BIBLIORUM
SACRORUM
TOMUS
SECUNDUS.

Evan. Seys.

ספר יהושע : א

CAP. I. א

Dominus dixit &, Domini ſervi Moſeh mortem poſt fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה
: dicendo ,Moſeh miniſtrum ,Nun filium ,Jehoſuah ad
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר :
Jarden tranſi ,ſurge nunc Et .eſt mortu⁹ me⁹ ſervus Moſeh
2 מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עְבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן
quam terram ad ,hic populus omnis & tu ,hunc
הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
quo locum Omnem .Iſrael filiis ,eis *dans* ego
3 אֲנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר
quēadmodum *eum* dedi vobis ,*eo in veſtri pedis vola calcaverit*
דָּרַךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נְתַתִּיו כַּאֲשֶׁר
,iſto Lebanon & deſerto A .Moſeh ad ſum loquutus
4 דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה : מִהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה
,Citthæorum terra omnis ,Perath flumen magnum flumē ad uſque &
וְעַד־הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים
.veſter terminus erit ,ſolis *ingreſſu* magnum mare ad uſque &
וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם :
Quēadmodū .tuæ vitæ diebus omnibus *tuis facies ad vir* ſtabit Non
5 לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר
.te derelinquam neque,te *laxabo* Non .tecum ero ,Moſeh cum fui
הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא־אֶעֶזְבֶךָּ :
populum *facies hereditare* tu quia : te robora & te Conforta
6 חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַנְחִיל אֶת־הָעָם
.eis *dandum ad* ,eorū patribus juravi quam terram hunc
הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם :
faciendum ad ,*cuſtodiendum ad* valde te robora & ,te conforta Tantùm
7 רַק חֲזַק וֶאֱמָץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
.meus ſervus,Moſeh tibi præcepit quam legem omnē ſecundùm
כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי
omnib⁹ in intelligas ut ,*ſiniſtrorſum & dextrorſum eo* ab declinaes Ne
אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל
,tuo ore ab hujus legis liber recedat Non .*iveris* quæ
אֲשֶׁר תֵּלֵךְ : לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ
faciendum ad ,*cuſtodias* ut ,nocte ac die eo in meditaberis &
8 וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
tunc &,tuas vias ſecundabis tunc Quia .eo in ſcriptū omne ſecundū
כְּכֹל־הַכָּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶךָ וְאָז
formides ne ,te robora &,te Cōforta ,tibi præcepi Nonne .intelliges
9 תַּשְׂכִּיל : הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ
.*iveris* quæ omnib⁹ in tuus Deus Dominus tecum quia : *frangaris* nec
וְאַל־תֵּחָת כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ :
Tranſite : dicendo ,populi præfectis Jehoſuah præcepit Et
10 וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר : עִבְרוּ
Parate : dicendo ,populo præcipite & ,*caſtrametationis intimo in*
11 בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת־הָעָם לֵאמֹר הָכִינוּ
tranſeuntes vos *diebus tribus adhuc* in quia ,*viaticum* vobis
לָכֶם צֵדָה כִּי בְּעוֹד · שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים
quam terram poſſidendum ad *veniendum ad* ,hunc Jarden
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
.eam poſſidendum ad vobis *dans* veſter Deus DOMINUS
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ :
ait Menaſſeh tribui dimidiæ & ,Ghaditis & ,Reubenitis Et
12 וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וַלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר
: dicendo ,Joſuah
יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר :

Versio VULG. LAT.

LIBER JOSUE,
HEBRAICE
JEHOSUA.

CAPUT I.

1 ET factum eſt poſt mortem Moyſi ſervi Domini, ut loqueretur Dominus ad Joſue filium Nun, miniſtrum Moyſi,
2 & diceret ei ; Moyſes ſervus meus mortuus eſt : ſurge, & tranſi Jordanem iſtum,tu, & omnis populus tecum, in terram, quam ego dabo filiis Iſrael.
3 Omnem locum, quem calcaverit veſtigium pedis veſtri, vobis tradam, ſicut locutus ſum Moyſi.
4 A deſerto & Libano uſque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethæorum uſque ad mare magnum contra Solis occaſum erit terminus veſter.
5 Nullus poterit vobis reſiſtere cunctis diebus vitæ tuæ : ſicut fui cum Moyſe,ita ero tecum: non dimittam, nec derelinquam te.
6 Confortare, & eſto robuſtus : tu enim ſorte dividis populo huic terram, pro qua juravi patribus ſuis,ut traderem eam illis.
7 Confortare igitur,& eſto robuſtus valdè : ut cuſtodias & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyſes ſervus meus: ne declines ab ea ad dexteram vel ad ſiniſtram, ut intelligas cuncta quæ agis.
8 Non recedat volumen legis hujus ab ore tuo : ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut cuſtodias & facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo : tunc diriges viam tuam, & intelliges eam.
9 Ecce præcipio tibi,Confortare & eſto robuſtus.Noli metuere,& noli timere : quoniam tecum eſt Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcunque perrexeris.
10 Præcepítque Joſue principibus populi, dicens ; Tranſite p mediū caſtrorū,et imperate
11 populo, ac dicite; Præparate vobis cibaria : quoniam poſt diem tertium tranſibitis Jordanem, & intrabitis ad poſſidendam terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt
12 vobis. Rubenitis quoque & Gaditis , & dimidiæ tribui Manaſſe ait ;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

* ΙΗΣΟΥΣ ΝΑΥΗ.

Κεφ. α'.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ τελευτῆσαι Μωυσῆν, (α) εἶπε κύριος (β) τῷ Ἰησοῦ υἱῷ Ναυῆ
2 (γ) τῷ ὑπηρέτῃ Μωυσῆ, λέγων, Μωυσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύτηκε. νῦν οὖν ἀναστὰς, διάβηθι τὸν Ἰορδάνην σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς. Πᾶς ὁ τόπος, ἐφ' ὃν ἂν ἐπιβῆτε τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν ὑμῶν, ὑμῖν δώσω αὐτὸν, ὃν τρόπον εἴρηκα τῷ Μωυσῆ. Τὴν
4 ἔρημον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον, ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης· ἀφ' ἡλίου δυσμῶν
5 ἔσται τὰ ὅρια ὑμῶν. Οὐκ ἀνθιστήσεται ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καθὼς ἤμην μετὰ Μωυσῆ, οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ (δ) ἐγκαταλείπω σε, οὐδὲ (ε) ὑποστελοῦμαί σε. Ἴσχυε καὶ
6 ἀνδρίζου, σὺ γὰρ (ε) ὑποστελεῖς τὸν λαὸν τοῦτον τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν
7 (ζ) ὑμῶν δοῦναι αὐτοῖς. Ἴσχυε οὖν καὶ ἀνδρίζου, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν καθότι ἐνετείλατό σοι Μωυσῆς ὁ παῖς μου· καὶ οὐκ ἐκκλινεῖς ἀπ' (η) αὐτῶν εἰς δεξιὰ οὐδὲ εἰς ἀριστερὰ, ἵνα συνῇς ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν
8 πράσσῃς. Καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ μελετήσεις (θ) ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, (ι) ἵνα εἰδῇς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα. τότε εὐοδωθήσῃ, καὶ εὐοδώσεις τὰς ὁδούς
9 σου, καὶ τότε συνήσεις. Ἰδοὺ (κ) ἐνετειλάμην σοι. ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιάσῃς, μηδὲ φοβηθῇς, ὅτι μετὰ σοῦ κύριος ὁ (λ) θεός
10 σου εἰς πάντα ὅσα ἐὰν πορευῇ. Καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς τοῖς γραμματεῦσι τοῦ λαοῦ,
11 λέγων, Εἰσέλθατε καὶ μέσον τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐντέλασθε τῷ λαῷ, λέγοντες, Ἑτοιμάζεσθε ἐπισιτισμὸν, ὅτι ἔτι (μ) τρεῖς ἡμέραι καὶ ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην τοῦτον, εἰσφθάνοντες κατασχεῖν τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς τῶν
12 πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν. Καὶ τῷ Ῥουβὴν, καὶ τῷ Γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ εἶπεν Ἰησοῦς,

JESUS NAUE.

CAP. I.

1 ET factum eſt poſt mortem (a) Moyſis, dixit Dominus Joſu filio Naue, miniſtro Moyſis,
2 dicens; Moyſes ſervus meus mortuus eſt; & nunc ſurge,tranſi Jordanem iſtum, tu & omnis populus iſte, ad terram quam ego do ipſis filiis Iſrael.
3 Omnem locum quem calcaverit planta pedis veſtri in eo, vobis dedi illum, quemadmodum locutus fui cum Moſe.
4 A deſerto & Libano iſto,& uſq; ad fluvium magnum, fluvium Perath, omnis terraHethæorum,& uſq; ad mare magnum occaſus Solis,erit terminus veſter.
5 Non ſtabit homo ante te omnibus diebus vitæ tuæ : quemadmodum fuit verbum meum in auxiliū Moſis, ſic *ero tecum* : non derelinquam te, nec elongabo te.
6 Fortificare & roborare,quoniam tu poſſidere facies populum iſtum terram,quam juravi patribus eorum me daturum eis.
7 Tantùm fortificare & roborare valdè ad cuſtodiendum ut facias juxta omnem legem, quam præcepit tibi Moſes ſervus meus : ne declines ab eâ ad dexteram neque ad ſiniſtram;ut proſpereris in omni loco quo ieris.
8 Non recedat liber legis hujus ab ore tuo ; & eris meditans in eo die ac nocte, ut cuſtodias ad faciendum ſicut omne quod ſcriptum eſt in eo : nam inſic proſperabis viam tuam, & inſic intelliges.
9 Nonne præcepi tibi : Fortificare & roborare ? ne timeas, nec frangaris : namq; in auxilium tuum eſt verbum Domini Dei tui in omni loco quo ieris.
10 Et præcepit Joſue exactoribus populi, dicendo :
11 Tranſite intra caſtra,& præcipite populo, dicentes: Præparate vobis commeatus; nam in fine trium dierum vos tranſitis Jordanem iſtum, ut ingrediamini ad poſſidendum terram, quam Dñs Deus veſter dabit vobis ad poſſidendum eam.
12 Et tribui Ruben,& tribui Gad,& dimidiæ tribui Manaſſe dixit Joſue, dicendo :

MS. A. (*) Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ. (α) καὶ εἶπεν (β) τῷ Ἰησοῦ (γ) τῷ λειτουργῷ (δ) ἐγκαλαλείπω σε, οὐδὲ (ε) ὑποδιαστελεῖς (ζ) αὐτῶν (η) αὐτῶν δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερὰ, (θ) ἐν αὐτῷ (ι) ἵνα συνῇς ποιεῖν (κ) ἐντέλλομαί σοι. (λ) θεὸς εἰς (μ) τρεῖς ἡμέραι ὑμεῖς διαβήσεσθε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וַיְהִי בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְשַׁמְּשָׁנֵיהּ דְּמֹשֶׁה לְמֵימָר :
2 מֹשֶׁה עַבְדִּי מִית וּכְעַן קוּם עְבַר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין אַתְּ וְכָל עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דַאֲנָא יָהִיב
3 לְהוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : כָּל אַתְרָא דְתִדְרוֹךְ פַּרְסַת רַגְלְכוֹן בֵּיהּ לְכוֹן יְהַבְתֵּהּ כְּמָא דְמַלֶּלִית
4 עִם מֹשֶׁה : מִמַּדְבְּרָא וּלְבָנוֹנָא הָדֵין וְעַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא דְפְרָת כֹּל אַרְעָא חִתָּאֵי וְעַד
5 יַמָּא רַבָּא מַעֲלָנִי שִׁמְשָׁא יְהֵא תְחוּמְכוֹן : לָא יִתְעֲתַד אֱנָשׁ קֳדָמָךְ כֹּל יוֹמֵי חַיָּיךְ כְּמָא
6 דַּהֲוָא מֵימְרִי בְּסַעֲדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן אֶהֱוֵי עִמָּךְ לָא אֶשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא אֲרַחֲקִנָּךְ : תְּקִיף וְעֵלֵם אַרֵי
7 אַתְּ תַּחְסִין יָת עַמָּא הָדֵין יָת אַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן : לְחוֹד תְּקִיף וְעֵלֵם
לְחַדָּא לְמִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכֹל־אוֹרָיְתָא דְפַקְּדָךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי לָא־תְסְטֵי מִנֵּיהּ לֵימִינָא
8 וּלְשְׂמָאלָא בְּדִיל דְּתִצְלַח בְּכֹל אֲתַר דְּתֵהָךְ : לָא יְעַדֵּי סִפְרָא דְאוֹרָיְתָא הָדֵין מִפּוּמָךְ
וְתֵהֵי הָגֵי בֵיהּ יוֹמָם וְלֵילְיָא בְּדִיל דְּתִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכֹל דִּכְתִיב בֵּיהּ אֲרֵי בְכֵן תַּצְלַח יָת
9 דַּרְכָּךְ וּבְכֵן תַּכְשִׁט : הָלָא פַּקֵּדְתָּךְ תְּקֵף וְעֵלֵם לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבַּר אֲרֵי בְסַעֲדָךְ מֵימְרָא
10 דַּיְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל אֲתַר דְּתֵהָךְ : וּפַקֵּד יְהוֹשֻׁעַ יָת סָרְכֵי עַמָּא לְמֵימָר : עִבְרוּ בְּגוֹ מַשְׁרִיתָא
11 וּפַקִּידוּ יָת עַמָּא לְמֵימָר אַתְקִינוּ לְכוֹן זְוָדִין אֲרֵי בְּסוֹף תְּלָת יוֹמִין אַתּוּן עָבְרִין יָת יַרְדְּנָא
הָדֵין לְמֵעַל לְמֵירַת יָת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן יְהֵב לְכוֹן לְמֵירְתַהּ : וּלְשִׁבְטָא רְאוּבֵן וְלִשְׁבָטָא
12 גָּד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַּשֶּׁה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT. I.

ET fuit poſtquam mortuus eſt Moſes ſervus Domini, & ait Dominus ad Joſue filium Nun miniſtrum Moſis, dicens : Moſes ſervus meus mortuus
2 eſt ; & nunc ſurge,tranſi Jordanem iſtum, tu & omnis populus iſte, ad terram quam ego do ipſis filiis Iſrael.
3 Omnem locum quem calcaverit planta pedis veſtri in eo, vobis dedi illum, quemadmodum locutus fui cum Moſe.
4 A deſerto & Libano iſto,& uſq; ad fluvium magnum, fluvium Perath, omnis terraHethæorum,& uſq; ad mare magnum occaſus Solis,erit terminus veſter.
5 Non ſtabit homo ante te omnibus diebus vitæ tuæ : quemadmodum fuit verbum meum in auxiliū Moſis, ſic *ero tecum* : non derelinquam te, nec elongabo te.
6 Fortificare & roborare,quoniam tu poſſidere facies populum iſtum terram,quam juravi patribus eorum me daturum eis.
7 Tantùm fortificare & roborare valdè ad cuſtodiendum ut facias juxta omnem legem, quam præcepit tibi Moſes ſervus meus : ne declines ab eâ ad dexteram neque ad ſiniſtram;ut proſpereris in omni loco quo ieris.
8 Non recedat liber legis hujus ab ore tuo ; & eris meditans in eo die ac nocte, ut cuſtodias ad faciendum ſicut omne quod ſcriptum eſt in eo : nam inſic proſperabis viam tuam, & inſic intelliges.
9 Nonne præcepi tibi : Fortificare & roborare ? ne timeas, nec frangaris : namq; in auxilium tuum eſt verbum Domini Dei tui in omni loco quo ieris.
10 Et præcepit Joſue exactoribus populi, dicendo :
11 Tranſite intra caſtra,& præcipite populo, dicentes: Præparate vobis commeatus; nam in fine trium dierum vos tranſitis Jordanem iſtum, ut ingrediamini ad poſſidendum terram, quam Dñs Deus veſter dabit vobis ad poſſidendum eam.
12 Et tribui Ruben,& tribui Gad,& dimidiæ tribui Manaſſe dixit Joſue, dicendo :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

LIBER JESU FILII NUN,

DISCIPULI MOSIS.

CAP. I.

POstquam autem obiit Moses servus Domini, dixit Dominus Jesu filio Nun, ministro Mosis; Moses servus meus mortuus est: surge, trajice Jordanem istum, tu, & omnis populus iste in terrâ quam ego do filiis Israel. Omnis locus in quo calcaverit planta pedis vestri, vester erit, quemadmodum dixi Mosi. A deserto & Monte Libano isto, usque ad Euphratem fluvium magnum: totaque terra Hethæorum usque ad mare magnum, inter solis Occasum, erit limes vester. Et nemo stabit coram vobis cunctis diebus vitæ vestræ: & quemadmodum fui cum Mose, ero tecum, non deseram te, nec derelinquam te. Sis admodum fortis ac robustus: tu enim populum hunc hæredem statues terræ quam juravi patribus eorum me daturum illis. Tantummodò sis valdè fortis ac robustus, ut custodias & agas omnes leges quas præcepit tibi Moses servus meus: ne deflectas ab eis dextrorsùm neque sinistrorsùm, ut prosper sis in quibuscunque ambulaveris. Nec recedat liber iste legis ab ore tuo, sed mediteris eum noctu diúque, & observes & agas quicquid scriptum est in eo, ut prosper sis ac fœlix. Ecce præcepi tibi, sis fortis ac robustus: ne timeas neque formides, quia tecum est Dominus Deus tuus quocunque perrexeris. Præcepit igitur Jesus præfectis & scribis populi, dixitque eis, Transite per media castra, & præcipite populo, ac dicite illis, Parate vobis viaticum: hinc enim ad tres dies trajecturi estis Jordanem istum, ut ingrediamini ad adeundam terram quam Dominus Deus vester dat vobis possidendam. Ad Rubil etiam & Gad, & dimidiam Tribum Manassis ait Jesus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

IN NOMINE DEI clementis, misericordis.

Incipimus cum ope Dei excelsi Libros JUDICUM.

Primus inter Judices filiorum Israel Josue filius Nun, qui fuit vigesimus octavus ab Adam: regnavit super Israel post Mosen Prophetam, cujus benedictiones sint super nos, Amen.

CAPUT I.

QUum demùm contigisset obitus Mosis prophetæ, dixit Deus ad Josue filium Nun ministrum Mosis hujusmodi sermonem, Moses servus meus mortuus est; surge itaque, transi hunc Jordanem, tu, & omnis iste populus, ad terram quam pollicitus sum Abrahæ, & Isaac, & Jacob. Quemcunque locũ calcabunt pedes vestri, vobis tradam, prout dixeram Mosi in deserto. Iste mons Libanus usque ad fluvium magnum, fluvium Euphratem, supra terram Hetæorũ, & usque ad mare magnũ quod est ad plagam Occidentalem solis, erunt termini vestri. Et non persistet quisquam coram te, longitudine temporis vitæ tuæ. Et quemadmodũ fui cum Mose, ero tecum: non destituam te, nec derelinquam te. Confortare et corroborare, quoniam tu es qui introduces hunc populum in terram quam promisi patribus eorum me daturum eis. Præcipuè confortare, & corrobora cor tuũ valdè ad custodiendam & peragendam omnem legem quam præcepit tibi Moses servus meus, et ne declines ab ea dextrorsùm neque sinistrorsùm, quatenus prosper evadas in omnibus ad quæ perrexeris. Et ne recedat volumen hujus legis ab ore tuo: sed repete illud diu noctúque, ad hoc ut custodias & peragas omnia quæ scripta sunt in eo. Tunc prosperabuntur viæ tuæ, atq; dirigẽtur. Nónne jam præcepi tibi? Confortare et corroborare: et ne metuas neque formides, quoniam ego Deus tuus tecum sum in omnibus ad quæ ambulabis. Igitur præcepit Josue insignioribus populi, dicens; Transite per media castra, et imperate populo sermonem hujusmodi; Parate vobis viaticum, quandoquidem intra tres dies transituri estis hunc Iordanem, ad ingrediendam terram quam Deus, Deus vester daturus est vobis hæreditariò possidendã. Et duabus tribubus Ruben & Gad, & dimidiæ tribui Manassæ ait Josue sermonem hujusmodi;

ספר יהושע : ב

Domini servus Moseh vobis præcepit quod verbi *Memento*

13 זְכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
terram vobis dedit &,*vobis requiem dans* vester Deus Domin⁹ :dicendo

לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ
quam,terra in maneāt *vestræ acquisitiones* &,*vestra familia*,vestræ Uxores .hanc

14 הַזֹּאת : נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
quintam transibitis vos Et .Jarden *transitu in* Moseh vobis dedit

נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים
.eis auxiliabimini & ,fortitudine potentes omnes ,*vestrorū fratrum facies ad*

לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כָּל גִּבּוֹרֵי הַחָיִל וְעֹזַרְתֶּם אֹתָם :
etiam possideant & ,*vobis* sicut *vestris fratribus* Dominus *det quietem* Donec

15 עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה ׀ לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־
: eis *dans* vester Deus Dominus quam terram ipsū

הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם
quam ,eam possidebitis & ,vestræ possessionis terram ad revertemini &

וְשַׁבְתֶּם לְאֶרֶץ יְרֻשַּׁתְכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ אֲשֶׁר
.Solis ortum ad ,Jarden *transitu in* Domini servus Moseh vobis dedit

נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ :
,nobis præcepisti quæ Omnia : dicendo ,Jehosuah responderunt Et

16 וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־ צִוִּיתָנוּ
quibus omnia Juxta .*ibimus* ,nos miseris quæ omnia ad & : faciemus

נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ : כְּכֹל אֲשֶׁר
Dominus sit tantùm : *te ad audiemus* sic ,Moseh *ad audivimus*

שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יִהְיֶה יְהוָה
vir Omnis .Moseh cum fuit quemadmodum ,tecum tuus Deus

17 אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה : כָּל־אִישׁ
omnibus in *tua verba* *audierit* non & ,tuo ori rebellaverit *qui*

אֲשֶׁר־יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכֹל
.te robora & ,te conforta tantùm : moriatur ,ei præceperis quæ

אֲשֶׁר־תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק חֲזַק וֶאֱמָץ :

CAP. II. ב

explorantes viros duos Sitthim è Nun filius Jehosu h misit Et

1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים
,iverunt Et .Jericho & ,terram videte ,Ite : dicendo ,*silentio*

חֶרֶשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ
cubicum & : Rachab ejus nomen &,*meritoriæ* mulieris domū sunt ingressi &

וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב וַיִּשְׁכְּבוּ־
venerunt viri Ecce : dicendo ,Jericho regi fuit dictum Et .ibi

שָׁמָּה : וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ
misit Et .terram *perlustrandam* ad Israel filiis è nocte huc

3 הֲנֵּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ : וַיִּשְׁלַח
venientes viros Educ : dicendo ,Rachab ad Jericho rex

מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב לֵאמֹר הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים
,terram omnem *perlustrandam* ad quia :tuā domū ad venerunt qui ,te ad

אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתֵךְ כִּי לַחְפֹּר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
: ait & ,*eum* abscondit & ,viros ambos mulier *cepit* Et .venerūt

4 בָּאוּ : וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנָהוּ וַתֹּאמֶר
fuit Et .*ipsi* unde cognovi non & ,viri me ad venerunt ,*Recte*

כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה : וַיְהִי
quo cognovi non :sunt egressi viri & ,*obscuritate in claudendā ad porta*

5 הַשַּׁעַר לִסְגּוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצָאוּ לֹא יָדַעְתִּי אָנָה
.eos *assequemini* quia ,eos *post* citò : viri abierunt

הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מַהֵר אַחֲרֵיהֶם כִּי תַשִּׂיגוּם :
ordinatis *ligni* *linis* in eos abscōdit &,tectū in eos fecit ascēdere ipsa Et

6 וְהִיא הֶעֱלַתַם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת
Jarden itinere eos *post* sunt secuti viri Et .tectum super ei

לָהּ עַל־הַגָּג : וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן
sunt egressi *quemadmodum post* clauserunt portamque : *transitus* ad usque

עַל הַמַּעְבָרוֹת וְהַשַּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרֵי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
ascendit ipsa & ,*jacerent* antequam ipsi Et .eos *post* insequentes

7 הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם : וְהֵמָּה טֶרֶם יִשְׁכְּבוּן וְהִיא עָלְתָה
.tectum super eos *super*

עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג :

Versio VULG. LAT.

13 Mementote sermonis, quem præcepit vobis Moyses famulus Domini, dicens; Dominus Deus vester dedit vobis requiem, & omnem terram, 14 uxores vestræ, & filii, ac jumenta manebunt in terra, quā tradidit vobis Moyses trans Jordanē: vos autē transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, & pugnate pro eis, 15 Donec det Dñs requiē fratribus vestris sicut & vobis dedit, & possideant ipsi quoq; terrā, quā Dñs De⁹ vester daturus est eis: & sic revertemini in terrā possessionis vestræ, & habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Jordanē 16 contra Solis ortum. Respondérúntq; ad Josue, atq; dixerunt; Omnia, quæ præcepisti nobis, faciemus: & quocunq; 17 miseris, ibim⁹. Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus & tibi: tantùm sit Dñs Deus tuus tecū, sicut fuit 18 cum Moyse. Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis sermonib⁹ quos præceperis ei, moriatur. Tu tantùm confortare, & viriliter age.

CAP. II.

1 Mísit igitur Josue filius Nun de Setim duos viros exploratores in abscondito: & dixit eis, Ite, & considerate terram, urbémque Jericho. Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis, nomine Rahab, & quieverunt apud 2 eam. Nuntiatúmque est regi Jericho, & dictū; Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israel, ut explorarent 3 terrā. Misítque rex Jericho ad Rahab, dicens; Educ viros, qui venerunt ad te, & ingressi sunt domum tuam: exploratores quippe sunt, & omnē terram considerare venerunt. Tol- 4 lénsq; mulier viros, abscondit, & ait; Fateor, venerunt ad me, sed nesciebā unde essent: 5 Cúmq; porta clauderetur in tenebris, & illi pariter exierunt, nescio quò abierunt: persequimini citò, & comprehendetis eos. 6 Ipsa autem fecit ascendere viros in solariū domûs suæ, operuítque eos stipulâ lini, quæ ibi erat. Hi autem qui missi fuerant, secuti 7 sunt eos per viam quæ ducit ad vadum Jordanis: illísque egressis statim porta clausa est. 8 Necdum obdormierant qui latebant, & ecce mulier ascendit ad eos, & ait;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

13 Μνήσθητε τὸ(ν) ῥῆμα ὃ ἐνετείλατο ὑμῖν Μωυσῆς ὁ παῖς κυίε, λέγων, Κύειος ὁ Θεὸς ὑμῶν κατέπαυσεν ὑμᾶς, καὶ ἔδωκεν ὑμῖν τ' γῆν 14 ταύτην. Αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ παιδία ὑμῶν καὶ τὰ κτλώη ὑμῶν κατοικείτωσαν ἐν τῇ γῇ, ἣ ἔδωκεν ὑμῖν· ὑμεῖς δὲ διαβήσεσθε εὐζωνοι (ξ) πρότεροι τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν πᾶς 15 ὁ ἰσχύων· καὶ συμμαχήσετε αὐτοῖς, Ἕως ἂν καταπαύσῃ κύειος ὁ Θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, ὥσπερ καὶ ὑμᾶς, καὶ (ο) κληρονομήσωσι καὶ αὐτοὶ τ' γῆν, ἣν κύειος ὁ Θεὸς (π) ὑμῶν δίδωσιν αὐτοῖς. καὶ ἀπελεύσεσθε ἕκαστος εἰς τ' κληρονομίαν (ρ) αὐτ῀, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν Μωυσῆς (σ) εἰς τὸ πέραν τ῀ Ἰορδάνου (τ) ἐπ' 16 ἀνατολῶν ἡλίε. Καὶ ὑποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν, Πάντα ὅσα (υ) ἐὰν ἐντείλῃ ἡμῖν, ποιήσομεν, καὶ εἰς πάντα τόπον οὗ ἐὰν ἀποστείλῃς 17 ἡμᾶς, πορευσόμεθα. Καθὰ πάντα ὅσα ὑπηκούσαμεν Μωυσῆ, ἀκουσόμεθά σου· πλὴν ἔστω κύειος ὁ Θεὸς ἡμῶν μετὰ σοῦ, ὃν τρόπον ἦν μετὰ Μωυσῆ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς (φ) ἂν ἀπειθήσῃ σοι, 18 καὶ (χ) ὅστις μὴ ἀκούσῃ τ῀ ῥημάτων σου καθότι (ψ) ἐὰν ἐντείλῃ αὐτῷ, ἀποθανέτω. σὺ δὲ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου.

MS.A. (ν) ῥῆμα κυείε ὁ (ξ) πρότερον (ρ) ἑαυτῷ, (σ) ἐν τῷ πέρᾳ (τ) ἀπ' ἀνατολῶν (υ) ἂν (φ) ἐὰν ἀπιθήσει (χ) ὃ ἐὰν μὴ (ψ) ἂν

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ ἀπέστειλεν Ἰησοῦς υἱὸς Νωὴ ἐκ Σαλτὶν δύο νεανίσκους κατασκοπεῦσαι, λέγων, Ἀνάβητε καὶ ἴδετε τ῀ γῆν καὶ τὴν Ἰεριχώ. καὶ πορευθέντες οἱ δύο νεανίσκοι (α) εἰσήλθοσαν εἰς Ἰεριχὼ· καὶ εἰσήλθοσαν εἰς οἰκίαν γυναικὸς πόρνης, ᾗ ὄνομα Ῥαάβ· καὶ κατέλυσαν 2 ἐκεῖ. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ (β) Ἰεριχὼ, λέγοντες, Εἰσπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες τῶν υἱῶν Ισραὴλ κατασκοπεῦσαι τ῀ γῆν. Καὶ 3 ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰεριχὼ, καὶ εἶπε πρὸς Ῥαάβ, λέγων, Ἔξαγαγε τοὺς ἄνδρας τοὺς εἰσπεπορευμένους εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν νύ- 4 κτα· κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν γῆν ἥκασι. Καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ (γ) τοὺς δύο ἄνδρας, ἔκρυ- ψεν αὐτούς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λέγουσα, Εἰσ- 5 εληλύθασι πρός (δ) με οἱ ἄνδρες, Ὡς δὲ ἡ πύλη ἐκλείετο ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον, οὐκ οἶδα μὰ τῶ πεπόρευνται. καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν, εἰ καταλήψεσθε 6 αὐτούς. Αὐτὴ γὰρ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ὀπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοταλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένῃ αὐτῇ ὀπὶ τ῀ δώματος. Καὶ 7 οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἐπὶ τὰς διαβάσεις, καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. Καὶ ἐγένετο (ε) ὡς ἐξ- 8 ῆλθοσαν οἱ διώκοντες ὀπίσω αὐτῶν, καὶ (ζ) αὐτοὶ μὲν οὐ κοιμηθῶσι αὐτοὺ, (η) αὕτη δὲ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,

MS.A. (α) ἦλθον εἰς Ἰεριχὼ· καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν (β) Ἰεριχὼ Ισὺ ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε τῶν υἱῶν (γ) τὲς ἄνδρας, (δ) μὲ ὧδε (ε) ὡς ἐξῆλθον οἱ καταδιώκοντες (ζ) αὐτοὶ μὲν (η) καὶ αὕτη ἀνέβη

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 הֲווֹ דְכִירִין יַת פִּתְגָמָא דְפַקֵּד יְחֻכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ לְמֵימָר יְיָ אֱלָהְכוֹן מְנִיחַ לְכוֹן וְיָהֵב
14 לְכוֹן יַת אַרְעָא הָדָא : נְשֵׁיכוֹן טַפְלֵיכוֹן וּבְעִירְכוֹן יֵתְבוּן בְּאַרְעָא דְיָהֵב לְכוֹן מֹשֶׁה בְּעִבְרָא
15 דְיַרְדְּנָא וְאַתּוּן תֶּעְבְּרוּן מְזָרְזִין קֳדָם אֲחוֹכוֹן כֹּל גִּבָּרֵי חֵילָא וְתִסַּעֲדוּן יָתְהוֹן : עַד דְּיָנִיחַ יְיָ
לַאֲחוֹכוֹן כְּוָתְכוֹן וְיֵירְתוּן אַף אִנּוּן יַת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן יְהֵיב לְכוֹן וְתִתּוּבוּן לַאֲרַע
יְרוּתַתְכוֹן וְתֵירְתוּן יָתָהּ דְּיָהֵב לְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא :
16 וַאֲתִיבוּ יַת יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר כָּל דְּפַקֵּדְתָּנָא נַעֲבֵד וּלְכָל אֲתַר דְּתִשְׁלְחִנָּנָא נְהָךְ : כְּכֹל
17 דְקַבֶּלְנָא מִן מֹשֶׁה כֵּן נְקַבֵּל מִנָּךְ לְחוֹד יְהֵי מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּסַעֲדָךְ כְּמָא דַהֲוָא בְּסַעֲדֵיהּ
18 דְמֹשֶׁה : כָּל־גְּבַר דְּיִסְרַב עַל מֵימְרָךְ וְלָא יְקַבֵּל יַת־פִּתְגָמָךְ לְכֹל דְּתְפַקְּדִנֵּיהּ יִתְקְטֵל
לְחוֹד תְּקֹף וְעָלֵם :

ב

1 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מִן שִׁטִּין תְּרֵין גּוּבְרִין מְאַלְּלִין בְּרַז לְמֵימָר אִזְלוּ חֲזוֹ יַת אַרְעָא וְיַת־
יְרִיחוֹ וַאֲזָלוּ וְעָלוּ לְבֵית אִתְּתָא פּוּנְדְקִיתָא וּשְׁמַהּ רָחָב וּשְׁכִיבוּ תַמָּן : וְאִתְאֲמַר לְמַלְכָּא
2 דִירִיחוֹ לְמֵימָר הָא גּוּבְרַיָּא אִתּוֹ הָכָא בְּלֵילְיָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא : וְשְׁלַח
מַלְכָּא דִירִיחוֹ לְוָת רָחָב לְמֵימָר אַפֵּיקִי גּוּבְרַיָּא דַאֲתוֹ לְוָתִיךְ דְּעָלוּ לְבֵיתִיךְ אֲרֵי
3 יַת כָּל אַרְעָא אֲתוֹ : וּדְבָרַת אִתְּתָא יַת תְּרֵין גּוּבְרַיָּא וְאַטְמַרְתְּנוּן וַאֲמָרַת כֵּן שִׁטָּא אֲתוֹ
לְוָתִי גּוּבְרַיָּא וְלָא יְדָעִית אִי מִנָּן אִנּוּן : וַהֲוָה עִדָּן לְמֵיחַר תַּרְעָא בְּקִבְלָא וּגְבַרַיָּא נְפָקוּ
לָא יְדָעִית לְאָן אָזְלוּ גְּבַרַיָּא רְדִפוּ בְּפִרְיַע בַּתְרֵיהוֹן אֲרֵי תַדְבְּקוּנוּן : וְהִיא אַסְקַתְנוּן
לְאִגָּרָא וְאַטְמַרְתְּנוּן בְּטַעֲוֵי כִּתָּנָא דְסַדִּירִין לַהּ עַל אִגָּרָא : וּגְבַרַיָּא רְדִפוּ בַתְרֵיהוֹן אוֹרַח
יַרְדְּנָא עַד מְעָוְתָא וְתַרְעָא אֶתְחַרוּ בָּתַר דִּנְפָקוּ רַדָּפַיָּא בַּתְרֵיהוֹן : וְאִנּוּן עַד לָא שְׁכִיבוּ
וְהִיא סְלִיקַת לְוָתְהוֹן לְאִגָּרָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Estote memores verbi quod præcepit vobis Moses servus Domini, dicen- 13
do: Dominus Deus vester requiescere fecit vos, & dedit vobis terram istam.
Uxores vestræ, parvuli vestri, & pecora vestra manebunt in terrâ quam de- 14
dit vobis Moses ultra Jordanem: & vos transibitis armati ante fratres ve-
stros omnes viri roboris, & adjuvabitis eos: Quoad requiem det Dominus 15
fratribus vestris sicut vobis; & possideant etiam illi terram quam Dominus
Deus vester dabit vobis; & revertemini in terram possessionis vestræ, & pos-
sidebitis eam, quam dedit vobis Moses servus Domini ultra Jordanem ad
ortum Solis. Et responderunt Josue, dicendo: Omne quod præcepisti no- 16
bis, faciemus: & ad omnem locum quo miseris nos, ibimus. Sicut omne quod 17
accepimus ex Mose, sic accipiemus ex te: tantùm sit verbum Domini Dei
tui in auxilium tuum, quemadmodum fuit in auxilium Mosis. Omnis vir 18
qui rebellaverit contra verbum tuum, & non acceperit dictum tuum in quo-
cunque præceperis ei, occidatur: tantùm confortare & esto robustus.

CAP. II.

ET misit Josue filius Nun à Sitim duos viros exploratores secretò, dicen- 1
do: Ite et videte terram & Jericho: & iverunt, & ingressi sunt in domum
mulieris cauponariæ; & nomen ejus Rahhab: & cubuerunt ibi. Et dictum fu- 2
it regi Jericho, dicendo: Ecce viri venerunt huc nocte ex filiis Israel ad ex-
plorandū terrā. Et misit rex Jericho ad Rahhab, dicendo: Produc viros qui 3
venerunt ad te, qui ingressi sunt domum tuam; quoniam ad explorandum
omnem terram venerunt. Et tulit mulier duos viros, & abscondit eos, & dixit: 4
In veritate venerunt ad me viri, & non novi undenam illi. Et fuit tempus 5
ad conjungendā portā in crepusculo, et viri exierunt, et non novi quonam iverint: sequimini cum festinatione post eos, nam comprehendetis eos. Et illa 6
ascendere fecit eos in tectum, & abscondit eos in manipulis lini, qui ordi-
nati fuerant illi super tectum. Et viri persecuti sunt post eos per viam 7
Jordanis usque ad Vada: & portam conjunxerunt postquam egressi sunt
persecutores post eos. Et illi nondum cubuerant, et ipsa ascendit ad eos 8
in tectum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܐܝܟܐ ܕܦܩܕ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܥܒܕܗ ܕܡܪܝ ܘܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܪܝ ܐܠܗܟܘܢ ܡܢܚ ܠܟܘܢ ܐܬܪܐ ܗܕܐ ܠܡܐܚܙܬ
14 ܢܫܝܟܘܢ ܘܛܦܠܟܘܢ ܘܒܥܝܪܟܘܢ ܢܬܒܩܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ
15 ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ
16 ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ
17 ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ
18 ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ
1 ܐܢ ܐܬܬ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢ * ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ ܓܒܪܝܢ ܡܢ ܟܦܪܢܝܐ ܓܣܘܣܝܢ ܚܦܝܐ

Mementote sermonis quem præcepit vobis 13
Moses servus Domini, & dixit vobis; Dominus Deus vester pacaturus est vos, & daturus vobis terram istam. Uxores vestræ, pubes 14
vestra, & armenta vestra morabuntur in terra quam dedit vobis Moses trans Jordanem: vos autem quicunque valentes robore, transite armati ante fratres vestros, & juvate eos, 15
Donec quietem det Dominus fratribus vestris sicut vobis, & possideant ipsi quoque terram quam Dominus Deus vester dat illis: ac *tum* redibitis ad terram hæreditatis vestræ, & possidebitis eam, quam dedit vobis Moses servus Domini trans Jordanem ad ortum solis. Respondentes autem filii Rubil, 16
filii Gad, & filii Manasse, dixerunt ad Iesum, Quicquid præceperis nobis, faciemus; & quocunque miseris nos, ibimus: Et quem- 17
admodum obtemperabamus Mosi, obtemperabimus tibi; tantummodo Dominus Deus tuus tecum sit ut fuit cum Mose. Et quicunque 18
altercatus fuerit tecum, nec acquieverit sermoni tuo in omnibus rebus quas ei mandaveris, interficiatur; tantummodo strenuè & fortiter age.

CAP. II.

ITaque misit Iesus filius Nun de Sottim duos viros illius terræ gnaros, dixitq; eis, Ite, perspicite terram Jericho. Qui abeuntes ingressi sunt ad mulierem fornicariam cujus nomen erat Rahab, & pernoctárunt illic. Dictum est autem regi Jericho, En viri venerunt hûc noctu de filiis Israel ad explorandam terram. Misit ergò rex Jericho ad Rahab, dixítque ad eam, Profer viros qui ingressi sunt ad te noctu: nam ad explorandam terram nostram venerunt. Duxerat autem mulier duos illos viros, & absconderat eos: díxitque, Venerunt ad me quidem viri, at ignoravi undenam essent: Cúmque adfuisset temp' quo clauditur janua vesperè, exierunt, nec scio quò abierint: egredimini festinanter post eos, apprehendetis enim eos. Porrò illa jusserat eos conscendere tectum, & absconderat eos inter lini culmos qui positi fuerant ab ea super tectum. Itaque viri illi egressi sunt post eos per viam Jordanis, quæ *tendebat* ad pontem, clausáq; fuit porta posteaquam egressi sunt persequutores exploratorum. Illis autem nondum cubantibus, ascendit ipsa ad eos in tectum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 *اذكروا ما امركم موسي بهِ قايلاً. الله الهكم اراحكم واعطاكم هذهِ الارض * وبساوكم
14 واطفالكم ومواشيكم يقيمون في الارض التي اعطاكم موسي في عبر الاردن * وانتم تعبرون
15 مسلحين امام اخوتكم * كل جبابرة البلد وتعضدونهم * الي ان يغني الله لاخوتكم مثلكم *
ويرثوا هم ايضاً الارض التي الله الهكم معطيهم * فترجعون الي ارضكم ويرثوها * الذي
16 اعطاكم موسي عبد الله في عبر الاردن من جهة مشرق الشمس * فاجابوا يوسع قايلين * كل
17 الذي امرتنا نفعل * وفي جميع ما تبعثنا نذهب * ومثل ساير ما اطعنا موسي كذلك نطيعك *
18 غاص يكون الله الهك معك * كما كان مع موسي * كل انسان يخالف امرك * ولا يقبل قولك في
جميع ما تامره بهِ يقتل * غاص اسند واعتد *

* الفصل الثاني *

1 * وارسل يوسع بن نون رجلين من الكافرين جاسوسين خفياً قايلاً لهما * امضيا انظرا الارض
2 باريحا * فمرا ودخلا بيت امراة زانية اسمها راحاب * وباتا هناك * فقيل لملك اريحا هذان رجلان
3 قد جاءا من بني اسرايل يجسان الارض * فارسل الملك الي راحاب قايلاً لها * اخرجي الرجلين
4 الداخلين اليك في بيتك * فان بجس جميع الارض جاءا * فاخذت المراة الرجلين وحبتهما *
5 وقالت صحيح جاء الي الرجلان * وما عرفت من اين هما * فلما كان عند علق الباب وقت المساء *
6 خرجا وما عرفت اين مضيا * اطلبوا وراهما سرعة * فانكم تجدوهما * وهي اطلعتهما الي السطح *
7 وحبتهما في حطب القطن المرصوص على السطح * والقوم ساروا وراهما طريق الاردن الي
8 المخايض * وعلق الباب بعد خروج الطالبين وراهما * ولما كان عند المساء صعدت اليهما الي
السطح *

Tom. II.

Mementote quid præcepit vobis Moses, 13
dicens; Deus, Deus vester tranquillos fecit vos, dedit, vobis hanc terram. Quare 14
uxores vestræ, pueri, vestri, atq; armenta vestra morabuntur in terra quam dedit vobis Moses trans Jordanem: vos autem transibitis armati ante fratres vestros robustissimi quique regionis, opémque feretis eis, Donec solvat Deus fratribus ve- 15
stris sicut vobis, & possideant ipsi quoque terram quam Deus, Deus vester daturus est eis: & tunc revertemini in terrã vestram, & possidebitis illam, quam tribuit vobis Moses servus Dei trans Jordanem versus Orientem solem. Respondérunt 16
Josuæ, dicentes; Quidquid præceperis vobis, exequemur; & ad omnia ad quæ mittes nos, ibimus; Et ut penitùs obe- 17
divimus Mosi, ita obsdiemus tibi: præcipuè sit Deus, Deus tuus tecum, quemadmodum fuit cum Mose. Quicunque re- 18
stiterit mandato tuo, et non susceperit sermonem tuum in omni re quam præceperis, interficiatur: præcipuè, generoso ac forti sis animo.

CAP. II.

MIsit autem Josue filius Nun duos 1
duos ex infidelibus, exploratores occultè, dicens eis; Ite, inspicite terram in Jericho. Et abierunt, & ingressi sunt domum mulieris cujusdam fornicariæ, cujus nomen erat Rahab, & pernoctáverunt illic. Dictum fuit autem Regi Jericho, 2
Ecce duo viri venerunt de filiis Israel ad explorandam terram. Misit ergò rex ad 3
Rahab, dicens ei; Produc duos viros qui ingressi sunt ad te in domum tuam: nam ad explorationẽ universæ terræ venerunt. Tulerat autem mulier duos viros, & abs- 4
conderat eos; Dixitque, Verum est, accesserunt ad me duo viri, at non novi unde sint: Quumque claudenda esset janua 5
tempore vespertino, egressi sunt, & ignoro quò abierint: insequimini illos celeriter, nam certè reperietis eos. Ipsa verò 6
conscendere fecerat eos tectum, & celaverat eos inter ligna gossipii congesta super tectum. Itaque turba illa insectati 7
sunt eos per viam Jordanis, ad vada: clausáque fuit janua post egressum insectantium. Quumque fuisset tempus ves- 8
pertinum, ascendit ad eos in tectum,

ספר יהושע: ב

Versio VUL.LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

vobis Dominus dederit quòd Novi : viros ad ait Et

9 וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת

omnes *sunt liquefacti* quia &, nos super vester terror cecidit quia &, terram

הָאָרֶץ וְכִי־נָפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נָמֹגוּ כָּל־

fecerit siccari quòd audivimus Quia *.vestris faciebus* à terræ habitatores

10 יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ

Ægypto ex *vos exeundo in*, *vestris faciebus* à Suph maris aquas Dominus

יְהוָה אֶת־מֵי יַם־סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם

Jarden *transim in* qui, Emorræi regibus duobus fecistis quæ &

וַאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן

est liquefactũ &, audivim⁹ Et *.eos* interemistis quos, Og & Sichon

11 לְסִיחֹן וּלְעוֹג אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם: וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס

quia; *vestris faciebus* à viro in spiritus ultrà surrexit non &, nostrũ cor

לְבָבֵנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי

terram super & *,desuper* cœlis in Deus *ipse* vester Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ

vobiscũ feci quia *,Domino in* mihi quæso jurate nunc Et *.desubter*

12 מִתָּחַת: וְעַתָּה הִשָּׁבְעוּ־נָא לִי בַּיהוָה כִּי עָשִׂיתִי עִמָּכֶם

misericordiã mei patris domo cum vos etiam facietis &, misericordiã

חֶסֶד וַעֲשִׂיתֶם גַּם־אַתֶּם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד

meã matrẽ &, meũ patrẽ vivificabitis Et *.veritatis* signum mihi dabitis &

13 וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת: וְהַחֲיִתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי

eruetis & : eis quæ omnia & *,meas* sorores &, meos fratres &

וְאֶת־אַחַי וְאֶת־אַחְיוֹתַי וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־

vobis pro nostra Anima : viri ei Dixerũntque *.morte* à nostras animas

14 נַפְשֹׁתֵינוּ מָוֶת: וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַחְתֵּיכֶם

Dominus *dando in*, erit & : hoc nostrũ verbũ *indicaveritis* non si, moriendũ ad

לָמוּת אִם לֹא תַגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתֵת יְהוָה

eos fecit descẽdere Et. veritatẽ &, misericordiã tecũ faciem⁹ &, terrã nobis

15 לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת: וַתּוֹרִדֵם

ipsa muro in &, muri pariete in ejus dom⁹ quia; fenestrã per fune *in*

בְּחֶבֶל בְּעַד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה הִיא

eos in occurrant fortè ne *,ite* montem Ad : eis Dixitque *.sedens*

16 יוֹשֶׁבֶת: וַתֹּאמֶר לָהֶם הָהָרָה לְכוּ פֶן־יִפְגְּעוּ בָכֶם

: insequentes *reverti usque* diebus tribus ibi *abscondemini* &, insequentes

הָרֹדְפִים וְנַחְבֵּתֶם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוֹב הָרֹדְפִים

Innoxii : viri *eam ad* Dixerũntque *.vestrã viã ad* ibitis postea &

17 וְאַחַר תֵּלְכוּ לְדַרְכְּכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נְקִיִם

nobis Ecce *.nos* feci*sti* jurare quo, hoc tuo juramento à *nos*

אֲנַחְנוּ מִשְּׁבֻעָתֵךְ הַזֹּאת אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: הִנֵּה אֲנַחְנוּ

, fenestra in ligabis hanc coccinei fili *limeam* , terrã in ingredientib⁹

בָּאִים בָּאָרֶץ אֶת־תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחַלּוֹן

, tuos fratres &, tuã matrẽ &, tuũ patrem & , *ea in nos feci*sti *descendere* quã

אֲשֶׁר הוֹרַדְתְּנוּ בּוֹ וְאֶת־אָבִיךְ וְאֶת־אִמֵּךְ וְאֶת־אַחַיִךְ

, erit Et *.domum in te ad colliges* tui patris domum omnem ac

19 וְאֶת כָּל־בֵּית אָבִיךְ תַּאַסְפִי אֵלַיִךְ הַבָּיְתָה: וְהָיָה

, ej⁹ caput in ej⁹ sanguis , foras tuæ dom⁹ ostiis ex fuerit egressus qui omnis

כָּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתֵךְ הַחוּצָה דָּמָו בְרֹאשׁוֹ

illius sanguis , domo in tecum fuerit qui omnis & : innoxii nos &

וַאֲנַחְנוּ נְקִיִם כֹּל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתָּךְ בַּבַּיִת דָּמוֹ

nostrũ verbũ *indicaveris* si Et *.illum* in fuerit manus si , nostrũ caput in

20 בְּרֹאשֵׁנוּ אִם־יָד תִּהְיֶה־בּוֹ: וְאִם־תַּגִּידִי אֶת־דְּבָרֵנוּ

.nos feci*sti* jurare quo , tuo juramento à innocentes erimus & , hoc

21 זֶה וְהָיִינוּ נְקִיִם מִשְּׁבֻעָתֵךְ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

: abierunt & , eos dimisit & : *ipsa* ita vestra verba Secundũ : ait Et

וַתֹּאמֶר כִּדְבָרֵיכֶם כֵּן־הוּא וַתְּשַׁלְּחֵם וַיֵּלֵכוּ

, montẽ ad venerunt &, abierunt Et .fenestra in *cocci limeam* ligavit &

22 וַתִּקְשֹׁר אֶת־תִּקְוַת הַשָּׁנִי בַּחַלּוֹן: וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הָהָרָה

quæsierunt & ; insecutores *sunt reversi* donec, diebus tribus ibi mãserũt &

וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ הָרֹדְפִים וַיְבַקְשׁוּ

.invenerunt non & , *via omni in* insecutores

הָרֹדְפִים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצָאוּ:

9 Novi quòd Dñs tradiderit vobis terrã: etenim irruit in nos terror vester, & elanguerunt
10 omnes habitatores terræ. Audivimus quòd siccaverit Dñs aquas Maris rubri ad vestrum introitum, quando egressi estis ex Ægypto: & quæ feceritis duobus Amorrhæorũ regibus, qui erant trans Jordanem, Sehon & Og, quos interfeci*sti*s.
11 Et hæc audientes pertimuim⁹, & elanguit cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrũ: Dñs enim Deus vester, ipse est Deus in cœlo sursum, & in terra deor-
12 sum. Nunc ergò jurate mihi per Dñm, ut quomodò ego misericordiã feci vobiscũ, ita & vos faciatis cũ domo patris mei: detisq; mihi verũ signũ,
13 Ut salvetis patrem meũ & matrem, fratres ac sorores meas, & omnia quæ illorũ sunt, & eruatis animas nostras à mor-
14 te. Qui respondentes ei, Anima nostra sit pro vobis in mortẽ, si tamen non prodideris nos: cúmq; tradiderit nobis Dñs terrã, faciemus in te misericordiam & veritatem.
15 Demisit ergò eos per funem de fenestra: domus enim ejus hærebat muro. Dixitq; ad
16 eos, Ad montana conscendite, ne fortè occurrant vobis revertentes: ibiq; latitate tribus diebus, donec redeant, & sic ibitis per viam vestram.
17 Qui dixerunt ad eam, Innoxii erimus à juramento hoc, quo
18 adjurâsti nos: Si ingredientibus nobis terrã, signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaveris eum in fenestra, per quã demisisti nos: & patrem tuũ ac matrem, fratrẽsque & omnem cognationẽ tuã, congregaveris in domum tuã. Qui
19 ostiũ dom⁹ tuæ egressus fuerit, sanguis ipsi⁹ erit in caput ejus, & nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput nostrũ, si eos aliquis
20 tetigerit. Quòd si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quo adjurâsti nos. Et illa respondit, Sicut locuti estis, ita fiat: dimittẽsque eos ut pergerent, appendit funiculũ coccineũ in
22 fenestra. Illi verò ambulantes pervenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec reverterentur qui fuerant persecuti: quærentes enim per omnẽ viã, non repererunt eos.

9 Ἐπίσταμαι ὅτι ἔδωκεν (ϑ) ὑμῖν κύριος
τὴν γῆν· ὅτι ἐπέπτωκε δὲ ὁ φόβος ὑμῶν
10 (ι) ἐφ' ἡμᾶς. Ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατε-
ξήρανε κύριος ὁ θεὸς (κ) τὴν ἐρυθρὰν
θάλασσαν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπο-
ρεύεσθε (λ) ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ ὅσα ἐποίη-
σατε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν Ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Σηὼν
καὶ Ὤγ, ὃς (μ) ἐξωλοθρεύσατε αὐτούς.
11 Καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ
ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστι ἔτι πνεῦμα ἐν (ν) οὐδενὶ
ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν· ὅτι κύριος
ὁ θεὸς ὑμῶν, θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ ὀπὶ τῆς
12 γῆς κάτω. Καὶ νῦν ὀμόσατέ μοι κύριον
τὸν θεόν, ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος, καὶ ποι-
ήσατε κὴ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πα-
13 τρός μου. Καὶ ζωγρήσατε τὸν οἶκον τοῦ πα-
τρός (ξ) μου, τὴν μητέρα μου, καὶ τοὺς
ἀδελφούς (ο) μου, καὶ πάντα τὸν οἶκόν μου,
καὶ πᾶσα ὅσα ὄζιν αὐτοῖς, καὶ ἐξελεῖσθε
14 τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου. Καὶ εἶπαν
αὐτῇ οἱ ἄνδρες, Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνθ' ὑμῶν
εἰς θάνατον. καὶ αὐτὴ εἶπεν, Ὡς ἂν ἀπο-
δῷ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, (π) ποιή-
15 σετε εἰς ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν. Καὶ κα-
16 τεχάλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς δυείδος. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, Εἰς τὴν ὀρεινὴν (ρ) ἀπέλ-
θετε, μὴ συναντήσωσιν ὑμῖν οἱ καταδιώ-
κοντες, καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας
(σ) ἕως ἂν ἀποστρέψωσιν οἱ καταδιώκοντες
ὀπίσω ὑμῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεσθε
17 εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν. Καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν
οἱ ἄνδρες, Ἀθῷοι ἐσμὲν τοῦ ὅρκου σου τούτου.
18 Ἰδοὺ ἡμεῖς εἰσπορευόμεθα εἰς μέρος τῆς πό-
λεως, καὶ δήσεις τὸ σημεῖον, τὸ σπαρτίον
τὸ κόκκινον τοῦτο (τ) ἐκδήσεις εἰς τὴν
δυείδα δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς (υ) δι'
αὐτῆς. τὸν τε πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα
σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ πᾶσα τὸν
οἶκον τοῦ πατρός σου συνάξεις πρὸς σεαυτὴν
19 εἰς τὴν οἰκίαν σου. Καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν
ἐξέλθῃ (φ) τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου ἔξω,
ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσαι, ἡμεῖς δὲ ἀθῷοι τοῦ
ὅρκου σου τούτου· καὶ ὅσοι ἐὰν γένωνται
μετὰ σοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἡμεῖς ἔνοχοι
20 ἐσόμεθα. Ἐὰν δέ τις ἡμᾶς (χ) ἀδικήσῃ
ἢ καὶ ἀποκαλύψῃ τοὺ λόγους ἡμῶν τούτους,
21 ἐσόμεθα ἀθῶοι τοῦ ὅρκου σου τούτου. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, Κατὰ τὸ ῥῆμα (ψ) ὑμῶν
ἔξω. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, καὶ ἐπο-
22 ρεύθησαν. (ω) Καὶ ἦλθοσαν εἰς τὴν ὀρει-
νὴν, καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας. κὴ
ἐξεζήτησαν οἱ καταδιώκοντες πάσας τὰς
ὁδούς, κὴ (α) οὐχ εὗρησαν.

Scio, quia dedit vobis Dominus terram: Incidit enim timor vestrî super (f) nos. Audivimus enim, quia exsiccavit Dominus Deus rubrum Mare à facie vestra; quando egredieba*mini* de terra Ægypti: & quæcunque fecit duobus regibus Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem, Seon, & Og; quos exterminâ*sti*s eos. Et audientes nos, obstupuimus corde nostro: & non stetit ultrà spiritus in ullo (g) nostrûm à facie vestra; quoniam Dominus Deus vester, Deus in cœlo sursum, & super terram deorsum. Et nunc jurate mihi Dominum Deum; quoniam facio vobis misericordiam, & (h) facite etiam vos misericordiam in domo patris mei. Et vivificate domum patris mei, matrem meam, & fratres meos, & universam domum meam, & omnia quæcunque sunt eis, & eximetis animam meam de morte. Et dixerunt ei viri; Anima nostra pro vobis in mortem. Et ipsa dixit; Postquàm tradiderit Dominus vobis civitatem; facietis in me misericordiam, & veritatem. Et demisit eos per (i) fenestram. Et dixit eis; In montanam abite, ne occurrant vobis persequentes: & latitabitis ibi tres dies; quoadusque reverterint, qui persequuntur post vos: & postèà abibitis in viam vestram. Et dixerunt ad eam viri; Innoxii sumus à juramento tuo hoc. Ecce nos intramus in partem civitatis: & pones signum, funiculum coccineum hunc ligabis ad fenestram, per quam demisisti nos per eam. Patrem vero tuum, & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui congregabis ad teipsam in domum tuam. Et erit, omnis quicunque exierit portam domûs tuæ foràs; reus sibi ipsi erit: nos autem innoxii à juramento tuo hoc: & quicunque fuerint tecum in domo tua; nos rei (k) erimus. Si quis autem nobis nocuerit, vel etiam revelaverit verba nostra hæc, erimus innoxii à juramento tuo hoc. Et dixit eis; Juxta vestrum verbum sit. Et emisit eos, & (l) iverunt; Et venerunt in montanam, & permanserunt ibi tres dies. Et exquisierunt ii, qui persequebantur, omnes vias: & non invenerunt.

MS.A. (ϑ) κύριος ὑμῖν ℣ (ι) πρὸς ἡμᾶς. (κ) τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν ἀπὸ (λ) ὀξ Αἰγύπτου· (μ) ἐξολεθρεύσαλε (ν) ὐδενὶ ἀπὸ (ξ) μου, καὶ τὴν (ο) μου, καὶ τὰς ἀδελφάς μου, καὶ πάντα ὅσα (π) ποιήσατε μετ' ἐμοῦ ἔλεος (ρ) ἀπέλθατε, (σ) ἕως ἀναστρέψωσιν (τ) ἐκδήσεις τὸν (υ) ἐν αὐτῇ. καὶ τὸν πατέρα (φ) τὴν οἰκίαν σου (χ) ἀδικήσῃ καὶ (ψ) ὑμῶν οὕτως ἔσαι. (ω) Καὶ ἦλθον εἰς (α) οὐχ εὗρον. Καὶ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

Paraph. Chald. Versio Latina.

וַאֲמַרַת לִגְבַרַיָּא יְדַעְנָא אֲרֵי יְהַב יְיָ לְכוֹן יַת אַרְעָא וַאֲרֵי נְפַלַת אֲמַתְכוֹן עֲלָנָא וַאֲרֵי 9
אִתְבָּרוּ כָּל יַתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן : אֲרֵי שְׁמַעְנָא יַת דְּיַבֵּשׁ יְיָ יַת מֵי יַמָּא דְסוּף מִן 10
קֳדָמֵיכוֹן בְּמִפְּקְכוֹן מִמִּצְרָיִם וְדִי עֲבַדְתּוּן לְתַרְעִין מַלְכֵי אֱמוֹרָאֲה דִּי בְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא
לְסִיחוֹן וּלְעוֹג דִּי נַשְׁרֵתּוּן יַתְהוֹן : וּשְׁמַעְנָא וְאִתְמְסִי לִבָּנָא וְלָא אִשְׁתְּאַרַת עוֹד רוּחָא 11
בְּאֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן הוּא אֱלָהָא דִּשְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמַיָּא מִלְעֵלָּא וְשַׁלִּיט עַל
אַרְעָא מִלְרָע : וּכְעַן קַיְימוּ כְעַן לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי עֲבַדִית עִמְּכוֹן טִיבוּ וְתַעְבְּדוּן אַף 12
אַתּוּן עִם בֵּית אַבָּא טִיבוּ וְתִתְּנוּן לִי אָת דְּקוּשׁוֹט : וְתִיחוֹן יַת אַבָּא וְיַת אִמָּא וְיַת אַחַי וְיַת 13
אַחָתַי וְיַת כָּל דִּילְהוֹן וְתִשֵׁזְבוּן יַת נַפְשָׁתָנָא מִן מוֹתָא : וַאֲמַרוּ לַהּ גִּבְרַיָּא נַפְשָׁנָא מְסִירָא 14
חֲלַף נַפְשָׁתֵיכוֹן לְמֵמַת אִם לָא תְחַוּוּן יַת פִּתְגָמָנָא דֵּין וְיהֵי כַּד יִתֵּן יְיָ לָנָא יַת אַרְעָא
וְנַעְבֵּד עִמָּךְ טִיבוּ וְקוּשׁוֹט : וְשַׁלְשִׁלַתְנוּן בַּאֲשׁוּנָא מִן חַרְכָּא אֲרֵי בֵיתַהּ בְּכוֹתַל שׁוּרָא 15
וּבְשׁוּרָא הִיא יְתֵבָה : וַאֲמַרַת לְהוֹן לְטוּרָא אִזִילוּ דִלְמָא יַעֲרְעוּן בְּכוֹן רָדְפַיָּא וְתִטְמְרוּן 16
תַּמָּן תְּלָתָא יוֹמִין עַד דִּיתוּבוּן רָדְפַיָּא וּבְתַר כֵּן תְּהָכוֹן לְאָרְחַכוֹן : וַאֲמַרוּ לַהּ גִּבְרַיָּא 17
זַכָּאִין אֲנַחְנָא מִמּוֹמָתִךְ הָדָא דְקָיְמִת עֲלָנָא : הָא אֲנַחְנָא עָלִין בְּאַרְעָא יַת תּוּרָא דְחוּשׁ 18
וְהוֹרִיתָא הֲדֵין תִּקְטְרֵי בַּחֲרְכָּא דְשַׁלְשַׁלְתָּנָא בֵיהּ וְיַת אֲבוּךְ וְיַת אִמֵּךְ וְיַת אַחָךְ וְיַת כָּל
בֵּית אֲבוּךְ תַּכְנְשִׁין לְוָתָךְ לְבֵיתָא : וִיהֵי כָּל דְּיִפּוֹק בַּר מְדֵּשֵׁי בֵיתָךְ לְבָרָא חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ 19
בְּרֵישֵׁיהּ וַאֲנַחְנָא זַכָּאִין וְכֹל דִּי יְהֵי עִמָּךְ בְּבֵיתָא חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ בְּרֵישָׁנָא אִם יַד אֱנָשׁ תְּהֵי
בֵּיהּ : וְאִם תְּחַוִּין יַת פִּתְגָמָנָא דֵּין וְנֶהֱוֵי זַכָּאִין מִמּוֹמָתִךְ דְּקָיְמִת עֲלָנָא : וַאֲמַרַת כְּפִתְגָמֵיכוֹן 20
כֵּן הוּא וּשְׁלַחְתַּנּוּן וַאֲזָלוּ וְקַטְרַת יַת תּוּרָא דְהוֹרִיתָא בַּחֲרְכָּא : וַאֲזָלוּ וְעָלוּ לְטוּרָא 22
וִיתִיבוּ תַּמָּן תְּלָתָא יוֹמִין עַד דְּתָבוּ רָדְפַיָּא וּבָעוּ רָדְפַיָּא בְּכָל אָרְחָא וְלָא אַשְׁכַּחוּ :

Et dixit viris: Scio quod dedit vobis Deus terram, & quod cecidit terror 9
vester super nos, & quod fracti sunt omnes habitatores terræ à facie vestra.
Namq; audivimus quod exsiccavit Deus aquas maris Suph à facie vestra, 10
cum exiissetis ex Ægypto: & quæ feci*sti*s duobus regibus Amorræi ultra
Jordanem, Sion & Ghog, quos confeci*sti*s eos. Et audivimus, & liquefactum 11
est cor nostrum, & non relictus est ampliùs spiritus in homine à facie vestra:
quia Dñs Deus noster ipse est Deus, cujus majestas est in cœlis desuper, &
dominatur super terram deorsum. Et nunc jurate mihi in verbo Dei; nam 12
feci vobiscum bonitatem, & facietis etiam vos cum domo patris mei bonitatem: & dabitis mihi signum veritatis: Et vivere facietis patrem meum, & 13
matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnia quæ illis: & eripietis animas nostras à morte. Et dixerunt ei viri: Anima nostra tradita pro animabus vestris ad moriendum, si non prodideritis dictum 14
hoc. Et erit quando dederit nobis Dñs terram, & faciemus tecum bonitatem & veritatem. Et incatenavit eos fune de fenestra: nam domus illius in pa- 15
riete muri, & in muro illa habitabat. Et dixit illis: Ad montem ite, ne fortè 16
offendant in vos persecutores; & abscondemini ibi tribus diebus, quoad redeant persecutores: & postea redibitis in viam vestram. Et dixerunt ei viri: 17
Immunes nos à juramento tuo hoc quod firmasti super nos. Ecce nobis ascendentibus in terram, funiculum fili rubri hunc alligabis in fenestra, per quam 18
incatenâsti nos: & patrem tuum, & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui, congregabis ad te in domum. Et erit omnis qui egredietur ultra portas domus tuæ foras, culpa necis ejus in caput ipsius; & nos im- 19
munes, & omnis qui erit tecum in domo, culpa necis ejus in caput nostrum, si manus hominis fuerit in illum. Et si prodideris dictum nostrum hoc, 20
& erimus immunes à juramento tuo quod firmâsti super nos. Et dixit: Sicut 21
verbum vestrum, ita sit. Et dimisit eos, & abierunt, & ligavit funiculum rubrum in fenestra. Et abierunt & ascenderunt in montem, & sederunt ibi 22
tribus diebus, quoad redirent persecutores: & investigaverunt persecutores per omnem viam, & non invenerunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܝܗܒ ܡܪܝܐ ܠܟܘܢ ܐܬ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܘܢܦܠ ܕܚܠܬܗ ܥܠܝܢ ܘܟܠ ܝܬܒܝ ܐܪܥܐ ܐܬܬܒܫܘ ܩܕܡܝܟܘܢ׃
Dixitque viris Novi quòd tradiderit vobis Dominus terram *istam*, & irruerit terror vester in nos; imò extimuerint incolæ terræ *hujus* causâ vestri.

10 ܐܡܛ ܕܫܡܥܢ ܐܢܚܢ ܐܝܟ ܝܒܫ ܡܪܝܐ ܠܡܝ ܣܘܦ ܩܕܡ ܡܦܩܟܘܢ ܡܢ ܡܨܪ׃ * ܘܐܝܟ ܥܒܕܬܘܢ ܠܬܪܝܢ ܡܠܟܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܕܥܒܪ ܝܪܕܢ ܠܣܝܚܘܢ ܘܠܥܘܓ ܕܚܪܡܬܘܢ ܐܢܘܢ׃
Siquidem audivimus quòd exsiccârit Dominus aquas maris Suph ante vos cùm exissetis ex Ægypto, & quæ feceritis duobus regibus Amorrhæorum, *nempe* Sihon & Og, quos peremistis.

11 ܘܫܡܥܢ ܘܐܬܕܒܪ ܠܒܒܢ ܘܠܐ ܩܡ ܪܘܚ ܒܐܢܫ ܡܢ ܩܕܡ ܡܦܩܟܘܢ ܐܡܛ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ ܗܘ ܐܠܗ ܒܫܡܝܐ ܠܥܠ ܘܒܐܪܥܐ ܬܚܬ׃ * ܘܥܬܐ ܚܠܦܘ ܠܝ ܒܡܪܝܐ׃
Cúmq; audissemus, commotú est cor nostrú, et non remansit spiritus in quoquâ nostrûm causâ vestrî: quoniâ Dñs Deus vester, ipse est Deus in cœlo supernè, & in terra infernè.

12 ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ ܥܡ ܒܝܬ ܐܒܝ ܚܣܕ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܥܡ ܒܝܬ ܐܒܝ ܚܣܕ ܘܬܬܘ ܠܝ ܫܘܪܐ ܩܫܬܐ׃ * ܘܬܚܝܘܢ ܐܒܝ ܘܐܡܝ ܐܚܘܗܝ ܘܐܚܬܗܝ ܘܟܠ ܕܠܗܘܢ׃
Jurate mihi per Dñm, quandoquidem contuli in vos beneficium, collaturos etiam vos in me & domum patris mei beneficium: & *hujus rei* date mihi signum verum, Meque, patremque meum, fratres meos, ac sorores meas, & quicquid ad nos pertinet, servate,

13 ܘܬܦܨܘ ܢܦܫܬܢ ܡܢ ܡܘܬܐ׃ * ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܓܒܪܐ ܐܢܘܢ ܢܦܫܬܢ ܢܫܠܡ ܠܡܘܬܐ ܒܕܝܠܟܘܢ ܐܢ ܠܐ ܬܦܨܘ ܥܠ ܡܠܬܢ ܗܕܐ׃
animasque nostras à morte liberate. Dixerunt ad eam viri illi, Animas nostras morti exponemus pro vobis, modò tamen vos non evulgetis negotium istud:

14 ܘܗܘܐ ܒܡܝܗܒ ܡܪܝܐ ܠܢ ܐܬ ܐܪܥܐ ܢܥܒܕ ܥܡܟ ܚܣܕ ܘܩܫܬ׃ ܟܕ ܝܗܒ ܠܢ ܡܪܝܐ ܐܬ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܢܥܒܕ ܥܡ ܟ ܚܣܕ ܘܩܫܬ׃
cúmque dederit nobis Dominus terram hanc, exercebimus in te beneficium & veritatem.

15 ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܒܚܒܠܐ ܒܟܘܬܐ ܡܛܠ ܕܒܝܬܗ ܒܟܘܬܐ ܗܘ ܒܫܘܪܐ ܕܫܘܪ ܘܒܫܘܪܐ ܗܘ ܕܝܪ׃ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܐܙܠܘ ܕܠܡܐ ܢܬܩܠܒܘܢ ܒܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ ܒܬܪܟܘܢ ܘܟܡܘܢ ܬܬܛܪܪܘ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܥܕ ܕܢܗܦܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܘܒܬܪ ܗܟܝܠ ܬܗܠܟܘܢ ܠܟܘܢ׃
Demisit igitur eos fune per fenestram (domus enim ejus in pariete mœnium erat, & super mœnia habitabat) Dixitque eis, Secus montem abite, ne fortè occurrant vobis hi qui

16 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܐܙܠܘ ܕܠܡܐ ܢܬܩܠܒܘܢ ܒܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ ܒܬܪܟܘܢ ܘܟܡܘܢ ܬܬܛܪܪܘ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܥܕ ܕܢܗܦܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܘܒܬܪ ܗܟܝܠ ܬܗܠܟܘܢ ܠܟܘܢ׃
post vos egressi sunt: ibique delitescite tres dies, donec revertantur, ac tunc persequemini iter vestrum.

17 ܘܐܡܪ ܠܗ ܓܒܪܐ ܐܢܘܢ ܒܝܬ ܐܢ ܢܗܘܐ ܫܪܝܢ ܠܡܐ ܕܐܫܒܥܬܢܝ ܗܕܐ ܕܐܫܒܥܬ׃ * ܗܐ ܐܢܚܢ ܥܠ ܬܪܥܐ ܗܕܐ ܐܢܚܢ ܥܠ ܒܪ ܟ ܚܣܕ ܘܩܫܬ ܕܬܥܒܕ ܥܡ ܒܝܬ ܐܒܝ ܚܣܕ ܘܩܫܬ ܘܬܬܘ ܠܢ ܫܘܪܐ ܩܫܬܐ׃
Dixerunt autem ei viri *illi*, Insontes sumus ab hac adjuratione quâ nos adjurâsti.

18 ܗܐ ܐܢܚܢ ܥܠ ܬܪܥܐ ܗܕܐ ܐܢܚܢ ܥܠ ܒܪ ܟ ܚܣܕ ܘܩܫܬ ܕܬܥܒܕ ܥܡ ܒܝܬ ܐܒܝ ܚܣܕ ܘܩܫܬ ܘܬܬܘ ܠܢ ܫܘܪܐ ܩܫܬܐ׃
Ecce nos ingressuri sumus in terram istam; vittam verò coccineam ligato in fenestra per quam nos demisisti,

19 ܗܐ ܫܪ ܚܛ ܕܡ ܕܬܫܪܐ ܒܟܘܢ ܐܢ ܢܦܩ ܡܢ ܬܪܥ ܒܝܬ ܐܒܘܗ ܢܗܘܐ ܕܡܗ ܒܪܫ ܢܦܫ ܘܢܚܢ ܢܗܘܐ ܙܟܝܐ׃ * ܘܟܠ ܕܢܦܩ ܡܢ ܬܪܥ ܒܝܬ ܐܢ ܢܗܘܐ ܕܡܗ ܒܪܫ ܢܦܫ ܘܢܚܢ ܢܗܘܐ ܙܟܝܐ׃
& patrem tuû, matremq; tuam, & fratres tuos totamq; familiam patris tui induc ad te intra domum. Et quicunque ex ostio domûs

20 ܘܐܢ ܐܢ ܬܐܡܪ ܠܡܠܬܢ ܗܕܐ ܢܗܘܐ ܙܟܝܐ ܡܢ ܡܘܠܬܟ ܗܐ ܐܢ ܠܐ ܬܐܡܪ ܠܡܠܬܢ ܗܕܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܙܟܝܐ׃
tuæ foràs exierit, hujus sanguis sit in caput ejus, & nos immunes erimus ab ultione *sanguinis* ejus si quis ei nocuerit. Item, si rem

21 ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܝܟ ܡܠܬܟ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ׃ ܫܕܪ ܠܗ ܘܐܙܠ ܘܫܪܬ ܚܛ ܕܡ ܒܟܘܬܐ ܒܫܘܪܐ ܕܫܘܪ׃
hanc evulges, insontes erimus ab adjuratione ista quâ nos adjurâsti. Ait illis, Juxta sermonem vestrum, sic esto: & dimisit eos, abieruntque; *ipsa* verò ligavit vittam coccineam in fenestra.

22 ܐܙܠܘ ܘܐܬܘ ܠܛܘܪܐ ܘܝܬܒܘ ܬܡܢ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܥܕ ܕܗܦܟܘ ܪܕܦܐ ܘܐܫܟܚܘ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܐܘܪܚܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ׃ * ܘܗܦܟܘ ܪܕܦܐ ܘܐܬܒ ܠܗܘܢ ܠܬܪ ܝܘܪܕܢ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܘܫܥ ܒܪ ܢܘܢ ܘܫܪܝܘ ܠܗ ܟܠ ܡܐ ܕܐܫܟܚܘ׃
Abeuntes autem ad montem, manserunt ibi tres dies, donec redeuntes qui persequuti fuerant eos, advenissent: quæfierant enim illos hi qui egressi fuerant post ipsos, per totam viam; & quum non invenissent eos, redierunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 *وَقَالَتْ لَهُمَا قَدْ عَلِمْتُ اَنَّ اللّٰهَ اِلٰهَكُمْ اَعْطَاكُمُ الْاَرْضَ وَقَدْ وَقَعَ هَيْبَتُكُمْ عَلَيْنَا *
Et ait illis, Jam novi Deum, Teum vestrum dedisse vobis terram, & jam irruit timor vester in nos,

10 وَمَاجَ كُلُّ سُكَّانِ الْاَرْضِ مِنْكُمْ * لِاَنَّا قَدْ سَمِعْنَا اَنَّ اللّٰهَ جَفَّفَ مِيَاهَ بَحْرِ الْقُلْزُمِ قُدَّامَكُمْ
& fluctuaverunt omnes habitatores terræ propter vos: Quoniam audivimus Deum aresecisse aquas maris rubri coram vobis cùm exiretis ex

عِنْدَ خُرُوجِكُمْ مِنْ مِصْرَ * وَالَّذِي صَنَعَ بِمَلِكَيِ الْاَمُورِانِيِّينَ الَّذَيْنِ كَانُوا بِعَبْرِ الْاُرْدُنِّ *
Ægypto: & quæ patravit in duas reges Amorrhæorum, qui erant trans Jordanē, Sihon & Og, quos occidistis.

11 سِيحُونَ وَعُوجَ اللَّذَانِ قَتَلْتُمُوهُمَا * وَلَمَّا سَمِعْنَا ذَابَ قُلُوبُنَا وَلَمْ يَبْقَ فِي اَحَدٍ رُوحٌ مِنْ جِهَتِكُمْ *
Quæ cùm audivissemus, liquata sunt corda nostra, & non remansit in ullo spiritus, causâ vestrî: quia Deus, Deus vester, Deus cœli

لِاَنَّ اللّٰهَ اِلٰهَكُمْ هُوَ اِلٰهُ السَّمَاءِ مِنَ الْعُلُوِّ وَفِي الْاَرْضِ * وَكَيْفَ * وَالْاٰنَ احْلِفَا لِي بِاللّٰهِ * لِاَنِّي قَدْ
est ab excelso & in terra, atque deorsùm. Nunc igitur jurate mihi per Deum, quòd

12 فَعَلْتُ مَعَكُمَا الْاِحْسَانَ * اَنْ تَفْعَلَا اَنْتُمَا اَيْضًا مَعَ بَيْتِ اَبِي فَضْلًا وَتُعْطِيَانِي عَلَامَةَ حَقٍّ * وَتَسْتَبْقِيَانِ
quum fecerim erga vos beneficium, faciatis vos etiam erga domum patris meî gratiam, detisque mihi signum certum:

13 اَبِي وَاُمِّي وَاِخْوَتِي وَسَائِرَ مَالِهِمْ * وَتُخَلِّصَا اَنْفُسَنَا مِنَ الْقَتْلِ * فَقَالَا لَهَا اَنْفُسُنَا بَدَلَكُمْ لِلْمَوْتِ *
Et servetis patrem meû, & matrem meâ, ac fratres meos cum omnibus quæ possident, & liberentur animæ nostræ de nece.

14 اِذْ لَمْ تُخْبِرُوا بِخَبَرِنَا هٰذَا * فَاِذَا اَعْطَانَا اللّٰهُ تَعَالَى الْاَرْضَ فَعَلْنَا مَعَكِ فَضْلًا وَحَقًّا * فَاَحْدَرَتْهُمَا
Dixerunt ei, Animæ nostræ vice vestri sunt in monte, dummodo non patefaciatis famam nostram hanc: quumque tradiderit nobis Deus excelsus terram, exercebimus in vos gratiam & jus.

15 بِالْحَبْلِ مِنْ دَاخِلِ الطَّاقِ * لِاَنَّ بَيْتَهَا فِي حَائِطِ السُّورِ * وَفِي الْحِصْنِ هِيَ سَاكِنَةٌ * وَقَالَتْ لَهُمَا
Demisit ergò utrumq; per funem de fenestra: nam domus ejus erat in pariete mœnium; et in arce ipsa degebat:

16 اِمْضِيَا طَرِيقَ الْجَبَلِ * لِئَلَّا تَلْقَاكُمَا الشِّرْبَةُ * وَاخْتَبِيَا هُنَاكَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ * اِلَى حِينِ عَوْدَةِ الشِّرْبَةِ *
Et ait illis, Carpite viâ montis, ne fortè offendat vos cohors; & latitate ibi tribus diebus quoad revertatur cohors,

17 وَتَمْضِيَانِ فِي طَرِيقِكُمَا * فَقَالَا لَهَا الرَّجُلَانِ نَحْنُ بَرِيَّانِ مِنْ يَمِينِكِ * هٰذِهِ الَّتِي اَسْكَنْتِنَا بِهَا *
ac tum pergetis iter vestrum. Dixerunt ei duo viri illi, Innoxii sumus à juramento isto quo nos contestata es.

18 نَحْنُ دَاخِلَانِ فِي الْاَرْضِ * فَاعْقِدِي هٰذَا مَسَالَكَ الْعَزْلِ الْقِرْمِزِ فِي الطَّاقِ الَّتِي اَنْزَلْتِنَا مِنْهَا * وَضُمِّي
Ecce nos ingressuri sumus terram hanc: itaque liga hunc funiculum filati coccinei ad fenestram per quam demisisti nos, & collige

اَبَاكِ وَاُمَّكِ وَاِخْوَتَكِ وَاَهْلَكِ جَمِيعًا عِنْدَكِ فِي بَيْتِكِ * وَيَكُونُ كُلُّ مَنْ يَخْرُجُ مِنْ بَابِ بَيْتِكِ دَمُهُ
patrem tuum & matrem tuam, ac fratres tuos, cognatósque tuos omnes apud te in domum tuam. Fiet autem ut quisquis

19 فِي رَاْسِهِ * وَنَحْنُ بَرِيَّانِ مِنْ دَمِهِ * وَكُلُّ مَنْ كَانَ مَعَكِ فِي الْبَيْتِ دَمُهُ فِي اَعْنَاقِنَا اِنْ اَدَاهُ اَحَدٌ * وَاِنْ
exierit ab ostio domûs tuæ, sanguis ejus recidat in caput suum, & nos maneamus innocentes ab ejus sanguine: quicunque verò tecum fuerit in domo, sanguis ejus erit in cervicibus nostris, si quis eum læserit.

20 اَنْتِ اَظْهَرْتِ هٰذَا الْكَلَامَ * فَنَحْنُ بَرِيَّانِ مِنْ يَمِينِكِ الَّتِي اَسْكَنْتِنَا بِهَا * فَقَالَتِ الْمَرْاَةُ * كَمَا قُلْتُمَا *
Quòd si tu patefacias sermonem istum, nos erimus liberi à jurejurando quo nos adjurâsti. Ait mulier, Sicuti dixistis.

21 اِنْصَرِفَا وَسَارَا * وَعَقَدَتِ الْمَرْاَةُ مَسَالَكَ الْقِرْمِزِ فِي الطَّاقِ * وَسَارَا وَجَاءَا اِلَى الْجَبَلِ * وَاَقَامَا هُنَاكَ
Et dimiserunt eam, atque abierunt: ligavitque mulier funiculum coccineum ad fenestram. Et abeuntes devenerunt ad montem, mansérúntque illic tres dies,

22 ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ * اِلَى اَنْ عَادَتِ الشِّرْبَةُ * فَطَلَبَتْهُمَا فِي سَائِرِ الطُّرُقِ * وَلَمْ تَجِدْهُمَا *
quousque redisset cohors: nam quæsivat illos in cunctis itineribus, nec invenerat eos:

כפר יהושע : ג

Venerunt& ,transierũt &,monte de descẽderũt & ,viri ambo sunt reversi Et

23 וַיָּשֻׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדוּ מֵהָהָר וַיַּעַבְרוּ וַיָּבֹאוּ
ad ,ea *inventia* omnia ei narraverunt & : Nun filiũ Jehosuah ad
אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וַיְסַפְּרוּ לוֹ אֵת כָּל הַמְצֹאוֹת אוֹתָם :
omnem nostris manibus in Dominus *dedit Quia* : Jehosuah ad dixerunt Et
24 וַיֹּאמְרוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ כִּי נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת כָּל
nostris aspectibus ab terræ habitatores omnes sunt dissoluti etiam & :terram
הָאָרֶץ וְגַם נָמֹגוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ :

CAP. III.

venerunt & ,Sittim è sunt profecti & ,manè *in* Jehosuah *manicavit* Et

1 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסְעוּ מֵהַשִּׁטִּים וַיָּבֹאוּ
,ibi pernoctaverunt & : Israel filii omnes & ,ipse ,Jarden ad usq;
עַד הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּלִנוּ שָׁם
transierunt & ,dierum trium *fine à* ,fuit Et .transirent antequam
טֶרֶם יַעַבְרוּ : וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיַּעַבְרוּ
: dicendo ,populo præceperunt Et .*castrametationis intimo in* præfecti
2 הַשֹּׁטְרִים בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה : וַיְצַוּוּ אֶת הָעָם לֵאמֹר
sacerdotes & ,vestri Dei Domini fœderis arcam *vos videre Circa*
3 כִּרְאֹתְכֶם אֵת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהַכֹּהֲנִים
ibitis & ,vestro loco de proficiscemini vos & : eam portantes Levitas
הַלְוִיִּם נֹשְׂאִים אֹתוֹ וְאַתֶּם תִּסְעוּ מִמְּקוֹמְכֶם וְהָלַכְתֶּם
milliũ duũ ferè eam inter & vos inter erit *longinqua* Veruntamẽ ,illam post
אַחֲרָיו : אַךְ רִחוֹק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינוֹ כְּאַלְפַּיִם
cognoscatis *quo* ut ,eam ad appropinquetis Ne .mensura in *cubitis*
4 אַמָּה בַּמִּדָּה אַל תִּקְרְבוּ אֵלָיו לְמַעַן אֲשֶׁר תֵּדְעוּ
via in transistis non quoniam : *ea in ambuletis qua* viam
אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ
;vos Sanctificate :populum ad Jehosuah dixit Et .nudiustertius heri ab
5 מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם : וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ
Dixitque .mirabilia vestri medio in Dominus faciet tras quia
כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת : וַיֹּאמֶר
,fœderis arcam Tollite : dicendo ,sacerdotes ad Jehosuah
6 יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית
ambul verũt & ,fœderis arcam tulerunt & : *populi facies ad* transite &
וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ
hac Die : Jehosuah ad Dominus dixit Et .*populi facies ad*
לִפְנֵי הָעָם : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה
7 אָחֵל גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי
quia ,sciant *quo* ,Israel omnis oculis in te magnificare incipiam
כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ : וְאַתָּה
: dicendo ,fœderis arcam portantibus sacerdotibus præcipies
תְּצַוֶּה אֶת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית לֵאמֹר
.stabitis Jarden in ,Jarden *aquarum* finem ad usque *vos ingredi Circa*
כְּבֹאֲכֶם עַד קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ :
audite & ,huc Accedite : Israel filios ad Jehosuah dixit Et
9 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּשׁוּ הֵנָּה וּשְׁמְעוּ
,cognoscetis hoc In : Jehosuah ait Et .vestri Dei Domini verba
10 אֶת דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם : וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת תֵּדְעוּן
vestris faciebus à expellet expellendo & ,*vestro interiore* in vivens Deus quòd
כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ יוֹרִישׁ מִפְּנֵיכֶם
& ,Perizæum & ,Chivvæum & ,Chittæum & ,Chenahanæum
אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַחִתִּי וְאֶת הַחִוִּי וְאֶת הַפְּרִזִּי וְאֶת
dominatoris fœderis arca Ecce .Jebusæum & ,Emoræum & ,Ghirgasæum
הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַיְבוּסִי : הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן
vobis *capite* nunc Et .Jarden *in vestras facies ad transiens* ,terræ universæ
11 כָּל הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן : וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם
virum unum virum ,Israel tribubus de viros duodecim
12 שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ
.*tribui unum*
אֶחָד לַשָּׁבֶט :

Versio VULG. LAT.

23 Quibus urbem ingressis, reversi sunt, & descenderunt exploratores de monte: &, transmisso Jordane, venerunt ad Josue filium Nun, narraverúntque ei omnia quæ acciderant sibi, Atque dixerunt; Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus nostras, & timore prostrati sunt cuncti habitatores ejus.

CAP. III.

1 IGitur Josue de nocte consurgens movit castra: egredientésque de Setim, venerunt ad Jordanem ipse & omnes filii Israel, & morati sunt ibi 2 tres dies. Quibus evolutis, transierunt præcones per castrorum medium, Et clamare 3 cœperunt; Quando videritis arcam fœderis Domini Dei vestri, & sacerdotes stirpis Leviticæ portantes eam, vos quoque consurgite, & sequimini 4 præcedentes. Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duûm milliũ: ut procul videre possitis, & nôsse per quâ viam ingrediamini: quia priùs non ambulâstis per eam: & cavete ne appropinquetis ad arcam. 5 Dixítque Josue ad populum, Sanctificamini: cras enim faciet Dominus inter vos mira- 6 bilia. Et ait ad sacerdotes, Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. Qui jussa complentes, tulerunt, & ambulave- 7 runt ante eos. Dixítque Dñs ad Josue, Hodiè incipiam exaltare te coram omni Israel: ut sciant quòd sicut cum Moyse 8 fui, ita & tecum sim. Tu autem præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, & dic eis, Cùm ingressi fueritis partem aquæ Jordanis, state in ea. 9 Dixítque Josue ad filios Israel; Accedite huc, & audite verbũ Domini Dei vestri. Et rursum, 10 In hoc, inquit, scietis quòd Dominus Deus vivens in medio vestrî est, & disperdet in conspectu vestro Chananæum & Hethæum, Heuæum & Pherezæum, Gergesæum quoque & Jebusæum, & Amorrhæum. 11 Ecce, arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Jordanem. Parate duodecim 12 viros de tribubus Israel, singulos per singulas tribus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

23 Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ δύο νεανίσκοι, καὶ κατέβησαν ἐκ τοῦ ὄρους· καὶ διέβησαν πρὸς Ἰησοῦν υἱὸν Naυῆ, καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάν-
24 τα τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς. Καὶ εἶπαν πρὸς Ἰησοῦν, (β) Ὅτι παραδέδωκε κύριος πᾶσαν τὴν γῆν ἐν χειρὶ ἡμῶν, καὶ κατέπηκε πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν γῆν ἐκείνην ἀφ' ἡμῶν.

MS.A. (β) Ὅτι παρέδωκεν κύριος ἐν χειρὶ ἡμῶν πᾶσαν τὴν γῆν, ᾗ κατέπηκεν

Et reverterunt ambo juvenes; & descenderunt de monte: & transierunt ad Iesum filium Naue: & narraverunt ei omnia, quæ sibi acciderant. Et dixerunt 24 *ad Iesum, Quia tradidit Dominus omnem terram in manu nostra; & consternatus est omnis habitans terram illam à nobis.*

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ὤρθρισεν Ἰησοῦς τοπρωΐ, καὶ (α) ἀπῆρεν ἐκ Σαπεὶν, καὶ ἦλθοσαν ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ πρὸ τοῦ διαβῆναι. (ϛ) Καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας διῆλθον οἱ γραμματεῖς διὰ τῆς παρεμβο-
3 λῆς, Καὶ ἐνετείλαντο τῷ λαῷ, λέγοντες, Ὅταν ἴδητε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ τοὺς ἱερεῖς ὑμῶν καὶ τοὺς Λευίτας αἴροντας αὐτὴν, ἀπαρεῖτε ἀπὸ τῶν τόπων ὑμῶν, καὶ (γ) πορεύσεσθε ὀπίσω αὐτῆς. Ἀλλὰ μακρὰν ἔστω ἀναμέσον
4 ὑμῶν καὶ ἐκείνης, ὅσον διχιλίους πήχεις ἐπίσεσθε· μὴ προσεγγίσητε αὐτῇ, ἵνα ὄψησθε τὴν ὁδὸν, ἣν (δ) πορεύσεσθε αὐτήν· οὐ γὰρ πεπορεύσθε τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ
5 τρίτης ἡμέρας. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τῷ λαῷ, Ἁγνίσασθε (ε) εἰς αὔριον, ὅτι αὔριον ποιήσει κύριος ἐν ὑμῖν θαυμασά. Καὶ εἶπεν
6 Ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσιν, Ἄρατε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ προπορεύεσθε τοῦ λαοῦ. καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ ἐπορεύοντο ἔμ-
7 προσθεν τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, Ἐν τῇ ἡμέρᾳ (ζ) ταύτῃ ἄρχομαι ὑψῶσαί σε κατενώπιον πάντων (η) ὑμῶν Ἰσραὴλ, ἵνα (θ) γνῶσιν ὅτι καθὸν ἤμην μετὰ Μωυσῆ, οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ.
8 Καὶ νῦν ἔνειλαι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, λέγων, Ὡς ἂν εἰσέλθητε ὅλη μέρει τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου,
9 καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ στήσεσθε. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προσαγάγετε ὧδε, καὶ ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.
10 Ἐν τούτῳ γνώσεσθε, (ι) ὅτι θεὸς ζῶν ἐν ὑμῖν, καὶ (κ) ὁλοθρεύων ὁλοθρεύσει ἀπὸ προσώπου ὑμῶν τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Χετ-
11 ταῖον, (λ) καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον. Ἰδοὺ ἡ κιβωτὸς (μ) διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς διαβαίνει τὸν
12 Ἰορδάνην. Προχειρίσασθε ὑμῖν δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἕνα (ν) ἀφ' ἑκάστης φυλῆς.

MS.A. (α) ἀπῆρεν ἐκ Σαπεὶν, καὶ ἦλθον ἕως (ϛ) Καὶ ἐγένετο (γ) πορεύεσθαι (δ) πορεύεται (ε) εἰς τὸν αὔριον, (ζ) αὐτῇ (η) τῶν υἱῶν (θ) γνῶσιν καθότι (ι) ὅτι ἐγὼ κύριος ζῶν (κ) ὁλεθρεύων ὁλεθρεύσω (λ) καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Φερεζέον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον. (μ) τῆς διαθήκης (ν) ἀφ' ἑκάστης

CAP. III.

ET diluculò surrexit Iesus 1 *manè, & promovit de Sattin: et venerunt usque ad Iordanem, & diverterunt ibi, priusquàm transirent. Et factum est, post* 2 *tres dies transierunt scribæ per castra, Et mandaverunt populo* 3 *dicentes; Cùm videritis arcam testamenti Domini Dei (a) nostri, & sacerdotes nostros, & Levitas tollentes eam; & proficiscemini de locis vestris, & ibitis post eam. Sed longum intervallum sit inter vos, et illam; quantum duo millia cubitorum, stadibitis: ne propinquetis ei, ut sciatis viam, quam (b) ibitis eam: Non enim ivistis viam ab hesterna & nudiustertiana die. Et di-* 5 *xit Iesus populo, Purificamini in crastinum: quoniam cras faciet Dominus in vobis mirabilia. Et dixit Iesus sacerdoti-* 6 *bus, Tollite arcam testamenti Domini: & præcedite populum. Et levaverunt sacerdotes arcam testamenti Domini, & ibant ante populum. Et dixit Dominus* 7 *ad Iesum, In die hac incipio exaltare te in conspectu omnium filiorum Israel, ut cognoscant, quia sicut eram cum Moyse, ita ero & tecum. Et nunc manda* 8 *sacerdotibus, qui levant arcam testamenti, dicens; Cùm intraveritis super partẽ aquæ Iordanis; & in Iordane stabitis. Et* 9 *dixit Iesus filiis Israel, Accedite huc, & audite verbum Domini Dei nostri. In hoc cogno-* 10 *scetis, quia Deus vivens in vobis: & exterminans exterminabit à facie nostra Chananæum, & Chettæum, & Pherezæum, & Euæum, & Amorrhæum, & Gergesæum, & Iebusæum. Ecce* 11 *arca testamenti Domini universæ terræ transit Iordanem. Assumite vobis duodecim viros ex filis Israel, unum ex unaquaque tribu.* 12

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וְתָבוּ תְּרֵין גְּבָרִין וּנְחִיתוּ מִן טוּרָא וְעַבְרוּ וַאֲתוֹ לְוָת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְאוֹשְׁתְּעִיאוּ לֵיהּ יָת כָּל
24 דְּעָרְעָא יָתְהוֹן : וַאֲמָרוּ לִיהוֹשֻׁעַ אֲרֵי מְסַר יְיָ בִּידָנָא יָת כָּל אַרְעָא וְאַף אִתְבְּרוּ כָּל יָתְבֵי
אַרְעָא מִן קֳדָמָנָא :

ג

1 וְאַקְדִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וּנְטָלוּ מִשִּׁטִּין וְאָתוֹ עַד יַרְדְּנָא הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְתוּ תַּמָּן
2 קֳדָם דִּי יַעְבְּרוּן : וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָתָא יוֹמִין וְעַבְרוּ סָרְכַיָּא בְּגוֹ מַשְׁרִיתָא : וּפַקִּידוּ יָת עַמָּא
3 לְמֵימַר בְּמֵחֲזֵיכוֹן יָת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן וּכְהַנַיָּא וְלֵוָאֵי נְטָלִין יָתֵיהּ וְאַתּוּן תְּטָלוֹן
4 מֵאֲתְרֵיכוֹן וְתֵהָכוֹן בַּתְרוֹהִי : בְּרַם רַחִיק יְהֵי בֵּינֵיכוֹן וּבֵינוֹהִי כְּתְרֵין אַלְפִּין אַמִּין בְּמִשְׁחָא
לָא תִקְרְבוּן לְוָתֵהּ בְּדִיל דְּתֵידְעוּן יָת אָרְחָא דִּי תֵהָכוּן בַּהּ אֲרֵי לָא עֲבַרְתּוּן בְּאָרְחָא
5 מֵאֶתְמָלֵי וּמִדְּקְמוֹהִי : וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא אוּדְּמָנוּ אֲרֵי מָחָר יַעְבִּיד יְיָ בֵּינֵיכוֹן פְּרִישָׁן :
6 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכַהֲנַיָּא לְמֵימַר טוֹלוּ יָת אֲרוֹן קְיָמָא וַעֲבְרוּ קֳדָם עַמָּא וּנְטָלוּ יָת אֲרוֹנָא
7 דִּקְיָמָא וַאֲזָלוּ קֳדָם עַמָּא : וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵּין אֲשָׁרֵי לְרַבָּיוּתָךְ בְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל
דְּיִדְּעוּן אֲרֵי כְּמָא דַהֲוֵית מֵימְרֵי בְּסָעֲדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן יְהֵי מֵימְרֵי בְּסָעֲדָךְ : וְאַתְּ תְּפַקֵּיד יָת
8 כַּהֲנַיָּא נְטָלֵי אֲרוֹנָא דִקְיָמָא לְמֵימַר כְּמִטֵּיכוֹן עַד קְצַת מֵי יַרְדְּנָא תְּקוּמוּן : וַאֲמַר
9 יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְקְרִבוּ הַלְכָא וּשְׁמְעוּ יָת פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן : וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בְּדָא
רְתִדְּעוּן אֲרֵי אֱלָהָא קַיָּם אִתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ בֵּינֵיכוֹן וְתָרְכָא יְתָרֵךְ מִן קֳדָמֵיכוֹן יָת
10 כְּנַעֲנָאֵי וְיָת חִתָּאֵי וְיָת חִוָּאֵי וְיָת פְּרִיזָאֵי וְיָת גִּרְגָּשָׁאֵי וְאֱמוֹרָאֵי וְיבוּסָאֵי : הָא אֲרוֹן קְיָמָא
11 דְּרִבּוֹן כָּל אַרְעָא עָבַר קֳדָמֵיכוֹן בְּיַרְדְּנָא : וּכְעַן דַּבְּרוּ לְכוֹן תְּרֵי עֲסַר גַּבְרִין מִשִּׁבְטַיָּא
12 דְּיִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד לְשִׁבְטֵהּ :

PARAPH. CHALD, Versio Latina.

Et reversi sunt duo viri, et descenderunt de monte, & transierunt, venerunt- 23
que ad Josue filium Nun; & narraverunt ei omne quod evenit illis. Et 24
dixerunt Josue: Namque tradidit Dominus in manu nostrâ omnem terram:
& etiam fracti sunt omnes habitatores terræ à facie nostrâ.

CAP. III.

ET anticipavit Josue in aurorâ, & solverunt ex Sitin, & venerunt usq; ad 1
Jordanem ipse & omnes filii Israel: quieveruntq; ibi antequam transirent.
Et fuit à fine trium dierum, & transierunt caduceatores per medium castrorũ. 2
Et præceperunt populo, dicendo: Cum videritis vos arcam fœderis Domi- 3
ni Dei vestri, & sacerdotes & Levitas tollentes eam; & vos tollemini de locis vestris, & ibitis post eam. Veruntamen spatium erit inter vos & inter 4
eam, quasi duûm millium cubitorum in mensura: non appropinquabitis ei, ut cognoscatis viam per quam ibitis; etenim non transîstis per viam ab hesterno, & ab ante illum. Dixitque Josue ad populum: Præparamini; cras 5
enim faciet Dominus in medio vestri separationes. Et ait Josue sacerdoti- 6
bus, dicendo: Tollite arcam fœderis, & transite ante populũ: & tulerunt arcam fœderis, & ambulaverunt coram populo. Et dixit Dominus ad Josue: 7
Hodie incipiam magnificare te in oculis universi Israelis; ut cognoscant, quòd sicut fuit verbum meum in adjutorium Mosis, sic erit verbum meum in adjutorium tuum. Et tu præcipies sacerdotibus portantibus arcam fœderis, di- 8
cendo: Cum perveneritis usque ad extremitatem aquarum Jordanis, in Jordane consistite. Et dixit Josue filiis Israel: Appropinquate huc, & audite verba 9
Domini Dei vestri. Et dixit Josue: In hoc cognoscetis, quod Deus constans 10
vult ponere majestatem suam inter vos; & expellendo expellet à facie vestrâ Chananæum, Hethæum, Hevæum, et Pherezæum, et Girgasæum, et Emorrhæum, et Jebusæum. Ecce arca fœderis Domini totius *terræ* transit coram 11
vobis per Jordanem. Et nunc accipite vobis duodecim viros de tribubus Israel; virum unum, virum unum ad tribum. 12

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ... ...

ספר יהושע : ד

Domini arcam portantium ſacerdotum pedum *volos quieſcere circa* ,erit Et
13 וְהָיָה֙ כְּנ֣וֹחַ כַּפּ֣וֹת רַגְלֵ֔י הַכֹּהֲנִ֖ים נֹשְׂאֵ֣י אֲר֣וֹן יְהוָ֑ה
aquæ ,*ſcindentur* Jarden aquæ ,Jarden aquis in terræ omnis dominatoris
אֲד֣וֹן כָּל־הָאָ֗רֶץ בְּמֵ֤י הַיַּרְדֵּן֙ מֵ֣י הַיַּרְדֵּ֔ן יִכָּרֵ֖תוּן הַמָּ֑יִם
proficiſcendo in ,fuit Et .uno acervo ſtabunt & ,deſuper deſcendentes
14 הַיֹּרְדִ֔ים מִלְּמַ֖עְלָה וַיַּעַמְד֥וּ נֵ֖ד אֶחָֽד׃ וַיְהִי֙ בְּנָסְּע֣
portantes ſacerdotes & ,Jarden *tranſeundum ad* ,ſuis tabernaculis de populus
הָעָ֔ם מֵאָהֳלֵיהֶ֖ם לַעֲבֹ֣ר אֶת־הַיַּרְדֵּ֑ן וְהַכֹּהֲנִ֗ים נֹשְׂאֵי֙
arcam portantes *venire circa* Et .*populi facies ad* fœderis arcam
15 הָאָרֹ֣ן הַבְּרִ֔ית לִפְנֵ֖י הָעָֽם׃ וּכְבֹ֣א נֹשְׂאֵ֤י הָאָרוֹן֙
eſſent intincti arcam portantium ſacerdotum pedes & ,Jarden ad uſque
עַד־הַיַּרְדֵּ֔ן וְרַגְלֵ֥י הַכֹּהֲנִ֖ים נֹשְׂאֵ֣י הָאָרֹ֑ון נִטְבְּל֣וּ
omnib' ſuas ripas omnes *ſuper* repleverat Jarden &) aquarum extremo in
בִּקְצֵ֣ה הַמַּ֔יִם וְהַיַּרְדֵּ֖ן מָלֵ֣א עַל־כָּל־גְּדוֹתָ֑יו כָּל
ſteterunt ,deſuper *deſcendentes* aquæ ſteterunt Et (.meſſis diebus
16 יְמֵ֖י קָצִ֑יר׃ וַיַּעַמְד֣וּ הַמַּ֔יִם הַיֹּרְדִ֖ים מִלְּמַ֑עְלָה קָ֣מוּ
,Sarthan latere ex quæ ,urbe Adam *in* valde procul uno acervo
נֵ֤ד אֶחָד֙ הַרְחֵ֔ק מְאֹ֖ד בְּאָדָ֣ם הָעִ֑יר אֲשֶׁ֖ר מִצַּ֣ד צָרְתָ֔ן
ſunt exciſæ ,ſunt conſumptæ ,ſalis mare ,ſolitudinis mare *ſuper* deſcendentes &
וְהַיֹּרְדִ֗ים עֲל֚וֹת יָם֙ הָעֲרָבָ֔ה יָ֖ם הַמֶּ֣לַח תַּ֑מּוּ נִכְרְת֣וּ
arcam portantes ſacerdotes ſtabant Et. Jericho *contra* tranſierunt popul' &
17 וְהָעָ֔ם עָבְר֖וּ נֶ֥גֶד יְרִיחֹֽו׃ וַיַּעַמְד֣וּ הַכֹּהֲנִ֗ים נֹשְׂאֵי֙ הָאָרֹ֣ון
Iſrael omnis & ,*præparando* Jarden medio in ,ſicco in Domini fœderis
בְּרִ֣ית יְהוָ֔ה בֶּחָרָבָ֖ה בְּת֣וֹךְ הַיַּרְדֵּ֑ן הָכֵ֗ן וְכָל־יִשְׂרָאֵל֙
.Jarden tranſire gens omnis *conſummaverunt* donec ,*ſicco in tranſeuntes*
עֹבְרִ֣ים בֶּחָרָבָ֔ה עַד אֲשֶׁ֥ר תַּ֖מּוּ כָּל־הַגֹּ֑וי לַעֲבֹ֖ר אֶת־הַיַּרְדֵּֽן׃

CAP. IV. ד

,Jarden tranſire gens omnis *conſummaverunt quemadmodum* ,fuit Et
1 וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁר־תַּ֣מּוּ כָל־הַגֹּ֔וי לַעֲבֹ֖ר אֶת־הַיַּרְדֵּ֑ן
populo è vobis *Capite* : dicendo ,Jehoſuah ad Dominus dixit &
וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה אֶל־יְהוֹשֻׁ֖עַ לֵאמֹֽר׃ קְח֣וּ לָכֶ֗ם מִן־הָעָם֙
.tribu *de unum virum* unum virum ,viros duodecim
2 שְׁנֵ֣ים עָשָׂ֔ר אֲנָשִׁ֖ים אִ֣ישׁ־אֶחָ֑ד אִ֥ישׁ־אֶחָ֖ד מִשָּֽׁבֶט׃
,Jarden medio è hinc vobis Tollite : dicendo ,eis præcipite Et
3 וְצַוּ֥וּ אוֹתָ֖ם לֵאמֹ֑ר שְׂא֣וּ לָכֶ֗ם מִזֶּה֙ מִתּ֣וֹךְ הַיַּרְדֵּ֔ן
,lapides duodecim *præparando* ,ſacerdotum *pedum ſtatione* è
מִמַּצַּב֙ רַגְלֵ֣י הַכֹּהֲנִ֔ים הָכִ֖ין שְׁתֵּי֣ם עֶשְׂרֵ֑ה אֲבָנִ֗ים
eos facietis reponere & ,vobiſcum eos facietis tranſire &
וְהַעֲבַרְתֶּ֥ם אוֹתָ֛ם עִמָּכֶ֖ם וְהַנִּחֹתֶ֣ם אוֹתָ֑ם
ad Jehoſuah *clamavit* Et .*nocte eo in pernoctabitis quo* ,diverſorio in
4 בַּמָּל֔וֹן אֲשֶׁ֥ר־תָּלִ֖ינוּ בּ֥וֹ הַלָּֽיְלָה׃ וַיִּקְרָ֣א יְהוֹשֻׁ֣עַ֔ל־
,Iſrael filiis de fecerat præparari quos viros duodecim
שְׁנֵ֣ים הָעָשָׂ֔ר אֲשֶׁ֥ר אִ֖ישׁ אֲשֶׁ֑ר הֵכִ֖ין מִבְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל
Tranſite : Jehoſuah eis dixit Et .tribu *de unum virum* unum virum
5 אִ֣ישׁ אֶחָ֔ד אִ֖ישׁ אֶחָ֣ד מִשָּׁ֑בֶט׃ וַיֹּ֨אמֶר לָהֶ֜ם יְהוֹשֻׁ֗עַ עִבְרוּ֙
vobis *levate* & ,Jarden medium in veſtri Dei Domini *arcæ facies ad*
לִפְנֵ֣י אֲרֹ֣ון יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֗ם אֶל־תּ֣וֹךְ הַיַּרְדֵּן֮ וְהָרִ֣ימוּ לָכֶם֒
filiorum tribuum numerum *in* ſuum humerũ ſuper unum lapidem *vir*
אִ֣ישׁ אֶבֶן־אַחַ֣ת עַל־שִׁכְמֹו֮ לְמִסְפַּ֣ר שִׁבְטֵי֒ בְּנֵי־
interrogaverint cũ, *veſtro interiori* in ſignũ hoc ſit Ut .Iſrael
6 יִשְׂרָאֵ֑ל׃ לְמַ֣עַן תִּהְיֶ֣ה זֹּאת֮ בְּקִרְבְּכֶם֒ כִּֽי־יִשְׁאָל֣וּן
iſti lapides Quid : dicendo ,cras veſtri filii
בְּנֵיכֶ֣ם מָחָ֣ר לֵאמֹ֔ר מָ֖ה הָאֲבָנִ֥ים הָאֵ֖לֶּה
Jarden aquæ *ſunt exciſæ Quod* : eis dicetis Et ? vobis
7 לָכֶ֑ם׃ וַאֲמַרְתֶּ֣ם לָהֶ֔ם אֲשֶׁ֣ר נִכְרְת֣וּ מֵימֵ֣י הַיַּרְדֵּ֔ן
aquæ ſunt exciſæ ,Jarden *eam tranſeundo in* ,Domini fœderis *arcæ faciebus à*
מִפְּנֵ֣י אֲרֹ֣ון בְּרִית־יְהוָ֑ה בְּעָבְרוֹ֙ בַּיַּרְדֵּ֔ן נִכְרְת֣וּ מֵי֙
Iſrael filiis memoriam in iſti lapides Erúntque .Jarden
הַיַּרְדֵּ֔ן וְהָי֥וּ הָאֲבָנִ֖ים הָאֵ֑לֶּה לְזִכָּר֥וֹן לִבְנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֥ל
.ſeculum in uſque
עַד־עוֹלָֽם׃

Verſio VULG. LAT.

13 Et cùm poſuerint veſtigia pedum ſuorum, ſacerdotes qui portant arcam Domini Dei univerſæ terræ, in aquis Jordanis, aquæ quæ inferiores ſunt, decurrent atque deficient : quæ autem deſuper veniunt, in una mole conſiſtent. Igitur
14 egreſſus eſt populus de tabernaculis ſuis, ut tranſiret Jordanem: & ſacerdotes, qui portabant arcam fœderis, pergebant ante eum. Ingreſſiſque eis
15 Jordanem, & pedibus eorum in parte aquæ tinctis, (Jordanis autem ripas alvei ſui tempore meſſis impleverat,) Steterunt aquæ deſcendentes in
16 loco uno, & ad inſtar montis intumeſcentes apparebãt procul ab urbe quæ vocatur Adõ uſque ad locum Sarthan : quæ autem inferiores erant, in Mare ſolitudinis (quod nunc vocatur Mortuum) deſcenderunt, uſquequò omnino de-
17 ficerent. Populus autem incedebat contra Jericho : & ſacerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini, ſtabant ſuper ſiccam humum in medio Jordanis accincti, omniſque populus per arentem alveum tranſibat.

CAP. IV.

1 Quibus trangreſſis, dixit Dominus ad Joſue, Elige duodecim viros, ſingulos per ſingulas tribus : Et præcipe eis,
2 ut tollant de medio Jordanis alveo, ubi ſteterunt pedes ſacerdotum, duodecim duriſſimos lapides, quos ponetis in
3 loco caſtrorum, ubi fixeritis hâc nocte tentoria. Vocavitque Joſue duodecim viros, quos elegerat de filiis Iſrael, ſingulos de ſingulis tribu-
4 bus : Et ait ad eos ; Ite ante arcam Domini Dei veſtri ad Jordanis medium, & portate inde ſinguli ſingulos lapides in humeris veſtris, juxta numerum filiorum Iſrael,
5 ut ſit ſignum inter vos : & quando interrogaverint vos filii veſtri cras, dicentes ; Quid ſibi volunt iſti lapides?
6 Reſpondebitis eis , Defecerunt aquæ Jordanis ante arcam fœderis Domini, cùm tranſiret eum : idcircò poſiti ſunt lapides iſti in monumentum filiorum Iſrael uſque
7 in æternum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ ἔσται ὡς ἂν καταπαύσωσιν οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς, ἐν τῷ ὕδατι τῷ Ἰορδάνῃ, τὸ ὕδωρ τὸ Ἰορδάνου ἐκλείψει, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ καταβαῖνον
14 στήσεται. Καὶ ἀπῆρεν ὁ λαὸς ἐκ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην, οἱ δὲ ἱερεῖς (ξ) ἦρσαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πρότεροι τοῦ λαοῦ. Ὡς δὲ εἰσεπορεύοντο οἱ (ο) ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν
15 κιβωτὸν τῆς διαθήκης ὀπίσω τοῦ Ἰορδάνου, οἱ δὲ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν (π) κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐβάφησαν εἰς μέρος τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου· ὁ δὲ Ἰορδάνης (ρ) ἐπλήρου καθ' ὅλην τὴν χρηπίδα
16 αὐτοῦ, ὡσεὶ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν· Καὶ ἔστη τὰ (σ) ὕδατα τὰ καλῶς αἰνοῦντα ἄνωθεν, ἕστη πῆγμα ἓν ἀφεστηκὸς μακρὰν (τ) Σαρόδα Σαροδᾶς ἕως μέρους Καριαθιαρίμ· τὸ δὲ καταβαῖνον κατέβη εἰς τὴν (υ) θάλασσαν
17 Ἀραβὰ θάλασσαν ἁλός, ἕως εἰς τὸ τέλος ἐξέλιπε. Καὶ ὁ λαὸς εἰσήκει ἀπέναντι Ἰερειχώ. καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ὀπὶ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τοῦ Ἰορδάνου. καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διέβαινον διὰ ξηρᾶς, ἕως συνετέλεσε πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν Ἰορδάνην.

MS.A. (ξ) ἦραν (ο) ἱερεῖς αἴροντες (π) κιβωτὸν ἐβάφησαν εἰς τὸ μέρος (ρ) ἐπλήρει (σ) ὕδατα καταβαίνοντα (τ) Σαρόδα ἕως (υ) θάλασσαν

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ ἐπεὶ συνετέλεσε πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν Ἰορδάνην, καὶ εἶπε κύριος (α)
2 τῷ Ἰησοῦ, λέγων, (β) Παράλαβε ἀνδρας ἀπὸ
3 τοῦ λαοῦ, ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, Σύνταξον (γ) αὐτοῖς· καὶ ἀνέλεσθε ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου ἑτοίμους δώδεκα λίθους, καὶ τόπου διακοίμαντες ἅμα ὑμῖν αὐτοῖς, (δ) ἵνα αὐτοὺς ἐν τῇ
4 σκηνοπηγίᾳ ὑμῶν, ᾧ ἐὰν παρεμβάλητε ἐκεῖ νύκτα. Καὶ ἀνακαλεσάμενος Ἰησοῦς δώδεκα ἄνδρας τοὺς ἐνδόξους ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
5 ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, Εἶπεν (ε) αὐτοῖς, Πορεύεσθε ἔμπροσθέν μου πρὸ προσώπου κυρίου εἰς μέσον τοῦ Ἰορδάνου· καὶ (ζ) ἀνελόμενος ἐκεῖθεν ἕκαστος λίθον, ἀράτω ἐπὶ τοὺς ὤμων αὐτῶν κατὰ τὰ (η) δώδεκα
6 φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ, Ἵνα γένηται ὑμῖν σημεῖον ἐὰν ἐρωτήσωσιν ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις, λέγοντες, Τί
7 ἐστιν οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν; Καὶ σὺ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς σου, λέγων, Ὅτι ἐξέλιπεν ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ προσώπου κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς, ὡς διέβαινεν αὐτόν. καὶ ἔσονται (θ) οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἕως τοῦ αἰῶνος.

MS.A. (α) πρὸς Ἰησοῦν, (β) Παραλαβὼν ἀπὸ τοῦ λαοῦ δώδεκα ἄνδρας, ἕνα ἀφ' ἑκάστης (γ) αὐτοῖς, λέγων, Ἀνέλεσθε ἐντεῦθεν ἐκ μέσου (δ) στῆσαι αὐτὰς (ε) αὐτοῖς Ἰησοῦς, Προσαγάγετε (ζ) ἀνελόμενος ἀράτω ἐκεῖθεν ἕκαστος λίθον ἕνα ἐπὶ τῶν ὤμων (η) τῶν φυλῶν (θ) ὑμῖν οἱ λίθοι οὗτοι μνημόσυνον

Et erit, cùm quieverint pedes 13
ſacerdotum levantium arcam
teſtamenti Domini univerſæ ter-
ræ, in aqua Iordanis ; aqua
Jordanis deficiet : aqua autem
deſcendens (c) ſtabit. Et pro
movit populus è tabernaculis ſu- 14
is, ad tranſeundum Iordanem :
ſacerdotes autem levaverunt ar-
cam teſtamenti Domini priores
populo. Dum autem ingrediebantur 15
ſacerdotes levantes arcam
teſtamenti, in Iordanem : &
pedes ſacerdotum levantium ar-
cam teſtamenti Domini tincti
ſunt in parte aquæ Iordanis :
Iordanes autem plenus erat per
totam crepidinem ſuam, ſicut (d)
dies meſſis tritici. Et ſteterunt 16
aquæ deſcendentes deſuper :
ſtetit (e) concretio una recedens
longè valdè (f) vehementer uſ-
que ad partem Caziathiarim: quæ
autem deſcendebat, deſcendit in
mare Araba, mare Salis ; donec
in finem defecit. Et populus ſte- 17
tit contra Hiericho. Et ſteterunt
ſacerdotes arcam fœderis Domini
ſuper aridam in medio Iordanis. Et omnes filii
Iſrael tranſibant per aridam,
donec conſummavit omnis popu-
lus tranſiens Iordanem.

CAP. IV.

ET poſtquàm conſummavit o- 1
mnis populus tranſitus Iordanis,
& dixit Dominus Ieſu, dicens ;
Aſſumens viros de populo, unum
ex unaquaq; tribu, Præcipe (a) 2
eis : & tollite de medio (b) Jor-
danis paratos duodecim lapides,
& hos tranſferentes ſimul (c)
vobiſcum ipſis, ponite eos in ca- 3
ſtris veſtris, ubicunq; caſtrame-
tati fueritis ibi nocte. Et revo- 4
cans Ieſus duodecim viros de
honoratis ex filiis Iſrael, unum
ex unaquaque tribu, Dixit eis ; 5
Accedite (d) coram me ante fa-
ciem Domini in medium Iordà-
nis : Et aſſerens inde unuſ-
quiſque lapidem, tollat ſuper hu-
meros ſuos ſecundùm numerum
duodecim tribuum Iſrael: ut ſint 6
vobis hi in ſignũ poſitum ſemper.
ut quando interrogaverit te filius
tuus cras, dicens; Quid ſunt
lapides hi nobis? Et tu manife- 7
ſtabis filio tuo, dicens ; Quo-
niam defecit Iordanis fluvius à
facie arcæ teſtamenti Domini
uaiverſæ terræ ; dum tranſibat
eum. Et erunt vobis lapides
iſti memoriale filiis Iſrael uſque
in æternum.

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 וַיְהִי כְּמָנַח פַּרְסַת רַגְלֵי כָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דַיְיָ רִבּוֹן כָּל־אַרְעָא בְּמֵי יַרְדְּנָא מֵי יַרְדְּנָא
14 יִפְּסְקוּן מַיָּא דְנָחֲתִין מִלְּעֵילָא וְיִקּוּמוּן רוֹקְבָא חַד : וַהֲוֹה כַּד נָטְלוּ עַמָּא מִקַּרְוֵיהוֹן
15 לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא וְכָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְקְיָמָא קֳדָם עַמָּא : וְכִמְטֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא עַד
יַרְדְּנָא וְרַגְלֵי כָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא טְבִילָא בְּקָצַת מַיָּא וְיַרְדְּנָא מְלֵי עַל כָּל־כַּפּוֹהִי כָּל יוֹמֵי
16 חַצְרָא : וְקָמוּ מַיָּא דְנָחֲתִין מִלְּעֵילָא קָמוּ רוֹקְבָא חַד רְחִיקִין לַחֲדָא מֵאָדָם קַרְתָּא דְבִסְטַר
צָרְתָן וּדְנָחֲתִין לְיַמָּא דְמִישְׁרָא לְיַמָּא דְמַלְחָא שְׁלִימוּ פְּסָקוּ וְעַמָּא עֲבָרוּ לָקְבֵיל יְרִיחוֹ :
17 וְקָמוּ כָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ בִּיבֶשְׁתָּא בְּגוֹ יַרְדְּנָא מְתַקְנַיָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עָבְרִין
ד בִּיבֶשְׁתָּא עַד דְּשְׁלִימוּ כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא :
1 וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָל עַמָּא לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר : דַּבַּרוּ לְכוֹן מִן
2 עַמָּא תְּרֵי עֲשַׂר גַּבְרִין גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא : וּפַקֵּידוּ יַתְהוֹן לְמֵימַר טוֹלוּ לְכוֹן
3 מִכָּא מִגּוֹ יַרְדְּנָא מֵאֲתַר מֵיקָם רַגְלֵי כָּהֲנַיָּא מְתַקְנַיָּא תְּרֵתֵי עֲסָרֵי אַבְנַיָּא וְתַעְבְּרוּן
יַתְהוֹן עִמְּכוֹן וְתַחֲתוּן יַתְהוֹן בְּבֵית מָבָתָא דְתִבְיְתוּן בֵּיהּ בְּלֵילְיָא : וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְתְרֵי
4 עֲשַׂר גַּבְרָא דְאַתְקִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא : וַאֲמַר לְהוֹן
5 יְהוֹשֻׁעַ עִבְרוּ קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן לְגוֹ יַרְדְּנָא וְאֲרִימוּ לְכוֹן גַּבְרָא אַבְנָא חֲדָא עַל
כְּתֵפֵיהּ לְמִנְיַן שִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : בְּדִיל דִּתְהֵי דָא אַתְ בֵּינֵיכוֹן אֲרֵי יִשְׁאֲלוּן
6 בְּנֵיכוֹן מָחָר לְמֵימַר מָה אַבְנַיָּא הָאִלֵּין לְכוֹן : וְתֵימְרוּן לְהוֹן דְּיִ פְּסְקוּ מֵי יַרְדְּנָא מִן
קֳדָם אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ בְּמֶעְבְּרֵיהּ בְּיַרְדְּנָא פְּסָקוּ מֵי יַרְדְּנָא וִיהוֹן אַבְנַיָּא הָאִלֵּין לְדִכְרָנָא
7 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עָלְמָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et erit, cum quieverint plantæ pedum ſacerdotum ferentium arcam Domini 13
dominatoris omnis terræ, in aquis Jordanis ; aquæ Jordanis abſcindentur ;
aquæ quæ deſcendunt deſuper ; & conſurgent acervo uno. Et fuit, cum ſur- 14
rexerunt popul' ex tabernaculis ſuis ad tranſeundum Jordanem, & ſacerdotes
ferentes arcam fœderis coram populo. Et ut pervenerunt ferentes arcam 15
uſque ad Jordanem, & pedes ſacerdotum tollentium arcam, intincti fuerunt
in extremitate aquarum : & Jordanis impletus eſt ſuper omnes ripas ſuas
omnibus diebus æſtatis. Et ſteterunt aquæ, quæ deſcendebant deſuper, ſte- 16
terunt cumulo uno ; quæ dilatatæ ſunt valde ab Adam urbe quæ juxta Sar-
than ; & quæ deſcendebant in mare planitiei, in mare Salis, conſumptæ ſunt ;
defecerunt : & populus tranſierunt è regione Jericho. Et ſteterunt ſacerdo- 17
tes ferentes arcam fœderis Domini in ſicco, in medio Jordanis præparati :
& omnis Iſrael tranſibant in ſicco, donec conſummaverunt omnis populus
tranſire Jordanem.

CAP. IV.

ET fuit quando conſummaverunt omnis populus tranſire Jordanem, & 1
ait Dominus ad Joſue, dicendo : Tollite vobis de populo duodecim vi- 2
ros, virum unum, virum unum ex tribu. Et jubete eis, dicendo : Tollite 3
vobis hinc de medio Jordanis, de *loco ſtationis* pedum ſacerdotũ accinctorum,
duodecim lapides : & transferetis eos vobiſcum ; & collocabitis eos in loco
hoſpitii, in quo hoſpites eritis in nocte. Et vocavit Joſue duodecim viros, 4
quos conſtituit, ex filiis Iſrael, virum unum, virum unum ex tribu. Et dixit 5
eis Joſue : Tranſite ante arcam Domini Dei veſtri intra Jordanem, & tollite
vobis vir lapidem unum ſuper humerum ſuum, ad numerum tribuum filiorum
Iſrael : Ut ſit vobis hoc ſignum inter vos, quando interrogaverint filii veſtri 6
cras dicendo : Quid lapides iſti vobis ? Et dicetis eis : Quòd defecerunt 7
aquæ Jordanis ex ante faciem arcæ fœderis Domini : quando tranſibat illa
per Jordanem, defecerunt aquæ Jordanis : & erunt lapides iſti in monumen-
tum filiis Iſrael uſq; in ſeculum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ... ...

Et quum quieverint plantæ pedum sacerdotum ferentium arcam Domini dominatoris totius terræ in aquis Jordanis, aquæ Jordanis scindentur; aquæ supernè descendentes consistent quasi in utre quodam seorsim. Quum ergò solvisset populus è tabernaculis suis ut trajiceret Jordanem, sacerdotes qui ferebant arcam fœderis Domini, præcedebant populum: Cúmq; pervenissent portitores arcæ ad Jordanem usque, & pedes sacerdotum qui ferebant arcam, tincti fuissent in oris aquarum, (porrò Jordanis plenus erat ad summa usq; labra cunctis diebus messis) Constiterunt aquæ quæ supernè defluebant; constiterunt *inquam*, quasi in utre quodam seorsùm, valdè procul ab Aram civitate quæ est secus Sartam: quæ verò defluebant ad mare Occidentale, mare *scilicet* salis, separatæ defecerunt: populus autem transiit è regione Jericho. Et sacerdotibus qui ferebant arcam fœderis Domini, sicco pede intra Jordanem consistentibus, accinxerunt se omnes Israelitæ, & sicco pede transierunt, donec finem fecisset universus populus transeundi Jordanem.

13 14 15 16 17

CAP. IIII.

Quum autem finem fecisset populus transeundi Jordanem, dixit Dominus ad Josum, Sumite vobis è populo duodecim viros, singulos viros è *qualibet* tribu: Atque his præcipe, ac dicito illis, Tollite vobis hinc è medio Jordanis de sub pedibus sacerdotum, parate duodecim lapides, eósque transvehite vobiscum, & reponite in diversorio in quo estis *hâc* nocte permansuri. Advocans igitur Jesus duodecim viros quos præparaverant de filiis Israel, singulos viros è *singulis* tribubus, Ait illis Jesus, Transite ante arcam Domini Dei vestri per medium Jordanem, & imponite quisque lapidem suum humero suo, juxta numerum tribuum filiorum Israel, Ut sit signum istud inter vos: ut quum interrogabunt vos filii vestri cras, dicéntque vobis, Quid sunt hi lapides? Respondeatis eis discissas fuisse aquas Jordanis à conspectu arcæ fœderis Domini; quum transiremus per Jordanem, discissas fuisse aquas Jordanis, & lapides istos factos fuisse monumentum filiis Israel in æternum.

1 2 3 4 5 6 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*وَيَكُونُ عِنْدَ اسْتِقْرَارِ أَقْدَامِكُمْ قُدَّامَ الأَئِمَّةِ حَامِلِينَ صُنْدُوقَ عَهْدِ الرَّبِّ مَوْلاَ جَمِيعِ الْخَلْقِ

Continget autem ut quum quiescent pedes vestri ante sacerdotes portantes arcam fœderis Domini dominatoris universæ creaturæ, in aquis Jordanis, discinditur aqua supernè fluens, stetque in montem unum. Quum igitur profecta esset turba de tabernaculis suis, ut transirent Jordanem, & sacerdotes portantes arcam fœderis populo præirent; Ingressis iis qui ferebant arcam, in Jordanem, & intinctis pedibus eorum in aqua (Jordanis autem decurrebat per omnes ripas suas, evasitque diebus messis) Divisies est in duo, & stetit aqua supernè descendens, in montem unum solidum, procul valdè ab eis; aqua verò deorsùm descendens fluxit, vuens in maria planitiei & mare salis, & consumpta est atq; defecit. Stetitque populus è regione Jericho. Et steterunt sacerdotes portantes arcam fœderis Dei, in sicco, in medio Jordanis, ordinatim, dum omnes filii Israel transirent per siccum, donec finiisset populus transire Jordanem sine aqua.

13 14 15 16 17

CAP. IIII.

Dixit præterea Deus ad Josue sermonem hujusmodi, Tollite vobis è populo duodecim viros, virum unum de qualibet tribu, Et præcipe eis dicens, Tollite vobis hinc è medio Jordanis, è loco ubi steterunt pedes sacerdotum, parem numerum duodecim lapidum: & sumite illos vobiscum, & reponite eos in loco pernoctationis in quo pernoctabitis hâc nocte. Itaque vocare fecit Josue duodecim viros, quos disposuerat inter filios Israel, virum unum è qualibet tribu; Et ait illis Josue, Transite ante arcam fœderis Domini Dei vestri in medium Jordanis, & tollat unusquisq; vestrûm lapidem unum super humerum suum, pro numero tribuum filiorum Israel; ut si hoc inter vos signum & testimonium repositum in sempiternum. Quando interrogabunt vos filii vestri ac dicent vobis, Quid sunt hi Lapides? Dicetis eis, Dominus arefecit ante nos fluvium Jordanis, quû egressi sumus ex Ægypto, dum esset nobiscum arca fœderis Dei; nam transeunte illâ per Jordanem, discissa fuit aqua Jordanis. Eruntque lapides isti monimentum filiis Israel.

1 2 3 4 5 6 7

ספר יהושע: ד

: Jehosuah præceperat quemadmodum ,Israel filii sic fecerunt Et
8 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ
quemadmodum ,Jarden medio de lapides duodecim tulerunt &
וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן כַּאֲשֶׁר
: Israel filiorum tribuum numerum *in* Jehosuah ad Dominus est locutus
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
.ibi eos posuerunt & ,diversorium ad secum eos fecerunt transire &
וַיַּעַבְרוּם עִמָּם אֶל־הַמָּלוֹן וַיָּנִחוּם שָׁם:
,Jarden medio in Jehosuah erexit lapides duodecim Et
9 וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן
fuerunt & : fœderis arcam portantiũ sacerdotum *pedum* *statione* sub
תַּחַת מַצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וַיִּהְיוּ
arcam portantes sacerdotes Et .hanc diem ad usque ibi
שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרֹן
10 præcepit quod ,verbum omne *consummari ad usque*,Jarden medio in *stantes*
עֹמְדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן עַד־תֵּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה
quæ omnia juxta populum ad *loquendum ad* ,Jehosuah Dominus
יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶל־הָעָם כְּכֹל אֲשֶׁר
.transierunt & populus festinaverunt & : Jehosuah Moseh præcepit
צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְמַהֲרוּ הָעָם וַיַּעֲבֹרוּ:
arca transivit & ,transire *jotulus omnis consummavit sicut* ,fuit Et
11 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּם כָּל־הָעָם לַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן
,Reuben filii Transieruntque *populi facies ad* sacerdotes & Domini
יְהוָה וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם: וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־רְאוּבֵן
filiorum facies ad quintas Menasseh tribus dimidia & ,Gad filii &
וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה חֲמֻשִׁים לִפְנֵי בְנֵי
quadraginta Circiter .Moseh eos ad fuerat locut⁹ quemadmodũ ,Israel
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה: כְּאַרְבָּעִים
campestria ad prælium ad *Domini facies ad* transierũt *exercitus accincti mille*
אֶלֶף חֲלוּצֵי הַצָּבָא עָבְרוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה אֶל עַרְבוֹת
omnis oculis in Jehosuah Dominus magnificavit ipsa die In .Jericho
14 יְרִיחוֹ: בַּיּוֹם הַהוּא גִּדַּל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל־
omnibus ,Moseh timuerunt quemadmodum ,eum timuerunt & : Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת־מֹשֶׁה כָּל־
: dicendo ,Jehosuah ad Dominus Dixitque .ejus vitæ diebus
יְמֵי חַיָּיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
ascendant & ,testimonii arcam portantibus sacerdotibus Præcipe
16 צַוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הָעֵדוּת וְיַעֲלוּ
Ascendite : dicendo ,sacerdotibus Jehosuah præcipit Et .Jarden ex
מִן־הַיַּרְדֵּן: וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עֲלוּ
17 fœderis arcam portantes sacerdotes *ascendendo in* ,fuit Et .Jarden ex
מִן־הַיַּרְדֵּן: וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־
18 ad sacerdotum pedum *volæ* *sunt evulsæ* ,Jarden medio de Domini
יְהוָה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן נִתְקוּ כַפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶל
heri sicut iverunt & ,suum locum ad Jarden aquæ sunt reversæ & ,siccum
הֶחָרְבָה וַיָּשֻׁבוּ מֵי־הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָם וַיֵּלְכוּ כִתְמוֹל
Jarden ex ascenderunt populus Et .suas ripas omnes *super* nudiustertius
19 שִׁלְשֹׁם עַל כָּל־גְּדוֹתָיו: וְהָעָם עָלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן
extremo in Ghilgal in sunt castrametati & ,primi mensis decima in
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְגָּל בִּקְצֵה
,illos lapides duodecim Et .Jericho orientis
20 מִזְרַח יְרִיחוֹ: וְאֵת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה
Dixitque . Ghilgal in Jehosuah statuit ,Jarden ex *acceperunt* quos
21 אֲשֶׁר לָקְחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל: וַיֹּאמֶר
vestri fil i interrogaverint *Quod* : dicendo ,Israel filios ad
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּן בְּנֵיכֶם
? isti lapides Quid : dicendo ,suos patres cras
מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה:
Israel transivit *arida In* : dicendo,vestros filios facietis cognoscere Et
22 וְהוֹדַעְתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בַּיַּבָּשָׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל
.hunc Jarden
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:

Versio VULG. LAT.

8 Fecerunt ergò filii Israel sicut præcepit eis Josue, portantes de medio Jordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperârat, juxta numerum filiorum Israel, usque ád locum in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos.
9 Alios quoque duodecim lapides posuit Josue in medio Jordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam fœderis: & sunt ibi usque in præsentem diem.
10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Jordanis medio, donec omnia complerentur, quæ Josue, ut loqueretur ad populum, præceperat Dominus, & dixerat ei Moyses. Festinavítque populus, & transiit.
11 Cúmque transissent omnes, transivit & arca Domini, sacerdotésque pergebant ante populum.
12 Filii quoque Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manasse, armati præcedebant filios Israel, sicut eis præceperat
13 Moyses: Et quadraginta pugnatorum millia per turmas, & cuneos, incedebant per plana atque campestria
14 urbis Jericho. In die illo magnificavit Dominus Josue coram omni Israel, ut timerent
15 eum, sicut timuerant Moysen, dum adviveret.
16 Dixitque ad eum, Præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, ut ascendant de Jordane.
17 Qui præcepit eis, dicens; Ascendite de Jordane.
18 Cúmque ascendissent portantes arcam fœderis Domini, & siccam humum calcare cœpissent, reversæ sunt aquæ in alveum suum, & fluebant sicut
19 antè consueverant. Populus autem ascendit de Jordane, decimo die mensis primi, & castrametati sunt in Galgalis contra Orientalem plagam urbis
20 Jericho. Duodecim quoque lapides, quos de Jordanis alveo sumpserant, posuit Josue in Galgalis.
21 Et dixit ad filios Israel, Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, & dixerint
22 eis; Quid sibi volunt lapides isti? Docebitis eos, atque dicetis, Per arentem alveum transivit Israel Jordanem istum,

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

8 Καὶ ἐποίησ᾽ ὕπως οἱ ὑοὶ Ἰσραὴλ, καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰησοῦ. καὶ (ι) ἀναλαβόντες δώδεκα λίθους ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου, καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ συντελείᾳ τῆς διαβάσεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ διεκόμισε ἅμα (κ) ἑαυτοῖς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ (λ) ἀπέθηκαν ἐκεῖ.
9 Ἔστησε δὲ Ἰησοῦς καὶ ἄλλους δώδεκα λίθους ἐν αὐτῷ (μ) τῷ Ἰορδάνῃ, ἐν τῷ ἡγουμένῳ τόπῳ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου· καὶ εἰσὶν ἐκεῖ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
10 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, (ρ) ἕως ἐ συνετέλεσεν Ἰησοῦς (ξ) πάντα ἃ ἐνετείλατο κύριος ἀναγγεῖλαι τῷ λαῷ. καὶ
11 ἔσπευσεν ὁ λαὸς, (ο) καὶ διέβη. Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε πᾶς ὁ λαὸς διαβῆναι, καὶ διέβη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ οἱ ἱερεῖς ἔμπροσθεν αὐτῶν.
12 Καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ, καὶ οἱ ἡμίσεις φυλῆς Μανασσῆ διεσκευασμένοι ἔμπροσθεν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς Μωυσῆς. Τεσσαρακισμύριοι ἔνοπλοι εἰς μάχην διέβησαν ἐναντίον κυρίου εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ἰεριχώ. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἤνξησε
14 κύριος τὸν Ἰησοῦν (π) ἐναντίον τοῦ παντὸς γένους Ἰσραὴλ, καὶ ἐφοβήθησαν αὐτὸν, (ρ) ὥσπερ
15 Μωυσῆν, ὅσον χρόνον ἔζη. Καὶ εἶπε κύ-
16 ριος τῷ Ἰησοῦ, λέγων, Ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ μαρτυρίου κυρίου, ἐκβῆναι ἐκ τοῦ
17 Ἰορδάνου. Καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσι, λέγων, Ἐκβῆτε ἐκ τοῦ Ἰορδάνου.
18 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξέβησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου (σ) ἐκ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἔβησαν τὰς πόδας (τ) αὐτῶν τῆς γῆς, ὥρμησε τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου χὶ χώραν, καὶ ἐπορεύετο καθὰ (υ) χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν διὰ ὅλης τῆς κρημνίδος.
19 Καὶ ὁ λαὸς ἀνέβη ἐκ τοῦ Ἰορδάνου δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. καὶ κατεσκήνωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις κὶ μέρος τὸ πρὸς ἡλίου ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς
20 Ἰεριχώ. Καὶ τοὺς δώδεκα (φ) λίθους τούτους, οὓς ἔλαβεν ἐκ τοῦ Ἰορδάνου,
21 ἔστησεν Ἰησοῦς ἐν Γαλγάλοις, Λέγων, Ὅ-ταν ἐρωτῶσιν (χ) ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν,
22 λέγοντες, Τί εἰσιν οἱ λίθοι οὗτοι; Ἀναγγείλατε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, Ὅτι δὴ ξηρᾶς διέβη Ἰσραὴλ τὸν (ψ) Ἰορδάνην τοῦτον,

MS.A. (ι) λαβόντες (κ) αὐτοῖς (λ) ἀπέθηκεν αὐτὰς ἐκεῖ. Ἔστηκεν δὲ (μ) τῷ Ἰορδάνῃ, (ν) ἕως συνετέλεσεν (ξ) πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος Ἰησοῦ ἀναγγεῖλαι (ο) καὶ διέβη. Καὶ (π) ἐναντίον παντὸς τοῦ γένους (ρ) ὥσπερ ἐφοβήθησαν Μωυσῆν, (σ) ἐκ μέσου τοῦ (τ) δὴ τοῦ ξηρᾶς, καὶ ὥρμησεν (υ) ἐχθὲς (φ) λίθους, οὓς (χ) οἱ υἱοὶ ὑμῶν ὑμᾶς, λέγοντες, (ψ) Ἰορδάνῃ, Ἀποξηράνατε

Et fecerunt sic filii Israel, secundum quod mandavit Dominus Iesu. Et assumentes duodecim lapides ac medio Jordanis, sicut præcepit Dominus Iesu in consummatione transitûs filiorum Israel, & portaverunt una secum in castra: & deposuerunt ibi. Statuit autem Iesus & alios duodecim lapides in ipso Jordane, in loco qui fuit sub pedibus sacerdotum levantium arcam testamenti Domini. Et sunt ibi usq; in hodiernam diem. Steterunt autem sacerdotes, qui levabant arcam testamenti in Iordane: quoadusque consummavit Iesus (ſ) omnia, quæ mandavit Dominus annuntiare populo. Et festinavit populus & transierunt. Et factum est, postquàm consummavit omnis populus transire; & transivit arca testamenti Domini; & lapides ante eos. Et transierunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidii de tribu Manasse parati ante filios Israel; sicut mandaverat eis Moyses: Quadraginta mille benè accincti in pugnam transierunt coram Domino in bellum ad Hiericho civitatem. In illa die auxit Dominus Jesum coram universo genere Israel: & timebant eũ, sicut Moysen, quamdiu tempore vixit. Et dixit Dominus ad Jesum, dicens; Manda sacerdotibus portantibus arcam (g) testamenti testimonii Domini ascendere è Iordane. Et mandavit Iesus sacerdotibus, dicens; Ascendite è Iordane. Et factum est, postquàm ascenderunt sacerdotes levantes arcam testamenti Domini è Jordane, & posuerunt pedes super terram; fluxit aqua Jordanis ad regionem: & ibat, sicut herì & nudiùs tertiùs, per totam crepidinem. Et populus ascendit è Jordane decimâ mensis primi. Et castrametati sunt filii Israel in Galgalis ad partem quæ est ad ortum Solis à Hiericho. Et duodecim lapides istos, quos sumpsit ex Jordane, statuit Jesus in Galgalis, Dicens; Quando interrogant vos filii vestri dicentes, quid sunt lapides hi? Annuntiate filiis vestris, Quia super aridam transiit Israel Jordanem hunc,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וַעֲבַדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דִי פַקֵּד יְהוֹשֻׁעַ וְנָטְלוּ תְּרֵיסַר אַבְנַיָּא מִגּוֹ יַרְדְּנָא כְּמָא
דְמַלֶּל יְיָ עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמִנְיַן שִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַעְבְּרוּנוּן עִמְּהוֹן לְבֵירַת מַשְׁרְיָתָא
9 וְאַצְנִיעוּנוּן תַּמָּן: וְתַרְתֵּיסַר אַבְנַיָּא אֲקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּגוֹ יַרְדְּנָא בַּאֲתַר מֻקָּם רַגְלֵי
כָּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְקַיְמָא וַהֲווֹ תַּמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין: וְכָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא קָיְמִין
בְּגוֹ יַרְדְּנָא עַד דְּשֵׁלִים כָּל פִּתְגָמָא דְפַקֵּד יְיָ יָת יְהוֹשֻׁעַ לְמַלָּלָא עִם עַמָּא כְּכֹל דְפַקֵּד
מֹשֶׁה יָת יְהוֹשֻׁעַ וְאוֹחְיוּ עַמָּא וַעֲבָרוּ: וַהֲוָה כַּד שֵׁלִים כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר וַעֲבַר
אֲרוֹנָא דַיְיָ וְכָהֲנַיָּא קֳדָם עַמָּא: וַעֲבָרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה
מְזָרְזִין קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֶּל עִמְּהוֹן מֹשֶׁה: כְּאַרְבְּעִין אַלְפִין מְזָרְזֵי חֵילָא עָבְרוּ
קֳדָם עַמָּא דַיְיָ לְקְרָבָא לְמִשְׁרֵי יְרִיחוֹ: בְּיוֹמָא הַהוּא רַבִּי יְיָ יָת יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל
יִשְׂרָאֵל וּדְחִילוּ מִנֵּהּ כְּמָא דַהֲווֹ דְחִלִין מִן מֹשֶׁה כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי: וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ
16 לְמֵימַר: פַּקֵּד יָת כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְסַהֲדוּתָא וְיִסְקוּן מִן יַרְדְּנָא: וּפַקֵּד
17 יְהוֹשֻׁעַ יָת כַּהֲנַיָּא לְמֵימַר סַקוּ מִן יַרְדְּנָא: וַהֲוָה כַּד בְּעוּ לְמִסַּק כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹן
קְיָמָא דְיְיָ מִגּוֹ יַרְדְּנָא אִתְנְגִידָא פַּרְסַת רַגְלֵי כַהֲנַיָּא וּנְחָא עַל יַבֶּשְׁתָּא וְתָבוּ מֵי יַרְדְּנָא
לְאַתְרֵיהוֹן וַאֲזָלוּ כְּמֵאתְמָלִי וּמְדַקְדְּמוֹהִי עַל־כָּל־כַּפּוֹהִי: וְעַמָּא סְלִיקוּ מִן יַרְדְּנָא
19 בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא קַדְמָאָה וּשְׁרוֹ בְּגִלְגָּלָא בְּסִיפֵי מַדְנַח יְרִיחוֹ: וְיָת תְּרֵיסַר אַבְנַיָּא
20 דְאִלֵּין דְנָסִיבוּ מִן יַרְדְּנָא אֲקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּלָא: וַאֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דִּישְׁאֲלוּן
בְּנֵיכוֹן מְחַר יָת אֲבָהָתְהוֹן לְמֵימַר מָה אַבְנַיָּא דְאִלֵּין: וְתוֹדְעִין יָת בְּנֵיכוֹן לְמֵימַר
22 בְּיַבֶּשְׁתָּא עֲבַר יִשְׂרָאֵל יָת יַרְדְּנָא הָדֵין:

PARAPH, CHALD, Versio Latina.

Et fecerunt sic filii Israel, sicut jussit Josue; & tulerunt duodecim lapides 8
de medio Jordanis, sicut locutus est Dominus cum Josue, ad numerum tribuum filiorum Israel: & transtulerunt illos secum ad locum hospitii, & reposuerunt eos ibi. Et duodecim lapides statuit Josue in medio Jordanis in 9
loco stationis pedum sacerdotum ferentium arcam fœderis, & fuerunt ibi usque ad diem hunc. Et sacerdotes ferentes arcam stabant in medio 10
Jordanis, quoad perfectum est omne verbum quod jussit Dominus Josue ad loquendum cum populo, juxta omnia quæ jussit Moses Josue: & festinaverunt populus, & transierunt. Et fuit, quando finiit omnis populus transire, 11
& transivit arca Domini & sacerdotes ante populum. Et transierunt filii 12
Ruben, & filii Gad, et dimidium tribus Manasse armati ante filios Israel, sicut locutus est cum eis Moses. Quasi quadraginta millia armatorum virtutis transierunt ante populum Domini ad bellum in planitiem Jericho. In die 13 14
illo magnificavit Dominus Josue in oculis omnis Israel; et timuerunt eum, sicut fuerant timentes Mosen omnibus diebus vitæ ejus. Et ait Dominus ad 15
Josue, dicendo: Jube sacerdotibus, ferentibus arcam testimonii, ut exeant ex 16
Jordane. Et jussit Josue sacerdotibus, dicendo: Exite ex Jordane. Et fuit 17
cùm festinarent exire sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini de medio 18
Jordanis, educta est planta pedum sacerdotum, et quievit super aridam; et reversæ sunt aquæ Jordanis in locum suum: et iverunt ut ab hesterno et ut ab ante eum, super omnes ripas suas. Et populus exiverunt ex Jordane in de- 19
cimo mensis primi; et manserunt in Ghilgala, in finibus Orientis Jericho. Et 20
duodecim lapides eos quos tulerant ex Jordane, statuit Josue in Ghilgalâ. Et 21
ait filiis Israel, dicendo: Quòd interrogabunt filii vestri cras patres suos, dicendo: Quid lapides isti? Et scire facietis filios vestros, dicendo: Per 22
ficcum transivit Israel Jordanem hunc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܥܒܕܘ ܗܟܢܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܗܘܫܥ ܘܢܣܒܘ ܐܢܘܢ ܬܪܥܣܪ ܐܒܢܐ ܡܢ ܓܘ ܝܪܕܢܐ ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܡܪܢ ܠܝܗܘܫܥ ܘܥܒܪܘ ܥܡܗܘܢ ܠܬܪܥ ܣܛܪܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܒܬܪ ܡܫܪܝܬܐ ܘܫܪܘ ܬܡܢ ܐܒܢܐ ܗܠܝܢ ܕܢܣܒܘ ܡܢ ܓܘ ܝܪܕܢܐ ܘܩܝܡ

ספר יהושע: ה

,ceſſáre ſáciebat à Jarden aquas veſter Deus Dominus ,ſecit ſiccari Quòd
23 אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם
mari in veſter Deus Dominus fecit quemadmodum ,vos tranſire uſque
עַד־עָבְרְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְיַם־
,nos tranſire uſque ,noſtris fáciebus à fecit ſiccari quod ,Suph
24 סוּף אֲשֶׁר הוֹבִישׁ מִפָּנֵינוּ עַד־עָבְרֵנוּ׃
fortis quoniam ,Domini manum tertæ populos omnes ſciendum Ad
לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה כִּי חָזָקָה
.diebus omnibus veſtrum Deum Dominum timeatis ut ,ipſi
25 הִיא לְמַעַן יִרְאֲתֶם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים׃

CAP. V. ה

,mare ad Jarden tranſitu in qui ,Emoræi reges omnes audire juxta ,fuit Et
1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה
feciſſet ſiccari quòd ,mare ſuper qui ,Chenahanæi reges omnes &
וְכָל־מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל־הַיָּם אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ
,vos tranſire uſque ,Iſrael filiorum faciebus à Jarden aquas Dominus
יְהוָה אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עַד־עָבְרֵנוּ
filiorũ faciebus à ſpiritus ultrà eis in erat nec ,eorũ cor eſt liquefactum
וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא־הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי־
tibi Fac : Iehoſuah ad Dominus dixit illo tempore In .Iſrael
1 יִשְׂרָאֵל׃ בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ
.ſecundò Iſrael filios circuncide ,convertere & ,petrarum cultros
חַרְבוֹת צֻרִים וְשׁוּב מֹל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית׃
Iſrael filios circuncidit &, petrarum cultros Iehoſuah ſibi fecit Et
2 וַיַּעַשׂ־לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צֻרִים וַיָּמָל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
; Jehoſuah circuncidit quo verbum hoc Et .præputiorum Collem ad
3 אֶל־גִּבְעַת הָעֲרְלוֹת׃ וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־מָל יְהוֹשֻׁעַ
belli viri omnes maſculi ,Ægypto ex egreſſus populꝰ omnis
כָּל־הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
Quia .Ægypto ex eos egrediendo in ,via in deſerto in erant mortui
4 מֵתוּ בַמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ כִּי־
vatos populum omnem & : egredientes populus omnis fuerũt circunciſi
מְלוּלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל־הָעָם הַיְלִדִים
.circunciderunt non ,Ægypto ex eos egrediendo in ,via in deſerto in
בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ׃
eo-ſumi uſque ,deſerto in Iſrael filii ambulaverunt annis quadraginta Nam
5 כִּי׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־תֹּם
non qui ,Ægypto ex egreſſorum belli virorum gentem omnem
כָּל־הַגּוֹי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא
non ad eis Dominus juravit quibus ,Domini voce in audierunt
6 שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם לְבִלְתִּי
,eorũ patrib⁹ Dominus juravit quam ,terram eis oſtendendum
הַרְאוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבוֹתָם
eorum filios Et .melle & lacte fluentem terram nobis dandum ad
7 לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ וְאֶת־בְּנֵיהֶם
; ſecerunt præputiati quia ,Iehoſuah circuncidit eos : eis pro fecit ſtare
הֵקִים תַּחְתָּם אֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי־עֲרֵלִים הָיוּ
ſunt conſummati quando ,fuit Et .via in eos circunciderant non nam
8 כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ
caſtrametatione in ſe ſubter manſerunt & , circuncidi gens omnis
כָל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם בַּמַּחֲנֶה׃
revolvi Hodie : Iehoſuah ad Dominus Dixitque .eos vivere ad uſque
9 עַד־חֲיוֹתָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי
ipſius loci nomen vocavit & : vobis deſuper Ægypti opprobrium
אֶת־חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
Iſrael filii ſunt caſtrametati Et .hanc diem ad uſque Revolutio
10 גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
veſpera in menſis die decima quarta in Tranſitum fecerunt & : Ghilgal in
בְּגִלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב
.Jericho campeſtribus in
בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

23 Siccante Domino Deo veſtro aquas ejus in conſpectu veſtro, donec tranſiretis: Sicut fecerat priùs in mari rubro, quod ſiccavit donec tranſiremus. Ut diſcant omnes terrarum populi fortiſſimã Domini manum: ut & vos timeatis Dominum Deum veſtrum omni tempore.

CAP. V.

1 POſtquàm ergò audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Jordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan, qui propinqua poſſidebant magni maris loca, quòd ſiccâſſet Dominus fluenta Jordanis coram filiis Iſrael donec tranſirent, diſſolutum eſt cor eorum, & non remanſit in eis ſpiritus, timentium introitum filiorum Iſrael. Eo tempore ait Dominus ad Joſue, Fac tibi cultros lapideos, & circumcîde ſecundò filios Iſrael. Fecit quod juſſerat Dominus, & circumcîdit filios Iſrael in Colle præputiorum.
4 Hæc autem cauſa eſt ſecundæ circumciſionis: Omnis populus, qui egreſſus eſt de Ægypto generis maſculini, univerſi bellatores viri, mortui ſunt in deſerto per longiſſimos viæ
5 circuitus, Qui omnes circumciſi erant. Populus autem qui
6 natus eſt in deſerto, Per quadraginta annos itineris latiſſimæ ſolitudinis, incircumciſus fuit: donec conſumerentur qui non audierant vocem Domini, & quibus antè juraverat ut non oſtenderet eis terram
7 lacte & melle manantem. Horum filii in locũ ſucceſſerunt patrum, & circumciſi ſunt à Joſue: quia ſicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.
8 Poſtquàm autem omnes circumciſi ſunt, manſerunt in eodem caſtrorum loco, donec
9 ſanarentur. Dixítq; Dominus ad Joſue, Hodiè abſtuli opprobrium Ægypti à vobis. Vocatúmque eſt nomen loci illius Galgala, uſque in præſentem diem. Manſerúntque
10 filii Iſrael in Galgalis, & fecerunt Phaſe, quartadecimâ die menſis ad veſperum, in campeſtribus Jericho.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Ἀποξηράναντος κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου (ω) ἐκ προσώπου ἡμῶν ἕως τοῦ διελθεῖν ἡμᾶς, μᾶλλον ἢ διέβησαν. Καθάπερ ἐποίησε κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἣν
24 ἀπεξήρανε κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἔμπροσθεν ἡμῶν, ἕως παρήλθομεν. Ὅπως γνῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ κυρίου ἰσχυρά ἐστι, καὶ ἵνα ὑμεῖς σέβησθε (a) κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν ἐν παντὶ χρόνῳ.

MS.A. (ω) ἐκ τοῦ (a) τὸν κύριον Θεὸν ὑμῶν ἐν παντὶ χρόνῳ.

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Φοινίκης οἱ παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅτι ἀπεξήρανε κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐκ προσώπου ἡμῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ (a) διαβαίνειν αὐτοὺς, καὶ (c) ἐτάκησαν αὐτῶν αἱ διάνοιαι, καὶ κατελάγησαν, καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς φρόνησις ἐξεμία ἀπὸ
2 προσώπου ἡμῶν Ἰσραήλ. Ὑπὸ τὸ τότον τὸν καιρὸν εἶπε κύριος τῷ Ἰησοῦ, Ποίησον σεαυτῷ (γ) μαχαίρας πετρίνας ἐκ πέτρας ἀκροτόμους, καὶ κάθισας πρίτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ δευτέρου. Καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς μα-
3 χαίρας (δ) πετρίνας ἀκροτόμους, καὶ περιέτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ὅπου τὸ καλούμενον τόπον,
4 Βουνὸς ἡμῶν ἀκροποσιῶν. Οὗ τὸ πρότον (ε) περιεκάθαρεν Ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. Ὅσοι ποτὲ ἐγένοντο ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὅσοι πρὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν ἡμῶν ἐξελαυθότων ἐξ Αἰ-
5 γύπτου, Πάντας τούτους περιέτεμεν Ἰησοῦς. (ζ) πεπαρόηκοντα γὰρ καὶ δύο ἔτη ἀνέστραπται
6 Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαδιαρίτιδι. Διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πεῖσοι αὐτῶν ἡμῶν μαχίμων ἡμῶν ἐξελαυθότων ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οἱ ἀπειθήσαντες ἡμῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, οἷς καὶ (n) διώρισε μὴ ἰδεῖν αὐτοὺς τὴν γῆν, ἣν
7 ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν αὐτῶν (ϑ) δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. Ἀντὶ δὲ τούτων ἀντικατέστησε τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, (ι) οὓς Ἰησοῦς περιέτεμεν, διὰ τὸ αὐτοὺς (κ) μεμυνῆσθαι τὴν ὁδὸν ἀπερίτμητους. Περιτμηθέντες δὲ
8 ἠσυχίαν (λ) εἶχον αὐτόθι καθήμενοι ἐν τῇ
9 παρεμβολῇ ἕως ὑγιάσθησαν. Καὶ εἶπε κύριος τῷ (μ) Ἰησοῦ υἱῷ Ναυῆ, Ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφεῖλον τὸν ὀνειδισμὸν Αἰγύπτου ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ
10 τόπου ἐκείνου, Γάλγαλα. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ (ν) πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς (ξ) ἀφ' ἑσπέρας ἐπὶ δυσμῶν Ἰεριχὼ, (ο) ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἰορδάνου ἐν τῷ πεδίῳ.

Exſiccante Domino Deo noſtro 23
aquam Jordanis ante eos, quo-
adúſque tranſierunt: Sicut fe- 24
cit Dominus Deus noſter rubrum
mare, quod exſiccavit Dominus
Deus noſter ante nos, quoadúſ-
que præterivimus. Ut cogno- 25
ſcant omnes gentes terræ;
quia virtus Domini fortis eſt:
et ut vos reverearmini Dominum
Deum noſtrum in omni (h) opere.

CAP. V.

ET factum eſt, ut audierunt 1
reges Amorrhæorum, qui erant
trans Iordanem, & (a) reges
Phœniciæ, qui juxta mare, quia
exſiccavit Dominus Deus Ior-
danem fluvium ante filios Iſra-
el, dum ipſi tranſirent; & li-
quefactæ ſunt eorum mentes, &
conſternati ſunt: & non erat in
eis prudentia ulla à facie filio-
rum Iſrael. Sub hoc autem tem- 2
pus dixit Dominus Ieſu, Fac
tibi ipſi cultros (b) petrinos
de petra acuta: & ſedens circ-
cumcîde filios Iſrael ſecundò.
Et fecit (c) Ieſus cultros petri- 3
nos acutos: & circumcîdit fi-
lios Iſrael in loco qui vocatur,
Collis præputiorum. (d) Hoc autẽ 4
modo circumpurgavit Ieſus fi-
lios Iſrael: Quicunque aliquan-
do nati fuerant in via, & qui-
cunque aliquando incircumciſi
erant eorum, qui exierant
ex Ægypto; Omnes iſtos cir- 5
cumcîdit Ieſus. Quadraginta
enim (e) & duobus annis
converſatus eſt Iſrael in deſer-
to (f) Mabdaritide. Ideò (g) in- 6
circumciſi erant illorũ plurimi,
pugnatorum, qui exierunt de
terra Ægypti, qui inobedientes
fuerant mandatis Dei: quibus
& (h) definierat, ne viderent
illi terram, quam juraverat Do-
minus patribus eorum (i) dare
terram fluentem lac & mel.
Pro his autem ſubſtituit filios 7
eorum: quos circumcîdit (k)
Ieſus, eò quòd nati eſſent in
itinere, incircumciſi. Circumci- 8
ſi autem quietem habuerunt illic,
ſedentes in caſtris donec ſanati
ſunt. Et dixit Dominus ad 9
Ieſum filium Naue, In hodier-
na die abſtuli opprobrium Æ-
gypti à vobis. Et vocavit no-
men loci illius, (l) Galgala. Et 10
fecerunt filii Iſrael paſcha quar-
tadecimâ die menſis à veſperâ
ſuper (m) occaſum Hiericho (n)
trans Iordanem in campo.

MS.A. (a) διαβῆναι (c) κατετάκησαν αἱ διάνοιαι αὐτῶν, καὶ (γ) μαχαίρας ἐκ πέτρας (δ) πετρίνας ἑαυτῷ ἀκροτόμους, (ε) περιεκάθηρεν (ζ) πεντεήκοντα (n) διώρισεν κύριος αὐτοῖς μὴ ἰδεῖν (ϑ) δοῦναι ἡμῖν γῆν (ι) ὃς περιέτεμεν Ἰησοῦς, διὰ (κ) μεμυῆσθαι (λ) ἔσχον αὐτοὶ καθήμενοι (μ) Ἰησοῖ, Ἐν τῇ (ν) πάσχα πεντεσκαιδεκάτῃ (ξ) ἀφ' ἑσπέρας (ο) ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ ἔφαγον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 דיבֵּשׁ יְיָ אֱלָהכון יַת מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָמיכון עַד דְּעַבַּרְתּון כְּמָא דַעֲבַד יְיָ אֱלָהכון לְיַמָּא
24 דְסוּף דִּי יַבֵּשׁ מִן קֳדָמָנָא עַד דְּעָבַרְנָא: בְּדִיל דִּידְעון כָּל עַמְמֵי אַרְעָא יַת גְּבוּרְתָּא דְיְיָ
אֲרֵי תַקִּיפָא הִיא בְּדִיל דְּתִדְחֲלון יַת יְיָ אֱלָהכון כָּל יוֹמַיָּא: ה
1 וַהֲוָה כַּד שְׁמָעוּ כָּל מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי דִּי בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעֲרְבָא וְכָל־מַלְכֵי כְּנַעֲנָאֵה דִּי־עַל־
יַמָּא יַת דְּיַבֵּשׁ יְיָ יַת־מֵי־יַרְדְּנָא מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד דַּעֲבָרוּ וְאִתְמְסִי לִבְּהון וְלָא
2 אִשְׁתְּאַרַת בְּהון עוֹד רוּחַ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ עֲבֵד לָךְ
3 אוּמָלָן חַרִיפִין וְתוּב גַּר יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּנְיוּת: וַעֲבַד לֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ אוּמָלָן חַרִיפִין וְגַר
4 יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִבְעַתָּא וּקְרָא לֵיהּ גִּבְעַת עָרְלָתָא: וְדִין פִּתְגָמָא דִּי גַר יְהוֹשֻׁעַ כָּל עַמָּא
דְנָפַק מִמִּצְרַיִם דְּכַרְיָא כָּל גַּבְרֵי מְנִיחֵי קְרָבָא מִיתוּ בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא בְּמִפָּקְהון
5 מִמִּצְרַיִם: אֲרֵי עְזִירִין הֲווֹ כָּל עַמָּא דִּי נְפָקוּ וְכָל עַמָּא דְאִתְיְלִידוּ בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא
6 בְּמִפָּקְהון מִמִּצְרַיִם לָא גָּרוּ: אֲרֵי אַרְבְּעִין שְׁנִין הַלִּיכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עַד דְּסַף כָּל
עַמָּא גַּבְרֵי מְנִיחֵי קְרָבָא דְנָפְקוּ מִמִּצְרַיִם דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָא דַּיְיָ דְּקַיֵּם יְיָ לְהון בְּדִיל
דְּלָא לְאַחֲזָיוּתְהון יַת אַרְעָא דְּקַיֵּם יְיָ לַאֲבָהָתְהון לְמִתַּן לָנָא אַרְעָא עָבְרָא חָלָב וּדְבָשׁ:
7 וְיַת בְּנֵיהון דְּקָמוּ בַתְרֵיהון יַתְהון גָּזַר יְהוֹשֻׁעַ אֲרֵי עָרְלִין הֲווֹ אֲרֵי לָא גָּרוּ יַתְהון
8 בְּאוֹרְחָא: וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָּל עַמָּא לְמִגְזַר וִיתִיבוּ בְּאַתְרֵיהון בְּמַשְׁרִיתָא עַד דְּאִתְסְיאוּ:
9 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵין אַעְדֵּית יַת חִסּוּדִי מִצְרָאֵי מִן קֳדָמיכון וּקְרָא שְׁמָא דְאַתְרָא
הַהוּא גִּלְגָּלָא עַד יוֹמָא הָדֵין: וּשְׁרוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּלָא וַעֲבָדוּ יַת פִּסְחָא בְּאַרְבְּעָר
10 עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא בְּמֵישְׁרֵי יְרִיחו:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia exſiccavit Dominus Deus veſter aquas Jordanis à facie veſtra, quoad 23
tranſiretis, ſicut fecerat Dominus Deus veſter mari Suph quod exſiccavit
à facie noſtra quoad tranſiremus. Ut cognoſcant omnes populi terræ forti- 24
tudinem Domini, quòd robuſta illa; ut timeatis Dominum Deum veſtrum
omnibus diebus.

CAP. V.

ET fuit cùm audierunt omnes reges Emorræorum, qui trans Jordanem 1
ad Occaſum; & omnes reges Cananæorum qui juxta mare, quòd exſic-
câſſet Dominus aquas Jordanis à facie filiorum Iſrael quoad tranſirent; &
liquefactum eſt cor eorum, & non relictus eſt in eis ſpiritus à facie filiorum
Iſrael. In tempore illo dixit Dñs ad Joſue: Fac tibi novaculas acutas, & redi, 2
circuncide filios Iſrael ſecundò. Et fecit ſibi Joſue novaculas acutas, & cir- 3
cuncidit filios Iſrael in colle; & *vocavit illum*, Collem præputiorum. Et hoc 4
verbum, quod circuncidit Joſue: Omnis populus qui exierant ex Ægypto, maſ-
culi omnes viri ineuntes bellum, mortui erant in deſerto in viâ, cum exiiſſent
ex Ægypto. Namq; circunciſi fuerant omnis populus qui exierunt: & omnem 5
populum qui nati ſunt in deſerto in via, cùm exiiſſent illi ex Ægypto, non
circunciderant. Etenim quadraginta anni ambulaverunt filii Iſrael per de- 6
ſertum, quoad conſumptus eſt omnis populus virorum ineuntium bellum qui
exierant ex Ægypto, qui non ſuſceperunt verbum Domini quo juravit Domi-
nus eis, quòd non poſſiderent terram quam juraverat Dñs patribus eorum
dare nobis, terram facientem lac & mel. Filios autem illorum qui ſurrexe- 7
runt poſt illos, hos ipſos circuncidit Joſue; namq; præputiati erant, non enim
circunciderant eos in via. Et fuit, quando finierunt omnis populꝰ circuncidi, 8
& ſederunt populus in locis ſuis in caſtris, quoad ſanatus eſt. Et dixit Dñs 9
ad Joſue: Hodie tranſire feci opprobria Ægyptiorum à vobis; & vocavit no-
men loci illius Gilgela uſq; ad diem hunc. Et manſerunt filii Iſrael in Gilge-
la: & fecerunt Paſcha in quartadecima die menſis veſpere in planitie Jericho. 10

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܘܐܝܟ ܕܐܦܝܩ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܡܝܐ ܕܝܪܕܢܣ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܥܕ ܕܥܒܪܘ ܐܦ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ ܠܡܝܐ ܕܣܘܦ ܩܕܡ ܢ ܥܕ ܕܥܒܪ ܢ ܀

24 ܕܝܕܥܘܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܝܕ ܡܪܝܐ ܕܗܝ ܬܩܝܦܐ ܗܝ ܐܢ ܕܕܚܠܬܘܢ ܠܡܪܝܟܘܢ ܐܠܗܟܘܢ ܟܠ ܝܘܡܝܢ ܀

* ܦ ܀

1 * ܘܟܕ ܫܡܥ ܟܠ ܡܠܟܐ ܕܐܡܪܝ ܕܥܒܪ ܝܪܕܢܐ ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܘܟܠ ܡܠܟܐ ܕܟܢܥܢ ܕܩܪܒ ܝܡܐ ܪܒܐ ܕܫܡܥ ܡܪܝܐ ܠܡܝܐ ܕܝܪܕܢܣ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܥܕ ܕܥܒܪܘ ܫܪܐ ܠܒܗܘܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܪܘܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀

2 * ܒܗܝ ܥܕܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܝܫܘܥ ܥܒܕ ܠܟ ܣܟܝܢ ܡܢ ܟܐܦܐ ܘܬܘܒ ܬܘܒ ܓܙܘ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀

3 ܘܥܒܕ ܠܗ ܝܫܘܥ ܣܟܝܢ ܡܢ ܟܐܦܐ ܘܓܙܪ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܒܬܪ ܓܒܥܬ ܥܪܠܬܐ ܀ * ܗܕܐ ܗܘ ܣܒܒ ܕܓܙܪ ܝܫܘܥ ܀

4 ܟܠ ܥܡܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܡܨܪ ܕܟܪܐ ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܡܠܚܡܬܐ ܡܝܬܘ ܒܡܕܒܪܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܡܨܪ ܀

5 ܟܠ ܥܡܐ ܕܢܦܩ ܡܬܓܙܪ ܗܘܐ ܘܟܠ ܥܡܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܡܕܒܪܐ ܒܐܘܪܚܐ ܒܬܪ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܡܨܪ ܠܐ ܗܘܘ ܡܬܓܙܪܝܢ ܀

6 ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܗܠܟܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܒܡܕܒܪܐ ܥܕ ܕܫܠܡ ܟܠ ܥܡܐ ܓܒܪܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܡܨܪ ܕܠܐ ܫܡܥ ܩܠ ܡܪܗ ܘܠܗܘܢ ܡܬܒܥ ܕܠܐ ܚܙܘ ܐܪܥܐ ܕܡܘܓܐ ܚܠܒ ܘܕܒܫ ܕܡܬܝܗܒ ܠܢ ܀

7 * ܘܠܒܢܝܗܘܢ ܗܘ ܩܐܡ ܬܚܬ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܗܠ ܝܫܘܥ ܠܐ ܓܙܪ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܓܙܪ ܠܗܘܢ ܒܡܨܪ ܀

8 ܘܟܕ ܫܠܡ ܟܠ ܥܡܐ ܕܓܙܪ ܝܬܒ ܗܘܐ ܗܘ ܒܐܬܪܗ ܥܕ ܕܐܬܚܝ ܀ * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܝܫܘܥ ܗܐ ܫܕܝܬ ܝܘܡ ܥܠܒܐ ܕܡܨܪ ܡܢ ܥܠ ܟܘܢ ܀

9 ܘܩܪܝ ܫܡ ܐܬܪܐ ܗܘ ܓܠܓܠ ܥܕ ܝܘܡܢܐ ܗܕܐ ܀ * ܘܐܬܪ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܒܓܠܓܠ ܘܥܒܕܘ ܦܨܚܐ ܒܪܒܥܣܪ ܝܘܡ ܒܝܪܚܐ ܒܡܝܪ ܝܪܝܚܐ ܒܡܝܪ ܝܪܝܚܐ ܀

10 ܘܐܟܠܘ ܡܢ ܥܠܬܐ ܕܐܪܥܐ ܡܢ ܦܛܝܪ ܘܠܚܡ ܚܝܪ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܒܥܝܢ ܘܒܥܠܬܐ ܗܘ ܒܥܝܢ ܀

Et exsiccâsse Dominum Deum ipsorum aquas Jordanis à conspectu eorum donec transissent, quemadmodum fecerat Dominus Deus vester mari Suph, quod exsiccavit ante nos donec transissemus; Ut sciant omnes populi terræ manum Domini esse robustam, & timeatis Dominum Deum vestrum cunctis diebus.

CAP. V.

PORRÒ quum audissent omnes reges Amorrhæorum, qui erant ab Occidentali ripa Jordanis, omnesque reges Chanaan, qui erant prope littus maris, quòd arefecisset Dominus aquas Jordanis ante filios Israel, donec transissent; tremuit cor eorum, nec remansit in eis animus causâ filiorum Israel. Eodem tempore dixit Dominus ad Jesum, Fac tibi gladiolum siliceum, & reversus circuncîde filios Israel secundò. Fecit ergò sibi Jesus gladiolum siliceum, & filios Israel secundò circuncîdit in Colle præputiatorum. Hi autem sunt quos circuncidit Jesus, omnis natus populi qui egressus est ex Ægypto, masculus: omnes enim viri belligeri mortui fuerant in deserto in itinere postquam exierant ex Ægypto. Nam circunciſus *quidem* fuerat universus populus qui egressus fuerat; at universus populus qui natus fuerat in deserto in itinere postquam egressi fuerant ex Ægypto, nondum circunciſi fuerant. Nam annos quadraginta oberrârunt filii Israel in deserto, donec consumpta esset tota gens virorum bellatorum qui egressi fuerant ex Ægypto: eò quòd non audissent vocem Domini Dei sui, jurâssetque eis Dñs non ostensurum se eis terram quam juraverat se daturum patribus eorum, terram *inquam* lacte & melle manantem. Filios itaque illorum, qui successerant eis, circuncîdit Jesus, quòd essent præputiati, necdum circuncîsi fuissent. Quumque tota gens fuisset plenè circuncîsa, mansêrunt in locis suis in castris, donec sanati essent. Et ait Dominus ad Jesum, Hodiè amovi probrum Ægyptiorum à vobis. Unde vocavit nomen loci illius, Galgala, usque ad hodiernum diem. Et castrametati sunt filii Israel in Galgala, & celebrârunt Pascha quartadecimâ *die* mensis primi, ad vesperam, in planitie Jericho.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ٱلَّذِي جَفَّفَ ٱللّٰهُ ٱلٰهُكُمْ وَقَطَعَ مِيَاهَ ٱلْأُرْدُنِّ مِنْ قُدَّامِهِمْ حَتَّى عَبَرُوا * كَمَا صَنَعَ ٱللّٰهُ ٱلٰهُكُمْ

24 بِبَحْرِ ٱلْقُلْزُمِ ٱلَّذِي جَفَّفَهُ ٱللّٰهُ مِنْ قُدَّامِنَا حَتَّى عَبَرْنَا * لِكَيْ تَعْلَمَ جَمِيعُ ٱلشُّعُوبِ قُدْرَةَ ٱلرَّبِّ

أَنَّهَا شَدِيدَةٌ * لِكَيْمَا تَخَافُوا ٱللّٰهَ ٱلٰهَكُمْ طُولَ ٱلْأَزْمَانِ * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

* وَعِنْدَ سَمَاعِ كَافَّةِ مُلُوكِ ٱلْأَمُورَانِيِّينَ ٱلَّذِينَ فِي جَنْبِ ٱلْأُرْدُنِّ عَرْبِيًّا * وَكُلِّ مُلُوكِ ٱلْكَنْعَانِيِّينَ

1 ٱلَّذِينَ عَلَى ٱلْبَحْرِ * بِمَا جَفَّفَ ٱللّٰهُ مِنْ مِيَاهِ ٱلْأُرْدُنِّ قُدَّامَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَى حِينِ عُبُورِهِمْ * ذَابَ

قُلُوبُهُمْ * وَلَمْ يَبْقَ فِيهِمْ رُوحٌ مِنَ ٱلْخَوْفِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ * فِي ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ قَالَ ٱللّٰهُ لِيُوشَعَ *

2 ٱصْنَعْ لَكَ سَكَاكِينَ مِنْ صَخْرٍ صَمَّاءَ * وَعُدَّ أَخِيرًا بَنِي إِسْرَائِيلَ دَفْعَةً ثَانِيَةً * فَصَنَعَ يُوشَعُ

3 سَكَاكِينَ مِنْ صَخْرٍ صَمَّاءَ * وَخَتَنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ عِنْدَ تَلِّ ٱلْقُلَفِ * وَهٰذَا سَبَبُ ٱلَّذِي خَتَنَهُمْ

4 يُوشَعُ * لِأَنَّ كُلَّ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ مِصْرَ ٱلذُّكُورِ رِجَالُ ٱلْحَرْبِ * مَاتُوا فِي ٱلْبَرِّيَّةِ فِي ٱلطَّرِيقِ

بَعْدَ خُرُوجِهِمْ مِنْ مِصْرَ * لِأَنَّهُمْ مَخْتُونِينَ كَانُوا كُلُّ ٱلْقَوْمِ ٱلْخَارِجُونَ مِنْ مِصْرَ * وَكُلُّ ٱلْقَوْمِ

5 ٱلْمَوْلُودِينَ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ بَعْدَ خُرُوجِهِمْ فِي ٱلطَّرِيقِ مِنْ مِصْرَ مَا خُتِنُوا * لِأَنَّ أَرْبَعِينَ سَنَةً سَارُوا بَنُو

6 إِسْرَائِيلَ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ * إِلَى أَنْ تَوَفِّيَ جَمِيعُ رِجَالِ ٱلْحَرْبِ ٱلْخَارِجُونَ مِنْ مِصْرَ * ٱلَّذِينَ مَا قَبِلُوا قَوْلَ ٱللّٰهِ *

ٱلَّذِي حَلَفَ ٱلرَّبُّ أَنْ لَا يُرِيَهُمُ ٱلْأَرْضَ ٱلَّذِي وَعَدَ آبَاءَهُمْ بِأَنْ يُعْطِيَهَا لَهُمْ * أَرْضًا فَائِضَةً لَبَنًا

وَعَسَلًا * فَبَدَلَ أَوْلَادَهُمْ أَدْخَلَ أَوْلَادَهُمْ * وَهُمُ ٱلَّذِينَ خَتَنَهُمْ يُوشَعُ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا قُلْفًا * وَجَازُوا فِي ٱلطَّرِيقِ *

7 وَلَمَّا كَمَّلَ جَمِيعُ ٱلشُّعُوبِ ٱلِٱخْتِتَانَ * أَقَامُوا مَكَانَهُمْ فِي ٱلْعَسْكَرِ إِلَى أَنْ بَرِئُوا * وَقَالَ ٱللّٰهُ لِيُوشَعَ * ٱلْيَوْمَ

8 كَسَفْتُ مَعْنَ ٱلْمِصْرِيِّينَ عَنْكُمْ لِأَجْلِ ذٰلِكَ سُمِّيَ يُوشَعُ ٱسْمَ ذٰلِكَ ٱلْمَوْضِعِ قِلْفًا إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ *

9 * وَحَطَّ بَنُو إِسْرَائِيلَ ٱلْجَلْجَالَ * وَصَنَعُوا ٱلْفِصْحَ فِي أَرْبَعَةَ عَشَرَ مِنَ ٱلشَّهْرِ عَشِيَّةً * فِي سُهُولِ أَرِيحَا

10 وَجْهِهِ قَرِيبًا مِنْ أَرِيحَا وَمِنْ أَرِيحَا وَمِنْ عَايَ ٱلَّتِي بِجَانِبِ بَيْتِ إِيلَ ٱلَّتِي عَنْ يَمِينِ بَيْتِ إِيلَ ٱلَّتِي عَنْ يَسَارِهِ *

*Quem ar*fecit Deus, Deus vester, & cessare fecit aquas Jordanis è conspectu eorũ donec transirent, quemadmodũ fecit Deus, Deus vester in mari rubro, quod arefecit Deus è conspectu nostro donec transiremus: ut cognoscant omnes populi potentiam Domini esse validam, ut timeatis Deum, Deum vestrum longitudine temporum.

CAP. V.

QUumque audivissent cuncti reges Amorrhæorum, qui erant trans Jordanem ad Occidentem, omnisq; reges Chananæorum qui erant secus mare, quòd exsiccâsset Deus aquas Iordanis ante filios Israel quousq; transirent; liquefacta sunt corda eorum, & non remansit in eis spiritus motu filiorum Israel. Tunc temporis dixit Deus ad Iosue, Fac tibi cultros ex petra dura, & eras circuncîde filios Israel vice secundâ. Fecitque Iosue cultros de petra dura, & circuncîdit filios Israel propè Collem præputiatorum. Et hæc est causa propter quã circuncîdit eos Iosue, quòd omnis populus, qui egressi fuerant ex Ægypto maves viri bellatores, mortui essent in deserto in itinere, post egressum suum ex Ægypto. Circunciſi enim erant cuncti populus, qui egressi fuerant ex Ægypto; omnis autem populus qui nati fuerant in deserto in itinere post exitũ suum ex Ægypto, non erant circuncîsi. Nam quadraginta annis ambulaverunt filii Israel per desertum, donec morerentur viri bellatores egressi ex Ægypto, qui non acquieverant sermoni Dei, quo juraverat Dominꝰ haud factuꝝ se eos hæredes terræ quam promiserat se daturum patribus eorum, terræ inquam manantis lacte & melle. Pro iis ergò substituit filios eorum: atque hi sunt, quos circuncîdit Iosue, quoniam erant præputiati, & circuncîsi fuerunt in itinere. Quumque complevissent omnes populi circuncîdi, perstiterunt in loco suo in castris, quoadusque sanarentur. Dixitque Deus ad Iosue, Hodiè abstuli improperium Ægyptiorum à vobis. Propterea vocavit Iosue nomen ejus loci, Præputium, usque ad hodiernum diem. Et castrametati sunt filii Israel in Galgal, & celebravêrunt Phasè quartadecimâ mensis vesperè, in planitie Jericho.

ספר יהושע : ו

infermẽtata *Transijus* crastino à tertæ *anni præteriti frumento* de comederũt Et
11 וַיֹּאכְלוּ מֵעְבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרָת הַפֶּסַח מַצּוֹת
vos edendo *in* crastino à Man cessavit Et *hujus diei corpore* in *ipsum* &
12 וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בֶּאֱכָלָם
Man Israel filiis ultrà fuit non & : terræ frumento de
מֵעְבוּר הָאָרֶץ וְלֹא הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן
ipso anno in Chenahan terræ *proventu* de comederunt &
וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא:
; vidit & ,suos oculos levavit & ,Jericho in Jehosuah *existendo in* fuit Et
13 וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא
: ejus manu in evaginatus ejus gladius & ,*ejus regione è stans* vir ecce &
וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ
nostris *coarctatorib*^us *an* ,*tu nobis An* : ei ait & ,eum ad Jehosuah ivit &
וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם לְצָרֵינוּ:
cecidit & :veni Nunc .Domini exercitus princeps *ego quia* ;Non :dixit Et
14 וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא יְהוָה עַתָּה בָאתִי וַיִּפֹּל
Quid : ei dixit & ,*se incurvavit* & ,terram in *suas facies ad* Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה
exercitus princeps dixit Et ? suum servum ad *loquens* meus dominus
אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל עַבְדּוֹ: וַיֹּאמֶר שַׂר צְבָא
,tuo pede *desuper* tuum calceamentum Solve : Jehosuah ad Domini
15 יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ שַׁל נַעֲלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ
fecit & :*ipse* sanctitas ,*eo super stans tu quo* locus quia
כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ
filiorum faciebus à clausa & claudens Jericho Et .sic Iehosuah
16 יְהוֹשֻׁעַ כֵּן: וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי
.ingrediens neque ,egrediens Non .Israel
יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא:

CAP. VI.

Jericho tua manu in dedi ,Vide : Jehosuah ad Dominus Dixitque
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת יְרִיחוֹ
omnes civitatem circuibitis Et .exercitus potentes ,ejus regem &
2 וְאֶת מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל: וְסַבֹּתֶם אֶת הָעִיר כָּל
facies sic : *una vice* civitatem gyrando ,*belli* viri
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הָקֵיף אֶת הָעִיר פַּעַם אַחַת כֹּה תַּעֲשֶׂה
tubas septem tollent sacerdotes septem Et .diebus sex
שֵׁשֶׁת יָמִים: וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת
civitatem circuibitis septima die in Et .*arcæ facies ad arietum*
3 הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת הָעִיר
protrahendo in ,erit Et .tubis in clangent sacerdotes & ,vicibus septem
שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת: וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ
4 omnis vociferabunt ,tubæ vocem *vos audiendo in* ,*arietum* cornu in
בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשָׁמְעֲכֶם אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר יָרִיעוּ כָל
,se sub civitatis murus cadet & ,magna vociferatione populus
הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנָפְלָה חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ
ad Nun filius Jehosuah *clamavit* Et .*se coram vir* populus ascendẽt &
וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ: וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן אֶל
5 ſeptem & :fœderis arcam Tollite :eos ad dixit & ,sacerdotes
הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה
.*Domini arcæ facies ad arietum* tubas septem tollant sacerdotes
כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה:
expeditus & ,civitatem circuite & ,Transite : populum ad Dixitque
6 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת הָעִיר וְהֶחָלוּץ
,populũ ad Jehosuah *dicere secundũ* ,fuit Et .*Domini arcæ facies ad* transeat
יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה: וַיְהִי כַּאֲמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הָעָם
7 *facies ad arietum* tubas septem tollentes sacerdotes septem &
וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי
Domini fœderis arca & : tubis in clanxerunt & : transierunt *Domini*
יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה
.eos post *vadeni*
הָלַךְ אַחֲרֵיהֶם:

Versio VULG. LAT.

11 Et comederunt de frugibus
terræ die altero, azymos pa-
12 nes, & polentam ejusdem an-
ni. Defecítque manna post-
quàm comederunt de frugibus
terræ, nec usi sunt ultrà cibo
illo filii Israel, sed comede-
13 runt de frugibus præsentis an-
ni terræ Chanaan. Cùm au-
tem esset Josue in agro urbis
Jericho, levavit oculos, & vi-
dit virum stantem contra se,
evaginatum tenentem gladi-
um: perrexítque ad eum, &
ait; Noster es, an adversari-
orum? Qui respondit, Ne-
14 quaquàm: sed sum princeps
exercitûs Domini, & nunc ve-
nio. Cecidit Josue pronus in
terram: et adorans ait, Quid
15 Dominus meus loquitur ad
servum suum? Solve, inquit,
calceamentum tuum de pedi-
bus tuis: locus enim, in quo
stas, sanctus est. Fecítque Jo-
16 sue ut sibi fuerat imperatum.

CAP. VI.

1 JEricho autem clausa erat at-
que munita, timore filiorum
Israel, & nullus egredi aude-
2 bat aut ingredi. Dixítque Do-
minus ad Josue, Ecce dedi in
manu tua Jericho, & regem e-
jus, omnésq; fortes viros. Circu-
ite urbem cunctí bellatores
3 semel per diem: sic facietis sex
4 diebus. Septimo autem die sa-
cerdotes tollant septem buc-
cinas, quarum usus est in jubi-
leo, & præcedant arcam fœ-
deris: septiésque circuibitis
civitatem, & sacerdotes clan-
5 gent buccinis. Cúmque in-
sonuerit vox tubæ longior at-
que concisior, & in auribus ve-
strîs increpuerit, conclamabit
omnis populus vociferatione
maximâ, & muri funditùs cor-
ruent civitatis, ingredientúr-
que singuli per locum contra
6 quem steterint. Vocavit ergò
Josue filius Nun sacerdotes,
& dixit ad eos; Tollite arcam
fœderis: & septem alii sacer-
dotes tollant septem jubileo-
rum buccinas, & incedant an-
7 te arcam Domini. Ad popu-
lum quoque ait; Ite, & cir-
cuite civitatem, armati, præ-
cedentes arcam Domini.
8 Cúmque Josue verba finîsset,
& septem sacerdotes septem
buccinis clangerent ante ar-
cam fœderis Domini,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ ἐφάγοσαν ἀπὸ τῶ σίτυ τῆς γῆς
12 ἄζυμα καὶ νία. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐξ-
έλιπε τὸ μάννα μετὰ τὸ βεβρωκέναι αὐ-
τὸς ἐκ τοῦ σίτυ τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι ἦν ἔτι
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μάννα. ἐκαρπίσαν-
το ἢ τὸν χόρτον τῶν φοινίκων ἐν τῷ
13 ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἦν
Ἰησοῦς ἐν Ἰεριχὼ, καὶ ἀναβλέψας τοῖς
(π) ὀφθαλμοῖς εἶδεν ἄνδρωπον ἑστηκότα
ἐναντίον αὐτῦ, καὶ ἡ ῥομφαία ἐσπασμένη
ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ. καὶ προσελθὼν Ἰη-
σοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Ἡμέτερος εἶ, ἢ τῶν
14 ὑπεναντίων; Ὁ ἢ εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ
ἀρχιστράτηγος δυνάμεως κυρίυ, νυνὶ πα-
ραγέγονα. Καὶ Ἰησοῦς ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ-
ωπον ὅλη τὴν γῆν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέ-
σποτα, τί προστάσεις τῷ ζῷ οἰκέτῃ; (ρ)
15 Καὶ λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος κυρίυ πρὸς
Ἰησοῦν, (σ) Λῦσαι τὸ ὑποδημα ἐκ τῶν
ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος (τ) ἐφ' ᾧ γδυ ἕστηκας
ἐπ' αὐτῦ, ἅγιός ἐϛι.

MS.A. (π) ὀφθαλμοῖς αὐτῦ ἴδεν (ρ) Καὶ εἶπεν ὁ (σ) Λῦσον
(τ) ἐφ' ᾧ ζὺ ἕστηκας

Et comederunt de frumento
terræ azyma, & nova. In
hac die defecit Manna; post-
quàm ipsi manducaverunt de
frumento terræ; & non ultrà
affuit filiis Israel Manna. Et
comederunt de fructu regio-
nis Phœnicum (o) in anno
illo. Et factum est, cùm
esset Jesus in (p) Hiericho,
& respiciens oculis vidit ho-
minem stantem contra se, &
gladius evaginatus in manu
ejus. Et accedens Iesus di-
xit ei, Noster es, an adver-
sariorum? At ille dixit ei,
Ego sum princeps militiæ vir-
tutis Domini: nunc adveni.
Et Iesus cecidit in faciem
super (q) terram, & dixit
ei; Domine, quid præcipis
tuo famulo? Et ait princeps
militiæ Domini ad Iesum,
Solve calceamentum de pedi-
bus tuis: locus enim in quo
nunc stas super eum, (r)
sanctus est.

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Καὶ Ἰεριχὼ ϲυγκεκλεισμένη καὶ ὠ-
χυρωμένη, καὶ οὐδεὶς ἐξεπορεύετο ἐξ αὐ-
2 τῆς, οὐδὲ εἰσεπορεύετο. Καὶ εἶπε κύ-
ριος πρὸς Ἰησοῦν, Ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδω-
μι ὑποχείριόν (α) σοι τὴν Ἰεριχὼ, καὶ
τὸν βασιλέα αὐτῆς τὸν ἐν αὐτῇ, (β)
3 δυνατὸς ὄντας ἐν ἰσχύϊ. Σὺ ἢ περίϲησον
(γ) αὐτὴν τὸς μαχίμους κύκλῳ. Καὶ ἓ-
4 ξαι ὡς ἂν σαλπίσητε τῇ Ϲάλπιγγι, ἀνα-
κεκραγέτω πᾶς ὁ (δ) λαὸς ἅμα. Καὶ ἀνακε-
κραγόντων αὐτῶν πεσεῖται αὐτόματα τὰ
τείχη τῆς πόλεως, καὶ εἰσελδύσεται πᾶς
5 ὁ λαὸς ὁρμήσας ἕκας῾ (ε) κατὰ πρόσ-
ωπον εἰς τὴν πόλιν. Καὶ εἰσῆλθεν (ζ)
6 Ἰησοῦς ὁ τῦ Ναυῆ πρὸς τὸς ἱερεῖς, καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, λέγων, Παραγγείλατε τῷ
λαῷ πορεύεϲθαι, καὶ κυκλῶσαι τὴν πό-
λιν· καὶ οἱ μάχιμοι παραπορευέϲθωσαν
7 ἐνωπλισμένοι (η) ἐναντίον κυρίυ. Καὶ
ἐπὰ ἱερεῖς ἔχοντες ἐπὰ σάλπιγγας ἱ-
ερὰς (θ) παρελθέτωσαν ὡσαύτως ἐν-
αντίον τῦ κυρίου, καὶ σημαινέτωσαν ὁ-
τόνως· καὶ ἡ κιϐωτὸς τῆς διαθήκης
κυρίυ ἐπακολυθείτω.

MS.A. (α) σου (β) δυνατὸς ἐν (γ) αὐτῇ πάντας τὸς μα-
χητὰς κύκλῳ, (δ) λαὸς. Καὶ (ε) εἰς τὴν πόλιν κατὰ πρόσωπον.
Καὶ (ζ) Ἰησοῦς ὑὸς Ναυῆ (η) ἔναντι (θ) παρελθάτωσαν

CAP. VI.

ET Hiericho clausa, ac (a)
1 munita: & nemo prodibat
ex illa, neque introibat. Et
2 dixit Dominus ad Iesum,
Ecce ego trado tibi subjugatam
Hiericho, & regem ejus, qui
est in ea, potentes, (b) qui
3 sunt in fortitudine: Tu (c) au-
tem admove ei bellatores in
circuitu. Et erit, postquàm
4 cecinerit is tubâ; conclamet o-
5 mnis populus simul. Et con-
clamantibus eis cadent sponte
mœnia civitatis, & introibit
omnis populus impetum faciens
unusquisque secundùm faci-
6 em in civitatem. Et intra-
vit Iesus filius Naue ad sa-
cerdotes: & dixit illis, di-
cens; Annuntiate populo cir-
cumire, & circundare civi-
tatem: & bellatores præter-
grediantur ante Dominum. Et septem sacerdotes 7
habentes septem tubas sacras
prætergrediantur similiter ante
Dominum; & significent (d)
consonanter: & arca testa-
menti Domini insequatur.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

11 וַאֲכָלוּ מֵעְבּוּרָא דְאַרְעָא מִבָּתַר פִּסְחָא פַּטִּיר וְקָלֵי בְּכַרְיָן יוֹמָא הָדֵין: וּפְסַק מָנָא מִיּוֹמָא
12 דְּבָתְרוֹהִי בְּמֵיכְלְהוֹן מֵעְבּוּרָא דְאַרְעָא וְלָא הֲוָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָנָא וַאֲכָלוּ מֵעֲלַלְתָּ
13 אַרְעָא דִכְנַעַן בְּשַׁתָּא הַהִיא: וַהֲוָה כַּד הֲוָה יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַבְרָא
קָאֵם לְקִבְלֵיהּ וְחַרְבֵּיהּ שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ וַאֲזַל יְהוֹשֻׁעַ לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הַלְמִסְעָדָנָא אַתְּ אִתְּנָא
14 אִם לְבַעֲלֵי דְבָבָנָא: וַאֲמַר לָא אֲרֵי אֲנָא מַלְאַךְ שְׁלִיחַ מִן קֳדָם יְיָ כְּעַן אֲתֵיתִי וּנְפַל יְהוֹשֻׁעַ
15 עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וּסְגִיד וַאֲמַר לֵיהּ מָה רְבוֹנִי מְמַלֵּל עִם עַבְדֵּיהּ: וַאֲמַר מַלְאֲכָא
דְּשָׁלִיחַ מִן קֳדָם יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ שְׁרִי סִינָךְ מֵעַל רַגְלָךְ אֲרֵי אַתְרָא דִּי אַתְּ קָאֵם עֲלוֹהִי קַדִּישָׁא
הוּא וַעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כֵּן: ו

1 וִירִיחוֹ אֲחִידָא הֲוָת בְּדַשִּׁין דְּפַרְזְלָא וּמְחַקְפָא בְּעַבְּרִין דְּנָחֲשׁ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵית
2 דְּנָפֵק מִנַּהּ לְמֶעְבַּד קְרָבָא וְלֵית דְּעָלֵל בְּנַוֵּהּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמָא: וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ חֲזִי
3 דְמְסָרִית בִּידָךְ יָת יְרִיחוֹ וְיָת מַלְכַּהּ גִּבָּרֵי חֵילָא: וְתִסְחָרוּן יָת קִרְתָּא כָּל גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא
4 אַקִּיפְתָּ יָת קִרְתָּא זִמְנָא חָדָא כְּדֵין תַּעְבֵּד שִׁתָּא יוֹמִין: וְשִׁבְעָא כָּהֲנַיָּא יִסְבּוּן שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא
דְּקֶרֶן דְּכַרְיָא קֳדָם אֲרוֹנָא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּסְחָרוּן יָת קִרְתָּא שְׁבַע זִמְנִין וְכָהֲנַיָּא יִתְקְעוּן
5 בְּשׁוֹפָרַיָּא: וִיהֵי בְּמִנַּד בְּקֶרֶן דְּכַרְיָא בְּמִשְׁמַעְכוֹן יָת קָל שׁוֹפָרָא יֵיבְבוּן כָּל עַמָּא יְבָבָא רַבָּא
וְיִפּוֹל שׁוּרָא דְקִרְתָּא וְיִתְבַּלַּע תְּחוֹתָהּ וְיִסְקוּן עַמָּא גְּבַר לְקִבְלֵיהּ: וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן
6 לְכָהֲנַיָּא וַאֲמַר לְהוֹן טוֹלוּ יָת אֲרוֹן קְיָמָא דְיָי וְשִׁבְעָא כָּהֲנַיָּא יִטְלוּן שַׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דִּקְרֶן
7 דְּכַרְיָא קֳדָם אֲרוֹנָא דְיָי: וַאֲמַר לְעַמָּא עִבְרוּ וְאַקִּיפוּ יָת קִרְתָּא וּמְזָרְזִי חֵילָא יִעְבְּרוּן
8 קֳדָם אֲרוֹנָא דְיָי: וַהֲוָה כַּד אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא וְשִׁבְעָא כָּהֲנַיָּא נָסְבִין שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דִּקְרֶן
דְּכַרְיָא קֳדָם אֲרוֹנָא דְיָי עִבְרִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפָרַיָּא וַאֲרוֹן קְיָמָא דְיָי אָזִיל בַּתְרֵיהוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et comederunt de frumento terræ post *Pascha*, azymum, & polentam in ar- 11
ticulo diei hujus. Et defecit manna in die postero ex quo comederunt illi 12
ex frumento terræ; & non fuit ampliùs filiis Israel manna: & comederunt
de frugibus terræ Chenaghan in anno illo. Et fuit cùm esset Josue in Jeri- 13
cho, & levavit oculos suos, & vidit; & ecce vir stans è regione ejus, & gla-
dius evaginatus in manu ejus: & ivit Josue ad illum, & dixit illi: Num in
adjutoriũ nostrũ tu venisti? an autoribus inimicitiæ nostræ? Et dixit, Non: 14
nam ego angelus missus à facie Dñi nunc veni: & cecidit Josue super faciem
suam super terram: & adoravit, & dixit ei: Quid Dñs meus loquitur cum
servo suo? Et dixit angelus, qui missus à facie Domini, ad Josue: Detrahe 15
calceos tuos de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas super eum, sanctus ipse:
& fecit Josue sic.

CAP. VI.

ET Jericho erat clausa foribus ferreis, & roborata vectibus chalybeis, à 1
facie filiorum Israel: non erat qui prodiret ex eâ, ad ineundum prœlium; nec
qui ingrederetur eam, ad rogandam pacem. Et dixit Dominus Josue: Vide 2
quòd tradiderim in manu tuâ Jericho, & regem ejus; viros roboris. Et cir- 3
cuibitis urbem omnes viri *facientes bellum*, gyrando urbem unâ vice: sic
facies sex diebus. Et septem sacerdotes accipient septem buccinas ex cornu 4
arietino ante arcam, & in die septimo circuibitis urbem septem vicibus: &
sacerdotes clangent buccinis. Et erit in extendendo [*sonitum*] cum cornu ari- 5
etino, cùm audieritis vos vocem buccinæ, clamabunt omnis populus clamo-
re magno: & corruet murus urbis, et absorbebitur subtus se; & ascendent
populus vir è regione sui. Et vocavit Josue filius Nun sacerdotes, & dixit 6
eis: Tollite arcam fœderis Domini, et septem sacerdotes accipiant septem
buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini. Et dixit populo: Transi- 7
te, circundate urbem, et armati virtutis transeant ante arcam Domini.
Et fuit, cùm dixit Josue ad populum, & septem sacerdotes acceperunt septem 8
buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini *transeuntes* & clangentes
buccinis: & arca fœderis Domini ibat post eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 *ܘܐܟܠܘ ܡܢ ܒܣܪ ܐܪܥܐ ܒܬܪ ܦܨܚܐ ܦܛܝܪ ܘܣܒܠ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܦܛܝܪ ܘܣܒܠ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ
12 *ܘܫܒܩ ܡܢܐ ܒܬܪ ܗܢ ܡܢ ܕܐܟܠܘ ܡܢ ܒܣܪ ܐܪܥܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢܐ ܒܫܢܬܐ ܗܝ ܕܐܟܠܘ ܡܢ ܥܠܬ ܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ
13 ܒܗ ܫܢܬܐ ܗܘ * ܘܗܘܐ ܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܩܪܒ ܐܝܪܝܚܐ ܘܪܡ ܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܐ ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܩܐܡ ܩܕܡܘܗܝ ܘܣܝܦܗ ܫܠܝܦ ܒܝܕܗ
ܘܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܠ ܠܢ ܐܢܬ ܐܘ ܠܒܥܠܝ ܒܒܥܝܪ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
14 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
15 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
16 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ

* ٥ *

1 *ܗܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
2 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
3 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
4 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
5 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
6 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ
7 ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢ ܒܥܠ ܕܒܒܝ ܐܢܬ ܐܘ

Et comederunt de frumento terræ post Pascha, azyma & *spicas* toſtas comederunt hoc ipſo die. Sublatumque fuit Manna poſt hunc diem, quum comediſſent de frumento terræ, nec fuit ampliùs Manna filiis Iſrael, ſed de proventibus terræ Chanaan anno illo comederunt. Cùm autem eſſet Jeſus in planitie Jericho, ſublatis oculis ſuis, vidit virũ quendam ſtantem ex adverſo ſui & gladium ſuum diſtrictum ſuâ manu tenentem: hunc itaque adivit Jeſus, & ait illi, E nobis es, an ex inimicis noſtris? Ait illi, Ego dux ſum exercituum Domini, & modò veni. Et procidens Jeſus in faciem ſuam ſuper terram, adoravit, ac dixit, Quid dicit dominus meus ſervo ſuo? Dixit autem dux exercituum Domini ad Jeſum, Depone calceos tuos de pedibus tuis, quia locus in quo ſtas, ſacer eſt: fecitque ſic Jeſus. Porrò Jericho clauſa erat à conſpectu filiorum Iſrael, nec erat qui egrederetur, nec qui ingrederetur.

CAP. VI.

ET dixit Dominus ad Jeſum, Vide quòd tradiderim in manus tuas Jericho, regem ejus, & univerſum exercitum ipſius: vallate urbẽ omnes viri belligeri, Et urbem circundate ſemel ſingulis diebus, ſic facite ſex diebus. Et ſeptem ſacerdotes tollant buccinas & clangant ante arcam: die verò ſeptimo circundate urbem ſepties, & ſacerdotes buccinis concrepent. Cúmque clanxerint buccinis, & buccinæ ſonum audieritis, exclament univerſus populus clamore magno, corruetque murus urbis ſuper locum ſuum, aſcendatq; populus, quilibet ex adverſo ſui. Advocans igitur Jeſus filius Nun ſacerdotes, dixit ad eos, Tollite arcam fœderis Domini, & ſeptem ſacerdotes tollant ſeptem buccinas, & clangant ante arcam Domini. Ad populum autem dixit, Tranſite, & circundate urbem: & qui ſunt armati præcedant arcam Domini. Igitur quemadmodum dixit Jeſus populo, ſeptem ſacerdotes ferebant ſeptem buccinas, & clangebant ante arcam Domini, buccinisque perſonabant; arca verò teſtamenti Domini ſequebatur eos:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 *وَأَكَلُوا مِنْ غَلَّةِ ٱلْأَرْضِ بَعْدَ ٱلْفَصْحِ وَأَكَلُوا فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ فَطِيرًا وَسُبُلًا مَعْلُوًّا
12 *وَٱرْتَفَعَ ٱلْمَنُّ عَنْ بُكْرَةٍ بَعْدَ أَكْلِهِمْ مِنْ غَلَّةِ ٱلْأَرْضِ وَلَمْ يَكُنْ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ فِيمَا بَعْدُ
مَنٌّ * لٰكِنَّهُمْ أَكَلُوا مِنْ غَلَّةِ ٱلشَّامِ فِي تِلْكَ ٱلسَّنَةِ * وَلَمَّا كَانَ يُوشَعُ عِنْدَ أَرِيحَا رَفَعَ عَيْنَيْهِ وَنَظَرَ * وَإِذَا
13 رَجُلٌ وَاقِفٌ قُدَّامَهُ وَسَيْفُهُ مَسْهُورٌ بِيَدِهِ * فَمَضَى يُوشَعُ إِلَيْهِ وَقَالَ لَهُ * هَلْ أَنْتَ مِنَّا أَوْ مِنْ أَعْدَائِنَا
14 *فَقَالَ لَا * بَلْ أَنَا رَئِيسُ جَيْشِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْآنَ جِئْتُ * فَسَقَطَ يُوشَعُ عَلَى وَجْهِهِ عَلَى ٱلْأَرْضِ وَسَجَدَ وَقَالَ *
15 أَيَّ شَيْءٍ يَأْمُرُ يَا مَوْلَايَ لِعَبْدِكَ * فَقَالَ رَئِيسُ جُنْدِ ٱلْإِلٰهِ لِيُوشَعَ * ٱخْلَعْ نَعْلَيْكَ عَنْ رِجْلَيْكَ *
16 فَإِنَّ ٱلْمَوْضِعَ ٱلَّذِي أَنْتَ وَاقِفٌ فِيهِ مُقَدَّسٌ * فَصَنَعَ يُوشَعُ كَذٰلِكَ * وَكَانَتْ أَرِيحَا عَالِقَةً مُسْتَغْلِقَةً
مِنْ أَجْلِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَلَيْسَ أَحَدٌ خَارِجٌ عَنْهَا * وَلَا دَاخِلٌ إِلَيْهَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

1 *وَقَالَ ٱللّٰهُ لِيُوشَعَ * ٱنْظُرْ قَدْ سَلَّمْتُ أَرِيحَا وَمَلِكَهَا فِي يَدَيْكَ * وَهُمْ جَبَابِرَةُ ٱلْبَسَالَةِ * فَيَجِبُ أَنْ
2 تَدُورُوا بِٱلْمَدِينَةِ جَمِيعُ رِجَالِ ٱلْقِتَالِ * وَتَحُفُّونَ بِهَا دَفْعَةً وَاحِدَةً فِي ٱلْيَوْمِ * هٰكَذَا تَفْعَلُ سِتَّةَ أَيَّامٍ
3 *وَيَكُونُ سَبْعَةُ كَهَنَةٍ يَحْمِلُونَ سَبْعَةَ أَبْوَاقِ ٱلْجَلَبَةِ قُدَّامَ ٱلتَّابُوتِ * وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلسَّابِعِ يَدُورُونَ
4 حَوْلَ ٱلْمَدِينَةِ سَبْعَةَ دَفَعَاتٍ * وَٱلْأَئِمَّةُ يَضْرِبُونَ بِٱلْأَبْوَاقِ * وَيَكُونُ عِنْدَ ٱلْحَرْبِ بِضَرْبِ ٱلْجَلَبَةِ * عِنْدَ
سَمَاعِكُمْ صَوْتَ ٱلْبُوقِ يَجْلِبُ جَمِيعُ ٱلشَّعْبِ جَلَبَةً عَظِيمَةً * فَإِنَّهُ سَيَسْقُطُ سُورُ ٱلْمَدِينَةِ فِي مَوْضِعِهِ *
5 وَيَصْعَدُ ٱلْقَوْمُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْ مُقَابِلِهِ * فَٱسْتَدْعَى يُوشَعُ بْنُ نُونٍ ٱلْكَهَنَةَ وَقَالَ لَهُمْ * ٱحْمِلُوا
6 تَابُوتَ ٱلْعَهْدِ * وَسَبْعَةُ أَئِمَّةٍ يَحْمِلُونَ سَبْعَةَ أَبْوَاقٍ قُدَّامَ صُنْدُوقِ عَهْدِ ٱللّٰهِ * وَقَالَ لِلشَّعْبِ * ٱعْبُرُوا
7 وَحُوطُوا بِٱلْبَلَدِ * وَٱلْعَسْكَرُ يَعْبُرُ قُدَّامَ صُنْدُوقِ عَهْدِ ٱلرَّبِّ * وَكَانَ عِنْدَمَا قَالَ يُوشَعُ لِلْقَوْمِ
حَمَلَ سَبْعَةُ كَهَنَةٍ سَبْعَةَ أَبْوَاقِ ٱلْجَلَبَةِ قُدَّامَ ٱللّٰهِ * وَعَبَرُوا وَضَرَبُوا بِٱلْبُوقَاتِ * وَصُنْدُوقُ عَهْدِ
ٱللّٰهِ سَائِرٌ وَرَاءَهُمْ *

Et comederunt è ſegete terræ poſt Phaſe, eodemque die comederunt azymum & ſpicas toſtas. Sublatumque fuit Manna à filiis Iſrael ab eo die, eò quòd comediſſent de proventu terræ: nec fuit filiis Iſrael inpoſterùm Manna, quia comederunt è ſegete Damaſci eo anno. Dum autem eſſet Ioſue prope Iericho, levavit oculos ſuos, & vidit; & ecce vir ſtans coram eo, gladium ſuum habens evaginatum in manu ſua: & abiit Ioſue ad eum, dixitque ei, Num ex noſtris es, an ex inimicis noſtris? Ait, Minimè; ſed ſum princeps exercitûs Dei, modò veni. Corruit igitur Ioſue ſuper faciem ſuam in terram, & adoravit, ac dixit, Quid imperas ô Domine mi ſervo tuo? Ait princeps militiæ Dei ad Ioſue, Solve caligas tuas è pedibus tuis; nam locus in quo ſtas, ſanctus eſt; & fecit Joſue ſic. Erat autem Jericho claudens, occluſa propter filios Iſrael, & nemo egrediebatur ex ea, neque ingrediebatur in eam.

CAP. VI.

DIxit autem Deus ad Joſue, Vide, jam tradidi Iericho & Regem ejus in manus tuas, ſunt autem gigantes robuſtiſſimi: Quapropter expedit ut circumeant civitatem omnes viri bellatores, & ambiant illam ſemel in die: ſic facies ſex diebus. Et ſeptem ſacerdotes portabunt ſeptem tubas clangoris ante arcam, & die ſeptimâ circuibunt civitatem ſeptem vicibus, & ſacerdotes clangent tubis. Et erit, quum incidendum fuerit prælium, & perſtrepuerit clangor, ſtatim atque audieritis ſonum tubæ, vociferabit cunctus populus vociferatione maximâ, & corruet murus urbis in loco ſuo, aſcendetque populus, quilibet vir è regione ſui. Igitur vocavit Ioſue filius Nun ſacerdotes, & ait illis, Tollite arcam fœderis & ſeptem ſacerdotes tollant ſeptem tubas ante arcam fœderis Dei. Dixit etiam populo, Tranſite, & circuite civitatem, & exercitus tranſeat ante arcam fœderis Domini. Et fuit, quum hæc dixiſſet Ioſue populo, tulerunt ſeptem ſacerdotes ſeptem tubas clangoris ante Deum, & præcedentes clangebant tubis, arca verò fœderis Dei gradiebatur poſt ipſos.

ספר יהושע : ו

colligens & : tubis clangentes *sacerdotum facies ad iens* expedit⁹ Et
8 וְהַחֲלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תֹּקְעִו הַשּׁוֹפָרוֹת וְהַמַּאסֵף
.tubis *in* clangendo & ,eundo arcam post *iens*
הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הֹלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת :
neque ,clamabitis Non : dicendo ,Jehoſuah præcepit populo Et
9 וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־
,verbum veſtro ore ex egredietur neque ,veſtram vocem facietis audire
תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר
arca circuivit Et .*vociferabitis* & ,Clamate,*vos ad me dicere* diem ad uſq;
עַד יוֹם אֹמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וַהֲרִיעֹתֶם : וַיַּסֵּב אֲרוֹן־
10 *caſtrametationi ad* venerunt & : *una vice* gyrando civitatem Domini
יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקֵּף פַּעַם אֶחָת וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה
tulerunt & ,mane Jehoſuah *manicavit* Et .*caſtrametatione in* pernoctarunt &
11 וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה : וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּשְׂאוּ
ſeptem tollentes ſacerdotes ſeptem Et .Domini arcam ſacerdotes
12 הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה : וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה
,eundo *eunte* Domini *arcæ facies ad arietum* tubas
שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ
colligens & ,eorum facies ad vadens expeditus & : tubis in clangebant &
וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהַחֲלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְהַמַּאסֵף
.tubis *in* clangendo & ,eundo Domini arcam post *vadens*
הֹלֵךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הוֹלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת :
ſunt reverſi & ,*una* vice ſecundo die *in* civitatem circuierunt Et
13 וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ
die *in* ,fuit Et .diebus ſeptem fecerunt Sic .*caſtrametationem* ad
הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שֵׁשֶׁת יָמִים : וַיְהִי בַּיּוֹם
civitatem circuierunt & ,*auroram aſcendere juxta manicarum* & ,ſeptimo
הַשְּׁבִיעִי וַיַּשְׁכִּמוּ כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר
circuierunt ipſa die in Tantùm .vicibus ſeptem *hoc judicis* ſecundâ
כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ
,ſeptima vice *in* fuit Et .vicibus ſeptem civitatem
אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים : וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית
: populum ad Jehoſuah Dixitque .tubis *in* ſacerdotes clanxerunt
תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם
erit Et .civitatem vobis Dominus *dedit* quia ,Clamate
16 הָרִיעוּ כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר : וְהָיְתָה
.DOMINO ,ea in quæ omnia & ipſa ,anathema civitas
הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לַיהוָה
,domo in ſecum qui omnes & ipſa ,vivet *meritoria* Rachab Tantùm
רַק רָחָב הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבַּיִת
vos *tantùm* Et .miſimus quos *legatos* abſcondit quia
כִּי הֶחְבֵּאתָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ : וְרַק־אַתֶּם
17 ,anathemate de tollatis & *anathematiſmati cetis* fortè ne ,anathemate ab *cuſtodite*
שִׁמְרוּ מִן־הַחֵרֶם פֶּן־תַּחֲרִימוּ וְלָקַחְתֶּם מִן־הַחֵרֶם
.*illam* turbetis & ,anathema in Iſrael *caſtrametationem* ponatis &
וְשַׂמְתֶּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ :
ſanctum ,ferrea & ,ærea vaſa & ,aurum & ,argentum omne Et
18 וְכָל־כֶּסֶף וְזָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ
,populus clamavit Et .ingredietur Domini theſaurum ; Domino iſtud
הוּא לַיהוָה אוֹצַר יְהוָה יָבוֹא : וַיָּרַע הָעָם
: tubæ vocem *populum audire ſecundâ*, fuit Et .tubis *in* clanxerũt &
וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר
: ſe ſub murus cecidit &, magno clamore populꝰ clamaverãt &
וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְּדוֹלָה וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ
.urbem ceperunt & ,*ſe contra* quiſque civitatẽ in populus aſcendit &
וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר :
, mulierem ad uſque & ,viro à ,civitate in quæ omnia *anathema ſarum* Et
20 וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
aſinum & ,*agnum* & ,bovem ad uſque & ,ſenem ad uſque & puero à
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר
.gladii *os ad*
לְפִי־חָרֶב :

Versio VULG. LAT.

9 Omníſque præcederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcam ſequebatur, ac buccinis omnia concrepabant. Præceperat autem Joſue populo, dicens ; Non clamabitis, nec audietur vox veſtra, neque ullus ſermo ex ore veſtro egredietur : donec veniat dies in quo dicam vobis; Clamate,& vociferamini. Circuivit ergò arca Domini civitatem ſemel per diem, & reverſa in caſtra, manſit ibi. Igitur Joſue de nocte conſurgente, tulerunt ſacerdotes arcam Domini, Et ſeptem ex eis ſeptem buccinas, quarum in jubileo uſus eſt : præcedebántque arcam Domini ambulantes atque clangentes : & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum ſequebatur arcam, & buccinis perſonabat. Circuiérúntque civitatem ſecundo die ſemel, & reverſi ſunt in caſtra. Sic fecerunt ſex diebus. Die autem ſeptimo, diluculò conſurgentes, circuierunt urbem, ſicut diſpoſitum erat, ſepties. Cúmque ſeptimo circuitu clangerent buccinis ſacerdotes, dixit Joſue ad omnem Iſrael; Vociferamini : tradidit enim vobis Dominus civitatem. Sitque civitas hæc anathema : & omnia quæ in ea ſunt, Domino. Sola Rahab meretrix vivat, cum univerſis qui cum ea in domo ſunt: abſcondit enim nuntios quos diximus. Vos autem cavete, ne de his, quæ præcepta ſunt, quidpiam contingatis, & ſitis prævaricationis rei, & omnia caſtra Iſrael ſub peccato ſint atque turbentur. Quidquid autem auri & argenti fuerit, & vaſorũ æneorum ac ferri, Domino conſecretur, repoſitum in theſauris ejus. Igitur omni populo vociferante, & clangentibus tubis, poſtquàm in aures multitudinis vox ſonitúſque increpuit, muri illicò corruerunt : & aſcendit unuſquiſque per locum, qui contra ſe erat : ceperúntque civitatem. Et interfecerunt omnia quæ erant in ea, à viro uſque ad mulierem, ab infante uſque ad ſenem. Boves quoque & oves & aſinos in ore gladii percuſſerunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 Οἱ δὲ μάχιμοι διεπορεύοντο ἔμπροσθεν, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἀγγοῦντες ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης (ι) κυρίου σαλπίζοντες. 10 Τῷ δὲ λαῷ ἐνετείλατο Ἰησοῦς, λέγων, (κ) Μὴ βοᾶτε, μηδὲ ἀκουσάτω μηδεὶς τὴν φωνὴν ὑμῶν, ἕως ἂν ἡμέραν διαγγείλω αὐτὸς ἀναβοῆσαι, καὶ τότε (λ) ἀναβοήσετε. 11 Καὶ περιῆλθεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ (μ) ἐνθεῖσα ἀπῆλθεν εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ. 12 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἀνέστη Ἰησοῦς τοπρωΐ, καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν (ν) κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. 13 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς οἱ φέροντες τὰς σάλπιγγας τὰς ἑπτὰ προεπορεύοντο ἐναντίον κυρίου · καὶ μετὰ ταῦτα εἰσεπορεύοντο οἱ μάχιμοι, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου. καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν τὰς σάλπιγγας, 14 Καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας περιεκύκλωσε τὴν πόλιν ἐξάκις ἐγυρώθεν, καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν παρεμβολήν. οὕτως ἐποίει ἐπὶ ἓξ ἡμέρας. 15 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀνέστησαν ὄρθρου, καὶ (ξ) περιῆλθοσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἑπτάκις. 16 Καὶ ἐγένετο τῇ ἑβδόμῃ τῇ ἐβδόμῃ ἐσάλπισαν οἱ ἱερεῖς. καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Κεκράξατε, (ο) παρέδωκε γὰρ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν. 17 Καὶ ἔσαι ἡ πόλις ἀνάθεμα, αὐτὴ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ (π) κυρίῳ Σαβαώθ. πλὴν Ῥαὰβ τὴν πόρνην περιποιήσασθε αὐτὴν, καὶ 18 πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς. Ἀλλὰ ὑμεῖς (ρ) φυλάξεσθε σφόδρα ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μήποτε ἐνθυμηθέντες (σ) ὑμεῖς αὐτοὶ λάβητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ (τ) ποιήσητε τὴν παρεμβολὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀνάθεμα, καὶ ἐκπρίῃτε ἡμᾶς. 19 Καὶ πᾶν ἀργύριον (υ) ἢ χρυσίον, ἢ χαλκὸς ἢ σίδηρος, ἅγιον ἔσαι τῷ κυρίῳ · εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσενεχθήσεται. 20 Καὶ ἐσάλπιγξαν αἱ σάλπιγγες οἱ ἱερεῖς· ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ (φ) λαὸς τῆς σάλπιγγος, ἠλάλαξε πᾶς ὁ λαὸς ἅμα ἀγαγμῷ μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ. καὶ (χ) ἔπεσεν ἅπαν τὸ τεῖχος κύκλῳ. 21 καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὴν πόλιν. Καὶ (ψ) ἀνεθεμάτισεν αὐτὴν Ἰησοῦς, καὶ ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς, ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως (ω) πρεσβύτου, καὶ ἕως (α) μόσχου καὶ ὑποζυγίου, ἐν στόματι ῥομφαίας.

Bellatores autem prætergrediantur in anteriori parte, & ſacerdotes claudentes agmen poſt arcam teſtamenti Domini clangentes. Populo autem mandavit Jeſus, dicens ; Ne clametis, neque audiat ullus vocem veſtram ; quoadusq; diem annuntiem ipſe acclamatadi : & tunc acclamabitis. Et circumiens arca teſtamenti Dei, ſtatim abiit in caſtra, & dormivit ibi. Et die ſecundâ ſurrexit Ieſus manè, & levaverunt ſacerdotes arcam teſtamenti Domini. Et ſeptem ſacerdotes portantes ſeptem tubas præcedebant ante Dominum : & poſt hæc ingrediebantur bellatores, et reliqua turba poſt arcam teſtamenti Domini. Et ſacerdotes clanxerunt tubis : Et reliqua turba omnis circuivit civitatem ſexies de propinquo: & abiit rurſùs in caſtra. Sic faciebat per ſex dies. Et die ſeptimâ ſurrexerunt diluculò, & circumierunt civitatem in die illa ſepties. Et factum eſt, circuitu ſeptimo clanxerunt ſacerdotes. Et dixit Ieſus filiis Iſrael, Vociferamini : tradidit enim vobis Dominus civitatem. Et erit civitas anathema, ipſa, & omnia quæcunque ſunt in ea, Domino Sabaoth. Tantùm Raab meretricem incolumem ſervate eam, & omnia quæcunque ſunt in domo ejus. Sed vos obſervate valdè ab anathemate, nè fortè in animum inducentes vos ipſi ſamatis de anathemate, & faciatis caſtra filiorum Iſrael anathema, & exteretis nos. Et omne argentum, vel aurum, (e) vel æs, vel ferrum, ſanctum erit Domino : in theſaurum Domini inferetur. Et clanxerunt tubis ſacerdotes. ut verò audivit populus tubas ; (f) jubilavit univerſus populus ſimul jubilatione magnâ, & forti. Et cecidit univerſus murus in circuitu. Et aſcendit univerſus populus in civitatem. Et anathemavit eam Ieſus, & quæcunque erant in civitate ab homine & uſq; ad mulierem, à juvene & uſq; ad ſenem, & uſq; ad vitulum & ſubjugale, in ore gladii.

MS.A. (ι) κυρίου προβάλλοντες καὶ σαλπίζοντες. (κ) Μὴ βοάτω, καὶ μὴ ἀκουσάτω μηδεὶς τὴν (λ) ἀναβοήσατε. (μ) τὴν πόλιν εὐθέως (ν) κιβωτὸν κυρίου. Καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἑπτὰ αἴροντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας προεπορεύοντο ἐναντίον τοῦ κυρίου. * καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξιν καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας · καὶ ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὴν παρεμβολήν. * καὶ μετὰ ταῦτα εἰσεπορεύοντο οἱ μάχιμοι, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου. ἕτως ἐποίει ἐπὶ ἓξ ἡμέρας. Καὶ τῇ (ξ) περιῆλθον τὴν πόλιν ἑπτάκις. Καὶ τῇ ἑβδόμῃ (ο) ἀνεβόησαν (π) τῷ κυρίῳ τῶν δυνάμεων · πλὴν (ρ) φυλάξατε ἀπὸ τοῦ (σ) ὑμεῖς λάβητε (τ) ποιήσητε (υ) καὶ χρυσίον, καὶ πᾶς χαλκὸς καὶ σίδηρος, (φ) λαὸς τὴν φωνὴν τῶν (χ) ἔπεσεν τὸ (ψ) ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν, καὶ ὅσα (ω) πρεσβυτέρου, (α) μόχου, καὶ ἕως περβάτου, καὶ ὑποζυγίου,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּמְזוֹרֵי חֵילָא אָזְלִין קֳדָם כָּהֲנַיָּא תָּקְעֵי שׁוּפְרַיָּא וְשִׁבְטָא דְּבִירְתָּא דִּן אָזֵל בָּתַר אֲרוֹנָא 9
וְכָהֲנַיָּא אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוּפְרַיָּא : וְיָת עַמָּא פַּקִּיד יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר לָא תְיַבְּבוּן וְלָא 10
תַּשְׁמְעוּן יָת קָלְכוֹן וְלָא יִפּוֹק מִפּוּמְכוֹן פִּתְגָמָא עַד יוֹמָא דְּאֵימַר לְכוֹן תְּיַבְּבוּ וְתֵיבְּבוּן :
וְאַסְחַר אֲרוֹנָא דְיָי יָת קִרְתָּא אַקִּיף וְמָנָא חַדָּא וְעָלוּ בְּמַשְׁרְיָתָא וּבָתוּ בְּמַשְׁרְיָתָא : 11
וְאַקְדֵּם יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וְנָטְלוּ כָּהֲנַיָּא יָת אֲרוֹנָא דְיָי : וְשִׁבְעָא כָּהֲנַיָּא נָסְבוּ שִׁבְעָא 12 13
שׁוּפְרַיָּא דְקַרְנָא דְּדִכְרַיָּא קֳדָם אֲרוֹנָא דְיָי אָזְלִין מֵיזַל וְתָקְעִין בְּשׁוּפְרַיָּא וּמְזוֹרֵי חֵילָא אָזְלִין
קֳדָמֵיהוֹן וְשִׁבְטָא דְּבִירְתָּא דְיָי אָזֵל בָּתַר אֲרוֹנָא דְיָי וְכָהֲנַיָּא אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוּפְרַיָּא :
וְאַסְחַרוּ יָת קִרְתָּא בְּיוֹמָא תִנְיָנָא זִמְנָא חַדָּא וְתָבוּ לְמַשְׁרְיָתָא כִּדֵין עֲבָדוּ שִׁתָּא יוֹמִין : וַהֲוָה 14 15
בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְאַקְדִּימוּ כְּמִסַּק צַפְרָא וְאַסְחַרוּ יָת קִרְתָּא כִּדְהִלְכְתָא הָדֵין שִׁבְעָ
זִמְנִין לְחוֹד בְּיוֹמָא הַהוּא אַקִּיפוּ יָת קִרְתָּא שְׁבַע זִמְנִין : וַהֲוָה בְּזִמְנָא שְׁבִיעָאָה תָּקְעוּ 16
כָּהֲנַיָּא בְּשׁוּפְרַיָּא וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא יַבִּיבוּ אֲרֵי יְהַב יְיָ לְכוֹן יָת קִרְתָּא : וִיהֵי קִרְתָּא 17
חֵרְמָא הִיא וְכָל דְּבַהּ קֳדָם יְיָ לְחוֹד רָחָב פּוּנְדְקִיתָא תְּחֵי הִיא וְכָל דְּעִמַּהּ בְּבֵיתָא אֲרֵי
אַטְמַרַת יָת אוּנְדָּיָא דִּי שְׁלַחְנָא : וּלְחוֹד אַתּוּן אִסְתַּמָּרוּ מִן חֵרְמָא דִלְמָא תְּחַרְמוּן וְתִסְּבוּן 18
מִן חֵרְמָא וְתָשַׁוּוּן יָת מַשְׁרְיָתָא דְיִשְׂרָאֵל לְחֵרְמָא וְתַעְכְּרוּן יָתֵיהּ : וְכָל כַּסְפָּא וְדַהֲבָא 19
וּמָנֵי נְחָשָׁא וּבַרְזְלָא קוּדְשָׁא אִנּוּן קֳדָם יְיָ לְאוֹצַר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי יִתְעַלּוּן : וְיַבִּיבוּ עַמָּא 20
וְתָקְעוּ בְּשׁוּפְרַיָּא וַהֲוָה כַּד שְׁמַע עַמָּא יָת קָל שׁוּפְרָא וְיַבִּיבוּ עַמָּא יַבָּבָא רַבָּא וּנְפַל שׁוּרָא
דְקִרְתָּא וְאִתְבְּלַע תְּחוֹתּוֹהִי וְסַלִּיק עַמָּא לְקִרְתָּא גְּבַר לְקִבְלֵיהּ וּכְבָשׁוּ יָת קִרְתָּא : וְנַטְרוּ 21
יָת כָּל דְּבְקִרְתָּא מִנְּבַר וְעַד אִתָּא מֵעוּלֵימָא וְעַד סָבָא וְעַד תּוֹר וְאִמַּר וְחַמָּר
לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et armati virtutis incedebant ante ſacerdotes clangentes buccinis : et tribus dom⁹ Dan ibat poſt arcam, & ſacerdotes incedentes & clangentes buccinis. Et populo præcepit Joſue, dicendo: Ne clametis, neque audire faciatis vocem veſtram; nec prodeat ex ore veſtro verbum, uſq; ad diẽ quo dixero vobis, Clamate: et clamabitis. Et circuivit arca Dñi urbem, ambiendo vice unâ: & intraverunt in caſtra, et pnoctaverunt in caſtris. Et anticipavit Joſue mane, & tulerunt ſacerdotes arcam Dñi: Et ſeptem ſacerdotes acceperunt ſeptem buccinas ex cornu arietino ante arcam Dñi ambulantes ambulando, & clangentes buccinis: & armati virtutis ambulabant ante eos, & trib⁹ dom⁹ Dan ambulabat poſt arcã Dñi. Et ſacerdotes ambulabãt, & clangebant buccinis. Et circuierunt civitatẽ in die ſecundâ vice unâ, & reverſi ſunt in caſtra: ſic fecerunt ſex diebus. Et fuit in die ſeptimo, & anticipaverũt in aſcenſu auroræ, et circuierũt urbẽ juxta conſuetudinem hanc ſeptem vicibus: tantùm in die illa ambierunt urbẽ ſeptẽ vicib⁹. Et fuit in vice ſeptima, clanxerunt ſacerdotes buccinis, et dixit Joſue populo: Vociferate ; quoniam dedit Dominus vobis urbem. Et eſto urbs anathema, ipſa & omnia quæ in ea, ante Dominum : tantũ Rahhab cauponaria vivat, ipſa & omnia quæ cum ea in domo, quia abſcondit nuncios quos miſeramus. Tantùm vos cuſtodimini ab anathemate, ne fortè anathematizemini, & tollatis ex anathemate, & ponatis caſtra Iſraelis in anathema, & turbetis ea. Et omne argentum & aurum, & vaſa ærea & ferrea ſancta ipſa ante Dominum, in theſaurum domus ſanctuarii Domini intrabunt. Et clamaverunt populus, & clanxerunt in buccinis : & fuit quando audivit populus vocem buccinæ, & clamaverunt populus clamore ingenti : & cecidit murus urbis, & abſorptus eſt ſubtus ſe; et aſcendit populus in urbem, vir è regione ſui, & ſubegerunt urbem. Et conſumpſerunt omnes qui in urbe, à viro & uſque ad mulierem, à puero et uſque ad ſenem, & uſque ad bovem, & ovem, & aſinum in acie gladii.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܐܠܝܢ ܕܡܬܟܫܝܢ ܗܘܘ ܡܗܠܟܝܢ ܩܕܡ ܟܗܢܐ ܕܡܢܦܚܝܢ ܒܩܪܢܐ ܘܐܠܝܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܡܗܠܟܝܢ ܒܬܪ ܬܒܘܬܐ ܘܡܢܦܚܝܢ ܒܩܪܢܐ ܗܠܟ ܘܡܢܦܚ

ספר יהושע : ז

Verſio VULG. LAT.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

: Jehoſuah dixit ,terram *pede exploramibus* viris duobus Et

21 וְלִשְׁנַיִם הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ

,mulierem inde educite & ;*meritoriæ* mulieris domum Ingredimini

22 בְּאוּ בֵּית־הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה

pueri ſunt ingreſſi Et .ei juráſtis quēadmodú ,ei quæ omnia &

וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ: וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים

& ,ejus matrem & Rachab eduxerunt & ,*explorantes*

23 הַמְרַגְּלִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־רָחָב וְאֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ וְאֶת־

; eduxerunt ejus familias omnes & ,ei quæ omnia & ,ejus fratres

אֶחֶיהָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת כָּל־מִשְׁפְּחֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ

ſuccenderunt civitatē Et .Iſrael *caſtrametationem* extra *at* eos *locaverunt* &

23 וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל: וְהָעִיר שָׂרְפוּ

,*eris* vaſa & ,aurum &,argentū Tantū .ea in quæ omnia & ,igni *in*

24 בָאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ רַק הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת

,*meritoriam* Rachab Et .Domini domus *theſaurum dederunt* ferri &

וְהַבַּרְזֶל נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית־יְהוָה: וְאֵת־רָחָב הַזּוֹנָה 2

, Jehoſuah fecit vivere ei quæ omnia & ,ejus patris domum &

וְאֶת־בֵּית אָבִיהָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ הֶחֱיָה יְהוֹשֻׁעַ

abſcondit quia : hanc diem ad uſque ,Iſrael *interiori in* habitavit &

וַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי הֶחְבִּיאָה אֶת־

.Jericho explorandum ad Jehoſuah miſerat quos *legatos*

הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר־שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ :

facies ad vir Maledict⁹ :dicendo ,illo tempore in Iehoſuah adjuravit Et

25 וַיִּשָּׁבַע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ לִפְנֵי

.Jericho iſtam civitatem ædificaverit & ,ſurrexerit qui *Domini*

יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ

,ejus portas ſtatuat ſuo parvo in & ,eam fundet ſuo primogenito In

בִּבְכֹרוֹ יְיסָדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ :

.terra omni in ejus *auditio* fuit & ,Iehoſuah cum Dominus fuit Et

26 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ :

CAP. VII.

tulit Et .anathemate in prævaricatione Iſrael filii ſunt prævaricati Et

1 וַיִּמְעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מָעַל בַּחֵרֶם וַיִּקַּח

de ,Jehudah *tribui* ,Zerach filii Zabdi filii ,Charmi filius Hachan

עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶּן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה מִן־

Jehoſuah miſit Et .Iſrael filios *in Domini naſus* eſt iratus & : anathemate

2 הַחֵרֶם וַיִּחַר־אַף יְהוָה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ

;Bethel *oriente ab* Aven Beth- *cum* quæ ,Hai in Iericho de viros

אֲנָשִׁים מִיְּרִיחוֹ הָעַיָּה אֲשֶׁר עִם־בֵּית אָוֶן מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל

aſcēderūt & : terram explorate & Aſcēdite : dicendo ,eos ad dixitque

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר עֲלוּ וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ

, Jehoſuah ad ſunt reverſi Et .Hai exploraverunt & , viri

הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ אֶת־הָעָי : וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ

,virorū millia duo Circiter ,popul⁹ omnis aſcēdat Nō : eū ad dixerūt atq;

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַל־יַעַל כָּל־הָעָם כְּאַלְפַּיִם אִישׁ

.Hai percutiant & ,aſcendant virorum millia tria circiter vel

אוֹ כִשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ יַעֲלוּ וְהַכּוּ אֶת־הָעָי

aſcenderūt Et .*ipſi* *ſarum* quia ,populum omnem illuc facias laborare ne

4 אַל־תְּיַגַּע שָׁמָּה אֶת כָּל־הָעָם כִּי מְעַט הֵמָּה : וַיַּעֲלוּ

.Hai *virorū* *facies ad* fugerūt & : *viri* millia tria ferè illuc populo è

מִן־הָעָם שָׁמָּה כְּשִׁלֹּשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיִּנָּסוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעָי:

: viros ſex & triginta ferme Hai viri eis ex percuſſerunt Et

5 וַיַּכּוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי הָעַי כְּשִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ

eos percuſſerunt &: *Fractiones* ad uſque *portæ* *facies ad* eos ſunt perſecuti &

וַיִּרְדְּפוּם לִפְנֵי הַשַּׁעַר עַד־הַשְּׁבָרִים וַיַּכּוּם

ſcidit Et .*aquis* in fuit & , populi cor eſt liquefactum & : deſcenſu in

בַּמּוֹרָד וַיִּמַּס לְבַב־הָעָם וַיְהִי לְמָיִם: וַיִּקְרַע

arcæ *facies ad* terram in *ſuæ* *facies ſuper* cecidit & ,ſua veſtimēta Iehoſuah

6 יְהוֹשֻׁעַ שִׂמְלֹתָיו וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן

pulverē fecerunt aſcendere & : Iſrael ſenes &,ipſe,veſperā ad uſq; Domini

יְהוָה עַד־הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עָפָר

.ſuum caput ſuper

עַל־רָאשָׁם :

Duobus autē viris, qui exploratores miſſi fuerant, dixit Joſue; Ingredimini domum mulieris meretricis, & producite eam, & omnia quæ illi⁹ ſunt, ſicut illi juramento firmâſtis. Ingreſsíq; juvenes, eduxerunt Rahab, & parentes ejus, fratres quoque, & cunctā ſupellectilem ac cognationem illius, & extra caſtra Iſrael manere fecerunt. Urbē autē, & omnia quæ erant in ea, ſuccenderūt: abſq; auro et argento, & vaſis æneis, ac ferro, quæ in ærariū Domini conſecrârunt. Rahab verò meretricem, & domum patris ejus, & omnia quæ habebat, fecit Joſue vivere, & habitaverunt in medio Iſrael uſque in præſentem diē: eò quòd abſconderit nuntios, quos miſerat ut explorarent Jericho. In tempore illo, imprecat⁹ eſt Joſue, dicens; Maledictus vir corā Domino, qui ſuſcitaverit & ædificaverit civitatē Jericho. In primogenito ſuo fundamenta illi⁹ jaciat, & in noviſſimo liberorū ponat portas ej⁹. Fuit ergò Dñs cū Joſue, & nomen ej⁹ vulgatū eſt in omni terra.

CAP. VII.

Filii autē Iſrael prævaricati ſunt mandatū, & uſui paverunt de anathemate. Nā Achan fili⁹ Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda, tulit aliquid de anathemate: iratúsq; eſt Dñs contra filios Iſrael. Cúmq; mitteret Joſue de Jericho viros contra Hai, quæ eſt juxta Bethaven, ad Orientalē plagā oppidi Bethel, dixit eis; Aſcendite, & explorate terrā. Qui præcepta complentes exploraverūt Hai. Et reverſi dixerūt ei, Non aſcendat omnis populus, ſed duo vel tria millia virorū pergant, & deleant civitatem: quarè omnis popul⁹ fruſtrà vexabitur contra hoſtes pauciſſimos? Aſcenderūt ergò tria millia pugnatorū. Qui ſtatim terga vertentes, Percuſſi ſunt à viris urbis Hai, & corruerūt ex eis triginta ſex homines: perſecutíque ſunt eos adverſarii de porta uſque ad Sabarim, & ceciderunt per prona fugientes: pertimuítque cor populi, & inſtar aquæ liquefactū eſt. Joſue verò ſcidit veſtimenta ſua, & pronus cecidit in terram coram arca Domini uſque ad veſperam, tam ipſe quàm omnes ſenes Iſrael: miſerúntque pulverē ſuper capita ſua.

22 Καὶ τοῖς δυσὶ νεανίσκοις τοῖς κατασκοπεύσασι, εἶπεν Ἰησοῦς, Εἰσέλθατε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς, καὶ ἐξαγάγετε αὐτὴν ἐκεῖθεν, (ε) καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῇ. Καὶ εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι οἱ κατασκοπεύσαντες τὴν πόλιν, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς, καὶ (γ) ἐξήγαγον Ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς (δ) αὐτῆς, καὶ τὴν συγγένειαν αὐτῆς, καὶ πάντα ὅσα ὧν αὐτῇ· καὶ κατέστησαν αὐτὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς Ἰσραήλ. Καὶ ἡ πόλις (ε) ἐνεπρήσθη ἐν πυρισμῷ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ. πλὴν ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσενεχθῆναι. Καὶ Ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ πᾶσαν τὸν οἶκον αὐτῆς τὸν πατρικὸν ἐζώγρησεν Ἰησοῦς. καὶ κατῴκισεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, διότι ἔκρυψε τοὺς κατασκοπεύσαντας, οὓς ἀπέστειλεν Ἰησοῦς κατασκοπεῦσαι τὴν Ἰεριχώ. Καὶ ὥρκισεν Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐναντίον κυρίου, λέγων, Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν ἐκείνην. ἐν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσει αὐτὴν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ στήσει τὰς πύλας αὐτῆς. καὶ ἔστω ἐποίησεν Ὀζὰν ὁ ἐκ Βαιθήλ· ἐν τῷ Ἀβιρὼν τῷ πρωτοτόκῳ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ διασωθέντι ἔστησε τὰς πύλας αὐτῆς. Καὶ ἦν κύριος μετὰ Ἰησοῦ, καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS.A. (ε) καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ. (γ) ἐξήγαγον τὴν Ῥαὰβ (δ) αὐτῆς, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῇ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτῆς· καὶ κατέστησε (ε) ἐνεστυρίδωσεν ἐν πυρὶ

CAP. VII.

Et deliquerunt filii Iſrael delictum (a) magnum: & uſurpaverunt de anathemate. Et ſumpſit Achar filio Charmi filii Zambri filii Zara ex tribu Iuda de anathemate. Et indignatus eſt Dominus irâ filiis Iſrael. Et miſit Ieſus viros in Gai, quæ eſt (b) contra Bethel, dicens; Explorate Gai. Et aſcenderunt viri, & explaverunt Gai. Et reverterunt ad Ieſum, & dixerunt ad eum; Non aſcendat omnis populus: ſed quaſi bis mille, aut ter mille viri aſcendant, & expugnent civitatem. Ne adduxeris illuc populū uniuerſum: pauci enim ſunt. Et aſcenderunt circiter ter mille viri, & fugerunt à facie virorum Gai. Et interfecerunt de eis viri Gai ad triginta ſex viros: & perſecuti ſunt eos à porta, (c) & contriverunt eos à declivi. Et expavit cor populi: & factum eſt ut aqua. Et diſcidit Ieſus veſtimenta ſua. Et cecidit Ieſus ſuper terram in facie (d) ante Dominum uſq. ad veſperam, ipſe, & ſeniores Iſrael: & injecerunt pulverem ſuper capita ſua.

MS.A. (α) παρημέλησαν, καὶ (β) Ἀχὰρ (γ) Ζαβρὶ (δ) ἐργῷ κύριος πῖς (ε) ἐπ' χῳ Βηθαὼν, λέγων, (ζ) ἐπ' γλῶ. καὶ (η) ἐπ' γλῶ Γαΐ. (θ) Μὴ ἀναβαινέτω (ι) μὴ ὡς (κ) ἐνπολιορκησάτωσ (λ) ἐκεῖ ὡς τριχίλιοι (μ) τριάκοντα καὶ ἓξ (ν) ἕως Συνέτριψαν (ξ) ὀπὶ τῆς (ο) ἔναντι (π) καὶ ἐπέβαλον ἐπ' χῶν ἐπὶ τὴ κεφαλὴν αὐτῶ,

תרגום יונתן Targum Jonathan.

Paraph. Chald. Verſio Latina.

22 וּלְתַרְעֵין גְּבַרַיָּא דְּאִלֵּילוּ יַת אַרְעָא אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ עֲלוּ לְבֵית אִתְּתָא פּוּנְדָּקְיְתָא וְאַפְּקוּ מִתַּמָּן

Et duobus viris, qui exploraverant terram, dixit Joſue: Ingredimini in domum mulieris cauponariæ, & producite inde mulierem, et omnia quæ ei, quemadmodū jurâſtis ei. Et ingreſſi ſunt juvenes exploratores, et produxerunt Rahab, et patrē ejus, et matrē ej⁹, et fratres ej⁹, et omnia quæ ei; et omnem proſapiam ejus produxerunt, et poſuerunt eos extra caſtra Iſrael. Et urbē incenderunt igni, et oĩa quæ in eâ: tantū argentū et aurum, et vaſa ærea et ferrea attulerunt in ærariū dom⁹ ſanctuarii Dñi. Et Rahab cauponariā, et domū patris ej⁹, et oĩa quæ illi, vivificavit Joſue: et habitavit in medio Iſrael uſq; in diē hunc; quoniā abſconderat nuncios, quos miſerat Joſue ad explorandū *terram*. Et juravit Joſue in tempore illo, dicendo: Maledictus vir ante Dñm, qui ſurrexerit & ædificaverit urbem hanc Jericho; in primogenito ſuo fundet eam, & in minimo filio ſuo conſtituat portam ejus. Et fuit verbū Dñi in auxiliū Joſue: fuitq; *fama* ejus *magna* & *amplificata* in omni terrā.

23 יַת אִתְּתָא וְיַת כָּל דִּי לַהּ כְּמָא דְקַיְּמִתּוּן לַהּ : וַעֲלוּ עוּלֵמַיָּא מַאלֵּיָא וְאַפִּיקוּ יַת רָחָב וְיַת

24 אֲבוּהָא וְיַת אִמַּהּ וְיַת אֲחוֹהָא וְיַת כָּל דִּי לַהּ וְיַת כָּל זַרְעִיָּתְהָא אַפִּיקוּ וְאַשְׁרוֹנוּן מִבָּרָא

לְמַשְׁרְיָתָא דְיִשְׂרָאֵל : וְקַרְתָּא אוֹקִידוּ בְנוּרָא וְכָל דִּי בָהּ לְחוֹד כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וּמָאנֵי נְחָשָׁא

25 וּבַרְזְלָא יְהַבוּ בְּאוֹצַר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי : וְיַת רָחָב פּוּנְדָּקְיְתָא וְיַת בֵּית אֲבוּהָא וְיַת כָּל דִּי לַהּ

קַיֵּם יְהוֹשֻׁעַ וְיִתְבַּת בְּנוֹ יִשְׂרָאֵל עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי אִטְמַרְתְּ יַת אוֹגְדָיָא דְשָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ

26 לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא : וְאוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר לֵית גַּבְרָא קֳדָם יְיָ דְּיִקוּם וְיִבְנֵי יַת

27 קַרְתָּא הָדָא יַת יְרִיחוֹ בְּבוּכְרֵיהּ יַשְׁכְּלִנַּהּ וּבְעֵיר בְּנוֹהִי יְקִים דְּשָׁהָא : וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ

בְּסַעֲדֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ וַהֲוָה שְׁמֵעֵיהּ סָגֵי בְּכָל אַרְעָא :

ז

1 וְשַׁקְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶר בְּחֵרְמָא וּנְסִיב עָכָן בַּר כַּרְמִי בַּר זַבְדִּי בַּר זֶרַח לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה מִן

2 חֵרְמָא וּתְקִיף רוּגְזָא דַיְיָ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל : וְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ גְּבָרִין מִירִיחוֹ לְעַי דְּעִם בֵּית אָוֶן מִסְּדַר

לְבֵית אֵל וַאֲמַר לְהוֹן לְמֵימַר סָקוּ וְאַלִּילוּ יַת אַרְעָא וְסָלִיקוּ גַּבְרַיָּא וְאַלִּילוּ יַת עַי : וְתָבוּ לְוָת

3 יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ לֵיהּ לָא יִסַּק כָּל עַמָּא כִּתְרֵין אַלְפִין גַּבְרַיָּא אוֹ כִתְלָתָא אַלְפִין גַּבְרַיָּא יִסְקוּן

וְיִמְחוֹן יַת עַי לָא תַרְגֵּישׁ לְתַמָּן יַת כָּל עַמָּא אֲרֵי זְעִירִין אִנּוּן : וְסָלִיקוּ מִן עַמָּא לְתַמָּן כִּתְלָתָא

5 אַלְפִין גַּבְרַיָּא וְאַפְּכוּ קֳדָם אֱנָשֵׁי עַי : וּקְטָלוּ מִנְּהוֹן אֱנָשֵׁי עַי כִּתְלָתִין וּשְׁתָּא גַּבְרַיָּא וּרְדָפוּנוּן

קֳדָם תַּרְעָא עַד דְּתִבְרוּנוּן וּמְחוֹנִין בְּמִחְתְּנָא וְאַתְמְסֵי לִבָּא דְעַמָּא וַהֲוָה לְמַיָּא : וּבְעָא יְהוֹשֻׁעַ

לְבוּשׁוֹהִי וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ עַד רַמְשָׁא הוּא וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְאַסִּיקוּ

עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן :

Et ambobus juvenibus, qui exploraverant, dixit Joſue; Introite in domum mulieris: & educite eam indè, & quæcunque ſunt ei. Et intraverunt ambo juvenes, qui exploraverant civitatem, in domum mulieris, et eduxerunt Raab meretricem, & patrem ejus, & matrem ejus, & fratres ejus, & cognationem ejus, & omnia quæcunque erant ei: & collocārunt eam extra caſtra Iſrael. Et civitas incenſa eſt in incendio cum omnibus quæ in ea. Tantummodò argentum, & aurum, & æs, & ferrum dederunt in theſaurum Domini inferri. Et Raab meretricem, & univerſam domum ejus paternam vivificavit Jeſus. Et habitavit in Iſrael uſque in hodiernam diem: eò quòd occultavit explovatores, quos miſerat Jeſus ad explorandam Hierycho. Et juravit Jeſus in die illa ante Dominum, dicens; Maledictus homo, qui (g) ædificabit civitatem hanc. In primogenito ſuo fundabit eam, & in minimo ſuo collocabit portas ejus. (h) Et ità fecit Hozan, qui ex Bethel. In Abiron primogenito fundavit eam: & in ſalvato noviſſimo impoſuit portas ejus. Et fuit Dominus cum Ieſu: & fuit nomen ejus per omnem terram.

CAP. VII.

Et deliquerunt filii Iſrael delictum (a) magnum: & uſurpaverunt de anathemate. Et ſumpſit Achar filio Charmi filii Zambri filii Zara ex tribu Iuda de anathemate. Et indignatus eſt Dominus irâ filiis Iſrael. Et miſit Ieſus viros in Gai, quæ eſt (b) contra Bethel, dicens; Explorate Gai. Et aſcenderunt viri, & explaverunt Gai. Et reverterunt ad Ieſum, & dixerunt ad eum; Non aſcendat omnis populus: ſed quaſi bis mille, aut ter mille viri aſcendant, & expugnent civitatem. Ne adduxeris illuc populū uniuerſum: pauci enim ſunt. Et aſcenderunt circiter ter mille viri, & fugerunt à facie virorum Gai. Et interfecerunt de eis viri Gai ad triginta ſex viros: & perſecuti ſunt eos à porta, (c) & contriverunt eos à declivi. Et expavit cor populi: & factum eſt ut aqua. Et diſcidit Ieſus veſtimenta ſua. Et cecidit Ieſus ſuper terram in facie (d) ante Dominum uſq. ad veſperam, ipſe, & ſeniores Iſrael: & injecerunt pulverem ſuper capita ſua.

MS.A. (α) παρημέλιαν, καὶ (β) Ἀχαν (γ) Ζαβρὶ (δ) ἐργῷ κύριος πῖς (ε) ἐπ' χῳ Βηθαὼν, λέγων, (ζ) ἐπ' γλῶ. καὶ (η) ἐπ' γλῶ Γαΐ. (θ) Μὴ ἀναβαινέτω (ι) μὴ ὡς (κ) ἐνπολιορκησάτωσ (λ) ἐκεῖ ὡς τριχίλιοι (μ) τριάκοντα καὶ ἓξ (ν) ἕως Συνέτριψαν (ξ) ὀπὶ τῆς (ο) ἔναντι (π) καὶ ἐπέβαλον ἐπ' χῶν ἐπὶ τὴ κεφαλὴν αὐτῶ,

Et duobus viris, qui exploraverant terram, dixit Joſue: Ingredimini in domum mulieris cauponariæ, & producite inde mulierem, et omnia quæ ei, quemadmodū jurâſtis ei. Et ingreſſi ſunt juvenes exploratores, et produxerunt Rahab, et patrē ejus, et matrē ej⁹, et fratres ej⁹, et omnia quæ ei; et omnem proſapiam ejus produxerunt, et poſuerunt eos extra caſtra Iſrael. Et urbē incenderunt igni, et oĩa quæ in eâ: tantū argentū et aurum, et vaſa ærea et ferrea attulerunt in ærariū dom⁹ ſanctuarii Dñi. Et Rahab cauponariā, et domū patris ej⁹, et oĩa quæ illi, vivificavit Joſue: et habitavit in medio Iſrael uſq; in diē hunc; quoniā abſconderat nuncios, quos miſerat Joſue ad explorandū *terram*. Et juravit Joſue in tempore illo, dicendo: Maledictus vir ante Dñm, qui ſurrexerit & ædificaverit urbem hanc Jericho; in primogenito ſuo fundet eam, & in minimo filio ſuo conſtituat portam ejus. Et fuit verbū Dñi in auxiliū Joſue: fuitq; *fama* ejus *magna* & *amplificata* in omni terrā.

CAP. VII.

Et prævaricati ſunt filii Iſrael prævaricationē in anathemate, & tulit Ghachan fili⁹ Charmi filii Zabdi filii Zerahh de tribu Juda, de anathemate: et fortificata eſt indignatio Dñi in filios Iſrael. Et miſit Joſue viros ex Jericho in Gai, quæ prope Bethaven ab oriente Bethel; & ait illis, dicendo: aſcendite et explorate terrā: & aſcenderunt viri, & explaverunt Gai. Et redierunt ad Joſue, & dixerunt illi: Non aſcendat omnis populus; quaſi duo millia, aut quaſi tria millia virorū aſcendent, & percutient Gai: non cogas ibi oēm populū, quoniā pauci illi. Et aſcenderunt de populo illuc quaſi tria millia virorum; et verterunt [*terga*] ante homines Gai. Et occiderunt ex eis viri Gai quaſi triginta et ſex viros; et inſecuti ſunt eos ante portā quoad confregerūt eos; et percuſſerūt eos in deſcenſu: et liquefactum eſt cor populi, et fuit in aquas. Et ſcidit Joſue veſtimenta ſua, et cecidit ſup faciē ſuam ſup terram ante arcam Dñi uſq; ad veſperā, ipſe & ſenes Iſrael; & projecerunt pulverem ſuper capita ſua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܕܓܫܫܘ ܐܪܥܐ ܥܠܘ ܠܒܝܬ ܐܢܬܬܐ ܙܢܝܬܐ ܘܐܦܩܘ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܘܟܠ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܐܚܪ ܘܐܦܩܘ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܘܟܠ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܐܚܪ ܘܐܦܩܘ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܘܟܠ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܐܚܪ

Duobus autem viris illis qui terram exploraverant, dixit Jesus, Ingredimini domum mulieris illius meretricis, & educite eam illinc, tum mulierem ipsam cùm quicquid ipsius est, quemadmodum jurâstis ei. 21
Abierunt igitur exploratores, & eduxerunt Rahab, patrem, matrem, ac fratres ejus, & quicquid ipsius erat, omnemque familiam ejus eduxerunt, & collocârunt eos extra castra Israelis. Urbem verò succenderunt igni cum omnibus quæ erant in ipsa : 22
duntaxat aurum & argentum, vasa ænea & ferrea attulerunt ad ærarium Domini. Rahab autem fornicariam, familiam patris ejus, & omnia quæ habebat, servavit Jesus ; habitavitque inter Israelitas usque ad hodiernum diem, eò quòd abdidisset exploratores quos miserat Jesus ad explorandum Jericho. 23
Præterea juravit Jesus eo tempore, ac dixit, Maledictus esto vir *ille* coram Domino, qui surrexerit ac reædificaverit urbem istam Jericho : in promogenito suo reædificet eam, & minimo natu suo erigat portas ejus. 24
Fuit autem Dominus cum Jesu, & fama ejus evulgabatur per universam terram. 25

CAP. VII.

1 ܘܐܬܚܛܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܚܛܝܬܐ ܒܚܪܡܐ ܕܥܟܢ ܒܪ ܟܪܡܝ ܒܪ ܙܒܕܝ ܒܪ ܙܪܚ ܡܢ ܫܒܛ ܝܗܘܕܐ ܢܣܒ ܡܢ ܚܪܡܐ ܘܪܓܙ ܡܪܝܐ ܒܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ

2 ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܓܒܪܝܢ ܡܢ ܐܪܝܚܐ ܠܥܝ ܕܥܠ ܓܒ ܒܝܬ ܐܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܡܠܠ ܠܗܘܢ ܠܡܐܡܪ ܣܩܘ ܘܓܫܫܘ ܐܪܥܐ ܘܣܩܘ ܘܓܫܫ ܥܝ ܘܥܠ ܠܥܝ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܢܣܩ ܟܠ ܥܡܐ ܐܠܐ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܐܘ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܢܣܩ ܘܢܣܬܪ ܠܥܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܬܬܥܒܕ ܟܠ ܥܡܐ ܠܬܡ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪ ܐܢܘܢ

3 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܢܣܩ ܟܠ ܥܡܐ ܐܠܐ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܐܘ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܢܣܩ ܘܢܣܬܪ ܠܥܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܬܬܥܒܕ ܟܠ ܥܡܐ ܠܬܡ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪ ܐܢܘܢ

4 ܘܣܩ ܠܬܡ ܟܠ ܥܡܐ ܐܠܐ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܐܘ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܢܣܩ ܘܢܣܬܪ ܠܥܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܬܬܥܒܕ ܟܠ ܥܡܐ ܠܬܡ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪ ܐܢܘܢ

5 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܢܣܩ ܟܠ ܥܡܐ ܐܠܐ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܐܘ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܢܣܩ ܘܢܣܬܪ ܠܥܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܬܬܥܒܕ ܟܠ ܥܡܐ ܠܬܡ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪ ܐܢܘܢ

6 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܢܣܩ ܟܠ ܥܡܐ ܐܠܐ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܐܘ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܢܣܩ ܘܢܣܬܪ ܠܥܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܬܬܥܒܕ ܟܠ ܥܡܐ ܠܬܡ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪ ܐܢܘܢ

Duobus autem viris illis qui terram exploraverant, dixit Jesus, Ingredimini domum mulieris illius meretricis, & educite eam illinc, tum mulierem ipsam cùm quicquid ipsius est, quemadmodum jurâstis ei. 21
Abierunt igitur exploratores, & eduxerunt Rahab, patrem, matrem, ac fratres ejus, & quicquid ipsius erat, omnemque familiam ejus eduxerunt, & collocârunt eos extra castra Israelis. Urbem verò succenderunt igni cum omnibus quæ erant in ipsa : 22
duntaxat aurum & argentum, vasa ænea & ferrea attulerunt ad ærarium Domini. Rahab autem fornicariam, familiam patris ejus, & omnia quæ habebat, servavit Jesus ; habitavitque inter Israelitas usque ad hodiernum diem, eò quòd abdidisset exploratores quos miserat Jesus ad explorandum Jericho. 23
Præterea juravit Jesus eo tempore, ac dixit, Maledictus esto vir *ille* coram Domino, qui surrexerit ac reædificaverit urbem istam Jericho : in promogenito suo reædificet eam, & minimo natu suo erigat portas ejus. 24
Fuit autem Dominus cum Jesu, & fama ejus evulgabatur per universam terram. 25

CAP. VII.

SEd perpetrârunt filii Israel scelus in anathemate : abstulit enim Achar filius Charmi, filii Zabdi, filii Zarah de tribu Juda, abstulit inquam, de anathemate, & abscondit ; & exarsit ira Domini contra filios Israel. 1
Misitque Jesus viros de Jericho ad Aai quæ erat secus Beth-avan ab Orientali parte Beth-il, dixitque ad eos, Ascendite, explorate terram : Et ascenderunt viri illi, & explorârunt Aai. Et reversi ad Jesum, dixerunt ad 2
eum, Ne ascendat universus populus, sed circiter duo *aut* tria millia virorum ascendant, & interficient Aai : ne mittas universum populum, quia pauci sunt. Ascenderunt itaque illuc de populo circiter tria millia virorum ; & fugerunt à con- 3
spectu civium Aai : Interfeceruntque cives Aai ex Israelitis triginta sex viros, & persecuti sunt eos ante portam donec profligati essent, & inflixerunt eis plagam ; tremuitque cor populi, & facti sunt velut aqua. 4
Scidit autem Jesus vestimenta sua, procidit- 5
que pronus in terram ante arcam Domini usque ad vesperam, ipse, & seniores Israelis : & imposuerunt pulverem capitibus suis. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 *وقال يوسع للرجال اللذان جسّا الأرض ادخلا الي بيت المراءة واخرجاها من هناك وساير من لها كما حلفتما لها* فدخلا واخرجا راحاب وابآها وامها واخوتها وجميع مالها وساير عشايرها واودعوهم خارجا

22 عن العسكر الذي لبني اسرايل * واحرقوا المدينة بالنار وجميع ما فيها الا الذهب والفضة

23 وآلة النحاس والحديد * فانها جعلت في خزانة الرب * واحاب البيّاعة وبيت ابيها وجميع مالها

24 استبقي يوسع * واقامت بين بني اسرايل الي هذا اليوم * لانها خبت الرسل الذي ارسلهم

25 يوسع يجس اريحا * وقال يوسع في ذلك اليوم قولا * ملعون الرجل قدام الله الذي يقوم ويبني هذه المدينة اريحا * بموت بكرٍ يوسسها * وبموت اصغر اولاده ينصب ابوابها * وكذلك فعل

ادان الذي في بيت اسرايل * الادون بكرٍ اسسها * وبموت الذي سلم اخر اولاده نصب

26 ابوابها * وكان الله مع يوسع * وصار خبر في جميع العالم *

* الفصل السابع *

1 * وخان بنو اسرايل نكثا في الحرم * واخذ عاخان بن كرمي بن زبدي بن زارح من

2 سبط يهودا من الحرم * واسدّ غضب الرب علي بني اسرايل * وارسل يوسع بن نون وما من اريحا الي العي الذي عند بيت اون سرقي بيت ايل * وقال لهم قولا * اصعدا وجسوا البلد * وصعد القوم وجسوا المدينة * وعادوا الي يوسع فقالوا له * لا تصعد جميع الشعب * بل الفا

3 رجل او بلنه الف رجل يصعدون فيهدون العي * ولا تبعث جملة القوم * فان اهلها قليل *

4 ويهدون العي * فصعد من الشعب نحوا من ثلثة الف رجل * فهربوا قدام اهل العي *

5 وقتل منهم اهل العي ستة وثلثين رجلا * وطردوهم من قدام الباب الي موضع الكسر * ثم قتلوهم في الانحدار * وذاب قلب الشعب وصار مثل الماء * فمزق يوسع ثيابه * ووقع علي وجهه قدام صندوق الرب الي المساء هو وشيوخ بني اسرايل * ورفعوا التراب علي روسهم *

Dixitq; Iosue duobus viris qui explorave- 21
rant terrã, Ingredimini domũ mulieris, & educite eam inde cum omnib⁹ quæ ad eam pertinent, quemadmodum jurâstis illi. Ingressique sunt, atq; eduxerunt Rahab, 22
& patrem ejus, ac matrem illius, & fratres ejus, & quidquid pertinebat ad ipsam, & omnes cognatos ejus : & posuerunt eos extra castra filiorum Israel. Et 23
succenderunt urbem igni, & omnia quæ erant in ea, præter aurum & argentum, & vasa ænea & ferrea : hæc enim posita fuerunt in thesauro Domini. Et Rahab vendi- 24
tricem, & domum patris ejus, & quidquid ad eam pertinebat, servavit Iosue ; & commorata est inter filios Israel ad hanc usque diem, quia absconderat nuncios quos miserat Iosue ad explorationem Jericho. Et dixit Iosue in illa die sermonem, 25
Maledictus homo coram Deo, qui surget & ædificabit hanc urbem Iericho : morte primogeniti sui fundet eam, & morte minimi natu inter filios ipsius plantet portas ejus. Atque ita fecit Addan qui erat in domo Israel : Addan primogenitus ejus fundavit illam, & morte ejus qui superfuit post natos ipsius, plantavit portas illius. Et fuit Deus cum Iosue, & volavit fama ejus per totum orbem. 26

CAP. VII.

ET prævaricati sunt filii Israel prævaricationem in anathemate : Nam sumpsit Achan filius Karmi, filii Zabdi, filii Zareh de Tribu Iuda, ex anathemate ; & 1
desæviit furor Domini contra filios Israel. Misitque Iosue filius Nun turbam de Iericho in Ai, quæ est prope Beth-Aven, ad Orientalem plagam Beth-El, & dixit illis 2
sermonem hujusmodi, Ite, & explorate regionem : Ascenditque tuba, & explorave- 3
runt urbem. Et reversi sunt ad Iosue, & dixerunt ei, Ne ascendere facias totum populum : sed duo millia virorum, aut tria millia virorum ascendent & expugnabunt Ai : & ne mittas totum turbam ; nam cives ejus pauci sunt : & hi expugnabunt urbem. Igitur ascenderunt de po- 4
pulo ferè tria millia virorum ; & fugerunt coram civibus Ai. Interfeceruntq; ex eis cives Ai triginta sex viros, & per- 5
secuti sunt eos à porta usque ad locum profligationis, & occiderunt eos in descensu ; & liquefactum est cor populi, & factum est velut aqua. Scidit quoque Iosue 6
vestimenta sua, & cecidit super faciem suam coram arca Domini usque ad vesperam, ipse, & seniores Israel : & extulerunt pulverem super capita sua.

ספר יהושע: ז

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה לָמָּה הַעֲבַרְתָּ
manâ in nos *dandum ad* Iarden hunc populum faciendo transire

הָעֲבֵר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־הַיַּרְדֵּן לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד
transjita in manusſemus &, *ut ſjemus* utinam &: nos *faciendi perdere ad*, Emoræi

הָאֱמֹרִי לְהַאֲבִידֵנוּ וּלוּ הוֹאַלְנוּ וְנָשַׁב בְּעֵבֶר
cervicem Iſrael vertit quàm poſt- ,dicam quid : Domine *me In* ! Iarden

הַיַּרְדֵּן : בִּי אֲדֹנָי מֶה אֹמַר אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָפַךְ יִשְׂרָאֵל עֹרֶף
8 habitatores omnes &, Chenahanæus audient Et *? ſuorum inimicorum facies ad*

לִפְנֵי אֹיְבָיו : וְיִשְׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִי וְכֹל יֹשְׁבֵי
9 quid & : terra è noſtrum nomen *ſuccident* &, nos *ſuper circuibunt* &, terræ

הָאָרֶץ וְנָסַבּוּ עָלֵינוּ וְהִכְרִיתוּ אֶת־שְׁמֵנוּ מִן־הָאָרֶץ וּמָה
: Iehoſuah ad Dominus Dixitque ? magno tuo nomini facies

תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל : וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־יְהוָה
10 Peccavit *? tuus facies ſuper cadens* tu *hoc* quid *ad* ; tibi Surge

קוּם לְךָ לָמָּה זֶּה אַתָּה נֹפֵל עַל־פָּנֶיךָ : חָטָא
11 ; eis præcepi quod ,meum pactum ſunt transgredi etiam & ,Iſrael

יִשְׂרָאֵל וְגַם עָבְרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתָם
,*ſug uerum* etiam & ,ſunt furati etiam & ,anathemate de *ceperunt* etiam &

וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֵרֶם וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ
ſtare Iſrael filii poterunt non Et *ſuis vaſis in* poſuerunt etiam &

וְגַם שָׂמוּ בִּכְלֵיהֶם : וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקוּם
,*ſuorum inim coram facies ad* verterunt Cervicem : *ſuorum inimicorum facies ad*

לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם עֹרֶף יִפְנוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם
non ſi , vobiſcum eſſe addam Non .anathemate in fuerunt quia

כִּי הָיוּ לְחֵרֶם לֹא אוֹסִיף לִהְיוֹת עִמָּכֶם אִם־לֹא
: dices & ,populum ſanctifica ,Surge *veſtro interiori ex* anathema diſperdatis

תַשְׁמִידוּ הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם : קוּם קַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וְאָמַרְתָּ
13 Deus Dominus dixit ſic Quia .craſtinum in vos Sanctificate

הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר כִּי כֹה׀ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
ſtare poteris Non .Iſrael *tuo interiori* in Anathema : Iſrael

יִשְׂרָאֵל חֵרֶם בְּקִרְבְּךָ יִשְׂרָאֵל לֹא תוּכַל לָקוּם
veſtro interiori ex anathema *vos removere ad uſque* ,*ſuorum inim coram facies ad*

לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ עַד־הָסִירְכֶם הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם :
eam ceperit quam tribus ,erit & : veſtras tribus *ad* mane in accedetis Et

14 וְנִקְרַבְתֶּם בַּבֹּקֶר לִשִׁבְטֵיכֶם וְהָיָה הַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־יִלְכְּדֶנּוּ
eam ceperit quam familia & ; familias *ad* accedet ,Dominus

יְהוָה יִקְרַב לַמִּשְׁפָּחוֹת וְהַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר־יִלְכְּדֶנָּה
eam comprehenderit quam domus & ,domos *ad* accedet ,Dominus

יְהוָה תִּקְרַב לַבָּתִּים וְהַבַּיִת אֲשֶׁר יִלְכְּדֶנּוּ
,anathemate in deprehenſus ,erit Et .viros *ad* accedet ,Dominus

15 וְהָיָה יִקְרַב לַגְּבָרִים : וְהָיָה׀ הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם
eſt tranſgreſſus quia : ei quæ omnia & ,ipſe igni *in* comburetur

יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ כִּי עָבַר
.Iſrael in *ſtultitiam* fecit quia & ,Domini pactum

אֶת־בְּרִית יְהוָה וְכִי־עָשָׂה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל :
: ſuas tribus *ad* Iſrael applicuit & ,mane *in* Jehoſuah *manicavit* Et

16 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיַּקְרֵב אֶת־יִשְׂרָאֵל לִשְׁבָטָיו
,Jehudah familiam applicuit Et .Jehudah tribus eſt deprehenſa &

וַיִּלָּכֵד שֵׁבֶט יְהוּדָה : וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה
Zarchi familiam applicuit Et .Zarchi familiam deprehendit &

וַיִּלְכֹּד אֶת מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי
17 ,viros *ad* ejus domum applicuit Et .Zabdi eſt deprehenſus & ,viros *ad*

לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד זַבְדִּי : וַיַּקְרֵב אֶת־בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים
18 *tribui* Zerach filii Zabdi filii Charmi filius Hachan eſt deprehenſus &

וַיִּלָּכֵד עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶּן־זֶרַח לְמַטֵּה
gloriam quæſo *jone* ,mi Fili : Hachan ad Jehoſuah Dixitque .Jehudah

יְהוּדָה : וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עָכָן בְּנִי שִׂים־נָא כָבוֹד
19 mihi quæſo indica & ; confeſſionem ei da & ,Iſrael Deo Domino

לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן־לוֹ תוֹדָה וְהַגֶּד־נָא לִי
.me à abſcondas ne : feceris quid

מֶה עָשִׂיתָ אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי :

7 Et dixit Joſue, Heu Domine Deus, quid voluiſti traducere populum iſtum Jordanem fluvium, ut traderes nos in manus Amorrhæi, & perderes? utinam ut cœpimus, manſiſſemus trans Jordanem. Mi Domine Deus, quid dicam, videns Iſraelem hoſtibus ſuis 8 terga vertentem? Audient Chananæi, & omnes habitatores terræ, & pariter conglobati circundabunt nos, atque delebunt nomen noſtrum de terra: & quid facies magno nomini tuo? 9 Dixitque Dominus ad Joſue, Surge, cur 10 jaces pronus in terra? Peccavit Iſrael, & prævaricatus eſt pactum meum: tulerúntq; de anathemate, & furati ſunt atque mentiti, & abſconderunt inter vaſa ſua. Nec poterit Iſrael ſtare ante hoſtes ſuos, eóſque fugiet: quia pollutus eſt anathemate. Non ero ultrà vobiſcum, donec conteratis eum qui hujus ſceleris reus eſt. Surge, ſanctifica populum, & dic eis; Sanctificamini in craſtinum. Hæc enim dicit Dominus Deus Iſrael, Anathema in medio tui eſt, Iſrael: non poteris ſtare coram hoſtibus tuis, donec deleatur ex te, qui hoc contaminatus eſt ſcelere. 14 accedetiſq; manè ſinguli per tribus veſtras: & quamcunque tribum ſors invenerit, accedet per cognationes ſuas, & cognatio per domos, domuſq; per viros. Et quicunq; ille in hoc facinore fuerit deprehenſus, comburetur igni cum omni ſubſtantia ſua: quoniam prævaricatus eſt pactum Domini, & fecit nefas in Iſrael. Surgens itaque Joſue manè, applicuit Iſrael per tribus ſuas, & inventa eſt tribus Juda. Quæ cùm juxta familias ſuas eſſet oblata, inventa eſt familia Zare. Illam quoq; per domos offerens, reperit Zabdi: Cujus domum in ſingulos dividens viros, invenit Achan filium Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Juda. Et ait Joſue ad Achan, Fili mi, da gloriam Domino Deo Iſrael: & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abſcondas.

7 Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς, (ρ) Δέομαι κύριε· ἵνατί ἀπεςείλασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον † Ἰορδάνην διαβῆναι αὐτὸν τῷ Ἀμορραίῳ, ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ εἰ κατεμείναμεν καὶ κατῳκίσθημεν παρὰ τὸν Ἰορδάνην. Καὶ τί ἐρῶ ἐπεὶ μετέςαλεν Ἰσραὴλ 8 αὐχένα ἀνθέναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν; Καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, περικυκλώσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐκτρίψουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ τί ποιήσεις τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα; 10 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, Ἀνάςηθι, ἵνατί πεπτωκας οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπόν 11 σου; Ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς καὶ παρέβη τὴν διαθήκην, ἣν διεθέμην πρὸς αὐτούς, (σ) κλέψαντες ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος ἐνέβαλον 12 εἰς τὰ σκεύη (τ) αὐτῶν. Καὶ οὐ μὴ δύνωνται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὑποςῆναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· αὐχένα (υ) ὑποστρέψουσιν ἔναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγκοίνισαν ἀνάθεμα. οὐ περισσεύσω ἔτι ἔσῃ μεθ' ὑμῶν, ἐὰν μὴ ἐξάρητε τὸ ἀνά- 13 θεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. Ἀνάςας ἁγίασον τὸν λαὸν, καὶ εἶπον ἁγιάσθητε εἰς αὔριον. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Τὸ ἀνάθεμά ἐςιν ἐν ὑμῖν. οὐ δυνήσεσθε ἀντιςῆναι ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, ἕως ἂν ἐξάρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν. 14 Καὶ ςωχθήσεσθε πάντες τοπηρῶ κατὰ φυλὰς, καὶ ἔςαι ἡ φυλὴ ἣν ἂν δείξῃ κύριος, προσάξετε κατὰ δήμους· καὶ τὸν δῆμον ὃν ἂν (φ) δείξῃ κύριος, προσάξετε (χ) κατ' οἶκον· καὶ τὸν οἶκον ὃν ἂν (ψ) δείξῃ κύριος, προσάξετε κατ' ἄν- 15 δρα. Καὶ ὃς ἂν ἐνδεικνυθῇ, κατακαυθήσεται ἐν πυρὶ, ᾗ πάντα ὅσα ἐςὶν αὐτῷ, ὅτι παρέβη τὴν διαθήκην κυρίου, καὶ 16 (ω) ἐποίησεν ἀνόμημα ἐν Ἰσραήλ. Καὶ ὠρθρισεν Ἰησοῦς, καὶ προσήγαγε τὸν λαὸν κατὰ φυλάς· καὶ ἐνεδείχθη ἡ φυλὴ Ἰούδα. Καὶ προσήγθη κατὰ δήμους, καὶ ἐνεδείχθη (α) δήμῳ Za- 17 ραΐ. Καὶ προσήγθη κατ' ἄνδρα, καὶ ἐνεδείχθη (β) Ἀχὰρ υἱὸς Ζαμβεὶ υἱοῦ 18 Ζαρέ. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τῷ (γ) Ἀχαρ, Δὸς δόξαν ςήμερον τῷ κυρίῳ τῷ Ἰσραὴλ, καὶ δὸς τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ ἀνάγγειλόν μοι τί ἐποίησας, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ.

Et ait Ieſus: Precor (e) Do- 7
mine: ut quid (f) tranſe-
cit puer tuus populum hunc
Iordanem ad tradendum eum
Amorrhæo, ad perdendum nos?
Et (g) utinam manſiſſemus,
atque habitâſſemus apud (h)
Iordanem. Et quid dicam, 8
quia vertit Iſrael cervicem co-
ram inimico ſuo? Et audiens 9
Chananæus, & omnes inhabi-
tantes terram, undique circun-
dabunt nos, & exterent nos
de terra. Et quid facies no-
vem tuum magnum.? Et di- 10
xit Dominus ad Ieſum, Sur-
ge: ut quid hoc tu cecidiſti in
faciem tuam? Peccavit po- 11
pulus, & tranſgreſſus eſt te-
ſtamentum, quod diſpoſui ad
eos: (i) furati de anathem-te
injecerunt in vaſa ſua. Et non 12
poterunt filii Iſrael ſubſiſtere
ad faciem inimicorum ſuorum:
cervicem vertent coram ini-
micis ſuis, quia facti ſunt a-
nathema. Non adjiciam ultrà
eſſe vobiſcum; niſi abſtuleritis
anathema ex vobis ipſis. Sur- 13
gens ſanctifica populum: &
dic, ut ſanctificentur in craſti-
num. (k) Hæc dicit Dominus
Deus Iſrael, Anathema eſt in
vobis. Non poteritis conſiſtere
coram inimicis veſtris: quoad-
uſque abſtuleritis anathema ex
vobis. Et congregabimini omnes 14
manè per (l) tribus: & erit
tribus, quam oſtenderit Domi-
nus; applicabitis per populos:
& populum, quem oſtenderit
Dominus, applicabitis per do-
mum: & domum, quam o-
ſtenderit Dominus, applicabitis
per virum. Et quicunque de- 15
prehenſus fuerit, comburetur
in igni; & omnia, quæcun-
que ſunt ei: quoniam trans-
greſſus eſt teſtamentum Domi-
ni, & fecit iniquitatem in Iſ-
rael. Et diluculò ſurrexit Ieſus, 16
& applicuit populum per tri-
bus: & deprehenſa eſt tribus
Juda. Et applicata eſt per po- 17
pulos: & deprehenſus eſt po-
pulus Zavai. Et (m) applica- 18
tus eſt per virum: & deprehenſus eſt Achar filius Zambri
filii Zava. Et dixit Ieſus ad (n) 19
Achar, Da gloriam hodiè Do-
mino Deo Iſrael, & da confeſ-
ſionem: & annuntia mihi, quid
feciſti: & ne abſcondas à me.

MS.A. (ρ) Δαίομαι κύριε, κύριε· διατί (σ) καὶ κλέψαντες (τ) αὐτῶν. Οὐ (υ) ἐπιςρέψουσιν κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν (φ) ἐνδείξῃ (χ) κατ' οἴκους· (ψ) ἐνδείξῃ (ω) ἐποίησαν (α) δῆμος ὁ Ζαρεῖ. Καὶ προσήχθη δῆμῳ ὁ Ζαρεῖ κατ' ἄνδρας, καὶ (β) Ἀχαν (γ) Ἀχαν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

7 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ קֳבֵל בָּעוּתִי יְיָ אֱלָהִים לְמָה אַעֲבַרְתְּ יָת עַמָּא הָדֵין יָת יַרְדְּנָא לְמִמְסַר
8 יָתָנָא בִּידָא דֶאֱמוֹרָאָה לְאוּבָדוּתָנָא וּלְוַי פּוֹן דְּשַׁרִינָא וְיַתְבְּנָא בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא: בְּבָעוּ אֲרֵנָי
9 מָה אֵימַר בָּתַר דְּאִתְחֲזִרוּ יִשְׂרָאֵל קֳדָלֵהוֹן לְמֵהֲפַךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דָבְבֵיהוֹן: וְיִשְׁמְעוּן כְּנַעֲנָאֵי יְכֹל
10 יָתְבֵי אַרְעָא וְיִסְתַּחֲרוּן עֲלָנָא וְיַשֵּׁיצוּן יָת שְׁמָנָא מִן אַרְעָא וּמָה תַּעְבֵּד בִּדְיל שְׁמָךְ רַבָּא: וַאֲמַר
11 יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ קוּם לָךְ לְמָה דְנָן אַתְּ רְמֵי עַל אַפָּךְ: חֲטָא יִשְׂרָאֵל וְאַף עֲבָרוּ עַל קְיָמִי דְּפַקֵּדִית
12 יָתְהוֹן וְאַף נְסִיבוּ מִן חֲרָמָא וְאַף גְּנֵבוּ וְאַף כַּדִּיבוּ וְאַף שַׁוִּיאוּ בְּמָנְיָנוֹהִי: וְלָא יְכִלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִקַּם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן קֳדָלֵהוֹן יְחוֹרִין לְמִפַּךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אֲרֵי הֲווֹ לְחֵרְמָא לָא
13 אוֹסִיף לְמֶהֱוֵי מֵמְרִי בְּסָעֲדְכוֹן אִם לָא תְּשֵׁיצוּן חֲרָמָא מִבֵּינֵיכוֹן: קוּם זַכֵּן יָת עַמָּא וְתֵימַר
אוּזְדַּמְּנוּ לִמְחַר אֲרֵי כְדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֲרָמָא בֵינָךְ יִשְׂרָאֵל לָא תְכוֹל לְמֵיקַם קֳדָם
14 בַּעֲלֵי דְבָבָךְ עַד דְּתַעְדּוֹן חֲרָמָא מִבֵּינֵיכוֹן: וְתִתְקָרְבוּן בְּצַפְרָא לְשִׁבְטֵיכוֹן וְיהֵי שִׁבְטָא
דְּיִתְאֲחַד מִן קֳדָם יְיָ יִקְרַב לְזַרְעִין וְזַרְעִיתָא דְּיִתְאֲחַד מִן קֳדָם יְיָ תִּקְרַב לְבָתִּין וּבֵיתָא
15 דְּיִתְאֲחַד מִן קֳדָם יְיָ יִתְקְרַב לִגְבָרִיָא: וִיהֵי דְּיִתְאֲחַד בְּחַרְמָא יִתּוֹקַד בְּנוּרָא יָתֵיהּ וְכָל דִּילֵיהּ
אֲרֵי עֲבַר עַל קְיָמָא דַיְיָ וַאֲרֵי עֲבַד דְּלָא כְשַׁר בְּיִשְׂרָאֵל: וְאַקְדֵּם יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וְקָרֵיב יָת
17 יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטוֹהִי וְאִתְאֲחַד שִׁבְטָא דְּיִהוּדָה: וְקָרֵיב יָת זַרְעִית יְהוּדָה וְאִתְאֲחַד יָת זַרְעִית
18 זֶרַח וְקָרֵיב יָת זַרְעִית זֶרַח לְגִבְרַיָּא וְאִתְאֲחַד זַבְדִּי: וְקָרֵיב יָת בֵּיתֵיהּ לְגִבְרַיָּא וְאִתְאֲחַד
19 עָכָן בַּר כַּרְמִי בַר זַבְדִּי בַּר זֶרַח לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעָכָן בְּרִי שַׁוִּי
כְעַן יְקָרָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וְהַב קֳדָמוֹהִי הוֹדָאָה וְחַוִּי כְעַן לִי מָה עֲבַדְתָּא
לָא תְכַסֵּי מִנִּי:

nunc gloriam ante Dominum Deum Iſraelis, & fer ante eum

Et dixit Joſue: Suſcipe deprecationem meam Dñe Deus: Quare tranſire 7
faciendo tranſire feciſti populũ hunc Jordanẽ ad tradendũ nos in manũ
Emorræi ad perdendũ nos? et utinam manſiſſem⁹ et ſederem⁹ ultra Jor-
danẽ! Obſecro Dñe, Quid dicã poſtquã verterunt Iſrael cervices ſuas ad 8
fugiendũ ante auctores inimicitiarũ ſuarũ? Et audient Cananæi et om- 9
nes habitatores terræ, et ſeſe convertent ſup nos, et conſument nomen no-
ſtrũ è terrâ: et *quid facies* propter nomẽ tuũ magnũ? Et dixit Dñs ad Jo- 10
ſue: Surge tibi: quare [*ob*]hoc te projicis ſup faciẽ tuã? Peccaverũt Iſrael, 11
et etiã tranſgreſſi ſunt fœd⁹ meũ, ꝙ juſſi eis: et etiã tulerunt de ana-
themate, et etiã abſconderunt, et etiã negarunt, et etiam poſuerunt in va-
ſis ſuis. Et non valebunt filii Iſrael ſtare ante auctores inimicitiarum 12
ſuarum; cervices ſuas convertent ad vertendum [*terga*] ante auctores
inimicitiarum ſuarũ; quoniã fuerunt in anathema: & non addam ut ſit
verbum meum in auxiliũ eorum, niſi exterminaveritis anathema de inter
vos. Surge, præpara populũ, & dices: Præparamini in craſtinum; Nam 13
ſic dicit Dñs De⁹ Iſrael: Anathema inter te, Iſrael; non *valebis* ſtare ante
auctores inimicitiarum *tuarum*, donec auferatis anathema de inter vos.
Et accedetis in aurora ſecundũ trib⁹ veſtras: et erit tribus quæ deprehen- 14
detur ab ante Dñm, accedet per proſapias; & proſapia quæ deprehende-
tur ab ante Dñm, accedet per domos: & domus quæ deprehendetur ab
ante Dñm, accedet per viros. Et erit qui deprehendetur in anathemate, 15
et comburetur igne ipſe & oĩa quæ illi: quoniã tranſivit ſup fœd⁹ Dñi, et
quoniã fecit ꝙ non rectũ in Iſrael. Et anticipavit Joſue in aurora, & ac- 16
cedere fecit Iſraelẽ p trib⁹ ſuas: & deprehenſa eſt trib⁹ dom⁹ Judæ. Et 17
accedere fecit proſapiã Judæ, et *deprehendit proſapiã* Zerahh: et accede-
re fecit proſapiã Zerahh p viros, et deprehens⁹ eſt Zabdi. Et accedere fe- 18
cit domus ejus per viros, et deprehenſus eſt Ghachan filius Charmi filii
Zabdi filii Zerahh trib⁹ Judæ. Et dixit Joſue ad Ghachan: Fili mi, pone 19
confeſſionem; & oſtende nunc mihi quid feciſti; ne abſcondas à me.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixitque Jesus, Ah Domine Deus, quorsum trajecisti populum hunc Jordanem, ut traderes nos in manum Amorrhæorum? O utinam mansissemus cis Jordanem. Quid dicam modò, cùm verterit Israel cervicem suam coram hostibus suis? Audient siquidem Chananæi & omnes incolæ terræ, & adversùm nos conspirantes, disperdent nomen nostrum de superficie terræ: & quid quæso facis nomini tuo maximo? Dixit autem Dominus ad Jesum, Surge, cur humi prosterneris super faciem tuam? Peccavit Israel, & transgressus est mandatum quod præceperam eis, & acceperunt de anathemate, etiam furati sunt, etiam mentiti sunt, & absconderunt inter instrumenta sua. Nec poterunt inposterum filii Israel stare coram hostibus suis, eò quòd facti sint anathema: nec ero deinceps cum eis, nisi amoveatis anathema de medio vestrî. Surge convoca populum istum, & dic, Parate vos cras; quoniam sic ait Dominus Deus Israel, Anathema in medio tui Israel: posthac non poteritis resistere inimicis vestris, quoad arceatis anathema de medio vestrî. Manè ergò admovete tribus vestras; & tribus quam deprehenderit Dominus, accedat per familias; & familia quam deprehenderit Dominus, accedat per domos; & domus quam deprehenderit Dominus, accedat per viros. Et qui deprehensus fuerit in hujusmodi anathemate succendatur igni, tam ipse quàm omnia quæ habet, eò quòd transgressus sit mandatum Domini, & quòd perpetraverit scelus in Israele. Antevertens itaque Jesus manè, admovit Israelem per tribus, deprehensaque fuit tribus Juda. Deinde admovit tribum Juda per familias, & deprehensa est familia Zarah. Rursum admovit familiam Zarah per domos, & deprehensus est Zabdi. Hujus domum admovit per viros, & deprehensus est Achar filius Charmi, filii Zabdi, filii Zarah de tribu Juda. Dixit autem Jesus ad Achar, Da magnitudinem Domino Deo Israelis, & tribue ei confessionem; declara quid feceris, & ne me celes.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixitque Josue, Eja Domine noster Deus, ad quid transire omnino fecisti hunc populum Jordanem, ut traderes nos in manum Amorrhæorum, ut exstirpent nos? O utinam compescuissemus nos, & mansissemus trans Jordanem. Quid quæso ô Domine, dicam, postquam terga dederunt filii Israel ante pedes inimicorum suorum? Nam audient Chananæi & omnes habitatores terræ, & disperdi contra nos succident memoriam nostram è terra: & quid facies condignum nomini tuo magno? Ait autem Deus ad Josue, Surge tibi, quare dejicis vultum tuum super terram? Jam peccaverunt filii Israel, & declinaverunt à pacto meo quod præceperam eis, & tulerunt de anathemate, & furati sunt, atque negaverunt, & posuerunt illud inter vasa sua. Quapropter nō poterunt filii Israel stare ante inimicos suos, sed terga dabunt profligati ante inimicos suos, quia deprehenderunt anathema: Neque quam revertar ad curam eorum gerendam, nisi post extinctum noxium de medio eorū. Surge, vocato populum, & dic eis ut parati sint in crastinum; nam sic dixit Deus, Anathema est in medio vestri ô Israelitæ: non poteritis stare coram inimicis vestris, donec removeatis anathema de medio vestri. Quumque erit in crastino, congregamini, & sortes date inter tribus: critque, tribus quam ediderit Deus, mitte sortem inter familias ejus: & familia quam ostenderit tibi Deus, mitte sortem inter viros ejus. Et erit, vir qui incidit in anathema, comburatur igni & quidquid ad eum pertinet, quia adversatus est præcepto Dei, & commisit lapsum inter filios Israel. Surrexit ergò Josue summo mane, & accedere fecit filios Israel per tribus eorum, sortemque dedit inter eos, & accidit eis tribus Juda. Et sortem dedit tribui Iuda, & occurrit eis familia Zarah: et sortem dedit domui Zarah per viros, occurritque eis domus Zabdi, Et sortem dedit inter domesticos ejus per viros, acciditque ei Achan filius Karmi, filii Zabdi, filii Zarah, vir de tribu Iuda. Et dixit Iosue ad Achan, O fili mi, age hodiè, nunc da honorem Deo, Deo Israel, & fatere coram eo, & narra mihi quod feciſti, & ne me celes.

ספר יהושע: ח

Domino peccavi ego Verè : ait & ,Jehosuah Hachã respõdit Et
20 וַיַּעַן עָכָן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמַר אָמְנָה אָנֹכִי חָטָאתִי לַיהוָה
spolio in vidi Et .feci hoc ſicut & hoc ſicut & ,Iſrael Deo
21 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי: וָאֵרֶא בַּשָּׁלָל
linguam & ,argenti ſeclos ducentos & ,bonum unum Babylonicum pallium
אַדֶּרֶת שִׁנְעָר אַחַת טוֹבָה וּמָאתַיִם שְׁקָלִים כֶּסֶף וּלְשׁוֹן
ea concupivi & : ejus pondus ſeclorum quinquaginta , unam auream
זְהַב אַחַד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וָאֶחְמְדֵם
, mei tentorii medio in terra in abſcondita ipſa ecce & : ea cepi &
וְהִנָּם טְמוּנִים בָּאֶרֶץ בְּתוֹךְ אָהֳלִי
cucurrerunt & ,legatos Jehoſuah miſit Et .eo ſub argentum &
22 וְהַכֶּסֶף תַּחְתֵּיהָ: וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיָּרֻצוּ
.ea ſub argentum & ,ejꝰ tentorio in abſconditũ ecce & ,tentorium ad
אֶל־הָאֹהֶל וְהִנֵּה טְמוּנָה בְאָהֳלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ:
omnes ad & ,Jehoſuah ad ea adduxerunt &,tentorii medio de ea ceperunt Et
23 וַיִּקָּחוּם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וַיְבִאוּם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל־
Jehoſuah tulit Et .Domini facies ad ea ſtatuerũt & ,Iſrael filios
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּצִּקֻם לִפְנֵי יְהוָה: וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
, auri linguam & ,pallium & ,argentum & ,Zerach filiũ,Hachã
24 עָכָן בֶּן־זֶרַח וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הָאַדֶּרֶת וְאֵת לְשׁוֹן הַזָּהָב
,ejꝰ pecus & ,ejꝰ aſinum & ,ejꝰ bovem & ,ejꝰ filias & ,ejꝰ filios &
וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו וְאֶת שׁוֹרוֹ וְאֶת־חֲמֹרוֹ וְאֶת־צֹאנוֹ
,eo cum Iſrael omnis & ,ei quæ omnia & ,ejꝰ tentorium &
וְאֶת־אָהֳלוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ
Quid : Jehoſuah dixit Et .perturbationis Vallem eos fecerunt aſcendere &
25 וַיַּעֲלוּ אִתָּם עֶמֶק עָכוֹר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מָה
omnis eum obruerunt Et .hac die in Dominus te Turbet ? nos turbâſti
עֲכַרְתָּנוּ יַעְכֳּרְךָ יְהוָה בַּיּוֹם הַזֶּה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָל־
.lapidibus in eos lapidaverunt &,igni in eos cõbuſſerunt & ,lapidæ Iſrael
יִשְׂרָאֵל אֶבֶן וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בָּאֲבָנִים:
.hanc diem ad uſque magnum lapidum acervum eum ſuper erexerunt Et
26 וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה
, illius loci nomẽ vocavit Ideo.ſui naſi ira ab Dominus eſt averſus Et
וַיָּשָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
.hanc diem ad uſque,turbationis Vallem
עֵמֶק עָכוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

CAP. VIII. ח

Cape .conſternẽris ne & ,timeas Ne : Jehoſuah ad Dominus dixit Et
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא וְאַל תֵּחָת קַח
,Vide .Hai in aſcende ſurge & ; belli populum omnem tecum
עִמְּךָ אֶת כָּל־עַם הַמִּלְחָמָה וְקוּם עֲלֵה־הָעַי רְאֵה
& ,ejꝰ civitatem & ,ejꝰ populum & ,Hai regem tua manu in dedi
נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת מֶלֶךְ הָעַי וְאֶת עַמּוֹ וְאֶת־עִירוֹ וְאֶת־
,Jericho feciſti quẽadmodũ ,ejus regi & ,Hai facies Et .ejus terram
2 אַרְצוֹ: וְעָשִׂיתָ לָעַי וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לִירִיחוֹ
tibi Pone .vobis prædabimini ejꝰ animal & ,ejꝰ ſpolium Tantùm .ejus regi &
וְלִמַלְכָּהּ רַק־שְׁלָלָהּ וּבְהֶמְתָּהּ תָּבְזּוּ לָכֶם שִׂים־לְךָ
populus omnis & ,Jehoſuah ſurrexit Et .ejus tergo à civitati inſidiantem
3 אֹרֵב לָעִיר מֵאֲחֹרֶיהָ: וַיָּקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם
viros mille triginta Jehoſuah elegit Et .Hai in aſcendendum ad ,belli
הַמִּלְחָמָה לַעֲלוֹת הָעָי וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ
Videte : dicendo ,eis præcepit Et .nocte eos miſit & ,virtute fortes
גִּבּוֹרֵי הַחָיִל וַיִּשְׁלַח אֹתָם לָיְלָה: וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר רְאוּ
urbe ab vos elongetis ne ,civitatis tergo à civitati inſidiantes vos
אַתֶּם אֹרְבִים לָעִיר מֵאֲחֲרֵי הָעִיר אַל תִּרְחִיקוּ מִן־הָעִיר
mecum qui populus omnis &,ego Et .parati vos omnes eritis &,valde
5 מְאֹד וִהְיִיתֶם כֻּלְּכֶם נְכֹנִים: וַאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי
ſicuti noſtrum occurſum in exierint cùm erit Et .urbem ad accedemus
נִקְרַב אֶל־הָעִיר וְהָיָה כִּי־יֵצְאוּ לִקְרָאתֵנוּ כַּאֲשֶׁר
.eorum facies ad fugiemus & ,principio in
בָּרִאשֹׁנָה וְנָסְנוּ לְפָנֵיהֶם:

Verſio VULG. LAT.

Reſpondítq; Achan Joſue, & dixit ei;Verè ego peccavi Domino Deo Iſrael: & ſic & ſic feci. Vidi enim inter ſpolia palliũ coccineũ valdè bonũ, & ducentos ſiclos argenti,regulámq; aureã quinquaginta ſiclorũ:et concupiſcens abſtuli, & abſcondi in terra contra mediũ tabernaculi mei,argentúmq; foſſã humo operui. Miſit ergò Joſue miniſtros: qui currentes ad tabernaculũ illi⁹ ,repererũt cuncta abſcondita in eodẽ loco, & argentũ ſimul. Auferentéſq; de tentorio tulerunt ea ad Joſue, & ad omnes filios Iſrael, projecerúntq; ante Dominũ. Tollens itaq; Joſue Achan filiũ Zare, argentúmq; & pallium,& auream regulã,filios quoq; & filias ejus, boves & aſinos & oves, ipſúmq; tabernaculum, & cunctam ſupellectilé: (& omnis Iſrael cum eo)duxerũt eos ad vallem Achor. Vbi dixit Joſue, Quia turbâſti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidavítq; eum omnis Iſrael :& cuncta quæ illius erant, igne conſumpta ſunt. Congregaverúntq; ſuper eum acervum magnum lapidum, qui permanet uſq; in præſentem diem. Et averſus eſt furor Domini ab eis. Vocatúmque eſt nomen loci illius,Vallis Achor, uſque hodié.

CAP. VIII.

Dixit autem Domin⁹ ad Joſue; Ne timeas,neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorũ,& conſurgens aſcende in oppidum Hai. Ecce tradidi in manu tua regem ejus, & populum, urbémq; & terram. Faciéſque urbi Hai,& regi ejus, ſicut feciſti Jericho, & regi illius : prædã verò,& omnia animantia diripietis vobis : pone inſidias urbi poſt eam. Surrexítque Joſue, & omnis exercitus bellatorum cum eo,ut aſcenderent in Hai: & electa triginta millia virorum fortium miſit nocte, præcepitque eis, dicens; Ponite inſidias poſt civitatem: nec longiùs recedatis: & eritis omnes parati. Ego autem, & reliqua multitudo quæ mecum eſt, accedemus ex adverſo contra urbem. Cúmque exierint contra nos, ſicut antè fecimus, fugiemus, & terga vertemus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Καὶ ἀπεκρίθη Ἀχαρ τῷ Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς ἥμαρτον ἐναντίον (ⅆ)κυρίου τοῦ Θεοῦ Ισραὴλ · οὕτως καὶ ὅτως ἐποίησα. Εἶδον ἐν τῇ σκηνομῇ φλὴν (ε) ποικίλλω, καὶ βακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσσαν μίαν χρυσῆν πεντήκοντα δίδραχμον, καὶ ἐνθυμηθεὶς αὐτὰ ἔλαβον · καὶ ἰδοὺ αὐτὰ (ζ) ἐγκέκρυπται ἐν τῇ Σκιλῇ μου, καὶ τὸ ἀργύριον κέκρυπται ὑποκάτω αὐτῶν. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰησοῦς ἀγγέλους, καὶ ἔδραμον εἰς τὴν Σκιλῆν εἰς τὴν παρεμβολήν · καὶ ταῦτα ὧδε κεκρυμμένα (η) εἰς τὴν Σκιλῆν αὐτῆ, καὶ τὸ ἀργύριον ὑποκάτω αὐτῶν. Καὶ ἐξήνεγκαν αὐτὰ ἐκ τῆς Σκιλῆς, καὶ ἤνεγκαν πρὸς Ἰησοῦν (θ) καὶ τοὺ πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ, καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι κυρίε. Καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς τὸν Ἀχαρ υἱὸν Ζαρὲ, καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς φάραγγα Ἀχὼρ, καὶ τοὺ υἱὲς αὐτῆ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆ, καὶ τοὺ μόχλες αὐτῆ, καὶ τὰ ὑποζύγια αὐτῆ, καὶ πάντα τὰ πρόβατα αὐτῆ, καὶ τὴν σκιλῆν αὐτῆ, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆ, καὶ (ι) πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτῆ · καὶ ἀνήγαγεν (κ) αὐτοὺ εἰς Ἐμεκαχώρ. Καὶ εἶπεν (λ) Ἰησοῦς πρὸς Ἀχαρ, Τί ὠλέθρευσας ἡμᾶς; (μ) ἐξολοθρεύσαι σε κύριος, καθὰ καὶ σήμερον. καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν (ν) λίθοις πᾶς Ἰσραὴλ, Καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν. καὶ ἐπαύσατο κύριος τῆ ὀργῆς τῆς θυμῆ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐπωνόμασεν αὐτὸ Ἐμεκαχὼρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

MS.A. (ⅆ) κυρίε Θεῦ (ε) ποικίλλω καλὴν, καὶ (ζ) ἐνέκρυπται ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ (η) ἐν τῇ γῇ, καὶ τὸ ἀργύριον (θ) καὶ πρὸς τὲς (ι) πᾶς Ἰσραὴλ (κ) αὐτὸν (λ) Ἰησοῦς, Τί ὠλέθρευσας (μ) ἐξολεθρεύσαι (ν) πᾶς Ἰσραὴλ ἐν λίθοις, Καὶ

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ εἶπε κυρίῳ πρὸς Ἰησοῦν, Μὴ φοβηθῇς, μηδὲ δειλιάσῃς. λάβε (α) μετὰ σοῦ πάντας τοὺ ἄνδρας τοὺ πολεμιστὰς, καὶ ἀναστὰς ἀνάβηθι εἰς Γαί. ἰδοὺ δέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν βασιλέα Γαὶ, καὶ τὴν γῆν αὐτῆ. Καὶ (β) ποιήσεις τῷ Γαὶ, ὃν τρόπον ἐποίησας (γ) τῷ Ἰεριχὼ, καὶ τῷ βασιλέα αὐτῆ καὶ τοῖς πρωτομὴν τῶν κλισῶν πρωτομεύσεις σεαυτῷ. κατάσκοπον σεαυτῷ ἔνεδρα τῇ πόλει εἰς τὰ ὀπίσω. Καὶ ἀνέστη Ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὥστε ἀναβαίνειν εἰς Γαί. (ⅆ) ἐπέλεξεν δὲ Ἰησοῦς τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατοὺ ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺ νυκτός · Καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, Ὑμεῖς (ε) ἐνεδρεύσατε ὀπίσω τῆς πόλεως · μὴ μακρὰν (ζ) γένεσθε ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἔσεσθε πάντες ἕτοιμοι. Καὶ ἐγὼ (η) καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ προσάξομεν πρὸς τὴν πόλιν. καὶ ἔσται ὡς ἂν ἐξέλθωσιν οἱ κατοικοῦντες Γαὶ εἰς συάντησιν ἡμῖν, καθάπερ καὶ πρώην, καὶ φεύξόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

MS.A. (α) μετὰ σεαυτῆ (β) ποιήσῃς τῷ Γαὶ, (γ) τῇ Ἰεριχὼ, καὶ τοῖ βασιλεῖ αὐτῆς · (ⅆ) καὶ ἐπέλεξεν Ἰησοῦς (ε) ἐνεδρεύσετε (ζ) γίνεσθαι (η) καὶ πᾶς ὁλαὸς ὁ μετ' ἐμοῦ

Et reſpondit Achar Ieſu, & dixit ; Verè peccavi coram Domino Deo Iſrael : Sic & ſic feci. Vidi in præda (o) veſtem variam, & ducentos didrachmas argenti, & linguam unam auream quinquaginta didrachmarum: & (p) animo commotus illa cepi. Et ecce ipſa abſcondita ſunt in tabernaculo meo : & argentum occultatum eſt ſub eis. Et miſit Ieſus nuntios : & cucurrerunt ad tabernaculum in caſtra : & hæc erant abſondita in tabernaculo ejus, & argentum ſub eis. Et exportaverunt ea de tabernaculo: & attulerunt ad Ieſum, & ſeniores Iſrael: & poſuerunt ea ante Dominum. Et cepit Ieſus Achar filiũ Zare, (q) & duxit cum in vallem Achor, & filios ejus, & filias ejus, & vitulos ejus, et ſubjugalia ejus, & omnes oves ejus , & tabernaculum ejus, & omnia quæ erant ejus : & omnis (r) populus cum eo: & adduxit eos in (ſ) Emec-Achor. Et ait Ieſus ad Achar, Quid turbâſti nos ? Exturbet te Dominus, ſecundùm quæ & hodiè. Et lapidaverunt eum lapidibus omnis (t) Iſrael. Et ſuperpoſuerunt ei acervum lapidum (u) magnum. Et ceſſavit Dominus ab indignatione (x) iræ. Propter hoc cognominavit illud Emec-Achor uſq; in diem hanc.

CAP. VIII.

Et dixit Dominus ad Ieſum, Ne timeas, neque formides. Sume tecum omnes viros bellatores, & ſurgens aſcende in Gai. Ecce dedi in manus tuas regem (a) Gai, & terram ejus. Et facies Gai, quemadmodùm feciſti Hiericho, & (b) regem ejus : & prædam pecorum prædaberis tibi. Colloca autem tibi inſidias civitati (c) retrorſùm. Et ſurrexit Ieſus, & omnis populus bellator ad aſcendendum in Gai. Elegit autem Ieſus,triginta millia virorum potentes in fortitudine : & miſit eos nocte : & mandavit eis, dicens; (d) Vos inſidiabimini poſt civitatem : non longè eritis à civitate : & eritis omnes parati. Et ego, & omnes, qui mecum, accedemus ad civitatem. Et erit, cùm exierint qui commorantur in Gai ,in obviàm nobis, ſicut & anteà ; & fugiemus à facie eorum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 וַאֲתֵיב עָכָן יָת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַר בְּקוּשְׁטָא אֲנָא חֲבִית קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וְכֵדֵין וְכֵדֵין
21 עֲבֵדִית: וַחֲוִית בְּבִזְתָא אִצְטְלִי בַּבְלִי חַד שַׁפִּיר וּמָאתָן סְלְעִין דְּכַסְפָּא וּלְישָׁנָא דִדְהַבָּא
חַד חֲמִשִׁין סְלְעִין מַתְקְלֵיהּ וְרַנְּתִנוּן וְנִסְבֵּתְנוּן וְהָא אִנּוּן טְמִירִין בְּאַרְעָא בְּגוֹ מַשְׁכְּנִי
22 וְכַסְפָּא תְּחוֹתֵיהּ: וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אוּגְדִין וְרַהֲטוּ לְמַשְׁכְּנָא וְהָא טְמִירִין בְּמַשְׁכְּנֵיהּ וְכַסְפָּא
23 תְּחוֹתֵיהּ: וְנִסְבוּנוּן מִגּוֹ מַשְׁכְּנָא וְאַיְתָאוּנוּן לְוָת יְהוֹשֻׁעַ וּלְוָת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתֵּיכוּנוּן
24 קֳדָם יְיָ: וּדְבַר יְהוֹשֻׁעַ יָת עָכָן בַּר זַרְחַ וְיָת כַּסְפָּא וְיָת אִצְטְלָא וְיָת לִישָׁנָא דִדְהַבָּא וּדְבַר
יָת בְּנוֹהִי וְיָת בְּנָתֵיהּ וְיָת תּוֹרֵיהּ וְיָת חֲמָרֵיהּ וְיָת עָנֵיהּ וְיָת מַשְׁכְּנֵיהּ וְיָת כָּל דְּלֵיהּ וְכָל
25 יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ וְאַסִּיקוּ יְתְהוֹן לְמֵישַׁר עָכוֹר: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ מָה עַכַּרְתָּנָא יַעְכַּרְנָךְ יְיָ בְּיוֹמָא
דֵּדִין וּרְגַמוּ יָתֵיהּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַבְנַיָּא וְאוֹקִידוּ יָתְהוֹן בְּנוּרָא בָּתַר דִּרְגִימוּ יָתְהוֹן בְּאַבְנַיָּא:
26 וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּנוּר אַבְנִין רַב עַד יוֹמָא הָדֵין וְתָב יְיָ מִתְקוֹף רוּגְזֵיהּ עַל כֵּן קְרָא שְׁמָא
דַּאֲתָרָא הַהוּא מֵישַׁר עָכוֹר עַד יוֹמָא הָדֵין:

ח

1 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבַּר דְּבַר עִמֵּהּ יַת כָּל עַמָּא עֲבֵדִי קְרָבָא וְקוּם סַק לְעַי
חֲזִי דְמֵסְרִית בִּידָךְ יַת מַלְכָּא דְעַי וְיַת עַמֵּיהּ וְיַת קִרְתֵּיהּ וְיַת אַרְעֵיהּ: וְתַעְבֵּיד לְעַי וּלְמַלְכָּהּ
2 כְּמָא דַעֲבַדְתְּ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ לְחוֹד עַדָאתָהּ וּבְעִירָהּ תְּבוּזוּן לְכוֹן אַתְקֵן לָךְ כְּמִנָא לְקִרְתָּא
מֵאֲחוֹרָהָא: וְקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל עַמָּא עֲבֵדֵי קְרָבָא לְמִסַּק לְעַי וּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ תְּלָתִין אַלְפִין
3 גִּבָּרֵי חֵילָא וְשַׁלְחִנוּן בְּלֵילְיָא: וּפַקֵּיד יָתְהוֹן לְמֵימַר חֲווּ דְאַתּוּן כְּמִנִין לְקִרְתָּא
4 מֵאֲחוֹרֵי קִרְתָּא לָא תְּרַחְקוּן מִן קִרְתָּא וְתְהוֹן כְּלְכוֹן מְתַקְּנִין: וַאֲנָא וְכָל עַמָּא
דְּעִמִּי נְתְקְרֵב לְקִרְתָּא וִיהֵי אֲרֵי יִפְּקוּן לְקַדְמוּתָנָא כְּדִבְקַדְמֵיתָא וּנְפוֹק קֳדָמֵיהוֹן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reſpondit Ghachan Joſue, & dixit : In veritate ego peccavi ante Dñm Deũ Iſrael: & ſic & ſic feci. Et vidi in præda ſtolã Babylonicã unã pulchrã, & ducentos ſiclos argenti; & linguã aureã unã, quinquaginta ſicli pondus ejus :et concupivi ea, et tuli ea : et ecce ea abſcondita in terra in medio tabernaculi mei, et argentum ſubt⁹ ea. Et miſit Joſue nuncios, et cucurrerunt ad tabernaculũ : et ecce abſcondita in tabernaculo ejus, et argentum ſubt⁹ ea. Et tulerunt ea deintra tabernaculũ, et attulerunt ea ad Joſue,et ad omnes filios Iſrael; et fuderunt ea ante Dñm. Et accepit Joſue Ghachan filiũ Zerahh,et argentũ, et ſtolã, et linguã aureã,et adduxit filios ej⁹,et filias ejus, et boves ejus,et aſinos ej⁹ ,et pecora ej⁹, et tabernacula ejus, et omnia quæ ei :et omnis Iſrael cum eo; et aſcendere fecerunt eos ad planicié Ghachor. Et dixit Joſue: Quid turbaſti nos? conturbet te Dñs in die hac: et lapidaverunt eum omnis Iſrael lapidibus ; et combuſſerunt eos in igne, poſtquam lapidaverunt eos ſaxis. Et erexerunt ſuper eum acervum lapidum magnum uſque ad diem hunc. Et converſus eſt Dominus à fortitudine furoris ſui : propterea appellavit nomen loci illius, Planitiem Ghachor, uſque ad diem hanc.

CAP. VIII.

Et dixit Dñs ad Joſue: Ne timeas, neq; frangaris : adduc tecum omnem populũ bellatores ; et ſurge, aſcende in Ghai: vide, tradidi in manu tuâ regem Ghai, et populum ej⁹, et urbẽ ejus, et terram ejus. Et facies Ghai & regi ejus ſicut feciſti Jericho et regi ej⁹: tantũ ſpolia ej⁹ et jumenta ej⁹ diripietis vobis: para tibi inſidias urbi poſt eam. Et ſurrexit Joſue et omnis popul⁹ bellatores ad aſcendendũ in Ghai: et delegit Joſue triginta mille viros virtutis, et miſit eos in nocte. Et juſſit eis, dicendo : Videte ut vos inſidiantes urbi poſt urbẽ, ne longè abſitis ab urbe nimis: et eritis omnes vos parati. Et ego et omnis populus qui mecũ, appropinquabimus urbi: et erit cum ingredientur in occurſum noſtrũ, ſicut ab initio, et avertem⁹ ante eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Respondens Achar, dixit ad Jesum, Reverâ ego peccavi in Dominum Deum Israelis, & sic feci. Vidi inter spolia togam quandam Babylonicam quæ pulcherrima erat, ducentos siclos argenti, & linguam auri, quæ pendebat quinquaginta siclos; eaque concupiscens accepi, & ecce abdita sunt mihi humi in tentorio meo, & argentum subtús. Misit ergò Jesus viros, qui currentes ad tentorium, viderunt *ea* abscondita *sub terra* in tentorio ipsius, & argentum subtér. Et tollentes ea de tentorio ipsius, attulerunt illa ad Jesum & ad universum Israelem, posuitque ea *Iosue* coram Domino. Et duxit Jesus Achar filium Zarah, tulitque argentum, & togam, & lingulam auri; duxitque filios ac filias, boves & asinos, oves ac tentorium, & quicquid ejus erat, & universum Israelem secum, & assumpsit eos ad vallem Achar. Et dixit ad eum Jesus, Quare conturbâsti me? conturbet te Dominus in die isto: obrueruntque eum lapidibus universus Israel, ipsum *inquam* & quicquid eum attinebat, & combusserunt eos igne. Et erexerunt super eum acervum lapidum magnorum, ad hodiernam usque diem: placatúsque fuit Dñs ab æstu furoris sui. Propterea vocatũ fuit nomen loci illius, Vallis Achar in hunc usque diem.

CAP. VIII.

DEinde dixit Dominus ad Jesum, Ne timeas, neque formides: duc tecum universum populum, atque belligerum, & surgens ascende ad Aai, quoniam tradidi in manus tuas regem Aai, populum, urbem, ac terram ejus. Fac autem Aai et regi ejus, quemadmodum fecisti Jericho et regi ipsius: prædam tamen solùm ac jumenta diripite vobis. Insidias autem ponite vobis à tergo urbis. Surrexit itaque Jesus et universus populus bellator, ad ascendendum in Aai; delegitque Jesus triginta millia virorum validissimorum robore, misitque eos noctu. His præcepit, ac dixit, Videte, quum tetenderitis insidias adversùs urbem à tergo urbis, ne multùm recedatis ab eadem urbe, et sitis parati omnes. Ego verò, et populus qui mecum est, appropinquabimus urbi; cúmque exierint in occursum nostrum ut antea, ecce fugiemus à conspectu eorum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Respondit Achan Josue, & ait, Verè ego peccavi coram Domino Deo Israelis: sic & sic feci. Vidi enim inter spolia pallium Araceum (i. Babylonicum) unum optimum, & ducentos siclos argenti, & linguam auri pondo quinquaginta siclorum, eaque concupiscens abstuli; & ecce ipsa sunt absconsa sub terra in medio tabernaculorum meorum, & argentum sub iis est. Misit itaque Josue nuntios, qui venerunt ad tabernaculum; & ecce illud absconditum erat in tabernaculo, & argentum sub eo. Et sumpsientes ea de medio tabernaculi, attulerunt ea ad Josue & ad congregationem filiorum Israel, & posuerunt ea coram Deo. Et tulit Josue Achanem filium Zareh, & argentum, & pallium, & linguam auri, & filios ejus, ac filias ejus, & boves ejus, & asinos ejus, & oves illius, & tentorium ejus, & quidquid ejus erat, omnibus filiis Israel comitantibus cum, & ascendere fecerunt eos ad turrem vituperii. Et ait Josue, Cur vituperásti nos? vituperet te Deus in hac die: & lapidaverunt eum omnes filii Israel lapidibus, ipsum, & filios ejus, & boves illius, & combusserunt eos igni, & obruerunt eos lapidibus. Et erexerunt super eum acervum lapidis magnum usque ad hunc diem: & recessit Deus ab atrocitate furoris sui. Propterea vocatum est nomen illius loci, Turris vituperii, usque ad hanc diem.

CAP. VIII.

ET dixit Deus ad Josue, Ne metuas, neq; extimescas: Talle tecum omnes viros bellatores, & surge, ascende ad Aai: & vide, jam dedi in manum tuam Regem Aai, & populum ejus, & terram ejus, regionemque ipsius. Fac illi & regi ejus, quemadmodum fecisti Jericho & regi ejus: verùm cuncta spolia ejus & jumenta ejus erunt in prædam vobis. Et pone tibi insidias à tergo urbis. Surrexit ergò Josue, omnesque viri bellatores, & accinxerunt se ad ascendendum in Aai, & elegit Josue triginta millia virorum gigantium magnanimorum, & misit illos noctu. Præcepitque eis, ac dixit illis, Estote vos insidiantes civitati à tergo ipsius: ne distetis ab ea multùm, sed eritis omnes parati. Ego verò, & omnes viri qui mecum erunt, accedemus ad urbem. Eritque, quum ipsi egredientur in occursum nostrum sicuti vice primâ, fugiemus ante eos;

ספר יהושע : ח

: dicent Quia .urbe ab eos *nos evellere usque* nos post egredientur Et
6 וְיִצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הַתִּיקְנוּ אוֹתָם מִן־הָעִיר כִּי יֹאמְרוּ
vos Et *.eerũ aspectũ* ad fugiem⁹ & ,*prima in* ut *nostros cõspectũ* ad *fugientes*
7 נָסִים לְפָנֵינוּ כָּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה וְנַסְנוּ לְפָנֵיהֶם : וְאַתֶּם
Dominus eam *dabit* Et *.civitatem* expelletis & ,insidiis ex surgetis
תָּקֻמוּ מֵהָאוֹרֵב וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר וּנְתָנָהּ יְהוָה
,civitatem *vos comprehendere circa* erit Et *.vestra* manu in vester Deus
8 אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם : וְהָיָה כְּתָפְשְׂכֶם אֶת־הָעִיר
,Videte .facietis Domini verbum juxta , igni in civitatem succendetis
תַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ כִּדְבַר יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ
, insidias ad *iverunt* & , Jehosuah eos misit Et *.vobis* præcepi
9 צִוִּיתִי אֶתְכֶם : וַיִּשְׁלָחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלְכוּ אֶל־הַמַּאְרָב
permɛ̃sit Et .Hai *mari à* Hai inter & , Bethel inter manserunt &
וַיֵּשְׁבוּ בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעָי וְיָלֶן
,mane Jehosuah *manicavit* Et .populi medio in illa nocte in Jehosuah
10 יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם : וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר
.Hai in *populi facies ad* Israel senes &,ipse ascendit & ,populum *visitavit* &
וַיִּפְקֹד אֶת־הָעָם וַיַּעַל הוּא וּזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הָעָם הָעִי :
venerũt &,*accesserunt* & ascenderũt,secum qui *belli* populus omnis Et
11 וְכָל־הָעָם הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ וַיִּגְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ
,eã inter vallis & :Hai ipsi aquilone ab sunt castrametati & : civitatẽ cõtra
נֶגֶד הָעִיר וַיַּחֲנוּ מִצָּפוֹן לָעָי וְהַגַּי בֵּינָיו
insidias eos posuit &,virorum millia quinque circiter *cepit* Et .Hai inter &
12 וּבֵין הָעִי : וַיִּקַּח כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיָּשֶׂם אֹתָם אֹרֵב
populus posuerunt Et .civitati ipsi *mari à* Hai inter & ,Bethel inter
13 בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעִיר : וַיָּשִׂימוּ הָעָם
mari à ejus *calcem* & ,civitati ipsi aquilone ab quæ *castrametationẽ omnem*
אֶת כָּל־הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לָעִיר וְאֶת־עֲקֻבּוֹ מִיָּם
fuit Et .vallis medium in illa nocte in Jehosuah *vit* & ,civitati ipsi
14 לָעִיר וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֲמֶק : וַיְהִי
civitatis homines sunt egressi &,*manicarũt* &,festinarũt & ,Hai *regem videre ut*
כִּרְאוֹת מֶלֶךְ הָעַי וַיְמַהֲרוּ וַיַּשְׁכִּימוּ וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי־הָעִיר
statutũ tẽp⁹ ad ej⁹ populus omnis &,ipse ,prælium ad Israel occursum in
לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמּוֹעֵד
.civitatis tergo à sibi *insidians quia novit non ipse* & : *planitici faciei* ad
לִפְנֵי הָעֲרָבָה וְהוּא לֹא יָדַע כִּי־אוֹרֵב לוֹ מֵאַחֲרֵי הָעִיר :
vis fugerunt & *;eorũ faciles* ad Israel omnis & Jehosuah sunt *percussi* Et
15 וַיִּנָּגְפוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵיהֶם וַיָּנֻסוּ דֶּרֶךְ
persequendo civitate in qui populus omnis sunt vociferati Et *.deserti*
16 הַמִּדְבָּר : וַיִּזָּעֲקוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בָּעִיר לִרְדֹּף
.civitate à sunt evulsi & ; Jehosuah post sunt persecuti & : eos post
אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַיִּנָּתְקוּ מִן־הָעִיר :
post sint egressi non qui ,Bethel & ,*Hai in* vir est relictus non Et
17 וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ בָּעַי וּבֵית אֵל אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אַחֲרֵי
.Israel post sunt persecuti &,apertam civitatem reliquerunt & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיַּעַזְבוּ אֶת־הָעִיר פְּתוּחָה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל :
18 tua manu in quæ *hasta in* Extende : Jehosuah ad Dominus dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ נְטֵה בַכִּידוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדְךָ
quæ *hasta in* Jehosuah extendit Et .eam dabo tua manu in quia ;Hai *ad*
19 אֶל־הָעַי כִּי בְיָדְךָ אֶתְּנֶנָּה וַיֵּט יְהוֹשֻׁעַ בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־
,suo loco è festinanter *surrexit insidiator* Et .civitatem *ad* sua manu in
בְּיָדוֹ אֶל־הָעִיר : וְהָאוֹרֵב קָם מְהֵרָה מִמְּקוֹמוֹ
:eã ceperũt atque,civitatẽ ad venerũt &;suã manũ *extendere ut* cucurrerunt &
וַיָּרוּצוּ כְּנָטוֹתוֹ יָדוֹ וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיִּלְכְּדוּהָ
viri se verterunt Et .igni *in* civitatem succenderunt & ,festinaverunt &
20 וַיְמַהֲרוּ וַיַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ : וַיִּפֶן אַנְשֵׁי
,cœlos ad civitatis fumus ascendebat ecce &,viderunt & ,se post *Hai*
הָעַי אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה עָלָה־עְשַׁן הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה
fugiens populus & : illuc & huc fugiendũ ad *manum* eis *in fuit* non &
וְלֹא־הָיָה בָהֶם יָדַיִם לָנוּס הֵנָּה וְהֵנָּה וְהָעָם הַנָּס
.persequentem ad est conversus,desertum in
הַמִּדְבָּר נֶהְפָּךְ אֶל־הָרוֹדֵף :

Versio VUL. LAT.

6 Donec persequentes ab urbe longiùs protrahantur : putabunt enim nos fugere sicut
7 priùs. Nobis ergò fugientib⁹, & illis persequentib⁹, consurgetis de insidiis, & vastabitis civitatem : tradétq; eam Dñs De⁹ vester in manus vestras.
8 Cúmq; ceperitis , succendite eam, & sic omnia facietis, ut
9 jussi. Dimisitque eos, & perrexerunt ad locũ insidiarum, sederúntque inter Bethel & Hai,ad Occidentalem plagam urbis Hai : Josue autem nocte illâ in medio mansit populi;
10 Surgénsq; diluculò recensuit socios, & ascendit cum senioribus in fronte exercitús, vallatus auxilio pugnatorum.
11 Cúmque venissent & ascendissent ex adverso civitatis, steterunt ad Septentrionalem urbis plagam , inter quam &
12 eos erat vallis media. Quinq; autem millia viros elegerat,& posuerat in insidiis inter Bethel & Hai, ex Occidentali
13 parte ejusdé civitatis : Omnis verò reliquus exercitus ad Aquilonẽ aciem dirigebat,ita ut novissimi illius multitudinis Occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergò Josue nocte illâ, & stetit in
14 vallis medio. Quod cùm vidisset rex Hai,festinavit manè, & egressus est cum omni exercitu civitatis, direxítq; aciem contra desertum, ignorans quòd post tergum laterent insidiæ. Josue verò &
15 omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, & fugientes per solitudinis viam. At
16 illi vociferantes pariter, & se mutuò cohortantes persecuti sunt eos. Cúmq; recessissent à
17 civitate, Et ne unus quidem in urbe Hai & Bethel remansisset, qui non persequeretur Israel, (sicut eruperant, aperta oppida relinquentes,) Dixit
18 Dominus ad Josue, Leva clypeum, qui in manu tua est, contra urbem Hai , quoniam
19 tibi tradam eam. Cùmq; elevâsset clypeum ex adverso civitatis, insidiæ , quæ latebant, surrexerunt confestim : & pergentes ad civitatem, ceperunt , & succenderunt
20 eam. Viri autem civitatis, qui persequebantur Josue, respicientes & videntes fumũ urbis ad cœlũ usque conscendere, non potuerunt ultrà huc illúcque diffugere: præsertim cùm hi qui simulaverant fugam, & tendebant ad solitudinem , contrà persequentes fortissimè restitissent.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν ὀπίσω ἡμῶν, (ϑ) ἀποσπάσομεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως· καὶ ἐροῦσι, Φεύγουσιν οὗτοι ἀπὸ προσώπου ἡμῶν, ὃν τρόπον καὶ
7 ἔμπροσθεν. Ὑμεῖς δὲ ἐξαναστήσεσθε ἐκ τῆς ἐνέδρας, καὶ ποιεῖσθε εἰς τὴν πόλιν. Κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο (ι) ποιήσετε· ἰδοὺ ἐντέταλμαι ὑμῖν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύθησαν
8 εἰς τὴν ἔνεδραν· καὶ ἐνεκάθισαν ἀναμέσον Βαιθὴλ καὶ ἀναμέσον Γαΐ, ἀπὸ θαλάσσης τῆς Γαΐ. Καὶ ὀρθρίσας Ἰησοῦς τοπρωΐ, ἐπεσκέψατο τὸν λαόν.
10 καὶ ἀνέβησαν αὐτὸς καὶ οἱ (κ) πρεσβύτεροι κατὰ πρόσωπον τοῦ λαοῦ ὀπίσω Γαΐ.
11 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν. καὶ προεδόμβοι ἦλθον ἐξεναντίας τῆς πόλεως ἀπὸ ἀνατολῶν·
12 Καὶ τὰ ἔνεδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν (λ) βασιλεὺς Γαΐ, ἔσπευσε καὶ ἐξῆλθεν εἰς
14 συάντησιν αὐτοῖς ἐπ' εὐθείας εἰς τὸν πόλεμον, αὐτὸς, καὶ πᾶς ὁ (μ) λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς οὐκ ᾔδει, ὅτι ἔνεδρα αὐτῷ ὄπισθεν (ν) ὀπίσω τῆς
15 πόλεως. Καὶ εἶδε, καὶ ἀνεχώρησεν Ἰησοῦς (ξ) καὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
16 Καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ αὐτοὶ ἀπέρησαν ἀπὸ τῆς
17 πόλεως. Οὐ κατελείφθη οὐδεὶς ἐν τῇ Γαΐ, ὃς οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω (ο) Ἰσραήλ· καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν ἠνεῳγμένην, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω Ἰσραήλ.
18 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐν τῷ γαισῷ τῷ ἐν τῇ χειρί σου ὅτι τὴν πόλιν, (π) εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτήν· καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξαναστήσονται ἐν
19 τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. Καὶ ἐξέτεινεν (ρ) Ἰησοῦς τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὸν γαισὸν ὅτι τὴν πόλιν. καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξανέστησαν ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν· καὶ ἐξῆλθοσαν ὅτε ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, καὶ (σ) εἰσῆλθοσαν ὅτι τὴν πόλιν, καὶ κατελάβοντο αὐτήν· καὶ ἀπέσυντες ἐνέπρησαν τὴν πόλιν
20 ἐν πυρί. Καὶ περιβλέψαντες (τ) οἱ κάτοικοι Γαΐ εἰς τὰ ὀπίσω (υ) αὐτῶν, καὶ ἐπεφέρουν καπνὸν ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸν (φ) οὐρανόν· καὶ οὐκ ἔτι εἶχεν ποῦ φύγωσιν ὧδε ἢ ὧδε.

MS. A. (ϑ) ἀποσπάσομεν (ι) ποιήσατε· (κ) πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ κατὰ (λ) ὁ βασιλεὺς τῆς Γαΐ, (μ) λαὸς αὐτοῦ. (ν) ἀπὸ τῆ πόλεως ὀπίσω. Καὶ (ξ) καὶ πᾶς Ἰσραὴλ (ο) Ἰσραήλ. * Καὶ εἶπεν κύριος (π) ὅτι εἰς τὴν χεῖρά Ϛου (ρ) Ἰησοῦς τὸν γαισὸν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν (σ) εἰσῆλθον εἰς τὴν (τ) οἱ κατοικοῦντες (υ) αὐτῆ, ἑώρων ἀναβαίνοντα τὸν καπνὸν τῆς πόλεως (φ) ὐρανόν. * Καὶ μεταβαλόμενοι

Et cùm exierint post nos; abducemus illos à civitate: & dicent, Fugiunt hi à facie nostra, sicut & (e) anteà. Vos autem exurgetis de insidiis: & ibitis in (f) civitatem. Secundùm verbum istud facietis: Ecce præcepi vobis. Et misit eos Jesus & iverunt ad insidias: & insederunt inter Bæthel & inter Gai, à mari ipsius (g) Gai. Et surgens Jesus manè recognovit populum. Et ascenderunt ipse & seniores ad faciem populi super Gai. Et omnis populus bellator cum eo ascenderunt. Et pergentes venerunt ex adverso civitatis ab Oriente: Et insidiæ (h) civitatis à Mari. Et factum est ut vidit rex Gai; festinavit (i) & exiit in occursum eis vetũ in prælium, ipse, & omnis populus qui cum eo. Et ipse non sciebat, quia insidiæ sibi sunt post civitatem. Et vidit, & recessit Jesus, & Israel à facie (k) eorum. Et persequuti sunt post filios Israel: & ipsi absceſſerunt à civitate. Non remansit quisquam in (l) Gai, qui non persequeretur post Israel: Et reliquerunt civitatem apertam, & persequuti sunt post Israel. Et dixit Dominus ad Jesum, Extende manum tuam in (m) gæso, quod in manu tua, contra civitatem: in manus enim tuas tradidi eam: & insidiæ exurgent velociter de loco suo. Et extendit Iesus manum suam, gæsum in civitatem. Et insidiæ surrexerunt velociter de loco suo; et exierunt, quando extendit manum: et intraverunt in civitatem, et ceperunt eam: et festinantes incenderunt civitatem in igni. Et circumspicientes habitatores Gai in posteriora sua, et spectabant fumum ascendentem de civitate in cœlum: et non ultrà habebant, quò fugerent, huc (n) vel huc.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 וְיִפְקוּן בַּתְרָנָא עַד דְּנַנְדֵּר יַתְהוֹן מִן קִרְתָּא אֲרֵי יֵימְרוּן תְּבִירִין קָדָמָנָא כְּדִבְקַדְמֵיתָא וְנִפְדֵּ
7 קֳדָמֵי הוֹן : וְאַתּוּן תְּקוּמוּן מְכַמְנָא וְתָתְרְכוּן יַת קִרְתָּא וְיִמְסְרִנַּהּ יְיָ אֱלָהְכוֹן בִּידְכוֹן : וִיהֵי
8 כְּמֵימְחַדְכוֹן יַת קִרְתָּא תְּדַלְקוּן יַת קִרְתָּא בְּנוּרָא כְּפִתְגָמָא דְיָי תַּעְבְּדוּן חֲזוּ דְּפַקְדִית יַתְכוֹן :
9 יְשַׁלְחִנּוּן יְהוֹשֻׁעַ וְאָזְלוּ לְכַמְנָא וְיִתְיְבוּ בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין עַי מַעְרַב לָעַי וּבֵת יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילְיָא
10 הַהוּא בְּנוֹ עַמָּא : וְאַקְדִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וּמְנָא יַת עַמָּא וְסָלִיק הוּא וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם עַמָּא
11 לָעַי : וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא דְעִמֵּיהּ סְלִיקוּ וְאִתְקָרְבוּ וְאָתוֹ לָקְבֵל קִרְתָּא וְשָׁרָא מִצְּפּוֹנָא לָעַי
12 וְחֵילְתָא בֵּינוֹהִי וּבֵין עָי : וּדְבַר כְּחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא וְשַׁוִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין עָי
13 מַעְרַב לָעָי : וְשַׁוִּיאוּ עַמָּא יַת כָּל מַשְׁרְיָתָא דְמִצְּפּוֹנָא לְקִרְתָּא וְיַת כְּמִנֵּיהּ מַעְרַב לְקִרְתָּא
14 וְאָזַל יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילְיָא הַהִיא בְּנוֹ מֵישָׁרָא : וַהֲוָה כַּד חֲזָא מַלְכָּא דְעָי וְאוֹחִיאוּ וְאַקְדִּימוּ וּנְפַקוּ
אֲנְשֵׁי קִרְתָּא לְקֳדָמוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַגָּחָא קְרָבָא הוּא וְכָל עַמֵּיהּ לְזִמְנָא דְמִתְקַן לֵיהּ לְקֳדָם
15 מֵישְׁרָא וּלָא יְדָעִין אֲרֵי כְּמָנָא לְהוֹן מֵאֲחוֹרֵי קִרְתָּא : וְאִתְבְּרוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל
16 קֳדָמֵיהוֹן וְאַפְּכוּ לְאוֹרַח מַדְבְּרָא : וְאִתְכְּנִישׁוּ כָּל עַמָּא דִי בְקִרְתָּא בְּעֵי לְמִרְדַּף בַּתְרֵיהוֹן
17 וּרְדָפוּ בְּתַר יְהוֹשֻׁעַ וְאִתְנַגִּידוּ מִן קִרְתָּא : וְלָא אִשְׁתְּאַר אֱנָשׁ בְּעַי וּבֵית אֵל דְּלָא נְפַקוּ בְּתַר
יִשְׂרָאֵל וְשַׁבְקוּ יַת קִרְתָּא כַּד פְּתִיחָא וּרְדָפוּ בְּתַר יִשְׂרָאֵל : וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ אֲרֵים בְּרֻמְחָא
18 דִי בִידָךְ עַל עַי אֲרֵי בִידָךְ אֶמְסְרִנַּהּ וַאֲרִים יְהוֹשֻׁעַ בְּרוּמְחָא דְבִידֵיהּ עַל קִרְתָּא : וּכְמָנָא קָם
בְּפִרְיַע מֵאֲתָרֵיהּ וּרְהַטוּ כַּד אֲרִים יְדֵיהּ וְעָלוּ לְקִרְתָּא וְכַבְּשׁוּהָא וְאוֹחִיאוּ וְאַדְלִיקוּ יַת קִרְתָּא
19 בְּנוּרָא : וְאִתְפְּנִיאוּ אֱנְשֵׁי עַי לְאָחוֹרֵיהוֹן וְחָזוּ וְהָא סְלִיק תְּנָנָא דְקִרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא וְלָא
הֲוָה בְהוֹן חֵילָא לְמֶעְרַק לְכָא וּלְכָא וְעַמָּא דְאַפֵּיךְ לְמַדְבְּרָא אִתְחֲזַר עַל רָדְפָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et egredientur post nos, quoad extrahamus eos ab urbe: nam dicent, Fracti ante nos sicut in initio: et vertemus [terga] ante eos. Et vos surgetis ex insidiis, et extirpabitis *urbem*; et tradet eam Dominus Deus vester in manus vestras. Et erit cùm ceperitis vos urbem, incendetis urbem igne: juxta verbũ Domini facietis: videte, quod jussi vobis. Et misit eos Josue, et venerunt ad insidias, et sederunt inter Bethel et inter Ghay ad occasum Ghay: et pernoctavit Josue in nocte illâ in medio populi. Et anticipavit Josue in aurora, et numeravit populum, et ascendit ipse et seniores Israel ante populum ad Ghay. Et omnis populus bellatores, qui cum ipso, ascenderunt, et appropinquaverunt, et venerunt è regione urbis, et posuerunt à Septentrione Ghay; et vallis inter ipsum et inter Ghay. Et accepit quasi quinq; millia virorum, et posuit eos insidias inter Bethel et inter Ghay ad occasum Ghay. Et posuerunt populus omnia castra quæ à Septentrione urbi, et insidias ejus, ad occasum urbis; et ambulavit Josue in nocte illâ in media valle. Et fuit, cùm vidit rex Ghay, et festinaverunt, et anticipaverunt; et egressi sunt viri urbis in occursum Israel ad ineundum prælium, ipse & omnis populus ejus ad tempus constitutum ei, ante planiciem; et ipsi non noverunt, φ insidiæ illis à posteriorib⁹ urbis. Et confregerunt se Josue & omnis Israel ante eos, et verterunt se versus *viam deserti*. Et congregati sunt omnis populus qui in *urbe* Ghay ad sequendũ post eos, et secuti sunt post Josue; et protracti sunt ex urbe. Et non relictus est homo in Ghay & Bethel, qui non prodiret post Israel; et deseruerunt urbem ut apertam, & secuti sunt post Israel. Et dixit Dñs ad Josue: Eleva in hastâ, quæ in manu tuâ, super Ghay; quia in manum tuam tradam eam: et elevavit Josue in hastâ quæ in manu ejus, adversus urbem. Et insidiæ surrexerunt in festinatione de loco suo, et cucurrerunt cùm elevavit manum suam; et ascenderunt in urbem, et subegerunt eam; et festinaverunt, et incenderunt urbẽ in igne. Et respexerunt viri Ghay retro se, & viderunt, & ecce ascendens fumus ex urbe ad cœlum usque, et non fuit in eis virtus ad fugiendum huc et illuc; & populus qui verterat se in desertum, rediit contra persecutorem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 *ونعدم خلفنا حتى نقطعهم من المدينة لانهم يقولون هم منهزمين منا مثل الدفعة الاولى.
7 فانتم تقومون من الكمين وتستولون المدينة لان الله قد سلمها بايديكم. * واذا
8 اخذتم المدينة احرقوها بالنار كما امر الله تعملون. انظروا قد امرتكم. *وارسلهم
9 يوشع فمضوا الى الكمين واقاموا بين بيت ايل وبين مدينة العي من غربي المدينة. وبات
10 يوشع تلك الليلة مع القوم. * وادلج يوشع باكرا واحصى القوم. وصعد هو وشيوخ بني
11 اسرائيل امام القوم الى العي. * وجميع رجال الحرب الذين معه صعدوا وتقدموا وصاروا قريبا الى المدينة.
12 وحصلوا من شرقي العي. والوهدة بينهم وبينها. * واخذ نحو خمسة آلاف رجل. وجعلهم كمينا
13 بين بيت ايل وبين العي من غربي المدينة. * وجعل القوم جميع العسكر الذي معه على شرقي
14 المدينة. وساقته من غربيها. وسار يوشع في ذلك الليل في وسط المرج. *وعندما نظرهم ملك العي
ووقومه. اسرعوا وبكروا وخرجوا للقائهم للحرب لوقت المعاد قدام السبخة. وهو ما علم ان الكمين
15 له وراء المدينة. * فانهزم يوشع بن نون وجميع بني اسرائيل قدامهم. وهربوا طريق البرية.
16 * فصاح جميع من في المدينة. وطردوا وراءهم وورى يوشع. * الى ان بعدوا من المدينة. *ولم
17 يبق احد في العي وفي بيت ايل الذي قدامها. الا خرجوا وري بني اسرائيل. وبركوا المدينة مفتوحة.
18 وطردوا وراءهم. *فقال الله ليوشع. امدد بالمزراق الذي بيدك الى العي. فاني اليك اسلمها. فمد
19 يوشع بالمزراق الذي بيده الى المدينة. *والكمين قام من ساعته من موضعه عندما مد يده.
20 واسرعوا ودخلوا المدينة وملكوها. وابادوا اهلها. وصرموا المدينة بالنار. فالتفتوا رجال العي وراءهم
ونظروا. واذا قد صعد دخان المدينة الى نحو السماء. * فلم يبق فيهم حصة للهروب الى مكان.
والقوم الذين كانوا اعطوا الهربة الى البرية انقلبوا عليهم. *

Et exeuntes post nos insequentur nos ex urbe : dicent enim, Fugiunt illi à conspectu nostro ut antea. Vos verò consurgite ex insidiis vestris, urbemque interficite : nam tradet eam Dominus Deus vester in manus vestras. Cúmque obtinueritis urbem, incendite eam igne, & juxta verbum Domini facite : videte autem quòd præcepi vobis. Dimisit ergò illos Jesus, abieruntque ad locum insidiarum, & manserunt inter Beth-il & Aai ab Occidentali parte urbis : mansit autem Jesus nocte illâ in medio populi. Et manè consurgens Jesus, recensuit populum, & ascendit ipse ac seniores Israel in Aai ante populum. Omnes quoque viri bellatores qui cum eo erant, ascenderunt; & accedentes ex adverso urbis, castrametati sunt ab Aquilonari parte Aai, & vallis interjecta erat inter ipsos & Aai. Et ducens Jesus quinque millia virorum, collocavit eos in insidiis inter Beth-il & Aai ab Occidua plaga urbis. Populum verò suum & universa castra ipsius, collocavit ad Aquilonarem plagam urbis, & custodes posticos ab Occidua plaga urbis, perrexitque Jesus nocte illâ in medio populi. Quòd cùm vidisset rex Aai, festinavit; & surgentes egressi sunt cives urbis in occursum Israelis, *ita ut* universus populus Aai esset in planitie : ignorabat autem iste populus insidias sibi paratas à tergo urbis. Dispersérunt autem se Jesus & universus Israel à conspectu eorum, ut fugerent per viâ solitudinis. Et exclamavit universus populus Aai ut insequerentur eos : insecutique Jesum, vacuam dimisérunt urbem, Nemine remanente in Aai et Beth-il, qui non egressus esset post Israelem : & relinquentes urbem apertam, insecuti sunt Israelem. Et ait Dominus ad Jesum, Eleva lanceam quæ in manu tua est, contra Aai, quoniam in manus tuas tradidi eam : levavitque Jesus lanceam quam manu tenebat adversùs urbem; Et insidiæ illæ surgentes illico de loco suo, tantâ accurrerunt promptitudine, quantâ manum verfares; et urbem ingressi obtinuerunt eam, & festinantes incenderunt urbem igne. Porrò cives Aai retrò conversi viderunt fumum urbis suæ ad cœlum usque ascendentem; nec manente eis facultate fugiendi huc & illuc, populus Israeliticus qui per desertum fugiebat, convertit se in persecutores suos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * ويخرجون وراءنا الى ان نبعدهم من المدينة. ويقولون * هم منهزمين منا مثل الدفعة الاولى. *
7 وسوف نهرب قدامهم * وانتم تقومون من الكمين وتستاصلون المدينة. لان الله قد سلمها بايديكم.
8 * فتكون عند ما تملكوها تحرقوها بالنار. مثل ما امر الله تفعلون. انظروا قد امرتكم. * وارسلهم
9 يوشع. وساروا الى الكمين. * ونزلوا بين بيت ايل وبين مدينة العي من غربي المدينة. وبات يوشع
10 في تلك الليلة مع القوم. * وادلج يوشع باكرا واحصى القوم. وصعد هو وشيوخ بني اسرائيل
11 قدامهم الى العي. * وجميع رجال الحرب الذين معه صعدوا وتقدموا وصاروا قريبا الى المدينة.
12 وحصلوا من شرقي العي. والوهدة بينهم وبينها. * واخذ نحو خمسة آلاف رجل. وجعلهم كمينا
13 بين بيت ايل وبين العي من غربي المدينة. * وجعل القوم جميع العسكر الذي معه على شرقي
14 المدينة. وساقته من غربيها. وسار يوشع في ذلك الليل في وسط المرج. * وعند ما نظرهم ملك العي
وقومه. اسرعوا وبكروا وخرجوا للقائهم للحرب لوقت المعاد قدام السبخة. وهو ما علم ان الكمين
15 له وراء المدينة. * فانهزم يوشع بن نون وجميع بني اسرائيل قدامهم. وهربوا طريق البرية.
16 * فصاح جميع من في المدينة. وطردوا وراءهم وورى يوشع. * الى ان بعدوا من المدينة. *ولم
17 يبق احد في العي وفي بيت ايل الذي قدامها. الا خرجوا وري بني اسرائيل. وبركوا المدينة مفتوحة.
18 وطردوا وراءهم. *فقال الله ليوشع. امدد بالمزراق الذي بيدك الى العي. فاني اليك اسلمها. فمد
19 يوشع بالمزراق الذي بيده الى المدينة. *والكمين قام من ساعته من موضعه عند ما مد يده.
20 واسرعوا ودخلوا المدينة وملكوها. وابادوا اهلها. وصرموا المدينة بالنار. فالتفتوا رجال العي وراءهم
ونظروا. واذا قد صعد دخان المدينة الى نحو السماء. * فلم يبق فيهم حصة للهروب الى مكان.
والقوم الذين كانوا اعطوا الهربة الى البرية انقلبوا عليهم. *

Et exibunt post nos, donec removeamus eos ab urbe : dicentque, Hi fugiunt à nobis sicuti vice primâ; & quidem fugiemus ante eos. Vos autè surgetis ex insidiis, & extirpabitis civitatè, quia Deus jam tradidit eam in manus vestras. Cæterùm, quum potieminì ejus, comburetis eam igni : sicuti præcepit Deus, facietis. Videte, jam præcepi vobis. Et misit eos Iosue, abieruntq; ad insidias, & castrametati sunt inter Beth-il & inter urbem Aai, ab Occidentali parte urbis : & pernoctavit Iosue in illa nocte cum populo. Surgens autem Iosue diluculo, visitavit populũ, ascenditque ipse & seniores filiorũ Israel ante eos ad Aai : Et omnes viri bellatores qui cum eo erant, ascenderunt, & accedentes venerunt prope urbe, steteruntq; ab Orientali parte Aai; & vallis erat inter ipsos & inter eam. Assumensq; fere quinq; millia virorũ, posuit eos insidias inter Beth-il, & inter Aai, ab Occidentali parte urbis. Populũ verò, omne scilicet exercitũ qui cum eo erat, collocavit ad Orientalẽ plagã urbis, & posthemũ ejus agmen ab Occidentali parte ipsius : perrexitque Iosue illâ nocte in medium prati. Quũ ergò vidisset eos rex Aai ac populus ipsius, festinantes ac properantes exierunt in occursũ eorum ad pugnã tempore statuto, ante planitiem : & ipse nesciebat insidias sibi latere à tergo urbis. Terga autẽ dederunt Iosue filius Nun & omnes filii Israel ante eos, & fugerunt versùs solitudinẽ. Et proclamaverunt simul omnes qui erant in urbe, & persecuti sunt eos & Iosue, ita ut recessérint ab urbe, Neq; remanserit quisquam in Aai & in Beth-il quæ erat è regione illius, qui non exierit post filios Israel; & relictâ urbe apertâ, persecuti sunt illos. Dixit autè Deus ad Iosue, Extende lanceã quæ est in manu tua, versùs Aai; nãtibi tradã illã : Extenditq; Iosue lanceam quæ erat in manu ejus, versùs civitatem; Et insidiæ surrexerunt illico de loco suo, quũ extendísset manũ suã, & properantes ingressi sunt urbẽ, & potiti sunt ejus, & perexerunt cives ejus, atq; succenderunt urbẽ igni. Conversi autẽ viri Aai post se, viderunt, & ecce ascenderat fumus civitatis ad cœlũ usque, & non manśit in eis facultas fugiendi in locũ ullum, nam populus qui se dederat fugæ ad solitudinem, versus est in eos.

ספר יהושע : ח

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

civitatem *insidiator* cepissẽt quòd viderunt Israel omnis & Jehosuah Et
21 וַיְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־לָכַד הָאֹרֵב אֶת־הָעִיר
.Hai viros percusserũt &, sunt reversi & ,civitatis fumus ascẽdisset quòd &
וְכִי עָלָה עָשַׁן הָעִיר וַיָּשֻׁבוּ וַיַּכּוּ אֶת־אַנְשֵׁי הָעַי׃
medio in Israeli fuerũt &: eorũ occursum in civitate de sunt egressi illi Et
22 וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר לִקְרָאתָם וַיִּהְיוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ
eis remansũt non usquequo eos percusserũt &: inde illi & ,hinc isti
אֵלֶּה מִזֶּה וְאֵלֶּה מִזֶּה וַיַּכּוּ אוֹתָם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לָהֶם
eũ fecerũt accedere &, vivũ cõprehẽderũt Hai Regemque evasor &, superstes
23 שָׂרִיד וּפָלִיט׃ וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּפְשׂוּ חַי וַיַּקְרִבוּ אֹתוֹ
habitatores omnes occidere Israel *complere juxta* fuit Et .Jehosuah ad
24 אֶל־יְהוֹשֻׁעַ׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי
ipsi omnes cecidisset &, *eo in* eos fuerãt persecuti quo deserto in agro in, Hai
הָעַי בַּשָּׂדֶה בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָדְפוּם וַיִּפְּלוּ כֻלָּם
,Hai ad Israel omnis sunt reversi & ,*eos consumi usque* ,gladii *os ad*
24 לְפִי־חָרֶב עַד־תֻּמָּם וַיָּשֻׁבוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הָעַי
illa die in *cadentes* omnes *fuit* Et .gladii *os ad* eam percusserunt &
25 וַיַּכּוּ אֹתָהּ לְפִי־חָרֶב׃ וַיְהִי כָּל־הַנֹּפְלִים בַּיּוֹם הַהוּא
.Hai viri omnes ,*mille* duodecim mulierem ad usque & viro à
מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף כֹּל אַנְשֵׁי הָעָי׃
25 donec ,lancea in extenderat quam suã manũ *convertit* non Jehosuah Et
26 וִיהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד אֲשֶׁר
spolium & animal Tantùm .Hai habitatores omnes interficeret
27 הֶחֱרִים אֶת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָי׃ רַק הַבְּהֵמָה וְשָׁלָל
quod Domini verbũ juxta ,Israel sibi sunt prædati ejus civitatis
הָעִיר הַהִיא בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
eam posuit & ,Hai Jehosuah succendit Et .Jehosuah præcepit
28 צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ׃ וַיִּשְׂרֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעַי וַיְשִׂימֶהָ
Hai regem Et .hanc diem ad usque desolationem ,*seculi* tumulum
29 תֵּל־עוֹלָם שְׁמָמָה׃ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי
præcepit ,*solem ingredi circa* Et .*vesperæ* tẽpus ad usque ligno *super* suspẽdit
תָּלָה עַל־הָעֵץ עַד־עֵת הָעֶרֶב וּכְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה
illud projecerunt & ,ligno de ejus cadaver *fecerunt descendere* & ,Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ וְיוֹרִידוּ אֶת־נִבְלָתוֹ מִן־הָעֵץ וְיַשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ
lapidum acervum illud super statuerunt & ,civitatis portæ ostium ad
אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים
Domino altare Jehosuah ædificavit Tunc .hanc diem ad usque, grandem
30 גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה
servus Moseh præcepit Quemadmodũ .Hebal monte in ,Israel Deo
31 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל׃ כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־
altare ,Moseh legis libro in scriptũ secundũ Israel filiis Domini
יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבַּח
immolarũt &, ferrum *eos super* fecẽt elevare non quos ,*integrorum lapidum*
אַבְנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא־הֵנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל וַיַּעֲלוּ
.pacifica sacrificaverunt & ,Domino *ascensiones* illud super
עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים׃
legis *duplicationem* lapidibus *super* ibi scripsit Et
32 וַיִּכְתֹּב־שָׁם עַל־הָאֲבָנִים אֵת מִשְׁנֵה תּוֹרַת
Israel omnis Et .Israel *filiorum facies ad* scripsit quod ,Moseh
33 מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל
inde & ,hinc *stantes* ejus judices & ,præfecti & ,ejus seniores &
וְזִקְנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטָיו עֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה
fœderis arcam portantibus Levitis sacerdotibus coram arcam ad
לָאָרוֹן נֶגֶד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־
montis regione è ejus Medietas .indigena sic peregrin⁹ sicut ,Domini
יְהוָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח חֲצִיוֹ אֶל־מוּל הַר־
quemadmodum ,Hebal *montis regione* è ejus medietas & ,Gherizim
גְּרִזִּים וַחֲצִיוֹ אֶל־מוּל הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר
Israel populo *benedicendum ad* ,DOMINI servus Moseh præcepit
צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל
prima in
בָּרִאשֹׁנָה׃

Vidénsq; Josue & omnis Israel & capta esset civitas, & 22
fum⁹ urbis ascenderet, revers⁹ percussit viros Hai. Siquidẽ & illi qui ceperãt & succenderãt civitatẽ, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire cœperunt. Cùm ergò ex utraq; parte adversarii cæderentur, ita ut null⁹ de tanta multitudine salvaretur, Regẽ quoq; urbis Hai apprehenderunt viventẽ, & obtulerunt Josue. Igitur omnib⁹ interfectis, qui Israelẽ ad deserta tendentẽ fuerant pſecuti, & in eodẽ loco gladio corruentib⁹, reversi filii Israel percusserunt civitatẽ. Erant autẽ qui in eodẽ die conciderant, à viro usq; ad mulierem, duodecim millia hominũ, omnes urbis Hai. Josue verò nõ contraxit manũ, quã in sublime porrexerat, tenens clypeũ, donec interficerentur omnes inhabitatores Hai. Jumenta autẽ et prædã civitatis diviserũt sibi filii Israel, sicut præceperat Domin⁹ Josue. Qui succendit urbẽ, & fecit eam tumulũ sempiternũ. Regẽ quoq; ej⁹ suspendit in patibulo, usque ad vesperã & Solis occasũ. Præcepitq; Josue, & deposuerunt cadaver ejus de cruce; projecerúntq; in ipso introitu civitatis, congestoq; super eũ magno acervo lapidum, qui permanet usque in præsentẽ diẽ. Tunc ædificavit Josue altare Dño Deo Israel in monte Hebal: Sicut præceperat Moyses famulus Dñi filiis Israel, & scriptum est in volumine legis Moysi: Altare verò de lapidib⁹ impolitis, quos ferrũ non tetigit: & obtulit super eo holocausta Domino, immolavitq; pacificas victimas. Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, q⁹ ille digesserat coram filiis Israel. Omnis autem populus, & majores natu, ducésque ac judices stabant ex utraque parte arcæ, in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini, ut advena ita & indigena. Media pars eorũ juxta montẽ Garizim, et media juxta montẽ Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et primùm quidem benedixit populo Israel.

21 Καὶ Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ εἶδον, ὅτι ἥλαλον τὰ ἐνέδρα τῆς πόλιν, καὶ ὅτι ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς πόλεως εἰς τὸ ἔρημον· καὶ μεταβεβλημένοι, ἐπάταξαν τοὺς ἄνδρας τῆς Γαί. 22 Καὶ ὅτοι (χ) ἐξῆλθοῦ ἐκ τῆς πόλεως εἰς συάντησιν. καὶ ἐγενήθη ἀναμέσον τῆς παρεμβολῆς, ὅτοι ἐντεῦθεν καὶ ὅτοι ἐνθεῦθεν. καὶ (ψ) ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῆ σωζομένον καὶ διαφεύγοντα. 23 Καὶ τὸν βασιλέα τῆς Γαὶ ζωγρήσαντες ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Ἰησοῦν. 24 Καὶ ὡς ἐπαύσαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀποκτείνοντες πάντας τοὺς (ω) ἐν τῇ Γαὶ, καὶ τοὺς ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ ἐν τῷ (α) ὄρει ἐπὶ τῆς καταδάσεως, ἧ κατεδίωξαν (β) αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς εἰς τέλος, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς εἰς Γαὶ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομφαίας. 25 Καὶ ἐγένηθησαν οἱ πεσόντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς, δώδεκα χιλιάδες, πάντας τοὺς κατοικοῦντας Γαί. (γ) Πλὴν τῶν κτηνῶν τῆ ἐν τῇ (δ) πόλει πάντα, ἃ ἐσκυλοτόμευσαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ Ἰησοῦ. 28 Καὶ ἐνεπύρισεν Ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρὶ κάμα αἰώνιον εἰς τὸν αἰῶνα ἔθηκεν αὐτὸ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 29 Καὶ τὸν βασιλέα τῆς Γαὶ ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου δίδυμον καὶ ὧν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἕως ἑσπέρας. καὶ ὡς δύνοντος τοῦ ἡλίου συνέταξεν Ἰησοῦς, καὶ (ε) καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτῶ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτὸ εἰς τὸν βόθρον. ὡς ἐπέθεσαν ἐπ' αὐτῶ σωρὸν λίθων, ὃς τὸν ἡμέρας (ζ) ταύτης.

MS. A. (χ) ἐξῆλθον (ψ) ἐπάταξεν (ω) ἐν τῇ Γαὶ, τοὺς (α) ὀρεῖ (β) αὐτοὺς ἕως εἰς (γ) Πλὴν τῶ κτηνῶν καὶ τῶ σκύλων (δ) πόλει ἐσκυλομάχησαν οἱ υἱοὶ (ε) καθεῖλον (ζ) ταύτης. 30 Τότε ᾠκοδόμησεν Ἰησοῦς θυσιαστήριον & sic deinceps à versu 30. seq. cap. usq; ad v. 35. τοῖς περιλύτοις τῆς περιοδομένοις τῷ Ἰσραὴλ. 1 Ὡς δὲ ἤκουσαν

ΚΕΦ. θ'.

1 Ὡς δὲ ἤκουσε (α) οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, οἱ ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ οἱ ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ παραλίᾳ τῆ θαλάσσης τῆ μεγάλης, καὶ οἱ πρὸς τῷ Ἀντιλιβάνῳ, καὶ οἱ (β) Χεταῖοι, καὶ οἱ Χαναναῖοι, καὶ οἱ Φερεζαῖοι, καὶ οἱ Εὐαῖοι, καὶ οἱ Ἰεβουσαῖοι, καὶ οἱ Ἀμορραῖοι, καὶ οἱ Γεργεσαῖοι, καὶ οἱ Ἰεβουσαῖοι, 2 Σωήλθοσ ὁλὶ τὸ αὐλὸ ἐκπολεμῆσαι Ἰησοῦν καὶ Ἰσραὴλ ἅμα (γ) πάντες. 30 Τότε ᾠκοδόμησεν Ἰησοῦς θυσιαστήριον (δ) κυείῳ τῷ θεῷ Ἰσραὴλ ἐν ὄρει Γαιβάλ· 31 Καθὸν ἐνετείλατο Μωυσῆς ὁ θεράπων κυείου τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καθὰ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωυσῆ, θυσιαστήριον λίθων ὁλοκλήρων, ἐφ' ὃς οὐκ ἐπεβλήθη σίδηρος· καὶ ἀνεβίβασεν ἐπεὶ ὁλοκαυτώματα (ε) κυείῳ, καὶ θυσίαν σωτηρίου. 32 Καὶ ἔγραψεν Ἰησοῦς ἐπὶ τῶν λίθων τὸ δευτερονόμιον νόμον (ζ) Μωυσῆ ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. 33 Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν, καὶ οἱ (η) δικασταὶ, καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν παρεπορεύοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κιβωτοῦ ἀπέναντι· καὶ οἱ (θ) ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἦσαν τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου. καὶ ὁ πρόσηλυτος καὶ ὁ αὐτόχθων, (ι) οἱ ἥμισυ μέρους πλησίον ὄρους Γαιζὶν, καὶ (κ) οἱ ἥμισυ μέρους πλησίον ὄρους Γαιβάλ, (λ) καθὸν ἐνετείλατο Μωυσῆς ὁ θεράπων κυρίου εὐλογῆσαι τὸν (μ) λαὸν ἐν πρώτοις.

MS. A. (α πάντες οἱ (β) Χεταῖοι, καὶ οἱ Ἀμορραῖοι, καὶ οἱ Γεργεσαῖοι, καὶ οἱ Χαναναῖοι, καὶ οἱ Φερεζαῖοι, καὶ οἱ Εὐαῖοι, καὶ οἱ Ἰεβουσαῖοι, Σωήλθον (γ) πάντες. 3 Καὶ οἱ κατοικοῦντες Γαβαὼν (δ) τῷ κυρίῳ θεῷ (ε) τῷ κυρίῳ, (ζ) Μωυσῆ ὃν ἔγραψεν ἐνώπιον (η) δικασταὶ αὐτῆ, καὶ (θ) ἱερεῖς οἱ (ι) ἦσαν οἱ ἡμίσεις (κ) οἱ ἡμίσεις αὐτῆ πλησίον (λ) καθὰ (μ) λαὸν Ἰσραὴλ ἐν

CAP. IX.

POstquã autẽ audierũt reges Amorrhæorũ, qui trans Iordanẽ, qui in montana, & qui in campestri, & qui in universa (a) maritima maris Magni, et qui ad Antilibanũ, et Chetæi, et Chananæi, et Pherezæi, et Euæi, et Amorrhæi, et Gergesæi, et Iebusæi; Convenerunt in idipsũ ad expugnandũ Iesum, et Israel, simul omnes. (b) Tunc ædificavit Ies⁹ altare Domino Deo Israel in monte Gæbal; Secundùm quod mandavit Moyses serv⁹ Domini filiis Israel, secundùm quæ scriptũ est in lege Moysi: altare lapidũ (c) integrorũ, super quos non est missũ ferrũ. Et ascendere illuc fecit holocaustomata Domino, et sacrificiũ salutaris. Et scripsit Ies⁹ super lapides Deuteronomiũ, legẽ (d) Moysi corã filiis Israel. Et omnis Israel, et seniores eorũ, et judices, et scribæ eorũ juxtà ibãt hinc, et hinc arcæ in conspectu et sacerdotes, et Levitæ tulerunt arcã testamẽti Domini. Et advena, et indigena, qui (e) erãt dimidiũ juxta montẽ Garizin; et qui erãt dimidiũ juxta montẽ Gebal: sicut mandavit Moyses servus Domini ad benedicendũ populum in primis.

Et Iesus, & omnis Israel viderunt, 21
quia ceperãt insidiæ civitatẽ: et quia ascẽderat fum⁹ civitatis in cœlũ. Et conversi percusserũt viros Gai. Et hi 22
exierũt de civitate in occursũ. Et sancti sunt inter mediũ (o) castrorũ hi hinc, et hi hinc. Et percusserũt eos, quoadusq; nemo remãsit salv⁹, et qui evaserit. Et regẽ Gai ceperũt vivũ, 23
et adduxerũt eũ ad Iesũ. Et postquã cessaverunt filii Israel interficientes 24
omnes, qui in Gai, et qui in campis, et in monte super descensũ, quo persequuti sunt eos (p) ab ea in sine; & reversit Ies⁹ in Gai, et percussit eã in ore gladii. Et fuerũt, qui ceciderũt in 25
die illa, à viro & usq; ad mulierẽ, duodecim millia, (q) omnes inhabitantes Gai. (r) Præter spolia, quæ in 27
civitate omnia, quæ prædati sunt sibi filii Israel juxta præceptum Domini, quemadmodũ constituit Domin⁹ Iesũ. Et incendit Ies⁹ civitatẽ in igni; 28
tumultũ inhabitabilẽ in seculũ posuit eã usq; in diẽ hanc. Et regem Gai 29
suspendit super lignũ geminũ: et fuit super lignũ usq; ad vesperã. Et occidente Sole præcepit Iesus; et deposuerũt corp⁹ illi⁹ de ligno: et projecerũt illud in (f) fovea. Et superposuerunt ei acervũ lapidũ (t) usq; in diẽ hãc.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל חֲזוֹ אֲרֵי כְבַשׁ פְּתְנָא יַת קַרְתָּא וַאֲרֵי סְלִיק תְּנָנָא דְקַרְתָּא וְתָבוּ וּמְחוֹ
יַת אֱנָשֵׁי עָי׃ וְאִלֵּין נַפְקוּ מִן קַרְתָּא לְקֳדָמוֹ תְּהוֹן וַהֲוֹו לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְיְעָא אִלֵּין מִכָּא וְאִלֵּין
מִכָּא וּמְחוֹ יַתְהוֹן עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לְהוֹן שְׂאֵר וּמְשֵׁיזָב׃ וְיַת מַלְכָּא דְעַי אַחֲדוּ כַּד חַי
וְקָרִיבוּ יַתֵּיהּ לְוָת יְהוֹשֻׁעַ׃ וַהֲוָה כַּד שֵׁצִי יִשְׂרָאֵל לְקַטָלָא יַת כָּל יָתְבֵי עַי בְּחַקְלָא
בְּמַדְבְּרָא דִי רַדְפוּנוֹן בֵּיהּ וְאִתְקְטָלוּ כוּלְהוֹן לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ עַד דְּשֵׁלִימוּ וְתָבוּ כָל יִשְׂרָאֵל
לְעַי וּמְחוֹ יָתֵהּ לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ׃ וַהֲווֹ כָל דְּאִתְקְטָלוּ בְּיוֹמָא הַהוּא מִגְבַר וְעַד אִתְּתָא תְּרֵי
עֲשַׂר אַלְפִין כָּל אֱנָשֵׁי עָי׃ וִיהוֹשֻׁעַ לָא אֲתֵיב יְדֵיהּ דְּאַרְמֵי בְּרוּמְחָא עַד דְּגַמַר יַת כָּל יָתְבֵי
עָי׃ לְחוֹד בְּעִירָא וְעָדֵי קַרְתָּא הַהִיא בְּזוֹ לְהוֹן יִשְׂרָאֵל כְּפִתְגָמָא דְיָי דְּפַקֵּיד יַת יְהוֹשֻׁעַ׃
וְאוֹקִיד יְהוֹשֻׁעַ יַת עָי וְשַׁוְיֵהּ תֵּל חָרִיב לְעָלַם לָצְדוּ עַד יוֹמָא הָדֵין׃ וְיַת מַלְכָּא דְעַי צְלִיבָא
עַל צְלִיבָא עַד עִדַּן רְמָשָׁא וּכְמַעַל שִׁמְשָׁא פַּקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ וְאַחִיתוּ יַת נִבְלְתֵּיהּ מִן צְלִיבָא וּרְמוֹ
יָתֵיהּ בְּמֵעֲלָנָא תְּרַע קַרְתָּא וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּנוֹר אַבְנִין רַב עַד יוֹמָא הָדֵין׃ בְּכֵין בְּנָא יְהוֹשֻׁעַ
מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְעֵיבָל׃ כְּמָא דְפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דְיָי יַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּמָא דִכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרָיְתָא דְמֹשֶׁה מַדְבַּח אַבְנִין שְׁלֵמִין דְּלָא אִתְרָם עֲלֵיהוֹן
בַּרְזְלָא וְאַסִּיקוּ עֲלוֹהִי עֲלְוִן קֳדָם יְיָ וּנְכִיסוּ נִכְסַת קוּדְשִׁין׃ וְכָתַב תַּמָּן עַל אַבְנַיָּא יַת
פַּתְשֶׁגֶן אוֹרָיְתָא דְמֹשֶׁה דִכְתַב קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְכָל יִשְׂרָאֵל וְסָבוֹהִי וְסָרְכוֹהִי וְדַיָּנוֹהִי
קָיְמִין מִכָּא וּמִכָּא לַאֲרוֹנָא קֳדָם כָּהֲנַיָּא לֵיוֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְקְיָמָא דְיָי בְּנֵיהוֹן כִּיצְבָא
פַּלְגֵיהוֹן לְקֳבֵל טוּרָא דְגְרִיזִין וּפַלְגֵיהוֹן לְקֳבֵל טוּרָא דְעֵיבָל כְּמָא דְפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דְיָי
לְבָרְכָא יַת עַמָּא יִשְׂרָאֵל בְּקַדְמֵיתָא׃

Et Josue & omnis Israel viderunt quòd subegisset insidiæ urbem; & quòd 21
ascenderet fumus ex urbe: & redierunt, & confecerunt homines Ghay. Et illi egressi sunt ex urbe in occursũ eorũ, et fuerunt Israeli in medi- 22
is, illi hinc & illi hinc: & percusserunt ipsos, quoad non relictæ sunt eis reliquiæ et salvatio. Et regem Ghay ceperunt vivum, & adduxerunt eum 23
ad Josue. Et fuit cum consummavit Israel occidere omnes habitatores Ghay in campo in deserto, qui persecuti fuerant eos in eo, et interfecti sunt omnes illi in acie gladii, quoad pfecerunt. Et redierunt omnis Israel 24
in Ghay, et confecerunt eos in acie gladii. Et *fuerunt* omnes qui occisi sunt 25
in die illa, à viro et usque ad mulierem, duodecim millia, omnes homines Ghay. Et Josue non vertit manum suam quam levaverat cum hastâ, quoad 26
consumpsit omnes habitatores Ghay. Tantùm jumenta et prædas urbis illius diripuerunt sibi *filii* Israel, juxta verbum Dñi quod jussit Josue. Et incen- 27
dit Josue Ghay; et posuit eam tumulum desolationis usque in seculum, in vastationem usque in diem hanc. Et regem Ghay crucifixit sup crucem usq; 28
ad horam vespertinam: et ut intravit Sol, jussit Josue, et deposuerunt cadaver ejus de cruce, et projecerunt eum in introitu portæ urbis: et erexerunt 29
super ipsum acervum lapidum magnum usque ad diem hunc. Tunc ædifica- 30
vit Josue altare ante Dominum Deum Israel in monte Ghebal. Sicut jus- 31
serat Moses servus Domini filiis Israel, sicut scriptum est in libro legis Mosis, altare lapidum simplicium, quod non sublatum est super eos ferrum: et adoleverunt super illud holocausta ante Dominum, et mactaverunt mactationem sanctorum. Et scripsit ibi super lapides expositionem legis 32
Mosis, quam scripsit ante filios Israel. Et omnis Israel, et seniores ejus, 33
et exactores ejus, et judices ejus stabant hinc et hinc ad arcam ante sacerdotes Levitas ferentes arcam fœderis Domini; sicut peregrinus, sic indigena, dimidium eorum è regione montis Gerizim, et medium eorum è regione montis Ghebal; quemadmodum jusserat Moses servus Domini ad benedicendum populum *Israel* in initio.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܟܕ ܚܙܘ ܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܟܡܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܣܠܩ ܥܫܢܗ ܠܫܡܝܐ ܘܗܦܟܘ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܥܝ ܘܩܛܠܘ ܒܗ ܒܟܠ ܓܒܪ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܬܪܥܐ ܘܒܟܠ ܐܢܬܬܐ ܐܠܦ

ספר יהושע: ט

, benedictionem ; legis verba omnia *clamavit* postea Et
34 וְאַחֲרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה
fuit Non .legis libro in scriptum omne juxta maledictionē &
35 וְהַקְּלָלָה כְּכָל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה: לֹא־הָיָה
Jehosuah *vocaverit* non quod ,Mosch præcepit quæ omnibus ex verbum
דָבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא־קָרָא יְהוֹשֻׁעַ
ambulanti ,*peregrino* & ,*pube* & ,mulieribus & ,Israel *concione* omni coram
נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ
.eorum *interiori in*
בְּקִרְבָּם:

CAP. IX. ט

,monte in , Jarden *transitu in* qui reges omnes *audire juxta* fuit Et
1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בָּהָר
: Lebanon *regione è* magni maris *portu* omni in & ,planitie in &
וּבַשְּׁפֵלָה וּבְכָל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל אֶל־מוּל הַלְּבָנוֹן
: Jebuſæus & Chivvæus ,Perizæus ,Chenahanæus ,Emoræus & ,Chittæus
הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:
, Israel cum & , Jehoſuah cum pugnandum ad pariter ſunt cōgregati Et
2 וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֶם עִם־יְהוֹשֻׁעַ וְעִם־יִשְׂרָאֵל
fecerat quod audierunt ,Ghibhon habitatores Et .uno *ore*
פֶּה אֶחָד: 3 וְיֹשְׁבֵי גִבְעוֹן שָׁמְעוּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה
ſaltuis *in* ipſi etiam fecerunt Et .Hai & ,Jericho ipſi Jehoſuah
4 יְהוֹשֻׁעַ לִירִיחוֹ וְלָעָי: וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵמָּה בְּעָרְמָה
,ſuis aſinis veteres ſaccos *ceperunt* & ,*ſimulârunt ſe legatos* & ,abierunt &
וַיֵּלְכוּ וַיִּצְטַיְּדוּ וַיִּקְחוּ שַׂקִּים בָּלִים לַחֲמוֹרֵיהֶם
,vetera calceamina Et .colligatos & ,ſciſſos & , veteres vini utres &
5 וְנֹאדוֹת־יַיִן בָּלִים וּמְבֻקָּעִים וּמְצֹרָרִים: וְנַעֲלוֹת בְּלוֹת
panis omnis & :ſe ſuper veteres veſtes & ,ſuis pedibus in *maculoſa* &
וּמְטֻלָּאוֹת בְּרַגְלֵיהֶם וְשִׂלְמוֹת בְּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכֹל לֶחֶם
caſtrametatione ad Jehoſuah ad *iverunt* Et .*punctati erat ſiccus* eorum *viatici*
צֵידָם יָבֵשׁ הָיָה נְקֻדִּים: 6 וַיֵּלְכוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה
longinqua terra E : Iſrael virum ad & ,eum ad dixerunt & ,Ghilgal
הַגִּלְגָּל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה
Iſrael vir Dixitque .fœdus *nobis ferite* nunc Et .venimus
בָּאנוּ וְעַתָּה כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית: וַיֹּאמֶר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
excindam quomodo & ,*ſedens* tu *uno interiore* in Fortè : Chivvæum ad
אֶל־הַחִוִּי אוּלַי בְּקִרְבִּי אַתָּה יוֹשֵׁב וְאֵיךְ אֶכְרֹת־
,nos tui Servi : Jehoſuah ad Dixerúntque ? fœdus *tibi*
לְךָ בְרִית: וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנָחְנוּ 8
? veniſtis unde & ,*vos* Qui : Jehoſuah eos ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאַיִן תָּבֹאוּ:
,tui ſervi venerunt valde longinqua terra E : *eum* ad dixerunt Et
9 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מְאֹד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ
quæ omnia & *ejus auditum* audivimus Quia .tui Dei DOMINI nomine in
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־שָׁמַעְנוּ שִׁמְעוֹ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
regibus duobus fecit quæ omnia Et .Ægypto in fecit
עָשָׂה בְּמִצְרָיִם: 10 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי מַלְכֵי
Ogh & ,Chesbon regi Sichon ; Jarden *transitu in* qui , Emoræi
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וּלְעוֹג
,noſtri ſeniores *nos ad* Dixerúntque .Haſtharoth in qui ,Baſan regi
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּעַשְׁתָּרֹת: 11 וַיֹּאמְרוּ אֵלֵינוּ וְקִינֵינוּ
viaticum veſtra manu in *Capite* : dicendo,noſtræ terræ habitatores omnes &
וְכֹל־יֹשְׁבֵי אַרְצֵנוּ לֵאמֹר קְחוּ בְיֶדְכֶם צֵידָה
.*nos* veſtri Servi : *ees ad dicetis* ac : eorū occurſum in ite & ,*viam ad*
לַדֶּרֶךְ וּלְכוּ לִקְרָאתָם וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵיהֶם עֲבָדֵיכֶם אֲנָחְנוּ
cepimus viaticum calidum,noſter panis Hic .fœdus *nobis excidite* nunc &
וְעַתָּה כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית: 12 זֶה לַחְמֵנוּ חַם הִצְטַיַּדְנוּ
ecce nunc & : vos ad *eundū ad nos egrediendi* die in noſtris domib⁹ de *eum*
אֹתוֹ מִבָּתֵּינוּ בְּיוֹם צֵאתֵנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה
.*punctati fuit* & ,ſiccus
יָבֵשׁ וְהָיָה נְקֻדִּים:

Versio VULG. LAT.

34 Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quæ ſcripta erant
35 in legis volumine. Nihil ex his quæ Moyſes juſſerat, reliquit intactum, ſed univerſa replicavit coram omni multitudine Iſrael, mulieribus ac parvulis & advenis, qui inter eos morabantur.

CAP. IX.

1 QUibus auditis, cuncti reges trans Jordanem, qui verſabantur in montanis & campeſtribus, in maritimis ac litore Magni maris: hi quoque qui habitabant juxta Libanum, Hethæus & Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, & Heuæus, & Jebuſæus, Congregati ſunt pariter ut pugnarent contra Joſue & Iſrael uno animo, eâdē
3 que ſententiâ. At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Joſue, Jericho & Hai: Et callidè cogitantes, tulerunt ſibi cibaria, ſaccos veteres aſinis imponentes, & utres vinarios ſciſſos atq; conſutos, Calceamentáq, perantiqua quæ ad indicium vetuſtatis pittaciis conſuta erant, induti veteribus veſtimentis: panes quoque, quos portabant ob viaticū, duri erant, & in fruſta
6 comminuti. Perrexerúntque ad Joſue, qui tunc morabatur in caſtris Galgalæ, & dixerunt ei, atq; ſimul omni Iſraeli; De terra longinqua venimus, pacē vobiſcū facere cupientes. Reſponderúntq; viri Iſrael ad
7 eos, atq; dixerunt; Ne forte in terra, quæ nobis ſorte debetur, habitetis, & non poſſim⁹ fœd⁹
8 inire vobiſcū. At illi ad Joſue, Servi, inquiunt, tui ſum⁹. Quib⁹ Joſue ait, Quinā eſtis vos?
9 et unde veniſtis? Reſponderūt, De terra longinqua valdè venerunt ſervi tui in nomine Dñi Dei tui. Audivimus enim famā potentiæ ejus, cuncta quæ fecit
10 in Ægypto, Et duobus regib⁹ Amorrhæorū qui fuerunt trans Jordanē, Sehon regi Heſebon, et Og regi Baſan, qui erat in
11 Aſtaroth: Dixerúntq; nobis ſeniores, et omnes habitatores terræ noſtræ; Tollite in manib⁹ cibaria ob longiſſimā viā, et occurite eis; et dicite, Servi veſtri ſum⁹, fœd⁹ inite nobiſcū. En, panes quando egreſſi
12 ſumus de domibus noſtris, ut venirem⁹ ad vos, calidos ſumpſimus; nunc ſicci facti ſunt, et vetuſtate nimiâ comminuti.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

34 Καὶ μ᾽ (ν) ταῦτα ἅπας ἀνέγνω Ἰησοῦς πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου, τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρας, κ᾽ πάντα τὰ γεγραμμένα
35 ἐν τῷ νόμῳ Μωυσῆ. Οὐκ ἦν ῥῆμα ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο Μωυσῆς τῷ Ἰησοῦ, ὃ οὐκ ἀνέγνω Ἰησοῦς εἰς τὰ ὦτα πάσης (ξ) ἐκκλησίας υἱῶν Ἰσραὴλ, τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς (ο) παιδίοις καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς πεπορευομένοις τῷ Ἰσρα-
3 ὴλ. Καὶ οἱ κατοικοῦντες Γαβαὼν ἤκουσαν πάντα ὅσα (π) ἐποίησε κύριος τῇ Ἰεριχὼ
4 καὶ τῇ Γαΐ. Καὶ ἐποίησαν καί γε αὐτοὶ μετὰ πανουργίας· καὶ ἐλθόντες ἐπεσιτίσαντο καὶ ἡτοιμάσαντο· καὶ λαβόντες σάκκους παλαιοὺς (ρ) ὄνοις αὐτῶν, καὶ ἀσκοὺς οἴνου παλαιοὺς καὶ κατερρωγότας ἀποδεδεμέ-
5 νους, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτῶν παλαιὰ καὶ τὰ χαμβάλια αὐτῶν παλαιὰ καὶ κατατετελματωμένα ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν πεπαλαιωμένα (σ) ἐπάνω αὐτῶν, καὶ ὁ ἄρτος αὐτῶν τὸ ὀψοποσιμῶ ξηρὸς καὶ ὑγρωπῶν καὶ βεβρω-
6 μένος. Καὶ (τ) ἦλθοσαν πρὸς Ἰησοῦν εἰς τὴν (υ) παρεμβολὴν Ἰσραὴλ εἰς Γάλγαλα, καὶ εἶπαν πρὸς Ἰησοῦν (φ) καὶ Ἰσραὴλ, Ἐκ γῆς μακρόθεν ἥκαμεν· καὶ νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην. καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
7 πρὸς τὸν Χορραῖον, Ὅρα μὴ ἐν ἐμοὶ (χ) κατοικεῖς· καὶ (ψ) πῶς σοι διαθῶμαι
8 διαθήκην; Καὶ εἶπαν πρὸς Ἰησοῦν, Οἰκέται σου ἐσμέν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς, Πόθεν ἐστέ, καὶ πόθεν παραγεγόνατε;
9 Καὶ (ω) εἶπαν, Ἐκ γῆς μακρόθεν σφόδρα ἥκασιν οἱ παῖδές σου ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου· ἀκηκόαμεν γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐποίησεν ἐν Αἰγύπτῳ,
10 Καὶ ὅσα ἐποίησε (α) τοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τῷ Σηὼν (ς) βασιλεῖ τῶν Ἀμορραίων, καὶ τῷ Ὤγ βασιλεῖ τῆς Βασὰν, ὃς κατῴ-
11 κει ἐν Ἀσαρὼθ καὶ ἐν (γ) Ἐδραΐν. Καὶ ἀκούσαντες εἶπαν πρὸς ἡμᾶς οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἡμῶν, λέγοντες, Λάβετε ἑαυτοῖς ὀψοποσιὸν εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ πορεύσθητε εἰς ϛωάντησιν αὐτῶν, καὶ ἐρεῖτε πρὸς αὐτοὺς, (δ) Οἰκέται σου ἐσμὲν, καὶ νῦν διαθεσθε (ε) ἡμῖν τὴν διαθήκην. Οὗτοι οἱ ἄρτοι, θερμοὶς ἐφοδιάσθημεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξήλθομεν παραγενέσθαι πρὸς ὑμᾶς· νῦν δὲ ἐξηράνθησαν, καὶ γεγόνασι βεβρωμένοι.

Et poſt hæc ſic recitavit Jeſus 34
omnia verba legis hujus: benedictiones & maledictiones ſecundùm omnia, quæ ſcripta ſunt in lege Moyſis. Non fuit verbum ex omnibus quæ mandavit Moyſes Jeſu, quod non 35
legerit Jeſus in aures univerſæ Eccleſiæ filiorum Iſrael, viris, & mulieribus, & parvulis, & proſelytis, qui accedebant ad Iſrael. Et qui inhabitabant Gabaon, audierunt omnia, 3
quæcunque fecit Dominus Hiericho, & Gai. Et fecerunt ciam ipſi cum aſtutia: & cuxtes (f) paravcrunt cibaria, & apparârunt ſe: & ſumentes 4
ſaccos veteres ſuper (g) humeros ſuos, & utres vini veteres, & diſruptos alligatos, Et cava calceamentorum ſuorum, & ſandalia ſua vetera, & pittaciis conſuta, in pedibus ſuis, & veſtimenta ſua inveterata ſuper ſe: & (h) panis eorum viatici 5
aridus, & carium paſſus, & corroſus. Et venerunt ad Ieſum 6
in caſtra Iſrael in Galgala: & dixerunt ad Ieſum, & Iſrael; De terra longinqua venimus: & nunc diſponite nobis teſtamentum. Et dixerunt filii Iſrael ad (i) Chorræum, Vide, (k) ne in me habites. Et quomodò diſponam tibi teſtamentum? Et 7
dixerunt ad Ieſum, Famuli tui ſumus. Et dixit ad eos Ieſus, undè eſtis, & undè advenſtis? Et dixerunt, De terra 8
longinqua valdè venerunt pueri tui in nomine Domini Dei tui: Audivimus enim nomen ejus, & quæcunque fecit in Ægypto, Et quæcunque fecit 9
regibus Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem, Seon regi (l) Amorrhæorum, & Og regi Baſan, qui habitabat in Aſtaroth, & in Edrain. Et (m) 10
audientes dixerunt ad nos ſeniores noſtri, & omnes inhabitantes terram noſtram, dicentes; Sumite vobis ipſis ciba- 11
ria in viam, & ite in occurſum eorum, & dicetis ad eos; Famuli tui ſumus: & nunc diſponite nobis teſtamentum. Hi 12
ſunt panes: calidos in viaticum accepimus eos in die quâ exivimus advenire ad vos: nunc autem exaruerunt, & facti ſunt corroſi.

MS. A. (ν) ταῦτα ἀνέγνω πάντα (ξ) ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, (ο) παιδίοις, τοῖς (π) ἐποίησεν Ἰησοῦς τῇ (ρ) ὀθνείων αὐτῶν, (σ) ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρτοι τῆς ὀψοποσιμῆς αὐτῶν ξηροὶ καὶ βεβρωμένοι. (τ) ἦλθον (υ) παρεμβολὴν αὐτῶν εἰς (φ) καὶ πρὸς πάντα Ἰσραὴλ, (χ) κατῴκεις· (ψ) πῶς διαθῶμαί σοι διαθήκην; (ω) εἶπαν πρὸς αὐτὸν, Ἐκ (α) τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι (β) βασιλεῖ Ἐσεβὼν, καὶ τῷ (γ) Ἐδραεῖν. Καὶ εἶπαν πρὸς (δ) Οἰκέται ὑμῶν ἐσμεν, (ε) ἡμῖν διαθήκην.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

34 ובתר כן קרא ית כל פתגמי אוריתא ברכן ולוטין ככל דכתיב בספרא דאורייתא:
35 לא הוה פתגמא מכל די פקיד משה דלא קרא יהושע קדם כל קהלא דישראל ונשיא וטפלא וניורא דאולין ביניהון:

ט

1 והוה כד שמעו כל מלכיא די בעברא דירדנא בטורא ובשפלתא ובכל ספר ימא רבא
2 די לקבל לבנן חתאי ואמוראי כנענאי פריזאי חוואי ויבוסאי: ואתכנשו כחדא לאגחא
3 קרבא עם יהושע ועם ישראל סיעא חדא: ויתבי גבעון שמעו ית די עבד יהושע
4 ליריחו ולעי: ועבדו אף אינון בחכמא ואזדרו ונסיבו שקין בלן לחמריהון ויקין דחמר
5 בלן ומבוזעין ומצררין: ומסנן בלן ומרקעין ברגליהון וכסותא בליא עליהון וכל
6 לחמהון יבש הוה כסנין: ואזלו לות יהושע למשריתא לגלגלא ואמרו ליה ולאנש
7 ישראל מארעא רחיקא אתינא וכען גזרו לנא קים: ואמרו אנש ישראל לחואה דלמא
8 בינתנא אתון יתבין ואיכדין נגור לכון קים: ואמרו ליהושע עבדך אנחנא ואמר
9 להון יהושע מן אתון ומנן אתיתון: ואמרו ליה מארע רחיקא לחדא אתו עבדך לשמא
10 דיוי אלהך ארי שמענא ית שמע גבורתיה ויתכל די עבד במצרים: ויתכל
דעבד לתרין מלכי אמוראי די בעברא דירדנא לסיחון מלכא דחשבון ולעוג מלכא
11 דבעשתרות: ואמרו לנא סבנא וכל יתבי ארעא למימר סבו בידכון ווידון לאורחא
12 ואזילו לקדמותהון ותימרון להון עבדיכון אנחנא וכען גזרו לנא קים: דין לחמנא דד
חמים אודדנא יתיה מבתנא ביום מפקנא למיתי לותכון וכען הא יבש והוה כסנין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et poſtea legit omnia verba Legis, benedictiones & maledictiones, juxta 34
omne quod ſcriptum eſt in libro Legis. Non fuit verbum ex omnibus quæ 35
juſſit Moſes, quod non legit Joſue ante omnem eccleſiam Iſrael, mulieres, & parvulos, & advenas qui incedebant inter eos.

CAP. IX.

ET fuit, quando audierunt omnes reges qui trans Jordanem, in monte & 1
in planitie, & in omni littore maris magni quod è regione Libani; Hethæus, & Emorrhæus, Chenaghanæus, Pherezæus, Hhivæus et Jebuſæus: Et congregati ſunt ſimul ad ineundum prœlium cum Joſue & cum Iſrael, ſocietate una. Et habitatores Gibghon audierunt, quod fecit Joſue Jericho & Ghay. 3
Et fecerunt etiam illi in ſapientia, & venerunt, et viaticum paraverunt; & 4
acceperūt ſaccos veteres aſinis ſuis, & uteres vini veteres et ruptos et ligatos: Et calciamenta vetera & maculoſa in pedib⁹ ſuis; & veſtes veteres ſuper ſe: & omnis panis viatici eorū ſiccus fuit ut obleæ. Et venerunt ad Joſue in 5
caſtra in Gilgal; & dixerunt ei & homini Iſrael: De terrâ longinquâ 6
venimus; & nunc pangite nobiſcum fœdus. Et dixerunt viri Iſraelis ad 7
Hhivæum: Forſan inter *nos vos habitatis*; & quomodo *pangamus vobiſcum* fœdus? Et dixerunt Joſue: Servi tui nos. & dixit illis Joſue: Quinam vos? & unde veniſtis? Et dixerunt ei: De terrâ longinquâ valde 8
venerunt ſervi tui ad nomen Domini Dei tui; namque audivimus auditionem fortitudinis ejus, & omnia quæ fecit in Ægypto: Et omnia quæ fecit 9
duobus regibus *Emorrhæorum* qui trans Jordanem, Sihhon regi Hhesbon, & Ghog regi Mathnan qui in Ghaſtaroth. Et dixerunt nobis ſenes noſtri, 10
& omnes habitatores terræ noſtræ, dicendo: Tollite in manibus veſtris viatica ad iter, & ite in occurſum eorum: & dicetis eis; Servi veſtri nos; 11
& nunc pangite nobis fœdus. Hic panis noſter: adhuc calidum attulimus viaticum eum è domibus noſtris in die quo exiremus ad veniendum ad vos; et nunc ecce ſiccus, et fuit ut obleæ. 12

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Deinde legit Jesus omnes verficulos legis, benedictiones, atque maledictiones omnes scriptas in libro legis. Ne unum quidem verbum omisit ex omnibus quæ præceperat Moses, quod non legerit Jesus coram universo cœtu Israelis, coram mulieribus, coram pueris, & coram advenis qui erant inter eos.

CAP. IX.

Quæ cùm audissent cuncti reges qui erant cis Jordanem tam in montibus quàm planitiebus, & universis oris magni maris quod est contra Libanum, *nempe* Hethæorum, Amorrhæorum, Chananæorũ, Pherezæorũ, Hevæorum, & Jebusæorum; Simul conspirârunt ad bellum gerendũ cum Josue et cũ Israele, uno animo. Habitatores verò Gabaon audientes quod fecerat Jesus Aai & Jericho, Egerunt etiam ipsi cum vafritie, & abeuntes viaticum parârunt, imposueruntque saccos detritos asinis suis, utresque vini laceros, scissos, atque colligatos; Calceamentis quoque detritis, ocreisque veteribus calceati erant pedes suos; vestimentis denique laceris induti erant; & panem viaticorum suorum arefecerant, & siccus evaserat. Et venientes ad Jesum in castra ad Galgalam, dixerunt ad eũ & ad Israelitas, E regione remota venimus, date ergò nobis dexteram. Responderunt Israelitæ Hevæis, Si prope nos habitatis, quorsum erit vobis dextera? Dixerunt autem ad Jesum, Servi tui sumus. Ait illis Jesus, Unde estis? & unde venistis? Dixerunt ad eum, E terra & è regione remotissima venerunt servi tui ad famam Domini Dei tui. Audivimus enim nomen ejus, & quicquid fecit in Ægypto, Et quicquid fecit duobus regibus Amorrhæorum cis Jordanem existentibus, Sihoni regi Hesbon, & Og regi Mathnin commoranti in Astaroth: Et dixerunt nobis majores nostri, & omnes incolæ terræ nostræ, Accipite vobiscum viaticum pro itinere, & abeuntes in occursum eorum dicite eis, Servi vestri sumus, præbete ergò nobis dexteram. Dixerunt etiam ad Jesum, Hunc panem nostrum adhuc calidum pro viatico sumpseramus è domibus nostris die quo egressi sumus è domibus nostris ut veniremus ad vos, & nunc ecce factus est siccus & detritus: Et utres vini quos implevimus novos, ecce rupti sunt, & vestimenta nostra & calceamenta nostra vetustate attrita sunt propter longitudinem viæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ac postea recitaretur eis universus sermo legis, & benedictiones atque maledictiones, juxta omne quod scriptum est in libro legis. Et ita fecit Josue quidquid præceperat Moses, legitque legem totam in illa die universo cœtui filiorum Israel, & mulieribus, atque pueris, necnon peregrino ambulanti cum ipsis.

CAP. IX.

Factumque est, cùm audissent hæc omnes reges qui erant trans Jordanẽ, in monte, & in planitie, totoque litore maris magni usque ad oppositum Libani, nempe Hiibæus, Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, Hevæus, & Jebusæus; Simul congregati sunt ad pugnandum contra Josue filium Nun ac filios Israel uno consensu. Interim habitatores urbis Gabaon, audito quod fecerat Deus Jericho & Ai, ipsi quoque astu; & abeuntes parârunt sibi viaticum, & acceperunt stramina palmarum detrita asinis suis, & utres vini veteres, disruptos, atque resartos; Caligas etiam veteres ac resartas in pedibus suis, vestesque laceras super se, omnisque panis eorum mucidus erat & siccus. Et pergentes ad castra in Galgal ad Josue, dixerunt ad eum & ad filios Israel, E terra longinqua venimus: nunc ergò præcidite nobiscum pactum. Dixerunt ad eos filii Israel, Videte ne fortè sitis commorantes in hac terra; quomodo enim feriremus vobiscũ pactum? Dixerunt ad Josue, Servi tui sumus. Ait illis Josue, Quinam estis? & unde venistis? Dixerunt, E terra admodum remota venerunt servi tui ad nomen Domini Dei tui, quum audissemus famam ipsius, & omnia quæ gesserat in terra Ægypti, Quæque fecerat duobus regibus Amorrhæorum, qui erant trans Jordanem, necnon Sihoni regi Hesbon, & Og regi Bathniæ: unde dixerunt nobis senes nostri, cunctique habitatores terræ nostræ sermonem istum, Sumite in manibus vestris viaticum pro itinere, ite obviàm illis, & dicite ad eos, Servi tui sumus; nunc ergò ferite nobiscum fœdus. Hunc panem nostrum, calidum sumpsimus in viaticum è domibus nostris die quo egressi sumus ut veniremus ad vos, & nunc ecce siccus est, jamque mucidus evasit,

ספר יהושע: ט

: sunt sciũi ecce & ,novi ,implevimus quos ,vini utres isti Et
13 וְאֵלֶּה נְאֹדוֹת הַיַּיִן אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה הִתְבַּקָּעוּ
viæ multitudine ꝓ veteraverunt nostra calceamina &,nostra vestimẽta ista &
וְאֵלֶּה שַׂלְמוֹתֵינוּ וְנַעֲלֵינוּ בָּלוּ מֵרֹב הַדֶּרֶךְ
.interrogaverãt non Domini os &,eorũ *vtanco* de viri acceperũt Et .*valde*
14 מֵאֹד: וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצֵּידָם וְאֶת פִּי יְהוָה לֹא שָׁאָלוּ:
:eos vivificandũ ad fœdus eis percussit & ,pacem Jehosuah eis fecit Et
15 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שָׁלוֹם וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית לְחַיּוֹתָם
dierum trium fine à ,fuit Et .*conventus* prælati eis juraverunt &
16 וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה: וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים
ipsi propinqui quòd audierunt & ,fœdus *eis excidernnt* postquam
אַחֲרֵי אֲשֶׁר־כָּרְתוּ לָהֶם בְּרִית וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־קְרֹבִים הֵם
,Israel filii sunt profecti Et .*sedentes ipsi ejus interiore in* & ,*se ad*
17 אֲלֵיהֶם וּבְקִרְבָּם הֵם יֹשְׁבִים: וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
,Ghibhon eorũ civitates & : tertio die in eorũ civitates ad venerunt &
וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וְעָרֵיהֶם גִּבְעוֹן
eos percusserunt non Et .Chiriathjeharim & ,Beeroth &,Chephirah &
18 וְהַכְּפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת יְעָרִים: וְלֹא הִכּוּם
Deo DOMINO in conventu prælati eis juraverant quia ,Israel filii
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בַּיהוָה אֱלֹהֵי
Dixeruntque .*prælatos super conventus omnis murmuraverunt* Et .Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָּל הָעֵדָה עַל הַנְּשִׂיאִם: וַיֹּאמְרוּ
Domino in eis juravimus Nos : *cœtum* omnem ad *prælati* omnes
כָּל הַנְּשִׂיאִם אֶל כָּל הָעֵדָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּיהוָה
faciemus Hoc .eos in contingere *poterimus* non nunc & ,Israel *Deo*
19 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל לְנָגַע בָּהֶם: זֹאת נַעֲשֶׂה
super incandescentia nos *super* erit non & : eos faciendo vivere & ,eis
לָהֶם וְהַחֲיֶה אוֹתָם וְלֹא יִהְיֶה עָלֵינוּ קֶצֶף עַל־
: *prælati* eos ad dixerunt Et .eis juravimus quod ,juramentum
20 הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂיאִם
,*conventui* omni *aquas haurientes* & ,ligna *scindentes sint* & ,Vivant
יִחְיוּ וַיִּהְיוּ חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְכָל־הָעֵדָה
,Jehosuah eos vocavit Et .*prælati* eis sunt locuti quemadmodum
21 כַּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם הַנְּשִׂיאִם: וַיִּקְרָא לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ
: dicendo ,nos decepistis quid *Ad* : dicendo ,eos ad est locutus &
וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה רִמִּיתֶם אֹתָנוּ לֵאמֹר
nunc Et *? sedentes nostro interiori* in vos & ,valde vobis à *nos* Longinqui
22 רְחוֹקִים אֲנַחְנוּ מִכֶּם מְאֹד וְאַתֶּם בְּקִרְבֵנוּ יֹשְׁבִים:
haurientes &,ligna cædetes & ,*servus* vobis ex *excidetur* non & ,*vos* maledicti
אֲרוּרִים אַתֶּם וְלֹא־יִכָּרֵת מִכֶּם עֶבֶד וְחֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־
Cùm :dixerunt atque ,Jehosuah responderunt Et .mei Dei domui *aquæ*
23 מַיִם לְבֵית אֱלֹהָי: וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי
tuus Deus Dominus præcepit quod omne tuis servis est indicatũ indicãdo
הֻגַּד הֻגַּד לַעֲבָדֶיךָ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהָיו
dispertendam ad & ,terram omnem vobis *dandum ad* ,ej⁹ servo Moseh
אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ לָתֵת לָכֶם אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְלַהֲשְׁמִיד
valde timuimus & : *vestris faciebus* à terræ habitatores omnes
אֶת כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַנִּירָא מְאֹד
.hoc *verbum* fecimus & ,*vestris faciebus* à nostris animabus
לְנַפְשֹׁתֵינוּ מִפְּנֵיכֶם וַנַּעֲשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה:
,tuis oculis in rectũ sicut & ,*bonũ* Sicut .tua manu in *nos* ecce nunc Et
24 וְעַתָּה הִנֵּנוּ בְיָדֶךָ כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
eos liberavit & : ita eis fecit Et .fac ,nobis *faciendum ad*
25 לַעֲשׂוֹת לָנוּ עָשֹׂה: וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן וַיַּצֵּל אוֹתָם
eos Deditque .eos interfecerunt non & ,Israel filiorum manu de
26 מִיַּד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָרָגוּם: וַיִּתְּנֵם
aquas haurientes & ,lignorum cæsores ipsa die in Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם
locum ad ,hanc diem ad usque,Domini altari & ,*cœtui*
27 לָעֵדָה וְלִמִזְבַּח יְהוָה עַד־הַיּוֹם הַזֶּה אֶל־הַמָּקוֹם
.elegerit quem
אֲשֶׁר יִבְחָר:

Versio VULG. LAT.

13 Utres vini novos implevimus; nunc rupti sunt & soluti: vestes & calceamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus, ob longitudinẽ longioris viæ trita sunt, & penè consumpta. Susceperunt igitur de cibariis eorũ, & os Domini non interrogaverunt. Fecítque Josue cum eis pacem, & inito fœdere pollicitus est quòd non occiderentur: principes quoque multitudinis juraverunt eis. Post dies autem tres initi fœderis, audierunt quòd in vicino habitarent, & inter eos futuri essent. Movérúntque castra filii Israël, & venerunt in civitates eorũ die tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth, & Cariathiarim. Et non percusserunt eos, eò quòd jurássent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israel. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes. Qui respondérunt eis, Juravimus illis in nomine Domini Dei Israel, & idcircò non possumus eos contingere. Sed hoc faciemus eis: Reservẽtur quidem ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, si pejeraverimus: Sed sic vivant, ut in usus universæ multitudinis ligna cædant, aquásque comportent. Quibus hæc loquentibus, Vocavit Gabaonitas Josue, & dixit eis; Cur nos decipere fraude voluístis, ut diceretis, Procul valdè habitamus à vobis, cùm in medio nostri sitis? Itaque sub maledictione eritis, & non deficiet de stirpe vestra ligna cædens, aquásque comportans in domum Dei mei. Qui respondérunt, Nuntiatũ est nobis servis tuis, quòd promisísset Dominus Deus tuus Moysi servo suo, ut traderet vobis omnem terrã, & disperderet cunctos habitatores ejus. Timuimus igitur valdè, & providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, & hoc consilium inivimus. Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum & rectum videtur, fac nobis. Fecit ergò Josue ut dixerat, & liberavit eos de manu filiorum Israel, ut non occiderentur. Decrevítque in illo die eos esse in minísterio cuncti populi, & altaris Domini, cædentes ligna, & aquas comportantes, usq; in præsens tempus, in loco quẽ Dñs elegísset.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ ἕτοι οἱ ἀσκοὶ τοῦ οἴνου ἃς ἐπλήσαμεν καινὰς, καὶ ἕτοι ἐῤῥώγασι. καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα ἡμῶν (ζ) παλαίονται ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁδοῦ σφόδρα. Καὶ ἔλαβον οἱ ἄρχοντες (η) τῶν ὀσπρίων αὐτῶν, καὶ κύριον οὐκ ἐπηρώτησε. Καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην, καὶ (θ) διέθετο πρὸς αὐτοὺς διαθήκην τοῦ διασῶσαι αὐτούς. καὶ ὤμοσαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς. Καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθέσθαι πρὸς αὐτοὺς διαθήκην, ἤκουσαν ὅτι ἐγγύθεν (ι) αὐτῶν εἰσι, καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς κατοικοῦσι. Καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ (κ) ἦλθον εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν· αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν Γαβαὼν καὶ (λ) Κεφιρὰ καὶ Βηρώθ, καὶ πόλεις Ἰαρίμ. Καὶ οὐκ ἐμαχέσαντο αὐτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι ὤμοσαν αὐτοῖς πάντες οἱ (μ) ἄρχοντες κύριον τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. καὶ διεγόγγυσαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὀπίσω τοῦ ἀρχοντος. (ν) Καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες πάσῃ τῇ συναγωγῇ, Ἡμεῖς ὠμόσαμεν αὐτοῖς κύριον τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ, καὶ νῦν οὐ δυνησόμεθα ἅψασθαι αὐτῶν. Τοῦτο ποιήσομεν, ζωγρῆσαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ποιησώμεθα αὐτούς. καὶ οὐκ ἔσται καθ' ἡμῶν ὀργὴ διὰ τὸν ὅρκον, ὃν ὠμόσαμεν αὐτοῖς. Ζήσονται, καὶ ἔσονται ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καθάπερ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες. Καὶ συνεκάλεσεν αὐτοὺς Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Διατί παρηγορίσατέ με, λέγοντες, (ξ) Μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐσμὲν σφόδρα· ὑμεῖς δὲ ἐγγύθεν ἐστὲ ἡμῶν κατοικούντων ἐν ἡμῖν; Καὶ νῦν ἐπικατάρατοι ἐστε· οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἐξ ὑμῶν (ο) δοῦλος, οὐδὲ ξυλοκόπος, οὐδὲ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ Θεῷ μου. Καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Ἀπηγγέλη ἡμῖν ὅσα συνέταξε κύριος ὁ Θεός σου (π) Μωυσῆ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, δοῦναι ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην, καὶ (ρ) ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. καὶ ἐφοβήθημεν σφόδρα περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐποιήσαμεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Καὶ νῦν ἴδε ἡμεῖς ὑποχείριοι ὑμῖν, ὡς ἀρέσκει ὑμῖν καὶ ὡς πρέπει ὑμῖν, (σ) ποιήσατε ἡμῖν. Καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ἕτως. καὶ ἐξείλατο αὐτοὺς Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ (τ) χειρῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἀπέκτειναν αὐτούς. Καὶ κατέστησεν αὐτοὺς Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόπους καὶ ὑδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ (υ) τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο ἐγένοντο οἱ καταλοιπόντες Γαβαὼν ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Θεοῦ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος.

Et hi utres vini, quos implevimus novos; & hi rupti sunt. Et vestimenta nostra, & calceamenta nostra inveteraverunt ex multa via valdè. Et sumpserunt principes de cibariis eorum, & Dominum non interrogaverunt. Et fecit Iesus ergo eos pacem: & disposuerunt ad eos testamentum salvandi eos. Et juraverunt eis principes Synagogæ. Et factum est post tres dies postquàm disposuerant ad eos testamentum, audierunt, quia propè se sunt, & quia inter se habitant. Et promoverunt filii Israel, & venerunt ad civitates (n) eorũ: civitates autem eorum, Gabaon, & Cephira, & Berot, & civitates Iarim. Et non pugnaverunt cum eis filii Israel: quoniam juraverant eis omnes principes Domiunm Deum Israel. Et murmuraverunt omnis Synagoga super principes. Et dixerunt principes omni Synagogæ, Nos juravimus eis Dominum Deum Israel: & nunc non poterimus tangere eos. Hoc faciemus, vivificando eos: & reservabimus eos. Et non erit contra nos ira propter juramentum, quod juravimus (o) eis. Vivent, & erunt cædentes ligna, & portantes aquam omni Synagogæ; sicut dixerunt eis principes. Et convocabit eos Iesus, & dixit eis; Cur decepistis me, dicentes; Procul à te sumus valdè? Vos autem de regione estis habitantium in nobis. Et nunc maledicti estis. Non deficiet ex vobis servus, neque cædens ligna, neque aquam portans mihi, & Deo meo. Et respondérunt Iesu, dicentes; (p) Annuntiata sunt nobis, quæcunque præcepit Dominus Deus tuus Moysi puero suo, ad dandum vobis terram hanc, & exterminandum nos, & omnes inhabitantes super eam à facie vestra. Et timuimus valdè de animabus nostris à facie vestra: & fecimus rem hanc. Et nunc ecce nos subjugati vobis: prout placet vobis, & prout videtur vobis; facite nobis. Et fecerunt ei ità. Et eripuit eos Iesus in die illa de manibus filiorum Israel: et non occiderunt eos. Et constituit eos Iesus in die illa cæsores lignorum, & portatores aquæ altaris Dei (q) Propter hoc facti sunt habitatores Gabaon cæsores lignorum, & portatores aquæ altaris Dei usque in hodiernã diem, & ad locum, quem elegerit (r) Dominus.

MS. A. (ζ) παλαίονται (η) τῶν ὀσπρίων αὐτῶν, (θ) διέθετο (ι) ἐσὶν αὐτῶν, καὶ (κ) ἐξῆλθαν εἰς (λ) Χεφιρὰ καὶ Βηρὼθ καὶ πόλις Ἰαρείμ. (μ) ἄρχοντες τῆ συναγωγῆς τῇ κύριον (ν) Καὶ εἶπαν πάντες οἱ ἄρχοντες τῇ (ξ) Μακρὰν ἐσμεν ἀπὸ σοῦ σφόδρα· (ο) δοῦλος ξυλοκόπος ἐμοὶ (π) Μωυσῆ παιδὶ (ρ) ἐξολεθρεῦσαι (σ) πόιησαι ἡμῖν. (τ) χειρὸς (υ) τοῦ Θεοῦ ἕως τ σήμερον ἡμέρας, καὶ εἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 וְאִלֵּין זִיקִין דַּחֲמַר דִּי מְלֵינָא כַּד חַדְתִּין וְהָא אִתְבְּזָעוּ וְאִלֵּין תּוּתְבָנָא וּמְסָנָנָא בְּלִיאוּ מִסְּנֵי
14 אָרְחָא לַחֲדָא: וְקַבִּילוּ גַּבְרַיָּא לְפִתְגָמֵיהוֹן וְאוֹלְפָן מִן קֳדָם יְיָ לָא תַבְעוּ: וַעֲבַד לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ
15 שְׁלָם וְגַר לְהוֹן קְיָם לְקַיָּמוּתְהוֹן וְקַיְימוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְּנִשְׁתָּא: וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָתָא יוֹמִין
16 בְּתַר דְּגַרוּ לְהוֹן קְיָם וּשְׁמָעוּ אֲרֵי קְרִיבִין אֲנוּן לְיָהּ וּבֵינֵיהוֹן אֲנוּן יָתְבִין: וּנְטָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
17 וְאָתוֹ לְקִרְוֵיהוֹן בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְקִרְוֵיהוֹן גִּבְעוֹן וּכְפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת יְעָרִים: וְלָא
18 מְחוֹנוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קַיְימוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא בְּמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
וְאִתְרַעֲמוּ כָל כְּנִשְׁתָּא עַל רַבְרְבַיָּא: וַאֲמַרוּ כָל רַבְרְבַיָּא לְכָל כְּנִשְׁתָּא אֲנַחְנָא קַיְימְנָא לְהוֹן
19 בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וּכְעַן לָא נִכּוֹל לַאֲנוֹקָה בְהוֹן: דָּא נַעֲבִיד לְהוֹן וּנְקַיֵּם יָתְהוֹן
20 וְלָא יְהֵא עֲלָנָא רוּגְזָא עַל קְיָמָא דִּי קַיְימְנָא לְהוֹן: וַאֲמַרוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָּא יְחוֹן וְיֶהֱוֹן מְלַקְטֵי
21 אָעִין וּמָלֵן מַיָּא לְכָל כְּנִשְׁתָּא כְּמָא דְמַלִּילוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָּא: וּקְרָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ וּמַלֵּל עִמְּהוֹן
22 לְמֵימַר לְמָא שַׁקְרְתּוּן בְּנָא לְמֵימַר רְחִיקִין אֲנַחְנָא מִנָּכוֹן לַחֲדָא וְאַתּוּן בֵּינָנָא יָתְבִין: וּכְעַן
23 לִישִׁין אַתּוּן וְלָא יִפְסְקוּן מִנָּכוֹן עַבְדִין וּמְלַקְטֵי אָעִין וּמָלֵן מַיָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֵאלָהִי:
24 וַאֲתִיבוּ יָת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ אֲרֵי חַוָּאָה אִתְחַוָּא לְעַבְדָּךְ יָת דְּפַקֵּד יְיָ אֱלָהָךְ יָת מֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ
לְמִתַּן לְכוֹן יָת כָּל אַרְעָא וּלְשֵׁיצָאָה יָת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וּדְחִילְנָא לַחֲדָא
25 לְנַפְשָׁתָנָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וַעֲבַדְנָא יָת פִּתְגָמָא הָדֵין: וּכְעַן הָא אֲנַחְנָא מְסִירִין בִּידָךְ כְּמָא
26 דְתַקִּין וּכְמָא דְכֶשַׁר בְּעֵינָךְ לְמֶעְבַּד לָנָא עֲבַד: וַעֲבַד לְהוֹן כֵּן וְשֵׁזִיב יָתְהוֹן מִיַּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
27 וְלָא קְטָלוּנוּן: וּמְנָנוּן יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹמָא הַהוּא חַטָּבֵי אָעִין וּמָלֵן מַיָּא לְכְנִשְׁתָּא וּלְמַדְבְּחָא
דַיְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין לְאַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et hi utres vini quos implevimus quando novi [*erant*], & ecce rupti sunt: & hi panni nostri & calciamenta nostra inveterata sunt ex magnitudine viæ valde. Et auscultaverunt viri verbis eorum, et doctrinam à facie Domini non quæsierunt. Et fecit illis Josue pacem, et pepigit illis fœdus ad vivificandum eos: et juraverunt eis principes synagogæ. Et fuit à fine trium dierũ postquã p epigerũt eis fœd⁹, et audierunt ꝙ propinqui illi ei, & inter eos illi habitantes. Et levaverunt filii Israel, et venerunt ad civitates eorum in die tertio; et urbes eorum, Gibghon, et Cephira, et Beeroth, & Kirjath-jegharim. Et non deleverunt eos filii Israel; quoniam juraverant eis principes Synagogæ in dicto Dñi Dei Israel: et murmuraverunt omnis Synagoga contra principes. Et dixerunt omnes principes omni Synagogæ: Nos juravimus illis in verbo Domini Dei Israel: et nunc non poterimus nocere illis. Hoc faciemus eis, & vivificabimus eos; & non erit super nos indignatio propter juramentum quod juravimus eis. Et dixerunt eis principes: vivent; et erunt colligentes ligna, et implentes aquas omni Synagogæ, sicut locuti sunt eis principes. Et vocavit eos Josue, et locutus est cum eis, dicendo: Ad quid mentiti estis nobis, dicendo; Longinqui nos à vobis valdè, et vos inter nos habitantes? Et nunc maledicti vos, et non deficiant ex vobis servi, et colligentes ligna, et implentes aquam domui sanctuarii Dei. Et respondérunt Josue, et dixerunt: Quoniam nuntiando nuntiatum fuit servis tuis quod jussit Dominus Deus tuus Mosem servum suum ad dandam vobis omnem terram, & ad consumendum omnes habitatores terræ à facie vestrâ; & timuimus valde animabus nostris à facie vestrâ, & fecimus verbum hoc. Et nunc ecce nos traditi in manu tuâ: sicut *conveniens* & sicut rectum in oculis tuis facere nobis, fac. Et fecit illis sic, & liberavit eos de manu filiorum Israel; & non occiderunt eos. Et numeravit eos Josue in die illa collectores lignorum, et implentes aquas Synagogæ, & altari Domini usque ad diem hunc ad locum quem elegit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܗܵܐ ܕܝܼܢ ܚܡܪܵܐ ܕܡܠܝܢ ܐܢܲܚܢ ܒܗ ܚܕܬܵܐ ܗܵܐ ܘܗܵܐ ܕܒܝܼ ܡܣܬ ܘܠܒܘܫܵܢ ܐܢܲܚܢ ܠܒܝܼ

ספר יהושע : י

CAP. X. י

1 וַיְהִי֙ כְּשְׁמֹ֣עַ אֲדֹנִי־צֶ֔דֶק מֶ֖לֶךְ יְרוּשָׁלַ֑ם כִּי־לָכַ֤ד יְהוֹשֻׁעַ֙
אֶת־הָעַ֔י וַיַּחֲרִימָ֖הּ כַּאֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה לִירִיחוֹ֙ וּלְמַלְכָּ֔הּ כֵּ֚ן עָשָׂ֣ה לָעַ֔י וְיוֹשְׁבֶ֖יהָ
2 וַיִּרְא֣וּ כִּֽי־נִצְּח֗וּ גִּבְע֤וֹן עָשְׂתָה֙ שָׁלֹ֣ם אֶל־יִשְׂרָאֵ֔ל וַיִּֽהְי֥וּ בְקִרְבָּֽם׃ וַיִּירְא֣וּ מְאֹ֔ד כִּ֥י עִ֖יר
גְּדוֹלָ֣ה גִבְע֑וֹן כְּאַחַ֥ת עָרֵ֛י הַמְּמַלָּכָ֖ה וְכִ֥י הִ֛יא גְּדוֹלָ֖ה
3 מִן־הָעַ֑י וְכָל־אֲנָשֶׁ֖יהָ גִּבֹּרִֽים׃ וַיִּשְׁלַ֞ח אֲדֹנִי־צֶ֣דֶק מֶֽלֶךְ־יְרוּשָׁלַ֗ם אֶל־הוֹהָם֙ מֶ֣לֶךְ־חֶבְר֔וֹן וְאֶל־פִּרְאָ֖ם מֶ֣לֶךְ־יַרְמ֑וּת
וְאֶל־יָפִ֥יעַ מֶֽלֶךְ־לָכִ֖ישׁ וְאֶל־דְּבִ֥יר מֶֽלֶךְ־עֶגְל֖וֹן לֵאמֹ֑ר
4 עֲל֤וּ אֵלַי֙ וְעִזְרֻ֣נִי וְנַכֶּ֔ה אֶת־גִּבְע֖וֹן כִּֽי־הִשְׁלִ֣ימָה
אֶת־יְהוֹשֻׁ֥עַ וְאֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל׃ וַיֵּאָסְפ֣וּ וַיַּעֲל֗וּ חֲמֵ֤שֶׁת
5 מַלְכֵי־הָאֱמֹרִי֙ מֶ֣לֶךְ יְרוּשָׁלַ֔ם מֶ֣לֶךְ חֶבְר֔וֹן מֶ֣לֶךְ יַרְמ֔וּת
מֶ֥לֶךְ לָכִ֖ישׁ מֶ֣לֶךְ עֶגְל֑וֹן הֵ֚ם וְכָל־מַחֲנֵיהֶ֔ם וַיִּחֲנ֖וּ
6 עַל־גִּבְע֑וֹן וַיִּלָּחֲמ֖וּ עָלֶֽיהָ׃ וַיִּשְׁלְח֣וּ אַנְשֵׁ֣י גִבְע֗וֹן אֶל־יְהוֹשֻׁ֛עַ
אֶל־הַמַּחֲנֶ֥ה הַגִּלְגָּ֖ל לֵאמֹ֑ר אַל־תֶּרֶף֩ יָדְךָ֨
מֵעַבְדֶּ֜יךָ עֲלֵ֤ה אֵלֵ֙ינוּ֙ מְהֵרָ֔ה וְהוֹשִׁ֥יעָה לָּ֖נוּ וְעָזְרֵ֑נוּ
כִּ֣י נִקְבְּצ֤וּ - אֵלֵ֙ינוּ֙ כָּל־מַלְכֵ֣י הָאֱמֹרִ֔י יֹשְׁבֵ֖י הָהָֽר׃
7 וַיַּ֤עַל יְהוֹשֻׁעַ֙ מִן־הַגִּלְגָּ֔ל הוּא֙ וְכָל־עַ֣ם הַמִּלְחָמָ֔ה עִמּ֖וֹ
8 וְכָל־גִּבּוֹרֵ֥י הַחָֽיִל׃ וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־יְהוֹשֻׁ֔עַ אַל־תִּירָ֖א
מִפְּנֵיהֶ֑ם כִּ֣י בְיָדְךָ֗ נְתַתִּים֙ לֹֽא־יַעֲמֹ֥ד אִ֛ישׁ מֵהֶ֖ם
9 בְּפָנֶ֑יךָ׃ וַיָּבֹ֤א אֲלֵיהֶם֙ יְהוֹשֻׁ֔עַ פִּתְאֹ֖ם כָּל־הַלַּ֑יְלָה
10 וַיְהֻמֵ֤ם יְהוָה֙ לִפְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַיַּכֵּ֥ם מַכָּ֖ה גְּדוֹלָ֣ה בְגִבְע֑וֹן וַיִּרְדְּפֵ֗ם דֶּ֚רֶךְ
מַעֲלֵ֣ה בֵית־חוֹרֹ֔ן וַיַּכֵּ֖ם עַד־עֲזֵקָ֥ה וְעַד־
11 מַקֵּדָֽה׃ וַיְהִ֗י בְּנֻסָ֙ם֙ מִפְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הֵ֚ם בְּמוֹרַד֙
בֵּ֣ית־חוֹרֹ֔ן וַיהוָ֣ה הִשְׁלִ֤יךְ עֲלֵיהֶם֙ אֲבָנִ֣ים גְּדֹלוֹת֮
מִן־הַשָּׁמַ֣יִם עַד־עֲזֵקָ֣ה וַיָּמֻ֔תוּ רַבִּ֕ים אֲשֶׁר־מֵ֥תוּ
בְאַבְנֵ֖י הַבָּרָ֑ד מֵאֲשֶׁ֣ר הָרְג֔וּ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל בַּחָֽרֶב׃
12 אָ֣ז יְדַבֵּ֤ר יְהוֹשֻׁעַ֙ לַיהוָ֔ה בְּי֕וֹם תֵּ֥ת יְהוָ֖ה אֶת־
הָאֱמֹרִ֣י לִפְנֵ֣י בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיֹּ֣אמֶר ׀ לְעֵינֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל
שֶׁ֚מֶשׁ בְּגִבְעוֹן֙ דּ֔וֹם וְיָרֵ֖חַ בְּעֵ֥מֶק אַיָּלֽוֹן׃

Versio VULG. LAT.

CAP. X.

1 QUæ cùm audiſſet Adoniſedec rex Jeruſalem, quòd ſcilicet cepiſſet Joſue Hai, & ſubvertiſſet eã, (ſicut enim fecerat Hiericho & regi ejus, ſic fecit Hai et regi illi⁹, Jet quòd transfugiſſent Gabaonitæ ad Iſrael, & eſſent fœderati eorum, Timuit valdé. Urbs enim magna erat Gabaon, & una civitatum regalium, & major oppido Hai, omnéſq; bellatores ejus fortiſſimi. Miſit ergò Adoniſedec rex Jeruſalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharam regé Jerimoth, ad Japhia quoque regem Lachis, & ad Dabir regé Eglon, dicens; Ad me aſcendite, & ferte præſidium, ut expugnemus Gabaon, quarè transfugerit ad Joſue, & ad filios Iſrael. Congregati igitur aſcenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex Jeruſalem, rex Hebron, rex Jerimoth, rex Lachis, rex Eglon, ſimul cum exercitibus ſuis, & caſtrametati ſunt circa Gabaon, oppugnantes eam. Habitatores autem Gabaon urbis obſeſſæ miſerunt ad Joſue, qui tunc morabatur in caſtris apud Galgalam, & dixerunt ei; Ne retrahas manus tuas ab auxilio ſervorum tuorum: aſcende citò, & libera nos, férque præſidium: convenerunt enim adverſùm nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant in montanis. Aſcenditq; Joſue de Galgalis, & omnis exercit⁹ bellatorum cum eo, viri fortiſſimi. Dixítque Dominus ad Joſue, Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi reſiſtere poterit. Irruit itaque Joſue ſuper eos repentè, totâ nocte aſcendens de Galgalis. Et conturbavit eos Dominus à facie Iſrael: contrivítque plagâ magnâ in Gabaon, ac perſecutus eſt eos per viam aſcenſûs Beth-horon, & percuſſit uſq; Azeca & Maceda. Cúmq; fugerent filios Iſrael, & eſſent in deſcenſu Beth-horon, Dominus miſit ſuper eos lapides magnos de cœlo uſq; ad Azeca: & mortui ſunt multò plures lapidibus grandinis, quàm quos gladio percuſſerant filii Iſrael. Tunc locutus eſt Joſue Dño, in die quâ tradidit Amorrhæũ in conſpectu filiorũ Iſrael, dixítq; coram eis; Sol contra Gabaon ne moveáris, & Luna contra vallẽ Ajalon.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Κεφ. ι'.

1 Ὡς δὲ ἤκουσεν Ἀδωνισεζὲκ βασιλεὺς Ἰερουσαλὴμ ὅτι ἔλαβεν Ἰησοῦς τὴν Γαὶ, καὶ (a) ἐξωλόθρευσεν αὐτὴν, ὃν τρόπον (β) ἐποίησαν τὴν Ἰεριχὼ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, οὕτως (γ) ἐποίησαν καὶ τὴν Γαὶ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ ὅτι ἠυτομόλησαν οἱ κατοικοῦντες Γαβαὼν πρὸς
2 Ἰησοῦν καὶ πρὸς Ἰσραὴλ, Καὶ ἐφοβήθησαν (δ) ἀπ' αὐτῶν σφόδρα· ἦσαν γὰρ ὅτι (ε) πόλις μεγάλη Γαβαών, (ζ) ὡσεὶ μία τῶν μητροπόλεων, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτῆς ἰσχυροί· Καὶ
3 ἀπέστειλεν Ἀδωνισεζὲκ βασιλεὺς Ἰερουσαλὴμ πρὸς (η) Ἐλὰμ βασιλέα Χεβρὼν, καὶ πρὸς (θ) Φιδὼν βασιλέα Ἰεριμὼθ, καὶ πρὸς (ι)
4 Ἰεφθᾶ βασιλέα (κ) Λαχὶς, καὶ πρὸς (λ) Δαβὶν βασιλέα Ὀδολλὰμ, λέγων, Δεῦτε, ἀνάβητε πρός με, καὶ βοηθήσατέ μοι, καὶ ἐκπολεμήσωμεν Γαβαών· ἠυτομόληκε γὰρ πρὸς
5 Ἰησοῦν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε βασιλεῖς τῶν Ἰεβουσαίων, βασιλεὺς Ἰερουσαλὴμ, καὶ βασιλεὺς Χεβρὼν, καὶ βασιλεὺς Ἰεριμὼθ, καὶ βασιλεὺς (μ) Λαχὶς, καὶ βασιλεὺς (ν) Ὀδολλὰμ, αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν· καὶ ἐκύκλωσαν τὴν Γαβαὼν, καὶ
6 ἐξεπολιόρκησαν αὐτήν. Καὶ ἀπέστειλαν οἱ κατοικοῦντες Γαβαὼν πρὸς Ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ εἰς Γάλγαλα, λέγοντες, Μὴ ἐκλύσῃς τὰς χεῖράς σου ἀπὸ τῶν παίδων σου· ἀνάβηθι πρὸς ἡμᾶς τοπάχος, (ξ) καὶ βοήθησον ἡμῖν, καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς· ὅτι συνηγμένοι εἰσὶν ἐφ' ἡμᾶς πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων, οἱ κατοικοῦντες τὰ ὀρεινά. Καὶ ἀνέβη
7 Ἰησοῦς ἐκ Γαλγάλων, αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ, πᾶς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ.
8 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, Μὴ φοβηθῇς αὐτούς, εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτούς· (ο) οὐχ ὑποληφθήσεται ἐξ αὐτῶν ὑδεὶς
9 ἐνώπιον ὑμῶν. Καὶ ἐπεὶ παρεγένετο Ἰησοῦς ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω, ὅλην νύκτα (π) εἰσεπορεύθη ἐκ Γαλγάλων. Καὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς κύριος
10 ἀπὸ (ρ) προσώπου τοῦ Ἰσραήλ· καὶ συνέτριψεν αὐτοὺς κύριος (σ) συντριβὴ μεγάλη ἐν Γαβαών. καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ὁδὸν ἀναβάσεως (τ) Ὠρωνὶν, καὶ κατέκοπτον αὐτοὺς ἕως Ἀζηκὰ καὶ ἕως Μακηδά. Ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου (υ) τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὅτι τὴν καταβάσεως (φ) Ὠρωνὶν, καὶ κύριος (χ)
11 ἐπέρριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως Ἀζηκά. καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης, ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ ἐν τῷ
12 πολέμῳ. Τότε ἐλάλησεν Ἰησοῦς πρὸς κύριον, ἡ ἡμέρα (ψ) παρέδωκεν ὁ θεὸς τὸν Ἀμορραῖον ὑποχείριον Ἰσραὴλ, ἡνίκα συνέτριψεν αὐτοὺς ἐν Γαβαών, καὶ συνεβίβασαν ἀπὸ (ω) προσώπου υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ εἶπεν Ἰησοῦς, Στήτω ὁ ἥλιος ἐπὶ Γαβαών, καὶ ἡ Σελιὼν ἐπὶ
φάραγγα Αἰλών.

MS. A. (α) ἐξωλόθρευσεν (β) ἐποίησεν (γ) ἐποίησεν (δ) ἐν ταυτοῖς Σόδομα· ἤδεισαν γὰρ (ε) ἡ πόλις (ζ) ὡσεὶ καὶ μία (η) Αἰλαμ (θ) Φεραὰμ (ι) Ἰαφιὲ (κ) Λαχεὶς, (λ) Δαβὴρ (μ) Λαχεὶς, (ν) Ὀδολλάχ, (ξ) καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς, καὶ βοήθησον ἡμῖν· (ο) οὐχ ὑποστήσεται ἐξ (π) ἐπορεύθη Ἰησοῦς ἐκ (ρ) προσώπου Ἰσραήλ· (σ) σύντριμμα μεγάλῳ (τ) Βηθωρὼν, καὶ (υ) υἱῶν (φ) Βηθωρὼν, (χ) ἐπέβαλεν (ψ) ἡ παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς (ω) προσώπου Ἰσραήλ·

CAP. X.

1 POſtquàm autem audivit (a) Adoniſedec rex Hieruſalem, quia cepit Jeſus Gai, & exterminavit eam, quemadmodùm fecerãt Hiericho, & regem ejus; ſic fecerunt & Gai, & regem ejus; & quia transfugerunt habitatores Gabaon ad Ieſum, & ad (b) Iſrael. Et timuerũ: (c) ob eis valdé. Sciebat enim, quia civitas magna Gabaon, quaſi una ex iis, quæ ſunt (d) Metropoles: & omnes viri ejus fortes. Et miſit Adonibezec rex Hieruſalem ad Elam regem Chebron, & ad Phidon regem Hierimuth, & ad Iephtha regem Lachis, & ad Dabin regem (e) Odollam, dicens; Venite, aſcendite ad me, & auxiliamini mihi: & expugnabimus Gabaon: Transfugerunt enim ad Ieſum, et ad filios Iſrael. Et aſcenderunt quinque reges (f) Iebuſæorum, rex Hieruſalem, & rex Chebron, & rex Herimuth, et rex Lachis, & rex Odollam, ipſi, & populus eorum: & obſedérunt Gabaon, & oppugnabant eam. Et miſerunt habitatores Gabaon ad Ieſum in caſtra Iſrael in Galgala, dicentes; Ne relaxes manus tuas à pueris tuis. Aſcende ad nos velociter, & auxiliare nobis, & eripe nos: quoniam congregati ſunt ſuper nos omnes reges Amorrhæorũ qui habitãt montanã. Et aſcendit Ieſus de Galgalis, ipſe, & omnis populus bellator cum eo, omnis potens in fortitudine. Et dixit Dũs ad Ieſũ, Ne timeas illos: In manus enim tuas tradidi eos: Non (g) remanebit ex illis quiſquam coram vobis. Et (h) quoniam advenerat Ieſus ſuper eos repentè; totam nocte perrexit de Galgalis. Et extúrbavit eos Dominus à facie filiorum Iſrael: & contrivit eos Dominus contritione magnâ in Gabaon. Et perſequuti ſũt eos viã aſcẽſionis (i) Oronim: & concidérunt eos uſq; Azeca, & uſq; Maceda. Dum autem illi fugerent à facie filiorum Iſrael ſuper deſcenſum Oronim; & Dominꝰ projecit in eos lapides grandinis de cœlo uſque Azeca. Et fuerunt plures qui mortui ſunt propter lapides grandinis, quàm quos occiderunt filii Iſrael gladio in prælio. Tunc locutus eſt Ieſus ad Dominum, quâ die tradidit Deus Amorrhæum ſubjugatum Iſrael; (k) quando contrivit eos in Gabaon: & contriti ſunt à facie filiorum Iſrael. Et dixit Ieſus, Stet Sol ſuper Gabaon, & Luna ſuper vallem (l) Ælon.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אַדוֹנִי צֶדֶק מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם אֲרֵי כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ יָת עַי וּנְמַרֵהּ כְּמָא דַּעֲבַד
לִירִיחוֹ וּלְמַלְכַּהּ כֵּן עֲבַד לְעַי וּלְמַלְכַּהּ וַאֲרֵי אַשְׁלִימוּ יָתְבֵי גִבְעוֹן עִם יִשְׂרָאֵל וַהֲווֹ
בֵּינֵיהוֹן : וּדְחִילוּ לַחְדָא אֲרֵי קַרְתָּא רַבְּתָא גִבְעוֹן כַּחֲדָא מִקְרְיֵי מַלְכְוָתָא וַאֲרֵי הִיא רַבָּ
מִן עַי וְכָל גַּבְרָהָא גִּבָּרִין : וּשְׁלַח אֲדוֹנִי צֶדֶק מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם לְוָת הוֹהָם מַלְכָּא דְחֶבְ
וּלְוָת פִּרְאָם מַלְכָּא דְיַרְמוּת וּלְוָת יָפִיעַ מַלְכָּא דְלָכִישׁ וּלְוָת דְּבִיר מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן לְמֵימָ
סַקוּ לְוָתִי וְסַעֲדוּנִי וְנִמְחֵי יָת יְתְבֵי גִבְעוֹן אֲרֵי אַשְׁלִימַת עִם יְהוֹשֻׁעַ וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאִתְכַּנִּישׁוּ וְסָלִיקוּ חַמְשָׁא מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן מַלְכָּא
דִירְמוּת מַלְכָּא דְלָכִישׁ מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן אִנּוּן וְכָל מַשְׁרְיָתְהוֹן וּשְׁרוֹ עַל גִּבְעוֹן וְאַנִיחוּ קְרָבָ
עֲלָהּ : וּשְׁלַחוּ אֱנָשֵׁי גִבְעוֹן לְוָת יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִלְגָּלָא לְמֵימַר לָא תְרַשֵׁל יְדָךְ
מֵעַבְדָּךְ סַק לְוָתָנָא בְּפוּרְיָא וּפְרוֹק לָנָא וְסַעֲדָנָא אֲרֵי אִתְכַּנִּשׁוּ עֲלָנָא כָּל מַלְכֵי אֱמוֹרָ
יָתְבֵי טוּרָא : וְסָלִיק יְהוֹשֻׁעַ מִן גִּלְגָּלָא הוּא וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא עִמֵּיהּ וְכָל גִּבָּרֵי חֵילָא
וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תְדַחֵל מִנְּהוֹן אֲרֵי בִידָךְ מְסַרְתִּנוּן לָא יִתְעֲתַד אֱנָשׁ מִנְּהוֹן קֳדָמָךְ
וַאֲתָא לְוָתְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ בְּתַכִּיף כָּל לֵילְיָא סְלִיק מִן גִּלְגָּלָא: וְתַבְּרִנוּן יְיָ קֳדָם יִשְׂרָאֵל וּמְחָנוּ
מַחְתָּא רַבְּתָא בְּגִבְעוֹן וּרְדַפְנוּן בְּאוֹרַח מַסְקָנָא דְבֵית חוֹרוֹן וּמְחָנוּן עַד עֲזֵקָה וְעַד מַקֵּדָה
וַהֲוָה בְּמִפְכְּהוֹן מִן קֳדָם יִשְׂרָאֵל אִנּוּן בְּמַחֲתָנָא דְבֵית חוֹרוֹן וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְרְמָאָה עֲלֵיהוֹן
אַבְנִין רַבְרְבִן מִן שְׁמַיָּא עַד דַּאֲתוֹ לַעֲזֵקָה וּמִיתוּ סַגִיאִין דְּמִיתוּ בְּאַבְנֵי בַרְדָּא מִדְּקְטִיל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּא : בְּכֵן שַׁבַּח יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא דְמְסַר יְיָ יָת אֱמוֹרָאָה קֳדָם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְשָׁא בְּגִבְעוֹן אוֹרַךְ וְסִיהֲרָא בְּמֵישַׁר אַיָלוֹן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. X.

1 ET fuit quando audivit Adoniſzedek rex Jeruſalem, quod ſubegiſſet Joſue Ghay, & conſumpſiſſet eam, quemadmodum fecit Jericho & regi ejus, ſic feciſſet Ghay & regi ejus, & ꝙ pacem feciſſent habitatores Gibghon cum Iſrael, & eſſent inter eos. Et metuerunt valde: namq; urbs magna Gibghon, ſicut una ex urbibus regnorum, & quòd illa magna à Ghay, & omnes viri ejus fortiſſimi. Et miſit Adoniſzedek rex Jeruſalem ad Hoham regem Hhebron, & ad Piram regem Jarmuth, & ad Japhiagh regem Lachis, & ad Debir regẽ Gheglon, dicendo: Aſcendite ad me, & adjuvate me; & delebim⁹ *habitatores* Gibghon; quoniam pacem fecit cum Joſue & cum filiis Iſrael. Et congregati ſunt, & aſcenderunt quinq; reges Emorrhæi, rex Jeruſalem, rex Hhebron, rex Jarmuth, rex Lachis, rex Gheglon, ipſi & omnes exercitus eorum, & caſtrametati ſunt ſuper Gibghon, & inierunt bellum adverſus eam. Et miſerunt viri Gibghon ad Joſue in caſtra in Gilgal, dicendo: Ne remittas manum tuam à ſervo tuo, aſcende ad nos feſtinanter, & libera nos, & auxiliare nobis, quoniam congregati ſunt ſuper nos omnes reges Emorrhæi habitatores montis. Et aſcendit Joſue ex Gilgal, ipſe & omnis populus facientium prælium cum ipſo, & omnes viri virtutis. Et dixit Dñs ad Joſue: Ne timeas ab eis; namq; in manum tuam tradidi eos: non ſtabit homo ex illis ante te. Et venit ad eos Joſue ex improviſo: tota nocte aſcendit ex Gilgal. Et fregit eos Dñs ante Iſrael, & delevit eos deletione magna in Gibghon, & perſecutus eſt eos in via aſcenſus Bethhoron, & percuſſit eos uſque ad Ghazecha, & uſq; ad Makeda. Et fuit in vertendo eos [terga] à facie Iſrael, illi in deſcenſu Bethhoron, & ab ante Dñm dejecti ſunt ſuper illos lapides maximi de cœlo, quoad venerunt in Ghazeka: & mortui ſunt plures qui mortui ſunt in lapidibus grandinis, quàm quos occiderunt filii Iſrael in gladio. Tunc laudavit Joſue ante Dominum in die qua tradidit Dominus Emorrhæum ante filios Iſrael, & dixit ad oculos Iſrael: Sol in Gibghon expecta, & Luna in planitie Ajalon.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. X.

Quum verò audîsset Adonisedec rex Jerosolymæ quòd subjugâsset Jesus Aai, eámque interfeciſſet, & quemadmodum fecerat Jericho & regi ejus, ita feciſſet Aai & regi ipsius; præterea quòd fœdere se junxissent habitatores Gabaon cùm Israele, & essent inter eos, Vehementer expavit, quoniam urbs magna erat Gabaon æquè ac *alia* quævis urbium regni: major siquidem erat quàm Aai, omnésque cives ejus fortissimi erant. Misit ergò Adonisedec rex Jerosolymæ ad Hoham regem Hebron, & ad Baran regem Jarmuth, & ad Naphil regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon; misit *inquam* ad eos nuntium *hujusmodi*, Ascendite ad me, & este mihi subsidio, & pugnemus adversùs Gabaon, eò quòd pacem inierit cum Jesu & cum Israele. Itaque congregati sunt, & ascenderunt quinq; reges Amorrhæorum, *nempe* rex Jerosolymæ, rex Hebron, rex Jarmuth, rex Lachis, & rex Eglon, ipsi, cum omnibus castris suis, & castrametati contra Gabaon oppugnârunt eam. Miserunt ergò cives Gabaon ad Jesum in castra ad Galgalam, & dixerunt ei, Ne remittas manū tuas à servis tuis, quoniâ congregati sunt adversùm nos cuncti reges Amorrhæorū qui habitant in monte. Et ascendit Jesus de Galgala, ipse, & universus populus bellator qui cum eo erat, omnésq; fortissimi robore. Et ait Dñs ad Jesum, Ne timeas ab eis, quia in manū tuas tradidi illos, & nullus eorū poterit tibi resistere. Venit autem ad eos Jesus repentè: (*nam* totâ nocte ascenderat è Galgala) Et conturbavit eos Dñs corâ Israele, percussêruntq; eos plagâ magnâ in Gabaon Beth-horonis, & persecuti sunt eos per viam ascensûs Beth-horonis, & peremerunt eos usq; ad Achar & usq; ad Macar. Cúmq; fugerent ante Israelem, descenderéntq; per declive Beth-horonis, jaculatus est in eos Dñs lapides prægrandes è cœlo ad Achar usque, & mortui sunt: ac plures *quidem* fuêre qui mortui sunt lapidibus grandinis, quàm ii quos interfecerunt Israelitæ gladio. Tunc locutus est Jesus coram Domino, die *scilicet* quo tradidit Deus Amorrhæos ante Israelem; & ait Jesus præsentibus Israelitis, Sol, siste gradum in Gabaon; & tu luna, in planitie Ailon.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. X.

Fuit autem, cùm audîsset Adonisadoc quicquid factum fuerat in Jericho, & quòd Josue potitus fuisset Aai, eámque trucidâsset, & quòd quemadmodum fecerat Jericho & regi ejus, ita feciſſet Aai & regi ipsius, quòd denique fœdus iniissent cives Gabaon cum filiis Israel, essentque simul cum eis, ut valdè timerent; eò quòd urbs magna esset Gabaon æquè ac ulla alia urbium regni eorum, quódque major esset quàm Aai, & omnes viri ejus essent robustissimi. Quapropter misit Adonisadoc rex urbis pacis ad Hoham regem Habram, & ad Pharam regem Jarmuth, ad Japhiaa regem Lachis, & ad Dobir regem Ascalon, dicens; Ascendite ad me, & adjuvate me, ut oppugnemus cives Gabaon, quòd fœdus inierint cum Josue & filiis Israel. Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex urbis pacis, rex Habram, rex Jarmuth, rex Lachis, & rex Ascalon, ipsi, cunctique exercitus eorum, & obsidentes Gabaon oppugnârunt eam. Miserunt autem cives Gabaon ad Josue in castra ad Galgal talia verba, dicentes; Ne remittas manum tuam à servis tuis, ascende ad nos celeriter, & auxilium opémque fer nobis, quia congregati jam sunt contra nos cuncti reges Amorrhæorum habitantium montem. Ascendit ergò Josue, omnésque viri bellatores cum eo, cuncti robustissimi in populo. Dixit autem Deus ad Josue, Ne timeas ab eis, quia in manum tuam tradidi eos: nemo ex ipsis stabit ante te. Perrexit autem ad eos Josue ex improviso totâ nocte, ascenditque ad eos de Galgal. Exscidítque eos Deus ante exercitum Josue, & interfecit eos cæde magnâ in Hebron, & persecutus est eos per viam acclivitatis Beth-hebron, peremitque eos ad Azecâ & ad Makedam usque. Cúmque fugerent ante filios Israel, dejecit super eos Deus lapides grandinis de cœlo, & mortui sunt: & verò qui mortui sunt lapidibus grandinis, plures fuerunt iis quos occiderunt filii Israelis gladio. Tunc allocutus est Josue Deum in die quo tradidit Deus Amorrhæos in manum filiorum Israel, ac dixit in præsentia turbæ Israeliticæ, Heus sol, subsiste super Gabaon; & O luna, maneto super pratum Ajalon.

ספר יהושע : י

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

hoc non An. *fuos inimicos* gens *vindicaret* donec, ſtetit luna & ſol *ſiluit* Et

13 וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּרַח עָמָד עַד־יָקֹם גּוֹי אֹיְבָיו הֲלֹא־הִיא
non & cœlorum medio in ſol ſtetit Et *reëti* libro *ſuper* ſcriptum

כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וְלֹא־
ejus faciei ad illa dies ſicut fuit nō Et. perfecta die quaſi occūbere feſtinavit

13 אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים: וְלֹא הָיָה כַיּוֹם הַהוּא לְפָנָיו
Iſrael pugnavit Dominus quia : viri *voce in* Dñm *audiendū ad*, eā poſt &

וְאַחֲרָיו לִשְׁמֹעַ יְהוָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוָה נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל:
Ghilgal in *caſtrametatione* ad eo cum Iſrael omnis &, Iehoſuah eſt reverſ Et

14 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה:
ſpelunca in ſe abſconderunt &, iſti reges quinque fugerunt Et

15 וַיָּנֻסוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּחְבְּאוּ בַּמְּעָרָה
quinque ſunt Inventi : dicendo Iehoſuah ipſi eſt nunciatū Et. Macchedah in

16 בְּמַקֵּדָה: וַיֻּגַּד לִיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר נִמְצְאוּ חֲמֵשֶׁת
Volvite: Iehoſuah Dixitq;. Macchedah in ſpelunca in abſconditi reges

17 הַמְּלָכִים נֶחְבָּאִים בַּמְּעָרָה בְּמַקֵּדָה: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ גֹּלּוּ
viros eam *ſuper* conſtituite & ; ſpeluncæ os ad *magnos lapides*

18 אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֶל־פִּי הַמְּעָרָה וְהַפְקִידוּ עָלֶיהָ אֲנָשִׁים
, veſtros inimicos poſt perſequimini, ſtetis ne vos Et. eos cuſtodiendū ad

19 לִשְׁמָרֵם: וְאַתֶּם אַל־תַּעַמְדוּ רִדְפוּ אַחֲרֵי אֹיְבֵיכֶם
eos *dedit quia* ; ſuas urbes ad ingredi eos *detis ne* , *eos dicnudetis* &

וּנְגַפְתֶּם אוֹתָם אַל־תִּתְּנוּם לָבוֹא אֶל־עָרֵיהֶם כִּי נָתַן
filii &, Iehoſuah *conſummare jucta* fuit Et. veſtra manu in veſter Deus Dñs

20 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם: וַיְהִי כְּכַלּוֹת יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי
, *eos conſumi uſque* , valde magna plaga eos percutere Iſrael

יִשְׂרָאֵל לְהַכֹּתָם מַכָּה גְדֹלָה מְאֹד עַד תֻּמָּם
munitorii civitates ad eſſent ingreſſi &, eis ex ſuperfuerunt ſuperſtites &

וְהַשְּׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר:
Iehoſuah ad *caſtrametatorem* ad populus omnis ſunt reverſi Et

21 וַיָּשֻׁבוּ כָל־הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
viro Iſrael *filiis* movit Non .pace in Macchedah

מַקֵּדָה בְּשָׁלוֹם לֹא־חָרַץ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת־
; ſpeluncæ os Aperite : Iehoſuah Dixitque .ſuam linguam

לְשֹׁנוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ פִּתְחוּ אֶת־פִּי הַמְּעָרָה
.ſpelunca de illos reges quinque me ad educite &

וְהוֹצִיאוּ אֵלַי אֶת חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה:
reges quinque eum ad eduxerunt & ; ita fecerunt Et

23 וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיּוֹצִיאוּ אֵלָיו אֶת־חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים
, Chebron regem , Ieruſalaim regem , ſpelunca de illos

הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה אֶת־מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶת־מֶלֶךְ חֶבְרוֹן
.Heglon regem , Lachis regem , Iarmuth regem

אֶת־מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶת־מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶת־מֶלֶךְ עֶגְלוֹן:
; Iehoſuah ad illos reges *eos eduxiſſe ut* , fuit Et

24 וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אֶת־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
duces ad dixitque , Iſrael virum omnem ad Iehoſuah vocavit &

וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֶל־קְצִינֵי
ponite , Accedite : ſecum *iverant* qui *belli* virorum

אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַהֹלְכִים אִתּוֹ קִרְבוּ שִׂימוּ אֶת־
, acceſſerunt Et .iſtorum regum colla ſuper veſtros pedes

רַגְלֵיכֶם עַל־צַוְּארֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ
Dixitque .eorum colla ſuper ſuos pedes poſuerunt &

וַיָּשִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיהֶם עַל־צַוְּארֵיהֶם: וַיֹּאמֶר
, vos confortate : conſternemini ne & , timeatis Ne ; Iehoſuah eos ad

25 אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ חִזְקוּ
veſtris inimicis omnibus Dominus faciet ſic Quia .vos roborate &

וְאִמְּצוּ כִּי כָּכָה יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל־אֹיְבֵיכֶם
Iehoſuah eos percuſſit Et .eos pugnantes vos quos

26 אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם: וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ
: lignis quinque *ſuper* eos ſuſpendit & , eos fecit mori & , hæc poſt

אַחֲרֵי־כֵן וַיְמִיתֵם וַיִּתְלֵם עַל חֲמִשָּׁה עֵצִים
veſperam ad uſque lignis *ſuper* ſuſpenſi fuerunt &

וַיִּהְיוּ תְלוּיִם עַל־הָעֵצִים עַד־הָעָרֶב:

13 Steterúntque Sol & Luna, donec ulciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Nónne ſcriptum eſt hoc in libro juſtorum? Stetit itaque Sol in medio cœli, & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei. Non fuit anteà nec poſteà tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro 14 Iſrael. Reverſúſque eſt Joſue cum omni Iſrael in caſtra Galgalæ. Fugerant enim quinque reges, & ſe abſconderant in 15 ſpelunca urbis Maceda. Nuntiatúmque eſt Joſue, quòd inventi eſſent quinque reges latentes in ſpelunca urbis Maceda. Qui præcepit ſociis, & 16 ait; Volvite ſaxa ingentia ad os ſpeluncæ, & ponite viros induſtrios, qui clauſos cuſtodiant: Vos autem nolite ſtare, ſed perſequimini hoſtes, & extremos quoſque fugientium cædite: nec dimittatis eos urbium ſuarum intrare præſidia, quos tradidit Dominus 17 Deus in manus veſtras. Cæſis ergò adverſariis plagâ magnâ, & uſque ad internecionem penè conſumptis, hi qui Iſrael effugere potuerunt, ingreſſi ſunt civitates munitas. 18 Reverſúſque eſt omnis exercitus ad Joſue in Maceda, ubi tunc erant caſtra, ſani & integro numero: nullúſq; contra filios Iſrael mutire auſus 19 eſt. Præcepítq; Joſue, dicens; Aperite os ſpeluncæ, & producite ad me quinq; reges, qui in ea latitant. Fecerúntq; miniſtri ut ſibi fuerat imperatum: & eduxerunt ad eum 20 quinque reges de ſpelunca, regem Jeruſalem, regē Hebron, regem Jerimoth, regem Lachis, regem Eglon. Cúmque educti eſſent ad eum, vocavit omnes viros Iſrael: & ait ad principes exercitûs qui ſecum erant; Ite, & ponite pedes ſuper colla regum iſtorum. Qui cùm perrexiſſent, & ſubjectorum colla pedibus calcarent, 21 Rurſum ait ad eos; Nolite timere, nec paveatis: confortamini & eſtote robuſti: ſic enim faciet Dominus cunctis hoſtibus veſtris, adverſùm 22 quos dimicatis. Percuſsítq; Joſue, & interfecit eos, atque ſuſpendit ſuper quinque ſtipites: fuerúntque ſuſpenſi uſq; 23 ad veſperum.

13 Καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν στάσει, ἕως ἐκδικήσεως ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔσπευδεν 14 εἰς δυσμὰς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς. Καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη οὐδὲ πρότερον οὐδὲ μετὰ τοῦτο ἕως ἔσχατον, ὥστε ἐπακοῦσαι θεὸν ἀνθρώπου, ὅτι κύριος (α) συνεπολέμησε τῷ Ἰσραήλ. 16 Καὶ ἔφυγον οἱ πέντε βασιλεῖς ἔτοι, καὶ κατεκρύβησαν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ἐν Μακηδά. 17 Καὶ ἀπηγγέλη (β) τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Εὕρηνται οἱ πέντε βασιλεῖς κεκρυμμένοι ἐν τῷ 18 σπηλαίῳ τῷ ἐν Μακηδά. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς, Κυλίσατε λίθους ὀπὶ τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου, καὶ (γ) καταστήσατε ἄνδρας φυλάσσειν ἐπ' αὐ- 19 τούς. Ὑμεῖς δὲ μὴ ἑστήκατε, καταδιώκοντες ὀπίσω τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ καταλάβεσθε τὴν ὐραγίαν αὐτῶν, καὶ μὴ ἀφῆτε εἰσελθεῖν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν· παρέδωκε γὰρ αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. Καὶ ἐγένετο 20 ὡς κατέπαυσεν Ἰησοῦς (δ) καὶ πᾶς υἱὸς Ἰσραὴλ (ε) κόπτοντες αὐτοὺς κοπὴν μεγάλην σφόδρα ἕως εἰς τέλος, καὶ οἱ διασωζόμενοι διεσώθησαν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς. 21 Καὶ (ζ) ἀπεράθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Ἰησοῦν εἰς Μακηδὰ ὑγιεῖς. καὶ οὐκ ἔγρυξεν οὐδεὶς τῶν 22 υἱῶν Ἰσραὴλ τῇ γλώσῃ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς, Ἀνοίξατε τὸ σπήλαιον, (η) καὶ ἐξαγάγετε τοὺς πέντε βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ 23 σπηλαίου. Καὶ ἐξηγάγοσαν τοὺς πέντε (θ) βασιλεῖς ἐκ τοῦ σπηλαίου, τὸν βασιλέα Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸν βασιλέα Χεβρών, καὶ τὸν βασιλέα Ἱερεμοθ, καὶ τὸν βασιλέα (ι) Λαχείς, καὶ τὸν βασιλέα Ὀδολλάμ. Καὶ ἐπεὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς πρὸς 24 Ἰησοῦν, καὶ συνεκάλεσεν Ἰησοῦς πᾶσα Ἰσραὴλ, καὶ τοὺς ἐναρχομένους τοῦ πολέμου (κ) τοὺς συμπορευομένους αὐτῷ, λέγων αὐτοῖς, Πεζοπορεύεσθε καὶ ἐπίθεσθε τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν. καὶ προσελθόντες ἐπέθηκαν τοὺς πόδας 25 αὐτῶν ὀπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν. Καὶ εἶπεν (λ) Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, Μὴ φοβεῖσθε αὐτοὺς, μηδὲ δειλιάσητε· ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύετε, ὅτι (μ) οὕτω ποιήσει κύριος πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, 26 οὓς ὑμεῖς καταπολεμεῖτε αὐτούς. Καὶ ἀπέκλεινεν αὐτοὺς Ἰησοῦς, καὶ ἐκρέμασεν αὐτοὺς ἐπὶ πέντε ξύλων. καὶ ἦσαν κρεμάμενοι ἐπὶ τῶν ξύλων ἕως ἑσπέρας.

Et ſtetit Sol, & Luna in ſtatione, donec ultus eſt Deus inimicos (m) eorum. Et ſteţit Sol ad medium cœli; non procedebat ad occaſum in finem diei unius. Et non fuit dies talis, neque anteà, neque poſtremò; ut obediret Deus homini: quoniam Dominus ſimul expugnabat cum (n) Iſrael. Et fugerunt quinque veges hi: & abſconderunt ſe in ſpeluncam, quæ in Maceda. Et nuntiatum eſt Joſu, dicentes; Inventi ſunt quinque reges abſconditi in ſpelunca, quæ in Maceda. Et dixit Ieſus; Volvite lapides (o) ad os ſpeluncæ: & conſtituite viros ad cuſtodiendum ſuper eos. Vos autem ne ſtetis, perſequentes poſt inimicos veſtros: & apprehendite caudam eorum: & ne ſinatis ingredi in civitates ſuas. Tradidit enim eos Dominus Deus noſter in manus noſtras. Et factum eſt, poſtquàm ceſſavit Ieſus, & omnis (p) filius Iſrael, cædentes eos cæde magnâ valdè uſque in finem, & ſuperſtites evaſerunt in civitates munitas; Et reverſus eſt omnis populus ad Ieſum (q) in Maceda ſani: & non mutivit quiſquam de filiis Iſrael linguâ ſuâ. Et dixit Ieſus, Aperite ſpeluncam, & (r) educite quinque iſtos veges è ſpelũca. Et eduxerũt quinq; veges è ſpelunca, vegem Hieruſalem, & vegem Chebron, & vegem Ierimuth, & vegem Lachis, & vegem (ſ) Odollam. Et poſtquàm eduxerunt eos ad Ieſum; & convocavit Ieſus omnem (t) Iſrael, & principes prælii, qui ſimul proceſſerant cum ipſo, dicens eis; Procedite & imponite pedes veſtros ſuper cervices eorum. Et accedentes impoſuerunt pedes ſuos ſuper cervices eorum. Et dixit Ieſus ad eos, Ne timeatis eos, neque formidetis: viriliter agite, & confortamini: quia ſic faciet Dominus omnibus inimicis veſtris; quos vos debellabitis eos. Et occidit eos Ieſus: & ſuſpendit eos ſuper quinque ligna. Et fuerunt pendentes ſuper ligna uſq; ad veſperam.

MS. A. (α) Συνεπολέμησεν (β) τῷ Ἰησοῖ, (γ) καταςήσεται ἐπ' αὐτῶ ἄνδρας (δ) καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ε) κόπτοντες αὐτοὺς, * κόπτοντες αὐτοὺς κοπὴν (ζ) ἐπεςράφη (η) καὶ ἐξενέγκατε τοὺς (θ) βασιλεῖς τέτους ἐκ (ι) Λαχεὶς, (κ) καὶ τὰς (λ) πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς, Μὴ (μ) ὅπως

חרגום יונתן Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

13 וְאוֹרִיךְ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא קָם עַד דְּאִתְפְּרַע עַמָּא יִשְׂרָאֵל מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן הֲלָא הִיא כְתִיבָא
14 עַל סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא וְקָם שִׁמְשָׁא בְּפַלְגוּת שְׁמַיָּא וְלָא דָחֵק לְמֵעַל בְּיוֹם שְׁלִים: וְלָא הֲוָה
כְּיוֹמָא הַהוּא קַדְמוֹהִי וּבַתְרוֹהִי דְּאִתְקַבֶּלֶת קֳדָם יְיָ צְלוֹת אֱנָשׁ אֲרֵי בְּמֵימְרֵיהּ יְיָ מְנִיחַ קְרָבָא
15 לְיִשְׂרָאֵל: וְתָב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִלְגָּלָא: וְאַפְּכוּ חַמְשָׁא מַלְכַיָּא הָאִלֵּין
16 וְאִטַּמָּרוּ בִּמְעָרְתָא בְּמַקֵּדָה: וְאִתְחֲוָא לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר אִשְׁתְּכַחוּ חַמְשָׁא מַלְכַיָּא טְמִירִין
17 בִּמְעָרְתָא בְּמַקֵּדָה: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ קְרִיבוּ אַבְנִין רַבְרְבִין קֳדָם פּוּמָּא דִמְעָרְתָא וּמַנּוּ עֲלָהּ גַּבְרִין
18 לְמִטַּרְהוֹן: וְאַתּוּן לָא תְקוּמוּן רְדִפוּ בְּתַר בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְתִדְבְּקוּן יַתְהוֹן לָא תְשַׁבְּקוּנוּן
19 לְמֵעַל לְקִרְוֵיהוֹן אֲרֵי מְסַרְנוּן יְיָ אֱלָהְכוֹן בִּידֵיכוֹן: וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
20 לְמִמְחֵיהוֹן מַחְתָא רַבְּתָא לַחְדָא עַד דְּשֵׁלִימוּ וּמִשְׁיוֹבְיָא אִשְׁתְּזִיבוּ מִנְּהוֹן וְעָלוּ לְקִרְוִין כְּרִיכָן:
21 וְתָבוּ כָל עַמָּא לְמַשְׁרְיָתָא לְוָת יְהוֹשֻׁעַ לְמַקֵּדָה בְּשֶׁלֶם לָא הֲוָה נָקָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְחַק
22 גְּבַר יַת נַפְשֵׁיהּ: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ פְּתַחוּ יַת פּוּמָּא דִמְעָרְתָא וְאַפְּקוּ לְוָתִי יַת חַמְשָׁא מַלְכַיָּא
23 הָאִלֵּין מִן מְעָרְתָא: וַעֲבַדוּ כֵן וְאַפְּקוּ לְוָתֵיהּ יַת חַמְשָׁא מַלְכַיָּא הָאִלֵּין מִן מְעָרְתָא יַת מַלְכָּא
24 דִירוּשְׁלֵם יַת מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן יַת מַלְכָּא דִירְמוּת יַת מַלְכָּא דְלָכִישׁ יַת מַלְכָּא דְעַגְלוֹן: וַהֲוָה כַּד
אַפִּיקוּ יַת מַלְכַיָּא הָאִלֵּין לְוָת יְהוֹשֻׁעַ וְקָרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְשַׁלְטוֹנֵי גַּבְרֵי
מְנִיחֵי קְרָבָא דַאֲזָלוּ עִמֵּיהּ קִרְבוּ שַׁוּוּ יַת רַגְלֵיכוֹן עַל צִוְּארֵי מַלְכַיָּא הָאִלֵּין וְקִרְיבוּ וְשַׁוִּיאוּ יַת
רַגְלֵיהוֹן עַל צִוְּארֵיהוֹן: וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תִתְבְּרוּן תְּקִיפוּ וְעַלִּימוּ אַרְחֵי
25 כְּדֵין יַעְבֵּד יְיָ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן דְּאִתּוּן מְנִיחִין קְרָבָא בְּדֵין: וּמְחָנֵן יְהוֹשֻׁעַ בְּתַר כֵּן וְקַטְלִנוּן
26 וְצַלְבִנוּן עַל חַמְשָׁה צְלִיבִין וְהֲווֹ צְלִיבִין עַל צְלִיבְיָא עַד רַמְשָׁא:

Et expectavit Sol, & Luna ſtetit quoad ultus eſt populꝰ Iſrael de auctoribus inimicitiarum ſuarum; nonne id ſcriptum eſt ſuper librum legis? & ſtetit Sol in medio cœlorum, & non feſtinavit ad intrandum, ut die integro. Et non fuit ut dies ille ante eum & poſt eum, ut ſuſciperetur ante Dominum oratio hominis; quoniam in dicto illius Dominus inivit prœlium pro Iſrael. Et reverſus eſt Joſue & omnis Iſrael cum illo ad caſtra in Gilgal. Et fugerunt quinq; reges hi, & abſconderũt ſe in ſpeluncâ in Makeda. Et nunciatum eſt Joſue, dicendo: Inventi ſunt quinque reges abſconditi in ſpelũca in Makeda. Et dixit Joſue: Admovete lapides ingentes *ante* oſtium ſpeluncæ, & numerate ſuper eam viros ad cuſtodiendum eos. Et vos ne ſtetis, perſequimini poſt auctores inimicitiarum veſtrarum; & apprehendetis eos: non ſinetis eos intrare in urbes ſuas, quoniam tradidit eos Dñs Deus veſter *in manus veſtras*. Et fuit cum conſummavit Joſue & filii Iſrael percutere eos percuſſione magna valde, quoad perfecerunt; & evaſio evaſerunt ab eis, & intraverunt in urbes munitas. Et reverſi ſunt omnis populus in caſtra ad Joſue in Makedan in pace: non fuit nocumentum filiis Iſrael, ut affligeret vir animam ſuam. Et dixit Joſue: Aperite oſtium ſpeluncæ, & producite ad me quinq; reges illos ex ſpelunca. Et fecerunt ſic; & produxerunt ad eum quinq; reges illos ex ſpelunca, regem Jeruſalem, & regē Hhebron, & regem Jarmuth, & regem Lachis, & regem Gheglon. Et fuit cum produxerunt reges illos ad Joſue, & vocavit Ioſue omnem hominem Iſrael, & ait ad principes *euntes* bellũ qui venerunt cum eo: Accedite, ponite pedes veſtros ſuper cervices regum illorũ; & acceſſerunt, & poſuerunt pedes ſuos ſuper cervices eorũ. Et dixit eis Ioſue: Ne timeatis, et ne frangamini; prævalete et roboramini; nam ſic faciet Dñs omnibꝰ auctoribꝰ inimicitiarũ veſtrarũ, quos vos inetes bellũ in eos. Et percuſſit eos Ioſue poſt hoc, et occidit eos, et crucifixit eos ſuper quinq; cruces; & fuerunt crucifixi ſup cruces uſq; ad veſperã.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܐܬܩܛܡ ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ ܥܕ ܕܐܬܢܩܡ ܥܡܐ ܡܢ ܒܥܝܗܝ ܗܐ ܟܬܝܒ ܒܣܦܪ ܝܫܪ ܘܩܝܡ ܫܡܫܐ ܒܦܠܓ ܫܡܝܐ ܘܠܐ ܥܓܠ ܠܡܥܪܒ ܝܘܡܐ ܫܠܡ ܐܝܟ ܕܢ ܗܘܐ ܝܘܡ ܗܘ ܠܐ ܐܬܥܒܕ ܐܝܟ ܗܘ ܝܘܡ ܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܪܝ ܠܩܠ ܒܪ ܐܢܫ ܐܡܪ ܕܡܪܝ ܐܝܬ ܡܩܪܒ ܠܡܐ ܕܗܘ ܡܩܪܒ ܠܡܐ ܕܗܘ ܡܩܪܒ ܠܡܐ ܕܗܘ

ספר יהושע : י

eos ,cecidit deficere &,Iehoſuah præcepit ,ſolem ingredi tempore in fu't Et

27 וַיְהִי֙ לְעֵ֣ת בֹּ֔וא הַשֶּׁ֖מֶשׁ צִוָּ֣ה יְהוֹשֻׁ֑עַ וַיֹּרִ֣ידוּם

,ibi latitarant quo ,ſpeluncam in eos projecerunt & ,lignis deſuper

מִמְּעַל֙ הָעֲצִ֔ים וַיַּשְׁלִ֕יכוּם אֶל־הַמְּעָרָ֖ה אֲשֶׁר־נֶחְבְּא֣וּ־שָׁ֑ם

,hujus diei corpus ad uſq; ,ſpeluncæ os ſuper ingentes lapides poſuerunt &

וַיָּשִׂ֤מוּ אֲבָנִים֙ גְּדֹלוֹת֙ עַל־פִּ֣י הַמְּעָרָ֔ה עַ֖ד עֶ֣צֶם הַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃

,gladii os ad eam percuſſit & ,ipſa die Iehoſuah cepit Macchedah Et

28 וְאֶת־מַקֵּדָ֣ה לָכַ֔ד יְהוֹשֻׁ֖עַ בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא וַיַּכֵּ֥ה לְפִי־חָ֖רֶב

non ,ea in quæ animam omnem & ,ipſos occidit ejus regem &

וְאֶת־מַלְכָּ֣הּ הֶחֱרִ֣ם אוֹתָ֗ם וְאֶת־כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ לֹ֔א

fecit quemadmodum ,Macchedah regi fecitque ,ſuperſtitem reliquit

הִשְׁאִ֖יר שָׂרִ֑יד וַיַּ֣עַשׂ לְמֶלֶךְ֙ מַקֵּדָ֔ה כַּאֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה

eo cum Iſrael omnis & ,Iehoſuah tranſivit Et .Jericho regi

לְמֶ֣לֶךְ יְרִיח֑וֹ : וַיַּעֲבֹ֨ר יְהוֹשֻׁ֜עַ וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל עִמּ֗וֹ

Dominus Deditque .Libnah cum pugnavit & ,Libnah in Macchedah de

29 מִמַּקֵּדָ֖ה לִבְנָ֑ה וַיִּלָּ֖חֶם עִם־לִבְנָֽה׃ : וַיִּתֵּ֤ן יְהוָה֙

,gladii os ad eam percuſſit Et.ejus regem & ,Iſrael manu in eam etiam

גַּם־אוֹתָ֣הּ בְּיַד־יִשְׂרָאֵ֔ל וְאֶת־מַלְכָּ֖הּ וַיַּכֵּ֣ה לְפִי־חָ֑רֶב

fecit &:ſuperſtitem ea in reliquit non :ea in quæ animam omnem &

וְאֶת־כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ לֹא־הִשְׁאִ֣יר בָּ֔הּ וַיַּ֖עַשׂ

,Iehoſuah tranſivit Et .Jericho regi fecit quemadmodum ,ejus regi

לְמַלְכָּ֣הּ כַּאֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה לְמֶ֖לֶךְ יְרִיחֹֽו׃ : וַיַּעֲבֹ֨ר יְהוֹשֻׁ֜עַ

eſt caſtrametatus & ,Lachis in Libnah de eo cum Iſrael omnis &

31 וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל עִמּ֗וֹ מִלִּבְנָה֙ לְכִישָׁ֔ה וַיִּחַן

,Iſrael manu in Lachis Dominus dedit Et .eam in pugnavit &,eā ſuper

עָלֶ֖יהָ וַיִּלָּ֥חֶם אֶל־לָכִֽישׁ׃ : וַיִּתֵּ֤ן יְהוָה֙ אֶת־לָכִ֣ישׁ בְּיַד־יִשְׂרָאֵ֔ל

animam omnem & ,gladii os ad eā percuſſit &,ſecunda die in eam cepit &

32 וַיִּלְכְּדָ֖הּ בַּיּ֣וֹם הַשֵּׁנִ֑י וַיַּכֵּ֥ה לְפִי־חָ֖רֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙

aſcendit Tunc .Libnah ipſi fecit quæ omnia juxta,ea in qua

אֲשֶׁר־בָּ֣הּ כְּכֹ֔ל אֲשֶׁ֥ר־עָשָׂ֖ה לִלְבְנָֽה׃ : אָ֣ז עָלָ֗ה

,Iehoſuah eū percuſſit & ,Lachis auxiliandum ad ,Ghezer rex Horam

33 הֹרָם֙ מֶ֣לֶךְ גֶּ֔זֶר לְעֶ֖זֹר אֶת־לָכִ֑ישׁ וַיַּכֵּ֤הוּ יְהוֹשֻׁ֙עַ֙

,Iehoſuah trāſivit Et .ſuperſtitem ei reliquit non donec,ejus populum &

וְאֶת־עַמּ֔וֹ עַד־בִּלְתִּ֥י הִשְׁאִ֖יר לוֹ שָׂרִֽיד׃ : וַיַּעֲבֹ֨ר יְהוֹשֻׁ֜עַ

ſunt caſtrametati & ,Heglon in Lachis de eo cum Iſrael omnis &

וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל עִמּ֗וֹ מִלָּכִישׁ֙ עֶ֣גְלֹנָ֔ה וַיִּחֲנ֥וּ

,ipſa die in eam Ceperuntque .eam ſuper pugnaverunt & ,eam ſuper

34 עָלֶ֖יהָ וַיִּלָּ֥חֲמוּ עָלֶֽיהָ׃ : וַיִּלְכְּדוּ֙ עֶ֣גְלֹנָ֔ה בַּיּ֥וֹם הַה֖וּא

die in ea in quæ animam omnem & :gladii os ad eam percuſſerūt &

35 בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא וַיַּכֵּ֥הוּ לְפִי־חָ֖רֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ

aſcendit Et .Lachis ipſi fecit quæ omnia juxta,interfecit ipſa

הַהֵ֔א הֶחֱרִ֥ים כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה לְלָכִֽישׁ׃ : וַיַּ֣עַל

pugnaverunt & :Chebron in Heglon de eo cum Iſrael omnis &,Iehoſuah

36 יְהוֹשֻׁ֙עַ֙ וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל עִמּ֔וֹ מֵעֶגְלוֹנָ֖ה חֶבְרוֹנָ֑ה וַיִּלָּחֲמ֖וּ

& ,gladii os ad eam percuſſerunt & ,eam ceperunt Et .eam ſuper

37 עָלֶ֖יהָ : וַיִּלְכְּדוּ֙ וַיַּכֻּ֣הוּ לְפִי־חָ֔רֶב וְאֶת־

,ea in quæ animam omnem & ,ejus urbes omnes & ,ejus regem

מַלְכָּ֣הּ וְאֶת־כָּל־עָרֶ֔יהָ וְאֵת֙ כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ

interfecit &:Heglon ipſi fecit quæ omnia juxta,ſuperſtite reliquit non

לֹא־הִשְׁאִ֥יר שָׂרִ֖יד כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֑ה לְעֶגְל֥וֹן וַיַּחֲרֹ֖ם

,Jehoſuah eſt reverſus Et .ea in quæ animam omnem & ,eam

38 אוֹתָ֥הּ וְאֶת־כָּל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ : וַיָּ֤שָׁב יְהוֹשֻׁ֙עַ֙

,eam Cepitque .eam ſuper pugnavit & ;Debir in eo cum Iſrael omnis &

39 וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל עִמּ֔וֹ דְּבִרָ֖ה וַיִּלָּחֶם עָלֶֽיהָ׃ : וַיִּלְכְּדָ֤הּ

,gladii os ad eos percuſſerunt & ,ejus urbes omnes & ,ejus regem &

וְאֶת־מַלְכָּ֣הּ וְאֶת־כָּל־עָרֶ֔יהָ וַיַּכֻּ֣ם לְפִי־חָ֑רֶב

:ſuperſtitem reliquit non ;ea in quæ animam omnem interfecerunt &

וַיַּחֲרִימוּ֩ אֶת־כָּל־נֶ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣הּ לֹא הִשְׁאִ֣יר שָׂרִ֔יד

,ejus regi & ,Debir ipſi fecit ſic ,Chebron ipſi fecit quemadmodum

כַּאֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה לְחֶבְר֖וֹן כֵּ֣ן־עָשָׂ֑ה לִדְבִרָ֖ה וּלְמַלְכָּֽהּ׃

.ejus regi & ,Libnah ipſi fecit quemadmodum &

וְכַאֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה לִלְבְנָ֥ה וּלְמַלְכָּֽהּ׃ :

Versio VULG. LAT.

27 Cúmq; occumberet Sol, præcepit ſociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depoſitos projecerunt in ſpeluncam, in qua latuerant, & poſuerunt ſuper os ejus ſaxa ingentia, quæ permanent uſq; in præſens. Eodem quoq; die Macedam cepit Joſue, & percuſſit eam in ore gladii, regémq; illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimiſit in ea ſaltem parvas reliquias. Fecítq; regi Maceda, ſicut fecerat regi Jericho. Tranſivit autem cum omni Iſrael de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam: Quam tradidit Dominus cum rege ſuo in manus Iſrael: percuſſerúntq; urbem in ore gladii, & omnes habitatores ejus. Non dimiſerunt in ea ullas reliquias. Fecerúntq; regi Lebna, ſicut fecerant regi Jericho. De Lebna tranſivit in Lachis cum omni Iſrael: & exercitu per gyrum diſpoſito oppugnabat eam. Tradidítq; Domin' Lachis in manus Iſrael, & cepit eam die altero, atq; percuſſit in ore gladii, omnémq; animam quæ fuerat in ea, ſicut fecerat Lebna. 33 Eo tempore aſcendit Horam rex Gazer, ut auxiliaretur Lachis: quem percuſſit Joſue cum omni populo ejus uſq; ad internecionem. Tranſivítq; de Lachis in Eglon, & circundedit, Atq; expugnavit eam eádem die: percuſſitq; in ore gladii omnes animas quæ erant in ea, juxta omnia quæ fecerat Lachis. Aſcendit quoq; cum omni Iſrael de Eglon in Hebron, & pugnavit contra eam: Cepit eam, & percuſſit in ore gladii: regem quoq; ejus, & omnia oppida regionis illius, univerſáſq; animas quæ in ea fuerant commoratæ: non reliquit in ea ullas reliquias: ſicut fecerat Eglon, ſic fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit conſumens gladio. Inde reverſus in Dabir, Cepit eam atq; vaſtavit: regé quoq; ejus atq; omnia per circuitum oppida percuſſit in ore gladii: non dimiſit in ea ullas reliquias: ſicut fecerat Hebron & Lebna & regibus earum, ſic fecit Dabir & regi illius.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 Καὶ ἐγενήθη πρὸς ἡλίου δύσιν, (γ) ἐνετείλατο Ἰησοῦς, καὶ (ξ) καθεῖλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ξύλων, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς εἰς τὸ σπήλαιον εἰς ὃ(ο)κατέφυγοσαν ἐκεῖ, καὶ ἐπικύλισαν λίθους ὅτι τὸ σπήλαιον ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

28 Καὶ τὴν Μακηδὰ (π)ἐλάβοσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ(ρ)ἐξωλόθρευσαν πᾶν ἐμπνέον ὃ ἦν ἐν αὐτῇ καὶ οὐ κατελείφθη ὑπολειπόμενον ἐν αὐτῇ διασεσωσμένον καὶ διαπεφυγός. καὶ ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ Μακηδὰ, ὃν τρόπον ἐποίησαν τῷ

29 βασιλεῖ Ἰεριχώ. Καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ (σ) πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ (τ) ἐκ Μακηδὰ

30 εἰς Λεβνὰ, καὶ ἐπολιόρκει (υ) Λεβνά. Καὶ παρέδωκε αὐτὴν κύριος (φ) εἰς χεῖρας Ἰσραήλ. καὶ (χ) ἔλαβον αὐτὴν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ διασεσωσμένον (ψ) διαπεφυγός. καὶ (ω) ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ αὐτῆς, ὃν

31 τρόπον (α) ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ Ἰεριχώ. Καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ (β) Λεβνὰ εἰς Λαχὶς, καὶ (γ) ἐκύκλωσεν

32 κάθισεν αὐτὴ, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. Καὶ παρέδωκε κύριος τὴν (δ)Λαχὶς εἰς τὰς χεῖρας Ἰσραήλ. καὶ ἔλαβεν αὐτὴ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, καὶ (ε)ἐφόνευσεν αὐτὴ ἐν στόματι ξίφους, καὶ (ζ) ἐξωλόθρευσαν αὐτὴ, ὃν τρόπον (η) ἐποίησαν

33 τῇ Λεβνά. Τότε ἀνέβη (θ) Ἐλὰμ βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθῆσαι τῇ (ι) Λαχὶς. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰησοῦς ἐν στόματι ξίφους, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἕως οὗ μὴ καταλιφθῆναι (κ) αὐτῶν σεσωσμένον καὶ διαπεφυγότα.

34 Καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ (λ)Λαχὶς εἰς Ὀδολλὰμ, καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν καὶ

35 (μ) ἐξεπολιόρκησεν αὐτήν. Καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος ἐν χειρὶ Ἰσραήλ. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ ἐφόνευσαν, ὃν τρόπον ἐποίησαν τῇ (ν) Λα-

36 χίς. Καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς Χεβρὼν, καὶ (ξ) ἐκύκλωσεν

37 αὐτήν. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, (ο) καὶ πᾶν τὸ ἐμπνέον ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ· οὐκ ἦν διασεσωσμένος. ὃν τρόπον ἐποίησαν (π) τῷ Ὀδολλὰμ, ἐξωλόθρευσαν αὐτὴν, καὶ

38 ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ. Καὶ ἀπέστρεψεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ εἰς (ρ)Δαβίρ. καὶ ἐκύκλωσαν-

39 τες αὐτὴν, Ἔλαβον αὐτὴν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ (σ)τὰς κώμας αὐτῆς. καὶ (τ)ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ (υ)ἐξωλόθρευσαν αὐτὴν, καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ· καὶ οὐ (φ) κατέλιπον αὐτῇ οὐδένα διασεσωσμένον. ὃν τρόπον ἐποίησαν τῷ (χ) Χεβρὼν καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς, οὕτως ἐποίησαν τῇ(ψ)Δαβὶρ καὶ τῷ βασιλεῖ (ω) αὐτῆς.

MS. A.(γ)καὶ ἐνετείλατο(ξ)καθεῖλεν(ο)καὶ ἔφυγον(π)ἔλαβον(ρ)ἐξωλόθρευσ᾽ αὐτὸς,καὶ πᾶν ἐνπνέον(σ)τὰς ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ(τ)ἐν Μακηδὰ εἰς Λεβνὰ,(υ) Λεβνά.(φ)ἐν χερὶ(χ)ἔλαβεν(ψ)οὐδὲ εἷς διασεσωμένος(ω)ἐποίησεν (α) ἐποίησεν (β) Λαβνὰ εἰς Λαχεὶς,(γ)ἐκυκλώσησαν (δ) Λαχεὶς (ε)ἐφόρευσεν (ζ)ἐξωλόθρευσεν(η)ἐποίησεν τῇ Λαβνά. (θ)Αἰλὰμ(ι)Λαχείς.(κ)αὐτῷ(λ) Λαχεὶς (μ)ἐπολιόρκ (ν)Λαχείς. (ξ)ἐκυκλώσαν(ο)καὶ πάντα τὰ ἐνπνέοντα ὅσα (π)τῇ Ὀδολλὰμ, ἐξωλόθρευσαν (ρ)Δαβείρ. (σ) τὰς πάσας κώμας (τ) ἐπάταξαν (υ) ἐξωλόθρευσαν (φ) καθέλιπον οὐδένα (χ) Χεβρὼν, ὅτως (ψ) Δαβεὶρ (ω) αὐτῆς,καθὰ ἐποίησαν τῇ Λεβνὰ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς.Καὶ

Et factum eſt circiter Solis occaſum, mandavit Jeſus; & depoſuerunt eos de lignis: & projecerunt eos in ſpeluncam, in quam conſugerant illuc: & advolverūt lapides ad ſpeluncā uſq; in hodiernam diem. Et ipſam Macedā ceperunt in die illa, et occiderunt eam in ore gladii, & exterminaverunt omne ſpirans quod erat in ea: & non remanſit ullus in ea ſuperſtes, & qui evaſerit. Et fecerunt regi Maceda, quemadmodùm fecerant regi Hiericho. Et abiit Ieſus, & omnis Iſrael cum eo, de Maceda in Lebna: & oppugnabat Lebna. Et tradidit eam Dominus in manus Iſrael. Et ceperunt eam, & regem ejus, & occiderunt eam in ore gladii, & omne ſpirans in ea: et non remanſit in ea ſuperſtes, & qui evaſerit. Et fecerunt regi ejus, quemadmodùm fecerant regi Hierſcho. Et abiit Ieſus, & omnis Iſrael cum eo, de Lebna in Lachis: et obſedit eam, & oppugnabat eam. Et tradidit Dominus ipſam Lachis in manus Iſrael. Et cepit eam in die ſecunda; & occiderunt eam in ore gladii: et exterminārunt eam, quemadmodùm fecerant Lebna. Tunc aſcendit Elam rex (u) Gazer auxilium laturus ipſi Lachis. Et percuſſit eum Ieſus in ore gladii & populum ejus; quoadúſq; non remanſit de eâ ſuperſtes, & qui evaſerit. Et abiit Jeſus, & omnis Iſrael cum eo de Lachis in Odollam: & obſedit eam, & oppugnavit eam. Et tradidit eam Dominus in manu Iſrael. Et cepit eam in die illa, & occidit eam in ore gladii: & omne ſpirans in ea occiderunt; quemadmodùm fecerant Lachis. Et abiit Ieſus, & omais Iſrael cum eo (x) in Chebron, & obſedit eam. Et percuſſit eam in ore(y)gladii, & omne ſpirans, quæcunq; erant in ea. Non fuit ſuperſtes. Quemadmodùm fecerant Odollam, exterminárunt eam, & quæcunq; erant in ea. Et reverſit Jeſus, & omnis Iſrael in Dabir. Et obſidentes eam, Ceperunt eam; & regem ejus & oppida ejus. Et percuſſit eam in ore gladii: & exterminaverunt eam, & omne ſpirans in ea: et non reliquerunt ei quenquam ſuperſtitē: Quemadmodùm fecerant Chebron, & regi ejus; ſic fecerunt Dabir, & regi (z) ejus.

Targum JONATHAN. חרגום יונתן

27 וַהֲוָה לְעִדָּן מֵעַל שִׁמְשָׁא פַּקִּיד יְהוֹשֻׁעַ וְאַחִיתוּנוּן מֵעַל צְלִיבָיָא וּרְמוּנוּן לִמְעָרְתָּא דְאִטַּמָּרוּ

28 תַּמָּן וְשַׁוִּיאוּ אֲבָנִין רַבְרְבָן עַל פּוּמָּא דִמְעָרְתָּא עַד כְּרַן יוֹמָא הָדֵין : וְיָת מַקֵּדָה בְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ

בְּיוֹמָא הַהוּא וּמְחָהּ לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְיָת מַלְכַּהּ נַמֵּר יַתְהוֹן וְיָת כָּל נַפְשָׁתָא דִי בָהּ לָא אַשְׁאַר

29 מְשֵׁיזִיב וַעֲבַד לְמַלְכָּא דְמַקֵּדָה כְּמָא דַעֲבַד לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ : וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ

30 מִמַּקֵּדָה לְלִבְנָה וַאֲגִיחַ קְרָבָא עִם לִבְנָה : וּמְסַר יְיָ אַף יָתָהּ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וְיָת מַלְכַּהּ וּמְחָהּ

לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְיָת כָּל נַפְשָׁתָא דִי בָהּ לָא אַשְׁאַר בָּהּ מְשֵׁיזִיב וַעֲבַד לְמַלְכַּהּ כְּמָא דַעֲבַד

31 לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ : וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִלִּבְנָה לְלָכִישׁ וּשְׁרָא עֲלָהּ וַאֲגִיחַ קְרָבָא

32 בָּהּ : וּמְסַר יְיָ יָת לָכִישׁ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וְכַבְּשָׁהּ בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וּמְחָהּ לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְיָת כָּל

נַפְשָׁתָא דְּבָהּ כְּכֹל דַּעֲבַד לְלִבְנָה : בְּכֵן סְלִיק הוֹרָם מַלְכָּא דְגֶזֶר לְמִסְעַד יָת לָכִישׁ וּמְחָהִי

33 יְהוֹשֻׁעַ וְיָת עַמֵּיהּ עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁיזִיב : וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִלָּכִישׁ

34 לְעֶגְלוֹן וּשְׁרוֹ עֲלָהּ וְאַגִיחוּ קְרָבָא עֲלָהּ : וְכַבְּשׁוּהָ בְּיוֹמָא הַהוּא וּמְחוּהָ לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְיָת

35 כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ בְּיוֹמָא הַהוּא נַמֵּר כְּכֹל דַּעֲבַד לְלָכִישׁ : וְסָלִיק יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ

36 מֵעֶגְלוֹן לְחֶבְרוֹן וְאַגִיחוּ קְרָבָא עֲלָהּ : וְכַבְּשׁוּהָא וּמְחוּהָ לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְיָת מַלְכַּהּ

37 וְיָת כָּל קִרְוָהָא וְיָת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁיזִיב כְּכֹל דַּעֲבַד לְעֶגְלוֹן וְנַמֵּר

יָתְהוֹן וְיָת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ : וְתָב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ לִדְבִיר וְאַגִיחַ קְרָבָא

38 עֲלָהּ : וְכַבְּשָׁהּ וְיָת מַלְכַּהּ וְיָת כָּל קִרְוָהָא וּמְחוֹנוּן לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְנַמִּירוּ יָת כָּל נַפְשָׁתָא

39 דִי בָהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁיזִיב כְּמָא דַעֲבַד לְחֶבְרוֹן כֵּן עֲבַד לִדְבִיר וּלְמַלְכַּהּ וּכְמָא דַעֲבַד

לִלְבְנָה וּלְמַלְכַּהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit ad tempus intrare Solem, juſſit Joſue, & depoſuerunt eos de crucib', & projecerunt eos in ſpeluncam in qua abſconditi fuerant ibi: & poſuerunt lapides ingentes ſuper oſtium ſpeluncæ uſq; ad articulum diei hujus. Et Makedan ſubegit Joſue in die illa, & delevit eam in ore gladii, & regem ejus confecit cum eis, & omnem animam quæ in ea; non reliquit evaſionem: & fecit regi Makedæ, quemadmodum fecit regi Jericho. Et tranſiit Joſue & omnis Iſrael cum eo ex Makeda in Lebnam, & iniit bellum cum Lebna. Et tradidit Dñs etiam eam in manu Iſraelis, & regem ejus, & delevit eam in acie gladii, & omnem animam quæ in ea: non *reliquit* in ea *evaſionem*: & fecit regi ejus ſicut fecit regi Jericho. Et tranſivit Joſue & omnis Iſrael cum eo à Lebna in Lachis, & caſtrametatus eſt contra eam, & iniit prælium in eam. Et tradidit Dominus Lachis in manu Iſrael, & ſubegit eam in die ſecunda, & delevit eam in acie gladii, & omnem animam quæ in ea, juxta omnia quæ fecit Lebnæ. Tunc aſcendit Horam rex Gezer ad auxiliandum Lachis: & percuſſit eum Joſue, & populum ejus uſq; quo non relicta eſt ei evaſio. Et tranſivit Joſue & omnis Iſrael cum eo ex Lachis in Gheglon; & caſtrametati ſunt ſuper eam, & inierunt prælium contra eam. Et ſubegerunt eam in die illo, & deleverunt eam ad verbum gladii; & omnem animam quæ in ea in die illa conſumpſit: ſicut omnia quæ fecit Lachis. Et aſcendit Joſue & omnis Iſrael cum eo de Gheglon in Hebron: & inierunt prælium contra eam. Et ſubegerunt eā, & deleverunt eam ad aciem gladii, & regem ej', & omnes urbes ejus, & omnem animā quæ in ea, non reliquit evaſionem: juxta omnia quæ fecit Gheglon, & conſumpſit eam & omnem animam quæ in ea. Et reverſus eſt Joſue & omnis Iſrael cum eo in Debir, & iniit prælium contra eam. Et ſubegit eam, & regem ejus, & omnes urbes ejus; & deleverunt eos ad aciem gladii, & conſumpſerunt oēm animā quæ in ea: non reliquit evaſionē: quemadmodū fecit Hhebron, ſic fecit Debir, & regi ejus; & quemadmodum fecit Lebnæ, & regi ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܘܗܘܐ ܟܕ ܡܛ ܙܒܢܐ ܕܫܡܫܐ ܐܡܪ ܝܗܘܫܥ ܘܢܣܒܘ ܒܗ ܓܒܪܐ ܘܫܕܘ ܠܗܘܢ ܒܡܥܪܬܐ ܘܣܬܪܘ ܥܠ ܦܬܚܐ ܕܡܥܪܬܐ ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܘܬ ܡܥܪܬܐ ܕܐܬܟܢܫܘ ܒܗ ܘܣܡܘ ܐܒܢ ܪܒܬܐ ܥܠ ܦܬܚܐ ܕܡܥܪܬܐ ܥܕ ܗܫܐ ܝܘܡܐ ܗܢܐ

28 ܘܒܝܘܡܐ ܗܘ ܣܦܩ ܝܗܘܫܥ ܠܡܟܫ ܠܡܟܣܕܐ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܘܠܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܘܥܒܕ ܠܡܟܐ ܕܡܟܣܕܐ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܠܡܠܟ ܐܪܝܚܐ

29 ܘܥܒܪ ܝܗܘܫܥ ܘܟܠ ܝܣܪܝܠ ܥܡܗ ܡܢ ܡܟܣܕܐ ܠܠܒܢܐ ܘܩܪܒ ܥܠ ܠܒܢܐ ܘܫܕܐ ܒܗ ܡܠܚܡܬܐ

30 ܘܝܗܒ ܐܝܬ ܡܪܢ ܐܝܬ ܐܦ ܗܝ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܘܠܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܠܡܠܟ ܐܪܝܚܐ

31 ܘܥܒܪ ܝܗܘܫܥ ܘܟܠ ܝܣܪܝܠ ܥܡܗ ܡܢ ܠܒܢܐ ܠܠܟܝܫ ܘܫܪܐ ܥܠܝܗ ܘܩܪܒ ܥܠ ܠܟܝܫ ܘܩܪܒ ܒܗ

32 ܘܝܗܒ ܡܪܢ ܐܝܬ ܠܟܝܫ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܢܣܒ ܐܝܬ ܒܬܪܝܬܐ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܒܦܘܡ ܣܝܦܐ ܘܠܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܟܟܠ ܕܥܒܕ ܠܠܒܢܐ

33 ܗܝ ܘܠܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܗܝ ܐܝܬ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܬܐ ܗܘܪܡ ܡܠܟ ܓܙܪ ܠܥܙܪܐ ܠܠܟܝܫ ܘܡܚܐ ܠܗ ܝܗܘܫܥ ܘܠܥܡܗ ܥܕ ܕܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܫܪܝܕ

34 ܘܥܒܪ ܝܗܘܫܥ ܘܟܠ ܝܣܪܝܠ ܥܡܗ ܡܢ ܠܟܝܫ ܠܥܓܠܘܢ ܘܫܪܘ ܥܠ ܥܓܠܘܢ ܘܩܪܒ ܥܠ ܗ ܘܫܕܘ ܒܗ ܡܠܚܡܬܐ

35 ܘܢܣܒ ܐܝܬ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܒܦܘܡ ܣܝܦܐ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܟܟܠ ܕܥܒܕ ܠܠܟܝܫ ܗܟܢܐ ܕܥܒܕ ܠܥܓܠܘܢ ܘܫܪܘ ܥܠ ܗ ܘܩܪܒ ܥܠ ܗ ܘܫܕܘ ܒܗ ܡܠܚܡܬܐ

36 ܘܣܩ ܝܗܘܫܥ ܘܟܠ ܝܣܪܝܠ ܥܡܗ ܡܢ ܥܓܠܘܢ ܠܚܒܪܘܢ ܘܫܪܘ ܥܠ ܗ ܘܩܪܒ ܥܠ ܗ ܘܫܕܘ ܒܗ ܡܠܚܡܬܐ

37 ܘܢܣܒ ܐܝܬ ܘܟܠ ܡܕܝܢܬܗ ܘܟܠ ܟܦܪܗ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܒܦܘܡ ܣܝܦܐ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܟܟܠ ܕܥܒܕ ܠܥܓܠܘܢ ܘܚܪܡ ܐܝܬ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ

38 ܘܗܦܟ ܝܗܘܫܥ ܘܟܠ ܝܣܪܝܠ ܥܡܗ ܠܕܒܝܪ ܘܩܪܒ ܥܠ ܗ ܘܫܕܘ ܒܗ ܡܠܚܡܬܐ

39 ܘܢܣܒ ܐܝܬ ܘܟܠ ܡܕܝܢܬܗ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܒܦܘܡ ܣܝܦܐ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܟܐܫܪ ܥܒܕ ܠܚܒܪܘܢ ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܕܒܝܪ ܘܟܠ ܡܠܟܗ ܘܟܐܫܪ ܥܒܕ ܠܠܒܢܐ ܘܠܡܠܟܗ

Tempore verò occasûs solis *instante*, jussit Jesus, depositíque sunt suspensos de lignis, & projecerunt illos in spelunca in qua se abdiderant, lapidésque prægrandes imposuerunt ori speluncæ, in hunc usque diem. Macarem quoque subjugavit Jesus eodem die, & acie gladii interfecit illam; & regem ejus, omnésque qui erant in illa, trucidârunt, nullo ex eis superstite relicto: fecítque regi Macar quemadmodum fecerat regi Jericho. Deinde transivit Jesus & omnis Israel cum eo à Macar ad Lebna, pugnavítque contra Lebna; Et eam quoque tradidit Dominus in manum Israelis, & peremerunt eam regémque ipsius acie gladii, unà cum universis animabus quæ erant in ea, nullo superstite in ea relicto: fecítque Jesus regi ejus quemadmodum fecerat regi Jericho. Transiit deinde Jesus & cunctus Israel cum eo à Lebna in Lachis, castráque fixit contra eam, & oppugnavit illam. Et tradidit Dominus Lachis in manum Israelis qui subigens eam die secundo, trucidavit eam acie gladii, & omnes animas quæ erant in ipsa, quemadmodum fecerat Lebnæ. Tunc ascendit Hermon rex Godar ad opem ferendam Lachis: at peremit eum Jesus, tam ipsum quàm populum ejus acie gladii, nec reliquit ei superstitem. Præterea transivit Jesus & universus Israel cum eo de Lachis ad Eglon, & castra figens contra eam oppugnavit illam; Eodémque die subjugatam interfecit acie gladii, cum omnibus animabus quæ erant in ea, quemadmodum fecerat *ipsi* Lachis. Ascendit etiam Jesus & omnis Israel cum eo de Eglon ad Hebron, & oppugnavit eam; Captámque peremit acie gladii, & regem ejus, omnes civitates ejus, & omnes animas quæ erant in ea, nullo in ea superstite relicto, quemadmodum fecerat Egloni: peremit *inquam* eam & cunctas animas quæ erant in ipsa. Et reversus Jesus atque omnis Israel cum eo in Dobir, oppugnavit eam. Subjecítque Dobir ac regem ejus, & omnia oppida ipsius, & trucidavit ea acie gladii, & peremit omnes animas quæ erant in illa, nullâ ex iis superstite relictâ: quemadmodum fecerat Hebroni, sic fecit Dobir ac regi ejus: & quemadmodum fecerat Lebnæ & regi ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ مَغِيبِ ٱلشَّمْسِ أَمَرَ يُوشَعُ * فَأَحْدَرُوهُمْ مِنْ عَلَى ٱلْخَشَبِ * وَأَلْقَوْهُمْ إِلَى ٱلْمَغَارَةِ ٱلَّتِي

28 أَحْبَوْا فِيهَا * وَجَعَلُوا حِجَارَةً كِبَارًا عَلَى فَمِ ٱلْمَغَارَةِ * إِلَى ذَاتِ هٰذَا ٱلْيَوْمِ عَمِّيدَا * وَفِي يُوشَعُ فِي

ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ مَعِّيدَا * وَمَلَكَهَا بِحَدِّ ٱلسَّيْفِ وَمَلِكَهَا وَٱسْتَأْصَلَهَا وَسَائِرَ مَنْ فِيهَا مِنَ ٱلْأَنْفُسِ * وَلَمْ يُبْقِ

29 مُنْفَلِتًا * وَصَنَعَ بِمَلِكِهَا كَمَا صَنَعَ بِمَلِكِ أَرِيحَا * وَعَبَرَ يُوشَعُ وَبَنُو إِسْرَائِيلَ مَعَهُ مِنْ مَعِّيدَا إِلَى لَبْنَا

30 وَحَارَبَاهَا * وَأَسْلَمَهَا ٱللّٰهُ بِيَدِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمَلِكِهَا * وَقَتَلَهَا بِحَدِّ ٱلسِّلَاحِ مِنْ جَمِيعِ ٱلنَّاسِ ٱلَّذِينَ

31 فِيهَا وَمَا بَقِيَ مِنْهُمْ مُنْفَلِتًا * وَفَعَلَ بِمَلِكِهَا كَمَا فَعَلَ بِمَلِكِ أَرِيحَا * وَجَازَ يُوشَعُ وَبَنُو إِسْرَائِيلَ مَعَهُ مِنْ لَبْنَا

32 إِلَى لَاحِسَ وَحَارَبَهَا * وَأَسْلَمَ ٱللّٰهُ لَاحِسَ بِيَدِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَمَلَكَهَا فِي ٱلْيَوْمِ ٱلثَّانِي * وَقَتَلَهَا بِحَدِّ ٱلسَّيْفِ *

33 وَجَمِيعِ ٱلْأَنْفُسِ ٱلَّتِي فِيهَا * وَفَعَلَ بِهَا كَمَا فَعَلَ بِلَبْنَا * حِينَئِذٍ صَعِدَ هُرَامُ مَلِكُ جَدَرَ لِنَصْرِ لَاحِسَ *

فَقَتَلَهُ يُوشَعُ وَقَوْمَهُ * حَتَّى مَا بَقِيَ مُنْفَلِتًا * وَعَبَرَ يُوشَعُ وَكُلُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَعَهُ مِنْ لَاحِسَ إِلَى

34 عَجْلُونَ وَحَطُّوا عَلَيْهَا * وَمَلَكُوهَا فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ * وَقَتَلُوهَا بِحَدِّ ٱلسَّيْفِ * وَجَمِيعِ ٱلْأَنْفُسِ ٱلَّذِي

35 فِيهَا * مِثْلَ مَا صَنَعَ بِلَاحِسَ * وَصَعِدَ يُوشَعُ وَجَمِيعُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَعَهُ مِنْ عَجْلُونَ إِلَى حَبْرَا

36 وَحَارَبُوهَا * وَمَلَكُوهَا وَقَتَلُوا بِحَدِّ ٱلسَّيْفِ مَلِكَهَا وَضِيَاعَهَا وَكُلَّ نَفْسٍ فِيهَا * حَتَّى لَمْ يُبْقِ أَحَدًا *

37 مِثْلَ مَا فَعَلَ بِعَجْلُونَ * وَٱسْتَأْصَلَهَا * وَعَادَ يُوشَعُ وَكُلُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَعَهُ إِلَى بَنِي دُبَيْرَا

38 وَحَارَبُوهَا * وَمَلَكُوهَا وَسَائِرَ ضِيَاعِهَا * وَقَتَلُوهَا بِٱلسَّيْفِ * وَٱسْتَأْصَلُوا جَمِيعَ ٱلْأَنْفُسِ ٱلَّتِي بِهَا * لَمْ

39 يُبْقِ مُنْفَلِتًا * وَكَمَا صَنَعَ بِحَبْرَا * وَكَذٰلِكَ صَنَعَ بِدُبَيْرَا وَمَلِكِهَا * وَكَمَا صَنَعَ بِلَبْنَا وَمَلِكِهَا *

Instante verò tempore occasûs solis, præcepit Josue, & deposuerunt eos de ligno, projecerúntque in spelunca in qua delituerant, & applicuerunt lapides magnos ori speluncæ ad hunc usque diem in Makeda. Expugnavit etiam Josue eodem die Makedam, & interfecit eam acie gladii, ac regem ejus, eamque cum universis animabus quæ in ea erant, extirpavit, nullo superstite relicto: fecitque regi ejus quemadmodum fecerat regi Jericho. Deinde progressus Josue & filii Israel cum eo de Makeda in Lebnam, oppugnárunt eam: Et tradidit eam Deus in manum filiorum Israel, ac regem ejus, & peremit eam acie armorum, omnes videlicet, homines qui erant in ea, nullo ex his superstite relicto: fecitque regi ejus quemadmodum fecerat regi Jericho. Progressus etiam Josue & omnes filii Israel cum eo de Lebna ad Lachisam, oppugnavit illam: Tradiditque Deus Lachisam in manum filiorum Israel, quæ die secundo occupatam interfecit acie gladii, omnésque animas quæ erant in ea: egitque cum ea quemadmodùm egerat cum Lebna. Tunc ascendit Hiram rex Gedar in auxilium Lachis: at occîdit cum Josue ac populum ejus ita ut nullum relinqueret superstitem. Deinde progressus est Josue & omnes filii Israel cum eo de Lachis ad Eglom, & obsederunt eam: Et obtinentes eam eodem die, peremerunt eam acie gladii, omnes scilicet animas quæ erant in ea, quemadmodum fecerat Lachisæ. Deinde ascendit Josue omnésque filii Israel cum eo de Eglon ad Habram, & oppugnárunt eam: Ejusque potiti interfecerunt acie gladii rege ejus, & oppida ejus, omnésque animas quæ erant in ea, ita ut nemo remanserit, quemadmodum fecerat Egloni; & extirpavit eam. Tum reversus Josue & omnes filii Israel cum eo ad filios Dobiræ, oppugnavit eam; Cepitque illam cum omnibus oppidis ejus, & occiderunt eam gladio, & consumpserunt omnes animas quæ erant in illa, nullo remanente superstite: tandem, uti fecerat Habræ, ita quoque fecit Dobiræ & regi ejus, & uti fecerat Lebnæ & regi ejus.

ספר יהושע : יא

Versio VULGATA.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XI.

CAP. XI.

Κεφ. ια'.

CAP. XI.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܘܡܚܐ ܝܫܘܥ ܟܠ ܐܪܥܐ ܗܝ ܛܘܪܐ ܘܢܓܒܐ ܘܫܦܠܬܐ ܘܡܫܦܥܬܐ ܘܟܠ ܡܠܟܝܗܘܢ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗܘܢ ܫܪܝܕ ܟܠ ܢܫܡܐ ܟܡܐ ܕܦܩܕ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ
41 ܘܡܚܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܩܕܫ ܒܪܢܥ ܥܕ ܥܙܐ ܘܟܠ ܓܘܒܐ ܕܓܫܢ ܥܕ ܓܒܥܘܢ ܘܟܠ ܐܪܥܐ ܓܫܢ ܘܥܕ ܓܒܥܘܢ ܡܚܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕ ܙܒܢܐ ܟܠ ܗܠܝܢ ܡܠܟܐ ܘܐܪܥܗܘܢ
42 ܠܐ ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܚܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕ ܙܒܢܐ ܟܠ ܗܠܝܢ ܡܠܟܐ ܘܐܪܥܗܘܢ ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܘ ܕܡܓܗ ܠܗܘܢ ܠܝܫܪܝܠ

1 * ܦܨܠܐ * ܝ * ܘܟܕ ܫܡܥ ܝܒܝܢ ܡܠܟ ܚܨܘܪ ܫܕܪ ܠܘܬ ܝܘܒܒ ܡܠܟ ܡܪܘܢ
2 ܘܠܘܬ ܡܠܟ ܫܡܪܘܢ ܘܠܘܬ ܡܠܟ ܐܟܣܐܦ ܘܠܘܬ ܡܠܟ ܛܒܪ ܕܒܪ ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܛܒܪ ܕܥܪܒܐ ܘܠܘܬ ܡܠܟ ܛܒܪ ܕܒܪ ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܛܒܪ ܕܥܪܒܐ
3 ܘܠܘܬ ܟܢܥܢܝܐ ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܘܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܠܘܬ ܐܡܘܪܝܐ ܘܠܘܬ ܚܬܝܐ ܘܠܘܬ ܦܪܙܝܐ ܘܠܘܬ ܝܒܘܣܝܐ ܒܛܘܪܐ ܘܠܘܬ ܚܘܝܐ ܬܚܬ ܛܘܪ ܚܪܡܘܢ
4 ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܦܐ ܗܢܘܢ ܘܟܠ ܡܫܪܝܬܗܘܢ ܥܡܗܘܢ ܥܡܐ ܣܓܝܐ ܐܝܟ ܚܘܠܐ ܕܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ ܣܓܝ ܫܓܝ ܘܣܘܣܝܐ ܣܓܝ ܫܓܝ ܘܪܟܒܐ ܣܓܝ ܫܓܝ
5 ܘܟܠ ܗܢܘܢ ܡܠܟܐ ܐܬܚܒܪܘ ܘܐܬܘ ܘܢܚܘ ܥܠ ܡܝ ܡܪܘܢ ܚܕܐ ܠܡܩܒܠ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܝܫܘܥ ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢܗܘܢ ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܢܐ ܡܡܣܪ
6 ܠܟ ܝܬ ܟܠܗܘܢ ܩܛܝܠܝܢ ܩܕܡ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܣܘܣܝܗܘܢ ܬܟܪܘܢ ܘܪܟܒܗܘܢ ܬܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܗܘ ܘܟܠ ܥܡܐ ܓܒܪܝ ܩܪܒܐ ܥܠ ܡܝ ܡܪܘܢ
7 ܦܬܐܡ ܘܢܦܠܘ ܒܗܘܢ ܘܪܕܘܦ ܐܢܘܢ ܥܕ ܨܝܕܘܢ ܪܒܬܐ ܘܥܕ ܡܝ ܡܣܦܐ ܡܕܢܚܐ ܠܡܝ ܡܣܦܐ ܘܥܕ ܒܩܥܬ ܡܝ ܡܣܦܐ ܡܕܢܚܐ ܠܡܝ ܡܣܦܐ
8 ܘܡܫܪܝܬܗܘܢ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗܘܢ ܫܪܝܕ ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡܐ ܕܡܠܠ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܘܩܛܠ ܠܗܘܢ ܘܪܕܦ ܐܢܘܢ ܥܕ ܨܝܕܘܢ ܪܒܬܐ
9 ܘܥܕ ܡܝ ܡܣܦܐ ܡܕܢܚܐ ܠܡܝ ܡܣܦܐ ܘܥܕ ܒܩܥܬ ܡܝ ܡܣܦܐ ܡܕܢܚܐ ܠܡܝ ܡܣܦܐ ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܡܐ ܕܡܠܠ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ
10 ܘܩܛܠ ܠܗܘܢ ܘܦܣܩ ܝܫܘܥ ܒܗܝ ܒܥܝܢܐ ܗܘ ܒܬܪ ܗܢܘܢ ܘܡܠܟ ܠܗ ܒܚܨܘܪ ܘܡܠܟܗ ܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܡܛܠ ܕܚܨܘܪ ܩܕܡ ܗܝ ܪܫ ܠܟܠ ܗܢܘܢ ܡܠܟܘܬܐ
11 ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ ܢܫܡܬܐ ܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܚܪܡ ܗܘ ܠܐ ܫܒܩ ܒܗ ܫܪܝܕ ܘܠܚܨܘܪ ܥܒܕ ܒܢܘܪܐ ܗܘ ܘܟܠ ܩܪܝܬܗ ܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܘܚܪܡ ܗܘ ܘܟܠ ܢܦܫ ܕܒܗ

Deniq; peremit Jesus universam terrã illam, montem,& plagam Australem, & planitiem, atq; Asdod,omnésq; reges eorum,nec reliquit ex eis superstitem: interfecit etiam omnem exercitum eorũ, quemadmodum præceperat ei Dñs Deus Israelis. Interfecit autem eos Jesus de Recem superbi usq; ad Azą;totam quoque terram Gesan usq; ad Gabaon. Omnes autem reges istos ac regiones eorũ subegit Jesus eodem tempore, eò quòd Dñs Deus Israelis esset cum eo,ipséq; bellum gereret pro Israele.

CAP. XI.

Cum *hæc* audisset Nabin rex Hasor, misit ad Jobab regem Maron,& ad regem Somrin, et ad regem Achsaph,Et ad reges ab Aquilone sibi conterminos, tam qui in monte quàm in Austro,& in planitie Chenarath ejúsq; campis, & in Nephethdor quæ *sita* est ab Occidente, *degebant*, Et ad Chananæos qui erant ab Oriente & Occidente, & Amorrhæos, & Hethæos,& Pherezæos, & Jebusæos qui erant in monte,& ad Hevæos qui erant infra montem Hermon sitũ in terra specularum. Egressique sunt isti & universa castra eorum cum ipsis, plurimi velut arena quæ est in litore maris, & equi & carrucæ maximâ copiâ : Et condicentes locum omnes hi reges,castrametati sunt simul apud aquas Maron, sesé; parãtunt ad bellum gerendum cum Israele. Et ait Dñs ad Jesum,Ne metuas ab illis,quoniam cras juxta hoc temp° redditur° sum eos omnes confossos corã filiis Israel,equos eorum consumam,& carrucas eorũ igni comburam. Venit itaq; Jesus ad aquas Maron ex improviso, ipse & omnis popul° belligerantiũ qui erant cum eo,irruitq; in eos. Et tradidit eos Dñs in manum Israelis, & peremerunt eos, & persecuti sunt eos usq; Sidonem magnam,& usque ad locum confluxûs aquarum,& usque ad planitiem Masphiæ quæ est ad Orientẽ; peremerunt inquam eos, nec ullum reliquére superstitẽ. Fecítq; eis Jesus quẽadmodũ dixerat illi Dñs; equos eorũ consumpsit, & carrucas eorũ igne combussit. Et reversus Jesus eo tempore, subegit Hasor et regem ejus gladio confodit. (Hasor enim fuerat olim caput regnorum istorum) Omnibúsq; animabus quæ erant in ea acie gladii peremptis, nec ullà ex eis aurà *spirante* relictà,Haforem igne succendit.

40 41 42 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 * وقتل يوسع جميع اهل الارض الجبل والسهل والجنوب والمصبات وجميع ملوكهم وما بقي
41 منفلتا وجميع النسم اهلكهم كما كان امر الله اله اسرائيل * وقتلهم يوسع من برية الرقيم الى
42 عن وجميع ارض جوسر الى جبعون * وساير هؤلاء الملوك وارضهم ملك يوسع في دفعة واحدة *
43 لان الله حارب عن بني اسرائيل * وعاد يوسع وجميع بني اسرائيل الى العسكر الى الجلجال *

1 * الفصل الحادي عشر * وكان عند سماع يابين ملك قيسارية * ارسل الى يوباب ملك
2 ميرون والى ملك سمرون والى ملك اخساف والى ملك الموصل * وساير الملوك الذين في الشمال
3 في الجبل وفي ناحية ناوف دور العرب * والى الكنعانيين شرقا وغربا * والاموري والحثي والفرزي *
4 واليبوسي في الجبل والحوي تحت حرمون في ارض المسرفة * فخرجوا هم وعساكرهم معهم في
5 خلق كثير مثل الرمل الذي على البحر كثرة وخيل وركبان كثير جدا * واتفق جميع
6 الملوك وجاؤا جميعا على مياه ميروم لمحاربة بني اسرائيل * فقال الله ليوسع * لا تخف منهم فان في
7 غد مثل هذا الوقت انا جاعل جميعهم صروعا امام بني اسرائيل * خيلهم عرقبت وجميع
8 مراكبهم احرقت بالنار * فجاء يوسع وساير رجال الحرب الى مياه ميروم عفلة * واوقعوا بهم
9 الصيف * فاسلمهم الله بيد بني اسرائيل * وقتلوهم وطردوهم الى صيدون الكبيرة والى محاة
10 الماء * والى بقعة المسرفة سرقا * وقتلوهم حتى لم يبق منهم واحد * وصنع بهم يوسع كما قال
11 الله * خيلهم عرقبت * ومراكبهم احرقت بالنار * وعاد يوسع في ذلك الوقت * وفتح قيسارية *
وقتل ملكها بالسيف * لان قيسارية قديما هي اول هذه المملكات * وقتل كل نفس فيها
بالصيف استيصالا * ولم يبق فيها نسمة * واحرقها بالنار *

Trucidavit ergò Josue cunctos hujus terræ habitatores,montis nimirum ac planitiei,et Meridiei,atque ostiorum flaminũ, necnon reges eorum, nullo relicto superstite : omne enim animarum consumpsit, quemadmodum præceperat Deus,Deus Israelis. Trucidavit autem illos Josue à deserto Ricim ad Gazam usque;totam quoque terram Gosen ad Gabaon usque. Omnes autem reges istos,et terram eorum cepit Josue simul ac semel, quia Deus pugnabat pro filiis Israel. Tum demum reversus est Josue omnesque filii Israel in castra ad Galgal.

CAP. XI.

Quæ cùm audisset Nabin rex Cæsareæ, misit ad Jobal regem Miron,et ad regem Semron,& ad regem Achsaph, et ad regem Musel, Omnésq; reges qui erant ad Aquilonem in monte,et in tractu Naphoth-dor Occidentali, Et ad Chananæos ab Oriente et Occidente, & Amorrhæum,& Hethæum, & Pherezæum,& Jebusæum in monte degentem, et Hevæum infra Hermon in regionis sublimiore : Et prodierunt ipsi & eorum copiæ secum, cum turba plurima, areuæ quæ sitos maris est,numero comparandâ; et equis,et equitibus plurimis. Conspiratésque omnes hi reges venerunt simul ad aquas Maron,ut oppugnarent filios Israel. Dixit autem Deus ad Josue, Ne timeas ab illis ; cras enim pari tempore redditurus sum eos prostratos ante filios Israel : equos eorum suffragines succides, et omnes currus eorum combures igni. Venerunt ergò Josue omnésque viri militares ad aquas Mirom repentè, et infecerunt in eos gladium. Tradidítque eos Deus in manum filiorum Israel, qui trucidárunt eos,& propulsárunt illos usque ad Sidonem magnam,et usque ad locum aquæ calidæ, & usque ad tractum superiorem, Orientem versus ; et peremerunt eos ita ut ne unus quidem remaneret ex eis. Fecítque eis Josue quemadmodum dixerat Deus,Equis eorum suffragines succindes, & currus eorum igne combures. Reversus est etiam Josue eo tempore, & oppugnavit Cæsaream, et occídit regem ejus gladio(Cæsarea enim antè erat præcipua regnorum istorum) Et occídit omnem animam quæ erat in ea gladio,ad internecionem usque, nec reliquit in ea quicquam spirans ; demum igne combussit eam.

40 41 42 43 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

ספר יהושע : יא

eorum reges omnes & ,istorum regum urbes omnes &
12 וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־כָּל־מַלְכֵיהֶם
quemadmodum ,eos interficiendo gladii *es ad* eos percussit &, Jehosuah cepit
לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חָרֶב הֶחֱרִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר
12 urbes omnes Tantummodo .Domini servus Moseh præcepit
צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה: 13 רַק כָּל־הֶעָרִים
præter ,Israel *eis* combussit non ,eorum tumulum *super stantes*
הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם לֹא שָׂרַפְם יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי
civitatum *sjolium* *erne* Et .Jehosuah combussit solam Chasor
אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ: 14 וְכָל שְׁלַל הֶעָרִים
omnem tantùm :Israel filii sibi sunt prædati *animal* & ,istarum
הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־
non :eos *ipsis disperdere usque* ,gladii *os ad* percusserunt hominem
הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חָרֶב עַד הַשְׁמְדָם אוֹתָם לֹא
Dominus præcepit Quemadmodum .*sp rationem* omnem reliquerunt
הִשְׁאִירוּ כָּל נְשָׁמָה: 15 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
fecit sic & ,Jehosuah ipsi Moseh præcepit sic ,suo servo Moseh
מֹשֶׁה עַבְדּוֹ כֵּן צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה
ipsi Dominus præcepit quæ omnibº ex verbum removit non: Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
& ,*mentis* istam terram omnem Jehosuah *cepit* Et .Moseh
מֹשֶׁה: 16 וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הָהָר וְאֶת־
& ,planiciem & ,Ghosen terram omnem & ,*meridiem* omnem
כָּל־הַנֶּגֶב וְאֶת כָּל־אֶרֶץ הַגֹּשֶׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־
monte A .ejus planiciem & ,Israel montem & ,*campestrem*
הָעֲרָבָה וְאֶת־הָר יִשְׂרָאֵל וְשְׁפֵלָתוֹ: 17 מִן־הָהָר
,Lebanon campo in Gad Bahal usque & Scir in *ascendente* Leni
הַחֹלָק הָעֹלֶה שֵׂעִיר וְעַד־בַּעַל גָּד בִּבְקְעַת הַלְּבָנוֹן
,cepit eorum reges omnes & ;Chermon monte sub
תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן וְאֶת כָּל־מַלְכֵיהֶם לָכַד
Jehosuah fecit multis Diebus .eos fecit mori &, eos percussit &
וַיַּכֵּם וַיְמִיתֵם: 18 יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ
fuit Non *bellum* istis regibus omnibus cum
אֶת כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה: 19 לֹא־הָיְתָה
,*Chivæum* præter ,Israel *filios ad* fecerit pacem quæ civitas
עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּלְתִּי הַחִוִּי
cum à Quia .prælio in ceperunt omnes ;Ghibhon habitatores
יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת־הַכֹּל לָקָחוּ בַּמִּלְחָמָה: 20 כִּי־מֵאֵת
belli occursum in eorum cor *roborandum ad* ,fuit Domino
יְהוָה הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה
;misericordia eis *expiendum non ad* ,eos occideret ut ,Israel cum
אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי הְיוֹת לָהֶם תְּחִנָּה
Moseh Dominus præcepit sicut ,eos disperderet ut *quoniam*
כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
turpatus excidit & ,illo tempore in Jehosuah venit Et
21 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִוא וַיַּכְרֵת אֶת־הָעֲנָקִים
monte omni de & ,Hanab de ,Debir de ,Chebron de ,monte de
מִן־הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבִר מִן־עֲנָב וּמִכָּל הַר
eorum urbibus cum :Israel monte omni de & ,Jehudah
יְהוּדָה וּמִכָּל הַר יִשְׂרָאֵל עִם־עָרֵיהֶם
filiorum terra in *terquati remansit* Non .Jehosuah eos interfecit
הֶחֱרִימָם יְהוֹשֻׁעַ: 22 לֹא־נוֹתַר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי
.remanserunt Asdod in & ,Gath in ,Hazah in tantùm :Israel
יִשְׂרָאֵל רַק בְּעַזָּה בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ:
quæ omnia juxta terram omnem Jehosuah accepit Et
23 וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר
hæreditatem in Jehosuah eam dedit & ,Moseh ad Dominus est locutus
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה
terra & :eorum *tribubus* eorum *partitiones* secundùm ,Israel ipsi
לְיִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם וְהָאָרֶץ
.bello à quievit
שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה:

Versio VULG. LAT.

12 Et omnes per circuitum civitates, regésque earum cepit, percussit, atque delevit, sicut præceperat ei Moyses famulus Domini. 13 Absque urbibus quæ erant in collibus & in tumulis sitæ, cæteras succendit Israel: unam tantùm Asor munitissimam flammâ consumpsit. 14 Omnémque prædam istarum urbium ac jumenta diviserunt sibi filii Israël, cunctis hominibus interfectis. 15 Sicut præceperat Dominus Moysi servo suo, ita præcepit Moyses Josue, & ille universa complevit: non prætériit de universis mandatis, nec unum quidem verbum quod jusserat 16 Dominus Moysi. Cepit itaque Josue omnem terram montanam, & Meridianam, terrámque Gosen, & planitiem, & Occidentalem plagam, montémque Israël, & campestria ejus: Et partem montis quæ ascendit Seir usque Baalgad, per planitiem Libani subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percussit, 18 & occidit. Multo tempore pugnavit Josue contra reges 19 istos. Non fuit civitas quæ se traderet filiis Israel, præter Heuæum, qui habitabat in Gabaon: omnes enim bellando 20 cepit. Domini enim sententiâ fuerat, ut indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israel, & caderent: & non 21 mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut præceperat Dominus Moysi. In illo tempore venit Josue, & interfecit Enacim de montanis, Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Juda & Israel, urbésque eorum delevit. 22 Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in terra filiorum Israel: absque civitatibus Gaza, & Geth, & Azoto, in quibus solis relicti sunt. 23 Cepit ergò Josue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, & tradidit eam in possessionem filiis Israel, secundùm partes & tribº suas. Quievitque terra à præliis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλέων, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν Ἰησοῦς, καὶ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ (n) ἐξωλόθρευσαν αὐτούς, ὃν τρόπον συνέταξε Μωυσῆς 13 ὁ παῖς κυρίου. Ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωματισμένας ἐκ ἐνέπρησεν Ἰσραήλ· πλὴν Ἀσὼρ μόνην (ϑ) ἐνέπρησεν Ἰσραήλ, 14 Καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς ἐπεσιτόμισαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. αὐτοὺς δὲ πάντας (ι) ἐξωλόθρευσαν ἐν στόματι ῥομφαίας, ἕως ἀπώλεσιν αὐτούς, ὃ (κ) κατέλιπον ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἐμπνέον. 15 Ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῆ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, καὶ Μωυσῆς ὡσαύτως ἐνετείλατο τῷ Ἰησοῦ, καὶ ὕτως ἐποίησεν Ἰησοῦς· οὐ παρέβη (λ) οὐδὲν ἀπὸ πάντων ὧν (μ) συνέταξεν αὐτῷ Μωυσῆς. 16 Καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν τὴν ὀρεινὴν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν (ν) Ναγὲβ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Γοσόμ, καὶ τὴν πεδινὴν, καὶ τὴν πρὸς δυσμαῖς, καὶ τὸ (ξ) ὄρος Ἰσραὴλ, καὶ (ο) τὰ ταπεινὰ τὰ πρὸς τῷ 17 ὄρει, Ἀπὸ ὄρους Χχὰ, καὶ ὃ προσαναβαίνει εἰς (π) Σηείρ, καὶ ἕως (ρ) Βαλαγὰδ, καὶ τὰ πεδία τῆ Λιβάνῳ ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ Ἀερμών. (σ) καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβε, καὶ ἀνεῖλεν (τ), 18 καὶ ἀπέκτεινε. Καὶ ἡμέρας πλείους ἐποίησεν Ἰησοῦς πρὸς τοὺς βασιλεῖς τούτους τὸν πόλεμον. 19 Καὶ οὐκ ἦν (υ) πόλις, ἣν οὐκ ἔλαβεν Ἰσραήλ· πάντα ἐλάβοσαν ἐν πολέμῳ. 20 Ὅτι διὰ κυρίου ἐγένετο κατισχύσει (φ) αὐτῶν τὴν καρδίαν συναντᾶν εἰς πόλεμον πρὸς Ἰσραὴλ, ἵνα (χ) ἐξολοθρευθῶσιν, ὅπως μὴ δοθῇ αὐτοῖς ἔλεος, ἀλλ' ἵνα (ψ) ἐξολοθρευθῶσιν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος πρὸς Μωυσῆν. 21 Καὶ ἦλθεν Ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ (ω) ἐξωλόθρευσε τοὺς Ἐνακὶμ ἐκ τῶν ὀρεινῶν, ἐκ Χεβρὼν, καὶ ἐκ (α) Δαβεὶρ, καὶ ἐξ (β) Ἀναβὼθ, καὶ ἐκ (γ) παντὸς γένους Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ παντὸς ὄρους Ἰούδα σὺν τῇ πόλει αὐτῶ· καὶ (δ) ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς Ἰησοῦς. 22 Οὐ (ε) κατελείφθη (ζ) τῶν Ἐνακὶμ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ πλὴν ἐν (η) Γάζῃ, καὶ ἐν Γὲθ, καὶ (ϑ) ἐν 23 Ἀσελδὼ κατελείφθη. Καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν, καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῆ. καὶ ἔδωκεν (ι) αὐτὸς Ἰησοῦς ἐν κληρονομίᾳ Ἰσραὴλ ἐν μερισμῷ κατὰ φυλὰς αὐτῶν. καὶ ἡ γῆ κατέπαυσε πολεμουμένη.

Et omnes civitates (l) regnorum, & reges eorum cepit Iesus; & interfecit eos in ore gladii. Et exterminârunt eos; quemadmodùm præceperat Moyses puer Domini. Sed omnes civitates exaggeratas non incendit Israel. Tantùm Asor solam incendit Israel, Et omnia spolia (m) ejus prædati sunt sibi filii Israel. Ipsos autem omnes exterminâvêrunt in ore gladii: quoadusque disperdidit eos: non (n) reliquerunt ex eis quicquam spirans. Quemadmodùm præcepit Dominus Moysi puero suo, & Moyses similiter mandavit Iesu; & sic fecit Iesus: non est transgressus quicquâ ab omnibus, (o) quæ præcepit ei Moyses. Et cepit Iesus omnem terram montanam, & omnem terram Nageb, & omnem terram Gosom: & campestrem, & eam quæ versùs Occasum, & montem Israel, & humilia, quæ ad montem, A monte Chelcha, & qui ascendit in Seir, & usque Balagad: & campos Libani sub monte Aermon. Et omnes reges eorum cepit, & sustulit, & occidit. Et dies plures fecit Iesus adversùs reges istos bellum. Et non fuit civitas, (p) quam non ceperit Israel: omnia (q) ceperunt in bello. Quia per Dominum factum est confortari cor eorum, ut obviàm irent ad bellum ad Israel; ut exterminarentur: (r) ita ut non darentur eis misericordia; sed ut exterminarentur, quemadmodùm dixit Dominus ad Moysen. Et venit Iesus in tempore illo: & exterminavit ipsos Enacim de montana, de Chebron, & de Dabir, & de Anaboth, & de omni (s) genere Israel, & de omni monte Iuda, cum civitatibus eorum. Et exterminavit eos Iesus. Non remansit de ipsis Enacim à filiis Israel, sed tantùm in Gaza, & in Geth, & in Asseldo remansit. Et cepit Iesus omnem terram, secundùm quod mandavit Dominus Moysi. Et dedit eos Iesus in hæreditatem Israel in partitione secundùm tribus eorum. Et terra quievit à præliis.

MS. A. (n) ἐξωλέθρευσεν (ϑ) αὐτὴ ἐνέπρησεν Ἰησοῦς. Καὶ (ι) ἐξωλέθρευ (κ) κατέλειπον αὐτῶν οὐδὲ ἓν ἐνπνέον. (λ) ἐδὲν (μ) συνέταξεν κύρι τῷ Μωυσῆ. (ν) τὴν Ναγὲβ, (ξ) ὄρειον (ο) τὰ πεδινὰ τὰ πρὸς τῷ ὄρει Ἀσὼκ, (π) Σηειρὰ, (ρ) Βαλγὰδ, (σ) τὸ παιδίον (τ) αὐτῶν, (υ) πόλις ἥτις οὐ παρέδωκεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· πάντας ἔλαβεν ἐν πολέμῳ. (φ) τὴν καρδίαν αὐτῶν (χ) ἐξολεθρευθῶσιν, (ψ) ἐξολεθρευθῶσιν, (ω) ἐξωλέθρευσεν (α) Δαβεὶρ, (β) Ἀνὼθ, (γ) παντὸς ὄρους Ἰσραὴλ, (δ) ἐξωλέθρευσεν (ε) κατηφείσθησαν (ζ) τῷ Ἐνακὶμ (η) Γάζῃ, (ϑ) ἐν Ἀσὼδ κατελείφθησαν. (ι) αὐτὴν Ἰησοῦς

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וְיָת כָּל קִרְוֵי מַלְכַיָּא הָאִלֵּין וְיָת כָּל מַלְכֵיהוֹן כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ וּמְחָנוֹן לְפִתְגָם דְּחֶרֶב
13 גַּסַּר יַתְהוֹן כְּמָא דְפַקֵּד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ: לְחוֹד כָּל קִרְוַיָּא דְקַיְמִין עַל תּוּקְפֵּיהוֹן לָא
14 אוֹקִדְנוֹן יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵן יָת חָצוֹר בִּלְחוֹדָהּ אוֹקִד יְהוֹשֻׁעַ: וְכָל עִרֵי קִרְוַיָּא הָאִלֵּין
וּבְעִירָא בּוּז לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹד יָת כָּל אֱנָשָׁא מְחוֹ לְפִתְגָם דְּחֶרֶב עַד דִּי שֵׁצִיאוּ
15 יַתְהוֹן לָא אַשְׁאִרוּ כָּל נְשָׁמָא: כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ כֵּן פַּקֵּד מֹשֶׁה יָת יְהוֹשֻׁעַ
16 וְכֵן עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ לָא בַטֵּיל פִּתְגָמָא מִכֹּל דְּפַקֵּד יְיָ יָת מֹשֶׁה: וְאַחְסִין יְהוֹשֻׁעַ יָת כָּל
אַרְעָא הָדָא טוּרָא וְיָת כָּל דָּרוֹמָא וְיָת כָּל אַרְעָא דְגֹשֶׁן וְיָת שְׁפֵלְתָּא וְיָת מֵישְׁרָא
17 וְיָת טוּרָא דְיִשְׂרָאֵל וּשְׁפֵלְתֵּיהּ: מִן טוּרָא פְּלִינָא דְסָלִיק לְשֵׂעִיר וְעַד מֵישַׁר גָּד
בְּבִקְעַת לְבָנֹן שְׁפוֹלֵי טוּרָא דְחַרְמוֹן וְיָת כָּל מַלְכֵיהוֹן כְּבַשׁ וּמְחָנוֹן וְקַטְלִנּוּן:
18 יוֹמִין סַגִּיאִין עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ יָת כָּל מַלְכַיָּא הָאִלֵּין קְרָבָא: 19 לָא הֲוָת קַרְתָּא דְאִשְׁלִמַת
עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵן חִוָּאָה יָתְבֵי נִבְעוֹן יָת כּוּלָּא נְסִיבוּ בְּקְרָבָא: 20 אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ
הֲוָת לְתַקְפָּא יָת לִבְּהוֹן לְסַדָּרָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל בְּדִיל לְנַמְרוּתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא
לְמֶהֱוֵי לְהוֹן רַחֲמִין אֲרֵי בְּדִיל לְשֵׁצְיוּתְהוֹן כְּמָא דְפַקֵּד יְיָ יָת מֹשֶׁה: 21 וַאֲתָא יְהוֹשֻׁעַ
בְּעִדָּנָא הַהִיא וְשֵׁיצֵי יָת גִּבָּרַיָּא מִן טוּרָא מִן חֶבְרוֹן מִן דְּבִיר מִן עֲנָב וּמִכֹּל טוּרָא
22 דִיהוּדָה וּמִכֹּל טוּרָא דְיִשְׂרָאֵל עִם קִרְוֵיהוֹן נַמְרִנִין יְהוֹשֻׁעַ: לָא אִשְׁתְּאַר גִּבָּרַיָּא
23 בְּאַרְעָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹד בְּעִזָּה וּבְגַת וּבְאַשְׁדּוֹד אִשְׁתְּאָרוּ: וּנְסִיב יְהוֹשֻׁעַ יָת
כָּל אַרְעָא כְּכֹל דִּי מַלֵּל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְיָהֲבַהּ יְהוֹשֻׁעַ לְאַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל בְּפַלְגוּתְהוֹן
לְשִׁבְטֵיהוֹן וְאַרְעָא שְׁדוֹכַת מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et omnes urbes regum illorum, & omnes reges eorum subegit Josue; & 12
delevit eos in ore gladii: consumpsit eos juxta id quod jussit Moses ser-
vus Domini. Tantum omnes urbes quæ stabant super fortitudine sua, 13
non incendit eas Israel: sed tamen Hhasor solummodo incendit Josue.
Et omnem prædam urbium illarum, & jumenta diripuerunt sibi filii Is- 14
rael: tantum omnes homines percusserunt in ore gladii, quoad exterminaverunt eos; non reliquerunt omnem animam. Juxta id quod jussit Do- 15
minus Mosem servum suum, sic jussit Moses Josue, & sic fecit Josue. Non
defecit verbum ex omnibus quæ jussit Dominus Mosem. Et possedit 16
Josue omnem terram hanc montis, & omnem [*terram*] Austri, & omnem
terram Gosen, & depressionem, & planiciem, & montem Israelis, & de-
pressionem ejus: A monte divisionis qui ascendit ad Seghir & *usq;* pla- 17
niciem Gad in campo Libani, depressiones montis Hermonii, & omnes
reges eorum subegit, & delevit eos, & occidit eos. Dies multos fecit 18
Josue cum omnibus regibus his bellum. Non fuit civitas quæ pacem face- 19
ret cum filiis Israel, nisi Hhivæi habitantes Gibghon: omnes ceperunt
in bello. Nam ab ante Dominum fuit ad obdurandum cor eorum ad or- 20
dinandum prœlium cum Israele, propter consumendos eos, ut non essent
super eos misericordiæ, sed enim propter disperdendos eos, sicut jusserat
Dominus Mosem. Et venit Josue in tempore illo, & disperdidit fortes ex 21
monte, ex Hhebron, ex Debir, ex Ghanab, & ex omni monte Juda, & ex
omni monte Israel cum urbibus eorum; destruxit eos Josue. Non relicti 22
sunt fortes in terra filiorum Israel; tantum in Ghaza, in Gath & in Asdod
relicti sunt. Et cepit Josue omnem terram, juxta omne quod locutus est 23
Dominus cum Mose; & tradidit eam Josue in hæreditatem Israeli in divisionibus eorum per tribus eorum: & terra quievit à faciendo bello.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Omnes etiam urbes regum istorum nec non reges earum subjugavit Jesus, & acie gladii interfecit, quemadmodum præceperat ei Moses servus Domini. Præterea cunctas civitates eorum qui super colles degebant, succendit Israel, & Haserem ipsam combussit Jesus. Omnia verò spolia urbium istarum, & jumenta diripuerunt sibi filii Israel; omnes autem homines peremerunt acie gladii, donec eos penitùs consumpsissent, nullúmque ex eis spirantem reliquissent. Quemadmodum præceperat Dominus Mosi servo suo, ita præceperat Moses ipsi Jesu, & ita fecit Jesus, nec irritum fecit ullum verbum ex omnibus quæ imperaverat Dominus Mosi. Cepit itaque Jesus universam terram istam montanam, totum Meridiem, totámque terram planam, montes universos, & planities eorum. A monte qui dividens ascendit ad Seir, usque ad Gadgad quæ est in planitie Libani sub monte Hermon: omnes quoque reges eorum subegit ac interfecit Jesus. Cæterùm diebus multis bellum gessit Jesus cum omnibus his regibus: Nec ulla remansit civitas quæ non tradita fuerit filius Israel, & ab eis trucidata, præter Hevæos commorantes in Gabaon, quos Jesus servavit, ac reliquit Jesus, ut ministrarent Israeli: omnia autem prædicta regna diripuit Jesus, ac trucidavit. Nam à Domino factum fuit hoc, ut obdararetur cor eorum, quatenus ad prælium exirent contra Israelem, ut trucidarent eos nulla ergà eos adhibitâ gratiâ: perdidit enim illos, uti præceperat Dominus Mosi. Venit autem Jesus eo tempore, & interfecit gigantes qui erant in monte, de Hermon, de Dobir, de Gebel, ex universo monte Juda, & ex universo monte Israelis; unà cum urbibus eorum vastavit eos Jesus, Nec ullus remansit gigas in terra filiorum Israel: nonnisi in Aza, Geth, & Asdod remanserunt. Occupavit igitur Jesus universam terram, quemadmodum dixerat Dominus Mosi, deditque eam Jesus in hæreditatem Israeli per partitiones in tribus eorum: tum terra quievit à bello.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Omnes quoque urbes regum istorum, & reges earum cepit Josue ac trucidavit acie gladii, penitúsque extirpavit, quemadmodum præcepat Moses servus Dei. Verùm civitates omnes duratas, populis super tumulis subversas non combusserunt filii Israel igne, præter solam Cesaream; hanc enim Josue combussit. Omnia autem spolia harum civitatum, atque jumenta diripuerunt filii Israel: & homines interfecti fuerunt omnes acie gladii, adeo ut absumpti essent omnes, nulla relictâ animâ. Quemadmodum mandatum fuerat Mosi servo Dei, ita mandaverat Moses Josue, & ita fecit Josue, nullâ re prætermissâ ex his quæ præceperat Deus Mosi. Occupavit igitur Josue universam terram istam montanam tum Meridionalem, nec non terram Gosen, & planities, atque desertum, montem quoque Israelis, ac planitiem ejus; A monte Glabro qui ascendit ad Seirah, usque ad Baal-gad in tractu Libani infra montem Hermon, omnes præterea reges eorum, quos trucidavit mortéque affecit. Longo tempore bellum gessit Josue cum his regibus: Nec ulla fuit urbs quæ movem gesserit Israelitis, præter Hevæos habitantes in Gabaon; sed omnes gladio obtinuit. Siquidem à Deo fuit istud: ipse durum reddidit cor eorum, ut bello occurrerent Israelitis, quatenus extirparentur, nec ulla exhiberetur eis clementia, ut perirent quemadmodum dixerat Deus Mosi. Venit etiam Josue eodem tempore, & disperdit gigantes de monte, nempe de Habra, Dobira, Anab, deque toto monte Juda, & toto monte Israelis: unà cum civitatibus eorum extirpavit eos Josue, Nec remansit ullus gigas in terra filiorum Israel, præterquam in Gazi, Gath, & Azdod. Cepit itaque Josue universam terram illam, quemadmodum pollicitus fuerat Deus Mosi, deditque eam Josue hæreditatem filiis Israel, sortéque distribuit eam inter ipsos juxta tribus eorum: quievit que terra à bello.

ספר יהושע: יב

CAA. XII. יב

possederunt & ,Israel filii percusserunt quos ,terræ reges hi Et
1 וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ
Arnon torrente à ,Solis ortum ad Jarden *transitu in* eorum terram
אֶת־אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִנַּחַל אַרְנֹן
Sichon .*Orientem ad* planiciem omnem & ,Chermon montem ad usq;
2 עַד־הַר חרמון וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה: סִיחוֹן
quæ Aroher ab *dominantem* ,Chesbon in habitantem Emoræum regem
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר
Ghilghad dimidium &,torrentis medium &,Arnon torrentis *labium super*
עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְתוֹךְ הַנַּחַל וְחֶצְיַ הַגִּלְעָד
planiciem Et. Hammon filiorum terminum ,torrentem Jabboc ad usque &
3 וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: וְהָעֲרָבָה יָם־
mare *solitudinis* mare ad usque &,orientem ad Chinneroth mare ad usque
עַד־יָם כִּנְרוֹת מִזְרָחָה וְעַד יָם הָעֲרָבָה יָם־
effusiones subter austro ab & ,*solitudinum domus via* orientem ad salis
הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ בֵּית הַיְשִׁמֹת וּמִתֵּימָן תַּחַת אַשְׁדוֹת
habitantis ,Rephaim residuo à Basan regis Hogh terminum Et .collis
4 הַפִּסְגָּה: וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מִיתֶר הָרְפָאִים הַיּוֹשֵׁב
,Salchah in & ,Chermon monte in *dominantis* Et .Edrehi in & ,Hastaroth in
בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי: וּמֹשֵׁל בְּהַר חֶרְמוֹן וּבְסַלְכָה
dimidium & ;Mahachati & ,Ghesuri terminum ad usq;,Basan omni in &
וּבְכָל־הַבָּשָׁן עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וְחֶצְיַ
servus Moseh .Chesbon regis Sichon terminum ;Ghilghad
6 הַגִּלְעָד גְּבוּל סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן: מֹשֶׁה עֶבֶד־
servus Moseh eam dedit & ,eos percusserunt Israel filii & ,Domini
יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתֵּן מֹשֶׁה עֶבֶד־
.Menasseh tribui dimidiæ &,Ghaditis &,Reubenitis possessionē Domini
יְהוָה יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה:
Israel filii & ,Jehosuah percussit quos ,terræ reges isti Et
7 וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
ad usque &,Lebanon campo in Bahalgad à ,*mare* ad Jarden *transitu in*
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה מִבַּעַל גָּד בִּבְקְעַת הַלְּבָנוֹן וְעַד־
tribubus Jehosuah eam *dedit* & :Sehir in *ascendentem* Lenem montem
הָהָר הַחֹלָק הָעֹלֶה שְׂעִירָה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לִשְׁבָטֵי
,planicie in & ,monte In .suas *partitiones* secundùm possessionem Israel
8 יִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה כְּמַחְלְקֹתָם: בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה
,Chittæus ,*meridie* in & ,deserto in & ,*effusionibus* in & ,campestri in &
וּבָעֲרָבָה וּבְאַשְׁדוֹת וּבַמִּדְבָּר וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי
Rex .Jebusæus & ,Chivvæus ,Perizæus ,Cenahanæus & ,Emoræus
הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: מֶלֶךְ
Rex .unus ,Bethel latere ex qui ,Hai Rex :unus Jericho
9 יְרִיחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ הָעַי אֲשֶׁר־מִצַּד בֵּית־אֵל אֶחָד:
:unus Jarmuth Rex .unus Chebron Rex :unus Jerusalaim
10 יְרוּשָׁלַם אֶחָד מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶחָד: מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶחָד
Rex .unus Gheser Rex :unus Heglon Rex .unus Lachis Rex
11 מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶחָד: מֶלֶךְ עֶגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֶּזֶר אֶחָד:
Rex :unus Chormah Rex .unus Gheder Rex :unus Debir
12 מֶלֶךְ אֶחָד מֶלֶךְ גֶּדֶר אֶחָד: מֶלֶךְ חָרְמָה אֶחָד מֶלֶךְ
Rex .unus Hadullam Rex :unus Libnah Rex .unus Harad
13 עֲרָד אֶחָד: מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֻלָּם אֶחָד: מֶלֶךְ
:unus Tapuah Rex .unus Bethel Rex :unus Machedah
14 מַקֵּדָה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית־אֵל אֶחָד: מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד
.unus Lassaron Rex :unus Aphec Rex .unus Chepher Rex
15 מֶלֶךְ חֵפֶר אֶחָד: מֶלֶךְ אֲפֵק אֶחָד מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד:
:unus Meroon Simron Rex .unus Chasor Rex :unus Madon Rex
16 מֶלֶךְ מְרוֹן אֶחָד מֶלֶךְ חָצוֹר אֶחָד: מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מְרוֹן אֶחָד
.unus Meghiddo Rex :unus Tahanach Rex .unus Achsaph Rex
17 מֶלֶךְ אַכְשָׁף אֶחָד: מֶלֶךְ תַּעֲנָךְ אֶחָד מֶלֶךְ מְגִדּוֹ אֶחָד:
.unus Charmelo Jochneham Rex :unus Chedes Rex
18 מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד מֶלֶךְ יָקְנְעָם לַכַּרְמֶל אֶחָד:

Versio VULG. LAT.

CAP. XII.

1 HI sunt reges, quos percusserunt filii Israël, & possederunt terram eorũ tans Jordanem ad Solis ortũ, à torrente Arnon usque ad montẽ Hermon, & omnem Orientalem plagam quæ respicit solitudinem. Sehon Rex Amorrhæorũ; 2 qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroër, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, & mediæ partis in valle, dimidiæque Galaad, usque ad torrentẽ Jaboc, qui est terminus filiorum Ammon. Et à solitudine usq; ad mare Generoth contra Orientem, & usque ad mare Deserti, quod est mare Salsissimũ, ad Orientalem plagam, per viam quæ ducit Bethsimoth: & ab Australi parte, quæ subjacet Asedoth, Phasga. 4 Terminus Og regis Basan, de reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, & in Edrai, & dominatus est in monte Hermon, & in Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos Gessuri, & Machati, & dimidiæ partis Galaad: terminos 5 Sehon regis Hesebon. Moyses famulus Domini, & filii Israël percusserũt eos, tradiditq; terrã eorũ Moyses in possessionẽ Rubenitis, & Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse. Hi sunt reges terræ, quos percussit Josue, et filii Israël, trans Jordanem ad Occidentalẽ plagã, à Baalgad in campo Libani, usque ad montem cujus pars ascendit in Seir: tradiditq; eam Josue in possessionem tribubus 8 Israël, singulis partes suas, Tam in montanis quàm in planis atque campestribus. In Asedoth, et in solitudine, ac in Meridie Hethæus fuit et Amorrhæus, Chananæus et Pherezæus, Heuæus et Jebusæus. Rex Jericho unus, rex Hai, quæ est ex latere Bethel, unus. Rex Jerusalem unus, rex Hebron unus. Rex Jerimoth unus, rex Lachis unus. Rex Eglon unus, rex Gazer unus. Rex Dabir unus, rex Gader unus. Rex Herma unus, rex Hered unus. Rex Lebna unus, rex Odullam unus. Rex Maceda unus, rex Bethel unus. Rex Taphua unus, rex Opher unus. Rex Aphec unus, rex Saron unus. Rex Madon unus, rex Asor unus. Rex Semeron unus, rex Achsaph unus. Rex Thenac unus, rex Mageddo unus. Rex Cades unus, rex Jachanan Carmeli unus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Κεφ. ιβ'.

1 Καὶ ὅτοι οἱ βασιλεῖς τ γ̃ης, ὓς (a) ἀνεῖλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, κ) κατεκληρονόμησ τ γ̃ην αὐτῶν πέραν τ Ἰορδάνου (β) ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν ἀπὸ φάραγγος Ἀρνῶν ἕως τ ὄρους Ἀερμὼν, κ) πᾶς (γ) τ γ̃ην Ἀραβα ἀπ' ἀνατολῶν. Σηὼν τ βασιλέα τ Ἀμορραίων, ὃς κατῴκ ἐν Ἐσεβὼν, κυριεύων ἀπὸ (δ) Ἀρνῶν, ἥ ἐστιν ἐν τῇ φάραγγι κ μέσος τ φάραγγος, κ τὸ ἥμισυ τ Γαλαὰδ ἕως τ Ἰαβὲκ, ὅρια υἱῶν Ἀμμών. Καὶ Ἀραβα ἕως τ Θαλάσσης (ε) Χενερὲθ κ ἀνατολὰς, κ ἕως τ θαλάσσης Ἀραβα, Θάλασσαν τ ἁλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ὁδὸν τ (ζ) κ Ἀσεμὼθ, ἀπὸ Θαιμὰν τ ὑπὸ Ἀσηδὼθ Φασγά. Καὶ Ὢγ βασιλεὺς Βασὰν ὑπολείφθη ἐκ τ γιγάντων, ὁ κατοικῶν ἐν Ἀσταρὼθ κ ἐν (η) Ἐδραὶν, ἄρχων ἀπὸ ὄρους Ἀρμὼν, κ ἀπὸ (θ) Σελχὰ, κ πᾶς (ι) τ γ̃ην Βασὰν ἕως ὁρίων (κ) Γεργεσὶ, κ τ (λ) Μαχὰ, κ τὸ ἥμισυ Γαλαὰδ ὁρίων Σηὼν βασιλέως Ἐσεβών. Μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου κ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπάταξαν αὐτούς. κ ἔδωκεν αὐτὴν Μωυσῆς (μ) ἐν κληρονομίᾳ Ῥουβὴν, κ Γὰδ, κ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ. Καὶ ὅτοι οἱ βασιλεῖς τ Ἀμορραίων, ὃς ἀνεῖλεν Ἰησοῦς κ (ν) υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τῷ πέραν τ Ἰορδάνου παρὰ (ξ) θάλασσαν Βαγαὰδ ἐν τῷ πεδίῳ τ Λιβάνου, κ ἕως ὄρους (ο) τῆς Χωλὰ, ἀναβαινόντων εἰς (π) Σηείρ. κ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰησοῦς τοῖς φυλαῖς Ἰσραὴλ (ρ) κληρονομεῖν κ τ κλῆρον αὐτ Ἐν τῷ ὄρει, κ ἐν τῷ πεδίῳ, κ ἐν Ἀραβα, κ ἐν (σ) Ἀσηδὼθ, κ ἐν τῇ ἐρήμῳ, (τ) κ Ναγὲβ, τ Χεττααῖον, κ τ Ἀμορραῖον, κ τ Χαναναῖον, κ τ (υ) Φερεζαῖον, κ τ Εὐαῖον, κ τ Ἰεβουσαῖον. Τὸν βασιλέα Ἱερειχὼ, κ τ βασιλέα τ Γαὶ, ἥ ἐστι πλησίον (φ) Βαιθὴλ, Βασιλέα Ἰερουσαλὴμ, βασιλέα Χεβρὼν, Βασιλέα (χ) Ἱερεμὼθ, βασιλέα (ψ) Λαχὶς, Βασιλέα (ω) Αἰλὰμ, βασιλέα Γαζὲρ, Βασιλέα (α) Δαβὶρ, βασιλέα Γαδὲρ, Βασιλέα (β) Ἑρμὰδ, βασιλέα Ἀσὶρ, Βασιλέα (γ) Λιβνὰ, βασιλέα Ὀδολλὰμ, (δ) βασιλέα Ἠλὰθ, βασιλέα Ταφοὺὰ, βασιλέα Ὀφὲρ, βασιλέα Ὀφὲκ τ Ἀρὼκ, βασιλέα Ἀσὼμ, βασιλέα Συμεὼν, βασιλέα Μαιδρὼθ, βασιλέα Ἀζὶρ, βασιλέα Κάδης, βασιλέα Ζαχὰχ, βασιλέα Μαγεδδὼθ, βασιλέα Ἰεκνὰμ τ Χερμὴλ,

CAP. XII.

ET hi reges terræ, quos subjugaverunt filii Israël, & possederunt terram eorum trans Jordanem ab ortu Solis, à valle Arnon usque ad montem Aermon, & omnem terram Araba ab Oriente. Seon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Esebon, dominans ab (a) Arnon, quæ est in valle ad partẽ vallis, & dimidium Galaad usque (b) Iaboc, fines filiorum Ammon. Et Araba usq; ad mare Chenereth, ad Orientem, & usq; ad mare Araba, mare Salis ab Oriente per viam, quæ ad (c) Asimoth, à Thaman, quæ sub Asedoth Phasga. Et (d) Og rex Basan remansit ex gigantibus, qui habitabat in Astaroth, & in Edrain, princeps à monte Aermon, & à Secchæ: & omnem terram Basan usque ad fines Gergesi, & ipsam Machi, & dimidium Galaad, (e) de finibus Seon regis Esebon. Moyses puer Domini, & filii Israel percusserunt eos. Et dedit eam (f) Moyses in hæreditatem Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui Manasse. Et hi reges Amorrhæorum, quos sustulit Iesus, & filii Israel trans Iordanem juxta mare Balagad in campo Libani, & usque ad montem (g) Chelcha ascendentibus in Seir. Et dedit eam Iesus tribubus Israel hæreditare secundùm sortem eorum In monte, & in campo, & in Araba, & in Asedoth, & in deserto, & Nageb, Chetæum, & Amorrhæum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum. Regem (h) Hiericho, & regem Gai, quæ est prope Bethele Regem Hierusalem, regem Chebron, Regem Hierimuth, regem Lachis, Regem (i) Ælam, regem Gazer, Regem Dabir, regem Gader, Regem Hermath, regem Ader, Regem Lebna, regem Odollam, regem Elath, regem Taphut, regem Opher, regem Ophec ipsius Aroc, regem Asom, regem Symoon, regem Mambroth, regem Aziph, regem Cades, regem Zachac, regem Maredoth, regem Iecom ipsius Chermei,

MS. A. (a) ἀνεῖλεν Μωυσῆς, κ υἱοὶ (β) ἀπὸ ἡλίου (γ) τὴν Ἀραβα ἀπὸ (δ) Ἀρουὴρ, (ε) Χεννερὲθ (ζ) κατ' Ἀσιμὼθ, ὑπὸ Θαιμὰν (η) Ἐδραὶν, (θ) Ἀσηχὰ, (ι) τὴν Βασὰν (κ) Γεσυρὶ, (λ) Μαχατὶ, (μ) ἐν κλήρῳ (ν) οἱ υἱοὶ (ξ) τὴν θάλασσαν Βαλγὰδ (ο) τῆ Ἀλὲκ, (π) Σειρά. (ρ) κληρονομίαν (σ) Μησὼθ, (τ) καὶ ἐν Ἀγὲβ, (υ) Φερεζέον, (φ) Γὲθ, (χ) Ἱεριμὲ, (ψ) Λαχεὶς, (ω) Ἐγλὼμ, (α) Δαβεὶρ, (β) Ἐρμὰ, (γ) Λεβνὰ, (δ) βασιλέα Μακηδὰ, βασιλέα Θαφφὲ, βασιλέα Ὀφὲρ, βασιλέα Ἀφὲκ, βασιλέα Ἀσὼρ, βασιλέα Σαμρὼν, βασιλέα Φασγὰ, βασιλέα Μαρὼν, βασιλέα Ἀχσὰφ, βασιλέα Θανὰχ, βασιλέα Μαγεδδὼν, βασιλέα Κεδὶς, βασιλέα Ἰεκονὰμ τῆ Χερμὶλ, βασιλέα Ἀδδὼ τῆ Ναφεδδὼρ, βασιλέα Γωὶμ τ Γιγὰλ, βασιλέα Θερμά. Πάντες

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יב

1 וְאִלֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דְּמָחוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָרְתוּ יָת אַרְעֲהוֹן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא
2 מִנַּחֲלָא דְאַרְנוֹן עַד טוּרָא דְחֶרְמוֹן וְכָל מֵישְׁרָא מִדְּנָחָא: סִיחוֹן מַלְכָּא אֱמוֹרָאָה דְיָתִיב
בְּחֶשְׁבּוֹן שַׁלִּיט מֵעֲרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְנוּ נַחֲלָא וּפַלְגוּת אַרְעָא גִּלְעָד וְעַד יוּבְקָא
3 דְנַחֲלָא תְּחוּמָא דִּבְנֵי עַמּוֹן: וּמֵישְׁרָא עַד יַמָּא דְּגִינוֹסַר מַדְנָחָא וְעַד יַמָּא דְּמֵישְׁרָא יַמָּא
4 דְּמִלְחָא מַדְנָחָא אוֹרַח בֵּית יְשִׁימוֹת וּמִדְּרוֹמָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ מַרְמָתָא: וְתְחוֹם עוֹג מַלְכָּא
5 דְּמָתְנָן מִשְּׁאַר גִּבָּרַיָּא דְּיָתִיב בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרְעִי: וְשַׁלִּיט בְּטוּרָא דְחֶרְמוֹן וּבְסַלְכָא וּבְכָל
מָתְנָן עַד תְּחוֹם גְּשׁוּרָאָה וְאַפְקִירוֹס וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד תְּחוֹם סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן:
6 מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מְחוֹנוֹן וַיְהָבֵהּ מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ יְרוּתָא לְשִׁבְטָא דְרָאוּבֵן
7 וּלְשִׁבְטָא דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה: וְאִלֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דִּי מְחָא יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעַרְבָּא מִשֵּׁישַׁר גַּד בְּבִקְעַת לְבָנוֹן וְעַד טוּרָא דְסָלִיק לְשֵׂעִיר
8 וְיָהַבָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יְרוּתָא בְּפַלְגוּתְהוֹן: בְּטוּרָא וּבְשִׁפְלְתָּא וּבְמִישְׁרָא
וּבְמַשְׁפַּךְ מַרְמָתָא וּבְמַדְבְּרָא וּבְדָרוֹמָא חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וְכַנְעָנָאֵי וּפְרִיזָאֵי וְחִוָּאֵי וְיבוּסָאֵי:
9 מַלְכָּא דִירִיחוֹ חַד מַלְכָּא דְעַי דִּבְסִטַר בֵּית אֵל חָד: מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם חַד מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן
10 חַד: מַלְכָּא דִירְמוּת חַד מַלְכָּא דְלָכִישׁ חַד: מַלְכָּא דְעַגְלוֹן חַד מַלְכָּא דְגֶזֶר חַד: מַלְכָּא
11 דְדְבִיר חַד מַלְכָּא דְגֶדֶר חַד: מַלְכָּא דְחָרְמָה חַד מַלְכָּא דַעֲרָד חַד: מַלְכָּא דְלִבְנָה חַד
12 מַלְכָּא דַעֲדֻלָּם חַד: מַלְכָּא דְמַקֵּדָה חַד מַלְכָּא דְבֵיתְאֵל חַד: מַלְכָּא דְתַפּוּחַ חַד מַלְכָּא
13 דְחֵפֶר חַד: מַלְכָּא דַאֲפֵק חַד מַלְכָּא דְלַשָּׁרוֹן חַד: מַלְכָּא דִשְׁמְרוֹן מְרוֹן חַד מַלְכָּא דְחָצוֹר חַד:
14 מַלְכָּא דְשִׁמְרוֹן מְרוֹן חַד מַלְכָּא דְאַכְשָׁף חַד: מַלְכָּא דְתַעֲנָךְ חַד מַלְכָּא דְמִגִּידּוֹ חַד:
15 מַלְכָּא דְקֶדֶשׁ חַד מַלְכָּא דְיָקְנְעָם לְכַרְמֶלָא חַד:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XII.

ET hi reges terræ, quos deleverunt filii Israel, & hæreditaverunt terram eorum in transitu Jordanis ad ortum Solis, à fluvio Arnon usq; ad montem Hhermon, & omnem planitiem Orientalem. Zzihhon rex Emorrhæus, qui habitabat in Hhesbon, regnans à Gharogher quæ super ripam fluvii Arnon, & medium fluvium, & dimidium terræ Gilghad, & usq; ad Jobeca fluvium terminum filiorum Ghamon. Et planiciem usq; ad mare Genozzar ad Orientem, & usque ad mare planiciei, mare Salis, ad Orientem, viâ Bethjessimoth: & à meridie subtus effusionem ex Ramatha. Et terminus Ghog regis Mathnan, de reliquiis fortium: qui habitabat in Ghastaroth, & in Edreghi. Et dominabatur in monte Hhermon, & in Zzalecha, & in omni Mathnan usq; ad terminum Gessuræi & Aphkeros, & dimidium terræ Gilghad, terminum Zzihhon regis Hhesbon. Moses serv⁹ Domini & filii Israel deleverunt eos: & dedit eam Moses servus Domini possessionem tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse. Et hi reges terræ, quos delevit Josue & filii Israel trans Jordanem ad Occidentem, à planicie Gad in campo Libani, & usque ad montem divisionis qui ascendit ad Seghir. Et dedit eam Josue tribubus Israelis possessionem in divisionibus suis. In monte, & in depressione, & in planicie, & in effusione ex Ramatha; & in deserto, & in Austro: Hhethæum, & Emorrhæum, & Chenaghanæum, & Pherizæum, & Hhivæum, & Jebusæum. Rex Jericho unus, rex Ghay, quæ in latere Bethel, unus, Rex Jerusalem unus, rex Hhebron unus, Rex Jermuth unus, rex Lachis unus, Rex Gheglon unus, rex Gezer unus, Rex Debir unus, rex Geder unus, Rex Hhorma unus, rex Gharad unus, Rex Libna unus, rex Ghadulam unus, Rex Makeda unus, rex Bethel nnus, Rex Thaphuahh unus, rex Hhepher unus, Rex Apheq unus, rex Lassaron unus, Rex Madon unus, rex Hhasor unus, Rex Simeron Meron unus, rex Achsaph unus, Rex Thaganach unus, rex Migdo unus, Rex Kedes unus, rex Joknegham ad Carmelum, unus:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XII.

HI autem sunt reges terræ illius, quos interfecerunt filii Israel, & obtinuerunt regiones eorum trans Jordanem ad ortum solis, à torrente Arnon usque ad montem Hermon, totámque planitiem quæ est ab Oriente: Sihon rex Amorrhæorum, qui degebat in Hesbon, & dominabatur ab Adoir quæ est juxta ripam torrentis Arnon, & intimâ parte torrentis, & dimidiâ parte Gelaad, usque ad torrentem Aphec de limite filiorum Ammon. Et à planitie usque ad mare Chenarath ab Oriente, & usque ad mare solitudinis, mare *inquam* salis, quod est ad Orientalem plagam viæ quæ *tendit ad* Beth-asimon: & à Teman quæ est subter collem Asdoth, Et limite Og regis Baisan de stirpe gigantum, qui habitabat in Asteroth & in Ardei, Et dominabatur in monte Asimon, & in Salcha, atque in universa Baisan, usque ad limitem Indor, & Maachat, & dimidiam partem Gelaad, & limitem Sihon regis Hesbon, Quem interfecit Moses servus Domini, dedítque hæreditatem Rubilitis, Gaditis, ac dimidiæ tribui Manasse. Hi autem sunt reges terræ quos occidit Jesus & filii Israel trans Jordanem, ab Araba & à Galgala planitiei Libani, usque ad montem qui intersecans ascendit in Seir, quem dedit Jesus tribubus Israelis in hæreditatem juxta partitionem eorum, Cum montibus, & planitiebus, & Araba, & Asdod, & solitudine, & Meridie, & Hethæis, Amorrhæis, Chananæis, Pharezæis, Hevæis, & Jebusæis. Isti sunt inquam, reges terræ, quos occidit Jesus: Rex Jericho unus, rex Aai quæ est à latere Beth-il, unus: Rex Jerusalem unus, rex Hebron unus: Rex Jarmuth unus, rex Lachis unus: Rex Eglon unus, rex Gozar unus: Rex Godar unus, rex Dobir unus: Rex Hermæ unus, rex Adar unus: Rex Lebnæ unus, rex Arlam unus: Rex Macor unus, rex Beth-il unus: Rex Taphuh unus, rex Hophar unus: rex Aphec unus, rex Nesron unus: Rex Maron unus, rex Hasor unus: Rex Somrin & Maron unus, rex Achsaph unus: Rex Thaanach unus, rex Magedo unus: Rex Recem unus, rex Necamaam & Charmeli unus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XII.

CÆteràm hi sunt reges terræ, quos occiderunt filii Israel, & quorum terram possederunt cis Jordanem ex parte ortûs solis, & inde ab Arnon usque ad montem Hermon, totámque planitiem Orientem versus. Sihon rex Amorrhæus habitans in Hesbon, qui regnabat ab Aduzid quæ erat secus ripam torrentis Arnon, & medio torrente, mediáque Gosen, usque ad ostium torrentis, termino scilicet filiorum Ammon; Et à planitie usque ad plagam Occidentalem Biurut Orientem versus, & ad latus Occiduum maris salis Orientem versus, quâ itur ad Masimoth; & ab Austro subter irrigua Arcis; Et termino Og regis Bathaiæ, cum reliquis Rephaitis, qui habitabat in Sanimain & in Ardaat, Eráque rex montis Hermon, & Salchæ, ac totius Bathaiæ; usque ad terminum Gesuræi & Maachathai, atque dimidium Gergosæi, qui terminus erat Sihonis regis Hesbon. Moses servus Dei, & filii Israel occiderunt hos duos, tradiditque Moses servus Dei terram utriusque in hæreditatem tribui Rubil, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse. Isti verò sunt reges terræ, quos occidit Iesus & filii Israel cis Jordanem secus littus maris Baaljad in tractu Libani, usque ad montem Glabrum qui ascendit ad Sarah: dedítque hæc tribubus filiorum Israel in hæreditatem juxta distributiones eorum, Tam in monte quàm planitie, solitudine, & irriguis: In deserto verò ac Meridie, Hethæum dedit, & Amorrhæum, Chananæum: Pherizæum, Heveæum, & Jebusæum. Rex Jericho, rex Aii quæ est à latere Beth-il: Rex Jerusalem, rex Hebron: Rex Jarmuth, rex Lachis: Rex Eglon, rex Gazer: Rex Dobir, rex Geder: Rex Harma, rex Arad: Rex Lebna, rex Tzulam: Rex Maceda, rex Beth-il: Rex Taphuh, rex Hiphar: Rex Aphec, rex Lesron: Rex Madden, rex Cesaræe: Rex Samrin, rex Achsaph: Rex Taanach, rex Mageddo: Rex Cades, rex Carmeli:

ספר יהושע : יג

23 Rex .unus Ghilgal ad *gentium* Rex :unus *Dor tractui* ipſi Dor Rex
24 מֶלֶךְ דּוֹר לְנָפַת דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ גּוֹיִם לְנִלְגָּל אֶחָד : מֶלֶךְ
.unus & triginta ,reges omnes :unus Tirſah
תִּרְצָה אֶחָד כָּל־מְלָכִים שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד :

CAP. XIII. יג

Tu :eum ad Dominus dixit & :dies in venit ,senuit Jehoſuah Et
1 וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו אַתָּה
valde multa eſt relicta terra & ,dies in venisti ,senuisti
זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֶרֶת הַרְבֵּה־מְאֹד
confinia *omnia* ,relicta terra Iſta .eam poſſidendum ad
2 לְרִשְׁתָּהּ : זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאֶרֶת כָּל־גְּלִילוֹת
facies ſuper qui *Negro* A .Ghesuri omnis & ,Peliſtinorum
3 הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל־הַגְּשׁוּרִי : מִן־הַשִּׁיחוֹר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
reputabitur Cenaanæo ,aquilonem ad Hecron terminum ad uſq; & ,Ægypti
מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן לַכְּנַעֲנִי תֶּחְשָׁבּ
,Æſchelonæus ,Aſdodæus & ,Hazathæus ,Peliſtinorum ſatrapæ quinque
חֲמִשֶּׁת סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי הָאַשְׁקְלֹנִי
,Chenahanæi terra omnis auſtro Ab .Havvæi & ,Hæcronæus & ,Ghittæus
4 הַגִּתִּי וְהָעֶקְרֹנִי וְהָעַוִּים : מִתֵּימָן כָּל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי
.Emorræi terminum ad uſq; Aphec ad uſque ,Sidoniis quæ *ſpelunca* &
וּמְעָרָה אֲשֶׁר לַצִּידֹנִים עַד־אֲפֵקָה עַד גְּבוּל הָאֱמֹרִי :
Bahalgad à ,Solis ortum ad Lebanon omnis & ,Ghibli terra Et
5 וְהָאֶרֶץ הַגִּבְלִי וְכָל־הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִבַּעַל גָּד
habitatores Omnes .Chamath *veniendum ad uſque* ,Chermon monte ſub
תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת : כָּל־יֹשְׁבֵי
,Sidonios omnes ,aquarum *combuſtiones* ad uſq; Libano à montis
6 הָהָר מִן־הַלְּבָנוֹן עַד־מִסְרְפֹת מַיִם כָּל־צִדֹנִים
Iſrael ipſi eâ fac cadere Tantũ .Iſrael filiorum *faciebam* à eos expellam ego
אָנֹכִי אוֹרִישֵׁם מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל רַק הַפִּלֵּהוּ לְיִשְׂרָאֵל
terram *facive* nunc Et .tibi præcepi ſicuti ,hæreditatem in
בְּנַחֲלָה כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ : וְעַתָּה חַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ
.Menaſſæ tribui dimidiæ &,tribubus novem hæreditatem in iſtam
7 הַזֹּאת בְּנַחֲלָה לְתִשְׁעַת הַשְּׁבָטִים וְחֲצִי הַשֵּׁבֶט הַמְנַשֶּׁה :
eis ded t *quam ſuâ hæreditatē* acceperunt Ghaditæ & Reubenitæ ea Cum
עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם
Moſeh eis dedit ſicuti ,orientem ad Jarden *tranſitu in* Moſeh
8 מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה כַּאֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה
,Arnon *torrentis labium ſuper* quæ Haroher Ab .Domini ſervus
9 עֶבֶד יְהוָה : מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן
Medebah planiciem omnem & ,*torrentis* medio in quæ civitatem &
וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל וְכָל־הַמִּישֹׁר מֵידְבָא
qui ,Emorræi regis Sichon urbes omnes Et .Dibon ad uſque
10 עַד־דִּיבוֹן : וְכָל עָרֵי סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
,Ghilghad Et .Hammon filiorum terminum ad uſque ,Chesbon in regnavit
11 מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן עַד־גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן : וְהַגִּלְעָד
omnem &,Chermon montem omnem & ,Mahachati & Gheſuri terminum &
וּגְבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וְכָל־הַר חַרְמוֹן וְכָל־
qui ,Baſan in Og *regnum* *Totum* .Salchah ad uſque Baſan
12 הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה : כָּל־מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן אֲשֶׁר־
,Rephaim reſiduo ex remanſit Ipſe .Edrehi in &,Haſtharoth in regnavit
מָלַךְ בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי הוּא נִשְׁאַר מִיֶּתֶר הָרְפָאִים
Iſrael filii expulerunt non Et .eos expulit & ,Moſeh eos percuſſit &
13 וַיַּכֵּם מֹשֶׁה וַיֹּרִשׁ : וְלֹא הוֹרִישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
Mahachathi & ,Gheſſar habitavit & :Mahachati & ,Gheſuri
אֶת־הַגְּשׁוּרִי וְאֶת־הַמַּעֲכָתִי וַיֵּשֶׁב גְּשׁוּר וּמַעֲכָת
Levi tribui Tantùm .hanc diem ad uſque Iſrael *interiore* in
14 בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה : רַק לְשֵׁבֶט הַלֵּוִי
ipſum ,Iſrael Dei Domini *ignitiones* :hæreditatem dedit non
לֹא נָתַן נַחֲלָה אִשֵּׁי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא
.ei eſt locutus quemadmodum ,ejus hæreditas
נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ :

Versio VULG. LAT.

23 Rex Dor, & provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus.
24 Rex Therſa unus. Omnes reges triginta unus.

CAP. XIII.

1 JOſue ſenex, provectæq; ætatis erat : & dixit Dominus ad eum, Senuiſti, & longævus es, terráque latiſſima derelicta eſt, quæ necdum ſorte diviſa
2 eſt : Omnis videlicèt Galilæa, Philiſthiim, & univerſa Geſſuri. A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, uſque ad terminos Accaron contra Aquilonem : Terra Chanaan, quæ
3 in quinque regulos Philiſthiim dividitur, Gazæos, & Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, &
4 Accaronitas. Ad Meridiem verò ſunt Heuæi, omnis terra Chanaan, & Maara Sidoniorum, uſque Apheca & termi-
5 nos Amorrhæi, Ejúſque confinia. Libani quoque regio contra Orientem, à Baalgad ſub monte Hermon, donec in-
6 grediaris Emath. Omnium qui habitant in monte, à Libano uſque ad Aquas Maſerephot, univerſique Sidonii. Ego ſum qui delebo eos à facie filiorum Iſrael. Veniat ergò in partem hæreditatis Iſrael, ſicut
7 præcepi tibi. Et nunc divide terram in poſſeſſionem novem tribubus, & dimidiæ tribui
8 Manaſſe. Cum qua Ruben & Gad poſſederunt terram, quam tradidit eis Moyſes famulus Domini, trans fluenta Jordanis ad Orientalem plagam. Ab
9 Aroër, quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon, & in vallis medio, univerſáque campeſtria Medaba, uſque Dibon. Et
10 cunctas civitates Sehon, regis Amorrhæi, qui regnavit in Heſebon, uſque ad terminos filiorum Ammon. Et Galaad, ac
11 terminum Geſſuri & Machati, & omnem montem Hermon, & univerſam Baſan, uſque ad
12 Salecha. Omne regnum Og in Baſan, qui regnavit in Aſtaroth & Edrai, ipſe fuit de reliquiis Raphaim : percuſſitque eos Moyſes, atque delevit. Noluérúntq; diſperdere filii Iſraël Geſſuri & Machati : & habitaverunt in medio
13 Iſraël uſque in præſentem diem. Tribui autem Levi non dedit poſſeſſionem : ſed ſacrificia & victimæ Domini Dei
14 Iſraël, ipſa eſt ejus hæreditas, ſicut locutus eſt illi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

23 Βασιλέα Ὀδολλὰμ τ῀ Φενναεδδὼς, βασιλέα
24 Τεὶ τ῀ Θηιλαίας, Βασιλέα Θερσά. πάντες
ἔτοι βασιλεῖς (ε) εἰκοσιεννέα.

Κεφ. ιγ'. MS.A (ε)εἴκοσι καὶ ἐννέα.

1 Καὶ Ἰησοῦς πρεσβύτερος προβεβηκὼς
τ῀ ἡμερῶν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, Σὺ
προβέβηκας τ῀ ἡμερῶν, καὶ ἡ γῆ κατακέκληται
2 πολλὴ εἰς κληρονομίαν. Καὶ αὕτη ἡ γῆ (α)
καταλῃφμένη· ὅσα Φυλιστιὶμ, ὁ (β)Γεσηρὶ,
3 καὶ ὁ Χαναναῖος, Ἀπὸ τ῀ δοικήτε τ῀ κ῀τ πρόσ-
ωπον Αἰγύπτε ἕως τ῀ ὁρίων Ἀκκαρὼν ὀξ
εὐωνύμων τ῀ Χαναναίων προσολίζε τᾶις
πέντε σατραπείαις τ῀ Φυλιστιὶμ, τ῀ Γαζαίω,
καὶ τ῀ Ἀζωτίῳ, καὶ τ῀ Ἀσκαλωνίτῃ καὶ
τ῀ (γ) Γεθθαίῳ καὶ τ῀ Ἀκκαρωνίτῃ, καὶ τ῀
4 Εὐαίῳ, Ἐκ(δ Θαιμὰν καὶ πάσῃ (ε)γῆ Χα-
ναὰν(ζ)ἐναντίον Γάζης, καὶ οἱ Σιδώνιοι ἕως
5 (η)Ἀφὲκ, ἕως τ῀ ὁρίων τῶν Ἀμορῥαίων, Καὶ
πᾶς τ῀ γῆν (θ)Θηιλαὶ Φυλιστιὶμ, καὶ πᾶσα
τ῀ Λίβανον (ι) ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίε ἀπὸ
Γαλγὰλ νατὰ τὸ ὄρ῀ τὸ Ἀερμὼν ἕως τ῀ εἰ-
σόδε (κ)Ἐμὰθ, Πᾶς ὁ καλοικῶν τ῀ ὀρεινῶ
ἀπὸ τ῀ Λιβάνε ἕως (λ) τ῀ Μασερεφωθμαὶμ, Μεμφω-
μαὶμ, πάντας τὲς Σιδωνίες, ἐγὼ αὐτὲς ἐξ-
ολοθρεύσω ἀπὸ προσώπε Ἰσρ῀λ. ἀλλὰ διά-
δ῀ αὐτὴν ἐν κλήρῳ τῷ Ἰσραὴλ, ὃν τρόπον
7 (μ) Ϛοὶ ἐνετειλάμην. Καὶ νῦν μέρισον τ῀ γῆν
ταύτην ἐν κληρονομίᾳ τ῀ ἐννέα φυλαῖς, καὶ
8 τῷ ἡμίσ(ν)φυλῆς Μανασσῆ. Ἀπὸ τῆς Ἰορ-
δάνε ἕως τ῀ θαλάσσης τ῀ μεγάλης κ῀τ δυσμὰς
ἡλίε δώσ(ξ αὐτῷ.ἡ θαλασσα ἡ μεγάλη ὁρι-
εῖ. (ξ) ταῖς δυσὶ φυλαῖς,καὶ τῷ ἡμίσ῀ φυλῆς
8 (ο)Μανασσῆ, Τῷ Ῥουβὴλ, καὶ τῷ Γὰδ῀ (π)ἔ-
δωκεν Μωυσῆς ἐν τῷ πέραν τῆς Ἰορδάνου.
καὶ ἀνατολὰς ἡλίε ἔδωκεν (ρ) αὐτῷ Μωυ-
9 σῆς ὁ παῖς κυρίε, Ἀπὸ Ἀροὴς, ἥ ἐστιν ἐπὶ
τῆς χείλες χειμάῤῥε Ἀρνῶν· καὶ τὴν πό-
λιν τὴν ἐν μέσῳ τῆς φάραγ῀, καὶ πᾶ-
10 σαν τὴν (σ) Μισὼρ ἀπὸ Μαδαβᾶν· Πά-
σας τὰς πόλες Σηὼν βασιλέως (τ) Ἀμορ-
ραίων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἐσεβὼν ἕως τῶν
11 ὁρίων υ῀ὼν Ἀμμῶν· Καὶ τὼν (υ) Γαλαα-
δῖτδα, καὶ τὰ ὅρια (φ) Γεσηρὶ, καὶ τὲς
12 (χ) Μαχατὶ, πᾶν ὄρ῀ Ἀερμὼν, καὶ πᾶ-
σαν τὴν Βασανῖτιν ἕως (ψ) Ἀχὰ· Πᾶ-
σαν τ῀ βασιλείαν Ὼγ ἐν τῇ(ω)Βασανίτιδι,
ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἀσαρὼθ καὶ ἐν (α) Ἐ-
δραΐν· οὗτος κατελείφθη ἀπὸ τῶν γιγάντων,καὶ
ἐπάτυξεν αὐτὲς Μωυσῆς, καὶ (β)ἐξωλόθρευσε.
13 Καὶ οὐκ (γ)ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τ῀ (δ)
Γεσιρὶ, καὶ τ῀ (ε)Μαχαλὶ, καὶ τ῀ Χαναναῖον· καὶ
κατῴκησε βασιλεὺς (ζ)Γεσιρὶ καὶ ὁ (η) Μαχαλὶ
ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἕως (θ) τ῀ σήμερον ἡ-
μέρας. Πλὴν τ῀ φυλῆς Λευὶ οὐκ ἐδόθη κλη-
14 ρονομία. κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ,(ι)ὅσα κλη-
ρονομία αὐτῶν, καθὰ εἶπεν αὐτοῖς κύριος.
καὶ ἔστ῀ ὁ καταμερισμὸς, ὃν κατεμέρισε
Ἰσραὴλ ἐν Ἀραβὼθ Μωὰβ ἐν τῷ πέραν τῆς Ἰορδάνε κ῀τ Ἱεριχώ.

MS. A. (α) ἡ καταλελιμμένη· (β) Γεσεῤῥὶ, (γ) Γεθθαίων, (δ) Θεμὰν
(ε) τῆ γῆ (ζ)ἐναντίον *, καὶ οἱ (η)' Αφεκὰ, (θ)Γαζλὶ (ι)απ' ἀνατολῶν(κ)
Αἰμὰθ,(λ)τ῀ Μασερεφωθμαὶμ,(μ)ἐνετειλάμην σοι. (ν)τ῀ φυλῆς Μανασσῆ.
(ξ)τ῀ δ῀ δύο φυλαῖς,(ο)Μανασσῆ,τοῖς μεθ' αὐτὲ Τῷ Ῥουβὴν,(π)ὃν ἔδωκεν(ρ)
αὐτ῀ Μωυσῆς(σ)Μισὼρ(τ)τ῀ Ἀμορῥαίων,(υ)Γηαδδίτην,(φ)Γεσεῤῥὶ,(χ)Μα-
χαθὶ,(ψ)Ἐαχὰ· Καὶ πᾶς(ω)Βασὰν,(α) Εδραεὶμ·(β)ἐξωλόθρευσεν.(γ) ἐξωλόθρευς (δ)Γεσεῤῥὶ,(ε) Μαχαθὶ, (ζ)
Γεσεῤῥὶ (η) Μαχαθὶ (θ)τ῀ ἡμέρας ταύτης.Πλὴν τῇ φυλῇ τῇ Λευὶ (ι)ἔστ῀ αὐτῶν κληρονομία, καθὰ

Rege Odollã ipſi⁹ Phennealdor, (ε) Ge Galilææ,Regē Therſa. Omnes, b: reges viginti novē.

CAP. XIII.

ET Ieſus erat ſenior provectus dierum.Et dixit Dominus ad Ieſum; Tu provectus es in diebus: & terra relicta eſt (a) multa in hæreditatem.Et hæc eſt terra,quæ remãſit:fines Phyliſtiim,ipſe Geſiri,& Chananæus, Ab inhabitata quæ ad faciē Ægypti,uſq; ad fines Accaron à ſiniſtris Chananæorum, computatur quinq; ſatrapiis Phyliſtiim, Gazæo, & Azotio,& Aſcalonitæ, et Getthæo,et Accaronitæ,et Euæo:De Theman & omni terra Chanaan contra Gazam, & Sidonii uſq; Aphec uſq; ad fines Amorrhæorum, Et omnē terrā Galiath Phyliſtiim,et omnem Libanum ab ortu Solis à (b) Galgal ſub monte Aermon uſq; ad ingreſſum Emath, Omnis habitans montanā à Libano uſq; (c) Maſereth-Momphomaim: omnes Sidonios; ego eos exterminabo à facie Iſrael. Sed diſtribue illā in ſortē ipſi Iſrael; quemadmodū tibi mandavi. Et nunc divide terrā hanc in hæreditatē nove tribub⁹, (d)et dimidiæ tribui Manaſſe.A Iordane uſq; ad mare Magnum ad occaſum Solis dabis eam. Mare magnum terminabit. Duab⁹ tribub⁹, et(e)dimidiæ tribui Manaſſe, Ipſi Ruben, & ipſi Gad (f) dedit Moyſes trans Iordanē.Ad ortū Solis dedit ei Moyſes puer Domini, Ab Aroer, quæ eſt ſuper labiū torrentis Arnon: & civitatem, quæ in medio valle,et univerſa Miſor à (g)Madaba: Omnes civitates Seon regis Amorrhæorum,qui regnavit in Eſebon, uſq; ad fines filiorum Ammon:Et Galaaditidem,& fines Gheſuri,& ipſos Machati, universum montē Aermon:& univerſa Baſanitide uſq; Acha, Omne regnū Og in Baſanitide,qui regnavit in Aſtaroth, et in Edrain. Hic remanſerat ex gigantibus. Et percuſſit eum Moyſes,& exterminavit.Et non exterminārunt filii Iſrael ipſi⁹ Geſiri,& i ſum Machati,et Chananæum. Et habitabit rex Geſiri, & Machati, in filiis Iſrael uſq; in hodiernū diē. Tantū tribui Levi non eſt data hæreditas. Dominus Deus Iſrael ipſe hæreditas eorum, ſecundùm quæ dixit eis Dominus. (b) Et hæc eſt diviſio quā diviſit Moyſes filiis Iſrael in Arabo⁹ Moab trans Iordanem contra Hiericho.

Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς

MS. A. (α) ἡ καταλελιμμένη· (β) Γεσεῤῥὶ, (γ) Γεθθαίων, (δ) Θεμὰν
(ε) τῆ γῆ (ζ)ἐναντίον *, καὶ οἱ (η)' Αφεκὰ, (θ)Γαζλὶ (ι)απ' ἀνατολῶν(κ)
Αἰμὰθ,(λ)τ῀ Μασερεφωθμαὶμ,(μ)ἐνετειλάμην σοι. (ν)τ῀ φυλῆς Μανασσῆ.
(ξ)τ῀ δ῀ δύο φυλαῖς,(ο)Μανασσῆ,τοῖς μεθ' αὐτὲ Τῷ Ῥουβὴν,(π)ὃν ἔδωκεν(ρ)
αὐτ῀ Μωυσῆς(σ)Μισὼρ(τ)τ῀ Ἀμορῥαίων,(υ)Γηαδδίτην,(φ)Γεσεῤῥὶ,(χ)Μα-

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 מַלְכָּא דִּדּוֹר לְפֻלְחֵי דּוֹר חַד מַלְכָּא דְּעַמְמִין לְגִלְגָּל חַד : מַלְכָּא דְּתִרְצָה חַד כָּל מַלְכַיָּא
24 תְּלָתִין וְחַד :

יג

1 וִיהוֹשֻׁעַ סִיב עַל בְּיוֹמִין וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ אַתְּ סַבְתָּא עַלְתָּא בְּיוֹמִין וְאַרְעָא אִשְׁתְּאַרַת סַגִּיאָה
2 לְחַדָּא לְמֵירְתָהּ : דָּא אַרְעָא דְּאִשְׁתְּאַרַת כָּל תְּחוּמֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וְכָל גְּשׁוּרָאֵי : מִן שִׁיחוֹר
3 דִּי עַל אַפֵּי מִצְרַיִם וְעַד תְּחוּם עֶקְרוֹן צְפוֹנָא עַל אַרְעָא כְּנַעֲנָא תְּחֵמְנִי חֲמִשָּׁא טוּרְנֵי
4 פְּלִשְׁתָּאֵי עַזָּתָאֵי וְאַשְׁדּוֹדָאֵי אַשְׁקְלוֹנָאֵי נִתָּאֵי וְעֶקְרוֹנָאֵי וַעֲוָאֵי : מִדְרוֹמָא כָּל אַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי
5 וּמְעָרְתָּא דִּי לְצִידוֹנָאֵי עַד אֲפֵק עַד תְּחוּם אֱמוֹרָאֵי : וְאַרְעָא גְּבָלִי וְכָל לְבָנֹן מַדְנַח שִׁמְשָׁא
6 מִטַּוְרָא דְּשַׁפּוֹלֵי טוּרָא דְּחֶרְמוֹן עַד מֵעֲלָנָא דַּחֲמָת : כָּל יָתְבֵי טוּרָא מִן לְבָנֹן עַד חַרְצֵי מַיָּא
כָּל צִידוֹנָאֵי בְּמֵימְרִי אֲתָרְכִנּוּן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוּד פַּלְגִינְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחְסָנָא כְּמָא
7 דְּפַקִּידְתָּךְ : וּכְעַן פַּלֵּיג יָת אַרְעָא הָדָא בַּאֲחַסָנָא לְתִשְׁעָא שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה :
8 עִמֵּיהּ שִׁבְטָא דְּרָאוּבֵן וְשִׁבְטָא דְּגָד קַבִּילוּ אַחְסָנְתְּהוֹן דִּיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה בְּעִבְרָא דְּיַרְדְּנָא
9 מַדְנַח כְּמָא דִּיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַּיְיָ : מֵעֲרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְּאַרְנוֹן וְקִרְתָּא דִּי
10 בְנוֹ נַחֲלָא וְכָל מֵישַׁר מֵידְבָּא עַד דִּיבוֹן : וְכָל קִרְוֵי סִיחוֹן מַלְכָּא דְּאֱמוֹרָאֵי דִּי מְלַךְ
11 בְּחֶשְׁבּוֹן עַד תְּחוּם בְּנֵי עַמּוֹן : וְאַרְעָא גִּלְעָד וְתְחוּם גְּשׁוּרָאֵי וּמַעֲכָתָאֵי וְכָל טוּרָא
12 דְּחֶרְמוֹן וְכָל מַתְנַן עַד סַלְכָה : כָּל מַלְכוּת עוֹג בְּמַתְנַן דִּי מְלַךְ בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי
13 וְהוּא אִשְׁתְּאַר מִשְּׁאַר גִּבָּרַיָּא וּמְחָנוֹן מֹשֶׁה וְתָרְכִנּוּן : וְלָא תָרִיכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת גְּשׁוּרָאֵי
14 וְיָת מַעֲכָתָאֵי וְיָתִיב גְּשׁוּרָאֵי וּמַעֲכָתָאֵי עַד יוֹמָא הָדֵין : לְחוּד שִׁבְטָא דְּלֵוִי לָא יְהַב אַחְסָנָא קָרְבָּנַיָּא דַּיְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אַחְסָנְתְּהוֹן כְּמָא דְּמַלֵּיל לֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Rex Dor ad regiones Dor unus, rex populorum ad Gilgal unus : Rex Thirſza unus. Omnes reges triginta & unus.

CAP. XIII

ET Ioſue ſenex, intrans in dies; & dixit Dominus illi : Tu ſenuiſti, intrâſti in dies;& terra relicta eſt multa valdè ad poſſidendum eam. Hæc terra quæ relicta eſt,omnis terminus Philiſtinorum,& omnium Geſſuræorum, A Sihhor qui ſuper faciem Ægypti,& uſq; ad terminum Ghekron ad Septentrionem ſuper terram Ghenaghanæorum cenſa eſt, quinq; tyranni Philiſtæorum, Ghazæi,Aſdodæi,& Aſcalonæi,Gethæi,& Ghekronæi,& Ghavai. Ab Auſtro omnis terra Chenaghanæorum, & ſpelunca Sidoniorum uſq; Apheca, uſque ad terminum Emorræi. Et terra Gebalæorum, & omnis Libanus ad Ortum Solis à planitie Gad, depreſſiones montis Hhermon uſque ad introitum Hhamath. Omnes habitatores montis à Libano uſque ad Salinas aquarum, omnes Sidonios in verbo meo exterminabo ab ante filios Iſrael, tantum partire eam Iſraeli in poſſeſſionem, ſicut juſſi tibi. Et nunc divide terram hanc in poſſeſſionem novem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe. Cum ea tribus Ruben, & tribus Gad acceperunt poſſeſſionem ſuam quam dedit illis Moſes trans Jordanem ad Orientem, ſicut dedit illis Moſes ſervus Domini. A Gharogher quæſuper ripam fluvii Arnon, & Kartha quæ intra fluvium ; & omnem planiciē Medeba uſq; ad Dibon. Et omnes urbes Zzihhon regis Emorræi quiregnavit in Hhesbon, uſque ad terminum filiorum Ghamon. Et terram Gilghad, & terminum Geſſuræi, & Aphkerozz,& omnem montem Hhermon, & omnem Mathnan uſq; ad Zzelach. Omne regnum Ghog in Mathnan, qui regnavit in Ghaſtharoth,& in Edreghi;*et* ipſe relict⁹ fuerat de reliquiis fortium : & percuſſit eum Moſes, & extirpavit eum. Et non extirparunt filii Iſrael Geſſuræũ, neq; Aphkerozz;& habitavit Geſſuræ⁹ & Aphkerozz in medio Iſrael uſq; ad diem hanc. Tantum tribui Levi non dedit poſſeſſionem : oblationes Dñi Dei Iſrael ipſæ poſſeſſio ejus,ſicut locutus eſt ei.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Rex Dor & Nephethdor unus: rex Convallis, & Galgalæ unus: Rex Tharsæ unus. Omnes reges quos interfecit Jesus, triginta unus.

CAP. XIII.

Quum autem senuissēt Jesus, & esset annis provectꝰ, dixit ad eum Dñs, Ecce tu senuisti, & es ætate provectus; & terra quæ possidenda supereſt, multa est admodũ. Hæc *verò* est terra quæ supereſt in toto circuitu Palestinorũ, & in tota regione Indor: A Sihor qui est coram Ægypto, usque ad limitem Ecron quæ ad Aquilonem *sita*, censetur esse Chananæorum. Tum quinq; tyranni Palestinorum, *nempe* Gazathæi, Asdodæi, Ascalonitæ, Garthæi, Acronitæ, & Avæi, qui sunt à Meridie. Præterea tota terra Chananæorũ, & Spelunca Sidoniorũ, usq; ad Aphec, & usq; ad limitem Amorrhæorum. Terra quoque Gebel, totusque Libanus qui est ad Orientem solem in Galaad quæ est subtus montem Hermon, usque ad ingressum Hemath. Omnes habitatores montium à Libano usque ad tractum aquarum calidarũ, & omnes Sidonios ego Dñs dispersam à conspectu filiorum Israel. Tantùm verò filiis Israel, quemadmodum præcepi tibi, Divide terram istam in hæreditatē inter novem tribus, & dimidiam tribum Manasse cum eis. Rubil enim, & Gad, & dimidia pars *altera* Manasse acceperunt hæreditatē suam, quam dedit eis Moses trans Jordanem ab Oriente, quemadmodum tradidit eis servus meus Moses, Ab Adoir quæ est prope ripam torrentis Arnon, & civitate quæ est in medio torrentis, totáque planitie quæ est ab Occidente, usque ad Ribon. Omnes civitates Sihon regis Amorrhæorum, qui regnabat in Hesbon, usque ad limitem filiorum Ammon. Tum Gelaad, & limitem Indor ac Cyri, totum montem Hermon, totámque Mathnin, usque ad Salcha. Universum regnum Og qui erat in Mathnin, & regnabat in Astaroth & in Ardei, quique supererat è cæteris gigantibus. Hos occiderat Moses, & occupaverat terram eorum. At non occiderunt filii Israel populos Indor & Cyri, sed manserunt Indoræi & Cyræi inter filios Israel ad hunc usq; diem. Verùm tribui Levi non dedit portionem, quia oblationes Domini Dei Israelis sunt hæreditas eorum, quemadmodum dixerat eis Moses.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Rex Dor, rex cœtuum in Galgal: Rex Tarsæ. Omnes reges, triginta unus.

CAP. XIII.

Josue verò senescente, annisque provecto, dixit ad illum Deus, Tu jam consenuisti, et es ætate provectus, restat autem adhuc magna admodum terræ pars possidenda. Hæc est terra quæ restat. Omnes valles Palestinorum, universus Gessuæus, A termino Nili Ægypti usque ad limites Acran ab Aquilonari parte Chananæorum, quæ quinque Chilarchorum Palestinæ numero comprehenditur, nempe Azathei, Azdodæi, Ascalonæi, Githæi, Acronæi, & Hevæi. Ab Austro, tota terra Chananæorum, et spelunca quæ pertinent ad Sidonios, usque ad Aphec, et limitem Amorrhæorum. Item terra Giblæ, totusque Libanus Orientem solem versus, ab idolo Gad sub ejus montem Hermon, usque ad ingressum Hemath. Omnes montis incolas à Libano ad locum calidum Misrephath-maim, omnes Sidonios ego extirpabo ante filios Israel. Sic que filios Israel in hæreditatem, quemadmodum præcepi tibi. Nunc igitur divide terram istam in hæreditatem novem tribubus & reliquæ dimidiæ tribui Manasse: Nam dimidia tribus altera Manasse, cum filiis Rubil & filiis Gad, jam receperunt hæreditatem suam, quam dedit eis Moses cis Jordanē ad Orientem, quemadmodum dederat eis Moses servus Domini creaturarum, Ab Adaroad quæ est secus ripam torrentis Arnon, et urbe quæ est in medio torrentis, totáque planitie Madaba, Dibon usque: Et ab omnibus urbibus Sihon regis Hesbon Amorrhæi, usque ad limitem filiorum Ammon: Et à Gergesæo, ac termino Gessuæi et Miacharæi, toto monte Hermon, totáque Bathniá, usque ad Salchā: Ab universo regno Og in Bathnia, qui regnaverat in Saramain (i. duobus idolis) & Adraath, quique supererat è cæteris Rephaim quos occiderat Moses atq; exterminaverat. Verùm non exterminārunt filii Israel Gjasuræum nec Machithæum, sed manserunt ex Gessur et Miachath inter filios Israel ad hodiernum usque diem. Cæterum tribui Levi concessa minimè fuit hæreditas de terra filiorum Israel, quoniam Deus est hæreditas ejus, quemadmodum dixerat Dominus.

כפר יהושע: יג

eis fuit Et .ſuas familias *ad* Reuben filiorum *extenſioni* Moſeh Deditq;

15 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה בְנֵי־רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחֹתָם: וַיְהִי לָהֶם
16 quæ civitas &, Arnon torrentis *labium ſuper* quæ ,Haroher ab terminus

הַגְּבוּל מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת נַחַל־אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר
omnes &, Chesbon .Medebah *ſuper* planicies omnis & ,*torrentis* medio in

בְּתוֹךְ־הַנַּחַל וְכָל־הַמִּישֹׁר עַל־מֵידְבָא: חֶשְׁבּוֹן וְכָל־
17 *habitaculi domini com*ᵉ & ,Bahal Bamoth & Dibō: planicie in quæ ,ejus urbes

עָרֶיהָ אֲשֶׁר בַּמִּישׁוֹר דִּיבוֹן וּבָמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן:
Sibmah & ,Chiriathaim Et .Mephahath & ,Chedemoth & ,Jahaſah Et

18 וְיָהְצָה־ וּקְדֵמֹת וּמְפַעַת: וְקִרְיָתַיִם וְשִׂבְמַה־
19 Piſgah Aſdoth & ,Bethphcor Et .vallis monte in Sahar Sereth &

צֶרֶת הַשַּׁחַר בְּהַר הָעֵמֶק: וּבֵית פְּעוֹר וְאַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה
20 Sichon *regnum totum* & ,planiciei urbes omnes Et *ſolitudinum domus* &

וּבֵית הַיְשִׁמוֹת: וְכֹל עָרֵי הַמִּישׁוֹר וְכָל־מַמְלְכוּת סִיחוֹן
21 *eum*, Moſeh percuſſit quem, Chesbon in regnavit qui ,Emoræi regis

מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה אֹתוֹ
Chur & ,Sur & ,Recem & ,Evi ,Midian *prælatos* &

וְאֵת־נְשִׂיאֵי מִדְיָן אֶת־אֱוִי וְאֵת־רֶקֶם וְאֵת־צוּר וְאֵת־חוּר
Behor filium Bilham Et .terræ habitatores, Sichon *præfectos*, Rebah &

וְאֵת־רֶבַע נְסִיכֵי סִיחוֹן יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: וְאֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר
22 fuit Et .eorum *interfectios ad* gladio in Iſrael filii occiderunt divinatorem

הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל־חַלְלֵיהֶם: וַיְהִי
23 filiorum hæreditas Hæc .terminus & Jarden ,Reuben filiorum terminus

גְּבוּל בְּנֵי רְאוּבֵן הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־
Moſeh Deditque .earum villæ & ,urbes ,ſuas familias *ad* Reuben

רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצֵרֵיהֶן: וַיִּתֵּן מֹשֶׁה
24 ,terminus eis fuit Et .ſuas familias *ad* Gad filiis Gad *extenſioni*

לְמַטֵּה גָּד לִבְנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם: וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל
,Hammon filiorum terræ dimidium & ,Ghilhad urbes omnes & ,Jahazer

יַעְזֵר וְכָל־עָרֵי הַגִּלְעָד וְחֵצִי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן
Ramath ad uſq; Chesbon à Et .Rabbah *facies ſuper* quæ ,Haroher ad uſq;

עַד־עֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רַבָּה: וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד־רָמַת
.Debir ipſius terminum ad uſq; *eaſtris* à & ,Betonim & ,Miſpeh ipſius

הַמִּצְפֶּה וּבְטֹנִים וּמַחֲנַיִם עַד־גְּבוּל לִדְבִר:
reſiduum, Saphon &, Succoth &, Bethnimrah & ,Betharam valle in &

וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסֻכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר
extremum ad uſq; ,*termin*ᵘ & Jarden ,Chesbon regis Sichon regni

מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַיַּרְדֵּן וּגְבֻל עַד־קְצֵה
hæreditas Hæc .orientem ad Jarden trans Chinnereth maris

יָם־כִּנֶּרֶת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה: זֹאת נַחֲלַת
dedit Et .earum villæ & ,civitates ,ſuas familias *ad* Ghad filiorum

בְּנֵי־גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצֵרֵיהֶם: וַיִּתֵּן
filiorum *extenſioni* dimidiæ fuit & :Menaſſeh *virgæ* dimidiæ Moſeh

מֹשֶׁה לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְהִי לַחֲצִי מַטֵּה בְנֵי־
,Machanaim à eorum terminus fuit Et .ſuas familias *ad* Menaſſeh

מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹתָם: וַיְהִי גְבוּלָם מַחֲנַיִם
omnes & ,Baſan regis Ogh regnum omne ,Baſan omnis

כָּל־הַבָּשָׁן כָּל־מַמְלְכוּת עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְכָל־
dimidium Et .urbes ſexaginta ,Baſan in quæ ,Jair *villæ*

חַוֹּת יָאִיר אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עִיר: וְחֵצִי
,Baſan in Ogh regni urbes ,Edrehi & ,Aſtaroth & ,Ghilhad

הַגִּלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן
.ſuas familias *ad* Machir filiorum dimidio ,Menaſſeh filii Machir filiis

לִבְנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לַחֲצִי בְנֵי־מָכִיר לְמִשְׁפְּחֹתָם:
tranſitu à ,Moab campeſtribus in Moſeh fecit hæreditare quæ Iſta

אֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחַל מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר
Moſeh dedit non Levi tribui Et .orientem ad Jericho Jarden

לִירְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה: וְלִשְׁבֶט הַלֵּוִי לֹא־נָתַן מֹשֶׁה
,eorum hæreditas ipſe ,Iſrael Deus Dominus :hæreditatem

נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתָם
.eos ad eſt locutus quemadmodum

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם:

Verſio VULG. LAT.

15 Dedit ergò Moyſes poſſeſſionē tribui filiorū Rubē juxta cognationes ſuas. Fuitq; terminus eorum ab Aroer, quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon, et in valle ejuſdē torrentis media: univerſa planitiem, quæ ducit Medaba. Et Heſebon, cunctóſque viculos earū, qui ſunt in campeſtribus: Dibon quoque, & Bamothbaal, & oppidū Baalmaon. Et Jaſſa, et Cedimoth, et
18 Mephaath. Et Cariathaim, &
19 Sabama, & Sarathaſar in monte convallis. Bethphogor &
20 Aſedoth, Phaſga, & Bethieſimoth. Et omnes urbes campeſtres, univerſáq; regna Sehon
21 regis Amorrhæi, qui regnavit in Heſebon, quē peuſſit Moyſes cum principibus Madian: Heuæum, & Recem, & Sur, & Hur, & Rebe duces Sehon habitatores terræ. Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt
22 filii Iſrael gladio cum cæteris interfectis. Factúſq; eſt terminus filiorū Ruben Iordanis fluvius. Hæc eſt poſſeſſio Rubenitarū per cognationes ſuas urbium & viculorum. Deditque
24 Moyſes tribui Gad & filiis ej' per cognationes ſuas poſſeſſionem, cujus hæc diviſio eſt. Terminus Jaſer, et omnes civitates Galaad, et dimidiam partē terræ filiorum Ammon, uſque ad Aroer, quæ eſt contra Rabba.
26 Et ab Heſebon uſque Ramoth, Maſphe et Betonim, et à Manaim uſq; ad terminos Dabir. In valle quoq; Betharan, et Bethnemra, et Socoth, et Saphon reliquâ partē regni Sehon regis Heſebon: hujus quoque finis Jordanis eſt, uſque ad extremam partē maris Cenereth trans Jordanē ad Orientalem
31 plagā. Hæc eſt poſſeſſio filiorū Gad p familias ſuas, civitates, et villæ earū. Dedit et dimidiæ tribui Manaſſe, filiíſq; ejus juxta cognationes ſuas poſſeſſionem. Cujus hoc principiū eſt:
30 à Manaim univerſam Baſan, et cuncta regna Og regis Baſan, omnéſq; vicos Iair, qui ſunt in Baſan, ſexaginta oppida. Et
31 dimidiā partē Galaad, et Aſtaroth et Edrai, urbes regni Og in Baſan: filiis Machir, filii Manaſſe, dimidiæ parti filiorū Machir juxta cognationes ſuas.
32 Hanc poſſeſſionē diviſit Moyſes in campeſtribꝰ Moab trans Iordanem contra Jericho ad Orientalē plagam. Tribui autem Levi non dedit poſſeſſionem: quoniam Dominus Deus
33 Iſrael ipſe eſt poſſeſſio ejus, ut locutus eſt illi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ ἔδωκε Μωυσῆς τῇ φυλῇ Ῥουβὶν κατ' ὀνόμας αὐτῶν. Καὶ ἐγενήθη (κ)αὐτῶν τὰ ὅρια
16 ἀπὸ Ἀροὴρ, ἡ ὄσα κατ' πρόσωπον φάραγγος Ἀρνῶν, καὶ ἡ (λ)πόλις ἡ ἐν τῇ φαράγγι Ἀρνῶν· καὶ πᾶς ἡ Μισὼρ Ἕως Ἐσεβὼν, καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὔσας ἐν τῇ (μ)Μισὼρ, καὶ
17 Δαιβὼν, καὶ Βαμὼν Βααλ, καὶ οἶκος Μεγβὼθ,
18 Καὶ Βασὰν, καὶ Βαχαδμὼθ, καὶ Μαφααθ, Καὶ
19 Καριαθαὶμ, καὶ Σεβαμὰ, καὶ Σεραθὰ, καὶ Σιὼν
20 ἐν τῷ ὄρει(ν) Ἐνὰκ, Καὶ (ξ) Βαιθφογὼρ, καὶ
21 Ἀσηδὼθ Φασγὰ, καὶ Βαιθασιμὼθ, Καὶ πάσας τὰς πόλεις τοῦ Μισὼρ, καὶ πᾶς ἡ βασιλείαν τοῦ Σηὼν βασιλέως τοῦ Ἀμορραίων, ὃν ἐπάταξε Μωυσῆς αὐτὸν καὶ τοὺς ἡγεμένας Μαδιὰμ, καὶ τὸν Ἐνὶ, καὶ (ο)Ῥοβὲκ, καὶ Σὲρ, καὶ Οὖρ, καὶ (π)Ῥοβὲ ἄρχοντα, ἕναεχ Σιὼν, καὶ
22 τοὺς κατοικοῦντας Σιών. Καὶ τὸ Βαλαὰμ τοῦ (ρ) Βεὼρ τὸ μάντιν ἀπέκλεναν ἐν τῇ ῥοπῇ.
23 Ἐγένετο δὲ τὰ ὅρια Ῥουβὶν, Ἰορδάνης ὅριον. αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν Ῥουβὶν κατ' ὀνόμας αὐτῶν, (σ) αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Ἔδωκε δὲ Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Γὰδ κατ'
24 ὀνόμας αὐτῶν. Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια αὐτῶν
25 Ἰαζὴρ πᾶσαι(τ)πόλεις Γαλαὰδ, (υ)καὶ τὸ ἥμισυ γῆς υἱῶν Ἀμμῶν ἕως (φ)Ἀροὴρ, ἡ ὄστι
26 κατ' πρόσωπον(χ)Ἀράδ. Καὶ ἀπὸ Ἐσεβὼν ἕως (ψ) Ἀραβὼθ κατ' τοῦ (ω)Μασηφὰ, καὶ Βο-
27 τανὶμ, καὶ Μαὰν ἕως τοῦ ὁρίου Δαιβὼν, Καὶ Ἐναδὰμ καὶ Ὀθαργαὶ καὶ Βαιθαναβρὰ καὶ Σοκχωθὰ καὶ Σαφὰν καὶ τοῦ λοιπὸν βασιλείαν Σηὼν βασιλέως (α)Ἐσεβών· καὶ ὁ Ἰορδάνης ὁρίει ἕως μέρους τῆ θαλάσσης (β) Χενερὲθ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἀπ' ἀναλολῶν. Αὕτη ἡ κλη-
28 ρονομία υἱῶν Γὰδ κατ' ὀνόμας αὐτῶ καὶ κατ' πόλεις γ)αὐτ. κατ' ὀνόμας αὐτῶ αὐχένα ἐπιστρέφουν ἐναντίον τοῦ ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγενήθη
29 κατ' ὀνόμας αὐτῶ αἱ πόλεις αὐτ, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Καὶ ἔδωκε Μωυσῆς τῷ ἡμίσει φυλῆς
30 Μανασσῆ κατ' ὀνόμας αὐτ. Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια αὐτ ἀπὸ (δ) Μαὰν, καὶ πᾶσα βασιλεία Βασὰν, καὶ πᾶσα βασιλεία Ὢγ (ε)βασιλέως τοῦ Βασὰν, καὶ πάσας τὰς κώμας Ἰαὶρ, αἵ
31 εἰσιν ἐν τῇ Βασανίτιδι, ἑξήκοντα πόλεις. Καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Γαλαάδ· καὶ ἐν (ζ) Ἀσαρὼθ, καὶ ἐν (η) Ἐδραὶν πόλεις (ϑ) βασιλείας Ὢγ ἐν τῇ Βασανίτιδι, (ι) τοῖς υἱοῖς Μαχὶρ υἱοῖς Μανασσῆ, καὶ τοῖς (κ)ἡμίσεσιν υἱοῖς Μαχὶρ υἱοῖς Μανασσῆ,
32 κατ' ὀνόμας αὐτῶν. Οὗτοι οἷς κατελληρονόμησε Μωυσῆς πέραν (λ) τοῦ Ἰορδάνου ἐν Ἀραβὼθ Μωὰβ ἐν τῷ πέραν τοῦ (μ)Ἰορδάνου τῶ κατ' Ἱεριχὼ ἀπ' ἀναλολῶν.

Et dedit Moyſes tribui Ruben ſecundùm populos corũ. Et fuerunt eorum fines ab Aroer, quæ eſt ad faciem vallis Arnon, & civitas, quæ in valle Arnon, & univerſam (i)Miſor uſq; Eſebon, & omnes civitates, quæ erant in Miſor, & Dæbon, & Bæmon-Baal, & (k)domus Meelboth, Et Baſan, & Bacedmoth, & Mephaad, Et Cariathaim, & Sebama, & Serada, et (l) Sion in monte Enab, Et Bethphogor, et Aſidoth Phaſga, & Bæthaſimoth, & omnes civitates ipſius Miſor: & omne regnum Seon regis Amorrhæorũ, quem percuſſit Moyſes eum, & duces Madiam: & ipſum Evi, et ipſum Roboc, & ipſum Sur, & ipſum Ur, & ipſum Robe (m) principē, ſpolia Sion & habitantes Sion. Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt in(n)impetu. Fuerunt autem fines Ruben, Iordanes terminus. Hæc hæreditas filiorũ Ruben ſecundũ populos eorũ, civitates eorũ, & pagi eorũ. Dedit autē Moyſes filiis Gad ſecundùm populos eorum. Et fuerunt fines eorũ Iazer: omnes civitates Galaad, et dimidiũ terræ filiorum Ammon uſq; ad (o) Araba, quæ eſt ad faciem Arad. Et ab Eſebon uſq; Araboth ad Maſſepha, & Batanim, & Man, uſque ad fines Debon, Et Enadon, et Othargai, et Beathanabra, et Socchotha, et Saphan, et reliquum regnũ Seon regis Eſebon: Et Iordanes terminabit uſq; ad partem maris Chenereth trans Iordanem ab Oriēte. Hæc eſt hereditas filiorũ Gad ſecundũ populos eorum, et ſecundùm civitates eorum. (p)Secundùm populos ſuos cervicē verterunt coram inimicis ſuis: quoniam fuerunt ſecundùm populos eorum, civitates eorum et pagi eorum. Et dedit Moyſes dimidiæ tribui Manaſſe ſecundùm populos eorum. Et fuerunt fines eorum à Maan; & omne regnum Baſan, & omne regnũ Og regis Baſan, et omnes pagos Iair, qui ſunt in Baſanitide, ſexaginta civitates, Et dimidium Galaad: et in Aſtaroth, et in Edrain civitates regni Og in Baſanitide filiis Machir, (q)filiis Manaſſe, et dimidiis filiorũ Machir filiis Manaſſe, ſecundũ populos eorum. Hi ſunt, quibꝰ poſſeſſionem dedit Moyſes trans Iordanem in Araboth-Moab trans Iordanem contra Hiericho ab Oriente.

MS. A. (κ) αὐτῷ (λ) πόλις ἐν (μ)Βισὼρ, καὶ Δαιβὼς, καὶ Βαμὼθ Βαὰλ, καὶ οἶκος Βεγαμὼν, καὶ Ἰασὰ, καὶ Κεδημὼθ, καὶ Μηφαὰθ, καὶ Καριαθαὶμ, καὶ Σεβαμὰ, καὶ Σαρὸδ, καὶ Σιὼς ἐν (ν) Ἐνὰκ, (ξ) Βεθφογὼρ, καὶ Βησιμὼθ, Καὶ πάσας (ο)Ῥακὼμ, (π)Ῥαβὲκ ἄρχοντα Σηὼρ, τὰς καλοικοῦντας τὴν γῆν. Καὶ τὸ (ϱ) Βεὼρ (σ)αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτ. (τ)αἱ πόλεις (υ) καὶ ἥμισυ (φ) Ἀρωὴρ, (χ)Ῥαββὰ (ψ)Ῥαμὼθ (ω)Μασφὰ, καὶ Βελαναὶν, καὶ Μαναὶμ ἕως ὁρίων Δαιβὲρ, καὶ Νεμὲς Βηδαραὰμ, καὶ Βηδαμαὰ, καὶ Σωχὼ, καὶ Σαφὼν, καὶ τοῦ λοιπὸν (α) Ἐσεβών· ὁ Ἰορδάνης μεριεῖ (β) Χενερὼθ (γ)αὐτ· καὶ ἡ ἐπαύλις αὐτῶν (δ) Μαναὶμ, καὶ πᾶσα Βασὰ, καὶ πᾶσα (ε)βασιλέως Βασὰν, (ζ)Ἀδαρὼμ, (η)Ἐδραὶμ (ϑ) τοῦ βασιλείας (ι)καὶ ἐδόθη τοῖς υἱοῖς Μαχὶρ υἱῶ Μανασσῆ, (κ) ἡμίσεσιν τοῦ φυλῆς Μανασσῆ ἐγενήθη τὰ ὅρια καὶ φυλὰς αὐτῶν, καὶ κατ' ὀνόμας αὐτῶν. (λ) τοῦ χεμάῤῥει ἐν Ἀραβὼθ (μ)Ἰορδάνου καὶ Ἱεριχὼ ἀπὸ ἀνατολῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וְיָהַב מֹשֶׁה לְשִׁבְטָא דִבְנֵי רְאוּבֵן לְזַרְעִיָתְהוֹן: וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא מֵעַרוֹעֵר דִּי עַל
16 כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְקִרְתָּא דִּי בְגוֹ נַחֲלָא וְכָל מֵישְׁרָא עַד מֵידְבָּא: חֶשְׁבּוֹן וְכָל קִרְוֹהָא דִּי
17 בְּמֵישְׁרָא דִיבוֹן וּבְמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן: וְיַהֲצָה וּקְדֵמוֹת וּמֵיפְעַת: וְקִרְיָתַיִם
18 וְשִׂיבְמָה וְצֶרֶת הַשַּׁחַר בְּטוּרָא דְמֵישְׁרָא: וּבֵית פְּעוֹר וּמַשְׁפַּךְ מַרְמָתָא וּבֵית יְשִׁימוֹת: וְכֹל
19 קִרְוֵי מֵישְׁרָא וְכָל מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא דְאֱמוֹרָאָה דְּמָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן דְּמְחָא מֹשֶׁה יְתֵיהּ וְיָת
20 רַבְרְבֵי מִדְיָן יָת אֱוִי וְיָת רֶקֶם וְיָת צוּר וְיָת חוּר וְיָת רֶבַע רַבְרְבֵי סִיחוֹן יָתְבֵי אַרְעָא: וְיָת
21 בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר קְסָמָא קְטָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּא עַל קְטִילֵיהוֹן: וַהֲוָה תְּחוּם בְּנֵי רְאוּבֵן
22 יַרְדְּנָא וְתְחוּמֵיהּ דְּא אַחְסָנַת בְּנֵי רְאוּבֵן לְזַרְעִיָתְהוֹן קִרְוַיָא וּפַצְחֵיהֶן: וְיָהַב מֹשֶׁה לְשִׁבְטָא
23 דְּנָד לִבְנֵי נָד לְזַרְעִיָתְהוֹן: וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא יַעְזֵר וְכָל קִרְוֵי גִלְעָד וּפַלְגוּת אַרְעָא בְּנֵי
24 עַמּוֹן עַד עֲרוֹעֵר דִּי עַל אַפֵּי רַבָּה: וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד רָמַת מִצְפֵּיָא וּבְטוֹנִים וּמַחֲנַיִם עַד תְּחוּם
25 לִדְבִיר: וּבְמֵישְׁרָא בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסוּכוֹת וְצָפוֹנָא שְׁאַר מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא
26 חֶשְׁבּוֹן יַרְדְּנָא וְתְחוּמֵיהּ עַד סִיפֵּי יַם גִּינוֹסַר עֲבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנָחָא: דָּא אַחְסָנַת בְּנֵי נָד
29 לְזַרְעִיָתְהוֹן קִרְוַיָא וּפַצְחֵיהֶן: וְיָהַב מֹשֶׁה לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה וַהֲוָה לְפַלְגוּת שִׁבְטָא
30 דִּבְנֵי מְנַשֶּׁה לְזַרְעִיָתְהוֹן: וַהֲוָה תְּחוּמֵיהוֹן מִמַּחֲנַיִם כָּל מַתַּנָן כָּל מַלְכוּתֵיהּ דְּעוֹג מַלְכָּא
31 דְּמַתַּנָן וְכָל בַּפַּרְנֵי יָאִיר דִּבְמַתַּנָן שִׁתִּין קִרְוִין: וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי
32 קִרְוַיָא מַלְכוּתֵיהּ דְּעוֹג בְּמַתַּנָן לִבְנֵי מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לְפַלְגוּת בְּנֵי מָכִיר לְזַרְעִיָתְהוֹן: אִלֵּין
33 דִּי אַחְסִין מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרֵיָא דְמוֹאָב מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ מַדְנָחָא: וּלְשִׁבְטָא דְלֵוִי
לָא יְהַב מֹשֶׁה אַחְסָנָא מַתָּנָן דִּיהַב לְהוֹן יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִנּוּן אַחְסָנַתְהוֹן כְּמָא
דְמַלֵּיל לְהוֹן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dedit Moſes tribui filiorum Ruben per proſapias ſuas. Et fuit illis terminus à Gharogher quæ ſuper ripam fluminis Arnon, & urbem quæ in medio fluminis, & omnem planiciem uſq; ad Medba. Hhesbon & omnes urbes ejus quæ in planicie: Dibon, & Bamoth Baghal, & Bethbaghal Meghon. Et Jahhſza, & Kedemoth, & Mephaghath. Et Kirjathaim, & Sibma, & Szereth Sahhar in monte *planiciei*. Et Bethpeghor, & effluxionem *Meramatha*, & Bethjeſſimoth. Et omnes urbes planiciei, & omne regnum Zzihhon regis Emorrhæi, qui regnavit in Hhesbon: quod delevit Moſes eum, & principes Midian & Evæum, & Rekem, & Szur, & Hhur, & Rebagh principes Zzihhon habitatores terræ. Et Bilgham filium Beghor ariolum occiderunt filii Iſrael in gladio ſuper occiſos eorum. Et fuit terminus filiorum Ruben Iordanis, & terminus ejus: hæc hæreditas filiorum Ruben ſecundùm proſapias ſuas, urbes & villæ earum. Deditque Moſes tribui Gad, filiis Gad & proſapiis eorum. Et fuit eis terminus laghzer, & omnes urbes Gilghad, & dimidiũ terræ filiorũ Ghamon; uſq; ad Gharogher, quæ ſuper faciem Raba. Et ab Hhesbon uſq; ad Ramath *Miſzpaia* & Betunim: & à Mahanaim uſq; ad terminum Debir. Et in planitie Bethharem, & Bethnimrah, & Zzuchoth, & ad Septentrionem reliquum regni Zzihhon regis Hhesbon Jordanis, & terminus ejus; uſque ad *fines* maris Ginozzar ultra Jordanem ad Orientem. Hæc poſſeſſio filiorum Gad per proſapias ſuas, urbes & oppida earum. Et dedit Moſes dimidiæ tribui Manaſſe: & fuit dimidiæ tribui filiorum Manaſſe, per proſapias ſuas. Et fuit terminus eorum à Mahanaim, & omnis Mathnan omne regnũ Ghog regis Mathnan, & omnes vici Jair, qui in Mathnan, ſexaginta urbes. Et dimidium terræ Gilghad, & Ghaſtharoth, & Edreghi urbes regni Ghog in Mathnan; filiis Machir filii Manaſſe medietati filiorum Machir per proſapias eorum. Et hi, quos poſſidere fecit Moſes in campeſtribus Moab; ultra Jordanem ad Jericho ad ortum. Et tribui Levi non dedit Moſes poſſeſſionem: Dona quæ dedit illis Dñs *Dens Iſrael*, illa poſſeſſio eorũ, juxta id quod locutus eſt eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dedit autē Moſes tribui Rubil juxta familias 15
eorum. Fuitq; terminꝰ eorū ab Adoir quæ 16
eſt ſecꝰ ripā torrentis Arnon, & civitate quæ
eſt in mēdio torrentis, totâq; planitie, uſque
ad Riba, Et Hesbon, cunctaſq; civitates quæ 17
ſunt in planitie: itē Ribon, Methbaal, et Beth-
bene-Ammon, Jahas, Kermoth, & Anoth, 18
Curiathim, Samma, Jaſrath, & Seir quæ eſt in 19
monte ſito Convalle. Item Beth-peor, Aſta- 20
roth, Paſga, & Beth-aijeſimoth, Oppida 21
omnia quæ ſunt in planitie, totumq; regnum
Sihonis regis Amorrhæorum, qui regnaverat
in Hesbon, quē occiderat Moſes & filii Iſra-
elis in Median, cum principibꝰ ejꝰ Aui, Re-
cem, Sur, Hur, atq; Reba: hi erant quinque
principes Sihonis, habitantes in terra illa. Be- 22
laam quoq; filiū Beor divinatorē occiderūt
filii Iſrael gladio cum interfectis ſuis. Et fuit 23
limes filiorū Rubil, Jordanes. Hæc eſt hæ-
reditas filiorū Rubil per familias eorū, civita-
tes & oppida earū. Dedit etiā Moſes tribui 24
Gad ſecundùm familias eorū. Fuitq; termi- 25
minꝰ eorū Jazir, omnes civitates Gelaad, &
dimidia terra filiorū Ammon, uſq; ad Adoir
quæ eſt corā Rabath: Et ab Hesbon uſq; ad 26
collē Maſphiæ, & Botnin: & à Mahanim uſq;
ad limitē Dobir. In Convalle autem, Beth-a- 27
thim, Beth-nemra, Sochoth, Gebira, et reliquū
regnū Sihonis regis Hesbon, cū limitibꝰ eorū
uſq; ad Jordanē, et uſq; ad extremū mare Che-
narath, & uſq; ad ripā Jordanis Orientalē.
Hæc eſt hæreditas filiorū Gad in familias ſu- 28
as, civitates & oppida earū. Item dedit Mo- 29
ſes dimidiæ tribui Manaſſe: fuitq; portio fi-
liorū Manaſſe per familias ſuas: Fuit inquā 30
terminꝰ eorū Mahanim, tota Mathnin, uni-
verſum regnū Og regis Mathnin, & omnes
villæ Jair, quæ erant in Mathnin, ſexaginta
civitates: Dimidia quoq; Gelaad, Aſtaroth, 31
& Ardei, civitates regni Og qui erat in
Mathnin. Has civitates & villas earum dedit
Manaſſes filiis Machir filii Manaſſe, dimidiæ
ſcilicet parti filiorū Machir per familias eo-
rum. Hiſce duabꝰ tribubꝰ ac dimidiæ tribui 32
hæreditatē diſtribuit Moſes in planitie Moab,
cis Jordanem, ad Orientem. Tribui verò 33
Levi non dedit Moſes hæreditatē, quia Dñs
Deus Iſraelis eſt hæreditas eorum, quemad-
modum dixerat eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dedit itaque Moſes tribui filiorū Rubil 15
per familias eorū. Fuitq; terminus eorū 16
ab Adauaid quæ eſt ſecus ripam torrentis
Arnon, & urbe quæ eſt in medio tor-
rentis, totāq; planitie, uſqꝫ ad Maidibo.
Fuit etiam terminus eorum 17
Hesbon, & omnes villæ ejꝰ quæ ſunt in
planitie, Dibon, Villa idoli, & Domus
idoli Maon: Jahaſa, Carmuth, Mephaath: 18
Curiathaim, Sabima, Sareth, & Sahar in 19
monte Prati: Beth-peor, Irrigua arcis, & 20
Beth-jeſimoth: Omnia oppida planitiei, 21
univerſū regnū Sihonis regis Amorrhæi,
qui regnaverat in Hesbon, quem occidit
Moſes: item principes Madian, nempe
Aui, Racem, Sur, Hur, & Rabee, duces
Sihonis, incolæ terræ illius. Belaam quoq; 22
filiū Beor Aſtrologū occiderunt filii Iſ-
rael gladio, unà cum his qui proſtrati fue-
rant ab ipſis. Et fuit terminus filiorum 23
Rubil, Jordanis. Hæc eſt hæreditas filiorū
Rubil ſecundùm familias eorum, urbes, &
arces eorum. Item dedit Moſes tribui Gad 24
per familias eorum. Et fuit terminus eo- 25
rum Jazer, & omnes urbes Gergeſæi, &
medię pars uribium terræ filiorum Am-
mon, uſqꝫ ad Adauaid quæ eſt ad aſpectū
Rabba: Et ab Hesbon uſqꝫ ad Ramath ca- 26
ſtri in confinibus eorū, & à duobus exer-
citibus (ſcilicet, Mahanim) uſque ad ter-
minos Dobiræ. In Prato verò, Beth-Haroz, 27
Beth-nimra, Socoth, Saphon, & reliquum
regnū Sihonis regis Hesbon, à Jordane
ejuſque termino uſqꝫ ad extremitatē ma-
ris Chenarath trans Jordanem ad Orien-
tem. Hæc eſt hæreditas filiorū Gad per 28
familias eorum, urbes, ac villæ eorum.
Denique dederat Moſes dimidiæ tribui 29
Manaſſe juxta familias eorum. Fuit- 30
que terminus eorum duo exercitus
(Mahanaim) tota Bathnia, univerſum re-
gnum Og regis Bathnię, & omnes tractus
Jaid, in quibus extabant urbes ſexaginta:
Dimidia quoque pars Geraſei, & Sana- 31
maim, & Adraath urbes regni Og in
Bathnia, fuerunt filiis Machir filii Ma-
naſſe, dimidiæ ſcilicet parti filiorum Ma-
chir per familias eorum. Hi ſunt quibus 32
hæreditatem dedit Moſes in campis
Moab cis Jordanem Iericho ad Orientē.
Tribui autem Leviticæ non dedit Moſes 33
hæreditatem, quoniam legitima Dei, Dei
Iſraelis erant hæreditas ejus, quemadmo-
dum præceperat pro illis Moſes.

ספר יהושע : יד

CAP. XIV.

1 ואלה אשר־נחלו בני־ישראל בארץ כנען אשר
quæ ,Chenahan terra in Iſrael filii acceperũt hæreditate quæ iſta Et
נחלו אותם אלעזר הכהן ויהושע בן־נון
,Nun filius Jehoſuah & ,ſacerdos Elhazar eos fecerũt accipere hæreditate
וראשי אבות המטות לבני ישראל : בגורל נחלתם
eorũ *hæreditatis ſorte* In .Iſrael filiorum *extenſionem* patrum capita &
2 כאשר צוה יהוה ביד־משה לתשעת המטות וחצי
dimidiæ & ,*extenſionibus* novem ,Moſeh *manu in* Dominus præcepit ſicuti
המטה: כי־נתן משה נחלת שני המטות וחצי המטה
tribui dimidiæ & tribub⁹ duab⁹ hæreditatẽ Moſeh dederat Nam .tribui
3 מעבר לירדן וללוים לא־נתן נחלה בתוכם : כי־
Quia .eorũ medio in hæreditatem dederat non Levitis &: Jarden *tranſitu* a
non & : Ephraim & Menaſſeh ,*extenſiones* duæ Ioſeph filii fuerunt
4 היו בני־יוסף שני מטות מנשה ואפרים ולא־
,habitandum ad urbes *niſi* ,terra in Levitis partem dederunt
נתנו חלק ללוים בארץ כי אם־ערים לשבת
Quemadmodũ .eorũ *poſſeſſioni* & ,eorum *acquiſitionibus* earum ſuburbana &
5 ומגרשיהם למקניהם ולקנינם : כאשר
ſunt partiti & ,Iſrael filii fecerunt ſic ,Moſeh Dominus præcepit
צוה יהוה את־משה כן עשו בני ישראל ויחלקו
,Ghilgal in Jehoſuah ad Iehudah filii acceſſerunt Et .terram
6 את־הארץ : ויגשו בני־יהודה אל־יהושע בגלגל
nõſti Tu :Chenizæus Jephunneh filius Caleb eum ad dixitque
ויאמר אליו כלב בן־יפנה הקנזי אתה ידעת את־
Dei virum Moſeh ad Dominus eſt locutus quod verbum
הדבר אשר־דבר יהוה אל־משה איש האלהים
quadraginta Filius .Barneah Cades in *tuas cauſas ſuper* & ,*meas cauſas ſuper*
7 על אדותי ועל־אדותיך בקדש ברנע : בן־ארבעים
Barneah Cades de me Domini ſervus Moſeh *mittendo in* ,*ego annorum*
שנה־אנכי בשלח משה עבד־יהוה אותי מקדש ברנע
.meo corde cum quemadmodũ ,verbũ ei retuli & :terram explorandã ad
לרגל את־הארץ ואשב אתו דבר כאשר עם־לבבי :
ego & ,populi cor *liquefecerunt* ,mecũ aſcenderũt qui mei fratres Et
8 ואחי אשר עלו עמי המסיו את־לב העם ואנכי
die in Moſeh juravit Et .meum Deum Dominum poſt complevi
מלאתי אחרי יהוה אלהי : וישבע משה ביום
,*ea in* tuus pes calcavit *quam* terra non Si :dicendo ,illa
9 ההוא לאמר אם־לא הארץ אשר דרכה רגלך בה
complevi‌ſti quia :*ſeculum in uſque* tuis filiis & ,hæreditatem in erit tibi
לך תהיה לנחלה ולבניך עד־עולם כי מלאת
Dominus fecit vivere ecce nunc Et .meum Deum Dominum poſt
10 אחרי יהוה אלהי : ועתה הנה החיה יהוה
tunc ex ,annis quinque & quadraginta iſtis eſt locutus ſicut ,me
אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז
ambulavit quibus ,Moſeh ad hoc verbũm Dominus eſt locutus
דבר יהוה את־הדבר הזה אל־משה אשר־הלך
quinque *filius* hodie ego ecce nunc & : *deſerto in* Iſrael
ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן־חמש
die in quemadmodum fortis hodie *ego* Adkuc .annorum octoginta &
11 ושמנים שנה : עודני היום חזק כאשר ביום
,nunc mea fortitudo ſic ,tunc mea fortitudo Sicut .Moſeh me *mittere*
שלחני משה ככחי אז וככחי עתה
mihi da nunc Et .ingrediendum & ,exeundum ad & ,prœlium ad
12 למלחמה ולצאת ולבוא : ועתה תנה־לי
tu quia : illa die in Dominus eſt locutus *quem* ,iſtum montem
את־ההר הזה אשר־דבר יהוה ביום ההוא כי־אתה
,magnæ urbes & ,ibi *Hanachim* quia ,illa die in audiſti
שמעת ביום ההוא כי־ענקים שם וערים גדלות
quemadmodum ,eos expulero & ,mecum Dominus fortè ſi : munitæ
בצרות אולי יהוה אותי והורשתים כאשר
.Dominus eſt locutus
דבר יהוה :

Verſio VULG. LAT.

CAP. XIV.

1 HOc eſt quod poſſederunt filii Iſrael in terra Chanaan, quã dederunt eis Eleazar ſacerdos & Joſue filius Nun, & principes familiarum per tribus Iſrael: Sorte omnia dividentes, ſicut præceperat Dominus in manu Moyſi, novem tribubus, & dimidiæ tribui. Duab⁹ enim tribubus, & dimidiæ, dederat Moyſes trans Jordanem poſſeſſionem: abſq; Levitis, qui nihil terræ acceperunt inter fratres ſuos. Sed in eorum ſucceſſerũt locum filii Joſeph in duas diviſi trib⁹, Manaſſe et Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam in terra partem, niſi urbes ad habitandũ, & ſuburbana earũ ad alenda jumenta & pecora ſua. Sicut præceperat Domin⁹ Moyſi, ita fecerunt filii Iſrael, & diviſerunt terram. Acceſſerunt itaq; filii Juda ad Joſue in Galgala: locutúſq; eſt ad eũ Caleb filius Jephone Cenezæus, Nôſti quid locut⁹ ſit Domin⁹ ad Moyſen hominem Dei de me & de te in Cadesbarne. Quadraginta annorum eram quando miſit me Moyſes famulus Domini de Cadesbarne, ut conſiderarem terram, nuntiavíque ei quod mihi verum videbatur. Fratres autem mei qui aſcenderant mecum, diſſolverunt cor populi: & nihilominùs ego ſecutus ſum Dominum Deum meum. Juravítque Moyſes in die illo, dicens; Terra, quam calcavit pes tuus, erit poſſeſſio tua, & filiorum tuorum in æternum: quia ſecutus es Dominum Deũ meum. Conceſſit ergò Dominus vitam mihi, ſicut pollicitus eſt uſque in præſentem diem. Quadraginta & quinque anni ſunt, ex quo locutus eſt Dominus verbum iſtud ad Moyſen, quando ambulabat Iſrael per ſolitudinem: hodiè octoginta quinq; annorũ ſum, Sic valens, ut eo valebã tempore, quando ad explorandum miſſus ſum: illius in me temporis fortitudo uſq; hodiè perſeverat, tam ad bellandum quàm ad gradiendum. Da ergò mihi montem iſtum, quem pollicitus eſt Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim ſunt, & urbes magnæ atque munitæ: ſi fortè ſit Dominus mecum, & potuero delere eos, ſicut promiſit mihi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Καὶ οὗτοι οἱ καταληφθέντες ὑμῶν (α) Ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ Χαναὰν, οἷς κατεκληρονόμησαν (β) αὐτοῖς Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.
2 Κατὰ κλῆρους ἐκληρονόμησαν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο (γ) κύριος ἐν χειρὶ Ἰησοῦ ταῖς ἐννέα φυλαῖς, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ τοῖς Λευίταις οὐκ ἔδωκε κλῆρον ἐν αὐτοῖς, 3
4 Ὅτι ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ δύο φυλαὶ Μανασσῆ καὶ Ἐφραίμ. καὶ οὐκ ἔδοσαν μερὶς ἐν τῇ γῇ τοῖς Λευίταις, ἀλλ' ἢ πόλεις κατοικεῖν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (δ) αὐτῶν τοῖς κτήνεσι, καὶ τὰ κλήνη αὐτῶν. 4
5 Ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῆ, οὕτως (ε) ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ (ζ) ἐμέρισαν τὴν γῆν. 5
6 Καὶ (η) προσῆλθοσαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα πρὸς Ἰησοῦν (θ) ἐν Γαλγάλ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Χάλεβ ὁ τοῦ (ι) Ἰεφοννὴ ὁ Κενεζαῖος, Σὺ οἶδας τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν ἀνθρωπον τοῦ θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἐν Κάδης Βαρνῆ. 6
7 (κ) Τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἤμην ὅτε ἀπέστειλέ με (λ) Μωυσῆς ὁ παῖς τοῦ θεοῦ ἐκ Κάδης Βαρνῆ κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν· καὶ (μ) ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον κατὰ τὸν νοῦν 7
8 αὐτοῦ. Οἱ (ν) ἀδελφοί μου οἱ ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ μετέτηκαν (ξ) τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ, ἐγὼ δὲ ἐπεσπεύδην ἐπακολουθῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ μου. Καὶ ὤμοσε Μωυσῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγων, Ἡ γῆ (ο) ἐφ' ᾗ ἐπάτησε, σοὶ ἔσαι ἐν κλήρῳ καὶ τοῖς τέκνοις σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι (π) προσετέθης ἐπακολουθῆσαι ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 8
9 Καὶ νῦν διέστρεψέ με κύριος ὃν τρόπον εἶπε. τοῦτο (ρ) τεσσαρακοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος, ἀφ' ὃ ἐλάλησε κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς Μωυσῆν. καὶ ἐπορεύθη Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ σήμερον ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν. 9
10 Ἔτι εἰμὶ σήμερον ἰσχύων, ὡσεὶ ὅτε ἀπέστειλέ με Μωυσῆς, ὡσαύτως ἰσχύω νῦν ἐξελθεῖν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸν πόλεμον. 10
11 Καὶ νῦν (σ) αἴτημαί σε τὸ ὄρος τοῦτο, καθὰ εἶπε κύριος (τ) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι σὺ ἀκήκοας τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. (υ) νῦν οἱ Ἐνακεὶμ ἐκεῖ εἰσι, πόλεις ὀχυραὶ καὶ μεγάλαι· ἐὰν ὂν κύριος μετ' ἐμοῦ ᾖ, (φ) ἐξολοθρεύσω αὐτοὺς, ὃν τρόπον εἶπέ μοι κύριος. 11
12

MS.A. (α) Ἰσραὴλ Χαναὰν, (β) ἐαυτοῖς (γ) κύριος τῷ Ἰησοῦ (δ) αὐτοῖς τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν. Ὃν (ε) ἐποίησαν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, (ζ) ἐμερίσαντο (η) προσῆλθον (θ) ἐν Γαλγάλοις· (ι) Ἰεφοννὴ (κ) Τεσσεράκοντα (λ) Μωυσῆς δοῦλος κυρίου κατασκοπεῦσαι (μ) ἀπεκρίθησαν (ν) ἀδελφοὶ οἱ συναναβάντες (ξ) τὴν διάνοιαν τοῦ (ο) ἐφ' ἧς (π) προσετέθη (ρ) Τεσσαρακοστὸν (σ) ἐτῆμός Ce (τ) ἐν τῇ (υ) νυνὶ (φ) ἐξολεθρεύσω

CAP. XIV.

1 ET hi ſunt qui poſſederunt, de filiis Iſrael in terra Chanaan: quibus diſtribuerunt hæreditatem eis Eleazar ſacerdos, & Ieſus filius Naue, & principes familiarum tribuum filiorum Iſrael. Secundùm ſortes hæreditárunt, quemadmodùm mandavit Dominus in manu (a) Ieſu novem tribubus, & dimidiæ (b) tribui, ex eo quod trans Iordanem. Et Levitis non dedit ſortem in eis: Quoniam fuerunt filii Ioſeph duæ tribus, Manaſſe & Ephræm. Et non fuit data portio in terra Levitis, ſed civitates ad habitandum, & (c) ſegregata earum pecoribus, & pecora eorum. Quemadmodùm mandaverat Dominus Moyſi, ſic fecerunt filii Iſrael: & partiti ſunt terram. Et acceſſerunt filii Iuda ad Ieſum in Galgal. Et dixit ad eum Chaleb filius Iephone Cenezeus, Tu nôſti verbum, quod locutus eſt Dominus ad Moyſen hominem Dei de me & te in Cades-Barne. Quadraginta enim annorum eram, quando miſit me Moyſes puer Dei de Cades-Barne explorare terrã. Et (d) reſpondi ei verbum ſecundùm mentem ejus. Fratres mei qui aſcenderant mecum, tranſtulerunt cor populi: ego autem appoſitus fui obſequi Domino Deo meo. Et juravit Moyſes in illa die, dicens; Terra, ſuper quam aſcendiſti, tibi erit in ſorte, & filiis tuis in ſeculum: quoniam appoſuiſti obſequi poſt Dominum Deum noſtrum. Et nunc ecce vivere fecit me Dominus, quemadmodùm dixit. Hic eſt quadrageſimus & quintus annus, ex quo locutus eſt Dominus verbum hoc ad Moyſen. Et ivit Iſrael in deſerto: & nunc ecce ego hodiè octoginta & quinque annorum. Adhuc ſum hodie valens; ſicut quando miſit me Moyſes: ſimiliter valeo nunc egredi, & ingredi in prælium. Et nunc peto à te montem hunc, ſecundùm quæ dixit Dominus die illâ; quoniam tu audiſti verbum hoc in die illa. Nunc autem ipſi Enacim ibi ſunt, civitates munitæ & magnæ. Si igitur Dominus mecũ fuerit, exterminabo eos; quemadmodùm dixit mihi Dominus.

Targum JONATHAN.

יד

1 ואלין דאחסינו בני ישראל בארעא דכנען דאחסינו יתהון אלעזר כהנא ויהושע בר נון
2 ורישי אבהת שבטיא לבני ישראל : בעדבא אתפלנת להון אחסנתהון כמא דפקד יי
3 בידא דמשה לתשעת שבטין ופלגות שבטא : ארי יהב משה אחסנת תרין שבטין
4 ופלגות שבטא מעברא לירדנא וללויאי לא יהב אחסנא ביניהון : ארי הוו בני יוסף
תרין שבטין מנשה ואפרים ולא יהבו חולק ללויאי בארעא אלהן קרוין למחב ורוחיהון
5 לבעיריהון ולניתיהון : כמא דפקד יי ית משה כן עבדו בני ישראל ופלינו ית ארעא :
6 וקריבו בני יהודה לות יהושע בגלגלא ואמר ליה כלב בר יפנה קנזיאה אנת ידעתא ית
7 פתגמא דמלל יי עם משה נביא דיי על עסק דילי ועל עסק דילך ברקם גיאה : בר
ארבעין שנין אנא כד שלח משה עבדא דיי יתי מרקם גיאה לאללא ית ארעא ואתיבית
8 ותיה פתגמא כמא דהוה עם לבי : ואחי דסליקו עמי חברו ית לבא דעמא ואנא
9 אשלמית בתר דחלתא דיי אלהי : וקים משה ביומא ההוא למימר אם לא ארעא די
דרכת פרסת רגלך בה תהי דילך ולבנך עד עלמא ארי אשלמתא בתר
10 דחלתא דיי אלהי : וכען הא קיים יי יתי כמא די מלל דנן ארבעין וחמש שנן מעדן
דמלל יי ית פתגמא הדין עם משה דאזל במדברא וכען הא אנא יומא דין בר
11 תמנן וחמש שנין : עד כאן אנא יומא דין תקיף כדביומא דשלח יתי משה כחילו
כבכן וכן חילי דכען לאגחא קרבא ולמפק ולמעל : וכען הב לי ית טורא הדין
12 דמלל יי ביומא ההוא ארי את שמעתא ביומא ההוא ארי נפרין תמן וקרוין רברבן
כריכן מאים יהא מימרא דיי בסעדי ואירתנון כמא די מלל יי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XIV.

1 ET hæc quæ poſſederunt filii Iſrael in terra Canaan: quæ poſſidere fecerunt eos Eleazar ſacerdos, & Joſue filius Nun, & capita patrum tribuum filiorum Iſrael. In ſorte *diviſa eſt eis poſſeſſio ſua*: juxta id quod præcepit Dominus *per manum* Moyſi, novem tribubus & dimidiæ tribui.
2 Namque dedit Moyſes poſſeſſionem duabus tribubus, & dimidiæ tribui
3 ultra Jordanem, & Levitis non dedit poſſeſſionem inter eos. Etenim
4 fuerunt filii Joſeph tribus Manaſſe & Ephraim: & non dederunt partem Levitis in terra, niſi urbes ad habitandum, & ſuburbana earum, jumentis & pecoribus eorum. Juxta id quod præcepit Dominus Moyſi, ſic
5 fecerunt filii Iſrael, & partiti ſunt terram. Et acceſſerunt filii Juda ad
6 Joſue in Gilgala, & dixit ei Caleb filius Jephune Kenizæus: Tu nôſti verbum quod locutus eſt Dominus cum Moyſe propheta Domini ſuper cauſam meam, & ſuper tuã in Rekam Geah. Filius quadraginta annorum
7 ego, qnando miſit Moyſes ſervus Domini me ex Rekam Geah ad explorandam terram, & retuli illi verbum, ut id quod fuit cum corde meo. Et
8 fratres mei qui aſcenderũt mecum, fregerunt cor populi, & ego complevi
9 poſt timorem Domini Dei mei. Et juravit Moyſes in die illâ, dicendo: Niſi terra, quam calcavit planta pedis tui in ea, tibi erit in poſſeſſionem, & filiis tuis uſque in ſeculum: quoniam compléſti poſt timorem Domini
10 Dei mei. Et nunc ecce vivere fecit Dominus me, quemadmodum locutus eſt, his quadraginta & quinque annis: à tempore quo locutus eſt Dominus verbum hoc cum Moyſe qui ambulavit cum Iſrael in ſolitudine: & nunc ego hodie filius octoginta & quinq; annorũ. Uſq; nunc ego hodie
11 robuſtus, ſicut in die quo miſit me Moyſes: ſicut virtus mea tunc, ſic virtus mea quæ nunc; ad ineundum prœlium, & ad exeundum, & ad intrandum. Et nunc da mihi montem hunc quem locutus eſt Dominus in
12 die illo: nam tu audiviſti in die illo, quia fortes ibi; & urbes magnæ munitæ, ſi fortè erit verbum Domini in auxilium meum, & poſſidebo eas, juxta id quod locutus eſt Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIV.

HÆc verò sunt quæ hæreditate acceperunt filii Israel in terra Chanaan, quæ hæreditate distribuit eis Eliazar sacerdos, & Jesus filius Nun, atque capita, patres *videlicet* tribuum filiorum Israel, Secundùm portionem hæreditatis eorum, quemadmodum præceperat Dñs per Mosen ut darentur novē tribubus ac dimidiæ tribui. Jam enim dederat Moses hæreditatem duabus tribubus & dimidiæ tribui cis Jordanem: Levitis autem nullam dedit hæreditatē inter illos. (Erant enim filii Joseph duæ tribus, Manasse & Aphrem) nullam dedit *inquam* portionē Levitis in terra illa, præter civitates ad habitandum, & agros pro jumentis & possessione eorum. Quemadmodum præceperat Dominus Mosi, ita fecerunt filii Israel, & partiti sunt terram. Accedentibus autem filiis Juda ad Jesum in Galgala, dixit Caleb filiꝰ Jophnæ Cenezæus ad Jesum, Tu nósti sermonē quem locutꝰ est Dñs cum Mose servo suo de re mea & de re tua in Recem Superbi, Cùm essem tunc annos natꝰ quadraginta, quādo misit me Moses servus Dei è Recem Superbi ad explorandam terram, dedique ei responsum prout erat in corde meo: Fratres autem nostri qui nobiscum ascenderant, terruerunt cor populi; ego verò perfectè secutus sum Dominum Deum meum. Juravit autem Moses eodem tempore, ac dixit, Terra per quam incessit pes tuus, tibi cedet in hæreditatem ac filiis tuis in æternum, eò quòd perfectè secutus sis Dñm Deū. Nunc itaque, ecce requiem dedit nobis Dñs, quemadmodum dixerat: en quadragesimus quintus est annus ex quo dixit Dñs verbum hoc Mosi, ut *scilicet* ambulare faceret Israelem per desertum: ego igitur hodiè sum natus annos octoginta quinque; Adhuc tamen subsistit in me robur non secùs ac illo die quo misit me Moses: meum ejus temporis robur atque præsentis, par est ad bellandum, egrediendum, & ingrediendū. Itaq; da mihi montem istum quem dixit Dominus Deus illa die (tu autem audisti eâdem die quòd gigantes sint ibi, & urbes magnæ sint ac munitæ) forsan aderit mihi Dominus, & debellabo eos, quemadmodum dixit Dominus.

CAP. XIV.

CÆterum hæc sunt quæ data fuerunt in possessionem filiis Israel in terra Sesam quæ dedit eis Iosue filius Nun, & Elazar filius Haronis sacerdotes, & capita patrum tribuum Israeliticarum, Fuxta sortem hæreditatis eorum, quemadmodùm præceperat Deus per Mosen; novem scilicet tribubus ac dimidiæ. Moses enim jam dederat hæreditatem duabus tribubus ac dimidiæ trans Jordanem: tribui verò Levi non dederat hæreditatem cum eis. Nam filii Joseph facti fuerant duæ tribus, nempè Manisse & Ephraim. Non dederunt inquam filiis Levi partem in terra, præter urbes quasdam in habitationem, & tractus earum pro armentis & possessionibus eorum. Quemadmodùm præceperat Deus Mosi sic fecerunt filii Israel, & diviserunt terram. Accedentibus autem filiis Judæ ad Iosue in Galgal, dixit ad eum Chaleb filius Iuphonnæ Hebræus, Tu jam nósti quid dixerit Deus mei & tui causâ in Cades solitudinis Racim: (Eram autem natus annos quadraginta quo tempore misit me Moses servus Dei de Cades Racim ad explorandam terram, eique retuli sermonem prout erat in animo meo; Meique comitibus qui mecum ascenderant, corda populi enervabant ibus, ego tamen perfeci obedientiam meam coram Domino meo) Et quomodò juraverit Moses eodem die, ac dixerit; Terra quam calcavit pes tuus, tibi cedet in hæreditatē ac filiis tuis in perpetuum, eò quòd perfeceris obedientiam post Deum Dominum meum. Nunc autem en vivum conservavit me Deus ab eo tempore ad hanc usque diem, quemadmodùm promiserat: & ecce quadragiata quinque sunt anni à quo habuit Deus ad Mosen hujusmodi sermonem de me, & filii Israel perierunt in deserto, & ego sum hodie natus annos octoginta quinque. Nihilominus sum modò æquè robustus ac pristino tempore quo misit me Moses: quales tunc erant meæ vires, tale est hodiè robur meum ad bellandum & exeundum. Nunc ergò da mihi montem istum de quo locutus est Deus tunc temporis. Tu enim audisti eodem die esse ibi gigantes, urbésque magnas ac munitas: da mihi illas, forte aderit mihi Deus & interficiam eos, & capiam urbes eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصْلُ الرَّابِعُ عَشَرَ *

1 * وَهٰؤُلَاءِ الَّذِينَ اَخَذَ بَنُو اِسْرَائِيلَ فِي اَرْضِ كَنْعَانَ * الَّذِينَ اَخَذَهُم يُوشَعُ بْنُ نُونٍ * وَالعَازَرُ بْنُ هَرُونَ الاِمَامُ * وَرُؤَسَاءُ اٰبَاءِ الاَسْبَاطِ لِبَنِي اِسْرَائِيلَ *
2 * كَقُرْعَةِ نَحْلَتِهِم * كَمَا اَمَرَ اللّٰهُ بِيَدِ مُوسَى * لِتِسْعَةِ اَسْبَاطٍ وَنِصْفٍ * لِاَنَّ مُوسَى اَعْطَى نَحْلَةَ
3 سِبْطَيْنِ وَنِصْفٍ مِنْ جِنِّ الاُرْدُنِّ * وَلِسِبْطِ لَاوِي مَا دَفَعَ لَهُم نَحْلَةً مَعَهُم * لِاَنَّ بَنِي يُوسُفَ
4 صَارُوا سِبْطَيْنِ * مَنَسَّا وَاِفْرَيمَ * وَلَم يُعْطُوا لِبَنِي لَاوِي قِسْمًا فِي الاَرْضِ * سِوَى مُدُنٍ مَسْكَنًا *
5 وَاَفْنِيَتِهَا لِمَوَاشِيهِم وَاَمْلَاكِهِم * كَمَا اَمَرَ اللّٰهُ مُوسَى * كَذٰلِكَ فَعَلَ بَنُو اِسْرَائِيلَ * وَقَسَمُوا الاَرْضَ *
6 بَنُو يَهُودَا اِلَى يُوشَعَ فِي الجِلْجَالِ * وَقَالَ لَهُ كَالِبُ بْنُ يُوفَنَّا القِنْزِيُّ * اَنْتَ قَدْ عَلِمْتَ مَا قَالَ
7 اللّٰهُ لِوَلِيِّهِ مُوسَى بِسَبَبِي وَبِسَبَبِكَ فِي قَادِسَ بَرْنِيعَ * وَكُنْتُ اِبْنَ اَرْبَعِينَ سَنَةً فِي الوَقْتِ
8 الَّذِي اَرْسَلَنِي مُوسَى عَبْدُ اللّٰهِ مِن قَادِسَ البَرْنِيعِ * لِاَجَسَّ الاَرْضَ وَرَدَدْتُ اِلَيْهِ خَطَابًا حَسَبَ مَا
كَانَ فِي قَلْبِي * وَاِخْوَانِيَ الَّذِينَ صَعِدُوا مَعِي اَصْعَفُوا قُلُوبَ الشَّعْبِ * وَاَنَا كَمَّلْتُ طَاعَتِي بَيْنَ
9 يَدَيْ رَبِّي * وَحَلَفَ مُوسَى فِي ذٰلِكَ اليَوْمِ وَقَالَ * اِنَّ الاَرْضَ الَّتِي دَاسَهَا قَدَمُكَ تَكُونُ
10 لَكَ نَحْلَةً وَلِاَوْلَادِكَ اِلَى الاَبَدِ * لِاَنَّكَ كَمَّلْتَ الطَّاعَةَ وَرَبِّي اللّٰهِ رَبِّي * وَالآنَ هُوَذَا قَدْ اَحْيَانِي
اللّٰهُ مِن ذٰلِكَ الحِينِ اِلَى اليَوْمِ كَمَا وَعَدَ * وَهٰذِهِ خَمْسٌ وَاَرْبَعُونَ سَنَةً مُنْذُ خَاطَبَ اللّٰهُ مُوسَى بِهٰذَا
الخِطَابِ مِن اَجْلِي * وَقَدْ هَلَكَ بَنُو اِسْرَائِيلَ فِي البَرِّيَّةِ * وَاَنَا اليَوْمَ مِن اَبْنَاءِ خَمْسٍ وَثَمَانِينَ
11 سَنَةً * وَاَنَا الآنَ قَوِيٌّ مِثْلَ الزَّمَانِ الاَوَّلِ الَّذِي اَرْسَلَنِي فِيهِ مُوسَى مِثْلَ قُوَّتِي حِينَئِذٍ
12 فَوَاِيَّ اليَوْمَ لِلقِتَالِ وَالخُرُوجِ * فَاَعْطِنِي الآنَ هٰذَا الجَبَلَ الَّذِي قَالَ اللّٰهُ فِي ذٰلِكَ الزَّمَانِ *
لِاَنَّكَ اَنْتَ سَمِعْتَ فِي ذٰلِكَ اليَوْمِ اَنَّ هُنَاكَ اَعْلَاجٌ وَمُدُنٌ عَظِيمَةٌ حَصِينَةٌ * فَاَعْطِنِيهَا لَعَلَّ اللّٰهَ
مَعِي فَاَفْنِيَهُم كَمَا وَعَدَ وَاحِدٌ مَدَائِنَهُم *

CAP. XIV.

CÆterum hæc sunt quæ data fuerunt in possessionem filiis Israel in terra Sesam quæ dedit eis Iosue filius Nun, & Elazar filius Haronis sacerdotes, & capita patrum tribuum Israeliticarum, Fuxta sortem hæreditatis eorum, quemadmodùm præceperat Deus per Mosen; novem scilicet tribubus ac dimidiæ. Moses enim jam dederat hæreditatem duabus tribubus ac dimidiæ trans Jordanem: tribui verò Levi non dederat hæreditatem cum eis. Nam filii Joseph facti fuerant duæ tribus, nempè Manisse & Ephraim. Non dederunt inquam filiis Levi partem in terra, præter urbes quasdam in habitationem, & tractus earum pro armentis & possessionibus eorum. Quemadmodùm præceperat Deus Mosi sic fecerunt filii Israel, & diviserunt terram. Accedentibus autem filiis Judæ ad Iosue in Galgal, dixit ad eum Chaleb filius Iuphonnæ Hebræus, Tu jam nósti quid dixerit Deus mei & tui causâ in Cades solitudinis Racim: (Eram autem natus annos quadraginta quo tempore misit me Moses servus Dei de Cades Racim ad explorandam terram, eique retuli sermonem prout erat in animo meo; Meique comitibus qui mecum ascenderant, corda populi enervabant ibus, ego tamen perfeci obedientiam meam coram Domino meo) Et quomodò juraverit Moses eodem die, ac dixerit; Terra quam calcavit pes tuus, tibi cedet in hæreditatē ac filiis tuis in perpetuum, eò quòd perfeceris obedientiam post Deum Dominum meum. Nunc autem en vivum conservavit me Deus ab eo tempore ad hanc usque diem, quemadmodùm promiserat: & ecce quadragiata quinque sunt anni à quo habuit Deus ad Mosen hujusmodi sermonem de me, & filii Israel perierunt in deserto, & ego sum hodie natus annos octoginta quinque. Nihilominus sum modò æquè robustus ac pristino tempore quo misit me Moses: quales tunc erant meæ vires, tale est hodiè robur meum ad bellandum & exeundum. Nunc ergò da mihi montem istum de quo locutus est Deus tunc temporis. Tu enim audisti eodem die esse ibi gigantes, urbésque magnas ac munitas: da mihi illas, forte aderit mihi Deus & interficiam eos, & capiam urbes eorum.

ספר יהושע : טו

Jephunneh filio Caleb ipsi Chebron deditque ,Iehosuah ei benedixit Et
13 וַיְבָרֲכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה
Jephunneh filio Caleb ipsi Chebron fuit Idcirco .hæreditatem in
14 לְנַחֲלָה: עַל־כֵּן הָיְתָה־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה
post complevit quòd pro :hanc diem ad usque ,hæreditatem in Chenizæo
15 הַקְנִזִּי לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי
; Arbah Chiriath *facies ad* Chebron nomen Et .Israel Deum Dominum
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע
.bello à quievit terra & :*ipse* Hanachim *in* magnus homo
הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה:

CAP. XV. טו

terminum ad ,eorum familias *ad* Jehudah filiorū *extensioni* sors fuit Et
1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם אֶל־גְּבוּל
eis Fuitque .Austri extremo ab ,*meridiem* ad Sin deserti Edom
2 אֱדוֹם מִדְבַּר־צִן נֶגְבָּה מִקְצֵה תֵימָן: וַיְהִי לָהֶם
.meridiē ad *respiciente lingua* à ,salis maris extremo ab meridiei termin
גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יָם הַמֶּלַח מִן־הַלָּשׁוֹן הַפֹּנָה נֶגְבָּה:
,Sin in transibit & ,scorpionum ascensum ad meridie à ad egredietur Et
3 וְיָצָא אֶל־מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְעָבַר צִנָּה
ascendet & ,Chesron transibit & ,Barneah Cades in meridie à ascendet &
וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֲצרוֹן וְעָלָה
egredietur & ,Aſmon in transibit Et .Carcahah in circuibit & ,Adar in
4 אַדָּרָה וְנָסַב הַקַּרְקָעָה: וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא
erit iſte ; *maze* ad termini egressus erunt & ,Ægypti torrentē ad
נַחַל מִצְרַיִם וְהָיְתָה תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה זֶה־יִהְיֶה
ad usque ſalis mare orientem ad terminus Et .*meridiei* terminus vobis
5 לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב: וּגְבוּל קָדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד־
extremo ab maris *lingua* à *aquilonis* anguli terminus & : Jarden extremū
קְצֵה הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְּשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה
aquilone ab transibit & ,Bethchoglah in terminus Aſcendetque .Jarden
6 הַיַּרְדֵּן: וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּיתָה חָגְלָה וְעָבַר מִצְּפוֹן
.Reuben filii Bohan lapidem terminus aſcendet & ,Betharabah
לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן בֶּן־רֽאוּבֵן:
reſpiciens aquilonem ad &,Hachor valle à Debir in terminus Aſcendetque
7 וְעָלָה הַגְּבוּל ׀ דְּבִרָה מֵעֵמֶק עָכוֹר וְצָפוֹנָה פָּנֶה
meridie à quæ ,Adummim aſcensum contra quæ ,Ghilgal ad
אֶל־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר־נֹכַח לְמַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁד מִנֶּגֶב
ejus exitus erunt & ,Henſemes aquas ad termin⁹ tranſibit &:torrent
לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־מֵי עֵין שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
ad Hinnom filii vallem terminus aſcendet Et .Henrogel ad
8 אֶל־עֵין רֹגֵל: וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן־הִנֹּם אֶל־
ad terminus aſcendetque :Jeruſalaim ipſa ,meridie à Jebuzæi *humerum*
כֶּתֶף הַיְבוּסִי מִנֶּגֶב הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־
extremo in quæ ,*mare ad Hinnom* vallis facies *ſuper* qui ; montis *caput*
רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי־הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה
capite à terminus deſignabitur Et .Aquilonem ad Rephaim vallis
עֵמֶק־רְפָאִים צָפוֹנָה: וְתָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ
montis urbes ad egredietur & ,Nephtoah *aquarum* fontem ad ,montis
הָהָר אֶל־מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־
.Chiriathjearim quæ Bahalah ipſi terminus deſignabitur &:Hephron
עֶפְרוֹן וְתָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים:
pertranſibit & :Seir montem ad *mare* ad Bahalah à terminus circuibit Et
10 וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר שֵׂעִיר וְעָבַר
deſcendet & : Cheſalon *ipſa* ,aquilone ab Jearim montis *humerum* ad
אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצְּפוֹנָה הִיא כְסָלוֹן וְיָרַד
humerum ad terminus egredietur Et .Timnah in tranſibit & ,Bethſemes *in*
11 בֵּית שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה: וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף
pertranſibit & :Sichron ad terminus deſignabitur & ,aquilonē ad Hechron
עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְתָאַר הַגְּבוּל שִׂכְרוֹנָה וְעָבַר
.mare ad termini exitus eruntque ,Jabneel egredietur & ,Bahalah montē
הַר־הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל וְהָיוּ תֹצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה:

Versio VUL. LAT.

13 Benedixitq; ei Josue: & tradidit ei Hebron in possessionē.
14 Atq; ex eo fuit Hebron Caleb filio Jephone Cenezæo usq; in
præsentē diē: quia secutus est
15 Dominū Deum Israel. Nomen Hebron antè vocabatur Cariath Arbe: Adā maximⁿ ibi inter Enacim situs est. Et terra cessavit à prœliis.

CAP. XV.

1 IGitur sors filiorum Judæ per cognationes suas ista fuit: A termino Edom, desertum Sin contra Meridiē, & usq; ad extremā parte Australis plagæ.
2 Initium ejⁿ à summitate maris Salsissimi, & à lingua ejⁿ, quæ respicit Meridiē. Egrediturq;
3 contra ascensū Scorpionis, & pertransit in Sina: ascenditq; in Cadesbarne, & pervenit in Esron, ascendens ad Addar, &
4 circuiens Carcaa, Atq; indè p transiens in Asemona, & perveniens ad torrentē Ægypti: erúntq; termini ejⁿ mare Magnū. Hic erit finis Meridianæ
5 plagæ. Ab Oriente verò erit initium, mare Salsissimum usq; ad extrema Jordanis: & ea quæ respiciunt ad Aquilonem, à lingua maris usque ad
6 eundem Jordanis fluvium. Ascendítque terminus in Beth Hagla, & transit ab Aquilone in Beth Araba: ascendens ad
7 lapidem Boën filii Ruben. Et tendens usq; ad terminos Debera de valle Achor, contra Aquilonem respiciens Galgala, quæ est ex adverso ascensionis Adommin, ab Australi parte torrentis: transitq; aquas, quæ vocantur fons Solis: & erunt
8 exitⁿ ejus ad fontē Rogel. Ascenditq; p convallē filii Ennom ex latere Jebusæi ad Meridiē, hæc est Jerusalē: & indè se erigens ad verticē montis, qui est contra Geennō ad Occidentē in summitate vallis Ra-
9 phaim contra Aquilonē. Pertransitq; à vertice montis usq; ad fontē aquæ Nephtoa: et pervenit usq; ad vicos montis Ephron: inclinatúrq; in Baala, quæ est Cariathiarim, id est, urbs sylvarū. Et circuit de Ba-
10 ala contra Occidentē, usq; ad montē Seir: transitq; juxta latus montis Jarim ad Aquilonē in Chesion: & descendit in Bethsames, transítq; in Thamna. Et pvenit contra Aquilonē
11 partis Accarō ex latere: inclinatúrq; Sechrona, et transit mōtē Baala: pvenitq; in Jebneel, & magni Maris contra Occidentem fine concluditur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ ἐυλόγησεν αὐτ᾽ Ἰησοῦς, (χ) καὶ ἔδωκε Χεβρὼν τῷ Χάλεβ υἱῷ Ἰεφοννῆ υἱῷ Κενεζ ἐν
14 κλήρῳ. Διὰ τοῦτο ἐγενήθη ἡ Χεβρὼν τῷ Χάλεβ (ψ) τῷ τ᾽ Ἰεφοννῆ τ᾽ Κενεζαίᾳ ἐν κλήρῳ
ἕως (ω) τ᾽ ἡμέρας ταύτης, διὰ τὸ αὐτ᾽ ἐπακολουθῆσαι τῷ πρόσταγματι κυρίου (α) Θεοῦ Ἰσρα-
15 ήλ. Τὸ δ᾽ (β) ὄνομα τ᾽ Χεβρὼν ἦν τὸ πρότερον πόλις (γ) Ἀρχὲβ, μητρόπολις τῶν Ἐνακὶμ
αὕτη. καὶ ἡ γῆ ἐκόπασε τοῦ πολέμου.
MS. A. (χ) καὶ ἔδωκαν τ᾽ Χεβρὼν υἱῷ Χάλεβ τῷ
ἔχω. (ψ) τῷ Ἰεφοννῆ (ω) τ᾽ σήμερον ἡμέρας, διὰ τὸ αὐτ᾽ (α) τ᾽ Θεοῦ (β) ὄνομα Χε-
βρὼν τὸ πρότερον (γ) Ἀρβὲ,

Ἰεφοννῆ τῷ Κενεζέῳ ἐν κλή-

Et benedixit eū *Jesus*, & dedit *Chebron* ipsi *Chaleb* filio Iephone filio Cenez in sorte. Propter hoc facta est Chebron ipsi Chaleb filio Iephone *Cenezæi in sorte usq; in* diē hanc, eò quòd ipse obsecutus fuit præcepto Domini Dei Israel. Nomen autē ipsius Chebron erat anteà civitas (e) Argob: metropolis ipsorum Enacim hæc. Et terra quievit à bello.

CAP. XV.

1 ET facti sunt fines trib⁹ (α) Iuda secundū populos eorū à finibus Idumææ à deserto Sin usq;
2 Cades ad (b) Africū. Et fuerūt fines eorū ab Africo usq; ad partē maris Salsi à summitate quæ fert
3 ad Africū. Et egrediuntur contra ascensū Acrabin: et pertranseunt Sena. Et ascendunt ab Africo in Cades Barne: & egrediuntur Asoroū, et ascendunt in Sarada: & obeunt eā, quæ ad Occidentē Cades, Et egrediuntur in Selmonan,
4 et transeunt usq; ad (c) vallem Ægypti: et erit ejⁿ finis exitⁿ ad mare. Hic est eorū terminⁿ ab Africo. Et fines ab Oriente universū
5 mare Salsū usq; (d) ad Iordanē. Et fines eorū ab Aquilone: & à summitate maris & à parte Iordanis Ascendunt fines ad Bethaglaā: & transeunt ab Aquilone in Bæthbaraba, et ascendunt fines
6 ad lapidē Bæon filii Ruben. Et ascendunt fines ad (e) quartā vallis Achor: et descendunt ad Galgal, quæ est è regione ascensionis
7 Adammin, quæ est ad Africū ipsi valli, & pertranseunt ad aquam fontis Solis: et erit ejⁿ exitⁿ fons Rogel. Et ascendunt fines ad vallē Ennō super dorsū Icb⁹ ab Africo. Hæc est Hierusalē. Et trajiciūt fines ad cacumē mōtis: quod est ad faciē vallis Ennō ad mare, quod est à parte terræ Raphaim
8 ad Aquilonē. Et pertransit terminⁿ à cacumine montis ad fontem aquæ Naphtho: et transit ad montē Ephron: & ducet terminū ad
9 Baal. Hæc est civitas Iarim. Et circuibit terminⁿ à Baal ad mare, & prætcribit ad montē (f) Assur super dorsū civitatē Iarim ab Aquilone: hæc est Chasiō: et descendet ad civitatē Solis, et prætcribit ad Africū. Et transit terminⁿ
10 contra dorsū Accarō ad Aquilonē: et pervenient termini ad (g) Soccboth, & prætcribunt fines ad Africū: et pervenient ad Lebna, & erit exitus finium ad mare. Et
11 fines eorū à mari, mare Magnum terminabit.

MS. A. (α) ἀπὸ τ᾽ ὀρίων Σὶμ ἕως (ϛ) πρὸς Νότ⁹. (γ) ἀπὸ Νότ⁹ (δ) ὅτι Νότ⁹. (ε) Ἀκραββείμ· (ζ) ἀπὸ Νότ⁹ (η) Ἐσρὼμ, (θ) Ἀδδαρ· (ι) καὶ πορεύετ᾽ (κ) πορεύετ⁹ (λ) Ἀσεμωνὰ, (μ) παῦτά ἐστιν αὐτ᾽ τὰ ὅρια ἀπὸ Νίζ⁹. (ν) ἐπὶ Βορρᾶν, (ξ) Βαιθαγλαάμ· (ο) ἀπὸ (π) προσαναβάσεως (ρ) Ἀδαμμὶ, (σ) κ᾽ Νότον φάραγγι, (τ) πηγῆς ἡλίς· (υ) νότ⁹ Ἰε-

(φ) ὅτι κορυφὴν (χ) Ῥαφαεὶμ ἐπὶ Βορρᾶν, (ψ) τ᾽ ὕδατος (ω) διεκβάλλ⁹ ὄρους Ἐφρὼν· κ᾽ ὁ ἑξῆς (α) ἐπὶ (β) θάλασσαν εἰς ὄρος (γ) Σηείρ, κ᾽ παρῆλθεν ἐπὶ νότ⁹ (δ) Ἰαεὶμ
(ε) Χασαλών· (ζ) ἐπὶ Νότον. (η) διεκβάλλ⁹ (θ) εἰς Ἀκχαρῶνα, κ᾽ παρῆλθεν ὄρος τ᾽ Γαλδὰ, κ᾽ διεκβάλλ⁹ ἐπὶ * ὅτι Ἰαβνὴλ, κ᾽ ἔχει ἡ διέξοδος (ι) αὐτοῦ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

13 וּבְרִכֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ וְיָהַב יַת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה לַאֲחֻסָּנָא: עַל כֵּן הֲוָת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר
14 יְפֻנֶּה קְנִיזָאָה לְאַחֻסָּנָא עַד יוֹמָא הָדֵין חֻלַּף דְּאַשְׁלִים בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל:
15 וּשׁוּם חֶבְרוֹן מִלְּקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע אֱנָשׁ רַב בְּעַנְקַיָּא הוּא וְאַרְעָא שְׁרוֹכַת מִלְּמֶעְבַּד

טו

קְרָבָא:

1 וַהֲוָה עַדְבָא לְשִׁבְטָא דִבְנֵי יְהוּדָה לְזַרְעֵיתְהוֹן עַל תְּחוּם אֲדוֹם מַדְבְּרָא דְצִן דָּרוֹמָא מִסְיְפֵי
2 דָּרוֹמָא: וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּם דָּרוֹמָא מִסְיְפֵי יַמָּא דְמִלְחָא מִן כֵּיפָא דְמִתְפְּנֵי לְדָרוֹמָא:
3 וְנָפֵק לְמַדְרוֹמָא לְמַסְקָנָא דְעַקְרַבִּין וְעָבַר לְצִן וְסָלִיק מִדְּרוֹמָא לְרֶקֶם גֵּיאָה וְעָבַר לְחֶצְרוֹן
4 וְסָלִיק לְאַדָּר וּמְסְתְּחַר לְקַרְקָעָה: וְעָבַר לְעַצְמוֹן וְנָפֵק לְנַחְלָא דְמִצְרַיִם וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִי
5 דְּתְחוּמָא לְמַעְרְבָא דֵין יְהֵא לְכוֹן תְּחוּם קְדוֹמָא יַמָּא דְמִלְחָא עַד סְיְפֵי
6 יַרְדְּנָא וּתְחוּמָא לְרוּחַ צְפוֹנָא מִכֵּיף יַמָּא מִסְיְפֵי יַרְדְּנָא: וְסָלִיק תְּחוּמָא לְבֵית חָגְלָה וְעָבַר
7 מִצְּפוֹנָא לְבֵית מֵשְׁרָא וְסָלִיק תְּחוּמָא לְאֶבֶן בּוֹהַן בַּר רְאוּבֵן: וְסָלִיק תְּחוּמָא לְדְבִיר
מִמֵּישַׁר עָכוֹר וְצִפוֹנָא מִתְפְּנֵי לְגִלְגָּלָא דִי לְקֹבֶל מַסְקָנָא דַאֲדוּמִים דְּמִדְּרוֹם לְנַחְלָא
8 וְעָבַר תְּחוּמָא לְמֵי עֵין שֶׁמֶשׁ וַהֲוָן מַפְקָנוֹהִי לְעֵין קְצָרָא: וְסָלִיק תְּחוּמָא לְחֵילַת בַּר הִנֹּם
דְּלְעֻבְרֵי יְבוּס מִדְּרוֹמָא הִיא יְרוּשְׁלֵם וְסָלִיק תְּחוּמָא לְרֵישׁ טוּרָא דְעַל אַפֵּי חֵילַת הִנֹּם
9 מַעְרְבָא דְבִסְיְפֵי מֵישַׁר גַּבְרָיָא צְפוֹנָא: וְיִסְחַר תְּחוּמָא מֵרֵישׁ טוּרָא לְמַבּוּעַ מֵי נֶפְתּוֹחַ
10 וְנָפֵיק לְקִרְוֵי טוּרָא דְעָפְרוֹן וְיִסְחַר תְּחוּמָא לְבַעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים: וּמְסְתַּחַר תְּחוּמָא
מִבַּעֲלָה לְיַמָּא לְטוּרָא דְשֵׂעִיר וְעָבַר לְעִבֶר טוּר יְעָרִים מִצְּפוֹנָא הִיא כְּסָלוֹן וְנָחִית
11 לְבֵית שֶׁמֶשׁ וְעָבַר לְתִמְנָא: וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְעִבֶר עֶקְרוֹן לְצִפוֹנָא וְיִסְחַר תְּחוּמָא
לְשִׁכְרוֹן וְעָבַר לְטוּר בַּעֲלָה וְנָפֵיק לְיַבְנְאֵל וַהֲווֹן מַפְקָנוֹהִי דְּתְחוּמָא לְיַמָּא:

Paraph. Chald. Versio Latina.

13 Et benedixit ei Josue: & dedit Hhebron Caleb filio Jephune in pos-
14 sessionē. Propter hoc fuit Hhebrō Caleb filio Jephune Kenezæo in possessionem usque ad diem hanc; eò quòd complevit post timorem Domini Dei
15 Israel. Et nomen Hhebron ab antiquis Kirjath-Arbagh, homo magnus in fortibus ipse: & terra quievit à faciendo bello.

CAP. XV.

1 ET fuit sors tribui filiorum Juda per prosapias eorum, super termi-
2 num Edom ad desertum Szin Meridiem versus à finibus Austri. Et fuit eis
3 terminus australis à finibus maris Salis, à littore quod respicit Austrum. Et exit ab Austro ad ascensum Scorpionum, & transit ad Szin, & ascendit ab Austro ad Rekam Geah: & transit ad Hheszron, & ascendit ad Adar, &
4 flectit ad Karkagha. Et transit ad Ghaszmon, & exit ad fluvium Ægypti, & fuerunt egressus ejus *termini* ad *Occidentem*: hic erit vobis terminus
5 Australis. Et terminus Orientalis plagæ, Mare salis usque ad fines Jordanis; & terminus ad ventum Septentrionalem, à littore maris à finibus
6 Jordanis. Et ascendit terminus ad Beth-Hhagla, & transit à Septentrione
7 ad Beth-mesra: & ascendit terminus ad petram Bohen filii Reuben. Et ascendit terminus ad Dabir ex planitie Ghachor, & Septentrione spectante Gilgala, quæ è regione ascensus Idumæorū; qui ab Austro fluvii: & transit terminus ad aquas fontis Solis, & fuerunt egressus ejus ad fontē Kaszara.
8 Et ascendit terminus ad vallem filii Hinom quæ ad latus Jebus ab Austro, ipsa Jerusalem: & ascendit terminus ad caput montis qui super faciē vallis filii Hinom Occidentem versus, quæ in finiⁿ vallis fortium, Septentrionē
9 versus. Et flectit terminⁿ à capite montis ad fontem aquarū Nephthoahh; & exit ad urbes montis Ghephron: & *flectit* terminⁿ ad Baghala, ea Kirjath
10 Jegharim. Et flexus est terminus a Baghala ad mare ad montē Seghir, & transit ad latus montis Jegharim à Septētrione, ipsa Chezzalon: & descendit ad Bethsemes, & transit ad Thimna. Et exit terminⁿ ultra Ghekron ad
11 Septentrionē, & *flectit* terminus ad Sichron: & transit ad montē Baghala, & exit ad Jabneel; & fuerunt exitus ejus *terminū ad mare*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Benedixit ergò Jesus Calebo filio Jophnæ, deditque ei urbem Hebron hæreditatem. Atque hinc cessit urbs Hebron in hæreditatem Calebo filio Jophnæ Cenezæo in hunc usque diem, eò quòd perfectè sequut' fit Dñm Deũ Israelis. Porrò nomen urbis Hebron erat antea Curjath-arbaa virorum gigantum: & terra quievit à bello.

CAP. XV.

Fuit autem sors tribûs filiorum Juda per familias suas, secus limitem Adum usque ad desertum Sin, & usque ad extremitatem Meridiei. Fuitque limes eorum ab Australi extremitate maris salsi, indéque ascendit ad linguam *(sinum)* quæ flectitur versùs Meridiem. Et egreditur à Meridie ad acclive Acarcam, & pertransit ad Sin, ascenditque de Recẽ Superbi, & pergit ad Hesroth; tum ascendit ad Edar, flectiturq; ad Carcaa, Tranfit ad Asmon, & exit ad torrentem Ægypti, habetq; limes iste exitus suos ad Occidentem: hic esto vobis limes Meridionalis. Limes autem Orientalis est extremitas maris salsi usque ad extremitatem Jordanis; proceditque limes ad latus Aquilonare à lingua maris ab extremitate Jordanis; Tum ascendit hic limes ad Leban filiorum Rubil. Rursus ascendit limes ad Dobir, ex valle Achar ad Aquilonem usque, flectiturque versùs Galilæam quæ est è regione ascensûs Ramin ab Occidentali parte torrentis, pertransitque limes prope fontem Semes, habetque exitus suos ad fontem Dogel. Tum ascendit hic limes ad vallẽ filiorũ Honum ad latus Jebusæorum Meridionale, ea est Jerusalem: ascenditq; limes ad caput montis qui est contra vallem filiorum Honum ab Occidentali plaga extremitatis vallis gigantum. Atq; hic limes, *nempe* caput montis, respicit fontẽ aquarũ Naphtuh, exitq; ad cornu montis Ebron, pergitq; limes ad Balaa quæ est civitas Naarin. Tum porrigitur limes à Balaa Occidentem versùs ad montem Seir, transitque ad latus montis Naarim ab Aquilone, hæc est Chesson; tum descendit ad Beth-semes, transitque ad Meridiem: Deinde exit limes ad latus Acron ab Aquilone, tenditq; limes ad Sechron, transit ad montem Balaa, exitque ad Jahbael, demum definit hic limes ad Occidentem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quare benedixit ei Josue, deditq; ei Hebron in hæreditatem. Et hac de causa cessit Hebron Calebo filio Iuphonnæ Hebræo, in hæreditatẽ ad hunc usq; diem in compensationem pro eo quòd perfecisset obedientiam Dei, Dei Israelis. Nomen autem Hebronis erat olim Civitas-rabee, hominis scilicet ingentis staturæ inter gigantes: & terra quievit à bello.

CAP. XV.

Fuitque sors filiorum Iuda per familias suas, versùs terminum Rum, desertum Sin, ad Austrum, ab extremitate Teman. Et fuit eis terminus Meridionalis ad extremitatem maris salsi, à lingua quæ porrigitur ad Meridiem. Et egressus ad oppositum ascensûs Acrabim, penetravit Sinã usque, ascendit versùs Austrũ ad Cades Recim, processitque ad Hesron, ascendit ad Dava, & reflexit ad Carcaam. Perrexit ad Asmona, exiit ad torrentem Ægypti, ac demum fuerunt exitus hujus termini Meridiem versùs. Hic esto vobis terminus Australis. Terminus autẽ Orientalis fuit mare salsum usque ad extremitatẽ Iordanis: terminusverò plagæ Septentrionalis, à lingua maris, ab extremo Iordanis. Et ascendit hic terminus ad Beth-hagla, processit à Septentrionali parte Domûs-planitiei, & ascendit ad Lapidem-Bohum, qui est in termino Ruben. Rursũ ascendit terminus iste ad Debira è Prato-ignominiæ Aquilonem versùs, pergens ad Galgal, ad rivos ascensûs Rubri qui est ab Australi torrentis parte; perrexitque terminus idẽ ad aquas In-semes, & fuit finis ejus ad fontem Iob. Rursus ascendit terminus ad vallem Gehennam, ad promontorium Iebusæi ab Aquilone, quod est Ierusalẽ, processit ad caput montis qui est è regione vallis Gehennam ad Occidentem, quæ est ad extremitatem pvati Rephaim ab Aquilone. Penetravitque terminus à capite montis in quo est scatebra aquæ Naphtuh, exitq; ad oppida Acron, ac demum terminatur limes ad Baala quæ est civitas uvarum. Flectitur deinde terminus ad montem Sarab, transit ad promontoriũ montis Naaran ex parte Aquilonari, quæ est Chesalon, descendit ad Beth-semes, pergitque ad Taimaaa. Tum exit terminus ad promontorium Acra versùs Aquilonem, protractat ad Secrona, pertransit montẽ Baal, exitque ad Iabnael, & definit ad Occidentem versùs mare magnum.

ספר יהושע : טו

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Jehudah filiorũ terminus iste: terminus & magnũ mare ad *maris* termin' Et

וּנְבוּל יָם הַיַּמָּה הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה גְּבוּל בְּנֵי־יְהוּדָה
medio in parte dedit Jephunneh filio Calebq; suas familias *ad circumquaq;*

12 סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם: וּלְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ
patris Arbah Chiriath Jehosuah ad Domini *es ad* Jehudah filiorum

13 בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
filios tres Caleb inde Expulitque Chebron *ipsa* Hanach

14 הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן: וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי
Hanach *nates* Talmai & Achiman & Sesai Hanach

הָעֲנָק אֶת שֵׁשַׁי וְאֶת אֲחִימַן וְאֶת תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק:
facies ad Debir nomen & Debit habitatores ad inde Ascenditque

15 וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם דְּבִר לְפָנִים
Chiriathsepher percusserit Qui Caleb Dixitque Chiriathsepher

16 קִרְיַת־סֵפֶר: וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר
eam cepit Et uxorem in meã filiã Hachsah ei dabo & eã ceperit &

17 וְלָכְדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה: וַיִּלְכְּדָהּ
suã filiã Hachsah ei deditque Caleb fratris Chenaz filius Hothniel

18 עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת עַכְסָה בִתּוֹ
agrum suo patre à *petendũ ad eã incitavit* & ipsa *venit do in*, fuit Et uxorẽ in

לְאִשָּׁה: וַיְהִי בְּבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת אָבִיהָ שָׂדֶה
dixit Et ? tibi Quid Caleb ei dixitque asino *desuper se desiit* &

19 וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ: וַתֹּאמֶר
mihi *dabis* & mihi dedisti *meridiei* terram quia benedictionem mihi Da

תְּנָה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי
revolutiones & *superiores revolutiones* ei dedit & aquarum *revolutiones*

גֻּלֹת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ אֶת גֻּלֹת עִלִּיּוֹת וְאֶת גֻּלֹת
suas familias *ad* Jehudah filiorum *extensionis* hæredikas Ista inferiores

20 תַּחְתִּיּוֹת: זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם:
terminum ad Jehudah filiorum *extensioni* extremo ab urbes fuerunt Et

21 וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה אֶל־גְּבוּל
Dimonah & Chinah Et Jaghur & Heder & Chabseel meridie in Edom

22 אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה קַבְצְאֵל וְעָדָר וְיָגוּר: וְקִינָה וְדִמוֹנָה
Behaloth &, Telem & Ziph Ithnan & Chasor &, Chedes Et Hadhadah &

23 וַעֲרֹעֵרָה: וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן: זִיף וְטֶלֶם וּבָעֲלוֹת:
Semah &, Amam Chasor *ipsa* Chefron, Cherioth &, Chadathah Chasor Et

24 וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר: אָמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה:
-Chasar Et Bethphaleth & Chesmon & Ghaddah Chasar Et Moladah &

25 וְחַצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט: וְחַצַר
Hasem & Hiim & Bahalah Beziothiah & Beersabah & suhal

26 שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה: בַּעֲלָה וְעִיִּים וְעֶצֶם:
Sansannah &, Madmannah &, Siclag Et Chormah &, Chesil &, Eltholad Et

27 וְאֵלְתּוֹלַד וְכְסִיל וְחָרְמָה: וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה:
viginti urbes omnes: Rimmon & Hain & Silchim & Lebaoth Et

28 וְלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעִין וְרִמּוֹן כָּל־עָרִים עֶשְׂרִים
Asnah & Sorhah & Esthaol planicie In earum villæ & novem &

29 וְחָצֵרֵיהֶן: בַּשְּׁפֵלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה:
Adullam & Jarmuth Henam & Tapuah Henghannim & Zanoach Et

30 וְנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם: יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם
Ghederah & Hadithaim & Saharaim Et Hazechah & Sochoh

31 שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה: וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה
Chadasah & Senan earũ villæ & quatuordecim urbes Ghederothaim &

32 וְגַדֵּרֹתַיִם עָרִים אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן: צָנָן וְחַדָּשָׁה
Basscath & Lachis Jocteel & Mispeh & Dilhan Et Chad Migdal &

33 וּמִגְדַּל־גָּד: וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֵּה וְיָקְתְּאֵל: לָכִישׁ וּבָצְקַת
Bethdaghon, Ghederoth Et Chithlis & Lachamã & Chabbon Et Heglon &

34 וְעֶגְלוֹן: וְכַבּוֹן וְלַחְמָם וְכִתְלִישׁ: וּגְדֵרוֹת בֵּית־דָּגוֹן
earum villæ & sedecim civitates Macchedah &, Nahamah &

35 וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה עָרִים שִׁשָּׁה־עָשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן:

Hi sunt termini filiorũ Iuda in circuitu secundũ populos eorũ. Et Chaleb filio Jephone dedit partẽ in medio filiorũ Iuda per præceptum Dei. Et dedit ei Iesus civitatẽ Arboc metropolim Enac. Hæc est Chebron. Et exterminavit indè Chaleb filios Iephone tres ipsos filios Enac, Susi, & Tholami, & Achima. Et ascendit indè Chaleb super habitantes Dabir. Nomen autem Dabir erat anteà civitas Literarum. Et dixit Chaleb, Qui ceperit, & exciderit civitatẽ Literariũ, & dominatus fuerit ejus dabo ei Aschan filiã meã in uxorem. Et cepit eam Gothoniel filius Cenez(b) fratris Chaleb. Et dedit ei Aschan filiam suam, uxorem. Et factum est, dum ea egrederetur, & habuit consilium cum eo, dicens; Petam patrẽ meũ, agrũ. Et exclamavit de asino. Et dixit ei Chaleb, Quid est tibi? Et dixit ei, Da mihi benedictionẽ: quoniã in terrã Nageb(i) dedisti me. Da mihi ipsam(k) Botthanis. Et dedit ei(l) Gonæthlan superiorẽ, et Gonæthlan inferiorem. Hæc est hæreditas tribũs filiorũ Iuda. Fuerũt autẽ civitates eorũ, (m)civitates ad tribũ filiorũ Iuda super fines Edom super desertum, et(n) Baseleel, & Ara, & Asor, Et Icam, & Regma, & Ariel, Et Cides, & Asorionain, & Menam, Et Balmenan, (o)et oppida earũ. et civitates Aserõ (hæc est Asor) Et Sen, & Salmas, et Molada, Et Seri, et Bæphalath, Et Cholaseola, & Barsabee, (p)& oppida earũ, & villæ earũ. Bala & Bioc, & Asom, Et Elboyad, & Bethel, et Harma, Et Seceleac, et Machaarim, & Sathennac, Et Labos, & Sale, & Eromoth; civitates viginti novẽ, & oppida earũ. In campestri, Astaol, & Ria, et Assa, Et Ramen, & Taso, et Iliathoth, et Mesar, Et Iermuth, & Odollã, et Membra, & Saocho, & Iazeca, Et Sacarim, & Gadera, et villæ ejus civitates quatuordecim, et oppida earũ. Senna, et Adasan, et Migdalgad, Et Dalad, et Maspha, et Iachareel, Et Bisdoth, et Idezada Geddor, et Bigadiel, et Noman, et Macheda: civitates sexdecim, et oppida earum.

MS. A. (κ)Ἰεφοννῆ (λ)Ἀρβὲ ἡ μητρόπολις (ω)Ἰεφοννὴ (ν)λάβη ἡ (ξ)καὶ δώσω αὐτῇ Ἀχσὰν (ο)Χάλεβ ὁ νεώτερος· καὶ (π)Ἀχσὰν (ρ)αὐτῇ αὐτῇ εἰς γυναῖκα. (σ)ἐγενήθη ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι (τ)ἀπὸ ᾗ (υ)δὸς μοι Γωλαθμαΐμ. (φ)Χάλεβ ἡ Γωλὰθ ἡ κάτω. (χ)αἱ πόλεις αὐτῆ πόλις πρώτη φυλῆς υἱῶν (ψ)ἐπὶ ὁρίων (ω)ἐρήμου, Καβσεὴλ, καὶ Ἐδρὰ, καὶ Ἰαγὲρ, καὶ Κινὰ, καὶ Διμωνὰ, καὶ Ἀδαδὰ, καὶ Βελὲθ, καὶ Γοναζὶφ, καὶ Τῆλεμ, καὶ Βαλὼθ, καὶ πόλις Ἀσερὼμ, αὕτη Ἀσώρ. Ἀμὰμ, καὶ Σαμαὰ, καὶ Μωλαδᾶ, καὶ Ἀσεργαδδὰ, καὶ Βαθφαλὲθ καὶ Ἀσαφσουλὰ, καὶ Βηρσαβεὲ· καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Βαλὰ, καὶ Ἀυεὶμ, καὶ Ἀσὶμ, καὶ Ἐλθωλὰδ, καὶ Χασεὶρ, καὶ Ἑρμὰ, καὶ Σικελὲγ, καὶ Βεδελβηὰ, καὶ Σαυσαννὰ, καὶ Λεβαὼθ, καὶ Σηλεὶμ, καὶ Ῥεμμὼν· πόλις εἴκοσι καὶ ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Ἐν τῇ πεδινῇ Ἐσθὰλ, καὶ Σαρὰ, καὶ Ἀσνὰ, καὶ Ῥαμὼν, καὶ Ταγὼ, καὶ Ἀδιαδαείμ, καὶ Ἠναείμ, καὶ Ἰεριμὼθ, καὶ Ὀδολλὰ, καὶ Ἐμρὰ, καὶ Σωκὼ, καὶ Ἀζηκὰ, καὶ Σαραρεὶμ, καὶ Γάδηρα, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς· πόλις δεκατέσσαρες, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Σεννὰμ, καὶ Ἀδασὰ, καὶ Μαγδαλγαδὶ, καὶ Δαλαὰν, καὶ Μασφὰ, καὶ Ἰεχθαὴλ, καὶ Λαχεὶς, καὶ Μαχαὼθ, καὶ Ἐγλὼμ, καὶ Χαββὰ, καὶ Λαμὰς, καὶ Μασλὼθ, καὶ Γαδηρὼθ, καὶ Βεθδάγων, καὶ Νωμὰ, καὶ Μακηδὰ· πόλις δεκαέξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Λεβνὰ, καὶ Ἀφὲς, καὶ Ἰεφθὰ, καὶ Ἀσεννὰ, καὶ Νεσὶβ, καὶ Κεϊλὰ, καὶ Ἀχζὶβ, καὶ Μαρησὰ, καὶ Ἐλωμ· πόλις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Ἀκκαρὼν, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς. καὶ ἀπὸ Ἀκκαρὼν, Ἰαμναὶ, καὶ πᾶσαι ὅσαι εἰσὶν πλησίον Ἀσλὼμ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς· Γάζα· καὶ αἱ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְתִחוּם מַעַרְבָא יַמָּא רַבָּא וְתִחוּמָא דֵּין תְּחוּם בְּנֵי יְהוּדָה סְחוֹר סְחוֹר לְרַעְיָתְהוֹן: וּלְכָלֵב
בַּר יְפֻנֶּה יְהַב חוּלְקָא בְּגוֹ בְנֵי יְהוּדָה עַל מֵימְרָא דַּיְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יַת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבוּהוֹן
דְּגַבְרַיָּא הִיא חֶבְרוֹן: וְתָרִיךְ מִתַּמָּן כָּלֵב יַת תְּלָתָא בְּנֵי נַבְרַיָּא יַת שֵׁשַׁי וְיַת אֲחִימָן וְיַת
תַּלְמַי בְּנֵי נַבְרַיָּא: וְסַלִּיק מִתַּמָּן לְוָת יָתְבֵי דְּבִיר וְשׁוּם דְּבִיר מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְכֵי:
וְאֲמַר כָּלֵב דְּמְחֵי יַת קִרְיַת אַרְכֵי וְיִכְבְּשִׁנַּהּ וְאֶתֵּן לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרַתִּי לְאִתּוּ: וְכָבְשַׁהּ
עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי דְּכָלֵב וִיהַב לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרַתֵּיהּ לְאִתּוּ: וַהֲוָה בְּמֵעַלְהָהּ
וְאַמְלַכְתֵּיהּ לְמִשְׁאַל מִן אֲבוּהָא אַחְסָנְתָּא וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא וַאֲמַר לָהּ כָּלֵב מָה לֵיךְ:
וַאֲמַרַת הַב לִי אַחְסָנְתָּא אֲרֵי לַאֲרַע דָּרוֹמָא יְהַבְתָּנִי וְתִתֵּן לִי אֲתַר בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא וִיהַב
לָהּ יַת בֵּית שַׁקְיָא עִלָּאָה וְיַת בֵּית שַׁקְיָא תַּחְתָּאָה: דְּאַחְסַנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה
לְזַרְעַיְתְהוֹן: וַהֲוָה קְרָיְוָא מִסְּפֵי לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה עַל תְּחוּם אֱדוֹם בְּדָרוֹמָא קַבְצְאֵל
וְעָדָר וְיָנוּר: וְקִינָה וְדִימוֹנָה וַעֲרָעָרָה: וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן: זִיף וְטָלֶם וּבְעָלוֹת: וְחָצוֹר
חֲדַתָּה וְקִרְיוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר: אָמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה: וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט:
וְחַצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה: בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעֶצֶם: וְאֶלְתּוֹלַד וְכְסִיל וְחָרְמָה: וְצִקְלַג
וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה: וּלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעִין וְרִמּוֹן כָּל קְרָיָא עֶשְׂרִין וְתִשַׁע וּפַצְחֵיהֶן:
בַּשְּׁפֵלָתָא אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה: וְנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם: יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה
וַעֲזֵקָה: וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וַהֲגֶדֶרָה וּגְדֵרוֹתַיִם קְרִין אַרְבַּע עַסְרֵי וּפַצְחֵיהֶן: צָנָן וַחֲדַשָּׁה
וּמִגְדַּל גָּד: וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֵּה וְיָקְתְּאֵל: לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן: וְכַבּוֹן וְלַחְמָם וְכִתְלִישׁ:
וּגְדֵרוֹת בֵּית דְּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה קְרִין שִׁית עַסְרֵי וּפַצְחֵיהֶן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et terminus occidentalis mare magnum, & *terminus* [*ejus* :] Hi termini filiorum Juda circumcirca per prosapias suas. Et Chaleb filio Jephune dedit partem in medio filiorum Juda, juxta dictum Domini ad Josue: Kirjath Arbagh patris illorum fortium, ipsa Hhebron. Et extirpavit inde Chaleb tres filios fortium: Sessai, & Ahhiman, & Thalmai filios fortiũ. Et ascendit inde ad habitatores Debir, & nomen Debir anteà Kiriath-arche. Et dixit Chaleb: Qui debellaverit Kiriath-arche, & subegerit eam, & dabo ei Ghachzza filiam meam in uxorem. Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz fratris Chaleb, & dedit ei Ghachzza filiã suã in uxorem. Et fuit cum ea intraret, & incitavit illum ut peteret à patre suo possessionem, & demisit se de asino. Et dixit ei Chaleb: Quid tibi? Et dixit: Da mihi possessionem, nam ad terram meridionalem dedisti me: & dabis mihi locum domus irrigationum aquarum; & dedit ei domum irrigationum superiorem, et domũ irrigationum inferiorem. Hæc possessio tribus filiorum Juda per prosapias suas. Et fuerunt urbes à limitibus tribus filiorum Juda super terminum Edom in Austro: Kabszeel & Gheder, & Jagur. Et Kina, & Dimona & Ghadghada. Et Kedes, & Hhaszor & Jithnan; Ziph et Telem, & Beghaloth. Et Hhaszor Hhadathah, & Kirjoth Hheszron, ipsa Hhaszor. Aman & Semagh, & Molada. Et Hhaszar Gada, & Hheszmon, & Bethpalet. Et Hhaszar Sughal, & Beersabagh, & Bezjothia. Baghala, & Ghum, & Ghezem. Et Eltholad, & Chezzil, & Hharma. Et Sziklag, & Madmana, & Zzanzzana. Et Lebaoth & Seluhhim, & Ghain, & Rimon; omnes urbes viginti & novem & vici earum. In depressione; Esthaol, & Szarghah, & Asnah. Et Zannoahh, & Ghen-ganim, Thapuahh & Haghenam. Jarmuth & Ghadulã, Socho & Ghazeka. Et Segharaim & Ghaditaim, & Hagderah, et Gederotaim, urbes quatuordecim & vici earum. Szenan & Hhadassa, et Migdal Gad. Et Dilghan & Miszpeh & Jaktheel: Lachis & Baszkath & Gheglon. Et Chabon, & Lachmas, et Chethlis. Et Gederoth, Bethdagon, et Naghama, & Makeda urbes sedecim; et vici earum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Terminus autem ejus ab Occidente *extenditur* ad Meriba cum limitibus ejus. Hic eſt limes filiorum Juda per familias ſuas circumquaque. Calebo quoque filio Jophnæ dedit Jeſus partem inter filios Juda, juxta verbum oris Dñi. Dixit autem Caleb ad Jeſum, Da mihi hanc civitatem Arbaa patris gigantum: deditque Jeſus Calebo civitatem Arbaa patris gigantum, quæ eſt Hebron; Et interfecit inde Caleb tres filios gigantum, *nempe* Siſai, Ahiman, & Tholmai filios gigantum. Inde aſcendit contra habitatores Dobir (erat autem nomen Dobir antea, Civitas Sepher.) Et ait Caleb, Quicunq; ſubjugaverit Civitatem Sepher & vaſtaverit eam, huic dabo Achſam filiam meam uxorem. Subjugavitq; eam Athnael filius Kenaz fratris Caleb, & dedit ei Achſam filiã ſuã uxorem. Cúmque facta fuiſſet ejus *uxor*, ſolicitata fuit ad petendum à patre ſuo hæreditatem agri; quare demiſit ſeſe exafino. Ait illi Caleb, Quid tibi eſt filia mea? Dixit ad eum, Da mihi benedictionẽ: quandoquidem in terra Meridionali me collocâſti, da mihi foſſam iſtã aquarũ: & dedit ei Caleb foſſam ſuperioré & foſſam inferiorem. Hæc eſt hæreditas filiorũ Juda per familias ſuas. Fuerunt autem civitates tribûs filiorum Juda ſecus limitẽ Adum ad Auſtrum: atq; hæc ſunt nomina civitatũ filiorũ Juda, Cabſael, & Adar, & Jagur, Kina, armona, Gadgada, Kades, Haſor, Nathnin, Zib, Atlem, Beeloth, Haſor, Hadatha, & Civitas Heſron, Omam, Aſmaa, Molada, Haſar-ada, Heſmon, Beth-polat, Area vulpiũ, Bir-ſebaa, Bir-Jothia, Baal, Elin, Aſſam, Eltolam, Achſin, Herma, Senaclag, Marmana, Samſala, Lebeoth, Saluh, & Irmon: omnes civitates triginta ſex, & villæ earum in planitie. Item Eſtuael, Sadaa, Eſtana, Huh, In-gohom, Pathuh, Ilam, Jarmuth, Arlam, Socha, Azca, Saatin, Aziathim, Gothar, & Gethrunin: civitates quindecim cum villis earum. Salon, Harſa, Magdalgad, Dalbon, Caſpha, Nactael, Lachis, Azcath, Egolan, Chebſon, Lahmas, Chathlis, Adroth, Beth-dagon, Naama, & Nacda: civitates ſexdecim cum villis earum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Hi ſunt limites filiorum Juda per circuitum juxta familias eorum. Calebo quoque filio Jophnæ data fuit portio inter familiam Juda, juſſu Dei ad Joſue, civitas Arbaa, quæ eſt Hebron. Occidítque in ea Caleb tres gigantes filios Anac, nempe Siſai, Ahiman, & Tolmai. Et aſcendit illinc ad incolas Dobir (nomen autem Dobir olim erat Civitas Sepher) Et ait Caleb, Qui trucidatis civibus Civitatis-Sepher, expugnaverit eam, dabo illi Achſam filiam meam uxorem. Expugnavit autem illam Athnael filius Kenaz fratris Caleb minoris, deditque eam ipſi uxorem. Quam, cùm ingreſſa fuiſſet, inſtigavit ad petendum à patre ſuo agrum quendam: demiſit ergò illa caput deſuper aſinum, dixítque ad eam Caleb, Quid per hoc ſignificas? Ait illi, Da mihi benedictionem: quandoquidem matrimonio me junxiſti in terra Auſtrali, Da mihi duas aquæ ſpecies. Deditque illi rivos ſuperiores & inferiores. Hæc eſt hæreditas filiorum Juda per familias eorum. Fuerunt autem civitates à latere tribûs filiorum Juda uſque ad terminum Rum Meridiem verſus, Cabſael, Idar, Jagur, Kina, Demona, Adada, Cades, Haſſor, Jethnan, Ziph, Talim, Bealoth, Haſſor, Hadaſa, Kerioth, & Heſron quæ eſt Haſſor: Amam, Samea, Molada, Caſtrum Gedda, Haſmon, Beth-palet, Caſtrum Sior, Barſebaa, Bir-Jothia, Biala, Jim, Aſſem, Eltolad, Cheſil, Horma, Seclag, Madmana, Sanſana, Lebaoth, Selhim, Aün, & Remmon: quarum urbium ſumma eſt viginti novem, cum oppidis earum. In planitie verò Eſtaol, Soraa, Aſna, Zanuh, Fons vividariorum, Tapbu, Arim, Jarmuth, Arlam, Sochar, Azica, Saaraim, Adithaim, Gedira, & Gedirothaim: urbes quatuordecim cum oppidis earum. Senan, Hadaſa, Turris Geddi, Dalaan, Maſphia, Jeſtael, Luchis, Baſecath, Eglon, Chabbon, Lahmas, Gethlis, Gedrath, Beth-dagon, Naema, & Makida, urbes ſexdecim cum oppidis earum.

ספר יהושע : יו

Versio VULGAT. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

42 ,Chehilah Et .Nesib &,Asnah &,Iphthach Et .Hasan &,Hether &,Libnah
43 לבנה ותפח ואשנה: ונציב: וקעילה
44 ,Hechron .earum villæ &,novem civitates ,Maresah & ,Achzib &
45 ואכזיב ומראשה ערים תשע וחצריהן: עקרון
manum super quæ omnes ,mare ad ,Hechron Ab .ejus villæ &,ejus *filiæ* &
46 ובנתיה וחצריה: מעקרון ויתה כל אשר על יד
,ejus *filiæ* ,Hazzah ,ejus villæ &,ejus *filiæ* ,Asdod .earum villæ &,Asdod
47 אשדוד וחצריהן: אשדוד בנותיה וחצריה עזה בנותיה
.terminum & ,*termini* mare & ,Ægypti torrentem ad usque ejus villæ &
48 וחצריה עד־נחל מצרים והים הגדול וגבול:
,Sannah Chiriath & ,Dannah Et .Sochoh & ,Jathir & ,Samir ,monte in Et
49 ובהר שמיר ויתיר ושוכה: ודנה וקרית־סנה
50 ,Cholon & ,Ghosen Et .Hanim & ,Esthemoh & ,Hanab Et .Debir *ipsa*
51 היא דבר: ועגב ואשתמה וענים: ונשן וחלן
,Dumah & ,Harab .earum villæ & ,undecim civitates ,Ghiloh &
52 ונלה ערים אחת עשרה וחצריהן: ארב ודומה
.Chiriath & ,Chumtah Et .Apecah &,Beththappuach &,Janum Et .Esthan &
53 ואשען: ינום ובית־תפוח ואפקה: וחמטה וקרית
54 ,Mahon .earum villæ &,novem civitates ,Sihor & ,Chebron *ipsa* ,arbah
55 ארבע היא חברון וציער ערים תשע וחצריהן: מעון
Cain .Zanoach &,Jocdeham & ,Izrahel Et .Juttah &,Ziph & ,Carmel
56 כרמל וזיף ויוטה: ויזרעאל ויקדעם וזנוח: הקין
57 ,Chalchul .earum villæ & ,decem civitates ,Timnah & ,Ghibbah
58 גבעה וחמנה ערים עשר וחצריהן: חלחול
civitates ,Elthecon & ,Beth-hanoth &,Maharath Et .Ghedor & ,Bethsur
59 בית־צור וגדור: ומערת ובית ענות ואלתקון ערים
,Rabbah & ,Chiriathjearim *ipsa* ,Bahal Chiriath .earum villæ & ,sex
60 ששה וחצריהן: קריית־בעל היא קריית יערים והרבה
,Middin ,Betharabah : deserto In .earum villæ & ,duæ civitates
61 ערים ששים וחצריהן: במדבר בית הערבה מדין
civitates ,Henghedi & ,salis ,civitas & ,Nibsan Et .Sechachah &
62 וסככה: והנבשן ועיר־המלח ועין גדי ערים
non ,Jerusalaim habitatores *Jebusæum* Et .earum villæ & ,sex
63 ששה וחצריהן: ואת־היבוסי יושבי ירושלם לא־
filiis cum Jebusæus habitavit & : *eos* expellere Jehudah filii potuerunt
יוכלו בני־יהודה להורישם וישב היבוסי את־בני
.hanc diem ad usque Jerusalaim in Jehudah
יהודה בירושלם עד היום הזה:

CAP. XVI.

,Jericho aquas ad Jericho Jarden à Joseph filiis sors est egressa Et
1 ויצא הגורל לבני יוסף מירדן יריחו למי יריחו
.Bethel montem in Jericho à ascendens desertum ,orientem ad
מורחה המדבר עלה מיריחו בהר בית־אל:
.Archihataroth terminũ ad transibit &,Luz in Bethel à egredietur Et
2 ויצא מבית־אל לוזה ועבר אל־גבול הארכי עטרות:
-Beth terminum ad usque ,Japhleti terminum ad mare versus descendet Et
3 וירד יפלטי אל־גבול הבית־חורון עד־גזר והיו תצאותיו ים:
.mare ad ejus exitus eruntque : Ghazer ad usq; & ,inferiorem choron
4 וינחלו בני־יוסף מנשה ואפרים: ויהי גבול
5 orientẽ ad eorũ hæreditatis termin' fuit &:suas familias *ad* Ephraim filiorũ
בני־אפרים למשפחתם ויהי גבול נחלתם מורחה
terminus exibit Et .superiorem Bethchoron ad usque ,Addar Hathroth
עטרות אדר עד־בית חורון עליון: ויצא הגבול
6 orientem ad terminus circuibit & ,aquilone ab Michmethath ad mare ad
הימתה המכמתת מצפון ונסב הגבול מורחה
Janoach à descẽdet Et.Janoach ad oriẽte ab ipsum trãsibit &:Siloh Taanath
7 תאנת שלה ועבר אותו מטורח ינוחה: וירד מינוחה
.Jarden egredietur & ,Jericho in occurret & : Naharath & ,Hataroth
עטרות ונערתה ופגע ביריחו ויצא הירדן:

42 Libna, & Ithac, & Anoc, Et Ia-
43 na, & Nasib, Et Ceilam, & Acie-
44 ki, & Cezib, et Bathesar, & Æ-
lom, civitates(a) decem, & oppi-
da earũ. Accaron, & oppida ejº,
45 & villæ(r)eorum. Ab Accaron
46 Gemna, & omnes, quæcunq; sunt
prope Asedoth, & oppida earum:
Asiedoth, & oppida ejus, & vil-
47 læ ejus: Gaza, & oppida ejus, &
villæ ejus, usq; ad torrentem Æ-
gypti. Et mare Magnum distermi-
nat. Et in montana Samir, & Ie-
48 ther & Socha, Et Renna, et civi-
49 tas Literarũ, (hæc est Dabir.) Et
50 Anon, & Es, et Man, & Æsam,
Et Gosom, & Chalu, et Channa, et
51 Gelom, civitates undecim, et oppi-
da earum: Ærem, & Remna, &
52 Soma, Et Iemain, & Bæthachu, et
Phacua, Et Euma, et civitas Ar-
53 boc (hæc est Chebron) & Soreth,
54 civitates novẽ, & villæ earum:
Maor, & Chermel, & Ozib, &
55 Itan, Et Iaziel, & Aricam, et Za-
56 canain, Et Gabaa, et Thamnatha,
57 civitates (s) novẽ, et oppida earũ:
Ælua, et Bethsur, & Geddon, Et
58 Magaroth, & Bæthanam, et The-
59 cum, civitates sex, & oppida ea-
rũ: (t) Thecco, et Ephratha, (hæc
60 est Bæthleem) et Phagor, et Ætan,
& Kulon, & Tatam, & Thobes,
& Karem, et Galem, & Thethe,
& Manocho, civitates undecim,
et oppida earũ: Cariath Baal (hæc
est civitas Iarim) et Sotheba, ci-
61 vitates duæ, & villæ earum. Et
62 (u) Baddargis, & Tharabam, &
Æmon, Et Æochioza, et Naph-
63 lazon, et civitates Sadon, et An-
cades, civitates (x) septem, et op-
pida earũ. Et Iebusæus habitaba
in Hierusalẽ, et non potuerũt filii
in Hierusalẽ usq; in diem hanc.

CAP. XVI.

1 Et facti sunt fines filiorũ Io-
seph à Iordane qui contra Hiri-
cho ab(a)Oriente. Et ascendent à
Hiericho in mõtanã, (b) desertũ,
in Beth. l(c) Luzr. Et egredietur
2 in Bethel, et præteribunt ad fines
Acatarothi: Et transibũt ad mare
3 super fines Aptalim usq; ad fines
Bethoron, quæ (d) infrà. Et erit
exitus eorum ad mare. Et hæredi-
4 taverunt filii Ioseph, Ephraim,
et Manasse. Et fuerunt fines filio-
5 rum Ephraim secundùm populos
eorũ. Et fuerunt fines hæreditatis
eorum ab Oriente Ataroth, & E-
noc usq; ad Bethoron superiorẽ,
6 et Gazara. Et veniunt fines ad
mare in (e) Icasmon ab Aquilone
(f) Therma: circuibunt ad Orien-
tem in Thenasa, et Selles: et præ-
teribũt ab Oriente in Ianoca, (g)
7 Et in Macho, et Ataroth, et pagi
earum. Et venient ad Hiericho,
et transibunt ad Iordanem.

42 Labana & Ether & Asan. Jeph-
43 tha & Esna & Nesib. Et Ceila et
44 Achzib & Maresa: civitates no-
45 vem, & villæ earũ. Accaron cũ
46 vicis & villulis suis. Ab Accaron
usq; ad mare: omnia quæ vergũt
47 ad Azotum & viculos ejº. Azo-
tus cũ vicis & villulis suis. Ga-
za cũ vicis & villulis suis: usq;
ad torrentem Ægypti, & mare
48 Magnũ terminº ejº. Et in mon-
te: Samir & Jether & Socoth.
49 Et Danna & Cariathsenna, hæc
50 est Dabir. Anab & Isthemo &
51 Anim. Gosen & Olon & Gilo:
civitates undecim, & villæ ea-
52 rũ. Arab & Ruma & Esaan. Et
53 Janũ & Beththaphua & Aphe-
54 ca, Athnathatha, & Cariatharbe,
hæc est Hebron, & Sior: civita-
55 tes novẽ, & villæ earũ. Maon &
56 Carmel & Ziph & Iota. Jezrael
57 & Jucadam & Zanoë. Accain,
Gabaa, & Thamna: civitates
58 decẽ, & villæ earũ. Halhul, &
59 Bessur, & Gedor. Mareth, &
Bethanoth, & Eltecon: civita-
60 tes sex, & villæ earũ. Cariath-
baal, hæc est Cariathiarim, urbs
Sylvarum, & Arebba: civitates
61 duæ, & villæ earũ. In deserto Be-
tharaba, Meddin, et Sachacha,
62 Et Nebsan, & civitas Salis, &
Engaddi: civitates sex, & villæ
63 earũ. Jebusæũ autẽ habitatorẽ
Jerusalẽ nõ potuerunt filii Iuda
delere: habitavitq; Jebusæus cũ
filiis Juda in Jerusalem usque in
præsentẽ diẽ. CAP. XVI.

1 Cecidit quoq; sors filiorũ Jo-
seph, ab Jordane contra Je-
richo & aquas ejº ab Oriente:
solitudo quæ ascendit de Jeri-
2 cho ad montẽ Bethel. Et egre-
ditur de Bethel Luza: transitq;
3 terminum Archi, Atharoth. Et
descendit ad Occidentẽ juxta
terminũ Iephleti, usq; ad termi-
nos Beth-horon inferioris, &
Gazer: finiuntúrq; regiones ejº
4 mari Magno. Possederúntq; filii
Joseph, Manasses & Ephraim.
5 Et factº est terminus filiorũ E-
phaim per cognationes suas: &
possessio eorũ contra Orientem
Ataroth-Addar usq; Beth-horon
6 superiorẽ. Egrediuntúrq; con-
finia in mare: Machmethath
verò Aquilonem respicit, &
circuit terminos cõtra Orientẽ
in Thanathselo: & pertransit ab
7 Oriente Janoë. Descendítq; de
Janoë in Ataroth & Naaratha:
& pervenit in Jericho, egre-
ditúrque ad Jordanem.

42 Λεβνα, καὶ Ἰθὰκ, καὶ Ἀνὼχ, Καὶ Ἰανὰ, καὶ Να-
43 σὶβ, Καὶ Κεϊλὰμ, καὶ Ἀκιεζὶ, καὶ Κεζὶβ, καὶ Βα-
44 σησὲς, καὶ Αἰλὼμ· πόλεις δέκα, καὶ αἱ κῶμαι
45 αὐτῶν. Ἀκκάρων, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ αἱ ἐπαύ-
46 λεις αὐτῆς. Ἀπὸ Ἀκκάρων Γεμνὰ καὶ πᾶσαι ὅσαι
εἰσὶ πλησίον Ἀσηδώθ· καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
47 Ἀσηδώθ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ αἱ ἐπαύλεις
αὐτῆς. Γάζα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, (α) καὶ αἱ ἐπαύλεις
αὐτῆς, ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου· καὶ ἡ θάλασσα ἡ
48 μεγάλη διορίζει. Καὶ ἐν τῷ ὀρεινῇ (β) Σαμὶρ, καὶ
49 Ἰεθὴρ, καὶ (γ) Σωχὰ, Καὶ Ῥενναὰ, καὶ πόλις
50 Γραμμάτων, αὕτη (δ) Δαβεῖρ. Καὶ Ἀνὼν, καὶ
51 Ἐσὶ, καὶ Μὰν, καὶ Αἰσὰμ, Καὶ Γοσὸμ, καὶ Χαλὲ, καὶ
Χαννὰ, καὶ Γηλὼμ· πόλεις ἕνδεκα, καὶ αἱ κῶμαι
52 αὐτῶν. Αἰρὲμ, καὶ Ῥεμνὰ, καὶ Σομὰ, Καὶ Ἰεμαὶν,
53 καὶ Βαιθαχὲ, καὶ Φαγὲ, Καὶ Εὐμὰ, καὶ πόλις
54 Ἀρεὸκ, αὕτη ἐστὶ Χεβρὼν, καὶ Σωραΐθ· πόλεις
55 ἐννέα, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Μαὼς, καὶ Χρμὲλ,
56 καὶ Ὀζὶβ, καὶ Ἰτὰν, Καὶ Ἰαεὶηλ, καὶ Ἀεικὰμ,
57 καὶ Ζακαναὶμ, Καὶ Γαβαὰ, καὶ Θαμναθὰ· πό-
58 λεις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Αἰλωὰ, καὶ Βηθ-
59 σὺρ, καὶ Γεδὼρ, Καὶ Μαγαρὼθ, καὶ Βαιθανὰμ,
60 καὶ Θεκὼμ· πόλεις ἓξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Θεκὼ,
καὶ Ἐφραθὰ, αὕτη ἐστὶ Βαιθλεὲμ, καὶ Φαγὼρ, καὶ
(ε) Αἰτὰν, καὶ Κυλὸν, καὶ (ζ) Ταπὰμ, καὶ (η) Θω-
61 βὲς, καὶ Καρὲμ, καὶ (θ) Γηθὲμ, καὶ Θεθὴρ, καὶ Μανο-
χὼ· πόλεις ἕνδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Καισαθ-
62 Σαὰλ, αὐτὴ (ι) ἡ πόλις Ἰαρὶμ, (κ) καὶ Σωθη-
63 Γὰ· πόλεις δύο, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Καὶ Βαβ-
δαργεὶς, καὶ Θαρεβαὰμ, καὶ Αἰνὼν, Καὶ Αἰο-
χοζὰ, καὶ Νεφθαζὼν, καὶ αἱ πόλεις Σαδὼν καὶ
Ἀσκάδης· πόλεις ἑπτὰ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Καὶ
ὁ Ἰεβουσαῖος κατῴκει ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἠ-
δυνήθησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα ἐκβαλεῖν αὐτούς· καὶ
(λ) κατῴκησεν οἱ Ἰεβουσαῖοι ἐν Ἰερουσαλὴμ ἕως
τῆς ἡμέρας (μ) ταύτης.

Iuda disperdere eos. Et habitauit Iebusæi

Κεφ. ις'.

1 Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια υἱῶν Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ
Ἰορδάνου τοῦ κατὰ Ἱεριχὼ ἀπὸ (α) ἀναπολῶν. καὶ
ἀναβήσεται ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς τὸ ὀρεινὸν, τὴν ἔρη-
2 μον, εἰς (β) Βαιθὴλ Λυζά. Καὶ ἐξελεύσεται εἰς
Βαιθὴλ, καὶ παρελεύσεται ὅπου τὰ ὅρια τοῦ (γ) Α-
3 καταρωθί. Καὶ διελεύσεται ὅπου τὸ θάλασσαν (δ)
ὅπου τὰ ὅρια Ἀπεθλὶμ ἕως τοῦ ὁρίου Βαιθωρὼν
(ε) τὸ κάτω, καὶ ἥξει ἡ διέξοδος αὐτοῦ ὅπου τὸ θά-
4 λασσαν. Καὶ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ, Ε-
5 φραὶμ καὶ Μανασσῆ. Καὶ ἐγενήθη (ζ) ὅρια υἱῶν
Ἐφραὶμ κατὰ δήμους αὐτῶν. καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια
τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἀπ' ἀνατολῶν Ἀσαρωθ,
(η) καὶ Ἐρὼκ ἕως Βαιθωρὼν τὸ ἄνω, καὶ Γα-
6 ζαρά. Καὶ (ι) ἐλεύσεται τὰ ὅρια ὅπου τὸ θάλασ-
σαν (κ) εἰς Ἰκασμὼν ἀπὸ (λ) Βορρᾶ Θρμᾶ
περιελεύσεται ἐπ' ἀναπολὰς εἰς Θιωασὰ, καὶ
Σέλλης, καὶ παρελεύσεται ἀπ' ἀναλολῶν εἰς (μ)
7 Ἰανωκὰ, Καὶ εἰς Μαχὼ, καὶ Ἀπαρωθ, καὶ αἱ
κῶμαι αὐτῶν· καὶ (ν) ἐκεύσεται ὅπου Ἱεριχὼ, καὶ
διεκβήσεται ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην.

MS.A. (α) καὶ αἱ ἐπαύλεις (β) Σαφεὶρ, (γ) Σωχὼ, καὶ Ῥεννὰ, πόλις (δ) ὅτιν Δαβείρ. καὶ Ἀνὼβ, καὶ Ἐσθεμὼ, καὶ Ἀνὶμ, καὶ Γο-
σὸμ, καὶ Χιλωὼν, καὶ Γηλὼν· πόλις δέκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Ὀρὲβ, καὶ Ἐσὰν, καὶ Ῥεμὰ, καὶ Ἰανὶμ, καὶ Βηθθαπφουὰ, καὶ Ἀφε-
κὰ, καὶ Χαμμαλὰ, καὶ πόλις Ἀρβοὰ, αὕτη ὅτιν Χεβρὼν, καὶ Σιὼρ· πόλις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Μαὼν, καὶ Χρμὶλ, καὶ Ζὶφ
καὶ Ἰεπὰ, καὶ Ἰεζράελ, καὶ Ἰσκδαὰμ, καὶ Ζανωὰ Ἀκεὶμ, καὶ Γαβαὰ καὶ Θαμνά· πόλις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ
Βεδσὲς, καὶ Γεδὼρ, καὶ Μαρὼθ, καὶ Βαιθανὼν, καὶ Ἐλθεκὲ· πόλις ἓξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Θεκὼ, καὶ Ἐφραθὰ, αὕτη ὅτιν Βηθλεὲμ, (ε) Αἰτὰμ, (ζ) Ταλαμὶ, (η) Σωρὶς, (θ) Γεδὼμ, καὶ Βαιθὴρ, (ι) πό-
λις (κ) καὶ Ἀρεβὰ· πόλις δύο, καὶ ἑ κῶμαι αὐτῶν, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Βαδδαργεὶς, καὶ Βηθαραβὰ, καὶ Μαγὼν, καὶ Σοχοχὰ, καὶ Νεβσὰν, καὶ αἱ πόλεις ἁλῶν, καὶ Ἠγαδδὶ· πόλις ἑπτὰ, καὶ αἱ κῶμαι
αὐτῶν. Καὶ ὁ Ἰεβουσαῖος (λ) καθώκησε (μ) ἐκείνης. Κεφ. ις'. MS.A. (α) ἀναλολῶν, τοῦ ἑρμων. καὶ (β) Βαιθὴλ. Καὶ ἐξελεύσεται ἀπὸ Βαιθὴλ Λυζὰ, καὶ παρελεύσεται (γ) Ἀρχαταρωθ. (δ)
εἰς τὰ ὅρια τοῦ Ἰεφθὴ (ε) τὸ κάτω, (ζ) τὰ ὅρια (η) καὶ Ἀσδὰ ἕως (θ) τοῦ ἄνω, (ι) διελεύσεται (κ) εἰς Μαχλωθὰ ἀπὸ (λ) Βορρᾶ καὶ παρελεύσεται ἐπ' ἀναλολὰς εἰς Τιωασηλὼ, καὶ παρελεύσεται (μ) Ἰανω-
εἰς Ἀπαρωθ καὶ Νααραθὰ καὶ αἱ κῶμαι (ν) διελεύσεται εἰς Ἱεριχὼ,

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

42 לִבְנָה וְעִתָּר וְעָשָׁן: וְיִפְתַּח וְאַשְׁנָה וְנָצִיב: וּקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה קִרְיוֹן תִּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן:
43
44 עֶקְרוֹן וְכַפְרָנֶהָא וּפַצְחֵהָא: מֵעֶקְרוֹן וּמַעֲרָבָא כָּל קִרְוָיָא דְּעַל תְּחוֹם אַשְׁדּוֹד וּפַצְחֵיהֶן:
45
46 אַשְׁדּוֹד וּפַצְחֵיהֶן וּפַצְחֵהָא עַוָּה כַּפְרָנֶהָא וּפַצְחֵהָא עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם וְיַמָּא רַבָּא
47 וְתְחוּמֵיהּ: וּבְטוּרָא שְׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה: וְדַנָּה וְקִרְיַת סַנָּה הִיא דְּבִיר: וְעַנָב וְאֶשְׁתְּמֹה
48
49 וְעָנִים: וְגוֹשֶׁן וְחוֹלוֹן וְגִילֹה קִרְוִין חְדָא עַסְרֵי וּפַצְחֵיהֶן: אֲרַב וְדוּמָה וְאֶשְׁעָן: וְיָנוּם
50
51 וּבֵית תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה: וְחוּמְטָא וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעוֹר קִרְוִין תִּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן: מָעוֹן
52
53 כַּרְמֶל וְזִיף וְיוּטָה: וְיִזְרְעֵאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ: הַקִּין גִּבְעָה וְתִמְנָה קִרְוִין עֶסַר וּפַצְחֵיהֶן:
54
55 חַלְחוּל בֵּית צוּר וְגַדּוֹר: וּמַעֲרַת וּבֵית עֲנוֹת וְאֶלְתְּקוֹן קִרְוִין שִׁית וּפַצְחֵיהֶן: קִרְיַת בַּעַל
56 הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרְבָּה קִרְוִין תַּרְתֵּין וּפַצְחֵיהֶן: בְּמַדְבְּרָא בֵּית מֵישְׁרָא מִדִּין וְסַכְכָה:
57
58 וְנִבְשָׁן וְקִרְיַת מֶלַח וְעֵין גֶּדִי קִרְוִין שִׁית וּפַצְחֵיהֶן: וְיָת יְבוּסָאֵי יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם לָא יְכִילוּ
59 בְּנֵי יְהוּדָה לְתָרְכוּתְהוֹן וְיָתְבִי יְבוּסָאֵי עִם בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֶם עַד יוֹמָא הָדֵין: טו
60 וּנְפַק עַרְבָא לִבְנֵי יוֹסֵף מִירְדְּנָא דִּיְרִיחוֹ לְמַיָּא יְרִיחוֹ מַדְבְּרָא דְּסָלִיק מִיְּרִיחוֹ
61 בְּטוּרָא לְבֵיתְאֵל: וְנָפֵיק מִבֵּית אֵל לְלוּז וְעָבַר לְתְחוּם אַרְכִּי לַעֲטָרוֹת: וְנָחֵית לְיַמָּא
62 לְתְחוּם יַפְלִיט עַד תְּחוּם בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה וְעַד גֶּזֶר וְהַוֹן מַפְקָנוֹהִי לְיַמָּא: וְאַחֲסִינוּ בְּנֵי
63 יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם: וְהָוָה תְּחוּם בְּנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֵיהוֹן וְהָוָה תְּחוּם אַחֲסָנְתְּהוֹן מַדִּינְחָא
64 עַטָרוֹת אַדָּר עַד בֵּית חוֹרוֹן עִלָּאָה: וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְיַמָּא לְמַכְמְתַת מִצְּפּוֹנָא וּמִסְתְּחַר
65 תְּחוּמָא מִמַּדְנָחָא לְתַאֲנַת שִׁילֹה וְעָבַר לֵיהּ מִמַּדְנַח לְיָנוֹחַ: וְנָחֵית מִינוֹחַ לַעֲטָרוֹת
וּלְנַעֲרָתָה וּמַעֲרַע בִּירִיחוֹ וְנָפֵיק לִירְדְּנָא;

Libna & Ghether, & Ghassan. Et Jiphthahh, & Asnah, & Neszib. Et
42 Keghila, & Achzib, & Maressa; urbes novem & vici earum. Ghekron &
43 oppida ejus & vici ejus. A Ghekron & Occidentem versus; omnes urbes quæ
44 super terminum Asdod, & vici earum. Asdod, oppida ejus, & vici ejus;
45 Ghaza, oppida ejus, & vici ejus usque ad fluvium Ægypti: & mare mag-
46 num & terminos ejus. Et in monte Samir; & Jathir, & Sochoh. Et Da-
47 na, & Kirjath Zzana, ipsa Debir. Et Ghanab, & Esthemoh, & Ghanim.
48 Et Gossen, & Hholon, & Giloh, urbes undecim & vici earum. Arab
49 & *Dumah*, & Esghan. Et *Janum*, & Beth-Thapuahh, & Apheka. Et Hhum-
50 ta, & Kirjath Arbagh, ipsa Hhebron, & Szighor; urbes novem & vici earũ.
51 Maghon, Carmel & Ziph, & Jutah. Et Jzraghel & Jakdeghã, & Zanoahh.
52 Hakayn, Gibgha, & Thimna, urbes decem & vici earum. Hhalhhul, Beth-
53 Szur & Gedor. Et Megharath, & Beth-Ghanoth, & Elthekon, urbes sex &
54 vici earum. Kirjath Baghal, ipsa Kirjath-Jegharim, & Haraba; urbes duæ
55 & vici earum. In deserto; Beth Messera, Midin, & Zzechacha. Et *Niphsan*, &
56 urbs Salis, & Ghengedi, urbes sex & vici earum. Et Jebusæum habitato-
57 rem Jerusalem non potuerunt filii Juda exterminare eos, & habitarunt
58 Jebusæi cum filiis Juda in Jerusalem usque ad diem hanc. CAP. XVI.
59
60 Et exiit sors filiis Josephà Jordane Jericho ad aquas Jericho ort ũ versus; ad
61 desertũ quod ascendit à Jericho in monte Bethel. Et prodit ex Bethel
62 ad Luz, et transit ad terminũ Archi-Ghateroth. Et descendit ad mare ad ter-
63 minũ Japhlet, usq; ad terminũ Beth Hhoron inferioris & usq; ad Gazer. Et
1 fuerunt exitus ejº ad mare. Possederuntq; filii Joseph Menasse & Ephraim. Et
2 fuit terminus filiorum Ephraim ad prosapias eorũ; & fuit terminus pos-
3 sessionis eorum Orientẽ versus Ghateroth Adar usq; ad Beth-hhoron supe-
4 riorem. Et exit terminus ad mare ad Michmethath à Septentrione: &
5 flexus est termin' ad Orientẽ ad ficum Siloh, & transit sibi ab Oriente ad Ja-
6 noahh. Et descendit à Janoahh in Ghataroth & in Nagharath; & contingit in
7 Jericho, & exit ad Jordanem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Leban, Athar, Naphtah, Echan, Asia, Snaclag. Akeila, Achzib, & Mirina: civitates novem cum villis earum. Acron cum pagis ac villis ejus ab Occidente. Tota regio Asdod, cum villis earum, Asdod cum pagis ac villis ejus, Aza cum pagis ac villis ejus, usque ad torrentem Ægypti: & mare magnum erat limes. Hæ autem in monte, Samir, Jathir, Socha, Rana, Civitas Sepher, quæ est Dobir, Genab, Esthemo, Eljan, Esjan, Halan, & Galo: civitates undecim cum villis earum Rib, Ruma, Esan, Halum, Beth-pathuth, Aphec, Hamta, Civitas-arbaa, quæ est Hebron, & Sebeon: civitates novem, & villæ earum. Maon, Carmel, Zib, Atna, Izrael, Necamaam, Zaluh, Cain, Gebea, & Tecna: civitates decem cum villis earum, Halul, Beth-sedon, Gathar, Maarath, Beth-enoth, & Lathcam: civitates sex, & villæ earum. Dacath, Civitas-baal, quæ est Civitas-naarin: civitates duæ cum villis suis in deserto. Item Beth-araba, Medjan, Secsa, Neesan, Ir-mehil, & In-gaui: civitates sex cum villis earum. Jebusæos autem habitantes in Jerusalem non occiderunt filii Juda, imò commorati sunt Jebusæi cum filiis Juda in Jerusalem ad hunc usq; diem.

CAP. XVI.

DEinde prodiit sors filiorum Joseph à Jordane Jericho usque ad aquas Jericho, ab Orientali plaga deserti quod ascendit ab Jericho usque ad montem qui ascendit ad Beth-il. Progreditúrque à Beth-il ad Luz, & transit ad terminum Ebra & Atroth: Tum descendit Occidentem versùs ad terminum Palta, usque ad limitem Beth-horon inferioris, & usque ad Godar, definítque ad Occidentem. Itaque hæreditatem acceperunt filii Joseph Manasses & Aphrem. Et quidem terminus filiorum Aphrem per familias suas, terminus *inquam* hæreditatis eorum fuit Atroth-erad usque ad Beth-horon superiorem. Et procedit limes iste ad Occidentem, & ad Maachath à Septentrione, reflectítque limes idem ad Orientem subter Silo, & transit ab Orientali parte Jaluh. De Jaluh descendit ad Atroth, ad Jagrath, ad Phogor, & ad Jericho: & à Taphuh exit ad Jordanem,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Demum in tractu solitudinis, Domus deserti, Meddin, Sechacha, Nebsan, Civitas salis, & Fons Geddæ: sex urbes cum oppidis earum. Iebusæum autem incolam urbis pacis occidere non potuerunt filii Israel: quare permansit cum filiis Iudæ in Ierusalem ad hoc usque tempus.

CAP. XVI.

PRodiit quoque sors filiis Ioseph à latere Iordanis Iericho usque ad aquas Iericho ad Orientalem deserti plagam, ascendendo ab Iericho per montem ad Beth-il, Egrediturque è Beth-il ad Luza, transit ad primum terminum Ataroth, Descendit Occidentem versùs ad terminum Iaphlitæum, ad Beth horon inferiorem, ad Gezer, & terminatur mari. Data fuit igitur hæreditas filiis Ioseph Manassi & Ephraimo: Et fuit terminus filiorum Ephraim per familias suas, fuit inquam terminus hæreditatis eorum Orientem versùs, Ataroth addar usque ad Beth-horon superiorem. Tum progreditur hic terminus Occidentem versùs, Machmathuth ab Aquilone existente, flectítunque terminus idem Orientem versùs ad Taanath-Silo, transit à termino plagæ Orientalis ad Iericho. Descendit ab Iericho ad Ataroth & Naaratha, coincidit à latere Iericho, & exit ad Iordanem.

ספר יהושע: יז

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ejus exitus erunt & : *cannæ* torrentem mare ad terminus *ibit* Tappuach A
8 מַחְפּוּחַ יֵלֵךְ הַגְּבוּל יַמָּה נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
suas familias *ad* Ephraim filiorum *extensionis* hæreditas Hæc .mare ad
9 הַיַּמָּה זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם
filiorũ hæreditatis medio in Ephraim filiis separatæ urbes Et
9 וְהֶעָרִים הַמְּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־
Chenahanæum expulerunt non Et .earum villæ & ,urbes omnes ,Menasseh
10 מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים וְחַצֵרֵיהֶן: וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי
Ephraim *interiore* in Chenahanæus habitavit & : Ghazer in habitantem
הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם
.serviens *tributum in* fuit & : hanc diem ad usque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי לְמַס־עֹבֵד:

CAP. XVII. יז

Machir ,Joseph primogenit⁹ ipse quia ,Menasseh *extensioni* sors fuit Et
1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי־הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר
: *belli* vir fuit ipse quia ,Ghilhad patri Menasseh primogenito
בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה
residuis Menasseh filiis Fuitque .Basan & ,Ghilhad ei fuit &
2 וַיְהִי־לוֹ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן: וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים
,Asriel filiis & ,Chelech filiis & ,Abihezer filiis ,suas familias *ad*
לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי־חֶלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל
Menasseh filii Isti .Semidah filiis & ,Chepher filiis & ,Sechem filiis &
וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אֵלֶּה בְנֵי מְנַשֶּׁה
,Chepher filio Selophchad Et .suas familias *ad* mares Joseph filii
3 בֶּן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם: וּלְצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר
,filii ipsi fuerunt non ,Menasseh filii ,Machir filii ,Ghilhad filii
בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים
,Nohah & ,Machalah ,ejus filiarum nomina ista & : filiæ *quminò*
כִּי אִם־בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה
,sacerdotis Elhazar *facies ad* accesserunt Et .Tirsah & ,Milchah ,Choglah
חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה: וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
4 Dominus : dicendo ,*prælatorum facies ad* & ,Nun filii Jehosuah *facies ad* &
וְלִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים לֵאמֹר יְהוָה
medio in hæreditatem nobis *dandum ad* ,Moseh præcepit
צִוָּה אֶת־מֹשֶׁה לָתֵת־לָנוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ
medio in ,hæreditatem DOMINI *os ad* eis dedit & : nostrorũ fratrum
אֲחֵינוּ וַיִּתֶּן לָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ
præter ,decem Menassch *funiculi* ceciderunt Et .earum patris fratrum
5 אֲחֵי אֲבִיהֶן: וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד
filiæ Quoniam .Jarden *transitu à* quæ ,Basan & ,Ghilhad terram
6 מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן: כִּי בְנוֹת
Ghilhad terra & : ejus filiorũ medio in hæreditatem *hæreditarunt* Menasseh
מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד
Aser ab Menasseh terminus fuit Et .*residuis* Menasseh filiis fuit
7 הָיְתָה לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים: וַיְהִי גְבוּל־מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר
dexteram ad terminus *ibit* & : Sechem *facies super* quæ ,Hamichmethath
הַמְּכְמְתָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל אֶל הַיְמִין
: Tappuah terra fuit Menasseh Ipsi .Hentappuah habitatores ad
8 אֶל־יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ: לְמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ
Descendetque .Ephraim filiis Menasseh terminum ad Tappuah &
9 וְתַפּוּחַ אֶל־גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם: וְיָרַד
istæ Civitates .torrentem *ad* meridiẽ ad *cannæ* torrentem terminus
הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים הָאֵלֶּה
aquilone ab Menasseh terminus & :Menasseh civitatũ medio in Ephraim
לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה מִצָּפוֹן
,Ephraim ipsi meridiẽ Ad .mare ad ejus exitus fuit & : torrenti ipsi
10 לַנַּחַל וְיָדֵי תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה: נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם
Aser in & :ejus terminus mare fuitque :Menasseh ipsi aquilonem ad &
וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה וְהָיוּ הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר
.oriente ab Issachar *in* & ,aquilone ab *concurrebant*
יִפְגָּעוּן מִצָּפוֹן וּבְיִשָּׂשכָר מִמִּזְרָח:

8 De Taphua pertranſit cõtra ma-
re in Vallẽ arundineti, ſúntque
egreſſus ej⁹ in mare Salſiſſimũ.
Hæc eſt poſſeſſio tribûs filiorũ
9 Ephraim p familias ſuas. Ur-
beſque ſeparatæ ſunt filiis E-
phraim in medio poſſeſſionis
10 filiorũ Manaſſe, & villæ earũ.
Et non interfecerũt filii Ephra-
im Chananæũ, qui habitabat in
Gazer: habitavítq; Chananæ⁹
in medio Ephraim uſq; in diẽ
hanc tributarius.

CAP. XVII.

1 CEcidit autẽ ſors tribui Ma-
naſſe: (ipſe enim eſt primogeni-
tus Joſeph) Machir primogeni-
to Manaſſe patri Galaad, qui
fuit vir pugnator, habuítq; poſ-
2 ſeſſionẽ Galaad & Baſan: Et re-
liquis filiorũ Manaſſe juxta fa-
milias ſuas, filiis Abiezer, & fi-
liis Helec, & filiis Eſriel, & filiis
Sechem, & filiis Hepher, & fi-
liis Semida. Iſti ſunt filii Manaſ-
ſe filii Joſeph, mares, per cogna-
tiones ſuas. Salphaad verò filio
3 Hepher filii Galaad filii Machir
filii Manaſſe, nõ erãt filii, ſed ſo-
læ filiæ: quarũ iſta ſunt nomina,
Maala & Noa et Hegla & Mel-
4 cha et Therſa. Veneruntq; in
cõſpectu Eleazari ſacerdotis, &
Joſue filii Nun, & principũ, di-
centes; Dominus præcepit per
manũ Moyſi, ut daretur nobis
poſſeſſio in medio fratrum no-
ſtrorũ. Dedítq; eis juxta impe-
riũ Domini poſſeſſionẽ in me-
5 dio fratrũ patris earũ. Et ceci-
derunt funiculi Manaſſe, decẽ,
abſque terra Galaad & Baſan
6 trans Jordanẽ. Filiæ enim Ma-
naſſe poſſederunt hæreditatem
in medio filiorũ ejus. Terra au-
tẽ Galaad cecidit in ſortẽ filio-
rum Manaſſe qui reliqui erant.
7 Fuítq; termin⁹ Manaſſe ab A-
ſer, Machmethath quæ reſpicit
Sichem: & egreditur ad dexte-
ram juxta habitatores fontis
8 Taphuæ. Etenim in ſorte Ma-
naſſe ceciderat terra Taphuæ,
quæ eſt juxta terminos Manaſſe
9 filiorũ Ephraim. Deſcenditque
terminus Vallis arundineti in
Meridiẽ torrentis civitatum E-
phraim, quæ in medio ſunt urbi-
um Manaſſe: terminus Manaſſe
10 ab Aquilone torrentis, & exi-
tus ejus pergit ad mare: Ita ut
poſſeſſio Ephraim ſit ab Auſtro,
& ab Aquilone Manaſſe, & u-
tramq; claudat mare, & con-
jungantur ſibi in tribu Aſer
ab Aquilone, & in tribu Iſſa-
char ab Oriente.

8 Καὶ (ξ) ἀπὸ Ταφυ πορεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ
Θάλασσαν (ο) ἐπὶ Χελκανά· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος
9 (π) αὐτῶν ἐπὶ θάλασσαν. αὕτη ἡ κληρονομία
φυλῆς (ρ) Ἐφραὶμ κατὰ δήμους αὐτῶν. Καὶ αἱ
πόλεις αἱ ἀφορισθεῖσαι τοῖς υἱοῖς Ἐφραὶμ
ἀναμέσον τῆς κληρονομίας υἱῶν Μανασσῆ, πᾶ-
10 σαι αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Καὶ οὐκ
ἀπώλεσιν Ἐφραὶμ τὸν Χαναναῖον τὸν κατοι-
κοῦντα ἐν Γαζέρ. καὶ κατῴκει ὁ Χαναναῖος
ἐν τῷ Ἐφραὶμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως
ἀνέβη Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ (σ)ἔλα-
βεν αὐτὴν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν ἐν πυρί· καὶ
τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν
καλοικοῦντα ἐν Γαζέρ (τ) ὀξεχάντης· καὶ
ἔδωκεν αὐτὴν Φαραὼ ἐν φερνῇ τῇ θυγατρὶ
αὐτοῦ.

MS. A. (ξ) ἀπὸ Ἐφρεὺ παρῳδόσ) ὅρια (ο) ἐπὶ χειμάῤῥων Κανά· καὶ
(π) αὐτῶν (ρ) υἱῶν Ἐφραὶμ (σ) ἔλαβεν τὴν πόλιν, καὶ (τ) ὀξεχίντησιν·

CAP. XVII.

1 ET facti ſunt fines tribûs filio-
rum Manaſſe, quoniã hic primo-
genit⁹ Joſeph, ipſi Machir primo-
genito Manaſſe, patri Galaad (vi-
enim bellator erat) in Galaaditide
& in Baſanitide. Et facti ſunt fi-
2 liis Manaſſe reliquis ſecundum
populos eorum; filiis Iezri, et filiis
Celez, & filiis Iezrie, & filiis Sy-
chem, & filiis Symarim, & filiis
Opher: hi maſculi ſecundùm po-
pulos eorum. Et Salpaad filio O-
3 pher non fuerãt ei filii, ſed filiæ.
Et hæc ſunt nomina filiarum Sal-
paad, Maala, et Noa, & Egla, &
Melcha, & Therſa. Et ſteterunt
4 corã Eleazaro ſacerdote, & co-
rã Ieſu, et corã principib⁹, dicen-
tes; De⁹ mandavit per manũ Moy-
ſis dare nobis hæreditatẽ in medio
fratrum noſtrorum. Et data eſt ei
per præceptũ Domini ſors in fra-
trib⁹ patris earũ. Et cecidit funi-
5 culꝰ earũ (a) ab Anaſſa, et campus
Labec de terra Galaad, quæ eſt
6 trans Iordanem: Quoniã filiæ fi-
liorũ Manaſſe hæreditãverunt ſor-
tẽ in medio fratrũ ſuorũ. Terra
autẽ Galaad fuit filiis Manaſſe
7 reliquis. Et facti ſunt fines filio-
rũ Manaſſe, (b) Delnaath, quæ eſt
ad faciẽ filiorũ Anath, et vadit
ad fines in Iamin, & Iaſſib ad
8 fontẽ Thaphth ſb (ε) Ipſi Manaſ-
ſe erit. Et Thapheth ſuper fines
9 Manaſſe, filiis Ephraim. Et de-
ſcendent fines ad vallẽ (d) Cana-
na ad Africũ ſecundũ vallẽ (ε)
Iariel terebinthus ipſi Ephraim
inter medium civitatis Manaſſe.
Et fines Manaſſe ad Aquilone in
torrentẽ. Et erit ej⁹ exit⁹, mare Af-
10 fricum ipſi Ephraim, & ad Aqui-
lonẽ Manaſſe. Et erit mare termi-
n⁹ eius: et in (f) Aſeb contiguè e-
runt ad Aquilonem, & ipſi Iſ-
ſachar ab Oriente.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

מַחְפּוּחַ אֲזִיל תְּחוּמָא לְיַמָּא לְנַחֲלָא דְקָנָה וְהַווֹן מַפְקָנוֹהִי לְיַמָּא דְּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דְּרִבְנֵי
8 אֶפְרַיִם לְזַרְעִיָּתְהוֹן: וְקִרְוַיָּא דְּמִתְפָּרְשָׁן לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּגוֹ אַחְסָנַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה כָּל קִרְוַיָּא
9 וּפַצְחֵיהֶן: וְלָא תָּרִיכוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי דְיָתֵיב בְּגֶזֶר וְיָתְיְבוּ כְּנַעֲנָאֵי בְּגוֹ בֵּית אֶפְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין
10 וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִסִּין פָּלְחִין:

יז

1 וַהֲוָה עַדְבָא לְשִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה אֲרֵי הוּא בּוּכְרָא דְיוֹסֵף לְמָכִיר בּוּכְרָא דְמְנַשֶּׁה אֲבוּהִי
דְגִלְעָד אֲרֵי הוּא הֲוָה גְּבַר עְבָדֵי קְרָבִין וַהֲוָה לֵיהּ אַרְעָא גִּלְעָד וּמַתְנָן: וַהֲוָה לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
2 דְאִשְׁתְּאַרוּ לְזַרְעִיָּתְהוֹן לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי חֶלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי שְׁכֶם וְלִבְנֵי חֵפֶר
וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אִלֵּין בְּנֵי מְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף דְּכַרַיָּא לְזַרְעִיָּתְהוֹן: וְלִצְלָפְחָד בַּר חֵפֶר בַּר גִּלְעָד
3 בַּר מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לָא הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין אֶלָּהֵן בְּנָן וְאִלֵּין שְׁמָהָת בְּנָתֵיהּ מַחְלָה וְנוֹעָה חָגְלָה
4 מִלְכָּה וְתִרְצָה: וּקְרִיבָא לְקֳדָם אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וְלְקֳדָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְלְקֳדָם רַבְרְבַיָּא לְמֵימַר
יְיָ פַּקֵּד יָת מֹשֶׁה לְמִתַּן לָנָא אַחְסָנָא בְּגוֹ אָחֳנָא וְיָהַב לְהוֹן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ אַחְסָנָא בְּגוֹ אֲחֵי
5 אֲבוּהֶן: וּנְפַלוּ עַדְבֵי מְנַשֶּׁה עַסְרָא בַּר מֵאַרְעָא דְגִלְעָד וּמַתְנָן דְּמֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא: אֲרֵי בְנָת
6 מְנַשֶּׁה אַחְסִינוּ אַחְסָנָא בְּגוֹ בְנוֹהִי וְאַרְעָא גִּלְעָד הֲוָת לִבְנֵי מְנַשֶּׁה דְּאִשְׁתְּאַרוּ: וַהֲוָה תְּחוּם
7 מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר לְמִכְמְתַת דִּי עַל אַפֵּי שְׁכֶם וְאָזַל תְּחוּמָא לִימִינָא לְיָתְבֵי עֵין תַּפּוּחַ: לְמְנַשֶּׁה
8 הֲוָת אַרְעָא תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ עַל תְּחוּם מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרַיִם: וְנָחֵית תְּחוּמָא לְנַחֲלָא דְקָנָה
לְדָרוֹמָא לְנַחֲלָא קִרְוַיָּא דְּאִלֵּין לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָא לְמְנַשֶּׁה וּתְחוּם מְנַשֶּׁה מְצָפוֹנָא לְנַחֲלָא
9 וַהֲווֹן מַפְקָנוֹהִי לְיַמָּא: דְּרוֹמָא לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָא לְמְנַשֶּׁה וַהֲוָה יַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּבְאָשֵׁר מִזְרָעִין
10 מְצָפוֹנָא וּבְיִשָּׂשכָר מִמַּדְנָחָא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ex Thapuahh, tendit terminus à mari ad fluvium Kana; et fuerunt exitus 8
ejus ad mare: Hæc poſſeſſio tribus filiorum Ephraim ad proſapias eorum.
Et urbes quæ diviſæ ſunt filiis Ephraim, in medio poſſeſſionis filiorum 9
Menaſſe; omnes urbes et vici earum. Et non exterminarunt Chananæos 10
qui habitantes in Gazer; & habitarunt Chananæi in medio filiorũ Ephra-
im uſq; ad diem hunc, et fuerunt in allatores tributorum ſervientes.

CAP. XVII.

ET fuit ſors tribui Menaſſe (ipſe primogenitus Joſeph) Machir primo- 1
genito Menaſſe patris Gilghad, namq; ipſe fuit vir *facientium* bella, et
fuit ei terra Gilghad, et Mathnan. Et *fuit* filiis Menaſſe qui reliqui fue- 2
runt filiis Abighezer, et filiis Hhelek, et filiis Aſriel, et filiis Sechem, &
filiis Hepher, et filiis Semidagh, Hi filii Menaſſe filii Joſeph, mares ad
proſapias ſuas. Et Szelaphhad filio Hepher, filii Gilghad, filii Machir, 3
filii Menaſſe, non fuerunt illi filii ſed filiæ: et hæc nomina filiarum ejus;
Mahhalah, et Nogha, Hhagla, Milcha, et Thirſza. Et acceſſerunt ante Eli- 4
ghezer ſacerdotẽ, et ante Joſue filiũ Nun, et ante principes ad dicendũ:
Dñs juſſit Moſen dare nobis poſſeſſionẽ in medio fratrũ noſtrorũ, et de-
dit eis juxta dictũ Dñi poſſeſſionẽ in medio fratrũ patris earũ. Et ceci- 5
derunt funes Menaſſe decem, præterquã de terrã Gilghad et Mathnan
quæ ultra Iordanẽ. Nam filiæ Menaſſe poſſederunt poſſeſſionẽ in medio 6
filiorũ ej⁹; et terra Gilghad fuit filiis Menaſſe qui reliqui fuerant. Et fuit 7
termin⁹ Menaſſe ab Aſer ad Michmethath quæ ſup facies Sechem; et ten-
dit termin⁹ ad dexterã ad habitatores Ghen Thaphuahh. Menaſſe fuit terra 8
Thaphuahh; et Thaphuahh ſup terminũ Menaſſe filiis Ephraim. Et deſcen- 9
dit termin⁹ ad fluviũ Kana ad Auſtrũ fluvii; urbes hæ Ephraim in medio
urbiũ Menaſſe: et termin⁹ Menaſſe à Septentrione fluvii, et fuerunt exit⁹ ej⁹
ad mare. Ad Auſtrum Ephraim et ad Septentrionẽ Menaſſe, et fuit mare 10
terminus ejus; et in Aſer contingunt à Septentrione, et in Iſſachar ab ortu.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܐܝܬ ܠܗ ܟܐܢܐ ܘܬܚܘܡܐ ܕܐܦܪܝܡ ܡܢ ܒܢܝ ܫܒܛܐ ܕܐܦܪܝܡ ܥܡ ܬܚܘܡ ܕܡܢܫܐ ܕܝܠܗ ܗܘ ܒܟܘܪܗ ܕܡܢܫܐ ܐܒܐ ܕܓܠܥܕ ܓܒܪܐ ܓܒܪܐ ܗܘ ܐܬܐ ܠܗ ܓܠܥܕ ܘܠܡܚܝܪ ܐܬܝܠܕ ܠܗ ܡܢܫܐ ܘܐܦ ܗܘ ܐܒܐ ܕܓܠܥܕ

ספר יהושע : יח

ejus *filiæ* & ,Bethſean Aſer in & ,Iſſachar in Menaſſeh ipſi Fuitque

11 וַיְהִי לְמַנַּשֶׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ

habitatores & : ejus *filiæ* & ,Dor habitatores & : ejus *filiæ* & ,Ibleham &

וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי

habitatores & : ej° *filiæ* &,Tahanach habitatores & : ejus *filiæ* & ,Hendor

עֵין דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעְנָךְ וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי

Menaſſeh filii potuerunt non Et .*climata tria* ; ejus *filiæ* & ,Meghiddo

מְנַדּו וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת : וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה

terra in habitare Chenahanæus *voluit* & : *iſtas urbes* expellere

לְהוֹרִישׁ אֶת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ

Chenahanæum *dederunt* & ,Iſrael filii eſſent roborati cùm,fuit Et .ipſa

הַזֹּאת: וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּתְנוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי

Joſeph filii ſunt locuti Et .eum expulerunt non expellendo & ,*tributum in*

לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ : וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף

,unam ſortem hæreditatē mihi dediſti Cur : dicendo ,Jehoſuah *cum*

אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ נָתַתָּה לִי נַחֲלָה גּוֹרָל אֶחָד

mihi benedixerit hucuſque *donec* multus populus ego &,*unum funiculum* &

וְחֶבֶל אֶחָד וְאָנֹכִי עַם רָב עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה בֵּרַכַנִי

aſcende ,*tu* multus populus Si : Jehoſuah eos ad Dixitque ? Dominus

יְהוָה : וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם רַב אַתָּה עֲלֵה

ſi ,Rephaim & ,Perizzæi terra in ibi *tibi eligei* & ,ſylvam in tibi

לְךָ הַיְעָרָה וּבָרֵאתָ לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־

invenietur Non : Joſeph filii Dixerúntque .Ephraim mons tibi eſt anguſtus

אָץ לְךָ הַר־אֶפְרָיִם : וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא

,vallis terra in *habitante* Chenahanæo omni in terrei currus &:mons nobis

לָנוּ הָהָר וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ הָעֵמֶק

Dixitque .Izrehel valle in qui ei & ,ejus *filiis* & ,Bethſean in qui ei

לַאֲשֶׁר בְּבֵית שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל: וַיֹּאמֶר

Populus : dicendo,Menaſſeh ad &,Ephraim ad,Joſeph domū ad Jehoſuah

יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־

.una ſors tibi erit non : tibi magna fortitudo & ,*tu* multus

רַב אַתָּה וְכֹחַ גָּדוֹל לְךָ לֹא־יִהְיֶה לְךָ גּוֹרָל אֶחָד:

: ejus exitus tibi *erit* & ,*eum eligies* &,*ipſe* ſylva quia,ibi erit mons Quia

18 כִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבֵרַאתָ וְהָיָה לְךָ תֹּצְאֹתָיו

.*ipſe ſortis quia* ,ei *ſerri* currus *quia* ,Chenahanæum expelles quia

כִּי תוֹרִישׁ אֶת הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא:

CAP. XVIII. יח

fecerunt habitare &,Siloh Iſrael filiorum cœtus omnis ſunt congregati Et

1 וַיִּקָּהֲלוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה וַיָּשִׂכִּינוּ

eorum facies ad eſt ſubacta terra & : *conventus tentorium* ibi

שָׁם אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם:

ſeptem ,ſuam hæreditatē diviſerāt non *qui* ,Iſrael filiis *in* remāſerunt Et

2 וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא חָלְקוּ אֶת נַחֲלָתָם שִׁבְעָה

vos quo Uſque : Iſrael filios ad Jehoſuah Dixitque .tribus

שִׁבְטִים: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אָנָה אַתֶּם

,Dominus vobis dedit quam,terram *poſſidendā ad*,ingrediendū ad *remiſſi*

מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה

: *tribui* viros tres vobis *Date* ? veſtrorum patrum Deus

אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם : הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט

os ad eam deſcribentque,*terrā in* ambulabunt & ,ſurgentque,eos mittam &

וְאֶשְׁלְחֵם וְיָקוּמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אֹתָהּ לְפִי

: partes ſeptem in *eam partientur* Et .me ad venient &,eorū *hæreditatis*

נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי: וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לִשְׁבָעָה חֲלָקִים

ſtabunt Joſeph *domus* & : meridie à ſuū terminū *ſuper* ſtabit Jehudah

יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל־גְּבוּלָם מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ

ſeptem terram deſcribetis vos Et .aquilone ab ſuū terminū *ſuper*

עַל־גְּבוּלָם מִצָּפוֹן : וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת הָאָרֶץ שִׁבְעָה

facies ad hic ſortem vobis jaciam & : huc me ad adducetis & , partes

חֲלָקִים וְהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי

.*noſtri Dei Domini*

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

Verſio VULGAT.

11 Fuitq; hæreditas Manaſſe in Iſſachar et in Aſer,Bethſan et viculi ejus,& Jeblaam cum viculis ſuis,et habitatores Dor cum oppidis ſuis,habitatores quoq; Endor cum viculis ſuis : ſimilitérq; habitatores Thenac cum viculis ſuis,& habitatores Mageddo cum viculis ſuis,& tertia pars urbis Nopheth. Nec potuerunt filii Manaſſe has civitates ſubvertere, ſed cœpit Chananæus habitare in terra ſua. Poſtquā autem convaluerūt filii Iſrael,ſubjecerūt Chananæos,& fecerūt ſibi tributarios,nec interfecerunt eos.Locutiq; ſunt filii Joſeph ad Joſue,& dixerunt ; Quarè dediſti mihi poſſeſſionē ſortis & funiculi unius, cùm ſim tantæ multitudinis, & benedixerit mihi Dñs ? Ad quos Joſue ait, Si populus multus es, aſcende in ſylvam,& ſuccide tibi ſpatia in terra Pherezæi et Raphaim ; quia anguſta eſt tibi poſſeſſio montis Ephraim. Cui reſponderūt filii Joſeph, Non poterimus ad montana conſcendere, cùm ferreis curribus utantur Chananæi,qui habitant in terra campeſtri, in qua ſitæ ſunt Bethſā cum viculis ſuis,& Jezrael mediam poſſidens vallem. Dixítque Joſue ad domum Joſeph,Ephraim & Manaſſe;Populus multº es,et magnæ fortitudinis,non habebis ſorté unā, Sed tranſibis ad monté,et ſuccides tibi,atq; purgabis ad habitandum ſpatia:et poteris ultrà procedere cùm ſubverteris Chananæū, quē dicis ferreos habere currº,et eſſe fortiſſimū.

CAP. XVIII.

Congregatiq; ſunt omnes filii Iſrael in Silo,ibiq; fixerunt tabernaculū teſtimonii,et fuit eis terra ſubjecta. Remanſerant autē filiorū Iſrael ſeptē tribus, quæ necdū acceperant poſſeſſiones ſuas. Ad quos Joſue ait, uſquequò marcetis ignaviâ,et non intratis ad poſſidendā terram,quam Dñs Deº patrū veſtrorū dedit vobis? Eligite de ſingulis tribubus ternos viros,ut mittā eos, et pergant atque circumeant terrā,et deſcribant eā juxta numerū uniuſcujuſq; multitudinis: referántq; ad me ꝙ deſcripterint. Dividite vobis terrā in ſeptem partes: Judas ſit in terminis ſuis ab Auſtrali plaga,et domus Joſeph ab Aquilone. Mediā inter hos terrā in ſeptem partes deſcribite : et huc venietis ad me, ut coram Dño Deo veſtro mittam vobis hic ſortem:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

11 Καὶ ἔχει Μανασσῆ ἐν Ἰσσάχαρ καὶ ἐν Ἀσὴρ Βαιθσὰν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας Δώρ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὸν κατοικοῦντας (α) Μαγεδδὼ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, (β) καὶ τὸ τρίτον τῆς (γ)

12 Μαφελὰ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς. Καὶ οὐκ (δ) ἠδυνάσθησαν οἱ υἱοὶ Μανασσῆ ἐξολοθρεῦσαι τὰς πόλεις ταύτας. καὶ (ε) ἤρξατο ὁ Χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Καὶ

13 (ζ) ἐγκράθη καὶ ἐπεὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐποίησαν τὸν Χαναναῖον ὑπηκόους, (η) ἐξολοθρεῦσαι ᾗ αὐτὸν οὐκ ἐξολόθρευσαν.

14 Ἀντεῖπαν ᾗ οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Διατί ὠλιγονόμησας ἡμᾶς κλῆρον ἕνα, καὶ σχοίνισμα ἕν; ἐγὼ ᾗ λαὸς πολύς εἰμι, καὶ ὁ (θ) Θεὸς εὐλόγησέ με. Καὶ

15 εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς, Εἰ λαὸς πολὺς (ι) εἶ, ἀνάβηθι εἰς τὸν δρυμὸν, καὶ (κ) ἐκκάθαρον σεαυτῷ εἰ στενοχωρεῖ σε τὸ (λ) ὄρος τὸ Ἐφραίμ. Καὶ εἶπαν, Οὐκ ἀρέσκει ἡμῖν τὸ (μ)

16 ὄρος τὸ Ἐφραίμ· καὶ ἵππος ὀπίλεκτος, καὶ Χίδηρος τοῖς Χαναναίῳ τοῖς κατοικοῦντι (ν) ἐν αὐτῷ ἐν Βαιθσὰν, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς,

17 ἐν τῇ κοιλάδι Ἰεζραέλ. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰωσὴφ, (ξ) Εἰ λαὸς πολὺς εἶ, καὶ ἰσχὺν μεγάλην ἔχεις, οὐκ ἔσαι σοι κλῆρος

18 εἷς. Ὁ γὰρ δρυμὸς ἔσαι σοι, ὅτι δρυμός ἐστι, καὶ ἐκκαθαριεῖς αὐτὸν, καὶ ἔσαι σοι· καὶ ὅταν (ο) ἐξολοθρεύσῃς τὸν Χαναναῖον, ὅτι ἵππος ὀπίλεκτός (π) αὐτῷ ἐστι· σὺ γὰρ ὑπερισχύεις αὐτῷ.

MS. A. (α) Μαγεδδὼ, (β) καὶ τὰς κατοικοῦντας Ταναὰχ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὸ (γ) Ναφετὰ, (δ) ἠδυνήθησαν (ε) ἤρξατο (ζ) ἐγκρύβη ἐστὶ (η) ὀλεθρεῦσει (θ) Θεὸς με ἠυλόγησεν. (ι) εἶ Cὺ, ἀνάβηθι (κ) ἐκκαθάρισον (λ) ὄρος Ἐφραίμ. Οὐκ ἀρκεῖ (μ) ὄρος· καὶ (ν) ἐν Βαιθσὰν, θρούσῃς (π) αὐτῷ· Cὺ γὰρ ὑπερισχύσεις αὐτόν.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶσα Cυναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς (α) Σηλὼ, καὶ ἔπηξαν ἐκεῖ τὴν Cκηνὴν τὸ μαρτυρίου, καὶ ἡ γῆ (ε) ὑποχείριος

2 αὐτῶν. Καὶ κατελείφθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, (γ) οἳ οὐκ ἐκληρονόμησαν, ἑπτὰ φυλαί. Καὶ

3 εἶπεν (δ) Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Ἕως πότε ἐκλυθήσεσθε κληρονομῆσαι τὴν γῆν, ἣν (ε) ἔδωκεν κύριος ὁ Θεὸς (ζ) ἡμῶν; Δότε ἐξ ὑμῶν (η) ἄνδρας τρεῖς ἐκ φυλῆς, καὶ ἀναστάντες (θ) διελθέτωσαν τὴν γῆν, καὶ διαγραψάτωσαν αὐτὴν ἐναντίον μου, κατὰ δύναμιν διαιρεῖν αὐτήν. Καὶ (ι) διῆλθοσαν πρὸς αὐτὸν,

4

5 καὶ διεῖλεν αὐτοῖς ἑπτὰ μερίδας. Ἰούδας στήσεται αὐτοῖς θεῖον ἀπὸ Λιβὸς, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ (κ) στήσονται αὐτοῖς ἀπὸ Βορρᾶ. Ὑμεῖς ᾗ μερίσατε τὴν γῆν ἑπτὰ μερίδας, καὶ ἐνέγκατε (λ) ὧδε πρὸς μὲ, καὶ ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον (μ) ἔναντι κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν.

6

MS. A. (α) Σηλὼμ, (ζ) ἐκρατιώθη (γ) οἳ ὐ καλεκληρονόμησαν, (δ) αὐτοῖς Ἰησοῦς, Ἕως (ε) ἔδωκεν ὑμῖν κύριος (ζ) ὁ πατέρων ὑμῶν ; Δότε (η) τρεῖς ἄνδρας ἐκ (θ) διελθάτωσαν (ι) ἦλθον (κ) στήσονται ἀπὸ (λ) πρὸς μὲ ὧδε, καὶ (μ) ἐναντίον

Et erit Manaſſe in Iſſachar, & in Aſer-Bethſar,& pagi (g) ejus; & habitantes Dor, & pagos ejus; & habitantes Magedo,& pagos ejus;et tertiam partem ipſius (h) Mapheta, (i) & pagos ejus. Et non potuerunt filii Manaſſe exterminare civitates has: & cæpit Chananæus habitare in terra hac. Et factum eſt, (k) & poſtquàm invaluerunt filii Iſrael,& fecerunt Chananæos ſubjectos : (l) exterminando autem non eos exterminârunt. Contradixerunt autem filii Joſeph Ieſu,dicentes ; Cur hæreditare feciſti nos ſortem unam, & funiculum unum ? Ego autem populus multus ſum : & Deus benedixit me. Et dixit eis Ieſus , Si populus multus es, aſcende in ſylvam ; & (m) ſuccide tibi ipſi, ſi coarctat te mons Ephraim. Et dixerunt, Non (n) ſatisfacit nobis mons Ephraim : & equus electus, & ferrum Chananæo (o) habitanti in eo in Bæthſan , & in pag ejus, in convalle Iezrael. Et dixit Ieſus filius Joſeph, Si populus multus es, & fortitudinem magnam habes ; non erit tibi ſors una. Sylva enim erit tibi , quoniam ſylva eſt : & emundabis eam , & erit tibi : (p) et quando exterminaveris Chananæum, (q) quoniam equus electus ei eſt ; Tu enim prævalebis ei.

CAP. XVIII.

Et convocata eſt omnis Synagoga filiorum Iſrael in Selo : et fixerunt ibi tabernaculum teſtimonii ; et terra ſubacta eſt ab eis. Et remanſerant filii Iſrael, qui non hæreditaverant, ſeptem tribus. Et dixit Ieſus filiis Iſrael, Quoadúſque remiſſi eritis hæreditare terram, quam dedit Dominus Deus noſter ? Date ex vobis viros tres de tribu. Et ſurgentes peragrent terram, et deſcribant eam coram me ; ſicut oportebit dividere eam. Et (a) pervencrunt ad eum, et diviſit eis ſeptem partes. (b) Iudas ſtatuet ſibi terminum ab Africo, et filii Ioſeph ſtatuent ſibi ab Aquilone. Vos autem dividite terram, ſeptem partes, et afferte huc ad me: et educam vobis ſortem ante Dominum Deum noſtrum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַיְהִי לְמַנַּשֶׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית שְׁאָן וְכַפְרָנָהָא וְיָרְתָ יָתְבֵי דָאר 11

וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי עֵין דֹּאר וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי תַעְנָךְ וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי מְגִידו וְכַפְרָנָהָא תְּלָתָא

פְּלְכִין: וְלָא יְכִילוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְתָרָכָא יָת קִרְוָיָא הָאִלֵּין וּשְׁרֵי כְּנַעֲנָאָה לְמִתַּב בְּאַרְעָא הָדָא: 12

וַיְהוָה כַּד תַּקִּיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַנִּיאוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי לְמַסְקֵי מִסִּין וְתָרָכָא לָא תָרְכוּנוּן: וּמַלִּילוּ 13

בְּנֵי יוֹסֵף עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר מָא דִין יְהַבְתְּ לִי אַחְסָנָא עַדְבָא חַד וְחוּלָק חַד וַאֲנָא עִם סַגִּי 14

עַד לְסַגִּי בָּרְכַנִי יְיָ : וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם סַגִּי אַתּוּן סַקוּ לְכוֹן לְחוּשָׁא וְתִתְקַן לָךְ 15

תְּמָן אַתַר בַּאַרְעָא פְּרִזָאֵי וּרְפָאֵי אֲרֵי עָק לְכוֹן טוּרָא דְּאֶפְרָיִם : וַאֲמַרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לָא 16

יִסְפִּיק לָנָא טוּרָא וּרְתֵיכִין דְּבַרְזְלָא בְּכָל כְּנַעֲנָאֵי דְּיָתְבִין בְּאַרְעָא מֵישְׁרָא לְדִי בְבֵית שְׁאָן

וְכַפְרָנָהָא וּלְדִבְמֵישַׁר יִזְרְעֶאל: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבֵית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וּלְמְנַשֶּׁה לְמֵימַר עַם סַגִּי 17

אַתּוּן וְחֵיל סַגִּי לְכוֹן לָא יְהֵי לְכוֹן עַדְבָא חַד : אֲרֵי טוּרָא יְהֵי לָךְ אֲרֵי חוּרְשָׁא הוּא 18

וְתִתְקַנְנִיהּ וִיהֵי לָךְ מַפְקָנוֹהִי אֲרֵי תְתָרְכוֹן יָת כְּנַעֲנָאֵי אֲרֵי רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לֵיהּ אֲרֵי

תַקִּיפִין אִנּוּן:

יח

וְאִתְכַּנְשׁוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁילוֹ וְאַשְׁרִיאוּ תַמָּן יְרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא וְאַרְעָא 1

אִתְכְּבִישַׁת קֳדָמֵיהוֹן: וְאִשְׁתָּאֲרוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָא פַלִּינוּ יָת אַחְסָנָתְהוֹן שַׁבְעָא שִׁבְטִין : 2

וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֵימָתַי אַתּוּן מִתְרַשְׁלִין לְמֵעַל לְמֵירַת יָת אַרְעָא דְיְהָב 3

לְכוֹן יְיָ אֱלָהּ דַאֲבָהָתְכוֹן : הָבוּ לְכוֹן תְּלָתָא גַבְרִין לְשִׁבְטָא וְאֶשְׁלְחִנּוּן וְיָקוּמוּן וְיֵהָלְכוּן 4

בְּאַרְעָא וְיִכְתְּבוּן יָתָהּ לְפוּם אַחְסָנָתְהוֹן וְייתוּן לְוָתִי: וְיִפְלְגוּן יָתָהּ לְשִׁבְעָא חוּלָקִין דְּבֵית 5

יְהוּדָה יְקוּמוּן עַל תְּחוּמֵיהוֹן מִדְּרוֹמָא וּדְבֵית יוֹסֵף יְקוּמוּן עַל תְּחוּמֵיהוֹן מִצְפִּינָא: וְאַתּוּן 6

יָת אַרְעָא לְשַׁבְעָא חוּלָקִין וְתַיְתוּן לְוָתִי הָלְכָא וְאֵרְמֵי לְכוֹן עַדְבָא הָלְכָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא:

תְּכְתְּבוּן

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit Menaſſe in tribu Iſſachar,& in Aſer Bethſean,et vici ejº,et Jibleghan et vici ejus, & habitatores Door, & vicorum ejus, & habitatores Ghen-Door et vicorum ejus, et habitatores Thaghanach & vicorum ejus, & habitatores Migdo et vicorum ejus : tres regiones. Et non potuerunt filii Menaſſe devaſtare urbes has;et manſit Chananæ ad habitandū in terrâ hâc. Et fuit cùm roborati ſunt filii Iſrael, et cenſuerunt Chananæos in collatores tributorū,et vaſtando non vaſtarunt eos. Et locuti ſunt filii Joſeph *cum* Joſue,dicentes: Quid hoc dediſti mihi poſſeſſioné *ſortis unius* et *portionem* unā,et ego populº multº ? ūſq; ad multitudinē benedixit mihi Dñs.Et dixit illis Joſue:Si populº multº vos,aſcendite vobis in ſyluam ; & para tibi ibi locū in terrâ Pherezæorū et fortiū, quia anguſtº vobis mons *montis*-Ephraim.Et dixerunt filii Joſeph ; Non ſufficiet nobis mons: & curº ferrei in omnibº Chananæis qui habitāt in terrâ planiciei quæ in Bethſean,et vicis ejº,et iis qui in planicie Jezreghel. Et dixit Joſue filiis Joſeph,Ephraim & Menaſſe,ad dicendum: Populº multº vos;et virtus multa vobis:et non erit vobis ſors una.Sed mons erit tibi;Nam ſylva ipſe:et parabis eam,et erit tibi exitº ejº;quando extirpaveris Chananæum,quia curſus ferrei illis; nam robuſti illi.

CAP. XVIII.

Et congregati ſunt oīs congregatio filiorum Iſrael ad Silo,et poſuerunt ibi tabernaculū fœderis : et terra ſubacta eſt ante eos.Et relictæ ſunt in filiis Iſrael,qui non partiti ſunt poſſeſſiones ſuas;ſeptem tribus.Et dixit Joſue,filiis Iſrael: Uſque quò vos remiſſi ad intrandum ad hæreditandum terram quam dedit vobis Dñs Deus patrum veſtrorum?Date vobis tres viros ad tribum : et mittemus eos,et ſurgent, et peragrabunt terram, et deſcribent eam ad os poſſeſſionum veſtrarum;& venient ad me. Et dividemt eam in ſeptem partes:domus Juda ſtabunt ſuper terminos eorum ab Auſtro;et domus Joſeph ſtabunt ſuper terminos eorum à Septentrione. Et vos deſcribetis terram in ſeptem partes; et venietis ad me huc; et mittam vobis *ſortem* hic ante Dominum Deum noſtrum.

תִּכְתְּבוּן

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Habuit etiam Manasses è regione Isachari Beth-Jasané & oppida ejus, Nableá & oppida ejus, Taanach & oppida ejus, Magedo et oppida ejus, & Indor ac oppida ejus: tres *nimirum* angulos. Et non vastárunt filii Israel civitates istas, quòd consensissent Chananæi manere in prædictis civitatibus. Quum autem vires sumpsissent filii Israel, subegerunt Chananæos sub tributum; at nece non peremerunt eos. Dixerúntque filii Joseph ad Jesum, Quare dedisti nobis in hæreditatem partem unicam & funiculum unum, cùm nos simus populus copiosus; hâc solùm tenus benedixit nos Dominus? Ait illis Jesus, Quandoquidem populus estis copiosus ascendite ad latus montis, & eligite vobis illic in terra Pherezæorum & Gigantum, quandoquidem angustus est vobis mons Aphrem. Dixerunt filii Joseph, Non sufficit nobis mons & urbes Pherezæorum, quoniam Chananæi commorantur in terra vallis, & Beth-jasan ac pagis ejus, & in valle Izrael. Respondit Jesus domui Joseph, *nempe* filiis Aphrem & Manasse, Populus multus estis, & robur magnú habetis; si non sufficit vobis pars una, Eligite vobis monté, & sufficiet vobis, et latera montis erunt vobis exitus ejus: & interficite Chananæos et Pherezæos, quoniam ferreos habent currus magnos ac munitos, suntque robusti.

CAP. XVIII.

Convênit autem universa concio filiorum Israel in Silo, & collocárunt ibi tabernaculum temporis, domitáque fuit terra coram eis. Cúmque remanerent ex filiis Israel quorum hæreditatem nondum diviserant, septem tribus, Ait Jesus ad filios Israel; Quousque torpescetis quò minùs progrediamini ad possidendâ terrâ quam dedit vobis Dominus Deus patrum vestrorum? Seligite vobis ternos viros è *quaque* tribu, ut mittá eos, & surgentes terrâ perambulent, ac describant eam secundùm hæreditatem suam, & revertantur ad me, Terrámque dividant in septem partes, Judâ manente in limite suo ab Austro, & domo Josephi manente in limite suo ab Aquilone. Vos ergò describentes terram in septem partes, afferte eam huc ad me, ostendámque vobis sortem prælectam coram Domino Deo nostro.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Spectabat etiam ad Manassem in regionibus Issachar & Aser, Beth-saan ejusque suburbia, Ieblaá ejusque pagi, Iosebe-dor & villæ ejus, Iosebe-en, & Thor ejusque tractus, & habitatores Mageddo cum adjacentibus illi oppidis. Non potuerunt autem filii Manasse extirpare cives harum urbium, ac proinde potuerunt Chananæi persistere in terra ista. At invalescente robore filiorum Israelis, yeddiderunt eos tributarios, nec interfecerunt illos. Dixerunt autem filii Ioseph ad Iosue, Quam ob rẽ dedisti nobis hæreditatem unam & sortem unam, cùm ego sim populus multus cui benedixit Deus? Respondit ei Iosue, Cùm sis populus multus, ascende ad sylvam, & emunda tibi locum in terra Pherezæi & Rephaim, quandoquidem angustus est tibi mons Ephraim. Dixerunt filii Joseph, Non sufficit nobis mons: & quidẽ currus ferreos habet omnis Chananæus habitans in terra prati, quì est in Beth-saan & suburbanis ejus, quique est in prato Iezraal. Ait Iosue ad gentem Iosephi, Ephraimum scilicet ac Manassem, Tu populus multus es, & vires habes magnas, non erit tibi sors una, Sed tuus erit mons, qui licèt sylva est, eum tamen emundabis, eritque tibi terminus ejus usq; ad terram Chananæi, quandoquidem is habet currus ferreos, & sortis est ac munitus.

CAP. XVIII.

Præterea congregata est universus populus in Silo, ibique fixerunt Testudinem temporis, & siluit terra coram eis. Remanentibus autem ex filiis Israel, qui nondũ diviserant hæreditatem suam septem tribubus, Ait Iosue ad filios Israel, Quousq; desides estis quò minùs intretis in possessionem terræ vestræ quã dedit vobis Deus, Deus patrum vestrorum? Parate vobis tres viros è singulis tribubus, ut mittam eos ad obeundam terram, eamque recognoscendam prout requirit hæreditas vestra, idque ad me referant. Et dividant eã in septẽ partes. Iuda quidem stabit super limite suo ad Meridiem, & domestici Ioseph stabunt super limite suo ad Septentrionem. Vos autem describetis terram in septem partes, & huc ad me referetis, ut proficiam vobis sortem coram Deo Domino nostro.

ספר יהושע : יח

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

DOMINI sacerdotium quia ,*vestro interiore* in Levitis pars non Quoniam
Menassēh tribus dimidia & ,Reuben & ,Ghad & : ejus hæreditas
eis dedit quam ,orientem ad Jarden *transitu à* suâ hæreditatē acceperūt
.DOMINI servus Moseh : abierunt atque ,viri Surrexeruntque
: dicendo ,terram *describendum ad euntibus* Jehosuah præcepitqs
hic & : me ad revertimini & ,eam describite & ,*terra in* ambulate & ,Ite
.Siloh in *Domini facies ad* sortem vobis jaciam ,viri Abieruntque
partes septem in ,urbes *ad* eam descripserunt atque ,*terra in* transierunt &
jecit Et .Siloh *castrametationem* ad Jehosuah ad venerunt & : libro *super*
Jehosuah ibi divisitque : *Domini facies ad* Siloh in sortem
sors ascendit Et .eorum partes secundùm Israel filiis terram
eōrū sortis terminus exivit & : suas familias *ad* Binjamin filiorū *extensionis*
terminus eis Fuitque .Joseph filios inter & ,Jehudah filios inter
humerum ad terminus ascendit & ,Jarden à aquilonis *angulum* ad
ejus exitus fuerūntque ,mare ad montē in ascendit & ,aquilone ab Jericho
ad Luz in terminus inde transivit Et .Bethaven desertum ad
terminus descendit & (: Bethel ipsa) ,meridiem ad Luz *humerum*
.inferiori Bethchoron ipsi meridie à qui montem *super* ,Adar Hateroth
meridiem ad maris *angulum* ad circuivit & ,terminus est designatus Et
fuerūntque : meridiem ad Bethchoron *facies super* qui monte à
, Jeharim Chiriath ipsa : Bahal Chiriath ad ejus exitus
angulus Et .maris *angulus* hoc : Jehudah filiorum urbs
terminus exivit & : Jeharim Chiriath extremo ab meridiem ad
descendit Et .Nephthoach *aquarum* fontem ad exivit & ,mare ad
,Benhinnom vallis *facies super* qui ,montis extremum ad terminus
Hinnom vallis descendit & : aquilonem ad Rephaim valle in quæ
est designata Et .Henrogel descendit & : meridiem ad Jebuzæi *humerum* ad
, Gheliloth ad exivit & ,Hensemes exivit & ,aquilone ab
.Reuben filii Bohan Eben descendit & : Adummim ascensum contra qui
descendit & ,aquilonē ad planiciem contra *humerum* ad pertransivit Et
.Harabah in

כִּי אֵין חֵלֶק לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי־כְהֻנַּת יְהוָה
7 מְנַשֶּׁה חֲצִי שֵׁבֶט וְגָד וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
נַחֲלָתָם וְגָד וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
לְקָחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם
: אבירו אתה ,ויר Surrexeruntque .DOMINI servus Moseh
מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה: וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ
8 : dicendo ,terram *describendum ad euntibus* Jehosuah præcepitqs
וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־הָאָרֶץ לֵאמֹר
hic & : me ad revertimini & ,eam describite & ,*terra in* ambulate & ,Ite
לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְכִתְבוּ אֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלָי וּפֹה
,viri Abieruntque .Siloh in *Domini facies ad* sortem vobis jaciam
אַשְׁלִיךְ לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה: וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים
9 partes septem in ,urbes *ad* eam descripserunt atque ,*terra in* transierunt &
וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ לְעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים
jecit Et .Siloh *castrametationem* ad Jehosuah ad venerunt & : libro *super*
עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֵה שִׁלֹה: וַיַּשְׁלֵךְ
10 Jehosuah ibi divisitque : *Domini facies ad* Siloh in sortem
לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה וַיְחַלֵּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ
sors ascendit Et .eorum partes secundùm Israel filiis terram
אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם: וַיַּעַל גּוֹרָל
11 eōrū sortis terminus exivit & : suas familias *ad* Binjamin filiorū *extensionis*
מַטֵּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם
terminus eis Fuitque .Joseph filios inter & ,Jehudah filios inter
בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף: וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל
12 *humerum* ad terminus ascendit & ,Jarden à aquilonis *angulum* ad
לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף
ejus exitus fuerūntque ,mare ad montē in ascendit & ,aquilone ab Jericho
יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
ad Luz in terminus inde transivit Et .Bethaven desertum ad
מִדְבַּרְה בֵּית אָוֶן: וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה אֶל־
13 terminus descendit & (: Bethel ipsa) ,meridiem ad Luz *humerum*
כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל
.inferiori Bethchoron ipsi meridie à qui montem *super* ,Adar Hateroth
עַטְרוֹת אַדָּר עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חוֹרוֹן תַּחְתּוֹן:
meridiem ad maris *angulum* ad circuivit & ,terminus est designatus Et
14 fuerūntque : meridiem ad Bethchoron *facies super* qui monte à
וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת־יָם נֶגְבָּה
, Jeharim Chiriath ipsa : Bahal Chiriath ad ejus exitus
מִן־הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית־חוֹרוֹן נֶגְבָּה וְהָיוּ
angulus Et .maris *angulus* hoc : Jehudah filiorum urbs
תֹצְאֹתָיו אֶל־קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים
15 terminus exivit & : Jeharim Chiriath extremo ab meridiem ad
עִיר בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת פְּאַת־יָם: וּפְאַת־
descendit Et .Nephthoach *aquarum* fontem ad exivit & ,mare ad
נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא הַגְּבוּל
,Benhinnom vallis *facies super* qui ,montis extremum ad terminus
16 Hinnom vallis descendit & : aquilonem ad Rephaim valle in quæ
וְיָרַד וְיָצָא אֶל־מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ: וְיָרַד
est designata Et .Henrogel descendit & : meridiem ad Jebuzæi *humerum* ad
הַגְּבוּל אֶל־קְצֵה הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי בֶן־הִנֹּם
, Gheliloth ad exivit & ,Hensemes exivit & ,aquilone ab
אֲשֶׁר בְּעֵמֶק רְפָאִים צָפוֹנָה וְיָרֹד גֵּי הִנֹּם
.Reuben filii Bohan Eben descendit & : Adummim ascensum contra qui
17 descendit & ,aquilonē ad planiciem contra *humerum* ad pertransivit Et
אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי נֶגְבָּה וְיָרֹד עֵין רֹגֶל: וְתָאַר
.Harabah in
מִצָּפוֹן וְיָצָא עֵין שָׁמֶשׁ וְיָצָא אֶל־גְּלִילוֹת
18 אֲשֶׁר־נֹכַח מַעֲלֵה אֻדֻמִּים וְיָרַד אֶבֶן בֹּהַן בֶּן־רְאוּבֵן:
וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף מוּל הָעֲרָבָה צָפוֹנָה וְיָרַד
הָעֲרָבָתָה:

7 Quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas. Gad autem & Ruben, & dimidia tribus Manasse, jam acceperant possessiones suas trans Jordanem ad Orientalem plagam: quas dedit eis Moyses famulus Domini.
8 Cúmque surrexissent viri, ut pergerent ad describendam terram, præcepit eis Josue, dicens; Circuite terram, & describite eam, ac revertimini ad me: ut hìc coram Domino in Silo, mittam vobis sortem.
9 Itaque perrexerunt: & lustrantes eam, in septem partes diviserunt, scribentes in volumine. Reversíque sunt ad Josue in castra Silo.
10 Qui misit sortes coram Domino in Silo, divisítque terram filiis Israel in septem partes.
11 Et ascendit sors prima filiorum Benjamin per familias suas, ut possiderent terram inter filios Juda & filios Joseph. Fuítque terminus eorum contra Aquilonem à Jordane: pergens juxta latus Jericho Septentrionalis plagæ, & inde contra Occidentem ad montana conscendens, & perveniens ad solitudinem Bethaven.
12 Atque pertransiens juxta Luzam ad Meridiem, ipsa est Bethel: descenditq; in Ataroth-addar in montem qui est ad Meridiem Beth-horon inferioris.
13 Et inclinatur circuiens contra mare ad Meridiem montis qui respicit Beth-horon contra Africum: súntque exitus ejus Cariath-baal, quæ vocatur & Cariathiarim, urbem filiorum Juda. Hæc est plaga contra mare, ad Occidentem.
14 A Meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, & pervenit usque ad fontem aquarum Nephtoa.
15 Descendítque in partem montis, qui respicit Vallem filiorū Ennom: & est contra Septentrionalem plagam in extrema parte Vallis Raphaim. Descendítque in Geennom (id est, Vallem Ennom) juxta latus Jebusæi ad Austrum: & pervenit ad Fontē Rogel,
16 Transiens ad Aquilonem, et egrediens ad Ensemes, id est, Fontem Solis:
17 Et pertransit usq; ad Tumulos, qui sunt è regione Ascensûs Adommim: descendítq; ad Abenboën, id est, lapidē Boën filii Ruben: & pertransit ex latere Aquilonis ad campestria: descendítq; in planitiem,
18

7 Οὐ γὰρ ὅτι μερὶς τοῖς υἱοῖς Λευὶ ἐν ὑμῖν· (ν) ἱερατεία γὰρ κυρίου μερὶς αὐτῶ. καὶ Γὰδ καὶ Ῥουβὴν καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς (ξ) Μανασσῆ ἐλάβοσαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (ο) ἀπ' ἀνατολῆς, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου. Καὶ ἀναστάντες οἱ ἄνδρες ἐπορεύθησαν. καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς τοῖς ἀνδράσι τοῖς πορευομένοις χωρεῦσαι τὴν γῆν, λέγων, (π) Πορεύεσθε καὶ χωρεῦσατε τὴν γῆν, καὶ περιγράψατε πρὸς (ρ) με, καὶ ὧδε ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον ἔναντι κυρίου ἐν Σηλώ. Καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐχώρεσαν τὴν γῆν· καὶ (σ) ἐπορεύθησαν, καὶ ἔγραψαν αὐτὴν κατὰ (τ) πόλεις, ἑπτὰ μερίδας εἰς βιβλίον, καὶ ἤνεγκαν πρὸς (υ) Ἰησοῦν. Καὶ ἐνέβαλεν αὐτοῖς Ἰησοῦς κλῆρον ἐν Σηλὼ (φ) ἔναντι κυρίου. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος φυλῆς Βενιαμὶν πρῶτος κατὰ δήμους αὐτῶ. καὶ ἐξῆλθεν ὅρια τοῦ κλήρου αὐτῶ (χ) ἀναμέσον υἱῶν Ἰούδα καὶ ἀναμέσον (ψ) τῶν υἱῶν Ἰωσήφ. Καὶ ἐκλίνθη αὐτῶ τὰ ὅρια ἀπὸ Βορρᾶ, ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου περισυναγόμενα τὰ ὅρια κατὰ νότου Ἱεριχὼ (ω) ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ ἀναβήσῃ ὄπη τὸ ὄρος (α) ὅπη τοῦ θαλάσσου· καὶ ἔσται αὐτῶ ἡ διέξοδος ἡ Μαδβαείτις (β) Βαιθών. Καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν τὰ ὅρια Λυζὰ ὅπη νότου Λυζὰ ἀπὸ (γ) Λιβὸς αὐτῆ· αὕτη ὅπη Βαιθήλ· καὶ καταβήσῃ τὰ (δ) ὅρια Μααταφὼβ Ὀρὲχ ἐπὶ τοῦ ὄρεινὸν, ἥ ὅπη πρὸς Λίβα Βαιθωρὼν ἡ κάτω. Καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια καὶ (ε) παρελεύσῃ ἐπὶ τὸ μέρος τὸ βλέπον (ζ) παρὰ θάλασσαν ἀπὸ Λιβὸς ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ πρόσωπον Βαιθωρὼν Λίβα· καὶ ἔσται αὐτῶ ἡ διέξοδος εἰς Καριὰθ Βαάλ αὕτη ὅπη (η) Καριαθιαείν, πόλις υἱῶν Ἰούδα. τοῦτό ὅπη τὸ μέρος τοῦ πρὸς θάλασσαν. Καὶ μέρος τὸ πρὸς Λίβα ἀπὸ μέρους Καριὰθ Βαάλ· καὶ διήγευσε (θ) ὅρια εἰς (ι) Γασὶν, ἐπὶ πηγὴν ὕδατος Ναφθώ. Καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ (κ) μέρος, τοῦτό ὅπη κατὰ πρόσωπον νάπης (λ) Σοννάμ, ὅ ὅπην ἐν μέρει Ἐμὲκ (μ) Ῥαφαὶν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ καταβήσεται (ν) Γαίεννα ἐπὶ γῶτον (ξ) Ἰεβουσὶ ἀπὸ Λιβός· (ο) καταβήσεται ἐπὶ πηγὴν Ῥωγήλ. Καὶ διελεύσεται ἐπὶ πηγὴν (π) Βαθσαμύς· Καὶ παρελεύσῃ ἐπὶ (ρ) Γηιλὼθ, ἥ ὅπην ἀναντίον πρὸς ἀνάβασιν (σ) Αἰδαμὶν καὶ καταβήσεται ἐπὶ λίθον (τ) Βαὼν υἱῶν Ῥουβήν. Καὶ διελεύσεται κατὰ νότου Βαιθάραβα ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ (υ) καταβήσεται ἐπὶ τὰ ὄρια ἐπὶ γῶτον θαλασσαν ἀπὸ Βορρᾶ.

Non est enim pars filiis Levi in vobis: sacerdotium enim Domini, pars ejus. Et Gad, & Ruben, & dimidium tribus Manasse acceperunt hæreditatem suam trans Jordanem ad Orientem: quam dedit eis Moyses puer Domini. Et surgentes viri iverunt. Et mandavit Jesus viris euntibus describere terram, dicens; (c) Ite, & describite terram: & advenite ad me, & hìc educam vobis sortem ante Dominum in Selo. Et iverunt, & descripserunt terram: & vìderunt eam, & scripserunt eam secundùm civitates, septem partes in libro, & attulerunt ad (d) Jesum. Et misit eis Iesus sortem in Selo ante (e) Dominum. Et exiit sors tribûs Benjamin prima secundùm populos eorum. Et exierunt fines sortis eorum inter medium filiorum Iuda, & filiorum Ioseph. Et facti sunt eorum fines ab Aquilone, à Iordane ascendent fines per dorsum Hiericho ab Aquilone, & ascendent super montem ad mare, & erit ejus exitus Mabdaritis Bethon. Et transibunt indè fines Luza (f) super dorsum Luza ab Africo ejus: Hæc est Bethel: Et descendent fines Maatarob Orech ad montanam, quæ est ad Africum Betboron, quæ infrà. Et transibunt fines & præteribunt ad partem, quæ spectat ad mare ab Africo, à monte ad faciem Betboron Africum: & erit ejus exitus ad Cariath-Baal: Hæc est Cariathiarim, civitas filiorum Iuda. Hæc est pars, quæ ad mare. Et pars, quæ ad Africum; (g) à parte Cariath-Baal: & transibunt fines in Gasin ad fontem aquæ Naphtho. Et descendent fines in (h) parte, hìc est secundùm faciem nemoris Sonnam, qui est à parte Emech Raphaim ab Aquilone. Et descendent (i) Gæenna super dorsum Iebusæ ab Africo: descendent ad fontem Rogel. Et transibunt ad fontem (k) Bethsamys: Et præteribunt in Galiloth, quæ est è regione ad ascensum Adhamin: et descendent ad lapidē Boen filiorum Ruben. Et transibunt super dorsum Betharaba ab Aquilone: & descendent (l) ad fines ad dorsum (m) mare ab Aquilone.

MS.A. (ν) ὅτι ἡ ἱερατία κυρίου μερὶς αὐτῶν. (ξ) ὑῶν Μανασσῆ (ο) ἀπ' ἀνατολᾶς, (π) Πορεύσητε (ρ) μὲ ὧδε, καὶ ἐξοίσω (σ) ἴδον (τ) πόλις αὐτῆς, ἑπτὰ (υ) Ἰησοῦν εἰς Σηλώ. Καὶ (φ) ἐναντίον (χ) ἀναμέσον Ἰούδα (ψ) ὑῶν Ἰωσήφ. (ω) ἐπὶ Βορρᾶ, (α) καὶ θάλασσαν· (β) Βαθαὼν. (γ) Λιβὸς· αὕτη (δ) ὄρια ἀπὸ Ἀπαρὼθ Ἀδιδὰρ ἐπὶ τ' (ε) διελεύσεται (ζ) εἰς θάλασσαν (η) Καριαθαείμ, (θ) τὰ ὄρια (ι) Γαὶν, (κ) μέρεσι τῶ ὄρεις ὅ ὅπην κατὰ (λ) ὁσὸ Ἐνὼμ, ὅ ὅπην (μ) Ῥαφαείμ (ν) ἐπὶ Γαίοννομ (ξ) Ἰεβοῦς (ο) καὶ καταβήσεται (π) Σαμέ· Καὶ (ρ) Ἀγθιλὼθ, (σ) Εδωμίν· (τ) Βαὰμ ὑοῦ Ῥουβήν. (υ) καταβήσεται ἐπὶ νότε Βαιθαγὰ ἀπὸ Βορρᾶ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אֲרֵי לֵית חוּלָק לְלֵוָאֵי בֵּינֵיכוֹן אֱלָהֵן מַתְּנַן דְּיהַב לְהוֹן יְיָ אִנּוּן אַחְסַנְתְּהוֹן וְגָד וּרְאוּבֵן
וּפֵלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה קַבִּילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא מַדְנְחָא דְיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה
עַבְדָּא דְיְיָ : וְקָמוּ גַּבְרַיָּא וַאֲזָלוּ וּפַקֵּד יְהוֹשֻׁעַ יָת אֲזָלֵי לְמִכְתַּב יָת אַרְעָא לְמֵימַר אֲזִילוּ
וְהִלִּיכוּ בְּאַרְעָא וּכְתוּבוּ יָתָהּ וְתוּבוּ לְוָתִי וְהָכָא אַרְמֵי לְכוֹן עָרְבִין קֳדָם יְיָ בְּשִׁילֹה : וַאֲזָלוּ
גַּבְרַיָּא וְעָבְרוּ בְּאַרְעָא וּכְתִבוּהָא לְקִרְוַיָּא לְשַׁבְעָא חוּלְקִין עַל סִפְרָא וַאֲתוֹ לְוָתִי
יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרְיָתָא לְשִׁילֹה : וּרְמָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ עָרְבָא בְּשִׁלֹה קֳדָם יְיָ וּפַלֵּג תַּמָּן
יְהוֹשֻׁעַ יָת אַרְעָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפִלּוּגַתְהוֹן : וּסְלִיק עָרְבָא שִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִן לְזַרְעִיתְהוֹן
וְנָפַק תְּחוּם עָרְבֵיהוֹן בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף : וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא לְרוּחַ צָפוֹנָא
מִן יַרְדְּנָא וְסָלִיק תְּחוּמָא לְעֵבֶר יְרִיחוֹ מִצָּפוֹנָא וְסָלִיק בְּטוּרָא לְיַמָּא וַהֲוָן מַפְקָנוֹהִי
לְמַדְבַּר בֵּית אָוֶן : וְעָבַר מִתַּמָּן תְּחוּמָא לְלוּז דְּלוּז דְּרוֹמָא הִיא בֵּיתְאֵל וְנָחִית
תְּחוּמָא עֲטָרוֹת אַדָּר עַל טוּרָא דְּמַדְרוֹם לְבֵית חוֹרוֹן אַרְעָאָה : וְתָאַר תְּחוּמָא
וּמִסְתְּחַר לְרוּחַ מַעֲרְבָא לְדָרוֹמָא מִן טוּרָא דִּי עַל אַפֵּי בֵית חוֹרוֹן דָּרוֹמָא וַהֲוָן
מַפְקָנוֹהִי עַל קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים קַרְתָּא דִבְנֵי יְהוּדָה דָּא רוּחַ מַעֲרְבָא :
וּרְוַח דָּרוֹמָא מִסְּיָפֵי קִרְיַת יְעָרִים וְנָפִיק תְּחוּמָא לְיַמָּא וְנָפִיק לְמַבּוּעֵי מֵי נֶפְתּוֹחַ : וְנָחִית
תְּחוּמָא לְסִטַר טוּרָא דִּי עַל אַפֵּי בְּמִישַׁר גֵּבְרַיָּא צָפוֹנָא וְנָחִית לְחֵילַת
בַּר הִנֹּם לְעֵבֶר יְבוּס דָּרוֹמָא וְנָחִית לְעֵין קָצְרָא : וְתָאַר מִצָּפוֹן וְנָפִיק לְעֵין שֶׁמֶשׁ וְנָפִיק
לִגְלִילָא דִּי לָקֳבֵל מַסְקָנָא דַּאֲדוּמִים וְנָחִית לְאֶבֶן בּוֹהַן בַּר רְאוּבֵן : וְעָבַר לְעֵבֶר דְּלָקֳבֵל
מִישְׁרָא צָפוֹנָא וְנָחִית לְעָרְבָתָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam non est pars Levitis inter vos; sed dona, quæ dedit eis Dominus, ea possessio eorum: et Gad, et Ruben, et dimidia tribus Menasse acceperunt possessiones suas ultra Jordanem ad ortum, quas dedit illis Moses servus Domini. Et surrexerunt viri, & iverunt. Et jussit Josue eis qui ierunt ad describendam terram, ad dicendum: Ite & ambulate in terra et describite eam, & redite ad me; et hìc mittam vobis sortes ante Dominum in Silo. Et venerunt viri, & transierunt in terrâ, & descripserunt eam ad urbes ad septem partes super librum; et venerunt ad Josue ad castra ad Silo. Et misit illis Josue *sortem* in Silo ante Dominum; & divisit ibi Josue terram filiis Israel juxta divisiones eorum. Et ascendit sors tribus filiorum Binjamin ad prosapias suas: et exit terminus sortis eorum inter filios Juda, et inter filios Joseph. Et fuit illis terminus ad ventum Septentrionalem à Jordane; & ascendit terminus ad latus Jericho à Septentrione; & ascendit in monte ad mare, & fuerunt exitꝰ ejꝰ ad desertum Bethaven. Et transit inde terminus ad Luz, quæ ad latꝰ Luz ad Austrum, ipsa Bethel: et descendit terminus ad Ghateroth Adar super montem qui ab Austro Beth-Hhoron inferioris. Et respicit terminus & flectitur ad ventum Occidentalem ad Austrum à monte qui super facies Beth-Hhoron Austrum versus; et fuerunt exitus ejus sup Kirjath Baghal, ipsa Kirjath Jegharim urbs filiorum Juda: hic ventus Occidentalis. Et ventus Australis à finibus Kirjath-Jegharim, et exit terminus ad mare; et exit ad fontem aquarum Nephthoahh. Et descendit terminus ad latus montis qui super facies vallis filii Henom, in planitie fortium ad Septentrionem: & descendit ad vallem *filii* Henom ad latus Jebuzz ad Meridiem; & descendit ad Ghein Kaszra. Et respicit ad Septentrionem, & exit ad Ghein-semes; & exit ad *Gelila* quæ è regione ascensus Idumæorum: & descendit ad Petram Bohen filii Ruben. Et transit ad latus quod è regione planitiei ad Septentrionem; & descendit ad Gharabatha.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܠܝܬ ܠܗ ܚܠܩܐ ܒܝܢ ܟܘܢ ܡܛܠ ܕܟܗܢܘܬܐ ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܚܠܩܗ ܘܓܕ ܘܪܘܒܝܠ ܘܦܠܓ ܫܒܛܗ ܕܡܢܫܐ ܩܒܠܘ ܚܠܩܗܘܢ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢܐ ܡܕܡ ܕܝܡܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܥܒܕ ܡܪܝܐ ׃

8 ܘܩܡܘ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܘܐܙܠܘ ܘܦܩܕ ܝܫܘܥ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܘ ܠܡܟܬܒ ܐܪܥܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܘܟܬܒܘ ܐܪܥܐ ܘܐܬܘ ܠܘܬܝ ܗܫܐ ܘܐܫܕܪ ܠܟܘܢ ܦܘܪܐ ܗܪܟܐ ׃

9 ܘܐܙܠܘ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܘܥܒܪܘ ܐܪܥܐ ܘܟܬܒܘ ܠܗ ܒܣܦܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܒܫܒܥ ܦܠܓ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܠܡܚܢܐ ܕܫܝܠܘ ׃

10 ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܦܘܪܐ ܗܪܟܐ ܒܫܝܠܘ ܩܕܡ ܝܗܘܐ ܘܩܣܡ ܝܫܘܥ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܪܥܐ ׃

11 ܘܣܠܩ ܦܘܪܐ ܠܫܒܛ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܠܐܠܦܝ ܒܝܬ ܐܒܗܬܗܘܢ ܘܢܦܩ ܬܚܘܡ ܦܘܪܗܘܢ ܒܝܢ ܒܢܝ ׃

12 ܝܗܘܕܐ ܘܒܝܢ ܒܢܝ ܝܘܣܦ ׃ ܘܗܘܐ ܠܗܘܢ ܬܚܘܡ ܒܨܦܪܐ ܡܢ ܦܠܓ ܝܪܕܢܐ ܘܣܠܩ ܬܚܘܡ ܠܥܒܪ ܝܪܝܚܘ ܒܨܦܪܝܬܐ ܘܣܠܩ ܒܛܘܪܐ ܕܡܥܪܒ ܘܢܦܩ ׃

13 ܘܐܬܒ ܬܚܘܡ ܡܢ ܬܡܢ ܠܠܘܙ ܠܥܒܪ ܠܠܘܙ ܕܗܝ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܢܚ ܬܚܘܡ ܠܥܛܪܘܬ ܐܕܪ ܛܘܪ ܕܡܥܠ ܠܬܚܬ ׃

14 ܘܬܒܪ ܬܚܘܡ ܘܐܬܒ ܠܛܘܪ ܕܡܢ ܬܝܡܢ ܡܢ ܦܐܬ ܝܡܐ ܛܘܪ ܕܡܩܒܠ ܒܝܬ ܚܘܪܘܢ ܠܬܡܢ ܘܢܦܩ ܬܚܘܡ ܠܩܪܝܬ ܒܥܠ ܗܝ ܩܪܝܬ ܝܥܪܝܡ ܩܪܝܬܐ ܕܝܗܘܕ ׃

15 ܗܕܐ ܦܐܬ ܝܡܐ ׃ ܘܦܐܬ ܬܝܡܢ ܡܢ ܩܨܐ ܕܩܪܝܬ ܝܥܪܝܡ ܘܢܦܩ ܬܚܘܡ ܘܐܬܒ ܠܒܐܪ ܡܝ ܢܦܬܘܚ ׃

16 ܘܐܬܒ ܬܚܘܡ ܠܩܨܐ ܕܛܘܪܐ ܕܩܕܡ ܓܝܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ ܘܗܘ ܒܥܡܩ ܪܦܐܝܐ ܡܢ ܨܦܘܢ ܘܢܚ ܬܚܘܡ ܠܥܝܢ ܪܘܓܠ ׃

17 ܘܐܬܒ ܡܢ ܥܝܢ ܫܡܫ ܘܢܦܩ ܠܓܠܝܠܘܬ ܕܡܩܒܠ ܥܠܝܬܐ ܕܒܝܬ ܚܘܪܘܢ ܘܢܚ ܠܐܒܢ ܒܗܢ ׃

18 ܘܥܒܪ ܠܩܒܠ ܥܪܒܬܐ ܨܦܘܢ ܘܢܚ ܠܥܪܒܬܐ ׃

Non est enim pars Levitis inter vos, quia Sacerdotium Domini est hæreditas eorum: filii verò Gad & Rubil, ac dimidia tribus Manasse acceperunt hæreditatem suam trans Jordanem ab Oriente, quam dedit eis Moses servus Domini. Surgentes itaque viri illi, profecti sunt: præceperat autem Jesus iis qui abierant ad describendam terram, ac dixerat eis, Euntes obambulate terram, & describite eam, & huc ad me redite, jaciámque vobis sortes coram Domino in Silo. Profecti *inquam* viri illi terram permeârunt, & civitatibus in septē partes super membranam descriptis, rediére ad Jesum in urbem Silo. Et jecit eis sortes in Silo coram Domino, & partitione divisit ibi Jesus terram inter filios Israel. Ascendit autem sors tribûs filiorum Benjamin per familias eorum, prodiítque terminus hæreditatis eorum *medius* inter filios Juda & inter filios Joseph: Et fuit terminus eorum ad latus Aquilonare Jordanis, ascenditque terminus ad latus Jericho Septentrionale, & ascendit cum monte ad Occidentem, & pergunt exitus ejus ad desertum Beth-aven. Inde pertransit terminus ad Luz, ad latus *scilicet* Meridionale Luz (ipsa est Beth-il) tum descendit terminus ad Atroth-adar super montem qui est ab Austro Beth-horonis inferioris. Deinde vergit terminus ad latus maris à Meridie, à monte qui est contra Beth-horon quæ est ad Meridiem; suntque exitus ejus prope civitatem Baal (quæ est civitas Naarin) urbem filiorum Juda: Hoc est latus marinum. Latus verò Meridionale, ab extremitate civitatis Naarin, exítque terminus ad mare, deinde exit ad fontem aquarum Nephtali, Tum descendit terminus ad extremitatem montis, contra vallem Bar-honum, quæ est in convalle Gigantum Aquilonari; descenditque terminus Bar-honumi ad latus Jebusæorum ab Austro, rursúmque descendit ad In-dogel: Prospectat Aquilonem, exitque ad fontem Semes, progreditur ad Galilæam quæ est è regione ascensûs Ramin: ac descendit ad Leban & ad Bohan filii Rubil. Transit ad latus oppositum planitiei ab Aquilone, descenditque ad planitiem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * لِأَنَّ لَيْسَ لِسِبْطِ لاَوِي نَصِيبًا مَعَكُمْ * لِأَنَّ حقوف اَيمِ اللّٰهِ تَحلَتُه * وَسِبْطَي جادٍ * وروبيل *
وَنِصْفَ سِبْطِ منسا * أَخَذُوا تَحلَتهم مِن جِنِ الاردنِ سرقا * اَلَّذِي اَعْطَاهُم موسي عَبْدُ اللّٰهِ

8 * فَقَامَ القوم وَمضوا * ووصي يوسع السايرين لِتربيب قِسمَةِ الأَرضِ قولاً * امضوا وسيروا فِي الأَرضِ
وَاكتبوها * وعودوا اِلَيَّ حتي اطرح القرعة بيتكم هاهنا قُدَّامَ اللّٰهِ فِي سِلُّوا * فمضي القوم *

9 وطافوا الأَرض * وَكَتَبُوهَا بِأَسمَاءِ نواحيها بِسبعَةِ اَقسَامٍ عَلَى كِتَابٍ * وجاؤا اِلَي يوسع اِلَي المعسكر
بِسِلُّوا * وَطرح لَهُم يوسع السَّهم قُدَّامَ الرَّبِّ * وقسم هناك الأَرض عَلَى بَنِي اِسرَائِيل كَمَا توجبه

10 اَقسامهم * فَصَعِدَ سِبْطُ بِنيامِين لِقَبَائِلِهِم * وخرج تخم قرعتهم بَين بَنِي يهودا وبين بَنِي
يوسف * وَكَانَ تخومهم مِن جِهَةِ الشَّمَالِ مِن الاردنِ * وصعد اِلَي كَتِفِ اريحا شمالاً * وصعد فِي

12 الجَبَلِ غربًا * وَكَانَ نهايته بريه عاوِن * وجار التخم مِن هناك اِلَي لوزا اِلَي كَتِفِهَا جنوبًا مِن
بَيتِ ايل * وانحدر عَلَى عطروت * ودار عَلَى الجَبَلِ الَّذِي مِن قِبلِي بَيتِ حورون السفلاني

14 * وَأَخَذَ التخم ودار مِن جِهَةِ المَغرِبِ جنوبًا مِن الجَبَلِ الَّذِي عَلَى قبالَةِ بَيتِ حورون * فكانت
نهايته قريه باعل الَّتِي هِيَ قريه العنب مدينه يهودا هذه جِهَةِ الغربِ * وَمِن جِهَةِ الجنوبِ مِن

15 طَرَفِ قريه العنب خرج التخم غربًا اِلَي معينِ نفوح * ثم انحدر اِلَي طَرَفِ الجَبَلِ الَّذِي قُدَّامَ
وَادِي جهنم الَّذِي عَن يسارِ عورِ الجبابين * فنزل اِلَي ناحِيَةِ وادي جهنم اِلَي كَتِفِ اليبوسي

17 جنوبًا * وانحدر اِلَي عَينِ روعال * وانحدر مِن الشَّمَالِ * وخرج اِلَي عينِ شمسٍ * ثم اِلَي
جلدوت لِمقابلةِ ايل اِلَي بوهن ابنِ راوبين * وصار اِلَي قبالَةِ السبخة شمالاً * ونزل

18 اِلَي العرباء *

Nam tribus Levi non habet sortem vobiscum, quandoquidem quæ Sacerdotio Dei debentur, sunt hæreditas ejus; duæ verò tribus Gad & Rubil, necnon dimidia tribus Manasse acceperunt hæreditatem suam in altera Jordanis ripa ad Orientem, quam dedit eis Moses servus Dei. Surrexerunt ergò homines illi, & abierunt: (præceperat autem Josue his qui profecturi erant ad disponendam partitionem terræ, dicens, Ite, perlustrate terram, describite eam, & revertimini ad me, ut jaciam sortem inter vos hîc coram Deo in Silo.) Abierunt inquam homines illi, & perlustratâ terrâ, ejusque climatum nominibus in septem partes in libro inscriptis, reversi sunt ad Josue ad castra in Silo. Et jecit eis Josue sortem coram Domino, & divisit illic terram inter filios Israel prout requirebant portiones eorum. Et ascendit tribus Benjamin per familias suas, egressusque est terminus sortis eorum inter filios Juda, & inter filios Joseph. Fuitque terminus eorum ex plaga Septentrionali Jordanis, & ascendit ad latus Iericho Septentrionem versùs, ascenditque per montem ad Occidentem, & fuit limes ejus desertū Aven. Processit limes illinc ad Luzæ latus, à Meridionali plaga Beth-il, tum descendit ad Atroth, & inflexit se ad montem qui est à Meridionali parte Beth-horon inferioris. Inde resumens terminus inflexit sese ab Occidentali parte ad plagam Meridionalem montis qui est ex adverso Beth-boronis; demum finis ejus fuit civitas Baal (quæ est civitas uvarum) urbs Iudæ: Hæc est pars Occidentalis. Ex parte verò Meridionali, ab extremitate civitatis uvarum exit limes Occidentem versùs ad fontem Taphuh, Tum descendit ad extremum montem qui est contra vallem Gehennæ, quæ est ad lævum convallis Gigantum, descenditque per latus vallis Gehennæ usque ad latus Iebusæi Meridiem versùs, perrexitque ad fontem Roghel. Deinde porrexit se ad Septentrionem, exiitque ad fontem Solis, indéque ad Galiloth contra Il, ad Bohan filii Ruben, Perrexit ad oppositum solitudinis Septentrionem versùs, descenditque ad desertum.

כספר ידושע : יט

fuerunt &,aquilonem ad Bethchoglah *humerum* ad terminus pertransiuit Et

19 וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־כִּתְפַ בֵּית חָגְלָה צָפוֹנָה וְהָיָה
ad ,aquilonem ad ſalis maris *linguam* ad termini exitus
תּוֹצְאוֹת הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן יָם הַמֶּלַח צָפוֹנָה אֶל־
terminabit Jarden Et .*meridiei* terminus iſte :meridiē ad Jarden extremū
20 קְצֵה הַיַּרְדֵּן יִגָּבֵר זֶה גְּבוּל נֶגֶב : וְהַיַּרְדֵּן יִגְבֹּל־
ej° terminos *ad* Binjamin filiorū hæreditas iſta :orientis *angulū* ad eum
אֹתוֹ לְפֵאַת־קֵדְמָה וְאֵת נַחֲלַת בְּנֵי בִנְיָמִן לִגְבוּלֹתֵיהֶ
Binjamin filiorū *extenſioni* civitates Fuerūtque ſuas familias *ad circumquaq;*
21 סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם : וְהָיוּ הֶעָרִים לְמַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן
-Beth Et .Cheſis vallis & ,Bethchoglah & ,Jericho ,ſuas familias *ad*
לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם יְרִיחוֹ וּבֵית־חָגְלָה וְעֶמֶק קְצִיץ : וּבֵית
.Hophrah & ,Parah & ,Havvim Et .Bethel & ,Semaraim & ,arabah
23 הָעֲרָבָה וּצְמָרַיִם וּבֵית־אֵל : וְהָעַוִּים וְהַפָּרָה וְעָפְרָה :
,duodecim civitates ,Gabah & ,Hophni & ,Hamonai villa Et
24 וְכֶפַר הָעַמֹּנִי וְהָעָפְנִי וְגֶבַע עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
,Chephirah & ,Miſpeh Et .Beeroth & ,Ramah & ,Gibbon .earū villæ &
25 וְחַצְרֵיהֶן : גִּבְעוֹן וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת : וְהַמִּצְפָּה וְהַכְּפִירָה
,Eleph ,Selah Et .Tarelah & ,Irpeel & ,Rechem Et .Moſah &
27 וְהַמֹּצָה : וְרֶקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה : וְצֶלַע הָאֱלֶף
,quatuordecim civitates ,Chiriath ,Ghibbath ,Jeruſalaim ipſa ,Jebuzi &
28 וְהַיְבוּסִי הִיא יְרוּשָׁלַם גִּבְעַת קִרְיַת עָרִים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה
.ſuas familias *ad* Binjamin filiorum hæreditas iſta :earum *atria* &
וְחַצְרֵיהֶן זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם :

CAP. XIX.

יט

Simhon filiorum *extenſioni* ,Simhon ipſi ſecunda ſors eſt egreſſa Et

1 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לְשִׁמְעוֹן לְמַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן
filiorum hæreditatis medio in eorum hæreditas fuit & : ſuas familias *ad*
לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־
.Moladah & ,Sebah & ,Beerſebah ,eorū hæreditate in eis Fuitque .Jehudah
יְהוּדָה : וַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם בְּאֵר־שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה :
.Chormah & ,Bethul & ,Eltholad Et .Haſem & ,Balah & ,Chaſarſuhal Et
3 וְחַצַר שׁוּעָל וּבִלָּה וְעָצֶם : וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה :
,Bethlebaoth Et .Chaſarſuſah & ,Bethh merchaboth & ,Siglagh Et
5 וְצִקְלַג וּבֵית הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה : וּבֵית לְבָאוֹת
,Rimmon ,Hain .earum *atria* & ,tredecim civitates ,Saruchen &
7 וְשָׁרוּחֵן עָרִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן : עַיִן רִמּוֹן
villæ omnes Et .earum *atria* & ,quatuor civitates ,Haſan & ,Heter &
8 וְעֶתֶר וְעָשָׁן עָרִים אַרְבַּע וְחַצְרֵיהֶן : וְכָל־חַצְרִים
Ramath Bahalathbeer ad uſque ,iſtarum urbium circuitus quæ
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יָקְנְעָם : וּשְׁבֵ מִשְׂרִיד קְדְמָה מִזְרַח
,Dabrath ad egredietur & :Thabor Chiſloth terminum *ſuper* ,Solis
הַשֶּׁמֶשׁ עַל־גְּבוּל כִּסְלוֹת תָּבֹר וְיָצָא אֶל־הַדְּבְרַת
Gittah ortum ad orientem ad tranſit inde Et .Japhiah aſcendet &
13 וְעֹלֶה יָפִיעַ : וּמִשָּׁם עֹבֵר קְדְמָה מִזְרַחָה גַּתָּה
.Nehah *figurans* Rimmon exibit & ,Caſin Hittah ,Chepher
חֵפֶר עִתָּה קָצִין וְיֹצֵא רִמּוֹן הַמִּתְאַר הַנְּעָרָה :

JOSUE

Verſio VULG. LAT.

19 Et prætergreditur contra Aquilonem Beth-hagla : ſúntq; exitus ejus contra linguā maris Salſiſſimi ab Aquilone in fine Jordanis ad Auſtralem plagam: Qui eſt terminus illius ab Oriente. Hæc eſt poſſeſſio filiorum Benjamin per terminos ſuos in circuitu, & familias ſuas. Fuerúntque civitates ejus, Jericho & Beth-hagla & Vallis Caſis, Beth-Araba & Samaraim & Bethel. Et Auim & Aphara & Ophera, Villa Emona & Ophni & Gabee : civitates duodecim, & villæ earum. Gabaon & Rama & Beroth. Et Meſphe & Caphara & Amoſa. Et Recem, Jarephel et Tharela. Et Sela, Eleph & Jebus, quæ eſt Jeruſalé, Gabaath, & Cariath : civitates quatuordecim, et villæ earum. Hæc eſt poſſeſſio filiorum Benjamin juxta familiās ſuas.

CAP. XIX.

1 ET egreſſa eſt ſors ſecunda filiorum Simeon per cognationes ſuas : fuítque hæreditas 2 Eorum in medio poſſeſſionis filiorum Juda : Berſabee & 3 Sabee & Molada. Et Haſerſual, Bala & Aſem. Et Eltholad, Bethul & Harma. Et Siceleg & Bethmarchaboth & Haſerſuſa. Et Bethlebaoth & Sarohen : civitates tredecim & villæ earum. Ain & Remmon & Athar & Aſan : civitates quatuor, & villæ earum: 8 Omnes viculi per circuitum urbium iſtarum uſque ad Baalath-Beer-Ramath contra Auſtralem plagam. Hæc eſt hæreditas filiorum Simeon juxta 9 cognationes ſuas, In poſſeſſione & funiculo filiorum Juda: quia major erat. Et idcircò filii Simeon poſſederunt in medio 10 hæreditatis eorum. Ceciditq, ſors tertia filiorū Zabulon per cognationes ſuas : & factus eſt terminus poſſeſſionis eorum 11 uſque Sarid. Aſcenditque de Mari & Merala, et pervenit in Debbaſeth, uſque ad torrentē 12 qui eſt contra Jeconam. Et revertitur de Sared contra Orientē in fines Ceſeleththabor : et egreditur ad Dabereth, aſcenditque contra Japhie. Et inde pertranſit uſque ad Orientalem plagam Gethhepher et Thacaſin : et egreditur in Remmon, Amthar et Noa.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

19 Καὶ ἔσται (φ) ἡ ὁρίζουσα τὸ ὅριον ἐπὶ λοφιὰν ἀ
θλάσσης τ' ἁλῶν (χ) ἐπὶ Βορρᾶν εἰς μέρ τ
Ἰορδάνου ἀπὸ Λιβός. ταῦτα τὰ (ψ) θεια ὅρια
20 ἀπὸ Λιβός. Καὶ ὁ Ἰορδάνης ὁριεῖ ἀπὸ μέρους
ἀνατολῶν. αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν (ω) Βενια-
21 μὶν, τὰ ὅρια αὐτ κύκλῳ χ (α) δήμους. Καὶ
ἐγκαθησθ αἱ πόλεις τ υἱῶν (β) Βενιαμὶν χ
δήμους αὐτ, Ἰεριχὼ, καὶ (γ) Βεθεγαιὼ, καὶ Ἀμε-
22 κασὶς, Καὶ Βαθαβαρὰ, καὶ Σαρὰ, καὶ Βησανὰ,
23 Καὶ Αἰελὶν, καὶ Φαρὰ, καὶ Ἐφραθὰ, Καὶ Καφ-
24 φὰ, καὶ Κεφιρὰ, καὶ Μονὶ, καὶ Γαβαὰ πόλεις
δώδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτ. Γαβαὼν, καὶ Ῥαμὰ,
25 καὶ (δ) Βεηρωθὰ, Καὶ Μασπμὰ, καὶ Μιρὼν, καὶ
26 Ἀμωκὴ, Καὶ Φιρὰ, καὶ Καφὰν, καὶ Ναχὰν, καὶ
27 Σηνκὰν, καὶ Θαρεπλὰ, Καὶ Ἰηβῦς· αὕτη ἐστὶν
Ἰερουσαλήμ· καὶ (ε) Γαβαὼθ Ἰαειμ· πόλεις δε-
28 καδύο, καὶ αἱ κῶμαι αὐτ. αὕτη ἡ κληρονομία
υἱῶν (ζ) Βενιαμὶν χ δήμους αὐτ.

Et erit exitꝰ finiũ ad extremitatem maris Salis ad Aquilonē in partē Jordanis ab Africo. Hi fines ſunt ab Africo. Et Jordanis terminabit à parte Orientis. Hæc eſt hæreditas filiorũ Benjamin, ſines ejꝰ in circuitu ſecundũ populos. Et factæ ſunt civitates filiorũ Benjamin, ſecundũ populos eorũ, Hiericho, & Bethegæo, & Amecaſis, Et Bethabara, & Sara, & Beſsana, Et Æin, & Phara, & Ephratha, Et Caraphæ, et Cephira, & Moni, & Gabaa: civitates (a) duodecim, & pagi earũ. Gabaon, & Rama, & Beerotha, Et Maſſema, & Miron, & Amoce, Et Phira, & Caphan, & Nican, & Selecan, et Thareela, Et Jebus, (Hæc eſt Hieruſalē) et Gabaoth-Jarim: civitates tredecim, & pagi earũ. Hæc eſt hæreditas filiorum Benjamin ſecundùm populos eorum.

MS.A. (φ) αὐτ ἡ (χ) ἀπὸ Βορρᾶ (ψ) θεια ἀπὸ (ω) Βενιαμὶν, (α) δήμους αὐτ. Καὶ (β) Βενιαμὶν (γ) Βηθασλὰ, καὶ Ἀμεκκασεὶς καὶ Βαθαραβὰ, καὶ Σεμεὶμ, καὶ Βηθὴλ, καὶ Αὐείμ, καὶ Ἀφαρὰ, καὶ Ἀφρὰ, καὶ Αἰκαρὲν, καὶ Καφηραμὶν, καὶ Γαβαὰ πόλις (δ) Βηρὼθ, καὶ Μασφὰ, καὶ Χεφιρὰ, καὶ Ἀμωσὰ, καὶ Ῥεκὰμ, καὶ Ἰρφαὴλ, καὶ Θαρεμὰ, καὶ Σηλημὲφ, καὶ Ἰεβῦς· αὕτη (ε) Γαβαὰθ, καὶ πόλις Ἰαειμ πόλις δεκαδῦς, (ζ) Βενιαμὶν

CAP. XIX.

ET exiit ſecunda ſors (a) filiorũ Symeon. Et facta eſt hæreditas Eorũ inter ſortes filiorũ Juda. Et facta eſt ſors eorũ Berſabee, & Samaa, & Caladam, Et Arſola, & Bela, & Faſon, Et Erthula, et Bula, & Herma, Et Sicelac, & Bethmachereb, & Saruſuſin, Et Batharoth, et agri earũ: civitates tredecim, et pagi earũ. Et emmon, & Thalcha, & Iether & Aſan: civitates quatuor, & pagi earum (b) In circuitu civitatum earum uſq; Balec euntib⁹ Bimeth ad Aſſur cum. Hæc eſt hæreditas tribus filiorũ Symeon ſecundùm populos eorum. De ſorte Iuda hæreditas trib⁹ filiorũ Symeon, quoniã fuit pars filiorũ Iuda major eã, quæ ipſorum: & hæreditaverunt filii Symeon in medio ſortis eorũ. Et exiit ſors tertia ipſi Zabulon ſecundùm populos eorum. Erunt finꝰ hæreditatis eorum, (c) Eſedech Gola, finis eorum Mare, & Margelda, & contingent ad Bethdabarabain valle, quæ eſt ad faciem Iceman. Et reverterunt à Sid dac ex adverſo ab Oriente Bethſamys ad fines Chaſeloththeth, & tranſibunt in Dabiroth, & aſcendent in Phangæ. Et indè circuibunt ex adverſo ad Orientem in Gebere ad civitatem Catſeno pertranſibunt in Remmona Matharaon.

MS.A. (α) ὁ κλῆρ δεύτερ τῶν Συμεών. (ϛ) κλῆρ (γ) Σαβεὲ, καὶ Μαλαδὰ, καὶ Σεργελὰ, καὶ Βαθὰ, καὶ Βηζωλὰ, καὶ Ἀσὰμ, καὶ Ἐλθελαδὶ, καὶ Ἔρμὰ, καὶ Σεκλὰ, καὶ Βαθαμμαρχαβὼθ, καὶ Ἀσερσυεὶμ, καὶ Βαθθηζαὲ, καὶ οἱ ἀγροὶ (δ) Αἰν, καὶ Ῥεμμὼ, καὶ Ἐεθὲρ, καὶ Ἀσὰμ πόλις (ε) αὐτ αἱ Πδικύκλῳ (ζ) τόπων ἕως Βαθγσηρράμμὼθ πορδομένων Βαμὲθ χ Λίβα. (η) χ κλῆρες αὐτ. Ἀπὸ τ υἱῶν Ἰούδα (θ) μερὶς υἱῶν (ι) υἱοὶ (κ) καὶ ἔσται (λ) αὐτ ἕως Σαρὶδ τὰ ὅρια (μ) καὶ Μαειλὰ, (ν) ὅπ Δαλαδαὶ εἰς τ (ξ) Ἰεκνάμ. Καὶ ἀναστρέφει (ο) Γαιθὰ ἐπὶ πόλιν Κασὶμ, (φ) Ῥεμμωνὰμ Μαθαρὶμ Ἀννεά. Καὶ περιγύσ ἐπὶ

Σαρὶδ (π) Σαμὲ ἐπὶ τὰ (ρ) Χασγωθαδὼρ, (σ) ἐπὶ τὰ ἔσια Δαδεβὰθ, καὶ (τ) Ἰαφασαί. (υ) ἐπὶ ἀνατολὰς ἥλ τὰ ὅρια * Βορρᾶ ἐπὶ Ἐννασὼ, καὶ ἔσται ἡ διέξοδ αὐτ ἐπὶ Γαὶ Ιεφθαὴλ, Καὶ Καπὰθ, καὶ Ναθὼν, καὶ Σεμρὼν, καὶ Ἰασηλὰ, καὶ Βαθλεέμ. Αὗτη

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 וְעִבְרַ תְּחוּמָא לְעִבְרַ בֵּית חָגְלָה לְצִפּוּנָא וְהַוְיָן מַפְקָנוּתֵהּ דְּתְחוּמָא לְכֵיף יַמָּא דְּמִלְחָא צִפּוּנָא
20 לְסֵיפֵי יַרְדְּנָא דְּרוֹמָא דֵּין תְּחוּם דָּרוֹמָא : וְיַרְדְּנָא תְּחוּמָא לֵיהּ לְרוּחַ קְדוֹמָא דָּא אַחְסָנַת
21 בְּנֵי בִנְיָמִן לְתְחוּמָהָא סְחוֹר סְחוֹר לְזַרְעִיָּתְהוֹן : וַהֲווֹ קָרְוֵיא לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי בִנְיָמִן
23 לְזַרְעִיָּתְהוֹן יְרִיחוֹ וּבֵית חָגְלָה וּמֵישַׁר קְצִיץ : וּבֵית מֵישְׁרָא וְצִמָּרִים וּבֵיתְאֵל : וְהָעַוִּים
24 וְהַפָּרָה וְעָפְרָה : וְכַפַּר הָעַמּוֹנָה וְהָעָפְנִי וְגֶבַע קְרִוִין תְּרֵיסְרָא עִמְרֵי וּפַצְחֵיהֶן : גִּבְעוֹן וְרָמְתָא
26 וּבְאֵרוֹת : וּמִצְפָּיָא וְכְפִירָא וְהַמּוֹצָה : וְרֶקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה : וְצֶלַע אֶלֶף וְיבוּסָאֵי הִיא
28 יְרוּשְׁלֵם גִּבְעַת קְרִית קְרִוִין אַרְבַּע עֶסְרֵי וּפַצְחֵיהֶן דָּא אַחְסָנַת בְּנֵי בִנְיָמִן לְזַרְעִיָּתְהוֹן :

יט

1 וְנַפֵּק עַדְבָא תִּנְיָנָא לְשִׁמְעוֹן לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן וַהֲוָא אַחְסָנַתְהוֹן בְּגוֹ אַחְסָנַת
2 בְּנֵי יְהוּדָה : וַהֲוָה לְהוֹן בְּאַחְסָנַתְהוֹן בְּאֵר שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה : וְחַצַר שׁוּעָל וּבָלָה וְעָצֶם :
4 וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה : וְצִקְלַג וּבֵית הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה : וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֵן קְרִוִין
6 תְּרֵיסְרָא עִמְרֵי וּפַצְחֵיהֶן : עַיִן רִמּוֹן וְעֵתֶר וְעָשָׁן קְרִוִין אַרְבַּע וּפַצְחֵיהֶן : וְכָל פַּצְחַיָּא דִּי בְסַחֲרָנוֹת
7 קְרְוֵיא הָאִלֵּין עַד בַּעֲלַת בְּאֵר רָמַת דָּרוֹמָא דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן :
9 מֵעֲרַב בְּנֵי יְהוּדָה אַחְסָנַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֲרֵי הֲוָה חוּלְקָ בְּנֵי יְהוּדָה סַגִּי מִנַּהוֹן וַאֲחַסִינוּ בְּנֵי
10 שִׁמְעוֹן בְּגוֹ אַחְסָנַתְהוֹן : וְסְלִיק עַדְבָא תְּלִיתָאֵי לִבְנֵי זְבוּלֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן וַהֲוָה תְּחוּם
11 אַחְסָנַתְהוֹן עַד שָׁרִיד : וְסְלִיק תְּחוּמְהוֹן לַיַּמָּא וּמַעֲרָלָה וּמְעָרַע בְּדַבֶּשֶׁת וּמְעָרַע דִּנְחַלָא
12 דִּי עַל אַפֵּי יָקְנְעָם : וְתָב מִשָּׁרִיד לְקַדּוֹמָא מַדְנָח שִׁמְשָׁא עַל תְּחוּם כִּסְלוֹת תָּבוֹר וְנָפֵק
13 לְדַבְרַת וְסְלִיק לְיָפִיעַ : וּמִתַּמָּן עָבַר לְקַדּוֹמָא מַדְנָחָא גִּתָּה חֵפֶר לְעִתָּה קָצִין וְנָפֵק לְרִמּוֹן
דְּמְתוֹאַר וּמְתַמָּן מִסְתַּחַר לְנֵיעָה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et tranſit terminus ad latus Bethhhoglah ad Septentrionem; et fuerunt 19
exitus termini ad litus maris ſalis ad Septentrionem, ad ripas Jordanis
ad Auſtrum: hic terminus Auſtralis. Et Jordanis terminus illi ad ventum 20
Anteriorem: hæc poſſeſſio filiorum Benjamin ad terminos ejus circumcirca ad proſapias ſuas. Et fuerunt urbes tribui filiorum Benjamin ad 21
proſapias ſuas; Jericho, et Beth-hhogla, et planities Keſziſz. Et Beth-meſera et Szemaraim, et Bethel. Et Ghavim, et Hhaphara, et Ghaphra. Et 23
Chephar Ghamonah, et Ghaphi, et Gabagh: urbes duodecim et oppida earum. Gibghon et *Ramatha*, et Beeroth. Et *Mizpaia* et Hacephira, et Ha- 25
moſza. Et Rekem, et Jirpeel, et Tharalah. Et Szelagh, Eleph, et *Jebuſæi* 26
(ipſa Jeruſalem,) Gibghath, Kirjath: urbes quatuordecim, et oppida earũ: 27
hæc poſſeſſio filiorum Benjamin ad proſapias eorum. CAP. XIX. 28

ET exit ſors ſecunda Simeoni, tribui filiorũ Simeõ ad proſapias eorũ: et 1
fuit poſſeſſio eorũ in medio poſſeſſionis filiorũ Juda. Et fuit eis in poſ-
ſeſſionem eorũ: Beer-Sebagh & Sebagh, et Molada. Et Hhaſzar Sughal, & 3
Bala, et Gheſzem. Et Eltholad, et Bethul, et Harama. Et Sziklag, et Beth- 4
hamarchaboth, et Hhazar Zzuzza. Et Beth-Lebaoth, et Saruhhé: urbes tre- 5
decim et oppida earum. Ghein Rimon et Gether, et Ghaſſan; urbes quatuor 6
et oppida earum. Et omnia oppida quæ in circuitu urbium harum uſq; ad 7
Baghalath, Beer-Ramath, ad Auſtrum: hæc poſſeſſio tribus filiorũ Simeon 8
ad proſapias eorũ. Ex ſorte filiorum Juda poſſeſſio filiorũ Simeon; nam fuit 9
pars filiorũ Juda multa ab eis, et poſsidere fecerunt filios Simeon in me-
dio poſſeſsionis eorum. Et aſcendit ſors tertia filiis Zebulun ad proſapias 10
eorum: et fuit terminus poſſeſsionis eorum uſq; ad Sarid. Et aſcendit ter- 11
minus ad mare, et Marghala, et contingit in Dabaſſeth: et contingit in flu-
viũ qui ſup facies Jaknagham. Et revertitur à Sarid ad anterius Orientis 12
Solis ſup terminũ Chizzloth Thabor; et exit ad Daberath; et aſcendit ad
Japhiagh. Et inde tranſit ad anterius Orientis ad Githah Hhepher ad Ghi- 13
thah Kaſzin; et exit ad Rimon Methoar: et inde revertitur in Neghah.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum pertransit terminus *iste* ad latus Beth-hagla ab Aquilone, habétque exitus suos terminus idem ad linguam maris salsi ab Aquilone, & ad ripas Jordanis ab Austro. Hic est terminus Meridiei atque Jordanis, Juxta limites suos usque ad latus Orientale. Hæc est hæreditas tribûs filiorum Benjamin secundùm terminos ejus per circuitum, juxta familias eorum. Fuerunt autem civitates tribûs Benjamin per familias suas, Jericho, Zachith, Hagla, Amac, Kesses, Beth-araba, Semarim, Beth-il, Avin, Para, Ophra, Oppidum-convallis, Aphli, & Gebaa : civitates quatuordecim cum villis earum. Item Gebeon, Rama, Beroth, Massphia, Chephira, Massa, Recem, Rephael, Tarala, Salaa, Gebira, Jobus quæ est Jerusalem, Gebeath, & Curiathim : civitates quatuordecim cum villis earum. Hæc est hæreditas tribûs filiorum Benjamin per familias suas.

CAP. XIX.

Deinde prodiit sors secunda tribui filiorum Simeon per familias suas, fuitque hæreditas eorum intra hæreditatem filiorum Juda. Contigerunt autem illis in hæreditate eorum Bir-sebaa, Sebaa, Molada, Locus-vulpium, Bala, Essim, Elothlad, Beth-il, Herma, Senaclag, Beth-marcheboth, Hassor-susa, Beth-leboth, & Sarvenan : civitates quatuordecim cum pagis earum. Item In, Ramin, Gothar, & Osan : civitates quatuor cum villis earum, Cunctisque oppidis quæ civitatibus istis adjacebant, usque ad Beath-beth-Rama quæ est in Meridie. Hæc est hæreditas tribûs filiorum Simeon per familias suas. Ex funiculo filiorum Juda fuit hæreditas filiorum Simeon, quia multa erat portio filiorum Juda; ac perinde hæreditatem acceperunt filii Simeon ex hæreditate eorum. Postea ascendit sors tertia filiis Zebolon per familias suas, fuitque terminus possessionis eorum usque ad Asdod : Tum ascendit terminus eorum ad Occidentem & ad Collem-vulpium, deinde pertingit ad Debsath, ac tum pertingit ad vallem quæ est ante Necamaam : Ab Asdod reflectitur ab Oriente sole ad limitem Chesloth & Chathor, egreditur ad Rabath, ascenditque ad Nesii. Inde transit priùs ab Oriente ad Geth, & Hophar, Atha, & Kesjan, tum exit ad Remon, Mathua, & Aua:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Rursùm descendit idem terminus, transiitq; ad latus Beth-hagla Septentrionem versùs, & fuit finis ejus ad linguam maris salsi Septentrionem versùs, usque ad extremitatem Jordanis ad Meridiem. Hic est limes Meridianus: Porrò Jordanis limitaneus erat ex parte Orientali. Hæc est hæreditas filiorum Benjamin cum terminis ejus circumquaq; per familias eorũ. Jericho, Beth-hagla, Convallis-Kessas, Beth-araba, Samraim, Beth-il, Avvim, Para, Aphira, Hephra Ammanæi, Aphna, & Gebaa: civitates duodecim cum pagis earum. Præterea Gabaon, Rama, Beeroth, Maspha, Kephira, Mossa, Racem, Jarphael, Tarzala, Salaa, Aleph, Jebusa, (ipsa est Jerusalem) Gebaa, Kiriath: civitates quatuordecim & oppida earum. Hæc est hæreditas filiorum Benjamin per familias eorum.

CAP. XX.

Et egressa est sors secunda Simeoni per familias suas, fuitque hæreditas eorum inter filios Judæ. Habuerunt autem in hæreditate sua Bir-sebaa, Sabee, Molada, Castellum-sual, Bala, Assem, El-tolad, Bethor, Horma, Seclegh, Beth-marcaboth, Castellum susa, Beth-lebaoth, & Saruhan: urbes tredecim cum tractibus earum. Ain, Remmon, Ghather, & Asan, urbes quatuor cum oppidis earum, Et castellis omnibus quæ erant circa istas, usque ad Baal bab, & Rama Australem. Hæc est hæreditas filiorum Simeon per familias suas. Ex sorte filiorum Juda fuit hæreditas filiorum Simeon, quia sors filiorum Juda amplior erat ipsis; idcóque hæreditatem habuêre filii Simeon in medio hæreditatis eorum. Deinde ascendit sors tertia filiis Zabolon per familias suas, & fuit terminus hæreditatis eorũ ad Savid. Processitq; terminus eorũ Occidentè versùs ad Maraala, incidit in Dabbaseth, incurritque in vallem quæ est à tergo Jocnaam. Tum rediit à Savid in Orientem ad ortum inquam solis, ad terminum Kesslon-tabor, & egressus ad Daberath, ascendit ad Japhia, Et procedens Orientem versùs ad Githa, Hiphar, Aita, Casin, rursum egressus est ad Remmon, Mathua, & Nia:

ספר יהושע : יט

Versio VUL. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ejus egressus erunt & :Hanathon aquilone ab terminus *ipſum circuibit* Et

14 וְנָסַב אֹתוֹ הַגְּבוּל מִצָּפוֹן חַנְתֹן וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
.Beth & ,Idalah & ,Simron & ,Nahalal & ,Cattath Et .Iphthachel *vallis*

15 גַּי יִפְתַּח־אֵל : וְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית
filiorum hæreditas Hæc .earum *atria* & ,duodecim civitates ,Iechem

16 לֶחֶם עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן : זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי
Iſſachar .earum *atria* & ,iſtæ urbes ,ſuas familias *ad* Zebulun

17 וְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן : לְיִשָּׂשכָר
.ſuas familias *ad* Iſſachar filiis ,quarta ſors eſt egreſſa

יָצָא הַגּוֹרָל הָרְבִיעִי לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם :
,Chapharaim Et .Sunem & ,Cheſuloth & ,Izrehelah ,eorũ terminus fuit Et

18 וַיְהִי גְבוּלָם יִזְרְעֶאלָה וְהַכְּסֻלוֹת וְשׁוּנֵם : וְחַפָּרַיִם
,Remeth Et .Ebes & ,Chiſion & ,Rabbith Et .Anacharath & ,Sion &

19 וְשִׁיאוֹן וַאֲנָחָרֵת : וְרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וְאַבֵּץ : וְרֶמֶת
terminus *occurrit* Et .Bethpaſſes & ,Henchaddah & ,Hengannim &

22 וְעֵין־גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית פָּצֵץ : וּפָגַע הַגְּבוּל
eorum termini exitus erunt & ,Bethſemes & ,Sachaſimah & ,Thabor in

בְּתָבוֹר וְשַׁחֲצִימָה וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאוֹת גְּבוּלָם
extenſionis hæreditas Hæc .earum *atria* & ,ſedecim civitates : Jarden

23 הַיַּרְדֵּן עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן : זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה
ſors eſt egreſſa Et .earũ *atria* & urbes ,ſuas familias *ad* Iſſachar filiorũ

24 בְּנֵי־יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן : וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל
,eorũ termin⁹ Fuit .ſuas familias *ad* Aſer filiorum *extenſioni* quinta

25 חֲמִישִׁי לְמַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם : וַיְהִי גְבוּלָם
,Miſal &,Hamhad &,Alamælech Et .Achſaph &,Beten &,Chali &,Chelcath

26 חֶלְקַת וְחָלִי וּבֶטֶן וְאַכְשָׁף : וְאַלַמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל
ortus revertetur Et .Libnath Sichor in & ,mare ad Charmel in *occurrit* &

27 וּפָגַע בַּכַּרְמֶל הַיָּמָּה וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת : וְשָׁב מִזְרַח
aquilonẽ ad Iphthachel vallẽ in &,Zebulun in *occurrit* &,Bethdagon Solis

הַשֶּׁמֶשׁ בֵּית דָּגֹן וּפָגַע בִּזְבוּלֻן וּבְגֵי יִפְתַּח־אֵל צָפוֹנָה
,Rechob &,Hebrõ Et.ſiniſtra à Chabul ad exibit &:Nehiel & ,Bethemech

28 בֵּית הָעֵמֶק וּנְעִיאֵל וְיֹצֵא אֶל־כָּבוּל מִשְׂמָאל : וְעֶבְרֹן וְרֹחֹב
,Ramah termin⁹ revertetur Et.*multã* Sidon ad uſq; ,Canah & ,Chammon &

29 וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה : וְשָׁב הַגְּבוּל הָרָמָה
eruntq; ;Choſah terminus revertetur et ,Sor munitam civitatẽ ad uſq; &

וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר וְשָׁב הַגְּבוּל חֹסָה וְיִהְיוּ
,Rechob &,Aphec &,Hummah Et.Achzib ad funiculo à mare ad ej⁹ exitus

תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה : וְעַמָּה וַאֲפֵק וְרֹחֹב
extenſionis hæreditas Hæc .earum *atria* & ,duæ & viginti civitates

31 עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן : זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה
Filiis .earum *atria* & ,iſtæ civitates ,ſuas familias *ad* Aſer filiorum

32 בְּנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן : לִבְנֵי
.ſuas familias *ad* Napthali filiis ,ſexta ſors exivit Naphthali

נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם :
Adami & ,Sahananim in Elon ab ,Cheleph à eorum terminus fuit Et

33 וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֶלֶף מֵאֲלוֹן בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי
.Jarden ejus exitus *fuit* & :Laccum ad uſq; ,Jabneel & ,Necheb ipſius

הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם וְיִהְיוּ תֹצְאֹתָיו הַיַּרְדֵּנָה :
inde egredietur & ,Thabor Aznoth ,mare ad terminus revertetur Et

34 וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה אֲזנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם
,*mari* à *occurrit* Aſer in & ,meridie à Zebulun in *occurrit* & :Chuchoch

חֻקֹּקָה וּפָגַע בִּזְבוּלֻן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר פָּגַע מִיָּם
Siddim ,*munitionis* civitates Et .Solis ortum Jarden ad Jehudah in &

35 וּבִיהוּדָה הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ : וְעָרֵי מִבְצַר הַצִּדִּים
.Chaſor & ,Ramah &,Adamah Et.Chinnereth &,Raccath,Chammath &,Ser

36 צֹר וְחֲמַת רַקַּת וְכִנֶּרֶת : וְאַדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר :
,Chorem,Migdalel & ,Iron Et .Henchaſor & ,Edrehi &,Chedes Et

37 וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר : וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֹרֶם
.earum *atria* & ,*novendecim* civitates ,Bethſames & ,Bethhanath &

38 וּבֵית־עֲנָת וּבֵית שֶׁמֶשׁ עָרִים תִּשַׁע עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן :

14 Et circuit ad Aquilonem Ha-
nathon: ſúntq; egreſſ⁹ ej⁹ Val-
15 lis Jephtahel, Et Cateth &
Naalol & Semeron & Jedala
& Bethlehem: civitates duo-
16 decim, & villæ earũ. Hæc eſt
hæreditas trib⁹ filiorũ Zabulon
17 per cognationes ſuas,urbes &
viculi earũ. Iſſachar egreſſa eſt
ſors quarta ꝑ cognationes ſu-
18 as. Fuítq; ejus hæreditas, Jez-
19 rael & Caſaloth & Sunem. Et
Hapharaim & Seon & Anaha-
rath. Et Rabboth & Ceſion,
20 Abes,Et Rameth,& Engannim,
21 & Enhadda,& Bethpheſes. Et
22 pervenit termin⁹ ej⁹ uſq; Tha-
bor & Sehesima & Bethſames;
erúntq; exit⁹ ej⁹ Jordanis : ci-
vitates ſedecim, & villæ earũ.
23 Hæc eſt poſſeſſio filiorũ Iſſa-
char ꝑ cognationes ſuas,urbes
24 & viculi earũ. Ceciditq; ſors
quinta tribui filiorum Aſer ꝑ
25 cognationes ſuas. Fuítq; ter-
minus eorũ Halcath & Chali
26 & Beten & Axaph. Et Elme-
lech & Amaad & Meſſal: &
pervenit uſque ad Carmelum
maris, & Sihor & Labanath.
27 Ac revertitur contra Orientẽ
Bethdagon : & pertranſit uſq;
Zabulon & Vallem Jephthael
contra Aquilonem in Bethe-
mec & Nehiel.Egreditúrq; ad
28 lævã Cabul, Et Abran & Ro-
hob & Hamon & Cana, uſq;
29 ad Sidonem magnã. Reverti-
túrq; in Horma uſq; ad civi-
tatem munitiſſimã Tyrum, &
uſq; Hoſa:erúntq; exit⁹ ejus in
30 mare de funiculo Achziba. Et
Amma & Aphec & Rohob:ci-
vitates vigintiduæ, & villæ
31 earũ. Hæc eſt poſſeſſio filiorũ
Aſer ꝑ cognationes ſuas, ur-
32 bés; & viculi earũ. Filiorum
Nephthali ſexta ſors cecidit ꝑ
33 familias ſuas. Et cœpit ter-
minus de Heleph & Elon in
Saananim, & Adami, quæ eſt
36 Neceb,& Jebnael uſq; Lecũ: &
37 egreſſ⁹ eorũ uſq; ad Jordanem.
38 Revertitúrque termin⁹ contra
34 Occidenté in Azanotthabor,
atq; inde egreditur in Hucuca,
& pertranſit in Zabulon con-
tra Meridiem, & in Aſer con-
tra Occidenté, & in Juda ad
35 Jordané contra Ortũ Solis. Ci-
vitates munitiſſimæ, Aſſedim,
Ser,& Emath, & Reccath, &
Cenereth,Et Edema,&Arama,
Aſor,Et Cedes & Edrai, En-
haſor, Et Jeron & Magdalel,
Horem & Bethanath & Beth-
ſames:civitates decem & no-
vem,& villæ earum.

Et circumbunt fines ad Aquilo- 14
nem ad Amoth, & erit exitus
eorum ad Gæphael, Et Cata- 15
nath, et Nabaal, & Symoon,
& (d) Hiericho, & Beth-
man. Hæc eſt hæreditas tribûs 16
filiorũ Zabulon ſecundũ populos
eorum, civitates, & pagi earum.
Et ipſi Iſſachar exiit ſors quarta. 17
Et facti ſunt fines eorũ Jazel, & 18
Chaſaloth, & Sunã, Et Agin, & 19
Siona, & Reroth, Et Anacheveth, 20
& Dabiron, & Ciſon, & Rebes,
Et Remmas, & Jeon, & Tomman, 21
& Amarec, & Berſaphes. Et 22
contingent fines ad Gæth Bor, &
ad Salim ad mare, et Bæthſamys.
Et erit ej⁹ exit⁹ finiũ (e) Jorda- 23
nis. Hæc eſt hæreditas trib⁹ filiorũ
Iſſachar ſecundũ populos eorum,
civitates, & pagi earum. Et exiit 24
ſors quinta Aſer ſecundũ populos
eorum. Et facti ſunt fines eorum 25
Exeleceth, & Alepb, et Bæthoc, et
Ceaph, Et Elimelech, & Amiel, et 26
Maaſa. Et contingent Carmelum
ad mare, & Sion, & Labanath. Et
revertent ab Ortu Solis, & Bæthe-
geneth: & contingent Zabulon et
Ecgai, & Phthæel ad Aquilonẽ
et ingrediẽtur fines Saphthe-Bæth-
me, & Inael: & tranſibũt in Cho- 28
ba-Maſomel, Et Elbon, & Rab,
& Emcmaõ, & Canthan uſq; Si- 29
donem magnã. Et revertent fines
in Rama, & uſque ad fontẽ Ma-
ſphaſſat, et Tyrios. Et revertent fi-
nes ad Faſiph: et erit exit⁹ ejus 30
mare, & Apolcb, et Echozob, Et 31
Archob, et Aphec, et (f) Raay. Hæc
eſt hæreditas tribûs filiorũ Aſer
ſecundũ populos eorũ, civitates
et pagi earũ. Et Nephthali exiit 32
ſors ſexta. Et facti ſunt fines eo- 33
rum Moolam et Mola, et Beſe-
miin, et Arme, et Naboc, et Jeph-
thamæ uſque Dodam. Et facti
ſunt exitus ejus Jordanes. Et re- 34
vertent fines ad mare in Achtha-
bor, et tranſibunt inde Jacana, et
contingent Zabulon ab Auſtro:
Et Aſer contingent ad mare: et
Jordanes ab Ortu Solis; Et civi- 35
tates muratæ Tyriorũ, (g) Tyrus,
et Omathadaceth, et Cencreth,
Et Armath et Arael, et Aſor, Et 36
Cades, et Aſſari, et fons A- 37
ſor, Et Ceroe, et Megalzarim, et 38
Beththame, et (h) Theſſamys.

MS.A.(†)αἱ πόλις αὐτ, καὶ αἱ (χ)ἀυτ Ἰεζραὴλ, καὶ Ἀχασηὼθ, καὶ Σαναὲμ,
καὶ Ἀφεραὶμ, καὶ Σιὼν, καὶ Ῥαναθ, καὶ Ἀβὲρὲθ, καὶ Ῥαββὼθ, καὶ Κεσιὼν, καὶ
Ἀεμὲ, καὶ Ῥαμαθ, καὶ Ἡγαννὶμ, καὶ Ἡραθδὰ, καὶ Βαιθφασὴς. Καὶ ζωάφ 14
(ϕ)Θαφὼθ, καὶ ὅπ Σασιμαθ χ⁷ θάλασαν, καὶ Βαιθεμάς· καὶ ἔσαι ἡ ὁλέξο- 15
δ Θ τ ὁρίων αὐτ ὁ Ἰορδάνης. (ω)αἱ ἐπαύλις αὐτ. (α)Χηκαθ, καὶ Ὀθλεὶ, καὶ 16
Βαὶνὲ, καὶ Ἀχσὰφ, καὶ Ἀμαὰ, καὶ Μασάλ· καὶ ζωάφ(σ)Σαὼξ, (γ)ἀπ' ἀνα-
τολῶν ἡλίυ Βηθδαγὼν, καὶ (σι) Ἐνγαῖ Ἰεφθαὴλ χ⁷ (ε) τὰ ὅρια Ἀσαφὲλ
Βηθασμὲκ, καὶ πορδ τὸ μέθόριον Ἀνιὴλ, καὶ δ ἐξ Θ ἐσαι εἰς Χαβὼλ ἀπὸ ἀ- 17
ϕισεφῶν, καὶ Ἀχεὰν, καὶ Ῥοὼβ, καὶ Ἀμὼν, καὶ Κανὰ ἕως Σιδῶν Θ (ζ) καὶ ἕως πό- 18
λεως ὀχυρώμαλ Θ τ Τυρίων· καὶ ἀναστρέϕει τὰ ὅρια ὅπ Σισὰ, καὶ ἔσαι (η) 19
καὶ ἀπὸ τῦ ϕθισμαθ Θ Ἀχζὲϕ, καὶ Ἀμμὰ, καὶ Ἀφὲκ, καὶ Ῥαωβ· πόλις ἐ- 20
κοσιδύο. Αὕτη(θ)αὐτ, * καὶ αἱ κῶμαι(ι)Νεφθαλὶμ(κ)ἐγένε̃το(λ) Μηὲφ, καὶ Μη- 21
λωὼ, καὶ Βεσεναρὶμ, καὶ Ἀρμαὶ, καὶ Ναχὲβ, καὶ Ἰαβνὴλ ἕως Ἀκρὼ· καὶ ἐγκύήθησ (μ) αὐτ (ν) θάλασαν Ἀζαγωὴ Θα- 22
Θωρ, (ξ) εἰς Ἰκὼκ, καὶ ζωάφ (ο) καὶ πρ Ἀσὼρ (π) ἀπ' ἀνατολῶν (ρ) πόλις (σ) καὶ Ἀμαὼ, καὶ Ῥεκκαὴ, καὶ Χενερεὴ, καὶ Ἀσαμὶ, καὶ Ῥαμὰ, καὶ
Ἀσὼρ, καὶ Κεδὲς, καὶ Ἐδραεὶ, καὶ πγὴ Ἀσὸρ, καὶ Ἰαριὼν, καὶ Μαγδαλὶν Ὡρεὲμ, καὶ Βαναθαὴ, καὶ Θασμύς· πόλις δεκαεννέα. Αὕτη

Et circumbunt fines ad Aquilo- 14
nem ad Amoth, & erit exitus
eorum ad Gæphael, Et Cata- 15
nath, et Nabaal, & Symoon,
& (d) Hiericho, & Beth-
man. Hæc eſt hæreditas tribûs 16
filiorũ Zabulon ſecundũ populos
eorum, civitates, & pagi earum.
Et ipſi Iſſachar exiit ſors quarta. 17
Et facti ſunt fines eorũ Jazel, 18
Chaſaloth, & Sunã, Et Agin, & 19
Siona, & Reroth, Et Anacheveth, 20
& Dabiron, & Ciſon, & Rebes,
Et Remmas, & Jeon, & Tomman, 21
& Amarec, & Berſaphes. Et 22
contingent fines ad Gæth Bor, &
ad Salim ad mare, et Bæthſamys.
Et erit ej⁹ exit⁹ finiũ (e) Jorda- 23
nis. Hæc eſt hæreditas trib⁹ filiorũ
Iſſachar ſecundũ populos eorum,
civitates, & pagi earum. Et exiit 24
ſors quinta Aſer ſecundũ populos
eorum. Et facti ſunt fines eorum 25
Exeleceth, & Alepb, et Bæthoc, et
Ceaph, Et Elimelech, & Amiel, et 26
Maaſa. Et contingent Carmelum
ad mare, & Sion, & Labanath. Et
revertent ab Ortu Solis, & Bæthe-
geneth: & contingent Zabulon et
Ecgai, & Phthæel ad Aquilonẽ
et ingrediẽtur fines Saphthe-Bæth-
me, & Inael: & tranſibũt in Cho- 28
ba-Maſomel, Et Elbon, & Rab, 28
& Emcmaõ, & Canthan uſq; Si- 29
donem magnã. Et revertent fines
in Rama, & uſque ad fontẽ Ma-
ſphaſſat, et Tyrios. Et revertent fi-
nes ad Faſiph: et erit exit⁹ ejus 30
mare, & Apolcb, et Echozob, Et 31
Archob, et Aphec, et (f) Raay. Hæc
eſt hæreditas tribûs filiorũ Aſer
ſecundũ populos eorũ, civitates
et pagi earũ. Et Nephthali exiit 32
ſors ſexta. Et facti ſunt fines eo- 33
rum Moolam et Mola, et Beſe-
miin, et Arme, et Naboc, et Jeph-
thamæ uſque Dodam. Et facti
ſunt exitus ejus Jordanes. Et re- 34
vertent fines ad mare in Achtha-
bor, et tranſibunt inde Jacana, et
contingent Zabulon ab Auſtro:
Et Aſer contingent ad mare: et
Jordanes ab Ortu Solis; Et civi- 35
tates muratæ Tyriorũ, (g) Tyrus,
et Omathadaceth, et Cencreth,
Et Armath et Arael, et Aſor, Et 36
Cades, et Aſſari, et fons A- 37
ſor, Et Ceroe, et Megalzarim, et 38
Beththame, et (h) Theſſamys.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

וּמִסְתַּחַר לֵיהּ תְּחוּמָא מִצְּפוֹנָא לְחַנָּתוֹן וְהַוְיָן מַפְּקָנוֹהִי לְחֵילַת יִפְתָּח אֵל : וְקַטָּת וְנַהֲלָל
וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית לָחֶם קְרְיוֹן תַּרְתֵּי עַסְרֵי וּפַצְחֵיהֶן : דָּא אַחְסָנַת בְּנֵי זְבוּלוּן לְזַרְעֵיתְהוֹן
קְרְיָא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן : לְיִשָּׂשכָר נְפַק עַדְבָּא רְבִיעָאָה לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְזַרְעֵיתְהוֹן : וַהֲוָה
תְּחוּמֵיהוֹן יִזְרְעֶאל וְכִסְלוֹת וְשׁוּנֵם : וְחַפָּרַיִם וְשִׁיאוֹן וַאֲנָחָרֵת : וְרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וְאַבֵּץ :
וְרֶמֶת וְעֵין גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית פָּצֵץ : וּמְעָרַע תְּחוּמָא בְּתָבוֹר וְשַׁחֲצִימָה וּבֵית שֶׁמֶשׁ וַהֲווֹ
מַפְּקָנוֹהִי דִּתְחוּמֵהוֹן לְיַרְדְּנָא קְרְיִין שִׁית עַסְרֵה וּפַצְחֵיהֶן : דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי יִשָּׂשכָר
לְזַרְעֵיתְהוֹן קְרְיָא וּפַצְחֵיהֶן : וּנְפַק עַדְבָּא חֲמִישָׁאָה לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי אֲשֵׁר לְזַרְעֵיתְהוֹן : וַהֲוָה
תְּחוּמֵהוֹן חֶלְקַת וְחָלִי וּבֶטֶן וְאַכְשָׁף : וְאַלַמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל וּמְעָרַע בְּכַרְמֶלָא לְיַמָּא
וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת : וְתָאֵב מִסְתַּרְנָן שִׁמְשָׁא בֵּית דָּגוֹן וּמְעָרַע בִּזְבוּלוּן וּבְחֵילַת יִפְתָּח אֵל לְצַפּוֹנָא
בֵּית מֵישָׁרָא וּנְעִיאֵל וְנָפֵיק לְכָבוּל מִסְמָלָא : וְעֶבְרוֹן וְרֹחֵב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה :
וְתָב תְּחוּמָא לְרַמְתָא וְעַד קִרְיוֹן כְּרֵיכָן קִרְוֵי תּוּקְפָא וְתָב תְּחוּמָא לְחוֹסָה וִיהוֹן מַפְּקָנוֹהִי
לְיַמָּא מֵעֲרַב אַכְזִיב : וְעוּמָה וַאֲפֵק וְרֹחוֹב קִרְוִין תַּרְתֵּין וְעַסְרִין וּפַצְחֵיהֶן : דָּא אַחְסָנַת
שִׁבְטָא דִּבְנֵי אֲשֵׁר לְזַרְעֵיתְהוֹן קְרְיָא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן : לִבְנֵי נַפְתָּלִי נְפַק עַדְבָּא שִׁתֵּיתָאָה
לִבְנֵי נַפְתָּלִי לְזַרְעֵיתְהוֹן : וַהֲוָת תְּחוּמֵיהוֹן מֵחֶלֶף מֵאלוֹן בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד
לַקּוּם וַהֲווֹן מַפְּקָנוֹהִי לְיַרְדְּנָא : וְתָאֵב תְּחוּמָא לְיַמָּא מְעָרַע מִסַּעֲרָא וּבִיהוּדָה יַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא : וְקִרְוִין
כְּרֵיכָן הַצִּדִּים צֹר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנֶּרֶת : וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר : וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר :
וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל אֵל חֹרֶם וּבֵית עֲנָת וּבֵית שֶׁמֶשׁ קְרְיִין תְּשַׁע עַסְרֵה וּפַצְחֵיהֶן :

Et revertitur ſibi termin⁹ à Septentrione ad Hhanathon, et fuerunt exitus 14
ejus ad vallem Jephtahhel. Et Kattath et Nahalal, et Simeron, et Jadala, et 15
Bethlehem: urbes duodecim et oppida earum. Hæc poſſeſſio filiorum Ze- 16
bulun ad proſapias ſuas: urbes hæ et oppida earum. Et Iſſachar exiit ſors 17
quarta, filiis Iſſachar ad proſapias eorum. Et fuit terminus eorum; Jezre- 18
ghel, et Chezzuloth, et Sunem. Et Hapharaim, et Siaon, et Anhharath. 19
Et Harabith, et Kiſſion, et Abeſz. Et Remeth, et Ghein-Ganim, et Ghein- 20
hhada, et Beth-paſzeſz. Et contingit terminus in Thabor, et Sahhaſzima, 21
& Beth-Semes; & fuerunt exitus termini eorum Jordanis: urbes ſedecim 22
& oppida earum. Hæc poſſeſſio tribus filiorum Iſſachar ad proſapias ſuas: 23
urbes et oppida earũ. Et exiit ſors quinta tribui filiorum Aſer ad proſapi- 24
as eorum. Et fuit terminus eorum Hhelkath et Hhali; et Beten, et Ach- 25
ſaph. Et Alamelech, et Ghamghad, et Miſſal: et contingit in Carmela ad 26
mare, et Beſſihhor Libnath. Et vertitur ab oriente Solis ad Beth-Dagon, 27
et contingit in Zebulun, et in valle Jiphthahhel ad Septentrionem Beth-
Meſra, et Neghiel: et exit ad Chabul à ſiniſtra. Et Ghebron et Rehhob, 28
& Hhamon, & Kana uſq; Szidon magnam. Et vertitur terminus ad Ra- 29
matha et uſq; ad urbes arcium; urbes fortitudinis. Et vertitur terminus ad
Hhozza, et fuerunt exit⁹ ej⁹ ad mare, ex ſorte Achzib. Et Ghuma, et A- 30
phek, et Rehhob: urbes viginti et duæ, et oppida earũ. Hæc poſſeſſio tribus 31
filiorum Aſer ad proſapias eorum, urbes hæ et oppida earum. Filiis Neph- 32
thali exiit ſors ſexta; filiis Nephthali ad proſapias eorum. Et fuit terminus 33
eorum Mehheleph, Meelon, Beſzaghananim et Adami-Hanekeb, & Ja-
bneel uſq; Lakum; et fuerunt exitus ejus ad Jordanem. Et vertitur terminus 34
ad mare ad Aznoth-Thabor: et exit inde ad Hhukok: et tangit in Zebu-
lun ab Auſtro, et in Aſer contingit ab occaſu, et in Juda Jordane ortu Solis. 35
Et urbes arcium: Haſzidim, Szer, et Hhamath, Rakath et Chinareth. Et 36
Adama et Harama, et Hhaſzor. Et Kedes, et Edreghi, et Ghein-Hhaſzor. Et 37
Jiron, et Migdal-El, Hharem et Beth-ghanath, et Beth-ſemes: urbes no- 38
vendecim et oppida earum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܣܒܘܟ ܗܘ ܠܣܦܪ ܡܢ ܨܦܘܢ ܕܚܠܩܐ ܕܒܢ ܚܢܣܠ ܕܚܩܐ ܬܠܬ ܡܐܐ ܘܥܣܪ ܡܕܝܢ ܘܟܦܪ ܢܚܠܐ ܘܥܡܩ ܘܓܐ ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܘܥܣܪ ܡܕܝܢ ܘܟܦܪ ܢܚܠܐ ܘܥܡܩ ܘܓܐ ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܘܥܣܪ ܡܕܝܢ ܘܟܦܪ ܢܚܠܐ ܘܥܡܩ ܘܓܐ ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܘܥܣܪ ܡܕܝܢ ܘܟܦܪ ܢܚܠܐ ܘܥܡܩ ܘܓܐ

Tum vertit se terminus ad Aquilonarem plagam Hediton, & sunt exitus ejus ad vallem Kephathnael, Et Catath, Jahliel, Somrin, Arala, & Beth-lehem, civitates duodecim & oppida earum. Hæc est hæreditas filiorum Zebolon per familias suas. Quarta sors prodiit filiis Isachar per familias suas: Fuit autem terminus eorum, Izrael, & Chesloth, Sevin, Hephiram, Senan, Aaterach, Deblath, Cison, Ophas, Colis-In, Esjan, In-hada, & Beth-pessian. Deinde pertingit limes ad Tabor, & Sahsima, & Beth-semes; denique fuit exitus limitis eorum ad Jordanem: civitates tredecim cum pagis earum. Hæc est hæreditas tribûs filiorû Isachar per familias suas, civitates ac pagi earum. Quinta sors prodiit tribui filiorum Asir per familias suas: Fuitque terminus eorum, Hecloth, Hali, Beten, Achsaph, Amlech, Amchar, & Mesael; pertingítque Charmelum ab Occidente, & Sihor, ac Labith. Tum reflectitur ab Oriente sole ad Beth-dagon, & recurrit ad Zebolon, & ad vallem Nephtahael ab Aquilone, tum ad Dabith, & convallem Neael; egreditúrque ad Bubel ab Aquilone, Ad Ebron, ad Rehob, ad Hemon, & ad Caa, usque ad Sidon magnam. Tum vertit se terminus ad Ramath, & *pergit* usque ad Sur urbem maximam: deinde reflectitur terminus idem ad Has, & sunt exitus ejus ad Occidentalem partem vallis Achzib. Item Convallis, Aphec, & Rohob: civitates viginti duæ cum villis earum. Hæc est hæreditas tribûs filiorum Asir per familias suas, hæ civitates, & villæ earum. Sexta sors prodiit filiis Nephtali per familias suas: Fuitque terminus eorum ab Helpha, & ab Alun, à Sanaam, Adama, Necab, & Nebael, usque ad Lecum. Ab his exit ad Jordanem, Tum vertit se terminus Occidentem versùs ad Aznoth in Cabuz: indéque procedit ad Hebic, incidítque in Zebolon ab Austro, & in Asir incidit ab Occidente, in Juda verò ad Jordanem ab Oriente sole, Et in urbes magnas Sur & Saidon, Hemath, Carath, Chenarath, Adama, Dama, Hassor, Cades, Ardei, In-Sur, Dion, Magdaljel, Horom, Beth-anoth, & Beth-semes: civitates novemdecim cum pagis earum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وَدَارَ بِهِ ٱلتُّخُم مِن شَمَالٍ حَنَاتُوب * وَكَانَت نِهَايَتُه وَادِي يِفتَحَايِيل * وَقَطَات * وَنَاهَلَال * وَسِمرُون *

Tum reflexus est limes à Septentrione Hamathoth, fuitq; finis ejus vallis Jephtahiel, Cattath, Nahalal, Semron, Jadala, &

15 وَيَدَالَا * وَبَيت لَحَام * ٱثنَتَا عَشَرَ مَدِينَة وَضِيَاعُهَا * هٰذِهِ تُخلَة بَنِي زَابُلُونَ لِقَبَائِلِهِم * هٰؤُلَاءِ ٱلمُدُن

Beth-lehem: urbes duodecim cum oppidis earû. Hæc est hæreditas filiorum Zabulon per familias suas, hæ urbes ac suburbana

16 وَرَسَاتِيقُهُم * وَخَرَجَ ٱلسَّهمُ ٱلرَّابِعُ لِبَنِي يَسَّاخَارَ لِقَبَائِلِهِم * وَكَانَ تُخُومُهُم يِزرَعَالَا * وَكَسُولُوت * وَشُولَام

eorundem. Præterea egressa est sors quarta filiis Issachar per familias eorum: Et

17 * وَحَفَارَايِم * وَشِيَاوُن * وَاناحَرَت * وَرَبِيت * وَشِيُون * وَابِص * وَرَامَت * وَعِين جِسِيم * وَعِين حَدَّا * وَبَيت

fuit terminus eorum Izrahla, Kesuloth, & Sulam, Haphraim, Sihon, & Anahrath,

18 فَصِيص * وَلَقِيَ ٱلتُّخُم تَابُور * وَشَاحَصِيمَا * وَبَيت شَمَس * وَكَانَ تُخُومُهُم ٱلأُردُن * سِتَّة عَشَرَ مَدِينَة

Rabbith, Casion, & Abes, Ramath, Fons-

19 وَحَصَايِرهُم * هٰذِهِ تُخلَة بَنِي إِيسَاخَارَ لِعَسَايِرِهِم * ٱلمُدُن ٱلمَذكُورَة وَرَسَاتِيقُهُن * وَخَرَجَ ٱلسَّهمُ ٱلخَامِس

gannim, Fons-hadda, & Beth-passis. Tum

20 لِسِبطِ بَنِي أَشِير لِقَبَائِلِهِم * وَكَانَ حَدُّهُم حَلقَات * وَعَلِي * وَبَاطِن * وَأَحسَاف * وَالمَالِح * عَمقَاد * وَمِسَايِل *

incurrit terminus in Tabor, Sahsima, &

21 وَبَلَغَا ٱلكَرمِل غَربًا * وَشِيحُور لِبنَان * وَيَرجِع مِن نَاحِيَة مَسرِقِ ٱلشَّمسِ إِلَي بَيت دَاجُون * ثُم يَلقَي

Beth-semes; fuitq; terminus eorum Jordanis: sexdecim urbes, & castella earum.

22 زَبُولُون * وَوَهدَ يِفتَح إِيل * وَشِمَالًا بَيت ٱلمَرج وَيعِيَايِل * وَيَخرُج إِلَي كَابُول يَسَن * وَعَفرُون * وَرَحُوب *

Hæc est hæreditas filiorum Isachar per familias eorum, urbes videlicet prædictæ,

23 وَحُمُون * وَقَانَا * إِلَي صَيدُون ٱلكَبرِي * وَيَخرُج ٱلتُّخُوم إِلَي رَامَا وَإِلَي مَدِينَة حِصنِ صُور * ثُم يَعُود إِلَي

& suburbia earum. Postea egressus est sors

24 حُوسَا * وَيَكُون نِهَايَة ٱلبَحرِ مِن حَبَّ أَحزِيبَا * وَعُمَّا * وَأَفِيُون * وَرَحُوب * ٱثنَتَانِ وَعِشرُون مَدِينَة

quinta tribui filiorum Asir per familias

25 وَرَسَاتِيقُهُن * هٰذِهِ تُخلَة بَنِي أَشِير لِعَسَايِرِهِم * هٰؤُلَاءِ ٱلمُدُن وَرَسَاتِيقُهُن * وَخَرَجَ ٱلسَّهمُ ٱلسَّادِس لِبَنِي

suas: Fuitque limes eorum Helcat, Hali, Baten, & Achsaph, Almalech, Amcad, et

26 نَفتَالِي * وَكَانَ تُخُومُهُم مِن حَلَف * وَمِن أَيلُون ٱلَّتِي هِيَ صَاعَنِيم * وَأَدَامِي ٱلمَعصَن * وَيِبنَايِيل إِلَي

Mesael, incurritq; in Carmel ad Occidentem, & in Sihor Libani. Tum reversus est

27 لَهُوم * وَكَانَ نِهَايَة ٱلأُردُن * وَعَادَ ٱلتُّخُم غَربًا إِلَي أَزنُوت تَابُور * وَخَرَجَ مِنه إِلَي حُوقُوق * وَلَقِيَ زَابُلُون

ex plaga Ortûs solis ad Beth-dagon, tum incurrit in Zabulon & vallē Iephtahel;

28 جَنُوبًا * وَأَشِير غَربًا * وَيَهُودَا مِن جِهَة مَسرِقِ ٱلشَّمسِ * مِن مُدُنِ ٱلحُصُونِ صَدِيم * صَيرِ حَمَاث * رَقَاث *

ab Aquilone verò in Domum-pirati, ac Najael, exitq; ad Kabul sinistrorsùm, Et Ap-

29 وَحَارَب * وَأَدَامَا * وَرَامَا * وَحَاصُور * وَقَادِس * وَأَدرَعَات * وَعِين حَاصُورَا * وَيرَاوُن * وَبرج إِيل * وَحَرِيم *

phron, & Rehob, Hammon, & Cana, usq; ad Sidon magnā. Rursus egreditur limes

30 وَبَيت عَنَات * وَبَيت شَمَس * تِسعَة عَشَرَ مَدِينَة وَرَسَاتِيقُهُن *

ad Rama, et ad urbē arcis Sur, tum revertitur ad Husa, & finis ejus est mare quod

31 *pertinet ad lineā Achzibe. Præterea Omma, Aphjon, & Rehob: urbes viginti duæ*

32 *cum oppidis earum. Hæc est hæreditas filiorum Asir per familias suas, hæ urbes, et*

33 *oppida earum. Deinde egressa est sors sexta filiis Nephtali: Fuitq; terminus eorum*

34 *ab Haleph, & ab Ailon quæ est Saannim,*

35 *& possessoribus torcularis, & Iabnael, us-*

36 *que ad Laccum; fuitq, finis ejus Jordanis.*

37 *Tum reflectitur limes Occidentē versùs*

38 *ad Aznoth-tabor, indeq; egreditur ad Hucoc, & offendit Zebolonem à Meridie, &*

Asser ab Occidente, & Iudā ex parte Ortûs solis. Ex urbibus autem quæ habebant

arces, fuerunt Saddim, Sir, Hamat, Raccat, & Chennarat, Adama, Rama, Hassor,

Cades, Adraat, & Fons-hassora, Jeraon,

Turris-il, Harim, Beth-anath, & Beth-

semes: urbes novemdecim, & suburbana

earum.

ספר יהושע : כ

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

,urbes ; suas familias *ad* Naphthali filiorũ *extensionis* hæreditas Hæc

39 וְאֹת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים

sors exivit ,suas familias *ad* Dan filiorum *Extensioni* earum *atria* &

40 וְחַצְרֵיהֶן : לְמַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם יָצָא הַגּוֹרָל

Esthaol & ,Sorhah ,eorũ hæreditatis terminus fuit Et septima.

41 הַשְּׁבִיעִי : וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל

,Elon Et .Ithlah & ,Ajalon & ,Sahalabbin Et .Hirsemes &

42 וְעִיר שֶׁמֶשׁ : וְשַׁעַלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה : וְאֵילוֹן

43 ,Jehud Et .Bahalath &,Gibbethon &,Elthecheh Et.Hechron &,Timnatah &

44 וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן : וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת : וִיהוּד

45 termino cum Raccon & ,Mehajarchon Et .Gathrimmon &,Beneberach &

46 וּבְנֵי־בְרַק וְגַת־רִמּוֹן : וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם הַגְּבוּל

ascenderuntque :eis ab Dan filiorũ terminus exivit Et .Japho contra

47 מוּל יָפוֹ : וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ

eam pcusserunt & ,eam ceperuntq; ,Lesem cum pugnaverũt & ,Dan filii

בְנֵי־דָן וַיִּלָּחֲמוּ עִם־לֶשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אֹתָהּ וַיַּכּוּ אֹתָהּ

Lesem vocaverunt & :ea in habitaverũt &,eam *hæreditaverunt* ,gladii *os ad*

לְפִי־חָרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם

Dan filiorũ *extensionis* hæreditas Hæc .sui patris Dan nomen secundũ,Dan

48 דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם : זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־דָן

hæreditare cõpleverunt Et .earum *atria* & istæ civitates ,suas familias *ad*

49 לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן : וַיִּכְלוּ לְנַחֵל

hæreditatem Israel filii dederuntque :suos terminos *ad* terram

אֶת־הָאָרֶץ לִגְבֻלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה

ei dederunt Domini *ex Super* .sui medio in Nun filio Jehosuah

50 לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם : עַל־פִּי יְהוָה נָתְנוּ לוֹ

: Ephraim monte in Serach Thimnath ,postulavit quam urbem

אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאָל אֶת־תִּמְנַת־סֶרַח בְּהַר אֶפְרָיִם

quas ,hæreditates Istæ .ea in habitavit &,civitatem ædificavit &

51 וַיִּבֶן־אֶת־הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ : אֵלֶּה הִנְחִלוּ אֶלְעָזָר

patrum *capita* &,Nun filii Jehosuah &,sacerdos Elhazar fecerũt hæreditare

נְחָלִים אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת

,*Domini facies ad* Siloh in *sorte in* Israel filiorum *extensionum*

לְמַטּוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה

.terram *dividendo* à finierunt & : *conventus tentorii* ostium

פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ :

CAP. XX.

,Israel filios ad Loquere : dicendo ,Jehosuah ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר : דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

2 vos ad sum locutus quas ,*verrationis* civitates vobis Date :dicendo

לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם

ignorantia in animam *jercutientem* homicidã illuc *fugiendũ* Ad .Moseh *manu in*

3 בְּיַד־מֹשֶׁה : לָנוּס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה

.sanguinis *redemptore* à *retractionem* in vobis eruntque ; scientia *non in*

בִּבְלִי־דָעַת וְהָיוּ לָכֶם לְמִקְלָט מִגֹּאֵל הַדָּם :

,civitatis portæ ostium stabitque ,istis civitatibus ex unam ad fugiet Et

4 וְנָס אֶל־אַחַת מֵהֶעָרִים הָאֵלֶּה וְעָמַד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר

recolligent & :sua verba ipsius urbis seniorum aurib*ꝰ* in loquetur ac

וְדִבֶּר בְּאָזְנֵי זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא אֶת־דְּבָרָיו וְאָסְפוּ

.eis cum habitabit & ,locum ei dabuntque :se ad urbem in eum

אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ־לוֹ מָקוֹם וְיָשֵׁב עִמָּם :

concludent non & ,eum *jo*ſ sanguinis *redemptor* fuerit insecutus cùm Et

5 וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יַסְגִּרוּ אֶת־

non & ,suũ proximum percussit scientia *non in* quia ;ejus manu in homicidã

הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי בִבְלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא

,ipsa civitate in habitabit Et .nudiusterti*ꝰ* ,heri ab eum *ipse odio habens*

שׂנֵא הוּא לוֹ מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם : וְיָשַׁב בָּעִיר הַהִיא

6 ,*magnum* sacerdotem mori *usque* ,judicium ad *cœtus* facies *ad se* stare *usque*

עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

ad veniet & ,homicida revertetur tunc : illis diebus in erit qui

אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם אוֹ : יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־

.inde *fugerat* quæ civitatem ad ,suam domũ ad & ,suã civitatem

עִירוֹ וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם :

CAP. XX.

ET locut*ꝰ* est Dñs ad Josue, dicens; Loquere filiis Israel,& dic eis, Separate urbes fugitivorũ,de quib*ꝰ* locut*ꝰ* sũ ad vos p manũ Moysi;Ut confugiat ad eas quicunq; animam percussit nesci*ꝰ* : & possit evadere irã proximi, qui ultor est sanguinis:Cùm ad unã harũ confugerit civitatũ , stabit ante portã civitatis,& loquetur seniorib*ꝰ* urbis illi*ꝰ* ea quæ se cõprobent innocentem:Ilicque suscipient eũ, & dabunt ei locũ ad habitandũ.Cúmq; ultor sanguinis eũ fuerit persecut*ꝰ*, nõ tradent in man*ꝰ* ejus: quia ignorans percussit proximum ej*ꝰ*,nec ante biduũ,triduúmve, ej*ꝰ* probatur inimic*ꝰ*. Et habitabit in civitate illa , donec stet ante judiciũ causã reddens facti sui, & moriatur sacerdos magn*ꝰ*, qui fuerit in illo tempore : tunc revertetur homicida,& ingredietur civitatem & domũ suã de qua fugerat.

39 Αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Νεφθαλί.
40 Καὶ τῷ Δὰν ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ ἕβδομος.
41 Καὶ ἐγένηθη τὰ ὅρια αὐτῶν (τ)Σαρὰθ, καὶ Ἀσὰ, καὶ πόλις Σαμμαὺς, Καὶ Σθαμὶρ, καὶ Ἀμμὼν, καὶ Σιλαθὰ, Καὶ Ἠλὼν, καὶ Θαμναθὰ, καὶ
43 Ἀκκαρὼν, Καὶ Ἀλκαθὰ, καὶ Βεγεθὼν, καὶ Γεβεελὰ, Καὶ Ἀζὼρ, καὶ Βαναβακὰτ, καὶ Γεθρεμμὼν, Καὶ ἀπὸ Θθμάσης Ἰβάκων ὅριον
46 πλησίον Ἰόππης. Αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς
48 υἱῶν Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν, αἱ (υ)πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξέθλιψαν οἱ υἱοὶ Δὰν τὸν Ἀμορῥαῖον τὸν θλίβοντα αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει. καὶ οὐκ εἴων αὐτοὺς οἱ Ἀμορῥαῖοι (φ)καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ (†)ἐθλίψαν ἀπ' αὐτῶν
47 τὸ ὅριον τῆς μερίδος αὐτῶν. Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Δὰν, καὶ ἐπολέμησαν (χ) τὴν Λαχὶς, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι (ψ)μαχαίρας· καὶ κατῴκησαν αὐτὴν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς (ω) Λασενδάν. καὶ ὁ Ἀμορῥαῖος ὑπέμεινε τοῦ κατοικεῖν ἐν Ἐλὼμ καὶ ἐν (α) Σθαμὶρ καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ τοῦ Ἐφραὶμ (β)
49 ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς φόρον. Καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβαλεῖσαι τὸν γῶν καὶ τὸ ὅριον αὐτῶν. καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (γ)κλῆρον τῷ
50 Ἰησοῦ τῷ υἱῷ Ναυῆ ἐν αὐτοῖς διὰ (δ)προστάγματος τοῦ θεοῦ, καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν, ἣν ᾐτήσατο, (ε)Θαμνασαραχ, ἥ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν, καὶ κατῴκει ἐν αὐτῇ. Αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς (ζ)κατεκληρονόμησεν Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ οἱ (η)ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἐν ταῖς φυλαῖς (θ) Ἰσραὴλ κλήρους ἐν Σηλὼ, ἔναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τοῦ σκηνοῦ τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβαλεῖσαι τὴν γῆν.

Hæc est hæreditas trib*ꝰ* filiorum Nephthali. Et Dan exiit sors septima. Et facti sunt fines eorum Sarath,& Asa,et civitates Sammays,Et Salamin,& Ammon,& Silatha, Et Elon,& Thamnatha, & Accaron, Et Alcatha, & Begethon,& Gebeelã,Et Azor,& Banæbacat,& Geth Remmon.Et à mari Hieracon terminus propè Ioppè. (i)Hæc hæreditas tribũs filiorũ Dan secundùm populos eorum, civitates eorum, & pagi earum. Et non extiriverunt filii Dan Amorrhæum vexantẽ eos in monte. Et non sinebant eos Amorrhæi descendere in convallem. Et vexaverunt à se terminum portionis eorum. Et iverunt filii Dan, & oppugnaverunt(k) Lachis,& ceperunt eam,& percusserunt eã in ore gladii.Et habitaverunt eã, et vocaverunt nomen ejus,(l)Lasendan. (m)Et Amorrhæus permansit habitare in Elom , & in Salamin.Et gravata est manus Ephræm super eos,et facti sunt illis tributarii. Et (n) iverunt adive terrã secundùm terminum ipsorum.Et dederunt filii Israel sortem Iesu filio Naue inter ipsos Per præceptum Dei:& dederunt ei civitatẽ, quã petiit ,Thamnasarach,quæ est in monte Ephræm. Et ædificavit civitatẽ, & habitabat in ea.Hæ suat divisiones, quas in hæreditatẽ dedit Eleazar sacerdos, & Iesus Naue,et principes familiarum in tribubus Israel, secundùm sortes in Selo,ante Dominum apud januas tabernaculi testimonii.Et iverunt adive terram.

MS. A.(τ) Σαραὰ, καὶ Ἐσθὰλ, καὶ πόλις Σαμὲς, καὶ Σθαμεὶν, καὶ Ἰαλὼν, καὶ Ἰεθλὰ, καὶ Ἠλὼν, καὶ Θαμνὰ, καὶ Ἀκκαρὼν, καὶ Ἐλτεκὼ, καὶ Γαβαθὼν, καὶ Βαθηλὼν, καὶ Ἰὼθ, καὶ Βαναβακὰκ, καὶ Γεβρεμμὼν, καὶ ἀπὸ Θθμάσης (υ)πόλις καὶ αἱ (φ)καταβαίνειν (†)ἐθλίβοντο(χ)τὸν Λεσὲμ,(ψ)μαχαίρας· καὶ κατῴκησεν αὐτὴν, καὶ ἐκάλεσε(ω)Λεσενδάν. (α) Σθαμεὶμ· (β)ἐπ' αὐτοῖς,(γ)κλῆρον Ἰησοῦ υἱῷ(δ) προστάγματος κυρίου, καὶ(ε)Θαμναθσαραχ, (ζ) καὶ κληρονόμησε (η) ἄρχοντες πατριῶν. (θ) τοῦ Ἰσραὴλ

Hæc est hæreditas trib*ꝰ* filiorum Nephthali. Et Dan exiit sors septima. Et facti sunt fines eorum Sarath,& Asa,et civitates Sammays,Et Salamin,& Ammon,& Silatha, Et Elon,& Thamnatha, & Accaron, Et Alcatha, & Begethon,& Gebeelã,Et Azor,& Banæbacat,& Geth Remmon.Et à mari Hieracon terminus propè Ioppè. (i)Hæc hæreditas tribũs filiorũ Dan secundùm populos eorum, civitates eorum, & pagi earum. Et non extiriverunt filii Dan Amorrhæum vexantẽ eos in monte. Et non sinebant eos Amorrhæi descendere in convallem. Et vexaverunt à se terminum portionis eorum. Et iverunt filii Dan, & oppugnaverunt(k) Lachis,& ceperunt eam,& percusserunt eã in ore gladii.Et habitaverunt eã, et vocaverunt nomen ejus,(l)Lasendan. (m)Et Amorrhæus permansit habitare in Elom , & in Salamin.Et gravata est manus Ephræm super eos,et facti sunt illis tributarii. Et (n) iverunt adive terrã secundùm terminum ipsorum.Et dederunt filii Israel sortem Iesu filio Naue inter ipsos Per præceptum Dei:& dederunt ei civitatẽ, quã petiit ,Thamnasarach,quæ est in monte Ephræm. Et ædificavit civitatẽ, & habitabat in ea.Hæ suat divisiones, quas in hæreditatẽ dedit Eleazar sacerdos, & Iesus Naue,et principes familiarum in tribubus Israel, secundùm sortes in Selo,ante Dominum apud januas tabernaculi testimonii.Et iverunt adive terram.

ΚΕΦ. κ'.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ Ἰησοῦ, λέγων,
2 Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, Δότε τὰς πόλεις τῆς φυγαδευτηρίου, ἃς εἶπα πρὸς ὑμᾶς
3 διὰ Μωυσῆ. Φυγαδευτήριον τῷ φονευτῇ τῷ παίσαντι ψυχὴν ἀκουσίως καὶ ἕως(ρ) ὑμῖν αἱ πόλεις φυγαδευτήριον, καὶ οὐκ ἀποθανεῖ ὁ φονεὺς(α)ὑπὸ τοῦ αἵματος ἕως ἂν καταστῇ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς εἰς(β) κρίσιν.

MS.A.(α)ἀπὸ τοῦ (β)κρίσιν. Καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν θύραν τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν τοῖς ὠσὶν τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς λόγους τούτου. καὶ ὑπολήψονται αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν πρὸς αὐτούς, καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον, καὶ κατοικήσει μετ' αὐτῶν. Καὶ ὅτι ἐκζητῶν ὁ ἀσχημονῶν τὸ αἷμα οὐκέτι αὐτὸν, καὶ οὐ συγκλείσουσιν τὸν φονεύσαντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἐπάταξεν τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν αὐτὸς αὐτὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τρίτης. Καὶ κατοικήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἕως * τῆς στῆναι πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν, ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. τότε ὑποστρέψει ὁ φονεύσας, καὶ ἐλεύσεται εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ πρὸς πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν. Καὶ διέστειλαν

CAP. XX.

ET locutus est Dñs ad Josue, dicens, Loquere filiis Israel, dicens, Date civitates refugiorum,quas dixi ad vos per Moysen, Refugium homicidæ,qui percussit animam non sponte. Et erunt vobis civitates refugium:& non morietur homicida à persequente sanguinem; (a)quoadusq; constiterit coram Synagoga in judicium.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

39 דְּאַחְסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי נַפְתָּלִי לְזַרְעִיָּתְהוֹן קְרְוָיָא וּפַצְחֵיהֶן : לְשִׁבְטָא דִבְנֵי דָן לְזַרְעִיָּתְהוֹן
40 נַפְקָא עַדְבָּא שְׁבִיעָאָה : וַהֲוָה תְּחוּם אַחְסָנָתְהוֹן צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְקִרְיַת שִׁמְשָׁא :
41 יַשְׁעַלְבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה : וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָא וְעֶקְרוֹן : וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת : וִיהוּד וּבְנֵי
42 בְּרַק וְגַת־רִמּוֹן : וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְרַקּוֹן עִם תְּחוּמָא דִּי לָקֳבֵל יָפוֹ : וּנְפַק תְּחוּם בְּנֵי דָן מִנְּהוֹן
43 וְסַלִּיקוּ בְנֵי דָן וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם לֶשֶׁם וְכִבְּשׁוּ יָתָהּ וּמְחוֹ יָתָהּ לְפִתְגָם דְּחֶרֶב וִירִיתוּ יָתָהּ
47 וְיָתִיבוּ בָהּ וְקָרוֹ לְלֶשֶׁם דָּן כִּשְׁמָא דְּבֵי דָן לְזַרְעִיָּתְהוֹן :
48 דְּאַחְסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי דָן לְזַרְעִיָּתְהוֹן קְרְוָיָא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן : וְשֵׁיצָאוּ לְאַחְסָנָא יַת אַרְעָא לְתְחוּמָהָא וִיהַבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אַחְסָנָא
50 לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בֵּינֵיהוֹן : עַל מֵימְרָא דַיְיָ יְהַבוּ לֵיהּ יַת קִרְתָּא דִּי שְׁאַל יַת תִּמְנַת סֶרַח
51 בְּטוּרָא דְאֶפְרָיִם וּבְנָאַת קִרְתָּא וְיָתִיב בְּהּ : אִלֵּין אַחְסָנָתָא דִּי אַחְסִין אֶלְעָזָר כַּהֲנָא
וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְרֵישֵׁי אֲבָהָתָא לְשִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַדְבָּא בְּשִׁלֹה קֳדָם יְיָ בְּתַרְעָ מַשְׁכַּן
זִמְנָא וְשֵׁיצִיאוּ מְלַפְלָנַאת אַרְעָא :

כ

1 וּמַלֵּל יְיָ עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר : מַלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר הָבוּ לְכוֹן יַת קִרְוֵי שֵׁיזוּבוּתָא
2 דְּמַלֶּלִית עִסְכוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה : לְמֶעְרוֹק לְתַמָּן קְטוֹלָא דְּיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ בְּלָא מַדָּעֵי
3 וִיהוֹן לְכוֹן לְשֵׁזָבָא מִגֹּאֵל דְּמָא : וְיֶעְרוֹק לַחֲדָא מִקְרְוַיָּא הָאִלֵּין וְיוּקוּם בְּמַעֲלָנָא דְּתָרַע
קִרְתָּא וְיִמַּלֵּל קֳדָם סָבֵי קִרְתָּא הַהִיא יַת פִּתְגָמוֹהִי וְיִכְנְשׁוּן יָתֵיהּ לְקִרְתָּא לְוָתְהוֹן וְיִתְּנוּן
לֵיהּ אֲתַר וְיֵתֵיב עִמְּהוֹן : וְאִרֵי יִרְדּוֹף גָּאֵל דְּמָא בָּתְרוֹהִי וְלָא יְמַסְרוּן יַת קְטוֹלָא בִּידֵיהּ
אֲרֵי בְלָא מַדָּעֵיהּ קְטַל יַת חַבְרֵיהּ וְלָא שָׂנֵי הוּא לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי : וְיֵתֵיב בְּקִרְתָּא
הַהִיא עַד דְּיוּקוּם קֳדָם כְּנִשְׁתָּא לְדִינָא עַד דִּימוּת כָּהֲנָא רַבָּא דִּי יְהֵא בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן כְּכֵן
יְתִיב קְטוֹלָא וְיֵעוֹל לְקִרְתֵּיהּ וּלְבֵיתֵיהּ לְקִרְתָּא דִּי עֲרַק מִתַּמָּן :

Hæc possessio tribus filiorum Nephthali ad prosapias eorũ: urbes et oppida earum. Tribui filiorum Dan ad prosapias eorum, exiit sors septima. Et fuit terminus possessionis eorum; Szargha et Esthaol, et urbs Sames. Et Saghalabin et Ajalon,et Ithelah. Et Ailon, et Thimnatha,et Ghekron. Et Elthekeh,et Gibthon, et Baghalath. Et Ihud,et Bene-Berak, et Gath-Rimon. Et Mei-Hajarkon et Harakon cum termino qui contra Japho. Et exiit terminus filiorum Dan ab eis:et ascenderunt filii Dan, et iniverunt bellum cum Lessen, et subegerunt eam,et deleverunt eam ad verbũ gladii,et possederunt eã,et habitarunt in eâ,et appellarunt Lessen,Dan,nomine Dan patris eorũ.Hæc possessio tribus filiorũ Dan ad prosapias eorum;urbes hæ et oppida earum. Et finierunt ad possidendum terram ad terminum ejus; et dederunt filii Israel possessionem Josue filio Nun inter ipsos. Juxta dictum Domini dederunt ei urbem quam petivit ; Thimnath Zzarahh in monte Ephraim:et ædificavit urbem, et habitavit in eâ. Hæ possesiones, quas possidere fecerunt Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun,et capita patrum tribuum filiorum Israel in sorte in Silo ante Dominum, in porta tabernaculi fœderis: et finierunt à dividendâ terrâ.

CAP. XX.

ET locutus est Dñs cum Josue,ad dicendum:Loquere cum filiis Israel,ad dicendum:Date vobis urbes evasionis,quas locutus sum vobiscũ in manu Mosis:Ad fugiendũ eò occisorẽ, qui occidet animã in errore,in non scientiâ suâ:et erunt vobis in evasionem à redemptore sanguinis. Et fugiet ad unã ex urbib*ꝰ* his,et stabit in introitu portæ urbis,et loquetur ante senes civitatis illius verba sua ; et aggregabunt eum ad civitatem ad ipsos,et dabunt ei locum,et habitabit cum eis. Et quando secutus fuerit redemptor sanguinis post eum,et non tradent occisorẽ in man*ꝰ* ej*ꝰ*,quia in non scientiâ suâ occidit sociũ suũ,et non odit ipse illũ ab heri et ab-ante eum. Et habitabit in civitate illâ quoad surgat corã congregatione in judicio, quoad moriatur Sacerdos magn*ꝰ* qui erit in dieb*ꝰ* illis:tunc redibit occisor,et intrabit ad civitatem suã,et ad domũ suam;ad urbem ex quâ fugerat inde,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hæc est hæreditas tribûs filiorum Nephtalí p familias suas,hæ civitates,& villæ earum. Septima denique sors prodiit filiis Dan per familias suas: Et fuit terminus hæreditatis eorum,Sadaa,Estoel, Civitas-semes, Saalabin, Ailon,Nethla, Alon,Temna,Acron, Elcath, Gebton, Baalath, Ihudith, Baaldebech, Ghethremon,Mai-jarcon,& Charcon,usq; ad terminum qui est contra Ilath. Exit autem limes filiorũ Dan ab ipsis.Et ascenderunt filii Dan, & prælium committentes cum civibus Ino,subegerũt eam,& interfecerunt eam acie gladii, eámque possidentes habitârunt in ea, & eandem Ino vocaverunt Dan juxta nomen Dan patris sui. Hæc est hæreditas filiorũ Dan per familias suas,hæ urbes atque civitates cum pagis earũ. Cæterùm cùm absolvissent possidere terrã per limites ejus, dederunt filii Israel hæreditatem Jesu filio Nun in medio sui. Iuxta sermonẽ oris Dñi dederunt ei civitatẽ quam postulaverat,Temnath-serah quæ est in monte Aphrem: extruxit autẽ hanc civitatẽ,& commoratus est in ea. Istæ sunt hæreditates quas dedit possidendas Eliazar sacerdos,Jesus filius Nun,& primi patres tribuũ Israelis per sortes, in Silo, coram Domino, in ostio tabernaculi temporis. Et absolverunt distributionem terræ.

CAP. XX.

DEinde dixit Dominus ad Jesum; Dic filiis Israel, Relinquite vobis civitates ad evasionem, quemadmodum dixeram vobis per Mosen servum meum; Quatenus fugiat illuc homicida qui animam ex insperato inscius occiderit: sintque vobis ad evadendum à vindice ultionis sanguinis. Fugiens enim ad unam ex his civitatibus, stabit ad ingressum portæ civitatis, et loquetur coram senioribus civitatis illi⁹,suámque apud eos causam dicet in civitate; & dabunt ei locum ad habitandum secum, Et colligent eum apud se in civitate, quando persequetur eum vindex ultionis sanguinis, nec tradent in manus ejus homicidam;quoniam inscius percussit proximum suum, nec oderat eum præteritis diebus. Manebit autem in civitate illa, donec se judicio fistat coram cœtu, donec moriatur summus sacerdos qui fuerit iis diebus: ac tunc revertetur homicida, repetétque domum ac civitatem suam, & urbem è qua fugerat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Hæc est hæreditas filiorum Nephtali per familias suas, atque hæ sunt urbes ac pagi eorum. Demum filiis Dan per familias eorum egressa est sors septima: Fuitque terminus locorum eorum, Sarea, Estaol, & Fons-semes, Saalabbin, Ajalon, Jethla, Ailon, Temnatha, Acra, Eltaca, Gabton, Baalath, Jehod, Benebarac, Gethremmon, Meriracon,& Riccon, cum confinibus & tractu Japha. Egressus est autem terminus filiorum Dan ab ipsis: & ascendentes oppugnârunt Lasim, & ceperunt eam, & occisis civibus ejus obtinuerunt eam,& habitârunt in ea, & appellârunt eam Dan ex nomine Dan patris sui. Hæc est hæreditas tribûs Dan per familias suas, hæ urbes & tractus eorum. Cúmque finem fecissent dividendi terram ac limites ejus, dederunt filii Israel Josue filio Nun hæreditatem in medio sui: Ex præscripto Dei, urbem quam petierat, nempe Beth-sareth in monte Ephraimi, dederunt ei, quam ædificavit & coluit. Hæ sunt possessiones quas sorte dederunt Elazar sacerdos, Josue filius Nun, & principes patrum tribuum filiorum Israel, in Silo in præsentia Domini: Et finem imposuêre dividendæ terræ.

CAP. XX.

ALlocutusque est Deus Josue, dicens, Colloquere cum filiis Israel ut dent urbes immunitatis, quas præceperam eis per Mosen; ut ad eas fugiat omnis homicida qui animam interfecerit per errorem, haud data operâ, & absq; scientia: eruntque vobis asylum contra propinquum sanguinis. Effugiet siquidem homicida ad unam ex his urbibus, seque sisteus ad portam illius, dicet apud seniores ejus causam suã; ut recipiant eũ ad se in urbem, & dent ei locum in qua commoretur cum ipsis; cúmque insequetur eum propinquus sanguinis, non tradent eum ipsi, quandoquidem interfecit eum haud data operâ, nec is odio persequebatur interfectum ab herì & antea. Commorabitur autem in illa urbe, donec stet coram cœtu ad judicium, quousque moriatur summus sacerdos qui fuerit illis diebus; ac tum redibit homicida ad ad urbem suam, & familiares suos.

ספר יהושע : כא

Sechem & ,Naphthali monte in Galil in Chedes *sanctificaverunt* Et
7 וַיְקַדְּשׁוּ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־שְׁכֶם
.Jehudah monte in (Chebron ipsa) Chiriatharbah & ,Ephraim monte in
בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃
deserto in Beser dederunt orientem ad Jericho Jarden trans de Et
8 וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר
extensione de Ghilhad in Ramoth & ;Reuben *extensione de* planitie in
בַּמִּישֹׁר מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וְאֶת־רָאמֹות בְּגִלְעָד מִמַּטֵּה
civitates fuerunt Istæ .Menasseh *extensione* de Basan in Gholan & ,Ghad
גָּד וְאֶת־גֹּלָן בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה׃ אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי
9 eorũ medio in *peregrinanti* peregrino & ,Israel filiis omnibus *conventionis*
הַמּוֹעֵדָה לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם
non & ,*ignorantia in* animam percutiens omnis illuc *fugiendum ad*
לָנוּס שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא
,cæsus *faciès ad cum stare usque* ,sanguinis *redemptoris manu in* moriatur
יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם עַד עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה׃

CAP. XXI. כא

ad & ,sacerdotem Elhazar ad Levitarum patrum *capita* accesserunt Et
1 וַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־
.Israel filiorum *extensionum* patrum capita ad & ,Nun filium Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶל רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Dominus :dicendo ,Chenahan terra in Siloh in eos ad sunt Locutique
2 וַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנָעַן לֵאמֹר יְהוָה
,habitandum ad civitates nobis *dandum ad* Moseh *manu in* præcepit
צִוָּה בְיַד־מֹשֶׁה לָתֵת לָנוּ עָרִים לָשָׁבֶת
Levitis Israel filii Dederuntq; ,nostris animalib⁹ earum suburbana &
3 וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֶמְתֵּנוּ׃ וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם
.earum suburbana & ,istas urbes ,Domini *os ad* sua hæreditate de
מִנַּחֲלָתָם אֶל פִּי יְהוָה אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת מִגְרְשֵׁיהֶן׃
sacerdotis Aharon filiis fuit q; ,Chohathitarum familias *ad* sors *exiit* Et
4 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
tribu de & ,Sinihon *extensione* de & ,Jehudah *extensione* de Levitis de
מִן־הַלְוִיִּם מִמַּטֵּה יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה
versus ,Chohath filiis Et .tredecim civitates ,*sorte in* Benjamin
בִּנְיָמִן בְּגוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים
5 tribu di midia de &,Dan tribu de & ,Ephraim *extensionis* familiis de
מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה־דָּן וּמֵחֲצִי מַטֵּה
familiis de Gherson filiis Et .decem civitates ,*sorte in* Menasseh
מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עֲשָׂרִים עָשָׂר׃ וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחֹת
6 ,Naphthali *extensione* de & ,Aser *extensione* de & ,Issachar *extensionis*
מַטֵּה־יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה־אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי
.tredecim civitates ,*sorte in* Basan in Menasseh tribu dimidia de &
וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן בְּגוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
,Ghad tribu de & ,Reuben *extensione* de suas familias *ad* Merari Filiis
7 לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מִמַּטֵּה־רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָּד
Israel filii Dederuntq; .duodecim civitates ,Zebulun *extensione* de &
וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃ וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
8 præcepit sicuti ,earum suburbana & ,has civitates Levitis
לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוָּה
filiorum *extensione* de dederunt Et ,*sorte in* Mosch *manu in* Dominus
יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה בְּגוֹרָל׃ וַיִּתְּנוּ מִמַּטֵּה בְנֵי
9 quas ,has civitates ,Simhon filiorum *extensione* de & ,Jehudah
יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־
familiis de Aharon filiis fuit Et .nomine in *eas vocabit*
10 יִקְרָא אוֹתָן בְּשֵׁם׃ וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן מִמִּשְׁפְּחֹת
.prima sors erat eis quoniam :Levi filiis de Chohathitarum
הַקְּהָתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי לָהֶם הָיְתָה הַגּוֹרָל רִאשֹׁנָה׃
ipsa) :Hanoch patris Arbah Chiriath eis Dederuntque
11 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי הָעֲנָק הִיא
.ejus *circuitus* ejus suburbana & ,Jehudah monte in (Chebron
חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ סְבִיבוֹתֶיהָ׃

Versio VULG. LAT.

7 Decreverúntque Cedes in Galilæa montis Nephthali, & Sichem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebron, 8 in monte Juda. Et trans Jordanem contra Orientalem plagam Jericho, statuerunt Bosor, quæ fita est in campestri solitudine, de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu 9 Manasse. Hæ civitates constitutæ sunt cunctis filiis Israel, & advenis qui habitabant inter eos: ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, et non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

CAP. XXI.

1 ACcesserúntq; principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, & Josue filium Nun, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Is-
2 rael: Locutíque sunt ad eos in Silo terræ Chanaan, atque dixerunt; Dominus præcepit per manum Moysi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, & suburbana earum ad
3 alenda jumenta. Dederúntq; filii Israel de possessionib⁹ suis juxta imperium Domini, civi-
4 tates & suburbana earum. Egressáque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis, de tribubus Juda, & Simeon, & Benjamin, civitates
5 tredecim: Et reliquis filiorum Caath, id est, Levitis qui superfuerant, de tribubus Ephraim, et Dan, et dimidiâ tri-
6 bu Manasse, civitates decé. Portò filiis Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribubus Issachar & Aser & Nephthali, dimidiâque tribu Manasse in Basan, civitates numero trede-
7 cim. Et filiis Merari per cognationes suas, de tribubus Ruben & Gad & Zabulon, urbes duodecim. Dederúntque
8 filii Israel Levitis civitates & suburbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentes.
9 De tribubus filiorum Juda & Simeon dedit Josue civitates: quarum ista sunt nomina, Fi-
10 liis Aaron per familias Caath Levitici generis (prima enim
11 sors illis egressa est) Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Juda, & suburbana ejus per circuitum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ διέστειλεν τὴν (γ) Κάδης ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
ἐν τῷ ὄρει τῷ (δ) Νεφθαλί, καὶ Συχὲμ ἐν
τῷ ὄρει τῷ Ἐφραὶμ, καὶ τὴν πόλιν (ε)
Ἀρβὸκ, αὕτη ἐστὶ Χεβρὼν, ἐν τῷ ὄρει τῷ
8 Ἰούδα. Καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ (ζ) Ἰορδάνου ἔ-
δωκε Βοσὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ
τῆς φυλῆς Ρουβὴν, καὶ (η) Ἀρημὼθ ἐν τῇ
Γαλαὰδ ἐκ τῆς φυλῆς Γὰδ, καὶ τὴν Γαυ-
λὼν ἐν τῇ Βασανίτιδι ἐκ τῆς φυλῆς Μα-
9 νασσῆ. Αὗται αἱ πόλεις αἱ διῳκισμέναι τοῖς
υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσ-
κειμένῳ ἐν αὐτοῖς, καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ
παίοντι ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ
(ϑ) ἐν χειρὶ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα, ἕ-
ως ἂν καταστῇ ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς
κρίσιν.

MS. A. (γ) Κεδὲς (δ) Νεφθαλεὶ, (ε) Ἀρβὸ, (ζ) Ἰορδάνου Ἰδιηὼ ἀπὸ
ἀνατολῶν ἔδωκαν τὴν Βοσὸρ (η) Ῥαμωὲθ ἐν τῇ Γαλαὰδ *, καὶ τὴν Γωλὰν
(ϑ) ἐκ χειρὸς τοῦ

ΚΕΦ. κα'.

1 Καὶ (α) προσῆλθοσαν οἱ ἀρχιπατρεῖς τῶν
υἱῶν Λαὶ πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ
(β) Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ, καὶ πρὸς τοὺς
ἀρχιφύλους πατριῶν ἐκ τῶν φυλῶν (γ) Ἰσ-
2 ραήλ· Καὶ ἐλάλησον πρὸς αὐτοὺς ἐν Σηλὼ ἐν
γῇ Χαναὰν, λέγοντες, Ἐνετείλατο κύριος
ἐν χειρὶ Μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν πόλεις (δ)
κατοικεῖν, καὶ τὰ προάστεια τοῖς κτήνεσιν
3 ἡμῶν. Καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τοῖς Λαὶ-
ταις ἐν τῷ κατακληρονομεῖν (ε) διὰ προσ-
τάγματος κυρίου τὰς πόλεις καὶ τὰ προ-
4 άστεια αὐτῶν. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος τῷ
δήμῳ Καάθ, καὶ ἐγένετο τοῖς υἱοῖς Α-
ρὼν τοῖς ἱερεῦσι τοῖς Λαΐταις ἀπὸ φυλῆς
Ἰούδα καὶ ἀπὸ φυλῆς Συμεὼν καὶ (ζ) ἀπὸ
φυλῆς Βενιαμὶν κληρωτὶ πόλεις δεκατρεῖς.
5 Καὶ τοῖς υἱοῖς Καὰθ τοῖς κατεγγεγραμμένοις
ἐκ τῆς φυλῆς Ἐφραὶμ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς
Δὰν καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ
6 κληρωτὶ πόλεις δέκα. Καὶ τοῖς υἱοῖς (η)
Γεδσὼν ἀπὸ τῆς φυλῆς Ἰσσάχαρ καὶ ἀπὸ
τῆς φυλῆς Ἀσὴρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς Νεφ-
θαλὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ
ἐν τῇ (ϑ) Βασὰν πόλεις δεκατρεῖς. Καὶ
7 τοῖς υἱοῖς Μεραεὶ κατὰ δήμους αὐτῶν (ι)
ἀπὸ φυλῆς Ρουβὴν καὶ (ια) ἀπὸ φυλῆς Γὰδ
καὶ (ιβ) ἀπὸ φυλῆς Ζαβουλὼν κληρωτὶ πό-
8 λεις δώδεκα. Καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
τοῖς Λαΐταις τὰς πόλεις καὶ τὰ προά-
στεια αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύρι-
9 ος τῷ Μωυσῆ, κληρωτί. Καὶ ἔδωκεν ἡ φυλὴ υἱῶν
Ἰούδα καὶ ἡ φυλὴ υἱῶν Συμεὼν καὶ ἀπὸ
τῆς φυλῆς υἱῶν (κ) Βενιαμὶν τὰς πόλεις
10 ταύτας· καὶ ἐπεκλήθησαν Τοῖς υἱοῖς Α-
ρὼν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῦ Καὰθ τῶν υἱῶν Λαΐ,
11 ὅτι τούτοις ἐγένετο ὁ κλῆρος. Καὶ (λ) ἔδω-
κεν αὐτοῖς τὴ Καριαθαρβὸκ μητρόπολιν τῆ
Ἐνὰκ· αὕτη ἐστὶ Χεβρὼν ἐν τῷ ὄρει (μ) Ἰού-
δα· τὰ δὲ προάστεια (ν) κύκλῳ αὐτῆς,

MS.A. (α) προσῆλθον (β) πρὸς Ἰησοῦν (γ) τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· Καὶ
ἔπεσαν (δ) κατοικεῖν, καὶ τοῖς κτήνεσιν (ε) αὐτὸς διὰ (ζ) ἀπὸ τῆς φυλῆς
Βενιαμὶν (η) Γερσὼν (ϑ) Βασὰν κληρωτὶ πόλις (ι) ἀπὸ τῆς φυλῆς (κ)
Βενιαμὶν τὰς πόλις· καὶ ἐπεκληρώθησαν (λ) ἔδωκεν (μ) τῷ Ἰούδα·
(ν) τὰ κύκλῳ

Et distinxit Cades in Galilæa in monte ipsi Nephthali, & Sychem in monte ipsi Ephræm, & civitatem Arboc (hæc est Chebron) in monte ipsi Juda. Et trans Jordanem (b) dedit Bosor in deserto in campo de tribu Ruben, & Aremoth in Galaad de tribu Gad, & Gaylon in Basanitide de tribu Manasse. Hæ sunt civitates celebres filiis Israel, & proselyto apposito in eis, ad confugiendum illuc, omni percutienti animam non sponte ut non moriatur in manu persequentis sanguinem; donec constiterit coram Synagoga in judicium.

CAP. XXI.

ET accesserunt principes familiarum filiorum Levi ad Eleazarum sacerdotem, & ad Jesum filium Naue, et ad principes tribuum familiarum ex tribubus Israel. Et dixerunt ad eos in Selo in terra Chanaan, dicentes, Mandavit Dominus in manu Moysi dare nobis civitates ad habitandum, & suburbana pecoribus nostris. Et dederunt filii Israel Levitis in addenda hæreditate per præceptum Domini, civitates, & suburbana earum. Et exiit sors populo Caath: et factæ sunt filiis Aaron sacerdotibus Levitis de tribu Juda, & de tribu Symeon, & de tribu Benjamin per sortem civitates tredecim. Et filiis Caath reliquis, de tribu Ephræm, & de tribu Dan, & de dimidio tribûs Manasse per sortem civitates decem. Et filiis Gedson, de tribu Issachar, & de tribu Aser, & de tribu Nephthali, & de dimidio tribûs Manasse in (a) Basan civitates tredecim. Et filiis Merari secundùm populos eorum, de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon per sortem civitates duodecim. Et dederunt filii Israel Levitis civitates, & suburbana earum, quemadmodùm mandaverat Dominus Moysi, per sortem. Et dedit tribus filiorum Juda, & tribus filiorum Symeon, (b) & de tribu filiorum Benjamin, civitates has: (c) & vocatæ sunt Filiis Aaron de populo Caath filiorum Levi, quoniam his fuit (d) sors. Et dedit eis Cariath Arboc metropolim Enac (hæc est Chebron) in monte Juda. (e) Suburbana autem in circuitu ejus,

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

וְיַתִּינוּ יַת קֻדְשׁ בְּגָלִילָא דְּבֵית נַפְתָּלִי וְיַת שְׁכֶם בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וְיַת קִרְיַת 7
אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּטוּרָא דְּבֵית יְהוּדָה : וּמֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ מַדִּינְחָא יְהַבוּ יַת בֶּצֶר 8
בְּמֵידְבְּרָא בְּמֵישְׁרָא מִשְׁבְּטָא דְּרָאוּבֵן וְיַת רָמוֹת בְּגִלְעָד מִשְׁבְּטָא דְּגָד וְיַת גּוֹלָן בְּמַתְנָן
מִשְׁבְּטָא דְּמְנַשֶּׁה : אִלֵּין הַוְאָה קִרְוַיָּא דְּמִתְמַנָּן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְיוֹרָא דִּי יִתְגַּיְרוּן בֵּינֵיהוֹן 9
לְמֵעְרַק לְתַמָּן כָּל דְּקָטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ וְלָא יְמוּת בִּידָא דְּגָאֵל דְּמָא עַד דְּיִקוּם קֳדָם
בְּנַשְׁתָּא :

כא

וּקְרִיבוּ רֵישֵׁי אֲבָהָת לְוָאֵי לְוָת אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְלְוָת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְלְוָת רֵישֵׁי אֲבָהָת 1
שִׁבְטַיָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : וּמַלִּילוּ עִמְּהוֹן בְּשִׁילוֹ בְּאַרְעָא דִכְנַעַן לְמֵימַר יְיָ פִּקֵּד בִּידָא מֹשֶׁה 2
לְמִתַּן לָנָא קִרְוִין לְמִתַּב וּרְוָחֵיהֶן לִבְעִירָנָא : וִיהַבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְלְוָאֵי מֵאַחֲסָנָתְהוֹן עַל 3
מֵימְרָא דְיְיָ קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וַיַת רְוָחֵיהֶן : וּנְפַק עַדְבָּא לְזַרְעָת קְהָת וַהֲוָה לִבְנֵי אַהֲרֹן 4
כָּהֲנָא מִן לְוָאֵי מִשְׁבְּטָא דִיהוּדָה וּמִשְׁבְּטָא דִשְׁמְעוֹן וּמִשְׁבְּטָא דִבְנְיָמִין בְּעַדְבָּא קִרְוַיָּא
תְּלָת עֲשְׂרֵי : וְלִבְנֵי קְהָת דְּאִשְׁתְּאֲרוּ מִזַּרְעָת שִׁבְטָא דְאֶפְרַיִם וּמִשְׁבְּטָא דְּדָן וּמִפַּלְגוּת 5
שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּעַדְבָּא קִרְוִין עֲשַׂר : וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִזַּרְעָת שִׁבְטָא וּמִשְׁבְּטָא 6
דְּאָשֵׁר וּמִשְׁבְּטָא דְּנַפְתָּלִי וּמִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּמַתְנָן בְּעַדְבָּא קִרְוִין תְּלָת עֲשְׂרֵי :
לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעָתְהוֹן מִשִּׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּמִשְׁבְּטָא דְּגָד וּמִשְׁבְּטָא דְּזְבוּלֻן קִרְוִין תְּרָתָּא 7
עֲשְׂרֵי : וְיַהֲבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְלְוָאֵי יַת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וַיַת רְוָחֵיהֶן כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה 8
בְּעַדְבָּא : וִיהַבוּ מִשִּׁבְטָא דִבְנֵי יְהוּדָה וּמִשִּׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן יַת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין דְּאִתְפָּרְשָׁא 9
בִּשְׁמָהָן : וַיהוָה לִבְנֵי אַהֲרֹן מִזַּרְעָת קְהָת מִבְּנֵי לְוָאֵי אֲרֵי לְהוֹן עַדְבָּא בְּקַדְמֵיתָא : וִיהַבוּ 10
לְהוֹן יַת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבוּהוֹן דְּנָפְקָא הִיא חֶבְרוֹן בְּטוּרָא דִיהוּדָה וַיַת רְוָחֵהָא סְחָרְנָהָא : 11

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et constituerunt Kedes in Galila in monte dom⁹ Nephthali; et Sechem in monte domus Ephraim, et Kirjath Arbagh, ipsa Hhebron, in monte domus Juda. Et ultra ⁷ordanem Jericho ad ortum dederunt Beszer in deserto in planitie ex tribu Ruben: et Ramoth in Gilghad ex tribu Gad, et Golan in Mathnan, ex tribu Menasse. Hæ fuerunt urbes quas constituerunt omnibus filiis Israel, et proselytis qui proselyti facti sunt inter eos ad fugiendum eò; omni qui occiderit animam in errore: et non morietur in manu redemptoris sanguinis, donec stet ante congregationem.

CAP. XXI.

*ET accesserunt capita patrum Levitarum ad Elghazar sacerdotem, et ad Josue filium Nun, et ad capita patrum tribuum filiorũ Israel. Et locuti sunt cum eis in Silo in terra Canaghan, ad dicendũ: Domin⁹ jussit in manu Mosis ad dandum nobis urbes ad habitandum, et spacia earũ ad jumenta nostra. Et dederunt filii Israel Levitis de possessionibus eorum juxta dictum Domini; urbes has et spacia earum. Et exiit sors prosapiæ Kehath, et fuit filiis Aharon sacerdotis ex Levitis de tribu Jehuda, et de tribu Simghon: et ex tribu Binjamin in sorte urbes tredecim. Et filiis Kehath qui reliqui fuerunt ex prosapia tribus Ephraim, et ex tribu Dan, et ex medio tribus Menasse in sorte urbes decem. Et filiis Gerson ex prosapia tribus Issachar, et ex tribu Aser, et ex tribu Nephthali, et ex dimidio trib⁹ Menasse in Mathnan in sorte; urbes tredecim. Filiis Merari ad prosapias eorum ex tribu Ruben; & ex tribu Gad, & ex tribu Zebulun; urbes duodecim. Et dederunt filii Israel Levitis urbes illas & spacia earum, quemadmodum jussit Dominus in manu Mosis in sorte. Et dederunt ex tribu *filiorum* Juda & ex tribu filiorum Simeon, urbes has quæ expositæ sunt in nominibus earum. Et fuerunt filiis Aharon ad prosapiam Kehath ex filiis *Levitarum*; namque iis fuit sors prima. Et dederunt eis Kirjath-arbagh patris fortium, ipsa Hhebron, in monte Juda; & spacia ejus circum cam.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc addixerunt civitates istas pro confugio, 7
Recem quæ est in Galilæa in monte Nephtali, Sechim quæ est in monte Aphrem, &
Civitatem-arbaa (nempe Hebron) quæ est in
monte Juda. Trans Jordanem verò Jericho, 8
ab Oriente, dederunt Bossar quæ est in de-
serto, quæque sita est in planitie de tribu Ru-
bil, & Collem Gelaad de tribu Gad, & Go-
lan quæ est in Mathnin de tribu Manasse.
Istæ sunt civitates effugii & asyli omnibus 9
filiis Israel, & hospitib' inter eos comorantibus, ut confugeret illuc quisquis animam ex
insperato interfeciſſet, nec traderetur in ma-
num vindicis ultionis sanguinis, donec sisteretur coram cœtu in judicio.

CAP. XXI.

Accesserunt autem principes sacerdotum 1
& Levitæ ad Eliazar sacerdotem, & ad
Jesum filium Nun, & ad præcipuos patres
tribuum Israel, Et dixerunt ad eos in Silo 2
in terra Chanaan, Dominus præcepit per
Mosen ut darent nobis civitates ad degen-
dum in eis, & oppida earum pro jumentis
nostris. Dederunt itaque filii Israel Levi- 3
tis ex hæreditate sua juxta verbum oris Do-
mini, civitates istas cum oppidis earum.
Prodiit ergò sors familiæ Cahath, filiorum 4
scilicet Aharonis sacerdotis, de Levitis;
atque his dederunt de tribu Juda, & de tribu
Simeon, & de tribu Benjamin, civitates tre-
decim. Et reliquis filiis Cahath dederunt 5
ex tribu Aphrem, & ex tribu Dan, & ex di-
midia tribu Manasse, civitates decem. Fi- 6
liis Gerson sorte dederunt ex tribu Isachar,
& ex tribu Asir, & ex tribu Nephtali, &
ex dimidia tribu Manasse, quæ erat in Math-
nin, civitates tredecim. Filiis Merari per 7
familias suas dederunt ex tribu Rubil, & ex
tribu Gad, & ex tribu Zebolon, civitates duo-
decim: Dederunt inquam filii Israel Levi- 8
tis civitates istas cum oppidis earum, per
sortem; quemadmodum præceperat Dñs Mo-
si. Porrò hæc sunt nomina civitatum 9
quas dederunt ex tribu Juda & ex tribu Si-
meon, *hæ sunt inquam* civitates cum nomi-
nibus suis. (Fuerunt autem *istæ* filiorum 10
Aharon ex familia Cahath de filiis Levi; his
enim accidit sors prima) His ergò dede- 11
runt Civitatem-arbaa patris Gigantum, nem-
pe Hebron quæ est in monte Juda, unà cum
ruribus ejus ipsi circunjacentibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Itaque addixerunt Cades in Galilæa in 7
monte Nephtali, & Neapolim in monte
Ephraim, & Civitatem-arbaa (nempe He-
bron) in monte Juda. Ab altera autem 8
ripa Jordanis Jericho ad Orientem, de-
derunt Bassera in deserto & in planitie
de tribu Rubil, & Ramat-geres de tribu
Gad, & Golan in Bathnia de media tribu
Manasse. Istæ fuerunt urbes dedicatæ & 9
sacræ pro omnibus filiis Israel, peregrino,
ac hospite apud ipsos; ut ad eas confuge-
ret omnis anima interficiens per errorem,
nec interficeret eum propinquus sanguinis,
quoad sisteret sese coram cœtu, eumque, si
innocens esset, innocentem declararet.

CAP. XXI.

*Tum accesserunt principes tribûs Levi 1
ad Elazar summum sacerdotem, &
ad Josue filium Nun, & ad principes tri-
buũ filiorum Israel, Dicentes eis in Silo 2
in terra Syriæ sermonem hujusmodi, Deus
præceperat jam Mosi ut daret nobis urbes
quas habitaremus, & tractus earum in-
servirent pecoribus nostris. Dederunt ei 3
ergò filii Israel ex hæreditate sua, juxta
præceptum Dei, has urbes et tractus earũ.
Egressa est autem sors familiis filiorũ Ca- 4
bath, fuitque filiis Haronis pontificis qui
erat de tribu Levi, his inquam egressæ
sunt ex tribu Juda, & ex tribu Si-
meon, et tribu Benjamin, per sortem, trede-
cim urbes. Reliquis autem filiis Cabath, 5
ex familiis tribûs Ephraim, et tribûs Dan,
& dimidiæ tribûs Manassis, per sortem,
decem urbes. Filiis autem Gerson, ex 6
familiis tribûs Isachar, & ex tribu Asir,
& ex tribu Nephtali, & ex dimidia tri-
bu Manassis in Bathnia, per sortem,
tredecim urbes. Filiis quoque Merari per 7
familias suas, ex tribu Rubil, & ex tribu
Gad, & ex tribu Zibolon, urbes duode-
cim; Dederunt inquam filii Israel filiis
Levi has urbes cum tractibus earum per 8
sortẽ, prout præceperat Deus Mosi. Et qui-
dem ex tribu Juda, & ex tribu filiorum
Simeon hasce dederunt urbes mox 9
nominatim appellandas, Quæ fuerunt filiorum 10
Haronis ex familiis Cabæitæ de filiis
Levi, quoniam his contigit sors prima: His 11
inquam dederunt Civitatem-arbaa, quæ
est Hebron in monte Juda, unà cum cam-
areis ipsi adjacentibus.

ספר יהושע: כא

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Agros verò & villas ejus, dedorat Caleb filio Jephone ad
13 possidendum. Dedit ergò filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana ejus : & Lobnam cum
14 suburbanis suis . Et Jether,
15 & Esthemo, Et Holon, &
16 Dabir, Et Ain, & Jeta, & Bethsames, cum suburbanis suis : civitates novem, de tribubus, ut dictum est, duabus.
17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon , & Gabaë,
18 Et Anathoth & Almon, cum suburbanis suis : civitates quatuor.
19 Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis, tredecim , cum suburbanis suis.
20 Reliquis verò per familias filiorum Caath Levitici generis , hæc est data possessio.
21 De tribu Ephraim urbes confugii , Sichem cum suburbanis suis in monte E-
22 phraim , & Gazer, Et Cibsaim & Beth-horon, cum suburbanis suis : civitates quatuor.
23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabathon, Et
24 Ajalon & Gethremmon, cum suburbanis suis: civitates quatuor.
25 Porrò de dimidia tribu Manasse, Thanach et Gethremmon , cum suburbanis
26 suis : civitates duæ. Omnes civitates decem , & suburbana earum, datæ sunt filiis Caath inferioris gradûs.
27 Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, & Bosram, cum suburbanis suis : civitates duas.
28 Porrò de tribu Issachar, Cesion , & Dabereth, Et
29 Jaramoth, & Engannim, cum suburbanis suis: civitates quatuor.
30 De tribu autem Aser, Masal, & Abdon, Et Helcath & Rohob, cum suburbanis suis : civitates quatuor.
31

12 Καὶ τοὺ ἀγροὺς τ πόλεως, καὶ τὰς κώμας αὐτ ἔδωκαν (ξ) Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Χάλεβ υἱῷ Ἰεφοννῆ ἐν κληρονομίᾳ. Καὶ τοῖς υἱοῖς (ο) Ἀαρὼν ἔδωκε τ πόλιν φυγαδευτήριον τῷ φονεύσαντι, τ Χεβρὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (π) τὰ σὺν αὐτῇ· καὶ τ (ρ) Λεμνὰ, καὶ τὰ (σ) ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· Καὶ τ (τ) Αἰλὼμ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (υ) αὐτῆ· καὶ τ (φ) Τσμὰ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (χ) αὐτῆ· Καὶ τ (ψ) Γηλὰ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (ω) αὐλῇ· καὶ τ (α) Δαβὶρ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (ϛ) αὐλῇ· Καὶ (γ) Ασὰ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (δ) αὐτῆ· καὶ Ταφὺ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· καὶ Βαθσαμὺς, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· πόλεις ἐννέα παρὰ τ δύο φυλῶν τούτων.
17 Καὶ παρὰ τ φυλῆς (ε) Βενιαμὶν, τ Γαβαὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (ζ) αὐτῆ· καὶ (ϊ) Γαβαὶθ, καὶ τὰ
18 ἀφωρισμένα (η) αὐτῆ· Καὶ Ἀναθὼθ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (η) αὐτῆ· καὶ (θ) Γάμμα, καὶ τὰ ἀφω-
19 ρισμένα (ζ) αὐτῆ· πόλις τέσσαρες. Πᾶσαι αἱ πόλεις υἱῶν Ἀαρὼν τ ἱερέων, (ι) ἑκκαίδεκα.
20 Καὶ τοῖς δήμοις (κ) υἱοῖς Καὰθ τοῖς Λευίταις τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ τ υἱῶν Καάθ, καὶ
21 (λ) ἐγένοντο αἱ πόλις τ ἱερέων αὐτ Ἀπὸ φυλῆς Ἐφραίμ. καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τ πόλιν τ φυγαδευτηρίου τ τῆ (μ) φονεύσαντι, τ Συχὲμ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (ν) αὐτῆ· καὶ (ξ) Γάζαρα καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα
22 αὐτῆ· Καὶ Βαιθωρὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ αὐλῇ· πόλις τέσσαρες. Καὶ ἐκ τ φυλῆς Δὰν, τ
23 Ἐλκωθαὶμ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· καὶ τ
24 Γεθεδὰν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· Καὶ Αἰλὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· καὶ τ Γεθερεμμὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῆ· πόλεις τέσσαρες. Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, τ
25 (ο) Ταανὰχ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (π) αὐλῇ· καὶ τ
(ρ) Ἰεβλαὰμ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (σ) αὐλῇ· πόλις
26 δύο. (τ) Πᾶσαι πόλις δέκα, καὶ τὰ (υ) ἀφωρισμένα αὐτῆ τὰ πρὸς αὐτ τοῖς δήμοις υἱῶν Καὰθ τοῖς ὑπολελειμμένοις. Καὶ τοῖς υἱοῖς (ρ) Γεδσὼν τοῖς Λευίταις ἐκ τῆς ἡμίσους
27 φυλῆς Μανασσῆ τὰς πόλις τὰς ἀφωρισμένας τοῖς φονεύσασι, τ (χ) Γαυλὼν ἐν τῇ Βασανίτιδι, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (ψ) αὐτῆ· καὶ τ
(ω) Βοσορὰν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· πόλις δύο. Καὶ (β) ἐκ τ φυλῆς Ἰσσάχαρ, τ
28 (γ) Κισὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· καὶ τ
(δ) Δεκκὰ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· Καὶ
29 τ (ε) Ῥεμμὰθ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· καὶ Πηγὴν γραμμάτων, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α)
30 αὐλῇ· πόλις τέσσαρες. Καὶ ἐκ τ φυλῆς Ἀσὴρ,
τ (ζ) Βασηλὰν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ·
31 καὶ τ (η) Δαβδὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐλῇ· Καὶ (θ) Χηκὰτ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· καὶ τ (ι) Ῥααβ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· πόλις τέσσαρες.

MS.A. (ξ) Ἰησοῦς τῷ Χάλεβ υἱῷ Ἰεφοννῆ ἐν (ο) Ααρὼν τῶ ἱερέως τ πόλιν (π) τὰ πρὸς αὐλῇ· (ρ) Λεζνὰ, (σ) ἀφωρισμένα πρὸς (τ) Ιεθὲρ, (υ) τὰ πρὸς αὐ-
τῇ· (φ) Εσημὼ, (χ) τὰ πρὸς αὐλήν· (ψ) Ὠλὼν, καὶ (ω) τὰ πρὸς αὐλῇ· (α) Δαζεὶρ, καὶ (ϛ) τὰ πρὸς αὐλῇ· (γ) Αἰν, (δ) τὰ
πρὸς αὐτῇ· καὶ * Βεθσαμὲς, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ· πόλις ἐννέα (ε) Βενιαμὶν τ Γαβαὼν, (ζ) τὰ πρὸς αὐλήν·
(ϊ) Γαβεὲ, (η) τὰ πρὸς αὐλῇ· (θ) τ Ἀλμὼν, (ι) πόλις δεκαδύο, καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτ. (κ) ὑῶν Καὰθ (λ) ἐγένοντο πόλις
τ δείων αὐτ (μ) φονεύοντος, (ν) τὰ πρὸς αὐλῇ· (ξ) τ Γαζὲρ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· καὶ τ Καζσαεὶμ, καὶ τὰ ἀ-
φωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· καὶ τ ἄνω Βαιθωρὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλήν· πόλις τέσσαρες. Καὶ ἐκ τ φυλῆς
Δὰν τ Ἐλθεκὼ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλήν· καὶ τ Γαζεθὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· καὶ Ἰδηαὼν, καὶ
τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· καὶ τ Γεθρεμμὼν, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλῇ· πόλις (ο) Θασανὰχ (π) τὰ πρὸς αὐλῇ·
(ρ) Βαιθσὰ, (σ) τὰ πρὸς αὐλῇ· (τ) Αἱ πᾶσαι (υ) ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐλὰς· (φ) Γηρσὼν (χ) Γωλὰν (ψ) τὰ πρὸς αὐλῇ· (ω)
Βεεσθρᾶ, (α) τὰ πρὸς αὐλῇ· (β) ἀπὸ τ (γ) Κισὼν, (δ) Δεζεβὴθ, (ε) Ἰρμωθ, (ζ) Μασὰλ, (η) Ακδὼν, (θ) Θηκὰθ, (ι) Ῥοὼζ,

12 וְאֶת שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה
civitatem dederunt sacerdotis Aharon filiis Et .ejus possessionē in
13 בַּאֲחֻזָּתוֹ: וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נָתְנוּ אֶת עִיר
& ,Libnah & ,ejus suburbana & ,Chebron ,homicidæ *retractionis*
מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת חֶבְרוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת לִבְנָה וְאֶת
,Esthemoah & ,ejus suburbana & ,Jathir Et .ejus suburbana
14 מִגְרְשֶׁיהָ: וְאֶת יַתִּר וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת אֶשְׁתְּמֹעַ
& ,Debir & ,ejus suburbana & ,Cholon Et .ejus suburbana &
15 וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ: וְאֶת חֹלֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת דְּבִר וְאֶת
& ,Juttah & ,ejus suburbana & ,Hain Et .ejus suburbana
16 מִגְרְשֶׁהָ: וְאֶת עַיִן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת יִטָּה וְאֶת
novem civitates ,ejus suburbana & ,Bethsemes ,ejus suburbana
מִגְרְשֶׁהָ אֶת בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ עָרִים תֵּשַׁע
,Ghibhon ,Binjamin *extensione* de Et .iftis tribubus duabus de
17 מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה: וּמִשֵּׁבֶט בְּנִימִן אֶת גִּבְעוֹן
& ,Hanathoth .ejus suburbana & ,Ghebah ,ejus suburbana &
18 וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת גֶּבַע וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ: אֶת עֲנָתוֹת וְאֶת
.quatuor civitates ,ejus suburbana & ,Halmon & ,ejus suburbana
מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת עַלְמוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע:
,civitates tredecim ,sacerdotum Aharon filiorū civitates Omnes
19 כָּל עָרֵי בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עָרִים
residuorum Levitarum Chehath filiorum familiis Et .earū suburbana &
20 וּמִגְרְשֵׁיהֶן: וְלִמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים
dederūt Et.Ephraim *extensione* de eorū sortis civitates *fuit*&:Chehath filiis de
21 מִבְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גְבוּלָם מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם: וַיִּתְּנוּ
ejus suburbana & ,Sechem homicidæ *retractionis* civitatem eis
לָהֶם אֶת עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת שְׁכֶם וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ
,Chibsaim Et .ejus suburbana & ,Ghezer & ,Ephraim monte in
22 בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת גֶּזֶר וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ: וְאֶת קִבְצַיִם
civitates ,ejus suburbana & ,Bethchoron & ,ejus suburbana &
וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת בֵּית חֹרוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ עָרִים
,ejus suburbana & ,Eltheche ,Dan *extensione* de Et .quatuor
23 אַרְבַּע: וּמִמַּטֵּה דָּן אֶת אֶלְתְּקֵא וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת
-Gath ; ejus suburbana & ,Ajalon .ejus suburbana &,Gibbethon
24 גִּבְּתוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ: אֶת אַיָּלוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת גַּת
extensionis dimidio de Et .quatuor civitates ,ejus suburbana & ,rimmon
25 רִמּוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע: וּמֵחֲצִית מַטֵּה
& ,Ghathrimmon & ,ejus suburbana & ,Tahnach ,Menasseh
מְנַשֶּׁה אֶת תַּעְנָךְ וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת גַּת רִמּוֹן וְאֶת
,earū suburbana &,decem civitates Omnes .duæ civitates ,ejus suburbana
26 מִגְרְשֶׁהָ עָרִים שְׁתַּיִם: כָּל עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרְשֵׁיהֶן
Gherson filiis Et .residuis Chehath filiorum familiis
27 לְמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים: וְלִבְנֵי גֵרְשֹׁן
retractūs civitatem ,Menasseh *extensionis dimidio* de ;Levitarum familiis de
מִמִּשְׁפַּחַת הַלֵּוִיִּם מֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת עִיר מִקְלָט
,Beesterah & ,ejus suburbana & ,Basan in Gholan ,homicidæ
הָרֹצֵחַ אֶת גֹּלָן בַּבָּשָׁן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת בַּעְשְׁתְּרָה
,Issachar *extensione* de Et .duæ civitates ,ejus suburbana &
28 וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ עָרִים שְׁתַּיִם: וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר
.ejus suburbana & ,Dabrath : ejus suburbana & ,Chision
אֶת קִשְׁיוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת דָּבְרַת וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ:
& ,Gannim Hen : ejus suburbana & ,Jarmuth
29 אֶת יַרְמוּת וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת עֵין גַּנִּים וְאֶת
,Misal ,Aser *extensione* de Et .quatuor civitates ,ejus suburbana
מִגְרְשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע: וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת מִשְׁאָל
.ejus suburbana & ,Habdon : ejus suburbana &
31 וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ אֶת עַבְדּוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ: אֶת
,ejus suburbana & ,Rechob & ;ejus suburbana & ,Chelcath
חֶלְקָת וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת רְחֹב וְאֶת מִגְרְשֶׁהָ
.quatuor civitates
עָרִים אַרְבַּע:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וְיַת חַקַל קִרְתָּא וְיַת רְוָחָהָא יְהַבוּ לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה בַּאֲחֻסַנְתֵּיהּ: וְלִבְנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנָא יְהַבוּ
13 יַת קִרְיַת שֵׁזְבוּת קְטוֹלָא יַת חֶבְרוֹן וְיַת לִבְנָה וְיַת רְוָחָהָא: וְיַת יַתִּיר וְיַת
14 רְוָחָהָא וְיַת אֶשְׁתְּמַע וְיַת רְוָחָהָא: וְיַת חוֹלוֹן וְיַת רְוָחָהָא וְיַת דְּבִיר וְיַת רְוָחָהָא: וְיַת עַיִן
16 וְיַת רְוָחָהָא וְיַת יִשָּׁה וְיַת רְוָחָהָא יַת בֵּית שֶׁמֶשׁ וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן תֵּשַׁע מִן תְּרֵין שִׁבְטַיָּא
17 דְּאִלֵּין: וּמִשִּׁבְטָא דִּבְנֵימִין יַת גִּבְעוֹן וְיַת רְוָחָהָא יַת גֶּבַע וְיַת רְוָחָהָא: יַת עֲנָתוֹת וְיַת
18 רְוָחָהָא וְיַת עַלְמוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן אַרְבַּע: כָּל קִרְיֵי בְנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנַיָּא תְּלָת עַשְׂרֵי קִרְיִן
19 וּרְוָחֵיהֶן: וְלוּרְעָיַת בְּנֵי קְהָת לֵיוָאֵי דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִבְּנֵי קְהָת וַהֲוָאָה קִרְיֵי עַדְבְּהוֹן מִשִּׁבְטָא
21 דִּבְנֵי אֶפְרַיִם: וְיָהֲבוּ לְהוֹן יַת קִרְיַת שֵׁזְבוּת קְטוֹלָא יַת שְׁכֶם וְיַת רְוָחָהָא בְּטוּרָא דְּבֵית
22 אֶפְרַיִם וְיַת גֶּזֶר וְיַת רְוָחָהָא: וְיַת קִבְצַיִם וְיַת רְוָחָהָא וְיַת בֵּית חוֹרוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן
23 אַרְבַּע: וּמִשִּׁבְטָא דְּדָן יַת אֶלְתְּקֵא וְיַת רְוָחָהָא יַת גִּבְּתוֹן וְיַת רְוָחָהָא: יַת אַיָּלוֹן וְיַת רְוָחָהָא
24 יַת גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן אַרְבַּע: וּמַפְלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה יַת תַּעֲנָךְ וְיַת רְוָחָהָא וְיַת
25 גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן תַּרְתֵּין: כָּל קִרְיִן עֲשַׂר וּרְוָחֵיהוֹן לְוַרְעָיַת בְּנֵי קְהָת דְּאִשְׁתְּאַרוּ:
27 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִוַּרְעָיַת לֵיוָאֵי מַפְלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה יַת קִרְיַת שֵׁזְבוּת קְטוֹלָא יַת גּוֹלָן
28 בְּמַתְנָן וְיַת רְוָחָהָא וְיַת בְּעִשְׁתְּרָה וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן תַּרְתֵּין: וּמִשִּׁבְטָא דְּיִשָּׂשכָר יַת קִשְׁיוֹן
29 וְיַת רְוָחָהָא יַת דָּבְרַת וְיַת רְוָחָהָא: יַת יַרְמוּת וְיַת רְוָחָהָא יַת עֵין גַּנִּים וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן
30 אַרְבַּע: וּמִשִּׁבְטָא דְּאָשֵׁר יַת מִשְׁאַל וְיַת רְוָחָהָא: יַת חֶלְקַת וְיַת
31 רְוָחָהָא וְיַת רְחוֹב וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִן אַרְבַּע:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et agrum urbis & spacia ejus, dederunt Caleb filio Jephune, in possessi-
one ejus: Et filiis Aharon sacerdotis dederunt urbem evasionis occisoris,
Hhebron & spacia ejus,& Libna et spacia ejus. Et Jathir et spacia ejus,
et Estemoagh et spacia ejus. Et Hholon et spacia ejus, & Debir & spa-
cia ejus. Et Ghain & spacia ejus, & Juta & spacia ejus, Bethsemes &
spacia ejus, urbes novem ex duabus tribubus illis. Et ex tribu Binjamin,
Gibghon & spacia ejus, Gebagh et spacia ejus. Ghanathoth & spacia
ejus, Ghalmon et spacia ejus, urbes quatuor. Omnes urbes filiorum
Aharon sacerdotis : tredecim urbes et spacia earum. Et prosapiæ filio-
rum Kehath Levitis qui relicti sunt ex filiis Kehath : et fuerunt urbes sor-
tis eorum ex tribu filiorum Ephraim. Et dederunt eis urbem evasionis
occisoris,Sichem et spacia ejᵒ,in monte domᵒ Ephraim;et Gezer et spacia
ejᵒ.Et Kibsaim et spacia ejᵒ, et Beth-hhoron et spacia ejᵒ, urbes quatuor.
Et ex tribu Dan,Eltheke et spacia ejᵒ;Gibthon et spacia ejᵒ.Ajalon et spa-
cia ejᵒ; Gath-Rimon et spacia ejᵒ; urbes quatuor. Et ex media tribu Me-
nasse,Thagnach et spacia ejus,et Gath-Rimon et spacia ejus; urbes duas.
Omnes urbes decem et spacia earum, prosapiæ filiorum Kehath qui resi-
dui fuerunt. Et filiis Gerson ex prosapia Levitarum, ex dimidio tri-
bus Menasse, urbem evasionis occisoris,Golan in Mathnan et spacia ejᵒ,
et Begheshthra et spacia ejᵒ ;urbes duas. Et ex tribu Issachar,Kison et spacia
ejᵒ,et Dabrath et spacia ejus.Jarmuth et spacia ejus,Ghen-ganim et spa-
cia ejus; urbes quatuor. Et ex tribu Aser, Misal et spacia ejus, Ghab-
don et spacia ejus. Hhelkath et spacia ejus , et Rehob et spacia ejus; ur-
bes quatuor.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Campos autem ejusdem civitatis, & reliqua rura ipsius dederunt Calebo filio Jophnæ inter possessionem ejus. Filiis autem Aharonis sacerdotis dederunt civitatem sospitatricem ab interfectoribus, Hebron cum oppidis suis, Lebna cum oppidis suis, Jarath cum oppidis suis, Estemu cum oppidis suis, Halul cum oppidis suis, Dobir cum oppidis suis, Ajan cum oppidis suis, Ata cum oppidis suis, & Beth-semes cum oppidis suis: civitates novem ex tribu Juda & Simeonis. Ex tribu verò Benjamin, Gebeon cum ruribus ejus, Gebaa cum ruribus ejus, Anathoth cum ruribus ejus, & Almon cum ruribus ejus: civitates quatuor. Omnes civitates filiorum Aharonis sacerdotis, tredecim cum ruribus earum. Familia quoque Levitarum, *hoc est*, filii Cahath, qui residui erant ex filiis Cahath, habuerunt civitates sortium suarum ex tribu Aphrem. Dederunt enim eis civitatem effugii homicidarum, Sechim quæ est in monte Aphrem, cum ruribus ejus, & Godar cum ruribus ejus, Cabsin cum ruribus ejus, & Bethhoron cum ruribus ejus: civitates quatuor cum ruribus earum. De tribu verò Dan, Ethlaca & villas ejus, Gebeton & villas ejus, Alon & villas ejus, Gethremon & villas ejus: civitates quatuor & villas earum. Ex dimidia tribu Manasse, Taanach cum oppidis ejus, & Gethremon cum oppidis ejus: civitates duas cum oppidis earum. Omnes civitates & urbes decem cum oppidis earum fuerunt pro familia reliquorum filiorum Cahath. Porrò filii Gerson de familia Levitarum, habuerunt civitates suas à dimidia tribu Manasse: *ac primùm quidem* civitatem effugii homicidarum, Olan quæ est in Mathnin cum prædiis ejus, tum Astaroth cum prædiis ejus: civitates duas cum prædiis earum. A tribu verò Isachar, Kesjan & prædia ejus, Rabath & prædia ejus, Jarmuth & prædia ejus, In-gad & prædia ejus: civitates quatuor cum prædiis earum. Item à tribu Asir, Mesael & oppida ejus, Achron & oppida ejus, Helcoth & oppida ejus, Rehob & oppida ejus: civitates quatuor cum oppidis earum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Agrum verò urbis, ejusque oppida dederunt Calebo filio Japhonnæ in hæreditatem ipsius. Filiis ergò Haronis pontificis dederunt ex tribu Juda, & ex tribu Simeon pro urbe ad quam aufugeret homicida, Hebronem cum tractibus ejus, et Lebna cum tractibus ejus, Jattir, & Estemu cum tractibus earum, Halon cum aveis ejus, Dobir cum aveis ejus, Aien, Natta, & Fons-semes cum aveis earum: Has novem urbes dederunt ex his duabus tribubus. Ex tribu verò Benjamin; Gebaon cum agris ejus, Gebbaa cum agris ejus, Aaathoth cum agris ejus, & Almon cum agris ejus: urbes quatuor. Omnes ergò urbes filiorum Haronis sacerdotum, fuêre tredecim urbes cum agris earum. Familiis autem filiorum Cahath remanentibus ex tribu Levi de filiis Cahath, fuerunt urbes hæreditatis eorum ex tribu Ephraim. Dederintque eis urbem effugii pro homicida Neapolim cum tractibus ejus in monte Ephraim, et Gjader cum tractibus ejus, Horon cum tractibus ejus, et Cabsaim cum tractibus ejus: urbes quatuor. Ex tribu verò Dan, Elteca cum tractibus ejus, et Gebbathon cum tractibus ejus, Ajalon cum tractibus ejus, & Gethremmon cum tractibus ejus: urbes quatuor. Ex dimidia tribu Manassis, Taanash cum tractibus ejus, et Geth-remmon cum tractibus ejus: urbes duas. Omnes istæ decem urbes cum tractibus earum fuerunt familiis filiorum Cahath residuis. Filiis autem Gerson de familiis Levitarum, à dimidia tribu Manassis dederunt urbem confugii pro homicida, Golan in Bathaia cum tractibus ejus, & Bastera cum tractibus ejus: urbes duas. A tribu verò Issachar, Casjon cum tractibus ejus, Daberath cum tractibus ejus, Jarmuth cum tractibus ejus, & Fons-gannim cum tractibus ejus: urbes quatuor. A tribu Asir, Mesael cum tractibus ejus, Abdon cum tractibus ejus, Helcath, & Rahboth cum tractibus earum: urbes quatuor.

ספר יהושע : כב

Cedes ,homicidæ *retractus civitatem* Naphtali *extensione* de Et

32 ומגזרה נפתלי את־עיר מקלט הרצח את־קדש
& ,ejus suburbana & ,Chamothdor & :ejus suburbana & ,Galil in
בגליל ואת־מגרשה ואת־חמת דאר ואת מגרשה ואת
Chersunitarū civitates Omnes .tres civitates ,ejus suburbana & ,Chartan
33 קרתן ואת־מגרשה ערים שלש : כל־ערי הגרשני
familiis Et .earum suburbana & ,civitates tredecim ,suas familias *ad*
34 למשפחתם שלש־עשרה עיר ומגרשיהן : ולמשפחת
,Zebulun *extensione* de residuorum Levitarum Merari filiorum
בני־מררי הלוים הנותרים מאת מטה זבולן את
.ejus suburbana & ,Cartah :ejus suburbana & ,Jochneham
35 יקנעם ואת־מגרשה את־קרתה ואת־מגרשה : את
civitates ,ejus suburbana & ,Nahalal :ejus suburbana & ,Dimnah
דמנה ואת־מגרשה את־נהלל ואת־מגרשה ארבע
& ,ejus suburbana & ,Beser ,Reuben *extensione* de Et .quatuor
36 ערים : ומטה ראובן את־בצר ואת־מגרשה ואת
& :ejus suburbana & ,Chedemoth .ejus suburbana & ,Jahasah
37 יהצה ואת־מגרשה : את־קדמות ואת־מגרשה ואת
,Ghad tribu de Et .quatuor civitates ,ejus suburbana & ,Mephahath
38 מיפעת ואת־מגרשה ערים ארבע : ומטה גד
:ejus suburbana &,Ghilhad in Ramoth :homicidæ *retractus* civitatem
את־עיר מקלט הרצח את־רמת בגלעד ואת־מגרשה
:ejus suburbana & ,Chesbon .ejus suburbana & ,Machanaim &
39 ואת־מחנים ואת־מגרשה : את־חשבון ואת־מגרשה
Omnes .quatuor civitates omnes ,ejus suburbana & ,Jahazer
40 את־יעזר ואת־מגרשה כל־ערים ארבע : כל־
familiis de *residuis* ,suas familias *ad* Merari *filiis* civitates
הערים לבני מררי למשפחתם הנותרים ממשפחות
civitates Omnes .duodecim civitates eorum sors fuit & ,Levitarum
41 הלוים ויהי גורלם ערים שתים עשרה : כל ערי
quadraginta civitates ,Israel filiorum *apprehensionis* medio in Levitarum
42 הלוים בתוך אחזת בני־ישראל ערים ארבעים
,*civitas civitas* istæ civitates *Erunt* .earum suburbana & ,octo &
ושמנה ומגרשיהן : תהיינה הערים האלה ערי ערי
dedit Et .istis civitatibus omnibus sic ,ejus *circuitus ejus expulsoris* &
43 ומגרשיה סביבותיה כן לכל־הערים האלה : ויתן
:eorū patribus dare juravit quam terram omnem Israel ipsi Domin⁹
יהוה לישראל את כל־הארץ אשר נשבע לתת לאבותם
eis Dominus requiem dedit Et .ea in habitaverunt & ,eā possederāt &
44 וירשוה וישבו בה : וינח יהוה להם
vir stetit non & :eorum patribus juravit *quæ* omnia juxta circuitu *ā*
מסביב ככל אשר־נשבע לאבותם ולא־עמד איש
dedit eorum inimicos omnes :eorum inimicis omnibus ex eorum *facies* in
בפניהם מכל־איביהם את כל־איביהם נתן
bono verbo omni ex verbum cecidit Non .eorum manu in Dñs
45 יהוה בידם : לא־נפל דבר מכל הדבר הטוב
.venit omne ,Israel domum ad Dominus est locutus quod
אשר־דבר יהוה אל־בית ישראל הכל בא :

CAP. XXII. כב

exteriorem dimidiam & ,Ghaditas & ,Reubenitas Jehosuah *vocabit* Tunc
1 אז יקרא יהושע לראובני ולגדי ולחצי מטה
quæ omnia custodistis Vos :eos ad Dixitque .Menasseh
2 מנשה : ויאמר אלהם אתם שמרתם את כל־אשר
cunctis in *mea voce in* obedistis & ,Domini servus Moseh vobis præcepit
צוה אתכם משה עבד יהוה ותשמעו בקולי לכל
jam vestros fratres reliquistis non .vobis præcepi quæ
3 אשר־צויתי אתכם : לא־עזבתם את־אחיכם זה
custodiam servastis & :hanc diem ad usque multis diebus
ימים רבים עד היום הזה ושמרתם את משמרת
.vestri Dei Domini præcepti
מצות יהוה אלהיכם :

Versio VULG. LAT.

32 De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedes in Galilæa, & Hammoth-Dor, & Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres. Omnes
33 urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis. Filiis autem Merari Levitis inferioris gradûs per familias suas data est de tribu Zabulon, Jecnam & Cartha, Et
34 Damna & Naalol, civitates quatuor cum suburbanis suis. 35 De tribu Ruben ultra Jordanem contra Jericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor & Jaser & Jethson &
36 Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis. 37 De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, & Manaim & Hesebon & Jazer, civitates quatuor cum suburbanis suis. Omnes urbes filiorum Merari per familias & cognationes
38 suas, duodecim. Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Israel fuerunt quadraginta octo, Cum suburbanis suis, singulæ
39 per familias distributæ. Deditque Dominus Deus Israeli omnem terram, quam traditurum se patribus eorum juraverat: & possederunt illam, atque habitaverunt in ea. Datâque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullúsque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt. Ne unum quidem verbum, quod illis prælaturum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

CAP. XXII.

1 EOdem tempore vocavit Josue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manasse,
2 Dixítque ad eos; Fecistis omnia quæ præcepit vobis Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus obedistis,
3 Nec reliquistis fratres vestros longo tempore, usque in præsentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

32 Καὶ ἐκ τ φυλῆς Νεφθαλί, τ πόλιν τ ἀφωρισμένων τῷ φονεύσαντι, τ (κ) Κάδες ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· καὶ τ (λ) Νεμμὰθ· καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· καὶ (μ) Θεμμών, καὶ τὰ ἀφωρισμένα (α) αὐτῆ· πόλεις τρεῖς. Πᾶσαι αἱ πόλεις τ (ν) Γεδσὼν κατ' δήμους
33 αὐτ, πόλεις δεκατρεῖς. Καὶ τῷ δήμῳ υἱῶν Μεραρὶ τοῖς Λευίταις τοῖς λοιποῖς ἐκ τ φυλῆς (ξ) Ζαβελών, τ (ο) Μαάν, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ· καὶ τ (π) Κάδης, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ·
34 Καὶ (ρ) Σηλὰ, καὶ τὰ ὡρισμένα (σ) αὐτ· πόλεις
35 τρεῖς. Καὶ πέραν τ Ἰορδάνου (τ) τ κατὰ Ἰεριχὼ ἐκ τ φυλῆς Ῥουβὴν, τ πόλιν τὸ φυγαδευτήριον τ φονεύσαντος, τ Βοσὸρ ἐν τῇ (υ)
36 ἐρήμῳ· τ Μισὼ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτῆς· καὶ τ Ἰαζὴρ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτῆς· Καὶ τ
37 (φ) Δεκμὼν, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτῆς· καὶ τ (χ) Μαφὰ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτῆς· πόλεις
38 τέσσαρες. Καὶ ἀπὸ τ φυλῆς Γάδ, τ πόλιν (ψ) τὸ φυγαδευτήριον τῷ φονεύσαντος, (ω) καὶ τ Ῥαμὼθ ἐν τῇ Γαλαάδ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ· (α) τ Καμὶν, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ·
39 Καὶ τ (β) Ἐσβὼν, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ· καὶ τ Ἰαζὴρ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ· πᾶσαι αἱ πό-
38 λεις τέσσαρες. Πᾶσαι αἱ πόλεις τοῖς υἱοῖς Μεραρὶ κατ' δήμους αὐτ τ καθηγημένων
39 ἀπὸ τ φυλῆς (γ) τ Λάδ. καὶ ἐγένοντο τὰ (δ)
39 ὅρια αἱ πόλεις δεκαδύο. Πᾶσαι (ε) πόλεις τ
40 Λάδιηλ ἐν μέσῳ κατασχέσεως υἱῶν Ἰσραήλ, (ζ) τεσσαρεσκονταοκτὼ πόλεις, Καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ κύκλῳ τ πόλεων τούτων, πόλις κατὰ τὰ ὡρισμένα κύκλῳ τ πόλεως πάσας ταῖς
41 πόλεσι ταύταις. καὶ συνετέλεσεν Ἰησοῦς διαμερίσας τ γῆν ἐν τοῖς ὁρίοις (η) αὐτ· καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μερίδα τῷ Ἰησοῦ (θ)
42 διὰ πρόσταγμα κυρίου· ἔδωκαν αὐτῷ τ πόλιν, ἣν ᾐτήσατο· τ Θαμνασαχὰρ ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραίμ. καὶ ᾠκοδόμησεν Ἰησοῦς τ πόλιν, καὶ ᾤκησεν ἐν αὐτῇ. καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς
43 τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας, ἐν αἷς περιέτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς γνωμένους ἐν τῇ ὁδῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ (ι) ἔθηκεν αὐτὰς ἐν Θαμνασαχάρ. Καὶ ἔδωκε κύριος τῷ Ἰσραὴλ πᾶ-
41 τ γῆν, ἣν ὤμοσε δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτ· καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτ, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐ-
42 τῇ. Καὶ κατέπαυσεν (κ) αὐτοὺς κύριος κυκλόθεν, καθότι ὤμοσε τοῖς πατράσιν αὐτ. οὐκ ἀνέστη (λ) ἀνὴρ κατενώπιον αὐτ ἀπὸ πάν-
43 των τ ἐχθρῶν αὐτ. πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτ χεῖρας αὐτ. Οὐ διέπεσεν ἀπὸ πάντων τ κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, πάντα (ν) παρεγέ-

ΚΕΦ. κβ'.

1 Τότ Συνεκάλεσεν Ἰησοῦς (α) τοὺς υἱοὺς Ῥουβὴν, καὶ τοὺς υἱοὺς Γάδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μα-
2 νασσῆ, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἀκηκόατε πάντα ὅσα ἐνετείλατο (ϵ) ὑμῖν Μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, (γ) καὶ ὑπηκούσατ τ φωνῆς μου κατ' πάν-
3 τα ὅσα (δ) ἐνετείλατο ὑμῖν. Οὐκ (ε) ἐγκατελίπετε τοὺς ἀδελφοὺς (ζ) ὑμῶν ταύτας τὰς ἡμέρας (η) πλείους. ἕως τ σήμερον ἡμέρας ἐφυλάξατ τ ἐντολὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

Et de tribu Nephthali, civitatem 32
segregatã homicidæ, Cedes in Galilæa, et segregata ejus: et Hemmath, et segregata ejus: et Thommon, et segregata ejus: civitates tres. Omnes 33
civitates ipsius Gedson, secundũ populos eorũ, civitates (n) tredecim. Et populo filiorũ Merari Levitis reliquis, de tribu (o) Zabulon, Maan, et suburbana ejus: & Cades, et suburbana ejus: Et Sella, 34
et suburbana ejus: civitates tres. Et (p) trans Jordanem quã contra 35
Hiericho, de tribu Ruben, civitatẽ, refugii homicidæ, Posor (q) in deserto: Misor, et suburbana ejus: & Iazer, & suburbana ejus: & Deemon, et suburbana ejus: et Maphi, & suburbana ejus: civitates 36
quatuor. Et de tribu Gad, civitatẽ, refugium homicidæ, & Rhamoth in Galaad, et suburbana ejus: Cama- 37
nim & suburbana ejus: et Esbon, & suburbana ejus: & Iazer, & suburbana ejus: omnes civitates 38
quatuor. Omnes civitatis filiis Merari secundũ populos eorum residuis de tribu Levi. Et factæ sunt 39
(r) sues civitates duodecim. Omnes civitates Levitarũ in medio possessionis filiorũ Israel, quadraginta octo civitates, Et suburba- 40
na eorũ in circuitu civitatũ istarũ: (s) civitas & suburbana in circuitu civitatis omnib⁹ civitatib⁹ istis. Et consummavit Iesus divides terrã in finib⁹ eorũ. (t) Et 41
dederũt filii Israel portionẽ Iesu per constitutionem Domini: dederunt ei civitatem, quam petiit: Thamnasachar dederunt ei in 42
monte Ephraim. Et ædificavit Iesus civitatẽ, et habitavit in ea. Et accepit Iesus cultros petrinos, in quib⁹ circumciderat filios Israel, qui nati fuerãt in via in deserto: 43
& posuit eos in Thamnasachar. Et dedit Dominus ipsi Israel omnẽ terrã, quã juraverat dare patrib⁹ 44
eorũ, et hæreditaverunt eã, et habitaverunt in ea. Et requiẽ dedit illis Dominus in circuitu sicut juraverat patrib⁹ eorũ. Non restitit 45
quisquã ante faciẽ eorũ ab omnib⁹ inimicis eorũ: omnes inimicos eorũ tradidit (u) Dominus in manib⁹ eorũ. Nõ decidit ex omnib⁹ verbis bonis, quæ locutus est Dominus filiis Israel: omnia advenerunt. 46
παρέδωκεν (u) κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

CAP. XXII.

TUnc convocavit Iesus filios 1
Reuben, et filios Gad, et dimidium tribũs Manasse: Et dixit eis, Vos 2
audístis omnia, quæcunq; mandavit vobis Moyses puer Domini: & obedístis voci meæ secundùm omnia quæcunq; (a) mandavit vobis: Non dereliquístis fratres ve- 3
stros his diebus pluribus, usque ad hodiernũ diem servâstis mandatum Domini Dei vestri.

MS.A.(κ) Κέδες, (λ) Ἐμαθδὼρ, (μ) Νοεμμὼν, (ν) Γηρσὼν (ξ) υἱῶν Ζαβελὼν, (ο) Ἐκνὰμ, (π) Καρδὰ, (ρ) Δαμνὰ, (σ) αὐτ· καὶ τ Ναλγὰλ, καὶ τὰ ὡρισμένα αὐτ· πόλεις τέσσαρες. (τ) κατ' Ἰεριχὼ (υ) ἐρήμῳ τῇ Μισὼρ, (φ) Γεδσὼν, (χ) Μασφὰ, (ψ) τ φυγαδευτηρίου (ω) τ Ῥαμὼθ ἐν γῇ Γαλαάδ, (α) καὶ τ Μαναὶμ, (β) Ἐσεβὼν, (γ) τ Λάδ. (δ) ὅρια πόλις δώδεκα. (ε) αἱ πόλεις (ζ) τεσσαρακονταοκτὼ (η) αὐτ· (θ) διὰ προστάγματος (ι) ἔθηκαν (κ) αὐτοῖς (λ) ἐδεήθη (μ) κύριος αὐτοῖς εἰς (ν) παρεγένοντο. Κεφ. κβ'. MS.A.(α) τοῦ Ῥουβίτας, (ϵ) ἡμῖν (γ) καὶ * ἐκ εἰσηκούσατε (δ) ἐνετείλατο (ε) ἐγκατελείπετ (ζ) ἡμῶν (η) καὶ πλείους

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

וּמִשְׁבְּטָא דְנַפְתָּלִי יַת קִרְיַת שֵׁיזְבוּתָא קְטוֹלָא יַת קֶדֶשׁ בְּגַלִּיל וְיַת רְוַחְבָּא וְיַת חַמּוֹת דּוֹר 32
וְיַת רְוַחְבָּא וְיַת קַרְתָּן וְיַת רְוַחְבָּא קִרְיִן תְּלָת : כָּל קִרְוֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְזַרְעִיָתְהוֹן תְּלָת 33
עַסְרֵי קִרְיִן וּרְוַחֵיהֶן : וּלְזַרְעִית בְּנֵי מְרָרִי לְוָאֵי דִי אִשְׁתְּאַרוּ מִן שִׁבְטָא דְזְבוּלֵן יַת 34
יָקְנְעָם וְיַת רְוַחְבָּא וְיַת קַרְתָּה וְיַת רְוַחְבָּא : יַת דִּמְנָה וְיַת רְוַחְבָּא יַת נַהֲלַל וְיַת 35
רְוַחְבָּא קִרְיִן אַרְבַּע : וּמִשְׁבְּטָא דְרָאוּבֵן יַת בֶּצֶר וְיַת רְוַחְבָּא יַת יְהַצָה וְיַת רְוַחְבָּא : 36
יַת קְדֵמוֹת וְיַת רְוַחְבָּא יַת מֵיפַעַת וְיַת רְוַחְבָּא קִרְיִן אַרְבַּע : וּמִשְׁבְּטָא דְגָד יַת קִרְיַת 37
שְׁבוּת קְטוֹלָא יַת רָמוֹת בְּגַלְעָד וְיַת רְוַחְבָּא וְיַת מַחֲנַיִם וְיַת רְוַחְבָּא : יַת חֶשְׁבּוֹן וְיַת 38
רְוַחְבָּא יַת יַעְזֵר וְיַת רְוַחְבָּא כָּל קִרְיִן אַרְבַּע : כָּל קִרְיָא לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעִיָתְהוֹן דִי 39
אִשְׁתְּאַרוּ מִזַּרְעִית לְוָאֵי וַהֲוָה עַדְבְּהוֹן קִרְיִן תְּרֵתָא עַסְרֵי : כָּל קִרְוֵי לְוָאֵי בְּנוֹ אַחְסָנַת 40
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְיִן אַרְבְּעִין וְתַמְנֵי וְרְוַחֵיהֶן : יְהוֹן קִרְיָא הָאִלֵּין קִרְוֵי קִרְוֵי וְרְוַחְבָּא 41
סַחֲרָנָהָא כֵּן לְכָל קִרְיָא הָאִלֵּין : וְיָהַב יְיָ לְיִשְׂרָאֵל יַת כָּל אַרְעָא דִי קַיֵם לְמִתַּן לַאֲבָהָתְהוֹן 42
וְאַחְסִינוּהָא וְיִתְיְבוּ בָהּ : וַאֲנִיחַ יְיָ לְהוֹן מִסְחוֹר סְחוֹר כְּכֹל דְקַיֵם לַאֲבָהָתְהוֹן וְלָא 43
קָם אֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיהוֹן מִן כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן יַת כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מְסַר יְיָ בִּידֵיהוֹן : לָא 44
בָּטִיל פִּתְגָמָא מִכֹּל פִּתְגָמַיָּא דִי מַלֵּל יְיָ עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוּלְהוֹן אִתְקַיְימוּ : 45

כב

בֵּכֵן קְרָא יְהוֹשָׁעַ לְשִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה : וַאֲמַר לְהוֹן 1
אַתּוּן נְטַרְתּוּן יַת כָּל דְפַקֵּד יָתְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ וְקַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרִי לְכֹל דִי פַקֵּדִית 2
יָתְכוֹן : לָא שַׁבְקְתּוּן יַת אֲחֵיכוֹן דְּנָן יוֹמִין סַגִּיאִין עַד יוֹמָא הָדֵין וּנְטַרְתּוּן יַת מַטַּרַת 3
תַּפְקֻדְתָּא מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ex tribu Nephthali, urbem evasionis occisoris, Kedes in Galil, & spatia ejus, Hhamoth-dor & spatia ejus, Karthan & spatia ejus; urbes tres. 32
Omnes urbes filiorum Gerson ad prosapias suas; tredecim urbes & spatia earum. Et prosapiæ filiorum Merari Levitarum qui reliqui fuerunt 33
ex tribu Zebulun, Jaknegham & spatia ejus, Kartha & spatia ejus. Dim- 34
na & spatia ejus, Nahalal & spatia ejus; urbes quatuor. Et ex tribu 35
Ruben, Befzer & spatia ejus, Jahfzah & spatia ejus. Kedemoth & spatia 36
ejus, Me-Phagath & spatia ejus, urbes quatuor. Et ex tribu Gad 37
urbem evasionis occisoris Rama in Gilghad & spatia ejus, & Mahhanaim 38
& spatia ejus. Hhesbon & spatia ejus, & Jaghzer & spatia ejus; omnes 39
urbes quatuor. Omnes urbes filiis Merari ad prosapiam suam qui re- 40
licti sunt ex prosapia Levitarum; & fuerunt sortes eorum urbes duode- 41
cim Omnes urbes Levitarum in medio possessionis filiorum Israel; urbes 42
quadraginta & octo, & spatia earum. Erunt urbes hæ urbes urbes, & 43
spatia ejus circum eam: sic ad omnes urbes has. Et dedit Dñs Israeli 44
omnem terram quam juravit ad dandum patribus eorum: & possederunt eam, & habitarunt in ea. Et pacem dedit Dominus illis à circum circum, 45
sicut omnia quæ juravit patribus eorum: & non surrexit homo ante eos ex omnibus auctoribus inimicitiarum eorum; omnes auctores inimici- 46
tiarum eorum tradidit Dominus in manibus eorum. Non defecit ver- 47
bum ex omnibus verbis ejus compositis, quæ locutus est Dominus super domum Israel: omnia illa firmata sunt.

CAP. XX.

TUnc vocavit Iosue tribum Ruben & tribum Gad; & dimidium tribus 1
Menasse. Et dixit illis, Vos custodîstis omnia quæ jussit vos Moses ser- 2
vus Domini; & auscultâstis dicto meo ad omnia quæ jussi vos. Non de- 3
seruistis fratres vestros his diebus multis, usq; ad diem hunc; & custo-
distis custodiam jussionis dicti Domini Dei vestri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

A tribu Nephtali, Cades Galilææ, cum prædiis ejus, Hemoth-dor cum prædiis ejus, & Carthan cum prædiis ejus : civitates tres cum prædiis earum. Omnes civitates familiæ filiorum Gerſon, civitates tredecim cum prædiis earum. Familiæ verò filiorum Merari, reliquorum *ſcilicet* Levitarum civitates fuerunt ex tribu Rubil, Jahas cum villis ejus, Kermoth cum villis ejus, Cariathim cum villis ejus, Ahſemoth cum villis ejus : civitates quatuor cum villis earum. Ex tribu Zebolon, Nochah cum prædiis ejus, Carthan cum prædiis ejº, Remin cum prædiis ejº, & Jahla cum prædiis ejus : civitates quatuor cum prædiis earum. Ex tribu Gad, civitas effugii homicidarum, Collis-gelaad cum oppidis ejus, Mahanim cum oppidis ejus, Jaazir cum oppidis ejus, & Hesbon cum oppidis ejus : civitates quatuor cum oppidis earum. Hæ ſunt civitates filiorum Merari per familias ſuas, qui reſidui erant ex familia Levitarum: aſcenderunt autem in ſortem eorum civitates duodecim cum oppidis earum. Cæterùm univerſæ civitates iſtæ Levitarum ſunt in medio hæreditatis filiorum Iſrael : fuerunt autem civitates Levitarum, quadraginta octo cum prædiis earum. Sitæ autem erant civitates ac urbes iſtæ *ita ut* unicuique civitati propria circunjacerent oppida : omnéſque civitates iſtæ ac urbes ſic erant *collocatæ*. Dedit ergò Dominus Iſraeli univerſam terram quam juraverat ſe daturum patribus eorum, poſſederúntque eam, & habitârunt in ea. Et pacatos reddidit eos Dominus circunquaque, prout juraverat patribus eorum; & nemo ex hoſtibus eorum conſtitit ante eos, ſed tradidit Dominus cunctos hoſtes eorum in manus ipſorum. Nec irritum fuit ullum ex omnibus bonis verbis quæ dixerat Dominus Iſraelitis, ſed omnia evenerunt.

CAP. XXII.

Tunc accerſivit Jeſus filios Rubil, & filios Gad, atque dimidiam tribum Manaſſe, Dixítque ad eos, Vos cuſtodiſtis omnia quæ dixerat vobis Moſes ſervus Domini, & obediſtis voci meæ in omnibus quæ præcepi vobis, Nec deſeruiſtis fratres veſtros ecce multis *ab hinc* diebus ad præſentem uſque diem, & cuſtodiſtis præcepta Domini Dei veſtri :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

A tribu Nephtali, urbem effugii pro homicida, Cades in Galilæa cum tractibus ejus, Hammoth-dor cum tractibus ejus, & Cartan cum tractibus ejus: urbes tres. Omnes itaque urbes filiorum Gerſon per familias ſuas fuerunt urbes tredecim cum tractibus earum. Familiis autem filiorum Merari, reliquorum ſcilicet *Levitarum, ex tribu Zabolon, Jocnaam, & Carta cum tractibus utriuſque, Demna, & Nahalal cum tractibus utriuſque: urbes quatuor. Ex tribu Rubil, Baſſer, et Jahaß cum utriuſque tractibus. Cadmoth, & Mephaath cum utriuſque tractibus : urbes quatuor. De tribu Gad, urbē effugii pro homicida, Ramath-geres, & Duos-exercitus cum tractibus utriuſque; Hesban, & Jaaziv cum utriuſque tractibus : urbes quatuor. Omnes ergò urbes filiorum Merari per familias ſuas (hi enim ſunt reliqui Levitæ, atque hæc ſors illorum) fuerunt urbes duodecim. Univerſæ autem urbes filiorum Levi inter poſſeſſiones filiorum Iſrael, fuerunt urbes quadraginta octo cum tractibus earum. Fuerunt inquam urbes iſtæ, ſingulæ cum tractibus ſuis circa ipſas: ſic de ſingulis urbibus iſtis. Dedit igitur Deus Iſraelitis totam terram quam juraverat ſe daturum patribus eorum, & poſſederunt eam, & habitârunt in illa. Et requiem dedit eis Deus undequaque, quemadmodum promiſerat patribus eorum ; nec remanſit quicquam ex omnibus inimicis eorum ante ipſos, ſed omnes tradidit Deus in manus eorum. Nulla res excidit ex omnibus promiſſis bonis quæ pollicitus fuerat Deus Iſraelitis, ſed omnia eventu comprobata fuêre.*

CAP. XXII.

Tunc accerſitis Joſue filiis Rubil, filiis Gad, & dimidiâ tribu Manaſſe, Dixit ad eos, Vos obſervâſtis quicquid præcepit vobis Moſes ſervus Dei, & acquieviſtis dictis meis in omnibus quæ vobis imperavi, Nec deſeruiſtis fratres veſtros hoc diuturno tempore ad hunc uſq; diem, ſaut éque cuſtodiſtis mandatum Dei Domini veſtri :

ספר יהושע : כב

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

quemadmodum ,vestris fratribus vester Deus Dominus dedit requiem nunc Et

4 וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַאֲחֵיכֶם כַּאֲשֶׁר
ad ,vestra tentoria ad vobis ite & ,vesticite nunc & :eis est locutus

דִּבֶּר לָהֶם וְעַתָּה פְּנוּ וּלְכוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם אֶל
Domini servus Moseh vobis dedit quam ,vestræ apprehensionis terram

אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
,præceptum faciendum ad valde custodite Tantùm .Jarden transitu in

5 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן : רַק שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה
Domini servus Moseh vobis præcepit quam legem &

וְאֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
omnibus in eundum ad & ,vestrum Deum Dominum diligendum ad

לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָלֶכֶת בְּכָל
ei servienda ad &,eo in adhærendum ad &,ejus præcepta servandum ad&,ejus viis

דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה בּוֹ וּלְעָבְדוֹ
,Jehosuah eis Benedixitque .vestra anima tota in & ,vestro corde toto in

בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם : וַיְבָרְכֵם יְהוֹשֻׁעַ
virgæ dimidiæ Et .sua tentoria in abieruntque ,eos dimisit &

7 וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ אֶל אָהֳלֵיהֶם : וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
cum Jehosuah dedit ejus dimidio &:Basan in Moseh dedit Menasseh

הַמְנַשֶּׁה נָתַן מֹשֶׁה בַּבָּשָׁן וּלְחֶצְיוֹ נָתַן יְהוֹשֻׁעַ עִם
Jehosuah eos dimisit cùm etiam & :mare ad Jarden transitu à suis fratribus

אֲחֵיהֶם מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ
subjantiis In :dicendo ,eos ad dixit Et .eis benedixit & ,suas aulas ad

8 אֶל אָהֳלֵיהֶם וַיְבָרְכֵם : וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר בְּנִכְסִים
,argento in,valde multa acquisitione in &,vestra tentoria ad revertimini multis

רַבִּים שׁוּבוּ אֶל אָהֳלֵיכֶם וּבִמְקֻנֶה רַב מְאֹד בְּכֶסֶף
partimini:valde multum vestibus in & ,ferro in & ,ære in & ,auro in &

וּבְזָהָב וּבְנְחֹשֶׁת וּבְבַרְזֶל וּבְשַׂלְמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד חִלְקוּ
abierût &,sunt reversi Et.vestris fratrib' cum vestrorû inimicorum spoliuni

שְׁלַל אֹיְבֵיכֶם עִם אֲחֵיכֶם : וַיָּשָׁבוּ וַיֵּלְכוּ
Israel filiis à Menasseh virga dimidia &,Ghad filii &,Reuben filii

9 בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ad ,Ghilhad terram ad eundum ad ;Chenahan terra in quæ ,Siloh de

מִשִּׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל
manu in Domini os ad ,ea in apprehensi sunt quæ ,suæ apprehensionis terram

אֶרֶץ אֲחֻזָּתָם אֲשֶׁר נֶאֶחֲזוּ בָהּ עַל פִּי יְהוָה בְּיַד
terra in quæ ,Jarden confinia ad venerunt Et .Moseh

מֹשֶׁה : וַיָּבֹאוּ אֶל גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
tribus dimidia &,Ghad filii &,Reuben filii ædificaverunt & :Chenahan

כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וְחֲצִי שֵׁבֶט
.visum ad magnum altare ,Jarden super altare ibi Menasseh

הַמְנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה :
filii ædificaverunt Ecce :dicere Israel filii audierunt Et

11 וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה בָנוּ בְנֵי
è altare Menasseh virga dimidia &,Ghad filii &,Reuben

רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת הַמִּזְבֵּחַ אֶל
.Israel filiorum transitum ad ,Jarden confinia ad,Chenahan terræ regione

מוּל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
filiorum cœtus omnis coacti sunt & ,Israel filii audierunt Et

12 וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקָּהֲלוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי
miserunt Et .pugnam ad eos super ascendendum ad ,Siloh Israel

יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא : וַיִּשְׁלְחוּ
dimidiam ad &,Ghad filios ad & ,Reuben filios ad Israel filii

13 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל בְּנֵי גָד וְאֶל חֲצִי
Elhasar filium Pinechas ,Ghilhad terram ad ,Menasseh virgam

שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה אֶל אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר
unum prælatum ,unum prælatum ,eo cum prælatos decem Et .sacerdotis

הַכֹּהֵן : וַעֲשָׂרָה נְשִׂיאִים עִמּוֹ נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד
domus caput vir & :Israel extensionibus omnibus ,patris domum ad

לְבֵית אָב לְכָל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית
.Israel millibus in ipsi suorum patrum

אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל :

Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem & pacem, ficut pollicitus eſt ; revertimini, & ite in tabernacula veſtra,& in terram poſſeſſionis, quam tradidit vobis Moyſes famulus Domini trans Jordanē: Ita duntaxat, ut cuſtodiatis attentè, & opere compleatis mandatum & legem, quam præcepit vobis Moyſes famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum veſtrum, & ambuletis in omnibus viis ejus, & obſervetis mandata illius, adhærcatiſque ei, ac ſerviatis in omni corde, & in omni anima veſtra. Benedixitque eis Joſue, & dimiſit eos. Qui reverſi ſunt in tabernacula ſua. Dimidiæ autem tribui Manaſſe poſſeſſionem Moyſes dederat in Baſan : & idcircò mediæ quæ ſuperfuit, dedit Joſue ſortem inter cæteros fratres ſuos trans Jordanem ad Occidentalem plagam. Cùmque dimitteret eos in tabernacula ſua, & benedixiſſet eis, Dixit ad eos ; In multa ſubſtantia atque divitiis revertimini ad ſedes veſtras,cum argento & auro, ære ac ferro, & veſte multiplici : dividite prædam hoſtium cum fratribus veſtris. Reverſíque ſunt, & abierunt filii Ruben, & filii Gad, et dimidia tribus Manaſſe, à filiis Iſrael de Silo, quæ ſita eſt in Chanaan, ut intrarent Galaad terram poſſeſſionis ſuæ, quam obtinuerant juxta imperium Domini in manu Moyſi. Cúmque veniſſent ad tumulos Jordanis in terram Chanaan, ædificaverunt juxta Jordanem altare infinitæ magnitudinis. Quod cùm audiſſent filii Iſrael,& ad eos certi nuntii detuliſſent,ædificâſſe filios Ruben ,& Gad, & dimidiæ tribûs Manaſſe, altare in terra Chanaan, ſuper Jordanis tumulos, contra filios Iſrael : Convenerunt omnes in Silo, ut adſcenderent et dimicarent contra eos. Et interim miſerunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari ſacerdotis, Et decem principes cum eo, ſingulos de ſingulis tribubus.

4 (ϑ) Νῦν ὃ κατέπαυσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, ὃν τρόπον εἶπεν αὐτοῖς. νῦν ὃν ἀποστραφέντες, ἀπέλθατε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν, καὶ εἰς τὴν γῆν τὴν κατοχέως ὑμῶν, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν Μωυσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἀλλὰ φυλάξασθε ζοόδρα ποιεῖν τὰς ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον, ὃν ἐνετείλατο (ι) ὑμῖν ποιεῖν Μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν (κ) ὑμῶν, πορεύεσθαι πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, (λ) φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ προσκεῖσθαι αὐτῷ, καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης (μ) τῆς διανοίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Ἰησοῦς, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ (ν) τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ ἔδωκε Μωυσῆς ἐν τῇ (ξ) Βασανίτιδι, καὶ (ο) τῷ ἡμίσει ἔδωκεν Ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀδελφῶν (π) αὐτοῦ ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου παρὰ θάλασσαν. καὶ νίκας ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς Ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ εὐλόγησεν (ρ) αὐτούς. Καὶ ἐν χρήμασι πολλοῖς ἀπέλθατε εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν· καὶ κλῆνη πολλὰ ζοόδρα, καὶ ἀργύριον, καὶ (σ) χρυσίον, καὶ σίδηρον, καὶ ἱματισμὸν πολὺν διείλασθε τὴν προνομὴν τῶν (τ) ἐχθρῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ρουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ (υ) ἐν Σηλὼ ἐν γῇ Χαναὰν ἀπελθεῖν (φ) εἰς τὴν Γαλαὰδ εἰς γῆν κληρονομίας αὐτῶν, ἣν (χ) ἐκληρονόμησαν αὐτὴν διὰ προσάγματος κυρίου ἐν χειρὶ Μωυσῆ. Καὶ (ψ) ἦλθον εἰς Γαλαὰδ τὸ Ἰορδάνου, ἥ ἐστιν ἐν γῇ Χαναάν. καὶ ᾠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ Ρουβὴν καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ θωμὸν ἐκεῖ βωμὸν ὀπὶ τῆ Ἰορδάνου, βωμὸν μέγαν τῷ ἰδεῖν. Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ λεγόντων, Ἰδοὺ (ω) ᾠκοδομήκασιν οἱ υἱοὶ Ρουβὴν καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ βωμὸν ἐφ' ὁρίων γῆς Χαναὰν ὀπὶ τῆ (α) Γαλαὰδ τῆ Ἰορδάνου ἐν τῷ πέραν υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ συνηθροίσθησαν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς Σηλὼ, ὥστε (β) ἀναβάντες ἐκπολεμῆσαι αὐτούς. Καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ρουβὴν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς Γὰδ καὶ (γ) πρὸς τοὺς υἱοὺς ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ εἰς γῆν Γαλαὰδ τὸν τε Φινεὲς υἱὸν Ἐλεάζαρ υἱῦ Ἀαρὼν τῆ ἀρχιερέως, Καὶ δέκα τῆ ἀρχόντων μετ' αὐτοῦ ἄρχων εἷς ἀπὸ οἴκου πατριᾶς ἀπὸ πασῶν (δ) φυλῶν Ἰσραὴλ ἀρχοντες οἴκων πατριῶν εἰσιν χιλιάρχοι Ἰσραήλ.

Nunc autem requiem dedit Dominus Deus noſter fratribus noſtris;quemadmodùm dixerat eis. Nunc igitur revertentes redite ad domos veſtras, & ad terram, poſſeſſionis veſtræ, quam dedit vobis Moyſes trans Jordanem. Sed cuſtodite valdè facere mandata, & legem, quam mandavit nobis facere Moyſes puer Domini: diligere Dominum Deum noſtrum, ambulare (b) omnibus viis ejus, ſervare mandata ejus, & adhærere ei, & ſervire ei ex tota mente veſtra, & ex tota anima veſtra. Et benedixit eos Ieſus, & dimiſit eos. Et iverunt ad domos ſuas. Et dimidiæ tribui Manaſſe dedit Moyſes in Baſanitide, & dimidiæ dedit Ieſus cum fratribus ejus trans Jordanem juxta mare. Et ubi dimiſit eos Jeſus in domos ſuas, & benedixit (c) eis. Et in divitiis multis abierunt in domos ſuas: et pecora multa valdè, & argentū, & aurum, & ferrum, & veſtem multam diviſerunt, prædam (d) inimicorum cum fratribus ſuis. Et iverunt filii Ruben,& filii Gad, & dimidiū tribus Manaſſe,à filiis Iſrael in Selo in terra Chanaan ad abeundum in Galaad, in terram poſſeſſionis eorum, quam hæreditaverunt eam per conſtitutionem Domini in manu Moyſis. Et venerunt in(e) Galaad Iordanis,quæ eſt in terra Chanaan. Et ædificaverunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manaſſe illic aram ſuper Iordanem, aram magnam (f) videre. Et audierunt filii Iſrael (g) dicentium,Ecce ædificaverunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manaſſe aram ſuper fines terræ Chanaan ſuper Galaad Iordanis in tranſitu filiorum Iſrael. Et congregati ſunt omnes filii Iſrael in Selo, ut aſcendentes debellarent eos. Et miſerunt filii Iſrael ad filios Ruben, & ad filios Gad, et ad filios dimidiæ tribûs Manaſſe in terram Galaad, Phinees filium Eleazari filii Aaron principis ſacerdotum, Et decem ex principibus cum eo: principes unus de domo familiæ ex omnibus tribubus Iſrael; principes domorum familiarum ſuæ Chiliarchi Iſrael.

MS.A. (ϑ)Νυνὶ (ι)ἡμῖν Μωυσῆς (κ) ὑμῶν,(λ)φυλάσσεσθαι (μ) τ καρδίας ὑμῶν,(ν)τοῖς ἥμισυ (ξ)Βασὰν,(ο)τοῖς ἥμισυν (π)αὐτῶν παρὰ θάλασσαν. (ρ) αὐτὰς, λέγων, Ἐν (σ) χρυσίον, καὶ ἱματισμὸν πολὺν ζοόδρα διείλασθε (τ) ἐχθρῶν αὐτῶν μετ (υ) ὲκ Σηλὼ ὲκ γῆς (φ) εἰς γῆν Γαλαὰδ εἰς (χ) ἐκληρονόμησαν διὰ (ψ) ἦλθοσαν εἰς Γαλιλὼθ τῆ (ω) ᾠκοδόμησαν (α) Γαλιλὼθ (β) ἀναβῆναι (γ) πρὸς τὸ ἥμισυ (δ) τ φυλῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

וכען אניח יי אלהכון לאחיכון כמא די מלל להון וכען אתפניאו ואזילו לכון לקריוכון
לארעא אחסנתכון דיהב לכון משה עבדא דיי בעברא דירדנא : לחוד אסתמרו לחדא
למעבד ית תפקדתא ואית אוריתא די פקיד יתכון משה עבדא דיי למרחם ית יי אלהכון
ולמהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולמטר פקודוהי ולאתקרבא לדחלתיה ולמפלח
קדמוהי בכל לבכון ובכל נפשכון : וברכנון יהושע ושלחנון ואזלו לקריוהון : ולפלגות
שבטא דמנשה יהב משה במתנן ולפלגיהון יהב יהושע עם אחיהון בעברא דירדנא
למערבא ואף ארי שלחנון יהושע לקריוהון וברכנון : ואמר להון למימר בנכסין סגיאין
תובו לקריוכון ובבעירא סגי לחדא בכספא ובדהבא ובנחשא ובברזלא ובלבושין סגי
לחדא פלגו בזת בעלי דבביכון עם אחיכון : ותבו ואזלו בני ראובן ובני גד ופלגות
שבטא דמנשה מלות בני ישראל משילו די בארעא דכנען למיזל לארעא דגלעד
לארעא אחסנתהון דאחסינו בה על מימרא דיי בידא דמשה : ואתו לגלילי ירדנא די
בארעא דכנען ובנו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה תמן מדבחא על ירדנא
מדבח רב למחזי : ושמעו בני ישראל למימר הא בנו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא
דמנשה ית מדבחא לקבל ארעא דכנען בגלילי ירדנא דלעבר בני ישראל : ושמעו
בני ישראל ואתכנשו כל כנשתא דבני ישראל לשילו למסק עליהון לחילא :
ושלחו בני ישראל לות בני ראובן ולות בני גד ולות פלגות שבטא דמנשה
לארעא גלעד ית פנחס בר אלעזר כהנא : ועשרא רברבין עמיה רבא חד
רבא חד לבית אבא לכל שבטיא דישראל ונבר ריש בית אבהתהון אנון
לאלפיא דישראל :

Et nunc pacem dedit Dominus Deus veſter fratribus veſtris, quemadmodum locutus eſt illis. Et nunc ſpectate & ite vobis in urbes veſtras ad terram poſſeſſionum veſtrarum, quam dedit vobis Moſes ſervus Domini in tranſitu Jordanis. Tantùm cuſtodite vos valde ad faciendum juſſionem & legem quam juſſit vos Moſes ſervus Dñi ad peramandum Dominum Deum veſtrum, & ambulandum in omnibus viis quæ rectæ ante eum, & ad cuſtodiendum omnia juſſa ejus, & ad adhærendum in timore ejus, & ad ſerviendum ante eum in omni corde veſtro, & in omni anima veſtra. Et benedixit eis Joſue : & dimiſit eos ; & ierunt ad urbes ſuas. Et dimidio tribus Menaſſe dedit Moſes in Mathnan, & dimidio eorum dedit Joſue cum fratribus eorum in tranſitu Jordanis ad occaſum : & etiam cum miſit eos Joſue ad urbes eorum ; & benedixit eis. Et dixit eis ad dicendum: In divitiis multis redibitis ad urbes veſtras, & in jumento multo nimis, in argento, & in auro, & in ære, & in ferro, & in veſtibus multis nimis. Partimini prædam auctorum inimicitiarum veſtrarum cum fratribus veſtris. Et reverſi ſunt, & iverunt filii Ruben & filii Gad, & dimidiū tribus Menaſſe, à filiis Iſrael ex Silo,quæ in terra Chenaghan;ad eundum in terram Gilghad,in terram poſſeſſionis eorum quâ poſſeſſores facti ſunt in ea, juxta dictum Domini in manu Moſis. Et venerunt ad *Gelilas* Jordanis quæ in terra Chenaghan ; & ſtruxerunt filii Ruben & filii Gad,& dimidium tribus Menaſſe ibi altare juxta Jordanem, altare magnum ad videndum. Et audierunt filii Iſrael ad dicendum : Ecce conſtruxerunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidium tribus Menaſſe altare è regione terræ Chenaghan in *Gelilis* Jordanis *quæ* ad latus filiorū Iſrael. Et audierunt filii Iſrael;& congregati ſunt omnis congregatio filiorum Iſrael in Silo,ad aſcendendum contra eos ad militiam. Et miſerunt filii Iſrael ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menaſſe, in terram Gilghad, Pinhhazz filium Elcazar ſacerdotis. Et decem principes cum eo, principem unum principem unum ad domum patris, ad omnes tribus Iſrael : & vir caput domus patris eorum illi ad millia Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܪܝܟܘܢ ܢܝܚܐ ܠܐܚܝܟܘܢ ܗܫܐ ܗܦܟܘ ܘܐܙܠܘ ܠܟܘܢ ܠܡܫܪܝܬܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܐܚܙܬܐ ܕܝܪܕܢܐ ܠܥܒܪ ܡܕܝܢܚܐ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܐܠܐ ܕܬܛܪܚ ܣܓܝ ܛܒ ܠܡܛܪ ܠܡܛܪ ܘܠܡܨܒ ܦܩܕܢܐ ܘܢܡܘܣܐ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܥܒܪ ܠܐܪܕܢ ܡܕܝܢܚܐ ܠܡܕܡ ܡܫܪܩ ܘܐܢ ܐܬܘ

ספר יהושע : כב

15 וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי
dimidiam ad &,Ghad filios ad &,Reuben filios ad venerunt Et
15 שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר:
,ista prævaricatio Quæ :Domini cœtus omnis dixerunt Sic
16 כֹּה אָמְרוּ כָּל־עֲדַת יְהוָה מָה־הַמַּעַל הַזֶּה
post à hodie *reverterndum ad* ,Israel Deum *in* estis prævaricati quam
אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי
hodie *vos rebellandum ad* ,altare vobis *vos ædificando in*;Dominum
יְהוָה בְּבִנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לִמְרֹדְכֶם הַיּוֹם
qua ,Pehor *perversitas* nobis parum An ?Dominum *in*
17 בַּיהוָה: הַמְעַט־לָנוּ אֶת־עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר
cœtus in plaga fuit & :hanc diem ad usque ea ab :mundati sumus non
לֹא־הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בַּעֲדַת
:Dominum post à hodie avertimini vos Et ?Domini
18 יְהוָה: וְאַתֶּם תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה
totum in cras &,Dominum *in* hodie rebellabitis vos ,erit &
וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ הַיּוֹם בַּיהוָה וּמָחָר אֶל־כָּל־
terra est immunda si quidem Et *ira fervescet* Israel cœtum
19 עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף: וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ
,Domini possessionis terram ad vobis transite ,vestræ possessionis
אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה
,nostrũ medio in *apprehendimini* &:Domini tabernaculum *ibi habitans qua*
אֲשֶׁר שָׁכַן־שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהַאֲחֻזוּ בְּתוֹכֵנוּ
vos ædificando in ,*stis rebelles* ne nobis &,rebelletis ne Dominum *in* &
20 וּבַיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ וְאוֹתָנוּ אַל־תִּמְרְדוּ בִּבְנֹתְכֶם
Nonne .nostri Dei Domini altare præter ,altare vobis
לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעָדֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: הֲלוֹא
,anathemate in prævaricationem est prævaricatus Zerah filius Hachan
עָכָן בֶּן־זֶרַח מַעַל מַעַל בַּחֵרֶם
non unus vir ipse & ?ira fuit Israel cœtum omnem *super* &
וְעַל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קֶצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא
dimidia &,Ghad filii &,Reuben filii responderũt Et *sua perversitate in* obiit
21 גָוַע בַּעֲוֹנוֹ: וַיַּעֲנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי
Deus :Israel millium *capita* ad sunt locutique :Menasseh *virga*
שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: אֵל
,*cognoscens* ipse Dominus Deorum *Deus* ,Dominus Deorum
22 אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה הוּא יֹדֵעַ
prævaricatione in si & ,*rebellione in* si ,cognoscet ipse Israel &
וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל
ædificandum Ad (.hac die nos serves ne) Dominum in
23 בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה: לִבְנוֹת
ascendere faciendum ad si &,Dominum post *à revertendum ad*,altare nobis
לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת
illud *super* faciendum ad si & ,*munus* & ,*ascensionem* illud super
עָלָיו עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו
non si Et ,requirat ipse Dominus ,pacificorum sacrificia
24 זִבְחֵי שְׁלָמִים יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ: וְאִם־לֹא
dicent Cras :dicendo ,hoc fecimus *verbo à sollicitudine præ*
מִדָּאָגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת לֵאמֹר מָחָר יֹאמְרוּ
Deo Domino & ,vobis Quid :dicendo ,nostris filiis vestri filii
בְנֵיכֶם לִבְנֵינוּ לֵאמֹר מַה־לָּכֶם וְלַיהוָה אֱלֹהֵי
filii vos inter & ,nos inter Dominus dedit terminum Et ?Israel
25 יִשְׂרָאֵל: וּגְבוּל נָתַן־יְהוָה בֵּנֵינוּ וּבֵינֵיכֶם בְּנֵי־
:Domino in pars vobis non :Jarden Ghad filii &,Reuben
רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵין־לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה
.Dominum *timendum non ad* ,nostros filios vestri filii facient cessare &
וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יְרֹא אֶת־יְהוָה:
non ,altare ædificando ,nobis nunc Faciamus :diximus Et
26 וַנֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ לִבְנוֹת אֶת־הַמִּזְבֵּחַ לֹא
,sacrificio nec *ascensioni*
לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח:

Versio VULG. LAT.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribûs Manasse, in terram Galaad: dixerúntque ad eos, Hæc mandat omnis populus Domini; Quæ est ista transgressio? 16 Cur reliquistis Dominum Deũ Israel, ædificantes altare sacrilegum, & à cultu illius recedentes? An parum vobis est quòd peccâstis in Beelphegor, & usque in præsentem diem macula hujus sceleris in nobis permanet? multíque de populo corruerunt. 17 Et vos hodiè reliquistis Dominum, & cras in universum Israel ira ejus desæviet. 18 Quòd si putatis immundam esse terram possessionis vestræ, transite ad terram, in qua tabernaculum Domini est, & habitate inter nos: tantùm ut à Domino, & à nostro consortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei nostri. 19 Nonne Achan filius Zare præteriit mandatum Domini, & super omnem populum Israel ira ejus incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solus periisset in scelere suo. 20 Responderúntque filii Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse, principibus legationis Israel; 21 Fortissimus Deus Dominus, Fortissimus Deus Domin⁹, ipse novit, & Israel simul intelliget: si prævaricationis animo hoc altare construximus, non custodiat nos, sed puniat nos in præsenti: 22 Et si eâ mente fecimus, ut holocaustа, & sacrificium, & pacificas victimas super eo imponeremus, ipse quærat & judicet: 23 Et non eâ magis cogitatione atq; tractatu, ut diceremus; Cras dicent filii vestri filiis nostris, Quid vobis & Domino Deo Israel? 24 Terminum posuit Dominus inter nos & vos, ô filii Ruben, & filii Gad, Jordanem fluvium: & idcircò partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros à timore Domini. 25 Putavimus itaque meliùs, Et diximus; Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas oferendas,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ παρεγένοντο πρὸς τοὺς υἱοὺς Ῥουβὴν, καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς Γάδ, καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ (ε) εἰς γῆν Γαλαάδ· καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, Τάδε λέγει 16 πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου, Τίς ἡ παραπτωμάτια αὕτη, ἣν ἐπλημμελήσατε (ζ) ἐναντίον τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ, ἀποστραφῆναι σήμερον ἀπὸ κυρίου (η) οἰκοδομήσαντες ὑμῖν ἑαυτοῖς βωμὸν, ἀποστάτας ὑμᾶς γενέσθαι (θ) ἀπὸ τοῦ κυρίου; Μὴ μικρὸν ὑμῖν τὸ ἁμάρτημα Φογὼρ, ὅτι (ι) οὐ καθαριζόμεθα ἀπ' αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης; καὶ ἐγενήθη πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίου. 18 Καὶ ὑμεῖς (κ) ἀποστράφητε σήμερον ἀπὸ κυρίου· καὶ ἔσται ἐὰν ἀποστῆτε σήμερον ἀπὸ κυρίου, καὶ αὔριον ὀργὴ πάσῃ Ἰσραὴλ (λ) ἔσται ἡ 19 ὀργή. Καὶ νῦν εἰ (μ) μικρὰ ἡ γῆ ὑμῶν τῆς κατασχέσεως ὑμῶν, διάβητε (ν) εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως, ἣ κατασκηνοῖ ἐκεῖ (ξ) ἡ σκηνὴ κυρίου, καὶ (ο) κατακληρονομήσατε ἐν ἡμῖν· καὶ μὴ (π) ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποστάται γένησθε (ρ) καὶ ὑμεῖς, μηδ' ἀπόστητε ἀπὸ κυρίου, διὰ τὸ οἰκοδομῆσαι ὑμᾶς βωμὸν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 20 Οὐκ ἰδοὺ (σ) Αχαρ ὁ τοῦ Ζαρὰ πλημμελείᾳ ἐπλημμέλησεν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ ἐπὶ (τ) πᾶσαν συναγωγὴν Ἰσραὴλ ἐγένετο ὀργή; καὶ (υ) εἷς αὐτὸς ἀπώλετο ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ. 21 Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ Γάδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ, καὶ ἐλάλησαν τοῖς χιλιάρχοις Ἰσραὴλ, λέγοντες, 22 Ὁ θεὸς θεὸς κύριος ὅτι, καὶ ὁ θεὸς (ρ) θεὸς αὐτὸς οἶδε, καὶ Ἰσραὴλ αὐτὸς γνώσεται· εἰ ἐν (χ) ἀποστασίᾳ ἐπλημμελήσαμεν (ψ) ἐναντίον τοῦ κυρίου, μὴ ῥύσαιτο ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. 23 Καὶ εἰ οἰκοδομήσαμεν ἑαυτοῖς βωμὸν ὥστε ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὥστε ἀναβιβάσαι ἐπ' αὐτὸν θυσίαν ὁλοκαυτωμάτων, (ω) ὥστε ποιῆσαι ἐπ' αὐτῷ θυσίαν σωτηρίου, (α) 24 κύριος ἐκζητήσει. Ἀλλ' ἕνεκεν ὀυλαβείας ῥήματος ἐποιήσαμεν τοῦτο, λέγοντες, Ἵνα (β) μὴ εἴπωσι αὔριον τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις (γ) ἡμῶν, Τί ὑμῖν καὶ κυρίῳ τῷ 25 θεῷ Ἰσραήλ; Καὶ ὅρια ἔθηκε κύριος ἀναμέσον (δ) ἡμῶν καὶ ὑμῶν τὸν Ἰορδάνην, καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίῳ. καὶ ἀπαλλοτριώσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν (ε) τοὺς υἱοὺς 26 ἡμῶν, ἵνα μὴ σέβωνται κύριον. Καὶ εἴπαμεν ποιῆσαι (ζ) ὅτω, τὸ οἰκοδομῆσαι τὸν βωμὸν τοῦτον (η) οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδὲ ἕνεκεν θυσιῶν,

Et advenerunt ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidios tribûs Manasse in terram Galaad: Et locuti sunt ad eos, dicentes, Hæc dicit universa Synagoga Domini; Quod est delictum hoc quod deliquistis ante Deum Israel, averti hodiè (h) à Domino, ædificantes vobis ipsis aram, apostatas vos fieri à Domino? Nunquid parum vobis peccatum Phogor, quòd non fuimus mundati ab eo usq; in diè hunc? & facta est plaga in Synagoga Domini. Et vos aversi estis hodiè à Domino. Et erit si recesseritis hodiè à Domino, & cras super omnem Israel erit ira. Et nunc si parva terra vestra possessionis vestræ, transite ad terram possessionis Domini; ubi habitat illic tabernaculum Domini: & possidebitis in nobis: & nolite à Deo fieri apostitæ & vos: et nolite recedere à Domino, eò quòd ædificetis vos aram extra altare Domini Dei nostri. Nonne Ecce Achar filius Zara delicto deliquit ab Anathemate: & super universã Synagogã Israel facta est ira? (i) Et unus hic ipse mortuus est in suo ipsius peccato? Et respondérunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidium tribûs Manasse: & locuti sunt Chiliarchis Israel, dicentes; Deus Deus Dominus est, & Deus Deus ipse novit, & Israel ipse cognoscet. Si in Apostasia deliquimus ante Dominum; non eximat nos in die hac. Et si ædificavimus nobis ipsis aram, ut recedamus à Domino Deo nostro, ut ascendere faciamus super eam sacrificium holocaustomatum, ut faciamus super eam sacrificium salutarium; Dominus exquirat. Sed propter cautelam verbi fecimus hoc, dicentes; Ut non dicant cras filii vestri filiis nostris, Quid vobis, & Domino Deo Israel? Et fines posuit Dominus inter nos & vos, Iordanem, & non est vobis pars Domini: & abalienabunt filii vestri filios nostros; ut non veneretur Dominum. Et diximus facere sic, ædificare aram hanc non propter oblationes, neque propter sacrificia;

MS.A. (ε) εἰς τὴν Γαλααδ· (ζ) ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ (η) οἰκοδομήσαντες ἑαυτοῖς (θ) ἀπὸ κυρίου; (ι) ὑ καθαριζόμεθα (κ) ἀποστραφήσεσθαι (λ) ἔσαι ὀργή. (μ) μικρὰ ὑμῖν ἡ γῆ τῆς (ν) ἐπὶ τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως κυρίου, (ξ) ἡ κιβωτὸς κυρίου, (ο) καλαχληρονομήσαῖε (π) ἀπὸ κυρίου ἀποσάτε (ρ) καὶ ἀπὸ ἡμῶν μὴ ἀποσητε, διὰ τὸ (σ) Αχαν (τ) πᾶσαν τὴν συναγωγὴν (υ) εἷς μόνος ἦν, μὴ μόνος ἐτο ἀπώλετο (φ) θεὸς κύριος αὐτὸς (χ) ἀποστάσει (ψ) ἐναντι κυρίου, (ω) ἡ ὥστε (α) κύριος αὐτὸς ἐκζητήσει. (β) μὴ αὔριον εἴπωσιν τὰ (γ) ἡμῶν, λέγοντες, Τί ὑμῖν κυρίῳ (δ) ὑμῶν καὶ ἡμῶν (ε) τοὺς υἱοὺς (ζ) ἔπως, (η) οὐκ

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וְאָתוֹ לְוָת בְּנֵי רְאוּבֵן וּלְוָת בְּנֵי גָד וּלְוָת פַּלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה לְאַרְעָא דְגִלְעָד וּמַלִּלוּ
16 עִמְהוֹן לְמֵימָר: כְּדֵין אֲמַרוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא דַיְיָ מָא שְׁקַרְתּוּן בְּמֵימְרָא דֵאלָהָא
יִשְׂרָאֵל לְמֵיתַב יוֹמָא דֵין מִבָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ בְּמִבְנְכוֹן לְכוֹן מַדְבְּחָא לְמִמְרַדְכוֹן יוֹמָא
17 דֵין בְּמֵימְרָא דַיְיָ: הַזְעֵיר לָנָא יַת חוֹבָא דְפְעוֹר דְּלָא אִדַּכֵּינָא מִנֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין וַהֲוָת
18 מַחַתָא בְּכְנִשְׁתָּא דַיְיָ: וְאַתּוּן תְּתִיבוּן יוֹמָא דֵין מִבָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ וִיהֵא אַתּוּן תְּמִרְדוּן
19 יוֹמָא דֵין בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּמָחָר עַל כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יְהֵי רוּגְזָא: וּבְרַם אִם מְסָאֲבָא
אַרְעָא אִתְסְנֵיתוּן עִבְרוּ לְכוֹן לְאַרַע אֲחֻסְנַת עַמְּא דַיְיָ דִי שְׁרָא תַּמָּן מַשְׁכְּנָא דַיְיָ וְאִתְסִינוּ
בֵּינָנָא וּבְמֵימְרָא דַיְיָ לָא תִמְרְדוּן וּבְנָא לָא תִמְרְדוּן בְּמִבְנְיָכוֹן לְכוֹן מַדְבְּחָא בַּר מִמַּדְבְּחָא
20 דַיְיָ אֱלָהָנָא: הֲלָא עָכָן בַּר זֶרַח שְׁקַר בְּחֵרְמָא וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל הֲוָה רוּגְזָא
21 וְהוּא גַּבְרָא חַדָּא לָא מִית בְּחוֹבֵיהּ: וַאֲתִיבוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא
22 דִמְנַשֶּׁה וּמַלִּילוּ עִם רֵישֵׁי אַלְפַיָּא דְיִשְׂרָאֵל: אֵל אֱלָהִים יְיָ אֵל אֱלָהִים יְיָ הוּא
יָדַע וְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹפָא יִדַּע אִם בְּמֶרֶד וְאִם בְּשִׁקְרָא שְׁקַרְנָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ לָא
23 תְּפַרְקִנָּנָא יוֹמָא הָדֵין: לְמִבְנָא לָנָא מַדְבְּחָא לְמֵתַב מִבָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ וְאִם לְאַסָּקָא
עֲלוֹהִי עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְאִם לְמֶעְבַּד עֲלוֹהִי נִכְסַת קוּדְשִׁין דַיְיָ הוּא יִתְבַּע: וְאִם לָא
24 מִיצְפָּא מִפְּתָנֵם עֲבַדְנָא יַת דָּא לְמֵימַר מָחָר יֵימְרוּן בְּנֵיכוֹן לְבָנָנָא לְמֵימַר לֵית
לְכוֹן חוּלָק בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל: וְתַחוֹמָא יְהַב יְיָ בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן בְּנֵי
רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד יַת יַרְדְּנָא לֵית לְכוֹן חוּלָק בְּמֵימְרָא דַיְיָ וִיבַטְּלוּן בְּנֵיכוֹן יַת בְּנָנָא בְּדִיל
25 דְּלָא לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ: וַאֲמַרְנָא נֶעְבַּד כְּעַן לָנָא לְמִבְנֵי יַת מַדְבְּחָא לָא לְעָלְתָא
וְלָא לְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et venerunt ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menasse ad terram Gilghad; & locuti sunt cum eis ad dicendum. Sic dixerunt omnis congregatio Domini. Quæ prævaricatio hæc quam prævaricati estis in dicto Dei Israel ad revertendum die hac de-post cultum Domini, in construendo vos vobis altare ad rebellandum vos die hac in dicto Domini? Num parva nobis culpa Peghor, quod non expiati sumus ex ea usq; ad diem hanc? & fuit plaga in congregatione Domini. Et vos reversi estis die hac de-post *cultum* Domini; & ecce vos rebellâstis die hac in dicto Domini; & cras super omnem congregationem Israel erit indignatio. *Et* profectò si polluta terra possessionis vestræ, transite vobis ad *terram possessionis* populi Dñi, in qua situm est ibi tabernaculum Dñi; & possessionem inite inter nos: & in dicto Dñi non rebellabitis, & in nobis non rebellabitis, in ædificando vos vobis altare præter altare Dñi Dei nostri. Nonne Ghachan filiꝰ Zerahh prævaricando prævaricatᵉ est in interdicto, & super omnem congregationem Israel fuit indignatio? & ipse vir unus non mortuus est in culpa sua. Et responderunt filii Ruben & filii Gad, & dimidium tribꝰ Menasse; & locuti sunt cum capitibꝰ milliũ Israel. Deus Deorum Dominus, Deus Deorum Dominus, ante eum *notum*, & Israel in fine cognoscet, si in rebellione, & si in prævaricatione prævaricati sumus in dicto Domini; ne liberes nos die hac. Ad struendum nobis altare, ad revertendum de-post cultum Domini; & si ad tollendum super illud holocaustum, & munus; & si ad transferendum super illud oblationem sanctitatum, Dominus ipse inquiret. Et si non ex sollicitudine de verbo, fecimus hoc ad dicendum: Cras dicent filii vestri filiis nostris ad dicendum; *Non est* vobis pars in dicto Domini Dei Israel? Et terminum dedit Dominus inter nos & inter vos filios Ruben, & filios Gad Jordanem, non est vobis pars in dicto Domini: & impedient filii vestri filios nostros, ut non timeant ab-ante Dominum. Et diximus, Faciamus nunc nobis ad struendum altare; non ad holocaustum, & non ad oblationem sanctitatum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܒܢܝ ܪܘܒܝܠ ܘܠܘܬ ܒܢܝ ܓܕ ܘܠܘܬ ܦܠܓ ܫܒܛ ܡܢܫܐ ܒܐܪܥ ܓܠܥܕ ܘܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܠܡܐܡܪ ܗܟܢܐ
16 ܐܡܪ ܟܠ ܥܕܬܐ ܕܝܗܘܐ ܡܐ ܗܘ ܗܢܐ ܣܪܒܐ ܗܢܐ ܕܣܪܒ ܒܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܬܗܦܟܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܗܘܡ ܒܬܪ ܕܬܒܢܘ ܠܟܘܢ ܡܕܒܚ
17 ܠܡܪܕܘ ܒܬܪ ܡܢ ܐܠܗܟܘܢ ܐܦ ܠܐ ܙܥܘܪ ܠܢ ܥܘܠ ܦܥܘܪ ܕܠܐ ܐܬܕܟܝܢ ܥܕ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܘܥܠ ܗܢܘ ܕܗܘܐ ܡܘܬܐ
18 ܒܥܕܬܐ ܕܝܗܘܐ ܘܐܦ ܗܘ ܝܘܡ ܕܬܦܢܘܢ ܡܢ ܒܬܪ ܐܠܗܟܘܢ ܘܗܘ ܝܘܡ ܕܬܣܪܒܘܢ ܡܢ ܒܬܪ ܐܠܗܟܘܢ ܘܗܘ ܡܚܪ ܥܠ ܟܠ ܥܕܬܐ
19 ܕܝܫܪܝܠ ܘܐܢ ܡܛܢܦܐ ܐܬܪ ܐܚܣܢܬܟܘܢ ܥܒܪܘ ܠܟܘܢ ܠܐܬܪ ܐܚܣܢܬܐ ܕܝܗܘܐ ܡܫܟܢ ܡܫܟܢ ܐܠܗܐ ܘܐܬܚܣܢܘ ܒܢ ܒܐܬܪ
ܐܚܣܢܬܐ ܕܝܗܘܐ ܡܕܒܚ ܐܠܗܢ ܐܦ ܠܐ ܬܣܪܒܘ ܒܢ ܘܐܦ ܠܐ ܬܣܪܒܘ ܒܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܘܗܫܐ ܗܠܝ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܬܪ ܐܚܣܢܬܐ
20 ܕܐܠܗܢ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܪ ܐܚܣܢܬܐ ܕܝܗܘܐ ܡܕܒܚ ܐܠܗܢ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܪ ܐܚܣܢܬܐ ܕܝܗܘܐ ܡܕܒܚ ܐܠܗܢ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܪ ܐܚܣܢܬܐ
ܕܝܗܘܐ ܡܕܒܚ

כפר יהושע: כג

nos post *nostram generationes* inter &, vos inter & nos inter *ipse testis* Quia 27
7 כִּי עֵד הוּא בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ
nostris *ascensionibus* in *ejus facies ad Domini* servitutem *serviendum ad*
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ
eras vestri filii dicant non & :nostris pacificis in &,nostris sacrificiis in &
וּבְזִבְחֵינוּ וּבְשַׁלְמֵינוּ וְלֹא־יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם מָחָר
dixerint *eam*,erit Et :diximus Et.Domino in pars,vobis Non ,nostris filiis
28 לִבְנֵינוּ אֵין לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה: וַנֹּאמֶר וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ
exemplar Videte:dicemus & ,eras nostras generationes ad &,nos ad
אֵלֵינוּ וְאֶל־דֹּרֹתֵינוּ מָחָר וְאָמַרְנוּ רְאוּ אֶת־תַּבְנִית
,sacrificio nec ,*ascensioni* non ,nostri patres fecerunt quod Domini altaris
מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזֶבַח
rebellandum ad,nobis à,nobis Absit .vos inter &,nos inter *ipsum* testis *quia* 29
29 כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם: חָלִילָה לָּנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד
altare ædificando Dominum post à ,hodie *revertendum ad* &,Dominum in
בַּיהוָה וְלָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ
quod ,nostri Dei Domini altare præter sacrificio & ,*muneri* ,*ascensioni*
לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְזֶבַח מִלְבַד מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר
capita & ,cœtus *prælati* &,sacerdos Pinechas *audivit* Et.*ejus tabernaculi facies ad*
30 לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ: וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וְנִשִׂיאֵי הָעֵדָה וְרָאשֵׁי 30
filii sunt locuti quæ verba ,secum qui Israel millium
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּנֵי־
Dixitq;,eorum oculis *in fuit bonum* &:Menasseh filii &,Ghad filii &,Reuben
31 רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם: וַיֹּאמֶר 31
,Ghad filios ad & ,Reuben filios ad sacerdotis Elhazar filius Pinechas
פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־
quod ,Dñs nostri medio in quòd novimus Hodie :Menasseh filios ad &
וְאֶל־בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם יָדַעְנוּ כִּי־בְתוֹכֵנוּ יְהוָה אֲשֶׁר
erupitis tunc :istam prævaricationem Dominum *in* estis prævaricati non
לֹא־מְעַלְתֶּם בַּיהוָה הַמַּעַל הַזֶּה אָז הִצַּלְתֶּם 32
Elhazar filius Pinechas est reversus Et .Dñi manu de Israel filios
32 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְהוָה: וַיָּשָׁב פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר
terra de,Ghad filiis à & ,Reuben filiis à *prælati* & ,sacerdotis
הַכֹּהֵן, וְהַנְּשִׂיאִים מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ 33
eis retulerunt & :Israel filios ad Chenahan terram ad Ghilhad
הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשִׁיבוּ אוֹתָם
benedixerunt & ,Israel filiorum oculis in *verbum fuit bonum* Et .*verbum*
דָּבָר: וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ 33
,*exercitum* ad eos *super ascendendum ad*,dixerũt non & ,Israel filii Deo 34
אֶלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא
Ghad filii & ,Reuben filii *qua* ,terram *corrumpendum ad*
לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד
quia ,altare Ghad filii & ,Reuben filii vocaverunt Et .*ea in habitantes*
יֹשְׁבִים בָּהּ: וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי־ 34
.Deus DOMINUS quòd ,nos inter *ipsum* testis
עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים:

CAP. XXIII. כג

Israel Dominus *dedit requiem* postquam ,*multis diebus* à fuit Et
1 וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
.dies in venit ,senuit Jehosuah &,circuitu à suis inimicis omnibus ab
מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים:
,ejus *capita* & ,ejus seniores ,Israel omnem Jehosuah Vocavitque
2 וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְזִקְנָיו וּלְרָאשָׁיו
veni ,senui Ego :eos ad dixitque ,ejus *præfectos* & ,ejus judices &
וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי זָקַנְתִּי בָּאתִי
Dominus fecit quæ omnia vidistis Vosque .dies in
3 בַּיָּמִים: וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
Domin' quia ,*vestris faciebus à* istis gentibus omnibus vester Deus
אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה
.vobis *pugnans* ipse vester Deus
אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם:

Versio VULGAT.

27 Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestrámque progeniem, ut serviamus Domino, & juris nostri sit offerre, & holocausta, & victimas, & pacificas hostias: & nequaquàm dicant cras filii vestri filiis nostris, Non est vobis pars in Dño. Quòd si voluerint dicere, respondebunt eis; Ecce altare Domini, quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum. Absit à nobis hoc scelus, ut recedamus à Domino, & ejus vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta & sacrificia, & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri, quod extructum est ante tabernaculum ejus. Quibus auditis, Phinees 30 sacerdos, & principes legationis Israel, qui erant cum eo, placati sunt: & verba filiorum Ruben, et Gad, et dimidiæ tribûs Manasse, libentissimè susceperunt. Dixítque Phinees 31 filius Eleazari sacerdos ad eos; Nunc scimus quòd nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à prævaricatione hac et liberâstis filios Israel de manu Domini. Reverſúsque est cum 32 principibus à filiis Ruben et Gad, de terra Galaad, finium Chanaan, ad filios Israel, & retulit eis. Placuítque sermo 33 cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii Israel, & nequaquàm ultrà dixerunt, ut ascenderent contra eos, atque pugnarent, et delerent terram possessionis eorum. Vocaverúntque filii Ruben, & filii Gad, altare quod extruxerant, Testimonium nostrum, quòd Dominus ipse sit Deus.

CAP. XXIII.

1 EVoluto autem multo tempore, postquàm pacem dederat Dominus Israeli, subjectis in gyro nationibus universis, et Josue jam longævo, & perse-
2 nilis ætatis: Vocavit Josue omnem Israelem, majoréſque natu, & principes, ac duces, & magistros: dixitque ad eos; Ego senui, & progressioris ætatis sum: 3 Vósque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit:

MS.A. (ϑ)ἡ μαρτύριον τοῦτο σωτηρίων ἡμῶν (κ)ἢ καὶ ⁋ (λ)ἐκ (μ)ἡμῶν καὶ ἀναμέσον ὑμῶν, (ν) ⁋ τέκνων ἡμῶν. (ξ) ἀποστῆναι (ο)ἡμέρᾳ, ὥστε (π) ⁋ σωτηρίου, (ρ)κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὃ ἐστιν ἀπεναντίον ⁋ (σ)ἀκέσασθαι (τ) συναγωγῆς οἱ (υ) καὶ ὁ ἡμισεις(φ) ἐρύσασθε (χ)ἄρχοντες ⁋ παρεμβολῶν ἀπὸ ⁋ ὑῶν (ψ)ἐκ γῆς (ω) καὶ ἐλάλησ ⁋ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ εἶπαν (ϑ) ἐξολεθρεῦσαι (γ)* ⁋ Ῥουβὴν, καὶ τῷ Γαὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς (δ)θεὸς θεὸς αὐτῶν. Κεφ. κγ'. MS.A. (α) μετὰ ἡμέρας (β)κύριον ⁋ θεὸν Ἰσραὴλ (γ)προσεδεήκασ ἡμέρας. (δ)κ ⁋ (ε)εἶπεν αὐτοῖς, (ζ)ἑωράκασε πάντα ὅσα (η) ὑμῶν, (ϑ)ὑμῶν αὐτὸς ὁ ἐκπολεμήσας ὑμῖν.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

27 Ἀλλ' ἵνα (ϑ) ἢ τοῦτο μαρτύριον ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον ⁋ γενεῶν ἡμῶν μεθ' ἡμᾶς, ⁋ λατρεύειν λατρείαν κυρίῳ ἐναντίον αὐτοῦ, ἐν τοῖς καρπώμασιν ἡμῶν, καὶ ἐν ⁋ (ι)θυσίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ⁋ θυσίαις ⁋ σωτηρίων ἡμῶν· καὶ οὐκ ἐροῦσι τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις 28 ἡμῶν ἄυριον, Οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίῳ. Καὶ εἴπαμεν, Ἐὰν γένηται ποτὲ καὶ λαλήσωσι πρὸς ἡμᾶς, (κ)ἢ ⁋ γενεᾶς ἡμῶν αὔριον, καὶ ἐροῦσιν, Ἴδετε ὁμοίωμα ⁋ θυσιαστηρίου κυρίου, ὃ ἐποίησ οἱ πατέρες ἡμῶν (λ)οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδὲ ἕνεκεν θυσιῶν, ἀλλὰ μαρτύριόν ἐστιν ἀναμέσον(μ)ὑμῶν καὶ ἀναμέσον ἡμῶν, καὶ ἀναμέσον(ν) ⁋ ὑῶν ἡμῶν. Μὴ γένοιτο ἡμᾶς (ξ) 29 ἀποστραφῆναι ἀπὸ κυρίου ἐν τῇ σήμερον(ο)ἡμέρᾳ ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου, ὥστε οἰκοδομῆσαι ἡμᾶς θυσιαστήριον τοῖς καρπώμασι, καὶ ⁋ θυσίαις καὶ θυμιάμασιν, καὶ τῇ θυσίᾳ (π) ⁋ σωτηρίας, πλὴν τῆς θυσιαστηρίου (ρ)κυρίου ὃ ἔστιν ἐναντίον ⁋ σκηνῆς αὐτοῦ. Καὶ (σ) ἀκούσας Φινεὲς ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες ⁋ (τ)συναγωγῆς Ἰσραὴλ οἱ ἦσ μεθ' αὐτοῦ, τοὺ λόγους οὓς ἐλάλησ οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν καὶ οἱ υἱοὶ Γαὰδ (υ) καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς. 31 Καὶ εἶπε Φινεὲς ὁ ἱερεὺς τοῖς υἱοῖς Ῥουβὴν καὶ τοῖς υἱοῖς Γαὰδ καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, Σήμερον ἐγνώκαμεν ὅτι μεθ' ἡμῶν κύριος, διότι οὐκ ἐπλημμελήσατε ἐναντίον κυρίου πλημμέλειαν, καὶ ὅτι(ρ)ἐρρύσασθε τοὺς υἱοὺς 32 Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς κυρίου. Καὶ ἀπέστρεψε Φινεὲς ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ (χ) ἄρχοντες ἀπὸ ⁋ υῶν Ῥουβὴν καὶ ἀπὸ ⁋ υῶν Γαὰδ καὶ ἀπὸ τῆ ἡμίσεος φυλῆς Μανασσῆ, (ψ) ἐκ ⁋ Γαλαὰδ εἰς γῆν Χαναὰν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ· καὶ ἀπεκρίθησ αὐτοῖς τοὺς λόγους. Καὶ ἤρεσεν τοῖς 33 υἱοῖς Ἰσραὴλ. (ω) καὶ ἐλάλησ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ εὐλόγησ ⁋ θεὸν υῶν Ἰσραὴλ. (α) καὶ εἶπαν μηκέτι ἀναβῆναι πρὸς αὐτοὺς εἰς πόλεμον(β) ἐξολοθρεῦσαι ⁋ γῆν ⁋ υῶν Ῥουβὴν καὶ ⁋ υῶν Γαὰδ καὶ τὸ ἥμισυς φυλῆς 34 Μανασσῆ. καὶ καλώκησ ἐπ' αὐτῆς. Καὶ ἐπωνόμασεν Ἰησοῦς ⁋ βωμὸν (γ) ⁋ Ῥουβὴν καὶ ⁋ Γαὰδ καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, καὶ εἶπεν, Ὅτι μαρτύριόν ἐστιν ἀναμέσον αὐτῶν, ὅτι κύριος ὁ(δ)θεὸς αὐτῶν ἐστι. Κεφ. κγ'.

Sed ut sit hoc testimonium inter nos, & vos, & inter progenies nostras post nos, servire servitutem Domini coràm eo in oblationibus nostris, & in sacrificiis nostris, et in sacrificiis salutarium nostrorum. Et non dicent filii vestri filiis nostris eras, Non est vobis pars Domini. Et diximus; Si quando factum fuerit, & locuti fuerint ad nos, vel generationibus nostris cras: & dicent; Videte simulachrum altaris Domini, quod fecerunt patres nostri, non propter oblationes, neq; propter sacrificia: sed testimonium est inter vos, & inter nos, et inter filios nostros. Absit igitur nos averti à Domino in hac die, recedere à Domino, ædificando nos altare oblationibus, & sacrificiis (k) Salamin, & sacrificio salutaris, præter altare Dominì, quod est ante tabernaculum ejus. (l)Et audiens Phinees sacerdos, & omnes principes Synagogæ Israel, qui erant cum eo, verba quæ locuti sunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidiũ tribus Manasse; & placuit eis. Et dixit Phinees sacerdos filiis Ruben, & filiis Gad, & dimidiæ tribui Manasse; Hodiè cognovimus, quia nobiscum Dominus, eò quòd non delinquistis ante Dominum, delictum, & quia eruistis filios Israel de manu Domini. Et reversus Phinees sacerdos, & principes à filiis Ruben, & à filiis Gad, & à dimidia tribu Manasse, de Galaad in terram Chanaan ad filios Israel: & responderunt eis verba. Et placuit (m) filiis Israel. Et locuti sunt ad filios Israel; & benedixerunt Deum filiorum Israel. Et dixerunt non ultrà ascendere ad eos in bellum ad exterminandam terram filiorum Ruben, & filiorũ Gad, et dimidiæ tribus Manasse. Et habitaverunt super eam. Et cognominavit Iesus aram ipsorum Ruben, & ipsorum Gad, & dimidiæ tribi Manasse: & dixit, Quoniã testimoniũ est inter eos; quia Dominus Deus eorum est.

CAP. XXIII.

ET factum est post dies plurimos, postquã Dominus quieverat Israel ab omnibus inimicis ejus in circuitu; & Iesus senior, provectus dictus. Et convocavit Iesus omnes filios Israel, & seniores eorum, & principes eorum, & judices eorum, & scribas eorum: & dixit ad eos, Ego senui, & provectus sum dictus. Vos autem vidistis, quæcunque fecit Dominus Deus noster omnibus gentibus his à facie nostra: quoniam Dominus Deus vester, qui debellavit (a) nobis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 אֲרֵי סָהִיד הוּא בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין דָּרָנָא בָּתְרָנָא לְמִפְלַח יָת פּוּלְחָנָא דַּיְיָ קֳדָמוֹהִי
בְּעֲלְוָתָנָא וּבִדְבְחָנָא וּבִנְכְסַת קוּדְשָׁנָא וְלָא יֵימְרוּן בְּנֵיכוֹן לִבְנָנָא מְחַר לֵית לְכוֹן חוּלָק
28 בְּמֵימְרָא דַּיְיָ: וַאֲמַרְנָא וְיֶהֵי אֲרֵי יֵימְרוּן לָנָא וּלְדָרָנָא מְחַר וְנֵימַר חֲזוֹ יָת דְּמוּת מַדְבְּחָא
דַּיְיָ דִּי עֲבָדוּ אֲבָהָתָנָא לָא לְעֲלְוָתָא וְלָא לְנִכְסַת קוּדְשָׁיָא אֲרֵי סָהִיד הוּא בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן:
חַס לָנָא מִנָּא מִלְּמֶחֱמֵי קֳדָמוֹהִי מִלְּמֵירַד בְּמֵימְרָא דַּיְיָ וּלְמִתַּב יוֹמָא דֵּין מִבָּתַּר פּוּלְחָנָא 29
דַּיְיָ לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא לַעֲלְוָתָא לְמִנְחָתָא וּלְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא בַּר מִמַּדְבְּחָא דַּיְיָ אֱלָהָנָא דִּי קֳדָם
מַשְׁכְּנֵיהּ: וּשְׁמַע פִּינְחָס כָּהֲנָא וְרַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא וְרֵישֵׁי אַלְפַיָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּי עִמֵּיהּ יָת 30
פִּתְגָמַיָּא דִּי מַלִּילוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וּשְׁפַר בְּעֵינֵיהוֹן: וַאֲמַר פִּינְחָס בַּר 31
אֶלְעָזָר כָּהֲנָא לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי גָד וְלִבְנֵי מְנַשֶּׁה יוֹמָא דֵּין יְדַעְנָא אֲרֵי בֵינָנָא שְׁרִיָא
שְׁכִנְתָּא דַּיְיָ דְּלָא שַׁקְרְתּוּן בְּמֵימְרָא דַּיְיָ שְׁקָרָא הָדֵין בְּכֵן שֵׁזַבְתּוּן יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד
מֵימְרָא דַּיְיָ: וְתָב פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְרַבְרְבַיָּא מִלְּוַת בְּנֵי רְאוּבֵן וּמִלְוַת בְּנֵי גָד 32
מֵאַרְעָא גִּלְעָד לְאַרְעָא דִכְנַעַן לְוַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָתֵיבוּ יַתְהוֹן פִּתְגָמָא: וּשְׁפַר פִּתְגָמָא 33
בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹדִיאוּ קֳדָם יְיָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אֲמַרוּ לְמִסַּק עֲלֵיהוֹן לְחֵילָא לְחַבָּלָא
יַת אַרְעָא דִּבְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד יָתְבִין בַּהּ: וְקָרוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לְמַדְבְּחָא אֲרֵי סָהִיד 34
הוּא בֵּינָנָא אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהִים:

כג

1 וַהֲוָה לְזִמַן יוֹמִין סַגִּיאִין בָּתַר דַּאֲנִיחַ יְיָ לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל בַּעֲלֵי דָבְבֵיהוֹן מִסְחוֹר סְחוֹר
2 וְיהוֹשֻׁעַ סִיב עַל בְּיוֹמִין: וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל לְסָבוֹהִי וּלְרֵישׁוֹהִי וּלְדַיָּנוֹהִי וּלְסָרְכוֹהִי
3 וַאֲמַר לְהוֹן אֲנָא סִיבִית עַלִּית בְּיוֹמִין: וְאַתּוּן חֲזִיתוּן יָת כָּל דַּעֲבַד יְיָ אֱלָהְכוֹן לְכָל עַמְמַיָּא
הָאִלֵּין מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן מֵימְרֵיהּ מְנִיחַ לְכוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nam testis ipse inter nos & inter vos, & inter generationẽ nostrã post nos ad colendum cultum Domini ante eum in holocaustis nostris, & in sacrificiis nostris, & in oblatione sanctitatis nostræ: & non dicent filii vestri filiis nostris cras; Non est vobis pars in dicto Domini. Et diximus, Et erit cum dicent nobis & generationi nostræ cras, & dicemus, Videte similitudinem altaris Domini quod fecerunt patres nostri non ad holocaustum & non ad oblationem sanctitatum, nam testis ipse inter nos & inter vos. Absit nobis à nobis peccare ante ipsum ad rebellandum in dicto Dñi, & ad revertendum in die hac de-post cultum Dñi ad struendum altare ad holocaustum, ad munus & ad oblationem sanctorum, extra ab altari Domini Dei nostri, quod ante tabernaculum ejus. Et audivit Pinhhazz sacerdos, & principes congregationis, & capita millium Israel, qui cum illo, verba quæ locuti sunt filii Ruben, & filii Gad, & filii Menasse: & pulchrum fuit in oculis eorum. Et dixit Pinhhazz filius Elghazar sacerdos filiis Ruben, & filiis Gad, & filiis Menasse: Die hâc cognovimus quod inter nos habitans majestas Dñi, quòd non prævaricati estis in dicto Domini prævaricationem hanc: insic liberâstis filios Israel de manu dicti Domini. Et reversus est Pinhazz filius Elghazar sacerdos, & principes, à filiis Ruben, & à filiis Gad de terra Gilghad ad terram Chenaghan ad filios Israel: & retulerunt illis verbum. Et pulchrum fuit verbum in oculis filiorum Israel, & laudaverunt ante Dominum filii Israel: & non dixerunt ad ascendendum super eos ad militiam ad vastandam terram, quâ filii Ruben & filii Gad habitantes in ea. Et vocaverunt filii Ruben & filii Gad altare; quoniam testis inter nos quòd Dñs ipse HAELOHIM.

CAP. XXIII.

ET fuit ad tempus dierum multorum postquam pacem dedit Dñs Israeli ab omnibus auctoribus inimicitiarum eorum circum circa, & Josue senex intravit in dies. Et vocavit Josue omnem Israel, senes ejus & principes ejus, & judices ejus, & exactores ejus: & dixit eis, Ego senex intravi in dies. Et vos vidistis omnia quæ fecit Dñs Deus vester omnibus populis his ab-ante vos: quoniam Dñs Deꝰ vester, verbum ejꝰ pugnavit pro vobis

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed in testimonium inter nos & vos, atq; inter posteritates nostras post nos: Nos autem et posteritates nostræ post nos cultũ Dñi celebrabim⁹ corã eo per victimas, sacrificia, et oblationes nostras in loco ubi habuerit Dño habitare facere nomen suum: et ne dicãt filii vestri aliquãdo filiis nostris, Non habetis partẽ in Dño. Diximus igitur, Cùm nobis ac posteritatibus nostris *talia* aliquando dixerint, respondebunt eis, Videte exemplar aræ Dñi, quam fecerunt patres nostri, non ad holocaustũ pacificũ, neq; ad victimã, sed ut esset testis inter nos & vos. Absit à nobis ut spernam⁹ cultũ Dei, et ædificem⁹ nobis arã pro holocausto pacifico, oblatione, et sacrificio, præter aram Dñi Dei Israelis, quæ est corã tabernaculo ej⁹. Audiens verò Phinhes filius Eliazar sacerdotis, et magnates cœtûs, duces *videlicet* exercituũ Israelis, qui cum eo erant, verba quæ locuti sunt filii Rubil, filii Gad, & dimidia tribus Manasse, recta visa sunt eis. Dixitq; Phinhes fili⁹ Eleazar sacerdotis ad filios Rubil, filios Gad, et filios Manasse, Hodiè cognovim⁹ inter nos adesse Dñm: quãdoquidẽ non perpetrâstis in Dñm tantã perfidiam: nunc vos exemistis Israelitas, quo minùs esset in eos man⁹ Dñi ad iracundiã. Reversus est itaque Phinhes fili⁹ Eliazar sacerdotis, & magnates qui cũ eo erãt, à filiis Gad et Manasse, de terra Gelaad in terrã Chanaan ad filios Israel, et retulerunt eis responsum. Placuitq; responsum in oculis filiorũ Israel, et benedixerunt filii Israel Deum, nec ampliùs dixerunt se ascensuros adversùs eos in præliũ ad vastandã terrã in qua filii Rubil, filii Gad, et filii Manasse habitabant. Vocaverunt autem filii Rubil, filii Gad, & filii Manasse aram quam fecerant, Aram testimonii, eò quòd testimonium esset inter ipsos, solum Dominum esse Deum.

CAP. XXIII.

Post multos autem dies requiem dedit Dñs Israeli ab omnib⁹ hostibus eorũ qui circunjacebant ipsis: Jesus verò senuerat & processerat in annos. Quare advocatis Jesus toto Israele, et seniorib⁹ ejus, principib⁹, judicibus, & scribis illius, dixit ad eos, Ego senui & progressus sum in annos, Et vos vidistis quæcunq; fecit Dñs Deus vester cunctis gentibus istis, quomodo perdiderit eas à conspectu vestro, & Dñs Deus vester ipsemet gerat bellũ vestrum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sed ut sit testis inter nos & inter vos, & inter generationes nostras & generationes vestras, de colendo Deo in ipsius præsentia per sacrificia, oblationes, ac preces nostras: & non dicant aliquando filii vestri ad filios nostros, Non habetis sortẽ in Deo nobiscum. Fiet igitur, ut cùm dixerint hoc nobis & generationibus nostris post nos, respondeamus, Videte figurã altaris Dei, quod fecerunt patres nostri, non ad oblationem neque sacrificium; sed ut esset testis inter vos & inter nos quòd habeamus sortẽ in altari Dei et in habitaculo ipsius. Absit à nobis ut adversemur Deo, aut avertamur ab ej⁹ obedientia, aut ædificem⁹ alitare pro victima, sive munere, sive sacrificio, præter altare Dei, Dei nostri, quod est ante habitaculum ipsi⁹. Cùm itaq; audisset Phinhas pontifex sacerdos, principes cœtûs, atque tribuni filiorum Israel, qui cum eo erant, sermonẽ quem protulerant filii Rubil, et filii Gad, atq; Manassis, placuit eis summa ipsius. Et ait Phinhas fili⁹ Elazar pontificis sacerdotis ad filios Rubil, Gad, & Manassis, Hodiè novim⁹ adesse nobis Deũ ut qui non prævaricati estis in eum, ac tunc liberâstis cœtum filiorum Israel punitione divinâ. Tum reversus Phinhas filius Elazar sacerdotis cum nobilioribus illis à filiis Rubil & Gad, de terra Geres in terram Syriæ ad filios Israel, reddiderunt eis responsum. Placuitque illud filiis Israel, gratias egêre Deo, nec executi sunt quod sibi proposuerant de ascendendo ad eos oppugnandos, & perdendam terram in qua illi habitabant. Et vocaverunt filii Rubil & filii Gad altare illud, Testem; eò quòd testis esset inter filios Israel & ipsos, Deum esse Deum verum.

CAP. XXIII.

Et factũ est post dies multos, postquã requiem præstitisset Deus filiis Israelis ab omnibus inimicis eorũ, Josue verò grandævus ac senex, atq; æquè provectus esset, Accersivit Josue cunctos Israelitas, seniores, duces, judices, atque nobiliores eorum, & ait illis, Ego senex jam sum, & provectæ ætatis. Et vos jam vidistis omnia quæ fecit Deus, Deus vester cunctis gentibus quæ ante vos habitabant in regionibus istis, quomodo perdiderit eas Deus à conspectu vestro, quia Deus, Deus vester ipse pugnavit pro vobis.

ספר יהושע כג

hereditatem illas residuas gentes vobis feci cadere, Videte
4 רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלֹת
mare & succidi quas gentes omnes & Jarden à vestris tribubus
לְשִׁבְטֵיכֶם מִן הַיַּרְדֵּן וְכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם
ipse vester Deus Dominus Et Solis ingressu magnum
5 הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ: וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא
possedistis & vestris faciebus à eas expulit & vestris faciebus à eas propulsabit
יֶהְדֳּפֵם מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם
vobis vester Deus Dominus est locutus quemadmodum earum terram
6 אֶת אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם:
scriptum omne faciendum ad & custodiendum ad valde confortabimini Et
וְחִזַּקְתֶּם מְאֹד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַכָּתוּב
sinistra & dextera ea ab recedendum non ad Moseh legis libro in
7 בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לִבְלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול:
vobiscum illas residuas istas gentes in ingrediendum non Ad
לִבְלְתִּי בוֹא בַּגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
neque juretis neque commemoretis non earum deorum nomine in &
וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא תַזְכִּירוּ וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ וְלֹא
vestro Deo Domino in Quinimò eis vos incurvetis neque eis serviatis
8 תַעַבְדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם: כִּי אִם בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
Dominus expulit Et hanc diem ad usque fecistis sicut adhæreatis
9 תִּדְבָּקוּ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה
vir stetit non vos & vossen & magnas gentes vestris facibus
מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא עָמַד אִישׁ
persequetur vobis ex unus Vir hanc diem ad usque vestris faciebus in
10 בְּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אִישׁ אֶחָד מִכֶּם יִרְדֹּף
sicut vobis pugnans ipse vester Deus Dominus quia mille
אֶלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלָּחֵם לָכֶם כַּאֲשֶׁר
diligendum ad vestris animabus valde custodimini Et vobis est locutus
11 דִּבֶּר לָכֶם: וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה
adhæseritis & fueritis aversi avertendo si Quia vestrum Deum Dominum
12 אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם
vobiscum istarum residuarum istarum geminum residuo in
בְּיִתְרֹ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
vobis in ipsi & eis in fueritis ingressi & eis in contraxeritis affinitate &
13 וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם בָּכֶם:
expellendum ad vester Deus Dñs addet non quòd scietis Sciendo
יָדוֹעַ תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְהוֹרִישׁ אֵת
offendiculum & laqueum in vobis erunt & vestris faciebus à istas gentes
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ
donec vestris oculis in spinas in & vestris lateribus in flagellum in &
וְלִשְׁטֹט בְּצִדֵּיכֶם וְלִצְנִנִים בְּעֵינֵיכֶם עַד
vobis dedit quam ista optima humo desuper vos disperdere
14 אָבְדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם
via in hodie vadens ego ecce Et vester Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ
vestra anima tota in & vestro corde toto in scietis & terræ universæ
כָּל הָאָרֶץ וִידַעְתֶּם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם
optimis verbis omnibus ex unum verbum cecidit non quòd
15 כִּי לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים
venerunt omnia vos super vester Deus Dominus est locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם הַכֹּל בָּאוּ
venit sicuti erit Et unum verbum eis ex cecidit non vobis
לָכֶם לֹא נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד: וְהָיָה כַּאֲשֶׁר בָּא
vester Deus Dominus est locutus quod bonum verbum omne vos super
עֲלֵיכֶם כָּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
malum verbum omne vos super Dominus adducet sic vos ad
אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא יְהוָה עֲלֵיכֶם אֵת כָּל הַדָּבָר הָרָע
quam ista optima humo desuper vos eum disperdere usque
עַד הַשְׁמִידוֹ אֶתְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
vester Deus Dominus vobis dedit
נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

Versio VULG. LAT.

4 Et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram, ab Orientali parte Jordanis usque ad mare Magnum, multæque adhuc supersunt nationes: Dominus Deus vester disperdet eas & auferet à facie vestra, & possidebitis terram, sicut vobis pollicitus est. Tantùm confortamini, & estote soliciti, ut custodiatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi: & non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram: Ne postquàm intraveritis ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, juretis in nomine deorum earum, & serviatis eis, & adoretis illos: 8 Sed adhæreatis Domino Deo vestro: quod feciſtis usque in diem hanc. 9 Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas & robustissimas, & nullus vobis resistere poterit. 10 Unus è vobis persequetur hostium mille viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est. 11 Hoc tantùm diligentissimè præcavete, ut diligatis Dominum Deum vestrum. 12 Quòd si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare: 13 Jam nunc scitote quòd Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis. 14 Ecce ego hodiè ingredior viam universæ terræ, & toto animo cognoscetis, quòd de omnibus verbis, quæ se Dominus præstiturum vobis esse pollicitus est, unum non præterierit incassũ. 15 Sicut ergò implevit opere quod promisit, & prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Ἰδετε ὅτι (ι) ἐπέρριφα ὑμῖν τὰ ἔθνη τὰ κατεγκεκλιμένα ὑμῖν ταῦτα ἐν τοῖς κλήροις εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν, ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου πάντα τὰ (κ) ἔθνη, καὶ ἐξωλόθρευσα, καὶ ἀπὸ τοῦ θαλάσσης τοῦ μεγάλης ἐρεῖ ὅπι δυσμὰς ἡλίου. 5 Κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν (λ) ἐξολεθρεύσει αὐτὰς ἀπὸ προσώπου (μ) ὑμῶν, ἕως ἂν ἀπόλωνται· καὶ (ν) ἀποστελεῖ αὐτοῖς τὰ θηρία τὰ ἄγρια, ἕως ἂν (ξ) ἐξολοθρεύσῃ αὐτὰς καὶ τὰς βασιλεῖς αὐτῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ (ο) κατακληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν, καθὰ ἐλάλησε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν. 6 Καταχύσατε ἐν ζοφόρᾳ φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου Μωυσῆ, ἵνα μὴ ἐκκλίνητε εἰς δεξιὰ (π) ἢ εὐώνυμα, 7 Ὅπως μὴ εἰσέλθητε εἰς τὰ ἔθνη τὰ κατάλοιπα ταῦτα· καὶ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν αὐτῶν οὐκ ὀνομασθήσῃ ἐν ὑμῖν, (ρ) οὐδὲ μὴ λατρεύσητε, οὐδὲ μὴ προσκυνήσητε αὐτοῖς, 8 (σ) Ἀλλὰ κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν προσκολληθήσεσθε, καθάπερ ἐποιήσατε ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 9 Καὶ (τ) ἐξολοθρεύσει αὐτὰς κύριος ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρά· (υ) καὶ οὐδεὶς ἀντέστη κατενώπιον (φ) ὑμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 10 Εἷς ὑμῶν ἐδίωξε χιλίους, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν αὐτὸς ἐξεπολέμει ὑμῖν, καθάπερ εἶπεν ὑμῖν. 11 Καὶ φυλάξασθε ζοφόρα τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν. 12 Ἐὰν γὰρ προσραφῆτε (χ) καὶ προσθῆσθε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἔθνεσι (ψ) τούτοις τοῖς μεθ' ὑμῶν, καὶ ὁμηλασίας ποιήσητε πρὸς αὐτούς, καὶ ζυγκαλαμιγῆτε αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ ὑμῖν, 13 (ω) Γινώσκετε ὅτι οὐ μὴ προσθῇ κύριος τοῦ (α) ἐξολοθρεῦσαι τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν· καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς παγίδας, καὶ εἰς σκάνδαλα, καὶ εἰς ἅλως ἐν τοῖς πλευραῖς ὑμῶν, καὶ εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, ἕως ἂν ἀπόλησθε ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, (ε) ἣν ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. 14 Ἐγὼ γὰρ πορεύομαι τὴν ὁδὸν, καθὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ. καὶ γνώσεσθε τῇ καρδίᾳ ὑμῶν καὶ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἔπεσεν (γ) ἓς λόγος ἀπὸ πάντων τῶν λόγων, ὧν εἶπε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν (δ) πρὸς πάντα τὰ ἀνήκοντα ὑμῖν, (ε) οὐ διεφώνησεν ἐξ αὐτῶν. 15 Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦκει (ζ) πρὸς ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ καλὰ, ἃ ἐλάλησε κύριος ἐφ' ὑμᾶς, οὕτως ἐπάξει (η) κύριος ὁ θεὸς ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ πονηρὰ ἕως ἂν (θ) ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκεν (ι) κύριος ὑμῖν,

Videtis, quia feci cadere vobis gentes residuas vobis has in sortibus in tribus vestras, à Jordane omnes gentes, (b) & exterminavi, & à mari Magno terminabit ad Occasum Solis. Dominus autem Deus noster hic exterminabit eos à facie nostra, (c) donec pereant. Et mittet eis bestias agrestes, quoadusque exterminaverit eos, & reges eorum à facie vestra: & hæreditabitis terram eorum, sicut locutus est Dominus Deus noster vobis. Confortamini igitur valdè ad custodiendum, & faciendũ omnia quæ scripta sunt in libro legis Moysi; ut non declinetis in dextra vel sinistra, ut non intretis in gentes residuas istas. Et nomina deorum eorum non nominabuntur in vobis; neque servietis, neque adorabitis eos. Sed Domino Deo nostro adhærebitis; sicut feciſtis usque in diem hanc. Et exterminabit eos Dominus à facie vestra, gentes magnas, & fortes. Et nemo restitit coram nobis usque in diem hanc. Unus è vobis persequutus est mille: quoniam Dominus Deus noster, hic debellabat vobis, sicut dixit nobis. Et observate valdè diligere Dominum Deum nostrũ. Si enim averti fueritis, & apostatæ fueritis residuis gentibus istis, quæ vobiscum, & connubia feceritis ad eos, & commisti fueritis eis, & ipsi vobis; (d) Noscite, quia non adjiciet Dominus exterminare gentes istas à facie vestra. Et erunt vobis in laqueos, & in scandala, & in clavos in (e) alcancis vestris, & in jacula in oculis vestris; donec disperdamini de terra bona hac, quam dedit vobis Dominus Deus vester. Ego autem (f) vecturo viam, sicut & omnes, qui sunt super terram. Et cognoscetis corde vestro, & animâ vestrâ, quoniam non cecidit unum verbum de omnibus (g) verbis, quæ dixit Dominus Deus noster (h) ad omnia pertinentia vobis; non dissonuit ex eis. Et erit, quemadmodum venerunt ad (i) nos omnia verba bona, quæ locutus est Dominus super vos; ita inducet Dominus Deus super vos omnia verba mala; quoadusque exterminaverit vos de terra bona hac, quam dedit Dominus vobis,

MS.A. (ι) ἐπέρριφα (κ) ἔθνη ἃ ἐξωλόθρευσα, (λ) αὐτὸς ἐξολεθρεύσει (μ) ὑμῶν, (ν) ἀποστείλῃ (ξ) ἐξολεθρεύσει (ο) κατακληρονομήσατε (π) ἢ εἰς εὐώνυμα, (ρ) οὐ μὴ λατρεύσητε, οὐδὲ (σ) Ἀλλ' ἢ (τ) ἐξωλόθρευσεν κύριος αὐτὰς ἀπὸ (υ) καὶ ὑμῖν οὐδεὶς (φ) ὑμῶν (χ) καὶ ὑποληφθῆτε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν (ψ) τούτοις, καὶ (ω) Γνώσει γνώσεσθε (α) ἐξολεθρεῦσαι (ε) ἧς (γ) λόγος εἷς (δ) πρὸς ὑμᾶς, πάντα ἥκει ὑμῖν, (ε) ἓν οὐ διαπεφώνηκεν (ζ) ἐφ' ὑμᾶς (η) κύριος ἐφ' ὑμᾶς (θ) ἐξολεθρεύσῃ (ι) ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, Ἐν τῷ παραβαίνειν ὑμᾶς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

חוֹ דִי פַלֶּנִית לְכוֹן יָת עַמְמַיָּא דִי אִשְׁתְּאַרוּ הָאִלֵּין בְּאַחְסָנָא לְשִׁבְטֵיכוֹן מִן יַרְדְּנָא וְכָל 4
עַמְמַיָּא דִשֵׁיצִית וְיַמָּא רַבָּא מַעֲלָנִי שִׁמְשָׁא: וְיֵי אֱלָהָכוֹן הוּא יַתְבַּרְנוּן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיִתְרַךְ 5
יָתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָהוֹן כְּמָא דִי מַלֵּל יְיָ אֱלָהָכוֹן לְכוֹן: וְתִתְקְפוּן 6
לְחַדָּא לְמִטַּר וּלְמֶעְבַּד יָת כָּל דִּכְתִיב בְּסִפְרָא דְאוֹרָיְתָא דְמֹשֶׁה בְּדִיל דְּלָא לְמִסְטֵי מִנֵּיהּ
לִימִינָא וּלְסְמָלָא: בְּדִיל דְּלָא לְאִתְעָרְבָא בְּעַמְמַיָּא הָאִלֵּין דִּי אִשְׁתְּאַרוּ הָאִלֵּין עִמְּכוֹן 7
וּבְשׁוּם טַעֲוָתְהוֹן לָא תְדַכָּרוּן וְלָא תְקַיְּמוּן וְלָא תִפְלְחוּנוּן וְלָא תִסְגְּדוּן לְהֶן: אֱלָהֵן 8
בְּדִיחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן תִּדְבְּקוּן כְּמָא דַעֲבַדְתּוּן עַד יוֹמָא הָדֵין: וְתָרֵיךְ יְיָ מִן קֳדָמֵיכוֹן 9
עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין וְאַתּוּן לָא קָם אֱנָשׁ קֳדָמֵיכוֹן עַד יוֹמָא הָדֵין: גַּבְרָא 10
חַד מִנְּכוֹן יְרַדּוֹף אֲלַפָּא אֲרֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן מֵימְרֵיהּ מְגִיחַ לְכוֹן כְּמָא דִי מַלֵּל לְכוֹן:
וְתִסְתַּמְּרוּן לְחַדָּא לְנַפְשָׁתֵיכוֹן לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהְכוֹן: אֲרֵי אִם מֵתָב תְּתוּבוּן וְתִדְבְּקוּן 11
בְּשָׁאַר עַמְמַיָּא הָאִלֵּין דִּי אִשְׁתְּאַרוּ הָאִלֵּין עִמְּכוֹן וְתִתְחַתְּנוּן בְּהוֹן וְתִתְעָרְבוּן בְּהוֹן וְאִנּוּן 12
יִתְעָרְבוּן בְּכוֹן: מְדַע תְּדְעוּן אֲרֵי לָא יוֹסִיף מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן לְתָרָכָא יָת עַמְמַיָּא הָאִלֵּין 13
מִן קֳדָמֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן לְתֵבִיר וּלְתַקָּלָא וּלְסִיעָן נָטָלָן וְזָן לְקִבְלֵיכוֹן וּלְמַשְׁרְיָן מַקְפַּנְכוֹן
עַד דְּתֵבְרוּן מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא הָדָא דִּי יְהַב לְכוֹן יְיָ אֱלָהְכוֹן: וְהָא אֲנָא אָזִיל יוֹמָא דֵין 14
בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא וְתִדְעוּן בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן אֲרֵי לָא בָטִיל פִּתְגָמָא חָדָא מִכֹּל
פִּתְגָמַיָּא תַקָּנְיָא דִי מַלֵּל יְיָ אֱלָהְכוֹן עֲלֵיכוֹן כּוּלְהוֹן אִתְקַיְּמוּ לְכוֹן לָא בָטִיל מִנְּכוֹן פִּתְגָמָא 15
הָדָא: וִיהִי כְּמָא דְאִתְקַיְּמוּ עֲלֵיכוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא טַבְתָּא דִי מַלֵּל יְיָ אֱלָהְכוֹן עֲלֵיכוֹן כֵּן
יַיְתֵי יְיָ עֲלֵיכוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא בִּישַׁיָּא עַד דְּיִשֵׁיצִי יָתְכוֹן מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא הָדָא דִי יְהַב
לְכוֹן יְיָ אֱלָהְכוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Videte quod divisi vobis populos, qui relicti sunt, hos in possessionem tribubus vestris; à Jordane, & omnes populos, quos consummavi, & Mare magnum occasus Solis. Et Dñs Deus vester ipse confringet eos ab-ante vos, & expellet eos ab-ante vos; & hæreditabitis terram eorum, quemadmodum locutus est Dñs Deus vester vobis. Et roborabimini vehementer ad custodiendum & ad faciendum omne quod scriptum est in libro legis Mosis, ut non ad declinandum ab ea ad dexteram, neque ad sinistram. Ut non ad commiscendum in populis his qui relicti sunt his vobiscum; & in nomine abominationis eorum non memineritis, & non jurabitis; & non coletis eos, & non inclinabimini illis. Nisi in timore Domini Dei vestri adhærebitis, sicut feciſtis usque ad diem hanc. Et ejecit Dominus ab-ante vos populos multos & fortes: & vos, non stetit homo ante vos usque ad diem hanc. Vir unus ex vobis persequetur mille, quoniam Dñs Deus vester; verbum ejus inivit vobis [bellum] sicut locutus est vobis. Et cavebitis valde animabus vestris ad peramandum Dñm Deum vestrum. Nam si revertendo revertimini, & adhærebitis in reliquiis populorum horum, qui relicti sunt hi vobiscum, & affinitate conjungemini in illis, & miscebimini in eis, & illi miscebuntur in vobis. Sciendo scietis quod non addet dictum Dñi Dei vestri ad ejiciendum populos hos ex-ante vos; & erunt vobis contritioni & in offendiculum, & in auxilium tollentium arma contra vos, & in turmas angustiatorum vestrorum, usq; quo pereatis de-super terra bona hac, quam dedit vobis Dominus Deus vester. Et ecce ego ambulans die hac in via omnis terræ, & scietis in omni corde vestro, & in omni anima vestra, quod non ociosum fuit verbum unum ex omnibus verbis compositis, quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; omnia illa firmata sunt vobis, non ociosum fuit à vobis verbum unum. Et erit, sicut firmata sunt super vos juxta omnia verba composita quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; sic venire faciet Dominus super vos omne verbum malum, usq; quo deleat vos desuper terram bonam hanc quam dedit vobis Dominus Deus vester.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܫ ܐܢ ܐܢܝ ܦܠܓ ܠܟܘܢ ܐܝܬ ܕܝܠܟ ܕܐܫܬܐܪ ܒܐܡܡ̈ܐ ܗܠܝܢ ܕܐܫܬܐܪ ܒܝܢ ܟܘܢ ܠܫܒ̈ܛ̈ܝ ܝܫܪܝܠ ܡܢ ܝܪܕܢܐ ܘܥܡ ܟܠ ܐܡ̈ܡ̈ܐ ܕܐܫܬܝ ܐܢ ܐܢܝ ܡܢ ܗܟ ܥܕ ܝܡܐ ܪܒܐ ܡܥܪܒ ܫܡܫܐ ܗܘ ܬܚܘܡ ܐܪܥܐ ܕܐܫܬܐܪ ܒܝܢ ܟܘܢ ܐܝܬ ܕܝܠܟ

סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ : כד

præcepit quod ,vestri Dei Domini pactum *vos transgrediendo In*

16 בְּעָבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה
vos incurvaveritis & ,alienis diis servieritis &,ambulaveritis & ,vobis
אֶתְכֶם וְהָלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
desuper citò peribitis & ,vos *in* Domini *nasus* irascetur & ,eis
לָהֶם וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְאִבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
.vobis dedit quam ,optima terra
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם :

CAP. XXIV. כד

,Sechem in Israel tribus omnes Jehosuah *collegit Et*

1 וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכֶמָה
,ejus judices *ad* & ,ejus *capita ad* & ,Israel seniores *ad* vocavitque
וַיִּקְרָא לִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלְרָאשָׁיו וְלִשְׁפְטָיו
Dixitque .*Dei facies ad* steteruntque ,ejus præfectos *ad* &
וְלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים : וַיֹּאמֶר
Deus Dominus dixit Sic :populum omnem ad Jehosuah
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
,seculo à vestri patres habitaverunt *fluminis transitu In* :Israel
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם
diis servieruntque ;Nachor pater & ,Abraham pater Terach
תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים
transitu à ,Abraham vestrum patrem *ecpi* Et .alienis
אֲחֵרִים : וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר
;Chenahan terram omnem in eum feci ambulare & ,*fluminis*
הַנָּהָר וָאוֹלֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן
dedi Et .Ischac ei dedi & ,ejus semen multiplicavi &
וָאַרְבֶּ֫ה אֶת־זַרְעוֹ וָאֶתֵּן לוֹ אֶת־יִצְחָק : וָאֶתֵּן
Hesau ipsi *dedi* & :Hesau & ,Jahacob Ischac ipsi
לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת־
descenderunt ejus filii & Jahacob & :eum *possidendum ad* ,Sehir montem
הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ
percussi & :Aharon & ,Moseh Misique .Ægyptum
מִצְרָיִם : וָאֶשְׁלַח אֶת מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וָאֶגֹּף
postea & ,ejus *interiore* in feci quemadmodum ,Ægyptum
אֶת־מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר
:Ægypto ex vestros patres eduxi Et .vos eduxi
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם : וְאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם
vestros patres post Ægyptii sunt persecuti &:mare ad venistis &
וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם
,Dominum ad clamaverunt Et .Suph mare ad equitibus in & ,*curru in*
בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־סוּף : וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה
adduxit & ,*Ægyptios* inter & ,vos inter caliginem posuit &
וַיָּשֶׂם מַאֲפֵל בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא
vestri oculi viderunt & :eum operuit & ,mare eum super
עֲלֵיהֶם אֶת־הַיָּם וַיְכַסֵּהוּ וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם
diebus *deserto* in habitastis & :Ægypto in feci quæ
אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים
habitantis Emoræi terram ad vos adduxi Et .multis
רַבִּים : וָאָבִאָה אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב
eos *dedi* & ;vobiscum pugnaveruntque ;Jarden *transitu in*
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם
,*vestris faciebus* à eos delevi & ,eorum terram possedistis &,vestra manu in
בְּיֶדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם :
pugnavit & ,Moab rex Sippor filius Balac surrexit Et
וַיָּקָם בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם
maledicendum ad ,Behor filium Bilham *ad* vocavit & misitque :Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל
benedixit & ,Bilham ad audire nolui & .vobis
אֶתְכֶם : וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמַע לְבִלְעָם וַיְבָרֵךְ
10 בָּרוֹךְ אֶתְכֶם וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ :
.ejus manu è vos *erui* & ,vobis benedicendo

Versio VULG. LAT.

16 Eò quòd præterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, & servieritis diis alienis, & adoraveritis eos : citò atque velociter consurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

CAP. XXIV.

1 COngregavítque Josue omnes tribus Israel in Sichem, & vocavit majores natu, ac principes, & judices, & magistros : steterúntque in conspectu Domini. 2 Et ad populum sic locutus est, Hæc dicit Dominus Deus Israel; Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraham & Nachor : servierúntq; diis alienis. 3 Tuli ergò patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus : & adduxi eum in terram Chanaan : multiplicavíque semen ejus. 4 Et dedi ei Isaac : Illíque rursum dedi Jacob & Esau. E quibus, Esau dedi montem Seir ad possidendum: Jacob verò, & filii ejus descenderunt in Ægyptum. 5 Misique Moysen & Aaron, & percussi Ægyptũ multis signis atque portentis. 6 Eduxíque vos et patres vestros de Ægypto,& venistis ad mare: persecutíque sunt Ægyptii patres vestros cum curribus & equitatu, usque ad Mare rubrum. 7 Clamaverunt autem ad Dominum filii Israel : qui posuit tenebras inter vos et Ægyptios, et adduxit super eos mare,et operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Ægypto fecerim, & habitâstis in solitudine multo tempore. 8 Et introduxi vos in terram Amorrhæi, qui habitabat trans Jordanem. Cúmque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, & possedistis terram eorum, atque interfecistis 9 eos. Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, & pugnavit contra Israelẽ. Misítque et vocavit Balaam filium Beor, 10 ut malediceret vobis : Et ego nolui audire eum, sed econtrariò per illum benedixi vobis, & liberavi vos de manu ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Ἐν τῷ διαβῆναι ὑμᾶς † διαθήκην κυρίου † θεοῦ (κ) ὑμῶν, ἣν ἐνετείλατο (λ) ὑμῖν, καὶ πορευθέντες λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς.

M.S.A. (κ) ὑμῶν, (λ) ὑμῖν,

ΚΕΦ. κδ'.

1 Καὶ συνήγαγεν Ἰησοῦς (α) πάσας φυλὰς Ἰσραὴλ (ϛ) εἰς Σηλὼ, καὶ συνεκάλεσε (γ) τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ (δ) ἔστησεν αὐ-
2 τοὺς ἀπέναντι † θεοῦ. Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς πάντα † (ε) λαὸν, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς (ζ) Ἰσραὴλ, Πέραν τοῦ ποταμοῦ παῴκησαν οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ ἀπαρχῆς, Θάρα ὁ πατὴρ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ πατὴρ Ναχὼρ, καὶ
3 ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις. Καὶ ἔλαβον † πατέρα (η) ὑμῶν † Ἀβραὰμ ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὡδήγησα αὐτὸν ἐν πάσῃ τῇ γῇ·
4 καὶ ἐπλήθυνα (θ) αὐτοῦ σπέρμα, (ι) Καὶ ἔδωκα αὐτῷ † Ἰσαὰκ, καὶ τῷ Ἰσαὰκ † Ἰακὼβ καὶ † Ἡσαῦ. καὶ ἔδωκα τῷ Ἡσαῦ τὸ ὄρος τὸ Σηεὶρ (κ) κληρονομῆσαι αὐτό. καὶ Ἰακὼβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγέ-
5 νοντο ἐκεῖ εἰς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ κραταιόν. καὶ ἐκάκωσεν † αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι. Καὶ (λ) ἐπάταξα † Αἴγυπτον ἐν σημείοις οἷς (μ)
6 ἐποίησα ἐν αὐτοῖς. Καὶ μετὰ ταῦτα (ν) ἐξήγαγεν τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ εἰσήλθατε εἰς † (ξ) θάλασσαν † ἐρυθράν. καὶ κατεδίωξαν οἱ Αἰγύπτιοι ὀπίσω † πατέρων ὑμῶν ἐν ἅρμασι καὶ ἐν ἵπποις εἰς τὴν
7 θάλασσαν † ἐρυθράν. Καὶ ἀνεβοήσαμεν πρὸς κύριον· καὶ ἔδωκε νεφέλω καὶ γνόφον ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἀναμέσον † Αἰγυπτίων, καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτὸς † θάλασσαν, καὶ ἐκάλυ-
8 ψεν (ο) αὐτούς. καὶ εἴδωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ (π) ὑμῶν ὅσα ἐποίησε κύριος ἐν γῇ Αἰγύπτῳ· καὶ ἦτε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας πλείους. Καὶ ἤγαγεν (ρ) ὑμᾶς εἰς γῆν Ἀμορραίων † κατοικούν-των πέραν τοῦ Ἰορδάνου, (σ) καὶ παρέδωκεν αὐτὸς κύριος (τ) εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν † καὶ κατεκληρονομήσατε † γῆν αὐτῶν, καὶ (υ)
9 ἐξωλοθρεύσατε αὐτὸς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. Καὶ ἀνέστη Βαλὰκ ὁ τοῦ Σεπφὼρ βασιλεὺς Μωάβ, καὶ παρετάξατο † Ἰσραὴλ, καὶ ἀπο-στείλας ἐκάλεσε † Βαλαὰμ ἀρᾶσασθαι (φ) ὑ-
10 μῖν. Καὶ οὐκ ἠθέλησε (χ) κύριος ὁ θεός σε ἀπολέσαι σε· καὶ εὐλογίαις εὐλόγησεν ὑμᾶς, καὶ ἐξείλατο (ψ) ὑμᾶς ἐκ χειρῶν αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτούς.

M.S.A. (α) πάσας τὰς φυλὰς (ϛ) ἐν (γ) πάντας τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς γραμματεῖς (δ) ἔστησαν ἐναντίον τοῦ θεοῦ. (ε) λαὸν, λέγων, Τάδε (ζ) τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, Πέραν (η) ὑμῶν Ἀβραὰμ (θ) τὸ σπέρμα αὐτοῦ, (ι) Καὶ γε ἔδωκα (κ) κληρονομίαν αὐτοῦ. (λ) ἐπάταξεν κύριος † (μ) ἐποίησεν (ν) ἐξήγα-γεν ὑμᾶς ἐξ Αἰγύπτου, (ξ) θάλασσαν. καὶ (ο) ἐπ' αὐτούς. (π) ὑμῶν (ρ) ὑμᾶς (σ) καὶ παρεπάξαλο ὑμῖν, καὶ παρέδωκεν (τ) εἰς χεῖρας ὑμῶν· (υ) ἐξωλεθρεύ-σατε (φ) ὑμῖν. (χ) κύριος ἀπολέσαι σε· καὶ εὐλογίαν εὐλόγησεν (ψ) ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Καὶ διέζητε

Ita transgrediendo vos testamentum Domini Dei nostri, quod mandavit nobis, & ambulantes (k) servieritis diis aliis, et adoraveritis (l) eos. 16

CAP. XXIV.

1 *ET congregavit Iesus omnes tribus Israel in (a) Selo, et convocavit seniores eorum, (b) & scribas eorum, et judices eorum: & statuit eos ante Deum.* 2 *Et dixit Iesus ad omnem populum, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Trans flumen inhabitavunt patres vestri ab initio, Thara pater Abraham, et pater Nachor: & servierunt diis alienis.* 3 *Et assumpsi patrem vestrum Abraham de trans flumine, et deduxi eum in omnem (c) terram: et multiplicavi ejus semen:* 4 *Et dedi ei Isaac, et ipsi Isaac, Jacob et Esau. Et dedi Esau montem Seir ad hæreditandum ei. Et Jacob, et filii ejus descenderunt in Ægyptum: & (d) facti sunt ibi in gentem magnam, et multam, et validam.* 5 *Et afflixerunt eos Ægyptii. Et percussi Ægyptum in signis, quæ feci in eis. Et post hæc eduxit* 6 *patres nostros de Ægypto, et intrâstis in mare Rubrum. Et persecuti sunt Ægyptii post patres nostros in curribus, et in equis in mare Rubrum.* 7 *Et exclamavimus ad Dominum, et dedit nubem, et caliginem inter vos, et inter Ægyptios: & induxit super eos mare, et operuit (e) illos. Et viderunt oculi vestri, quæcunque fecit Dominus in terra Ægypto: et fuistis in deserto dies plures.* 8 *Et duxit nos in terrã Amorrhæorum habitantium trans Jordanem: et tradidit eos Dominus in manus nostras: et hæreditâstis terram eorum, et exterminâstis eos à facie vestra.* 9 *Et surrexit Balac filius Sephor rex Moab, et instruxit exercitum contra Israel: et mittens vocavit Balaam ad maledicendum nos.* 10 *Et noluit Dominus Deus tuus perdere te. Et benedictionibus benedixit nos: et eripuit nos de manibus eorum: (f) et tradidit eos.*

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

16 בְּמֵעְבַּרְכוֹן יַת קְיָמָא דַּייָ אֱלָהְכוֹן דְּפַקִּיד יַתְכוֹן וְתֵהָכוּן וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן
לְהוֹן וְיִתְקַף רוּגְזָא דַייָ בְּכוֹן וְיֵיבְדוּן בְּפִרְיַע מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא דְיָהַב לְכוֹן :

כד

1 וְכַנֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לִשְׁכֶם וּקְרָא לְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרֵישׁוֹהִי וּלְדַיָּנוֹהִי
2 וּלְסָרְכוֹהִי וְאִתְעַתַּדוּ קֳדָם יְיָ : וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכָל עַמָּא כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
בְּעֵבֶר פְּרָת יְתִיבוּ אֲבָהָתְכוֹן מֵעָלְמָא תֶּרַח אֲבוּהִי דְאַבְרָהָם וַאֲבוּהִי דְנָחוֹר וּפָלְחוּ
3 לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא : וּדְבָרִית יַת אֲבוּכוֹן יַת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר פְּרָת וְאוֹבִלִית יָתֵיהּ בְּכָל
4 אַרְעָא דִכְנַעַן וְאַסְגֵּיתִי יַת בְּנוֹהִי וְיָהֲבִית לֵיהּ יַת יִצְחָק : וְיָהֲבִית לְיִצְחָק יַת יַעֲקֹב
וְיַת עֵשָׂו וְיָהֲבִית לְעֵשָׂו יַת טוּרָא דְשֵׂעִיר לְמֵירַת יָתֵיהּ וְיַעֲקֹב וּבְנוֹהִי נְחָתוּ לְמִצְרַיִם :
5 וְשְׁלַחִית יַת מֹשֶׁה וְיַת אַהֲרֹן וּמְחִירֵת יַת מִצְרָאֵי כְּמָא דַעֲבַדִית בֵּינֵיהוֹן וּבָתַר כֵּן
6 אַפֵּקִית יַתְכוֹן : וְאַפֵּקִירֵת יְיָ יַת אֲבָהָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וַאֲתֵיתוּן לְיַמָּא וּרְדַפוּ מִצְרָאֵי
7 בָּתַר אֲבָהָתְכוֹן בִּרְתִיכִין וּבְפָרְשִׁין לְיַמָּא דְסוּף : וְצַעֲקוּ קֳדָם יְיָ וְשַׁוִי קְבָלָא בֵּינֵיכוֹן
וּבֵין מִצְרָאֵי וְאַיְתֵי עֲלוֹהִי יַת יַמָּא וְחַפְנוּן וַחֲזוֹאָה עֵינֵיכוֹן יַת דִּי עֲבַדִית בְּמִצְרַיִם וִיתֵבְתּוּן
בְּמַדְבְּרָא יוֹמִין סַגִּיאִין : וְאַעֲלִירֵת יַתְכוֹן לְאַרַע אֱמוֹרָאֵי דְיָתֵיב בְּעִבְרָא דִירְדְּנָא
8 וְאִגִּיחוּ קְרָבָא עִמָּכוֹן וּמְסָרִית יַתְהוֹן בִּידְכוֹן וִירִיתוּן יַת אַרְעָהוֹן וְשֵׁיצֵיתְנוּן מִן
9 קֳדָמֵיכוֹן : וְקָם בָּלָק בַּר צִפּוֹר מַלְכָּא דְמוֹאָב וְאַגִּיחַ קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וּשְׁלַח
10 וְקָרָא לְבִלְעָם בַּר בְּעוֹר לְמֵלַט יַתְכוֹן : וְלָא אֲבִיתִי לְקַבָּלָא מִן בִּלְעָם וּבָרֵיךְ בָּרְכָא
יַתְכוֹן וְשֵׁזְבִית יַתְכוֹן מִן יְדֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In transeundo vos fœdus Domini Dei vestri quod jussit vos, & ibitis, & 16
servietis abominationi populorum, & inclinabimini illis; & roborabitur
indignatio Domini in vobis; & peribitis derepente desuper terram bonam quam dedit vobis.

CAP. XXIV.

ET congregavit Josue omnes tribus Israel in Sechem; & vocavit se- 1
nes Israel, & capita ejus, & judices ejus, & exactores ejus; & steterunt
ante Dominum. Et dixit Josue omni populo: Sic dixit Dominus Deus 2
Israel: Trans Perath habitarunt patres vestri à seculo: Therahh pater
Abraham & pater Nahhor, & servierunt abominationibus gentium. Et 3
accepi patrem vestrum Abraham de ultra Perath, & *duxi* eum in omni
terra Chenaghan; & auxi *filios* ejus, & dedi ei Iszaak. Et dedi Iszaak, 4
Jaghacob, & Ghesau, & dedi Ghesau montem Seghir ad hæreditandum
eum; & Jaghacob & filii ejus descenderunt ad Ægyptum. Et misi Mosen 5
& Aharon, & percussi Ægyptum quemadmodum feci inter eos, & post
hoc eduxi vos. Et eduxi patres vestros ex Ægypto, & venistis ad mare; 6
& persecuti sunt Ægyptii post patres vestros in curribus & in equitibus
ad mare Zzuph. Et clamaverunt ante Dominum, & posuit tenebras in- 7
ter vos & inter Ægyptios. Et venire feci super eos mare, & operuit eos;
& viderunt oculi vestri, quod feci in Ægyptiis; & habitâstis in deserto
dies multos. Et introduxi vos ad terram Emorrhæi qui sedet trans 8
Jordanem, & inierunt bellum vobiscum, & tradidi eos in *manum ve-*
stram, & hæreditastis terram eorum; & delevi eos ex-ante vos. Et sur- 9
rexit Balak filius Szipor rex Moab; & intulit bellum in Israel; & misit 10
& vocavit Bilgham filium Beghor ad maledicendum vobis. Et non volui
ad audiendum ex Bilgham; & benedixit benedictione vos: & liberavi
vos de manu *ejus*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐ ܕܬܒܪܘܢ ܠܝ ܩܝܡܬܐ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ ܕܦܩܕ ܠܟܘܢ ܘܬܐܙܠܘܢ ܘܬܦܠܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܘܬܣܓܕܘܢ ܠܗ̈ ܒܗ̈ ܬܬܩܕ ܪܘܓܙܐ ܕܡܪܝܐ ܒܟܘܢ ܘܢܫܝܕ ܠܟܘܢ ܒܣܪܥܐ ܘܢܐܒܕ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ ܗܝ ܠܟܘܢ ܀

* ܟ *

1 * ܘܟܢܫ ܝܫܘܥ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܫܟܡ ܘܩܪܐ ܠܣܒܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܠܪܫܝܗܘܢ ܘܠܕܝܢܝܗܘܢ ܘܠܣܦܪܝܗܘܢ ܘܩܡ ܩܕܡ ܡܫܟܢܐ ܕܡܘܥܕܐ ܕܐܠܗܐ ܀
2 * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܠ ܥܡܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܥܒܪ ܢܗܪܐ ܝܬܒܘ ܐܒܗ̈ܬܟܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܗ̈ ܬܪܚ ܐܒܐ ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܒܐ ܕܢܚܘܪ ܘܦܠܚܘ ܠܐܠܗ̈ܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܀
3 ܘܣܒܬ ܐܢܐ ܐܬ ܐܒܐ ܕܟܘܢ ܐܒܪܗܡ ܡܢ ܥܒܪ ܢܗܪܐ ܘܐܕܒܪܬ ܠܗ ܒܟܠ ܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ ܘܣܓܝܬ ܠܙܪܥܗ ܘܝܗܒܬ ܠܗ ܠܝܨܚܩ ܀
4 ܘܠܝܨܚܩ ܝܗܒܬ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܥܣܘ ܘܝܗܒܬ ܠܥܣܘ ܐܬ ܛܘܪ ܣܥܝܪ ܠܡܝܪܬ ܠܗ ܘܝܥܩܘܒ ܘܒܢܘܗܝ ܐܬܚܬܘ ܠܡܨܪܝܡ ܀
5 ܘܫܕܪܬ ܐܢܐ ܐܬ ܡܘܫܐ ܘܐܗܪܘܢ ܘܡܚܝܬ ܐܢܐ ܒܡܨܪܝܡ ܟܡܐ ܕܥܒܕܬ ܒܓܘܗ̈ ܘܐܦܩܬ ܐܬ ܟܘܢ ܀
6 ܘܐܦܩܬ ܐܬ ܐܒܗ̈ܬܟܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܡ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܝܡܐ ܘܪܕܦ ܡܨܪܝܡ ܒܐܒܗ̈ܬܟܘܢ ܒܪ̈ܟܒ̈ܐ ܘܒܦܪ̈ܫ̈ܐ ܥܕ ܝܡܐ ܣܘܦ ܀
7 ܘܨܥܩܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܘܣܡ ܚܫܘܟܐ ܒܝܢ ܟܘܢ ܘܒܝܢ ܡܨܪܝܡ ܘܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܝܡܐ ܘܟܣܝ ܠܗ̈ ܘܚܙܝܬ ܥܝܢ̈ܟܘܢ ܡܐ ܕܥܒܕܬ ܒܡܨܪܝܡ ܘܬܒܬܘܢ ܒܡ̈ܕܒܪܐ ܝܘ̈ܡ̈ܐ ܣܓ̈ܝ̈ܐ ܀
8 * ܘܐܝܬܝܬ ܐܢܐ ܠܐܪܥܐ ܕܐܡܘܪ̈ܝܐ ܕܥܒܪ̈ܝܢ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢܐ ܘܐܬܩܛܠ ܥܡ̈ܟܘܢ ܘܐܝܪܬܘܢ ܐܬ ܐܪܥܗ̈ܘܢ ܘܐܒܕܬ ܐܢܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܩܕܡ̈ܝܟܘܢ ܀
9 ܘܩܡ ܒܠܩ ܒܪ ܨܦܘܪ ܡܠܟ ܡܘܐܒ ܘܩܪܒ ܠܡܩܛܠ ܒܐܝܣܪܝܠ ܘܫܕܪ ܘܩܪܐ ܠܒܠܥܡ ܒܪ ܒܥܘܪ ܠܡܠܛ ܒܟܘܢ ܀
10 ܘܠܐ ܨܒܝܬ ܠܡܫܡܥ ܠܒܠܥܡ ܘܒܪܟ ܒܪܟ ܠܟܘܢ ܘܫܙܒܬ ܐܢܐ ܐܬ ܟܘܢ ܡܢ ܐܝܕܗ ܀

Si transgrediamini testamentum Domini Dei vestri & præcepta vobis injuncta, & abeuntes colatis deos alienos, & adoretis eos: exardescet ira Domini Dei vestri contra vos, & brevi peribitis de terra optima quam dedit vobis. 16

CAP. XXIV.

DEinde congregavit Jesus omnes tribus Israel in Sechim, & advocatis senioribus Israel, principibus, judicibus, & scribis eorum, stetit ante tabernaculum temporis coram Deo; Et ait Jesus ad universum populum, Sic dicit Dominus Deus Israel, Trans fluvium habitabant olim patres vestri, *nempe* Tarah pater Abraham, & pater Nahor, & colebant ibi deos alienos. Assumpsi verò Abrahamum patrem vestrum ex ulteriori parte fluvii, & duxi eum per totam terram Chanaan, multiplicavi semen ejus, dedíque illi Isahacum; Isahaco dedi Jacobum & Esau, & Esau tradidi in possessionem montem Seir; Jacob autem ac filii ejus descenderunt in Ægyptum. Misíque Mosen & Aharonem, & percussi Ægyptios, & miracula edidi inter eos; tum demum eduxi vos. Eduxi inquam patres vestros ex Ægypto, adduxíque eos ad mare, & persecuti sunt Ægyptii patres vestros cum carrucis & equitibus usque ad mare Suph. Clamantibus autem patribus vestris ad Dominum, interjecit tenebras inter ipsos & Ægyptios: divisóque Dominus mari Suph traduxit patres vestros per medium ejus, & adducto mari super Ægyptios obruit illos, & viderunt oculi vestri quid fecerim Ægyptiis: tum adduxi vos in desertum, & manssistis in deserto diebus multis. Deinde adduxi vos ad terram Amorrhæorum habitantium trans Jordanem, qui pugnaverunt contra vos; at tradidi eos in manus vestras, perdidíque eos à conspectu vestro, & possediστis terram eorum. Præterea surgens Balac filius Sephor, rex Moabitarum, certavit cum Israele, mitténsque vocavit Belaam filium Beor ad maledicendum vobis. Nolui tamen exaudire Belaam, quin potiùs benedicendo benedixi vobis, & eripui vos de manibus ejus. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * اذا جرتم عهد الرب الاهكم الذي امركم به * وسرتم وعبدتم معبودات اخر وسجدتم لها * يستد غضب الرب * فيهلككم سرعة من على الارض الجيدة التي اعطاكم *

* الفصل الرابع والعشرون *

1 * وجمع يوسع جميع اسباط بني اسرائيل الى شيلوا * واستدعى بشيوخ بني اسرائيل ورؤسايهم
2 وحكامهم وعرفايهم * فوقفوا بين يدي الرب * وقال يوسع لبني اسرائيل * هكذا قال الله اله اسرائيل * خلف الفرات سكن اباؤكم من قديم الدهر * تارح ابو ابراهيم وابو ناحور * وعبدوا
3 معبودات اخر * فاخذت ابراهيم اباكم من خلف النهر * وسيرته في جميع الشام * وكثرت
4 نسله * ورزقته اسحق * ورزقت اسحق يعقوب والعيس * واعطيت العيس جبال السراه ليرثها *
5 ويعقوب وبنوه نزلوا الى مصر * فارسلت موسى وهرون * وضربت المصريين كما فعلت فيهم *
6 وبعد ذلك اخرجتكم * واخرجت اباكم من مصر * وجاؤا الى البحر * وطردوا اهل مصر
7 وراهم بركب وخيل الى بحر القلزم * فصرخوا اباؤكم الى الله * فجعل ظلاما بينهم وبين
المصريين * ثم رد عليهم البحر فغرقهم * وبطرف عيونكم ما فعل بهم من الآيات العظيمة *
8 واقاموا اباؤكم في البرية سنين كثيرة * وجئت بكم الى ارض الاموريين الساكنين
في عبر الاردن قال الله * فحاربوكم * فاسلمهم بيدكم * ورثتم ارضهم * واهلكتهم من
9 قدامكم * فقام بالاق بن صفور ملك موآب * وحارب بني اسرائيل * وانفذ ودعا ببلعام بن
10 بعور لتعييركم * فما سبت القبول من بلعام * فباركتكم * وخلصتكم من يده *

Si prætergressi fueritis pactum Domini Dei vestri, quod præcepit vobis, & abieritis, atque coluerítis deos alienos, & adoraveritis eos, desæviet ira Domini, & illico disperdet vos de terra optima quam dedit vobis. 16

CAP. XXIV.

RUrsum convocavit Iosue universas tribus Israelitarum in Silo, & accersivit seniores Israelitarum, duces eorum, judices eorum, & præfectos eorum, steteruntque in præsentia Domini. Et ait Iosue ad Israelitas, Ita dixit Deus, Deus Israelis, Trans Euphratem habitárunt patres vestri ab initio sæculi, nempe Tareh pater Abrahami & pater Nahorm, & adorárunt deos alios. Et tuli Abraham patrem vestrum è regione quæ est trans flumen, & duxi cum per universam Syriam, auxíque semen ejus, & largitus sum illi Isbacum: Isbaco verò largitus sum Iacobum & Esau: & quidem Esau dedi montes Seab, ut possideret eos: Iacob verò cum filiis suis descenderunt in Ægyptum. Missóque Mose & Harone percussi Ægyptios modo quo feci eis, ac deinde eduxi vos. Eduxi inquam patres vestros ex Ægypto, & cùm pervenissent ad mare, persecuti sunt eos Ægyptii cum curribus & equis usque ad mare naufragum. Et clamantibus patribus vestris ad Deum, posuit tenebras inter ipsos & inter Ægyptios, tum reduxit super eos mare, & submersit illos; & viderunt oculi vestri signa maxima quæ fecit in illis. Tum mansérunt patres vestri in deserto annos multos. Deinde adduxi vos ad terram Amorrhæorum degentium trans Iordanem, ait Deus: & cùm oppugnássent vos, tradidit eos in manum vestram, terram eorum dedit vobis hæreditatem, et consumpsit eos à conspectu vestro. Deinde surrexit Balac filius Sephoræ rex Moab, & pugnavit contra filios Israel, & mittens accersivit Belaam filium Beor ad maledicendum vobis: Sed noluí acquiescere Belaamo, imò benedixi vobis, & eripui vos de manu illius. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

כפר יהושע : כד

pugnaverunt & :Jericho ad venistis & ,Jarden transistis Et

11 וַתַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ

,Chenahanæus & ,Perizæus & ,Emoræus ,Jericho *domini* vos *in*

בָּכֶם בַּעֲלֵי יְרִיחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי

dedique : Jebuzæus & ,Chivvæus ,Ghirghazæus & ,Chittæus &

וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן

,crabronem *vestræ facies ad* misi Et .vestra manu in eos

12 אוֹתָם בְּיֶדְכֶם : וָאֲשַׁלַּח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה

non ,Emoræi reges duos ,*vestris faciebus* à eos expulit &

וַתְּגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא

non qua terram vobis Dedique .tuo arcu in neque ,tuo gladio in

13 בְחַרְבְּךָ וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ : וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־

:eis in habitâstis & ,ædificâstis non quas urbes & ,*ea in laborâ*,i

יְגַעְתֶּם בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא־בְנִיתֶם וַתֵּשְׁבוּ בָּהֶם

,*comedentes* vos ,plantâstis non quæ oliveta & vineas

כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים :

,perfectione in ei servite & ,Dominum timete nunc Et

14 וְעַתָּה יְרָאוּ אֶת־יְהוָה וְעִבְדוּ אֹתוֹ בְּתָמִים

vestri patres servierunt quibus ,deos removete & ;veritate in &

וּבֶאֱמֶת וְהָסִירוּ אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם

.DOMINO servite & ,Ægypto in & ,*fluminis transitu in*

בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה :

eligite ,DOMINO servire vestris oculis in malum si Et

15 וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה בַּחֲרוּ

,Deos sive ,serviatis cui hodie vobis

לָכֶם הַיּוֹם אֶת־מִי תַּעֲבֹדוּן אִם אֶת־אֱלֹהִים

sive ,*fluminis transitu in* qui ,vestri patres servierunt quibus

אֲשֶׁר־עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַנָּהָר וְאִם

eorum terra in habitantes vos quorum ,Emoræi deos

אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בְּאַרְצָם

respondit Et .DOMINO serviemus ,mea domus & ,ego &

16 וְאָנֹכִי וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה : וַיַּעַן

,DOMINUM *derelinquendo à* nobis Absit :dixit & ,populus

הָעָם וַיֹּאמֶר חָלִילָה לָנוּ מֵעָזֹב אֶת־יְהוָה

DOMINUS Quoniam .alienis diis serviendo

17 לַעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים : כִּי יְהוָה

nostros patres & ,nos *faciens* ascendere ipse ,noster Deus

אֱלֹהֵינוּ הוּא הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ וְאֶת־אֲבֹתֵינוּ

nostris oculis in fecit qui & ,servorum domo è Ægypti terra è

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ

,via omni in nos custodivit & ,ista magna signa

אֶת־הָאֹתוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ

transivimus quorum ,populis omnibus in & ,*ea in* ambulavimus *quæ*

אֲשֶׁר הָלַכְנוּ בָהּ וּבְכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבַרְנוּ

,populos omnes DOMINUS Expulitque *eorum interiori in*

18 בְּקִרְבָּם : וַיְגָרֶשׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים

nos etiam :*nostris faciebus* à terræ habitatorem Emoræum &

וְאֶת־הָאֱמֹרִי יֹשֵׁב הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ

Dixitque .noster Deus ipse quia ,DOMINO serviemus

19 נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ : וַיֹּאמֶר

quia ,DOMINO servire poteritis Non :populum ad Jehosuah

יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־

parcet non :*ipse* æmulator Deus ,*ipse sancti* Deus

אֱלֹהִים קְדֹשִׁים הוּא אֵל־קַנּוֹא הוּא לֹא־יִשָּׂא

,DOMINUM *derelinquentis Cùm* .*vestris* peccatis atque ,*vestro* sceleri

לְפִשְׁעֲכֶם וּלְחַטֹּאתֵיכֶם : כִּי תַעַזְבוּ אֶת־יְהוָה

consumet &,vobis malefaciet &,se convertet &,*alienigenæ* *diis* servieritis &

וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֵכָר וְשָׁב וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה

ad populus Dixitque .vobis benefecerit postquam ,vos

21 אֶתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵיטִיב לָכֶם : וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־

.serviemus DOMINO *quia* ;Nequaquam :Jehosuah

יְהוֹשֻׁעַ לֹא כִּי אֶת־יְהוָה נַעֲבֹד :

Versio VULG. LAT.

11 Transistísque Jordanem, & venistis ad Jericho. Pugnavertúntque contra vos viri civitatis ejus, Amorrhæus, & Pherezæus, & Chananæus, & Hethæus, & Gergesæus, et Heuæus, & Jebusæus : & tradidi illos
12 in manus vestras. Misiq; ante vos crabrones : et ejeci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec
13 in arcu tuo. Dedique vobis terram, in qua non laborâstis, & urbes quas non ædificâstis, ut habitaretis in eis : vineas & oliveta, quæ non plantâstis.
14 Nunc ergò timete Dominum, & servite ei perfecto corde atque verissimo : & auferte deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Ægypto, ac servite Domino.
15 Sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis, optio vobis datur : eligite hodiè quod placet, cui servire potissimùm debeatis, utrùm diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum terra habitatis : ego autem & domus mea serviemus Domino. Respondítque populus, & ait ;
16 Absit à nobis ut relinquamus
17 Dominum, & serviamus diis alienis. Dominus Deus noster ipse eduxit nos, & patres nostros, de terra Ægypti, de domo servitutis : fecitque videntibus nobis signa ingentia, & custodivit nos in omni via, per quam ambulavimus, & in cunctis populis per quos transivimus. Et ejecit universas
18 gentes, Amorrhæum habitatorem terræ, quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster. Dixítque Josue ad populum, Non poteritis servire Domino : Deus enim sanctus, & fortis æmulator est, nec
19 ignoscet sceleribus vestris atq; peccatis. Si dimiseritis Dominum, & servieritis diis alie-
20 nis, convertet se, & affliget vos, atque subvertet postquàm vobis præstiterit bona. Dixítque populus ad Josue ; Nequaquàm ita ut loqueris, erit,
21 sed Domino serviemus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ διέβητε τ᾽ Ἰορδάνην, καὶ παρεγενήθητε εἰς Ἰεριχώ. καὶ ἐπολέμησαν πρὸς (ω) ὑμᾶς οἱ
ἐγοικοῦντες Ἰεριχὼ, ὁ Ἀμορῥαῖος, (α) καὶ ὁ Χα-
ναναῖος, καὶ ὁ Φερεζαῖος, καὶ ὁ Εὐαῖος, καὶ ὁ Ἰε-
βουσαῖος, καὶ ὁ Χεπαῖος, καὶ ὁ Γεργεσαῖος. καὶ πα-
12 έδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. Καὶ
ἐξαπέστειλα πρόσθεν ὑμῶν τ᾽ σφηκίαν. (β) καὶ
ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπε (γ) ἡμῶν
δώδεκα βασιλεῖς τῶν Ἀμορῥαίων, οὐκ ἐν τῇ
13 ῥομφαίᾳ σε οὐδὲ ἐν τῷ τόξῳ σε. Καὶ ἔδωκεν
ὑμῖν γῆν ἐφ᾽ ἣν οὐκ ἐκοπάσατε (δ) ἐπ᾽ αὐ-
τῆς, καὶ πόλεις (ε) ἃς οὐκ ᾠκοδομήκατε, καὶ
κατῳκίσθητε ἐν αὐταῖς, καὶ ἀμπελῶνας καὶ ἐ-
λαιῶνας (ζ) ὧς οὐκ ἐφυτεύσατε ὑμεῖς, ἔδεδε.
14 Καὶ νῦν φοβήθητε (η) κύριον, καὶ λατρεύσατε
αὐτῷ (θ) ἐν εὐθύτητι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ
ἐξέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, οἷς ἐλά-
τρευσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τῷ πέραν τε
ποταμοῦ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ λατρεύσατε κυ-
15 ρίῳ. Εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεύειν κυ-
ρίῳ, (ι) ἐκλέξασθε ὑμῖν αὐτοῖς σήμερον τίνι
λατρεύσητε, εἴτε τοῖς θεοῖς τ᾽ πατέρων ὑ-
μῶν, τοῖς ἐν τῷ πέραν τε ποταμοῦ, εἴτε
τοῖς θεοῖς τ᾽ Ἀμορῥαίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατ-
οικεῖτε ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. ἐγὼ δὲ (κ)
καὶ ἡ οἰκία μου λατρεύσομεν κυρίῳ, ὅτε
16 ἅγιός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ λαὸς εἶπε,
Μὴ γένοιτο ἡμῖν καταλιπεῖν κύριον, ὥστε λα-
17 τρεύειν θεοῖς (λ) ἑτέροις. Κύριος ὁ θεὸς ἡ-
μῶν, αὐτὸς θεός ἐστιν· αὐτὸς ἀνήγαγεν ἡ-
μᾶς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν (μ) ἐξ Αἰγύ-
πτου, καὶ διεφύλαξεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ ὁ-
δῷ ᾗ ἐπορεύθημεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν πᾶσι
τοῖς ἔθνεσιν οὓς παρήλθομεν δι᾽ αὐτῶν.
18 Καὶ ἐξέβαλε κύριος τὸν Ἀμορῥαῖον καὶ
πάντα τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα τὴν γῆν
ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. ἐκεῖ καὶ ἡμεῖς (ν) λα-
τρεύσομεν κυρίῳ, ὅτι αὐτὸς (ξ) θεὸς ἡμῶν ἐστι.
19 Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς τὸν λαὸν, Οὐ
μὴ δύνησθε λατρεύειν (ο) κυρίῳ, ὅτι ὁ
θεὸς ἅγιός ἐστι· καὶ ζηλώσας ἐστὶ οὐκ ἀνή-
σει τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν καὶ τὰ ἀνομήμα-
20 τα ὑμῶν, Ἡνίκα ἂν ἐγκαταλίπητε (π)
κύριον καὶ λατρεύσητε (ρ) θεοῖς ἑτέ-
ροις. καὶ ἐπελθὼν κακώσει ὑμᾶς καὶ
ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἀνθ᾽ ὧν ἤ ἐποίησεν
21 (σ) ὑμᾶς. Καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Ἰη-
σοῦν, Οὐχὶ, ἀλλὰ (τ) κυρίῳ λατρεύσομεν.

MS.A. (ω) ὑμᾶς (α) καὶ ὁ Φερεζαῖος, καὶ ὁ Χαναναῖος,
καὶ ὁ Χεπαῖος, καὶ ὁ Γεργεσαῖος, καὶ ὁ Εὐαῖος, καὶ ὁ Ἰεβουσαῖος.
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας (β) καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς (γ) ὑ-
μῶν δώδεκα πόλεις τῶν Ἀμορῥαίων, (δ) ἐπ᾽ αὐτὴν, (ε) ἃς
ᾠκοδομήσατε, (ζ) οὓς οὐ κατεφυτεύσατε (η) τὸν κύριον, (θ)
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν ὑγιότητι, (ι) ἔλεσθε ὑμῖν (κ) καὶ ὁ οἶκός μου
λατρεύσωμεν (λ) ἑτέροις. Καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστιν· αὐτὸς ἀνήγα-
γεν (μ) ἐκ γῆς Αἰγύπτου, (ν) λατρεύσωμεν (ξ) ὁ θεὸς (ο) κυρίῳ
τῷ θεῷ, ὅτι θεὸς (π) ἅγιον (ρ) θεοῖς ἑτεροίοις. καὶ (σ) ὑμῖν.
(τ) τῷ κυρίῳ λατρεύσωμεν.

Et transistis Jordanem, & venistis ad Jericho. Et bellaverunt adversus nos, qui habitabant Hierichо, Amorrhæus, et Chananæus, & Pherezæus, & Eueus, & Jebusæus, & Chetteus, & Gergeseus. Et tradidit eos Dominus in manus nostras. Et misit ante vos (g) vespas: (h) et ejecit eos à facie nostra (i) duodecim reges Amorrhæorum, non in gladio tuo, neq; in arcu tuo. Et dedit vobis terram, super quam non laborâstis super eam; & civitates quas non ædificâstis; et habitâstis in eis: & vineas, & oliveta, quæ non plantâstis vos, comeditis. Et nunc timete Dominum, & servite ei in veritudine, & in justitia, & circumauferte deos alienos, quibus servierunt patres nostri trans flumen, & in Ægypto, & servite Domino. Si autem non placet vobis servire Domino; eligite vobis ipsis hodiè, cui serviatis, sive diis patrum vestrorum, iis, qui in trans-fluviali, sive diis Amorrhæorum, in quibus vos habitatis super terram eorum. Ego autem et domus mea serviemus Domino, (k) quia sanctus est. Et respondens populus dixit, Absit à nobis derelinquere Dominum; ut serviamus diis alijs. Dominus Deus noster ipse Deus est. Ipse eduxit nos, & patres nostros d. (l) Ægypto: & custodivit nos in omni via, quâ ivimus in ea, & in omnibus gentibus, quas transivimus per eas: Et ejecit Dominus Amorrhæum, & omnes gentes inhabitantes terram, à facie nostra. Sed & nos serviemus Domino. Hic enim Deus noster est. Et dixit Jesus ad populum, Non poteritis servire Domino; quoniã Deꝰ sanctus est, & zelans ipse, non dimittet peccata vestra, et iniquitates vestras. Quandocunq; dereliqueritis Dominum, & servieritis diis alijs. Et invadens affliget vos, & delebit vos pro iis quæ benefecit vobis. Et dixit populus ad Jesum, Nequaquàm: Sed Domino serviemus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וַעֲבַרְתּוּן יַת יַרְדְּנָא וַאֲתֵיתוּן לִירִיחוֹ וְאַגִיחוּ קְרָבָא בְּכוֹן יָתְבֵי יְרִיחוֹ אֱמוֹרָאֵי וּפְרִזָאֵי
12 וּכְנַעֲנָאֵי וְחִתָּאֵי וּגַרְגָּשָׁאֵי חִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי וּמְסַרִית יַתְהוֹן בִּידְכוֹן : וּשְׁלַחִית קֳדָמֵיכוֹן
יַת עַרְעִיתָא וְתָרְכִית יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן תְּרִין מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי לָא בְחַרְבָּךְ וְלָא
13 בְקַשְׁתָּךְ : וְיַהֲבִית לְכוֹן אַרְעָא דִּי לָא לֵאִיתוֹן בָּהּ וְקִרְוִין דִּי לָא בְנֵיתוֹן וְיִתְבְתּוּן
14 בְּהוֹן כַּרְמִין וְזֵיתִין דִּי לָא נְצַבְתּוּן אַתּוּן אָכְלִין : וּכְעַן דְּחֲלוּ מִן קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ
קֳדָמוֹהִי בְּשָׁלְמוּתָא וּבְקוּשְׁטָא וְאַעְדּוּ יַת טָעוּתָא דִּי פְלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן בְּעֵבֶר פְּרָת
15 וּבְמִצְרַיִם וּפְלַחוּ קֳדָם יְיָ : וְאִם בִּישׁ בְּעֵינֵיכוֹן לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ בְּחָרוּ לְכוֹן יוֹמָא
דֵּין קֳדָם מַן תִּפְלְחוּן אִם יַת טָעוּתָא דִּי פְלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן דִּבְעִבְרָא דִּפְרָת וְאִם יַת
טָעוּת אֱמוֹרָאֵי דִּי אַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעְהוֹן בְּרַם אֲנָא וְאֵנָשׁ בֵּיתִי נִפְלַח קֳדָם יְיָ :
16 וַאֲתֵיב עַמָא וַאֲמַר חַס לָנָא מִלְמִשְׁבַּק יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ לְמִפְלַח לְטָעוּת עַמְמַיָא : אֲרֵי יְיָ
17 אֱלָהָנָא הוּא דְאַסֵּיק יָתָנָא וְיָת אֲבָהָתָנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא וְדִי עָבַד
לְעֵינָנָא יַת אָתַיָא וְיָת רַבְרְבָתָא הָאִלֵּן וְנָטְרָנָא בְּכָל אוֹרְחָא דִּי הַלִיכְנָא בַהּ וּבְכָל עַמְמַיָא
18 דִּי עֲבַרְנָא בֵּינֵיהוֹן : וְתָרִיךְ יְיָ יַת כָּל עַמְמַיָא וְיַת אֱמוֹרָאָה יָתִיב אַרְעָא מִן קֳדָמָנָא
אַף אֲנַחְנָא נִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי הוּא אֱלָהָנָא : וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָא לָא תּוּכְלוּן
19 לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי אֱלָהָא קַדִּישָׁא הוּא אֵל קַנָּא הוּא מִן קֳדָם דִּין דְּקוּשְׁטוֹ
20 לָא יְשְׁבוֹק לְחוֹבֵיכוֹן וּלְחַטָּאֵיכוֹן : אֲרֵי תְשְׁבְּקוּן יַת פּוּלְחָנָא דְיָ וְתִפְלְחוּן טָעוּת
עַמְמַיָא וְיִתוּב וְיבַאֵשׁ לְכוֹן וְיִשֵׁיצֵי יַתְכוֹן בְּתַר דְּאוֹטִיב לְכוֹן : וַאֲמַר עַמָא לִיהוֹשֻׁעַ
21 לָא אֱלָהֵן קֳדָם יְיָ נִפְלַח :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et transistis Jordanem, & venistis in Jerihho ; & inierunt bellum vobiscum habitatores Jerihho, Emorrhæi, & Pherizæi, & Chenaghanæi, & Hhithæi, & Girgassæi, Hhivæi, & Jebusæi ; & tradidi eos in *manum vestram*. Et misi ante vos crabronem, & *ejeci* illos ex-ante vos duos reges *Emorrhæorum* non in gladio tuo & non in arcu tuo. Et dedi vobis terram qua non laborâstis in ea ; urbes quas non ædificâstis, & habitâstis in eis ; vineas & olivas, quas non plantâstis, vos comedentes. Et nunc timete ab-ante Dominum, & servite ante eum in simplicitate, & in veritate ; & missas facite abominationes quas coluerunt patres vestri ultra Perath & in Ægypto, & servite ante Dominum. Et si malum in oculis vestris ad serviendum ante Dominum ; optate vobis die hac quem colatis ; num abominationes quas coluerunt patres vestri, qui ultra Perath ; anne abominationes Emorrhæorum, ubi vos habitantes in terra eorum. Profectò ego, & homo domus meæ serviemus ante Dominum. Et respondit populus, & dixit : Absit nobis à dimittendo cultum Domini, ad serviendum abominationi gentium. Namq; Dominus Deus noster ipse qui eduxit nos, & patres nostros de terra Ægypti de domo servitutis ; & qui fecit ad oculos nostros signa magna hæc ; & custodivit nos in omni via quâ ambulavimus in ea, & in omnibus gentibus, quas transivimus inter eas. Et ejecit Dominus omnes gentes, & Emorrhæum *habitatorem* terræ ex-ante nos ; etiam nos serviemus ante Dominum ; nam ipse Deus noster. Et dixit Josue populo : Non poteritis ad serviendum ante Dominum, quoniam Deus sanctus ipse, Deus zelotes ipse, ab-ante *judicium veritatis* non indulgebitur culpis vestris & peccatis vestris. Namque dimittetis cultum Domini, & servietis abominationi populorum, & revertetur & incommodabit vobis, & perdet vos postquam benefecit vobis. Et dixit populus Josue : Non, sed ante Dominum serviemus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܥܒܪܬܘܢ ܒܝܪܕܢܐ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܐܪܝܚܐ ܘܩܪܒ ܠܟܘܢ ܐܗܠ ܐܪܝܚܐ ܐܡܘܪܝܐ ܘܦܪܙܝܐ ܘܟܢܥܢܝܐ ܘܚܬܝܐ ܘܓܪܓܣܝܐ ܘܚܘܝܐ ܘܝܒܘܣܝܐ ܘܐܫܠܡ ܒܝܕܟܘܢ ׃

Deinde trajecto Jordane venistis in Jericho, & pugnaverunt contra vos cives Jericho, & Amorrhæi, Chananæi, Pherezæi, Hethæi, Gergosæi, Hevæi, & Jebusæi, tradidíque illos in manus vestras. Et

12 ܘܫܕܪܬ ܩܕܡܝܟܘܢ ܙܪܥܐ ܘܐܦܩ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟܘܢ ܬܪܝܢ ܡܠܟܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ׃ * ܠܐ ܒܚܪܒܟ ܘܠܐ ܒܩܫܬܟ ׃

missis ante vos crabronibus perdidi è conspectu vestro duos reges Amorrhæorum, non autem gladiis, nec arcubus vestris. Et

13 ܘܝܗܒ ܠܟܘܢ ܐܪܥܐ ܕܠܐ ܥܒܕܬ ܒܗ ܘܩܪܝܬܐ ܕܠܐ ܒܢܝܬ ܘܝܬܒܬ ܒܗܝܢ ׃ * ܘܟܪܡܐ ܘܙܝܬܐ ܕܠܐ ܢܨܒܬܘܢ ܐܟܠܬܘܢ ׃

dedi vobis terram in qua non laboraveratis, & civitates quas non extruxeratis, & habitastis in eis: vineis quoque & oleis quas non plantaveratis, ecce vescimini.

14 * ܗܫܐ ܕܚܠܬ ܒܟܘܢ ܘܫܒܩܘ ܠܐܠܗܐ ܘܦܠܚܘ ܠܗ ܒܫܪܪܐ ܘܒܩܫܬ ܐܠܗܐ ܕܦܠܚܘ ܐܒܗܬܟܘܢ ܒܥܒܪ ܢܗܪܐ ܘܒܡܨܪ ׃ ܘܦܠܚܘ ܠܡܪܝܐ ׃

Quare timete Dominum, & colite illum in sinceritate & veritate; & arcentes de corde vestro deos alienos quos coluerunt patres vestri trans fluvium & in Ægypto, vos Dominum colite. Quòd si molestum

15 ܐܢ ܒܥܝܢ ܒܝܫ ܠܟܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܡܪܝܐ ܒܚܪܘ ܠܟܘܢ ܗܘ ܕܬܦܠܚܘܢ ܐܢ ܐܠܗܐ ܕܦܠܚܘ ܐܒܗܬܟܘܢ ܒܥܒܪ ܢܗܪܐ ׃ ܐܘ ܐܠܗܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܕܒܐܪܥܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܝܬܒܝܢ ׃ ܐܢܐ ܘܒܝܬܝ ܢܦܠܚ ܠܡܪܝܐ ׃

est in oculis vestris colere Dominum, eligite vobis hodiè quem colatis, deósne quos coluerunt patres vestri trans fluvium, an verò deos Amorrhæorum in quorum terra vos habitatis: ego quidem & domestici

16 ܘܥܢܘ ܟܠ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ ܚܫ ܠܢ ܕܢܫܒܩ ܠܡܪܝܐ ܘܢܦܠܚ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ׃

mei Dominum Deum colemus. Respondeterunt universus populus, ac dixerunt, Absit à nobis ut relinquamus Dominum, & colamus deos alios: Quoniam Dominus est De-

17 ܡܛܠ ܕܐܠܗܢ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܐܤܩ ܠܢ ܘܠܐܒܗܬܢ ܡܢ ܒܝܬ ܥܒܕܘܬܐ ܘܕܥܒܕ ܠܩܕܡ ܥܝܢܝܢ ܐܬܘܬܐ ܪܒܬܐ ܗܠܝܢ ׃ ܘܢܛܪ ܠܢ ܒܟܠ ܐܘܪܚܐ ܕܗܠܟܢ ܒܗ ׃ ܘܒܟܠ ܥܡܡܐ ׃

us noster, qui extraxit nos è terra Ægypti de domo servitutis, fecit coram nobis hæc signa magna, & servavit nos in tota via in qua ambulavimus, & inter omnes gentes

18 ܕܥܒܪܢ ܒܝܢܬܗܘܢ ׃ ܘܦܪܩ ܡܪܝܐ ܠܟܠ ܥܡܡܐ ܘܐܡܪܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܐܪܥܐ ܩܕܡ ܐܦܝܢ ׃ ܘܐܦ ܚܢܢ ܢܦܠܚ ܠܡܪܝܐ ׃ ܗܘ ܐܠܗܢ ׃

inter quas transivimus. Perdidit quoque Dominus Deus noster cunctas gentes istas; & Amorrhæos quorum terram inhabitamus, perdidit Dominus à conspectu nostro: propterea Dominum quidem colemus, quoniam

19 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܥܡܐ ܠܐ ܬܫܟܚܘܢ ܕܬܦܠܚܘ ܠܡܪܝܐ ׃ * ܡܛܠ ܕܐܠܗ ܩܕܝܫ ܗܘ ܘܐܠܗ ܩܢܝܐ ܗܘ ׃ ܠܐ ܢܫܒܘ ܠܥܒܝܪܬܟܘܢ ܘܠܚܛܗܬܟܘܢ ׃

ipse solus est Deus, ipséque est Deus noster. Et ait Jesus ad populum, Videte tamen ne fortè impossibile sit vobis colere Dominum, quia Deus sanctissimus est, &

20 ܐܢ ܫܒܩܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܦܠܚܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܬܦܢܐ ܘܥܒܕ ܒܟܘܢ ܘܫܠܡ ܠܟܘܢ ܒܝܫ ܡܢ ܕܛܒ ܥܡ ܕܐܫܬܒܩܬܘܢ ׃ *

Deus zelotes, nec parcet quidem delictis & peccatis vestris. Si fortè Dominum deseroritis, & colueritis alios hujus terræ

21 ܐܡܪ ܥܡܐ ܠܝܫܘܥ ܠܐ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ׃ ܐܠܐ ܠܡܪܝܐ ׃ ܢܦܠܚ ׃

deos peregrinos, convertetur Dominus ad affligendum vos, & exterminabit vos posteaquam vobis benefecit. Et ait populus ad Jesum, Non erit nobis cultus alius, sed Dominum quidem Deum colemus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وَجُزْتُم ٱلْأُرْدُنَّ * وَجِئْتُمْ إِلَيْ أَرِيحَا وَحَارَبَكُمْ أَهْلُ أَرِيحَا * وَٱلْأَمُورِيُّ * وَٱلْفَرِزِّيُّ * وَٱلْكَنْعَانِيُّ * وَٱلْحِثِّيُّ * وَٱلْجِرْجَاسِيُّ * وَٱلْحِوِّيُّ * وَٱلْيَبُوسِيُّ * وَأَسْلَمْتُهُمْ بِيَدِكُمْ *

Postèà transmisso Jordane venistis in Jericho, & pugnaverunt contra vos cives Jericho, & Amorrhæus, & Pherezæus, & Chananæus, & Hithæus, & Gergosæus, & Hevæus, & Jobesæus; sed tradidi eos in manum vestram. Misique ante vos terrorem, & expuli eos

12 وَأَرْسَلْتُ قُدَّامَكُمُ ٱلْكَوْفَ * وَطَرَدَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيكُمْ * وَلَا بِسَيْفِكُمْ * وَلَا بِقَوْسِكُمْ * وَأَعْطَيْتُكُمْ أَرْضًا مَا تَعِبْتُمْ

è conspectu vestro, non autem gladio vestro, nec arcubus vestris. Et dedi vobis

13 فِيهَا * وَكُرُومًا وَزَيْتُونًا مَا غَرَسْتُمُوهَا * وَأَنْتُمْ تَأْكُلُونَ ثِمَارَهَا * فَخَافُوا مِنَ ٱللَّهِ * وَٱعْبُدُوهُ بِأَمَانَةٍ

terram in qua non laborâstis, & vineas atque oleas quas non plantâstis, quarum fructus comeditis. Igitur timete Deum,

14 وَصِحَّةٍ وَقَلْبٍ سَلِيمٍ * وَرَفِّلُوا ٱلْمَعْبُودَاتِ ٱلَّتِي عَبَدَهَا آبَاؤُكُمْ خَلْفَ ٱلنَّهْرِ وَفِي مِصْرَ * وَٱعْبُدُوا

cumque adorate fide integrâ & corde sincero, & amovete numina quæ adoraverunt patres vestri trans flumen & in

15 ٱللَّهَ * وَإِنْ كَانَ قَبِيحًا عِنْدَكُمْ عِبَادَةُ ٱللَّهِ * فَٱخْتَارُوا لَكُمُ ٱلْيَوْمَ مَنْ تَعْبُدُونَ * إِمَّا ٱلْمَعْبُودَ

Ægypto, Deúmque adorate. Quòd si turpe est apud vos Deo servire, eligite vobis hodiè cui serviatis, numinine cui servierunt patres vestri trans flumen, an numini Amorrhæorum quorum terram vos inhabitatis: ego verò & domus

الَّذِي عَبَدَ آبَاؤُكُمْ خَلْفَ ٱلنَّهْرِ * وَإِمَّا مَعْبُودَ ٱلْأَمُورِيِّينَ ٱلَّذِي أَنْتُمْ مُقِيمُونَ فِي أَرْضِهِمْ *

patris mei Deo serviemus. Respondens

16 وَأَنَا وَبَيْتُ أَبِي نَعْبُدُ ٱللَّهَ * فَأَجَابَ ٱلشَّعْبُ وَقَالَ * حَاشَانَا أَنْ نَتْرُكَ عِبَادَةَ ٱلرَّبِّ وَنَعْبُدَ إِلَهًا

populus ait, Absit à nobis ut deseramus cultum Domini, & colamus numina alia

17 عَيْنٌ * إِنَّ ٱللَّهَ إِلَهُنَا * ٱلَّذِي أَصْعَدَنَا وَآبَاءَنَا مِنْ أَرْضِ مِصْرَ مِنْ دَارِ ٱلْعُبُودِيَّةِ * ٱلَّذِي

præter ipsum. Nam Deus est Deus noster, qui extraxit nos & patres nostros de terra Ægypti de domicilio servitutis, qui nobis spectantibus edidit signa

صَنَعَ بِمُشَاهَدَتِنَا ٱلْآيَاتِ ٱلْعَظِيمَةَ * وَحَفِظَنَا فِي جَمِيعِ ٱلطُّرُقِ ٱلَّتِي سِرْنَا فِيهَا * وَفِي جَمِيعِ

magna, & protexit nos in omnibus viis per quas incessimus, & inter omnes

18 ٱلشُّعُوبِ ٱلَّذِي عَبَرْنَا فِيمَا بَيْنَهُمْ * وَطَرَدَ ٱللَّهُ جَمِيعَ هَؤُلَاءِ ٱلشُّعُوبِ وَٱلْأَمُورِيَّ ٱلسَّاكِنَ فِي

populos inter quos transivimus. Deus tandem expulit omnes populos istos & Amorrhæum in hac terra degentem, à

19 ٱلْأَرْضِ مِنْ قُدَّامِنَا * فَنَحْنُ أَيْضًا نَعْبُدُ ٱللَّهَ لِأَنَّهُ إِلَهُنَا * فَقَالَ يُوشَعُ لِلشَّعْبِ * لَا تَقْدِرُونَ

conspectu nostro; quapropter nos etiam Deum colemus, quoniam ipse est Deus noster. Dixit rursùs Josue ad populum, Non poteritis eum colere, quia Deus

20 أَنْ تَعْبُدُوا * لِأَنَّهُ إِلَهٌ قُدُّوسٌ بَطَّاشٌ قَادِرٌ عَلَيْكُمْ * لَا يَغْفِرُ ذُنُوبَكُمْ وَخَطَايَاكُمْ * لِأَنَّكُمْ إِذَا

est Sanctissimus, Robustissimus, Potentissimus, Zelotes, nec parcet culpæ vestræ & peccatis vestris. Cùm enim Deum de-

21 تَرَكْتُمُ ٱللَّهَ * وَعَبَدْتُمْ مَعْبُودًا غَيْرَهُ * رَجَعَ وَأَضَرَّ بِكُمْ وَأَفْنَاكُمْ * بَعْدَ مَا أَحْسَنَ إِلَيْكُمْ *

seruerítis, & colueritis numen aliud præter ipsum, reversus malum vobis inferet, consuméque vos posteaquam benefecit vobis. Dixit populus ad Josue, Nequaquam, imò Deum colemus.

* فَقَالَ ٱلشَّعْبُ لِيُوشَعَ * لَا بَلِ ٱللَّهَ نَعْبُدُ *

כפר יהושע: כד

22 ,vos *in* eos Testes :populum ad Jehosuah Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם
.ei *servien dum ad* DOMINUM vobis elegistis vos Quia
כִּי־אַתֶּם בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת־יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ
alienigenæ deos removete nunc Et .Testes :dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ עֵדִים: 23 וְעַתָּה הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר
DOMINUM ad vestrum cor inclinate & :*vestro interiori* in qui
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְהַטּוּ אֶת לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה
:Jehosuah ad populus Dixeruntque .Israel Deum
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 24 וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
.*audiemus* ejus *voce in* & ,serviemus nostro Deo DOMINO
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַעֲבֹד וּבְקֹלוֹ נִשְׁמָע:
proposuit & ;illa die in populo fœdus Jehosuah *excidit* Et
25 וַיִּכְרֹת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּשֶׂם
Jehosuah Scripsitque .Sechem in judicium & ,*statuum* ei
לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בִּשְׁכֶם: 26 וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
cepit & ,Dei legis libro in ista verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח
,quercum subter ibi eum statuit & ,magnum lapidem
אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְקִמֵהָ שָׁם תַּחַת הָאֵלָה
omnem ad Jehosuah Dixitque .DOMINI sanctuario in quæ
אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ יְהוָה: 27 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־
,testimoni um in nobis *in* erit iste lapis Ecce :populum
הָעָם הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה־בָּנוּ לְעֵדָה
,DOMINI *dicta* omnia audivit ipse quia
כִּי־הִיא שָׁמְעָה אֵת כָּל־אִמְרֵי יְהוָה
fortè ne ,testimonium in vos *in* erit & :nobiscum est locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ וְהִיְתָה בָכֶם לְעֵדָה פֶּן־
populum Jehosuah Dimisitque .vestrum Deum *in* negetis
תְּכַחֲשׁוּן בֵּאלֹהֵיכֶם: 28 וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם
,hæc *verba* post fuit Et .suam hæreditatem in *virum*
אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ: 29 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
filius ,DOMINI servus ,Nun filius Jehosuah est mortuus &
וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־
termino in eum Sepelieruntque .annorum decem & centum
מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים: 30 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּגְבוּל
,Ephraim monte in quæ ,Timnathserach in ,ejus hæreditatis
נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־סֶרַח אֲשֶׁר בְּהַר־אֶפְרָיִם
Israel Servivitque .Ghahas montis aquilone ab
מִצְּפוֹנָה לְהַר־גָּעַשׁ: 31 וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת־
,seniorum diebus omnibus & ,Jehosuah diebus omnibus DOMINO
יְהוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים
cognoverunt qui & ,Jehosuah post dies prolongaverunt qui
אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַאֲשֶׁר יָדְעוּ
.Israel ipsi fecerat quod ,DOMINI opus omne
אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל:
Israel filii fecerunt ascendere quæ Joseph ossa Et
32 וְאֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר־הֶעֱלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
quam ,agri parte in Sechem in sepelierunt ,Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
,Sechem patris Chamor filiis à Jabacob acquisierat
קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם
.hæreditatem in Joseph filiis fuerunt & ,agnellis centum in
בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ לִבְנֵי־יוֹסֵף לְנַחֲלָה:
eum sepelierunt & :est mortuus Aharon filius Elhazar Et
33 וְאֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
monte in ei fuit datus qui ,ejus filii Pinechas *Gibhath* in
בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן־לוֹ בְּהַר
.Ephraim
אֶפְרָיִם:

Versio VULG. LAT.

22 Et Josue ad populum, Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei. Respondérúntque: Testes. 23 Nunc ergò, ait, Auferte deos alienos de medio vestrî, & inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israel. 24 Dixítque populus ad Josue; Domino Deo nostro serviemus, et obedientes erimus præceptis ejus. 25 Percussit ergò Josue in die illo fœd⁹, & proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem. 26 Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem pergrandem, posuítque eum subter quercum, quæ erat in Sanctuario Domini: 27 Et dixit ad omnem populum; En lapis iste erit vobis in testimonium, quòd audierit omnia verba Domini quæ locutus est vobis: ne fortè posteà negare velitis, & mentiri Domino Deo vestro. 28 Dimisítque populum, singulos in possessionem suam. 29 Et post hæc mortuus est Josue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum: 30 Sepelierúntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathsare, quæ est sita in monte Ephraim, à Septentrionali parte montis Gaas. 31 Servivítque Israel Domino cunctis diebus Josue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Josue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israel. 32 Ossa quoque Joseph, quæ tulerant filii Israel de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri, quem emerat Jacob à filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, & fuit in possessionem filiorum Joseph. 33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: & sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς † λαὸν, Μάρτυρες ὑμεῖς καθ' ὑμῶν, ὅτι ὑμεῖς (υ) ἐξηγέξασθε κυ-
23 ρίῳ λατρεύειν αὐτῷ. Καὶ νῦν ἐξέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους τοὺς ἐν ὑμῖν, καὶ εὐθύνατε † καρδίαν ὑμῶν πρὸς κύριον θεὸν Ἰσραήλ.
24 Καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Ἰησοῦν, Κυρίῳ λατρεύ-
25 σομεν, καὶ † φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσόμεθα. Καὶ διέθετο Ἰησοῦς διαθήκλω πρὸς † λαὸν ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ νόμον καὶ κρίσιν ἐν Σηλὼ ἐνώπιον † σκιωῆς τοῦ θεοῦ Ἰσραήλ.
26 Καὶ ἔγραψε τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς βιβλίον (o) νόμων τοῦ θεοῦ. καὶ ἔλαβεν λίθον μέγαν, καὶ
27 ἔστησεν αὐτὸ Ἰησοῦς ὑπὸ † (χ) τέρμνθον ἀπ-
ἐναντι κυρίε. Καὶ εἶπε Ἰησοῦς πρὸς † λαὸν, Ἰδὲ ὁ λίθος οὗτος (ψ) ἔσται ἐν ὑμῖν εἰς μάρτυ-
ριον, ὅτι (ω) αὐτὸς ἀκήκοε πάντα τὰ (α) λε-
χθέντα αὐτῷ ὑπὸ κυρίε· (ϐ) ὅτι ἐλάλησε πρὸς ὑμᾶς σήμερον, καὶ ἔστ ἔσαι ἐν ὑμῖν εἰς μάρτυ-
ριον ἐπ' ἐσχάτων † ἡμερῶν, ἡνίκα ἂν ψεύσησθε κυρίῳ τῷ θεῷ (γ) ὑμ. Καὶ ἀπέστειλεν
28 Ἰησοῦς † (δ) λαὸν, καὶ ἐπορεύθη ἕκας ος εἰς
31 † τόπον αὐτοῦ. Καὶ ἐλάτρευσεν Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας Ἰησοῦ, καὶ πάσας τὰς
ἡμέρας † πρεσβυτέρων ὅσοι ἐφείλκυσ τὸν χρόνον μ Ἰησοῦ, καὶ ὅσοι εἴδοσ πάντα τὰ
29 ἔργα κυρίε ὅσα ἐποίησε τῷ Ἰσραήλ. Καὶ
ἐγένετο μετ' ἐκεῖνα καὶ ἀπέθανεν Ἰησοῦς ὑὸς
30 Ναυῆ δοῦλος κυρίε ἑκατὸν (ε) δέκα ἐτῶν. Καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν πρὸς τοῖς ὁρίοις † κλήρε αὐ-
τοῦ ἐν (ζ) Θαμνασαραχ ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἐ-
φραὶμ ἀπὸ Βορρᾶ † (η) ὄρες † Γααδ. ἐκεῖ
ἔθηκαν μετ' αὐτῆς εἰς τὸ (θ) μνῆμα εἰς ὃ ἔθα-
ψαν αὐτὸν ἐκεῖ τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας,
ἐν αἷς περιέτεμε τοὺς υἱὸς Ἰσραὴλ ἐν Γαγγά-
λοις, ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτε, καθὰ
(ι) συνέταξεν αὐτοῖς κύριος· καὶ ἐκεῖ εἰσιν ἕως
32 † σήμερον ἡμέρας. Καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωσὴφ ἀνή-
γαγον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτε, καὶ κατώ-
ρυξαν (κ) ἐν Σικίμοις, ἐν τῇ μερίδι τῇ ἀγρᾷ
ἧ ἐκλήσατο Ἰακὼϐ παρὰ † Ἀμορραίων τῶν
κατοικούντων ἐν Σικίμοις ἀμνάδων ἑκατόν,
33 καὶ ἔδωκαν αὐτὴν Ἰωσὴφ ἐν μερίδι. Καὶ ἐ-
γένετο μετὰ ταῦτα καὶ Ἐλεάζαρ (λ) υἱὸς Ἀαρὼν
ὁ ἀρχιερεὺς ἐτελεύτησε, καὶ ἐτάφη ἐν (μ) Γα-
ϐαὰρ Φινεὲς τῷ υἱῷ αὐτε, ὃν ἔδωκαν αὐτῷ ἐν
τῷ ὄρει τῷ Ἐφραὶμ. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
λαϐόντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ † (ν) κιϐωτὸν † θεῦ,
περιέφερον ἐν ἑαυτοῖς. καὶ Φινεὲς ἱεράτευσεν
ἀντὶ Ἐλεάζαρ τοῦ πατρὸς αὐτε ἕως ἀπέθα-
νε, καὶ (ξ) κατωρύγη ἐν Γαϐαὰρ τῇ ἑαυτε. οἱ
δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς † τόπον
(ο) αὐτῶν, καὶ εἰς † ἑαυτῶν πόλιν. καὶ ἐσέϐον-
το οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ † Ἀστάρτλω, καὶ (π) Ἀστα-
ρὼθ, καὶ τοὺς θεοὺς † ἐθνῶν † κύκλῳ αὐτῶν.
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς χεῖρας Ἐ-
γλὼμ τοῦ βασιλέως Μωὰϐ, καὶ (ρ) ἐκυρίευσεν
αὐτῶν ἔτη δεκαοκτώ.

Et dixit Jesus ad populũ, Testes vos contra vos, quia vos elegistis (m) Domino servire ei. Et nunc 23
circumauferte dios alienos, qui in vobis, & dirigite cor vestrum ad Dominũ Deum Israel. Et dixit 24
populus ad Jesum, Domino serviemus, & vocẽ ejus audiemus. Et 25
disposuit Jesus testamentũ ad populum in illa die; & dedit illi legẽ, & judicium in Selo coràm tabernaculo Dei Israel. Et scripsit 26
verba hæc in libro (n) legum Dei: et accepit lap dẽ magnum: et statuit illũ Jesus sub terebintho ante
Dominum. Et dixit Jesus ad populum, Ecce lapis iste erit (o) in 27
vobis in testimonium; quia hic audivit omnia quæ dicta sunt (p) ei à Domino, (q) quicquid locutus
est ad vos hodie: & hic erit in
vobis in testimonii in novissimis diebus; cum mentiti fueritis Domino Deo (r) meo. Et misit Jesus 28
populũ, (s) & iverunt unusquisque ad locum suum. Et servivit 31
Israel Domino omnes dies Jesu, & omnes dies seniorum, qui cum
traduxerant tempo cum Jesu, et quicunq; viderãt omnia opera Dominini, quæ fecerat ipsi Israel. Et 32
fuerũ est post illa, & mortuus est
Jesus filius Nave servus Domini (t)
centum decẽ annorum. Et sepelierunt eum ad fines sortis ejus in (u)
Thamna-saarach in monte, qui Ephraem, ab Aquilone montis, qui
Galaad. Ibi posuerunt cum eo in
monumento, in quo sepelierunt eum, ibi cultros petrinos, in quibus
circumcidit filios Israel in Galgalis; cum eduxit eos de Ægypto
sicut constituit eis Dominus. Et
ibi sunt usque in hodiernum diem. Et ossa Joseph extulerunt filii Israel de Ægypto: et defoderunt in Sicimis, in parte agri quæ
acquisivit Jacob ab Amorrhæis
habitantibus in Sicimis, agnibus centum, & dedit eam Joseph in
parte. Et factum est post hæc, & 33
Eleazar filius Aaron princeps sacerdotum defunctus est: & sepultus est in Gabaar Phinees fil: sui
quam dedit ei in monte, qui Ephraem. (x) In illa die sumentes
filii Israel arcam Dei, circumtulerunt in seipsis. Et Phinees suc-
cessit est sacerdotio pro Eleazaro
patre suo, quoadusque mortuus est: & defossus est in Gabaar, quæ
ipsius. Filii autem Israel abierunt
unusquisque ad locũ suum, et ad
suam civitatem. Et coluerunt filii Israel Astaroth, et Astaroth,
et deos gentium, quæ in circuitu
ipsorum. Et tradidit eos Dominus in manus Eglom regi Moab.
Et dominatus est eorum annos
decem octo.

MS.A. (υ) ἐξελέξασθε † κύριον λατρεύειν (φ) νόμον (χ) πρὸς ὑμᾶς (ψ) ἔστε ὑμῖν (ω) ὑμεῖς (α) λελαληκότα ὑπὲ (β)
ὅσα ἐλάλησεν (γ) ἡμῶν. Καὶ ἐξαπέστειλεν (δ) λαὸν, ἕκαστον εἰς † (ε) καὶ δέκα (ζ) Θαμνασαραχὰρ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ (η)
ὄρους Γαάς. καὶ ἐκεῖ (θ) μνημεῖον ἐν ᾧ ἔθαψαν (ι) συνέταξεν κύριος· (κ) αὐτὰ ἐν (λ) ὁ υἱὸς Ἀαρὼν ὁ ἱερεὺς (μ) Γαϐαὰ
(ν) κιϐωτὸν † διαθήκης τοῦ θεοῦ, περιέφερον (ξ) κατωρύχθη ἐν Γαϐαὰθ (ο) ἑαυτῶν, (π) τὴν Ἀσταρὼθ, (ρ) κατ-
ἐκυρίευσεν * Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ.

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

22 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא סָהֲדִין אַתּוּן בְּנַפְשָׁתְכוֹן אֲרֵי אַתּוּן בְּחַרְתּוּן לְכוֹן יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ
23 לְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי וַאֲמָרוּ סָהֲדִין: וּכְעַן אַעְדּוּ יַת טָעֲוָת עַמְמַיָּא דִּי בֵינֵיכוֹן וְאַפְנוּ יַת לִבְכוֹן
24 לְפוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל: וַאֲמָרוּ עַמָּא לִיהוֹשֻׁעַ יַת יְיָ אֱלָהָנָא נִפְלַח וּלְמֵימְרֵיהּ
25 נְקַבֵּיל: וְגָזַר יְהוֹשֻׁעַ קְיָם לְעַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא וְשַׁוִּי לֵיהּ קְיָם וְדִין בִּשְׁכֶם: וּכְתַב יְהוֹשֻׁעַ יַת
26 פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאַצְנְעִנּוּן בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דַיְיָ וּנְסִיב אַבְנָא רַבְּתָא וַאֲקִימֵהּ תַּמָּן תְּחוֹת
27 אַלְתָא דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ: וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכָל עַמָּא הָא אַבְנָא הָדָא תְּהֵי לָנָא כְּתָרִין
לוּחֵי אֶבֶן קָיְמָא אֲרֵי יָתָהּ עֲבַדְנָא לְסָהֲדוּ אֲרֵי פִּתְגָמַיָּא דְכָתִיבִין עֲלָהּ מֵעִין כָּל פִּתְגָמַיָּא
28 דַיְיָ דִּי מַלֵּל עִמָּנָא וּתְהֵי בְכוֹן לְדָכְרָן וְלִסְהֲדוּ דְּלְמָא תְכַדְּבוּן קֳדָם אֱלָהְכוֹן: וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ
29 יַת עַמָּא גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ: וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דַיְיָ בַּר
30 מְאָה וְעַשַׂר שְׁנִין: וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בִּתְחוּם אַחְסַנְתֵּיהּ בְּתִמְנַת סֶרַח דִּי בְטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם
31 מִצְּפוֹנָא לְטוּר גָּעַשׁ: וּפְלַח יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יוֹמֵי סָבַיָּא דִּי אוֹרִיכוּ יוֹמִין
32 בָּתַר יְהוֹשֻׁעַ וְדִי יְדָעוּ יַת כָּל עוֹבָדָא דַיְיָ דִּי עֲבַד לְיִשְׂרָאֵל: וְיַת גַּרְמֵי יוֹסֵף דַּאֲסִיקוּ בְּנֵי
33 יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְבָרוּ בִשְׁכֶם בַּאֲחַסְנַת חַקְלָא דְקָנָא יַעֲקֹב מִבְּנֵי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִשְׁכֶם
בְּמְאָה חוּרְפָן וַהֲווֹ לִבְנֵי יוֹסֵף לַאֲחַסָנָא: וְאֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן מִית וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בְּגִבְעָתָא
דְּפִנְחָס בְּרֵיהּ דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Josue populo: Testes vos in anima vestra, quòd vos optâstis vobis cultum Dñi ad serviendum ante illum: & dixerunt, testes. Et 22
nunc missam facite abominationem gentium, quæ inter vos; & inclinate 23
cor vestrum ad cultum Dñi Dei Israel. Et dixerunt populus ad Josue: 24
Domino Deo nostro serviemus, & dicto ejus audiemus. Et pepigit Josue 25
fœdus populo in die illo; & posuit illi pactum & judicium in Sechem.
Et scripsit Josue verba hæc, *& retulit ea* in *librum* legis Dñi; & tulit 26
lapidem grandem; & statuit illum ibi sub quercu, quæ in domo sanctuarii
Dñi. Et dixit Josue omni populo, Ecce lapis hic erit nobis ut dux ta- 27
bulæ lapidis fœderis; namq; eum fecimus ad testimonium; nam verba
quæ scripta super ipsum ex oculo omnium verborum Dñi quæ locutus est
nobiscum: & erit vobis in memoriale *& in testimonium*, ne fortè mentia- 28
mini ante Deum vestrum. Et dimisit Josue populum, virum ad possessionem 29
suam. Et fuit post verba hæc; & mortuus est Josue filius Nun servus Dñi, 30
filius centum & decem annorum. Et sepelierunt eum in termino posse-
sionis ejus, in Thimnath Zzarahh, quæ in monte dom⁹ Ephraim, à Septen- 33
trione montis Gaghas. Et servivit Israel ante Dñm omnibus diebus Jo-
sue, & omnibus diebus seniorum qui prolongavere dies post Josue; & qui
noverunt omne factum Dñi quod fecit Israeli. Et ossa Joseph quæ attu- 32
lerunt filii Israel ex Ægypto, sepelierunt in Sechem, in possessione agri
quẽ emit Jacob à filiis Hhamor patris Sichem in centum agnis; & fuerunt
filiis Joseph in possessionem. Et Elghazar filius Aharon mortuus est; & se- 33
pelierunt eum in Gibghatha Pinhhazz filii ejus, quæ data est ei in monte
domus Ephraim.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 *ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܠ ܥܡܐ ܗܘ ܣܗܕ ܐܢܬ ܒܟܘܢ ܕܒܚܪܬܘܢ ܠܟܘܢ ܠܡܦܠܚ ܒܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܣܗܕ ܐܢ ܚܢ
23 ܘܗܫܐ ܐܦܪܩܘ ܐܠܗܐ ܕܫܚܠ ܕܒܝܬܟܘܢ ܘܐܬܬܘ ܠܒܟܘܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ·
24 ܘܐܡܪ ܥܡܐ ܠܝܫܘܥ ܐܠܗܢ ܢܦܠܚ ܘܩܠܗ ܢܫܡܥ ·
25 ܘܩܛܥ ܝܫܘܥ ܩܝܡܐ ܠܥܡܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܘܣܝܡ ܠܗ ܦܘܩܕܢܐ ܘܢܡܘܣܐ ܒܫܟܡ ·
26 ܘܟܬܒ ܝܫܘܥ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܒܣܦܪܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܐܠܗܐ ܘܩܒܠ ܐܒܢܐ ܪܒܬܐ ܘܩܡ ܐܬܗ ܬܚܘܬ ܐܠܘܢ ܕܒܐܬܪ ܩܕܫܐ ܕܐܠܗܐ ·
27 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܠ ܥܡܐ ܗܐ ܐܒܢܐ ܗܕܐ ܬܗܘܐ ܠܢ ܠܣܗܕ ܐܡܪ ܠܢ ܟܠ ܡܠܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝ ܥܡ ܐܠܗܢ ܘܗܘ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܣܗܕ ܕܠܐ ܬܟܦܪܘܢ ܒܐܠܗܟܘܢ ·
28 ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܥܡܐ ܓܒܪ ܠܢܚܠܬܗ ·
29 ܘܗܘܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܝܬ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ ܥܒܕ ܕܐܠܗܐ ܘܗܘ ܒܪ ܡܐܐ ܘܥܣܪ ܫܢܝܢ ·
30 ܘܩܒܪܘ ܐܢܘܢ ܒܬܚܘܡ ܢܚܠܬܗ ܒܬܡܢܬ ܣܪܚ ܕܒܛܘܪ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܨܦܘܢ ܛܘܪܐ ܕܓܥܫ ·
31 ܘܦܠܚ ܥܡܐ ܠܐܠܗܐ ܟܠ ܝܘܡܝ ܝܫܘܥ ܘܟܠ ܝܘܡܝ ܣܒܐ ܕܐܪܟܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ ܘܝܕܥܘ ܟܠ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܡܪܝ ܠܝܫܪܝܠ ·
32 ܘܓܪܡܬ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܐܣܩܘ ܡܢ ܡܨܪܝܡ ܩܒܪܘ ܒܫܟܡ ܒܚܠܩܬܐ ܕܚܩܠ ܕܝܥܩܘܒ ܙܒܢ ܡܐܐ ܒܢܝ ܚܡܘܪ ܐܒܗ ܕܫܟܡ ܒܣܝܡ ܠܗ ܒܢܝ ܝܘܣܦ ܠܐܚܣܢܐ ·
33 ܘܐܠܥܙܪ ܒܪ ܗܪܘܢ ܡܝܬ ܘܩܒܪܘ ܐܢܘܢ ܒܓܒܥܬ ܦܝܢܚܣ ܒܪܗ ܕܝܗܒ ܠܗ ܒܛܘܪ ܐܦܪܝܡ ·

Ait Jesus ad populum, Testes estis in animi vestri *conscientia* quòd vos elegeritis vobis colere Dñm? Dicunt ei, Testes sumus. Ait illis Jesus, Igitur amovete deos alienos qui sunt inter vos, & dirigite cor vestrum ad Dominum Deum Israelis. Dixit populꝰ ad Jesum, Dominum Deum nostrum colemꝰ, & voci ejus obtemperabimꝰ. Statuit ergò Jesus fœdus cum populo eodem die, & docuit eos præcepta & judicia in Sechim. Et scripsit Jesus verba hæc in libro legis Mosaicæ: & accipiens lapidem magnum, erexit eum sub terebintho Sanctuarii Domini. Et ait Jesus ad universum populum, En lapis iste erit nobis testis, quandoquidem ipse audivit omnia verba Domini quæ locutꝰ est nobiscũ, eritque vobis in testimonium quòd non mentiemini in Dominum Deum vestrum. Deniq; postquam hortatꝰ est Jesus populum, dimisit unumquemque ad possessionem suam. His peractis, mortuꝰ est Jesus filius Nun, servus Domini, annos natꝰ centum ac decem: Et sepelierunt eum intra terminum possessionis suæ, in Temnathserah quæ est in monte Aphrem, ab Aquilonari parte montis Gaas. Coluit autem Israel Dominum cunctis diebus Jesu, cunctisque diebus seniorum qui diu vixerunt post Jesum, & noverant opera Domini, quæ fecerat Israeli. Ossa verò Josephi, quæ asportaverant filii Israel ex Ægypto, sepelierunt in Sechim, in illa agri portione quam emerat Jacob ab Hemor patre Sechim centum ovibus, quæque cesserat in hæreditatem filiis Josephi. Eliazar quoque sacerdos filius Aharonis sacerdotis mortuus est, & sepelierunt eum in Gebeeta Phinhesi filii ejus, quæ data fuerat ei in monte Aphrem.

22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Libri Iesu filij Nun, qui rexit populum annos viginti septem, & prophetavit, ac scripsit quæ suis temporibus acciderant, finis. Continet autem versus bis mille, centum sexaginta septem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * فقال لهم يوسع * انتم شهود عليكم انكم قد اخترتم عبادة الله * فقالوا نحن
23 شهود * فقال اذهبوا الآن المعبودات الغرباء * وميلوا قلوبكم الى الله اله اسرائيل * فقال القوم
24 ليوسع * ربنا نعبد * وامرنه نقبل * فقطع يوسع للقوم عهدا في ذلك اليوم * وجعل لهم
25 رسما وعهدا وحكما في شيلوا فدام مسكن اله اسرائيل * وكتب يوسع هذه المواقف في
26 كتاب شريعة الله * واخذ حجرا كبيرا * واقامه هناك عند البلوطة التي في قدس الله *
27 وقال يوسع لجميع الشعب * هودا هذا الحجر مقام شاهدا علينا * لانه سمع جميع قول الله
28 الذي قاله لنا * فيكون شاهدا عليكم لئلا تجحدوا الله * واطلق يوسع القوم كل واحد
29 الى نحلته * فلما كان بعد هذه الامور مات يوسع عبد الله وهو من ابناء مايه وعشرين
30 سنه * ودفنوه في نحلته * في جبل جارس * بجبل افرايم * من شمال جبال جاعس *
31 ودفنت معه في قبر تلك السكاكين التي ختن بها بنو اسرائيل من صخر صوان * وهي
32 هناك الى اليوم كما امر الله * وعبد القوم الله طول زمان يوسع وزمان الشيوخ الذين طالت
33 اعمارهم بعده * الذين عرفوا كل فعل الله الذي فعل لبني اسرائيل * وعظام يوسف الذين
اصعدوا بنو اسرائيل من مصر دفنوها في نابلس في حقل السكر الذي اشتري يعقوب من
عند بني حمور ابي شكام بمئة نجحة * وصار لبني يوسف نحلة * والعازر بن هارون
اكبر بعد ذلك مات * ودفنوه في صيعة فنحاس ابنه التي اعطاها له في جبل افريم *

Ait illis Josue, Testésne estis in vosipsos quòd elegeritis cultum Dei? Dixerunt, Testes sumus. Ait, Amovete ergò deos peregrinos, & siponite corda vestra Deo, Deo Israelis. Dixit populus ad Josue, Dominum nostrum colemus, & præceptum ejus suscipiemus. Pepigit ergò Josue cum populo fœdus eodem die, fecitque eis cerемoniam, fœdus, atque judicium in Silo coram habitaculo Dei Israelis. Et scripsit Josue decreta ista in libro legis Dei, sumensque lapidem prægrandem, erexit eum ibidem prope quercum quæ erat in sanctuario Dei. Dixitque Josue ad universum populum, Ecce lapis iste testis erigitur inter nos, & quoniam audivit totum Dei sermonem quem locutus est nobis, propterea testis erit adversum vos ne fortè Deum abnegetis. Tum dimisit Josue populum, quemque ad hæreditatem suam. His rebus gestis, mortuus est Josue servus Dei quum esset natus annos centum viginti. Et sepelierunt eum intra limitem possessionis ejus, in monte Gjares, in monte Ephraimi, à Septentrione montium Gaas: & cum eo sepulti fuerunt in ipsius monumento cultri illi ex lapide silicis, quibus circuncisi fuerant filii Israelis, & sunt illic ad hunc usque diem, quemadmodum præceperat Deus. Cæterùm coluit populus Deum toto tempore Josue, totóque tempore seniorum quorum longævæ fuerunt ætates post ipsum, & qui noverant omnia opera Dei, quæ fecerat erga filios Israelis. Ossa quoque Josephi, quæ eduxerant filii Israel ex Ægypto, sepelierunt Neapoli in agro arborum, quem emerat Jacob à filiis Hemor patris Sechem centum ovibus, quique cesserat filiis Joseph in possessionem. Post hæc etiam Elazar filius Haronis sacerdotis mortuus est, & sepelierunt eum in oppido Phinhasi filii ejus, quod dederat ipsi in monte Ephraimi.

22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Libri Josue filii Nun ex Hebræo in Arabicum translati, Finis.

Laus DEO soli.

ספר שופטים : א

CAP. I. א

1 ,Domino in Israel filii interrogaverunt & ,Jehosuah mori post fuit Et
וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה
pugnand i ad principio in Chenahanæum ad nobis ascendet Quis :dicendo
לֵאמֹר מִי־יַעֲלֶה־לָּנוּ אֶל־הַכְּנַעֲנִי בַּתְּחִלָּה לְהִלָּחֶם
terram dedi Ecce .ascendet Jehudah :Dominus dixit Et ? eum in
2 בּוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ
Ascende : suum fratrem Simhon ad Jehudah Dixitque .ejus manu in
3 בְּיָדוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו עֲלֵה
ibo & : Chenahanæum in pugnabimus & ,meam sortem in mecum
אִתִּי בְגֹרָלִי וְנִלָּחֲמָה בַּכְּנַעֲנִי וְהָלַכְתִּי
.Simhon eo cum ivit & : tuam sortem in tecum ego etiam
גַם־אֲנִי אִתְּךָ בְּגֹרָלֶךָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ שִׁמְעוֹן׃
Perizæum & ,Chenahanæum Dominus dedit & ; Jehudah Ascenditque
4 וַיַּעַל יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי
.virorum millia decem ,Bezec in eos percusserunt & : eorum manu in
בְּיָדָם וַיַּכּוּם בְּבֶזֶק עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ׃
,cum in pugnaverunt & ,Bezec in Adonibezec invenerunt Et
5 וַיִּמְצְאוּ אֶת־אֲדֹנִי בֶזֶק בְּבֶזֶק וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ
,Adonibezec Fugitque .Perizæum & ,Chenahanæum percusserunt &
6 וַיַּכּוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַפְּרִזִּי׃ וַיָּנָס אֲדֹנִי בֶזֶק
pollices abscinderunt & ,eum apprehenderunt &,eum post sunt persecuti &
וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיְקַצְּצוּ אֶת־בְּהֹנוֹת
,reges Septuaginta :Adonibezec Dixitque .ejus pedum &,ejus manuū
7 יָדָיו וְרַגְלָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי בֶזֶק שִׁבְעִים מְלָכִים
colligentes fuerunt ,abscisis eorum pedum & ,eorum manuum pollicibus
בְּהֹנוֹת יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מְקֻצָּצִים הָיוּ מְלַקְּטִים
: Deus mihi rependit sic ,feci Sicut : mea mensa sub
חֲתָת שָׁלְחָנִי כֵּן שִׁלַּם־לִי אֱלֹהִים
filii Pugnaveruntque .ibi est mortuus &,Jerusalaim eum adduxerūt &
8 וַיְבִיאֻהוּ יְרוּשָׁלַם וַיָּמָת שָׁם׃ וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־
os ad eam percusserunt & ,eam ceperunt & ,Jerusalaim in Jehudah
יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיַּכּוּהָ לְפִי־
descenderunt postea Et .ignem in miserunt civitatem & ,gladii
חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃ וְאַחַר יָרְדוּ
,montem habitantem ,Chenahanæum in pugnandum ad Jehudah filii
9 בְּנֵי יְהוּדָה לְהִלָּחֶם בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב הָהָר
habitantem Chenahanæum ad Jehudah ivit Et .planiciem & ,meridiem &
10 וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה׃ וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶל־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב
percusserunt & (Chiriatharbah facies ad Chebron nomen &) : Chebron in
בְּחֶבְרוֹן וְשֵׁם־חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע וַיַּכּוּ
habitatores ad inde ivit Et .Talmai & ,Achiman & ,Sesai
11 אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמָי׃ וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי
: Caleb Dixitque (.Chiriathsepher antea Debir nomen &) : Debir
12 דְּבִיר וְשֵׁם־דְּבִיר לְפָנִים קִרְיַת־סֵפֶר׃ וַיֹּאמֶר כָּלֵב
ei dabo & ,eam ceperit & ,Chiriathsepher percusserit Qui
אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־קִרְיַת סֵפֶר וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ
filius Hothniel eam cepit Et .uxorem in meam filiam Hachsah
13 אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה׃ וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן
Hachsah ei dedit que : eo ab minor ,Caleb fratris Chenaz
קְנַז אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה
.uxorem in suam filiam
בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃

Versio VULG. LAT.

LIBER JUDICUM. HEBRAICE SOPHETIM.

CAPUT. I.

1 POst mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum,dicentes; Quis ascendet ante nos contra Chananæũ, & erit dux
2 belli ? Dixitque Dñs , Judas ascendet:ecce tradidi terrã in
3 manus ejus. Et ait Judas Simeoni fratri suo ; Ascende mecum in sortem meam, & pugna contra Chananæum,ut & ego pergam tecum in sorte tuam. Et abiit cum eo Si-
4 meon. Ascendítque Judas, & tradidit Dñs Chananæum ac Pherezæum in manus eorum : & percusserunt in Bezec de-
5 cem millia virorum. Invenerúntque Adonibezec in Bezec , & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chana-
6 næum & Pherezæum. Fugit autem Adonibezec : quem persecuti comprehenderunt, cæsis summitatibus manuum
7 ejus ac pedum. Dixítque Adonibezec ; Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sub mensa mea ciborũ reliquias: sicut feci , ita reddidit mihi Deus. Adduxerúntque eum in Jerusalem, & ibi mortuus est.
8 Oppugnantes ergò filii Juda Jerusalem, ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii,tradentes cunctam incendio ci-
9 vitatem.Et posteà descendentes pugnaverunt contra Chananæũ, qui habitabat in montanis, & ad Meridiem, & in
10 campestrib⁹. Pergénsq; Judas contra Chananæum , qui habitabat in Hebron,(cujus nomen fuit antiquitùs Cariath Arbe) percussit Sesai, & Ahi-
11 man,& Tholmai : Atque indè profectus abiit ad habitatores Dabir, cujus nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas
12 Literarũ.Dixítq; Caleb ; Qui percusserit Cariath Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam
13 filiam meam uxorem. Cúmque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb mihor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΡΙΤΑΊ. JUDICES.

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ τελευτὴν Ἰησοῦ, καὶ ἐπηρώτων οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (α) διὰ τοῦ κυρίου, λέγοντες, Τίς ἀναβήσεται ἡμῖν πρὸς (β) τοὺς Χαναναίους ἀρηγόμενος τοῦ πολεμῆσαι
2 (γ) πρὸς αὐτούς ; Καὶ εἶπε κύριος, Ἰούδας ἀναβήσεται· ἰδοὺ δέδωκα τὴν γῆν ἐν χειρὶ
3 αὐτῶ. Καὶ εἶπεν Ἰούδας (δ) τῷ Συμεὼν ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ἀνάβηθι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ κλήρῳ μου, (ε) καὶ παρατεξώμεθα πρὸς τοὺς Χαναναίους, καὶ πορεύσομαι (ζ) κἀγὼ μετὰ σοῦ ἐν τῷ κλήρῳ σου. καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτοῦ Συμεών.
4 Καὶ ἀνέβη Ἰούδας. καὶ (η) παρέδωκε κύριος τὸν Χαναναῖον καὶ τὸν Φερεζαῖον (θ) εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν· καὶ (ι) ἔκοψαν αὐτοὺς ἐν
5 (κ) Βεζὲκ εἰς δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν. Καὶ (λ) κατέλαβον τὸν Ἀδωνιβεζὲκ ἐν τῇ Βεζὲκ, καὶ (μ) παρετάξαντο πρὸς αὐτόν· καὶ ἔκοψαν τὸν Χαναναῖον καὶ (ν) Φερεζαῖον.
6 Καὶ ἔφυγεν Ἀδωνιβεζὲκ. καὶ καταδραμόντες ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ (ξ) ἐλάβοσαν αὐτὸν, καὶ ἀπέκοψαν τὰ ἄκρα τῆς χειρῶν αὐτοῦ καὶ τὰ ἄκρα
7 τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἀδωνιβεζὲκ, Ἑβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῆς χειρῶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι, ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου· καθὼς ἐποίησα, οὕτως ἀνταπέδωκέ μοι ὁ θεός. καὶ ἄγουσιν αὐτὸν εἰς
8 Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. Καὶ ἐπολέμουν (ο) οἱ υἱοὶ Ἰούδα τὴν Ἰερουσαλὴμ, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν (π) στόματι ῥομφαίας, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἐν πυρί. Καὶ μετὰ ταῦτα κατέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα (ρ) πολεμῆσαι πρὸς τὸν
9 Χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν ὀρεινὴν καὶ τὸν Νότον καὶ τὴν πεδινήν. Καὶ ἐπορεύθη
10 Ἰούδας πρὸς † Χαναναῖον †(σ) καθοικοῦντα ἐν Χεβρών. καὶ ὄνομα Χεβρὼν τὸ πρότερον Καριαθαρβοκσιφέρ· καὶ (τ) ἐπάταξαν τὸν Σεσαὶ καὶ Ἀχιμὰν καὶ Θολμὶ γεννήματα
11 τοῦ (υ) Ενάκ. Καὶ (φ) ἀνέβησαν ἐκεῖθεν πρὸς τοὺ κατοικοῦντας (χ) Δαβίρ· τὸ δὲ ὄνομα τῆς Δαβὶρ ἦν ἔμπροσθεν Καριαθσεφὲρ, πόλις Γραμμάτων. Καὶ εἶπε Χαλεβ,
12 Ὃς ἂν παταξῃ τὴν πόλιν καὶ Γραμμάτων καὶ προκαταλάβητα αὐτὴν, δώσω αὐτῷ τὴν
13 (ψ) Ἀχὰ θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα. Καὶ προκατελάβετο αὐτὴν Γοθονιὴλ υἱὸς (ω) Κενὲζ ἀδελφοῦ Χάλεβ ὁ νεώτερος. καὶ ἔδωκεν (α) αὐτῷ Χαλεβ τὴν Ἀχὰ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. MS.A. Κεναί.

1 FT factũ est,postquã defunctus est Iesus ; & interrogabant filii Israel(a)per Dominum, dicentes ; Quis ascendet nobis ad (b)Chananæos dux ad bellandum
2 adversùs eos? Et dixit Dominus, Judas ascendet. Ecce dedi terram in manu ejus.Et dixit Judas
3 ad Symeon fratrem suum, Ascende mecum in sortem meam : & (c)instruamus exercitum adversùs Chananæos ; & ibo etiam ego tecum in sortem tuã. Et ivit
4 cum eo Symeon. Et ascendit Judas.Et tradidit Dominus Chananæum, & Pherezæum in manus
5 (d)eorum. Et conciderunt eos in Besec, ad decem millia virorum.
6 Et(e)assecuti sunt Adonibezec in Besec, & struxerunt aciem adversùs eum:& conciderunt Chananæum, & Pherezæum. Et fu-
7 git Adonibezec. Et cucurrerunt post eum, & ceperunt eum : & præciderunt summitates manuum ejus,& summitates pedum ejus.
Et dixit Adonibezec;Septuaginta reges,summitates manuum suarum, & summitates pedum suorum abscisi, erant colligentes quæ sub mensa mea. Sicut igitur feci;sic retribuit mihi Deus. Et
8 ducunt eum in Hierusalem, & mortuus est ibi. Et oppugnabant
9 filii Iuda (f) Hierusalem:& ceperunt eam,& percusserunt eam in ore gladii:& civitatem incenderunt in igni. Et post hæc de-
10 scenderunt filii Iuda bellare in Chananæum inhabitantem montanam, & Austrum, & campestrem.Et ivit Iudas ad Chananæum habitantem in Chebron. Et exiit Chebron ex adverso.Et nomen erat Chebron, antea Cariath
11 arboc(g)sepher : & percusserunt Sessi, & Achiman, & Tholmi, genimina ipsius Enac. Et ascen-
12 derunt inde ad habitantes Dabir.Nomen autem Dabir erat anteà Cariathsepher,(h)civitas Literarum. Et dixit Chaleb, Quicunque percusserit civitatem
13 Literarum, & præoccupaverit eam ; dabo ei (i) Aſcha filiam meam in uxorem. Et præoccupavit eam Gothoniel filius Cenez (k)fratris Chaleb,qui junior. Et dedit ei Chaleb Aſcha filiam suam in uxorem.

MS.A. (α) ἐν κυρίῳ, (β) † Χαναναῖον (γ) ἐν αὐτῷ;(δ) πρὸς Συμεὼν † ἀδελφὸν αὐτῶ, (ε) καὶ πολεμήσω ἐν τῷ Χαναναίῳ, (ζ)καί γε ἐγὼ (η) ἔδωκεν (θ)ἐν χειρὶ αὐτῶ· (ι)ἐπάταξεν(κ) Βαζὲκ δέκα (λ) εὗρεν (μ) ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐπάταξεν † (ν)† Φερεζέον.(ξ)ἔλαβον(ο) οἱ υἱοὶ(π)στόματι μαχαίρας, καὶ (ρ)τὸ πολεμῆσαι(σ)καθοικοῦντα * ἐξ ἐναντίας. Τὸ δὲ ὄνομα Χεβρὼν ἦν ἔμπροσθεν Καριαρβοκσιφέρ· (τ) ἐπάταξεν † Γεθθὶ, καὶ † Ἀχιμαὰμ,καὶ † Θαμεὶ(υ) Ενάμ. (φ)ἐπορεύθησαν (χ) Δαβείρ· Καὶ τὸ ὄνομα Δαβεὶρ ἐμπροσθεν πόλις Γραμμάτων.(ψ) Ἀχὰν(ω)Κεναὲχ ἀδελφὸς Χάλεβ ὁ νεώτερος ὑπὲρ αὐτόν. (α) αὐτῷ † Ἀχὰν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

א

CAP. I.

1 וְהָוָה בָּתַר דְּמִית יְהוֹשָׁעַ וּשְׁאִילוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר מַן יִסַּק לָנָא לְוָת
2 כְּנַעֲנָאָה בְּקַדְמֵיתָא לְאַגָחָא קְרָבָא בֵּיהּ : וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה יִסַּק הָא מְסַרֵת יַת יָתְבֵי אַרְעָא
3 בִּידֵיהּ : וַאֲמַר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אֲחוּהִי סַק עִמִּי בְּעַדְבִי וְנֵיגַח קְרָבָא עִם כְּנַעֲנָאָה וְאֵהָךְ אַף
4 אֲנָא עִמָּךְ בְּעַדְבָךְ וְאָזַל עִמֵּיהּ שִׁמְעוֹן : וְסַלִיקוּ דְבֵית יְהוּדָה וּמְסַר יְיָ יַת כְּנַעֲנָאָה וּפְרִיזָאָה
5 בִּידֵיהוֹן וּמְחָנוּן בְּבֶזֶק עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא : וְאַשְׁכַּחוּ יַת אֲדֹנִי בֶזֶק בְּבֶזֶק וְאַגִיחוּ קְרָבָא בֵּיהּ
6 וּמְחוֹ יַת כְּנַעֲנָאֵי וְיַת פְּרִיזָאֵי : וַעֲרַק אֲדֹנִי בֶזֶק וּרְדַפוּ בַּתְרוֹהִי וַאֲחַדוּ יָתֵיהּ וְקַצִיצוּ יַת
7 קְרֻסְלֵי יְדוֹהִי וְרַגְלוֹהִי : וַאֲמַר אֲדֹנִי בֶזֶק שַׁבְעִין מַלְכִין קְרֻסְלֵי יְדֵיהוֹן וְרַגְלֵיהוֹן מְקַצְצִין
הֲווֹ מְלַקְטִין לַחְמָא תְּחוֹת פַּתּוֹרִי כְּמָא דַעֲבִידִית כֵּן שַׁלֵים לִי יְיָ וְאַיתּוֹהִי לִירוּשְׁלֵם וּמִית
8 תַּמָּן : וְאַגִיחוּ קְרָבָא בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֵם וְכַבְשׁוּ יָתָהּ וּמְחוֹהָא לְפִתְגָם דְּחַרֶב וְיַת
9 קִרְיָתָא אוֹקִידוּ בְנוּרָא : וּבָתַר כֵּן נְחַתוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְאַגָחָא קְרָבָא בִּכְנַעֲנָאֵי יָתְבִי
10 טוּרָא וְדָרוֹמָא וּשְׁפֵלְתָּא : וַאֲזַלוּ דְבֵית יְהוּדָה לְוָת כְּנַעֲנָאֵי דְיָתְבִין בְּחֶבְרוֹן וְשׁוּם חֶבְרוֹן
מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע וּמְחוֹ יַת שֵׁשַׁי וְיַת אֲחִימָן וְיַת תַּלְמָי : וַאֲזַלוּ מִתַּמָּן לְוָת יָתְבֵי
11 דְּבִיר וְשׁוּם דְּבִיר מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְכֵי : וַאֲמַר כָּלֵב דִּימְחֵי יַת קִרְיַת אַרְכֵי
12 וְיִכְבְּשִׁנַּהּ וְאֶתֵּן לֵיהּ יַת עַכְסָה בְרַתִּי לְאִתּוּ : וְכַבְשַׁהּ עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי
13 דְּכָלֵב דְּזָעִיר מִנֵּיהּ וְיַהֵב לֵיהּ יַת עַכְסָה בְרַתֵּיהּ לְאִתּוּ :

Kenaz frater Chaleb,

CAP. I.

1 ET fuit postquam mortuus est Josue, & petierunt filii Israel in dicto Domini,ad dicendum : Quis ascendet nobis ad Chenaghanæum in an-
2 teriori ad ineundum bellum in illum? Et dixit Dominus : Jehuda ascendet ;ecce dedi habitatores terræ in manu ejus. Et dixit Jehuda ad
3 Simghon fratrem suum : Ascende mecum in sorte meâ,& inibimus bellum in Chenaghanæum; & ibo etiam ego tecum in sorte tuâ : & ivit cum
4 eo Simghon. Et ascenderunt domus Jehuda,& tradidit Dominus Chenaghanæum, & Pherizæum in manu eorum, & percusserunt eos in Bezeq
5 decem millia virorum. Et invenerunt Adoni-Bezeq in Bezeq; & inierunt bellum in eum , & percusseruntChenaghanæum & Pherizæum.
6 Et *fugit* Adoni-Bezeq, & persecuti sunt post eum, & ceperunt eum, & abscideruntvertebras manuum ejus & pedũ ejus.Et dixit Adoni-Bezeq,
7 Septuaginta reges, vertebris manuum suarum & pedum suorum præcisis, fuerunt colligentes panem subter mensâ meâ ; quemadmodum quod feci,
8 sic retribuit mihi Dominus;& attulerunt eumJerosolymam,& mortuus est ibi.Et inierunt bellũ filii Juda in Jerusalẽ,& subegerunt eam, & percusse-
9 runt eam ad verbum gladii,& urbem incenderunt in igne. Et post sic descenderunt filii Juda ad ineundum bellum cum Chenaghanæo habitatore
10 montis, & Austri, & depressionis. Et venerunt filii Jehuda ad Chenaghanæos, qui habitantes in Hhebron ; & nomen Hhebron ab antiquo
11 Kirjath-Arbagh:& percusserũt Sessai & Ahhiman,& Thalmai. Et abiit in-
12 de ad habitatores Debir; & nomen Debir ab antiquo Kirjath-Arche. Et
13 dixit Chaleb,Qui percusserit Kirjath-Arche, & subegerit eam ; & dabo ei Ghachzzah filiam meam in uxorem. Et subegit eam Ghathniel filius qui parvus ab illo ; & dedit ei Ghachzzah filiam suam in uxorem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܘ ܕܢܦܩ ܒܬܪ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ ܫܡܫܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܢܣܩ ܠܢ ܠܘܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܢܣܩ ܠܢ ܠܘܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ *

* ̈ * ܦܨܠܐ * ̈ *

1 * ܗܘܐ ܗܟܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܫܐܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܒܡܐ ܕܢܣܩ ܠܗܘܢ ܠܘܬ ܟܢܥܢܝܐ ܒܩܕܡܬܐ ܕܢܣܬܘܪ ܒܗ

ספר שופטים : א

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 וַיְהִי בְבוֹאָהּ וַתְסִיתֵהוּ לִשְׁאֹל מֵאֶת־אָבִיהָ
suo patre à petendum ad eum incitavit & ipsam veniendo in fuit Et
14 Quã pergentẽ in itinere monuit virſu⁹ ut peteret à patre ſuo agrũ. Quæ cùm ſuſpirãſſet ſedens in aſino, dixit ei Caleb;

14 Καὶ ἐγένετο (β) ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτ, καὶ ἐπέτεισεν αὐτ Γοθονιὴλ τ αἰτῆσαι παρὰ τ πατὸς αὐτ (γ) ἀγρόν. καὶ (δ) ἐβόησεν καὶ ἔκραξεν ἀπὸ τ ὑποζυγίου, Εἰς γῆν Νότου ἐκδέδοταί μοι.
incitavit eã Gothoniel ad petendũ à patre ſuo agrũ. Et (n) murmuravit, & clamavit de ſubjugali; In terrã Auſtri tradidiſti me. Et dixit

15 וַתֹּאמֶר לוֹ הַבָּה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי
ſcaturigines Caleb ei dedit & : aquarum ſcaturigines mihi dabis &
15 Quid habes? At illa reſpondit, Da mihi benedictionem: quia terrã arentẽ dediſti mihi, da

15 καὶ εἶπεν αὐτῇ Χάλεβ, Τί ὅτι ζοι; Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀχὰ, (ε) Δὸς δή μοι εὐλογίαν, ὅτι εἰς γῆν Νότου ἐκδέδοταί με, καὶ δώσεις μοι λύτρωσιν ὕδατος. καὶ ἔδωκεν αὐτῇ Χάλεβ
ei Chaleb, Quid eſt tibi? Et dixit ei Aſcha, Da nunc mihi benedictionem: quoniã in terrã Auſtri tradidiſti me, et dabis mihi (o) redemptionem aquæ. Et dedit ei Chaleb

עִלִּית וְאֶת גֻּלֹּת הַתַּחִתִּית: וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה
, Jehudah deſertum Jehudah filiis cum Palmarum civitate de aſcenderũt
16 habitatorẽ Chenahanæã percuſſerunt & ſuo fratre Simhon cum Jehudah

עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת בְּנֵי יְהוּדָה מִדְבַּר יְהוּדָה
ivit Et .populo cum habitavit & ivit & : Harad meridie in quod
16 Et filii Jothor Cinei (p) affinis Moyſis aſcenderũt de civitate palmarũ cum filiis Juda in deſertum, (q)

16 καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωθὸρ Κιναίου (ρ) γαμβροῦ Μωυσῆ ἀνέβησαν ἐκ (κ) πόλεως τ φοινίκων (λ) μ τ υἱῶν Ἰούδα εἰς τ (μ) ἔρημον τ ἔῳ ἐν τῷ Νότῳ Ἰούδα, ἥ ἐστιν ἐπὶ καταβάσεως Ἀραδ, καὶ (ν) κατῴκησεν μ τ λα-
quod eſt in Auſtro Juda, quod eſt ſuper deſcenſũ Arad: (r) et habitaverũt cũ populo. Et ivit Iudas cũ

17 וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶת שִׁמְעוֹן אָחִיו וַיַּכּוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב
habitatorẽ Chenahanæã percuſſerunt & ſuo fratre Simhon cum Jehudah
17 Symeon fratre ſuo, et concidit Chananæũ habitantẽ Sepheth, et (ſ) exterminaverũt eos: & vocavit nomen civitatis, Anathema. Et (t) hæreditavit Iudas Gazã, neq; fines

17 ὸν ἐν Σεφὲθ, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτήν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τ πόλεως, (π) Ἀνάθεμα.
.Chormah civitatis nomen vocavit & : eam interfecerunt & : Sephath

צְפַת וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הָעִיר חָרְמָה:
& , Aſchelon & , ejus terminum & , Hazzah Jehudah Ceptque
18 habitatores expellendum ad non quia : montem poſſedit & ; Jehudah

18 Καὶ ἐκ ἐκληρονόμησεν Ἰούδας τ Γάζαν (ρ) ὐδὲ τὰ ὅρια αὐτ, (σ) ὐδὲ τ Ἀσκάλωνα (τ) ὐδὲ τὰ ὅρια αὐτ, καὶ τ Ἀκκαρὼν (υ) ὐδὲ τὰ ὅρια αὐτ, (φ) τ Ἄζωτον (χ) ὐδὲ τὰ θυγατέρια αὐτ. (ψ) Καὶ ἦν κύριος μ Ἰούδα. καὶ ἐκληρονόμησεν τὸ ὄρος, ὅτι ὐκ (ω) ἠδυνάσθησαν ἐξολοθρεῦσαι τὰς καθημένας τ κοιλάδα, ὅτι Pha-
fines ejus; neq; Aſcalonẽ, neq; fines ejus; & Accaron, neq; fines ejus; Azotũ, neq; adjacentia ejus. Et evaſit Dominꝰ cũ Iuda. Et hæreditavit montẽ, quoniã nõ potuerũt (u) exterminare inhabitantes in valle, quoniã (x) Rechab obſtitit eis. Et

19 וַיְהִי יְהוָה אֶת יְהוּדָה וַיִּירַשׁ אֶת הָהָר כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ אֶת יֹשְׁבֵי
habitatores expellendum ad non quia : montem poſſedit & ; Jehudah
19 nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant. Dederúntq; Caleb Hebron, ſicut dixerat Moyſes, qui delevit ex ea tres

19 ραὼ διεσείλασο (α) αὐτοῖς. Καὶ ἔδωκαν τῷ Χάλεβ τ Χεβρὼν, (ϛ) καθὼς ἐλάλησε Μωυσῆς. καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τοὺς υἱοὺς (γ) πόλεως τ ὑῶν Ενάκ. Καὶ τ Ἰεβουσαῖον τ κατοικοῦντα
ſunt Et .eis terminũ & , Hechron & , ejus terminum & , Hazzah Jehudah Ceptque
19 Fuitq; Dñs cũ Juda, & montana poſſedit: dederũntq; Caleb Hebron, ſicut dixerat Moyſes. Et hæreditavit indè tres civitates filiorum (γ) Enac. Et Iebuſæũ habitantẽ in Hie-

19 כָּל־רֶכֶב בַּרְזֶל לָהֶם: וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת חֶבְרוֹן
,Chebron Caleb ipſi Dederuntque .eis ferrei currus quia ,vallis
20 Hanac filios tres inde expulit & : Moſeh eſt locutus ſicut

20 καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τοὺς υἱοὺς (γ) πόλεως τ ὑῶν Ενάκ. Καὶ τ Ἰεβουσαῖον τ κατοικοῦντα
fines ejus; neq; Aſcalonẽ, neq; fines ejus; Azotũ, neq; adjacentia ejus. Et evaſit Dominꝰ cũ Iuda. Et hæreditavit indè tres civitates filiorum (γ) Enac. Et Iebuſæũ habitantẽ in Hie-

20 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיּוֹרֶשׁ מִשָּׁם אֶת שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק:
:Binjamin filii expulerunt non Jeruſalaim habitatorem Jebuzæum Et
21 diem ad uſq; Jeruſalaim in Binjamin filiis cum Jebuſæus habitavit &

21 καθὼς ἐλάλησε Μωυσῆς. καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τοὺς (γ) πόλεις τ ὑῶν Ενάκ. Καὶ τ Ἰεβουσαῖον τ κατοικοῦντα ἐν Ἰερουσαλὴμ (σ) ὐκ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ (ε) Βενιαμίν. καὶ κατῴκησεν ὁ Ἰεβουσαῖος μ τ
ruſalem non (z) hæreditaverũt filii Beniamin. Et habitavit Iebuſæus cũ filijs Beniamin in Hieruſalem uſq; in diẽ hanc. Et aſcenderunt

21 וַיֹּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת בְּנֵי בִנְיָמִן בִּירוּשָׁלִַם עַד הַיּוֹם
Domin⁹ & , Bethel ipſi etiam , Joſeph domus aſcenderũt Et .hanc
22 urbis nomen &) : Bethel in , Joſeph domus fecerũt explorari Et .eis cum

22 καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ καὶ γε αὐτὸς εἰς Βαιθήλ· (η) καὶ κύριος ἦν μετ' αὐτ. Καὶ παρενέβαλον, καὶ κατεσκέψαντο Βαιθήλ· τὸ δ ὄνομα τ πόλεως ἦν ἔμπροσθεν Λυζά. Καὶ εἶδον οἱ (θ) φυλάσσοντες, καὶ ἰδὲ ἀνὴρ ἐξεπορεύετο ἐκ τ πόλεως, καὶ ἔλαβον αὐτὸν καὶ εἶπον
filii Ioſeph, et utiq; ipſi in Bethel et Dominꝰ fuit cũ eis. Et caſtrametati ſunt, (aa) et explaverũt Bæthel: Nomen autẽ civitatis erat

22 הַיּוֹם: וַיַּעֲלוּ בֵית יוֹסֵף גַּם־הֵם בֵּית־אֵל וַיהוָה
urbis nomen &) : Bethel in , Joſeph domus fecerũt explorari Et .eis cum
23 ,urbe ex egredientem virum cuſtodes viderunt Et (.Luz antea

23 עִמָּם: וַיְתָרוּ בֵית יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל וְשֵׁם הָעִיר
,urbe ex egredientem virum cuſtodes viderunt Et (.Luz antea
24 tecum faciemus & ,urbis introitum quæſo nobis Oſtende : ei dixeruntq;

24 לְפָנִים לוּז: וַיִּרְאוּ הַשֹּׁמְרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן הָעִיר
tecum faciemus & ,urbis introitum quæſo nobis Oſtende : ei dixeruntq;
25 urbem percuſſeruntque ,urbis introitum eis oſtendit Et .miſericordiã

24 καὶ εἶπον αὐτῷ, Δεῖξον ἡμῖν (ι) τ πόλεως τ εἴσοδον, καὶ ποιήσομεν μ Ϛ ἔλεος. Καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τ εἴσοδον τ πόλεως. καὶ ἐπάταξαν τ πόλιν ἐν ϛόμαλι ῥομφαίας· τ δ ἄνδρα καὶ τ συγγένειαν
videre nos fac nunc aſcenſum urbis, & faciemus tecum beneficentiam. Et videre eos fecit aſcenſum urbis; & percuſſerunt urbem ad verbum gladii;

25 וַיִּרְאוּם אֶת מְבוֹא הָעִיר וַיַּכּוּ
.dimiſerunt ejus familiam omnem & ,virum & : gladii os ad
26 ejus nomen vocavit & ,urbem ædificavit & : Chitthim terram vir ivit Et

25 חֶסֶד: וַיִּרְאֵם אֶת מְבוֹא הָעִיר וַיַּכּוּ
.dimiſerunt ejus familiam omnem & ,virum & : gladii os ad
26 expulit non Et .hanc diem ad uſque ejus nomen hoc ; Luz

25 αὐτῷ ἐξαπέστειλαν. (κ) Καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀνὴρ
& virum & omnem proſapiam ejus ſervarunt. Et abiit vir in terram

26 אֶת־הָעִיר לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָאִישׁ וְאֶת־כָּל־מִשְׁפַּחְתּוֹ שִׁלְּחוּ:
ejus nomen vocavit & ,urbem ædificavit & : Chitthim terram vir ivit Et
27 ,ejus filias & ,Tahanach & ,ejus filias & ,Bethſean Menaſſeh

26 εἰς γῆν (λ) Χετθίν· καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ πόλιν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτ, Λυζά· τοῦτο ὄνομα αὐτ ἕως τ ἡμέρας ταύτης. Καὶ (μ) ὐκ ἐξῆρε Μανασσῆ τ Βαθσὰν, ἥ ὅτι Σκυθῶν πόλις, ὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτ ὐδὲ (ν) τὰ ᾠρύοικα αὐτ, ὐδὲ τ (ξ) Θαανὰχ ὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτ, ὐδὲ τὰς καθημένας Δὼρ (ο) ὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτ, ὐδὲ τ (π) καθημένας Βαλὰκ ὐδὲ τὰ ᾠρύοικα αὐτ ὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτ, (ρ) ὐδὲ τὰς καθημένας (σ) Μαγεδὼ ὐδὲ τὰ ᾠρύοικα αὐτ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτ, ὐδὲ τὰς κατοικούσας Ἰεβλαὰμ (τ) ὐδὲ τὰ ᾠρύοικα αὐτ ὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτ. καὶ ἤρξατο ὁ Χαναναῖος καθοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Καὶ ἐγένετο ὅτ ἐνίσχυσεν Ἰσραὴλ, (υ) καὶ ἐποίησεν τ Χαναναῖον εἰς φόρον, καὶ ἐξαίρων ὐκ ἐξῆρεν αὐτόν.
ſit factũ eſt in (l) ingreſſu ejꝰ, et (m) incitavit eã Gothoniel ad petendũ à patre ſuo agrũ. Et (n) murmuravit, & clamavit de ſubjugali; In terrã Auſtri tradidiſti me. Et dixit ei Chaleb, Quid eſt tibi? Et dixit ei Aſcha, Da nunc mihi benedictionem: quoniã in terrã Auſtri tradidiſti me, et dabis mihi (o) redemptionem aquæ. Et dedit ei Chaleb ſecundũ cor ejꝰ redemptionẽ ex-celſorũ, & redemptionẽ humilium. Et filii Iothor Cinei (p) affinis Moyſis aſcenderũt de civitate palmarũ cum filiis Juda in deſertum, (q) quod eſt in Auſtro Juda, quod eſt ſuper deſcenſũ Arad: (r) et habitaverũt cũ populo. Et ivit Iudas cũ Symeon fratre ſuo, et concidit Chananæũ habitantẽ Sepheth, et (ſ) exterminaverũt eos: & vocavit nomen civitatis, Anathema. Et (t) hæreditavit Iudas Gazã, neq; fines ejus; neq; Aſcalonẽ, neq; fines ejus; et Accaron, neq; fines ejus; Azotũ, neq; adjacentia ejus. Et evaſit Dominꝰ cũ Iuda. Et hæreditavit montẽ, quoniã nõ potuerũt (u) exterminare inhabitantes in valle, quoniã (x) Rechab obſtitit eis. Et dederũt ipſi Caleb Chebron, ſicut locutꝰ eſt Moyſes. Et hæreditavit indè tres civitates filiorum (γ) Enac. Et Iebuſæũ habitantẽ in Hierusalem non (z) hæreditaverũt filii Beniamin. Et habitavit Iebuſæus cũ filijs Beniamin in Hierusalem uſq; in diẽ hanc. Et aſcenderunt filii Ioſeph, et utiq; ipſi in Bethel et Dominꝰ fuit cũ eis. Et caſtrametati ſunt, (aa) et explaverũt Bæthel: Nomen autẽ civitatis erat ante ũ Luza. Et viderũt, qui obſervabãt; (bb) et ecce vir egrediebatur è civitate, et ceperũt eũ: et dixerũt ei, Oſtende nobis civitatis ingreſſũ, & faciemꝰ tecũ miſericordiã. Et oſtendit eis ingreſſũ civitatis. Et percuſſerũt civitatẽ in ore gladii: virũ autẽ, et cognationẽ ejꝰ dimiſerunt. Et ivit vir in terrã Chettim: et ædificavit ibi civitatẽ, & vocavit nomen ejꝰ, Luza: Hoc eſt nomen ejꝰ uſq; in diẽ hanc. Et (cc) non abſtulit Manaſſes Bæthſan, quæ eſt Scytharũ civitas, neq; filias ejꝰ, neq; adjacentia ejꝰ, neq; Thanac, neq; filias ejꝰ, neq; habitantes Dor, neq; filias ejꝰ, neq; habitantem Balac, neq; adjacentia ejꝰ, neq; filias ejꝰ; neq; habitantes Magedo, neq; adjacentia ejꝰ, & filias ejꝰ; neq; habitantes Ieblam, neq; adjacentia ejꝰ, neq; filias ejꝰ. Et cœpit Chananæus habitare in terra hac. Et factũ eſt, quando prævaluit Iſrael, et (dd) fecit Chananæũ in tributũ: & auferens non abſtulit eum.

MS. A. (β) ἐν τῷ εἰσπορεύεσθε αὐτ, καὶ ἐπέτεισεν αὐτ αἰτῆσαι παρὰ τ (γ) πατὸς αὐτ ἀγρόν. (δ) ἐβόησεν ἐπάνω τ ὑποζυγίου, λύτρωσιν (η) τ λύτρωσιν (θ) Ἰωὰβ (ι) πενθερῷ Μωυσῆ (κ) τ πόλεως (λ) πρὸς τοὺ υἱοὺς Ἰούδα (μ) ἔρημον Ἰούδα τὴν οὖ κατῴκησεν (ξ) ἐπάταξαν (ο) Σεφὲθ, καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτ, καὶ ἐξωλέθρευσεν αὐτήν· καὶ ἐκάλεσε (π) Ἐξολέθρευσις. (ρ) καὶ τὸ ὄριον (σ) καὶ τ (τ) καὶ τὸ ὅριον (υ) καὶ τὸ ὅριον (φ) καὶ τ (χ) καὶ τὰ (ψ) Καὶ κύριος ἦν (ω) ἐδύνατο κληρονομῆσαι τοὺ (α) αὐτήν. Καὶ ἔδωκεν (ϛ) κρ. Δὰ (γ) πόλις, καὶ ἐξ ἦρεν ἐκεῖθεν τοὺ βῖς υἱὸς Ἐνάκ. Καὶ τ (δ) ὐκ ἐξῆρεν οἱ (ε) Βανιαμίν. (ζ) Βανιαμὶν ἕως (η) καὶ Ἰούδας μεῖ' αὐτ. Καὶ παρενέβαλον οἶκος Ἰσραὴλ καὶ Βαθὴλ· τὸ δ (θ) φυλάσσοντες ἄνδρα ἐκπορευόμενον ἐκ τ πόλεως, (ι) τ ἐισοδον τ πόλεως, καὶ (κ) Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀνὴρ (λ) Χετθιεὶμ· (μ) ὐκ ἐκληρονόμησεν Μανασσῆ τ Βαθὴλ, ἥ ὅτιν (υ) τὰ ᾠρύοικα αὐτ, (ξ) Ἐκθαναὰδ καὶ τὰς (ο) καὶ τὰς (π) καὶ τὰς καθοικούσας Βηαὰμ καὶ τὰς θυγατέρας (ρ) καὶ τὰς (σ) Μαγεδὼν καὶ τὰς θυγατέρας (τ) ὐδὲ τὰς θυγατέρας (υ) καὶ ἔσται τ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

14 וַהֲוָה בְּמֵעֲלַהּ וְאַמְלִכַתֵּיהּ לְמִשְׁאַל מִן אֲבוּהָא אַחְסַנְתָּא וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא וַאֲמַר
15 לַהּ כָּלֵב מָה לִיךְ: וַאֲמַרַת לֵיהּ הַב לִי אַחְסַנְתָּא אֲרֵי לַאֲרַע דָּרוֹמָא יְהַבְתָּנִי וְתִתֵּן לִי אַתַּר
16 בֵּית שַׁקְיָא דְמָיָא וְיָהַב לַהּ כָּלֵב יַת בֵּית שַׁקְיָא עִלָּאָה וְיַת בֵּית שַׁקְיָא תַּחְתָּאָה: וּבְנֵי
שַׁלְמָאָה חֲמוֹהִי דְמֹשֶׁה סְלִיקוּ מִן קִרְתָּא יְרִיחוֹ עִם בְּנֵי יְהוּדָה מְדִבְּרָא דִּי בְדָרוֹם
17 עַרְדָּ וַאֲזָלוּ וְיַתִּיבוּ עִם עַמָּא: וַאֲזַל יְהוּדָה עִם שִׁמְעוֹן אֲחוּהִי וּמְחוֹ יַת כְּנַעֲנָאָה יָתִיב צְפַת
וְנַצְּרוּ יָתַהּ וְקָרָא יַת שְׁמָא דְקִרְתָּא חָרְמָה: וְכָבַשׁ יְהוּדָה יַת עַזָּה וְיַת תְּחוּמַהּ וְיַת אַשְׁקְלוֹן
וְיַת תְּחוּמַהּ וְיַת עֶקְרוֹן וְיַת תְּחוּמַהּ: וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּבֵית יְהוּדָה וְתָרִיכוּ יַת
יָתְבֵי טוּרָא בְּתַר כֵּן דְּחָבוּ לָא יְכִילוּ לְתָרָכָא יַת יָתְבֵי מֵישְׁרָא אֲרֵי רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לְהוֹן:
וְיַהֲבוּ לְכָלֵב יַת חֶבְרוֹן כְּמָא דְמַלֵּל מֹשֶׁה וְתָרִיךְ מִתַּמָּן יַת תְּלָתָא בְּנֵי נַפְרָיָא: וְיַת יְבוּסָאֵי
יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם לָא תָרִיכוּ בְּנֵי בִנְיָמִן וְיָתְבִי יְבוּסָאֵי עִם בְּנֵי בִנְיָמִן בִּירוּשְׁלֵם עַד יוֹמָא
הָדֵין: וְסַלִּיקוּ דְּבֵית יוֹסֵף אַף אֲנוּן לְבֵיתְאֵל וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדְהוֹן: וְשַׁלְחוּ מְאַלְּלִין
דְּבֵית יוֹסֵף לְבֵיתְאֵל וּשׁוּם קִרְתָּא מִלְּקַדְמִין לוּז: וְחָזוּ גֻּטְרַיָּא גַּבְרָא נָפֵק מִן קִרְתָּא וַאֲמַרוּ
לֵיהּ אַחֲוִינָא כְּעַן יַת מַעֲלָנָא דְקִרְתָּא וְנַעְבִּיד עִמָּךְ טִיבוּ: וְאַחֲוִנוּן יַת מַעֲלָנָא דְקִרְתָּא וּמְחוֹ
יַת קִרְתָּא לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ וְיַת גַּבְרָא וְיַת כָּל זַרְעִיתֵיהּ שֵׁיזִבוּ: וְאָזַל גַּבְרָא לַאֲרַע חִתָּאֵי
וּבְנָא קִרְתָּא וּקְרָא שְׁמַהּ לוּז הוּא שְׁמַהּ עַד יוֹמָא הָדֵין: וְלָא תָרִיכוּ דְּבֵית מְנַשֶּׁה יַת בֵּית
שְׁאָן וְיַת כַּפְרָנָהָא וְיַת תַּעֲנָךְ וְיַת יָתְבֵי דֹאר וְיַת כַּפְרָנָהָא וְיַת יָתְבֵי יִבְלְעָם
וְיַת כַּפְרָנָהָא וְיַת יָתְבֵי מְגִדּוֹ וְיַת כַּפְרָנָהָא וּשְׁרֵי כְּנַעֲנָאָה לְמִתַּב בְּאַרְעָא הָדָא: וַהֲוָה כַּד
תְּקֵיף יִשְׂרָאֵל וְשַׁוִּי יַת כְּנַעֲנָאֵי לְמַסְקֵי מִסִּין וְתָרָכָא לָא תָרִכְנוּן:

14 et factũ eſt in introitu eam, & induxit eum ad petendum à patre ſuo poſſeſſionẽ; & delapſa eſt de aſino, & dixit ei Chaleb: Quid tibi? Et dixit illi,
15 Da mihi poſſeſſionẽ, nam ad terram Auſtralem dediſti me; & dabis mihi terram domus irrigationis aquarum: & dedit ei Chaleb domum irriga-
16 tionis ſuperioris, & domum irrigationis inferioris. Et filii Salmaah ſoceri Moſis aſcenderunt ex urbe Jerihho cum filiis Jehuda ad deſertum Jehuda,
17 quod in Auſtro Gharod; & venerunt & habitaverunt cum populo. Et ivit Jehuda cum Simghon fratre ſuo, & percuſſerunt Chenaghanæum habitato-
18 rẽ Sephath; & deſtruxerunt illam, & vocavit nomen urbis Hhorma. Et ſubegit Jehuda Ghazam & terminum ejus, & Askalon & terminum ejus, &
19 Gheqron & terminũ ejus. Et fuit verbũ Domini in auxiliũ domus Jehuda, & extirpaverunt habitatores montis: poſt fic (quod peccarunt) nõ potuerunt
20 ad extirpandũ habitatores planitiei, nam currus ferri illis. Et dederunt Chaleb Hhebrõ ut id quod locutus eſt Moſes; & extirpavit inde tres filios fortiũ.
21 Et Jebuzæos habitatores Jeruſalẽ nõ extirpaverunt filii Binjamin; & habitarũt Jebuzæi cũ filiis Binjamin in Jeruſalẽ uſq; ad diẽ hanc. Et aſcenderunt
22 domus Joſeph etiã illi ad Bethel: & dictum Domini in auxiliũ eorum. Et
23 miſerunt exploratores domus Joſeph ad Bethel: & nomen urbis ab antiquo
24 Luz. Et viderunt cuſtodes virum excuntem ex urbe, & dixerunt ei: Videre
25 nos fac nunc aſcenſum urbis, & faciemus tecum beneficentiam. Et videre eos fecit aſcenſum urbis; & percuſſerunt urbem ad verbum gladii;
26 & virum & omnem proſapiam ejus ſervarunt. Et abiit vir in terram Hhethæorũ: & ædificavit urbem & vocavit nomen ejus Luz, ipſum nomen
27 ejus uſque ad diem hanc. Et non extirpaverunt domus Menaſſe Beth-Sean & vicos ejus, & Thaghnach & vicos ejus, & habitatores Dor & vicos ejus,
28 & habitatores Jiblegham & vicos ejus, & habitatores Migdo & vicos ejus; & reliquit Chenaghanæum ad habitandum in terrâ hac. Et fuit cum fortifi-
catus eſt Iſrael; & appoſuit Chenaghanæos ad collatores tributorum, et extirpando non extirpaverunt eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܐ ܐܝܬ ܠܟ ܐܡܪ ܠܝ ܗܒ ܠܝ ܒܪܟܬܐ ܕܐܪܥܐ ܕܢܓܒ ܗܒܬ ܠܝ ܘܐܥܠ ܠܗ ܐܝܬ ܠܟ ܐܪܥܐ ܕܢܓܒ ܗܒ ܠܝ ܒܪܟܬܐ ܕ

ספר שופטים : ב

habitavit sed, Ghazer in habitantē Chenahanæum expulit non Ephraim Et
29 וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב
habitatores expulit non Zebulun .Ghazer in ej° *interiore* in Chenahanæ°
30 הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ בְּגָזֶר : זְבוּלוֹן לֹא הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי
ej° *interiore* in Chenahanæ° habitavit sed ,Nahalol habitatores & ,Chitron
קִטְרוֹן וְאֶת־יוֹשְׁבֵי נַהֲלֹל וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ
& ,Hacho habitatores expulit non Aſer .*tributum in* fueruntque
31 וַיְהִי לְמַס : אָשֵׁר לֹא הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת־
& ,Chelbah & ,Achzib & ,Achlab & ,Sidon habitatores
יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאֶת אַחְלָב וְאֶת אַכְזִיב וְאֶת־חֶלְבָּה וְאֶת־
habitatorum Chenahanæi *interiore* in Aſer habitavit Et .Rechob & ,Aphic
32 אֲפִיק וְאֶת־רְחֹב : וַיֵּשֶׁב הָאֲשֵׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יוֹשְׁבֵי
habitatores expulit non Naphthali .eum expulit non quia ,terræ
33 הָאָרֶץ כִּי לֹא הוֹרִישׁוּ : נַפְתָּלִי לֹא־הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי
Chenahanæi interiori in habitavit ſed: Bethhanath habitatores & ,Bethſemes
בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי בֵּית עֲנָת וַיֵּשֶׁב בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי
eis erant Bethhanath & ,Bethſemes habitatores & :terræ habitatorum
יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וַיּוֹשְׁבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם
non quia ,montem ad Dan filios *Emoræus oppreſſerunt* Et .*tributum in*
34 לְמַס : וַיִּלְחֲצוּ הָאֱמֹרִי אֶת־בְּנֵי־דָן הָהָרָה כִּי־לֹא
monte in habitare Emoræus Cœpitque .vallem in *deſcendere eis dederat*
35 נְתָנוּ לָרֶדֶת לָעֵמֶק : וַיּוֹאֶל הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת בְּהַר־
,Joſeph domus manus eſt aggravata & :Sahalbim in & ,Ajalon in Cheres
חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִים וַתִּכְבַּד יַד בֵּית־יוֹסֵף
,ſcorpionum aſcenſu ab Emoræi terminus Et .*tributum in* fuerunt &
36 וַיִּהְיוּ לָמַס : וּגְבוּל הָאֱמֹרִי מַמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים
.ſupra & ,petra à

CAP. II. ב

מֵהַסֶּלַע וָמָעְלָה :
: dixit & ,Bochim ad Ghilgal de Domini angelus aſcendit Et
1 וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה מִן־הַגִּלְגָּל אֶל־הַבֹּכִים וַיֹּאמֶר
,terram in vos introduxi & ,Ægypto ex vos feci Aſcendere
אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ
meum pactum faciam irritū Non :dixi & ;veſtris patribus juravi quam
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וָאֹמַר לֹא־אָפֵר בְּרִיתִי
terræ habitatoribus pactum *excideris* non vos Et .*ſœdus* in vobiſcum
2 אִתְּכֶם לְעוֹלָם : וְאַתֶּם לֹא תִכְרְתוּ בְּרִית לִישְׁבֵי הָאָרֶץ
hoc cur ;*mea voce in audiſtis* non & :diruetis eorum altaria : hujus
הַזֹּאת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי מַה־זֹּאת
veſtris facibus à eos expellam Non : dixi etiam Et ? feciſtis
3 עָשִׂיתֶם : וְגַם אָמַרְתִּי לֹא־אגרש אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
.laqueum in vobis erunt eorum dii & ,lateribus in vobis erunt ſed
וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים וֵאלֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ :
ad hæc verba Domini *angelum loqui ſecundum* ,fuit Et
4 וַיְהִי כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־
,fleverunt & ,ſuam vocem populus elevaverunt & ,Iſrael filios omnes
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ :
ibi immolaverunt & :Bochim ipſius loci nomen Vocaverunt
5 וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם
,Iſrael filii abierunt & ,populum Jehoſuah dimiſit Et .Domino
לַיהוָה : וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
Servieruntque .terram poſſidendum ad ,ſuam hæreditatem ad *vir*
7 אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ : וַיַּעַבְדוּ
ſeniorum diebus omnibus & ,Jehoſuah diebus omnibus Domino populus
הָעָם אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל ׀ יְמֵי הַזְּקֵנִים
omne viderunt qui ,Jehoſuah poſt dies prolongaverunt qui
אֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֵת כָּל־
eſt mortuus Et .Iſraeli fecit quod ,magnum Domini opus
8 מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל : וַיָּמָת
.annorum decem & centum *filii* ,Domini ſervus ,Nun filius Jehoſuah
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים :

Verſio VUL. LAT.

29 Ephraim etiam non interfecit Chananæum, qui habitabat in Gazer, ſed habitavit cū eo. Za-
30 bulon non delevit habitatores Cetron, & Naalol: ſed habita-
vit Chananæus in medio ej°, fa-
31 ctúſq; eſt ei tributarius. Aſer quoq; non delevit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, & Achazib, & Helba, & Aphec, &
32 Rohob: Habitavítq; in medio Chananæi habitatoris illi° ter-
33 ræ, nec interfecit eū. Nephthali quoque nō delevit habitatores Bethſames, & Bethanath: & ha-
bitavit inter Chananæū habita-
toré terræ, fueruntq; ei Bethſa-
34 mitæ et Bethanitæ tributarii. Ar-
ctavítq; Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locū ut
35 ad planiora deſcenderent: Ha-
bitavítq; in monte Hares, quod interpretatur Teſtaceo, in Aia-
lon & Salebim. Et aggravata eſt manus domûs Joſeph, fa-
36 ctúſq; eſt ei tributari°. Fuit autē terminus Amorrhæi ab Aſcenſu Scorpionis, petra, & ſuperiora loca.

CAP. II.

1 Aſcendítq; Angelus Dñi de Galgalis ad Locū flentiū, et ait; Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in terrā, pro qua juravi patrib° veſtris: & pollicit° ſū, ut non facerem irritū pactum meum vobiſcum in ſempiter-
2 num: Ita duntaxat ut non feciretis fœdus cum habitatoribus terræ hujus, ſed aras eorū ſubverteretis: & noluiſtis au-
dire vocem meam: cur hoc fe-
3 ciſtis? Quam ob rem nolui delere eos à facie veſtra: ut habeatis hoſtes, & dii eorum ſint vobis in ruinam. Cúmque lo-
4 queretur Angelus Dñi hæc verba ad omnes filios Iſrael: elevaverunt ipſi vocē ſuā & flevе-
runt. Et vocatum eſt nomen loci illi°, Loc° flentium, ſive la-
crymarum: immolaverúntque ibi hoſtias Dño. Dimiſit ergo
6 Joſue populum, & abierunt fi-
lii Iſrael unuſquiſque in poſ-
7 ſeſſionem ſuam, ut obtinerent eam: Servierúntque Domino cunctis diebus ejus, & ſeniorum qui longo poſt eum vixerunt tempore, & noverant omnia
8 opera Domini quæ fecerat cum Iſrael. Mortuus eſt autem Joſue filius Nun, famulus Domini, centum & decem annorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Tranſlatione LATINA.

29 Καὶ Ἐφραὶμ οὐκ ἐξῆρε τ Χαναναῖον τ κ(α)οικοῦντα ἐν Γαζὲρ· κ(ε)κατῴκησεν ὁ Χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτῶ ἐν Γαζὲρ, κ(ζ) ἐγένετο εἰς φόρον.
30 Καὶ Ζαβουλὼν οὐκ ἐξῆρε τὸς κατοικοῦντας (χ) Κέδρων, οὐδὲ τὸς κατοικοῦντας (ψ) Δωμανά· κ(η) κ(α)ᾠκησεν ὁ Χαναναῖος ἐν μέσῳ(ω) αὐτ, κ(θ) ἐ-
31 γένετο αὐτῷ εἰς φόρον. Καὶ Ἀσὴρ οὐκ ἐξῆρε τὸς κατοικοῦντας Ἀκχὼ, κ(ι) ἐγένετο αὐτῷ εἰς φόρον, κ(κ) τὸς κατοικοῦντας Δὼρ, κ(λ) τὸς κ(α)οικοῦντας Σιδῶνα, κ(μ) τὸς κ(α)οικοῦντας Δομὰφ, (α) τ Ἀχαζὶ, κ(ν) τ Χεδὲκ, κ(ξ) τ Ναΐ, κ(ο) τ Ἐ-
32 ρεώ. Καὶ κ(π)ᾠκησεν ὁ Ἀσὴρ ἐν μέσῳ τῶ Χα-
ναναίου τ κ(ρ)οικοῦντος τ γῆν, ὅτι οὐκ (β) ἠδυ-
33 νήθη ἐξάραι αὐτόν. Καὶ (γ) Νεφθαλὶ οὐκ ἐξῆρε τὸς κ(σ)οικοῦντας (δ) Βαιθσαμὺς, κ(τ) τὸς κ(υ)οι-
κοῦντας (ε) Βαιθανάχ. κ(φ) κ(χ)ᾠκησε (ζ) Νεφθαλὶ ἐν μέσῳ τ Χαναναίου τ κ(ψ)οικοῦντος τ γῆν· οἱ δὲ κ(ω)οικοῦντες (ε) Βαιθσαμὺς κ(αα) τ (ζ) Βαιθε-
34 νὲθ, ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς φόρον. Καὶ ἐξέθλι-
ψεν ὁ Ἀμορῥαῖος τὸς υἱὸς Δὰν εἰς τὸ ὄρος, ὅτι οὐκ (η) ἀφῆκαν αὐτ καταβῆναι εἰς τ κοι-
λάδα. Καὶ ἤρξατο ὁ Ἀμορῥαῖος κ(β)οικεῖν ἐν
35 τῷ (θ) ὄρει τῷ ὀσρακώδη, ἐν ᾧ αἱ ἄρκοι κ(γ) ἐν ᾧ αἱ ἀλώπεκες, ἐν τῷ Μυρσινῶνι, κ(δ) ἐν Θηλα-
βὶν. κ(ε) ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ οἴκυ Ἰωσὴφ ὅτι τ Ἀμορῥαῖον, κ(ζ) (ι) ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς φόρον.
36 Καὶ τὸ ὅριον τ (κ) Ἀμορῥαίυ ἀπὸ τ ἀναβά-
σεως Ἀκραβὶν ἀπὸ τ πέτρας κ(η) ἐπάνω.

Κεφ. β'.

1 Καὶ ἀνέβη ἄγγελος κυρίυ ἀπὸ Γαλγὰλ ὅπ τ κλαυθμῶνα κ(θ) ὅπ Βαθὴλ κ(ι) ὅπ τ οἶκον Ἰσραὴλ, κ(κ) εἶπε πρὸς (α) αὐτὸς, Τάδε λέγ κύριος, Ἀνεβίβασα ὑμᾶς ἐξ Αἰγύπτ, κ(λ) (β) εἰσήγαγον ὑμᾶς εἰς τ γῆν ἣν (γ) ὤμοσα τοῖς
2 πατράσιν (δ) ὑμῶν· κ(μ) εἶπα, Οὐ διασκεδάσω τ διαθήκην μυ τ μθ ὑμῶν εἰς τ αἰῶνα. Καὶ ὑ-
μεῖς δ διαθήσεσθε διαθήκην τοῖς ἐγκαθη-
μένοις εἰς τ γῆν ταύτην, οὐδὲ τοῖς θεοῖς
αὐτ (ε) προσκυνήσετε, ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτ συντρίψετε, (ζ) τὰ δυσαρέστια αὐτ (η) καθε-
λεῖτε. κ(ν) καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τ φωνῆς μυ, (θ) ὅτι
3 ταῦτα ἐποιήσατε. (ι) Κἀγὼ εἶπον, Οὐ μὴ ἐξ-
άρω αὐτὸς ἀπ προσώπυ ὑμῶν, κ(ξ) ἔσον (ο) ὑμῖν εἰς ζυγοχάς, κ(ο) οἱ θεοὶ αὐτῶν ἔσον (π) ὑμῖν
4 εἰς σκάνδαλον. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν ὁ ἄγγελος κυρίυ τὸς λόγυς τύτυς (κ) πρὸς πάντας ὑὸς Ἰσραὴλ, κ(ρ) ἐπῆραν ὁ λαὸς τ φω-
5 νὴν αὐτ κ(σ) ἔκλαυσ. (λ) Καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τ τόπυ ἐκείνυ, (μ) Κλαυθμῶνες· κ(τ) (ν)
6 ἐθυσίασ ἐκεῖ τῷ κυρίῳ. Καὶ ἐξαπέστειλεν Ἰησῦς τ λαὸν, (ξ) κ(υ) ἦλθεν ἀνὴρ εἰς τ κληρονο-
μίαν αὐτῦ καὶ κληρονομῆσαι τ γῆν. Καὶ ἐ-
7 δούλευσεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας Ἰησῦ κ(φ) πάσας τὰς ἡμέρας τ πρεσβυτέ-
ρων, ὅσοι ἐμακροημέρευσ μ Ἰησῦ, ὅσοι ἔ-
γνωσ πᾶν τὸ ἔργον κυρίυ τὸ μέγα (ο) ὅσα ἐ-
8 ποίησε ἐν τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἐτελεύτησεν Ἰησῦς ὑὸς Ναυῆ δοῦλος (π) κυρίυ, ὑὸς ἑκατ δέκα ἐτ-

magnum, (ξ) quæcunq; fecit in Iſrael. Et mortu° eſt Joſus filius Nave ſervus Domini, filius centum decem annorum.

MS. A. (φ) καὶ ᾠκῆ (χ) Χεβρὼν, κ(ψ) τὸς (ψ) Ἐναμμὰν (ω) αὐτῦ, κ(ω) ἐγένετο εἰς (α) τ Λοχαναὶ, κ(αα) τ Σχεδιὰν, κ(βα) τ Νε-
φὲκ, κ(γα) τ Ῥοώβ. Καὶ κ(δα) ᾠκησεν Ἀσὴρ (β) ἐσυνάξω (γ) Νεφθαλὶμ (δ) Βεθσαμὺς, κ(δε) τὸς (ε) Βαιθενὲθ. (ζ) Ἰσραὴλ ἐν μέ-
σῳ (ε) Βεθσαμὺς (ζ) Βεθενὲκ, ἐγενήθη (η) ἀφῆκεν (θ) ὄρη τῦ Μυρσινῶνος, ἃ αἱ ἄρκοι κ(ε) αἱ ἀλώπεκες. Καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ (ι)

Κεφ. β'. MS. A. αὐτὸς, Κύριος κύριος ἀνεβίβασεν ὑμᾶς (β) εἰσήγαγεν (γ) ὤμοσεν (δ) ὑμῶν τ δῶναι ὑμῖν· καὶ
εἶπεν ὑμῖν, Οὐ διασκεδάσω (ε) μὲ μὴ προσκυνήσῃ), (ζ) κ(ζ) τὰ (η) κατακαύσῃ). κ(η) κ(θ) ὅτε (ι) Καὶ ἐγὼ εἶπα, Οὐ προσθήσω τ μετοικίσαι τ λαὸν, ὃν εἶπα τ ἐξολεθρεῦσαι αὐτὸς ἐκ προσώπυ
(κ) πρὸς πάντα Ἰσραὴλ, κ(ι) ἐπήρεν (λ) Διὰ τῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα (μ) Κλαυθμῶν· (ν) ἔθυσ (ξ) κ(ια) ἀπῆλθαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τ οἶκον αὐτῦ, κ(ιβ) εἰς τ κληρονομίαν τ κατακλη-
νομῆσαι (ο) ὃ ἐποίησεν τῷ (π) κυρίῳ, ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 ודבית אֶפְרַיִם לָא תָרִיךְ יַת כְּנַעֲנָאי דְיָתְבִין בְּגָזֵר וִיתִיבוּ כְנַעֲנָאי בֵּינֵיהוֹן בְּגָזֵר : דְּבֵית זְבוּלֻן
30 לָא תָרִיכוּ יַת יָתְבֵי קִטְרוֹן וְיַת יָתְבֵי נַהֲלוֹל וִיתִיבוּ כְנַעֲנָאי בֵּינֵיהוֹן וַהֲווּ לְמַסְקִי מִסִּין :
31 דְּבֵית אָשֵׁר לָא תָרִיכוּ יַת יָתְבֵי עַכּוֹ וְיַת יָתְבֵי צִידוֹן וְיַת אַחְלָב וְיַת אַכְזִיב וְיַת חֶלְבָּה וְיַת
32 אֲפִיק וְיַת רְחוֹב : וִיתִיבוּ דְּבֵית אָשֵׁר בְּנוֹ כְּנַעֲנָאי יָתְבֵי אַרְעָא אֲרֵי לָא תָרִיכוּן : דְּבֵית
33 נַפְתָּלִי לָא תָרִיכוּ יַת יָתְבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ וְיַת יָתְבֵי בֵּית עֲנָת וִיתִיבוּ בְּנוֹ כְּנַעֲנָאי יָתְבֵי אַרְעָא
34 וְיָתְבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הֲווּ לְהוֹן לְמַסְקִי מִסִּין : וּדְחָקוּ אֱמוֹרָאֵי יַת בְּנֵי דָן לְטוּרָא אֲרֵי
35 לָא שַׁבְקוּנוּן לְמֵיחַת לְמֵישְׁרָא : וּשְׁרֵי אֱמוֹרָאָה לְמֵיתַב בְּטוּר חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִים
36 וְתַקִּיפַת יַד בֵּית יוֹסֵף וַהֲווּ לְמַסְקֵי מִסִּין : וְתְחוּם אֱמוֹרָאָה מִמְּסִקְנֵי עַקְרַבִּים מִן כֵּיפָא
וּלְעֵלָא :

ב

1 וְסַלִּיק נְבִיָא בְּשֻׁלִּיחוּת מִן קֳדָם יְיָ מִן גִּלְגָּלָא לְבוֹכִים וַאֲמַר אַסְקִית יַתְכוֹן מִמִּצְרַיִם
2 וְאַעְלִית יַתְכוֹן לְאַרְעָא דִי קַיֵּמִית לַאֲבָהַתְכוֹן וַאֲמַרִית לָא אֲשַׁנֵּי קְיָמִי עִמְּכוֹן לְעָלַם : וְאַתּוּן
לָא תְנַוְּרוּן קְיָם לְיָתְבֵי אַרְעָא הָדָא אֲנְוֵרִיהוֹן תַּתְרְעוֹן וְלָא קַבִּלְתּוּן לְמֵימְרִי מָא דְנָא
3 עֲבַדְתּוּן : וְאַף אֲמַרִית לָא אֲתָרֵיךְ יָתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן לְמַעֵיקִין וְטָעֲוָתְהוֹן יְהוֹן
4 לְכוֹן לְתַקָּלָא : וַהֲוָה כַּד מַלֵּל נְבִיָא דְיָי יַת פִּתְגָמָא הָאִלֵּין לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָרִימוּ עַמָּא
5 יַת קָלְהוֹן וּבְכוֹ : וּקְרוֹ שְׁמָא דַאֲתְרָא הַהוּא בּוֹכִים וּנְכִיסוּ תַּמָּן נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא קֳדָם יְיָ :
6 וְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ יַת עַמָּא וַאֲזָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר לַאֲחֻסְנָתֵיהּ לְמֵירַת יַת אַרְעָא : וּפְלַחוּ
עַמָּא קֳדָם יְיָ כֹּל יוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יוֹמֵי סָבַיָּא דִי אוֹרִיכוּ יוֹמִין בָּתַר יְהוֹשֻׁעַ דַּחֲווּ יַת כָּל
7 עוֹבָדָא דְיָי רַבָּא דִי עֲבַד לְיִשְׂרָאֵל : וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דְיָי בַּר מְאָה וַעֲשַׂר שְׁנִין :
8

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dom° Ephraim non *extirpavit* Chenaghanæos qui habitantes in Ga-
29 zer: & habitarunt Chenaghanæi inter eos in Gazer. Domus Zebulun non
30 extirpavere habitantes Kitron, & habitantes Nahhalol; & habitarunt Chenaghanæi inter eos, & fuerunt ad collatores tributorum. Domus Aſer
31 non extirparunt habitantes Ghacho, & habitantes Szidon, & Ahhlab, &
Achzib, & Hhelba, & Aphic, & Rehhob. Et habitaverunt *domus* Aſer in-
32 ter Chenaghanæos habitatores terræ, quoniã non extirparunt eos. *Domus*
33 Neptali nõ extirpaverunt habitatores Beth Semes, et habitatores Beth-Gha-
nath; & habitarunt in medio Chenaghanæorũ habitatorũ terræ, & habita-
tores Beth-Semes & Beth-Ghanath fuerunt illis in collatores tributorum.
34 Et arctaverunt Ærmorrhæi filios Dan ad montem, quoniã non siverunt eos
35 ad deſcendendum in planitiem. Et *cœpit* Ærmorrhæ° ad habitandũ in mon-
te Hharezz in Ajalon, & in Saghalabim; & *invalnit manus* domus
Joſeph, & fuerunt in collatores tributorum. Et terminus Ærmorrhæi in aſ-
36 censu Ghakrabim à Petrâ & ſupra.

CAP. II.

1 Et aſcendit Propheta in legatione ab-ante Dñm à Gilgelâ ad Bochim: Et dixit; Eduxi vos ex Ægypto, et aſcendere feci vos ad terrâ quâ juravi
patrib° veſtris, et dixi: Non alterabo fœd° meũ; quod vobiſcũ in ſeculũ. Et
2 vos non pangatis fœd° habitatorib° terræ hujs, altaria eorũ excidetis; &
non obediſtis dicto meo: quid hoc feciſtis? Et etiã dixi: Non exterminabo
3 eos ab-ante vos, & erunt vobis ad tribulantes; & abominationes eorũ erũ
vobis ad offendiculũ. Et fuit, cũ locut° eſt Propheta Dei verba hæc omnib°
4 filiis Iſrael; & elevarũt popul° vocẽ ſuam, & fleverunt. Et vocarunt nomen
5 loci illi° Bochim, & obtulerunt ibi oblationẽ ſanctitatũ ante Dominũ. Et
6 dimiſit Joſue populũ, & abierunt filii Iſrael, vir ad poſſeſſionẽ ſuã, ad hæ-
reditandũ terrã. Et ſervierunt popul° ante Dominũ omnib° dieb° Joſue, &
7 omnib° dieb° ſenũ, qui prolongarunt dies poſt Joſue; & qui viderunt om-
ne factũ Domini magnũ quod fecit Iſraeli. Et mortu° eſt Joſue filius Nun
8 ſervus Domini, filius centum & decem annorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܐܦܪܝܡ ܠܐ ܐܟ ܟܢܥܢܝܐ ܕܝܬܒ ܒܓܙܪ ܘܝܬܒ ܟܢܥܢܝܐ ܒܓܙܪ ܒܝܬܝܗ ܘܒܝܬ ܥܒܕܝܗ ܘܒܝܬ ܥܒܕ ܐܝܬ ܒܓܙܪ

ספר שופטים : ב

monte in, Heres Thimnath in ej' hæreditatis termino in eum sepel'erunt Et

9 וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־חֶרֶס בְּהַר
illa generatio omnis etiam Et Ghahas montis aquilone ab, Ephraim

10 אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר־נָעַשׁ : וְגַם כָּל־הַדּוֹר הַהוּא
non qui ,eos post alia generatio surrexitque: suos patres ad *sunt collecti*

נֶאֶסְפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר אַחֲרֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־
.Israeli fecit quod *factum* etiam & ,Dominum noverunt

יָדְעוּ אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל :
servierunt & ,Domini oculis in malum Israel filii Feceruntque

11 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־
educentem ,suorum patrum Deum Dominum dereliquerũt Et .Behalim

12 הַבְּעָלִים : וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם הַמּוֹצִיא
diis è ,alienos deos post iverunt & ,Ægypti terra è eos

אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי
irritaverunt & ,eis se incurvaverũt & ,eorum *circuitus* qui ,populorum

הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִסוּ אֶת־
.Aftaroth & ,Bahal- servierunt & ,Dominũ Dereliquerũtq; .Dominũ

13 יְהוָה : וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל וְלָעַשְׁתָּרוֹת :
: diripientiũ manu in eos *dedit* & ,Israel *in* Domini *nasus* est iratus Et

14 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שֹׁסִים
non & ,circuitu è eorũ inimicorũ manu in eos *vendidit* & ,eos diripuerũt &

וַיְשִׁסֵּם אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וְלֹא־
,egrediebãtur *quò omnì In* ,*suorum inimicorum facies in* stare ultrà potuerũt

יָכְלוּ עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם : בְּכֹל ׀ אֲשֶׁר יָצְאוּ
sicut & ,Dominus est locutus sicuti ,malum in eos *in* erat Domini manus

יַד־יְהוָה הָיְתָה־בָּם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וְכַאֲשֶׁר
Dominus suscitavit Et .valde *eis fuit angustia* & : eis Dominus juravit

נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם וַיֵּצֶר לָהֶם מְאֹד : וַיָּקֶם יְהוָה
suos judices *ad* etiam Et ,eos diripientiũ manu è eos servaverũt & ,Judices

16 שֹׁפְטִים וַיּוֹשִׁיעוּם מִיַּד שֹׁסֵיהֶם : וְגַם אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם
:eis se incurvaverũt & ,alienos Deos post sunt fornicati *quia*, audierũt non

17 לֹא שָׁמְעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם
præcepta *audiendã ad*, corũ patres ambulaverãt *qua* via de citò recesserũt

סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־
,Judices eis Dominus suscitaret cùm Et .sic fecerunt non ; Domini

יְהוָה לֹא־עָשׂוּ כֵן : וְכִי־הֵקִים יְהוָה ׀ לָהֶם שֹׁפְטִים
corũ inimicorũ manu è eos servabat & ,judice cum Dominus erat &

וְהָיָה יְהוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד אֹיְבֵיהֶם
facie à eorum *gemitu à* Dominus miserebatur quia ; Judicis diebus omnib'

כֹּל יְמֵי הַשֹּׁפֵט כִּי־יִנָּחֵם יְהוָה מִנַּאֲקָתָם מִפְּנֵי
,revertebãtur ,*judicem moriendo in* ,erat Et .eorũ *coarctatorum* &, *eos opprimentiũ*

לֹחֲצֵיהֶם וְדֹחֲקֵיהֶם : וְהָיָה ׀ בְּמוֹת הַשּׁוֹפֵט יָשֻׁבוּ
,eis servitĕdo ,alienos deos post *eundũ ad suis patrib' præ corrũpebant se* &

וְהִשְׁחִיתוּ מֵאֲבוֹתָם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
sua via de & ,suis actibus de faciebãt cadere non : eis se incurvando &

וְלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ מַעֲלִלֵיהֶם וּמִדַּרְכָּם
quòd eo Pro :dixit & ,Israel *in* Domini *nasus* est iratus Et .dura

20 הַקָּשָׁה : וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יַעַן אֲשֶׁר
,eorum patribus præcepi quod meum pactũ ista gens sunt transgressi

עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם
expellendum ad addam non ego Etiam :meæ voci obedierunt non &

21 וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי : גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ
.est mortuus & ,Jehosuah dimisit quas gentibus de ,corũ *facibus à virum*

אִישׁ מִפְּנֵיהֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמֹת :
vlam *ipsi custodientes nam* , Israel *eis in tentare* Pro

22 לְמַעַן נַסּוֹת בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים הֵם אֶת־דֶּרֶךְ
.non an ,eorum patres servaverunt sicut ,*eis in ambulandũ ad*, Domini

יְהוָה לָלֶכֶת בָּם כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא :
eas *expellendum non ad* ,istas gentes Dominus dimisit Et

23 וַיַּנַּח יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם
.Jehosuah manu in eas *dedit* non & : citò

מַהֵר וְלֹא נְתָנָם בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ :

Versio VULG. LAT.

9 Et sepelierunt eũ in finib' possessionis suæ in Thamnathlare in monte Ephraim, à Septentrionali plaga montis Gaas.
10 Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos : & surrexerunt alii, qui non noverant Dominũ, & opera quæ fecerat cũ Israel. Feceruntq; filii Israel malũ in conspectu Dñi, & servierunt Baalim. Ac dimiserunt Dñm Deum patrũ suorũ, qui eduxerat eos de terra Ægypti : & secuti sunt deos alienos, deósq; populorum, qui habitabant in circuitu eorũ, & adoraverunt eos : & ad iracundiã concitaverunt Dñm, Dimittentes eũ, & servientes Baal & Astaroth. Iratúsque Dñs contra Israel, tradidit eos in manu diripientiũ: qui ceperunt eos, & vendiderunt hostibus, qui habitabant p gyrum : nec potuerunt resistere adversariis suis : Sed quocunq; pergere voluissent, manu Dñi super eos erat, sicut locut' est, & juravit eis : & vehementer afflicti sunt. Suscitavitq; Dñs judices, qui liberarent eos de vastantiũ manibus : Sed nec eos audire voluerunt, Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Citò deseruerunt viã, p quã ingressi fuerãt patres eorum: & audientes mandata Dñi, omnia fecêre contraria. Cúmque Dñs judices suscitaret, in dieb' eorũ flectebatur misericordiã, & audiebat afflictorũ gemit', & liberabat eos de cæde vastantium. Postquã autem mortuus esset judex, revertebantur, & multò faciebant pejora quàm fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, & adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones suas, & viã durissimã, per quam ambulare consueverunt. Iratúsq; est furor Dñi in Israel, & ait; Quia irritum fecit gens ista pactũ meũ, q̃ pepigerã cũ patrib' eorũ, & vocem meam audire contempsit : Et ego nõ delebo gentes, quas dimisit Josue, et mortu' est: Ut in ipsis experiar Israel, utrùm custodiant viã Dñi, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorũ, an non. Dimisit ergò Dominus omnes nationes has, & citò subvertere noluit, nec tradidit in manus Josue.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἔθαψαν αὐτ' (ρ) ἐν ὁρίῳ τ κληρονομίας
αὐτῶ (σ) ἐν Θαμναθαρὲς, ἐν ὄρει Ἐφρεὶμ ἀπὸ
10 Βορρᾶ τῦ ὄρους Γαάς. Καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκεί-
νη προσετέθησ πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν. καὶ
ἀνέστη γενεὰ ἑτέρα μετ' αὐτοὺς, (τ) οἳ οὐκ ἔ-
γνωσ τ κύριον, (υ) καί γε τὸ ἔργον ὃ ἐποίη-
11 σε (φ) ἐν τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἐποίησ οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν (χ) ἐνώπιον κυρίε, καὶ (ψ)
12 ἐλάτρευσ τοῖς Βααλίμ. Καὶ ἐγκατέλιπον τ
(ω) κύριον τ θεὸν τ πατέρων αὐτ, τ ἐξαγα-
γόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτε, καὶ ἐπορεύθησ
ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τ (α) θεῶν τ ἐθνῶν
τ περικύκλω αὐτ, καὶ προσεκύνησ αὐτοῖς καὶ
13 παρώργισ τ κύριον, Καὶ ἐγκατέλιπον (β) αὐ-
τ, καὶ ἐλάτρευσ (γ) τῷ Βαὰλ καὶ τ Ἀσάρτες.
14 Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος (δ) ἐν τῷ Ἰσραήλ.
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς (ε) εἰς χεῖρας προνομεύ-
όντων, καὶ (ζ) καὶ προνόμευσ αὐτούς καὶ (η)
ἀπέδοτο αὐτοὺς (θ) ἐν χερσὶ τ ἐχθρῶν αὐτῶν
κυκλόθεν, καὶ οὐκ (ι) ἠδυνήθησ ἔτι ἀνθίστασθαι
15 κατὰ πρόσωπον (κ) τ ἐχθρῶν αὐτ Ἐν πᾶσιν
οἷς (λ) ἐπορεύοντο. καὶ χεὶρ κυρίε (μ) ἦν ἐπ'
αὐτοὺς εἰς κακὰ, καθὼς ἐλάλησε κύριος καὶ
καθὼς ὤμοσε (ν) κύριος αὐτοῖς, καὶ ἐξέθλι-
ψεν αὐτοὺς σφόδρα. Καὶ ἤγειρε κύριος κρι-
τὰς, καὶ ἔσωσεν (ξ) αὐτοὺς κύριος ἐκ χειρὸς τ
προνομεύόντων αὐτούς. καί γε (ο) τ κριτ οὐκ
16 ὑπήκουσ, ὅτι ἐξεπορνεύθησ ὀπίσω θεῶν ἑτέ-
ρων, καὶ προσεκύνησ (π) αὐτοῖς. καὶ ἐξέκλιναν
ταχὺ ἐκ τ ὁδῦ, ἧς ἐπορεύθησ οἱ πατέρες
αὐτ τ (ρ) εἰσακύσαι τ λόγων κυρίε· οὐκ ἐποίη-
18 σ (σ) ὕτω. Καὶ ὅτι ἤγειρε (τ) κύριος αὐτοῖς
κριτὰς, καὶ ἦν κύριος μετ τ κριτ, καὶ ἔσωσεν
αὐτοὺς (υ) ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτ πάσας τὰς
ἡμέρας τ κριτ, ὅτι παρεκλήθη κύριος ἀπὸ τ
στεναγμῦ (φ) αὐτ ἀπὸ προσώπω τ πολιορκύν-
των (χ) αὐτὸς καὶ ἐθλιβόντων αὐτούς. Καὶ ἐ-
γένετο ὡς ἀπέθνησκεν ὁ κριτὴς, καὶ ἀπέστρε-
φαν καὶ πάλιν διέφθειραν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτ
19 (ψ) πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, λατρεύειν
αὐτοῖς καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς. οὐκ (ω) ἀπέρριψαν
τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτ, (α) καὶ τὰς ὁδὸς αὐτ
20 τὰς σκληράς. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν
τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἶπεν, Ἀνθ' ὧν ὅτα (β) ἐγκα-
τέλιπον τὸ ἔθνος τοῦτο τ διαθήκην μου ἣν ἐν-
23 τειλάμην τοῖς πατράσιν αὐτ, καὶ οὐκ (γ) εἰσή-
κουσ τ φωνῆς μου, Καὶ ἐγὼ οὐ προσθήσω τοῦ ἐξ-
άραι ἄνδρα ἐκ προσώπω αὐτῶ ἀπὸ τῶν ἐ-
θνῶν, ὧν κατέλιπεν (δ) Ἰησοῦς ὑὸς Ναυῆ
22 ἐν τῇ γῇ· καὶ ἀφῆκε Τοῦ πειρᾶσαι ἐν αὐτοῖς
τὸν Ἰσραὴλ, εἰ φυλάσσονται τὴν ὁδὸν κυρίου
πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ὃν τρόπον (ε) ἐφύλαξαν
23 οἱ πατέρες αὐτῶ, ἢ οὔ. Καὶ ἀφῆκεν κύριος
τὰ ἔθνη ταῦτα τοῦ μὴ ἐξᾶραι αὐτὰ τὸ τά-
χος, καὶ ὁ παρέδωκεν αὐτὰ ἐν χειρὶ Ἰησοῦ. Et non tradidit eas in manu Josue.

MS. A. (ρ) ἐν ὄρει (σ) ἐν Θαμναθαρὲ, ὡς ἐν ὄρει (τ) ὅσοι οὐκ (υ) καὶ τὸ (φ) τοῦ Ἰσραήλ. (χ) ἐναντίον (ψ) ἐλάτρευον (ω) κύριον θεὸν (α) θεῶν αὐτ τ (β) τ κύριον, καὶ (γ) τῷ Βαὰλ (δ) τῷ Ἰσραήλ. (ε) ἐν χειρὶ (ζ) ἐπροσηυόμευ (η) ἀπέδοντο (θ) ἐν χειρὶ τ προνομευόντων κυκλόθεν, (ι) ἠδυνάσθησ (κ) ἐχθρῶν (λ) ἐπόρευον. (μ) ἦν αὐτοῖς (ν) κύριος, καὶ (ξ) αὐτοὺς ἐκ (ο) τ αὐτῶν οὐκ ἐπ-
ήκουσ, (π) αὐτοῖς. καὶ παρώργισ τ κύριον, καὶ ἐξέκλιναν (ρ) ἐισακύσειν ἐντο-
λὰς κυρίε· (σ) ὕτως. (τ) αὐτοῖς κύριος κρίσας, (υ) ἐν χειρὶ τ κριτ αὐτ (φ)
αὐτ καὶ προσώπω (χ) αὐτοὺς. Καὶ ἐγένετο (ψ) πορευθῆναι (ω) ἀπέρριψαν (α) καὶ οὐκ ἀπέστησ ἀπὸ τ ὁδῦ αὐτ τ σκληρᾶς.
(β) ἐγκατέλιπον (γ) οὐκ ἠκουσ (δ) Ἰησοῦς. καὶ ἀφῆκεν (ε) ἐφυλάξαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἀφῆκαν

Et sepelierunt eum in termino hæreditatis ejus in monte Ephraim ab Aquilone montis Gaas. Et omnis generatio illa apposita sunt ad patres suos. Et surrexit generatio altera post eos, qui non scierunt Dominum, & opus, quod fecerat in Israel. Et fecerunt filii Israel malignũ coram Domino : & servierunt Baalim. Et dereliquerunt Dominum Deũ patrũ suorum, qui eduxit eos de terra Ægypti : & ambulaverunt post deos alios de diis gentium, quæ in circuitu eorum, & adoraverunt eos. Et exacerbãrunt Dominum: Et reliquerunt eum: et servierunt Baal, & (b) Astartibus. Et irat' est furore Dominus in Israel. Et tradidit eos in (i) manu prædantium : & deprædati sunt eos. Et vendidit eos in manib' inimicorum suorum in circuitu: & non potuerunt ultrà resistere ad faciẽ inimicorũ suorum In omnibus in quibus (k) ibant. Et manus Domini erat super eos in mala : sicut locutus est Dominus, et sicut juravit Dominus eis. Et coarctabat eos valdé. Et suscitavit Dominus Judices: et salvavit eos Dominus de manu deprædantiũ eos. Ac ne judicibus quidem obediunt, Quoniam exfornicati sunt post deos alios, & adoraverunt eos. Et declinaverunt citò de via, quâ ambulaverunt patres eorũ ad exaudiendum verba Domini : non fecerunt ita. Et (l) quia suscitabat Dominus eis judices ; & fuit Dominus cum Judice, & salvavit eos de manu inimicorum eorum omnes dies Judicis : quoniam flectebatur Dominus à gemitu eorum à facie obsidentium eos, & contribulantium eos. Et factum est, postquàm mortuus est Judex ; & (m) reverterunt, & iterum corruperunt super patres suos, eundo post deos alios, ad serviendũ illis, & adorandum illos. Non abjecerunt studia sua, et vias suas duras. Et iratus est furore Dominus in Israel, & dixit ; (n) Pro in quanta dereliquerunt gens hæc testamentũ meum, quod mandavi patribus eorum, et non obedierunt voci meæ; Et ego non apponam ultra ut ejiciam ante faciem ipsorũ de gentibus, quas reliquit Jesus filius Nave in terra : Et (o) dimisit ad tentandũ in eis Israel, si observarent viã Domini ire in ea, quemadmodũ custodierũt patres eorũ, an non. Et (p) dimittet Dñs gentes has; ut non auferat illas celeriter; Et non tradidit eas in manu Jesu.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וקברו יתיה בתחום אחסנתיה בתמנת חרס בטורא דבית אפרים מצפונא לטור נעש:
ואף כל דרא ההוא אתכנישו לות אבהתוהי וקם דרא אוחרנא בתריהון דלא ידעין
למדחל מן קדם יי ואף ית עובדא די עבד לישראל : ועבדו בני ישראל ית דביש קדם יי
ופלחו ית בעליא : ושבקו ית פולחנא דיי אלהא דאבהתהון דאפיק יתהון מארעא
דמצרים וטעו בתר טעות עממיא מטעות עממיא די בסחרניהון וסגידו להן ואתרגיזו קדם
יי : ושבקו ית פולחנא דיי ופלחו לבעלא ולעשתרתא : ותקיף רוגזא דיי בישראל
ומסרינון ביד בוזויהן ובזו יתהון ומכרנון ביד בעלי דבביהון מסחור סחור ולא יכילו
עוד למקם קדם בעלי דבביהון : בכל אתר די נפקו מחא מן קדם יי הות בהון לבישתא
כמא דמלל יי וכמא דקים יי להון ועקת להון לחדא: ואקם יי נגידין ופרקנון מיד בזויהון:
ואף מן נגידהון לא קבילו ארי טעו בתר טעות עממיא וסגידו להון סטו בפריע מן
אורחא דאולו אבהתהון לקבלא פקודיא דיי לא עבדו כן : ואדי אקים יי להון נגידין והוה
מימרא דיי בסעדיה דנגידא ופריק להון מיד בעלי דבביהון כל יומי נגידא ארי מתיב
מטימרא דאמר יי ומקבל צלותהון ופריק להון מן קדם דחקיהון ומשעבדהון : והוה כד
מאת נגידא תיבין ומחבלין למהוך בתר טעות עממיא למפלחהן ולמסנד
להן לא שבקין מעובדיהון בישיא ומאורחתהון מקלקלתא : ותקיף רוגזא דיי בישראל
ואמר חלף די עברו עמא הדין על קיומי די פקדית ית אבהתהון ולא קבילו למימרי :
אף אנא לא אוסיף לתרכא אנש מן קדמיהון מן עממיא די שבק יהושע ומית : בדיל
לנסאה בהון ית ישראל הנטרין אנון ית אורחן דתקנן קדם יי למהך בהון כמא דנטרו
אבהתהון אם לא : ושבק יי ית כל עממיא האלן בדיל דלא לתרכותהון בפריע ולא
מסרנון ביד יהושע :

Et sepelierunt eũ in termino hæreditatis ejus, in Thimnath Zzarahh, in monte dom' Ephraim à Septentione montis Gaghas. Et etiã omnis generatio illa congregati sunt ad *patres suos*; & surrexit generatio alia post eos, qui non noverunt ad timendũ ab-ante Dñm, & etiã facta quæ fecit Israeli. Et fecerunt filii Israel id quod malũ ante Dominum ; & coluerunt Baghalaja. Et reliquerunt cultũ Domini Dei patrum eorũ qui eduxit eos de terrâ Ægypti; & erraverunt post errores *populorũ* ab errore populorum, qui in circuitu eorum : & adoraverunt eos, & irritaverunt ante Dominũ. Et remiserunt cultũ Domini, & coluerunt Baghala & Ghasteratha. Et invaluit indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu direptorũ *suorum*, & diripuerunt eos ; & *vendidit* eos in manu auctorũ inimicitiarum suarũ à circũcircũ, & nõ valuerunt ultra ad surgendũ ante auctores inimicitiarũ suarũ. In omni loco quo exierunt, percussio ab ante Dñm fuit in eis in malũ, ut id quod locutus est Domin', & ut id quod juravit Domin' eis; & arctavit eos valde. Et erexit Dñs duces, & liberavit eos de manu direptorũ suorũ. Et etiã ex ducib' non audierunt, nam erraverunt post errores populorũ, & adoraverunt eos; declinaverunt citò de via quã ambulaverunt patres eorũ ad accipiendũ jussa Domini, & non fecerunt sic. Et quando erexit Domin' eis duces, et fuit dictũ Domini in auxilio ducis, & liberavit eos de manu auctorũ inimicitiarũ suarum, omnib' dieb' ducis; nam conversus est *a verbo* quod dixit Dñs, & excepit orationẽ eorũ, & liberavit eos *ab-ante oppressores* eorũ, & *humiliatores* eorũ. Et fuit cũ mortu' est dux, revertentes & corrũpentes à patrib' suis ad eundũ post errores Gentiũ, ad colendum eos & ad adorandũ eos; non remittentes de factis suis malis & de via suâ corrupta. Et invaluit indignatio Dñi in Israel, & dixit : Propterea quod transierũt popul' hic super pactũ meũ, quod jussi patres eorũ; & non obedierunt dicto meo: Etiã ego non addã ad ejiciendũ hominem ex-ante illos de gentib', quas reliquit Josue; & mortu' est. Propter tentandũ in eis Israelé, an custodientes illi vias quæ munitæ ante Dñm ad ambulandũ in eis, ut id q̃ custodierũt patres eorũ, an nõ. Et reliquit Dñs *oẽs* gentes has, propterea q̃ non ad extirpandũ eas celeriter; & nõ tradidit eas in manu Josue.

Paraph. Chald. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܩܒܪܘ ܒܬܚܘܡ ܚܩܠܗ ܕܒܐܪܥܐ ܕܝܪܬܗ ܒܬܡܢܬ ܣܪܚ ܕܒܛܘܪ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܨܦܘܢ ܛܘܪܐ ܕܓܥܫ ܘܐܬܪ ܗܘ ܕܩܒܪ ܒܬܡܢܬ ܣܪܚ ܐܦ ܗܘ ܕܢܦܠ

ספר שופטים : ג

CAP. III. ג

,Israel *eis in tentandum ad* ,Dñs dimisit quas ,gentes istæ Et

1 וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִנִּיחַ יְהוָה לְנַסּוֹת בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל
pro Tantùm .Chenahan *prælia* omnia noverant non qui omnes

2 אֶת כָּל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֶת כָּל־מִלְחֲמוֹת כְּנָעַן : רַק לְמַעַן
qui tantùm ,*prælium* eos docere Israel filiorum generationes *scire*

דַּעַת דֹּרוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־
omnem & ,Philistim satrapas Quinque .ea cognoverant non antea

3 לְפָנִים לֹא יְדָעוּם : חֲמִשֶּׁת סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל־
monte à : *Libanum monte* habitantē Chivæum & ,Sidonium & ,Chenahanæū

הַכְּנַעֲנִי וְהַצִּידֹנִי וְהַחִוִּי יֹשֵׁב הַר הַלְּבָנוֹן מִבַּעַל
eis in tentandum ad Fuerunt .Chamath *ingrediendū* ad usq; Chermon Bahal

4 חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת : וַיְהִי לְנַסּוֹת בָּם
quæ ,Domini præcepta audirent utrùm *sciendum ad* ,Israel

אֶת־יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הֲיִשְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־
habitaverunt Israel filii Et .Moseh *manu in* eorum patribus præcepit

5 צִוָּה אֶת־אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה : וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ
,Chivæi & ,Perizæi & ,Emorræi & ,Chittæi ,Chenahanæi *interiore* in

בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי
& ,uxores in sibi eorum filias Acceperuntq; .Jebuzæi &

6 וְהַיְבוּסִי : וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים וְאֶת־
.eorum diis servieruntque : eorum filiis dederunt suas filias

בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם :
Domini sunt oblitique ; Dñi oculis in malum Israel filii Fecerūtq;

7 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה
est iratus Et .Lucis & ,Behalim servierunt & ,sui Dei

8 אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָאֲשֵׁרוֹת : וַיִּחַר־
regis Rishathaim Chusā manu in eos vēdidit & ,Israel *in* Dñi *nasus*

אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ
octo Rishathaim Chusan Israel filii servieruntque: Naharaim Aram

אֲרַם נַהֲרַיִם וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם שְׁמֹנֶה
Dñs suscitavitque; Dominum ad Israel filii clamaverunt Et .anno

9 שָׁנִים : וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיָּקֶם יְהוָה
Chenaz filius Hothniel :eos servavit & ,Israel filiis servatorem

מוֹשִׁיעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשִׁיעֵם אֶת עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז
,Domini spiritus eum super fuit Et .illo *ab* minoris Caleb fratris

10 אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ : וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ־יְהוָה
Dominus *dedit*que ,bellum ad est egressusque :Israel judicavit &

וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא לַמִּלְחָמָה וַיִּתֵּן יְהוָה
est roborata & :Aram regem Rishathaim Chusan ejus manu in

בְּיָדוֹ אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ אֲרָם וַתְּעֹז
quadraginta terra Quievitque .Rishathaim Chusan super ejus manus

11 יָדוֹ עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם : וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים
Israel filii addiderunt Et .Chenaz filius Hothniel est mortuus &: annis

שָׁנָה וַיָּמָת עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנָז : וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Dominus confortavit & :Domini oculis in malum *faciendum ad*

לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־
malum fecerant quòd *super* ,Israel *super* Moab regem Heglon

עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע
:Hamalec & ,Hammon filios se ad collegit Et .Domini oculis in

12 בְּעֵינֵי יְהוָה : וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וְעֲמָלֵק
.Palmarum urbem possederunt & ,Israel percussit & ,ivit &

וַיֵּלֶךְ וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירְשׁוּ אֶת־עִיר הַתְּמָרִים :
,Moab regi Heglon Israel filii Servieruntque

13 וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
:Dominum ad Israel filii clamaverunt Et .annos octodecim

שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה : וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה
filii Ghera filium Ehud servatorem eis Dominus suscitavitq;

14 וַיָּקֶם יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־אֵהוּד בֶּן־גֵּרָא בֶּן־
Israel filii miseruntque :*jua dextera manu obturatum* virum ,Jemini

הַיְמִינִי אִישׁ אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
.Moab regi Heglon munus ejus *manu in*

15 בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב :

Versio VULG. LAT.

CAP. III.

1 HÆ sunt gentes quas Dñs dereliquit, ut eruditet in eis Israelé, & omnes qui non noverant bella Chananæorum:
2 Ut posteà discerent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi: Quinq; satrapas Philisthinorū, omnémque Chananæū, & Sidoniū, atque Heuæum; qui habitabat in monte Libano, de monte Baal-Hermon usq; ad introitum Emath. Dimisitq; eos, ut in ipsis experiretur Israelem, utrùm audiret mandata Dñi quæ præceperat patrib⁹ eorū p manum Moysi, an non. Itaq; filii Israel habitaverunt in medio Chananæi, & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Heuæi, & Jebusæi:
3 Et duxerunt uxores filias eorū, ipsíque filias suas filiis eorum tradiderunt, & servierunt diis eorum. Fecerúntq; malū in conspectu Dñi, & obliti sunt Dei sui, servientes Balim & Astaroth. Iratúsq; contra Israel Dñs, tradidit eos in man⁹ Chusan Rasathaim regis Mesopotamiæ, servierúntq; ei
4 octo annis. Et clamaverunt ad
5 Dominum: qui suscitavit eis
6 salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicèt filium Cenez, fratrem Caleb minorem:
7 Fuitque in eo Spiritus Domini, & judicavit Israel. Egressúsque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chusan Rasathaim regem Syriæ, & oppressit eum. Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius
8 Cenez. Addiderunt autem filii Israel facere malū in conspectu Domini: qui cōfortavit adversùm eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in
9 conspectu ejus. Et copulavit
10 ei filios Ammon, & Amalec: abiitq; & percussit Israel, atq; possedit urbem palmarum.
11 Servierúntque filii Israel Eglon regi Moab decem & octo
12 annis: Et posteà clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii Jemini, qui utráque manu pro dextera utebatur. Miserúntque filii Israel per illum munera Eglon regi Moab.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ταῦτα τὰ (a) ἔθνη ἃ ἀφῆκε κύριος αὐτὰ ἵνα πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ, πάντας τοὺς μὴ ἐγνωκότας τὰς πολέμους
2 Χαναάν. Πλὴν διὰ τὰς γενεὰς (β) ὧν Ἰσραὴλ τοῦ διδάξαι αὐτὸς πόλεμον, πλὴν οἱ
3 ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν αὐτά. Τὰς πέντε ζατραπείας τῶν Φυλιστιείμ, καὶ πάντα τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Σιδώνιον, καὶ τὸν Εὐαῖον τὸν κατοικοῦντα τὸν Λίβανον ἀπὸ τοῦ ὄ-
4 ους (γ) τοῦ Ἀερμὼν ἕως Λαβωημάθ. Καὶ ἐγένετο ἵνα πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ, γνῶναι εἰ ἀκούσονται τὰς ἐντολὰς κυρίου, ἃς ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν
5 χειρὶ Μωυσῆ. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατῴκησαν ἐν μέσῳ τοῦ Χαναάν, καὶ τοῦ Χετταίου, καὶ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, καὶ τοῦ Εὐαίου, καὶ τοῦ Ἰε-
6 βουσαίου. Καὶ ἔλαβον τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἔδωκαν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ
7 Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν (δ) ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπελάθοντο (ε) κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν (ζ) τοῖς Βααλὶμ καὶ τοῖς
8 ἄλσεσι. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτὸς (η) ἐν χειρὶ Χουσαρσαθαὶμ βασιλέως (θ) Συρίας ποταμοῦ. καὶ ἐδούλευσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ Χουσαρ-
9 σαθαὶμ (ι) ἔτη ὀκτώ. Καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον. καὶ ἤγειρε κύριος σωτῆρα τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἔσωσεν αὐτὸς, τὸν Γοθονιὴλ υἱὸν Κενὲζ ἀδελφὸν Χάλεβ τὸν (κ)
10 νεώτερον ὑπὲρ αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθεν (λ) εἰς πόλεμον πρὸς Χουσαρσαθαὶμ. καὶ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ αὐτῷ τὸν Χουσαρσαθαὶμ βασιλέα (μ) Συρίας πο-
11 ταμοῦ· καὶ ἐκραταιώθη χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Χουσαρσαθαίμ. Καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ (ν) ἔτη τεσσαράκοντα. καὶ ἀπέθανε Γοθονιὴλ υἱὸς Κε-
12 νέζ. Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν (ξ) ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐνίσχυσε κύριος τὸν Ἐγλὼμ βασιλέα Μωὰβ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, διὰ τὸ πεποιηκέναι
13 αὐτοὺς τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου. Καὶ (ο) συνήγαγε πρὸς ἑαυτὸν πάντας τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν καὶ Ἀμαλήκ, καὶ ἐπορεύθη καὶ
14 ἐπάταξε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκληρονόμησε τὴν πόλιν τῶν φοινίκων. Καὶ ἐδούλευσαν
15 οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ Ἐγλὼμ βασιλεῖ Μωὰβ ἔτη δεκαοκτώ. Καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον. καὶ ἤγειρεν (π) αὐτοῖς σωτῆρα, τὸν Ἀὼδ υἱὸν Γηρὰ (ρ) υἱὸν τοῦ Ἰεμεινὶ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον. καὶ (σ) ἐξαπέστειλαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ δῶρα ἐν χειρὶ αὐτοῦ τῷ Ἐγλὼμ βασιλεῖ Μωάβ.

MS. A. (α) Ἔθνη ἀφῆκαν Ἰησοῦς ὥστε (β) τοὺς υἱοὺς (γ) τοῦ Βηθεερμὼν ἕως Λοβωημάθ. (δ) ἐναντι (ε) κυρίου θεοῦ (ζ) ταῖς Βαάλεὶμ (η) εἰς χεῖρας (θ) Συρίας Μεσοποταμίας ποταμοῦ. (ι) ὀκτὼ ἔτη. Καὶ (κ) νεώτερον αὐτοῦ, καὶ εἰσῆκεν ἀυτ. Καὶ ἐγένε[λ]ο(λ)ὅτι ἐξῆλθε πόλεμον. καὶ παρέδωκεν (μ) Συρίας. * Καὶ ἡσύχασεν (ν) ἔτη πεντήκοντα. (ξ) ἐναντι (ο) προσήγαγε πρὸς αὐτὸν (π) αὐτοῖς * κύριον σωτῆρα (ρ) υἱὸ τοῦ Ἰεμεινὶ (σ) ἀπέστειλαν

CAP. III.

1 ET hæ gentes, quas reliquit Dñs (a) ut tentaret in eis Israel, omnes qui non noverant bella Chenaghan.
2 Tantùm propterea ut (b) docerentur generationes filiorum Israel, ad docendum eos bellū; tantùm qui ab antiquo non fuerunt cognoscentes.
3 Quinq; Turnæos Philistinorum et omnes Chenaghanæos, & Szidonæos, et Hhivæos habitatores montis Libani, à monte planitiei Hhermon usq; ad ascensum Hhamath.
4 Et fuerunt ad tentandum in eis Israel, ad cognoscendū an audient jussa Dñi quæ jussit patres eorum in manu Mosis. Et filii Israel habitaverunt inter Chenaghanæos, Hhethæos,
5 & Emorrhæos, Pherizæos, et, Hhivæos et Jebuzæos. Et acceperunt filias
6 eorum sibi in uxores, et filias suas dederunt filiis eorum; et coluerunt
7 errores eorum. Et fecerunt filii Israel quod malum ante Dñm, et obliti sunt cultum Domini Dei ipsorum: et servierunt Baghalaia et Asteratha. Et invaluit indignatio Dñi in Israel, et tradidit eos in manu Chusan scelerati regis
8 Aram, quæ juxta Perath; et servierunt filii Israel Chusan scelerato octo annis. Et clamaverunt filii Israel aute Dñm, et suscitavit Dñs liberatorem fi-
9 liis Israel, & liberavit eos: Ghathniel filium Kenaz fratrem Chaleb qui parvus ab illo. Et mansit sup eum spiritus prophetiæ ab ante Dñm, et judi-
10 cavit Israel; et egressus est ad ineundum bellum, et tradidit Dñs in manu ejus Chusan sceleratum regem Aram; et invaluit manus ejus super Chusan
11 sceleratum. Et quievit terra Israel quadraginta annis, et mortuus est Ghath-
12 niel filius Kenaz. Et addiderunt filii Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; et roboravit Dominus Gheglon regem Moab super Israel, su-
13 per quod fecerunt id quod malum ante Dominum. Et congregavit ad eum filios Ghamon, et Ghamalek: et venit et percussit Israel, et possederunt
14 urbem Jericho. Et servierunt filii Israel Gheglon regi Moab decem et octo
15 annis. Et clamaverunt filii Israel ante Dominum; et erexit Dominus eis liberatorem Ehud filium Gera, filii tribus Binjamin, virum impeditum in manu sua dexterâ: et miserunt filii Israel in manu ejus munus Gheglon regi Moab.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

נ

וְאִלֵּין עַמְמַיָּא דִּי שְׁבַק יְיָ לְנַסָּאָה בְהוֹן יַת יִשְׂרָאֵל יַת כָּל דְּלָא הֲוָו יְדָעִין יַת כָּל קְרָבֵי כְנָעַן:
לְחוֹד בְּדִיל דִּידְעוּן דָּרַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָּפוּתְהוֹן קְרָבָא לְחוֹד דְּמִלְקַדְמִין לָא הֲוו יָדְעִין:
חֲמִשָּׁא טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וְכָל כְּנַעֲנָאֵי וְצִידוֹנָאֵי וְחִוָּאֵי יָתְבֵי טוּרָא דִלְבָנוֹן מִטּוּר מֵישַׁר
חֶרְמוֹן עַד מַעֲלָנָא דַחֲמָת : וַהֲווּ לְנַסָּאָה בְהוֹן יַת יִשְׂרָאֵל לְמִדַּע הֵיקַבְּלוּן יַת פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ
דְּפַקֵּיד יַת אֲבָהָתְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָתְבוּ בְגוֹ כְנַעֲנָאֵי חִתָּאֵי וְאֱמוֹרָאֵי וּפְרִזָּאֵי
וְחִוָּאֵי וְיבוּסָאֵי : וּנְסִיבוּ יַת בְּנָתֵיהוֹן לְהוֹן לְנָשִׁין וְיַת בְּנָתֵיהוֹן יְהִיבוּ לִבְנֵיהוֹן וּפְלַחוּ יַת
טָעֲוָתְהוֹן: וַעֲבָדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאַתְנַשׁוּ יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן וּפְלַחוּ יַת
בַּעֲלַיָּא וְלַאֲשֵׁרָתָא : וּתְקִיף רוֹגְזָא דַיְיָ בִּישְׂרָאֵל וּמַסְרִנּוּן בִּיד כּוּשַׁן חִיבָא מַלְכָּא דַאֲרָם דִּי
עַל פְּרָת וּפְלַחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת כּוּשַׁן חִיבָא תְּמָנֵי שְׁנִין : וּזְעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וַאֲקִים
יְיָ פּוּרְקָן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּפְרִקנוּן יַת עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי דְכָלֵב זְעִיר מִנֵּיהּ : וּשְׁרָת
עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל וּנְפַק לַאֲנָחָא קְרָבָא וּמְסַר יְיָ בִּידוֹהִי יַת כּוּשַׁן
חִיבָא מַלְכָּא דַאֲרָם דִּי עַל פְּרָת וְתַקֵּפַת יְדֵיהּ עַל כּוּשַׁן חִיבָא : וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דִישְׂרָאֵל
אַרְבְּעִין שְׁנִין וּמִית עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז : וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְתַקֵּף יְיָ
יַת עֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב עַל יִשְׂרָאֵל עַל דַּעֲבַדוּ יַת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ : וְכַנַּשׁ לְוָתֵיהּ יַת בְּנֵי
עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וְאָזַל וּמְחָא יַת יִשְׂרָאֵל וִירִיתוּ יַת קִרְתָּא דִירִיחוֹ : וּפְלַחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלוֹן
מַלְכָּא דְמוֹאָב תְּמָנֵי עַסְרֵי שְׁנִין : וּזְעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וַאֲקִים יְיָ לְהוֹן פָּרִיק יַת אֶהוּד
בַּר גֵּרָא בַּר שִׁבְטָא דִבְנֵימִן גַּבְרָא נְמִיד בְּיֵדֵיהּ דִּימִינָא וְשַׁדָּרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּידֵיהּ
תְּקוּפְתָּא לְעֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. III.

ET hæ Gentes, quas reliquit Dñs ad tentandum in eis Israel: omnes quæ non noverunt omnia bella Chenaghan.
2 Tantum propterea ut scirent generationes filiorum Israel, ad docendum eos bellū; tantùm qui ab antiquo non fuerunt cognoscentes.
3 Quinq; Turnæos Philistinorum et omnes Chenaghanæos, & Szidonæos, et Hhivæos habitatores montis Libani, à monte planitiei Hhermon usq; ad ascensum Hhamath.
4 Et fuerunt ad tentandum in eis Israel, ad cognoscendū an audient jussa Dñi quæ jussit patres eorum in manu Mosis. Et filii Israel habitaverunt inter Chenaghanæos, Hhethæos,
5 & Emorrhæos, Pherizæos, et, Hhivæos et Jebuzæos. Et acceperunt filias
6 eorum sibi in uxores, et filias suas dederunt filiis eorum; et coluerunt
7 errores eorum. Et fecerunt filii Israel quod malum ante Dñm, et obliti sunt cultum Domini Dei ipsorum: et servierunt Baghalaia et Asteratha. Et invaluit indignatio Dñi in Israel, et tradidit eos in manu Chusan scelerati regis
8 Aram, quæ juxta Perath; et servierunt filii Israel Chusan scelerato octo annis. Et clamaverunt filii Israel aute Dñm, et suscitavit Dñs liberatorem fi-
9 liis Israel, & liberavit eos: Ghathniel filium Kenaz fratrem Chaleb qui parvus ab illo. Et mansit sup eum spiritus prophetiæ ab ante Dñm, et judi-
10 cavit Israel; et egressus est ad ineundum bellum, et tradidit Dñs in manu ejus Chusan sceleratum regem Aram; et invaluit manus ejus super Chusan
11 sceleratum. Et quievit terra Israel quadraginta annis, et mortuus est Ghath-
12 niel filius Kenaz. Et addiderunt filii Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; et roboravit Dominus Gheglon regem Moab super Israel, su-
13 per quod fecerunt id quod malum ante Dominum. Et congregavit ad eum filios Ghamon, et Ghamalek: et venit et percussit Israel, et possederunt
14 urbem Jericho. Et servierunt filii Israel Gheglon regi Moab decem et octo
15 annis. Et clamaverunt filii Israel ante Dominum; et erexit Dominus eis liberatorem Ehud filium Gera, filii tribus Binjamin, virum impeditum in manu sua dexterâ: et miserunt filii Israel in manu ejus munus Gheglon regi Moab.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

1 Sti verò sunt populi quos reliquit Dominus ad tentandum per eos Israelem, nempe omnes qui non noverant cuncta bella Chananæorum; 2 Ad hoc tantùm, ut nôssent posteri filiorum Israel bellum ediscere quod ne pristini quidem didicerant. 3 Quinque ergò tyranni Palestinorum, Chananæi omnes, Sidonii, & Hevæi incolæ montis Libani, & à monte filiorum Hermon ad ingressum usque Hemath, Manserunt ut iis tentaret Israelē, 4 cognoscerétque utrū audirent præcepta Domini, quæ mandaverat patribus eorum per Mosen. 5 Igitur habitárunt filii Israel inter Chananæos, Hevæos, Amorrhæos, Pherezæos, Hethæos, & Jebusæos; 6 Et duxerunt ex filiabus eorum sibi uxores, filias suas dederunt filiis eorum, & deos eorum coluerunt. 7 Denique perpetrárunt filii Israel quod malū erat coram Domino, & Dominum Deum suū obliviscentes coluerunt Baal & Esteroth. 8 Iratúsque Dominus Israeli tradidit eos in manum Chusan scelerati, regis Aram-naharin, & servierunt filii Israel Chusan scelerato annos octo. 9 Clamantibus autem filiis Israel ad Dominum, suscitavit Dominus salvatorem filiis Israel: salvavit enim illos Athnael filius Kenaz fratris Caleb natu minoris. 10 Huic affuit manus Domini, & judicavit Israelem; egressus est ad bellum, tradidítque Dominus in manus ejus Chusan sceleratum, regem Aram-naharin, & prævaluit manus ejus contra Chusan sceleratum: 11 Quievitque terra quadraginta annis. Verùm mortuo 12 Athnaele filio Kenaz, Rursum filii Israel malum perpetrárunt coram Domino: Roboravítque Dominus Eglonem regem Moab adversùs Israelem, eò quòd malum feciffent coram Domino. 13 Congregavit autem ille contra eos, filios Ammon & Amalec, qui abeuntes percusserunt Israelem, & possederunt Civitatem palmarum. 14 Servierunt ergò filii Israel Egloni regi Moab octodecim annos. 15 Rursùm verò clamantibus filiis Israel ad Dominum, excitavit eis Dominus vindicem Ahur filium Gera de tribu Benjamin, virum manûs suæ dexteræ impotem: per quem miserunt filii Israel munus Egloni regi Moab.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

1 Hæ autem sunt gentes quas reliquit Dominus, ut per eas probaret Israelitas & omnes qui ignorabant certamen Chananæorum, utq; discerent etiam posteri Israelitarum certamen, quandoquidem priores haud noverant. 2 Quæ inquam relictæ fuerunt, sunt quinque duces Palestinorū, Chananæi omnes, Sidonii, Hevæi, incolæ montis Libani, & à monte filiorum Hermon usq; ad ingressum Hamat: 4 Quatenus per hos probaret filios Israel num susciperent & audirent mandatū Domini, quod præceperat patribus eorum per Mosen. 5 Commorati ergò Israelitæ inter Chananæos, Hetæos, Amorrhæos, Hethæos, & Jebusæos, 6 uxores duxerunt filiis suis de filiabus eorum, & servierunt diis eorum. 7 Demum fabricaverunt filii Israel flagitia coram Domino, & obliti beneficiorum Domini Dei sui, servierunt Baal et Asirath. 8 Quapropter desæviente iratâ Domini contra filios Israel, tradidit eos Kusan impio regi Harran, qui Kusan impius servitute pressit filios Israel annis octo. 9 Verùm filii Israel Dominum supplicuter invocantibus, constituit Dominus filiis Israel servatorem; servavitque eos Athnael filius Cenz fratris Caleb minoris. 10 Huic enim auxiliatus est Dominus, fuitq; judex filiorū Israel egressus est in prælium, tradidítq; Dominus in manum ejus Kusan impium regem Harran, & devicit illum. 11 Et quievit terra à bello quadraginta annis. 12 Defuncto autem Athnaële filio Cenz fratris Caleb natu minoris, Redierunt filii Israel ad scelestas actiones suas coram Domino perpetrándas: Roboravitq; Dominus Eglonem regem Moab adversùs filios Israel, eò quòd turpitudinē egissent coram Domino. 13 Is enim coactis adversùs illos filiis Ammon & Amalecitis, ascenderunt ad filios Israel, debellárunt eos, vulnerárunt ex eis vulneratos multos, & occupárunt Civitatem palmarum: 14 Tenúitque subditos Eglon rex Moab filios Israel octodecim annis. 15 At filiis Israel Dominum supplicuter invocantibus, excitavit eis servatorem Ahur filium Gera, de tribu Benjamin, virum cujus dextera manus erat arida. Per hunc miserunt filii Israel munus ad Eglonem regem Moab.

ספר שופטים : ג

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 ויעש לו אהוד חרב ולה שני פיות גמד ארכה ויחגר
Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulũ longitudinis palmæ manûs, & accinctº est eo subter sagum in dextro femore. Obtulítq; munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

16 Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἀὼδ μάχαιραν δίστομον, σπιθαμῆς τὸ (τ) μῆκος· καὶ ἀνὴρ ζωσάμενος αὐτὴν ὑπὸ τὸν (υ) μαστὸν ὀπὶ τὸ μηρὸν (φ) αὐτοῦ τὸ δεξιόν. Καὶ ἐπορεύθη, καὶ προσήνεγκε τὰ δῶρα τῷ Ἐγλὼμ βασιλεῖ Μωάβ. καὶ Ἐγλὼμ ἀνὴρ ἀστεῖος (χ) σφόδρα. Καὶ ἐγένετο ὡνίκα (ψ) συνετέλεσεν Ἀὼδ προσφέρων τὰ δῶρα, καὶ ἐξαπέστειλε (ω) τὸν φέροντας τὰ δῶρα, Καὶ αὐτὸς ἀνέστρεψεν ἀπὸ τῶν (α) γλυπτῶν τῶν ἐν Γαλγάλ· καὶ εἶπεν Ἀὼδ, Λόγον μοι κρύφιον πρὸς σὲ βασιλεῦ. καὶ εἶπεν (β) Ἐγλὼμ πρὸς αὐτὸν, Σιώπα. καὶ ἐξαπέστειλεν ἀφ' ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἑστῶτας ἐπ' αὐτόν. Καὶ Ἀὼδ εἰσῆλθε πρὸς αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῷ (γ) θερινῷ τῷ ἑαυτῷ μονώτατος. καὶ εἶπεν Ἀὼδ, Λόγον θεοῦ μοι πρὸς σὲ βασιλεῦ. καὶ ἐξανέστη ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἐγλὼμ ἐγγὺς αὐτοῦ. Καὶ ἐκτείνας Ἀὼδ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε τὴν μάχαιραν (δ) ἐπάνωθεν τοῦ μηροῦ αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὴν (ζ) ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, Καὶ ἐπῆνεγκε καὶ γε τὴν λαβὴν ὀπίσω τοῦ φλογὸς, καὶ ἀπέκλεισε τὸ στῆαρ τοῦ φλογὸς, ὅτι οὐκ ἐξέσπασε τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν (η) Ἀὼδ τὸ σταδία. καὶ ἐξῆλθε τοὺ διαλελαγμένους, καὶ ἀπέκλεισε τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου (θ) κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐσφιλώσατο. Καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε· καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ (ι) ἐπῆλθον καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ ὑπερῴου (κ) ἐσφιλωμέναι καὶ εἶπαν, (λ) Μήποτε ἀποκενοῖ τοὺ πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ταμείῳ τῷ θερινῷ; Καὶ ὑπέμειναν ἕως ἠχύνοντο· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦσιν ὁ ἀνοίγων τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου. καὶ ἔλαβον τὰ κλεῖδα, καὶ ἠνοιξαν. καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος αὐτῶν πεπτωκὼς ὀπὶ τῆ γῆ τεθνηκώς. Καὶ Ἀὼδ διεσώθη ἕως ἐθορυβοῦντο, καὶ οὐκ ἦν ὃ ἀνοίγων αὐτῷ· καὶ αὐτὸς παρῆλθε τὰ γλυπτὰ, καὶ διεσώθη (μ) εἰς Σελιρωθά. Καὶ ἐγένετο ὡνίκα (ν) ἦλθεν Ἀὼδ εἰς γῆν Ἰσραὴλ, καὶ ἐσάλπισεν ἐν κρατίνῃ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ κατέβησαν σὺν αὐτῷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, (ξ) Καταβαίνετε ὀπίσω μου, ὅτι παρέδωκε κύριος ὁ θεὸς τοὺ ἐχθροὺς (ο) ὑμῶν Μωὰβ ἐν χειρὶ (π) ὑμῶν. καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ κατελάβοσαν τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰορδάνου τοῦ Μωάβ, καὶ οὐκ (ρ) ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι. Καὶ ἐπάταξαν τὸν Μωὰβ (σ) τῇ ὑμέρᾳ ἐκείνῃ ὡσεὶ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, (τ) πᾶν λιπαρὲν, καὶ πᾶσα ἀνδρα δυνάμεως, καὶ οὐ διεσώθη (υ) οὐδὲ ἀνήρ. Καὶ ἐνεβράπη Μωὰβ ἐν τῇ ὑμέρᾳ ἐκείνῃ (φ) ὑπὸ χεῖρα Ἰσραὴλ, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ὀγδήκοντα ἔτη. καὶ ἔκρινεν αὐτοὺ Ἀὼδ ἕως οὗ ἀπέθανε. Καὶ (χ) μετ' αὐτὸν ἀνέστη Σαμεγὰρ υἱὸς (ψ) Δινὰχ, καὶ ἐπάταξε τοὺ ἀλλοφύλους εἰς ἑξακοσίους ἄνδρας ἐν τῷ (ω) ἀεροβόσκῳ τῶν βοῶν, καὶ ἔσωσε καὶ γε αὐτὸς τὸν Ἰσραήλ.

Et fecit sibi Aod gladium (n) habentem duo ora: palmi longitudo ejus. Et accinctus est eo sub sago super femur suũ dextrũ. Et vnit: et attulit munera Eglom regi Moab. Et Eglom vir (o) urbanus valdé. Et fastum est postquàm consummavit Aod offerens munera, & dimisit ferentes munera, Et ipse reversus est à sculptilibus, quæ (p) cum Galgal. Et dixit Aod, Verbum occultum mihi est ad te, Rex. Et dixit Eglom ad eũ, Tace: et dimisit à se omnes, qui astabant super eum. Et Aod intravit ad eum. Et ipse sedebat in cœnaculo æstivo suo prorsus solus. Et dixit Aod, Verbũ Dei mihi ad te, Rex. Et exurrexit Eglom de throno prope eum. Et factum est simul, dũ ille surgeret; et extendit Aod manum sinistrã suam: & sumpsit gladium desuper femore suo dextro: & infixit illum in ventre ejus: Et superimmisit etiam capulum post (q) flamma: & conclusit (r) adeps super flammam: quoniã non extraxit gladiũ è ventre ejº. Et exiit Aod (s) vestibulum: & transiit observantes: & clausit januas cœnaculi super se, & coarctavit. Et ipse exiit. Et pueri ejus supervenerunt, & viderunt: & ecce januæ cœnaculi coarctatæ. Et dixerunt, Nunquid forte (t) evacuat pedes suos in cœnaculi æstivo? Et sustinuerunt, quoadusque erubuerunt. Et ecce non est, qui aperiat januas cœnaculi. Et sumpserunt clavim, & aperuerunt. Et ecce Dominus eorum prolapsus in terrã mortuus. Et Aod salvus evasit, dum turbabantur; et non erat qui attenderet ei. Et ipse transiit sculptilia: & evasit salvº in Seirothà. Et factum est, postquàm venit Aod in terrã Israel; & cecinit in cornu in monte Ephraim: & descenderunt cum eo filii Israel de monte: et ipse ante eos. Et dixit ad eos, Descendite post me: quia tradidit Dominus Deus inimicos nostros, ipsam Moab in manu nostra. Et descenderunt post eum: & præcupârunt transitus Jordanis ipsi Moab, & non (u) permisit vnum transire. Et percusserunt ipsam Moab die illâ, circiter decem millia virorũ, (x) omnem pinguem, et omnem virum virtutis: & non evasit salvus vir. Et (y) confusa est Moab in die illa sub manu Israel. Et quievit terra octoginta annos. Et judicavit eos Aod; quoadusque mortuº est. Et postquam surrexit Samegar filius Dinach, & percussit alienigenas in sexcentos viros in (z) vomere boum: & salvavit & ipse Israel.

17 ויקרב את מנחה לעגלון מלך מואב ועגלון איש בריא מאד : ויהי
Et obtulit; munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

17 καὶ προσήνεγκε τὰ δῶρα τῷ Ἐγλὼμ βασιλεῖ Μωάβ. καὶ Ἐγλὼμ ἀνὴρ ἀστεῖος (χ) σφόδρα.

MS.A. (τ) μῆκος· καὶ (υ) μανδύαν αὐτῷ ἐπὶ (φ) τὸν δεξιὸν αὐτοῦ. Καὶ προσήνεγκε τὰ (χ) ὡς συνετέλεσεν (ψ) τὰς ἀφέοντας τὰ (ω) Καὶ Ἐγλὼμ ἀνέστρεψεν (α) γλυπτῶν (β) Ἐγλὼμ πᾶσιν ἐκ μέσου. καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ παρεστήκοντες αὐτῷ. Καὶ Ἀὼδ εἰσῆλθεν (γ) θερινῷ αὐτοῦ μονώτατος. (δ) τὴν ἀναστῶσαι, ἐξέτεινεν (ε) ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ, καὶ (ζ) εἰς τὴν κοιλίαν Ἐγλὼμ, Καὶ (η) Ἀὼδ εἰς τὸ περισάλα. καὶ ἀπέκλεισεν (θ) ἐπ' αὐτοῦ, (ι) ἐσῆλθον (κ) ἀπεκεκλεισμέναι (λ) Μήποτε πρὸς δίψυχος κάθηται ἐν τῷ ἀποχωρίσει τῶν κοιτῶν; Καὶ περιέμειναν ἕως ἐχωμύθησαν· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων (μ) ἕως Σελιρωθά. (ν) ἦλθεν καὶ ἐσάλπισεν κρατίνῃ (ξ) Καταβαίνετε (ο) ὑμῶν. (π) ὑμῶν (ρ) ἀφῆκαν (σ) ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ὡσεὶ (τ) πάντας τοὺς μα-

18 כאשר כלה להקריב את המנחה וישלח את
Cúmque obtulisset ei munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant.

18 καὶ ἐγένετο (χ) ὡνίκα ζωσθῆναι Ἀὼδ τοῦ φορέσαι τὰ δῶρα, καὶ ἐξαπέστειλε (ψ) τοὺ φέροντας τὰ δῶρα, (ω) Καὶ αὐτὸς ἀνέστρεψεν ἀπὸ τῶν (α)

19 העם נשאי המנחה : והוא שב מן הפסילים אשר
Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad Regẽ, Verbum secretũ habeo ad te, ô Rex. Et ille imperavit silentiũ: egressíq; omnibus qui circa eum erant;

19 γλυπτῶν τῶν ἐν Γαλγάλ· καὶ εἶπεν Ἀὼδ, Λόγον μοι κρύφιον πρὸς σὲ βασιλεῦ. καὶ εἶπεν (β) Ἐγλὼμ πρὸς αὐτὸν, Σιώπα. καὶ ἐξαπέστειλεν ἀφ' ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἑστῶτας

MS.A. (τ) μῆκος· καὶ (υ) μανδύαν αὐτῷ ἐπὶ (φ) τὸν δεξιὸν αὐτοῦ. Καὶ προσήνεγκε τὰ (χ) ὡς συνετέλεσεν (ψ) τὰς ἀφέοντας τὰ (ω) Καὶ Ἐγλὼμ ἀνέστρεψεν (α) γλυπτῶν (β) Ἐγλὼμ πᾶσιν ἐκ μέσου. καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ παρεστήκοντες αὐτῷ. Καὶ Ἀὼδ εἰσῆλθεν (γ) θερινῷ αὐτοῦ μονώτατος. (δ) τὴν ἀναστῶσαι, ἐξέτεινεν (ε) ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ, καὶ (ζ) εἰς τὴν κοιλίαν Ἐγλὼμ, Καὶ (η) Ἀὼδ εἰς τὸ περισάλα. καὶ ἀπέκλεισεν (θ) ἐπ' αὐτοῦ, (ι) ἐσῆλθον (κ) ἀπεκεκλεισμέναι (λ) Μήποτε πρὸς δίψυχος κάθηται ἐν τῷ ἀποχωρίσει τῶν κοιτῶν; Καὶ περιέμειναν ἕως ἐχωμύθησαν· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων (μ) ἕως Σελιρωθά. (ν) ἦλθεν καὶ ἐσάλπισεν κρατίνῃ (ξ) Καταβαίνετε (ο) ὑμῶν. (π) ὑμῶν (ρ) ἀφῆκαν (σ) ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ὡσεὶ (τ) πάντας τοὺς μα-

20 אליו והוא שב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר
Ingressus est Aod ad eum: sedebat autem in æstivo cœnaculo solus: dixítque; Verbũ Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno.

20 καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῷ (γ) θερινῷ τῷ ἑαυτῷ μονώτατος. καὶ εἶπεν Ἀὼδ, Λόγον θεοῦ μοι πρὸς σὲ βασιλεῦ. καὶ ἐξανέστη ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἐγλὼμ ἐγγὺς αὐτοῦ. Καὶ

21 אהוד דבר אלהים לי אליך ויקם מעל הכסא : וישלח
Extendítq; Aod sinistram manũ, & tulit sicã de dextero femore suo, infixítque eam in ventre ejº Tam validè,

21 ἐκτείνας Ἀὼδ τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε τὴν μάχαιραν (ε) ἐπάνωθεν τοῦ μηροῦ αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὴν (ζ) ἐν τῇ

22 אהוד את ידו שמאלו ויקח את החרב מעל ירך ימינו
ut capulus sequeretur ferrũ in vulnere, ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium, sed ita ut percusserat, reliquit in corpore: statímque per secreta naturæ alvi stercora proruperunt.

22 κοιλίᾳ αὐτοῦ, Καὶ ἐπῆνεγκε καὶ γε τὴν λαβὴν ὀπίσω τοῦ φλογὸς, καὶ ἀπέκλεισε τὸ στῆαρ τοῦ φλογὸς, ὅτι οὐκ ἐξέσπασε τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν (η) Ἀὼδ τὸ

23 ויצא הפרשדנה : ויצא אהוד המסדרונה ויסגר
Aod autem clausis diligentissimè ostiis cœnaculi, & obfirmatis serâ, Per posticũ egressus est.

23 σταδία. καὶ ἐξῆλθε τοὺ διαλελαγμένους, καὶ ἀπέκλεισε τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου (θ) κατ' αὐτοῦ, καὶ

24 דלתות העליה בעדו ונעל : והוא יצא ועבדיו
Servíq; regis ingressi viderũt clausas fores cœnaculi, atque dixerunt; Forsitan purgat alvũ in æstivo cubiculo. Expectantéque diu donec erubescerent, & videntes quòd nullus aperiret, tulerunt clavẽ

24 ἐσφιλώσατο. Καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε· καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ (ι) ἐπῆλθον καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ ὑπερῴου (κ) ἐσφιλωμέναι καὶ εἶπαν, (λ) Μήποτε ἀποκενοῖ τοὺ πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ταμείῳ

25 באו וירא והנה דלתות העליה נעלות ויאמרו
& aperientes invenerunt dominum suum in terra jacentem mortuum. Aod autẽ, dum illi turbarentur, effũgit, et pertransiit locum idolorũ, unde reversus fuerat. Venítq; in Seirath:

25 τῷ θερινῷ; Καὶ ὑπέμειναν ἕως ἠχύνοντο· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦσιν ὁ ἀνοίγων τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου. καὶ ἔλαβον τὰ κλεῖδα, καὶ ἠνοιξαν. καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος

26 אהוד נמלט עד התמהמהם והוא עבר את הפסילים
Et statim insonuit buccinâ in monte Ephraim: descenderúntq; cum eo filii Israel, ipso in fronte gradiente. Qui dixit ad eos, Sequimini me: tradidit enim Dominº inimicos nostros Moabitas in manu nostras. Descenderúntq; post eum, & occupaverunt vada Jordanis quæ transmittunt in Moab: & non dimiserunt transire quenquã;

26 αὐτῶν πεπτωκὼς ὀπὶ τῆ γῆ τεθνηκώς. Καὶ Ἀὼδ διεσώθη ἕως ἐθορυβοῦντο, καὶ οὐκ ἦν ὃ ἀνοίγων αὐτῷ· καὶ αὐτὸς παρῆλθε τὰ γλυπτὰ, καὶ διεσώθη (μ) εἰς Σελιρωθά. Καὶ ἐγένετο

27 והוא נמלט שעירתה : ויהי בבואו ויתקע בשופר
Et statim insonuit buccinâ in monte Ephraim: descenderúntq; cum eo filii Israel, ipso in fronte gradiente. Qui dixit ad eos, Sequimini me: tradidit enim Dominº inimicos nostros Moabitas in manu nostras. Descenderúntq; post eum, & occupaverunt vada Jordanis quæ transmittunt in Moab: & non dimiserunt transire quenquã;

27 ὡνίκα (ν) ἦλθεν Ἀὼδ εἰς γῆν Ἰσραὴλ, καὶ ἐσάλπισεν ἐν κρατίνῃ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ κατέβησαν σὺν αὐτῷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ εἶπε πρὸς

28 בהר אפרים וירדו עמו בני ישראל מן ההר והוא
Sed percusserunt Moabitas in tempore illo, circiter decẽ millia, omnes robustos et fortes viros. Nullus eorum evadere potuit. Humiliatúsq; est Moab in die illo sub manu Israel: et quievit terra octoginta annis. Postquàm fuit Samgar filiº Anath, qui percussit de Philisthiim sexcentos viros vomere: et ipse quoque defendit Israel.

28 αὐτούς, Καταβαίνετε ὀπίσω μου, ὅτι παρέδωκε κύριος ὁ θεὸς τοὺ ἐχθροὺς (ο) ὑμῶν Μωὰβ ἐν χειρὶ (π) ὑμῶν. καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ

29 לפניהם : ויאמר אלהם רדפו אחרי כי נתן יהוה
Descenderúntq; cum eo filii Israel de monte, et ipse ante eos. Et dixit eis, Persequimini post me, nam tradidit Dñs auctores inimicitiarum vestrarum Moabitas in manibus vestris; et descenderunt post eum et contigerunt vadum *transitus* Jordanis super *Moab*, et non siverunt hominem transire. Et occiderunt

29 κατελάβοσαν τὰς διαβάσεις τῶ Ἰορδάνου τοῦ Μωάβ, καὶ οὐκ (ρ) ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι. Καὶ

30 את איביכם את מואב בידכם וירדו אחריו וילכדו
Moabitas in tempore illo, ut decem mille virum omnem terribilem, & omnem virum virtutis; et non salvatus est homo. Et fracti sunt Moabitæ

30 ἐπάταξαν τοὺ Μωὰβ (σ) τῇ ὑμέρᾳ ἐκείνῃ ὡσεὶ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, (τ) πᾶν λιπαρὲν,

31 את מעברות הירדן למואב ולא נתנו איש לעבר :
in die illa subtus manum hominis Israel: et quievit terra Israel octoginta annis. Et post illum fuit Samgar filius Ghanath, et occidit Philisthæos sexcentos viros in stimulo boum; et liberavit etiam ipse Israel.

31 ויהי אחריו שמגר בן ענת ויך את פלשתים ששׁ־מאות איש
בבלמד הבקר ויושע גם הוא את ישראל :

תרגום יונתן Targum Jonathan.

16 ועבד ליה אהוד חרבא ולה תרין פוטין גרמידא ווריו יתה מלרע ללבושוהי על
17 ירכיה דימיניה : וקריב ית תקרובתא לעגלון מלכא דמואב ועגלון גבר פטים לחדא :
18 והוה כד שיצי לקרבא ית תקרובתא ושלח ית עמא נטלי תקרובתא : והוא חב מן
19 מחצביא דעם גלגלא ואמר פתגמא דסתרא אית לי למללא עמך מלכא ואמר סליק
20 ונפקו מעלוהי כל דקימין עלוהי : ואהוד עאל ליתיה והוא יתיב בעליית בית קיטא
21 דילידיה בלחודוהי ואמר אהוד פתגמא דיי לי למללא עמך וקם מעל כורסיה : ואושיט
22 אהוד ית שמאליה ונסיב ית חרבא מעל ירכא דימיניה וקבעה במעוהי : ועל אף
23 דסתקא בתר שננא וטמטים שומנא באפי שננא ארי לא שלף חרבא מטעוהי ונפק
24 אוכלוהי שפיך : ונפק אהוד לאכסדרא ואחד דשי עליתא באפוהי ואגיף : והוא נפק ועבדוהי
25 עלו וחזו והא דשי עליתא אחידן ואמרו ברם עביד הוא ית צרכיה באדרון בית קיטא :
26 ואוריכו עד סני והא ליתוהי פתח דשי עליתא ונסיבו ית מפתחא ופתחו והא רבונהון
27 טריף רמי על ארעא מית : ואהוד אשתויב עד אתעכביהון והוא עבר ית מחצביא
28 ואשתויב לשעירתא : והוה במיתוהי ותקע בשופרא בטורא דבית אפרים ונחתו עמיה
29 בני ישראל מן טורא והוא קדמיהון : ואמר להון רדיפו בתרי ארי מסר יי ית בעלי
דבביכון ית מואבאי בידיכון ונחתו בתרוהי ואחדו ית מגיות עברי ירדנא על מואב ולא
שבקו אנש למעבר : וקטלו ית מואב בעדנא ההיא כעסרא אלפין גברא כל אימתן וכל
30 גבר גבר חילא ולא אשתויב אנש : ואתכפיו מואבאי ביומא ההוא תחות יד אנש ישראל
31 ושדורכרא ארעא דישראל תמנן שנין : ובתרוהי הוה שמגר בר ענת וקטל ית פלשתאי
שית מאה גברין בפרש תוריא ופרק אף הוא ית ישראל :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et fecit sibi Ehud gladiũ, et illi duo ora, cubitº longitudo ejus; et cinxit illum subtº vestimentum suum, super latº suum dextrũ. Et attulit munus Gheglon regi Moab: et Gheglon vir pinguis valde. Et fuit cùm finivit offerre munus, et misit populũ portatores muneris. Et ipse rediit ab sculptilibº quæ cum Gilgela: et dixit, Verbũ arcani est mihi ad loquendum tecum, rex: et dixit: Ascende, et exierunt ex-juxta illum omnes qui stantes juxta illum. Et Ehud ingressus est ad eum, et ipse habitabat in cœnaculo domº æstatis quæ ipsi uni: Et dixit Ehud, verbũ Dñi est mihi ad loquendum tecum; et surrexit de solio suo. Et extendit Ehud finistrã suam, et accepit gladium desuper latus suum dextrum, et infixit eum in intestinis ejus. Et intravit etiam capulº post laminam, et obturavit pinguedo in faciebus laminæ; quoniam non extraxit gladium de intestinis ejus, et exiit cibus ejus ejectº. Et exiit Ehud ad atrium, et junxit portas cœnaculi in facie sua, et clausit. Et ipse exiit, et servi ejº venerunt et viderunt; et ecce portæ cœnaculi conjunctæ: et dixerunt, Profectò faciens ipse necessitates suas in cubiculo domº æstatis. Et expectaverũt usq; multũ; et ecce non ipse aperuit portas cœnaculi; et tulerunt clavẽ, et aperuerunt: et ecce dominus eorũ jacens projectus super terram mortuus. Et Ehud salvatus est dum impediretur illi; et ipse transiit statuas, et salvatus est ad Seghir. Et fuit in eundo eum, et clanxit in buccina in monte domus Ephraim; et descenderunt cum eo filii Israel de monte, et ipse ante eos. Et dixit eis, Persequimini post me, nam tradidit Dñs auctores inimicitiarum vestrarum Moabitas in manibus vestris; et descenderunt post eum et contigerunt vadum *transitus* Jordanis super *Moab*, et non siverunt hominem transire. Et occiderunt Moabitas in tempore illo, ut decem mille virum omnem terribilem, & omnem virum virtutis; et non salvatus est homo. Et fracti sunt Moabitæ in die illa subtus manum hominis Israel: et quievit terra Israel octoginta annis. Et post illum fuit Samgar filius Ghanath, et occidit Philisthæos sexcentos viros in stimulo boum; et liberavit etiam ipse Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܗܘܕ ܣܝܦܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܝܢ ܐܪܟܗ ܕܐܡܬܐ ܚܕ ܘܐܪܟܗ ܕܐܡܬܐ ܚܕ ܘܦܫܟ ܠܗ ܒܬܪ ܠܒܘܫܗ ܥܠ ܦܟܗ ܕܝܡܝܢܗ
17 ܘܡܣܪ ܠܗ ܠܓܠܘܢ ܡܠܟ ܡܘܐܒ ܗܘ ܓܒܪܐ ܫܡܝܢ ܣܓܝ ܠܚܕ * ܘܩܪܒ ܐܗܘܕ ܠܓܠܘܢ ܡܠܟ ܡܘܐܒ ܘܓܠܘܢ ܓܒܪ ܫܡܝܢ ܣܓܝ ܠܚܕ
18 ܘܟܕ ܫܠܡ ܡܣܪ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܓܒܪ ܕܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܓܒܪ ܕܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ
19 ܠܓܠܘܢ ܘܗܘ ܐܢܘܢ ܕܝܬܒ ܒܥܠܝܬܐ ܕܒܝܬ ܩܝܛ * ܘܐܡܪ ܐܗܘܕ ܠܓܠܘܢ ܡܠܬܐ ܕܣܬܪ ܐܝܬ ܠܝ ܠܘܬܟ ܡܠܟ ܘܩܡ ܟܠ ܕܩܝܡ
20 ܥܠܘܗܝ ܡܢܗ ܘܥܠ ܐܗܘܕ ܥܠ ܘܗܘ ܝܬܒ ܒܥܠܝܬܐ ܕܒܝܬ ܩܝܛ ܘܐܡܪ ܐܗܘܕ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܘܬܟ ܘܩܡ ܓܠܘܢ ܡܢ ܟܘܪܣܝܗ
21 ܘܐܗܘܕ ܫܕܪ ܝܕ ܫܡܠܗ ܘܢܣܒ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܦܟܗ ܕܝܡܝܢܗ * ܘܡܚܐ ܠܗ ܒܟܪܣܗ ܕܒܛܢܗ ܘܢܦܩ ܫܘܠܦܐ ܒܬܪ ܠܒܘܫܗ ܘܠܐ ܫܩܠ
22 ܫܘܠܦܐ ܡܢ ܒܛܢܗ ܘܠܐ ܫܠܦ ܐܦ ܠܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܚܐ ܠܗ ܒܟܪܣܗ * ܘܐܦܩ ܐܗܘܕ ܒܪܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
23 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
24 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
25 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
26 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
27 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
28 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
29 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
30 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ
31 ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ ܘܐܬܐ ܠܗ ܠܡܣܪ ܠܗ ܠܡܩܪܒ ܠܓܠܘܢ

(Fecerat autem sibi Ahur ficam duarum ac- 16
erum, longitudinis pugillaris, eamque intra
vestimentum suum alligavit femori suo dex-
tero.) Obtulit ergò munus Egloni regi 17
Moab (Eglon verò rex, homo erat admodum
rudis.) Cúmque absolvisset offerre munus, 18
ablegavit homines portitores muneris. Ipse 19
verò reversus è Pesilin quæ est secus Gal-
galam, dixit ad eum, Verbum secretum ha-
beo tibi dicendum O rex, inter me & te.
Ait autem rex, Secedite istinc: decesserunt
igitur omnes qui astabant ipsi. Et ingressus 20
ad eum Ahur (ille verò sedebat in cœnacu-
lo solus, quod ei paratum fuerat) dixit ad
eum Ahur, Verbum Dei habeo tibi dicen-
dum: surrexítque Eglon è solio suo. Por- 21
rò Ahur extensâ manu suâ sinistrâ, arreptâ-
que à femore suo dextero ficâ, defixit eam
in ventrem illius: Adeo ut capulus ictum 22
sequeretur, adepsque obturaret vulnus, non
enim extraxerat ficam è ventre ejus, & egres-
sus est velociter. Egressus itaque Ahur ad 23
xystum, cœnaculi fores observavit in faciem
ejus, & egressus est. Hoc egresso, ingressi 24
sunt servi illius, & videntes fores cœnaculi
clausas, dixerunt, Fortassis ad latrinam exivit
per conclave cœnaculi. Sed quum diu 25
expectâssent; videréntque eum non aperire
fores cœnaculi, acceptis clavibus aperue-
runt, vidéntque dominum suum humi pro-
stratum ac mortuum. Dum isti obstupesce- 26
rent, transivit Ahur ad Pesilin, & evasit cu-
currítque ad Sierath. Et cùm perveniisset, 27
buccinâ clanxit in monte Aphrem: & de-
scenderunt cum eo filii Israel de monte, &
ipse ante eos. Dicebátque ad eos, Venite 28
post me, tradidit enim Dominus in manus ve-
stras inimicos vestros Moabitas. Itaque de-
scendentes post eum occupârunt pontem
Jordanis Moab, nec sinebant quenquam tra-
jicere. Et peremerunt ex Moabitis eo tem- 29
pore circiter decem millia virorum, accin-
ctum quemlibet, omnémque virum robustum;
& nemo effúgit. Igitur contriti fuerunt eo 30
tempore Moabitæ sub manu Israelis, quie-
vítque terra octoginta annis. Post hunc fuit 31
Samgar filius Anath, qui interfecit ex Phi-
listhæis sexcentos viros stimulo boum; & hic
etiam salvavit Israelem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فاتخذ اهود سيفا ذا سفريين طوله ذراع غير قبضته * وشد السيف على فخذه اليمنى تحت ثوبه
17 * واتى عغلون ملك موآب بالهدية * واوصلها اليه * وكان عغلون الملك سمينا جدا * فلما فرغ
18 من اصحاء هديته امر القوم الذين معهم الهدية بالانصراف * ورجع اهود من فلسطين الذي
19 عند الجلجال * وقال للملك * لي سرا اريد ان اسميه لك ايها الملك بيني وبينك * فقال الملك
20 لمن عنده * اخرجوا * فخرج كل الذين كانوا بحضن الملك * فدخل اليه اهود * وكان جالسا في علية
21 اصلبخت له * فقال اهود عندي كلام الله اريد اقوله واخبرك به * فقام عغلون عن مبنه * ومد
22 اهود يده اليسار * واخذ المسمل من فخذه اليمنى * وضربه في بطنه * فخرج مرافه من موضع ضربه *
23 وسد النجاب موضع الضربة * وذلك انه لم يدرع المسمل من بطنه * وخرج اهود مسرعا * فلما خرج
24 الى الروسن اغلق ابواب العلية على المقول ومر * فلما دخل عبد الملك * وراوا ابواب العلية
25 مغلقه فقالوا * لعله خرج الى الخرج من الباب الداخل * فلما مكثوا طويلا * وراوا انه لم يفتح
26 ابواب العلية * فصاحوا فلم يجبهم * فاخذوا المفاتيح وفتحوا الباب * فلما دخلوا راوا مولاهم مطروحا *
27 وبينما هم متعجبين جار اهود فلسطين * ونجا ومضى الى سعيرا * فلما اتى الى هناك
28 نفخ في البوق في جبل افريم * فهبط بنوا اسرايل معه من الجبل * وسار اهود امامهم * وقال لهم
اتبعوني * فان الرب قد دفع اعداكم الموابيين في ايديكم * فنزلوا على اثره واخذوا معابر
29 الاردن التي في ناحية موآب * ولم يدعوا انسانا يجور * فقتلوا من الموابيين في ذلك اليوم نحو
30 عشر الف رجل * كل عبي وكل قوي * ولم ينج منهم انسان * وانكسر الموابيون امام آل اسرايل في
31 ذلك الزمان * وسكنت الارض من الحرب ثمانين سنه * وقام من بعده سمكر بن عنت * وقتل
من اهل فلسطين ستمية رجل بمقرس البقر * وخلص هو ايضا بني اسرايل *

Itaque Ahur paravit sibi gladiũ bipenni, 16
cujus longitudo, secluso capulo, erat cubi-
talis; eóque gladio se præcingens super
femore dextro sub tunica sua, Attulit ad 17
Eglonem regem Moab munus, & obtulit
illud ipsi: erat autem Eglon rex valdè ob-
esus. Cúmque finem fecisset recensendi 18
munus suũ, præcepit iis qui munus gesta-
bant, ut abscederent. Reversus autem A- 19
hur de Palæstina quæ est prope Gilgal, di-
xit ad regem, Secretum habeo, quod tibi O
rex, declarare vellem inter me et inter te.
Dixit ergò rex his qui penes eum erant,
Egredimini: egreßique sunt omnes quot-
quot astabant in præsentia regis. Et in- 20
gressus ad eum Ahur (ille verò sedebat
in cœnaculo quod paratum ei fuerat) ait
Ahur, Sermonem Dei habeo, quem tibi di-
cere & significare vellem: Surrexit igitur
Eglon è solio suo. Ahur autem extendens 21
manum suam sinistram, accepit gladiolum
à femore suo dextero, & infixit eũ ven-
tri illius: Prodierunt quæ lactes ejus è loco
ictûs ipsius, obstruxit autem locum ictûs 22
reticulum adipis, eò quòd gladiolum non
extraxerit ex ejus ventre: tum exivit A-
hur festinus. Et cùm exisset ad porticum, 23
cœnaculi fores clausit super occisũ, et ab-
iit. Ingressi autem servi regis, & fores 24
cœnaculi obseratas videntes, dixerunt,
Forsan egressus est ad foricã per januam
interiorem. Cumque diu expectâssent, & 25
vidissent quòd is cœnaculi fores non aper-
iret, clamássent, nec respondisset eis,
sumptis clavibus aperuerunt januam; &
ingressi viderunt herũ suum mortuũ pro-
stratum. Interim verò dum illi mirantur, 26
transiit Ahur Palæstinam, & evadens
recepit se in Seirath. Cúmque devenisset 27
illuc, buccinam insufflavit in monte E-
phraim; descenderuntque filii Israel de
monte, & Ahur præibat illis. Nam dice- 28
bat eis, Sequimini me, quoniam dedit jam
Dominus inimicos vestros Moabitas in
manus vestras: descenderunt inquam post
ejus vestigia, et Jordanis aditus qui erant
versùs Moab occupantes, nemini transire
permittebant. Occiderunt itaque ex Moa- 29
bitis eo die circiter decem millia virorũ,
dividem quemq; & quemlibet robustũ, ita
ut nemo ex eis evaderet. Itaque confracti 30
fuerunt Moabitæ sub Israelitis eo tem-
pore, quievitq; terra à bello octoginta an-
nis. Post hunc surrexit Samgar filius A- 31
nath, qui interfecit è Palæstinis sexcentos
viros bipenni boum; & hic etiam libera-
vit Israelitas.

ספר שופטים : ד

CAP. IV. ד

Domini oculis in malum *faciendum ad* ,Iſrael filii addiderunt Et
1 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
,Chenahan regis Jabin manu in Domin⁹ eos *vendidit* Et .erat mortu⁹ Ehud &
2 וְאֵהוּד מֵת : וַיִּמְכְּרֵם יְהוָה בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ־כְּנַעַן
habitans ipſe & ,Siſera ejus exercit⁹ princeps & ;Chaſor in regnavit qui
אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר־צְבָאוֹ סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב
quia ,Dominum ad Iſrael filii clamaverunt Et ,gentium Charoſeth in
3 בְּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם : וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי
Iſrael filios oppreſſit ipſe & ,ei *ferri* currus nongenti
תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ וְהוּא לָחַץ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
uxor ,prophetis mulier Deborah Et .annis viginti *fortitudine in*
4 בְּחָזְקָה עֶשְׂרִים שָׁנָה : וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת
ipſa Et ,illo tempore in Iſrael *judicans* ipſa ,Lappidoth
לַפִּידוֹת הִיא שֹׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא : וְהִיא
Bethel inter & ,Ramah inter Deborah palma ſub *ſedens*
5 יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תֹּמֶר דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל
,Judicium ad Iſrael filii eam ad aſcendebãt & ;Ephraim monte in
בְּהַר אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט :
,Napthali Chedes de Abinoham filium Barac vocavit & Miſitque
6 וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ נַפְתָּלִי
Vade ,Iſrael Deus Dominus præcepit Nonne : eum ad dixitque
וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵךְ
,virorum millia decem tecum *capies* & ,Thabor monte in *tubes* &
וּמָשַׁכְתָּ בְּהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
torrentem ad *te ad* traham Et ? Zebulun filiis è &,Naphthali filiis de
7 מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבוּלֻן : וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־נַחַל
& ,ejus *currum* & ,Jabin exercitus principem Siſeram Chiſon
קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צְבָא יָבִין וְאֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת
Si : Barac eam ad Dixitque .tua manu in eã *dabo* & ;ejus multitudinẽ
הֲמוֹנוֹ וּנְתַתִּיהוּ בְיָדֶךָ : וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם־
,ibo non ,mecum *iveris* non ſi & : ibo & ,mecum *iveris*
תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלַכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ :
tuus decor erit non veruntamen ;tecum ibo Eundo : dixit Et
8 וַתֹּאמֶר הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ
Dominus *vendet* mulieris manu in quia *ambulans* tu *qua* ,via *ſuper*
עַל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בְיַד אִשָּׁה יִמְכֹּר יְהוָה
.Chedes in Barac cum *ivit* & ,Deborah Surrexitque .Siſeram
אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־בָּרָק קֶדְשָׁה :
aſcendit & ,Chedes in Naphthali & ,Zebulun Barac *conclamavit* Et
10 וַיַּעַק בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן וְאֶת־נַפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל
.Deborah eo cum aſcenditque : virorum millibus decem ſuis pedibus *in*
בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה :
: Moſeh ſoceri Chobab filiis de ,Chain à ſe ſeparavit Chenæus Cheber Et
11 וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִקַּיִן מִבְּנֵי חֹבָב חֹתֵן מֹשֶׁה
.Chedes *cum* quæ ,Sahananim in quercum ad uſque *ſuam aulam* tetendit &
וַיֵּט אָהֳלֹה עַד־אֵלוֹן בְּצַעֲנַיִם אֲשֶׁר אֵת קֶדֶשׁ :
Abinoham filius Barac aſcendiſſet quòd ,Siſeræ ipſi nunciaverunt Et
12 וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָּרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם
,ſuum currum omnem Siſera *convocavit* Et .Thabor montem
הַר־תָּבוֹר : וַיִּזְעֵק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רִכְבּוֹ
Charoſeth de,ſecum qui ,populũ omnem & ,*ferri* currus nongentos
תְּשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵחֲרֹשֶׁת
:Barac ad Deborah Dixitque .Chiſon torrentem ad gentium
14 הַגּוֹיִם אֶל־נַחַל קִישׁוֹן : וַתֹּאמֶר דְּבוֹרָה אֶל־בָּרָק
:tua manu in Siſeram Dominus *dedit quo* dies *hæc* quia ,Surge
קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת־סִיסְרָא בְּיָדֶךָ
monte de Barac deſcendit Et ? *tuis facies ad* eſt egreſſus Dominus nonne
הֲלֹא יְהוָה יָצָא לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד בָּרָק מֵהַר
.eum poſt virorum millia decem & ,Thabor
תָּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו :

Verſio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 ADdiderúntq; filii Iſrael facere malum in conſpectu
2 Dñi poſt mortẽ Aod. Et tradidit illos Dñs in manus Jabin regis Chanaan, qui regnávit in Aſor: habuítq; ducem exercit⁹ ſui nomine Siſaram, ipſe autẽ habitabat in Haroſeth gentiũ.
3 Clamaverúntque filii Iſrael ad Dñm, nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppreſſerat eos. Erat autẽ Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo
4 tempore. Et ſedebat ſub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: aſcendebántque ad eam filii Iſrael in omne
5 judiciũ. Quæ miſit & vocavit Barac filium Abinoẽ de Cedes Nephthali: dixítq; ad eũ; Præcepit tibi Dñs Deus Iſrael, vade, & duc exercitũ in montem Thabor, tolléſque tecũ decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, et de filiis Zabulon:
6 Ego autẽ adducã ad te in loco torrentis Ciſon, Siſarã principẽ exercit⁹ Jabin, & currus ej⁹, atq; omnẽ multitudinẽ, & tradam eos in manu tua. Dixítq;
8 ad eam Barac; Si venis mecum, vadã: ſi nolueris venire mecũ, non pergã. Quæ dixit ad eũ;
9 Ibo quidẽ tecũ, ſed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Siſara. Surrexit itaq; Debbora, & perrexit cum Barac in
10 Cedes. Qui, accitis Zabulon et Nephthali, aſcendit cum decẽ millibus pugnatorum, habens
11 Debborã in comitatu ſuo. Haber autem Cinæus receſſerat quondã à cæteris Cinæis fratrib⁹ ſuis filiis Hobab, cognati Moyſi: & tetenderat tabernacula uſq; ad vallẽ, quæ vocatur Sennim, & erat juxta Cedes.
12 Nuntiatúmq; eſt Siſaræ, quòd aſcendiſſet Barac fili⁹ Abinoẽ
13 in montẽ Thabor: Et congregavit nongentos falcatos curr⁹, & omnẽ exercitũ de Haroſeth gentiũ ad torrentẽ Ciſon. Di-
14 xítq; Debbora ad Barac; Surge, hæc eſt enim dies, in qua tradidit Dñs Siſaram in manus tuas: en ipſe ductor eſt tu⁹. Deſcendit itaque Barac de monte Thabor, & decẽ millia pugnatorum cum eo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. Δ'.

1 Καὶ προσέθεντο(α) οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν (β) ἐνώπιον κυρίου. καὶ Ἀὼδ ἀπέθανε. Καὶ ἀπέδοτο(γ) αὐτοὺς Ἰσραὴλ κύριος ἐν χειρὶ (δ) Ἰαβὶν βασιλέως Χαναάν, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἀσώρ. καὶ ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως αὐτῆ Σισάρα, καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν(ε)
3 Ἀρισωθ τῶν ἐθνῶν. Καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ὅτι ἐννεακόσια ἅρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ἔθλιβεν τοὺς Ἰσραὴλ
4 κραταιῶς εἴκοσιν ἔτη. Καὶ Δεββῶρα γυνὴ προφῆτις γυνὴ Λαφιδὼθ, αὕτη ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Καὶ αὐτὴ ἐκάθητο ὑπὸ φοίνικα Δεββῶρα ἀναμέσον (ζ) τῆς
5 Ῥαμὰ καὶ ἀναμέσον Βαιθὴλ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραίμ· καὶ(η) ἀνέβαινον πρὸς αὐτὴ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (θ) εἰς κρίσιν. Καὶ ἀπέστειλε Δεββῶρα
6 καὶ ἐκάλεσε τὸν(ι) Βαρὰχ υἱὸν Ἀβινεὲμ ἐκ (κ) Κάδης Νεφθαλὶ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν,(λ) Οὐχὶ ἐντελεῖταί σοι κύριος ὁ θεὸς (μ) Ἰσραήλ σοι; καὶ
7 ἀπάξεις εἰς ὄρος Θαβὼρ, καὶ λήψῃ μετὰ σαυτοῦ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν(ν) ἐκ τῶν υἱῶν Νεφθαλὶ, καὶ (ξ) ἐκ τῶν υἱῶν Ζαβουλὼν, (ο) Καὶ ἐπάξω
πρὸς σὲ εἰς τὸν χειμάρρουν Κισῶν σὺν τὸν Σισάρα ἄρχοντα τῆς δυνάμεως (π) Ἰαβὶν, καὶ τὰ ἅρματα αὐτῆ καὶ τὸ πλῆθος αὐτῆ, καὶ παραδώσω
8 αὐτὸν(ρ) εἰς χεῖράς σου. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν(σ) Βαρὰχ, Ἐὰν πορευθῇς μετ' ἐμοῦ, πορεύσομαι, καὶ ἐὰν μὴ πορευθῇς (τ), οὐ πορεύσομαι, ὅτι
9 οὐκ οἶδα τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ εὐοδοῖ κύριος τὸν ἄγγελόν μου ἐμοῦ. Καὶ(υ) εἶπε, Πορευόμενη πορεύσομαι μετὰ σοῦ. πλὴν γίνωσκε, ὅτι οὐκ ἔσται
τὸ πρόσταγμά σου (φ) ὃ σὺ ὁδὸν ἣν σὺ πορεύῃ, ὅτι ἐν χειρὶ γυναικὸς ἀποδώσει(χ) κύριος τὸν Σισάρα. καὶ ἀνέστη Δεββῶρα, καὶ ἐπορεύθη
10 (χ) μετὰ Βαρὰχ εἰς Κάδης. (ψ) Καὶ ἐβόησε Βαρὰχ τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὸν Νεφθαλὶ εἰς Κάδης, καὶ ἀνέβησαν(ω) μετ' αὐτοῦ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν, (α) καὶ ἀνέβη Δεββῶρα μετ' αὐτοῦ. (α)
11 Καὶ Χαβὲρ ὁ Κιναῖος ἐχωρίσθη ἀπὸ Καϊνὰ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰωαβὰβ γαμβρὸς Μωυσῆ καὶ ἔπηξε τὸ σκηνωμα αὐτοῦ (ε) ἕως δρυὸς πλατανίσκων, ὃ ὄντι ἐγγὺς Κεδές. Καὶ(γ) ἀνηγγέλη
12 Σισάρᾳ, ὅτι ἀνέβη Βαρὰχ υἱὸς (δ) Ἀβινεὲμ εἰς ὄρος Θαβώρ. Καὶ ἐκάλεσε Σισάρα πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ(ε) ἐννακόσια ἅρματα σιδηρᾶ,
καὶ πάντα(ζ) λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ (η) Ἀρισωθ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸν χειμάρρουν (θ) Κισῶν. Καὶ
14 εἶπε Δεββῶρα πρὸς(ι) Βαρὰχ, Ἀνάστηθι, ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ(κ) παρέδωκε κύριος τὸν(λ) Σισάρα ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι κύριος ἐξεύσεταί
ἔμπροσθέν σου. καὶ καταβὰς(μ) Βαρὰχ κατὰ τὸ ὄρος
Θαβὼρ, καὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ὀπίσω
αὐτοῦ.

MS. A. (α) ἔτι οἱ υἱοὶ (β) ἔναντι (γ) αὐτοὺς κύριος (δ) Ιαμεὶν (ε) Ἀσεροὺ (ζ) Ιαμὰ, καὶ ἀναμέσον Βαιθὴλ ἐν ὄρει (η) ἀνέβησαν (θ) ἐκεῖ τὴν κρίνεσθαι. (ι) Βαρὰχ (κ) Κέδες Νεφθαλεὶ, (λ) Οὐχὶ *σὺ ἐντετείλαλο (μ) Ισραὴλ; καὶ (ν) ἀπὸ (ξ) ἀπὸ (ο) Καὶ ἀπάξω σε πρὸς (π) Ιαμεὶν, (ρ) ἐν χειρί σου. (σ) Βαρὰχ, (τ) μετ' ἐμοῦ, καὶ (υ) εἶπεν πρὸς αὐτὸν Δεββῶρα, Πορεύσομαι πορεύσομαι (φ) εἰς (χ) μετ' αὐτὸν Βαρὰχ ἐκ Κέδες. (ψ) Καὶ παρέσυρεν Βαρὰχ τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὸν Νεφθαλὶ εἰς Κέδες, καὶ ἀνέβησαν (ω) καὶ Δεββῶρα ἀνέβη μετ' αὐτοῦ. (α) Καὶ οἱ πανσίον τὸ Κενεὰς ἐχωρίσθησαν ἀπὸ (γ) υἱῶν (δ) πρὸς δρῦν ἀναπαυομένων, ὃ ὄντιν(γ) ἀνύστειλαν τὸ Σισάρα, (δ) Ιαβινεὲμ ἐπ' ὄρος (ε) ὅτι ἐννακόσια ἅρματα Ζιδηρᾶ ἦν αὐτῷ, καὶ (ζ) λαὸν μετ' αὐτοῦ (η) Ἀρισωθ (θ) Κεισῶν. (ι) Βαρὰχ, (κ) ἀναβάσει (λ) Σισάρα ἐν χειρί σου, οὐχ ἱδὲ κύριος ἐλεύσεται ἔμπροσθέν σου; (μ) Βαρὰχ ἀπὸ

CAP. IV.

1 ET adjecerunt filii Iſrael facere malũ in conſpectu Domini. Et Aod mortuus eſt. Et vendidit filios Iſrael Domin⁹ in manu
2 Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Aſor. Et princeps virtutis ejus Siſara: & ipſe habitabat in Ariſoth gentiũ. Et clamaverunt
3 filii Iſrael ad Dominũ, quoniam nongenti currus ferrei erant ei. Et ipſe vexavit Iſrael imperioſe viginti annos. Et Debbora mulier
4 prophetiſſa uxor Laphidoth, ipſa judicabat Iſrael in tempore illo.
5 Et ipſa ſedebat ſub palma Debbora inter Rhama, & inter Bæthel in monte Ephraim. Et aſcendebant
6 ad eã filii Iſrael (e) ad judicium. Et miſit Debbora, & vocavit Barac filiũ Abinaem è Cades Nephthali: & dixit ad eum; Nonne
7 præcepit Dominus Deus Iſrael tibi, & perges ad montem Thabor? & accipies tecũ (b) decem millia virorũ ex filiis Nephthali, & ex
8 filiis Zabulon: Et inducã ad te ad torrentẽ Ciſon (c) ſuper Siſaram principẽ virtutis Jabin, & currũ
9 ejus, & multitudinẽ ejus: & tradam eum in manus tuas. Et dixit ad eã Barac, Si iveris mecũ, ibo: et ſi non iveris, non ibo; (d) quoniam neſcio diem, in qua proſperat
10 Dominus angelũ mecũ. Et dixit, Pergens pergã tecum. Verũ cognoſce, quia non erit (e) primat⁹ itus ſuper viã, quam tu ambulas:
11 quoniã in manu mulieris vendet Domin⁹ Siſaram. Et ſurrexit Debbora: & ivit cum Barac è Cades.
12 Et Barac (f) conclamavit Zabulon, & Nephthali è Cades, & aſcenderunt juxta pedes ejus decẽ
13 millia virorũ. Et aſcendit Debbora cum eo. Et (g) Chaber Cinæus receſſerat à Caina de filiis Jobab affinis Moyſis: & fixerat tabernaculã ſuum uſq; ad querctum (h)
14 rapacium, quæ eſt juxta Cedes. Et nunciatum eſt Siſaræ, quia aſcendit Barac filius Abinaem in mentem Thabor. Et vocavit Siſara omnes currus ſuos, nongentos currus ferreos, & omnem populum qui ſecum, ab Ariſoth gentium ad torrentẽ Ciſon. Et dixit Debbora ad Barac, Surge, quoniã hæc eſt dies, in qua tradidit Dominus Siſaræ in manu tua: (i) quoniã Domin⁹ egredietur ante te. Et deſcendit Barac de monte Thabor, et decẽ millia virorũ poſt eũ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ד

1 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאֵהוּד מֵית : וּמַסְרִנּוּן יְיָ בִּיד יָבִין מַלְכָּא דִכְנַעַן
2 דִּי מְלַךְ בְּחָצוֹר וְרַב חֵילֵיהּ סִיסְרָא וְהוּא יָתִיב בְּתִקּוּף כַּרְכֵּי עַמְמַיָּא : וְצָעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
3 קֳדָם יְיָ אֲרֵי תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לֵיהּ וְהוּא דְחַק יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוּקְפָּא עַסְרִין
4 שְׁנִין : וּדְבוֹרָה אִתְּתָא נְבִיאְתָא אִתַּת לַפִּידוֹת הִיא דַּיְנָא יָת יִשְׂרָאֵל בְּעִדָּנָא הַהִיא : וְהִיא
5 יָתְבָה בְּקִרְתָּא בַּעֲטָרוֹת דְּבוֹרָא מְתַפְּרְנְסָא מִן דִּילָהּ וְלָהּ דְּקָלִין בִּירִיחוֹ פָּרְדֵּסִין בְּרַמְתָּא
וְיָתִין עֲבִדִין מְשַׁח בְּבִקְעַתָּא בֵּית שַׁקְיָא בְּבֵיתְאֵל עֲפַר חִוַּר בְּטוּר מַלְכָּא וְסַלְקִין לְוָתָהּ בְּנֵי
6 יִשְׂרָאֵל לְדִינָא : וּשְׁלַחַת וּקְרַת לְבָרָק בַּר אֲבִינְעַם מִקֶּדֶשׁ דְּבִית נַפְתָּלִי וַאֲמַרַת לֵיהּ הֲלָא
פַּקִּיד יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִזֵיל וְתִתְנְיַד בְּטוּרָא דְתָבוֹר וְתִדְבַּר עִמָּךְ עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא
7 מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבוּלֻן : וְאֶתְבֵּיב עַל יְדָךְ לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן יָת סִיסְרָא רַב חֵילָא דְיָבִין וְיָת
רְתִיכוֹהִי וְיָת מַשְׁרִיתֵיהּ וְאֶמְסְרִנֵּיהּ בִּידָךְ : וַאֲמַר לֵהּ בָּרָק אִם תֵּיזִיל עִמִּי וְאֵיזִיל וְאִם לָא
9 תֵּיזִיל עִמִּי לָא אֵיזִיל : וַאֲמַרַת מֵיזִיל אֵיזִיל עִמָּךְ לְחוֹד אֲרֵי לָא תְהֵי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ עַל אוֹרְחָא
10 דְּאַתְּ אָזִיל אֲרֵי בִּיד אִתְּתָא יְמַסַּר יְיָ יָת סִיסְרָא וְקָמַת דְּבוֹרָה וְאָזְלַת עִם בָּרָק לְקֶדֶשׁ : וְכַנֵּשׁ
בָּרָק יָת שִׁבְטָא דִזְבוּלֻן וְיָת שִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי לְקֶדֶשׁ וְסַלִּיקוּ עִמֵּיהּ עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא
11 וְסַלִּיקַת עִמֵּיהּ דְּבוֹרָה : וְחֶבֶר שְׁלֵמָאָה אִתְפְּרַשׁ מִשְׁלֵמֵי מִבְּנֵי חוֹבָב חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה
וּפַרְסִיהּ לְמַשְׁכְּנֵיהּ עַד מֵישַׁר אֲנָיָא דְעִם קֶדֶשׁ : וְחַוִּיאוּ לְסִיסְרָא אֲרֵי סְלִיק בָּרָק בַּר
12 אֲבִינוֹעַם לְטוּר תָּבוֹר : וְכַנֵּשׁ סִיסְרָא יָת כָּל רְתִיכֵיהּ תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא וְיָת כָּל
13 עַמָּא דְעִמֵּיהּ מִתְּקוֹף כַּרְכֵּי עַמְמַיָּא לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן : וַאֲמַרַת דְּבוֹרָה לְבָרָק קוּם אֲרֵי
דֵּין יוֹמָא דְמַסַּר יְיָ יָת סִיסְרָא בִּידָךְ הֲלָא מַלְאָכָא דַּיְיָ נָפַק לְאַצְלָחָא קֳדָמָךְ וּנְחַת בָּרָק
מִטּוּרָא דְתָבוֹר וְעַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא בַּתְרוֹהִי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

IV.

1 ET addiderunt filii Iſrael ad faciendũ quod malum ante Dñm; et Ehud mortuus eſt. Et tradidit eos Dñs in manum Jabin regis Chenaghan, qui re-
2 gnavit in Hhaſzor; et princeps exercitus ejus Zzizzara; et ipſe habitans in munitione arcium gentium. Et clamaverunt filii Iſrael ante Dñm, nam non-
3 genti currus ferri illi; et ipſe afflixit filios Iſrael in duritie viginti annis.
4 Et Debora mulier Prophetis uxor Laphidoth, ipſa judicans Iſrael in tem-
5 pore illo. Et fuit habitans in urbe in Ghataroth Debora, *ſuſtentata de ſuo, eique palmæ in Jericho, horti in Ramatha, oleæ facientes oleum in valle, Abmus irrigationis in Bethel, pulvis albus in monte regis*: et aſcendentes
6 ad eam *filii* Iſrael ad judicium. Et miſit, et vocavit Barak filium Abinogham de Kedes domus Nephthali, & dixit ei; Nonne juſſit Dñs Deus Iſra-
7 el, Vade, et extendere in monte Thabor; et duces tecum decem mille viros ex filiis Nephthali, et ex filiis Zebulun? Et excitabo ſuper manum tuam
8 ad fluviũ Kiſſon Zzizzarã principẽ virtutis Jabin et currus ejus, & exercitũ ejus; & tradã eum in manu tuâ. Et dixit ei Barak; Si veneris mecũ, et veniã;
9 et ſi non veneris mecũ non veniã. Et dixit, Veniendo veniã tecũ, tantũ quia non erit gloria tua ſup viã quâ tu ambulans; quia in manu mulieris tradet
10 Dominus Zzizzaram: et ſurrexit Debora, & venit cum Barak ad Kades. Et congregavit Barak tribum Zebulun, & tribũ Nephthali ad Kades, & aſcen-
11 derũt cum eo decẽ mille viri; et aſcendit cum eo Debora. Et Hheber Salmæus ſeparatus eſt à Salmæis à filiis Hhobab ſoceri Moſis, et tetendit ta-
12 bernaculum ſuum *uſque ad* planitiem lacuum qui prope Kades. Et nunciaverunt Zzizzaræ, quod aſcendit Barak filius Abinogham ad montem
13 Thabor. Et congregavit Zzizzara omnes currus ſuos, nongentos currus ferri, & omnem populum qui cum eo, de fortitudine arcium gentium ad
14 fluvium Kiſſon. Et dixit Debora Barak, Surge; nam hic dies quo tradidit Dominus Zzizzara in manu tua, nonne angelus Domini *exiit* ad proſpe-
randum ante te? et deſcendit Barak ex monte Thabor, & decem mille viri poſt eum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*

CAP. IV.

1 ATverò filii Israel adjecerunt adhuc operari quod malum erat corã Domino, mortuo Ahure,
2 Tradidítque eos Dominus in manum Nabin regis Chanaan, qui regnabat in Hasor, & ducis exercitûs ejus Sisaræ
3 qui habitabat in Harsath-gentium. Quare vociferárunt filii Israel ad Dominum; habebat enim ille nongentos currus ferreos,
4 idémque cum violentia subegerat filios Israel annis viginti. Debora autem mulier
5 prophetissa uxor Lephithor, judicabat Israelem tunc temporis: Eadémque Debora degebat sub palma, inter Ramath & inter
6 Beth-il quæ est in monte Aphrem, ascendebántque ad eam filii Israel ad judicium. Hæc mittens accersivit Barac filium Abineam de
Recem-Nephtali, & ait illi, Nonne præcepit tibi Dominus Deus Israelis ut abires degeréque in monte Tabor, duceréque te-
7 cum circiter decem millia virorum de filiis Nephtali & de filiis Zebolon, Qui tecum
venirent ad torrentem Cisson contra Sisarã ducem exercitûs Nabini, contra quadrigas
ejus, & contra exercitum ejus, ut eum traderem in manus tuas? Dixit illi Barac, Si
8 mecum proficiscare, proficiscar; si verò
non proficiscare mecum, haud proficiscar.
9 Ait illi, Certissimè tecum proficiscar, veruntamen O Barac, non assequêris gloriam ex itinere ad quod pergis; nam in manum mulieris traditurus est Dominus Sisaram:
surrexit itaque Debora, & abiit cum Barac in Recem. Collegit autem Barac Ze-
10 bolonem & Nephtali ad Recem, & ascenderunt cum eo decem millia virorum; ascendítque cum eo etiam Debora. (Verùm Ho-
11 bar-Cainan egressus fuerat è Caino, è filiis Hobab soceri Mosis, fixerátque tentorium
suum usque ad Terebinthum quæ est in Seinin quæ est secus Recem) Nuntiatúmque
12 est Sisaræ quòd ascendisset Barac filius Abineam in montem Tabor. Quare collegit Si-
13 sara omnes quadrigas suas, *nempe* nongentas quadrigas ferreas, totámque turbam quæ
cum eo erat, ab Harsath-gentium usque ad
torrentem Cisson. Dixit autem Debora ad
14 Barac, Surge, hæc est enim dies quâ tradidit Deꝰ Sisaram in manꝰ tuas: en Dñs egredietur
ante te. Et descendit Barac de monte Tabor
secum habens decem millia virorum;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع *

1 وعاد بنو اسرائيل في عمل السيّات امام الرّب * لأنّ
2 اهود توفي * فسلّط الرّب عليهم يابين ملك كنعان الذي بحاصور * وكان اسم حامل حربته
3 سيسرا * وكان ينزل في حرست السعوب * وصاح بنو اسرائيل الى الرّب متضرّعين * وذلك لانه كان
4 له تسع ماية مركبة من حديد * هذا استعمل بنى اسرائيل عصبًا عشرين سنة * واما دبورا
5 النبية امراءة العسوب * فكانت تقضي لبني اسرائيل في ذلك الزمان * فكان منزل دبورا تحت
النخل بين الاكمة وبين ايل الذي في جبل افرايم * فصعد اليها بنو اسرائيل ليتطرّوا في
6 القضاء * فارسلت ودعت باراق بن ابينعام من رقم قريه نفتالي * وقالت له * أليس امرك الله
اله اسرائيل ان تنطلق وتنزل الى جبل تابور * وان تاخذ معك عشر الف من بنى نفتالي ومن
7 بنى زابلون * ويسيرون معك الى وادي قيسون على سيسرا صاحب حربة يابين وعلى مراكبه واجناده *
8 فاني اطهرك به * قال لها باراق ان ابيتي انطلقي معي انطلق * وان لم تنطلقي لم انطلق
9 * قالت له * انا انطلق معك ولكن لا تفخر يا باراق بالطريق التي تصير اليها * فان الرّب دافع
10 سيسرا في يد امراءة * وقامت دبورا فانطلقت مع باراق الى رقم * وجمع باراق بنى نفتالي وبني
11 زابلون الى رقم * وصعد معه عشر الف رجل * وصعدت دبورا معه ايضا * وحرج حوبر قيان من
قين من بنى حوباب حتن موسي النبي * وضرب خيمه الى جانب سجر البطم الذي عند صعنين
12 الذي في حور رقم * واخبر سيسرا ان باراق بن ابينعام صعد الى جبل تابور * وجمع سيسرا مراكبه
13 كلها * وهي تسع مايه مركبة جديد * وجميع الشعب الذي معه من حراسات السعوب الى وادي
قيسون * وقالت دبورا لباراق * قم لأنّ الرّب دافع سيسرا في يديك اليوم * هذا الرّب خارجا امامك *
فنزل باراق من جبل تابور * ومعه عشر الف رجل *

CAP. IV.

1 REdierunt quoque filii Israel ad perpetranda scelera coram Domino, eò quòd obiisset Ahur. Quapropter potestatem dedit in eos Dominus Jabino regi
2 Chanaan, qui erat in Hasor: & nomen ejus qui portabat lanceam ipsius, erat Sisara qui habitabat in Harasath-gentium.
3 Exclamârunt autem filii Israel ad Dominum supplices: & id quidem, quòd ille haberet nongentos currus ferreos. Hic idem violenter usus est filiis Israel vi-
4 ginti annis. Verùm Debora prophetissa uxor principis judicabat filios Israel tunc
5 temporis. (Erat autem habitaculum Deboræ sub monte, inter collem & inter Beth-il quæ est in monte Ephraim) ascendebantque ad eam filii Israel ut indagarent judicium. Hæc ergò mittens ad-
6 vocavit Barac filium Abinoam de Racem urbe Nephtali, dixitque ad eum, Nonne præcepit tibi Deus, Deus Israelis, ut ires descendereſque ad montem Tabor, duce-reſque tecum decem millia de filiis Neph-
tali & de filiis Zabolon, ut abirent tecum
7 ad torrentem Cisson contra Sisaram sarissophorum fabrum, & contra currus ejus, & milites ejus, & ego inquit victo-
rem ejus te reddam? Ait illi Barac,
8 Si tu mecum abieris, abibo; sin autem
abeas, non abibo. Dixit ad eum, Equi-
9 dem tecum abibo, verùm ne te jactes O Barac de itinere ad quod perrecturus es; nam Dominus traditurus est Sisaram in manum mulieris: surgensque Debora pro-
fecta est cum Barac ad Racem. Convocatis
10 itaque Barac Nephtalitis & Zabolonitis in Racam, ascenderunt cum eo decem millia virorum, ascenditque Debora quoque
cum ipso. Porrò Hobar-Cainan egressus
11 è Caino de filiis Hobab soceri Mosis prophetæ, fixit tentoria sua ad latus arboris terebinthi quæ prope Saanin in territorio Racem. Ut autem renuntiatum fuit
12 Sisaræ ascendisse Baracum filium Abinoam ad montem Tabor, Collegit Sisara
13 currus suos omnes, nimirum nongentos currus ferreos, et universum populum qui cum eo erat, ab Harasath-gentium usque ad torrentem Cisson. Tum dixit Debora
14 ad Barac, Surge, quoniam traditurus est hodiè Dominus Sisaram in manus tuas: ecce Dominus proceſsurus est ante te. De-
scendit ergò Barac de monte Tabor, sipatus decem millibus virorum.

ספר שופטים : ה

Versio VUL. LAT.

castrametationē omnē & ,currum omnem & ,Siseram Dominus contudit Et
15 וַיהֻם יְהוָה אֶת סִיסְרָא וְאֵת כָּל הָרֶכֶב וְאֵת כָּל הַמַּחֲנֶה
fugit & ,curru desuper Sisera descenditq; :Barac facies ad gladii os ad
לְפִי חָרֶב לִפְנֵי בָרָק וַיֵּרֶד סִיסְרָא מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה וַיָּנָס
castrametationē post & ,currum post est persecut⁹ Barac Et. suis pedib⁹ in
16 בְּרַגְלָיו : וּבָרָק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה
non :gladii os ad Siseræ castrametatio eōs cecidit & :gentiū Charoseth usq;
עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל מַחֲנֵה סִיסְרָא לְפִי חָרֶב לֹא
tentorium ad suis pedibus in fugit Sisera Et .unum ad usque remansit
17 נִשְׁאַר עַד אֶחָד : וְסִיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל אֹהֶל
,Chasor regem Jabin inter pax quia : Chenzi Cheber uxoris Jahel
יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ חָצוֹר
,Siseræ occursum in Jahel est egressa Et .Chenzi Cheber domum inter &
18 וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי : וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרַאת סִיסְרָא
declinavit &:timeas ne ,me ad declina ,mi domine Declina:eum ad dixitq;
וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי אַל תִּירָא וַיָּסַר
: eam ad Dixitque .crasso tegumento in eum operuit &,tentorium in eam ad
19 אֵלֶיהָ הָאֹהֱלָה וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה : וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
aperuit Et .sitivi quia ,aquarum paululum quæso mihi bibere Da
הַשְׁקִינִי נָא מְעַט מַיִם כִּי צָמֵתִי וַתִּפְתַּח אֶת
: eam ad Dixitque .eum operuit & ,ei potum dedit & ,lactis utrem
20 נֹאוד הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ וַתְּכַסֵּהוּ : וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
:te interrogaverit & ,fuerit ingress⁹ vir si ,erit & ,tentorii ostiū Sta
עֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה אִם אִישׁ יָבֹא וְשָׁאֲלֵךְ
uxor Jahel cepit Et .Non :dices & ? vir hic Estne : dixerit &
21 וְאָמַר הֲיֵשׁ פֹּה אִישׁ וְאָמַרְתְּ אָיִן : וַתִּקַּח יָעֵל אֵשֶׁת
,sua manu in terebellum posuit & ,tentorii paxillum Cheber
חֶבֶר אֶת יְתֵד הָאֹהֶל וַתָּשֶׂם אֶת הַמַּקֶּבֶת בְּיָדָהּ
,ejus tempus in clavum infixit & ,silentio in eum ad est ingressa &
וַתָּבוֹא אֵלָיו בַּלָּאט וַתִּתְקַע אֶת הַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ
ecce Et .est mortu⁹ &,est lass⁹ & ,est soporatus ipse & :terram in se fixit &
22 וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא נִרְדָּם וְיָעֵף וַיָּמֹת : וְהִנֵּה
:ei dixitque ,ejus occursū in Jahel est egressa Et :Siseram persequens Barac
בָּרָק רֹדֵף אֶת סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ
:eam ad est ingress⁹ Et.quærens tu quem ,virum tibi ostendā &,Vade
לֵךְ וְאַרְאֶךָ אֶת הָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה מְבַקֵּשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
Deus Humiliavitq; .ipsi⁹ tempore in paxillus & ,mortu⁹ cadens Sisera ecce &
23 וְהִנֵּה סִיסְרָא נֹפֵל מֵת וְהַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ : וַיַּכְנַע אֱלֹהִים
.Israel filiorum facies ad Chenahan regem Jabin ipso die in
בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין מֶלֶךְ כְּנַעַן לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
regem Jabin super erat dura & ,eundo Israel filiorum manus ibat Et
24 וְתֹלֵךְ יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְקָשֶׁה עַל יָבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן
.Chenahan regem Jabin exscinderent donec ,Chenahan
עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן :

CAP. V. ה

: dicendo ,illa die in Ablnoham filius Barac & ,Deborah cecinit Et
1 וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר :
benedicite ,populus spontaneum se offerendo in ,Israel in ultiones ad cisdendo In
2 בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרֲכוּ
,Domino Ego ;principes auribus percipite ,reges Audite .Domino
3 יְהוָה : שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רוֹזְנִים אֲנֹכִי לַיהוָה
.Israel Deo Domino psallam ,canam ego
אֲנֹכִי אָשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :

15 Perterruitq; Dñs Siſaram, & omnes curr⁹ ejus,univerſámq; multitudinē, in ore gladii, ad conſpectū Barac: in tantum, ut Siſara de curru deſiliens, pedibus fugeret, Et Barac perſequeretur fugientes curr⁹,et exercitū, uſq; ad Haroſeth gentium,& omnis hoſtiū multitudo uſque ad internecionē caderet. Siſara autē fugiens pervenit ad tentoriū Jahel uxoris Haber Cinæi. Erat enim pax inter Jabin regē Azor, & domū Haber Cinæi. Egreſſa igitur Jahel in occurſū Siſaræ,dixit ad eum;Intra ad me, domine mi: intra, ne timeas. Qui ingreſſ⁹ tabernaculū ej⁹,et opertus ab ea pallio, Dixit ad eam; Da mihi,obſecro, paululum aquæ,quia ſitio valdē. Quæ aperuit utrē lactis, & dedit ei bibere,& operuit illum. Dixitq; Siſara ad eam,Sta ante oſtium tabernaculi: & cùm venerit aliquis interrogans te,et dicens; Numquid hic eſt aliquis ? Reſpondebis,Null⁹ eſt. Tulit itaque Jahel uxor Haber clavum tabernaculi, aſſumens pariter & malleū: & ingreſſa abſconditè & cum ſilentio, poſuit ſupra temp⁹ capitis ejus clavum, percuſſúmq; malleo defixit in cerebrū uſque ad terrā: qui ſoporē morti conſocians dēfecit, & mortu⁹ eſt. Et ecce Barac ſequens Siſarā veniebat : egreſſaq; Jahel in occurſū ejus dixit ei; Veni,& oſtendā tibi virum quē quæris. Qui cùm intrāſſet ad eā, vidit Siſarā jacentē mortuū,et clavum infixū in tempore ejus. Humiliavit ergò Deus in die illo Jabin regē Chanaan corā filiis Iſrael : Qui creſcebant quotidiè, & forti manu opprimebant Jabin regē Chanaan, donec delerent eum.

CAP. V.

1 CEcinerúntq; Debbora & Barac fili⁹ Abinoem in illo die,
2 dicentes;Qui ſponte obtuliſtis de Iſrael animas veſtras ad periculū,benedicite Dño. Audite reges,aurib⁹ percipite principes : Ego ſum, ego ſum quæ Domino canam, pſallam Domino Deo Iſrael.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ ἐξέστησε κύριος τὸν Σισάρα καὶ πάσαν τὴν ἅρμασιν αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ ἐν στόματι ῥομφαίας ἐνώπιον (ν) Βαράκ. καὶ κατέβη Σισάρα (ξ) ἐπάνωθεν τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ
16 ἔφυγε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Καὶ (ο) Βαρὰκ διώκων ὀπίσω τοῦ ἁρμάτων καὶ ὀπίσω τῆς παρεμβολῆς (†) ἕως Ἀρισωθ τῶν ἐθνῶν. καὶ ἔπεσε πᾶσα (π) παρεμβολὴ Σισάρα ἐν στόματι ῥομφαίας· οὐ κατελείφθη
17 ἓν ἕως ἑνός. Καὶ Σισάρα (ρ) ἔφυγεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ εἰς σκηνὴν Ιαὴλ γυναικὸς (σ) Χαβὲρ τοῦ Κιναίου, ὅτι εἰρήνη (τ) ἦν ἀνὰ μέσον Ιαβὶν βασιλέως Ἀσὼρ καὶ ἀνὰ μέσον (υ) τοῦ οἴκου Χα-
18 βὲρ τοῦ Κιναίου. Καὶ ἐξῆλθεν Ιαὴλ (φ) εἰς συναντὴν Σισάρα, καὶ εἶπεν (χ) αὐτῷ, Ἐκκλινον κύριέ μου, (ψ) ἔκκλινον πρὸς μέ, μὴ φοβοῦ. καὶ (ω) ἐξέκλινε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν· (α) καὶ
19 ἐπεβλήθη αὐτῷ ὑποβολαίῳ. Καὶ εἶπε Σισάρα πρὸς αὐτόν, Πόσον με δὴ μικρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐδίψησα. καὶ ἤνοιξε τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος, καὶ
20 ἐπότισεν αὐτόν, (β) καὶ ἐπεβλήθη αὐτόν. Καὶ εἶπε πρὸς (γ) αὐτὸν Σισάρα, Στῆθι δὴ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς, καὶ ἔσται (δ) ἐὰν ἀνὴρ ἔλθῃ πρὸς σὲ, καὶ ἐρωτήσῃ σε, (ε) καὶ εἴπῃ, Εἰ ἔστιν
21 ὧδε ἀνήρ ; καὶ ἐρεῖς, Οὐκ ἔστι. (ζ) Καὶ ἔλαβεν Ιαὴλ γυνὴ Χαβὲρ τοῦ πάσσαλον τῆς σκηνῆς, καὶ ἔθηκε τοῦ ζύγαν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν (η) ἐν κρυφῇ, καὶ ἔπηξε τὸν πάσσαλον ἐν τῇ κροτάφῳ αὐτοῦ. καὶ (μ) ἐξόπισθεν ὁ θεὸς τοῦ Ἰαβὶν
22 βασιλέα Χαναὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (ν) ἔμ-
23 προσθεν υἱῶν Ισραὴλ. Καὶ (ξ) ἐπορεύετο χεὶρ τοῦ υἱῶν Ισραὴλ πορευομένη καὶ σκληρυνομένη ὅτι Ἰαβὶν βασιλέα Χαναάν, (ο) ἕως οὗ ἐξωλόθρευσαν τοῦ Ἰαβὶν βασιλέα Χαναάν.

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ (α) ᾖσεν Δεβόρρα καὶ (β) Βαρὰκ υἱὸς Ἀβινεὲμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (γ) λέγοντες,
2 Ἀπεκδύσθαι ἀποκάλυμμα ἐν Ισραὴλ ἐν τῷ
3 ἐκκλησιάζεσθαι λαὸν, εὐλογεῖτε κύριον. Ἀκούσατε βασιλεῖς, καὶ ἐνωτίσασθε ἄρχοντες· ἀσομαι ἐγὼ εἰμι τῷ κυρίῳ ἐγὼ εἰμι, ψάλω τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ Ισραήλ.

MS.A. (ν) Βαράχ. (ξ) ἀπὸ τοῦ (ο) Βαρὰχ (†) καὶ ἕως ἀρμυσμοῦ τοῦ ἐθνῶν. (π) ἡ παρεμβολὴ (ρ) ἀνεχώρησεν τοῖς (σ) Χαβὲρ τοῦ Κεναίου, (τ) ἀναμέσον Ιαβεὶν (υ) οἴκου (φ) εἰς ἀπάντησιν (χ) πρὸς αὐτὸν, Ἔκκλινον (ψ) ἔκλινεν (ω) ἔκλινεν πρὸς *αὐτὸν (α) καὶ συνεκάλυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀῤῥεῖ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν (β) καὶ συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Καὶ (γ) αὐτῷ, Στῆθι ἐν τῇ θύρᾳ τῆς (δ) ἐὰν τὶς ἔλθῃ (ε) καὶ εἴπῃ Ϛοι, Ἔστιν ἐνταῦθα ἀνήρ; (ζ) Καὶ συν-

Et fregit Dominus Zzizzaram et omnes currus et omnem exercitum ad urbem gladii ante Barak;et deſcendit Zzizzara deſuper curru ſuo,et vertit in pedibus ſuis. Et Barak perſecutus eſt poſt currus,et poſt exercitū uſque ad munitionem arcium gentium, et occiſus eſt omnis exercitus Zzizzaræ ad os gladii; non relictus eſt uſque ad unum. Et Zzizzara vertit in pedibus ſuis ad tentorium Jaghel uxoris Hheber Salmæi,quoniam pax inter Jabin regem Hhaſſor,et inter domum Hheber Salmæum. Et exivit Jaghel in occurſum Zzizzaræ,et dixit ei:Diverte domine mi, diverte ad me, ne timeas: et divertit ad eam ad tentorium, & occultavit eum in linteo. Et dixit ei, Pota me nunc pauxillo aquæ, nam areo ad bibendum:et aperuit utrem lactis, et potavit eum, et operuit eum. Et dixit ei, Sta in porta tabernaculi: et erit, ſi homo venerit et interrogaverit te & dicet,Num eſt hic vir? et dices,Non.Et tulit Jaghel uxor Hheber clavum tabernaculi, et poſuit malleum in manu ſua, et venit ad eum clanculum, et incuſſit clavum in tempore ejus; et infixit in terrâ,et ipſe ſopitus eſt, & defecit et mortuus eſt. Et ecce Barak perſecutus eſt Zzizzaram, et exiit Jaghel ad occurſum ejus,et dixit ei : veni, et videre faciam te virum quem tu quærens: et ingreſſus eſt ad eam, et ecce Zzizzara jacens, & mortuus; et clavus infixus in tempore ſuo. Et fregit Dominus in die illo Jabin regem Chenaghan ante filios Iſrael. Et ivit manus filiorum Iſrael iens et roborans ſe contra Jabin regem Chenaghan, quoad perdiderunt Jabin regem Chenaghan.

CAP. V.

1 ET laudavit Debora et Barak filius Abinogham *ſuper ſignum & liberationem quæ facta eſt Iſrael in die* illo,ad dicendum.
2 Quando rebellarunt domus Iſrael *in legem*,venerunt ſup eos gentes,et expulerunt eos ex urbib⁹ ſuis:et quando redierunt ad faciendā legem, fortificati ſunt illi ſuper auctores inimicitiarum eorum,qui expulerūt eos deſup termino terræ Iſrael: ita ſuper ultione fract⁹ eſt Zzizzara et *omnis* exercit⁹ ej⁹, et ſup ſignū et liberationē quæ facta eſt Iſraeli; ita redierunt ſapientes ad ſedendum in domibus Synagogæ, in capite detecto,& ad docendum populū verba legis:
3 ita benedicite et confitemini ante Dñm. Audite reges, *qui venerunt cum Zzizzara ad bellum*; Attendite dominatores,*qui fuerunt cum Jabin rege Chenaghan*; *non virtute veſtra neque fortitudine veſtra prævaluiſtis, & aſcendiſtis contra domum Iſrael*: et dixit Debora in propheriā Domini; Ego laudans, confitens & benedicens ante Dominum Deum Iſrael.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְחַבַּר יְיָ יָת סִיסְרָא וְיָת כָּל רְתִיכַיָא וְיָת כָּל מַשְׁרִיתָא לְפִתְגָם דְּחֶרֶב קֳדָם בָּרָק וּנְחַת
15 סִיסְרָא מֵעַל רְתִיכָא וְאַפֵּךְ בְּרַגְלוֹהִי : וּבָרָק רָדַף בָּתַר רְתִיכָא וּבָתַר מַשְׁרִיתָא עַד תְּקוֹף
16 כְּרֵכֵי עַמְמַיָא וְאִתְקְטָלָא כָּל מַשְׁרִית סִיסְרָא לְפִתְגָם דְּחֶרֶב לָא אִשְׁתְּאַר עַד חַד : וְסִיסְרָא
17 אַפֵּךְ בְּרַגְלוֹהִי לְמַשְׁכְּנָא דְיָעֵל אִתַּת חֶבֶר שַׁלְמָאָה אֲרֵי שְׁלָמָא בֵּין יָבִין מַלְכָּא דְחָצוֹר
18 וּבֵין בֵּית חֶבֶר שַׁלְמָאָה : וּנְפִקַת יָעֵל לְקַדְמוּת סִיסְרָא וַאֲמַרַת לֵיהּ זוּר רְבוֹנִי זוּר לְוָתִי לָא
19 תְּדַחַל וְזוּר לְוָתִהּ לְמַשְׁכְּנָא וְכַסִיתֵיהּ בְּגוּנְבָא : וַאֲמַר לַהּ אַשְׁקִינִי כְעָן וְעִיר מַיָא אֲרֵי צָחֵי
20 אֲנָא לְמִשְׁתֵּי וּפַתַחַת יָת נוֹדָא דְחַלְבָּא וַאַשְׁקִיתֵיהּ וְכַסִיתֵיהּ : וַאֲמַר לַהּ קוּמִי בְּתָרַע מַשְׁכְּנָא
21 וְיהֵי אִם אֱנָשׁ יֵיתֵי וְיִשְׁאֲלִנָךְ וְיֵימַר הַאִית גָּבְרָא וְתֵימְרִין לָא : וּנְסִיבַת יָעֵל אִתַּת חֶבֶר
יָת סְפַת מַשְׁכְּנָא וְשַׁוְיַאת יָת אַרְעַפְתָּא בִּידָהּ וַעֲלַת לְוָתֵיהּ בְּרִיו וּנְקִישַׁת יָת סְכָתָא בִּצְדָעֵיהּ
22 וְנָעֲצַת בְּאַרְעָא וְהוּא דְמוּךְ וְאִשְׁתְּלַהִי וּמֵית : וְהָא בָּרָק רָדַף יָת סִיסְרָא וּנְפַקַת יָעֵל
לְקַדְמוּתֵיהּ וַאֲמַרַת לֵיהּ אֵיתָא וְאַחֲזִנָךְ יָת גַּבְרָא דְאַתְּ בָּעֵי וְעַל לְוָתֵהּ וְהָא סִיסְרָא טָרִיף
23 וּמֵית וְסְכָתָא נָעִיצָא בִּצְדָעֵיהּ : וְתַבַּר יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת יָבִין מַלְכָּא דְכְנָעַן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
24 וַאוֹלַת יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָזְלָא וְתַקְפָּא עַל יָבִין מַלְכָּא דְכְנָעַן עַד דִּישֵׁצִיאוּ יָת יָבִין מַלְכָּא
דְכְנָעַן :

ה

וְשַׁבַּחַת דְּבוֹרָה וּבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם עַל נִסָּא וּפוּרְקָנָא דְאִתְעֲבִיד לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא
2 לְמֵימָר : בְּפִרוּעַ בְּדַר מַרְדוּ בֵית יִשְׂרָאֵל בְּאוֹרַיְתָא אִתּוּ עֲלֵיהוֹן עַמְמַיָא וּטְרַדוּנוּן מִקְרְוֵיהוֹן
וְכַד חָבוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא אִתְנַבַּרוּ אֱנוּן עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְתַרְכִינוּן מִכָּל תְּחוֹם אַרְעָא
3 דְיִשְׂרָאֵל בְּכֵן עַל פּוּרְעָנוּת חֶבֶר סִיסְרָא וְכָל מַשְׁרִיתֵיהּ וְעַל נִסָּא וּפוּרְקָנָא דְאִתְעֲבִיד לְהוֹן
לְיִשְׂרָאֵל בְּכֵן חָבוּ חַכִּימַיָא לְמֵחַב בִּכְתִי כְנִשְׁתָּא בְּרֵישׁ גְּלִי וּלְאַלָפָא יָת עַמָּא פִּתְגָמַי
אוֹרַיְתָא בְּכֵן פָּרִיכוּ וְאוֹדוּ קֳדָם יְיָ : שְׁמַעוּ מַלְכַיָא [דַאֲתוּ עִם סִיסְרָא לְקָרְבָא] אֲצִיתוּ
שַׁלְטוֹנַיָא [דַהֲווּ עִם יָבִין מַלְכָּא דְכְנָעַן לָא בְחֵילַחְכוֹן וְלָא בְנִבּוּרַתְכוֹן אִתְנַבַּרְתּוּן
וְסַלְקְתּוּן עַל דְבִית יִשְׂרָאֵל] אֲמַרַת דְּבוֹרָה בִּנְבִיאָה קֳדָם יְיָ אֲנָא מְשַׁבְּחָא מוֹדָא וּמְבָרְכָא
קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל :

Et fregit Dominus Zzizzaram et omnes currus et omnem exercitum ad urbem gladii ante Barak;et deſcendit Zzizzara deſuper curru ſuo,et vertit in pedibus ſuis. Et Barak perſecutus eſt poſt currus,et poſt exercitū uſque ad munitionem arcium gentium, et occiſus eſt omnis exercitus Zzizzaræ ad os gladii; non relictus eſt uſque ad unum. Et Zzizzara vertit in pedibus ſuis ad tentorium Jaghel uxoris Hheber Salmæi,quoniam pax inter Jabin regem Hhaſſor,et inter domum Hheber Salmæum. Et exivit Jaghel in occurſum Zzizzaræ,et dixit ei:Diverte domine mi, diverte ad me, ne timeas: et divertit ad eam ad tentorium, & occultavit eum in linteo. Et dixit ei, Pota me nunc pauxillo aquæ, nam areo ad bibendum:et aperuit utrem lactis, et potavit eum, et operuit eum. Et dixit ei, Sta in porta tabernaculi: et erit, ſi homo venerit et interrogaverit te & dicet,Num eſt hic vir? et dices,Non.Et tulit Jaghel uxor Hheber clavum tabernaculi, et poſuit malleum in manu ſua, et venit ad eum clanculum, et incuſſit clavum in tempore ejus; et infixit in terrâ,et ipſe ſopitus eſt, & defecit et mortuus eſt. Et ecce Barak perſecutus eſt Zzizzaram, et exiit Jaghel ad occurſum ejus,et dixit ei : veni, et videre faciam te virum quem tu quærens: et ingreſſus eſt ad eam, et ecce Zzizzara jacens, & mortuus; et clavus infixus in tempore ſuo. Et fregit Dominus in die illo Jabin regem Chenaghan ante filios Iſrael. Et ivit manus filiorum Iſrael iens et roborans ſe contra Jabin regem Chenaghan, quoad perdiderunt Jabin regem Chenaghan.

CAP. V.

ET laudavit Debora et Barak filius Abinogham *ſuper ſignum & liberationem quæ facta eſt Iſrael in die* illo,ad dicendum.
Quando rebellarunt domus Iſrael *in legem*,venerunt ſup eos gentes,et expulerunt eos ex urbib⁹ ſuis:et quando redierunt ad faciendā legem, fortificati ſunt illi ſuper auctores inimicitiarum eorum,qui expulerūt eos deſup termino terræ Iſrael: ita ſuper ultione fract⁹ eſt Zzizzara et *omnis* exercit⁹ ej⁹, et ſup ſignū et liberationē quæ facta eſt Iſraeli; ita redierunt ſapientes ad ſedendum in domibus Synagogæ, in capite detecto,& ad docendum populū verba legis:
ita benedicite et confitemini ante Dñm. Audite reges, *qui venerunt cum Zzizzara ad bellum*; Attendite dominatores,*qui fuerunt cum Jabin rege Chenaghan*; *non virtute veſtra neque fortitudine veſtra prævaluiſtis, & aſcendiſtis contra domum Iſrael*: et dixit Debora in propheriā Domini; Ego laudans, confitens & benedicens ante Dominum Deum Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܐܬܪܥ ܡܪܝ ܣܝܣܪܐ ܟܠ ܓܠܓܠܘܗܝ ܘܟܠ ܡܫܪܝܬܗ ܒܣܝܦܐ ܩܕܡ ܒܪܩ ܘܣܝܣܪܐ ܐܬ ܡܢ ܓܠܓܠܗ ܘܗܪܒ ܪܓܠܝܗ ׃
16 ܘܪܕܦ ܒܪܩ ܒܐܪܟܒܬ ܓܠܓܠܐ ܘܒܡܫܪܝܬܐ ܥܕ ܚܪܫܬ ܥܡܡܐ ܘܢܦܠ ܟܠ ܡܫܪܝܬ ܣܝܣܪܐ ܒܣܝܦܐ ܠܝܬ ܕܐܬܪ ܒܗܘܢ ׃
17 ܘܣܝܣܪܐ ܗܪܒ ܪܓܠܝܗ ܠܘܬ ܝܥܠ ܐܬܬ ܠܬ ܒܝܬ ܝܥܠ ܐܬܬ ܠܬ ܒܝܬ ܚܒܪ ܩܝܢܝ ׃ ܐܬܬ ܠܬ ܒܝܬ ܚܒܪ ܩܝܢܝ ׃
18 ܘܢܦܩ ܝܥܠ ܠܩܒܠ ܣܝܣܪܐ ܘܐܡܪ ܠܘ ܣܪ ܡܪܝ ܣܪ ܠܘܬ ܘܠܐ ܬܕܚܠ ׃ ܣܪ ܠܘܬ ܘܠܐ ܬܕܚܠ ׃
19 ܘܣܪ ܠܘܬ ܐܬܬ ܠܬ ܒܝܬ ܐܬܬ ܠܬ ܒܝܬ ܘܐܫܩܝ ܡܝ ܙܥܘܪ ܐܡܪ ܠܗ ܡܝ ׃ ܐܫܩܝ ܡܝ ܙܥܘܪ ܐܡܪ ܠܗ ׃
20 ܘܦܬܚ ܐܬ ܢܘܐ ܐܬ ܚܠܒ ܘܐܫܩܝ ܐܬ ܣܝܣܪܐ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܐܬ ܘܩܘܡ ܐܬ ܘܐܡܪ ܠܟ ܐܝܬ ܐܝܬ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܐܬ ܘܩܘܡ ܐܬ ܘܐܡܪ ܠܟ ܐܝܬ ܐܝܬ ׃
21 ܘܢܣܒ ܝܥܠ ܐܬܬ ܠܬ ܡܫܟܐ ܘܩܪܐ ܒܝܕܗ ܠܡܫܟ ܘܥܠ ܠܘܬ ܣܝܣܪܐ ܘܡܚܐ ܒܡܫܟ ܒܪܩܬܗ ׃ ܘܥܠ ܠܘܬ ܣܝܣܪܐ ׃ ׃ ׃

ספר שופטים : ה

,Edom agro ex *te incedendo in* ,Sehir è *te exeundo in* ,Domine

4 יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם

aquas ſtillaverunt nubes etiam,ſtillaverunt cœli etiam ,eſt *commota* terra

אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם־שָׁמַיִם נָטְפוּ גַּם־עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃

facibus à Sinai iſte : Domini *faciebus* à fluxerunt Montes

5 הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶה סִינַי מִפְּנֵי

,Hanath filii Samghar diebus In .Iſrael Dei Domini

6 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ בִּימֵי שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת

perambulabãt,ſemitas perambulantes & :ſemitæ ceſſaverunt ,Jahel dieb⁹ in

בִּימֵי יָעֵל חָדְלוּ אֳרְחוֹת וְהֹלְכֵי נְתִיבוֹת יָלְכוּ

,ceſſaverunt ,Iſrael in *pagi* Ceſſaverunt .tortuoſas ſemitas

7 אֳרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת׃ חָדְלוּ פְרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדָלוּ

Et get .Iſrael in mater ſurrexi donec ,Deborah ſurrexi donec

8 עַד שַׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃ יִבְחַר

,conſpicietur ſi clypeus ,portis bellum tunc : novos deos

אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אָז לֶחֳמוֹ שְׁעָרִים מָגֵן אִם־יֵרָאֶה

ſcribas ad meum Cor .Iſrael in millibus quadraginta in ,lancea &

9 וָרֹמַח בְּאַרְבָּעִים אָלֶף בְּיִשְׂרָאֵל׃ לִבִּי לְחֹקְקֵי

.Domino benedicite , populo in *ſponte* Iſrael :

יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרְכוּ יְהוָה׃

ambulantes & ,Middin *ſuper ſedentes* ,candidas aſinas Equitantes

10 רֹכְבֵי אֲתֹנוֹת צְחֹרוֹת יֹשְׁבֵי עַל־מָדִין וְהֹלְכֵי

,aqua hauritur ubi loca inter *ſagittariorum voce A* .*meditemini* ,via *ſuper*

עָל־דָּרֶךְ שִׂיחוּ׃ מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים

: Iſrael in ejus *villæ* juſtitias ,Domini juſtitias *aſſerent* ibi

שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יְהוָה צִדְקַת פְּרָזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל

exurge ,Exurge .Domini populus portas ad deſcenderunt tunc

אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם־יְהוָה׃ עוּרִי עוּרִי

captiva & ,Barac *Excitare* .canticum loquere ,exurge ,exurge : Deborah

דְבוֹרָה עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי־שִׁיר קוּם בָּרָק וּשְׁבֹה

illuſtribus ſuperſtes dominabitur Tunc .Abinoham fili tuã *captivitatẽ*

שִׁבְיְךָ בֶּן־אֲבִינֹעַם׃ אָז יָרַד שָׂרִיד לְאַדִּירִים

Ephraim De .*fortibus in* mihi *dominabitur* Dominus :populi

14 עָם יְהוָה יָרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים׃ מִנִּי אֶפְרַיִם

de : tuis populis in Binjamin te poſt ,Hamalech *in* eorum radix

שָׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בְּעַמֶּמֶיךָ מִנִּי

trahentes Zebulun de & ,legiſlatores deſcenderunt Machir

מָכִיר יָרְדוּ מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֻן מֹשְׁכִים

.ſcribæ *virga* in

בְּשֵׁבֶט סֹפֵר׃

Verſio VULG. LAT.

4 Domine cùm exires de Seir, & tranſires p regiones Edom, terra mota eſt, cœliq; ac nubes diſtillaverunt aquis. Montes fluxerunt à facie Dñi, & Sinai à facie Dñi Dei Iſrael. In dieb⁹ Samgar filii Anath, in diebus Jahel, quieverunt ſemitæ : & qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios. Ceſſaverunt fortes in Iſrael, & quieverunt : donec ſurgeret Debbora, ſurgeret mater in Iſrael. Nova bella elegit Dñs, & portas hoſtium ipſe ſubvertit : clype⁹ & haſta ſi apparuerint in quadraginta millibus Iſrael. Cor meũ diligit principes Iſrael : qui propriâ voluntate obtuliſtis vos diſcrimini, benedicite Dño. Qui aſcenditis ſuper nitentes aſinos, & ſedetis in judicio, & ambulatis in via, loquimini. Ubi colliſi ſunt currus, & hoſtiũ ſuffocatus eſt exercitus, ibi narrentur juſtitiæ Dñi & clementia in fortes Iſrael : tunc deſcendit populus Domini ad portas, & obtinuit principatũ. Surge, ſurge Debbora, ſurge, ſurge, & loquere canticũ : ſurge Barac, & apprehende captivos tuos fili Abinoem. Salvatæ ſunt reliquiæ populi, Dominus in fortibus dimicavit. Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & poſt eum ex Benjamin in populos tuos ô Amalec : de Machir principes deſcenderunt, & de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Κύριε, ἐν τῇ ἐξόδῳ ϛου (ſ) ἐν Σηείρ ἐν τῷ ἀπαίρειν σε ἐξ ἀγροῦ Ἐδώμ, γῆ ἐσείσθη, καὶ ὁ οὐρανὸς (ε) ἔσταξε δρόσους, καὶ αἱ νεφέλαι ἔσταξαν ὕδωρ. Ὄρη ἐσαλεύθησαν ἀπὸ προσώπου (ζ) κυρίου Ἡλωΐ, τοῦτο Σινὰ ἀπὸ προσώπου κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Ἐν ἡμέραις Σαμεγὰρ υἱοῦ (η) Ἀνὰθ ἐν ἡμέραις Ἰαὴλ, (θ) ἐξέλιπον ὁδοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν ἀτραπούς, ἐπορεύθησαν ὁδοὺς διεσταλμένας. Ἐξέλιπον δυνατοὶ ἐν Ἰσραὴλ, ἐξέλιπον ἕως οὗ (ι) ἀνέστη Δεββῶρα, (κ) ἕως οὗ ἀνέστη μήτηρ (λ) ἐν Ἰσραήλ. Ἐξελέξαντο θεοὺς καινοὺς, τότε ἐπολέμησε πόλεις ἀχλύντων. Θυρεὸς ἐὰν ὀφθῇ καὶ λόγχη ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἐν Ἰσραὴλ. Ἡ καρδία μου εἰς τὰ διατεταγμένα τοῦ Ἰσραήλ (μ) οἱ ἐκουσιαζόμενοι ἐν λαῷ εὐλογεῖτε κύριον. Ἐπεβεβήκατε (ν) ὄνῳ ὄνου θηλείας μισημερίας, καθήμενοι ἐπὶ κριτηρίου, καὶ πορευόμενοι ὁδὸν ζωῆρον ἐφ' ὁδῷ, διηγεῖσθε. Ἀπὸ φωνῆς ἀναχρεμόντων ἀναμέσον ὑδρευομένων· ἐκεῖ δώσουσι δικαιοσύνας. κύριε δικαιοσύνας ἄνυσον ἐν Ἰσραήλ. τότε κατέβη εἰς τὰς (ξ) πόλεις λαὸς κυρίου. Ἐξεγείρου, ἐξεγείρου Δεββῶρα· (ο) ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, λάλησον ᾠδήν· ἀνάστα Βαρὰχ, καὶ αἰχμαλώτισον αἰχμαλωσίαν ϛου, υἱὸς Ἀβινεέμ. (π) Τότε κατέβη κατάλλημμα τοῖς ἰσχυροῖς· λαὸς κυρίου κατέβη αὐτῷ ἐν τοῖς κραταιοῖς ἐξ ἐμοῦ. Ἐφραὶμ ἐξερίζωσεν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἀμαλήκ, ὀπίσω ϛου Βενιαμὶν ἐν τοῖς λαοῖς ϛου. ἐν ἐμοὶ Μαχὶρ κατέβησαν ἐξερευνῶντες· καὶ ἀπὸ Ζαβουλὼν ἔλκοντες ἐν ῥάβδῳ διηγήσεως γραμματέως. λαοὶ τοῦ ϛου. In (x) me Machir deſcenderunt perſcrutantes. Et de Zabulon (y) trahentes in virga narrationis ſcribæ.

Domine, in exitu tuo (d) in Seir, dũ promoveres tu ex agro Edõ, terrã commota eſt: & (e) cœlum ſtillavit roves, et nubes ſtillárũt aquã. Montes cõmoti ſunt à facie Domini (f) Helois: iſte Sina à facie Domini Dei Iſrael. In dieb⁹ Samegar filii Anath, in dieb⁹ Jaël, reliquerunt vias, & ambulaverunt (g) diverticula, ambulaverunt vias diſtortas. Defecerunt (h) potentes in Iſrael, defecerunt, quoadu ſq; ſurrexit Debbora, (i) quoadu ſq; ſurrexit mater in Iſrael. (k) Elegerunt deos novos: tunc expugnaverunt civitates principum. (l) Clype⁹ ſi apparuerit & lancea in quadraginta millib⁹ in Iſrael; Cor meũ, ad ea, quæ diſpoſita ſunt huic Iſrael. (m) Qui ſponte agitis in populo, benedicite Dominum. Qui aſcendiſtis ſuper (n) aſinã fœmellã meridiẽ, ſedentes ſuper (o) tribunal, & ambulantes (p) ſuper vias conſeſſorum ſuper viã, (q) narrate A voce agitantium in medio haurientium aquã. Ibi dabunt (r) juſtitias Domine juſtitias auge in Iſrael. Tunc deſcendit ad civitates populꝰ Domini. Expergiſcere, expergiſcere Debbora: expergiſcere, (ſ) expergiſcere: loquere canticum. Exurge Barac, et captiva captivitatẽ tuã, fili⁹ Abineam. (t) Tunc deſcendit reſiduũ fortib⁹ populus Domini deſcendit ei in potentib⁹ ex me. (u) Ephræm eradicavit eos in Amalec, poſt te Beniamin in populis tuis. In (x) me Machir deſcenderunt perſcrutantes. Et de Zabulon (y) trahentes in virga narrationis ſcribæ.

MS. A. (ſ) ἐκ Σηείρ (ε) ἐξεσάθη, καί γε νεφέλαι (ζ) κύριε, τοῦτο Σεινὰ, (η) Καναὰθ (ϑ) ἐξέλιπον βασιλεῖς, καὶ ἐπορεύθησαν τρίβους, ἐπορεύθησαν ὁδοὺς διεσταλμένας. Ἐξέλιπον φράζων ἐν Ἰσραὴλ, ἐξέλειπεν (ι) ἐξανέστη (κ) ὅτι ἀνέστη (λ) ἐν τῷ Ἰσραήλ. Ἡρέθησαν θεοὺς καινοὺς, ὡς ἄρτον κρίθινον, ϛκέπη νεανίδων ϛιρομάσων ἂν ἴδῃ καὶ ϛιρομάσῃς ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν, Ἡ καρδία (μ) οἱ δωνάσαι τῷ λαῷ εὐλογεῖτε κύριον. (ν) ὅτι ἐπεζυγίων καθήμενοι ἐπὶ λαμπηνῶν φθέγξασθε φωνὴν ἀναχρεμόντων ἀναμέσον ὑφραινομένων. ἐκεῖ δώσουσιν δικαιοσύνας κυρίῳ. δικαιοσύνας κυρίου ἐν τῷ Ἰσραήλ. (ξ) πόλεις αὐτῶ ὁ λαὸς (ο) ἐξεγείρου μυριάδας μου λαῦ. ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, λάλει μετ' ᾠδῆς. ἐνισχύων ἐξανεστὶς ὁ Βαρὰχ, καὶ ἐνίσχυσον Δεββῶρα ὁ Βαρὰχ, αἰχμαλώτευσον αἰχμαλωσίαν (π) Πότε ἐμεγάλυνεν ἡ ἰσχὺς αὐτῶ, κύριε ταπείνωσόν μοι τὸς ἰσχυροτέρους μου. Λαὸς μῶ Μαχεὶρ κατέβησαν ἐξερευνῶντες· καὶ ἐκ Ζαβουλὼν κύριος ἐπολέμησε μοι ἐν δυνατοῖς ἐκεῖθεν ἐν ϛκήπτρῳ ἐνισχύοντος ἡγήσεως ἐν Ἰσαχὰρ μου Δεββῶρα. ἐξαπέστειλεν πεζὸς αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα· ἵνα σοι καλοκαγαθίαν ἐμμέσῳ χειλέων ἐξέτεινεν τοῖς ποσὶν αὐτῶ. διαιρέσεις Ῥουβὴν μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας. ἵνατί μοι κάθησαι ἀναμέσον τῶν Μοσφαθαὶμ τῶ εἰσπόρευσθαι συρισμὸς ἐξεγειρόντων τῶν διηγεῖσθαι εἰς τὰ τῶν Ῥουβήν. Μεγάλοι ἐξιλασμοὶ καρδίας Γαλαάδ.

הרגום יונתן Targum Jonathan.

יי אוֹרַיְתָךְ דִּיהַבְתָּא לְיִשְׂרָאֵל כַּד עָבְרִין עֲלָהּ שְׁלְטִין בְּהוֹן עַמְמַיָּא וְכַד תָּיְבִין לָהּ מִתְנַבְּרִין 4
אֲנוּן עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן יְיָ בְּיוֹם אִתְנַלְיָתָךְ לְמִתְנֵה לְהוֹן מִשֵּׂעִיר בְּהוֹן אִתְנַלְיְתָא בְּהוֹפָעוּת
יְקָרָךְ עַל תְּחוֹמֵי אֱדוֹם אַרְעָא וְעָת אַף שְׁמַיָּא מְכוֹ אַף עֲנָנַיָּא נְגִידוּ מְטָרָא : הָרִים : טוּרַיָּא 5
וְעוֹ מִן קֳדָם יְיָ טוּרָא דְּסִינַי וְטוּרָא דְּכַרְמְלָא מְתַרְגְּשִׁין דֵּין עִם דֵּין וְאָמְרִין
דֵּין לְדֵין דֵּין אָמַר עֲלַי תִּשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ וְלִי חֲוִיָא וְדֵין לְדֵין אָמַר עֲלַי תִּשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ וְלִי חֲוִיָא
אֲשֶׁרִי שְׁכִנְתֵּיהּ עַל טוּרָא דְּסִינַי דְּהוּא חַלָּשׁ וּזְעִיר מִכֹּל טוּרַיָּא וְסִינַי מִתְרַגֵּשׁ
וְסָלִיק חֲנָנֵיהּ כִּתְנָנָא דַּאֲתוּנָא מִן קֳדָם דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַּיְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל׃
בִּימֵי : כַּד חָבוּ בִּיוֹמֵי שַׁמְגַּר בַּר עֲנָת בִּיוֹמֵי יָעֵל פְּסָקוּ עָדֵי אוֹרְחָן דַּהֲווּ מְהַלְכִין בִּשְׁבִילִין 6
דְּתַקְנִין חָבוּ לְמֶהֱוֵי אָזְלִין בְּאוֹרְחָן מְנַוְּכָן: חַרוּבָא קְרִיבָא כַּד פַּצְחָא דַּהֲווּ יָתְבִין בְּאַרְעָא 7
דְּיִשְׂרָאֵל אִצְטְדִיאוּ וְאִשְׁתַּלְטוּ דַּיָּרֵיהוֹן עַד דְּאִשְׁתַּלְחִית אֲנָא דְּבוֹרָה אִשְׁתַּלְחִית
לְאִתְנַבְּאָה עַל דִּבְיתּ יִשְׂרָאֵל : יִבְחַר : כַּד אִתְרְעִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא חַדְתָּן 8
דְּמִקְרִיב אִתְעֲבִידָא דְּלָא אִתְעַסְקוּ בְּהוֹן אֲבְהָתְהוֹן אֲתוֹ עֲלֵיהוֹן עַמְמַיָּא וּטְרָדוּנוּן
מִקְרְוֵיהוֹן וְכַד תָּבוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא לָא יְכִילוּ לְהוֹן עַד דְּאִתְנַבְּרוּ וְסָלִיק עֲלֵיהוֹן סִיסְרָא
סְנָאֵי וּמְעִיקָא בְּאַרְבְּעִין אַלְפִין רִישֵׁי מִשְׁרִין בְּחַמְשִׁין אַלְפִין אַחְדֵי סַיְפִין בְּשִׁתִּין
אַלְפִין אַחְדֵי רוּמְחִין בְּשִׁבְעִין אַלְפִין אַחְדֵי תְּרִיסִין בִּתְמָנֵן אַלְפִין מְחַצְּצֵי נִירָא בַּר
מִתְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא דַּהֲווּ עַשְׁיָה וּרְתִיכוּתֵיהּ כָּל אִלֵּין אַלְפַיָּא וְכָל אִלֵּין מַשְׁרְיָתָא
לָא יְכִילוּ לְמִקַּם קֳדָם בָּרָק וְקֳדָם עַשָּׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא דְּעַשְׁיָה : לְבִי : אֲמַרַת דְּבוֹרָה 9
בִּנְבוּאָה אֲנָא שְׁלִיחָא לְסַפְּרֵי יִשְׂרָאֵל דְּכַד הֲוַת עָקְתָא הַהִיא לָא פְּסָקוּ מִלְּמִדְרַשׁ
בְּאוֹרַיְתָא וּכְדוֹ יָאֵי לְהוֹן דְּיָתְבִין בְּבָתֵּי כְנִשְׁתָּא בְּרֵישׁ גְּלִי וּמְאַלְפִין יַרְתָּא עַמָּא פִּתְגָמֵי
אוֹרַיְתָא וּמְבָרְכִין וּמוֹדִין קֳדָם יְיָ : רַכְבֵי : דַּהֲווּ מְבַטְּלִין עִסְקֵיהוֹן רְכִיבִין עַל אַתְנָן 10
דַּחֲשִׁיכָן בְּכָם מֵינֵי צִיּוּרִין וּמְהַלְכִין בְּכָל תְּחוֹם אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּמִתְחַבְּרִין לְמִתַּב
עַל דִּינָא דַּהֲווּ אָזְלִין בְּאוֹרְחָתְהוֹן וּמְשַׁתְּעִין עַל גְּבוּרְוָתְהוֹן דַּאֲתַעֲבִידָא לְהוֹן בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל:
מְקוֹל : מֵאֲתַר דַּהֲווּ אָנְסִין לְהוֹן וְנָסְבִין מָרֵי דְּבַיְדֵיהוֹן בֵּית מִכּוֹנַת לְסִטִין וּמְחוֹבַת 11
מְכַסִּין עַל גּוֹבִין בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא לַאֲתַר דַּהֲוָאָה נָפְקָן בְּנָתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְמִמְלֵי מַיָּא דְּלָא
הֲוָאוּ יְכִלִין לְאַשְׁמָעָא קַל טַרְפַת פַּרְסַת רַגְלֵיהוֹן מִן קֳדָם סְנָאֵי וּמְעִיקָא תַּמָּן יוֹדוּ עַל
וְכוֹתָא דְיָי וְעַל זְכוֹתֵיהּ דְּיִתֵּיב קְרִיוֵי פַּצְחָיָא בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּבֵן נְחָתוּ מַדְּרֵכֵי תְּוֹקְפָא
לְמִתַּב בְּקִרְוֵי פַּצְחָיָא עַמֵּיהּ דְּיָי : עוּרִי : שַׁבַּחִי שַׁבַּחִי דְּבוֹרָה שַׁבַּחִי וְאוּדִי מַלֵּילִי תּוּשְׁבְּחָא 12
קוּם בָּרָק וּשְׁבִי שִׁבְיָךְ בַּר אֲבִינוֹעַם : אָז : בְּבֵן נְחַת חַד מִמַּשְׁרְיַת יִשְׂרָאֵל וְתַבַּר תְּקוֹף 13
גִּבָּרֵי עַמְמַיָּא הָא לָא מִגְּבוּרְא דְּדָהוֹן הֲוַת דָּא אֱלָהֵן יְיָ תַּבַּר קֳדָם עַשָּׂרָא תְּקוֹף גִּבָּרֵי
שְׁנָאֵיהוֹן : מִנִּי : מִדְּבִית אֶפְרַיִם קָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בִּקְרְמֵיתָא אַנְיַח קְרָבָא בְּדְבִית עַמְלֵק 14
בַּתְרוֹהִי קָם מִלְּכָּא שָׁאוּל מִדְּבִית בִּנְיָמִן וְקַטִּיל יַת דְּבִית עַמְלֵק וְאַנְיַח קְרָבָא בְּשְׁאָר
עַמְמַיָּא מִדְּבִית מָכִיר נְחָתוּ כַּד מַרְשְׁמִין בְּקְרָבָא וּמִשְּׁבְטָא זְבוּלֻן כָּתְבִין בְּקוֹלְמוֹס
דְּסָפַר חַד :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Domine, legem tuam quam dediſti Iſraeli, cùm tranſgrediuntur eam dominãntur in eos gentes; cùm verò revertuntur ad eam, ſuperant ipſi inimicos ſuos: Domine, in die revelari te *ad dandum eam* illis de Seghir, *revelatus es eis* in oſtenſione gloriæ tuæ, ſup terminos Edom, terra tremuit impetu, etiam cœli diſtillaverunt, etiam nubes ſtillaverunt pluviam. Montes diſtillaverunt ab-ante Dñm : *mons Thabor, mons Hhermon et mons Carmel fremuerunt inter ſe, et locuti ſunt ſibi invicem; hic dixit, Super me habitabit majeſtas ejus, & mihi convenit; et ille dixit huic, Super me habitabit majeſtas ejus, et mihi convenit : habitare fecit majeſtatem ſuam ſuper montem Sinai, qui debilis erat & minimus omnium montium* : hic Sinai motus et tremefactus eſt; et aſcendit fumus ejus ut fum⁹ fornacis à facie quòd revelata eſt ſup eum gloria Dñi Dei Iſrael. Quando peccaverunt in diebus Samghar filii Ghanath, in dieb⁹ Jaghel defecerunt tranſeuntes viam; qui fuerunt ambulantes in ſemitis præparatis, redierunt ad eſſe ambulantes in viis furtivis. Deſolatæ ſunt urbes oppidorum quæ fuerunt ſedentes in terrâ Iſrael; expugnati ſunt et diſperſi ſunt habitatores earum quoad miſſa ſum; ego Deborah miſſa ſum ad prophetandum in *domum* Iſrael. Quando voluerunt *filii* Iſrael ad ſerviendum erroribus novis, qui de proximo facti ſunt, quibus non ſtuduerunt in eis patres eorum, venerunt ſup eos gentes, et expulerunt eos ex urbibus eorum; et cum redierunt ad *faciendum* legem, non prævaluerunt eis : *donec fortificarentur & aſcenderet contra eos Zizzara* oſor & tribulator in quadraginta millibus *principum caſtrorum, in quinquaginta millibus* tenentium gladios, in ſexaginta millib⁹ tenentium haſtas, in ſeptuaginta millib⁹ tenentium clypeos, in octoginta millib⁹ ſagittatorum jaculorum, præter nongentos currus ferri qui fuerunt cum eo *et currus ipſius*, omnia hæc millia et omnes hæ turmæ non potuerunt *ſtare coram Barak et coram decem millibus virorum qui cum eo*. Dixit Deborah in prophetiâ, Ego miſſa ſum ad laudandũ ſcribas Iſrael; qui, quando fuit tribulatio illa, non ceſſarunt ab interpretanda lege; et ſic pulchrum illis, quòd ſedentes in *domibus* congregationis in capite detecto, et docentes populũ verba legis, et benedicentes et confitentes ante Dñm. Qui fuerunt impedientes negotia ſua, equitantes ſuper aſinas ſtratas in omnib⁹ generib⁹ pictarũ veſtium, et ambulantes in omni termino terræ Iſrael, & aſſociati ad ſedendum ſup judicium; erunt ambulantes in viâ eorum, et narrantes ſup fortitudines quæ factæ ſunt ipſis *in terra Iſrael*. Ex loco ubi fuerunt diripientes eos; et accipientes quidquid in manibus eorum, dom⁹ *habitationis* latronum, et ſeſſionis abſconditorũ ſup lacus dom⁹ irrigationum aquarum, *ad* locum quo fuerunt filiæ Iſrael exeuntes ad implendum aquas, *quod non poſſent audiri facere* vocem ſtrepitus pedum *ſuorum* ab-ante *oſorẽ et affligentẽ*: ibi confitebuntur ſup præmia Domini ſup juſtitiam ejus qui poſuit oppida terræ Iſrael, tunc deſcenderunt ex arcibus munitis ad habitandum in urbibus oppidorum populi Domini. Lauda, lauda Deborah, lauda et confitere, loquere laudationes : Surge Barak, et captiva captivitatem tuam fili Abinogham. Tunc deſcendit unus ex exercitu Iſrael, & fregit fortitudinem fortium gentium. Ecce non ex fortitudine manus eorum fuit hoc; ſed Dominus fregit ante populum ſuum fortitudinem virorum oſorum eorum. Ex domo Ephraim ſurrexit Joſue filius Nun in anteriori, inivit bellum in domum Ghamalek: poſt eum ſurrexit rex Saul ex domo Binjamin, et occidit domũ Ghamalek, et inivit bellum in reliquis gentib⁹ : ex domo Machir deſcenderũt *quaſi* ſignati in bello: et ex tribu Zebulũ ſcribentes in calamo ſcribæ *oculi*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܡܪܝ ܒܡܦܩܟ ܡܢ ܣܥܝܪ ܒܡܫܝܟ ܡܢ ܚܩܠ ܐܕܡ ܪܥܫܬ ܐܪܥܐ ܐܦ ܫܡܝܐ ܢܛܦܘ ܘܥܒܝ ܢܛܦܘ ܒܪܝܚ ܐ

5 ܓܒܠ ܣܝܢܝ ܗܢܐ ܡܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܫܡܓܪ ܒܪ ܥܢܬ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

6 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

7 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

8 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

9 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

10 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

11 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

12 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

13 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

14 ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ ܒܐܪܚܬ ܐܢܫ ܦܫ ܒܝܘܡܝ ܝܥܠ ܐܪܚܬ ܫܒܝܠ ܘܗܠܟ

4 * Domine, ad egressum tuum de Seir, cùm incederes inter agros Edom, terra contremuit, quin etiam cœli stillárunt, & nubes sparserunt aquas; Montes quoque defecerunt coram Domino, & iste Sinai à conspectu Domini sancti Israelis. In diebus Samgar filii Enath, & in diebus Enael intercluserant vias; & qui gradiebantur per semitas rectas, ambulabant per vias obliquas. Intercluserant planities Israelis, intercluserant, donec surgerem ego Debora, surgerem *inquam* mater in Israele. Eliget Deus rem novam, ac tunc panem hordeaceum; & gladius aut hasta non videbitur inter quadraginta millia Israelitarum. Cor meum dixit ad Interpretem Israelis, Qui peculiares estis in populo, benedicite Dominum: Equitantes asinas candidas, sedentes in domibus, & iter facientes in viis, Contemplamini quæso, dicta indagantium qui inter doctores *versantur*: ibi rependent justitiam Domini, justitiam quam multiplicavit erga Israelem: tunc descendit ad portam populus Domini. Expergiscere, expergiscere Debora, expergiscere, confortare, & eloquere canticum. Surge Barac, & captivos duc captivantes te, fili Abineã. Tunc descendit salvator ad canendum coram Domino, Illuxisti mihi per virũ ex Aphrem, Cujus facta *elucent* in Amalec: post te Benjamin ob amorem tui: de Machir egressus est Interpres, & de Zebolon scribentes calamo scribæ.

4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * يَا رَبُّ عِنْدَ خُرُوجِكَ مِنْ صَاعِيرَ * حِينَ مَشَيْتَ بَيْنَ صِيَاعِ أَدُومَ تَزَلْزَلَتِ الْأَرْضُ * وَقَطَرَتِ السَّمَاءُ

5 أَيْضاً * وَرَسَبَتِ السَّحَابُ مَاءً * وَتَزَعْزَعَتِ الْجِبَالُ قُدَّامَ الرَّبِّ * وَجَبَلُ سِينَا هٰذَا أَمَامَ الرَّبِّ إِلٰهِ إِسْرَائِيلَ

6 * فِي أَيَّامِ سَمْجَارَ بْنِ عَنَاتَ وَفِي أَيَّامِ عَنَايَئِيلَ انْقَطَعَتِ الطُّرُقُ * وَالَّذِينَ كَانُوا يَسِيرُونَ فِي الطُّرُقِ

7 الْمُعْدِلَةِ سَارُوا فِي الطُّرُقِ الْمُعْوَجَّةِ * لِأَنَّ طُرُقَ مَحَارِي بَنِي إِسْرَائِيلَ انْقَطَعَتْ وَلَمْ تُسْلَكْ * وَمَنَعَتْ

8 أَغْنَامُهُمْ مِنَ الدُّخُولِ وَالْخُرُوجِ * حَتَّى قُمْتُ أَنَا دَبُورَا * وَصِرْتُ أُمّاً لِبَنِي إِسْرَائِيلَ * وَاخْتَارَ اللهُ

9 أَمْراً جَدِيداً * ثُمَّ يَقُومُ خُبْزُ السَّعِيرِ * وَلَا يَسْقُطُ سَيْفٌ وَلَا رُمْحٌ بَيْنَ أَرْبَعِينَ أَلْفِ بَنِي إِسْرَائِيلَ

10 * قَلْبِي قَالَ لِلْمُخْبِرِ بِالْأُبُوَّةِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ * رَأْسُ السَّعْبِ وَرُؤَسَاؤُهُمْ قُولُوا تَبَارَكَ الرَّبُّ * وَأَنْتُمْ

11 أَيُّهَا الَّذِينَ تَرْكَبُونَ الْأُتُنَ الْأَسْهَبَ * وَالَّذِينَ فِي الْبُيُوتِ جُلُوسٌ * وَالَّذِينَ تَسِيرُونَ فِي الطُّرُقِ

12 * اُحْصُوا عَنْ كَلَامِ الَّذِينَ يَتَدَبَّرُونَ الْكُتُبَ الْعُلَمَاءَ * هُنَالِكَ يَعْرِفُونَ بِرَّ الرَّبِّ الَّذِي أَظْهَرَ

13 لِبَنِي إِسْرَائِيلَ * حِينَئِذٍ نَزَلَ إِلَى الْبَابِ شَعْبُ الرَّبِّ * انْهَضِي انْهَضِي يَا دَبُورَا * وَتَكَلَّمِي

14 وَانْطِقِي * اُهْضُ يَا بَارَاقُ * وَأَسِرْ الَّذِينَ كَانُوا يَسْبُونَكَ يَا ابْنَ أَبِينُعَامَ * هُنَالِكَ نَزَلَ الْمُخْبِرُ

لِيَسُوعَ أَمَامَ الرَّبِّ * أَسْرَعَتْ لِي بِرِجْلٍ مِنْ إِفْرَامَ * الَّذِي أَعْمَالُهُ بِعَمَالَاقَ * وَعَلَى أَثَرِكَ

يَسْعَى بِنْيَامِينُ مِنَ الْحُبِّ * لِأَنَّهُ خَرَجَ مِنِّي مِنْ مَاخِيرَ * وَالَّذِينَ يَرْتَكِبُونَ بِعِلْمِ

الْكِتَابِ مِنْ زَبُولُونَ *

O Domine, robur tuum & gloria tua de Seir: cùm gradereris inter oppida Adum, mota est terra, cœlum quoque stillavit, & nubes sparserunt aquam; Trepidárunt montes ante Dominum, & mons iste Sinai coram Domino Deo Israelis. Diebus Samgaris filii Anath, & diebus Ananaelis occlusæ fuerant viæ; & qui ambulabant in viis rectis, ambulárunt in viis tortuosis: Quoniam viæ solitudinum filiorum Israel occlusæ fuerant, evasserantque impervia, deaegabatur armentis eorum ingrediendi & egrediendi facultas; donec surrexi ego Debora, & facta sum mater filiorum Israel. Et elegit Deus rem novam: tum exurget panis hordeaceus, nullusque cadet gladius aut spiculum inter quadraginta millia filiorum Israel. Cor meum alloquitur Expositorem prophetiæ filiis Israel, dicens; Princeps populi & duces eorum dicite, Benedictus sit Dominus. Et vos qui asinas ex albo fuscas conscendistis, qui in domibus sedetis, quique ambulatis in viis, Scrutamini verba eorum qui se libris exercent, doctorum: docebunt justitiam Domini, quam indicavit filiis Israel: tunc descendit ad portam populus Domini. Surge, surge O Debora, te exorna, & loquere: surge O Barac, & prædare eos qui te prædabantur, O fili Abinoam. Tunc descendit vindex ad hanc laudem dicendam coram Domino, Affulsisti mihi per virum ex Ephrem, Cujus opera cernuntur in Amalec: & in vestigiis tuis gradietur Benjamin amore compulsus: eò quòd prodierit Explanator è Masbir, & qui insudant scientiæ libri, è Zebulon.

ספר שופטים : ה

vallem in ,Barac *sic* Issachar & : Deborah cum Issachar in principes Et
15 וְשָׂרַי בְּיִשָּׂשכָר עִם דְּבוֹרָה וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בָּעֵמֶק
decretarii magni ,Reuben divisionibus in : suis pedibus in est missus
שֻׁלַּח בְּרַגְלָיו בְּפַלְגוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְקֵי
sibilos *audiendum ad* ,*duos ordines* inter sedisti quid Ut ,*cordis*
16 לֵב: לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ שְׁרֵקוֹת
Ghilhad .*cordis scrutationes magnæ* Reuben divisionibus in ? gregum
17 עֲדָרִים לִפְלַגוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי־לֵב: גִּלְעָד
sedit Aser ? *naves habitabit* quid ut Dan & ,*habitavit* Jarden *transitu in*
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן וְדָן לָמָּה יָגוּר אֳנִיּוֹת אָשֵׁר יָשַׁב
vepudiavit populus Zebulun .*habitabit ej' fratiuras super* & ,*marium portum ad*
17 לְחוֹף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּן: זְבֻלֻן עַם חֵרֵף
.*agri altitudines* super Naphthali & ,*moriendum ad suam animam*
נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה:
Chenahan reges pugnaverunt tunc ,*pugnaverunt* ,*reges* Venerunt
18 בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי כְנַעַן
.*acceperunt non argenti cupiditatem* :Meghiddo aquas *super* Tahanach in
בְּתַעֲנַךְ עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא לָקָחוּ:
pugnaverunt suis exaltationibus de ,*stellæ pugnaverunt cœlis* De
19 מִן־שָׁמַיִם נִלְחֲמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ
: Chedummim torrens ,*eos devolvit* Chison Torrens .Sisera cum
20 עִם־סִיסְרָא: נַחַל קִישׁוֹן גָּרָפָם נַחַל קְדוּמִים
sunt contusi Tunc .*robur mea anima conculcabit* ,Chison torrens
21 נַחַל קִישׁוֹן תִּדְרְכִי נַפְשִׁי עֹזִּי: אָז הָלְמוּ
Maledicite .ejus fortium *calcitratibus* ,*calcitratibus* à ,*equi calcanei*
22 עִקְבֵי־סוּס מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת אַבִּירָיו:
: ej' habitatores maledicendo maledicite ;Domini *legatus* dixit ,Meroz
23 מָרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְהוָה אָרוֹ אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ
Domini auxilium ad ,Domini auxilium ad venerunt non quia
כִּי לֹא־בָאוּ לְעֶזְרַת יְהוָה לְעֶזְרַת יְהוָה
Cheber uxor Jahel mulieribus præ. Benedicetur .*fortibus in*
24 בַּגִּבּוֹרִים: תְּבֹרַךְ מִנָּשִׁים יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר
,*postulavit Aquas* .*benedicetur tentorio* in mulieribus præ : Chenæi
25 הַקֵּינִי מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרָךְ: מַיִם שָׁאַל
.*butyrum* obtulit *illustrium* phiala in : dedit lac
חָלָב נָתָנָה בְּסֵפֶל אַדִּירִים הִקְרִיבָה חֶמְאָה:
malleum ad *ejus dextera* & ,*sese miserunt* clavum ad *ejus Manus*
26 יָדָהּ לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה: וִימִינָהּ לְהַלְמוֹת
,*transfixit* & ,*ejus caput amovit* : Sisera *contudit* & ,*laborantium*
עֲמָלִים וְהָלְמָה סִיסְרָא מָחֲקָה רֹאשׁוֹ וּמָחֲצָה
.*ejus tempus penetravit* &
וְחָלְפָה רַקָּתוֹ:

Versio VULG. LAT.

15 Duces Issachar fuêre cum Debbora, & Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in præceps ac barathrum se discrimini dedit : diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. Quarè habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum ? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. Galaad trans Jordanem quiescebat, & Dan vacabat navibus : Aser habitabat in littore maris, & in portubus morabatur. Zabulon verò & Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome. Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulêre prædantes. De cœlo dimicatum est contra eos : stellæ manentes in ordine & cursu suo, adversùs Sisaram pugnaverunt. Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison : conculca anima mea robustos. Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, & per præceps ruentibus fortissimis hostium. Maledicite terræ Meroz, dixit Angel' Dñi: maledicite habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adjutorium fortissimorum ejus. Benedicta inter mulieres Jahel uxor Haber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo. Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum. Sinistram manum misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitq; Sisaram quærens in capite vulneri locum, & tempus validè perforans.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἀρχηγοὶ ἐν Ἰσσάχαρ μετὰ Δεββώρας καὶ Βαράκ· ὅτι Βαρὰκ ἐν κοιλάσιν ἀπέστειλεν ἐν ποσὶν αὐτοῦ, εἰς τὰς μερίδας Ῥουβὴν, μεγάλοι ἐξιχνεύμοι καρδίαν. Εἰς τί ἐκάθησας ἀναμέσον τῶν σηγμίας τῶν ἀκοῦσαι συρισμοὺς αἰγελῶν; εἰς διαιρέσεις Ῥουβὴν, μεγάλοι ἐξεσμοὶ καρδίας. Γαλαὰδ ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (ῥ) κατῴκισεν· καὶ Δὰν (σ) εἰς τί παροικεῖ πλοίοις; Ασὴρ (τ) ἐκάθισεν θαλασσῶν, καὶ ἐπὶ διεξόδοις αὐτοῦ κατασκηνώσει. Ζαβυλὼν λαὸς (υ) ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον, καὶ (φ) Νεφθαλὶ ἐπὶ ὕψη ἀγροῦ (χ) ἦλθον αὐτῶν. Βασιλεῖς παρελάβοντο, τότε ἐπολέμησαν βασιλεῖς Χαναὰν ἐν (ψ) Θαναὰχ ὅτι ὕδατι Μαγεδδὼ, δῶρον ἀργυρίου οὐκ ἔλαβον. (ω) Ἐξ ἐρρύη παρετάξαντο οἱ ἀστέρες, ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν παρελάβοντο μετὰ Σισάρα. Χειμάρρους Κισσὼν ἐξέσυρεν αὐτοὺς, χειμάρρους ἀρχαίων, χειμάρρους Κισσών. κατεπάτησεν αὐτὰ ψυχή μου δυνατή. (α) Ὅτε ἐνεπηδήσαν πτέρναι ἵππων, (β) ἀπὸ ἔσπευσε ἰσχυροὶ αὐτοῦ Καταρᾶσθε Μηρὼζ, εἶπεν ἄγγελος κυρίου, Καταρᾶσθε· ὅτι καθαιρέσει πᾶς ὁ κατοικῶν αὐτὰ, ὅτι οὐκ ἦλθοσαν εἰς βοήθειαν κυρίου, εἰς βοήθειαν ἐν δυνατοῖς. Εὐλογηθείη (γ) ἐν γυναιξὶν Ἰαὴλ γυνὴ Χαβὲρ τῆς Κιναίου, (δ) ἀπὸ γυναικῶν (ε) ἐν σκηναῖς εὐλογηθείη. Ὕδωρ ᾔτησεν (ζ), γάλα ἔδωκεν (η) ἐν λεκάνῃ· ὑπερεχόντων προσήνεγκε βούτυρον. Χεῖρα αὐτοῦ εἰς δὰν εἰς πάσσαλον ἐξέτεινε, καὶ δεξιὰν αὐτῆς εἰς σφῦραν κοπιώντων, καὶ ἐσφυροκόπησεν Σισάρα, διήλασεν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν, διήλασεν κρόταφον αὐτοῦ.

& malleo terebravit Sisaram, perforavit tempus ejus.

MS. A. (ρ) καθεσκήνωσεν (σ) ἰναλὶ (τ) παρώκησεν παρ' αἰγιαλὸν θαλασσῶν, καὶ ὅπ τὰς διακοπὰς αὐτῆ κατασκηνώσεν. Ζαβυλὼν (υ) ὀνείδισε(ρ) Νεφθαλεὶμ (χ) ἦλθον. Βασιλεῖς καὶ παρεξάξαντο (ψ) Θεννὰχ ὅπ ὕδατ& Μεγεδδὼ, πλεονεξίαν ἀργυείου (ω) Ἐκ τῆς ἐρρύη ἐπολεμήσαν ἀστέρες, ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν ἐπολέμησαν μελὰ Ισραὴλ. Χειμάρρους Κεισὼν ἐξέβαλεν αὐτοὺ, χειμάρροις Καδησειμ, χειμάρρους Κεισὼν (α) Τότε ἀπεκόπησαν (β) Ἀμμαδαρὼθ δυναστῶν αὐτῆ * Καλαεσται Μαζὼθ, εἶπεν ὁ ἄγγελ& κυείου, καλαράσει καλαράσαι τοὺ ἐνοίκοις αὐτῆς, ὅπ οὐκ ἦλθοσαν εἰς τὰν βοήθειαν κυείυ· Βονδὸς ἡμῶν κυείῳ ἐν μαχηλαῖς δυναλοῖς. (γ) ἐκ γυναικῶν * Ισραὴλ γυνὴ * Χαὴβ (δ) ἐκ (ε) ἐν Σκηνῇ (ζ) αὐτὴν, καὶ γάλα (η) αὐτῆ ἐν λακάνῃ· ἰσχυρῶν προσήγαγεν βούτυρον. Τὴν χεῖρα αὐτῆς τὴν δεξιὰν εἰς πάσσαλον ἐξέτεινε, τὴν δεξιὰν αὐτῆς εἰς ἀποτομὰς καταλοπῶν, καὶ ἀπέτεμψο Σισαρα, ἀπέτειψεν * κεφαλῆς αὐτῆ, καὶ συνέθλασεν καὶ διήλασεν τὴν γνάθον αὐτῆ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 ושרי:ורברבי יששכר משתמעין למלי דבורה ושאר שבטא דיששכר משתפשין קדם
ברק משתלחין בקרוי מישרא לכל אתר דצריך למתן בתושלחתיה אולין בזרעית
16 ראובן סניאין נכלי לבא: למה: למא תברתון משתרית קרבא למחב בין תחומין
בפרשת ארחא למשמע בשורתא דמן דא לברק אתון אמרין דילך אנחנא לסיסרא
אתון אמרין דילך אנחנא למשמע בשורא למדע אי דא היא משריתא נצחא בקרבא
למהוי עטיה איכדין כשר למעבד לכון דבירת ראובן הלא ידעיתון דקדמוהי גלין
17 מחשבות לבא: גלעד: דבית גלעד בעברא דירדנא שרן ודבית דן נוו עברי ירדנא
ושאיאו נכסיהון בספינן דבירת אשר על ספרי ימיא דמצריא שרו קריו עממיא דפנרו תבו ובנין
18 ויתיבו בהון: זבולן: דבית זבולן לקביל עממיא דנדיפו קדם יי מסרו נפשיהון לקטלא
19 אנון ודבירת נפתלי ישבחונון כל עממי ארעא: באו: אתו מלכיא דהוו עם סיסרא ואגיחו
קרבא בכן אגיחו קרבא מלכי כנען בתענך הוו שרן ומטן על מי מנדו ממון דכסף לא
קבילו: מן: מן שמיא אתנח עמהון קרבא מאתר דנפקין כוכביא מכבשי דבריהון תקף
20 אתנח קרבא עם סיסרא: נחל: נחלא דקישון תבן דושישת נפשי קטילי גבריהון בתקוף: או:
21 מלקדמין לישראל הוא נחלא דקישון תקף דושישת נפשי קטילי גבריהון בתקוף: או:
22 בכין אשתלפ טופרי סוסיתהון מפנוך דהוה מפנין קדם רתיכי גבורהי:אורו:לוטו מירוז
אמר ברק נביא דיי לוטו ותברוית יתבהא ארי לא אתו לסעדן עמא דיי כד אגיח קרבא
23 בגבריא: תבורך: תתברין מברכת נשיא טבתא יעל אתת חבר שלמאה כחדא מנשיא
24 דמשתשין בבתי מדרשין תתברין:מים:מיא שאל מנה סיסרא רשיעא חלבא אשקיתיה
25 לחדי עלמא דעתידין למיתי אתיין בפילי גבריא קריבת לקדמוהי שמן דנובנין: ידה:
26 טבתא יעל אתת חבר שלמאה דכתיב בספר אוריתא דמשה לא יהוי
רתקון ויין דנבר על אתתא ולא יתקין נבר בתקוני אתתא אלהין ידהא לסכתא אושיטת
וימינה לארזפתא דנפחין למתבר רשיעין ואנוסין מחתהה לסיסרא תברת רישיה פצעת
מוחיה אעברת סכתא בצדעיה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et principes Issachar obedientes sermonibus Debora, & *reliqui tribûs Issachar* ministrantes ante Barak *missi* in urbibus planiciei, in omni loco quo opus esset illuc missione ejus euntes ; in prosapia Ruben multi insidiatores cordis. Quare reditis ex exercitu belli ad sedendũ inter terminos *in divisione viæ, ad audiendũ nuncium alius ab alio:* Barak vos dicentes, Tui nos; & Zzizzaræ vos dicentes, Tui nos; ad audiendũ legationé, ad sciendum manum exercitus vincentem in prælio ad esse cum eo : nunquid ita rectum vobis faciendum domus Ruben, nonne cognovistis qnod ante eum apertæ cogitationes cordis? Domus Gilghad trans Jordanem habitarunt, et domus Dan vadarunt *transitus Jordanis*, posuerunt divitias suas in navibus : domus Asser super limitem maris habitarunt urbes gentium quas destruxerũt, redierunt, ædificaverunt eas et habitaverunt in eis. Zebulun, è regione gentium, quas exprobraverunt *coram Domino*, tradiderunt animas suas ad occidendum eas ; & domus Nephthali, laudabunt eos omnes *populi* terræ. Venerunt reges *qui fuerunt cum Zzizzara*, inierunt bellũ, tunc inierunt *bellum* reges Chenaghan; in Thaghanach fuerunt habitantes & pertingentes usque ad aquas Megido, divitias argenti non voluerunt. De cœlo initum est cum illis bellum, de loco quo exeunt stellæ ; de semitis ductuum earum, ibi initum est bellum cum Zzizzarâ. Fluvius Kisson fregit eos, fluvius quo facta sunt in eo signa & fortitudines Israeli ab antiquis, ipse fluvius Kisson : ibi conculcavit anima mea occisos fortium eorum in robore. Tunc eductæ sunt ungulæ equorum eorum à fremitu, quo fuit fremens ante currus fortitudinis ejus. Maledicite Meroz, dixit Barak propheta Domini : maledicite & frangite habitatores ejus, quia non venerunt ad auxilia populi Domini, quando inivit bellum cum fortibus viris. Benedicteris à benedictione mulierum bonarum Jaghel uxor Hheber Salmæi : sicut una ex mulieribus, quæ ministrantes in domibus Scholarum benedicteris. Aquas petivit *ab ea* Zzizzara impius, lacte potavit eum, ad sciendum, si cogitationes ejus super eum : in phialis virorum attulit ante eum pinguedinem caseorum. *Bona Jaghel uxor Hheber Salmæi, qua præstitit quod scriptum est in libro legis Mosis ; non erit armatura viri super mulierem, neque ornabitur vir ornamentis mulieris : sed* manum suam ad clavum tetendit, & dexteram suam ad malleum, quæ conflata ad confringendum impios & violentos: percussit eum Zzizzaram, fregit caput ejus, transfixit cerebrum ejus, transivit *clavus* in tempore ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ועתרי ביששכר עם דבורה ויששכר כן ברק בגיא שלח ברגליו בפלגות ראובן חקקי לב׃
16 למה ישבת בין שפתים לשמע שרקות עדרים פלגות ראובן חקקי לב׃
17 גלעד בעבר הירדן שכן ודן למה יגור אניות אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון׃
18 זבולן עם לחרף נפשו למות ונפתלי על מרומי שדה׃
19 באו מלכים נלחמו אז נלחמו מלכי כנען בתענך על מי מגדו בצע כסף לא לקחו׃
20 * מן השמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא׃
21 נחלם נחל קישון נחל קדומים נחל קישון תדכי נפשי עזי׃
22 אז הלמו עקבי סוס מדהרות מדהרות אבירו׃
23 * אמר מלאך יהוה ארו ארו ישביה כי לא באו לעזרת יהוה לעזרת יהוה בגבורים׃
24 * ברוכה מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תברך׃
25 * מים שאל חלב נתנה בספל אדירים הקריבה חמאה׃
26 ידה למתד תשלחנה וימינה להלמות עמל והלמה סיסרא מחקה פצעה וחלפה רקתו׃

Magnates Isacharis cum Debora, & Isachar ut Barac inter gentes missus est pedibus suis ad portionem Rubil: magni sunt declaratores cordis. Cur sedes inter semitas ad audiendum halitum onagrorum, portionem Rubil? magni sunt declaratores cordis. Gad in adversa Jordanis ripa commoratur, Dan ad portum trahit naves, Asir degit secus littus maris, & ad ejusdem ostium habitabit: Zebolon populus est qui cum exprobratione objicit se morti, Nephtali super altitudinem agri sui. Venerunt reges, & pugnaverunt secus aquas Mageddo, supellectilem & argentum minimè abstulerunt. Bellum gesserunt sidera è locis suis, bellum *inquam* de cœlo contra Sisaram in torrente Cisson. Alluvione devolvit eos torrens Cisson & torrens Carmin: acquiret anima tua robur: Tunc cadet extremitas equorum ejus præ gemitu roboris fortiorum ejus. Maledicite Merod, inquit Angelus Domini, maledicite ei, & maledicite habitatoribus ejus, quoniam non adfuerunt ad auxilium Domini cum viris. Benedicatur præ mulieribus Anael uxor Hobaris Cinæi; præ mulieribus quæ in tentorio sunt, benedicatur. Aquam postulavit ille, & lac illa dedit; in cratere gigantum obtulit butyrũ. Manum suam ad clavum porrexit, & dexteram suam ad malleum lignarii; Sisaram percussit, & caput ejus perrupit; percussit inquam, & tempus ejus perfodit:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * لِأَنَّ اَشْرَافَ اِيسَاخَرَ مَعَ دَبُورَا * وَاِيسَاخَرُ مِثْلُ بَارَاقَ فِي ٱلشِّعْبِ * لِأَنَّهُ اَرْسَلَ رِجَالًا اِلَيَّ
16 قِسْمَةِ رُوبَالَ * لِأَنَّ مَبَانِيَّ مَا فِي ٱلْقُلُوبِ عَظِيمٌ * لِمَاذَا جُلُوسُكَ بَيْنَ ٱلطُّرُقِ لِتَسْمَعَ صَجَّةَ
17 ٱلْوُحُوشِ بِقِسْمَةِ رُوبَالَ * مَا اَعْظَمَ مَبَانِيَّ بِمَا فِي ٱلْقُلُوبِ * حَارَ رُوبَالُ فِي جَازِ ٱلْأُرْدُنِّ * وَدَانُ
18 عَوَّصَ ٱلسُّفُنَ * وَاَسِيرُ نَازِلٌ عَلَى سَاطِيِّ ٱلْبَحْرِ * وَهُوَ يَنْزِلُ عَلَى بَلَدِهِ * وَزَبُولُونُ سَعْبٌ صَيَّرَ
19 نَفْسَهُ لِلْمَوْتِ * وَاَمَّا نَفْتَالِيُّ فَعَلَى عُلُوِّ ضِيَاعِهِ * اَتَتِ ٱلْمُلُوكُ مُجَاهَدَةً * وَقَاتَلَتْ حِينَئِذٍ
20 مُلُوكُ كَنْعَانَ * مُجَاهَدُوا فِي تَعْنَكَ عَلَى مَاءِ مَجَدُّو * وَلَمْ يَاْخُذُوا مَوَاسِيَ وَلَا فِضَّةً * مُقَاتِلَةً
21 ٱلنُّجُومُ مِنْ مَوَاضِعِهَا * وَنَزَلَ ٱلْحَرْبُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ عَلَى سِيسَرَا فِي وَادِي قِيسُونَ * جَرَفَهُمْ وَادِي
22 قِيسُونَ * وَمَرَّ بِهِمْ وَادِي قُرْمُلَ * تَدُوسُ نَفْسِي ٱلْقُوَّةَ * هُنَالِكَ سَقَطَ حَوَافِرُ ٱلْخَيْلِ مِنْ
23 صَجَّةِ اَعِزَّائِهِ * اِلْعَنُوا مَرُوزَ يَقُولُ مَلَاكُ ٱلرَّبِّ * وَالْعَنُوا سُكَّانَهَا ٱلْعَنُوهُمْ * لِأَنَّهُمْ لَمْ يَعِينُوا فِي
24 ٱلْحَرْبِ لِلرَّبِّ بِرِجَالِهَا * تُبَارَكُ مِنَ ٱلنِّسَاءِ عَنَايَالُ اِمْرَاةُ حُوبَارَ ٱلْقِينِيِّ * تُبَارَكُ مِنَ ٱلنِّسَاءِ
25 * لِأَنَّهُ طَلَبَ مَاءً اَسْقَتْهُ لَبَنًا * وَقَرَّبَتْ فِي كَاسِ ٱلْجَبَابِرَةِ سَمْنًا * وَمَدَّتْ يَدَهَا ٱلْيُسْرَى
26 اِلَيَّ ٱلْوَتِدِ * وَيَمِينَهَا اِلَيَّ اَرْبَةِ ٱلنَّجَّارِ * وَضَرَبَتْ سِيسَرَا وَدَعَغَتْ رَاسَهُ * ضَرَبَتْ صُدْغَهُ وَنَفَذَتْ
اِلَيَّ ٱلصُّدْغِ ٱلْآخَرِ *

Nobiles enim Isacharis cum Debora, & Isachar velut Barac inter populum; quòd is missus sit pedes in portionem Rubel; quoniam qui declarat quod cordibus ineſt, maximus est. Ad quid sessio tua inter vias, ut audias strepitum ferarum in portione Rubel? Quàm ingens est qui quod in cordibus est patefacit! Possessionem obtinuit Rubel in transitu Jordanis, Dan naves summersit, & Aser habitat in ora maritima, ipseque habitabit in patria sua. Zebolon populus est qui seipsum morti exposuit; at verò Nephtali celsitudini pagorum suorum insidet. Venerunt reges & dimicaverunt, tunc pugnaverunt reges Chanaan, dimicaverunt inquam in Taanach prope aquam Mageddo; at nec armenta neque argentum acceperunt. Digressa sunt sidera propriis è locis, descenditque bellum de cœlo contra Sisaram in torrente Cisson: Abduxitque eos torrens Cisson, & rapuit illos torrens Carmin: fortitudinem assequatur anima mea. Tunc ceciderunt ungulæ equorum præ clamore fortium ejus. Maledicite Merod, ait Angelus Domini, & maledicite civibus ejus; maledicite eis, quia non juverunt in bello Dominum cum viris suis. Benedicatur è mulieribus Anael uxor Hobaris Cinei, benedicatur è mulieribus: Quoniam petenti illi aquam præbuit lac bibendum, obtulitque in scypho gigantum butyrum. Tum extendit manum suam sinistram ad paxillum, dexteram autem suam ad malleum fabri lignarii, & percutiens Sisaram fidit caput ejus; percussit tempus ejus, & transverberavit ad alterum usque tempus.

ספר שופטים : ו

ejus pedes inter :decubuit ,cecidit ,est incurvatus ejus pedes inter
27 בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכָב בֵּין רַגְלֶיהָ
.vastatus cecidit ibi ,se curvavit quo in ;cecidit ,se curvavit
כָּרַע נָפַל בַּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד :
per Sisera mater exclamavit & ,respexit fenestram Per
28 בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא בְּעַד
tardaverunt cur ?veniendum ad ejus currus erubescit Cur :cancellum
הָאֲשְׁנָב מַדּוּעַ בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מַדּוּעַ אָחֲרוּ
,ei resonabant ejus dominæ Sapientes ?ejus quadrigarum vices
29 פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו : חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ תַּעֲנֶינָּה
divident ,invenient Nonne :sibi sua dicta convertebat ipsa etiam
30 אַף הִיא תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ : הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ
;Sisera ipsi ,colorum ſpolium ;viri capiti duæ amaſiæ amaſia ?ſpolium
שָׁלָל רַחַם רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גֶּבֶר שָׁלָל צְבָעִים לְסִיסְרָא
collis duo vecamata ,color :vecamatum colorum ſpolium
שָׁלָל צְבָעִים רִקְמָה צֶבַע רִקְמָתַיִם לְצַוָּארֵי
: DOMINE tui inimici omnes pereant Sic ? ſpolii
31 שָׁלָל : כֵּן יֹאבְדוּ כָל־אוֹיְבֶיךָ יְהוָה
quievit & :ſua fortitudine in ſolis exire ſecundùm eum diligentes &
וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ וַתִּשְׁקֹט
.annis quadraginta terra
הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה :

CAP. VI.

eos dedit & :DOMINI oculis in malum Iſrael filii fecerunt Et
1 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם
manus invaluit Et .annis ſeptem Midian manu in DOMINUS
יְהוָה בְּיַד־מִדְיָן שֶׁבַע שָׁנִים : וַתָּעָז יַד־
Iſrael filii ſibi fecerunt Midian *faciebm* à :Iſrael ſuper Midian
2 מִדְיָן עַל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ־לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
.munitiones & ſpeluncas & ,montib⁹ in quæ antra
אֶת־הַמְּעָרוֹת אֲשֶׁר בֶּהָרִים וְאֶת־הַמְּצָדוֹת וְאֵת הַמִּצְרוֹת:
,Hamalec & ,Midian aſcendebat & ,Iſrael ſerebat ſi ,erat Et
3 וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וְעַמָּלֵק
; eos *ſuper* caſtrametabantur Et .eum *ſuper* aſcendebant & :Chedem filii &
וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו : וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם
non & : Hazzah in *te venire uſque* ,terræ *productionem corrumpebant* &
4 וְיַשְׁחִתוּ אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־
.aſinum & ,bovem & ,vignum & ,Iſrael in victum relinquebant
יַשְׁאִירוּ מָחְיָה בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וְשׁוֹר וַחֲמוֹר :
veniebant & :eorum *tentoria* & ,aſcendebant eorũ *acquiſitiones* & ,ipſi Quia
5 כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וְאָהֳלֵיהֶם יָבֹאוּ
: numerus non eorũ *camelis* & ,*ipſis* & ;multitudine in *locuſta* tanquam
כְּדֵי־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר
valde Iſrael eſt attenuatus Et .eã *corrumpendã* ad terram in veniebãt &
וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ : וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד
,fuit Et .Dominum ad Iſrael filii clamaverũt & : Midian *faciebm* à
6 מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה : וַיְהִי
:Midian *cauſas* *ſuper* Dominum ad Iſrael filii clamâſſent cùm
כִּי־זָעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן :
dixitque :Iſrael filios ad prophetam virum DOMINUS miſit Et
7 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
feci aſcendere Ego ;Iſrael Deus DOMINUS dixit Sic :eis
לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי
.ſervorum domo è vos eduxi & ,Ægypto ex vos
אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאוֹצֵיא אֶתְכֶם מִבֵּית עֲבָדִים :
omnium manu de & ,Ægyptiorum manu de vos erui Et
8 וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־
vobis dedique ,*veſtris faciebus* à eos expuli & :vos opprimentiũ
לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וָאֶתְּנָה לָכֶם
.eorum terram
אֶת־אַרְצָם :

Verſio VULG. LAT.

27 Inter pedes ejus ruit : defecit, & mortuus eſt : volvebatur ante pedes ejus, & jacebat exanimis & miſerabilis. Per
28 feneſtram reſpiciens, ululabat mater ejus : & de cœnaculo loquebatur ; Cur moratur egredi currus ejus ? quarè tardaverunt pedes quadrigarum
29 illius ? Una ſapientior cæteris uxoribus ejus, hæc ſocrui verba reſpondit ; Forſitan
30 nunc dividit ſpolia, et pulcherrima fœminarum eligitur ei : veſtes diverſorum colorum Siſaræ traduntur in prædam, & ſupellex varia ad ornanda colla congeritur. Sic pereant omnes inimici tui, Domine : qui autem diligunt te, ſicut Sol in
31 ortu ſuo ſplendet, ita rutilent. Quievítque terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

1 FEcerunt autem filii Iſrael malum in conſpectu Domini : qui tradidit illos in manu Ma-
2 dian ſeptem annis, Et oppreſſi ſunt valdè ab eis. Fecerúntque ſibi antra & ſpeluncas in
3 montibus, & munitiſſima ad repugnandum loca. Cúmque ſeminaſſet Iſrael, aſcendebat Madian & Amalec, cæteríque
4 Orientalium nationum : Et apud eos figentes tentoria, ſicut erant in herbis cuncta vaſtabant uſque ad introitum Gazæ : nihílque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Iſrael, non oves, non boves,
5 non aſinos. Ipſi enim & univerſi greges eorum veniebant cum tabernáculis ſuis, & inſtar locuſtarũ univerſa complebãt, innumera multitudo hominũ, & camelorum, quidquid tetigerant devaſtantes. Humiliatúſque eſt Iſrael valdè in con-
6 ſpectu Madian. Et clamavit
7 ad Dominum poſtulans auxilium contra Madianitas. Qui
8 miſit ad eos virum prophetam, & locutus eſt, Hæc dicit Dominus Deus Iſrael ; Ego vos feci conſcendere de Ægypto, & eduxi vos de domo ſervitutis, Et liberavi de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum, qui affligebant vos : ejecíque eos ad introitum veſtrum, & tradidi vobis terram eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

27 (ϑ)Καὶ ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς κατέκυλίσθη · ἔπεσεν καὶ ἐκοιμήθη ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς, κατακυλισθεὶς ἔπεσεν, καθὼς κατεκλίθη ἐκεῖ ἔπεσεν ἐξοδωθείς. Διὰ τῆς θυείδος παρέκυψεν μήτηρ Σισάρα καὶ ὀλολύζουσα, Διότι ἠχράνθη ἅρμα αὐτῆς ; διότι ἐχρόνισαν πόδες ἁρμάτων αὐτῆς ; Αἱ σοφαὶ ἀρχισαι αὐτῆς ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτήν, καὶ αὐτὴ ὑπέστρεψεν λόγους αὐτῆς ἐαυτῇ, Οὐχ ὑρήσουσιν αὐτὴν διαμερίζουσα σκῦλα ; οἰκτίρμων οἰκτειρήσει εἰς κεφαλὴν ἀνδρός · σκῦλα βαμμάτων τῷ Σισάρα, σκῦλα βαμμάτων ποικιλίας, βάμματα ποικίλα τῷ αὐλῷ τῷ τραχήλῳ αὐτῆς σκῦλα. Οὕτως ἀπόλοιντο πάντες οἱ ἐχθροί σου, κύριε· καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτόν, (ι) ὡς ἔξοδος ἡλίου ἐν δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσεράκοντα ἔτη.

MS. A. (ϑ)Ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς ζωκάμψας ἔπεσεν ἐκοιμήθη μεταξὺ ποδῶν αὐτῆς, ἐν ᾧ ἔκαμψεν ἐκεῖ ἔπεσεν τυλαίπωρος. Διὰ τῆς θυείδος διέκυψεν καὶ καλεμάνδανεν ἡ μήτηρ Σισάρα διὰ τὸ δικλωσῆς ἐμβλεπῆσα ὅτι τοῦ μεσαρέφοντας Σισάρα, Διατί ἠχάτισεν τὸ ἅρμα αὐτῆς ὑραγωνέας ; διατί ἐχρόνισ ἴχνη ἁρμάτων αὐτῆς ; Σοφαὶ ἀρχισῶν αὐτῆς ἀνταπεκρίναγο πρὸς αὐτὴν, καὶ αὐτὴ ἡ ἀπεκρίναλο ἐν ῥήμασιν αὐτῆς, Οὐχὶ ὑρήσουσιν αὐτὸν διαμερίζουσα σκύλα ; φιλιάζων φίλοις εἰς κεφαλὴν δωιατοῖ· σκύλα βαμμάτων Σισάρα, σκύλα βαμμάτων ποικιλίας, * βαθὴ ποικίλων ὀπὶ τραχήλου αὐτῆς σκύλον. Οὕτως (ι) καθὼς ἡ ἀνατολὴ τῆ ἡλίῳ ἐν δωιασείαις αὐτῆς. Καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσεράκοντα ἔτη.

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Καὶ ἐποίησ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν (α) ἐνώπιον κυρίε, καὶ (β)ἔδωκεν αὐτὸς κύριος ἐν χειρὶ Μαδιὰμ (γ)ἑπτὰ ἔτη. Καὶ (δ)ἴσχυσε χεὶρ Μαδιὰμ ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἐποίησ ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπε (ε) Μαδιὰμ τὰς τρυμαλιὰς τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι, (ζ)καὶ τὰ σπήλαια, καὶ τὰ χρεμαστά. Καὶ ἐγένεσο (η) ἐὰν ἔσπειραν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ, καὶ ἀνέβαινον Μαδιὰμ καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ οἱ υἱοὶ ἀναλολῶν (θ) Συρ ἀνέβαινον αὐτοῖς, Καὶ παρενέβαλον εἰς αὐτὰς, καὶ (ι)διέφθειρον τοὺ καρποὺς αὐτῆ ἕως ἐλθεῖν εἰς Γάζαν· καὶ (κ)ὐ καταλείπουσι ὑπόστασιν ζωῆς (λ) ἐν τῇ γῇ Ἰσραὴλ, ὐδὲ ἐν τοῖς προβάτοις μίοις ταῦρον καὶ ὄνον. Ὅτι αὐτοὶ καὶ αἱ κτήσεις αὐτῶν ἀνέβαινον, καὶ αἱ σκηναὶ αὐτῶν παρεγίνοντο, καθὼς ἀκρὶς εἰς πλῆθ, καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖ καμήλοις αὐτῶν ὐκ ἦν ἀριθμός · (μ) καὶ ἤρχοντο εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ, καὶ διέφθειρον αὐτήν. Καὶ ἐπώχυσεν Ἰσραὴλ σφόδρα ἀπὸ προσώπε Μαδιὰμ. Καὶ (ν) ἐβόησ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς (ξ)κύριον ἀπὸ προσώπε Μαδιὰμ. Καὶ ἐξαπέσ̣τλε κύριος ἄνδρα προφήτην πρὸς τοὺ υἱοὺς Ἰσραήλ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἐγώ εἰμι (ο)ὁς ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπ̣τ, καὶ ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκ δουλείας ὑμῶν· Καὶ ἐῤῥυσάμλω ὑμᾶς ἐκ χειρὸς Αἰγύπ̣τ καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺ ἐκ προσώπε ὑμῶν · καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴ γλῶ αὐτῶν.

MS. A. (α) ἐναντι κυρίε (β) παρέδωκεν (γ) ἔτη ἑπτά. (δ)καὶ ἰσχυσεν (ε) Μαδιὰμ *ἀνδρας ἐν τοῖς (ζ)καὶ τοῖς σπηλαίοις, καὶ τοῖς ὀχυρώμασιν. Καὶ (η) ὅταν ἔσπειρεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ, (θ)καὶ ἀνέβαινον ἐπ' αὐτ, Καὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτοὺ, (ι) διέφθειραν τὰ ἐκφόεια τῆς γῆς, ἕως τῶν ἐλθεῖν (κ)ἐκ ὑπελείπολο (λ)ἐν Ισραὴλ, καὶ ποίμνιον, καὶ μόχλον, καὶ ὄνον. Ὅπ αὐτοὶ τὰ κλῶν αὐτῶν ἀνέβαινον, καὶ τὰς σκλωὰς αὐτῶν παρεφέρον, ὡς ἀκρὶς (μ) καὶ παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ Ἰσραὴλ τῦ διαφθίρειν αὐτήν. (ν) ἐκέκραξαν (ξ) κύριον· καὶ ἐγένετο ὅτι ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ πρὸς κύριον περὶ Μαδιὰμ, Καὶ ἐξαπέσ̣τλεν (ο) ὁ ἀναβιβάσας ὑμᾶς ἐξ Αἰγύπ̣τ, * καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν

Inter pedes ipſius devolutus eſt : cecidit, et dormivit inter pedes ejus : procumbens cecidit, ſicut procubuit, ibi cecidit expirans. Per
28 feneſtrã reſpexit mater Siſaræ extrà (ϑ) feneſtellã ; Cur ejulabat (ι) curr⁹ ej⁹? Cur tardaverũt pedes currũ ej⁹? Sapientes princi-
29 pes ejus reſponderunt ad eã, & ipſa convertit ſermones ſuos ſibi ;
30 Nónne invenient eã dividentem ſpolia? (κ) miſericors miſericbitur in caput viri : Spolia tinctura-
31 rũ ipſi Siſaræ, ſpolia tinctũrarum varietatis, ſpolia variatorum ipſa, capiti ejus ſpolia. Sic pereant omnes inimici tui, Domine : & qui diligunt eum, ſicut (κκ) exit⁹ Solis in (γγ) virtute ſua. Et quievit
32 terra quadraginta annis.

CAP. VI.

1 ET fecerunt filii Iſrael malum in conſpectu Domini : & tradidit eos Dominus in manu Madian
2 ſeptem annos : Et invaluit manus Madiã ſuper Iſrael. Et fecerũt ſibi filii Iſrael à facie Madiã antra, quæ in montib⁹, & ſpeluncas, &
3 (a) per ſilia. E. factum eſt, (b) ſi ſeminaverunt filii Iſrael ; & aſcendebant Madiam, & Amalec, et filii Orientis ſimul (c) aſcendebant cũ eis. Et caſtramentabantur
4 adverſùs eos, & corrumpebant (d) fructus eorũ, donec venias in Gaza. Et non relinquebant ſubſtantiam vitæ in terra Iſrael, (e)
5 neq; in gregibus, tauũ, & aſinũ. Quoniam ipſi, & (ſ) poſſeſſiones eorum aſcendebant, & tabernacula eorum (ζ) adveniebant, tanquã locuſta in multitudine : et ei, & camelis eorum non erat numerus : & veniebant in terrã Iſrael,
6 et corrumpebant eã. Et mendicavit Iſrael valdè à facie Madiã.
7 Et clamaverunt filii Iſrael ad Dominũ à facie Madia. (h) Et
8 miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael. Et dixit eis, Hæc dicit Domin⁹ De⁹ Iſrael ; Ego ſum qui eduxi vos de terra Ægypti, et eduxi vos de domo ſervitutis
9 veſtræ : Et liberavi vos de manu Ægypti, & de manu omnium tribulantium vos, & ejeci eos à facie veſtra : & dedi vobis terram eorum.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 בֵּין רַגְלָהָא כְּרַע נְפַל שְׁכִיב בֵּין רַגְלָהָא כְּרַע תַּמָּן נְפַל בְּוִיזָא סִיסְרָא :
28 בְּעַד : מִן חַרְכָּא אִסְתְּכִיאַת וּמְדִיקָא אִשְׁיְהּ דְּסִיסְרָא מְבִינִי אֲעִיתָא אֲמֵרַת מָא דִּין אוֹחֲרָא
רְתִיכוֹהִי דְּסִיסְרָא בְּרִי מְלֵמֵיתִי מָא דִּין אִתְעַכְּבוּ רְהַטַיָא דְּרָתוּהִי מַיְתִין לִי אֲנָרַת נְצָחָנִין :
חַכִּימָת : חַכִּימָת פִּרְסָתְוָתָהָא עָנְיָן לָהּ אַף הִיא בְּחוֹכְמָא מְתִיבָא וְאָמְרָא לְמֵימַר לָהֵן :
29 הֲלָא : הֲלָא מְדַמְשַׁפְחִין מְפַלְגִין בּוּזְתָא יָהֲבִין גֶּבֶר וּבִיתִיהּ כָּל חַד וְחַד בְּוָא סַנִי קְדָם
30 סִיסְרָא בּוּזַת צִיּוֹרֵי צִבְעוֹנִין עַל צַוְּרֵיהּ נְכֵסִי עַתִּירֵיָא וּמָנֵי חֲמוּדָא קְדָם גְּבִרוֹהִי דְּבָוּ :
31 בֵּן : כְּסִיסְרָא כֵּן יְבֵדוּן כָּל סָנְאֵי עַמָּךְ יְיָ וּרְחֲמוֹהִי צַדִּיקַיָא יְהוֹן עַתִּידִין לְאוֹהֲרָא כְּזִיהוֹר
וְקַרְיְהּ עַל חַד תְּלַת מְאָה וְאַרְבְּעִין וְתַלְתָּא בְּמִפַּק שִׁמְשָׁא בְּגִבוּרְתֵיהּ וְשַׁרְוֵת אַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא אַרְבְּעִין שְׁנִין :

ו

1 וְעַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּמַסְרִנּוּן יְיָ בִּידָא דְּמִדְיָנָאֵי שְׁבַע שְׁנִין: וְתַקִּיפַת יַד מִדְיָנָאֵי
2 עַל יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי עַבְדוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מַטְמוֹרֵיתָא דִּבְטוּרַיָא וְיַת מְעָרְתָא
3 יַת מְצוּדְתָא: וַהֲוָה כַּד זָרַע יִשְׂרָאֵל וְסָלְקִין מִדְיָנָאֵי וַעֲמָלְקָאֵי וּבְנֵי מַדְיָנָא וְסָלְקִין עֲלוֹהִי:
4 וְשָׁרוֹ עֲלֵיהוֹן וּמַחַבְּלִין יַת עֲלֵלְתָא דְּאַרְעָא עַד מֵעֲלָנָא דְּעַזָּה וְלָא מְשָׁאֲרִין מָזוֹן לְקַיְמָא
5 נַפְשָׁא בְּיִשְׂרָאֵל וְאִמַּר וְתוֹר וְחֵמַר: אֲרֵי אִנּוּן וְנִיכְסֵיהוֹן סָלְקִין וּמַשְׁכְּנֵיהוֹן וְאָתֵן כְּמַסַּת גוּבָא
6 לְסַגִּי וּלְהוֹן וְלִגְמַלֵּיהוֹן לֵית מְנָן וְעָלִין בְּאַרְעָא לְחַבָּלוּתָהּ: וּמְאַךְ יִשְׂרָאֵל לְחָדָא מִן קֳדָם
7 מִדְיָנָאֵי וּזְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ : וַהֲוָה כַּד זְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ עַל עֶסֶק מִדְיָנָאֵי
8 וּשְׁלַח יְיָ גְּבַר נְבִיָא לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל אֲנָא
9 אַסְקִית יַתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְאַפֵּקִית יַתְכוֹן מִבֵּית עַבְדוּתָא : וְשֵׁזִבִית יַתְכוֹן
מִידָא דְּמִצְרָאֵי וּמִידָא כָּל דָּחֲקֵיכוֹן וְתָרֵכִית יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיָהֵבִית לְכוֹן יַת אַרְעָהוֹן

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Inter pedes ejus curvat⁹ eſt, cecidit, jacuit inter pedes ejus, curvat⁹ eſt, ce-
27 cidit ; in loco quo curvatus eſt, ibi cecidit ſpoliatus Zizzara. Ex feneſtra
28 proſpexit, et attendens mater ej⁹ Zzizzaræ ex-inter cancellos dixit ; Quid hoc tardavit currus ej⁹ Zzizzaræ filii mei à veniendo? Quid hoc impediti
29 ſunt curſores, qui fuerunt venire facientes mihi epiſtolã victoriarũ? Sapientes dominæ illi⁹ reſponderunt ei, etiã ipſa in ſapientia ſua reſpondit et
30 *dixit* ad dicendũ illis. *Nonne* ex quo invenientes dividentes prædã, dantes
31 virũ et domũ ej⁹ omni uni et uni, prædã multã ante Zzizzarã, prædã poly-mitarũ colorũ ſup collũ ej⁹, divitias opulentorũ et vaſa deſiderii ante virũ eũ quę ſpoliarunt? *Sicut Zzizzara* ſic peribũt omnes oſores populi tui Dñe, et *amatores ejus juſtificuturi* erunt ſplendeſcere, ſicut *ſplendet gloria ejus pro uno trecenta et quadraginta et tria in* exire Solem in fortitudine
32 ſua. Et quievit terra Iſrael à faciendo bello quadraginta annis.

CAP. VI.

1 ET fecerunt filii Iſrael malũ ante Dñm, et tradidit eos Dñs in man⁹ Madianæorũ ſeptẽ annis. Et roborata eſt man⁹ Madianæorũ ſup Iſrael : ab-ante
2 Madianæos fecerũt ſibi filii Iſrael latibula quæ in montib⁹, et ſpeluncas et
3 munitiones. Et fuit quando ſeminavit Iſrael, et aſcendentes Madianæi &
4 Ghamalekæi, et filii Orientis, et aſcendentes ſup *eũ*. Et tetenderũt ſup eos, et devaſtantes proventũ terræ uſq; ad aſcenſũ Ghazæ ; et non reliquerunt
5 eis cibũ ad vivificandũ animã in Iſrael, et pec⁹, et bovẽ, et aſinũ. Nam illi et greges eorũ aſcendentes, et tentoria eorũ ; et venerunt ut ſufficientia lo-cuſtæ ad multitudinẽ ; et illis, et camelis eorũ non erat numerus : et intrantes
6 in terrã ad vaſtandũ eam. Et humiliat⁹ eſt Iſrael valde ab-ante Madianæ-
7 os, et clamaverunt filii Iſrael ante Dominum. Et fuit cum clamave-
8 runt filii Iſrael ante Dominum ſuper cauſam Madianæorum. Et miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael, et dixit eis : Sic dixit Dñs
9 De⁹ Iſrael, Ego, aſcendere feci vos *ex Ægypto*, et eduxi vos de domo ſervitutis. Et liberavi vos de manu Ægyptiorum, et de manu omniũ moleſta-torum veſtrorum, et ejeci illos ex ante-vos, et dedi vobis terram eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et inter pedes ejus concidit, corruit, jacuítque : quo loco concidit, illic corruit prædo. Cæterùm è feneſtra proſpexit, & è xyſto ululavit mater Siſaræ, ac dixit ; Quid rei eſt quòd cunctantur aurigæ filii mei quò minùs veniant ? & quid cauſæ eſt quòd tardet tinnitus aurigarum ? Sapientiſſima adoleſcentularum *ejus* reſpondens ait illi, Forſan abiens invenit ſpolia multa, & diſtribuit mulum *onuſtum ſingulis* ducibus virorum : ſpolia verò optima, *variæ* tincturæ, atque picturæ *ipſi* Siſaræ, tincturæ atque picturæ ſuper colla prædantium. Ita diſpereant omnes inimici tui Domine ; amici verò tui ſint veluti ortus ſolis in fortitudine ſua. Porrò tranquilla fuit terra quadraginta annis.

CAP VI.

Filiis autem Iſrael malum perpetrantibus coram Domino, tradidit eos Dominus in manum Medianitarum ſeptem annorum *ſpatio*. Et manus Medianitarum *adeo* roborata eſt adversùs Iſraelem, ut fugerint à conſpectu Medianitarum, fecerintque ſibi filii Iſrael domos in montibus, ſpeluncas, & munitiones. Nam cùm ſeminâſſet Iſrael, aſcendebant Medianitæ, Amalecitæ, & filii Recem, Caſtra ponebant adversùs eos, totámque terram vaſtabant uſque ad aditú Aza, nec permittebant Iſraeli ſervare boves, neque pecudes, neque aſinos. Hi namque cum jumentis ac tentoriis ſuis veniebant plurimarum inſtar locuſtarum (ipſis enim & camelis eorum nullus erat numerus) & terram ingrediebantur ut vaſtarent eam. Et concuſſus eſt Iſrael vehementer à conſpectu Medianitarum ? Clamaverúntque filii Iſrael ad Dominum ob cauſam Medianitarum. Miſit ergò Dominus virum prophetam ad filios Iſrael, qui dixit eis, Sic dicit Dominus Deus Iſrael, Ego extraxi vos de terra Ægypti, & eduxi vos de loco ſervitutis ; Eripui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium opprimentium vos, & conſumpſi eos à conſpectu veſtro, dedíque vobis terram eorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Is verò jactatus inter pedes illius, ruit mortuus : in loco ubi ruit, ibidem cecidit obtruncatus. Per feneſtram proſpectavit, clamitavit mater Siſaræ de feneſtra ſedens ſuper podio, & ait, Qua de cauſâ currus filii mei morati ſunt, nec advenêre ? & quamobrem adventus ſtridoris curruum ejus nondum eſt auditus ? Reſpondit ei ſapientiſſima puellarum ejus, ac dixit illi, Fortè fauſtè offendit prædam multam in itinere ſuo, & partitus eſt unicuique viro onus mellis & olei copiam ; aurificia & phrygionicii opus pro Siſara, aurificia quoque & phrygionicum opus ſuper colla prædantium. Sic pereant omnes inimici tui O Domine, amici verò tui ſint veluti ortus ſolis in robore ſuo. Quievitque terra à bello quadraginta annis.

CAP. VI.

Verùm filiis Iſrael ſcelera aggredientibus coram Domino, immiſit in eos Dominus Medianitas ſeptem annis. Quare invaleſcente manu Medianitarum adversùs Iſraelitas, fugerunt Iſraelitæ à Medianitis, et adhibuerunt ſibi Iſraelitæ domos in montibus, cavernas, & arces. Contingebatque ut cùm ſeminâſſent Iſraelitæ, aſcenderent Medianitæ, Amalecitæ, & filii Racem, Invaderentq; eos, et vaſtarent univerſam terrã uſque ad ingreſſum Azæ, nec relinquerent Iſraelitis boves, nec aſinos, nec agnos. Veniebant enim cum pecoribus, jumentis, atque tentoriis ſuis copioſiſſimarum inſtar locuſtarum, plurimis, (innumeri ſiquidem erant, & innumeri eorum cameli) terramque ingredientes vaſtabant eam. Itaque metuerunt filii Iſrael Medianitas metu maximo : Et vociferantes filii Iſrael venerunt ad Dominum, opem implorantes contra Medianitas. Miſitque Dominus prophetam quendam ad filios Iſrael, qui dixit eis, Sic dicit Deus Dominus Iſraelis, Ego ſum qui eduxi vos è ſervitute, Extraxi vos è terra Ægypti, eripui vos è manibus Ægyptiorum, vos liberavi de manibus omnium perſequentium vos, diſperdidi eos à conſpectu veſtro, tradidique vobis terram eorum :

ספר שופטים : י

timeatis non ;vester Deus DOMINUS Ego : vobis dixi Ac

10 וְאָמַרְתִּי לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִירְאוּ
eorum terra in habitantes vos quorum ,Emorræorum Dcos

אֶת אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאַרְצָם
Domini angelus venit Et .mes voce m audivistis non &

וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי : 11 וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְהוָה
patri Joas ipsi quæ ,Hophrah in quæ ,quercu sub mansit &

וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי
fugiendum ad ,torculari in frumenta excutiens ejus filius Gidhon & : Hezri

הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בְּגַת לְהָנִיס
dixit ac ;Domini angelus eum ad est conspectus Et .Midian faciebus à

מִפְּנֵי מִדְיָן : 12 וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה וַיֹּאמֶר
eum ad Dixitque .virtute potens tecum Dominus :eum ad

אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל : 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו
nos invenit quid ut & ?nobiscum Dominus est & ,mi domine me In :Gidhon

גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְהוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ
nobis narraverunt quæ ,ejus mirabilia omnia ubi & ?hoc totum

כָּל־זֹאת וְאַיֵּה כָל־נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ־לָנוּ
? Dominus nos fecit ascendere Ægypto de Nonne :dicendo ,nostri patres

אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה
.Midian vola in nos dediique ,Dominus nos dereliquit nunc &

וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף מִדְיָן :
,hac tua fortitudine in Vade : ait & ,Dominus eum ad respexit Et

14 וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה
? te misi nonne :Midian vola de Israel facies salvum &

וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ :
?Israel faciam salvum quo in ,mi Domine me In :eum ad Dixitque

15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בַּמֶּה אוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל
.mei patris domo in minimus ego & ,Menasseh in tenuis mea chilias Ecce

הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר בְּבֵית אָבִי :
percutiéque ,tecum ero Quia :Dominus eum ad Dixitque

16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת־
gratiam inveni nunc Si :eum ad Dixitque .unum virũ tanquã Midian

מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד : 17 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן
nunc Ne .mecum loquens tu quòd ,signum mihi facies & ,tuis oculis in

בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִּי אוֹת שְׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי : אַל־נָא
,meum munus educam & ,te ad me venire ad usque ,hinc recedas

תָּמֹשׁ מִזֶּה עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהוֹצֵאתִי אֶת־מִנְחָתִי
.te reverti usque ,manebo Ego : dixit Et .tuas facies ad ponam &

וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד־שׁוּבֶךָ :
farinæ modium & ,caprarum hœdum fecit & ,est ingressus Ghidhon Et

18 וְגִדְעוֹן בָּא וְיַעַשׂ גְּדִי־עִזִּים וְאֵיפַת־קֶמַח
; olla in posuit carnium jus & ,canistro in posuit carnem ; infermentatorũ

מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם בַּסַּל וְהַמָּרָק שָׂם בַּפָּרוּר
eum ad Dixitque .obtulit & ,quercu sub ad eum ad eduxit &

וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת הָאֵלָה וַיִּגַּשׁ : 20 וַיֹּאמֶר אֵלָיו
pone & ,infermentata & ,carnem Cape : Dei angelus

מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וְהָנַח
misit Et .sic fecit & :effunde jus & ,illam petram ad

אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז וְאֶת־הַמָּרָק שְׁפֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן : 21 וַיִּשְׁלַח
tetigitque ,ejus manu in quod ,fulcri extremitatem Domini angelus

מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־קְצֵה הַמַּשְׁעֶנֶת אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע
comedit & ,petra de ignis ascendit & :infermentata in & ,carnẽ in

בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־
.ejus oculis ab abiit Domini angelus Et .infermentata & ,carnem

הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו :
:Ghidhon dixit & ;ipse Domini angelus quòd Ghidhon vidit Et

22 וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן
facies Domini angelum vidi idcirco quia ;Deus Domine Heu

אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־עַל־כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה
.facies ad

אֶל־פָּנִים :

Versio VULG. LAT.

10 Et dixi ; Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et noluistis audire vocem meam. 11 Venit autem Angel⁹ Domini,& sedit sub quercu, quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Joas patrem familiæ Ezri. Cúmque Gedeon filius ejus excuteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian, 12 Apparuit ei Angelus Domini,& ait ; Dominus tecum, virorum fortissime. 13 Dixítque ei Gedeon ; Obsecro, mi domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia ? ubi sunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt ; De Ægypto eduxit nos Dominus ? Nunc autem dereliquit nos Domin⁹,& tradidit in manu Madian. 14 Respexítque ad eum Dominus, & ait ; Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de manu Madian: scito quòd miserim te. 15 Qui respondens ait, Obsecro,mi domine, in quo liberabo Israel ? ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei. 16 Dixítque ei Dominus, Ego ero tecum : & percuties Madian quasi unum virum. 17 Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te,da mihi signum quòd tu sis qui loqueris ad me. 18 Nec recedas hinc, donec revertar ad te, portans sacrificium,et offerens tibi. Qui respondit, Ego præstolabor adventum tuum. 19 Ingressus est itaque Gedeon & coxit hœdum, & de farinæ modio azymos panes : carnésque ponens in canistro, & jus carnium mittens in ollam, tulit omnia sub quercu, & obtulit ei. 20 Cui dixit Angelus Domini; Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illam, & jus desupèr funde. Cúmque fecisset ita, 21 Extendit Angelus Domini summitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos : ascendítque ignis de petra, & carnes azymósque panes consumpsit : Angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus. 22 Vidénsque Gedeon quòd esset Angelus Domini,ait; Heu mi Domine Deus : quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ εἶπα ὑμῖν, Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, φοβηθήσεσθε τοὺς θεοὺς τ̃ Ἀμορραίων, ἐν οἷς ὑμεῖς (π)κάθισθε ἐν τ῀ γ῀ αὐτ῀. καὶ οὐκ εἰσηκούσατ᾽ τ῀ φωνῆς μου. 11 Καὶ ἦλθεν ἄγγελος κυρίου, καὶ ἐκάθισεν (ρ) ὑπὸ τ῀ τερέμινθον τ῀ ἐν Ἐφραθὰ ἐν γ῀ Ἰωὰς παιδὸς τοῦ Ἐσδρί. καὶ Γεδεὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ (σ)ῥαβδίζων σῖτον ἐν ληνῷ (τ)εἰς ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοῦ Μαδιάμ. 12 Καὶ ὤφθη αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀, Κύριος μ῍ Ϛ῍, (υ) ἰσχυρὸς τ῀ δυνάμεων. 13 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀ Γεδεών, Ἐν ἐμοὶ, (φ)κύριέ μου, καὶ εἰ ἔστι κύριος μεθ᾽ ἡμῶν, (χ)εἰς τί εὗρεν ἡμᾶς (ψ) τὰ κακὰ ταῦτα ; καὶ ποῦ ἐστι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, (ω) ἃ διηγήσαντο ὑμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν, λέγοντες, (α)Μὴ ἐκ γῆς Αἰγύπτου (β)ἀνήγαγεν ἡμᾶς κύριος ; καὶ νῦν (γ)ἐξέρριψεν ἡμᾶς καὶ ἔδωκεν ἡμᾶς ἐν χειρὶ Μαδιάμ. 14 Καὶ (δ)ἐπέστρεψε πρὸς αὐτ῀ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ (ε)εἶπεν, Πορεύου ἐν τ῀ ἰσχύϊ (ζ)σου ταύτῃ, καὶ σώσεις τ῀ Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ. (η) ἰδοὺ ἐξαπέσταλά σε. 15 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀ Γεδεών, Ἐν ἐμοὶ, (θ) κύριέ μου, ἐν τίνι σώσω τ῀ Ἰσραήλ ; ἰδοὺ ἡ χιλιάς μου (ι)ἠδύνησεν ἐν Μανασσῆ, καὶ ἐγὼ εἰμι (κ) μικρότερος ἐν οἴκῳ τ῀ πατρός μου. 16 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀ ὁ ἄγγελος κυρίου, Κύριος ἔσομ᾽ μ῍ Ϛ῍, καὶ παλάξεις τ῀ Μαδιὰμ ὡσεὶ ἄνδρα ἕνα. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀ Γεδεών, (λ) Εἰ δὴ εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σ῍ Ϛ῍, καὶ ποιήσεις μοι (μ)σήμερον παῖ ὅτι ἐλάλησας μετ᾽ ἐμοῦ, (ν) Μὴ χωρισθῇς ἐνταῦθεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σὲ, καὶ (ξ)ἐξοίσω τ῀ θυσίαν (ο) καὶ θύσω ἐνώπιόν σου. καὶ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι (π) καθίσομαι ἕως τοῦ ὑποστρέψαι σε. Καὶ Γεδεὼν εἰσῆλθε, καὶ ἐποίησεν ἔριφον αἰγῶν καὶ οἰφὶ ἀλεύρου ἄζυμα, καὶ τὰ κρέα (ρ)ἔθηκεν ἐν τῇ κοφίνῳ, καὶ τ῀ ζωμὸν (σ)ἔβαλεν ἐν τῇ χύτρᾳ, καὶ (τ)ἐξήνεγκεν αὐτὰ πρὸς αὐτ῀ ὑπὸ (υ) τ῀ τερέμινθον, καὶ προσέσχισεν. 20 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ῀ ὁ ἄγγελος (φ) τ῀ θεοῦ, Λάβε τὰ κρέα καὶ (χ)τὰ ἄζυμα, καὶ θὲς πρὸς τ῀ πέτραν ἐκείνην, καὶ τ῀ (ψ) ζωμὸν ἐκχεόμενα ἔκχεε. καὶ ἐποίησεν οὕτως. 21 Καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος κυρίου τὸ ἄκρον τ῀ ῥάβδου τ῀ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἥψατο τ῀ κρεῶν καὶ τ῀ ἀζύμων καὶ (ω)ἀνέβη πῦρ ἐκ τ῀ πέτρας, καὶ κατέφαγε τὰ κρέα καὶ τὰς ἀζύμους. καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου (α)ἐπορεύθη ἀπ᾽ ὀφθαλμῶν αὐτ῀. 22 Καὶ εἶδε Γεδεὼν, ὅτι ἄγγελος (β) κυρίου ἐστὶν ὅτι. καὶ εἶπε Γεδεὼν, Ἆ ἆ, (γ)κύριέ μου κύριε, ὅτι εἶδον τ῀ ἄγγελον κυρίου πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

MS.A. (π) ἐνοικεῖτε ἐν (ρ) ἧσι τ῀ δρῦν τὴν ὑπὸ ἐν Ἐφραθὰ τὴν τ῀ Ἰωὰς παῖδὸς Ἀβιεζεί. (σ)ἐραβδίζεν πυρὸς ὃν (τ) τ῀ ἐκφυσῆν ἐκ προσώπου τ῀ Μαδιάμ. Καὶ ἔυρεν αὐτὸν ἄγγελος (υ) σωματὸς τῇ ἰσχύϊ. Καὶ (φ) κύριε κύριε᾽ καὶ (χ) ἱνατί (ψ) πάντα τὰ (ω) ὅσα (α) Οὐχὶ ἐξ (β) ἐξήνεγκε (γ) ἀπώσατο ἡμᾶς κύριος καὶ παρέδωκεν (δ) ἐπέστρεψεν πρὸς (ε) εἶπεν αὐτῷ, Πορεύου (ζ) Σου, καὶ (η) καὶ ἰδὰ (θ) κύριε, ὲ (ι) ταπινοῖ ἐν Μανασσῆ, (κ) μικρὸς τῷ οἴκῳ (λ) Καὶ εἰ ἔυρον χάριν ἐν (μ) Σημεῖον ὅτι σὺ λαλεῖς μετ᾽ ἐμοῦ, (ν) Μὴ κενηθῇς ἐντεῦθεν (ξ) οἴσω (ο) μου καὶ θύσω (π) καθήσομαι (ρ) ἐπέθηκεν ὅτι τὸ κανοῦν, (σ)ἐνέχεεν εἰς χύτραν, (τ) ἐξώνεγκεν πρὸς (υ) τὴν δρῦν, καὶ προσκύνησεν. Καὶ (ρ) κυείου, Λάβε (χ) τοὺ ἄρτους τοὺ ἀζύμους, καὶ (ψ) ζωμὸν ἔκχαυν (ω) ἀνήφθη (α)ἀπῆλθεν ὀξ ὀφθαλμῶν (β) κυείου ὅτιν. (γ) κύριε κύριε,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וַאֲמַרִית לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהְכוֹן לָא תְדַחֲלוּן יַת טָעוּת אֱמוֹרָאֵי דְּאַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעָהוֹן וְלָא
קַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרִי : 11 וַאֲתָא מַלְאָכָא דְיָיָ וִיתֵיב תְּחוֹת בּוּטְמָא דִּי לְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי
דְעֶזְרִי וּגִדְעוֹן בְּרֵיהּ חָבֵיט חִטִּין בְּמַעֲצַרְתָּא לְעַרָקָא מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי : 12 וְאִתְגְּלִי לֵיהּ מַלְאָכָא
דְיָיָ וַאֲמַר לֵיהּ מֵימְרָא דְיָיָ בְּסַעְדָּךְ גְּבַר חֵילָא : 13 וַאֲמַר לֵיהּ גִּדְעוֹן בְּבָעוּ רַבּוֹנִי וְאִית שְׁכִנְתָּא
דְיָיָ בְּסַעְדָּנָא וּלְמָא עַרְעָנָא כָּל דָּא וְאַן כָּל פֻּרְשָׁנֵיהוֹן דְּאִשְׁתְּעִיאוּ לָנָא אֲבָהָתָנָא לְמֵימַר
הֲלָא מִמִּצְרַיִם אַסְקָנָא יְיָ וְכַעַן רְטָשָׁנָא יְיָ וּמְסָרְנָא בִּידָא דְמִדְיָנָאֵי : 14 וְאִתְפְּנִי לֵיהּ יְיָ וַאֲמַר
אֲזִיל בְּחֵילָךְ דֵּין וְתִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִידָא דְמִדְיָנָאֵי הֲלָא שְׁלַחְתָּךְ : 15 וַאֲמַר לֵיהּ בְּבָעוּ יְיָ
בְּמָה אֶפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל הָא אוּרְעֵיתִי וְעֵירָא בְּשִׁבְטָא מְנַשֶּׁה וְאָנָא חַלָּשׁ בְּבֵית אַבָּא :
16 וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ אֲרֵי יְהֵי מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ וְתִקְטוֹל יַת מִדְיָן כִּנְבַרָא חַד : 17 וַאֲמַר לֵיהּ אִם כְּעַן
אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ וְתַעְבִּיד לִי אָת דְּאַתְּ מְמַלֵּל עִמִּי : 18 לָא כְעַן תַּעְדֵּי מִכָּא עַד מֵיתָאֵי
לְוָתָךְ וְאַפֵּיק יַת תְּקָרוּבְתִּי וְאַנִּיחַ קֳדָמָךְ וַאֲמַר אֲנָא אוֹרִיךְ עַד דְּתְתוּב : 19 וְגִדְעוֹן אֲתָא וְעָבַד
גַּדְיָא בַּר עִזִּי וּמִכְלְתָּא דְקֻמְחָא אַפְּה פַּטִּיר בְּסַרְיָא שַׁוִּי בְּסַלָּא וְתַבְשִׁילָא שַׁוִּי
בְּקִדְרָא וְאַפֵּיק לְוָתֵיהּ לְתַחוֹת אִילָנָא וְקָרֵיב : 20 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְאָכָא דְיָיָ סַב יַת
בִּסְרָא וְיַת פַּטִּירָא וְאַנִּיחַ לְכֵיפָא דֵיכִי וְיַת תַּבְשִׁילָא שְׁפוֹךְ וַעֲבַד כֵּן : 21 וְאוֹשִׁיט מַלְאָכָא
דְיָיָ יַת רֵישׁ שׁוּטֵיתָא דִּבִידֵיהּ וְקָרֵיב בְּבִסְרָא וּבְפַטִּירָא וּסְלִיקַת אֶשְׁתָּא מִן טִנָּרָא
וַאֲכָלַת יַת בִּסְרָא וְיַת פַּטִּירָא וּמַלְאָכָא דְיָיָ אִסְתַּלַק מִלְקֳבֵיל עֵינוֹהִי : 22 וַחֲזָא גִּדְעוֹן
אֲרֵי מַלְאָכָא דְיָיָ הוּא וַאֲמַר גִּדְעוֹן בְּבָעוּ יְיָ אֱלָהִים אֲרֵי עַל כֵּן חֲזֵיתִי מַלְאָכָא דְיָיָ אַפִּין
בְּאַפִּין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixi vobis, Ego Dominus Deus vester, ne timeatis errores Amorrhæi, in qua vos habitantes in terra eorum; et non audistis in dicto meo. Et venit angelus Domini, et sedit subtus quercum quæ in Ghaphra quæ Joas patris Ghezri; & Gidghon filius ejus excutiens triticum in torculari ad fugiendum ex-ante Madianæos. Et visus est ei angelus Dñi, et dixit ei, Dictum Domini in auxilio tuo, vir virtutis. Et dixit illi Gidghon, Obsecro Domine mi, & est divinitas Domini nobiscum? & ad quid *accidit* nobis *omne hoc* ? et ubi omnes separationes ejus, quas narraverunt nobis patres nostri, ad dicendum, An non ex Ægypto ascendere fecit nos Deus ? & nunc dereliquit nos Deus, et tradidit nos in manu Madianæorum. Et reversus est ei *Dominus* & dixit, Ito in virtute tuâ hac, & redime Israel de manu Madianæorum: nonne misi te? Et dixit ei, Obsecro Domine, in quo redimam Israel ? ecce prosapia mea exigua in tribu Menasse, et ego debilis in domo patris mei. Et dixit illi Dominus, Nam erit dictũ meum in auxilio tuo;et occides *Midian* ut virum unum. Et dixit ei, Si nunc inveni misericordias *in oculis tuis*, et facies mihi signum quod tu loquens mecum. Ne nunc transeas hinc usq; ire me ad te, et *proferam* donum meum, et apponam ante te: et dixit, Ego prolongabo usque quo redeas. Et Gidghon venit et fecit hœdum filium caprarum, & mensuram farinæ coxit azymum, carnem posuit in canistro, & coctum posuit in lebete : & protulit ad eum ad-subtus *arborem* et obtulit. Et dixit ei angelus Domini, Accipe carnem et azyma; et depone ad petram istam, et coctum effunde : & fecit sic. Et tetendit angelus Domini caput baculi, qui in manu ejus; et tetigit in carne, et in azymis; et ascendit ignis ex petrâ, et comedit carnem & azyma, et angelus Domini ascendit ex è regione oculorum ejus. Et vidit Gidghon quod angelus Domini ipse; et dixit Gidghon, Obsecro Domine Deus; nam propterea vidi angelum Domini facies ad facies.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dixi vobis me esse Dñm Deum vestrum, ne colatis deos Amorrhæorum in quorum terra habitatis; at non obeditis voci meæ. Præterea venit Angelus Domini, & sedit sub terebintho quæ est in Ophra civitate Joas patris Azri: & Gedeone ipsius filio triticum excutiente in Gath, ut fugeret à conspectu Medianitarum, Apparuit ei Angelus Domini, dixitq; ad eum Dominus robore potentissimus tecum sit. Cui respondit Gedeon, Rogo te Domine mi, Si est nobiscum Dominus, cur acciderunt nobis hæc omnia? & ubi sunt omnia miracula ejus, quæ narraverunt nobis majores nostri, dicentes nobis quòd ex Ægypto eduxerit nos Dominus? nunc verò dereliquit nos Dominus, & tradidit nos in manum Medianitarum. Conversus ad eum Dominus ait illi, Vade in hac virtute tua, tu enim servabis Israelē de manu Medianitarum: ecce misi te. Respondit ei, Quæso te mi Domine, per quid servabo Israelem, quandoquidem familia mea tenuissima est inter Manassitas, & ego minimus sum domesticorum patris mei? Dixit ad eum Dominus, Ego tecum ero, interficiésque Medianitas quasi virum unum. Respondit ei, Si gratiam adeptus sum in oculis tuis, ede mihi signum, & sciam te mecum loqui. Ne recedas hinc donec ad te rediero, & protulero pastum meum, & ante te posuero. Ait illi, Ego manebo donec redieris. Ingressus ergò Gedeon mactavit hœdum caprarum, satum farinæ infermentatæ carnémque posuit in canistro, & *vinum* defæcatum immisit in lagenam, protulit foras sub terebintho, & obtulit ei. Et dixit ei Angelus Domini, Accipe carnem & infermentatum, & repone super lapidem; & defæcatum effunde super illam: fecítque sic. Tum extensâ Angelus Domini extremitate baculi quem manu tenebat, tactâque carne & infermentato, emersit ignis è lapide, devoravitque carnem & & infermentatum: & Angelus Domini evanuit ab eo. Videns autem Gedeon quòd esset Angelus Domini, dixit Gedeon, Ah Domine Deus, Vidi angelum Domini facie ad faciem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et dixi vobis, Ego sum Deus Dominus vester, ne adoretis deos Amorrhæorum quorum terram inhabitâstis: at non audiâstis, neque acquievistis dictis meis. Deinde venit Angelus Domini, seditque super Aphra civitate Joas patris Azra; & Gedeon filius ejus fricabat spicas in Gath, ut effugeret Medianitas. Hunc apparuit Angelus Domini, et dixit ad eum; Dominus potentissimus fortissimus tecum. Ait illi Gedeon, Obsecro te Domine mi, Si Dominus nobiscum est, quare obvenerunt nobis hæres omnes? & ubinam sunt universa Domini mirabilia quæ narraverunt nobis patres nostri, dicentes nobis Dominum eduxisse nos è terra Ægypti? nunc autem deseruit nos Dominus, rejecitque nos in manus Medianitarum. Accessit ad eum Angelus Domini, & ait illi; Vade in hujusmodi fortitudine tua: tu enim salvabis Israelitas à Medianitis: en misimus te. Dixit ad eum Gedeon, Rogo te O Domine mi, per quid salvare possim Israelitas, cùm familia mea minima sit & pauciſſima numero omnium familiarum filiorum Manassis, et ego minimus sim natorum patris mei? Ait illi Dominus, Ego ero tecum, & interficies Medianitas quasi virum unum. Tum ille dixit ad eum, Si benignitatem apud te sum nactus, da mihi signum aliquod, et ede portentum in conspectu meo, ut sciam te esse qui me modò es allocutus. Et ne decedas his locis, donec redeam ad te, ut proferam præsidium meum, tibique proponam. Dixit ei, Non sum decessurus, donec ad me redeas. Ingressus itaque Gedeon mactavit hœdum & paravit illum, pinsitque modios quatuor similæ azymæ, et panes cum carne disco imponens, jusmq; purum in hemiaam infundens protulit ad eum, obtulitque ei sub arbore terebinthi. Dixit autem ille Angelus Domini, Sume carnem & panes azymos, & utrumque posito super hanc petram, vinúmque purum fundito super utrumque: et fecit id. Tum elevans Angelus Domini baculum quem manu tenebat, baculi apicem ad carnem & panes azymos admovit, egressúsque ignis ex illa petra, carnem ac panes combussit: & sublatus est ab eo Angelus Domini. Cùm verò vidisset Gedeon quòd Angelus Domini esset oculatim, dixit Gedeon; O Domine, O Deus, equidem vidi Angelum Dei facie ad faciem.

ספר שופטים ו

ne :tibi Pax :DOMINUS ei Dixitque

23 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־

altare Ghidhon ibi ædificavit Et .morieris non ,timeas

24 תִּירָא לֹא תָמוּת: וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ

diem ad usque ,Salom Adonai ei vocavit & ,DOMINO

לַיהוָה וַיִּקְרָא־לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם

nocte in fuit Et .Hezri patris Hophrath in *illud* adhuc :hanc

25 הַזֶּה עוֹדֶנּוּ בְּעָפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי: וַיְהִי׀

,bovis juvencum *Cape* :DOMINUS ei dixit & ,ipsa

בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה קַח אֶת־פַּר־הַשּׁוֹר

destrueſque ,annorum *ſeptem* ſecundùm juvencum & ,tuo patri qui

אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים וְהָרַסְתָּ

qui ,lucum & ,tuo patri quod ,Bahal altare

אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־

tuo Deo DOMINO altare ædificabis Et .ſuccides ,illud *ſuper*

26 עָלָיו תִּכְרֹת: וּבָנִיתָ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ

juvencum *capies &* ,*ordine in hujus fortitudinis caput* ſuper

עַל רֹאשׁ הַמָּעוֹז הַזֶּה בַּמַּעֲרָכָה וְלָקַחְתָּ אֶת־פַּר־

,luci lignis *in* holocauſtum facies aſcendere & ,ſecundum

הַשֵּׁנִי וְהַעֲלִיתָ עוֹלַת בָּעֲצֵי הָאֲשֵׁרָה

viros decem Ghidhon *Cepiſque* .ſuccides quem

27 אֲשֶׁר תִּכְרֹת: וַיִּקַּח גִּדְעוֹן עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים

.DOMINUS eum ad eſt locutus quemadmodum fecit & ,ſuis ſervis de

מֵעֲבָדָיו וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה

viros & ,ſui patris *domum* timebat *quemadmodum* ,fuit Et

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָרֵא אֶת־בֵּית אָבִיו וְאֶת־אַנְשֵׁי

viri *manicaverunt* Et .nocte fecit & ,die in facere à ,civitatis

28 הָעִיר מֵעֲשׂוֹת יוֹמָם וַיַּעַשׂ לָיְלָה: וַיַּשְׁכִּימוּ אַנְשֵׁי

lucus & ,Bahal altare erat deſtructum ecce & ,mane *in* civitatis

הָעִיר בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה נִתַּץ מִזְבַּח הַבַּעַל וְהָאֲשֵׁרָה

aſcendere faſtum ſecundum juvencum & :erat ſucciſus ,illud *ſuper* qui

אֲשֶׁר־עָלָיו כְּרֻתָה וְאֶת־הַפַּר הַשֵּׁנִי הָעֲלָה

:ſuum *ſocium* ad *vir* Dixeruntque .ædificatum altare ſuper

עַל־הַמִּזְבֵּחַ הַבָּנוּי: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ

,inveſtigaverunt & ,quæſierunt & ?hoc *verbum* fecit Quis

29 מִי עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּדְרְשׁוּ וַיְבַקְשׁוּ

.hoc *verbum* fecit Joas filius Ghidhon :dixerunt &

וַיֹּאמְרוּ גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה:

,tuum filium Educ :Joas ad civitatis viri Dixeruntque

30 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־יוֹאָשׁ הוֹצֵא אֶת־בִּנְךָ

ſuccidit quia & ,Bahal *altare* diruit quia ,moriatur &

וְיָמֹת כִּי נִתַּץ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל וְכִי כָרַת

qui omnibus Joas Dixitque .*illud ſuper* qui ,lucum

אֲשֶׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו: וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכָל־

vos ſi :Bahal litigabitis vos Nunquid :ſe *ſuper* ſtabant

31 הָעֹמְדִים עָלָיו הַאַתֶּם תְּרִיבוּן לַבַּעַל אִם־אַתֶּם

:mane usque moriatur ,ei litigaverit qui ?eum facietis ſalvum

תוֹשִׁיעוּן אֹתוֹ אֲשֶׁר יָרִיב לוֹ יוּמַת עַד־הַבֹּקֶר

.ejus aram diruit quia ,ſibi *litiget* ,*ipſe* Deus ſi

אִם־אֱלֹהִים הוּא יָרֵב לוֹ כִּי נִתַּץ אֶת־מִזְבְּחוֹ:

eum in Litiget :dicendo ,Jerubbahal ipſa die in eum vocavit Et

31 וַיִּקָּרֵא־לוֹ בַיּוֹם־הַהוּא יְרֻבַּעַל לֵאמֹר יָרֵב בּוֹ

,Hamalec & ,Midian omnis Et .ejus aram diruit quia ,Bahal

הַבַּעַל כִּי נִתַּץ אֶת־מִזְבְּחוֹ: וְכָל־מִדְיָן וַעֲמָלֵק

ſunt caſtrametati & ,tranſierunt & ,pariter ſunt *collecti* Chedem filii &

וּבְנֵי־קֶדֶם נֶאֶסְפוּ יַחְדָּו וַיַּעַבְרוּ וַיַּחֲנוּ

,Ghidhon induit DOMINI ſpiritus Et .Izrehel valle in

בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל: וְרוּחַ יְהוָה לָבְשָׁה אֶת־גִּדְעוֹן

.eum poſt Abihezer *eſt accitus* & ,tuba *in* clanxit &

34 וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיִּזָּעֵק אֲבִיעֶזֶר אַחֲרָיו:

Verſio VULG. LAT.

23 Dixítque ei Dominus, Pax tecum: ne timeas, non moriéris. Ædificavit ergò ibi Gedeon altare Domino, vocavítque illud, Domini pax, uſque in præſentem diem. Cúmque adhuc eſſet in Ephra, quæ eſt familiæ Ezri, Nocte illâ dixit Dominus ad eum; Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum ſeptem, deſtruéſque aram Baal, quæ eſt patris tui: & nemus, quod circa aram eſt, succîde: Et ædificabis altare Domino Deo tuo in ſummitate petræ hujus, ſuper quam antè ſacrificium poſuiſti: tolléſque taurum ſecundum, & offeres holocauſtum ſuper ſtruem lignorum, quæ de nemore succideris. Aſſumptis ergò Gedeon decem viris de ſervis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris ſui, & homines illius civitatis, per diem noluit id facere, ſed omnia nocte complevit. Cúmque ſurrexiſſent viri oppidi ejus manè, viderunt deſtructam aram Baal, lucúmque ſuccisum, & taurum alterum impoſitum ſuper altare, quod tunc ædificatum erat. Dixerúntq; ad invicem, Quis hoc fecit? Cúmque perquirerent auctorem facti, dictum eſt, Gedeon filius Joas fecit hæc omnia. Et dixerunt ad Joas; Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia deſtruxit aram Baal, & succîdit nemus. Quibus ille reſpondit; Numquid ultores eſtis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adverſarius eſt ejus, moriatur antequàm lux craſtina veniat: ſi Deus eſt, vindicet ſe de eo, qui ſuffodit aram ejus. Ex illo die vocatus eſt Gedeon, Jerobaal, eò quòd dixiſſet Joas; Ulciſcatur ſe de eo Baal, qui ſuffodit aram ejus. Igitur omnis Madian, & Amalec, & Orientales populi congregati ſunt ſimul: & tranſeuntes Jordanem, caſtrametati ſunt in valle Jezrael. Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clangens buccinâ, convocavit domum Abiezer, ut ſequeretur ſe.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, Εἰρήνη σοι, μὴ φοβοῦ,
24 (δ) οὐ μὴ ἀποθάνῃς. Καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Γεδεὼν θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, (ε) καὶ ἐπεκάλεσεν αὐτῷ, Εἰρήνη κυρίῳ, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἔτι αὐτῷ ὄντος ἐν Ἐφραθὰ παῤῥὸς τοῦ (ζ) Ἐσδρί. Καὶ (η) ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, Λάβε τὸν μόσχον (θ) τὸν ταῦρον ὃς ὅτι τῷ παῤῥὶ σου, καὶ μόσχον δεύτερον ἐπταετῆ, καὶ καθελεῖς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Βάαλ ὃ ὅτι (ι) τῷ παῤῥὶ σου, καὶ τὸ ἄλσος τὸ (κ) ἐπ' αὐτῷ ὁλοθρεύσεις. Καὶ οἰκοδομήσεις θυσιαστήριον (λ) τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ σου ὅπου κορυφὴν μαοζ τούτου ἐν τῇ ὀχυρώσει· καὶ λήψῃ τὸν μόσχον τὸν δεύτερον, καὶ ἀνοίσεις (μ) ὁλοκαυτώματα ἐπὶ τοῖς ξύλοις τοῦ ἄλσους, (ν) ὃ ἐξολοθρεύσεις.
27 Καὶ ἔλαβε Γεδεὼν (ξ) δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν δούλων (ο) ἑαυτοῦ, καὶ ἐποίησε (π) ὃν τρόπον ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν κύριος. καὶ (ρ) ἐφοβήθη ὡς ἐφοβήθη τὸν οἶκον τοῦ παῤῥὸς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως (σ) τοῦ ποιῆσαι ἡμέρας, καὶ
28 ἐποίησε νυκτός. Καὶ ὤρθρισε οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρωΐ· καὶ ἰδοὺ (τ) καθῄρηλο τὸ θυσιαστήριον τοῦ Βάαλ, καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ (υ) ὠλόθρευλο. καὶ εἶδον τὸν μόσχον τὸν δεύτερον, ὃν ἀνήνεγκεν ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ
29 οἰκοδομημένον. Καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Τίς ἐποίησε (ϑ) τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ ἐπεζήτησε καὶ ἠρεύνησε, καὶ ἔγνωσε ὅτι Γεδεὼν υἱὸς Ἰωὰς ἐποίησε (χ) τὸ ῥῆμα τοῦτο.
30 Καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς Ἰωάς, (λ) Ἐξένεγκε τὸν υἱόν σου, καὶ ἀποθανέτω, ὅτι (ω) καθεῖλε τὸ θυσιαστήριον τοῦ Βάαλ, καὶ ὅτι
31 (α) ὠλόθρευσε τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ. Καὶ (β) εἶπε Γεδεὼν υἱὸς Ἰωὰς τοῖς ἀνδράσι πᾶσιν, οἳ ἐπανέστησαν αὐτῷ, Μὴ ὑμεῖς νῦν δικάζεσθε (γ) ὑπὲρ τοῦ Βάαλ; ἢ ὑμεῖς (δ) σώσετε αὐτόν; (ε) ὃς ἐὰν δικάσῃ αὐτῷ, θανατωθήτω ἕως πρωΐ. (ζ) εἰ θεός ὅτι, δικαζέσθω αὐτῷ, ὅτι καθεῖλε τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ἐν τῇ
32 ἡμέρᾳ (η) ἐκείνῃ Ἱεροδάαλ, λέγων, Δικαζέσθω ἐν αὐτῷ ὁ Βάαλ, ὅτι καθῄρεθη τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ. Καὶ πᾶσα Μαδιὰμ, καὶ
33 Ἀμαλὴκ, καὶ υἱοὶ ἀνατολῶν συνήχθησαν ὅτι τοαυλὸ, (ϑ) καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ
34 κοιλάδι Ἰεζραέλ. Καὶ (ι) πνεῦμα κυρίου ἐνέδυσε τὸν Γεδεὼν, καὶ ἐσάλπισεν ἐν κερατίνῃ, καὶ ἐβόησεν Ἀβιέζερ ὀπίσω αὐτοῦ.

MS.A. (δ) μὴ ἀποθάνῃς. (ε) καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ, (ζ) Ἰεζρί. (η) ἐγένετο ἐν νυκτὶ (ϑ) τὸν σιτευτὸν τοῦ παῤῥὸς σου, μόσχον τὸν δεύτερον τὸν ἑπταετῆ, (ι) τοῦ παῤῥὸς σου, (κ) * ἐπ' αὐτῆς ἐκκόψαις. Καὶ (λ) κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῷ ὀφθέντι σοι ὅπου τὸν κορυφὴν τῆς ὄρους Μαοὺχ τούτου (μ) ὁλοκαύτωσις (ν) ὃ ἐκκόψεις. (ξ) τρισκαίδεκα (ο) αὐτοῦ, (π) καθὰ (ρ) ἐγένετο (σ) μὴ ποιῆσαι (τ) κατεσκαμμένον τὸ (υ) ἐκκεκομμένον. καὶ ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς ἀνηνεγμένος εἰς ὁλοκαύτωμα ὅπου τὸ θυσιαστήριον τὸ (φ) τὸ φαγμα τοῦτο; καὶ ἀνήψαλον, καὶ ἐξεζήτεν, καὶ εἶπαν, Γεδεὼν ὁ υἱὸς (χ) τὸ φαγμα τοῦτο. (ψ) Ἐξάγαγε τὸν (ω) κατέσκαψεν τὸ (α) ἔκοψεν τὸ (β) εἶπεν Ἰωὰς πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑστηκότας ἐπ' αὐτὸν, Μὴ (γ) ὑπὲρ τοῦ (δ) σῴζεται (ε) ὃς ἀντεδίκησεν αὐτὸν, ἀποθανεῖ ἕως (ζ) εἰ ἔστιν θεὸς, αὐτὸς ἐκδικείσθω αὐτὸν, ὅτι κατέσκαψεν τὸ (η) ἐκείνη δικαστήριον τοῦ Βάαλ, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ. (ϑ) καὶ ἐδίδοσαν, καὶ παρενέβαλον (ι) πνεῦμα θεοῦ ἐνεδυνάμωσεν

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

23 וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ שְׁלָם לָךְ לָא תִדְחַל לָא תְמוּת: וּבְנָא תַמָּן גִּדְעוֹן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ
24 וּפַלַח עֲלוֹהִי קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד לֵיהּ שְׁלָם עַד יוֹמָא הָדֵין עַד כְּעַן אִיתוֹהִי בְּעָפְרַת אֲבוּהִי
25 דְּעֶזֶר: וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ סַב יַת תּוֹר בַּר תּוֹרֵי דִּי לַאֲבוּךְ וְתוֹר
תִּנְיָנָא דְּאִתְפַּטַּם שְׁבַע שְׁנִין וְתַפֵּיר יַת אֲגוֹרָא דְּבַעְלָא דִּי לַאֲבוּךְ וְיַת אֲשֵׁרְתָּא
26 דִּי עֲלוֹהִי תְּקוֹץ: וְתִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ עַל רֵישׁ תּוּקְפָּא הָדֵין בְּסִדְרָא וְתִסַּב
27 יַת תּוֹרָא תִּנְיָנָא וְתַסֵּיק עֲלָתָא בְּאַעֵי אֲשֵׁרְתָּא דִּי תְקוֹץ: וּדְבַר גִּדְעוֹן עַסְרָא גַּבְרִין
מֵעַבְדּוֹהִי וַעֲבַד כְּמָא דְמַלֵּיל עִימֵּיהּ יְיָ וַהֲוָה מִדְּדָחִיל מִן בֵּית אֲבוּהִי וּמִן אֱנָשֵׁי קִרְתָּא
28 מִלְמֶעְבַּד בִּימְמָא וַעֲבַד לֵילְיָא: וְאַקְדִּימוּ אֱנָשֵׁי קִרְתָּא בְּצַפְרָא וְהָא מְהֵרַע
אֲגוֹרָא דְבַעְלָא וַאֲשֵׁרְתָּא דִּי עֲלוֹהִי קְצִיצָה וְיַת תּוֹרָא תִּנְיָנָא מְסֵק עַל מַדְבְּחָא
29 דְּבָנְיָ: וַאֲמַרוּ גְבַר לְחַבְרֵיהּ מַן עֲבַד פִּתְגָמָא הָדֵין וְתַבְעוּ וּבְעוּ וַאֲמַרוּ גִּדְעוֹן
30 בַּר יוֹאָשׁ עֲבַד פִּתְגָמָא הָדֵין: וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי קִרְתָּא לְיוֹאָשׁ אַפֵּיק יַת בְּרָךְ וְיִתְקְטֵל
31 אֲרֵי תְרַע יַת אֲגוֹרָא דְבַעְלָא וַאֲרֵי קַץ אֲשֵׁרְתָּא דִּי עֲלוֹהִי: וַאֲמַר יוֹאָשׁ לְכָל דְּקָמוֹ
עֲלוֹהִי הַאֲתוּן תְּתְפָּרְעוּן לְבַעְלָא אִם אַתּוּן תְּפָרְקוּן יָתֵיהּ דְּיִתְפְּרַע לֵיהּ יִתְקְטֵל בְּרַם
אֲרִגְּבָא יִתְרֵיב לֵיהּ עַד צַפְרָא אִם צְדִיק אִיהִי יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי
32 תְּרַע יַת אֲגוֹרֵיהּ: וּקְרָא לֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא יְרוּבַּעַל לְמֵימַר יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי
33 תְּרַע יַת אֲגוֹרֵיהּ: וְכָל מְדִינָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וּבְנֵי מַדְנָחָא אִתְכְּנִשׁוּ כַּחֲדָא וַעֲבָרוּ וּשְׁרוֹ
34 בְּמֵישַׁר יִזְרְעֶאל: וְרוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ לְבִישַׁת יַת גִּדְעוֹן וְתָקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְכְּנִישׁ
אֲנָשׁ אֲבִיעֶזֶר בַּתְרוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit illi Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris. Et ædificavit ibi Gidghon altare ante Dñm, & ſervivit ſuper illud ante Dñm, qui fecit ei pacem uſq; diem hanc, uſq; nunc eſt ipſum in Ghaphra patris Ghezer. Et fuit in nocte illa, & dixit ei Dñs, Accipe bovẽ filiũ boũ qui patri tuo, & bovem ſecundũ qui ſaginatur ſeptẽ annis; & dirues arã Baghal patris tui; & lucum qui ſuper eam, excides. Et ædificabis altare ante Deum tuũ ſuper caput fortitudinis hujus, in ordine: & accipies bovem ſecundum, & aſcendere facies *holocauſtum* in lignis luci quem ſuccides. Et dixit Gidghon decem viros ex ſervis ſuis, & fecit, ut id quod locutus eſt cum eo Deus: & fuit ex quo metuit à domo patris ſui, & à viris urbis à faciendo in die, & fecit in nocte. Et anticipârunt viri urbis in aurora, & ecce diruta ara Baghal, & lucus qui ſuper eam excíſus, & bos ſecundus aſcendere factus ſuper altare quod ædificatum. Et dixerunt vir ad ſocium ſuum, Quis fecit verbum hoc? & petiverunt & quæſierunt, & dixerunt: Gidghon filius Joas fecit verbum hoc. Et dixerunt viri urbis ad Joas, Produc filium tuum & occidetur, quia diruit aram Baghal, & quia excîdit lucum qui ſuper eum. Et dixit Joas omnibus qui ſurrexerunt ſuper eum, An vos ulciſcemini Baghal? an vos liberabitis eum? qui ultus fuerit ei, occidetur: verum ſpatium dabitur ei uſq; mane; ſi utilitas eſt in eo, ulciſcatur ſibi Baghal, quia diruit aram ejus. Et vocavit illum in die illo Jerubaghal, ad dicendum, ulciſcatur ſibi Baghal, quia diruit aram ejus. Et omnes Midianæi, & Ghamalekæi, & filii Orientis congregati ſunt unus; & tranſierunt, & poſuerunt in planicie Jizreghel. Et ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum veſtivit Gidghon, & clanxit in buccina; & congregatus eſt homo Abighezer poſt eum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dixit ad eum Dominus, Pax tibi, ne timeas, nequaquam moriêris. Et extruens ibi Gedeon aram Domino, vocavit eam, Dominus pax, ad hodiernam usque diem; & adhuc extabat in Ophra civitate patris Azri. Contigit præterea eâdem die ut diceret ad eum Dominus, Sume taurum patris tui, & taurum alium septem annos natum; everte aram Baal idoli patris tui, Estherem illi superpositam excide, Et extrue aram Domino Deo tuo supra verticem muniminis hujus, ex ordine: tollénsque taurum illum alterum offer super eam in holocaustum, & struem *componito* ex lignis Estheris quam succides. Ducens itaque Gedeon decem viros ex servis suis, fecit quemadmodum dixerat ei Dominus: at quia timuerat ob domum patris sui & ob homines civitatis illius id exequi interdiu, nocte executus est. Surgentes autem homines civitatis illius diluculo, viderunt aram Baal dirutam, & Estherem quæ super illam erat, excisam, & taurum illum alterum oblatum super aliam aram quæ extructa fuerat. Dixerunt ergò vir ad socium suum, Quis hoc facinus perpetravit? Et cùm interrogâssent, & perquisissent, dixerant, Gedeon filius Joas perpetravit hoc facinus. Dixerunt ergò homines civitatis illius ad Joas, Educ filium tuum ut moriatur, quoniam demolitus est aram Baal, & Estherem quæ super illam erat, excidit. Respondit Joas omnibus iis qui contra eum surrexerant, Num vos disceptabitis pro Baal? an vos servabitis illum? Quicunque disceptaverit pro ipso, ad diem crastinam moriatur. Si Deus est, judicium sibimet exigat, quandoquidem aram ejus demolitus est. Et vocavit eum in die illa, Nedubaal; dixerat enim, Judicium exigat ab illo Baal, quòd ejus aram sit demolitus. Interim Medianitæ omnes, & Amalecitæ, atque filii Recem unà conspirantes trajecerunt, & castra fixerunt in valle Izrael. Spiritus autem Domini incùm tubâ cecinisset, clanxit Israel post eum.

duit Gedeonem, &

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ait illi Dominus, Pax tibi, ne timeas, non enim moriêris modò. Et ædificavit illic Gedeon altare Domino, vocavitque nomen ejus, Pacem Domini, ad hunc usque diem; & ecce illud extat in Aphra civitate patris Azræ. Factum est etiam eodem die ut diceret ad eum Dominus, Accipe bovem patris tui, & bovem alterum qui septimum jam attigerit annum; & altare Baal idoli, idoli inquam patris tui destructo, consciáque Asira idolo fœmineo, quæ est super idem altare, Extrue aliud altare Domino tuo super cacumine loci hujus editi; sumtúsque bovem secundum, offer eum super ipso in oblationem; & in struem ipsius adhibe ligna idoli Asiræ, quod concides. Conspirans ergò Gedeon cum decem viris è servis suis, fecit quemadmodum præceperat ei Dominus: quoniam tamen metuebat domesticos suos, & metuebat concives quo minùs id ageret interdiu, egit illud noctu. Manè verò consurgentes cives urbis illius, & videntes altare Baalis jam extirpatum, concisámque Asiram quæ super illud erat; videntes etiam aliud altare extructum, & bovem sacrificii superpositum, Dixit turba alter ad alterum, Quisnam tantum facinus commisit? Cumque percunctati essent & inquisivissent, dixerunt; Gedeonis filii Joas est facinus istud. Quarè dixerunt cives urbis illius ad Joas, Profer filium tuum ut occidamus eum, quòd altare Baalis destruxerit, & Asiram quæ super illud erat, concíderit. Dixit Joas his qui eum convenerant, Vósne ulciscemini Baalem? an vos salvabitis eum? Quicunque Baalem ulcisci voluerit, cras manè interficiatur. Si Deus est, ulciscatur seipsum ab eo qui ipsius aram extirpavit. Vocavitque nomen ejus illâ die Jerobbaalem, & ait; ulciscatur ab eo Baal, quòd ipsius altare destruxerit. Cæterum Medianitæ, & Amalecitæ omnes, necnon cives Racem simul congregati trajecerunt, & castrametati sunt in planitie Izrael. Descendit autem spiritus Domini super Gedeonem, & insufflato cornu exierunt cives Izrael per vestigia ejus, & affecuti sunt eum.

כַּפֶּר שׁוֹפְטִים: ז

eum post ipse etiam *est accitus* &, Menasseh omnem in misit *legatos* Et

35 וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל־מְנַשֶּׁה וַיִּוָּעֵק גַּם־הוּא אַחֲרָיו
ascenderunt &, Naphthali in &, Zebulun in &, Aser in misit nuncios &

וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּאָשֵׁר וּבִזְבֻלֻן וּבְנַפְתָּלִי וַיַּעֲלוּ
salvans tu es Si :Deum ad Ghidhon Dixitque, eorū occursum in

36 לִקְרָאתָם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־יֶשְׁךָ מוֹשִׁיעַ
tamen ego Ecce :es locutus quemadmodum ,Israel *mea manu in*

37 בְּיָדִי אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: הִנֵּה אָנֹכִי מַצִּיג
ipsum solum vellus super fuerit ros si ,area in lanæ vellus

אֶת־גֵּזַּת הַצֶּמֶר בַּגֹּרֶן אִם־טַל יִהְיֶה עַל־הַגֵּזָּה לְבָדָהּ
mea manu in facies salvum quòd sciam &, siccitas terram totam super &

וְעַל־כָּל־הָאָרֶץ חָרֵב וְיָדַעְתִּי כִּי־תוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת
craſtino à *manicavit* &: ita fuit Et .es locutus quemadmodum ,Israel

38 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וַיְהִי־כֵן וַיַּשְׁכֵּם מִמָּחֳרָת
phialæ plenitudinem, vellere de rorem expressit &, vellus constrinxit &

וַיָּזַר אֶת־הַגֵּזָּה וַיִּמְצֶא טַל מִן־הַגֵּזָּה מָלֹא הַסָּפֶל
me *in* tuus *nasus* iraſcatur Ne .Deum ad Ghidhon Dixitque .*aquarum*

39 מָיִם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־הָאֱלֹהִים אַל־יֶחַר אַפְּךָ בִּי
vellere in se rel tantùm nunc tentabo :femel tantùm loquar &

וַאֲדַבְּרָה אַךְ הַפַּעַם אֲנַסֶּה־נָּא רַק הַפַּעַם בַּגֵּזָּה
sit terram totam super &, *ipsum solum* vellus *ad* siccitas *nunc* sit

יְהִי־נָא חָרֵב אֶל הַגֵּזָּה לְבָדָהּ וְעַל־כָּל־הָאָרֶץ יְהִי
vellus *ad* siccitas fuit & :ipsa nocte in sic Deus Fecitque .ros

40 טָל: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים־כֵּן בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי־חָרֵב אַךְ הַגֵּזָּה
.ros fuit terram totam super &, *ipsum solum*

לְבָדָהּ וְעַל־כָּל־הָאָרֶץ הָיָה טָל:

CAP. VII. I

eo cum qui populus omnis &, Ghidhon ipse) Jerubbahal *manicavit* Et

1 וַיַּשְׁכֵּם יְרֻבַּעַל הוּא גִּדְעוֹן וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
sibi *erat* Midian *castrametatio* &: Charod *oculum super* sunt castrametati &

וַיִּחֲנוּ עַל־עֵין חָרֹד וּמַחֲנֵה מִדְיָן הָיָה לוֹ
ad Dominus Dixitque .valle in Hammorch colle à ,aquilone ab

2 מִצָּפוֹן מִגִּבְעַת הַמּוֹרֶה בָּעֵמֶק: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
eorū manu in Midian *me dare quàm* ,tecum qui populus Mult°: Ghidhon

גִּדְעוֹן רַב הָעָם אֲשֶׁר אִתְּךָ מִדֵּתִי אֶת־מִדְיָן בְּיָדָם
mihi fecit *salute* mea Manus ,dicendo ,Israel me *super* glorietur forte ne

פֶּן־יִתְפָּאֵר עָלַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה לִי:
pavidus &, *timidus* Qui :dicendo ,populi auribus in nunc clama nunc Et

3 וְעַתָּה קְרָא־נָא בְּאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר מִי־יָרֵא וְחָרֵד
populo de *est reversus* & :Ghilhad monte è *abeat manè* & :revertatur

יָשׁוּב וְיִצְפֹּר מֵהַר גִּלְעָד וַיָּשָׁב מִן־הָעָם
Dixitque .remanserunt millia decem & ,millia duo & vigiuti

עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים נִשְׁאָרוּ: וַיֹּאמֶר
4 eos deſcendere fac ,multus populus Adhuc :Ghidhon ad Dominus

יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רָב הוֹרֵד אוֹתָם
,te ad dixero quem ,erit & tibi tibi eum probabo & ,aquas ad

אֶל־הַמַּיִם וְאֶצְרְפָנוּ לְךָ שָׁם וְהָיָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ
,te ad dixero quem ,omnis & :tecum *ibit* ipse ,tecum vadat Iste

זֶה יֵלֵךְ אִתָּךְ הוּא יֵלֵךְ אִתָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ
fecit deſcendere Et .ibit non ipse ,tecum vadet non Iste

זֶה לֹא־יֵלֵךְ עִמָּךְ הוּא לֹא יֵלֵךְ: וַיּוֹרֶד אֶת
5 qui Omnem :Ghidhon ad Dominus dixitque ,aquas ad populum

הָעָם אֶל־הַמָּיִם וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן כֹּל אֲשֶׁר
,canis *lamberet* quemadmodum ,*aquis* de sua lingua in lambuerit

יָלֹק בִּלְשֹׁנוֹ מִן־הַמַּיִם כַּאֲשֶׁר יָלֹק הַכֶּלֶב
sua genua super se incurvaverit qui omnem & :*solum ad* eum facies stare

תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָד וְכֹל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו
suum os ad sua manu in lambentium numerus fuit Et .bibendum ad

לְשָׁתוֹת: וַיְהִי מִסְפַּר הַמְלַקְקִים בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם
6 super se incurvaverunt populi reliquum totum & :viri trecenti

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְכֹל יֶתֶר הָעָם כָּרְעוּ עַל־
aquas bibendum ad sua genua

בִּרְכֵּיהֶם לִשְׁתוֹת מָיִם:

JUDICES. — Versio VULG. LAT.

35 Misitque nuntios in universũ Manassen, qui & ipse secut° est eum: et alios nuntios in Aser et Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei. Dixitq; Gedeon ad Deum; Si salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus es, Ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quòd per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel. Factúmque est ita. Et de nocte consurgens, expresso vellere, concham rore implevit. Dixítque rursùs ad Deum; Ne iraſcatur furor tuus contra me, si adhuc semel tentavero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens. Fecítque Deus nocte illà ut postulaverat: & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

CAP. VII.

1 IGitur Jerobaal qui & Gedeon, de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad. Erant autem castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelsi. Dixítque Dominus ad Gedeon; Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne glorietur contra me Israel, & dicat; Meis viribus liberatus sum. Loquere ad populum, & cunctis audientibus prædica; Qui formidolosus & timidus est, revertatur. Recesserúntque de monte Galaad, & reversi sunt de populo viginti duo millia virorum, & tantùm decem millia remanserunt. Dixítque Dominus ad Gedeon; Adhuc populus mult° est, duc eos ad aquas, et ibi probabo illos: & de quo dixero tibi ut tecum vadat, ipse pergat: quẽ ire prohibuero, revertatur. Cúmque descendisset populus ad aquas, dixit Dñs ad Gedeon; Qui linguâ lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autẽ curvatis genib° biberint, 6 in altera parte erunt. Fuit itaq; numerus eorũ qui manu ad os projiciente lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autẽ reliqua multitudo flexo poplite biberat.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

35 Καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν (κ) εἰς πᾶσαν Μανασσῆ, καὶ ἐν Ἀσὴρ, καὶ ἐν Ζαβελὼν, καὶ ἐν Νεφθαλί. καὶ (λ) ἀνέβη εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. Καὶ
36 εἶπε Γεδεὼν πρὸς τὸν Θεὸν, (μ) Εἰ σὺ σώζεις
37 ἐν χειρί μου τὸν Ἰσραὴλ, (ν) καθὼς ἐλάλησας, Ἰδοὺ ἐγὼ (ξ) πίθημι τὸν πόκον (ο) τῆς ἐρίου ἐν τῇ
ἅλωνι· (π) ἐὰν δρόσος γένῃ ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, καὶ ἐπὶ πᾶσῃ τὴν γῆν ξηρασία, (ρ) γνώσομαι ὅτι (σ) σώσεις ἐν χειρί μου τὸν Ἰσραὴλ,
38 (τ) καθὼς ἐλάλησας. Καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ
ὠρθρισε (υ) τῇ ἐπαύριον, καὶ (φ) ἐξεπίασε τὸν πόκον, (χ) καὶ ἔπλυξε δρόσος ἀπὸ τοῦ πόκου
39 πλήρης λεκάνη ὕδατος. Καὶ εἶπε Γεδεὼν πρὸς Θεὸν, (ψ) Μὴ δὴ ὀργισθήτω ὁ θυμός
σου ἐν ἐμοὶ, καὶ λαλήσω (ω) ἔτι ἅπαξ, (α) πειράσω δὴ καὶ γε ἔτι ἅπαξ ἐν τῷ πόκῳ· καὶ (β) γενέσθω ἡ ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, (γ) καὶ ἐπὶ
40 πᾶσῃ τὴν γῆν γενηθήτω δρόσος. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς οὕτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ· καὶ ἐγένετο ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, (δ) καὶ ἐπὶ πᾶσῃ τὴν γῆν γενηθήτω δρόσος. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς οὕτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ· καὶ ἐγένετο ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, (ε) καὶ ἐπὶ πᾶσῃ τὴν γῆν γενηθήτω δρόσος.

MS. A. (κ) ἐν παντὶ Μανασσῆ, καὶ ἐζήτησεν καὶ αὐλὸς ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους ἐν Ἀσὴρ, (λ) ἀνέβη εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (υ) Εἰ σώζεις ἐν
τῇ χειρί μου (ν) ὃν τρόπον (ξ) ἀπρίδομαι (ο) τὸν εἰον (π) ἐὰν (ρ) καὶ γνώσομαι (σ) σώζεις ἐν τῇ χειρί μου (τ) ὃν τρόπον (υ) Γεδεὼν τῇ (φ) ἀπαιάσιαν (χ) καὶ ἀπερρύη ἡ δρόσος ἐκ (ψ) Μὴ ὀργισθήτω (ω) πρὸς σὲ ἔπ (α) καὶ πανεύσω
ἔπ (β) γενηθήτω ξηρασία (γ) ἐπὶ (δ) ἐπὶ (ε) ἐγένετο

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ ὤρθρισεν (α) Ἰροβάαλ, αὐτός ὅτι Γεδεὼν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ (ζ) παρενέζηλον (γ) ἐπὶ πηγὴν Ἀράδ· καὶ παρεμβολὴ (δ) Μαδιὰμ ἦν αὐτῷ ἀπὸ Βορρᾶ (ε) ἀπὸ Γα-
2 βαὰθ Μωρὲ ἐν κοιλάδι. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Γεδεὼν, Πολὺς ὁ λαὸς ὁ μετ' ἐμοῦ, ὥστε μὴ παραδοῦναι με τὸν Μαδιὰμ ἐν χειρὶ αὐτῶν, μήποτε καυχήσηται Ἰσραὴλ ἐπ' ἐμὲ, λέγων, Ἡ
3 χείρ μου (ζ) ἔσωσέ με. Καὶ νῦν λάλησον δὴ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ, λέγων, (η) Τίς ὁ φοβούμενος καὶ δειλός; ὑποστρεψάτω καὶ ἐκχωρείτω ἀπὸ ὄρους Γαλαάδ. καὶ (θ) ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες, καὶ δέκα χιλιάδες
4 ὑπελείφθησαν. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Γεδεὼν, Ἔτι ὁ λαὸς (ι) πολύς ὅτι. κατένεγκον αὐτὸς πρὸς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐκκαθαριῶ σοι αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἔσται ὃν ἐὰν εἴπω πρὸς σέ, οὗτος πορεύσεται· (κ) οὗτος σοὶ πορεύσεται· (λ) καὶ πᾶς ὃν ἂν εἴπω πρὸς σέ, οὗτος οὐ πορεύσεται μετὰ σοῦ. (μ) Καὶ κατήνεγκε τὸν λαὸν (ν) πρὸς τὸ
ὕδωρ· καὶ εἶπε κύριος πρὸς Γεδεὼν, Πᾶς ὃς ἂν (ξ) λάψῃ τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ (ι) ἀπὸ τοῦ ὕδατος ὡς ἐὰν (ο) λάψῃ ὁ κύων, στήσῃς αὐτὸν καθ' μόνας· καὶ πᾶς ὃς (π) ἐὰν κλίνῃ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ
6 (ρ) πιεῖν. Καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν λαψάντων ἐν χειρὶ αὐτῶν πρὸς τὸ στόμα αὐτῶν, τριακόσιοι ἄνδρες. καὶ (σ) πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔκλιναν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν πιεῖν ὕδωρ.

MS. A. (α) Ἰεσβάαλ (β) παρενέβαλεν (γ) ἐπὶ τὴν γῆν Ἰαάρ· (δ) Μαδιὰμ καὶ Ἀμαλὴκ ἦν (ε) ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τοῦ Ἀβὼρ ἐν τῇ
κοιλάδι. (ζ) ἔσυκάν με. Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτὸν, Λάληση δὴ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, (η) Τίς δειλὸς καὶ φοβούμενος; ἀποστραφήτω καὶ ἐξώρμησεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Γαλαάδ. (θ) ἀπεστράφησαν (ι) πολύς. καλάζατε αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ δοκιμῶ αὐτούς σοι ἐκεῖσε. καὶ ἔσται (κ) οὗ ἐὰν (λ) οὐ πάντα οὗ ἐὰν εἴπω σοι, οὗτος πορεύσεται (μ) Καὶ κατεβίβασεν τὸν (ν) εἰς τὸ (ξ) λήψῃ (ι) ἐκ τοῦ (ο) λήμψῃ (π) ἂν κάμψῃ τὰ γόνατα (ρ) τοῦ πιεῖν, μεμασημένος αὐτὸν καθ' αὐτόν. Καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν λαμψάντων ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν, τριακόσιοι (σ) πᾶς ὁ ἐπίλοιπος τοῦ λαοῦ ἔκαμψαν ὀπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν τοῦ πιεῖν

CAP. VII.

ET diluculò surrexit Jerobaal (ipse est Gedeon) & omnis populus cum eo, et castrametati sunt super fontem Arad: & castra Madiam erant ei ab Aquilone à (a) Gabaath Imorae in convalle. Et dixit Dominus ad Gedeon, 2 Multus est populus, qui tecum; ita (b) ut non ego tradituus sim Madiã in manus eorũ, ne quando glorietur Israel super me, dicens; Manus mea salvavit me. Et nunc 3 loquere utique in auribus populi, dicens; Quis est timens, & formidolosus? revertatur, (c) et recedat à monte Galaad. Et reverterunt de populo viginti & duo millia: et remanserunt decẽ millia. Et dixit Dominus ad Gedeon, 4 Adhuc populus mult° est. Fac eos descendere ad aquam: (d) emundabo tibi eũ illic: et erit, quemcũque dixero ad te, hic non ibit tecũ; ipse ibit tecũ: et omnis quemcũque dixero ad te, hic non ibit tecũ, ipse non ibit tecũ. Et descendere fecit populũ ad aquã. Et dixit 5 Dominus ad Gedeon; Omnis, quicunq; lambuerit linguâ suâ de aqua, tanquam si lamberet canis, statues eũ seorsũ: et omnis quicunque inclinaverit super genua sua ad (e) bibendũ. Et factum est numerus eorũ, qui lambuerunt in 6 (f) manu sua ad os suũ, trecenti viri. Et omne residuũ populi recubuerunt super genua sua ad bibendum aquam.

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN. — PARAPH. CHALD. Versio Latina.

35 וְאִזְדַּרִין שְׁלַח בְּכָל תְּחוּם מְנַשֶּׁה וְאִתְכַּנִּישׁוּ אַף אִנּוּן בַּתְרוֹהִי וְאוֹזְדִין שְׁלַח בְּשֶׁבֶט אָשֵׁר
36 וּבְשֶׁבֶט זְבוּלֻן וּבְשֶׁבֶט נַפְתָּלִי וְסַלִּיקוּ לְקַדְמוֹתְהוֹן: וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ אִם אִיתָךְ פְּרִיק
37 בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֶּלְתָּא: הָא אֲנָא מַחֵית יַת גֻּוְתָא דְעַמְרָא בְּבֵית אִדְרֵי אִם טַלָּא
יְהֵי עַל גֻּוְתָא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יוּבְשָׁא וְאִדַּע אֲרֵי תְּפָרוֹק בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא
38 דְמַלֶּלְתָּא: וַהֲוָה כֵן וְאַקְדֵּם מִיּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַעֲצַר יַת גֻּוְתָא וּנְפַץ טַלָּא מִן גֻּוְתָא מְלֵי
39 לַגָּנָא דְמַיָּא: וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ לָא יִתְקֵיף רוּגְזָךְ בִּי וַאֲמַלֶּל בְּרַם וְמָנָא הָדָא אֲנַסֵּי כְעַן
40 לְחוֹד וְמָנָא בְּגֻוְתָא יְהֵי כְעַן יוּבְשָׁא עַל גֻּוְתָא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יְהֵי טַלָּא: וְעַבַד יְיָ כֵן
בְּלֵילְיָא הַהוּא וַהֲוָה יוּבְשָׁא עַל גֻּוְתָא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא הֲוָה טַלָּא:

ז

1 וְאַקְדִּים יְרוּבַּעַל הוּא גִּדְעוֹן וְכָל עַמָּא דִּי עִמֵּיהּ וּשְׁרוֹ עַל עֵין חֲרוֹד וּמַשְׁרִיַּת מְדִינָאֵי שְׁרִיָא
2 לְקִבְלֵיהּ מִצְּפוֹנָא מִגִּבְעָתָא דְמִסְתַּכְיָא לְמֵישְׁרָא: וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן סַגִּי עַמָּא דִּי עִמָּךְ
מִלְמִמְסַר יַת מְדִינָאי בִּידֵיהוֹן דִּלְמָא יִתְרַבְרְבוּן קֳדָמַי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר יְדָנָא פָּרְקַת לָנָא:
3 וּכְעַן אֲכֹלִי כְעַן קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר מַן דְּדָחֵל וְזָע יְתוּב וְיִתְכַּחַר מִטּוּרָא דְגִלְעָד וְתָב מִן עַמָּא
עֶסְרִין וְתַרְתִּין אַלְפִין וַעֲסָרָא אַלְפִין אִשְׁתַּאֲרוּ: וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן עוֹד עַמָּא סַגִּי אִחֵית יַתְהוֹן
לְמַיָּא וְאַבְחַרְנוֹן לָךְ תַּמָּן וְיֵהֵי דִּי אֲמַר לָךְ דֵּין יֵזֵיל עִמָּךְ הוּא יֵזֵיל עִמָּךְ וְכֹל דִּי אֵימַר
5 לָךְ דֵּין לָא יֵזֵיל עִמָּךְ הוּא לָא יֵזֵיל: וְאַחֵית יַת עַמָּא לְמַיָּא וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן כֹּל דִּי לְחִךְ
בִּלְשׁוֹנֵיהּ מִן מַיָּא כְּמָא דְמִלְחַךְ כַּלְבָּא תְּקִים יָתֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהּ וְכֹל דִּבְרַע עַל בִּרְכּוֹהִי
6 לְמִשְׁתֵּי מַיָּא: וַהֲוָה מִנְיַן דְּשָׁדַר בִּידֵיהוֹן תְּלַת מְאָה גַּבְרָא וְכֹל שְׁאַר עַמָּא כְּרַעוּ עַל
בִּרְכֵּיהוֹן לְמִשְׁתֵּי מַיָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et nuncios misit in omni termino Menasse; & congregati sunt etiam illi 35
post eum: & nuncios misit in tribu Asser, & in tribu Zebulun, & in tribu
Nephthali, & ascenderunt ad occursum eorum. Et dixit Gidghon ante 36
Dominum: Si es tu liberans in manu mea Israel, ut id quod locutus es:
Ecce ego deponens vellus lanæ in domo areæ meæ, si ros erit super vellus 37
in singularitate sua, & super omnem terram ariditas: & cognoscam quòd
liberabis in manu mea Israel, ut id quod locutus es. Et fuit sic, & anti- 38
cipavit in die qui post eum, & expressit vellus, & *elicuit rorem* à vellere
complementum lagenæ aquarum. Et dixit Gidghon ante Dominum, Ne 39
fortificetur indignatio tua in me; & loquar tantum vice hac: tentabo
nunc tantum vice hac in vellere; erit nunc siccitas *super vellus* in singu-
laritate sua, & super omnem terram erit ros. Et fecit Dominus sic in 40
nocte illa: & fuit ariditas super vellus in singularitate sua, & super omnem
terram fuit ros.

CAP. VII.

ET anticipavit Jerubaghal, ipse Gidghon, & omnis populus qui cum 1
eo, & posuerunt super fontem Hharod: & exercitus Midianæorum
posuit ad contra eum à Septentrione, à colle qui respicit ad planiciem.
Et dixit Dominus ad Gidghon, Multus populus qui tecum, à tradendo 2
Midianæos in manibus eorum: fortasse magnificabuntur ante me Israel,
ad dicendum, Manus nostra liberavit nos. Et nunc *clama* nunc ante po- 3
pulum, ad dicendum; Qui timens & pavens, redeat; & deligatur ex
monte Gilghad. Et rediit ex populo viginti duo millia, & decem millia
relicti sunt. Et dixit Dñs Gidghon, Adhuc popul° mult°, descendere fac eos 4
ad aquas, & deligam eos tibi ibi: & erit quem dixero tibi, hic ibit tecũ, is
ibit tecum; & omnis quem dixero tibi, hic non ibit tecum, is non ibit. Et 5
descendere fecit populum ad aquas, & dixit Dominus Gidghon: Omnis
qui lambet in lingua sua ex aquis, sicut quod lambit canis, constitues eum
in singularitate sua, & omnis qui curvatur super genua sua ad biben-
dum. Et fuit numerus qui projicientes in manib° suis ad os, trecenti viri 6
& omnis reliquus popul° curvaverunt super genua sua ad bibendũ aquam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Suos præterea nuntios misit per totum Manassen, qui & ipsi clanxêre post eum. Suos etiam nuntios misit ad Asir, ad Zebolon, & ad Nephtali, & ascendit in occursum eorum. Et dixit Gedeon ad Dominum, Si tu servaturus es per manus meas Israelem quemadmodum dixisti, Ecce ego ponam vellus lanigerum in area: si fuerit ros super vellus duntaxat, super universam verò terram siccitas, cognoscam te liberaturum per manus meas Israelem, quemadmodum dixisti. Atq; ita factum est: nam postero die antevertens, expresso vellere, rorem elicuit è vellere plenum catinum aquâ. Rursum dixit Gedeon ad Deum, Ne exardescat ira tua adversùm me, loquárq, hâc tantummodo vice: tentabo hâc iterum vice per vellus; sit *quæso* siccitas super vellus tantùm, super reliquam verò terram sit ros. Fecítque Deus sic nocte illâ; nam contigit siccitas super solum vellus, super universam verò terram contigit ros.

CAP. VII.

IGitur manè consurgens Nedubaal, nempe Gedeon, & universus populus qui cum eo erat, castrametati sunt juxta In-hadar, castra autem Median erant à Septentrionali parte Gebeath collis, in convalle. Dixítq; Dominus ad Gedeonem, Nimius est populus iste qui tecum est, ut tradam Medianitas in manus vestras: ne glorietur Israel, ac dicat, Manus quidem mea dedit mihi victoriam. Igitur proclama in auribus populi, & dic, Qui timidus est ac formidolosus, remaneat, & revertatur à monte Gelaad: reversiq; sunt è populo viginti duo millia, decem verò millia remanserunt. Rursus dixit Dominus ad Gedeonem, Adhuc nimius est populus iste, deduc eos ad aquas, & illic tentabo eos tibi; & de quocunq; dixero tibi, Ille tecum abeat, is tecum abibit; de quocunq; verò dixero tibi, Ille ne tecum abeat, is non abeat tecum. Deducto itaq; populo ad aquas, ait Dominus ad Gedeonem, Omnes aquam linguâ suâ lambentes ut lambit canis, simul statuito; omnes autè super genua procumbentes ad bibendû, simul statuito. Fuit ergò numerus lambentium *aquam* manib⁹ ad os *admotis*, trecentorum virorû; totus autem reliquus populus procubuerant super genua sua ad bibendam aquam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Præterea misit nuntios suos in omnes familias Manassis, & hi quoque exeuntes secuti sunt eum: misit etiam nuntios suos ad familias Aser, Zebulon, & Nephtali, quibus ad se ascendentibus obvius occurrit. Tum dixit Gedeon, O Domine, si tu servaturus es Israelitas per manum meâ ut dixisti, Ecce ego positurus sum tonsuam lanæ in area: si decciderit pluvia super solam tonsuâ, nec descenderit super universam terram, novero te servaturum Israelitas per manum meâ, quemadmodum dixisti. Quod quidè evenit: nam manè consurgens tonsuâ expressit, emanavitque ex ea plena situla aquæ. Rursum dixit Gedeon ad Deum, Ne irascatur mihi, hâc enim solâ vice sum locutus, & hâc etiam vice per tonsuam probaturus, si hæc sola fuerit sicca, tota verò tellus rore madida. Hoc etiam fecit Dominus illâ nocte; fuit enim siccitas super solum tonsuram, super totam verò tellurem sanos.

CAP. VII.

ITaque Gedeon & omnis populus qui cum eo erat, ascendentes ad Izrael castrametati sunt in En-hadar; exercitus autem Medianitarum fuit ad levam oræ collis in Gelaad. Dixit autem Dominus ad Gedeonem, Populus qui tecum est, nimius est: quòd si tradidero Medianitas in manus eorum, & victoriam tribuero vobis adversùm eos, gloriabitur Israel, ac dicet; Fortitudine meâ victoriâ reportavi. Præcipe igitur præconi ut proclamet inter populum, ac dicat; Qui timidus est & formidolosus, revertatur, descendatq; de monte Gelaad: & reversi sunt de populo viginti duo millia, manserunt q. cum eo decem millia. Dixit præterea Dominus ad Gedeonem, Populus hic qui tecum est, adhuc nimius est: fac descendant ad aquam, ibique tenta illos; & is de quo dixero tibi ut tecû abeat, abibit; quem verò jussero à te abscedere, dimitte eum. Quum ergò descendere fecisset populum ad aquam, dixit Dominus ad Gedeonem, Quicunq; biberit aquâ suâ linguâ quemadmodum bibit canis, seponito eum seorsim; quicunque verò prosubuerit in genua sua ad bibendum, statuito seorsim. Fuitq; numerus eorum qui lamberant aquam linguâ suâ, trecentorum virorum; reliquus autem populus procubuerant in genua.

ספר שופטים : ז

Iambentibus viris trecentis In :Ghidhon ad Dominus Dixitque
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמְלַקְקִים
,erunt populus omnis &:tua manu in Midian dabo & ,vos salvabo
אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדֶךָ וְכָל־הָעָם יֵלְכוּ
& ,sua manu in populus cibum ceperunt Et .suum locum in vir
אִישׁ לִמְקֹמוֹ : וַיִּקְחוּ אֶת־צֵדָה הָעָם בְּיָדָם וְאֶת
,sua tentoria in virum ,dimisit Israel virum omnem & :suas tubas
שׁוֹפְרֹתֵיהֶם וְאֶת כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׁלַּח אִישׁ לְאָהֳלָיו
ei erat Midian ca,rametatio & :apprehendit viros trecentos in &
וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק וּמַחֲנֵה מִדְיָן הָיָה לוֹ
:Dominus eum ad dixit & ,ipsa nocte in fuit Et .valle in desubter
מִתָּחַת בָּעֵמֶק : וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
si Et .tua manu in eam dedi quia ;castrametationem in descende ,Surge
קוּם רֵד בַּמַּחֲנֶה כִּי נְתַתִּיו בְּיָדֶךָ : וְאִם־
ad tuus puer Purah & tu descende ,descendere tu .timens
יָרֵא אַתָּה לָרֶדֶת רֵד אַתָּה וּפֻרָה נַעַרְךָ אֶל־
confortabuntur postea & :loquantur quid audies Et .castrametationem
הַמַּחֲנֶה : וְשָׁמַעְתָּ מַה־יְדַבֵּרוּ וְאַחַר תֶּחֱזַקְנָה
Purah & ,ipse descendit Et .castrametationem in descendesque ,tuæ manus
יָדֶיךָ וְיָרַדְתָּ בַּמַּחֲנֶה וְיָרַד הוּא וּפֻרָה
,Midian Et .castrametatione in qui ,quintatorum extremum ad ejus puer
נַעֲרוֹ אֶל־קְצֵה הַחֲמֻשִׁים אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה : וּמִדְיָן
locusta tanquam valle in cadentes Chedem filii omnes & ,Hamalec &
וְעֲמָלֵק וְכָל־בְּנֵי־קֶדֶם נֹפְלִים בָּעֵמֶק כָּאַרְבֶּה
arena tanquam ,numerus non eorum camelorum & ,multitudine in
לָרֹב וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר כְּחוֹל
ecce & ,Ghidhon Venitque .multitudine in maris labium super quæ
שֶׂעַר־שִׂפַּת הַיָּם לָרֹב : וַיָּבֹא גִדְעוֹן וְהִנֵּה־
somnium Ecce :dicebat & ,somnium suo proximo narrans vir
אִישׁ מְסַפֵּר לְרֵעֵהוּ חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלוֹם
castrametatione in se volvens hordeorum panis torta ecce & ,somniavi
חָלַמְתִּי וְהִנֵּה צְלִיל לֶחֶם שְׂעֹרִים מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֵה
,cecidit & ,illud percussit & ;tentorium ad usque venit & ,Midian
מִדְיָן וַיָּבֹא עַד־הָאֹהֶל וַיַּכֵּהוּ וַיִּפֹּל
,ejus socius respondit Et .tentorium cecidit & ,desuper illud subvertit &
וַיְהַפְּכֵהוּ לְמַעְלָה וְנָפַל הָאֹהֶל : וַיַּעַן רֵעֵהוּ
viri Joas filii Ghidhon gladius nisi hoc Non :ait &
וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם־חֶרֶב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ אִישׁ
omnem & ,Midian ejus manu in Deus dedit :Israel
יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ אֶת־מִדְיָן וְאֶת־כָּל־
,somnii narrationem Ghidhon audire circa ,fuit Et .castrametationem
הַמַּחֲנֶה : וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ גִּדְעוֹן אֶת־מְסַפֵּר הַחֲלוֹם
castrametationem ad est reversus & :se incurvavit & ejus solutionem &
וְאֶת־שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיָּשָׁב אֶל־מַחֲנֵה
vestra manu in Dominus dedit quia ,Surgite :ait & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוּמוּ כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיֶדְכֶם
viros trecentos Divisitque ,Midian castrametationem
אֶת־מַחֲנֵה מִדְיָן : וַיַּחַץ אֶת־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ
eorum omnium manu in tubas dedit & ,capita tria
שְׁלֹשֶׁה רָאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוֹפָרוֹת בְּיַד־כֻּלָּם
Dixitque .hydriarum medio in tiones & ;vacuas hydrias &
וְכַדֵּים רֵיקִים וְלַפִּידִים בְּתוֹךְ הַכַּדִּים : וַיֹּאמֶר
ingredi eos ego ecce & :facietis sic & ,videbitis me Ex · ,eos ad
אֲלֵיהֶם מִמֶּנִּי תִרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ הִנֵּה אָנֹכִי בָּא
.facietis sic ,faciam quemadmodum ,erit & castrametationis: extremum in
בְּקְצֵה הַמַּחֲנֶה וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־אֶעֱשֶׂה כֵּן תַּעֲשׂוּן :
tubis in clangetis & :mecum qui omnis & ego ,tuba in clangam Et
וְתָקַעְתִּי בַּשּׁוֹפָר אָנֹכִי וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם גַּם־אַתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת
Domino ,dicetisque ;castrametationis omnis circuitus vos etiam
סָבִיבוֹת כָּל־הַמַּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם לַיהוָה
:Ghidhon &
וְלִגְדְעוֹן :

Versio VULG. LAT.

Et ait Dominus ad Gedeon, In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian : omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula sua : et ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle. Eâdem nocte dixit Dominus ad eum; Surge, & descende in castra : quia tradidi eos in manu tua. Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus. Et cùm audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuæ, & securior ad hostium castra descendes. Descendit ergò ipse & Phara puer ejus in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliæ. Madian autem & Amalec, & omnes Orientales populi, fusi jacebant in valle, ut locustarum multitudo : cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena quæ jacet in littore maris. Cúmque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo : & in hunc modum referebat quod viderat; Vidi somnium, & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere : cúmque perveniſſet ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditùs coæquavit. Respondit is, cui loquebatur; Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Joas viri Israelitæ : tradidit enim Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus. Cúmque audisset Gedeon somniũ, & interpretationem ejus, adoravit : & reversus est ad castra Israel, & ait; Surgite, tradidit enim Dominus in manᵇ nostras castra Madian. Divisítque trecentos viros in tres partes, & dedit tubas in manibᵘ eorum, lagenásque vacuas ac lampades in medio lagenarum. Et dixit ad eos, Quod me facere videritis, hoc facite : ingrediar partem castrorum, & quod fecero, sectamini. Quando personuerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite, & conclamate, Domino & Gedeoni.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Γεδεών, Ἐν τοῖς τριακοσίοις ἀνδράσι τοῖς λάψασι σώσω ὑμᾶς, (τ) καὶ δώσω τὴν Μαδιὰμ ἐν χερί (υ), καὶ πᾶς ὁ λαὸς (υ) πορεύσονται ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
8 Καὶ ἔλαβον τὰ ἐπισιτισμὸν τοῦ λαοῦ (φ) ἐν χερὶ αὐτῶν, καὶ τὰς κερατίνας αὐτῶν. (χ) καὶ τὴν πᾶσαν ἀνδρα Ἰσραὴλ ἐξαπέστειλεν ἄνδρα (ψ) εἰς σκηνὴν αὐτοῦ· καὶ τοὺς τριακοσίους ἀνδρας κατίσχυσεν. καὶ ἡ παρεμβολὴ Μαδιὰμ ἦν ὑπ' αὐτὸν ὑποκάτω ἐν τῇ κοιλάδι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, (ω) Ἀνάστα, κατάβηθι ἐν τῇ παρεμβολῇ, ὅτι παρέδωκα αὐτὴν ἐν τῇ χερί σου. (α) Καὶ εἰ φοβῇ σὺ καταβαίνειν, καταβήθι σὺ καὶ Φαρὰ τὸ παιδάριόν σου εἰς τὴν παρεμβολήν, Καὶ ἀκούσῃ τί (β) λαλήσουσι, καὶ (γ) ὕστερον ἰσχύσουσιν αἱ χεῖρές σου καὶ καταβήσῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ. καὶ κατέβη αὐτὸς καὶ Φαρὰ τὸ παιδάριον αὐτοῦ (δ) πρὸς ἀρχὴν τῶν πεντήκοντα, οἳ ἦσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ Μαδιὰμ καὶ Ἀμαλὴκ καὶ (ε) πάντες οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν (ζ) βεβλημένοι ἐν τῇ κοιλάδι ὡς ἀκρὶς εἰς πλῆθος, καὶ τὰ (η) καμήλοις αὐτῶν ἐκ τῶν ἀριθμὸς, ἀλλ' ἦσαν (θ) ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ (ι) χείλους τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος. Καὶ (κ) ἦλθε Γεδεὼν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ (λ) ἐξηγούμενος τῷ πλησίον αὐτοῦ (μ) ἐνύπνιον, καὶ εἶπεν, (ν) Ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον, καὶ ἰδοὺ μαγὶς ἄρτου κριθίνου (ξ) στρεφομένη ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιὰμ, καὶ ἦλθεν ἕως τῆς (ο) σκηνῆς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν, καὶ ἔπεσεν, καὶ (π) ἀνέστρεψεν αὐτὴν ἄνω, καὶ ἔπεσεν ἡ σκηνή. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ πλησίον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔστιν αὕτη (ρ) εἰ μὴ ῥομφαία Γεδεὼν υἱοῦ Ἰωὰς ἀνδρὸς Ἰσραήλ· παρέδωκεν (σ) ὁ Θεὸς ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὴν Μαδιὰμ καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολήν.
15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε Γεδεὼν τὴν (τ) ἐξήγησιν τοῦ ἐνυπνίου καὶ τὴν ζύγκρισιν αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησε (υ) κυρίῳ, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν (φ) παρεμβολὴν Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, Ἀνάστητε, ὅτι παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ (χ) ὑμῖν τὴν παρεμβολὴν Μαδιάμ. Καὶ διεῖλε τοὺς τριακοσίους (ψ) ἄνδρας εἰς τρεῖς ἀρχὰς, καὶ ἔδωκε κορατίνας ἐν χειρὶ πάντων, καὶ ὑδρίας κενὰς, καὶ λαμπάδας (ω) ἐν τῇ ὑδρίας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἀπ' ἐμοῦ ὀψεσθε, καὶ (α) ὅτι ποιήσετε· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἰσπορεύομαι (β) ἐν ἀρχῇ τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἔσται (γ) καθὼς ἂν ποιήσω, (δ) ὅτω ποιήσεσθε. Καὶ (ε) σαλπιῶ ἐν τῇ κερατίνῃ ἐγὼ, καὶ πάντες (ζ) μετ' ἐμοῦ σαλπίσατε ἐν τῇ κερατίναις (η) κύκλῳ ὅλης τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐρεῖτε, Τῷ κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών.

Et dixit Dominus ad Gedeon, In trecentis viris lambentibus salvabo vos: & dabo Madiam in manu tua: et omnis populus ibunt vir ad locũ suum. Et sumpserunt cibaria populi in manu sua, & corneas suas. Et omnem virum Israel dimisit, virum in tabernaculum ejus. Et trecentos viros confortavit. Et castra Madian erant de subter ejus in convalle. Et factum est in nocte illa, & dixit ad eum Dominus, Exurge, descende in castra: quoniam tradidi ea in manu tua. Et si times tu descendere, descende tu, & Phara puer tuus in castra: Et audies quid loquentur: et post hæc invalescent manus tuæ: et descendes in castra. Et descendit ipse, & Phara puer ejus ad (b) principium ipsorum quinquagesima, qui erant in castris. Et Madiam, & Amalec, & omnes filii Orientis jacentes in valle, sicut locusta in multitudine: & camelis eorum non erat numerus: sed erant velut arena, quæ est ad labium maris, in multitudine. Et venit Gedeon: & ecce vir narrans proximo suo somnium, & dixit; Ecce somniavi somnium: & ecce (i) mensa panis hordeacei volvebatur se in castra Madiam: & venit usq; ad tabernaculum, & percussit illud: (k) & cecidit. Et subvertit illud desuper: et cecidit tabernaculũ. Et respondit proximus ejus, & dixit, Non est hæc nisi gladius Gedeon filii Joas, viri Israel. Tradidit Deus in manu ejus Madiam, et universa castra. Et factum est, postquã audivit Gedeon narrationẽ somnii, & interpretationẽ ejus: et adoravit Dominum: et reversus in castra Israel, et dixit, Surgite, quoniã tradidit Dominus in manu nostra castra Madiam. Et divisit trecentos viros in tria principia: et dedit corneas in manu eorum, & hydrias vacuas, & lampadas in hydriis. Et dixit ad eos; Ex me videbitis: et sic facietis. Et ecce ego ingrediar in principium castrorum: & erit, sicuti utique fecero, sic facietis. Et canam in cornea ego: & omnes mecum canetis in corneis in circuitu omnium castrorum: & dicetis, (l) Domino, & ipsi Gedeon.

MS.A. (τ) καὶ παραδώσω(υ) ἀπορεχόπω ἀνὴρ(φ) ἐν τῇ χρόνῳ αὐτῶν, (χ) καὶ πάντα ἄνδρα (ψ) εἰς τὸ ζκήνωμα αὐτοῦ· τῶν τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκράτησεν. ἡ δὲ παρεμβολὴ ἦν ὑποκάτωθεν ἐν τῇ(ω) Ἀνάζηθι, καταβὰς τάχος εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐντεῦθεν, ὅτι (α) Εἰ δὲ φοβῇ(β) λαβεῖν, (γ) κατάβηθι σὺ καὶ Φαρὰ τὸ παιδάριόν σου εἰς μέρος τῆς πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ(ε) πάντες υἱοὶ(ζ) παρεμβεβλήκασιν ἐν(η) καμήλοις ὡς (θ) ὥσπερ (ι) τὸ χεῖλος τῆς (κ) εἰσῆλθεν(λ) ἐξηγεῖτο(μ) τῷ ἐνύπνιον, (ν) Ἰδοὺ τὸ ἐνύπνιον ὁ ἠνυπιάσθην, καὶ (ξ) κυλιομένη ἐν (ο) ζκηνῇ Μαδιὰμ, καὶ (π) κατέστρεψεν(ρ) ἀλλ' ἢ (σ) κύριος ἐν (τ) διήγησιν (υ) κύριος, καὶ ἐπέστρεψεν(φ) παρεμβολὴν, καὶ (χ) ὑμῶν(ψ) ἄνδρας τρεῖς (ω) ἐμ μέσῳ τῶν δρίων. (α) ὅπως (β) ἐμ μέσῳ τῆς (γ) ὡς ἐὰν (δ) ὅπως (ε) σαλπιῶ τῇ (ζ) ἀπὸ μοῦ· καὶ σαλπίσατε τῇ (η) καὶ ὑμεῖς κύκλῳ τῆς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן בִּתְלָת מְאָה גוּבְרִין דְּשָׁדַן בִּידֵיהוֹן לְפוּמְהוֹן אַפְרוֹק יַתְכוֹן וְאֶמְסַר יַת
8 מִדְיָנָאֵי בִּידָךְ וְכָל עַמָּא יֵזְלוּן גְּבַר לַאֲתָרֵיהּ : וּנְסִיבוּ יַת זְוָדֵי עַמָּא בִּידֵיהוֹן וְיַת שׁוּפָרֵיהוֹן
וְיַת כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל שְׁלַח גְּבַר לְקִרְוָותֵהּ וּבְתָלַת מְאָה גַּבְרָא אַתְקֵף וּמַשְׁרֵית מִדְיָנָאֵי
9 שְׁרֵיָא לְקִבְלֵיהּ מִשְׁפּוּלֵי מֵישְׁרָא : וַיְהוָה בְּלֵילְיָא דַּהֲוָא וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ קוּם חוֹת בְּמַשְׁרִיתָא
10 אֲרֵי מְסַרְתְּנוּן בִּידָךְ : וְאִם דְּחֵיל אַתְּ לְמֵיחַת חוֹת אַתְּ וּפוּרָה עוּלְמָךְ לְמַשְׁרִיתָא : וְתִשְׁמַע
11 מָה יְמַלְלוּן וּבָתַר כֵּן יִתְקוֹף יָדָךְ וְתֵחוֹת בְּמַשְׁרִיתָא וּנְחַת הוּא וּפוּרָה עוּלְמֵיהּ לְסִטְרָא
12 מְזָרְיָא דִּי בְמַשְׁרִיתָא : וּמִדְיָנָאֵי וַעֲמָלְקָאֵי וְכָל בְּנֵי מַדְנְחָא דְּמָן בְּמֵישְׁרָא כְּנוּבְאֵי לְסַנְיָ
13 וְלִגְמַלֵּיהוֹן לֵית מְנָן כְּחָלָא דִּי עַל כֵּיף יַמָּא לְסַגִּי : וַאֲתָא גִדְעוֹן וְהָא גַּבְרָא מְשַׁתֵּעֵי
לְחַבְרֵיהּ חֶלְמָא וְאָמַר הָא חֶלְמָא חַלְמִית וְהָא חַרְרָא דְּלֶחֶם שְׂעוֹרִין מִתְהַפֵּךְ בְּמַשְׁרִיתָא
14 מִדְיָנָאֵי וַאֲתָא עַד מַשְׁכְּנָא וּמְחָנֵי וּנְפַל וְהַפְכֵיהּ לְעֵילָא וּנְפַל מַשְׁכְּנָא : וַאֲתֵיב חַבְרֵיהּ
וְאָמַר לֵית דָּא אֶלָּהֵן חַרְבָּא דְּגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מְסַר יְיָ בִּידֵיהּ יַת מִדְיָנָאֵי וְיַת
15 כָּל מַשְׁרִיתָא : וַהֲוָה כַּד שְׁמַע גִּדְעוֹן יַת שׁוּעֲיַת חֶלְמָא וְיַת פִּשְׁרֵיהּ וְאוֹדִי וְתָב לְמַשְׁרִיתָא
16 דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר קוּמוּ אֲרֵי מְסַר יְיָ בִּידְכוֹן יַת מַשְׁרִית מִדְיָנָאֵי : וּפַלֵּג יַת תְּלָת מְאָה
גַּבְרָא לִתְלָת מַשְׁרִין וִיהַב שׁוּפָרְיָא בִּיַד כּוּלְהוֹן וְכַדִּין רֵיקָנִין וּבְעוֹרְיָא בְּגוֹ כַּדִּין :
17 וַאֲמַר לְהוֹן מִנִּי תֶחֱזוֹן וְכֵן תַּעְבְּדוּן וְהָא אֲנָא אֲתֵי בְּסִיפֵי מַשְׁרִיתָא וִידֵי כְּמָא
18 דְּאַעְבֵּיד כֵּן תַּעְבְּדוּן : וְאֶתְקַע בְּשׁוּפְרָא אֲנָא וְכָל דְּעִמִּי וְתִתְקְעוּן בְּשׁוּפְרְיָא אַף
אַתּוּן סְחָרְנוּת כָּל מַשְׁרִיתָא וְתֵימְרוּן חֲרְבָא דְּמָקְטָלָא מִן קֳדָם יְיָ וְנִצְחָנָא עַל
יְדֵי גִדְעוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Dñs ad Gidghon, In trecentis viris, qui projicientes in manibus suis ad os suum, liberabo vos, & tradam Midianæos in manu tua: & omnis populus ibunt vir ad locum suum. Et tulerunt commeatus populi in manibus eorum, & buccinas eorum, & omnem hominem Israel misit in urbem suam; & in trecentis viris fortificatus est; & exercitus Midianæorum posuit ad-contra eum in depressionibus planiciei. Et fuit in nocte illa, & dixit illi Dñs, Surge, descende in castra, nam tradidi eos in manu tua. Et si timens tu ad descendendum, descende tu & Phura puer tuus ad castra. Et audies quid *loquentur*; & postea *fortificabitur manus tua*, & descendes in castris: & descendit ille & Phura puer ejus ad extremitatem armatorum qui in castris. Et Midianæi & Ghamalekæi, & omnes filii Orientis projecti in castris, ut locusta, ad multitudinem: & camelis eorum non erat numerus, sicut pulvis qui super littus maris ad multitudinem. Et venit Gidghon, & ecce vir narrans socio suo somnium: & dixit, Ecce somnium somniavi; & ecce placenta panis ordeacei convoluta est in castris Midianæorum, & venit usq; ad tabernaculum, & percussit illud, & cecidit & evertit illud ad-sursum, & cecidit tabernaculum. Et respondit socius ejus: & dixit ei, Non est hoc, nisi gladius Gidghon filii Joas hominis Israelis: tradidit Dominus in manu ejus Midianæos & omnia castra. Et fuit quando audivit Gidghon narrationem somnii, & expositionem ejus, & laudavit, & rediit ad castra Israel; & dixit, Surgite, nam tradidit Dñs in manibus vestris castra Midianæorum. Et divisit trecentos viros in tres turmas, & dedit buccinas in manu omnium eorum, & cados inanes, & lampades in medio cadorum. Et dixit illis, Ex me videbitis, & sic facietis: & ecce ego veniam in finibᵘ castrorum, & erit ut id quod faciam, & sic facietis. Et clangam in buccina, ego & omnes qui mecum, & clangetis in buccinis etiam vos in circuitu omnium castrorum: & dicetis, Gladius *occîdens* ab-ante Dominum & victoria super manus Gidghon.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait Dominus ad Gedeonem, Trecentis hiſce viris qui lamberunt aquam manibus ad os *admotis*, ſervabo vos, tradámque Medianitas in manus veſtras: totus verò *reliquus* populus revertatur quiſque ad locum ſuum. Sumpſerunt igitur cunctus populus viaticum ſuum in manus ſuas, & cornua ſua: omnes autem filios Iſrael dimiſit, quemque ad hæreditatem ſuam & ad tentorium ſuum, ſeſeque trecentis illis munivit: caſtra verò Median erant inferiùs in valle. Factúmque eſt nocte illâ ut diceret ad eum Dominus, Surge, deſcende in caſtra, quoniam tradidi ea in manus tuas. Quòd ſi deſcendere times, deſcende tu & Phara adoleſcens tuus in caſtra; Audiéſque quid loquantur, ac tunc confirmabuntur manus tuæ. Deſcendit itaque in caſtra ipſe & Phara juvenis ſuus prope ducem quinquaginta *militum*, qui erat in caſtris. (Median autem, & Amalec, omnéſq; filii Recem jacebant in valle inſtar locuſtarum plurimi; ipſis enim & camelis eorum non erat numerus, *quippe qui* arenam quæ ſecus litus maris eſt, multitudine æquabant.) Et accedens Gedeon vidit quendam narrantem proximo ſuo ſomnium, eíque dicentem, Vidi in ſomnio meo placentam panis hordeacei ſeſe circumagentem per caſtra Median quæ tentorium uſque deveniens ſubvertit illud ſupernè, cecidítque tentorium. Reſpondens proximus ejus ait illi, Nihil hoc *aliud* eſt, niſi gladius Gedeonis filii Joas gigantis Iſraelitici, in cujus manum tradidit Deus caſtra Median. Auditâ Gedeon narratione ſomnii ejúſque expoſitione, adoravit, & reverſus ad caſtra Iſraelis dixit, Surgite, quoniam tradidit Deus in manus veſtras caſtra Median. Et diſtributis trecentis viris in tria capita, præcepit ut ſinguli cornua tenerent manibus ſuis, & hydrias vacuas, lampadéſque in medio hydriarum. Et dixit eis, Me ſpectate, & ſic agite. Ecce ego in media caſtra ſum ingreſſurus, quemadmodum faciam, ſic facite. Buccinâ clangam ego & univerſus populus qui mecum ſunt; & vos etiam clangite buccinas circum univerſa caſtra, & dicite, Gladius Domino eſt ac Gedeoni.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tum dixit Dominus Gedeoni, Per hos trecentos qui aquâ ſuis linguis biberunt, liberabo vos, tradámque Medianitas in manus veſtras: iſte verò populus revertantur omnes ad loca ſua. Itaque ſumpſerunt trecenti illi viri viaticum ſuum, & cornua manibus ſuis: univerſi verò filii Iſrael abierunt unuſquiſque ad domicilium ſuum et ad hæreditatem ſuam, manentibus trecentis illis viris: porrò exercitus Median erat infrà in valle. Cúmque nox obtexiſſet eos, dixit illi Dominus, Surge ſtans, & deſcende ad exercitum eorum; jam enim tradidi eos in manus tuas. Quòd ſi times deſcendere, deſcende tu et Phara ſervus tuus ad exercitum; Audies quidem ſermonem eorũ, & quid dicant; ac tunc confortabitur atq; corroborabitur manus tua. Deſcendens igitur ipſe cum Phara puero ſuo, aſſitit duci quinquaginta virorum. (Cæterùm Medianitæ & Amalecitæ, & filii Recem caſtra poſuerant in convalle, multitudine pares locuſtis; neque enim numerari poterant, nec ſupputari poterant cameli eorum, quoniã erant multitudine pares arenæ quæ eſt ſecus litus maris) Venit inquàm Gedeon noctu, audivitque virum quendam narrantem ſomnium ſocio ſuo, eique dicentẽ, Vidi in eo quod videre ſolet qui dormit (i. in ſomnio) quaſi placentam panis hordeacei ſeſe verſantem inter exercitum Median, quæ tamdiu ſe verſavit quoad pervenerit ad tentoria ducum, tum tentoria deorſum deturbãvit. Explicavit autem illi ſocius ejus ſomniũ, dixitque ad eum, Non eſt placenta iſta, niſi bellum Gedeonis filii Joas gigantis Iſraelitici, cui tradidit Deus exercitum Median. Cùm igitur audiſſet Gedeon ſomnium & interpretationẽ ejus, Deum adoravit, & reverſus ad exercitum filiorum Iſrael, dixit eis; Surgite modò, jam tradidit vobis Dominus exercitum Median, victoréſque reddidit adverſùs eum. Diviſiſq; trecentis viris qui ſecum erant, in tres turmas, juſſit eis ut manibus ſuis tenerent ollas & hydrias vacuas in quib° eſſet fax ignea. Tum dixit eis, Me reſpicite, & quemadmodum faciam, facite: ecce ego ingreſſurus ſum in exercitum; quemadmodum faciam, ita facite. Nim cornu ſum inflaturus ego & omnes qui mecum erunt; quod cùm audieritis, inflate vos etiam cornua quæ vobiſcum ſunt, ac dicite, Bellũ Domino eſt ac Gedeoni.

כפר שופטים : ח

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ingressus ergò Gedeon & centum viri qui cum eo erant, in primam castrorum partem, in custodiam mediam, excitando excitârunt custodes. Clángentésque trecenti illi duces cornibus, confregerunt hydrias; & tenentes sinistris suis lampades, dextris autem cornua ut clangerent, clamaverunt, Gladius Domino est & Gedeoni: Et constiterunt quisque in loco suo circum castra. Cucurrerunt autem universa castra, & *buccinis* canentes fugerunt. Rursus clanxerunt illa trecenta cornua, direxítque Dominus gladium cujusque in proximum suum per omnia castra, & fugerunt universa castra usque ad Beth-sabte, & Sederath, & usque ad oras Abelmehola quæ est secus Jetbath. Acclamantes ergò Israelitæ de Nephtali, & de Asir, & de toto Manasse, persecuti sunt Median. Nuntios quoque misit Gedeon per universum montem Aphrem, & ait, Descendite obviàm Medianitis, & aquas occupate usque ad Beth-bira quæ est ad latus Jordanis. Acclamantes igitur omnes Aphremitæ, occupârunt aquas usque ad Beth-bira Jordanis. Et apprehenderunt duos principes Medianitarum Oreb & Zeb: occiderunt Oreb in Sur, Zeb autem interfecerunt in Beth-cabrab, & persecuti sunt Median: capita verò Oreb & Zeb attulerunt ad Gedeonem trans Jordanem.

CAP. VIII.

POrrò Aphremitæ dixerunt ei, Cur ita fecisti, nec vocásti nos iturus ad prælíandum contra Median? gravitérque jurgati sunt cum eo. Quibus ille respondit, Quid ego nunc feci sicut vos? annon melior est racematio Aphremi vindimiâ Izraelis? Et verò in manus vestras tradidit Deus duos magnates Median, Oreb & Zeb: quid autem facere potuissem cujusmodi vos? Tunc recessit ab eo ira ipsorum, cùm hujusmodi sermonem protulisset. Venit itaque Gedeon ad Jordanem, trajecitque, & trecenti viri qui erant cum eo, currentes & languidi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Ingressus itaque Gedeon, & cum eo centum viri in castra per latus medium, inflavit cornu. Et clangentes trecenti illi viri cornibus, fregerunt hydrias; tenebant enim lævâ suâ lucernas, dexterâ verò cornua, et altissimâ voce clamantes dixerunt; Prælium Dei est & Gedeonis. Et substitit unusquisque in loco suo ex adverso exercitûs. Expergefti verò milites omnes uno clamore vociferâ-unt: Clanxerunt etiam cornua illa trecenta. Immisit, Dominus gladium unius ex ipsis in alterum, & aufugit totus exercitus ad Beth-sibta, & Saderath, & ad terminum Abel, & Mehola quæ est prope Jetbath. Quapropter surgentes omnes filii Israel è Nephtalitis, Asiritis, & Manassitis, cucurrerunt ad quærendos Medianitas. Misit prætereà Gedeon nuntios ad montem Ephraim, & dixit; Descendite ad Medianitas, & occurrentes eis occupate eis viam ab initio aquæ usque ad puteum qui est prope Jordanem. Exclamârunt ergò filii Ephraim omnes, & præclusérunt eis viam ab aqua usque ad puteum qui est prope Jordanem. Ceperántque duos duces ex ducibus Median, Oreb, & Zeb: & occiderunt Oreb in Sur, Zeb autem occiderunt in Cabrab, & festinâ usque ad quærendos Medianitas: & accipientes capita Orebi & Zebi, attulerunt ea ad Gedeonem trans Jordanem.

CAP. VIII.

DIxerunt autem ad eum filii Ephrem, Cur tale opus fecisti, nec vocásti nos quando egressus es ad oppugnandos Medianitas? & contenderunt cum eo gravi contentione. Dixit ad eos, Ecquid est quod egi modó? nil egi quod non sit inferius actione vestrâ. Nonne reliquiæ uvarum Ephremi præstantiores sunt vindemiâ Izraelis? Tradidit jam vobis Dominus duos duces qui erant è ducibus Median, Oreb & Zeb: quid ego egi huic actioni vestræ comparandum? tunc conquieverunt, & sedata est ira illorum, cùm talem ad eos sermonem habuisset. Cùm autem pervenissent Gedeon & trecenti viri qui cum eo erant, ad Jordanem gradientes passu tam concitato ut debilitatem ac deliquium animi paterentur ob famem,

ספר שופטים : ח

populo panis tortas *nunc* Date :Succoth viris Dixitque
5 וַיֹּאמֶר לַאֲנְשֵׁי סֻכּוֹת תְּנוּ־נָא כִּכְּרוֹת לֶחֶם לָעָם
,Zebach *post persequens* ego & *:ipsi* lassi quia ;meis pedibus *in* qui
אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־עֲיֵפִים הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף אַחֲרֵי זֶבַח
palma Num :Succoth principes *Dixitque* .Midian reges Salmunnah &
6 וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן: וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי סֻכּוֹת הֲכַף
tuo exercitui demus *quòd*,tua manu in nunc Salmunnah & ,Zebach
זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְיָדֶךָ כִּי־נֹתֵן לְצִבְאֲךָ
,Zebach Dominus *dando in* Idcirco :Ghidhon Dixitque ? panem
7 לָחֶם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בְּתֵת יְהוָה אֶת־זֶבַח
spinis *cum* vestram carnem triturabo *&* ,mea manu in Salmunnah &
וְאֶת־צַלְמֻנָּע בְּיָדִי וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם אֶת־קוֹצֵי
,Penuel inde ascendit Et .tribulis *cum* & ,deserti
8 הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרָקָנִים: וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל
homines ei responderunt & :hoc secundum eos ad est locutus &
וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֵּן וַיַּעֲנוּ אֹתוֹ אַנְשֵׁי
etiam Dixitque .Succoth viri responderunt sicut Penuel
9 פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת: וַיֹּאמֶר גַּם־
diruam ,pace in *me reverendo Is* :dicendo ,Penuel hominibus
לְאַנְשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם אֶתֹּץ אֶת־
eorum castra & ,Carcor in Salmunnah &,Zebach Et .hanc turrim
10 הַמִּגְדָּל הַזֶּה: וְזַלְמֻנָּע בְּקַרְקֹר וּמַחֲנֵיהֶם
castrametatione omni ex *residui* omnes ,millia quindecim ferme eis cum
עִמָּהֶם כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כָּל הַנִּשְׁאָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה
educentis viri millia viginti & centum *cadentes* & :Chedem filiorum
בְנֵי־קֶדֶם וְהַנֹּפְלִים מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף
,*tentoriis* in habitantium *via* Ghidhon ascendit Et .gladium
חָרֶב: וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכֻנִי בְאֹהָלִים
:*castrametationem* percussit & :Jogbehah & ,Nobach ipsius oriente ab
מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיִגְבְּהָה וַיַּךְ אֶת־הַמַּחֲנֶה
,Salmunnah & ,Zebach Fugeruntque .fiducialiter *erat* *castrametatio* &
12 וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֹּטֵחַ: וַיָּנָס זֶבַח וְצַלְמֻנָּע
,Zebach ,Midian reges duos cepitque :eos *post* est persecut' &
וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכֹּד אֶת־שְׁנֵי מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח
est reversus Et .perterruit *castrametationem omnem* & ,Salmunnah &
13 וְאֶת־צַלְמֻנָּע וְכָל־הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד: וַיָּשָׁב
Cepitque .sole desuper bello de Joas filius Ghidhon
14 גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ מִן־הַמִּלְחָמָה מֵעֲלֵה הֶחָרֶס: וַיִּלְכֹּד
eum ad scripsit & ;eum interrogavit & ,Succoth viris de puerum
נַעַר מֵאַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיִּשְׁאָלֵהוּ וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת־
.viros septem & septuaginta ejus seniores & ,Succoth principes
שָׂרֵי סֻכּוֹת וְאֶת־זְקֵנֶיהָ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה אִישׁ:
Salmunnah & ,Zebach Ecce :dixit & ,Succoth viros ad Venitque
15 וַיָּבֹא אֶל־אַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זֶבַח וְצַלְמֻנָּע
Salmunnah & ,Zebach *vola* Num :dicendo mihi exprobrastis quibus
אֲשֶׁר חֵרַפְתֶּם אֹתִי לֵאמֹר הֲכַף זֶבַח וְצַלְמֻנָּע
cepit Et ?panem lassis tuis viris dabimus quia ;tua manu in nunc
עַתָּה בְיָדֶךָ כִּי נִתֵּן לַאֲנָשֶׁיךָ הַיְעֵפִים לָחֶם: וַיִּקַּח
;tribulos ac ,deserti spinasque ,civitatis seniores
אֶת־זִקְנֵי הָעִיר וְאֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרָקָנִים
Penuel turrim Et .Succoth viros eis *in fecit cognoscere* &
17 וַיֵּדַע בָּהֶם אֶת אַנְשֵׁי סֻכּוֹת: וְאֶת־מִגְדַּל פְּנוּאֵל
,Zebach ad Dixitque .civitatis viros interfecit & ;diruit
18 נָתַץ וַיַּהֲרֹג אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר: וַיֹּאמֶר אֶל־זֶבַח
?Thabor in interfecistis quos viri *Ubi* :Salmunnah ad &
וְאֶל־צַלְמֻנָּע אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָרַגְתֶּם בְּתָבוֹר
.regis filiorum formam secundū unus ;ipsi *sicut* *tu Sicut*:dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ כְּמוֹךָ כְּמוֹהֶם אֶחָד כְּתֹאַר בְּנֵי הַמֶּלֶךְ:
fecisletis vivere *utinam* ,Dñs Vivit .*ipsi* meæ matris filii,mei Fratres:ait Et
19 וַיֹּאמֶר אַחַי בְּנֵי־אִמִּי הֵם חַי־יְהוָה לוּ הַחֲיִתֶם
.vos occiderem non ,eos
אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶתְכֶם:

Versio VULG. LAT.

5 Dixitq; ad viros Soccoth; Date, obsecro, panes populo qui mecum est, quia valdè defecerunt: ut possimus persequi Zebee & Salmana reges Madian.
6 Respondérunt principes Soccoth; Forsitan palmæ manuũ Zebee & Salmana in manu tua sunt, & idcircò postulas ut dem⁹ exercitui tuo panes.
7 Quibus ille ait; Cùm ergò tradiderit Dñs Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis tribulísque deserti.
8 Et inde conscendens, venit in Phanuel: locutúsq; est ad viros loci illius similia. Cui & illi responderunt, sicut responderant viri Soccoth.
9 Dixítque & eis; Cùm reversʼ fuero victor in pace, destruã turrim hanc.
10 Zebee autem & Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis Orientaliũ populorum, cæsis centum viginti millibʼ bellatorum educentiũ gladium.
11 Ascendénsque Gedeon p viam eorum qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partẽ Nobe & Jegbaa, percussit castra hostiũ, qui securi erant, & nihil adversi suspicabantur.
12 Fugerúntq; Zebee et Salmana, quos psequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorũ.
13 Reverténsq; de bello ante Solis ortũ,
14 Apprehendit puerum de viris Soccoth: interrogavítque eum nomina principum & seniorũ Soccoth, et descripsit septuaginta septem viros.
15 Venítq; ad Soccoth, & dixit eis; En Zebee & Salmana, super quibus exprobrástis mihi, dicentes; Forsitan manus Zebee & Salmana in manibʼ tuis sunt, & idcircò postulas ut demʼ viris, qui lassi
16 sunt & defecerunt, panes. Tulit ergò seniores civitatis & spinas deserti ac tribulos, & contrivit cum eis, atque com
17 minuit viros Soccoth. Turrim quoq; Phanuel subvertit, occi-
18 sis habitatoribus civitatis. Dixítque ad Zebee & Salmana; Quales fuerunt viri, quos occidístis in Thabor? Qui responderunt; Similes tui, & unʼ ex eis quasi filius regis.
19 Quibʼ ille respondit; Fratres mei fuerunt, filii matris meæ: vivit Dominus, quia si servâssetis eos, non vos occiderem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ εἶπε τοῖς ἀνδράσι Σοκχὼθ, Δότε δὴ (ϑ) ἄρτους εἰς τροφὴν τῷ λαῷ τούτῳ τῷ ἐν ποσὶν μου, ὅτι (a) ἐκλείπουσιν, κἀγὼ εἰμὶ διώκων ὀπίσω τ Ζεβεὲ καὶ Σελμανὰ (ι) βασιλέων Μαδιάμ. Καὶ (†) εἶπον οἱ ἄρχοντες Σοκχὼθ, Μὴ χεὶρ Ζεβεὲ καὶ Σελμανὰ νῦν (κ) ἐν χερσί Cᵃ,
7 ὅτι δώσομεν (λ) τῇ δυνάμει σου ἄρτους; Καὶ εἶπε Γεδεὼν, (μ) Διὰ τοῦτο ἐν τῷ δοῦναι κύριον τ Ζεβεὲ (ν) καὶ τ Σελμανὰ ἐν χερσί μου, κἀγὼ ἀλοήσω τὰς σάρκας ὑμῶν ἐν τ ἀκάνθαις τ ἐρήμου, καὶ ἐν τ (ξ) Βαρκλωΐμ. Καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς Φανουήλ, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸς (ο) ὡσαύτως. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες
9 Φανουήλ, ὃν τρόπον ἀπεκρίθη (π) ἄνδρες Σοκχώθ. Καὶ (ρ) εἶπε Γεδεὼν πρὸς ἄνδρας Φανουήλ, Ἐν ὑποστρέφῃ με μεθ' εἰρήνης καταστρέψω τ πύργον τοῦτον. Καὶ Ζεβεὲ καὶ Σελμανὰ ἐν (σ) Καρκαρ, καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτῆς μεθ' αὐτ ὡσεὶ (τ) δεκαπέντε χιλιάδες, (υ) πάντες οἱ καταλελειμμένοι ἀπὸ πάσης παρεμβολῆς ἀλλοφύλων· καὶ οἱ πεπτωκότες, (φ) ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν (χ) σπωμένων ῥομφαίαν. Καὶ ἀνέβη Γεδεὼν (ψ) ὁδὸν τ σκηνούντων ἐν Χωβαῖς ἀπὸ ἀνατολῶν τ Ναβαὲ καὶ Ἰεγεβά· καὶ ἐπάταξε τ παρεμβολὴν, (ω)
12 καὶ ἡ παρεμβολὴ ἦν πεποιθυῖα. Καὶ (α) ἔφυγον Ζεβεὲ καὶ Σαλμανά. καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβε τοὺς δύο βασιλεῖς Μαδιάμ τ Ζεβεὲ καὶ τ Σαλμανὰ, καὶ πᾶσ τ παρεμβολὴν (β) ἐξέπληξεν. Καὶ ἐπέστρεψε Γεδεὼν υἱὸς
13 Ἰωὰς (γ) ἀπὸ τ παρατάξεως ἀπὸ ἐπάνωθεν
14 τῆς παρατάξεως Ἀρές. Καὶ συνέλαβε παιδάριον (δ) ἀπὸ τ ἀνδρῶν Σοκχώθ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν· καὶ (ε) ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ὀνόματα τ ἀρχόντων Σοκχὼθ καὶ τ πρεσβυτέρων αὐτ, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ ἀνδρας.
15 Καὶ παρεγένετο Γεδεὼν πρὸς τοὺς ἄρχοντας (ζ) Σοκχώθ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανὰ, (η) ἐν οἷς ὠνείδισατέ με, λέγοντες, Μὴ χεὶρ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανὰ νῦν (ϑ) ἐν χερσί Cᵃ, ὅτι δώσομεν τοῖς ἀνδράσι Cᵃ (ι) τοῖς ἐκλελειπόσιν, ἄρτους; Καὶ (κ) ἔλαβε τοὺς πρεσβυτέρους τ πόλεως (λ) ἐν τ ἀκάνθαις τ ἐρήμου καὶ τ (μ) Βαρκλωΐμ, καὶ (ν) ἠλόησεν ἐν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας τ πόλεως. Καὶ τ πύργον Φανουὴλ (ξ) κατέστρεψε, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἄνδρας τ πόλεως. Καὶ εἶπε πρὸς Ζεβεὲ καὶ Σαλμανά,
18 Ποῦ οἱ ἄνδρες, οὓς ἀπεκτείνατε ἐν Θαβώρ; καὶ εἶπαν, (ο) Ὡς σύ, ὡς αὐτοί, εἰς ὁμοίωμα υἱοῦ
19 βασιλέως. Καὶ εἶπε Γεδεὼν, Ἀδελφοί μου καὶ υἱοὶ τ μητρός (π) μου ἦτε. Ζῇ κύριος· εἰ (ρ) ἐζωογονήκατε αὐτούς, οὐκ ἂν ἀπέκτεινα ὑμᾶς.

MS. A. (ϑ) ἄρτους τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ, ὅτι πεινῶσιν· ἐγὼ δὲ διώκω ὀπίσω Ζεβεὲ (ι) βασιλέως (†) εἶπαν (κ) ἐν τῇ χειρί (λ) τῇ στρατιᾷ Cᵃ (μ) Οὐχ ὕπως (ν) καὶ Σαλμανὰ ἐν τῇ χειρί μου, καταξανῶ τὰς (ξ) Βαχομμείν. (ο) καὶ' αὐτά. (π) αὐτῷ οἱ ἄνδρες (ρ) εἶπεν τοῖς ἀνδράσι Φανουὴλ, λέγων, Ἐν τῷ ὀπισρέφειν με μεθ' (σ) Καρκα, (τ) πύλε καὶ δέκα (υ) πάντες καταλειφθέντες υἱοὶ ἀναπολῶν· καὶ οἱ (φ) ἦσαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι (χ) ἐπισπασμένων (ψ) ὁδὸν κατοικούντων ἐν σκιωαῖς ἀναπολῶν τ Ναβὲ ἐξενεβὰς Ζεβεὲ, καὶ (ω) ἡ ἠ (α) ἔφυγεν (β) αὐτῶν ἐξέπτεψεν. Καὶ ἀνέστρεψεν (γ) ἐκ τ πολέμου ἀπὸ ἀναβάσεως Ἀρές. Καὶ ζωέλαβον (δ) ἐκ τ (ε) ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸς τοὺ ἄρχοντας Σοκχὼθ, καὶ τὸς πρεσβυτέρους αὐτ, ἑβδομήκοντα ἑπτὰ (ζ) Σοκχὼθ, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς τὸς ἄρχοντας Σοκχὼθ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ (η) δὴ ὡς (ϑ) ἐν τῇ χειρί (ι) τοῖς ἐκλελυμένοις, ἄρτους; (κ) ἔλαβον τὸς ἄρχοντας καὶ τὸς πρεσβυτέρους (λ) καὶ καλέξανεν αὐλὸς ἐν τ (μ) Βαρσκηνείμ, (ν) καλέξανεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρας Σοκχώθ. Καὶ (ξ) καλέσκαλεν, καὶ (ο) Ὡσεὶ σὺ, ὅμοιος σοὶ ὅμοιος αὐτ, ὡς εἷδος μορφὴ υἱῶν βασιλέων. Καὶ (π) μέ εἰσιν. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς, ζῇ (ρ) ἐζωογονήσατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאָמַר לְאֻנְשֵׁי סֻכּוֹת הַבוּ כְעַן פִּתָּא דְלַחְמָא לְעַמָּא דִּי עִמִּי אֲרֵי מְשַׁלְהָן אֲנוּן וַאֲנָא רָדִיף
בָּתַר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן: וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי סוּכּוֹת הָא כְאַלוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע כְּעַן מְסִירִין
בִּידְךָ אֲרֵי נָתִן לְחֵילְךָ לַחְמָא: וַאֲמַר גִּדְעוֹן בְּכֵן כַּד יְמַסַּר יְיָ יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע בִּידִי
וְאֶדּוּשׁ יָת בִּסְרֵיכוֹן עַל כּוּבֵּי מַדְבְּרָא וְעַל בַּרְקָנְיָא: וְסָלִיק מִתַּמָּן לְפְנוּאֵל וּמַלֵּיל לְוָתְהוֹן
כִּדְנָא וַאֲתֵיבוּ יָתֵיהּ אֱנָשֵׁי פְנוּאֵל כְּמָא דַאֲתֵיבוּ אֱנָשֵׁי סֻכּוֹת: וַאֲמַר אַף לֶאֱנָשֵׁי פְּנוּאֵל
לְמֵימָר כַּד אֲתוּב בִּשְׁלָם אֶתְרַע יָת מַגְדְּלָא הָדֵין: וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בְּקַרְקֹר וּמַשְׁרְיָתְהוֹן
עִמְּהוֹן כַּחֲמֵשׁ־עֲסַר אַלְפִין כָּל דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִכָּל מַשְׁרְיָת בְּנֵי מַדְנָחָא וּדְאִתְקְטָלוּ מְאָה
וְעֶשְׂרִין אַלְפִין גַּבְרָא שְׁלִיפֵי חַרְבָּא: וְסָלִיק גִּדְעוֹן בְּאוֹרַח מַשְׁרִיַת עַרְבָאֵי דְּשָׁרָן בְּשָׁכוּנִין
בְּמַדְבְּרָא מִמַּדְנָחָא לְנוֹבַח וְרָמְתָא וּמְחָא יָת מַשְׁרִיתָא וּמַשְׁרִיתָא שְׁרְיָא לְרוּחָצָן: וַאֲפֵיכ
וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע וּרְדַף בַּתְרֵיהוֹן וְאַחַד יָת תְּרֵין מַלְכֵי מִדְיָן יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע וְכָל מַשְׁרִיתָא
אְיַע: וְתָב גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ מִן קְרָבָא עַד לָא מֵעַל שִׁמְשָׁא: וְאַחַד עוּלֵימָא מֵאֱנָשֵׁי
סֻכּוֹת וְשַׁאֲלֵיהּ וְכָתַב לֵיהּ יָת רַבְרְבֵי סֻכּוֹת וְיָת סָבְהָא שַׁבְעִין וְשִׁבְעָא גוּבְרִין: וַאֲתָא לְוָת
אֱנָשֵׁי סוּכּוֹת וַאֲמַר הָא זֶבַח וְצַלְמֻנָּע דְּחַסַּדְתּוּן יָתִי לְמֵימַר הָא כְאַלוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע כְּעַן
מְסִירִין בִּידְךָ אֲרֵי נְתִן לְגַבְרֵי דְּמְשַׁלְהָן לַחְמָא: וְדַבַּר יָת סְבֵי קַרְתָּא וְיָת כּוּבֵּי מַדְבְּרָא
וְיָת בַּרְקָנְיָא וְחַבַּר עֲלֵיהוֹן יָת אֱנָשֵׁי סֻכּוֹת: וְיָת מִגְדַּל פְּנוּאֵל תְּרַע וּקְטַל יָת אֱנָשֵׁי קַרְתָּא
וַאֲמַר לְזֶבַח וּלְצַלְמֻנָּע הֵיכָא גַּבְרַיָּא דְּקְטַלְתּוּן בְּתָבוֹר וַאֲמַרוּ כִּוְתָךְ כֵּן אַף אֲנוּן חַד מִנְּהוֹן
כִּחְזָיָא דִּבְנֵי מַלְכָּא: וַאֲמַר אֲחֵי בְנֵי אִמָּא אֲנוּן קַיָּם הוּא יְיָ אִלּוּ קַיֵּמְתּוּן יַתְהוֹן לָא
קְטַלִית יַתְכוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit viris Zzuchoth, Date nunc buccellam panis populo qui mecum, nam lassi illi: & ego persequens post Zebahh & Szalmunagh reges Midian. Et dixerunt principes Zzuchoth, Nunc quasi Zebahh, & Szalmunagh nunc traditi in manu tua, quoniam dabimus exercitui tuo panem? Et dixit Gidghon, Propterea, quando tradet Dominus Zebahh & Szalmunagh in manu mea, & triturabo carnes vestras sup spinis deserti & super tribulis. Et ascendit inde ad Penuel, & locutus est cum eis ut hoc; & responderunt illi homo Penuel, ut id quod responderunt homines Szuchoth. Et dixit etiam hominibus Penuel ad dicendum: Quando redibo in pace, diruam turrem hanc. Et Zzebahh & Szalmunagh in Karkor & exercitus eorum cum eis, ut quindecim mille, omnes qui relicti sunt ex omni exercitu filiorum Orientis: & qui occisi sunt, centum & viginti millia viri evaginantes gladium. Et ascendit Gidghon in via habitaculi Gharabum, qui habitantes in Sechunim in deserto ab Oriente Nobahh & Ramatha: & percussit castra, & castra posita erant confidenter. Et converterunt Zebahh & Szalmunagh, & persecutus est post eos; & cepit duos reges Midian, Zebahh & Szalmunagh: & omnem exercitum evertit. Et reversus est Gidghon filius Joas ex bello usq; non intrare Solem. Et apprehendit juvenem de hominibus Zzuchoth; & interrogavit eum, & scripsit ei principes Zzuchoth, & senes ejus septuaginta & septem viros. Et venit ad homines Zzuchoth, & dixit: Ecce Zebahh & Szalmunagh, quod exprobrástis mihi, ad dicendum, Ecce quasi Zebahh & Szalmunagh, nunc traditi in manu tua, quod dabimus viris tuis, qui lassi sunt, panem? Et accepit senes urbis, & accepit spinas deserti, & tribulos; & *confregit* super eos homines Zzuchoth. Et turrem Penuel diruit; & occidit homines urbis. Et dixit ad Zebahh & Szalmunagh, Ubi viri quos occidístis in Thabor? & dixerunt, Sicut tu, sic etiam illi; unus ex eis, ut conspectus filiorum regis. Et dixit, Fratres mei filii matris meæ ipsi: vivens ipse Dominus, si vivere fecissetis eos, non occiderem vos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܐܡܪ ܠܐܢܫܝ ܣܘܟܘܬ ܗܒܘ ܟܟܪ ܠܚܡ ܕܥܡܝ ܕܒܬܪܝ ܡܛܠ ܕܟܠܝܢ ܐܢܘܢ ܘܐܢܐ ܪܕܦ ܐܢܐ ܐܢ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܡܠܟܝ ܡܕܝܢ ܘܐܡܪܘ ܗܐ ܐܝܕ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܒܐܝܕܟ ܕܢܬܠ ܠܓܝܫܟ ܠܚܡ ܘܐܡܪ ܓܕܥܘܢ ܗܐ ܐܢܐ ܗܒ ܝܬ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܒܐܝܕܝ ܘܐܢܐ ܕܝܫ ܐܢܐ ܠܬ ܒܣܪܟܘܢ ܥܠ ܩܘܣ ܘܥܠ ܫܝܢ ܕܡܪܒܐ ܘܣܠܩ ܡܢܗ ܓܕܥܘܢ ܠܦܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܐܢܫܝ ܦܢܝܐܝܠ ܒܫܠܡ ܐܢܐ ܐܬܐ ܗܕܐ ܩܪܢܐ ܗܪܣ ܐܢܐ ܗܒ ܝܬ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܒܩܪܩܘܪ ܘܓܝܫܗܘܢ ܥܡ ܣܪܝ ܚܝܠܗܘܢ ܐܪܒܥ ܣܪ ܐܠܦ ܓܒܪ ܫܠܦ ܟܠ ܡܢ ܕܢܦܠ ܡܢ ܟܠ ܓܝܫ ܒܢܝ ܩܕܡ ܘܢܦܠ ܡܐܐ ܐܠܦ ܓܒܪ ܫܠܦ ܓܒܪ ܫܠܦ ܘܥܠ ܐܙܠ ܓܕܥܘܢ ܒܕܪܟܐ ܕܡܫܟܢܝ ܐܘܗܠܐ ܡܢ ܡܕܢܚ ܠܢܘܒܚ ܘܠܝܓܒܗܐ ܘܡܚܐ ܠܡܫܪܝܬܐ ܓܝܫܐ ܘܓܝܫ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܗܪܘ ܘܪܕܦ ܒܬܪܗܘܢ ܘܐܚܕ ܬܪܝܢ ܡܠܟܝ ܡܕܝܢ ܙܒܚ ܘܨܠܡܢܥ ܘܟܠ ܓܝܫܐ ܐܬܙܥ ܘܐܬܐ ܓܕܥܘܢ ܡܢ ܩܪܒܐ ܕܚܪܨ ܡܢ ܥܠܬܐ ܕܚܪܣ ܘܐܚܕ ܓܒܪ ܡܢ ܓܒܪ ܣܘܟܘܬ ܘܫܐܠ ܠܗ ܘܟܬܒ ܠܗ ܐܢ ܫܪܝ ܣܘܟܘܬ ܘܣܒ ܝܗ ܘܟܬܒ ܠܗ ܫܒܥ ܣܒ ܝܢ ܘܫܒܥ ܣܒ ܝ ܬܐ ܓܒܪ ܐ ܪܫ ܐ ܕܒ ܝ ܬ ܐ ܘ ܟ ܠ ܕ ܝ ܢ ܗ ܘ ܐ ܘ ܫ ܡ ܗ ܘ ܐ ܘ ܐ ܬ ܐ ܘ ܐ ܪ ܒ ܥ ܣ ܪ ܐ ܢ ܫ ܐ ܘ ܫ ܒ ܥ ܣ ܪ ܐ ܢ ܫ ܐ ܓ ܒ ܪ ܐ ܘ ܐ ܬ ܐ ܠ ܘ ܬ ܪ

כפר שופטים: ח

eduxit non Et .eos interfice ,Surge:suo primogenito Jether Dixitque
20 וַיֹּאמֶר לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הָרֹג אוֹתָם וְלֹא־שָׁלַף הַנַּעַר חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עוֹדֶנּוּ נָעַר:
Dixitque .puer *ipse* adhuc quia ,timebat quia ,suum gladium puer
21 וַיֹּאמֶר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה וּפְגַע־בָּנוּ כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ וַיָּקָם גִּדְעוֹן וַיַּהֲרֹג אֶת־זֶבַח וְאֶת־
vir sicut qui:a ,nos *in irruito* & ,tu Surge :Salmunnah & ,Zebach & ,Zebach interfecit & Ghidhon Surexitque .ejus fortitudo .eorum camelorum collis in quæ ,lunulas *quipiaque* :Salmunnah
צַלְמֻנָּע וַיִּקַּח אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם:
,tu etiam *nos in* dominare :Ghidhon ad Israel vir *Dixerunt*que
22 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן מְשָׁל־בָּנוּ גַּם־אַתָּה
manu de nos salvasti quia ;tui filii filius etiam ,tuus filius etiam
גַּם־בֶּן־בִּנְךָ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד
;*nos in* ego dominabor Non :Ghidhon eos ad dixit Et .Midian
23 מִדְיָן: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשֹׁל אֲנִי בָּכֶם
:*vos in* dominabitur Dominus :*vos in* meus filius dominabitur nec
וְלֹא־יִמְשֹׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל
date & ,postulationem vobis à Postulabo :Ghidhon eos ad Dixitque
24 בָּכֶם: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אִשְׁאֲלָה מֵכֶם שְׁאֵלָה וּתְנוּ־
Ismahelitæ quia ,eis aureæ inaures quia ,*sui spolii* inaurem *vir* mihi
לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמֵי זָהָב לָהֶם כִּי יִשְׁמְעֵאלִים
,vestimentum extenderunt & :dabimus Dando :dixerunt Et .*ipsi*
הֵם: וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־הַשִּׂמְלָה
inaurium pondus fuit Et .*sui spolii* inaurem *vir* ibi projecerunt &
25 וַיִּשְׁלְכוּ שָׁמָּה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ: וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי
solum ,aureorum septingentorum & ,mille ,postulaverat quas ,*auri*
הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאַל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב לְבַד
reges ,super quæ ,*purpuræ vestibus* & ,*collaribus* & ,*lunulis* præ
26 מִן־הַשַּׂהֲרֹנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן שֶׁעַל מַלְכֵי
.eorum camelorum collis in quæ ,*torquibus* præ *solum* & ,Midian
מִדְיָן וּלְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם:
sua civitate in illud *statuit* & ,Ephod Ghidhon *illud* fecit Et
27 וַיַּעַשׂ אֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאֵפֹד וַיַּצֵּג אֹתוֹ בְעִירוֹ
fuitque ;sibi eum post Israel omnis sunt fornicati & ;Hophrah in
בְּעָפְרָה וַיִּזְנוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי
facies ad Midian est humiliatus Et .*laqueum* in ejus domui & ,Ghidhon
28 לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ: וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי
quievitque:suum caput *elevare* addiderunt non & ;Israel *filiorum*
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לְשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט
Jerubbahal abiit Et .Ghidhon diebus in annis quadraginta terra
הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן: וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל
29 שְׁבֻעֹתָיו כִּי נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ: וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים
.ei fuerunt *multæ* uxores quia :*ejus femur egredientes* filii
בָּנִים יֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ:
;filium ipsa etiam ei peperit ,Sechem in quæ ,ejus *pellex* Et
31 וּפִילַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה־לּוֹ גַם־הִיא בֵּן
Ghidhon est mortuus Et .Abimelech ejus nomen posuit &
32 וַיָּשֶׂם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ: וַיָּמָת גִּדְעוֹן
sui patris Joas sepulchro in est sepultusque :bona *canitie* in Joas filius
בֶּן־יוֹאָשׁ בְּשֵׂיבָה טוֹבָה וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו
esset mortuus *quemadmodum* ,fuit Et .Hezri patris Hophrah in
33 בְּעָפְרָה אֲבִי הָעֶזְרִי: וַיְהִי כְּאֲשֶׁר מֵת
:Behalim post sunt fornicati & ;Israel filii sunt reversi & ,Ghidhon
גִּדְעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים
sunt recordati non Et .*dum in* Bahalberith sibi posuerunt &
34 וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בְּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים: וְלֹא זָכְרוּ
omnium manu de eos *eruentis* ,sui Dei Domini Israel filii
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד כָּל־
.circuitu à suorum inimicorum
אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב:

Versio VULG. LAT.

20 Dixítque Jether primogenito suo ; Surge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium : timebat enim, quia adhuc puer
21 erat. Dixerúntque Zebee & Salmana ; Tu surge, et irrue in nos : quia juxta ætatem robur est hominis. Surrexit Gedeon, & interfecit Zebee & Salmana : & tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari solent. Dixerúntque omnes viri Israel ad
22 Gedeon ; Dominare nostrî tu, & filius tuus, & filius filii tui; quia liberâsti nos de manu
23 Madian. Quibus ille ait; Non dominabor vestrî, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur vobis Dominus.
24 Dixítque ad eos, unam petitionem postulo à vobis: Date mihi inaures ex præda vestra. Inaures enim aureas Ismaelitæ habere consueverant. Qui responderunt, Libentissimè dabimus. Expandentésque super terram pallium, projecerunt in eo inaures de præda.
26 Et fuit pondus postulatarũ inaurium, mille septingenti auri sicli, absque ornamentis, & monilibus, & veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, & præter torques aureas
27 camelorum. Fecítque ex eo Gedeon Ephod, & posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatúsque est omnis Israel in eo, & factum est Gedeoni & omni domui ejus in ruinam.
28 Humiliatus est autem Madian coram filiis Israel, nec potuerunt ultrà cervices elevare: sed quievit terra per quadraginta annos, quib⁹ Gedeon præfuit.
29 Abiit itaque Jerobaal filius Joas, & habitavit in domo sua :
30 Habuítque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore ejus: eò quòd plures haberet uxores. Concubina autem illius,
31 quã habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech. Mortuúsque est Gedeon filius Joas in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Joas patris sui in Ephra de familia Ezri. Postquàm autem mortu⁹ est Gedeon, aversi sunt
33 filii Israel, & fornicati sunt cum Baalim. Percusserúntque cum Baal fœdus, ut esset eis
34 in deum: Nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ εἶπεν(σ) Ἰεθὲρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ, Ἀναστὰς, ἀπόκτεινον αὐτούς. καὶ οὐκ ἔσπασε τὸ παιδάριον(τ) τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη, ὅτι ἔτι νεώτερός ἐστι. Καὶ εἶπε Ζεβεὲ καὶ Σαλμανά, (υ) Ἀνάστα σὺ καὶ ἔμπεσον ἡμῖν, ὅτι (φ) ὡς ἀνδρὸς ἡ δύναμις ἐν. καὶ ἀνέστη Γεδεὼν(χ) καὶ ἀπέκτεινε τὸν Ζεβεὲ καὶ τὸν Σαλμανά· καὶ
21 ἔλαβε τὰς μηνίσκους τὰς ἐν τοῖς τραχήλοις
22 τῶν καμήλων αὐτῶν. Καὶ(ψ) εἶπον ἀνὴρ Ἰσραὴλ πρὸς Γεδεών, (ω) Κύριε, ἄρχου ἡμῶν καὶ σὺ, καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου, ὅτι σὺ ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ χειρὸς Μαδιάμ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς
23 Γεδεών, Οὐκ ἄρξω(α) ἐγὼ, καὶ οὐκ ἄρξει ὁ υἱός
24 μου(β) ἐν ὑμῖν· κύριος ἄρξει ὑμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς Γεδεών, Αἰτήσομαι παρ' ὑμῶν(γ) αἴτημα, καὶ δότε μοι ἀνὴρ ἐνώπιον(δ) ἐκ σκύλων αὐτοῦ ὅτι ἐνώπια χρυσᾶ(ε) ἀνελοῦς δόσομεν
25 καὶ ἀνέπτυξε τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ(ζ) ἔβαλεν ἐκεῖ ἀνὴρ ἐνώπιον(η) σκύλων αὐτοῦ. Καὶ(θ) ἐγένετο
26 ὁ σταθμὸς τῶ ἐνωπίων τῶ χρυσῶν ὧν(ι) ἤτησε χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι(κ) χρυσοῦ, πάρεξ τῶ μηνίσκων καὶ τῶ σταγγαλίων καὶ τῶ ἱματίων τῶ πορφυρίδων τῶν ὅτι βασιλεῦσι Μαδιὰμ, καὶ ἐκτὸς τῶ περιδεμάτων ἃ ἦν ἐν τοῖς τραχήλοις
27 τῶν καμήλων αὐτῶν. Καὶ ἐποίησεν αὐτὸ Γεδεὼν εἰς(λ) Εφωδ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν πόλει αὐτοῦ(μ) ἐν Εφραθά. καὶ ὠξεπορνεύσε πᾶς Ἰσραὴλ ὀπίσω αὐτοῦ ἐκεῖ καὶ ἐγένετο τῷ Γεδεὼν
28 καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ(ν) εἰς σκῶλον. Καὶ συνεταλη Μαδιὰμ ἐνώπιον υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ὐ(ξ) προσέθηκαν ἆραι κεφαλὴν αὐτῶ. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ
29 (ο) τεσσαράκοντα ἔτη ἐν ἡμέραις Γεδεών. Καὶ ἐπορεύθη Ἰεροβάαλ υἱὸς Ἰωὰς, καὶ(π) ἐκάθισεν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ. Καὶ τῷ Γεδεὼν ἦσαν(ρ)
30 υἱοὶ ἑβδομήκοντα ἐκπορευόμενοι ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ὅτι γυναῖκες πολλαὶ ἦσαν αὐτῷ. Καὶ παλλακὴ(σ) αὐτοῦ ἦν ἐν Συχὲμ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ
31 καὶ γε αὐτὴ υἱὸν, καὶ(τ) ἔθηκε τὸ ὄνομα, Αβιμέλεχ.
32 Καὶ ἀπέθανε Γεδεὼν υἱὸς Ἰωὰς(υ) ἐν πόλει αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ Ἰωὰς τοῦ
33 πατρὸς αὐτοῦ ἐν Εφραθὰ(φ) Αβὶ Εσδρί. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπέθανε Γεδεὼν, καὶ(χ) ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ὠξεπόρνευσαν ὀπίσω τῶ
34 (ψ) Βααλείμ, καὶ ἔθηκαν ἑαυτοῖς τῷ Βάαλ διαθήκλιν τοῦ εἶ αὐτοῖς αὐτὸν εἰς θεόν. Καὶ οὐκ ἐμνήσθησ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κυρίου τοῦ (ω) θεοῦ τοῦ ῥυσαμένου αὐτὸς ἐκ χειρὸς πάντων (α) τῶν θλιβόντων αὐτὸς κυκλόθεν.

mini Dei,qui eruerat eos de manu omnium tribulantium eos in circuitu.

MS.A. (σ) τῷ Ισθὲρ(τ) αὐτοῦ τὸ μάχαιραν αὐτοῦ,ὅτι ἐφοβήθη ὅτι ὠμὸν ὠώτερος. Καὶ(υ) Ανάστα δὴ σὺ καὶ ἀπάντησον(φ) ὡς ἀνὴρ ἡ δύναμις αὐτοῦ.(χ) καὶ ἀνέιλεν τὸ(ψ) εἶπεν(ω) Αρχε ἐν ἡμῖν σὺ καὶ οἱ υἱοί σε,ὅτι σέσωκας ἡμᾶς(α) ἐγὼ ὑμῶν, καὶ (β) ὑμῶν·(γ) αἴτησιν, (δ) τὸ (ε) σκύλων (ε) πολλὰ ὠὸ αὐτοῖς, ὅτι Ἰσμαηλεῖ ἦ(ζ). (ζ) ἔρριψεν ἐκεῖ (η) χρυσῶν τὸ (ϑ) ἐγκόθια (ι) ἠτήσατο, σίκλοι χίλιοι(κ) χρυσῶ,πλὴ τὸ σιῶνων καὶ τὸ ὀρμίσκων *ἐνρὸν*, καὶ τὸ θειολαίων τὸ πορφυρῶν τὸ ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσιν Μαδιὰμ, καὶ πλὼ τὸ κλοιῶν τὸ χρυσῶν τὸ ἐν τοῖς τραχήλοις (λ) Εφὸδ, (μ) * ἐν Εφραὶμ.(ν) εἰς Χαὰνδηον. Καὶ ἐνεβάπη Μαδιὰμ ἀπὸ προσώπε Ἰσραὴλ, (ξ) προσέθεντο (ο) ἔτι τεσσεράκοντα (π) κατῴκησεν ἐν(ρ) ἐβδομήκοντα υἱοὶ (σ) αὐτῦ ἦ ἐν Σικίμοις, ἔτεκεν (τ) ἐπίθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Αβιμέλεχ. (υ) ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ,καὶ (ρ) παῖδὸς Αβιεζρεί. (χ) ἀπεσεφόησεν (ψ) Βαθγείμ, καὶ ἔθεντο αὐτοῖς † Βαθγεὲρ εἰς διαθήκλιν (ω) θεῦ αὐτῶν τὸ (α) τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

20 וְאָמַר לְיֶתֶר בּוּכְרֵיהּ קוּם קְטוֹל יַתְהוֹן וְלָא שְׁלַף עוּלֵימָא חַרְבֵּיהּ אֲרֵי דְחִיל אֲרֵי
21 עַד כְּעַן יְנִיק: וַאֲמַר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתְּ וּשְׁלַט בְּנָא אֲרֵי כְּגַבְרָא כֵּן גְּבוּרְתֵּיהּ וְקָם
22 גִּדְעוֹן וּקְטַל יַת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע וּנְסִיב יַת עֲנָקֵיא דִּי בְּצַוְּארֵי גְמַלַּיהוֹן: וַאֲמַרוּ אֱנָשׁ
יִשְׂרָאֵל לְגִדְעוֹן מְלוֹךְ עָלָנָא אַף אַתְּ אַף בְּרָךְ אַף בַּר בְּרָךְ אֲרֵי פְּרַקְתָּנָא מִן יַד מְדְיָנָאֵי:
23 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן לָא אֶמְלוֹךְ אֲנָא עֲלֵיכוֹן וְלָא יִמְלוֹךְ בְּרִי עֲלֵיכוֹן יְיָ יִמְלוֹךְ עֲלֵיכוֹן:
24 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן שְׁאֵיל אֲנָא מִנְּכוֹן שְׁאֵילָה וְהָבוּ לִי גְּבַר קְדָשֵׁיהּ מִן בּוּזְתָא אֲרֵי
25 קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא לְהוֹן אֲרֵי עָרְבָאֵי אִנּוּן: וַאֲמַרוּ מְתַן נִתֵּן וּפְרַשׁוּ יַת כְּסוּתָא וּרְמוֹ
26 לְתַמָּן גְּבַר קְדָשֵׁיהּ מִן בּוּזְתָא: וַהֲוָה מַתְקַל קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא דְּשַׁאַל אֶלֶף וּשְׁבַע
מְאָה דַּהֲבָא בַּר מִן סַהֲרָנְיָא וּכְלִילָא וּלְבוּשֵׁי אַרְגְּוָנָא דִּי עַל מַלְכֵי מְדְיָן וּבַר מִן עֲנָקֵיא
27 דִּי בְּצַוְּרֵי גְמַלֵּיהוֹן: וַעֲבַד יְתֵיהּ גִּדְעוֹן לְאֵיפּוֹדָא וְאַקֵים יְתֵיהּ בְּקִרְתֵּיהּ בְּעָפְרָה
28 וּטְעוֹ כָל יִשְׂרָאֵל בְּתָרוּתֵי לְתַמָּן וַהֲוָה לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתֵיהּ לְתַקָּלָא: וְאִתְבְּרוּ מְדְיָנָאֵי
קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אוֹסִיפוּ לַאֲרָמָא רֵישֵׁיהוֹן וְשָׁרְיַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין
29 בְּיוֹמֵי גִדְעוֹן: וַאֲזַל יְרוּבַּעַל בַּר יוֹאָשׁ וִיתֵיב בְּבֵיתֵיהּ: וְלְגִדְעוֹן הֲוֹו שַׁבְעִין בְּנִין נָפְקֵי
30 יַרְכֵּיהּ אֲרֵי נְשִׁין סַגִּיאִין הֲוָאָה לֵיהּ: וּלְחֵנָתֵיהּ דִּי בִשְׁכֶם יְלֵידַת לֵיהּ אַף הִיא בַּר וְשַׁוִּי יַת
31 שְׁמֵיהּ אֲבִימֶלֶךְ: וּמִית גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ בְּסֵיבוּ טָבָא וְאִתְקְבַר בְּקִבְרָא דְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי
32 בְּעָפְרָה דַאֲבוּהִי דְעֶזֶר: וַהֲוָה כַּד מִית גִּדְעוֹן וְתָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּטְעוֹ בָּתַר בַּעְלַיָא וְשַׁוִּיאוּ
33 לְהוֹן בְּעֵיל קְיָם לְטַעֲוָתָא: וְלָא אַדְכַּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהְהוֹן דִּי שֵׁיזִיב
יָתְהוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et dixit Jether primogenito suo, Surge, occide eos: & non eduxit puer gladium suum, nam timuit, nam usq; nunc [*ille*] parvulus. Et *dixit* Zebahh & Szalmunagh, Surge tu, & potestatem exerce in nobis, nam ut vir, sic virilitas ej⁹: & surrexit Gidghon, & occidit Zebahh & Szalmunagh, & tulit torques qui in collis camelorum eorum. Et dixerunt homo Israel ad Gidghon, Regna super nos, etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filii tui, quia liberásti nos de manu Midianæorum. Et dixit eis Gidghon, Non regnabo ego super vos, & non regnabit filius meus super vos: Dominus rex super vos. Et dixit eis Gidghon, Petens ego à vobis petitionem, & date mihi vir monile suum ex spolio; nam monilia auri eis, nam Arabes *illi*. Et dixerunt: Dare dabimus: & explicuerunt vestem, & conjecerunt ibi vir monile suum ex spolio. Et fuit pondus monilium auri, quæ petivit, mille & septingenta auri, præter lunulas & *coronam*, & vestes purpuræ, quæ super reges Midian; & præter torques, qui in collis camelorum eorum. Et fecit eum Gidghon in Ephoda, & statuit id in urbe sua in Ghaphra; & erraverunt omnis Israel post id eò: & fuit Gidghon & domui ejus in scandalum. Et *fracti* sunt Midianæi ante filios Israel, & non addiderunt ad tollendum capita sua: & quievit terra Israel quadraginta annis in diebus Gidghon. Et venit Jerubaghal filius Joas, & habitavit in domo sua. Et Gidghon fuerunt septuaginta filii exeuntes femore illius; nam uxores multæ fuerunt illi. Et concubina illius quæ in Sechem, peperit illi etiam illa filium, & posuit nomen ejus Abimelech. Et mortuus est Gidghon filius Joas in senectute bona; & sepultus est in sepulchro Joas patris sui in Ghaphrah patris Ghezer. Et fuit quando mortuus fuit Gidghon, & redierunt filii Israel, & erraverunt post Baghalaja, & posuerunt sibi Beghel Kijam ad errorem. Et non recordati sunt filii Israel cultum Domini Dei sui, qui eruit eos de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum ex-circum circum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit ergò ad Jether primogenitum suum, Surge, trucida eos: at non distrinxit puer gladium suum; timebat enim, quòd adhuc puer esset. Et ait Zebah & Salemnaa, Surge tu, & irrue in nos; qualis est enim vir, *tale* robur ipsius. Surrexítque Gedeon, & trucidavit Zebahum & Salemnaum, tulítq; lunulas quæ erant in collis camelorum eorum. Dixerunt autem filii Israel ad Gedeonem, Dominare in nos tum tu, tum filius tuus, tum nepos tuus; quoniam liberâsti nos de manu Median. Ait illis Gedeon, Non dominor ego in vos, neque filius meus dominabitur in vos; Dominus dominabitur in vos. Et dixit ad eos Gedeon, Unam ego postulationem à vobis postulo: date mihi singuli singulas inaures ex præda vestra: inaures enim aureas habebant, quoniam Arabes erant. Dicunt ei, Dabimus tibi: & expandentes pallium projecerunt illuc singuli singulas inaures ex præda sua. Fuítque pondus inaurium aurearum quas postulaverat, mille septingentorum aureorum, præter lunulas, torques, vestésque purpureas quæ erant super reges Median, & præter torques quæ erant in collis camelorum ipsorum. Accepit autem Gedeon ab eis, confecítque amiculum, & statuit illum in civitate sua Ophra: & aberrârunt illic filii Israel post ipsum, fuítque Gedeoni & domui ipsius in offendiculum. Igitur contriti fuerunt Medianitæ ante filios Israel, nec ampliùs erexerunt caput suum: quievítque terra quadraginta annis diebus Gedeonis. Abiens autem Nedubaal filius Joas habitavit in domo sua. Habebátque Gedeon septuaginta filios qui ex ejus dorso prodierant; quippe qui plures haberet uxores. Concubina quoque ipsius, quæ erat in Sechim, peperit ei filium, cui nomen imposuit, Abimelec. Et mortuus est Gedeon filius Joas in senectute bona, sepultúsque in civitate Joas patris sui, *nempe* in Ophra quæ pertinebat ad Azri. Cúmque mortuus esset Gedeon, averterunt se filii Israel, & aberrârunt post Baal, fecerúntque sibi Baal-fœderis in deum. Nec recordati sunt Israelitæ Domini Dei sui liberantis eos ab omnibus inimicis eorum qui erant circum ipsos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tum dixit ad Jathar filium suum primogenitū, Surge, interfice eos: at non exemit puer gladium suum; formidavit enim aspectum eorum, quòd esset adolescentulus. Ait autem Zebah et Salomnaa, Surge tu, et interfice nos, ùm sis vir gigas: nam gigas parem sibi gigantem interficit. Surgens ergò Gedeon interfecit Zebahum et Salomnaum, accepitque lunulas argenteas quæ erant in collis camelorum utriusque. Posteà dixerunt filii Israel Gedeoni, Esto nobis præpositus tu & filius tuus, & nepos tuus, quòd nos liberaveris de manib⁹ Medianitarum. Dixit eis Gedeon, Non dominor ego in vos, neque dominabitur filius meus in vos; sed qui dominatur in vos, Dominus est. Tum dixit eis Gedeon, Quæso vos ut gratiam unam in me exerceatis, Det mihi quilibet vestrûm inaurem unam ex præda quam diripuistis: erant enim super camelis eorum inaures aureæ, quòd Arabes essent, Ismaelitæ. Dixerunt, Faciemus dabimúsque tibi: explicatóque eis pallio, projecit quilibet ex ipsis inaurem auream super illud pallium. Fuit autem pondus inaurium quæ collectæ fuerunt, mille septingentorum siclorum auri, præter lunulas, monilia, & vestes pretiosas quæ erant super reges Midian, & præter monilia quæ erant in collis camelorum eorum. Quibus acceptis, Gedeon conflavit ex eis simulachrū, evexítque illud in Ophra civitate sua: & erraverunt filii Israel ob idolum ipsius, factúmque est idolum illud Gedeoni & filiis ej⁹ in offendiculū. Itaque prostrati Medianitæ fugerunt à filiis Israel, nec amplius extulerunt capita sua, neque conversi sunt contra eos. Quievítque terra quadraginta annis, cunctis nimirum diebus Gedeonis. Abiit⁹ Gedeon, & habitavit domi suæ. Habuit autem Gedeon septuaginta filios egressos è femore ipsi⁹: & id quidē, quòd multas duxisset uxores. Tum demum obiit Gedeon filius Joas post longam senectutem, celebratisq; exequiis sepultus est in civitate Joas patris sui, in Ophra civitate patris Azra. Defuncto Gedeone redierunt filii Israel ad iniquitates suas, secutiq; sunt Baal idolum, & statuerunt Baal deum sibi confœderatum. Et non recordati sunt filii Israel Dei Domini sui qui repulerat ab eis cunctos eorum hostes qui circum illos erant:

ספר שופטים : ט

Ghidhon Jerubbahal domo cum misericordiam fecerunt Nec
35 וְלֹא־עָשׂוּ חֶסֶד עִם־בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן
Israel cum fecerat quod bonum omne juxta.
כְּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִם־יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XI. ט

suæ matris fratres ad Sechem in Jerubbahal filius Abimelech ivit Et
1 וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה אֶל־אֲחֵי אִמּוֹ
suæ matris patris domus familiam omnem ad & eos ad est locutusque
וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאֶל־כָּל־מִשְׁפַּחַת בֵּית־אֲבִי אִמּוֹ
Quid :Sechem dominorum omnium auribus in nunc Loquimini :dicendo
2 לֵאמֹר׃ דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם מַה־
Jerubbahal filii omnes viri septuaginta vos in dominari an vobis bonum
טּוֹב לָכֶם הֲמֹשֵׁל בָּכֶם שִׁבְעִים אִישׁ כָּל בְּנֵי יְרֻבַּעַל
vestra caro & vestrum os & recordabimini & unus vir vos in dominari an
אִם־מֹשֵׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד וּזְכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם
dominorum omnium auribus in eo super ejus matris fratres sunt locuti Et .ego
אָנִי׃ וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי־אִמּוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי
Abimelech post eorū cor se inclinavit &:ista verba omnia Sechem
3 שְׁכֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ
argenteos septuaginta ei dederunt Et .ipse noster Frater :dixerunt quia
4 כִּי אָמְרוּ אֲחִינוּ הוּא׃ וַיִּתְּנוּ־לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף
viros Abimelech eis in conduxit mercede & Baalberith domo è
מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם אֲבִימֶלֶךְ אֲנָשִׁים
Hophrah in sui patris domū venit Et .eum post iverunt & leves & vacuos
רֵיקִים וּפֹחָזִים וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃ וַיָּבֹא בֵּית־אָבִיו עָפְרָתָה־
lapidem super viros septuaginta Jerubbahal filios suos fratres interfecit &
וַיַּהַרְגוּ אֶת־אֶחָיו בְּנֵי־יְרֻבַּעַל שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן
.se abscondit quia parvus Jerubbahal filius Jotham remansit Et .unum
אַחַת וַיִּוָּתֵר יוֹתָם בֶּן־יְרֻבַּעַל הַקָּטֹן כִּי נֶחְבָּא׃
Millo domus omnis & Sechem domini omnes sunt colletti Et
6 וַיֵּאָסְפוּ כָּל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְכָל־בֵּית מִלּוֹא
sita planitie cum regem in Abimelech fecerunt regnare & iverunt &
וַיֵּלְכוּ וַיַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ לְמֶלֶךְ עִם־אֵלוֹן מַצָּב
capite in stetit & ivit & Jotham ipsi nunciaverunt Et .Sechem in quæ
7 אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם׃ וַיַּגִּידוּ לְיוֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד בְּרֹאשׁ
eis dixit & clamavitque suam vocem levavit & :Gherizim montis
הַר־גְּרִזִים וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר לָהֶם
Eundo .Deus vos ad audiat & Sechem domini me ad Audite
שִׁמְעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים׃ הָלוֹךְ
olivæ dixeruntque regem se super ungendum ad ligna iverunt
8 הָלְכוּ הָעֵצִים לִמְשֹׁחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לַזַּיִת
facium cessare Nunquid :oliva eis Dixitque .nos super Regna
9 מָלְכָה עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַזַּיִת הֶחְדַּלְתִּי אֶת־
vadam & homines & deos honorificabunt me in qua meam pinguedinē
דִּשְׁנִי אֲשֶׁר־בִּי יְכַבְּדוּ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי
Vade :ficum ad ligna Dixeruntque ligna super promovendum ad
10 לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַתְּאֵנָה לְכִי
facium cessare Num :ficus eis dixit Et .nos super regna tu
11 אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ׃ וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְּאֵנָה הֶחְדַּלְתִּי
promoveri vadam & optimum meum fructum & meam dulcedinem
אֶת־מָתְקִי וְאֶת־תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ
regna tu Vade :vitem ad ligna Dixeruntque ligna super
12 עַל־הָעֵצִים׃ וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן לְכִי־אַתְּ מָלְכִי
faciam cessare Num :vitis eis dixit Et .nos super
13 עָלֵינוּ׃ וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן הֶחְדַּלְתִּי אֶת־
promoveri ibo & homines & deum lætificans meum mustum
תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ
Vade :carduum ad ligna omnia dixerunt Et ligna super
14 עַל־הָעֵצִים׃ וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעֵצִים אֶל־הָאָטָד לֵךְ
nos super regna tu
אַתְּ מְלֹךְ־עָלֵינוּ׃

Versio VULG. LAT.

Ghidhon Jerubbahal domo cum misericordiam fecerunt Nec
35 Nec fecerunt misericordiam
Israel cum fecerat quod bonum omne juxta.
cum domo Jerobaal Gedeon, juxta omnia bona quæ fecerat Israeli.

CAP. IX.

suæ matris fratres ad Sechem in Jerubbahal filius Abimelech ivit Et
1 ABiit autem Abimelech filius Jerobaal in Sichem ad fratres matris suæ, & locut' est ad
eos, & ad omnem cognationē domûs patris matris suæ, di-
2 cens, Loquimini ad omnes viros Sichem, Quid vobis est
melius, ut dominentur vestri septuaginta viri omnes filii Je-
robaal, an ut dominetur unus
vir? simúlq; considerate, quòd
os vestrum & caro vestra sum.
3 Locutúque sunt fratres matris
ejus de eo ad omnes viros Si-
chē universos sermones istos,
& inclinaverunt cor eorum
post Abimelch, dicentes; Fra-
4 ter noster est. Dederúntque
illi septuaginta pondo argen-
ti de fano Baalberit. Qui con-
duxit sibi ex eo viros inopes et
5 vagos, secutíque sunt eum. Et
venit in domum patris sui in
Ephra, & occidit fratres suos
filios Jerobaal septuaginta vi-
ros, super lapidem unum: re-
mansítque Joatham filiꝰ Jero-
baal minimus, & absconditus
6 est. Congregati sunt autem o-
mnes viri Sichem, & universæ
familiæ urbis Mello: abiérúnt-
que & constituerunt regem A-
bimelech, juxta quercum quæ
7 stabat in Sichem. Quòd cùm
nuntiatum essēt Joatham, ivit,
& stetit in vertice montis Ga-
rizim: elevatâque voce, cla-
mavit, & dixit; Audite me vi-
ri Sichem, ita audiat vos Deus.
8 Ierunt ligna, ut ungerent super
se regem: dixerúntque olivæ,
9 Impera nobis. Quæ respon-
dit; Numquid possum dese-
re pinguedinem meam, quâ et
dii utuntur & homines, & ve-
nire ut inter ligna promovear?
10 Dixerúntque ligna ad arboré
ficum; Veni, & super nos re-
11 gnum accipe. Quæ respondit
eis; Numquid possum dese-
re dulcedinem meam, fructúsq;
suavissimos, & ire ut inter
12 cætera ligna promovear? Lo-
cutáque sunt ligna ad vitem;
13 Veni, & impera nobis. Quæ
respondit eis; Numquid pos-
sum deserere vinum meum,
quod lætificat Deum & homi-
nes, & inter ligna cætera pro-
14 moveri? Dixerúntque omnia
ligna ad rhamnum; Veni, &
impera super nos.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

35 Καὶ οὐκ ἐποίησε ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου (β) Ἰεροβάαλ, αὐτὸς ὁ Γεδεών, κατὰ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησε μετὰ Ἰσραήλ.

MS.A. (β) Ἰεροβάαλ Γεδεών, κατὰ πᾶς

Et non fecerunt misericordiā cū
domo Jerobaal (ipse est Gedeon)
secundùm omnia bona quæ fecerat cum Israel.

† ἀγαθωσύνλω ἣν ἐποίησεν

CAP. IX.

ET ivit Abimelech filiꝰ Jerobaal in Sychem ad fratres matris
1 Καὶ ἐπορεύθη Ἀβιμέλεχ υἱὸς Ἰεροβάαλ εἰς (α) Συχέμ πρὸς ἀδελφοὺς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς πᾶσ (β) ζυγγένειαν οἴκου πατρὸς μητρὸς αὐτοῦ, λέγων,
2 Λαλήσατε δὴ (γ) ἐν τοῖς ὠσὶ πάντων τῶν ἀνδρῶν Συχέμ, Τί τὸ ἀγαθὸν ὑμῖν κυριεῦσαι ὑμῶν ἑβδομήκοντα ἄνδρας πάντας υἱοὺς Ἰεροβάαλ, ἢ κυριεύειν ὑμῶν ἄνδρα ἕνα; καὶ μνήσθητε (δ) ὅτι ὀστοῦν ὑμῶν καὶ σὰρξ ὑμῶν εἰμι.
3 Καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ † μητρὸς αὐτῶ ἐν τοῖς ὠσὶ πάντων † ἀνδρῶν (ε) Συχέμ πάντας τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἔκλινεν (ζ) ἡ καρδία αὐτῶ ὀπίσω Ἀβιμέλεχ, ὅτι εἶπαν, Ἀδελφὸς ἡμῶν ὅτι. Καὶ ἔδωκαν αὐτῶ ἑβδομήκοντα ἀργυρίου (η) ἐξ οἴκου Βααλβερίθ. καὶ ἐμισθώσατο (θ) ἑαυτῶ Ἀβιμέλεχ ἄνδρας κενοὺς
5 καὶ (ι) ἀγαθούς, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς † οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (κ) εἰς Ἐφραθά, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ υἱοὺς Ἰεροβάαλ ἑβδομήκοντα ἄνδρας ἐπὶ λίθον ἕνα. καὶ (λ) κατελείφθη Ἰωάθαμ υἱὸς Ἰεροβάαλ ὁ
6 νεώτερος, ὅτι ἐκρύβη. Καὶ συνήχθησαν πάντες (μ) ἄνδρες Σικίμων, καὶ πᾶς (ν) οἶκος Βηθμαδὼ, καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐβασίλευσαν † Ἀβιμέλεχ (ξ) πρὸς τῇ βαλάνῳ τῇ ἐυρείᾳ † στάσεως † ἐν Σικίμοις. Καὶ (ο) ἀνηγγέλη τῶ Ἰωάθαμ, καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἔστη (π) ἐπὶ κορυφὴν ὄρους Γαριζὶν, καὶ ἐπῆρε † φωνὴν αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐκάλεσε· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούσατέ μου ἄνδρες Σι-
8 κίμων, καὶ (σ) ἀκούσει ὑμῶν ὁ θεός. Πορευόμενα (τ) ἐπορεύθη τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι (υ) ἐφ' ἑαυτὰ βασιλέα, καὶ εἶπον τῇ ἐλαίᾳ, Βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ (φ) ἐλαία,
9 Μὴ ἀπολείψασα † πότιμά μου, (χ) ἐν ᾗ δοξάσει † θεὸν ἄνδρες, πορεύσομαι κινεῖσθαι
10 ὀπὶ † ξύλων; Καὶ (ψ) εἶπον τὰ ξύλα τῇ συ-
11 κῇ, Δεῦρε, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ (ω) συκῆ, Μὴ ἀπολείψασα ἐγὼ † γλυκύτητά μου (α) καὶ τὰ γενήματά μου τὰ ἀγαθὰ, πορεύσομαι κινεῖσθαι ὀπὶ † ξύλων;
12 Καὶ εἶπαν τὰ ξύλα (β) πρὸς † ἄμπελον,
13 Δεῦρε, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ (γ) ἄμπελος, Μὴ ἀπολείψασα † οἶνόν μου † εὐφραίνουσα θεὸν καὶ ἀνθρώπους, πορεύσομαι κινεῖσθαι ὀπὶ † ξύλων; Καὶ εἶπαν
14 πάντα τὰ ξύλα τῇ ῥάμνῳ, Δεῦρε σὺ, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.

MS.A. (α) Σίκιμα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς † μητρὸς (β) † συγγένειαν τοῦ οἴκου † μητρὸς (γ) ἐν ὠσὶν † ἀνδρῶν Σικίμων, Ποῖον βέλτιόν ὅτιν τὸ ἄρχειν ὑμῶν (δ) ὅτι σὰρξ ὑμῶν καὶ ὀστοῦν ὑμῶν ἐγώ εἰμι. (ε) Σικίμων (ζ) καρδία (η) ἐκ † οἴκου Βάαλ Διαθήκης. (θ) ἐν αὐτοῖς (ι) δεδεμένους, καὶ (κ) εἰς * Ἐφραΐμ, (λ) ἀπελείφθη Ἰάθαμ (μ) οἱ ἄνδρες (ν) ὁ οἶκος Μαδμὼν, (ξ) εἰς βαλὶς πρὸς τῇ βηλάνῳ τῆς στάσεως ἐν Σικίμοις. (ο) ἀνήγγελαν (π) ἐπὶ † κορυφῆς τὸ ὄρος Γαζιρεὶν, (ρ) ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτοῖς· καὶ (σ) ἀκούσαι (τ) ἐπορεύθησαν (υ) ἑαυτοῖς (φ) ἐλαία, Ἀφεῖσα † (χ) ἣν ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεὸς καὶ ἀνθρωποι, πορεύσω ἄρχειν † ξύλων; (ψ) εἶπαν (ω) Συκῆ, Ἀφεῖσα † (α) καὶ τὸ γένημά μου τὸ ἀγαθὸν, καὶ πορεύσω ἄρχειν ξύλων; (β) τῇ ἀμπέλῳ, (γ) ἄμπελ Θ, Ἀφεῖσα † οἶνόν μου, † εὐφροσύνλω † παρὰ τῶ θεῶ * † ἀνθρώπων, πορευθῶ ἄρχειν ξύλων; Καὶ εἶπαν τὰ ξύλα πρὸς † ῥάμνον,

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

וְלָא עַבְדוּ טֵיבוּ עִם בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן כְּכָל טָבְתָא דִּי עֲבַד עִם יִשְׂרָאֵל׃
35

ט

וְאָזַל אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרֻבַּעַל לִשְׁכֶם לְוָת אֲחֵי אִמֵּיהּ וּמַלֵּל עִמְּהוֹן וְעִם כָּל זַרְעִית בֵּית אֲבוּהָא
1
דְאִמֵּיהּ לְמֵימַר׃ מַלִּילוּ כְעַן קֳדָם כָּל יָתְבֵי שְׁכֶם מָה טָב לְכוֹן דְּיִמְלְכוּן עֲלֵיכוֹן שַׁבְעִין
2
גַּבְרֵי כָּל בְּנֵי יְרֻבַּעַל אוֹ דְיִמְלוֹךְ עֲלֵיכוֹן גַּבְרָא חַד וְתִדְכְּרוּן אֲרֵי קְרִיבְכוֹן וּבִשְׂרְכוֹן
אֲנָא׃ וּמַלִּילוּ אֲחֵי אִמֵּיהּ עֲלוֹהִי קֳדָם כָּל יָתְבֵי שְׁכֶם יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאִתְּפַנִּי
3
לִבְּהוֹן בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי אֲמַרוּ אֲחוּנָא הוּא׃ וַיְהַבוּ לֵיהּ שִׁבְעִין כִּסְפָּא מִבֵּית בַּעַל קִים
4
וְאַגַר בְּהוֹן אֲבִימֶלֶךְ גַּבְרִין סְרִיקִין וּבְסִירִין וַאֲזָלוּ בַּתְרוֹהִי׃ וְעַל לְבֵית אֲבוּהִי לְעָפְרָה
5
וּקְטַל יָת אַחוֹהִי בְּנֵי יְרֻבַּעַל שַׁבְעִין גַּבְרָא עַל אַבְנָא חֲדָא וְאִשְׁתְּאַר יוֹתָם בַּר יְרֻבַּעַל
זְעִירָא אֲרֵי אִטְמַר׃ וְאִתְכְּנִישׁוּ כָּל יָתְבֵי שְׁכֶם וְכָל בֵּית מִלּוֹא וַאֲזָלוּ וְאַמְלִיכוּ יָת
6
אֲבִימֶלֶךְ לְמַהֵוֵי מַלְכָּא עִם מֵישַׁר קְמָתָא דִּי בִשְׁכֶם׃ וְחַוִּיאוּ לְיוֹתָם וַאֲזַל וְקָם בְּרֵישׁ
7
טוּרָא דִּגְרִיזִין וַאֲרִים קָלֵיהּ וּקְרָא וַאֲמַר לְהוֹן קַבִּילוּ מִנִּי יָתְבֵי שְׁכֶם וְיִקְבֶּל צְלוֹתְכוֹן יְיָ׃
8
הֵמַיָּל אֲזָלוּ אִילָנַיָּא לְמַנָּאָה עֲלֵיהוֹן מַלְכָּא וַאֲמָרוּ לְזֵיתָא מְלוֹךְ עֲלָנָא׃ וַאֲמַר לְהוֹן
9
זֵיתָא הַאֲשַׁבּוֹק יָת מִשְׁחִי דְּמִנּוּהָ מִיקָּרִין קֳדָם יְיָ וּבִיהּ מִתְפַּנְקִין בְּנֵי אֱנָשָׁא וְאֵזֵל
10
לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃ וַאֲמָרוּ אִילָנַיָּא לִתְאֵנְתָא אֱתָא אַתְּ מְלִכִי עָלָנָא׃ וַאֲמַרַת לְהוֹן
11
תְּאֵנְתָא הַאֲשַׁבּוֹק יָת חוּלְיִי וְיָת דְּבִילְתִּי שַׁפִּירְתָּא וְאֵזֵל לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃
וַאֲמָרוּ אִילָנַיָּא לְגוּפְנָא אֱתָא אַתְּ מְלוֹכִי עָלָנָא׃ וַאֲמַרַת לְהוֹן גוּפְנָא הַאֲשַׁבּוֹק יָת
12
13
חֲמָרִי דְּמְנִיהּ מְנַסְּכִין קֳדָם יְיָ וּבִיהּ חֶדְוָן רַבְרְבַיָּא וְאֵיזֵל לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃ וַאֲמָרוּ
14
כָּל אִילָנַיָּא לַאֲטָדָא אֱתָא אַתְּ מְלוֹךְ עָלָנָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non fecerunt misericordiam cum domo Jerubaghal Gidghon, juxta
35 omne bonum quod fecit cum Israel.

CAP. IX.

ET venit Abimelech filius Jerubaghal ad Sechem, ad fratres matris suæ,
1 & locutus est cum eis, & cum omni prosapia domus patris matris suæ,
ad dicendum. Loquimini nunc ante omnes habitatores Sechem, Quid
2 bonum vobis, quod regnent super vos septuaginta viri, omnes filii Jeru-
baghal, aut quod regnet super vos vir unus? & recordabimini quod pro-
pinquꝰ vester & caro vestra ego. Et locuti sunt fratres matris illius su-
3 per illum ante habitatores Sechem omnia verba hæc: & inclinatum est
cor eorum post Abimelech, quia dixerunt, Frater noster ipse. Et dede-
4 runt ei septuaginta argenteos de domo Beghel-Kijam, & conduxit in illis
Abimelech viros vacuos & *contemptos*, & ambulaverunt post eum. Et
5 intravit ad domum patris sui ad Ghaphra, & occidit fratres suos filios Je-
rubaghal, septuaginta viros super petram unam; & relictꝰ est Jotham filius
Jerubaghal parvulꝰ, nam absconditꝰ est. Et congregati sunt omnes habita-
6 tores Sechem, & omnis domus Milo; & ambulaverunt, & regnare fece-
runt Abimelech ut esset rex, juxta Messar Kamatha quæ in Sechem. Et nun-
7 ciaverunt Jotham, & venit & stetit in capite montis Gerizim; & extulit
vocem suam, & clamavit, & dixit eis, Audite ex me habitatores Sechem,
8 & audiet orationem vestram Dñs. Venire venerunt arbores ad præficien-
dum sibi regem; & dixerunt olivæ: Regna super nos. Et dixit eis oliva,
9 Num deseram unctionem meam, quod ex ea honorantes ante Dñm, & in
ea deliciantur filii hominis, & ibo ad faciendum regnum super arbores?
10 Et dixerunt arbores ficui, Veni tu, regna super nos. Et dixit eis ficus,
11 Numquid deseram dulcedinem meam, & caricam meam pulchram, & ibo
ad faciendum regnum super arbores? Et dixerunt arbores viti: Veni tu,
12 regna super nos. Et dixit illis vitis, Nunquid deseram vinum meum, quod
13 ex eo libantes ante Dñm, & in eo gaudentes principes, & ibo ad facien-
dum regnum super arbores? Et dixerunt omnes arbores rhamno, Veni tu regna super nos.
14

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ולא חבשו בית יהונתן עם חסד אשר עשה עמהם׃ פ

Nec retulerunt gratiam domui Nedubaal, nempe Gedeonis, parem tot beneficiis quæ contulerat in Iſraelem. 35

CAP. IX.

1 * ויהי אבימלך בן יהונתן הלך שכמה אל אחי אמו ויאמר אליהם ואל כל משפחת בית אבי אמו לאמר׃ 1

2 דברו נא באזני כל בעלי שכם המה טוב לכם המלך עליכם שבעים איש כל בני ירבעל אם איש אחד מלך בכם וזכרתם כי עצמכם ובשרכם אני׃ 2

3 ויאמרו עליו אחי אמו באזני כל בעלי שכם את כל הדברים האלה ויט לבבם אחרי אבימלך כי אמרו אחינו הוא׃ 3

4 ויתנו לו שבעים כסף מבית בעל ברית ויאמר אבימלך בהם אנשים ריקים ופחזים׃ 4

5 ויבא בית אביו עפרה ויהרג את אחיו בני ירבעל שבעים איש על אבן אחת ויותר יותם בן קטן כי נחבא׃ 5

6 ויקבצו כל בעלי שכם וכל בית מלו ויבאו וימליכו את אבימלך למלך אצל אלון מצבת בשכם׃ 6

7 ויגדו ליותם וילך ויעמד בראש הר גריזים וישא קולו ויקרא ויאמר אליהם שמעו אלי בעלי שכם וישמע אליכם אלהים׃ 7

8 הלוך הלכו העצים למשח עליהם מלך ויאמרו אל הזית מלך בנו עלינו׃ 8

9 ויאמר אליהם הזית החדלתי את דשני אשר בי כבדו אלהים ואנשים והלכתי לנוע על העצים׃ 9

10 ויאמרו העצים אל התאנה לכי את מלכי עלינו׃ 10

11 ותאמר אליהם התאנה החדלתי את מתקי ואת תנובתי הטובה והלכתי לנוע על העצים׃ 11

12 ויאמרו העצים אל הגפן לכי את מלכי עלינו׃ 12

13 ותאמר אליהם הגפן החדלתי את תירושי המשמח אלהים ואנשים והלכתי לנוע על העצים׃ 13

14 ויאמרו כל העצים אל האטד לכי את מלכי עלינו׃ 14

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Abiit autem Abimelec filius Nedubaal in Sechim ad fratres matris ſuæ, dixítque ad eos & ad univerſam familiam patris matris ſuæ, 1
Dicite præſentibus cunctis dominis Sechim, Quid præſtabilius eſt vobis, an ut dominentur vobis ſeptuaginta viri filii Nedubaal, an ut dominetur vobis vir unus? mementote os veſtrum me eſſe carnémque veſtram. 2
Dixerunt itaque de eo fratres matris ejus, præſentibus cunctis dominis Sechim, omnia verba iſta: & benevolus fuit animus eorum erga Abimelec, & dicunt, Frater noſter eſt. 3
Dederúntque ei ſeptuaginta argenteos ex æde Baal-fœderis, quibus conduxit Abimelec homines inanes & vitiis deditos, qui ſecuti ſunt eum. 4
Et ingreſſus domum patris ſui in Ophra, trucidavit fratres ſuos filios Nedubaal, ſeptuaginta viros ſuper lapide uno: remanſit autem Jotham filius Nedubaalis minimus, quoniam abſconderat ſeſe. 5
Tum congregati omnes domini Sechim & univerſa turba domûs Mello, abierunt & creárunt Abimelec ſuper ſe regem, ſecus quercum Maſphiæ quæ eſt in Sechim. 6
Quod cùm Jothamo indicatum eſſet, aſcendit, ſtetítque in cacumine montis Garzim, & ſublatâ voce ſuâ, dixit, Audite me domini Sechim, ut audiat vos Deus. 7
Iverunt aliquando arbores ut regem ſuper ſe inungerent; dixerúntque ad oleam, Regna ſuper nos. 8
Reſpondit illis olea, Haudquaquam deſeram pinguedinem meam, (per me enim honorantur dii & homines) ibóque me agitatum propter arbores. 9
Dicunt arbores ficui, Veni tu, regna ſuper nos. 10
Ait illis ficus, Non deſeram dulcedinem meam fructúmque meum jucundum, ut abeam me exagitatum arborum causâ. Dicunt arbores viti, Age tu, regna ſuper nos. 11 12
Reſpondit eis vitis, Nequaquam deſeram frugem meam quæ deorum & hominum cor lætificat, ibóque me exagitatum propter arbores. 13
Dicunt arbores univerſæ rhamno, Regna tu ſuper nos. 14

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * ولم يصنعوا معروفا بأهل بيت جدعون * ولم يعرفوا واجبات حقه وما انعم على بني اسرائيل من النعم *

Neque gratiam exercuerunt erga familiam Gedeonis, neque cognoverunt obligationes ipſi debitas, nec beneficia quæ præſtiterat Iſraelitis. 35

CAP. IX.

1 * وانطلق ابيملك بن جدعون الى اخوالهِ سادات شكم وقال * لعمادا تسمعون * واي الامور 2 اخير لكم * ان يتسلط عليكم سبعون رجلاً اولاد جدعون * او يتسلط عليكم رجل واحد * اذكروا اني لحمكم ودمكم * فقال لاخوالهِ ارباب شكم كل هذا القول * فهويته قلوبهم فقالوا 3 هو اخونا * واعطوه سبعين مثقالاً من فضة من مال عهد آلهتهم * فاستاجر ابيملك اقواما 4 فراغا سداداً وانطلقوا معه * ودخل قرية ابيه عفرا * وقتل اخوته بني جدعون سبعين رجلاً على 5 حجر واحدة * وبقي اصغر اخوته يسمى يوثام * ونجى لانه تعيب * واجتمع ارباب شكم وجميع 6 شعب بيت ملو * وانطلقوا وصيروا ابيملك عليهم ملكا عند سجر البلوط التي في مصفيا عند شكم * واخبروا يوثام بذلك * فصعد وقام على جبل جرزيم * ورفع صوته وقال * اسمعوا صوتي يا 7 سادات شكم ليسمعكم الله * انطلقت السجر لتصير عليها ملكا * وقالوا لسجر الزيتون * 8 كوني علينا ملكة * قالت لهم الزيتونه * لا ادع دهني الذي يكرمونه الآلهة والناس * 9 واصير مسعولة بامر السجر * قالت السجر للتينة * صيري علينا ملكة * قالت سجر التين * 10 لا ادع حلاوتي وثمري الطيبة * واسعل بحركات السجر * قالت السجر للكرمة * صيري علينا 11 ملكة * قالت الكرمه * لا ادع ثمري الذي يفرح قلوب الآلهة والملوك * واصير الى سعل حركة 12 السجر * قال السجر للعوسجة * كوني علينا ملكة *

Neque gratiam exercuerunt erga familiam Gedeonis, neque cognoverunt obligationes ipſi debitas, nec beneficia quæ præſtiterat Iſraelitis. 35

CAP. IX.

Abiens autem Abimelec filius Gedeonis ad avunculos ſuos dominos Sechem, dixit; 1
tutium conducit vobis, & utra rerum melior eſt vobis, ut dominentur vobis in vos ſeptuaginta viri filii Gedeonis, an verò dominetur in vos vir unus? mementeritis me eſſe carnem veſtram & ſanguinem veſtrum. 2
Cùm dixiſſet avunculis ſuis dominis Sechem totum hujuſmodi ſermonem, propenſi fuerunt in eum animi ipſorum, & dixerunt; Frater noſter eſt. 3
Et dederunt ei ſeptuaginta ſiclos argenteos ex pecunia fœderis deorum ſuorum; & conduxit Abimelec homines otioſos & errabundos, qui ſecuti ſunt eum. 4
Tum ingreſſus civitatem patris ſui, Aphram, occidit fratres ſuos filios Gedeonis, ſeptuaginta vivos, ſuper eundem lapidem, ſuperſtite vellicto fratrum ſuorum natu minimo qui vocabatur Jotham: is enim evaſit, eò quòd ſe abdidiſſet. 5
Et convenientes domini Sechem totáq; turba domûs Mello, abierunt, & conſtituerunt Abimelec ſibi regem, apud arborem quercûs quæ eſt in Maſphia, prope Sechem. 6
Quod cùm nuntiaſſent Jothamo, aſcendens ſtetit ſupra montem Garzim, & ſublatâ voce ſuâ, dixit, Audite vocem meam O domini Sechem, ut audiat vos Deus. 7
Abeuntes arbores ad creandum ſibi regem, dixerunt arbori olivæ; Eſto regina ſuper nos. 8
At illis oliva, Non relinquam unguentum meum quod eſt in pretio diis & hominibus, ut arborum negotio diſtinear. 9
Dixerunt arbores ad ficum, Eſto regina ſuper nos. 10
Reſpondit ficus arbor, Non dimittam dulcedinem meam & fructum meum ſuavem, ut arborum turbationibus occuper. 11
Dixerunt arbores ad vitem, Eſto nobis regina. 12
Reſpondit vitis, Non deſeram fructum meum qui deorum & regum animos exhilarat, ut vacem negotiis & turbationibus arborum. 13
Dixerunt arbores ad rhamnum, Eſto rex noſter. 14

כפר שופטים : מ

me *ut gentes* vos veritate in Si :ligna ad *carduus* dixit Et
15 וַיֹּאמֶר הָאָטָד אֶל־הָעֵצִים אִם בֶּאֱמֶת אַתֶּם מֹשְׁחִים אֹתִי
egrediatur ,non si & :mea umbra in *confidite* ,venite ,vos *super* regem in
לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם בֹּאוּ חֲסוּ בְצִלִּי וְאִם־אֵין תֵּצֵא
si nunc Et .Lebanon cedros *peredat* & ,*carduo* de ignis
16 אֵשׁ מִן־הָאָטָד וְתֹאכַל אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן : וְעַתָּה אִם־
si &,Abimelech feciſtis regnare&,feciſtis perfectione in&,veritate in
בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאִם־
retributione juxta ſi &,ei° domo cum & ,Jerubbahal cum feciſtis bonum
טוֹבָה עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאִם־כִּגְמוּל
projecit &,vobis *ſuper* me° pater pugnavit Quia ,ei feciſtis ej° manuum
17 יָדָיו עֲשִׂיתֶם לוֹ : אֲשֶׁר־נִלְחַם אָבִי עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁלֵךְ
ſurrexiſtis vos Et .Midian manu è vos eruit & ,*eminus* ſuam animam
אֶת־נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִדְיָן : וְאַתֶּם קַמְתֶּם
viros ſeptuaginta ,ejus filios interfeciſtis & ,hodie mei patris domum *ſuper*
עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם וַתַּהַרְגוּ אֶת־בָּנָיו שִׁבְעִים אִישׁ
ejus ancillæ filium Abimelech feciſtis regnare & :unum lapidem ſuper
עַל־אֶבֶן אֶחָת וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֲמָתוֹ
,veritate in ſi Et .*ipſe* veſter frater quia ,Sechem *dominos* ſuper
19 עַל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם כִּי אֲחִיכֶם הוּא : וְאִם־בֶּאֱמֶת
.hac die ejus domo cum & ,Jerubbabal cum feciſtis perfectione in &
וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה
,non ſi Et .vobis in ipſe etiam lætetur & ,Abimelech in lætemini
20 שִׂמְחוּ בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם־הוּא בָּכֶם : וְאִם־אַיִן
& ,Sechem *dominos* *con.e.tat* & ,Abimelech de ignis egrediatur
תֵּצֵא אֵשׁ מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֹאכַל אֶת־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת
,Millo domo de & ,Sechem *dominis* à ignis egrediatur & :Millo domum
בֵּית מִלּוֹא וְתֵצֵא אֵשׁ מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא
:Beer in abiit & ,fugit & ,Jotham fugit Et .Abimelech *comedat* &
וְתֹאכַל אֶת־אֲבִימֶלֶךְ : וַיָּגָס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ בְּאֵרָה
ſuper Abimelech imperavit Et.ſui fratris Abimelech *facitbus* à ibi manſit &
22 וַיֵּשֶׁב שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ אָחִיו : וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־
malum ſpiritum Deus Miſitque .annis tribus Iſrael
23 יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים : וַיְשַׁלַּח אֱלֹהִים רוּחַ רָעָה
Sechem *domini* ſunt prævaricati & :Sechem *dominos inter* & ,Abimelech inter
בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם
,Jerubbahal filiorum ſeptuaginta injuria *veniendum Ad* .Abimelech in
24 בַּאֲבִימֶלֶךְ : לָבוֹא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־יְרֻבַּעַל
-quia ,eorum fratrem Abimelech ſuper *ponendum ad* ,eorum ſanguis &
וְדָמָם לָשׂוּם עַל־אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר
,ejus manus roboraverunt quia ,Sechem *dominos* ſuper & ,eos interfecit
הָרַג אוֹתָם וְעַל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ אֶת־יָדָיו
Sechem *domini* ei Poſueruntque .ſuos fratres *occidendum ad*
25 לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו : וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם
tranſibat qui omnem *diripiebant* & ,*montium* *capita* ſuper inſidias
מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי הֶהָרִים וַיְגוֹלּוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר
Ghahal venit Et .Abimelech ipſi eſt nunciatum & :*via in* ea *ſuper*
עֲלֵיהֶם בַּדָּרֶךְ וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ : וַיָּבֹא גַּעַל־
eo in ſperaveruntque :Sechem in tranſierunt &ejus fratres &,Hebed filius
בֶּן־עֹבֵד וְאֶחָיו וַיַּעַבְרוּ בִשְׁכֶם וַיִּבְטְחוּ־בּוֹ
vindemiaverunt & ,agrum in ſunt egreſſi Et .Sechem *dominis*
27 בַּעֲלֵי שְׁכֶם : וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֹה וַיִּבְצְרוּ אֶת־
domum ſunt egreſſi & :*laudes* fecerunt & ,calcaverunt & ,eorum vineas
כַּרְמֵיהֶם וַיִּדְרֹכוּ וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית
..Abimelech maledixerunt &,biberunt &,comederunt & ,*ſuorum deorum*
אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ :
,Sechem quæ & ,Abimelech Quis :Hebed filius Ghahal dixit Et
28 וַיֹּאמֶר ׀ גַּעַל בֶּן־עֹבֵד מִי־אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם
?ejus præpoſitus Zebul & ,Jerubbahal filius Nonne ?ei ſerviamus quòd
כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא בֶן־יְרֻבַּעַל וּזְבֻל
?nos ei ſerviemus cur & :Sechem patris Chamor viris ſervite
פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ :

Verſio VULGAT.

15 Quæ reſpondit eis, Si verè me
regē vobis conſtituitis, venite,
et ſub umbra mea requieſcite: ſi
autē nō vultis, egrediatur ignis
de rhamno, & devoret cedros
Libani. Nunc igitur, ſi rectè &
abſq; peccato conſtituiſtis ſu-
per vos regem Abimelech, &
benè egiſtis cum Jerobaal, &
cum domo ejus, & reddidiſtis
vicē beneficiis ejus, qui pugna-
17 vit pro vobis, Et animā ſuam
dedit periculis, ut erueret vos
18 de manu Madian, Qui nunc
ſurrexiſtis contra domū patris
mei, & interfeciſtis filios ejus
ſeptuaginta viros ſuper unum
lapidē, et conſtituiſtis regē A-
bimelech filiū ancillæ ejus ſu-
per habitatores Sichem, eò
19 quòd frater veſter ſit: Si ergò
rectè et abſq; vitio egiſtis cum
Jerobaal, et domo ejº, hodiè læ-
tamini in Abimelech, et ille læ-
20 tetur in vobis. Sin autem per-
verſè; egrediatur ignis ex eo, et
conſumat habitatores Sichem,
et oppidū Mello: egrediatūrq;
ignis de viris Sichem, & de
oppido Mello, & devoret Abi-
21 melech. Quæ cùm dixiſſet, fū-
git, & abiit in Bera: habitavit-
que ibi ob metum Abimelech
22 fratris ſui. Regnavit itaq; Abi-
melech ſuper Iſrael tribus an-
23 nis. Miſitq; Dñs ſpiritū peſſi-
mū inter Abimelech & habi-
tatores Sichem: qui cœperunt
24 eum deteſtari, Et ſcelº interfe-
ctionis ſeptuaginta filiorū Je-
robaal, & effuſionē ſanguinis
eorum conferre in Abimelech
fratrem ſuū, & in cæteros Si-
chimorū principes, qui eum
25 adjuverant. Poſuerúntq; inſi-
dias adverſº eum in ſummitate
montiū: & dum illiº præſtola-
bantur adventum, exercebant
latrocinia, agentes prædas de
26 prætereuntibº. Nuntiatúmque
eſt Abimelech. Venit autē Gaal
27 filiº Obed cum fratribº ſuis, &
tranſivit in Sichimā. Ad cujus
adventū erecti habitatores Si-
chem, Egreſſi ſunt in agros,
vaſtantes vineas, uvāſque cal-
cantes: & factis cantantium
choris, ingreſſi ſunt fanū Dei
ſui, & inter epulas et pocula
28 maledicebant Abimelech, Cla-
mante Gaal filio Obed, Quis
eſt Abimelech, & quæ eſt Si-
chem, ut ſerviamº ei? numquid
non eſt filius Jerobaal, & con-
ſtituit principē Zebul ſervum
ſuum ſuper viros Emor patris
Sichem? Cur ergò ſerviemº ei?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος πρὸς τὰ ξύλα, Εἰ ἐν
ἀληθείᾳ (δ) χρίετέ με ὑμεῖς τὸ βασιλεύειν
ἐφ' ὑμᾶς, δεῦτε, ὑποστηθι ἐν τῇ σκιᾷ μου. καὶ
εἰ μὴ, (ε) ἐξέλθοι πῦρ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ καταφάγοι
τοὺς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ
6 καὶ (ζ) τελείοπτι ἐποιήσατε, καὶ ἐβασιλεύσατε
τὸν Ἀβιμέλεχ, καὶ (η) εἰ ἀγαθωσύνῃ ἐποιήσατε
μετ' Ἰροβάαλ, καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ (θ) εἰ ὡς
ἀνταπέδοσις χειρὸς αὐτοῦ ἐποίησατε αὐτῷ, (ι)
7 ὡς παρεβάλετο ὁ πατήρ μου ὑπὲρ ὑμῶν, Καὶ
(κ) ἐξέρριψε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξεναντίας, καὶ
8 (λ) ἐῤῥύσατο ὑμᾶς ἐκ χειρὸς Μαδιάμ· Καὶ
ὑμεῖς ἐπανέστητε σήμερον τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου
σήμερον, καὶ ἀπεκτείνατε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἑβδομή-
κοντα ἄνδρας ἐπὶ λίθον ἕνα, καὶ ἐβασιλεύσατε
τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν (μ) παιδίσκης αὐτοῦ ἐπὶ
τοὺς ἄνδρας Συχέμων, ὅτι ἀδελφὸς ὑμῶν ἐστι·
9 Καὶ εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ τελείοπτι ἐποιήσατε μετὰ
Ἰροβάαλ, (ν) καὶ μετὰ τοῦ οἴκου (ξ) αὐτοῦ ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ταύτῃ, (ο) εὐφραν θείητε ἐν Ἀβιμέλεχ,
10 καὶ εὐφρανθείη καὶ γε αὐτὸς ἐφ' ὑμῖν· Εἰ δὲ ὡς
ἐξέλθοι πῦρ ἀπὸ Ἀβιμέλεχ, καὶ καταφάγοι
τοὺς ἄνδρας Συχέμων, καὶ τὸν οἶκον (π) Βηθμαλὼ·
καὶ ἐξέλθοι πῦρ ἀπὸ ἀνδρῶν Συχέμων, καὶ (ρ) ἐκ
τοῦ οἴκου (σ) Βηθμαλὼ, καὶ καταφάγοι τὸν Ἀβιμέ-
λεχ. (τ) Καὶ ἔφυγεν Ἰωάθαμ καὶ ἀπέδρα καὶ ἐ-
πορεύθη ἕως Βαηρ, καὶ ᾤκησεν ἐκεῖ ἀπὸ προσ-
ώπου Ἀβιμέλεχ (υ) ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἦρξεν
12 Ἀβιμέλεχ (φ) ἐπὶ Ἰσραὴλ τρία ἔτη. Καὶ ἐξ-
απέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀναμέσον
Ἀβιμέλεχ καὶ ἀναμέσον τῶν ἀνδρῶν Συχέμων·
13 καὶ (χ) ἠθέτησαν ἄνδρες Συχέμων ἐν τῷ οἴκῳ Α-
βιμέλεχ, Τοῦ ἐπασχεῖν τὴν ἀδικίαν τῶν ἑβδομή-
κοντα υἱῶν Ἰεροβάαλ, καὶ (ψ) τὰ αἵματα αὐτῶν τοῦ
θεῖναι ἐπὶ Ἀβιμέλεχ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν (ω) ὃς
ἀπέκτεινεν αὐτούς, καὶ ἐπὶ (α) ἄνδρας Συχέμων,
ὅτι ἐνίσχυσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἀποκτεῖναι τοὺς
15 ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Καὶ (β) ἔδηκαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες
Συχέμων (γ) ἐνέδρα ὀρέων ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν
ὀρέων, καὶ διήρπαζον (δ) πάντα ὃς παρεπορεύ-
ετο ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ ἀπηγγέλη (ε) τῷ
βασιλεῖ Ἀβιμέλεχ. Καὶ ἦλθε (ζ) Γαὰλ υἱὸς
Ἰωβὴλ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ (η) αὐτοῦ, καὶ παρῆλθον
ἐν Συχέμοις, καὶ ἠλπίσθη ἐν αὐτῷ οἱ ἄνδρες
17 Συχέμων. Καὶ (θ) ἐξῆλθον εἰς ἀγρὸν, καὶ ἐτρύ-
γησαν τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν, (ι) καὶ ἐπάτησαν, καὶ
ἐποίησαν Ἑλληλία· (κ) καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶ-
κον θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ (λ) κατη-
ράσαντο τὸν Ἀβιμέλεχ. Καὶ εἶπε Γαὰλ υἱὸς
18 (μ) Ἰωβὴλ, Τίς ὅτιν Ἀβιμέλεχ, καὶ τίς ὅτιν
(ν) υἱὸς Συχέμ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; (ξ) οὐχ
υἱὸς Ἰροβάαλ, καὶ Ζεβὲλ ἐπίσκοπος αὐτοῦ, δοῦ-
λος αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν Ἐμμὼρ πατρὸς
Συχέμ; (ο) καὶ τί ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ ἡμεῖς;

MS. A. (δ) ὑμεῖς χρίεσθέ με εἰς βασιλέα ἐφ'
ὑμᾶς, δεῦτε, πεποίθατε ἐν τῇ
σκέπῃ μου· (ε) ἐξέλθοι πῦρ ἐκ τῆς ῥάμνου, καὶ (ζ) ἐν τελειότητι (η) εἰ καλῶς ἐ-
ποιήσατε (θ) εἰ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα τῆς χειρὸς (ι) ὡς ἐπολέμησεν
πατὴρ (κ) ἔῤῥιψεν (λ) ἐξείλατο ὑμᾶς (μ) τῆς παιδίσκης (ν) καὶ
(ξ) αὐτοῦ τὸν (ο) εὐλογηθεῖτε ὑμεῖς, καὶ εὐφρανθείητε ἐν Ἀβιμέλεχ, καὶ εὐφρα-
θείη αὐτὸς ἐν ὑμῖν· Καὶ εἰ μὴ, ἐξέλθοι πῦρ ἐξ Ἀβιμέλεχ, (π) Μαιμὼν καὶ ἀπό-
πεσοι πῦρ ἐκ Μαιμὼν καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν Συχέμων, καὶ (ρ) ἐκ τοῦ οἴκου (σ) Μαιμὼν καὶ
ἀπέδρα Ἰωάθαμ, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ, καὶ ἔφυγεν εἰς Ραεὰ, καὶ κατῴκησεν (υ) ἀφ'
προσώπου (φ) τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀβιμέλεχ. (χ) καὶ ἐπολέμησεν τὸν Ἰσραὴλ τρία ἔτη. (ψ) καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀναμέσον
Ἀβιμέλεχ καὶ ἀναμέσον τῶν ἀνδρῶν Συχέμων· (ω) καὶ ἐνίσχυσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. (α) καὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Συχέμων, ὅτι ἐνίσχυσε τὰς χεῖρας αὐτῶν τοῦ ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν. (β) καὶ ἔδηκαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες Συχέμων ἐνέδρα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ὀρέων, καὶ διήρπαζον πάντα ὃς παρεπορεύετο ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ Ἀβιμέλεχ. Καὶ ἦλθε Γαὰλ υἱὸς Ἰωβὴλ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ παρῆλθον ἐν Συχέμοις, καὶ ἠλπίσθη ἐν αὐτῷ οἱ ἄνδρες Συχέμων. Καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀγρὸν, καὶ ἐτρύγησαν τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν Ἑλληλία· καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ κατηράσαντο τὸν Ἀβιμέλεχ. Καὶ εἶπε Γαὰλ υἱὸς Ἰωβὴλ, Τίς ὅτιν Ἀβιμέλεχ, καὶ τίς ὅτιν υἱὸς Συχέμ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; οὐχ υἱὸς Ἰροβάαλ, καὶ Ζεβὲλ ἐπίσκοπος αὐτοῦ, δοῦλος αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν Ἐμμὼρ πατρὸς Συχέμ; καὶ τί ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ ἡμεῖς;

Cum Tranſlatione LATINA.

Et dixit rhamnus ad ligna, Si in veritate vos ungitis me ad eſſe regem ſuper vos, intrate, & habitate in umbra mea: & ſi non, exeat ignis ex rhamno, & comedat cedros Libani. Et nunc ſi in veritate & in ſimplicitate feciſtis, & regnare feciſtis Abimelech, & ſi bonum feciſtis cum Jerubaal & cum domo ejus, & ſi juxta retributionem manus ejus feciſtis ei. Quòd univit [bellum] pater meus ſuper vos, & tradidit animam ſuam quaſi prope ad necem, & liberavit vos de manu Midianæorum. Et vos ſurrexiſtis ſuper domum patris mei die hac, & occidiſtis filios ejus ſeptuaginta viros ſuper lapidem unum, & regnare feciſtis Abimelech, filium ancillæ ejus, ſuper habitatores Sechem, quoniam frater veſter ipſe. Et ſi in veritate & in perfectione feciſtis cum Jerubaghal, & cum domo ejus die hâc; gaudete in Abimelech, & gaudebit etiam ipſe in vobis. Et ſi non, exibit ignis ex Abimelech, & comedet habitatores Sechem, & Beth-Melo; & exibit ignis ex habitatoribus Sechem, & ex Beth-Melo, & comedet Abimelech. Et vertit Jotham, & fugit & ivit ad Beer, & habitavit ibi ab ante Abimelech fratrem ſuum. Et regnavit Abimelech ſuper Iſrael tribus annis. Et miſit Dominus ſpiritum malum inter Abimelech, & inter habitatores Sechem; & mentiti ſunt habitatores Sechem in Abimelech; Ad veniendum iniquitatem ſeptuaginta filiorum Jerubaghal, & ſanguinem illorum ad ponendum ſuper Abimelech fratrem eorum, qui occidit eos, & ſuper habitatores Sechem, qui roborarunt manus ejus ad occidendum fratres ſuos. Et poſuerunt ei habitatores Sechem inſidias ſuper capita montium, & diripuerunt omnem qui tranſiit juxta eos in via; et nunciatum eſt Abimelech. Et venit Gaghal filius Ghebed, et fratres ejus, et tranſierunt in Sechem, et confiderunt ſuper eum habitatores Sechem. Et exierunt ad agrum, et vindemiaverunt vineas ſuas, et calcaverunt, et fecerunt tripudia, et intraverunt ad domū erroris eorum, et comederunt et biberunt, et maledixerunt Abimelech. Et dixit Gaghal filius Ghebed, Quis eſt Abimelech, et quis Sechem, quod ſerviemus ei? Nonne filius Jerubaghal et Zebul princeps ejus ſervierunt viris Hhamor patris Sechem? et quid hoc ſerviemus ei nos?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וַאֲמַר אֲטָדָא לְאִילָנַיָּא אִם בְּקִשׁוֹט אַתּוּן מְשַׁחִין יָתִי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן עוֹלוּ שְׁרוּ בְּטוּלִי
16 וְאִם לָא תִּפּוֹק אֶשָּׁתָא מִן אֲטָדָא וְתֵיכוֹל יָת אַרְזֵי לְבָנֹן : וּכְעַן אִם בְּקוֹשְׁטָא וּבְשָׁלֵם מְרִתָא
עֲבַדְתּוּן וַאֲמַלְכְתּוּן יָת אֲבִימֶלֶךְ וְאִם טָבְתָא עֲבַדְתּוּן עִם יְרֻבַּעַל וְעִם בֵּיתֵיהּ וְאִם כְּגוֹמֶלָא
17 דִּידוֹהִי עֲבַדְתּוּן לֵיהּ : דְּאַנְיַח אֲבָא עֲלֵיכוֹן וּמְסַר יָת נַפְשֵׁיהּ כְּעַל גַּב לְאִתְקְטָלָא וְשֵׁזִיב
18 יָתְכוֹן מִיַּד מִדְיָנָאֵי : וְאַתּוּן קָמְתּוּן עַל בֵּית אַבָּא יוֹמָא דֵין וּקְטַלְתּוּן יָת בְּנוֹהִי שַׁבְעִין גַּבְרָא
עַל אַבְנָא חֲדָא וַאֲמַלְכְתּוּן יָת אֲבִימֶלֶךְ בַּר אַמְתֵּיהּ עַל יְתֵבֵי שְׁכֶם אַרֵי אֲחוּכוֹן הוּא :
19 וְאִם בְּקוֹשְׁטָא וּבְשָׁלֵם מְרִתָא עֲבַדְתּוּן עִם יְרֻבַּעַל וְעִם בֵּיתֵיהּ יוֹמָא דֵין חֲדוּ בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִחְדֵּי
20 אַף הוּא בְּכוֹן : וְאִם לָא תִּפּוֹק אֶשָּׁתָא מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֵיכוֹל יָת יְתֵבֵי שְׁכֶם וְיָת בֵּית מִלּוֹא
21 וְתִפּוֹק אֶשָּׁתָא מִיְּתֵבֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֵיכוֹל יָת אֲבִימֶלֶךְ : וַאֲזַל יוֹתָם וְעָרַק וַאֲזַל
לְבֵאר וְיָתִיב תַּמָּן מִן קֳדָם אֲבִימֶלֶךְ אֲחוּהִי : וּמְלַךְ אֲבִימֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל תְּלַת שְׁנִין :
23 וְשַׁלַּח יְיָ רוּחָא בִישָׁא בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין יָתְבֵי שְׁכֶם וְשַׁקְּרוּ יָתְבֵי שְׁכֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ : לְמֵיתֵי
24 חֻשְׁבַּן שַׁבְעִין בְּנֵי יְרֻבַּעַל וּדְמֵיהוֹן לְשַׁוָּאָה עַל אֲבִימֶלֶךְ אֲחוּהוֹן דְּקַטַל יָתְהוֹן וְעַל יָתְבֵי
25 שְׁכֶם דְּתַקִּיפוּ יָת יְדוֹהִי לְמִקְטַל יָת אֲחוּהִי : וְשַׁוִּיאוּ לֵיהּ יָתְבֵי שְׁכֶם כְּמִנִין עַל רֵישֵׁי
טוּרַיָּא וְאַנְסִין יָת כָּל דְּיַעֲבַר עֲלֵיהוֹן בְּאוֹרְחָא וְאִתְחֲוָא לַאֲבִימֶלֶךְ : וַאֲתָא גַּעַל בַּר עָבֵד
27 וַאֲחוּהִי וַעֲבָרוּ בִשְׁכֶם וְאִתְרְחִיצוּ עֲלוֹהִי יָתְבֵי שְׁכֶם : וּנְפָקוּ לְחַקְלָא וְקָטְפוּ יָת
כַּרְמֵיהוֹן וַעֲצָרוּ וַעֲבָדוּ חִנָּנִין וְעָלוּ לְבֵית טַעֲוָתְהוֹן וַאֲכָלוּ וְשָׁתִיאוּ וּלְטָטוּ יָת אֲבִימֶלֶךְ :
28 וַאֲמַר גַּעַל בַּר עָבֵד מַן אֲבִימֶלֶךְ וּמַן שְׁכֶם אֲרֵי נִפְלַח חִנְיָהּ הֲלָא בַר יְרֻבַּעַל וּזְבוּל שׁוֹלְטָנֵיהּ
פָּלְחוּ יָת אֲנָשֵׁי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִשְׁכֶם וּמָא דֵין נִפְלַח חִנְיָהּ אֲנָחְנָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit rhamnus arboribus, Si in veritate vos ungentes me ad eſſe regem ſup vos, intrate, & habitate in umbra mea: & ſi non, exeat ignis ex rhamno, & comedat cedros Libani. Et nunc ſi in veritate & in ſimplicitate feciſtis, & regnare feciſtis Abimelech, & ſi bonum feciſtis cum Jerubaghal & cum domo ejus, & ſi juxta retributionem manus ejus feciſtis ei. Quòd univit [bellum] pater meus ſuper vos, & tradidit animam ſuam quaſi prope ad necem, & liberavit vos de manu Midianæorum. Et vos ſurrexiſtis ſuper domum patris mei die hac, & occidiſtis filios ejus ſeptuaginta viros ſuper lapidem unum, & regnare feciſtis Abimelech, filium ancillæ ejus, ſuper habitatores Sechem, quoniam frater veſter ipſe. Et ſi in veritate & in perfectione feciſtis cum Jerubaghal, & cum domo ejus die hâc; gaudete in Abimelech, & gaudebit etiam ipſe in vobis. Et ſi non, exibit ignis ex Abimelech, & comedet habitatores Sechem, & Beth-Melo; & exibit ignis ex habitatoribus Sechem, & ex Beth-Melo, & comedet Abimelech. Et vertit Jotham, & fugit & ivit ad Beer, & habitavit ibi ab ante Abimelech fratrem ſuum. Et regnavit Abimelech ſuper Iſrael tribus annis. Et miſit Dominus ſpiritum malum inter Abimelech, & inter habitatores Sechem; & mentiti ſunt habitatores Sechem in Abimelech; Ad veniendum iniquitatem ſeptuaginta filiorum Jerubaghal, & ſanguinem illorum ad ponendum ſuper Abimelech fratrem eorum, qui occidit eos, & ſuper habitatores Sechem, qui roborarunt manus ejus ad occidendum fratres ſuos. Et poſuerunt ei habitatores Sechem inſidias ſuper capita montium, & diripuerunt omnem qui tranſiit juxta eos in via; et nunciatum eſt Abimelech. Et venit Gaghal filius Ghebed, et fratres ejus, et tranſierunt in Sechem, et confiderunt ſuper eum habitatores Sechem. Et exierunt ad agrum, et vindemiaverunt vineas ſuas, et calcaverunt, et fecerunt tripudia, et intraverunt ad domū erroris eorum, et comederunt et biberunt, et maledixerunt Abimelech. Et dixit Gaghal filius Ghebed, Quis eſt Abimelech, et quis Sechem, quod ſerviemus ei? Nonne filius Jerubaghal et Zebul princeps ejus ſervierunt viris Hhamor patris Sechem? et quid hoc ſerviemus ei nos?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ואמר האטד לאילנות אם בכנות אתם משחים אותי עליכם למלך באו חסו בצלי ואם לא תצא אש מן האטד ותאכל את ארזי
16 הלבנון ועתה אם באמת ובתמימות עשיתם והמלכתם את אבימלך ואם טוב עשיתם עם ירובעל ועם ביתו ואם כגמול ידיו עשיתם
17 לו כי אבי נלחם עליכם ונתן נפשו מנגד והציל אתכם מיד מדין : * ואתם קמתם היום על בית אבי והרגתם את בניו שבעים
18 איש על אבן אחת ותמליכו את אבימלך בן אמתו על אנשי שכם כי אחיכם הוא : ועתה אם באמת ובתמימות עשיתם היום
19 עם ירובעל ועם ביתו היום הזה שמחו באבימלך ויהי גם הוא בכם ישמח : * ואם לא תצא אש מאבימלך ותאכל את אנשי
20 שכם ואת בית מלו ותצא אש מאנשי שכם ומבית מלו ותאכל את אבימלך : * ויברח יותם ויפלט ויבא באר שמה מפני
21 אבימלך אחיו וישב שם : * ויגר יותם בבאר ויברח משם ויבא בלחם ויהי שם מפני אבימלך אחיו : * ויהי אבימלך שלש
22 שנים על ישראל : * ויהי בשנה השלישית וישלח אלהים רוח רעה בין אבימלך ובין אנשי שכם ויבגדו אנשי שכם באבימלך :
23 * ויבא ארור בן עבד ואחיו ויעברו בשכם ויבטחו בו אנשי שכם ויצאו בשדה ויבצרו את כרמיהם ויעשו הלולים ויבאו בבית
24 אלהיהם ויאכלו וישתו ויקללו את אבימלך : * ויאמר אל אבימלך ואל אנשי שכם אשר שמו בו ידיהם להרוג את שבעים בני
25 ירובעל ואת דמם לשום על אבימלך אחיהם אשר הרגם : * וישימו לו אנשי שכם מארבים על ראש ההרים ויגזלו את כל
26 העוברים בדרך ויגד לאבימלך : * ויבא געל בן עבד ואחיו ויעברו בשכם ויבטחו בו אנשי שכם : * ויצאו בשדה ויבצרו את
27 כרמיהם ויעשו הלולים ויבאו בבית אלהיהם ויאכלו וישתו ויקללו את אבימלך : * ויאמר מי געל ומי שכם כי נעבדנו הלא
28 בן ירובעל וזבול פקידו הלא את אנשי חמור אבי שכם ועבדנו אתה ומדוע נעבדנו אנחנו את אבימלך :

Ait rhamn' arboribꝰ, Si reverà ungitis me ut regnem ſuper vos, venite, recipite vos in umbrâ meam: alioquin exeat ignis è rhamno, devoretque cedros quæ ſunt in Libano. Itaque ſi juridicè & candidè egiſtis conſtituendo Abimelec regem, & ſi beneficio uſi eſtis in Nedubaal & in domũ ipſiꝰ, aut ſecundùm laborem manuũ ejꝰ rependiſtis ei; (Nam pugnavit pater meꝰ pro vobis, animamq; ſuam procul abjiciens, liberavit vos de manu Median. Vos autem inſurrexiſtis contra domũ patris mei hodiè, & trucidâſtis filios ejꝰ ſeptuaginta viros ſuper lapide uno, & Abimelec filiũ ancillæ ipſius regem conſtituiſtis ſuper dominos Sechim, eò quòd frater veſter eſt.) Si inquam juſtè & candidè egiſtis hodiè cum Nedubaal & cum domo ipſius, fruimini Abimeleco, & fruatur ipſe quoq; vobis: Sin minùs, exeat ignis ex Abimelec, devoretque dominos Sechim & dominos Mello; exeat rurſus ignis è dominis Sechim & dominis Mello, devoretq; Abimelecũ. Et fugiens Jotham evaſit, abiitque ad Dobir, & manſit illic; ubi morabatur antea Abimelec. Quumque dominatus eſſet Abimelec in Iſraelitas tribus annis, Miſit Deus ſpiritũ malũ in Abimelecum & in dominos Sechim, ita ut defecerint domini Sechim ab Abimelec; (Ut *ſcilicet* veniret injuria *illata* ſeptuaginta filiis Nedubaal, & ſanguis illorũ, refunderetq; *eam Deus* in Abimelecum fratrem eorũ qui trucidaverat eos, & in dominos Sechim qui manꝰ ejꝰ roboraverant ut occideret fratres ſuos.) Collocatis enim ei inſidiis ſuper verticẽ montis, diripiebant quicquid apud eos per viam tranſibat: indicatũ fuit autẽ *hoc* Abimeleco. Interim venit Gaal Ophari filiꝰ, tranſitque per Sechim: cui confiſi domini Sechim, Egreſſi ſunt in agrũ, vindemiârunt vineas ſuas, & *muſtum* expreſſerũt; & facto convivio ingreſſi ſũt ædẽ deorũ ſuorũ; ederunt ac biberunt, & contumeliis affecerunt Abimelecũ. Dixit autẽ Gaal Ophari filiꝰ, Quis eſt Abimelec, & quis eſt Sechim, ut ſerviamus ei? nónne filius Nedubaal, & Zebol qui tranſgreſſus fuerat mandatũ ejꝰ, ſervierunt genti Hemor patris Sechim? cur nos ſerviremus ei?

15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * قالت العوسجة للسجر * ان كنتم بالحق تملكوني عليكم تعالوا استبروا في ظلي * والا
16 يخرج نارا من العوسجة ويحرق ارز لبنان * والآن ان كنتم بالحق والقسط ملكتم ابيملك
عليكم * وان كنتم صنعتم معروفا بجدعون واهل بيته * وجازيتموه بما عملت يداه *
17 وكافيتموه على صنيعه بكم * انه جاهد عنكم * وبذل نفسه للكرب والموت بسببكم *
18 وانقذكم من ايدي اهل مدين * وانتم وثبتم على بيت ابي اليوم * وذبحتم بنيه على
صخر واحد * سبعون رجلا * وصيرتم ابيملك بن امة ملكا على شكم وسادتها * لانه اخوكم *
19 * وان كنتم فعلتم ذلك وملكتموه عليكم بالحق * افرحوا بابيملك وهو يفرح بكم *
20 * والا تخرج نارا من ابيملك * وتحرق ارباب شكم وارباب ملو * او تخرج نارا من ارباب شكم
21 وسادات ملو * وتحرق ابيملك * وهرب يوثام وجا * وانطلق الى دابير وسكنها * الموضع الذي
22 كان ابيملك يترله اولا * وتسلط ابيملك على بني اسرايل ثلثة سنين * وارسل الرب الروح
23 الردية الى ابيملك وارباب شكم * لانهم نكثوا وغدروا ارباب شكم بابيملك * وذلك ليسقم للاثم
24 الذي ارتكب من بني جدعون السبعين * ودماوهم من ابيملك الذي قتلهم * ومن ارباب
25 شكم الذين اعانوه وقووه على ذلك * وصيروا لهم كمينا على راس الجبل * واخذوا كل من في
26 الطريق وجسوه * واخبر ابيملك بذلك * فجاء جاعال بن عابار مع اخوته فمروا الشكم * ويهوي
27 به اهل شكم * ثم رجعوا الى الصحراء * وقطعوا كرومهم * وعصروا حمرهم * وهيوا ماييده *
28 ودخلوا بيوت اصنامهم * واكلوا وسربوا وافروا على ابيملك * وقال جاعال بن عابار من ابيملك
ومن شكم حتى يخضع له عال اسرايل * ان كان رجل يتعدى على الحق الذي امر ربه *
وخضع لاهل شكم * فنحن لاي امر نخضع لمادا نستعبد *

Reſpondit rhamnus a boribus, Si me ſerio regem conſtituitis ſuper vos, venite, obtegite vos umbrâ meâ: ſin minus, exeat ignis è rhamno, comburatq; cedros Libani. Nunc ergò, ſi ſerio juſteque regem conſtituiſtis Abimelec ſuper vos, & ſi exercuiſtis beneficium erga Gedeonem & familiam ejus, & rependiſtis ei ſecundùm id quod fecerunt manus ejus, eique remunerati eſtis pro factis ſuis erga vos: (Ipſe enim pugnavit pro vobis, ſeſeque bello ac morti cauſâ veſtrî exponens, eripuit vos è manibus Medianitarũ. Vos autem inſurgiſtis hodiè domũ patris mei, jugulâſtis filios ejus ſuper eundem lapidem, ſeptuaginta viros, & Abimelec filium ancillæ regem conſtituiſtis ſuper Sechem ac dominos ejus, eò quòd ſit frater veſter) Si, inquam, id feciſtis, eumque regem ſuper vos ſerio conſtituiſtis, lætamini de Abimelec, & ipſe lætetur de vobis: Sin minùs, egrediatur ignis ex Abimelec, & comburat dominos Sechem & dominos Mello: vel certè egrediatur ignis ex dominis Sechem & ex dominis Mello, comburatq; Abimelecum. Tum aufugit Jotham, & evaſit, ſeſeq; recipiens ad Dabir habitavit in ea, loco ſcilicet in quo Abimelec autem morabatur. Dominatus eſt ergò Abimelec in filios Iſrael tribus annis. Immiſit autem Deus ſpiritum malum in Abimelec et heros Sechem: fœdus enim violârunt, fraudemque commiſerunt heri Sechem in Abimelecũ. (Atq; id quidem permiſit Deus, ut impietatem quæ perpetrata fuerat cauſâ ſeptuaginta filiorum Gedeonis, et ſanguinem eorum ulciſceretur tum ab Abimelec qui trucidaverat eos, tũ ab heris Sechem qui opem viresq; ſuppeditaverant ei ad id perpetrandum.) Ponentes enim inſidias in cacumine montis, capiebant omnes viatores, et carceribus detinebant: quod renuntiatũ fuit Abimeleco. Deinde veniens Gaal Oberi filius unà cum fratribus ſuis pervenit unt ad Sechem, fretique ſunt eo Sechemitæ. Tum ad ſolitudinem reverſi vineas eorũ ſuccideruntꝰ, vinumque expreſſerunt: parataq; menſâ ingreſſi ſunt ædes idolorũ ſuorum; eumque comeditſent ac bibiſſent, maledicta protulêre in Abimelecum. Dixitque Gaal Oberi filius, Quis eſt Abimelec, quiſve Sechem, ut ſe ſubjiciant ei Iſraelitæ? quandoquidem is homo eſt qui prætergrediens jus quod præceperat illi Dominꝰ ejꝰ, ſubdidit ſe Sechemitis, nos qua de re ſubdemur illi? cur ſerviem.ꝰ?

ספר שופטים : ט

Abimelech removebo & ,mea manu in iſtum populum *dabit* quis Et
29 ומי יתן את־העם הזה בידי ואסירה את־אבימלך
audivit Et .egredere & ,tuum exercitū Auge : Abimelech dixit Et
30 ויאמר לאבימלך רבה צבאך וצא׃ וישמע
eſt iratus & :Hebed filii Ghahal verba civitatis princeps Zebul
זבל שר העיר את־דברי געל בן־עבד ויחר
:dicendo ,dolo in Abimelech ad *legatos* miſit Et .ejus *nasum*
31 אפו׃ וישלח מלאכים אל־אבימלך בתרמה לאמר
ipſi ecce & ,Sechem in *venientes* ejus fratres & ,Hebed filius Ghahal Ecce
הנה געל בן־עבד ואחיו באים שכמה והנם
tu ,nocte ſurge nunc Et .te *ſuper* civitatem *angustiantes*
32 צרים את־העיר עליך׃ ועתה קום לילה אתה
mane *in* ,erit Et .agro in inſidiare & ; tecum qui populus &
33 והעם אשר־אתך וארב בשדה׃ והיה בבקר
ecce & : civitatem *ſuper vaſtabis* & ,*manicabis* ,*ſolem oriri* circa
כזרח השמש תשכים ופשטת על־העיר והנה־
ei facies & ,te ad *egredientes* ſecum qui populus & ,ipſe
הוא והעם אשר־אתו יצאים אליך ועשית לו
omnis & ,Abimelech ſurrexit Et .tua manus invenerit quod ſecundùm
34 כאשר תמצא ידך׃ ויקם אבימלך וכל־
quatuor ,Sechem *ſuper* ſunt inſidiati & : noctu ſecum qui populus
העם אשר־עמו לילה ויארבו על־שכם ארבעה
:civitatis portæ oſtium ſtetitq; ,Hebed filius Ghahal eſt egreſſus Et .*capita*
35 ראשים׃ ויצא געל בן־עבד ויעמד פתח שער העיר
.inſidiis de ſecum qui populus & ,Abimelech ſurrexit &
ויקם אבימלך והעם אשר־אתו מן־המארב׃
deſcendens populus Ecce : Zebul ad ait & ,populum Ghahal vidit Et
36 וירא געל את־העם ויאמר אל־זבל הנה־עם יורד
montium Umbram : Zebul eum ad ait Et .montium *capitibus* de
מראשי ההרים ויאמר אליו זבל את ההרים
,*loquendum ad* Ghahal adhuc addidit Et .homines quaſi *videns* tu
37 אתה ראה כאנשים׃ ויסף עוד געל לדבר
tamen caſut & ,terræ umbilico *cum* de *deſcendentes* populus Ecce :dixit &
ויאמר הנה־עם יורדים מעם טבור הארץ וראש־אחד
,Zebul eum ad Dixitque .Mehonenim *quercus* via de *venient*
38 בא מדרך אלון מעוננים׃ ויאמר אליו זבל
ei ſerviam' quòd ,Abimelech Quis : *dices* quod ,tuum os nunc Ubi
איה אפוא פיך אשר תאמר מי אבימלך כי נעבדנו
,nunc obſecro Egredere *eo in* ſprevisti quem ,populus iſte nonne
הלא זה העם אשר־מאסתה בו צא־נא עתה
pugnavitque ;Sechem *dominorū facies ad* Ghahal eſt egreſſ' Et .*eo in* pugna &
39 והלחם בו׃ ויצא געל לפני בעלי שכם וילחם
:ejus *faciebus* à fugit & ,Abimelech eum eſt perſecutus Et .Abimelech *in*
40 באבימלך׃ וירדפהו אבימלך וינס מפניו
manſit Et .portæ oſtium ad uſque multi vulnerati ceciderunt &
ויפלו חללים רבים עד־פתח השער׃ וישב
ejus fratres & ,Ghahal ipſum Zebul expulit & ,Arumah in Abimelech
41 אבימלך בארומה וינרש זבל את־געל ואת־אחיו
3 agrum populus eſt egreſſus & ,craſtino à fuit Et .Sechem in *manendo* à
42 משבת בשכם׃ ויהי ממחרת ויצא העם
eos *dimiſit* & ,populum *cepit* Et .Abimelech ipſi nunciaverunt &
43 ויגדו לאבימלך׃ ויקח את־העם ויחצם
populus ecce & ,vidit & :agro in eſt inſidiatus & ,capita tria in
לשלשה ראשים ויארב בשדה וירא והנה העם
,Abimelech Et .eos *percuſſit* & ,eos *ſuper* ſurrexit & ;civitate de *egredient*
44 יצא מן־העיר ויקם עליהם ויכם׃ ואבימלך
portæ oſtium ad ſteterunt & ,*vaſtaverunt* ,ſecum quæ capita &
והראשים אשר עמו פשטו ויעמדו פתח שער
,agro in qui omnes *ſuper* *vaſtaverunt* capita duo & : civitatis
העיר ושני הראשים פשטו על־כל־אשר בשדה
.eos percuſſerunt &
ויכום׃

Verſio VULG. LAT.

29 Utinam daret aliquis populum iſtũ ſub manu mea, ut auferrẽ de medio Abimelech. Dictúmque eſt Abimelech, Congrega exercit' multitudinẽ, & veni.
30 Zebul enim princeps civitatis, auditis ſermonibus Gaal filii Obed, iratus eſt valdé. Et miſit clàm ad Abimelech nuntios, dicens; Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus ſuis, & oppugnat adverſũ te civitatem. Surge itaq; nocte cum populo qui tecum
31 eſt, & latita in agro: Et primo manè oriente Sole, irrue ſuper civitatem: illo autem egrediente adverſũ te cum populo ſuo, fac ei quod potueris.
32 Surrexit itaque Abimelech cũ omni exercitu ſuo nocte, & tetendit inſidias juxta Sichimam
33 in quatuor locis. Egreſſúſque eſt Gaal filius Obed, & ſtetit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cũ eo de inſidiarũ loco. Cúmq; vidiſſet populũ Gaal, dixit ad Zebul;
36 Ecce de montibus multitudo deſcendit. Cui ille reſpondit; Umbras montium vides quaſi capita hominũ, & hoc errore
37 deciperis. Rurſúmq; Gaal ait, Ecce popul' de umbilico terræ deſcendit, & unus cuneus venit p viam quæ reſpicit quercum. Cui dixit Zebul, ũbi eſt nunc os tuũ, quo loquebaris; Quis eſt Abimelech ut ſerviamus ei? Nónne hic
38 populus eſt, quem deſpiciebas? Egredere, & pugna contra eũ. Abiit ergò Gaal, ſpectante Sichimorum populo, &
39 pugnavit contra Abimelech, Qui perſecutus eſt eũ fugientem, & in urbem compulit:
40 ceciderúntque ex parte ejus plurimi, uſque ad portam civitatis. Et Abimelech ſedit in
41 Ruma: Zebul autem, Gaal & ſocios ej' expulit de urbe, nec in ea paſſus eſt commorari.
42 Sequenti ergò die egreſſus eſt populus in campum. Quod cùm nuntiatum eſſet Abime-
43 lech, Tulit exercitũ ſuũ, & diviſit in tres turmas, tendens inſidias in agris. Vidénſque quòd egrederetur populus de civitate, ſurrexit, & irruit in
44 eos Cum cuneo ſuo, oppugnans, & obſidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adverſarios perſequebantur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

29 Καὶ τίς δώη τ λαὸν τοῦτον ἐν χειρί μου; καὶ μετασήσω τ Αβιμέλεχ, καὶ (π) ἐρῶ πρὸς αὐτ,
30 Πλήθυνον τ δύναμίν σου καὶ ἔξελθε. Καὶ ἤκουσε Ζεβὲλ ἄρχων τ πόλεως τοῦ λόγους Γαὰλ
31 υἱῦ (ρ) Ἰωβὴλ, καὶ ὠργίσθη θυμῷ αὐτός. Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς Αβιμέλεχ (σ) ἐν κρυφῇ, λέγων, Ἰδὲ Γαὰλ υἱὸς (τ) Ἰωβὴλ καὶ οἱ
32 ἀδελφοὶ (υ) αὐτῦ ἔρχον) εἰς Συχέμ, καὶ ἰδὲ αὐτοὶ παρακάθηνται τ πόλιν ὀπίσω σύ. Καὶ νῦν ἀνάστηθι νυκτὸς, (φ) καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ (ζ) σῦ, καὶ ἐνέ-
33 δρευσον ἐν τῷ ἀγρῷ. Καὶ ἔσται πρωΐ ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τ ἥλιον, (χ) ὀρθριεῖς καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ ἰδὲ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτῦ ἐκπορεύονται πρός σε, καὶ ποιήσεις αὐτῷ (ψ) ὅσα ἂν ἔυρῃ ἡ χείρ (ω). Καὶ ἀνέστη
34 Αβιμέλεχ καὶ πᾶς ὁ λαὸς (ω) μετ' αὐτῦ νυκτὸς, καὶ ἐνήδρευσε (α) ἐπὶ Συχὲμ τέτρασιν ἀρ-
35 χαῖς. Καὶ ἐξῆλθε Γαὰλ υἱὸς (β) Ἰωβὴλ, καὶ ἔστη πρὸς τῇ θύρᾳ (γ) τ πύλης τ πόλεως. καὶ ἀνέστη Αβιμέλεχ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτῦ (δ)
36 ἀπὸ τῦ ἐνέδρου. Καὶ εἶδε Γαὰλ υἱὸς (ε) Ἰωβὴλ τ λαὸν, καὶ εἶπε πρὸς Ζεβὲλ, Ἰδὲ λαὸς (ζ) καταβαίνει ἀπὸ τ κεφαλῶν τ ὀρέων. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτ Ζεβὲλ, Τὴν σκιὰν τ ὀρέων (η) σὺ
37 βλέπεις ὡς ἀνθρώπους. Καὶ προσέθετο ἔτι (δ) Γαὰλ τῦ λαλῆσαι, καὶ εἶπεν, Ἰδὲ λαὸς καταβαίνων κατ θάλασσαν ἀπὸ τῦ ἐχόμενα (ι) ὀμφαλῦ τ γῆς, καὶ (κ) ἀρχὴ ἑτέρα ἥξει δι' ὁδῦ
38 Ηλων Μαωνενίμ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ Ζεβὲλ, (λ) Καὶ ποῦ ἔστι τὸ στόμα σου ὡς ἐλάλησας, Τίς ἐστιν Αβιμέλεχ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; (μ) μὴ οὐχὶ οὗτος ὁ λαὸς ὃν ἐξουδένωσας;
39 ἔξελθε δὴ νῦν καὶ παράταξαι αὐτῷ. Καὶ ἐξῆλθε Γαὰλ (ν) ἐνώπιον ἀνδρῶν Συχέμ, καὶ παρε-
40 ἐβάλετο πρὸς Αβιμέλεχ. Καὶ (ξ) ἐδίωξεν αὐτ Αβιμέλεχ, καὶ ἔφυγε ἀπὸ προσώπου αὐτ, καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοὶ ἕως (ο) τ θύ-
41 ρας τ πύλης. Καὶ εἰσῆλθεν Αβιμέλεχ ἐν Αρημα· καὶ ἐξέβαλε Ζεβὲλ τ Γαὰλ καὶ τὰς ἀδελ-
42 φὰς αὐτῦ, (π) μὴ οἰκεῖν ἐν Συχέμ. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς (ρ) εἰς τ ἀ-
43 γρὸν, καὶ ἀνήγγειλε τῷ Αβιμέλεχ. Καὶ (σ) ἔλαβε τ λαὸν, καὶ διεῖλεν (τ) αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἀρχὰς, καὶ ἐνήδρευσεν (υ) ἐν ἀγρῷ· καὶ εἶδε, καὶ ἰδὲ λαὸς ἐξῆλθεν ἐκ τ πόλεως, καὶ (φ) ἀνέστη
44 ἐπ' αὐτὸς, καὶ ἐπάταξεν αὐτός. Καὶ Αβιμέλεχ (χ) καὶ οἱ ἀρχηγοὶ οἱ μετ' αὐτῦ ἐξέστησαν, καὶ ἔστησε παρὰ (ψ) τ θύραν τ πύλης τ πόλεως· καὶ αἱ δύο ἀρχαὶ (ω) ἐξέστησαν ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ ἐπάταξαν αὐτούς.

MS.A. (π) ἐρῶ πῦ Αβιμέλεχ, Πλήθυνον (ρ) Αβὲλ, καὶ ἐδυναύθη ὀργῇ. Καὶ (σ) κ) δώρων, λέγων, (τ) Αβὲλ (υ) αὐτῦ ἐξαγιάσαν εἰς Σίχιμα, καὶ οἱ ἄ πολιορκῶσιν τ πόλιν ἐπὶ σέ. (φ) σὺ καὶ (χ) καὶ ὀρθείσεις (ψ) καθάπερ ἐὰν ἔνρῃ (ω) ὁ μετ' αὐτ (α) ἐπὶ Σίχιμα τέσσαρας ἀρχάς. Καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἐξῆλθεν (β)* Σαβὲτ, (γ) τῇ πύλῃ τ (ρ) ἐκ τ ἐνεδρῶν. (ε) Αβὲλ (ζ) καταβαίνων ἀπὸ τ κορυφῶν (η) ζῦ ὀρᾶς ὡς (ϑ) Γθηαὰλ (ι) τ ὀμφαλῦ (κ) ἀρχὴ μία πορευόμενοι ἀπὸ ὁδῦ δρυὸς ἀποζλεπόντων. Καὶ εἶπεν (λ) Πῦ ἐστιν νῦν τὸ στόμα ζου τὸ λέγον, Πῦ ἐστιν (υ) ὁκ ἰδὲ οὗτος ἐστιν ὁ λαὸς ὃν ἐξουδένωσας ἐν αὐτῷ; ἐξῆλθε νῦν καὶ πολέμει πρὸς αὐτόν. Καὶ (ν) ἀπὸ προσώπου τ ἀνδρῶν Σιχίμων, καὶ ἐπολέμησεν ἐν Αβιμέλεχ. (ξ) καὶ ἐδίωξεν αὐτ Αβιμέλεχ ἀπὸ προσώπου (ο) Δυρῶν τ πόλεως. Καὶ ὀπάθεισεν Αβιμέλεχ ἐν Αειμά· (π) τῦ μὴ οἰκεῖν ἐν Σιχίμοις. Καὶ ἐγλυπήθη τῇ (ρ) εἰς τὸ παιδίον, καὶ ἀπηλλη (σ) παρέλαβεν (τ) αὐτ πῆς ἀρχὰς, (υ) ἐν αὐτῷ· καὶ (φ) ἐπανέστη αὐτοῖς, (χ) καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ μετ' αὐτ ἐξεπλάδη (ψ) ἐξέστησαν (ω) τ πύλῳ τ πόλεως· (ω) ἐξεχύθησ

Et quis det populum hunc in manu meâ? & amovebo Abimelech, & dicam ad eum: Multiplica virtutem tuam, & egredere. Et audivit Zebul princeps civitatis verba Gaal filii Jobel: & iratus eſt furore ipſe. Et miſit nuncios ad Abimelech (r) clàm, dicens; Ecce Gaal filius Jobel, & fratres ejus adveniunt in Sychem: & ecce ipſi obſident civitatem ſuper te. Et nunc ſurge nocte, (ſ) & populus, qui tecum: & inſidiare in agro. Et erit, manè ſimul ut oriitur Sol, (t) ſurges diluculò, & tendes ſuper civitatem. Et ecce ipſe, & populus, qui cum eo, egrediuntur ad te: & facies ei, quæcunque invenerit manus tua. Et ſurrexit Abimelech, & omnis populus cum eo, nocte: & inſidiati ſunt ſuper Sychem (u) quatuor principiis. (x) Et egreſſus eſt Gaal filius Jobel: & ſtetit ad oſtium portæ civitatis. Et ſurrexit Abimelech, & populus qui cum eo, ex inſidiis. Et vidit Gaal filius Jobel populum: & dixit ad Zebul, Ecce populus deſcendit de capitibus montium. Et dixit ad eum Zebul; Umbram montium tu vides, tanquam viros. Et adjecit adhuc Gaal loqui, & dixit; Ecce popul' deſcendens (y) juxta viam de contiguo umbilico terræ: & principiũ aliud venit per viã (z) Helon Maonenim. Et dixit ad eũ Zebul; Et ubi eſt os tuum, ſicut locutus es. Quis eſt Abimelech, quia ſerviemꝰ ei? Nónne hic eſt populus, quem (aa) ſprevisti? Exi utique nunc, & congredere cũ eo. Et exivit Gaal in conſpectu vivorũ Sychẽ: et congreſſus eſt cum Abimelech. Et perſecutꝰ eſt eũ Abimelech. Et fugit à facie ejus: & ceciderunt cæſi multi uſq; ad oſtium portæ. Et intravit Abimelech in Arema. Et Zebul ejecit Gaal, & fratres ejus, ut non habitarent in Sychẽ. Et factũ eſt in craſtina, & exiit populꝰ in agrum: & (bb) annuntiavit ipſi Abimelech. Et accepit populũ; & diviſit eos in tria principia: et inſidiatꝰ eſt in agro. Et vidit, et ecce populus exivit è civitate: et ſurrexit ſuper eos, et percuſſit eos. Et Abimelech, et (cc) principes, qui cũ eo, extenderunt, et ſteterunt apud oſtiũ portæ civitatis. Et duo principia (dd) tetenderunt ſuper omnes, qui in agro, & percuſſerunt eos.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 ומן ימסר ית עמא הדין בידי ואעדי ית אבימלך ואמר לאבימלך טקיס ית משריתך ופוק׃
30 ושמע זבול רב קרתא ית פתגמי געל בר עבד ותקיף רוגזיה׃ ושלח אוגדין לית אבימלך
31 ברו למימר הא געל בר עבד ואחוהי אתן לשכם והא אנון צירין ית קרתא עלך׃ וכען
32 קום בליליא אנת ועמא דעמך וכמון בחקלא׃ ויהי בצפרא כמדנח שמשא תקדים ותתנגיד
על קרתא והא הוא ועמא די עמיה נפקין לקדמותך ותעביד ליה כמא דתשכח ידך׃
34 וקם אבימלך וכל עמא די עמיה בליליא וכמנו על שכם ארבעא משרין׃ ונפק געל בר
35 עבד וקם בתעלנא דתרע קרתא וקם אבימלך ועמא די עמיה מן כמנא׃ וחוא געל ית
36 עמא ואמר לזבול הא עמא נחית מרישי טוריא ואמר ליה זבול ית טולא דטוריא אנת
חזי כגברייא׃ ואוסיף עוד געל למללא ואמר הא עמא נחתין מן תוקפא דארעא
38 ומשריתא חדא אתיא מאורח מישר מעוניא׃ ואמר ליה זבול אן אנון פתגמך די אנת
אמר מן אבימלך דארי נפלחניה הלא דין עמא דקצאתא ביה פוק כען ואגח קרבא ביה׃
39 ונפק געל קדם יתבי שכם ואגח קרבא באבימלך׃ ורדפיה אבימלך ואפך מן קדמוהי
41 ונפלו קטולין סגיאין עד תעלנא דתרעא׃ ויתיב אבימלך בארומא ותריך זבול ית געל
42 ית אחוהי מלמיתב בשכם׃ והוה ביומא דבתרוהי ונפק עמא לחקלא וחויא
43 לאבימלך׃ ורבר ית עמא ופלגנון לתלת משרין וכמן בחקלא וחוא והא עמא נפיק
44 מן קרתא וקם עליהון ומחנון׃ ואבימלך וכל משרין דעמיה אתנגידו וקמו
בתעלנא דתרע קרתא ותרתין משרין אתנגידו על כל די בחקלא וקטלונון׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et quis tradet populum hunc in manu meâ, & abjiciam Abimelech? Et dixit Abimelecho, Ordina exercitũ tuum, et exi. Et audivit Zebul princeps civitatis verba Gaghal filii Ghebed; et invaluit indignatio ejus. Et miſit nuncios ad Abimelech in ſecreto, ad dicendum, Ecce Gaghal filius Ghebed et fratres ejus venerunt ad Sechem, et ecce illi anguſtiantes urbem ſuper te. Et nunc ſurge in nocte, tu & populus qui tecum, & inſidiare in agro. Et erit in aurorâ in oriri Solem, anticipabis, et extraheris ſuper urbem; et ecce ipſe et populus, qui cum eo, exeuntes adverſus te, et facies ei, ut id quod inveniet manus tuâ. Et ſurrexit Abimelech et omnis populus qui cum illo, in nocte; et inſidiati ſunt ſuper Sichem quatuor turmæ. Et exiit Gaghal filius Ghebed, et ſtetit in introitu portæ civitatis, et ſurrexit Abimelech, et populus qui cum eo, ex inſidiis. Et vidit Gaghal populum, et dixit ad Zebul: Ecce populus deſcendit ex capitibus montium: et dixit ei Zebul, umbram montium tu videns ſicut viros. Et addidit adhuc Gaghal ad loquendum, et dixit, Ecce popul' deſcendentes ex fortitudine terræ, & turma una venit ex via planitiei Meghonenim. Et dixit ei Zebul, Ubi hic verbum tuum quod tu dicens: Quis Abimelech, quòd ſerviem' ei? Nonne hic popul' quo fregiſti in eo? exi nunc, & ini bellum in eo. Et exiit Gaghal ante habitatores Sechem, et iniit prælium in Abimelech. Et perſecutus eſt eum Abimelech, et vertit ex ante eũ, & ceciderunt occiſi multi uſq; introitum portæ. Et habitavit Abimelech in Aruma, et expulit Zebul Gaghal & fratres ſuos ab habitando in Sechem. Et fuit in die qui poſt eum, et exiit populus ad agrum, & nunciaverunt Abimelech. Et accepit populum, et diviſit eos ad tres turmas, et inſidiatus eſt in agro, et vidit, et ecce populus exiens ex urbe, et ſurrexit ſuper eos, et percuſſit eos. Et Abimelech et omnes turmæ quæ cum illo, protracti ſunt, et ſteterunt in introitu portæ urbis, et duæ turmæ protractæ ſunt ſuper omnes qui in agro, et occiderunt eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * מן יתן עמא הדא בידי ואעדינה ליה. ואמר לאבימלך סגי חילך ונפק׃
30 ושמע זבול רב קרתא ית מלי געל בר עובד ואתקף רוגזיה׃
31 * ושדר מלאכין לות אבימלך בסתר למימר הא געל בר עובד ואחוהי אתו לשכם והא מקטלין ית קרתא לקבלך׃
32 * וכען קום בליליא אנת ועמא דעמך ותהי מתכמן בחקלא׃
33 והוה צפרא תשכם כד תנהר שמשא ותסתער על קרתא והא הוא ועמא דעמיה נפקין לקבלך ותעבד להון כמא דתשכח ידך׃
34 וקם אבימלך וכל עמא דעמיה בליליא ואתכמנו על שכם ארבעה רישין׃
35 * ונפק געל בר עובד ושמד בתרע קרתא וקם אבימלך וכל עמא דעמיה מן כמינותהון׃
36 וחמא געל ית עמא ואמר לזבול הא עמא נחתין מרישא דטורא ואמר ליה זבול טלא דטורא את חמי כגברין׃
37 * ומליל עוד געל ואמר הא עמא נחתין מרישא דארעא וחד רישא אתי מן דרך מישרא דמעונין׃
38 ואמר ליה זבול לאן השתא פומך דאמרת מן הוא אבימלך דנפלח ליה הלא עמא הדין דזלזלת בהון נפק כען ואיתגח בהון׃
39 * ונפק געל קדם בעלי קרתא ואיתגח באבימלך׃
40 * ורדפיה אבימלך והתקיף מיניה ונפלו חללין סגיאין עד תרע קרתא׃
41 * ויתב אבימלך בארומה וגרש זבול ית געל ואחוהי מלמיתב בשכם׃
42 * והוה מן יומא דבתרוי ונפק עמא לחקלא ואשתמודעו לאבימלך׃
43 * ודבר ית עמא ונסיבו ית גוברין וכמנינון בחקלא ואסתכי וחמא והא עמא נפקין מן קרתא וקם עלוהי׃
44 * ואבימלך ואינון גוברין דעמיה שלטו ואתקפו על תרע קרתא ותרין רישין אחרנין שלטו על כל אינון דבחקלא וקטלינון׃

O utinam daretur populus iste in manus meas! certè tollerem Abimelecum. Tum dixit ad Abimelec, Auge copias tuas, & egredere. 29
Audiens autem Zebol urbis præfectus verba Gaalis filii Ophar; æstuavit ira: Missisque 30
fraudulenter nuntiis ad Abimelec, ait, Ecce Gaal filius Ophar, ipse cum fratribus suis 31
venerunt in Sechim, & ecce civitatem obsident contra te. Surge igitur noctu, tu & populus qui tecum est, & insidias tendite in agro: Cúmque manè sol illuxerit, surge & 33
procede contra civitatem: ecce enim ipse & populus qui cum eo est, egredientur ad te: fac illis prout poterunt manus tuæ. Surrexit itaque Abimelec, & universus populus qui cum eo erat, noctu, & insidias tetenderunt contra Sechim *in* quatuor acies *divisi*. Cúmque egressus esset Gaal Ophari filius, & stetisset in ingressu portæ civitatis, surrexit Abimelec & populus qui cum eo erat, ex insidiis. Et videns Gaal populum, 36
dixit ad Zebol, En populus descendens è vertice montis. Dixit ad eum Zebol, Umbram sanè montis tu vides quasi homines. Subdidit autem Gaal, & dixit ad Zebol, En 37
populus descendens è munitiore loco terræ, & acies una venit itinere querceti Meonin. Ait illi Zebol, Ubinam est os tuum illud quod 38
dicebat, Quis est Abimelec, ut serviamus ei? annon hic populus est quem contempsisti? egredere nunc, & pugna adversùs eum. Egressus igitur Gaal ante dominos Sechim, pugnavit contra Abimelec. Et persecut⁹ est eum Abimelec, fugitq; à conspectu illi⁹ (& ceciderunt multi interfecti) usq; ad ingressum portæ. Et 41
remansit Abimelec in Aduma: & ejecit Zebol Gaalem & fratres ejus, ne habitarent in Sechim. Contigit autem postero die ut egrederetur popul⁹ ad campũ: Quod cùm retulissent Abimeleco, Assumpto populo, eo- 43
que in tres acies diviso, tetendit insidias in campo: & cùm respiceret, ecce populus egrediebatur è civitate; consurgensq; contra eos, peremit illos. Nam Abimelec & turmæ quæ 44
cum eo erant, procedentes steterunt in ingressu portæ civitatis: duæ verò turmæ irruerũt in omnes eos qui erant in campo, & trucidárunt eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * لَوْ أَنَّ يَدْفَعَ اللهُ هٰذَا ٱلشَّعْبَ فِي يَدَيَّ. لَأَصْرِفَنَّ أَبِيمَلِكَ وَأَقُولَ لَهُ عَنْ مَرْبِيَتِهِ. وَأَقُولُ لِأَبِيمَلِكَ
30 أَسْجِيدْ بِأَعْلَبِكَ. وَأَكْثِرْ رِجَالَكَ وَٱخْرُجْ * فَسَمِعَ زَاحَالُ وَالِي ٱلْقَرْيَةِ كَلَامَ جَاعَالَ بْنِ عَابَارَ.
31 وَٱسْتَدَّ غَضَبُهُ جِدًّا * وَأَرْسَلَ رُسُلًا إِلَى أَبِيمَلِكَ سِرًّا وَقَالَ لَهُ. قَدْ أَتَى جَاعَالُ بْنُ عَابَارَ هُوَ وَإِخْوَتُهُ *
32 وَقَدْ أَحَاطُوا بِعَرْبِيَتِنَا * فَقُمِ ٱنْتَ وَٱلشَّعْبُ ٱلَّذِي مَعَكَ لَيْلًا. وَٱكْمُنُوا فِي ٱلصَّحْرَاءِ *
33 وَإِذَا طَلَعَتِ ٱلشَّمْسُ بِٱلْغَدَاةِ ٱهْجُمْ وَسِرْ حَوْلَ ٱلْقَرْيَةِ. فَإِنَّهُ يَخْرُجُ هُوَ وَأَصْحَابُهُ إِلَيْكَ. فَٱصْنَعْ بِهِمْ مَا قَدَرَتْ
34 عَلَيْهِ وَأَمْكَنَكَ * وَقَامَ أَبِيمَلِكُ وَجَمِيعُ ٱلشَّعْبِ ٱلَّذِي مَعَهُ لَيْلًا. وَٱكْمَنُوا حَوْلَ شَكِيمَ فِي أَرْبَعَةِ
35 مَوَاضِعَ * وَخَرَجَ جَاعَالُ وَأَصْحَابُهُ وَأَقَامُوا فِي مَدْخَلِ ٱلْمَدِينَةِ. وَوَثَبَ أَبِيمَلِكُ وَأَصْحَابُهُ مِنْ مَوَاضِعِ
36 ٱلْكَمِينِ إِلَيْهِمْ * فَرَأَى جَاعَالُ ٱلشَّعْبَ وَقَالَ لِزَاحَالَ ٱلْوَالِي. أَرَى قَوْمًا كَثِيرًا يَنْزِلُونَ مِنْ رُؤُسِ
37 ٱلْجِبَالِ. فَقَالَ لَهُ زَاحَالُ ٱلْوَالِي. إِنَّمَا تَرَى خَيَالَ ٱلْجِبَالِ وَظِلَّهَا * ثُمَّ قَالَ جَاعَالُ لِزَاحَلَ. أَرَى شَعْبًا
كَثِيرًا يَخْرُجُونَ مِنْ أَقْصَى ٱلْأَرْضِ. وَأَرَى كَرْدُوسًا وَاحِدًا جَائِيًا مِنْ عِنْدِ شَجَرِ ٱلْبَلُّوطِ
38 مُعَيِّنِينَ * قَالَ لَهُ زَاحَالُ. أَيْنَ فَمُكَ ٱلَّذِي كَانَ يَقُولُ مَنْ أَبِيمَلِكُ حَتَّى نَخْضَعَ لَهُ. هٰذَا ٱلشَّعْبُ
39 ٱلَّذِي هَزَأْتَ بِهِ ٱخْرُجِ ٱلْآنَ إِلَيْهِمْ وَحَارِبْهُمْ * وَخَرَجَ جَاعَالُ بَيْنَ يَدَيْ أَرْبَابِ ٱلْقَرْيَةِ. وَحَارَبَ
40 أَبِيمَلِكَ * فَهَزَمَهُ أَبِيمَلِكُ. وَهَرَبَ مِنْهُ. وَسَقَطَ قَتْلَى كَثِيرُونَ إِلَى بَابِ مَدْخَلِ ٱلْقَرْيَةِ. وَجَلَسَ أَبِيمَلِكُ
41 فِي أَدُومَا * وَطَرَدَ زَاحَالُ جَاعَالَ وَإِخْوَتَهُ مِنْ سَكَنَ * وَمِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ خَرَجَ ٱلشَّعْبُ إِلَى
42 ٱلصَّحْرَاءِ. وَأَخْبَرُوا أَبِيمَلِكَ بِذٰلِكَ * فَسَاقَ ٱلشَّعْبَ وَصَيَّرَهُمْ ثَلَاثَ كَرَادِيسَ. وَٱكْمَنَ فِي ٱلصَّحْرَاءِ.
43 وَنَظَرَ إِلَى ٱلشَّعْبِ قَدْ خَرَجَ مِنَ ٱلْقَرْيَةِ * فَلَمَّا رَاهُمْ وَثَبَ عَلَيْهِمْ وَقَتَلَهُمْ * وَأَبِي أَبِيمَلِكُ بِٱلْكَرَادِيسِ
44 ٱلثَّلَاثَةِ ٱلَّذِينَ مَعَهُ *

Si committeret De⁹ populũ istũ in manus meas, amoverem sanè Abimelecum, deque gradu suo depellerem, dicercmq; ad Abimelec, Arma amicos tuos, & multiplica copias tuas, & prodi. Audiens autem Zechel præfectus civitatis illius verba Gaalis filii Aber, vehementer desævit ira ipsius: Missisq; clàm nuntiis ad Abimelec, dixit ei, Venit ad nos Gaal Aberi filius, ipse & fratres ejus, nostramque civitatem obsederunt. Surge ergò tu & populus qui tecum est, noctu, & insidias struite in deserto: Et manè orto sole surgens ambula circa civitatem; exiturus enim est ipse cum sociis suis ad te: sic facito eis quod potueris ac valueris. Igitur surgens Abimelec congregavit populum qui cum eo erat, noctu, & tetenderunt insidias circum Sechem quatuor in locis. Egressus autem Gaal & socii ejus, steterunt in aditu civitatis: & exilivit ad eos Abimelec cum sociis suis è locis insidiarũ. Videns ergò Gaal populum, dixit ad Zechel præfectum, Video turbam multam descendentem è verticibus montium. Ait illi Zechel præfectus, Imò verò umbram montium & opacitatem vides. Dixit iterum Gaal ad Zechel, Video multum populum egredientem ex imo terræ, & video agmen unum stipatum procedens ab arbore querctis. Respondit ei Zechel, ubi est os tuum quod dicebat, Quis est Abimelec, ut subjiciamur ei? Iste est populus quem irrisisti; egredere modò ad eos, & oppugna illos. Egressus itaq; Gaal ante dominos Sechem pugnavit contra Abimelec. Sed profligavit eum Abimelec ita ut fugeret ab ipso; ceciderunt que multi confossi, usque ad portam aditus civitatis. Et sedit Abimelec in Aduma: expulitque Zechel Gaalem & fratres ejus de Sechem. Post illum quoque diem egressus est populus ad desertum: & renuntiatum fuit id Abimeleco, Qui populum adducens divisit eos in agmina; structisque insidiis in deserto, vidit populum exeuntem è civitate: & cùm vidisset eos, invasit illos, ac trucidavit. Tum duxit Abimelec tria agmina quæ cum eo erant,

כפר שופטים : י

cepit & ,illa die tota civitatē *in* pugnavit Abimelech Et

45 וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחַם בָּעִיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא וילכד [וַיִּלְכֹּד] אֶת
urbem diruit & ,interfecit ea in qui populum ac ,urbem

הָעִיר וְאֶת הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הָרַג וַיִּתֹּץ אֶת־הָעִיר
venerunt & ,Sechem turris *domini* omnes audierunt Et .*sale eam consevit* &

46 וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח : וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ
quòd ,Abimelech ipsi est Nunciatumque .Bethelberith arcem ad

אֶל־צְרִיחַ בֵּית אֵל בְּרִית : וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ כִּי
Abimelech ascendit Et .Sechem turris *domini* omnes essent congregat

47 הִתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם : וַיַּעַל אֲבִימֶלֶךְ
Abimelech *cepit* & :secum qui populus omnis & ipse ,Salmon *montem*

הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ
eā portavit & ,*ligno*rum ramum præcidit & ,sua manu in fecures

48 אֶת־הַקַּרְדֻּמוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׂוֹבַת עֵצִים וַיִּשָּׂא
Quod :secum qui populum ad dixitque :suā humerā super posuit &

וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ מָה
omnis etiam præciderūt Et .ego sicut facite ,festinate : feci vidistis

49 רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מַהֲרוּ עֲשׂוּ כָמוֹנִי : וַיְכָרְתוּ גַם־כָּל־
super posuerunt & ,Abimelech post iverunt & ,suum ramā *vir* populus

הָעָם אִישׁ שׂוֹכוֹ וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־
etiam sunt mortui &:igni *in* arcem eis *super* combusserūt & ,arcem

הַצְּרִיחַ וַיִּצְרְפוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַצְּרִיחַ בָּאֵשׁ וַיָּמֻתוּ גַם
ivit Et .mulieres & viri mille fere Sechem turris *domini* omnes

50 כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה : וַיֵּלֶךְ
.eam cepit & ,Thebes *in* est castrametatus & : Thebes ad Abimelech

אֲבִימֶלֶךְ אֶל־תֵּבֶץ וַיִּחַן בְּתֵבֶץ וַיִּלְכְּדָהּ :
omnes illuc fugerunt & ;civitatis medio in erat fortis turris Et

51 וּמִגְדַּל־עֹז הָיָה בְּתוֹךְ־הָעִיר וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־
;se super clauserūt & ;civitatis *domini* omnes &,mulieres & ,viri

הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם
,turrim ad usque Abimelech venit Et .turris tectū super ascenderūt &

52 וַיַּעֲלוּ עַל־גַּג הַמִּגְדָּל : וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל
illud *con.burendū ad* ,turris ostiū ad usq; appinquavit & :eā *in* pugnavit &

וַיִּלָּחֶם בּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־פֶּתַח הַמִּגְדָּל לְשָׂרְפוֹ
caput super *curras* fragmen una mulier projecit Et .igni in

53 בָּאֵשׁ : וַתַּשְׁלֵךְ אִשָּׁה אַחַת פֶּלַח רֶכֶב עַל־רֹאשׁ
puerum *ad* citò *clamavit* Et .ejus *calvariam quassavit* & ;Abimelech

אֲבִימֶלֶךְ וַתְּרָץ אֶת־גֻּלְגַּלְתּוֹ : וַיִּקְרָא מְהֵרָה אֶל־הַנַּעַר
; me interfice & ,tuū gladium Evagina ;ei dixit & ,*sua vasa* portantem

נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלֹף חַרְבְּךָ וּמוֹתְתֵנִי
,ejus puer eū perfodit Et .eum interfecit Mulier :*mihi* dicant fortè ne

פֶּן־יֹאמְרוּ לִי אִשָּׁה הֲרָגָתְהוּ וַיִּדְקְרֵהוּ נַעֲרוֹ
:Abimelech esset mortu' quòd Israel viri viderunt Et .est mortu' &

54 וַיָּמֹת : וַיִּרְאוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּי־מֵת אֲבִימֶלֶךְ
malum Deus Reddiditque .suum locum in *vir* abierunt &

55 וַיֵּלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ : וַיָּשֶׁב אֱלֹהִים אֶת־רָעַת
septuaginta interficiendo ,suo patri fecerat quod ,Abimelech

אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לַהֲרֹג אֶת־שִׁבְעִים
reddidit Sechem virorum malum omne Et .suos fratres

57 אֶחָיו : וְאֶת כָּל־רָעַת אַנְשֵׁי שְׁכֶם הֵשִׁיב
filii Jotham maledictio eos ad venit & :eorum caput in Deus

אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קִלְלַת יוֹתָם בֶּן־
.Jerubbaal

יְרֻבָּעַל :

CAP. X.

filius Tholah Israel *salvandum ad* Abimelech post surrexit Et

1 וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בֶּן
monte in,Samir in *habitans* ipse & ;Issachar vir ,Dodo filii Puah

פּוּאָה בֶן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשָּׂשכָר וְהוּא־יָשַׁב בְּשָׁמִיר בְּהַר
.Ephraim

אֶפְרָיִם :

Versio VULG. LAT.

45 Porrò Abimelech omni die illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfectis habitatoribꝰ ejus, ipsāque destructā, ita ut sal in ea dispergeret. Quod 46 cùm audissent qui habitabant in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui Berith, ubi fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen acceperat, 47 qui erat munitus valdē. Abimelech quoq; audiens viros turris Sichimorum pariter cōglobatos, Ascendit in montem Selmon cū omni populo suo: & arreptā securi, præcīdit arboris ramum, impositúmque ferens humero, dixit ad socios; Quod me videtis facere, citò 49 facite. Igitur certatim ramos de arboribus præcidentes, sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, succenderunt: atque ita factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem. Abimelech autem inde 50 proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitu. Erat autem 51 turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausā firmissimè januā, & super turris tectum stantes per propugacula. Accedénsque Abimelech 52 juxta turrim, pugnabat fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur. 53 Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus. Qui vocavit citò armigerum suum, & 54 ait ad eum; Evagina gladium tuum, & percute me: ne fortè dicatur quòd à fœmina interfectus sim. Qui jussa perficiens, interfecit eum. Illóque 55 mortuo, omnes qui cum eo erant de Israel, reversi sunt in 56 sedes suas. Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suū, interfectis septuaginta fratribꝰ suis. 57 Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Jotham filii Jerobaal.

CAP. X.

1 POst Abimelech surrexit dux in Israel Thola filius Phua patrui Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir montis Ephraim.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

45 Καὶ Ἀβιμέλεχ (α) παρετάξετο ἐν τῇ πόλει ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ καθῄρεθη τὴ πόλιν, καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ (β) ἀπέκτεινεν, καὶ τὴν 46 πόλιν καθεῖλε, καὶ ἔσπειρεν αὐτὴν ἅλας. Καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄνδρες πύργου (γ) Συχέμ, καὶ 47 ἦλθον εἰς Χωὲλδσιν Βαθηλβρίθ. Καὶ ἀνηγγέλη τῷ Ἀβιμέλεχ, ὅτι Χωὲλδσιν πάντες 48 οἱ ἄνδρες (δ) πύργου Συχέμ. Καὶ ἀνέβη Ἀβιμέλεχ εἰς ὄρος (ε) Σελμών, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἔλαβεν Ἀβιμέλεχ (ζ) τὰς ἀξίνας ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκοψε (η) κλάδον ξύλων, καὶ ἦρεν, καὶ ἔθηκεν ὅτι ὤμων αὐτοῦ· καὶ εἶπε (θ) τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, Ὃ εἴδετέ με ποιοῦντα, ταχέως ποιήσατε (ι) ὡς ἐγώ. Καὶ ἔκοψαν 49 (κ) καὶ γε ἀνὴρ κλάδον πᾶς ἀνὴρ, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐπέθηκαν ὅτι τὴν Χωὲλδσιν, καὶ ἐνεπύρισε ἐπ' αὐτὴν τὴν Χωὲλδσιν ἐν πυρί· καὶ ἀπέθανον καὶ γε πάντες οἱ ἄνδρες πύργου Σικίμων, ὡσεὶ χίλιοι ἄνδρες 50 καὶ γυναῖκες. Καὶ ἐπορεύθη Ἀβιμέλεχ (λ) εἰς Βαθηλβρίθ, καὶ παρενέβαλεν ἐν Θαῦκις, καὶ 51 κατέλαβεν αὐτήν. Καὶ πύργος ἰσχυρὸς ἦν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄνδρες καὶ αἱ (μ) γυναῖκες τῆς πόλεως, καὶ ἔκλεισαν ἔξωθεν αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν ὅπι τὸ δῶμα τοῦ 52 πύργου. Καὶ ἦλθεν Ἀβιμέλεχ ἕως τοῦ πύργου, (ν) καὶ παρετάξαντο αὐτῷ· καὶ ἤγγισεν Ἀβιμέλεχ ἕως τῆς θύρας τοῦ πύργου (ξ) τοῦ 53 ἐμπρῆσαι αὐτὸν ἐν πυρί. Καὶ ἔῤῥιψε γυνὴ μίαν χλάσμα (ο) ὀπὸ μύλιον ὅπι κεφαλὴν Ἀβιμέλεχ, 54 καὶ ἔθλασε (π) καὶ ἔκλασε τὸ κρανίον αὐτοῦ. Καὶ ἐβόησε (ῥ) ταχὺ πρὸς τὸ παιδάριον (σ) τὸ αἴρον τὰ σκεύη (τ) αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σπάσον σου ῥομφαίαν μου καὶ θανάτωσόν με, μή ποτε εἴπωσιν, Γυνὴ ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ ἐξεκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ (υ) ἀπέθανε. Καὶ εἶδεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὅτι ἀπέθανεν Ἀβιμέλεχ· (φ) καὶ ἐπορεύθη ἀνὴρ εἰς 56 τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ (χ) ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς (ψ) τὴν πονηρίαν Ἀβιμέλεχ, ἣν ἐποίησε τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀποκτεῖναι τοὺς ἑβδομήκοντα ἀδελφοὺς 57 αὐτοῦ. (ω) Καὶ τὴν πᾶσαν πονηρίαν ἀνδρῶν Συχὲμ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς εἰς κεφαλὴν αὐτῶν. καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ κατάρα Ἰωάθαμ (α) υἱοῦ Ἰεροβάαλ.

ΚΕΦ. ι'.

1 Καὶ ἀνέστη μετ' Ἀβιμέλεχ τοῦ σῶσαι τὸν Ἰσραὴλ, Θωλὰ υἱὸς Φουὰ, υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ, ἀνὴρ Ἰσσάχαρ· καὶ αὐτὸς (α) ᾤκει ἐν Σαμὶρ ἐν ὄρει Ἐφραίμ.

MS.A. (α) ἐπολέμει ἐν τῇ (β) ἀνείλεν, (γ) Σικίμων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὀχύρωμα οἴκου τοῦ Βάαλ διαθήκης. Καὶ ἀπηγγέλη (δ) τοῦ πύργου Σικίμων. Καὶ (ε) Ερμὼν, αὐτὸς καὶ πᾶς (ζ) ἀξίνιον (η) φορτίον ξύλων, καὶ ἔλαβεν αὐτὸ, καὶ ἐπέθηκεν ὅπι τοὺς ὤμους αὐτοῦ· (θ) πρὸς τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, Τί εἴδετέ (ι) ὡς καὶ ἐγώ. (κ) καὶ αὐτοὶ ἔσπευσαν φορτίον, καὶ ἦραν, καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐνέπρησαν ἐπ' αὐτὸ τὸ ὀχύρωμα ἐν πυρί· καὶ ἀπέθανον πάντες (λ) εἰς Θαῦσις, καὶ παρεκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, καὶ προσκαθήζοντο αὐτήν. Καὶ πύργος ἦν ὑψηλὸς ἐμ μέσῳ (μ) γυναῖκες, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως, καὶ ἀπέκλεισεν ἐφ' ἑαυτὸς, καὶ ἀνέβησαν (ν) καὶ ἐξεπολέμησαν αὐτόν· (ξ) ἐν πρῆσαι αὐτὸ (ο) μύλα ἐπὶ (π) καὶ ζωὴθλασεν τὸ (ῥ) τὸ τάχος (σ) τὸν αἴροντα (τ) αὐτοῦ, Σπάσον τὴν μάχαιραν καὶ (υ) ἀπέθανον Ἀβιμέλεχ. Καὶ (φ) καὶ ἀπῆλθον ἀνὴρ (χ) ἀπέστρεψεν (ψ) τὴν κακίαν Ἀβιμέλεχ, (ω) καὶ πᾶσαν κακίαν ἀνδρῶν Σικίμων ἀπέστρεψεν κύριος εἰς τὴ κεφαλὴν (α) αὐτῶν. MS.A. Κεφ. ι'. (α) κατῴκει ἐν Σαμαρείᾳ ἐν ὄρει

Targum JONATHAN.

45 וַאֲבִימֶלֶךְ אֲגִיחַ קְרָבָא כְּל יוֹמָא הַהוּא וּכְבַשׁ יַת קִרְתָּא וְיַת עַמָּא דִי בְהּ קְטַל
46 וְתָרַע יַת קִרְתָּא וְזָרְעַהּ מִלְחָא : וּשְׁמָעוּ כָּל יָתְבֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַאֲתוֹ לְצָרִיחַ בֵּיתְאֵל לְמִנַּח
47 קְיָם : וְאִתְחְוָאָה לַאֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי אִתְכַּנָּשׁוּ כָּל יָתְבֵי מִגְדַּל שְׁכֶם : וּסְלִיק אֲבִימֶלֶךְ לְטוּרָא
48 דְצַלְמוֹן הוּא וְכָל עַמָּא דִי עִמֵּיהּ וְנָסִיב אֲבִימֶלֶךְ יַת כּוּלְבַּיָּא בִּידֵיהּ וְקַץ סוֹכַת אָעִין וְנָטַל
49 וְשַׁוִּי עַל כְּתֵפּוֹהִי וַאֲמַר לְעַמָּא דִי עִמֵּיהּ מָה חֲזִיתוּן עֲבִידִית אוֹחוּ עֲבִידוּ כְוָתִי : וְקָצוּ אַף
כָּל עַמָּא גְּבַר סוֹכַיהּ וְאָזְלוּ בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ וְשַׁוִּיאוּ עַל צְרִיחַ וְאַדְלִיקוּ עֲלֵיהוֹן יַת צְרִיחַ
50 בְּנוּרָא וְאִתְקְטָלוּ אַף כָּל אֱנָשֵׁי מִגְדַּל שְׁכֶם כְּאֶלֶף גְּבַר וְאִתְּתָא : וְאָזַל אֲבִימֶלֶךְ לְתֵבֶץ
51 וְשָׁרֵא בְּתֵבֶץ וְכַבְּשַׁהּ : וּמִגְדַּל תַּקִּיף הֲוָה בְּגוֹ קִרְתָּא וְאָפִיכוּ לְתַמָּן כָּל גַּבְרַיָּא וְנָשַׁיָּא
52 וְכָל יָתְבֵי קִרְתָּא וְאָגִיפוּ בְּאַפֵּיהוֹן וְסָלִיקוּ עַל אֲנַר מִגְדְּלָא : וַאֲתָא אֲבִימֶלֶךְ עַד מִגְדְּלָא
53 וְאָגִיחַ קְרָבָא בֵּיהּ וְקָרִיב עַד תְּרַע מִגְדְּלָא לְאוֹקָדוּתֵיהּ בְּנוּרָא : וּרְמַת אִתְּתָא חֲדָא פְּלָגוּת
54 רְכַב רֵחַיָּא עַל רֵישָׁא דַּאֲבִימֶלֶךְ וּרְעָתַת גּוּלְגַּלְתֵּיהּ : וּקְרָא בְּפָרִיעַ לְעוֹלֵימָא נָטִיל וְיָנֵיהּ
וַאֲמַר לֵיהּ שְׁלוֹף חַרְבָּךְ וּקְטוֹלְנִי דִּלְמָא יֵימְרוּן עֲלַי אִתְּתָא קְטָלְתֵּיהּ וְקָטְלֵיהּ טוּלְמִידֵיהּ
55 וּמִית : וְחָזוֹ גַּבְרֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִית אֲבִימֶלֶךְ וְאָזְלוּ אֱנָשׁ לְאַתְרֵיהּ : וַאֲתֵיב יְיָ יָת בִּישַׁת אֲבִימֶלֶךְ
56 דַּעֲבַד לַאֲבוּהִי לְמִקְטַל יַת שַׁבְעִין אֲחוֹהִי : וְיָת כָּל בִּישַׁת אֱנָשֵׁי שְׁכֶם אֲתֵיב יְיָ בְּרֵישֵׁיהוֹן
57 וַאֲתָת לְהוֹן לְוָטַת יוֹתָם בַּר יְרוּבָּעַל :

1 וְקָם בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ לְמִפְרַק יַת יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בַּר פּוּאָה בַּר דּוֹדוֹ גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְּבֵית
יִשָּׂשכָר וְהוּא יָתִיב בְּשָׁמִיר בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרָיִם :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et Abimelech pugnavit in urbe omnē diem illū, & subegit urbem et populū qui in eâ occidit: & excīdit urbē, & seminavit eam sale. Et audierunt omnes habitantes turris Sechem, & venerunt ad Fanū Bethel ad ineundū fœdꝰ. Et nunciatum est Abimelech, quòd congregati sunt omnes habitatores turris Sechem. Et ascendit Abimelech ad montem Szalmon ipse & omnis populꝰ qui cū eo, & accepit Abimelech securim in manu suâ, & excīdit ramū arborū, & tulit eum, & posuit super humerū suū: & dixit populo qui cum eo; Quod vidistis, feci; festinate, facite ut ego. Et exciderunt etiam omnes populꝰ, vir ramū suum, & venerunt post Abimelech, & posuerunt super fanum, & incenderunt super eos fanum in igne; & occiderunt etiā omnes homines turris Sechem, ut mille virū & mulierē. Et venit Abimelech ad Thebesz, & posuit in Thebesz, & subegit eam. Et turris fortis fuit in medio urbis, & verterunt illuc omnes viri, et mulieres, & omnes habitatores urbis; & obseraverunt in faciebus suis, & ascenderunt super tectum turris. Et venit Abimelech usque turrem & inivit bellū in eâ, & accessit usque portā turris ad incendendum eam in igne. Et jecit mulier una frustum currus molæ super caput Abimelech, & fregit calvariam ejus. Et clamavit in festinatione ad puerum ferentem arma ejus, & dixit ei, Evagina ensem tuū, & occide me; fortasse dicent super me, Mulier occidit eum: & occidit eum puer ejus, & mortuus est. Et viderunt homo Israel, quod mortuus est Abimelech; & ierunt vir ad locum suum. Et reddidit Dominꝰ malum Abimelech, quod fecit patri suo, ad occidendum septuaginta fratres suos. Et omne malū virorum Sechem reddidit Dominus in capitibus eorum; & venit eis maledictio Jotham filii Jerubaghal.

CAP. X.

ET surrexit post Abimelech ad liberandum Israel Tholagh filius Puah filii patrui sui, vir de tribu *domus* Issachar; & ipse habitans in Samir, in monte domus Ephraim.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 * ܘܐܙܠ ܐܒܝܡܠܟ ܠܩܪܬܐ ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܘܣܦܩ ܠܩܪܬܐ ܘܩܛܠ ܥܡܐ ܕܒܗ ܘܗܪܣ ܩܪܬܐ ܘܙܪܥ ܡܠܚ ׃

46 ܘܫܡܥܘ ܟܠ ܒܥܠܝ ܡܓܕܠ ܫܟܡ ܘܥܠܘ ܠܓܘ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ׃

47 ܘܐܬܚܒܪ ܠܐܒܝܡܠܟ ܕܟܢܫܘ ܟܠ ܒܥܠܝ ܡܓܕܠ ܫܟܡ ׃

48 ܘܣܠܩ ܐܒܝܡܠܟ ܠܛܘܪ ܨܠܡܘܢ ܗܘ ܘܟܠ ܥܡܐ ܕܥܡܗ ܘܩܨܐ ܐܒܝܡܠܟ ܠܓܪܐ ܘܫܩܠ ܐܝܟ ܕܐܫܬ ܒܝܕܗ ׃

49 ܘܐܡܪ ܠܥܡܐ ܕܥܡܗ ܡܐ ܕܥܒܕܬ ܐܝܟ ܗܟܝ ܬܥܒܕܘܢ ׃ ܘܟܠ ܥܡܐ ܩܨܘ ܐܢܫ ܓܪܗ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܐܒܝܡܠܟ ׃ ܘܣܡܘ ܥܠ ܡܣܬܪܬܐ ܘܐܘܩܕܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܬ ܡܓܕܠ ܫܟܡ ܐܦ ܟܠ ܐܢܫܝ ܡܓܕܠ ܫܟܡ ׃

50 ܘܐܙܠ ܠܬܒܨ ܘܚܢܐ ܠܬܒܨ ܘܐܚܕ ܠܗ ׃

51 ܐܝܬ ܩܪܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܒܓܘ ܕܗܪܘ ܟܠ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܘܟܠ ܒܥܠܝ ܩܪܬܐ ܘܣܓܪܘ ܒܬܪܗܘܢ ܘܣܠܩܘ ܠܦܬܘܪ ܕܐܓܪܐ ׃

52 ܘܐܬܐ ܐܒܝܡܠܟ ܥܕ ܩܪܬܐ ܘܚܪܒ ܠܗ ׃ ܘܩܪܒ ܥܕ ܬܪܥ ܕܐܓܪܐ ׃ ܘܐܬܩܦ ܠܗ ׃

53 ܘܫܕܬ ܐܢܬܬܐ ܦܠܓ ܪܚܝܐ ܥܠ ܪܫ ܐܒܝܡܠܟ ܘܬܒܪ ܠܓܘܠܓܠܬܗ ׃

54 ܘܩܪܐ ܠܥܠܡ ܙܝܢܗ ܕܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ׃ ܫܠܦ ܚܪܒܟ ܘܩܛܠܢܝ ܕܠܐ ܢܐܡܪܘ ܥܠܝ ܐܢܬܬܐ ܩܛܠܬܗ ׃ ܘܕܩܪ ܠܗ ܥܠܡ ܘܡܬ ׃

55 ܘܟܕ ܚܙܘ ܓܒܪܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܡܝܬ ܐܒܝܡܠܟ ܐܙܠܘ ܓܒܪ ܠܐܬܪܗ ׃

56 ܘܦܪܥ ܐܠܗܐ ܠܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕ ܐܒܝܡܠܟ ܠܐܒܘܗܝ ܒܩܛܠܗ ܠܫܒܥܝܢ ܐܚܘܗܝ ׃

57 ܘܟܠ ܒܝܫܬ ܓܒܪܐ ܗܦܟ ܐܠܗܐ ܒܪܫܗܘܢ ܘܐܬܬ ܥܠܝܗܘܢ ܠܛܘܠ ܐܝܪܘܒܥܠ ׃

* ܬ *

1 ܘܩܡ ܒܥܕ ܬܘܥ ܒܪ ܦܘܐ ܒܪ ܕܘܕ ܓܒܪ ܝܫܟܪ ܘܗܘ ܝܬܒ ܒܫܡܝܪ ܒܛܘܪ ܐܦܪܝܡ ׃

Tum oppugnavit Abimelec civitatem toto illo die, subegitq; civitatem, totumq; populum qui erat in ea, trucidavit, civitatem evertit, & seminavit eam sinapi. Audientes autem omnes domini Magdal-sechim, convenerunt ad ineundum in Beth-il fœdus. Et indicatũ est Abimeleco congregatos esse omnes dominos Magdal-sechim. Ascendit ergò Abimelec montem Selmon, & universus populus quem secum habebat; accepitq; Abimelec securim manu suâ, & succidit ramum ligni, quem sublatum imposuit humero suo, dixitque ad populum quem secum habebat, Quod me feciſſe vidiſtis, vos etiam festini facite ad exemplum meum. Amputaverunt igitur quisq; ramum suum, & secuti sunt Abimelec, qui applicatâ sture civitatem igne combussit: sic omnes homines qui erant in Magdal-sechim, igne perierunt, circiter mille tam viri quàm mulieres. Abiit exinde Abimelec ad Tabas, & castrametatus adversùs Tabas, cepit illam. Turris autem fortissima erat in medio civitatis illius, eóque confugerunt omnes viri ac mulieres omnesque domini civitatis; clausisq; post se *januis*, turris tecta conscenderunt. Accedens autem Abimelec ad turrim usque, oppugnabat eam; & cùm appropinquâsset usque ad ostium turris ut illud igni succenderet, Dejecit mulier quædam fragmen superioris molæ in caput Abimelec, confregitque caput ejus. Qui mox accersito puero suo armigero, dixit ad eum, Distringe gladium tuum, eoque me trucida, ne dicant de me, Mulier occidit eum: transverberavit ergò eum juvenis, & mortuus est. Videntes autem filii Israel mortuum esse Abimelec, abierunt quisque in locum suum. Rependit itaque Deus Abimeleco scelus quod commiserat in parentem suum, interficiendo septuaginta fratres suos. Totum quoq; malum quod fecerant Sechimitæ, refudit Deus in caput eorum, & evenit eis tota maledictio Jothami filii Nedubaal.

CAP. X.

POst Abimelec surrexit ad servandum Israelem Tolaa filius Phua filii avi ipsius, vir de Isachar, qui habitabat in Samir monte Aphremi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * فَسَارُوا حَيُّ صَارُوا إِلَى بَابِ ٱلْقَرْيَةِ نَهَارًا أَجْمَعَ * وَفَتَحَ ٱلْقَرْيَةَ وَظَفِرَ بِهَا * وَقَتَلَ كُلَّ مَنْ فِيهَا *

46 وَقَلَعَ بَابَهَا * وَرَدَعَهَا ٱلْمُبَقِّلَةَ ٱلْمَالِحَةَ * وَسَمِعَ أَهْلُ حِصْنِ سَكَامَ * وَٱجْتَمَعُوا جَمِيعًا إِلَى بَيْتِ

47

48 إِيلَ لِيَتَحَالَفُوا وَيَتَعَاهَدُوا هُنَاكَ * وَأُخْبِرَ أَبِيمَلِكُ أَنَّ أَهْلَ حِصْنِ سَكَامَ قَدِ ٱجْتَمَعُوا * فَصَعِدَ

أَبِيمَلِكُ إِلَى جَبَلِ صَلْمُونَ هُوَ وَجَمِيعُ ٱلشَّعْبِ ٱلَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ * وَأَخَذَ أَبِيمَلِكُ فَأْسًا بِيَدِهِ *

وَقَطَعَ حَطَبًا مِنَ ٱلسَّجَرِ وَحَمَلَ عَلَى عَاتِقِهِ * وَقَالَ لِلشَّعْبِ ٱلَّذِينَ مَعَهُ * كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَعْمَلُ أَعْمَلُوا

49 أَنْتُمْ أَيْضًا مِثْلَهُ * فَقَطَعَ ٱلَّذِينَ مَعَهُ كُلُّ ٱمْرِئٍ حَطَبًا وَحَمَلُوهُ وَرَاءَ أَبِيمَلِكَ * وَجَمَعُوا حَطَبًا كَثِيرًا

وَأَهَجَّ فِي ٱلْحَطَبِ نَارًا وَأَحْرَقَ ٱلْحِصْنَ * وَمَاتَ أَهْلُ حِصْنِ سَكَامَ كُلُّهُمْ بِٱلنَّارِ * وَكَانَ عَدَدُ ٱلَّذِينَ

50

51 أَحْرَقُوا مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَاءِ أَلْفَ نَفْسٍ * ثُمَّ ٱرْتَحَلَ أَبِيمَلِكُ إِلَى تَابَاصَ وَنَزَلَ عَلَيْهَا وَحَصَرَهَا * وَكَانَ

52 فِي ٱلْقَرْيَةِ حِصْنٌ مَشِيدٌ وَهَرَبَ أَهْلُ ٱلْقَرْيَةِ ٱلرِّجَالُ وَٱلنِّسَاءُ * وَدَخَلُوا ٱلْحِصْنَ * وَدَنَا أَبِيمَلِكُ إِلَى

ٱلْحِصْنِ لِيُحَارِبَ أَهْلَهُ * وَتَقَدَّمَ إِلَى بَابِ ٱلْحِصْنِ لِيُحْرِقَهُ بِٱلنَّارِ * فَرَمَتْهُ ٱمْرَأَةٌ مِنْ فَوْقُ بِقِطْعَةِ

53 مِنْ حَجَرِ ٱلرَّحَا * فَوَقَعَتْ عَلَى رَأْسِ أَبِيمَلِكَ وَشَدَخَتْ رَأْسَهُ * فَدَعَا بِٱلْفَتَى ٱلَّذِي كَانَ يَحْمِلُ

54 سِلَاحَهُ عَجِلًا وَقَالَ لَهُ * ٱخْرُطْ سَيْفَكَ يَا بُنَيَّ وَٱقْتُلْنِي بِهِ * لِئَلَّا يَقُولُوا أَنَّ ٱمْرَأَةً قَتَلَتْهُ فَبَعَجَهُ

ٱلْفَتَى ٱلَّذِي كَانَ يَحْمِلُ سِلَاحَهُ وَمَاتَ * فَلَمَّا رَأَى بَنُو إِسْرَائِيلَ أَنَّ أَبِيمَلِكَ قَدْ مَاتَ * ٱنْصَرَفَ كُلُّ

55

56 إِنْسَانٍ إِلَى مَنْزِلِهِ * وَجَزَى ٱللهُ أَبِيمَلِكَ بِٱلشَّرِّ ٱلَّذِي عَمِلَ بِبَيْتِ أَبِيهِ * وَقَتْلِهِ لِإِخْوَتِهِ ٱلسَّبْعِينَ *

57 * وَكُلَّ ٱلْبَلَاءِ ٱلَّذِي كَانَ أَرْكَبَ لِأَهْلِ سَكَامَ * رَدَّ كَيْدَهُمْ فِي نُحُورِهِمْ * وَصَارَ سُوءُهُمْ عَلَى رُؤُسِهِمْ *

1 وَنَزَلَ بِهِمْ كُلُّ ٱللَّعْنِ ٱلَّذِي لَعَنَهُمْ يُونَاثَانُ بْنُ جَدْعُونَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ * * وَقَامَ بَعْدَ

أَبِيمَلِكَ لِيُخَلِّصَ بَنِي إِسْرَائِيلَ دُوعَالُ بْنُ فُوَّالَ بْنِ عَمِّهِ * رَجُلٌ مِنْ قَبِيلَةِ إِيسَاخَارَ * وَكَانَ نَازِلًا فِي

سَامِيرَ جَبَلِ أَفْرَايِمَ *

Et torâ die precedentes quousque decenissent ad portam civitatis, civitatem expugnavit & obtinuit; cæsis omnibus quotquot erant in illa, eruit portam ejus, & consecit illum bevbâ salsâ. Quo audito incolæ arcis Sechem simul convenerunt in Beth-il, ut ibi conjurarent conspiraretque. Sed ubi renuntiatum est Abimeleco incolas arcis Sechem congregatos esse, Ascendit Abimelec ad montem Selmon, ipse & totus populus qui cum eo erant: & arripiens Abimelec bipennem manu suâ, ligna cecidit ex arboribus, portavitque super humerũ suum, & dixit populo qui secum erant, Quicquid me facere vidistis, facite vos etiam eodẽ modo. Quare qui cum eo erant cecidêrunt unusquisque ligna, portavit ea, & secutus est Abimelecum: & multis lignis congestis, ignem accendit in lignis, arcemque combussit: sic igne necati fuerunt omnes incolæ arcis Sechem; & fuit numerus eorũ qui combusti sunt ex virís & mulieribus, mille animæ. Deinde profectus Abimelec ad Tabas, castra posuit contra eam, & obsedit illam. Erat autem in urbe illa propugnaculũ munitum, & fugientes incolæ urbis tam viri quàm mulieres ingressi sunt propugnaculum. Sed accedente Abimelec ad propugnaculũ, ut oppugnaret gentem ejus, et appropinquante ad portã propugnaculi, ut combureret eam igni; jaculata est in cũ mulier quædã superne fragmen lapidis molaris, quod super caput Abimeleci corruens fregit caput ejus. Quare puero qui gestabat ejus arma, celeriter advocato, dixit ei, Stringe gladiũ tuũ ô fili mi, eumque me interfice, ne dicant, Mulier interfecit eum: confodit ergò eum puer ille qui gestabat arma ipsius, & mortuus est. Cùm autem vidissent filii Israel mortuũ esse Abimelecum, abiit unusquisque in domũ suã. Sic rependit Deus Abimeleco scelus quod commiserat in domum patris sui, & cædem septuaginta fratrum suorũ: Et pro toto infortunio quod susceptum fuerat à civibus Sechem; reddidit frandem eorum in jugulum ipsorum, recidit malitia eorum in capita ipsorum, et descenderũt in eos maledictiones omnes quibus maledixerat eis Jothan filius Gedeonis.

CAP. X.

SUrrexit autem post Abimelec ad salvandum filios Israelis Toal filius Phuæ nepotis illius, vir de familia Isachar, qui degebat in Samir monte Ephraim.

ספר שופטים : י

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

est mortu' & :annis tribus & viginti Israel Judicavitque

2 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה וַיָּמָת

: Ghilhadites Jair eum post surrexit Et .Samir in est sepultus &

3 וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה : וַיִּרְכְּבוּ

ei *fuit* Et .annis duobus & viginti Israel judicavitque

4 שְׁלֹשִׁים בָּנִים רֹכְבִים עַל־שְׁלֹשִׁים עֲיָרִים וּשְׁלֹשִׁים

triginta & ;pullos triginta super equitantes filii triginta

עֲיָרִים לָהֶם לָהֶם יִקְרְאוּ חַוֹּת יָאִיר עַד הַיּוֹם

diem ad usque ,Jair Chavvoth vocabant *ipsis* :eis urbes

5 הַזֶּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד : וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקָּבֶר

est sepultus & ,Jair est Mortuusque .Ghilhad terra in quæ ,hanc

6 בְּקָמוֹן : וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי

diis & ;Hastaroth & ;Behalim servieruntque ,Domini

יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־אֱלֹהֵי

filiorum diis & ,Moab diis & ,Sidon diis & ,Aram

אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי צִידוֹן וְאֶת־אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֶת־אֱלֹהֵי בְנֵי־

mon & ,Dominum dereliquerunt & : Philistim diisque ,Hammon

עַמּוֹן וְאֶת־אֱלֹהֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא

eos *vendidit* & ;Israel *in* Domini *nasus* est Iratusque .ei servierunt

עָבָדוּהוּ : וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם

detriverunt Et .Hammon filiorum manu in & ,Philistim manu in

בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן : וַיִּרְעֲצוּ

decem octo ,ipso anno in Israel filios *perfregerunt* &

8 וַיָּרֹצּוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה

terra in ,Jarden *transitu in* qui ,Israel filios omnes ,annis

שָׁנָה אֶת כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ

Jarden Hammon filii Transieruntque .Ghilhad in quæ Emoræi

9 הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד : וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן

: Ephraim domo in & ,Binjamin *in* & ,Jehudah *in* etiam pugnandum ad

לְהִלָּחֶם גַּם־בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן וּבְבֵית אֶפְרָיִם

ad Israel filii clamaverunt Et .valde Israel *fuit* angustia &

10 וַתֵּצַר לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד : וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־

,nostrum Deum dereliquimus quia &,tibi Peccavimus :dicendo Domini

יְהוָה לֵאמֹר חָטָאנוּ לָךְ וְכִי עָזַבְנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ

:Israel filios ad Dominus Dixitque .Behalim servivimus &

11 וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

.Philistim à &,Hammon filiis à ,Emoræo ab & ,Ægyptiis ab Nonne

הֲלֹא מִמִּצְרַיִם וּמִן־הָאֱמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן פְּלִשְׁתִּים :

,me ad clamâstis & ,vos oppresserûnt Mahon &,Hamalec &,Sidonim Et

12 וְצִידֹנִים וַעֲמָלֵק וּמָעוֹן לָחֲצוּ אֶתְכֶם וַתִּצְעֲקוּ אֵלָי

serviistis & ,me dereliquistis vos Et ?eorû manu de vos feci salvosque

13 וָאוֹשִׁיעָה אֶתְכֶם מִיָּדָם : וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ

,Ite .vos *salvandum ad* addam non idcirco ;alienis diis

אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם : לְכוּ

faciant salutem ipsi :*eis in* elegistis quos ,deos ad clamate &

וְזַעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם בָּם הֵמָּה יוֹשִׁיעוּ

ad Israel filii Dixeruntque .vestræ angustiæ tempore in *vobis*

15 לָכֶם בְּעֵת צָרַתְכֶם : וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־

bonum *omne* secundùm nobis tu fac ;Peccavimus : Dominum

יְהוָה חָטָאנוּ עֲשֵׂה־אַתָּה לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב

removerunt Et .hac die *nunc* nos libera *veruntamen* :tuis oculis in

16 בְּעֵינֶיךָ אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא הַיּוֹם הַזֶּה : וַיָּסִירוּ

,Domino servieruntque ,*ipsorum interiore* de *extrawei* deos

אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה

,Hammon filii *sunt acciti* Et .Israel *labore in* ejus anima est *abbreviata* &

וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל : וַיִּצָּעֲקוּ בְּנֵי עַמּוֹן

sunt castrametati &,Israel filii sunt *collecti* &:Ghilhad in sût castrametati &

וַיִּחֲנוּ בַּגִּלְעָד וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ

.Mispah in

בַּמִּצְפָּה :

2 Et judicavit Israelem viginti & trib' annis,mortuúsq; est,ac

3 sepult' in Samir.Huic successit Jair Galaadites, qui judicavit

Israelem p viginti & duos an-

4 nos,Habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarû, & principes triginta civitatû, quæ ex nomine ejus sunt appellatæ Havoth Jair, id est,oppida Jair,usq; in præsentem diem, in terra Galaad.

5 Mortuúsq; est Jair, ac sepult' in loco cui est vocabulû, Camon. Filii autê Israel peccatis veterib' jungentes nova, fecerunt malû in conspectu Dñi,

6 & servierunt idolis, Baalim & Astaroth, & diis Syriæ ac Sidonis & Moab & filiorû Ammon & Philisthiim : dimiserúntq; Dominû , & non coluerunt eû. Contra quos Dñs

7 irat',tradidit eos in man' Philisthiim & filiorum Ammon.

8 Afflictiq; sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo , omnes qui habitabant trans Jordanem in terra Amorrhæi, qui est in Galaad:In-

9 tantum, ut filii Ammon, Jordane transmisso, vastarent Judam & Benjamin & Ephraim: afflictúsq; est Israel nimis. Et

10 clamantes ad Dñm, dixerunt; Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dñm Deû nostrû, &

11 servivimus Baalim. Quibus locutus est Dñs;Numquid non Ægyptii & Amorrhæi, filiiq;

12 Ammon & Philisthiim, Sidonii quoq; & Amalec & Chanaan , oppresserunt vos, & clamâstis ad me,& erui vos de

13 manu eorû ? Et tamen reliquistis me, & coluistis deos alienos: idcirco non addam ut

14 ultrà vos liberem: Ite, & invocate deos quos elegistis: ipsi vos liberent in tempore

15 angustiæ.Dixerúntq; filii Israel ad Dñm ; Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet:

16 tantùm nunc libera nos. Quæ dicentes, omnia de finib' suis alienorû deorum idola projecerunt,et servierunt Dño Deo: qui doluit super miseriis eo-

17 rum.Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixére tentoria : contra quos congregati filii Israel , in Maspha castrametati sunt.

2 Καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι (β) πρὸς ἕτει, καὶ

3 ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη (γ) ἐν Σαμίρ. Καὶ ἀνέστη

μετ' αὐτὸν (δ) Ἰαὶρ ὁ Γαλααδίτης, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσ-

4 ραὴλ (ε) εἴκοσι δύο ἔτη. (ζ) Καὶ ἦσαν αὐτῷ πεπάτηκοντα καὶ δύο υἱοὶ (η) ὀπιζεβηκότες (θ) δύο πώλων· καὶ πεπάτηκοντα δύο πόλεις αὐτοῖς· καὶ (ι) ἐπάλειν αὐλὰς ἐπαύλεις (κ) Ἰαὶρ ἕως

5 τῆς ἡμέρας ταύτης (λ) ἐν γῇ Γαλαάδ. Καὶ ἀπ-

6 έθανεν (μ) Ἰαὶρ, καὶ ἐτάφη ἐν (ν) Ῥαμών. Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ξ) τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν (ο) ἐνώπιον κυρίου, καὶ (π) ἐδούλευσαν τοῖς Βααλὶμ, καὶ τοῖς Ἀσταρώθ, καὶ τοῖς (ρ) θεοῖς Ἀρὰμ, καὶ τοῖς θεοῖς Σιδῶνος, καὶ τοῖς θεοῖς Μωὰβ, καὶ τοῖς θεοῖς υἱῶν Ἀμμών, καὶ τοῖς

7 θεοῖς (σ) Φυλιστίμ, καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐδούλευσαν αὐτῷ. (τ) Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς ἐν χειρὶ (υ) Φυλιστίμ, καὶ ἐν χειρὶ υἱῶν Ἀμμών. (φ)

8 Καὶ ἔθλιψαν καὶ ἔθλασαν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ (χ) καιρῷ ἐκείνῳ ὀκτωκαίδεκα ἔτη, (ψ) τοὺς πάντας υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (ω) ἐν γῇ τοῦ Ἀμορῥὶ τοῦ ἐν

9 Γαλαάδ. Καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν τὸν Ἰορδάνην (α) πολεμῆσαι πρὸς Ἰούδαν, καὶ Βενιαμὶν, καὶ πρὸς Ἐφραίμ· καὶ ἐθλίβησαν

10 οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σφόδρα. Καὶ ἐβόησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον, λέγοντες, Ἡμάρτομέν σοι, ὅτι ἐγκατελίπομεν (β) τὸν θεόν, καὶ (γ) ἐ-

11 δουλεύσαμεν τῷ Βααλίμ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, (δ) Μὴ οὐχὶ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμορῥαίου, καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ

12 ἀπὸ Φυλιστίμ, Καὶ Σιδωνίων, καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ Μαδιὰμ, οἳ ἔθλιψαν ὑμᾶς; καὶ ἐβοήσατε πρὸς με, καὶ ἔσωσα ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν; Καὶ ὑ-

13 μεῖς ἐγκατελίπετέ με, καὶ (ε) ἐδουλεύσατε θεοῖς ἑτέροις. διὰ τοῦτο οὐ προσθήσω τοῦ σῶσαι

14 ὑμᾶς. (ζ) Πορεύεσθε, καὶ βοήσατε πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ αὐτοὶ σωσάτω ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως ὑμῶν. Καὶ εἶ-

15 παν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον, Ἡμάρτομεν, ποίησον σὺ ἡμῖν (η) κατὰ πᾶν τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, πλὴν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡ-

16 μέρᾳ ταύτῃ. (θ) Καὶ ἐξέκλιναν τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ (ι) ἐδούλευσε τῷ κυρίῳ μόνῳ· καὶ ὠλιγώθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ

17 ἐν κόπῳ Ἰσραήλ. Καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ παρενέβαλον ἐν Γαλαάδ. (κ) καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ παρενέβαλον (λ) ἐν τῇ σκοπιᾷ.

2 Et judicavit Israel viginti tres an-
nos:et mortuus est,& sepultus est
in Samir.Et surrexit post eũ Jair,
qui de Galaad:et judicavit Israel
viginti duos annos.Et erãt ei(c)
viginta et duo filii insidentes
super triginta duos pullos:& tri-
ginta duæ civitates eis. Et voca-
bant eas oppida Jair usque in di-
hanc in terra Galaad.Et mortuus
est Jair,et sepultus est in(d)Rha-
maon. Et addiderunt filii Israel
facere malum in conspectu Domi-
ni:& servierunt idolis Baalim,&
(e)Astaroth, & diis(f)Aram,&
diis Sidonis, & diis Moab,&
diis filiorũ Ammon, & diis (g)
Phylistiim : et dereliquerunt Do-
minum,& non servierunt ei. Et
iratus est furore Dominus in Is-
rael : & vendidit eos in manu
Phylistiim, & in manu filiorum
Ammon.Et tribulaverunt,& fre-
gerunt filios Israel in tempore il-
lo octo & decem annis,omnes fi-
lios Israel,qui trans Jordanem,
in terra ipsius Amorrhi, qui in
Galaad. Et transierunt filii Am-
mon Jordanem ad pugnandum
adversùs Judam, & Beniamin,
& adversùs Ephraim. Et vexatæ
sunt filii Israel valdè. Et clama-
verunt filii Israel ad Dominum,
dicentes;Peccavimꝰ tibi:quia de-
reliquimus Deum, & servivi-
musꝫ(h)ipsi Baalim. Et dixit Do-
minꝰ ad filios Israel;Nónne(i)ab
Ægypto, & ab Amorrhæo,& à
filiis Ammon, & à Phylistiim,Et
Sidoniis,& Amalec,& Madiã,
ii qui tribulaverunt vos? Et cla-
mâstis ad me, & salvavi vos de
manu eorũ ? Et vos dereliquistis
me:& servivistis diis aliis. Pro-
pter hoc non apponã salvare vos.
Ite,& clamate ad deos,quos ele-
gistis vobis ipsis : & ipsi salvent
vos in tempore tribulationis ve-
stræ. Et dixerunt filii Israel ad
Dominũ ;Peccavimꝰ,fac tu nobis
juxta(k)omne,quod bonũ in oculis
tuis : verumtamen erue nos in
die hac. Et removerunt deos a-
lienos de medio sui;& servierunt
Domino soli:et(l)diminuta est a-
nima ejꝰ in labore Israel.Et ascen-
derunt filii Ammõ, & castrame-
tati sunt in Galaad.Et congrega-
ti sunt filii Israel, & castramen-
ti sunt in(m)specula.

MS.A. (β) καὶ βία (γ) ἐν Σαμαρείᾳ.(δ) Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης, (ε) ἔτη
κοσι καὶ δύο (ζ) Καὶ ἐγένοντο αὐτῷ (η) ὀπιζεβηκότες (θ) καὶ δύο (ι) ἐπάλειπον
(κ) Ἰαεὶρ (λ) αὐ εἰσιν ἐν τῇ Γαλααδ. (μ) Ἀεὶρ, (ν) Ῥαμώθ. (ξ) πεῖσαι
τὸ (ο) ἔναντι (π) ἐλάτρευσε καὶ Βααλείμ, (ρ) θεοῖς Σιδῶνος, καὶ τοῖς θεοῖς
Συρείας, καὶ τοῖς θεοῖς Μωὰβ, (σ) καὶ ἀλλοφύλων, (τ) Καὶ ἐθυμώθη κύριος
ἐν τῷ Ἰσραὴλ, (υ) ἀλλοφύλων, (φ) Καὶ ἐτάθρωσε καὶ ἔθλασε (χ) ἐνιαυτῷ
ἐκείνῳ (ψ) πάντας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ (ω) ἐν τῇ γῇ τοῦ Ἀμορῥαίου ἐν τῇ
Γαλααδ ἵνδι. (α) ἐκπολεμῆσαι καὶ ἐν τῷ Ἰούδα, καὶ Βενιαμεὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
Ἐφραίμ. (β) τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν, (γ) ἐλατρεύσαμεν τῷ Βααλείμ. (δ) Οὐχὶ
Αἰγύπτιοι, καὶ Ἀμορῥαῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ Μωὰβ, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι, Καὶ Σι-
δώνιοι, καὶ Μαδιὰμ, καὶ Ἀμαλὴκ, ἐξέθλιψαν ὑμᾶς ; καὶ ἐκεκράξατε πρὸς μὴ,
(ε) ἐλατρεύσατε) (ζ) Βαδίζετε, καὶ βοᾶται (η) κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἀρέσκῃ ἐν-
ώπιόν σου, πλὴν κύριε ἐξελοῦ (θ) Καὶ μετέστησε τοὺς (ι) ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ,
καὶ οὐκ ἐπιρέσκησε ἐν τῷ λαῷ, καὶ ὠλιγοψύχησεν ἐν τῷ κόπῳ (κ) καὶ ἐξῆλθον οἱ
(λ) ἐν τῇ Μασηφά. Καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες τῷ λαῷ Γαλαάδ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

2 וְדָן יָת יִשְׂרָאֵל עֶסְרִין וּתְלָת שְׁנִין וּמִית וְאִתְקְבַר בְּשָׁמִיר : וְקָם בַּתְרוֹהִי יָאִיר גִּלְעָדָאָה וְדָן

3 יָת יִשְׂרָאֵל עֶסְרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין : וַהֲווֹ לֵיהּ תְּלָתִין בְּנִין רְכִיבִין עַל תְּלָתִין עוּלִין וְתְלָתִין

4 קִרְוִין לְהוֹן קָרִן כַּפְרֵנִי יָאִיר עַד יוֹמָא הָדֵין דִּי בְאַרְעָא דְגִלְעָד : וּמִית יָאִיר וְאִתְקְבַר

5 בְּקָמוֹן : וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּפַלְחוּ יָת בַּעֲלַיָא וְיָת עַשְׁתָּרְתָא וְיָת

6 טָעֲוָת אֲרָם וְיָת טָעֲוָת צִידוֹן וְיָת טָעֲוָת מוֹאָב וְיָת טָעֲוָת בְּנֵי עַמּוֹן וְיָת טָעֲוָת פְּלִשְׁתָּאֵי

7 וּשְׁבָקוּ יָת פּוּלְחָנָא דַיְיָ וְלָא פַלְחוּ קֳדָמוֹהִי : וּתְקִיף רוֹגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִנוּן בִּיַד

8 פְּלִשְׁתָּאֵי וּבִיַד בְּנֵי עַמּוֹן : וְדָחֲקוּ וְשַׁעְבִּדוּ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁתָּא הַהִיא תְּמָנְיָא עֲסַרְי שְׁנִין

9 יָת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּאַרְעָא אֱמוֹרָאָה דִּי בְגִלְעָד : וַעֲבַרוּ בְנֵי עַמּוֹן יָת

יַרְדְּנָא לְאַנָחָא קְרָבָא אַף בִּיהוּדָה וּבְבֵית בִּנְיָמִן וּבְבֵית אֶפְרַיִם וְעָקַת לְיִשְׂרָאֵל

10 לַחֲדָא : וּוְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ לְמֵימָר חַבְנָא קֳדָמָךְ וַאֲרֵי שְׁבַקְנָא יָת פּוּלְחָנָא דַיְיָ

11 אֱלָהָנָא וּפַלְחְנָא יָת בַּעֲלַיָא : וַאֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלָא מִמִּצְרַיִם וּמִן אֱמוֹרָאָא וּמִן בְּנֵי

12 עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתָּאֵי : וְצִידְנָאֵי וַעֲמָלְקָאֵי וְאִנְשֵׁי מָעוֹן דְּחַקוּ יַתְכוֹן וּבְעִיתוּן קֳדָמַי וּפְרַקִית

13 יַתְכוֹן מִידְהוֹן : וְאַתּוּן שְׁבַקְתּוּן פּוּלְחָנִי וּפַלְחְתּוּן לְטָעֲוָת עַמְמַיָא בְּכֵן לָא אוֹסֵף לְמִפְרַק

14 יַתְכוֹן : אֱזִילוּ וּבְעוּ מִן טָעֲוָתָא דְאִתְרְעִיתוּן בְּהוֹן הַאִם יְכִלִין לְמִפְרַקְכוֹן בְּעִדָּן עַקַתְכוֹן :

15 וַאֲמַרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ חַבְנָא עֲבִיד אִתְּ לָנָא כְּכָל דְּתִתְקֵן קֳדָמָךְ בְּרַם שֵׁיזְבְנָא כְּעַן

16 יוֹמָא דֵין : וְאַעְדִּיאוּ יָת טָעֲוָת עַמְמַיָא מִבֵּינֵיהוֹן וּפַלְחוּ קֳדָם יְיָ וְעָקַת נַפְשֵׁיהּ בַּעֲמַל

17 יִשְׂרָאֵל : וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּשְׁרוֹ בְּגִלְעָד וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּמִצְפָּה :

Et judicavit Isra:l viginti et tribꝰ annis,et mortuꝰ est et sepultꝰ est in Samir. Et surrexit post eum Jair Gilghadæus, & judicavit Israel viginti & duobus annis. Et fuerunt illi triginta filii equitantes super triginta pullos, & triginta urbes illis: illis *vocarunt* oppida Jair usque ad diem hanc,quæ in terrâ Gilghad. Et mortuus est Jair,& sepultus est in Kamon. Et addiderunt filii Israel ad faciendum quod malum ante Dominum,& coluerunt Baghalaja , & Ghasthratha, & errores Arama , & errores Szidon, & errores Moab, & errores filiorum Ghamon, & errores Pelistæorum; & reliquerunt cultum Domini,& non servierunt coram eo. Et fortificata est indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu Pelistæorum, & in manu filiorum Ghamon. Et oppresserunt & humiliaverunt filios Israel in anno illo octodecim annis omnes filios Israel, qui in transitu Jordanis in terrâ Emorrhæi, qui in Gilghad.Et transierunt filii Ghamon Jordanem ad ineundû bellû etiã in Jehuda,& *in eos qui domꝰ* Binjamin,& *in eos qui domꝰ* Ephraim;& tribulatum est Israeli valdè. Et clamaverunt filii Israel ante Dñm ad dicendum:Peccavimus ante te,et quòd deseruimꝰ cultum *Domini* Dei.nostri,& coluimus Baghalaja. Et dixit Dominus filiis Israel:Nonne ex Misraim & ex Emorræis,& ex filiis Ghamon, & ex Pelistæis ; Et ex Szidonæis,et Ghamalkæis,et homoMeghõ afflixerunt vos,et rogâstis ante me: et liberavi vos de *manu* eorum ? Et vos diseruistis cultum meum, et servistis errorib' gentiũ;itaque non addam ad liberandum vos. Ite et rogate ab erroribus quibus voluistis in eis,num si potentes ad liberandum vos in tempore afflictionum vestrarû. Et dixerunt filii Israel ante Dominû, Peccavimꝰ, fac tu nobis ficut omne quod conſtitutum ante te ; verû libera nos nunc die hâc. Et abjecerûnt errores gentiũ ex inter ipſos,et ſervierunt ante Dominũ;et arctata eſt anima ejus in labore Iſrael. Et congregati ſunt filii Ghamon,et poſuerunt in Gilghad,et congregati ſunt filii Iſrael,et poſuerunt in *Miſzpa*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is judicavit Israelem viginti tribus annis, & mortuus ac sepultus est in Samir. Post hunc etiam surrexit Jair Galaadites, qui judicavit Israelem viginti duobus annis: Habuitque triginta liberos equitantes triginta asellas: & hi habebant triginta civitates, quas vocabant Oppida Jair, in hunc usque diem, & sunt in terra Galaad. Tum mortuus est Jair & sepultus in Camon. Filii autem Israel rursum fecerunt quod malum erat coram Domino, coluerunteque Baal, & Estheroth, & deos Edom, & deos Saidon, & deos Moab, & deos filiorum Ammon, & deos Palestinorum, deos denique reliquarum gentium, deseruerunteque Dñm, & non coluerunt eum. Quapropter æstuavit ira Dñii in Israelem, tradiditque eos in manum Palestinorũ, et manũ filiorum Ammon: Qui rebellantes vexârunt filios Israel ab illo anno octodecim annis, cunctos *videlicet* Israelitas qui erant trans Jordanem in terra Amorrhæorum, quæ est in Galaad. Imò trajecerunt filii Ammon ad pugnandum contra Judam & contra filios Aphrem: quod cùm valdè molestum esset Israeli, Exclamârunt filii Israel ad Dominum, dicentes, Peccavimus in te deserentes Deum nostrum, & colentes Baal. Dixit autem Dominus ad filios Israel, Annon Ægyptii, & Moabitæ, Saidonii, & Amalec, & Ammon afflixerunt vos; & clamâstis ad me, eripuíque vos de manibus eorum? Vos tamen deseruistis me, & coluistis deos alienos: idcirco non pergam ulteriùs servare vos. Ite, orate apud deos quibus oblectati estis, ipsi sint vobis vindices in tempore afflictionis vestræ. Dixerunt autem filii Israel ad Dominum, Peccavimus in te, fac tu nobis quicquid tibi placuerit, modò eripias nos hodiernâ die. Et amoverunt filii Israel deos externos è medio sui, & coluerunt Dominum; afflictus enim erat animus Israelis. Itaque congregati filii Ammon, castra fixerunt in Gelaad; et congregati filii Israel, castra posuerunt in Masphia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Fuitq; judex super filios Israel viginti tribus annis, & mortuus est ac sepultus in Samir. Post eum surrexit Jair Galaadites, fuitq; judex filiorũ Israel viginti duobus annis. Habebat hic triginta filios qui vehebantur triginta pullis: habebant & triginta oppida; & oppida illa vocabantur Rura Jair, quæ extant in terra Galaad. Defunctus est autem Jair, & sepultus in Cammon. Et recurrentes filii Israel ad iniquitates suas turpęq; fascinas coram Domino, servierunt Baal idolo, & adorârunt deum Edom, & deum Palestinæ, & deos reliquarũ gentium; & recesserunt à cultu Dei, & non servierunt ipsi. Quare sæviente in eos ira Domini, immisit in eos Dominus Palestinos & filios Ammon: Qui infestârunt filios Israel, & persecuti sunt eos ab illo anno usq; ad annum decimum octavum: infestârunt inquam cunctos Israelitas qui erant trans Jordanem in terra Amorrhæorum qui habitabant in Galaad. Quin trajecerunt filii Ammon Jordanem ut dimicarent contra filios Juda, & filios Benjamin, ac etiam filios Ephrem, adeo ut in summo discrimine & angustia versarentur Israelitæ, Clamarentq; Israelitæ ad Dominum, ac dicerent, Peccavimus & deliquimus coram te, recedantes à te & servientes Baal. Dixit autem Dominus Israelitis, Nónne Ægyptii, & Moabitæ, & filii Ammon, & Palestini, & Amalecitæ, Et Sidonii infestârunt vos? & cùm rogâssetis me, liberavi vos ab eis: Vos autem recedentes à me servivistis diis aliis? Hac de causa non liberabo vos amplius. Ite, precamini deos quos amatis, ipsi vos liberent in tempore calamitatum vestrarum. Dixerunt Israelitæ Domino, Peccavimus tibi ô Domine, & iniquè gessimus; fac nobis quicquid volueris, & gratum tibi fuerit; veruntamen crue nos hoc tempore. Tum removerunt Israelitæ deos alienos de medio sui, & servierunt Deo Domino; siquidem tædio affecti fuerant animi eorum. Convocati sunt ergò filii Ammon, & castramentati in Galaad; & convocati filii Israel, castramentati sunt in Maspha.

ספר שופטים : יא

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

vir Quis :suũ socium ad vir ,Ghilhad principes ,populus Dixeruntq;

18 וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי גִלְעָד אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי הָאִישׁ

omnibus caput in erit ,Hammon filios in pugnare cœperit qui

אֲשֶׁר יָחֵל לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן יִהְיֶה לְרֹאשׁ לְכָל

.Ghilhad habitatoribus

יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃ יא CAP. XI.

mulieris filius ipse & ,virtute potens erat Ghilhadites Iphtach Et

1 וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חַיִל וְהוּא בֶּן־אִשָּׁה

Ghilhad uxor peperit Et .Iphtach ipsum Ghilhad genueratq; : meritoria

זוֹנָה וַיֹּלֶד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח׃ 2 וַתֵּלֶד אֵשֶׁת־גִּלְעָד

,Iphtach expulerunt & ,uxoris filii evaserunt grandes & :filios ei

לוֹ בָּנִים וַיְנַדְּלוּ בְנֵי־הָאִשָּׁה וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח

quia ,nostri patris domo in accipies hæreditatem Non : ei dixeruntque

וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל בְּבֵית־אָבִינוּ כִּי

,suorũ fratrũ faciebus à Iphtach Fugitque .tu alterius mulieris filius

בֶן־אִשָּׁה אַחֶרֶת אָתָּה׃ 3 וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו

,vacui homines Iphtach ad sunt collecti & :Tob terra in mansit &

וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב וַיִּתְלַקְּטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵיקִים

Hammon filii pugnaverunt & ,diebus à fuit Et .eo cum sunt egressi &

וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ׃ 4 וַיְהִי מִיָּמִים וַילֶחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן

cum Hammon filii pugnaverunt quemadmodum ,fuit Et .Israel cum

עִם־יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־

terra de Iphtach capiendum ad ,Ghilhad seniores iverunt & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי גִלְעָד לָקַחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאֶרֶץ

:ducem in nobis eris & ,Abi :Iphtach ad Dixeruntque .Tob

טוֹב׃ 6 וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה וְהְיֵיתָה לָּנוּ לְקָצִין

:Ghilhad senioribus Iphtach Dixitque .Hammon filios in pugnabimus &

וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן׃ 7 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לִזְקְנֵי גִלְעָד

? mei patris domo è me expulistis & ,me habuistis odio vos Nonne

הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתְּגָרְשֻׁנִי מִבֵּית אָבִי

Dixeruntque ? vobis angustia quemadmodum,nunc me ad venistis cur &

וַתָּבֹאוּ אֵלַי כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם׃ 8 וַיֹּאמְרוּ

ibi & ,te ad sumus reversi nunc Idcirco :Iphtach ad Ghilhad seniores

זִקְנֵי גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ

omnibus caput in nobis eris & :Hammon filios in pugnabis & ,nobiscum

עִמָּנוּ וְנִלָּחַמְתָּ בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל

Si :Ghilhad seniores ad Iphtach Dixitque .Ghilhad habitatoribus

יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃ 9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־

Dominus dederit & ,Hammon filios in pugnandũ ad me vos facientes reverti

מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה

seniores Dixeruntque ? caput in vobis ero ego ; meas facies ad eos

אוֹתָם לְפָנָי אֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ׃ 10 וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־

non si ,nos inter audiens sit Dominus : Iphtach ad Ghilhad

גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ אִם־לֹא

,Ghilhad senioribus cum Iphtach ivit Et .faciamus sic ,tuũ verbũ secm

כִּדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ 11 וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד

Iphtach est Locutusq; ,ducē in & ,caput in se super eum populus posuerũt &

וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וְלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח

Iphtach misit Et .Miſpah in Domini facies ad sua verba omnia

אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה בַּמִּצְפָּה׃ 12 וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח

quia,tibi & mihi Quid :dicendo ,Hammon filiorũ regem ad legatos

מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וְלָךְ כִּי

filiorum rex Dixitque ? mea terra in pugnandum ad me ad venisti

בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃ 13 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־

,meam terram Iſrael cepit Quia :Iphtach legatos ad Hammon

עַמּוֹן אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי

ad usque & ,Jabboc ad usque & Arnon ab ,Ægypto ex eo ascendendo in

בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וְעַד־

,Iphtach adhuc addidit Et .pace in eas redde nunc & : Jarden

הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֹתָהֶן בַּשָּׁלוֹם׃ 14 וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח

.Hammon filiorum regem ad legatos misit &

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן׃

18 Dixerúntque principes Galaad singuli ad proximos suos ; Qui prim' ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

1 Fuit illo tempore Jephte Galaadites vir fortissim' atque pugnator, fili' mulieris meretricis, qui nat' est de Galaad.
2 Habuit autẽ Galaad uxorẽ, de qua suscepit filios: qui postquã creverant, ejecerũt Jephte, dicentes ; Hæres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre nat' es. Quos ille
3 fugiens atq; devitans, habitavit in terra Tob : congregatique sunt ad eũ viri inopes, & latrocinantes, & quasi principẽ sequebantur. In illis dieb' pugnabant filii Ammõ contra Israel.
5 Quib' acriter instantib', perrexerũt majores natu de Galaad, ut tollerent in auxiliũ sui
6 Jephte de terra Tob. Dixerúntque ad eũ ; Veni & esto princeps noster, & pugna contra fi-
7 lios Ammon. Quib' ille respondit ; Nónne vos estis, qui odistis me, et ejecistis de domo patris mei, & nunc venistis ad
8 me necessitate compulsi ? Dixerúntque principes Galaad ad Jephte; Ob hanc igitur causam nunc ad te venim', ut proficiscaris nobiscũ, & pugnes contra filios Ammon, sisq; dux omniũ qui habitant in Galaad.
9 Jephte quoq; dixit eis; Si verè venistis ad me, ut pugnẽ pro vobis contra filios Ammon, tradiderítq; eos Dñs in man' meas, ego ero vester princeps?
10 Qui responderũt ei ; Dñs, qui hæc audit, ipse mediator acte-
11 stis est, quòd nostra promissa faciem'. Abiit itaq; Jephte cũ principib' Galaad, fecítq; eũ omnis popul' principẽ sui. Locutúsq; est Jephte omnes sermones suos corã Dño in Maspha. Et misit nuntios ad regẽ
12 filiorũ Ammon, qui ex persona sua dicerẽt ; Quid mihi & tibi
13 est, quia venisti contra me, ut vastares terrã meã? Quib' ille respondit ; Quia tulit Israël terrã meã, quando ascendit de Ægypto, à finib' Arnon usq; Jaboc atq; Jordanẽ : nunc ergò
14 cũ pace redde mihi eam. Per quos rursũ mandavit Jephte, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon ;

18 Καὶ εἶπον ὁ λαὸς οἱ ἄρχοντες Γαλαάδ, ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, (μ)Τίς ὁ ἀνὴρ ὅστις ἂν ἄρξῃ τοῦ πολεμῆσαι πρὸς υἱοὺς Ἀμμών, καὶ ἔσται (ν)εἰς ἄρχοντα πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι Γαλαάδ.

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ Ἰεφθὰε(α)ὁ Γαλααδίτης ἰσχυρὸς δυνάμει, καὶ αὐτὸς υἱὸς γυναικὸς πόρνης, (ι)ἦν 2 ἐγέννησε τὸν Γαλαὰδ τὸν Ἰεφθάε. Καὶ ἔτεκαν ἡ γυνὴ Γαλαὰδ αὐτῷ (β)υἱούς. καὶ ἠδρύνθησαν οἱ υἱοὶ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐξέβαλον τὸν Ἰεφθάε, καὶ (γ) εἶπαν αὐτῷ, Οὐ κληρονομήσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, (δ)ὅτι υἱὸς γυναικὸς ἑταίρας σύ. Καὶ ἔφυγε Ἰεφθὰε ἀπὸ προσώπου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, (ε)καὶ ᾤκησεν ἐν γῇ Τώβ. καὶ (ζ) Συνεχάρησαν πρὸς Ἰεφθὰε ἄνδρες κενοὶ, καὶ 4 ἐξῆλθον μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο(η)ἡνίκα παρ- 5 ἐβαλον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν μετ' Ἰσραὴλ, Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πρεσβύτεροι (θ) Γαλαὰδ λα- 6 βεῖν τὸν Ἰεφθάε(ι)ἀπὸ τῆς γῆς Τώβ. Καὶ εἶπαν (κ)τῷ Ἰεφθάε, Δεῦρο καὶ ἔσῃ ἡμῖν(λ) εἰς ἄρχοντα, καὶ πολεμήσομεν πρὸς υἱοὺς Ἀμμών. 7 Καὶ εἶπεν Ἰεφθὰε τοῖς πρεσβυτέροις Γαλαάδ, (μ)Οὐχὶ ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, καὶ ἐξεβάλετέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου, καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν ; (ν)καὶ διατί ἤλθατε πρὸς (ξ)με νῦν ἡνίκα θλίβεσθε ; Καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι Γαλαὰδ πρὸς Ἰεφθάε, (ο)Διὰ τοῦτο νῦν ἐπεστρέψαμεν πρὸς σέ, καὶ πορευσῃ μεθ' ἡμῶν, καὶ πολεμήσεις υἱοὺς Ἀμμών, καὶ ἔσῃ ἡμῖν (π) εἰς ἄρχοντα πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι Γαλαάδ. Καὶ εἶπεν Ἰεφθὰε πρὸς τοὺς 9 πρεσβυτέρους Γαλαάδ, Εἰ ἐπιστρέφετέ με ὑμεῖς(ρ)πολεμῆσαι ἐν υἱοῖς Ἀμμών, καὶ παραδῷ (σ) αὐτοὺς κύριος ἐνώπιον (τ)ἐμοῦ, καὶ 10 ἐγὼ ὑμῖν ἔσομαι(υ)εἰς ἄρχοντα. Καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι Γαλαὰδ πρὸς Ἰεφθάε, Κύριος (φ) ἔσται ἀκούων ἀναμέσον ἡμῶν, εἰ μὴ κατὰ τὸ ῥῆμά σου (χ)οὕτω ποιήσομεν. Καὶ ἐπορεύθη 11 Ἰεφθὰε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων Γαλαάδ, (ψ) καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐπ' αὐτοὺς εἰς κεφαλὴν καὶ εἰς ἄρχοντα. καὶ ἐλάλησεν Ἰεφθὰε πάντας τοὺς 12 λόγους αὐτοῦ ἐνώπιον κυρίου ἐν Μασηφά. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰεφθὰε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα υἱῶν Ἀμμών, λέγων, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, ὅτι ἦλ- 13 θες πρός με τοῦ παρατάξασθαι ἐν τῇ γῇ μου ; Καὶ εἶπε βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν πρὸς τοὺς ἀγγέλους Ἰεφθάε, (α) Ὅτι ἔλαβεν Ἰσραὴλ τὴν γῆν μου(ς)ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ Ἀρνὼν ἕως Ἰαβὸκ καὶ ἕως τοῦ Ἰορδάνου· καὶ νῦν ἀπόστρεψον αὐτὰς (γ) ἐν εἰρήνῃ καὶ πο- 14 σευσόμεθα. Καὶ προσέθηκε Ἰεφθάε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς βασιλέα υἱῶν Ἀμμών.

MS.A. (μ)Τίς ἀνὴρ ὃς ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς Ἀμμὼν, (ν) εἰς κεφαλὴν πᾶσιν MS.A. Κεφ. ια'. (α)ὁ Γαλαδίτης δυνατὸς ἐν ἰσχύι, καὶ αὐτὸς ἦν υἱὸς(ι) ἔτεκεν τὸν (β)δύο υἱούς. (γ)εἶπον (δ)ὅτι γυναικὸς υἱὸς ἑτέρας εἶ σύ. Καὶ ἀπέφυγεν θάε ἐκ προσώπου (ε) καὶ κατῴκησεν (ζ)συνῆγόησαν πρὸς Ἰεφθάε ἄνδρες νἱοὶ, συνεξεπορεύοντο μετ' αὐτοῦ. (η)μέρας καὶ ἐπολέμησεν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν μετ' Ἰσραὴλ καὶ ἐγλυκάνθη, ἡνίκα ἐπολέμησεν οἱ υἱοὶ(ϑ)Ἰσραὴλ πρὸς Γαλααδεῖτον τὸν(ι)ἐν γῇ Τώβ.(κ) πρὸς Ἰεφθάε,(λ)εἰς ἡγούμενον,καὶ πολεμήσωμεν ἐν τοῖς υἱοῖς(μ) Οὐχ(ν)καὶ νῦν ἡνίκα ἐθλίβη); Καὶ(ο)Οὐχ ἵνα νῦν ἤλθομεν πρὸς σὲ, καὶ συνπορεύσῃ ἡμῖν, καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἀμμὼν,(π)εἰς κεφαλὴν πᾶσι(ρ)πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς(σ) κύριος αὐτοὺς(τ)ἐμοῦ,ἐγὼ(υ)εἰς κεφαλήν.(φ)ἔσται ὁ ἀκούων(χ)ὅτως(ψ)καὶ κατέστη λαὸς αὐτὸν ἐπ' αὐτῷ εἰς κεφαλὴν,εἰς ἡγούμενον.(ω)σὺ,ὅτι ἦλθες πρός με σὺ πολεμῆσαι με ἐν τῇ (α) Δισόπ (β) ἐν τῷ ἀναβάσει αὐτῶ (γ) μετ' ἰσλώης καὶ ἀπέστειλεν ἄγγελοι πρὸς Ἰεφθάε.Καὶ ἀπέστειλεν Ἰεφθὰε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα

Et dixerunt popul' principes Galaad, vir ad proximũ suum ; Quis est vir qui incipiet pugnare adversùs filios Ammon, et erit (a)principem omnibus inhabitantibus Galaad ?

CAP. XI.

1 Et Jephthe Galaadites (a)elevat' virtute, et ipse filius mulieris meretricis, quæ genuit ipsi Galaad ipsũ Jephthæ. Et peperit uxor 2 Galaad eĩ filios. Et creverunt filii uxoris, et ejecerunt Jephthe: Et dixerunt ei, Non hæreditabis in domo patris nostri; quoniã fi- 3 lius mulieris (b)fornicariæ tu. Et fugit Jephthe à facie fratrum suorum, et habitavit in terra Tob. (c) Et conglobati sunt ad Jephthe viri (d)inanes, et egressi sunt cũ 4 eo. (e) Et factum est, quando pugnárunt filii Ammon cũ Israel. Et iverunt seniores Galaad assu- 5 mere Jephthæ de terra Tob. Et 6 dixerunt Jephthæ, Veni, & esto nobis in principem, & pugnabimus adversùs filios Ammon. Et dixit 7 Jephthæ seniorib' Galaad, Nonnè vos odio habuistis me, et ejecistis me de domo patris mei, et emisistis me à vobis? (f) Et propter quid venistis ad me nũc quãdo egeris? Et 8 dixerũt seniores Galaad ad Jephthe. (g) Propter hoc nunc revertimur ad te: et ibis nobiscũ, et pugnabis adversùs filios Ammon: et eris nobis in (h)principẽ omnibus 9 habitantibus Galaad. Et dixit Jephthæ ad seniores Galaad, Si reducitis me vos ad pugnandũ in filios Ammon, & tradiderit eos Dominus coràm me, et ego vobis ero 10 in principẽ. Et dixerunt seniores Galaad ad Jephthæ, Dominus sit audiens inter nos, si nõ juxta ver- 11 bũ tuũ sic faciemus. Et ivit Jephthe cum seniorib' Galaad: et posuerunt eum populus super se in caput, & in principẽ. Et locutus est Jephthe omnia verba sua co- 12 rã Domino in Mispha. Et misit Jephthe nuntios ad regẽ filiorũ Ammon, dicens, Quid mihi, & tibi, quia venisti ad me ad pu- 13 gnandũ in terra mea? Et dixit rex filiorum Ammon ad nuntios Jephthæ, Quoniam cepit Israël terrã meã, dùm ipse ascenderet ex Ægypto ab Arnon usq; Jaboc, & usq; ad Jordanẽ: et nunc restitue eas in pace: (i)& ibimus. Et 14 apposuit adhuc Jephthe, et misit nuntios ad regẽ filiorũ Ammon.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 וְאָמְרוּ עַמָּא רַבְרְבֵי גִלְעָד גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מַן גַּבְרָא דְיִשְׁרֵי לְאַנָחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן יְהֵי לְרֵישׁ לְכֹל יָתְבֵי גִלְעָד׃

Et dixerunt popul' principum Gilghad, vir ad socium suum ; Qui vir qui imponens ad ineundum bellum in filiis Ghamon, erit caput omnibus habitatorib' Gilghad.

ב

CAP. XI.

1 וְיִפְתָּח גִּלְעָדָא הֲוָה גִּבָּר חֵילָא וְהוּא בַּר אִתָּתָא פּוּנְדְקִיתָא וְאוֹלִיד גִּלְעָד יָת יִפְתָּח׃
2 וִילִידַת אִתַּת גִּלְעָד לֵיהּ בְּנִין וּרְבִיאוּ בְנֵי אִתְּתָא וְתָרִיכוּ יָת יִפְתָּח וַאֲמָרוּ לֵיהּ לָא תֵחְסִין
3 בְּבֵית אֲבוּנָא אֲרֵי בַּר אִתָּתָא אוּחֳרִי אַתְּ׃ וַעֲרַק יִפְתָּח מִן קֳדָם אֲחוֹהִי וְיָתִיב בְּאַרְעָא טָבָא
4 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוָת יִפְתָּח גַּבְרִין סְרִיקִין וּנְפָקוּ עִמֵּיהּ׃ וַהֲוָה מִסְּמַן יוֹמִין וְאַנִיחוּ קְרָבָא בְּנֵי
5 עַמּוֹן עִם יִשְׂרָאֵל׃ וַהֲוָה כַּד אַנִיחוּ קְרָבָא בְּנֵי עַמּוֹן עִם יִשְׂרָאֵל וַאֲזָלוּ סָבֵי גִלְעָד לְמִרְבַּד
6 יָת יִפְתָּח מֵאַרְעָא טָב׃ וַאֲמָרוּ לְיִפְתָּח אֱתָא וִתְהֵי לָנָא לְרַבָּא וְנִנְיַח קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 וַאֲמַר יִפְתָּח לְסָבֵי גִלְעָד הֲלָא אַתּוּן סְנֵיתוּן יָתִי וְתָרְכְתּוּנִי מִבֵּית אַבָּא וּמָא דִין אֲתֵיתוּן
8 לְוָתִי כְּעַן כַּד עָקַת לְכוֹן׃ וַאֲמָרוּ סָבֵי גִלְעָד לְיִפְתָּח בְּכֵן כְּעַן תַּבְנָא לְוָתָךְ וְתֵהָךְ עִמָּנָא
9 וְתַנִיחַ קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וִתְהֵי לָנָא לְרֵישׁ לְכֹל יָתְבֵי גִלְעָד׃ וַאֲמַר יִפְתָּח לְסָבֵי גִלְעָד אִם
מְתִיבִין אַתּוּן יָתִי לְאַנָחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וְיִמְסַר יְיָ יַתְהוֹן קֳדָמַי אֲנָא אֶהֱוֵי לְכוֹן לְרֵישׁ׃
10 11 וַאֲמָרוּ סָבֵי גִלְעָד לְיִפְתָּח מֵימְרָא דַיְיָ יְהֵי סָהִיד בֵּינָנָא אִם לָא כְּפִתְגָמְךָ כֵּן נַעְבִּיד׃ וַאֲזַל
יִפְתָּח עִם סָבֵי גִלְעָד וְמַנִיאוּ עַמָּא יָתֵיהּ עֲלֵיהוֹן לְרֵישׁ וּלְרַבָּא וּסְדַר יִפְתָּח יָת כָּל פִּתְגָמוֹהִי
12 קֳדָם יְיָ בְּמִצְפָּיָא׃ וּשְׁלַח יִפְתָּח אוֹנְדִין לְוָת מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְמֵימַר מַה לִּי וָלָךְ אֲרֵי
13 אֲתֵיתָא לְוָתִי לְאַנָחָא קְרָבָא בְּאַרְעִי׃ וַאֲמַר מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְאוֹנְדֵי יִפְתָּח אֲרֵי נְסִיב
יִשְׂרָאֵל יָת אַרְעִי בְּמִסְקֵיהּ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹנָא וְעַד יוּבְקָא וְעַד יַרְדְּנָא וּכְעַן אֲתֵיב יַתְהֹן
14 בְּשְׁלָם׃ וְאוֹסִיף עוֹד יִפְתָּח וְשַׁלַּח אוֹנְדִין לְוָת מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן׃

Et dixerunt populi principum Gilghad, vir ad socium suum ; Qui vir qui imponens ad ineundum bellum in filiis Ghamon, erit caput omnibus habitatoribus Gilghad.

CAP. XI.

1 Et Jiphtahh Gilghadæ fuit vir virtutis, & ipse filius mulieris tabernariæ; et genuit Gilghad Jiphtahh. Et peperit uxor Gilghad ei filios, et creverunt filii mulieris, & ejecerunt Jiphtahh, & dixerunt ei, Non hæreditabis 2 in domo patris nostri, quoniam filius mulieris *alia* tu. Et fugit Jiphtahh ab- 3 ante fratres suos & habitavit in terra *Tab*; & congregati sunt ad Jiphtahh viri vacui, & exierunt cũ eo. Et fuit *à tempore* dierum, & inierunt bel- 4 lum filii Ghamon cum Israel. Et fuit cum inierunt bellum filii Ghamon 5 cũ Israel, & venerunt senes Gilghad ad accipiendũ Jiphtahh ex terrâ *Tab*. Et dixerunt Jiphtahh, Veni & eris nobis in magnũ, & inibimus bellum in 6 filiis Ghamon. Et dixit Jiphtahh senibus Gilghad, Nonne vos odistis me 7 & ejecistis me de domo patris mei ? Et quid hoc venistis ad me nunc cũ afflictum est vobis? Et dixerunt senes Gilghad Jiphtahh ; In sic nunc redi- 8 vimus ad te, & ibis nobiscum, & inibis bellũ cum filiis Ghamon, & eris nobis in caput omnib' habitatorib' Gilghad. Et dixit Jiphtahh senibus 9 Gilghad, Si redire facientes vos me ad ineundũ bellum in filiis Ghamon, et tradet Domin' eos ante me, ego ero vobis capiti. Et dixerunt senes Gil- 10 ghad Jiphtahh, Dictũ Domini erit testis inter nos, si non ut verbũ tuum sic 11 faciem'. Et venit Jiphtahh cum senib' Gilghad, & præfecerunt populus eũ super se ad caput & ad magnũ; & ordinavit Jiphtahh omnia verba suã 12 ante Dominum in Misspeia. Et misit Jiphtahh nuncios ad regem filiorũ Ghamon ad dicendũ, Quid tibi & mihi ? Nam venisti ad me ad ineundũ 13 bellũ in terra mea. Et dixit rex filiorũ Ghamon nunciis, Quia cepit Israel terrã meã in exire suo ex Misraim ab Arnona, & usque Jubka, & usque 14 Jordanẽ ; et nunc redde ea in pace. Et addidit adhuc Jiphthahh, et misit nuncios ad regem filiorũ Ghamon.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 *ܘܐܡܪ ܥܡܐ ܓܒܪ̈ܐ ܓܠܥܕ ܠܚܕ̈ܕ̈ܐ ܡܢ ܓܒܪ ܠܚܒܪܗ ܡܢ ܗܘ ܓܒܪ ܕܢܫܪܐ ܩܕܡ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܢܗܘܐ ܠܪܫ ܠܟܠ ܝܬܒ̈ܐ ܓܠܥܕ ܀

1 *ܘܓܠܥܕ ܗܘ ܓܒܪ ܓܒܝܪ ܚܝܠ ܘܗܘ ܒܪ ܐܢܬܬ ܙܢܝܬ ܘܓܠܥܕ ܝܠܕ ܠܝܦܬܚ ܀

2 ܘܝܠܕܬ ܐܢܬܬ ܓܠܥܕ ܠܗ ܒܢ̈ܝܢ ܘܪܒܘ ܒܢ̈ܝ ܐܢܬܬܗ ܘܪܕܘ ܠܝܦܬܚ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܬܢܚܠ ܒܒܝܬ ܐܒܘܢ ܠܢ ܀

3 ܓܒܪ ܒܪ ܐܢܬܬ ܐܚܪܝܬ ܐܢܬ ܀ ܘܒܪ̈ܚ ܝܦܬܚ ܡܢ ܩܕܡ ܐܚܘܗܝ ܘܝܬܒ ܒܐܪܥܐ ܛܒ̈ܐ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܓܒ̈ܪܐ ܪ̈ܝܩ̈ܐ ܘܐܙܠܘ ܥܡܗ ܀

4 ܘܗܘܐ ܒܬܪ ܝܘ̈ܡ̈ܐ ܘܩܪܒ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܠܡܩܒܠ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀

5 ܘܟܕ ܩܪܒ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܠܡܩܒܠ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܙܠܘ ܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܕܢܣܒ̈ܘ ܠܝܦܬܚ ܡܢ ܐܪܥܐ ܛܒ̈ܐ ܀

6 ܘܐܡܪܘ ܠܝܦܬܚ ܐܬܐ ܘܗܘܐ ܠܢ ܪ̈ܫ ܘܢܩܪܒ ܠܡܩܒܠ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܀

7 ܘܐܡܪ ܝܦܬܚ ܠܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܠܡܢܐ ܐܢ̈ܬܘܢ ܣܢ̈ܝܬܘܢ ܠܝ ܘܬܪܕ̈ܬܘܢ ܐܢ̈ܬܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܠܡܢܐ ܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܗܫܬܐ ܒܥܝܢ̈ܬܟܘܢ ܀

8 ܘܐܡܪܘ ܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܠܝܦܬܚ ܥܠ ܗܕܐ ܗܫܬܐ ܐܬܝܢ ܐܢ̈ܚܢ̈ܢ ܠܘܬܟ ܘܬܐܙܠ ܥܡ ܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܘܬܗܘܐ ܠܢ ܠܪܫ ܠܟܠ ܝܬܒ̈ܐ ܓܠܥܕ ܀

9 ܘܐܡܪ ܝܦܬܚ ܠܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܐܢ ܐܬ̈ܝܢ ܐ̈ܢܢ ܠܡܢ ܬܒ̈ܐ ܠܡܩܒܠ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܘܝܗܒ ܝܗ̈ܘ ܐܠܗ̈ܐ ܒܝܕ̈ܝ ܗ̈ܘ ܐ̈ܢܢ ܐܢ̈ܐ ܗ̈ܘ ܀

10 ܘܐܡܪܘ ܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܠܝܦܬܚ ܝܗ̈ܘ ܝܗ̈ܘ ܫܡܥ ܒܝܢ̈ܬܢ ܐܢ ܠܐ ܟܡܠܬ ܟܦܬܓܡ ܗ̈ܟܢ ܥܒ̈ܕ̈ܝܢ ܀

11 ܘܐܙܠ ܝܦܬܚ ܥܡ ܣܒ̈ܐ ܕܓܠܥܕ ܘܫܝܡ ܐܢܘܢ ܪ̈ܫ ܘܡܪܗ̈ܘܢ ܠܗ ܘܡܠܠ ܝܦܬܚ ܟܠ ܡ̈ܠܝܗ ܩܕܡ ܝܗ̈ܘ ܒܡܨܦܐ ܀

12 ܘܫܕܪ ܝܦܬܚ ܡܠ̈ܐܟ̈ܐ ܠܘܬ ܡܠܟ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܠܡܐܡܪ ܡܐ ܠܟ ܘܠܢ ܕܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܩܛܠ ܒܐܪܥܝ ܀

13 ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܠܡ̈ܠܐܟ̈ܐ ܕܝܦܬܚ ܥܠ ܕܫܩܠ ܐܝܣܪܝܠ ܐܪܥܝ ܒܡܣܩ ܡܨܪ ܡܢ ܐܪܢܘܢ ܥܕ ܝܒܩ ܘܥܕ ܝܪܕܢ ܘܗܫܬܐ ܗܒ ܐܝܬܝܗܢ ܒܫܠܡ ܘܐܙܠ ܝܦܬܚ ܀

14 ܘܫܕܪ ܝܦܬܚ ܡܠ̈ܐܟ̈ܐ ܬܘ̈ܒ ܠܘܬ ܡܠܟ ܒܢ̈ܝ ܥܡܘܢ ܀

Et dixit populus, nempe magnates Gelaad quisque ad socium suum, Quicunque bellum auspicabitur contra filios Ammon, is caput erit omnium incolarum Gelaad. 18

CAP. XI.

POrrò Nephtah Gelaadites heros erat fortissimus, idemque erat filius mulieris cujusdam meretricis. Hujus mulieris filii cùm adoleviſſent, ejecerunt Nephtah, dicentes, Non erit hæres domûs patris nostri, eò quòd sit filius mulieris alienæ. Fugiens itaque Nephtah à conſpectu fratrum suorum, habitavit in terra bona: collectíque sunt ad Nephtah homines inanes & libidinosi qui egrediebantur cum eo. Contigit autem 1 2 3 4 post dies *aliquot* ut pugnarent filii Ammon contra Israelem. Cúmque pugnarent filii Ammon contra filios Israel, profecti sunt seniores Gelaad ut adducerent Nephtah de terra bona. Et dixerunt ad Nephtah, Veni, esto nobis dux, ut pugnemus contra filios Ammon. Respondit Nephtah senioribus Gelaad, Annon vos odistis me, & ejecistis me de domo patris mei? quid ergò nunc ad me venitis quum urgemini calamitate? Dixerunt seniores Gelaad ad Nephtah, Hac de causa jam ecce veniemus ad te: proficiscere nobiscum, & pugnemus contra filios Ammon, & esto dux omnium habitantium in Gelaad. Dixit Nephtah senioribus Gelaad, Si me reducitis ut bellum geram contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in conſpectu meo, egóne ero vobis dux? Dixerunt ei seniores Gelaad, Dominus sit auditor inter nos, nisi juxta verbum tuum sic fecerimus. Abiit igitur Nephtah cum senioribus Gelaad, & constituerunt eum sibi ducem ac principem, dixitque Nephtah omnia verba sua coram Domino in Maspha. Deinde misit Nephtah nuntios ad regem filiorum Ammon, ut dicerent ei; Quid rei mihi tecum est, ut veneris ad belligerandum in terra mea? Respondit rex Ammon legatis Nephtah, Quoniam usurpaverant filii Israel terram meam cùm ascenderent de terra Ægypti, ab Arnon usque ad Aboc & ad Iordanem usque: nunc ergò restitue eas mihi pacificé. Perrexit autem rursus Nephtah, misitque epistolam & legatos ad regem filiorum Ammon, 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 *وقال روساء جلعاد كل رجل منهم لصاحبه اي رجل ابتدي بمحاربة بني عمون يصير رييسا

1 على سكان جلعاد كلهم * الفصل الحادي عشر * وكان يفتاح الجلعادي جبارا *

2 وكان بن امراة * سوافية * دخل عليها جلعاد وولدها يفتاح * ثم ولدت امراته بنين وكبروا

3 بنو امراته وطردوا يفتاح * فقالوا * لا يرث هذا من بيت ابينا معنا سيما لانه بن امراة غريبة

4 * وهرب يفتاح من اخويه * وسكن ارض تحصبة واجتمع اليه قوم فراغ سداد * فصاروا معه * فلما

5 كان بعد ايام * اجتمع بنو عمون ليحاهدوا بني اسرايل * فلما ارادوا محاربهم * انطلق اسياخ

6 جلعاد ليأتوا يفتاح من الارض التحصبة * وقالوا ليفتاح * سر معنا لنصيرك رييسا علينا * ونحارب

7 بني عمون * قال يفتاح لاسياخ جلعاد * اليس انتم ابغضموني وطردتموني من بيت ابي * فكيف

8 اتيتموني الان * حيث صافت بكم الامور فلتم نصير معنا * فقال اسياخ جلعاد ليفتاح * اما اتيناك

الان حيث اصابتنا الشدايد * فسر معنا لتحاهد بني عمون * ويصيرك رييسا لجميع اهل جلعاد

9 * فقال يفتاح لاسياخ جلعاد * ان انا انطلقت معكم * وحاربت بني عمون * ودفعهم الرب في يدي *

10 اصير عليكم رييسا * قال له اسياخ بني اسرايل اهل جلعاد * الرب يسمع قولنا * ويشهد علينا

11 انا لا نخالف * ولا نعذر بك * بل نفعل كقولك * وانطلق يفتاح مع اهل جلعاد * وصيروه

12 عليهم رييسا وحاكما * وقال يفتاح كل قوله امام الرب في منصفا * وارسل رسلا الى ملك بني عمون

13 وقال له * ما حالتنا * وكيف حيت الي ارضنا لتحاربنا * قال ملك عمون لرسل يفتاح * لان بني

اسرايل اخذوا ارضنا حيث صعدوا من مصر * من حد ارنون الى افاق والى الاردن * فردوا

14 الان ارضنا علينا بسلام * فعاد يفتاح ايضا وارسل رسلا * وكتب معهم كتبا الى

ملك بني عمون *

Et dixerunt primores Galaad, quisque ex ipsis ad socium suum, Quicunque incipiet pugnare contra filios Ammon, erit dux omnium incolarum Galaad. 18

CAP. XI.

Iephtah verò Galaadites erat gigas, eratque filius cujusdã mercatricis, ad quã ingressus Galaad genuit ex ea Iephtahum. Tum peperit uxor ejus filios; & cùm adoleviſſent filii uxoris ejus, expulerunt Iephtahum, & dixerunt, Nullam habebit hic hæreditatẽ è domo patris nostri nobiscum, quia filius est mulieris exteræ. Aufugit itaq; Iephtah à fratribus suis, et habitavit in regione quadã fertili: collectíq; sunt ad eum homines otioſi ac vagi, et manserunt cũ eo. Factũ est autẽ post dies aliquot ut cõgregarentur filii Ammon ad oppugnandos filios Israel: Et cùm voluiſſent oppugnare eos, abierunt seniores Galaad ad adducendum Iephtahum de regione illa fertili: Et dixerunt ad Iephtah, Veni nobiscum ut conſtituamus te caput super nos, & dimicemus contra filios Ammon. Dixit Iephtah ad seniores Galaad, Nonne vos odistis me, & expulistis me de domo patris mei? quomodo ergò veniſtis ad me nunc? cùm res vestræ in angusto versentur, dicitis, Veni as nobiscum. Dixerunt seniores Galaad ad Iephtah, Imò nunc ad te venimus, cùm adversa nobis contigêre; veni ergò nobiscum ut oppugnes Ammonitas, et conſtituemẽ te caput omniũ Galaaditarum. Dixit Iephtah ad seniores Galaad, Si ego vobiscũ abiero, et Ammonitas oppugnavero, tradideritq; eos Dominus in manus meas, eróne caput super vos? Dixerunt ad eum seniores Israelitarum Galaaditarũ, Dominus audit sermonẽ nostrũ, et testis est nobis quòd non ſumus aliter facturi, nec te decepturi, sed juxta sermonem tuum acturi. Abiit ergò Iephtah cum Galaaditis, & ſtatuerunt eum super se caput ac judicem: dixitque Iephtah univerſum sermonẽ suum corã Domino in Maſphia. Deinde miſit nuntios ad regem filiorum Ammon, & dixit ei, Qualis est rerum nostrarum conditio? & quonã pacto terram nostram petiſti ad oppugnandum nos? Respondit rex Ammõ nuntiis Iephtahi, Quia filii Israel uſurpárunt regionẽ nostrã cùm ascenderunt ex Ægypto, à termino Arnonis uſq; ad Aboc, et uſq; ad Iordanẽ: restituite ergò nobis regionẽ nostrã pacificé. Iterum miſit Iephtah alios legatos, ac per eos scripſit literas ad regem filiorum Ammon; 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

ספר שופטים : יא

Israel *cepit* Non : Iphtach *dixit* Sic : ei Dixitq;

15 וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת

os *ascendẽdo in Quia* .Hammon filiorum terram & ,Moab terram

16 אֶרֶץ מוֹאָב וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן : כִּי בַּעֲלוֹתָם

venit & ; Suph mare ad usq; *deserto in* Israel ambulavit & ,Ægypto ex

מִמִּצְרַיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־יָם־סוּף וַיָּבֹא

regem ad *legatos* Israel Misitque .Cades in

17 קָדֵשָׁה : וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים ׀ אֶל־מֶלֶךְ

rex audivit non Et *tua terra in quæso Transeam* : dicendo ,Edom

אֱדוֹם לֵאמֹר אֶעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ

manuitq; : *voluit non* & ,misit Moab regem ad etiam & ; Edom

אֱדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלָח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב

terram circuivit & *deserto in* ambulavit Et .Cades in Israel

18 יִשְׂרָאֵל בְּקָדֵשׁ : וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיִּסֹּב אֶת־אֶרֶץ

,Moab terræ Solis ortu ab venitque : Moab terram & ,Edom

אֱדוֹם וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ לְאֶרֶץ מוֹאָב

; Moab terminũ in intraverunt nec : Arnon *transitu in* sunt castrametati &

וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אַרְנֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל מוֹאָב

legatos Israel Misitque .Moab terminus Arnon quia

19 כִּי אַרְנֹן גְּבוּל מוֹאָב : וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים

: Israel ei dixit & : Chesbon regem ,Emoræum regem Sichon ad

אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל

credidit non Et .meum locum ad usq; *tua terra in nunc Transeamus*

נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי : וְלֹא־הֶאֱמִין

Sichon *collegit* sed ,suã terminã *in* transire Israelem Sichon

סִיחוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶבֶר בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־

.Israel cum pugnavit & ; Jahas in sit castrametati &, suũ populũ oẽm

כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיָהְצָה וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל :

ejus populum omnem & ,Sichon Israel Deus DOMINUS *dedit* Et

21 וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ

terram omnem Israel possedit & : eos percusserũt &, Israel manu in

בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל אֶרֶץ

terminum omnem possederunt Et .ipsius terræ habitatoris Emoræi

22 הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא : וַיִּירְשׁוּ אֶת כָּל־גְּבוּל

·Jarden ad usque & ,deserto à & ,Jabboc ad usq; & ,Arnon ab, Emoræi

הָאֱמֹרִי מֵאַרְנוֹן וְעַד הַיַּבֹּק וּמִן הַמִּדְבָּר וְעַד הַיַּרְדֵּן :

Emoræum ejecit Israel Deus Dominus nunc Et

23 וְעַתָּה יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי

quod Nonne ?eum possidebis tu & :Israel sui populi *facibus* à

מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשֶׁנּוּ : הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר

quod omne & ? possidebis illud ,tuus deus Chemos te faciet possidere

יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִּירָשׁ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר

.possidebimus illud ,*nostris faciebus à* noster Deus Dominus fecit possidere

הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ :

?Moab rege Sippor filio Balac *præ tu bonus bonus* num nunc Et

25 וְעַתָּה הֲטוֹב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב

.eos *in* pugnavit pugnando *an* ,Israel cum est jurgatus jurgando num

הָרֵב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם נִלְחֹם נִלְחַם בָּם :

,ej⁹ *filiab⁹* in et ,Haroher in &,ej⁹ *filiabus* in &,Chesbon in Israel *manendo* In

26 בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעֹר וּבִבְנוֹתֶיהָ

trecentos ,Arnon *manus super* quæ ,civitatibus omnib⁹ in &

וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אַרְנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

non ego Et ?illo tempore in eruistis non quare & ?annos

27 שָׁנָה וּמַדּוּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא : וְאָנֹכִי לֹא

judicet :me *in* pugnando malum *mecum faciens* tu & ,tibi peccavi

חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט

.Hammon filios inter & ,Israel filios inter ; diei judex Dominus

יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן :

quæ ,Iphtach verba *ad* Hammon filiorum rex audivit non Et

28 וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר

.eum ad misit

שָׁלַח אֵלָיו :

JUDICES.

Versio VULG. LAT.

15 Hæc dicit Jephte; Non tulit Israel terrã Moab, nec terrã filiorũ Ammon: Sed quando de Ægypto cõscenderunt, ambulavit per solitudinem usq; ad Mare rubrũ, & venit in Cades.
16 Misitque nuntios ad regem Edom, dicens; Dimitte me ut transeam per terrã tuam. Qui noluit acquiescere precib⁹ ejus. Misit quoq; ad regẽ Moab, qui & ipse transitum præbere
17 contempsit. Mansit itaq; in Cades, Et circuivit ex latere terrã Edom, & terram Moab: venítque contra Orientalem plagam terræ Moab, & castrametatus est trans Arnon: nec voluit intrare terminos Moab: Arnon quippe confinium est
18 terræ Moab. Misit itaque Israel nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon: & dixerunt ei, Dimitte ut transeam per terram tuam usq; ad fluviũ. Qui
19 & ipse Israel verba despiciens, non dimisit eũ transire per terminos suos: sed infinitâ multitudine cõgregatâ, egressus est cõtra eũ in Jasa, et fortiter
20 resistebat. Tradiditq; eũ Dñs in man⁹ Israel cũ omni exercitu suo, qui percussit eũ, & possedit omnem terram Amorrhæi
21 habitatoris regionis illi⁹, Et universos fines ejus, de Arnon usque Jaboc, & de solitudine usq; ad Jordanem. Dñs ergò De⁹ Israel subvertit Amorrhæum, pugnante contra illũ populo suo Israel, & tu nunc vis
22 possidere terram ejus? Nónne ea quæ possidet Chamos deus tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Dñs De⁹ noster victor
23 obtinuit, in nostrã cedent possessionem: Nisi fortè melior es Balac filio Sephor rege
24 Moab: aut docere potes, quòd jurgatus sit contra Israel, & pugnaverit contra eũ, Quando habitavit in Hesebon, & viculis ejus, & in Aroër, & villis illius, vel in
25 cunctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos annos. Quarè tanto tempore nihil super hac repetitione tentâstis?
26 Igitur non ego pecco in te, sed
27 tu contra me malè agis, judicens mihi bella non justa. Judicet Dñs arbiter hujus diei inter Israel & inter filios Ammon. Noluitq; acquiescere rex
28 filiorũ Ammon verbis Jephte, quæ per nuntios mandaverat.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 (ιδ) Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Οὕτω λέγει Ἰεφθάε, Οὐκ ἔλαβεν Ἰσραὴλ τὴν γῆν Μωάβ, καὶ τὴν γῆν τῶν Ἀμμών, (ε) Ὅτι ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐπορεύθη Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως θαλάσσης (ζ) Σὶφ, καὶ ἦλθεν (η) εἰς Κάδης.
16 Καὶ (θ) ἀπέστειλεν Ἰσραὴλ ἀγγέλους πρὸς Βασιλέα Ἐδώμ, λέγων, Παρελεύσομαι (ι) δή ἐν τῇ γῇ σου· καὶ οὐκ ἤκουσε (κ) βασιλεὺς Ἐδώμ. καί γε πρὸς βασιλέα Μωὰβ ἀπέστειλε, καὶ οὐκ (λ) εὐδόκησεν. καὶ ἐκάθισεν Ἰσραὴλ ἐν Κάδης,
17 Καὶ (μ) ἐπορεύθη ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐκύκλωσε τὴν γῆν Ἐδὼμ καὶ τὴν γῆν Μωάβ· (ν) καὶ ἦλθεν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου τὴν γῆν Μωάβ, καὶ παρενέβαλεν (ξ) ἐν πέραν Ἀρνών, καὶ οὐκ εἰσῆλθεν (ξ) ἐν ὁρίοις Μωάβ, ὅτι Ἀρνὼν (ο) ὅριον Μωάβ. Καὶ
18 ἀπέστειλεν Ἰσραὴλ ἀγγέλους πρὸς Σηὼν (π) βασιλέα τῶν Ἀμορραίων βασιλέα Ἐσεβὼν, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰσραὴλ, (ρ) Παρελεύσωμαι δή ἐν τῇ γῇ σου ἕως τοῦ τόπου (σ) ἡμῶν. Καὶ οὐκ ἐνεπίστευσεν Σηὼν τῷ Ἰσραὴλ παρελθεῖν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ· καὶ (τ) συνήξε Σηὼν πᾶσα τὰ λαὸν αὐτοῦ, καὶ (υ) παρενέβαλον εἰς Ἰασὰ, καὶ παρεβά-
21 ξαλο πρὸς Ἰσραήλ. Καὶ παρέδωκε κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ τὰ Σηὼν καὶ πᾶσα τὰ λαὸν αὐτοῦ ἐν χειρὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξεν (φ) αὐτόν· καὶ ἐκληρονόμησεν Ἰσραὴλ πᾶσ τὴν γῆν τῶν Ἀ-
μορραίων τῶν κατοικούντων (χ) τὴν γῆν ἐκείνην
22 Ἀπὸ Ἀρνὼν καὶ ἕως τοῦ Ἰαβὸκ, καὶ ἀπὸ (ψ) τὴν
23 ἐρήμου ἕως τὴν Ἰορδάνου. Καὶ νῦν κύριος ὁ (ω) Θεὸς Ἰσραὴλ ἐξῆρε τὰ Ἀμορραῖον (α) ἀπὸ προσώπου (ς) λαοῦ αὐτοῦ Ἰσραὴλ, καὶ σὺ κλη-
24 ρονομήσεις (γ) αὐτόν; Οὐχὶ ἃ ἐὰν κληρονομήσει σε Χαμὼς ὁ Θεός σου, αὐτὰ κληρονομήσεις; (δ) καὶ πάντας οὓς ἐξῆρε κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν, αὐτοὺς κληρονο-
25 μήσομεν. Καὶ νῦν μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφὼρ βασιλέως Μωάβ; (ε) μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετ' Ἰσραήλ; ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν (ζ) αὐτὸ, Ἐν τῷ
26 οἰκῆσαι ἐν Ἐσεβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆ καὶ ἐν γῇ Ἀροὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆ, καὶ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακόσια ἔτη; (η) καὶ διατί οὐκ ἐρύσασθε αὐτὰς ἐν τῷ
27 καιρῷ ἐκείνῳ; (θ) Καὶ νῦν ἐγὼ εἰμι οὐχ ἥμαρτόν σοι, καὶ σὺ ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πονηρίαν (ι) τοῦ πολεμῆσαί ἐν ἐμοί. κρίναι (κ) κύριος ὁ κρίνων σήμερον ἀναμέσον (λ) υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ἀ-
28 ναμέσον (μ) υἱῶν Ἀμμών. Καὶ οὐκ (ν) ἤκουσε βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν (ξ) τοῦ λόγου Ἰεφθάε, ὧν ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν.

MS. A. (δ) Λέγων, Τάδε λέγει (ε) Ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτοῦ ἐξ Αἰγύπτου, διὰ τοῦτο ἐπορεύθη (ζ) ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ (η) ἕως Κάδης. (θ) Ἐξαπέστειλεν (ι) διὰ τῆς γῆς σου (κ) ὁ βασιλεὺς (λ) οὐ θέλησεν. καὶ (μ) οὐδὲ ἦλθεν ἐν (ν) καὶ παρεγένετο κατ' ἀνατολὰς ἡλίου τὴν γῆν Μωάβ, καὶ παρενέβαλον ἐν πέραν (ξ) εἰς τὸ ὅριον (ο) οὐ γὰρ ἦσαν (π) βασιλέα Ἐσεβὼν τὸν Ἀμορραῖον, καὶ εἶπεν (ρ) Παρελθόμεθα διὰ τῆς γῆς σου (σ) μου. Καὶ οὐ θέλησεν διελθεῖν τὸν Ἰσραὴλ διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ. (τ) συνήγαγεν (υ) παρεῖλεν ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπολέμησεν μετ' Ἰσραήλ. (φ) αὐτούς· (χ) ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὅριον τῶν Ἀμορραίων Ἀπὸ Ἀρνὼν (ψ) τὴν ἐρήμου καὶ ἕως (ω) Θεὸς ἐξῆρεν ἐκ (ϛ) τοῦ λαοῦ (γ) αὐτοῦ ὅπου σοῦ; Οὐχὶ ὅσα κληρονόμησέν σοι Χαμὼς (δ) καὶ τὰ ὅσα κατεκληρονόμησέν* σοι κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, αὐτὰ κληρονομήσωμεν. Καὶ νῦν μὴ χρείαν ἔχεις σὺ τοῦ Βαλὰκ υἱοῦ Σεπφὼρ (ε) μὴ μάχῃ ἐμαχέσατο (ζ) αὐτοῖς ἐν τῷ πολεμῆσαι Ἰσραὴλ ἐν Ἐσεβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆ, καὶ ἐν Ἰαζὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆ, καὶ ἐν πάσαις (η) διότι οὐκ ἐρύσαντο αὐτὰς (θ) Καὶ ἐγὼ οὐχ (ι) τῆς πλημμήσαι ἐν (κ) ὁ κύριος (λ) τῶν υἱῶν (μ) τοῦ υἱῶν (ν) εἰσήκουσεν (ξ) καὶ οὐκ εἰσήκουσεν τοῦ λόγου

Et (k) dixit ei, Sic dicit Jephthe, Non cepit Israel terrã Moab, & terrã filiorũ Ammon: Quoniã cũ ascenderent ipsi ex Ægypto, ivit Israel in deserto usq; ad mare (l) Siph: & venit in Cades. Et misit Israel nuntios ad regẽ Edom, dicens, Præteribo nunc in terra tua: & non audivit rex Edom. Adq; etiã ad regẽ Moab misit: & non benè sensit. Et sedit Israel in Cades: Et ivit in deserto, & circuivit terrã Edom, & terrã Moab. Et venit ab Ortu Solis terræ Moab, et castrametatus est trans Arnõ: & non intravit in fines Moab; quoniã Arnon est terminus Moab. Et misit Israel nuntios ad Seon regẽ ipsi⁹ Amorrhæi, regẽ Esebon: & dixit ei Israel; Prætercamus nunc in terra tua usq; ad locum nostrũ. Et Seon non (m) credidit Israeli transire in termino suo. Et congregavit Seon omnẽ populũ suũ, & castrametati sunt in Jasa: & pugnavit adversùs Israel. Et tradidit Dominus Deus Israel Seon, & universum populũ ejus manu Israel. Et percussit eum: & hæreditavit Israel omnẽ terrã Amorrhæi inhabitantis terram illã. Ab Arnon, et usq; Jaboc, et à deserto usq; ad Jordanẽ. Et nunc Dominus Deus Israel abstulit Amorrhæũ à facie populi sui Israel: & tu hæreditabis eum? Nónne quæcunq; (n) hæreditabit te Chemos deus tuus, hæc hæreditabimus? Et (o) omnes, quos abstulit Dominus Deus noster à facie vestra, eos hæreditabimus. Et nunc nunquid in (p) bono melior tu super Balac filium Sephor regis Moab? Nunquid pugnans pugnavit cũ Israel, aut bellans bello aggressus est eũ; Cũ habitaret in Esebon, et in (q) finib⁹ ejus, & in terra Aroer, et in finib⁹ ejus, et in omnib⁹ civitatib⁹ quæ apud Jordanẽ, trecentos annos? Et cur non (r) eruistis eos in tempore illo? Et nunc ego quidẽ non peccavi tibi: & tu facis mecum malignitatẽ, pugnando in me. Judicet Dominus, qui judicat, hodiè inter filios Israel, et inter filios Ammon. Et non audivit rex filiorum Ammon verba Jephthæ, quæ miserat ad eum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וְאָמַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר יִפְתָּח לָא נְסִיב יִשְׂרָאֵל יָת אַרְעָא דְמוֹאָב וְיָת אַרְעָא בְּנֵי עַמּוֹן : אֲרֵי
16 בְּמִסְּקְהוֹן מִמְצְרַיִם וְאָזַל יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עַד יַמָּא דְסוּף וַאֲתָא לְרַקֶם : וּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
17 אוֹנְדִין לְוָת מַלְכָּא דֶאֱדוֹם לְמֵימַר אֶעְבַּר כְּעַן בְּאַרְעָךְ וְלָא שְׁמַע מַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְאַף לְוָת
18 מַלְכָּא דְמוֹאָב שְׁלַח וְלָא קַבֶּל וִיתֵיב יִשְׂרָאֵל בְּרַקֶם : וְאָזַל בְּמַדְבְּרָא וְאַקִּיף יָת אַרְעָא דֶאֱדוֹם
וְיָת אַרְעָא מוֹאָב וַאֲתָו מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא לְאַרְעָא דְמוֹאָב וּשְׁרוֹ בְּעִבְרָא דְאַרְנוֹן וְלָא עַלוֹ
19 בִּתְחוּם מוֹאָב אֲרֵי אַרְנוֹן תְּחוּם מוֹאָב : וּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אוֹנְדִין לְוָת סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה
20 מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן וַאֲמַר לֵיהּ יִשְׂרָאֵל נֶעְבַּר כְּעַן בְּאַרְעָךְ עַד אֲתָרִי : וְלָא הֵימִין סִיחוֹן יָת
יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּר בִּתְחוּמֵיהּ וְכַנֵּשׁ סִיחוֹן יָת כָּל עַמֵּיהּ וּשְׁרוֹ בְּיָהְצָה וְאִיגַח קְרָבָא עִם
21 יִשְׂרָאֵל : וּמְסַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יָת סִיחוֹן וְיָת כָּל עַמֵּיהּ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וּמְחוֹנוֹן וִירִית
22 יִשְׂרָאֵל יָת כָּל אַרְעָא אֱמוֹרָאָה יָתֵיב אַרְעָא הַהִיא : וִירִיתוּ יָת כָּל תְּחוּם אֱמוֹרָאָה מֵאַרְנוֹנָא
23 וְעַד יוּבְקָא וּמִן מַדְבְּרָא וְעַד יַרְדְּנָא : וּכְעַן יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל תָּרִיךְ יָת אֱמוֹרָאָה מִן קֳדָם
24 עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ מְבַעֵי לְמֵירְתֵיהּ : הֲלָא יָת דְיַחְסִנְנָךְ כְּמוֹשׁ טַעֲוָתָךְ יָתִיהּ תַּחְסִין וְיָת כָּל
25 דְתָרִיךְ יְיָ אֱלָהָנָא מִן קֳדָמָנָא יְתִירַת נִירַת : וּכְעַן הֲטָב טָב אַתְּ מִבָּלָק בַּר צִפּוֹר מַלְכָּא
דְמוֹאָב הֲמָרַן דִּין עִם יִשְׂרָאֵל אִם קְרָבָא אַגִּיחַ בְּהוֹן : כַּד יָתִיב יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכַפְרָנָהָא
וּבְעַרְעֹר וּבְכַפְרָנָהָא וּבְכָל קִרְוַיָּא דְעַל תְּחוּמֵי אַרְנוֹן תְּלַת מְאָה שְׁנִין וּמָא דִין לָא שֵׁזַבְתּוּן
26 בְּעִדָּנָא דָהִיא : וְאַנָא לָא חַטֵית לָךְ וְאַתְּ עָבֵד עִמִּי בִּישָׁא לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּי יֵדִין יְיָ דַּעֲבַד
27 דִּינָא יוֹמָא דִין בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן : וְלָא קַבֵּיל מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְפִתְגָמֵי יִפְתָּח
28 דְּשָׁלַח לְוָתֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit ei, Sic dixit Jiphthahh: non cepit Israel terram *Moab*, et terram filiorum Ghamon. Nam in exeundo eos ex Misraim, ambulavit Israel in deserto usq; mare Zzuph, et venit ad Rekam. Et misit Israel nuncios ad regem Edom ad dicendum, Transibo nunc in terrâ tuâ, & non audivit rex Edom; et etiam ad regem Moab misit, et non *auscultavit*, et sedit Israel in Rekam. Et ambulavit in deserto, et ambivit terram *Edom*, et terram *Moab*, & venit ab ortu Solis ad terram *Moab*; et posuerunt in transitu Arnon, et non intraverunt in termino Moab, quia Arnon terminus Moab. Et misit Israel nuncios ad Zzihhon regem Emorrhæi regem Hhesbon; & dixit ei Israel, Transibimus nunc in terrâ tuâ usque ad locum meum. Et non credidit Zzihhon Israel ad transeundum in termino suo; et congregavit Zzihhon omnem populum suum, et posuerunt in Jahasz; et inivit bellum cum Israel. Et tradidit Dñs Deus Israel Zzihhon et omnem populum ejus in manu Israel, et deleverunt eos, et hæreditavit Israel omnẽ terrã Emorhæi habitantis in terrâ illâ. Et hæreditaverunt omnem terminum Emorhæi ab Arnonâ et usque Jobeka, et ex deserto, et usq; Jordanem. Et nunc Dñs Deus Israel ejecit Emorhæũ ex-ante populũ suũ Israel, et tu cogitas ad possidendũ eum? Nonne quod possidere te fecit Chemos error tuus, id possidebis? et omne ꝙ ejecit Dominus Deus noster ex-ante nos, id hæreditabim⁹? Et nunc an bon⁹ bon⁹ tu à Balak filio Zzipor rege Moab; num contendere contendit cum Israel? si bellum inivit in eis? Cum sedit Israel in Hhesbon et in oppidis ej⁹, et in Gharoer, et in oppidis ejus, et in omnibus urbib⁹ quæ sup terminis Arnon tercentũ annis: & quare non liberâstis in tempore illo? Et ego non peccavi tibi, et tu faciens mecum malum ad ineundum bellum *in* me: judicabit Dñs qui *fecit* judicium in die hâc, inter filios Israel et inter filios Ghamon. Et non audivit rex filiorum Ghamon verbis Jiphthahh, quæ misit ad eum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܝܦܬܚ ܠܐ ܐܚܕ ܝܣܪܝܠ ܐܪܥܐ ܕܡܘܐܒ ܘܠܐ ܐܪܥܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܀
16 * ܡܛܠ ܕܒܡܣܩ ܡܛܘ ܡܢ ܡܨܪ ܗܠܟ ܝܣܪܝܠ ܒܡܕܒܪܐ ܥܕ ܝܡܐ ܣܘܦ ܘܐܬܐ ܠܩܕܫ ܀
17 * ܘܫܕܪ ܝܣܪܝܠ ܫܠܝܚܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܐܕܘܡ ܘܐܡܪ ܐܥܒܪ ܒܥܝ ܒܐܪܥܟ ܘܠܐ ܨܒܐ ܡܠܟܐ ܕܐܕܘܡ ܘܐܦ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܡܘܐܒ ܫܕܪ ܘܠܐ ܨܒܐ ܘܝܬܒ ܝܣܪܝܠ ܒܩܕܫ ܀
18 * ܘܗܠܟ ܒܡܕܒܪܐ ܘܣܒܒ ܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ ܘܐܪܥܐ ܕܡܘܐܒ ܘܐܬܐ ܡܕܡ ܠܐܪܥܐ ܕܡܘܐܒ ܘܢܚ ܒܥܒܪ ܐܪܢܘܢ ܘܠܐ ܥܠ ܬܚܘܡ ܡܘܐܒ ܐܪܢܘܢ ܗܝ ܬܚܘܡ ܡܘܐܒ ܀
19 * ܘܫܕܪ ܝܣܪܝܠ ܫܠܝܚܐ ܠܘܬ ܣܝܚܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܚܫܒܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܣܪܝܠ ܢܥܒܪ ܒܥܝ ܒܐܪܥܟ ܥܕ ܕܝܠܝ ܐܬܐ ܀
20 ܘܠܐ ܗܝܡܢ ܣܝܚܘܢ ܠܝܣܪܝܠ ܕܢܥܒܪ ܒܬܚܘܡܗ ܘܟܢܫ ܣܝܚܘܢ ܠܟܠ ܥܡܗ ܘܢܚ ܒܝܗܨ ܘܩܪܒ ܥܡ ܝܣܪܝܠ ܀
21 * ܘܝܗܒ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܠܢ ܠܣܝܚܘܢ ܘܠܟܠ ܥܡܗ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܡܚܘ ܠܗܘܢ ܘܝܪܬ ܝܣܪܝܠ ܐܬ ܟܠ ܐܪܥܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܐܝܬܝܒܐ ܗܕܐ ܀
22 ܘܝܪܬ ܐܬ ܟܠ ܬܚܘܡ ܐܪܢܘܢ ܥܕ ܝܒܘܩ ܘܡܕܒܪܐ ܥܕ ܝܪܕܢܐ ܀
23 * ܘܗܫܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܠܢ ܐܬ ܐܡܘܪܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܥܡܗ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܐܢܬ ܬܝܪܬ ܐܢܘܢ ܀
24 ܠܐ ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܡܕܡ ܕܝܪܬ ܐܬ ܟܡܘܫ ܐܠܗܟ ܠܟ ܬܝܪܬ ܘܟܠ ܕܐܪܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܠܢ ܩܕܡ ܢܝܪܬ ܐܢܘܢ ܀
25 ܘܗܫܐ ܡܕܡ ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܐܦ ܠܐ ܫܦܪ ܡܢ ܒܠܩ ܒܪ ܨܦܘܪ ܡܠܟ ܡܘܐܒ ܗܠ ܡܚܐ ܡܚܐ ܥܡ ܝܣܪܝܠ ܐܘ ܩܪܒ ܩܪܒ ܥܡ ܝܣܪܝܠ ܀
26 ܒܫܒܬ ܝܣܪܝܠ ܒܚܫܒܘܢ ܘܒܒܢܬܗ ܘܒܥܪܥܪ ܘܒܒܢܬܗ ܘܒܟܠ ܩܪܝܬܐ ܕܥܠ ܝܪܕܢܐ ܬܠܬ ܡܐܐ ܫܢܝܢ ܘܠܡܐ ܐܦ ܠܐ ܐܬ ܒܥܝܬ ܒܗܝܢ ܒܐܝܟ ܕܝܢ ܀
27 ܘܐܢܐ ܠܐ ܚܛܝܬ ܠܟ ܘܐܢܬ ܥܒܕ ܥܡܝ ܒܝܫ ܠܡܩܪܒ ܥܡܝ ܒܝܘܡ ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܪܝܐ ܕܝܢܐ ܢܕܘܢ ܒܝܘܡ ܗܢܐ ܒܝܢ ܒܢܝ ܝܣܪܝܠ ܘܒܝܢ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܀
28 ܘܠܐ ܫܡܥ ܡܠܟܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܠܡܠܬܐ ܕܝܦܬܚ ܕܫܕܪ ܠܘܬܗ ܀

Et dixit illi, Sic ait Nephtah, Non usurpavit Israel terram Moab, nec terram filiorum Ammon. Nam cùm ascenderent ex Ægypto, ambulárunt filii Israel per desertum usque ad mare Suph: cúmque perveniſſent ad Recem, Miserat Israel ad regem Edom, dicens ei; Transeamus *quæso* per terram tuam: at non acquievit rex Edom. Misit quoque ad regem Moab; at nec assensum præbuit ei: sic remansit Israel in Recem. Postea pergentes per desertum, circumiverunt terram Edom & terram Moab, & castrametati sunt cis Arnon, nec ingressi sunt limitem Moab (nam Arnon limes est Moabi) Et misit Israel nuntios ad Sihon regem Amorrhæorum & regem Hesbon, dixitque ad eum Israel, Transeamus *quæso* per terram tuam usque ad terram meam. At non fidens Sihon Israeli ut transiret per limitem suum, convocavit Sihon totum populum suum, & castrametati sunt in Jahas: initóque prælio cum Israele, Tradidit Dominus Deus noster Sihonem & universum populum ejus in manum Israelis; & vastavit Israel terram Amorrhæorum, Et possederunt totum limitem eorum ab Arnon usque ad Aboc, & à deserto usque ad Iordanem. Nunc itaque Dominus Deus extinxit Amorrhæos à conspectu populi sui Israelis, & tu possideres eos? Nonne quod possidendum tibi daret Kemos deus tuus, possideres? igitur & nos quod consumpsit Dominus Deus noster à conspectu nostro, possidebimus. An verò melior ac præstantior es quàm Balac filius Sephor rex Moab? nunquid ullam movit litem adversùs Israelem, aut pugnavit unquam contra eos? Dum habitavit Israel in Hesbon & villis ejus, in Adoir & villis ejus, & in omnibus civitatibus quæ jacent secus Arnon, trecentos annos; cur non repetistis eas tanto tempore? Verùm ego nunc nihil in te peccavi, tu verò iniquè mecum agis pugnando contra me: decernat hodiè Dominus judicium inter filios Israel & inter filios Ammon. At non attendit rex Ammonitarum verba Nephtah, quæ miserat ad eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وقال في كتبه هكذا يقول يفتاح لم تاخذ بنو اسرايل من بني موآب وبني عمون ارضا *
16 وذلك انهم حين صعدوا من ارض مصر ساروا في القفر حتى انتهوا الى بحر سوف * وبلغوا الى رقام
17 * وارسل بنو اسرايل رسلا الى ملك ادوم * وقالوا له نجور في ارضك * فلم يدعهم ملك ادوم
18 ان يجوروا * وارسلوا الى ملك موآب ايضا * فلم يدعهم * وسكن بنو اسرايل رقام * وساروا في
19 البديه * ودارُوا حول ارض ادوم وموآب * وبرزوا عبر الاردن * ولم يدخلوا في حد موآب * وارسل
بنو اسرايل رسلا الى سيحون ملك الاموريين وملك حسبون * وقال له بنو اسرايل * نجور في
20 ارضك الى ارضنا * فلم يدع سيحون بني اسرايل ان يجوروا في ارضه * وجمع سيحون جميع
21 اجناده * وبرزوا ياهص وحاربوا بني اسرايل * فهزم الله ربنا سيحون واجناده * وكسرهم امام بني
22 اسرايل * واهلك بنو اسرايل الاموريين * وورثوا حدودهم جميعا * من ارنون الى افاق * ومن
البريه الى الاردن * ورجع ملك بني عمون ارسل رسلا ليفتاح يطلب منه الارض التي اخذوها
23 منهم بنو اسرايل * فارسل يفتاح يقول هكذا * الآن الله ربنا ورب اسرايل سعبه ارض الاموريين
24 الذين هلكوا من بين ايديهم * وانت فما تريها * لانه انما يجب لك ان تريب ما اورثك كاموس
25 الاهك * فاما ما اهلك الله ربنا من بين ايدينا وورثنا اياه فهو لنا * لعلك خير من بالاق بن
صفور ملك موآب * لعله خاصم بني اسرايل * او قاومهم في سي من هذا * او جاهدهم وحاربهم
26 في ذلك * حيث جلس بنو اسرايل في حسبون وفي قراها * وفي عداوعيد وقراها * وفي جميع القري التي
عند ارنون مند ثلثماية سنة * فلماذا لم تخاصموا ولم تطلبوا في ذلك الزمان * ولكن قد علمت
27 اني لم اسئ عليك الآن * وانت تريد الشر وتطلب محاربتي * يحكم الرب القوي بين بني
28 اسرايل وبين بني عمون * فلم يسمع ملك بني عمون كلام يفتاح * ولم يعتد به *

Tom. II.

Aiebatque per epistolam, Sic dicit Tphtah, Non abstulerunt Israelitæ à Moabitis nec Ammonitis regionem ullam. Nam 16
quando ascenderunt de terra Ægypti, pervexerunt per desertum donec attigissent mare Suph, & pervenissent ad Racem: Tum miserunt Israelitæ nuntios ad re- 17
gem Edom, & dixerunt ad eum, Transi e nobis liceat per regionem tuam: sed non permittente eis rege Edom ut transirent, miserunt etiam ad regem Moab, qui nec permisit eis: moratique sunt filii Israel in Racem. Deinde procedentes in deserto, & 18
circumeuntes circum terram Edom & Moab, castrametati sunt trans orientem, nec ingressi sunt terminum Moab. Inde 19
miserunt Israelitæ legatos ad Sihon regem Amorrhæorum & regem Hesbon, & dixerunt ad eum Israelitæ, Transi liceat per regionem tuam ad regionem nostram. Verùm non permisit Sihon Israe- 20
litis ut transirent per regionem suam, imò coactis Sihon omnibus suis copiis, castrametati sunt in Jahas, & comminabantur contra filios Israel. Fugavit Deus Domi- 21
nus noster Sihonem & copias ejus, profligavitque eos ante Israelitas: & debellatis filiis Israel Amorrhæis, Possederunt 22
universos terminos illorum, ab Arnon ad Aphec, & à deserto ad Iordanem usque. Remissis autem rex Ammonitarum legatis ad Iephtah, petiit ab eo regionem quam abstulerunt ab eis filii Israel. Misitque Iephtah talia dicens; Quandoquidem Deus 23
Dominus noster possidendã dedit Israeli populo suo terram Amorrhæorum qui defecerunt à conspectu eorũ, unequaquam possidebis eã. Tu enim possidere debes quod 24
possideadum tibi dedit Kemos deus tuus: quod autem consumpsit Deus Dominus noster à conspectu nostro, ei possideadum nobis dedit, nostrum est. Num melior es 25
Balaco filio Sephor rege Moab? nunquid is contendit cum Israelitis, aut litigavit cum eis ob ullam ex his rebus, aut prælium vel pugnam movit in eos hac de causâ. Dum 26
commorati sunt Israelitæ in Hesbon & oppidis ejus, in Adavaid et oppidis ejus, & in cunctis oppidis quæ sunt prope Arnon, trecentis abhinc annis, quare non litigâstis neque petâstis eo tempore? Verùm optimè 27
nôsti me non esse modò tibi injurium; tu tamen mihi inferas, & cupis mecum bellare: judicet Dominus potentissimus inter filios Israel et inter filios Ammon. At 28
non audivit rex Ammonitarum verba Iephtahi, nec pendit illa.

ספר שופטים : יא

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

29 וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד
Miſpeh de & ,Ghilhad Miſpeh transivit & :Menaſſeh &

וְאֶת־מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־מִצְפֵּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֵּה
votum Iphtach Vovitque .Hammon filios transivit Ghilhad 29

30 גִּלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן: וַיִּדֹּר יִפְתָּח נֶדֶר
Hammon filios *dederu dando* Si : ait & ,DOMINO

לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתוֹן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן
foribus è fuerit egreſſum quod ,egrediens erit Et : mea manu in 30

31 בְּיָדִי: וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי
filiis à pace in *me redeundo in* ,meum occurſum in meæ domus 31

בֵיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם מִבְּנֵי
aſcenſionem illud *faciam aſcendere* & ,DOMINO erit & ,Hammon

עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה וְהַעֲלִיתִיהוּ עוֹלָה:
; *eos in* pugnandum ad Hammon filios ad Iphtach tranſivit Et 32

32 וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם
,Aroher ab eos percuſſit Et .ejus manu in DOMINUS eos *dedit* &

וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: וַיַּכֵּם מֵעֲרוֹעֵר 33
,vinearum Abel ad uſque & ,civitates viginti ,Minith *te venire uſque* &

וְעַד־בּוֹאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד אָבֵל כְּרָמִים
filiorum *faciebus* à Hammon filii ſunt humiliati & : valde magna plaga

מַכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי
ecce & : ſuam domum ad Miſpah in Iphtach venit Et .Iſrael

יִשְׂרָאֵל: 34 וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה
tantùm & ; choris *in* & ,tympanis *in* ,ejus occurſum in *egredien* ejus filia

בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלוֹת וְרַק
,fuit Et .filia vel ,filius ſe ex ei non : unica ipſa

35 הִיא יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ־בַת: וַיְהִי
Ahab : ait & ,ſua veſtimenta *laceravit* & ,eam *eum videre circa*

כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר אֲהָהּ
:me *turbamibus in* fuiſti tu & ,me feciſti incurvare incurvando ,mea filia

בִּתִּי הַכְרַע הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי
.converti potero non & ,DOMINUM ad meũ os *patefeci* ego &

וְאָנֹכִי פָּצִיתִי פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב:
,DOMINUM *ad* tuum os *patefeciſti* ,mi Pater : eum ad Dixitque

36 וַתֹּאמֶר אָבִי פָּצִיתָ אֶת־פִּיךָ אֶל־יְהוָה
fecit poſtquam,tuo ore ex eſt egreſſum quemadmodũ ,mihi fac

עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה
.Hammon filiis de tuis inimicis de ultiones DOMINUS tibi

לְךָ יְהוָה נְקָמוֹת מֵאֹיְבֶיךָ מִבְּנֵי עַמּוֹן:
relaxa : hoc verbum mihi Fiat : ſuum patrem ad Dixitque

37 וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה לִי הַדָּבָר הַזֶּה הַרְפֵּה
,montes ſuper deſcendam & ,ibo & ,menſibus duobus me à

מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל־הֶהָרִים
: ait Et .mea *ſociæ* & ,ego *meas virginitates* ſuper flebo &

38 וְאֵבְכֶּה עַל־בְּתוּלָי אָנֹכִי וְרֵעֹתָי: וַיֹּאמֶר
,ipſa ivit & : menſibus duobus eam dimiſitque ,Vade 39

לֵכִי וַיְשַׁלַּח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ הִיא
.montes ſuper *ſuas virginitates* ſuper flevit & ,ejus *ſociæ* &

וְרֵעוֹתֶיהָ וַתִּבְךְּ עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הֶהָרִים:
,ſuum patrem ad eſt reverſa & ,menſium duorum *fine à* ,fuit Et

39 וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב אֶל־אָבִיהָ
: virum cognoverat non ipſa & : voverat quod ſuum votum ei fecit &

וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא־יָדְעָה אִישׁ
ibunt *dies in* *diebus A* .Iſrael in *ſtatutum* fuit &

40 וַתְּהִי־חֹק בְּיִשְׂרָאֵל: מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה
quatuor ,Ghilhaditæ Iphtach filiam alloquendum ad Iſrael filiæ

בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לָרַנֵּן לְבַת־יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבָּעַת
.anno in diebus

יָמִים בַּשָּׁנָה:

29 Factus eſt ergò ſuper Jephte Spiritus Domini, & circuiens Galaad, & Manaſſe, Maſpha quoq; Galaad, & inde tranſiens ad filios Ammon, Votum vovit Domino,dicens ; Si tradideris filios Ammon in manus meas, Quicunque primus fuerit egreſſus de foribus domûs meæ, mihíque occurrerit revertenti cum pace à filiis Ammon, eum holocauſtum offeram Domino. Tranſivítque Jephte ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus ejus. Percuſſitque ab Aroër uſque dum venias in Mennith, viginti civitates, & uſque ad Abel, quæ eſt vineis conſita, plagâ magnâ nimis : humiliatique ſunt filii Ammon à filiis Iſrael. Revertente autem Jephte in Maſpha domum ſuam, occurrit ei unigenita filia ſua cum tympanis & choris : Non enim habebat alios liberos. Quâ viſâ, ſcidit veſtimenta ſua, & ait ; Heu me, filia mea, decepiſti me, & ipſa decepta es : aperui enim os meum ad Dominum , & aliud facere non potero. Cui illa reſpondit ; Pater mi, ſi aperuiſti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcunque pollicitus es, conceſſâ tibi ultione atque victoriâ de hoſtibus tuis. Dixítque ad patrem ; Hoc ſolum mihi præſta quod deprecor : Dimitte me ut duobus menſibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum ſodalibus meis. Cui ille reſpondit, Vade. Et dimiſit eam duobus menſibus. Cúmque abiiſſet cum ſociis ac ſodalibus ſuis, flebat virginitatem ſuam in montibus. Expletíſque duobus menſibus, reverſa eſt ad patrem ſuum: & fecit ei ſicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbruit in Iſrael, & conſuetudo ſervata eſt : Ut poſt anni circulum conveniant in unum filiæ Iſrael , & plangant filiam Jephte Galaaditæ diebus quatuor.

29 Καὶ (ο)ἐγένετο ὅτι Ἰεφθὰε πνεῦμα κυρίου, (π) 29
καὶ παρῆλθε τ Γαλαάδ, καὶ τ Μανασσῆ, καὶ παρῆλθε τ σκοπὰν Γαλαάδ εἰς τὸ πέραν υἱῶν
30 Ἀμμών. Καὶ ηὔξατο Ἰεφθὰε εὐχὴν τῷ κυρίῳ, 30
καὶ εἶπε, (ρ) Ἐὰν διδοὺς δῷς μοι τοὺς υἱοὺς Ἀμ-
31 μὼν (σ)ἐν τῇ χειρί μου, Καὶ ἔσται ὁ ἐκπορευόμε- 31
νός ὃς ἂν ἐξέλθῃ (τ)ἀπὸ τ θυρῶν τοῦ οἴκου
μου εἰς (υ)συνάντησίν μοι ἐν τῷ (φ)ὑποστρέφειν
με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ (χ)υἱῶν Ἀμμών, καὶ ἔσται τῷ
32 κυρίῳ, (ψ)ἀνοίσω αὐτὸ ὁλοκάυτωμα. Καὶ (ω) 32
παρῆλθεν Ἰεφθὰε πρὸς (α)υἱοὺς Ἀμμὼν (β)
πολεμῆσαι πρὸς αὐτούς· καὶ παρέδωκεν αὐ-
33 τοὺς κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἐπάταξεν αὐ- 33
τοὺς ἀπὸ Ἀροὴρ (γ)ἕως ἐλθεῖν ἄχρις Ἀρνῶν
ἐν ἀριθμῷ εἴκοσι πόλεις, καὶ ἕως Ἐβηχαρ-
μὶμ πληγὴ μεγάλη σφόδρα. καὶ (δ) ζωσ-
πάλησ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσ-
34 ραήλ. Καὶ (ε)ἦλθεν Ἰεφθὰε εἰς Μασηφὰ εἰς 34
τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτῷ ἐξε-
πορεύετο εἰς (ζ)ἀπάντησιν ἐν τυμπάνοις καὶ
χοροῖς· καὶ (η) αὕτη μονογενὴς αὐτῷ· οὐκ
35 ἦν αὐτῷ ἕτερος υἱὸς ἢ θυγάτηρ. Καὶ (θ) ἐ- 35
γένετο ὡς εἶδεν αὐτὴν αὐτὸς, διέρρηξε τὰ ἱ-
μάτια αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, (ι)Ἆ ἆ, θυγάτηρ μου,
ταραχῇ ἐτάραξάς με, καὶ σὺ ἦς ἐν τοῖς τα-
ράσσουσί με, καὶ ἐγὼ εἰμι ὃν οἶδα κύριόν μου.
καὶ οὐ δυνήσομαι ἀποστρέ-
36 ψαι. (κ)Ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, (λ) Πάτερ, 36
ἤνοιξας τὸ στόμα σου πρὸς κύριον, (μ) ποίησόν
μοι ὃν τρόπον ἐξῆλθεν ἐκ στόματός σου, (ν)ἐν
τῷ ποιῆσαί σοι κύριον ἐκδίκησιν τ ἐχθρῶν
σου ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀμμών. (ξ) Καὶ εἶπε
37 πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, Ποιησάτω δή ὁ πα- 37
τήρ μου τὸν λόγον τοῦτον· ἔασόν με δύο μῆ-
νας, καὶ πορεύσομαι καὶ καταβήσομαι ἐπὶ τὰ ὄ-
ρη, καὶ κλαύσομαι ἐπὶ τὰ παρθένιά μου (ο) ἐγὼ
38 εἰμι καὶ αἱ συνεταιρίδες μου. Καὶ εἶπε, Πο- 38
ρεύου. καὶ (π) ἀπέστειλεν αὐτὴν δύο μῆνας. καὶ
ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ αἱ συνεταιρίδες αὐτῆς, καὶ
ἔκλαυσεν ἐπὶ τὰ παρθένια αὐτῆς ἐπὶ τὰ ὄρη.
39 Καὶ ἐγένετο (ρ) ἐν τέλει δύο μηνῶν, καὶ 39
ἐπέστρεψε πρὸς τ πατέρα αὐτῆς. (σ) καὶ ἐποίη-
σεν ἐν αὐτῇ τ εὐχὴν αὐτοῦ ἣν ηὔξατο. καὶ αὕ-
τη οὐκ ἔγνω ἄνδρα. καὶ (τ)ἐγένετο εἰς πρόσταγ-
μα ἐν Ἰσραήλ· (υ) Ἀπὸ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας (φ)
40 ἐπορεύοντο θυγατέρες Ἰσραὴλ θρηνεῖν τὴν 40
θυγατέρα Ἰεφθὰε τ Γαλααδίτου (χ)ἐπὶ τέσ-
σαρας ἡμέρας ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

Et factus eſt ſuper Jephthe ſpiritus Domini, et præterit Galaad & Manaſſe, & (p)præterit ſpeculum Galaad trans filios Ammon. Et vovit Jephthe votum Domino:et dixit; Si(i)dans dederis mihi filios Ammon in manu mea, Et erit, exiens, quicunq; exierit de janua domûs mea in obviam mihi, in revertendo me in pace à filiis Ammon, & erit Domino, (u)offerã cũ holocauſtoma. Et tranſiit Jephthæ ad filios Ammon, pugnare adverſus eos. Et tradidit eos Dominus in manu ejus. Et percuſſit eos ab Aroer, donec venias (x) uſq; Amon, in numero viginti civitates, & uſque Abel(y) Charmim plagam magnam valdé. Et(z)humiliati ſunt filii Ammon à facie filiorũ Iſrael. Et venit Jephthæ in Maſſephatu domum ſuam. Et ecce filia ejus egrediebatur in occurſum in tympanis, & choris : & hæc erat (aa)unigenita ei : non erat ei alius(bb) filius, vel filia. Et factũ eſt, ut vidit eam ipſe, diſcidit veſtimenta ſua,& dixit; Ah ah, filia mea, (cc) perturbatione perturbáſti me, & tu fuiſti in turbamentum meum, & ego ipſe aperui contrà te os meum ad Dominum, & non potero revocare. Illa verò dixit ad eum, Pater aperuiſti os tuum ad Dominum? Fac mihi, quemadmodùm exiit ex ore tuo, (dd) dùm faceret tibi Dominus vindictam inimicorum tuorum de filiis Ammon. Atque ipſa dixit ad patrem ſuum ; Faciat nunc pater meus verbum hoc: permitte me duos menſes: & ibo,& deſcendam(ee) ſuper montes: & plorabo ſuper virginalibus meis, ego ipſa, & ſodales mea. Et dixit, Vade. Et dimiſit eam duos menſes. Et ivit ipſa,& ſodales ejus:& ploravit ſuper virginalibus ſuis ſuper montes. Et factum eſt in fine duorum menſium, et revertit ad patrẽ ſuũ: Et fecit in ea votũ ſuũ, quod voverat. Et ipſa non cognoverat virũ. Et factum eſt in præceptũ in Iſrael: Ex diebus in dies (ff) ibant filiæ Iſrael[g] lamentari filiam Jephthæ Galaaditæ ad quatuor dies in anno.

MS.A. (o) ἐγένετο (π) καὶ διέβη τὴν γῆν Γαλαάδ, καὶ τὸν Μανασσῆ, καὶ διέβη τὴν Σκοπιὰν Γαλαάδ, καὶ ἀπὸ Σκοπιᾶς Γαλαάδ εἰς τὸ πέραν (ρ) Ἐὰν δεδωκὼς δῷς μοι (σ) ἐν χειρί (τ) ἐκ τῶν υἱῶν τῶ (υ) ἀπάντησί μου (φ) ὑποστρέψαι (χ) τῶν υἱῶν (ψ) καὶ ἀνοίσω (ω) διέβη (α) τοὺ υἱοὺς (β) τὸ πολεμῆσαι πρὸς (γ) καὶ ἕως τῶ ἐλθεῖν εἰς Σεμωὴθ εἴκοσι πόλεις, ἕως Ἀβὴλ ἀμπελώνων πληγὴν (δ) ἐνεστράπησαν (ε) εἰσῆλθεν (ζ) ἀπάντησιν αὐτῷ ἐν (η) αὕτη μονογενὴς αὐτῷ ἀγαπητή· καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ πλὴν αὐτῆς υἱὸς (θ) ἐγένετο ἡνίκα εἶδεν αὐτὴν, καὶ διέρρηξεν (ι) Οἴμοι θυγάτερ μου, ἐμπεποδισμένη καὶ ..... εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου, ἐγὼ δὲ ἤνοιξα τὸ στόμα μου πρὸς κύριον, (κ) Καὶ εἶπεν (λ) Πάτερ μου, εἰ ἐν ἐμοὶ ἤνοιξας (μ) ποίησόν μοι (ν) ἀνθ' ὧν ἐποίησάν σοι κύριοι ἐκδικήσεις ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἐκ τῶν (ξ) Καὶ εἶπεν πρὸς τ πατέρα αὐτ .... ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο· ἔασόν (ο) καὶ ἐγὼ καὶ αἱ συνεταιρίδες (π) ἐξαπόστειλον (ρ) μὴ τέλος δύο μηνῶν, καὶ ἀνέκαμψεν πρὸς (σ) καὶ ἐποίησεν Ἰεφθὰε τ (τ) ἐχθρῶν (υ) Ἐξ ἡμερῶν (φ) συνεπορεύοντο αἱ θυγατέρες (χ) τέσσαρας ἡμέρας*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

וּשְׁרַת עַל יִפְתָּח רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ וַעֲבַר יַת גִּלְעָד וְיַת מְנַשֶּׁה וַעֲבַר יַת מִצְפֵּיָא דְגִלְעָד 29
וּמִמִּצְפֵּיָא דְגִלְעָד עֲבַר בְּנֵי עַמּוֹן: וְקַיֵּם יִפְתָּח קְיָם קֳדָם יְיָ וְאָמַר אִם מְמַסַּר תְּמַסַּר יַת בְּנֵי 30
עַמּוֹן בִּידִי: וִיהֵי דְיִפּוֹק מִפָּק בַּר מְדַשֵּׁי בֵיתִי לְקַדְמוֹתִי כַּד אֲתוּב בְּשְׁלָם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְיִהֵי 31
קֳדָם יְיָ וְאַסְקִנֵיהּ עַל תְּא: וַעֲבַר יִפְתָּח לְוָת בְּנֵי עַמּוֹן לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּהוֹן וּמְסָרִנוּן יְיָ בִּידֵיהּ: 32
וּמְחָנוֹן מֵעֲרוֹעֵר עַד מַעְלָנָא דְמִנִּית עֶשְׂרִין קִרְוִין וְעַד מֵישַׁר כַּרְמַיָּא מַחָתָא רַבְּתָא לַחֲדָא 33
וְאִתְבְּרוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַאֲתָא יִפְתָּח לְמִצְפֵּיָא לְבֵיתֵיהּ וְהָא בְרְתֵיהּ נָפְקַת 34
לְקַדְמוֹתֵיהּ בְּתוּפִין וּבְחֻנְגִין וּלְחוֹד הִיא יְחִידָה לֵית לֵיהּ מִנֵּיהּ בַּר אוֹ בְרַת: וַהֲוָה כַּד 35
חֲזָא יָתָהּ וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וַאֲמַר וֵי בְּרַתִּי אַכְרָעָא אַכְרָעְתָּנִי וְאַתְּ הֲוִית בְּעָכְרֵי וַאֲנָא פְּתַחִית
פּוּמִי בְּנֵדֶר קֳדָם יְיָ וְלָא אִכּוֹל לְמֵתָב: וְאָמְרַת לֵיהּ אַבָּא פְּתַחְתָּא פּוּמָךְ בְּנֵדֶר קֳדָם יְיָ עֲבִיד 36
לִי כְּמָא דִי נְפַק מִפּוּמָךְ בְּתַר דַּעֲבַד לָךְ יְיָ פּוּרְעָנוּתָא מִבַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִבְּנֵי עַמּוֹן: וַאֲמַרַת 37
לַאֲבוּהָא יִתְעֲבִיד לִי פִּתְגָמָא הָדֵין שְׁבוֹק מְנִי תְּרֵין יַרְחִין וְאֵזֵךְ וְאֶתְנַגַּד עַל טוּרַיָּא וְאֶבְכֵּא
עַל בְּתוּלַי אֲנָא וְחַבְרָתִי: וַאֲמַר אֲזִילִי וּשְׁלַח יָתָהּ תְּרֵין יַרְחִין וַאֲזָלַת הִיא וְחַבְרָתֵיהּ וּבְכָת 38
עַל בְּתוּלָהָא עַל טוּרַיָּא: וַהֲוָה מִסּוֹף תְּרֵין יַרְחִין וְתָבַת לְוָת אֲבוּהָא וַעֲבַד לָהּ יַת נִדְרֵיהּ 39
דִּי נַדַּר וְהִיא לָא יְדָעַת גְּבַר וַהֲוָת לְנַוְרָא בְּיִשְׂרָאֵל: תּוֹסֶפֶת בְּדִיל דְּלָא לְאַסְקָא
גְּבַר יַת בְּרֵיהּ וְיַת בְּרְתֵיהּ לְעָלְתָא כְּמָא דַּעֲבַד יִפְתָּח גִּלְעָדָאֵי וְלָא שְׁאֵיל לְפִינְחָס 40
כָּהֲנָא וְאִלּוּ שְׁאֵיל לְפִינְחָס כָּהֲנָא רַבָּא פְּרִיק יָתָהּ בְּדְמִין: מִזְמָן לְזִמַן אָזְלָן בְּנָת
יִשְׂרָאֵל לְאַלָּאָה לְבַת יִפְתָּח גִּלְעָדָאֵי אַרְבְּעָא יוֹמִין בְּשַׁתָּא:

pecuniis. A tempore in tempus venerunt filiæ Iſrael ad lamentandum filiæ Jiphthahh Gilghadæi quatuor diebus in anno.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܘܗܘܬ ܥܠ ܢܦܬܠܝ ܪܘܚ ܡܪܝܐ ܘܥܒܪ ܓܠܥܕ ܘܡܢܫܐ ܘܥܒܪ ܠܡܨܦܬ ܓܠܥܕ ܘܡܨܦܬ ܓܠܥܕ ܐܬܐ ܠܒܢܝ ܥܡܘܢ ܀
Fuit autem super Nephtah Spiritus Domini, transivítque ad Gelaad & ad Manasse, tum transiit ad Masphia Gelaadis, à Masphia Gelaadis transivit ad Ammonitas.

30 ܘܢܕܪ ܢܦܬܠܝ ܢܕܪ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܐܢ ܡܣܪ ܬܡܣܪ ܠܒܢܝ ܥܡܘܢ ܒܐܝܕܝ ܀
(Voverat autem Nephtah votum Domino, & dixerat, Si omnino tradideris Ammonitas in manus meas,

31 * ܘܗܘ ܕܢܦܩ ܡܢ ܬܪܥ ܒܝܬܝ ܠܡܐ ܕܢܦܩ ܠܡܐܬܢܝ ܡܢ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܗܘ ܠܡܪܝܐ ܘܐܣܩܗ ܥܠܘܬܐ ܀
Qui prodierit è foribus domûs meæ in occursum meum cùm salvus rediero ex Ammonitis, Domini erit, offerámque illum in holocaustum.)

32 ܘܥܒܪ ܢܦܬܠܝ ܠܒܢܝ ܥܡܘܢ ܠܡܩܪܒ ܒܗܘܢ ܘܡܣܪܘܗܝ ܡܪܝܐ ܒܐܝܕܗ ܀
Transivit inquam, Nephtah ad Ammonitas ut prælium institueret cum eis; tradidítque eos Dominus in manum ipsius:

33 ܘܡܚܐ ܡܢ ܥܪܘܥܝܪ ܥܕ ܡܐ ܕܥܠ ܡܢܝܬ ܥܣܪܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܥܕ ܐܒܠ ܟܪܡܝܢ ܡܚܐ ܡܚܝܐ ܘܐܬܟܢܥܘ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀
Et percussit eos ab Adoir usque ad ingressum Machir, civitates viginti, & usque ad Abel-Charmin, plagâ magnâ admodum: sic confracti fuerant Ammonitæ coram Israelitis.

34 ܘܐܬܐ ܢܦܬܠܝ ܠܡܨܦܬ ܠܒܝܬܗ ܘܗܐ ܒܬܗ ܢܦܩܬ ܠܩܒܠܗ ܒܬܘܦܐ ܘܒܡܚܐ ܘܗܝ ܠܚܝܕܝܬ ܠܐ ܗܘܬ ܠܗ ܒܪ ܐܘ ܒܬ ܐܠܐ ܗܝ ܒܠܚܘܕܗ ܀
Deinde redeunte Nephtah Masphiam in domum suam, ecce filia ejus egreditur obviàm illi cum tympanis & sistris: eaque unica erat ipsi, nec filium aut filiam habebat præter illam.

35 ܘܗܘ ܟܕ ܚܙܐ ܠܗ ܩܪܥ ܠܒܘܫܝܗ ܘܐܡܪ ܐܘܝ ܒܪܬܝ ܐܟܝܠ ܐܟܝܠܬܢܝ ܐܢ ܐܢܐ ܦܬܚ ܦܘܡܝ ܠܡܪܝܐ ܘܠܐ ܐܬܟܠ ܠܡܗܦܟ ܀
Hanc cùm vidisset, scidit vestimenta sua, & ait, Heu filia mea, destruendo me destruxisti, & tu hodiè facta es ex destructoribus meis: nam ecce ego aperui os meum ad Deum, nec possum me retractare.

36 ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܒܪܬܗ ܐܒܝ ܐܢ ܦܬܚܬ ܦܘܡܟ ܠܡܪܝܐ ܥܒܕ ܠܝ ܟܡܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܟ ܒܬܪ ܕܥܒܕ ܠܟ ܡܪܝܐ ܢܩܡܬܐ ܕܐܒܝܟ ܡܢ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܀
Dixit illi filia ipsius, Pater mi, aperuisti os tuum ad Deum, fac mihi juxta id quod egressum est de ore tuo, quandoquidem præstitit tibi Dominus ultionem de hostibus tuis, *nempe* de Ammonitis.

37 ܘܐܡܪܬ ܠܐܒܝܗ ܬܥܒܕ ܠܝ ܗܕܐ ܦܬܓܡܐ ܫܒܘܩ ܠܝ ܬܪܝܨ ܝܪܚܐ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܘܚܒܪܬܝ ܘܢܒܟܐ ܥܠ ܒܬܘܠܝܬܝ ܀
Deinde dixit patri suo, Tantummodò hoc mihi concede: dimitte me duobus mensibus, ut eam ambulatum super montes, defleámque virginitatem meam unà cum sodalibus meis.

38 ܘܐܡܪ ܠܗ ܙܠ ܘܫܕܪ ܠܗ ܬܪܝܢ ܝܪܚܐ ܘܐܙܠܬ ܗܝ ܘܚܒܪܬܗ ܘܒܟܬ ܥܠ ܒܬܘܠܝܬܗ ܀
Qui dixit ei, Vade: dimisítque eam duobus mensibus: Sic abiit illa cum sodalibus suis, deflevítque virginitatem suam super montes.

39 ܘܗܘ ܡܢ ܣܘܦ ܬܪܝܢ ܝܪܚܐ ܘܗܦܟܬ ܠܘܬ ܐܒܝܗ ܘܥܒܕ ܠܗ ܟܢܕܪ ܢܕܪܗ ܕܢܕܪ ܘܗܝ ܠܐ ܝܕܥܬ ܓܒܪܐ ܀
Et post duos menses rediit ad patrem suum, qui fecit ei juxta votum quod voverat. Hanc autem nullus vir cognoverat:

40 ܘܗܘܬ ܠܚܩܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܗܟܢܐ ܫܢܐ ܒܫܢܐ ܢܦܩܢ ܒܢܬ ܐܝܣܪܝܠ ܘܢܒܟܢ ܥܠ ܒܬ ܝܦܬܚ ܓܠܥܕܝܐ ܐܪܒܥ ܝܘܡܝܢ ܒܫܢܐ ܀
eadémque facta est insignis inter Israelitas; Ita ut præstitutis temporibus euntes filiæ Israel flerent lugerentque filiam Nephtah Gelaaditis, quatuor diebus quotannis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فَالْهِمَ يَفْتَاحَ مِنْ رُوحِ الرَّبِّ * فَجَازَ إِلَى جِلْعَادَ وَمَنَسَّا * وَعَبَرَ إِلَى مَصْفِيَّا الَّتِي بِجِلْعَادَ * وَحَارَبَ بَنِي
Afflatus itaque Jephtah spiritu Domini transiit ad Galaad & Manassen, & inde transiens ad Masphia quæ est in Galaad, bellum commisit contra Ammonitas.

30 عَمُّونَ * وَنَذَرَ يَفْتَاحُ نَذْرًا لِلرَّبِّ وَقَالَ * يَا رَبِّ إِنْ دَفَعْتَ بَنِي عَمُّونَ فِي يَدَيَّ وَطَهَّرْتَنِي بِهِمْ *
(Voverat autem Jephtah votum Domino, & dixerat, O mi Domine, si dederis Ammonitas in manus meas, hisque potitus fuero,

31 * مَنْ خَرَجَ مِنْ بَابِ بَيْتِي يَسْتَقْبِلُنِي إِذَا رَجَعْتُ سَالِمًا مِنْ مُحَارَبَةِ بَنِي عَمُّونَ * يَكُونُ لِلرَّبِّ
Quicunque egredietur ab ostio domûs meæ obvius mihi incolumi redeunti à bello Ammonitarum, erit in oblationem Domino,

32 قُرْبَانًا * أُقَرِّبُهُ لَهُ مُحْرَقَةً * وَجَازَ يَفْتَاحُ إِلَى بَنِي عَمُّونَ لِيُحَارِبَهُمْ * فَأَظْفَرَ الرَّبُّ بِهِمْ * وَهَزَمَهُمْ مِنْ
offeramque illum cum ipsi in sacrificium.) Transiit, inquam, Jephtah ad filios Ammon ut oppugnaret eos, fecitque eum Dominus voti compotem de illis:

33 عَرْعَرَا إِلَى مَدْخَلِ مِنِّيتَ * عِشْرُونَ قَرْيَةً * وَقَتَلَ مِنْهُمْ مَقْتَلَةً عَظِيمَةً * وَانْكَسَرَ بَنُو
Et debellavit eos ab Araara usque ad ingressum Manith, viginti oppida; & occîdit illos cæde magnâ. Confractis igitur Ammonitis,

34 عَمُّونَ * فَانْهَزَمُوا مِنْ بَيْنِ يَدَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَرَجَعَ يَفْتَاحُ إِلَى مَصْفِيَّا إِلَى مَنْزِلِهِ * وَإِذَا
deque medio filiorum Israel debellatis, Reversus est Jephtah ad Masphiam in domicilium suum, & ecce filia ipsius jam prodierat in occursum

ابْنَتُهُ قَدْ خَرَجَتْ تَسْتَقْبِلُهُ بِالطُّبُولِ الْمُرَبَّعَةِ وَالدُّفُوفِ * فَرَحًا مِنْهَا بِسَلَامَتِهِ وَظَفَرِهِ * وَكَانَتْ
ejus cum sistris quadratis ac tympanis, lætà de ipsius incolumitate & victoriâ: (erat autem hæc unica ejus filia, nec ullam habebat prolè præter ipsam.)

35 وَحِيدَتَهُ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ غَيْرُهَا * فَلَمَّا رَآهَا مَزَّقَ ثِيَابَهُ وَقَالَ * يَا بِنْتِي وَكَبِدِي
Quam cùm vidisset, laceravit vestes suas, & ait, Heu filia mea & viscera mea, extinxisti me, túque hodiè facta es de extinguentibus me;

أَهْلَكْتِنِي * وَأَنْتِ الْيَوْمَ كُنْتِ مِمَّنْ أَهْلَكَنِي * لِأَنِّي فَتَحْتُ فَمِي وَنَذَرْتُ لِلَّهِ نَذْرًا * وَلَسْتُ
quoniam aperui os meum, & votum Deo vovi, nec revocare possum quod vovi.

36 أَقْدِرُ أَرْجِعُ عَمَّا نَذَرْتُ * قَالَتْ لَهُ ابْنَتُهُ * إِنْ كُنْتَ فَتَحْتَ فَاكَ بَيْنَ يَدَيِ الرَّبِّ وَنَذَرْتَ *
Respondit ei filia ejus, Quandoquidem aperuisti os tuum coram Domino, & vovisti, decerne de me prout locutus es; néve Dominum fraudes,

فَاصْنَعْ بِي كَمَا نَطَقَ بِهِ * وَلَا تَعْذِرْ بِالرَّبِّ * إِذِ انْتَقَمَ الرَّبُّ لَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ بَنِي عَمُّونَ
quum ultus sit tibi Dominus inimicos tuos Ammonitas.

37 * ثُمَّ قَالَتْ لِأَبِيهَا * اصْنَعْ بِي هٰذِهِ الْخَصْلَةَ وَاقْضِ لِي هٰذِهِ السِّهَاةَ * بِأَنْ تُمْهِلَنِي
Præterea dixit patri suo, Hanc mihi rem facito, & huic optato meo annue; ut scilicet des mihi

سَهْرَيْنِ أَنْطَلِقُ وَأَتَرَدَّدُ فِي الْجِبَالِ * وَأَبْكِي عَلَى بَتُولِيَّتِي وَسَبَابِي أَنَا وَصَوَاحِبَاتِي * قَالَ لَهَا
duorum mensium prorogationem, quibus abeam deambulatum per montes, meamque virginitatem & adolescentiam unà cum puellis amicis meis ploratum.

38 انْطَلِقِي * وَأَرْسَلَهَا سَهْرَيْنِ * وَانْطَلَقَتْ هِيَ وَصَوَاحِبَاتُهَا الْعَذَارَى * وَبَكَتْ عَلَى بَتُولِيَّتِهَا
Ait illi, Vade: & dimittens eam duobus mensibus, abiit ipsa & virgines amicæ ipsius, luxitque virginitatem & pubertatem suam super montes.

وَسِبَابِهَا عَلَى الْجِبَالِ * وَمِنْ بَعْدِ سَهْرَيْنِ رَجَعَتْ إِلَى أَبِيهَا * وَصَنَعَ بِهَا كَالنَّذْرِ الَّذِي نَذَرَ *
Ex illis verò duobus mensibus reversa est ad patrem suum, qui fecit illi juxta votum quod voverat:

39 وَكَانَتْ عَذْرَي لَمْ يَمَسَّهَا رَجُلٌ * وَصَارَتْ آيَةً بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَفِي كُلِّ حَوْلٍ فِي ذٰلِكَ
erat autem virgo quam nemo tetigerat; & facta est prodigium inter filios Israel.

40 الْوَقْتِ كَانَ بَنَاتُ إِسْرَائِيلَ يَنْطَلِقْنَ وَيَبْكِينَ عَلَى ابْنَةِ يَفْتَاحَ الْجِلْعَادِيِّ أَرْبَعَةَ
Et singulis annis pari tempore ibant filiæ Israelis, & lamentabantur ac lugebant filiam Jephtah Gilaaditis, quatriduo singulis annis.
أَيَّامٍ فِي كُلِّ سَنَةٍ *

ספר שופטים : יב

CAP. XII

יב

1 Iphtach ad dixerũtque ;aquilonẽ ad transivit & ,Ephraim vir *eſt accitus* Et
וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צָפוֹנָה וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח
vocasti non nos & ,Hammon filiis *in* pugnandum ad transisti Quare
מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהִלָּחֶם בִּבְנֵי־עַמּוֹן וְלָנוּ לֹא קָרָאתָ
Iphtach Dixitque .igni *in te super* comburemus tuã domũ ;tecum *eundũ ad*
לָלֶכֶת עִמָּךְ בֵּיתְךָ נִשְׂרֹף עָלֶיךָ בָּאֵשׁ : וַיֹּאמֶר יִפְתָּח
2 valde Hammon filii &,me' popul' &,ego fui rixæ Vir : eos ad
אֲלֵיהֶם אִישׁ רִיב הָיִיתִי אֲנִי וְעַמִּי וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד
vidi Et .eorum manu è me ſervâſtis non & : vos *accivi* &
3 וָאִוָּעֵק אֶתְכֶם וְלֹא־הוֹשִׁעְתֶם אוֹתִי מִיָּדָם : וָאֵרֶא
tranſivi & ,mea *vita* in meã animam poſui & ,*ſalvans tu* non quòd
כִּי־אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ וָאָשִׂימָה נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶעְבְּרָה
quid ut Et .mea manu in Dominus eos *dedit* & ; Hammon filios ad
אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדִי וְלָמָּה
Iphtach congregavit Et ? me *in* pugnandũ ad hac die me ad aſcendiſtis
עֲלִיתֶם אֵלַי הַיּוֹם הַזֶּה לְהִלָּחֶם בִּי : וַיִּקְבֹּץ יִפְתָּח
4 viri pcuſſerunt & :Ephraim cum pugnavit & ,Ghilhad viros omnes
אֶת כָּל אַנְשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם אֶת אֶפְרָיִם וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי
Ghilhad vos Ephraim *Evaſores* : dixerunt quia ;Ephraim Ghilhad
גִלְעָד אֶת אֶפְרַיִם כִּי אָמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד
Ghilhad cepit Et .Menaſſeh medio in ,Ephraim medio in
בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ מְנַשֶּׁה : וַיִּלְכֹּד גִּלְעָד אֶת־
5 ,Ephraim *evaſores* dicebant *quòd* ,fuit Et .Ephraim ipũ Jarden *tranſitus*
מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרָיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם
? tu Ephrætæus Num : Ghilhad viri ei dicebant & : Tranſibo
אֶעְבְּרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי־גִלְעָד הֲאֶפְרָתִי אָתָּה
dicebat & : Sciboleth nunc Dic : ei Dicebantque .Non : dicebat &
6 וַיֹּאמֶר לֹא : וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֱמָר־נָא שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר
eã jugulabãt & ,eum apprehendẽbãt & :ſic loqui *dirigebat* non & ; Siboleth
סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר כֵּן וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ
quadraginta Ephraim de illo tempore in *cecidit* &: Jarden *tranſitus* ad
אֶל־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִוא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים
:annis ſex Iſrael Iptach judicavit Et .millia duo &
7 וּשְׁנַיִם אָלֶף : וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ שָׁנִים
Ghilhad civitatibus in eſt ſepultus ac ,Ghilhadites Iphtach eſt mortuus &
וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֶר בְּעָרֵי גִלְעָד :
ei *fuit* Et .Bethlechem de Ibſan Iſrael eum poſt judicavit Et
8 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם : וַיְהִי־לוֹ
9 filias triginta & ,foras miſit filias triginta & ;filii triginta &
שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת
.annis ſeptem Iſrael judicavitque :foris de ſuis filiis adduxit
הֵבִיא לִבְנָיו מִן־הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים :
eum poſt judicavit Et .Bethlechem in eſt ſepultus & ,Ibſan eſt mortuus Et
10 וַיָּמָת אִבְצָן וַיִּקָּבֵר בְּבֵית לָחֶם : וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו
11 decem Iſrael judicavitque :Zebulonites Elon Iſrael
אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר
Ajalon in eſt ſepultus & ,Zebulonites Elon eſt mortuus Et .annis
שָׁנִים : וַיָּמָת אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּאַיָּלוֹן
12 Habdon ,Iſrael eum poſt judicavit Et .Zebulon terra in
בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן : וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְדוֹן
13 ,filii quadraginta ei *fuit* & .Pirhathonites Hillel filius
בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי : וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
14 :pullos ſeptuaginta ſuper equitantes filiorum filii triginta &
וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עַיִר
eſt mortuus Et .annis octo Iſrael judicavitque
וַיָּמָת אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים : וַיִּשְׁפֹּט
15 ,Pirhathon in eſt ſepultus ac ,Pirhathonites Hillel filius Habdon
עַבְדוֹן בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּפִרְעָתוֹן
.Hamalechitarum monte in ,Ephraim terra in
בְּאֶרֶץ אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי :

Verſio VUL. LAT.

CAP. XII.

1 ECce autem in Ephraim orta eſt ſeditio : nam tranſeuntes contra Aquilonẽ, dixerunt ad Jephte ; Quarè vadens ad pugnã contra filios Ammon, vocare nos noluiſti,ut pergerem' tecũ?Igitur incendemus domũ
2 tuam. Quibus ille reſpondit , Diſceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens:vocaviq; vos, ut præberetis mihi auxiliũ, & facere noluiſtis. Quod cernens
3 poſui animã meam in manibus meis,tranſivique ad filios Ammon, & tradidit eos Dñs in man' meas. Quid commerui,ut adverſùm me conſurgatis in
4 prælium? Vocatis ita que ad ſe cunctis viris Galaad,pugnabat contra Ephraim:pcuſſerúntq; viri Galaad Ephraim,quia dixerat ; Fugitivus eſt Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manaſſe.Occupaverúntq; Galaaditæ vada Jordanis,per quæ Ephraim reverſur' erat.Cúmq; veniſſet ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixiſſet ; Obſecro ut me tranſire pmittatis : dicebant ei Galaaditæ ; Numquid Ephrathæus es ? quo dicente ; Non
6 ſum: Interrogabant eum ;Dic ergò Scibboleth, & interpretatur Spica. Qui reſpondebat, Sibboleth:eâdem literâ ſpicã exprimere non valens.Statímque apprehenſũ jugulabant in ipſo Jordanis tranſitu. Et ceciderũt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia. Judicavit itaq; Jephte Galaadites Iſrael ſex annis:& mortuus eſt,ac ſepultus in civitate ſua Galaad. Poſt hunc judicavit Iſrael Abeſan de Bethlehẽ: Qui habuit triginta filios, & totidẽ filias, quas emittens foràs,maritis dedit,& ejuſdẽ numeri filiis ſuis accepit uxores, introducens in domum ſuam. Qui ſeptem annis judicavit Iſrael. Mortuúſq; eſt,ac ſepultus in Bethlehẽ.Cui ſucceſſit Ahialon Zabulonites :& judicavit Iſrael decẽ annis. Mortuúſque eſt,ac ſepult' in Zabulon. Poſt hunc judicavit Iſrael Abdon , filius Illel,Pharathonites: Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes,aſcẽdẽtes ſuper ſeptuaginta pullos aſinarũ: et judicavit Iſrael octo annis.Mortuúſq; eſt,ac ſepult' in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ ιϚ'.

1 (α) ΚΑὶ ἐβόησεν ἀνὴρ Ἐφραὶμ, καὶ παρῆλθαν εἰς Βορρᾶν, καὶ εἶπαν πρὸς Ἰεφθάε, (β) Διατί παρῆλθες διαπεφαγμένος ἐν υἱοῖς Ἀμμών, καὶ ἡμᾶς οὐ κέκληκας πορεύεσθαι μετὰ σοῦ; τὸν οἶκόν σου (γ) ἐμπρήσομεν ἐπὶ σὲ ἐν πυρί.
2 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἰεφθάε, (δ) Ἀνὴρ μαχητὴς ἤμην ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου, (ε) καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ἰσχύουσι μοι σφόδρα· (ζ) καὶ ἐβόησα ὑμᾶς, καὶ οὐκ
3 ἐσώσατέ με ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Καὶ εἶδον ὅτι (η) οὐκ ἔστι σωτὴρ, καὶ ἔθηκα τὴν ψυχήν μου (θ) ἐν χειρί μου, καὶ (ι) παρῆλθον πρὸς υἱοὺς Ἀμμών, καὶ (κ) ἔδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρί μου. καὶ (μ) εἰς τί ἀνέβητε ἐπ' ἐμὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ πολεμεῖν ἐν ἐμοί;
4 Καὶ συνεκρότησεν Ἰεφθάε πάντας τοὺς ἄνδρας Γαλαάδ, (ν) καὶ παρετάξατο τῷ Ἐφραὶμ. καὶ ἐπάταξαν ἄνδρες Γαλαὰδ τὸν Ἐφραὶμ, ὅτι εἶπαν, Οἱ (ξ) διασῳζόμενοι τοῦ Ἐφραὶμ, ὑμεῖς Γαλαὰδ (ο) ἐν μέσῳ τοῦ Ἐφραὶμ, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Μανασσῆ. Καὶ κατελάβετο Γαλαὰδ τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰορδάνου
5 τοῦ Ἐφραὶμ. (π) καὶ εἶπαν οἱ διασῳζόμενοι Ἐφραὶμ, Διαβῶμεν. καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄνδρες Γαλαὰδ, (ρ) Μὴ Ἐφραθίτης εἶ; καὶ εἶπεν, Οὔ. Καὶ εἶπαν αὐτῷ, Εἶπον δὴ σάχυς. καὶ
6 οὐ κατεύθυνεν τοῦ λαλῆσαι ὀρθῶς· καὶ ἐπελάβοντο (σ) αὐτοῦ, καὶ ἔσφαξαν αὐτὸν πρὸς τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἔπεσεν (τ) ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπὸ Ἐφραὶμ δύο καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες.
7 Καὶ ἔκρινεν Ἰεφθάε τὸν Ἰσραὴλ ἓξ ἔτη. καὶ ἀπέθανεν Ἰεφθάε ὁ Γαλααδίτης, καὶ ἐτάφη (υ)
8 ἐν πόλει αὐτοῦ Γαλαάδ. Καὶ ἔκρινε μετ' αὐτὸν τὸν Ἰσραὴλ (φ) Ἀβαισὰν ἀπὸ Βηθλεέμ. Καὶ
9 ἦσαν αὐτῷ τριάκοντα υἱοί, καὶ τριάκοντα (χ) θυγατέρας, ἃς ἐξαπέστειλεν ἔξω, καὶ τριάκοντα θυγατέρας εἰσήνεγκεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔξωθεν. καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἑπτὰ ἔτη. Καὶ (ψ) ἀπέθανεν Ἀβαισὰν, καὶ ἐτάφη ἐν Βηθλεέμ. Καὶ ἔκρινε μετ' αὐτὸν τὸν Ἰσραὴλ (ω) Αἰλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης δέκα ἔτη. Καὶ ἀπέθανεν (α) Αἰλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης, καὶ ἐτάφη ἐν Αἰλὼμ ἐν γῇ Ζαβουλών. Καὶ ἔκρινε μετ' αὐτὸν τὸν Ἰσραὴλ (β) Ἀβδὼν υἱὸς Ἐλλὴλ ὁ Φαραθωνίτης. Καὶ ἦσαν αὐτῷ τεσσεράκοντα υἱοὶ, καὶ τριάκοντα (γ) υἱῶν υἱοὶ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ ἑβδομήκοντα πώλους. καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ὀκτὼ ἔτη. Καὶ ἀπέθανεν (δ) Ἀβδὼν υἱὸς Ἐλλὴλ ὁ Φαραθωνίτης, καὶ ἐτάφη ἐν (ε) Φαραθὼν ἐν γῇ Ἐφραὶμ ἐν (ζ) ὄρει τοῦ Ἀμαλήκ.

CAP. XII.

1 ET clamavit vir Ephræm, & tranſierunt ad(a) Aquilonẽ :& dixerũt ad Jephthæ:Propter quid tranſiſti pugnare in filios Ammõ, & nos non vocáſti ire tecum ? Domũ tuã incendem' ſuper te in
2 igni.Et dixit ad eos Jephthæ,Vir pugnator eram ego, & popul' meus:& filii Ammon(b)valdè. Et clamavi vos:& non ſalvaſtis me
3 de manu eorũ. Et vidi, quia non (c)es ſalvator: & poſui animam meã in manu mea, & tranſii ad filios Ammon : & dedit eos Dominus in manu mea. Et ad quid aſcendiſtis ſuper me in die hac, ad pugnandũ in me? Et congle-
4 bavit Jephthæ omnes vivos Galaad,& conflixit cũ Ephræm.Et percuſſerunt viri Galaad ipſum Ephræm,quia dixerunt;(d)Evaſores ipſius Ephræm vos Galaad, in medio ipſius Ephræm , & in medio ipſi' Manaſſe. Et præoccupavit Galaad tranſitus Jordanis
5 ipſius Ephræm. Et(e)dicebant eis ii, qui evaſerant de Ephræm, Tranſeam'. Et dixerunt eis viri Galaad,Nunquid Ephrathites es?
6 Et dixit,Non.Et dixerunt ei,Dic nunc (f) Spica. Et non dirigebat loqui ſic.Et apprehendebant eum: & (g) immolabant eũ ad tranſitus Jordanis. Et ceciderunt in tempore illo de Ephræm duo & quadraginta millia. Et judicavit
7 Jephthæ Iſrael ſex annis.Et mortuus eſt Jephthæ Galaadites :& ſepultus eſt in civitate ſua Galaad.Et poſt eũ judicavit Iſrael
8 Abeſſan de Bethlæem. Et erant ei triginta filii, & triginta filiæ, quas emiſit foràs: & triginta filias introduxit filiis ſuis deforis.
9 Et judicavit Iſrael ſeptẽ annis. Et mortu' eſt Abeſſan:& ſepultus eſt in Bethlee.Et judicavit poſt eũ Iſrael Aælom Zabulonites de-
10 ce annis. Et mortuus eſt Aælom
11 Zabulonites:& ſepult' eſt in Aælom(b)in terra Zabulon.Et judicavit poſt eũ Iſrael Abdon filius
12 Ellel Pharathonites. Et erant ei quadraginta filii, et triginta filiorũ filii inſcendentes ſuper ſeptuaginta pullos.Et judicavit Iſrael
13 octo annis.Et mortuus eſt Abdon filius Ellel Pharathonites: & ſepultus eſt in Pharathon in terra
14 Ephræm in monte i ſ' Amalec.

MS.A.(α)Καὶ συνήχθησ οἱ υἱοὶ Ἐφραὶμ, καὶ ἦλθον εἰς Κεφειρὰ, καὶ εἶπον (β) Τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν ἐν τοῖς υἱοῖς (γ) ἐμπρήσομεν ἐν πυρί. (δ) Ἀνὴρ ἀπομάχων ἤμην (ε) καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ἐταπείνουν με σφόδρα· (ζ) πρὸς ὑμᾶς, (η) οὐκ ἦν ὁ ῥύσων, καὶ ἐθέμην (θ) ἐν τῇ χειρί (ι) μου πρὸς τοὺς υἱοὺς (κ) παρέδωκεν (λ) ἐνώπιόν μου (μ) ἕνατί ἀνέβητε πρὸς μὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοῦ πολεμεῖν ἐν ἐμοί; Καὶ συνῆθροισεν Ἰεφθάε (ν) καὶ ἐπολέμει τὸν Ἐφραὶμ. (ξ) διασεσωσμένοι(ο) ἐμ μέσῳ Ἐφραὶμ, καὶ ἐμ μέσῳ Μανασσῆ. Καὶ κατελάβοντο ἄνδρες Γαλαὰδ (π) καὶ ἐβυήθη ὅτι εἶπαν οἱ διασεσωσμένοι τοῦ Ἐφραὶμ, (ρ) Μὴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ Ἐφραὶμ; καὶ εἶπαν, Οὐκ ἐσμέν. Καὶ εἶπον αὐτοῖς, Εἴπατε δὴ σύνθημα. καὶ κατηύθυναν τοῦ λαλῆσαι ὅπως (σ) αὐτοῦ, καὶ ἔσφαζεν αὐτὸν ὅτι τὰς (τ) ἐξ Ἐφραὶμ τοῦ καιροῦ ἐκείνου δύο καὶ τεσσεράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ (υ) ἐν τῇ πόλει (φ) Ἐσελὼν ἐν Βαι-

Ἐσελὼν, καὶ (ω) Αἰλὼν ὁ Ζαβουλίτης, καὶ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ δέκα (α) Αἰλὼν ὁ Ζαβουλίτης ἐν Αἰλείμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν γῇ (β) Λαβδὼμ υἱὸς Σηλὴμ ὁ Φραθωνίτης. Καὶ ἐγένοντο αὐτῷ πεσεήκοντα (γ) υἱοὶ τῶν ἀπὸ ὀπισθοτόκοτες ὅτι (δ) Λαβδὼμ υἱὸς Σηλὴμ ὁ Φραθωνίτης, (ε) Φραδὼν (ζ) ὄρει Λαναάν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יב

1 ואתכנש אנש אפרים ועבר לצפונא ואמרו ליפתח מא דין עבדתא לאנחא קרבא בבני
2 עמון ולנא לא קריתא למיזל עמך בית֗ך נוקיד עלך בנורא : ואמר יפתח להון אנש דין
3 הויתי אנא ועמי ובני עמון לחדא ובעית אנא מנכון ולא פרקתון יתי מידהון : וחזית ארי
ליתוך פריק ומסרית נפשי כעל נב לאתקטלא ועברית לות בני עמון ומסרנון יי בידי
4 ולמא סלקתון לותי יומא דין לאנחא קרבא בי : וכנש יפתח ית כל אנשי גלעד ואניח
קרבא עם דבית אפרים ומחו אנשי גלעד ית דבית אפרים ארי אמרו משובי֗א דבית
5 אפרים מה אתון חשיבין דבית גלעד בנו בית אפרים בנו בית מנשה : ואחדו דבית גלעד
ית מניות ירדנא ער דבית אפרים והוה כד אמר חד ממשוביא דבית אפרים אעבר
6 ואמרין ליה אנש גלעד אפרתי אתי ואמר לא : ואמרין ליה אמר כען שובלתא ואמר
סובלתא ולא מתקין למללא כן ואחדין ליה ונכסין ליה במניות ירדנא ואתקטלו בעדנא
7 ההיא מאפרים ארבעין ותרין אלפין : ודן יפתח ית ישראל שית שנין ומית יפתח
8 גלעדאה ואתקבר בקרוי גלעד : ודן בתרוהי ית ישראל אבצן דמבית לחם : והוה ליה
9 תלתין בנין ותלתין בנן שלח לברא ותלתין בנן אעיל לבנוהי מן ברא ודן ית
10 ישראל שבע שנין : ומית אבצן ואתקבר בבית לחם : ודן בתרוהי ית ישראל אילון דמבית
11 זבולן ודן ית ישראל עסר שנין : ומית אילון דבית זבולן ואתקבר באילון בארע זבולן : ודן
12 בתרוהי ית ישראל עבדון בר הלל דמפרעתון : והוה ליה ארבעין בנין ותלתין בני בנין
13 רכבין על שבעין עיילין ודן ית ישראל תמניא שנין : ומית עבדון בר הלל דמפרעתון
14 ואתקבר בפרעתון בארע שיבטא דאפרים בטורא דבית עמלק :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XII.

1 ET congregatus eſt homo Ephraim,et tranſiit ad Septentrionem : et dixerunt Jiphthahh,Quid hoc feciſti ad ineundum bellum in filios Ghamon, et nos non vocáſti ad eundum tecum ? domum tuam incendemus ſup te
2 in igne.Et dixit Jiphthahh illis,Homo judicii fui, ego et populus meus,et filii Ghamon valde;et petivi *ego* à vobis, et non liberaſtis me de *manu*
3 eorum. Et vidi quod non tu liberans,et tradidi animam meam *quaſi pro-pe* ad occidendum ; et tranſivi ad filios Ghamon, et tradidit eos Dñs in manu meâ:et ad quid aſcendiſtis ad me die hâc ad ineundũ bellũ in me?
4 Et congregavit Jiphthahh omnes homines Gilghad,et inivit bellũ cũ domo Ephraim;et percuſſerunt viri Gilghad illos dom' Ephraim;nam dixerunt, Evaſi dom' Ephraim quid vos putantes de domo Gilghad intra do-
5 mum Ephraim,et intra domũ Menaſſe ? Et occuparunt de domo Gilghad vada Jordanis ſuper de domo Ephraim ; et fuit quando dixit unus ex evaſis domus Ephraim, Tranſibo:et dicentes ei homines Gilghad, Ephra-
6 tæus tu ? et dixit, Non. Et dicentes ei ; Dic nunc Sſubeltha:et dixit, Szubeltha; et non directus ad loquendum rectè : et apprehendentes eum & occidentes eum in vadis Jordanis : et occiſi ſunt in tempeſta-
7 te illa ex Ephraim quadraginta et duo millia. Et judicavit Jiphthahh Iſrael ſex annis,et mortu' eſt Jiphthahh Gilghadæ',et ſepult' eſt in urbib' Gilghad.Et judicavit poſt eum Iſrael Ibſzan *qui* de Bethlehhem. Et fuit
8 ei triginta filii, et triginta filias miſit foras , et triginta nur' ad-
9 duxit filiis ſuis de foris;et judicavit Iſrael ſeptẽ annis. Et mortu' eſt Ibſzã,
10 et ſepult' eſt in Bethlehhem.Et judicavit poſt eum Iſrael Elon *qui de domo*
11 Zebulun,et judicavit Iſrael decẽ annis. Et mortu' eſt Elon de domo Ze-
12 bulun, et ſepult' eſt in *Ajalon* in terrâ Zebulun.Et judicavit poſt eũ Iſrael
13 Ghabdon filius Hilel de-ex Pirghathon. Et fuit illi quadraginta filii,et tri-
14 ginta filii filiorum, equitantes ſuper ſeptuaginta pullos; et judicavit Iſrael
15 octo annos. Et mortuus eſt Ghabdon filius Hilel de-ex Pirghathon, et ſepult' eſt in Pirghathon,in terrâ trib' Ephraim,in monte dom' Ghamalek,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܬ *

CAP. XII.

1 POst hæc conclamantes viri Aphremitæ tranſierunt Aquilonem versùs, & dixerunt ad Nephtah, Quare tranſiſti ad pugnandum contra filios Ammon, nec vocâſti nos ut iremus tecum? domum tuam comburemus tecum igne: 2 Reſpondit eis Nephtah, *Heus* viri, contendebam ego & populus meus cum filiis Ammon, vocaviq; vos, nec ſalvâſtis me de manibus eorum: 3 Cúmque vidiſſem nullum adeſſe qui mé ſalvaret, poſui animam meam in volis meis, & tranſivi contra filios Ammon, tradidítque eos Dominus in manus meas. Nunc autem cur aſcendiſtis contra me hodiè ad bellú mihi inferendum? 4 Tum collectis Nephtah omnibus Gelaaditis pugnaverunt adversùs Aphrem, & percuſſerunt Gelaaditæ Aphremitas: dicebant enim, Aphremitæ ſunt mediì inter Aphrem & Manaſſen. 5 Et occupârunt Gelaaditæ pontem Jordanis Aphrem, cúmque pontem trajicerent hi qui ex Aphremitis evadebant, ut tranſirent, interrogabant eum Gelaaditæ, Aphremita es tu? aiebat, Minimé. 6 Dicebant ad eum, Profer *dictionem* Sceble; *(i. ariſtæ)* proferebat *ille* Seble; quia ſcilicet non poterat eo modo proferre: tum tranſvehebant eum, & jugulabant ſecus pontem Jordanis. Sic ceciderunt eo tempore ex Aphremitis quadraginta duo millia. 7 Judicavit autem Nephtah Iſraelem ſex annis, & mortuus eſt Nephtah Gelaaditès, ac ſepultus in civitate Gelaad. 8 Poſt eum judicavit Iſraelem Abiſan Bethlehemita, 9 Qui habuit triginta filios & triginta filias; & triginta quidem filias ſuas foràs emiſit, & triginta ſponſas extrinſecus admiſit: judicavitque Iſraelem ſeptem annis. 10 Mortuo Abiſan, ac ſepulto in Bethlehem, 11 Judicavit poſt eum Elon Zebolonita decem annis. 12 Mortuo etiam Elone Zebolonitâ, & ſepulto in Ilon, in terra Zebolon, 13 Judicavit poſt eum Iſraelitas Achron filiꝰ Helian Ephraathonæi. 14 Habuit hic quadraginta filios, & triginta nepotes, qui equitabant ſeptuaginta aſellas: judicavitque Iſraelem octo annis. 15 Deinde mortuus eſt Achron filius Helian Ephraathonæi, & ſepultus in Ephraathon, in terra Aphrem, in monte Amalecitarum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ *

CAP. XII.

1 وَاَمَّا بَنُو اِفْرَامَ * فَهَمُّوا وَجَازُوا الْجَرْيَ وَقَالُوا لِيَفْتَاحَ * لِمَاذَا خَرَجْتَ لِمُحَارَبَةِ بَنِي عَمُّونَ وَلَمْ تَدْعُنَا اَنْ نَطْلَعَ
مَعَكَ * اَعْلَمْ اَنَّا نُحْرِقُ بَيْتَكَ بِالنَّارِ * 2 قَالَ لَهُمْ يَفْتَاحُ * اَيُّهَا الْقَوْمُ كُنْتُ اُجَاهِدُ بَنِي عَمُّونَ اَنَا
وَشَعْبِي * وَدَعَوْتُكُمْ فَلَمْ تُنْقِذُونِي مِنْ اَيْدِيهِمْ * 3 فَلَمَّا رَاَيْتُ اَنَّهُ لَيْسَ لِي مُخَلِّصٌ * صَيَّرْتُ نَفْسِي فِي
كَفِّي * وَجُزْتُ اِلَى بَنِي عَمُّونَ * فَاَظْفَرَنِي الرَّبُّ بِهِمْ * فَلِاَيِّ شَيْءٍ طَلَعْتُمْ اِلَيَّ لِتُحَارِبُونِي * 4 وَجَمَعَ يَفْتَاحُ
جَمِيعَ اَهْلِ جِلْعَادَ * وَحَارَبَ بَنِي اِفْرَامَ * وَهَزَمَ اَهْلُ جِلْعَادَ لِبَنِي اِفْرَامَ * فَقَالُوا اِنَّ اِفْرَامَ وَمَنَسَّاهُمْ جِنْسٌ
وَاحِدٌ * 5 فَاَخَذَ الْجِلْعَادِيُّونَ مَعَابِرَ نَهْرِ الْاُرْدُنِّ الَّذِي يَجُوزُ عَلَيْهِ بَنُو اِفْرَامَ * فَكُلُّ مَنْ كَانَ يَهْرُبُ
مِنَ الْعَرَبِ مِنْ بَنِي اِفْرَامَ وَيُرِيدُ اَنْ يَجُوزَ * كَانَ اَهْلُ جِلْعَادَ يَاْخُذُونَهُ وَيَسْاَلُونَهُ * اَاَنْتَ مِنْ بَنِي
اِفْرَامَ وَيُرِيدُ اَنْ يَجُوزَ * فَيَقُولُ لَا * 6 فَيَقُولُونَ لَهُ * قُلْ سِبُّلَا * فَيَقُولُ سِبُّلَا * لِاَنَّ بَنِي اِفْرَامَ لَمْ يَقْدِرُوا اَنْ
يَقُولُوا سِبُّلَا * فَكَانُوا يُعْبِرُونَهُ وَيَذْبَحُونَهُ عَلَى مَعَابِرِ الْاُرْدُنِّ * فَقُتِلَ مِنْ بَنِي اِفْرَامَ اَرْبَعُونَ
اَلْفًا * 7 وَكَانَ يَفْتَاحُ قَاضِيًا وَمُسَلَّطًا عَلَى بَنِي اِسْرَائِيلَ سِتَّ سِنِينَ * وَمَاتَ يَفْتَاحُ الْجِلْعَادِيُّ * وَدُفِنَ
8 فِي مَدِينَةِ جِلْعَادَ * وَصَارَ مِنْ بَعْدِهِ عَلَى قَضَاءِ بَنِي اِسْرَائِيلَ اِبْصَانُ الَّذِي مِنْ بَيْتِ لَحْمٍ * 9 وَكَانَ
لَهُ ثَلَاثُونَ اِبْنًا وَثَلَاثُونَ اِبْنَةً * وَزَوَّجَ بَنَاتِهِ الثَّلَاثِينَ * وَاَدْخَلَ ثَلَاثِينَ كَنَّةً لِثَلَاثِينَ اِبْنًا * وَكَانَ
10 قَاضِيًا لِبَنِي اِسْرَائِيلَ سَبْعَ سِنِينَ * 11 وَمَاتَ اِبْصَانُ * وَدُفِنَ فِي بَيْتِ لَحْمٍ * وَصَارَ مِنْ بَعْدِهِ اِيلُونُ
12 زَبُولُونِيٌّ قَاضِيًا لِبَنِي اِسْرَائِيلَ عَشْرَ سِنِينَ * وَمَاتَ اِيلُونُ * وَدُفِنَ فِي اَرْضِ زَبُولُونَ * 13 وَصَارَ بَعْدَهُ عَلَى قَضَاءِ
بَنِي اِسْرَائِيلَ عَبْدُونُ بْنُ هِلِّيَانَ الْاَفْرَعُونِيُّ * 14 وَكَانَ لَهُ اَرْبَعُونَ اِبْنًا وَثَلَاثُونَ بْنَ بَنِيهِ * وَكَانُوا
يَرْكَبُونَ عَلَى سَبْعِينَ مُهْرًا * وَقَضَى قَاضِيًا لِبَنِي اِسْرَائِيلَ ثَمَانِ سِنِينَ * 15 وَمَاتَ عَبْدُونُ بْنُ هِلِّيَانَ
الْاَفْرَعُونِيُّ * وَدُفِنَ فِي اَفْرَعُونَ * فِي اَرْضِ اِفْرَامَ * فِي جَبَلِ الْعَمَالِقَةِ *

CAP. XII.

1 AT verò Ephrem exclamantes tranſierunt ad Aquilonem, & dixerunt ad Jephtah, Cur exiſti ad oppugnandos filios Ammon, nec vocâſti nos ut proficiſceremur tecum? ſcito nos eſſe domum tuam igne ſuccenſuros. 2 Quibus ait Jephtah, Heus viri, pugnabam adverſùs Ammonitas ego & populus meus, & vocavi vos, nec eruiſtis me de manibus eorum: 3 cùm vidiſſem nullum adeſſe in hoc negotio, poſui animam meam in vola mea, & tranſivi ad Ammonitas, vedditíque me Dominus voti compotem: quamobrem aſcendiſtis ad me, ut contra me pugnetis? 4 Congregans ergò Jephtah omnes Galaaditas bellum cómiſit cum Ephrem; & debellárunt Galaaditæ filios Ephrem: dixerunt enim, Ephrem & Manaſſe ejuſdem ſunt generis. 5 Occupârunt autem Galaaditæ pontem Jordanis, ſuper quem tranſire conſueverant filii Ephrem, & quicunque ex filiis Ephrem fugiebat à bello, & trajicere volebat, capiebant eum Galaaditæ, et ſciſcitabantur ab eo, Eſne ex filiis Ephrem, et trajicere cupis? dicebat, Non. Tunc dicebant ei, Dic Sceble, is verò dicebat Sebla; non enim poterant filii Ephrem pronuntiare literam ſcin: tum traducebant eum, & jugulabant ad vadum Jordanis. Itaque occâſi fuerunt è filiis Ephrem quadraginta duo millia. 7 Fuit autem Jephtah judex ac præfectus filiorum Iſrael ſex annis: deinde obiit Jephtah Galaaditès, & ſepultus eſt in civitate Galaad. 8 Huic ſucceſſit in judicatu filiorum Iſrael Abiſan qui erat ex Beth-lehem. 9 Idemque habuit triginta filios ac triginta filias; triginta filias ſuas matrimonio collocavit, et introduxit triginta nurus pro triginta filiis: fuit autem judex filiorum Iſrael ſeptem annis. 10 Deinde mortuus eſt Abiſan, et ſepultus in Beth-lehem. 11 Poſt hunc fuit judex filiorum Iſrael Elon filius Zebolon annis viginti. 12 Tum mortuus eſt Elon, et ſepultus in terra Zebolon. 13 Succeſſit autem illi in judicatu filiorum Iſrael Achran filius Helian Ephraathunæus, 14 Qui habuit quadraginta filios et triginta nepotes qui conſcendebant ſeptuaginta pullos: 15 muſitque judex filiorum Iſrael octo annis. Obiit autem Achran filius Helian Ephraathunæus, et ſepultus eſt in Ephraathun, in terra Ephrem, in monte Amalecitarum.

ספר שופטים : יג

CAP. XIII. יג

1 Domini oculis in malum *facienaum ad* ,Israel filii addiderunt Et
וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
.annis quadraginta Philistinorum manu in Dominus eos *deditque*
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
2 Manoach ej' nomen & ,Danitarũ familia de ,Sorah de unus vir fuit Et
וַיְהִי׀ אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ
3 Domini angelus est conspectus Et .peperit non & ,sterilis ejus uxor &
וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה׃ וַיֵּרָא מַלְאַךְ־יְהוָה
non & ,sterilis tu nunc Ecce :eam ad dixit & ,*mulierem ad*
אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה־נָא אַתְּ עֲקָרָה וְלֹא
,*nunc custodire* nunc Et .filium paries & ,concipies & :peperisti
יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן׃ וְעַתָּה֙ הִשָּׁמְרִי נָ֣א
4 .immundum omne comedas ne & ,sechar & ,vinum bibas ne &
וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טָמְאָה׃
,super ascendet non novacula & ; filium paries & ,prægnans tu ecce Quia
כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־
ipse & :utero ab puer erit Dei Nazaræus quia :ejus caput
רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבָּטֶן וְהוּא
venit Et .Philistinorum manu de Israel servare incipiet
יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַתָּבֹא
,me ad venit Dei Vir :dicendo ,suo viro dixit & ,mulier
הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי
non & :valde terribilis Dei angeli aspect' tanquã ejus aspectus &
וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא
.mihi indicavit non suum nomen & :*ipse* unde ,ubi eum interrogavi
שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי׃
ne nunc & :filium paries & ,prægnans *tu* Ecce :mihi dixit Et
וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְעַתָּה֙ אַל־
quia ; immundum omne comedas ne & ,sechar & ,vinum bibas
תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טָמְאָה כִּי־
.*suæ* mortis diem ad usque utero ab puer erit Dei Nazaræus
נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
vir ; mi domine *me In* : ait & ,Dominum ad Manoach oravit Et
וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדֹנָי אִישׁ
,nos doceat & ,nos ad *adhuc* quæso veniat ,*misisti* quem Dei
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ וְיוֹרֵנוּ
:Manoach *voce in* Deus audivit Et ,*nato* puero faciamus quid
מֶה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָד׃ וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ
:agro in *sed.ns* ipsa & ;*mulierem* ad *adhuc* Dei angel' venit &
וַיָּבֹא מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה
,cucurrit & ,mulier festinavit Et .ea cum non ejus vir Manoach &
וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃ וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ
vir *me ad* est conspect' Ecce :eum ad ait & ,suo viro nunciavit &
וַתַּגֶּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ
post Manoach ivit & ,Surrexitque .*me* ad die in venit qui
אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי
qui ,vir tu Num :ei dixit & ,virum ad venit & ;suã uxorẽ
אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר־
Nunc :Manoach Dixitque .*Ego* : ait Et ?mulierem ad es locutus
דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה
dixit Et ?ejus opus & ,pueri judicium erit quod ; *tus verba* veniat
יָבֹא דְבָרֶיךָ מֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט־הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃ וַיֹּאמֶר
,mulierem ad dixi quæ omnib' Ab :Manoach ad Domini angelus
מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה
,vinum & ;comedat non ,vini vite de *egredietur* quod omni De *.custodiatur*
תִּשָּׁמֵר׃ מִכֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכֵל־
,ei præcepi quod omne :comedat ne immundũ omne & ;bibat ne sechar &
וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה אַל־תֹּאכַל כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ
,te *nunc Retineamus* : Domini angelus ad Manoach Dixitq; .*custodiat*
תִּשָּׁמֹר׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ
.caprarum hœdum *tuas facies ad faciemus* &
וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃

Versio VUL. LAT.

CAP. XIII.

1 Rursúmq; filii Israel fecerũt malum in conspectu Dñi : qui tradidit eos in man' Philisthinorũ quadraginta annis. Erat autẽ quidam vir de Saraa, et de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorẽ sterilem. Cui apparuit Angelus Dñi, & dixit ad eam, Sterilis es & absque liberis: sed concipies & paries filium. Cave ergò ne bibas vinũ ac sicerã, nec immundum quidquam comedas: Quia concipies, & paries filiũ, cuj' non tanget caput novacula : erit enim Nazaræ' Dei ab infantia sua, et ex matris utero, et ipse incipiet liberare Israel de manu Philisthinorũ. Quæ cùm venisset ad maritũ suum, dixit ei ; Vir Dei venit ad me, habens vultũ angelicum, terribilis nimis. Quẽ cùm interrogâssẽ, quis esset, & unde venisset, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere : Sed hoc respondit, Ecce concipies & paries filium: cave ne vinum bibas, nec sicerã, & ne aliquo vescaris immundo: erit enim puer Nazaræ' Dei ab infantia sua, ex utero matris suæ usq; ad diem mortis suæ. Oravit itaque Manue Dñm, & ait: Obsecro Dñe, ut vir Dei, quẽ misisti, veniat iterùm, & doceat nos quid debeam' facere de puero, qui nascitur' est. Exaudivítque Dñs deprecantẽ Manue, & apparuit rursũ Angel' Dei uxori ejus sedenti in agro. Manue autẽ maritus ej' non erat cum ea. Quæ cùm vidisset Angelum, festinavit, & cucurrit ad virũ suum: nuntiavítque ei, dicens; Ecce apparuit mihi vir, quem antè viderã. Qui surrexit, & secut' est uxorem suã; veniénsque ad virum, dixit ei Tu es qui locut' es mulieri? Et ille respondit, Ego sum. Cui Manue; Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer? aut à quo se observare debebit? Dixitq; Angelus Dñi ad Manue, Ab omnibus, quæ locutus sum uxori tuæ, abstineat se: Et quidquid ex vinea nascitur, non comedat: vinum & siceram non bibat, nullo vescatur immundo: & quod ei præcepi, impleat atque custodiat. Dixítque Manue ad Angelum Dñi ; Obsecro te ut acquiescas precibus meis, & faciamus tibi hœdum de capris.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιγ'. CAP. XIII.

1 Καὶ (a) προσέθεντο οἱ (c) ἐναντίον (γ) αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων τεσσαρακοντα ἔτη. Καὶ (δ) ἦν ἀνὴρ εἷς ἀπὸ Σαρεὰ ἀπὸ δήμου συγγενείας τ Δανὶ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Μανωὲ, καὶ (ε) γυνὴ αὐτῷ στεῖρα καὶ οὐκ
3 (ζ) ἔτικτεν. Καὶ ὤφθη ἄγγελος κυρίου πρὸς τ γυναῖκα, καὶ εἶπε πρὸς αὐτ, (η) Ἰδοὺ σὺ στεῖρα καὶ οὐ τέτοκας, (θ) καὶ συλλήψῃ υἱόν. Καὶ νῦν (ι)
4 φύλαξαι δὴ, καὶ μὴ πῇς οἶνον (κ) καὶ μέθυσμα, καὶ μὴ φάγῃς πᾶν ἀκάθαρτον, Ὅτι ἰδοὺ σὺ (λ)
5 ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν· (μ) καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τ κεφαλὴν αὐτοῦ ὅτι ναζιραῖος Θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ τ κοιλίας· καὶ αὐτὸς ἄρξει (ν) σῶσαι τ Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς (ξ) Φυ-
6 λιστίμ. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ, καὶ εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτ, λέγουσα, (ο) Ἄνθρωπος Θεοῦ ἦλθε πρός μὲ, (π) καὶ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος ἀγγέλου Θεοῦ, φο-
7 βερὸν (ρ) σφόδρα· καὶ οὐκ ἠρώτησα αὐτ πόθεν ἐστὶ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀπήγγειλέ μοι. Καὶ εἶπέ μοι, Ἰδοὺ σὺ (ρ) ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν. καὶ νῦν μὴ πῇς οἶνον καὶ (σ) μέθυσμα, καὶ μὴ φάγῃς (τ) πᾶν ἀκάθαρτον, ὅτι Θεοῦ ἅγιον ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ γαστρὸς ἕως ἡμέρας θανά-
8 του αὐτοῦ. Καὶ (υ) προσηύξαλο Μανωὲ πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, Ἐν ἐμοὶ κύριε (φ) ἀδωναϊέ, τ ἄνθρωπον τ Θεοῦ ὃν ἀπέστειλας, ἐλθέτω δὴ ἔτι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ζωμιζασάτω ἡμᾶς τί ποιή-
9 σωμεν τῷ (χ) παιδίῳ τῷ τικτομένῳ. Καὶ (ψ) εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τ φωνῆς Μανωὲ, (ω) καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος τ Θεοῦ ἔτι πρὸς τ (α) γυναῖκα· καὶ αὐτη ἐκάθητο ἐν ἀγρῷ, καὶ Μανωὲ ὁ ἀνὴρ
10 αὐτ οὐκ ἦν μετ' αὐτ. Καὶ ἔσπευσεν ἡ γυνὴ καὶ (ϛ) ἔδραμε καὶ ἀνήγγειλε τῷ ἀνδρὶ αὐτ, καὶ εἶ-πε πρὸς αὐτ, Ἰδοὺ (γ) ὤφθη πρός μὲ ὁ ἀνὴρ
11 ὃς ἦλθεν ἐν ἡμέρᾳ πρὸς μέ. Καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη Μανωὲ ὀπίσω τ γυναικὸς (δ) αὐτοῦ, καὶ ἦλθε πρὸς τ ἄνδρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ. Εἰ σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ, ὁ λαλήσας πρὸς τ γυναῖκα; καὶ εἶπεν
12 ὁ ἄγγελος, Ἐγώ. Καὶ εἶπε Μανωὲ, (ε) Νῦν ἐλεύσεται ὁ λόγος τῆς ἔξεως κρίσις τ παιδίου καὶ
13 τὰ ποιήματα αὐτοῦ; Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς Μανωὲ, Ἀπὸ πάντων ὧν (ζ) εἴρηκα πρὸς τ γυναῖκα, (η) φυλάξεται.
14 Ἀπὸ παντὸς ὃ ἐκπορεύεται ἐξ ἀμπέλου (θ) τ οἴνου, καὶ φάγε-ται, καὶ οἶνον καὶ (ι) μέθυσμα μὴ πίετω, καὶ πᾶν ἀκά-θαρτον μὴ φαγέτω, πάντα ὅσα ἐνετειλάμην
15 αὐτῇ, (κ) φυλάξεται. Καὶ εἶπε Μανωὲ πρὸς τ ἄγγελον κυρίου, (λ) Καταχρώμεθα ὧδέ σε, καὶ (μ) ποιήσωμεν ἐνώπιόν σου ἔριφον αἰγῶν.

CAP. XIII.

ET addiderunt adhuc filii Israel facere malum in conspectu Domini; & tradidit eos Dominus in manu Philistiim quadraginta annos. Et erat vir unus de Saraa de populo cognationis Danitæ nomen ei Manoe, et uxor ej' sterilis, & non pariebat. Et apparuit angel' Domini ad uxorẽ, & dixit ad eã; Ecce tu sterilis, & non pepersisti: & (a) concipies filiũ. Et nunc observa (b) nunc: & non bibas vinũ, & (c) in. briamentũ, & non manduces omne immundum. Quoniã ecce tu in utero habes, et paries filiũ: & ferrũ super caput ej' non ascendet, quoniã (d) Nazarius Dei erit puerul' à ventre: & ipse incipiet salvare Israel de manu Philistiim. Et intravit mulier, & dixit viro suo, dicens; Homo Dei venit ad me: & ſpecies ejus, sicut ſpecies angeli Dei, (e) terribilis valdé. Et (f) non interrogavi eũ unde est: & nomen suũ non annuntiavit mihi. Et dixit mihi, Ecce tu in utero habes, & paries filiũ. Et nunc nè bibas vinum, et inebriamentum, & non manduces omne immundũ: Quoniã Dei (g) sanct' erit puer à ventre usq; ad diẽ mortis suæ. Et deprecatus est Manoe ad Dominũ, & dixit: Obsecro me Domine (h) Adonaie: homo Dei quẽ misisti, veniat nunc adhuc ad nos: & instruat nos, quid facturi sumus puero nascenti. Et exaudivit De' vocẽ Manoe: & venit angel' Dei adhuc ad mulierem: & ipsa sedebat in agro: & Manoe vir ej' nõ erat cum ea. Et festinavit mulier et cucurrit, et annuntiavit viro suo, et dixit ad eã; Ecce apparuit ad me vir, qui venit in die ad me. Et surrexit & ivit Manoe post uxorẽ suã, & venit ad virũ, & dixit ei; Si tu es vir, qui locut' es ad mulierẽ? Et dixit angelus, Ego. Et ait Manoe, (i) Nunc veniet verbũ: quod erit judiciũ pueri, & opera ej'? Et dixit angel' Domini ad Manoe, Ab omnib' quæ dixi ad mulierẽ, custodiatur. Ab omni quod egreditur de vite vini, non comedet: & vinũ, & inebriamentum non bibat, & omne immundũ non manducet: omnia quæcunq; mandavi ei, observabit. Et dixit Manoe ad angelum Domini, (k) Retineamus nunc te, & faciem' in conspectu no hœdum caprarum.

MS. A. (a) προσέθεντο οἱ (c) ἐναντίον (γ) αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων πεντε-κοντα (δ) ἐγένετο ἀνὴρ ἐκ Σαραὰ ἐκ τ φυλῆς τοῦ Δάν, (ε) ἡ γυνὴ (ζ) ἔτικτεν. (η) Ἰδοὺ δὴ (ϑ) καὶ ἐγ γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν. (ι) φύλαξαι, καὶ (κ) καὶ σίκερα, καὶ (λ) ἐγ γα-στρὶ ἕξεις καὶ (μ) ἐκ ἀναβήσεται σίδηρος ὅτι τ κεφαλὴν αὐτοῦ, ὅτι ἡγιασμένον Να-ζιραῖον ἔσται τῷ Θεῷ τὸ παιδάριον ἐκ τ γαστρὸς (ν) σώζειν (ξ) ἀλλοφύλων. Καὶ ἦλθεν (ο) Ὅτι ἄνθρωπος Θεοῦ (π) καὶ ἡ ὄψεσις αὐτοῦ ὡς ὄψεσις ἀγγέλου τοῦ Θεοῦ ὑπερ-φοβὸς (ρ) σφόδρα· καὶ ἠρώτων αὐτ (ϱ) ἐγ γαστρὶ ἕξεις (σ) σίκερα, (τ) πᾶς ἀκαθαρσίαν, ὅτι Ναζιραῖον Θεοῦ ὅτιν τὸ παιδάριον ἀπὸ τ γαστρὸς (υ) ἐξελεύθη Μανωὲ τ κυρίου, καὶ (φ) Βιασώμεθα δὴ σὲ, (χ) ποιήσωμεν ἐναντίον σου ἔριφον

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

יג

1 ואוסיפו בני ישראל למעבד דביש קדם יי ומסרנון יי בידא דפלשתאי ארבעין שנין :
2 והוה גברא חד מצרעית דן ושמיה מנוח ואתתיה עקרא לית לה ולד : ואתחזי
3 מלאכא דיי לאתתא ואמר לה הא כען את עקרא ולית ליך ולד ותעדרין ותלדין בר : וכען
4 אסתמרי כען ולא תשתין חמר חדת ועתיק ולא תיכלין כל מסאב : ארי הא את מעדיא
5 ותלדין בר ומספר לא יעבר על רישיה ארי נזירא דיי יהי רביא מן בטנא והוא ישרי
6 למפרק ית ישראל מידא דפלשתאי : ואתת אתתא ואמרת לבעלה למימר גבירא
7 אתא לותי וחזויה כחזוי מלאכא דיי חסין לחדא ולא שאלתיה אי מדין הוא ויתי שמיה
לא חוי לי : ואמר לי הא את מעדיא ותלידין בר וכען לא תשתין חמר חדת ועתיק ולא
8 תיכלין כל מסאב ארי נזירא דיי יהי רביא מן בטנא עד יום מותיה : וצלי מנוח קדם יי
ואמר בבעו יי נביאה דיי דשלחתא ייתי כען עוד לותנא וילפננא מה נעבד לרביא
9 דאתילוד : ושמיע קדם יי צלותיה דמנוח ואתא מלאכא דיי עוד לות אתתא והיא יתבא
10 בחקלא ומנוח בעלה לית עמה : ואוחיאת אתתא ורהטת ואחויאת לבעלה ואמרת ליה
11 הא אתחזי לי גברא די אתא ביומא דיכי לותי : וקם ואזל מנוח בתר אתתיה ואתא לות
12 גברא ואמר ליה האת גברא די מללתא עם אתתא ואמר אנא : ואמר מנוח כען יתקיימון
13 פתגמך מה יהי דחזוי לרביא ומה נעבד ליה : ואמר מלאכא דיי למנוח מכל דאמרית
14 לאתתא תסתמר : מכל דיפוק מגופנא דחמרא לא תיכול וחמר חדת ועתיק לא תשתי
15 וכל מסאב לא תיכול כל די פקדתיה תטר : ואמר מנוח למלאכא דיי ניחוד כען יתך
ונעבד קדמך גדיא בר עזי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XIII

ET addiderunt filii Israel ad faciendum ꝙ malum ante Dñm; et tradidit eos Dñs in manu Pelistæorũ quadraginta annis. Et fuit vir unus ex Szarghah ex prosapiâ Dan, et nomen ej' Manoahh, et uxor ejus sterilis, non erat ei natus. Et visus est angelus Dñi uxori ejus, et dixit ei ; Ecce nunc tu sterilis, et non est tibi natus, et concipies et paries filium. Et nunc custodire nunc, et non bibas vinũ novum, et vetus; et non comedes omne immundũ: Quia ecce tu concipiens, et paries filiũ, et novacula non transibit sup caput ejus: nam Nazaræus Dñi erit puer ex utero; et ipse incipiet ad liberandum Israel de manu Pelisthæorũ. Et venit mulier, et dixit marito suo, ad dicendũ: Propheta Domini venit ad me, et aspectus ejus, ut aspectus angeli Dñi fortis valde, et non rogavi eum unde ipse, et nomen ejus non annunciavit mihi. Et dixit mihi; Ecce tu prægnans et paries filiũ, et nunc non bibes vinũ novũ et vetus, et non comedes omne immundum, nam Nazaræ' Dñi erit infans à ventre usq; ad diẽ mortis ej'. Et oravit Manoahh corã Dño, et dixit: Obsecro Dñe, propheta Dñi quem misisti veniat nunc rursus ad nos, et docebit nos quid faciemus infanti qui nascetur. Et audita est ante Dñm oratio Manoahh, et venit Angelus Dñi rursus ad mulierem, et illa sedens in agro, et Manoahh maritus ejus non erat cum eâ. Et festinavit mulier, et cucurrit, et nunciavit marito suo, et dixit ei, Ecce visus est mihi vir qui venit die hac ad me. Et surrexit, et ivit Manoahh post uxorẽ suam, et venit ad virum, et dixit ei: Num tu vir qui locut' es cum uxore mea? et dixit, Ego. Et dixit Manoahh, Nunc firmentur verba tua, quid erit quod dignũ infanti, et quid faciem' ei? Et dixit Angel' Dñi Manoahh, Ex omnib' quæ dixi uxori custodire. Ab omni quod exibit ex vite vini non comedes, et vinum novum et vetus non bibes, & omne immundum non comedes; omnia, quæ jussi eam, custodies. Et dixit Manoahh Angelo Domini, Tenebimus nunc te, & faciemus ante te hœdum filium caprarum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIII.

1 Adjecerunt autem rursus filii Israel operari quod malum erat coram Domino, tradidítque eos Dominus in manum Palestinorum quadraginta annis. 2 Erat autem vir quidam de Sadaa, de familia Dan, erátque nomen ejus Menuh, cujus uxor sterilis erat, nec pariebat. 3 Huic mulieri apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam, Ecce tu sterilis es, nec paris; concipies modò, pariésque filium. 4 Cave ne bibas vinum aut siceram, néve comedas quicquam immundum: 5 Quoniam ecce concipies & paries filium, cujus caput novacula minimè conscendet, eò quòd Nazaræus Dei futurus est puer ille inde à vulva; ipséque incipiet salvare Israelem de manu Palestinorum. 6 Veniens autem mulier illa dixit marito suo, Vir Dei venit ad me, & apparuit mihi specie Angeli Dei; unde vehementer expavescens haud sciscitata sum ab eo undenã esset, nec nomen suum indicavit mihi. 7 Et dixit mihi, Ecce conceptura es & paritura filiũ; deinceps ne bibas vinum aut siceram, & nihil immundi comedas: quoniã temperans Dei futurus est puer ille inde à vulva usque ad diem quo morietur. 8 Precatus est itaque Menuh Dominũ, & ait; Quæso Domine, vir Dei quẽ misisti, veniat iterum ad nos, doceátq; quid faciamus puero nascituro. 9 Exaudivit autem Dominus vocem Menuh, & venit iterum Angelus Domini ad mulierem illam dum ipsa sederet in agro, nec esset Menuh maritus ejus apud ipsam. 10 Festinans ergò mulier cucurrit, & significavit marito suo, ac dixit ei; Ecce apparuit mihi vir ille qui eâ die ad me venerat. 11 Quare surgens Menuh abiit cum uxore sua, veniénsque ad virũ illum, dixit ei, Túne es vir ille qui allocutus fueras hanc mulierem? qui respondit, Ego sum. 12 Ait illi Menuh, Nunc quidem fiet sermo tuus, *sed* dic mihi quod erit præscriptum pueri & facta ipsius. 13 Dixit Angelus Domini ad Menuh, Ab omni re quam prædixi mulieri, sibi caveto: 14 Quicquid exit è vite ne comedito, vinum & siceram ne bibito, nihil immundi comedito, quicquid præcepi ei observato. 15 Dixit Menuh ad Angelum Domini, Detineamus te, mactemúsque hœdum caprarum coram te.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIII.

1 Redeuntibus autem Israelitis ad miserias suas & malum perpetrandum coram Domino, immisit in eos Dominus Palestinos qui servitute presserunt eos quadraginta annis. 2 Erat autẽ vir quidam de Sadaa & de familia Dan, nomine Manah, cujus uxor sterilis erat haud pariens. 3 Huic mulieri apparuit Angelus Domini, et dixit ei, Tu quidem sterilis es, necdum peperisti; sed mox conceptura es, & paritura filium. 4 Cave tibi, & ne bibas vinum aut quicquã inebrians, neq; comedas quicquam immundum. 5 Quoniã conceptura es, ac paritura filium cujus caput haudquaquã radetur novaculã, quia puer erit addictus Deo ex quo erit in utero; ipseque incipiet salvare Israelem à Palestinis. 6 Venit itaq; mulier ad maritũ suum, dixitq; ad eum, Apparuit mihi vir Dei, & venit ad me in forma aspectũs Angeli Dei, quem ego admodũ formidans haud interrogavi undenam esset, neque significavit mihi nomen suum. 7 Dixit autem mihi, Tu quidem conceptura es, ac paritura filium. Præterea dixit mihi, Ne bibas vinũ nec quicquam inebrians, néve comedas quicquam immundum; quia puer erit Deo dicatus ex quo erit in utero usque ad diem mortis suæ. 8 Quare deprecatus Manuh Dominum, dixit, Rogo te O Domine, ut vir ille quem tuo nomine ad nos misisti, denuò revertatur ad nos, doceatque nos quid agere debeamus de puero qui nascetur. 9 Audivitq; Dominus vocem Manuh: venit enim Angelus Domini ad mulierem illam dum ipsa sederet in agro, nec esset Manuh maritus ejus apud ipsam. 10 Quare festinans mulier accurrit ad maritum suum, & indicavit illi, dicens, Venit ad me vir ille qui ad me venerat illâ die. 11 Surgens itaque Manuh abiit cum uxore, & dixit ad illum, Túne ille es qui allocutus fueras hanc mulierem? Ait, Imò, ego sum. 12 Dixit Manuh, Nunc finem assequentur verba tua; at indica mihi rem pueri & opus ejus. 13 Dixit Angelus Domini ad Manuh, Abstineat mulier ab omnibus quæ interdixi ei, 14 Et ne comedat quicquam immundum, sed observet quicquid mandavi ei. 15 Dixit Manuh ad Angelum Dei excelsi, Sedeas igitur donec hœdum mactemus, paremus, & offeramus tibi.

ספר שופטים: יד

comedam non ,me *retinueris* Si : Manoach ad Domini angelus Dixitque
16 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל מָנוֹחַ אִם תְּעַצְּרֵנִי לֹא אֹכַל
quia ; *eam facies ascendere* Domino ,*ascensionem* feceris si & : tuo pane *in*
בְּלַחְמֶךָ וְאִם תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי
Dixitque .*ipse* Domini angelus quòd Manoach sciebat non
17 לֹא יָדַע מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא: וַיֹּאמֶר
venerit cùm ? tuum nomen Quod : Domini angelum ad Manoach
מָנוֹחַ אֶל מַלְאַךְ יְהוָה מִי שְׁמֶךָ כִּי יָבֹא
: Domini angelus ei Dixitque .te prosequemur honore & , *tua verba*
18 דְבָרֶיךָ וְכִבַּדְנוּךָ: וַיֹּאמֶר לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה
cepit Et *? mirabile* ipsum & ,meo nomine *in interrogabis* hoc quid ut
לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶלְאִי: וַיִּקַּח
petram super *fecit ascendere & ,munus* & ,caprarum hœdum Manoach
19 מָנוֹחַ אֶת גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר
ejus uxor & ,Manoach & : faciendum ad fecit miraculum & : Domino
לַיהוָה וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ
,cœlum in altare desuper flamma *ascendendo in* ,fuit Et .*videntes*
20 רֹאִים: וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה
ejus uxor & ,Manoach & : altaris flamma in Domini angelus ascendit &
וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ
adhuc addidit non Et .terram in *suas facies* super *ceciderunt* & ,*videntes*
21 רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם אָרְצָה: וְלֹא יָסַף עוֹד
cognovit Tunc .ejus *uxorem ad* & ,Manoach *ad consfici* Domini angelus
מַלְאַךְ יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל מָנוֹחַ וְאֶל אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע
ad Manoach Dixitque .*ipse* Domini angelus quòd ,Manoach
22 מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא: וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל
Dixitque .vidimus Deum quia ,moriemur Moriendo :suam uxorem
אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ: וְתֹאמֶר
susceperisset non ,nos occidere Dominus voluisset Si : sua uxor ei
23 לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא לָקַח
,hæc omnia nobis ostendisset nec ,*munus & ascensionem* nostra manu de
מִיָּדֵנוּ עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת כָּל אֵלֶּה
mulier peperit Et .*ista sicut* nos fecisset audire non tempus secundùm &
24 וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת: וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה
ei benedixit & ,puer *evasit grandis* & ; Simson ejus nomen vocavit &,filium
בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ
castrametatione in eû *agitare vices per* Domini spiritus Cœpitque .Dominus
25 יְהוָה: וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־
.Esthaol inter & ,Sorhah inter ,Dan
דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל:

CAP. XIV. יד

filiabus de Timnath in mulierê viditque ,Timnath in Simson descendit Et
1 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא אִשָּׁה בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת
: ait & ,*suæ* matri ac *suo* patri nunciavitque ascendit Et .Philistinorum
פְּלִשְׁתִּים: וַיַּעַל וַיַּגֶּד לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר
accipite nunc & : Philistinorum filiabus de Timnath in vidi Mulierem
2 אִשָּׁה רָאִיתִי בְתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־
filiabus in non An :sua mater & *su*' pater ei Dixitq; .uxorem in mihi eam
אוֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה: וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הַאֵין בִּבְנוֹת
capiendum ad vadens tu quia ,mulier meo populo omni in &,tuorũ fratrũ
3 אַחֶיךָ וּבְכָל־עַמִּי אִשָּׁה כִּי־אַתָּה הוֹלֵךְ לָקַחַת
Eam : *suũ patrem ad* Simson dixitque ? *præputiatis* Philistinis de uxorem
אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ
sua mater & suus pater Et .meis oculis in *recta* ipsa quia ,mihi accipe
4 קַח־לִי כִּי־הִיא יָשְׁרָה בְעֵינָי: וְאָבִיו וְאִמּוֹ
quærens ipse occasionem quia ,*ipsa* Domino à quòd sciebant non
לֹא יָדְעוּ כִּי מֵיְהוָה הִוא כִּי־תֹאֵנָה הוּא מְבַקֵּשׁ
.Israel in *dominantes* Philistæi illo tempore in & : Philistæis à
מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת הַהִוא פְּלִשְׁתִּים מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל:
venerunt & ; Timnath in ejus mater & ejus pater &,Simson descendit Et
5 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן וְאָבִיו וְאִמּוֹ תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ
.ejus occursum in rugiens *leonarum* catulus ecce &,Timnath vineas ad usq;
עַד־כַּרְמֵי תִמְנָתָה וְהִנֵּה כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג לִקְרָאתוֹ:

Versio VULG. LAT.

16 Cui respondit Angelus; Si me cogis,non comedam panes tuos: si autẽ vis holocaustũ facere,offer illud Dño. Et nesciebat Manue quòd Angel⁹ Dñi esset.
17 Dixitq; ad eum; Quod est tibi nomen, ut, si sermo tu⁹ fuerit
18 explet⁹,honorem⁹ te? Cui ille respondit; Cur quæris nomen meũ,quod est mirabile? Tulit
19 itaq; Manue hœdũ de capris, & libamenta, & posuit super petrã, offerens Dño, qui facit mirabilia: ipse autẽ & uxor
20 ej⁹ intuebantur. Cúmq; ascenderet flamma altaris in cœlũ,Angel⁹ Dñi pariter in flamma ascendit. Quod cùm vidissent Manue & uxor ej⁹, proni
21 ceciderunt in terrã. Et ultrà eis non apparuit Angel⁹ Dñi. Statímq; intellexit Manue Angelũ Dñi esse. Et dixit ad uxo-
22 rem suã; Morte moriemur, quia vidim⁹ Deũ. Cui respon-
23 dit mulier; Si Dñs nos vellet occidere, de manib⁹ nostris holocaustum & libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis hæc omnia, neque ea quæ
24 sunt ventura dixisset. Peperit itaq; filiũ, & vocavit nomen ejus, Samson. Crevitq; puer, &
25 benedixit ei Dñs. Cœpitque Spirit⁹ Dñi esse cũ eo in castris Dan inter Sarea & Esthaol.

CAP. XIV.

DEscendit ergò Samson in Thamnatha: vidensq; ibi mulierem de filiab⁹ Philisthiim,
2 Ascendit, & nuntiavit patri suo, & matri suæ,dicens; Vidi mulierem in Thamnatha de filiab⁹ Philisthinorũ: quã, quæso, ut mihi accipiatis uxorem.
3 Cui dixerunt pater & mater sua; Numquid nõ est mulier in filiab⁹ fratrũ tuorũ,et in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philisthiim,qui incircumcisi sunt? Dixitq; Samson ad patrẽ suũ; Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis.
4 Parentes autẽ ejus nesciebant quòd res à Dño fieret, et quæreret occasionem contra Philisthiim: eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israeli.
5 Descendit itaq, Samson cũ patre suo & matre in Thamnatha. Cúmq; venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sævus,& rugiens,& occurrit ei.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελ☩ κυρίου πρὸς Μανωὲ, (ν) Ἐὰν κλίβῃς, οὐ φάγομαι ἀπὸ τ̃ ἄρτων σου· καὶ ἐὰν (ξ) ποιήσῃς ὁλοκάυτωμα, τῷ κυρίῳ ἀνοίσεις αὐτό· ὅτι οὐκ ἔγνω Μανωὲ, ὅτι ἄγγελ☩ (ο) κυρίου αὐτός. Καὶ εἶπε Μανωὲ πρὸς
17 τὸν ἄγγελον κυρίου, (π) Τί τὸ ὄνομά σοι, ὅτι ἐλθοι τὸ ῥῆμά σου, (ρ) καὶ δοξάσομέν σε; Καὶ
18 εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελ☩ κυρίου, (σ) Εἰς τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου; καὶ αὐτό ἐστι θαυμαστόν.
19 Καὶ ἔλαβε Μανωὲ τ̃ ἔριφον τῶν αἰγῶν καὶ τὴν θυσίαν, καὶ ἀνήνεγκεν ἐπὶ τ̃ πέτραν τῷ (τ) κυρίῳ. καὶ διεχώρισε ποιῆσαι, καὶ Μανωὲ καὶ ἡ γυ-
20 νὴ (υ) αὐτοῦ βλέπουσες. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀναβῆναι τ̃ φλόγα (φ) ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου (χ) ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀνέβη ὁ ἄγγελ☩ κυρίου ἐν τῇ (ψ) φλογί. καὶ Μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ (ω) αὐτοῦ βλέπουσες, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτ̃ ἐπὶ
21 τὴν γῆν. Καὶ οὐ προσέθηκεν ἔτι ὁ ἄγγελ☩ κυρίου ὀφθῆναι πρὸς Μανωὲ καὶ πρὸς τ̃ γυναῖκα αὐτοῦ. τότε ἔγνω Μανωὲ, ὅτι ἄγγελ☩
22 (α) κυρίου ἐστί. Καὶ εἶπε Μανωὲ πρὸς τ̃ γυναῖκα αὐτοῦ, Θανάτῳ ἀποθανούμεθα, ὅτι θεὸν
23 (β) ἑωράκαμεν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, (γ) Εἰ ἤθελεν ὁ κύριος θανατῶσαι ἡμᾶς, οὐκ (δ) ἂν ἔλαβεν ἐκ χειρὸς ἡμῶν ὁλοκάυτωμα καὶ θυσίαν, καὶ οὐκ (ε) ἂν ἔδειξεν ἡμῖν ταῦτα πάντα, καὶ
24 καθὼς (ζ) καιρὸς οὐκ ἂν ἠκάτισεν ἡμᾶς ταῦτα. Καὶ ἔτεκεν ἡ (η) γυνὴ υἱὸν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Σαμψών. (θ) καὶ ἠρξύνθη τὸ παι-
25 δάριον, καὶ ἐυλόγησεν αὐτὸ κύριος (ι). Καὶ ἤρξαλο πνεῦμα κυρίου (κ) συνεκπορεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ (λ) Δὰν, καὶ ἀναμέσον Σαρεὰ καὶ ἀναμέσον Ἐσθαόλ.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Καὶ κατέβη Σαμψὼν εἰς Θαμνατὰ, καὶ εἶδε γυναῖκα ἐν Θαμνατὰ (α) ἀπὸ τ̃ θυγατέρων τ̃ ἀλλοφύλων. (ζ) Καὶ ἀνέβη καὶ ἀπήγ-
2 γειλε τῷ (γ) πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Γυναῖκα ἑώρακα ἐν Θαμνατὰ ἀπὸ τ̃ θυγατέρων (δ) Φυλιστὶμ, καὶ νῦν (ε) λάβετε
3 αὐτὴν μοι εἰς γυναῖκα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, Μὴ (ζ) ἐκ εἰσὶ θυγατέρες τ̃ ἀδελφῶν ζ☩, καὶ ἐν παντὸς τοῦ λαοῦ μου γυνὴ, ὅτι ζ☩ πορεύῃ λαβεῖν γυναῖκα (η) ἀπὸ τ̃ ἀλλοφύλων τ̃ ἀπεριμήτων; καὶ εἶπε Σαμψὼν πρὸς τ̃ πατέρα αὐτοῦ, Ταύτην λάβε μοι, (θ) ὅτι αὕτη εὐθεῖα ἐν ὀφθαλμοῖς
4 μου. Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ κυρίου ἐστὶν, (ι) ὅτι ἐκδίκησιν αὐτὸς ζητεῖ ἐκ τ̃ ἀλλοφύλων. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ (κ) οἱ ἀλλόφυλοι κυει-ύοντες ἐν Ἰσ-
5 ραήλ. Καὶ κατέβη Σαμψὼν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἰς Θαμνατά. (λ) καὶ ἦλθεν ἕως τῶν ἀμπελώνων Θαμνατὰ, καὶ ἰδοὺ σκύμν☩ (μ) λέοντ☩ ὠρυόμεν☩ εἰς (ν) συναντησιν αὐτῷ.

Et dixit angelus Domini ad Manoe,Si retinueris, non manducabo de panibus tuis: &, si feceris holocaustum, Domino offeres illud: Quoniam ignoravit Manoe,quia angelus Dei ipse. Et dixit Manoe ad angelũ Domini,Quod nomen tibi? quoniã veniat verbũ tuum, & glorificabimus te. Et dixit ei
18 angelus Domini; Ad quid hoc interrogas nomen meũ? (l) & ipsa est admirabile. Et sumpsit Manue hœdum caprarum,& (m) sacrificium: & obtulit super petrã Domino. Et (n) discessit ad faciendũ;
20 & Manoe, & uxor ejus aspicientes. Et factum est, dum ascenderet flamma desuper altari usque ad cœlum, & ascendit angelus Domini in flamma. Et Manoe, & uxor ejus aspicientes, & ce-
21 ciderunt super faciem suã super terram. Et non apposuit ultrà angel⁹ Domini apparere ad Manoe, et
22 ad uxorẽ ej⁹. Tunc cognovit Manoe, quoniã angel⁹ Domini hic. Et
23 dixit Manoe ad uxorem suam; Morte moriemur, quoniam Deum vidim⁹. Et dixit ei uxor ejus; Si vellet Dominꝰ mortificare nos, nõ accepisset de manu nostra holocaustoma, et sacrificiumze. (ι) nõ ostendisset nobis hæc omnia, &
24 sicut temp⁹, nõ audire fecisset nos hæc. Et peperit mulier filium: &
25 vocavit nomen ejus, Samson. Et crevit puer: & benedixit eum Dominus. Et cœpit spiritus Domini simul egredi cũ eo in castra Dan, et inter Sarea, et inter Esthaol.

CAP. XIV.

ET descendit Sampson in Thamnatha, & vidit mulierem in Thamnatha de filiab⁹ alienigenarum. (ι) Et ascendit, & nunciavit patri suo, & matri suæ, & dixit; Mulierẽ vidi in Thamnatha de filiab⁹ Phylistiim: & nunc accipite eã mihi in uxorẽ. Et dixit ei pater ejus, & mater ejus, Nónne sunt (b) filiæ fratrum tuorum, & de omni populo meo mulier; quòd tu vadis accipere uxorẽ de alienigenis: incircumcisis? Et dixit Sampson ad patrem suum; Hanc accipe mihi; quoniam hæc (c) recta in oculis meis. Et
4 pater ejus & mater ejus ignorabant, quia à Domino est: quoniam vindictam ipse quærit de alienigenis. Et in tempore illo
16 alienigenæ (d) dominantes in Israel. Et descendit Sampson, & pater ej⁹, & mater ej⁹ in Thamnatha. Et (e) venit usque ad
17 vineam Thamnatha: et ecce catulus leonis rugiens in occursum ejus.

MAS. (ν) Ἐὰν βιάσῃ με, οὐ φάγομαι τ̃ (ξ) ποιήσεις ὁλοκαύτωμα, κυρίῳ (ο) αὐτὸ ἐστιν. Καὶ (π) Τί ὄνομά σοι, ἵνα ὅταν ἔλθῃ τὸ (ρ) δοξάσωμέν σε; (σ) Ἰνατί (τ) κυρίῳ, τῷ θαυμαστὰ ποιοῦντι κυρίῳ, καὶ Μανωὲ (υ) αὐτὸς ἐθεώρων. Καὶ (φ) ἐπάνωθεν (χ) εἰς τ̃ οὐρανὸν, (ψ) φλογεὶ τῷ θυσιαστ̃ ῥίς ἐστι. Καὶ (ω) αὐτὸς ἐθεώρων, καὶ (α) κυρίς ἐστιν. Καὶ (β) ἑωράκομεν. Καὶ (γ) Εἰ ἦν βάλετ̃ κύριος (δ) ἂν ἐλάξασι τ̃ χειρῶν ἡμῶν (ε) ἂν ἐφώτισεν ἡμᾶς πάντα ταῦτα, (ζ) ὁ καιρὸς οὐκ ἂν ἀκυρὰ ἐποίησεν ἡμῖν ταῦτα. (ι) γυνὴ, καὶ (θ) καὶ ἐκάλεσεν (ι) καὶ ἠυξήθη τὸ παιδάριον, καὶ ἤρξαλο (κ) συμπορεύεσθαι (λ) Δὰν ἀναμέσον Σαρὰ καὶ ἀναμέσον Ἐσθάὸ.

Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ἐν τ̃ (ζ) Καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη (γ) πατρὶ καὶ (δ) τ̃ ἀλλοφύλων, καὶ (ε) λέ-
Σετέ μοι αὐτ̃ εἰς (ζ) οὐκ ἔστιν ἀπὸ τ̃ θυγατέρων τ̃ ἀδελφῶν ζ☩, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ μου γυνὴ, (η) ἐκ τῶν (θ) ὅτι ἤρεσεν
ὀφθαλμοῖς (ι) ὅτι ἀνταπόδομα αὐτὸς ἐκζητεῖ (κ) ἀλλόφυλοι ἐκυρίευον τ̃ ὑῶν Ἰσραήλ. (λ) καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνα Θαμνατὰ, (μ) λεόντων (ν) ἀπάντη

Targum JONATHAN.

16 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָנוֹחַ אִם תְּחַדְּנֵנִי לָא אֵיכוֹל בְּלַחְמָךְ וְאִם תַּעֲבִיד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ
17 חַסְקִנֵּהּ אֲרֵי לָא יְדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא: וַאֲמַר מָנוֹחַ לְמַלְאֲכָא דַיְיָ מָה שְׁמָךְ
18 אֲרֵי יִתְקַיְּמוּן פִּתְגָמָךְ וְנֵיקָרְנָךְ: וַאֲמַר לֵיהּ מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָא דְנָן אַתְּ שָׁאֵל לִשְׁמִי וְהוּא
19 מְפָרַשׁ: וּנְסִיב מָנוֹחַ יַת גְּדִיָּא בַּר עִזֵּי וְיַת תְּקוּרְבְּתָא וְאַסֵּק עַל טִינָרָא קֳדָם יְיָ וּמַפְרֵשׁ
20 לְמֶעְבַּד וּמָנוֹחַ וְאִתְּתֵיהּ חָזִן: וַהֲוָה בְּמִסַּק שַׁלְהוֹבִיתָא מִדְבְּחָא לְצִית שְׁמַיָּא וּסְלִיק
21 מַלְאֲכָא דַיְיָ בְּשַׁלְהוֹבִית מַדְבְּחָא וּמָנוֹחַ וְאִתְּתֵיהּ חָזִן וּנְפָלוּ עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא: וְלָא
22 אוֹסִיף עוֹד מַלְאֲכָא דַיְיָ לְאִתְחַזָּאָה לְמָנוֹחַ וּלְאִתְּתֵיהּ בְּכֵן יְדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא:
23 וַאֲמַר מָנוֹחַ לְאִתְּתֵיהּ מְמָת נְמוּת אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ חֲזֵינָא: וַאֲמַרַת לֵיהּ אִתְּתֵיהּ אִלּוּ רְעוּא
קֳדָם יְיָ דְּנִמוּת לָא קַבֵּיל מִנָּנָא עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְלָא אַחֲוָנָא יַת כָּל אִלֵּין וּכְעִדָּן פּוֹן לָא
24 אַשְׁמְעִנָּנָא כַּהֲדָא: וְיָלְדַת אִתְּתָא בַּר וְקָרְיַת יַת שְׁמֵיהּ שִׁמְשׁוֹן וּרְבָא רַבְיָא וּבָרְכֵיהּ יְיָ:
25 וְשָׁרִיאַת רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ לְתַקָּפוּתֵיהּ בְּמַשְׁרְיָתָא דְּן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל:

יד

1 וּנְחַת שִׁמְשׁוֹן לְתִמְנַת וַחֲזָא אִתְּתָא בְּתִמְנַת מִבְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי: וְסָלִיק וְחַוִי לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ
2 וַאֲמַר אִתְּתָא חֲזֵיתִי בְתִמְנַת מִבְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי וּכְעַן סַבּוּ יָתַהּ לִי לְאִתּוּ: וַאֲמַרוּ לֵיהּ אֲבוּהִי
וְאִמֵּיהּ הֲא לֵית בִּבְנָת אֲחָתָךְ דְּאַתְּ אָזֵיל לְמִסַּב אִתְּתָא מִפְּלִשְׁתָּאֵי עָרְלָיָא
3 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן לַאֲבוּהִי יָתַהּ סַב לִי אֲרֵי הִיא כְּשֵׁרַת בְּעֵינָי: וַאֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ לָא יְדָעִין אֲרֵי מִן
קֳדָם יְיָ הוּא אֲרֵי תּוֹסְקָפָא הוּא בְּעֵי לְאִתְגָּרָאָה בִּפְלִשְׁתָּאֵי וּבְעִדָּנָא הַהִיא פְּלִשְׁתָּאֵי שַׁלְטִין
5 בְּיִשְׂרָאֵל: וּנְחַת שִׁמְשׁוֹן וַאֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ לְתִמְנַת וַאֲתוֹ עַד כַּרְמֵי תִמְנַת וְהָא אַרְיָא בַּר אַרְיָן
נָהֵים לְקֳדָמוֹתֵיהּ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Angelus Dñi Manoahh, Si tenebis me, non comedam in pane tuo;
16 & si facies holocaustum ante Dñm, ascendere facias illud: quia non novit
Manoahh q̃ Angel⁹ Dñi ille. Et dixit Manoahh Angelo Dñi, Quod nomen
17 tuũ? Nam firmabuntur verba tua, et venerabimur te. Et dixit ei Angel⁹ Dñi,
18 Ad quid hoc tu petens ad nomẽ meum, et ipsũ arcanum? Et tulit Manoahh
19 hœdũ filiũ caprarũ, et oblationẽ, et ascendere fecit sup petrã coram Dño,
24 et mirificavit ad faciendum, et Manoahh et uxor ejus videntes. Et fuit in
25 ascendere flammam de-super altare ad partem cœli, et ascendit Angel⁹ Dñi
in flamma altaris; et Manoahh et uxor ejus videntes, et ceciderunt sup fa-
cies suas super terrã. Et non addidit rursus Angelus Dñi ad videri Mano-
21 ahh et uxori ejus, in sic novit Manoahh quòd Angelus Dñi ipse. Et dixit
22 Manoahh uxori suæ, Mori moriemur, quoniam Angelum Dñi vidimus. Et
23 dixit illi uxor ejus, Si voluntas ab-ante Dñm ut moriamur, non suscepisset
à nobis holocaustum, et munus, et non videre fecisset nos omnia hæc, et in
24 opportunitate non audiret nos ut hoc. Et peperit mulier filium, et vocavit
25 nomen ejus Simson: et crevit puer, et benedixit ei Dñs. Et mansit spiritus
fortitudinis ab-ante Dominum ad roborandum eum in exercitu Dan inter
Szarghah et inter Esthaol.

CAP. XIV.

1 ET descendit Simson ad Thimnath, et vidit mulierem in Thimnath, de fi-
2 liab⁹ Peliſtæorũ. Et ascendit et nunciavit patri suo et matri suæ, & di-
xit: Mulierem vidi in Thimnath ex filiabus Peliſtæorum: et nunc accipite
3 eam mihi in uxorẽ. Et *dixerunt* illi pater ej⁹ et mater ejus, An non in fili-
abus fratrum tuorum, et in omni populo meo mulier; quòd tu vadens ad
accipiendum mulierem ex Peliſtæis præputiatis? Et dixit Simson patri suo,
Illam accipe mihi, nam illa recta fuit in oculis meis. Et pater ejus et mater
4 ej⁹ non cognoſcentes, q̃ ab-ante Dñm illud, q̃ adinventionẽ ille quærens
ad contendendũ in Peliſtæos: et in tempeſtate illa Peliſtæi dominantes in
5 Iſrael. Et deſcendit Simson et pater ej⁹, et mater ej⁹ ad Thimnath; et venerunt
usq; ad vineas Thimnath: et ecce leo filius leonũ rugiens ad occursũ ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Respondit Angelus Dñi Menuh, Etiamsi me detineas, non *tamen* comedã de cibo tuo: sin autem victimam offeras, Dño offer illã. Ignorabat enim Menuh quòd esset Angelus Dñi. Dixit Menuh Angelo Dñi, Quod est nomen tuum, ut cùm evenerit sermo tuus, invitem^9 te? Ait illi Angelus Dñi, Cur interrogas de nomine meo quod est glorioſiſſimum? Sumens itaque Menuh hœdum caprarum & ſimilam, obtulit ſuper lapidem Dño, laudabátque Dñm. Et Menuh atque uxore ejus aſpicientibus, aſcendit flamma ignis è lapide in cœlum, aſcenditque Angelus Dñi in flamma altaris. Quod Menuh & uxor ejus videntes, procubuerunt in facies ſuas ſuper terrã, & adoraverunt. Nec adjecit ampliùs Angel^9 Dñi apparere Menuh & uxori ejus: ac tunc cognoverunt Menuh et uxor ejus quòd Angelus eſſet Domini. Et dixit Menuh uxori ſuæ, Proculdubiò moriemur, quia Deum vidim^9. Cui reſpondit uxor, Si Deus vellet morte nos afficere, nequaquam accepiſſet à nobis holocauſtum & ſimilaginẽ, neque indicáſſet nobis hæc omnia tempore iſto, neque talia nos audire feciſſet. Peperit ergò mulier illa filiũ, & vocavit nomen ejus, Samſon: crevitq; puer, & benedixit eum Dominus. Cœpit autẽm Spiritus Domini promovere eum in caſtris Dan, inter Sadaa & Eſtuael.

CAP. XIV.

Deſcendénſque Samſon ad Temnath, vidit mulierem quandam in Temnath de filiabus Paleſtinorum; Et aſcendens indicavit patri ſuo matríque ſuæ, & dixit eis; Mulierẽ vidi in Temnath de filiabus Paleſtinorum: accipite quæſo, eam mihi uxorem. Dixerunt ei pater ſuus & mater ſua, An nulla eſt hic in familia patris tui, & in toto populo tuo uxor, ut abeas ad ducendam uxorem è Paleſtinis incircunciſis? Reſpondit Samſon patri ſuo, Illam accipite mihi, quoniam ipſa arridet oculis meis. Pater autem ejus ac mater ejus neſciebant quòd hoc eſſet à Domino, ut pœnam exigeret à Paleſtinis: nam eo tempore Paleſtini dominabantur in Iſraelem. Deſcendit igitur Samſon cum patre matréque ſuâ in Temnath; cúmque perveniſſent uſque ad vineas Temnath, en catulus leonis rugiebat ex adverſo ipſius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Reſpondit Angelus Domini Manuho, Etiamſi me ſedere facias, non tamen tangam cibum tuum: quòd ſi ſacrificium offeras, offer illud Deo: hoc autem dixerat Manuh, quia neſciebat eum eſſe Angelum Domini. Rurſum dixit Manuh Angelo Domini, Quod eſt nomen tuum, ut cùm exitu comprobatus fueris ſermo tuus, imponamus puero nomen tuum? Ait ill Angelus Domini, Cur me percontaris de nomine meo, cùm nomen meum ſit glorioſum? Tum accipiens Manuh hœdum & paxum ſimilaginis, obtulit ea ſacrificium ſupra petram, & laudabat Dominum. Et Manuh & uxor ejus viderunt flammam ignis erumpentem è petra, & cœlum verſus aſcendentem, Angelumque Domini aſcendentem in flamma ignis quæ erupérat ex altari. Quod cùm vidiſſent Manuh & uxor ejus, corruerunt in facies ſuas ſuper terram. Et non apparuit amplius Angelus Domini Manuho & uxori ejus: ac tunc cognoverunt Manuh & conjux ejus illum eſſe Angelum Domini. Quapropter dixit Manuh uxori ſuæ, Scito nos moriturcos, quòd Deum vidimus. Dixit ad eum uxor ipſius, Si Deus occidere nos vellet, non accepiſſet à nobis oleum & ſimilaginẽ, nec oſtendiſſet nobis res iſtas hoc tempore, nec annuntiáſſet nobis omnia hæc negotia. Itaque peperit mulier illa fi'ium, vocavitq; nomen ejus Samſon: adolevitque puer ille, & benedixit ei Deus. Cœpitque ſpiritus Domini vegetare eum in caſtris Dan, inter Sadaa & inter Eſtol.

CAP. XIV.

Et deſcendit Samſon in Temnath, vidit, illic fœminam de filiabus Paleſtinæ: Et aſcendens ſignificavit parentibus ſuis, & dixit eis, Vidi in Temnath fœminam quandã è filiabus Philiſtæorum, ducite eã mihi in matrimoniũ. Reſpondit illi genitrix ejus, Num deeſt hîc in domo patris tui & gente familiæ tuæ mulier, ut vadas et uxorem accipias è filiabus Philiſtæorum incircunciſorum? Ait Samſon patri ſuo, Noto illam præter ipſum, ipſam enim adamavi, ipſaq; pulchra eſt in oculis meis. Ignorabant autẽ pater ac mater ejus eſſe ex permiſſu Domini, quatenus vindictam ſumeret à Philiſtæis: exercebant ſiquidé Philiſtæi tunc tẽporis dominiũ in Iſraelitas. Itaq; deſcendentib^9 Samſone et parentib^9 ejus in Temnath, en ipſe deprehendit ex adverſo ſui catuli leonis rugientẽ.

ספר שופטים : יד

Versio VUL. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי
6 fuz matri & ſuo patri indicavit non Et .ejus manu in non quicquam &
וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ
fuit reĉta & ʒ mulieri eſt locutus & ,deſcendit Et .fecerat quod
7 אֵת אֲשֶׁר עָשְׂתָה: וַיֵּרֶד וַיְדַבֵּר לָאִשָּׁה וַתִּישַׁר
divertit & ,eam accipiendum ad dibus à eſt reverſus Et .Simſon oculis in
8 בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן: וַיָּשָׁב מִיָּמִים לְקַחְתָּהּ וַיָּסַר
corpore in apum conventus ecce & ʒ leonis cadaver videndum ad
לִרְאוֹת אֶת מַפֶּלֶת הָאֲרִיֵה וְהִנֵּה עֲדַת דְּבוֹרִים בְּגְוִיַּת
:comedendo &,eundo ivit & ,ſuas volæ ad ipſũ accepit Et .mel & ,leonis
9 הָאֲרִיֵה וּדְבָשׁ: וַיְרִדֵהוּ אֶל כַּפָּיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְאָכֹל
:comederunt & ,eis deditque ʒ ſuã matrem ad & ſuũ patrem ad ivit &
וַיֵּלֶךְ אֶל אָבִיו וְאֶל אִמּוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאכֵלוּ
.mel accepiſſet leonis corpore de quòd ,eis indicavit non &
וְלֹא הִגִּיד לָהֶם כִּי מִגְוִיַּת הָאֲרִיֵה דָּרָה הַדְּבָשׁ:
,convivium Simſon ibi fecitque ,mulierem ad ejus pater deſcendit Et
10 וַיֵּרֶד אֲבִיהוּ אֶל הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שִׁמְשׁוֹן מִשְׁתֶּה
acceperunt & ,eum eos videre circa fuit Et .eleẽti faciebant ſic quia
11 כִּי כֵן יַעֲשׂוּ הַבַּחוּרִים: וַיְהִי כִּרְאוֹתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ
: Simſon eis Dixitque .eo cum fuerunt & ,ſocios triginta
שְׁלֹשִׁים מְרֵעִים וַיִּהְיוּ אִתּוֹ: וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן
illud indicaveritis indicando ſi : ænigma vobis nunc loquar Ænigmaticè
אָחוּדָה־נָּא לָכֶם חִידָה אִם־הַגֵּד תַּגִּידוּ אוֹתָהּ
triginta vobis dabo &, inveneritis & ,convivii diebus ſeptem mihi
לִי שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וּמְצָאתֶם וְנָתַתִּי לָכֶם שְׁלֹשִׁים
potueritis non ſi Et .veſtes mutatorias triginta & ,ſindones
סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִפֹת בְּגָדִים: וְאִם־לֹא תוּכְלוּ
triginta & ,ſindones triginta mihi vos dabitis &, mihi indicare
לְהַגִּיד לִי וּנְתַתֶּם אַתֶּם לִי שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים
,tuum ænigma Ænigmatica :ei dixerunt Et .veſtes mutatorias
חֲלִפוֹת בְּגָדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ חוּדָה חִידָתֶךָ
,cibus exivit comedente De : eis Dixitque .illud audiem⁹ &
וְנִשְׁמָעֶנָּה: וַיֹּאמֶר לָהֶם מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד חִידָה שְׁלֹשֶׁת
tribus ænigma indicare potuerũt nõ Et.dulcedo eſt egreſſa forti de et
יָמִים: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן פַּתִּי
Seduc : Simſon uxori dixerunt & ,ſeptima die in fuit Et .diebus
te comburamus forte ne ,ænigma nobis indicet & ,ſuum virum
אֶת אִישֵׁךְ וְיַגֶּד לָנוּ אֶת הַחִידָה פֶּן־נִשְׂרֹף אֹתָךְ
:nos ad vocaſtis nos poſſi.endum ad Num .igni in tui patris domum &
וְאֶת בֵּית אָבִיךְ בָּאֵשׁ הֲלִירְשָׁנוּ קְרָאתֶם לָנוּ
Dixerat. : ait & ,eum ſuper Simſon uxor flevit Et ?non nunquid
הֲלֹא: וַתִּבְךְּ אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר רַק־
,mei populi filiis ænigmatica ſti Ænigma .me dilexiſti non & ,me odiſti
שְׂנֵאתַנִי וְלֹא אֲהַבְתָּנִי חִדְתָּה חִידָה לִבְנֵי עַמִּי
meæ matri & ,meo patri Ecce : ei Dixitque .indicãſti non mihi &
וְלִי לֹא הִגַּדְתְּ וַיֹּאמֶר לְהֵ הִנֵּה לְאָבִי וּלְאִמִּי
diebus ſeptem eum ſuper flevit Et ? indicabo tibi & ,indicavi non
17 לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אַגִּיד: וַתִּבְךְּ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים
,ei indicavit & ,ſeptima die in ,fuit Et .convivium eis fuit quibus
אֲשֶׁר הָיָה לָהֶם הַמִּשְׁתֶּה וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּגֶּד־לָהּ
Dixeruntque .ſui populi filiis ænigma indicavit Et .eum coartabat quia
18 כִּי הִצִּיקַתְהוּ וְהַנַּעַר הַחִידָה לִבְנֵי עַמָּהּ: וַיֹּאמְרוּ
: ſol ingrederetur antequam ,ſeptima die in civitatis viri ei
לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה
Niſi : eis Dixitque ?leone præ forte quid & ,melle præ dulce Quid
מָה מָתוֹק מִדְּבַשׁ וּמֶה עַז מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לוּלֵא
.meum ænigma invenisſetis non ,mea vitula in araſſetis

6 Irruit autẽ Spirit⁹ Dñi in Samſon, & dilaceravit leonẽ, quaſi hœdum in fruſta diſcerpens, nihil omnino habens in manu: & hoc patri & matri noluit
7 indicare. Deſcenditq; & locutus eſt mulieri, quæ placuerat
8 oculis ejꝰ. Et poſt aliquot dies revertens ut acciperet eã, declinavit ut videret cadaver leonis, & ecce examen apũ in ore leonis erat ac favus mellis.
9 Quem cùm ſumpſiſſet in manibus, comedebat in via: veniénſq; ad patrẽ ſuũ & matrem, dedit eis partẽ, qui & ipſi cõederunt: nec tamen eis voluit indicare ꝙ mel de corpore
10 leonis aſſumpſerat. Deſcendit itaq; pater ejꝰ ad mulierẽ, & fecit filio ſuo Samſon conviviũ: ſic enim juvenes facere conſueverant. Cùm ergò cives
11 loci illius vidiſſent eũ, dederunt ei ſodales triginta ut eſſent cũ eo.
12 Quibꝰ locutus eſt Samſon, Proponã vobis problema: quod ſi ſolveritis mihi intra ſeptẽ dies convivii, dabo vobis triginta ſindones, & totidẽ tunicas: Sin autẽ non poteritis ſolvere, vos dabitis
13 mihi triginta ſindones, & ejuſdem numeri tunicas: Qui reſponderũt ei; Propone problema, ut audiamus. Dixitque
14 eis; De comedente exivit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo: Nec potuerunt p tres dies propoſitionem ſolvere.
15 Cúmq; adeſſet dies ſeptimus, dixerunt ad uxorem Samſon; Blandire viro tuo, & ſuade ei ut indicet tibi quid ſignificet problema: ꝙ ſi facere noluerit, incendem⁹ te, & domũ patris tui: An idcircò vocaſtis nos ad nuptias ut ſpolianꝛetis?
16 Quæ fundebat apud Samſon lachrymas, & querebatur dicens; Odiſti me, & non diligis: idcircò problema, ꝙ propoſuiſti filiis populi mei, non vis mihi exponere. At ille reſpondit, Patri meo & matri nolui dicere: & tibi indicare
17 potero? Septem igitur diebus convivii flebat ante eũ: tandémque die ſeptimo cùm ei eſſet moleſta, expoſuit. Quæ
18 ſtatim indicavit civibꝰ ſuis. Et illi dixerunt ei die ſeptimo ante Solis occubitũ; Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos, Si non arãſſetis in vitula mea, nõ invenisſetis propoſitionem meã.

Καὶ (ξ)ἤλατο ἐπ' αὐτ πνεῦμα κυρίου, (ο)καὶ συνέτριψεν αὐτὸν ὡσεὶ συντρίψῃ ἔριφον αἰγῶν, καὶ οὐδὲν ἦν (π)ἐν ᾗ χερσὶν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ (ρ)καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὃ ἐποίησε. Καὶ κατέβη καὶ ἐλάλησε τῇ γυναικὶ, (σ)καὶ ἠυδόκησε ἐν ὀφθαλμοῖς Σαμψών. Καὶ ὑπέστρεψε μὴ' ἡμέρας λαβεῖν αὐτ, καὶ ἐξέκλινεν ἰδεῖν τὸ πῶμα τοῦ λέοντ, καὶ ἰδοὺ (τ)συναγωγὴ μελιττῶν ἐν τῷ στόματι τοῦ λέοντ καὶ (υ)μέλι. Καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ (ρ)εἰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύετο πορευόμ καὶ ἐσθίων. καὶ ἐπορεύθη πρὸς τ πατέρα αὐτοῦ καὶ πρὸς τ μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς καὶ ἔφαγον, καὶ οὐκ (χ)ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι (ψ)ἀπὸ στόματος τοῦ λέοντ ἐξεῖλε τὸ μέλι. Καὶ κατέβη ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τ γυναῖκα, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ Σαμψὼν πότον ἡμέρας ἑπτὰ, ὅτι οὕτως (ω) ποιοῦσιν οἱ νεανίσκοι. Καὶ ἐγένετο (α) ὅτε εἶδον αὐτ, καὶ ἔλαβον τεσσαράκοντα κληρους, καὶ ἦσ μετ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψὼν, (β)Προβάλλομα ὑμῖν προβάλλομαι, ἐὰν ἀπαγγέλητε (γ) ἀπαγγείλητε αὐτὸ ἐν ᾗ ἑπτὰ ἡμέραις τῆ πότ καὶ εὑρητ, δώσω ὑμῖν τεσσαράκοντα χιτῶνας καὶ τεσσαράκοντα στολὰς ἱματίων. Καὶ ἐὰν μὴ (δ) δύνησθε ἀπαγγεῖλαί μοι, (ε)δώσετε ὑμεῖς ἐμοὶ τεσσαράκοντα (ζ)ὀθόνια καὶ (η)τεσσαράκοντα ἀμαωμένας στολὰς ἱματίων. καὶ εἶπαν αὐτῷ, Προβάλλ τὸ πρόβλημά Cυ, καὶ (θ)ἀκουσόμθα αὐτό. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, (ι) Τὶ βρῶσις ἐξῆλθεν ἐκ βιβρώσκοντος, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ. καὶ οὐκ ἠδύναντο ἀπαγγεῖλαι τὸ πρόβλημα ὅτι τρεῖς ἡμέρας. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, καὶ εἶπαν τῇ γυναικὶ Σαμψών, Ἀπάτησον δὴ τ ἄνδρα σου, καὶ ἀπαγγειλάτω σοι τὸ πρόβλημα, μή ποτ (κ)κλαύσωμέν σε καὶ τ οἶκον τοῦ πατρός Cυ ἐν πυρί. ἢ (λ)ἐκαλέσατε ἡμᾶς κεκλήκατε; Καὶ ἔκλαυσεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν πρὸς αὐτ, καὶ (μ) εἶπεν, Πλὴν μεμίσηκάς με καὶ οὐκ ἠγάπησάς με, ὅτι τὸ πρόβλημα ὃ προβέβλ τοῖς υἱοῖς τῆς λαῆς μου, (ν)οὐκ ἀπήγγελάς μοι αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτῇ Σαμψὼν, (ξ)Εἰ τῷ πατρί μου καὶ τῇ μητρί μου οὐκ (ο) ἀπήγγηκα, σοὶ ἀπαγγείλω; Καὶ ἔκλαυσεν (π)πρὸς αὐτ ὅλη τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, (ρ)ἃς ἦν αὐτοῖς ὁ πότ. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἀπήγγλεν αὐτῇ, ὅτι (σ)παρλυόχλησεν αὐτῷ καὶ αὐτὴ ἀπήγγλε τοῖς υἱοῖς τ λαῆ αὐτ. Καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες τ πόλεως (τ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ (υ)πρὸ τ ἀναλεῖλαι τ ἥλιον, Τί γλυκύτερον μέλιτ, καὶ τί ἰσχυρότερον λέοντ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψὼν, (φ)Εἰ μὴ ἠγελιάσατε ἐν τῇ δαμάλει μου, οὐκ ἂν ἔγνωτε τὸ πρόβλημά μου.

Et inſiliit in eum ſpiritꝰ Domini; & contrivit eũ, ſicut conteret hœdum caprarum: & nihil erat in manibꝰ ejus. Et non annunciavit patri ſuo, et matri ſuæ, quod fecerat. Et deſcenderũt, et locuti ſunt mulieri: & (f)direxit in oculis Sampſon. Et revertit poſt dies accipere eã, & declinavit ad videndum cadaver leonis: & ecce congregatio apũ in ore leonis, & mel. Et abſtulit illud in manus ſuas: et pervexit pergens, et comedens. Et ivit ad patrẽ ſuum & ad matrẽ ſuã: & dedit eis, et cõederunt: & non annunciavit eis quia de (g) ore leonis abſtulit meh. Et deſcendit pater ejꝰ ad mulierẽ, et fecit ibi Sampſon cõvivũ dies ſeptẽ, quia ſic faciunt juvenes. Et factum eſt, quando (b) viderunt eum, & acceperunt triginta vocatos: & fuerunt cum eo. Et dixit eis Sampſon, Problema vobis propono: & ſi indicaveritis indicaveritis illud in ſeptẽ his diebꝰ convivii, & inveneritis; dabo vobis triginta ſindones, & triginta ſtolas veſtimentorum. Et ſi non potueritis indicare mihi; dabitis vos mihi triginta (i)lintea, & triginta (k)mutatorias ſtolas veſtimentorum. Et dixerunt ei, Propone problema tuũ, & audiem⁹ illud. Et dixit eis, (l) Manducabile quid exiit de manducante, & de forti dulce. Et nõ potuerunt indicare problema per tres dies. Et factum eſt in die (m) quarta, & dixerunt uxori Sampſon, Decipe nunc virum tuum, et annuntiet tibi problema, nè forte incẽdam⁹ te et domũ patris tui in igni. Numquid ad (n)exterminandum nos vocâſtis? Et ploravit uxor Sampſon ad eum, & dixit; Verumtamen odio habuiſti me, et nõ dilexiſti me; quoniam problema, quod propoſuiſti filiis populi mei, nõ indicâſti mihi illud. Et dixit ei Sampſon, Si patrĩ meo, et matri meæ nõ indicavi; et tibi indicabo? Et ploravit ad cũ per ſeptẽ dies, quos fuit eis convivium. Et factũ eſt in die ſeptima, & indicavit ei; quoniã perturbaverat eum: & ipſa indicavit filiis populi ſui. Et dixerunt ei viri civitatis in die ſeptima, antequã (o) oriretur Sol, Quid dulci⁹ mellẽ? et quid fortius leone? Et dixit eis Sampſon, Si nõ arâſſetis in vitula mea; non intellexiſſetis problema meum.

MS. A. (ξ) κατήυθυνεν ἐπ' (ο) καὶ διέπασεν αὐτ ὡσεὶ διαπάσαι ἄεριφον (σ)ἐν τῃ χειεὶ αὐτοῦ. (ρ)δὲ τῇ μητὶ, ἃ ἐπίησεν. (σ)καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον Σαμψών. Καὶ ἐπέρεψεν (τ) συφορὴ μελιττῶν (υ)μέλι ἦν. Καὶ (φ) εἰς τὸ στμα αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη πορεύομ καὶ ἤσθιον. (χ)ἀπήγγλεν (ψ)ἐκ τ ἕξεως τοῦ (ω)ἐποίευ(α)ἐν τῷ φονεύσαι αὐτὸν αὐτὸν, σεσκαλίσηθ αὐτῷ ἑτέρᾳ τεσσαράκοντα, καὶ ἦθ (β, Προβαλῶ ὑμῖν πρόβλημα, καὶ ἐὰν (γ) ἀπαγγείλητέ μοι τὸ πρόβλημα ἐν ᾗ (δ) δυνάσθητε (ε) καὶ δώσετε (ζ) στολὰς καὶ (η τεσσαράκοντα στολὰς (θ) ἀκουσόμθά Cυ. Καὶ (ι) Ἐκ τ ἔδοντ ἐξῆλθεν βρῶσις, καὶ ἐξ ἰσχυρ ἐξῆλθεν γλυκύ. καὶ οὐκ ἠδυάσθησ ἀπαγγεῖλαι ὅλη τρεῖς ἡμέρας τὸ πρόβλημα. Καὶ (κ)ἐμπυείσωμέν σε(λ)πωχεῦσαι ἐκλήσατ ἡμᾶς; (μ) εἶπεν αὐτῷ, Μεμείσηκάς με, καὶ οὐκ ἠγαπησάς με, (ν καμοὶ οὐκ ἀπήγγειλας αὐτό. (ξ) Ἰδὲ τῷ πατρί (ο)ἀπήγγλα αὐτῷ, καὶ σοὶ ἀπαγγῶ; (π)ἐπ' αὐτ (ρ)ἐν αἷς ἦν ἐν αὐτ ὁ πότ. (σ)παρλυόχλησεν αὐτόν (τ)τῇ ἡμέρᾳ (υ)πρὶν δῦναι τ ἥλιον, (φ) Εἰ μὴ κθ' ..... Κατέ μου τὴν δάμαλιν, οὐκ ἂν ἔγνετε

וּשְׁרַת עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ וְהַרְמִיהּ כְּמָא דְמַהְדְּמִין גַּדְיָא וּמִדְּעָם לֵית בִּידֵיהּ וְלָא
חַוִי לְאֲבוּהִי וּלְאֵמֵיהּ דַּעֲבַד: וּנְחַת וּשְׁאִיל בְּאִתְּתָא וּכְשָׁרַת בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן: וְתָב לְזַמָּן
יוֹמִין לְמִסְבְּהּ וְסָר לְמֶחֱוֵי לְאִתְּתָא דְּאַרְיָא וְהָא קִנָּא דִּדְבוֹרֵי בְּפֻגְרָא דְּאַרְיָא וּבִידֵיהּ
דּוּבְשָׁא: וְנַסְחִיהּ בִּידֵיהּ וַאֲזַל לְיַת אֲבוּהִי וּלְיַת אִמֵּיהּ וִיהַב לְהוֹן וַאֲכָלוּ
וְלָא חַוִי לְהוֹן אֲרֵי מִפֻּגְרָא דְּאַרְיָא נְסִיחַ דּוּבְשָׁא: וּנְחַת אֲבוּהִי עַל עִסְקָא דְּאִתְּתָא וַעֲבַד תַּמָּן
שִׁמְשׁוֹן מִשְׁתְּיָא אֲרֵי כֵּן עָבְדִין עוֹבְדֵי מְיָא: וַהֲוָה כַּד חָזוֹ יָתֵיהּ וְדַבְּרוּ תְּלָתִין חַבְרִין וַהֲווֹ עִמֵּיהּ:
וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן אֵיחוּד כְּעַן לְכוֹן חִידָתָא אִם חַוָּאָה תְּחַוּוֹן יָתַהּ לִי שִׁבְעַת יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא
וְתִשְׁכְּחוּן וְאַתֵּן לְכוֹן תְּלָתִין פִּלְדְּסִין וְתְלָתִין אַצְטְלָוִן דִּלְבוּשָׁא: וְאִם לָא תְּכִילוּן לְחַוָּאָה
לִי וְתִתְּנוּן אַתּוּן לִי תְּלָתִין פִּלְדְּסִין וְתְלָתִין אַצְטְלָוִן דִּלְבוּשָׁא וַאֲמַרוּ לֵיהּ חוּד חִידָתָךְ
וְנִשְׁמְעִנַּהּ: וַאֲמַר לְהוֹן מֵאָכְלָא נְפַק מֵיכְלָא וּמִתַּקִּיפָא נְפַק חוּלְיָא וְלָא יְכִילוּ לְחַוָּאָה
חִידְתָּא תְּלָתָא יוֹמִין: וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַאֲמַרוּ לְאִתַּת שִׁמְשׁוֹן שַׁדְּלִי יָת בַּעְלִיךְ וְיִחַוֵּי
לָנָא יָת חִידְתָּא דִּלְמָא נוֹקִיד יָתִיךְ וְיָת בֵּית אֲבוּךְ בְּנוּרָא הַלְמִסְכְּנוּתָנָא קְרֵיתוּן יָתָנָא
הֲלָכָא: וּבְכַת אִתַּת שִׁמְשׁוֹן עֲלוֹהִי וַאֲמַרַת לְחוֹד שְׂנֵאתָנִי וְלָא רְחֵמְתָנִי חוּדְתָא
חִדְתָּא לִבְנֵי עַמִּי וְלִי לָא חַוִּיתָא וַאֲמַר לַהּ הָא לְאַבָּא וּלְאִמָּא לָא חַוֵּיתִי וְלִיךְ אֵכְרִין אֲחַוֵּי:
וּבְכַת עֲלוֹהִי שַׁבְעָא יוֹמֵיָא דַּהֲוָה לְהוֹן מִשְׁתְּיָא וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְחַוִי לַהּ אֲרֵי
דְּחַקְתֵּיהּ וְחַוְיַת חִוּדְתָּא לִבְנֵי עַמַּהּ: וַאֲמַרוּ לַיהּ אֱנָשֵׁי קִרְתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה עַד
לָא מַעַל שִׁמְשָׁא מָה חֲלֵי מִדּוּבְשָׁא וּמָה תַּקִּיף מֵאַרְיָא וַאֲמַר לְהוֹן אִלּוּלְפוֹן בְּרַקְתּוֹן
בְּאִתְּתִי לָא אַשְׁכַּחְתּוֹן חוּדְתִי:

Et manſit ſuper eum ſpiritus fortitudinis ab ante Dominum, et diſcerpſit illum, ſicut qui diſcerpentes hœdum; et quidquam non erat in manib⁹ ejus: & non nunciavit patri ſuo et matri ſuæ quod fecit. Et deſcendit et petivit mulierem, et recta fuit in oculis Simſon. Et rediit ad tempus dierum ad accipiendum eam, et divertit ad videndum cadaver leonis, et ecce nidus apum in cadavere leonis, et in eo mel. Et accepit illud in manu ſuâ, et ambulavit ambulans et comedens, et ivit ad patrem ſuum et ad matrem ſuam, et dedit illis, et comederunt; et non nunciavit eis quòd ex cadavere leonis accepit mel. Et deſcendit pater ejus ſuper negotium mulieris; et fecit ibi Simſon convivium: nam ſic facientes adoleſcentes. Et fuit, quando viderunt eum, et acceperunt triginta viros, et fuerunt cum illo. Et dixit illis Simſon, Proponam nunc vobis propoſitionem, ſi nunciare nunciabitis illam mihi, ſeptem diebus convivii, et invenietis; et dabo vobis triginta lintea, et triginta ſtolas veſtimenti. Et ſi non poteritis ad nunciandum mihi, et dabitis vos mihi triginta lintea, et triginta ſtolas veſtimenti: et dixerunt ei, Propone propoſitionem tuam, et audiemus eam. Et dixit eis, Ex comedente exivit cibus, et ex forti exivit dulcedo: et non potuerunt ad nunciandum propoſitionem tribus diebus. Et fuit in die ſeptima, et dixerunt uxori Simſon: Sollicita maritum tuum, et annunciabit nobis propoſitionem; aliàs enim incendemus te et domum patris tui in igne: num ad periclitandum nos vocâſtis nos huc? Et ploravit uxor Simſon ſuper eum, & dixit: Tantum odiſti me, et non amâſti me: propoſitionem propoſuiſti filiis populi mei, & mihi non annunciâſti. Et dixit ei: Ecce patri meo et matri meæ non annunciavi, et tibi quomodo annunciabo? Et ploravit ſuper eum ſeptem dies quibus fuit eis convivium: et fuit in die ſeptimo & annunciavit ei; quoniam moleſtavit eum, et annunciavit propoſitionem filiis populi ſui. Et dixerunt illi homines urbis in die ſeptima uſque non intrare Solem: Quid dulce à melle? Et quid forte à leone? Et dixit eis: Niſi inveſtigaſſetis in uxore mea, non inveniſſetis propoſitionem meam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum propitius fuit illi Spiritus Domini, dis- 6
cerpsítque eum ut discerpi *solet* hœdus, licèt
nil haberet in manu sua: & non indicavit pa-
tri suo nec matri suæ quod fecerat. Descen- 7
derunt inquam, & allocuti sunt mulierem :
quod gratissimum fuit Samsoni. Reversus 8
autem post aliquot dies ut eam duceret, de-
flexit ad videndum osseum cadaver leonis,
& ecce examen apum in corpore leonis illi⁹,
ita ut decurreret mel super man⁹ ejus defluè-
rétque. Et abiens ad patrem suum & ad ma- 9
trem suam dedit illis, & comederunt : nec
indicavit eis quòd è corpore leonis defluxis-
set illud mel. Descendit itaque pater ejus ad 10
mulierem illam, & fecit ibi Samson convi-
vium septem diebus : hoc enim pacto facie-
bant juvenes convivium. Et cùm vidissent 11
eum, venerunt triginta viri, fueruntque ejus
paranymphi. Et dixit eis Samson, Propo- 12
nam vobis ænigma, quod si mihi explica-
veritis *intra* septem dies convivii, & nove-
ritis, dabo vobis triginta lintea, & trigin-
ta paria vestium. Sin autem illud mihi sol- 13
vere nequiveritis, dabitis mihi triginta lin-
tea, & triginta vestium paria. Dicunt ei,
Propone ænigma tuum, ut audiamus illud.
Ait illis, De comedente exivit cibus, & de 14
amaro exivit dulce: & non potuerunt expli-
care ænigma tribus diebus. Quarto itaque 15
die dicunt uxori Samsonis, Blandire marito
tuo, ut aperiat nobis ænigma suum, ne for-
tè igni comburamus te & domum patris tui,
ejúsque hæreditatem possideamus. Flevit er- 16
gò uxor Samsonis, & dixit ad eum, Sanè
odisti me, nec me amas; quandoquidem æni-
gma quod proposuisti popularibus meis, mi-
hi non dixisti. Qui dixit ad eam, Patri &
matri meæ non dixi, tibíne dicerem? Per- 17
rexit autem illa flere septem illis diebus con-
vivii; & septimo die indicavit ei, eò quòd
anxisset eum : ipsa verò retexit ænigma po-
pularibus suis. Dixerunt ergò cives urbis 18
illius die septimo antequam ingrederetur ap-
paratus, Quid est melle dulcius? aut quis est
fortior leone? Respondit illis Samson, Nisi
blanditi essetis vitulæ meæ, nequaquam sol-
vissetis ænigma meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et descendente super eum Spiritu Domini, 6
prosilit in catulum, discidítque eum uti
discidi solet hœdus, cùm nihil haberet in
manu sua nec ensem nec baculum: & non
indicavit parentibus suis quod fecerat ca-
tulo leonis. Postea descendentes allocuti 7
sunt fœminam, placuitque id Samsoni, &
fuit illi jucundum. Deinde reversus post 8
dies aliquot ut matrimonio jungeretur cũ
ea, divertit à via ut videret cadaver leo-
nis, & ecce in pectore leonis apes quæ ni-
dificaverant illic, & mel effluebat ex apiũ
nido; Ex quo sumens manibus suis, abiit 9
ad parentes suos deditque eis ex melle, &
comederunt ambo: attamen non indicavit
eis mel illud è leonis cadavere defluxisse.
Igitur descenderunt parentes ejus ad fœ- 10
minam illam, & paravit Samson convi-
vium septem dierum : sic enim juvenes
Israelitici convivia facere consueverant.
Quem cùm vidissent Philistæi, venerunt 11
triginta viri, fueruntq; paranymphi ipsius.
Et dixit ad eos Samson, Proponam vobis 12
sermonem abstrusum, & de eo vobiscum
disserа, quòd si vos extricetis quæstione
meâ, meumque sermonem interpretemini
quandiu durabunt septem dies nuptiarũ,
dabo vobis triginta stolas cũ triginta su-
dariis. At si sermonem meum haud inter- 13
pretemini, accipiam à vobis triginta subu-
culas cum triginta sudariis. Dixerunt ei,
Propone quæstionem tuam, ut audiamus
eam. Ait illis, Ab edente prodiit edulium, 14
& ab amaro dulce : hanc autem quæstio-
nem tribus diebus animo pervolventes, illi
satisfacere minimè potuerunt. Cùm itaque 15
fuisset dies quartus, dixerunt uxori Sam-
sonis, Pellice maritum tuum, ut sciamus
responsum quæstionis ejus : alioqui inter-
ficiemus te, et te ac domũ patris tui igne
succendemus, & hæreditatẽ ipsius acquire-
mus. Flevit ergò uxor Samsonis coram 16
eo, & ait illi, Proculdubiò odio me, non
amore prosequeris; eò quòd mihi non in-
dicaveris quænam fuit solutio quæstionis
de qua interrogâsti filios patrui mei. Re-
spondit ei, Ego non indicavi hoc parenti-
bus meis, quomodo indicarem illud tibi?
Perrexit autem flere apud eum septem 17
diebus nuptiarum. Cùmque fuisset dies
septimus, dixit illi solutionem quæstionis;
molestiam enim faciebat ei : ipsa verò
quæstionem indicavit filiis patrui sui.
Dixerunt itaque cives urbis illius die 18
septimo antequam oblatus cibus ac para-
tus esset; dixerunt inquam, Quid est
melle dulcius? & quid est amarius ac
fortius leone? Quibus ait Samson,
Nisi pellexissetis vitulum meum, haud
potuissetis interpretari quæstionem meam.

ספר שופטים : טו

Versio VUL. LAT.

19 Irruit itaq; in eũ Spiritus Dñi, descenditque Ascalonẽ, & percussit ibi triginta viros: quorũ ablatas vestes dedit iis qui problema solverant. Iratúsque nimis ascendit in domũ patris sui: 20 uxor autẽ ejus accepit maritũ unũ de amicis ejus & pronubis.

CAP. XV.

1 Post aliquantulũ autẽ temporis, cùm dies triticeæ messis instarent, venit Samson, invisere volens uxorẽ suam, & attulit ei hœdũ de capris. Cúmque cubiculũ ejus solitò vellet intrare, prohibuit eum pater 2 illi⁹, dicens; Putavi quòd odisses eam, & ideò tradidi illã amico tuo: sed habet sororem, quæ junior & pulchrior illã est, sit tibi pro ea uxor. Cui 3 Samson respondit, Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthæos: faciã enim vobis mala. Perrexítq; & cepit trecentas vulpes, caudásq; earum junxit ad caudas, & faces ligavit in medio: 4 Quas igne succendens dimisit, ut huc illúcq; discurrerẽt. Quæ statim perrexerũt in ségetes Philisthinorũ. Quib⁹ succensis, & comportatæ jam fruges, & adhuc stantes 5 in stipula, concrematæ sunt, in tantũ, ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret. Dixerúntq; Philisthiim, Quis fecit hanc rem? Quib⁹ dictũ est, Samson gener Thamnathæi; quia tulit uxorẽ ejus, & alteri tradidit, hæc operatus est. Ascenderúntq; Philisthiim: & combusserunt tam mulierem quàm patrẽ ej⁹. Quib⁹ ait Samson, Licèt hæc feceritis, tamen adhuc ex vobis expetã ultionẽ, & tunc quiescã. Percussítque eos ingenti plagâ, ita ut stupentes surã femori imponerẽt. 8 Et descendens habitavit in spelunca petræ Etam. Igitur ascendentes Philisthiim in terram Juda, castrametati sunt in loco qui posteà vocat⁹ est Lechi, id est, maxilla, ubi eorũ effusus est exercit⁹. Dixerúntq; ad eos de tribu Juda, Cur ascendistis adversũ nos? Qui responderũt; Ut ligem⁹ Samson, venim⁹, & reddamus ei quæ in nos operat⁹ est. Descenderunt ergò tria millia virorũ de Juda, ad specũ silicis Etam: dixerúntq; ad Samson, Nescis quòd Philisthiim imperent nobis? quarè hoc facere voluisti? Quibus ille ait; Sicut fecerunt mihi, sic feci eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 (χ) Καὶ ἤλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ καταβὰς εἰς Ἀσκάλωνα, (ψ) καὶ ἐπάταξεν ἐξ αὐτῶν τριάκοντα ἄνδρας, καὶ ἔλαβεν (ω) τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἔδωκε τὰς στολὰς τοῖς ἀπαγγείλασι τὸ πρόβλημα. (α) καὶ ὠργίσθη θυμῷ Σαμψὼν, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 20 (β) Καὶ ἐγένετο ἡ γυνὴ Σαμψὼν ἑνὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, ὧν ἐφιλίασεν.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Καὶ ἐγένετο μὴ ἡμέρας ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἐπεσκέψατο Σαμψὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ (α) ἐν ἐρίφῳ αἰγῶν, καὶ εἶπεν, Εἰσελεύσομαι πρὸς τὴν γυναῖκά μου (β) καὶ εἰς τὸ ταμεῖον. καὶ οὐκ (γ) ἔδωκεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ (δ) εἰσελθεῖν. 2 Καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ (ε) αὐτοῦ, λέγων, Εἶπα ὅτι μισῶν ἐμίσησας αὐτὴν, καὶ ἔδωκα αὐτὴν (ζ) ἑνὶ τῶν ἐκ τῶν φίλων ζ. μὴ οὐχὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ νεωτέρα (η) ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν; ἔστω δή σοι ἀντ' αὐτῆς. 3 Καὶ εἶπεν (θ) αὐτοῖς Σαμψὼν, (ι) Ἠδίκημαι καὶ τὸ ἄπαξ ἀπὸ ἀλλοφύλων, ὅτι ποιῶ ἐγὼ μετ' αὐτῶν πονηρίαν. 4 Καὶ ἐπορεύθη Σαμψὼν, καὶ συνέλαβε τριακοσίας ἀλώπεκας, καὶ ἔλαβε λαμπάδας, (κ) καὶ ἐπέστρεψε κέρκον πρὸς κέρκον, καὶ ἔθηκε λαμπάδα μίαν ἀναμέσον τῶν δύο κέρκων (λ) καὶ ἔδησεν. 5 Καὶ ἐξέκαυσε πῦρ ἐν ταῖς λαμπάσι, καὶ ἐξαπέστειλεν (μ) ἐν τοῖς σχίζαις τῶν ἀλλοφύλων· καὶ (ν) ἐκάη ἀπὸ ἄλωνος καὶ ἕως σχιζῶν ὀρθῶν, καὶ ἕως ἀμπελῶνος καὶ ἐλαίας. 6 Καὶ εἶπαν οἱ ἀλλόφυλοι, Τίς ἐποίησε ταῦτα; καὶ εἶπαν, Σαμψὼν (ξ) ὁ γαμβρὸς τοῦ Θαμνὶ, ὅτι ἔλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν (ο) τῷ ἑνὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι, (π) καὶ ἐνέπρησαν αὐτὴν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν πυρί. 7 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψὼν, Ἐὰν ποιήσητε (ρ) ὅτως ταύτην, ὅτι ἢ μὴν ἐκδικήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔπαλον κοπάσω. 8 Καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κνήμῃ ὅλῃ μεγὴν πληγὴν μεγάλην. (σ) καὶ καθέζη καὶ ἐκάθισεν ἐν τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας Ἠτάμ. 9 Καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ (τ) παρενέβαλον ἐν Ἰούδᾳ, καὶ ἐξερρίφησαν ἐν Λεχί. 10 Καὶ εἶπαν (υ) ἀνὴρ Ἰούδα, Εἰς τί ἀνέβητε ἐφ' ἡμᾶς; καὶ (φ) εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι, Δῆσαι τὸν Σαμψὼν ἀνέβημεν, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ ὃν τρόπον ἐποίησεν ἡμῖν. 11 Καὶ καθέζησαν (χ) τρισχίλιοι ἀπὸ Ἰούδα ἄνδρες εἰς τρυμαλιὰν πέτρας Ἠτάμ, καὶ εἶπαν πρὸς Σαμψὼν, Οὐκ οἶδας ὅτι (ψ) κυριεύουσιν οἱ ἀλλόφυλοι ἡμῶν; καὶ τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψὼν, (ω) Ὃν τρόπον ἐποίησάν μοι, οὕτως (α) ἐποίησα αὐτοῖς.

MS. A. (χ) Καὶ κατεβησαν ἐπ' αὐτ (ψ) καὶ * ἔπεσεν ἐκεῖθεν τειάκοντα (ο) ἄνδρας καὶ ἔλαβεν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν τοῖς (α) καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Σαμψὼν, (θ) Καὶ συνῴκησεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν τῷ νυμφαγωγῷ αὐτοῦ, ὃς ἦν ἑταῖρος αὐτοῦ. Κεφ. ιε'. MS. A. (α) ἐκεῖνον ἀλλοφύλους ἀλείφον αἰγῶν, (ε) εἰς τ κοσῶνα. (γ) ἀφῆκεν αὐτ (δ) εἰσελθεῖν πρὸς αὐτήν. Καὶ εἶπεν αὐτ, εἶπας, Ὅτι μισῶν * ἐμίσησα αὐτ, (ζ) τῷ συνεταίρῳ σου. οὐχ ἰδοὺ ἡ (η) κρείσσων αὐτῆς ἐστιν; ἔστω σοι δὴ ἀντ' αὐτ. (θ) αὐτῷ (ι) Ἀδικῶς εἰμι τὸ ἅπαξ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων, ὅτι ἐγὼ ποιῶ μεθ' ὑμῶν κακά. (κ) καὶ συνέδησεν κέρκον (λ) ἐν τῷ μέσῳ. Καὶ ἔβαλεν πῦρ (μ) εἰς τὰ δεσίγματα τ (ν) ἐνεπύρισεν τοὺ * πάχυας καὶ τὰ κεκαυμένα ἀπὸ συδῆς, καὶ ἕως ἐσῶτος, καὶ ἕως ἀμπελῶνος (ξ) ὁ γαμβρὸς τῶ Θαμνὰθ, ὅτι (ο) τῷ συνεταίρῳ αὐτοῦ. (π) καὶ ἐνεπύρισ τ οἰκίαν τ πατρὸς αὐτ, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς ἐν πυρί. (ρ) ὅτως, ἂν συδήσω, ἀπὸ τ ἐκδίκησίν μου ἐν ὑμῖν καὶ παύσομαι. Καὶ ἐπάταξεν (σ) καὶ καθέζη καὶ * κατέβη παρὰ τὸ χειμάρρῳ ἐν τῷ σπηλαίῳ Ἠτάμ. (τ) παρενεβάλοσ ὅπι τ Ἰούδα, καὶ ἐξέρησ ἐν Λεῖ. (υ) αὐτοῖς τοῖς ἀπὸ Ἰούδα, Ἰγαλί (φ) εἶπαν (χ) τρῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐξ Ἰούδα ὅπι τ ὀπὴν τ πέτρας Ἠτάμ, (ψ) ἄρχυσιν ἡμῖν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἰναλί ταῦτα ἐποίησας (ω) Καθὼς ἐποίησ ἡμῖν, (α) ἐποιησάμην

Targum JONATHAN.

19 וּשְׁרַת עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרְא מִן קֳדָם יְיָ וּנְחַת לְאַשְׁקְלוֹן וּקְטַל מִנְּהוֹן תְּלָתִין גַּבְרָא וּנְסִיב
20 יָת זְרוֹהוֹן וְיָהַב אִצְטְלְוָיָא לְדַחֲוִיאוּ חִוְרִיתָא וּתְקִיף רוּגְזֵיהּ וְסָלִיק לְבֵית אֲבוֹהִי: וַהֲוָת
אִתַּת שִׁמְשׁוֹן לְדַחֲבְרֵיהּ דַּהֲוָה שׁוּשְׁבִּינֵיהּ:

טו

1 וַהֲוָה לְזִמַּן יוֹמִין בְּיוֹמֵי חֲצַד חִטִּין וְאַדְכַּר שִׁמְשׁוֹן יָת אִתְּתֵיהּ בְּגַדְיָא בַּר עִזִּי וַאֲמַר אֵעוֹל
2 לְוָת אִתְּתִי לְאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וְלָא שַׁבְקֵיהּ אֲבוּהָ לְמֵעַל: וַאֲמַר אֲבוּהָ מֵימַר אֲמָרִית
אֲרֵי מְסָנָא סְנֵיתֵיהּ וְיָהַבְתֵּיהּ לְחַבְרֵהּ הֲלָא אֲחָתֵהּ זְעִירְתָּא שַׁפִּירָא מִנַּהּ תְּהֵי כְעַן לָךְ חֲלוּפָא:
3 וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן וְכַאי אֲנָא וְמִנָּא הָדָא מִפְּלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי עָבִיד אֲנָא עִמְּהוֹן בִּישָׁא: וַאֲזַל
שִׁמְשׁוֹן וְאַחַד תְּלָת מְאָה תַּעֲלִין וְנָסִיב בְּעוּרְיָא וְקָטַר דְּנָבָא בְּרֵישׁ דְּנָבָא וְשַׁוִּי בְּעוּרְיָא חַד
4 בֵּין תְּרֵין דְּנָבְיָא בְּמִצְעֵיהוֹן: וְאַדְלִיק אֶשְׁתָּא בְּעוּרְיָא וְשַׁלַּח בְּקֹמֶת פְּלִשְׁתָּאֵי וְאַדְלִיק
מִגְּדִישַׁיָּא וְעַד כַּרְמַיָּא וְעַד זֵיתָא: וַאֲמַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי מַן עֲבַד דָּא וַאֲמַרוּ שִׁמְשׁוֹן חַתְנֵיהּ
דְּתַמְנִי אֲרֵי נְסִיב יָת אִתְּתֵיהּ וְיָהַבָהּ לְחַבְרֵיהּ וְסָלִיקוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְאוֹקִידוּ יָתָהּ וְיָת אֲבוּהָ
6 בְּנוּרָא: וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן אִם כַּעֲבָדוֹן כְּדֵין אֶתְפְּרַע מִנְּכוֹן וּבָתַר כֵּן אֶתְמְנַע:
7 וּמְחָא יַתְהוֹן פַּרְשִׁין עִם רַגְלָאִין מְחָא סַגִּיאָה וּנְחַת וְיָתִיב בְּשֻׁקְפָא כֵּיף עֵיטָם: וְסָלִיקוּ
פְּלִשְׁתָּאֵי וּשְׁרוֹ בְּאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה וְאִתְרַטִּישׁוּ עַל לֶחִי: וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי יְהוּדָה לְמָא
סְלִקְתּוּן עֲלָנָא וַאֲמַרוּ לְמֵיסַר יָת שִׁמְשׁוֹן סְלִיקְנָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד לָנָא: וּנְחַתוּ
תְּלָתָא אַלְפִין גַּבְרָא מִדְּבֵית יְהוּדָה לְשֻׁקְפָא כֵּיף עֵיטָם וַאֲמַרוּ לְשִׁמְשׁוֹן הֲלָא יְדַעְתָּא אֲרֵי
שַׁלְטִין בָּנָא פְּלִשְׁתָּאֵי וּמָה דָּא עֲבַדְתָּ לָנָא וַאֲמַר לְהוֹן כְּמָא דַּעֲבָדוּ לִי כֵּן עֲבִידִית לְהוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

19 Et mansit super eum spiritus fortitudinis ab-ante Dominum; et descendit ad Ascalon, et occidit ex eis triginta viros; et tulit cinctoria eorum, et dedit stolas iis qui annunciaverunt propositionẽ: et invaluit indignatio ejus, et ascendit ad domum patris sui. Et fuit uxor Simson socio ejus, qui fuit amicus ejus.

CAP. XV.

1 Et fuit ad tempus dierum in diebus messis tritici, et meminit Simson uxoris suæ in hœdo filio caprarum: et dixit, Intrabo ad uxorem meam ad atrium domus cubationis: et non sivit eum pater ejus ad intrandum. Et 2 dixit pater ejus: Dicendo dixi quòd odiendo odisti eam, et dedi eam socio tuo: an non soror ejus parva pulchra ab illâ? erit nunc tibi commutatio. Et dixit illis Simson: Innocens ego hâc vice à Pelistæis: *nam faciens ego* 3 cum eis malum. Et abiit Simson, et cepit tercentum vulpes, et tulit torres, et ligavit caudam in capite caudæ, et posuit torrem unum inter duas caudas in mediis. Et incendit ignem in caudis, et misit in segetes Pelistæorum; et incendit ab *acervis* et usque ad vineas, et usque ad *olivam*. Et dixerunt Pelistæi, Quis fecit hoc? et dixerunt, Simson gener Thimnæi: nam accepit filiam ejus, et dedit eam socio ejus: et ascenderunt Pelisthæi, et incenderunt eam, et patrem ejus in igne. Et dixit eis Simson: Si facietis 7 hoc, tamen cùm ultus fuero de vobis, et post sic cohibebor. Et percussit eos 8 equites super pedites percussione magnâ: et descendit, et habitavit in eminentia rupis Ghetam. Et ascenderunt Pelisthæi, et posuerunt in terra do- 9 mus Jehuda, et expansi sunt super Lehhi. Et dixerunt homines Jehuda: Ad 10 quid ascendistis super nos? et dixerunt, Ad ligandum Simson ascendimus, ad faciendum ei ut id quod fecit nobis. Et descenderunt tres mille viri ex 11 domo Jehuda ad eminentiam rupis Ghetam; et dixerunt Simson: Annon nosti quòd dominantes in nobis Pelisthæi? et quid hoc fecisti nobis? et dixit eis: Ut id quod fecerunt mihi, sic feci eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Prosperè autem agente in eum Spiritu Dei, descendit in Ascalon; capiénsque ex eis triginta viros, interfecit illos; sublatásque vestes eorum dedit his qui ænigma suum explicuerant. Postmodum irâ succensus ascendit ad patrem suum. Uxor verò Samsonis, quam adamaverat, *locata* fuit paranympho ipsius.

CAP. XV.

CONtigit etiam post dies aliquot tempore messis triticeæ, ut recordaretur Samson uxoris suæ p hœdum caprarũ, *(i. hœdum illi offerre decreverit)* dicens, Vadam ad uxorem meam in conclave: sed non permisit ei pater ipsi⁹ *mulieris* ingredi. Dixit enim ad eum pater illius *mulieris*, Putabã te prorsus eam odisse, ideo tradidi illã paranympho tuo: ecce soror ejus minor quæ melior est ipsâ, erit tibi loco illius. Ait illis Samson, Innocens sum à Philistæis; illarurus sum enim vobis malum. Abiit ergò Samson, cepitq; trecentas vulpes, & adsciscens faces alligavit caudis illarum: binis vulpib⁹ simul *junctis* ligavit singulas faces inter utramq; vulpẽ, *id est*, inter duas utriusque caudas; Accensisq; facib⁹ igni, dimisit *vulpes* in stantẽ segetem Philistæorum, & incendit ab acervis *tritici* usque ad stantẽ segetẽ, & usque ad vineas, & usque ad oleas. Dixerunt autẽ Palestini, Quis ita fecit? Dicunt, Samson gener Tamnami, quòd abstulerit uxorẽ ejus dederitq; eam paranympho ipsi⁹: quapropter ascendentes Palestini combusserunt eam & domũ patris ejus igni. Sed dixit eis Samson, Quamvis ita feceritis, vindictã *tamen* sumam à vobis, ac tum desistã. Et inflixit eis plagã à cruribus eorũ usque ad femora ipsorum, plagam *inquam* acerrimã: & abiens habitavit in Sahaph quæ est in rupe Atmin. Ascendentes itaq; Palestini castrametati sunt in Juda. Dicunt autem eis viri Juda, Ad quid ascendistis? Dicunt, Ad ligandũ Samsonem ascendimus, et faciendũ ei quemadmodum fecit nobis. Descendentes ergò tria millia virorum de Juda ad Sahaph quæ est in rupe Atmin, dixerunt Samsoni, An non scis quòd Palestini dominantur nobis? qua de causa sic feciisti nobis? Qui dixit eis, Quemadmodum fecerunt, sic feci eis.

Tum affuit illi manus Domini, & descendens in Ascalonẽ, apprehendit è civib⁹ ejus triginta viros; iisq; interfectis accepit vestimenta corũ, dedit q; his qui interpretati fuerant quæstionem ipsius: et irâ percussus rediit domum patris sui. Uxor autem Samsonis, quam amabat, facta est uxor Ababeis. CAP. XV.

FActa est autẽ post dies aliquot tempore messis triticeæ, ut recordatus Sãson uxoris suæ ferret ad eam hœdum, dicens, Ibo ad uxorem meam, ingrediarq; ad eam in domicilium ipsius: at cùm vidisset eum pater illius, non permisit eum ingredi ad eã. Dixitque ad eum pater ipsius, Arbitratus sum te illam odisse, propterea matrimonio eam conjunxi cum Agabele: verumtamen ecce soror ejus natu minor melior est illâ, ducas eam conjugem, eritque tibi uxor pro illa. Respondit Samson, Innoxius sum ab eis quæ facturus sum Philistæis, quoniam injuriâ me affecerunt; malum enim sum eis allaturus. Abiens itaque Samson, venatus est trecentas vulpes, alligavitque caudis earũ faces ignitas: colligatis enim binis vulpibus, posuit inter duas quasque vulpes facem igais ad utriusque caudas alligatam. Et admoto facibus igne, dimisit vulpes; & currentes vulpes inter segetem, combusserunt segetes Philistæorum universas; ut nec acervi, nec seges stans remanserit quæ non fuerit exusta: mò etiam vineæ & olivæ combustæ fuerunt. Et dixerunt Philistæi, Quis tantum facinus perpetravit? Dixerunt, Hujus rei author est Samson gener Tamnii; & id quidẽ, quia uxorem ejus abstulit ab eo, et matrimonio copulavit eam cum paranympho ipsius. Convenerunt ergò Philistæi, & combusserunt mulierẽ illã ac domũ patris ejus igni. Quare dixit Samson, Etiamsi hoc opus feceritis, non tamen cessabo ultionem sumere de vobis donec animo meo factũ sit satis, ac tum me contrahã à vobis. Et capius multis hominibus ex eis, cecidit eos super cruribus eorum, à pedibus usque ad coxas eorum; & quidem atrociter cecidit illos: tum abiens habitavit in Sahaph quæ sita est in ingenti monte Atmin. Collecti ergò Philistæi pervexerunt in Judã, & castra posuerunt contra eam. Et dixerunt ad eos filii Juda, Quare ascendistis? Responderunt, Ascendimus ut vinciamus Samsonem, & agamus cum eo prout egit nobiscum. Ergò descenderunt tria millia virorum de filiis Juda, & pervenientes ad Sahaph quæ est in maximo monte Atmin, dixerunt ad Samsonem, An nescis Philistæos dominos esse nostros? ut talia facta egisti? Respondit eis, Quemadmodum fecerunt, sic feci eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*ثم حلّت عليه يد الرب * فنزل الي عسقلان * واخذ من اهلها ثلاثين رجلا * فسلبهم واخذ ثيابهم
فاعطاهم للذين فسروا مسالته * واستد غضبه ورجع الي بيت ابيه * وصارت امراءة سمسون التي
كان يحبها امراءة لعجاهل * الفصل الخامس عشر *

* فلمّا كان من بعد ايام في وقت حصاد الحنطة * ذكر سمسون امراءته * وحمل اليها جديا وقال *
ادخل الي امراتي * وادخل اليها في مجلسها * فلمّا راءاه ابوها لم يدعه ان يدخل اليها * وقال له
ابوها * ظننت انك قد ابغضتها * فزوجتها لعجاهل * ولكن هذه اختها الصغري احسن منها *
تتزوج بها ويكون لك امراءة عوضها * فقال سمسون * انا برىء مما اصنع باهل فلسطين
لانهم ظلموني * وانا صانع بهم شرا * وانطلق سمسون واصطاد ثلثمايه ثعلب * وشد في اذنابهم
مصابيح نار * وربطهم ثعلبين ثعلبين * وجعل بين كل ثعلبين مصباح نار مربوطا في اذنابهما
* واشعل نارا في المصابيح وسيب الثعالب * فجرت الثعالب في الزرع * واحرقت زروع اهل فلسطين
كلها * ولم يبق اكداس ولا زرع قايم الا واحرق * واحرقت الكروم ايضا والزيتون * وقال اهل
فلسطين * من صنع بنا هذا الصنيع * قالوا هذا من سمسون صهر تمنى * وذاك انه تزع امراته
منه وزوجها سسبينه * فاجمع اهل فلسطين فاحرقوا المراءة وبيت ابيها بالنار * فقال سمسون * واذ
فعلتم ايضا هذا الفعل * فاني لا ادع ان انتقم منكم * حتي تطيب نفسي منكم * ثم اكف عنكم
* واخذ منهم قوما كثيرا * وضربهم علي ساقاتهم من اقدامهم الي افخاذهم * وكان ضربه لهم شديدا *
ثم انطلق وسكن ساحاف التي في كفر عطمين * واجمع اهل فلسطين * وصاروا الي يهودا *
وبرلوا عليها * فقال بنو يهودا لهم * لماذا صعدتم * فقالوا صعدنا لنوثق سمسون ونصنع به كما
صنع بنا * فنزل ثلثة الاف رجل من بني يهودا * واتوا ساحاف التي في كفر عطمين * وقالوا
لسمسون * اما تعلم ان اهل فلسطين مسلطين علينا * لم فعلت هذه الفعال * قال لهم * كما صنعوا كذلك صنعت بهم *

ספר שופטים: יו

.Peliſtinorũ manu in te *dandum ad* ,deſcendim⁹ te ligandũ Ad:ei Dixerũtq;
12 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֶאְסָרְךָ יָרַדְנוּ לָתֵת בְּיָדְךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
.vos me *in occurſum* forte ne,mihi Jurate : Simſon eis Dixitque
וַיֹּאמֶר לָהֶם שָׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פֶּן תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם׃
te *dabimus* & ,te ligabimus ligando *quia*,Non : dicendo ,ei dixerunt Et
13 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא כִּי־אָסֹר נַאְסְרְךָ וְנָתַנּוּךָ
duobus in eũ ligaverunt Et .te occidemus non occidẽdo & ,eorũ manu in
בְיָדִם וְהָמֵת לֹא נְמִיתֶךָּ וַיַּאַסְרֻהוּ בִּשְׁנֵי חֲבָלִים
venit Ipſe .petra de eum fecerunt aſcendere & ,novis funibus
14 וַיַּעֲלֻהוּ מִן־הַסֶּלַע: הוּא־בָא עַד־לֶחִי וּפְלִשְׁתִּים הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ וַתִּצְלַח
proſperè egit & ,ejus occurſum in *ovarunt* Peliſtim & : *maxillam* ad uſque
עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַתִּהְיֶינָה הָעֲבֹתִים אֲשֶׁר־עַל־
ſunt diſſoluta & ,igni in ſunt combuſta quæ lina tanquam ejus brachiis
זְרוֹעֹתָיו כַּפִּשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ וַיִּמַּסּוּ
miſitque ,humeriẽ aſini maxillã Invenitque .ej⁹ manib⁹ *de ſuper* ejus vincula
15 אֲסוּרָיו מֵעַל יָדָיו: וַיִּמְצָא לְחִי־חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח
Dixitque .viros mille ea *in* percuſſit & ,eam accepit & ,ſuam manum
יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיַּךְ־בָּהּ אֶלֶף אִישׁ: וַיֹּאמֶר
aſini maxilla in ,*aues acervos* acervum aſini maxilla In : Simſon
16 שִׁמְשׁוֹן בִּלְחִי הַחֲמוֹר חֲמוֹר חֳמָרָתַיִם בִּלְחִי הַחֲמוֹר
projecit & ,loqui *eum conſummare circa* fuit Et ,viros mille percuſſi
הִכֵּיתִי אֶלֶף אִישׁ: וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וַיַּשְׁלֵךְ
.lechi Ramath ipſum locum vocavit & ,ſua manu è maxillam
17 הַלֶּחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא רָמַת לְחִי:
dediſti Tu : ait & ,Dominum ad clamavit & ,valde ſitivit Et
18 וַיִּצְמָּא מְאֹד וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אַתָּה נָתַתָּ
moriar nunc & ,hanc magnam ſalutem tui ſervi *manu in*
בְיַד־עַבְדְּךָ אֶת הַתְּשׁוּעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת
Deus rupit Et .*præputiatorum* manu in cadam & ,ſiti in
19 בַּצָּמָא וְנָפַלְתִּי בְיַד הָעֲרֵלִים: וַיִּבְקַע אֱלֹהִים אֶת־
,bibit & ,aquæ eo ex ſunt egreſſæ & ,maxilla in *quod* ,*mortarium*
הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר־בַּלְּחִי וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מָיִם וַיֵּשְׁתְּ
ejus nomen vocavit idcirco : *vixit* & ,ejus ſpiritus eſt reverſus &
וַתָּשָׁב רוּחוֹ וַיִּחְי עַל־כֵּן קָרָא שְׁמוֹ
Judicavitque .hanc diem ad uſque ,bal'lechi aſer haccore-Hen
20 עֵין הַקּוֹרֵא אֲשֶׁר בַּלֶּחִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּשְׁפֹּט
.annis viginti Peliſtinorum diebus in Iſrael
אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

CAP. XVI. יו

,*meritoriam* mulierem ibi viditque ,Hazzah in Simſon *ivit* Et
1 וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן עַזָּתָה וַיַּרְא־שָׁם אִשָּׁה זוֹנָה
,huc Simſon Venit : *dicendo* Hazzitis .eam ad eſt ingreſſus &
2 וַיָּבֹא אֵלֶיהָ: לְעֻזָּתִים לֵאמֹר בָּא שִׁמְשׁוֹן הֵנָּה
.urbis porta in nocte tota ei ſunt inſidiati & ,circunderunt &
וַיָּסֹבּוּ וַיֶּאֶרְבוּ־לוֹ כָל־הַלַּיְלָה בְּשַׁעַר הָעִיר
,matutinam lucem ad uſq; : dicendo ,nocte tota *mutos ſe ſimularũt* Et
וַיִּתְחָרְשׁוּ כָּל־הַלַּיְלָה לֵאמֹר עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
ſurrexit & ,noctis dimidiũ ad uſq; Simſon *cubuit* Et .eum occidemus et
3 וְהָרַגְנֻהוּ: וַיִּשְׁכַּב שִׁמְשׁוֹן עַד־חֲצִי הַלַּיְלָה וַיָּקָם
,poſtes duos *in* & ,urbis portæ fores *in* apprehendit &,*noctis dimidio in*
בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֹּאחֶז בַּדַּלְתוֹת שַׁעַר־הָעִיר וּבְשְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
ad *eas fecit aſcẽdere* & ,ſuos humeros ſuper poſuitq; ,vecte cũ *eas amovit* &
וַיִּסָּעֵם עִם־הַבְּרִיחַ וַיָּשֶׂם עַל־כְּתֵפָיו וַיַּעֲלֵם אֶל־
dilexit & ,hæc poſt fuit Et .Chebron *facies ſuper* qui montis *caput*
רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי חֶבְרוֹן: וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיֶּאֱהַב
.Delilah ejus nomen & ,Sorec torrente in mulierem
4 אִשָּׁה בְּנַחַל שׂוֹרֵק וּשְׁמָהּ דְּלִילָה:

Versio VUL. LAT.

12 Ligare, inquiunt, te venimus, & tradere in manus Philiſthinorum. Quibus Samſon, Jurate, ait ; & ſpondete mihi quòd non occidatis me. Dixerunt ; Non te occidemus, ſed vinctum trademus. Ligaverúntque eum duobus novis funibus, & tulerunt eum de petra Etam. Qui cùm veniſſet ad locum Maxillæ, & Philiſthiim vociferantes occurriſſent ei, irruit Spiritus Domini in eum: & ſicut ſolent ad odorem ignis lina conſumi, ita vincula quibus ligatus erat, diſſipata ſunt & ſoluta. Inventámque maxillam, id eſt, mandibulam aſini, quæ jacebat, arripiens, interfecit in ea mille viros. Et ait ; In maxilla aſini, in mandibula pulli aſinarum, delevi eos, & percuſſi mille viros. Cúmque hæc verba canens complêſſet, projecit mandibulam de manu, & vocavit nomen loci illius, Ramathlechi, quod interpretatur, Elevatio maxillæ. Sitiénſque valdè, clamavit ad Dominum, & ait ; Tu dediſti in manu ſervi tui ſalutem hanc maximam atque victóriam : en ſiti morior, incidámque in manus incircumciſorum. Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla aſini, & egreſſæ ſunt ex eo aquæ. Quibus hauſtis, refocillavit ſpiritum, & vires recepit. Idcircò appellarum eſt nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, uſque in præſentem diem. Judicavítque Iſrael in diebus Philiſthiim viginti annis.

12 Et dixerunt ei; Ligare te deſcendimꝰ, ut demꝰ te in manu alienigenarum. Et dixit eis Sampſon ; Jurate mihi, ne forte (m) occurratis in me vos. Et dixerunt ei dicentes, Non: quia tantùm vinculo vinciemꝰ te, & trademꝰ te in manu eorũ: et morte non mortificabimus te. Et ligaverunt eũ in duobꝰ funibꝰ novis, & eduxerunt eũ de petra illa. Et (n) venerunt uſq; ad Maxillã: & alienigenæ vociferati ſunt, & cucurrerunt in occurſum ejꝰ. Et (o) inſiliit in eũ Spiritꝰ Domini: & factæ ſunt funes, qui ſuper brachia ejꝰ, tanquã ſtuppa, quæ (p) ſuccenſa eſt in igni: et reſoluta ſunt vincula ejꝰ de manibꝰ ejus. Et invenit maxillam aſini projectam: & extendit manum ſuam, & accepit eã: & percuſſit in ea mille viros. Et dixit Sampſon, In maxilla aſini delens delevi eos: quia in maxilla aſini percuſſi mille viros. Et factum eſt, ut ceſſaret loquens; & projecit maxillam de manu ſua: & vocavit locum illum, Elevatio maxillæ. Et ſitivit valdè, (q) & ploravit ad Dominum: & dixit, (r) Tu benedixiſti in manu ſervi tui ſalutẽ magnã hanc: & nunc moriar ſiti, et incidã in manu incircũciſorũ. (ſ) Et rupit Deꝰ lacũ, qui in maxilla erat, & exiit ex eo aqua, & bibit. Et revertit ſpiritus ejus, & vixit. Propter hoc vocatum eſt nomen ejus, Fons invocantis, (t) qui eſt in maxilla uſq; in diem hanc. Et judicavit Iſrael in diebus alienigenarum viginti annis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Καὶ εἶπαν αὐτῷ, (β) Δῆσαί σε κατέζηκμεν (γ) τοῦ δῆναί σε ἐν χερὶ ἀλλοφύλων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψών, Ὀμόσατέ μοι (δ) μὴ πίπτε συναλύσητε ἐν ἐμοὶ ὑμεῖς. Καὶ εἶπον αὐτῷ, λέγοντες, Οὐχί, ὅτι ἀλλ' ἢ δεσμῷ δήσομέν σε, καὶ (ε) παραδώσομέν σε χερὶ αὐτῶν, (ζ) καὶ θανάτῳ οὐ θανατώσομέν σε. καὶ ἔδησεν αὐτὸν (η) ἐν σχοινίοις καινοῖς, καὶ (θ) ἀνέλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς πέτρας ἐκείνης. Καὶ ἦλθεν ἕως Ζιαγόν· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι (ι) ἠλάλαξαν, καὶ ἔδραμον εἰς συνάντησιν αὐτῷ. (κ) καὶ ἐλάλησεν πνεῦμα κυρίου. καὶ (λ) ἐγένηθη τὰ σχοινία τὰ (μ) ὄντα βεβλημένα αὐτῷ ὡσεὶ συμπίον ὃ ἐξεκαύθη ἐν πυρί· καὶ ἐτάκησαν δεσμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ χειρῶν αὐτοῦ. Καὶ εὗρε Ζιαγόνα ὄνου (ν) ἐξερριμένην, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χιλίους ἄνδρας. Καὶ εἶπε Σαμψών, Ἐν Ζιαγόνι ὄνου ἐξεμείρων ἐξέλειψα αὐτοὺς, ὅτι (ξ) ἐν τῇ σιαγόνι τοῦ ὄνου ἐπάταξα χιλίους ἀνδρας. Καὶ ἐγένετο (ο) ὡς ἐπαύσατο λαλῶν, καὶ ἔρριψε τὴν σιαγόνα (π) ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον ἐκεῖνον, Ἀναίρεσις Ζιαγόν. Καὶ ἐδίψησε σφόδρα, καὶ (ρ) ἔκλαυσε πρὸς κύριον, καὶ εἶπε, (σ) Σὺ ἐυδόκησας ἐν χειρὶ δούλου σου τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ νῦν ἀποθανοῦμαι (τ) πρὸ δίψης, καὶ ἐμπεσοῦμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπεριτμήτων; (υ) Καὶ ἔρρηξεν ὁ θεὸς τὸν λάκκον τὸν ἐν τῇ Ζιαγόνι, καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ (φ) ὕδωρ, καὶ ἔπιε· καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα (χ) αὐτοῦ καὶ ἔζησεν· διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα (ψ) αὐτοῦ, Πηγὴ τοῦ ἐπικαλουμένου, ἥτις ἐστὶν ἐν Ζιαγόνι, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ ἐν ἡμέραις ἀλλοφύλων (ω) εἴκοσι ἔτη.

ΚΕΦ. ις'.

1 Καὶ ἐπορεύθη Σαμψὼν (α) εἰς Γάζαν, καὶ εἶδεν ἐκεῖ γυναῖκα πόρνην, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν. Καὶ (β) ἀνηγγέλη τοῖς Γαζαίοις, λέγοντες, Ἦκει Σαμψὼν (γ) ὧδε. καὶ ἐκύκλωσε, καὶ ἐνήδρευσε (δ) ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν νύκτα (ε) ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως· καὶ ἀκούσαντες ὅλην τὴν νύκτα, λέγοντες, (ζ) Ἕως διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος, καὶ φονεύσωμεν αὐτόν. Καὶ ἐκοιμήθη Σαμψὼν ἕως μεσονυκτίου, καὶ ἀνέστη (η) ἐν ἡμίσει τῆς νυκτὸς, καὶ ἐπιλάβετο τῶν θυρῶν τῆς πύλης τῆς πόλεως (θ) σὺν τοῖς δυσὶ σταθμοῖς, καὶ ἀνεβάσατο αὐτὰς σὺν τῷ μοχλῷ, καὶ (ι) ἔθηκεν ἐπὶ ὤμων αὐτῶν· (κ) καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους (λ) τοῦ ἐπὶ προσώπου τοῦ Χεβρών, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐκεῖ. Καὶ ἐγένετο (μ) μετὰ τοῦτο, καὶ ἠγάπησε γυναῖκα (ν) ἐν Ἀλσωρὴχ καὶ ὄνομα αὐτῇ Δαγιδά.

MS.A. (β) Τοῦ δῆσαί (γ) καὶ παραδοῦναί σε εἰς χεῖρας (δ) μὴ ἀποκτείνωμεν μέν, καὶ παράδοτέ με αὐτοῖς, μήποτε ἀπαντήσητε ὑμεῖς ἐν ἐμοί. Καὶ ὤμοσαν αὐτῷ, λέγοντες, Οὐχί, ἀλλὰ δεσμῷ (ε) παραδώσομέν σε εἰς χεῖρας (ζ) θανάτου ἢ ὑ θανατώσομέν (η) δὲ καὶ δήσαντες (θ) ἀνήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τῆς πέτρας. Καὶ αὐτὸς ἦλθεν (ι) ἀλαλάξαντες εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔδραμον εἰς (κ) καὶ κατέπνυσεν ἐπ' αὐτὸ (λ) ἐγένοντο (μ) οἱ σπάγοι βραχίοσιν αὐτοῦ ὡσεὶ στιππύον ὑπὸ πυρὸς· καὶ διεγένοντο οἱ δεσμοὶ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ. (ν) ἐρριμμένην ἐν τῷ ὁδῷ, καὶ (ξ) ἐν Ζιαγόνι ὄνου (ο) ἵνα συντελέσειν λαῶν, (π) ἀπὸ τῆς (ρ) ἐβόησεν (σ) Σὺ ἔδωκας ἐν χειρὶ τοῦ δούλου (τ) σου δίψῃ, (υ) Καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τὸ χαῦμα τοῦ Ζιαγόν, καὶ ὑξῆλθεν (φ) ὕδωρ, καὶ (χ) ἀνεβάσασεν (ι) ἐπέθηκεν ὅτι τῷ ὤμῳ αὐτοῦ· (κ) καὶ ἀνέζησαν αὐτὰ

Et dixerunt ei; Ligare te deſcendimꝰ, ut demꝰ te in manu alienigenarum. Et dixit eis Sampſon ; Jurate mihi, ne forte (m) occurratis in me vos. Et dixerunt ei, Non: quia tantùm vinculo vinciemꝰ te, & trademꝰ te in manu eorũ: et morte non mortificabimus te. Et ligaverunt eũ in duobꝰ funibꝰ novis, & eduxerunt eũ de petra illa. Et (n) venerunt uſq; ad Maxillã: & alienigenæ vociferati ſunt, & cucurrerunt in occurſum ejꝰ. Et (o) inſiliit in eũ Spiritꝰ Domini: & factæ ſunt funes, qui ſuper brachia ejꝰ, tanquã ſtuppa, quæ (p) ſuccenſa eſt in igni: et reſoluta ſunt vincula ejꝰ de manibꝰ ejus. Et invenit maxillam aſini projectam: & extendit manum ſuam, & accepit eã: & percuſſit in ea mille viros. Et dixit Sampſon, In maxilla aſini delens delevi eos: quia in maxilla aſini percuſſi mille viros. Et factum eſt, ut ceſſaret loquens; & projecit maxillam de manu ſua: & vocavit locum illum, Elevatio maxillæ. Et ſitivit valdè, (q) & ploravit ad Dominum: & dixit, (r) Tu benedixiſti in manu ſervi tui ſalutẽ magnã hanc: & nunc moriar ſiti, et incidã in manu incircũciſorũ. (ſ) Et rupit Deꝰ lacũ, qui in maxilla erat, & exiit ex eo aqua, & bibit. Et revertit ſpiritus ejus, & vixit. Propter hoc vocatum eſt nomen ejus, Fons invocantis, (t) qui eſt in maxilla uſq; in diem hanc. Et judicavit Iſrael in diebus alienigenarum viginti annis.

CAP. XVI.

1 Et (α) vidit Sampſon in Gazam: et vidit ibi mulierẽ meretricem, & intravit ad eam. Et nuntiatũ eſt a Gazæis, dicentes; Venit Sampſon huc. Et circũdederũt, et inſidiatæ ſunt in eũ totã nocte, in porta civitatis. Et mutiverũt totã noctẽ, dicẽtes; Donec illuxerit (a) mane, & interficiemꝰ eũ. Et dormivit Sampſon uſq; ad mediam noctẽ: & ſurrexit in (b) dimidio noctis, & apprehendit januas portæ civitatis cũ ambobus poſtibus: & ſubſtulit eas cum vectẽ, & poſuit ſuper humeros ſuos. Et aſcendit in cacumen montis, qui eſt ſuper faciẽ Chebron : & poſuit eas ibi. Et factum eſt poſt hoc, & amavit mulierẽ in (c) Alſorech: et nomen ei, Dalida.

MS.A. (α) ἐκεῖθεν εἰς (β) ἀπαγγέλη (γ) ἐνταῦθα. καὶ (δ) αὐτὸ ὅλων (ε) ὅτι τὸ πα-

Targum JONATHAN.

12 וַאֲמַרוּ לֵיהּ לְמֵיסַרְךְ נַחְתָּנָא לְמִמְסַרְךְ בִּידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן קַיְימוּ לִי
13 דְּלָמָא תִּשְׁלְטוּן בִּי אַתּוּן: וַאֲמַרוּ לֵיהּ לְמֵימַר לָא אֲרֵי מֵיסַר נֵיסְרִנָּךְ וְנִמְסְרִנָּךְ בִּידֵיהוֹן
14 וּמִקְטָל לָא נְקַטְלִנָּךְ וַאֲסָרוּהִי בְּתַרְתֵּין גְּדִילִין חַדְתִּין וַאַסְקוּהִי מִן כֵּיפָא: הוּא אֲתָא עַד
לְחִי וּפְלִשְׁתָּאֵי יַבִּיבוּ לְקֳדָמוֹתֵיהּ וּשְׁרַת עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ וַהֲוָאָה גְּדִילָתָא
15 דְּעַל דְּרָעוֹהִי כְּכִתָּנָא דְּאָרַח בְּיֵהּ נוּרָא וְאִתְמְסִיו אֲסָרוּהִי מֵעַל יְדוֹהִי: וְאַשְׁכַּח לוּעָא
16 דְּחֲמָרָא בְּטִינְתָא וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנַסְבַהּ וּקְטַל בֵּהּ אֶלֶף גַּבְרָא: וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן בְּלוּעָא
17 דְּחֲמָרָא רְמִיתְנוּן דְּגוּרִין בְּלוּעָא דְּחֲמָרָא קְטַלִית אֶלֶף גַּבְרָא: וַהֲוָה כְּשֵׁצִיוּתֵיהּ לְמַלָּלָא
18 וּרְמָא לוּעָא מִן יְדֵיהּ וּקְרָא לַאֲתָרָא הַהוּא רָמַת לֶחִי: וְצַחִי לַחֲדָא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
אַתְּ עַבְדְּתָּ עַל יַד עַבְדָּךְ יַת פּוּרְקָנָא רַבָּא הָדָא וְכַעַן אֵימוֹת בְּצַחוּתָא וְאֶתְמְסַר בִּידָא
19 דְּעַרְלָיֵא: וּבְוַע יְיָ יַת כֵּיפָא דִּי בְלוּעָא וּנְפָקוּ מִנֵּיהּ מַיָּא וּשְׁתֵי וְתָבַת רוּחֵיהּ וְחָיָא עַל
כֵּן אִתְקְרֵי שְׁמֵהּ עֵינָא דְּאִיתֵיהּ בְּצַלּוֹתָא דְּשִׁמְשׁוֹן הִיא קַיְמָא בְּלֶחִי עַד יוֹמָא הָדֵין:
20 וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עַסְרִין שְׁנִין:

יח

1 וַאֲזַל שִׁמְשׁוֹן לַעֻזְתָּא וְחָזָא תַּמָּן אִתְּתָא פּוּנְדְקִיתָא וְעַל לְוָתַהּ: לַעֻזְתָּאֵי אִתְחַוֵּיהּ לְמֵימַר
2 אָתָא שִׁמְשׁוֹן הָלְכָא וְאִסְתַּחְרוּ וּכְמָנוּ לֵיהּ כָּל לֵילְיָא בְּמַעֲלָנָא דְּתַרְעָא קָרְתָּא וְשְׁתִיקוּ כָּל
לֵילְיָא לְמֵימַר עַד נְהוֹר צַפְרָא וְנִקְטְלִנֵּיהּ: וּשְׁכַב שִׁמְשׁוֹן עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא וְקָם בְּפַלְגוּת
לֵילְיָא וְאָחַד בְּרֵשֵׁי תַּרְעָא קָרְתָּא וּבְתַרְיִן סַפָּיָא וְנָטַל נוּן עִם עַבְרָא וְשַׁוִּי עַל כְּתֵפּוֹהִי וְאַסְקִנּוּן
4 לְרֵישׁ טוּרָא דְּעַל אַפֵּי חֶבְרוֹן: וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וְרָחֵים אִתְּתָא בְּנַחֲלָא דְשׂוֹרֵק וּשְׁמַהּ דְּלִילָה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

12 Et dixerunt illi: Ad ligandum te deſcendimus, ad tradendum te in manu Peliſtæorum: & dixit illis Simſon: Jurate mihi, fortè dominabimini in me vos. Et dixerunt ei ad dicendum: Non: nam ligare ligabimus te, & trademus te in manibus eorum ; & occidere non occidemus te: et ligaverunt eum in duobus funibus novis, et adduxerunt eum ex rupe. Ipſe venit uſq; Lehhi, & Peliſtæi vociferati ſunt ad occurſum ejus: et manſit ſup eum ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum : et *fuerunt* funes qui ſuper brachia ejus, ſicut linum, & inflammavit in eo ignis; et *diſſoluta ſunt* vincula ejus deſup manus ejus. Et invenit maxillam aſini tabentem, et extendit manũ ſuam et accepit eam, et occidit in ea mille viros. Et dixit Simſon: In maxilla aſini projeci eos acervos, in maxilla aſini occidi mille viros. Et fuit in finire eum ad loquendum, et projecit maxillam de manu ſuâ ; et vocavit locum illum Ramath Lehhi. Et ſitivit nimis, et oravit ante Dominũ, et dixit: Tu feciſti ſuper manu ſervi tui liberationẽ magnam hanc, et nunc moriar in ſiti, et tradar in manu præputiatorum. Et rupit *Dominus* rupem quæ in maxilla, et exierunt ex ea aquæ; et bibit ; & rediit ſpiritus ejus, et vixit: propterea vocatũ eſt nomen ejus, Fons qui datus eſt in oratione Simſon: ipſe conſtans in Lehhi uſque ad diem hanc. Et judicavit Iſrael in diebus Peliſtæorum viginti annis.

CAP. XVI.

1 Et venit Simſon ad Ghazath, et vidit ibi mulierem tabernariam, et intravit ad eam. Ghazathæis nunciatum eſt ad dicendum: venit Simſon huc: & circuierunt et inſidiati ſunt ei omnem noctem in introitu portæ urbis: & tacuerunt omnem noctem ad dicendum, uſq; ad lucem auroræ, et occidemus eum. Et cubuit Simſon uſque medium noctis, et ſurrexit in medio noctis, et apprehendit in vectibus portæ urbis et in duobus poſtibus, & evulſit ea cum vecte, et poſuit ſuper humeris ſuis, et attulit ea ad caput montis, qui ſuper facies Hhebron. Et fuit poſt hoc, et amavit mulierem in fluvio Zzorek, et nomen ejus Delilah.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ... Dicunt ei, Ad ligandum te descendimus, téq; tradendum in manum Palestinorum. Ait illis, Jurate mihi vos me non læsuros. Dicunt ei, Nequaquam; sed ligabimus te quidem, & trademus in manus eorum, nec ullatenus occidemus te: ligaverunt igitur eum duabus catenis novis, & deduxerunt ex illa rupe. Cúmque perveniſſet usque ad Lehi, surrexerunt Palestini ad interficiendum illum. Favit autem ei Spiritus Domini, factæque sunt catenæ quæ erant super manus ejus, tanquam linũ igne exustum, & soluta sunt vincula de manibus ejus. Et inveniens maxillam asini recentem, extensâ manu sustulit illam, eâque interfecit mille viros. Et ait Samson, Maxillâ asini acervos cumulavi ex eis: maxillâ asini interfeci mille viros. Et cùm loquendi finem feciſſet, projecit maxillam de manu sua, & vocavit nomen loci illius, Sanguinem maxillæ. Sitivit autem vehementer, & invocavit Dominum, ac dixit, Tu dediſti in manum servi tui victoriam hanc magnam, & nunc sitíne moriar, & incidam in manum incircunciſorum iſtorum? Tum ſcidit Dominus Deus mentum maxillæ asini, & erumpentibus ex eo aquis, bibit, ac recuperavit animum. Ideoque vocavit nomen loci illius, Fontem cornu maxillæ asini, ad hodiernum usque diem. Idem judicavit Iſraelem tempore Palestinorum viginti annis.

CAP. XVI.

1 POst hæc abiens Samson in Azath, vidit illic mulierem meretricem; ad quam cùm ingreſſus eſſet in Azath, Dictum fuit, Samson hûc venit. Tetenderunt ergò ei insidias totâ nocte in porta civitatis, totâque nocte susurrantes, dixerunt, Cùm illuxerit aurora, interficiemus eum. At Samson cubavit ad mediam usque noctem, & mediâ nocte surgens apprehendit ambas parastadas portæ civitatis, & evulsit eam unà cum vectibus ejus; imponénsque humero suo, asportavit eas in montem qui est è regione Hebron. Postea adamavit mulierem quandam in valle Saroc, cujus nomen erat Dalila.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 ... Dixerunt, Enimverò descendimus ut te tradamus et adducamus eis, & ipsi te non occidamus. Ait illis, Jurate mihi quòd vos non sitis mihi damnum illaturi. Dixerunt 13 ad eum, Minimé: imò verò vinciemus te & trademus eis, nec interficiemus te nos. Itaque vinxerunt eum duabus catenis fervis, & extrahentes eum ex illa rupe, Duxerunt eum ad locum quendam qui vocatur Lehi, ubi erant Philistæi; aggressiq; sunt eum Philistæi ut occiderent eum. Sed astitit ei virtus Domini, & corroboravit eum: factæq; sunt illæ duæ catenæ quasi filum lineum igne ustulatum, solvit sese, rupitque catenas. Et inveniens mandibulam asini mortui, os videlicet quoddam avidum, extendit manum suam, sumpsitq; illud, eoque trucidavit ex eis mille viros. Et dixit Samson, Osse mandibulæ asini 16 strages ex vobis prostravi, & asini mandibulâ trucidavi ex vobis mille viros. Cúmque absolviſſet sermonem suum, projecit os illud è manu sua, vocavitque nomen loci illius, Sanguinem maxillæ. Deinde maximâ siti laborans invocavit Dominum, & ait; Tu O Domine me servum tuum roborâsti, et concediâsti mihi tantum nomen et encomium, & nunc moriámne sitî, & incidam in manus incircunciſorum iſtorum? Terebravit ergò Dominus os mandibulæ 19 asini, proditque ex eo aqua copiosa, è qua cum bibiſſet, resumpsit animam. Atq; ita locum illum appellavit, Fontem cornu mandibulæ asini, ad hunc usque diem. Fuit 20 dicia quoq; decrevit filiis Iſrael viginti annis.

CAP. XVI.

1 DEinde abiit Samson in Gazam, et reperiens illic mulierem quandã fornicariã, ingreſs⁹ est ad eam in domum ipsi⁹. Quare dixerunt Palestini, Jã venit Sam- 2 son in regionem nostrã, & istic adest: & structis illi insidiis prope portam civitatis, consiliũ simul inierunt nocte illâ, et dixerunt; Cùm manè surrexerim⁹ apprehendemus eum, et occidemus illũ. Cubavit autem 3 Samson ad mediã usque noctem, & cùm surrexiſſet post mediã noctem, avripuit utrunq; limen portæ civitatis, et portã una cum vectib⁹ ejus exemit, humero suo imposuit, conscenditque montẽ qui est ex adverso Hebronis. Post hæc adamavit mulierem in civitate quadam quæ vocatur Nebel-saroc, cujus nomen erat Dalila.

ספר שופטים :יז

Decipe :ei dixeruntque ,Philistinorum ſatrapæ eam ad aſcenderunt Et
5 וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פַּתִּי
ei prævaleamus quo in &,magna ejus fortitudo quo in vide & ,eum
אוֹתוֹ וּרְאִי בַּמֶּה כֹּחוֹ גָּדוֹל וּבַמֶּה נוּכַל לוֹ
,mille *vir* tibi dabimus nos & :eum *affligendum ad* ,eum ligabimuſq;
וַאֲסָרְנֵהוּ לְעַנּוֹתוֹ וַאֲנַחְנוּ נִתֶּן־לָךְ אִישׁ אֶלֶף
quæſo Indica :Simſon ad Delilah Dixitque .argenteos centum &
וּמְאַת כֶּסֶף: וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הַגִּידָה־נָּא
,te affligendum ad ligeris quo in & ,magna tua fortitudo quo in mihi
לִי בַּמֶּה כֹּחֲךָ גָדוֹל וּבַמֶּה תֵּאָסֵר לְעַנּוֹתֶךָ:
viminibus ſeptem in me ligaverint Si :Simſon eam ad Dixitque
6 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שִׁמְשׁוֹן אִם־יַאַסְרֻנִי בְּשִׁבְעָה יְתָרִים
.*homo* unus ſicut ero & ,ero debilis & ,ſint *aridæ* non quæ ,*humidis*
לֵחִים אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם:
vimina ſeptem Philiſtinorum ſatrapæ eam ad fecerunt aſcendere Et
7 וַיַּעֲלוּ־לָהּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יְתָרִים
inſidens inſidiator Et .illis in eum ligavit & ,*aruerant* non quæ ,*humida*
לֵחִים אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ וַתַּאַסְרֵהוּ בָּהֶם: וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב
rupit Et .Simſon te ſuper Philiſtim :eum ad dixitque ,cubiculo in *ei*
לָהּ בַּחֶדֶר וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיְנַתֵּק
,*ignē* ipſum *odorando in* ſtuppæ filum rumpitur quemadmodum *vimina*
אֶת־הַיְתָרִים כַּאֲשֶׁר יִנָּתֵק פְּתִיל הַנְּעֹרֶת בַּהֲרִיחוֹ אֵשׁ
Ecce :Simſon ad Delilah Dixitque .ejus fortitudo eſt agnita non &
10 וְלֹא נוֹדַע כֹּחוֹ: וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הִנֵּה
quo in,mihi quæſo indica Nunc.mendacia me ad es locutuſq; ,me *in* deluſiſti
הֵתַלְתָּ בִּי וַתְּדַבֶּר אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה הַגִּידָה־נָּא לִי בַּמֶּה
,*novis* funibus *in* me ligaverint ligando Si :eam ad Dixitque .ligeris
תֵּאָסֵר: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־אָסוֹר יַאַסְרוּנִי בַּעֲבֹתִים חֲדָשִׁים
unus ſicut .ero & ,ero debilis & ,opus *eis in* eſt factum non quibus
אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשָׂה בָהֶם מְלָאכָה וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד
:eis *in* eum ligavit & ,novos funes Delilah *accepit* Et .*homo*
12 הָאָדָם: וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבֹתִים חֲדָשִׁים וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם
.cubiculo in *ſedens inſidiator* Et.Simſon te ſuper Philiſtim ,eum ad dixitque
וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב בַּחֶדֶר וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב בַּחֶדֶר
ad Delilah Dixitque .filum ſicut ,ſuis brachiis *deſuper* eos rupit Et
13 וַיְנַתְּקֵם מֵעַל זְרֹעֹתָיו כַּחוּט: וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־
mihi Indica?mendacia me ad es locut'&,me *in* deluſiſti quo Vſque :Simſon
שִׁמְשׁוֹן עַד־הֵנָּה הֵתַלְתָּ בִּי וַתְּדַבֶּר אֵלַי כְּזָבִים הַגִּידָה לִי
cincinnos ſeptem texueris Si :eam ad Dixitque .ligeris quo in
בַּמֶּה תֵּאָסֵר וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־תַּאַרְגִּי אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת
Philiſtim :eum ad Dixitq;.clavo in fixeris Et :licio cum mei capitis
רֹאשִׁי עִם־הַמַּסָּכֶת: וְתִקְתֵּק בַּיָּתֵד וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים
,texturæ *clavum* *extraxit* &,ſuo ſomno de eſt expergefact' Et.Simſon te ſup
עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיִּסַּע אֶת־הַיָּתֵד הָאָרֹג
tuũ cor & ,te Dilexi ,*dices* Quomodo :eũ ad Dixitque .*licium* &
15 וְאֶת־הַמַּסָּכֶת: וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֵיךְ תֹּאמַר אֲהַבְתִּיךְ וְלִבֵּךְ
quo in mihi indicaſti nõ &,me in deluſiſti vicibus tribus Jam ?mecum non
אֵין אִתִּי זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הֵתַלְתָּ בִּי וְלֹא־הִגַּדְתְּ לִי בַּמֶּה
omnib' ſuis verbis in *ei præberet* coarctationẽ cùm fuit Et.magna tua fortitudo
16 כֹּחֲךָ גָדוֹל: וַיְהִי כִּי־הִצִּיקָה־לוֹ בִדְבָרֶיהָ כָּל־
indicavit Et.*moriendũ ad* ej' anima eſt *abbreviata* & ,eũ moleſtaret & ,diebus
הַיָּמִים וַתְּאַלְּצֵהוּ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ לָמוּת: וַיַּגֶּד־
,meũ caput ſup aſcendit non Novacula :ei dixitque ,ſuũ cor totum ei
לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא עָלָה עַל־רֹאשִׁי
,fuero raſus Si .*mea* matris utero ab *ego* Dei Nazaræus quia
17 כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים אֲנִי מִבֶּטֶן אִמִּי אִם־גֻּלַּחְתִּי
Jomo omnis ſicut ero & ,ero debilis & ,mea fortitudo me à recedet &
וְסָר מִמֶּנִּי כֹחִי וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּכָל־הָאָדָם:
meæ:ſi raſũ fuerit caput meum,recedet à me fortitudo mea,& deficiam,eróq; ſicut cæteri homines.

Versio VUL. LAT.

5 Venerúntq; ad eam principes Philiſthinorũ, atque dixerunt; Decipe eum,& diſce ab illo,in quo habeat tantam fortitudinẽ,& quo modo eum ſuperare valeamus,& vinctum affligere: quod ſi feceris, dabimus tibi ſinguli mille & centũ argenteos. Locuta eſt ergò Dalila ad Samſon;Dic mihi, obſecro, in quo ſit tua maxima fortitudo, et quid ſit quo ligat' erumpere nequeas. Cui reſpondit Samſon ;Si ſeptẽ nerviceis funibus, necdũ ſiccis & adhuc humentib', ligatus fuero, infirm' ero ut cæteri homines. Attulerúntque ad eam ſatrapæ Philiſthinorum ſeptẽ funes, ut dixerat: quib' vinxit eum, Latentib' apud ſe inſidiis, & in cubiculo finem rei expectantib'; clamavítq; ad eũ , Philiſthiim ſuper te Samſon. Qui rupit vincula, quo modo ſi rumpat quis filum de ſtuppæ tortum putamine, cùm odorẽ ignis acceperit :& non eſt cognitum in quo eſſet fortitudo ejus. Dixítq; ad eum Dalila ; Ecce illuſiſti mihi, & falſũ locut' es: ſaltem nunc indica mihi quo ligari debeas. Cui ille reſpondit;Si ligat' fuero novis funib', qui nunquã fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorũ hominũ ſimilis. Quib' rurſũ Dalila vinxit eum, & clamavit; Philiſthiim ſuper te Samſon, in cubiculo inſidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quaſi fila telarum. Dixítq; Dalila rurſũ ad eũ; uſquequò decipis me,et falſũ loqueris? oſtende quo vinciri debeas. Cui reſpondit Samſon ;Si ſeptẽ crines capitis mei cum licio plexueris,et clavũ his circumligatum terræ fixeris, infirm' ero. Quod cùm feciſſet Dalila, dixit ad eum;Philiſthiim ſuper te Samſon. Qui conſurgens de ſomno extraxit clavũ cùm crinib' et licio. Dixítq; ad eum Dalila ;Quo modo dicis quòd amas me,cum anim' tu' non ſit mecũ ?Per tres vices mentitus es mihi, & noluiſti dicere in quo ſit maxima fortitudo tua. Cúmq; moleſta eſſet ei,& per multos dies jugiter adhæreret, ſpatiũ ad quietẽ non tribuens, defecit anima ej', et ad mortẽ uſq; laſſata eſt. Tunc aperiens veritatẽ rei, dixit ad eã; Ferrũ nunquã aſcendit ſup caput meum,quia Nazaræ', id eſt,conſecrat' Deo,ſum de utero matris meæ:ſi raſũ fuerit caput meum,recedet à me fortitudo mea,& deficiam,eróq; ſicut cæteri homines.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτ(ξ)οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων, καὶ εἶπαν(ο)αὐτῇ, Ἀπάτησον αὐτ, καὶ ἴδε ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς (π) αὐτῆ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δυνησόμεθα (ρ)αὐτῷ, καὶ δήσομεν αὐτ(σ)τ ταπεινῶσαι αὐτόν. καὶ ἡμεῖς δώσομέν σοι ἀνὰ χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυροῦς. Καὶ εἶπε Δαλιδὰ 6 πρὸς Σαμψών, (τ)Ἀπάγγειλον δή μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς ζε ἡ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δεθήσῃ τ ταπεινωθῆναί σε. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ Σαμψών, 7 Ἐὰν δήσωσί με ἐν ἑπτὰ νευρεαῖς ὑγραῖς (υ)μὴ διεφθαρμέναις, καὶ ἀδενήσω καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τ ἀνθρώπων. Καὶ ἀνήνεγκαν αὐτῇ(φ)οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων ἑπτὰ νευρὰς ὑγρὰς (χ) μὴ διεφθαρμένας, καὶ ἔδησεν αὐτ ἐν αὐταῖς. Καὶ 9 τὸ ἔνεδρον (ψ) αὐτῇ ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ. καὶ εἶπεν (ω) αὐτῇ, Ἀλλόφυλοι ὀπὶ σὲ Σαμψών. (α)καὶ διέσπασεν τὰς νευρὰς (β)ὡς εἴ τις διασπάσει σχοινίον συπῆς ἐν τῷ ὀσφρανθῆναι αὐλὸ πυρὸς, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαλιδὰ πρὸς Σαμψών, Ἰδὰ (γ)ἐπλάνησάς με, καὶ ἐλάλησας πρὸς μὲ ψεύδη. (δ) νῦν ἓν ἀνάγγειλόν μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ, Ἐὰν (ε) δησωσίν με καινοῖς οἷς οὐκ (ζ)ἐργάσατο ἐν αὐτοῖς ἔργον, καὶ ἀδενήσω καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τ ἀνθρώπων. Καὶ ἔλαβε (η) Δαλιδὰ καινὰ καινά, καὶ ἔδησεν αὐτ ἐν (θ) αὐτοῖς, καὶ τὸ ἔνεδρα ἐξῆλθεν ἐκ τῆ ταμείου. καὶ εἶπεν, Ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ Σαμψών. καὶ διέσπασεν αὐλὰ ἀπὸ βραχίονων αὐτῆ ὡσεὶ ἀπαρτίον. Καὶ εἶπε 13 Δαλιδὰ πρὸς Σαμψών, (ι)Ἰδὰ ἐπλάνησάς με, καὶ ἐλάλησας πρὸς μὲ ψεύδη· ἀνάγγειλον δή μοι ἐν τίνι δεθήσῃ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ, Ἐὰν ὑφάνῃς τὰς ἑπτὰ σειρὰς τ κεφαλῆς μου (κ) ζὺν τῷ διάσμαλι, καὶ ἐξαρύσῃς τῷ παασάλῳ εἰς τ τοῖχον, καὶ (λ)ἔσομαι ὡς εἷς τ ἀνθρώπων ἀδενής. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κοιμᾶδ 14 αὐτ, καὶ ἔλαβε Δαλιδὰ τὰς ἑπτὰ σειρὰς τ κεφαλῆς αὐτῆ, καὶ ὕφανεν ἐν τῷ διάσμαλι, καὶ ἔπηξεν τῷ παασάλῳ εἰς τ τοῖχον, καὶ (μ)εἶπεν, Ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ Σαμψών. καὶ (ν)ἐξυπνίσθη ἀπὸ τ ὕπνου αὐτῆ, καὶ (ξ)ἐξῆρε τ πάσσαλον τ ὑφάσμαλος ἐκ τ τοίχου. Καὶ εἶπε πρὸς Σαμ- 15 ψὼν Δαλιδὰ, Πῶς (ο)λέγεις, Ἠγάπηκά ζε, καὶ ἡ καρδία (π) ζε οὐκ ἔστι μετ' ἐμῆς; τοῦτο (ρ)τρὶς ἴλου ἐπλάνησάς με, καὶ οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς ζε ἡ μεγάλη. Καὶ ἐγένετο ὅτε 16 (σ) ἐξέθλιψεν αὐτ ἐν λόγοις αὐτ(τ)πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἐστενοχώρησεν αὐλὸν, καὶ ὠλιγοψύχησεν ἕως τ ἀποθανεῖν. Καὶ ἀνήγγειλεν 17 αὐτῇ πᾶϱ τ καρδίαν αὐτῆ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, (υ)Σίδηρος οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τ κεφαλήν μου, (φ) ὅτι ἅγιος θῦ ἐγώ εἰμι ἀπὸ κοιλίας μητρός μου (χ) ἐὰν ὖν ξυρήσωμαι, ἀποστήσε) ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἰσχύς μου καὶ ἀδενήσω, καὶ ἔσομαι (ψ)ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι.

MS.A. (ξ)οἱ σατάπαι τ (ο)πρὸς αὐτ, (π)αὐτῆ εἶπαν ἡ(ρ)πρὸς αὐτ, (σ)ὅτι πεπλάνησαι(τ)Ἀνάγγειλόν μοι(υ)μὴ ἠρημωμέναις, (φ)οἱ σατάπαι τ (χ)μὴ ἠρημωμέναις, (ψ)αὐτῆ ἐκάθητο αὐτῆ ἐν(ω)πρὸς αὐτ, (α)καὶ διέρρηξεν(β)ὸν τρόπον διαρήσσει τις σχοινίον συπῆς ἐν τῷ ὀσφρανθῆναι αὐτῆ ὡς ῥάμμα καὶ εἶπεν(ι)Ὡς νῦν παρῆσομαι με, καὶ(κ)αἱ τ διάσμαλος, καὶ ἐνχρύσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ(λ)ἔσομαι ἀδενὴς ὡς εἷς τ ἀνθρώπων. Καὶ ἐκοίμισεν αὐτ Δαλιδὰ, καὶ ἐδιάσαλο τοῦ ἑπτὰ βοστρύχους τ κεφαλῆς αὐτῆ μῆ τ ἐκτάσεως, καὶ κατέκρυσεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τ (μ)εἶπεν πρὸς αὐτ, Οἱ ἀλλόφυλοι(ν)ἐπήγερθη ἐκ τῆ(ξ)ἐξέπασεν τὸς πασσάλους ζὺν τῷ ὑφάσμαλι ἐκ τῆ τοίχου, καὶ ἐξεπλάνησάς με καὶ ἐψεύσω πρός με· νῦν ἓν ἀνάγγειλόν μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ Δαλιδὰ, (ο)ἐρεῖς, Ἠγάπηκά σε, (π)συ δὲ οὐκ μετ' ἐμοῦ; (ρ)τὸ τρὶς παρῆσόμαι με, καὶ οὐκ(σ)κατέρασάς αὐτ τοῖς λόγοις (τ)ἐλάνύκτα, καὶ παρῆσχλησεν αὐτ, καὶ ὀλιγοψύχησεν ἕως εἰς θάνατον. Καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ πᾶσα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτῆ, καὶ (υ)Ξυρὸν οὐκ ἀναβήσῃ(φ)ὅτι Ναζιραῖος θεῦ ἐγώ εἰμι ἀπὸ μητρὸς μου καὶ ἐὰν ξυρήσωμαι, (χ) καὶ πάντας τὰς ἀνθρώπους. Καὶ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וסליקו לוותה טורני פלשתאי ואמרו לה שדילי יתיה וחזי במה חיליה רבא ובמה נכול
ליה ונסרניה לענוותיה ואנחנא נתן ליך גבר אלף ומאה סלעין דכספ : ואמרת דלילה
לשמשון חוי כען לי במה חילך סגי ובמה תתאסר לענוותך : ואמר לה שמשון אם
ייסרונני בשבעה יתרין רטיבין דלא יבישו ואחלוש ואהוי כחד מן בני אנשא : ואסיקו לה
טורני פלשתאי שבעא יתרין רטיבין דלא יבישו ואסרתיה בהון : וכמנא יתיב לה
באדרון בית משכבא ואמרת ליה פלשתאי אתו עלך שמשון ופסק ית יתריא כמא
דמתפסק חוטא דכתנא דארח ביה נורא ולא אתידע חיליה : ואמרת דלילה לשמשון
הא שקרתך בי ומללתא עמי כדבין כען חוי לי במה תתאסר : ואמר לה אם מיסר
ייסרונני בגדילן חדתן דלא אתעבידא בהון עבידתא ואחלוש ואהוי כחד מבני אנשא :
ונסיבת דלילה גדילן חדתן ואסרתיה בהון ואמרת ליה פלשתאי אתו עלך שמשון
וכמנא יתיב באדרון בית משכבא ופסקנון מעל דרעוהי כחוטא : ואמרת דלילה
לשמשון עד הכא שקרתבי ומללתא עמי כדבין חוי כען לי במה תתאסר ואמר לה אם
תשתיין ית שבע גדילת רישי עם אבסנא דמשתיתא : ונקשת בסכתא ואמרת ליה
פלשתאי אתו עלך שמשון ואתעיר משנתיה ונטל ית אכסן דנרדאין וית משתיתא :
ואמרת ליה איכדין תימר רחמתיך ולבך לית עמי דנן תלת זמנין שקרתבי ולא חויתלי
במה חילך סגי : והוה כד אעיקת ליה בפתגמהא כל יומיא ודחקתיה ועקרת נפשיה
לממת : וחוי לה ית כל לביה ואמר לה מסכר לא עדא על רישי ארי נזירא דייי אנא
מבטנא דאמא אם אתגלח ויעדי מני חילי ואחלוש ואהוי כחד מן בני אנשא :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et aſcenderunt ad eam tyranni Philiſthæorum, & dixerunt ei : Sollicita illum, & vide in quo virtus ejus multa, & in quo poterimus ei: & ligabimus eum ad humiliandum illum, & nos dabimus tibi vir mille & centum zzilghin argenti. Et dixit Delilah Simſon : Annuncia nunc mihi in quo virtus tua multa, & in quo ligaberis ad humiliationem tuam. Et dixit ei Simſon : Si ligabunt me in ſeptem funibus recentibus qui non aruerunt, & debilitabo ,& ero ut unus de filiis hominis. Et attulerunt ei tyranni Philiſthæorum ſeptem funes recentes qui non aruerunt : & ligavit eum in eis. Et inſidiator ſedens ei in penetrali domus cubationis : & dixit illi, Philiſthæi venerunt ſuper te, Simſon : & rupit funes ſicut quod rumpitur filum bombycis, quod inflammat in eo ignis; & non fuit cognita virtus ejus. Et dixit Delilah Simſon : Ecce mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia : nunc annuncia *quæſo* mihi in quo ligaberis. Et dixit ei : Si ligare ligabunt me in reſtibus novis,quibus non factum eſt in eis opus : & debilitabor, & ero ſicut unus ex filiis hominis. Et accepit Delilah reſtes novos, & ligavit eum in eis : & dixit illi, Philiſthæi venerunt ſuper te, Simſon : & inſidiator ſedens in penetrali domus cubationis: & rupit eos deſuper brachiis ſuis ut filum. Et dixit Delilah Simſon : Huc uſque mentit' es in me,& locut' es mecum mendacia: annuncia mihi in quo ligaberis: & dixit ei, Si texueris ſeptem crines capitis mei cum jugo telæ. Et impulit in clavo, & dixit ei : Philiſthæi venerunt ſuper te, Simſon: & excitat' eſt ex ſomno ejus,& evulſit jugũ textorum & clavum. Et dixit ei: Quomodo dices, Amavi te,& cor tuum non eſt mecum? his tribus vicibus mentit' es in me,& non denunciaſti mihi in quo virt' tua multa. Et fuit cùm moleſtaret eũ in verbo ſuo omnib' dieb', & oppreſſit eũ;& moleſtavit animã ej' ad moriendũ. Et annunciavit ei oñe cor ſuũ,& dixit illi: Novacula nõ tranſivit ſup caput meũ; namq; nazaræ' Dñi ego ab utero matris meæ: ſi tonſ' fuero,et trãſibit à me virt' mea,et debilitabor,et ero ut oĩs homo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܐ ܦܠܫܬ̈ܐ ܥܠܝܟ ܫܡܫܘܢ ܘܦܫܚ ܘܩܛܥ ܐܣܘܪ̈ܐ ܕܡܫܚܐ ܕܒܝܕܗ ܘܐܬܪ ܫܚ
ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܟܕܒ ܐܢ ܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ
ܕܐܬ ܡܠܐܟ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܡ ܬܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ
ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ
ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ
ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ
ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ
ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ
ܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ
ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܪ ܒܫܒܥ ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ
ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܪ ܒܫܒܥ
ܦܬ̈ܝܠ ܕܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܒܫ ܘܐܬܚܠܫ ܘܐܗܘܐ ܐܢܫ ܐܚܪ ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܫܘܢ ܐܝ ܡܫܚܬܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ
ܒܡܐ ܐܣܘܪ ܐܢ ܬ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܗ

ספר שופטים : יו

vocavit & ,misit & ;suum cor totum sibi indicasset quòd Delilah vidit Et
18 וַתֵּרֶא דְלִילָה כִּי־הִגִּיד לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא
mihi indicavit quia ,semel Ascendite :dicendo ,Philistinorum *satrapas ad*
לְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר עֲלוּ הַפַּעַם כִּי־הִגִּיד לָהּ
facerẽt ascendere &,Philistinorum *satrapæ* eam ad ascenderũt Et.suũ cor totum
אֶת־כָּל־לִבּוֹ וְעָלוּ אֲלֵיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעֲלוּ
vocavitque ,sua genua super eum fecit dormire Et.suis manib⁹ in argentũ
19 הַכֶּסֶף בְּיָדָם : וַתְּיַשְּׁנֵהוּ עַל־בִּרְכֶּיהָ וַתִּקְרָא
eũ attigere cœpit &,ejus capitis cincinnos septem fecit radi & ,virũ *ad*
לָאִישׁ וַתְּגַלַּח אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ וַתָּחֶל לְעַנּוֹתוֹ
,Simson te super Philistim ,Dixitque .eo *desuper* ej⁹ fortitudo recessit &
20 וַיָּסַר כֹּחוֹ מֵעָלָיו : וַתֹּאמֶר פְּלִשְׁתִּים עָלַיִךְ שִׁמְשׁוֹן
,*vice in* vice sicut Egrediar :dixit & ,suo somno à est expergefactus Et
וַיִּקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֵצֵא כְּפַעַם בְּפַעַם
.eo *desuper* recesserat Dominus quòd sciebat non ipse & :me excutiam &
וְאִנָּעֵר וְהוּא לֹא יָדַע כִּי יְהוָה סָר מֵעָלָיו :
fecerũt descẽdere & ,ej⁹ oculos effoderũt & ,Philistim eũ apprehenderũt Et
21 וַיֹּאחֲזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיְנַקְּרוּ אֶת־עֵינָיו וַיּוֹרִידוּ
domo in *molens* fuit & ;compedibus in eum ligaverunt &,Hazzah in eum
אֹתוֹ עֲזָּתָה וַיַּאַסְרוּהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיְהִי טוֹחֵן בְּבֵית
,est rasus *quando* germinare ejus capitis pilus cœpit Et .vinctorum
22 הָאֲסוּרִים : וַיְחֵל שְׂעַר־רֹאשׁוֹ לְצְמֹחַ כַּאֲשֶׁר גֻּלָּח :
magnum sacrificium *sacrificandum ad* sunt congregati Philistinorũ satrapæ Et
23 וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ לִזְבֹּחַ זֶבַח־גָּדוֹל
noster deus *Dedit* :dixerunt Et .lætitiam ad & ,suo deo Dagon
לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם וּלְשִׂמְחָה וַיֹּאמְרוּ נָתַן אֱלֹהֵינוּ
,populus eum Viderunt .nostrum inimicum Simson nostra manu in
24 בְּיָדֵנוּ אֶת־שִׁמְשׁוֹן אוֹיְבֵנוּ : וַיִּרְאוּ אֹתוֹ הָעָם
nostris manib⁹ in noster de⁹ *Dedit* :dixerũt quia ,suum deum laudaverũt
וַיְהַלְלוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי אָמְרוּ נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ
multiplicavit qui &,nostrã terram *de solantem* & ,nostrum inimicum
אֶת־אוֹיְבֵנוּ וְאֶת־מַחֲרִיב אַרְצֵנוּ וַאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת
,Simson ad Vocate :dixerũt &,eorũ cor *esse bonũ circa* fuit Et.nostros occisos
25 חֲלָלֵינוּ : וַיְהִי כְּיַטִּיב לִבָּם וַיֹּאמְרוּ קִרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן
lusit & ,vinctorum domo de Simson *ad* Vocaverunt que .nobis *corrideat* &
וְיְשַׂחֵק לָנוּ וַיִּקְרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסוּרִים וַיְצַחֵק
Simson Dixitque .columnas inter eum fecerunt stare &*eorum facies ad*
26 לִפְנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים : וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן
me palpare fac & ,me *Dimitte* :ejus manum *in apprehendentem* puerum ad
אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ הָנִיחַ אוֹתִי וַיְמֻשֵּׁנִי
.eis *super* innitar & ,*eas* super firmatur domus quas ,columnas
אֶת־הָעַמּוּדִים אֲשֶׁר הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם וְאֶשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם :
27 satrapæ omnes ibi & ;mulierum & virorum erat plena domus Et
וְהַבַּיִת מָלֵא הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְשָׁמָּה כָּל סַרְנֵי
mulierum & virorum millia tria circiter tectum super & :Philistim
פְּלִשְׁתִּים וְעַל־הַגָּג כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וְאִשָּׁה
,Dominum ad Simson Clamavitque .Simson *ludendo in videntium*
28 הָרֹאִים בִּשְׂחוֹק שִׁמְשׁוֹן : וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל־יְהוָה
obsecro me fortifica & ,obsecro mei memento ,*Domine* Domine :ait &
וַיֹּאמַר אֲדֹנָי יְהוִה זָכְרֵנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא
duobus de *unus* ultione ulciscar & ;Deus hac vice tantum
אַךְ הַפַּעַם הוּא הָאֱלֹהִים וְאִנָּקְמָה נְקָם־אַחַת מִשְּׁתֵי
columnas duas Simson *inclinavit* Et .Philistinis de meis oculis
29 עֵינָי מִפְּלִשְׁתִּים : וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי
una ,eis *super* est innixus & ,*eas* super erat firma domus quas *medii*
הַתָּוֶךְ אֲשֶׁר הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם וַיִּסָּמֶךְ עֲלֵיהֶם אֶחָד
.ejus sinistra *in una* & ,ejus dextera *in*
בִּימִינוֹ וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ :

Versio VUL. LAT.

18 Vidénsq; illa quòd confess⁹ ei esset omnẽ animum suũ, misit ad principes Philisthinorũ, ac mandavit; Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt, assumptâ pecuniâ quã promiserant. At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Vocavítque tonsorẽ, & rasit septẽ crines ejus, & cœpit abigere eum, & à se repellere: statim enim ab eo fortitudo discessit. Dixítque, Philisthiim super te, Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo; Egrediar sicut antè feci, & me excutiã, nesciens quòd recessisset ab eo Dñs. Quẽ cùm apprehendissent Philisthiim, statim eruerũt oculos ej⁹, & duxerunt Gazam vinctũ catenis, & clausum in carcere molere fecerunt. Jámq; capilli ej⁹ renasci cœperãt, Et principes Philisthinorum convenerunt in unum, ut immolarent hostias magníficas Dagon deo suo, & epularentur; dicentes, Tradidit de⁹ noster inimicum nostrũ Samson in manus nostras. Quod etiã popul⁹ videns, laudabat deum suum, eadémq; dicebat; Tradidit deus noster adversarium nostrum in man⁹ nostras, qui delevit terrã nostram, & occidit plurimos, Lætantésque p convivia, sumptis jam epulis, præceperunt ut vocaretur Samson, & ante eos luderet. Qui adduct⁹ de carcere ludebat ante eos, fecerúntq; eum stare inter duas columnas. Qui dixit puero regenti gress⁹ suos; Dimitte me, ut tangã columnas, quib⁹ omnis imminet dom⁹, & recliner super eas, & paululùm requiescã. Dom⁹ autem erat plena virorũ ac mulierũ, & erant ibi omnes principes Philisthinorum, ac de tecto & solario circiter tria millia utriusq; sex⁹ spectantes ludentẽ Samson. At ille invocato Dño ait; Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinẽ pristinã De⁹ meus, ut ulciscar me de hostib⁹ meis, & pro amissione duorũ luminum unam ultionem recipiam.
29 Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus, alterámque earum dexterâ, & alteram lævâ tenens,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ εἶδε Δαγιδὰ, ὅτι (ω) ἀπήγγειλεν αὐτῇ πᾶσαν τ καρδίαν αὐτῦ· καὶ ἀπέστειλε καὶ ἐκάλεσε τὰς ἄρχοντας τ ἀλλοφύλων, λέγουσα, (α) Ἀνάβητε ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ἀπήγγελέ μοι πᾶς (β) τ καρδίαν αὐτῦ. καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτ (γ) οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων, καὶ (δ) ἀνήνεγκαν τὸ ἀργύριον (ε) ἐν χερσὶν αὐτῶν. Καὶ (ζ) ἐκοίμισε Δαγιδὰ τ Σαμψὼν ὀπὶ τὰ γόνατα αὐτῆς· καὶ ἐκάλεσεν (η) ἀνδρεῖα, καὶ ἐξύρησε (θ) τὰς ἑπτὰ σειρὰς τ κεφαλῆς αὐτῦ, καὶ ἤρξατο (ι) ταπεινοῦσαι αὐτὸν, καὶ ἀπέστη ἡ ἰσχὺς αὐτῦ ἀπ' αὐτ. Καὶ εἶπε (κ) Δαγιδὰ, Ἀλλόφυλοι ὀπὶ σὲ Σαμψών. καὶ (λ) ἐξυπνίσθη ἐκ τ ὕπνου αὐτῦ, καὶ εἶπεν, (μ) Ἐξελεύσομαι ὡς ἄπαξ καὶ ἅπαξ, καὶ ἐκλιναχθήσομαι· καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω (ν) ὅτι ὁ κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ (ξ) ἐξέκοψαν τοὺ ὀφθαλμοὺς αὐτῦ, καὶ (ο) κατήγαγον αὐτὸν εἰς Γάζαν, καὶ (π) ἐπέδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκείαις· καὶ ἦν ἀλήθων ἐν οἴκῳ (ρ) τῦ δεσμωτηρίου. Καὶ ἤρξατο (σ) θρὶξ τ κεφαλῆς αὐτῦ (τ) βλαστάνειν καθὼς ἐξυρήσατο. Καὶ οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων (υ) ἠθροίσθησαν συναχθῆναι θυσίασαι θυσίασμα μέγα τῷ Δαγὼν θεῷ αὐτῶν, καὶ (φ) εὐφρανθῆναι· καὶ εἶπαν, (χ) Ἔδωκεν ὁ θεὸς (ψ) ἐν χερὶ ἡμῶν τ Σαμψὼν τ ἐχθρὸν ἡμῶν. Καὶ (ω) εἶδον αὐτὸν ὁ λαὸς, καὶ (α) ὑμνησαν τ θεὸν αὐτῶν, Ὅτι παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν τ ἐχθρὸν ἡμῶν ἐν χερὶ ἡμῶν. (β) τ ἐρημώσαντα τ γῆν ἡμῶν, (γ) καὶ ὃς ἐπλήθυνε τὰς τραυματίας ἡμῶν. (δ) Καὶ ὅτε ἠγαθύνθη ἡ καρδία αὐτῦ, καὶ εἶπαν, Κληθήσεται τ Σαμψὼν ἐξ οἴκου φυλακῆς, καὶ παίξατω ἐνώπιον ἡμῶν. καὶ ἐκάλεσαν τ Σαμψὼν ἐξ οἴκου (ε) δεσμωτηρίου, καὶ ἔπαιζεν ἐνώπιον αὐτ· καὶ ἐβράπιζον αὐτ, καὶ ἔστησαν αὐτ ἀναμέσον (ζ) τ κιόνων. Καὶ εἶπε Σαμψὼν (η) πρὸς τ νεανίαν τ κρατοῦντα τ χεῖρα αὐτῦ, Ἄφες με, καὶ ψηλαφήσω τὸς κίονας ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ὀπισθοφθήσομαι ἐπ' αὐτούς. Καὶ ὁ οἶκος πλήρης τ ἀνδρῶν καὶ τ γυναικῶν, καὶ ἐκεῖ πάντες (θ) οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων, καὶ (ι) ὡσὶ τὸ σῶμα ὡσεὶ τρισχίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες (κ) οἱ θεωροῦντες ἐν παιγνίαις Σαμψών. Καὶ ἐκλαυσεν Σαμψὼν πρὸς κύριον, καὶ εἶπε, (λ) Ἀδωναϊὲ κύριε, μνήσθητί μου, καὶ ἐνίσχυσόν (μ) με ἔτι τὸ ἅπαξ (ν) τοῦτο θεὲ, καὶ ἀνταποδῶσω ἀνταπόδοσιν μίαν περὶ τ δύο ὀφθαλμῶν μου (ξ) τοῖς ἀλλοφύλοις. Καὶ περιέλαβε Σαμψὼν τὰς δύο (ο) κίονας τ οἴκου ἐφ' οἷς ὁ οἶκος εἰσήκει, καὶ ἐπεκρίθη ἐπ' αὐτὰς, καὶ ἐκράτησεν ἕνα τῇ δεξιᾷ αὐτῦ καὶ ἕνα τῇ ἀριστερᾷ αὐτῦ.

MS.A. (ω) ἀνήγγειλεν πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτῦ· καὶ ἀπέστειλεν πάντας τοὺ σατράπας τ (α) Ἀνάβητε τὸ ἅπαξ, ὅτι ἀνήγγειλέν μοι (β) τὸν * καρδίαν αὐτῦ. (γ) πᾶσαι αἱ σατραπίαι τ (δ) ἤνεγκαν (ε) ἐν χερσὶν αὐτῦ. (ζ) ἐκοίμισεν αὐτὸν ἀναμέσον τ γονάτων αὐτῆς· (η) τὸν κουρέα, καὶ (θ) τὰς ἑπτὰ βοστρύχους τ κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο (ι) ταπεινοῦσθαι, καὶ (κ) αὐτῷ Δαγιδὰ, Οἱ ἀλλόφυλοι (λ) ἐξηγέρθη ὁκ (μ) Ἐξελεύσομαι καὶ ποιήσω καθὼς ἀεὶ, καὶ ἀποπινάξομαι· (ν) ὅτι κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτῦ. Καὶ ἐπελάβοντο αὐτῦ οἱ (ξ) ἐξώρυξαν τὲς (ο) κατήγαγον αὐτὸν (π) ἔδησαν αὐτὸν ἐν παίδες χαλκαῖς· καὶ (ρ) τῆς φυλακῆς. Καὶ (σ) ἦν θρὶξ τ κεφαλῆς αὐτῦ (τ) ἀνατεῖλε ἡνίκα ἐξυρήθη. Καὶ οἱ σατράπαι τ (υ) τῦ θῦσαι θυσίαν μεγάλην Δαγὼν τῷ θεῷ (φ) τῦ εὐφρανθῆναι· (χ) Παρέδωκεν (ψ) ἡμῶν ἐν χεὶ ἡμῶν Σαμψὼν (ω) ἴδεν (α) ἤνεσαν τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ εἶπαν, Παρέδωκεν (β) καὶ τὸν ἐξερημοῦντα (γ) ὅστις ἐπλήθυνεν (δ) Καὶ ἐγένετο ὅτε (ε) τῆς φυλακῆς, καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ, καὶ ἔστησαν (ζ) τ δύο σύλων. (η) πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειραγωγοῦντα αὐτὸν, Ἐπαναπαυσόν με ὅπ καὶ ποίησον ψηλαφῆσαί με ὅπ τὲς σύλους ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπισήρικται ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπισήρισόν με ἐπ' αὐτοῖς. ὁ δὲ παῖς ἐποίησεν ὅπως. Ὁ δὲ οἶκος ἦν πλήρης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, (θ) οἱ σατράπαι τ (ι) ὅπ τὸ σῶμα (κ) ἐμβλέποντες ἐμπαίζοντα τ Σαμψών. Καὶ ἐβόησεν Σαμψὼν (λ) Κύριε, κύριε, μνήσθητί μου, καὶ (μ) με ὅπ πλὴν ἔτι (ν) τοῦτο, καὶ ἐκδικήσω ἐκδικησίαν ἀντὶ τ δύο (ξ) ἐκ τ ἀλλοφύλων. (ο) σύλας τὰς μέσας ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπισήρικτο ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπεσηρίσατο ἐπ' αὐτοῖς, ἕνα ἐν τῇ δεξιᾷ

Cum Translatione LATINA.

Et intellexit Dalida, quia annunciaverat ei omne cor suum. Et misit, & vocavit principes alienigenarũ, dicens; Ascendite adhuc vice hâc; quoniã annunciavit mihi omne cor suũ. Et ascenderunt ad eã principes alienigenarum & attulerunt argentũ in manibus suis. Et dormire fecit Dalida Sampsõ super genua sua: & vocavit (k) virum, & rasit septẽ cincinnos capitis ejus: & cœpit humiliare eum. Et discessit fortitudo ejus ab eo. Et dixit Dalida, Alienigenæ superte, Sampsõ. Et expergefactus est è somno suo: & dixit, Exibo, (l) ut semel & semel: & excutiã me. Et ipse non intellexerat, quia Dominus recesserat desuper eo. Et tenuerunt eũ alienigenæ, et excidérunt oculos ejus: & deposuerunt eum in Gazã, & ligaverunt eum in compedibus æneis: & erat molens in domo carceris. Et cœpit capillus capitis ejus germinare; sicut rasus fuerat. Et principes alienigenarum congregati sunt ad sacrificandũ sacrificium magnum Dagon deo suo, & lætandum. Et dixerunt, Dedit deus in manus nostra Sampson inimicum nostrũ. Et viderunt eum populus: & hymnis celebrârunt deum suum; (m) Quia tradidit de⁹ noster inimicum nostrum in manu nostra, qui vastabat terrã nostrã, & qui multiplicabat cæsos nostros. Et quando (n) bonũ fuit cor eorum; & dixerunt, Vocate Sampson è domo custodiæ, & ludat coram nobis. Et vocavérunt Sampson è domo carceris: & (o) ludebat coram eis: & alapis percutiebant eũ, & statuerunt eũ (p) inter columnas. Et dixit Sampson ad puerum, qui tenebat manum ejus; Dimitte me: et palpabo columnas, super quas (q) domus sicut est: et innitar super eas. Et dom⁹ plena virorum, et mulierũ: et ibi omnes principes alienigenarum: & in solario circiter ter mille viri, & mulieres spectantes ad ludum Sampson. Et ploravit Sampson ad Dominum, & dixit; Adonaie Domine, memento mei: & confirma me (r) adhuc vice hâc Deus: & retribuã retributionẽ unã ultionigenis pro duobus oculis meis. Et apprehendit Sampson ambas columnas dom⁹, super quas domus stabat: & innixus est super illas: et tenuit unam dextrâ suâ, & unam sinistrâ suâ.

Targum JONATHAN.

18 וְחָזַת דְּלִילָה אֲרֵי חַוִי לַהּ יַת כָּל לִבֵּיהּ וּשְׁלַחַת וְקָרַח לְטוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי לְמֵימַר סְקוּ בְּרַם
וְנָא הָדָא אֲרֵי חַוִי לִי יַת כָּל לִבֵּיהּ וְסַלִּיקוּ לְוָתָהּ טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וְאַסִּיקוּ בַסְפָּא בִּידֵיהוֹן :
19 וְאַשְׁכְּבַתֵּיהּ עַל בִּרְכָּהָא וּקְרַת לְגַבְרָא וּגְרַעַת יַת שְׁבַע גְּדִילַת רֵישֵׁיהּ וּשְׁרִיאַת לְעַנָּיוּתֵיהּ
20 וַעֲדָא חֵילֵיהּ מִנֵּיהּ : וַאֲמַרַת פְּלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וְאִתְעַר מִשְׁנָתֵיהּ וַאֲמַר אֶפּוֹק
כְּזִמְנָן בְּזִמְנָן וְאִתְנַעֵר וְהוּא לָא יְדַע אֲרֵי גְבוּרְתָא דַיְיָ עֲדַת מִנֵּיהּ : וַאֲחַדוּהִי פְּלִשְׁתָּאֵי
21 וְנַקְּרוּ יַת עֵינוֹהִי וְאַחִיתוּ יָתֵיהּ לְעַזָּה וְאַסְרוּהוּ בְּשַׁלְשְׁלָן דְּנְחָשׁ וַהֲוָה טָחֵין רֵחַיָּא בְּבֵית
22 אֲסִירַיָּא : וּשְׂרִי סָעַר רֵישֵׁיהּ לְצַמְּחָא כַּתַּר דְּאִתְגַּלַּח : וְטוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְדַבְּחָא
23 דִּבַח רַבָּא לְדָגוֹן טָעֲוָתְהוֹן וּלְחַדְוָא וַאֲמַרוּ מְסַרַת דְּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת שִׁמְשׁוֹן בְּעַל
24 דְּבָבָנָא : וַחֲזוֹ יָתֵיהּ עַמָּא וְשַׁבְּחוּ יַת טָעֲוָתְהוֹן אֲרֵי אֲמַרוּ מְסַרַת דְּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת בְּעַל
25 דְּבָבָנָא וְיַת מַחֲרִיב אַרְעָנָא וְדִי אַסְגִי יַת קְטִילָנָא : וַהֲוָה כַּד שְׁפַר לִבְהוֹן וַאֲמַרוּ קִרְוּ
לְשִׁמְשׁוֹן וְיִחַךְ לָנָא וּקְרוּ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית אֲסִירַיָּא וְחִיךְ קֳדָמֵיהוֹן וַאֲקִימוּ יָתֵיהּ בֵּין
26 עַמּוּדַיָּא : וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן לְעוּלֵימָא דְמַתְקֵיף בִּידֵיהּ שְׁבוֹק מָנִי וַאֲמַשֵּׁשְׁנֵי יַת עַמּוּדַיָּא דְּבֵיתָא
27 מְתַקֵּן עֲלֵיהוֹן וְאִסְתְּמִיךְ עֲלֵיהוֹן : וּבֵיתָא מְלֵי גַבְרַיָּא וְנַשַׁיָּא וְתַמָּן כָּל טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי
28 וְעַל אִגָּרָא כְּתֵלְתָּא אַלְפִין גַּבְרָא וְאִתְתָא דְּחָזְיָן בְּחִוכָא דִשְׁמְשׁוֹן : וְצַלִּי שִׁמְשׁוֹן קֳדָם יְיָ
וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים יְעוּל דְּכָרְנִי קֳדָמָךְ וְתַקְפֵנִי כְּעַן בְּרַם וְנָא הָדָא יְיָ וְאִתְפְּרַע פּוּרְעָנוּתָא
חָדָא מִתְּרֵתֵי עֵינַי דִּנְקַרוּ לִי פְּלִשְׁתָּאֵי : וְאֶחָד שִׁמְשׁוֹן יַת תְּרֵין עַמּוּדֵי מְצִיעָאֵי דְּבֵיתָא
מִתְּקֵן עֲלֵיהוֹן וְאִסְתְּמִיךְ עֲלֵיהוֹן חַד בִּימִינֵיהּ וְחַד בְּסְמָלֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et vidit Delilah quod annunciavit ei omne cor suum: & misit & vocavit tyrannos Philisthæorũ ad dicendũ: Ascendite *tantùm* vice hac: namq; annunciavit mihi omne cor suũ: & ascenderũt ad eam tyranni Philisthæorũ, & attulerunt argentum in manib⁹ suis. Et soporavit eum super genua sua; & vocavit virum, & abscidit septem crines capitis ejus: & cœpit ad affligendum eum, & transivit virtus ejus ab eo. Et dixit: Philisthæi venerunt super te, Simson: & excitatus est ex somno suo, & dixit: Exibo & vice in vice, & prævalebo: & ipse non cognovit quod virilitas Domini transivit ab eo. Et apprehenderunt illum Philisthæi, & eruerunt oculos ejus, & descendere fecerunt eum ad Ghazath; & ligaverunt eum in catenis æris, & erat molens pistrino in domo vinctorum. Et cœpit capillus capitis ejus ad oriendũ postquam tonsus est. Et tyranni Philisthæorũ congregati sunt ad sacrificandum sacrificium magnũ Dagon errori eorum, & ad lætandum: & dixerunt, Tradidit Timor noster in manu nostra Simson auctorem inimicitiæ nostræ. Et viderunt illũ popul⁹ & laudaverũt errorem suum, nam dixerunt: Tradidit Timor noster in manu nostra auctorem inimicitiæ nostræ, & vastatorem terræ nostræ, & qui multiplicavit occisos nostros. Et fuit quando pulchrum fuit cor eorum, & dixerunt: *Vocate* Simson, & ludet nobis: & vocarunt Simson ex domo vinctorũ, & lusit ante eos; & statuerunt eum inter columnas. Et dixit Simson puero qui apprehendens manum ejus: Remitte à me & palpare me fac columnas, quibus domus firmata super eis, & sustentabor super eis. Et domus plena viris & mulieribus, & ibi omnes tyranni Philisthæorum, & super tectum ut tres mille vir & mulier, qui videntes in ludo Simson. Et oravit Simson ante Dñm, & dixit: Dñe, intret memoria mei ante te, & fortifica me nunc tantum vice hac, Domine; & ulciscar ultionem hanc ex duobus oculis meis, quos eruerunt *mihi* Philisthæi. Et apprehendit Simson duas columnas medias, quibus domus sustentata super eis, unam in dexterâ suâ, & unam in sinistra sua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܘܚܙܝ ܫܡܫܘܢ ܕܓܠܝ ܠܗ ܟܠ ܠܒܗ ܫܕܪ ܘܩܪܐ ܠܪܘܫܢܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܠܡܐܡܪ ܣܠܩܘ ܗܠܟ ܕܓܠܝ ܠܗ ܟܠ ܠܒܗ ܘܣܠܩܘ ܠܘܬܗ ܟܣܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܐܦ ܗܘ ܣܠܩ ܠܘܬ ܫܡܫܘܢ ܘܐܪܕܡ ܠܗ ܒܪܟܪܟܐ ܕܝܠܗ ܘܐܬܝ ܠܘܬ ܫܡܫܘܢ ܘܐܪܕܡ ܠܗ ܒܪܟܪܟܐ ܕܝܠܗ ܘܐܬܝ

Animadvertens autem Dalila quòd ei totum cor suum declarâsset, misit accersitum tyrannos Palestinorum, dicens ad eos, Ascendite jam, quia aperuit mihi totum cor suum. Ascenderunt ergò ad eam tyranni Palestinorum, pecuniam secum ferentes. Illa verò sopivit eum super genua sua, & accersito tonsore abrasit septem cincinnos capitis ejus, cœpítque eum debilitare, & recessit robur ejus ab eo. Tum dixit ad eum, Palestini venerunt contra te, Samson. At ille expergefactus è somno suo, ait; Egrediar more solito, & torquebo illos: ipse autem ignorabat quòd Dominus ab eo recessisset. Itaque apprehendentes eum Palestini, excæcárunt oculos ejus; catenísque constrictum deduxerunt ad Azath, factúsque est molens in carcere. Cœpit autem capillus capitis ejus renasci postquam tonsus esset. Porrò tyranni Palestinorum congregati sunt ad magnum sacrificium deo suo Dagon cum lætitia sacrificandum, & dixerunt, Tradidit Deus noster in manum nostram Samsonem inimicum nostrum. Populus etiam cùm vidissent eum, laudaverunt deum suum, *dicentes*, Quoniam tradidit deus noster in manum nostram inimicum nostrum, vastatorem regionum nostrarum, quique multiplicavit occísos nostros. Et cùm læto essent corde, dixerunt, Accersite Samsonem, *ut* saltet coram nobis. Accersiverunt ergò Samsonem è carcere, & cùm saltâsset coram eis, statuerunt eum inter columnas. Dixit enim Samson puero qui tenebat manum ejus, Dimitte me, & da mihi palpandum columnas quibus innixa est domus, ut innitar eis. Porrò domus illa referta erat viris & mulieribus, ibíque aderant omnes tyranni Palestinorum, & super tectum aderant circiter tria millia virorum ac mulierum spectantium Samsonem saltantem. Et invocavit Samson Dominum, ac dixit, Quæso Domine Deus, memento mei, & corrobora me hâc tantùm vice Deus, ut vindictam sumam à Palestinis pro duobus oculis meis. Apprehendens itaque Samson duas columnas quibus domus illa fulciebatur, & alteri dextrâ suâ, alteri sinistrâ suâ innixus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * فَلَمَّا رَأَتْ دَلِيلَةُ أَنَّهُ قَدْ أَظْهَرَ لَهَا كُلَّمَا فِي قَلْبِهِ * أَرْسَلَتْ فَدَعَتْ رُؤَسَاءَ أَهْلِ فَلِسْطِينَ وَقَالَتْ لَهُمْ * اصْعَدُوا الآنَ * فَإِنَّهُ أَظْهَرَ لِي كُلَّ مَا فِي قَلْبِهِ * فَصَعِدَ إِلَيْهَا رُؤَسَاءُ أَهْلِ فَلِسْطِينَ * وَاصْعَدُوا مَعَهُمُ الْفِضَّةَ * وَأَنَامَتْهُ عَلَى رُكْبَتِهَا * وَدَعَتِ الْحَاجِمَ * وَحَلَقَتْ خُصَلَ سَعَرِ رَأْسِهِ * فَبَدَأَتْ أَنْ تُضْعِفَهُ وَفَارَقَتْهُ حَيْلُهُ * فَأَيْقَظَتْهُ وَقَالَتْ لَهُ * سَمْسُونُ أَعْدَاؤُكَ هَجَمُوا عَلَيْكَ وَأَيْقَظَهُ 20 مِنْ نَوْمِهِ وَقَالَ * أَخْرُجُ وَأَصْنَعُ بِهِمْ كَمَا فَعَلْتُ * وَكَانَ كُنْتُ أَصْنَعُ كُلَّ مَرَّةٍ * وَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ 21 الرَّبَّ قَدْ فَارَقَهُ * فَأَخَذُوهُ أَهْلُ فَلِسْطِينَ * وَأَكْحَلُوهُ بِالنَّارِ فَأَعْمَوْا عَيْنَيْهِ * وَسَدُّوهُ 22 بِالسَّلَاسِلِ * وَأَتَوْا بِهِ عَزَّةَ * وَحَبَسُوهُ فِي السِّجْنِ * وَجَعَلُوا فِي السِّجْنِ رَحًى يَطْحَنُ بِهَا * وَبَدَأَ 23 شَعَرُ رَأْسِهِ يَنْبُتُ * فَأَمَّا رُؤَسَاءُ أَهْلِ فَلِسْطِينَ * فَاجْتَمَعُوا لِيَذْبَحُوا ذَبِيحَةً عَظِيمَةً لِدَاعُونَ 24 إِلَهِهِمْ * وَقَالُوا * قَدْ دَفَعَ إِلَهُنَا عَدُوَّنَا فِي يَدِنَا * الَّذِي أَخْرَبَ أَرْضَنَا وَأَكْثَرَ قَتْلَانَا * فَلَمَّا 25 أَكَلُوا وَشَرِبُوا وَطَابَتْ أَنْفُسُهُمْ قَالُوا * نَدْعُوا سَمْسُونَ لِيَرْقُصَ بَيْنَ أَيْدِينَا * فَدَعَوْا سَمْسُونَ مِنَ السِّجْنِ * وَرَقَصَ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ * وَأَقَامُوهُ بَيْنَ الْعَمَدَةِ الْبَيْتِ * فَقَالَ سَمْسُونُ لِلصَّبِيِّ 26 الَّذِي كَانَ يَقُودُهُ * أَرْخِنِي يَدَيَّ وَدَعْنِي أَسْتَدُّ بِالْأَعْمِدَةِ الَّتِي الْبَيْتُ عَلَيْهَا * حَيْ أَتَّكِئُ عَلَيْهَا * وَكَانَ الْبَيْتُ مُمْتَلِئًا مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ * وَكَانَ فَوْقَ سَطْحِ الْبَيْتِ أَكْثَرُ مِنْ 27 ثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ يَنْظُرُونَ إِلَى سَمْسُونَ إِذَا رَقَصَ * وَدَعَا سَمْسُونُ الرَّبَّ وَقَالَ * 28 اطْلُبْ إِلَيْكَ يَا رَبِّي وَإِلَهِي أَنْ تَذْكُرَنِي * وَوَيِّنِي هَذِهِ الْمَرَّةَ يَا رَبُّ * لِأَنْتَقِمَ مِنْ أَهْلِ فَلِسْطِينَ بِعَمَّةِ عَيْنَيَّ * وَأَخَذَ سَمْسُونُ بِيَدَيْهِ الْعَمُودَيْنِ الَّذَيْنِ فِي الْوَسَطِ الَّذَيْنِ الْبَيْتُ عَلَيْهِمَا الْبَيْتُ * وَتَوَكَّأَ 29 عَلَيْهِمَا * وَأَخَذَ أَحَدَهُمَا بِيَمِينِهِ وَالْآخَرَ بِشِمَالِهِ *

Cùm ergò vidisset Dalila quòd aperuisset illi quicquid habebat in animo suo, misteas vocavit principes Philistæorum, & dixit ad eos, Ascendite modò, nam judicavit mihi quicquid habebat in animo suo: sic ascenderunt ad eam principes Philistæorum, & tulerunt secum pecuniam. Illa autem somnum inducens ei super sinum suum, tonsorem advocavit, qui cùm rasisset cincinnos comæ ipsius ab eo, cœperunt debilitari vires ejus, & recessit ab eo robur ipsius. Tum excitans eum, dixit illi, Samson, hostes tui veniunt in te; quare expergiscens à somno suo, dixit; Egrediar, agámque cum eis ut jam egi & ut facere solebam cunctis vicibus: nesciebat enim quòd virtus Domini recessisset ab eo. Apprehenderunt igitur eum Philistæi, ignémque (filo oculis ejus, ut solet collyrium,) applicantes, excæcárunt oculos ejus, tum catenis ligatum eum perduxerunt ad Gazam; & carcere detinentes eum, posuerunt in carcere molam quæ moleret. Cœperant autem crescere capilli capitis ejus. Verùm principes Philistæorum congregati sunt ad immolandum sacrificium magnum Dagoni deo suo, Dicentes; Jam tradidit deus noster in manum nostram hostem nostrum, qui terram nostram destruxerat, & occísos nostros multiplicaverat. Et cùm edissent ac bibissent hilarique essent animo, dixerunt; Vocemus Samsonem ut saltet in præsentia nostra: sic evocárunt Samsonem è carcere, quem cùm saltâsset in præsentia eorũ, collocárunt inter columnas domûs. Et dixit Samson ad puerum qui ducebat eum, Dimitte manus meas, & sine me complecti columnas quibꝰ sustentatur domus, ut innitar eis. Erat autem illa domus plena virís & mulieribus, erántque super tecta domûs plusquam tria millia virorum ac mulierum spectantium Samsonem saltantem. Vocavítque Samson Dominum, & ait; Precor te O Domine & Deus meus, ut recorderis mei; & corrobora me hâc vice O Domine, ut sumam de Philistæis ultionem oculorum meorum. Et apprehendens Samson manibus suis duas columnas intermedias quibus sustinebatur domus, innixus eis, tenuítque unam dextrâ suâ, aliam sinistrâ,

ספר שופטים : יז

se inclinavit & :Philistæis cum mea anima Moriatur :Simson Dixitque
30 וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמֻת נַפְשִׁי עִם־פְּלִשְׁתִּים וַיֵּט
qui populum omnem super & ,satrapas super domus ceciditque ,robore in
בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל־הַסַּרְנִים וְעַל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־
quos quàm multi ,ipsum moriendo in fecit mori quos ,mortui Fuerunt que :ea in
בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר־הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר
ejus patris domus omnis &,ejꝰ fratres descenderũt Et .sua vita in fecit mori
31 הֵמִית בְּחַיָּיו : וַיֵּרְדוּ אֶחָיו וְכָל־בֵּית אָבִיהוּ
inter & Sorhah inter eum sepelierunt & ascenderunt & ,eum tulerunt &
וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה וּבֵין
Israel judicavit ipse Et .sui patris Manoach sepulchro in ,Esthaol
אֶשְׁתָּאוֹל בְּקֶבֶר מָנוֹחַ אָבִיו וְהוּא שָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל
.annis viginti
עֶשְׂרִים שָׁנָה : יז CAP. XVII.
:suæ matri Dixitq; .Michaiehu ejꝰ nomẽ &,Ephraim monte de vir fuit Et
1 וַיְהִי־אִישׁ מֵהַר־אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ מִיכָיְהוּ : וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ
2 dixisti etiã & ,adjurasti tu & ,tibi est captum quod argentum centũ & Mille
אֶלֶף וּמְאַת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לֻקַּח לָךְ וְאָתְּ אָלִית וְגַם אָמַרְתְּ
:ejꝰ mater dixit Et .illud accepi ego ,mecum argentum ecce ,meis auribus in
בְּאָזְנָי הִנֵּה־הַכֶּסֶף אִתִּי אֲנִי לְקַחְתִּיו וַתֹּאמֶר אִמּוֹ
argenteos centum & mille reddidit Et .Domino mi fili Benedictus
3 בָּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה : וַיָּשֶׁב אֶת־אֶלֶף־וּמְאַת הַכֶּסֶף
argentum sanctificavi Sanctificando :ejus mater Dixitque .suæ matri
לְאִמּוֹ וַתֹּאמֶר אִמּוֹ הָקְדֵּשׁ הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַכֶּסֶף
nunc & :conflatile & sculptile faciendum ad meo filio mea manu de Dño
לַיהוָה מִיָּדִי לִבְנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה
ejus mater ,epitque :suæ matri argentum reddidit Et .tibi illud restituam
4 אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ : וַיָּשֶׁב אֶת־הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתִּקַּח אִמּוֹ
,conflatile& sculptile illud fecit &,argẽtario illud dedit &,argentum ducentos
מָאתַיִם כֶּסֶף וַתִּתְּנֵהוּ לַצּוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ פֶּסֶל וּמַסֵּכָה
Fecitque .deorum domus ei ,Michah vir Et .Michaiehu domo in fuit &
5 וַיִּהְיוּ בְּבֵית מִיכָיְהוּ : וְהָאִישׁ מִיכָה לוֹ בֵּית אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ
ei fuit &,suis filiis de unius manum implevit &,Theraphim & superhumerale
אֵפוֹד וּתְרָפִים וַיְמַלֵּא אֶת־יַד אַחַד מִבָּנָיו וַיְהִי־לוֹ
rectum vir :Israel in rex non illis diebus In .sacerdotem in
6 לְכֹהֵן : בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר
familia de Jehudah Bethlechem de puer fuit Et.faciebat suis oculis in
7 בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה : וַיְהִי־נַעַר מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת
civitate de vir abi:t Et .ibi peregrinabatur ipse &,Levita ipse &,Jehudah
8 יְהוּדָה וְהוּא לֵוִי וְהוּא גָר־שָׁם : וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מֵהָעִיר
Venitq; .invenisset ubicunque peregrinandum ad,Jehudah Bethlechem de
מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בַּאֲשֶׁר אֶמְצָא וַיָּבֹא
ei Dixitque .suum iter faciendũ ad,Michah domũ ad usq;Ephraim montem
9 הַר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דַּרְכּוֹ : וַיֹּאמֶר לוֹ
,Jehudah Bethlechem de Ego:Levita eũ ad Dixitque .venies Unde :Michah
מִיכָה מֵאַיִן תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵוִי אָנֹכִי מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
:Michah ei Dixitque .invenero ubicunque peregrinandũ ad vadens ego &
10 וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ לָגוּר בַּאֲשֶׁר אֶמְצָא : וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה
decem tibi dabo ego &:sacerdotẽ in & patrẽ in mihi esto &,me apud Mane
שְׁבָה עִמָּדִי וְהְיֵה־לִי לְאָב וְלֹכֵן וְאָנֹכִי אֶתֵּן לְךָ עֲשֶׂרֶת
.Levita ivit &:tuum victũ & ,vestimentorum ordinem & ,dies in argenteos
כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֵרֶךְ בְּגָדִים וּמִחְיָתֶךָ וּלְךָ הַלֵּוִי :
unus tanquam ei puer fuit Et .viro cum manere Levita voluit Et
11 וַיֵּאֶל הַלֵּוִי לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיְהִי הַנַּעַר לוֹ כְּאַחַד
adolescens sibi fuit & ,Levitæ manum Michah implevit Et.suis filiis de
12 מִבָּנָיו : וַיְמַלֵּא מִיכָה אֶת־יַד הַלֵּוִי וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר
cognovi Nunc :Michah Dixitque .Michah domo in fuit & ,sacerdotẽ in
13 לְכֹהֵן וַיְהִי בְּבֵית מִיכָה : וַיֹּאמֶר מִיכָה עַתָּה יָדַעְתִּי
.sacerdotem m Levita mihi fuit quia ,mihi Dominus benefaciet quòd
כִּי־יֵיטֵב יְהוָה לִי כִּי הְיָה־לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן :

Versio VUL. LAT.

Ait; Moriatur anima mea cum Philisthiim. Concussisq; fortiter columnis, cecidit domꝰ super omnes principes, & cæterã multitudinẽ quæ ibi erat: multóq; plures interfecit moriens, quàm antè vivꝰ occiderat. Descendentes autẽ fratres ejus & universa cognatio tulerũt corpus ejus, et sepelierũt inter Saraa et Esthaol in sepulchro patris sui Manue: judicavítq; Israel viginti annis.

CAP. XVII.

1 Fuit eo tempore vir quidã de monte Ephraim nomine Michas, Qui dixit matri suæ; Mille & centũ argenteos, quos separaveras tibi, & super quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, & apud me sunt. Cui illa respondit, Benedictus 3 filiꝰ meus Dño. Reddidit ergò eos matri suæ, quæ dixerat ei; Consecravi et vovi hoc argentũ Dño, ut de manu mea suscipiat filiꝰ meꝰ, et faciat sculptile atq; conflatile: & nunc trado 4 illud tibi. Reddidit igitur eos matri suæ, quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario, ut faceret ex eis sculptile atq; conflatile, quod fuit in do- 5 mo Michæ. Qui ædiculã quoq; in ea deo separavit, & fecit ephod, & theraphim, id est, vestẽ sacerdotalẽ, et idola: implevítq; unius filiorum suorũ manum, & factꝰ est ei sacerdos. In 6 diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectũ videbatur, hoc faciebat. 7 Fuit quoq; alter adolescens de Bethlehẽ Juda, ex cognatione ejꝰ: erátq; ipse Levites, & habitabat ibi. Egressúsq; de civi- 8 tate Bethlehẽ, peregrinari voluit ubicunq; sibi commodum reperisset. Cúmque venisset in montẽ Ephraim, iter faciens, & declinãsset parumper in domum Michæ, Interrogatꝰ est ab 9 eo unde venisset. Qui respondit; Levita sum de Bethlehẽ Juda, & vado ut habitẽ ubi potuero, et utile mihi esse pspexero. Dixítq; Michas; Mane apud me, & esto mihi parens ac sacerdos: dabóq; tibi per annos singulos decẽ argenteos, ac vestem duplicẽ, & quæ ad victum sunt necessaria. Acquievit, & mansit apud hominẽ, fuítq; illi quasi unus de filiis. Implevítq; 12 Michas manum ejus, et habuit puerũ sacerdotẽ apud se, Nunc scio, dicens, quòd benefaciet mihi Deꝰ habenti Levitici generis sacerdotem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ εἶπε Σαμψὼν, Ἀποθανέτω (π)ἡ ψυχή μου μετ᾽ ἀλλοφύλων. (ρ)καὶ ἐβράξεν ἐν ἰσχύϊ καὶ ἔπεσεν ὁ οἶκος ἐπὶ (σ)τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῷ. (τ)καὶ ἦσαν οἱ τεθνηκότες οὓς ἐθανάτωσε Σαμψὼν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, πλείους (υ) ἢ οὓς ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Καὶ κατέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, (φ) καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον αὐτὸν καὶ ἀνέβησαν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἀναμέσον Σαραὰ καὶ ἀναμέσον Ἐσθαὰλ ἐν τῷ τάφῳ Μανοὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσιν ἔτη.

MS.A. (π)ἡ ψυχή (ρ) καὶ ἔκλασεν ἐν (σ)τοὺς σαβάκας, καὶ (τ)καὶ ἐγένοντο οἱ (υ)ὑπὲρ οὓς (φ) καὶ πᾶς ὁ

Κεφ. ιζ'.

1 Καὶ (α)ἐγένετο ἀνὴρ (β) ἀπὸ ὄρους Ἐφραὶμ, 2 καὶ ὄνομα αὐτῷ (γ)Μιχαίας. Καὶ εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ, (δ)Οἱ χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι οὓς ἔλαβες ἀργυρίου σεαυτῇ, καὶ μὲ ἠράσω, καὶ προσεῖπας ἐν ὠσὶ μου, Ἰδοὺ τὸ ἀργύριον παρ᾽ ἐμοί, ἐγὼ ἔλαβον αὐτό. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, (ε) Εὐλογητὸς ὁ υἱός μου τῷ κυρίῳ. 3 Καὶ ἀπέδωκε τοὺς χιλίους καὶ ἑξακοσίους τοῦ ἀργυρίου τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, (ζ) Ἁγιάζουσα ἡγίασα τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ ἐκ τῆς χειρός μου (η)τῷ υἱῷ μου τοῦ ποιῆσαι γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν, καὶ νῦν 4 ἀποδώσω αὐτό σοι. Καὶ ἀπέδωκε τὸ ἀργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους (θ)ἀργυρίους, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ (ι)ἀργυροκόπῳ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν· καὶ (κ)ἐγένετο ἐν οἴκῳ Μιχαίᾳ. Καὶ 5 ὁ οἶκος Μιχαίᾳ αὐτῷ οἶκος θεῶν. καὶ ἐποίησεν (λ) ἐφὼδ καὶ θεραφὶν· καὶ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα ἀπὸ ἑνὸς υἱῶν αὐτοῦ, καὶ (μ) ἐγένετο αὐτῷ εἰς 6 ἱερέα. (ν) Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ· ἀνὴρ (ξ)τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει. Καὶ (ο)ἐγένετο νεανίας ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ (π) Ἰούδα, καὶ αὐτὸς 8 Λευίτης, καὶ (ρ)ἦν παροίκει ἐκεῖ. Καὶ ἐπορεύθη ὁ(σ)ἀνὴρ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς πόλεως Ἰούδα παροικῆσαι ἐν ᾧ ἐὰν εὕρῃ τόπῳ· καὶ ἦλθεν ἕως ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ ἕως οἴκου (τ)Μιχαίᾳ τοῦ ποιῆ- 9 σαι (†)ὁδὸν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ (υ)Μιχαίας, Πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Λευίτης (φ) εἰμὶ ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ ἐγὼ πορεύομαι (χ) 10 παροικῆσαι ἐν ᾧ ἐὰν εὕρω τόπῳ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ (ψ)Μιχαίας, Κάθου μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ (ω)γίνου μοι εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱρέα, καὶ ἐγὼ δώσω σοι δέκα ἀργυρίου (α)εἰς ἡμέραν, καὶ στολὴν ἱματίων, καὶ τὰ πρὸς ζωήν σου. Καὶ ἐπορεύθη ὁ Λευ- 11 ίτης, καὶ ἤρξατο παροικεῖν παρὰ τῷ ἀνδρί. καὶ ἐγένετο (β) ὁ νεανίας αὐτῷ ὡς εἷς ἀπὸ υἱῶν 12 αὐτοῦ. Καὶ (γ)ἐπλήρωσε Μιχαίας τὴν χεῖρα τοῦ Λευίτου, καὶ (δ)ἐγένετο αὐτῷ εἰς ἱερέα, καὶ (ε) ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ (ζ) Μιχαίᾳ. Καὶ εἶπε(η) 13 Μιχαίας, Νῦν ἔγνων ὅτι (θ) ἀγαθωεῖ μοι κύριος, ὅτι (ι)ἐγένετό μοι ὁ Λευίτης εἰς ἱερέα.

MS.A (α)ἐχθὲς (β)ἐξ (γ)Μιχά. (δ)Χιλίους καὶ ἑκατὸν, ἀργυρίου τοὺς λαμβάνοντας σοι, καὶ ἐξώρκισας, καὶ εἶπας ἐν τοῖς ὠσίν μου, (ε)Εὐλογημένος ὁ (ζ) Ἁγιασμῷ ἡγίασα(η)κὰ μόνας τοῦ ποιῆσαι γλυπτὸν, καὶ νῦν ὅπερ ἔδωκα σοι αὐτό. (θ)τοῦ ἀργυρίου, (ι)τῷ χωνευτῷ, (κ)ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά. Καὶ ἐ*ἀνὴρ

Μιχὰ αὐτῷ(λ)ἐφὸδ καὶ θεραπεύν· καὶ ἐνέπλησεν τοῦ χεῖρα ἐνὸς τῶν (μ)ἐχθρῶν εἰς (ν)Ἐν τῷ(ξ)τὸ ἀγαθὸν ἐν(ο)ἐγένετο παιδάριον ἐκ (π)Ἰούδα, ἐκ τῆς Συγχωνείας Ἰούδα, καὶ αὐτὸς(ρ)κατοικεῖν ἐκ τῆς πόλεως Ἰούδα Βηθλεὲμ παροικεῖν ὃ ἐὰν εὕρῃ· καὶ ἐχθρῶν εἰς ὄρος Ἐφραὶμ, ἕως(τ)Μιχὰ(†)τοῦ ὁδὸν(υ)Μιχὰ,(φ)ἐγὼ εἰμὶ ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, ἐκ τῆς συγχωνείας Ἰούδα,(χ) παροικεῖν ὃ ἐὰν εὕρω. Καὶ (ψ)Μιχὰ, (ω)γένου(α)εἰς ἡμέρας, καὶ ζεῦγος ἱματίων, καὶ πρὸς τὸ ζῆν σου. (β)αὐτῷ τὸ παιδάριον ὡς εἷς τῶν (γ)ἐνέπλησεν Μιχὰ(δ)ἐχθρῶν αὐτῷ τὸ παιδάριον εἰς (ε) ἦν ἐν (ζ)Μιχά. (η)Μιχα, (θ) ἠγαθοποίησέν με (ι) ἐχθρῶν μοι

Et dixit Sampson; Moriatur anima mea cũ alienigenis. Et fustulit in fortitudine: et cecidit domus super principes, et super omnẽ populũ, qui in ea. Et fuerũt mortui quos mortificavit Sampson in morte sua, plures quã quos mortificavit in vita sua. Et descenderũt fratres ejꝰ, et domꝰ patris ejꝰ, et tulerũt eũ. Et ascenderũt, et sepelierunt eũ inter Sarea, et inter Esthaol, in sepulchro Manoe patris ejus. Et ipse judicavit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

1 Et fuit vir de mõte Ephraim: et nomẽ ei (a) Michæas. Et dixit 2 matri suæ; Mille, et centum, (b) quos accepisti argenti tibi ipsi, et (c)me maledicẽtis adjurãsti, et etiam dixisti in auribus meis; ecce argentum apud me: ego accepi illud. Et dixit mater ejus, Benedictꝰ filꝰ meꝰ Domino. Et reddidit 3 mille, et centũ argenti matri suæ. Et dixit mater ejꝰ; (d) Sanctificãs sanctificavi argentũ Domino de manu mea (e) filio meo ad faciendum sculptile, et fusile: Et nunc 4 reddã illud tibi. Et reddidit argentũ matri suæ. Et sumpsit mater ejus ducentos argenti: et dedit illud (f) argentario: & fecit ipsum sculptile, et fusile. Et fuit in domo Michææ. Et domus Michææ, ipse 5 domꝰ Dei: Et fecit Ephod et Thraphim. Et implevit manum (g) unius de filiis suis: et factus est ei 6 in sacerdotẽ. In diebus autẽ illis nõ erat rex in Israel: (h) vir quod rectũ in oculis suis, faciebat. Et 7 fuit adolescẽs de Bethleem de populo Juda, et ipse Levita: et hic incolebat ibi. Et ivit vir de Bethlẽ civitate Juda ad incolendũ, 8 in quocunq; invenisset locum: et venit usq; ad montem Ephraim, et usq; ad domũ Michææ ad faciendũ iter suum. Et dixit ei Mi- 9 chæas, Unde venis? et dixit ad eum, Levita sum de Bethleẽ Juda: et ego vado ad incolendum, in quocunq; loco invenero. Et dixit 10 ei Michæas, Sede mecũ: et fis mecum in patrẽ, et in sacerdotẽ: et ego dabo tibi decẽ argẽti in die, et stolã vestimentorum, et ea quæ ad vitã tuã. Et ivit Levita, & 11 cæpit incolere apud virũ. Et factꝰ est adolescens ei, sicut unus de filiis ejus. Et implevit Michæas 12 manum Levitæ: et factus est ei in sacerdotem: et fuit in domo Michææ. Et dixit Michæas, Nunc 13 cognovi, quia benefaciet mihi Dominus; quoniam factus est mihi Levita in sacerdotem.

Targum JONATHAN.

30 וְאָמַר שִׁמְשׁוֹן תְּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְגַד בְּחֵילָא וּנְפַל בֵּיתָא עַל טוֹרְנַיָּא וְעַל כָּל עַמָּא
31 דִּי בֵיהּ וַהֲווֹ קְטַלַיָּא דִּי קְטַל בְּמוֹתֵיהּ סַגִּיאִין מִדִּיקְטַל בְּחַיּוֹהִי : וְנַחֲתוּ אֲחוֹהִי וְכָל בֵּית
אֲבוֹהִי וּנְטָלוּ יָתֵיהּ וְסַלִּיקוּ וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל בִּקְבָרָא דְּמָנוֹחַ אֲבוֹהִי
וְהוּא דָּן יָת יִשְׂרָאֵל עַסְרִין שְׁנִין :

יז

1 וּגְבַר מִטּוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וּשְׁמֵיהּ מִיכָיְהוּ : וַאֲמַר לְאִמֵּיהּ אֶלֶף וּמְאָה סְלְעִין
2 דִּכְסַף דְּאִתְנְסִיב לִיךְ וְאִתְּ אוֹמֵית וְאַף אֲמַרְתְּ קֳדָמַי הָא כַסְפָּא עִמִּי אֲנָא נְסִבְתֵּיהּ וַאֲמַרַת אִמֵּיהּ
3 בְּרִיךְ בְּרִי קֳדָם יְיָ : וַאֲתֵיב יָת אֶלֶף וּמְאָה סְלְעִין דִּכְסַף לְאִמֵּיהּ וַאֲמַרַת אִמֵּיהּ
אַקְדָּשָׁא אַקְדֵּשִׁית יָת כַּסְפָּא קֳדָם יְיָ מִן יְדִי לִבְרִי לְמֶעְבַּד צְלֵם וּמַתְכָּא וּפָעַן אֲתֵיבְנֵיהּ לָךְ :
4 וַאֲתֵיב יָת כַּסְפָּא לְאִמֵּיהּ וּנְסִיבַת אִמֵּיהּ מָאתַן סְלְעִין דִּכְסַף וִיהַבְתֵּיהּ לְקֵינָאִי וַעֲבַדְתֵּיהּ
5 צְלֵם וּמַתְכָּא וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה : וּגְבַר מִיכָה לֵיהּ בֵּית טַעֲוָתָא וַעֲבַד אֶפּוֹד וּדְמָאנֵי וּקְרֵים
6 יָת קוּרְבָּן חַד מִבְּנוֹהִי וַהֲוָה לֵיהּ לְכוֹמָרָא : בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר
7 דְּכַשַׁר בְּעֵינוֹהִי יַעֲבֵיד : וַהֲוָה עוּלֵימָא מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִזַּרְעִית יְהוּדָה וְהוּא לֵוִי וְהוּא דָּר
8 תַּמָּן : וְאָזַל גְּבַר מִקִּרְתֵּיהּ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לְמִדַּר בְּאַתַר דְּיִשְׁכַּח וַאֲתָא לְטוּרָא דְּבֵית
אֶפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה לְמֶעְבַּד אוֹרְחֵיהּ : וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה מִנָּן אַתְּ אֲתֵי וַאֲמַר לֵיהּ לְיָאנָא
9 אֲנָא מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַאֲנָא אָזִיל לְמִדַּר בְּאַתַר דְּאַשְׁכַּח : וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה תֵּב עִמִּי וֶהֱוֵי
לִי לְאָב וּלְכָהֵן וַאֲנָא אֶתֵּן לָךְ עֲסַר סְלְעִין דִּכְסַף לְזִמַן עִדָּן וְזוּג לְבוּשִׁין וּפַרְנָסְתָּךְ וְאָזַל
11 לְיָאנָא : וְצָבֵי לְיָאנָא לְסָתַב עִמֵּיהּ גְּבַר וַהֲוָה לֵיהּ עוּלֵימָא לְכָהֵן וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה יָת
12 קוּרְבָּנֵיהּ לְיָאנָא וַהֲוָה לֵיהּ עוּלֵימָא לְכָהֵן וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה : וַאֲמַר מִיכָה כְּעַן יְדַעְנָא אֲרֵי
13 אוֹטֵיב יְיָ לִי אֲרֵי הֲוָה לִי לְיָאנָא לְכוֹמָרָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina

Et dixit Simson: Moriatur anima mea cum Philisthæis: & traxit in virtute, & cecidit domus super tyrannos, & super omnem populum qui cum eo: & fuerunt occisi quos occidit in morte sua, multi ab iis quos occidit in vita sua. Et descenderunt fratres ejus, & omnis domus patris ejus, & tulerunt eum, & ascenderunt & sepelierunt eum inter Sargha & inter Esthaol in sepulchro Manoahh patris sui: & ipse judicavit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

1 Et fuit vir de monte *domus* Ephraim; & nomen ejus Michaihu. Et 2 dixit matri suæ: Mille & centum zzileghin argenti, quod acceptum est tibi, et tu jurásti, & etiam dixisti ante me, Ecce argentum mecum; ego accepi illud: et dixit mater ejus: Benedictus filius meus ante Dñm. 3 Et reddidit mille et centum zzileghin argenti matri suæ: et dixit mater ejus: Sanctificare sanctificavi argentũ ante Dñm ex manu mea filio meo ad faciendum simulachrum & fusum; et nunc reddam id tibi. Et reddidit ar- 4 gentum matri suæ: et accepit mater ejus ducentos zzileghin argenti, et dedit illud redemptori, et fecit illud simulachrum et fusum: & fuit in domo Michah. Et vir Michah illi domus erroris: et fecit ephod et similitu- 5 dines, et obtulit oblationem unius ex filiis suis, et fuit illi *Chomara*. In 6 dieb⁹ illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis, faciet. Et 7 fuit adolescens ex Beth-lehhem Jehuda de prosapia Jehuda, et ipse Levita, et ipse hospes ibi. Et venit vir ex urbe sua ex Beth-lehhem Jehuda ad 8 hospitandũ in loco quem inveniet: et venit ad montem domus Ephraim usq; domũ Michah ad faciendum viam suam. Et dixit ei Michah: Unde tu 9 veniens? et dixit illi: Levita ego ex Beth-lehhem Jehuda, et ego ambulans ad hospitandũ in loco quem inveniam. Et dixit ei Michah: Sede mecum, et 10 fis mihi patri et sacerdoti; et ego dabo tibi decẽ zzileghin argenti ad vicẽ temporis, et par vestimentorũ, et alimentũ tuum: et ivit Levita. Et voluit 11 Levita ad sedendũ cum viro; & fuit adolescens illi ut unꝰ ex filiis illius. Et 12 obtulit Michah oblationẽ Levitæ; et fuit illi adolescens sacerdoti, et fuit in domo Michah. Et dixit Michah: Nunc cognovi ꝙ benefecit Dñs mihi; 13 nam fuit mihi Levita *Chomara*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܐܡܪ ܫܡܫܘܢ ܬܡܘܬ ܢܦܫܝ ܥܡ ܦܠܫܬܝܐ ܘܫܕܪ ܒܝܬܐ ܥܠ ܪܟܣܐ ܘܢܦܠ ܒܗ̈ܘ ܘܩܛܠ ܒܝܬܐ ܠܪܒ̈ܪ̈ܒܢ̈ ܘܠ ܥܡ̈ܐ ܕܒܗ̈ܘ ܘܗ̈ܘ ܕܩܛܠ ܒܡܘܬܗ ܠܫܡܫܘܢ ܣܓ̈ܝ ܡ̈ܢ ܕܩܛܠ ܒܚܝ̈ܐ ܗ̈ܘ ܕܩܛܠ

31 ܒܡܘܬܗ ܘܢ̈ܚܬ ܐ̈ܚܘܗܝ ܘ ܟܠ ܒܝܬ ܐ̈ܒܘܗܝ ܘ ܣܒ̈ܘ ܘ ܩ̈ܒ̈ܪ̈ܘ ܐ̈ܢ̈ܘܢ ܒ ܣܥܪ ܘ ܒ ܙ̈ܪ̈ܥ ܒ ܩ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕ ܡ̈ܢܘܚ ܐ̈ܒܘܗܝ ܗ̈ܘ ܕ ܕܝܢ ܦ̈ܠ̈ܚ ܠ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܝ̈ܫ̈ܪ̈ܝܠ ܫ̈ܢ̈ܝܢ ܥ̈ܣ̈ܪ̈ܝܢ ܫ̈ܢ̈ܐ ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܕܝܢ ܩ̈ܛ̈ܠ̈ܝ ܫ̈ܦ̈ܛ̈ܐ ܫ̈ܢ̈ܐ ܫ̈ܒ̈ܥ̈ܐ ܥ̈ܣ̈ܪ̈ܐ

1 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܓ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܡ̈ܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܐ̈ܦ̈ܪ̈ܝ̈ܡ ܘ ܫ̈ܡ̈ܗ ܡ̈ܝ̈ܟ̈ܐ ܘ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܕ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈

2 ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈ ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

3 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

4 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

5 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

6 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

7 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

8 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

9 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

10 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

11 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

12 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

13 ܘ ܗ̈ܘ ܕ ܗ̈ܦ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ܗ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܗ̈ܒ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ ܘ ܡ̈ܐ̈ܐ ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܐ ܕ ܐ̈ܬ̈ ܠ ܝ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܢ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܠ ܐ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ ܒ̈ܪ̈ܟ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ ܠ ܒ̈ܪ̈

Ait Samson, Moriatur anima mea cum Palestinis: traxitq; *eas* robore suo, & corruit domus illa super tyrannos, & super universum populum qui erat in ea: ita fuerunt mortui qui perierunt in morte Samsonis, plures iis qui perîrât in vita ipsius. Deinde descendentes omnes fratres ejº, & universa domus patris ejº, ascenderunt et sepelierunt eum inter Sadaam et inter Estuael, in sepulchro Menuh patris ejus. Et ipse judicaverat Israelem viginti annis.

CAP. XVII.

Fuit præterea vir quidã de monte Aphrem, cujº nomen Micha. Hic dixit matri suæ, Mille & centum argenteos qui surrepti sunt tibi, & *pro quibus* tu execrata es, & audiente me locuta es; illam *inquam* pecuniam ego surripui. Et ait mater ejus, Benedictº sit filius meº à Dño. Restituit ergò mille & centũ illos argenteos matri suæ. Dicebat enim mater ejº, Cõsecrando consecraveram pecuniã illã Dño de manibus filii mei, ut facerẽ simulachrũ sculptile ac fusile; ideò restitue eam mihi. Cùm itaq; restituisset pecuniã matri suæ, accepit mater ejº ducentos argenteos, deditq; aurifici, qui fecit simulachrũ sculptile ac fusile, & *positum* fuit in domo Michæ. Vir enim iste Micha habebat fanũ deorũ, fecerátq; ephod & palliũ, & consecraverat unũ de filiis suis, ut esset ei sacerdos. In diebus illis non erat rex in Israele: proinde unusquisque quod sibi placebat, faciebat. Fuit autem juvenis quidam ex Beth-lehem Juda, cujº nomen Levi, quique morabatur illic. Vir iste profectus de civitate illa, *nempe* de Beth-lehem Juda, ut habitaret ubicunq; *locum* inveniret, pervenit ad montem Aphrem, usque ad domũ Michæ, animo conficiendi iter suum. Et dixit ei Micha, Unde venis? Respondit ei, Levita sum de Beth-lehem Juda, & vado habitatũ ubicunq; possim. Ait illi Micha, Maneas apud me, & esto mihi ut pater & sacerdos, & dabo tibi decem argenteos singulis diebº, & vestimenta tua, & alimoniã tuam. Abiit ergò Levi, & cõsensit manere apud virũ illũ, factúsque est ei juvenis ille quasi unus ex filiis ejus. Tum perfectã reddidit Micha manum Levitæ illius, factúsq; est ei sacerdos, & cõmoratus est domi Michæ. Et dixit Micha, Nunc novi favere mihi Dominum, quandoquidem Levita factus est mihi sacerdos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وقال سمسون تهلك نفسي مع اعدائي أهل فلسطين * وجذبهما بقوته * وسقط البيت على روساء

31 أهل فلسطين وعلى جميع الشعب * وكان الموتى الذي ماتوا بموت سمسون اكثر من الذين

قتلهم في حياته * ونزل اخوته وجميع أهل بيته * فحملوه واصعدوه ودفنوه بين صرعا واسول * في

قبر منوح ابيه * وهو كان يقضي لبني اسرايل قضاءهم عشرين سنة * * الفصل السابع عشر *

1 * وكان من بعد ذلك رجل من جبل افرام * اسمه ميخا * فقال لامه * الالف مثقال الفضة والمايه

2 مثقال الذي اخذت لك * وحلفتي وقلتي وانا اسمعك انها ذهبت منك * تلك الفضه انا اخذتها *

3 فقالت امه * بارك الله عليك يا ابني * ورد على امه الالف والمايه مثقال الفضة * فقالت امه * قدست

الفضة التي اخذت من يد ابني للرب * لاجعلن منها صنما مسبوكا منقوشا * ولا اردها الي * واخذت

4 امه مايتين من الفضة * واعطت الصايغ * وعمل لها صنما مسبوكا منقوشا * وصار الصنم في بيت

5 ميخا * وكان ميخا قد افرد في منزله بيتا لله * وعمل الجبه والبرد التي تلبس الاحبار * وقدس احد

6 بنيه * فصار له حبرا * وفي تلك الايام لم يكن لبني اسرايل ملك * وكان كل انسان منهم يعمل

ما يحب * وخرج فتى من بيت لحم فريه يهودا اسمه لاوي * وكان يسكن في بيت لحم * فانصرف

7 الرجل من فريته ليطلب مسكنا موافقا * فانتهى الى جبل افرام * وصار الى بيت ميخا قصد طريقه

8 * فقال له ميخا من اين اقبلت * فقال له * انا رجل لاوي من بيت لحم فريه يهودا * خرجت لاطلب

9 مسكنا موافقا * فقال له ميخا * اسكن عندي * وتكون لي ابا وحبرا * وانا اجري عليك كل

10 يوم عشر مثاقيل * واكسوك واطعمك * فرضي لاوي ان يسكن مع الرجل * فصار الفتى

11 عنده كاحد بنيه * واكمل ميخا يدي لاوي بربه الاحبار * وسكن في بيت ميخا * وقال

12 ميخا الان علمت ان الرب قد احسن الي * انه قد صار لي حبرا من اللاويين *

Et ait Samson, Pereat anima mea cum hostibus meis Philistæis: & traxit illas fortitudine suâ, cecidítque domus illa super principes Philistæorum & super universum populũ. Fuerúntq; mortui qui occubuerunt moriente Samsone, plures iis quos vivens interfecerat. Descenderúntq; fratres ejus et tota familia ipsius, et tulerunt eum, & asportantes cum sepelierunt inter Saraam & Estol in monumento Manuh patris ejus. Is autem judicaverat Israelitarum causas viginti annis.

CAP. XVII.

Fuit posthæc vir quidam de monte Aphrem, nomine Micha, Qui dixit ad matrem suam, Mille sicli argentei et centum sicli qui capti fuerant tibi, quósque juraveras & audiente me dixeras à te periisse, illud argentum ego accepi. Dixit mater ejus, Benedicat tibi Deus fili mi. Cúmq; restituisset matri suæ mille et centum illos siclos argenteos, dixit mater ejus; Argentum quod susceperi de manu filii mei, Domino offero, ut faciã ex eo idolum fusile sculptile, nec convertam illud in usum meum. Accipiens ergò mater ejus ducentos argenteos, dedit aurifici, qui fabricavit ei idolum fusum sculptum; & stătutum fuit idolum illud in domo Michæ. Et verò Micha destinaverat in domicilio suo adem Deo, fecerátque tunicam ac thoracem quibus induuntur sacerdotes, & sacraverat unum è filiis suis, erátque illi sacerdos. In illis autem diebus non habebant Israelitæ regem, et quilibet eorum faciebat quod libebat. Et egressus est adolescens de Beth-lehem civitate Juda, cujus nomen erat Levi, quique degebat in Beth-lehem: Migravit inquam vir iste de civitate sua, quæsitum habitationem idoneam; & cùm pervenisset ad montem Aphrem, recepit se domum Michæ scopum itineris sui. Cui dicente Michâ, Unde venisti? respondit ei, Homo sum Levita ex Beth-lehem civitate Juda egressus quæsitum habitationem commodam. Dixit ad eum Micha, Commorare apud me, erísque mihi pater et sacerdos, et ego impendam tibi quotidiè decem siclos, & vestitum vestimque tibi præbebo. Libuit ergò Levi commorari cum viro, fuitque adolescens ille apud eum tanquam unus ex filiis ejus. Perfecitque Micha manus Levi officio sacerdotali, et mansit domi Michæ. Dixitque Micha, Nunc scio Deum benefeciſſe mihi, eò quòd natus sim sacerdotem è Levitis.

כפר שופטים : יח

CAP. XVIII. יח

Danitica tribus illis diebus in & :Israel in rex non illis diebus In
בימים ההם אין מלך בישראל ובימים ההם שבט הדני
ad usq; sibi ceciderat non quia ,habitandum ad hæreditatem sibi *quærens*
מבקש לו נחלה לשבת כי לא נפלה לו עד
fifti Miseruntque *hæreditate in* Israel tribuum medio in ipsum diem
היום ההוא בתוך שבטי־ישראל בנחלה : וישלחו בני
virtutis filios viros suis finibus de viros quinque sua familia de Dan
דן ממשפחתם חמשה אנשים מקצותם בני־חיל
tcã investigandũ ad &,terrã *pedibus* explorandũ ad,Esthaol de & ,Sorhah de
מצרעה ומאשתאל לרגל את־הארץ ולחקרה
Ephraim montẽ venerũt Et .terram *explorate* ,Ite :eos ad dixeruntq;
ויאמרו אלהם לכו חקרו את־הארץ ויבאו הר־אפרים
,Michah *domo cum Ipsis* .ibi *pernoctarunt* & ,Michah domum ad usq;
עד־בית מיכה וילינו שם : המה עם־בית מיכה
,illuc declinaverunt & ,Levitæ adolescentis vocem agnoverunt ipsi &
והמה הכירו את־קול הנער הלוי ויסורו שם
quid & ?*hoc in faciens tu* quid & ?huc te adduxit Quis :ei dixeruntq;
ויאמרו לו מי־הביאך הלם ומה־אתה עשה בזה ומה־
:Michah mihi fecit *hoc sicut & hæc Sicut* :eos ad Dixitque ?*hic tibi*
לך פה : ויאמר אלהם כזה וכזה עשה־לי מיכה
nunc Pete :ei Dixeruntq; *sacerdotẽ in* ei fui & ,me conduxit mercede &
וישכרני ואהי־לו לכהן : ויאמרו לו שאל־נא
ambulantes nos qua ,*nostra via prosperabitur an sciemus &* ,*Deo in*
באלהים ונדעה התצליח דרכנו אשר אנחנו הלכים
,*vestra via* Dñi Ante .pace in Ite :sacerdos eis Dixitque .*ea super*
עליה : ויאמר להם הכהן לכו לשלום נכח יהוה דרככם
,Lais in venerunt & ,viri quinque abierunt Et .*ea in ambulabitis qua*
אשר תלכו־בה : וילכו חמשת האנשים ויבאו לישה
fiduciam ad manentem ejus *interiori* in qui populum viderunt &
ויראו את־העם אשר־בקרבה יושבת לבטח
verbũ calumniam non & ,confidentem & quiescentẽ,Sidoniorum *judicio* juxta
כמשפט צידנים שקט ובטח ואין מכלים דבר
non *verbum* & ,Sidoniis à *ipsi longinqui* & ,*retentionem possidens* terra in
בארץ יורש עצר ורחוקים הם מצידנים ודבר אין
:Esthaol & ,Sorhah in *suos fratres* ad venerunt Et .*homine* cum *eis*
להם עם־אדם : ויבאו אל־אחיהם צרעה ואשתאל
Surge :dixerunt Et ?*vos* Quid .*eorum fratres eis* dixeruntque
ויאמרו להם אחיהם מה־אתם : ויאמרו קומה
:valde bona ecce & ,terram vidimus quia ,*eos super* ascendamus &
ונעלה עליהם כי ראינו את־הארץ והנה טובה מאד
possidendum ad *veniendum ad* ,eundum ad pigri sitis Ne ?tacentes *vos* &
ואתם מחשים אל־תעצלו ללכת לבוא לרשת
,confidentem populum ad intrabitis ,*vos venire Secundum* .terram
את־הארץ : בבאכם תבאו אל־עם בטח
locum ,vestra manu in Deus eam *dedit* quia ,*manibus* lata terra &
והארץ רחבת ידים כי־נתנה אלהים בידכם מקום
inde sunt profecti Et.terra in quæ ,rei omnis defectus *ibi non quo*
אשר אין שם מחסור כל דבר אשר בארץ : ויסעו משם
accincti viri sexcenti ,Esthaol de & ,Sorhah de ,Danita familia de
ממשפחת הדני ממצרעה ומאשתאל ששׁ־מאות איש חגור
Chiriathjeharim in sunt castrametati &,ascenderunt Et .*belli vasis*
כלי מלחמה : ויעלו ויחנו בקרית יערים
,Dan Machaneh ipsum locum *ad* vocaverunt Idcirco : Jehudah in
ביהודה על־כן קראו למקום ההוא מחנה־דן
transierunt Et .Chiriathjeharim *post* ecce ,hanc diem ad usque
עד היום הזה הנה אחרי קרית יערים : ויעברו
.Michah domum ad usque venerunt que :Ephraim montem inde
משם הר־אפרים ויבאו עד־בית מיכה :

Versio VUL. LAT.

CAP. XVIII.

1 IN diebus illis non erat rex in Israel, & tribus Dan quærebat possessionẽ sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter cæteras tribus sortẽ non
2 acceperat. Miserunt ergò filii Dan, stirpis & familiæ suæ quinq; viros fortissimos de Saraa & Esthaol, ut explorarent terrã, et diligenter inspicerent: dixerúntq; eis; Ite, & considerate terrã. Qui cùm pergentes venissent in montẽ Ephraim, et intrâssent domũ Michæ, requi-
3 everũt ibi: Et agnoscentes vocem adolescentis Levitæ, utentésq; illius diversorio, dixerunt ad eum; Quis te huc adduxit? quid hîc agis? quam ob causam
4 huc venire voluisti? Qui respondit eis; Hæc & hæc præstitit mihi Michas, et me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.
5 Rogaverunt autẽ eum, ut consuleret Dñm, ut scire possent, an prospero itinere pergerent, et
6 res haberet effectum. Qui respondit eis; Ite in pace: Dñs respicit viam vestrã, & iter quò
7 pergitis. Euntes igitur quinq; viri venerunt Lais: viderúntq; populum habitantẽ in ea absq; ullo timore, juxta consuetudinem Sidoniorũ, securũ et quietum, nullo ei penit⁹ resistente, magnarúmq; opum, & procul à Sidone atque à cunctis hominibus separatũ. Reversíque ad
8 fratres suos in Saraa et Esthaol, & quid egissent scisciantibus
9 responderunt; Surgite, ascendam⁹ ad eos: vidim⁹ enim terram valdè opulentã & uberẽ: nolite negligere, nolite cessare: eamus, & possideam⁹ eam, nul-
10 lus erit labor. Intrabim⁹ ad securos, in regionem latissimam, tradétq; nobis Dñs locum, in quo nulli⁹ rei est penuria, eorum quæ gignuntur in terra.
11 Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est, de Saraa & Esthaol, sexcenti viri accincti
12 armis bellicis, Ascendentésq; manserunt in Cariathiarim Judæ: qui locus, ex eo tempore, Castrorũ Dan nomen accepit, & est post tergũ Cariathiarim.
13 Inde transierunt in montem Ephraim. Cúmque venissent ad domum Michæ,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Κεφ. ιη'. CAP. XVIII.

1 Ἐν τῇ ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ. καὶ ἐν τῇ ἡμέραις ἐκείναις (α)ἡ φυλὴ Δὰν ἐζήτει ἑαυτῇ κληρονομίαν (β)κατοικῆσαι, ὅτι οὐκ ἐνέπεσεν αὐτῇ ἕως (γ)τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν μέσῳ φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κληρονομία. 2 Καὶ (δ) ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ Δὰν (ε)ἀπὸ ἡμῶν αὐτῶν πέντε ἄνδρας (ζ) υἱὲς δυνάμεως, (η)ἀπὸ Σαραὰ καὶ ἀπὸ Ἐσθαὰλ τοῦ κατασκέψασθαι τὴν γῆν καὶ ἐξιχνιάσαι αὐτήν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς, Πορεύεσθε καὶ (θ)ἐξιχνιάσατε τὴν γῆν. καὶ (ι)ἦλθον ἕως ὄρους Ἐφραὶμ ἕως οἴκου (κ)Μιχαίου· καὶ ηὐλίσθησαν (λ)οἱ υἱοὶ ἐκεῖ 3 ἐν οἴκῳ Μιχαίου, καὶ αὐτοὶ ἐπέγνωσαν τὴν φωνὴν τοῦ νεανίσκου τοῦ Λευίτου, καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ. καὶ εἶπαν αὐτῷ, (λ)Τίς ἤνεγκέν σε ὧδε; καὶ σὺ τί ποιεῖς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ; καὶ τί σοι ὧδε; 4 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, (μ)Οὕτω καὶ οὕτως ἐποίησέ μοι (ν)Μιχαίας, καὶ ἐμισθώσατό με, καὶ (ξ)ἐγενόμην αὐτῷ εἰς ἱερέα. 5 Καὶ εἶπαν αὐτῷ, Ἐπερώτησον δὴ ἐν τῷ Θεῷ, καὶ γνωσόμεθα εἰ (ο)εὐοδωθήσῃ ἡ ὁδὸς ἡμῶν, ἐν ᾗ ἡμεῖς πορευόμεθα ἐν αὐτῇ. 6 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεύς, (π)Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ἐνώπιον κυρίου ἡ ὁδὸς ὑμῶν, (ρ)ἐν ᾗ πορεύεσθε ἐν αὐτῇ. 7 Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πέντε ἄνδρες, (σ)καὶ ἦλθον εἰς Λαισά· καὶ εἶδον τὸν λαὸν τὸν (τ)ἐν μέσῳ αὐτῆς κατοικοῦντα ἐπ' ἐλπίδι, ὡς κρίσις Σιδωνίων ἡσυχάζουσα, καὶ οὐκ ἔστιν διαστέλλων ἢ καταισχύνων λόγον ἐν τῇ γῇ, κληρονόμος ἐκπέζων σπουδαῖος, καὶ μακρὰν εἰσὶ Σιδωνίων, καὶ λόγον οὐκ ἔχουσι πρὸς ἄνθρωπον. 8 Καὶ ἦλθον οἱ πέντε ἄνδρες πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν εἰς Σαραὰ καὶ Ἐσθαὰλ, (υ) καὶ εἶπον αὐτοῖς ἀδελφοὶ αὐτῶν, Τί ὑμεῖς κάθησθε; καὶ 9 εἶπαν, Ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν (φ)ἐπ' αὐτούς, ὅτι εἴδομεν τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὴ (χ)σφόδρα, καὶ ὑμεῖς (ψ)ἡσυχάζετε. μὴ ὀκνήσητε τοῦ (ω)πορευθῆναι, καὶ εἰσελθεῖν τοῦ κληρονομῆσαι τὴν γῆν. 10 (α) Καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθητε, εἰσελεύσεσθε πρὸς λαὸν ἐπ' ἐλπίδι, καὶ ἡ γῆ πλατεῖα, ὅτι ἔδωκεν αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐν χερὶ ὑμῶν· τόπος (α) ὅπου οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος (β)τῆς ἐν τῇ γῇ. 11 Καὶ ἀπῆραν ἐκεῖθεν (γ) ἀπὸ δήμων τοῦ Δὰν (δ)ἀπὸ Σαραὰ (ε)καὶ ἀπὸ Ἐσθαὰλ ἑξακόσιοι ἄνδρες (ζ)ἐζωσμένοι σκεύη πολεμικά. 12 Καὶ ἀνέβησαν καὶ (η) παρενέβαλον ἐν Καριαθιαρὶμ ἐν Ἰούδᾳ· διὰ τοῦτο ἐκλήθη (θ)ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, Παρεμβολὴ Δὰν, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ἰδοὺ (ι)ὀπίσω Καριαθιαρίμ. (κ) Καὶ 13 παρῆλθον ἐκεῖθεν ὄρος Ἐφραὶμ, καὶ ἦλθον ἕως οἴκου (λ) Μιχαίου.

MS.A. (α)ἑζῆς ἡ φυλὴ τοῦ Δὰν (β)τοῦ καθοικεῖν, (γ) τῆς ἡμερῶν ἐκείνων ἐμ μέσῳ φυλῶν Ἰσραὴλ (δ) ἐξαπέστειλαν (ε) ἐκ τῆς Συγγενείων αὐτῶν (ζ) ἀπὸ μέρους αὐτῶν υἱὲς (η) ἐξ Ἀραὰ καὶ Ἐσθαὰλ (θ) ἐξεφανήσατε τοῦ (ι) παρεγένοντο εἰς ὄρος (κ) Μιχὰ καὶ κατέφυσαν ἐκεῖ. αὐτῶν ὄντων παρὰ τῷ οἴκῳ Μιχὰ, Καὶ αὐτοὶ ἐπέγνωσαν τοῦ φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ νεωτέρου τοῦ (λ) Μιχά. Καὶ αὐτοὶ ἐπέγνωσαν τοῦ φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ νεωτέρου τοῦ Λευίτου, (λ)Τίς ἤγαγέν σε ὧδε; καὶ τί σοι ὧδε; καὶ τί ποιεῖς ἐνταῦθα; καὶ τί σοι ὧδε ἐστίν ὧδε; (μ)Οὕτως καὶ (ν) Μιχὰ (ξ)ἐχρημάτισέ μοι καὶ ἐμισθώσατό με, καὶ ἐγενόμην αὐτῷ εἰς ἱερέα. (π)Πορεύεσθε καὶ εἰς εἰρήνην. (ρ) καθ' ἣν ὑμεῖς πορεύεσθε (σ) ἐν αὐτῇ καθήμενον ἐν ἐλπίδι καὶ τοῦ Συγκρίσεις τῶν Σιδωνίων, ἡσυχάζοντας καὶ παρεγένοντο εἰς (τ) τὸ καλοικοῦντα ἐν αὐτῇ καθήμενον ἐν ἐλπίδι καὶ τοῦ Συγκρίσεις τῶν Σιδωνίων, ἡσυχάζοντας ἐν ἐλπίδι, καὶ μὴ δυναμένης λαλῆσαι ῥῆμα ἐν τῇ γῇ, ὅτι μακρὰν εἰσὶ ἀπὸ Σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας. Ἀλλὰ ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς, ὅτι εὑρήκαμεν τὴν γῆν, (χ)σφόδρα. μὴ (ψ)πορευθῆναι, τοῦ ἐλθεῖν καὶ κατακληρονομῆσαι (ω) Ἡνίκα ἂν εἰσέλθητε, ἥξετε πρὸς λαὸν πεποιθότα, καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος, ὅτι παρέδωκεν (α) ὁ θεὸς (β) ὑμῖν τὸν τόπον, οὗ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ἐν ἐλπίδι καὶ τοῦ Συγκρίσεις τῶν Σιδωνίων, καὶ μακρὰν ἀπέχουσιν ἀπὸ Σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας. Ἀλλὰ ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς, ὅτι εὑρήκαμεν τὴν γῆν, (χ)σφόδρα. μὴ (ψ)πορευθῆναι, τοῦ ἐλθεῖν καὶ κατακληρονομῆσαι (ω) Ἡνίκα ἂν εἰσέλθητε, ἥξετε πρὸς λαὸν πεποιθότα, καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος, ὅτι παρέδωκεν (α) ὁ θεὸς (β) ὑμῖν τὸν τόπον, οὗ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος (β)τῆς ἐν τῇ γῇ. καὶ ἀπῆραν ἐκεῖθεν (γ) ἀπὸ δήμων τοῦ Δὰν (δ)ἀπὸ Σαραὰ (ε)καὶ ἀπὸ Ἐσθαὰλ ἑξακόσιοι ἄνδρες (ζ)ἐζωσμένοι σκεύη πολεμικά. καὶ ἀνέβησαν καὶ (η) παρενέβαλον ἐν Καριαθιαρὶμ ἐν Ἰούδᾳ· διὰ τοῦτο ἐκλήθη (θ)ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, Παρεμβολὴ Δὰν, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ἰδοὺ (ι)ὀπίσω Καριαθιαρίμ. (κ) Καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν ὄρος Ἐφραὶμ, καὶ ἦλθον ἕως οἴκου (λ) Μιχαίου.

CAP. XVIII.

1 IN dieb⁹ illis non erat rex in Israel. Et in diebus illis tribus Dan quærebat sibi hæreditatem ad habitandũ: quia nõ ceciderat ei usq; in diem illam in medio tribuũ Israel hæreditas. Et miserũt filii Dan de populis suis quinq; viros filios virtutis, de Saraa, et
2 de Esthaol ad considerandã terrã, et investigandã cã. Et dixerũt ad eos; Ite: et investigate terrã. Et venerũt usq; ad montẽ Ephraim, usq; ad domũ Michææ. (a) Et manserunt ipsi illic in do-
3 mo Michææ: Et ipsi agnoverunt vocem adolescentis Levitæ, et declinaverunt illuc. Et dixerunt ei; Quis attulit te huc? et tu quid facis in loco hoc? Et quid tibi hîc?
4 Et dixit ad eos, Sic, et sic fecit mihi Michææas: et mercede conduxit me: et factus sum ei in sacerdotem. Et dixerunt ei; Interroga nunc in Deo: et cognoscemus, si
5 prosperabitur via nostra, in qua nos imus in ea. Et dixit eis sacerdos, Ite in pace. Coram Domino via vestra, in qua pergitis in ea.
6 Et perrexerunt quinq; viri, et venerunt in Laisa: & viderunt populum, qui in medio ejus, sedentem in spe, sicut est judicium Sido-
7 niorum, (b) quiescens, & non est deterrens, vel confundens verbum in terra, possessor exprimens thesauros: et procul sunt à Sidoniis: et non habent verbum ad hominẽ. Et venerunt quinq; viri ad
8 fratres suos in Saraa, et Esthaol: et dixerunt fratribus suis, Quid vos sedetis? Et dixerunt, Surgite,
9 & ascendamus super eos: quoniam vidimus terrã, et ecce bona valdè: et vos quiescitis. Ne torpeatis ire, & intrare ad hæreditandã terram. Et quandocunq; veni-
10 etis; intrabitis ad populũ in spe; et terra lata: quoniam dedit eam Deus in manu vestra: locus, ubi non est ibi inopia omnis verbi cujus-
11 cunq; rei in terra. Et promoverũt inde de populis Dan à Saraa, & ab Esthaol, sexcenti viri accincti vasis belli. Et ascenderunt, et ca-
12 strametati sunt in Cariathiarim in Juda. Propter hoc vocatum est in loco illo, Castra Dan usq; in diem hanc: ecce post Cariathiarim. Et prætercierunt inde mon-
13 tem Ephraim: et venerunt usq; ad domum Michææ.

תרגם יונתן Targum JONATHAN.

יח

1 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹמַיָּא הָאִנּוּן שִׁבְטָא דְּבֵית דָּן בָּעֵן לְהוֹן אַחְסָנְתָּא
2 לְמִתַּב בְּאַרְעָא לָא אִתְפַּלַּג לְהוֹן עַד יוֹמָא הַהוּא מִנּוֹ שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּאַחְסָנָא : וּשְׁלַחוּ
בְּנֵי דָן מִזְּרִעְיָתְהוֹן חֲמִשָּׁא גִּבְרִין מִקָּצָתְהוֹן גִּבְרִין בְּנֵי חַיְלָא מִצְּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל לְאַלָּלָא
יַת אַרְעָא וּלְמִבְדְּקָא וַאֲמַרוּ לְהוֹן אִזְלוּ בְּדוּקוּ יַת אַרְעָא וַאֲתוֹ לְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם עַד
3 בֵּית מִיכָה וּבָתוּ תַּמָּן : אִנּוּן עִם בֵּיתָא דְּמִיכָה וְאִנּוּן אִשְׁתְּמוֹדָעוּ יַת קָל עוּלֵימָא לֵיוָאָה וְזָרוּ
לְתַמָּן וַאֲמַרוּ לֵיהּ מַן אַיְתָךְ הָלְכָא וּמָא אַתְּ עָבִיד הָכָא וּמָא לָךְ בְּדֵין : וַאֲמַר לְהוֹן כְּדֵין
4 וְכֵין עֲבַד לִי מִיכָה וְאַגְרַנִי וַהֲוִית לֵיהּ לְכוֹמְרָא : וַאֲמַרוּ לֵיהּ שְׁאֵל כְּעַן בְּמֵימְרָא דְּיָיָ
וְנִידַע הֲתַצְלַח אוֹרְחָנָא דִּי אֲנַחְנָא אָזְלִין עֲלַהּ : וַאֲמַר לְהוֹן כַּהֲנָא אִזְלוּ לְשָׁלֵם
5 אָתְקֵין מֵיָא אוֹרְחֲכוֹן דִּי תְהָכוֹן בָּהּ : וַאֲזָלוּ חַמְשָׁא גִּבְרִין וַאֲתוֹ לְלָיְשׁ וַחֲזוֹ יַת עַמָּא דִּי
בְנָוָה יָתְבִין לְרוּחָצָן כְּהִלְכַת צִידוֹנָאֵי דְּשָׁקְטִין וְשָׁרְיָן לְרוּחָצָן וְלֵית דְּמַנֵּיק פִּתְגָמָא בְּאַרְעָא
יְרוּתִין וְעִירִין וּרְחִיקִין הֲווֹ מִצִּידוֹנָאֵי וּפִתְגָמָא לֵית לְהוֹן עִם אֱנָשׁ : וַאֲתוֹ לְוַת אַחְוֹהִי
6 צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וַאֲמַרוּ לְהוֹן אַחְוֹהִי מָה אַתּוּן : וַאֲמַרוּ קוּמוּ וְנִסַּק עֲלֵיהוֹן אֲרֵי חֲזֵינָא יַת
אַרְעָא וְהָא טָבָא לַחְדָּא וְאַתּוּן שָׁתְקִין לָא תְתַרְשְׁלוּן לְמֵיזַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא :
7 כְּמֵיתֵיכוֹן תֵּעֲלוֹן לְוַת עַמָּא דְּשָׁרְיָן לְרוּחָצָן וְאַרְעָא פְּתִיחַת יְדִין אֲרֵי מַסְרַהּ יְיָ בִּידֵיכוֹן
אֲתְרָא דְּלֵית תַּמָּן חִסְרָן כָּל מִדְּעַם דִּי בְאַרְעָא : וּנְטָלוּ מִתַּמָּן מִזְרְעִית דָּן מִצְּרְעָה
8 וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל שִׁית מְאָה גַּבְרִין מְזָרְיִן בְּמָנֵי קְרָבָא : וְסָלִיקוּ וְשָׁרוּ בְּקִרְיַת יְעָרִים בִּיהוּדָה
דְּבֵית יְהוּדָה עַל כֵּן קָרוּ לַאֲתְרָא הַהוּא מַשְׁרִיתָא דָּן עַד יוֹמָא הָדֵין הָא הוּא אֲחוֹרֵי קִרְיַת
9 יְעָרִים : וְעַבְרוּ מִתַּמָּן לְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וַאֲתוֹ עַד בֵּית מִיכָה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XVIII.

1 IN dieb⁹ illis non erat rex in Israel: & in dieb⁹ illis tribus domus Dan quærentes sibi possessionem ad habitandũ, quoniam non divisa est usq; ad
2 diem illam in medio tribuũ Israel in possessione. Et miserunt filii Dan ex prosapia sua quinq; viros de partib⁹ suis, viros filios virtutis ex Szargha et ex Esthaol, ad explorandũ terram, & ad rimandum: & dixerunt eis: Ambulate rimamini terram; & venerunt ad montem dom⁹ Ephraim usq; ad
3 domum Michah, & pernoctarunt ibi. Illi cum domo Michah & illi agnoverunt vocem adolescentis Levitæ, & diverterunt eò, & dixerunt ei: Quis adduxit te huc? & quid tu faciens hîc, & quid tibi in hoc? Et
4 dixit illis: Sic & sic fecit mihi Michah, & conduxit me, & *fui* ei *Chomara*. Et dixerunt illi: Pete nunc in dicto Dñi, & sciemus an prospe-
5 rabit viam nostram qua nos ambulantes super ea. Et dixit illis sacerdos: Ambulate ad pacem, stabilivit Dñs viam vestram qua ibitis in ea.
6 Et ambulaverunt quinq; viri, & venerunt ad Lais; & viderunt populum qui in ea, sedentes ad confidentiam juxta morem Szidoneorum, qui
7 quiescentes & manentes ad confidentiam, & non est qui noceat verbum in terra: possessores parvi, & remoti illi à Szidoneis, & verbum non est illis cum homine. Et venerunt ad fratres suos Szargah & Esthaol,
8 & dixerunt illis fratres eorum: Quid vos? Et dixerunt: Surgite & ascen-
9 demus super eos; nam vidimus terram, & ecce bona valdè: & vos filetis, non negligatis ad eundum, ad intrandum, ad hæreditandum terram. Ut ve-
10 nire vos, intrabitis ad populũ qui manentes ad confidentiã, & terra latitudo manuũ; nam tradidit eam Dñs in *manus vestras*, locũ quo non est ibi
11 penuria omnis cujusquã rei in terra. Et elevaverunt inde de prosapia Dan ex Szargah & ex Esthaol, sexcenti viri armati in vasis belli. Et ascenderunt
12 & manserunt in Kirjath-Jegharim in terra dom⁹ Juda: propter hoc vocarunt locũ illum Castrũ Dan usq; diem hanc: ecce ipse retro Kirjath-Jegharim. Et
13 transierũt inde ad montẽ dom⁹ Ephraim, & venerũt usq; ad domũ Michah.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

IN diebus illis non erat rex in Israele; iisdémque diebus familia Dan quærebat sibi portionem in qua habitaret: non enim divisa fuerat usque ad diem illum hæreditas inter tribus Israelis. Quapropter mittentes filii Dan ex familia sua quinque viros de Sadaa déque Estuael, ad explorandam & scrutandam terram, dixerunt eis, Ite, pervestigate terram. Qui cùm perveniissent ad montem Aphrem, in domum Michæ, pernoctárunt illic. Cùm essent domi Michæ, agnoverunt vocem juvenis Levi; & divertentes ad eum illuc, dixerunt ad eum, Quid hûc venisti? & quid istic agis? Respondit eis, Sic & sic fecit mihi Micha, & mercede me conduxit, factúsque sum illi sacerdos. Dicunt ei, Consule nobis Dominum, ut sciamus num faustum sit iter quod aggressuri sumus. Ait illis sacerdos, Ite in pace, Dominus disponet iter vestrum quod aggressuri estis. Abierunt ergò quinque illi viri ad Lis, viderúntque populum qui morabatur in ea, tranquillè habitantem juxta legem Sidoniorum, tranquillum & quietum; & neminem esse in terra illa pernicioſum, néve qui molestiam aut negotium facesseret; præterea eos esse remotos à Sidoniis, nec ullum habere commercium cum quoquam. Redeuntes itaque ad fratres suos in Sadaam & Estuaelem, dixerunt ad eos fratres eorum, Unde venitis? Respondérunt, De Lis: surgite modò, ascendamus contra eos; vidimus enim terram esse bonam admodúm: agite ergò, ne cunctemini, néve segnescatis proficisci & ingredi ad possidendam terram. In *ipso* ingressu vestro ingrediemini ad populum opimum & regionem spatiis ampliſſimam (quandoquidem tradidit eam Deus in manus vestras) nullâque re deficiemini in regione illa. Igitur solventes illinc, *nempe* è Sadaa & Estuaele, sexcenti viri ex familia Dan instrumentis bellicis armati, Ascenderût, & castra posuerunt in civitate Naarin Judæ (propterea vocaverunt locum illum, Castra Dan, ad hunc usque diem: & ecce situs est à tergo civitatis Naarin.) Indéque transeuntes ad montem Aphrem, perrexerunt usque ad domum Michæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

IN illis autem diebus nullus imperabat filiis Israel rex, & gens familiæ Dan quærebant hæreditatem ampliorem, eò quòd nondum distributæ fuissent ad eum usque diem hæreditates inter tribus filiorum Israel. Miserunt ergò filii Dan ex familia sua quinque viros è Sadaa & Estol, ut explorarent recognoscerentque terram; & dixerunt ad eos, Ite, recognoscite terram: qui venientes ad montem Aphrem, perrexerunt in domum Michæ, ibique pernoctárunt. Et cùm pernoctárent domi Michæ, agnoverunt vocem Levi adolescentis; & divertentes ad eum, dixerunt; Quomodo hûc venisti? & quid hic agis? Respondit eis, Fecit mihi Micha officium quod videtis, contulit in me beneficium, méque conduxit, et factus sum illi sacerdos. Dixerunt ad eum, Postula nobis, & vide num prosperaturi simus in via ad quam missi sumus, Respondit eis, Ite in pace, Dominus secundabit vobis iter, & voti compotes vedder. Euntes itaque quinque illi viri ad Alis, viderunt populum qui erat in eo, securè habitantem more Sidoniorum, securè inquam habitantem, ac neminem esse in terra ipsorum qui lederet eos, nec qui affligeret aut vexaret eos; regionem quoque ipsorum esse remotam à Sidoniis, nec ullum inter ipsos & quenquam, intercedere sermonem aut negotium. Reversi sunt ergò ad fratres suos in Sadaam & Estol, dixeruntque ad eos fratres ipsorum; unde venitis? Dixerunt eis, Ex Alis: surgite, ascendamus ad eam; quoniam vidimus eam esse terram fertilem et optimã: ne timeatis, néve moremini, neq; segnescatis, quin abeatis & ingrediamini, ac possideatis terram illam. Nam ingredientes venietis ad populum uberrimum: regio quoque latissima est, jámque tradidit eam vobis Dominus, nec ulla rerum vobis deerit in regione illa. Profecta est ergò gens familiæ Dan è Sadaa & Estol, sexcenti viri cuspidatis armis instructi; Et ascendentes castra fixerunt prope civitatem uvarum, quæ pertinet ad filios Judæ (propterea vocatus est locus ille, Castra Dan, ad hodiernam usque diem: extat autem locus prædictus à tergo Civitatis uvarum.) Indéque transeuntes ad montem Aphrem, processerunt donec perveniissent domum Michæ.

ספר שופטים : יח

14 ,Lais terram explorandum ad *euntes* viri quinq; *respondentes* Et
וַיַּעֲנוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ לַיִשׁ
istis domibus in est quòd nôstis Num :suos fratres ad dixeruntque
וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם הֲיִדַעְתֶּם כִּי יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה
quid scitote nunc Et ?conflatile & ,sculptile &,Theraphim & *superhumerale*
אֵפוֹד וּתְרָפִים וּפֶסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה דְּעוּ מַה־
15 adolescentis domum ad veneruntque ,illuc declinaverunt Et .faciatis
תַּעֲשׂוּן : וַיָּסֻרוּ שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית הַנַּעַר
viri sexcenti Et *,pacem in ei optaverunt* & ;Michah domum Levitæ
15 הַלֵּוִי בֵּית מִיכָה וַיִּשְׁאֲלוּ לוֹ לְשָׁלוֹם : וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ
16 Dan filiis de qui ,portæ ostium *stantes sui belli vasis* accincti
חֲגוּרִים כְּלֵי מִלְחַמְתָּם נִצָּבִים פֶּתַח הַשַּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי דָן :
terram explorandum ad *euntes* viri quinque ascenderunt Et
17 וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ
Teraphim & *superhumerale* & ,sculptile *ceperunt* ;illuc sunt ingressi
בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים
viri sexcenti & ,portæ ostium *stans* sacerdos Et .conflatile &
16 וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ
acceperãt &,Michah domũ sunt ingressi isti Et *,belli vasis* accincti
18 הֶחָגוּר כְּלֵי הַמִּלְחָמָה : וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה וַיִּקְחוּ
Dixitque .conflatile & Teraphim & *superhumerale* ,sculptile
אֶת־פֶּסֶל הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת הַמַּסֵּכָה וַיֹּאמֶר
pone ,Tace :ei Dixeruntque ?*facientes vos* Quid :sacerdos eos ad
19 אֲלֵהֶם הַכֹּהֵן מֶה אַתֶּם עֹשִׂים : וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ שִׂים
patrem in nobis esto & ,nobiscum *ito* & ,tuum os super tuam manum
יָדְךָ עַל־פִּיךְ וְלֵךְ עִמָּנוּ וְהְיֵה לָנוּ לְאָב
aut ,unius viri domus sacerdotem te esse melius *Num :sacerdotem in* &
וְלְכֹהֵן הֲטוֹב הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אוֹ
cor fuit *bonum* Et ?Israel in familiæ & ,tribus sacerdotem te esse
20 הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְשֵׁבֶט וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל : וַיִּיטַב לֵב
est ingressi &:sculptile &,Teraphim & ,Ephod *cepitque*,sacerdotis
הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַפֶּסֶל וַיָּבֹא
& *,populum* posuerunt& ;abierũt &,se verterũt Et .populi *interim in*
בְּקֶרֶב הָעָם : וַיִּפְנוּ וַיֵּלְכוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־הַטַּף וְאֶת
domo à erant longè Ipsi *,suas facies ad pretiosum* & *acquisitionem*
הַמִּקְנֶה וְאֶת־הַכְּבוּדָה לִפְנֵיהֶם : הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית
22 ,sunt *accîti*,Michah *domo cum* qui ,domibus in qui viri & ,Michah
מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בְּבָתִּים אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָה נוֹעָקוּ
Dan filios ad clamaverunt Et .Dan filios *sunt insecuti* &
23 וַיִּדְבִּיקוּ אֶת־בְּנֵי־דָן : וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן
es accîtus quia ,tibi Quid :Michah ad dixeruntque ,suas facies verterunt Et
וַיִּסֹּבּוּ פְנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָה מַה־לְּךָ כִּי נוֹעָקְתָּ :
,sacerdotem & *,cepistis* feci quos meos Deos :dixit Et
24 וַיֹּאמֶר אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לְקַחְתֶּם וְאֶת־הַכֹּהֵן
?tibi Quid *me ad dicatis* hoc *quid* & ?ultrà mihi quid & ;abistis &
וַתֵּלְכוּ וּמַה־לִּי עוֹד וּמַה־זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלַי מַה־לָּךְ :
nobiscum tuam vocem facias audire Ne :Dan filii eum ad Dixeruntque
25 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־דָן אַל־תַּשְׁמַע קוֹלְךָ עִמָּנוּ
tuam animam *recolligas* & ,animo amari viti vos *in occurrant* fortè ne
פֶּן־יִפְגְּעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים מָרֵי נֶפֶשׁ וְאָסַפְתָּה נַפְשְׁךָ
Michah vidit &:suam viam in Dan *filii* abierunt Et.tuæ domus animam &
26 וְנֶפֶשׁ בֵּיתֶךָ : וַיֵּלְכוּ בְנֵי־דָן לְדַרְכָּם וַיַּרְא מִיכָה
ipsi Et .suã domum in est reversus &,se vertit &,se *ipsi sortes* quòd
27 כִּי־חֲזָקִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ וַיִּפֶן וַיָּשָׁב אֶל־בֵּיתוֹ : וְהֵמָּה
,ei fuerat qui ,sacerdotem & ,Michah fecerat quod acceperant
לָקְחוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר הָיָה־לוֹ
,confidentem & ,quiescentem populum *super* Lais *super* veneruntque
וַיָּבֹאוּ עַל־לַיִשׁ עַל־עַם שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ
igne in ,accenderunt urbemque ,gladii *ori* ad eos percusserunt &
וַיַּכּוּ אוֹתָם לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ :

Versio VUL. LAT.

14 Dixerunt quinq; viri, qui priùs missi fuerant ad considerandã terram Lais, cæteris fratribus suis; Nôstis quòd in domibus istis sit ephod, & theraphim, et sculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat. Et cùm paululùm declinâssent, ingressi sunt domũ adolescentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: salutaverúntq; eum verbis pacificis. Sexcenti autẽ viri ita ut erant armati, stabant ante ostium. At illi qui ingressi fuerant domũ juvenis, sculptile, & ephod, & theraphin, atq; conflatile tollere nitebantur, & sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus. Tulerunt igitur qui intraverãt, sculptile, ephod, & idola, atq; conflatile. Quibus dixit sacerdos, Quid facitis? Cui respondérunt, Tace, & pone digitum super os tuum: veníque nobiscũ, ut habeam' te patré, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu & familia in Israel? Quod cùm audîsset, acquievit sermonibus eorum, et tulit ephod, & idola, ac sculptile, & profectus est cum eis. Qui cùm pergerent, & ante se ire fecissent parvulos ac jumenta, & omne quod erat pretiosum, Et jam à domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædib' Michæ conclamantes secuti sunt, Et post tergum clamare cœperunt. Qui cùm respexissent, dixerunt ad Micham, Quid tibi vis? cur clamas? Qui respondit; Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et sacerdotem, et omnia quæ habeo: & dicitis, Quid tibi est? Dixerúntq; ei filii Dan; Cave ne ultrà loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, et ipse cum omni domo tua pereas. Et sic cœpto itinere perrexerũt. Videns autem Michas, quòd fortiores se essent, reversus est in domũ suam. Sexcenti autẽ viri tulerũt sacerdotẽ, et quæ suprà dixim': venerúntque in Lais ad populum quiescentẽ atque securum, & percusserunt eos in ore gladii: urbémque incendio tradiderunt,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ προδόμβυοι κατασκέψασθαι τ γ῀ν Λαισὰ, καὶ εἶπαν πρὸς τὰς (μ)ἀδελφὰς, Ἐγνωτε ὅτι ὄντ ἐν τ῀ οἴκῳ τούτῳ ἐφὼδ καὶ θεραφὶν καὶ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν. καὶ νῦν (ν) γνῶτε ὅ,τι ποιήσετε.
15 Καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ, καὶ (ξ)εἰσῆλθον εἰς τ οἶκον (ο) τ῀ νεανίσκ τ῀ Λευίτ, εἰς τ οἶκον (π) Μιχαία, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν εἰς εἰρήνλν.
16 Καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες (ρ) οἱ ἀνεζωσμένοι τὰ σκεύ τ῀ διατάξεως αὐτ῀ ἑστῶτες παρὰ θύρας τ῀ πύλης, οἱ ἐκ τ῀ υἱῶν Δάν. Καὶ
17 ἀνέβησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ (σ)προδεδλευκότες κατασκέψασθαι τλν (τ) γλῦν, καὶ εἰσῆλθον ἐκεῖ εἰς οἶκον Μιχαίκ, καὶ ὁ ἱερεὺς ἑστώς.
18 Καὶ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ (υ) ἐφὼδ καὶ τὸ θεραφὶν καὶ τὸ χωνευτόν. (φ) καὶ εἶπε πρὸς
19 αὐτὸς ὁ ἱερεύς, Τί ὑμεῖς ποιεῖτε; Καὶ εἶπαν (χ) αὐτῷ, Κάφασον, θὲς τ χεῖρά σκ ὀπὶ τὸ στόμα σκ, (ψ) καὶ δεῦρο μὴ ἡμῶν, καὶ (ω) γένε ἡμῖν εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα. μὴ (α)ἀγαθὸν εἶναί σε ἱερέα οἴκκ ἀνδρὸς ἑνὸς, ἢ (β) γενέσθαι σε ἱερέα φυλῆς (γ) καὶ οἴκκ εἰς
20 σῆμον Ισραήλ; Καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία τὸ ἱερέως, καὶ ἔλαβε τὸ (δ) ἐφὼδ καὶ τὸ θεραφὶν καὶ τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτὸν, καὶ (ε)
21 ἦλθεν ἐν μέσῳ τ῀ λαο῀. Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ (ζ) ἀπῆλθον, καὶ ἔθηκαν (η) τὰ τέκνα καὶ τ῀
22 κτῆσιν καὶ τὸ βάρ& ἔμπροσθεν αὐτ῀. Αὐτοὶ ἐμάκρυναν ἀπὸ οἴκκ Μιχαίκ, καὶ ἰδὲ (θ) Μιχαίας καὶ οἱ ἄνδρες (ι) οἱ ἐν τ῀ οἰκίας τ῀
μ῀ οἴκκ Μιχαίκ ἐβόησαν, καὶ κατελάβοντο
23 τὸς υἱὸς Δάν. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ Δὰν τὸ πρόσωπον αὐτ῀, καὶ εἶπαν τῷ Μιχαίᾳ,
24 Τί ὄτι ζοι, ὅτι ἐβόησας; Καὶ εἶπε (κ) Μιχαίας, Ὅτι τὸ γλυπτόν μκ, ὃ ἐποίησα, ἐλάβετε, καὶ τ῀ ἱρέα, καὶ (λ) ἐπορεύθητε· καὶ τί μοι ἔτι; καὶ τί τοῦτο λέγετε πρὸς μέ, Τί κράζις; Καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ Δὰν, Μὴ
25 ἀκουσθήτω δὴ (μ) φωνή σκ μὴ ἡμῶν, μήποτε (ν) συναντήσωσιν ἡμῖν ἄνδρες πικροὶ ψυχῆ, καὶ (ξ) ἀφανίσωσι ψυχήν σκ, καὶ τ῀ ψυχὴν τ῀
26 οἴκκ σκ. Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Δὰν εἰς (ο) ὁδὸν αὐτ῀. καὶ εἶδε (π) Μιχαίας, ὅτι δυνατώτεροί εἰσιν ὑπὲρ αὐτόν· καὶ ἐπέστρεψεν εἰς
27 τ οἶκον αὐτ῀. (ρ) Καὶ οἱ υἱοὶ Δὰν ἔλαβον ὃ ἐποίησε Μιχαίας, καὶ τ ἱρέα ὃς ἦν αὐτῷ, καὶ ἦλθον (σ) ἐπὶ Λαισὰ, ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα καὶ (τ) πεποιθότα ἐπ' ἐλπίδι· καὶ ἐπάταξαν αὐτὸς ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τ πόλιν (υ) ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ,

MS.A. (μ) ἀδελφὸς αὐτῶν, Εἰ οἴδατε ὅτι ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις ἐφὼδ (ν) γνῶτε, τί ποιήσε῀. (ξ) εἰσῆλθο῀ (ο) τ῀ παιδαρίκ τ῀ (π) Μιχαὰ, καὶ ἠπάτησ αὐτόν. Καὶ (ρ) ἐζωσμένοι σκεῦν πολεμικὰ αὐτ῀ ἑστηλωμένοι παρὰ τ῀ θύραν τ῀ πυλῶνος οἱ ἐκ (σ) πορευόμβυοι (τ) γῦν, ἐπῆλθόν[σ]ε ἐκεῖ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν (υ) ἐφὼδ (φ) καὶ ὁ ἱερεὺς ἑστηλωμένος παρὰ τ῀ θύρα τ῀ πυλῶνος, καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες ἠζωσμένοι ζκεύν πολεμικα. καὶ ἄτοι εἰσῆλθον εἰς οἶκον Μιχαὰ, καὶ ἔλαζον τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ ἐφὼδ καὶ τὸ θεραφὶν καὶ τὸ χωνευτόν. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸς (χ) πρὸς αὐτὸν, (ψ) καὶ ἐλθὲ μῦ (ω) ἔσῃ ἡμῖν (α) βέλτιον εἶναί (β) γένεσθαί σε (γ) καὶ συζ῀ωσίας ἐν Ἰσραήλ; (δ) ἐφὼδ (ε) εἰσῆλθεν (ζ) ἀπῆλθαν, (η) τ῀ παροικείαν καὶ τ῀ κτῆσιν αὐτ῀ ἔνδοξον ἔμπροσθεν αὐτῶν. Αὐτῶν δ῀ μακρυνκότων ἀπὸ τ῀ οἴκκ Μιχαὰ, (θ) Μιχαὰ (ι) ὁ λαὸς οἱ ὄντες ἐν τοῖς οἴκοις οἱ ζυν τῷ οἴκῳ μ῀ Μιχαὰ ἔκραζον κατοπίσω Δὰν, καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸς υἱὸς Δάν. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ Δαν κ῀ πρόσωπον αὐτ῀, καὶ εἶπαν πρὸς Μιχὰ, Τί ὄτι ζοι, (κ) Μιχὰ, (λ) ἀπήλθα῀· καὶ τί ἐμοὶ ἔτι; καὶ τοῦτο λέγεταί μοι, Τί τοῦτο κράζεις; Καὶ εἶπον (μ) ἡ φωνή (ν) ἀπαντήσωσιν (ξ) σε θήσῃς τ῀ ψυχήν (ο) τ῀ ὁδὸν (π) Μιχὰ, ὅτι ἰσχυρότεροί εἰσιν αὐτ῀· καὶ ἐξέφευσεν καὶ ἀνέστρεψεν εἰς (ρ) Καὶ αὐτοὶ ἔλαζον ὅσα ἐποίησεν Μιχὰ, (σ) ἕως Λαισὰ, (τ) πεποιθότα· καὶ ἐπάταξαν (υ) ἐνέπρησαν, Καὶ οὐκ ἔστιν ἐξερόμβυος,

Et responderunt quinq; viri eúntes considerare terram Lais, & dixerunt ad fratres; Nôstis, quia est in domo hac Ephod, & Theraphim, & sculptile, & fusile? Et nunc intelligite, quid facietis. Et declinaverunt illò: et ingressi sunt in domum adolescentis Levitæ, in domum Michææ: et salutaverunt eum in pace. Et sexcenti viri, qui erant accincti vasis belli sui, stantes apud portas: qui erant de filiis Dan. Et ascenderunt quinq; viri, qui iverant considerare terram, & introierunt illuc in domum Michææ. Et sacerdos stans. Et sustulerunt sculptile, & Ephod, & Theraphim, & fusile. Et dixit ad eos sacerdos, Quid vos facitis? Et dixerunt ei, Tace, impone manum tuã super os tuum, & veni nobiscum: esto nobis in patrem, & in sacerdotem. Nunquid est bonum esse te sacerdotem domûs viri unius, an fieri te sacerdotem tribûs et domûs in populo Israel? Et: placitum est bonum cor sacerdotis, et sumpsit Ephod, & Theraphim, & sculptile, & fusile: & venit in medio populi. Et reverterunt, & abierunt, & posuerunt filios, & possessionem, & (c) quod pretiosum, ante se. Ipsi elongaverant à domo Michææ: ecce Michæas, & viri qui in domibus, quæ cum domo Michææ, clamaverunt, & insecuti sunt filios Dan. Et conversi sunt filii Dan faciem suam, & dixerunt Michææ, Quid est tibi, quia clamásti? Et dixit Michæas, Quoniam sculptile meum quod feci, tulístis, et sacerdotem, & vadis. Et quid mihi ultrà? Et quid hoc dicitis ad me, Quid clamas? Et dixerunt ad eum filii Dan, Non audiatur nunc vox tua nobíscũ: ne fortè occurrant vobis viri amari animo: et (d) apponent animam tuam, et animam domûs tuæ. Et iverunt filii Dan in viam suam. Et vidit Michæas, quia potentiores sunt super ipsum: & reversus in domũ suã. Et filii Dan tulerunt, quod fecerat Michææas et sacerdotem, qui erat ei: & venerunt su er Lais, su er populum quiescentem, & confidentem in spe. Et percusserunt eos in ore gladii zet civitatẽ accenderunt in igne:

תרגום יונתן Targum Jonathan.

14 וַאֲתִיבוּ חַמְשָׁא גוּבְרַיָּא דַאֲזָלוּ לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא לַיִשׁ וַאֲמָרוּ לַאֲחוֹהִי הֲיַדַּעְתּוּן
אֲרֵי אִית בְּבָתַּיָּא הָאִלֵּין אֵיפוֹד וּדְמָאִין וּפִסְלָא וּמַתְכָּא וְכַעַן דְּעוּ מַה תַּעְבְּדוּן :
15 וְזָרוּ לְתַמָּן וַעֲלוּ לְבֵית עוּלֵימָא לֵיוָאָה בֵּית מִיכָה וּשְׁאִילוּ לֵיהּ לִשְׁלָם : וְשִׁית מְאָה גַּבְרִין
16 מְזָרְזִין בְּמָנֵי קְרָבֵיהוֹן קָיְמִין בְּמֵעֲלָנָא דְּתָרַע דְּמִשְׁבַּט בְּנֵי דָן : וְסָלִיקוּ חַמְשָׁא גַּבְרַיָּא
דַּאֲזָלוּ לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא עֲלוֹ לְתַמָּן וּנְסִיבוּ יַת צַלְמָנָא וְיַת אֵיפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין
וְיַת מַתְכָּא וְכָהֲנָא קָאֵם בְּמֵעֲלָנָא דְּתָרַע שִׁית מְאָה גַּבְרָא דְּמָזְרְזִי בְּמָנֵי קְרָבָא : וְאִלֵּין עֲלוֹ
לְבֵית מִיכָה וּנְסִיבוּ יַת צַלֶם אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת מַתְכָּא וַאֲמַר לְהוֹן כָּהֲנָא מָה אַתּוּן
19 עָבְדִין : וַאֲמָרוּ לֵיהּ שְׁתוֹק שַׁוִי יְדָךְ עַל פּוּמָךְ וְאוֹל עִמָּנָא וֶהֱוִי לָנָא לְאָב
וְלְכָהֲנָא הֲטַב דְּתֶהֱוֵי כָהֵן לְבֵית גַּבְרָא חַד אוֹ דְּתֶהֱוֵי כָהֵן לְשִׁבְטָא וְלִזְרְעָא
20 בְּיִשְׂרָאֵל : וְשַׁפַּר לִבָּא כָּהֲנָא וּנְסִיב יַת אֵיפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת צַלְמָא וְעָל
בְּגוֹ עַמָּא : וְאִתְפְּנִיאוּ וַאֲזָלוּ וְשַׁוִיאוּ יַת טַפְלֵיהוֹן וְיַת בְּעִירָא וְיַת קִנְיָנָא קֳדָמֵיהוֹן :
22 אֲנוּן אַרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְגַבְרַיָּא דִּי בְבָתַּיָּא דְּעִם בֵּית מִיכָה אִתְכַּנִּישׁוּ וְאַדְבְּקוּ יַת
23 בְּנֵי דָן : וּקְרוֹ לִבְנֵי דָן וְאַסְהַרוּ אַפֵּיהוֹן וַאֲמָרוּ לְמִיכָה מָא לָךְ אֲרֵי אִתְכַּנִּישְׁתָּא :
24 וַאֲמַר יַת דְּחַלְתִּי דִי עֲבָדִית נְסַבְתּוּן וְיַת כָּהֲנָא וַאֲזַלְתּוּן וּמָה לִי עוֹד וּמָא דֵין תֵּימְרוּן
25 לִי מָה לָךְ : וַאֲמָרוּ לֵיהּ בְּנֵי דָן לָא תִשְׁמַע קָלָךְ עִמָּנָא דִּלְמָא יִשְׁלְטוּן בְּכוֹן גַּבְרִין מְרִירִין
26 נַפְשָׁן וְתִסְיַף נַפְשָׁךְ וּנְפַשׁ אֱנָשׁ בֵּיתָךְ : וַאֲזַלוּ בְנֵי דָן לְאוֹרְחֵהוֹן וְחָזָא מִיכָה אֲרֵי תַקִּיפִין
27 אֲנוּן מִנֵּיהּ וְאִתְפְּנִי וְתָב לְבֵיתֵיהּ : וְאִנּוּן נְסִיבוּ יַת דַּעֲבַד מִיכָה וְדַבְּרוּ יַת כָּהֲנָא דִּי הֲוָה
לֵיהּ וְאָתוֹ לְלַיִשׁ לְעַמָּא דְּשָׁקְטִין וְשָׁרָן לְרוּחָצָן וּמְחוֹ יַתְהוֹן לְפִתְגָם דְּחַרֶב וְיַת קַרְתָּא
אוֹקִידוּ בְנוּרָא :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et responderunt quinq; viri qui iverunt ad explorandum terram Lais, & dixerunt fratribus suis: Num novistis quòd est in domibus his ephod, & similitudines, & *sculptile*, & fusum? & nunc scite quid facietis. Et diverterunt eò, & venerunt ad domum adolescentis Levitæ ad domum Michah; & rogaverunt eum ad pacem. Et sexcenti viri armati in vasis belli suorum stantes ad introitum portæ qui ex *tribu filiorum* Dan. Et ascenderunt quinq; viri, qui euntes ad explorandum terram, *ingressi sunt* eò; & tulerunt simulachrum, & ephod, & similitudines & fusum: & sacerdos stans in introitu portæ, & sexcenti viri qui armati in vasis belli. Et illi intraverunt ad domum Michah, & tulerunt simulachrum, ephod, & similitudines, & fusum: & dixit illis sacerdos; Quid vos facientes? Et dixerunt ei: Tace, pone manum tuam super os tuum, & *ito* nobiscum, et esto nobis patri & sacerdoti: Num bonũ quòd sis ministrans domui viri unius, vel sis ministrans tribui & prosapiæ in Israel? Et pulchrum fuit cor sacerdotis, & tulit ephod, & similitudines, & simulachrum, & intravit in medio populi. Et respexerunt, & iverunt, & posuerunt parvulos & jumenta, & substantiam ante se. Illi elongaverunt ex domo Michah; & viri qui in domibus quæ cum domo Michah, congregati sunt, & assecuti sunt filios Dan. Et vocaverunt *ad filios* Dan: & verterunt facies suas, & dixerunt Michah, Quid tibi quia congregatus es? Et dixit: Timorem meum quem feci accepistis, & sacerdotem, & ambulástis; & quid mihi adhuc? & quid hoc *dicitis* mihi, Quid tibi? Et dixerunt illi filii Dan: Non audiatur vox tua nobíscum; fortasse potestatem exercebunt in vobis viri amari animabus, & finiet anima tua & anima hominis domus tuæ. Et iverunt filii Dan ad viam suam, & vidit Michah quòd fortes illi ab eo; & respexit & rediit ad domum suam. Et illi acceperunt quod fecit Michah, & duxerunt sacerdotem qui fuit ei, & venerunt *ad* Lais super populum qui quiescentes, & manentes ad confidentiam, & percusserunt eos ad verbum gladii, & urbem incenderunt in igne.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܥܢܘ ܫܬܐ ܓܒܪܐ ܕܚܡܫ ܡܐܐ ܕܓܒܪ̈ܐ ܕܐܙܠܘ ܠܓܫܐ ܠܐܪܥܐ ܘܐܡܪ̈ܘ ܠܐܚ̈ܗܘܗܝ ܗܠ ܝܕ̈ܥܝܢ ܐܢ ܒܗܠܝܢ ܒܬ̈ܐ ܐܦܘܕ ܘܬܪ̈ܦܝܢ ܘܨܠܡ ܐܘ ܡܫܟܐ ܘܗܫܐ ܕܥ̈ܒܕܘ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܠܡܥܒܕ
15 ܘܐܬ̈ܘ ܥܠ ܗܢܐ ܥܠ ܒܝܬ ܒܪ ܡܝܟ ܘܫܐܠ̈ܘ ܠܗ ܠܫܠܡܐ ܘܐܡܪ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
16 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
17 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
18 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
19 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
20 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
21 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
22 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
23 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
24 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
25 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
26 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ
27 ܗܢ ܐܢ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܢ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܢ ܘܐܙܠ̈ܘ ܫܬ̈ܐ ܓܒܪ̈ܐ ܘܣܠ̈ܩܘ ܠܬܡ ܒܝܬ ܡܝܟ ܘܫܩܠ̈ܘ ܠܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܠܡܐ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ

Et reſpondentes quinque illi viri qui abierant ad explorandam terram Lis, dixerunt fratribus ſuis, Sciatis eſſe in collibus iſtis ephod, & pallium, & ſimulachrum ſculptile ac fuſile: deliberate ergò quid faciatis. Et divertentes ingreſſi ſunt domum juvenis illius Levi, domum *ſcilicet* Michæ, & ſalutaverunt eum. Porrò ſexcenti illi viri de filiis Dan, qui erant inſtrumentis bellicis armati, conſiſtebant in introitu oſtii. Interea aſcendentes quinque illi viri qui ierant exploratum terram, ingreſſi ſunt illuc, & tulerunt ſimulachrum, & ephod, & pallium, atq; aurificium, ſacerdote ad introitum oſtii conſiſtente. Sexcenti quoque illi viri armis bellicis accincti ingreſſi ſunt domum Michæ, & abſtulerunt ſimulachrum, ephod, pallium, & aurificium. Ait illis ſacerdos, Quid agitis? Dixerunt ei, Tace, impone manum tuam ori tuo, & veni nobiſcum, ſiſque nobis pater & ſacerdos. Utrùm conſultius tibi eſt, eſſe ſacerdotem domûs viri unius, an eſſe ſacerdotem nationis ac familiæ Iſraeliticæ? Collibuit ergò animo ſacerdotis, & accipiens ſimulachrum, ephod, ac pallium, profectus eſt cum populo. Ita converſi tranſierunt abierúntque, oves, & armenta, atque jumenta ante ſe *abducentes*. Cùm iſti procul abeſſent à domo Michæ, vir *quidam* exiſtens in domo *ſita* ad latus domûs Michæ exclamans perſecutus eſt filios Dan, Vocavítque filios Dan. Qui converſi dixerunt ad Micham, Quid habes quòd clamas? Reſpondit eis, Deos quos feceram, abſtuliſtis, ſacerdotem quoque abducentes abitis; & quid mihi ſupereſt illic, ut dicatis, Quid habes? Dixerunt ad eum filii Dan, Ne audire facias vocem tuam apud nos, ne fortè irruant in te amarulenti animi homines, & perdas animam tuam & animam filiorum tuorum: Et perrexerunt filii Dan iter ſuum. Cùm verò videret Micha quòd fortiores ſe eſſent, converſus rediit domum ſuam. Illi ergò auferentes quod fecerat Micha, & abducentes ſacerdotem quem habebat, ingreſſi ſunt in Lis contra populum opimum ac tranquillum, percuſſerunt eos acie gladii, & civitatem igni combuſſerunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * فقال الخمسة الرجال الذين انطلقوا ليجسوا الارض * تعلموا ان في هذه الاكمة جبة ورداء *
15 وصنما مسبوكا منقوسا * فانظروا ماذا تصنعون الآن * فحادوا عن الطريق * ودخلوا الى لاوي
16 الشاب الى بيت ميكا * وسلموا عليه * واما السمائة المتسلحين من بني دان * فقاموا عند باب
17 الدهليز * وصعد الخمسة الذين جسوا الارض * ودخلوا البيت * واخذوا الصنم * والرداء والجبة
18 الذي للخبر * وكان الخبر قائما في الدهليز عند الباب * والسمائة المتسلحين بسلاحهم دخلوا
19 بيت ميكا * واخذوا الصنم المصوغ والجبة والردي * فقال لهم الخبر * ما هذا الذي تصنعون *
20 * قالوا له * كف وضع يدك على فمك واتحفنا * لتصير لنا ابا وخبرا * أي الامرين احب
21 اليك وخير لك * ان تكون خبرا لرجل واحد * او تكون خبرا لقبيلة من قبايل بني اسرايل *
20 * فطابت نفس الخبر * واخذ الصنم والجبة والردي * وانطلق مع القوم * والتقوا وجاروا *
21 وارتحلوا في السير * والغنم والمواشي والبهايم بين ايديهم * فلما تباعدوا من بيت ميكا * صاح
22 رجل كان في بيت ميكا الى جانب بيته * واعلمه بما كان * وعلم ميكا بنبه * وركضوا في
23 طلب بني دان * فهتفوا وقالوا لميكا * ما حالك تنادي * قال لهم ميكا * اخذتم الآلة التي
24 اتخذت * وسعتم الخبر وانطلقتم * فما بقي لي حتى تقولوا ما حالك * فقال له بنو دان * لا
25 تصح خلفنا * لئلا يسمعك قوم منا فيهم عين ومران نفس * فتهلك نفسك وانفس بنيك *
26 * ومضوا بنو دان في طريقهم * فلما راى ميكا ان ليس له بهم طاقة * رجع الى بيته *
27 * واخذ اوليك ما صنع ميكا * وساقوا الخبر الذي كان عنده * ودخلوا لايس * ووردوا على
شعب ساكنين مطمينين * فقتلوهم بالسيف * واحرقوا القرية بالنار *

ubi dixerunt quinq; illi viri qui abierant ad explorandum terram, Notum ſit vobis extare in iſto colle ſagum, & chlamydem, atque idolum fuſum & cælatum: conſulite ergò quid ſcitis modò faciendum. Et deflectentes à via ingreſſi ſunt ad adoleſcentem illum Levi, in domum Michæ, & ſalutaverunt eum. Porrò ſexcenti illi armati de filiis Dan ſubſtiterant ad januam porticûs: Et quinque illi qui terram exploraverant, aſcendentes ingreſſi ſunt domum, & abſtulerunt idolum, chlamydem, & ſagum ſacerdotis, dum idem ſacerdos ſubſiſteret in porticu prope januam. Tum ſexcenti illi ſuis armis accincti ingreſſi ſunt domum Michæ, & acceperunt idolum aurificis arte conflatum, & ſagum, atque chlamydem. Quibus ait ſacerdos, Quid hoc eſt quod agitis? Dixerunt ad eum; Sile, impone manum tuam ori tuo, & ſequere nos, ut ſias nobis pater & ſacerdos. Utra verum carior tibi ac melior eſt? ut ſis ſacerdos unius viri, an ſis ſacerdos familiæ ex familiis Iſraelitarum? Bono ita que animo factus ſacerdos accepit idolum, & tunicam, atque chlamydem, abiitque cum populo. Et converſi tranſierunt & proceſſerunt in itinere, ovibus, armentis, ac jumentis ante ſe ductis. Cúmque procul eſſent à domo Michæ, exclamavit homo quidam qui erat in domo Michæ ad latus domûs ejus, & indicavit ei quod acciderat; ſignificavitq; Micha filiis ſuis, et cucurrerunt ad quærendum filios Dan. Qui vociferantes dixerunt ad Micham, Quid rei eſt cur clamites? Ait illis Micha, Abſtuliſtis deum quem comparaveram, & ſacerdotem abduxiſtis; et quid mihi ſupereſt, ut dicatis; Quid rei tibi eſt? Dixerunt ei filii Dan, Ne clamites poſt nos, ne fortè audiant te quidam ex nobis, in quibus eſt zelus et amaritudo animi, perdáſque animam tuam et animas filiorum tuorum: Et perrexerunt filii Dan itinere ſuo. Cúmque videret Micha haud fore ſe vires adverſùs eos, reverſus eſt domum ſuam. Illi verò, ablatis quæ fecerat Micha, abductóque ſacerdote qui erat apud ipſum, ingreſſi ſunt Alis, & venerunt ad populum ſæcundum ſecurè hactantem, gladio peremerunt eos, & civitatem igne ſuccenderunt,

ספר שופטים : יט

CAP. XIX. יט

28 ואין מציל כי רחוקה היא מצידון ודבר אין להם עם
urbem ædificaverunt & :Bethrechob ipsi quæ ,valle in ipsa & :homine
29 ארם והיא בעמק אשר לבית רחוב ויבנו את העיר
Dan nomen secundū,Dan urbis nomen Vocaveruntque .ea in manserunt &
וישבו בה : ויקראו שם העיר דן בשם דן
urbis nomen Lais quidem Et .Israel ipsi est natus qui ,sui patris 29
אביהם אשר יולד לישראל ואולם לוש שם העיר
Jehonathan Et .sculptile Dan filii sibi statuerunt Et .principio in
30 לראשנה : ויקימו להם בני דן את הפסל ויהונתן
tribui sacerdotes fuerunt eius filii &,ipse Menasseh filii Ghersom filius
בן גרשם בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט
sculptile sibi posuerunt Et .terram transmigrare diem ad usq; ,Danitæ 31
31 הדני עד יום גלות הארץ : וישימו להם את פסל
.Siloh in Dei domum esse ,diebus omnibus ,fecerat quod ,Michah
מיכה אשר עשה כל־ימי היות בית האלהים בשלה :

CAP. XIX. יט

Levita vir fuit Et .Israel in non rex & ,ipsis diebus in fuit Et
1 ויהי בימים ההם ומלך אין בישראל ויהי איש לוי
pellicem uxorem sibi accepit &,Ephraim montis lateribus in peregrinans
גר בירכתי הר־אפרים ויקח־לו אשה פילגש
eo cum à abiit &,ejus pellex eū super est fornicata Et .Jehudah Bethlechem de
2 מבית לחם יהודה : ותזנה עליו פילגשו ותלך מאתו
dies ibi Fuitque .Jehudah Bethlechem in sui patris domum ad
אל־בית אביה אל־בית לחם יהודה והיתה שם ימים
loquendum ad ,eam post ivit & ,ejus vir surrexit Et .mensium quatuor
3 ארבעה חדשים : ויקם אישה וילך אחריה לדבר
:asinorum par & ,secum ejus puer & :eam reducendum ad ,ejus cor super
על־לבה להשיבו ונערו עמו וצמד חמרים
est lætatus &,puellæ pater eū vidit &,sui patris domū in eum introduxit &
ותביאהו בית אביה ויראהו אבי הנערה וישמח
Manitque .puellæ pater ejus socer eum in apprehendit Et .ejus occursum in
4 לקראתו : ויחזק־בו חתנו אבי הנערה וישב
.ibi pernoctarunt & ,biberunt ac Comederuntq; .diebus tribus secum
אתו שלשת ימים ויאכלו וישתו וילינו שם :
:eundum ad surrexitque ,mane in manicaverunt & ,quarta die in fuit Et
5 ויהי ביום הרביעי וישכימו בבקר ויקם ללכת
,panis buccella tuum cor Fulci :suum generum ad puellæ pater dixitque
ויאמר אבי הנערה אל־חתנו סעד לבבך פת־לחם
.biberunt & ,pariter ambo ipsi comederunt ac Sederuntq; .ibitis postea &
6 ואחר תלכו : וישבו ויאכלו שניהם יחדו וישתו
sit bonū & pernoctā & quæso Velis :virum ad puellæ pater Dixitq;
ויאמר אבי הנערה אל־האיש הואל־נא ולין ויטב
,suus socer eum in fecit vim & eundum ad vir Surrexitque .tuum cor
7 לבבך : ויקם האיש ללכת ויפצר־בו חתנו
quinta die in mane in manicavit Et .ibi pernoctavit & ,est reversus &
וישב וילן שם : וישכם בבקר ביום החמישי
tardaverunt Et .tuum cor quæso Fulci :puellæ pater dixit Et .eundū ad
8 ללכת ויאמר אבי הנערה סעד־נא לבבך והתמהמהו
vir surrexit Et .ipsi ambo comederuntque :diem decimare ad usque
עד־נטות היום ויאכלו שניהם : ויקם האיש
pater ejus socer ei Dixitque .ejus puer &,ejus pellex & ipse eundum ad
9 ללכת הוא ופילגשו ונערו ויאמר־לו חתנו אבי
ecce,quæso Pernoctate.advesperas ad dies se remisit nunc Ecce :puellæ
הנערה הנה־נא רפה היום לערוב לינו־נא הנה
cras manicabitis & ,tuum cor bonum sit & ,hic pernocta ,diem castrametari
חנות היום לין פה ויטב לבבך והשכמתם מחר
.tuum tabernaculum in ibis & ,vestram viam in
לדרככם והלכת לאהלך :

Versio VUL. LAT.

28 Nullo penitùs ferente præsidium,eò quòd procul habitarent â Sidone,et cum nullo hominū haberent quidquā societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob: quam rursū exstruentes habitaverūt in ea, Vocato nomine civitatis Dan, juxta vocabulū patris sui, quē genuerat Israel,quæ priùs Lais dicebatur. Posuerúntque sibi sculptile,et Jonathan filiū Gersam filii Moysi,ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usq; ad 29 diem captivitatis suæ. Manſitq; apud eos idolum Michæ omni 30 tempore,quo fuit dom' Dei in Silo. In diebus illis non erat rex in Israel.

CAP. XIX.

1 Fuit quidā vir Levites habitans in latere montis Ephraim, qui accepit uxorē de Bethlehē Juda: Quæ reliquit eum,& reversa est in domū patris sui in Bethlehē,manſitque apud eum 2 quatuor mensibus. Secutúsque 3 est eam vir suus, volens reconciliari ei,atque blandiri,& secum reducere,habens in comitatu puerū & duos asinos:quæ suscepit eum, & introduxit in domum patris sui. Quod cùm audiſſet socer ejus,eúmque vi- 4 disset,occurrit ei lætus, Et amplexatus est hominē. Manſitq; gener in domo soceri trib' die- 5 bus, comedens cum eo & bibens familiariter. Die autem quarto de nocte consurgens, proficiſci voluit,quē tenuit socer, & ait ad eum;Gusta priùs 6 pauxillū panis,& conforta stomachū,& sic proficiſcēris. Sederúntq; simul,ac comederunt & biberunt. Dixitq; pater puellæ ad generum suū ; Quæso te ut hodiè hûc maneas, paritérq; lætemur. At ille consurgens, cœpit velle proficiſci. Et 7 nihilominùs obnixè eum socer tenuit,et apud se fecit manere. 8 Manè autem facto,parabat Levites iter. Cui socer rursū ;Oro te,inquit, ut paululū cibi capias: & assumptis viribꝰ,donec increſcat dies, posteà proficiſcaris. Comederūt ergò simul. 9 Surrexítque adoleſcens,ut pergeret cum uxore sua & puero. Cui rursum locutus est socer ; Considera quòd dies ad occasū declivior sit, & propinquat ad vesperum : mane apud me etiā hodiè,& due lætum diem, & cras proficiſcēris ut vadas in domum tuam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

28 Καὶ ἐκ τῶν ὁ ῥυόμενος, ὅτι μακρὰν ὄντων ἀπὸ Σιδωνίων, καὶ λόγου οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μὴ (φ) ἀνθρώπου· καὶ αὐτὴ (χ) ἐν τῇ κοιλάδι τῇ οἴκου Ῥααβ. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν, καὶ (ψ) κατῳκησεν ἐν αὐτῇ, Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς 29 πόλεως Δάν, (ω) ἐν ὀνόματι Δὰν παιδὸς αὐτοῦ, ὃς (α) ἐτέχθη τῷ Ἰσραήλ. καὶ ἦν (β) Οὐλαμαῖς ὄνομα τῆς πόλεως τοπρότερον. Καὶ (γ) ἔστησαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ (δ) Δὰν τὸ γλυπτὸν. καὶ 30 Ἰωνάθαν υἱὸς (ε) Γηρσὼν υἱὸς Μανασσῆ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἱερεῖς τῇ φυλῇ Δὰν (ζ) ἕως ἡμέρας τῆς αἰχμαλωσίας τῆς γῆς. Καὶ ἔστησαν ἑαυτοῖς 31 τὸ γλυπτὸν ὃ ἐποίησε Μιχαίας, πάσας τὰς ἡμέρας (η) ἃς ἦν ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν (θ) Σηλώμ. καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις (ι) οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ.

Κεφ. ιθ'.

1 Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ Λευίτης παροικῶν ἐν μηρεῖς ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ ἔλαβεν (α) αὐτῷ γυναῖκα παλλακὴν (β) ἀπὸ Βηθλεὲμ Ἰούδα. Καὶ (γ) ἐπορεύθη ἀπ' αὐτῆ ἡ παλ- 2 λακὴ αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε (δ) παρ' αὐτῷ εἰς οἶκον πατρὸς αὐτῆς εἰς Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ (ε) ἦν ἐκεῖ ἡμέρας μῆνας τεσσάρων. Καὶ ἀνέστη 3 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἐπορεύθη (ζ) ὀπίσω αὐτῆς τοῦ λαλῆσαι ὅπως (η) καρδίαν αὐτῆς, τοῦ ὀπισρέψαι αὐτὴν (θ) αὐτῷ· καὶ νεανίας αὐτῷ μετ' αὐτοῦ, καὶ (ι) ζεῦγος ὄνων. ἡ δὲ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς οἶκον πατρὸς αὐτῆς· καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος, (κ) καὶ ἠυφράνθη εἰς συνάντησιν αὐτῷ. Καὶ (λ) κατέσχεν αὐτὸν ὁ γαμβρὸς 4 αὐτῷ ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος, καὶ ἐκάθισε μετ' αὐτοῦ (μ) ὅπως τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ (ν) ηὐλίσθησαν ἐκεῖ. Καὶ ἐγένετο τῇ ἡ- 5 μέρᾳ τῇ τετάρτῃ, καὶ ὠρθρίσαν τοπρωΐ, καὶ ἀνέστη τοῦ (ξ) πορευθῆναι. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος πρὸς (ο) τὸν γυμβρὸν αὐτοῦ, Στήρισον τὴν καρδίαν σου (π) ψωμῷ ἄρτου, καὶ μὴ τότε πορεύσεσθε. Καὶ ἐκάθισαν καὶ ἔφαγον (ρ) οἱ δύο 6 ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ἔπιον. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ· ἀνάστα, (σ) Ἄγε δὴ αὐλίσθητι, καὶ ἀγαθυνθήσεται ἡ καρδία σου. Καὶ ἀνέστη ὁ 7 ἀνὴρ (τ) τοῦ πορεύεσθαι αὐτὸς· καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, (υ) καὶ ἐκάθισε καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Καὶ ὠρθρίσε τοπρωΐ τῇ ἡμέρᾳ 8 (φ) τῇ πέμπτῃ τοῦ πορευθῆναι. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος, (χ) Στήρισον δὴ τὴν καρδίαν σου, καὶ τρατύσον ἕως κλίναι τὴ ἡμέραν· καὶ ἔφαγον οἱ δύο. Καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ τοῦ 9 (ψ) πορευθῆναι αὐτὸς, καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ, καὶ (ω) καὶ ὁ νεανίας αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆ νεανίδος, Ἰδοὺ (α) δὴ ἠσθένησεν ἡμέρα εἰς τὴ ἐπαύριον· αὐλίσθητι ὧδε, καὶ ἀγαθυνθήσεται ἡ καρδία σου, καὶ ὀρθριεῖτε αὔριον (β) εἰς ὁδὸν ὑμῶν, καὶ (γ) πορεύσῃ εἰς τὸ σκήνωμά σου.

MS.A. (φ) ἀνθρώπων· (χ) ἐν κοιλάδι, ἥ ὅτιν τῆ οἴκου Τωβ. καὶ (ψ) κατῳκησεν ἐν (ω) τῷ ὀνόματι τῆ παιδὸς (α) ἐχθύνθη τῷ (β) Λαεὶς ὄνομα τὴ πόλη (γ) ἀνέκηεν (δ) τῆ Δὰν τὸ γλυπτὸν Μιχά. (ε) Γηρσὼμ υἱῆ Μανασσῆ (ζ) ἕως τῆ μετοικισίας τῆ Δάν. Καὶ ἔταξαν αὐτοῖς τὸ γλυπτὸν Μιχὰ ὃ ἐποίησεν, πάσας (η) ὅσας (θ) Σηλώ. (ι) καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ὁ ἀνὴρ ἑαυτῷ (β) ἐκ (γ) ἀρχίδη αὐτῷ ἡ (δ) ἀπ' αὐτοῦ εἶχε τῆ παιδὸς (κ) καὶ παρῆν εἰς ἀπάντησιν (λ) εἰσήγαγεν αὐτ (μ) ἡμέρας τρεῖς, (ν) ὕπνῳ ἐκεῖ. (ξ) ἀπῆθεῖν. (ο) τ *γαμβρὸν αὐτῆ, (π) κλάσμα ἄρτου, (ρ) δὴ τὸ αὐτὸ ἀμφότεροι καὶ ἔ- (ε) ἑαυτῷ, καὶ ἀπαγαγεῖν αὐτ πάλιν πρὸς αὐτόν· καὶ τὸ παιδάριον αὐτῆ (ι) ζεῦγος ὑποζυγίων. καὶ ἐπορεύθη ἕως πον, (σ) Ἀχξάμενος αὐλισθητι, καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ (τ) ἀπῆθεῖν. *Καὶ ἐβιάσατο (υ) καὶ πάλιν ηὐλίσθη ἐκεῖ. (φ) τῇ *πείτῃ τὴ ἀπῆθεῖν. καὶ (χ) Στήρισον τ καρδίαν σα ἄρτῳ καὶ τρατεύθητι ἕως κλεί- νη ἡ ἡμέρα· καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἀμφότεροι. Καὶ (ψ) ἀπῆθεῖν αὐτὸς, (ω) καὶ τὸ παιδάριον αὐτῆ· (α) δὴ εἰς ἐπαύριον κάκλικεν ἡ ἡμέρα· κατάλυσον ὧδε ἔτι σήμερον καὶ μείνα ὧδε, καὶ ἀγαθυνθή- τω ἡ (β) εἰς τ ὁδὸν (γ) ἀπελεύσῃ εἰς

Et non fuit,qui eriueret: quoniam longè est à Sidoniis, et verbū nō est eis cū homine:et ipsa in valle domūs (c)Rhaab. Et ædificaverūt civitatem,et habitārunt in ea, Et vocaverunt nomē civitatis Dan, in nomine Dan patris eorum,qui natus est ipsi Israel. Et erat ulamais nomen civitatis anteā. Et statuerunt sibi filii Dan sculptile. Et Jonathan fil.ᵒ Gerson (f)filiᵒ Manasse, ipse et filii ejus erant sacerdotes tribui Dan usq; in diē transmigrationis terræ. Et posuerunt sibi sculptile, quod fecerat Michæas, omnibus diebus,quibus fuit domus Dei in Selom. Et factum est in diebus illis, non erat rex in Israel.

CAP. XIX.

Et fuit vir Levita incolens in femoribus montis Ephraem:et accepit sibi uxorem concubinam de Bethleem Juda. Et (a)ivit ab eo concubina ejus, et abiit ab eo in domū patris sui in Bethleem Juda: et fuit ibi dieb' mensiū quatuor. Et surrexit vir ejᵒ: & vidit post eam ad loquendū ad cor ejᵒ, ad revocandā eam sibi:et puer ejᵒ cum eo,et par asinorū. Illa verò introduxit eum in domū patris sui. Et vidit eum pater adoleſcentulæ: et lætatᵘ est in occursū ejᵒ. Et retinuit eum socer ejus, pater adoleſcentulæ: et sedit cum eo adtres dies : et comederunt, et biberunt,et (b)manserunt ibi. Et factum est die quartā;et surrexerūt mane:et surrexit ad eundum. Et dixit pater adoleſcentulæ ad generum suum,Firma cor tuū buccellā panis:et post hoc ibitis. Et sederūt, et comederūt ambo in idipsū,et biberunt. Et dixit pater adoleſcentulæ ad virū, Age nūc, maneas;et bonum fiet cor tuū. Et surrexit vir ad eundum ipse, Et coēgit eum socer ejus: et sedit, et mansit ibi. Et surrexit manè die quintā ad eundum. Et dixit pater adoleſcentulæ, Firma nunc cor tuum, et (c) instruc; donec inclinet dies : et comederunt ambo. Et surrexit vir ad eundum, ipse,et concubina ejᵒ, et puerᵘ. Et dixit ei socer ejus pater adoleſcentulæ, Ecce jam infirmata est dies in vesperam:manento hīc, et bonum fiet cor tuum: et diluculo surgetis cras ad viam vestram,et ibis ad tabernaculum tuum.

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

28 והית דמשיזיב ארי רחיקא היא מצידון ופתגם לית להון עם אנש ואנון במישר דלבית
29 רחוב ובנו ית קרתא ויתיבו בה : וקרו שמא דקרתא דן בשום דן אבוהון דאתילידו
30 לישראל וברם ליש שמא דקרתא מלקדמין : ואקימו להון בני דן ית צלמא ויהונתן בר
גרשם בר מנשה הוא ובנוהי הוו כוהנין לשבטא דבית דן עד יומא די גלו יתבי ארעא :
31 ושויאו להון ית צלם מיכה די עבד כל יומיא דהוה קים בית מקדשא דיי בשילו :

יט

1 והוה ביומיא האנון ומלכא ליתי בישראל והוה גבר ליואי דר בסיפי טורא דבית
2 אפרים ונסיב ליה אתתא לחינתא מבית לחם דבית יהודה : ובסרת עלוהי לחינתיה
ואזלת מלותיה לבית אבוהא לבית לחם דבית יהודה והות תמן יומין ארבעא יריחין :
3 וקם בעלה ואזל בתרהא למלל על לבה לאתבותה ועולימיה עמיה וזוג חמרין
4 ואעלתיה לבית אבוהא וחזוהי אבוהא דעולמתא וחדי לקדמותיה : ואתקיף ביה חמוהי
אבוהא דעולמתא ויתיב עמיה תלתא יומין ואכלו ושתיאו ובתו תמן : והוה ביומא
5 רביעאה ואקדימו בצפרא וקם למיזל ואמר אבוהא דעולמתא לחתניה סעיד לבך פתא
6 דלחמא ובתר כן תולון : ואסחרו ואכלו תריהון כחדא ושתיאו ואמר אבוהא דעולמתא
7 לגברא שרי כען ובית וישפר לבך : וקם גברא למיזל ואתקיף ביה חמוהי ותב ובת תמן :
8 ואקדים בצפרא ביומא חמישאה למיזל ואמר אבוהא דעולמתא סעוד כען לבך
ואתעכבו עד מתפני יומא ואכלו תריהון : וקם גברא למיזל הוא ולחנתיה ועולימיה
9 ואמר ליה חמוהי אבוהא דעולמתא הא כען פנא יומא למערב ביתי כען הכא לחוד
יומא דין בית הכא וישפר לבך ותקדמון מחר לאורחתכון ותהך לקרוך :

pernoctate nunc hic tantùm in hac die ; pernocta hic,& pulchrescet cor tuum, et anticipabitis cras ad viam vestram,et ibis ad urbem tuam.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non fuit qui eriperet,quoniam *distans illa à Sidon*,et verbum non erat eis cum homine ; et illi in planicie domus Rehhob : & ædificaverunt urbem, & sederunt in ea. Et vocaverunt nomen urbis Dan, in nomine Dan patris eorum, qui natus fuit Israeli : & certe Lais nomen urbis ab antiquo. Et statuerunt sibi filii Dan simulachrum , & Jehonathan filius Gersom filii Menasse, ipse & filii ejus fuerunt Chomarim tribui *domus* Dan, usq; diem quâ migraverunt habitatores terræ. Et posuerunt sibi simulachrum Michah quod fecit, omnibus diebus quibus fuit stans domus sanctuarii Domini in Silo.

CAP. XIX.

Et fuit in dieb' illis & rex non erat in Israel. Et fuit vir Levites habitans in finibus domus Ephraim, & accepit sibi mulierem concubinam ex Beth-lehhem domus Jehuda. Et contempsit super eum concubina ejus, & abiit ab eo ad domum patris sui ad Beth-lehhem domus Jehuda ; & fuit ibi diebus quatuor mensiū. Et surrexit marit' ejus,& ivit post eam ad loquendum super cor ejus ad reducendum eam,& puer ejus cum eo,& par asinorum ; & intrare fecit eum ad domum patris sui, & vidit eum pater ipsius puellæ, & lætatus est ad occursum ejus. Et invaluit in eo socer illius pater ipsius puellæ, & sedit cum eo tres dies : & comederunt & biberunt, & pernoctarunt ibi. Et fuit in die quarta, & anticipaverunt in aurora, & surrexit ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ genero suo : Fulci cor tuum fruito panis, & post sic ibitis. Et redierunt & comederunt duo illi simul & biberunt : & dixit pater ipsius puellæ *viro* : Mane nunc & pernocta, & pulchrescet cor tuum. Et surrexit vir ad eundum,et invaluit in eo socer ejus,et rediit, et pernoctavit ibi. Et *anticipavit* in aurora in die quinta ad eundum, et dixit pater ipsius puellæ : Fulci nunc cor tuum; et morabimini usq; ad converti diem : et comederunt duo illi. Et surrexit vir ad eundum ipse et concubina ejus,et puer ejus : et dixit illi socer ejus pater ipsius puellæ : Ecce nunc inclinata dies ad Occidentem, et cor tuum, et anticipabitis cras ad viam vestram,et ibis ad urbem tuam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܡܫܙܒ ܠܗ ܡܛܠ ܕܪܚܩܐ ܗܝ ܡܢ ܨܝܕܘܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܡ ܐܢܫ ܡܕܡ ܘܗܘ ܒܝܬ ܪܚܘܒ ܐܬܪܗ ܘܐܬܝܫܒܘ ܒܗ ܘܩܪܘ ܠܗ ܫܡ ܒܝܬ ܪܚܘܒ ܘܗܘ ܒܝܬ ܪܚܘܒ ܐܬܪ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܩܪܘ ܠܗ ܫܡ ܠܘܙ ܩܕܡ ܗܢܐ ܠܐ ܗܘ

ספר שופטים : יט

Jebus *contra usque* venit &, abiit &, surrexit sed *pernoctare* vir noluit &

10 ולֹא אָבָה הָאִישׁ לָלוּן וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֹכַח יְבוּס
secum ejus pellex & *stratorum* asinorum par eo cum Et. Jerusalaim ipsa
הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעִמּוֹ צֶמֶד חֲמוֹרִים חֲבוּשִׁים וּפִילַגְשׁוֹ עִמּוֹ׃
suum dominum ad puer Dixitque .valde descenderat dies &, Jebus *cum* Ipsis

11 הֵם עִם־יְבוּס וְהַיּוֹם רַד מְאֹד וַיֹּאמֶר הַנַּעַר אֶל־אֲדֹנָיו
ea in pernoctemus & *hanc* Jebusæi urbem ad declinemus &, obsecro *Ito*
לְכָה־נָּא וְנָסוּרָה אֶל־עִיר הַיְבוּסִי הַזֹּאת וְנָלִין בָּהּ׃
alienigenam urbem ad declinemus Non: ejus dominus eum ad Dixitque

12 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו לֹא נָסוּר אֶל־עִיר נָכְרִי
Ghibbah ad usque transeamus sed :huc Israel filiis de non quæ
אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה וְנַעֲבְרָה עַד־גִּבְעָה׃
locorum unum *in* appropinquabimus & *Vade* :suo puero Dixitque

13 וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לְךָ וְנִקְרְבָה בְּאַחַד הַמְּקֹמוֹת
intravit &: abierũt & Transieruntqs .Ramah in vel Ghibbah in *pernoctabim*ⁿ &
וְלַנּוּ בַּגִּבְעָה אוֹ בָרָמָה׃ וַיַּעַבְרוּ וַיֵּלְכוּ וַתָּבֹא
illuc declinaverunt Et .Biniamin quæ Ghibbah juxta sol eis

15 לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ אֵצֶל הַגִּבְעָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן׃ וַיָּסֻרוּ שָׁם
civitatis platea in sedit &, intravit Et. Ghibbah in *pernoctandũ* ad *intrandũ ad*
לָבוֹא לָלוּן בַּגִּבְעָה וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בִּרְחַב הָעִיר
vir ecce Et .*pernoctandum* ad domum in eos recolligens vir non &

16 וְאֵין אִישׁ מַאַסְפּ־אוֹתָם הַבַּיְתָה לָלוֹן׃ וְהִנֵּה׳ אִישׁ
Ephraim monte de vir & :vespera in agro ex sua opera ab venit senex
זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וְהָאִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם
Levavitque. Jemini filii loci viri Et .Ghibbah in *peregrinans ipse* &

17 וְהוּא־גָר בַּגִּבְעָה וְאַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי׃ וַיִּשָּׂא
dixitque :civitatis *platea in iter facientem* virum vidit &, suos oculos
עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיֹּאמֶר
Transeuntes: eum ad Dixitque *? venies* unde & *ibis* Quò :senex vir

18 הָאִישׁ הַזָּקֵן אָנָה תֵלֵךְ וּמֵאַיִן תָּבוֹא׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֹבְרִים
unde Ephraim montis latera ad usque Jehudah Bethlechem de *nos*
אֲנַחְנוּ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה עַד־יְרֵכְתֵי הַר־אֶפְרַיִם מִשָּׁם
;vadens ego Domini domum & *;*Jehudali Bethlechem ad usque *ivi* & *ego*
אָנֹכִי וְאֵלֵךְ עַד־בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יְהוָה אֲנִי הֹלֵךְ
est *pabulum etiam* palea etiam Et .domum in me colligens vir non &

19 וְאֵין אִישׁ מַאַסְפּ אוֹתִי הַבַּיְתָה׃ וְגַם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוא יֵשׁ
puero &, tuæ ancillæ &, mihi est vinum & *,*panis etiam &, nostris asinis
לַחֲמוֹרֵינוּ וְגַם לֶחֶם וְיַיִן יֶשׁ־לִי וְלַאֲמָתֶךָ וְלַנַּעַר
:senex vir Dixitque .rei omnis defectus non *tuis servis* cum

20 עִם־עֲבָדֶיךָ אֵין מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן
ne platea in tantùm *;*me super tuus defectus omnis tantùm *;*tibi Pax
שָׁלוֹם לָךְ רַק כָּל־מַחְסוֹרֶךָ עָלַי רַק בָּרְחוֹב אַל־
laverunt & :asinis *miscuit* & *;*suã domum in eum Introduxitq; *.pernoctes*

21 תָּלִן׃ וַיְבִיאֵהוּ לְבֵיתוֹ וַיָּבָל לַחֲמוֹרִים וַיִּרְחֲצוּ
bonificantibus Ipsis .biberunt ac comederuntque *,*suos pedes
רַגְלֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ הַמֹּר׳ מִיטִיבִים אֶת־
circuierunt profectu *absque filii* viri civitatis viri ecce &, suum cor

22 לִבָּם וְהִנֵּה אַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי בְנֵי־בְלִיַּעַל נָסַבּוּ אֶת־
dominum virum ad dixeruntque :ostium *super* pulsantes *,*domum
הַבַּיִת מְתַדְפְּקִים עַל־הַדֶּלֶת וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָאִישׁ בַּעַל
*,*tuã domũ in est ingressus qui virum Educ :dicendo *,*senem domus

23 הַבַּיִת הַזָּקֵן לֵאמֹר הוֹצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא אֶל־בֵּיתְךָ
*,*domus dominus vir eos ad est egressus Et. eum cognoscamus ut
וְנֵדָעֵנּוּ׃ וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם הָאִישׁ בַּעַל הַבַּיִת
postquam, obsecro faciatis malè ne, mei fratres Ne :eos ad dixitque

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־אַחַי אַל־תָּרֵעוּ נָא אַחֲרֵי אֲשֶׁר־
,hanc turpitudinem faciatis ne *,*meã domũ in iste vir est ingressus
בָּא הָאִישׁ הַזֶּה אֶל־בֵּיתִי אַל־תַּעֲשׂוּ אֶת־הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

Versio VUL. LAT.

10 Noluit gener acquiescere sermonib⁹ ejus: sed statim perrexit, & venit contra Jebus, quæ altero nomine vocatur Jerusalem, ducens secũ duos asinos onustos, & concubinã. Jámque erant juxta Jeb⁹, & dies mutabatur in noctẽ: dixitq; puer ad dominũ suum; Veni, obsecro, declinemus ad urbẽ Jebusæorum, & maneam⁹ in ea. Cui respondit domin⁹; Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ nõ est de filiis Israel, sed transibo usque Gabaa: Et cùm illuc pvenero, manebimus in ea, aut certè in urbe Rama. Transierunt ergò Jeb⁹, & cœptũ carpebant iter, occubuítque eis Sol juxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin: Diverterúntque ad eam, ut manerẽt ibi. Quò cùm intrássent, sedebant in platea civitatis, & nullus eos recipere voluit hospitio. Et ecce, apparuit homo senex, revertens de agro & de opere suo vesperi, qui & ipse de monte erat Éphraim, & peregrin⁹ habitabat in Gabaa: homines autẽ regionis illius erant filii Jemini. Elevatísque oculis, vidit senex sedentem hominẽ cum sarcinulis suis in platea civitatis: & dixit ad eũ, Unde venis? & quò vadis? Qui respondit ei; Profecti sumus de Bethlehé Juda, & pgimus ad locũ nostrum, qui est in latere montis Ephraim, unde ieram⁹ in Bethlehé: & nunc vadim⁹ ad domũ Dei, nullúsq; sub tectũ suum nos vult recipere, Habentes paleas & fœnum in asinorũ pabulũ, & panem ac vinũ in meos et ancillæ tuæ usus, et pueri qui mecũ est: nullâ re indigemus nisi hospitio. Cui respondit senex; Pax tecum sit, ego præbebo omnia quæ necessaria sunt: tantùm, quæso, ne in platea maneas. Introduxítq; eum in domum suã, & pabulum asinis præbuit: ac postquàm laverunt pedes suos, recepit eos in conviviũ. Illis epulantib⁹, & post laborẽ itineris, cibo & potu reficientib⁹ corpora, venerunt viri civitatis illius, filii Belial, (id est, absque jugo) & circumdantes domum senis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad dominum dom⁹, atq; dicentes; Educ virũ, qui ingress⁹ est domum tuã, ut abutamur eo. Egressúsq; est ad eos senex, & ait; Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stultitia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐκ (δ) εὐδόκησεν ὁ ἀνὴρ ἀυλισθῆναι, καὶ ἀνέζη καὶ ἀπῆλθε, (ε) καὶ ἦλθεν ἕως ἀπέναντι Ἰεβοῦς, αὕτη ἐστὶν Ἱερουσαλὴμ, καὶ μετ' αὐτοῦ ζεῦγος (ζ) ὄνων ὀπισθοσαμένων, καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. (η) Καὶ ἦλθον ἕως Ἰεβοῦς καὶ ἡ ἡμέρα (θ) παρεβεβήκει σφόδρα. καὶ εἶπεν (ι) ὁ νεανίας πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, Δεῦρο δὴ καὶ ἐκκλίνωμεν εἰς (κ) πόλιν τῶν Ἰεβουσὶ ταύτην, καὶ αὐλισθῶμεν ἐν αὐτῇ. Καὶ εἶπε (λ) πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, Οὐκ ἐκκλινοῦμεν εἰς πόλιν ἀλλοφύλων, ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ ὧδε, καὶ παρελευσόμεθα ἕως Γαβαά. Καὶ εἶπε (μ) τῷ νεανίᾳ αὐτοῦ, Δεῦρο καὶ (ν) ἐγγίσωμεν ἐνὶ τῶν τόπων, καὶ (ξ) αὐλισθησόμεθα ἐν Γαβαὰ ἢ ἐν Ῥαμᾶ. Καὶ παρῆλθον καὶ (ο) ἐπορεύθησαν, καὶ ἔδυ αὐτοῖς ὁ ἥλιος ἐχόμενα τῆς Γαβαά, ἥ ἐστι (π) ἐν τῷ Βενιαμίν. Καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ τοῦ εἰσελθεῖν (ρ) αὐλισθῆναι ἐν Γαβαᾶ. καὶ εἰσῆλθον, καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως, καὶ οὐκ (σ) ἦν ἀνὴρ συνάγων αὐτοὺς εἰς οἶκον αὐλισθῆναι. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πρεσβύτης (τ) ἤρχετο ἐξ ἔργων αὐτοῦ ἐξ ἀγροῦ ἐν ἑσπέρᾳ, καὶ (υ) ὁ ἀνὴρ ἦν ἐξ ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ αὐλὸς παροίκει ἐν Γαβαᾶ, καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἦσαν Βενιαμίν. (φ) Καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδε τὸν ὁδοιπόρον ἄνδρα ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης, Πῦ πορεύῃ, καὶ πόθεν ἔρχῃ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, (χ) Παραπορεύομεθα ἡμεῖς ἀπὸ Βηθλεὲμ (ψ) Ἰούδα ἕως μηρῶν (ω) ὄρους Ἐφραὶμ· ἐκεῖθεν ἐγώ εἰμι, καὶ ἐπορεύθην ἕως Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν με ἐγὼ (α) πορεύομαι, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ συνάγων με εἰς τὸν οἶκον. Καί γε ἄχυρα καὶ χορτάσματά (β) ἐστι τοῖς ὄνοις ἡμῶν, (γ) καὶ ἄρτος καὶ οἶνός (δ) ἐστιν ἐμοὶ καὶ τῇ (ε) παιδίσκῃ καὶ τῷ νεανίσκῳ, μετὰ παίδων (ζ) οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγματος. Καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ (ζ) πρεσβύτης, Εἰρήνη σοι· πλὴν πᾶν τὸ ὑστέρημά σου ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐν τῇ πλατείᾳ (η) μὴ αὐλισθήσῃ. Καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τόπον ἐποίησε τοῖς ὄνοις, καὶ αὐτοὶ ἐνίψαντο τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον. (θ) Αὐτοὶ δὲ ἀγαθύνοντες καρδίαν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες τῆς πόλεως υἱοὶ παρανόμων (ι) ἐκύκλωσαν τὸν οἶκον, (κ) κρούοντες δὲ τὴν θύραν· καὶ (λ) εἶπον πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τοῦ οἴκου τὸν πρεσβύτην, λέγοντες, (μ) Ἔξαγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσπορευόμενον πρὸς σὲ, καὶ γνωσθήσεται αὐτός. Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀνὴρ ὁ κύριος (ο) τοῦ οἴκου, καὶ εἶπε, Μὴ ἀδελφοὶ, μὴ κακοποιήσητε δὴ μὴ τὸ (π) εἰσελθεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον εἰς τὸν οἶκόν μου, μὴ ποιήσητε ἀφροσύνην ταύτην,

MS. A. (δ) ἠθέλησεν ὁ (ε) καὶ παρεγένοντο ἕως κατέναντι (ζ) τοῦ ζυγίου (η) Ἔτι αὐλῶν ὄντων κτλ Ἰεβοῦς, καὶ (θ) κεκλικυῖα ζοφόδρα. (ι) τὸ παιδάριον (κ) τὴν πόλιν ἀλλοφύλων, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ (μ) τῷ παιδαρίῳ (ν) ἔλθωμεν εἰς ἑνὰ (ξ) αὐλισθῶμεν ἐν Γαβαᾶ. Καὶ (ο) ἀπῆλθον ἐν Γαβαᾶ, καὶ ἔδυ ὁ (π) τοῦ Βενιαμείν. (ρ) καταλῦσαι ἐν (σ) ἔστιν ἀνὴρ ὁ συνάγων αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον καταλῦσαι. Καὶ (τ) εἰσῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἑσπέρας, (υ) ἀνὴρ ἐξ (φ) Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον ἐν (χ) Διαβαίνομεν ἡμεῖς ἐκ (ψ) Ἰούδα (ω) ἕως ὄρους τοῦ Ἐφραὶμ· ἐγὼ εἰμι, (α) πορεύομαι, καὶ (β) ὑπάρχει τοῖς (γ) καί γε (δ) ὑπάρχει μοι (ε) δέλμη ζκε καὶ τῷ παιδαρίῳ, τοῖς δούλοις ζκε ἐκ (ζ) ὁ πρεσβύτης, (κ) μὴ καταλύσῃς. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλεν τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ, καὶ ἔνιψεν τοὺς (θ) Αὐτοῦ δὲ ἀγαθυνθέντων τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες (ι) πολεμικύκλωσαν (κ) καὶ ἔκρουσαν (λ) εἶπαν (μ) τὸν οἰκίας (ν) Ἐξάγαγε (ξ) ἐλθόντα εἰς (ο) τὸν οἰκίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, Μηδαμῶς ἀδελφοὶ, μὴ πονηρεύσησθε δὴ (π) εἰσελθεῖν

Et non probavit vir manere: et surrexit, et abiit, & venit usq; contra Jebus (hæc est Hierusalem) et cum eo par asinorum superstratorum: et concubina ejus cum eo. Et (d) venerunt usq; Jebus: et dies processerat valdè. Et dixit puer ad dominum suum, Veni nunc, & declinemus ad civitatem Jebusæorum hanc: et maneam⁹ in ea. Et dixit ad eum dominus ejus, Non declinabimus ad civitatem alienam, in qua non est de filiis Israel ipse: et transibimus usq; Gabaa. Et dixit puero suo, Veni et approximemus quem⁹ uni locorũ: et manebimus in Gabaa, vel in Rhama. Et præterierunt, & iverunt: & occidit eis Sol juxta Gabaa, quæ est in Benjamin. Et declinárunt illuc, ut intrarent ad manendũ in Gabaa. Et intrávérunt, et sedebant in platea civitatis: et non erat vir conducens eos in domum ad manendum. Et ecce vir senex veniebat ab operibus suis ex agro ad vesperam: & vir erat de monte Ephræm: & ipse incolebat in Gabaa: et viri loci, filii Benjamin. Et levavit oculos suos, & vidit virum iter facientem in platea civitatis. Et dixit vir senex, Quò vadis? Et unde venis? Et dixit ad eum, Transimus nos à Bethleem Juda usq; ad femora montis Ephræm. Inde ego sum: et ivi usq; Bethleem Juda: et ad domũ meam ego vado: & non est vir conducens me in domum: Et quidem palea et pabula sũt asinis nostris, et panis, et vinum est mihi, et ancillæ, et adolescenti, (e) cũ puero tuis non est defectus ullius rei. Et dixit vir senex, Pax tibi: Tantùm omnis defectꝰ tuꝰ super me: tantùm in platea non mancbis. Et introduxit eum in domum suam, et locum fecit asinis: & ipsi laverunt pedes suos: & comederunt & biberunt. (f) Ipsi autem bonã reddentes cor suum. Et ecce viri civitatis filii iniquorum circuierunt domum, pulsantes ad ostium. Et dixerunt ad virum dominum domûs senẽ, dicentes, Produc virum qui intravit in domum tuã: ut cognoscamus eum. Et exiit ad eos vir dominus domûs, et dixit; Non, fratres, non malefacietis nunc, postquàm intravit hic vir in domum meam; nec facietis imprudentiam hanc.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְלָא אֲבָא גַבְרָא לְמִבְת וְקָם וַאֲזַל וַאֲתָא עַד לְקִבֵּיל יְבוּס הִיא יְרוּשְׁלֶם וְעִמֵּיהּ תְּרֵין
11 חֲשִׁיכִין וְלֵחֲנָתֵיהּ עִמֵּיהּ׃ אֲנוֹן עִם יְבוּס וְיוֹמָא מְאֵךְ לְחַדָּא וַאֲמַר עוּלֵימָא לְרִבּוֹנֵיהּ אֵיתָא
12 כְּעַן וְנִזוֹר לְקִרְתָּא דְיִבּוּסָאֵי הָדָא וְנִבְת בָּהּ׃ וַאֲמַר לֵיהּ רִבּוֹנֵיהּ לָא נְזוֹר לְקִרְתָּא בְּנֵי
13 עַמְמַיָּא דְּלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן וְנִתְמְטֵי עַד גִּבְעָתָא׃ וַאֲמַר לְעוּלֵימֵיהּ אֵיתָא וְנִקְרִיב בְּחַד
14 מִן אֲתָרַיָּא וְנִבְת בְּגִבְעָתָא אוֹ בְרָמָתָא׃ וְעָבְרוּ וַאֲזָלוּ וְעָלַת לְהוֹן שִׁמְשָׁא בְּסִטַר גִּבְעָתָא
15 דִּי לְשִׁבְטָ בִּנְיָמִן׃ וְזָרוּ לְתַמָּן לְמֵעַל לְמִבְת בְּגִבְעָתָא וְאָתָא וְיָתִיב בִּרְחוֹבָא דְקִרְתָּא וְלֵית
16 אֱנָשׁ דְּכְנִישׁ יַתְהוֹן לְבֵיתָא לְמִבְת׃ וְהָא גַבְרָא סָבָא אָתָא מִן עֲבִידְתֵיהּ מִן חַקְלָא בְּרֵמְשָׁא
17 וְגַבְרָא מְטוּרָאָה דְּבֵית אֶפְרַיִם וְהוּא דָר בְּגִבְעָתָא וְאֱנָשֵׁי אַתְרָא מִן שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן׃
וְזָקַף עֵינוֹהִי וְחָזָא יַת גַּבְרָא דְאָרַח בִּרְחוֹב קִרְתָּא וַאֲמַר גַּבְרָא סָבָא לְאָן אָזִיל וּמִנַּן
18 אֲתֵ אָתֵי׃ וַאֲמַר לֵיהּ עִבְרִין אֲנַחְנָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה עַד סְיָפֵי טוּרָא דְּבֵירַת
אֶפְרַיִם מִתַּמָּן אֲנָא וַאֲזָלִית עַד בֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וּלְבֵירַת מַקְדְּשָׁא דַיְיָ אֲנָא
19 אָזִיל וְלֵית אֱנָשׁ דְּכְנִישׁ יָתִי לְבֵיתָא׃ וְאַף תִּבְנָא אַף כִּסְתָּא אִית לַחֲמָרָנָא וְאַף
לֶחֶם וְחַמַר אִית לִי וְלַאֲמָתָךְ וּלְעוּלֵימָא דְעִם עַבְדָךְ לֵית חוּסְרָן כָּל מִדְּעֵם׃
20 וַאֲמַר גַּבְרָא סָבָא שְׁלַם לָךְ לְחוֹד כָּל חוּסְרָנָךְ עֲלַי לְחוֹד בְּרִחוּבָא לָא תְבִית׃
21 וְאַעְלִיהּ לְבֵיתֵיהּ וְרְמָא כִּסְתָּא לַחֲמָרִיהּ וְאַסְחִיו רַגְלֵיהוֹן וַאֲכָלוּ וּשְׁתִיאוּ׃ אִנּוּן
22 מְטַיְבִין יַת לִבְּהוֹן וְהָא אֱנָשֵׁי קִרְתָּא גַּבְרִין בְּנֵי רִשְׁעָא אַקִּיפוּ יַת בֵּיתָא דְּחַקִּין לְמִתְבַּר
דְּשָׁא וַאֲמַרוּ לְגַבְרָא מָרֵיהּ דְּבֵיתָא סָבָא לְמֵימַר אַפֵּיק יַת גַּבְרָא דְעַל לְבֵיתָךְ וְנִדְּעִנֵּיהּ׃
23 וּנְפַק לְוָתְהוֹן גַּבְרָא מָרֵיהּ דְּבֵיתָא וַאֲמַר לְהוֹן בְּבָעוּ אַחַי לָא תַבְאֲשׁוּן כְּעַן בָּתַר דְּעַל
גַּבְרָא הָדֵין לְבֵיתִי לָא תַעְבְּדוּן יַת קְלָנָא הָדֵין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et noluit vir ad pernoctandum, & surrexit & ambulavit, & abiit usq; ad
10 è regione Jebus, ipsa Jerusalem: & cum eo par asinorum stratorum, & con-
cubina ejus cum illo. Illi cum Jebus, & dies inclinavit valdè, & dixit puer
11 domino suo: Veni nunc, & divertemus ad urbem Jebuzæorum hanc, &
pernoctabimus in ea. Et dixit illi dñs ejus: Non divertemus ad urbem fi-
12 liorũ gentium qui non ex filiis Israel illi; & perveniem⁹ usq; Gibghatha.
Et dixit puero suo: Veni, & *applicabimus* in uno ex locis; & pernocta-
13 bim⁹ in Gibghatha aut in Ramatha. Et transierunt & ambulaverunt, & in-
travit illis sol in latere collis qui tribui Binjamin. Et diverterunt eò ad
14 intrandum ad pernoctandũ in Gibghatha: & venit & sedit in platea urbis,
& non erat homo qui *congregaret* illos ad domũ ad pernoctandũ. Et ecce
15 vir senex venit ab opere suo ex agro in vesperi & vir ex monte domus
Ephraim, & ipse habitãs in Gibghatha; & homines loci *de tribu dom⁹* Bin-
16 jamin. Et levavit oculos suos, & vidit virum qui viator in platea urbis: &
17 dixit vir senex; Quò tu vadens, & unde tu veniens? Et dixit ei: Transe-
untes nos ex Beth-lehhem dom⁹ Jehuda, usq; fines montis dom⁹ Ephraim:
18 inde ego, & ego ivi usq; Beth-lehhem dom⁹ Jehuda, & ad domũ sanctuarii
Dñi ego vadens; & non est homo qui *congreget* me ad domum suam. Et
19 etiam palea & pabulũ est asinis nostris, & etiam panis & vinum est mihi
& ancillæ tuæ, & pueris qui cum servo tuo: non indigem⁹ omni quoquã.
20 Et dixit vir senex; Pax tibi: tantùm omnis penuria tua super me; tantùm
21 in platea non pernoctabis. Et introduxit eum ad domum suam, & conja-
cit pabulum asinis ejus; & laverunt pedes illorum, & comederunt & bi-
22 berunt. Illis bonificantibus corda sua, & ecce homines urbis, viri filii im-
pietatis, circuiverunt domum, impellentes ad frangendum portam: &
dixerunt ad virum dominum domus senem, ad dicendum: Produc virum
qui intravit ad domum tuam, & cognoscamus eum. Et exiit ad eos vir do-
23 minus domus, & dixit illis: Obsecro fratres mei, non malefacietis nunc,
postquã intravit vir hic ad domũ meam, non facietis ignominiam istam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ולא אבה האיש ללון ויקם וילך ויבא עד נכח יבוס היא ירושלם * וצמדו עמו שני חמורים חבושים וגם פלגשו היתה עמו:
11 עד היותם נכח יבוס הרדה היום מאד ויאמר הנער אל אדניו לכה נא ונסרה אל עיר היבוסי הזאת ונלין בה:
12 ויאמר אליו אדניו לא נסור אל עיר נכריה אשר לא מבני ישראל המה ועברנו עד גבעה:
13 ויאמר אל נגשה נקרבה במקום הזה ונלין בגבעה או ברמה:
14 ויעברו וילכו ותבא להם השמש אצל הגבעה אשר לבנימין:
15 ויסרו שמה ללון לבוא ויבא ויעמד ברחוב העיר ואין איש מאסף אותם הביתה ללון:
16 והנה איש זקן בא מעבד את שדהו מן הערב והאיש מהר אפרים גר בגבעון ואנשי המקום בנימינים:
17 וישא עיניו וירא את האיש האורח ברחוב העיר ויאמר הזקן אנה תלך ומאין תבוא:
18 ויאמר אליו עברים אנחנו מבית לחם יהודה ועד ירכתי הר אפרים משם אנכי ואלך עד בית לחם יהודה ואל בית יהוה אנכי הלך ואין איש מאספני הבית:
19 גם תבן גם מספוא יש לחמורינו וגם לחם ויין יש לי ולאמתך ולנער עם עבדיך אין מחסור דבר:
20 ויאמר הזקן שלום לך רק כל מחסורך עלי רק ברחוב לא תלין:
21 ויבאהו אל ביתו ויתן מספוא לחמורים וירחצו רגלים ויאכלו וישתו:
22 המה מטיבים את לבם והנה אנשי העיר בני בליעל נסבו את הבית מדפקים בדלת ויאמרו אל הזקן בעל הבית לאמר הוצא את האיש אשר בא אל ביתך ונדעה אתו:
23 ויצא אליהם האיש בעל הבית ויאמר אליהם לא אחי אל נא תרעו אחרי אשר בא האיש הזה אל ביתי אל תעשו את הנבלה הזאת:

Noluit autem vir ille pernoctare, sed surgens abiit, pervenítque ad oppositum Jebus, quæ est Jerusalem: erántque cum eo duo asini onusti, & concubina ejus erat cum ipso. Cùm essent propè Jebus, dies declinaverat admodúm: unde dixit juvenis ille domino suo, Veni, divertamus ad civitatem istam Jebus, & pernoctemus in ea. Ait illi dominus ejus, Ne divertamus ad civitatem alienam quæ non pertinet ad Israelitas, sed transeamus usq; ad Gebaa. Tum dixit ad eum dominus ejus, Age, accedamus ad alterum ex *his* locis, & pernoctemus *vel* in Gebaa, vel in Rama. Transeuntes igitur abierunt, & occubuit eis sol propè Gebaa Benjamini. Quapropter eò diverterunt ut pernoctarent, ingressíque in Gebaa sederunt in platea civitatis, nec erat quisquam qui introduceret eos in domum ad pernoctandum. Et ecce vir quidam senex advenit ab opere suo è rure sub vesperam (erat autem vir iste de monte Aphrem, & commorabatur in Gebaa Benjamini; & hujus loci incolarum Benjaminitarum opera erant admodum pernicioſa.) Attollénsque oculos suos vir ille senex, vidit viatorem in platea civitatis, dixítque ad eum vir ille senex, Quò vadis? & unde venis? Respondit ei, Transeundo transimus è Bethlehem Juda usque ad oras montis: inde enim sum, abierámque usque ad Beth-lehem Juda, & domum Domini *jam* redeo: nec est quispiam qui nos in domum recipiat, *Etiamsi* tum paleam tum stramen habeamus pro asinis nostris, tum panem ac vinum habeam pro me, pro ancilla tua, & pro juvene isto servo tuo, nec quicquam deſit nobis. Ait illi vir senex, Pax tibi, quicquid tibi deest, ego suppeditabo: verùm in platea non pernoctabis. Introducens itaque eum in domum suam projecit *pabulum* asinis ejus, & lavit pedes eorum, & comederunt ac biberunt. Dum ipsi hilari essent animo, ecce cives urbis illius, viri flagitiosi domum circundantes contendebant ad ostium, dicebántque viro illi seni domino domûs, Educ ad nos virum qui ingressus est domum tuam, ut cognoscamus eum. Et egressus ad eos vir ille senex dominus domûs, dixit ad eos, Nolite fratres mei, nolite talem injuriam committere: quandoquidem ingressus est vir iste domum meam, tantum dedecus ne perpetretis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فلم يهوى الرجل ان يبيت وحرج وانصرف * وانتهى الى يابوس التي باورسلام * ووقف بازائها
11 ومعه حماران موقوران وسريته * فلما صاروا بجبال يابوس * امسوا وقرب غروب الشمس * فقال
12 الغلام لمولاه * مل بنا الى هذه القرية لنبيت فيها * قال له مولاه * لا ندخل قرية غريبة لا تكون
13 من قريى بني اسرايل * ليلا يلحقنا رداء * لكن نصير الى جبع * وقال له مولاه * سر بنا الى
14 بعض هذه المواضع * الى جبع او الرامة * فجازا سايرين * فغابت الشمس وهما عند جبع قرية
15 بنيامين * ومالوا اليها ليبيتوا * ودخلوا جبع * وبركوا في سوق المدينة * ولم يدخلهما احد
16 منزله * واذا هم برجل سيخ اتيا من عمله في الكرب * وكان الرجل من جبل افرايم * ولكنه نزل
17 جبع وسكن فيها وكان اهل البلاد بني بنيامين قوم سوء * وكانت اعمالهم سيئة جدا * فرفع
18 السيخ طرفه فابصر غريبا مسافرا قد نزل في سوق القرية * قال له السيخ الى اين تريد * ومن
اين اقبلت * قال له نحن عابري الطريق * خرجنا من بيت لحم قرية يهودا * نريد صقع الجبل
19 الاتي من هناك * ولكني كنت خرجت الى بيت لحم * وانا منطلق الى بيت الرب * وليس من
يدخلنا منزله * ومعنا علف يكفينا وقصيم لدوابنا * ومعنا ايضا خبز وخمر بقدر ما يكفينا
20 وليس نحتاج الى شي من الاشياء غير الموضع للمبيت * قال له الرجل السيخ * السلام عليك *
21 مهما احتجت من شي اعطيتك * ولا تبيت في السوق * فادخله الى منزله * وطرح لدوابه علفا *
22 وغسل ارجلهم * واكلوا وشربوا * فلما طابت انفسهم اجتمع عليهم قوم امة من القرية * فاحاطوا
بالبيت * وجاهدوا الباب * وقالوا للسيخ رب البيت * اخرج الينا الضيف الذي عندك لنعرفه *
23 * فخرج اليهم السيخ وقال لهم * لا تفعلوا يا اخوة * ولا تركبوا هذه السيئة * لان الرجل
دخل بيتي ونزل عندي * لا تفضحوا الرجل * ولا تفعلوا هذا الفعل القبيح *

Verùm noluit vir ille pernoctare, sed egressus discessit, pervenítque ad Jebus quæ est in Jerusalem, et stetit e regione ipsius habens secum duos asinos onustos et concubinam suam. Cùmq; propè attigissent montes Jebus occupavit eos vesper, jámq; instabat occasus solis: quare dixit adolescens heros suo, Deflectamus ad hanc urbem, ut pernoctemus in ea. Dixit ad eum herus ejus, Ne ingrediamur urbem alienam quæ non sit ex urbibus filiorũ Israel, ne contingat nobis infortuniũ aliquod: sed eamus in Gabaa. Rursus dixit ad eum herus ipsius, Eamus ad alterum horum locorum, ad Gabaa, aut Rama. Pretierierunt ergò ambulantes; & occumbente sole dum essent prope Gabaa civitatẽ Benjamin, Diverterunt ad eam ut pernoctarent; & ingressi Gabaa, descenderunt in vico urbis, & nemo introduxit eos in domicilium suum. Et ecce ipsis vir quidã senex adveniens ex opere suo agresti, qui licèt esset ex monte Ephraim, tamen descenderat in Gabaa, & habitaverat in ea. (Erant autẽ incolæ regionis illius, filii Benjamin, gens flagitiosa, et erant opera eorũ valdè execranda.) Is itaq; senex sublato ictu oculorum suorum vidit peregrinum viatorem commorantem in vico civitatis: dixitq; ad eum senex, Quò cupis abire? & unde venisti? Cui respondit, Nos viâ transimus, egressi sumus è Beth-lehẽ civitate Juda, & petimus latus montis: nam inde quidẽ sum, sed exierã ad Beth-lehem, & nunc redeo ad domum Domini, nec adest quispiã qui nos introducat in domicilium suum. Cùm tamen sufficiens habeamus pabulum & stramen pro jumentis nostris, & panẽ etiã ac vinum habeamus quantum satis est nobis, nec ullius rei indigeamus præter locum ad pernoctandum. Dixit ad eum vir ille senex, Pax tibi, cujuscunque rei indiguevis dabo tibi, nec pernoctabis in vico. Et introduxit eum in domicilium suum, projecitque jumentis ejus pabulum, & lavit pedes eorum, & comederunt ac biberunt. Cumq; jucundis essent animis, convenit adversùs eos gens scelerata ex ipsa civitate, & domum circumvallantes vim intulerunt januæ, et dixerunt ad senẽ dominum domûs, Produc ad nos hospitem qui apud te est, ut cognoscamus eum. Exiit ergò ad eos senex, & ait illis, Ne faciatis O fratres, nève deliqueritis hujusmodi facinus: quoniãm vir iste introivit domum meam, desistite quæ apud me, ne stupretis virum, nève tam turpe facinus committatis.

ספר שופטים: כ

,eas nunc educam ,ejus *pellex* & virgo mea filia Ecce
24 הִנֵּה בְתִּי הַבְּתוּלָה וּפִלַגְשֵׁהוּ אוֹצִיאָה־נָּא אֹתָם
huic viro Et .vestris oculis in bonum eis facite & ,eas affligite &
וְעַנּוּ אוֹתָם וַעֲשׂוּ לָהֶם הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם וְלָאִישׁ הַזֶּה
viri noluerunt Et .*hujus turpitudinis verbum* faciatis ne
25 לֹא תַעֲשׂוּ דְּבַר הַנְּבָלָה הַזֹּאת: וְלֹא־אָבוּ הָאֲנָשִׁים
:foras eos ad eduxit & ,suam *pellicem* in vir *apprehenditque* ei audire
לִשְׁמֹעַ לוֹ וַיַּחֲזֵק הָאִישׁ בְּפִלַגְשׁוֹ וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם הַחוּצָה
,mane usque nocte tota *eam in illuserunt* & ,eam cognoverunt &
וַיֵּדָעֻהָ אֹותָהּ וַיִּתְעַלְּלוּ־בָהּ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר
mulier venit Et .*auroram ascendendo in* eam dimiseruntque
26 וַיְשַׁלְּחוּהָ בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר: וַתָּבֹא הָאִשָּׁה
suus dominus *quo* ,viri domus ostium ceciditq; ,mane *resipiscentem ad*
לִפְנוֹת הַבֹּקֶר וַתִּפֹּל פֶּתַח בֵּית הָאִישׁ אֲשֶׁר־אֲדוֹנֶיהָ
aperuit & ,mane in ejus dominus Surrexitque .lucem ad usque ,ibi
שָׁם עַד־הָאוֹר: וַיָּקֻם אֲדֹנֶיהָ בַּבֹּקֶר וַיִּפְתַּח
ecce & :suam viam in *eundum ad* est egressus & ,domus *fores*
דַּלְתוֹת הַבַּיִת וַיֵּצֵא לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ וְהִנֵּה
super ejus manus & ,domus ostium *cadens* sua *pellex* mulier
הָאִשָּׁה פִּילַגְשׁוֹ נֹפֶלֶת פֶּתַח הַבַּיִת וְיָדֶיהָ עַל־
.*resipiscens* non & ,eamus & ,Surge :eam ad Dixitque .limen
28 הַסַּף: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ קוּמִי וְנֵלֵכָה וְאֵין עֹנֶה
.suum locum in abiit & ,vir surrexit & ,asinum super eam *cepit* Et
וַיִּקָּחֶהָ עַל־הַחֲמוֹר וַיָּקָם הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ לִמְקֹמוֹ:
apprehendit & ,*cultrum* accepit & ,suam domum ad venit Et
29 וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיַּחֲזֵק
:frusta duodecim in suis ossibus *in* eam *truncavit* & ,suam *pellicem* in
בְּפִילַגְשׁוֹ וַיְנַתְּחֶהָ לְעַצְמֹתֶיהָ לִשְׁנֵים עָשָׂר נְתָחִים
,*videns* omnis fuit Et .Israel terminum omnem in eam misit &
30 וַיְשַׁלְּחֶהָ בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: וְהָיָה כָּל־הָרֹאֶה
ascendere die à *hoc* sicut visum neque ,fuit factum Non: dicebat &
וְאָמַר לֹא־נִהְיְתָה וְלֹא־נִרְאֲתָה כְּזֹאת לְמִיּוֹם עֲלוֹת
Fonite .hanc diem ad usque ,Ægypti terra è Israel *filios*
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה שִׂימוּ־
.loquimini & ,consulite ,*illud super* vobis
לָכֶם עָלֶיהָ עֲצוּ וְדַבֵּרוּ:

CAP. XX. כ

cœtus est congregatus & ,Israel filii omnes sunt egressi Et
1 וַיֵּצְאוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה
,Ghilhad terram & ,Beersebah ad usque & ,Dan à unus vir tanquam
כְּאִישׁ אֶחָד לְמִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד
anguli Steteruntque .Mispah in DOMINUM ad
אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה: וַיִּתְיַצְּבוּ פִּנּוֹת
;Dei populi ecclesia in Israel tribus omnes ,populi omnis
כָּל־הָעָם כֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עַם הָאֱלֹהִים
audiverunt Et .gladium *educentis pedius viri mille quadringenti*
3 אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי שֹׁלֵף חָרֶב: וַיִּשְׁמְעוּ
.Mispah in Israel filii ascendissent quòd Binjamin filii
בְּנֵי בִנְיָמִן כִּי־עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּה
malum fuit quomodo Loquimini :Israel filii Dixeruntque
וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ אֵיכוֹ־נִהְיְתָה הָרָעָה
,occisæ mulieris *vir* Levita vir respondit Et .hoc
4 הַזֹּאת: וַיַּעַן הָאִישׁ הַלֵּוִי אִישׁ הָאִשָּׁה הַנִּרְצָחָה
mea *pellex* & ,ego veni ,Binjamin ipsi quæ ,Ghibhah In :ait &
וַיֹּאמֶר הַגִּבְעָתָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן בָּאתִי אֲנִי וּפִילַגְשִׁי
circuierunt & ,Ghibhah *domini* me *super* Surrexeruntque pernoctandũ ad
לָלוּן: וַיָּקֻמוּ עָלַי בַּעֲלֵי הַגִּבְעָה
5 & ,occidere cogitaverunt me :noctu domum me *super*
עָלַי אֶת־הַבַּיִת לַיְלָה אוֹתִי דָמּוּ לַהֲרֹג וְאֶת־
.est mortua &,afflixerunt meam *pellicem*
פִּילַגְשִׁי עִנּוּ וַתָּמֹת:

Versio VULG. LAT.

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinã, educam eas ad vos, ut humilietis eas, & vestrã libidinẽ compleatis: tantùm, obsecro, ne scelus hoc contra naturã operemini in virum. Nolebant acquiescere sermonibus illius: quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam suam, & eis tradidit illudendam: quã cùm totã nocte abusi essent, dimiserunt eam manè. At mulier, recedentibus tenebris, venit
27 ad ostium domûs, ubi manebat dominus suus, & ibi corruit. Manè facto, surrexit homo, & aperuit ostium, ut cœptam expleret viam: & ecce concubina ejus jacebat ante ostium sparsis in limine
28 manibus. Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur; Surge, & ambulemus. Quã nihil respondente, intelligens quòd erat mortua; tulit eam, & imposuit asino, reversúsq; est in domum suam. Quam cùm esset ingressus, arripuit gladium, & cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frusta concidens, misit in omnes terminos Israel.
30 Quod cùm vidissent singuli, conclamabant; Nunquam res talis facta est in Israel, ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Ægypto, usque in præsens tempus: ferte sententiam, & in commune decernite quid facto opus sit.

CAP. XX.

1 EGressi itaque sunt omnes filii Israel, & pariter congregati, quasi vir unus, de Dan usque Bersabee, & terra Galaad, ad Dominum in Maspha: Omnésque anguli populorum, & cunctæ tribus Israel in ecclesiam populi Dei convenerunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.
3 (Nec latuit filios Benjamin, quòd ascendissent filii Israel in Maspha.) Interrogatúsq; Levita, maritus mulieris interfectæ, quomodò tantum scelus perpetratum esset, Respondit; Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illúcque diverti: Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occîdere, & uxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, denique mortua est.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

24 (ρ) Ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ μου ἡ παρθένος, καὶ ἡ πε- Ecce filia mea virgo, et concubi-
λακὴ αὐτοῦ· ἐξάξω (σ) αὐτὰς, καὶ ταπεινώσατε 24
αὐτὰς, καὶ ποιήσατε αὐταῖς τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφ- na ejus. Educam eas, & humilia-
θαλμοῖς ὑμῶν, καὶ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ μὴ ποιή- te eas: & facite eis quod bo-
25 σητε τὸ ῥῆμα τῆς ἀφεσύνης ταύτης. Καὶ οὐκ num in oculis vestris: & viro
ἠθέλησαν οἱ ἄνδρες τῆς εἰσακοῦσαι αὐτοῦ. καὶ hujus ne faciatis verbum impu- 25
(τ) ἐυδόκησεν οἱ ἄνδρες τῷ εἰσακοῦσαι αὐτοῦ. καὶ dentiæ hujus. Et non probaverũt viri audire eum. Et apprehendit
ἐπελάβετο ὁ ἀνὴρ τῆς παλλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξή- vir concubinam ejus: & eduxit
γαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξω. καὶ ἔγνωσαν αὐτὴν, tam ad eos foras. Et cognoverunt eam, et illuserunt in ea totam nocte
καὶ (υ) ἐνέπαιζον ἐν αὐτῇ ὅλην τὴν νύκτα (φ) ἕως τοῦ ἐξαποστεῖλαι αὐτὴν (χ) ὡς ἀνέ- eam ut ascendit ipsũ manè. Et ce- 26
26 βη τὸ πρωΐ. Καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ (ψ) πρὸς τὴν θρον, καὶ ἔπεσε παρὰ τὴν θύραν (ω) τοῦ οἴκου οὗ cidit mulier diluculum versũs: & cecidit ad ostium domũs, ubi erat
ἦν αὐτῆς ἐκεῖ ὁ ἀνὴρ, ἕως οὗ διέφαυσεν. Καὶ ibi suus vir, quoadusq; illuxit.
27 ἀνέστη (α) ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἤνοιξε Et surrexit ur ejus manè, & a- 27
τὰς θύρας τῆς οἰκου, καὶ ἐξῆλθε τοῦ (β) πορεύ- perit januas domũs, & exiit ad
θεσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ eundum viam suam. Et ecce mu-
παλακὴ πεπτωκυῖα (γ) παρὰ τὰς θύρας τοῦ lier ejus concubina jacens apud
οἴκου, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ὀπὶ τὸ πρόθυρον. ianuas domũs: & manus ejus
28 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, (δ) Ἀνάστα καὶ ἀπέλθω- super limen. Et dixit ad eam il-
μεν· καὶ οὐκ (ε) ἀπεκρίθη, ὅτι ἦν τεθνεκυῖα. καὶ ἔλα- lo: Surge, & abeamus. Et non re-
βεν αὐτὴν ὀπὶ τὸν ὄνον, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν τόπον spondit, quoniam erat mortua: tu-
29 αὐτοῦ. Καὶ ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν, καὶ ἐκράτησε τὴν lit eam super asinum, & ivit ad
παλακὴν αὐτοῦ καὶ ἐμέλισεν αὐτὴν εἰς δώδεκα locum suum. Et sumpsit gladium 29
μέλη, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ ἐν πασῇ ὁρίῳ & tenuit concubinam suam: & (ζ) partitus est eam in duodecim
30 Ισραὴλ. Καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ (ζ) βλέπων ἔλε- membra: et misit ea in omnem
γεν, Οὐκ ἐγένετο καὶ οὐκ εὑρέθη ἀπὸ ἡμέρας terminum Israel. Et factum est, 30
ἀναβάσεως ὑῶν Ἰσραὴλ (η) ἐκ γῆς Αἰγύ- omnis aspiciens dicebat, Non fac-
πτου ἕως τῆς ἡμέρας (θ) ταύτης ὡς αὐτῆ. Θέσθε tum est neque visum est à die ascensionis filiorum Israel de terra Ægypti
ὑμῖν αὐτοῖς βουλὴ ἐπ' αὐτὴν, καὶ λαλήσατε. usq; in diem hanc; sicut hoc. Po-
nite vobis ipsis consilium super eam, & loquimini.

MS.A. (ρ) Ἰσὺ (σ) δὴ αὐτὰς, (τ) οὐθέλησαν οἱ ἄνδρες ἀκοῦσαι (υ) αὐτ
ἐπεξαν αὐτῇ (φ) ἕως πρωΐ, (χ) ἄμα τῷ ἀναβαίνειν τὸ ὄρθρον. Καὶ (ψ) το
πρωΐ, (ω) τῆ πυλῶνος τῆ οἴκου τῆ ἀνδρὸς ὃ ἦν ὁ κύριος αὐτῆς ἐκεῖ, ἕω
(α) ὁ κύριος αὐτῆς (β) ἀπῆλθεν τὸ (γ) παρὰ τὴν θύραν, καὶ αἱ (δ)
Ἀνάστηθι (ε) ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἀλλὰ τεθνήκει. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπ
τὸ ὑποζύγιον, καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ ἦλθε
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν τὴν μάχαιραν, καὶ ἐπιβάλετο τὴν παλακῆς αὐτοῦ
καὶ ἐμέλισεν αὐτὴν κατὰ τὰ ὁσᾶ αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας, καὶ ἐξαπέστειλεν
αὐτὰς εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ Ισραήλ. (ζ) ὁρῶν ἔλεγεν, Οὐτε ἐγενήθη
ἕως ὤρθη ὅτως ἀπὸ τῆ ἡμέρας (η) ἐξ Αἰγύπτου (θ) ταύτης. *Καὶ ἐνετείλατ
τοῖς ἀνδράσιν οἷς ἐξαπέστειλεν, λέγων, Τάδε ἐρεῖτε πρὸς πάντα ἄνδρα
Ἰσραὴλ, Εἰ γέγονεν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως ὑῶν
Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆ ἡμέρας ταύτης. Θέσθε δὴ ἑαυτοῖς βουλὴν περ
αὐτῆς, καὶ λαλήσατε.

Κεφ. κ'. CAP. XX.

1 Καὶ ἐξῆλθον πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐξ- EXierunt omnes filii Israel: 1
εκκλησιάσθη (ι) ἡ συναγωγὴ ὡς ἀνὴρ εἷς ἀπο & congregata est Synagoga, tanquã
Δὰν καὶ ἕως Βηρσαβεὲ, καὶ (α) γῆ τὴ Γαλαὰδ vir unus à Dan, et usq; Beersabee,
2 πρὸς κύριον εἰς Μασηφά. (β) Καὶ ἐστάθη & terram Galaad, ad Dominum
κατὰ πρόσωπον κυρίου πᾶσαι αἱ φυλαὶ (γ) τῆ in Maspha. Et steterunt ad fa- 2
Ἰσραὴλ ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ, τετρα- cium Domini omnes tribus Israel
κόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν (δ) ἐλκοντες in Ecclesiã populi Dei, quadrin-
3 ῥομφαίαν. Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν, ὅτι genta millia virorum peditum
ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ε) εἰς Μασηφά. trahentium gladium. Et audierunt 3
(ζ) καὶ ἐλθόντες εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, Λαλή- filii Benjamin, quia ascenderunt
σατε, πῶς ἐγένετο ἡ (η) πονηρία αὕτη; Καὶ filii Israel in Maspha. Et ce-
4 ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ Λευίτης, ὁ ἀνὴρ τῆ γυναι- cumdederunt filii Israel, & Le- 4
κὸς (θ) τῆ φονευθείσης, καὶ εἶπεν, Εἰς Γαβαὰ vita quæsierunt, Loquimini, ubi facta est malitia
τῆ Βενιαμὶν ἦλθον ἐγὼ καὶ (ι) ἡ παλακή μου hæc? Et respondit vir Levita, qui
5 τοῦ αὐλισθῆναι. Καὶ ἀνέστησε ἐπ' ἐμὲ οἱ ἄν- mul eris occisæ, & dixit: In Ga-
δρες (κ) τῆς Γαβαὰ, καὶ ἐκύκλωσε ἐπ' ἐμὲ ὅτι bãa Benjamin venit ego, & con- 5
τὴν οἰκίαν νυκτός· (λ) ἐμὲ ἤθελησε (μ) φονεῦ- cubina mea ad manendum. Et
σαι, καὶ τὴν παλακήν μου (ν) ἐταπείνωσε, καὶ surrexerũt super me viri Gibã,
ἀπέθανε. & circumdederunt super me do-
mum nocte: me voluerunt occi-
dere, & concubinam meam (λ)
humiliaverunt: et mortua est.

MS.A. (ι) πᾶσα ἡ (α) γῆ Γαλαὰδ (β) Καὶ ἔστη τὸ κλεῖμα παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ πᾶσαι (γ) Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (δ) ἀπομένων ῥομφαίαν. (ε) πρὸ
κύριον εἰς (ζ) καὶ εἶπαν (η) κακία αὕτη; (θ) τῆς προνομένης, (ι) ἡ γυνή μου κατελῦσαι. (κ) οἱ παρὰ τῆς Γαβαὰ, καὶ περιεκύκλωσε ἐπ' ἐμὲ
τὴν (λ) καὶ ἐμὲ (μ) ἀποκτεῖναι, καὶ (ν) ἐταπείνωσαν καὶ ἐνέπεξαν αὐτῇ, καὶ ἀπέθανεν. Καὶ ἐπελαβόμην τῆ παλακῆς μου,

Targum JONATHAN.

24 הָא בְרַתִּי בְתוּלְתָא וּלְחַנְתֵיהּ אַפֵּיק כְּעַן יַתְהֶן וְעַנּוּ יַתְהֶן וַעֲבִידוּ לְהֶן דְּתַקִּין בְּעֵינֵיכוֹן
25 וּלְגַבְרָא הָדֵין לָא תַעְבְּדוּן עִסְקָ קְלָנָא הָדֵין: וְלָא אֲבוּ גַבְרַיָּא לְקַבָּלָא מֵנֵּיהּ וְאַתְקִיף
גַּבְרָא בִּלְחַנְתֵיהּ וְאַפֵּיק לְוָתְהוֹן לְבָרָא וְיָדְעוּ יָתָהּ וְאִתְלַעֲבוּ בָהּ כָּל לֵילְיָא עַד צַפְרָא
26 וְשַׁלְחוּהָ כְּמִסַּק צַפְרָא: וַאֲתַת אִתְּתָא לְמִפְנֵי צַפְרָא וּנְפָלַת בִּתְרַע בֵּית גַּבְרָא דִּי רְבוֹנָהּ
27 תַּמָּן עַד דִּי נְהוֹר: וְקָם רְבוֹנָהּ בְּצַפְרָא וּפְתַח דְּשֵׁי בֵיתָא וּנְפַק לְמֵיזַל לְאָרְחֵיהּ וְהָא
אִתְּתָא לְחַנְתֵיהּ רְמִיָא בִּתְרַע בֵּיתָא וִידָהָא מַחְתִין עַל סַפָּא: וַאֲמַר לָהּ קוּמִי וְנִיזִל וְלָא
29 מְתִיבָא וּנְסִבַהּ עַל חֲמָרָא וְקָם גַּבְרָא וַאֲזַל לַאֲתְרֵיהּ: וַאֲתָא לְבֵיתֵיהּ וּנְסִיב יָת סַכִּינָא
וְאִתְקִיף בְּלְחַנְתֵיהּ וְהַדְמֵהּ לְאַבְרָהָא לְתְרֵי עֲשַׂר אִבְרִין וְשַׁלְחֵהּ בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא
30 דְּיִשְׂרָאֵל: וְהַוָה כָּל דְּחָזֵי וַאֲמַר לָא הְוָת וְלָא אִתְחֲזִיאַת כְּהָדָא לְמִן יוֹמָא דִּי סְלִיקוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין שַׁוּוּ לִבְכוֹן עֲלֵיהּ אִתְיָעֲצוּ וּמַלִּילוּ:

כ

1 וּנְפָקוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְכְּנִישַׁת כְּנִשְׁתָּא כְּגַבְרָא חַד לְמִדָּן וְעַד בְּאֵר שְׁבַע וְאַרְעָא גִּלְעָד
2 לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא: וְאִתְעַתְּדוּ רֵישֵׁי כָל עַמָּא כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עַמָּא דַיְיָ אַרְבַּע
3 מְאָה אַלְפִין גְּבַר רַגְלֵי שְׁלַפֵּי סַיְפָא: וּשְׁמַעוּ בְּנֵי בִנְיָמִין אֲרֵי סְלִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא
4 וְאָמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַלִּילוּ אֵיכְדֵין הֲוָת בִּישְׁתָּא הָדָא: וְאָתִיב גַּבְרָא לֵיוָאָה בַּעְלָהּ דְּאִתְקְטִילַת
5 קְטִילְתָּא וְאָמַר לְגִבְעָתָא דִּי לְשִׁבְטָא בִנְיָמִן עֲלֵית אֲנָא וְלֵחַנְתִּי לְמִבָּת: וְקָמוּ עֲלַי יָתְבֵי
גִּבְעָתָא וְאַקִּיפוּ עֲלֵי בֵיתָא בְּלֵילְיָא עֲלַי חֲשִׁיבוּ לְמִקְטַל וְיָת לְחַנְתִּי עַנִּיוּהָא וּמֵיתַת:

in nocte: super me cogita-

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce filia mea virgo & concubina illius: producam nunc eas; & humi- 24
liate illas, & facite illis quod constitutum in oculis vestris; & viro huic
non facietis negotium ignominiæ hujus. Et non voluerunt viri ad audien- 25
dum ex eo: & apprehendit vir in concubina sua, & produxit ad eos fo-
ras; & cognoverunt eam; & irriserunt in ea omnem noctem usq; auroram,
& dimiserunt eam in ascendendo auroram. Et venit mulier ad inclinare 26
auroræ, & cecidit in porta domus viri quâ dñs ejus ibi, usq; quo illuxit.
Et surrexit dñs ejus in aurora, & aperuit portas domus, & exivit ad eun- 27
dum ad viã suam; & ecce mulier concubina ejus projecta in porta domus,
& manus ejus impositæ super limen. Et dixit illi: Surge, & ibimus; & non 28
respondit: & tulit eam super asinũ, & surrexit vir, et ivit ad locũ suum.
Et venit ad domũ suam, & accepit gladium, & apprehendit in concubina 29
sua, & discerpsit eam ad membra ejus ad duodecim membra; & misit eam in
omni termino terræ Israel. Et fuit omnis qui vidit eam, & dixit: Non fuit, 30
& non visũ est sicut hoc ad ex die qua ascenderunt filii Israel de terra Misz-
raim usq; diem hanc: ponite corda vestra super illud, & consulimini &
loquimini.

CAP. XX.

ET exierunt omnes filii Israel, & congregata est congregatio ut vir un', 1
ad ex Dan & usq; Beer-sabagh, & terra Gilghadæi; ab ante Dñm ad
Miszpeia. Et steterunt capita omnis populi omnes trib' Israel in cœtu po- 2
puli Dñi; quadringenta millia vir peditum evaginantium gladium. Et au- 3
dierunt filii Binjamin quòd ascenderunt filii Israel ad Miszpeia: & dixe-
runt filii Israel: Loquimini, quemadmodum fuit malum hoc. Et respon- 4
dit vir Levita maritus mulieris occisæ, & dixit: ad Gibghatha, quæ tribus
Binjamin, ascendi ego & concubina mea ad pernoctandum. Et surrexe- 5
runt super me habitatores Gibghatha, & circuierunt super me domum
averunt ad occidendum, & concubinam meam afflixerunt, & mortua est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܐܘ ܚܢܐ ܚܡܝܬ ܐܘܪܙ ܚܩ ܐܝܬ ܠܝ ܒܬ ܒܬܘܠ ܘܠܝ ܦܝܠܓܫ ܕܝܠ ܘܐܢ ܐܢ ܐܢ

ספר שופטים : כ

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

omnem in eam misi & ,eam *truncavi* & ,meam concubinam *in* apprehendi Et

6 וָאֹחֶז בְּפִילַגְשִׁי וָאֲנַתְּחֶהָ וָאֲשַׁלְּחָה בְּכֹל

fœditatem & ,*scelus* fecerunt Quia .Israel hæreditatis *agrum*

שְׂדֵה נַחֲלַת יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זִמָּה וּנְבָלָה

verbum vobis date ,Israel filii vos omnes Ecce .Israel in

7 בְּיִשְׂרָאֵל : הִנֵּה כֻלְּכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָבוּ לָכֶם דָּבָר

unus vir tanquam populus omnis Surrexitque .hic consilium &

8 וְעֵצָה הֲלֹם : וַיָּקָם כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד

declinabimus neque ,suum *tentorium* in quisque ibimus Non : dicendo

לֵאמֹר לֹא נֵלֵךְ אִישׁ לְאָהֳלוֹ וְלֹא נָסוּר

faciemus quod ,*verbum* hoc nunc Et .suam domum in unusquisque

9 אִישׁ לְבֵיתוֹ : וְעַתָּה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה

viros decem accipiemus Et .*sorte in* eam *super* ,Ghibbah ipsi

10 לַגִּבְעָה עָלֶיהָ בְּגוֹרָל : וְלָקַחְנוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים

mille & ,mille *in* centum & ,Israel *tribubus omnibus* centum *ad*

לַמֵּאָה לְכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאָה לָאֶלֶף וְאֶלֶף

eos venire *faciendum ad* ,populo *venationem accipiendum ad millia* decem *ad*

לָרֶבֶת לְקַחַת צֵדָה לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאָם

fecit quam *turpitudinem* omnem secundùm ,Binjamin Ghibbah in

לְגֶבַע בִּנְיָמִן כְּכָל־הַנְּבָלָה אֲשֶׁר עָשָׂה

civitatem in Israel vir omnis *est collectus* Et .Israel in

11 בְּיִשְׂרָאֵל : וַיֵּאָסֹף כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר

Israel tribus miserunt Et .*socii* unus vir tanquam

12 כְּאִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים : וַיִּשְׁלְחוּ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

malum Quod ; dicendo ,Binjamin tribus omnes in viros

אֲנָשִׁים בְּכָל־שִׁבְטֵי בִנְיָמִן לֵאמֹר מָה הָרָעָה

date nunc Et ? vobis in est factum quod hoc

13 הַזֹּאת אֲשֶׁר נִהְיְתָה בָּכֶם : וְעַתָּה תְּנוּ אֶת

,eos occidamus ut ,Ghibbah in qui ,*profectu sint* filios viros

הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וְנָמִיתָם

audire Binjamin filii noluerunt Et .Israel ex malum *abigemus* &

וְנַבְעֲרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ בִנְיָמִן לִשְׁמֹעַ

Binjamin filii sunt *collecti* Et .Israel filiorum suorum fratrũ vocem *in*

14 בְּקוֹל אֲחֵיהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל : וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי־בִנְיָמִן

.Israel *filiis cum* bellum *in exeundum ad* ,Ghibbah in civitatibus è

מִן־הֶעָרִים הַגִּבְעָתָה לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

viginti ,civitatibus de illa die in Binjamin filii sunt *visitati* Et

15 וַיִּתְפָּקְדוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהֶעָרִים עֶשְׂרִים

Ghibbah habitatores præter ;gladium *educentes viri mille* sex &

וְשִׁשָּׁה אֶלֶף אִישׁ שָׁלַף חָרֶב לְבַד מִשִּׁבֵי הַגִּבְעָה

isto populo omni Ex .electi viri sexcenti fuerunt *visitati*

16 הִתְפָּקְדוּ שִׁבְעָ מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר : מִכֹּל ׀ הָעָם הַזֶּה

funda jaciens hic omnis ,sua dextera manu *obturati* ,electi viri septingenti

שִׁבְעָ מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר אָטֵר יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה קֹלֵעַ

sunt *visitati* Israel *vir* Et .*aberrabat* nec ,capillum ad *lapide in*

17 בָּאֶבֶן אֶל־הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטִא : וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הִתְפָּקְדוּ

omnis : gladium *eugirans vir mille quadringenti* ,Binjamin præter

לְבַד מִבִּנְיָמִן אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב כָּל־

,Bethel ascenderunt & ,surrexerunt Et .*belli vir hic*

18 זֶה אִישׁ מִלְחָמָה : וַיָּקֻמוּ וַיַּעֲלוּ בֵּית־אֵל

ascendet Quis : Israel filii dixerunt & ,*Deo in* interrogaverunt &

וַיִּשְׁאֲלוּ בֵאלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יַעֲלֶה־

dixitque ? Binjamin *filiis cum* bellum ad *initio in* nobis

לָנוּ בַתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֹּאמֶר

,mane *in* Israel filii surrexerunt Et .*initio* in Jehudah : Dominus

יְהוָה יְהוּדָה בַּתְּחִלָּה : וַיָּקוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר

bellum ad Israel *vir est egressus* Et .Ghibbah *super* sunt castrametati &

20 וַיִּחֲנוּ עַל הַגִּבְעָה : וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה

bellum Israel *vir eis cum* disposuerunt & : Binjamin *cum*

עִם־בִּנְיָמִן וַיַּעַרְכוּ אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה

.Ghibbah *in*

אֶל־הַגִּבְעָה :

Quam arreptam,in frusta concidi, missique partes in omnes terminos possessionis vestræ : quia nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factũ est in Israel. Adestis omnes filii Israel, decernite quid facere debeatis. Stánsque omnis populus, quasi unius hominis sermone respondit ; Non recedemus in tabernacula nostra, nec suam quisquam intrabit domum : Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus. Decem viri eligantur è centum ex omnibus tribubus Israel, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, & possimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro scelere, quod meretur. Convenítque universus Israel ad civitatem, quasi homo unus,eádem mente, unóq; consilio. Et miserunt nuntios ad omnem tribũ Benjamin,qui dicerent; Cur tantũ nefas in vobis repertum est? Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrárunt,ut moriantur,& auferatur malum de Israel. Qui noluerunt fratrum suorum filiorũ Israel audire mandatum : Sed ex cunctis urbibus, quæ sortis suæ erant, convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, & contra universum populum Israel dimicarent. Inventíq; sunt viginti quinque millia de Benjamin educentium gladium, præter habitatores Gabaa, Qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistrâ ut dextrâ præliantes : & sic fundis lapides ad certũ jacientes,ut capillũ quoq; possent percutere, & nequaquã in alteram partem ictus lapidis deferretur : Virorum quoque Israel, absq; filiis Benjamin, inventa sunt quadringenta millia educentium gladios, & paratorum ad puguam. Qui surgentes venerunt in domũ Dei, hoc est, in Silo : consuluerúntq; Deum,atque dixerunt , Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin ? Quibus respondit Dominus, Judas sit dux vester. Statímq; filii Israel surgentes manè, castrametati sunt juxta Gabaa : Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare cœperunt.

6 Καὶ ἐκρέπισα τὴν παλλακήν μου, καὶ ἐμέλισα αὐτὴν, καὶ ἐξαπέστειλα ἐν παντὶ ὁρίῳ (ξ) κληρονομίας υἱῶν Ισραὴλ· ὅτι ἐποίησαν (ο) ζήμια καὶ ἀποτόμωμα ἐν Ἰσραήλ. Ἰδοὺ πάντες (π) ὑμεῖς υἱοὶ Ἰσραὴλ, δότε (ρ) ἑαυτοῖς λόγον καὶ βουλὴν (σ) ἐκεῖ. Καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς, (τ) λέγοντες, Οὐκ ἀπελευσόμεθα ἀνὴρ εἰς (υ) Ϛκηνώματα αὐτῶ, καὶ οὐκ (φ) ὑποστρέψομεν ἀνὴρ εἰς τὸ οἶκον αὐτῶ. Καὶ νῦν τοῦτο τὸ ῥῆμα, (χ) ὃ ποιήσομεν τῇ Γαβαᾶ· ἀναβησόμεθα ἐπ' αὐτὴν ἐν κλήρῳ. (ψ) Πλὴν λημψόμεθα δέκα ἄνδρας τοῖς ἑκατὸν (ω) εἰς πάσας φυλὰς Ἰσραὴλ, καὶ ἑκατὸν τοῖς χιλίοις, καὶ χιλίους τοῖς μυρίοις, λαβεῖν (α) ὑποστιμὸν τῷ ποιῆσαι ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς Γαβαὰ Βενιαμὶν, ποιῆσαι αὐτῇ κατὰ πᾶν τὸ ἀπόσχωμα, ὃ ἐποίησεν ἐν Ἰσραήλ. Καὶ συνήχθη πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ (β) εἰς τὴν πόλιν ὡς ἀνὴρ εἷς. Καὶ ἀπέστειλαν αἱ φυλαὶ Ἰσραὴλ ἄνδρας ἐν πάσῃ φυλῇ Βενιαμὶν, λέγοντες, Τίς ἡ (γ) πονηρία αὕτη ἡ γενομένη ἐν ὑμῖν; Καὶ νῦν δότε τοὺς ἄνδρας (δ) υἱοὺς παρανόμων τοὺς ἐν Γαβαᾶ, καὶ θανατώσωμεν αὐτοὺς, καὶ (ε) ἐκκαθαριοῦμεν πονηρίαν ἀπὸ Ἰσραήλ. καὶ οὐκ εὐδόκησαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν (ζ) υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ζωνήχθησαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν (η) ἀπὸ τῶν πόλεων αὐτῶν εἰς Γαβαὰ ἐξελθεῖν (θ) εἰς παράταξιν πρὸς υἱοὺς Ἰσραήλ. Καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (ι) ἀπὸ τῶν πόλεων (κ) εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες ἀνὴρ ἕλκων ῥομφαίαν, ἐκτὸς τῶν οἰκούντων τὴν Γαβαὰ, (λ) Οἳ ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες (μ) ἐκλεκτοὶ ἐκ παντὸς λαοῦ ἀμφοτεροδέξιοι. πάντες οὗτοι ζωνδυνῆ (ν) ἐν λίθοις πρὸς τρίχα, καὶ οὐκ ἐξαμαρτάνοντες. Καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν (ξ) ἐκτὸς τοῦ Βενιαμὶν, τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν (ο) ἑλκόντων ῥομφαίαν· πάντες οὗτοι (π) ἄνδρες δυνάμεως. Καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀνέβησαν εἰς Βαιθὴλ, καὶ (ρ) ἠρώτησαν ἐν τῷ Θεῷ· καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, Τίς ἀναβήσεται (σ) ἡμῖν ἐν ἀρχῇ εἰς παράταξιν πρὸς υἱοὺς Βενιαμίν; καὶ εἶπε κύριος, (τ) Ἰούδας ἐν ἀρχῇ ἀναβήσεται ἀρηγούμενος. Καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ (υ) Ισραὴλ τοπρωΐ, καὶ παρενέβαλον ὅπ (φ) Γαβαά. Καὶ ἐξῆλθον πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ εἰς παράταξιν πρὸς Βενιαμὶν, καὶ συνῆψαν αὐτοῖς ὅπ Γαβαά.

MS.A .(ξ) κλησεγομίας Ἰσραὴλ ˙(ο) ἀπροσύμφωνα αὐτοῖς (σ) ὧδε. Καὶ (τ) λέγων, Οὐκ εἰσελεύσομαι (υ) τὸ Ϛκηνώμα (φ) ἐκκλινῶ μὴν ἀνὴρ (χ) ὁ ποιήσομεν τῇ (ψ) Καὶ λημψόμεθα (ω) τ πάσαις φυλαῖς (α) ὑποστιμὸν τῷ λαῷ τοῖς εἰσπορευομένοις ὁπτηγέσαι τῇ Γαβαᾶ τ Βενιαμὶν, κ πᾶσ τ ἀφεσύνλω, ἣν ἐποίησ (β) ὁκ τ πόλεων ὡς ἀνὴρ εἷς ἐρχόμψοι. Καὶ ἐξεστείλω (γ) κακία αὕτη (δ) τοῦ ἀσεβῆς τοῦ ἐν Γαβαᾶ, τοῦ υἱὸς Βγιὰμ, καὶ διαπατήσωμψ (ε) ἐξαρῶμψ κακίαν ἐξ Ἰσραήλ. καὶ ὐκ ἤκυσ εἰσακῦσαι υἱοὶ Βενιαμὶν τ φ ὑῶν (η) ὁκ τ (θ) τῶ πολεμῆσαι μετ' αὐτῶν Ἰσραήλ. Καὶ (ι) ὁκ τῶν (κ) ἡ σι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν, χωρὶς τῶν καθοικούντων τ (λ) Οὗτοι ἐπεσκέπησαν (μ) ὁκλεκτοὶ νεανίσκοι ἀμφοτεροδέξιοι. (ν) βάλλοντες λίθοις πρὸς τ τρίχα, καὶ ὐ διαμβτάνοντες. Καὶ πᾶς ἀνὴρ (ξ) χωρὶς τῶν υἱῶν Βενιαμὶν, (ο) σπωμένων ῥομφαίαν· (π) ἄνδρες ἐπολεμισαί. Καὶ (ρ) ἐπηρώτησαν (σ) ἡμῖν ἀφησύμψ πολεμῆσαι μετὰ Βενιαμείν; (τ) Ἰούδας ἀναβήσεται Ἰσραὴλ, καὶ (φ) τὴν Γαβαά. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰσραὴλ, καὶ πᾶς ἀνὴρ εἰς πόλεμον πρὸς τ Βενιαμὶν, καὶ παρεβάλοσαν μεθ' αὐτῶ εἰς πόλεμον ἀνὴρ Ἰσραὴλ πρὸς τ Γαβαά. Καὶ

Et tenui concubinam meam, & divisi eam membratim : & emisi in omnem terminum hæreditatis filiorum Israel : quia fecerũt (b) servorem, & vanam in Israel. Ecce omnes vos filii Israel, date vobis verbum, & consilium illic. Et surrexit omnis populus,tanquã vir unus, dicentes : Non abibimus vir ad tabernaculum suũ, & non revertemus vir in domum suam. Et nunc hoc est verbum, quod fiet ipsi Gabaa: Ascendemus super eam in sorte. Tantùm sumemus decem viros è centum in omnibus tribubus Israel,& centum è mille,& mille è decem millibus ad accipiendã cibaria, ad faciendum venire eos in Gabaa Benjamin, ad faciendum ei secundùm omnem ruinam, quam fecit in Israel. Et congregatus est omnis vir Israel in civitatẽ,tanquàm vir unus. Et miserunt tribus Israel viros in omnem tribum Benjamin, dicentes; Quæ est malignitas hæc, quæ facta est in vobis? Et nunc date viros filios iniquorum, qui in Gabaa: & mortis trademus eos, & expurgabimus malignitatem ab Israel. Et non probaverũt filii Beniamin audire vocem fratrum suorum filiorum Israel. Et congregati sunt filii Beniamin de civitatibus suis in Gabaa ad excundum in bellum adversùs filios Israel. Et recensiti sunt filii Beniamin in die illa de civitatibus (c) viginti tria millia(d)vir trahens gladium, præter habitantes Gabaa: Qui recensiti sunt septingenti viri electi de omni populo ambidexteri. Omnes hi funditores in lapidib' ad capillũ,et non aberrantes. Et vir Israel recensiti sunt præter Benjamin quadraginta millia virorũ trahentiũ gladium. Omnes hi viri belli. Et surrexerũt,& ascenderũt in Bethel, & interrogaverunt in Deo. Et dixerunt filii Israel, Quis ascendet nobis in principio ad bellum adversùs filios Benjamin? Et dixit Dominus, Judas in principio ascendet dux. Et surrexerunt filii Israel manè,et castrametati sunt super Gabaa : Et exierunt omnis vir Israel ad bellũ adversùs Benjamin,& congressi sunt eis super Gabaa.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

וְאַחֲרִירִת בַּלְחֵנָתִי וְהַדְּמִיתָהּ וְשַׁלַּחְתָּהּ בְּכָל תְּחוּם אַחְסָנַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי עֲבַדוּ

עִיצַת חֲטָאִין וּדְלָא כְשַׁר בְּיִשְׂרָאֵל : הָא כוּלְכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבוּ לְכוֹן פִּתְגָם וְעִיצָה הַלְכָא :

וְקוּם כָּל עַמָּא כְּגַבְרָא חַד לְמֵימַר לָא נֵיזִיל גְּבַר לְמַשְׁכְּנֵיהּ וְלָא נְוִור גְּבַר לְבֵיתֵיהּ : וּכְעַן

דִּין פִּתְגָם דְּנַעְבֵּיד לְגִבְעָתָא נִתְמְנֵי עֲלַהּ בְּעַדְבָא : וּנְדַבַּר עֲשָׂרָא גַּבְרִין לְמָאָה לְכָל

שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמְאָה לְאַלְפָא וְאַלְפָא לְרִבּוֹתָא לְמִסַּב זְוִדִין לְעַמָּא לְמֵעְבַּד לְאֵיתְיוּתְהוֹן

לְגִבְעָתָא דְבִית בִּנְיָמִן כְּכָל קְלָנָא דְאִתְעֲבַד בְּיִשְׂרָאֵל : וְאִתְכְּנִישׁ כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל

לְקִרְתָא כְּגַבְרָא חַד שָׁוְן : וּשְׁלַחוּ שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל גַּבְרִין בְּכָל שִׁבְטָא דְבִנְיָמִן לְמֵימָר

מָה בִּישְׁתָּא הָדָא דַּהֲוָת בְּכוֹן : וּכְעַן אַיְתוּ יַת גַּבְרַיָּא בְנֵי רַשְׁעָא דִּי בְגִבְעָתָא וְנִקְטְלִנּוּן

וְנַפְלֵי עֲבַדֵי בִישְׁתָּא מִיִּשְׂרָאֵל וְלָא אֲבוּ בְּנֵי בִנְיָמִן לְקַבָּלָא לְמֵימַר אֲחוּהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וְאִתְכְּנִישׁוּ בְנֵי בִנְיָמִן מִן קִרְוַיָּא לְגִבְעָתָא לְמִפַּק לְאַנְחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

וְאִתְמְנָאוּ בְנֵי בִנְיָמִן בְּיוֹמָא הַהוּא מִן קִרְוַיָּא עֶסְרִין וְשִׁתָּא אַלְפִין גַּבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא בַּר

מִיְּתְבֵי גִּבְעָתָא אִתְמְנִיאוּ שְׁבַע מְאָה גַּבְרֵי עוּלֵם : מִכֹּל עַמָּא הָדֵין שְׁבַע מְאָה גַּבְרֵי עוּלֵם

גַּבְרָא גְּמִיד בִּידֵיהּ דְּיַטְּינָא כָּל אִלֵּין דְּשָׁדֵן אַבְנָא בְּקְלָעָא וּמְרַמְּן בְּבִינַת שַׁעְרָא וְלָא

מְשָׁנָן : וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְמְנִיאוּ בַּר מִדְּבִית בִּנְיָמִן אַרְבַּע מְאָה אַלְפִין גַּבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא

כָּל אִלֵּין גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא : וְקָמוּ וּסְלִקוּ לְבֵית אֵל וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דְיָי וַאֲמָרוּ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל מַן יִסַּק לָנָא בְּקַדְמִיתָא לְאַנְחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִן וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה בְּקַדְמִיתָא :

וְקָמוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצַפְרָא וּשְׁרוֹ עַל גִּבְעָתָא : וּנְפַק אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְאַנְחָא קְרָבָא עִם דְּבִית

בִּנְיָמִן וְסַדְּרוּ עִמְּהוֹן אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל קְרָבָא עַל גִּבְעָתָא :

Et apprehendi in concubina mea,& diffcerpsi eam, & misi eam in omni termino hæreditatis terræ Israel;quia fecerunt consilium peccatorum, & quod non rectum in Israel. Ecce vos omnes filii Israel, date vobis verbum & consilium hic. Et surrexit omnis populus ut vir un' ad dicendum : Non ibimus vir ad tabernaculum suum, & non redibimus vir ad domum suam. Et nunc, hoc verbum quod faciemus Gibghatha : Numerabimur super eam in sorte. Et ducemus decem viros ad centum ad omnes tribus Israel, & centum ad mille, & mille ad decem millia, ad accipiendum commeatus populo ; ad faciendum ad venire faciendum eis ad Gibghatha domus Binjamin, sicut omnem ignominiam quam fecerunt in Israel. Et congregatus est omnis homo Israel ad urbem, sicut vir unus,æquales. Et misserunt tribus Israel viros in *omni tribu* Binjamin, ad dicendum : Quod malum hoc quod fuit in vobis ? Et nunc venire facite viros filios impietatis qui in Gibghatha, & occidemus eos, & extirpabimus facientes malum ex Israel : & non voluerunt filii Binjamin ad audiendũ dicto fratrũ suorũ filiorũ Israel. Et numerati sũt filii Binjamin ex urbib' ad Gibghatha, ad exeundum ad ineundum bellũ cũ filiis Israel. Et numerati sunt filii Binjamin in die illo ex urbib' viginti et sex mille viri evaginantes gladii;solũ ex habitatorib' Gibghatha numerati sũt septingenti viri adolescens. Ex omni populo hoc septingenti vir adolescens, vir impedit' in manu sua quæ dextera;omnes hi qui jacientes lapidẽ in funda,& projicientes in pilũ capilli, & non errantes. Et viri Israel numerati sunt, præter de domo Binjamin, quadringenti mille viri evaginantes gladii,omnes hi viri facientes belli. Et surrexerũt & ascenderunt in Bethel, & quæsierunt in verbo Domini,& dixerunt filii Israel: Quis ascendet nobis in anteriori ad ineundũ bellũ cũ filiis Binjamin ? & dixit Dũs : Jehudah in anteriori. Et surrexerunt filii Israel in aurorâ, & posuerunt super Gibghatha. Et *exiit vir* Israel ad ineundũ prœliũ cũ filiis Binjamin & ordinaverunt cum illis homines Israel bellum super Gibghatha.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܫܕܝܬ ܠܝ ܦܓܪܝ ܘܦܣܝܬ ܠܗ ܘܫܕܪܬ ܒܟܠ ܚܩܠ ܕܝܪܬܐ ܕܝܫܪܝܠ ܡܛܠ ܕܥܒܕܘ ܪܓܣ ܘܣܟܠܘ ܒܝܫܪܝܠ
7 ܗܐ ܟܠܟܘܢ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܗܒܘ ܦܘܬܓܡܟܘܢ ܗܐ ܗܟ ܡܠܬܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܗܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܗܒܘ ܥܢܬܐ
8 ܘܡܠܟܘ ܟܠ ܥܡܐ ܟܚܕ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪܘ ܠܐ ܢܬܦܢܐ ܐܢܫ ܠܒܝܬ ܡܫܟܢܗ ܘܠܐ ܢܗܦܟ ܐܢܫ ܠܒܝܬܗ
9 ܘܗܫܐ ܢܥܒܕ ܠܗ ܠܓܒܥ ܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
10 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
11 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
12 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
13 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
14 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
15 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
16 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
17 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
18 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
19 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
20 ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ
ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ ܘܢܫܕܪ ܒܗ ܦܓܪܝ ܘܢܣܒ ܥܠ ܓܒܥ

Sumpsique concubinam meam, & dissectam 6
projeci in omnes agros hæreditatis Israel,
eò quòd peccatum & scelus commiserint in
Israele. Ecce adestis omnes filii Israel, fer- 7
te sententiam & consilium hac de re. Sur- 8
gens itaque totus populus quasi vir unus, di-
xerunt, Nemo abeat in tentorium suum, &
nemo divertat in domum suam. Nunc ita 9
faciamus ipsi Gebaa : Jaciamus super eam
sortes. Accipiamus denos viros è centenis, 10
per omnes tribus Israel, & centenos è mil-
lenis, & millenos è decies millenis qui fe-
rant commeatum pro populo qui transiturus
est : ut abeant contra Gebaam Benjamini,
& *puniant eos* pro universo scelere quod fe-
cerunt in Israele. Sic congregati sunt omnes 11
Israelitæ contra civitatem illam, quasi vir
unus concordes : Et miserunt omnes tribus 12
filiorum Israel viros ad universos Benjami-
nitas, qui dicerent, Quod est malum hoc
quod vobis evenit ? Tradite igitur viros 13
flagitiosos qui sunt in Gebaa, ut occidamus
eos, & malum arceamus ab Israele : sed no-
luerunt filii Benjamin audire vocem fratrum
suorum Israelitarum. Imò congregati sunt 14
omnes filii Benjamin è civitatibus suis in
Gebaa, ut egrederentur & pugnarent adver-
sùs Israelem. Recensiti ergò sunt eodem 15
die ex civitatibus, viginti sex millia virorum
stringentium gladium, exceptis incolis Ge-
baæ, qui recensiti fuerunt septingenti viri
Manibus suis dexteris mutili, omnes *vide-* 16
licet ii qui fundâ jaculabantur turbinem
ipsum, (*i. vel citissimè currentem feriebant*) nec aberrabant. Viri quoque Israe- 17
lis recensiti sunt præter filios Benjamin, qua-
dringenta millia virorum stringentium gla-
dium, *quorum* singuli *erant* viri bello exer-
citati. Deinde surgentes ascenderunt ad 18
Beth-il, & Deum consulentes dixerunt filii
Israel, Quis ascendet nobis in capite ad
bellandum contra filios Benjamin ? Respon-
dit Dominus, Juda in primis. Surgentes 19
itaque filii Israel manè, castrametati sunt con-
tra Gebaa. Et egressi filii Benjamin è 20
Gebaa, instruxerunt aciem contra Israe-
lem :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَاَخَذْتُهَا * وَقَطَّعْتُهَا * وَرَمَيْتُهَا فِي جَمِيعِ مَزَارِعِ بَنِي اِسْرَائِيلَ * لِاَنَّهُمْ اَرْتَكَبُوا هَذَا الاِثْمَ وَالْخَطِيَّةَ
7 بَيْنَ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَقَدْ سَمِعْتُمْ يَا بَنِي اِسْرَائِيلَ جَمِيعًا * فَاطْرَحُوا فِي هَذَا وَتَشَاوَرُوا * فَهَضَ
8 اَلشَّعْبُ كُلُّهُمْ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ وَقَالُوا * لَا يَنْصَرِفُ اَحَدٌ مِنْكُمْ اِلَى مَنْزِلِهِ * وَلَا يَرْجِعُ اَحَدٌ مِنْكُمْ اِلَى
9 بَيْتِهِ * وَلَكِنْ بِجَمْعٍ اِلَى جَبْعٍ * وَنُحِيطُ بِهَا * وَنَقْرَعُ عَلَيْهَا * وَاَخَذْ اَوَّلًا مِنْ كُلِّ مِيَةِ رَجُلٍ عَشَرَ *
10 مِنْ كُلِّ اَسْبَاطِ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَمِنَ اَلْاَلْفِ مِاَةً * وَمِنْ كُلِّ عَشَرِ اَلْفٍ اَلْفًا * وَنُرْسِلُهُمْ لِيَحْمِلُوا زَادًا
لِلْعَسْكَرِ * وَيَكُونُ وَانَا فِي جَبْعِ قَرْيَةِ بِنْيَامِينَ * لِاَجْلِ مَا اَتَوْا بِبَنِي اِسْرَائِيلَ * وَارْتَكَبُوا مِنْهُمْ
11 اَلْقَبِيحَ * فَاجْتَمَعَ جَمِيعُ بَنِي اِسْرَائِيلَ اِلَى اَلْقَرْيَةِ مُتَّفِقِي اَلرَّاْيِ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ * وَاَرْسَلَ جَمِيعُ
12 اَسْبَاطِ بَنِي اِسْرَائِيلَ رِجَالًا اِلَى بَنِي بِنْيَامِينَ وَقَالُوا لَهُمْ * مَا هَذَا اَلسَّرُّ اَلَّذِي اَصَابَكُمْ * اِدْفَعُوا
13 اَلْيَنَا اَلْقَوْمَ اَلْاَثَمَةَ اَلَّذِينَ عَمِلُوا هَذَا * فَنَقْتُلَهُمْ وَنَصْرِفَ اَلشَّرَّ عَنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ * فَلَمْ تَسْمَعْ بَنُو
بِنْيَامِينَ اَنْ يَقْبَلُوا قَوْلَ اِخْوَتِهِمْ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَلَكِنِ اِجْتَمَعَ بَنُو بِنْيَامِينَ كُلُّهُمْ اِلَى جَبْعٍ *
14 لِيَخْرُجُوا وَيُحَارِبُوا بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَاُحْصُوا بَنُو بِنْيَامِينَ فِي ذَلِكَ اَلْيَوْمِ * فَكَانَ عَدَدُهُمْ سِتَّةً وَعِشْرُونَ
15 اَلْفًا مِمَّنْ يَضْرِبُ بِاَلسَّيْفِ * مَا خَلَا اَهْلَ جَبْعٍ اَلَّذِي كَانَ عَدَدُهُمْ سَبْعَ مِاَةِ رَجُلٍ * كَانَتْ اَيْدِيهِمْ
16 اَلْيُمْنَى عَسْمَاءَ * كُلُّ اَمْرٍ مِنْهُمْ يَرْمِي وَلَا يُخْطِي * وَلَوْ رَمَا اَلْعَوَاصِفَ اَصَابَهَا * وَاُحْصُوا بَنُو اِسْرَائِيلَ
اَيْضًا غَيْرَ بَنِي بِنْيَامِينَ * وَكَانَ عَدَدُهُمْ اَرْبَعَ مِاَةِ اَلْفِ رَجُلٍ يَضْرِبُونَ بِاَلسَّيْفِ * وَكُلُّهُمْ
17 مُقَاتِلَةٌ * وَصَعِدُوا اِلَى بَيْتِ اِلَ * وَطَلَبُوا اِلَى اَللّٰهِ * وَقَالَ بَنُو اِسْرَائِيلَ مَنْ يَصْعَدُ اَوَّلًا وَيَكُونُ
18 عَلَيْنَا رَئِيسًا فِي مُحَارَبَتِنَا لِبَنِي بِنْيَامِينَ * قَالَ اَلرَّبُّ تَصْعَدُ بَنُو يَهُودَا اَوَّلًا * وَنَهَضَ بَنُو اِسْرَائِيلَ
19 بُكْرًا * وَنَزَلُوا عَلَى جَبْعٍ * وَخَرَجَ بَنُو بِنْيَامِينَ مِنْ جَبْعٍ * وَاَصْطَفَّ بَنُو بِنْيَامِينَ فِي اَلْحَالِ بِاِزَاءِ
20 اِسْرَائِيلَ * وَوَاقَعُوهُمْ وَصَافَفُوهُمْ بَنُو اِسْرَائِيلَ لِلْمُحَارَبَةِ عِنْدَ جَبْعٍ *

*Ego verò accipiens eam discidi, & pro- 6
jeci in omnes agros filiorum Israel, eò
quòd scelus & crimen istud designârint
inter filios Israel. Ja ergò audistis O fi- 7
lii Israel omnes; expendite hoc, et consiliũ
inite. Quare surgentes universus popul⁹ 8
quasi vir unus, dixerunt, Nemo vestrûm
abeat in domicilia sua, nemoq; vestrûm
domũ suã revertatur. Sed congregemur 9
ad Gabaa, & obsideam⁹ eam, sortesque
mittam⁹ in eã ; Et accipiamus primò è 10
singulis centenis viris decẽ, ex omnibus
tribubus filiorum Israel ; tum ex millenis
centum, & ex decies quibusq; millenis
mille; & mittamus eos ad parandum vi-
aticum exercitui; tum transibimus ac ve-
niemus ad Gabaa civitatẽ Benjamin, eò
quòd iniquè se gesserint in filios Israel, 11
& perpetrârint in eos turpitudinẽ. Itaq;
congregati sunt omnes Israelitæ ad ci-
vitatẽ illã animo consentientes quasi vir
unus : Et delegantes universæ tribus filio- 12
rum Israel viros ad filios Benjamin,
dixerunt ad eos, Quodnã est hoc malum
quod vobis evenit ? Tradite nobis homi- 13
nes flagitiosos qui hoc fecerunt, ut inter-
ficiamus eos, & avertam⁹ malum à filiis
Israel. At noluerunt filii Benjamin acci-
pere sermonẽ fratrum suorum Israelita-
rum. Sed congregati sunt omnes filii Ben- 14
jamin in Gabaa, ut exirent ac dimicarent
adversùs Israelitas. Et numerati fuerunt 15
eo die filii Benjamin, fuitq; numerus co-
rum viginti sex millia ferientium gladio,
præter cives Gabaa, quorum numerus e-
rat septingentorum virorum Habentium 16
manus dexteras aridas, quorum quilibet
jaculabatur nec aberrabat, & si vel tur-
bines jaculatus esset, attigisset eas. Nume- 17
rati fuerunt etiam filii Israel præter filios
Benjamin, fuitque numerus eorum quã-
dringentorum millium virorum cædenti-
um gladio, evantq; omnes bellicosi. Et a- 18
scenderunt ad Beth-el, & consuluerunt
Deum, ac dixerunt filii Israel, Quis pri-
mus inter nos ascendet, eritq; nobis dux
in certamine nostro contra filios Benja-
min? Dixit Dominus, Filii Juda primùm
ascendant. Surgentes ergò filii Israel ma- 19
nè, castra posuerunt contra Gabaa. Filii 20
quoq; Benjamin exierunt è Gabaa, & a-
ciem instruxerunt filii Benjamin è regio-
ne filiorum Israel. Et irrumpentibus in
eos, atq; congredientibus cum eis ad pu-
gnam filiis Israel prope Gabaa,*

ספר שופטים : כ

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

die in Israel *in coruperant* & ,Ghibhah de Binjamin filii ſ̄t egreſſi Et

21 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הַגִּבְעָה וַיַּשְׁחִיתוּ בְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם
eſt confortatus Et .terram ad *virum mille* viginti & duo illa

21 הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה׃ וַיִּתְחַזַּק
,loco in bellum *diſponere* addiderunt & ,Iſrael *vir* populus

22 הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה בַּמָּקוֹם
,Iſrael filii aſcenderunt Et .prima die in *ibi* diſpoſuerũt *quo*

23 אֲשֶׁר עָרְכוּ־שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃ וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
interrogaverunt & ,veſperam ad uſque *Domini facies ad* fleverunt &

22 וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי־יְהוָה עַד־הָעֶרֶב וַיִּשְׁאֲלוּ
filiis cum bellum ad accedere addam Num : dicendo ,*Domino in*

בְּיְהוָה לֵאמֹר הַאֹסִיף לִגְשֶׁת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי
accęſſerunt Et .eũ ad Aſcendite :Dominus Dixitque ?mei fratris Binjamin

בִנְיָמִן אָחִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃ וַיִּקְרְבוּ
eſt egreſſus Et .ſecunda die in Binjamin filios ad Iſrael filii

23 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׃ וַיֵּצֵא
corruperunt & ,ſecunda die in Ghibhah de eorũ occurſum in Binjamin

24 בִנְיָמִן ׀ לִקְרָאתָם מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיַּשְׁחִיתוּ
omnes : terram ad *virum mille octodecim* adhuc Iſrael filiis *in*

בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנַת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אַרְצָה כָּל־
,populus omnis &,Iſrael filii omnes Aſcenderũtq; .gladii evaginatores hi

25 אֵלֶּה שֹׁלְפֵי חָרֶב׃ וַיַּעֲלוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם
Domini facies ad ibi manſerunt ac fleveruntque ,Bethel venerunt &

26 וַיָּבֹאוּ בֵּית־אֵל וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה
fecerunt aſcendere & : veſperam ad uſque illa die in jejunaveruntque

וַיָּצוֹמוּ בַיּוֹם־הַהוּא עַד־הָעָרֶב וַיַּעֲלוּ
Iſrael filii interrogaverunt Et .*Domini facies ad* pacifica & *aſcenſiones*

27 עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
.illis diebus in Dei fœderis arca ibi & : *Domino in*

בְּיְהוָה וְשָׁם אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
,illis diebus in *ejus facies ad ſtans* Aaron filii Elhazar filius Pinechas Et

28 וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן עֹמֵד לְפָנָיו בַּיָּמִים הָהֵם
Binjamin *filiis cum* bellum ad egredi ultrà add.m Num :dicendo

לֵאמֹר הַאוֹסִף עוֹד לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי־בִנְיָמִן
cras quia ,Aſcendite : Dominus Dixitque ? ceſſabo an ,mei fratris

אָחִי אִם־אֶחְדַּל וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִּי מָחָר
Ghibhah *ad inſidiantes* Iſrael poſuit Et .tua manu in eum dabo

29 אֶתְּנֶנּוּ בְיָדֶךָ׃ וַיָּשֶׂם יִשְׂרָאֵל אֹרְבִים אֶל־הַגִּבְעָה
die in Binjamin filios ad Iſrael filii Aſcenderuntque .*undiquaque*

30 סָבִיב׃ וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם
.*vice in vice* ſicut Ghibhah *ad* diſpoſuerunt & ; tertia

הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה כְּפַעַם בְּפָעַם׃
; civitate è ſunt evulſi ; populi occurſum in Binjamin filii ſunt egreſſi Et

31 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם נִתָּקוּ מִן־הָעִיר
,*ſtratis in vice in vice* ſicut vulneratos populo de percutere cœperũt &

וַיָּחֵלּוּ לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים כְּפַעַם ׀ בְּפַעַם בַּמְסִלּוֹת
; agro in Ghibhah in *una* & ; Bethel *aſcendens* una quarum

אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה בֵית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה בַּשָּׂדֶה
Cæſi :Binjamin filii Dixeruntque .Iſrael *in* viros triginta ferè

32 כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי בִנְיָמִן נִנְפִּים
,Fugiamus : dixerunt Iſrael filii & : *principio in* ſicut *noſtras facies ad* ipſi

הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נָנוּסָה
Iſrael *vir omnis* Et .*ſtratas* ſemitas ad urbe ex eũ evellamus &

33 וְנִתַּקְנוּהוּ מִן־הָעִיר אֶל־הַמְסִלּוֹת׃ וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
Iſrael *inſidians* & :Thamar-Bahal in diſpoſuerũt &,ſuo loco è ſurrexerũt

קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעַרְכוּ בְּבַעַל תָּמָר וְאוֹרֵב יִשְׂרָאֵל
.Ghebah gramineto è ſuo loco è *educens*

מִנִּיחַ מִמְּקֹמוֹ מִמַּעֲרֵה־גָבַע׃

Egreſſiq; filii Benjamin de Gabaa, occiderũt de filiis Iſrael die illo viginti duo millia virorũ. Rurſũ filii Iſrael & fortitudine & numero confidentes, in eodẽ loco,in quo priùs certaverant, aciẽ direxerunt: Ita tamẽ ut priùs aſcenderent & flerent corã Dño uſq; ad noctẽ:conſulerẽntq; eũ, & dicerent; Debeo ultrà procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos,an nõ? Quib⁹ ille reſpondit;Aſcendite ad eos, & inite certamen. Cúmque filii Iſrael alterâ die contra filios Benjamin ad præliũ proceſſiſſent,Eruperũt filii Benjamin de portis Gabaa:& occurrentes eis, tantâ in illos cædebacchati ſunt, ut decẽ & octo millia virorũ educentiũ gladiũ proſternerent. Quamobrẽ omnes filii Iſrael venerũt in domũ Dei, & ſedentes flebant corã Dño: jejunaverúntque die illo uſq; ad veſperã,& obtulerunt ei holocauſta, atq; pacificas victimas. Et ſuperſtatu ſuo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca fœderis Dei, Et Phinees filiꝰ Eleazari filii Aaron præpoſitus domûs, Conſuluerunt igitur Dñm,atque dixerunt ; Exire ultrà debemus ad pugnã contra filios Benjamin fratres noſtros, an quieſcere? Quibꝰ ait Dñs ; Aſcendite,cras enim tradã eos in manꝰ veſtras. Poſuerúntq; filii Iſrael inſidias per circuitũ urbis Gabaa. Et tertiâ vice, ſicut ſemel & bis,contra Benjamin exercitũ produxerunt. Sed & filii Benjamin audacter eruperunt de civitate, & fugientes adverſarios longiùs perſecuti ſunt, ita ut vulnerarent ex eis ſicut primo die & ſecundo, & cæderent per duas ſemitas vertentes terga,quarũ una ferebatur in Bethel, & altera in Gabaa,atq; proſternerẽt triginta circiter viros:Putaverũt enim ſolito eos more cædere. Qui ſagã arte ſimulantes,inierũt conſiliũ ut abſtraherent eos de civitate, & quaſi fugientes ad ſupradictas ſemitas perducerent. Omnes itaque filii Iſrael ſurgentes de ſedibꝰ ſuis,tetenderũt aciẽ in loco,qui vocatur Baalthamar. Inſidiæ quoque, quæ circa urbem erant,paulatim ſe aperire cœperunt,

21 Καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν (χ) ἀπὸ τ̃ Γα-
Ex exierunt filii Benjamin de
βαὰ, καὶ διέφθειραν ἐν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
Gabaa, & corruperunt in Iſrael
ἐκείνῃ δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τ̃
in die illa duo & viginti millia
22 γῆν. Καὶ (ψ) ἐνίσχυσε ἀνὴρ Ἰσραὴλ, καὶ (ω)
virorũ ſuper terrã. Et confortaverunt ſe vir Iſrael, & adjecerunt conſerere prælium in loco,ubi
προσέθηκαν Συνάψαι παράταξιν ἐν τῷ τόπῳ
conſeruerant in die prima. Et a-
ὅπου Συνῆψαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ.
23 Καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἔκλαυσαν ἐνώ-
ſcenderunt filii Iſrael: & plorauerunt coram Domino uſque ad
πιον κυρίου ἕως ἑσπέρας· καὶ (α) ἠρώτησαν ἐν κυ-
veſperã, & interrogaverunt in
ρίῳ, λέγοντες, (β) Εἰ προσθήσω ἐξελθεῖν εἰς
Domino,dicentes ; Si(ε) adjiciamus appropinquare in prælium ad-
παράταξιν πρὸς υἱοὺς Βενιαμὶν ἀδελφοὺς ἡ-
verſus filios Benjamin fratres
μῶν; καὶ εἶπε (γ) κύριος, Ἀνάβητε πρὸς (δ)
noſtros ? Et dixit Dominus, Aſcendite adverſus eos. Et acce-
24 αὐτούς. Καὶ προσῆλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ε)
ſſerunt filii Iſrael adverſus filios
πρὸς υἱοὺς Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέ-
Benjamin in die ſecunda. Et exie-
25 ρᾳ. Καὶ (ζ) ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν εἰς Συ-
runt filii Benjamin in occurſum
ἀντισιν αὐτοῖς ἀπὸ τ̃ Γαβαὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
eis de Gabaa in die ſecunda: &
τῇ δευτέρᾳ, καὶ (η) διέφθειραν ἀπὸ υἱῶν Ἰσ-
corruperunt de filiis Iſrael adhuc
ραὴλ ἔτι ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ
octo & decẽ millia virorũ ſuper
τ̃ γῆν· πάντες (θ) οὗτοι ἔλκοντες ῥομφαί-
terrã. Omnes hi trahentes gladi-
26 αν. Καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ
um. Et aſcenderunt omnes filii
πᾶς ὁ λαὸς, καὶ (ι) ἦλθον εἰς Βαιθὴλ καὶ ἔ-
Iſrael,& omnis populꝰ: & venerunt in Bethel: & ploraverunt,ſe-
κλαυσε, καὶ ἐκάθισε ἐκεῖ (κ) ἐνώπιον κυρίου
ſederunt ibi corã Domino: & je-
καὶ ἐνήστευσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἕως ἑσπέρας,
junárunt in die illa uſque ad veſ-
27 καὶ ἀνῆνεγκαν (λ) ὁλοκαυτώσεις καὶ τελείας Ἐνώ-
peram : & obtulerunt (ſ) holocauſtoſes,et conſummatas In con-
πιον κυρίου, ὅπι ἐκεῖ κιβωτὸς διαθήκης (μ)
ſpectu Domini; quoniã illic arca
28 κυρίου τ̃ θεῦ ἐν τ̃ ἡμέραις ἐκείναις, Καὶ Φι-
teſtamenti Domini Dei in diebus
νεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν παρεστηκὼς
illis : & Phinees filius Eleazari
ἐνώπιον αὐτ̃ ἐν τ̃ ἡμέραις (ν) ἐκείναις. καὶ ἐπη-
filii Aaron aſſiſtens coram ea in
ρώτησε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ, λέγοντες, Εἰ
diebus illis. Et interrogaverunt
προσθήσω ἔτι ἐξελθεῖν (ξ) εἰς παράταξιν
filii Iſrael in Domino,dicentes;Si
πρὸς υἱὸς Βενιαμὶν ἀδελφοὺς ἡμῶν ; καὶ εἶπε
adjiciamus ultrà exire in prælium
κύριος, Ἀνάβητε, (ο) ἄυριον δώσω αὐτοὺς εἰς
adverſus filios Benjamin fratres
χεῖρας ὑμῶν. Καὶ ἔθηκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔν-
noſtros? Et dixit Dominus,
29 εδρα (π) τῇ Γαβαὰ κύκλῳ. (ρ) Καὶ ἀνέβησαν
Aſcendite : cras dabo eos in ma-
30 οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς υἱὸς Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡ-
nus veſtras. Et poſuerunt filii
μέρᾳ τῇ τρίτῃ, (σ) καὶ ζωῶν ταξε πρὸς τ̃ Γα-
Iſrael inſidias Gabaa in circuitu.
βαὰ ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱ-
Et aſcenderunt filii Iſrael ad fi-
31 οἱ Βενιαμὶν εἰς (τ) ζωάντησιν τ̃ λαῦ, (υ)
lios Benjamin in die tertia, &
καὶ ἐξεκενώθησ ἐκ τ̃ πόλεως, καὶ ἠρξαντο (φ)
congreſſi ſunt ad Gabaa,ſicut ſe-
παλάσειν ἀπὸ τ̃ λαῦ τραυματίας (χ) ὡς
mel et ſemel. Et exierũt filii Ben-
ἅπαξ καὶ ἅπαξ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἥ ὅτι μία
jam in occurſũ populi : et extra-
ἀναβαίνουσα εἰς Βαιθὴλ, καὶ (ψ) μία εἰς Γαβαὰ
cti ſũt de civitate,et cœpũt ter-
ἐν ἀγρῷ, ὡς τριάκοντα ἄνδρας (ω) ἐν Ἰσρα-
cutere de populo cæſos, ſicut ſe-
ὴλ. Καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν, (α) Πίπτουσιν
mel & ſemel,in viis,quæ eſt una
ἐνώπιον ἡμῶν (β) ὡς τὸ πρῶτον. καὶ οἱ υἱοὶ
aſcendeas in Bethel, & una in
Ἰσραὴλ εἶπαν, Φύγωμεν, καὶ (γ) ἐκκενεώσωμεν
Gabaa in agro, circiter triginta
αὐτοὺ ἀπὸ τ̃ πόλεως εἰς τὰς (δ) ὁδοὺς. καὶ
viros in Iſrael. Et dixerunt filii
ἐποίησαν ὕτω. Καὶ πᾶς ἀνὴρ ἀνέστη ἐκ τ̃
Benjamin ; Cadunt coram nobis,
τόπου (ε) αὐτ̃, καὶ ζωῶν ταν ἐν Βάαλ Θαμάρ.
ut anteà. Et filii Iſrael dixerũt;
καὶ τὸ ἔνεδρον Ἰσραὴλ (ζ) ἐπῆρχετο ἐκ τ̃ τό-
Fugiamus, & (b) evacuemus eos
που αὐτ̃ (η) ἀπὸ Μαραγαζέ.
de civitate in vias. Et fecerunt
ſic. Et omnis vir ſurrexit de loco
ſuo : & congreſſi ſunt in Baal
Thamar. Et inſidiæ Iſrael adve-
niebant de loco ſuo, à (i) Mara-
agabe.

MS.A. (χ) ἐκ τ̃ πόλεως, καὶ διέφθειραν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν Ἰσραὴλ δύο (ψ) ἐνίσχυσεν (ω) προσέθεντο συντάξαι πόλεμον ἐν τῷ τόπῳ ᾧ παρετάξαντο ἐν τῇ (α) ἐπιφώτησαν (β) Εἰ προσθῶ προσεγγίσαι εἰς πόλεμον μ̃ Βενιαμὶν τ̃ ἀδελφοῦ μου; (γ) ὁ κύριος, (δ) αὐτόν. Καὶ προσήλθοσαν οἱ (ε) υἱοὶ Βενιαμὶν (ζ) ἐξῆλθεν Βενιαμὶν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ἐκ τ̃ης (η) διέφθειρεν τῶν λαῶ ὀκτωκαίδεκα (θ) ἄνδρας ἐπισμένοι * ἐπισμένοι ῥομφαίαν. (ι) ἦλθοσαν (κ) ἔναντι (λ) ὁλοκαυτώματα σωτηρίου Ἔναντι κυρίου. καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ· (μ) κιβωτὸς (ν) ἐκείνας,) * λέγων, Εἰ προσθῶ ἔτι (ξ) εἰς πόλεμον μ̃ υἱῶν Βενιαμὶν τῶ ἀδελφῶ μου, ἢ κοπάσω (ο) ὅτι ἄυριον παραδώσω αὐτὸν ἐν χειρί σου. Καὶ (π) ἐν τ̃ (ρ) Καὶ ἔταξεν Ἰσραὴλ πρὸς τὸν Βενιαμὶν ἐν τ̃ (σ) καὶ παρετάξαντο πρὸς Γαβαὰ, καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. (τ) ἀπάντησιν (υ) καὶ ἐξεκλύθησαν ἐκ (φ) τύπτειν ἐκ τῶ (χ) καθὼς (ψ) μία ἀναβαίνουσα εἰς Γαβαὰ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὡσεὶ (ω) ἐν τ̃ῷ Ἰσραήλ. (α) * Πεσκόπτουσιν (β) καθὼς ἔμπροσθεν. (γ) ἐκκαπώμεθα αὐτὸς ἐκ τῆς (δ) ὁδοὺς. πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀνέστη (ε) αὐτ̃ * ἐν Βαὰλ Θαμάρ. (ζ) ἐπάλαιεν ἐκ (η) Ἀπὸ δυσμῶν τῆς Γαβαά. Καὶ παρεγένοντο ἐξεναντίας τῆς Γαβαὰ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

וּנְפַקוּ בְנֵי בִנְיָמִן מִן גִּבְעָתָא וְחַבִּילוּ בְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא עֶסְרִין וְתַרְתִּין אַלְפִין גַּבְרָא
קְטִילִין רְמָן לְאַרְעָא : וְאִתְקַף עַמָּא אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וְאוֹסִיפוּ לְסַדָּרָא קְרָבָא בְּאַתְרָא דְּסַדְּרוּ
רַחֲמָן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה : וּסְלִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְכוּ קֳדָם יְיָ עַד רַמְשָׁא וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דַּיְיָ
לְמֵימַר הַאוֹסִיף לְמִקְרַב לַאֲגָחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי וַאֲמַר יְיָ סַקוּ עֲלֵיהוֹן :
וּקְרִיבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִן בְּיוֹמָא תִנְיָנָא : וּנְפַק בִּנְיָמִן לְקַדְמוּתְהוֹן מִן גִּבְעָתָא
בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וְחַבִּילוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד תְּמָנְיָת עֲסַר אַלְפִין גַּבְרָא קְטִילִין רְמָן לְאַרְעָא
כָּל אִלֵּין שְׁלָפֵי סַיְפָא : וּסְלִיקוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל עַמָּא וַאֲתוֹ לְבֵית אֵל וּבְכוּ וִיתִיבִין
תַּמָּן קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְיוֹמָא הַהוּא עַד רַמְשָׁא וְאַסִיקוּ עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ : וּשְׁאִילוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַּיְיָ וְתַמָּן אֲרוֹן קְיָמָא דְּיָ בְּיוֹמַיָא הָאִנּוּן : וּפִינְחָס בַּר אֶלְעָזָר בַּר
אַהֲרֹן קָאֵם קֳדָמוֹהִי בְּיוֹמַיָא הָאִנּוּן לְמֵימַר הַאוֹסִיף עוֹד לְמִפַּק לַאֲגָחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי
בִנְיָמִן אַחַי אִם אִתְמְנַע וַאֲמַר יְיָ סַקוּ אֲרֵי מְחַר אֶמְסְרִנּוּן בִּידְךָ : וְשַׁוִּי יִשְׂרָאֵל כְּמִנִין
עַל גִּבְעָתָא סְחוֹר סְחוֹר : וּסְלִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִן בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וְסַדָּרוּ
קְרָבָא עַל גִּבְעָתָא כְּזִמְנָן זִמְנִין : וּנְפַקוּ בְנֵי בִנְיָמִן לְקַדְמוּת עַמָּא אִתְנַגִּידוּ מִן קִרְיָא
וּשְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא מֵעַמָּא קְטִילִין כְּזִמְנָן בְּכִבֵּשׁ אָרְחָתָא דְּחָדָא סָלְקָא לְבֵית אֵל וְחָדָא
לְגִבְעָתָא בְּחַקְלָא כְּתִלְתִין גַּבְרָא בְּיִשְׂרָאֵל : וַאֲמַרוּ בְנֵי בִנְיָמִן תְּבִירִין אִנּוּן קֳדָמָנָא
כְּדִבְקַדְמֵיתָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ נִפּוֹק וְנִגְדְּרִנּוּן מִן קִרְתָּא לְכִבְשֵׁיָא : וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל קָ
מִאֲתַרְיְהוֹן וְסַדְּרוּ קְרָבָא בְּמִישְׁרֵי יְרִיחוֹ וְכַמָּא יִשְׂרָאֵל מְנִיחַ מֵאֲתַרְיְהוֹ מִמַּעֲרָתָא גִּבְעָתָא:

Et exierunt filii Binjamin ex Gibghathâ ; & perire fecerunt in Iſrael in die illo viginti & duo mille viros interfectos projectos ad terram. Et confortatus eſt populꝰ homo Iſrael : & addiderunt ad ordinandũ bellum in loco ubi odinaverunt ibi in die anteriori. Et aſcenderunt filii Iſrael,& ploraverunt ante Dominũ uſque ad veſperum, & quæſierunt in dicto Dñi ad dicendum : Num addam ad accedendum ad ineundum bellum cum filiis Binjamin fratris mei ? & dixit Dominꝰ : Aſcendite ſuper eos, Et acceſſerunt filii Iſrael ad filios Binjamin in die ſecundo. Et exiit Binjamin ad occurſum eorum ex Gibghatha in die ſecundâ, & perire fecerunt in filiis Iſrael adhuc octodecim mille virum occiſos projectos ad terrã ; omnes hos evaginatores gladii. Et aſcenderunt omnes filii Iſrael & omnis populꝰ,& venerunt ad Bethel,et fleverũt & ſederunt ibi ante Dñm, & jejunaverunt in die illo uſq; veſperum: & aſcendere fecerunt holocauſta & munꝰ ſanctitatis ante Dñm. Et quæſierunt filii Iſrael in dicto Domini: & ibi arca fœderis Dñi in diebus illis. Et Pinhhazz filius Elghazar *filius Aharon* ſtans ante eum in dieb⁹ illis ad dicendum : Num addã adhuc ad ineundũ bellũ cum filiis Binjamin fratris mei,aut retinebor ? & dixit Dñs ; Aſcendite ; nã cras tradã eos in manu tuâ. Et poſuit Iſrael inſidias ſuper Gibghatha circũ circũ. Et aſcenderunt filii Iſrael ad filios Binjamin in die tertio:& ordinaverunt bellũ ſuper Gibghatha,ſicut tempꝰ in tempore. Et exierunt filii Binjamin ad occurſũ populi, extracti ſunt ab urbe,& cœperunt ad occidendũ ex populo occiſos ſicut tempꝰ in tempore in ſtrata viâ, quæ una aſcendit ad Bethel,& una ad Gibghatha in agro ut triginta virũ in Iſrael. Et dixerunt filii Binjamin: Fracti illi ante nos ſicut antea: & filii Iſrael dixerunt :Convertamus, & protrahemꝰ illos ab urbe ad ſtratã. Et omnis homo Iſrael ſurrexerũt ex locis eorũ, & ordinaverunt bellum in planitiebus Jerihho ; & inſidiæ Iſraelis inierunt ex loco ſuo ex planitie Gibghatha.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et prostraverunt ex Israele in die illa quâ pugnaverunt contra eos, viginti duo millia virorum, humi. At corroborantes se rursum Israelitæ, iterum disponunt aciem in loco quo disposuerant die præcedente. Et ascendentes Israelitæ fleverunt coram Domino usque ad vesperam, & consuluerunt Dominum dicentes, Adjiciemúsne adhuc bellum gerere contra filios Benjamin fratris nostri? Respondit Dñs, Ascendite contra eum. Pugnárunt ergò filii Israel contra filios Benjamin die postero. Et exeuntes filii Benjamin adversùs eos è Gebaa die secundo, iterum filii Benjamin humi prostrárunt ex Israelitis decem & octo millia virorum, quidem omnes distringebant gladium. Quapropter ascendentes omnes filii Israel & universus populus, venerunt ad Beth-il, fleverunt, ac sederunt ibi coram Domino; & jejunantes illâ die usque ad vesperam, obtulerunt holocausta & pacifica coram Domino: Et consuluerunt filii Israel Dominum (erat enim illic arca Domini in diebus illis, Et Phinehes filius Eliazar filii Aharonis sacerdotis stabat ante ipsum iisdem diebus) dicentes, Rursúmne egrediemur ad bellum contra filios Benjamin fratris nostri, an desistemus? Dixit Dominus, Ascendite, cras enim tradam eum in manus vestras. Itaque collocârunt filii Israel insidias adversùm Gebaa, & circundederunt eam. Deinde ascendentes filii Israel contra filios Benjamin in die tertia, instruxerunt aciem contra Gebaa ut antea. Et exeuntes filii Benjamin ad occursum populi, ita ut se excuterent à civitate (*i. vacuam relinquerent eam*) cœperunt more solito cæsos prosternere ex populo, *nempe* ex Israelitis, per semitas quarum una ascendebat ad Gebaa, & altera ad Beth-il in deserto, triginta fermè viros. Et dixerunt filii Benjamin, Debellantur à conspectu nostro ut antea. Filii autem Israel dixerunt, Fugiamus, & extrahamus eos è civitate ad semitam. Omnes itaque filii Israel surrexerunt è locis suis, aciemque instruxerunt in Beel-thamar. Interim insidiæ Israelis prospectabant è loco suo, *nempe* ex antro quod erat in Gebaa:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Egressi sunt filii Benjamin è Gibaa, & cæsi sunt ex filiis Israel in die illa viginti duo millia. Sumpserunt ergò animos filii Benjamin postea à quos, & ascenderunt ut disponerent sè ad pugnã in loco quo dimicaverunt die præteritâ. Filii autem Israel ascendentes fleverunt coram Domino ad vesperã usque, & Dominum deprecantes implorârunt auxilium, et dixerunt, Redibimus adhuc ad prælium contra filios Benjamin fratres nostros? Dixit ad eos Dominus, Ascendite. Instructis itaque filiis Israel sequenti die ad pugnam contra filios Benjamin, Prodierunt ad eos filii Benjamin è Gabaa die secundo; & prælio commisso interfecerunt etiam filii Benjamin ex filiis Israel decem & octo millia in illa queque die: omnes autem qui cæsi fuerunt, bellicosi erant ac strenui. Ascendentes autem omnes Israelitæ venerunt ad Beth-el, & sedentes fleverunt coram Domino, & jejunárunt eo die ad vesperam usque, eodemque die obtulerunt munera Domino. Et rogaverunt Israelitæ Dominum (nam arca fœderis Domini in eo loco erat illis diebus, Et Phinhas filius Elazari filii Haronis sacerdotis ministrabat coram arca iisdem diebus) ac dixerunt, Redibimúsne ad pugnandum contra filios Benjamin fratres nostros, an contrahemur ab eis? Ait Dominus, Ascendite, quoniam crastino die tradam eos vobis. Collocatis igitur filii Israel adversùs Gibaam insidiis, obsedérunt eam. Tum ascendentes Israelitæ ad Gibaa die tertio, denuo se instruxerunt ad bellum. Egressique sunt filii Benjamin ad populum, urbe suis civibus vacuâ manente, & cœperunt occidere filios Israel ut primâ vice: (accidit autem conflictus eorum in via quadam quæ ascendit ad Gibaa, & in altera via quæ ducit ad Bethel) nam interfecti fuerunt ex Israelitis, ferè triginta viri. Unde dixerunt filii Benjamin, Profligaturi sumus Israelitas quemadmodum profligati sunt herì & anteá. Surgentes autem Israelitæ omnes è locis suis, aciem instruxerunt in Baalthamar, (interim erant insidiæ in rupe Gibaa prospectantes è locis suis,

כפר שופטים: כ

omni de *electi viri* millia decem Ghibbah *ad regione è* venerũt Et
34 וַיָּבֹאוּ מִנֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־
quòd ,nesciebant illi & : est aggravatum prælium & ; Israel
יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה כְּבֵדָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־
Binjamin Dominus Percussitque .malum eos *super attingens*
35 נָגְעָה עֲלֵיהֶם הָרָעָה: וַיִּנֹּף יְהוָה׀ אֶת־בִּנְיָמִן
Binjamin *in* Israel filii *corruperunt &* ,Israel *facies ad*
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן
: virorum centum & ,millia quinque & viginti ,illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמְאַת אִישׁ
quòd ,Binjamin filii viderunt Et .gladium *evaginans illi* omnes
כָּל־אֵלֶּה שֹׁלֵף חָרֶב: וַיִּרְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן כִּי
,Binjamin ipsi locum Israel *vir* dederunt Et .percuterentur
נִגָּפוּ וַיִּתְּנוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן
.Ghibbah *super* posuerant *quem* ,*insidiatorem ad* ſperaverunt *quia*
כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאוֹרֵב אֲשֶׁר שָׂמוּ עַל־הַגִּבְעָה:
tertraxit & ; Ghibbah *ad* ,*vaſtaverunt* & ,festinaverunt *inſidiator* Et
37 וְהָאוֹרֵב הֵחִישׁוּ וַיִּפְשְׁטוּ אֶל הַגִּבְעָה: וַיִּמְשֹׁךְ
constitutũ tempus Et .gladii *os ad urbem totam percussit & ,inſidiator*
הָאוֹרֵב וַיַּךְ אֶת כָּל־הָעִיר לְפִי־חָרֶב: וְהַמּוֹעֵד
eos faciendum aſcendere ad multiplicare ,inſidiante cum Israel viro erat
38 הָיָה לָאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאוֹרֵב הָרֵב לְהַעֲלוֹתָם
Israel vir ſe vertit Et .civitate è fumi *elationem*
39 מַשְׂאֵת הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר: וְיִהְפֹּךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
viro in vulneratos percutere cœpit Binjamin & ; prælium in
בַּמִּלְחָמָה׀ וּבִנְיָמִן הֵחֵל׀ לְהַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ
percutiendo *Profectò* : dixerunt Quia .viros triginta ferè Israel
יִשְׂרָאֵל כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ כִּי אָמְרוּ אַךְ נִגּוֹף
.primo prælio ſicut *noſtras facies ad* ipſe eſt percuſſus
נִגָּף הוּא לְפָנֵינוּ כַּמִּלְחָמָה הָרִאשֹׁנָה:
.fumi columna ,civitate è aſcendere cœpit combuſtio Et
40 וְהַמַּשְׂאֵת הֵחֵלָּה לַעֲלוֹת מִן־הָעִיר עַמּוּד עָשָׁן
conſumptio aſcendebat ecce & ,ſe poſt Binjamin reſpexit Et
וַיִּפֶן בִּנְיָמִן אַחֲרָיו וְהִנֵּה עָלְתָה כְלִיל־
feſtinavit & : ſe vertit Israel vir Et .cœlum ad civitatis
41 הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה: וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל הָפַךְ וַיִּבְהַל
.malum ſe *ſuper* attingeret quòd vidit quia ; Binjamin vir
אִישׁ בִּנְיָמִן כִּי רָאָה כִּי־נֶגְעָה עָלָיו הָרָעָה:
,deſerti viam ad Israel *viri facies ad* Reſpexeruntque
42 וַיִּפְנוּ לִפְנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר
corrumpentes civitatibus de qui & : eum contingebat bellum &
וְהַמִּלְחָמָה הִדְבִּיקָתְהוּ וַאֲשֶׁר מֵהֶעָרִים מַשְׁחִיתִים
,eum fecerunt perſequi ,Binjamin Circumdederunt .ejus medio in eum
43 אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ: כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִּיפֻהוּ
ortus ab Ghibbah contra uſque ,eum fecerunt conculcare *requiem*
מְנוּחָה הִדְרִיכֻהוּ עַד נֹכַח הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח
mille octodecim Binjamin de ceciderunt Et .Solis
44 שָׁמֶשׁ: וַיִּפְּלוּ מִבִּנְיָמִן שְׁמֹנָה־עָשָׂר אֶלֶף
fugerunt & ,ſe verterunt Et .*virtutis* viri illi omnes : *vir*
45 אִישׁ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל: וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ
,*altis* ſemitis in *eum racemaverunt* & ,Rimmon petram ad deſertum ad
הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרִמּוֹן וַיְעוֹלְלוּהוּ בַּמְסִלּוֹת
ad uſque eum *poſt adheſerunt* & : virorum millia quinque
חֲמֻשֶּׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיִּדְבְּקוּ אַחֲרָיו עַד־
fuit Et .virorum millia duo eo ex percuſſerunt & ,Gbidhom
46 גִּדְעֹם וַיַּכּוּ מִמֶּנּוּ אַלְפַּיִם אִישׁ: וַיִּהְיוּ
mille quinque & viginti ,Binjamin de *cadentes* omnes
כָּל־הַנֹּפְלִים מִבִּנְיָמִן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף
ii omnes : illa die in gladium *educens* *vir*
אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה
.*virtutis* viri
אַנְשֵׁי־חָיִל:

Verſio VUL.LAT.

34 Et ab Occidentali urbis parte procedere. Sed & alia decem millia virorũ de univerſo Iſrael, habitatores urbis ad certamina provocabant. Ingravatúmq; eſt bellũ contra filios Benjamin: & non intellexerunt quòd ex omni parte illis inſtaret interitus. Percuſsítq; eos Dñs in cõſpectu filiorũ Iſrael, & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinq; millia & centum viros, omnes bellatores & educentes gladium. Filii autem Benjamin, cùm ſe inferiores eſſe vidiſſent, cœperunt fugere. Quod cernentes filii Iſrael, dederunt eis ad fugiendũ locũ, ut ad præparatas inſidias devenirent, quas juxta urbem poſuerant. Qui cùm repentè de latibulis ſurrexiſſent, & Benjamin terga cædentib⁹ daret, ingreſſi ſunt civitatem, & percuſſerunt eã in ore gladii. Signũ autẽ dederant filii Iſrael his quos in inſidiis collocaverant, ut poſtquã urbem cepiſſent, ignẽ accenderẽt: ut aſcendente in altũ fumo, captã urbem demonſtrarent. Quod cũ cernerent filii Iſrael in ipſo certamine poſiti (putaverunt enim filii Benjamin eos fugere, & inſtantiùs perſequebantur, cæſis de exercitu eorũ triginta viris) Et viderent quaſi columnã fumi de civitate conſcendere; Benjamin quoq; aſpiciens retrò, cũ captã cerneret civitatẽ, & flammas in ſublime ferri: Qui pri⁹ ſimulaverãt fugã, verſã facie fortiùs reſiſtebãt. Quod cũ vidiſſẽt filii Benjamin, in fugã verſi ſunt, Et ad viã deſerti ire cœperunt, illuc quoque eos adverſariis perſequentib⁹: ſed & hi qui urbem ſuccenderant, occurrerunt eis. Atq; ita factũ eſt, ut ex utraq; parte ab hoſtib⁹ cæderẽtur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atq; proſtrati ſunt ad Orientalẽ plagã urbis Gabaa. Fuerũt autẽ qui in eodẽ loco interfecti ſũt, decẽ & octo millia virorũ, omnes robuſtiſſimi pugnatores. Quod cũ vidiſſẽt qui remanſerãt de Benjamin, fugerũt in ſolitudinẽ: et pergebãt ad Petrã, cuj⁹ vocabulũ eſt Remmon. In illa quoq; fuga palantes, & in diverſa tẽdentes, occiderũt quinq; millia virorũ. Et cũ ultrà tenderent, pſecuti ſunt eos, & interfecerunt etiã alia duo millia. Et ſic factũ eſt, ut omnes qui ceciderãt de Benjamin in diverſis locis, eſſẽt viginti quinq; millia, pugnatores ad bella promptiſſimi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

34 Καὶ ἦλθον ἐξεναντίας Γαβαὰ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτοὶ ἐκ παντὸς Ἰσραήλ· (θ) καὶ παρέταξις βαρεῖα. καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν, (ι) ὅτι ἐφάνη ἐπ' αὐτοὺς ἡ κακία. Καὶ ἐπάταξε
35 κύριος τὸν Βενιαμὶν (κ) ἐνώπιον ὑμῶν Ἰσραήλ. καὶ διέφθειραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (λ) ἐκ τοῦ Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας καὶ ἑκατὸν ἄνδρας· πάντες οὗτοι (μ) εἶλκον ῥομφαίαν. Καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ὅτι
36 ἐπλήγησαν. καὶ ἔδωκεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ τῷ Βενιαμὶν τόπον, ὅτι ἤλπισεν (ν) πρὸς τὸ ἔνεδρον ὃ
37 (ξ) ἔθηκαν ἐπὶ τῇ Γαβαά. Καὶ ἐν τῷ αὐτὸν ἀναχωρῆσαι, καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκινήθη· καὶ ἐξέτεινεν ὅπι τὴ Γαβαὰ, καὶ ἐξεχύθη τὸ ἔνεδρον, καὶ
38 ἐπάταξαν τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας. (ο) Καὶ σημεῖον ἦν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μὴ ἐνέδρα ἀνέσῃς ἀνενέγκαι αὐλὸς σύσσημον καπνοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως. Καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ,
39 ὅτι μεταστελλόμενοι τὸ ἔνεδρον τῆ Γαβαὰ, καὶ ἔξηλθεν ἐν τῇ παρατάξει· καὶ Βενιαμὶν ἤρξατο πατάσσειν τραυματίας ἐν ἀνδράσιν Ἰσραὴλ ὡς τριάκοντα ἄνδρας· ὅτι εἶπαν, (π) Παλὶν
40 πίπτουσι πίπτουσιν ἐνώπιον ἡμῶν ὡς ἡ παράταξις ἡ πρώτη. Καὶ τὸ σύσσημον ἀνέβη ὅπι πλεῖον ὅπι τῆς πόλεως ὡς στύλος καπνοῦ. καὶ ἐπέβλεψε Βενιαμὶν ὀπίσω αὐτῆ, καὶ ἰδοὺ ἀνέβη
41 συντέλεια τῆς πόλεως (ρ) εἰς ὑρανόν. Καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ (σ) ἐπέστρεψε· καὶ ἔπαθεν ἄνδρες Βενιαμὶν, ὅτι εἶδον ὅτι ἐνήνθησεν ἐπ' αὐτὸς ἡ πονηρία. Καὶ ἐπέβλεψαν ἐνώπιον ὑμῶν Ἰσ-
42 ραὴλ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς (τ) ἐρήμου, καὶ ἔφυγον· καὶ ἡ παράταξις ἔφθασεν ἐπ' αὐτὸς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων (υ) διέφθειρον αὐτοὺς ἐν μέσῳ αὐτῶν.
43 Καὶ (φ) κατέκοπτον τὸν Βενιαμὶν, καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν ἀπὸ Νοὰ ἕως ἀπέναντι Γαβαὰ, πρὸς ἀνατολὰς ἡλίου.
44 Καὶ ἔπεσον ἀπὸ Βενιαμὶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες ἀνδρῶν· (χ) οἱ πάντες οὗτοι
45 ἄνδρες δυνάμεως. Καὶ ἐπέβλεψαν οἱ λοιποὶ, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν (ψ) τῶ Ῥεμμών. καὶ ἐκαλαμήσαντο (ω) ἐξ αὐτῶν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πεντακισχιλίας ἄνδρας· καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτῶν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕως Γεδὰρ, καὶ ἐπάταξαν ἐξ αὐτῶν δισχιλίους
46 ἄνδρας. Καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ πεπτωκότες (α) ἀπὸ Βενιαμὶν, εἰκοσιπέντε χιλιάδες ἀνδρῶν (β) ἑλκόντων ῥομφαίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· (γ) οἱ πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνάμεως.

MS. A. (θ) καὶ ὁ πόλεμος ἐβαρύνθη. (ι) ὅπ ἀρπᾶσαι αὐτῶ ἡ κακία. Καὶ ἔστρεψεν κύριος (κ) τὸ πρόσωπον Ἰσραὴλ. (λ) ἐν τῷ Βενιαμεὶν (μ) πατάσσοντες ῥομφαίαν. Καὶ εἶδεν Βενιαμεὶν ὅτι πέπτωκε. καὶ (ν) δὲ τὸ (ξ) ἐπαξαν πρὸς τὴ Γαβαά. Καὶ τὸ ἔνεδρον ὃ ἔταξαν πρὸς τὴ Γαβαὰ, καὶ τὸ ἔνεδρον ὥρμησεν καὶ ἐξεχύθησαν πρὸς τὴ Γαβαὰ, καὶ ἐπορεύθη τὸ ἔνεδρον, καὶ ἐπάταξαν ὅλην τὴν πόλιν (ο) Καὶ ἡ συνταγὴ ὧ ἀνδεῖ Ἰσραὴλ πρὸς τὸ ἔνεδρον μάχαιρα τῶ ἀνενέγκαι αὐλὸς πύργον τῆ καπνῶ τῆ πόλεως. Καὶ ἀνέστρεψεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ Βενιαμεὶν ἤρκ) τῆ τύπῆν τραυματίας ἐν τῷ ἀνδεῖ Ἰσραὴλ ὡσεὶ τριάκοντα ἄνδρας· (π) Πλὴν ὅπῶμῶν ὃς ὅπῶ) ἐναντίον ἡμῶν, καθὼς ἡ πόλεμος ἔμπροσθεν. Καὶ ὁ πύρσος ἤρξατο ἀναβαίνειν ἐκ τῆ πόλεως, σῦλος (ρ) εἰς τὸ ὑρανόν. (σ) ἀπέστρεψεν· καὶ ἔπαυσιν ἀνὴρ Βενιαμεὶν, καὶ ἴδεν ὅτι ὅπῶ) αὐτῶ ἡ *κα κακία. Καὶ ἔκλαυ ἐνάπιον ἀνδρὸς Ἰσραὴλ (τ) ἐρήμι· καὶ ὁ πόλεμος καλέφθασεν αὐτὸν, καὶ οἱ ἀπὸ (υ) διέφθειραν αὐτὸν (φ) ἔκοψαν τὸ Βενιαμὶν καὶ ἀπαῶσαι αὐτὸν καὶ ἀπαυσιν, καὶ κατέπαυσεν αὐτὸν ἐξεναντίας τῆ Γαβαὰ ἀπὸ ἀναπλῶν ἡλίε. Καὶ ἔπεσαν ἐκ τῶ Βενιαμεὶν (χ) σὺν πᾶσι τέτοις ἄνδρες δυνατοί. Καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον πᾶσιν τέτοις ἄνδρες δυνατοί. Καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον (ψ) τῆ Ῥεμμών. (ω) αὐτὸν ἐν τῇ ὁδοῖς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν· καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτῶ ἕως Γαλαὰδ, καὶ ἐπάταξαν (α) ἐν τῷ Βενιαμεὶν, εἴκοσι καὶ πέντε (β) πωμένων ῥομφαίαν (γ) σὺν πᾶσι τέτοις ἄνδρες δυνατοί. Καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον

תרגום יונתן Targum Jonathan.

34 וְאִתּוֹ מְדָרוֹם לִגְבַעְתָּא עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא עוּלֵם מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַעֲבִדֵי קְרָבָא תַּקִּיפִו וַאֲנוּן
35 לָא יְדָעִין אֲרֵי קְרִיבַת דְּתִיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא: וְתַבַּר יְיָ יָת בִּנְיָמִן קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְחַבִּילוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִבְיַת בִּנְיָמִן בְּיוֹמָא הַהוּא עַסְרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וּמְאָה גַּבְרָא כָּל אִלֵּין שָׁלְפֵי
36 סַיְפָא: וַחֲזוֹ בְנֵי בִנְיָמִן אֲרֵי אִתְבְּרוּ וִיהַבוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲתַר לְבִנְיָמִן אֲרֵי אִתְרְחִיצוּ עַל
37 כְּמָנָא דְּשַׁוִּיאוּ עַל גִּבְעָתָא: וּכְמָנָא אוֹחֵי וְאִתְנַגִּיד עַל גִּבְעָתָא וְאִתְנַגִּיד כְּמָנָא וּמְחָאֵית כָּל
38 קִרְתָּא לְפִתְגָם דְּחָרֶב: וּמָנָא הֲוָה מְתַקַּן לְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל עִם כְּמָנָא דִּיסְנוֹן לְאַסָּקוּתְהוֹן
39 יְטוֹר דְּתִנָּן מִן קִרְתָּא: וְאִתְחַזַר אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּקִרְבָּא וּדְבִית בִּנְיָמִן שְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא
קְטוֹלַיָּא בְּאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל כִּתְלָתִין גַּבְרָא אֲרֵי אֲמַרוּ בְּרַם מְחַבַּר תְּבִירִין אֲנוּן קֳדָמָנָא
40 כְּקַרְבָּא קַדְמָאָה: וּכְמָנָא שְׁרֵי לְאַסָּקָא מִן קִרְתָּא יְטוֹר דְּתִנָּן וְאִתְפְּנִיאוּ דִּבְיַת בִּנְיָמִן
41 בְּתַרֵיהוֹן וְהָא סְלִיק תְּנָנָא דְקִרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא: וַאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְחַזַר וְאִתְבְּהִיל אֱנָשׁ
42 בִּנְיָמִן אֲרֵי חֲזָא אֲרֵי קְרִיבַת דְּתִיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא: וְאִתְפְּנִיאוּ קֳדָם אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְאוֹרַח
מַדְבְּרָא וְעַבְדֵי קְרָבָא אַדְבִּיקוּנוּן וַאֲנָשׁ כְּמָנָא קָמוּ מִקְרְיֵיהוֹן קְטוֹלִין בְּהוֹן מִכָּא וּמִכָּא:
43 טַלְטִילוּ יָת דִּבְיַת בִּנְיָמִן רַדְפוּנוּן מִבֵּית נִיחָהוֹן טַרְדוּנוּן עַד לְקִבֵּיל גִּבְעָתָא מִסְּרַח
שִׁמְשָׁא: וְאִתְקְטַלוּ מִדִּבְיַת בִּנְיָמִן תְּמַנְיָא עֲסַר אַלְפִין גַּבְרָא יָת כָּל אִלֵּין גַּבְרֵי עַבְדֵי
45 קְרָבָא: וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפִיכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן וְאִשְׁתְּצִיאוּ בִּכְבִשָּׁא חַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
46 וְאַדְבִּיקוּ בַּתְרֵיהוֹן עַד גְּדְעוֹם וּקְטִילוּ מִנְּהוֹן תְּרֵין אַלְפִין גַּבְרָא: וַהֲווֹ כָּל דְּאִתְקְטִילוּ
מִדִּבְיַת בִּנְיָמִן עֲסַרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא בְּיוֹמָא דַּהֲוָא יָת כָּל אִלֵּין גַּבְרֵי
עַבְדֵי קְרָבָא:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et venerunt ab Auſtro Gibghatha decem mille vir adoleſcens ex omni 34
Iſrael, & factores belli invaluerunt, & illi non cognoſcentes quod pro-
pinquum quod veniet ſibi malum. Et fregit Dominus Binjamin: & peri- 35
re fecerunt filii Iſrael in domus Binjamin in die illa viginti & quinque
millia & centum virum coram Iſrael: omnes hi evaginantes gladiũ. Et 36
viderunt filii Binjamin quod fracti ſunt, & dederunt homo Iſrael locũ
Binjamin; quia confiſi ſunt ſuper inſidiis quas poſuerunt ſuper Gibgha-
tha. Et inſidiæ feſtinaverunt & extractæ ſunt ſuper Gibghatha, & ex- 37
tractus eſt inſidiator, & percuſſit omnem urbem ad verbum gladii. Et 38
tempus fuit conſtitutum homini Iſrael cum inſidiis, quod multiplica-
bunt ad aſcendere faciendum eos columnam fumi ex urbe. Et reverſus 39
eſt homo Iſrael in bello, & domus Binjamin cœperunt ad occidendum
occiſos in homine Iſrael ut triginta virum: nam dixerunt: Verùm frangi
fracti illi ante nos, ſicut bello anteriori. Et inſidia cœpit ad aſcendere fa- 40
ciendum ex urbe columnam fumi: & reſpexerunt dom⁹ Binjamin *poſt ſe*
& ecce aſcendit fumus ab urbe ad latus cœlorum. Et homo Iſrael reverſus 41
eſt, & turbatus eſt homo Binjamin: nam vidit quod propinquũ quod ve-
niet ſuper illos malum. Et reſpexerunt ante hominem Iſrael ad viam de- 42
ſerti; & facientes bellum apprehenderunt eos: & homines inſidiarum
ſurrexerunt ex urbibus ſuis, occidentes in illis hinc & hinc. Diſperſe- 43
runt *eos qui domus* Binjamin, perſecuti ſunt eos, à domo *requietionis* eorũ
contriverunt eos; uſq; è regione Gibghatha *ab ortu* Solis. Et occiſi ſunt 44
ex dom⁹ Binjamin octodecim mille vir: omnes hi viri facientes bellum. Et 45
reſpexerunt & verterunt ad deſertũ ad petrã Rimon, & abſconditi ſunt in
ſtratis quinq; mille vir, & apprehenderunt poſt eos uſq; Gidghom, & oc- 46
ciderũt ex illis duo mille virum. Et fuerunt omnes qui occiſi ſunt ex
domus Binjamin viginti & quinque mille vir evaginatores enſis in die
illo: omnes hi viri facientes belli.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et venerunt ex adverso Gebaa viginti millia virorum electorum ex omni Israel, & ingravatum est bellum, illis ignorantibus impendere sibi malum. Sic profligavit Dominus Benjaminem coram Israele, ita ut prostrârint Israelitæ ex Benjaminitis in die illo viginti quinque millia & centum viros, eosque omnes evaginantes gladium. Videntes autem filios Benjamin profligatos, tribuerunt filii Israel *interquiescendi* moram viris Benjamin; quippequi confiderent insidiis quas collocârant adversùm Gebaa. Insidiæ verò placidè iruentes versùs Gebaa, tum progredientes insidiæ percusserant totam civitatem acie gladii. Symbolum enim constitutum fuerat inter viros Israelitas & insidias, ut excitarent eis quasi elevationem fumi è civitate: Retrahentibus ergò se viris Israelitis à bello, cœperunt viri Benjamin prosternere cæsos ex Israelitis triginta viros, dicebantque, Proculdubiò debellantur à conspectu nostro ut in bellis præcedentibus. Verùm cùm cœpisset fumus ascendere de civitate instar columnæ, & conversis retrorsum Benjaminitis ecce densus civitatis fumus ascenderet in cœlum usque; Versi sunt in eos viri Israelitæ: & viri Benjaminitæ perterriti, quòd vidissent impendere sibi malum, Fugerunt à conspectu Israelitarum versùs viam deserti. Sed exercitus eos assecutus, & qui erant à fronte, statuentes illos in medio, Persecuti sunt Benjaminem, & propulsârunt eum, faciléque trucidârunt eum usque ex adverso Gabaæ ad ortum solis. Ceciderunteque ex Benjaminitis decem & octo millia virorum, qui quidem erant omnes bellicosi. *Residui* verò conversi fugerunt desertum versùs ad rupem Remmon, & ceciderunt per semitas quinque millia virorum distringentium gladium; & persequentes eos usque ad Gebaon, trucidârunt ex eis bis mille viros. Omnes igitur qui ceciderunt ex Benjamin eo die, fuerunt vicies quinquies mille viri stringentes gladium, iique omnes viri bellicosi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Venerantque ex adverso Gabaa decem millia virorum qui electi fuerant ex Israelitis) & ingravatum est bellum, ignorantibus filiis Benjamin advenisse sibi calamitatem. Fregit ergò Dominus Benjaminitas ante filios Israel, cæsique fuerunt ex filiis Benjamin eo die viginti quinque millia ac centum bellicosi, strenui, gigantes. Cùmque vidissent filii Benjamin se jam profligatos, perierunt & consternati sunt animis: Israelitæ verò fixerunt se retrahere ab his quæ supererant ex illa, quòd nimirum fiderent insidiis. (Interea surgentes qui erant in insidiis, idque placido lenique passu, & incedentes insidiatores introierunt Gabaam, & quotquot erant in urbe, gladio trucidârunt. Convenerant autem Israelitæ cum insidiatoribus, & præditerant eis ut urbem succenderent, quatenus ascenderet fumus ejus.) Retraxerunt inquam se Israelitæ à filiis Benjamin, cœperuntque filii Benjamin denuò pugnare; & occidentes ex Israelitis triginta viros, dixerunt secum ipsi profligaturos se Israelitas quemadmodum profligati fuerant in bello priore. Cœpit verò fumus urbis ascendere ceu columna, & conversi filii Benjamin retrorsum, ecce fumus urbis jam ascenderat cœlum versùs. Tum regressis in eos viris Israelitis trepidârunt animi filiorum Benjamin, quòd vidissent advenisse jam sibi calamitatem, Et fugerunt ab Israelitis per viam deserti. Sed assequente eos bello, constituerunt eos in medio, Et persecuti sunt filios Benjamin, & peremerunt eos quousque pervenissent ad oppositum Gabaæ, versùs plagam Orientalem. Et occisi sunt ex filiis Benjamin octodecim millia virorum & centum viri strenuè bellatores. Fugientibus etiam ad desertum, versùs rupem Rammon, cæsi fuerunt ex eis in via quinque millia militum: & persecuti sunt illos persequendo ad Gabaon usque, cæsique sunt etiam ex eis duo millia virorum. Igitur omnes occisi ex filiis Benjamin, fuerunt viginti quinque millia et centum viri strenuissimi.

ספר שופטים : כא

sexcenti ,Rimmon petram ad desertũ in fugerũt &, sunt cõversi Et

47 וַיִּפְנוּ וַיִּנָּסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרִּמּוֹן שֵׁשׁ מֵאוֹת

Israel *vir* Et .mensibus quatuor Rimmon petra in manserunt & ; viri

48 אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֶלַע רִמּוֹן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל

civitate de gladii *os ad* eos percusserunt & ,Binjamin filios ad sunt reversi

שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב מֵעִיר

omnes etiam : *inventum* omne ad usque ,jumentum ad usque *perfectionem*

מְתֹם עַד־בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַּם כָּל־

.ignem in miserunt *inventas* urbes

הֶעָרִים הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ:

CAP. XXI. בא

dabit non nobis ex Vir : dicendo ,Mispah in juravit Israel vir Et

וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא־יִתֵּן

manserunt & ,Bethel populus venit Et .uxorem in Binjamin ipsi suã filiã

בִּתּוֹ לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה: וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ

,suam vocem levaverunt que : *Dei* facies *ad* vesperam ad usque ,ibi

שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם

Israel Deus Domine quid Ut : dixerunt Ac .magno fletu fleverunt &

וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָּדוֹל: וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

? una tribus Israel de hodie *deficiendum ad* ;Israel in hoc fuit

הָיְתָה זֹאת בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד:

,altare ibi ædificaverunt & ,populus *manicaverunt* & ,crastino à fuit Et

וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיַּשְׁכִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ

Quis : Israel filii dixerunt Et .pacifica & ,*ascensiones* fecerũt *ascenderes*

וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים: וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי

? Dominum ad Israel tribubus omnibus ex cœtum in ascendit non qui

אֲשֶׁר לֹא־עָלָה בַקָּהָל מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה

ad ascendit non qui ,ei fuit grande juramentum quia

כִּי הַשְּׁבוּעָה הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לַאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־

sunt duBli pœnitudine Et .morietur Moriendo : dicendo ,Mispah in Dominũ

יְהוָה הַמִּצְפָּה לֵאמֹר מוֹת יוּמָת: וַיִּנָּחֲמוּ

tribus hodie est Excisa :dixerunt ac ,*suã fratrẽ* Binjamin *ad* Israel *filii*

בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בִּנְיָמִן אָחִיו וַיֹּאמְרוּ נִגְדַּע הַיּוֹם שֵׁבֶט

uxoribus *residuis* eis faciemus Quid .Israel ex una

אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל: מַה־נַּעֲשׂוּ לָהֶם לַנּוֹתָרִים לְנָשִׁים

nostris filiabus de eis dare non *pro* ,*Domino in* juraverimus nos &

וַאֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ בַיהוָה לְבִלְתִּי תֵּת־לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ

non qui ,Israel tribubus de unus Quis :dixerunt Et ? uxores in

לְנָשִׁים: וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־

ad vir venerat non ecce & ? Mispah in Dominum ad ascendit

עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה וְהִנֵּה לֹא־בָא־אִישׁ אֶל־

ecce &, populus est *visitatus* Et .*concionem* ad Ghilhad Jabes de *castrametationẽ*

הַמַּחֲנֶה מִיבֵשׁ גִּלְעָד אֶל־הַקָּהָל: וַיִּתְפְּקֹד הָעָם וְהִנֵּה

illuc Miseruntq; .Ghilhad Jabes habitatorib⁹ de quisquam ibi non

אֵין־שָׁם מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד: וַיִּשְׁלְחוּ־שָׁם

præceperunt & ; *virtutis* filiis de virorum millium duodecim *cœtum*

הָעֵדָה שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ מִבְּנֵי הֶחָיִל וַיְצַוּוּ

es ad Ghilhad Jabes habitatores *percutietis* & ,Ite : dicendo ,eis

אוֹתָם לֵאמֹר לְכוּ וְהִכִּיתֶם אֶת־יוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד לְפִי־

Omnem : facietis quod *verbum* hoc Et .*pubem* & ,mulieres & ,gladii

חָרֶב וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף: וְזֹה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּל־

.interficietis ,masculi concubitum *cognoscentem* mulierem omnẽ & ,masculũ

זָכָר וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת מִשְׁכַּב־זָכָר תַּחֲרִימוּ:

puellam quadringentas Ghilhad Jabes habitatoribus de invenerunt Et

וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה

adduxerunt & : masculi concubitu in virum *cognovit* non quæ ,*virginem*

בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־יָדְעָה אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר וַיָּבִיאוּ

: Chenahan terra in quæ ,Siloh *castrametationem* ad eas

אוֹתָם אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:

Versio VULG. LAT.

47 Remanserunt itaq; de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in solitudinem potuerunt, sexcenti viri: sederúntque in petra Remmon mensib⁹ quatuor. Regressi autem filii Israel, omnes reliquias civitatis, à viris usque ad jumenta, gladio percusserunt, cunctáq; urbes & vicu los Benjamin vorax flamma consumpsit.

CAP. XXI.

1 Iuraverunt quoq; filii Israel in Maspha & dixerunt; Nullus nostrûm dabit filiis Benjamin de filiab⁹ suis uxorẽ. Venerúntq; omnes ad domũ Dei in Silo, & in conspectu ejus sedentes usq; ad vesperã, levaverunt vocẽ, & magno ululatu cœperunt flere, dicentes; 3 Quarè Dñe De⁹ Israel factũ est hoc malũ in populo tuo, ut hodiè una trib⁹ auferretur ex nobis? Alterâ autẽ die diluculò cõsurgentes, extruxerunt altare: obtulerúntq; ibi holocausta, & pacificas victimas: & 5 dixerũt; Quis nõ ascẽdit in exercitu Dñi de universis tribub⁹ Israel? Grandi enim juramento se constrinxerant, cũ essent in Maspha, interfici eos qui defuissent. Ductíq; pœnitentiâ filii Israel sup fratre suo Benjamin, cœperunt dicere; 7 Ablata est trib⁹ una de Israel, unde uxores accipient? omnes enim in commune juravimus, non daturos nos his filias nostras. Idcircò dixerunt; 8 Quis est de universis tribub⁹ Israel, qui non ascendit ad Dñm in Maspha? Et ecce inventi sunt habitatores Jabes Galaad in illo exercitu non fuisse. (Eo quoq; tempore cùm essent in Silo, nullus ex eis ibi repertus est.) 10 Miserũt itaq; decẽ millia viros robustissimos: & præceperunt eis, Ite, & percutite habitatores Jabes Galaad in ore gladii, tã uxores quàm parvulos eorũ. 11 Et hoc erit q̃ observare debebitis. Omne generis masculini, & mulieres quæ cognoverunt viros, interficite, virgines autẽ reservate. 12 Inventáq; sunt de Jabes Galaad quadringentæ virgines, quæ nescierunt viri thorum, & adduxerunt eas ad castra in Silo, in terram Chanaan.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

47 Καὶ ἐπέβλεψαν οἱ λοιποὶ, καὶ ἔφυγον εἰς τὸ ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν (ᾱ) τῆς Ῥεμμὼν ἑξακόσιοι ἄνδρες, καὶ ἐκάθισαν (ε) ἐν πέτρᾳ Ῥεμμὼν τέσσαρας μῆνας. 48 Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπέστρεψαν πρὸς υἱὸς Βενιαμὶν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὺς ἐν στόματι ῥομφαίας (ζ) ἀπὸ πόλεως Μαθλὰ καὶ ἕως κτήνους, καὶ ἕως παντὸς τοῦ εὑρεθέντος εἰσπορεύεται εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ τὰς πόλεις τὰς εὑρεθείσας ἐνέπρησαν ἐν πυρί.

MS.A. (ᾱ) τοῦ Ῥεμμὼν (ε) ἐν τῇ πέτρᾳ Ῥ Ἰσραὴλ ἀπέκλεισεν τὺς υἱὺς Βενιαμὶν, (ζ) ἀπὸ πόλεως ἕως πανὸς κτήνους ἕ

KEΦ. κα'.

1 (α) Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν Μασσηφὰθ, λέγοντες, Ἀνὴρ ἐξ ἡμῶν ὁ δώσει θυγατέρα αὐτῶ τῷ Βενιαμὶν εἰς γυναῖκα. 2 (ε) Καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς Βαιθὴλ, καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ (γ) ἦραν φωνὴν αὐτῶ, καὶ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν. καὶ εἶπαν, (δ) Εἰς τί κύριε Θεὲ Ἰσραὴλ ἐγενήθη (ε) αὕτη, τοῦ ὀλιγοστεῦσαι σήμερον (ζ) ἀπὸ Ἰσραὴλ φυλὴν μίαν; 4 Καὶ ἐγένετο (η) τῇ ἐπαύριον, καὶ ὤρθρισεν ὁ λαὸς, καὶ (θ) ᾠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ (ι) ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις καὶ τελείας. 5 καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, (κ) Τίς οὐκ ἀνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπὸ πασῶν φυλῶν Ἰσραὴλ πρὸς κύριον; (λ) ὅτι ὁ ὅρκος μέγας ἦν τοῖς οὐκ ἀναβεβηκόσι πρὸς κύριον εἰς (μ) Μασσηφὰθ, λέγοντες, Θανάτῳ (ν) θανατωθήσῃ. Καὶ παρεκλήθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ξ) περὶ Βενιαμὶν ἀδελφὸν αὐτῶν, καὶ εἶπαν, (ο) Ἐξεκόπη σήμερον φυλὴ μία (π) ἀπὸ Ἰσραήλ. 7 Τί (ρ) ποιήσωμεν αὐτοῖς τοῖς θεωποῖς τῆς ὑπολειφθῆσιν εἰς γυναῖκας; καὶ ἡμεῖς ὠμόσαμεν ἐν κυρίῳ τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν εἰς γυναῖκας. 8 Καὶ εἶπαν, (σ) Τίς εἷς ἀπὸ φυλῶν Ἰσραὴλ, ὃς οὐκ ἀνέβη πρὸς κύριον εἰς (τ) Μασσηφάθ; καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦλθεν ἀνὴρ εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ Ἰαβὴς Γαλαάδ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 9 (υ) Καὶ ἐπεσκέπη ὁ λαὸς, καὶ οὐκ ἦν ἐκεῖ ἀνὴρ ἀπὸ (φ) οἰκούντων Ἰαβὶς Γαλαάδ. 10 Καὶ (χ) ἀπέστειλεν ἐκεῖ ἡ συναγωγὴ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν (ψ) ἀπὸ υἱῶν τοῦ δυνάμεως, καὶ ἐνετείλαντο αὐτοῖς, λέγοντες, (ω) Πορεύεσθε καὶ παίξατε (α) τὺς οἰκοῦντας Ἰαβὴς Γαλαὰδ ἐν στόματι (β) ῥομφαίας. Καὶ τῦτο ποιήσετε· πᾶν ἄρσεν καὶ πᾶσ γυναῖκα (γ) εἰδυῖαν κοίτλω ἄρσενος, (δ) ἀναθεματιεῖτε· τὰς δὲ παρθένυς, ζωγρήσατε. καὶ ἐποίησαν ὕτως. 12 Καὶ εὗρον ἀπὸ οἰκούντων Ἰαβὴς Γαλαὰδ, τετρακοσίας νεάνιδας παρθένυς, (ε) αἵτινες οὐκ ἔγνωσ ἄνδρα εἰς κοίτην ἄρσενος, καὶ (ζ) ἤνεγκαν αὐτὰς εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς Σηλὼμ (η) τὴν ἐν γῇ Χαναάν.

MS. A. (α) Καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν Μασηφὰ, λέγων, Ἀνὴρ ἐξ ἡμῶν ὃ δώσει τὴν θυγατέρα (β) Καὶ παρεγένοντο πᾶς ὁ λαὸς εἰς Μασηφὰ καὶ Βαιθὴλ, (γ) ἐπῆραν τὴν φωνὴν (δ) Ἱνατί κύριε ὁ Θεὸ (ε) ἄνη ἐν τῷ Ἰσραὴλ, τῦ (ζ) ἐν τῷ Ἰσραὴλ (η) ἐν τῇ (θ) ᾠκοδόμησεν (ι) ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώματα σωτηρίυ. καὶ (κ) Τίς ὁ μὴ ἀναβὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ πασῶν (λ) ὅτι ὅρκος μέγας ἐν τῷ μὴ ἀναβάντι πρὸς (μ) Μασηφὰ, (ν) θανατωθήσεται. (ξ) περὶ Βενιαμὶν τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ, (ο) Ἀφήρηται (π) ἐξ (ρ) ποιήσωμεν τοῖς ὑπολειφθεῖσιν (σ) Τίς μία τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, ἥτις οὐκ (τ) Μασηφά; (υ) Καὶ ἀπεσκόπει ὁ λαὸς, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ (φ) τῶν οἰκούντων Ἰαβὶς (χ) ἀπέστειλαν (ψ) ἀπὸ τῶν υἱῶν τῦ δυνάμεως, (ω) Πορεύεσθε (α) πάντας τὺς καθοικοῦντας (β) ῥομφαίας, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τῦ λαῦ. Καὶ ἔστος ὁ λόγ ὃν ποιήσετε· πᾶν ἀρσενικὸν (γ) γινώσκοσ κοίτλω (δ) ἀναθεματιεῖ. * Καὶ ἔυρον ἀπὸ τῶν καθοικούντων (ε) αἳ οὐκ (ζ) ἤγαγον αὐτὰς (η) ἡ ὅστις ἐν

Et respexerunt reliqui : & fugerunt in desertũ ad petrã Rhemmon sexcentũ viri: & sederunt in petra Rhemmon quatuor mensibus. Et filii Israel reverterunt ad filios Benjamin: et percusserunt eos in ore gladii à civitate (m) Methla, & usque ad pec⁹, & usque ad omne inventum in omnib⁹ civitatibus & civitates inventas incenderunt in igni.

Ρεμμὼν πέτραμ τῦτον. Καὶ ἀνὴρ (ο) ἀπὸ πόλεως ἑξῆς κτλ ὡς ἐ

CAP. XXI.

ET filii Israel juraverunt in Massephath, dicentes: Vir è nobis non dabit filiã suã ipsi Benjamin in uxorẽ. Et venit populus in Bethel & sederunt ibi usq; ad vesperã coram Deo. Et elevaverunt vocem suã, & ploraverunt ploratione magnã: & dixerũt, Ad quid Domine Deus Israel (a) facta est hæc ut (b) requireretur hodiè de Israel trib⁹ una? Et factũ est crastinã & diluculò surrexit populus, & ædificaverunt ibi altare, & obtulerunt holocaustoses & consummatas. Et dixerunt filii Israel: (c) Quis non ascendit in Ecclesiã de omnib⁹ tribub⁹ Israel ad Dominum? Quoniã juramentum magnum erat iis, qui non ascendissent ad Dominũ in Massephath dicentes, Morte morticietur. Et pœnituit filios Israel ergà Benjamin fratrẽ suum: & dixerunt Excisa est hodiè tribus una de Israel. Quid faciemus (d) superstitibus iis, qui residui sunt, ad uxores? Et nos juravimus in Domino non dare eis de filiabus nostris in uxores. Et dixerunt; (e) Quis unus de tribubus Israel, qui non ascendit ad Dominum in Massephath? Et ecce non venerat virorum castra de Jabis Galaad ad Ecclesiam. Et recognitus est populus & non fuit ibi vir de habitatoribus Jabis Galaad. Et misit illuc Synagoga duodecim millia virorum de filiis virtutis. Et mandaverunt eis, dicentes; Ite, & percutite habitantes Jabis Galaad in ore gladii. Et hoc facietis: Omnem masculinũ, & omnẽ mulierem, quæ novit cubile masculi, anathemate eis: virgines autẽ conservabitis. Et fecerunt sic. Et invenerunt de habitantib⁹ Jabis Galaad quadringentas adolescentulas virgines, quæ non noverant virum in cubile masculi. Et attulerunt eas in castra in Selo, quæ in terra Chanaan.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

47 וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפִּיכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף דִּטּוֹן שִׁית מְאָה גִּבְרָא וִיתִיבוּ בְּכֵיף דִּטּוֹן אַרְבְּעָא

48 יַרְחִין: וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל תָּבוּ לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִן וּמְחוֹנִין לְפִתְגָם דְּחָרֶב מִקְרְיְוֵיהוֹן נְמַרְנוּן

עַד בְּעִירָא עַד כָּל דְּאִשְׁתְּכַח אַף כָּל קִרְיָא דְאִשְׁתְּכַחָא אוֹקִידוּ בְנוּרָא:

כא

1 וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל קַיִם בְּמִצְפְּיָא לְמֵימַר אֱנָשׁ מִנָּנָא לָא יִתֵּן בְּרְתֵיהּ לְדְבִית בִּנְיָמִן לְאִתּוּ:

2 וְאָתָא עַמָּא לְבֵית אֵל וִיתִיבוּ תַּמָּן עַד רַמְשָׁא קֳדָם יְיָ וְאָרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ בְּכִי סַגִּיא

3 וַאֲמָרוּ לְמָא יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָוֹת דָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִסְנֵי יוֹמָא דֵין מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְטָא חַד:

4 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וְאַקְדִימוּ עַמָּא וּבְנוֹ תַּמָּן מַדְבְּחָא וְאַסִּיקוּ עֲלִין וְנִכְסַת קוּדְשִׁין:

5 וַאֲמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן דְּלָא סְלִיק בְּקְהָלָא מִכָּל שִׁבְטָא דְיִשְׂרָאֵל לְקֳדָם יְיָ אֲרֵי שְׁבוּעָתָא

6 רַבְּתָא הָוֹת לְדְלָא סְלִיק לְקֳדָם יְיָ לְמֵימַר אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵיל: וְאִתְנְחֲמוּ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל עַל דְּבִית בִּנְיָמִן אֲחוּהוֹן וַאֲמָרוּ אִתְמְנַע יוֹמָא דֵין שִׁבְטָא חַד מִיִּשְׂרָאֵל: מָה־

7 נַעְבִּיד לְהוֹן לְרְאִשְׁתָּאֲרוּ לְנָשִׁין וַאֲנַחְנָא קַיְמִנָא בְּמֵימְרָא דְיְיָ דְּיִדִּיל דְּלָא לְמִתַּן לְהוֹן

8 מִבְּנָתָנָא לְנָשִׁין: וַאֲמָרוּ מַן חַד מִשִּׁבְטַיָּא דִיִשְׂרָאֵל דְּלָא סְלִיק לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא וְהָא לָא

9 אִתָּא אֱנָשׁ לְמַשְׁרִיתָא מִיבֵשׁ גִּלְעָד לְקְהָלָא: וְאִתְמְנִיאוּ עַמָּא וְהָא לֵית תַּמָּן אֱנָשׁ מִיְתְבֵי

10 יָבֵשׁ גִּלְעָד: וְשַׁלְחוּ תַּמָּן כְּנִשְׁתָּא תְּרֵי עֲסַר אַלְפִין גִּבְרָא מְרֵי חֵילָא וּפַקִּידוּ יָתְהוֹן

לְמֵימַר אִזְלוּ וְתִמְחוֹן יַת יְתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד לְפִתְגָם דְּחָרֶב וְנַשַׁיָּא וְטַפְלָא: וְדֵין פִּתְגָמָא דִי

11 תַּעְבְּדוּן כָּל דְּכוּרָא וְכָל אִתְּתָא דִּידַעַת מִשְׁכַּב דְכוּרָא תְּחַרְמוּן: וְאַשְׁכַּחוּ מִיְתְבֵי יָבֵשׁ

גִּלְעָד אַרְבַּע מְאָה עוּלֵימָן בְּתוּלָן דְּלָא יְדָעָא גְּבַר מִשְׁכַּב דְכוּרָא וְאַיְתִיאוּ יָתְהוֹן

לְמַשְׁרִיתָא לְשִׁילוֹ דִּי בְאַרְעָא דְכְנָעַן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et respexerunt & verterunt ad desertũ ad petrã Rimon sexcentũ vir, & sederunt in petra Rimon quatuor mensses. Et homo Israel redierunt ad filios Binjamin, & percusserunt eos ad verbũ gladii, ex urbib⁹ eorum consumpserunt eos usq; ad jumentum, usq; ad omne quod inventum est etiã omnes urbes quæ inventæ sunt incenderunt in igne.

CAP. XXI.

ET homo Israel juravit in Miszpeia ad dicendum: Homo ex nobis non dabit filiam suam iis qui dom⁹ Binjamin in uxorẽ. Et venit populus ad Bethel, & sederunt ibi usq; ad vesperũ ante Dñm, & extulerunt vocẽ suã & fleverũt fletũ multũ. Et dixerunt: Quare Dñe De⁹ Israel fuit hoc in Israel ad deficiendũ die hàc ex Israel tribũ unã? Et fuit à die qui post illã & anticipaverunt populus, & ædificaverunt ibi altare, & ascendere fecerunt holocausta, & oblationes sanctitatũ. Et dixerunt filii Israel: Quisquis non ascendit in conciliũ ex *omni tribu* Israel ab-ante Dñm: nam juramentum magnum fuit, erga qui non ascendit ad ante Dñm ad Maszpeia ad dicendum, Occidi occidetur. Et pœnitentiâ ducti sunt filii Israel super dom⁹ Binjamin fratres eorum, & dixerunt, Diminuta est die hac tribus una ex Israel. Quid faciem⁹ eis, iis qui relicti sunt ad uxores? et non juravim⁹ in dicto Dñi, ut quòd non ad dandum illis ex filiab⁹ nostris in uxores. Et dixerunt: Quis unus ex tribubus Israel qui non ascendit ad ante Dominum ad Miszpeia? & ecce non venit homo ad castra ex Jabes Gilghad ad concilium. Et numerati sunt populus, & ecce non erat ibi homo ex habitatorib⁹ Jabes Gilghad. Et miseruut eò congregatio duodecim mille virum ex accinctis virtutis, & jusserunt eos ad dicendum: Ite & delete habitatores Jabes Gilghad ad verbum gladii, & mulieres & parvulũ. Et hoc verbum quod facietis: Omnem masculum, & omnem fœminam quæ cognovit concubitũ masculi, consumetis. Et invenerunt ex habitatorib⁹ Jabes Gilghad quadringentas puellas virgines, quæ non noverant virum *concubitu* masculi; & adduxerunt eas ad castra ad Silo quæ in terra Chenaghan.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

47 *ואזלו מתמן וסליקו לכיפא דרמון ויתבו בכיפא דרמון ארבעה ירחין׃
48 ובני ישראל תבו לות בני בנימין ומחיתינון בחרבא מן קרתא עד בעירא עד כל דאשתכח ואף כל קרתא דאשתכחת מחיתינון בנורא׃

*

1 *ואינשי ישראל קימו במצפה למימר לא נתן גבר מנא לברתיה לבנימין לאנתו׃
2 ואתו עמא לבית אלהא ויתבו תמן עד רמשא קדם יי ורמו קלהון ובכיין בכיא רבא׃
3 ואמרין למא יי אלהא דישראל הוה דא בישראל דתתפקד היום מישראל שבט חד׃
4 והוה בצפרא קמו עמא ובנו תמן מדבחא ואסיקו עלתא ושלמין׃
5 ואמרו בני ישראל מן כל שבטי ישראל דלא סליק בקהלא לות יי למצפה למימר מות יתמת׃
6 ואתנחמו בני ישראל לות בנימין אחוהי ואמרו חד שבט אתפסק היום מישראל׃
7 מה נעבד להון לנשיא ואנן קיימנא בימרא דיי למיתן להון מנא לברתנא לנשין׃
8 ואמרו מן חד משבטי ישראל דלא סליק לות יי למצפה והא לא אתא גבר לרשותא למשריתא מיבש גלעד לקהלא׃
9 ומנא עמא ולא אשכחו תמן מיבש גלעד׃
10 ושדרו תמן כנישתא תריסר אלפין גברין מן גיברי חילא ופקדו יתהון למימר אזלו ומחיתון ית יתבי יבש גלעד בחרבא נשיא וטפלא׃
11 ודין פתגמא דתעבדון כל דכורא וכל איתתא דידעת משכבי דכורא תחרמון׃
12 ואשכחו מיתבי יבש גלעד ארבע מאה טלייתא בתולתא דלא ידעת משכבי דכורא ואייתיו יתהון לות משריתא לשילה דבארעא דכנען׃

*

47 *ואזלו מתמן וסליקו לכיפא דרמון ויתבו בכיפא דרמון ארבעה ירחין׃
48 ובני ישראל תבו לות בני בנימין ומחיתינון בחרבא מן קרתא עד בעירא עד כל דאשתכח ואף כל קרתא דאשתכחת מחיתינון בנורא׃

*

1 *ואינשי ישראל קימו במצפה למימר לא נתן גבר מנא לברתיה לבנימין לאנתו׃
2 ואתו עמא לבית אלהא ויתבו תמן עד רמשא קדם יי ורמו קלהון ובכיין בכיא רבא׃
3 ואמרין למא יי אלהא דישראל הוה דא בישראל דתתפקד היום מישראל שבט חד׃
4 והוה בצפרא קמו עמא ובנו תמן מדבחא ואסיקו עלתא ושלמין׃
5 ואמרו בני ישראל מן כל שבטי ישראל דלא סליק בקהלא לות יי למצפה למימר מות יתמת׃
6 ואתנחמו בני ישראל לות בנימין אחוהי ואמרו חד שבט אתפסק היום מישראל׃
7 מה נעבד להון לנשיא ואנן קיימנא בימרא דיי למיתן להון מנא לברתנא לנשין׃
8 ואמרו מן חד משבטי ישראל דלא סליק לות יי למצפה והא לא אתא גבר לרשותא למשריתא מיבש גלעד לקהלא׃
9 ומנא עמא ולא אשכחו תמן מיבש גלעד׃
10 ושדרו תמן כנישתא תריסר אלפין גברין מן גיברי חילא ופקדו יתהון למימר אזלו ומחיתון ית יתבי יבש גלעד בחרבא נשיא וטפלא׃
11 ודין פתגמא דתעבדון כל דכורא וכל איתתא דידעת משכבי דכורא תחרמון׃
12 ואשכחו מיתבי יבש גלעד ארבע מאה טלייתא בתולתא דלא ידעת משכבי דכורא ואייתיו יתהון לות משריתא לשילה דבארעא דכנען׃

Versi itaque fugerunt per desertum ad rupem 47
Remmon sexcenti viri, manserúntque in rupe Remmon quatuor mensibus. Porrò filii Is- 48
rael reversi contra filios Benjamin, percusserunt eos acie gladii, & extinxerunt eos è civitatibus, tam homines, quàm jumenta, quàm quicquid inventum fuit: quin & omnes civitates quæ inventæ sunt, igne combusserunt.

CAP. XXI.

VIri autem Israelitæ juramento se obstrinxerunt in Masphia, & dixerunt; Nemo 1
nostrûm dabit filiam suam Benjaminitis uxorem. Tum venientes usque ad Beth-il, man- 2
serunt ibi usque ad vesperam coram Deo, sublatâque voce fleverunt fletu magno, Et 3
dixerunt; Quare Domine Deus Israelis, factum est istud in Israele, ut periret hodiè tribus una ex Israele? Postero die manè sur- 4
rexerunt populus, & extruentes illic aram, obtulerunt holocausta & pacifica. Et dixe- 5
runt filii Israel, Quis non ascendit cum concione ista ex omnibus tribubus Israelis coram Domino? nam juramentum maximum factû fuerat, quòd is qui non ascenderet ad præsentiam Domini in Masphia, morte plecteretur.
Et pœnitudine ducti Israelitæ propter filios 6
Benjamin fratres suos, dixerunt; Hodiè tribus una periit ex Israele. Tum dixerunt, 7
Quid faciemus iis qui relicti sunt sine uxoribus? nos enim juravimus per Dominum haud daturos illis uxores. Et dicunt, Quæ- 8
nam è tribubus Israel est una illa quæ non ascendit in conspectum Domini ad Masphia? (viri autem ex habitatoribus Jabis quæ est in Gelaad, non venerant ad castra) Et nu- 9
meratus est ibi populus, & non est inventus ibi quisquam ex habitatoribus Jabis quæ est in Gelaad. Quapropter miserunt illuc 10
populus duodecim millia virorum è fortissimis, quibus præceperunt ac dixerunt; Ite, trucidate cives Jabis quæ est in Gelaad, acie gladii, tam mulieres, quam pueros. Sic fa- 11
cite, Omnem virum, & omnem mulierem quam vir cognoverit, occidite. Invenerunt 12
autem ex habitatoribus Jabis Gelaad quadringentas puellas virgines quas viri non cognoverant, & adduxerunt eas ad castra in Silo quæ est in terra Chanaan.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

47 *وَهَرَبَ مِنْهُمْ فِي طَرِيقِ ٱلْبَرِّيَّةِ إِلَى كَهْفِ رَامُونَ سِتُّمِائَةِ رَجُلٍ * وَسَكَنُوا كَهْفَ رَامُونَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
48 *وَرَجَعَ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى قُرَى بَنِي بِنْيَامِينَ وَقَتَلُوا كُلَّ مَنْ فِيهَا بِٱلسَّيْفِ * وَأَفْنَوْا أَهْلَ قُرَاهُمْ
كُلَّهُمْ بِٱلسَّيْفِ * ٱلنَّاسَ وَٱلْبَهَائِمَ وَٱلْحَيَوَانَ * وَقَتَلُوا كُلَّ مَنْ وَجَدُوا * وَهَدَمُوا جَمِيعَ قُرَاهُمْ وَأَحْرَقُوهَا
بِٱلنَّارِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *

1 *وَحَلَفَ رِجَالُ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي مِصْفَاةَ وَقَالُوا لَا يَرُوحُ رَجُلٌ مِنَّا ٱبْنَتَهُ مِنْ بَنِي بِنْيَامِينَ * وَٱنْطَلَقُوا
2 مِنْ هُنَاكَ وَأَتَوْا بَيْتَ ٱلَ * وَجَلَسُوا أَمَامَ ٱلرَّبِّ ٱللَّهِ إِلَى ٱلْمَسَاءِ * وَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ وَبَكَوْا بُكَاءً شَدِيدًا
3 *وَقَالُوا لِمَاذَا أَصَابَ بَنِي إِسْرَائِيلَ هٰذَا ٱلْبَلَاءُ يَا رَبَّنَا وَإِلٰهَنَا * فَأَنَّكَ تُهْلِكُ سِبْطًا مِنْ أَسْبَاطِ بَنِي
4 إِسْرَائِيلَ ٱلْيَوْمَ * وَمِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ أَدْلَجَ ٱلشَّعْبُ * وَبَنَوْا هُنَاكَ مَذْبَحًا * وَقَرَّبُوا عَلَيْهِ ٱلْوُقُودَ وَٱلذَّبَائِحَ
5 ٱلْكَامِلَةَ * وَقَالَ بَنُو إِسْرَائِيلَ مَنْ لَمْ يَصْعَدْ إِلَى ٱلْمَجْمَعِ مِنْ جَمِيعِ أَسْبَاطِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَلَمْ يَقُمْ أَمَامَ
ٱلرَّبِّ مَعَنَا * لِأَنَّهُمْ كَانُوا حَلَفُوا يَمِينًا شَدِيدَةً أَنَّ كُلَّ مَنْ لَمْ يَصْعَدْ إِلَى مِصْفَاةَ وَلَمْ يَقِفْ فِي ٱلْمَجْمَعِ
6 أَمَامَ ٱلرَّبِّ يُمَوَّتُ يَمُوتُ * وَنَدِمَ بَنُو إِسْرَائِيلَ عَلَى بَنِي بِنْيَامِينَ إِخْوَتِهِمْ * وَقَالُوا * ٱلْيَوْمَ قُدْ هُلِكَ
7 سِبْطٌ مِنْ أَسْبَاطِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَقَالُوا * مَاذَا نَصْنَعُ بِٱلَّذِينَ بَقُوا بِغَيْرِ نِسَاءٍ * وَنَحْنُ أَيْنَ نُزَوِّجُهُمْ * لِ
8 قَالُوا * قَدْ بَقِيَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمْ يَصْعَدُوا إِلَى ٱلْمَجْمَعِ ٱلَّذِي ٱجْتَمَعَ أَمَامَ ٱلرَّبِّ فِي مِصْفَاةَ * وَلَمْ
9 يَحْصُرُوا عَسْكَرًا * أَهْلُ يَابِيسَ ٱلَّذِي بِجِلْعَادَ * فَأَرْسَلَ ٱلشَّعْبُ إِلَيْهِمْ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ رَجُلٍ مِنَ
10 ٱلْأَبْطَالِ ٱلْأَقْوِيَاءِ * وَأَمَرُوهُمْ وَقَالُوا * ٱنْطَلِقُوا وَٱقْتُلُوا أَهْلَ يَابِيسَ بِٱلسَّيْفِ * وَلَا تُبْقُوا مِنْهُمْ
11 نِسَاءً * وَلَا صِبْيَانًا * وَٱقْتُلُوا كُلَّ مَنْ كَانَ رَجُلٌ * وَكُلَّ ٱمْرَأَةٍ تَزَوَّجَتْ * وَوَجَدُوا فِي يَابِيسَ ٱلَّتِي
12 بِجِلْعَادَ أَرْبَعَ مِائَةِ جَارِيَةٍ عَذْرَاءَ وَجَاؤُا بِهِنَّ إِلَى عَسْكَرِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * إِلَى سِيلُوَ *
إِلَى أَرْضِ كَنْعَانَ *

Fugerunt autem ex eis per viam deserti 47
ad rupem Rammon sexcenti viri, et inhabitârunt rupem Rammon quatuor menses.
Demum reversi Israelitæ ad urbes filio- 48
rum Benjamin, peremerunt quot quot erant in eis gladio, omnes cives urbium eorum gladio extinxerunt tam homines, quam jumenta & animantia, & occiderunt quemcunq; reperierunt, omnes urbes earum destruxerunt, igneque combusserunt.

CAP. XXI.

IUraverunt præterea viri Israelitæ in 1
Masphia, & dixerunt, Nemo nostrûm in matrimonio collocet filiam suam filiis Benjamin. Indéque profecti venerunt ad 2
Beth-el, & sederunt coram Domino Deo ad vesperam usque, sublatisque vocibus suis fleverunt fletu acerbo, Et dixerunt, 3
Quare contigit Israelitis tantum infortunium O Domine ac Deus noster? perdis enim hodiè tribum ex tribubus Israelis. Postea manè surgens populus ædificâ- 4
runt ibi altare, & obtulerunt super illud holocausta & victimas perfectas. Et dixe- 5
runt Israelitæ, Quis non ascendit ad cœtum nostrum ex omnibus tribubus Israelitarum, nec adfuit coram Domino nobiscum? strictè enim juramento juraverant quòd quicunque non ascenderet in Masphiam, nec sisteret se in congregatione coram Domino, morte moreretur. Cumque 6
pœniteret Israelitas de filiis Benjamin fratribus suis, ac dicerent, Hodiè periit tribus de tribubus Israelitarum, Dixe- 7
runt, Quid faciemus de iis qui manserunt sine uxoribus? & unde connubio jungemus eos? Tum dixerunt, Remanent 8
ex filiis Israel quidam qui non ascenderunt ad cœtum qui congregatus est coram Domino in Masphia; Non enim in- 9
terfuerunt exercitui nostro cives Neapolis quæ est in Galaad. Misit ergò populus 10
ad eos duodecim millia virorum è strenuissimis atque robustissimis, quibus præcipientes dixerunt, Ite, & cives Neapolis gladio interficite, & mulieribus etiam quotquot ex eis mulieres, neque pueros; Et occidite 11
omnem qui fuerit masculus, & omnem fœminam quæ maritata fuerit. Inventæ 12
sunt autem Neapoli quæ est in Galaad, quadringentæ puellæ virgines; & adduxerunt eas ad exercitum filiorum Israel in Silo, in terram Chanaan.

ספר שופטים : כא

qui Binjamin filios ad ſunt locuti & ,cœtus omnis Miſerúntqne

13 וַיִּשְׁלְחוּ כָּל־הָעֵדָה וַיְדַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲשֶׁר
eſt reverſus Et .pacem eis vocaverunt & : Rimmon petra in

14 בְּסֶלַע רִמּוֹן וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם: וַיָּשָׁב
quas uxores eis dederunt & ,illo tempore in Binjamin

בִּנְיָמִן בָּעֵת הַהִיא וַיִּתְּנוּ לָהֶם הַנָּשִׁים אֲשֶׁר
.ſic eis *invenerunt* non & :Ghilhad Jabes mulieribus ex vivificaverant

חָיּוּ מִנְּשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד וְלֹא־מָצְאוּ לָהֶם כֵּן:
fracturam DOMINUS fecit quia, Binjamin pœnituit populum Et

15 וְהָעָם נִחָם לְבִנְיָמִן כִּי עָשָׂה יְהוָה פֶּרֶץ
Quid : cœtus ſeniores Dixerúntque .Iſrael tribubus in

16 בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי הָעֵדָה מַה־
.mulier Binjamin de eſt deleta quia ? uxoribus relictis faciemus

נַּעֲשֶׂה לַנּוֹתָרִים לַנָּשִׁים כִּי־נִשְׁמְדָה מִבִּנְיָמִן אִשָּׁה:
deleatur non & , Binjamin *evaſionis* hæreditas : dixerunt Et

17 וַיֹּאמְרוּ יְרֻשַּׁת פְּלֵיטָה לְבִנְיָמִן וְלֹא־יִמָּחֶה
eis dare *poterimus* non nos Et .Iſrael de tribus

שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל: וַאֲנַחְנוּ לֹא־נוּכַל לָתֵת לָהֶם
,Iſrael filii juraverunt quia ; noſtris filiabus de uxores

נָשִׁים מִבְּנוֹתֵינוּ כִּי־נִשְׁבְּעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
: dixerunt Et .Binjamin ipſi uxorem *dare* Maledictus : dicendo

18 לֵאמֹר אָרוּר נֹתֵן אִשָּׁה לְבִנְיָמִן: וַיֹּאמְרוּ
aquilone ab qui ,*dies in diebus* à Siloh in DOMINI *tripudium* Ecce

הִנֵּה חַג־יְהוָה בְּשִׁלוֹ מִיָּמִים יָמִימָה אֲשֶׁר מִצְּפוֹנָה
Bethel è *aſcendentem altam* viam ad , Solis ortu , Bethel ipſi

19 לְבֵית־אֵל מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ לִמְסִלָּה הָעֹלָה מִבֵּית־אֵל
filiis præceperunt Et .Lebonah ipſi meridie à & ,Sechem ad

שְׁכֶמָה וּמִנְּגֶב לִלְבוֹנָה: וַיְצַו אֶת בְּנֵי
: *videbitis* Et .vineis in *inſidiabimini* & ,Ite : dicendo ,Binjamin

20 בִנְיָמִן לֵאמֹר לְכוּ וַאֲרַבְתֶּם בַּכְּרָמִים: וּרְאִיתֶם
, choris in *agendos choreas* ad Siloh filiæ fuerint egreſſæ ſi ecce &

וְהִנֵּה אִם־יֵצְאוּ בְּנוֹת שִׁילוֹ לָחוֹל בַּמְּחֹלוֹת
ſuam uxorem unuſquiſque vobis *rapietis* & , vineis ex *exibatis* &

וִיצָאתֶם מִן הַכְּרָמִים וְחִטַּפְתֶּם לָכֶם אִישׁ אִשְׁתּוֹ
venerint cùm ,erit Et .Biniamin terram *ibitis* & ; Siloh filiabus de

21 מִבְּנוֹת שִׁילוֹ וְהָלַכְתֶּם אֶרֶץ בִּנְיָמִן: וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ
dicemus & ,nos *ad* jurgandum ad ,earum fratres vel ,earum patres

אֲבוֹתָם אוֹ אֲחֵיהֶם לָרוֹב אֵלֵינוּ וְאָמַרְנוּ
unuſquiſque accepimus non quia ,eorum *noſtri* Miſeremini : eos ad

אֲלֵיהֶם חָנּוּנוּ אוֹתָם כִּי לֹא לָקַחְנוּ אִישׁ
tempus juxta ,eis dediſtis vos non quia ; bello in ſuam mulierem

אִשְׁתּוֹ בַּמִּלְחָמָה כִּי לֹא אַתֶּם נְתַתֶּם לָהֶם פֶּן תֶּאְשְׁמוּ
uxores tulerúntque : Binjamin filii ita Fecerúntque .*delinquetis*

22 אַתֶּם: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בִנְיָמִן וַיִּשְׂאוּ נָשִׁים
ſunt reverſi & ,abierunt & : rapuerunt quas *agentibus choreas* de ſuum numerũ

לְמִסְפָּרָם מִן־הַמְחֹלֵלוֹת אֲשֶׁר גָּזָלוּ וַיֵּלְכוּ וַיָּשׁוּבוּ
.eis in habitaverunt & , urbes ædificaverunt & , ſuã hæreditate ad

אֶל־נַחֲלָתָם וַיִּבְנוּ אֶת־הֶעָרִים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם
,ſuã tribũ ad unuſquiſque , illo tempore in Iſrael filii inde abierunt Et

23 וַיִּתְהַלְּכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא אִישׁ לִשִׁבְטוֹ
.ſuã hæreditatẽ ad unuſquiſque inde ſunt egreſſi & : ſuã familiam ad &

וְלִמִשְׁפַּחְתּוֹ וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ:
rectum unuſquiſque : Iſrael in rex non illis diebus In

24 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר
,faciebat ,ſuis oculis in

בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:

Versio VULG. LAT.

Miſerúntq; nuntios ad filios Benjamin, qui erant in petra Remmon, & præceperunt eis, ut eos ſuſciperent in pace. Venerúntq; filii Benjamin in illo tempore, & datæ ſunt eis uxores de filiabus Jabes Galaad : alias autem non repererunt, quas ſimili modo traderent. Univerſúſq; Iſrael valdè doluit, & egit pœnitentiam ſuper interfectione unius tribûs ex Iſrael. Dixerúntque majores natu ; Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores ? omnes in Benjamin fœminæ cõciderunt, Et magnâ nobis curâ, ingentíque ſtudio providendum eſt, ne una tribus deleatur ex Iſrael. Filias enim noſtras eis dare non poſſumus, conſtricti juramento & maledictione, quâ diximus ; Maledictus qui dederit de filiabus ſuis uxorem Benjamin. Ceperúntque conſilium, atque dixerunt ; Ecce ſolennitas Domini eſt in Silo anniverſaria, quæ ſita eſt ad Septentrionem urbis Bethel, & ad Orientalem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichimam, & ad Meridiem oppidi Lebona. Præceperúntque filiis Benjamin, atque dixerunt ; Ite, & latitate in vineis. Cúmque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere, exite repentè de vineis, & rapite ex eis ſinguli uxores ſingulas, & pergite in terram Benjamin. Cúmque venerint patres earum, ac fratres, & adverſùm vos queri cœperint, atque jurgari, dicemus eis ; Miſeremini eorum: non enim rapuerunt eas jure bellantium atque victorum, ſed rogantibus ut acciperent, non dediſtis, & à veſtra parte peccatum eſt. Fecerúntque filii Benjamin, ut ſibi fuerat imperatum: & juxta numerum ſuum, rapuerunt ſibi de his quæ ducebant choros, uxores ſingulas : abierúntq; in poſſeſſionẽ ſuã, ædificántq; urbes, & habitantes in eis. Filii quoque Iſrael reverſi ſunt per tribus & familias in tabernacula ſua. In diebus illis non erat rex in Iſrael: ſed unuſquiſque, quod ſibi rectum videbatur, hoc faciebat.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

13 Καὶ (ϑ)ἀπέστειλαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καὶ ἐ-
λάλησ (ι)σαν τοῖς υἱοῖς Βενιαμὶν ἐν τῇ πέ-
τρᾳ Ῥεμμὼν, καὶ ἐκάλεσ ἀυτοὺ εἰς εἰρήνω.
14 Καὶ (κ) ἐπέστρεψε Βενιαμὶν πρὸς τὰς υἱὰς
Ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἔδωκαν (λ)
ἀυτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰς γυναῖκας ἃς ἐζω-
ποίησ ἀπὸ τῶν Συναγέρων Ἰαβὶς Γαλαάδ·
15 καὶ ἤρεσεν ἀυτοῖς (μ) ὅτω. Καὶ ὁ λαὸς (ν)
παρεκλήϑη ὅτι τῷ Βενιαμὶν, ὅτι ἐποίησε
16 κύριος διαχοπὴν ἐν ταῖς φυλαῖς Ἰσραήλ. Καὶ (τ)
εἶπον οἱ πρεσβύτεροι τ συναγωγῆς, Τί ποι-
ήσωμεν (ξ) τοῖς ὑπολοιποῖς εἰς γυναῖκας; ὅτι (ο)
17 ἠφανίϑη ἀπὸ Βενιαμὶν γυνή. Καὶ εἶπαν, (π)
Κληρονομία διασωζομένων τ Βενιαμὶν ·
καὶ οὐκ ἐξαλειφϑήσε φυλὴ (ρ) ἀπὸ Ἰσραὴλ,
18 (σ) Ὅτι ἡμεῖς ὐ δυνησόμϑα δοῦναι ἀυτοῖς
γυναῖκας ἀπὸ τ Συγατέρων ἡμῶν, ὅτι ὠμό-
σαμεν (τ) ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγοντες, Ἐπικα-
19 τάρατος ὁ διδὺς γυναῖκα τῷ Βενιαμίν. Καὶ
(υ) εἶπαν, Ἰδὲ δὴ ἑορτὴ κυρίᾳ ἐν Σηλὼμ ἀφ'
ἡμερῶν εἰς ἡμέρας, ἥ ὄϛιν ἀπὸ Βορρᾶ τ Βαι-
ϑὴλ, κατ' ἀνατολὰς ἡλίου (φ) ὁδὸν τ ὁδῦ τ ἀ-
ναβαινούσης ἀπὸ Βαιϑὴλ εἰς Συχὲμ, καὶ ἀπὸ
20 Νότου (χ) τ Λεζωνᾶ. Καὶ ἐνετείλαντο τοῖς
υἱοῖς Βενιαμὶν, λέγοντες, (ψ) Πορεύεσϑε καὶ
21 ἐνεδρεύσατε ἐν τοῖς ἀμπελῶσι, Καὶ ὄψεσϑε,
καὶ ἰδὺ, (ω) ἐὰν ἐξέλθωσιν αἱ συγατέρες τ
(α) οἰκούντων Σηλὼ χορεύειν ἐν τοῖς χορεῖς,
καὶ ἐξεγεύσεσϑε (β) ἐκ τ ἀμπελώνων, καὶ ἁρπά-
σατ (γ) ἀυτοῖς ἀνὴρ γυναῖκα ἀπὸ τῶν συ-
γαγέρων (δ) Σηλὼμ, καὶ πορεύεσϑε εἰς γῆν
22 Βενιαμίν. Καὶ ἔσ ὅταν ἔλθωσιν οἱ πατέρες
ἀυτ ἢ οἱ ἀδελφοὶ ἀυτ κρίνειν πρὸς (ε) ἡ-
μᾶς, καὶ ἐρῦμεν (ζ) ἀυτοῖς, Ἔλεε ποιήσατε
ἡμῖν ἀυτὰς, ὅτι ὐκ ἐλάβομεν ἀνὴρ γυναῖκα
ἀυτῆ (η) ἐν τῇ παρατάξει, ὅτι ὐχ ὑμεῖς ἐδώ-
κατε (ϑ) ἀυτοῖς, ὡς κλῆ πλημμελήσατ.
23 Καὶ ἐποίησ ὕτως οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν · καὶ ἔλα-
βον γυναῖκας (ι) εἰς ἀριθμὸν ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν
χορευόντων ὧν ἥρπασ. καὶ ἐπορεύθησ, καὶ ἀπέ-
στρεψαν εἰς τ κληρονομίαν ἀυτ · καὶ ᾠκοδό-
24 μησ (κ) τὰς πόλις, καὶ ἐκάϑισ ἐν ἀυταῖς. Καὶ
ἐξεστάπησ ἐκεῖϑεν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ ἀνὴρ εἰς (λ) φυλὴν ἀυτῦ καὶ εἰς
(μ) συγγένειαν ἀυτῦ · καὶ (ν) ἐξῆλθον ἐκεῖϑεν
ἀνὴρ εἰς τ κληρονομίαν ἀυτῦ. (ξ) Ἐν ἐκείναις
ἡμέραις ὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ·
(ο) ἀνὴρ τὸ ἐυδὲς ἐνώπιον ἀυτῦ ἐποίει.

Et miſit univerſa Synagoga, & locuti ſunt ad filios Benjamin in petra Rhemmon : & vocaverunt eos in pace. Et reverſi Benjamin ad filios Iſrael in tempore illo: & dederunt eis filii Iſrael mulieres, quas vivificaverãt de filiabus Jabis Galaad. Et placuit eis ſic. Et pœnituit populum ſuper Benjamin : quoniam fecerat Dominus ſciſſuram in tribubus Iſrael. Et dixerũt ſeniores Synagogæ. Quid faciemus reſiduis in uxoribus? quoniam deleta eſt de Benjamin mulier. Et dixerunt, (g)Hæreditas ſuperſtitum de Benjamin: & non delebitur tribus de Iſrael: Quoniam nos non poterimus dare eis uxores de filiabus noſtris : quoniam juravimus in filios Iſrael, dicentes; Maledictus qui dederit uxorem ipſi Benjamin. Et dixerunt, Ecce nunc ſolennitas Domini in Silo ex diebus in dies, quæ eſt ab Aquilone ipſius Bæthel, ab Ortu Solis ſuper viam aſcendentem à Bæthel in Sychem, & ab (h) Auſtro ipſius Lebona. Et mandaverunt filiis Benjamin, dicentes; Ite, & inſidiamini in vineis : Et aſpicietis: & ecce, ſi exierint filiæ habitantium Silo dicere choreas in choris ; & exitote è vineis, & rapite vobis ipſis, vir mulierem de filiabus Silo : & ite in terram Benjamin. Et erit, quando venerint patres earũ, vel fratres earum contendere in judicio ad nos, & dicemus eis; (i) Miſericordiam facite nobis eas, quoniã non cepimus vir uxorem ſuam in bello : quia non vos dediſtis eis: (k)ſicut ſors, deliquiſtis. Et fecerunt ſic filii Benjamin: & ceperunt mulieres ad numerum ſuum de choreas agentibus, quas rapuerunt. Et iverunt, & reverterunt ad hæreditatem ſuã, & ædificaverunt civitates, & ſederunt in eis. Et obumbulaverũt indè filii Iſrael in tempore illo, vir ad tribum ſuam, & ad cognationem ſuam : & exierunt indè vir ad hæreditatem ſuam. In diebus autem illis non erat rex in Iſrael: vir, quod rectum coram ſe, faciebat.

Τέλ τῶν Κειτῶν.

MS. A. (ϑ) ἀπέστειλεν (ι) πρὸς Βενιαμὶν τ ἐν (κ) ἀπέστρεψεν (λ) αὐτοῖς τὰς γυναῖκας ἃ πνες ἦσαν ἐκ τῆ γυναικῶν Ἰαβεῖς (μ) ὕτως. (ν) παρεκλήϑη τὸ (ξ) πλοιποῖς εἰς (ο) ἠφάνισε ἐκ τῆ Βενιαμὶν (π) Κληρονομία * κληρονομία διεσωσμένη τῆ Βενιαμείν· καὶ ὲ μὴ ἐξαλειφϑῇ (ρ) ἐξ (σ) Καὶ ἡμεῖς (τ) οἱ υἱοὶ (υ) ἦ-
παν, Ἑορτὴ τῷ κυείῳ ἐν Σηλὼ (φ) ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀναβαινούσῃ ἐκ Βαιϑὴλ ἐπὶ Συ-
χιμα, (χ) τῶ Λιβὰτα τ Λεζωνᾶ. (ψ) Διέλϑατε καὶ ἐνεδρεύσατε (ω) ὡς ἂν (α) ὦ-
κύντων Σηλὼ ἐν Σηλὼ χορεῦσαι ἐν χορεῖς, (β) ἀπὸ τῆ (γ) ἀνὴρ ἑαυτοῖς γυναῖκας
ἀπὸ (δ) Σηλὼ, καὶ ἀπῆλθατε εἰς (ε) ὑμᾶς, (ζ) πρὸς αὐτὸν, Ἐλεήσα) αὐτὸ, ὅτι
(η) ἐν τῷ πολέμῳ · ὲ γὰ ὑμεῖς (ϑ) αὐτοῖς κ τ καιρὸν πλημμελήσατε. (ι) κ τ
ἀριθμὸν αὐτῆ · ἀπὸ τ χορευόντων ἧ ἥρπασ, καὶ ἀπέστειλαν ὅπι τ κληρονομίαν
(κ) ἑαυτοῖς πόλεις, καὶ κατῴκησ ἐν (λ) τ φυλῇ (μ) τ συγγένειαν (ν) αὐτῆ
(ξ) Ἐν τ (ο) ἀνὴρ ἕκασ τὸ ἐυδὲς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῦ ἐποίει. Κειτέ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 וּשְׁלַחוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא וּמַלִּילוּ עִם בְּנֵי בִנְיָמִן דִּי בְּכֵיף רִמּוֹן וְקָרוֹ לְהוֹן מִלִּין דְּשָׁלָם : וְתָבוּ
14 בְּנֵי בִנְיָמִן בְּעִדָּנָא הַהִיא וִיהַבוּ לְהוֹן נְשִׁין דְּקַיְּמוּ מִנְּשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד וְלָא סַפִּיקוּ לְהוֹן כֵּן :
15 וְעַמָּא אִתְנַחֲמוּ עַל דְּבִית בִּנְיָמִן אֲרֵי עֲבַד יְיָ תְּרֵעְתָּא בְּשִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל : וַאֲמַרוּ סָבֵי
16 כְנִשְׁתָּא מַה־נַּעְבִּיד לְדִאשְׁתָּאֲרוּ לְנְשִׁין אֲרֵי פְּסִקַת מִדְּבִית בִּנְיָמִן אִתְּתָא : וַאֲמַרוּ יְרוּתַת
17 שׁוּבְתָּ לִבְנֵי בִנְיָמִן וְלָא יִתְמְחֵי שִׁבְטָא מִיִּשְׂרָאֵל : וַאֲנַחְנָא לָא נְבִיל לְמִתַּן לְהוֹן נְשִׁין מִבְּנָתָנָ
18 אֲרֵי קַיְּמוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵמַר לֵיט דִּי יִתֵּן אִתְּתָא לְדִבְיַת בִּנְיָמִן : וַאֲמַרוּ הָא חַגָּא קֳדָם יְיָ
בְּשִׁלוֹ מְזַמַּן מוֹעֵד לְמוֹעֵד דִּי מִצְּפוּנָא לְבִיתְאֵל מַדְנַח שִׁמְשָׁא לְכִבְשָׁא דְּסָלִיק מִבִּית אֵל
20 לְשֶׁכֶם וּמִדְּרוֹמָא לְלִבוֹנָתָא: וּפַקִּידוּ יַת בְּנֵי בִנְיָמִן לְמֵמַר אֱזִילוּ וּתְכַמְנוּן בְּכַרְמַיָּא: וְתֶחֱזוּן
21 וְהָא אִם יִפְּקוּן בְּנָת שִׁילֹה לְמֵחַן בְּחִנָּיָא וְתִפְּקוּן מִן כַּרְמַיָּא וְתִחְטְפוּן לְכוֹן גְּבַר אִתְּתֵיהּ
מִבְּנָת שִׁילֹה וְתֵהָכוֹן לְאַרְעָא שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן : וִיהֵי אֲרֵי יֵיתוֹן אֲבָהָתְהוֹן אוֹ אֲחֵיהוֹן לְמֵדַן
22 קְדָמָנָא וְנֵימַר לְהוֹן חֲנִינוּן לְהוֹן אֲרֵי לָא סַפֶּקְנָא לְמִתַּן גְּבַר אִתְּתֵיהּ בְּקְרָבָא אֲרֵי לָא
אַתּוּן יְהָבִין לְהוֹן כְּעִדָּן פּוֹן תֶּחֱובוּן: וַעֲבַדוּ כֵן בְּנֵי בִנְיָמִן וּנְסִיבוּ נְשִׁין לְמִנְיָנֵיהוֹן מִן חִנָּיָא
23 דִּי אֲנַסוּ וַאֲזִלוּ וְתָבוּ לַאֲחַסָּנַתְהוֹן וּבְנוּ יַת קִרְוַיָּא וִיתִיבוּ בְּהוֹן : וְהַלִיכוּ מַתָּנָן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
24 בְּעִדָּנָא הַהִיא גְּבַר לְשִׁבְטֵיהּ וּלְזַרְעִיתֵיהּ וּנְפַקוּ מִתַּמָּן גְּבַר לַאֲחַסָּנַתֵיהּ : בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן
לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר דְּכָשֵׁר בְּעֵינוֹהִי יַעְבֵּד :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et miſerunt omnis congregatio, et locuti ſunt cum filiis Binjamin qui in petrâ Rimon, et clamaverunt illis allocutiones pacis Et redierunt filii Binjamin in opportunitate illâ, et dederunt illis mulieres quas vivificarunt ex mulieribus Jabes Gilghad, et non ſuffecit illis ſic. Et populus ſunt compaſſi ſuper domus Binjamin, quòd fecit Dominus fracturam in tribubus Iſrael. Et dixerunt ſenes congregationis: Quid faciemus iis, qui relicti ſunt ad mulieres? quoniam defecit ex domus Binjamin uxor ? Et dixerunt: Poſſeſſio evaſionis *filiis* Binjamin, & non delebitur tribus ex Iſrael. Et non poterimus ad dandum illis mulieres ex filiabus noſtris ; quoniam juraverunt filii Iſrael ad dicendũ: Maledictus qui dabit uxoré domui Binjamin. Et dixerunt: Ecce feſtum ante Dominum in Siloh à tempore ſolennitatis ad ſolennitatem, quæ â Septentrione Bethel ortu Solis, ad ſtratam quæ aſcendit à Bethel ad Sechem, & à meridie Libona. Et juſſerunt filios Binjamin ad dicendum: ite & inſidiabimini in vineis. Et aſpicietis, & ecce ſi exierint filiæ Siloh ad feriandum in feſtis, et exibitis ex vineis, et rapietis vobis vir uxorem ſuam ex filiabus Siloh, & ducetis eas ad terram tribus Binjamin. Et erit quòd venient patres earum aut fratres earum ad judicandum ante nos, et dicemus eis : Compaſſi ſumus illis, quia non ſuffecimus ad dandum eis viro uxorem ſuam in bello ; namque non vos dantes eis, juxta tempus, ne fortè peccetis. Et fecerunt ſic filii Binjamin, & acceperunt mulieres ad numeros eorum ex choreis, quas rapuerunt; & iverunt & redierunt ad poſſeſſiones ſuas : & ædificaverunt urbes, & ſederunt in illis. Et abierunt inde filii Iſrael in tempore illo vir ad tribum ſuam & ad proſapiam ſuam, & exierunt inde vir ad poſſeſſionem ſuam. In diebus illis non erat rex in Iſrael : vir quòd rectum in oculis ſuis faciet.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum mittentes universus populus, dixerunt, precatique sunt salutem Benjamin qui erat in rupe Remmon. Sic venit Benjamin tunc temporis, dederúntq; eis mulieres quas vivas servaverant ex mulieribꝰ Jabis Gelaad, sed non suffecerunt eis. Et doluit populus propter Benjamin, eò quòd fecisset Dominus ruptu-ram in tribubus Israelis. Dixerúntque seniores populi, Quid faciemus iis qui relicti sunt sine uxoribus, his *nimirum* qui restant, quandoquidé consumptæ sunt mulieres Benjaminis? (Dixerunt enim conservandum esse reliquum Benjaminem, nec interire *debere* tribum ex Israele.) Nos siquidem nequimus dare illis uxores è filiabus nostris: juraverant enim Israelitæ, ac dixerant; Maledictus sit qui dederit uxorem Benjamini. Tandem dixerunt; Ecce festum Domini de tempore in tempus celebratur in Silo, ab Aquilone Beth-il, ad Orientem solem semitæ quæ ascendit à Beth-il ad Sechim, à Meridie Lebonæ. Præceperunt ergò filiis Benjamin, & dixerunt eis; Ite, insidiamini in vineis: Et cùm videritis exiisse de filiabus Silo ad pulsanda tympana, egredimini è vineis, & rapite vobis unusquisque uxorem suam ex filiabus Silo, et abite in terram Benjamin. Quòd si venerint patres earum, aut fratres earum apud nos litigaturi, dicemus eis; Miseremini illorum, quia non duxerunt quisque uxorem suam in eo bello: & quidem vos non dedistis eas ipsis, ut peccetis. Fecerúntque sic filii Benjamin, & accipientes sibi omnibus uxores è pulsantibus tympana, quas rapuerunt, reversi sunt & venerunt ad hæreditatē suam, & instauratis civitatibus habitârunt in illis. Receperunt se quoque inde filii Israel eodem tempore, quisque ad tribum suam & ad familiam suam, & exierunt inde quisque ad hæreditatem suam. Iis diebus non erat rex in Israele, & unusquisque quod sibi placebat, id agebat.

Libri Judicum, qui Liber Sophtim vocatur ab Hebrais, finis.

Totus autem Liber iste Sophtim redigitur ad versus 433.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Deinde miserunt filii Israel, universus populus ad filios Benjamin qui erant in rupe Rumon, salutantes eos, fidemque eis pollicentes. Venerunt igitur filii Benjamin ad locum illum, dedítq; eis populus in matrimonium mulieres quæ supererant ex Neapoli Galaadis: at non sufficerunt eis. Panituit autem populum de filiis Benjamin, eò quòd perdidisset Dominus tribum de tribubus Israelitarum. Et dixit senatus populi, Quid faciemus his qui remanserunt, nec habent uxores? omnes enim fœminæ filiorum Benjamin occîsæ fuerunt. Et dixerunt, Oportet nos relinquere superstitem Benjaminem: nec perdere tribum de tribubus Israelis. Nos verò non possumus eos jungere matrimonio cum filiabus nostris: juraverant enim Israelitæ, & dixerant, Maledictus sit quicunque copulaverit è filiabus suis uxorem cum filiis Benjamin. Dixerunt ergò, En adest festum Domino in Silo, & celebratur de tempore in tempus ad lævam Beth-el, ad Orientem solem, in semitam quæ ascendit à Beth-el ad Sechem, à dextera Lebonæ. Quare præceperunt filiis Benjamin, & dixerunt eis, Ite, & insidias parate in vineis: Et cùm videritis filias Silo jam egressas cum tympanis & sistris, egredimini è vineis & rapite quilibet vir uxorem è filiabus Silo, & abducite eas in terram Benjamin. Quòd si obtulerint se nobis patres aut fratres illarum conquesturi de vobis, dicemus ad eos, Miseremini illorum, quia non servaverunt secum, dum sugerent, uxores suas: & ne timeatis pœnam ob causam juramenti, quoniam non estis vos qui eos matrimonio junxistis. Fecerúnt ergò filii Benjamin hujusmodi opus, sesq; matrimonio copulârunt cum fœminis quæ raptæ fuerunt è filiabus Silo; & reversi in terram hæreditatis suæ, reædificârunt civitates, & coluerunt illas. Filii quoque Israëlis discesserunt illinc eodem tempore, singuli ad cognationem, familiam, & possessionem suam. In illis etiam diebus non habebant Israëlitæ regem, et unusquisque ex eis faciebat quod libebat.

Libri Judicum finis.

Laus Deo in sæcula sæculorum.

רות : א

CAP. I. א

vir Abiitque .terra in fames fuit & ,judices *judicare* diebus in fuit Et

1 וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ

,ejus uxor & ipſe ,Moab *agris in peregrinandum ad* ,Jehudah Bethlechem de

מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ

ejus uxoris nomen & ,Elimelech viri nomen Et .ejus *filii* duo &

2 וּשְׁנֵי בָנָיו : וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ

Ephratæi Chilion & Machlon ejus filiorũ duorum nomen & : Nahomi

נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי־בָנָיו ׀ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים

.ibi fuerunt & ,Moab *agros* ſunt ingreſſique : Jehudah Bethlechem de

מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ־שָׁם :

duo & ,ipſa remanſit & ; Nahomi vir Elimelech eſt Mortuuſque

3 וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֶר הִיא וּשְׁנֵי

unius nomen ; Moabitidas uxores ſibi *tulerunt* Et .ejus filii

4 בָנֶיהָ : וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת

.annis decem fermè ibi manſeruntque :Ruth alterius nomen & ,Horpah

עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים :

remanſit Et .Chilion & ,Machlon ipſi ambo etiam ſunt mortui Et

5 וַיָּמֻתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר

,ejus nurus & ,ipſa ſurrexitque .ſuo marito à & ,*ſuis natis* duob⁹ à mulier

הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ : וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ

viſitâſſet quòd ,Moab *agro* in audierat quia :Moab *agris* ex eſt reverſa &

6 וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד

è eſt egreſſa Et .panem eis dando ſuum populum Dominus

יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם : וַתֵּצֵא מִן־

abierunt & :ſecum ejus nurus duæ & ,*ibi* erat quo loco

7 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־שָּׁמָּה וְשִׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה

duabus Nahomi Dixitque .Jehudah terram ad redeundo *via in*

8 בַּדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה : וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי

faciat :ſuæ matris domũm in unaquæq; redite ,Ite :ſuis nuribus

כַלֹּתֶיהָ לְכֻנָּה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ

,mortuis cum feciſtis quemadmodum ,miſericordiam vobiſcum Dñs

יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים

domo unaquæque ,requiem *invenite* & ,vobis Dominus Det .mecum &

9 וְעִמָּדִי : יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאנָה מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית

.Reverunt & ,ſuam vocem levaverunt & ,*ei* *dedit oſculum* & :ſui viri

אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה :

Dixitque .tuum populum ad revertemur tecum Quia :ei Dixeruntque

10 וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי־אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ : וַתֹּאמֶר

mihi ultrà Nũquid?mecũ *ibitis* quid ut:mez filiæ Revertimini :Nahomi

11 נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי הַעוֹד־לִי

,mez filiæ Revertimini *? viros in* vobis ſint *&,meis viſceribus* in filii

12 בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים : שֹׁבְנָה בְנֹתַי

etiam ,ſpes mihi Eſt ,*dixi quia* :viro *eſſe ab* ſenui quia ,ite

לֵכְנָה כִּי זָקַנְתִּי מֵהֱיוֹת לְאִישׁ כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם

.filios *peperi* etiam & ,viro nocte hac *fui*

הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים :

Verſio VUL. LAT.

Liber RUTH.

CAPUT I.

IN diebus uni⁹ judicis, quando judices præerant, facta eſt fames in terra. Abiitque homo de Bethlehem Juda, ut peregrinaretur in regione Moabitide, cum uxore ſua ac duobus liberis. Ipſe vocabatur Elimelech, & uxor ejꝰ Noemi: & duo filii, alter Mahalon, & alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehem Juda. Ingreſſíque regionem Moabitidem, morabantur ibi. Et mortuꝰ eſt Elimelech maritꝰ Noemi: remanſitq; ipſa cũ filiis. Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarũ una vocabatur Orpha, altera verò Ruth. Manſerúntq; ibi decem annis. Et ambo mortui ſunt, Mahalon videlicèt & Chelion: remanſitq; mulier orbata duobus liberis ac marito. Et ſurrexit ut in patriã pergeret, cũ utraq; nuru ſua, de regione Moabitide: audierat enim quòd reſpexiſſet Dñs populũ ſuũ, & dediſſet eis eſcas. Egreſſa eſt itaq; de loco peregrinationis ſuæ, cum utraque nuru: & jam in via revertendi poſita in terram Juda, Dixit ad eas; Ite in domũ matris veſtræ, faciat vobiſcũ Dñs miſericordiam, ſicut feciſtis cũ mortuis & mecũ. Det vobis invenire requiẽ in domibꝰ virorũ, quos ſortituræ eſtis. Et oſculata eſt eas. Quæ elevatâ voce flere cœperunt, Et dicere; Tecum pergemus ad populũ tuũ. Quibus illa reſpondit; Revertimini filiæ meæ, cur venitis mecum? num ultrà habeo filios in utero meo, ut viros ex me ſperare poſſitis? Revertimini filiæ meæ, & abite: jam enim ſenectute confecta ſum, nec apta vinculo conjugali. Etiam ſi poſſem hâc nocte concipere, & parere filios,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ῬΟΥΘ. RUTH.

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Καὶ ἐγένετο(α) ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτάς, καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ. καὶ ἐπορεύθη ἀνὴρ ἀπὸ Βηθλεὲμ (β) Ἰούδα τοῦ παροικῆσαι ἐν ἀγρῷ Μωάβ, αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ. Καὶ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, (γ) Ἐλιμέλεχ· καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, (δ) Νωεμὶν· καὶ ὄνομα τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ, Μαελὼν, καὶ (ε) Χελαιὼν, Ἐφραθαῖοι ἐκ Βηθλεὲμ τῆ Ἰούδα. καὶ ἦλθοσ εἰς ἀγρὸν Μωάβ, καὶ ἦσ ἐκεῖ. 3 Καὶ ἀπέθανεν (ζ) Ἐλιμέλεχ ὁ ἀνὴρ τῆ (η) Νωεμὶν, καὶ κατῳκίσθη αὐτη καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῆ. 4 Καὶ ἐλάβοσ ἑαυτοῖς γυναῖκας Μοαβίτιδας· ὄνομα τῇ μιᾷ, Ὀρφά· καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ, Ῥούθ. καὶ κατῳκήθη ἐκεῖ ὡς ἔτη δέκα. 5 Καὶ (θ) ἀπέθανον καὶ γε ἀμφότεροι Μαελὼν καὶ (ι) Χελαιὼν· καὶ κατῳκίσθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς. 6 Καὶ ἀνέστη αὐτη καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς, καὶ (κ) ἀπέστρεψαν ἐξ ἀγροῦ Μωάβ, ὅτι (λ) ἤκουσεν ἐν ἀγρῷ Μωάβ ὅτι ἐπεσκέψατο κύριοσ τὸν λαὸν αὐτοῦ, δοῦναι αὐτοῖς ἄρτον. 7 Καὶ (μ) ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου ἧ (ν) ἦν ἐκεῖ, καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆ μετ' αὐτῆς· καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἐπιστρέψαι (ξ) εἰς τὴν γῆν Ἰούδα. 8 Καὶ εἶπεν (ο) Νωεμὶν τὰς δύο νύμφας αὐτῆς, (π) Πορεύεσθε δὴ, ἀποστράφητε (ρ) ἑκάστη εἰς οἶκον μητρὸς αὐτῆς· ποιήσαι κύριοσ μεθ' ὑμῶν ἔλεοσ, καθὼς ἐποιήσατε μετὰ τῶν τεθνηκότων καὶ μετ' ἐμοῦ· (σ) 9 δῴη κύριοσ ὑμῖν καὶ εὑρητε ἀνάπαυσιν ἑκάστη ἐν οἴκῳ ἀνδρὸς αὐτῆς. καὶ κατεφίλησεν αὐτάς. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν. 10 Καὶ εἶπαν αὐτῇ, Μετὰ σοῦ (τ) ἀποστρέφομεν εἰς λαὸν σου. 11 Καὶ εἶπε (υ) Νωεμὶν, Ἀποστράφητε δὴ θυγατέρες (φ) μου· καὶ ἵναλί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ; μὴ ἔτι μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου, καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἄνδρας; 12 Ἀποστράφητε δὴ θυγατέρες μου, δίοτι γεγήρακα τοῦ μὴ εἶναί μοι ἀνδρὶ. ὅτι εἶπα, Ὅτι ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ γενηθῆναί με ἀνδρὶ, καὶ τέξομαι υἱούς·

MS. A. Ῥούθ. (α) ἐν τῇ ἡμέραις ἐν τῷ (β) τῆ Ἰούδα (γ) Ἀλιμέλεχ· (δ) Νοομμεὶν· (ε) Χγεὼν, (ζ) Ἀλιμέλεχ (η) Νοεμμεὶ, (θ) ἀπέθανεν ἀμφότεροι (ι) Χγεών· (κ) ἐπέστρεψαν (λ) ἤκουσεν (μ) ἐξῆλθεν (ν) ἦσ ἐκεῖ, (ξ) εἰς γῆν (ο) Νοεμμεὶ (π) Πορεύσθητε δὴ, (ρ) δὴ ἑκάστη εἰς τὸν οἶκον τῆ μητρὸς αὐτῆ. (σ) ὁποιήσαι κύριοσ μεθ' ὑμῶν Νοομμεὶν, (φ) μου, πορεύσθη καὶ ἵναλί

RUTH.

CAP. I.

ET factũ eſt, cùm judices judicarent; & facta eſt fames in terra. Et ivit vir de Bethleem Juda ad incolendũ in agro Moab, ipſe, & uxor ejꝰ, & duo filii ejꝰ. Et nomen viro, Elimelech: & nomen uxori ejꝰ, Noemin: & nomen duobus filiis ejꝰ, Maalon, & Chelæon: Ephrathæi de Bethleem Juda. Et venerunt in agrum Moab: & fuerunt ibi. Et mortuus eſt Elimelech vir ipſius Noemin: & remanſit ipſa, & duo filii ejus. Et ſumpſerunt ſibi uxores Moabitidas: nomen uni, Orphæ: & nomen ſecundæ, Ruth. Et habitaverunt ibi circiter decem annos. Et mortui quidẽ ſunt utrique, Maalon, & Chelæon: & relicta eſt mulier à viro ſuo, & à duobus filiis ſuis. Et ſurrexit ipſa & duæ nurus ejus, & reverterunt ex agro Moab, quoniã audivit in agro Moab, quia viſitavit Dominus populum ſuũ, dando eis panes. Et exiit è loco, ubi fuerat ibi: & duæ nurus ejus cum eo. Et ibãt in via ad revertendũ in terrã Juda. Et dixit Noemin duabus nuribꝰ ſuis; Ite nunc, revertimini unaquæq; in domũ matris ſuæ. Faciat Dominꝰ vobiſcum miſericordiã; ſicut feciſtis cũ mortuis, & mecum. Det Dominꝰ vobis: & inveniatis requiẽ, unaquæque in domo viri ſui. Et oſculata eſt eas. Et elevaverunt vocẽ ſuã, & ploraverunt. Et dixerunt ei, Tecum revertimur ad populum tuum. Et dixit Noemin, Revertimini nunc filiæ meæ. Et ut quid venitis mecũ? Nunquid ultrà mihi filii in utero meo, ut ſint vobis in viros? Revertimini nunc filiæ meæ, quoniã ſenui, ut non ſim viro. Quia dixi, (a) Quia eſt mihi ſubſtantia, ut ego ſum viro, & pariam liberos;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 וַהֲוָה בְּיוֹמֵי מִנַּד נְגִידַיָּא וַהֲוָה כְּפַן תַּקִּיף בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וַעֲשַׂרְתֵּי כַּפְנִין תַּקִּיפִין אִתְגְּזַרוּ

מִן שְׁמַיָּא לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרִי עָלְמָא עַד דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְאוֹכָחָא בְּהוֹן

דִּירֵי אַרְעָא כְּפַן קַדְמַי בְּיוֹמֵי אָדָם כְּפַן תִּנְיָן בְּיוֹמֵי לֶמֶךְ כְּפַן תְּלִיתַי בְּיוֹמֵי אַבְרָהָם כְּפַן

רְבִיעַי בְּיוֹמֵי יִצְחָק כְּפַן חֲמִישַׁי בְּיוֹמֵי יַעֲקֹב כְּפַן שְׁתִיתַי בְּיוֹמֵי בוֹעַז דְּמִתְקְרֵי אַבְצָן צַדִּיקָא

דְמִן בֵּירַת לֶחֶם יְהוּדָה כְּפַן שְׁבִיעַי בְּיוֹמֵי דָוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כְּפַן תְּמִינַי בְּיוֹמֵי אֵלִיָּהוּ

נְבִיָּא כְּפַן תְּשִׁיעַי בְּיוֹמֵי אֱלִישָׁע בְּשׁוּמְרוֹן כְּפַן עֲשִׂירַי עֲתִיד לְמֶהֱוֵי לָא כְּפַן לְמֵיכַל לַחֲמָא

וְלָא צְחוּתָא לְמִשְׁתֵּי מַיָּא אֶלָּהֵן לְמִשְׁמַע פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְכַד הֲוָה כָּפְנָא הָדֵין

תַּקִּיף בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל] נְפַק גַּבְרָא מִן בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וְאָזַל לְדָוֹר בְּחַקְלָא דְמוֹאָב

הוּא וְאִתְּתֵיהּ וְתַרְתֵּין בְּנוֹהִי : 2 וְשׁוּם גַּבְרָא אֱלִימֶלֶךְ וְשׁוּם אִתְּתֵיהּ נָעֳמִי וְשׁוּם תְּרֵין בְּנוֹהִי

מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִין דְּבֵנִין מִן בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַאֲתוֹ עַד חַקְלָא דְמוֹאָב וַהֲווֹ תַמָּן רוּפַּלִין :

3 וּמֵית אֱלִימֶלֶךְ בַּעְלַהּ דְּנָעֳמִי וְאִשְׁתָּאֲרַת הִיא אַרְמְלָא וְתַרְתֵּין בְּנָהָא יַתְמִין : 4 וְעֲבָרוּ עַל

נְשִׁין נוּכְרָאִין מִן בְּנָת מוֹאָב שׁוּם חֲדָא עָרְפָּה וְשׁוּם תִּנְיָתָא

רוּת בַּת עָנְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב וִיתִבוּן תַּמָּן כְּזִמְנָא עֲשַׂר שְׁנִין : 5 וְעַל דַּעֲבָרוּ עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא

דְיָיָ וְאִתְחַתַּנוּ בְּעַמְמִין נוּכְרָאִין אִתְקְטָעוּ יוֹמֵיהוֹן וּמִיתוּ אַף תְּרֵיהוֹן מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן בְּאַרְעָא

מְסַאֲבְתָּא וְאִשְׁתָּאֲרַת אִתְּתָא מִתְּכְלָא מִבַּעְלָהּ : 6 וְקָמַת הִיא וְכַלָּתָהּ

וְתָבַת מֵחַקְלָא מוֹאָב אֲרוֹם אִתְבַּשָּׂרַת בְּחַקְלָא מוֹאָב עַל פּוּם מַלְאֲכָא אֲרוֹם דְּכַר יְיָ יָת עַמֵּיהּ

בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִתַּן לְהוֹן לַחְמָא בְּנִין זְכוּתֵיהּ דְּאַבְצָן נְגִידָא וּבְצִלּוֹתֵיהּ דְּצַלֵּי קֳדָם יְיָ הוּא

בּוֹעַז חְסִידָא : 7 וּנְפַקַת מִן אַתְרָא דִי הֲוָת תַּמָּן וְתַרְתֵּין כַּלָּתָהּ עִמָּהּ : 8 וַאֲמַרַת נָעֳמִי לְתַרְתֵּין

כַּלָּתָהּ אִיזִלְנָא תְּבָנָא אִתְּתָא לְבֵית אִמַּהּ יַעְבֵּד יְיָ עִמְּכוֹן טִיבוּ כְּמָא דִי עֲבַדְתּוּן עִם

בַּעֲלַיכוֹן שְׁכֵיבִיא דְּסָרְבְתּוּן לְמִסַּב גּוּבְרַיָּא בְּתַר מוֹתֵיהוֹן וְעִמִּי דַּנְתּוּן וְסִבַּרְתּוּן יָתִי : 9 יְהַב

יְיָ לְכוֹן אַנָּר שְׁלִים עַל טִיבוּתָא דִי עֲבַרְתּוּן לִי וּבְהַהוּא אַנָּר תִּשְׁפַּחוּן נַיָּחָא כָּל חֲדָא וַחֲדָא

לְבֵית בַּעְלָהָא וּנְשִׁיקַת לְהוֹן וּנְטָלָן קָלְהֵן וּבְכֵין : 10 וַאֲמַרְנָא לַהּ לָא נְתוּב לְעַמָּנָא וּלְדַחְלָתָנָא

אֲרוֹם אֱלָהֵן עִמָּךְ נְתוּב לְעַמֵּךְ לְאִתְגַּיָּרָא : 11 וַאֲמַרַת נָעֳמִי תְּבָנָא בְרַתִּי לְמָה תְהָלִין עִמִּי הַעוֹד

בְּעַן אִית לִי וְלָדָא בְּמֵעַי וִיהוֹן לְכוֹן גּוּבְרִין : 12 תּוּבְנָא בְרַתִּי מִבַּתְרַי אוֹלְנָא לְעִסְּכוֹן אֲרֵי

סְבִירִית מִלְּמֶהֱוֵי בַּעְלָה לְגַבֵּר אֲרוֹם אֲמַרִית אִלּוּ אֲנָא רֵיבָא אִית לִי סַבַּר בְּרַם הֲוִיתִי מְבַעְלָא

בְּלֵילְיָא לְגַבֵּר וּבְרַם הֲוִיתִי יָלְדָה בְּנִין :

UMI

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* حقر ڪلهٔ سنا تحهٔص حهٔضا ذحها هٔهٔاضها *

* هٔهٔلاهٔ * ا *

IN NOMINE DEI VIVI
Scribimus Librum RUTH
Moabitidis.

CAP I.

* ٥٥٥ا حهٔقهٔص ذٔيتا . ٥٥ا حهٔضا حازخا . ٥٥ا ڪزا حم حهٔ حسم ذسهٔ٥ا 1
حهٔحهٔذ: حازخا ذحهٔا . ٥٥ا حتهٔ٥ا ٥٥ا ڪزا ذحهٔا حهٔضا حازخا .* هٔهٔحهٔ 2
حي حزا ڪهٔحهٔڪ . هٔهٔحهٔ ٥٥ا ذحهٔا ذٔيتا ٥٥ا حتهٔ٥ا هٔهٔحهٔ . حهٔحهٔ هٔهٔحهٔ
ڪهٔحهٔ حهٔحهٔ حسم ذسهٔ٥ا . ٥٥ا ڪزا ذحهٔا حهٔحهٔذ: حهٔ٥ا . * هٔهٔحهٔ ڪهٔحهٔ 3
حهٔحهٔ ذحهٔا . ٥٥ا ڪزا حتهٔ٥ا .* هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ تقا هٔهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ 4
ذسهٔا حزقا . هٔهٔحهٔ ذٔسهٔا زحها . حهٔحهٔذ: ٥٥ا حهٔ٥ا ٥٥ا حتهٔ٥ا حهٔ .* ٥٥ا حهٔحهٔ 5
حتهٔ٥ا . هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔ٥ا ٥٥ا حهٔحهٔ حتهٔ٥ا .
* ٥٥ا هٔهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا حهٔحهٔ٥ا حهٔحهٔ ٥٥ا ذحها ٥٥ا حهٔحهٔ . ٥٥ا هٔهٔحهٔ 6
ذحهٔا ٥٥ا حهٔحهٔذ: ذحهٔا ذحها . ٥٥ا حتهٔ٥ا ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ ذٔيتا . * ٥٥ا حهٔحهٔ 7
ذحها ذحهٔا ذحهٔا ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ ذحها . * ٥٥ا حهٔحهٔ 8
حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ ذٔيتا . حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ
ذسهٔا : ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا حتهٔ٥ا حهٔحهٔ . حهٔحهٔ ذحها حتهٔ . * هٔهٔحهٔ 9
حهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ نسا حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ .
حهٔحهٔ . * ٥٥ا حهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ ٥٥ا ذحها ٥٥ا حهٔحهٔ . حهٔحهٔ 10
حهٔحهٔ : ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ 11
حهٔحهٔ : هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا ڪزا حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ : حهٔحهٔ حهٔحهٔ
حهٔحهٔ . * هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ ٥٥ا ڪزا حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ 12
ذحها حهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ حهٔحهٔ . حهٔحهٔ
حهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ . هٔهٔحهٔ حهٔحهٔ . ٥٥ا حهٔحهٔ حهٔحهٔ .

IN NOMINE DEI VIVI Scribimus Librum RUTH Moabitidis.

CAP I.

ET factũ est in dieb⁹ Judicũ; facta est fames in terra: Et abiit vir de Bethlehem Juda ad habitandum in terra Moab, ipse & uxor ejus, & filii ejus; quoniam invaluit fames in terra. Et nomen viro Elimelech, & nomen mulieris Naami, & nomina filiorum ejus, Maljon, & Cheljon, Ephratæi de Bethlehem Juda. Et venerunt ad terram Moab ad habitandum ibi. Et mortuus est Elimelech vir Naami, & remansit ipsa, & duo filii ejus. Et acceperunt sibi mulieres Moabitidas, nomen unius Arpha, & nomen alterius Ruth. Et habitaverunt ibi quasi annos decem. Et mortui sunt ambo filii ejus Maljon & Cheljon, & orbata est mulier viro suo, & duobus filiis suis. Et reversa est ipsa, & duæ nurus ejus secum de terra Moab: quoniam audierunt in terra Moab, quòd visitâsset Dominus populum suum dando eis alimentum. Et egressæ sunt de terra habitationis suæ, ipsa, & duæ nurus ejus secum ad revertendum, & proficiscendum in terram Juda. Et dixit Naami nuribus suis, Revertimini, & ite in regionem vestram, & in domum cognationis vestræ: & Dominus faciat vobiscum misericordias, sicut feciſtis mecum, & cum duobus filiis meis qui mortui sunt; Et det vos Dominus in misericordiam, & inveniatis requiem in domo parentum vestrorum: & osculata est eas; & elevaverunt vocem suam, & fleverunt. Et dicunt ei; Nequaquam, sed tecum pergemus ad terram tuam, & populum tuum. Et ait eis Naami, Revertimini filiæ meæ, nolite proficisci mecum. Num adhuc erunt mihi filii, & dabo vos illis? Revertimini filiæ meæ, quoniam ego senui, ut essem ampliùs *apta* viro, ut dicam, quòd iterum erit mihi spes, ut sim viro, & pariam filios.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِتَبْدِي بِعَوْنِ اللهِ تَعَالَى *

* وَنَكْتُبُ كِتَابَ رَاعُوثَ ٱلْمُوَابِيَّةِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

INCIPIMUS OPE DEI EXCELSI,

ET

SCRIBEMUS LIBRUM RUTH MOABITIDIS.

CAP. I.

* كَانَ فِي أَيَّامِ ٱلْقُضَاةِ جُوعٌ شَدِيدٌ فِي أَرْضِ إِسْرَائِيلَ * فَخَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْتِ لَحْمِ قَرْيَةِ يَهُوذَا 1
لِيَسْكُنَ فِي أَرْضِ مُوآبَ وَٱمْرَأَتُهُ وَٱبْنَاهُ * لِأَنَّ ٱلْجُوعَ ٱشْتَدَّ فِي ٱلْأَرْضِ جِدًّا * وَكَانَ ٱسْمُ ٱلرَّجُلِ 2
ٱلْمَلِكَ وَٱسْمُ ٱمْرَأَتِهِ نُعْمَا * وَٱسْمَا ٱبْنَيْهِ مَلْيُونَ وَجَلْيُونَ * أَفْرَاثِيُّونَ مِنْ بَيْتِ لَحْمِ قَرْيَةِ يَهُوذَا *
فَأَتَوْا إِلَى أَرْضِ مُوآبَ لِيَسْكُنُوهَا * فَتُوُفِّيَ ٱلْمَلِكُ بَعْلُ نُعْمَا * وَبَقِيَتْ هِيَ وَٱبْنَاهَا * فَتَزَوَّجَا 3 4
ٱبْنَاهَا ٱمْرَأَتَيْنِ مِنَ ٱلْمُوَابِيَّاتِ * ٱسْمُ ٱلْوَاحِدَةِ عَرْفَا * وَٱسْمُ ٱلْأُخْرَى رَاعُوثُ * سَكَنُوا هُنَاكَ
نَحْوَ مِنْ عَشْرِ سِنِينَ * وَتُوُفِّيَا ٱبْنَاهَا مَلْيُونُ وَجَلْيُونُ * وَأُرْمِلَتْ ٱلْمَرْأَةُ وَكَلَّتَا كَنَّتَاهَا 5
* فَرَجَعَتْ مِنْ أَرْضِ مُوآبَ هِيَ وَكَنَّتَاهَا * لِأَنَّهُ بَلَغَهَا بِأَرْضِ مُوآبَ أَنَّ ٱلرَّبَّ تَعَاهَدَ شَعْبَهُ 6
وَوَسَّعَ عَلَيْهِمْ فِي رِزْقِهِمْ * وَخَرَجَتْ هِيَ وَكَنَّتَاهَا مِنْ أَرْضِ مُوآبَ * وَرَجَعَتْ إِلَى أَرْضِ يَهُوذَا 7
* وَقَالَتْ نُعْمَا لِكَنَّتَاهَا ٱرْجِعَا إِلَى بَيْتَيْ أُمَّيْكُمَا وَأَهْلِيكُمَا * وَٱلرَّبُّ يَرْحَمُكُمَا وَيَنْعَمُ عَلَيْكُمَا كَمَا صَنَعْتُمَا 8
فِي وَبَنَايَّ * وَيُجَهِّزُكُمَا ٱلرَّبُّ إِلَى أَهْلِيكُمَا * وَتَجِدَانِ رَاحَةً عِنْدَ بَيْتَيْكُمَا * وَرَفَعَتَا أَصْوَاتَهُمَا 9
بِٱلْبُكَاءِ * وَقَالَتَا لَهَا كَلَّا مَا نَنْصَرِفُ وَلَكِنْ نَنْطَلِقُ مَعَكِ إِلَى أَرْضِكِ وَلِأَهْلِ سَعْبِكِ * قَالَتْ 10 11
لَهُمَا ٱرْجِعَا يَا بَنَاتِي لِمَاذَا تَنْطَلِقَانِ مَعِي لَعَلَّ بَطْنَانِ أَنِّي أَلِدُ وَيُولَدُ لِي بَنُونَ * ٱرْجِعَا 12
يَا ٱبْنَاتِي لِأَنِّي قَدْ سَكَنْتُ وَجِئْتُ حَدَّ ٱلْوِلَادَةِ وَأَيْسَ أَنْ يَكُونَ لِي رَجَاءٌ أَنْ أَلِدَ رَجُلًا
وَيُولَدُ لِي بَنُونَ *

Fuit in diebus Judicum fames vehemens in terra Israel. Et egressus est vir de Bethlehem civitate Juda, ut habitaret in terra Moab: & uxor ejus, & duo filii ejus, quoniam fames invaluerat in terra valdé. Et erat nomen viri Elimelech, & nomen uxoris ejus Naama, & nomina filiorum ejus Maljon, & Geljon, Ephratæi, de Bethlehem civitate Juda: & venerunt in terram Moab, ut habitarent eam. Et mortuus est Elimelech vir Naamau, & remansit ipsa, & duo filii eius. Et connubio copulati sunt duo filii ejus duabus mulieribus ex Moabitis, nomen unius Aspha, & nomen alterius Ruth: habitaverunt ibi circiter decem annos. Et mortui sunt duo filii ejus Maljon, & Geljon: & orbata est mulier, & relictæ sunt ambæ nurus ejus. Et reversa est de terra Moab, ipsa, & duæ nurus ejus. Etenim nuntiatum ei erat in terra Moab, quòd Dominus visit âsset populum suum, & dilat âsset eis bona. Et egressa est ipsa, et duæ nurus ejus de terra Moab, & reversa in terram Juda. Et ait Naama nuribus suis; Revertimini in regionem vestram, & ad vestros. Et Dominus misereatur vestrî, & gratificetur vobis quemadmodum feciſtis mihi, & duobus filiis meis. Et perducat vos Dominus ad vestros, & inveniatis requiem apud patres vestros, & generationem vestram: & elevaverunt voces suas in fletu, Et dixerunt ei ambæ, Non recedemus: sed ibimus tecum in terram tuam, & regionem populi tui. Ait illis Naaman, Revertimini filiæ meæ, cur venitis mecum? Num putatis quòd sim nuptura, & nascentur mihi filii? Revertimini filiæ meæ, quoniam jam senui, & præteriit terminum nubendi, & amiſi spem omnem nubendi viro, & ut nascerentur mihi filii,

critis clauſæ eis nunquid ? grandeſcant donec expectabitis eos Nunquid

13 הֲלָהֵן ׀ תְּשַׁבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה
vobis præ valdè mihi amaritudo quia,meæ filiæ Ne ? viro eſſe non ad
לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל בְּנֹתַי כִּי־מַר־לִי מְאֹד מִכֶּם
leverũt & ,ſuã vocẽ levaverũt Et .Domini manus me in eſt egreſſa quia
כִּי־יָצְאָה בִי יַד־יְהוָה : וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה
ea in adhæſit Ruth & ,ſue ſocrui Horpah oſculum dedit Et .adhuc
עוֹד וְתִשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ :
,ſuos deos ad & ,ſuũ populũ ad tua fratris eſt reverſa Ecce : ait Et
וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ
,te deſerendũ ad,me in incurras Ne : Ruth dixit Et .tuã fratriã poſt revertere
שׁוּבִי אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ : וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ
,permittaveris quo in & ,ibo ,veris quocunque quia : te poſt à recedẽdũ ad
לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי
quo In .meus Deus ,tuus Deus & :meus populꝰ,tuꝰ populꝰ: pernoctabo
אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי : בַּאֲשֶׁר
ſic & ,mihi Dominus faciat Sic .ſepeliar ibi & ,moriar ,fueris mortua
תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה
ſe roborans quòd vidit Et .te inter & ,me inter dividet mors quia ,addat
יֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ : וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת
,ipſæ ambæ iverunt Et .eam ad loqui ceſſavit & ,ſecum eundum ad ipſa
הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ : וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם
eſt commota &,Bethlechem eas venire circa fuit &:Bethlechem ipſas venire uſq;
עַד־בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֹם
dixit Et ? Nahomi hæc Num : dixerunt & ,eis ſuper civitas tota
כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמֵרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי : וַתֹּאמֶר
quia ,Mara me vocate : Nahomi me vocetis Ne : eas ad
אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא כִּי־
vacuam & ,abii plena Ego .valde mihi Sufficiens ſibi amaritudinẽ dedit
הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד : אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם
DOMINUS & ? Nahomi me vocabitis quid Ut .DOMINUS me reduxit
הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה
,Nahomi eſt reverſa Et .mihi malefecit ſibi Sufficiens & ,me in eſt teſtificatus
עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע־לִי : וַתָּשָׁב נָעֳמִי
ipſæ & : Moab agris ex reverſa ea cum ejus nurus Moabitis Ruth &
וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה
,hordeorum meſſis principio in Bethlechem venerunt
בָּאוּ בֵּית לָחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים :

CAP. II. ב

familia è virtute potens vir ,ejus viro notus Nahomi ipſius Et
1 וְלִנָעֳמִי מֹיֵדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת
:Nahomi ad Moabitis Ruth Dixitque .Bohaz ejꝰ nomẽ & ,Elimelech
אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז : וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי
gratiã invenero quem poſt ſpicis in colligam &,agrum in nunc Ibo
2 אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן
agro in collegit &,venit & ,abiit Et .mea filia Vade :ei dixit Et .ejꝰ oculis in
בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי : וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה
3 ,Bohaz ipſius agri pars ejus accidens accidit Et .meſſores poſt
אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז
,Bethlechem de venit Bohaz ecce Et .Elimelech familia de qui
אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ : וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא מִבֵּית לָחֶם
.Domin tibi Benedicat ;ei dixerũt Et .vobiſcũ Dñs ; meſſoribus dixitq;
4 וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה :
? hæc puella Cujus : meſſores ſuper ſtanti ſuo puero Bohaz Dixitq;
5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת:

4 minum nomine Booz, qui erat de cognatione Elimelech.
5 ei. Benedicat tibi Dominus. Dixitque Booz juveni, qui meſſoribus præerat, Cujus eſt hæc puella ?

Verſio VULGATA LATINA.

13 si eos exſpectare velitis, donec creſcant, & annos pubertatis impleant, antè eritis vetulæ quàm nubatis. Nolite, quæſo, filiæ meæ: quia veſtra anguſtia magis me premit, & egreſſa eſt manus Dñi contra me. Elevatâ igitur voce, rurſũ flere cœperunt: Orpha oſculata eſt ſocrũ, ac reverſa eſt: Ruth adhæſit ſocrui ſuæ. Cui dixit Noemi; En reverſa eſt cognata tua ad populũ ſuũ, et ad deos ſuos, vade cum ea. Quæ reſpondit, Ne adverſeris mihi ut relinquãte et abeã: quocunq; enim perrexeris, pergã: & ubi morata fueris, & ego pariter morabor. Populꝰ tuus populus meus, & Deus tuꝰ Deus meus. Quæ te terra morientẽ ſuſceperit, in ea moriar: ibiq; locũ accipiã ſepulturæ. Hæc mihi faciat Dñs, & hæc addat, ſi non ſola mors me & te ſeparaverit. Videns ergò Noemi, quòd obſtinato animo Ruth decreviſſet ſecum pergere, adverſari noluit, nec ad ſuos ultrà reditũ perſuadere. Profectæq; ſunt ſimul, & venerunt in Bethlehẽ. Quibus urbẽ ingreſſis, velox apud cunctos fama percrebruit: dicebántque mulieres, Hæc eſt illa Noemi? Quibꝰ ait; Ne vocetis me Noemi (id eſt, pulchrã) ſed vocate me Mara (id eſt, amarã) quia amaritudine valdè replevit me Omnipotens. Egreſſa ſum plena, & vacuam reduxit me Dñs. Cur ergò vocatis me Noemi, quam Dñs humiliavit, & afflixit Omnipotens? Venit ergò Noemi cum Ruth Moabitide nuru ſua, de terra peregrinationis ſuæ: ac reverſa eſt in Bethlehẽ, quãdo primùm hordea metebantur.

CAP. II.

ERat autem viro Elimelech conſanguineus, homo potens, & magnarũ opũ, nomine Booz. Dixitq; Ruth Moabitis ad ſocrũ ſuam; Si jubes, vadam in agrum, & colligam ſpicas, quæ fugerint manꝰ metentium, ubicunq; clementis in me patris familiàs reperero gratiam. Cui illa reſpondit, Vade filia mea. Abiit itaq; & colligebat ſpicas poſt terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet do-

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. Cum Tranſ. LAT.

13 Μὴ ἀυτοῦ περιδέξεσθε ἕως ὅ ἀδρωθῶσιν; ἢ ἀνδράσιν κατασχεθήσεσθε ⸗ μὴ γένεσθε ἀνδεῖς μὴ δὴ συγκλίπετε μου, ὅτι ἐπικράνθη (χ) μοι ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ χεὶρ κυρίου.
14 Καὶ ἐπῆραν ⸗ φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν ἔτι. καὶ προσέφλησεν Ὀρφὰ ⸗ πνθερὰν αὐτῆς, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ⸗ λαὸν αὐτῆς. Ῥὺθ ⸗ ἠκολούθησεν αὐτῇ. Καὶ εἶπεν (ψ) Νωεμὶν πρὸς Ῥὺθ, Ἰδοὺ ἀνέστρεφε (ω) ζύννυμφός ⸗ πρὸς λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺ θεὺς αὐτῆς, (α) ὀπίσφοσι δὴ καὶ σὺ ὀπίσω ⸗ συννύμφυ ⸗. Εἶπε ⸗ Ῥὺθ, Μὴ (β) ἀπάντησαί μοι ⸗ καταλιπεῖν σε, ἢ ὑποστρέψαι ὄπισθέν ⸗, (γ) ὅτι σὺ ὅπου ἐὰν πορευθῇς, πορεύσομαι, καὶ ⸗ ἐὰν αὐλισθῇς, αὐλισθήσομαι· ὁ λαός ⸗, λαός μου, καὶ ὁ θεός ⸗, θεός μου· Καὶ ⸗ ἐὰν ἀποθάνῃς, ἀποθανοῦμαι, κἀκεῖ ταφήσομαι. τάδε (δ) ποιήσαι μοι κύριος, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θάνατος ⸗ διαχεῖ ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ⸗. Ἰδοῦσα ⸗ (ε) Νωεμὶν ὅτι κραταιοῦ ⸗ αὐλισθῆναι μετ' αὐτῆς, ἐκόπασε ⸗ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι. Ἐπορεύθη ⸗ ⸗ ἀμφότεροι, ἕως τοῦ ⸗ ⸗ ⸗ αὐλὰς εἰς (ζ) Βηθλεέμ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐλὰς εἰς Βηθλεέμ, καὶ ἤχησε πᾶσα ἡ πόλις (η) ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπον, Εἰ αὕτη δοῖ Νωεμίν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐλὰς, Μὴ δὴ καλεῖτέ με (θ) Νωεμὶν· καλέσατέ με (ι) Πικρὰν, ὅτι ὀπικράνθη ἐν ἐμοὶ ὁ ἱκανὸς ⸗ ⸗. Ἐγὼ πλήρης ἐπορεύθην, καὶ κενὴν ἀπέστρεψέ με ὁ κύριος ⸗. καὶ ἵναλί καλεῖτέ με (κ) Νωεμὶν, καὶ κύριος ⸗ (λ) ἐταπείνωσέ με, καὶ ὁ ἱκανὸς ἐκάκωσέ με; Καὶ ἐπέστρεψε Νωεμὶν καὶ Ῥὺθ ἡ Μωαβῖτις ἡ νύμφη (μ) αὐτῆς ὑποστρέφουσα ἐξ ἀγροῦ Μωάβ. αὐτὴ ⸗ παρεγενήθησαν εἰς (ν) Βηθλεὲμ ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν.

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ τῷ (α) Νωεμὶν ἀνὴρ γνώσιμος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ὁ ⸗ ἀνὴρ δυνατὸς (ο) ἰσχύι ἐκ ⸗ συγγενείας Ἐλιμέλεχ, καὶ ὄνομα αὐτῷ (γ) Βοόζ. Καὶ εἶπε Ῥὺθ ἡ Μωαβῖτις πρὸς (δ) Νωεμὶν, Πορεύσομαι δὴ εἰς ἀγρὸν, καὶ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι καθόπισθεν ⸗ ἐὰν ἔυρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. εἶπε ⸗ αὐτῇ, Πορεύου, θύγατερ. Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐλθοῦσα συνέλεξεν ἐν τοῦ ἀγροῦ (ε) καθόπισθε ⸗ θερίζοντων. καὶ περιπεπτώκει περιπτώματι τῇ μερίδι ⸗ ἀγροῦ (ζ) Βοόζ ⸗ ὢν ⸗ συγγενείας (η) Ἐλιμέλεχ. Καὶ ἰδοὺ (θ) Βοόζ ἦλθεν ἐκ (ι) Βηθλεέμ, καὶ εἶπε τοῖς θερίζουσι, Κύριος μὲθ' ὑμῶν. καὶ (κ) εἶπον αὐτῷ, Εὐλογήσαι σε κύριος. Καὶ εἶπε (λ) Βοόζ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ ἐφεστῶτι ὀπὶ τοὺ θερίζοντας, Τίνος ἡ νεᾶνις αὕτη;

MS. A. μοι ζοφόδεκα ὑπὲρ (ψ) Νοεμμεὶν (ω) ἡ σύννυμφός (α) ὀπισφάτηι (β) ἀπαντᾶαι ἐμοὶ (γ) ὅτι ὅπυ (δ) ποιήσαι κύριός μοι, (ε) Νοεμμεὶ (ζ) Βοὸζ ἐκ (η) ἐπ' αὐλῇ, καὶ εἶπον, Αὕτη τί ἐστιν Νοομμεῖν; (θ) Νοομμεῖν· (ι) Πικρίαν, (κ) Νοομμεῖν, (λ) ἐταπείνωσέ με; Καὶ ἐπέστρεψεν Νοομμεὶν (μ) αὐτῆ μετ' αὐτῆ ὁπισφέρουσα (ν) Βοὸζ Κεφ. β'. MS. A. (α) Νωεμεὶν (ζ) ἐκ ἰσχύι (γ) Βοός. (δ) Νοομμεῖ, (ε) ὁπίσω (ζ) Βοὸς (η) Αλιμέλεχ. (θ) Βοὸς (ι) Βεθλεέμ, (κ) εἶπαν (λ) Βοὸς τῷ παιδαρίῳ τῷ

Nunquid ipſos expectabitis, donec adoleverint? aut ipſis deinde-bimini, ut nõ ſitis viro? Nequaquã nunc filiæ meæ: nã amaritudo eſt mihi ſuper vos, quoniã exiit in me manꝰ Domini. Et elevaverunt vocẽ ſuã, & plovaverunt adhuc. Et oſculata eſt Orpha ſocrũ ſuã: & revertit ad populũ ſuũ. Ruth autẽ ſequuta eſt eã. Et dixit Noemin ad Ruth, Ecce rediit cognata tua ad populũ ſuũ, et ad deos ſuos: Revertere nunc & tu poſt cognatã tuam. Dixit autẽ Ruth, Ne (b) occurrat mihi, ut derelinquãte, aut avertar à poſt te: quoniam quocunq; tu iveris, ibo: et ubicunque manſeris, manebo. Populꝰ meꝰ, populꝰ meꝰ: et Deꝰ tuꝰ, Deꝰ meꝰ. Et ubicunq; moriẽris, moriar, & ibi ſepeliar. Hæc verò faciat mihi Dñs, & hæc adjiciat: quia mors dividet inter me, et te. Videns autẽ Noemin, quia illa perduxat ad eundũ ſecũ, ceſſavit loqui ad eã ultrà. Iverunt autẽ ambæ, quoaduſq; ipſæ ad venirẽt in Bethleẽ. Et factũ eſt, dũ ipſæ venirẽt in Bethleẽ, et ſonuit univerſa civitas ſuper eas: et dixerũt, Si hæc eſt Noemin? Et dixit ad eas, Nequaquã nunc vocate me Noemin, vocate me Amarã: quoniã inamaravit in me Omnipotẽs valdẽ. Ego (plea ivi) & inanẽ reduxit me Dñs. Et ut quid vocatis me Noemin, & Dominus humiliavit me, et Omnipotens afflixit me? Et rediit Noemin, & Ruth Moabites nurus ejꝰ, redeuntes ex agro Moab. Hæc verò adveniũt in Bethleẽ in principio meſſis hordeorũ. CAP. II.

ET ipſi Noemin erat vir natus viro ejꝰ: Vir autẽ poteus fortitudine ex cognatione Elimelech & nomen ei, Booz. Et dixit Ruth Moabitis ad Noemin, Vadã nũc in agrũ: et colligã in ſpicis à tergo, cujuſcũq; invenero gratiã in oculis ejꝰ. Dixit autẽ ei, Vade, filia. Et ivit: et veniens collegit in agro à tergo metentiũ. Et evenit evẽtu ad partẽ agri Booz, quì ex cognatione Elimelech. Et ecce Booz venit de Bethleẽ: et dixit meſſoribꝰ, Dominꝰ vobiſcũ. Et dixerunt ei, Benedicat te Dominꝰ. Et dixit Booz puero ſuo, qui aſſiſtebat ſuper meſſores, Cujus eſt adoleſcentula hæc?

Targum JONATHAN.

13 דִּלְמָא לְהֵן אַתּוּן מְתַּנְּן עַד דִּי יִרְבּוּן בְּנָתָא דִּנְטְרָא לְיַבְמָהּ קַלִּיל לְמִסְבְּרָה לְגַבְרָא
דְּבְרִידְהוֹן אַתּוּן יָתְבִן עַנְיָמִן בְּדִיל דְּלָא לְמֶהֱוֵי מִתְנַסְּבָן לְגַבְרִין בְּרַתַּי לָא תְמַרְרוּן
14 נַפְשִׁי אֲרוֹם מְרִיר לִי יוֹתֵר מִנְּכוֹן אֲרוֹם נְפַקַת בִּי מְחָא מִן קֳדָם יְיָ : וְנָטְלָן קָלְהֵן וּבְכָיָן עוֹד
15 וְמָנָא אוֹחְרָא וּנְשִׁקַת עָרְפָּה לְחָמוֹתָהּ וְרוּת אִתְדַּבְּקַת בָּהּ : וַאֲמַרַת הָא תָּבַת יְבִמְתֵּךְ לְוָת
עַמָּהּ וְלוָת דְּחַלְתָּהּ תּוּבִי בְּתַר יְבִמְתֵּךְ : וַאֲמַרַת רוּת לָא תַקְנִיטִי בִי
16 לְמִשְׁבְּקֵךְ לְמֵתַב מִן בַּתְרֵךְ אֲרוֹם לְאָן דְּתֵיבִי אֲנָא לְאִתְנְיָרָא אֲמַרַת נָעֳמִי אִתְפְּקַדְנָא לְמִטַּר
שַׁבְּיָא וְיוֹמֵי טָבָא בְּדִיל דְּלָא לְהַלְכָא בַּר מִתְּרִין אַלְפִין אַמִּין אֲמַרַת רוּת לְכָל מָן דִּי אֲרֵת
אֻלְּא אֵיזִל אֲמַרַת נָעֳמִי אִתְפְּקַדְנָא דְּלָא לְמֵתַב בַּחֲדָא עִם עָמְמַיָּא אֲמַרַת רוּת לְכָל אָתַר
דִּי תְּבִיתִי אֲבִית אֲמַרַת נָעֳמִי אִתְפְּקַדְנָא לְמִנְטַר שִׁית מְאָה וּתְלָתִין עֲסַר פִּקּוּדַיָּא אֲמַרַת
רוּת מָה דְּנָטְרִין עַמָּךְ אִיהֵי נְטָרָא אֲנָא כְּאִלּוּ הֲווּ עָמַי מִן קַדְמַת דְּנָא אֲמַרַת נָעֳמִי
17 אִתְפְּקַדְנָא דְּלָא לְמִפְלַח פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה אֲמַרַת רוּת אֱלָהִי הוּא אֱלָהִי : אֲמַרַת נָעֳמִי
אִירֶת לָנָא אַרְבַּע דִּינֵי מוֹתָא לְחַיְבָא רְגִימַת אַבְנָא וְיִקּוּדַת נוּרָא וְקִטּוֹלַת סַיְפָא וְצְלִיבַת
קִיסָא אֲמַרַת רוּת לְכָל מָה דְּתְמוּתִי אָמוּת אֲמַרַת נָעֳמִי אִית לָנָא בֵּית קְבוּרְתָּא אֲמַרַת
רוּת וְתִקְבַּר אֲהָא קְבִירָא וְלָא תּוֹסִיפִי עוֹד לְמַלָּלָא כְּדִנָּן יַעֲבֵד יְיָ לִי וְכִדְנָן יוֹסִיף עֲלַי אֲרוֹם
18 מוֹתָא יְהָא מַפְרִישׁ בֵּינִי וּבֵינָךְ : וְחָזַת אֲרוֹם מְאַלְמָא הִיא לְמֶהֱוֵי עִבְּדָה וּפַסְקַת מִלְמַלָּא לָהּ:
19 וַאֲזָלָן תַּרְוֵיהֶן עַד דְּעָלָן בֵּית לָחֶם וַהֲוָה כַּד עָלָן לְבֵית לָחֶם וְאִרְגִּישׁוּ כָּל יַתְבֵי קִרְתָּא
עֲלֵיהֶן וְאָמְרָן הָדָא נָעֳמִי : וַאֲמַרַת לְהוֹן לָא תְהֵוְיָן קָרְיָן לִי נָעֳמִי קְרוּ לִי מְרִירַת נַפְשָׁא
20 אֲרוֹם אַמְרִיר שַׁדַּי לִי לְחַדָּא : אֲנָא מַלְיָא אוֹלִית מַבְּעֵלִי וּמִבְּנֵי וּרִיקְנְיָא אַחְבַּנִי יְיָ מִנְּהוֹן
21 לְמָא דֵּין אִתּוֹן קָרְיָן לִי נָעֳמִי וּמִן קֳדָם יְיָ אִסְתְּהִיד לִי חוֹבְתִי וְשַׁדַּי הֲבָאִישׁ לִי : וְתָבַת נָעֳמִי
וְרוּת מוֹאֲבִיְתָא כַלְתָּהּ עִמָּהּ דִּי תָבַת מֵחֲקַל מוֹאָב וְאִנּוּן אִתּוּ בֵּית לָחֶם בְּמֵעֲלֵי יוֹמָא
דְּפִסְחָא וּבֹהַזְהִיא יוֹמָא שְׁרִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶחְצַד יַת עוֹמֶר דְּאַרְמוּתָא דַּהֲוָה מִן שְׁעוֹרִין :

ב CAP. II.

1 וְלִנָעֳמִי אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָא גִּבָּר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא מִן יְחוּס אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמֵיהּ בֹּעַז
2 וַאֲמַרַת רוּת מוֹאֲבִיְתָא לְוָת נָעֳמִי אֵיזֵל כְּעַן לְחַקְלָא וְאֶכְנוֹשׁ בְּשִׁבּוֹלִין בָּתַר דִּי אַשְׁכַּח
3 רַחֲמִין בְּעֵינוֹי וַאֲמַרַת לַהּ אֵזֵל בְּרַתִּי : וַאֲזָלַת וְכַנְשַׁת בְּחַקְלָא בָּתַר חָצְדַיָּא וְאוֹרַע
4 אַרְעֲהָא אַחְסָנַת חַקְלָא דִּי דְיָהוּ לְבֹעַז דְּמִן יְחוּס אֱלִימֶלֶךְ : וְהָא בֹעַז אָתָא מִבֵּית לָחֶם
וַאֲמַר לְחָצְדַיָּא יְהָא מֵימְרָא דַּיְיָ בְּסַעְדְּכוֹן וַאֲמָרוּ לֵיהּ יְבָרְכָךְ יְיָ : וַאֲמַר בֹּעַז לְעוּלֵמֵיהּ
5 דְּמֻנֵּי רַב עַל חָצְדַיָּא לְאֵידֵין אוֹתָא רִיבָּא הָדָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Fortaſſe ad eos vos expectantes uſq; quò adoleſcent, *ſicut mulier quæ ſervat* [*ſe*] *leviro parvulo ad accipiendũ eã viro?* Num propter eos vos ſedentes triſtes, ut ꝙ non ad eſſe acceptas viro? Obſecro filiæ meæ, non amaricabitis animã meã; nã amaricavit mihi cor meũ magis à vobis, quoniam exivit in me ꝓcuſſio ab ante Dñm. Et levaverunt vocẽ ſuã, et fleverunt adhuc vice alterã: et oſculata eſt Gharpah ſocrũ ſuã, & Ruth apprehendit illa. Et dixit: Ecce rediit affinis tua ad populũ ſuũ & ad Timorẽ ſuũ, rediit poſt affinẽ tuã ad populũ tuũ & ad Timorẽ tuũ. Et dixit Ruth: Ne ſollicites me ad dimittendũ ad redeundũ de poſt te; quoniã *cupio ego ad proſelytandũ: dixit Naghami, Juſſi ſumus obſervare ſabbatha & dies bonos, ad mẽſuram eundũ ultra bis mille cubitos; dixit Ruth,* Ad omne id quò tu is, ibo; *dixit Naghami, Juſſi ſumus non pernoctare unà cum gentibus; dixit Ruth,* In oñi loco quo ꝓnoctabis, ꝓnoctabo: *dixit Naghami, Juſſi ſumus cuſtodire trecenta & tredecim mandata; dixit Ruth, Quod cuſtodiunt populus tuus ero cuſtodiens ego,* ut ſi fuerunt populus meꝰ ex antiquo hic: *dixit Naghami, Juſſi ſumus ut non colamus cultũ extraneũ; dixit Ruth,* Deꝰ tuꝰ ipſe Deꝰ meꝰ. *Dixit Naghami, ſunt nobis quatuor judicia mortis rei; lapidatio lapide, et combuſtio igne, & occiſio gladio, et ſuſpenſio ligno; dixit Ruth,* In omni eo quo morieris, moriar: *dixit Naghami, Eſt nobis domus ſepulturæ; dixit Ruth,* Et ibi ero ſepulta: et nõ addes ultrà ad loquendũ; ſic faciet Dñs mihi, & ſic addet ſup me, ꝙ mors ſeparabit inter me & inter te. Et vidit ꝙ confortata illa ad ambulandũ ſecum, et concluſit à loquendo illi. Et iverunt duæ illæ uſque quo aſcenderunt Bethlehẽ: & fuit quando aſcenderunt ad Bethlehem, et congregati ſunt oẽs habitatores urbis ſuper eas, et dixerunt: An hæc Naghami? Et dixit illis: Non eritis vocantes mihi Naghami; vocate mihi Amarã *animâ*, quoniã amaricavit omnipotens mihi valdè. Ego plena ivi *viro meo & filiis meis*, & inanẽ redire fecit me Dominus ab illis: ad quid hoc vos vocantes mihi Naghami, et ab-ante Dominũ teſtificata eſt in me culpa mea, et omnipotens malè eſſe fecit mihi? Et *rediit* Naghami et Ruth Moabiah nurꝰ ejus cũ eâ, quæ rediit ex agro Moab. Et illæ *venerunt* Bethlehem in intoitibus diei Pizzhha: et in illo die cœperũt filii Iſrael ad metendũ manipulũ elevationis qui fuit ex ordeo.

CAP. II.

ET Naghami cognitus fuit ad virum ejus vir potens, fortis *in lege*, ex proſapia Elimelech, et nomen illius Boghaz. Et dixit Ruth Moabiah ad Naghami: Ibo nunc ad agrum, et colligam in ſpicis poſt quem inveniam miſericordias in oculis ejus: et dixit illi, Ito filia mea. Et ivit et intravit, et collegit in agro poſt meſſores; et accidit accidẽs *ejus* poſſeſſioni agri qui fuit Boghaz qui ex proſapiâ Elimelech. Et ecce Boghaz venit ex Bethlehem, et dixit meſſoribus, Sit dictum Domini in auxilio veſtro: et dixerunt illi, Benedicet tibi Dominus. Et dixit Boghaz ad puerum ſuum, quem præpoſuit magiſtrum ſuper meſſores: Cui nationi puella hæc?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ... Et vos expectabitis illos, donec creverint, & impediemini ne sitis viro: non filiæ meæ, quoniã amaritudine affecta sum valdè super vos, & mihi amari⁹ est quàm vobis, quoniam manus Domini egressa est post me. Et elevaverunt iterum vocem suam, & fleverunt, & osculata est Arpha socrum suam, & reversa, & abiit; Ruth autem adhæsit ei. Et dixit ei socrus ejus, Ecce fratria tua reversa est ad populum suum, & in domum cognationis suæ: revertere etiam tu post fratriam tuam. Et ait illi Ruth, Absit mihi, ut revertar à te, & relinquam te, quoniam in locum quò ieris, ibo; & ubi habitaveris, habitabo. Populus tuus, populus meus: & Deus tuus, Deus meus. Et ubi mortua fueris, moriar etiam ego, & sepeliar. Sic faciat mihi Deus, & sic mihi addat, nisi mors sola separabit inter me, & te. Cùm autem vidisset Naami, quòd verè complacuisset ei abire secum, siluit dicere ei, ut reverteretur. Et venerunt simul usque Bethlehem Judæ. Et factum est, ut cùm venissent in Bethlehem, lætaretur in eis omnis urbs, & dicebant; Hæc est Naami. Et dixit eis; Ne vocetis me Naami, sed vocate me Amaram animæ; quoniam Elisadai amaram reddidit me valdé. Plenè enim discessi hinc, & Dominus reduxit me vacué. Quare ergò nunc vocatis me Naami, cùm Dominus humiliaverit me, & qui valet manibus malefecit mihi. Et reversa est Naami, & Ruth Moabitis nurus ejus cum illa. Quoniam ei complacuit reverti cum ea in corde perfecto. Et venerunt de terra Moab in principio messis hordeorum.

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

* ... * ... * ...

1 2 3 4 5

CAP. II.

1 NAami autem erat vir unus cognatus, de cognatione Elimelech viri sui, vir notus, nomine Booz. Et dixit Ruth Moabitis Naami socrui suæ, Ibo in agrum, & faciam spicilegium post operarios apud quem inveniã misericordiã in oculis ejus. Et dixit ei socrus ejus, Vade filia mea. Et abiit Ruth ad faciendum spicilegium post messores, & occurrit ei pars agri Booz, consanguinei Elimelech. Et ecce Booz venit de Bethlehem, et dixit messoribus; Pax vobiscum. Et dicunt ei, Dominus benedicat tibi. Et dixit Booz puero, qui præerat operariis, Quod nuncium est puellæ hujus?

2 3 4 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فسيطران حي يتربيا ويروجا بكما وعسعان من التروج * ولا تفعلا يا ابناي لان نفسي قد كربت واصابني مران بسببه ومرارتي اشد من مرارتكما * لاني حيث خرجت من بلادي خرج معي عقاب الرب * ورفعن اصواتهن بالبكاء * فقبلت عرفا حماتها ورجعت * فاما راعوث فلم تفارقها * فقالت لها حماتها قد رجعت سلفتك الى شعبها والهتها * ارجعي انت ايضا مع سلفتك * قالت لها راعوث حاش الله ان ارجع وادعك وحدك * بل انطلق معك حيث انطلقي وحيث ما سكني سكنت معك شعبك شعبي والاهك الاهي * وحيث تكون وفاتك هناك اموت انا وادفن معك هكذا يصنع الله وكذلك يريدني ان افارقك الا عند الموت * فلما راعاها انها قد حبت الانطلاق معها يقينا كفت عن القول لها في الرجوع * فجاءا جميعا الى بيت لحم * فلما اتيا الى بيت لحم فرحت المدينة كلها بهما وقالوا هل هذه نعما * فقالت لهم لا تدعوني نعما ولكن ادعوني من النفس لان الاه المواعيد امرني جدا * لاني انطلقت من هاهنا كبن الاهل ورديني الرب خاليه * فلماذا تدعوني نعما * والرب قد وضعني وانزل في عقوبة سديد * ثم رجعت نعما وراعوث كنتها الموابية معها التي هويت ان ترجع معها من كل نفسها وكان الوقت الذي اتيا فيه اول حصاد السعير *

1 * الفصل الثاني * وكان لنعما رجلا من معارفها من قبيلة الملك رفيها رجلا معروفا اسمه باعار * فقالت راعوث الموابية لنعما حماتها سانطلق الى الحقل والتقط لقاطا خلف الحصادين * في ارض من طفرت منه بالرحمة * قالت لها حماتها انطلقي يا ابنتي * فانطلقت راعوث لتلتقط خلف الحصادين * فاتفق دخولها في قسمة حقل باعار نسيب الملك بعلها * واذا بباعار مقبل من بيت لحم * فسلم على الحصادين * فقالوا له بارك الله عليك * قال باعار للفتى القايم على الحصادين ما سان هذه الفتاة *

Et expectabitis, donec creverint: & ducent vos in uxores, & prohibebimini nubere. Ne faciatis filiæ meæ, quoniam anima mea contristata est, & accidit mihi amaritudo vehemens: & amaritudo mea est vehementior amaritudine vestrâ. Quoniã cùm egressa sum de regione mea, egressum est mecum supplicium Domini. Et elevaverunt voces suas in fletu: & osculata est Arpha socrum suam, et reversa est: at Ruth non discessit ab ea. Et dixit ei socrus sua, Jam reversa est cognata tua ad populum suum, & ad domum patris sui, revertere tu quoque cum cognata tua. At illi Ruth; Avertat Deus ut revertar & relinquam te solam: sed ibo tecum quocunq; ieris, & ubi morata fueris, morabor tecum. Populus tuus, populus meus: & Deus tuus, Deus meus. Et ubi fuerit mors tua, ibi moriar ego, & sepeliar tecum. Sic faciat Deus & sic addat mihi, si discedã à te nisi in morte. Cùm autem vidisset Naama quòd dilexisset abire cum illa omnino, abstinuit dicere ei de reditu. Et venerunt simul in Bethlehem. Et cùm pervenissent in Bethlehem, lætata est civitas universa de illis: et dixerunt, Hæc est Naama. Et ait illis; Ne vocetis me Naama, sed vocate me Amaram animæ, quoniam Deus promissorũ amarã reddidit me valdé. Quoniam egressa sum hinc multiplicis familiæ, & reduxit me Dominus vacuum: quare ergò vocatis me Naama? Et Dominus jam humiliavit me, & immisit in me supplicium vehemens. Tum reversa est Naama et Ruth nurus ejus Moabitis cum illa, quæ voluit redire cum ipsa de tota anima sua. Et erat tempus quo venerunt, principium messis hordei.

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

CAP. II.

1 ERat autem ipsi Naama vir de notis ejus, de cognatione Elimelech viri sui; vir notus: nomen ejus Booz. Et dixit Ruth Moabitis Naama socrui suæ, Ibo in agrum et faciam spicilegium post messores in terra ejus, apud quem consecuta fuero misericordiam. Dixit illi socrus ejus, Vade filia mea. Et abiit Ruth ad faciendum spicilegium post messores; & accidit ingressus ejus in partem agri Booz, cognati Elimelech viri sui. Et ecce Booz veniens de Bethlehem, & salutavit messores, & dixerunt ei, Benedicat Deus tibi. Dixit Booz puero qui præerat messoribus, Quæ ratio est hujus puellæ?

1 2 3 4 5

רות : ב

ipsa Moabitis Puella : ait &, messores super *stans* puer respõdit Et
וַיֹּאמֶר הַנַּעַר הָנִצָּב עַל־הַקֹּצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא 6
obsecrõ,Colligàm,dixit Et : Moab *agrũ* de Nahomi cum est reversa quæ
הַשָּׁבָה׀ עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב׃ וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה־נָּא 7
tunc à stetit & ,venit & : messores post *manipulis in* congregabo &
וְאֲסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאָז
Bohaz Dixitque .paululũ *domi* ejus *sessio* hæc : nunc usque & mane
הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז 8
agrum in colligendũ ad vadas Ne ? mea filia *audisti* Nónne : Ruth ad
אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה׀
.meis puellis *cum* adhærebis hic & :hinc transeas non etiam & ,alterum
אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי׃
præcepi non An .cas post *ibis* & ,messuerint *quem* , agro in tui Oculi
עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי 9
, vasa ad *ibis* & *sities* & ? te *tangendũ non* ad pueris
אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים
,Juas *facies super* cecidit Et .pueri hauserint quæ his de *bibes* &
וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים׃ וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ 10
gratiam inveni Quare : eum ad dixitque : terram in se incurvavit &
וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן
,Bohaz Respondítque ? alienigena *ego* & me *agnoscendũ ad*,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה׃ וַיַּעַן בֹּעַז 11
cum fecisti quod omne mihi est nunciatum Nunciando : ei dixit &
וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֵּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת
,tuã matrẽ & ,tuũ patrem reliquisti & :*tui viri mortem post* , *tua* socru
חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ
heri nõsti non quem populum ad *ivisti* &,tuæ nativitatis terram &
וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא יָדַעַתְּ תְּמוֹל
cum à perfecta tua merces sit & ,tuũ opus Dominus *Rependat* .nudiustertius
שִׁלְשֹׁם׃ יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם
.*ejus* alis sub sperandum ad venisti cujus ,Israel Deo DOMINO
יְהוָה׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו׃
,me es consolat' quia ,mi domine tuis oculis in gratiã Inveniã : dixit Et
וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי 13
una sicut *ero* non ego Et .tuæ ancillæ cor *Super* es locutus quia &
וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת
,huc accede cibi *tempus Ad* : Bohaz ei Dixitque .*tuarum ancillarum*
שִׁפְחֹתֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֳכֶל גְּשִׁי הֲלֹם 14
latere ex scdit Et .aceto in tuũ buccellam *intinges* & , pane de *comedes* &
וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב מִצַּד
.reliquũ fecit &,est saturata &,cõedit & :*tritico tosti* ei porrexit Et .messorũ
הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתְּשַׂבַּע וַתֹּתַר׃
: dicendo ,suis pueris Bohaz præcepit & :colligendum ad surrexit Et
וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר 15
etiam Et .eam afficiatis pudore non & ,colligat manipulos inter Etiam
גַּם בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ׃ 16
increpetis non & ,colligat & ,relinquetis & ,*fasciculis* de ei *solvetis solvendo*
וְגַם שֹׁל־תָּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וְעָזַבְתֶּם וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ
quod excussit & ,vesperam ad usque agro in collegit Et .eam *in*
בָהּ׃ וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־ 17
Jordcorum *Epha* ferè fuit & ,collegerat
לִקֵּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים׃

Versio VUL. LAT.

6 Cui respondit; Hæc est Moabitis, quæ venit cum Noemi, de
7 regione Moabitide. Et rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia : & de manè usque nunc
8 stat in agro, & ne ad momentum quidem domũ reversa est. Et ait Booz ad Ruth; Audi filia, ne vadas in alterũ agrũ ad colligendum, nec recedas ab hoc loco: sed jungere puellis meis,
9 Et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitieris, vade ad sarcinulas, & bibe aquas, de quibus
10 & pueri bibunt. Quæ cadens in faciem suam & adorans super terram, dixit ad eum ; Unde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, & nôsse me dignareris peregrinam mu-
11 lierem ? Cui ille respondit ; Nuntiata sunt mihi omnia, quæ feceris socrui tuæ post mortem viri tui : & quòd reliqueris parentes tuos, & terram in qua nata es, & veneris ad populum, quem anteà nesciebas.
12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercedem recipias à Domino Deo Israel; ad quem venisti, & sub cujus confugisti alas. Quæ
13 ait; Inveni gratiam apud oculos tuos, domine mi, qui consolatus es me, & locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum similis unius puellarum tua-
14 rum. Dixítque ad eam Booz ; Quando hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem, & intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad messorum latus, & congessit polentã sibi, comedítque, & saturata est, & tulit reliquias. Atque
15 indè surrexit, ut spicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris suis, dicens ; Etiamsi vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam :
16 Et de vestris quoque manipulis projicite de industria, & remanere permittite, ut absq; rubore colligat, & colligentem nemo corripiat. Collegit ergò in
17 agro usque ad vesperã : & quæ collegerat virgã cædens & excutiens, invenit hordei quasi ephi mensurã, id est, tres modios,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον τὸ ἐφεστὸς ὀπίσω τῶν θεριζόντων, καὶ εἶπεν, Ἡ παῖς ἡ Μωαβῖτις ὅτι ἡ ἐπιστρέψασα μετ᾽ (μ) Νωεμὶν ἐκ
7 ἀγροῦ Μωάβ. Καὶ εἶπε, Συλλέξω δὴ καὶ συνάξω ἐν τοῖς δράγμασιν ὄπισθεν τῶν θεριζόντων· καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἀπὸ πρωΐθεν καὶ ἕως ἐπιέρας
8 ἐ κατέπαυσεν ἐν τῷ ἀγρῷ μικρόν. Καὶ εἶπε (ν) Βοὲζ πρὸς Ῥὺθ, Οὐκ ἤκουσας δυνατὸς μὴ πορευθῇς (ξ) ἐν ἀγρῷ συλλέξαι ἑτέρῳ· καὶ σὺ
9 μὴ πορευθῇ ἐντεῦθεν, ἀλλὰ κολλήθητι μετὰ τῶν κοργοίων μου. Οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς τὸν ἀγρὸν ὃν ἐὰν ὀφίζωσι, καὶ πορεύσῃ κατόπισθεν αὐτῶν· ἰδοὺ ἐνετειλάμην τοῖς παιδαρίοις τοῦ μὴ ἅ-
10 ψασθαί σου. καὶ (ο) ὅτε διψήσεις καὶ πορεύσῃ εἰς τὰ σκεύη, καὶ πίεσαι ὅσων (π) ἐὰν ὑδρεύ-
ωνται τὰ παιδάρια. Καὶ ἔπεσεν ὀπὶ πρόσωπον αὐτῆ, καὶ προσεκύνησεν (ρ) ὀπὶ τῇ γῇ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τί ὅτι εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐπιγνῶναί με, καὶ ἐγώ εἰμι
11 ξένη; Καὶ ἀπεκρίθη (σ) Βοὲζ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Ἀπαγγελία ἀπηγγέλη μοι (τ) ὅσα ποιήσας μετ᾽ ἀνδρὸς σου μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἄνδρα σου· καὶ πῶς κατέλιπες τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ τὴν γῆν γενέσεώς σου, καὶ ἐπορεύθης πρὸς λαὸν ὃν οὐκ ἤδεις ἐχθὲς
12 καὶ βίτης. Ἀποτίσαι κύριος τὰ ἐργασίαν σου· (υ) γένοιτο ὁ μισθός σου πλήρης παρὰ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ πρὸς ὃν ἦλθες πεποιθέναι ὑπὸ τὰς
13 πτέρυγας αὐτοῦ. Ἡ δὲ εἶπεν, Εὕρεσιμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου (φ) κύριε, ὅτι παρεκάλεσάς με, καὶ ὅτι ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τὴν δέλης σου, καὶ
14 ἐγὼ ἔσομαι ὡς μία τῶν παιδισκῶν σου. Καὶ εἶπεν αὐτῇ (χ) Βοὲζ, Ἤδη ὥρα τοῦ φαγεῖν, πρόσελθε ὧδε καὶ φάγεσαι τοῦ ἄρτου, καὶ βάψεις τὸν ψωμόν σου ἐν τῷ ὄξει. καὶ ἐκάθισε Ῥὺθ ἐκ πλαγίων τῶν θεριζόντων· καὶ ἐβύρισεν αὐτῇ
(ψ) Βοὲζ ἀλφιτον, καὶ ἔφαγε καὶ ἐνεπλήσθη καὶ
15 κατέλιπε. Καὶ ἀνέστη τοῦ συλλέγειν. καὶ ἐνετεί-λατο Βοὲζ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, λέγων, Καὶ γε ἀναμέσον τῶν δραγμάτων συλλεγέτω, καὶ
16 μὴ καταισχύνητε αὐτήν. Καὶ βασάζοντες (ω) βασάσατε αὐτῇ, καὶ γε παρεβάλλοντες βαστάζητε αὐτῇ ἐκ τῶν βεβυσμένων, (ι) καὶ φάγῃ, καὶ συλλέξει, καὶ οὐκ ἐπιτιμήσετε αὐτῇ.
17 Καὶ συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ ἕως ἑσπέρας, καὶ (α) ἐῤῥάβδισεν ἃ συνέλεξε, καὶ ἐγένοντο ὡς οἰφὶ κριθῶν.

MS. A. (μ) Νοεμμεὶν (ν) Βοὸς (ξ) συλλέξαι ἐν ἀγρῷ ἑτέρῳ· (ο) ὅτι (σ) ἂν ὑδρεύσῃ (ρ) ὀπὶ πρόσωπον ὅπι τῇ γῇ, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν, Τί (σ) Βοὸς, (τ) πάντα ὅσα (υ) καὶ γένοιτο (φ) κύριέ μου, ὅτι (χ) Βοὸς, (ψ) Βοὸς (ω) Βασάξατε αὐτὴν, (ι) καὶ ἄφετε καὶ συλλέξει, (α) ἐῤῥάβδισεν

Et respondit puer assistens super messores, & dixit; Puella Moabites est, quæ revertit cum Noemin ex agro Moab. Et dixit; Colligam nunc, & congregabo in manipulis post messores: & venit, & stetit à manè, & usq; ad vesperam, non cessavit in agro pusillum. Et dixit Booz ad Ruth, Nónne audisti filia? Nè ieveris colligere in agro alterio: & tu nè eas hinc, h. e. adhæve cũ puellis meis. Oculi tui ad agrum, quemcunq; messuerint, & ibis post eas: ecce mandavi pueris, nè tangant te. Et quando sitieris, ibis ad vasa, & bibes undecunq; hauserint pueri. Et cecidit super faciè suã & adoravit super terrã & dixit ad eum: Quid, quòd inveni gratiã in oculis tuis, ut agnoscerес me, & ego sum peregrina? Et respondit Booz, et dixit ei: Renuntiatione renuntiata sunt mihi, quæcunq; fecisti cum socru tua, postquã mortuus est vir tuus: et quemcò reliquisti patrẽ tuũ, & matrẽ tuã, & terrã nativitatis tuæ, & ivisti ad populũ, quẽ non noveras heri, & nudiustertii, (a) Retribuat Dñs operationẽ tuã, Fiat merces tua plena à Domino Deo Israel: ad quem venisti ed confidendũ sub alis ej. Illa verò dixit, Inveniã gratiam in oculis tuis, domine, quia consolat'es me & quia locutus es ad cor servæ tuæ, & ecce (b) ego ero tanquã una ancillarum tuarũ. Et dixit ei Booz, Jã hora comedendi: accede huc, & comedes panes, et tinges buccellã tuã in acceto. Et sedit Ruth à latere messorũ: et porrexit ei Booz polentam: & comedit, & saturata est, et (c) reliquit. Et surrexit ad colligendum. Et mandavit Booz pueris suis, dicens; Et quidẽ inter manipulos colligat, & nè confundatis eam. Et (d) ultrò etiam proferte ei ex quidẽ projicientes projicite ex congestis, & comedet, et colliget, & non increpabitis eã. Et collegit in agro usq; ad vesperam: & cùm excussisset, quæ collegerat, fuit circiter Oetbi bordeorum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאִתְיַב עוּלֵימָא דְּאִתְמַנָּא רַב עַל חָצְדַיָּא וְאָמַר רִבְיָא מִן עַמָּא דְמוֹאָב הִיא דְּתָבַת 6
וְאִתְנַיְרַת עִם נָעֳמִי מֵחֲקַל דְּמוֹאָב׃ וַאֲמַרַת אֲצְבּוֹר כְּעַן וְאֶכְנוֹשׁ שׁוּבְלִין בַּאֲלוּמַיָּא מְרַ 7
דְּמִשְׁתְּאַר בְּתַר חָצְדַיָּא וְאִתְּתַקְּמַת וְקָמַת וְאִתְעַכְּבַת בְּעַן מְקָרֵם צַפְרָא וְעַד כְּעַן פּוֹן וְעִיר דֵּין
דְיִתְבָא בְּבֵיתָא צְבַר׃ וַאֲמַר בּוֹעַז לְוָת רוּת הֲלָא קַבְלַת מִנִּי בְּרַתִּי לָא תַהֲכִין לְמִצְבַּר 8
שׁוּבְלִין בְּחַקַל אוֹחָרָן וְאַף לָא תַעְבְּרִי מִכָּא לְמֵיזַל לְאוּחֳרָא אַחֲרִיתָא וְהָכָא תְּתוּסְפִּין עִם
עוּלֵמָתַי׃ תְּהֵא מִסְתַּכְּלָא בְּחַקְלָא דְיִחְצְדוּן וְתַהֲכִין בַּתְרֵיהוֹן הֲלָא פַּקֵּדִית יָת עוּלֵמַיָּא דְלָא 9
יְקָרְבוּן בִּיךְ וּבְעִדָּן דִּי אַתְּ צָהְיָא לְמַוֵּי אֱוִילִי לְמַנְיָא וְתֵהֵי שָׁתְיָא מִוַּי דִּי מָלְיָן עוּלֵמַיָּא׃
וְנָפְלַת עַל אַפָּהָא וּסְגִידַת עַל אַרְעָא וַאֲמַרַת לֵיהּ מָא דֵין אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ 10
לְאִשְׁתְּמוֹדָעוּתַנִי וְאֲנָא מֵעַמָּא נוּכְרָאָה מִבְּנָתְהוֹן דְּמוֹאָב וּמֵעַמָּא דְלָא אִדְכִי לְמֵעַל
בְּכַנְשְׁתָּא דְיָי׃ וְאָתִיב בּוֹעַז וַאֲמַר לָהּ אִתְחַוָּא אִתְחַוָּא לִי עַל מֵימַר חַבֵּימְיָא דְכַר גְּוַר יְיָ 11
לָא נוּר עַל נוּקְבֵיא אֱלָהִין עַל גּוּבְרֵיָא וְאִתְאֲמַר עֲלַי בְּנְבוּאָה דַּעֲתִידִין לְמִפַּק מִנָּךְ מַלְכִין
וּנְבִיאִין בְּנִין טִבְיוֹתָא דַּעֲבַדְתְּ עִם חֲמוֹתִיךְ דְּפַרְנַסַתְּ יָתָהּ בָּתַר דְּמִית בַּעֲלִיךְ וּשְׁבַקְתְּ
דַּחֲלֵיתִיךְ וְעַמֵּיךְ אֲבִיךְ וְאִמֵּיךְ וְאַרְעָא יַלְדוּתִיךְ וְאָזַלְתְּ לְאִתְנַיָּרָא וּלְמִתַּב בֵּין עַמָּא דִּי לָא
אִשְׁתְּמוֹדַע לֵיךְ מֵאִתְמָלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי׃ יְגְמוֹל יְיָ לֵיךְ גְּמוֹל טָב בְּעַלְמָא הָדֵין עַל עוֹבָדָךְ טָב 12
וְיֶהֵי אַגְרִיךְ שְׁלִימָא לְעַלְמָא דְאָתֵי מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דַּאֲתֵית לְאִתְגַּיָּרָא
וּלְאִתְחַבָּאָה תְּחוֹת טַלְלֵל שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ וּבְהָהוּא זְכוּתָא תְּשֵׁיזְבִי מִן דִּין גֵּהִנָּם לְמֶהֱוֵי
חוּלָקָךְ עִם שָׂרָה וְרִבְקָה וְרָחֵל וְלֵאָה׃ וַאֲמַרַת אֶשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִבּוֹנִי אֲרוּם נַחֲמְתָנִי 13
וַאֲכַשַּׁרְתָנִי לְמִרְבִּי בְקֹהֲלָא דְיָי׃ וַאֲרוּם מַלֵּלְתָא תַּנְחוּמִין עַל לֵב אַמְתָךְ [דְּאַבְטַחְתָנִי
לְמֶחְסַן עַלְמָא דְאָתֵי הֵי כְּצִדְקוֹתָךְ] וְאָנָא לֵית לִי זְכוּ לְמֶהֱוֵי לִי חוּלָקִי [לְעַלְמָא דְאָתֵי׃
אֶפֵּיל וְעִם חֲדָא מִן אַמְהָתָךְ׃ וַאֲמַר לָהּ בּוֹעַז לְעִדָּן סְעוּדְתָא קְרִיבִי הָלְכָא וְתֵיכוֹלִי מִן 14
לַחְמָא וּטְמִישִׁי סְעִדְתֵךְ בְּתַבְשִׁילָא דְאִתְבַּשַּׁל בְּחַלָּא וִיתִבַת מִסְטַר חָצְדַיָּא וְאוֹשִׁיט לָהּ
קְמַח קְלִי וַאֲכָלַת וּשְׂבַעַת וְאִשְׁתָּאַרַת׃ וְקָמַת לְמִצְבַּר שׁוּבְלִין וּפְקִיד בּוֹעַז יָת עוּלֵימוֹי 15
לְמֵימַר אַף בֵּינֵי אֲלוּמַיָּא תֵּהֵי צָבְרָא וְלָא תְכַסְפּוּנָהּ׃ וְאַף מֵתָר תַּתִּירוּן לָהּ מִן אֲסִירַיָּא 16
וְתִשְׁבְּקוּן לְמֶהֱוֵי צָבְרָא וְלָא תְנוּפוּן בַּהּ׃ וְצָבְרַת שׁוּבְלִין בְּחַקְלָא עַד רַמְשָׁא וְדָשַׁת יָת 17
שׁוּבְלִין דְּצָבְרַת וַהֲוָה שִׁעוּרְהוֹן כְּתֵילַת סְאִין סְעוֹרִין׃

Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et respondit puer qui præpositʼ magister sup messores, & dixit: Puella ex 6
populo Moab illa, quæ rediit, & *proselyta facta est*, cum Naghami ex agro
Moab. Et dixit: Colligã nunc & congregabo spicas in manipulos id quod 7
relictũ est post messores : & venit & stetit, & commorata est *nunc ab-*
ante manè & usq; nunc, modo paululũ hoc ꝯ sedens in domo pusillũ. Et
dixit Boghaz ad Ruth : Nónne audisti à me filia mea ? non ambulabis ad 8
colligendũ spicas in agro alieno, et etiam non transibis hinc ad eundũ
ad populũ aliũ, et hic aderis cum puellis meis. *Esto* observãs in agro quo 9
metent ibi; et ambulabis post eos: nonne jussi pueros ut ne appropinquent
in tebet in tẽpore quo tu sitiens ad aquã, ito ad vasa, et eris bibens ex aquã
quã impleverunt pueri. Et procidit sup nasũ suũ, et adoravit super terram, 10
& dixit illi: Quid hoc inveni misericordias in oculis tuis ad noscendũ me,
& ego ex populo alieno, *ex filiabus Moab, et ex populo qui non est mundus*
ad ingrediendũ in Ecclesiã Domini? Et respondit Boghaz & dixit illi: De- 11
nuntiari denuntiatũ est mihi *per dictũ sapientũ, quòd cùm decrevit Domi-*
nus non decrevit de fœminis sed de viris; et dictum est super me in prophetia,
quòd futuri sint exire de te reges et prophetæ, propter bonũ ꝯ fecisti cum
socru tua, ꝯ aluisti eã postquã mortuus est maritus tuus; et deseruisti Ti-
morẽ tuũ, et populũ tuũ, *patrẽ tuũ* et *matrẽ tuã*, & terrã nativitatis tuæ,
& venisti ad proselytandũ et habitandum inter populũ qui non cognitus
est tibi ab heri & ab-ante illud. Retribuet Dñs tibi retributionẽ bonã in 12
seculo hoc sup opus tuũ bonũ, et erit merces tua integra ad seculũ ꝯ ve-
niet ab-ante Dñm Deum Israel, ꝯ venisti ad proselytandũ, et ad protegen-
dum sub umbra majestatis gloriæ ejus, *et in hac justitia liberaberis à ju-*
dicio gehennæ, ut sit portio tua cum Sarah et Ribkah et Rahhel et Lea. Et 13
dixit: *Inveniã* misericordiã in oculis tuis, domine mi; quoniã consolatus
es me, *et rectificâsti me mundã esse in ecclesia Domini*, & quoniã locutus es
consolationes super cor ancillæ tuæ, *quòd fiduciã feceris mihi ad possidendũ*
mundũ venturum secundùm justitiã: et ego, non mihi dignitas ad esse par-
ticipẽ *in mundo venturo* etiã cum una ex ancillis tuis. Et dixit illi Boghaz 14
in tempore cibi, Accede *huc* & comedes *de pane*, & intingito sustentatio-
nem tuã in pulmento ꝯ coctũ est in aceto: & sedit *à* latere messorũ, & por-
rexit illi *farinã tostã*, & comedit, & satiata est, et reliquit. Et surrexit 15
ad colligendum spicas: & jussit Boghaz pueros suos ad dicendum, Etiam
inter manipulos erit colligens, & non exprobrabitis illã. Et etiã reliquum 16
relinquetis ei ex ligatis, & finetis ad esse colligentẽ, & non increpabitis
eam. Et collegit spicas in agro usq; ad vesperã: et conculcavit spicas quas 17
collegerat; et fuit quantitas earum ut quasi tres zzein ordei.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܒܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܗܝ ܐܬܬܐ ܡܘܐܒܝܬܐ ܕܐܬܬ ܥܡ ܢܥܡܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܘܐܒ ܘܐܡܪ ܠܝ ܐܬܬ ܐܢ ܐܠܩܛ ܒܥܡܪܐ ܘܐܟܢܫ ܒܐܪ ܡܢ ܩܕܡ ܥܡ ܥܠܡܬܐ ܘܐܬܬ ܗܟܢ ܩܡ ܡܢ ܨܒܝ

רות : ג

collegerat quod ejus ſocrus vidit Et .urbem eſt ingreſſa & tulit Et

18 וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לָקָטָה
ſua ſaturitate de reliquum fecerat quod ei dedit & ,protulit &

וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ׃
,Sit ? feciſti ubi & ,hodie collegiſti Ubi : ſua ſocrus ei Dixitque

19 וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לָקַטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי
,eo cum feccrat quo ,ſuæ ſocrui indicavit Et .benedictus,te cognoſcens

מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֶּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה עִמּוֹ
Dixitque .Bohaz ,hodie eo cum feci quo viri Nomen : ait &

20 וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז׃ וַתֹּאמֶר
reliquit non qui DOMINO ipſe Benedictus : ſuæ nurui Nahomi

נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא־עָזַב
: Nahomi ei ait Et .mortuis cum nec ,viventibus cum ſuâ miſericordiâ

חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי
Ruth Dixitque .ipſe noſtris redemptoribus de ; vir nobis Propinquus

21 קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃ וַתֹּאמֶר רוּת
,adhærebis mihi qui pueris Cum : me ad dixit quia Etiam : Moabitis

הַמֹּאֲבִיָּה גַּם כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין
Nahomi ait Et .mihi quæ ,meſſem totam compleverint donec

22 עַד אִם־כִּלּוּ אֶת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר לִי׃ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי
, ejus puellis cum exeas quòd ,mea filia Bonum : ſuam nurum Ruth ad

אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו
puellis in adhæſit Et .alio agro in te in obviabunt non &

23 וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃ וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת
meſſem & ,hordeorum meſſem conſummare uſque colligendum ad Bohaz

בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־הַשְּׂעֹרִים וְקָצִיר
.ſua ſocru cum ſedit & : triticorum

הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֵת חֲמוֹתָהּ׃

CAP. III.

tibi quæram nónne , mea Filia : ſua ſocrus Nahomi ei Dixitque

1 וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ
cujus ,noſtra cognitio Bohaz nónne ,nunc Et ? tibi ſit bene quò ,requiem

2 מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃ וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתֵּנוּ אֲשֶׁר
hordeorum aream ventilans ipſe Ecce ? ejus puellis cum fuiſti

הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים
deſcendes &,te ſuper tua veſtimēta pones & ,te unges & ,te lavabis Et .nocte

3 הַלָּיְלָה׃ וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּ
.bibere & comedere eum finire uſque viro cognoſcaris non .aream

הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃
venies & ,ibi cubabit quo locum ſcies &,eum cubando in,erit Et

4 וְיְהִי בְּשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת
quid tibi indicabit ipſe & : accumbes & ejus pedes diſcooperies &

וְגִלִּית מַרְגְלֹתָיו וְשָׁכָבְתְּ וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר
.faciam ,me ad dixeris quæ Omnia : eum ad Dixitque .facias

5 תַּעֲשִׂין׃ וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֵעֱשֶׂה׃
.ſua ſocrus ſibi præceperat quæ omnia juxta fecit & ,aream deſcendit Et

6 וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ׃
dormiendum ad venit & ,ejus cor bonum fuit & ,bibit & ,Bohaz comedit Et

7 וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב
.accubuit &,ejus pedes diſcooperuit &,ſilentio in venitque:acervi extremitate in

בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃
mulier ecce &,ſe inclinavit & ,vir expavit & : noctis dimidio in fuit Et

8 וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה
.ejus pedibus accubans

שֹׁכֶבֶת מַרְגְלֹתָיו׃

Verſio VULG. LAT.

18 Quos portans reverſa eſt in civitatẽ,& oſtendit ſocrui ſuæ : inſuper protulit,& dedit ei de reliquiis cibi ſui, quo ſaturata
19 fuerat. Dixítq; ei ſocrus ſua ; ubi hodiè collegiſti, & ubi feciſti opus? ſit benedictus qui miſertus eſt tui. Indicavítq; ei apud quem fuiſſet operata: & nomen dixit viri, ꝙ Booz vocaretur. Cui reſpondit Noemi,
20 Benedictus ſit à Dño : quoniã eandẽ gratiã, quã præbuerat vivis, ſervavit & mortuis. Rurſúmque ait, Propinquus noſter eſt homo. Et Ruth, Hoc quoq; inquit, præcepit mihi, ut tamdiu meſſorib⁹ ej⁹ jungerer, donec omnes legetes
22 meterentur. Cui dixit ſocrus, Meli⁹ eſt, filia mea, ut cũ puellis ej⁹ exeas ad metendũ, ne in alieno agro quiſpiã reſiſtat tibi. Juncta eſt itaque puellis Booz: & tamdiu cum eis meſſuit, donec hordea & triticum
23 in horreis conderentur.

CAP. III.

1 POſtquã autẽ reverſa eſt ad ſocrũ ſuã, audivit ab ea; Filia mea, quærã tibi requiẽ, & pro-
2 videbo ut benè ſit tibi. Booz iſte, cuj⁹ puellis in agro junctas es, propinqu⁹ noſter eſt, & hâc nocte aream hordei ventilat.
3 Lavare igitur, & ungere, & induere cultioribꝰ veſtimentis, & deſcende in areã: non te videat homo, donec eſũ potúmq; finierit. Quando autẽ ierit ad dormiendũ, nota locũ in quo dor-
4 miat: veniẽſq; & diſcooperies pallium, quo operitur à parte pedũ, & projicies te, & ibi jacebis: ipſe autẽ dicet tibi quid
5 agere debeas. Quæ reſpondit; Quidquid præceperis, faciam.
6 Deſcenditq; in areã, & fecit omnia quæ ſibi imperaverat
7 ſocr⁹. Cúmq; comediſſet Booz, & bibiſſet, & fact⁹ eſſet hilarior, iſſétq; ad dormiendũ juxta acervũ manipulorũ; venit abſconditè, et diſcoóperto pallio à pedib⁹ ej⁹, ſe projecit.
8 Et ecce, nocte jam mediâ expavit homo, et conturbatus eſt: vidítq; mulierem jacentem ad pedes ſuos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 Καὶ ἦρε ⳏ ἀσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ
εἶδεν ἡ πενθερὰ αὐτῆς ἃ ⟨συέλεξε⟩ ⳏ
ἐξενέγκασα Ῥὰθ ἔδωκεν αὐτῇ ἃ κατέλι-
19 πεν ἐξ ὧν ἐνεπλήσθη. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ
πενθερὰ αὐτῆς, Ποῦ ⟨συέλεξας σήμερον ⳏ
ποῦ ἐποίησας; εἴη ὁ ἐπιγνούς σε εὐλογη-
μένος. ⳏ (β) ἀνήγγειλε Ῥὰθ τῇ πενθερᾷ
αὐτῆς ποῦ ἐποίησε, ⳏ εἶπε, Τὸ ὄνομα τοῦ
ἀνδρὸς μθ᾽ οὗ ἐποίησα σήμερον, (γ) Βοόζ.
20 Εἶπε ⳏ Νωεμὶν τῇ νύμφῃ αὐτῆς, Εὐλο-
γητὸς ὁ θεὸς τοῦ κυρίου, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπε
τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ τῶν ζώντων ⳏ μετὰ τῶν
τεθνηκότων. ⳏ εἶπεν αὐτῇ (δ) Νωεμὶν,
Ἐγγίζει ἡμῖν ὁ ἀνὴρ, ἐκ τῶν ἀγχιστευόν-
21 των (ε) ἡμῖν ἐστι. Καὶ εἶπε Ῥὰθ πρὸς τὴν
πενθερὰν αὐτῆς, Καί γε ὅτι εἶπε πρός μὲ,
Μετὰ τῶν (ζ) κοεασίων τῶν ἐμῶν πεσκολ-
λήθητι ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητόν
22 ὃς ὑπάρχει μοι. Καὶ εἶπε (η) Νωεμὶν πρὸς
Ῥὰθ τὴν νύμφην αὐτῆς, Ἀγαθὸν θύγα-
τερ, ὅτι (θ) ἐξῆλθες μετὰ τῶν κοεασίων
αὐτοῦ, ⳏ οὐκ ἀπαντήσονταί σοι ἐν ἀγρῷ ἑ-
23 τέρῳ. Καὶ προσεκολλήθη Ῥὰθ τοῖς (ι) κο-
εασίοις τοῦ Βοὸζ τοῦ ⟨συλλέγειν, ἕως τοῦ συν-
τελέσαι τὸν θερισμὸν τῶν κριθῶν (κ) ⳏ τῶν
πυρῶν.

MS.A. (β) ἀπήγγειλεν (γ) Βοός. Καὶ εἶπεν Νοομμεὶν (δ) Νοομ-
μεὶν, (ε) ἡμᾶς (ζ) παιδαείων τῶν (η) Νοομμεὶ (θ) ἐπορεύθης μετὰ (ι)
κοεασίοις Βοὸς συλλέγειν, ἕως οὗ συνετέλεσεν τὸν (κ) ⳏ τὸν θερισμὸν
τῶν πυρῶν.

ΚΕΦ. γ΄.

1 Καὶ ἐπάδισεν μῆ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.
εἶπε (α) ⳏ αὐτῇ Νωεμὶν ἡ πενθερὰ αὐτῆς,
ΘύγαΤερ, οὐ μὴ (ζ)ζητήσω σοι ἀνάπαυσιν, ἵνα
2 εὖ γένηταί σοι; Καὶ νῦν οὐχὶ (γ) Βοὸζ γνώ-
ειμος ἡμῶν, ὃ ἧς μῆ τὰ κοεασίων αὐτοῦ; ἰδὲ
αὐτὸς λικμᾷ τὰ ἅλωνα τῶν κριθῶν ταύτην τὴν
3 νυκτί. Σὺ ⳏ λόυσῃ, καὶ ἀλείψῃ, καὶ θεισθήσεις τὰ
ἱμαπσμόν σου (δ) ὅπῃ σὲ, καὶ ἀναβήσῃ ὅπῃ τὸ
ἅλων. μὴ γνωεισθῆς τῷ ἀνδρὶ (ε) ἕως τὰ συν-
4 τελέσαι αὐτὸ τὰ φαγεῖν καὶ πεῖν. Καὶ ἔσται ἐν
τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸ, καὶ γνώσῃ τὸν τόπον (ζ)
ὅπῃ κοιμᾶ ⳏ ἐκεῖ, καὶ ἐλεύσῃ καὶ ἀποκαλύψεις
τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ κοιμηθήσῃ, καὶ αὐτὸς
5 ἀπαγγελεῖ σοι ἃ ποιήσεις. Εἶπε ⳏ Ῥὰθ πρὸς
6 αὐτὸ, ΠάνΤα ὅσα ἂν εἴπῃς, ποιήσω. Καὶ κατ-
έβη εἰς ⟨ὰ ἅλω, καὶ ἐποίησε κατὰ πάντα, ὅσα ἐν-
7 ετείλατο αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτοῦ. Καὶ ἔφαγε (η)
Βοὸζ καὶ ἔπιε, καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ
ἦλθε κοιμηθῆναι ἐν μερίδι τοῦ σείκους. ἦ ⳏ
(θ) ἦλθεν ἐν κρυφῇ, καὶ ἀπεκάλυψε τὰ πρὸς
8 ποδῶν (ι) αὐτοῦ. Ἐγένετο ⳏ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ
καὶ (κ) ἐξέστη ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐταράχθη, καὶ ἰδοὺ γυνὴ
κοιμᾶ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ.

& expavit vir, & turbatus eſt: &

MS.A. (α) ⳏ Νοομμεὶ τῇ νύμφῃ αὐτ, Θυγάτηρ, (ζ) ἔυρω σοι (γ) Βοὸς (δ)
ὅπῃ ⟨σαυτῇ, (ε) ἕως οὗ συντελέσαι αὐτὸν φαγεῖν (ζ) ⳏ κοιμᾶται (η) Βο-
ὸς (θ) ἦλθεν κρυζῇ, καὶ (ι) αὐτοῦ, καὶ ἐκάθωδεν. (κ) ἐξανέστη

CAP. III.

ET ſedit cum ſocru ſua. Dixit autem ei Noemin ſocrus ejus, Filia, nónne quæram tibi requiem, ut benè ſit tibi? Et nunc nónne Booz notus noſter, cujus fuiſti cũ puellis ejus? Ecce ipſe ventilat aream hordeorũ hâc nocte. Tu autem lavaberis, & ungêris, & circumpones veſtimentum tuum ſuper te, & aſcendes ad aream. Nè innoteſcas viro, quoadusque ipſe conſummaverit edere & bibere. Et erit, cùm ipſe dormierit; & noſces locum, ubi dormit illico: venies, & diſcooperies, quæ ad pedes ejus, & dormies: & ipſe indicabit tibi, quæ facies. Dixit autem Ruth ad eam, Omnia, quæcunque dixeris, faciam. Et deſcendit ad aream, & fecit juxta omnia, quæcunque mandavit ei ſocrus ejus. Et comẽdit Booz, & bibit, & bonum factum eſt cor ejus: & venit ad dormiendum in parte acervi. Illa autẽ venit in occulto, & diſcooperuit, quæ ad pedes (a) ejus. Factum eſt autem in mediâ nocte, ecce mulier dormit ad pedes ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 וסובַרַת וְעָלַת לְקִרְתָּא וַחֲוַת חֲמוֹתַהּ יַת מָה דְּכַנִּשַׁת וְאַפְקַת מִן תַּרְמִילָא וִיהַבַת לַהּ יַת
19 מְוֹנָא דְּאִשְׁתְּאַרַת לַהּ מְשָׂבְעָהּ׃ וַאֲמַרַת לַהּ חֲמוֹתַהּ לְאַן צַבְרַתְּ יוֹמָא דֵין וּלְאָן אִשְׁתַּדַּלְתְּ
לְמֶעְבַּד יְהֵא גַּבְרָא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיךְ מְבוֹרָךְ וְחַוַאת לַחֲמוֹתַהּ יַת דְּאִשְׁתַּדַּלַת לְמֶעְבַּד
20 עִמֵּיהּ וַאֲמַרַת שׁוּם גַּבְרָא דְּאִשְׁתַּדַּלִית עִמֵּיהּ יוֹמָא דֵין מִתְקְרֵי בּוֹעַז׃ וַאֲמַרַת נָעֳמִי לְכַלְתַּהּ
מְבוֹרָךְ הוּא מִפּוּם קוּדְשָׁא דַיְיָ דְּלָא שְׁבַק טִיבוּתֵיהּ עִם חַיָּיא וְעִם מֵיתַיָּא וַאֲמַרַת לַהּ נָעֳמִי
21 קָרִיב לָנָא גַּבְרָא מִפּוּרְקָנָא הוּא׃ וַאֲמַרַת רוּת מוֹאֲבִיָּה אַף אֲרוּם אֲמַר לִי עִם רַבָּיָא דִילִי
22 תְּחוֹסְפִין עַד זְמַן דְּכַדֵּי יְשֵׁצוּן יַת כָּל חַצָּדָיָא דִילִי׃ וַאֲמַרַת נָעֳמִי לְוַת רוּת כַּלְתַּהּ שַׁפִּיר
בְּרַתִּי אֲרוּם תִּפּוֹק עִם עוּלֶמָתּוֹי וְלָא יְעָרְעִין בְּיִךְ בַּחֲקַל אוֹחֳרָן׃ וְאִדְבָּקַת בְּעוּלֶמָתּוֹי דְּבוֹעַז
לְמִצְבַּר עַד דְּיִשְׁצֵי חֲצַד סְעוֹרִין וַחֲצַד חִטִּין וִיתִיבַת עִם חֲמוֹתַהּ׃

ג

1 וַאֲמַרַת לַהּ נָעֳמִי חֲמוֹתַהּ בְּרַתִּי בְּשׁוּבְעָה לָא אֲנִיחַ עַד זְמַן דְּאֶתְבְּעֵי לֵיךְ נִיחָא בְּנִין דִּיטַב
2 לָךְ׃ וּכְעַן הֲלָא בּוֹעַז דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לָנָא דַּהֲוִית בְּחַקְלָא עִם עוּלֶמָתּוֹי הָא הוּא מְבַדַּר יַת
אֲדַר סְעוֹרִין בְּרוּחָא דִּי בְּלֵילְיָא׃ וְתֵחֲלִילִי בְּמַיָּא וְתִסּוֹכִי בּוּסְמִנִין וְתִשַׁוְיִי תַּכְשִׁיטִין
3 עֲלַיִךְ וְתֵחֲתִין לְאִדְרָא לָא תִתְחַזֵּי לְמֵימַר לְגַבְרָא עַד שֵׁיצִיוּתֵיהּ לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי׃ וִיהֵי בְּעִדָּן
מִשְׁכְּבֵיהּ דְּמֵיכַיְיהּ וְתִדְּעִין יַת אַתְרָא דִּירְמוֹהִי וְתֵעוֹלִי וְתִגְלֵי יַת רִגְלוֹי וְתִדְמוֹכִי וְתֵהֵא
שְׁאִילָא מִנֵּיהּ עִיטָא וְהוּא יְחַוִּי לָךְ בְּחָכְמְתֵיהּ יַת דִּי תַּעְבְּדִין׃ וַאֲמַרַת לַהּ כֹּל דִּי תֵימְרִין
4 לִי אֶעְבֵּיד׃ וּנְחַתַת לְאִדְרָא וַעֲבַדַת כְּכֹל דִּי פַּקְּדַת חֲמוֹתַהּ׃ וְאָכַל בּוֹעַז וְשָׁתָא וְאוֹטִיב
לִבֵּיהּ וּבְרִךְ שְׁמֵיהּ דְּקֻבֵּל צְלוֹתֵיהּ וְאַעְרִי בְּפִנָּא מִן אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאֵתָא לְדַסְקָא
5 בְּסִטַר עַרְמְתָא וְעָלַת רוּת בְּרִי וְגָלְיַאת רִגְלוֹי וּדְמַכַת׃ וַהֲוָה בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וְזָע גַּבְרָא
וְרָתַת וְאִתְרְכִין בְּלַפְּתָא בְּשִׁרְיָיהּ מִן רְתִיתָא וְחָוָא אִתְּתָא דְּמָכָא כָּל קֳבֵל רִגְלוֹי וְכָבֵשׁ
יְצִרֵיהּ וְלָא קָרֵב לְוָתַהּ הֵיכְמָא דְּעָבַד יוֹסֵף צַדִּיקָא דְּסָרֵב לְמִקְרַב לְוַת מָצְרִיתָא אִתַּת
רְבוֹנֵיהּ׃ הֵיכְמָא דְּעָבַד פַּלְטִיאֵל בַּר לַיִשׁ חִסִירָא דְּנָעַץ סַיְפָא בֵּין מֵימְרֵי וּבֵין מִיכַל בַּת
שָׁאוּל אִתַּת דָּוִד דְּסָרֵב לְמִקְרַב לְוָתַהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et tulit & intravit ad urbem, & vidit ſocr⁹ ejus id quod congregavit; & 18
protulit ex pera, & dedit illi cibum quem reliquit illi ex ſaturitate ſua.
Et dixit ei ſocr⁹ ejus: Ad ubi collegiſti die hac, & ad ubi ſollicita fuiſti 19
ad faciendum? erit vir qui cognit⁹ eſt tibi benedictus: & indicavit ſocrui
ſuæ quem fategit ad faciendũ cum eo, & dixit; nomen viri, quo fategi cum
eo die hâc, vocat⁹ eſt Boghaz. Et dixit Naghami ad nurũ ſuam: Benedict⁹ 20
ipſe ab ore ſanctitatis Dñi, qui non deſeruit bonitatem ſuam cum vivis &
cum mortuis, & dixit illi Naghami: Propinqu⁹ nobis vir, de redempto-
rib⁹ noſtris ipſe. Et dixit Ruth Moabiah, Etiã quòd dixit mihi, Cum puellis 21
quæ mihi, addêris, uſq; ad tempus cùm conſummaverint omnes meſſes quæ
mihi. Et dixit Naghami ad Ruth nurũ ſuam: Pulchrum filia mea quòd 22
exeas cum puellis illius, & non occurrent in te in agro ali⁹. Et adhæſit in
puellis ipſius Boghaz ad *colligendum*, uſquequo finivit meſſis ordeorum &
meſſis frumentorum: & ſedit cum ſocru ſua.

CAP. III.

ET dixit illi Naghami ſocr⁹ ejus: Filia mea, in juramento non quieſcam, 1
uſq; ad temp⁹ quo quæram tibi tranquillitatem filiorum quo bene ſit tibi.
Et nunc, an non Boghaz qui cognit⁹ eſt nobis, quod fuiſti in agro cum pu- 2
ellis ejus, ecce ille diſpergens areas ordeorum in vento noctis? Et lava- 3
bis in aqua, et ungêris in oleis, et pones ornamenta ſuper te, et deſcendes
ad aream: non manifeſtaberis viro, uſq; finire eum ad comedendum et ad
bibendum. Et erit in tempore cubare eum *cubili ſuo*, et ſcies locum quo 4
dormiet ibi: et intrabis et reteges pedes ejus, et jacebis: et *eris petens* ab
eo conſiliũ, et ipſe indicabit tibi in ſapientia ſua quod facies. Et dixit illi: 5
Omnia quæ dixiſti mihi faciam. Et deſcendit ad aream, et fecit *juxta* 6
omnia quæ juſſit ſocr⁹ ejus. Et comedit Boghaz et bibit, et bonum fuit cor 7
ejus, *& benedixit nomini Domini qui ſuſcepit orationem ejus & abſtulit
famem à terra Iſraelis*: et venit ad jacendum in latere acervi: et ingreſſa
eſt Ruth ſecretò, et retexit pedes illius, et jacuit. Et fuit in medio noctis, 8
et miratꝰ eſt vir, *& tremuit*, et mollificata eſt ſicut rapum caro ejus ex tre-
more: aſpexit *mulierem dormientem* omnino juxta pedes ſuos, *& ſubegit
concupiſcentiam ſuam, & non acceſſit ad eam, quemadmodum fecit Joſeph
juſtus, qui renuit appropinquare ad Ægyptiam, uxorem domini ſui; quem-
admodum fecit Paltiel filius Lais pius, qui fixit gladium inter ſe et inter
Michal filiam Saul uxorem David, quòd recuſaret accedere ad eam.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܥܒܕ ܗܝ ܘܐܬܬ ܠܬܡ̈ܪ̈ܬܐ ܕܝܠܗ ܘܐܬܬ ܠܚܡ̈ܬܗ ܐܝܟ ܕܝܠܗ ܘܐܬܬ ܠܗ

רות: ד

tuam alam expandes Et .tua ancilla Ruth Ego : dixit Et ? tu Quæ :dixit Et

9 וַיֹּאמֶר מִי־אַתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ

tu Benedicta : Dixitque .tu redemptor quia ,tuam ancillam super

10 עַל־אֲמָתֶךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה: וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ

prima præ posteriorē tuā misericordiā fecisti meliorē :mea filia Domino

לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן

nunc Et .divitem si & ,tenuem si juvenes post eundum non ad

11 לְבִלְתִּי לֶכְתְּ אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר: וְעַתָּה

tota scit quia :tibi faciam dixeris quæ omnia : timeas ne ,mea filia

בִּתִּי אַל תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה לָךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־

quotidiè verè quia ,nunc Et .tu virtutis mulier quia ,mei populi porta

12 שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ: וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם

Per nocta .me præ propinquus redemptor est etiam & ,ego redemptor

13 גֹּאֵל אָנֹכִי וְגַם יֶשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי: לִינִי

nolverit si Et .redimat ,bonum ,te redemerit si ,mane in erit & : nocte

הַלָּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ

.mane usque cubo : DOMINUS vivit ,ego te redimam & ,te redimere

לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר:

cognoscere antequam surrexit Et .mane usque ,ejus pedibus accubuit Et

14 וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָיו עַד־הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר

.aream mulier venerit quòd ,sciatur Non : dixit Et .suū socium vir

אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן:

.illud in apprehende & ,te super quod linteum Da : dixit Et

15 וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֹחֲזִי־בָהּ

,eā super posuit & ,hordeorum sex est mensus & ,illud in apprehendit Et

וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ

tu Quæ : dixit & ,suā socrum ad venit Et .civitatem introiit &

16 וַיָּבֹא הָעִיר: וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ

: ait Et .vir sibi fecit quæ omnia ei narravit & ?mea filia

17 בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ: וַתֹּאמֶר

ingredieris Non :me ad dixit Quia .mihi dedit horum hordeorum Sex

שֵׁשׁ הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלַי לֹא־תָבוֹאִי

,mea filia Mane : dixit Et .tuam socrum ad vacua

18 רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ: וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי

vir quiesceret non quia : verbum cadat quomodo ,cognoscas donec

עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ

.hodie verbum compleverit quin

כִּי־אִם כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם:

CAP. IV. ד

transiens redemptor ecce & : ibi sedit & ,portam ad ascendit Boaz Et

1 וּבֹעַז עָלָה הַשָּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגּוֹאֵל עֹבֵר

singularis quidam ô hic sede ,Declina : dixit & ,Boaz est allocutus quem

אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי

senioribus de viros decem cepit Et .sedit & ,declinavit Et

וַיָּסַר וַיֵּשֶׁב: וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי

redemptori Dixitque .sederunt & : hic Sedete :dixit & ,civitatis

2 הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ: וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל

,Nahomi vendidit Elimelech nostri fratris quæ ,agri Partem

חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי

.Moab agro ex est reversa quæ

3 הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב:

Versio VULG. LAT.

9 Et ait illi, Quæ es illáq; respõdit, Ego sum Ruth ancilla tua: expãde palliũ tuũ sup famulã tuã, quia propinquꝰ es. Et ille; Benedicta, inquit, es à Dño filia, & priorẽ misericordiam posteriore superâsti: quia non es secuta juvenes, pauperes sive divites. Noli ergò metuere, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meæ, mulierẽ te esse virtutis.
12 Nec abnuo me propinquũ, sed est aliꝰ me propinquior. Quiesce hâc nocte: & facto manè, si te voluerit propinquitatis jure retinere, benè res acta est: sin autẽ ille noluerit, ego te absq; ulla dubitatione suscipiam; vivit Dñs: dormi usq; manè. Dormivit itaq; ad pedes ejus, usq; ad noctis abscessũ. Surrexit itaq, antequã homines se cognoscerent mutuó: & dixit Booz, Cave ne quis noverit quòd huc veneris. Et rursum, Expande, inquit, palliũ tuum quo operiris, & tene utrâque manu. Quâ extendente, & tenente, mensus est sex modios hordei, & posuit super eã. Quæ portans ingressa est civitatẽ, Et venit ad socrũ suã. Quæ dixit ei, Quid egisti, filia? Narravítque ei omnia, quæ sibi fecisset homo. Et ait; Ecce sex modios hordei dedit mihi: & ait, Nolo vacuã te reverti ad socrũ tuã.
18 Dixítq; Noemi; Expecta, filia, donec videamꝰ quem res exitũ habeat: neq; enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

CAP. IV.

Ascendit ergò Booz ad portam, & sedit ibi. Cúmque vidisset propinquum præterire, de quo priùs sermo habitus est, dixit ad eum; Declina paulísper, & sede hic; vocans eum nomine suo. Qui divertit, & sedit. Tollens autẽ Booz decẽ viros de senioribus civitatis, dixit ad eos; Sedete hîc. Quibus sedentibus, locutus est ad propinquum; Partem agri fratris nostri Elimelech vendet Noemi, quæ reversa est de regione Moabitide.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Εἶπε δὲ, Τίς εἶ Σύ; ἡ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ῥὺθ ἡ δούλη σου, καὶ περιβαλεῖς τὸ πτερύγιόν σου ὅτι τὴν δούλω σου, ὅτι ἀγχιστὴς εἶ Σύ. Καὶ εἶπε (λ) Βοὸζ, Εὐλογημένη Σὺ τῷ (μ) κυρίῳ θεῷ, θύγατερ, ὅτι (ν) ἠγάθυνας τὸ ἔλεός σου τὸ ἔσχατον ὑπὲρ τὸ πρῶτον, (ξ) μὴ πορεύθωσαι σε ὀπίσω νεανιῶν, εἴτοι πτωχὲς εἴτοι πλούσιον.
11 Καὶ νῦν θύγατερ μὴ φοβοῦ, πάντα ὅσα ἐὰν εἴπῃς ποιήσω σοι. οἶδε γὰρ πᾶσα φυλὴ λαοῦ μου ὅτι γυνὴ δυνάμεως εἶ Σύ. (ο) Καὶ νῦν ὁ ἀληθῶς ἀγχιστεύς ἐγώ εἰμι. καί γε ἔστιν ἀγχιστεὺς ἐγγίων ὑπὲρ ἐμέ.
13 Αὐλίσθητι τὴν νύκτα, καὶ ἔσται τοπρωὶ ἐὰν ἀγχιστεύσῃ σε, ἀγαθόν· ἀγχιστευέτω· ἐὰν δὲ μὴ θέλῃται ἀγχιστεῦσαί σε, ἀγχιστεύσω σε ἐγὼ ζῇ κύριος. κοιμήθητι πρὸς τοπρωί.
14 Καὶ ἐκοιμήθη πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἕως πρωί. καὶ ἀνέστη πρὸ τοῦ ἐπιγνῶναι ἄνθρωπον τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ εἶπε (ρ) Βοὸζ, Μὴ γνωσθήτω, ὅτι ἦλθε γυνὴ εἰς τὸν ἅλω.
15 Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Φέρε τὸ ἀμφίεσμα τὸ ἐπάνω σου. καὶ ἐκράτησεν αὐτὸ, καὶ ἐμέτρησεν ἓξ χριθῶν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ
16 Ῥοὺθ εἰσῆλθε πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς. καὶ ἡ (σ) εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ. τίς εἶπεν αὐτῇ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἀνθρώπῳ αὐτῇ.
17 ὁ ἀνήρ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Τὰ ἓξ τῶν χριθῶν ταῦτα ἔδωκέ μοι, ὅτι εἶπε πρὸς μὲ, Μὴ εἰσέλθῃς κενὴ πρὸς τὴν πενθερά σου. Ἡ δὲ εἶπε, Κάθου θύγατερ, ἕως τοῦ γνῶναί σε πῶς οὐ πεσεῖται ῥῆμα· οὐ γὰρ μὴ (τ) ἡσυχάσῃ ὁ ἀνὴρ ἕως ἂν (υ) τελεσθῇ τὸ ῥῆμα σήμερον.

MS. A. (λ) Βοὸς, (μ) κυρίῳ, θύγατερ, (ν) ἠγάθυνάς σε τὸ * ἔλαιον τὸ ἔσχατον (ξ) τὸ μὴ (ο) Καὶ ὅτι ἀληθῶς (τ) ἕως πρωί. (ρ) Βοὸς, (σ) εἶπεν, Τίς εἶ θύγατερ; ἡ δὲ εἶπεν (τ) ἡσυχάσει (υ) τελέσῃ

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ (α) Βοὸζ ἀνέβη ὅπου τὴν πύλω, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ ὁ (β) ἀγχιστεὺς παρεπορεύετο, ὃν (γ) ἐλάλησε Βοὸζ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (δ) Βοὸζ, Ἐκκλίνας κάθισον ὧδε (ε) κρύφιε. καὶ
2 ἐξέκλινε καὶ ἐκάθισε. Καὶ ἔλαβε (ζ) Βοὸζ δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως, καὶ εἶπε, Καθίσατε
3 ὧδε. Καὶ ἐκάθισαν. καὶ εἶπε (η) Βοὸζ πρὸ ἀγχιστεῖ, Τὴν μερίδα τῆ ἀχῇ (θ) ἣ ὅτι τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν τῷ (ι) Ἐλιμέλεχ, ὃ ἔθετο (κ) Νωεμὶν τὴ ἐπιστρεφούσῃ ἐξ

Dixit autem, Quis es tu? At illa dixit, Ego sum Ruth serva tua: & circumpones alas tuas super servam tuam; quoniam redemptor es tu. Et dixit Booz, Benedicta tu Domino Deo filia: quoniam bonam fecisti misericordiam tuam posteriorem super primam, non eundo post juvenes, sive inopes, sive dives. Et nunc, filia, nè timeas: Omnia quæcunque dixeris, faciam tibi. Novit enim universa tribus populi mei, quia mulier virtutis tu es. Et nunc verè redemptor ego sum. Et quidem est redemptor propinquus super me. Maneto nocte: & cùm manè, si redemerit te, bonum redimat: si autem noluerit redimere te, redimam te ego. Vivit Dominus. Dormi usque mane. Et dormivit ad pedes ejus usque manè. Illa verò surrexit antequàm agnosceret vir proximum suum. Et dixit Booz, Nè innotescat, quia venit mulier ad aream. Et dixit ei, Da pallium quod super te. Et tenuit illud, & mensus est sex hordeorum: & imposuit super eam: & intravit in civitatem. Et Ruth intravit ad socrum suam. At illa dixit ei, Filia. Et dixit ei omnia, quæcunque fecerat ei vir. Et dixit ei, Sex hordeorum hæc dedit mihi; quoniam dixit ad me, Nè intres vacua ad socrum tuam. At illa dixit, Sede filia, quoadusque tu cognoscas, quomodò non cadet verbum. Non enim quiescet vir, quoadusque consummaverit verbum hodiè.

CAP. IV.

Et Booz ascendit ad portam, & sedit ibi: & ecce vindemptor prætergrediebatur, quem (a) locutus est Booz. Et dixit ad eum Booz, Declinans sede hic allocandite. Et declinavit, & sedit. Et sumpsit Booz decem viros de senioribus civitatis: & dixit, Sedete hîc. Et sederunt. Et dixit Booz redemptori, Partem agri, quæ est fratris nostri Elimelech, (b) quæ data est ipsi Noemin reversæ ex agro Moab;

ἀχῇ Μωάβ,

MS.A. (α) Βοὸζ (β) ἀγχιστὴς (γ) εἶπεν Βοὸς. (δ) Βοὸς, (ε) κρυφῆ. (ζ) Βοὸς (η) Βοὸς, Τὴν μερίδα (θ) ἥτις ἐστὶν τῷ ἀδελφῷ (ι) Ἀβιμέλεχ, (κ) Νωεμὶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 וַאֲמַר מַן אַנְתְּ וַאֲמַרַת אֲנָא רוּת אַמְתָּךְ וְיִתְקְרֵי שְׁמָךְ עַל אַמְתָּךְ לְמִסְבֵי לְאִנְתּוּ אֲרוּם פְּרִיק
10 אַנְתְּ: וַאֲמַר בְּרִיכָה אַנְתְּ מִן קֳדָם יְיָ בְּרַתִּי אוֹטַבְתְּ טִיבוּתִךְ בַּתְרָה מִן קַדְמָאָה קַדְמָאָה
דְּאַתְנִיתְ וּבַתְרָאָה דַּעֲבַדְתְּ גַּרְמִיךְ בְּאִתְתָא דְּנָטְרָא יְבָם קָלִיל עַד וְמַן דִּירְבִּי בְנִין דְּלָא
11 לְמֵהַךְ בָּתַר רוּבִין לְמֶעְבַּד זְנוּ עִמְּהוֹן אִם מִסְכֵּן וְאִם עַתִּיר: וּכְעַן בְּרַתִּי לָא תִדְחֲלִין כָּל דִּי
תֵימַר לִי אֲעַבֵּד לִיךְ אֲרוּם גְּלִי קֳדָם כָּל יַתְבֵי תַרַע סַנְהֶדְרִין רַבָּא דְּעַמִּי אֲרוּם אִתְּתָא
12 צַדְקָתָא אַנְתְּ וְאִית בִּיךְ חֵילָא לְסִבְרָא נִיר פִּקּוּדַיָּא: וּכְעַן אֲרוּם בְּקוּשְׁטָא אֲרוּם פְּרִיק
13 אֲנָא וְאַף אִית פָּרִיק אוֹחֳרָן דַּחֲוֵי לֵיהּ לְמִפְרַק יָתֵר מִנִּי: בֵּיתִי בְּלֵילְיָא וְיֵהָא בְצַפְרָא אִם
פְּרִיקִךְ נַבְרָא דַּחֲוֵי לֵיהּ לְמִפְרַקִּין מְאוֹרַיְתָא דְּרִי טָב וְיִפְרוֹק לְחַיֵּי וְאִם לָא צָבֵי לְמִפְרַקִּין
אֲפְרוֹקְנִךְ אֲנָא אֲמָרִית בְּשִׁבְוָעָה קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּמַלֶּלִית לִיךְ כְּרִין אֲעַבֵּד דְּמוֹכִי עַד עִדָּן
14 צַפְרָא: וּדְמָכַת מִלְקְבֵל רַגְלוֹי עַד צַפְרָא וְקָמַת בְּקִרְיְצָתָא עַד לָא אִשְׁתְּמוֹדַע גְּבַר יָת
חֲבְרֵיהּ מִקֳּדָם חַשּׁוֹכָא וַאֲמַר לְעוֹלְמוֹי לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַר אֲרוּם אִתְּתָא לְאִדְרָא:
15 וַאֲמַר הַבִי סוּדְרָא דִּי עֲלַיִךְ וְאַחִידִי בֵּהּ וַאֲחִידַת בֵּהּ וְכָל שִׁירְ סְאִין דִּסְעוֹרִין וְשַׁוִּי עֲלַהּ
וַאֲיִתֵי לְהֵ כַּח מִן קֳדָם יְיָ לְסוֹבְרוּתְהוֹן וּמִן יַד אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה דַּעֲתִידִין לְמִפַּק מִנַּהּ
שִׁתָּא צַדִּיקֵי עָלְמָא דְּכֻלְּהוֹן חַד וְחַד עֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִתְּבָרַךְ בְּשִׁית בִּרְכָן דָּוִד וְדָנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי
16 מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְעַל בּוֹעַז לְקִרְיָתָא וַאֲתַת לַיִת חַמּוֹתַהּ בְּקִרְיָתָא וַאֲמַרַת מַן אַנְתְּ בְּרַתִּי
וְחַוְיָא לַהּ יָת כָּל מָה דַּעֲבַד לַהּ נַבְרָא עַל פּוּם מֵימַר מִן קֳדָם נְבוּאָה דְּאִתְגְּלְיָאַת לֵיהּ
17 לְמֶעְבַּד לַהּ: וַאֲמַרַת שִׁירְ סְאִין דִּסְעוֹרִין הָאִלֵּין יְהַב לִי נַבְרָא אֲרוּם אֲמַר לִי לָא תְהַכְנִי
18 רֵיקָנְיָא לְוָת חַמּוֹתִךְ: וַאֲמַרַת תֵּבִי בְּרַתִּי עַד דְּתִדְּעִין אֵכְדִין יִתְגַּר מִלְּתָא דְּנָן אֲרוּם
שְׁמַיָּא וְאֵכְדִין יִתְפְּרֵישׁ פִּתְגָמָא אֲרוּם לָא יְנוּחַ גַּבְרָא אֲרוּם אֱלָהִין יְשֵׁיצִי לְטָב פִּתְגָמָא
וּמָא דִין:

ד

1 וּבוֹעַז סְלִיק לְתַרַע בֵּית דִּינָא דְּסַנְהֶדְרִין וִיתֵיב תַּמָּן עִם סָבַיָּא וְהָא פְּרִיקָא דְּחַלַּף דְּמַלֵּיל
בּוֹעַז לְרוּת וַאֲמַר סְטִי תֵּיב הָכָא נְבַר דְּצִנְעִין אוֹרְחָתֵיהּ וּסְטָא וִיתֵיב: וּדְבַר עֲשָׂרְתִּי גּוּבְרִין
2 מִסָּבֵי קַרְתָּא וַאֲמַר תְּבוּ הָכָא וִיתִיבוּ: וַאֲמַר לְפָרוּקָא אַחֲסַנַת חַקְלָא דִּי לַאֲחוּנָא לֶאֱלִימֶלֶךְ
3 וּבְנַת נָעֳמִי דִּי תָבַת מֵחַקַל מוֹאָב:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit: Quæ tu? Et dixit: Ego Ruth ancilla tua: et vocetur nomen tuum sup ancillã tuã ad accipiendum me in uxorẽ; quoniã redemptor tu. Et dixit: Benedicta tu ante Dñm filia mea; et bona fuit bonitas tua posterior ab anteriori, *anterior quòd proselyta facta es, posterior quòd fecisti teipsam ut mulierẽ quæ præstolatur levirũ parvulũ usq;; ad tempus quo adolescat*, ad non ambulandũ post adolescentes, *ad faciendũ fornicationẽ cum eis*, si paup, & si dives. Nunc filia mea ne timeas; omne qꝺ dices mihi faciã: nam manifestum ante omnes sedentes portæ Zzanhedrin magnæ populi mei, qꝺ mulier justa tu, et est in te virtus ad aspiciendũ lucernã præceptorũ Dñi. Et nunc quoniã in veritate qꝺ redemptor ego, & etiã est redemptor alter quòd dignũ illi ad redimendum magis à me. Pernocta in nocte, et erit in manè si redemerit te vir cui dignũ ei ad redimendũ te ex lege, ecce bonũ, et redimet ad vitã: et si non volens ad redimendũ te, et redimã te ego: dixi in juramento ante Dñm: ut id quòd locutꝰ sum tibi, sic faciã: jaceto usq; ad tempꝰ matutini. Et jacuit juxta pedes illiꝰ usq; ad *matutinũ*; et surrexit in aurora usq; non cognovit vir sociũ suũ ab-ante obscuritatẽ: et dixit pueris suis: Ne cognitũ sit viro quòd venit mulier ad aream. Et dixit: Da sudariũ quod sup te, et apprehende in eo: et apprehendit in eo, et mensuravit sex Zzein ordeorũ et posuit sup eam: *et accessit ei robur ab-ante Dominum ad portandũ ea, et statim dictũ est in prophetia quòd futuri venirent ex ea sex justi mundi, quorũ unusquisq; benedicendus sit sex benedictionibus; David, & Daniel & socii ejus, & rex Messias*: et intravit Boghaz ad urbẽ. Et venit ad socrũ suã in aurora, et dixit: Quænã tu filia mea? Et nunciavit illi omne quod fecit ei vir: *juxta dictum ab-ante prophetiã, quæ revelata est sibi, fecit ei*. Et dixit: Sex Zzein ordeorum hæc dedit mihi: quoniã dixit mihi: Non ibis inanis ad socrum tuam. Et dixit: Sede filia mea mecũ in domo, usq; ad tempus quo cognoscas quemadmodum decretum est ex cœlo, et quemadmodũ mirificabitur verbum: quia non quiescet vir quin consummetur ad bonum verbum die hâc.

CAP. IV.

Et Boghaz ascendit ad portam domus judicii, qui locus Zzanhedrin, et sedit ibi cum senibus: & ecce redemptor pro quo locutus est Boghaz ad Ruth, et dixit: Declina; sede hic, vir cujus humiles viæ ejus, & declinavit, et sedit. Et accepit decem virosde senibus urbis, et dixit: Sedete hic: et sederunt. Et dixit redemptori: Possessionem agri, qui fratri nostro Elimelech, vendit Naghami quæ venit ex agro Moab.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait illi, Quodnam eſt nuncium tuum? Et reſpondit ei, Ego ſum Ruth ancilla tua; ſed cooperi ancillam tuam alâ veſtimenti tui, quoniam tu es vendicator hæreditatis. Et dixit illi Booz, Benedicta tu Deo, filia mea, quoniam meliorem reddidiſti miſericordiam tuam noviſſimam præ priori: quòd ſecuta non ſis juvenes divites, aut pauperes. Nunc filia mea ne timeas, quoniam omne quod dices mihi faciam tibi: novit enim omnis cognatio populi noſtri, quòd mulier ſis fortitudinis. Nunc autem in veritate ego ſum vendicator hæreditatis: veruntamen eſt alius vendicator hæreditatis, qui eſt propinquior me. Et nunc mane hodiè, & obnocta donec illuceſcat. Et erit in manè, ſi vendicabit te, bene vendicabit: ſi autem non vult vendicare te, ego vendicabo te. Et dixit ei, Dormi uſque mané. Et dormivit ad pedes ejus uſque ad diluculum; & ſurrexit manè, cùm adhuc eſſent tenebræ, antequam homo cognoſceret ſocium ſuum; & dixit ei, Quæſo, homo neſciat quòd deſcenderim ad te in aream. Et dixit ei Booz, Expande veſtimentum tuum; & expandit illa, & menſus eſt, & injecit illi ſex menſuras hordeorum: & impoſuit ſuper eam, & portavit, & venit in civitatem. Et ingreſſa eſt ad ſocrum ſuam: Et dixit illi ſocrus ejus; Quæ es filia mea? Et dixit ei, Ego ſum Ruth; & dixit illi quicquid fecit ei Booz: Et quòd dediſſet illi ſex menſuras hordeorum, & dixiſſet illi; Ne ingrediaris ad ſocrum tuam vacuè. Dicit illi ſocrus ejus, Sede filia mea donec videas: non enim quieſcet vir, quoadusque obtulerit illi judicium hodiè.

CAP. IV.

Et aſcendit Booz, & ſedit in porta civitatis: Et ecce vendicator progeniei tranſiens, de quo dixerat Booz; & ait illi, Veni, ſede hîc: ille autem dixit ei, Quid? Et ſedit prope illum. Et elegit ſibi decem viros de ſenioribus civitatis, & ſedere eos fecit apud ſe. Et dixit vendicator hæreditatis, Partem agri fratris noſtri Elimelech vendidit mihi Naami.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et dixit ei, Quiſnam ſtatus eſt tuus? ait, Ego ſum Ruth ancilla tua, quæ protege ancillam tuam extremitate veſtimenti tui, quoniam tu es cui convenit ſuſcitare hæreditatem. Et ait illi Booz, Benedicat te Deus, filia mea, quoniam opus tuum noviſſimum melius eſt priori; quòd ſecuta non es juvenes divites, ſed pauperes. Nunc autem tibi timendum non eſt, filia mea, quoniam ſum factturus tecum quicquid dixiſti; quia viri cognationis noſtræ univerſi ſciunt te optimam eſſe mulierem. Nunc autem verè ego ſum, cui convenit ſuſcitare hæreditatem; ſed habemus alium me propinquiorem, & ipſi convenit ſuſcitare progeniem. Quieſce ergò hâcte hâc, & obnocta uſque ad diluculum. Cùm autem perveneris ad diluculum, & quæret te dominus hæreditatis, ſi benefaciet: Si verò nolit facere, juro per Dominum, quòd ſi non quæret hæreditatem, quæram ego. Et dixit illi, Dormi, donec perveniat ad diluculum. Et dormivit ad pedes ejus, donec pervenit ad diluculum, & ſurrexit ſummo manè antequam videret homo proximum ſuum. Et ait illa ei, Neſciat homo quòd deſcenderim ad te in aream. Ait illi Booz; Expande veſtimentum tuum, & expandit; menſuravitque ei ſex menſuras hordei. Et venit ad ſocrum ſuam, & ait ei, Quænam es filia mea? & dixit ei, Ego ſum Ruth; & indicavit ei omnia quæ dixit illi Booz. Et quòd dediſſet ei ſex menſuras hordei, & quòd dixiſſet ei; Ne ingrediaris ad ſocrum tuam vacua. Ait illi ſocrus ejus, Sede filia mea, donec videas quid tibi futurum ſit, quoniam vir non ceſſabit hodiè, donec providebit negotio tuo.

CAP. IV.

Et aſcendit Booz, & ſedit in porta civitatis, & ecce vir cui debebatur hæreditas præteriit, & ipſe eſt de quo dixerat Booz: Ait illi Booz, Sede hîc. Et vocavit decem viros de ſenioribus civitatis, & ſedere eos fecit penes ſe. Et dixit illi cui debebatur progenies; utique Naama vendidit mihi partem agri Elimelech fratris noſtri, & ego indico tibi hoc, nec celabo te.

רות : ד

habitatoribus coram Acquire :dicendo,tuā aurē Revelabo : dixi ego Et
4 וְאָנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה־אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה־נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים
redemeris non si & : redime ,redemeris si ,mei populi senioribus coram &
וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל־
te post ego & ,redimendum ad ,te præter non quòd sciam ut ,mihi indica
הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ
agrum te acquirere die In : Boaz dixit Et redimam Ego : dixit Et
5 וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶגְאָל : וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קָנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה
acquires mortui uxore Moabitide Ruth à & ,Nahomi manu de
מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתָ
Dixitque .ejus hæreditate super mortui nomen suscitandum ad
6 לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ : וַיֹּאמֶר
corrumpam forte ne ,mihi redimere potero Non : redemptor
הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאָל־לִי פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־
potero non quia ,meā redemptionem tu tibi Redime .meam hæreditatem
נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל
super & ,redemptione super Israel in antè hoc Et redimere
7 לִגְאוֹל : וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־
vir solvebat : verbum omne confirmandum ad permutatione
הַתְמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ
.Israel in testimonium hoc & : suo proximo dabat & ,suā calceamentū
נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל :
suum calceamentum solvit & : tibi Acquire : Boaz ad redemptor dixitque
8 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ :
,hodie vos Testes : populum omnē & ,seniores ad Boaz Dixitque
9 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם
quæ omnia & ,Elimelech quæ omnia acquisivi quòd
כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
Ruth etiam Et .Nahomi manu de ,Machalon & ,Chilion
לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי : וְגַם אֶת־רוּת
suscitandū ad ,uxorem in mihi acquisivi Machalon uxorem Moabitidem
הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים
cum à mortui nomen excidatur non & ,suā hæreditate super mortui nomen
שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִכָּרֵת שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם
Dixeruntque .hodie vos Testes .suī loci porta à & ,suis fratribus
10 אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם : וַיֹּאמְרוּ
DOMINUS Det .Testes : seniores & ,porta in qui populus omnis
כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה
quæ ,Leah sicut & Rachel sicut ,tuam domum in venientem mulierem
אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר
,Ephrathah in virtutem fac & ,Israel domum ipsæ ambæ ædificaverunt
בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה
domus sicut tua domus sit Et .Bethlehem in nomen voca &
11 וְקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם : וּיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית
dederit quod semine de ,Jehudah ipsi Thamar peperit quem ,Peres
פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָּמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן
,Ruth Boaz cepit Et .hac puella de tibi Dominus
12 יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה הַזֹּאת : וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת
ei Dominus dedit & : eam ad est ingressus Et ,uxorem in tibi fuit &
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ
,Nahomi ad mulieres Dixeruntque .filium peperit & ,conceptum
13 הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן : וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי
,hodie redemptorem tibi fecit cessare non qui ,Dominus Benedictus
בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם 14
.Israel in ejus nomen vocetur ut
וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל :

Versio VUL. LAT.

4 Quod audire te volui, & tibi dicere corā cunctis sedentib⁹, & majoribus natu de populo meo. Si vis possidere jure propinquitatis, eme, & posside: sin autē displicet tibi, hoc ipsū indica mihi, ut sciam quid facere debeā: null⁹ enim est propinquus, excepto te, qui prior es, & me, qui secund⁹ sum. At ille respondit, Ego agrum emam. Cui dixit Booz; Quando emeris agrū de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidē, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hæreditate sua. Qui respondit, Cedo juri propinquitatis: neque enim posteritatē familiæ meæ delere debeo: tu meo utere privilegio, quo me libēter carere profiteor. Hic autē erat mos antiquitùs in Israel inter propinquos, ut si quando alter alteri suo juri cedebat, ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentū suum, & dabat proximo suo: hoc erat testimoniū cessionis in Israel. Dixit ergò propinquo suo Booz, Tolle calceamentū tuū. Quod statim solvit de pede suo. At ille majorib⁹ natu, & universo populo, Testes vos, inquit, estis hodiè, quòd possederim omnia quæ fuerūt Elimelech, & Chelion, & Mahalon, tradente Noemi: Et Ruth Moabitidē, uxorem Mahalon, in conjugiū sumpserim, ut suscité nomen defuncti in hæreditate sua, ne vocabulū ejus de familia sua ac fratribus & populo deleatur. Vos, inquā, huj⁹ rei testes estis. Respondit omnis populus, qui erat in porta, & majores natu; Nos testes sum⁹: faciat Domin⁹ hanc mulierem, quæ ingreditur domū tuā, sicut Rachel & Liā, quæ ædificaverunt domū Israel: ut sit exemplū virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Bethlehē. Fiátque domus tua, ficut domus Phares, quem Thamar peperit Judæ, de semine quod tibi dederit Dñs ex hac puella. Tulit itaq; Booz Ruth, & accepit uxorē: ingressúsque est ad eam, & dedit illi Dominus ut conciperet, & pareret filium. Dixerúntque mulieres ad Noemi; Benedictus Dñs, qui non est passus ut deficeret successor familiæ tuæ, & vocaretur nomen ej⁹ in Israel.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 Κἀγὼ εἶπα, Ἀποκαλύψω τὸ ὠς Cε, λέγων, Κτῆσαι ἐναντίον τῶν καθημένων, καὶ ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων τῆ λαοῦ μυ. εἰ ἀγχιστεύεις, ἀγχίσευε· εἰ δὲ μὴ ἀγχιστεύῃς, ἀνάγγειλόν μοι, καὶ γνώσομαι, ὅτι οὐκ ἔστι πάρεξ Cοῦ τῶ ἀγχιστεῦσαι, κἀγὼ εἰμὶ μετὰ Cέ. ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι, ἀγχιστεύσω. Καὶ εἶπε (λ) Βοὸζ, Ἐν ἡμέρᾳ τῶ κτήσασθαί Cε τὸν ἀγρὸν ἐκ χειρὸς (μ) Νωεμὶν καὶ παρὰ Ῥὺθ τῆ Μωαβίτιδος γυναικὸς τῶ τεθνηκότος, καὶ αὐτὴν κτήσασθαί Cε δεῖ, ὥστε (ν) ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τῶ τεθνηκότος ἐπὶ τῆ κληρονομίας αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεύς, Οὐ δύναμαι ἀγχιστεῦσαι ἐμαυτῷ, μήποτε διαφθείρω τὴ κληρονομίαν μυ. ἀγχίσευσον Cεαυτῷ τὴ ἀγχιστείαν μυ, ὅτι οὐ δύνομαι ἀγχιστεῦσαι. Καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα (ξ) ἔμπροσθεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ὅτι τὴ ἀγχιστείαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀνταλλαγμα τῶ (ο) σῆσαι πάντα λόγον· καὶ ὑπῆγετο (π) ἀνὴρ τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ, καὶ ἐδίδε τῷ πλησίον (ρ) αὐτῷ τῷ ἀγχιστεύοντι τὴ ἀγχιστείαν αὐτοῦ. καὶ τοῦτο ἦν μαρτύριον ἐν Ἰσραήλ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεὺς τῷ Βοὸζ, Κτῆσαι Cεαυτῷ τὴ ἀγχιστείαν μυ. καὶ ὑπῆγετο τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ. Καὶ (σ) εἶπε Βοὸζ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ παντὶ τῷ λαῷ, Μάρτυρες ὑμεῖς Cήμερον, ὅτι κέκτημαι πάντα τὰ τῶ (τ) Ἐλιμέλεχ, καὶ πάντα ὅσα ὑπῆρχε τῷ (υ) Χιλαιὼν καὶ τῷ Μαλὼν ἐκ χειρὸς (φ) Νωεμίν. Καὶ γὲ Ῥὺθ τὴ Μωαβίτιν τὴ γυναῖκα Μαλὼν κέκλημαι ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα, τῆ ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τῆ τεθνηκότος ἐπὶ τῆ κληρονομίας αὐτῆ, καὶ οὐκ (χ) ἐξολοθρευθήσεται τὸ ὄνομα τῆ τεθνηκότος ἐκ τῆ ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆ φυλῆς (ψ) λαοῦ αὐτοῦ. μάρτυρες ὑμεῖς Cήμερον. Καὶ (ω) εἶπος πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐν τῇ πύλῃ, Μάρτυρες. καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπος, Δῴη κύριος τῆ γυναῖκά σε τῆ εἰσπορευομένῃ εἰς τὴ οἶκόν Cε, (α) ὡς Ῥαχὴλ καὶ ὡς Λίαν, αἳ ᾠκοδόμησος ἀμφότεραι τὸν (β) οἶκον τῆ Ἰσραὴλ, καὶ ποίησον δύναμιν ἐν Ἐφραθᾶ, καὶ ἔσαι ὄνομα ἐν (γ) Βηθλεέμ. Καὶ γένοιτο (δ) οἶκός Cε, ὡς οἶκος Φαρὲς, ὃν ἔτικε Θάμαρ τῷ Ἰούδα, ἐκ τῆ σπέρματος ὃ δώσει κύριος Cοι ἐκ τῆ παιδίσκης ταύτης. Καὶ ἔλαβε (ε) Βοὸζ τὴ Ῥὺθ, καὶ (ζ) ἐγένετο (η) ἔδυκεν κύριος κοίησιν αὐτῇ, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. (ϑ) Νοομμεὶν,

Et ego dixi, Discooperiam aurem tuam; dicens, Acquire coram sedentibus, & coram senioribus populi mei. Si redimis, redime: si autem non redimis, annuntia mihi, & cognoscam: quia non est præter te ad redimendū: & ego sum post te. At ille dixit, Ego sum, redimam. Et dixit Booz: In die acquirendi te agrum de manu Noemin, & à Ruth Moabitide uxore defuncti; & ipsam te acquirere oportet: ut suscites nomen mortui super hæreditatem ejus. Et dixit redemptor, Non potero redimere mihi; nè fortè corrumpā hæreditatem meam. Redime tibi redemptionem meam, quoniam non potero redimere. Et hæc justificatio erat antèà in Israel super redemptione, & super permutatione ad firmandum omne verbum: & solvebat vir calceamentum suū, & dabat proximo suo vedimenti redemptionem suam. Et hoc erat testimonium in Israel. Et dixit redemptor ad Booz, Acquire tibi redemptionem meam. Et solvit calceamentum suum, & dedit ei. Et dixit Booz senioribus, & universo populo; Testes vos hodiè, quia acquisivi omnia, quæ ipsius Elimelech, & omnia quæcunque sunt ipsi Chelæon, et ipsi Maalon, de manu Noemin. Et etiam Ruth Moabitidem uxorem Maalon acquisivi mihi in uxorem, ad suscitandum nomen mortui super hæreditatem ejus, & non exterminabitur nomen mortui de fratribus suis, & de tribu populi sui. Testes vos hodiè. Et dixerunt universus populus, qui in porta, Testes. Et seniores dixerunt; Det Dominus uxorem tuam intrantem in domum tuam, sicut Rachel, & sicut Liam; quæ ædificaverunt utræque domum Israel: & (c) fecerunt virtutem in Ephratha: & erit nomen in Bethleem. (d) Et fiat domus tua, sicut domus Phares, quem peperit Thamar ipsi Juda, ex semine, (e) quod dabit Dominus tibi ex ancilla hac. Et accepit Booz Ruth, & facta est ei in uxorem: & intravit ad eam. Et dedit ei Dominus conceptionem, & peperit filium. Et dixerunt mulieres ad Noemin, Benedictus Dominus, qui non fecit deesse tibi hodie redemptorem: & vocet nomen ejus in Israel.

MS. A. (λ) Βοὸς, (μ) Νοομμεὶ (ν) ἀναστῆσαι σε τὸ (ξ) ἔμπροσθεν Ἰσραὴλ (ο) σῆσαι τὸν λόγον· (π) ὁ ἀνὴρ (ρ) αὐτῷ τῆ ἀγχιστείαν αὐτοῦ. (σ) εἶπεν τοῖς (τ) Ἀβιμέλεχ, (υ) Χαιλεὼν (φ) Νοομμεὶ. (χ) ἐξολεθρευθήσε (ψ) τῶ λαοῦ (ω) εἶπαν (α) ὡς Ῥαχὴλ καὶ ὡς Λίαν, αἳ ᾠκοδόμησ (β) οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ποιήσαι δύναμιν (γ) Βαιθλεέμ. (δ) ὁ οἶκός σε, ὡς ὁ οἶκος (ε) Βοὸς (ζ) ἐγένετο (η) ἔδωκεν κύριος κοίησιν αὐτῇ, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. (ϑ) Νοομμεὶν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַאֲנָא אֲמָרִית אֲגַלִּי אוּדְנָךְ לְמֵימַר קְנֵה כָּל קֳבֵל יָתְבֵי תַרְעָא דְּבֵית דִּינָא דְסַנְהֶדְרִין וְכָל
קֳבֵל סָבֵיָא דְעַמִּי אִם אִית רְעוּתָךְ לְמִפְרוֹק פְּרוֹק וְאִם לָא אִית רְעוּתָךְ חַוִּי לִי וְאִנְדַּע אֲרוּם
לֵית אִירַב מִנָּךְ הַהוּא דְּרַשַּׁי לְמִפְרוֹק קֳדָמָךְ וְדֵהוּא קָרִיב לְמִתַּב בְּוָתָךְ וַאֲנָא אֲתֵי מִנָּךְ
וּפְרוֹקָא אֲמַר בְּתָרָךְ וַאֲמַר אֲנָא אֶפְרוֹק : וַאֲמַר בֹּועַז בְּיוֹמָא דְּתִקְנֵי יָת חַקְלָא מִן יְדָא דְנָעֳמִי
וּמִן יְדָא דְרוּת מוֹאֲבִיְתָא אִתַּת מֵיתָא אִתַּת לְמִפְרוֹק וּבְעִי לְיַקָּמָא יָתְהוֹן וּלְמִסְבְּהּ לְאִנְתּוּ
מִן בְּנֵי נַלֵּי לַאֲקָמָא שׁוּם מֵיתָא עַל אַחְסַנְתֵּיהּ : וַאֲמַר פְּרוֹקָא כְּדֵא נָוָא לֵית אֲנָא יָכִיל
לְמִפְרוֹק לִי עַל דְּאִית לִי אִתְּתָא לֵית לִי רְשׁוּ לְמִסַּב אוּחֳרָנִיתָא עֲלַהּ דִּלְמָא תֶּהֵי לְמָצוּ
בְּבֵיתִי וְאֶהֱא מְחַבֵּל יָת אַחְסַנְתִּי פְּרוֹק לָךְ אַתְּ אֲרוּם לֵית לִי אִתְּתָא אֲרוּם לֵית אֲנָא יָכִיל
לְמִפְרוֹק : וּבְהָדָא מְנָהֲגָא בְּעִדָּנָא דִּי מַלְקַדְמִין מְתַנַּהֲגָא בְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְּשָׁקְלָן וְיָהֲבָן
וּפְרָקָן וּמְחַלְפָן חַד מִן חֲבֵרֵיהּ וּמְקַיְּמִין כָּל מִדְּעָם וּטְלַע נְבַר נַרְתֵּק יַד יַמִּינֵיהּ וְאוֹשִׁיט בֵּיהּ
קִנְיָן לְחֲבֵרֵיהּ וְהֵכִין נָהֲגִין לְמִקְנֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל חַד מִן חֲבֵרֵיהּ קֳדָם סָהֲדֵיָא : וַאֲמַר פְּרוֹקָא
לְבֹועַז אוֹשִׁיט יָדָךְ לְקִנְיָנָא וּקְנִי לָךְ וּטְלַע בּוֹעַז יָת נַרְתֵּק יַד יְמִינֵיהּ וּקְנִי לֵיהּ : וַאֲמַר בֹּועַז
לְסָבֵיָא וּלְכָל עַמָּא הֱווֹ סָהֲדִין אַתּוּן עֲלַי יוֹמָא דֵין אֲרוּם קְנִיתִי יָת כָּל מָה דַּהֲוָה לַאֱלִימֶלֶךְ
וְיָת כָּל מָה דַּהֲוָה לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִן יְדָא דְנָעֳמִי : וְאוּף יָת רוּת מוֹאֲבִיְתָא אִתַּת מַחְלוֹן
קְנִיתִי לִי לְאִנְתּוּ בְּנִין לְמֶקֱם שׁוּם שְׁכִיבָא עַל אַחְסַנְתֵּיהּ וְלָא יִשְׁתֵּצֵי שׁוּם שְׁכִיבָא מִלַּות
אֲחוּהִי וּמִתְּרַע סַנְהֶדְרִין דְּבַאֲתַרֵיהּ סָהֲדִין אַתּוּן עֲלַי יוֹמָא דֵין : וַאֲמַרוּ כָּל עַמָּא דִי בְתַרַע
סַנְהֶדְרִין וְסָבֵיָא סָהֲדִין אֲנַחְנָא יְהֵן יְיָ יָת אִתְּתָא הָדָא דְּאָתְיָא לְבֵיתָךְ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה דִי בְנוּ
תַּרְוֵיהוֹן יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲבוּנָן בְּתַרֵי עֶסַר שִׁבְטַיָּא וַעֲבַד חֵילָא בְּאֶפְרָת וּתְהֵי קְרֵי שְׁמָא
בְּבֵית לָחֶם : וִיהֵי מַצְלַח בֵּיתָךְ כְּבֵית פָּרֶץ דִּי יְלִידַת תָּמָר לִיהוּדָה מִן זַרְעָא דִי יִתֵּן יְיָ לָךְ
מִן רִבְיָא הָדָא : וּנְסִיב בּוֹעַז יָת רוּת וַהֲוָת לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְעַל לְוָתָהּ וְיָהַב יְיָ לָהּ עִדּוּי
וְיָלִידַת בַּר : וְאָמְרָן נְשַׁיָּא לְנָעֳמִי בְּרִיךְ דְּלָא פְּסַק לִיךְ פְּרוֹקָא יוֹמָא דֵין וְיִתְקְרֵי
שְׁמֵיהּ מִן צַדִּיקֵי יִשְׂרָאֵל :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ego dixi: Revelabo aurē tuam ad dicendū, Eme totum, corā sedentibus *ostio domus* Judicii Zzanhedrin, & *omnino* coram senibus populi mei, si voluntas tua ad redimendū, redime: & si non est voluntas tua, nuncia mihi & cognoscā: quoniā non est præterte *ipsum cui sit facultas ad redimendū ante te et qui sit propinquus ad habitandum ut tu*, & ego *cognoscam ex te*, et redēptor ero post te: et dixit: Ego redimā. Et dixit Boghaz: In die emere te agrū ex manu Naghami et ex manu Ruth *Moabitidis* uxoris *mortui obligatus tu ad redimendū, et quærens* ad propinquandū eā *& ad accipiendū eā in uxorē propter suscitandū* nomen *mortui* sup possessionē illi⁹. Et dixit redemptor: *Ut* isto colore non ego potens ad redimendū mihi, sup ꝙ est mihi uxor, non est mihi facultas ad accipiendū aliā sup eā: fortasse erit ad contentionē in domo meā; et ero corrumpens possessionem meam: redime tibi tu, quia non est tibi uxor, quoniā non ego potero ad redimendū. Et in hāc consuetudine in tempore ꝙ ab antiquis consuetū est in Israel, in tempore quo *accipientes aut dantes*, aut redimentes aut ꝑmutantes un⁹ cum socio suo, *& confirmantes omne quodcunq; extraxit* vir vaginā *manus dextræ suæ*, et porrexit in eā possessionē socio suo; & ita consuescentes ad possidendū dom⁹ Israel un⁹ à socio suo ante testes. Et dixit redemptor ad Boghaz: Extende manū tuā ad possessionē, et eme tibi: et detraxit Boghaz vaginā *man⁹ dextera suæ*, et emit ab eo. Et dixit Boghaz senib⁹ et oñi populo: Este testes vos sup me die hoc, quòd emi oñe id ꝙ fuit Elimelech, et oñe id ꝙ fuit Chilion et Mahhalon ex manu Naghami. Et etiā Ruth Moabitidem uxorē Mahhalon emi mihi in uxorem, ad stauendum nomen jacentis sup hæreditatē ejus: et non delebitur nomen jacentis ex fratrib⁹ suis, et ex porta Zzanhedrin qui in loco ejus, testes vos sup me die hac. Et dixerunt oēs populus qui in portā Zzanhedrin et senes, Testes nos: dabit Dñs mulierem hanc quæ veniens ad domū tuam ut Rahhel et ut Leah, quæ ædificaverunt ambæ illæ domum Israel patris *nostri* in duodecim tribubus; et fac virtutem in Ephrath, et sit vocatum nomen ejus in Bethlehhem. Et sit prosperans domus tua ut domus Pereſz, ad quem peperit Thamar Jehudah, à semine quod dabit Dñs tibi ex puella hāc. Et accepit Boghaz Ruth, et fuit illi in uxorē: et ingressus est ad eam, et dedit Dñs ei conceptionem, et peperit filiū. Et dixerunt mulieres Naghami: Benedictū nomen Domini, quòd non defecit tibi redemptor die hac: et vocabitur nomen ejus è *justis* Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܐܓܠܐ ܒܕܢ ܩܕܡ ܝܬܒܐ ܘܩܕܡ ܣܒܐ ܕܥܡܝ ܐܦܩ ܠܟ ܘܐܡܪ ܠܟ ܩܢܐ ܩܕܡ ܝܬܒܐ ܘܩܕܡ ܣܒܐ ܕܥܡܝ ܐܢ ܐܬ ܡܬܒ ܠܡܬܒ ܘܐܢ ܠܐ ܐܡܪ ܠܝ ܘܐܚܘܐ ܕܐܢ ܠܐ ܐܬ ܡܬܒ ܠܡܬܒ ܐܡܪ ܠܝ ܕܐܢ ܩܪܝܒ ܠܝ ܡܢ ܒܥܠ ܐܢܐ ܩܪܝܒ ܠܟ ܡܢ ܒܥܠ ܘܐܢܐ ܐܬ ܡܬܒ ܠܡܬܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܬ ܡܬܒ ܠܡܬܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܓܠ ܐܢܐ ܐܡܪ

שמואל א: א

tuam senectutem alendum ad & ,animam *reducentem in* tibi erit Et
15 וְהָיָה לְךָ֫ לְמַשִּׁיב נֶ֥פֶשׁ וּלְכַלְכֵּ֥ל אֶת־שֵׂיבָתֶ֑ךָ
tibi bona *ipsa* quæ ,eum peperit ,te diligit quæ tua nurus quia
כִּ֣י כַלָּתְךָ֣ אֲשֶׁר־אֲהֵבַ֗תְךָ יְלָדַ֙תּוּ֙ אֲשֶׁר־הִיא֙ טוֹבָ֣ה לָ֔ךְ
,suo sinu in eũ posuit & ,*natum* Nahomi *cepit* Et .*filiis* septem *præ*
מִשִּׁבְעָ֖ה בָּנִֽים׃ וַתִּקַּ֥ח נָעֳמִ֛י אֶת־הַיֶּ֖לֶד וַתָּ֣שֶׁת אֹת֑וֹ בְּחֵיקָ֖הּ
: dicendo ,nomen vicinæ *ei* vocaverunt Et *.nutricem in* ei fuit &
16 וַתְּהִי־לּ֥וֹ לְאֹמֶנֶֽת׃ וַתִּקְרֶ֥אנָה לוֹ֙ הַשְּׁכֵנ֣וֹת שֵׁ֔ם לֵאמֹ֕ר
ipse :Hobed ejus nomen vocaverunt & : Nahomi ipsi filius est Natus
יֶ֥לֶד־בֵּ֖ן לְנָעֳמִ֑י וַתִּקְרֶ֨אנָה֙ שְׁמ֣וֹ עוֹבֵ֔ד הוּא֙
genuit Peres : Peres generationes istæ Et .David patris Isai pater
אֲבִי־יִשַׁ֥י אֲבִי־דָוִֽד׃ וְאֵ֙לֶּה֙ תּוֹלְד֣וֹת פֶּ֔רֶץ פֶּ֖רֶץ הוֹלִ֥יד אֶת־
.Hamminadab genuit Ram &,Ram genuit Chesron Et .Chesron
חֶצְרֽוֹן׃ וְחֶצְרוֹן֙ הוֹלִ֣יד אֶת־רָ֔ם וְרָ֕ם הוֹלִ֖יד אֶת־עַמִּינָדָֽב׃
genuit Nachson & ,Nachson genuit Hamminadab Et
20 וְעַמִּינָדָ֙ב הוֹלִ֣יד אֶת־נַחְשׁ֔וֹן וְנַחְשׁ֕וֹן הוֹלִ֖יד אֶת־
.Hobed genuit Bohaz & : Bohaz genuit Salmon Et .Salmah
שַׂלְמָ֑ה׃ וְשַׂלְמ֙וֹן הוֹלִ֣יד אֶת־בֹּ֔עַז וּבֹ֕עַז הוֹלִ֖יד אֶת־עוֹבֵֽד׃
.David genuit Isai & : Isai genuit Hobed Et
22 וְעוֹבֵ֙ד הוֹלִ֣יד אֶת־יִשָׁ֔י וְיִשַׁ֕י הוֹלִ֖יד אֶת־דָּוִֽד׃

Versio VULG. LAT.

15 Et habeas qui consoletur animam tuã, & enutriat senectutem: de nuru enim tua nat⁹ est, quæ te diligit: & multò tibi melior est, quàm si septem haberes filios. Susceptúmque Noemi puerum posuit in sinu suo, & nutricis ac gerulæ fungebatur officio. Vicinæ autem mulieres congratulantes ei, & dicentes; Nat⁹ est fili⁹ Noemi: vocaverunt nomen ej⁹, Obed. Hic est pater Isai, patris David.
18 Hæ sunt generationes Phares: Phares genuit Esron, Esron genuit Aram, Aram genuit Aminadab, Aminadab genuit Nahasson, Nahasson genuit Salmon, Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed, Obed genuit Isai, Isai genuit David.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἔσαι σοι εἰς ὑπηρέφουσα ψυχῆ, καὶ τῶ διαθρέψαι τ̀ πολιάν σε, ὅτι ἡ (ι)νύμφη ἡ ἀγαπήσασά σε, ἔτεκεν αὐτ̀, ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς. Καὶ ἔλαβε (κ) Νωεμὶν τὸ παιδίον, καὶ (λ) ἔθηκεν εἰς τ̀ κόλπον αὐτ̀, καὶ
17 ἐγένθη αὐτῶ εἰς τιθήνον. Καὶ ἐκάλεσ αὐτῶ αἱ γείτονες ὄνομα, λέγουσι, Ἐτέχθη υἱὸς τῆ (μ) Νωεμίν· καὶ ἐκάλεσ τὸ ὄνομα αὐτ̀, Ὠβήδ. οὗτ πατὴρ Ἰεσσαὶ πατρὸς Δαυίδ.
18 Καὶ αὗ αἱ γενέσεις Φαρές. Φαρὲς ἐγέννησε τ̀ Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ ἐγέννησε τ̀ (ρ) Ἀραμ·
19 καὶ Ἀραμ ἐγέννησε τ̀ Ἀμιναδάβ· Καὶ Ἀμιναδὰβ ἐγέννησε τ̀ Ναασσών· καὶ Ναασσὼν
20 ἐγέννησε τ̀ Σαλμών· Καὶ Σαλμὼν ἐγέννησε τ̀ (ξ) Βοόζ· καὶ Βοὸζ ἐγέννησε τ̀ Ὠβήδ· Καὶ Ὠβὴδ ἐγέννησε τ̀ Ἰεσσαί· καὶ Ἰεσσαὶ
22 ἐγέννησε τ̀ (ο) Δαυίδ.

MS.A. (ι) νύμφη (κ) Νοομιεὶν (λ) ἔθηκεν αὐτὸ εἰς (μ) Νωεμίν· (ν) Ἀρράν· Ἀρρὰν δὲ ἐγέννησεν (ξ) Ρ.οὸς· καὶ Βοὸς (ο) Δαυὶδ τὸν βασιλέα.
Τέλ⊖ τ̀ Ῥύθ.

15 Et erit tibi in revocantem animam, & ad nutriendum canitiem tuam; quoniam nurus, quæ dilexit te, peperit eum: quæ est bona tibi super septem filios. Et
16 sumpsit Noemin puerum, & posuit in sinu suo, & factus est ei in
17 nutricem. Et vocaverunt ejus vicinæ nomen dicentes, Natus est filius Noemin: & vocaverunt nomen ejus, Obed. Hic pater
18 Jesse patris David. Et hæ generationes Phares. Phares genuit
19 Esrom. Esrom genuit Aram: & Aram genuit Aminadab. Et Aminadab genuit Naasson: & Na-
20 asson genuit Salmon. Et Salmon
21 genuit Booz: & Booz genuit Obed. Et Obed genuit Jesse:
22 & Jesse genuit David.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וְיֶהֱא לִיךְ לְמִקַּם נַפְשׁ וּלְכַלְכָּל יַת סֵיבְתֵךְ בְּתַפְנוּקִין אֲרוּם כַּלְתֵךְ דִּי רְחִימַת יָתֵךְ יְלָדַתִּיהּ
16 דְּהִיא הֲוַת טָבְתָא לִיךְ בְּעִדָּן אַרְמְלוּתִיךְ מִסַּנְיָאִין בְּנִין: וּנְסִיבַת נָעֳמִי יַת רַבְיָא וְשׁוּאַת
17 יְתֵיהּ בְּעִטָּפָהּ וַהֲוַת לֵיהּ לְתוּרְבְּנְתָא: וּקְרָאן לֵיהּ שִׁבְבָתָן שׁוּם לְמֵימַר אִתְיְלִיד בַּר לְנָעֳמִי
18 וַהֲווֹ קָרָאן שְׁמֵיהּ עוֹבֵד הוּא אֲבוּי דְּיִשַׁי אֲבוּי דְּדָוִד: וְאִלֵּין תּוֹלְדָת פָּרֶץ אוֹלִיד יַת
19 חֶצְרוֹן: וְחֶצְרוֹן אוֹלִיד יַת רָם וְרָם אוֹלִיד יַת עַמִּינָדָב: וְעַמִּינָדָב אוֹלִיד יַת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן
20 רַב בֵּית אַבָּא לְבֵירַת יְהוּדָה] וְנַחְשׁוֹן אוֹלִיד יַת סַלְמָא [צַדִּיקָא הוּא סַלְמָא מִן בֵּית לֶחֶם
וְנְטוֹפָה רַבְּטִילוּ בְנוֹי פְּרִיבִין דְּאוֹתִיב יְרָבְעָם חַיָּבָא עַל אוֹרְחֵי וְהַוְיָן עוֹבְדֵי אֵב וּבְנִין
21 יְאֵין כְּנְטוֹפָא] : וְשַׂלְמוֹן אוֹלִיד יַת אַבְצָן נְגִידָא הוּא בּוֹעַז צַדִּיקָא דִּי עַל וְכוּתֵיהּ אִשְׁתֵּיזִבוּ
עַמָּא בֵּירַת יִשְׂרָאֵל מִיַּד בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וּבְנִין צְלוֹתֵיהּ עִדַּרְתְּ כַּפְּנָא מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל]
22 וּבוֹעַז אוֹלִיד יַת עוֹבֵד דְּפָלַח לְמָרֵי עַלְמָא בְּלֵב שְׁלִים : וְעוֹבֵד אוֹלִיד יַת יִשַׁי [דְּמִתְקְרֵי
נָחָשׁ בְּגִין דְּלָא אִשְׁתַּכַּחַת בֵּיהּ עֵילָא וּשְׁחִיתָא לְאִתְמַסָּרָא בִּידּוֹי דְּמַלְאָכָא דְּמוֹתָא לְמִסַּב
יַת נַפְשֵׁיהּ מִנֵּיהּ וַחֲיָה יוֹמִין סַגִּיאִין עַד דְּאִדְכַּר קֳדָם יְיָ עִיטָא דְיהַב חִוְיָא לְחַוָּה אִתַּת אָדָם
לְמֵיכַל מִן אִילָנָא דְאָכְלִין פֵּרוּי חַכִּימִין לְיִדַּע בֵּין טָב לְבִישׁ וְעַל דְּהַוּוּ עִיטָא אִתְחֲיִבוּ
מוֹתָא כָּל דָּיְרֵי אַרְעָא וּבְדָהֵיא עִילָּא שְׁכִיב יִשַׁי אוֹלִיד יַת דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et erit tibi ad suscitantem animæ, et ad sustentandum senectutem tuam in
16 delitiis, nam nurus tua quæ amavit te peperit eum: & illa fuit bona tibi in
17 tempore viduitatis tuæ à multis filiis. Et accepit Naghami infantẽ, et po-
18 suit eum in sinu suo, et fuit ei ad nutricẽ. Et vocaverunt ei vicinæ nomẽ ad
dicendũ: Genit⁹ est fili⁹ Naghami: et fuerunt vocantes nomẽ ej⁹ Ghobed.
ipse pater Iissai patris David. Et hæc generatio Peresz: Peresz genuit Hheszrõ. Et Hheszrõ genuit Ram, et Ram genuit Ghaminadab. Et Ghaminadab
19 genuit Nahhason, *et Nahhason princeps dom⁹ patris tribus Jehuda*; et Nah-
20 hason genuit Salmah, *justũ, ille Salma de Bethlehhem, et Netophah, cujus*
filii abolevérunt custodes quos constituerat Jerabghã super vias; et fuerũt
opera patris et filiorũ pulchra ut Netopha. Et Salmon genuit *Abszan ducem,*
ille Boghaz *justus, cujus ob justitiam liberatus est popul⁹ dom⁹ Israel è ma-*
nu inimicorum suorũ, et propter orationẽ ej⁹ discessit fames à terra Israel;
et Boghaz genuit Ghobed, *qui servivit Domino mundi corde perfecto.* Et
Ghobed genuit Iisai, *qui appellatus est Nahhas, propterea quod non inve-*
niretur in eo iniquitas et corruptio, ut traderetur in manus Angeli mortis
ad accipiendũ animã ej⁹ ab eo; et vixit dies multos, donec commemoraretur co-
ram Domino consiliũ quod dedit serpens Hhavæ uxori Adã ad comedendũ
de arbore, quæ comedentes fructũ ej⁹ sapientes ad dignoscendũ inter bonũ et
inter malũ, et per hoc consiliũ rei fuerunt mortis omnes habitatores terræ, et
in hac iniquitate occubuit Iisai justus: & Iissai genuit David.

שמואל א: א

Versio VULG. LAT.

Liber primus SAMUELIS, quem nos primum Regum dicimus.

CAP. I.

ej⁹ nomẽ &,Ephraim mõte de Sophim Ramathaim de unus vir fuit Et
1 וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הָרָמָתַיִם צוֹפִים מֵהַר אֶפְרָיִם וּשְׁמוֹ
,Ephratæi Suph filii ,Tochu filii ,Elihu filii ,Jerocham fili⁹ Elcanah
אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיהוּא בֶּן־תֹּחוּ בֶן־צוּף אֶפְרָתִי:
,Peninnah *secundæ* nomen & ,Channah unius nomen : uxores duæ ei Et
2 וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִנָּה
ascendebat Et .nati non Channah & ;nati Peninnah ipsi *fuit* Et
3 וַיְהִי לִפְנִנָּה יְלָדִים וְלַחַנָּה אֵין יְלָדִים: וְעָלָה
immolandũ &,*se incurvanda* ad,*dies in diebus à* sua civitate è ipse vir
הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִימִים יָמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ
Pinechas & Chophni ,Heli filii duo ibi & : Siloh in exercituũ DOMINO
לַיהוָה צְבָאוֹת בְּשִׁלֹה וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס
deditque ;Elcanah immolavit & ,dies fuit Et .DOMINO sacerdotes
כֹּהֲנִים לַיהוָה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן
,*distributiones* ejus filiabus & ,ejus filiis omnibus & ,suæ uxori Peninnah
לִפְנִנָּה אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מָנוֹת:
Channah quoniam ;*facierum* unam *distributionem* dedit Channah ipsi Et
5 וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפַּיִם כִּי אֶת־חַנָּה
.ejus vulvam concluserat DOMINUS & : diligebat
אָהֵב וַיהוָה סָגַר רַחְמָהּ:

1 Fuit vir unus de Ramathaimsophim, de monte Ephraim, & nomen ejus Elcana, fili⁹ Jeroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephrathæ⁹. Et habuit duas uxores: nomen uni Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fuerúntque Phenennæ filii: Annæ autẽ non erant liberi.
3 Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis dieb⁹, ut adoraret & sacrificaret Dño exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni et Phineés, sacerdotes Dñi. Venit ergò
4 dies, & immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori suæ, & cunctis filiis ejus, & filiab⁹ par-
5 tes: Annæ autem dedit partẽ unam tristis, quia Annã diligebat. Dominus autem concluserat vulvam ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'. REGNORUM I.

ΚΕφ. α'. CAP. I.

1 (α) Ἄνθρωπ⊖ ἦν ἐξ Ἀρμαθαὶμ (β) Σιφὰ, ἐξ ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ ὄνομα αὐτῶ Ἐλκανὰ υἱὸς (γ) Ἱεροβοὰλ υἱῦ (δ) Ἠλιὰ υἱῦ (ε) Θοκὲ ἐν
2 Νασὶβ Ἐφραίμ. Καὶ τέτῳ δύο γυναῖκες· ὄνομα τῆ μιᾷ, Ἄννα· καὶ ὄνομα τῆ δευτέρᾳ, Φεννάνα. καὶ ἦν τῆ Φεννάνᾳ παιδία (ζ) καὶ
3 τῆ Ἄννᾳ οὐκ ἦν παιδίον. (η) Καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπ⊖ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐκ πόλεως αὐτῦ ἐξ Ἀρμαθαὶμ (θ) προσκυνεῖν καὶ θύειν κυρίῳ τῶ θεῶ σαβαὼθ εἰς Σηλώμ. καὶ ἐκεῖ (ι) Ἠλὶ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῦ Ὀφνὶ καὶ
4 Φινεὲς ἱερεῖς τ̀ κυρίε. Καὶ ἐγένθη ἡμέρα, καὶ ἔθυσεν Ἐλκανὰ, καὶ ἔδωκε τῆ Φεννάνᾳ γυναικὶ αὐτῦ, (κ) καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτ̀ (λ) μερίδας.
5 Καὶ τῆ Ἄννᾳ ἔδωκε μερίδα μίαν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῆ παιδίον, πλὴν ὅτι τ̀ Ἄνναν ἠγάπα Ἐλκανὰ ὑπὲρ ταῦτα. (μ) καὶ κύει⊖ ἀπέκλεισε τὰ πρὸ τ̀ μήτραν αὐτ̀,

MS.A. Βασιλειῶν α'. (α) Καὶ ἐγένε[illegible]ο ἄνθρωπ⊖ εἷς ἐξ (β) Σωφὶμ, (γ) Ἱεροαμὶ (δ) Ἠλιῦ (ε) Θοῦ υἱῦ Σὺφ Ἐφραθαῖ⊖. Καὶ (ζ) τῆ τ̀ Ἄννᾳ (η) Καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπ⊖ ἐκεῖνο⊖ ἐκ πόλεως (θ) ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας προσκυνεῖν κυρίῳ θεῶ Σαβαὼθ ἐν Σηλώ. (ι) Ἠλεὶ καὶ δύο (κ) καὶ πᾶσιν τοῖς (λ) καὶ τ̀ συναπέκλισεν

1 Homo (a) fuit de Armathem Sipha, de monte Ephræm: & nomen ei Elcana filius Jeremeel filii Eliu filii Thoce (b) in Nasib Ephræm. Et huic duæ uxores: nomen uni, Anna: et nomen secundæ, Phennana. Et erãt Phennanæ filii:
2 & Annæ nõ erat filius. Et ascendebat homo ex die⁹ in dies de civitate sua de Armatham adorare, & sacrificare Domino Deo
3 Sabaoth in Selom. Et ibi Heli, & duo filii ejus, Ophni & Phinees, sacerdotes Domini. Et fuit
4 est dies, & sacrificavit Elcana: & dedit Phennanæ uxori suæ, & filiis (c) ejus partes. Et Anæ dedit partem (d) unam, quia
5 non erat ei filius: veruntamen Annam diligebat Elcana super hanc. Et Dominus conclusérat, quæ circa vulvam ejus;

שמואל א: א

Versio VULG. LAT.

CAP. I. א

ej⁹ nomẽ &,Ephraim mõte de Sophim Ramathaim de unus vir fuit Et
1 וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הָרָמָתַיִם צוֹפִים מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ
,Ephratæi Suph filii ,Tochu filii ,Elihu filii ,Jerocham fili⁹ Elcanah
אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיהוּא בֶּן־תֹּחוּ בֶן־צוּף אֶפְרָתִי:
,Peninnah *secundæ* nomen & ,Channah unius nomen : uxores duæ ei Et
2 וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִנָּה
aſcendebat Et .nati non Channah & ;nati Peninnah ipſi *fuit* Et
3 וַיְהִי לִפְנִנָּה יְלָדִים וְלַחַנָּה אֵין יְלָדִים: וְעָלָה
immolandũ &,*ſe incurvanda* ad,*dies in diebus à* ſua civitate è ipſe vir
הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִימִים יָמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ
Pinechas & Chophni ,Heli filii duo ibi & : Siloh in exercituũ DOMINO
לַיהוָה צְבָאוֹת בְּשִׁלֹה וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס
deditque ;Elcanah immolavit & ,dies fuit Et .DOMINO ſacerdotes
כֹּהֲנִים לַיהוָה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן
,*diſtributiones* ejus filiabus & ,ejus filiis omnibus & ,ſuæ uxori Peninnah
לִפְנִנָּה אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מָנוֹת:
Channah quoniam ;*facierum* unam *diſtributionem* dedit Channah ipſi Et
5 וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפַּיִם כִּי אֶת־חַנָּה
.ejus vulvam concluſerat DOMINUS & : diligebat
אָהֵב וַיהוָה סָגַר רַחְמָהּ:

Liber primus SAMUELIS, quem nos primum Regum dicimus.

CAP. I.

1 Fuit vir unus de Ramathaimſophim, de monte Ephraim, & nomen ejus Elcana, filiⁱ Jeroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephrathæⁱ. Et habuit duas uxores: nomen uni Anna, & nomen ſecundæ Phenenna. Fuerúntque Phenennæ filii: Annæ autẽ non erant libe-
3 ri. Et aſcendebat vir ille de civitate ſua ſtatutis diebⁱ, ut adoraret & ſacrificaret Dño exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni et Phineés, ſacerdotes Dñi. Venit ergò
4 dies, & immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori ſuæ, & cunctis filiis ejus, & filiabⁱ par-
5 tes: Annæ autem dedit partẽ unam triſtis, quia Annã diligebat. Dominus autem concluſerat vulvam ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'. REGNORUM I.

ΚΕφ. α'. CAP. I.

1 (α) Ἄνθρωπ⊖ ἦν ἐξ Ἀρμαθαὶμ (β) Σιφὰ, ἐξ ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ ὄνομα αὐτῶ Ἐλκανὰ υἱὸς (γ) Ἱεροβοὰλ υἱῦ (δ) Ἠλιὰ υἱῦ (ε) Θοκὲ ἐν
2 Νασὶβ Ἐφραίμ. Καὶ τέτῳ δύο γυναῖκες· ὄνομα τῆ μιᾷ, Ἄννα· καὶ ὄνομα τῆ δευτέρᾳ, Φεννάνα. καὶ ἦν τῆ Φεννάνᾳ παιδία (ζ) καὶ
3 τῆ Ἄννᾳ οὐκ ἦν παιδίον. (η) Καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπ⊖ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐκ πόλεως αὐτῦ ἐξ Ἀρμαθαὶμ (θ) προσκυνεῖν καὶ θύειν κυρίῳ τῶ θεῶ σαβαὼθ εἰς Σηλώμ. καὶ ἐκεῖ (ι) Ἠλὶ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῦ Ὀφνὶ καὶ
4 Φινεὲς ἱερεῖς τ̀ κυρίε. Καὶ ἐγένθη ἡμέρα, καὶ ἔθυσεν Ἐλκανὰ, καὶ ἔδωκε τῆ Φεννάνᾳ γυναικὶ αὐτῦ, (κ) καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτ̀ (λ) μερίδας.
5 Καὶ τῆ Ἄννᾳ ἔδωκε μερίδα μίαν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῆ παιδίον, πλὴν ὅτι τ̀ Ἄνναν ἠγάπα Ἐλκανὰ ὑπὲρ ταῦτα. (μ) καὶ κύει⊖ ἀπέκλεισε τὰ πρὸ τ̀ μήτραν αὐτ̀,

MS.A. Βασιλειῶν α'. (α) Καὶ ἐγένε[illegible]ο ἄνθρωπ⊖ εἷς ἐξ (β) Σωφὶμ, (γ) Ἱεροαμὶ (δ) Ἠλιῦ (ε) Θοῦ υἱῦ Σὺφ Ἐφραθαῖ⊖. Καὶ (ζ) τῆ τ̀ Ἄννᾳ (η) Καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπ⊖ ἐκεῖνο⊖ ἐκ πόλεως (θ) ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας προσκυνεῖν κυρίῳ θεῶ Σαβαὼθ ἐν Σηλώ. (ι) Ἠλεὶ καὶ δύο (κ) καὶ πᾶσιν τοῖς (λ) καὶ τ̀ συναπέκλισεν

1 Homo (a) fuit de Armathem Sipha, de monte Ephræm: & nomen ei Elcana filius Jeremeel filii Eliu filii Thoce (b) in Nasib Ephræm. Et huic duæ uxores: nomen uni, Anna: et nomen secundæ, Phennana. Et erãt Phennanæ filii:
2 & Annæ nõ erat filius. Et aſcendebat homo ex die⁹ in dies de civitate ſua de Armatham adorare, & ſacrificare Domino Deo
3 Sabaoth in Selom. Et ibi Heli, & duo filii ejus, Ophni & Phinees, ſacerdotes Domini. Et fuit
4 eſt dies, & ſacrificavit Elcana: & dedit Phennanæ uxori ſuæ, & filiis (c) ejus partes. Et Anæ dedit partem (d) unam, quia
5 non erat ei filius: veruntamen Annam diligebat Elcana ſuper hanc. Et Dominus concluſerat, quæ circa vulvam ejus;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 וְהֲוָה גַּבְרָא חַד מֵרָמְתָא מִתַּלְמִידֵי נְבִיאַיָּא מְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וּשְׁמֵיהּ אֶלְקָנָה בַּר
יְרֹחָם בַּר אֱלִיהוּא בַּר תּוּחוּ בַר צוּף חוּלָק בְּקוּדְשַׁיָּא בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם:
2 וְלֵיהּ תַּרְתֵּין נְשִׁין שׁוּם חַדָּא חַנָּה וְשׁוּם תִּנְיָנְתָא פְּנִנָּה וַהֲוָה לִפְנִנָּה בְּנִין וְלַחַנָּה לֵית בְּנִין:
3 וְסָלִיק גַּבְרָא הָהוּא מְקָרְתֵּיהּ מְזַמַּן מוֹעֵד לְמוֹעֵד לְמִסְגַּד וּלְדַבְּחָא קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת בְּשִׁילוֹ
וְתַמָּן תְּרֵין בְּנֵי עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס מְשַׁמְּשִׁין קֳדָם יְיָ : וַהֲוָה יוֹם מוֹעֲדָא וּדְבַח אֶלְקָנָה וְיָהֵב
4 לְפִנְנָּה אִתְּתֵיהּ וּלְכָל בְּנָהָא וּבְנָתָהָא חוּלָקִין : וּלְחַנָּה יְהַב חוּלָק חַד בְּחִיר אֲרֵי יָת חַנָּה
5 רְחִים וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְמְנַע מְנָהּ וְלָד :

Paraph. Chald. Versio Latina.

CAP. I.

ET fuit vir unus de Ramatha ex discipulis prophetarũ ex monte domûs
1 Ephraim, et nomen ejus Elkana filius Jerohham filii Elihu, filii Thohhu,
2 filii Zzuph, vir dividens partem in sanctis in monte domûs Ephraim. Et illi
duæ uxores, nomen unius Hhanah, et nomen alteriusPeninah; et fuerunt Pe-
ninæ filii, et Hhanæ non fuerunt filii. Et ascendit vir ille ex urbe suâ à tem-
3 pore solennitatis ad solennitatem ad adorandum, et ad sacrificandum ante
Dñm exercituũ in Sylo: et ibi duo filii Gheli Hhophni et Pinhas ministri
4 coram Dño. Et fuit dies solennitatis, et sacrificavit Elkanah, et dedit Pe-
ninæ uxori suæ, et omnibus filiis ejus et filiabus ejus partes. Et Hhanæ de-
5 dit partem unam electam, quoniam Hhanam amavit: et ex-ante Dominum
prohibitus fuit ab illa natus.

UMI

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et erit consolator animæ tuæ, & sustentator civitati tuæ: quoniam nurus tua, quæ dilexit te, peperit illum: ea quæ bona fuit in oculis tuis præ septem filiis. Et tulit Naami puerum, & facta est ei nutrix. Et dixerunt vicinæ ejus, Natus est filius Naami: & vocaverunt nomen ejus, Obed; ipse est pater Jesse patris David. Et istæ sunt generationes Phares. Phares genuit Esron; Esron genuit Aram; Aram genuit Aminadab; Aminadab genuit Naason; Naason genuit Sela; Sela autem genuit Booz; Et Booz genuit Obed, Obed autem genuit Jesse; Et Jesse genuit David Regem.

Absolutus est liber Ruth Moabitidis, & Laus Deo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et consolabitur habitatores civitatis tuæ, quoniam natus est nurui tuæ, quæ dilexit te, & benefecit tibi præ septem filiis. Et suscepit Naama puerum, & posuit in sinum suum, & facta est illi nutrix. Et dixerunt vicinæ ejus; jam natus est Naama filius: & vocatum est nomen illius, Obed; & ipse est pater Jesse, patris David. Et hæc est memoria generationis Phares. Phares genuit Esron; Esron genuit Aram; Aram genuit Aminadab; Aminadab genuit Naason; Naason genuit Sela; Sela genuit Booz; Booz genuit Obed, Obed genuit Jesse; Jesse genuit David regem, super quem præstantissima pax.

Absolutus est liber Ruth Moabitidis in pace Domini. Amen.

Fertur autem numerus ejus versuum, 300. ver. DEO Laus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

LIBER SAMUELIS PROPHETÆ.

CAPUT I.

Fuit vir quidam è colle specularum, de monte Aphrem, cujus nomen erat Helcana, filius Jarhum, filii Elihu, filii Tohu, filii Suph Ephrathæi. Et is duas habuit uxores, nomen unius Hanna, & nomen alterius Phenenna: & verò Phenenna filios habuit, Hanna verò non habuit filios. Ascendebat autem vir iste ex civitate sua de tempore in tempus, ut adoraret & sacrificaret Domino exercituum in Silo: & ibi erant duo filii Eli, Hophni & Phinhes sacerdotes Domini. Accidit autem quâdam die, ut sacrificâsset Helcana, dedissétque Phenennæ uxori suæ, & cunctis filiis ac filiabus ejus, dedisset *inquam*, partes: Hannæ verò dedisset partem unam duplam, eò quòd Hanham diligeret. Dominus autem clausérat vulvam ejus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE DEI Creatoris, viventis, rationalis.

Incipimus, annuente misericordiâ & providentiâ divinâ, librum SAMUELIS Prophetæ, qui est liber primus Regum.

CAPUT I.

ERat vir quidam de monte Ephraim, è colle explorationis, nomine Helcana, filius Jarhum, filii Elihu, filii Tohu, filii Saph Ephrathæi. Huic erant duæ uxores, nomen unius Hanna, & nomen alterius Phenna: porro Phennæ concessi fuerunt liberi, Hanna verò non habuit liberos. Vir iste ascendebat annuatim è civitate sua ad adorandum & offerendum sacrificia Domino potentissimo in Silo: ibique erant duo filii Eli, Hophni & Phinhas, ambo sacerdotes Domini. Cùm itaque adfuisset dies peregrinationis, peregrinatus est Helcana: & cùm obtulisset sacrificia, dedit Phennæ uxori suæ de sacrificiis suis, aeditque omnibus filiis et filiabus ejus partes eorum: Hannæ verò dedit partem uberem duplo majorem his quas dederat illis, quoniam diligebat Hannam, quam Dominus sterilem reddiderat.

שמואל א : א

quia ,eam faceret fremere ut ,ira etiam ejus angustiatrix eam irritabat Et
וְכַעַסַּתָּהּ צָרָתָהּ גַּם־כַּעַס בַּעֲבוּר הַרְעִמָהּ כִּי־
,anno in anno faciebat sic Et .ejus vulvam super Dominus concluserat
סָגַר יְהוָה בְּעַד רַחְמָהּ׃ וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה
,flebat & :eam irritabat sic ,Domini domum in eam ascendendo ab
מִדֵּי עָלֹתָהּ בְּבֵית יְהוָה כֵּן תַּכְעִסֶנָּה וַתִּבְכֶּה
,Channah :suus vir Elcanah ei Dixitque .comedebat non &
וְלֹא תֹאכַל׃ וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ חַנָּה
Lababis male quid ut & ? comedes non quid ut & ,flebis quid ut
לָמָּה תִבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יֵרַע
Surrexitque ? filiis decem præ tibi bonus ego Nónne ? tuum cor
לִבֵּךְ הֲלוֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָנִים׃ וַתָּקָם
Heli Et .bibere post & ,Siloh in comedere post Channah
חַנָּה אַחֲרֵי אָכְלָה בְשִׁלֹה וְאַחֲרֵי שָׁתֹה וְעֵלִי
.Domini templi postem super ,solium super sedens sacerdos
הַכֹּהֵן יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא עַל־מְזוּזַת הֵיכַל יְהוָה׃
.flevit flendo & ,Dominum super oravitque :animo amara ipsa Et
וְהִיא מָרַת נָפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל־יְהוָה וּבָכֹה תִבְכֶּה׃
videris videndo si ,exercituum Domine :ait & ,votum vovit Et
וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־רָאֹה תִרְאֶה׃
fueris oblitus non & ,mei fueris recordatus & ,tuæ ancillæ afflictione in
בְּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא־תִשְׁכַּח
illud dabo & ,virorum semen tuæ famulæ dederisque ,tuæ ancillæ
אֶת־אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וּנְתַתִּיו
ascendet non novacula & ,ejus vitæ diebus omnibus Domino
לַיהוָה כָּל־יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה
facies ad orare multiplicaret cùm ,fuit Et .ejus caput super
עַל־רֹאשׁוֹ׃ וְהָיָה כִּי הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
loquens ipsa Channah Et .ejus os observans Heli & ,Domini
יְהוָה וְעֵלִי שֹׁמֵר אֶת־פִּיהָ׃ וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת
non ejus vox sed ;se moventis ejus labia tantùm ,suo corde super
עַל־לִבָּהּ רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא
eam ad Dixitque .ebriam in Heli eam reputavit Et .audiebatur
יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
.te super tuum vinum remove ? eris ebria Usquequo :Heli
עַד־מָתַי תִּשְׁתְּכָרִין הָסִירִי אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ׃
spiritu dura mulier ,mi domine Non :ait & ,Channah respondit Et
וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי אִשָּׁה קְשַׁת־רוּחַ
facies ad meam animam effudi sed ;bibi non sechar & vinum & ;ego
אָנֹכִי וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שָׁתִיתִי וָאֶשְׁפֹּךְ אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי
quia ;profectu sine filiæ facies ad tuam ancillam dederis Ne .Domini
יְהוָה׃ אַל־תִּתֵּן אֶת־אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל כִּי
hactenus sum locuta meæ indignationis & meæ meditationis multitudine ex
מֵרֹב שִׂיחִי וְכַעְסִי דִּבַּרְתִּי עַד־הֵנָּה׃
Israel Deus & ;pace in Vade :dixit & ,Heli respondit Et
וַיַּעַן עֵלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשָׁלוֹם וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
;dixit Et .eo cum à petisti quam ,tuam petitionem det
יִתֶּן אֶת־שֵׁלָתֵךְ אֲשֶׁר שָׁאַלְתְּ מֵעִמּוֹ׃ וַתֹּאמֶר
mulier abiit Et .tuis oculis in gratiam tua ancilla Inveniat
תִּמְצָא שִׁפְחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה
.ultrà ei fuerunt non ejus facies & ,comedit & ;suam viam in
לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל וּפָנֶיהָ לֹא־הָיוּ־לָהּ עוֹד׃
;sunt reversique :Domini facies ad se incurvaverunt & ,manè in manicarum Et
וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשׁוּבוּ
Elcanah cognovit & :Ramah in suam domum in venerunt &
וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה
DOMINUS ejus est recordatus & ,suam uxorem Channah
אֶת־חַנָּה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יְהוָה׃
filium peperit & ,Channah concepit & ,dierum revolutionibus in ,fuit Et
וַיְהִי לִתְקֻפוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן
.eum petivi Domino à quòd ,Samuel ejus nomen vocavitque
וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵיְהוָה שְׁאִלְתִּיו

Versio VUL. LAT.

6 Affligebat quoque eam æmula
ejus, & vehementer angebat,
in tamũ, ut exprobraret quòd
Dominus conclusisset vulvam
7 ejus: Sícque faciebat per sin-
gulos annos, cùm redeunte
tempore ascenderent ad tem-
plum Domini: & sic provoca-
bat eam. Porrò illa flebat, &
9 non capiebat cibũ. Dixit ergò
ei Elcana vir suus; Anna, cur
fles? & quarè non comedis?
& quam ob rem affligitur cor
tuũ? numquid non ego melior
9 tibi sum, quàm decẽ filii? Sur-
rexit autẽ Anna postquã com-
ederat & biberat in Silo. Et
Heli sacerdote sedente super
sellam ante postes templi Dñi,
10 Cùm esset Anna amaro animo,
oravit ad Dominũ, flens largi-
11 ter. Et votum vovit, dicens; Dñe
exercituũ, si respiciens videris
afflictionem famulæ tuæ, & re-
cordatus mei fueris, nec oblit⁹
ancillæ tuæ, dederísque servæ
tuæ sexum virilem: dabo eum
Domino omnibus diebus vitæ
ejus, & novacula non ascendet
12 super caput ejus. Factum est
autem, cùm illa multiplicaret
preces coram Dño, ut Heli ob-
13 servaret os ejus. Porrò Anna
loquebatur in corde suo, tan-
túmque labia illius movebantur,
& vox penitùs non audie-
14 batur. Æstimavit ergò eam
Heli temulentã, Dixitque ei;
Usquequò ebria eris? digere
15 paulísper vinũ, quo mades. Re-
spondens Anna, Nequaquàm,
inquit, domine mi: nam mulier
infelix nimis ego sum, vinúm-
que & omne quod inebriare
16 potest, non bibi, sed effudi ani-
mam meam in conspectu Dñi.
Ne reputes ancillam tuam qua-
si unam de filiab⁹ Belial: quia
ex multitudine doloris & mœ-
roris mei, locuta sum usque in
17 præsens. Tunc Heli ait ei,
Vade in pace: & Deus Israel
det tibi petitionem tuam, quã
18 rogâsti eum. Et illa dixit; Utí-
nam inveniat ancilla tua gra-
tiã in oculis tuis. Et abiit mu-
lier in viam suam, & comẽdit,
19 vultúque illius non sunt am-
pliùs in diversa mutati. Et sur-
rexerunt manè, & adoraverũt
coram Dño: reversíque sunt,
& venerunt in domũ suam Ra-
matha. Cognovit autẽ Elca-
20 na Annam uxorem suam: & re-
cordatus est ejus Dñs. Et factũ
est post circulum dierum, con-
cepit Anna, & peperit filium;
vocavítque nomen ejus, Samu-
el: eò quòd à Domino postu-
lâsset eum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Ὅτι οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ κύριος παιδίον κατὰ
τὴν θλῖψιν αὐτῆς, καὶ κατὰ τὴν ἀδυμίαν τῆς θλί-
ψεως αὐτῆς. καὶ οὕτως ἐποίει κατ' ἐνιαυτὸν καθ' ἐνιαυτόν, ἐν τῷ ἀναβαίνειν
αὐτὴν εἰς οἶκον κυρίου· καὶ ἠθύμει, καὶ ἔκλαιε,
8 καὶ οὐκ ἤσθιε. Καὶ εἶπεν αὐτῇ Ελκανὰ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, Ἄννα. καὶ (ο) εἶπαν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἐγὼ,
κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῇ, Τί ὅτι κλαίεις
καὶ (π) ἵνατί οὐκ ἐσθίεις; καὶ ἵναθὶ τύπτει σε ἡ
καρδία σου; (ρ) οὐκ ἀγαθὸς ἐγώ σοι ὑπὲρ
9 δέκα τέκνα; Καὶ ἀνέστη Ἄννα μετὰ τὸ φαγεῖν
αὐτοὺ ἐν Σηλώμ, (σ) καὶ κατέστη ἐνώπιον κυ-
ρίου. καὶ Ηλὶ ὁ (τ) ἱερεὺς, ὅτι τὸ δίφρον ἐπὶ
10 τῆς φλιῶν ναοῦ κυρίου. Καὶ αὐτὴ κατώδυνος
ψυχῇ, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον, καὶ κλαί-
ουσα ἔκλαυσε. Καὶ ηὔξατο εὐχὴν (υ) κυ-
ρίῳ, λέγουσα, (φ) Ἄδωναὶ κύριε ἐλωὲ σα-
βαὼθ, ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν
ταπείνωσιν τῆς δούλης σου, καὶ μνησθῇς (χ)
μου, καὶ δῷς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρῶν, καὶ
δώσω (ψ) αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτὸν ἕως ἡ-
μέρας θανάτου αὐτοῦ, καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα (ω)
οὐ πίεται, καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐπλήθυνε προσ-
ευχομένη ἐνώπιον κυρίου, καὶ Ηλὶ ὁ ἱερεὺς
ἐφύλαξε τὸ στόμα αὐτῆς. (α) Καὶ αὕτη ἐλά-
λει ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, (β) καὶ τὰ χείλη αὐτῆς
ἐκινεῖτο, καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο. καὶ ἐλογίσα-
το αὐτὸν Ηλὶ εἰς μεθύσῃ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ τὸ
παιδάριον Ηλὶ, Ἕως πότε μεθυσθήσῃ; ἄφες
ἐλθεῖν σε οἶνόν (γ) σου, καὶ πορεύου ἐκ προσώπου
κυρίου. Καὶ ἀπεκρίθη Ἄννα, καὶ εἶπεν, Οὐχὶ
(δ) κύριε γυνὴ σκληρὰ ἡμέρα ἐγώ εἰμι, καὶ
οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα, καὶ (ε) ἐκχέω τὴν
ψυχήν μου ἐνώπιον κυρίου. Μὴ δῷς τὴν δούλην
σου εἰς θυγατέρα λοιμὴν, ὅτι ἐκ πλήθους ἀ-
δολεσχίας (ζ) μου ἐκτέτακα ἕως νῦν. Καὶ ἀπε-
κρίθη Ηλὶ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πορεύου εἰς εἰ-
ρήνην. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ δῴη σοι πᾶν αἴτημά
σου, ὃ ἠτήσω παρ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν, Εὕρεν ἡ
δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ ἐπορεύ-
θη ἡ γυνὴ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῆς· καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὸ (η) καταλυμα αὐτῆς, καὶ ἔφαγε μετὰ τοῦ ἀν-
δρὸς αὐτῆς καὶ ἔπιε, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς
οὐ συνέπεσεν ἔτι. Καὶ ὀρθρίζουσι τοπρωΐ καὶ
προσκυνοῦσι τῷ κυρίῳ, καὶ (θ) πορεύον ἕ-
καστος ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθεν Ελκανὰ εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ Ἁρμαθαὶμ, καὶ (ι) ἔγνω τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη αὐτῆς (κ) κύριος, καὶ
συνέλαβε. Καὶ ἐγένετο τῷ καιρῷ τῶν ἡμερῶν,
(λ) καὶ ἔτεκεν υἱὸν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ Σαμουὴλ, καὶ εἶπεν, Ὅτι παρὰ κυρίου ἠτησάμην
σαβαὼθ ἠτησάμην αὐτόν.

MS.A. (ρ) Συναπέκλεισεν (ξ) Καὶ ὅτως (ο) εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπεν (π)
διατί (ρ) οὐκ ἐγώ εἰμι ἀγαθὸς σοι (σ) καὶ μὴ τὸ πεῖν, καὶ κατέστη (τ) ἱερεὺς κ-
μάθησο ἐπὶ τὸ (υ) τῷ κυείῳ, (φ) Ἀδωναὶ καὶ Ἐλωαὶ (χ) μου, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τ
δούλης σου, καὶ δῷς (ψ) αὐτὸν δοῦν ἐνώπιόν σου ἕως ἡμέρα θανάτου (ω) ὑ μὴ
πιητε, (α) Καὶ Ἄννα ἐλάλη (β) πλὴν τὰ (γ) σου ἀπὸ σοῦ, καὶ (δ) κύριός μου γυνὴ
(ε) ἐκχέω ἐνώπιον κυρίου τ ψυχήν μου. Μὴ (ζ) μου καὶ ἀδυμίας ἐκτέτακα
(η) καταλυμα, καὶ (θ) πορεύου καὶ ἤλθον τ (ι) ἔγνω Ἐλκανὰ τ (κ) κύριος.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ (λ) καὶ συνέλαβεν Ἄννα, καὶ ἔτεκεν υἱὸν,

(c) Quia non dederat ei Dominus filium, secundùm tribul usum ejus, et secundùm tristitiam tribulationis ejus. Et tristabatur propter hoc, quoniam concluserat Dominus, quæ circa vulvam ejus, non dando ei filiũ. Sic faciebat annum per annum in ascendendo ipsam in domum Domini: & tristabatur, & plorabat, et non comedebat. Et dixit ei Elcana vir ejus, Anna. Et (f) dixit ei, Ecce ego, domine. Et dixit ad eam; Quid est tibi, quia plorasᵗ? & ut quid non comedis? et ut quid verberat te cor tuum? nónne bonus ego tibi super decẽ filios? Et surrexit Anna, postquàm ipsa comederant in Selom: et (g) steti coram Domino. Et Heli (h) sacerdos super sellam super l mina templi Domini. Et ipsa mœsta a- animo, & oravit ad Dominum, & plorans ploravit: Et votum vovit 11 Domino dicens, (i) Adonai, Domine Eloe Sabaoth, si respiciens respexeris super humiliationem famulæ tuæ, & recordatus fueris (k) mei, et dederis servæ tuæ semen(l) virorum; et dabo eũ cora te datũ usq; ad diem mortis ejus. (m) & vinum, et inebriamentum non bibet: & ferrũ non ascendet super caput ejus. Et factum est, 12 quando multiplicabat orans coram Domino; & Heli sacerdos observabat os ejus. Et ipsa loquebatur 13 in corde suo; et labia ejus movebantur, et vox ejus non audiebatur. Et reputavit eam Heli in ebriam. Et dixit ei (n) puer Heli, 14 Quousq; eris ebria? Aufer vinũ (o) tuũ, et vade à facie Domini. Et respondit Anna, et dixit; Ne- 15 quaquã, domine. Mulier (p) dura dies ego sum: & vinum & inebriamentum non bibi, & effundo animam meam coram Domino. Ne dederis ancillam tuam in (q) tuã in(r) fi- 16 liam pestilentẽ; quoniã ex multitudine meditationis (s) meæ (t) extendi usq; nunc. Et respondit 17 Heli; et dixit ei, Vade in pace. Deus Israel det tibi omnem petitionem tuam, quã petiísti ab eo. Et 18 dixit; (u) Invenit serva tua gratiam in oculis tuis. Et ivit mulier in viam suã: et intravit in diversorium suũ, et comedit cum viro suo, et bibit, et facies ejus non concidit ultrà. Et surgunt manè, et 19 adorant Dominũ, et vadunt viã suã. Et intravit Elcana in domũ suã Armathaim, et cognovit Annam uxorẽ suã: et recordatus est ejus Dominᵘs: et concepit. Et factũ 20 est tempore dierum, et peperit filium; et vocavit nomen ejus Samuel; et dixit, Quoniã à Dño (x) meo Sabaoth petiũ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּמְצַעֲרָא לַהּ צָרְתַהּ אַף מַרְגְּזָא לַהּ בְּדִיל לְאַקָּנְיוּתַהּ אֲרֵי אֲתְמְנַע מִן קֳדָם יְיָ מִנַּהּ וְלַד׃ 6
וְכֵן יַעְבִּיד שְׁנָא בְשְׁנָא בְּזִמְנָן מְסַקְּה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ כֵּן מַרְגְּזָא לַהּ וּבְכָיָא וְלָא אָכְלַת׃ 7
וְאָמַר לַהּ אֶלְקָנָה בַּעֲלַהּ חַנָּה לְמָה אַתְּ בָּכְיָא וּלְמָא לָא תֵיכְלִי וּלְמָא בָּאֵישׁ לִיךְ לִבֵּךְ הֲלָא 8
רְעוּתִי טָבָא לִיךְ מֵעֲשָׂרָא בְּנִין׃ וְקָמַת חַנָּה בָּתַר דְּאָכְלַת בְּשִׁילֹה וּבָתַר דִּשְׁתְיָאת וְעֵלִי 9
כָּהֲנָא יָתִיב עַל כּוּרְסְיֵהּ עַל מְזוּזֵי בְּסְטַר סְפָּא דְהֵיכְלָא דְיְיָ׃ וְהִיא מְרִירַת נַפְשׁ וּמְצַלְיָא 10
קֳדָם יְיָ וּמִבְכְּיָא בְכְיָא׃ וְקַיִּימַת קֳדָם יְיָ וְאָמְרַת יְיָ צְבָאוֹת אִם מְגָלֵא גְלֵי קֳדָמָךְ סְנוּף 11
אֲמָתֶךָ וְיִעוֹל דְּכָרְנִי קֳדָמָךְ וְלָא תַרְחִיק יָת אֲמָתֶךָ וְתִתֵּן לַאֲמָתְךָ בַּר בְּנוּ בְנֵי אֱנָשָׁא
וְאֶמְסְרִנֵיהּ דִּיהֵי מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי וּמַרְוַת אֵנָשׁ לָא תֵיתֵי עֲלֹהִי׃ וַהֲוָה 12
מְרַאֲסְנַיְאת לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ וְעֵלִי אוֹרִיךְ לַהּ עַד דְּתִתְפְּסוֹק׃ וְחַנָּה הִיא מְצַלְיָא בְלִבָּהּ לְחוֹד 13
סְפָוָתַהּ נַיְדִן וְקָלַהּ לָא מְשַׁתְמַע וְחַשְׁבַהּ עֲלֵי בְּאִתְרָא רְוֵיָא׃ וַאֲמַר לַהּ עֵלִי עַד אֵימָתַי 14
אַתְּ מְשַׁחֲטֵיא דְּלָא תְּפַיְּנִין יָת חֲמַרִיךְ מִנַּיִךְ׃ וַאֲתֵיבַת חַנָּה וַאֲמַרַת לָא רִבּוֹנִי אִתְּתָא עַקְּת 15
רוּחָא אֲנָא וְחַמְרָא חַדְתָּ וְעַתִּיקָ לָא אֶשְׁתֵּיתִי וַאֲמַרִית עוּלְבָּנִי נַפְשִׁי בְּצִלּוֹ קֳדָם יְיָ׃ לָא תִתֵּן 16
יָת אֲמָתֶךָ קֳדָם בַּת רְשִׁעָא אֲרֵי מִסְּנִי אַקְנְיוּתִי וְאַרְגְּיוּתִי אוֹרֵכִית בְּצִלּוֹ עַד כְּעַן׃ וַאֲתֵיב 17
עֵלִי וַאֲמַר אִזִיל לְשְׁלָם וֵאלָהָא יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יָת בְּעוּתִיךְ דִּבְעֵית מִן קֳדָמוֹהִי׃ וַאֲמַרַת 18
תַּשְׁבַּח אַמְתָךְ רַחְמִין בְּעֵינָךְ וַאֲזָלַת אִתְּתָא לְאוֹרְחַהּ וַאֲכַלַת וְאַפִּין בִּישִׁין לָא הֲוּ
לַהּ עוֹד׃ וְאַקְדִּימוּ בְצַפְרָא וְסָגִדוּ קֳדָם יְיָ וְתָבוּ וַאֲתוֹ לְבֵיתְהוֹן לְרָמְתָא וְיָדַע אֶלְקָנָה יָת 19
חַנָּה אִתְּתֵיהּ וְעַל דְּכָרְנָהּ קֳדָם יְיָ׃ וַהֲוָה לְזִמְן מְשַׁלֵּם יוֹמַיָא וְעַדְּיָאת חַנָּה וְיָלְדַת בַּר וּקְרַת 20
יָת שְׁמֵיהּ שְׁמוּאֵל אֲרֵי אִמְּרַת מִן קֳדָם יְיָ שְׁאִלְתִּיהּ׃

perfectionis dierum, & concepit Hhana & peperit filium, &

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et irritans illam angustiatrix ejus, etiam provocans illam ut ad invidiam 6
duceret eam, quoniam vetitus fuit ab-ante Dñm ab illa natus. Et sic fecit 7
anno in anno in tempore ascendendi ad domum sanctuarii Dñi, sic pro-
vocans illam: & ploravit, & non comedit. Et dixit illi Elkanah maritus 8
ejus: Hhana cur tu plorans, & cur non comedis? & cur male est tibi cor
tuum? nonne voluntas mea bona tibi à decem filiis? Et surrexit Hhana 9
postquam comedit in Siloh, & postquam bibit; & Gheli sacerdos sedens su-
per sedem suam juxta postes in latere liminis templi Dñi. Et ipsa amara 10
animo, & orans ante Dñm, & plorare plorans. Et juravit juramentum & 11
dixit: Domine exercituum si revelari revelabitur ante te humilitas ancillæ
tuæ, & intrabit memoria mei ante te, & non elongabis ancillam tuam, &
dabis ancillæ tuæ filium in medio filiorum hominis; & tradam eum quòd
erit ministrans ante Dñm omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non erit
super illum. Et fuit ex quo multiplicavit orationem suam ante Dñm, & 12
Gheli expectavit illam usq; quo finiat. Et Hhana ipsa orans in corde suo, 13
tantum labia ejus movebantur, & vox ejus non audiebatur; & reputavit
eam Heli ut mulierem ebriam. Et dixit illi Heli: usquequo tu deliras? 14
an non digeres vinum tuum à te? Et respondit Hhana & dixit: Non, Do- 15
mine mi: mulier tribulata spiritu ego; & vinum novum & antiquum
non bibi; & dixi afflictionem animæ meæ in oratione ante Dñm. Ne expro- 16
bres ancillæ tuæ ante filiam improbitatis: nam à multitudine invidiæ mei
& irritationis mei dilatavi in oratione usq; nunc. Et respondit Hheli & 17
dixit: Ito in pace; & Deus Israel dabit postulationem tuam quam postu-
lâsti ab-ante eum. Et dixit: Inveniat ancilla tua misericordias in oculis 18
tuis: & ivit mulier ad viam suam; & comedit, & vultus mali non fuerunt
ei ultra. Et anticipaverunt manè, & adoraverunt ante Dñm; & redierunt 19
& venerunt ad domum suam ad Ramatha: & cognovit Elkana Hhanam
uxorem suam, & intravit recordatio ejus ante Dñm. Et fuit in tempore 20

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܐܦ ܗܝ ܙܥܝܪ̈ܬܗ ܡܟܥܣܬ ܠܗ ܒܥܠ ܕܠܐ ܝܠܕܬ ܒܐܝܕ ܡܛ ܕܝܠܗ ܕܠܐ ܝܠܕ ܠܗ ܒܪ ܐܘ ܒܬ ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܘ ܥܒܕ ܠܗ ܒܟܠ ܫܢ̈ܐ ܒܗ ܕܐܣܩ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܗܝ ܡܟܥܣ ܠܗ ܘܗܝ ܒܟ̈ܝܬ ܘܠܐ ܡܟܠ ܠܡ ܚܢܐ ܒܥܠ ܐܢܬܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡ ܐܢ̈ܬ ܒ̈ܟܝܬ ܘܠܡ ܠܐ ܡܟܠ ܠܡ ܐܝܟ ܪܥ ܠܒܟ ܠܡ ܐܢ̈ܐ ܛܒ ܠܟ ܐܢ̈ܐ ܐܦ ܒܢ̈ܝ ܐܢ̈ܐ ܠܟ ܘܩܡ ܚܢܐ ܒܬܪ ܕܐܟܠ ܒܫܝܠܘ ܘܒܬܪ ܕܫܬ ܘܥܠܝ ܟܗܢܐ ܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܥܠ ܫܘܪܐ ܕܗܝܟܠ ܡܪܝܐ ܘܗܝ ܡܪܝ ܢܦܫܐ ܘܨܠܝ ܥܠ ܡܪܝܐ ܘܒ̈ܟ̈ܝ ܒ̈ܟܝܐ ܣܓ̈ܝܐ ܘܢܕܪ ܢܕܪ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨ̈ܒܐ ܐܢ ܡ̈ܟ ܬ̈ܚܙܐ ܒ̈ܥܢܝܐ ܕܐ̈ܡܬܟ ܘܬ̈ܗܘܐ ܕ̈ܟܝܪ ܠܐ ܬ̈ܢܫ ܠܐ ܬ̈ܬܠ ܠܐ ܬ̈ܬܠ ܠܐ ܬ̈ܬܠ

שמואל א: ב

Domino immolandum ad,ejus *domus* omnis & ,Elcanah vir ascendit Et
21 וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה
dixit quia :ascendit non Channah Et.suum votum & ,*dierum* hostiam
22 אֶת־זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־נִדְרוֹ: וְחַנָּה לֹא עָלְתָה כִּי־אָמְרָה
cum conspiciatur & eum adducam & :*puer* ablactetur donec :suo viro
לְאִישָׁהּ עַד יִגָּמֵל הַנַּעַר וַהֲבִיאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת־
Elcanah ei Dixitque .seculum in usque ibi maneat & ,*Domini faciebus*
23 פְּנֵי יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם עַד־עוֹלָם: וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה
veruntamē :eum *te ablactare* donec mane:tuis oculis in bonum Fac :suus vir
אִישָׁהּ עֲשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ שְׁבִי עַד־גָּמְלֵךְ אֹתוֹ אַךְ
,suum filium lactavit &,mulier Manſitque .suum verbum Dñs confirmet
יָקֵם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ
quum ,secum eum fecit Ascendereque .eum ablactaret donec
24 עַד־גָּמְלָהּ אֹתוֹ: וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ כַּאֲשֶׁר
;vini utre & ,farinæ uno modio & ,tribus juvencis *in* eum ablactavit
גְּמַלַּתְהוּ בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יָיִן
jugulaverunt Et .puer puer & ;Siloh Domini domum eum adduxit &
25 וַתְּבִאֵהוּ בֵּית־יְהוָה שִׁלֹה וְהַנַּעַר נָעַר: וַיִּשְׁחֲטוּ
me hi :dixit Et .Heli ad puerum adduxerunt & ,juvencum
26 אֶת־הַפָּר וַיָּבִאוּ אֶת־הַנַּעַר אֶל־עֵלִי: וַתֹּאמֶר בִּי
tecum *ſtans* mulier ego :mi domine tua anima vivit :mi domine
אֲדֹנִי חֵי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמָּכָה
;oravi *hunc puerum ad* .Dominum *ad* orandum ad ,*hoc in*
27 בָּזֶה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה: אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי
.eo *cum à* petii quam ,meam petitionem mihi Dominus dedit &
וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת־שֵׁאֲלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ:
quibus diebus omnibus Domino eum *feci petere* ego etiam Et
28 וְגַם אֲנֹכִי הִשְׁאִלְתִּיהוּ לַיהוָה כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
.Domino ibi ſe incurvavit & :Domino commodatus *ipſe fuit*
הָיָה הוּא שָׁאוּל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לַיהוָה:

CAP. II.

ב
,Domino in meum cor Exultavit :dixit & ,Channah oravit Et
1 וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה
meum os eſt dilatatum :Domino in meum cornu eſt exaltatum
רָמָה קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי
Non .tua ſalute in ſum lætata quia ,meos inimicos ſuper
2 עַל־אוֹיְבָי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ: אֵין־
petra non & ,te præter non quia ,Dominus ſicut ſanctus
קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר
:*altum alium* loquamini ,multiplicetis Ne .noſter Deus ſicut
כֵּאלֹהֵינוּ: אַל־תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְבֹהָה גְבֹהָה יֵצֵא
non & ,Dominus ſcientiarum Deus quia ;veſtro ore ex vetus egrediatur
עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה וְלֹא
vacillantes & ;ſunt confracti fortes ,Arcus .opera ſunt directa
3 נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת: קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חִתִּים וְנִכְשָׁלִים
deſierunt famelici &:ſe locaverunt pane *in* *Saturi* .robore ſunt accincti
4 אָזְרוּ חָיִל: שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדְלוּ
.eſt infirmata ,*filiis multa* & ,ſeptem peperit ſterilis donec
עַד־עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה:

Versio VUL. LAT.

21 Aſcendit autem vir ejus Elcana, & omnis domꝰ ejus, ut immolaret Dño hoſtiam ſolennem, & votum ſuum. Et Anna
22 non aſcendit: dixit enim viro ſuo; Non vadã, donec ablactetur infans, & ducã eum, ut appareat ante conſpectum Dñi,
23 & maneat ibi jugiter. Et ait ei Elcana vir ſuus; Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum: precórq; ut impleat Dominus verbũ ſuum. Manſit ergò mulier, & lactavit filiũ ſuum, donec amo-
24 veret eum à lacte. Et adduxit eum ſecum, poſtquã ablactaverat, in vitulis tribus, & tribus modiis farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum
25 Domini in Silo. Puer autẽ erat adhuc infantulus: Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerũ Heli. Et ait Anna; Obſecro, mi domine, vivit anima
26 tua, domine: ego ſum illa mulier, quæ ſteti corã te hìc orans
27 Dominũ. Pro puero iſto oravi, & dedit mihi Dñs petitionem meam, quam poſtulavi eum. Id-
28 circò & ego commodavi eum Domino, cunctis diebus quibꝰ fuerit commodatꝰ Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait;

CAP. II.

1 EXultavit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo: dilatatum eſt os meũ ſuper inimicos meos, quia lætata ſum in ſalutari
2 tuo. Non eſt ſanctꝰ, ut eſt Dominus: neque enim eſt alius extra te, & non eſt fortis ſicut
3 Deus noſter. Nolite multiplicare loqui ſublimia, gloriantes; recedant vetera de ore veſtro: quia Deus ſcientiarũ, Dominus eſt, & ipſi præparantur cogitationes. Arcus fortiũ ſu-
4 peratus eſt: & infirmi accincti
5 ſunt robore. Repleti priùs, propanibꝰ ſe locaverunt; & famelici ſaturati ſunt: donec ſterilis peperit plurimos; & quæ mul-
6 tos habebat filios, infirmata eſt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ἀνέβη ὁ ἄνθρωπος Ἑλκανὰ καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ θῦσαι ἐν Σηλὼμ τ θυσίαν τ ἡμερῶν, καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, καὶ πάσας τὰς δεκάτας τ γῆς αὐτῶν. Καὶ Ἄννα οὐκ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτ, Ἕως τ ἀναβῆναι τὸ παιδάριον, ἐὰν ἀποθηλάσῃ αὐτὸ, καὶ ὀφθήσε τῷ προσώπῳ κυρίου, καὶ καθήσει (μ) ἕως αἰῶνος ἐκεῖ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ
23 Ἑλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, Ποίει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς (ν), κάθε (ν) ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃς αὐτό· ἀλλὰ στήσαι κύριος τὸ ἐξελθὸν ἐκ τ στόματός (ξ). καὶ ἐκάθισεν ἡ γυνὴ καὶ ἐθήλασε τ υἱὸν αὐτῆς, ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃ
24 αὐτόν. Καὶ ἀνέβη μετ' αὐτῆς εἰς (ξ) Σηλὼμ ἐν μόσχῳ τειετίζοντι, καὶ ἄρτοις, καὶ οἰνοῦ σεμιδάλεως, καὶ νέβελ οἴνου· καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον (ο) κυρίου ἐν Σηλὼμ, καὶ τὸ παιδάριον μετ'
25 αὐτ. Καὶ πεσόντων ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἔσφαξεν ὁ πατὴρ αὐτῆς τ θυσίαν, ὃν ἐποίῃ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας τῷ κυρίῳ. καὶ (π) προσήγαγε τὸ παιδάριον, καὶ ἔσφαξε τ μόσχον. καὶ προσήγαγε Ἄννα ἡ (ρ) μήτηρ τ παιδαρίου πρὸς
26 Ἠλί, Καὶ εἶπεν, Ἐν ἐμοὶ κύριε, ζῇ ἡ ψυχή (σ) σε, ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ καλαστᾶσα ἐνώπιόν (τ) σε μ τοῦ σε ἐν τῷ προσεύξασθαι πρὸς
27 κύριον. Ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηυξάμην· καὶ (υ) ἔδωκέ μοι κύριος τὸ αἴτημά μου
28 ὃ ᾐτησάμην παρ' αὐτοῦ. Καὶγὼ κιχρῶ αὐτὸν τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ζῇ αὐτὸς, κεχρῆσθαι τῷ κυρίῳ. (φ) καὶ ἔστιν,

MS. A. (μ) ἐκεῖ ἕως αἰῶνος. Καὶ (ν) ἕως ἃ ἀπογαλακτίσῃς (ξ) Σηλὼμ, ἐπὶ τὸ μόσχῳ (ο) κυείῳ Σηλὼμ, (π) προσήγαγον (ρ) μήτηρ τὸ παιδάριον πρὸς Ἠλεὶ, (σ) σου κυείε μου, ἐγὼ (τ) σου ἐν τούτῳ προσ-
εύξασθ (υ) ἔδωκεν κύριός μοι τὸ (φ) καὶ προσήυξαλο Ἄννα, καὶ ἔστιν,

Kεφ. β'.

1 Ἐστερεώθη ἡ καρδία μου ἐν κυρίῳ, ὑψώθη κέρας μου ἐν θεῷ μου, (α) ἐπλατύνθη ἐπ' ἐχθρὺς μου τὸ στόμα μου, εὐφράνθην ἐν
2 σωτηρίᾳ (β) σου. Ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς (γ) κύριος, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος ὡς ὁ θεὸς (δ) ἡμῶν,
3 οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σου. Μὴ καυχᾶσθε, καὶ μὴ λαλεῖτε (ε) ὑψηλὰ· μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τ στόματος ὑμῶν, ὅτι θεὸς γνώσεων κύριος, καὶ θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα (ζ) αὐτοῦ. Τόξον δυναστῶν ἠδύνησε, καὶ
4 ἀδυνάτους περιεζώσαντο δύναμιν. Πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησ, καὶ οἱ πεινῶντες παρῆκαν γῆν· ὅτι στεῖρα ἔτεκεν ἑπτὰ, καὶ ἡ πολλὴ ἐν
5 τέκνοις ἠσθένησε.

(ι) *Confirmatum eſt*. Quoniã ſterilis peperit ſeptem; et multa in filiis infirmata eſt.

MS. A. (α) ἐπλατύνθη τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρὺς μου, ὅτι ηὐφράνθην

Targum Jonathan.

וסליק גברא אלקנה וכל אנש ביתיה לרבחא קדם יי ית דבחה מועדיא ולשלמא ית
21 נדריה: וחנה לא סליקת ארי אמרת לבעלה עד דיתחסיל רביא ואיתניה ואתחזי קדם יי
22 ויתיב תמן עד עלמא: ואמר לה׳ אלקנה בעלה עבידי כרחקין בעיניכי אוריכי עדן
23 דתחסלין יתיה ברם יקים יי ית פתגמו הי ואוריכת אתתא ואוניקת ית ברה עד דחסילת
24 יתיה: ואסקתיה עמה כד חסלתיה בתורין תלתא ומכילתא חדא דקמחא וגרב דחמר
25 ואיתיתיה לבית מקדשא דיי לשילו ורביא הוה יניק: ונכיסו ית תורא ואיתיו ית רביא
26 לות עלי: ואמרת בבעו רבוני חיי נפשך רבוני אנא אתתא דאתעתדת עמך הכא לצלאה
27 קדם יי: על רביא הדין צליתי ויהב יי לי ית בעותי דבעית מן קדמוהי: ואף אנא מסרתיה
28 דיהי משמש קדם יי כל יומיא דהוא קים הוא משמש קדם יי וסניד תמן קדם יי:

ב

1 וצליאת חנה ברוח נבואה ואמרת [כבר שמואל ברי עתיד למהוי נביא על ישראל
ביומוהי יתפרקון מירא דפלשתאי ועל ידוהי יתעבדן להון נסין וגבורן בכן] תקיף לבי
בחולקא דיהב לי יי [ואף הימן בר יואל בר ברי שמואל עתיד דיקום הוא וארבעת עשר
בנוהי למהוי אמרין בשירה על ידי נבלין וכנורין עם אחיהון ליואי לשבחא בבית
מקדשא בכן] רמת קרני במתנתא דמני לי יי [ואף על פורענות נפא דעתיד למהוי
בפלשתאי דעתדין דייתון ית ארונא דיי בעגלתא חדתא ועשיה קורבן אשמא בכן תימר
כנשתא דישראל] אפתח פומי למללא רברבן על בעלי דבבי ארי חדיתי בפורקנך:
2 [על סנחריב מלכא דאתור אתנבייאת ואמרת עתיד דיקום הוא וכל חילותיה על
ירושלם ונס סגי יתעביד ביה תמן יפלון פגרי משריתיה בבין יורון כל עממיא אוטיא
ולישניא ויימרון] לית דקדיש אלא יי ארי לית בר מנך ועמך יימרון לית תקיף אלא
3 אלהנא: על נבוכד נאצר מלכא דבבל אתנבייאת ואמרת אתון כסדאי וכל עממיא
דעתידין למשלט בישראל] לא תסגון למללא רברבן לא יפקון גדופין מפומכון ארי
אלהא ידע כולא ועל כל עובדוהי מתיחן דיניה: אף לכון עתיד לשלמא פורענות
4 חוביכון: [על מלכות יון אתנבייאת ואמרת] קשתת דגברי [יונאי] יתברון [ודביר
5 חשמונאי] דהוו חלשין יתעבדן להון נסין וגבורן: [על בנוהי דהמן אתנבייאת ואמרת]
דהוו סבעין בלחמא ונעין בעותרא וסניאין במזונא אתמסכנו תבו לאתגרא בלחם
ומזון פומהון [מרדכי ואסתר] דהוו חשיכין ומסכנין עתרו ואתנשיאו ית מסכנותהון
תבו למהוי בני חורין כן ירושלם דהות כאתתא עקרא עתידא דתתמלי מעם גלותהא
[ואדם] דמליא סגי עממיא יסופון משריתהא [תצדי ותתחרוב:]

captivitatis ſuæ; & Aram quæ plena, abundans populis, finierunt exercitus ejus, vaſtabitur ac deſolabitur.

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et aſcendit vir Elkãna & omnis homo domus ejus ad ſacrificandum ante
21 Dñm ſacrificium ſolennitatis, & ad reddendum vota ſua. Et Hhæna non
aſcendit, quia dixit ad maritum ſuum: uſq; quo ablactetur infans, &
adducam eum, et videatur ante Dñm, & ſedeat ibi uſq; in ſeculum. Et
22 dixit ei Elkana maritus ejus: Fac *juxta* quod firmum in oculis tuis:
expecta uſq; quo ablactabis illum, verùm firmabit Dñs verbum ſuum.
Et expectavit mulier, & lactavit filium ſuum uſquequo ablactavit illum.
23 Et aſcendere fecit eum ſecum, cùm ablactavit eum, in juvencis tribus &
mechilta una farinæ & utre vini; & adduxit eum ad domum ſanctuarii Dñi
24 ad Silo, & puer erat puerulꝰ. Et mactaverunt juvencũ, & adduxerunt puerum ad Hheli. Et dixit: obſecro, Dñe mi, per vitam animæ tuæ dñe mi,
25 ego mulier quæ ſteti tecum hic ad orandũ ante Dñm. Super puerum hunc
26 oravi, & dedit Dñs mihi poſtulationẽ meam quam poſtulavi ab-ante eum.
Et etiam ego tradidi illum, & erit miniſtrans ante Dñm; omnes dies qui-
27 bus ille ſuperſtes *ipſe miniſtrans* ante Dñm: & adoravit ibi ante Dñm.
28

CAP. II.

ET oravit Hhana in ſpiritu prophetiæ, & dixit: *Ecce Semuel filius meus futurus eſſe propheta ſuper Iſrael, in diebus ejus liberabuntur e manu Peliſthæorum, & per manus ejus fient illis ſigna & fortitudines; idcircò* valuit cor meum in parte quam dedit mihi Dñs: *ac etiam Heman filius Joel, filius filii mei Semuel, futurus ut ſtet ipſe & quatuordecim filii ejus, eſſe recitantes in carmine ad nablia & citharas, cum fratribus ſuis Levitis ad laudandum in domo ſanctuarii; ideo* elevatum eſt cornu meum in domino quod numeravit mihi Dominus: *atq; etiam ſuper ultione ſigni, quod futurum eſſe in Pelſthæis, qui venire facturi ſunt arcam Domini in plauſtro novo cum oblatione expiationis; propterea dicet congregatio Iſrael,* Aperiam os meum ad loquendum magnalia ſuper autores inimicitiæ meæ, quoniam gaviſa ſum in liberatione tua. *Super Zzanhherib rege Athur vaticinata eſt, & dixit, Futurum ut ſurgat ipſe & omnis exercitus ejus contra Jeruſalem, & ſignum magnum fiet in eo, illic cadent cadavera copiarũ ejus; ideo confitebuntur omnes populi, gentes & linguæ, ac dicent,* Non qui ſanctus niſi Dñs, quoniam non eſt præter à te, & populꝰ tuus dicent: Non eſt qui fortis niſi Deus noſter. *Super Nebuchadneſzar rege Babel vaticinata eſt, & dixit: Vos Chazzdai, & omnes populi qui futuri eſtis dominari in Iſrael,* non multiplicabitis ad loquendum magnalia, non exibunt blaſphemiæ ex ore veſtro, quoniam Deꝰ novit omnia, & ſuper omne factum ſuum *extenditur* judicium *ſuum*, etiam vobis futurus ad retribuendum ultionem culparum veſtarum. *Super regno Græciæ vaticinata eſt & dixit,* Arcus virorum *Græcorum* confringentur, & *domus Haſmonæorum*, qui fuerunt debiles, factæ ſunt eis *ſigna &* virilitates. *Super filiis Haman vaticinata eſt & dixit,* qui fuerunt ſaturi in pane, *& mugientes divitiis, & abundantes pecuniis, depauperati ſunt et* redierunt ad locandum ſe in pane *& cibo* oris ſui: *Mardechai & Eſther* qui fuerunt obſcuri *& egeni* divites facti ſunt, & obliti ſunt egeſtatem ſuam, *redierunt ut eſſent filii nobilium:* ſic *Jeruſalem quæ fuit quaſi* mulier ſterilis, futura ad implendum *populo*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܣܥܕ ܗܠܩܢܐ ܘܟܠ ܒܝܬܗ ܕܐܣܬܟܝ ܠܡܩܪܒ ܠܡܪܝܐ ܕܒܝܬܐ ܘܢܕܗ ܕܝܬ ܠܗ ܘܠܐ ܣܥܕ ܥܡܗ ܚܢܐ
22 ܒܥܠܗ ܐܡܪ ܠܗ ܕܐܡܪ ܠܐ ܐܙܠ ܠܐ ܥܡ ܓܒܪܐ ܕܥܕ ܕܢܦܨܡ ܝܠܕܐ ܘܐܝܬܝ ܐܢ ܐܘܠ ܘܐܬܚܙܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ
23 ܘܢܬܝܬܒ ܬܡ ܥܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܩܢܐ ܓܒܪܗ ܥܒܕ ܠܟ ܕܫܦܪ ܒܥܝܢܝܟ ܬܘܒ ܐܘ ܠܐ ܐܬܝܒ ܒܝܬ ܐܠ ܐܝ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ
24 ܘܩܡ ܐܢܬ ܒܝܬ ܐܡܗ ܥܕ ܕܐܥܒܕ ܐܢܐ ܐܬ ܒܪܟ ܘܐܙܠ ܐܢܬ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ
25 ܘܐܬܝ ܐܢ ܐܘܠ ܘܐܬܚܙܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܢܬܝܬܒ ܬܡ ܥܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܩܢܐ ܓܒܪܗ ܥܒܕ ܠܟ ܕܫܦܪ ܒܥܝܢܝܟ ܬܘܒ ܐܘ ܠܐ ܐܬܝܒ ܒܝܬ ܐܠ ܐܝ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ
26 ܘܩܡ ܐܢܬ ܒܝܬ ܐܡܗ ܥܕ ܕܐܥܒܕ ܐܢܐ ܐܬ ܒܪܟ ܘܐܙܠ ܐܢܬ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ
27 ܘܐܬܝ ܐܢ ܐܘܠ ܘܐܬܚܙܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܢܬܝܬܒ ܬܡ ܥܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܩܢܐ ܓܒܪܗ ܥܒܕ ܠܟ ܕܫܦܪ ܒܥܝܢܝܟ ܬܘܒ ܐܘ ܠܐ ܐܬܝܒ ܒܝܬ ܐܠ ܐܝ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ
28 ܘܩܡ ܐܢܬ ܒܝܬ ܐܡܗ ܥܕ ܕܐܥܒܕ ܐܢܐ ܐܬ ܒܪܟ ܘܐܙܠ ܐܢܬ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ ܘܐܢܐ ܐܙܠ ܒܐܪܚܐ ܕܫܠܡ

* ܬ *

* ܦܨܠܐ *

* ܚܢܐ *

1 * ܘܨܠܝܬ ܚܢܐ ܘܐܡܪܬ ܐܬܪܚܒ ܠܒܝ ܒܡܪܝܐ ܪܡ ܩܪܢܝ ܒܡܪܝܐ ܐܬܪܚܒ ܦܘܡܝ ܥܠ ܒܥܠܝ ܐܬܪܚܒ ܒܦܘܪܩܢܟ
2 ܐܠܝ ܐܬܚܕܝ ܠܝܬ ܕܩܕܝܫ ܐܝܟ ܡܪܝܐ ܐܦ ܠܝܬ ܐܚܪܢ ܐܠܐ ܐܢܬ ܘܠܝܬ ܬܘܬܒ ܐܝܟ ܐܠܗܢ ܬܬܪ ܠܐ ܬܪܒܘ ܬܡܠܠ
3 ܓܒܗ ܪܡ ܘܠܐ ܢܦܩ ܥܬܩܐ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗ ܕܥܐ ܐܢܬ ܘܠܗ ܬܬܟܢ ܥܠܝܠܬܐ ܥܒܕܝܗ ܬܬܬܪ ܠܐ ܬܬܪ
4 ܐܬܬܪ ܓܒܪ ܚܝܠ ܕܒܪ ܚܠܫܐ ܐܬܚܙܩ ܘܟܫܠܐ ܚܝܠ ܐܬܚܙܪ ܣܒܥܐ ܒܠܚܡ ܘܟܦܢܐ ܒܠܚܡ ܐܬܚܪܪ ܥܩܪܬ ܝܠܕܝܢ ܫܒܥܐ
5 ܘܕܐ ܐܬܝܠܕ ܒܢܝܢ ܐܬܡܠܠ ܘܐܬܪ ܠܚܡ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܘܐܬܪ ܠܚܡ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܘܐܬܪ ܠܚܡ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܘܐܬܪ ܠܚܡ ܐܬܝܗܒ ܠܗ

Deinde ascendente viro Helcana cum tota familia sua ad purificandum Domino sacrificia dierum voti sui, Hanna non ascendit; dixit enim marito suo, Cùm ablactatus fuerit puerulus, tunc adducam eum, & comparebit coram Domino, ibique manebit in æternum. Dixit ad eam Helcana maritus ejus, Fac ut tibi placuerit, maneto donec ablactaveris eum: veruntamen eventu comprobet Dominus verbum tuum: sic manens mulier lactavit filium suum donec ablactâsset eum. Cúmque ablactâsset eum, duxit illum secum cum juvenco trienni, sato uno similæ, & utre uno vini, & introduxit eum in domum Domini in Silo: puer autem erat *adhuc* puellulus. Et mactantes juvencum, adduxerunt puerulum ad Eli. Et dixit Hanna ad Eli, Rogo te mi domine, vivat anima tua mi domine, ego sum mulier illa quæ stabam tecum istic ad deprecandum coram Domino pro puerulo isto. Deprecatus sum, dedítque mihi Dominus petitionem meam quam ab eo postulavi: Quare ego etiam mutuavi eum Domino cunctis diebus quibus ipse victurus est, ut pro me Dominum precetur: & adoraverunt ibi Dominum.

CAP. II.

Oratio Hannæ.

1 ORavit autem Hanna & dixit, Confortatum est cor meum in Domino, & elevatum est cornu meum, & apertum est os meum contra inimicos meos, eò quòd me lætificaveris salute tuâ. 2 Non est qui sit sanctus ut Dominus quoniam nullus est præter eum; nec est qui sit fortis ut Deus noster. 3 Ne ampliùs loquamini magnifica, néve prodeat arrogantia ex ore vestro: quoniam scientissimus est Dominus, neque subsistunt astus coram eo. 4 Arcus gigantum frangentur, & infirmi confortati sunt robore. 5 Saturi pro pane se locaverunt, famelici verò habuerunt *annonæ* residua. Sterilis peperit & saturata est, abundans verò filiis facta est infœcunda.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * وَصَعِدَ هَلْقَانَا وَجَمِيعُ مَنْ فِي مَنْزِلِهِ * لِيُقَرِّبَ لِلرَّبِّ ٱلذَّبَائِحَ أَيَّامَ نَذْرِهِ * وَلَمْ تَصْعَدْ مَعَهُ حَنَّا
22 حَلِيلَتُهُ * لِأَنَّهَا قَالَتْ لِزَوْجِهَا * أَجْلِسُ حَتَّى أَفْطِمَ ٱلصَّبِيَّ * فَأَصْعَدُهُ مَعِي لِيُرَى أَمَامَ ٱلرَّبِّ *
وَيَكُونَ هُنَاكَ طُولَ عُمْرِهِ * قَالَ هَلْقَانَا زَوْجُهَا ٱصْنَعِي كَمَا تُحْسِنِينَ وَيُحْسِنُ عِنْدَكِ * ٱجْلِسِي حَتَّى
23 تَفْطِمِيهِ * وَلٰكِنْ أَسْأَلُ ٱللهَ أَنْ يُحْقِقَ كَلَامَكَ وَيُتِمَّ نَذْرَكَ * وَمَكَثَتِ ٱلْمَرْأَةُ فِي بَيْتِهَا مُرْضِعَةً لِٱبْنِهَا
حَتَّى فَطَمَتْهُ * فَلَمَّا فَطَمَتْهُ أَصْعَدَتْهُ مَعَهَا * وَمَعَهُ ثَوْرٌ رُبَاعٌ * وَجَرِيبٌ مِنْ دَقِيقٍ * وَزِقٌّ مِنْ خَمْرٍ *
24 وَجَاءَتْ بِهِ إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي فِي شِيلُوهَ * وَكَانَ ٱلصَّبِيُّ بَعْدُ صَغِيرًا * فَذَبَحُوا ٱلثَّوْرَ * وَقَدَّمُوا
25 ٱلصَّبِيَّ إِلَى عَالِي * وَقَالَتْ حَنَّا لِعَالِي * أَطْلُبُ إِلَيْكَ يَا سَيِّدِي أَنْ تَسْمَعَ قَوْلِي * أَنَا ٱمْرَأَةٌ تَحْيَا سَالِمًا يَا
26 سَيِّدِي * أَذْكُرُ أَنِّي ٱلْمَرْأَةُ ٱلَّتِي كُنْتَ بَيْنَ يَدَيْكَ قَائِمَةً هَاهُنَا * أُصَلِّي أَمَامَ ٱلرَّبِّ أَنْ يُرْزُقَنِي
27 هٰذَا ٱلصَّبِيَّ * فَٱسْتَجَابَ ٱلرَّبُّ لِي * وَأَسْعَفَنِي بِمَا طَلَبْتُ * فَقَدْ وَهَبْتُهُ أَنَا أَيْضًا لِلرَّبِّ * لِيَصِيرَ خَادِمًا
28 فِي بَيْتِهِ طُولَ أَيَّامِ عُمْرِهِ * لِأَنَّهُ مَوْهُوبٌ طَلَبُهَا مِنَ ٱلرَّبِّ * وَسَجَدُوا هُنَاكَ لِلرَّبِّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

1 * فَصَلَّتْ حَنَّا وَقَالَتْ * ٱعْتَزَّ قَلْبِي بِٱلرَّبِّ * وَعَظُمَ سَأْنِي * وَٱتَّسَعَ فَمِي عَلَى أَعْدَائِي * لِأَنَّكَ فَرَّحْتَنِي
2 بِخَلَاصِكَ * لَيْسَ هُوَ طَاهِرٌ مِثْلَ ٱلرَّبِّ * لِأَنَّهُ لَيْسَ إِلٰهٌ غَيْرُكَ * وَلَيْسَ مَنِيعٌ مِثْلَ إِلٰهِنَا * لَا
3 تُكَثِّرُوا وَتَنْطِقُوا بِٱلْعَظَائِمِ * وَلَا يَخْرُجِ ٱلظُّلْمُ مِنْ أَفْوَاهِكُمْ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ عَالِمٌ * وَلَا تَصْلُحُ
4 ٱلْحِيَلُ أَمَامَهُ * بَلْ تُكْسَرُ أَمَامَهُ قِسِيُّ ٱلْجَبَابِرَةِ * وَيَعْثُرُ ٱلضُّعَفَاءُ بِٱلْقُوَّةِ مِنْ قِبَلِهِ *
5 وَٱحْتَاجَ ٱلشِّبَاعُ أَنْ يُكْرُوا أَنْفُسَهُمْ بِٱلْخُبْزِ * وَٱلْجِيَاعُ شَبِعُوا وَفَضَلَ لَهُمْ * وَٱلْعَاقِرُ وَلَدَتْ
سَبْعَةً * وَٱلْكَثِيرَةُ ٱلْأَوْلَادِ تَكَلَّتْ *

Deinde ascendit Helcana cum omnibus quia domo ipsius erant, ut offerret Domino sacrificia diebus voti sui: Hanna verò uxor ejus non ascendit cum eo; nam dixit marito suo, Manebo donec ablactem puerum, tum ducam illum mecum ut conspiciatur ante Dominum, ibique maneat toto spatio ætatis suæ. Dixit Helcana maritus ejus, Fac ut optas, & ut tibi placet; máneas quoad ablactes eum: Verùm Deum precor ut verum reddat sermonem tuum, votúmque tuum absolvat. Mansit ergò mulier domi suæ lac præbens filio suo donec ablactâsset eum. Et cùm ablactâsset illum, detulit eum secum, & cum eo taurum triennem, & ephas farinæ, & utrem vini, duxítque eum ad domum Domini quæ erat in Silo: puer autem erat adhuc parvulus. Mactâverunt ergò taurum, & puerum obtulerunt Eli. Dixítque Hanna ad Eli, Quæso te O domine mi, ut audias sermonem meum: Vivas tu incolumis O domine mi; memineris me esse mulierem illum quæ steteram hîc in conspectu tuo, Dominum deprecans ut concederet mihi puerum istum. Exaudivit autem me Dominus, & concessit mihi quod rogaveram: Propterea ego quoque addixi eum Domino, ut sit minister in ipsius æde toto spatio dierum ætatis suæ: quandóquidem munus est quod postulaveram à Domino: & adoraverunt ibi Dominum.

CAP. II.

1 ORavit autem Hanna, & dixit; Confortatum est cor meum in Domino, & magnificata est fama mea, & apertum est os meum contra inimicos meos, quoniam exhilarâsti me salute tuâ. 2 Non est purus sicut Dominus, quia non est Deus præter te, nec est gloriosus ac potens sicut Deus noster. 3 Ne superbiatis & proferatis magnifica; neque prodeat iniquitas ex oribus vestris: quia Dominus scientissimus, nec prosunt artes coram eo. 4 Imò frangentur coram eo arcus gigantum, & imbecilles virtute confirmabuntur ab eo. 5 Et coacti sunt saturi locare sese pro pane: esurientes verò saturati sunt, & superfuit eis: & sterilis peperit & saturata est, abundans verò filius facta est sterili.

שמואל א : ב

iſrnum facit deſcendere :vivificat & ,mortificat DOMINUS
6 יְהוָה ׀ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל
ſacit cadere ;ditat & ,facit pauperem DOMINUS .facit aſcendere &
7 וַיָּעַל : יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל
elevabit ſtercore è ,*tenuem* pulvere è Suſcitat .exaltat etiam
8 אַף־מְרוֹמֵם : מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים
gloriæ ſolium & ,*ingenuis* cum *faciendum ſedere ad* ,*egentem*
אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם־נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד
poſuit & :terræ *ſtationes* DOMINO quia;eos *hereditare* faciat
יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת
impii & ,ſervabit ſuorum piorum Pedes .*confuſionem* *eis* ſuper
9 עֲלֵיהֶם תֵּבֵל : רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים
.vir roborabitur fortitudine in non quia ;conticeſcent *obſcuritate* in
בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ כִּי־לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ :
:tonabit cœlis *in* ipſum ſuper ,ejus *rixantes* conterantur DOMINE
10 יְהוָה יֵחַתּוּ מְרִיבוֹ עָלָו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם
fortitudinem dabit & ,terræ fines judicabit DOMINUS
יְהוָה יָדִין אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִתֶּן־עֹז
Ramah in Elcanah abiit Et ,ſui Chriſti cornu ſublimabit & ,ſuo regi
לְמַלְכּוֹ וְיָרֶם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ : וַיֶּלֶךְ אֶלְקָנָה הָרָמָתָה
DOMINO *miniſtrans erat* puer & ;ſuam domum *ſuper*
11 עַל־בֵּיתוֹ וְהַנַּעַר הָיָה מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה
;*profectu abſque* filii Heli filii Et .*ſacerdotis* Heli *faciebat cum*
אֶת־פְּנֵי עֵלִי הַכֹּהֵן : וּבְנֵי עֵלִי בְּנֵי בְלִיָּעַל
cum ſacerdotum *judicium* Et .DOMINUM cognoſcebant nec
12 לֹא יָדְעוּ אֶת־יְהוָה : וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים אֶת־
puer veniebat & ,ſacrificium ſacrificante viro omni populo
הָעָם כָּל־אִישׁ זֹבֵחַ וּבָא נַעַר
dentium *trium* ſuſcinula & ,*carnem* *coqui circa* ,ſacerdotis
הַכֹּהֵן כִּבְשָׁל הַבָּשָׂר וְהַמִּזְלֵג שְׁלֹשׁ הַשִּׁנַּיִם
,lebetem in vel ,ahenum in vel ,concha in percutiebat Et .ejus manu in
13 בְּיָדוֹ : וְהִכָּה בַכִּיּוֹר אוֹ בַדּוּד אוֹ בַקַּלָּחַת
accipiebat ,ſuſcinula faciebat aſcendere quod omne :ollam in vel
אוֹ בַפָּרוּר כָּל אֲשֶׁר־יַעֲלֶה הַמִּזְלֵג יִקַּח
venientibus Iſraeli univerſo faciebant ſic :*eo in* ſacerdos
הַכֹּהֵן בּוֹ כֹּה יַעֲשׂוּ לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
,adipem facerent ſuffire antequam etiam .Siloh in illuc
14 שָׁם בְּשִׁלֹה : גַּם בְּטֶרֶם יְקַטְּרוּן אֶת־הַחֵלֶב
Da :immolanti viro dicebat &,ſacerdotis puer veniebat &
וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לְאִישׁ הַזֹּבֵחַ תְּנָה
carnem te à accipiet non &:ſacerdoti *aſſandum ad* carnem
בָשָׂר לְצָלוֹת לַכֹּהֵן וְלֹא־יִקַּח מִמְּךָ בָּשָׂר
Suffiendo :vir eum ad Dicebatque .*vivam* *quinimo* ,coctam
15 מְבֻשָּׁל כִּי אִם־חָי : וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאִישׁ קַטֵּר
deſiderabit ſicuti ,tibi *cape* & ,adipem die *ſicut* faciant ſuffire
יַקְטִרוּן הַיּוֹם הַחֵלֶב וְקַח לְךָ כַּאֲשֶׁר תְּאַוֶּה
accipiam ,non ſi & :dabis nunc *Quia* :*ei* dicebat Et .tua anima
16 נַפְשֶׁךָ וְאָמַר ׀ לוֹ כִּי עַתָּה תִּתֵּן וְאִם־לֹא לָקַחְתִּי
valde magnum puerorum peccatum Eratque .*volentia* *in*
בְחָזְקָה : וַתְּהִי חַטַּאת הַנְּעָרִים גְּדוֹלָה מְאֹד
ſacriſicium viri contemnebant quia :DOMINI *faciebus cum*
אֶת־פְּנֵי יְהוָה כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־מִנְחַת
puer ,DOMINI *faciebus cum* *miniſtrans* Semuel Et .DOMINI
17 יְהוָה : וּשְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־פְּנֵי יְהוָה נַעַר
,ſua mater ei faciebat *parvum* *pallium* Et .*Jini* ephod accinctus
18 חָגוּר אֵפוֹד בָּד : וּמְעִיל קָטֹן תַּעֲשֶׂה־לּוֹ אִמּוֹ
ſuo viro cum *eam aſcendendo in* ,*dies m* *diebus à* *ei* *faciebat aſcendere* &
וּבַעֲלֹתָהּ לָזֶבַח אֶת־זֶבַח הַיָּמִים : יָמִימָה בַּעֲלוֹתָהּ אֶת־אִישָׁהּ
.*dierum* hoſtiam immolandum ad
19 לִזְבֹּחַ אֶת־זֶבַח הַיָּמִים :

Verſio VULG. LAT.

6 Dominus mortificat & vivificat: deducit ad inferos & reducit. 7 Dominus pauperem facit & ditat: humiliat & sublevat. 8 Suscitat de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem: ut sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. 9 Pedes sanctorum suorum servabit, & impii in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir. 10 Dominum formidabunt adversarii ejus: & super ipsos in cœlis tonabit: Dominus judicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. 11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis. 12 Porrò filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum, 13 Neque officium sacerdotum ad populum: sed quicunque immolâsset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, & habebat fuscinulam tridentem in manu sua. 14 Et mittebat eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, sive in cacabum: & omne quod levabat fuscinula, tollebat sacerdos sibi: sic faciebant universo Israeli venientium in Silo. 15 Etiam antequa adolerent adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti; Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti: non enim accipiam à te carnem coctam, sed crudam. 16 Dicebátque illi immolans, Incendatur primùm juxta morem hodiè adeps, & tolle tibi quantumcunque desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei, Nequaquàm: nunc enim dabis, alioquin tollam vi. 17 Erat ergò peccatum puerorum grande nimis coram Domino: quia retrahebant homines à sacrificio Domini. 18 Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer, accinctus ephod lineo. 19 Et tunicam parvam faciebat ei mater sua, quâ afferebat statutis diebus, ascendens cum viro suo, ut immolaret hostiam solennem.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

6 Κύριος θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ, καταγεῖ εἰς
7 ᾅδου καὶ ἀνάγει. Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτί-
8 ζει, ταπεινοῖ καὶ ἀνυψοῖ. Ἀνιστᾷ ἀπὸ γῆς
πένητα, καὶ ἀπὸ κοπρίας ἐγείρει πτωχὸν, (n)
καθίσαι μετὰ δυναστῶν λαοῦ, καὶ θρόνον δόξης
9 κατακληρονομῶν αὐτοῖς. Διδοὺς ὑγιᾶ τοῖς
εὐχομένοις καὶ εὐλογήσει ἔτη δικαίου, ὅτι οὐκ
10 ἐν ἰσχύϊ δυνατὸς ἀνήρ. Κύριος ἀδυνατήσει πολέ-
σει ἀντίδικον αὐτοῦ, κύριος ἅγιος. μὴ καυ-
χάσθω ὁ φρόνιμος ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ, καὶ
μὴ καυχάσθω ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ,
καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ·
(ι) ἀλλ' ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος,
συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν κύριον, καὶ ποιεῖν
κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς. κύ-
ριος ἀνέβη εἰς οὐρανὸς, καὶ ἐβρόντησεν. αὐ-
τὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς, καὶ δώσουσιν ἰσχὺν τοῖς
βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ ὑψώσει κέρας χριστοῦ
αὐτοῦ. καὶ (κ) κατέλιπεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐνώπιον
11 κυρίου. Καὶ (λ) ἀπῆλθεν εἰς Ἁρμαθάιμ.
καὶ τὸ παιδάριον ἦν λειτουργῶν τῷ προσώπῳ
12 κυρίου ἐνώπιον Ἠλὶ τοῦ ἱρέως. Καὶ οἱ υἱοὶ
Ἠλὶ τοῦ ἱρέως υἱοὶ λοιμοὶ, οὐκ εἰδότες τὸν
13 κύριον. Καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως παρὰ
τοῦ λαοῦ πασὸς τοῦ θύοντος. καὶ ἤρχετο
τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς ἂν ἡψήθη τὸ
κρέας, καὶ κρεάγρα τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
14 Καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν (μ) εἰς τὸ λέβητα τὸν
μέγαν ἢ εἰς τὸ χαλκεῖον ἢ εἰς τὸ χύτραν,
καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἀνέβη ἐν τῇ κρεάγρᾳ, ἐλάμ-
βανεν (ν) ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς. (ξ) καὶ τάδε ἐποί-
ουν παντὶ Ἰσραὴλ τοῖς ἐρχομένοις θῦ-
σαι κυρίῳ ἐν Σηλώμ. Καὶ πρὶν θυμιᾶ-
σθῆναι τὸ στέαρ, ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ
ἱέρεως, καὶ ἔλεγε τῷ ἀνδρὶ τῷ θύοντι,
Δὸς κρέας ὀπτῆσαι τῷ ἱερεῖ, καὶ οὐ μὴ
λάβω παρὰ σοῦ κρέας ἑφθὸν ἐκ τοῦ (ο) λέβη-
16 τος. Καὶ ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ὁ θύων, Θυμιᾶ-
σθήτω πρῶτον ὡς καθήκει τὸ στέαρ, καὶ λά-
βε σεαυτῷ ἐκ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή
σου. καὶ εἶπεν, Οὐχί· ὅτι νῦν δώσεις· καὶ
17 ἐὰν μὴ, λήψομαι κραταιῶς. Καὶ ἦν ἡ (π)
ἁμαρτία ἐνώπιον κυρίου τοῦ παιδαρίου με-
γάλη σφόδρα, ὅτι ἠθέτουν τὴν θυσίαν κυρίου.
18 Καὶ Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν ἐνώπιον
κυρίου παιδάριον περιζωσμένον ἐφὸδ
19 (ρ) βάρ. Καὶ διπλοΐδα μικρὰν ἐποίησεν
αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἐξ
ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐ-
τὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς θῦσαι τὴν θυ-
σίαν τῶν ἡμερῶν.

ipſam cum viro ſuo ad ſacri *ſicandum ſacrificium dicrum.*

MS.A. (n) καθίσαι αὐτὸν μετὰ δυναστῶν λαῶν, καὶ (ο) δι-
καίων, (ι) ἀλλ' ἢ ἐν (κ) κατέλειπον (λ) ἀπῆλθον εἰς Ἁρμα-
θαὶμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ τὸ (μ) εἰς τὸν λουτῆρα ἢ εἰς
τὸν * ἢ εἰς τὸν λέβητα τὸν μέγαν ἢ εἰς τὴν χύτραν ἢ εἰς τὸν
χαλκὸν, πᾶν ὃ (ν) ὁ ἱερεὺς ἑαυτῷ. (ξ) καὶ ταῦτα ἦ ἐποίουν (ο)
λέβητος. * ὁ ἄνθρωπος ὁ θύων, (π) ἁμαρτία τῶν παιδαρίων
μεγάλη σφόδρα ἐνώπιον κυρίου, ὅτι (ρ) βάρ. Καὶ

Dominus mortificat, & vivi- 6
ficat: deducit ad inferos, & re-
ducit. Dominus pauperem facit 7
& ditat: humiliat, & exaltat.
Suscitat à terra pauperem, & 8
de stercore evigit inopem: (m) ut
sedere faciat cum potentibus po-
puli, & sedem gloriæ hereditа-
tem dans eis. Deus votum vo- 9
venti: & benedixit annos justi.
Quoniam non in virtute potens
est vir. Dominus infirmum facit 10
adversarium (u) suum, Dominus
sanctus. Et non glorietur (o) pru-
dens in prudentia sua: & non
glorietur potens in potentia sua:
nõ glorietur dives in divitiis suis.
Sed in hoc glorietur, qui glo-
riatur, intelligere, & scire Dominũ,
& facere judicium & justitiam
in medio terræ. Dominus ascen-
dit in cœlos, & tonuit: ipse ju-
dicabit extrema (p) terræ. Et (q)
dat virtutem regibus nostris: &
exaltabit cornu Christi sui. Et (r)
reliquit eum ibi ante Dominum.
Et abiit in Armathem. Et puer 11
erat ministrans (s) faciei Domini
coram Heli sacerdote. Et filii He- 12
li sacerdotis, filii pestilentes, non
scientes Dominum. Et justifi- 13
catio sacerdotis ab universo po-
pulo sacrificante. Et veniebat
puer sacerdotis, dum coqueretur
caro: et fuscinula tridês in manu
ejus. Et (t) percutiebat eam in le- 14
betem magnum, vel in caldari-
am, vel in ollam: & omne, quod-
cunq; ascenderat in fuscinula,
sumebat sibi sacerdos. Juxta hæc
faciebant universo Israel, veni-
entibus sacrificare Domino in Se-
lom. Et antequàm adolerentur 15
adeps; veniebat puer sacerdotis,
& dicebat viro sacrificanti, Da
carnem ad assandum sacerdoti:
& non accipiam à te carnem co-
ctam de lebete. Et dicebat vir sa- 16
crificans; Adoleatur primùm, sic-
ut decet, adeps: et (u) sume tibi de
omnibus, quæ concupiscit anima
tua. Et dicebat; Nequaquã, quia
nunc dabis: & si non, sumam
violenté. Et erat peccatum, co- 17
ram Domino, puerorum, magnum
valdè, quoniam contemnebant
sacrificium Domini. Et Samuel 18
erat ministrans coram Domino,
puer accinctus (x) Ephod Bad.
Et diploidem parvam fecit ei 19
mater ejus: & asferebat ei ex
diebus in dies, ut ascendendo

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כָּל אִלֵּין גְּבוּרְתָא דַיְיָ דְּהוּא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא מֵמִית וְאָמַר לְאַחְיָה וּמַחֵית לִשְׁאוֹל וְאַף 6
עְתִיד לְאַסָּקָא בְּחַיֵּי עָלְמָא : יְיָ מְמַסְכֵּן וּמַעְתַּר מַשְׁפִּיל אַף מְרִים : מֵקִים מֵעַפְרָא מְסַכְּנָא 7 8
מִקַּל קְלָתָא מְרִים חֲשִׁיכָא לְאוֹתָבוּתְהוֹן עִם צַדִּיקַיָּא רַבְרְבֵי עָלְמָא וְכוּרְסֵי יְקָרָא מַחְסִין
לְהוֹן אֲרֵי קֳדָם יְיָ גְּלָן עִוְּדֵי בְנֵי אֱנָשָׁא מִלְרַע אַתְקִין נְהָמָּם לְרַשְׁעַיָּא עֲבָרֵי עַל מֵימְרֵיהּ 9
וְצַדִּיקַיָּא עֲבָדֵי רְעוּתֵיהּ שַׁכְלִיל לְהוֹן תֵּבֵל : וְנוּתַּי עֲבִדוּהִי צַדִּיקַיָּא יִשְׁתֵּי מִנְהָמָּם וּרְשַׁעַיָּא
בְּנִדְהָמָּם בַּחֲשׁוֹכָא יִתְדְּנוּן לְהוֹדָעָא אֲרֵי לָא מִן דְּאִית בֵּיהּ חֵילָא וְזַכֵּי לְיוֹם דִּינָא : יְיָ יִתְבַּר 10
בַּעֲלֵי דְבָבָא דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לְעַמֵּיהּ עֲלֵיהוֹן מִן שְׁמַיָּא בְּקוֹל רָם יַשְׁקִיף יְיָ יַעְבִּיד
פּוּרְעָנוּת מִן מְנוֹן וּמְמַשַּׁרְיָת עַמְמִין חֲטוֹפִין דְּאַתֵּן עִמֵּיהּ מְסִיפֵי אַרְעָא וְיִתֵּן תּוּקְפָּא
לְמַלְכֵּהּ וִירִבֵּי מַלְכוּת מְשִׁיחֵיהּ : וַאֲזַל אֶלְקָנָה לְרָמְתָא לְבֵיתֵיהּ וְרַבְיָא הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם 11
יְיָ בְּחֵיֵּי עֵלִי כָּהֲנָא : וּבְנֵי עֵלִי גַּבְרִין רַשְׁעַיָּא לָא הֲווֹ יְדְעִין לְמֵדְחַל קֳדָם יְיָ : וְנִימוֹסָא דְכָהֲנַיָּא 12
מִן עַמָּא כָּל גְּבַר דְּנָכִיס נִכְסָתָא וְאָתֵי עוּלֵימָא דְכָהֲנָא כְּמַבְשַׁל בִּסְרָא וּמַשְׁלִיָּא דִּי לִיהּ 13
תְּלַת שִׁנִּין בִּידֵיהּ : וְקָבַע לֵיהּ בְּכִיוֹרָא אוֹ בְּדוּדָא אוֹ בְקִדְרָא אוֹ בְמַלִּיסָא כָּל דְּמַסִּיק 14
מַשְׁלִיָּא נָסִיב כָּהֲנָא לְנַפְשֵׁיהּ כְּדֵין עָבְדִין לְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאָתֵן לְדַבְּחָא תַּמָּן בְּשִׁילוֹ : אַף עַד 15
דְּלָא יְתַסְּקוּן תַּרְבָּא לְמַדְבְּחָא וַיְיָתֵי עוּלֵימָא דְכָהֲנָא וַאֲמַר לְגַבְרָא דְּדַבַּח תַּמָּן בְּסִרָא לְמִטְוֵי
לְכָהֲנָא וְלָא יִסַּב מִנָּךְ בְּשַׂר מְבַשַּׁל אֶלָּהֵן כְּדֵין : וַאֲמַר לֵיהּ גַּבְרָא אוֹרֵיךְ עַד דְּיִתְסְּקוּן 16
תַּרְבָּא וְסַב לָךְ כְּמָא דְּרָעֵיתָ נַפְשָׁךְ וַאֲמַר לֵיהּ אֲרֵי כְעַן תִּתֵּן וְאִם לָא יְסַבוּן מִנָּךְ בְּעַל 17
כּוֹרְחָךְ : וַהֲוָת חוֹבַת עוּלֵמַיָּא סַנְיָא לְחָדָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי בְּזוּ גַּבְרַיָּא יַת קוּרְבָּנַיָּא דְיָ : וּשְׁמוּאֵל 18
מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ עוּלֵימָא אֲסִיר כַּרְדּוּט דְּבוּץ : וּמְעִיל זְעִיר עֲבָדָא לֵיהּ אִמֵּיהּ וּמַסְקָא לֵיהּ 19
מִזְמַן מוֹעֵד לְמוֹעֵד בְּמִסְקָהּ עִם בַּעְלָהּ לְדַבָּחָא יַת דַּבַּח מוֹעֲדַיָּא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Omnia hæc fortitudines Domini qui ipſe regnans in ſeculo, mortificat & 6
dixit ad vivificandũ; & deſcendere facit ad infernũ, etiã futur⁹ ad educere
faciendũ *in* vitis ſeculi. Dñs egere faciens & ditans, deprimens, etiã ex- 7
tollens. Statuens ex pulvere egenũ, ex ſtercore extollens obſcurũ, ad ſedere 8
faciendũ eos cum juſtis magnatibus ſeculi, & ſolia gloriæ fortificans eis:
quia ante Dñm revelata ſunt facta filiorũ hominis, inferi⁹ apparavit ge-
hennã improbis tranſgreſſoribꝰ dictorũ ſuorũ; & juſti facientes voluntatẽ
ejꝰ, fundavjt illis orbẽ. *Et* corpꝰ ſervorũ ſuorũ juſtorũ cuſtodivit à gehenna, 9
& improbi in gehennã in tenebris judicabuntur, ad oſtendendũ quod non
quiſquam quòd ſit in eo fortitudo puritatis ad diem judicii. Dñs franget 10
auctores inimicitiæ, qui ſurgentes ad malefaciendũ populo ſuo; ſuper illos
de cœlis in voce excelſa impellet, Dominuꝰ facit ultionẽ de *Magog*, & de
exercitu gentiũ raptorũ qui venerũt ex finibꝰ terræ: & dabit fortitudinẽ
regi ſuo, & multiplicabit regnũ Meſſiæ ſui. Et ivit Elkanah ad Ramatha ad 11
domũ ſuã, & puer fuit miniſtrans ante Dñm in vita Gheli ſacerdotis. Et 12
filii Heli viri improbi non fuerũt cognoſcentes ad timendũ ante Dñm. Et 13
ſtatutũ ſacerdotũ à populo, omnis vir qui mactavit mactationẽ, & venit
puer ſacerdotis dum coqueretur caro; & fuſcinula, cui tres dentes, in manu
ejus. Et infixit ſibi in lebete, vel in olla, vel in caldare vel in tripode; 14
omne quod extraxit fuſcinula, accepit ſacerdos animæ ſuæ: ſic facientes
omni Iſrael qui venientes ad ſacrificandũ ibi in Siloh. Etiam nondũ aſ- 15
cendere facient pinguedinẽ ad altare, & venit puer ſacerdotis, & dixit
viro qui ſacrificavit: Da carnẽ ad aſſandum ſacerdoti, & non accipiet
à te carnẽ coctã, niſi ſic crudam. Et dixit ei vir: Morare uſque quò aſcen- 16
dere facient pinguedinem, & accipe tibi ut id quod voluerit anima tua:
& dixit: Quoniã nunc dabis; & ſi non, accipient à te in-ſuper coactionem
ſui. Et fuit culpa puerorum multa nimis ante Dominũ, quòd ſpreverunt 17
viri oblationes Domini. Et Semuel miniſtrans ante Dominũ juvenis in- 18
dutus chardot byſſi. Et palliũ parvũ fecit ei mater ejus, & aſcendere faci- 19
ens illi à tempore ſolennitatis ad ſolennitatẽ, in aſcendere ſuo cum marito
ſuo ad ſacrificandum ſacrificium ſolennitatum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
7 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
8 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
9 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
10 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
11 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
12 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
13 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
14 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
15 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
16 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
17 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
18 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ
19 ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܡܚܬ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ ܡܡܝܬ ܘܡܚܝܐ ܠܫܐܘܠ ܘܡܥܠ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܗ ܘܡܚܝ ܠܗ

Dominus quidem mortificat & vivificat, de- 6
jicit in inferos, & evehet. Dominus paupe- 7
rem facit & locupletat, deprimit & attollit.
Attollit è pulvere pauperem, & è ſterquili- 8
nio erigit inopem, ut ſedere faciat eum cum
magnatibus, & ſolium honoris poſſidere fa-
ciat eos : obumbravit Dominus ima terræ,
iiſque orbem impoſuit. Pedes piorum ſuo- 9
rum cuſtodiet, impii verò in tenebris conti-
ceſcent : non enim viribus ſuis roborа-
tur gigas. Dominus confringet exaſperan- 10
tes ſe, & contra eos in cœlo tonabit : Do-
minus judicabit extrema terræ, & præſtabit
magnificentiam regi ſuo, attollétque cornu
Chriſti ſui. Igitur abiit Helcana in Ramatha 11
ad domum ſuam, ipſe & Hanna uxor ejus :
puer autem Samuel miniſtrabat coram Do-
mino in conſpectu Eli ſacerdotis. Por- 12
rò filii Eli, filii peccati, non agnoſce-
bant Dominum. Et fecerunt ſibi fuſcinu- 13
lam tridentem, & jus ſacerdotum accipie-
bant à populo, à quovis *ſcilicet* victimam
ſacrificante : & veniebat puer ſacerdotum
dum coqueretur caro, fuſcinculam triden-
tem manu ſuâ *tenens* ; Incutiénſque in lebe- 14
tem, aut cacabum, aut ahenum, aut ollam,
quicquid extrahebat fuſcinula, accipiebat
ſibi ſacerdos. Sic faciebant omnib⁹ Iſraelitis
venientibus illuc in Silo. Quinetiam ante- 15
quam offerrent qui ſacrificabant victimâ, ve-
niebat puer ſacerdotis, dicebátque viro ſacri-
ficanti victimam, Da carnem aſſandam pro ſa-
cerdote : non accipiam à te carnem coctam,
ſed crudam. Dicebat ei vir ille, Offerant 16
quæſo hodiernâ die, tum ſume tibi pro animi
tui deſiderio. Reſpondebat ei, Nequaquam,
jam jam dabis; ſin minùs, violenter accipiam.
Sic erat peccatum puerorum maximum co- 17
ram Domino, quòd homines ad iram provo-
carent in conſpectu Domini. Cæterùm puer 18
Samuel miniſtrabat corâ Domino, indutúſq;
erat ephod byſſino. Et palliolum parvum fa- 19
ciebat ei mater ipſius, afferebátq; ei de tem-
pore in tempus cùm aſcende et cum marito
ſuo ad purgandum ſacrificia voti ſui.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اَلرَّبُّ يُمِيتُ وَيُحْيِي * وَيُنْزِلُ اِلَى الْاَجْدَاثِ وَيُصْعِدُ مِنْهَا * اَلرَّبُّ يُفْقِرُ وَيُغْنِي * وَيُذِلُّ وَيَرْفَعُ * يُرْفَعُ
7 اَلْمِسْكِيْنُ عَنِ التُّرَابِ * وَيُقِيمُ الْبَائِسَ مِنَ الْمَزْبَلَةِ * لِيُجْلِسَهُ مَعَ الْعُظَمَاءِ * وَيُوَرِّثَهُمْ كُرْسِيَّ
8 الْكَرَامَةِ * اَلرَّبُّ ظَلَّلَ اَعْمَاقَ الْاَرْضِ * وَاَسْكَنَ عَلَيْهَا الْبِلَادَ * وَهُوَ يَحْفَظُ اَقْدَامَ اَطْهَارِهِ * وَيُصْمِتُ
9 الْمُنَافِقِيْنَ فِي الظُّلْمَةِ * لِاَنَّ الْاَجْبَارَ لَا يَجْبُرُ بِقُوَّتِهِ * اَلرَّبُّ يَكْسِرُ مُسْتَحِطَّيْهِ * وَيَهْتِفُ بِالرَّعْدِ عَلَيْهِمْ
10 مِنَ السَّمَاءِ * اَلرَّبُّ يُحَاكِمُ الَّذِيْنَ فِي اَقْطَارِ الْاَرْضِ * يَهَبُ لِمَلِكِهِ الْعِزَّ * وَيَرْفَعُ سَاْنَ مَسِيْحِهِ * وَانْطَلَقَ
11 هَلْقَانَا اِلَى مَنْزِلِهِ اِلَى الرَّامَةِ * وَمَعَهُ حَنَّا امْرَاَتُهُ * فَاَمَّا صَمْوَالُ الصَّبِيُّ فَبَقِيَ يَخْدُمُ عَالِيَ الْكَبِيْرَ اَمَامَ
12 الرَّبِّ * وَاَمَّا بَنُوْا عَالِيْ بَنُو الْخَطَاءِ وَالْفِسْقِ فَلَمْ يَعْرِفُوا الرَّبَّ * وَاَخَذُوْا مِسْلَالًا لَهُ ثَلَاثُ سُعُبٍ *
13 كَانُوْا يَاْخُذُوْنَ مِنَ السُّعُبِ حَقَّ الْكَهَنَةِ مِنْ كُلِّ رَجُلٍ ذَبَحَ ذَبِيْحَةً * وَكَانَ اِذَا طُبِخَ اللَّحْمُ يَجِيْءُ
14 خَادِمُ الْكَهَنَةِ وَبِيَدِهِ الْمِسْلَالُ الَّذِيْ لَهُ ثَلَاثُ سُعُبٍ * وَيُدْخِلُهُ فِي الْمَرْجَلِ * اَوْ فِي الْبُرْمَةِ * اَوْ فِي
الْقِدْرِ الْكَبِيْرِ اَوِ الصَّغِيْرِ * وَمَا كَانَ يَصْعَدُ الْمِسْلَالُ يَاْخُذُهُ الْكَبِيْرُ وَكَذَلِكَ كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ
15 لِجَمِيْعِ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ اِذَا اَتَوْا سِلُوْا لِيُقَرِّبُوا الذَّبَائِحَ * وَقَبْلَ اَنْ يُقَرِّبُوا اَصْحَابُ الذَّبَائِحِ ذَبَائِحَهُمْ *
كَانَ يَجِيْءُ خَادِمُ الْكَهَنَةِ اِلَى صَاحِبِ الذَّبِيْحَةِ وَيَقُوْلُ لَهُ * اَعْطِنِيْ كَمًّا لِلْكَهَنَةِ * وَيَقُوْلُ لَسْتُ اَخُذُ
16 مِنْكَ كَمًّا مَطْبُوْخًا * بَلْ كَمًّا نِيًّا * وَيُجِيْبُهُ الرَّجُلُ وَيَقُوْلُ * اَصْبِرْ حَتَّى يُقَرَّبَ الذَّبِيْحَةُ الْيَوْمَ * ثُمَّ
تَاْخُذُ سُهُوْمَكَ مِنَ اللَّحْمِ * وَيَقُوْلُ لَهُ خَادِمُ الْكَهَنَةِ * كَلَّا وَلَكِنْ تُعْطِيْنِي الْاٰنَ قَبْلَ اَنْ تُقَرَّبَ * وَاِلَّا
17 اَخُذُ مِنْكَ عَصْبًا * فَعَظُمَتْ خَطِيَّةُ الْغِلْمَانِ بَنِيْ عَالِيْ اَمَامَ الرَّبِّ جِدًّا لِاَنَّهُمْ
18 اَعْصَبُوا الرَّبَّ بِعَمَلِهِمْ * فَاَمَّا صَمْوَالُ فَكَانَ يَخْدُمُ الرَّبَّ وَهُوَ صَبِيٌّ * وَكَانَ لَابِسًا جُبَّةً مِنْ دِمَسٍ *
19 * وَيَسْكُبُ لَهُ اُمُّهُ رِدَاءً صَغِيْرًا * وَاَصْعَدَتْهُ مَعَهَا فِي وَقْتِ حَجِّهَا * وَاَعْطَتْهُ حِيْنَ صَعِدَتْ مَعَ
زَوْجِهَا * لِيُقَرِّبَ ذَبَائِحَ نَذْرِهَا *

Dominus mortificat & vivificat, dejicit 6
in ſepulchra, & ex iis extrahit. Dominus 7
pauperem facit & ditat, deprimit & at-
tollit. Attollit pauperem è pulvere, & e- 8
rigit inopem è ſterquilinio, ut ſedere faci-
at eum cum magnatib⁹, & obtinere faciat
eos thronum honoris. Dominus obumbra-
vit profunda terræ, & habitabiles red-
didit ſuper eam regiones. Ipſe cuſtodit 9
pedes ſanctorum ſuorum, & mutos red-
dit impios in tenebris : nam gigas haud
fortis erit robore ſuo. Dominus confrin- 10
get ad iram ſe provocantes, & tonitruo
fragorem edet ſuper eos de cœlo. Dominus
judicabit eos qui ſunt in finibus terræ : da-
bit regi ſuo fortitudinem, & exaltabit glo-
riam Chriſti ſui. Deinde profectus eſt Hel- 11
cana in domum ſuam ad Ramа, & Han-
na uxor ejus cum ipſo : puer autem Sa-
muel manſit miniſtrans Eli ſacerdoti coram
Domino. At verò filii Eli erant peccato- 12
res & impii, nec agnoſcebant Dominum :
Adhibuerunt enim ſibi fuſcinam triſulcã; 13
& cùm exigerent à populo, hoc eſt, ab o-
mnibus hominibus qui mactabant victi-
mam, jus ſacerdotum ; fiebat ut dum co-
queretur caro, veniret famulus Sacerdo-
tum manu ſuâ geſtans fuſcinam triſul-
cam, Immitteréſque eam in caldariam
aut in ollam, aut in magnum vel parvum 14
aheum, et quicquid promebat fuſcina, ac-
ciperet ſacerdos. Atque ita faciebant o-
mnibus Iſraelitis quando veniebant in Si-
lo ad offerendum ſacrificia. Imò ante- 15
quam offerrent ſacrificatores victimas
ſuas, veniebat famulus ſacerdotum ad ſa-
crificantem, & dicebat ei ; Da mihi car-
nem pro ſacerdotibus : dicebátque ei ; Non
accipiam à te carnem coctam, ſed carnem
cruda m. Reſpondebat autem ei vir ille, 16
ac dicebat ; Expecta donec offeratur hodiè
ſacrificium, tum accipies quod volueris
ex carne. Sed aiebat illi famulus ſacerdo-
tum, Haudquaquam, imò verò nunc mi-
hi dabis antequam ſacrifices, aliàqui vi
tollam à te velis nolis. Itaque ſummum 17
erat peccatum puerorum, nempe filiorum
Eli, coram Domino : provocabant enim
iram Domini facinore ſuo. Verùm Sa- 18
muel miniſtrabat Domino dum puer eſſet, &
erat veſtitus ſago lineo. Texuerat etiam 19
illi mater ejus parvum pallium, atque ad-
ſecum tempore peregrinationis ſuæ, & de-
rélinquebat ei cùm aſcendiſſet cum marito
ſuo ad offerendum ſacrificia voti ſui.

שמואל א: ב

Ponat :dixit & ,ejus uxori & ,Elcanah Heli benedixit Et
20 וּבֵרַךְ עֵלִי אֶת־אֶלְקָנָה וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאָמַר יָשֶׂם
petitione pro ,hac muliere de ſemen tibi DOMINUS
יְהוָה לְךָ זֶרַע מִן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת תַּחַת הַשְּׁאֵלָה
Quia ,ſuum locum in abierunt Et .DOMINO petivit quam
21 אֲשֶׁר שָׁאַל לַיהוָה וְהָלְכוּ לִמְקוֹמוֹ: כִּי־
tres peperit & ,concepit & ,Channah DOMINUS viſitavit
פָקַד יְהוָה אֶת־חַנָּה וַתַּהַר וַתֵּלֶד שְׁלֹשָׁה
cum Samuel puer *evaſit grandis* & :filias duas & ,filios
בָנִים וּשְׁתֵּי בָנוֹת וַיִּגְדַּל הַנַּעַר שְׁמוּאֵל עִם־
quæ univerſa audivit & ,valde ſenex Heli Et .DOMINO
22 יְהוָה: וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר
cum *cubarent* quòd & ,Iſrael univerſo ejus filii faciebant
יַעֲשׂוּן בָּנָיו לְכָל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבֵן אֶת־
Dixitque ,*conventus* tabernaculi oſtium *militantibus* mulieribus
הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיֹּאמֶר
ego quæ ? hæc *verba* ſecundùm *facietis* quid Ut :eos ad
23 לָהֶם לָמָּה תַּעֲשׂוּן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
Ne ?iſto populo omni ab mala veſtra *verba audiens*
שֹׁמֵעַ אֶת־דִּבְרֵיכֶם רָעִים מֵאֵת כָּל־הָעָם אֵלֶּה: אַל
,*audiens* ego quam ,*auditio* bona non quia ,mei filii
24 בָּנַי כִּי לוֹא־טוֹבָה הַשְּׁמֻעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ
vir peccaverit Si .DOMINI populum tranſgredi facientes
25 מַעֲבִרִים עַם־יְהוָה: אִם־יֶחֱטָא אִישׁ
peccaverit DOMINUM in ſi & :Deus eum judicabit & ,virum in
לְאִישׁ וּפִלְלוֹ אֱלֹהִים וְאִם לַיהוָה יֶחֱטָא
quia ,ſui patris *voci* audierunt non & ? ei orabit quis ,*vir*
אִישׁ מִי יִתְפַּלֶּל־לוֹ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל אֲבִיהֶם כִּי־
,*ambulavs* Semuel puer Et .eos occidere DOMINUS voluit
26 חָפֵץ יְהוָה לְהָמִיתָם: וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל הָלוֹךְ
,hominibus *cum etiam* & ,DOMINO *cum etiam* ,*bonus* & ,*grandeſcens* &
וְגָדֵל וְטוֹב גַּם עִם־יְהוָה וְגַם עִם־אֲנָשִׁים:
dixit Sic :eum ad dixitque ,Heli ad Dei *vir* venit Et
27 וַיָּבֹא אִישׁ־אֱלֹהִים אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר
demum *ad* me manifeſtavi manifeſtando Nonne :DOMINUS
יְהוָה הֲנִגְלֹה נִגְלֵיתִי אֶל־בֵּית
? Parhoh domo in Ægypto in *eos exiſtendo in* ,tui patris
אָבִיךָ בִּהְיוֹתָם לְבֵית פַּרְעֹה:
,ſacerdotem in mihi Iſrael tribubus omnibus ex eum *eligendo* Et
28 וּבְחַר אֹתוֹ מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן
,thymiama *ſuffiendum ad* ,meum altare ſuper *aſcendere faciendum ad*
לַעֲלוֹת עַל־מִזְבְּחִי לְהַקְטִיר קְטֹרֶת
tui patris domui dedi & ,*meas facies ad* ſuperhumerale *portandum ad*
29 לָשֵׂאת אֵפוֹד לְפָנָי וָאֶתְּנָה לְבֵית אֲבִיךָ
calcitrabitis Cur .Iſrael filiorum *ignitiones* omnes
אֵת כָּל־אִשֵּׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לָמָּה תִבְעֲטוּ
honoraſti & :*habitaculo* præcepi *quod* ,*meum munus* in & ,meũ ſacrificiũ in
בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מָעוֹן וַתְכַבֵּד
muneris omnis *initio* de vos *impinguandum ad* ,me *præ* tuos filios
30 אֶת־בָּנֶיךָ מִמֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם מֵרֵאשִׁית כָּל־מִנְחַת
:Iſrael Deus DOMINUS dixit Idcirco ?mei populi Iſrael
יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי: לָכֵן נְאֻם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
ambulabunt ,tui patris domus & ,tua Domus : dixi Dicendo
אָמוֹר אָמַרְתִּי בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְכוּ
,mihi Abſit : Dominus dicit nunc & ,ſeculum in uſque *meas facies ad*
לְפָנַי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה נְאֻם־יְהוָה חָלִילָה לִי
Ecce .*tendentur vili* ,me contemnentes & :honorabo ,me honorantes quia
31 כִּי־מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ: הִנֵּה
domus brachium & ,tuum brachium præcidam & ,*venientes* dies
יָמִים בָּאִים וְגָדַעְתִּי אֶת־זְרֹעֲךָ וְאֶת־זְרֹעַ בֵּית
.tua domo in *ſenem exiſtendo ab* ,tui patris
אָבִיךָ מִהְיוֹת זָקֵן בְּבֵיתֶךָ:

Verſio VULG. LAT.

20 Et benedixit Heli Elcanæ, & uxori ejus, dixítque ei; Reddat tibi Domin' ſemen de muliere hac, pro fœnore quod commodâſti Domino. Et abierunt in locum ſuum.
21 Viſitavit ergò Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios, & duas filias: & magnificatus eſt puer Samuel apud
22 Dominum. Heli autem erat ſenex valdè, & audivit omnia quæ faciebant filii ſui univerſo Iſraeli: & quomodò dormiebant cum mulieribus quæ
23 obſervabant ad oſtium tabernaculi. Et dixit eis; Quarè facitis res hujuſcemodi, quas ego audio, res peſſimas, ab
24 omni populo? Nolite filii mei: non enim eſt bona fama, quam ego audio, ut tranſgredi faciatis populum Domini.
25 Si peccaverit vir in virum, placari ei poteſt Deus: ſi autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris ſui: quia voluit Dominus occîdere eos.
26 Puer autem Samuel proficiebat, atque creſcebat, & placebat tam Domino quàm hominibus.
27 Venit autè vir Dei ad Heli: & ait ad eum, Hæc dicit Dominus; Numquid non apertè revelatus ſum domui patris tui, cùm eſſent in Ægypto in domo Pharaonis?
28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mihi in ſacerdotem: ut aſcenderet ad altare meum, & adoleret mihi incenſum, & portaret ephod coram me: & dedi domui patris tui omnia de ſacrificiis filiorum Iſrael.
29 Quarè calce abjeciſtis victimâ meam, & munera mea quæ præcepi ut offerrentur in templo: & magis honorâſti filios tuos quàm me, ut comederetis primitias omnis ſacrificii Iſraël populi
30 mei? Propterea ait Dominus Deus Iſrael; Loquens locutus ſum, ut domus tua, & domus patris tui, miniſtraret in conſpectu meo, uſque in ſempiternum. Nunc autem dicit Dominus, Abſit hoc à me: ſed quicunque glorificaverit me, glorificabo eum: qui autem
31 contemnunt me, erunt ignobiles. Ecce dies veniunt, & præcîdam brachium tuum, & brachium domûs patris tui, ut non ſit ſenex in domo tua.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Καὶ ἐυλόγησεν Ἠλὶ τὸν Ἑλκανὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, λέγων, Ἀποδίσαι (σ) Ϛοι κύριος σπέρμα ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης, ἀντὶ τοῦ χρέους οὗ ἔχρησας τῷ κυρίῳ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
21 Καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὴν Ἄνναν, (τ) καὶ ἔτεκεν ἔτι τρεῖς υἱοὺς, καὶ δύο θυγατέρας· καὶ ἐμεγαλύνθη τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἐνώπιον κυρίου. Καὶ Ἠλὶ πρεσβύτης Ϲφόδρα. καὶ (υ) ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς (φ) Ἰσραὴλ· καὶ εἶπεν
23 αὐτοῖς, Ἱνατί ποιεῖτε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐγὼ (χ) ἀκούω ἐκ στόματος παντὸς τοῦ
24 λαοῦ κυρίου; Μὴ τέκνα, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοὴ ἣν ἐγὼ ἀκούω· μὴ ποιεῖτε ὕτως, ὅτι οὐκ ἀγαθαὶ αἱ ἀκοαὶ ἃς ἐγὼ ἀκούω τοῦ μὴ
25 δουλεύειν λαὸν θεῷ. Ἐὰν (ϕ) ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξονται ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς κύριον. καὶ ἐὰν τῷ κυρίῳ ἁμάρτῃ, τίς προσεύξεται (ω) ὑπὲρ αὐτοῦ; καὶ οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς αὐτῶν, ὅτι βουλόμενος ὁ
26 θεὸς ἐθέλετο κύριος διαφθεῖραι αὐτούς. Καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ (α) ἐπορεύετο καὶ ἦν ἀγαθὸν μετὰ κυρίου καὶ μετὰ ἀνθρώ-
27 πων. Καὶ ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς Ἠλὶ, καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος· Ἀποκαλυφθεὶς ἀπεκαλύφθην πρὸς (β) οἶκον τοῦ πατρός Ϛου ὄντων αὐτῶν (γ) ἐν γῇ Αἰγύπτῳ δούλων τῷ οἴκῳ Φαραώ.
28 Καὶ (δ) ἐξελεξάμην τὸν οἶκον τοῦ πατρός Ϛου ἐκ (ε) πάντων τῶν Ϛκήπτρων Ισραὴλ ἐμοὶ ἱερατεύειν, (ζ) τοῦ ἀναβαίνειν ὀπὶ θυσιαστήριόν μου, καὶ θυμιᾶν θυμίαμα, καὶ αἴρειν (η) ἐφὸδ· καὶ ἔδωκα τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός Ϛου τὰ πάντα
29 τοῦ υἱοῦ ὑῶν Ἰσραὴλ εἰς βρῶσιν. Καὶ ἱνατί (ϑ) ἐπέβλεψας ὀπὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ εἰς τὴν (ι) θυσίαν μου ἀνδεῖ ὀφθαλμῷ; καὶ ἐδόξασας τοὺ υἱούς Ϛου ὑπὲρ ἐμὲ ἐνευλογεῖσθαι ἀπαρχῆς πάσης (κ) θυσίας τοῦ Ἰσραὴλ ἔμπροσθέν
30 μου; Διὰ τοῦτο τάδε (λ) λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, (μ) Εἶπα, Ὁ οἶκός Ϛου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός Ϛου διελεύσεται ἐνώπιόν μου ἕως αἰῶνος· καὶ νῦν φησὶ κύριος, Μηδαμῶς ἐμοὶ, ὅτι ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με (ν) δοξάσω, καὶ
31 ὁ ἐξουθενῶν με (ξ) ἀπωθήσεται· Ἰδοὺ (ο) ἔρχονται ἡμέραι, καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα Ϛου καὶ τὸ σπέρμα οἴκου πατρός Ϛου·

Et benedixit Heli Elcanæ, & uxorem ejus, dicens, Reddidit tibi Dominus ſemen ex muliere hac pro commodato, quod commodaſti Domino. Et abiit homo ad locum ſuum. Et viſitavit Dominus Annam: & peperit adhuc tres filios, & duas filias. Et magnificatus eſt puer Samuel coram Domino. Et Heli ſenex valdé. Et audivit, quæ faciebant filii ſui filiis (γ) Iſraël: Et dixit eis, ut quid facitis juxta verbum hoc, quod ego audio ex ore univerſi populi Domini? Non (τ) ſitis filii: quoniam non bona auditio, quam ego audio: (aa) nolite facere ita; quoniam non bonæ auditiones, quas ego audio; ut faciatis non ſervire populum Dei. Si peccans peccaverit vir in virum, & orabunt pro eo ad Dominum. Et ſi Domino peccaverit, quis orabit pro eo? Et non audiebant vocem patris ſui; quoniam voluus volebat Dominus diſperdere illos. Et puer Samuel (bb) ibat: & erat bonus cum Domino, & cum hominibus. Et venit homo Dei ad Heli, & dixit; Hæc dicit Dominus, (cc) Revelans revelatus ſum ad domum patris tui, cùm eſſent in terra Ægypto ſervis in domo Pharaonis? Et elegi domum patris tui ex omnibus ſceptris Iſrael, mihi ſacerdotio fungi: ut aſcenderent ad altare meum, & incenderent incenſum, & portarent Ephod. Et dedi domui patris tui omnia, quæ ſunt (dd) ignis filiorum Iſrael in eſcam. Et ut quid reſpexiſti in incenſum meum, & in ſacrificium meum impudenti oculo? Et glorificâſti filios tuos ſuper me, (ee) benedicere de primordio omnis ſacrificii Iſrael in conſpectu meo? Propter hoc, hæc dicit Dominus Deus Iſrael; Dixi, Domus tua, & domus patris tui tranſibunt coram me uſq; in æternum. Et nunc dicit Dominus; Nequaquàm mihi: (ff) quoniam tantùm glorificantes me glorificabo. Et (gg) qui ſpernit me, honore privabitur. Ecce dies veniunt, & exterminabo ſementum, & ſemen domûs (hh) patris tui:

MS. A. (σ) κύριος Ϛοι σπέρμα (τ) καὶ Ϛυνέλαβεν καὶ ἔτεκεν (υ) ἤκουσεν σὺμπαντα ἃ (φ) Ἰσραὴλ, καὶ ὡς * ἐκόμιζον τὰς γυναῖκας τὰς παρεστῶσας παρὰ τὴν θύραν τ σκλωῆς τ μαρτυείυ· Καὶ εἶπεν (χ) ἐκύω ῥήματα πονηρὰ ἐκ στόματος τοῦ λαοῦ κυείυ τύτυ; Μὴ (ψ) ἁμαρτάννων ἁνὴρ (ω) περὶ ἀνδρὸς (α) ἐπορεύετο μεγαλυνόμενον καὶ μετὰ κυρίου (β) οἶκον πατρὸς (γ) ἐν τῇ Αἰγύπτῳ (δ) ἐπελεξάμιν (ε) πάντων Ϛκήπτρων (ζ) ἀναβαίνειν ὀπὶ τὸ θυσιαστήριόν μυ, (η) ἐφὸδ ἐνώπον ἐμοῦ· καὶ (ϑ) ἐπεβλέψατε (ι) θυσίαν ἀναδεῖ (κ) θυσίας Ἰσραὴλ (λ) εἶπεν κύριος (μ) εἶπας, (ν) δοξάζω, (ξ) ἀτιμασθήσεται· (ο) ἡμέραι ἔρχονται, καὶ

Targum JONATHAN.

20 וּבְרִיךְ עֵלִי יַת אֶלְקָנָה וְיַת אִתְּתֵיהּ וַאֲמַר יְקִים יְיָ לָךְ בְּנִין כְּשָׁרִין מִן אִתְּתָא הָדָא חֲלַף
21 שְׁאֵלְתָא דִשְׁאֵל קֳדָם יְיָ וַאֲזָלוּ לַאֲתַרֵיהוֹן: אֲרֵי עַל דְּכַרְנָא דְחַנָּה קֳדָם יְיָ וְעַדְיַאת וִילַדַת
22 חֶלְתָא בְנִין וְתַרְתֵּין בְּנָן וּרְבָא רַבְיָא שְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ: וְעֵלִי סִיב לַחֲדָא וּשְׁמַע
יַת כָּל דְּעַבְדִין בְּנוֹהִי לְכָל יִשְׂרָאֵל וְיַת דִּי שָׁכְבִין יַת נְשַׁיָּא דְאִתְיָן לְצַלָּאָה בְּתָרַע מַשְׁכַּן
23 זִמְנָא: וַאֲמַר לְהוֹן לְמָא תַּעְבְּדוּן כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דִּי אֲנָא שָׁמַע יַת פִּתְגָמֵיכוֹן בִּישִׁין מִן
24 כָּל עַמָּא אִלֵּין: לָא בְּרַי אֲרֵי לָא תַקְנָא שְׁמוּעָתָא דִי אֲנָא שָׁמַע דְּרַנְנִין עַמָּא דְיָי: אִם יְחוּב
25 גְּבַר לְגַבַר הֲלָא יֵיתוֹן לְקֳדָם דַּיְנָא וְיִשְׁמַע מַלֵּיהוֹן וְיִפְלֵי בֵּינֵיהוֹן וְאִם קֳדָם יְיָ יֵיחוֹב גַּבְרָא
מַטָּן יִבְעֵי וְיִשְׁתְּבִיק לֵיהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימַר אֲבוּהוֹן אֲרֵי רָעֲיָא קֳדָם יְיָ לְקַטָּלוּתְהוֹן:
26 וּרְבָיָא שְׁמוּאֵל אָזֵיל וְסָנֵי וּשְׁמֵיהּ טָב וְתַקְנָן אוֹרְחָתֵיהּ קֳדָם יְיָ וְתִרְיצִין עוֹבָדוֹהִי בְּנוֹ בְנֵי
27 אֲנָשָׁא: וַאֲתָא נְבִיָא דְיָי לְוָת עֵלִי וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אִתְגְּלֵאָה אִתְגְּלֵיתִי לְבֵית אֲבוּךְ
28 כַּד הֲווֹ בְמִצְרַיִם וּמְשַׁעְבְּדִין לְבֵית פַּרְעֹה: וְאִתְרְעֵיתִי בֵּיהּ מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל קֳדָמַי
לְמֶהֱוֵי כָּהֵין לְאַסָּקָא קוּרְבָּנָא עַל מַדְבְּחִי לְאַקְטָרָא קְטוֹרֵת בּוּסְמִין לְמִלְבַּשׁ אֶפּוֹד
29 לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמַי וִיהַבִית לְבֵית אֲבוּךְ יַת כָּל קוּרְבָּנַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: לְמָא אַתּוּן אֲנְסִין
בְּנִכְסַת קוּדְשִׁיָּא וּבְקוּרְבָּנֵי דְּפִקְדִית לְקָרְבָּא קֳדָמַי בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וְיַקַּרְתָּ יַת בְּנָךְ קֳדָמַיְתָא
לְאוֹכָלוּתְהוֹן מֵרֵישׁ כָּל קוּרְבָּן מִנְחַת יִשְׂרָאֵל דְּעַמִּי: בְּכֵן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵימַר
אֲמָרִית בֵּיתָךְ וּבֵית אֲבוּךְ יְשַׁמְּשׁוּן קֳדָמַי עַד עָלְמָא וְכַעַן אֲמַר יְיָ קוּשְׁטָא אֲנוּן דַּיְנֵי דִּי אֲרֵי
31 לְרַמַּקְרִין קֳדָמַי אֵיקַר וּדְמַבְסְרִין עַל שְׁמִי יִתְשְׁטוּן: הָא יוֹמַיָּא אָתַיָן וְאֶקְטוֹף יַת תְּקוֹף
זְרָעֲךָ וְיַת תְּקוֹף דְּרַע בֵּית אֲבוּךְ מִלְּמֶהֱוֵי סִיב בְּבֵיתָךְ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et benedixit Gheli Elkanah & uxorem ejus, & dixit: Statuat Dñs tibi filios rectos ex uxore hac, propter petitionem quam petivit ante Dñm: & iverunt ad locum ſuum. Quia intravit recordatio Hhannæ ante Dominum, & concepit & peperit tres filios & duas filias: & crevit puer Semuel *miniſtrans* coram Dño. Et Gheli ſenex valdè, & audivit omnia quæ facientes filii ejº omni Iſrael; & quòd cubantes cum mulieribº quæ venientes ad orandum in porta tabernaculi fœderis. Et dixit illis: Quare facietis verba illa quæ ego audivi? verba veſtra mala ex omni populo hoc. Non filii mei, quia non recta auditio quam ego audio; quam frementes populus Dñi. Si peccaverit vir viro, an non ibunt ad-ante judicem, & audiet loquelas eorum, & exquiret inter eos? & ſi ante Dñm peccaverit vir, à quo orabit, & remittetur ei? et non obedierunt dicto patris eorum; quoniam voluntas ante Dñm ad occidendum eos. Et puer Semuel ambulans & creſcens, & nomen ejus bonum, & rectæ viæ ejus ante Dñm, & probata facta ejus in medio filiorum hominis. Et venit propheta Dñi ad Gheli, & dixit ei: Sic dixit Dñs: Revelari revelatus ſum *domui* patris tui quando fuerunt in Miſzraim, & ſervientes domui Parghoh. Et optavi in eo ex omnibº tribubus Iſrael *coram me*, ut ſit ſacerdos ad aſcendere faciendum oblationem ſuper altare meum, ad ſuffiendum ſuffitũ aromatum, ad veſtiendum ephod, ad miniſtrandum ante me; & dedi domui patris tui omnes oblationes domº Iſrael. Ad quid vos vim inferentes in *mactationibº ſanctuarii* & in oblationem meã quæ juſſi ad offerendũ ante me in domo ſanctuarii mei? & honorâſti filios tuos præ me ad alendum eos ex capite omnis oblationis ſacrificii Iſrael populi mei? Propterea dixit Dñs Deº Iſrael: Dicendo dixi, Domº tua & domº patris tui miniſtrabunt ante me uſq; in ſeculũ: & nunc dixit Dñs; Vera illa judicia mea, quòd honorantes ante me honorabo; & qui contempſerint ſuper nomen meum, deſpicientur. Ecce dies venient, & extirpabo fortitudinem ſeminis tui & fortitudinem ſeminis domus patris tui, ne ſit ſenex in domo tua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Benedixit autem Eli Helcanæ & uxori ejus, ac dixit, Det tibi Dominus semen ex muliere hac pro mutuo quod commodâsti Domino. Cúmque reversi essent in patriam suam, Visitavit Dominꝰ Hannam, quæ concepit ac peperit tres filios & duas filias: crevítque puer Samuel coram Domino. Eli autem senuerat valdè, & audivit omnia quæ faciebant filii sui universo Israeli, & quòd stuprabant mulieres quæ orabant in tabernaculo temporis: Et dixit eis, Quare perpetratis res hujusmodi? nam audio famam vestram malam ab universo populo isto. Ne *ita faciatis* filii mei: non enim decens est rumor iste quem audio quòd vos avertatis populum Domini. Si peccaverit homo in hominem, Dominum deprecabitur: quòd si quis in Dominum peccaverit, quemnam deprecabitur? At non auscultârunt voci patris sui, quia volebat Dominus morte eos afficere. Interea puer Samuel indies magnificabatur valdè, & gratus erat tam apud Dominum quàm apud homines. Deinde venit homo quidam Domini ad Eli, dixítque ad eum, Sic dicit Dominus, manifestè apparui domui patris tui dum essent in Ægypto Pharaonitica, Et elegi eum mihi ex omnibus tribubus Israelis sacerdotem, ut ascenderet super altare meum, & thura ponerent in conspectu meo, atq; portaret ephod: & dedi domui patris tui omnes oblationes filiorum Israel. Quare peccâstis in sacrificia mea & in oblationes meas quas præceperam inde à deserto; & honorâsti filios tuos plusquàm me, ita ut eligatis è præcipuis omnium oblationum filiorum Israel populi mei? Propterea sic dicit Dominus Deus Israelis, Decreveram quidem quòd domus tua & domus patris tui ministrarent coram me in sempiternum usque: jam verò dicit Dominꝰ, Absit à me; nam honorantes me honorabo, contemptores autem mei ignominiâ afficientur. En ecce dies venient dicit Dominus, & amputabo brachium tuum, & brachium patris tui, & non erit senex in domo tua,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Advocatis autem Eli Helcana & uxore ipsius, dixit; Concedat tibi Dominus proles ex hac muliere pro munere quod Domino dedisti: tum reversi sunt in patriam suam: Et jubente Domino compensata fuit Hanna munere ab eo; concepit enim ac peperit tres filios & duas filias. Interim adolescebat puer Samuel, & ministrabat coram Domino. Porrò Eli senuerat, & quæcunque edmodum evaserat, perlatúmque est ad eum quod faciebant filii sui cunctis Israelitis, & quomodo stuprabant mulieres quæ veniebant oratum coram Domino in ade ipsius: Quapropter dixit eis, Quare committitis hujusmodi facinus? & quænam est fama hæc in ipsis quæ delata est ad me de vobis ab omni populo isto? Ne O filii mei, ac faciatis: quoniam fama quæ perlata est ad me de vobis, quòd vos deprimatis populum Domini, non est honesta. Et scitote quòd homo si læserit hominem, veniam petit à Domino, & implorat ab eo indulgentiam: qui autem deliquerit in Dominum, quemnam deprecabitur? Sed non acquieverunt sermoni patris sui, quia Dominus volebat utrunque morte afficere propter crimen eorum. Verùm puer Samuel adolescebat, et magnificabatur valdè, et probitas ejus innotescebat coram Domino & hominibus. Venit autem vir quidam ad Eli nomine Domini: & ait illi, Sic dicit Dominus, Equidem apparui familiæ patris tui, néq; revelavi eis dum essent patres vestri in Ægypto in terra Pharaonis, Et elegi eum ex omnibus tribubus filiorum Israel ut esset mihi sacerdos, & constitui eum ministrum ut ascenderet super altare meum, thus adoleret coram me, gestaréque pectorale sacerdotum in præsentia mea: & dedi domui patris tui cunctas oblationes filiorum Israel. Quomodo ergò fraudulenter & iniquè egistis in sacrificia mea & oblationes meas quas mandaveram in deserto; & honorâsti filios tuos, cósque pluris æstimâsti quàm me, permittens eis ut eligerent sibi præstantissima oblationum et primitias sacrificiorũ populi mei? Propter hoc sic dicit Deus, Deus Israelis, Omnino dixeram gentem domûs patris tui mihi ministraturam in æternum: at nunc dicit Dominus, Absit à me: nam eos qui me honoraverint, honore afficiam; eos autem qui me spreverint, deprimam. Venient dies, dicit Dominus, quibus quassabo brachium tuum & brachia filiorum tuorum, nec erit in domo tua senex,

שמואל א: ג

ipsi benefaciet quibus cunctis in *habitaculi angustiatorē contemplaberis* Et 32
32 וְהִבַּטְתְּ צַר מָעוֹן בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵיטִיב אֶת־
virum Et .diebus omnibus tua domo in senex erit non & :Israel
33 יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתֶךָ כָּל־הַיָּמִים: וְאִישׁ 33
tuos oculos *consumendum ad* ,meo altari *cum à* tibi excidam non
לֹא־אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת אֶת־עֵינֶיךָ
tuæ domus multitudo omnis & :tuam animam dolore *afficiendum ad* &
וְלַאֲדִיב אֶת־נַפְשֶׁךָ וְכָל־מַרְבִּית בֵּיתְךָ
duos ad veniet quod ,signum tibi hoc Et .*viri* morientur
34 יָמוּתוּ אֲנָשִׁים: וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־שְׁנֵי 34
.ipsi ambo morientur *una* die *in* :Pinechas &,Chophni *ad* ,*tuos filios*
בָנֶיךָ אֶל־חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם:
,meo corde in quemadmodum :fidelem sacerdotem mihi suscitabo Et 35
35 וַהֲקִימֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי
ambulabit &,fidelem domum ei ædificabo & :faciet ,meo animo in &
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן וְהִתְהַלֵּךְ
,tua domo in *reſiaum* omnis ,erit Et .diebus omnibus *mei Christi facies ad*
36 לִפְנֵי מְשִׁיחִי כָּל־הַיָּמִים: וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר בְּבֵיתֶךָ 36
,dicet & :panis *torta* & ,*argenti minuto* ei se *incurvandum ad* veniet
יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר לָחֶם וְאָמַר
.panis buccellam *comedendum ad* ,*sacerdotium unum ad* me Junge
סְפָחֵנִי נָא אֶל־אַחַת הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת־לָחֶם:

CAP. III. ג

sermo & :Heli *facies ad Domino ministrans* Semuel puer Et
1 וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי וּדְבַר 1
.aperta visio non :illis diebus in preciosus erat Domin
יְהוָה הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ:
inceperant ejus oculi & ;suo loco in *cubans* Heli & ,illa die in ,fuit Et 2
2 וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקוֹמוֹ וְעֵינָיו הֵחֵלּוּ
antequam Dei lucerna Et .videre poterat non ;caligare
כֵּהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת: וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם 3
arca *ibi quo* ,Domini templo in ;*cubans* Semuel & ;extingueretur
יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן
.ego Ecce :dixit & ,Semuel ad Dominus Vocavitque .Dei
4 אֱלֹהִים: וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: 4
non :dixit Et .me vocasti quia ,*ego* Ecce .dixit & ,Heli ad cucurrit Et
וַיָּרָץ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי־קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא
vocare Dominus Addiditque .*cubuit* & ,abiit & :*cuba* ,revertere :vocavi
קָרָאתִי שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכָּב: וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא 5
,*ego* Ecce :dixit & ,Heli ad abiit & ,Semuel surrexit & :Semuel adhuc
עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי
.*cuba* ,revertere :mi fili vocavi Non ,dixit & :*mihi* vocasti quia
כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שְׁכָב: 6
.*rursum* & ,Dominum *cognoverat* nondum ,Semuel Et
וּשְׁמוּאֵל טֶרֶם יֵדַע אֶת־יְהוָה וְטֶרֶם 7
Dominus addidit Et .Domini *verbum eum ad fuerat* revelatus
יִגָּלֶה אֵלָיו דְּבַר־יְהוָה: וַיֹּסֶף יְהוָה 8
:dixit & ,Heli ad abiit & ,surrexit & :tertio *in* Semuel *vocare*
קְרֹא־שְׁמוּאֵל בַּשְּׁלִשִׁית וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר
vocare Dominus quòd ,Heli intellexit & :*mihi* vocasti quia ,*ego* Ecce
הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֶן עֵלִי כִּי יְהוָה קֹרֵא
si ,erit & ;*cuba* ,Vade :Semuel ad Heli Dixitque .*puero*
לַנָּעַר: וַיֹּאמֶר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם־ 9
:tuus servus *audiens* quia ,Domine Loquere :*dices* & ,*te ad* vocaverit
יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר יְהוָה כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ
Dominus Venitque .*suo loco in cubuit* & ,Semuel abiit &
וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ: וַיָּבֹא יְהוָה 10
:Semuel ,Semuel *vice in vice sicut* vocavit & ,stetit &
וַיִּתְיַצַּב וַיִּקְרָא כְּפַעַם־בְּפַעַם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר
.tuus servus *audiens* quia ,Loquere :Semuel
שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ:

Versio VUL. LAT.

Et videbis æmulũ tuum in templo, in universis prosperis Israel : & non erit senex in domo tua omnib⁹ diebus. Veruntamen non auferam penitùs virũ ex te ab altari meo : sed ut deficiant oculi tui, & tabescat anima tua : & pars magna dom⁹ tuæ morietur cùm ad virilem ætatem venerit. Hoc autẽ erit tibi signum, quod venturum est duobus filiis tuis, Ophni & Phinees : In die uno morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum & animam meam faciet : & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. Futurum est autem, ut quicunque remanserit in domo tua, veniat ut oretur pro eo, & offerat nummum argenteum, & tortam panis, dicátque ; Dimitte me, obsecro, ad unam partẽ sacerdotalem, ut comedam buccellam panis.

CAP. III.

1 PUer autẽ Samuel ministrabat Dño coram Heli, & sermo Dñi erat pretiosus in dieb⁹ illis, non erat visio manifesta. Factum est ergò in die quadam, Heli jacebat in loco suo, & oculi ej⁹ caligaverant, nec poterat videre : Lucerna Dei antequàm extingueretur, Samuel dormiebat in templo Dñi, ubi erat arca Dei. Et vocavit Dñs Samuel. Qui respondens, ait ; Ecce ego. Et cucurrit ad Heli, & dixit ; Ecce ego : vocásti enim me. Qui dixit, Non vocavi : revertere, & dormi. Et abiit, & dormivit. Et adjecit Dñs rursum vocare Samuelẽ. Consurgénsq; Samuel, abiit ad Heli, & dixit ; Ecce ego : quia vocásti me. Qui respondit ; Non vocavi te, fili mi : revertere, & dormi. Porrò Samuel necdum sciebat Dñm, neque revelatus fuerat ei sermo Dñi. Et adjecit Dñs, & vocavit adhuc Samuelẽ tertió. Qui consurgens, abiit ad Heli, & ait ; Ecce ego : quia vocásti me. Intellexit ergò Heli quia Dominus vocaret puerum : & ait ad Samuelem ; Vade, dormi : & si deinceps vocaverit te, dices ; Loquere Domine, quia audit servus tuus. Abiit ergò Samuel, & dormivit in loco suo. Et venit Dominus, & stetit : & vocavit, sicut vocaverat secundò, Samuel, Samuel. Et ait Samuel ; Loquere Domine, quia audit servus tuus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

32 Καὶ ὐκ ἔσαι (π) Coι πρεσβύτης ἐν οἴκῳ (ρ) Et non erit tibi senex in domo
33 μυ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἄνδρα ὐκ ἐξολο- mea omnibus diebus : Et virum
ρεύσω Coι ἀπὸ τῦ θυσιασηρίυ μυ, ἐκλείπειν (ii) non exterminabo tibi ab al-
τὺ ὀφθαλμὺς αὐτῦ, καὶ καταρρεῖν τ ψυχὴν tari meo ; ut deficiant oculi tui,
αὐτῦ· (σ) καὶ πᾶς πλειόνων οἶκυ Cυ πεσῦν et defluat anima ejus : & omnis
ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν. Καὶ τῦτό Coι τὸ Cη- qui sui erunt domûs tuæ, decident
μεῖον ὃ (τ) ἥξει ὅτι τὺ δύο ὑός (υ) Cυ, Ὀφνὶ in gladio virorum. Et hoc tibi
καὶ Φινεὲς, (φ) ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀποθανῦνται signum, quod veniet super duos
ἀμφότεροι. Καὶ ἀναςήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πι- filios tuos, Ophni, et Phinees : uno
35 σὸν, ὃς πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μυ καὶ τὰ ἐν die morientur ambo. Et suscitabo
τῇ ψυχῇ μυ ποιήσει· καὶ οἰκοδομήσω αὐτῷ mihi sacerdotem fidelem, qui o-
οἶκον πιὸν, καὶ διεύσε (χ) ἐνώπιον χρισῦ μυ mnia, quæ in corde meo, &
πάσας τὰς (χ) ἡμέρας. Καὶ ἔσαι ὁ πλειονεύ- quæ in anima mea, faciet ; &
ων ἐν οἴκῳ Cυ, ἥξει (ψ) προσκυνῆν αὐτῷ ædificabo ei domum fidelem :
ὀβολὸ (ω) ἀργυρίυ, λέγων, Παράβλιθόν με & transibit coràm (kk) Christo meo
ὅπ μίαν τ ἱερατίαν Cυ φαγεῖν ἄρτον. (ll) omnibus diebus. Et erit, quòd
superverit in domo tua (mm) veniet
adorare eũ obolo argenti, dicens :
Fac̃a me ad (nn) unã sacerdotii
eorum tuorum, manducare panem.

MS.A. (π) Cου (ρ) μου. Καὶ ὅπ πλήθη κραταίωμά μου ὢν ἐν πᾶσι
οἷς ἁμαθύνει τὸν Ἰσραήλ· καὶ ὐκ ἔσαι πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ Cου πά-
σας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἄνδρα ὐκ (σ) καὶ πᾶν πλειωτῦον οἶκυ (τ) ἥξει (υ)
Cυ τότυς, πρὸς Ὀφνεὶ (φ) ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ (χ) ἡμέρας. * μου ἔσαι πᾶς
ὁ πλειονεύων (ψ) προσκυνῆσαι (ω) ἀργυρίου, καὶ ὐ ἄρτῳ * ἐν, λέγων,
Παράβλιθόν

Κεφ. γ'.

1 Καὶ τὸ παιδάριον Σαμυὴλ ἦν λειτυργῶν CAP. III.
τῷ κυρίῳ ἐνώπιον Ἠλὶ τ ἱερέως. καὶ ET puer Samuel erat minis-
ῥῆμα κυρίυ ἦν τίμιον ἐν τ ἡμέραις ἐκείναις, trans Domino coram Heli sacer-
ὐκ ἦν ὅρασις διαςέλλυσα. Καὶ ἐγένετο ἐν dote. Et verbum Domini erat pre-
2 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ Ἠλὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ tiosum in diebus illis, non erat vi-
τόπῳ αὐτῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῦ ἤρξανλο sio distinguens. Et factum est
βαρύνεσθαι, καὶ ὐκ (α) ἠδύνανλο βλέ- in die illa, & Heli dormiebat in
3 πειν. Καὶ ὁ λύχνος τῦ θεῦ πρὶν ἐπι- loco suo : & oculi ejus cœperant
σκιαδαθῆναι, καὶ Σαμυὴλ ἐκάθευδεν ἐν (β) gravari, & non poterant videre.
τῷ ναῷ, ὃ ἡ κιβωλὸς τῦ θεῦ. Καὶ ἐκάλεσε κύ- Et lucerna Dei (a) antequàm (b)
4 ριος Σαμυὴλ Σαμυήλ. καὶ εἶπεν, Ἰδὲ (γ) ἐ- esset instructa ; & Samuel dormi-
γώ. Καὶ ἔδραμε πρὸς Ἠλὶ, καὶ εἶπεν, Ἰδὲ ἐ- ebat in templo, ubi arca Dei. Et
5 γώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ εἶπεν, Οὐ κέκληκά vocavit Dominus ; Samuel, Sa-
Cε, ἀνάςρεφε, κάθευδε. καὶ ἀνέςρεψε καὶ ἐκά- muel. Et ille, Ecce ego. Et cu-
6 θευδε. Καὶ προσέθετο κύριος καὶ (δ) ἐκάλεσε, currit ad Heli, & dixit ; Ecce
Σαμυὴλ Σαμυήλ. (ε) καὶ ἐπορεύθη πρὸς ego : quoniã vocásti me. Et dixit,
Ἠλὶ τὸ δεύτερον, καὶ εἶπεν, Ἰδὲ ἐγώ, Non vocavi te : revertere, dor-
ὅτι κέκληκάς με. καὶ εἶπεν, Οὐ κέκληκά mi : & revertit & dormivit.
7 (ζ) Cε, ἀνάςρεφε, κάθευδε. Καὶ Σαμυὴλ Et adjecit Dominus, & vo-
(η) πρὶν γνῶναι (θ) θεὸν, καὶ ἀποκαλυφθῆναι cavit ; Samuel, Samuel. Et resi-
8 αὐτῷ ῥῆμα κυρίυ. Καὶ προσέθελο κύριος lit ad Heli secundò, et dixit ; Ecce
καλέσαι (ι) Σαμυὴλ ἐν τρίτῳ. καὶ ἀνέςη καὶ ego, quoniam vocásti me. Et
9 ἐπορεύθη πρὸς Ἠλὶ, καὶ εἶπεν, Ἰδὲ ἐ- intellexit Heli, quia Dominus vocavit puerum ;
γώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ ἐσοφίσαλο Ἠλὶ & dixit, Reverte, dormi, fili. Et
ὅπ κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον, καὶ (κ) erit, si vocaverit te, & dices ;
εἶπεν, Ἀνάςρεφε, κάθευδε τέκνον· καὶ Loquere, quoniam audit servus
ἔσαι ἐὰν καλέσῃ Cε, καὶ ἐρεῖς, (λ) Λάλει, tuus. Et ivit Samuel, & dormi-
ὅπ ἀκύει ὁ δῦλός Cου. καὶ ἐπορεύθη vit in loco suo. Et venit Dom-
Σαμυὴλ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ nus, & stetit, & vocavit eum,
10 αὐτῦ. Καὶ ἦλθε κύριος καὶ κατέςη, καὶ sicut semel, & semel. Et dixit Sa-
ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς ἅπαξ καὶ (μ) ἅπαξ. muel ; Loquere, quoniam audit ser-
καὶ εἶπε Σαμυὴλ, Λάλει, ὅπ ἀκύει ὁ vus tuus.
δῦλός Cου.

MS.A. (α) ἠδύνασο (β) τῷ οἴκῳ κυείου ε (γ) ἐγώ, * ὅπ κέκληκά με
(δ) ἐκάλεσεν ἔπ, Σαμυὴλ, Σαμυήλ. (ε) καὶ ἀνέςη Σαμυὴλ καὶ
ἐπορεύθη (ζ) σε ὐὲ μου, ἀνάςρεφε, (η) πρὶν ἢ γνῶναι (θ) † θεὸν, (ι) ἐπὶ
Σαμυὴλ (κ) εἶπεν Ἠλεὶ τῷ Σαμυὴλ, Ἀνάςρεφε, (λ) Λάλ‡ κύριε, ὅπ (μ)
ἅπαξ, Σαμυὴλ Σαμυήλ. καὶ εἶπεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

32 וְתֵהֵי מְסַתְּכַל וְתֵהֵי חָזֵא בְּעַקְתָא דְּתֵיתֵי עַל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ בְּחוּבִין דְּחַבְתּוּן קֳדָמַי בְּבֵית
33 מַקְדְּשִׁי וּבְתַר כֵּן אֵיתֵי טַבְתָא עַל יִשְׂרָאֵל וְלָא יְהֵי סֵיב בְּבֵיתָךְ כָּל יוֹמַיָּא: וֶאֱנָשׁ לָא
אַפְסִיק לָךְ מִן מַדְבְּחִי לְחַשָּׁכָא יַת עֵינָךְ וּלְאַפָּחָא יַת נַפְשָׁךְ וְכָל סַנִּיוּת בֵּיתָךְ יִתְקַטְלוּן
34 עוֹלֵימִין: וְדֵין לָךְ אָתָא דְּתֵיתֵי לָוֹת תְּרֵין בְּנָךְ לְוַת חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹמָא חַד יִתְקַטְלוּן
35 תַּרְוֵיהוֹן: וַאֲקִים קָדָמַי כַּהֲנָא מְהֵימָנָא דְּכְמֵימְרִי וְכִרְעוּתִי יַעְבִּיד וַאֲקִים לֵיהּ מַלְכוּ קַיָּמָא
36 וְיִשְׁמֵשׁ קֳדָם מְשִׁיחִי כָּל יוֹמַיָּא: וִיהֵי כָּל דְּיִשְׁתְּאַר בְּבֵיתָךְ יֵיתֵי לְאִשְׁתַּפָּלָא לֵיהּ לְמֵעְבַּד
דְּכַסַף וּפִתָּא דְּלַחְמָא וְיֵימַר מַנֵּינִי כְּעַן לַחֲדָא מִסַּטְרַת כַּהֲנַיָּא לְמֵיכַל פִּתָּא דְּלַחְמָא

ג

1 וּרְבִיָא שְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בְּחַיֵּי עֵלִי וּפִתְגָמָא דַּיְיָ הֲוָה כַּסִּי בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן לֵית נְבִיאוּתָ
2 גְּלֵיָא: וַהֲוָה בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן וְעֵלִי שָׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ וְעֵינוֹהִי שְׁרִיאוּ לְמִכְהֵי לָא יָכִיל לְמֶחֱזֵי
3 וּבוּצִין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ עַד לָא מְפָא וּשְׁמוּאֵל שָׁכִיב בְּעִזְרַת לֵיוָאֵי וְקָלָא אִשְׁתְּמַע מֵהֵיכְלָא
4 דַּיְיָ דְּתַמָּן אֲרוֹנָא דַּיְיָ: וְקָרָא יְיָ לִשְׁמוּאֵל וַאֲמַר הָא אֲנָא: וְרָהַט לְוָת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא
5 אֲרֵי קְרֵיתָאלִי וַאֲמַר לָא קְרֵיתִי תּוּב שְׁכִיב וַאֲזַל וּשְׁכִיב: וְאוֹסִיף יְיָ לְמִקְרֵי עוֹד שְׁמוּאֵל
6 וְקָם שְׁמוּאֵל וְאָזַל לְוָת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָאלִי וַאֲמַר לָא קְרֵיתִי בְּרִי תּוּב
שְׁכִיב: וּשְׁמוּאֵל עַד לָא אַלֵּף לְמִדַּע אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ וְעַד דְּלָא אִתְגְּלֵי לֵיהּ פִּתְגָם נְבוּאָת
7 דַּיְיָ: וְאוֹסִיף יְיָ לְמִקְרֵי שְׁמוּאֵל בְּתִלְיָתָאוְקָם וַאֲזַל לְוָת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא
8 לִי וְסַבַּר עֵלִי אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ מִתְקְרֵי לְרַבְיָא: וַאֲמַר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל אֲזִיל שְׁכַב וִיהֵי אִם
9 יִקְרֵי לָךְ וְתֵימַר מְלֵיל יְיָ אֲרֵי שָׁמַע עַבְדָּךְ וַאֲזַל שְׁמוּאֵל וּשְׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ: וַאֲתָא יְיָ
וְאִתְעַתַּד וּקְרָא כְּזִמְנָן בְּזִמְנָן שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַאֲמַר שְׁמוּאֵל מְלֵיל אֲרֵי שָׁמַע עַבְדָּךְ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et eris contemplans, & eris videns in calamitate quæ erit super hominem 32
dom⁹ tuæ in peccatis quæ peccavistis *coram me* in domo sanctuarii mei :
& post hæc venire faciam bonũ super Israel, & non erit senex in domo tua
omnib⁹ diebus. Et *hominem* non *deficere faciam* tibi ex altari meo ad ob- 33
scurandum oculos tuos, & ad contristandum animam tuam ; & omnis mul-
titudo domus tuæ occidentur juvenes. Et hoc tibi signum, quod veniet ad 34
duos filios tuos, ad Hhophni & Pinhhazz, in die uno occidentur ambo illi.
Et statuam ante me sacerdotem fidelem, qui juxta dictum meum, & juxta 35
voluntatem meam faciet : & statuam illi regnum firmum, & ministrabit
ante Unctum meum omnibus diebus. Et erit, omnis qui relinquetur in do- 36
mo tua, veniet ad humiliandũ se illi, ad megha argenti & buccellã panis : &
dicet, Numera me nunc in unum ex custodia sacerdotum ad comedendum
buccellam panis.

CAP. III.

ET puer Samuel ministrans ante Dñm in vita Gheli : & verbum Dñi erat 1
absconsũ in dieb⁹ illis, non erat prophetia manifesta. Et fuit *in diebus*
illis & Gheli cubans in loco suo, & oculi ejus cœperunt ad caligandũ, non
potens ad videndũ. Et lucerna dom⁹ sanctuarii Dñi necdum extingueba- 2
tur, & Samuel cubans in atrio Levitarum, & vox *audita est* è templo Dñi,
quo ibi arca Dñi. Et vocavit Dñs Samuelem, & dixit : Ecce ego. Et cucur- 3
rit ad Gheli, & dixit, Ecce ego ; nam vocásti me : & dixit, Non vocavi, re-
di cubato : & abiit & cubuit. Et addidit Dñs vocare iterum Samuelem : & 4
surrexit Samuel, & venit ad Gheli, & dixit, Ecce ego ; quoniam vocásti me :
& dixit, Non vocavi, fili mi : redi cubato. Et Samuel necdum didicerat 5
scire disciplinam ab-ante Dñm, & nondũ manifestatũ erat ei verbum pro-
phetiæ Dñi. Et addidit Dñs vocare Samuel in tertio : & surrexit & ivit ad 6
Gheli, & dixit, Ecce ego ; Quia vocásti me : & cogitavit Gheli quòd ab-ante
Dñm vocat⁹ est puer. Et dixit Gheli ad Samuel : Ito cubato : & erit si vocabit 7
te, et dices, Loquere Dñe ; nam *audit* serv⁹ tuus : et abiit Samuel et cubuit in
loco suo. Et *revelat⁹* est *Dominus*, et stetit et vocavit ut tempore in tem- 8
pore, Samuel, Samuel : et dixit Samuel, Loquere ; quoniã audiens serv⁹ tuus,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nec qui sceptrum teneat in habitaculo tuo, nec quisquam munificus in Israele, nec erit senex in familia tua cunctis diebus. Attamen virum non auferam tibi ab altari meo, ut obscuré oculos tuos, & liquefaciam animâ tuâ: & omnes alumni domûs tuæ morientur viri. Et hoc erit tibi signum quod eveniet duobus filiis tuis Hophni & Phinhes: eodem die morientur ambo. Suscitabóq; mihi sacerdotem fidum juxta cor meum, qui juxta cor meum & animum meum agat; & ædificabo ei domum fidelem, incedétq; coram me Christus meus cunctis diebus. Fiétq; ut quicunq; reliquus fuerit in domo tua, veniat ad adorandum eum pro numulo argenteo, & pro placenta panis; dicátque, Mitte me ad unum è sacerdotibus, ut comedam buccellam panis.

CAP. III.

Dum ergò puer Samuel ministraret coram Domino in conspectu Eli sacerdotis, sermo Domini pretiosus erat in diebus illis, nec erat visio aperta. Iisdem quoque diebus factum est, Eli cubante in loco suo (oculi autem ejus cœperant gravescere, nec videre poterat) Et lucernâ Domini nondum extinctâ, & Samuele cubante in templo Domini ubi erat arca Dei; Ut vocaret Dñs Samuelem: qui dixit, Ecce me: Et accurrens ad Eli dixit, Ecce me, quoniam vocâsti me: qui dixit, Non vocavi, abi cubitum: abiítque cubitum. Rursus vocavit Dominus Samuelem: & consurgens Samuel abiit ad Eli, dixítque, Ecce adsum, vocâsti enim me: qui dixit, Non vocavi fili mi, vade cubitum. Samuel autem nondum noverat Dominum, necdum revelatus ei fuerat sermo Domini. Et adjecit rursum Dñs vocare Samuelem tertiâ vice: & consurgens Samuel abiit ad Eli, dixítque, En præstò sum, vocâsti enim me: tum intellexit Eli quòd Dñs vocâsset puerum. Quapropter dixit Eli ad Samuelem, Abi cubitũ: quòd si te vocaverit, dic, Loquere Domine, quoniam audit servus tu⁹: sic abiens Samuel cubavit in loco suo. Veniens autem Dominus stetit, vocavítque dùabus vicibus, Samuel, Samuel. Dixítque Samuel, Loquere Domine, quoniam audit servus tuus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA

Nec qui teneat baculum ministerii mei in habitaculo tuo, nec qui benefaciat filiis Israel, nec erit in domo tua qui virilem attingat ætatem, cunctis diebus: ut non accedat ad altare meum quisquam è progenie tua ad ministrandum coram me: atque id quidem, ut oculos tuos caligine obducam, & corpus tuum liquefaciam: & omnis qui nascetur genti domûs tuæ, morietur adolescens. Et signum confirmationis verborum meorum illud est, quod accidet duob⁹ filiis tuis Hophni & Phinhas: simul enim morientur ambo eodem die. Et constituam mihi sacerdotem fidelem, exsequentem placitum cordis mei & facientem juxta id quod est in corde meo & mente meâ; & ædificabo ei domum firmam, incedétque coram me Christus meus omnibus diebus suis. Et quicunque superstes fuerit è gente domûs tuæ, veniet ad eum, & adorabit illum, fiétque ipsi mercenarius pro siclo argenteo & placentâ panis; dicétque, Mitte me ad aliquem sacerdotum, ut det mihi manducandum frustulum panis.

CAP. III.

Etenim puer Samuel ministrabat Domino coram Eli Sacerdote: & abstulerat Dominus revelationem à filiis Israel in illis diebus, nec fiebat revelatio cuiquam eorum, nec quicquam apparebat ei. Accidit autem iis diebus ut cùm jaceret Eli in loco suo, & graves essent oculi ejus, nec clarè videret, Essétque lucerna Domini accensa nec dum extincta, & Samuel jaceret in templo Domini ubi erat arca Domini; Vocavit Dominus Samuelem, qui dixit; Ecce me. Et accurrens ad Eli, ait; Ecce me, cur me vocâsti? Dixit ad eum, Non vocavi te O fili mi, vade cubitum: qui abiens recubuit. Vocavitque Dominus Samuelem secundò; qui consurgens abiit ad Eli, & ait; Ecce me, & cur me vocâsti? Dixit ad eum, Non vocavi te O fili mi, vade cubitum. Samuel autem nondum cognoscebat revelationem Domini, quia nondum revelatus fuerat ei Dominus. Rursum iteravit Dominus, vocavítque Samuelem tertió: surgénsque Samuel adivit Eli, & dixit; Ecce me quem vocâsti: tunc cognovit Eli quòd vocâsset eum Dominus. Proinde dixit Eli ad Samuelem, Vade cubitum; & si te rursum vocaverit, responde, Loquere O Domine, quoniam servus tuus audit: abiit ergò Samuel ad locum suum, & cubavit. Vocavit autem illum Dominus duabus vicibus, & ait, O Samuel, O Samuel. Respondit Samuel, Loquere mecum O Domine, nam servus tuus auscultat sermonem tuum.

שמואל א: ד

11 ויאמר יהוה אל שמואל הנה אנכי עשה דבר בישראל
illa die In .ejus aures ambæ tinnient ,illud audiens omnis quod

12 אשר כל שמעו תצלינה שתי אזניו: ביום ההוא
,incipiendo ,ejꝰ domũ ad ſum locutus quæ omnia Heli ad ſuſcitabo

13 אקים אל עלי את כל אשר דברתי אל ביתו החל
,ſeculũ in uſq; ſuam domum ego judicans quòd,ei indicabo Et .finiendo &

13 וכלה: והגדתי לו כי שפט אני את ביתו עד עולם
vetuit non & ,ejus filii ſibi maledicentes quia ,cognovit quam perverſitate in

בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה
domus iniquitas expiabitur ſi ,Heli domui juravi idcirco Et .eos in

14 בם: ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית
Semuel recubuit Et .ſeculum in uſque munere in & ,ſacrificio in Heli

15 עלי בזבח ובמנחה עד עולם: וישכב שמואל
timens Semuel & :Domini domus oſtia aperuit & ,manè uſque

עד הבקר ויפתח את דלתות בית יהוה ושמואל ירא
,Semuel Heli Vocavitque .Heli ad viſionem indicando ab

16 מהגיד את המראה אל עלי: ויקרא עלי את שמואל
quod ,verbum Quod :dixit Et .ego Ecce,dixit &:mi fili Semuel ,dixit &

17 ויאמר שמואל בני ויאמר הנני: ויאמר מה הדבר אשר
,Deus tibi faciat ſic :me à celes nunc ne ꝛte ad eſt locutus

דבר אליך אל נא תכחד ממני כה יעשה לך אלהים
quod ,verbo omni ex verbum me à celaveris ſi ,addat ſic &

וכה יוסיף אם תכחד ממני דבר מכל הדבר אשר
non & ,verba omnia Samuel ei indicavit Et .te ad eſt locutus

18 דבר אליך: ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא
.faciat,ſuis oculis in bonum ſipſe Dominus :ait & ;eo ab celavit

כחד ממנו ויאמר יהוה הוא הטוב בעיניו יעשה:
fecit cadere neque ,eo cum erat Dominus & ,Samuel evaſit grandis Et

19 ויגדל שמואל ויהוה היה עמו ולא הפיל
,Dan à Iſrael omnis cognovit Et .terram in ejus verbis omnibus ex

20 מכל דבריו ארצה: וידע כל ישראל מדן
.Domino prophetam in Samuel fidelis quòd ,Sebah Beer ad uſque &

ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא ליהוה:
Dominus ſe manifeſtaverat quoniam ,Siloh in conſpici Dñs addidit Et

21 ויסף יהוה להראה בשלה כי נגלה יהוה
.Domini verbo in Siloh in Samuel ad

אל שמואל בשלו בדבר יהוה:

CAP. IV. ד

1 ויהי דבר שמואל לכל ישראל ויצא ישראל
Iſrael eſt egreſſus & :Iſrael omni Samuel verbum fuit Et

לקראת פלשתים למלחמה ויחנו על האבן
lapidem ſuper ſunt caſtrametati & ,bellum in Peliſtim. occurſum in

העזר ופלשתים חנו באפק: ויערכו
ſe ordinaverunt Et .Aphec in ſunt caſtrametati Peliſtim & :adjutorii

2 פלשתים לקראת ישראל ותטש המלחמה ויגף
eſt cæſus & ,prælium eſt diffuſum & ,Iſrael occurſum in Peliſtim

פלשתים לקראת ישראל ותכו במערכה בשדה כארבעת
quatuor ferme agro in ordine in percuſſerunt & :Peliſtim facies ad Iſrael

אלפים איש: ויבא העם אל המחנה ויאמרו
dixerunt ꝛcaſtrametationem ad populus venit Et .virorum millia

3 זקני ישראל למה נגפנו יהוה היום לפני
,Domini fœderis arcam Siloh è nos ad accipiamus ?Peliſtim

פלשתים נקחה אלינו משלה את ארון ברית יהוה
.noſtrorum inimicorum vola è nos ſervetque ,noſtrâm interim in veniat &

ויבא בקרבנו וישענו מכף אויבינו:
fœderis arcam inde tulerunt & :Siloh in populus miſit Et

4 וישלח העם שלה וישאו משם את ארון ברית־
Heli filii duo ibi & :Cherubim inſidentis exercituum Domini

יהוה צבאות ישב הכרבים ושם שני בני עלי
.Pinechas & Chophni ,Domini fœderis arca cum

עם ארון ברית האלהים חפני ופינחס:

Versio VUL. LAT.

1 Et dixit Dñs ad Samuelẽ, Ecce ego facio verbũ in Iſrael: & quicunq; audierit,tinnient ambæ aures ejus.In die illa ſuſcitabo adverſũ Heli omnia quæ locutus ſum ſuper domũ ejus : incipiã,& complebo. Prædixi enim ei quòd judicatur' eſſem domum ejꝰ in æternũ, propter iniquitatẽ,eò quòd noverat indignè agere filios ſuos, & non corripuerit eos. Idcircò juravi domui Heli, quòd non expietur iniquitas dom' ejꝰ victimis & munerib' uſque in æternũ. Dormivit autem Samuel uſque manè, aperuítque oſtia domûs Dñi. Et Samuel timebat indicare viſionẽ Heli. Vocavit ergò Heli Samuelem,& dixit,Samuel fili mi.Quirespondẽs,ait; Præſtò ſum. Et interrogavit eum; Quis eſt ſermo,quem locutus eſt Dñs ad te ? oro te ne celaveris me : hæc faciat tibi Deꝰ,& hæc addat,ſi abſconderis à me ſermonem, ex omnib' verbis quæ dicta ſunt tibi. Indicavit itaq; ei Samuel univerſos ſermones,& non abſcondit ab eo. Et ille reſpondit, Dñs eſt:quod bonũ eſt in oculis ſuis,faciat. Crevit autẽ Samuel, & Dñs erat cum eo,& non cecidit ex omnib' verbis ejus in terram. Et cognovit univerſ' Iſrael, à Dan uſque Berſabee, quòd fidelis Samuel propheta eſſet Dñi. Et addidit Dñs ut appareret in Silo,quoniã revelatus fuerat Dñs Samueli in Silo, juxta verbum Dñi. Et evenit ſermo Samuelis univerſo Iſraeli.

CAP. IV.

ET factum eſt in diebus illis, convenerũt Philiſthiim in pugnam : & egreſſ' eſt Iſrael obviàm Philiſthiim in prælĩũ, & caſtrametatus eſt juxta Lapidẽ adjutorii. Porrò Philiſthiim 2 venerũt in Aphec, Et inſtruxerunt aciem contra Iſrael.Inito autem certamine, terga vertit Iſrael Philiſthæis:& cæſa ſunt in illo certamine paſſim per agros, quaſi quatuor millia virorum. Et reverſus eſt populus ad caſtra:dixerúntque majores natu de Iſrael, Quarè pcuſſit nos Dñs hodiè corã Philiſthiim? Aſſeramꝰ ad nos de Silo arcam fœderis Dñi,& veniat in medium noſtrî, ut ſalvet nos de manu inimicorum noſtrorum. Miſit ergò populus in Silo,& tulerunt inde arcã fœderis Dñi exercituũ ſedentis ſuper Cherubim : erántq; duo filii Heli cum arca fœderis Dei,Ophni & Phinees.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουήλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματά μου ἐν (ξ) Ἰσραὴλ, πᾶς ὁ ἀκούων αὐτὰ, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα
12 αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ὅσα
Ηλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
13 ἀρξομαι καὶ συντελέσω. Καὶ (ο) ἀνήγγελκα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶ ἐγὼ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις ὧν αὐτοῦ, ὅτι κακολογοῦντες (π) θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτησε αὐτούς. Καὶ ὤμοσα τῷ οἴκῳ Ἡλὶ,
14 Εἰ ἐξιλασθήσεται ἀδικία οἴκου Ἡλὶ ἐν θυμάμασι καὶ ἐν θυσίαις ἕως αἰῶνος. Καὶ κοιμᾶται
Σαμουὴλ ἕως πρωΐ, καὶ ὤῤθρισε τοπρωΐ καὶ
15 ἤνοιξε τὰς θύρας οἴκου κυρίου. καὶ Σαμουὴλ ἐφοβήθη (ῥ) ἀπαγγεῖλαι τὴν ὅρασιν. Καὶ εἶπεν
Ηλὶ πρὸς Σαμουὴλ, Σαμουὴλ τέκνον. καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ. Καὶ εἶπε, Τί τὸ ῥῆμα τὸ
16 λαληθὲν πρὸς σέ; (σ) μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ. τάδε ποιήσαι σοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ἐὰν κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα ἐκ (τ) πάντων τῶν
18 λόγων ὧν λαληθέντων σοι ἐν τοῖς ὠσὶ σου. Καὶ ἀπήγγειλε(υ) Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους, καὶ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ' αὐτοῦ· καὶ εἶπεν Ηλὶ,
19 Κύριος αὐτὸς, τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον (φ) αὐτοῦ ποιήσῃ. Καὶ ἐμεγαλύνθη Σαμουὴλ, καὶ (χ) ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ πάντων
20 τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἔγνωσε πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως (ψ) Βηρσαβεὲ, ὅτι
21 πιστὸς Σαμουὴλ εἰς προφήτην τῷ κυρίῳ. Καὶ προσέθετο κύριος ὀφθῆναι ἐν Σηλὼμ, ὅτι ἀπεκαλύφθη κύριος πρὸς Σαμουήλ. καὶ ἐπιστεύθη Σαμουὴλ (ω) τῶν προφήτης γινέσθαι τῷ κυρίῳ εἰς πάντα Ἰσραὴλ ἀπ' ἄκρων τῆς (α) γῆς καὶ ἕως ἄκρων. καὶ Ηλὶ πρεσβύτης σφόδρα, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πορεύομενοι ἐπορεύοντο, καὶ πονηρὰ ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου.

MS.A. (ξ) Ἰσραὴλ, ὥστε πάντας (ο)* ἀνήγγελκα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶν ἐπὶ (σ) θεὸν υἱοὶ (ρ) ἀναγγεῖλαι τὴν ὅρασιν τοῦ Ηλεί. Καὶ (σ) μὴ δακρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ. (τ) πάντων λόγων (υ) αὐτῷ Σαμουὴλ (φ) αὐτῷ αὐτὸς ποιήσῃ. (χ) κύριος ὢν μετ' (ψ) Βηρσαβεὲ, (ω) προφήτης γενέσθαι τῷ κυρίῳ (α) γῆς ἕως

Κεφ. Δ'.

1 Καὶ ἐγένοντο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συναθροίζονται ἀλλόφυλοι (α) ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς πόλεμον. καὶ ἐξῆλθεν Ἰσραὴλ εἰς ἀπάντησιν ἀλλοῖς εἰς πόλεμον, καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ
2 (β) Ἀβενέζερ· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρεμβάλλουσιν ἐν Ἀφίκ. Καὶ συνεστάσαντο (γ) ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἔκλινεν ὁ πόλεμος, καὶ ἔπταισεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐνώπιον ἀλλοφύλων, καὶ ἐπλήγησαν ἐν τῇ παρεμβολῇ
3 ἐν ἀγρῷ τέσσαρες χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ, Καλὰ τί ἔπταισεν ἡμᾶς κύριος σήμερον ἐνώπιον ἀλλοφύλων; (δ) λάβωμεν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης θεοῦ ἡμῶν ἐκ Σηλὼμ, καὶ ἐξελθέτω (ε) ἐκ μέσου ἡμῶν, καὶ σώσῃ ἡμᾶς
4 ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ἡμῶν. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ λαὸς εἰς Σηλὼμ, καὶ αἴρουσιν ἐκεῖθεν τὴν (ζ) κιβωτὸν κυρίου καθημένου χερουβίμ. καὶ (η) ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ Ηλὶ μετὰ (θ) κιβωτοῦ, Ὀφνὶ

MS.A. (α) εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς Ἰσραὴλ εἰς πόλεμον, (β) Ἀβενέζερ· (γ) οἱ ἀλλόφυλοι (δ) λάβωμεν πρὸς ἡμᾶς ἐκ Σηλὼμ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ, Ὀφνεὶ

Et dixit Dñs ad Samuel, Ecce ego facio verba mea in Iſrael: omnis audientis ea tinnient ambæ aures ejus. In die illa ſuſcitabo ſuper Heli omnia quæcunq; locutus ſum in domum ejus: incipiam, & conſummabo. Et annuntiavi ei, quia ulciſcar ego domũ ejus uſq; in æternum in injuſtitia filiorum ejus: quoniam maledicentes Deum filii ejus : & non monebat eos.(d)Et ne] ſic jura-vi domui Heli, Si propitiabitur injuſtitia domûs Heli in incenſo, et in ſacrificiis uſq; in æternum. Et dormivit Samuel uſq; mane : et ſurrexit manè,& aperuit januas domûs Dñi. Et Samuel timebat annũtiare viſionem.Et dixit Heli ad Samuel, Samuel fili, Et dixit, Ecce ego.Et dixit, Quod eſt verbum,quod dictum eſt ad te? Noli nunc occultare à me. Hæc faciat tibi Deꝰ,et hæc adjiciat;ſi occultaveris à me verbũ ex omnib' ſermonib', qui dicti ſunt tibi in auribꝰ tuis. Et annuntiavit Samuel omnia verba,et non occultavit ab eo. Et dixit Heli; Dominꝰ ipſe, quod bonum in conſpectu ſuo faciet. Et magnificatus eſt Samuel, et erat Dominus cum eo: & non cecidit de omnib' verbis ejus ſuis per terram.Et cognoverunt omnes Iſrael à Dan, & uſq; Berſabee quia fidelis Samuel in prophetam Domino. Et adjecit Domin' manifeſtari in Silom: quoniã revelatus eſt Dominus ad Samuel. Et (e) credidus eſt Samuel propheta eſſe Domino in omnẽ Iſrael ab extremis terræ, et uſq; ad extrema. Et Heli ſenex valdè:& filii ejus euntes ibant: & maligna via eorum in conſpectu Domini.

Κεφ. Δ'.

1 Et factũ eſt(a)in diebꝰ illis, congregantur alienigenæ adverſùs Iſrael ad bellũ.Et exiit Iſrael in occurſũ eis in bellũ: et caſtrametãtur ſuper Abenezer.Et alienigenæ caſtrametãtur in Aphec.Et acie inſtruũt alienigenæ in prælĩũ ſuper Iſrael.Et inclinavit prælium: & cecidit vir Iſrael coràm alienigenis:et percuſſi ſũt in acie in agro quatuor millia virorũ. Et venit populꝰ in caſtra:et dixerũt ſeniores Iſrael, Ad quid(b)deficere nos fecit Dominꝰ hodiè coràm alienigenis? Sumamꝰ arcã Dñi noſtri de Selom:& egrediatur (c)in medio noſtri: & ſalvabit nos de manu inimicorũ noſtrorum.Et miſit populꝰ in Selom:et tulluntinde arcã Domini (d) inſidentis Cherubim.Et ambo filii Heli cum eis, Ophni,et Phinees.

καὶ Φινεές.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

1 ואמר יי לשמואל הא אנא עביד פתגמא בישראל דכל דישמעניה יצלן תרתין אודנוהי:
1 ביומא ההוא אקים על עלי ית כל מלליתי על ביתיה אנסר ואישיצי: וחויתי ליה ארי
1 מחפרע אנא מן אנש ביתיה עד עלמא בחובין דידע ארי מרגזין להון בנוהי ולא כהה
1 בהון: ובכן קיימית לבית עלי אם ישתבקון חובי בית עלי בנסכת קורשין ובקרבנין עד
1 עלמא: ושכב שמואל עד צפרא ופתח ית דשי בית מקדשא דיי ושמואל דחיל מלחוזה
1 ית חיזו נבואתא לעלי: וקרא עלי ית שמואל ואמר שמואל ברי ואמר הא אנא: ואמר
1 מה פתגמא דמלל עמך לא כען חכסי מני כדין יעבד לך יי וכרין יוסיף אם תכסי מני
1 פתגם מכל פתגמא דמלל עמך: וחוי ליה שמואל ית כל פתגמיא ולא כסי מניה ואמר
1 יי הוא דתקין בעינוהי יעביד: ורבא שמואל ומימרא דיי הוה בסעדיה ולא בטיל מכל
2 פתגמוהי דארעא: וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע ארי מהימן שמואל בפתגמי
2 נבואתא דיי: ואוסיף יי לאתגלאה בשילו ארי אתגלי יי לשמואל בשילו בפתגמא דיי:

ד

2 והוה פתגם שמואל מדעא לכל ישראל ונפק ישראל לקדמות פלשתאי לאגחא קרבא
2 ושרו על אבן סעדא ופלשתאי שרו באפק: וסדרו קרבא פלשתאי לקדמות ישראל
2 ואתרטשו עבדי קרבא ואתברו ישראל קדם פלשתאי ומחו בסדרא בחקלא כארבעא
2 אלפין גברא: ואתא עמא למשריתא ואמרו סבי ישראל למה תברנא יי יומא דין קדם
2 פלשתאי נסבלנא משלו ית ארון קיימא דייי ויתי ביננא בדיל יקר שכינתיה
2 בעלי דבבנא: ושלח עמא לשילו ונטלו מתמן ית ארון קיימא דייי צבאות דשכנתיה
2 שריא עיל מן כרוביא ותמן תרין בני עלי עם ארון קיימא דייי חפני ופינחס:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Dñs ad Semuel : Ecce ego faciens verbum in Iſrael,quod omnis qui audierit illud,tinnient ambæ aures ejꝰ. In die illo firmabo ſuper Gheli omnia quæ locutꝰ ſum ſuper domo ejus, & conficiam & conſummabo. Et oſtendam ei quòd ulciſcens ego ab homine domꝰ illius uſq; in ſeculum in peccatis quæ cognovit ; quoniam provocantes ſibi filii ejus, & non prohibuit in eis. Et ideo juravi domui Gheli , ſi remittentur debita domus Gheli in oblatione ſanctorũ et in oblationibꝰ uſq; ad ſeculũ. Et cubuit Semuel uſq; ad manè,& aperuit portas ſanctuarii Dñi : & Semuel timẽs indicare viſionẽ prophetiæ adGheli. Et vocavitGheli Semuel,&dixit: Semuel fili mi:& dixit,Ecce ego.Et dixit: Quod verbũ quod locutus eſt tecũ? ne nunc abſcondas à me : ſic faciat Dominus tibi,et ſic addat ſi abſconderis à me verbum ex omni verbo quod locutus eſt tecum. Et indicavit illi Semuel omnia verba, & non abſcondit ab eo: & dixit, Dñs ipſe, quod rectum *in oculis ipſius*,faciet. Et crevit Semuel,& dictum Domini fuit in auxiliũ ejus, & non ceſſavit ex omnibus verbis ejus *terræ*. Et cognovit omnis Iſrael à Dan et uſq; Beerſabagh,quòd fidelis Semuel in verbis prophetiæ Dñi. Et addidit Dñs ad revelandũ in Siloh, quoniã revelatꝰ eſt Dñs Semueli in Silo *in verbo* Dñi. CAP. IV.

ET fuit verbum Semuel notum omni Iſrael. Et exiit Iſrael ad occurſum Peliſthæorum ad ineundum bellum, et manſerunt ſuper lapidem auxilii, et Peliſthæi manſerunt in Apheq. Et ordinaverunt bellum Peliſthæi ad occurſum Iſrael ; & expanſi ſunt factores prælii,et fracti ſunt Iſrael ante Peliſthæos, et percuſſerunt in acie in agro circiter quatuor millia viros. Et venit populus ad caſtra,et dixerũt ſenes Iſrael: Quare fregit nos Dñs die hac ante Peliſthæos ? accipiemꝰ nobis ex Siloh arcã fœderis Dñi, et ibit inter nos,propter gloriã nominis ejꝰ liberabimur de manu auctorũ inimicitiarũ noſtrarũ. Et miſit populꝰ ad Siloh,et tulerunt inde arcã fœderis Dñi exercituũ,quòd majeſtas ejus manens ſuprà à Cherubaia: et ibi duo filii Gheli cum arcã fœderis,Domini Hhophni & Pinhhaz.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dixit Dominus ad Samuelem, Ecce facturus sum rem in Israele, quam quisquis audierit, tinnient ambæ aures ejus. In illa die suscitabo adversùs Eli omnia quæ dixeram de domo ipsius, à principio ad finem: Et ostendam illi me judicaturum esse domum ejus in perpetuum propter scelus quod sciebat, quòd scilicet dedecore afficiebant hi filii sui populum, nec objurgaverit eos. Propterea morte afficiam familiam Eli, & non expiabitur scelus familiæ Eli sacrificiis nec oblationibus usque in seculum. Dormivit autem Samuel ad matutinum usque, tum aperuit januam domûs Domini: & veritus est Samuel indicare visionem hanc Eli. Sed vocavit Eli Samuelem, & ait, Samuel fili mi: qui respondit, Adsum. Dixit ad eum, Quis est sermo quem dixit tibi Dominus? ne me erubescas: sic faciat tibi Deus, & sic addat tibi, si me celes verbum ex toto sermone quem dixit tibi Dominus. Indicavit itaque illi Samuel omnia verba quæ locutus fuerat Dominus, nec celavit eum. Dixit autem Eli, Dominus, Dominus est, quicquid bonum fuerit in oculis ejus, faciat. Sentiens itaque Samuel quòd Dominus secum esset, nullum projecit ex omnibus sermonibus ejus in terram. Cognovit autem universus Israel à Dan usque ad Bir-sebaa commissum fuisse Samuelem Dei Prophetam. Perrexitq; deinceps Dominus revelare se in Silo per sermones suos: erátque sermo Samuelis super universum Israelem.

CAP. IV.

ET egressi Israelitæ obviàm Palestinis ad bellum, castrametati sunt propè Lapidem adjutorii: Palestini verò castrametati sunt in Aphec. Deinde instruxerunt aciem Palestini è regione Israelis, introitóque prælio, profligatus est Israel ante Palestinos, & interfecti fuerunt in acie in campo circiter quatuor millia virorum. Et veniente populo in castra, dixerunt seniores Israelis, Quare profligavit nos Dominus hodiè coram Palestinis? adducamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini exercituum, ut incedat inter nos, & salvet nos de manu inimicorum nostrorum. Itaque mittentes populus in Silo, tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim: erant autem ibi cum arca fœderis Domini duo filii Eli.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit Dominus ad Samuelem, Equidem facturus sum inter filios Israel opus, quod quicunque audierit, tinnient ob illud aures ejus. Et immittam in Eli quicquid dixi de gente domûs ejus, & perdam eos & consumam eos: Et notum faciam illi cast gaturum me gentem domûs ejus in æternum propter crimen quod commiserunt duo filii ejus, qui populum dehonestârunt, et non compescuit eos. Propterea mortem afficiam familiam Eli, & non remittetur iniquitas Eli per sacrificia & oblationes in æternum. Fecit autem Samuel ad matutinum usque, cùmque ortæ esset aurora, aperuit ostium domûs Doministimulque Samuel indicare Eli quod revelatum sibi fuerat. Eli verò advocato Samuele, dixit, O Samuel fili mi: Respondit Samuel, Præstò sum. Ait illi, Quid est quod dixit tibi Dominus? ne me erubescas: sic faciat tibi Deus, & sic tibi addat si celaveris aut absconderis à me quicquam ex his quæ dixit Dominus. Itaque aperuit illi Samuel totum sermonem, nec quicquid celavit eum. Dixit Eli, Dominus est: faciat quicquid voluerit et placuerit ei. Cognoscens autem Samuel secum esse Dominum, non torpescebat, neque rem illam negligebat ex iis quas præcipiebat ei Dominus. Cognoverunt autem omnes Israelitæ à Dan ad Bir-Sebaa quòd Samuel præfectus sibi fuisset à Domino, & constitutus Propheta. Deinde iteravit Dominus revelationem in Silo, manifestans itque sermonem suum: factúsque est sermo Samuelis fide dignus apud omnes Israelitas.

CAP. IIII.

DEinde egressi Israelitæ ad oppugnandos Palestinos, castrametati sunt prope Lapidem adjutorii: Palestini verò castrametati sunt in Aphec. Tum instruxerunt aciem Israelitæ è regione Palestinorum, commissáque bello debellati sunt Israelitæ, & devicerunt eos Palestini; interfectique fuerunt ex Israelitis in belio cùm instructæ essent acies, circiter quatuor millia virorum. Redeunte autem populo ad castra sua, dixerunt senatores Israelitarum; Quomodo debellavit nos hodiè Dominus coram Palæstinis? Mutatis in Silo, & adducamus arcam Domini voluntatis, & collocemus eam apud nos, incedátque ante nos, ut liberet nos de manibus inimicorum nostrorum. Misit ergò populus in Silo, & tulerunt inde arcam fœderis Domini potentissimi quem honorant Cherubim, erántque cum eo duo filii Eli incidentes cum arca fœderis Domini

שמואל א : ד

ויהי כבוא ארון ברית יהוה אל־המחנה ויריעו כל־ישראל תרועה גדולה ותהם הארץ׃
וישמעו פלשתים את־קול התרועה ויאמרו מה קול התרועה הגדולה הזאת במחנה העברים וידעו
כי ארון יהוה בא אל־המחנה׃ ויראו
המפלשתים כי אמרו בא אלהים אל־המחנה ויאמרו
אוי לנו כי לא היתה כזאת אתמול שלשם׃ אוי
לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה
הם האלהים המכים את־מצרים בכל־מכה במדבר׃
התחזקו והיו לאנשים פלשתים פן תעבדו לעברים
כאשר עבדו לכם והייתם לאנשים ונלחמתם׃
וילחמו פלשתים ויגף ישראל וינסו איש
לאהליו והדבר המכה גדולה מאד ויפל מישראל
שלשים אלף רגלי׃ וארון אלהים נלקח ושני בני־עלי
מתו חפני ופינחס׃ וירץ איש־בנימן מהמערכה
ויבוא שלה ביום ההוא ומדיו קרעים ואדמה על־
ראשו׃ ויבוא והנה עלי ישב על־הכסא יד דרך
מצפה כי־היה לבו חרד על ארון האלהים
והאיש בא להגיד בעיר ותועק כל־
העיר׃ וישמע עלי את־קול הצעקה ויאמר מה קול
ההמון הזה והאיש מהר ויבא להגיד לעלי׃
ועלי בן־תשעים ושמונה שנה ועיניו קמה
ולא יכול לראות׃ ויאמר האיש אל־עלי
אנכי הבא מן־המערכה ואני מן־המערכה נסתי היום
ויאמר מה־היה הדבר בני׃ ויען המבשר
ויאמר נס־היה הדבר

Versio VULG. LAT.

5 Cúmque veniſſet arca fœderis Domini in caſtra, vociferatus eſt omnis Iſrael clamore grandi, & perſonuit terra. Et audierunt Philiſthiim vocem clamoris, dixerúntque; Quænam eſt hæc vox clamoris magni in caſtris Hebræorum? Et cognoverunt quòd arca Dñi veniſſet in caſtra. Timuerúntque Philiſthiim, dicentes; Venit 8 Deus in caſtra. Et ingemuerût, dicentes; Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio herì & nudiuſtertiús: væ nobis. Quis nos ſalvabit de manu deorum ſublimium iſtorum? hi ſunt dii, qui percuſſerunt Ægyptum omni plagâ, in deſerto. Confortamini, & eſtote viri, Philiſthiim: ne ſerviatis Hebræis, ſicut & illi ſervierunt vobis: confortamini, & bellate. Pugnaverunt ergò Philiſthiim, et cæſus eſt Iſrael, & fûgit unuſquiſque in tabernaculum ſuũ: et facta eſt plaga magna nimis: et ceciderunt de Iſrael triginta millia peditum. Et arca Dei capta eſt: duo quoque filii Heli mortui ſunt, Ophni & Phinees. Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo in die illa, ſciſſâ veſte, & conſperſ° pulvere caput. Cúmque ille veniſſet, Heli ſedebat ſuper ſellam contra viam ſpectans. Erat enim cor ejus pavens pro arca Dei. Vir autem ille poſtquàm ingreſſus eſt, nuntiavit urbi: & ululavit omnis civitas. Et audivit Heli ſonitum clamoris, dixitque; Quis eſt hic ſonitus tumult° hujus? At ille feſtinavit, & venit, & nuntiavit Heli. Heli autem erat nonaginta & octo annorum, et oculi ejus caligaverant, & videre non poterat. Et dixit ad Heli; Ego ſum qui veni de prælio, et ego qui de acie fugi hodié. Cui ille ait; Quid actum eſt, fili mi? Reſpondens autem ille, qui nuntiabat; Fûgit, inquit, Iſrael coram Philiſthiim, & ruina magna facta eſt in populo: inſuper & duo filii tui mortui ſunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta eſt. 18 Cúmque ille nominâſſet arcam Dei, cecidit de ſella retrorſum juxta oſtium, & fractis cervicibus mortuus eſt. Senex enim erat vir & grandævus: & ipſe judicavit Iſrael quadraginta annis.

Versio GRÆCA LXX Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθεν ἡ (ι) κιβωτὸς κυρίου εἰς
τ παρεμβολὴν, καὶ ἀνέκραξε πᾶς Ἰσραὴλ
6 φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ. Καὶ ἤκουσαν οἱ
(κ) ἀλλόφυλοι τ κραυγῆς, καὶ (λ) εἶπον οἱ
ἀλλόφυλοι, Τίς ἡ (μ) κραυγὴ ἡ μεγάλη αὕτη
(ν) ἐν τῇ παρεμβολῇ τ Ἑβραίων; καὶ
ἔγνωσαν ὅτι κιβωτὸς κυρίου ἦκε εἰς τὴν
7 παρεμβολήν. Καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ εἶπον, Οὗτοι οἱ θεοὶ ἦκασι πρὸς
8 αὐτὸς εἰς τὴν (ξ) παρεμβολήν. Οὐαὶ ἡμῖν, ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε σήμερον, ὅτι ὁ χθὲς
τοιαύτη ἐχθὲς καὶ (ο) τρίτως. οὐαὶ ἡμῖν,
τίς ἐξελεῖται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τ θεῶν τ
στερεῶν τούτων; (π) οὗτοι οἱ θεοὶ οἱ πατάξαντες τὴν Αἴγυπτον ἐν πάσῃ πληγῇ, καὶ ἐν
9 τῇ ἐρήμῳ. Κραταιοῦσθε καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας ἀλλόφυλοι, (ρ) ὅπως μὴ δουλεύσητε
τοῖς Ἑβραίοις, καθὼς ἐδούλευσαν ἡμῖν, καὶ
ἔσεσθε εἰς ἄνδρας, καὶ πολεμήσατε αὐτούς.
10 Καὶ ἐπολέμησαν αὐτούς· καὶ πταίει ἀνὴρ Ἰσραὴλ, καὶ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς σκήνωμα
αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη σφόδρα·
καὶ ἔπεσον ἐξ Ἰσραὴλ τριάκοντα χιλιάδες πεζομάχων. Καὶ (σ) κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήφθη, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ Ἠλὶ ἀπέθανον, Ὀφνὶ καὶ Φινεές. Καὶ ἔδραμεν ἀνὴρ
11 (τ) Ἰεμινεῖ ἐκ τῆς παρατάξεως, καὶ ἦλθεν εἰς Σηλὼμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ (υ) διερρωγότα, καὶ γῆ
12 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Καὶ ἦλθε, καὶ
ἰδοὺ (φ) Ἠλὶ ἐπὶ τοῦ δίφρου παρὰ τὴν πύλην καθεύων τὴν ὁδὸν, ὅτι ἦν (χ)
καρδία αὐτοῦ ἐξεστηκυῖα περὶ τῆς κιβωτοῦ τ
θεοῦ. καὶ ὁ ἀνθρωπ© (ψ) εἰσῆλθεν εἰς τ
πόλιν ἀπαγγεῖλαι· καὶ ἀνεβόησεν ἡ πόλις.
14 Καὶ ἤκουσεν Ἠλὶ τὴν φωνὴν τῆς βοῆς, καὶ
εἶπε, Τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς ταύτης; καὶ ὁ
ἀνθρωπ© ἔσπευσε εἰσῆλθε, καὶ ἀπήγγελε τῷ
15 Ἠλί. Καὶ Ἠλὶ (ω) υἱὸς ἐνενήκοντα ἐτῶν,
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπανέστησαν, καὶ
16 οὐκ (α) ἐπέβλεπε. Καὶ εἶπεν Ἠλὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ, Τίς ἡ
φωνὴ τ ἤχου τούτου; καὶ ὁ ἀνὴρ ἔσπευσε
καὶ εἰσῆλθε πρὸς Ἠλὶ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι ὁ ἥκων ἐκ τ παρεμβολῆς, (β) καὶ
ἐγὼ πέφυγα ἐκ τ παρατάξεως σήμερον. καὶ
εἶπεν Ἠλὶ, Τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα, τέκνον;
17 Καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον, καὶ εἶπε, Πέφυγεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐκ προσώπε ἀλλοφύλων, (γ) καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη ἐν τῷ
λαῷ, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί σ (δ) τεθνήκασι,

Et factum eſt, ut venit arca Domini in caſtra; & exclamavit universus Iſrael voce magnâ: & ſonuit terra. Et audiverunt alienigenæ clamorẽ: et dixerunt, Quis clamor magnus hic in caſtris Hebræorũ? Et cognoverunt, quia arca Domini venit in caſtra. Et timuerunt alienigenæ, & dixerunt; Hi dii venerunt ad eos in caſtra. Væ nobis. Erue nos Domine hodiè, quoniam non eſt facta (ſ) talis heri, & nudiuſtertius. Væ nobis. Quis eruet nos de manu deorum (g) ſublimium horum? Hi ſunt dii, qui percuſſerunt Ægyptum in omni plaga, & in deſerto. Invalescite, & eſtote in viros alienigenæ, ut non ſervi tis Hebræis, ſicut ſervierunt nobis: & eſtote in viros, & impugnate eos. Et impugnaverunt eos. Et cadit vir Iſrael, & fûgit unuſquiſq; ad tabernaculum ſuum. Et factus eſt plaga magna valdè. Et ceciderunt de Iſrael triginta millia. (b) ordinum. Et arca Dei capta eſt: & utrique filii Heli mortui ſunt, Ophni, & Phinees. Et cucurrit vir Jemineus è prælio, & venit in Selom in die illa: & (i) veſtimenta ipſius diſciſſa, & terra ſuper caput ejus. Et venit. Et ecce Heli ſuper ſellam apud oſtium ſpeculans viam: quoniam erat cor ejus pavens pro arca Dei. Et homo intravit in civitatem ad annuntiandum. Et exclamavit civitas; & audivit Heli vocem clamoris: & dixit, Quæ vox clamoris hujus? & homo feſtinans intravit, & annuntiavit Heli. Et Heli erat filius (k) nonaginta annorum: & oculi ejus (l) tetigerãt; et non perſpiciebat. Et dixit Heli viris aſſiſtentibus ſibi, Quæ vox ſoni hujus? Et vir feſtinans acceſſit ad Heli, & dixit ei, Ego ſum qui veni è prælio hodiè. Et dixit Heli: Quodnam verbũ, quod factũ eſt, fuit? Et reſpondens puer, et dixit; Fûgit vir Iſrael à facie alienigenarum, et factus eſt plaga magna in populo: et ambo filii tui mortui ſunt, & arca Dei capta eſt. Et factum eſt, ut meminit arcæ Dei, et cecidit de ſella retrorſum juxta portam: et contribulatum eſt dorſum ejus, & mortuus eſt: quoniam ſenex erat homo, et gravis. Et ipſe judicabat Iſrael (m) viginti annos.

MS.A. (ι) κιβωτὸς διαθήκης κυρίου (κ) ἀλλόφυλοι τ φωνῶ τ κραυγῆ, (λ) εἶπαν (μ) κραυγὴ τῦ ἀληθιμοῦ ἡ μεγάλη (ν) ἐν παρεμβολῇ (ξ) παρεμβολήν. ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε σήμερον· καὶ ἡμῖν, ὅτι (ο) τρίτως. (π) θεοὶ εἰσὶν οἱ θεοὶ (ρ) μὴ δουλεύσητε (σ) ἡ κιβωτὸς (τ) Ἰεμιναῖ© (υ) διεῤῥήγνυτο, (φ) Ἠλεὶ ἐκάθητο ἐπὶ (χ) ἡ καρδία (ψ) εἰσῆλθεν ἀπαγγεῖλαι εἰς τ πόλιν· καὶ (ω) υἱὸς ὢν ἐνενήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν, (α) ἔβλεπεν. (β) καὶ ἐγὼ ἐκ τ παρεμβολῆς πέφυγα σήμερον. καὶ εἶπεν, Τί (γ) καὶ πληγὴ μεγάλη ἐγένετο ἐν τῷ (δ) πε θνήκασιν, Ὀφνεὶ καὶ Φινεές, καὶ ἡ κιβωτὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

והוה כד אתא ארון קימא דייי למשריתא ויבבו כל ישראל יבבא רבא ואשתגשת ארעא:
ושמעו פלשתאי ית קל יבבא ואמרו מה קל יבבא רבא הדין במשריתא דיהודאי וידעו
ארי ארונא דייי אתא למשריתא: ודחילו פלשתאי ארי אמרו אתא ארונא דייי למשריתא
ואמרו ויל לנא ארי לא היות כדהדא מאתמלי ומדקמוהי: ויל לנא מן ישזבנא מיד מימרא
דייי דעבדוהי רברבין אלין אלין אינון גבורתא דייי דמחא ית מצרים בכל מחא ולעמיה
עבד פרישן במדברא: אתקפו והוו לגברין פלשתאי דלמא תשתעבדו ליהודאי כמא
דאשתעבדו לכון והיתון לגברין גפרין וסניחין קרבא: ואניחו קרבא פלשתאי
ואתברו ישראל ואסקו גבר לקרווהי והוה מחתא רבתא לחדא ואתקטל
מישראל תלתין אלפין גבר רגלי: וארונא דייי אשתבי ותרין בני עלי
אתקטלו חפני ופינחס: ורהט גברא משבטא דבנימין מסדרא ואתא
לשילה ביומא ההוא ולבושוהי מבזעין ועפרא רמי על רישיה: ואתא והא עלי יתיב על
כורסיא על כביש אורח תרעא מסכי ארי הוה לביה תביר על ארונא דייי וגברא אתא
לחוואה לקרתא ואשתניאת כל קרתא: ושמע עלי ית קל צוחתא ואמר מה קל שנושיא
הדין וגברא אוחי ואתא וחוי לעלי: ועלי בר תשעין ותמני שנין ועינוהי קמה ולא
יכיל למחוי: ואמר גברא לעלי אנא אתית מן סדרא ואנא מן סדרא דקרבא אפכית
ומא דין ואמר מה הוה פתגמא ברי: ואתיב דמבשר ואמר אפך ישראל קדם
פלשתאי ואף מחתא רבתא הות בעמא ואף תרין בנך אתקטלו חפני ופינחס וארונא
דייי אשתבי: והוה כד אדכרותיה ית ארונא דייי ונפל מעל כורסא לאחורוהי על
גבשא ותרע ואתברת פרקותיה ומית ארי סיב גברא ויקיר והוא דאין ית ישראל
ארבעין שנין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit quando venit arca fœderis Dñi ad caſtra, & jubilaverunt omnis Iſrael jubilatione magnâ, & reſonuit terra. Et audierunt Peliſthæi vocem jubilationis, et dixerunt: Quæ vox jubilationis magnæ huj'in exercitu Jehudæorum? & cognoverunt quòd arca Dñi venit ad caſtra. Et timuerunt Peliſthæi, quoniam dixerunt, Venit arca Dñi ad caſtra: & dixerunt, Heu nobis; quia non fuit ficut hæc ab heri & ab-ante illud. Heu nobis: quis liberavit nos de manu dicti Dñi, & facta ejus maxima hæc: ipſæ fortitudines Dñi, qui percuſſit Ægyptios in omni percuſſione, & populo ſuo fecit mirabilia in deſerto. Fortificamini & ſtate in viros viri Peliſthæi, ne forte ſerviatis Jehudæis, ſicut ſervierunt vobis: & eritis in viros fortes, & inibitis bellum. Et inierunt bellum Peliſthæi, & fracti ſunt Iſrael, & verterunt [terga] vir ad civitatem ſuam, & fuit percuſſio magna valdè, & occiſi ſunt ex Iſrael triginta mille viri pedites. Et arca Domini capta fuit, & duo filii Gheli occiſi ſunt, Hhophni & Pinhhaz. Et cucurrit vir ex tribu Binjamin ex acie, & venit ad Silo in die illo; & veſtes ejus ſciſſæ, & pulvis conjectus *ſuper* capite ejus. Et venit, & ecce Gheli ſedens ſuper cathedram ſuper gradum viæ portæ proſpiciens; quoniam fuit cor ejus *fractum* ſuper arcam Domini: et vir venit ad nunciandum *urbi*, et turbata eſt omnis civitas. Et audivit Gheli vocem clamoris, et dixit: Quæ vox conturbationis hujus? et vir feſtinavit et venit et nunciavit Gheli. Et Gheli filius nonaginta et octo annorum, et oculi ejus caligaverunt, et non potuit videre. Et dixit vir ad Gheli: Ego venio ex acie, et ego ex acie fugi die hâc: et dixit, Quod fuit verbum fili mi? Et reſpondit qui nuncians, et dixit: Convertit ſe Iſrael ante Peliſthæos, et etiã percuſſio magna fuit in populo; et etiam duo filii tui occiſi ſunt, Hhophni et Pinhhaz; et arca Dñi capta eſt. Et fuit quando memorabat ille arcam Domini, et cecidit de ſuper cathedram retro ſe ſuper gradũ viæ portæ, et fracta eſt cervix ejus, et mortuus eſt, quia ſenex vir et gravis: et ipſe judicavit Iſrael quadraginta annis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et factum est perveniente arcâ fœderis Domini in castrâ, jubilaret universus Israel jubilo maximo, ita ut turbaretur terra. Audientes autem Philistæi vocem jubili, dixerunt, Quænam est vox ista jubili in castris Ebræorum? & innotuit eis arcam Domini venisse in castra. Quapropter timentes Philistæi eò quòd diceretur venisse Deus in castra, dixerunt, Væ nobis, quia non fuit tale quippiam ab heri & nudiustertiùs. Væ nobis, quis eripiet nos de manibus Dei qui percussit universam Ægyptum omnigenis plagis, & in deserto? Sumite animos, & estote generosi Philistæi ne fortè serviatis Ebræis quemadmodum servierunt vobis, este inquam generosi, & pugnate adversùs eos. Pugnârunt itaque Philistæi adversùs Israelem, & profligatus est Israel, & aufugit unusquisque ad tabernaculum suum, factáque est cædes maxima in Israele: ceciderunt enim ex Israele in die illa triginta millia peditum. Capta fuit etiam arca Domini, & duo filii Eli mortui sunt, Hophni *scilicet* & Phinhes. Currens autem homo quidem de Benjaminitis ex acie, venit in Silo eodem die, vestibus suis laceris, & terrâ capiti suo *aspersâ*. Porrò Eli sedebat super sellam ad latus viæ, & expectabat: trepidabat enim cor ejus propter arcam Dei: & ubi venisset homo ille ad annuntiandum in civitate, ululavit universa civitas. Audiens verò Eli vocem ululatûs, dixit, Quænam est vox tantæ perturbationis? Vir autem ille festinans venit, & indicavit Eli. (Cæterùm Eli natus erat annos septuaginta octo, & oculi ejus graves evaserant, nec videre poterat.) Dixitque vir ille ad Eli, Ego venio ex acie, & ego ex acie effugiens veni hodié. Dixit ad eum, Quid rei est fili mi? Respondit nuntius ille, & ait, Fûgit Israël è conspectu Philistæorum, & etiam cædes magna fuit in populo, quinetiam duo filii tui Hophni & Phinhes mortui sunt, & arca Dei abducta. Et factum est ut cùm recordatus esset Eli arcæ Dei, caderet è sella retrorsum ad latus januæ, fractáque cervice suâ, moreretur; senuerat enim vir ille, & gravis evaserat; ipséque judicaverat Israelem quadraginta annis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cùmque pervenisset arca fœderis Domini ad castra, vociferati sunt Israelitæ vociferatione vehementi, ita ut contremisceret terra præ clamore eorum. Audientes autem Palæstini clamorem eorum, dixerunt; Quinam est clamor iste & vociferatio quæ audituri castris Ebræorum? & innotuit eis quòd arca Domini introducta fuisset in castra eorum. Quare pertimescentes Palæstini dixerunt, Deus venit in castra filiorum Israel: dixerunt etiam, Væ nobis, quia non fuit res talis heri neque nudiustertiùs. Væ nobis, quis liberabit nos de manibus Dei fortissimi? hic cum Deus est ille qui percussit Ægyptios omnigenis plagis, et edidit miracula in deserto. Sumite animos O Palæstini, et estote viri, ne servitute vos premant Israelitæ, quemadmodum servitute pressistis eos: imò estote viri, & oppugnate eos. Committentibus itaque prælium Palæstinis cum Israelitis, debellati fuerunt Israelitæ, & aufugit quisque in domum suam, recidítque Israelitis infortunium magnum: cæsi enim interfecti fuerunt ex Israelitis eo die triginta millia peditum: Capta fuit arca fœderis Domini, & interfecti fuerunt ambo filii Eli, Hophni & Phinhas. Aufugiens autem homo quidam de filiis Benjamin è prælio, vexis in Silo eâdem die scissis vestibus, et pulvere caput inspersus. (Porrò Eli sedebat super sedem in via expectans: erat enim cor ejus exustum propter arcam Domini) & perveniens homo ille ad civitatem, nuntiavit hominibus quod acciderat; unde exclamâverunt omnes incolæ civitatis. Cùmque audisset Eli clamorem et gemitum, dixit; Quinam est fremitus & clamor iste quem audio? & festinans homo ille donec venisset ad Eli, rem nuntiavit ei. (Transierunt autem super Eli septuaginta octo anni, et oculi ejus graves evaserant, nec clarè videbat.) Dixitque homo ille ad Eli, Ego è bello advenio, & quidem hodiè veni fugiens è prælio. Dixit Eli, Quod est nuntium O fili mi? Respondit homo ille, D bellati sunt Israelitæ, et fugerunt à Palæstinis, interfecti sunt è populo, & sauciati ex eis vulnerati multi, filii quoque tui Hophni et Phinhas occisi, domum arcæ fœderis Dei capta. Cùm ergò mentionem fecisset apud Eli arcæ fœderis Domini, decidit è sede retrorsùm super januam, fractóque ipsius dorso mortuus est: vir enim iste jam senuerat & gravis evaserat; ipseque fuit judex filiorum Israel annis quadraginta.

שמואל א: ה

audivit & ,ululandi m ad prægnans Pinechas uxor ejus nurus Et 19
וכלתו אשת־פינחס הרה ללת ותשמע את־ 19
ſius ſocer eſſet mortuus & ,Dei arcam eſſe captam ad audítionem
השמועה אל־הלקח ארון האלהים ומת חמיה
eam ſuper erant verſæ quia ,peperit & ,ſe incurvavit & ,ſuus vir &
ואישה ותצר ותלד כי־נהפכו עליה 10
eam ſuper ſtantes ſunt locutæ & ,ejus mori tempus circa Et .ejus angustiæ
צריה: וכעת מותה ותדברנה הנצבות עליה 20
,ſuum cor poſuit neq; ,reſpondit non &: peperiſti filium quia ,timeas Ne
אל־תיראי כי־בן ילדת ולא ענתה ולא שתה לבה:
,Iſrael ex gloria Tranſmigravit :dicendo ,Ichabod puerum vocavit Et
ותקרא לנער אי כבוד לאמר גלה כבוד מישראל 21
:dixit Et .ſuum virum & ,ſuum ſocerum ad & ,Dei arcam eſſe captam ad
אל הלקח ארון האלהים ואל־חמיה ואישה: ויאמר 22
.Dei arca eſt capta quia :Iſrael ex gloria Tranſmigravit
גלה כבוד מישראל כי נלקח ארון האלהים:
CAP. V. ה
lapide à eam adduxerunt & ,Dei arcam ceperunt Philiſtim Et
ופלשתים לקחו את־ארון האלהים ויבאהו מאבן 1
,Dei arcam Philiſtim Ceperuntque .Aſdod in adjutorii
העזר אשדודה: ויקחו פלשתים את־ארון האלהים 2
.Daghon apud eam ſtatuerunt & ,Daghon domum eam introduxerunt &
ויבאו אתו בית דגון ויציגו אתו אצל דגון: 3
ſua facies ad cadens Daghon ecce & ,craſtino à ,Aſdodii manicarunt Et
וישכימו אשדודים ממחרת והנה־דגון נפל לפניו 3
reſtituerunt & ,Daghon ceperunt & :Domini arcæ facies ad terram in
ארצה לפני ארון יהוה ויקחו את־דגון וישבו 4
Daghon ecce & ,craſtino à manè in manicarunt Et .ſuum locum in eum
אתו למקומו: וישכימו בבקר ממחרת והנה־דגון 4
,Daghon caput & :Domini arcæ facies ad terram in ſua facies in cadens
נפל לפניו ארצה לפני ארון יהוה וראש דגון
Daghon tantùm :limen ad abſciſſæ ejus manuum volæ duæ &
ושתי כפות ידיו כרתות אל־המפתן רק דגון 5
omnes &, Daghon ſacerdotes calcabunt non Ideo .eam ſuper remanſerat
נשאר עליו: על־כן לא־ידרכו כהני דגון וכל־ 5
ad uſque ,Aſdod in Daghon limen ſuper Daghon domum ingredientes
הבאים בית־דגון על־מפתן דגון באשדוד עד
,Aſdodios in Domini manus eſt aggravata Et .hanc diem
היום הזה: ותכבד יד־יהוה אל־האשדודים 6
& ,Aſdod locis aliis in eos percuſſit & ,eos fecit deſolare &
וישמם וינך אותם בעפלים את־אשדוד ואת 6
Nomi d xerunt & ſic quod Aſdod viri viderunt Et .ejus terminos
גבוליה: ויראו אנשי־אשדוד כי־כן ואמרו לא־ 7
nos ſuper ej° man° eſt dura quia, nobiſcum Iſrael Dei arca maneat
ישב ארון אלהי ישראל עמנו כי־קשתה ידו עלינו 7
omnes collegerunt & ,Miſeruntque .noſtrum deum Daghon ſuper &
ועל דגון אלהינו: וישלחו ויאספו את־כל־ 8
Dei arcæ faciemus Quid :dixerunt & ,ſe ad Philiſtinorum ſatrapas
סרני פלשתים אליהם ויאמרו מה נעשה לארון אלהי 8
circunduxerunt & :Iſrael Dei arca circumeat Gath: dixerunt & ?Iſrael
ישראל ויאמרו גת יסב ארון אלהי ישראל ויסבו את
fuit & ,eam circunduxerunt poſtquam ,fuit Et .Iſrael Dei arcam
ארון אלהי ישראל: ויהי אחרי ' הסבו אתו ויהי 9
viros percuſſit &, valde magna contritione civitatem in Domini manus
יד־יהוה בעיר מהומה גדולה מאד ויך את־אנשי
ai loci eis erant abſcondita & :magnum ad uſque & parvo à civitatis 9
העיר מקטן ועד־גדול וישתרו להם עפלים:
ſingulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros uniuſcujuſque urbis, à parvo uſque ad majorem, & computrefcebant prominentes extales eorum. Inierúntque Gethæi conſilium, & fecerunt ſibi ſedes pelliceas.

Verſio VUL. LAT.

Nurus autē ejus, uxor Phinees, prægnans erat, vicináq; partui: & audito nuntio quòd capta eſſet arca Dei, & mortu° eſſet ſocer ſu°, & vir ſu°, incurvavit ſe & peperit: irruerant enim in eam dolores ſubiti. In ipſo autē momento mortis ejus, dixerunt ei quæ ſtabant circa eā; Ne timeas, quia filiū peperiſti. Quæ non reſpondit eis, neq; animadvertit. Et vocavit puerum, Ichabod, dicens; Tranſlata eſt gloria de Iſrael, quia capta eſt arca Dei, & pro ſocero ſuo & pro viro ſuo: Et ait; Tranſlata eſt gloria ab Iſrael, eò quòd capta eſſet arca Dei.

CAP. V.

PHiliſthiim autē tulerūt arcam Dei, & aſportaverūt eam à Lapide adjutorii in Azotum.
Tulerúntq; Philiſthiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, et ſtatuerunt eam juxta Dagon. Cúmq; ſurreriſſent diluculò Azotii alterâ die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante arcam Dñi: & tulerunt Dagon, & reſtituerunt eū in locū ſuum. Rurſúmq; manè die alterâ conſurgentes, invenerunt Dagon jacentē ſup faciem ſuā in terra coram arca Dñi: caput autē Dagon, & duæ palmæ manuū ejus abſciſſæ erant ſup limen. Porrò Dagon ſol° crunc° remanſerat in loco ſuo. Propter hanc cauſam non calcant ſacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templū ejus, ſuper limen Dagon in Azoto, uſque in hodiernū diē. Aggravata eſt autē manus Dñi ſuper Azotios, & demolit° eſt eos: et pcuſſit in ſecretiori parte natiū Azotum, & fines ejus. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis illius, & nati ſunt mures, et facta eſt confuſio mortis magnæ in civitate. Videntes autē viri Azotii hujuſcemodi plagam, dixerunt; Non maneat arca Dei Iſrael apud nos: quoniā dura eſt man° ejus ſuper nos, & ſuper Dagon deū noſtrū. Et mittentes congregaverunt omnes ſatrapas Philiſthinorū ad ſe, et dixerūt; Quid faciem° de arca Dei Iſrael? Reſponderúntque Gethæi, Circumducatur arca Dei Iſrael. Et circumduxerunt arcā Dei Iſrael. Illis autē circumducentibus eam, fiebat manus Dñi per ſingulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros uniuſcujuſque urbis, à parvo uſque ad majorem, & computrefcebant prominentes extales eorum. Inierúntque Gethæi conſilium, & fecerunt ſibi ſedes pelliceas.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ νύμφη αὐτῦ γυνὴ Φινεὲς ζυνειληφυῖα τ τεκεῖν, κ) ἤκουσε τ ἀγγελίαν, ὅτι ἐλήφθη ἡ κιβωτὸς τῦ θεῦ, κ) ὅτι τέθνηκεν ὁ πενθερὸς αὐτῆς κ) ὁ ἀνὴρ αὐτ, κ) ἔκλαυσε κ) ἔτεκεν ὅτι ἐπεσράφησ ἐπ' αὐλὼ ὠδῖνες αὐτῆς. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῦς ἀποθνήσκει. κ) εἶπον αὐτῇ αἱ γυναῖκες αἱ παρεσηκυῖαι αὐτῇ, Μὴ φοβῦ, ὅτι υἱὸν τέτοκας. κ) οὐκ ἀπεκρίθη, κ) οὐκ ἐνόησεν ἡ καρδία αὐτῆς. Καὶ ἐκάλεσεν τὸ παιδάριον (e) Οὐαιχαβὼδ λέγω ὑπὲρ τ κλωτ τῦ θεῦ, κ) ὑπὲρ τῦ πενθερῦ αὐτῆς, κ) ὑπὲρ τῦ ἀνδρὸς (ζ) αὐτ. Καὶ εἶπαν, Ἀπώκισαι δόξα ἐξ Ἰσραὴλ ἐν τῷ ληφθῆναι τ κλωτὸν (η) κυρίυ. Κεφ. ε'.

Καὶ ἀλλόφυλοι ἔλαβον τ κλωτὸν τῦ θεῦ, κ) εἰσήνεγκαν αὐτ ἐξ (α) Αζενεζὲρ εἰς Ἀζωτον. Καὶ ἔλαβον ἀλλόφυλοι τὴν κλωτὸν (β) κυρίυ, κ) εἰσήνεγκαν αὐτ εἰς οἶκον Δαγὼν, κ) παρέσησ αὐλὴν παρὰ Δαγών. Καὶ ὠρθρισ οἱ (γ) Αζώτιοι, κ) εἰσῆλθον εἰς οἶκον Δαγὼν· κ) (δ) εἶδον, κ) ἰδὲ Δαγὼν πεπτωκὼς ὀπὶ πρόσωπον (e) αὐτῦ ἐνώπιον κλωτῦ τ θεῦ. κ) ἤγειραν τ Δαγὼν, κ) καλέσησ (ζ) εἰς τ τόπον αὐτῦ. κ) ἐβαρύνθη χεὶρ κυρίυ ὀπὶ τὸν Αζωλίνες, κ) ἐβασάνισεν αὐτὸς· κ) ἐπάταξεν αὐτὸς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῦ, τ Αζωλον κ) (η) τὰ ὅρια αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο ὅτε ὠρθρισ (θ) τοπρεὶ, κ) ἰδὲ Δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπον (ι) αὐτῦ ἐνώπιον κλωτῦ τ διαθήκης κυρίυ. καὶ (κ) κεφαλὴ Δαγὼν κ) ἀμφότερα τὰ ἴχνη χειρῶν αὐτῦ ἀφηρημένα ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια ἀμφοτέρ (λ) ἕκασοι, κ) ἀμφότεροι οἱ καρποὶ τ χειρῶν αὐτῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον. Πλὴν ἡ ῥάχις Δαγὼν ὑπελείφθη. διὰ τῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς Δαγὼν, κ) πᾶς εἰσπορεύομενος εἰς οἶκον Δαγὼν, ἐπὶ (μ) βαθμὸν οἴκυ Δαγὼν ἐν Αζώτῳ ἕως τ ἡμέρας τ ταύτης, ὅτι ὑπερβαίνουσι ὑπερβαίνουσι. Καὶ (ν) ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ κυρίυ (ξ) ἐπὶ Αζωτον, κ) ἐπήγαγεν αὐτοῖς, κ) ὠζάλωσεν αὐτοῖς εἰς (ο) τὰς ναῦς, κ) μέσον τ χώρας αὐτῆς ἀνεφύησαν μύες. κ) ἐγένετο (π) σύγχυσις θανάτυ μεγάλη ἐν τῇ πόλει. Καὶ εἶδον οἱ ἄνδρες Αζώτυ ὅτι (ρ) ἔτως, κ) λέγυσιν, Ὅπως κ καθήσε ὁ κλωτὸς τ θεῦ Ἰσραὴλ μθ' ἡμῶν, ὅτι ἐκλενὲς χεὶρ αὐτῦ ἐφ' ἡμᾶς κ) ἐπὶ Δαγὼν θεὸν ἡμῶν. Καὶ ἀποστέλλουσι κ) συνάγυσι (σ) τὰς Σαρράπας τ ἀλλοφύλων πρὸς αὐτὰς, κ) λέγουσι, Τί (τ) ποιήσωμεν τῷ κλωτῷ τ θεῦ Ἰσραὴλ; κ) λέγουσιν οἱ (υ) Γεθαῖοι, Μεταθέσθω κλωτὸς τ θεῦ πρὸς ἡμᾶς. κ) μετῆλθεν (φ) κλωτὸς τῦ θεῦ Ἰσραὴλ εἰς Γέθ. Καὶ ἐγένετο μετ' αὐτὸν αὐτὸν, κ) γίνεται χεὶρ κυρίυ (χ) τῇ πόλει, ταραχὴ μεγάλη σφόδρα· κ) ἐπάταξε τὰς ἄνδρας τ πόλεως ἀπὸ μικρῦ (ψ) ἕως μεγάλυ, κ) ἐπάταξεν αὐτὰς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν· κ) ἐπίνεσ οἱ (ω) Γεθαῖοι ἑαυτοῖς ἕδρας.

Et nurus ejus uxor Phinees cum concepiſſet ad pariendum; et audivit nuntiū, quia capta eſt arca Dei, et quia mortu° eſt ſocer ſu°, et vir ſu°: et (n) plovavit, & peperit: quoniam irruerant in eam dolores ſui. (o) Et in tempore ſuæ moritur, et dicebant ei mulieres aſſiſtentes ei; Ne timeas, quoniam filium peperiſti. Et non reſpondit, et non cogitavit cor ej°. Et vocavit puerū, (p) Ueaovachaboth propter arca Dei, et pro ſocero ſuo, et pro viro ſuo. Et (q) dixerunt, Transmigravit gloria Iſrael, (r) in eo, quòd capta eſt arca Domini.

CAP. V.

ET alienigenæ ceperunt arcam Dei: et intulerunt illā ex Abenezer in Azotum. Et ceperunt alienigenæ arcā Domini, et intulerunt eam in domum Dagon: et collocaverunt illam juxta Dagon. Et manè vigilaverunt Azotii, & intraverunt in domum (a) Dagon, et viderunt: et ecce Dagon cecidit in faciem (b) ſuam ante arcā Dei. Et erexerūt Dagon, et ſtatuerūt in locū ſuū. (c) Et gravata eſt manus Dñi ſuper Azotios, et cruciavit illos, et percuſſit illos in (d) ſedib° eorū, Azotū, et regiones ej°. Et factū eſt, cū manè vigilāſſent, et ecce Dagon cecidiſſet in facie ſua ante arcā teſtamenti Domini: et caput Dagon, et (e) ambo veſtigia manuū ej° abſciſſa ſuper anteria a Amapheth ſinguli, et ambo articuli manuū ej° cecidiſſent in limen. Tantuminodò truncus Dagon remanſerat. Propter hoc non incedunt ſacerdotes Dagon, & omnes intrans in domum Dagon, ſuper limen dom° Dagon in Azoto uſq; in diē hanc: quodam tranſcendentes tranſcendunt. Et (f) gravata eſt manus Domini ſuper Azotū: et induxit eis, & efferebat eos in navibus, & medio regionis ejus expullulavérunt mures. Et facta eſt confuſio mortis magnæ in civitate. Et viderunt viri Azotii, (g) quoniā ſic: & dicunt; Quoniam non ſedebit arca Dei Iſrael nobiſcum: quoniā dura eſt manus ejus ſuper nos, et ſuper Dagon deum noſtrum. Et mittunt, & congregant (h) ſatrapas alienigenarum ad ſe, et dicunt; Quid faciemus arcæ Dei Iſrael? Et dicunt Gethæi; Tranſeat arca Dei ad nos. Et tranſiit arca Dei Iſrael in Gath. Et factum eſt, poſquàm ipſa tranſiit; & fit manus Domini (i) civitati, turbatio magna valdè: et percuſſit viros civitatis à parvo uſq; ad magnum, & percuſſit eos in ſedibus eorum. Et fecerunt ſibi Gethei (k) ſedes.

MS.A. (ε) Οὐαιχαβὼδ· κ) εἶπαν ὑπὲρ τ (ζ) αὐτ, Ἀπώκισαι δόξα ἀπὸ Ἰσραὴλ (η) κυρίυ, κ) διὰ τὸ τεθνηκέναι τ πενθερὸν αὐτῆς κ) τ ἀνδρὸς αὐτῆς κ) τ (α) Αβεννεζὲρ (β) τῦ κυρίου, (γ) Αζώτιοι τῇ ἐπαύριον, κ) εἰσῆλθον (δ) εἰς τ κ) Δαγὼν (ν) ἐβαρύνθη χεὶρ (Ξ) ἐπ' Αζωλον, (ο) τὰς ἕδρας, κ) (π) χύσις θανάτου (ρ) ἔτως, λέγουσιν, (σ) τὰς πάλας σαράπας (τ) ποιήσωμεν κιβωτῷ (υ) Γεθ Θαῖοι, *Ms οι Μετῆλθεν κιβωτὸς θεῦ Ἰσραὴλ πρὸς (φ) ἡ κιβωτὸς τῦ θεῦ εἰς Γεθθά. (χ) ἐν τῇ (ψ) κ) ἕως (ω) Γεθθαῖοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וכלתיה אתת פינחס מעדיא למילד ושמעת ית שמועתא דאשתביו ארונא דיי ודמית 19
חמוהא ודאתקטל בעלה וכרעת וילידת ארי ביעתוהא חבלא: וכעדן מיתה ומלילא 20
נשיא דקיימן עלוה לא תדחלין ארי בר דכר ילידת ולא אתיבת ולא שויאת על לבה:
וקרת לרביא איכבוד למיסר גלה יקרא מישראל דאשתביו ארונא דיי ודמית חמוהא 21
ודאתקטל בעלה: ואמרת גלא יקרא מישראל ארי אשתביו ארונא דיי: 22

ה

ופלשתאי שבו ית ארונא דיי ואיתוהי מאבן סעדא לאשדוד: ונסיבו פלשתאי ית 1
ארונא דיי ואעילו יתיה לבית דגון ואקימו יתיה בסטר דגון: ואקדימו אנשי אשדוד 2
ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי ארעא קדם ארונא דיי ונסיבו ית דגון 3
ואתיבו יתיה לאתריה: ואקדימו בצפרא ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי על 4
ארעא קדם ארונא דיי וריש דגון ותרתין פסרי ידוהי קציצן מחתא על סקופתא לחוד
גופיה אשתאר עלוהי: על כן לא דרכין כומרי דגון וכל דעלין לבית דגון על סקופתא 5
דגון באשדוד עד יומא הדין: ותקיפת מחתא דיי על אינש אשדוד ואצדנון ואלקי 6
יתהון בטחורין ית אשדוד וית תחומהא: וחזו אנשי אשדוד ארי שויא עליהון 7
מחתא ואמרין לא ישרי ארון אלהא דישראל עמנא ארי תקיפת מחתיה עלנא ועל דגון
טעותנא: ושלחו וכנשו ית כל טורני פלשתאי לותהון ואמרו מה נעביד לארון 8
אלהא דישראל ואמרו לנת יסתחר ארון אלהא דישראל ואסחרו ית ארון אלהא
דישראל: והוה בתר דאסחרו יתיה והות מחתא דיי בקרתא שגיאא רבא לחדא ומחא 9
ית אנשי קרתא מזעירא ועד רבא ולקו להון בטחורין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et nurus ej° uxor Pinhhazz prægnans ad pariendū, & audivit auditionem 19
quòd capta eſt arca Dñi, & quòd mortu° eſt ſocer ſu°, & quòd occiſus eſt
marit° ejus; & curvata eſt & peperit, quoniā concrepuerunt eam dolores
ejus. Et in tempore mortis ejus & locutæ ſunt mulieres quæ ſtantes ſuper 20
eam: Ne timueris, nam filium maſculum peperiſti: & non reſpondit, & non
poſuit ſuper cor ſuū. Et vocavit puerum Aichabod, dicendo: Migravit glo- 21
ria ex Iſrael, quòd capta eſt arca Dñi, & quòd mortu° eſt ſocer ej°, & quòd
occiſus fuit marit° ejus. Et dixit: Migravit gloria ex Iſrael, quoniam capta 22
fuit arca Dñi.

CAP. V.

ET Peliſthæi ceperunt arcam Dñi, & adduxerunt eam à Petra auxilii ad 1
Aſdod. Et tulerunt Peliſtæi arcam Dñi, & aſcendere fecerunt eam ad 2
ædem Dagon, et ſtatuerunt eam in latere Dagon. Et anticipaverunt homi- 3
nes Aſdod in die qui poſt illum, et ecce Dagon projectº ſuper faciem ſuam
ſuper terram ante arcam Dñi, et tulerunt Dagon et retulerunt illum ad
locum ſuum. Et anticipaverunt in aurora in die qui poſt illum, et ecce 4
Dagon projectº ſuper faciem ſuam ſuper terram ante arcam Dñi, et caput
Dagon et duæ extremitates manuum ejus truncatæ ſup limen: ſolum 5
lum corp° ejus relictū fuit ſuper ſe: Propterea non gradientes ſacrificuli
Dagon, et omnes *qui* intrantes ad ædem Dagon ſuper limen Dagon in Aſ-
dod uſq; ad diem hunc. Et fortificata eſt percuſſio Dñi ſuper hominem 6
Aſdod, et vaſtavit eos: et percuſſit eos in cōſtrictionib°, Aſdod et terminū
ejus. Et viderunt homines Aſdod quòd poſita ſuper eos percuſſio, et dixe- 7
runt: Non habitabit arca Dñi Dei Iſrael nobiſcum, quoniam fortificata eſt
percuſſio ejus ſuper nos et ſuper Dagon Errorem noſtrum. Et miſerunt 8
et congregaverunt omnes tyrannos Peliſthæorum ad ſe, et dixerunt: Quid
faciemus arcæ Dei Iſrael? et dixerunt ad Gath: Circumferatur arca Dei
Iſrael; et circumtulerunt arcam Dei Iſrael. Et fuit poſtquam circumtu- 9
lerunt eā, et fuit percuſſio Dñi in urbe, conturbatio magna valdè; et per-
cuſſit viros urbis à parvo et uſq; magnū, et percuſſit eos in conſtrictionib°.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nurus autem ejus, uxor Phinhesi, quæ gravida erat, & proxima partui, cùm audisset rumorē quòd abducta esset arca Dei, quódque mortuus esset socer suus & maritus suus, incurvata peperit: versi enim erant in eam dolores ejus. Et instante horâ mortis ejus dixerunt quæ astabant illi, Ne timeas: dixit etiam ei obstetrix, Ne timeas, quia masculum peperisti. At non respondit, nec animum adjecit. Et vocavit nomen pueri Jochabar, & ait, Transivit gloria ab Israele, propter abductam arcam Dei, & ob socerum suum, & ob maritum suum. Ait inquam, Transivit gloria ab Israel, eò quòd abducta sit arca Domini Dei Israelis.

CAP. V.

POrrò Philistæi ceperūt arcā Dei, & abduxerunt eā à Lapide adjutorii in Asdod. Tum sumentes Philistæi arcā Dei intulerunt eam in ædē Dagonis, & statuerunt eā ad latus Dagonis. Manè verò consurgentes Asdodæi postero die, repererunt Dagonem projectū in faciē suā super terrā ante arcam Dei: & accipientes Dagonē, obfirmârunt eum in loco suo. Iterum manè consurgentes altero die, ecce Dagonem humi jacentem super faciem suam coram arca Domini, & caput Dagonis ambasque palmas manuum ejus recisas super limen januæ, trunco Dagonis remanente. Hac de causa sacerdotes Dagonis & quicunque ingrediuntur, non calcant limen Dagonis in Asdod ad hunc usque diem. Præterea ingravescens manus Domini in Asdodæos desolavit illos, & percussit eos in podicibus eorum, tam Asdod, quàm terminos ejus. Et videntes cives Asdod talia sibi accidisse, dixerunt, Ne maneat arca Dei Israelis nobiscum, quia dura est manus ejus erga nos & erga Dagonem deum nostrum. Mittentes itaq; congregaverunt omnes tyrannos Philistæorū ad se, dixeruntque, Quid faciem⁹ arcæ Dñi Dei Israelis? qui dixerunt, In Gath redeat arca Dñi Dei Israelis: sic remiserunt arcam Dñi Dei Israelis. Et postquam remiserunt eam, facta est man⁹ Dñi contra civitatem illam ingenti admodū plagā, percussitq; cives urbis illi⁹ à parvo ad magnū usque: ita ut diffluerent sedes eorum, & prolaberentur eis podices eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Navus autē ejus, uxor Phinhasi, gravida erat, & jam instabant dies partūs ejus: Hæc cùm audisset arcam fœderis Domini captam, & maritū suū ac socerū suum mortuos esse, corruit ac peperit: atq; id, quia dolores partûs occupaverant eam præ vehementia timoris. Cùm autem esset morti proxima, dixerunt ad eam qui astabant illi, Ne timeas, quia quem peperisti masculus est: sed non respondit eis, nec animum ad hoc adjecit. Et vocavit nomen pueri Jochebed, dicens, Evanuit honor à filiis Israel, eò quòd erepta sit ab eis arca fœderis Domini.

CAP. V.

AT verò Palæstini capientes arcā fœderis Dei, abduxerunt eam à Lapide adjutorii ad Azdod: Et cùm cepissent Palæstini arcam fœderis Domini, introduxerunt eam in ædem Dagonis dei sui, & collocârunt eam prope Dagonem. Et surgentes Azdodæi postero die, invenerunt Dagonem prostratum in faciem suā super terram coram arca Dei: & sumentes Dagonem, yedintegrârunt eum in loco suo. Et summo manè consurgentes altero die, ecce Dagonem humi prostratū in faciem suā coram arca Dei; & erat caput Dagonis ambæq; ipsius volæ amputatæ & projectæ super limen januæ, trunco ipsius solo manente in loco suo. Et ideirco sacerdotes Dagonis non calcant limen januæ; & omnes Azdodei qui ingrediuntur ad Dagonem non calcant limen januæ ad hodiernū usque diem. Tum ingruente furore Domini in Azdodæos, perdidit eos, & percussit eos plagā quādam in sedibus eorum, ita ut occupâsset eos dysenteria, tam Azdodæos quàm omnes eorum confines. Cùmq; vidissent Azdodæi quod sibi acciderat, dixerunt, Ne mancat arca Dei Israelis nobiscum, quia furor ejus invasit nos & deum nostrum Dagonem. Et mittentes convocârunt principes Palæstinorum, & dixerunt; Quid faciemus arcæ Dei Israelis? respondérunt, Deducamus arcā Dei Israelis ad Gath: sic eduxerunt à se arcam Dei Israelis. Sed cùm remisissent eam ad Gath, percussit Deus cives urbis illius plagā atrerimā: percussit enim cives urbis, affectiq; suat omnes morbo tam parvi quàm magni, & grassata est in eos dysenteria.

שמואל א: ו

arcam venire ut ,fuit & : Hecron Dei arcam miserunt Et
10 וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן
Circũduxerunt : dicendo ,Hecronitæ exclamaverũt & :Hecron Dei
הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים לֵאמֹר הֵסַבּוּ
meum populum &,me interficiendũ ad ,Israel Dei arcam me ad
אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהָמִיתֵנִי וְאֶת־עַמִּי:
dixerũtque ,Philistinorũ satrapas omnes congregaverũt & ,Miseruntque
11 וַיְשַׁלְּחוּ וַיַּאַסְפּוּ אֶת כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
non & ,suũ locũ in revertatur & ,Israel Dei arcam Dimittite
שַׁלְּחוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב לִמְקוֹמוֹ וְלֹא
omni in mortis contritio erat quia :meũ populũ & ,me interficiat
יָמִית אֹתִי וְאֶת־עַמִּי כִּי הָיְתָה מְהוּמַת־מָוֶת בְּכָל
qui viri Et .ibi Dei manus valde erat gravis ;civitate
12 הָעִיר כְּבֵדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם: וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
.cœlos urbis clamor ascẽditq; :locis altis in sũt percussi,fuerãt mortui nõ
לֹא־מֵתוּ הֻכּוּ בָּעֳפָלִים וַתַּעַל שַׁוְעַת הָעִיר הַשָּׁמָיִם:

CAP. VI.

.mensibus septem Philistinorum agro in Domini arca fuit Et
1 וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה חֳדָשִׁים:
Quid : dicendo ,divinos ad & ,sacerdotes ad Philistini Vocaveruntque
2 וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכֹּהֲנִים וְלַקֹּסְמִים לֵאמֹר מַה
eam dimittamus quo in ,nos scire facite ? Domini arcæ faciemus
נַּעֲשֶׂה לַּאֲרוֹן יְהוָה הוֹדִיעֻנוּ בַּמֶּה נְשַׁלְּחֶנּוּ
, Israel Dei arcam dimittentes Si : dixerũt Et .suũ locũ in
לִמְקוֹמוֹ: וַיֹּאמְרוּ אִם־מְשַׁלְּחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
3 culpatorium ei restituetis restituendo sed ; vacuam eam dimittatis ne
אַל־תְּשַׁלְּחוּ אֹתוֹ רֵיקָם כִּי־הָשֵׁב תָּשִׁיבוּ לוֹ אָשָׁם
vobis à ejus manus recesserit non cur,vobis erit notum &,curabimini tunc
אָז תֵּרָפְאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תָסוּר יָדוֹ מִכֶּם:
numerum :dixerunt & ? ei restituemus quod ,culpatorium Quod :dixerunt Et
4 וַיֹּאמְרוּ מַה הָאָשָׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ מִסְפַּר
quia ;aurei mures quinque & ,aureæ mariscæ quinque ,Philistinorũ satrapaũ
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים חֲמִשָּׁה עֳפָלֵי זָהָב וַחֲמִשָּׁה עַכְבְּרֵי זָהָב כִּי
imagines Facietisque .vestris satrapis & ,illis omnibus una plaga
מַגֵּפָה אַחַת לְכֻלָּם וְלִסְרְנֵיכֶם: וַעֲשִׂיתֶם צַלְמֵי
5 terram corrumpentium ,vestrorũ murũ imagines & ,vestrarũ mariscarũ
עָפְלֵיכֶם וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכֶם הַמַּשְׁחִיתִם אֶת־הָאָרֶץ
suam manum faciet leviorẽ fortè si ,gloriam Israel Deo dabitisque
וְנִתַּתֶּם לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּבוֹד אוּלַי יָקֵל אֶת־יָדוֹ
quid ut Et .vestra terra desuper & ,vestris diis desuper & ,vobis desuper
מֵעֲלֵיכֶם וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם וּמֵעַל אַרְצְכֶם: וְלָמָּה
6 Pharaoh & ,Ægyptii aggravaverũt quemadmodũ vestrum cor aggravabitis
תְכַבְּדוּ אֶת־לְבַבְכֶם כַּאֲשֶׁר כִּבְּדוּ מִצְרַיִם וּפַרְעֹה
abierũt &,eos dimiserũt & ,eos in illusit quando nonne ?suum cor
אֶת־לִבָּם הֲלוֹא כַּאֲשֶׁר הִתְעֲלֵל בָּהֶם וַיְשַׁלְּחוּם וַיֵּלְכוּ:
vaccas duas & ,unum novum plaustrum facite & ,capite nunc Et
7 וְעַתָּה קְחוּ וַעֲשׂוּ עֲגָלָה חֲדָשָׁה אַחַת וּשְׁתֵּי פָרוֹת
vaccas ligabitis & : jugum eas super ascendit non quas ,lactantes
עָלוֹת אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם עֹל וְאִסַּרְתֶּם אֶת־הַפָּרוֹת
lapietis Et .domum ad eas post à ,earum filios reducetis & ,plaustro in
בָּעֲגָלָה וְהֲשֵׁבֹתֶם בְּנֵיהֶם מֵאַחֲרֵיהֶם הַבַּיְתָה: וּלְקַחְתֶּם
vasa & : plaustro in eam dabitis & ,Domini arcam
8 אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְנִתַּתֶּם אֹתוֹ אֶל־הָעֲגָלָה וְאֶת־כְּלֵי
ejus latere à capsa in ponetis ,culpatorium ei reddidistis quæ ,aurea
הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם תָּשִׂימוּ בַּאֲרִנָּז מִצְּדּוֹ
sui confinii viam si ,aspicietis Et .vadat & ;eam dimittetis &
9 וּשְׁלַחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ: וּרְאִיתֶם אִם־דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ
grande malum nobis fecit ipsa ;Bethsemes ascendat
יַעֲלֶה בֵּית שֶׁמֶשׁ הוּא עָשָׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה
ace dens;nos in tetigit ejus manus non quòd sciemus & ,non si & : hoc
הַזֹּאת וְאִם־לֹא וְיָדַעְנוּ כִּי לֹא יָדוֹ נָגְעָה בָּנוּ מִקְרֶה
.nobis fuit ipsum
הָוָא הָיָה לָנוּ:

Versio VUL. LAT.

10 Miserunt ergò arcã Dei in Accaron. Cúmque venisset arca Dei in Accaron,exclamaverũt Accaronitæ, dicentes ; Adduxerunt ad nos arcã Dei Israel, ut interficiat nos & populũ nostrũ. Miserunt itaque
11 & congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum: qui dixerunt ; Dimittite arcã Dei Israel,& revertatur in locũ suũ, & non interficiat nos cũ populo nostro. Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus,
12 & gravissima valdè manꝰ Dei. Viri quoque , qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natiũ : & ascendebat ululatus uniuscujusque civitatis in cœlum.

CAP. VI.

1 Fuit ergò arca Dñi in regione Philisthinorum septẽ mensibꝰ. Et vocaverunt Philisthim sacerdotes & divinos, dicentes, Quid faciemꝰ de arca Domini ? indicate nobis quomodò remittamus eã in locum
2 suum. Qui dixerunt ; Si remittitis arcã Dei Israel, nolite dimittere eam vacuã, sed ꝙ debetis, reddite ei pro peccato, & tunc curabimini : & scietis quarè non recedat manꝰ ejus à
3 vobis. Qui dixerunt, Quid est quod pro delicto reddere debeamꝰ ei ? Respondérúntq; illi; Juxta numerum provinciarum Philisthinorum, quinq; anos aureos facietis,& quinq;
4 mures aureos : quia plaga una fuit omnib vobis, & satrapis vestris. Facietísq; similitudines anorum vestrorum, et similitudines murium , qui demoliti sunt terrã: et dabitis Deo Israel gloriam; si fortè relevet manũ suam à vobis, et à diis vestris, et à terra vestra. Quarè
5 aggravatis corda vestra, sicut aggravavit Ægyptus,et Pharao cor suum ? nónne postquàm percussus est, tunc dimisit eos, et abierunt ? Nunc ergò arripite et facite plaustrum novũ unũ :et duas vaccas fœtas,quibus non est impositum jugum, jungite in plaustro;et recludite
8 vitulos earum domi. Tolletísq. arcam Dñi , et ponetis in plaustro;et vasa aurea, quæ exolvistis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus ejus : et
9 dimittite eam ut vadat. Et aspicietis:et si quidẽ per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande : sin autẽ minimè ; sciemus quia nequaquàm manus ejus tetigit nos, sed casu accidit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐξαποστέλλουσι τ κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ εἰς (α) Ἀσκάλωνα. καὶ ἐγλυκάνθη ὡς εἰσῆλθεν κιβωτὸς Θεοῦ εἰς Ἀσκάλωνα, καὶ ἐβόησεν οἱ Ἀσκαλωνῖται, λέγοντες, Τί ἀπεστρέψατε τ κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ (β) Ισραὴλ πρὸς ἡμᾶς διαλῶσαι ἡμᾶς
11 καὶ τ λαὸν ἡμῶν; Καὶ (γ) ἐξαποστέλλουσι καὶ συνάγουσι τοὺς σατράπας τ ἀλλοφύλων, καὶ (δ) εἶπον, Ἐξαποστείλατε τ κιβωτὸν τ Θεοῦ Ισραὴλ, καὶ καθισάτω εἰς τ τόπον αὐτῆς, καὶ μὴ διαλώσῃ ἡμᾶς καὶ τ λαὸν ἡμῶν. Ὅτι ἐγλυκάνθη (ε) σύγχυσις ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα
12 σφόδρα, ὡς εἰσῆλθεν κιβωτὸς (ζ) Θεοῦ Ισραὴλ ἐκεῖ. Καὶ οἱ ζῶντες καὶ οὐκ ἀποθανόντες ἐπλήγησαν εἰς τὰς ἕδρας. καὶ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τ πόλεως εἰς τ οὐρανόν.

MS. A. (α) Ἀσκάλωνα. καὶ ἐβόησε (β) Ισραὴλ διαλῶσαι ἡμᾶς (γ) ἀποστέλλουσιν (δ) εἶπαν, (ε) σύγχυσις θανάτου ἐν (ζ) Θεοῦ ἐκεῖ.

KEΦ. ς'.

Καὶ ἦν ἡ (α) κιβωτὸς ἐν ἀγρῷ τ Ἀμφυλων ἑπτὰ μῆνας, καὶ ὠξέζεσεν ἡ γῆ αὐτ μύας. Καὶ καλοῦσιν Ἀμφυλοι τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς μάντεις καὶ τοὺς ἐπαοιδοὺς αὐτ, λέγοντες, Τί ποιήσομεν τῇ κιβωτῷ (β) κυρίᾳ; γνωρίσατε (γ) ἡμῖν ἐν τίνι ἀποστείλωμεν αὐτὴν εἰς τ τόπον
3 αὐτῆς. Καὶ (δ) εἶπαν, Εἰ ἐξαποστέλλετε ὑμεῖς τ κιβωτὸν διαθήκης κυρίου Θεοῦ Ισραὴλ, μὴ δὴ (ε) ἐξαποστείλητε αὐτ κενὴν, ἀλλὰ ἀποδιδόντες ἀποδῆτε αὐτῇ τ βασάνους, καὶ τότε ἰαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσεται ὑμῖν. μὴ ἐκ (ζ) ἀποστῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν; Καὶ λέγουσι, Τί τὸ τ βασάνους ἀποδώσομεν αὐτῇ; καὶ εἶπαν, Κατὰ ἀριθμὸν τ Σατραπῶν τ ἀλλοφύλων πέντε ἕδρας (η) χρυσᾶς, ὅτι πληῖσμα ἐν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄρχουσιν ὑμῶν καὶ τῷ (θ) λαῷ, καὶ μῦς χρυσοῦς ὁμοίωμα τ μυῶν ὑμῶν τ διαφθειρόντων τ γῆν. καὶ δώσετε τῷ κυρίῳ δόξαν, ὅπως (ι) κουφίσῃ τ χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τ Θεῶν
6 ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τ γῆς ὑμῶν. Καὶ ἵναπί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, (κ) ὡς ἐβάρυνεν Αἴγυπτος καὶ Φαραὼ τ καρδίαν αὐτ; οὐχὶ ὅτε ἐνέπαιξεν αὐτοῖς, (λ) ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς καὶ ἀπῆλθον;
7 Καὶ νῦν λάβετε καὶ ποιήσατε ἅμαξαν (μ) καινὴν, καὶ δύο βοῦς θηλοτοκούσας ἀνὰ τ τίκτων καὶ ζεύξατε τὰς βοῦς ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ ἀπαγάγετε τὰ (ν) τέκνα ἀπὸ ὄπισθεν αὐτ εἰς οἶκον. Καὶ λήψεσθε τ (ξ) κιβωτὸν, καὶ θήσετε
8 αὐτ ὀπὶ τ ἅμαξαν, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἀποδώσετε (ο) αὐτῇ τ βασάνου, (π) καὶ θήσετε ἐν θήκαις βερσεχθὰν ἐκ μέρους αὐτ· καὶ (ρ) ἐξαποστελεῖτε αὐτ, καὶ ἀπελάσατε αὐτ, καὶ ἀπελαυσάτω, Καὶ ὄψεσθε, εἰ ὁδὸν ὁρίων αὐλῆς
9 πορεύσει (σ) μὴ Βεθσαμυς, αὐτὸς πεποίηκεν ὑμῖν τ κακίαν τ μεγάλην ταύτην· καὶ ἐὰν μὴ, καὶ γνωσόμεθα ὅτι οὐ χεὶρ αὐτοῦ ἥψατο ὑμῶν, ἀλλὰ σύμπτωμα τοῦτο γέγονεν ὑμῖν.

MS. A. (α) κιβωτὸς κυρίου ἐν (β) τῷ κυρίῳ (γ) ἡμῖν καὶ ἐν (δ) εἶπον, (ε) ἀποστείλητε (ζ) ἀποσῇ χεὶρ (η) χρυσᾶς, καὶ πέντε μῦας χρυσοῦς, ὅτι (θ) λαῶν, καὶ ποιήσεται ὁμοίωμα τ ἑδρῶν ὑμῶν, καὶ ὁμοίωμα τ μυῶν ὑμῶν (ι) κουφίσει (κ) ὡς ἐβαρύνθη Αἴγυπτος (λ) ἐξαπέστειλεν (μ) καινὴν μίαν, καὶ (ν) τέκνα ὄπισθεν (ξ) κιβωτὸν κυρίου, καὶ (ο) αὐτὰ (π) καὶ οὐ θήσεται ἐν θήκαις ἀργὺς ἐκ μέρους (ρ) ἐξαποστείλατε αὐτ, καὶ ἀπελεύσῃ, Καὶ ὄψεσθαι, εἰ εἰς ὁδὸν (σ) καὶ τ Βεθθαμυς,

Cum Translatione LATINA.

Et emittunt arcam Dei in Ascalonẽ. Et factum est, ut intraret arca Dei in (l) Ascalonam; & clamaverunt Ascalonitæ, dicentes: Quid convertistis arcam Dei Israel ad nos, ad mortificandum nos, & populum nostrum? Et mittunt, & congregant satrapas alienigenarum, & dixerunt; Emittite arcam Dei Israel, & (m) residebat in loco suo : & non moriatur nos, & populum nostrum: Quia facta est confusio in civitate tota, gravis valdè, ut intraret arca Dei Israel (n) illuc. Et qui vivebant, & non sunt mortui; (o) percussi sunt in sedib. Et ascendit clamor civitatis ad cœlum.

MS. A. (α) Ἀσκάλωνα. καὶ ἐβόησε (β) Ισραὴλ διαλῶσαι ἡμᾶς (γ) ἀποστέλλουσιν (δ) εἶπαν, (ε) σύγχυσις θανάτου ἐν (ζ) Θεοῦ ἐκεῖ.

CAP. VI.

Et fuit arca in agro alienigenarum septem mensẽs : & effluxit terra eorum mures. Et alienigenæ vocant sacerdotes, & vates, & incantatores suos, dicentes ; Quid facturus arcæ Domini? Notum facite nobis, in quo mittemus eam ad locum suum. Et dixerunt; Si dimittitis vos arcam testamenti Domini Dei Israel, ne dimittatis eam inanem : sed reddendo reddite ei (a) pro cruciatu : & tunc curabimini; & depropitiabitur vobis. Nunquid non recedet (b) manus ejus à vobis? Et dicunt , Quid est quod pro cruciatu reddonus ei? & dixerunt, Juxta numerum (c) satrapum alienigenarum quinq; sedes aureas: quoniam delictum in vobis, & principibus vestris, et populo, & (d) mures aureos similitudine murium vestrorum corrumpentium terram. Et dabitis Domino gloriam ; ut allevet manum suam à vobis, & à diis vestris, & à terra vestra. Et ut quid aggravatis corda vestra ; sicut aggravavit Ægyptus, & Pharao cor suum? Nonne quando illusit eis dimiserunt eos, et abierunt? Et nunc sumite, & facite plaustrum novum unum, & duas vaccas primò enixas (e) sine filiis: & jungite vaccas in plaustro: & abducite filios earum à post eas in domum. Et sumetis arcam, & ponetis eã super plaustrum: & vasa aurea reddetis ei pro cruciatu; & ponetis in (f) capsula Beosch.ham, (g) à parte. Et dimittetis eam, (h) & expletis eam, et abibitis: Et videbitis Si viam finium suorum ibit (i) post Bethsamys, ipse fecit nobis malum magnum hoc. Et si non, & cognoscemus, quia non manus ejus tetigit nos : sed accidens hoc evenit nobis.

MS. A. (α) κιβωτὸς κυρίου ἐν (β) τῷ κυρίῳ (γ) ἡμῖν καὶ ἐν (δ) εἶπον, (ε) ἀποστείλητε (ζ) ἀποσῇ χεὶρ (η) χρυσᾶς, καὶ πέντε μῦας χρυσοῦς, ὅτι (θ) λαῶν, καὶ ποιήσεται ὁμοίωμα τ ἑδρῶν ὑμῶν, καὶ ὁμοίωμα τ μυῶν ὑμῶν (ι) κουφίσει (κ) ὡς ἐβαρύνθη Αἴγυπτος (λ) ἐξαπέστειλεν (μ) καινὴν μίαν, καὶ (ν) τέκνα ὄπισθεν (ξ) κιβωτὸν κυρίου, καὶ (ο) αὐτὰ (π) καὶ οὐ θήσεται ἐν θήκαις ἀργὺς ἐκ μέρους (ρ) ἐξαποστείλατε αὐτ, καὶ ἀπελεύσῃ, Καὶ ὄψεσθαι, εἰ εἰς ὁδὸν (σ) καὶ τ Βεθθαμυς,

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

וְשַׁלַּחוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ לְעֶקְרוֹן וַהֲוָה כְּמֵיתֵי אֲרוֹנָא דַיְיָ לְעֶקְרוֹן וְזָעִיקוּ עֶקְרוֹנָאֵי לְמֵימַר 10
אַסְחָרוּ לְוָתָנָא יַת אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְקַטָּלוּתָנָא וְיַת עַמָּנָא: וּשְׁלַחוּ וְכַנְּשׁוּ יַת כָּל 11
טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמָרוּ שַׁלְּחוּ יַת אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וְיִתוּב לַאֲתְרֵיהּ וְלָא יְקַטֵּל יָתָנָא
וְיַת עַמָּנָא אֲרֵי הֲוָת שְׁגוּשׁ קְטָלָא בְּכָל קִרְתָּא תְּקִיפַת לַחֲדָא מַחֲתָא דַיְיָ תַּמָּן: וְגַבְרַיָּא דְּי 12
לָא מִיתוּ לְקוּ בְּטָחוֹרִין וּסְלִיקַת צְוָחַת קִרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא:

ו

וַהֲוָת אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּקִרְוֵי פְלִשְׁתָּאֵי שַׁבְעָא יַרְחִין: וּקְרוּ פְלִשְׁתָּאֵי לְכוֹמְרַיָּא וְלְקָסְמַיָּא לְמֵימַר 1
מָה נַעֲבִיד לַאֲרוֹנָא דַיְיָ הוֹדִיעוּנָנָא בְּמָה נְשַׁלְּחִנֵיהּ לַאֲתְרֵיהּ: וַאֲמָרוּ אִם אַתּוּן מְשַׁלְּחִין 2 3
יַת אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לָא תְשַׁלְּחוּן יָתֵיהּ רֵיקָן אֱלָהֵן אַתְבָּא תְתִיבוּן קֳדָמוֹהִי קָרְבָּן
אֲשָׁמָא בְּכֵן תִּתְסוֹן וְיִתְרַוַח לְכוֹן לְמָא לָא תְנוּחַ מַחֲתֵיהּ מִנְּכוֹן: וַאֲמָרוּ מָה קוּרְבָּן אֲשָׁמָא 4
דְנָתִיב קֳדָמוֹהִי וַאֲמָרוּ מִנְיַן טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי חַמְשָׁא טְחוֹרֵי דַהֲבָא וְחַמְשָׁא עַכְבְּרֵי דַהֲבָא
אֲרֵי מַחְתָּא חֲדָא שַׁוְיָא לְכוּלְכוֹן וּלְטוּרְנֵיכוֹן: וְתַעְבְּדוּן צַלְמֵי טְחוֹרֵיכוֹן וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכוֹן 5
דְמַחְבְּלִין יַת אַרְעָא וְתִתְּנוּן קֳדָם אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יְקָרָא מָאִים תְּנוּחַ מַחֲתֵיהּ מִנְּכוֹן וּמִן
טַעֲוָתְכוֹן וּמִן אַרְעָכוֹן: וּלְמָה תְיַקְּרוּן יַת לִבְּכוֹן כְּמָה דְיַקָּרוּ מִצְרָאֵי וּפַרְעֹה יַת לִבְּהוֹן 6
הֲלָא כַּד אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן וּבְתַר כֵּן שַׁלְּחִנוּן וְאָזְלוּ: וּכְעַן סַבּוּ וַעֲבִידוּ עֲגָלְתָא חַדְתָּא חַד 7
וְתַרְתֵּין תּוֹרִין מֵינְקָן דִּי לָא נְגָרָא בְּנִיר וְתֵיסְרוּן יַת תּוֹרְתָא בַּעֲגָלְתָא וְתְתִיבוּן בְּנֵיהֶן
מִבָּתְרֵיהֶן לְגַוָּיְכוֹן: וְתִסְבּוּן יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְתִתְּנוּן יָתֵיהּ בַּעֲגָלְתָא וְיַת מָנֵי דַהֲבָא דַאֲתֵיבְתּוּן 8
קֳדָמוֹהִי קָרְבַּן אֲשָׁמָא תְּשַׁוְּיוּן בְּתִיבוּתְא מִסְטְרֵיהּ וְתְשַׁלְחוּן יָתֵיהּ וְיֵהֵךְ: וְתֶחֱזוּן אִם בְּאוֹרַח 9
תְּחוּמֵיהּ יַסֵּק לְבֵית שֶׁמֶשׁ מִן קֳדָמוֹהִי אִתְעֲבִידַת לָנָא יַת בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא וְאִם לָא
וְנִדַּע אֲרֵי לָא מַחֲתֵיהּ קְרִיבַת בָּנָא עֲיָרוּעַ הוּא דַּהֲוָה לָנָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et miserunt arcã Dñi in Gheqron: & fuit, cùm venisset arca Dñi in Gheqron, & clamaverunt Gheqronæi, dicendo: Circuntulerunt ad nos arcã Dei Israel ad occidendũ nos & populũ nostrũ. Et miserunt & congregaverũt omnes tyrannos Philisthæorũ, et dixerunt: Mittite arcã Dei Israel, et redibit ad locũ suũ, & non occidet me & populũ meum: quoniã fuit conturbatio occisionis in omni urbe; fortis nimis percussio Dñi ibi. Et viri qui non mortui sunt, percussi sunt in constrictionibꝰ : & ascendit clamor civitatis ad latus cœlorum.

CAP. VI.

Et fuit arca Dñi in urbibꝰ Philistæorũ septem mensibꝰ. Et vocaverunt Philisthæi sacrificulos & divinatores , dicendo : Quid faciemus arcæ Dñi? docete nos quemadmodũ mittemꝰ eam ad locum suum. Et dixerunt: Si vos mittentes arcã Dei Israel, non mittetis eam vacuã : Sed reddendo reddetis ante ipsã oblationẽ expiationis: Ita sanabimini & refrigeriũ erit vobis: ad quid non quiescet percussio ejꝰ à vobis? Et dixerunt : Quæ oblatio expiationis quã reddemꝰ ante eã? & dixerunt: [Juxta] numerum tyrannorũ Philisthæorũ quinq; mariscæ auri, & quinq; mures auri; quoniã percussio una posita omnibꝰ vobis & tyrannis vestris. Et facietis figuras marisearũ vestrarũ & figuras muriũ vestrorum qui percutientes terram; & dabitis ante Deũ Israel gloriã: fortasse quiescet percussio ejꝰ à vobis; & ab erroribus vestris , & à terrã vestrã. Et ad quid gravabitis corda vestra quemadmodum aggravaverunt Misræi & Pargho cor suum? an non sic ultus est ex eis, et postea dimiserunt eos, et abierunt ? Et nunc accipite et facite plaustrum novum unum, et duas boves lactanteis quæ non ductæ sunt in jugo : et ligabitis boves in plaustro, et reducetis filios earum de-post eas intrò. Et accipietis arcam Dñi, et dabitis eam in plaustro ; et vasa auri, quæ reddetis ante eam oblationem expiationis, ponetis in capsa in latere ejus, et mittetis eam, et ibit. Et prospicietis si in viã termini sui ascendit ad Beth-semes, ab-ante eum factum est nobis malum magnum hoc : et si non , et sciemus quod non percussio ejus accessit nobis : casus ipse qui fuit nobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quapropter miserunt arcam Dei ad Acron, & ululaverunt Acronæi, aç dixerunt, Remiserunt ad nos arcam Dei Israelis, ut interficiat nos & populum nostrum. Et mittentes congregaverunt omnes tyrannos Philistæorum: qui dixerunt, Mittite arcam Dei Israelis, & revertatur in locum suum, ne interficiat nos & populũ nostrum. Erat enim tumultꝰ stragis in tota civitate, & vehementer invaluerat ibi manꝰ Dei: Et homines qui non moriebantur, multati sunt in podicibꝰ suis, ita ut ascenderet clamor civitatis ad cœlum usque.

CAP. VI.

IGitur mansit arca Dñi in agro Philistæorum septẽ mensibꝰ. Et vocantes Philistæi sacerdotes ac tyrannos, dixerunt; Quid faciemus arcæ Dñi? indicate nobis quâ ratione remittemꝰ eam in locum suum. Responderunt, Si remittatis arcam Dñi Dei Israelis, ne remittite eam vacuã, sed omnino afferte illi munera, ac tunc sanabimini: et patescet vobis quã ob rem non recedat manꝰ Dñi à vobis. Qui dixerunt, Qualia munera afferemꝰ ei? Responderunt, Pro numero tyrannorum Philistæorum quinq; podices, aureos, & quinq; mures aureos: quandoquidẽ plaga eadẽ est vobis & tyrannis vestris. Facietis igitur imagines anorum vestrorũ, & imagines muriũ vestrorum qui terrã vastant, & offeretis Deo Israelis honorẽ: fortè transferet manum suã à vobis, à deo vestro, & à terra vestra. Et ne induretis cor vestrum, quemadmodum induraverunt Ægyptij & Pharaon cor suum, & quemadmodum illuserunt eis, nec dimiserunt eos; tamen abierunt. Igitur sumentes facite plaustrum unum novum, et duas vaccas lactantes quibꝰ jugum non est impositum: et vaccas alligate plaustro, et fœtꝰ earum domum remittite, ne sequantur eas. Deinde sumentes arcã Dñi imponite plaustro; et vasa aurea quæ attulistis ei munera, ponite in sporta ad latus ejꝰ, et dimittite eam ut abeat. Et considerate, si per viam termini ascendentis ad Beth-Semes abeat, Dominꝰ quidem affecit nos malo hoc ingenti: sin minùs, sciemus haud manum ejus tetigisse nos, sed casu nobis accidisse.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Miserunt ergò arcam Dei Israelis in Acron: ingemuerunt autem Acronæi, dicentes, Adduxerunt ad nos arcam Dei Israelis, ut interficiat nos, & populũ nostrum perdat. Quare mittentes convocârunt principes omnes Palæstinorũ: qui dixerunt, Amandate arcã Dei Israelis, eamq; remittite in locũ suũ, ne interficiat nos, & populum nostrũ perdat: clades enim grassata erat in tota civitate, & furor Dei summoperè invaluerat in eos. Et qui non moriebantur ex eis, afficiebantur dysenteriâ, ita ut mugitus urbis in cœlum usq; attolleretur.

CAP. VI.

Cum autem manssisset arca Domini in agro Palæstinorum septem mensibus, Advocârunt Palæstini principes & sacerdotes, & dixerunt, Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quo pacto agendum sit, & quid cũ ea mittendum quando remittemus eã ad locum suum. Responderunt, Si vos remissuri estis arcam Dei Israelis in locum suum, ne remittatis eam vacuã sine munere; sed offerte ei munuscula & oblationes, ut curemini à doloribus vestris, & scietis cujus rei causâ id vobis acciderit: ut fortè absedat à vobis furor & punitio Domini. Dixerunt, Quid cõsilio vestro donabimus ei? Responderunt, Donate illi juxta numerum quinq; principum Palæstinorum; fabricfacite quinque sedes aureas (nã eadẽ est plaga quâ affecti estis vos ac principes vestri) Fabricfacietis inquã, similitudine sedium vestrarum, & similitudine muriũ qui tellurẽ invaserant ut vastarent eam, & donabitis Deo Israelis: forte misercbitur vestri, & tollet à vobis iram suã, averteteq; miseriã à terra vestra & à deo vestro. Et ne aggravetis corda vestra quemadmodũ obdurârunt se Pharaon & Ægyptii, & aggravârunt corda sua; & postquam parvipenderunt eos, nec dimiserunt illos, demũ eduxit eos Dominꝰ illis invitis. Sumite ergò plaustrũ novũ, & accipientes duas vaccas lactantes quæ operam nondum exercuerunt, alligate plaustrũ vaccis, vitulosque earũ domũ remittite. Deinde tollentes arcã Domini, ponite eam super plaustrũ; & vasa aurea quæ donâstis ei ponite in pera, & appendite perã ad latꝰ plaustri, tũ dimittite eã ut abeat à vobis. Jam verò videte, si abierint vaccæ per viam termini Bethsemes, certè Dominus est qui immisit in nos calamitatem hanc ingentem: quod si eam viã minimè carpserint, calamitas nostra non est à Domino, sed casus fortuitus accidit nobis.

שמואל א : ו

,lactantes vaccas duas *ceperunt* & : sic viri Feceruntque
10 וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עָלוֹת
.domo in clauserunt earum filios & ; plaustro in eas ligaverunt &
וַיַּאַסְרוּם בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלְאוּ בַבָּיִת׃
& ,capsam & ,plaustro in Domini arcam Posuerunt que
11 וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל הָעֲגָלָה וְאֶת הָאַרְגֺּ וְאֶת
direxerunt Et .suorum anorum imagines & ,aureos mures
עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֶת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם׃ וַיִּשַּׁרְנָה
iverunt una *elata* via in : Bethsemes viam *super* ,*via in* vaccæ
12 הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ
satrapæ & : *sinistra & dextera* declinaverũt non & ; mugiendo &, *eundo*
הָלוֹךְ וְנָעוֹ וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי
.Bethsemes terminum ad usque eas post *euntes* Philisthinorum
פְּלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ׃
levaverunt & ; valle in *triticorum* messem *metentes* Bethsemes Et
13 וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר־חִטִּים בָּעֵמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת־
,*videndo* sunt lætati & ,arcam viderunt & ,suos oculos
עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת׃
stetit & ,Bethsemesitæ Jehosuah agrum in venit plaustrum Et
14 וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל־שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי וַתַּעֲמֹד
& ; plaustri ligna fciderunt & ; magnus lapis ibi & : ibi
שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְבַקְּעוּ אֶת־עֲצֵי הָעֲגָלָה וְאֶת־
fecerunt descendere Levitæ Et .Domino *ascensionem fecerunt* ascendere vaccas
הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַיהוָה׃ וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ׃
vasa *ea in qua* ,secum quæ capsam & ,Domini arcam
אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגֺּ אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ כְּלֵי
Bethsemes viri & ,magno lapide in posuerunt & ; aurea
זְהָב וַיָּשִׂמוּ אֶל־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ
ipsa die in victimas immolaverunt & ,*ascensiones fecerunt* ascendere
הֶעֱלוּ עֹלוֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים בַּיּוֹם הַהוּא
sunt reversi & ,viderunt Philistinorum satrapæ quinque Et .Domino
16 לַיהוָה׃ וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים רָאוּ וַיָּשֻׁבוּ
quos ,aurei ani isti Et .illa die in Hecron
17 עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְאֵלֶּה טְחֹרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר
,unus Asdod *ad* : Domino *culpatorium* Philistim reddiderunt
הֵשִׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים אָשָׁם לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד
.unus Hecron *ad* ,unus Gath *ad* ,unus Aschelon *ad* ,unus Hazzah *ad*
לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד׃
quinque Philistinorum urbium omnium numerum aurei mures Et
18 וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר כָּל־עָרֵי פְלִשְׁתִּים לַחֲמִשֶּׁת
ad usque & ,muro absque villam ad usque & ,*munitionis* urbe ab satrapis
הַסְּרָנִים מֵעִיר מִבְצָר וְעַד כְּפַר הַפְּרָזִי וְעַד׃
Domini arcam *eum super posuerunt quem* ,magnum Abel
אֶבֶל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת אֲרוֹן יְהוָה
percussit Et .Bethsemesitæ Jehosuah agro in hanc diem ad usque
עַד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי׃ וַיַּךְ
percussit & ,Domini arca in *viderunt* quia ,Bethsemes *viris in*
19 בְּאַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן יְהוָה וַיַּךְ
luxeruntque :virorum millia quinquaginta ,viros septuaginta populo *in*
בָּעָם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְאַבֵּל
.magna plaga populum *in* Dominus percussit quia ,populus
הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה גְדוֹלָה׃
facies ad stare poterit Quis : Bethsemes viri Dixeruntque
20 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל לַעֲמֹד לִפְנֵי
? nobis *desuper* ascendet quem ad & ? *istius sancti* Dei Domini
יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי יַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃
: dicendo ,Chiriathjeharim habitatores ad *legatos* Miseruntque
21 וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־יוֹשְׁבֵי קִרְיַת־יְעָרִים לֵאמֹר
facite ascendere ,descendite ; Domini arcam Philistim Reduxerunt
הֵשִׁיבוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה רְדוּ הַעֲלוּ
.vos ad eam
אֹתוֹ אֲלֵיכֶם׃

SAMUEL I. CAP. VI.

Versio VULG. LAT.

10 Fecerunt ergò illi hoc modo : & tollentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, junxerunt ad plaustrum, vitulósq; earũ concluserunt domi. Et posuerunt arcã Dei super plaustrũ, et capsellã, quæ habebat mures aureos & similitudines anorum. Ibant autem in directum vaccæ, per viam quæ ducit Bethsames, & itinere uno gradiebantur, pergentes & mugientes : & non declinabant neq; ad dexterã neq; ad finistrã : sed & satrapæ Philisthiim sequebantur usq; ad terminos Bethsames. Porrò Bethsamitæ metebant triticum in valle : & elevantes oculos suos, viderunt arcam, & gavisi sunt cùm vidissent. Et plaustrũ venit in agrũ Josue Bethsamitæ, & stetit ibi. Erat autẽ ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plaustri, vaccásq; imposuerunt super ea holocaustum Dño. Levitæ autem deposuerunt arcã Dei, & capsellam quæ erat juxta eã, in qua erant vasa aurea, & posuerunt super lapidẽ grandẽ. Viri autẽ Bethsamitæ obtulerunt holocaustã, & immolaverunt victimas in die illa Dño. Et quinq; satrapæ Philisthinorum viderunt, & reversi sunt in Accaron in die illa. Hi sunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philisthiim pro delicto, Domino : Azotus unũ, Gaza unũ, Ascalon unũ, Geth unũ, Accaron unũ : Et mures aureos secundũ numerũ urbium Philisthiim, quinq; provinciarum, ab urbe murata usq; ad villã quæ erat absq; muro, & usq; ad Abelmagnum, super quem posuerunt arcã Domini, quæ erat usq; in illũ diem in agro Josue Bethsamitis. Percussit autem de viris Bethsamitibus, eò quòd vidissent arcam Domini : & percussit de populo septuaginta viros & quinquaginta millia plebis. Luxitque populus, eò quòd Dominus percussisset plebem plagã magnã. Et dixerunt viri Bethsamitæ, Quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti hujus ? & ad quem ascendet à nobis ? Miserúntque nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicentes ; Reduxerunt Philisthiim arcam Domini : descendite, & reducite eam ad vos.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι (τ) ἔτως · καὶ ἔλαβον δύο βόας θρεμματίδας, καὶ ἔζευξαν αὐτὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπεκώλυσεν εἰς οἶκον · 11 Καὶ ἔθεντο τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὸ θέμα (υ) ἐρυγάβ καὶ τοὺς μῦς τὰς (φ) χρυσᾶς. Καὶ κατέδυσαν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ὁδὸν (χ) Βαθσαμοὺς, ἐν βίῳ ἑνὶ ἐπορεύοντο καὶ ἐκοπίων, καὶ οὐ μὴ ἔκλιναν δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά. καὶ οἱ Σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτῆς ἕως ὁρίων (ψ) Βαθσαμούς. 13 Καὶ οἱ ἐν Βαθσαμοὺς ἐθέριζον θερισμὸν πυρῶν ἐν κοιλάδι. καὶ ἦραν ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ (ω) εἶδον κιβωτὸν κυρίου, καὶ ἠυφράνθησαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς. 14 Καὶ ἡ ἅμαξα εἰσῆλθεν εἰς ἀγρὸν (α) Ωσηὲ † ἐν (β) Βαθσαμοὺς, καὶ ἔστησαν ἐκεῖ (γ) παρ' αὐτῇ λίθον μέγαν. καὶ ᾠκοδόμησαν τὰ ξύλα τῆς ἁμάξης, καὶ τὰς βόας (δ) ἀνέφερον εἰς ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ. 15 Καὶ οἱ Λευῖται ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν (ε) τοῦ κυρίου, καὶ τὸ θέμα (ζ) ἐρυγὰβ μετ' αὐτῆς, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἔθεντο ὅτι τὸ λίθου τὸ μεγάλου. καὶ οἱ ἄνδρες (η) Βαθσαμοὺς ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις (θ) καὶ θυσίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῷ κυρίῳ. 16 Καὶ οἱ πέντε Σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἑώρων, καὶ ἀνέστρεψαν (ι) εἰς Ἀσκάλωνα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 17 Καὶ αὗται (κ) αἱ ἕδραι αἱ χρυσαῖ, ἃς ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι τῇ βασάνου τῷ κυρίῳ · τῆς Ἀζώτου μίαν, τῆς Γάζης μίαν, τῆς Ἀσκάλων μίαν, τῆς Γὲθ μίαν, τῆς Ἀκκαρὼν μίαν. 18 Καὶ (λ) μῦς οἱ χρυσοῖ κατ' ἀριθμὸν πασῶν (μ) πόλεων τῶν ἀλλοφύλων τῶν πέντε (ν) Σατραπῶν ἀπὸ πόλεως ἐστρεμμένης καὶ ἕως κώμης τῶν Φερεζαίου, καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, ἃ (ξ) ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῷ τὴν κιβωτὸν διαθήκης (ο) κυρίου, τοῦ ἐν ἀγρῷ (π) Ὡσηὲ τοῦ Βαθσαμουσίτου. 19 Καὶ ἐκ (ρ) ἠσυχίασαν οἱ υἱοὶ Ἰεχονίου ἐν τοῖς ἀνδράσι (σ) Βαθσαμοὺς, ὅτι (τ) εἶδον κιβωτὸν κυρίου. καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἄνδρας, καὶ πεντήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ ἐπένθησεν ὁ λαὸς, ὅτι ἐπάταξε κύριος ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην σφόδρα. 20 Καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐκ (υ) Βαθσαμοὺς, Τίς δυνήσεται διελθεῖν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου τούτου ; καὶ πρὸς τίνα ἀναβήσεται κιβωτὸς κυρίου ἀφ' ἡμῶν ; 21 Καὶ (φ) ἀπέστειλαν ἀγγέλους πρὸς τοὺς καθημένους (χ) Καριαθιαρὶμ, λέγοντες, Ἀπεστράφασιν ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν κυρίου, καταβήτε καὶ ἀναγάγετε αὐτὴν πρὸς ἑαυτούς.

Et fecerunt alienigenæ sic : & sumpserunt duas vaccas primo enixas, et junxerunt eas in plaustro : & filios earum abstraxerunt in domum. Et posuerunt arcam Domini super plaustrum, & (k) capsulam Ergab & mures (l) aureos. Et direxerunt vaccæ in via ad viam Bethsamys : in semita una ibant, & labarabant : & non declinaverunt à dextera, neq; à sinistra. Et satrapæ alienigenarum ibant post eam usque ad fines Bethsamys. Et qui in Bethsamys, metebant messem frumentorum in valle. Et elevaverunt oculos suos, & viderunt arcam Domini : & lætati sunt in occursum ejus. Et plaustrum intravit in agrũ Osee, qui in Bethsamys : (m) & statuerunt ibi apud eam lapidem magnum. Et scindunt ligna plaustri, & vaccas attulerunt in holocaustoma Domino. Et Levitæ attulerunt arcam Domini, & capsulam Ergab cum ea, & quæ super eam vasa aurea : & posuerunt super lapidem magnum. Et viri Bethsamys attulerunt holocaustoses, & sacrificia in die illa Domino. Et quinque satrapæ alienigenarum videbant : & reverterunt in Ascalonem die illâ. Et hæ sunt sedes aureæ, quas reddiderunt alienigenæ pro cruciatu, Domino : Azoti unam, Gazæ unã, Ascalonis unam, Geth unam, Accaron unam. Et mures aurei juxta numerum omnium civitatum alienigenarum quinque satrapatuum à civitate (n) munimata, & usque ad pagum Phorezæi, & usque ad lapidem magnum : in quo imposuerunt super eum arcam testamenti (o) Domini, quæ erat in agro Osee Bethsamytæ. (p) Et non sunt delectati filii Jechoniæ in viris Bethsamys, qui viderant arcam Domini. Et percussit in eis septuaginta viros, & quinquaginta millia (q) virorũ. Et luxit populus, quia percusserat Dominus in populo plagam magnam valdé. Et dixerunt viri qui de Bethsamys, Quis poterit (r) transire coràm Domino Deo sancto isto ? Et ad quẽ ascendet arca Domini à nobis ? Et mittunt nuncios ad inhabitantes Cariathiarim, dicentes ; (s) Redire fecerunt alienigenæ arcã Domini : descendite, & adducite eam ad vos ipsos.

MS.A. (τ) ἔτως · (υ) ἀγγὸς (φ) χρυσοῦς, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἑδρῶν αὐτῶν. Καὶ κατέδυσαν (χ) Βεθσαμὺς, (ψ) Βεθσαμούς. Καὶ οἱ ἐν Βεθσαμὺς (ω) ἴδαν (α) Ἰησοῦ (β) Βεθσαμὺς, (γ) παρ' αὐτὴν (δ) ἀνέπεσαν ὁλοκάρπωσιν τῷ (ε) κυρίου, καὶ (ζ) ἀργὸζ (η) Βεθσαμὺς (θ) καὶ ἔθυσαν θυσίαν ἐν (ι) εἰς Ἀκκαρὼν τῇ (κ) αἱ χρυσαῖ, ἃς (λ) μῦς κατ' (μ) τῶν πόλεων (ν) Σατραπιῶν (ξ) ἐπέθεσαν (ο) κυρίου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, τῆς ἐν (π) Ἰησοῦ τῆς Βεθσαμυσίτου. (ρ) ἠσύχασαν υἱοὶ (σ) Βεθσαμὺς, (τ) εἶδον (υ) Βεθσαμὺς, (φ) ἐπεξῆλθε (χ) Καειαθειαρὶμ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְעַבְדוּ גַּבְרַיָּא כֵּן וּנְסִיבוּ תַּרְתֵּין תּוֹרִין מֵנִיקָן וְאַסְרוּנוּן בַּעֲגָלְתָּא וְיָת בְּנֵיהֶן כְּלוּ בְּבֵיתָא׃ 10
וְשַׁוִּיאוּ יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ בַּעֲגָלְתָּא וְיָת תֵּיבוּתָא וְיָת עַכְבְּרֵי דַהֲבָא וְיָת צַלְמֵי טְחוֹרֵיהוֹן׃ 11
וְאָכְיְנָא תּוֹרְתָא בְּאָרְחָא עַל אוֹרַח בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּכִבְיָשָׁא חָדָא אָזְלִין וְנָעְיָן וְלָא סְטָאָה 12
לְיַמִּינָא וְלִסְמָלָא וְטוֹרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי אָזְלִין בַּתְרֵיהוֹן עַד תְּחוּם בֵּית שֶׁמֶשׁ׃ וּבֵית שֶׁמֶשׁ 13
חָצְדִין חֲצַד חִטִּין בְּמֵישְׁרָא וּקְפוּ יָת עֵינֵיהוֹן וַחֲזוֹ יָת אֲרוֹנָא וְחַדִיאוּ לְמֶחֱזֵי׃ וַעֲנָלְתָּא 14
אֲתַת לַחֲקַל יְהוֹשֻׁעַ דִּי בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וְקָמָא תַּמָּן וְתַמָּן אֲבַנָא רַבְּתָא וְצַלַּחוּ יָת אָעֵי עֲנָלְתָּא
יָת תּוֹרְתָא אַסִּיקוּ עֲלָתָא קֳדָם יְיָ׃ וְלֵוָאֵי אֲחִיתוּ יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְיָת תֵּיבוּתָא דִי עִמֵּיהּ דִּי 15
בֵיהּ מָנֵי דְהַבָא וְשַׁוִּיאוּ עַל אַבְנָא רַבְּתָא וְגַבְרֵי בֵית שֶׁמֶשׁ אַסִּיקוּ עֲלָן וְנִכְסוּ נִכְסָן
קוּדְשִׁין בְּיוֹמָא דְהוּא קֳדָם יְיָ׃ וְחַמְשָׁא טוֹרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי חֲזוֹ וְתָבוּ לְעֶקְרוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא׃ 16
וְאִלֵּין טְחוֹרֵי דַהֲבָא דְאַתִיבוּ פְלִשְׁתָּאֵי קֻרְבָּן אֲשָׁמָא קֳדָם יְיָ דְאַשְׁדּוֹד חַד דְעַזָּה חַד 17
דְאַשְׁקְלוֹן חַד דְגַת חַד דְעֶקְרוֹן חַד׃ וְעַכְבְּרֵי דַהֲבָא מִנְיַן כָּל קִרְוֵי פְלִשְׁתָּאֵי לְחַמְשָׁא 18
טוֹרְנֵיָא מִקִּרְוִין כְּרִיכָן וְעַד קִרְוֵי פַּצְחָיֵא וְעַד אֲבַנָא רַבְּתָא דְאַחִיתוּ עֲלָהּ יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ
עַד יוֹמָא הָדֵין הָא הִיא בַּחֲקַל יְהוֹשֻׁעַ דְּמִבֵּית שֶׁמֶשׁ׃ וּקְטַל בְּגַבְרֵי בֵית שֶׁמֶשׁ עַל דְּחַדִיאוּ 19
דְּחָזוּ אֲרוֹנָא דַיְיָ כַּד גְּלִי וּקְטַל בְּסָבֵי עַמָּא שַׁבְעִין גַּבְרָא וּבְקָהְלָא חַמְשִׁין אַלְפֵי גַבְרָא
וְאִתְאַבַּלוּ עַמָּא אֲרֵי מְחָא יְיָ בְּעַמָּא מְחָא סַגִיאָה׃ וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי בֵית שֶׁמֶשׁ מַן יְכִיל 20
לְמִקַּם קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ אֱלָהִים קַדִּישָׁא הָדֵין וּלְאִידֵין אָתַר יִסְתַּלַּק מִנָּנָא׃ וְשַׁלְחוּ אוֹנְדִין 21
לְוַת יָתְבֵי קִרְיַת יְעָרִים לְמֵימַר אֲתִיבוּ פְלִשְׁתָּאֵי יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ חוּתוּ אַסִּיקוּ יָתֵיהּ
לְוָתְכוֹן׃

*Et fecerunt viri sic, & acceperunt duas boves lactanteis, & ligaverunt eas in plaustro, & filios earũ clauserunt in domo. Et posuerũt arcã Dñi in plaustro, & capsã, & mures auri, & figuras mariscarũ eorũ. Et verterunt se boves in viã, super viam Bethsemes in strata unâ, *euntes* eundo; & mugierunt, & non diverterunt ad dexterã & ad sinistrã : & tyranni Philisthæorũ ambulantes post eas usque terminũ Beth-semes. Et Bethsimsæi metentes messem tritici in planicie; & levaverunt oculos suos & viderunt arcã, & gavisi sunt videndo. Et plaustrũ venit ad agrum Jehosuagh *qui in* Beth-Semes, & *steterunt* ibi; & ibi lapis magnus : & secuerunt ligna plaustri & boves, & ascendere fecerunt holocaustum ante Dñm. Et Levitæ descendere fecerunt arcam Dñi, & capsam quæ cum illa, in quâ vasa auri, & posuerunt super lapidem magnum, & viri Beth-Semes ascendere fecerunt holocausta, & mactaverunt mactationem sanctitatum in die illa ante Dñm. Et quinque tyranni Philisthæorum viderunt, & redierunt ad Gheqron in die illâ. Et hæ mariscæ auri quas redire fecerunt Pelihstæi sacrificiũ expiationis ante Dñm : Asdod unã, Ghaza unã, Askalon unã, Gath unã, & Gheqron unã. Et mures auri [*juxta*] numerũ omniũ civitatum Philisthæorũ ad quinque tyrannos ab urbib⁹ munitis & usque ad urbes apertas, & usq; ad lapidem magnum super quem ascendere fecerunt arcam Domini usque diem hanc : ecce ille in agro Jehosuagh, qui ex Beth-Semes. Et occidit in viris Beth-Semes super quod gavisi sunt, quòd viderunt arcam Domini quando apparuit, & occidit in senib⁹ populi septuaginta viros, & in universitate quinquaginta mille viros : & luxerunt populus, quoniam percussit Dominus in populo percussionem magnam. Et dixerunt viri Beth-Semes : Quis poterit stare ante arcam Domini Dei sancti hanc ? & ad quem locum transferetur à nobis ? Et miserunt nuncios ad habitatores Kirjath-Jegharim, ad dicendum : Redire fecerunt Philisthæi arcam Domini ; descendite, ascendere facite eam ad vos.*

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܥܒܕܘ ܗܟܢܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܘܣܒܘ ܬܪܝܢ ܦܪܘܬ ܚܠܒܐ ܘܐܣܪܘ ܠܥܓܠܬܐ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

11 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

12 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

13 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

14 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

15 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

16 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

17 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

18 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

19 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

20 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

21 ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܓܠܬܐ ܘܐܓܪܘ ܠܝܠܕܝܗܘܢ ܒܒܝܬܐ

Fecerunt ergò viri illi sic, & adducentes duas vaccas lactantes, alligaverunt eas plaustro, & fœtus earum domi incluserunt: Et arcam Dei in plaustro posuerunt cum sporta, & muribus aureis, atque simulachris anorum suorum; Dimissæque sunt vaccæ per viam quæ est prope terminum Beth-semes. Quæ eâdem semitâ gradientes pergebant mugientes, neque declinabant ad dexteram vel ad sinistram: tyranni verò Philistæorum sequebantur eas usque ad terminum Beth-semes. Cives autem urbis Beth-semes metebant messem triticeam in convalle, sublatisque oculis suis viderunt arcam, & gavisi sunt cùm vidissent eam. Plaustrum itaque venit in agrum Jesu Bethsemesitæ, ibique constitit. Erat autem ibidem lapis magnus; & findentes ligna plaustri, vaccas obtulerunt holocaustum Domino. Nam Levitæ deposuerunt arcam Domini & sportam quæ cum ea erat, in qua continebantur vasa aurea, posuerunteque super lapidem illum magnum. Cives autem Beth-semes obtulerunt holocaustum, & mactârunt victimam in die illa Deo. Quod videntes quinque tyranni Philistæorum, reversi sunt eodem die in Acron. Porrò hi sunt podices aurei quos attulerũt Philistæi munus Domino: pro Asdod un⁹, pro Aza un⁹, pro Ascalon unus, pro Gath un⁹, pro Acron unus: Singulos etiam mures aureos juxta numerum omnium civitatum Philistæorum, & quinque tyrannorum urbiũ munitarũ, usque ad oppidũ Pherezæorũ, & usque ad *lapidem* Abel magnũ, super quem collocârant arcam Domini usq; in præsentem diem, in agro Jesu Bethsemesitæ. Percussit autem Domin⁹ Bethsemesitas, eò quòd extimuerint arcam Domini: percussit enim Domin⁹ in populo quinq; millia & septuaginta viros: contristat⁹ est popul⁹ quòd percussisset Domin⁹ populũ tantâ clade. Dixeruntq; Bethsemesitæ, Quis consistere posit coram Domino Deo isto sanctissimo? & quis abducat à nobis arcam? Et missis legatis ad incolas civitatis Naarin, dixerunt, Remiserunt Philistæi arcam Domini, descendite, abducite eam ad vos.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وَفَعَلَ ٱلْقَوْمُ كَمَا قِيلَ لَهُمْ * وَسَاقُوا بَقَرَتَيْنِ يُرْضِعَانِ * وَشَدُّوا ٱلْعَجَلَ بِهِمَا * وَحَبَسُوا عِجْلَيْهِمَا فِي

11 ٱلْبَيْتِ * وَوَضَعُوا تَابُوتَ ٱلرَّبِّ عَلَى ٱلْعَجَلِ * وَعَلَّقُوا ٱلْجُلَّةَ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلْجُرَذَانُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَثَلِ

12 مَقَاعِدِهِمْ * وَسَرَحُوا ٱلْبَقَرَتَيْنِ فِي ٱلطَّرِيقِ ٱلَّتِي نَاحِيَةَ بَيْتِ شَمَسَ * وَسَارَتَا فِي ٱلسَّبِيلِ ٱلْمُسْتَقِيمِ *

13 وَاحِدَتَا ٱلطَّرِيقِ وَهُمَا يَعِجَّانِ وَلَمْ يَمِيلَا يَمِينًا وَلَا يَسَارًا * وَتَبِعَهُمَا رُؤَسَاءُ أَهْلِ فَلِسْطِينَ إِلَى حَدِّ بَيْتِ

شَمَسَ * وَكَانَ أَهْلُ فَرِيَةِ بَيْتِ شَمَسَ يَحْصُدُونَ ٱلْحَصَادَ فِي ٱلْغَوْرِ وَرَفَعُوا أَعْيُنَهُمْ وَنَظَرُوا ٱلتَّابُوتَ *

14 وَفَرِحُوا حِينَ رَأَوْهُ * فَجُرُّ ٱلْبَقَرَتَانِ ٱلْعَجَلَ إِلَى حَقْلِ يَشُوعَ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ شَمَسَ * وَوَقَفَا هُنَاكَ *

وَكَانَ هُنَاكَ صَخْرٌ عَظِيمٌ * فَشَقُّوا حَشَبَ ٱلْعَجَلِ * وَذَبَحُوا ٱلْبَقَرَتَيْنِ وَقَرَّبُوهُمَا قُرْبَانًا لِلرَّبِّ *

15 * وَأَنْزَلَ ٱللَّاوِيُّونَ تَابُوتَ ٱلرَّبِّ وَٱلْجُلَّةَ ٱلَّتِي كَانَ فِيهَا أَوْعِيَةُ ٱلذَّهَبِ * وَصَيَّرُوهَا عَلَى ٱلصَّخْرِ

ٱلْعَظِيمِ وَأَمَّا أَهْلُ بَيْتِ شَمَسَ فَقَرَّبُوا قُرْبَانًا وَذَبَحُوا ذَبَائِحَ لِلَّهِ فِي ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ * وَأَمَّا رُؤَسَاءُ أَهْلِ

17 فَلِسْطِينَ ٱلْخَمْسَةُ عَايَنُوا مَا صَنَعَ أَهْلُ بَيْتِ شَمَسَ * وَرَجَعُوا إِلَى عَقْرُونَ مِنْ يَوْمِهِمْ * وَهَذِهِ

مَقَاعِدُ ٱلذَّهَبِ ٱلَّتِي صَاغَ أَهْلُ فَلِسْطِينَ قُرْبَانًا لِلرَّبِّ * مُصْعَدَةٌ وَاحِدَةٌ لِأَهْلِ أَزْدُودَ * وَوَاحِدَةٌ

18 لِأَهْلِ غَزَّةَ * وَوَاحِدَةٌ لِأَهْلِ عَسْقَلَانَ * وَوَاحِدَةٌ لِأَهْلِ جَاتٍ * وَوَاحِدَةٌ لِأَهْلِ عَقْرُونَ * وَكَذَلِكَ جُرَذُ

مِنْ ذَهَبٍ عَلَى عَدَدِ مُدُنِ أَهْلِ فَلِسْطِينَ * وَعَلَى عَدَدِ رُؤَسَاءِ مُدُنِهِمُ ٱلْكِبَارِ ٱلْخَمْسَةِ * وَإِلَى

كَفِّ ٱلْعَرَايَيْنِ * وَإِلَى أَبِلِ ٱلْعَظِيمَةِ * وَرَفَعُوا تَابُوتَ ٱلرَّبِّ عَلَى ٱلصَّخْرِ إِلَى ٱلْيَوْمِ فِي مَزْرَعَةِ

يَشُوعَ ٱلَّذِي مِنْ بَيْتِ شَمَسَ * وَضَرَبَ ٱلرَّبُّ أَهْلَ بَيْتِ شَمَسَ * لِأَنَّهُمْ أَبْصَرُوا بِتَابُوتِ ٱلرَّبِّ *

وَرَفَعُوا أَنْ يُدْخِلُوهَا بُيُوتَهُمْ وَضَرَبَ ٱلرَّبُّ ٱلشَّعْبَ * وَمَاتَ مِنْهُمْ خَمْسُ آلَافٍ وَسَبْعُونَ رَجُلًا *

20 وَنَحَ ٱلشَّعْبُ عَلَى مَا ٱبْتَلَوْا بِهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ * وَقَالَ أَهْلُ

بَيْتِ شَمَسَ * مَنْ يَقْدِرُ أَنْ يَقِفَ أَمَامَ ٱلرَّبِّ ٱلْإِلَهِ ٱلْقُدُّوسِ وَمَنْ يَصْعَدُ ٱلتَّابُوتُ مِنْ عِنْدِنَا * وَأَرْسَلُوا

رُسُلًا إِلَى قَرْيَةِ يَعَارِيمَ وَقَالُوا * قَدْ رَدَّ أَهْلُ فَلِسْطِينَ تَابُوتَ ٱلرَّبِّ * ٱنْزِلُوا فَاصْعَدُوهُ إِلَيْكُمْ *

Fecit ergò turba quemadmodum dictum fuerat eis, & adductis duabus vaccis lactantibus alligârunt eis plaustrum, vitulos autem earum domi recluserunt: Posuerunt arcam Domini super plaustrum, & appenderunt peram in qua erant mures aurei & simulachra sedium suarum; Vaccasque per viam dimiserunt Bethsemes versus: quæ rectâ semitâ abeuntes viam carpserunt mugientes, haud dextrorsum neque sinistrorsum deflectentes, sequentibus eas principibus Palæstinorum usque ad limitem Bethsemes. Porrò cives urbis Bethsemes metebant messem in planitie, sublatisque oculis suis viderunt arcam, & gavisi sunt cùm vidissent eam. Vaccæ verò trahentes plaustrum usque ad agrum Josue qui erat in Bethsemes, constiterunt illic; ibidemque erat lapis magnus: findentes ergò ligna plaustri, & utramque vaccam jugulantes, obtulerunt eas sacrificium Domino. Et Levitæ deponentes arcam Domini & peram in qua erant vasa aurea, collocârunt ex super lapidem illum magnum: Bethsemesitæ verò obtulerunt munera, & mactârunt victimas Deo eodem die. At verò quinque principes Palæstinorum, viso quod fecerant Bethsemesitæ, redierunt ad Acron eodem die. Porrò hæ sunt sedes aureæ quas aurificio opere fabricârant Palæstini in oblationem Domino: oblatio una ab Azdodæis, una à Gazitis, una ab Ascalonitis, à Gethæis una, & ab Acronitis una: Pari modo mures aurei juxta numerum urbium Palæstinorum, & juxta numerum quinque principum præcipuarum urbium suarum, usque ad planitiem Pherezæorum, & usque ad Abel magnam: & extulerunt arcam Domini super lapidem illum ad hanc usque diem in agro Josue qui erat ex Bethsemes. Percussit autem Dominus cives Bethsemes eò quòd parvipendissent arcam Domini, & timuerint introducere eam in domos suas: percussit enim Dominus populum, & mortui sunt ex eis quinquies mille & septuaginta viri: & contristatus est populus propter cladem quâ affecti sunt à Domino, & quòd tanta calamitas sibi accidisset. Et dixerunt cives Bethsemes, Quis potest perficere ministerium Domini Deique nostri sanctissimi? & quis abducet arcam à nobis? Miserunt ergò nuntios ad civitatem Naaran dicentes, Jam restituerunt Palæstini arcam Domini, descendite, & abducite eam ad vos.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

שמואל א : ז

CAP. VII.

arcam fecerunt ascendere & ,Chiriathjeharim viri venerunt Et
1 וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן
& : Gibhah in Abinadab domum in eam *induxerunt* & ,Domini
יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת־
.Domini arcam *custodiendum ad* sanctificaverunt ejus filium Elhazar
אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃
sunt multiplicati & ,Chiriathjeharim in *arcam manere* die à ,fuit Et
2 וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ
Israel domus omnis *sunt lamentati* & : anni viginti fuerunt & ,dies
הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנָּהוּ כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
,Israel domum universam ad Samuel dixit Et .Dominum post
אַחֲרֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
3 ,Dominum ad *revertentes vos* vestro corde toto in Si : dicendo
לֵאמֹר אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם שָׁבִים אֶל־יְהוָה
præparate & ; Astharoth &,vestri medio de *alienigenæ* deos *removete*
הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת וְהָכִינוּ
manu de vos liberabit & ,soli ei servite & ,Dominum ad vestrum cor
לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ וְיַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד
& ,Behalim Israel filii removerunt Et .Philistinorum
פְּלִשְׁתִּים׃ וַיָּסִירוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
4 : Samuel dixit Et .soli Domino servierunt & ; Astaroth
הָעַשְׁתָּרוֹת וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבַדּוֹ׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
vobis pro orabo & ; Mispah in Israel universum Congregate
קִבְצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם
, *aquas* hauseruntque ,Mispah in sunt congregati Et .Dominum ad
אֶל־יְהוָה׃ וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם
6 dixeruntque ,illa die in jejunaverũt & ,*Domini facies ad* effuderunt &
וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוֹמוּ בַיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ
Israel filios Samuel Judicavitque .Domino Peccavimus : ibi
שָׁם חָטָאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Israel filii essent cõgregati quòd ,Philistim audierũt Et .Mispah in
בַּמִּצְפָּה׃ וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
7 audierunt & : Israel ad Philistim satrapæ ascenderunt & ,Mispah in
הַמִּצְפָּתָה וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים אֶל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ
filii Dixeruntque .Philistim *faciebus à* timuerunt & ,Israel filii
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־
Dominum ad clamando nobis *à* sileas Ne : Samuel ad Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנּוּ מִזְעֹק אֶל־יְהוָה
Samuel tulit Et .Philistim manu de nos servet & ,nostrum Deum
אֱלֹהֵינוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל
9 : Domino totum *ascensionem* fecit *ascendere* & ,unum *lactis* agnum
טֶלֶה חָלָב אֶחָד וַיַּעֲלֵהוּ עוֹלָה כָּלִיל לַיהוָה
eum exaudivit & : Israel pro Dominum ad Samuel clamavit &
וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ
Philistim & ,*ascensionem ascendere faciente* Samuel fuit Et .Dominus
יְהוָה׃ וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלֶה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים
10 voce in Dominus intonuit & : Israel *in* prælium ad accesserunt
נִגְּשׁוּ לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּרְעֵם יְהוָה בְּקוֹל
sunt cæsi & ,eos contrivit & ,Philistæos *super* illa die in grandi
גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיְהֻמֵּם וַיִּנָּגְפוּ
,Mispah de Israel viri sunt egressi Et .Israel *facies ad*
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה
11 .Bethchar subter ad usq; eos percusserunt & ,Philistim sunt persecuti &
וַיִּרְדְּפוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכּוּם עַד מִתַּחַת לְבֵית כָּר׃
inter & Mispah inter posuit & ,unum lapidem Samuel *cepit* Et
וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת וַיָּשֶׂם בֵּין הַמִּצְפָּה וּבֵין
12 Hucusque : dixit & :hahezer Eben- ejus nomen vocavit & : Sen
הַשֵּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אֶבֶן הָעֶזֶר וַיֹּאמֶר עַד־הֵנָּה
.Dominus nobis est auxiliatus
עֲזָרָנוּ יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

CAP. VII.

1 VEnerunt ergò viri Cariathiarim, & reduxerunt arcam Dñi, & intulerunt eam in domũ Abinadab in Gabaa : Eleazarum autem filium ejus sanctificaverunt, ut custodiret
2 arcam Domini. Et factũ est, ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies (erat quippe jam annꝰ vigesimus) & requievit omnis domus Israel post
3 Dominum. Ait autem Samuel ad universam domum Israel, dicens ; Si in toto corde vestro revertimini ad Dominũ, auferte deos alienos de medio vestrî, Baalim & Astaroth : & præparate corda vestra Domino, & servite ei soli, & eruet
4 vos de manu Philisthiim. Abstulerunt ergò filii Israel Baalim & Astaroth, & servierunt
5 Domino soli. Dixit autẽ Samuel, Congregate universum Israel in Masphath, ut orem
6 pro vobis Dominũ. Et convenerunt in Masphath : hauserúntq; aquã, & effuderunt in conspectu Domini, & jejunaverunt in die illa : atque dixerunt ibi, Peccavimus Domino : Judicavitq; Samuel filios
7 Israel in Masphath. Et audierunt Philisthiim quòd congregati essent filii Israel in Masphath, & ascenderunt satrapæ Philisthinorũ ad Israel. Quod cùm audissent filii Israel, timuerunt à facie Philisthinorum. Dixerúntque ad Samuelem ; Ne cesses pro nobis clamare ad Dominũ Deũ nostrũ,
8 ut salvet nos de manu Philisthinorum. Tulit autem Samuel agnũ lactentem unum, & obtulit illũ holocaustum integrum Domino : & clamavit Samuel ad Dominum pro Israel,
9 & exaudivit eũ Dominꝰ. Factum est autem, cùm Samuel offerret holocaustum, Philisthiim inîere prælium contra Israel : intonuit autẽ Dominꝰ fragore magno in die illa sup Philisthiim, & exterruit eos,
10 & cæsi sunt à facie Israel. Egressíq; viri Israel de Masphath, persecuti sunt Philisthæos, & percusserunt eos, usque ad locum qui erat subter Bethchar.
11 Tulit autem Samuel lapidem unum, et posuit eum inter Masphath et inter Sen : et vocavit nomen loci illius, Lapis adjutorii. Dixítque, Hucusque
12 auxiliatꝰ est nobis Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Κεφ. ζ'.

1 Καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες Καριαθιαρὶμ, καὶ ἀνάγουσιν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου· καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν εἰς οἶκον Ἀμιναδὰβ τὸν ἐν τῷ βουνῷ. καὶ τὸν Ἐλεάζαρ (α) τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡγίασεν φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. Καὶ ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦν
2 ἡ κιβωτὸς ἐν Καριαθιαρὶμ, ἐπληθύνθησαν αἱ ἡμέραι· καὶ (β) ἐγένετο εἴκοσι ἔτη, καὶ ἐπέβλεψεν πᾶς (γ)οἶκος Ἰσραὴλ ὀπίσω κυρίου. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα οἶκον Ἰσ-
3 ραὴλ, λέγων, Εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὑμεῖς ἐπιστρέφεσθε πρὸς κύριον, περιέλεσθε (δ) θεοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν, καὶ τὰ ἄλση, καὶ ἑτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς κύριον, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ μόνῳ, καὶ ἐξελεῖται ὑ-
4 μᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων. Καὶ (ε)περιεῖλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰς Βαὴλὶμ καὶ τὰ ἄλση Ἀσταρώθ, καὶ ἐδούλευσε (ζ) κυρίῳ μόνῳ. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Ἀθροίσατε (η)
5 πᾶν Ἰσραὴλ εἰς (θ) Μασηφάθ, καὶ προσεύξομαι περὶ ὑμῶν πρὸς κύριον. Καὶ
6 συνήχθησαν εἰς (ι) Μασηφάθ, καὶ ὑδρεύονται ὕδωρ, καὶ ἐξέχεαν ἐνώπιον κυρίου ὅτι ἥμαρτον καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ εἶπαν, Ἡμάρτηκαμεν ἐνώπιον
7 κυρίου. καὶ ἐδίκαζε Σαμουὴλ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς (κ) Μασηφάθ. Καὶ ἤκουσαν (λ) οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι συνηθροίσθησαν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς (μ) Μασηφάθ· καὶ ἀνέβησαν σατράπαι ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἀκούσαντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐφοβήθησαν
8 ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων. Καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Σαμουὴλ, Μὴ παρασιωπήσῃς ἀφ' ἡμῶν τοῦ μὴ βοᾷν πρὸς κύριον θεόν σου, καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων. Καὶ
9 ἔλαβε Σαμουὴλ ἄρνα γαλαβιῶν ἕνα, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν ζῶν παντὶ τῷ λαῷ τῷ κυρίῳ. καὶ ἐβόησε Σαμουὴλ πρὸς κύριον περὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύ-
10 ριος. Καὶ ἦν Σαμουὴλ ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν· καὶ ἀλλόφυλοι προσῆγον εἰς πόλεμον ὅτι Ἰσραήλ. καὶ ἐβρόντησε κύριος ἐν φωνῇ με-
11 γάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοὺς (ν) ἀλλοφύλους, καὶ ζυνεχύθησαν καὶ ἔπταισαν ἐνώπιον Ἰσραήλ. Καὶ ἐξῆλθον ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκ Μασηφάθ, καὶ καταδίωξαν τοὺς
12 ἀλλοφύλους, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως ὑποκάτω τοῦ Βαιθχόρ. Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ λίθον ἕνα, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἀναμέσον (ξ) Μασηφὰθ καὶ ἀναμέσον τῆς πηγαδος· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἀ-
βενέζερ, Λίθος τοῦ βοηθοῦ· καὶ εἶπεν, Ἕως ἐνταῦθα ἐβοήθησεν ἡμῖν κύριος.

CAP. VII.

ET veniunt viri Cariathiarim: et reducunt arcam testamenti Domini. Et introducunt eam in domum Aminadab, quæ in colle. Et Eleazarum filium ejus sanctificaverunt ad custodiendam arcam testamenti Domini. Et factum est, ex qua die fuit arca in Cariathiarim; multiplicati sunt dies: & fuerunt viginti anni. Et (a)respexit omnis domus Israel post Dominum. Et dixit Samuel ad universam domum Israel, dicens; Si in toto corde vestro vos revertitis ad Dominum; circumauferte deos alienos de medio vestri, & (b) lucos: & præparate corda vestra ergà Dominum: & servite illi soli: & eruet vos de manu alienigenarum. Et circumstabant filii Israel Baalim, & lucos Astaroth: & servierunt Domino soli. Et dixit Samuel, Congregate universum Israel in Massephath, & orabo pro vobis ad Dominum. Et convenerunt in Massephath: & hauriunt aquam & effundebant coram Domino super terram: & jejunârunt in die illa: & dixerunt, Peccavimus coram Domino. Et (c) judicabat Samuel filios Israel in Massephath. Et audierunt alienigenæ, quia congregati sunt omnes filii Israel in Massephath. Et ascenderunt satrapæ alienigenarum super Israel. Et audiunt filii Israel, & timuerunt à facie alienigenarum. Et dixerunt filii Israel ad Samuel, Ne taceas à nobis, ut (d) non clames ad Dominum Deum tuum: & salvabit nos de manu alienigenarum. Et sumpsit Samuel agnum lactentem unum: & attulit eum holocaustosim cum universo populo, Domino. Et clamavit Samuel ad Dominum pro Israel: & exaudivit eum Dominus. Et erat Samuel offerens holocaustosim: & alienigenæ accesserunt in prælium super Israel. Et tonuit Dominus in voce magna in die illa super alienigenas: & confusi sunt, & ceciderunt coram Israel. Et exierunt viri Israel è Massephath, & persecuti sunt alienigenas: & percusserunt eos usq; sub Bethchor. Et sumpsit Samuel lapidem unum: et statuit illum inter Massephath, & inter veterem. Et vocavit nomen ejus Abenezer, (e) Lapis adjutorii. Et dixit, usq; huc adjuvit nos Dominus.

MS. A. (α) ὑὸν αὐτοῦ ἠνάγκασαν φυλάσσειν (β) ἐγένοντο (γ) ὁ οἶκος (δ) τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους (ε) περιῆλαν (ζ) τῷ κυρίῳ (η) τὸν πάντα (θ) Μασηφάτ, (ι) Μασηφάτ, (κ) Μασηφάτ. (λ) ἀλλόφυλοι ὅτι (μ) Μασηφάτ· (ν) ἀλλοφύλους, * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἕως ὑποκάτω τοῦ Βελχόρ. (ξ) Μασηφὰτ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ו

1 וַאֲתוֹ גַּבְרֵי קִרְיַת יְעָרִים וַאסִיקוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְאָעִילוּ יָתֵיהּ לְבֵית אֲבִינָדָב דִּי בְגִבְעָתָא
2 וְיָת אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ זַמִּינוּ לְמִטַּר יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ : וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְשָׁרָא אֲרוֹנָא בְּקִרְיַת
יְעָרִים וְסַנִיאוּ יוֹמַיָא וַהֲווֹ עֶסְרִין שְׁנִין וַאִתְנְהִיאוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ :
3 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִם בְּכָל לִבְכוֹן אַתּוּן תָּיְבִין לְפוּלְחָנָא דַיְיָ אַעְדוּ
יַת טָעוּת עַמְמַיָא מִבֵּינֵיכוֹן וַעַשְׁתָּרְתָא וְאַתְקִינוּ לִבְכוֹן לְפוּלְחָנָא דַיְיָ וּפְלַחוּ קָדְמוֹהִי
4 בִּלְחוֹדוֹהִי וְיֵשֵׁיוֵב יַתְכוֹן מִדָּא דִפְלִשְׁתָאֵי : וַאֲעִדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת בְּעַלַיָא וְיַת עַשְׁתָּרְתָא
5 וּפַלַחוּ קֳדָם יְיָ בִּלְחוֹדוֹהִי : וַאֲמַר שְׁמוּאֵל כְּנִשׁוּ יַת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וַאֲצַלֵי עֲלֵיכוֹן
6 קֳדָם יְיָ : וְאִתְכְּנִישׁוּ לְמִצְפְּיָא וְשַׁפִּיכוּ לִבְהוֹן בְּתִיוּבְתָא קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְיוֹמָא הַהוּא
7 וַאֲמַרוּ תַמָּן חַבְנָא קֳדָם יְיָ וְדִן שְׁמוּאֵל יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְפְּיָא : וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָאֵי אֲרֵי
אִתְכְּנִישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וְסַלִיקוּ טוּרְנֵי פְלִשְׁתָאֵי עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
8 וְדָחִילוּ מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָאֵי : וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמוּאֵל לָא תַשְׁתֵּיק מִנָּנָא מִלְצַלָאָה
קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיִפְרְקִנָּנָא מִידָא דִפְלִשְׁתָאֵי : וּנְסִיב שְׁמוּאֵל אִמְּרָא דְחַלְבָא חַד וַאסְקֵיהּ
9 עֲלְתָא קֳדָם יְיָ וְצַלִי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ : וַהֲוָה שְׁמוּאֵל מַסֵּיק
עֲלְתָא וּפְלִשְׁתָאֵי אִתְקָרִבוּ לְאַנָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאכְלִי יְיָ בְקָל רַב בְּיוֹמָא הַהוּא עַל
פְּלִשְׁתָאֵי וְשַׁגִּישִׁנוּן וְאִתְבְּרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל : וּנְפָקוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן מִצְפְּיָא וּרְדַפוּ
11 יַת פְּלִשְׁתָאֵי וּמְחוֹנוּן עַד מְלַרַע לְבֵית שְׁרוֹן : וּנְסִיב שְׁמוּאֵל אַבְנָא חֲדָא וְשַׁוִי
12 בֵּין מִצְפְּיָא וּבֵין שִׁנָא וּקְרָא יַת שְׁמֵיהּ אֶבֶן סַעְדָא וַאֲמַר עַד הָכָא
סַעְדָנָא יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. VII.

1 ET venerunt viri Kirjath Jegharim, & ascendere fecerunt arcã Dñi, & introduxerunt eã ad domũ Abinadab qui in Gibghatha : & Elegharar filiũ ejus præfecerunt ad custodiendũ arcã Dñi. Et fuit à die quo mansit arca in Kirjath Jegharim, & multiplicati sunt dies, & fuerunt viginti
2 anni, & quieti fuerunt omnis domꝰ Israel post cultũ Dñi. Et dixit Semuel
3 ad omnẽ domũ Israel dicendo : Si in omni corde vestro vos redeuntes ad cultũ Dñi, transfire facite errorẽ gentiũ de-inter vos & Ghastaratha, & firmate cor vestrũ *cultui* Dñi, & servite ante eũ in solitudine suâ ; & liberabit vos de manu Philisthæorũ. Et transfire fecerunt filii Israel Baghalaja &
4 Ghastharatha, & servierunt ante Dñm in solitudine suâ. Et dixit Semuel :
5 Congregate omnẽ Israel ad Misʒpeia, & orabo super vos ante Dñm. Et
6 congregati sunt ad Misʒpeia, & effuderunt cor suũ in pœnitentiâ *ut aquas* ante Dñm, & jejunaverunt in die illo, & dixerunt ibi : Peccavimus ante Dñm : & judicavit Semuel filios Israel in Misʒpeia. Et audierunt
7 Philisthæi quòd congregati sunt filii Israel in Misʒpeia, & ascenderunt tyranni Philisthæorũ super Israel : & audierunt filii Israel, & timuerunt ab-
8 ante Philisthæos. Et dixerunt filii Israel ad Semuel. Ne taceas à nobis ab orando ante Dñm Deũ nostrũ, & eripiat nos de manu Philisthæorum. Et
9 accepit Semuel agnũ lactis unum, & ascendere fecit holocaustum ante Dñm : et oravit Semuel ante Dominum super Israel ; et accepit orationẽ
10 ejus Dominꝰ. Et fuit Semuel ascendere faciens holocaustum, et Philisthæi appropinquarunt ad ineundum bellum in Israel : et sonuit Dominꝰ in voce magnâ in die illo super Philisthæos ; et conturbavit eos, et fracti sunt ante
11 Israel. Et prodierunt homines Israel ex Misʒpeia, et insecuti sunt Philisthæos, et percusserunt eos usque subtus Beth-Saron. Et accepit Semuel
12 lapidem unum, et posuit inter Misʒpeia et inter Sina : et vocavit nomen ejus, Lapidem auxilii : et dixit : Huc usque auxiliatus est nobis Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VII.

1 VEnerunt ergò cives urbis Naarin, & abducentes arcã Dñi adduxerunt eam in domum
Abinadab qui erat in Gebaath, qui consecravit Eliazar filiũ suum, & custodivit arcam
Domini. Et factũ est à die quo resedit arca in
2 civitate Naarin, ut multi lapsi essent dies, essentq; anni circiter viginti, & inclinássent
omnes Israelitæ post Dñm. Dixit autẽ Samuel
3 ad omnes Israelitas, Si toto corde vestro convertimini ad Dominum, auferte deos alienos
& phana de medio vestrî, & firmũ habete cor
vestrũ erga Dominũ, eumq; solũ colite, & eripiet vos de manu Philistæorũ. Abstulerunt
4 ergò filii Israel Baal & phana, solumq; Dominum coluerunt. Tum dixit Samuel, Congre-
5 gate universum Israelẽ in Maspbia, & orabo
pro vobis ad Dominũ. Congregati sunt igitur
6 in Maspbia, & haurientes aquã effuderunt coram Domino; & jejunantes illo die, dixerunt,
Quoniã peccavim' in Dominũ: & judicavit
Samuel filios Israel in Maspbia. Audientes autẽ Philistæi congregatos esse filios Israel in
7 Maspbia, ascenderunt tyranni Philistæorum
contra Israelẽ: quod cùm audissent Israelitæ,
timuerunt à conspectu Philistæorũ. Dixeruntque filij Israel ad Samuelẽ, Ne cesses orare pro
8 nobis ad Dominũ Deũ nostrũ, ut liberet nos
de manu Philistæorũ. Et accipiens Samuel
9 agnũ unum lacteũ, obtulit eum holocaustum integrũ Domino: oravitq; Samuel ad Dominũ pro filiis Israel, & exaudivit eũ Domin'.
10 Dum Samuel offerret holocaustũ, accesserunt Philistæi ad pugnandũ contra Israelẽ.
At intonuit Domin' sonitu elato in die illo
adversùs Philistæos, & conturbavit eos, &
11 profligati sunt corã Israele. Et egressi Israelitæ de Maspbia, persecuti sunt Philistæos, &
interfecerunt eos usque ad *locum qui est* sub
12 Beth-jasan. Deinde accipiens Samuel lapidẽ quendam, collocavit eum inter Maspbia &
Beth-jasan, vocavítque nomen ejus, Lapidem
auxiliorum: & ait, Hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VII.

1 VEnerunt itaque cives urbis Naaran, & abducentes arcam Domini intulerunt
eam in domum Abinadab qui erat in
Gabaa: & is secrevit Eliazar filium
suum, & consecravit eum, custodivitq;
2 arcam Domini. Et cùm à die quo introducta fuit arca Domini in urbem
Naaran, multi fluxissent dies, lapsique
essent anni vigiati, cœperunt se omnes
Israelitæ ad Dominum. Dixitque Samuel
3 ad omnes Israelitas, Si totis cordibus vestris verè accedetis ad Dominum, amandate à vobis deos alienos & idola fœminarum que clanculùm colitis, & dispònite corda vestra coram Domino, cumq;
solum adorate, ut liberet vos de manibus
Palæstinorum. Amoverunt ergò filii
4 Israel à se Baal idolum & simulachra fœminarum, solumq; Deum coluerunt.
5 Rursum dixit Samuel universis Israelitis,
Venite ad me omnes in Maspbia, ut orem
6 coram Domino causâ vestri. Convenerunt igitur in Maspbia, & hauricates aquam
effuderunt eam coram Domino, & je-
junaverunt eo die, ac dixerunt, Sanè jejunamus, quia deliquimus coram Domino:
& judicavit Samuel filios Israel in
7 Maspbia. Interim ascenderunt principes
Palæstinorum ad filios Israel: quo filii
Israel audito, extimuerunt Palæstinos.
Et dixerunt filii Israel ad Samuelem,
8 Ne cesses orare Deum Dominum nostrum ut eripiat nos de manibus Palæstinorum. Tunc accepit Samuel agnum
lacténtem, & offerens illum sacrificium
Domino, oravit Samuel Dominum causâ
filiorum Israel, & exaudivit eum Dominus. Dumque Samuel offeret sacrifi-
10 cium Deo, ecce Palæstini congregati sunt
ad pugnandum contra filios Israel. Verùm audive fecit Dominus Palæstinos
fragorem altisonum, quo perterriti fuerunt, & trepidárunt corda eorum, ita
ut fugárint illos Israelitæ. Nam egressi
11 Israelitæ è Maspbia, prælium commiserunt cum Palæstinis, & destruxerunt
eos, interfectique fuerunt ex eis cæsi
multi; perventumque fuga eorum usque
ad inferiorem partem Beth-jasan. Tum
12 sumpto Samuel ingenti lapide posuit
eum inter Maspbia & inter Beth-jasan,
vocavitque nomen ejus, Lapidem adjutorii; dicens, Huc usque adjuvit nos
Dominus.

שמואל א : ח

terminū in *venire* ultrà addiderunt non & ,Philistim se humiliaverūt Et
13 וַיִּכָּנְעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לָבוֹא בִּגְבוּל
.Semuel diebus omnibus Philistim *in* Domini manus fuit & :Israel
יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־יְהוָה בַּפְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שְׁמוּאֵל׃
,Israel ab Philistim *acceperant* quas urbes se reddiderūt Et
14 וַתָּשֹׁבְנָה הֶעָרִים אֲשֶׁר לָקְחוּ־פְלִשְׁתִּים מֵאֵת יִשְׂרָאֵל
liberavit earum terminum & ;Gath ad usque & ,Hecron ab ,Israeli
לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד־גַּת וְאֶת־גְּבוּלָן הִצִּיל
inter & Israel inter pax fuitque :Philistim manu de Israel
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין
.suæ vitæ diebus omnibus Israel Semuel judicavit Et .Emoræum
הָאֱמֹרִי׃ 15 וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃
;Miſpah & ,Ghilgal & ,Bethel circuibat & *,annum in anno* ex ibat Et
16 וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית־אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה׃
.illis locis omnibus *cum* ,Israel judicabat &
וְשָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה׃
judicavit ibi & :ejus domus ibi quia ,Ramah in *ejus reversio* Et
17 וְתִשְׁבָרְתוֹ הָרָמָתָה כִּי־שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפַט אֶת־
.Domino altare ibi ædificavit & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃

CAP. VIII. ח

judices suos filios posuit & ,Semuel senuisset cùm ,fuit Et
1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקֵן שְׁמוּאֵל וַיָּשֶׂם אֶת־בָּנָיו שֹׁפְטִים
nomen & ,Joel primogeniti ejus filii nomen fuit Et .Israeli
לְיִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיְהִי שֵׁם־בְּנוֹ הַבְּכוֹר יוֹאֵל וְשֵׁם
ambulaverūt non Et .Beersebah in judices ,Abiiah ejus secundi
3 מִשְׁנֵהוּ אֲבִיָּה שֹׁפְטִים בִּבְאֵר שָׁבַע׃ וְלֹא־הָלְכוּ
acceperuntque ,avaritiam post declinaverunt sed ,illius viis in ejus filii
בָנָיו בְּדְרָכָיו וַיֵּטוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ־
seniores omnes sunt congregati Et .judicium perverterunt & ,*munus*
שֹׁחַד וַיַּטּוּ מִשְׁפָּט׃ 4 וַיִּתְקַבְּצוּ כֹּל זִקְנֵי
:eum ad dixerunt Et .Ramah in Semuel ad venerunt & ,Israel
5 יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
nunc ;tuis viis in *ambularunt* non tui filii & ,senuisti tu Ecce
הִנֵּה אַתָּה זָקַנְתָּ וּבָנֶיךָ לֹא־הָלְכוּ בִּדְרָכֶיךָ עַתָּה
fuit malum et .gentes omnes sicut ,nos judicandū ad regem nobis *pone*
שִׂימָה־לָּנוּ מֶלֶךְ לִשְׁפְּטֵנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם׃ 6 וַיֵּרַע
,regem nobis Da :dixerunt quando ,Semuel oculis in verbum
הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תְּנָה־לָּנוּ מֶלֶךְ
Dixitque .Dominum ad Semuel oravit & :nos *judicandum ut*
לִשְׁפְּטֵנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה׃ 7 וַיֹּאמֶר
quæ omnibus in populi *voce in* Audi :Semuel ad Dominus
יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־
fastidierunt me sed *fastidierunt* te non quia :te ad dicent
יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֹתְךָ מָאָסוּ כִּי־אֹתִי מָאָסוּ
die à fecerunt quæ opera omnia Juxta .eos super *regnando* à
מִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם׃ 8 כְּכֹל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר־עָשׂוּ מִיּוֹם
,me dereliquerūt & ,hanc diem ad usq; & Ægypto ex eos *me facere* asce*dere*
הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעַזְבֻנִי
.tibi etiam *facientes* ipsi sic :alienis diis servierunt &
וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים כֵּן הֵמָּה עֹשִׂים גַּם־לָךְ׃
fueris contestatus contestando *cùm* veruntamen : eorū *voce in* audi nunc Et
9 וְעַתָּה שְׁמַע בְּקוֹלָם אַךְ כִּי־הָעֵד תָּעִיד
est regnaturus qui ,regis *rationem* eis indicabis & ,eos *in*
בָּהֶם וְהִגַּדְתָּ לָהֶם מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
populum ad Domini verba omnia Semuel Dixitque .eos super
עֲלֵיהֶם׃ 10 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֶל־הָעָם
.regem eo *cum* à *petentes*
הַשֹּׁאֲלִים מֵאִתּוֹ מֶלֶךְ׃

Versio VULG. LAT.

13 Et humiliati sunt Philisthiim, nec apposuerunt ultrà ut venirent in terminos Israel. Facta est itaque manus Domini super Philisthæos, 14 cunctis diebus Samuelis. Et redditæ sunt urbes, quas tulerant Philisthiim ab Israel, Israeli, ab Accaron usq; Geth, & terminos suos: liberavítq; Israel de manu Philisthinorum, erátque pax inter Israel 15 & Amorrhæum. Judicabat quoque Samuel Israelem cunctis diebus vitæ suæ: Et ibat 16 per singulos annos circuiens Bethel & Galgala & Masphath, & judicabat Israelem 17 in supradictis locis. Revertebatúrque in Ramatha: ibi enim erat domus ejus, & ibi judicabat Israelem: ædificavit etiam ibi altare Domino.

CAP. VIII.

1 Factū est autē cùm senuisset Samuel, posuit filios suos judi-
2 ces Israel. Fuítq; nomen filii ej⁹ primogeniti, Joel: & nomen secundi, Abia, judicum in Ber-
3 sabee. Et non ambulaverunt filii illius in viis ejus: sed declinaverunt post avaritiam, acceperúntque munera, &
4 perverterunt judicium. Congregati ergò universi majores natu Israel, venerunt ad Sa-
5 muelem in Ramatha. Dixerúntque ei; Ecce tu senuisti, & filii tui non ambulant in viis tuis: Constitue nobis regem, ut judicet nos, sicut & u-
6 niversæ habent nationes. Displicuit sermo in oculis Samuelis, eò quòd dixissent; Da nobis regem, ut judicet nos. Et oravit Samuel ad Dominū.
7 Dixit autem Dominus ad Samuelem; Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi. Non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos,
8 juxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die quâ eduxi eos de Ægypto usque ad diem hanc: sicut dereliquerunt me, & servierunt diis alienis, sicut
9 faciunt etiam tibi. Nunc ergò vocem eorum audi: veruntamen contestare eos, & prædic eis jus regis, qui regnaturus est super eos. Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat à se regem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ ἐταπείνωσε κύριος τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ
ἐ προσέθεντο ἔτι προσθεῖναι εἰς ὅριον Ἰσρα-
ὴλ· καὶ (ο) ἐγένετο χεὶρ κυρίου ὅλας τοὺς
ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας (π) τοῦ
14 Σαμουήλ. Καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις
ἃς ἔλαβον οἱ ἀλλόφυλοι παρὰ τῶν Ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἀπέδωκαν αὐτὰς τῷ Ἰσραὴλ (ρ)
ἀπὸ Ἀσκάλωνος ἕως Ἀζώτου· καὶ τὸ ὅ-
ριον Ἰσραὴλ (σ) ἀφείλοντο ἐκ χειρὸς ἀλ-
λοφύλων. καὶ ἦν εἰρήνη ἀναμέσον Ἰσραὴλ
15 καὶ ἀναμέσον τοῦ Ἀμορραίου. Καὶ ἐδίκαζε
Σαμουὴλ τὸν Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
16 ζωῆς αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύετο καθ' ἐνιαυτὸν
ἐνιαυτὸν, καὶ ἐκύκλω Βαιθὴλ καὶ τὴν
Γαλγαλὰ καὶ τὴν (τ) Μασηφάθ· καὶ ἐδίκα-
ζε τὸν Ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς ἠγιασμέναις
17 τούτοις. Ἡ δὲ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ εἰς Ἁρμα-
θαὶμ, ὅτι ἐκεῖ ἦν ὁ οἶκος αὐτοῦ· καὶ (υ)
ἐδίκαζεν ἐκεῖ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ᾠκοδόμη-
σεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ.

MS.A. (ο) ἐγένετο (π) Σαμουήλ. (ρ) ἀπὸ Ἀκκαρὼν ἕως Γέθ· καὶ (σ) ἀφείλαντο (τ) Μασηφά· (υ) ἐδίκαζεν τὸν

Κεφ. η'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐγήρασε Σαμουὴλ, καὶ
κατέστησε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δικαστὰς τῷ Ἰσρα-
2 ὴλ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ·
πρωτότοκος Ἰωὴλ, καὶ ὄνομα τῷ (α) δευ-
τέρῳ Ἀβιὰ, (β) δικασταὶ ἐν Βηρσαβεέ.
3 Καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν ὁδῷ
αὐτοῦ· καὶ ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς Ζωτελείας,
καὶ (γ) ἐλάμβανον δῶρα, καὶ (δ) ἐξέ-
κλινον δικαιώματα. Καὶ Συναθροίζον-
(ε) ἄνδρες Ἰσραὴλ, καὶ συναγίνονται
(ζ) εἰς Ἁρμαθαὶμ πρὸς Σαμουήλ. Καὶ
εἶπαν αὐτῷ, Ἰδοὺ σὺ γεγήρακας, καὶ οἱ
υἱοί σου οὐ πορεύονται ἐν τῇ ὁδῷ σου. καὶ
νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν
ἡμᾶς, καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη. (η) Καὶ πο-
νηρὸν τὸ ῥῆμα (θ) ἐν ὀφθαλμοῖς Σαμουὴλ,
ὡς εἶπαν, Δὸς ἡμῖν βασιλέα δικάζειν (ι)
ἡμᾶς. καὶ προσηύξατο Σαμουὴλ πρὸς κύ-
7 ριον. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ,
Ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, καθὰ ἂν (κ)
λαλῶσί σοι, ὅτι σὲ οὐκ ἐξουδενώκασιν, ἀλλ'
ἢ ἐμὲ (λ) ἐξουδενώκασι τοῦ μὴ βασιλεύ-
8 ειν ἐπ' αὐτῶν, Καθὰ (μ) πάντα τὰ ποι-
ήματα, ἃ ἐποίησάν μοι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀν-
ήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου (ν) ἕως τῆς
ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐγκατέλιπόν με, καὶ
ἐδούλευον θεοῖς ἑτέροις· ὕπως αὐτοὶ (ξ)
9 ποιοῦσι καὶ σοί. Καὶ νῦν ἄκουε τῆς φω-
νῆς αὐτῶν· πλὴν διαμαρτυρόμενος διαμαρτύρῃ αὐτοῖς, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς
τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς (ο) βασι-
10 λεύσει ἐπ' αὐτούς. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ
πᾶν τὸ (π) ῥῆμα τοῦ κυρίου πρὸς τὸν λαὸν
τὸν αἰτοῦντας παρ' αὐτοῦ βασιλέα.

MS.A. (α) δευτέρου αὐτοῦ Ἀβιὰ, (β) δικασταὶ (γ) ἐλάμβανον (δ) ἐξέκλιναν (ε) πάντες ἄνδρες (ζ) πρὸς Σαμουὴλ εἰς Ἁρμαθαίμ. Καὶ (ο) Καὶ ἦν πονηρὸν (θ) ἐνώπιον Σαμουὴλ, (ι) ἐφ' ἡμᾶς. (κ) λαλήσωσίν σοι, (λ) ἐξουδενήκασιν (μ) πάντα ἃ ἐποίησάν (ν) καὶ ἕως (ξ) ποιοῦσιν Καὶ σὺ νῦν (ο) βασιλεύει (π) ῥῆμα κυρίου

Et humiliavit Dominus alienige-
nas: & non adjecerunt ultrà ac-
cedere ad terminum Israel. Et
facta est manus Domini super alie-
cuigenas omnibus diebus Samuel.
Et redditæ sunt civitates, quas
ceperant alienigenæ de filiis Is-
rael: & (f) reddiderunt se ipsi
Israel ab (g) Ascalone usq; Azoto
& terminum Israel abstulerunt
de manu alienigenarum. Et fuit
pax inter Israel & inter Amor-
rhæum. Et judicabat Samuel Is-
rael omnibus diebus vitæ suæ: Et
ibat per annum annum, & circu-
ibat Bethel, & Galgala, & Maz-
sephath: & judicabat Israel in
omnibus (h) sanctificatis his. Re-
versio autem ejus erat in Arma-
thaem, quoniam ibi erat domus
ejus: & judicabat ibi Israel, &
ædificavit ibi altare Domino.

CAP. VIII.

Et factum est, ut senuit Sa-
muel, & constituit filios suos ju-
dices ipsi Israel. Et hæc nomina
filiorum ejus. Primogenitus Joel,
& nomen secundi Abia, Judices
in Bersabee. Et non ambulave-
runt filii ejus in via ejus: & de-
clinaverunt post (a) consumma-
tionem: & accipiebant dona, &
pervertebant justificationes. Et
congregantur viri Israel, & ve-
niunt in Armathaem ad Samuel.
Et dixerunt ei, Ecce tu senuisti,
& filii tui non ambulant in via-
tua. Et nunc constitue super nos
regem ad judicandum nos; sicut
& cæteræ gentes. Et malum fuit
verbum in oculis Samuel, quia
dixerunt; Da nobis regem ad ju-
dicandum nos. Et oravit Samuel
ad Dominum. Et dixit Dominus
ad Samuel; Audi vocem populi
juxta quæcunq; loquuntur tibi:
quoniam non te spreverunt; sed
me spreverunt, ut non regnem
super eos, Secundùm omnia facta,
quæ fecerunt mihi, ex qua die e-
duxi eos ex Ægypto usq; in di-
em hanc: & dereliquerunt me, et
serviebant diis aliis. Sic ipsi fa-
ciunt & tibi. Et nunc audi vo-
cem eorum. Tantummodò con-
testans contestaberis eis: & an-
nuntiabis eis justificationem re-
gis, qui regnabit super eos. Et
dixit Samuel omne verbum Do-
mini ad populum petentes ab eo
regem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאִתְבְּרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד לְמֵעַל בִּתְחוּם יִשְׂרָאֵל וַהֲוָת מַחְתָּא דַיְיָ בִּפְלִשְׁתָּאֵי 13
כָּל יוֹמֵי שְׁמוּאֵל׃ וְתָבָא קְרָוַיָא דְּנַסִיבוּ פְּלִשְׁתָּאֵי מִן יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד גַּת 14
וְיָת תְּחוֹמֵיהוֹן שֵׁיזִיב יִשְׂרָאֵל מִידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וַהֲוָה שְׁלָמָא בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין אֱמוֹרָאֵי׃
וְדָן שְׁמוּאֵל יָת יִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ וַאֲזַל בְּזִמַן שְׁנָא בְּשְׁנָא וּמְסַחַר לְבֵיתְאֵל 15 16
וְלִגְלְגָּלָא וְלִמְצְפְּיָא וְדָאִין יָת יִשְׂרָאֵל יָת כָּל אַתְרַיָא הָאִלֵּין׃ וּבְמִתְבְיֵה לְרָמְתָא אֲרֵי תַמָּן 17
בֵּיתֵיהּ וְתַמָּן דָּן יָת יִשְׂרָאֵל וּבְנָא תַמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ׃

ח

וַהֲוָה כַּד סִיב שְׁמוּאֵל וּמַנִּי יָת בְּנוֹהִי דַּיְינִין עַל יִשְׂרָאֵל׃ וַהֲוָה שׁוּם בְּרֵיהּ בּוּכְרִיהּ יוֹאֵל 1 2
וְשׁוּם תִּנְיָנֵיהּ אֲבִיָה דַּיְינִין בִּבְאֵר שָׁבַע׃ וְלָא הַלִּיכוּ בְּאוֹרְחָתֵיהּ וְאִתְפְּנִיאוּ בָּתַר 3
מָמוֹן דְּשִׁקְרָא וְקַבִּילוּ שׁוֹחֲדָא וְצַלּוּ דִּינָא׃ וְאִתְכַּנִּישׁוּ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ לְוָת שְׁמוּאֵל 4
לְרָמְתָא׃ וַאֲמַרוּ לֵיהּ הָא אַתְּ סְבֵתָא וּבְנָךְ לָא הַלִּיכוּ בְּאָרְחָתָךְ כְּעַן מַנִּי לָנָא מַלְכָּא 5
לְמִדָּנָא כְּכָל עַמְמַיָּא׃ וּבְאִישׁ פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּד אֲמַרוּ מַנִּי לָנָא מַלְכָּא לְמִדָּנָא 6
וְצַלִּי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל קַבֵּיל לְמֵימַר עַמָּא לְכֹל דְּיֵמְרוּן לָךְ אֲרֵי לָא 7
יָתָךְ רְחִיקוּ אֲרֵי בְּפוּלְחָנִי קָצוּ מִלְּמֶהֱוֵי עֲלֵיהוֹן׃ כְּכֹל עוֹבָדַיָּא דִּי עֲבָדוּ מִיּוֹמָא 8
דַּאסֵקְתִּינּוּן מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין וּשְׁבָקוּ פּוּלְחָנִי וּפָלְחוּ לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא כֵּן אִנּוּן
עָבְדִין אַף לָךְ׃ וּכְעַן קַבֵּיל לְמֵימְרֵיהוֹן בְּרַם אֲרֵי אַסְהֲדָא תַּסְהֵיד בְּהוֹן וְתֶחֱוֵי לְהוֹן 9
נִימוֹסָא דְּמַלְכָּא דִּימְלַךְ עֲלֵיהוֹן׃ וַאֲמַר שְׁמוּאֵל יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ לְעַמָּא דְּשָׁאֲלִין 10
מִנֵּיהּ מַלְכָּא׃

PARAPH. CHALD. VersioLatina.

Et fracti sunt Philisthæi, & non addiderunt amplius ut intrarent in ter- 13
minum Israel: & fuit percussio Dñi in Philisthæos omnibus diebus Samu-
el. Et redierūt urbes quas ceperunt Philisthæi ab Israel ad Israel ab Ghek- 14
ron & usque Gath, & terminos earum eripuit Israel de manu Philisthæo-
rū: & fuit pax inter Israel & inter Emoræum. Et judicavit Semuel Israel 15
omnib⁹ dieb⁹ vitæ suæ. Et ambulavit in tempore anno in anno, & reversus 16
est ad Bethel, & ad Gilghela, & ad Miszpeia: & judicavit Israel omnia
loca hæc. Et cùm reverteretur ad Ramatha, quoniam ibi domus ejus; & 17
ibi judicavit Israel; & ædificavit ibi altare ante Dominum.

CAP. VIII.

Et fuit quando senuit Semuel, & præfecit filios suos judices Israeli. Et 1
fuit nomen filii ej⁹ primogeniti Joel, & nomen secundi ejus Abia, ju- 2
dicantes in *Beer Sabagh*. Et non ambulaverunt filii ejus in via illius, 3
& respexerunt post mamon falsitatis; & acceperunt munus, & declina-
verunt judicium. Et congregati sunt omnes senes Israel, & venerunt ad 4
Semuelem ad Ramatha. Et dixerunt ei: Ecce tu senuisti, & filii tui non 5
ambulaverunt in via tuâ: nunc præfice nobis regem ad judicandum nos
sicut omnes gentes. Et malum fuit verbum in oculis Semuelis, quando 6
dixerunt: Præfice nobis regem ad judicandum nos: & oravit Semuel an-
te Dñm. Et dixit Dominus ad Semuelem: Audi dicto populi in omni- 7
bus quæ dicent tibi, quia non te elongaverunt: nam in cultu meo sprev-
erunt ne sim rex super eos. Juxta omnia facta quæ fecerunt à die quo af- 8
cendere feci eos ex Ægypto, & usque diem hunc, & reliquerunt cultum
meum, & coluerunt errorem gentium, sic illi facientes etiam tibi. Et nunc 9
audi dictis eorum: verum tu obtestando obtesteris in eos, & indices illis
statutum regis qui regnabit super eos. Et dixit Semuel omnia verba Do- 10
mini ad populum, qui petentes ab eo regem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܐܬܟܢܝܘ ܦܠܫܬܝܐ ܘܠܐ ܐܘܣܦܘ ܕܢܥܠܘܢ ܬܚܘܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܗܘܬ ܐܝܕܐ ܕܡܪܝ ܥܠ ܦܠܫܬܝܐ ܟܠ ܝܘܡܝ ܫܡܘܐܝܠ׃
14 ܘܗܬܒ ܢܟܣ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܥܩܪܘܢ ܥܕ ܓܬ ܘܬ ܚܘܡܗ ܘܫܙܒ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕ ܦܠܫܬܝܐ ܘܗܘ ܫܠܡ ܒܝܢ ܐܝܣܪܝܠ ܘܒܝܢ ܐܡܘܪܝܐ׃
15 ܘܕܝܢ ܫܡܘܐܝܠ ܠܐܝܣܪܝܠ ܟܠ ܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ׃ ܘܗܠܟ ܒܟܠ ܫܢܐ ܒܫܢܐ ܘܣܒܒ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܓܠܓܠ ܘܡܨܦܐ ܘܕܝܢ ܠܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܐܠܝܗܝܢ ܒܟܠ ܐܬܪܐ׃
16 ܘܗܦܟ ܠܪܡܬܐ ܐܬܐ ܒܝܬܗ ܗܬܡ ܬܡ ܗܘ ܕܝܢ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܒܢܐ ܬܡ ܡܕܒܚ ܠܡܪܝ׃
17 ܘܗܘ ܡܫܕܪ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܒܢܘ ܬܡ ܡܕܒܚ ܠܡܪܝ׃

* ܫ *

1 * ܘܗܘ ܟܕ ܣܒ ܫܡܘܐܝܠ ܘܡܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܝܣܪܝܠ׃
2 ܘܗܘ ܒܟܪ ܒܪܗ ܝܘܐܝܠ ܘܫܡ ܬܪܢܝܘܬܗ ܐܒܝܐ׃ ܘܗܘ ܒܟܪ ܒܪܗ ܐܒܝܐ ܘܫܡ ܬܪܢܝܘܬܗ ܫܝܐ׃
3 ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܢܘܗܝ ܒܐܪܚܬܗ ܘܢܛܘ ܒܬܪ ܒܨܥ ܘܩܒܠܘ ܫܘܚܕ ܘܛܐܘ ܕܝܢܐ׃
4 ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܣܒܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܫܡܘܐܝܠ ܠܪܡܬܐ׃
5 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܗܐ ܐܢܬ ܣܒ ܬ ܘܒܢܝܟ ܠܐ ܗܠܟܝܢ ܒܐܪܚܬܟ ܗܫܬ ܠܢ ܡܠܟ ܕܢܕܘܢ ܠܢ ܟܠ ܥܡܡܐ׃
6 ܘܐܒܫ ܡܠܬܐ ܒܥܝܢܝ ܫܡܘܐܝܠ ܒܡܠܠܗܘܢ ܕܐܡܪܘ ܗܒ ܠܢ ܡܠܟ ܕܢܕܘܢ ܠܢ ܘܨܠܐ ܫܡܘܐܝܠ ܩܕܡ ܡܪܝ׃
7 ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܠܫܡܘܐܝܠ ܫܡܥ ܠܩܠ ܥܡܐ ܒܟܠ ܕܝ ܡܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܟ ܐܠܗ ܠܐ ܐܢܘܢ ܡܪܕܘ ܒܝ ܐܠܐ ܕܠܐ ܢܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ׃
8 ܟܠ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܡܢ ܝܘܡ ܐܣܩܬ ܠܝ ܐܢܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪ ܥܕ ܝܘܡܢܐ ܗܕܐ ܕܫܒܩܘ ܠܝ ܘܦܠܚܘ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܟ׃
9 ܘܗܫܐ ܫܡܥ ܠܩܠܗܘܢ ܐܠܐ ܕܐܦ ܗܟ ܬ ܣܗܕ ܒܗܘܢ ܘܬܚܘܝ ܠܗܘܢ ܕܝܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܢܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ׃
10 ܘܐܡܪ ܫܡܘܐܝܠ ܟܠ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝ ܠܥܡܐ ܕܫܐܠܘ ܡܢܗ ܡܠܟ׃

Sic profligati sunt Philistæi, nec perrexerunt deinceps Philistæi invadere terminum Israelis. Fuitque manus Domini contra Philistæos cunctis diebus Samuelis. Et restituerunt Israeli civitates quas ceperant Philistæi ab Israele, ab Acron usque ad Gath cum terminis earum : & eripuit Dominus Israelem de manu Philistæorum : Fuitque pax inter Israelem & Amorrhæos. Judicavit autem Samuel filios Israel cunctis diebus vitæ suæ. Et abiens singulis annis obibat Beth-il, & Galgalam, & Masphiam, judicabatque Israelem & omnes regiones istas. Tum revertebatur domum suam, ibique judicabat Israelem : & ædificavit illic aram Domino.

13 14 15 16 17

CAP. VIII.

FActum est autem ut cùm senuisset Samuel, constitueret filios suos judices super Israelem. (Erat autem nomen filii ejus primogeniti Joel, & nomen secundi ipsius *filii*, Abia) judices *inquam*, in Bir-sebaa. At non ambulârunt filii ejus in viis ejus, sed declinârunt post fraudem, accipientes munus, & pervertentes judicium. Quamobrem congregati universi seniores filiorum Israelis, venerunt ad Samuelem in Rama. Dixeruntque ad eũ, Ecce tu senuisti, & filii tui non ambulant in viis tuis : da igitur nobis regem, ut judicet nos pro more cunctarum gentium. Displicuit sermo in oculis Samuelis, cùm dixissent ei, Da nobis regem ut judicet nos juxta morem cunctarum gentium : & oravit Samuel ad Dominum. Dixitque Dominus ad Samuelem, Ausculta voci populi in omnibus quæ dicunt tibi : non enim te spreverunt, sed me spreverunt ne regnem super eos. Secundùm omnia opera quæ fecerunt ab eo die quo eduxi eos de terra Ægypti ad hunc usque diem, deserentes me, & colentes deos alienos ; sic ipsi tibi quoque faciunt. Nunc autem ausculta voci eorum : at sedulò contestare eos, & declara eis jus regis qui regnaturus est super eos. Retulit ergò Samuel omnes Domini sermones populo qui petierant ab eo regem ;

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وانكسر اهل فلسطين ولم يعودوا ان يدخلوا حد بني اسرايل * واشتد عقاب الرب على
14 اهل فلسطين جميع ايام حياة صموئيل * ورد صموئيل على بني اسرايل جميع المدن التي اخذ
منهم اهل فلسطين * من حد عقرون والى جات بحدودها * وانقذ الرب بني اسرايل من ايدي
15 اهل فلسطين * وصالح بنو اسرايل الاموريين وسالموهم * وحكم صموئيل لبني اسرايل وبولا
16 قضاهم كل ايام عمرهم * وكان يتطلق كل حول ويمضي الى بيت ايل * والجلجال * والمصفيا ويقضي
17 في قضاء بني اسرايل * واحكام المدائن والبلدان كلها * ثم يرجع الى الرامة * لان بيته كان هناك
وفيها كان يقضي في احكام بني اسرايل وابنا هناك مذبحا للرب * الفصل الثامن *

1 * فلما كبر صموئيل وساخ * صير بنيه قضاة على بني اسرايل * وكان اسم بكره يوئيل واسم
2 ابنه الثاني ابيا * هذان كانا يجلسان للقضاء في بير سبع * ولم يسر ابناه في طرقه * ولكنهما
3 احبا المكر * واريسيا وجابيا في القضاء * واجمع جميع مشيخة بني اسرايل * وانوا الى صموئيل
4 الى الرامة * وقالوا له * قد شخت وكبرت * وبنوك ليس يسيرون في طرقك * ولا يعملون عملك *
5 صير الان علينا ملكا يحكم في امورنا كمثل جميع الشعوب * وسف ذلك على صموئيل حين
6 قالوا له * صير علينا ملكا يقضي لنا كمثل جميع الشعوب * وصلى صموئيل امام الرب * وقال
7 الرب لصموئيل * اسمع قول الشعب واعمل بما يقولون لك لانهم ليس اما رذلوك انت * بل اما رذلوني
8 انا * ولم يهووا ان املك عليهم * مثل جميع الاعمال التي عملوا منذ يوم اخرجهم من ارض
9 مصر الى اليوم الذي تركوني وعبدوا الها اخرى * كذلك يعملون بك ايضا * فاسمع الان قولهم
10 ولكن تاشدهم واوعز اليهم واخبرهم بسنن الملوك التي تملك عليهم * وقص صموئيل على
الشعب جميع الاقوال التي قال الرب له حين طلبوا ملكا *

Confracti ergò facerunt Palæstini, & non sunt amplius ingressi terminum filiorum Israel : aspera fuit enim punitio Domini contra Palæstinos cunctis diebus vitæ Samuelis. Reduxit etiam Samuel filiis Israel omnes civitates quas abstulerant ab eis Palæstini, à termino Acronis usque ad Gath cum limitibus earum : & liberavit Dominus Israelitas de manibus Palæstinorum : & reconciliati sunt Israelitæ cum Amorrhæis, pacemque inierunt cum eis. Judicavit autem Samuel Israelitas, functusque est inter eos judiciali munere cunctis diebus ætatis suæ. Et discedens quotannis pergebat ad Bethel, & Galgal, atque Mizphia, prosp.cibatque judicio filiorum Israel, & causis urbium ac regionum omnium. Tum redibat ad Rama ; quoniam illic erat domus ejus, ibique vacabat litibus filiorũ Israel, & ibidem extruxit altare Domino.

13 14 15 16 17

CAP. VIII.

Cum autem Samuel grandævus esset ac senex, constituit filios suos judices super Israelitas. Eratque nomen primogeniti ejus, Joel ; nomen autem filii ipsius secundi, Abia : Hi duo sedebant pro tribunali in Bir-sebaa. Sed non ambulârunt filii ejus in viis ipsius ; imò verò fraudem diligentes munera admittebant, & assentabantur in judicio. Quare congregati omnes seniores filiorum Israel, convenerunt Samuelem in Rama : Et dixerunt ei, Jam senex & grandævus es, & filii tui non ambulant in viis tuis, nec imitantur opera tua : constitue ergò super nos regem qui causas nostras judicet promove cunctarũ gentiũ. Ægrè tulit id Samuel, cùm dixissent ei, Constitue super nos regem qui nos judicet instar cunctarum gentiũ : & precatus est Samuel Dominũ. Dixitque Dominus ad Samuelem, Audi dictum populi, & fac quod tibi dicunt : nam non te quidem reprobârunt, sed me quidem reprobârunt, nec optant me regnare super eos. Secundùm omnia opera quæ fecerunt ab eo die quo eduxi eos è terra Ægypti ad hodiernum usque diem quo me destituerunt & servierunt diis aliis, sic tibi quoq; faciunt. Nunc autẽ acquiesce dicto eorum : verùm contestare eos, & declara eis, & indica illis jura regum qui regnaturi sunt super eos. Narravit ergò Samuel populo sermones quos dixerat sibi Dominus cùm regem postulâssent ;

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

שמואל א : ט

: vos super est regnaturus qui regis *ratio* erit *Hæc* : dixit Et

11 וַיֹּאמֶר זֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם
suis equitibus in & ,*suo curru* in *sibi* ponet & ,capiet *vestros filios*

אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשָׂם לוֹ בְּמֶרְכְּבֹתָו וּבְפָרָשָׁיו
milium principes sibi ,*omendum ad* Et .*ejus currus facies ad* current &

12 וְרָצוּ לִפְנֵי מֶרְכַּבְתּוֹ : וְלָשׂוּם לוֹ שָׂרֵי אֲלָפִים
,*suâ* messem metendâ ad &,*suâ* arationẽ arandû ad &,*quinquagenta principes* &

וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלִקְצֹר קְצִירוֹ
vestras filias Et ,*sui currus vasa* & ,*sui belli* vasa faciendum ad &

13 וְלַעֲשׂוֹת כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ וּכְלֵי רִכְבּוֹ : וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם
,*vestros agros* Et ,*pistrices in* & ,*coquinarias in* & ,*pigmentarias in capiet*

יִקַּח לְרַקָּחוֹת וְלִטַּבָּחוֹת וְלֶאֱפוֹת : וְאֶת־שְׂדוֹתֵיכֶם
,*suis servis* dabitque ,*accipiet bona* *vestra oliveta* & ,*vestras vineas* &

14 וְאֶת־כַּרְמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח וְנָתַן לַעֲבָדָיו :
,*suis eunuchis* dabit & ; *decimabit* *vestras vineas* & ,*vestra semina* Et

15 וְזַרְעֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם יַעְשֹׂר וְנָתַן לְסָרִיסָיו
vestros clectos & ,*vestras ancillas* & ,*vestros servos* Et ,*suis servis* atque

16 וְלַעֲבָדָיו : וְאֶת עַבְדֵיכֶם וְאֶת שִׁפְחֹתֵיכֶם וְאֶת בְּחוּרֵיכֶם
vestrum Pecus .*suo opere in* faciet & ; *capiet* vestros asinos & ,*optimos*

17 הַטּוֹבִים וְאֶת חֲמֹרֵיכֶם יִקַּח וְעָשָׂה לִמְלַאכְתּוֹ : צֹאנְכֶם
illa die in clamabitis Et .*servos in ei eritis* vos & ,*decimabit*

18 יַעֲשֹׂר וְאַתֶּם תִּהְיוּ לוֹ לַעֲבָדִים : וְזָעַקְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא
Dominus *respondebit* non & ,*vobis elegistis* quem ,*vestri regis faciebus à*

מִלִּפְנֵי מַלְכְּכֶם אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם לָכֶם וְלֹא־יַעֲנֶה יְהוָה
voce in audire populus *renuerunt* Et .*illa die in vobis*

19 אֶתְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא : וַיְמָאֲנוּ הָעָם לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל
.*nos super erit* rex *quiminò* ; Nequaquam : dixerunt & ,Semuel

שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי אִם־מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ :
nos judicabitque : gentes omnes sicut nos etiam erimus Et

20 וְהָיִינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם וְשָׁפְטָנוּ
.*nostra bella* pugnabit & ,*nostras facies ad* egredietur & ,*noster rex*

מַלְכֵּנוּ וְיָצָא לְפָנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת־מִלְחֲמֹתֵנוּ :
auribus in ea est locutus & ,populi verba omnia Semuel Audivitque

21 וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־דִּבְרֵי הָעָם וַיְדַבְּרֵם בְּאָזְנֵי
,*eorũ voce in* Audi : Semuel ad Dominus Dixitque .Domini

יְהוָה : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלָם
: Israel viros ad Semuel dixitque : regem eis facies regnare &

וְהִמְלַכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל
.*suam civitatem in vir* Ite

לְכוּ אִישׁ לְעִירוֹ :

CAP. IX. ט

filii ,*Abiel filius* ,*Chis* ejus nomen & ,*Binjamin de vir fuit* Et

1 וַיְהִי־אִישׁ מִבֶּן־יְמִינִי וּשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִיאֵל בֶּן
.*robore fortis Jemini viri filii* ,*Aphiach filii* ,*Becorath filii* ,*Seror*

צְרוֹר בֶּן־בְּכוֹרַת בֶּן־אֲפִיחַ בֶּן־אִישׁ יְמִינִי גִּבּוֹר חָיִל :
vir non & ,*bonus* & ,*electus* ,*Saul* ejus nomen & ,*filius erat ei* Et

2 וְלוֹ־הָיָה בֵן וּשְׁמוֹ שָׁאוּל בָּחוּר וְטוֹב וְאֵין־אִישׁ
erat altus ,*sursum* & ,*suo humero ab* : *illo præ bonus* *Israel* filiis de

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה גָּבֹהַּ
: Saul *patri* Chis *asinæ* *perierant* Et ,*populo omni præ*

3 מִכָּל־הָעָם : וַתֹּאבַדְנָה הָאֲתֹנוֹת לְקִישׁ אֲבִי שָׁאוּל
unum *tecum* *nunc* *Cape* : *suũ filium* Saul ad Chis dixitque

וַיֹּאמֶר קִישׁ אֶל־שָׁאוּל בְּנוֹ קַח־נָא אִתְּךָ אֶת־אַחַד
transivit Et .*asinas* *quære* ,*vade* ,*surge* & ,*pueris* de

4 מֵהַנְּעָרִים וְקוּם לֵךְ בַּקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנֹת : וַיַּעֲבֹר
: *invenerunt* non & ,*Salisah* *terram in* *transivit* & ,*Ephraim* *monte in*

בְּהַר־אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־שָׁלִשָׁה וְלֹא מָצָאוּ
,*Jemini* *terram in* *transivit* & : non & ,*Salalim* *terram in* *transiverunt* &

וַיַּעַבְרוּ בְאֶרֶץ־שַׁעֲלִים וְאֵין וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־יְמִינִי
.*invenerunt* non &

וְלֹא מָצָאוּ :

Versio VULG. LAT.

Et ait ; Hoc erit jus regis, qui imperatur[r] est vobis: Filios vestros tollet, & ponet in currib[9] suis, faciétq; sibi equites & præcursores quadrigarum suarũ, Et constituet sibi tribunos, & centuriones, & aratores agrorũ suorum, & messores segetũ, & fabros armorũ & currum suorum. Filias quoq; vestras faciet sibi unguentarias, & focarias, & panificas. Agros quoq; vestros, & vineas, & oliveta optima tollet, & dabit servis suis. Sed & segetes vestras, & vinearũ redit[9] addecimabit, ut det eunuchis & famulis suis Servos etiã vestros, & ancillas, et juvenes optimos, & asinos auferet, & ponet in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit, vósq; eritis ei servi. Et clamabitis in die illa à facie regis vestri, quẽ elegistis vobis : & non exaudiet vos Domin[9] in die illa, quia petiístis vobis regem. Noluit autẽ popul[9] audire vocem Samuelis, sed dixerunt ; Nequaquã : rex enim erit super nos, Et erim[9] nos quoq; sicut omnes gentes : & judicabit nos rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis. Et audivit Samuel omnia verba populi, & locutus est ea in aurib[9] Dñi. Dixit autem Dñs ad Samuelem ; Audi vocẽ corũ, & constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel, Vadat unusquisque in civitatem suam.

CAP. IX.

1 ET erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filii Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Jemini, fortis robore. Et erat ei filius
2 vocabulo Saul, elect[9] & bonus : & non erat vir de filiis Israel melior illo : ab humero & sursum eminebat super omnem populum. Perierant autem asinæ Cis patris Saul :
3 & dixit Cis ad Saul filium suum ; Tolle tecum unum de pueris, & consurgens vade, & quære asinas. Qui cùm transissent per montem Ephraim, Et per terram Salisa, & non invenissent, transierunt etiam per terram Salim, & non erant : sed & per terram Jemini, & minimè repererunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ εἶπε, Τοῦτο ἔσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐφ' ὑμᾶς· τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήψεται, καὶ θήσεται αὐτοὺς ἐν ἅρμασιν αὐτοῦ, (ρ) καὶ ἐν ἱππεῦσιν αὐτοῦ,
12 καὶ προέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, Καὶ θέσθαι αὐτοὺς ἑαυτῷ (σ) ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχους, καὶ διορίζειν διεισμὸν αὐτῷ, καὶ τρυγᾶν τρυγητὸν αὐτῷ, καὶ ποιεῖν Χαὶν πολεμικὰ αὐτῷ, καὶ σκεύη ἁρμάτων αὐτοῦ. Καὶ τὰς θυγατέρας (τ) ὑμῶν λήψεται
13 εἰς μυρεψούς, καὶ εἰς μαγειρίσας, καὶ εἰς πεσσούσας. Καὶ τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν, καὶ τοὺς (υ) ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς ἀγαθοὺς λήψεται, καὶ δώσει τοῖς δούλοις
15 (ρ) ἑαυτοῦ. Καὶ τὰ σπέρματα ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν ἀποδεκατώσει, καὶ δώσει τοῖς εὐνούχοις αὐτοῦ, καὶ τοῖς δούλοις
16 αὐτοῦ. Καὶ τοὺς δούλους ὑμῶν, καὶ τὰς δούλας ὑμῶν, καὶ τὰ βουκόλια ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ, καὶ τοὺς ὄνους ὑμῶν λήψεται, καὶ ἀποδε-
17 κατώσει εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ. Καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἀποδεκατώσει, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε
18 αὐτῷ δοῦλοι. Καὶ βοήσεσθε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ προσώπου βασιλέως ὑμῶν ὃν ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ οὐκ ἐπακούσεται κύριος ὑμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὅτι
19 ὑμεῖς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς βασιλέα. Καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ λαὸς (χ) ἀκοῦσαι τῆς Σαμουὴλ, καὶ εἶπαν αὐτῷ, (ψ) Οὐχί, ἀλλ'
20 ἢ βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμᾶς, Καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς (ω) καθὰ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ δικάσει ἡμᾶς βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἐξελεύσεται
21 ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν. Καὶ ἤκουσε Σαμουὴλ πάντας
22 τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλάλησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὦτα κυρίου. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ, Ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ βασίλευσον αὐτοῖς βασιλέα. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς ἄνδρας Ἰσραὴλ, Ἀποστρέφετε ἕκας ⊙ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.

MS. A. (ρ) καὶ ἱππεῦσιν (σ) χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχας, (τ) αὐτῶν λήψ(υ) ἀμπελῶνας, καὶ (φ) αὐτῷ. Καὶ τὸ σπέρμα (χ) τοῦ ἀκοῦσαι (ψ) Οὐχί, ἀλλ' ἢ ὅτι βασιλεὺς (ω) κτ

ΚΕΦ. Θ'.

1 Καὶ (α) ἀνὴρ ἐξ υἱῶν Βενιαμὶν, καὶ ὄνομα αὐτῷ Κὶς, υἱὸς Ἀβιὴλ, υἱοῦ (β) Ἰαρεὲλ, υἱοῦ (γ) Βαχὶρ, υἱοῦ (δ) Ἀφὲκ, υἱοῦ ἀνδρὸς
2 (ε) Ἰεμιναίου, ἀνὴρ δυνατός. Καὶ τούτῳ υἱὸς, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σαοὺλ, ἐκλεκτὸς, ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ οὐκ ἦν ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀγαθὸς ὑπὲρ αὐτὸν, ὑψαυχέν καὶ ἐπάνω
3 ὑψηλὸς ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ἀπώλοντο (ζ) αἱ ὄνοι Κὶς πατρὸς Σαούλ. καὶ εἶπε Κὶς πρὸς Σαοὺλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Λάβε μετὰ σεαυτοῦ ἓν τῶν παιδαρίων, καὶ ἀνάστητι καὶ πορεύθητε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνους.
4 καὶ (η) διῆλθον διὰ ὄρους Ἐφραὶμ, Καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς (θ) Σελχὰ, καὶ οὐχ ἕυρεν· καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς (ι) Σεγλὰμ, καὶ οὐκ ἦν· καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς (κ) Ἰαμὶν, καὶ οὐχ ἕυρεν.

MS. A. (α) ἦν ἀνὴρ (β) Ἀρεὲλ, (γ) Βεχωρὲθ, (δ) Ἀφὶκ, (ε) Ἰεμιναίου, (ζ) οἱ ὄνοι Κεὶς τοῦ παιδὸς (η) διῆλθαν (θ) Σελγὰ, (ι) Σεγλὰμ, (κ) τοῦ Ἰεμιναίου,

CAP. IX.

ET vir de filiis Benjamin, & nomen ei Cis, filius Abiel, filii Jared, filii Bechor, filii Aphec, filii viri Jemitæi, viri potens. Et hic filius, & nomen ei Saul, procerus, vir bonus: & non erat in filiis Israel bonus super eum : ab humero & supra excelsus super omnem (a) terram. Et perierunt asinæ Cis patris Saul. Et dixit Cis ad Saul filium suum, Sume tecum unum puerorum : & surgite, & ite, & quærite asinas. Et transierunt per montem Ephraim, & transierunt per terram Selcha, & non invenerunt : Et transierunt per terram Segalim, & non erant : & transierunt per terram Jemin, & non invenerunt.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וַאֲמַר דִּין יְהֵי נִימוֹסָא דְמַלְכָּא דִּי מַלֵּךְ עֲלֵיכוֹן יָת בְּנֵיכוֹן יְדַבַּר וְיִמְנֵי לֵיהּ בִּרְתֵיכוֹהִי
12 וּבְפָרְשׁוֹהִי וְיִרְדְּפִין קֳדָם רְתִיכוֹהִי : וּלְמַנָּאָה לֵיהּ רַבְּנֵי אַלְפִין וְרַבְּנֵי חַמְשִׁין וְאִכָּרַיָּא לְמַגָּר
13 נִירֵיהּ וּלְמֶחֱצַד חֲצָדֵיהּ אוּמָנַיָּא לְמַעְבַּד מָנֵי קְרָבֵיהּ וּמָאנֵי רְתִיכוֹהִי : וְיָת בְּנָתֵיכוֹן יְדַבַּר
14 לְשַׁמְשָׁן וּלְטַבָּחָן וּלְאָפָן : וְיָת חַקְלֵיכוֹן וְיָת כַּרְמֵיכוֹן וְזֵיתֵיכוֹן טָבַיָּא יְסַב וְיִתֵּן לְעַבְדּוֹהִי :
15 וְזַרְעִיכוֹן וְכַרְמֵיכוֹן יְסַב חַד מִן עֲסַרָא וְיִהַב לְרַבְרְבוֹהִי וּלְעַבְדּוֹהִי : וְיָת עַבְדֵיכוֹן וְיָת
16 אַמְהָתְכוֹן וְיָת עוּלֵימְכוֹן שַׁפִּירַיָּא וְיָת חֲמָרֵיכוֹן יְדַבַּר לְמֶהֱוֵי עָבְדִין עֲבִידְתָּא : עָנְכוֹן יְסַב
17 חַד מִן עֲסַרָא וַאֲתוּן תֶּהוֹן לֵיהּ לְעַבְדִין : וְתִצְוְחוּן בְּיוֹמָא הַהוּא מִן קֳדָם מַלְכְּכוֹן
18 דְּאִתְרְעִיתוּן לְכוֹן וְלָא יְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתְכוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא : וְסָרִיבוּ עַמָּא לְקַבָּלָא לְמֵימַר
19 שְׁמוּאֵל וַאֲמָרוּ לָא אֱלָהִין מַלְכָּא יְהֵי עֲלָנָא : וּנְהֵי אַף אַנַחְנָא כְּכָל עַמְמַיָּא וְיִתְפְּרַע לָנָא
20 מַלְכָּנָא וְיִפּוֹק בְּרִישְׁנָא וְיִגַּח יָת קְרָבָנָא : וּשְׁמַע שְׁמוּאֵל יָת כָּל פִּתְגָמֵי עַמָּא וּסְדַּרְנוּן קֳדָם
21 יְיָ : וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל קַבֵּיל לְמֵמְרֵיהוֹן וְתַמְלִיךְ לְהוֹן מַלְכָּא וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְאֻנְשֵׁי
22 יִשְׂרָאֵל אִזִילוּ גְּבַר לְקִרְתֵּיהּ :

ט

1 וַהֲוָה גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְבִית בִּנְיָמִין וּשְׁמֵיהּ קִישׁ בַּר אֲבִיאֵל בַּר צְרוֹר בַּר בְּכוֹרַת בַּר אֲפִיחַ
2 בַּר גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְבִית בִּנְיָמִן גִּבָּר חֵילָא : וְלֵיהּ הֲוָה בַר וּשְׁמֵיהּ שָׁאוּל עֻלֵּם וְשַׁפִּיר
3 וְלֵית גַּבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שַׁפִּיר מִנֵּיהּ מִכַּתְפֵּיהּ וּלְעֵלָּא רָם מִכָּל עַמָּא : וַאֲבָדָא אָתָנַיָּא
לְקִישׁ אֲבוּהִי דִּשָׁאוּל וַאֲמַר קִישׁ לְשָׁאוּל בְּרֵיהּ דַּבַּר כָּעַן יָת חַד מֵעֻלֵּימָא וְקוּם אֲזִיל
בְּעֵי יָת אָתָנַיָּא : וְעָבַר בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וַעֲבַר בְּאַרְעָא דְרוֹמָא וְלָא אַשְׁכַּחוּ וְעָבַר בְּאַרְעָא
4 מַתְבְּרָא וְלֵית וְעָבַר בְּאַרְעָא שִׁבְטָא בְנָיְמִן וְלָא אַשְׁכַּחוּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit : Hoc erit statutũ regis qui regnabit sup vos: Filios vestros accipiet, & constituet eos sibi in curribus suis, & in equitib[9] suis, & sequentes ante currus suos: Et ad præficiendũ sibi magistros millium, & magistros quinquagenorum : & agricolas ad arandũ arationes suas, & ad metendum messes suas ; & opifices ad faciendũ vasa belli sui, & vasa curruũ suorũ. Et filias vestras accipiet ad ministras, ad coquas & ad pistrices. Et agros vestros, & vineas vestras, & olivas vestras bonas accipiet, & dabit servis suis. Et semina vestra & vineas vestras accipiet in decimas & dabit principibus suis & servis suis. Et servos vestros & ancillas vestras, & pueros vestros pulchros, & asinos vestros accipiet, ut sint facientes op[9] ej[9]. Oves vestras accipiet unã ex decẽ, & vos eritis illi in servos. Et clamabitis in die illo ab-ante regem vestrum quem voluistis vobis, & non accipiet Dñs orationem vestram in tempore illo. Et renuerunt populus audire dicto Semuelis, & dixerunt, Non : sed rex erit super nos. Et erimus etiam nos ut omnes gentes: & vindicabit nos rex noster, & egredietur in capite nostro, & inibit bella nostra. Et audivit Semuel omnia verba populi, & ordinavit ea ante Dominum. Et dixit Dominus ad Samuel, Audi dictis eorum, & regnare fac *eis* regem : & dixit Semuel viris Israel, Ite vir ad urbem suam.

CAP. IX.

1 ET fuit vir de tribu dom[s] Binjamin, & nomen ejus Kis filius Abiel, filii
2 Szeror, filii Bechorath, filii Aphiahh, filii viri ex tribu domus Binjamin, vir virtutis. Et illi fuit filius, & nomen ejus Saul, juvenis et pulcher ; & non erat vir de filiis Binjamin qui pulcher ab eo : ab humeris suis & suprà
3 magn[s] ab omni populo. Et perierunt asinæ Kis patri ipsi[9] Saulis: & dixit Kis ad Saul filiũ suum, Tolle nunc tecum unũ ex pueris, & surge vade, quære asinas. Et transivit in monte *dom[s]* Ephraim, & transivit in terra Au-
4 strali, & non repererunt ; & *transivit* in terra *Mathbera*, & non erant ; & *transivit* in terram tribus Binjamin, & non repererunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait, Hoc est jus regis qui regnabit super vos. Filios vestros accipiet, disponetque sibi in curribus suis & inter equites suos, ut currant ante currus suos. Constituet etiam sibi tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decuriones: arabunt arva ejus, metent messem ejus, & component instrumenta belli ejus, & instrumenta curruum ejus. Filias quoque vestras accipiet in textrices, & molitrices, & pistrices. Agros vestros, & vineas vestras, & oliveta vestra optima accipiet, dabitque servis suis. Semina vestra, & vineas vestras decimabit, tradetq; eunuchis suis ac servis suis. Servos vestros, & ancillas vestras juveneſq; vestros formosos, & asinos vestros tollet, *ipsisque* conficiet opus suum. Pecudes vestras decimabit, & vos eritis illi servi. Et ululabitis in die illo propter regē vestrum quem elegistis vobis, & non exaudiet vos Dñs in die illo. Noluerunt tamē populus auscultare voci Samuelis, sed dixerunt, Non item, sed rex erit super nos; Et erimus nos etiam ut reliquæ gentes, judicabitq; nos rex noster, & exibit ante nos, & bellū nostrum geret. Audiens itaq; Samuel omnia dicta populi, retulit ea coram Dño. Et ait Dñs ad Samuelē, Auscultа voci eorū, & præfice eis regem. Dixitq; Samuel Israelitis, Ite quisq; in civitatem suam.

CAP. IX.

ERat autem vir quidam de Benjamin, nomine Cis, filius Abiel, filii Sedor, filii Bechoroth, filii Aphih vir Benjaminitæ, valens robore. Is filium habebat nomine Saulem electum & bonum, quo nullus erat vir inter Israelitas melior, quique ab humero suo & ulteriùs procerior erat universo populo. Pereuntibus autem asinis Cis patris Saulis, dixit Cis ad Saulem filium suum, Duc tecum unum ex pueris, & surgens vade quæsitum asinas. Surgens itaq; Saul abiit, secumque ducens unum è pueris abiit quæsitum asinas patris sui. Cúmque pertransisset montem Aphrem, transissetque per terram carbonum, nec invenissent: transisset etiam per terram vulpium, nec adessent: deinde transisset per terram Benjamin, nec invenissent;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et ait, Hoc est jus ejus qui regnaturus est super vos. Accipiet filios vestros faciet; eos sibi equites gradientes ante rhedas suas: alios autem constituet pedites ambulantes coram se. Adhibebit quoq; sibi tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decuriones: & arabunt filii vestri arva ipsius, & metent ipsius messē, & fabricabunt eis instrumenta pro bello & aurigis ejus. Accipiet etiā filias vestras, faciet; eas sibi textrices, & molitrices, et pistrices. Agros etiā vestros, & vineas vestras, & præstantissimas oleas vestras accipiet, dabitq; servis suis. Item decimas accipiet è seminibus vestris & vineis vestris, dabitq; eas ministris & servis suis. Item accipiet ancillas vestras, & servos vestros, & famulos vestros speciosos, & jumenta vestra, atq; asinos vestros, eosque occupabit in opere suo. Deniq; decimabit pecudes vestras, & vos demū fietis servi ipsius. Et precabimini ac supplicabitis Domino in illo die propter illatā vobis angustiā à rege quem petistis, sed non exaudiet vos Dominus in illo die. Verùm noluit populus acquiescere consilio Samuelis, at dixit, Haudquaquā, non erit ita, imò verò erit super nos rex; Et erimus instar cunctarū gentiū, judicabitq; rex noster judicia nostra, & egredietur ante nos, pugnabitq; pro nobis. Audivit igitur Samuel omnia dicta populi, retulitq; ea coram Domino. Dixitq; Dominus ad Samuelem, Acquiesce sermoni eorū, & cōstitue super eos regē: quapropter ait Samuel universis Israelitis, Ite quilibet in civitatem suā.

CAP. IX.

ERat autem quidā ex filiis Benjamin, cujus nomen erat Cis, filius Abiel, filii Saror, filii Bechoroth, filii Aphih viri Benjaminitæ, fortitudine suā gigas. Huic erat filius nomine Saul vir perfectus inter viros, quo non erat inter filios Israel quisquā perfectior, & eminebat staturā toti populo ab humero suo sursum versūs. Pereuntibus autem asinis Cis patris Saulis, dixit Cis ad Saulem filium suum, Assume tecum puerum aliquē è pueris, eumq; ducito ad quærendas asinas. Surgens ergò Saul profectus est, secumq; ducens puerum unum è pueris suis egressus est ad quærendas asinas patris sui. Transivitque per montem Ephraim, & perlustravit terram carbonum, nec invenit: perlustravit etiam Benjamin, nec adhuc invenit: transivit quoq; per terram vulpium, nec invenit.

שמואל א: ט

qui ,suo puero dixit Saul & : Suph terram in venerunt Ipsi
5 הַמָּה בָּאוּ בְּאֶרֶץ צוּף וְשָׁאוּל אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר
,asinis ab meus pater cessaverit forte ne ,revertamur & ,Veni :secum
עִמּוֹ לְכָה וְנָשׁוּבָה פֶּן־יֶחְדַּל אָבִי מִן־הָאֲתֹנוֹת
civitate in Dei vir nunc Ecce : ei Dixitque .nobis *sit solicitus* &
6 וְדֹאֲגִ֖ן לָנוּ: וַיֹּ֣אמֶר לוֹ הִנֵּה־נָ֗א אִישׁ־אֱלֹהִים֮ בָּעִיר
: veniet veniendo ,loquetur quod omne ; honorabilis vir &
הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר בָּא יָבֹא
quam nostram viam nobis indicet forte si ,illuc eamus nunc
עַתָּה נֵלְכָה שָּׁם אוּלַי יַגִּיד לָנוּ אֶת־דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר
ibimus ecce Et : suo puero Saul Dixitque .*eam super ambulemus*
7 נֵלֵךְ עָלֶיהָ: וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ לְנַעֲר֔וֹ וְהִנֵּה נֵלֵךְ֙
munus & ,nostris vasis de abiit panis quia ? viro afferemus quid &
וּמַה־נָּבִיא לָאִישׁ כִּי הַלֶּחֶם אָזַל מִכֵּלֵינוּ וְתִשּׁוּרָה
adjecit Et ? nobiscum quid : Dei viro *afferendum ad* non
אֵין־לְהָבִיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מַה־אִּתָּנוּ: וַיֹּסֶף
8 mea manu in invenitur Ecce :dixit & ,Sauli *respondendum ad* puer
הַנַּעַר לַעֲנוֹת אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי
nobis indicabit & ,Dei viro dabo & : argentei sicli *quartum*
רֶבַע שֶׁקֶל כֶּסֶף וְנָתַתִּי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגִּיד לָנוּ
vir dicebat sic ,Israel in *Amea* .nostram viam
9 אֶת־דַּרְכֵּנוּ: לְפָנִים֙ בְּיִשְׂרָאֵ֔ל כֹּה־אָמַ֖ר הָאִ֑ישׁ
: Videntem ad usque eamus & ,Venite : Deum inquirendi ad *se eundo in*
בְּלֶכְתּוֹ לִדְרוֹשׁ אֱלֹהִים לְכוּ וְנֵלְכָה עַד־הָרֹאֶה
Dixitque .Videns *antea* vocabatur ,hodie Propheta quia
כִּי לַנָּבִיא הַיּוֹם יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה: וַיֹּאמֶר
10 iverunt & : eamus ,veni ; tuum verbum Bonum : suo puero Saul
שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ טוֹב דְּבָרֶךָ לְכָה נֵלֵכָה וַיֵּלְכוּ
ascendentibus Ipsis .Dei vir ibi qua ,civitatem in
אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים: הֵמָּה עֹלִים֙
11 hauriendum ad egredientes puellas invenerunt ipsi & ,civitatis *ascensu in*
בְּמַעֲלֵה הָעִיר וְהֵמָּה מָצְא֣וּ נְעָר֔וֹת יֹצְא֖וֹת לִשְׁאֹב
resonderunt Et ? Videns *hoc in* est Num : eis dixerunt & ; *aquas*
מַ֑יִם וַיֹּאמְר֣וּ לָהֶ֔ן הֲיֶ֥שׁ הָרֹ֖אֶה: וַתַּעֲנֶינָה
12 quia ,nunc festina ; *tuas facies ad* ecce ,Est : dixerunt & ,eis
אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מַהֵר עַתָּה כִּי
Bamah in populo hodie sacrificium quia ,civitatem in venit hodie
הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה:
13 ascendat antequam ,eum invenietis sic ,urbem *vos intrare Circa*
כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטֶרֶם יַעֲלֶה
eum venire usque populus comedet non quia : vescendum ad Bamah in
הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי לֹא יֹאכַל הָעָם עַד־בֹּאוֹ
.invitati comedent postea ,sacrificio benedicet ipse quia
כִּי־הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי־כֵן יֹאכְלוּ הַקְּרוּאִים
ascenderunt Et .eum invenietis *die sicut* eum quia ,ascendite nunc Et
14 וְעַתָּה עֲלוּ כִּי־אֹתוֹ כְהַיּוֹם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ: וַיַּעֲלוּ
Semuel ecce & ,civitatis medium *in* ingredientibus ipsis : civitatem
הָעִיר הֵמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל
Dominus Et .Bamah in *ascendendum ad* eorum occursum in *egredien*
15 יֹצֵא לִקְרָאתָם לַעֲלוֹת הַבָּמָה: וַיהוָה
,Saul *venire ante* una die ,Semuel aurem revelaverat
גָּלָה אֶת־אֹזֶן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לְפָנֵי בוֹא שָׁאוּל
Binjamin terra de virum te ad mittam cras *tempus Secundum* : dicendo
לֵאמֹר: כָּעֵת֙ מָחָ֔ר אֶשְׁלַח֥ אֵלֶ֖יךָ אִ֣ישׁ מֵאֶ֣רֶץ בִּנְיָמִ֑ן
16 faciet salvum & : Israel meum populum super ducem in eum unges &
וּמְשַׁחְתּוֹ לְנָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ
venit quia ,meū populū respexi quia ; Philistim manu de meū populum
אֶת־עַמִּי מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עַמִּי כִּי בָּאָה
.me ad ejus clamor
צַעֲקָתָם אֵלָי:

Versio VULGATA LAT.

5 Cùm autē venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerū qui erat cum eo ; Veni & revertamur, nè fortè dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit pro nobis. Qui ait ei ; Ecce vir Dei est in civitate hac, vir nobilis: omne quod loquitur, sine ambiguitate venit. Nunc ergò eamus illùc, si fortè indicet nobis de via nostra, propter quā venimus. Dixítque Saul ad puerū suum; Ecce ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitarciis nostris : & sportulam non habemus, ut demus homini Dei, nec quidquam aliud. Rursum puer respondit Sauli, & ait ; Ecce inventa est in manu mea quarta pars sicli argenti, dabimus homini Dei, ut indicet nobis viam nostram. (Olim in Israel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum ; Venite, & eamus ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur hodiè, vocabatur olim Videns.) Et dixit Saul ad puerū suum ; Optimus sermo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in civitatem in qua erat vir Dei. Cúmq; ascenderent clivū civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendā aquā, et dixerūt eis; Num hic est Videns ? Quæ respondentes, dixerunt illis; Hìc est: ecce ante te, festina nunc ; hodiè enim venit in civitatē, quia sacrificiū est hodiè populi in excelso. Ingredientes urbem, statim invenietis eū antequā ascendat excelsum ad vescendū; neq; enim comesur est populus donec ille veniat : quia ipse benedicit hostiæ, & deinceps comedunt qui vocati sūt. Nunc ergò conscendite, quia hodiè reperietis eū. Et ascenderunt in civitatem. Cúmque illi ambularent in medio urbis, apparuit Samuel egrediens obviā eis, ut ascenderet in excelsum. Dominus autē revelaverat auriculā Samuelis ante unam diē quā veniret Saul, dicens ; Hàc ipsā horâ, quæ nunc est, cras mittam virum ad te de terra Benjamin , & unges eum ducem super populum meum Israel : & salvabit populum meum de manu Philisthinorum , quia respexi populum meum : venit enim clamor eorum ad me.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Αὐτῶν δὲ ἐλθόντων (λ) εἰς τὴν Σιφ, καὶ Σαὰλ εἶπε τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ, Δεῦρο καὶ ἀποστρέψωμεν, μὴ ἀνεὶς ὁ πατήρ μου τὰς ὄνους, (μ) φροντίζῃ τὰ περὶ ἡμῶν. Καὶ
6 εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον, Ἰδοὺ δὴ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔνδοξος, πᾶν ὃ ἐὰν λαλήσῃ ἀφανῆ γινόμενον παρέσται. καὶ νῦν (ν) πορευθῶμεν, ὅπως ἀπαγγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν ἐφ'
7 ᾗ ἐπορευθημεν ἐπ' αὐτήν. Καὶ εἶπε Σαὰλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ, Καὶ ἰδοὺ πορευσόμεθα· καὶ τί (ξ) οἴσομεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ; (ο) ὅτι οἱ ἄρτοι ἐκλελοίπασιν ἐκ τῶν ἀγγείων ἡμῶν, καὶ πεῖον οὐκ ἔστι (π)
8 μεθ' ἡμῶν εἰσενεγκεῖν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ τὸ ὑπάρχον ἡμῖν. Καὶ προσέθετο τὸ παιδάριον ἀποκριθῆναι τῷ Σαὰλ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ εὑρηται ἐν τῇ χειρί μου τέταρτον ζίκλου ἀργυρίου, καὶ δώσεις τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ
9 θεοῦ, καὶ ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν. Καὶ (ρ) ἔμπροσθεν ἐν Ἰσραὴλ τάδε (σ) ἔλεγον ἕκαστος ἐν τῷ πορεύεσθαι (τ) ἐπερωτᾶν τὸν θεόν, Δεῦτε καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν Βλέποντα· ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς
10 ἔμπροσθεν, ὁ Βλέπων. Καὶ εἶπε Σαὰλ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτοῦ, Ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα, δεῦρο καὶ πορευθῶμεν. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν πόλιν οὗ ἦν ἐκεῖ ὁ (υ) ἄνθρωπος ὁ τοῦ θεοῦ.
11 Αὐτῶν ἀναβαινόντων τὴν ἀνάβασιν τῆς πόλεως, καὶ αὐτοὶ εὑρίσκουσι τὰ κοράσια ἐξερχομένας (φ) ὑδρεύεσθαι ὕδωρ, καὶ λέγουσιν αὐταῖς, Εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ Βλέπων;
12 Καὶ ἀποκρίθη τὰ κοράσια αὐτοῖς, καὶ (χ) λέγουσιν αὐτοῖς, Ἔστιν· ἰδοὺ κατὰ πρόσωπον (ψ) ὑμῶν. νῦν διὰ τοῦ ἡμέραν ἥκει
13 εἰς τὴν πόλιν, ὅτι θυσία ζήμερον τῷ λαῷ ἐν Βαμᾶ. Ὡς ἂν (ω) εἰσέλθητε εἰς τὴν πόλιν, ὕτως εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, πρὶν ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς (α) Βαμᾶ τοῦ φαγεῖν· ὅτι οὐ μὴ φάγῃ ὁ λαὸς ἕως τοῦ (β) εἰσελθεῖν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς εὐλογεῖ τὴν θυσίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐσθίουσιν οἱ ξένοι. καὶ νῦν ἀνάβητε,
14 ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν εὑρήσετε αὐτόν. Καὶ ἀναβαίνουσιν τὴν πόλιν. αὐτῶν εἰσπορευομένων εἰς μέσον τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτῶν, τοῦ ἀναβῆναι εἰς Βαμᾶ. Καὶ κυρίου ἀπεκάλυψε
15 τὸ ὠτίον Σαμουὴλ ἡμέρᾳ μιᾷ ἔμπροσθεν τοῦ ἐλθεῖν (γ) πρὸς αὐτὸ Σαοὺλ, λέγων,
16 Ὡς ὁ καιρὸς, ἄνειον ἀποστελῶ πρὸς σὲ ἄνδρα ἐκ γῆς Βενιαμὶν, καὶ χρίσεις αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ, καὶ σώσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων, ὅτι ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ λαοῦ μου, ὅτι ἦλθε βοὴ αὐτῶν πρὸς μέ.

Ipsis autem venientibus in Sph & Saul dixit puero suo, qui secum ; Veni, & revertamus, ne omittens pater meus (b) asinas, solicitus sit quæ de nobis. Et dixit ei puer; Ecce nunc homo Dei in civitate hac, & homo honoratus, omne quodcunque locutus fuerit, eveniens aderit. Et nunc (c) eamus, ut annuatiet nobis viam nostram, super quam ibimus super eam. Et dixit Saul puero suo, qui secum; Et ecce ibimus: & quid seremus homini Dei? quoniam panes defecerunt de vasis nostris & plus non est nobiscum ad afferendum homini Dei, (d) quod est nobis. Et adjecit puer respondere Sauli, & dixit; Ecce inventa est in manu mea quarta pars sicli argenti: & dabis homini Dei, & annuntiabit nobis viam nostram. Et antea in Israel hæc dicebat unusquisq; in eundo adinterrogandum Deum; Veni, & eamus ad Videntem : (e) quoniam prophetam vocabat populus antea, Videns. Et dixit Saul ad puerum suum, Bonum est verbum; veni, & eamus. Et iverunt in civitatem, ubi erat ibi homo Dei. Ipsis ascendentibus ascensionem civitatis, & ipsi invenient puellas exeuntes ad hauriendam aquam: & dicunt eis, Si est hic Videns? Et respondentes puellæ eis, & dicunt eis; Est: ecce ad faciem (f) vestram. Nunc per (g) diē venit in civitatem, quoniam sacrificium hodiè populo in (h) Bama. Cùm ingressi fueritis in civitatem, sic invenietis eum in civitate, priusquàm ipse ascendat in Bama ad manducandum : quoniam non manducabit populus, quoadusque ipse ingrediatur: quoniam hic benedicit sacrificium: & postea hæc comedunt (i) hostias. Et nunc ascendite, quia per diem invenietis eum. Et ascendunt civitatem. Ipsis ingredientibus in medium civitatis, & ecce Samuel exiit in occursum eorum ad ascendendum in Bama. Et Dominus revelaverat autem Samuel die una, antequàm veniret ad eum Saul, dicens ; Sicut (k) tempus, cras mittam ad te virum de terra Benjamin : & unges eum in principem super populum meum Israel, & salvabit populum meum de manu alienigenarum: quoniam respexi super humiliationem populi mei : quia venit clamor eorum ad me.

MS. A. (λ) εἰς γῆν Σειφ, (μ) φροντίζῃ περὶ (ν) πορευθῶμεν ἐκεῖ, ὅπως (ξ) εἰσοίσομεν (ο) ὅτι ἄρτοι (π) ἐν ὑμῖν τοῦ εἰσενεγκεῖν (ρ) ἔμπροσθεν Ἰσραὴλ (σ) ἔλεγαν (τ) ἐπερωτῆσαι θεὸν, Δεῦτε (υ) ἀνθρώπου τοῦ (φ) ὑδρεύσασθαι (χ) λέγουσιν, Ἔστιν· (ψ) ὑμῶν. τάχιον, νῦν (ω) εἰσέλθητε (α) Βαμᾶ (β) ἐλθεῖν (γ) Σαοὺλ πρὸς αὐτὸ, λέγων, Ὡς ὁ καιρὸς σοῦ, ἄνειον * ἄνειον ἀποστέλλω

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אנון אִתּוֹ בְּאַרְעָא דְּבָה נְבִיָּא דַיְיָ וְשָׁאוּל אֲמַר לְעוּלֵימָא דְּעִמֵּיהּ אִתָּא וְנֵתוּב דִּלְמָא
5 יְשְׁבוֹק אַבָּא מִן עֵסֶק אָתָנָיָא וְיֵצִיף לָנָא : וַאֲמַר לֵיהּ הָא כְעַן נְבִיָּא דַיְיָ בִּקְרְתָּא הָדָא
6 וּגְבַר מְתַנְבֵּי קְשׁוֹט כָּל דְּאָתַנְבֵּי אִתְקַיְּמָא יִתְקַיֵּם כְּעַן נֵיזִיל לָתָּא רַשְׁנָן מָאִים יְחַוֵּי לָנָא יַת
7 אָרְחָנָא דְּאָתְנָא עֲלָהּ : וַאֲמַר שָׁאוּל לְעֻלֵּימֵיהּ וְהָא נֵיזִיל וְאִם מְקַבֵּיל מָמוֹן מַה נָעֵיל לְנְבִיָּא
דַיְיָ אַף אֲנַחְנָא וְזִדִין עִדְן עָטַרוּ מָנָנָא וּמִדַּעַם דְּכִשַׁר לֵית לְאַעֲלָא לְנְבִיָּא דַיְיָ וּמָה עִמָּנָא
8 לְמֶעְבַּד : וְאוֹסִיף עוּלֵימָא לְמַעֲנֵי יַת שָׁאוּל וַאֲמַר הָא אִשְׁתְּכַח בִּידִי זוּזָא חֲדָא דְכַסְפָּא
9 וְנִתֵּן לִנְבִיָּא דַיְיָ וְיחַוֵּי לָנָא יַת אָרְחָנָא : בְּקַדְמִין בְּיִשְׂרָאֵל כְּדֵין אֲמַר גְּבַר אֲמַר נְבָרָא בְּמֵיוֹלֵיהּ
לְמִתְבַּע אוּלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ אִתּוֹ וְנִתְמְטֵי עַד חֲוָיָא אֲרֵי לְנְבִיָּא יוֹמָא דֵין מִתְקְרֵי מִלְּקַדְמִין
10 חֲוָיָא : וַאֲמַר שָׁאוּל לְעוּלֵימֵיהּ תַּקִּין פִּתְגָמָךְ אִתָּא נֵיזִיל וַאֲזִלוּ לִקְרְתָּא דְּתַמָּן נְבִיָּא דַיְיָ:
11 אִנּוּן סָלְקִין בְּמַסְקָנָא דִקְרְתָּא וְאִנּוּן אַשְׁכְּחוּ עוּלֵימָן נָפְקָן לְמִמְלֵי מַיָא וַאֲמַרוּ לְהֶן הַאִית
12 הָכָא חֲוָיָא : וְאָתְיְבָא יְתֵהוֹן וַאֲמְרָא אִית דְּא הָא קֳדָמָךְ אוֹחֵי כְּעַן אֲרֵי יוֹמָא דֵין עַל
לִקְרְתָּא אֲרֵי שֵׁירוּ נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא יוֹמָא דֵין לְעַמָּא בְּבֵית אַסְחָרוּתָא : כְּמֵעַלְכוֹן לִקְרְתָּא
13 כֵּן תַּשְׁכְּחוּן יָתֵיהּ עַד לָא יִסַּק לְבֵית אַסְחָרוּתָא לְמֵיכַל אֲרֵי לָא אָכִיל עַמָּא עַד מֵיתוֹהִי
אֲרֵי הוּא פָּרִיס מְוֹנָא בְּתַר כֵּן אָכְלִין וּמְנָיָא וְכְעַן סַקּוּ אֲרֵי יָתֵיהּ בְּיוֹמָא דֵין תַּשְׁכְּחוּן
14 יָתֵיהּ : וְסַלִּיקוּ לִקְרְתָּא אִנּוּן עָלִין בְּגוֹ קִרְתָּא וְהָא שְׁמוּאֵל נָפִיק לְקַדְמוֹתְהוֹן לְמִסַּק
15 לְבֵית אַסְחָרוּתָא : וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְאֲמַר לִשְׁמוּאֵל יוֹמָא חַד קֳדָם מֵיתֵי שָׁאוּל לְמֵימָר :
כְּעִדָּן הָדֵין מְחָר אֲשַׁלַּח לְוָתָךְ גַּבְרָא מֵאַרְעָא שִׁבְט בִּנְיָמִין וְתִמְשְׁחִנֵּיהּ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיִפְרוֹק יַת עַמִּי מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי נְלִי קֳדָמַי דּוּחֲקָא דְעַמִּי אֲרֵי עֲלַת
קֳבֵלְתְּהוֹן לְקֳדָמַי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ipsi venerunt ad terrā in qua *Propheta Domini :* & Saul dixit puero suo qui secū: Veni & redibim: fortè cessaverit pater meus à cura asinarum, & solicitus erit nostri. Et dixit illi : Ecce nunc Propheta Dñi in urbe hac, & vir *vaticinans* veritatē: omne quod vaticinabitur, firmando confirmabitur : nunc ibimus *nobis* eò, fortasse indicabit nobis viam nostram quam venimus super eam. Et dixit Saul puero suo : Et ecce ibimus: & si accipiens mamon, quid inferemus Prophetæ *Domini ?* etiā nos viatica *egressa* defecerunt *nobis* , & quicquam quod placens non est ad inferendum Prophetæ Dñi: quid nobis faciendum ? Et addidit puer ad respondendū Sauli, & dixit : Ecce inventa est in manu mea zuza una argenti, & *dabimus* Prophetæ Dñi, & indicabit nobis viam nostrā. In antiquis in Israel sic dixit vir cùm ambularet ad quærendum doctrinam ab-ante Dominum: Venite & perducemur usque ad Videntem: quia Propheta hodie, vocatus fuit ab antiquis Videns. Et dixit Saul puero suo: Rectū verbū tuum: veni, ibimus: & iverunt ad urbem ubi Propheta Dñi. Illi ascendentes in ascensu urbis, & illi invenerunt puellas exeuntes ad implendū aquas, & dixerunt eis: Num est hìc videns ? Et responderunt illis & dixerunt, Est hìc, ecce ante te: festina nunc, quoniā hodie intravit ad urbē, quia posuerunt oblationē sanctitatum hodie populo in domo confessūs. In intrando vos ad urbē sic invenietis eū antequā ascendat ad domū confessūs ad comedendū; quia non comedet populus donec veniat ille ; namq; ille benedicens *cibo*, posteà comedentes vocati: & nunc ascendite, quoniam illū in die hac invenietis illum. Et ascenderunt ad urbem : illi intrantes intra urbem, & ecce Semuel exiens ad occursum eorum ad ascendendum ad domum confessūs. Et ab-ante Dominum dictum fuit ad Semuel die uno antequàm veniret Saul, dicendo : In tempore hoc cras mittam ad te virum de terra tribūs Binjamin, & unges eum ut sit rex super populum meum Israel: & liberabit populum meum de manu Philisthæorum; quia revelata est ante me afflictio populi mei, quia intravit clamor eorum ante me.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܐܬܘ ܠܐܪܥ ܨܘܪ ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܥܠܡܐ ܕܥܡܗ ܐܬܘ ܘܢܗܠܟ ܘܢܬܒ ܕܠܡܐ ܐܒܐ ܡܢ ܥܠ ܡܕܥ ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܕܚܠ ܥܠܢ ܐܡܪ ܠܗ ܥܠܡܐ ܗܐ ܓܒܪܐ ܐܠܗܐ ܒܗܕܐ ܩܪܬܐ ܘܓܒܪܐ ܝܩܪ ܗܘ ܟܠ ܕܡܠܠ ܐܝܬ ܐܬܐ ܗܫܐ ܢܙܠ ܬܡ ܕܠܡܐ ܢܚܘܐ ܠܢ ܐܘܪܚܐ ܕܢܗܠܟ ܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܥܠܡܐ ܗܐ ܢܗܠܟ ܘܡܢܐ ܢܝܣܒ ܠܓܒܪܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܠܐ ܐܪܒܥ ܙܘܙܐ ܕܟܣܦܐ ܘܢܬܠ ܠܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܡܪ ܥܠܡܐ ܗܐ ܫܘܒ ܒܝܕܟ ܗܐ ܐܪܒܥ ܙܘܙܐ ܕܟܣܦܐ ܗܐ ܐܢܐ ܢܬܠ ܠܟ ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܕܚܠ ܥܠ ܡܕܥ ܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܥܠܡܐ ܗܐ ܕܐܬܝܬ ܒܬܪ

שמואל א: י

vir Ecce : *ei respondit* Dominus & ,Saul respexit Samuel Et

17 וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת שָׁאוּל וַיהוָה עָנָה הִנֵּה הָאִישׁ

Saul accessit Et .*meum populum in cohibebit* iste ; te ad dixi quem

18 אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי : וַיִּגַּשׁ שָׁאוּל

hic ubi ,mihi *nunc* Indica : dixit & ,portæ medio in Samuel ad

אֶת שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא לִי אֲיֵ֫ה זֶה

Ego : dixit & ,Saul ad Samuel respondit Et ? Videntis domus

19 בֵּית הָרֹאֶה : וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי

: hodie mecum comedetis & ,Bamah in *meas facies ad* ascende : Videns

הָרֹאֶה עֲלֵה לְפָנַי הַבָּמָה וַאֲכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם

.tibi annunciabo ,tuo corde in quod omne & : manè *in* te dimittam &

וְשַׁלַּחְתִּיךָ בַּבֹּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ אַגִּיד לָךְ :

20 ponas ne ,*dierum tertio die* tibi pereuntibus asinabus Et

וְלָאֲתֹנֹת הָאֹבְדוֹת לְךָ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אַל־תָּשֶׂם

nonne ? Israel desiderabile omne cui & : sunt invētæ quia ,*eis* tuum cor

אֶת לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא

Nonne : dixit & ,Saul respondit Et ? tui patris domui omni & ,tibi

21 לְךָ וּלְכֹל בֵּית אָבִיךָ : וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הֲלוֹא

minima mea familia & ,Israel tribubus minoribus de *ego* Jemini filius

בֶן־יְמִינִי אָנֹכִי מִקְטַנֵּי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצְּעִרָה

me ad es locutus quid ut & ? Binjamin tribus familiis omnibus *præ*

מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת שִׁבְטֵי בִנְיָמִן וְלָמָּה דִבַּרְתָּ אֵלַי

,ejus puerum & Saul ipsum Samuel assumpsit Et ? hoc verbū secundū

22 כַּדָּבָר הַזֶּה : וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת שָׁאוּל וְאֶת נַעֲרוֹ

,invitatorum capite in locum eis dedit & :*cubiculū* in eos introduxit &

וַיְבִיאֵם לִשְׁכָּתָה וַיִּתֵּן לָהֶם מָקוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוּאִים

Da : coquo Samuel Dixitque .viri triginta ferme *ipsi* &

23 וְהֵמָּה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ : וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לַטַּבָּח תְּנָה

eam pone ,te ad dixi quam ; tibi dedi quam ,*distributionem*

אֶת הַמָּנָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְךָ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׂים אִתָּךְ

posuit & ,eum super quod & ,armum *mactator* levavit Et .tecum

24 עָמָּךְ : וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת הַשּׁוֹק וְהָעֲלָיָה וַיָּשֶׂם

,comede ,*tuas facies ad* pone *residuum* Ecce : dixit & ,Saul *facies ad*

לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנִּשְׁאָר שִׂים־לְפָנֶיךָ אֱכֹל

comeditque : *vocavi* Populum : dicendo ,tibi servatū *statutū tempus in* quia

כִּי לַמּוֹעֵד שָׁמוּר־לְךָ לֵאמֹר הָעָם קָרָאתִי וַיֹּאכַל

Bamah de Descenderuntque .illa die in Semuel cum Saul

25 שָׁאוּל עִם־שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא : וַיֵּרְדוּ מִן־הַבָּמָה

, fuit & : *manicarum* Et .tectum super Saul cum est locutus & ,civitatē

26 הָעִיר וַיְדַבֵּר עִם־שָׁאוּל עַל־הַגָּג : וַיִּשְׁכְּמוּ וַיְהִי

dicendo,tectum ad Saul *ad* Samuel vocavit & ,*auroram ascendere circa*

כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל הַגָּג לֵאמֹר

,ipse ,*ipsi* ambo sunt egressi & ,Saul surrexit & : te dimittā & ,Surge

קוּמָה וַאֲשַׁלְּחֲךָ וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הוּא

Samuel & ,urbis extremum in descendentibus Ipsis .foras Samuel &

27 וּשְׁמוּאֵל הַחוּצָה : הֵמָּה יוֹרְדִים בִּקְצֵה הָעִיר וּשְׁמוּאֵל

: transivit & ; *nostras facies ad* transeat & ,puero Dic : Saul ad dixit

אָמַר אֶל שָׁאוּל אֱמֹר לַנַּעַר וְיַעֲבֹר לְפָנֵינוּ וַיַּעֲבֹר

.Dei verbum te faciam audire & ,*die sicut* sta tu &

וְאַתָּה עֲמֹד כַּיּוֹם וְאַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבַר אֱלֹהִים :

CAP. X

,eū est oscular' &,ej' caput super effudit &,olei lenticulam Samuel *cepit* Et

1 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת פַּךְ הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשָּׁקֵ֫הוּ

? ducem in suā hæreditatē super Dominus te unxit quia Nonne : dixit ac

וַיֹּאמֶר הֲלֹא כִּי־מְשָׁחֲךָ יְהוָה עַל־נַחֲלָתוֹ לְנָגִיד :

sepulchro cum homines duos invenies & ,me *apud* de hodie *te abeundo* In

2 בְּלֶכְתְּךָ הַיּוֹם מֵעִמָּדִי וּמָצָאתָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִם־קִבְרַת

sunt Inventæ : te ad dicentque ; Selsach in Binjamin termino in ,Rachel

רָחֵל בִּגְבוּל בִּנְיָמִן בְּצֶלְצַח וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ נִמְצְאוּ

tuus pater dimisit ecce & ; quærendū ad iveras quas ,asinæ

הָאֲתֹנוֹת אֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהִנֵּה נָטַשׁ אֲבִיךָ אֶת־

? meo filio faciam Quid : dicendo ,vobis *est solicitus* & ,asinarum *verba*

דִּבְרֵי הָאֲתֹנוֹת וְדֹאֵג לָכֶם לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לִבְנִי :

Versio VUL.LAT.

17 Cúmq; aspexissōt Samuel Saulē, Dñs dixit ei; Ecce vir quem dixerā tibi, Iste dominabitur populo meo. Accessit autē Saul ad Samuelē in medio portæ, & ait; Indica, oro, mihi, ubi est dom' Videntis. Et respōdit Samuel Sauli dicens, Ego sū Videns: ascende ante me in excelsum, ut comedatis mecū hodiè, & dimittā te mané: & omnia quæ sūt in corde tuo, indicabo tibi. Et de asinis, quas nudiusterti' perdidisti, nè solicit' fis, quia inventæ sunt. Et cuj' erūt optima quæq; Israel? nónne tibi & omni domui patris tui? Respondēs autē Saul, ait; Nūquid non fili' Jemini ego sum, de minima tribu Israel, & cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quarè ergò locut' es mihi sermonē istū? Assumens itaque Samuel Saulē, & puerū ej', introduxit eos in tricliniū, & dedit eis locū in capite eorū qui fuerāt invitati: erant enim quasi triginta viri. Dixitq; Samuel coquo; Da partē, quā dedi tibi, & præcepi ut reponeres seorsū apud te. Levavit autē coqu' armū, & posuit ante Saul. Dixitq; Samuel; Ecce q̄ remansit, pone ante te, & comede: quia de industria servatū est tibi, quando populū vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa. Et descenderūt de excelso in oppidū, & locutus est cū Saule in solario: stravítque Saul in solario, & dormivit. Cúmq; manè surrexissent, et jā eluceſceret, vocavit Samuel Saulē in solario, dicens; Surge, & dimittā te. Et surrexit Saul: egressiq; sunt ambo, ipse videlicet, & Samuel. Cúmq; descenderent in extrema parte c̄ivitatis, Samuel dixit ad' Saul; Dic puero, ut antecedat nos, et transeat: tu autē subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum Dñi.

CAP. X.

1 Tulit autē Samuel lenticulā olei, & effudit super caput ej', et deosculat' est eū: et ait; Ecce, unxit te Dñs super hæreditatē suā in principē, et liberabis populū suū de manib' inimicorū ej', qui in circuitu ej' sunt. Et hoc tibi signū, quia unxit te De' in principē. Cùm abieris hodiè à me, invenies duos viros juxta sepulchrū Rachel in finib' Benjamin, in Meridie: dicentq; tibi; Inventæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tu' asinis, solicitus est pro vobis, & dicit, Quid faciam de filio meo?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ Σαμουὴλ εἶδε τ̄ Σαοὺλ, καὶ κύριος ἀπεκρίθη αὐτῷ, (ε) Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὃν εἶπα Coi, Οὗτος ἄρξει ἐν τῷ λαῷ μου. Καὶ προσήλθε Σαοὺλ πρὸς Σαμουὴλ εἰς μέσον τ̄ πόλεως, καὶ εἶπεν, Ἀπάγγειλον (ζ) μοῦ ποῦ ὁ οἶκος τ̄ βλέποντος. Καὶ ἀπεκρίθη Σαμουὴλ τῷ Σαοὺλ, καὶ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι ὁ βλέπων. ἀνάβηθι ἔμπροσθέν μου εἰς Βαμᾶ, καὶ φάγε μεθ' ἐμοῦ σήμερον, καὶ (η) ἐξαποστελῶ σε πρωΐ, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ Cu ἀπαγγελῶ Coi. Καὶ περὶ τ̄ (θ) ὄνων Cu τ̄ ἀπολωλυῶν (ι) σήμερον τριταίων, μὴ θῇς τ̄ καρδίαν Cu αὐτᾶς, ὅτι ἥυρηνται. καὶ τίνι τὰ ὡραῖα τῆ Ἰσραήλ; οὐχὶ σοὶ, καὶ τῷ οἴκῳ τ̄ πατρός Cu; Καὶ ἀπεκρίθη Σαοὺλ, καὶ εἶπεν, Οὐχὶ ἀνδρὸς υἱὸς Ἰεμιναίου ἐγώ εἰμι τῆ (λ) μικρᾶ σκήπτρῳ φυλῆς Ἰσραήλ; καὶ τ̄ φυλῆς τ̄ ἐλαχίστης ἐξ ὅλης σκήπτρου Βενιαμίν; καὶ ἵνα τί ἐλάλησας (μ) πρός ἐμὲ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο; Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τ̄ Σαοὺλ καὶ τὸ παιδάριον αὐτῦ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα, καὶ ἔδωκεν (ν) αὐτοῖς ἐκεῖ τόπον ἐν πρώτοις τ̄ κεκλημένων ὡσεὶ ἑβδομήκοντα ἀνδρῶν. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ μαγείρῳ, Δός μοι τ̄ μερίδα ἣν ἔδωκά Coi, ὃν εἶπά Coi θεῖναι αὐτὴν παρὰ Coί. Καὶ ἤνεγκεν ὁ μάγειρος τ̄ (ξ) κωλέαν, καὶ παρέθηκεν αὐτῷ ἐνώπιον Σαούλ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ Σαοὺλ, Ἰδοὺ τὸ ὑπόλειμμα, παράθες αὐτὸ ἐνώπιόν Cu καὶ φάγε, ὅτι εἰς (ο) μαρτύριον (π) τέθειταί Coι παρὰ τοὺς ἄλλους, ἀπόκνιζε. καὶ ἔφαγε Σαοὺλ μετὰ Σαμουὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ κατέβη ἐκ τ̄ Βαμᾶ (ρ) εἰς τ̄ πόλιν. καὶ διέστρωσε τῷ Σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ ἐκοιμήθη. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβαινον ὁ ὄρθρος, καὶ ἐκάλεσε Σαμουὴλ τ̄ Σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι, λέγων, Ἀνάστα, καὶ ἐξαποστελῶ Ce. καὶ (σ) ἀνέστη Σαοὺλ, καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ Σαμουὴλ ἕως ἔξω. Αὐτοὶ καταβαίνοντες εἰς μέρος τ̄ πόλεως, καὶ Σαμουὴλ εἶπε τῷ Σαοὺλ, Εἶπον τῷ νεανίσκῳ, καὶ διελθέτω ἔμπροσθεν (τ) ἡμῶν· καὶ Cù στῆθι ὡς σήμερον, καὶ (υ) ἀκουσον ῥῆμα θεῦ.

MS.A. (ε) Ἰδοὺ ἄνθρωπος (ζ) δή μοι ποῦ οἶκος (η) ἐξαποστέλλω (δ) ὄνων τῶν (ι) Cu σήμερον (κ) καὶ παυσὶ τῷ (λ) μικροτέρῳ (μ) πρὸς μὲ (ν) αὐτοῖς τόπον (ξ) κωλέαν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς, καὶ (ο) μαρτύριον (π) τέθεται Coι παρὰ τῦ ἀνθρώπε, (ρ) ἐν τῇ πόλει αὐτὸς (τ) ἡμῶν· καὶ διῆλθεν. καὶ Cù (υ) ἄκουσον Coι ῥῆμα

Kεφ. ί.

1 Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τ̄ φακὸν τ̄ ἐλαίε, καὶ ἐπέχεεν ἐπὶ τ̄ κεφαλὴν αὐτῦ, καὶ ἐφίλησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Οὐχὶ κέχρικέ σε κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τ̄ λαὸν αὐτῦ ἐπὶ Ἰσραήλ; καὶ σὺ (α) ἄρξεις ἐν λαῷ κυρίε, (β) καὶ Cù σώσεις αὐτὸ ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν (γ) αὐτῦ. καὶ τῦτό Coι τὸ σημεῖον, ὅτι (δ) ἔχρισέ σε κύριος ἐπὶ 2 κληρονομίαν αὐτῦ εἰς ἄρχοντα. Ὡς ἂν ἀπέλθῃς σήμερον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἡυρήσεις δύο ἄνδρας πρὸς τοῖς τάφοις Ῥαχὴλ ἐν τῷ ὁρίῳ (ε) Βενιαμὶν ἀλλομένους μεγάλα· καὶ ἐροῦσί Coι, Ἥυρηκαν (ζ) αἱ ὄνοι ἃς ἐπορεύθητε ζητεῖν· καὶ (ζ) ἰδοὺ ὁ πατήρ Cu ἀποστείλας τὸ ῥῆμα τῶν ὄνων, καὶ ἐδαυμάσατο δι' ὑμᾶς, λέγων, Τί ποιήσω ὑπὲρ τῦ υἱῦ μου;

MS.A. ἄρξεις λαῷ (β) καὶ σώσεις (γ) αὐτῦ κυκλόθεν. καὶ (δ) κέχρικέν (ε) τὸ Βενιαμὶν (ζ) ἰδοὺ ἀποστείλας ὁ πατήρ Cu τὸ ῥῆμα

Et Samuel vidit Saul: & Dominus respondit ei: Ecce homo, quē dixi tibi, Hic principabitur in populo meo. Et accessit Saul ad Samuel in medium civitatis, et dixit; Annuntia nunc, qualis est domus Videntis. Et respondit Samuel Sauli, & dixit, Ego sum ipse. Ascende ante me in Bama & manduca mecum hodiè: & dimittam te manè, et omnia, quæ in corde tuo, annuntiabo tibi. Et de asinabus tuis, quæ perierunt hodiè tres dies, ne ponas cor tuū (l)es: quoniam inventæ sunt. Et cui speciosa Israel? Nónne tibi, et domui patris tui? Et respondit Saul, & dixit; Nónne viri filius Jeminæi ego sum (m) pusilli sceptri tribūs Israel, & tribūs minimæ ex toto sceptro Benjamin? Et ut quid locut' es ad me juxta verbum hoc? Et sumpsit Samuel Saulem, & puerum ejus: & introduxit eos in diversorium: & posuit eis ibi locum in primis vocatorum circiter septuaginta virorum. Et dixit Samuel coquo, Da mihi partem, quam dedi tibi, quam dixi tibi ut poneres eam apud te. (n) Et coxerat coquus (o) armum: & apposuit illud coram Saul. Et dixit Samuel Saul, Ecce (p) quod remansit. Appone illud coram te, & manduca: quoniam in (q) testimonium est positum tibi (r) præter alios. Carpe. Et comedit Saul cum Samuel in die illa. Et descendit de Bama in civitatem. Et straverūt Saulī super solariū: et dormivit. Et factū est, ut ascenderet diluculum; et vocavit Samuel Saulem in solario, dicens; Surge, & dimittam te. Et surrexit Saul, & exiit ipse, & Samuel usq; foras. Ipsis descendentibus ad partē civitatis, et Samuel dixit Saulī; Dic puero, et transeat ante nos; et tu sta, ut hodiè, et (s) audi verbum Dei.

CAP. X.

1 Et sumpsit Samuel lenticulā olei: et infudit super caput ejus, et osculatus est eum: et dixit ei, Nonne (a) unxit te Dominus in principē super populū suū, super Israel? et tu principaberis in populo Domini: et tu salvabis eū de manu inimicorū ejus. Et hoc tibi signū, quia unxit te Dominus super hæreditatē suā in principē. Postquàm abieris hodiè à me; et invenies duos viros, ad sepulchra Rachel in (b) monte Benjamin, saltientes granditer: et dicent tibi; Inventæ sunt asinæ, quas ibatis quærere: et ecce pater tu' dimisit (c) verbum asinarum; et (d) profundebat propter vos, dicens, Quid faciam pro filio meo?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וּשְׁמוּאֵל חֲזָא יַת שָׁאוּל וּמַן קֳדָם יְיָ אִתְאֲמַר לֵיהּ הָא גַבְרָא דַּאֲמָרִית לָךְ דֵּין יַעְדֵּי מַרְוָתָא

18 מִן עַמִּי : וְעָרַע שָׁאוּל יַת שְׁמוּאֵל וַאֲמַר חֲזִי כְעַן לִי אֵידִין בֵּית חָזְיָא : וַאֲתִיב

19 שְׁמוּאֵל יַת שָׁאוּל וַאֲמַר אֲנָא חָזְיָא סַק לְקֳדָמַי לְבֵית אַסְחָרוּתָא וְתֵיכְלוּן עִמִּי יוֹמָא דֵין

וְאֶשְׁלְחִנָּךְ בְּצַפְרָא וְכֹל דִּי בְלִבָּךְ אֲחַוִּי לָךְ : וְעַל עִסָּק אָתָנָיָא דַּאֲבָדָא לָךְ וְאַתּ אַתְיָתָא

20 לְמִבְעֵיהוֹן יוֹמָא רֵן דְּנָן תְּלָתָא יוֹמִין לָא תְשַׁוֵּי יַת לִבָּךְ עֲלֵיהוֹן אֲרֵי אִשְׁתְּכַחָא וְדַמַּן כָּל

חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלָא דִי לָךְ וּלְכָל בֵּית אֲבוּךְ : וְאַתִיב שָׁאוּל וַאֲמַר הֲלָא בַר שִׁבְטָא בְּנְיָמִין

21 אֲנָא מִזְּעִירֵי שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְזֵרְעִיתִי חֲלָשָׁא מִכָּל זַרְעִיַּת שִׁבְטָא בְּנְיָמִין וּלְמָא מַלֵּלְתְּ

עִמִּי כְּפִתְגָמָא הָדֵין : וּדְבַר שְׁמוּאֵל יַת שָׁאוּל וְיַת עוּלֵימֵיהּ וְאָעִיל נוּן לְאַסְחְרוּתָא וְיָהַב

22 לֵיהוֹן אַתַר בְּרֵישׁ זְמִינַיָּא וְאִנּוּן כְּחַלְתִּין גַּבְרָא : וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְטַבָּחָא הַב יַת מָנָתָא דִי

23 יְהַבִית לָךְ דַּאֲמַרִית לָךְ שַׁוִּי יָתָהּ עִמָּךְ : וְאַרִים טַבָּחָא יַת שָׁקָא וְיַרְכֵיהּ וְשַׁוִּי קֳדָם שָׁאוּל

וַאֲמַר הָא דְאִשְׁתְּאַר שַׁוִּי קָדָמָךְ אֱכוֹל אֲרֵי לְזִמְנָא נְטִיר לָךְ לְמֵימַר עַמָּא וַסְנִית לְשֵׁירוּתָא

24 וְאֵכַל שָׁאוּל עִם שְׁמוּאֵל בְּיוֹמָא הַדּוּא : וְנָחֲתוּ מִבֵּית אַסְחָרוּתָא לְקַרְתָּא וּמַלִּיל עִם שָׁאוּל

25 עַל אִגָּרָא : וְאַקְדִימוּ וַהֲוָה כְּמִסַּק צַפְרָא וּקְרָא שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לְאִגָּרָא לְמֵימַר קוּם

26 וְאֶשְׁלְחִנָּךְ וְקָם שָׁאוּל וּנְפַקוּ תַּרְוֵיהוֹן הוּא וּשְׁמוּאֵל לְבָרָא : אִנּוּן נָחֲתִין בְּסִיפֵי קַרְתָּא

27 וּשְׁמוּאֵל אֲמַר לְשָׁאוּל אֱמַר לְעוּלֵימָא וְיִעְבַּר קֳדָמָנָא וַעֲבַר וְאַתְּ קוּם הָכָא בְּיוֹמָא דֵין

וְאַשְׁמַעְנָךְ יַת פִּתְגָמָא דֵיוָ :

1 וּנְסִיב שְׁמוּאֵל יַת מָנָא דְמִשְׁחָא וְאֵרִיק עַל רֵישֵׁיהּ וְנַשְׁקֵיהּ וַאֲמַר הֲלָא אֲרֵי מַשְׁחָךְ יְיָ

2 עַל אַחְסָנְתֵּיהּ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא : בְּמֵרְכָּךְ יוֹמָא דֵין מְנֵי מִלְוָתִי וְתַשְׁכַּח תְּרֵין גַּבְרִין עִם

קְבוּרְתָּא דְרָחֵל בִּתְחוּם בְּנְיָמִן בְּצֶלְצַח וַיְמָרוּן לָךְ אִשְׁתְּכַחָא אַתְנָיָא דְאַזְלְתְּ לְמִבְעֵי יַתְהֵן

וְהָא שְׁבַק אֲבוּךְ יַת עֵסֶק אַתְנָיָא וְיָצִיף לְכוֹן לְמֵימַר מָה אֶעְבֵּיד לִבְרִי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et Semuel vidit Saul, & ab-ante Dominū dictū est ei: Ecce vir quē dixi tibi: ille transire faciet dominiū à populo meo. Et occurrit Saul Semueli, antra portā, & dixit: Indica nunc mihi quænam dom' Videntis. Et respondit Semuel Sauli, & dixit, Ego Videns: ascende ante me ad domū confessūs, & comedetis mecū in die hac: & dimittam te mane, & omnia quæ in corde tuo, indicabo tibi. Et super negotiū asinarū quæ perierunt tibi, & tu venisti ad quærendū eas, hodie sunt tres dies, non pones cor tuū super eas, quia inventæ sūt: & cuj' omne desideriū Israel, nonne tuū, & omnis dom' patris tui? Et respondit Saul & dixit: An non fili' tribus Binjamin ego ex parvis tribuū Israel; & prosapia mea infirma præ omni prosapia *tribus* Binjamin? & quare locut' es *mecum* juxta verbū hoc? Et accepit Semuel Saulē & puerū ejus, & introduxit eos ad confessum; & dedit illis locū in capite invitatorū, & illi quasi triginta viri. Et dixit Semuel ad coquū: Da partē quā dedi tibi, quā dixi tibi pone eam tecū. Et extulit coqu' armū, & femur ejus, & posuit ante Saul, & dixit: Ecce quod relictū est, pone ante te, comede, quia ad temp' servatū tibi, dicendo, Populū invitavi ad conviviū: & comedit Saul cum Semuele in die illo. Et descenderunt de domo confessūs ad urbē, & locutus est cum Saule super tectū. Et anticipaverunt, & fuit cùm ascenderet manè, & vocavit Semuel Saulē ad tectū dicendo: Surge, & dimittam te: & surrexit Saul, & exierunt ambo illi ipse & Semuel foras. Illi descendentes in finibus urbis, & Semuel dixit ad Saul: Dic puero, & transibit ante nos, & transivit: & tu sta hic, & audire faciam te verbum Domini.

CAP. X.

1 Et accepit Semuel vas unctionis, & fudit super caput illius; & osculatus est eum, & dixit: Nunquid unxit te Dominus super possessionē suam ad existendum regem? Cùm tu abieris hodie à me & invenies duos viros apud sepulchrum Rahhel in termino Binjamin in Szilszach, & dicent: tibi Repertæ sunt asinæ quas ivisti ad quærendum, & ecce deposuit pater tuus curam asinarum, & solicitus est vestrî dicendo: Quid faciam filio meo?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Samuel itaq; prævideratq; dñs elegisset Saulem.) Dixitq, Dñs ad Samuelem, Ecce vir quem dixerã tibi, Hic dominabitur populo meo. Accedens itaque Saul ad Samuelem intra portã, dixit, Ostende mihi ubi sit domus Videntis. Respondens Samuel dixit Sauli, Ego sum Videns : ascende ante me ad Bim, & comede mecũ hodiè, dimittamque te manè, & quicquid est in corde tuo, indicabo tibi. Et verò de asinabus quæ tibi perierunt tribus abhinc diebus, ne sit solicitus animus tuus, quoniã inventæ sunt : cujus autem est quicquid expetibile est in Israelitis, nisi tibi & domui patris tui ? Respondit Saul dixitq; Samueli, Ecce Benjaminita sum, è minima *scilicet* tribuum Israelis, & familia mea minima est inter omnes familias tribûs Benjamin : quare ergò dixisti mihi talia verba ? Duxit tamen Samuel Saulem et puerum ejus, introduxitque eos domũ, deditque eis locum in summo invitatorũ, qui erant quasi triginta viri. Dixitq; Samuel ad coquũ, Affer partem quam tibi dederã quamque tibi dixerã ut apud te reponeres. Cùm ergò tulisset coquus crus cum parte ei imminẽte, et posuisset ante Saulem, dixit, Ecce quod remansit, pone ante te, et comede ; jampridem enim tibi reservatum est : comeditq; Saul cum Samuele. Deinde descendit à Bim ad civitatẽ, et allocut° est Saulem super solario. Nam prætervertẽs Samuel ortâ jam aurorâ, vocavit Saulẽ ad solarium, et ait, Surge, ut dimittam te : surrexitque Saul, et exierunt ambo, *nempe* ipse et Samuel forás. Et descendentibus ipsis ad extremum civitatis, ait Samuel ad Saulem, Dic puero ut antecedat nos ; tu verò consiste paulisper, et indicabo tibi sermonẽ Dei.

CAP. X.

Tum accipiens Samuel cornu olei effudit in caput ejus, et osculatus est eum, dixitque ad eum, Ecce unxit te Dñs rectorem super hæreditatem suam. Et cùm discesseris hodiè à me, ecce invenies duos viros apud sepulchrum Rahil, in limite Benjamin, in Salsah, dicentque tibi, Inventæ sunt asinæ quas quæsitum ieras : et ecce relictâ pater tuus asinarum curâ, pavidus est pro vobis, dicens, Quid faciam filio meo ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

cognoverat ergò Samuel quòd elegisset (Dominus Saulem) Et dixit Dominus ad Samuelem, Hic est vir de quo tibi dixerã, Ipse reget populum meũ. Accessit ergò Saul ad Samuelem apud portam, & ait ; ubiam est domus prophetæ ? indica tã mihi. Respondit Samuel, & dixit Sauli, Ego sum propheta : ascende corã me ad convivũ, & prande mecum hodiè, ut cras manã die mittã te in viã tuã, & indicam tibi quicquid est in corde tuo. Quòd autẽ ad asinas quæ perierunt à vobis tribus abhinc diebus, nonnisi fausta tibi augureris, quoniã pater tuas jam reperit eas ; & verò omnia expetibilia filiorum Israel & opes cordi pat. tuæ sunt & familiæ tuæ. Respondit Saul Samueli, dicens ; Ego sum de filiis Benjamin, & tribus mea minima est inter tribus filiorũ Israel, & familia mea paucior numero cunctis familiis filiorum Israel : quomodo ergò dixisti mihi hujusmodi sermonem ? Duxit itaq; Samuel Saulem & juvenum ejus, & introducens eos domũ exexit eos ad culmen convivii, & sedere fecit eos præcipuo loco inter turbã (erat autem numerus eorum qui convenerant ad convivii, triginta virorũ.) Tum dixit Samuel ad coquũ, Affer mihi portionem quã tibi dedi, & de qua tibi dixerã, Serva eã apud te. Accipiens ergò coquus coxã cũ superiore ipsius parte, posuit eam ante Saulem, & ait, Hoc est quod remansit, jam tibi propono, comede ; nam pro te reposuerã illud : sic pransus est Saul cum Samuele eo die. Tum descenderunt è convivio ubi pransi fuerant ad civitatem (jam autem loquutus fuerat Samuel cũ Saule super domũ de his quæ facere volebat.) Et cùm manè surrexissent, & aurora prodiisset, vocavit Samuel Saulem, & ducens eum ad superiora domûs dixit illi, Agedũ ut mittã te ad negotiũ tuũ : surrexitq; Saul, & egressus est foras cũ Samuele. Dumq; egrederentur ambo ex ima civitate, dixit Samuel ad Saulem, Præcipe puero, ut præcedat nos, tu verò subsiste in loco tuo, ut indicem tibi quod revelavit mihi Deus.

CAP. X.

Cum ergò præisset puer, accepit Samuel vasculũ olei, fudítq; super caput ej°, et osculũ° est eũ, ac dixit, Fã unxit te Domin° rectorem populi sui & hæreditatis suæ. Et cũ separat° hodiè fueris à me, occurrent tibi duo viri prope sepulchrum Rahil, in termino terræ Benjamin, in Selafeh, qui dicent tibi, Jam inventæ sunt asinæ quas quæsitum exieras : pateréq; tuus abjecta jam curâ asinarum, solicitus est de mora tua, & ait, Quidnam est filii mei status, & quomodo faciam de re ipsius ?

שמואל א: י

te reperient & ,Tabor Elon ad usq; venies &,ultrà & ,inde præteribis Et
3 וְחָלַפְתָּ מִשָּׁם וְהָלְאָה וּבָאתָ עַד־אֵלוֹן תָּבוֹר וּמְצָאוּךָ
unus ,Bethel Deum ad ascendentes viri tres ibi
שָׁם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֹלִים אֶל־הָאֱלֹהִים בֵּית־אֵל אֶחָד
,panis tortas tres portans unus & ,hœdos tres portans
נֹשֵׂא שְׁלֹשָׁה גְדָיִים וְאֶחָד נֹשֵׂא שְׁלֹשֶׁת כִּכְּרוֹת לָחֶם
tibi dabunt & ,pace in tibi optabunt Et .vini utrem portans unus &
4 וְאֶחָד נֹשֵׂא נֵבֶל־יָיִן: וְשָׁאֲלוּ לְךָ לְשָׁלוֹם וְנָתְנוּ לָךְ
collem venies Postea .eorum manu de accipies & ,panes duos
שְׁתֵּי לֶחֶם וְלָקַחְתָּ מִיָּדָם: אַחַר כֵּן תָּבוֹא גִבְעַת
te ingredi secundum ,erit & : Peliſtim præſides ibi quo ,Dei
5 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־שָׁם נְצִבֵי פְלִשְׁתִּים וְהָיָה כְּבֹאֲךָ
,Bamah de deſcendentium prophetarum choro occurret & ,urbem illuc
שָׁם הָעִיר וּפְגַעְתָּ חֶבֶל נְבִאִים יְרְדִים מֵהַבָּמָה
.prophetantes ipſi & ,cithara & ,tibia & ,tympanũ & ,nebel eorum facies ad &
וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף וְחָלִיל וְכִנּוֹר וְהֵמָּה מִתְנַבְּאִים:
converteris & ,eis cum prophetabis & ,Domini ſpiritus te ſuper proſperabit Et
6 וְצָלְחָה עָלֶיךָ רוּחַ יְהוָה וְהִתְנַבֵּיתָ עִמָּם וְנֶהְפַּכְתָּ
fac ,tibi iſta ſigna venerint cùm ,erit Et .alterum virum in
לְאִישׁ אַחֵר: וְהָיָה כִּי תָבֹאנָה הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה לָךְ עֲשֵׂה
deſcendes Et .tecum Deus quia ,tua manus inveneris quod tibi
7 לְךָ אֲשֶׁר־תִּמְצָא יָדֶךָ כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ: וְיָרַדְתָּ
aſcendere faciendum ad te ad deſcendens ego ecce & ,Ghilgal in meis facies ad
לְפָנַי הַגִּלְגָּל וְהִנֵּה אָנֹכִי יוֹרֵד אֵלֶיךָ לְהַעֲלוֹת
,expectabis diebus ſeptem : pacificorũ ſacrificia ſacrificandũ ad ,aſcenſiones
עֹלוֹת לִזְבֹּחַ זִבְחֵי שְׁלָמִים שִׁבְעַת יָמִים תּוֹחֵל
,fuit Et .facias quæ tibi notificabo & ,te ad me venire uſque
עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: וְהָיָה
8 Deus ei vertit & ,Semuel cum à abeundũ ad ſuũ humerũ vertendo in
כְּהַפְנוֹתוֹ שְׁכֶם לָלֶכֶת מֵעִם שְׁמוּאֵל וַיַּהֲפֹךְ־לוֹ אֱלֹהִים
.illa die in hæc ſigna omnia venerunt & :alterum cor
לֵב אַחֵר וַיָּבֹאוּ כָּל־הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה בַּיּוֹם הַהוּא:
9 ejus occurſum in prophetarum ſunis ecce & ,collem ad illuc Veneruntq;
וַיָּבֹאוּ שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהִנֵּה חֶבֶל־נְבִאִים לִקְרָאתוֹ
.eorum medio in prophetavit & ,Dei ſpiritus eum ſuper proſperavit &
10 וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם:
ecce & ,viderunt & ,nudiuſtertius heri ab eum ſciens omnis fuit Et
11 וַיְהִי כָּל־יוֹדְעוֹ מִאֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה
: ſuum ſocium ad vir populus dixitque , prophetabat prophetis cum
עִם־נְבִאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
? prophetis in Saul etiam num ? Chis filio fuit hoc Quid
מַה־זֶּה הָיָה לִבֶן־קִישׁ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים:
propterea ? eorum pater quis Et : dixit & ,inde vir reſpondit Et
12 וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם וַיֹּאמֶר וּמִי אֲבִיהֶם עַל־כֵּן
conſummavit Et ? prophetas inter Saul etiam Num : parabolam in fuit
הָיְתָה לְמָשָׁל הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים: וַיְכַל
,eum ad Saul patruus dixit Et .Bamah in venit & ,prophetando à
13 מֵהִתְנַבּוֹת וַיָּבֹא הַבָּמָה: וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל וְאֶל־
,aſinas quærendum Ad : dixit & ? abiiſtis Quò :ejus puerũ ad &
נַעֲרוֹ אָן הֲלַכְתֶּם וַיֹּאמֶר לְבַקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנוֹת
patruus dixit Et .Semuel ad veniemus & ,non quòd vidimus &
14 וַנַּרְא כִּי־אַיִן וַנָּבוֹאָה אֶל־שְׁמוּאֵל: וַיֹּאמֶר דּוֹד
.Semuel vobis dixit quid ,mihi nunc Indica : Saul
שָׁאוּל הַגִּידָה־נָּא לִי מַה־אָמַר לָכֶם שְׁמוּאֵל:
quòd ,nobis indicavit Ind cando : ſuum patruum ad Saul Dixitque
15 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דּוֹדוֹ הַגֵּד הִגִּיד לָנוּ כִּי
,ei indicavit non regni verbum & ; aſinæ eſſent inventæ
נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת וְאֶת־דְּבַר הַמַּלוּכָה לֹא־הִגִּיד לוֹ
ad populum Semuel accivit Et .Semuel dixerat quod
16 אֲשֶׁר אָמַר שְׁמוּאֵל: וַיַּצְעֵק שְׁמוּאֵל אֶת־הָעָם אֶל־
.Miſpah in Dominum
יְהוָה הַמִּצְפָּה:

Verſio VULG. LAT.

3 Cúmq; abieris indè, & ultrà tranſieris,& veneris ad querců Thabor, invenient te ibi tres viri aſcendentes ad Deum in Bethel,unus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini.
4 Cúmq; te ſalutaverint,dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.Poſt hæc venies in collẽ Dei,ubi eſt ſtatio Philiſthinorum: & cùm ingreſſus fueris ibi urbem,obviã habebis gregẽ prophetarũ deſcendentiũ de excelſo, & ante eos pſalteriũ,& tympanũ,et tibiã, & citharã, ipſóſq; prophetantes. Et inſiliet in te Spiritus Dñi, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.
7 Quando ergò venerint ſigna hæc omnia tibi, fac quæcunq; invenerít manus tua,quia Dominus tecum eſt. Et deſcendes ante me in Galgala,(ego quippe deſcendam ad te) ut offeras oblationem , & immoles victimas pacificas : ſeptẽ diebus expectabis, donec veniam ad te,& oſtendã tibi quid facias. Itaq; cùm avertiſſet humerũ ſuũ ut abiret à Samuele, immutavit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia ſigna hæc in die illa. Venerúntq; ad prædictũ collem, & ecce cuneus prophetarum obvius ei: & inſiluit ſuper eum Spiritus Dñi, & prophetavit in medio eorum. Videntes autẽ omnes qui noverant eum herì & nudiuſtertiùs, quòd eſſet cum prophetis , & prophetaret, dixerunt ad invicem, Quænam res accidit filio Cis ? num & Saul inter prophetas? Reſpondítq; alius ad alterũ,dicens; Et quis pater eorum ? propterea verſum eſt in proverbiũ; Num & Saul inter prophetas ? Ceſſavit autẽ prophetare , & venit ad excelſũ. Dixítque patruus Saul ad eũ, & ad puerũ ejus,Quò abiſtis? Qui reſponderunt , Quærere aſinas: quas cùm non reperiſſemus, venimus ad Samuelem. Et dixit ei patruus ſuus,Indica mihi quid dixerit tibi Samuel. Et ait Saul ad patruũ ſuum, Indicavit nobis quia inventæ eſſent aſinæ. De ſermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel. Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maſpha.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἀπελεύσῃ ἐκεῖθεν, καὶ ἐπέκεινα ἥξεις ἕως τῆς δρυὸς Θαλὼρ, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ τρεῖς ἄνδρας ἀναβαίνοντας πρὸς τὸν θεὸν εἰς Βαιθὴλ, ἕνα αἴροντα τρία ἐρίφια, καὶ ἕνα αἴροντα τρία ἀγγεῖα ἄρτων, καὶ ἕνα αἴροντα τρία ἀγγεῖα οἴνου. Καὶ ἐρωτήσουσί σε τὰ εἰρήνια, καὶ δώσουσί σοι δύο ἀπαρχὰς ἄρτων, καὶ λήψῃ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ εἰς τὸ βουνὸν τοῦ θεοῦ, οὗ (n) ἔστιν ἐκεῖ τὸ ἀνάσημα τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσέλθητε ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσεις χορῷ προφητῶν καταβαινόντων ἐκ τοῦ Βαμᾶ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν νάβλα, καὶ (o) τύμπανον, καὶ αὐλὸς, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες. Καὶ ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα κυρίου, καὶ προφητεύσεις (p) μετ' αὐτῶν, καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον. Καὶ ἔσται ὅταν ἥξωσι τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπὶ σὲ, ποίει πάντα ὅσα ἐὰν εὕρῃ ἡ χεὶρ σου, ὅτι θεὸς μετὰ σοῦ. Καὶ καταβήσῃ ἔμπροσθέν (q) μου εἰς τὴν (r) Γαλγάλ, καὶ (s) ἰδοὺ καταβαίνω πρὸς σὲ ἀνενεγκεῖν ὁλοκαυτώσεις (t) καὶ θυσίας εἰρηνικάς. ἑπτὰ ἡμέρας διατελεῖς ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σὲ, καὶ γνωρίσω σοι ἃ ποιήσεις. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπεστράφη τὸν ὦμον αὐτοῦ ἀπελθεῖν ἀπὸ Σαμουὴλ, μετέστρεψεν αὐτῷ ὁ θεὸς καρδίαν ἄλλην. καὶ ἦλθε πάντα τὰ σημεῖα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν (v) βουνὸν, καὶ ἰδοὺ χορὸς προφητῶν ὑπεναντίος αὐτῷ. καὶ ἥλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ ἐγένοντο (x) πάντες οἱ εἰδότες αὐτὸν ἐχθὲς καὶ τρίτης, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐν μέσῳ τῶν (o) προφητῶν. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· Τί τοῦτο τὸ γεγονὸς τῷ υἱῷ Κίς; ἦ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις; Καὶ ἀπεκρίθη τις αὐτῶν, καὶ εἶπε, Καὶ τίς πατὴρ (π) αὐτῶν; καὶ διὰ τοῦτο ἐγένοντο εἰς παροιμίαν, Ἦ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις; Καὶ συνετέλεσεν προφητεύων, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν βουνόν. Καὶ εἶπεν ὁ οἰκεῖος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτοῦ, Πῇ ἐπορεύθητε; καὶ εἶπαν, Ζητεῖν τὰς ὄνους, καὶ (ρ) εἴδαμεν ὅτι οὐκ εἰσὶ, καὶ εἰσήλθομεν πρὸς Σαμουήλ. Καὶ εἶπεν ὁ οἰκεῖος πρὸς Σαοὺλ, Ἀπάγγειλον δή μοι τί εἶπέ σοι Σαμουήλ; Καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ, Ἀπήγγειλεν ἀπαγγέλλων μοι, ὅτι εὕρομεν αἱ ὄνοι· τὸ δὲ ῥῆμα τῆς βασιλείας οὐκ ἀπήγγειλεν (σ) αὐτῷ. Καὶ παρήγγειλε Σαμουὴλ παντὶ τῷ λαῷ πρὸς κύριον εἰς (τ) Μασηφάθ.

3 *Et abibis indè,et ulteriùs venies uſq; ad querecum Thabor: & invenies ibi tres viros aſcendentes ad Deum in Bethel, unum portantem tres hœdos, & unum portantem tria vaſa panum, & unum portantem utrem vini.* 4 *Et interrogabunt te, quæ ad pacem, & dabunt tibi duas primitias panum; & ſumes de manu eorũ.* 5 *Et poſt hæc ingredieris in collem Dei; ubi eſt ibi ſtatio alienigenarum: (e) ibi Naſib alienigenæ.* 6 *Et erit, poſtquàm intraveritis ibi luc in civitatem; & occurret choro prophetarum deſcendentium de Bama: & ante eos nabla, & tympanum, & tibia, & cithara: & ipſi prophetantes.* 6 *Et inſiliet ſuper te Spiritus Domini: & prophetabis cum eis: & verteris in virum alium.* 7 *Et erit quando venient ſigna hæc ſuper te; fac omnia, quæcunq; invenerit manus tua: quoniam Deus tecum.* 8 *Et deſcendes (f) ante Galgal; & ecce deſcendo ad te ad offerendum holocauſtum, & (g) ſacrificia pacifica. Septem diebus differes, donec ego veniam ad te, & oſtendam tibi, quæ facies.* 9 *Et factum eſt, ut converſus ſit humero ſuo ad abeundum à Samuel; mutavit ei Deus cor aliud: & venerunt omnia ſigna ista die illa.* 10 *Et pergit indè in collem: & ecce chorus prophetarum ex adverſo ipſius.* 10 *Et inſiluit in eum Spiritus Dei, & prophetavit in medio eorum.* 11 *Et fuerunt omnes qui noverunt eum herì, & nudiuſtertiùs, & viderunt: & ecce ipſe in med.o(h) prophetarum.* 12 *Et dixit populus unuſquiſque ad proximum ſuum; Quid eſt hoc, quod evenit filio Cis? (i) Nunquid et Saul in prophetis?* 12 *Et reſpondit quiſpiam eorum, et dixit: Et quis pater ejus? Et propterea hoc factum eſt in proverbium: Nunquid et Saul in prophetis?* 13 *Et conſummavit prophetans, et venit in collem.* 14 *Et dixit (k) propinquus ejus ad eum, et ad puerum ejus; Quò iviſtis? Et dixerunt, Ad quærendas aſinas; et vidimus, quia non ſunt: et intravimus ad Samuel.* 15 *Et dixit propinquus ad Saul, Annuntia nunc mihi, quid dixit tibi Samuel.* 16 *Et dixit Saul ad propinquum ſuum, Annuntians annuntiavit mihi, quia inventæ ſunt aſinæ. Verbum autẽ regni non annuntiavit (l) ei.* 17 *Et (m) convocavit Samuel univerſo populo ad Dominum in Maſſephath.*

MS.A. (n) ἐστιν τὸ (θ) πύμπανα, (ι) ἐπ' αὐτῶν, καὶ γραφήσει (κ) Γάβαλα, (λ) ἰδοὺ ἐγὼ (μ) καὶ θύσω θυσίας (ν) βουβὸν τῶν προφητῶν, καὶ (ξ) ἄπαντες οἱ ἰδόντες (ο) προφητῶν προφητεύων. καὶ εἶπαν ὁ (τ) αὐτῷ; Κίς; διὰ (ρ) εἰδόμεν (σ) αὐτῷ ὃ εἶπεν Σαμουὴλ. Καὶ (τ) Μασηφά·

Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 וְתֵזֵל מִתַּמָּן וּלְהַלְאָה וְתֵיתֵי עַד מֵישַׁר תָּבוֹר וְיִשְׁכְּחוּנָךְ תַּמָּן תְּלָתָא גְּבָרִין דְּסָלְקִין לְמִסְגַּד קֳדָם יְיָ בְּבֵיתְאֵל חַד נָטֵל תְּלַת פִּתִּין דְּלֶחֶם וְחַד נָטֵל גַּרְבָּא דַּחֲמַר: וְיִשְׁאֲלוּן לָךְ לִשְׁלָם וְיִתְּנוּן לָךְ תַּרְתֵּין גְּרִיצִין דְּלֶחֶם וְתִקַּבֵּל מִידֵיהוֹן: בָּתַר כֵּן תֵּהָךְ לְגִבְעָתָא דִי בָהּ אֲרוֹנָא דַיְיָ דְּתַמָּן אִסְתַּרְטִינֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וִיהֵי כְּמֵעֲלָךְ תַּמָּן לְקַרְתָּא וְתִעְרַע סִיעַת סָפְרַיָּא נְחָתִין מִבֵּית אַסְחָרוּתָא וְקָדָמֵיהוֹן נְבָלִין וְתוּפִּין וְצִלְצְלִין וְכִנּוֹרִין וְאִנּוּן מְשַׁבְּחִין: וְיִתְשְׁרֵי עֲלָךְ רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְתִשְׁתַּבַּח עִמְּהוֹן וְתִשְׁתַּנֵּי לִגְבַר אָחֳרָן: וִיהֵי אֲרֵי יֵיתוּן אָתַיָּא הָאִלֵּן לָךְ עֲבִיד לָךְ מָנֵי מַלְכוּתָא אֲרֵי מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדָךְ: וְתֵיחוֹת קָדָמַי לְגִלְגָּלָא וְהָא אֲנָא נָחִית לְוָתָךְ לַאֲסָקָא עֲלָוִן וּלְנַכָּסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין שַׁבְעָא יוֹמִין תּוּרִיךְ עַד מֵיתִי לְוָתָךְ וְאַחֲוִי לָךְ יָת דְּתַעְבִּיד: וַהֲוָה כַּד אִתְפְּנִי כְּתֵפֵיהּ לְמֵיזַל מִלְּוָת שְׁמוּאֵל וְשַׁנִּי לֵיהּ יְיָ לִבָּא אָחֳרָנָא וַאֲתָאֲתָא כָּל אָתַיָּא הָאִלֵּן בְּיוֹמָא הַהוּא: וַאֲתוֹ לְתַמָּן לְגִבְעָתָא וְהָא סִיעַת סָפְרַיָּא לְקָדְמוֹתֵיהּ וּשְׁרַת עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּח בֵּינֵיהוֹן: וַהֲוָה כָּל דְּיַדַּע לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְקָמוֹהִי וַחֲזָא וְהָא עִם סָפְרַיָּא מְשַׁבַּח וְאָמַר עַמָּא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מָא דִין הֲוָה לְבַר קִישׁ הַאַף שָׁאוּל בְּסָפְרַיָּא: וַאֲתִיב גְּבַר מִתַּמָּן וְאָמַר וּמַן דְּבֵהּוֹן עַל כֵּן הֲוָת לְמַתְלָא הַאַף שָׁאוּל בְּסָפְרַיָּא: וּפְסַק מִלְּשַׁבָּחָא וְעַל לְבֵית אַסְחָרוּתָא: וַאֲמַר אַח אֲבוֹהִי דִשָׁאוּל לֵיהּ וְלְעוּלֵימֵיהּ לְאָן אִזְלְתּוּן וַאֲמַר לְמִבְעֵי יָת אָתָנַיָּא וְחָזֵינָא אֲרֵי לָא אַשְׁכַּחְנָא וַאֲתֵינָא לְוָת שְׁמוּאֵל: וַאֲמַר אַח אֲבוֹהִי דְשָׁאוּל חֲוִי כְעַן לִי מָה אֲמַר לְכוֹן שְׁמוּאֵל: וַאֲמַר שָׁאוּל לְאַח אֲבוֹהִי חַוָּאָה חַוִי לָנָא אֲרֵי אִשְׁתַּכְּחָא אָתָנַיָּא וְעַל עִסַּק מַלְכוּתָא לָא חַוִי לֵיהּ דִּי אֲמַר שְׁמוּאֵל: וְכַנֵּשׁ שְׁמוּאֵל יָת עַמָּא לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא:

Et ibis indè porrò, & venies uſque ad planiciem Thabor, & invenient te ibi tres viri,qui aſcendentes ad adorandũ ante Dñm in Bethel: unus ferens tres hœdos,& unus ferens tres tortas panis,& unus ferens lagenam vini. Et rogabunt tibi pacem,& dabunt tibi duas tortas panis,& accipies de *manibus* eorum. Poſteà ibis ad collem in quo arca Dñi, ubi duces peliſthæorum,& erit intrante te eò ad urbem, & offendes cœtum ſcribarum deſcendentium de domo confeſſûs, & ante eos nabli, & tympani, & cymbala,& citharæ,& illi canentes.Et manebit ſuper te ſpiritus Prophetiæ ab-ante Dñm, & laudabis cum illis,& mutaberis in virum alium. Et erit quando venient ſigna hæc tibi, fac tibi vaſa regni , quia dictum Domini in auxilio tuo. Et deſcendes ante me ad Gilgela : & ecce ego deſcendens ad te ad tollendũ holocauſta, & ad offerendũ oblationem ſanctitatum ; ſeptem diebus differes uſq; dum veniam ad te, & indicabo tibi quid facies. Et fuit quando *converſus eſſet humer*o ejus ad abeundum à Semuel,et mutavit Dominus illi cor aliud,et venerunt omnia ſigna hæc in die illa.Et veneruut eò ad Gibghatha,& ecce cœtus ſcribarum ante eum ; et manſit ſuper illum ſpiritus Prophetiæ ab-ante Dominum ; et laudavit inter illos. Et fuit omnis qui novit illum ab heri et ab-ante illud, & viderunt,et ecce inter ſcribas laudans, et dixit populus vir ad ſocium ſuum : Quid hoc fuit filio Kis ? an etiam Saul in ſcribis ? Et reſpondit vir indè, et dixit: Et quis pater illorũ ? ideò fuit in parabolam: Num etiam Saul in ſcribis ? Et ceſſavit à laudando,et intravit ad domum confeſſûs. Et dixit patruus ipſius Saul illi et puero illius : Quò iviſtis? et dixit: Ad quærendum aſinas : et vidimus quòd non reperiremus, et venimus ad Semuel. Et dixit patruus ipſius Saul : Indica nunc mihi: quid dixit vobis Semuel. Et dixit Saul patruo ſuo, Indicando indicavit nobis quòd repertæ ſunt aſinæ : et ſuper negotium regni non indicavit ei quod dixit Semuel. Et congregavit Semuel populum ad ante Dominum ad Miſzpeja.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cúmque progressus fueris ulteriùs, & perveneris ad terebinthum Tabor, ecce reperies ibi tres viros ascendentes ad Deum in Beth-il, unum portantem tres hœdos, alterum ferentem tres placentas panis, tertium gestantem lagenam vini: Qui incolumitatem tibi precantes, & dabunt tibi duas *placentas* panis, quas accipies de manibus eorum. Deinde venies ad collem Dei, ubi est statio Philistæorum: cúmque eò deveneris ad civitatem, ecce occurres seriei prophetarum descendentium ex Bim, habentium ante se citharas & psalteria, tympana, & fistra, prophetantium: Favebítque tibi spiritus Domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis quasi in alium virum. Et fiet, cùm evenerint tibi hujusmodi signa, fac quicquid valebunt manus tuæ; quoniam Deus tecum erit. Et descende ante me in Galgala, quoniâ en ego descéfur[o] sum ad te holocausta oblaturus, & victimas integras sacrificaturus: septem diebus expectabis, quoad te conveniam, & indicem tibi quid agere *debeas*. Factúmq; est ut cùm avertisset humerum suum ut discederet à Samuele, mutâsset illi Deus cor aliud. Evenerunt autem omnia hæc signa eodem die. Eíq; venienti usque ad Rama, ecce series prophetarum occurrit ei: & favente illi spiritu Dei, prophetavit inter eos. Et fuit ut quisquis noverat eum ab herì et nudiustertiùs, viderent eum cũ prophetis vaticinantem, dicerétq; populus alter alteri, Quid est hoc quod accidit filio Cis, ut en etiam Saul sit inter prophetas? Respondens autem quidam illinc *oriundus*, ait; Quis est pater ejus? propterea abiit in proverbium, Ecce etiã Saul inter prophetas. Cùm autẽ finẽ fecissent prophetandi, & Saul advenisset è Bim, Dixit patruus Saulis ad ipsum & ad puerum ejus, Quò abieratis? qui dixit, Ad quærendum asinas; videntes autem nusquam esse, Samuelem adivimus. Dicente verò patruo Saulis ad ipsum, Indica mihi quid dixerit vobis Samuel, Respondit Saul patruo suo, Certò indicavit nobis inventas esse asinas: sed negotium regni quod dixerat ei Samuel, non indicavit illi. Porrò Samuel congregato populo coram Domino in Masphia,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Item cùm inde egressus fueris, & perveneris ad arborem terebinthi quæ est prope Tabor, offendes illic tres viros ascendentes ad domum Dei, quæ est in Beth-el; quorum unus tres habet hœdos, alter tres placentas panis, tertius utrem vini. Hi te salutabunt, dabúntque tibi duas placentas, & accipies ab eis. Tum venies ad domum Dei, quæ est in Rama, ubi erexerunt Palæstini columnam: cúmque perveneris ad civitatem quæ ibi est, incides in cœtum prophetarum egredientium è domo Dei, habentium præ manibus fides, et psalteria, & tympana, & fistra quadrata, prophetantium illic. Tunc descendet super te spiritus Dei, & prophetabis cum eis, & mutaberis, ac fies quasi vir alius. Cùm itaque evenerint tibi hæc signa, & videris hæc indicia, fac quod te facere decet, quia Deus ope suâ tibi aderit. Deinde descende ante me in Galgala, quoniam descensurus sum ad te postmodùm, ut offeram ibi munera & sacrificia perfecta: et expecta septem diebus, donec veniam ad te & doceam te quid te facere oporteat. Cùm verò voluisset Saul discedere à Samuele, mutavit Deus animum ejus, & indidit ei mentem novam. Tum signis illis quæ indicaverat ei propheta, eodem die comprobatis; Venit ad Rama, et ecce turba prophetarum venit obviàm illi: & descendente super eum spiritu Dei, prophetavit cum eis. Cùm autem vidissent quicunque eum noverat anteà, ipsum prophetâsse cum prophetis, dicebat quisque eorũ socio suo. Quid accidit filio Cis, quòd factus est Saul in numerum prophetarum? Et respondens eis quidam illinc oriundus, ait; Quis est pater ejus? Propterea versus est ejusmodi sermo in proverbiũ quod fertur inter filios Israel: dicitur enim, Factus est Saul in numerum prophetarũ. Absolutâ vaticinatione, eáque finitâ, et Saule è loco sacrificiorum egresso; Incidit in eum patruus ejus, & dixit ad eũ & ad puerum ejus, Quò abieratis? Dixerunt; Abieramus quæsitum asinas, quas cùm non reperissemus, Samuelem prophetam adivimus. Ait illi patruus ejus, Narra mihi quid dixerit vobis Samuel. Respondit Saul patruo suo, Indicavit nobis inventas jam fuisse asinas: cæterùm non indicavit ei quod sibi dixerat Samuel quoad regnum. Postĥæc Samuel propheta convocavit populum ad Masphia coram Domino,

שמואל א : יא

:Israel Deus Dominus dixit Sic :Israel filios ad Dixitque
18 וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
manu de vos liberavi & ,Ægypto ex Israel feci ascendere Ego
אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וָאַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד
.vos *opprimentium* regnorum omnium manu de & ,Ægyptorum
מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הַלֹּחֲצִים אֶתְכֶם׃
vos *salvans ipse* qui ,vestrum Deum abjectistis hodie vos Et
19 וְאַתֶּם הַיּוֹם מְאַסְתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוּא מוֹשִׁיעַ לָכֶם
regem *Quia* :ei dixistisque ;vestris angustiis &,vestris malis omnibus ab
מִכָּל־רָעוֹתֵיכֶם וְצָרוֹתֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לוֹ כִּי־מֶלֶךְ
,vestras tribus *ad Domini facies ad* state nunc & :nos super *pones*
תָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ לִפְנֵי יְהוָה לִשִׁבְטֵיכֶם
:Israel tribus omnes Semuel applicuit Et .vestra millia *ad* &
20 וְלַאלְפֵיכֶם׃ וַיַּקְרֵב שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
Binjamin tribum applicuit Et .Binjamin tribus est capta &
21 וַיִּלָּכֵד שֵׁבֶט בִּנְיָמִן׃ וַיַּקְרֵב אֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן
Saul est captus & ,Mathri familia est capta & ,suas familias *ad*
לְמִשְׁפְּחֹתָיו וַתִּלָּכֵד מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרִי וַיִּלָּכֵד שָׁאוּל
interrogaverunt Et .est inventus non & ,eum quæsieruntque :Chis filius
בֶּן־קִישׁ וַיְבַקְשֻׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃ וַיִּשְׁאֲלוּ־
:Dominus dixit & ,vir illuc adhuc esset venturus an,Domino *in* adhuc
עוֹד בַּיהוָה הֲבוֹא עוֹד הֲלֹם אִישׁ וַיֹּאמֶר יְהוָה
eum *ceperuntque* ,cucurrerunt Et .vasa *ad Levi* ipse Ecce
23 הִנֵּה־הוּא נֶחְבָּא אֶל־הַכֵּלִים׃ וַיָּרֻצוּ וַיִּקְּחוּ־
,populo omni *præ* fuit *altus* & :populi medio in stetit & ;inde
מִשָּׁם וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּנְבַּהּ מִכָּל־הָעָם
:populum omnem ad Samuel Dixitque .suprà &,suo humero ab
24 מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם
omni in *ipse sicut* non quia ,Dominus *eo in* elegerit quem ,vidistis Num
הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר בְּחַר־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל־
est locutus Et .rex Vivat :dixerunt ac ,populus omnis *evaserunt* & *?populo*
25 הָעָם וַיָּרִעוּ כָל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיְדַבֵּר
,libro in scripsit & ;regni *judicium* populum ad Samuel
שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֶת מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר
,populum omnem Samuel dimisit & ,*Domini facies ad* reposuit &
וַיָּנַח לִפְנֵי יְהוָה וַיְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל אֶת כָּל־הָעָם
,Ghibhah in suam domum in ivit Saul etiam Et .suam domum in *virum*
26 אִישׁ לְבֵיתוֹ׃ וְגַם־שָׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה־
.*corum* cor *in* Deus tetigerat quorum ,exercitus eo cum ierunt &
וַילְכוּ עִמּוֹ הַחַיִל אֲשֶׁר־נָגַע אֱלֹהִים בִּלִבָּם׃
,eum despexerunt & ?iste nos salvabit,Quid :dixerunt *profectu absque* filii Et
27 וּבְנֵי בְלִיַּעַל אָמְרוּ מַה־יֹּשִׁיעֵנוּ זֶה וַיִּבְזוּהוּ
.surdus veluti fuit & ,*mumm* ei attulerunt non &
וְלֹא־הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ׃

CAP. XI. יא

super est castrametatus & ,Hammonites Nachas ascendit Et
1 וַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיִּחַן
:Nachas ad Jabes viri omnes dixerunt & :Ghilhad Jabes
עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־אַנְשֵׁי יָבִישׁ אֵל־נָחָשׁ
Nachas eos ad Dixitque .tibi serviemus & ,fœdus *nobis Excide*
2 כְּרֹת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם נָחָשׁ
omnem vobis effodiendo in *vobis excidam* hoc In :Hammonites
הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת אֶכְרֹת לָכֶם בְּנַקֵּר לָכֶם כָּל־
.Israel omni *super* opprobrium istud ponamque *:dextrum* oculum
עַיִן יָמִין וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
,dies septem nobis *Remitte* :Jabes seniores eum ad Dixeruntque
3 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זְקֵנֵי יָבִישׁ הָרֶף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים
non si & :Israel terminum omnem in nuncios mittemus &
וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין
.te ad egrediemur & ,nos *salvans*
מוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ׃

Versio VULG. LAT.

18 Et ait ad filios Israel, Hæc dicit Dominus Deus Israel; Ego eduxi Israel de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum
19 qui affligebant vos. Vos autem hodiè projecistis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis & tribulationibus vestris: & dixistis, Nequaquám: sed regem constitue super nos. Nunc ergò state coram Domino per tribus vestras, & per familias. Et
20 applicuit Samuel omnes tribus Israel, & cecidit sors tribûs Benjamin. Et applicuit
21 tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Metri, & pervenit usque ad Saul filium Cis. Quæsierunt ergò eum, & non est inventus.
22 Et consuluerunt post hæc Dominum, utrúmnam venturus esset illuc. Respondítque Dominus, Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque & tulerunt eum indè: stetítque in médio populi, & altior fuit universo populo ab humero &
24 sursum. Et ait Samuel ad omnem populum; Certè videtis quem elegit Dominus, quoniâ non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait; Vivat Rex.
25 Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, et reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnê populum, singulos in domum
26 suam. Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: et abiit cum eo pars exercitûs, quorum tetigerat Deus corda. Fi-
27 lii verò Belial dixérunt; Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille verò dissimulabat se audire.

CAP. XI.

1 Et factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, & pugnare cœpit adversùm Jabes Galaad. Dixerúntque omnes viri Iabes ad
2 Naas; Habeto nos fœderatos, & serviemus tibi. Et respondit ad eos Naas Ammonites; In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrûm oculos dextros, ponámque vos opprobrium in uni-
3 verso Israel. Et dixerunt ad eum seniores Jabes; Concede nobis septem dies, ut mittamus nuntios ad universos terminos Israel: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ εἶπε πρὸς υἱὸς Ισραηλ, Τάδε εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραηλ, λέγων, Ἐγὼ ἀνήγαγον (υ) τὺς υἱὸς Ἰσραηλ ἐξ Αἰγύπτε, καὶ ἐξείλαμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτε, καὶ ἐκ πασῶν τῶν βασιλειῶν τ (φ)
19 θλιβοντῶν ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς σήμερον (χ) ἐξουδενήκατε τ θεὸν, ὃς αὐτός ἐστιν (ψ) ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τ κακῶν ὑμῶν καὶ θλίψεων ὑμῶν· καὶ εἴπατε, Οὐχί, (ω) ἀλλ' ἢ ὅπως βασιλεὺς καταστήσῃς ἐφ' ἡμῶν. καὶ νῦν καπάστητε ἐνώπιον κυρίε κ τὰ σκῆπτρα ὑμῶν καὶ (α) κ τὰς φυλὰς ὑμῶν.
20 Καὶ (β) προσήγαγε Σαμυὴλ πάντα τὰ σκῆπτρα Ἰσραὴλ, καὶ κατακληρῶται σκῆπτρον
21 Βενιαμίν. Καὶ προσάγει σκῆπτρον Βενιαμὶν εἰς φυλὰς, καὶ καταικληρῶται φυλὴ Ματταρί. καὶ προσάγει τ φυλὴν Ματταρὶ εἰς ἄνδρας, καὶ καλαχληρῶται Σαὰλ υἱὸς Κίς. καὶ ἐζήτησ αὐτὸν, καὶ οὐκ εὑρίσκετο. Καὶ ἐπηρώτησε (γ) Σαμυὴλ ἔτι ἐν
22 κυρίῳ, (δ) Εἰ ἔρχεται ὁ ἀνὴρ ἐνταῦθα; καὶ εἶπε κύριος, Ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν
23 τοῖς σκεύεσι. Καὶ ἔδραμε καὶ λαμβάνει αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ κατέστησεν ἐν μέσῳ τε λαῦ, καὶ ὑψώθη ὑπὲρ πάντα τὸν λαὸν
24 ὑψωμίαν καὶ ἐπάνω. Καὶ εἶπε Σαμυὴλ πρὸς πάντα τ λαὸν, Εἰ ἑωράκατε ὃν ἐκλέξαται ἑαυτῷ κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅμοιος αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν; καὶ ἔγνωσαν πᾶς
25 ὁ λαὸς, (ε) καὶ εἶπαν, Ζήτω ὁ βασιλεύς. Καὶ εἶπε Σαμυὴλ πρὸς τ λαὸν τὸ δικαίωμα τε βασιλέως· καὶ ἔγραψεν ἐν βιβλίῳ, καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον κυρίε. καὶ ἐξαπέστειλε Σαμυὴλ πάντα τὸν λαὸν, καὶ ἀπῆλθεν ἕκας
26 εἰς τ τόπον αὐτε. Καὶ Σαὰλ ἀπῆλθεν εἰς τ οἶκον αὐτε εἰς (ζ) Γαβαά. καὶ ἐπορεύθη ὁ υἱὸ (η) δυνάμεων, ὧν ἥψαλο κύριος καρδίας αὐτῶν μ Σαὰλ. Καὶ (θ) υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν, Τίς σώσει ἡμᾶς δεῦρο; καὶ ἠτίμασαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα.

MS.A. (υ) τ Ἰσραὴλ ἐξ (φ) ἐκθλιβόντων (χ) ἐξουδενώκατε (ψ) αὐτὸς ὑμῶν ἐκ (ω) ἀλλ' ἢ βασιλέα σήσεις (α) κ τὰς χιλιάδας ὑμῶν. (β) προσήγαγε Ἰσραὴλ πάντα τὰ Ϛκῆπτρα Σαμυήλ, κ (γ) ἔτι Σαμυὴλ ἐπ ἐν (δ) Εἰσέρχεται ἔπ ἐντεῦθα ἀνήρ; κ (ε) κ Ζή . . , εἶπαν, ὁ βασιλεύς. (ζ) Γαβαάθ. (η) δυνάμεων, (θ) οἱ υἱοὶ

Kep. ια'.

1 Καὶ ἐγένηθη ὡς μ μῆνα, καὶ ἀνέβη Νάας ὁ (α) Ἀμανίτης, καὶ παρεμβάλλει (β) ὅτι Ἰαβὶς Γαλαάδ. καὶ εἶπαν πάντες οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς πρὸς Νάας τ (γ) Ἀμανίτην, Διάθε ἡμῖν διαθήκην, καὶ δουλεύσομέν Ϛοι. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς Νάας ὁ (δ)
2 Ἀμανίτης, Ἐν ταύτῃ (ε) διαθήσομαι διαθήκην ὑμῖν, ἐν τῷ (ζ) ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιὸν, καὶ θήσομαι ὄνειδος
3 ϹΘ (η) ὅτι Ισραήλ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς, Ἄφες ἡμῖν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ· ἐὰν (θ) μὴ ᾖ ὁ σώζων ἡμᾶς, (ι) ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς.

MS.A. (α) Ἀμανίτης, (β) ἐπ' Ἰαβεῖς (γ) Ἀμανίτην, (δ) Ἀμανίτης, (ε) διαθήκην διαθήσομαι ὑμῖν, (ζ) ἐξορύξαι πάντα (η) ὅτι τὸν Ἰσραήλ. (θ) μὴ ὁ (ι) κ ἐξελευσόμεθα

CAP. XI.

1 Et factum est quasi post mensem, & ascendit Naas Ammanites, & castrametatur super Jabis Galaad. Et dixerunt omnes viri Jabis ad Naas Ammanitem; Dispone nobis testamentum, et serviemus tibi. Et dixit ad eos
2 Naas Ammanites; In (a) hoc disponam testamentum vobis, in effodiendo vobis omnem oculum dextrum: et ponam opprobrium super Israel. Et dicunt ei viri
3 Jabis, Permitte nobis septem dies: et mittemus nuntios in omnem terminum Israel. Si non fuerit qui salvet nos, exibimus ad vos.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

18 וְאָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא אַסְקִית יָת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
19 וְשֵׁזִבִית יַתְכוֹן מִידָא דְמִצְרָאֵי וּמִיַּד כָּל מַלְכְוָתָא דְּרָחֲקִין יַתְכוֹן : וְאַתּוּן יוֹמָא דֵין קָצֵתוּן
בְּפוּלְחָנָא דֵאלָהְכוֹן דְּהוּא פָּרִיק לְכוֹן מִכָּל בִּישָׁתְכוֹן וְעָקָתְכוֹן וַאֲמַרְתּוּן קֳדָמוֹהִי לֵית
אֲנָחְנָא מִתְפָּרְקִין אֱלָהֵן מַלְכָּא וְכַעַן אוֹתַעֲתַדוּ קֳדָם יְיָ לְשִׁבְטֵיכוֹן וְלַאלְפֵיכוֹן :
20 וְקָרִיב שְׁמוּאֵל יָת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְאַחַד שִׁבְטָא דְבִית בִּנְיָמִן : וְקָרִיב יַת שִׁבְטָא
21 דְבִנְיָמִן לְזַרְעִיתֵיהּ וְאִתְאַחַדַת זַרְעִית מַטְרִי וְאִתְאַחַד שָׁאוּל בַּר קִישׁ וּבְעוּהִי וְלָא אִשְׁתְּכַח:
22 וּשְׁאִילוּ עוֹד בְּמֵימְרָא דַיְיָ הַאִית עוֹד הָכָא גַּבְרָא וַאֲמַר יְיָ הָא הוּא טְמִיר בְּמָנְיָא : וּרְהַטוּ
23 וְדַבְּרוּהִי מִתַּמָּן וְאִתְעַתַּד בְּגַו עַמָּא וְרָם מִכָּל עַמָּא מִפִּתְפּוֹהִי וּלְעֵלָּא : וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל
עַמָּא הַחֲזִיתוּן דִּי אִתְרְעִי בֵיהּ יְיָ אֲרֵי לֵית דְּכוּתֵיהּ בְּכָל עַמָּא וְיַבִּיבוּ כָּל עַמָּא וַאֲמָרוּ
25 יְצַלַּח מַלְכָּא : וּמַלֵּל שְׁמוּאֵל עִם עַמָּא יָת נִימוֹסָא דְמַלְכָּא וּכְתַב בְּסִפְרָא וְאַצְנַע קֳדָם יְיָ
26 וְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל יַת כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ : וְאַף שָׁאוּל אֲזַל לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעָתָא וַאֲזָלוּ עִמֵּיהּ
27 קְצַת מִן עַמָּא דְּחֵילִי חִטָּאָה דְאִתְיְהַב מִן קֳדָם יְיָ בְּלִבְּהוֹן : וּבְנֵי רִשְׁעָא אֲמָרוּ
בְּמָה יִפְרְקִנָּא דֵין וְשָׁטוּהִי וְלָא אַיְתוּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלֵמוּתֵיהּ וַהֲוָה כְּשָׁתִיק :

יא

1 וְסַלִּיק נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן וּשְׁרָא עַל יָבֵשׁ גִּלְעָד וַאֲמָרוּ כָּל אֱנָשֵׁי יָבֵשׁ לְנָחָשׁ גְּזוֹר
2 לָנָא קְיָם וְנִפְלַחְנָךְ : וַאֲמַר לְהוֹן נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן בְּהָדָא אֶעֱזוֹר לְכוֹן בְּמִקַּר לְכוֹן כָּל
עֵינָא דֵימִינָא וְאֶשְׁוֵינַהּ חִסּוּדָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל : וַאֲמָרוּ לֵיהּ סָבֵי יָבֵשׁ אוֹרֵךְ לָנָא שַׁבְעָא
3 יוֹמִין וְנִשְׁלַח אֲזָנְדִין בְּכָל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל וְאִם לֵית דְּפָרִיק יָתָנָא וְנִפּוֹק לְוָתָךְ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit filiis Israel: Sic dixit Dñs Deus Israel: Ego ascendere feci Israel ex Misraim, & liberavi vos de manu Misraæorum, & de manu omnium
regnorum quæ afflixerunt vos. Et vos hodie spreviſtis doctrinam Dei vestri, qui ille servans vos ex omnibus malis vestris et afflictionibus vestris: et
dixiſtis ante eum, Non ſumus ſervati, ſed regem præficies ſup nos: et nunc
ſtate ante Dominum per tribus veſtras et per millia veſtra. Et applicuit Se-
muel omnes tribus Iſrael, et comprehenſa eſt tribus Binjamin. Et applicuit
tribum Benjamin per proſapias ſuas, et comprehenſa eſt proſapia Matri,
& comprehenſus eſt Saul filius Kis: et quæſierunt illum, et non eſt repertus.
Et petierunt adhuc in dicto Domini, Num adeſt adhuc hic vir? & dixit
Dñs: Ecce *ille* abſconditus in vaſis. Et cucurrerunt et acceperunt illú in-
dè, et conſtitutus eſt inter populum: et procerus præ oñi populo ab hume-
ris ſuis & ſuprá. Et dixit Semuel ad oẽm populum: An vidiſtis quem ele-
git ſibi Dñs? quia non eſt ſicut ille in omni populo. Et vociferati ſunt oẽs
populus et dixerunt: Proſperetur rex. Et locutus eſt Semuel cum populo
ſtatutum *regis*; et ſcripſit in libro & depoſuit ante Dñm, et dimiſit Se-
muel omnem populum virum ad domum ſuam. Et etiam Saul ivit ad do-
mum ſuam ad Gibgahatha: et iverunt cum illo pars ex populo, timentes
peccatũ; et datus eſt timor ab ante Dñm in corde eorũ. Et filii improbi-
tatis dixerunt: In quo liberabit nos hic? & contempſerunt eum; & non
venerunt ad rogandum in pace ejus: et fuit ſicut tacens.

CAP. XI.

Et aſcendit Nahhas rex filiorum Ghamon, et poſuit [*caſtra*] ſuper Jabes
Gilghad: et dixerunt omnis homo Jabes ad Nahhas: Decerne nobis pactũ,
et ſerviemus tibi. Et dixit illis Nahhas rex filiorum Ghamon: *In* hoc, de-
cernam vobis: eruendo vobis omnem oculum dextrum, et ponam illud
opprobrium ſuper omnem Iſrael. Et dixerunt ei ſenes Jabes: Protrahe
nobis ſeptem dies, et mittemus nuncios in omni termino Iſrael: & ſi non
eſt qui liberet nos, & exibimus ad te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܐܡܪ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܐܠܗܐ ܐܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܐ ܐܣܩ ܐܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܡܨܪ ܘܐܫܙܒ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܝܕ ܡܨܪ ܘܡܢ ܐܝܕ ܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܘܢ ܕܐܬܠܚܡ ܠܟܘܢ ܘܐܢܬ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܗܟܢ ܐܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢ ܐ

שמואל א : יב

auribus in verba ſunt locuti & ,Saul Ghibhah in *legati* Veneruntque
4 וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי
ecce Et .fleverunt & ,ſuam vocem populus omnis levaverunt & :populi
5 הָעָם וַיִּשָּׂאוּ כָל־הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ : וְהִנֵּה
Quid :Saul dixit & ,agro ex *bovem* poſt *veniens* Saul
שָׁאוּל בָּא אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מַה
.Jabes virorum verba ei narraverunt & :*flebunt* quia ,populo
לָעָם כִּי יִבְכּוּ וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֶת־דִּבְרֵי אַנְשֵׁי יָבֵישׁ
verba *ipſum audiendum in* Saul ſuper Dei ſpiritus *proſperavit* Et
6 וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים עַל־שָׁאוּל בְּשָׁמְעוֹ אֶת־הַדְּבָרִים
illud *truncavit* & ,*bovis jugum* Cepitque .valde ejus *naſum* eſt iratus & ;hæc
7 הָאֵלֶּה וַיִּחַר אַפּוֹ מְאֹד : וַיִּקַּח צֶמֶד בָּקָר וַיְנַתְּחֵהוּ
:dicendo ,*legatorum manu in* Iſrael terminum omnem in miſit &
וַיְשַׁלַּח בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל בְּיַד הַמַּלְאָכִים לֵאמֹר
fiet ſic ;Samuel poſt & ,Saul poſt *exiens ipſe* non Qui
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יֹצֵא אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחֲרֵי שְׁמוּאֵל כֹּה יֵעָשֶׂה
ſunt egreſſi & ,populum ſuper Domini pavor cecidit & :ejus *bovi*
לִבְקָרוֹ וַיִּפֹּל פַּחַד־יְהוָה עַל־הָעָם וַיֵּצְאוּ
Iſrael filii fuerunt & :Bezech in eos *viſitavit* Et .unus vir tanquam
8 כְּאִישׁ אֶחָד : וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
Dixeruntque .millia triginta Jehudah *vir* & ,millia trecenta
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אָלֶף : וַיֹּאמְרוּ
Cras :Ghilhad Jabes *viro* dicetis Sic *:venientibus legatis*
9 לַמַּלְאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ יָבִישׁ גִּלְעָד מָחָר
,*legatis* venerunt & :*Solem incaleſcendo in* ,ſalus vobis erit
תִּהְיֶה לָכֶם תְּשׁוּעָה בְּחֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים
viri dixerunt Et .ſunt lætatique :Jabes viris nunciaverunt &
וַיַּגִּידוּ לַאַנְשֵׁי יָבִישׁ וַיִּשְׂמָחוּ : וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי
bonum omne juxta nobis facietis & ,vos ad exibimus Manè :Jabes
10 יָבִישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב
populum Saul diſpoſuit & ,craſtino à fuit Et .veſtris oculis in
11 בְּעֵינֵיכֶם : וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם
cuſtodia in caſiris metatienis medium in ſunt ingreſſi & ,capita tria
שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת
,fuit & ,*diem incaleſcere* uſque Hammon percuſſerunt & ,*matutini*
הַבֹּקֶר וַיַּכּוּ אֶת־עַמּוֹן עַד־חֹם הַיּוֹם וַיְהִי
.pariter duo *eis in* remanſerunt non & ,ſunt diſperſi & *reſidui*
הַנִּשְׁאָרִים וַיָּפֻצוּ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ־בָם שְׁנַיִם יָחַד :
regnabit Saul ,*dicens* Quis :Semuel ad populus Dixitq;
12 וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל מִי הָאֹמֵר שָׁאוּל יִמְלֹךְ
:Saul Dixitque .*eos faciemus* mori & ,*viros* date ?nos ſuper
13 עָלֵינוּ תְּנוּ הָאֲנָשִׁים וְנָמִיתֵם : וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
Dominus fecit hodie quia ,*hac* die in *vir* morietur Non
לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם עָשָׂה־יְהוָה
,Venite :populum ad Semuel Dixitque .Iſrael in ſalutem
14 תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל : וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ
abierunt Et .regnum ibi innovemus & ,Ghilghal in eamus &
וְנֵלְכָה הַגִּלְגָּל וְנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְלוּכָה : וַיֵּלְכוּ
Saul ibi fecerunt regnare & ,Ghilghal in populus omnis
15 כָּל־הָעָם בַּגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל
pacificas victimas ibi ſacrificaverunt & ,Ghilghal in *Domini facies ad*
לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־מְאֹד :

CAP. XII. יב

:audivi Ecce :Iſrael univerſum ad Semuel dixit Et
1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה
Feci regnare & ,mihi dixiſtis quæ omnibus in *veſtra voce in*
שָׁמַעְתִּי בְקֹלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר־אֲמַרְתֶּם לִי וָאַמְלִיךְ
.regem vos ſuper
עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ :

Verſio VULG. LAT.

4 Venerunt ergò nuntii in Gabaa Saulis : & locuti ſunt verba hæc, audiente populo : & levavit omnis populus vocem ſuam, & flevit. Et ecce, Saul veniebat ſequens boves de agro, & ait ; Quid habet populus quòd plorat ? Et narraverunt ei verba virorum Jabes. Et inſilivit Spiritus Domini in Saul, cùm audiſſet verba hæc, & iratus eſt furor ejus nimis. Et aſſumens utrumque bovem, concidit in fruſta, miſitque in omnes terminos Iſrael per manum nuntiorum, dicens ; Quicunque non exierit, & ſecutus fuerit Saul & Samuel, ſic fiet bobus ejus. Invaſit ergò timor Domini populum, & egreſſi ſunt quaſi vir unus. Et recenſuit eos in Bezech : fuerúntque filiorum Iſrael, trecenta millia : virorum autem Juda, triginta millia. Et dixerunt nuntiis, qui venerant ; Sic dicetis viris, qui ſunt in Jabes Galaad ; Cras erit vobis ſalus, cùm incaluerit Sol. Venerunt ergò nuntii, & annuntiaverunt viris Jabes : qui lætati ſunt. Et dixerunt, Manè exibimus ad vos : & facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum eſt, cùm dies craſtinus veniſſet, conſtituit Saul populum in tres partes : & ingreſſus eſt media caſtra in vigilia matutina, & percuſſit Ammon uſque dum incaleſceret dies : reliqui autem diſperſi ſunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad Samuelem ; Quis eſt iſte qui dixit, Saul num regnabit ſuper nos ? Date viros, & interficiemus eos. Et ait Saul, Non occidetur quiſquam in die hac, quia hodiè fecit Dominus ſalutem in Iſrael. Dixit autem Samuel ad populum ; Venite, & eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis populꝰ in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, & immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus eſt ibi Saul, & cuncti viri Iſrael nimis.

CAP. XII.

1 Dixit autem Samuel ad univerſum Iſrael ; Ecce audivi vocem veſtram, juxta omnia quæ locuti eſtis ad me, & conſtitui ſuper vos regem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ ἔρχεν) οἱ ἄγγελοι εἰς (κ) Γαβαὰ πρὸς Σαὺλ, καὶ ἐλάλησαν τοὺς λόγους εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ. καὶ ἦρεν πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν. Καὶ ἰδοὺ Σαὺλ ἤρχετο μετὰ τῶν βοῶν ἐξ ἀγροῦ. καὶ εἶπε Σαὺλ, (λ) Τί ὅτι κλαίει ὁ λαός; καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τὰ 6 (μ) ῥήματα τῶν ἀνδρῶν Ἰαβίς. Καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ὅτι Σαὺλ ὡς ἤκουσε τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοὺς 7 ὀργὴ αὐτοῦ ζοφόδρα. Καὶ ἔλαβε δύο βόας, καὶ ἐμέλισεν αὐτὰς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ (ν) ἀγγέλων, λέγων, (ξ) Ὃς οὐκ ἔξεται ἐκπορεύσεται ὀπίσω Σαὺλ καὶ ὀπίσω Σαμουὴλ, οὕτω ποιήσεται τοῖς βουσὶν αὐτοῦ. καὶ ἐπῆλθεν ἔκστασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐξῆλθον ὡς ἀνὴρ εἷς. Καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς ἐν (ο) Βεζὲκ ἐν Βαμὰ πᾶν τὸ ἀνδρα Ἰσραὴλ ἑξακόσιαι χιλιάδες, καὶ ἄνδρας Ἰούδα ἑβδομήκοντα χιλιάδας. Καὶ εἶπε τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐρχομένοις, Τάδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν (π) Ἰαβὶς, Αὔριον ὑμῖν ἡ σωτηρία διαθερμαίνοντος τοῦ ἡλίου. καὶ (ρ) ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπήγγειλαν τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβὶς, καὶ (σ) εὐφράνθησαν. Καὶ (τ) εἶπον οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς πρὸς Νάας τὸν (υ) Ἀμμανίτην, Αὔριον ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς, καὶ ποιήσετε ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον ὑμῶν. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐπέφωσεν ἡ ἡμέρα. καὶ ἔθετο Σαὺλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχὰς, καὶ εἰσπορεύονται μέσον τῆς παρεμβολῆς ἐν φυλακῇ τῇ ἐωθινῇ, (ρ) καὶ ἔτυπτον τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἕως διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα. καὶ (χ) ἐγένετο καὶ ὑπολελειμμένοι διεσπάρησαν, καὶ οὐχ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ, Τίς ὁ εἰπὼν ὅτι Σαὺλ βασιλεύσει ἡμῶν; παράδος τοὺς ἀνδρας, καὶ θανατώσωμεν αὐτούς. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Οὐκ ἀποθανεῖται ἀνὴρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι σήμερον ἐποίησε κύριος σωτηρίαν ἐν Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν, λέγων, Πορεύθωμεν εἰς Γάλγαλα, καὶ ἐγκαινίσωμεν ἐκεῖ τὴν βασιλείαν. Καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς Γάλγαλα, καὶ ἔχρισε Σαμουὴλ ἐκεῖ (ψ) τὸν Σαὺλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον κυρίου ἐν Γαλγάλοις. καὶ ἔθυσεν ἐκεῖ θυσίας καὶ εἰρηνικὰς ἐνώπιον κυρίου. καὶ εὐφράνθη (ω) Σαμουὴλ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ (α) ὥσε λίαν.

MS. A. (κ) Γαβααθὰ (λ) Τί ὁ λαὸς ὅτι κλαίει; (μ) ῥήματα *ταῦτα. Καὶ ἐθυμώθη (ν) ἀγγέλων ἀυτοῦ, λέγων, (ξ) Ὃς οὐκ ἔξεται, * ὃς οὐκ ἔξεται (ο) Βεζὲκ πάντα (π) Ἰαβὲς Γαλαάδ, Αὔριον ἔσαι ὑμῖν (ρ) ἦλθαν (σ) ἠυφράνθησαν. (τ) εἶπαν (υ) Ἀμανίτῃ, (φ) καὶ ἔπηξεν τὰς (χ) ἐγένετο ἐθησαν οἱ ὑπολειμμένοι (ψ) εἰς βασιλέα ἢ Σαὺλ ἐνώπιον (ω) Σαμουὴλ ἐκεῖ καὶ (α) ἕως τε

Κεφ. ιβ'.

Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς (α) πάντα Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἤκουσα φωνῆς ὑμῶν εἰς πάντα ὅσα εἴπατέ μοι, καὶ ἐβασίλευσα ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα.

MS. A. (α) πάντα ἄνδρα Ἰσραὴλ,

CAP. XII.

1 ET dixit Samuel ad univerſum Iſrael ; Ecce audivi vocem veſtram in omnibus, quæcunque dixiſtis mihi : & feci regnare ſuper vos regem.

Et veniunt nuntii in (b) Gabaa ad Saul : & loquuntur verba in aures populi. Et elevaverunt univerſus populus vocem ſuam, & ploraverunt. Et ecce, Saul veniebat (c) poſt manè ex agro. Et dixit Saul ; Quid eſt, quia plorat populus ? Et narrant ei verba virorum Jabis. Et inſiliit Spiritus Domini ſuper Saul ; ut audivit verba hæc, & indignatus eſt ſuper eos vehementer valdé. Et ſumpſit duas vaccas, & membratim diviſit eas, & miſit in omnem terminum Iſrael in manu nuntiorũ, dicens ; Qui non eſt egrediens poſt Saul, & poſt Samuel ; ſecundùm hæc facient bobus ejus. Et ſupervenit ecſtaſis Domini ſuper populum Iſrael : & clamaverunt tanquàm vir unus. Et recenſet eos in Bezec in (d) Bama, omnem virum Iſrael (e) ſexcenta millia, & viros Juda ſeptuaginta millia. Et dixit nuntiis qui venerant ; Hæc dicetis viris Jabis, Cras vobis ſalus, cùm incaluerit Sol. Et venerunt nuntii in civitatem, & nuntiant viris Jabis : & lætati ſunt. Et dixerunt viri Jabis ad Naas Ammanitem, Cras egrediemur ad vos : & facietis nobis quod bonum in conſpectu veſtro. Et factum eſt poſt cras ; & poſuit Saul populum in tria principia : et ingreditur medium caſtrorum in cuſtodia matutina ; & percutiebat filios Ammon, quouſq; incaluit dies. Et factum eſt, & reſidui diſperſi ſunt : & non remanſerunt in eis duo ſecundùm idipſum. Et dixit populus ad Samuel ; Quis eſt, qui dixit, quia Saul non regnabit ſuper nos ? Trade viros, & mortificabimus eos. Et dixit Saul ; Non morietur ullus in die hac : quoniam hodiè fecit Dominus ſalutem in Iſrael. Et dixit Samuel ad populum, dicens ; Eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum. Et ivit omnis populus in Galgala. Et unxit Samuel ibi Saul in regem coram Domino in Galgalis. Et ſacrificavit ibi (f) ſacrificia, & pacificas coram Domino. Et lætatus eſt (g) Samuel, et univerſus Iſrael (h) quamplurimum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וְאַתּוֹ אוֹנְדָּיָא לְגִבְעָתָא דְשָׁאוּל וּמַלִּילוּ פִּתְגָמַיָּא קֳדָם עַמָּא וְאָרִימוּ כָל עַמָּא יָת קָלֵיהוֹן
5 וּבְכוּ : וְהָא שָׁאוּל אָתָא בְּתַר תּוֹרְיָא מִן חַקְלָא וַאֲמַר מָה לְעַמָּא אֲרֵי בָכֵן וְאִשְׁתַּעִיאוּ
6 לֵיהּ יָת פִּתְגָמֵי אֱנָשֵׁי יָבֵשׁ : וּשְׁרַת רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל כַּד שְׁמַע יָת פִּתְגָמַיָּא
7 דָּאִלֵּין וְתַקִּיף רוּגְזֵיהּ לַחֲדָא : וְנָסִיב פַּרְזֶן תּוֹרָיָא וְדַמְּיֵהּ וְשַׁלַּח בְּכָל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל בְּיַד
אוֹנְדָּיָא לְמֵימַר דְּלֵיתְהוֹן נָפֵיק בְּתַר שָׁאוּל וּבְתַר שְׁמוּאֵל כְּדֵין יִתְעֲבֵיד לְתוֹרֵיהּ וּנְפַל
8 דְּחִלְתָּא דַייָ עַל עַמָּא וּנְפָקוּ בְּגַבְרָא חַד : וּמַנְנוּן בְּבֶזֶק וַהֲווֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל תְּלָת מְאָה
9 אַלְפִין וְאֶנֶשׁ יְהוּדָה תְּלָתִין אַלְפִין : וַאֲמַרוּ לְאוֹנְדָּיָא דַּאֲתוֹ כְּדֵין תֵּימְרוּן לְאֱנָשׁ יָבֵשׁ
גִּלְעָד מָחָר תְּהֵי לְכוֹן פּוּרְקָנָא בְּמֵיחַם שִׁמְשָׁא וַאֲתוֹ אוֹנְדָּיָא וְחַוִּיאוּ לֶאֱנָשֵׁי יָבֵשׁ
10 וְחַדִּיאוּ : וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי יָבֵשׁ מָחָר נִפּוֹק לְוָתְכוֹן וְתַעְבְּדוּן לָנָא כְּכֹל דְּתִסְּקִין בְּעֵינֵיכוֹן
11 וְהָוָה בְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וּמַנִּי שָׁאוּל יָת עַמָּא תְּלָתָא מַשְׁרְיָן וְעָלוּ בְּגוֹ מַשְׁרְיָתָא בְּמַטְרַת
צַפְרָא וּמְחוֹ יָת בְּנֵי עַמּוֹן עַד מֵיחַם יוֹמָא וַהֲווֹ דְּאִשְׁתְּאַרוּ וְאִתְבַּדְּרוּ וְלָא אִשְׁתְּאַרוּ בְּהוֹן
12 תְּרֵין דְּעַרְקִין כְּחֲדָא : וַאֲמַר עַמָּא לִשְׁמוּאֵל מָא דִין דִּי מְבַסַּר לְמֵימַר לָא כְּשַׁר שָׁאוּל
13 לְמִמְלַךְ עָלָנָא אֱתוֹ גַּבְרַיָּא וּנְקַטְלִנּוּן : וַאֲמַר שָׁאוּל לָא יִתְקְטֵיל גַּבְרָא בְּיוֹמָא הָדֵין אֲרֵי
יוֹמָא דֵין עֲבַד יְיָ פּוּרְקָנָא בְּיִשְׂרָאֵל : וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא אֱתוֹ וְנֵיזִל לְגִלְגָּלָא וְנַחֲדֵת תַּמָּן
14 מַלְכוּתָא : וַאֲזִלוּ כָל עַמָּא לְגִלְגָּלָא וְאַמְלִיכוּ תַּמָּן יָת שָׁאוּל קֳדָם יְיָ בְּגִלְגָּלָא וּנְכִיסוּ תַּמָּן
נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ וְחַדִּי תַּמָּן שָׁאוּל וְכָל אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד לַחֲדָא :

יב

1 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל יִשְׂרָאֵל הָא קַבֶּלִית לְמֵימְרֵיכוֹן לְכֹל דִּי אֲמַרְתּוּן לִי וְאַמְלֵכִית עֲלֵיכוֹן
מַלְכָּא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et venerunt nuncii ad Gibghatha Saulis, & locuti ſunt verba ante populum : & extulerunt omnis populus vocem ſuam, & fleverunt. Et ecce Saul venit poſt boves ex agro : & dixit Saul : Quid populo, quòd lugeant ? & narraverunt illi verba hominum Jabes. Et manſit ſpiritus fortitudinis abante Dominum ſuper Saul, quando audivit verba hæc, & fortificata eſt indignatio illius valdé. Et accepit par boum, & diſcerpſit illud, & miſit in omni termino Iſrael in manu nunciorum dicens : Qui non erit exiens poſt Saul & poſt Samuel, ut hoc fiet bobus ejus : & cecidit terror abante Dñm ſuper populum, & exierunt ut vir unus. Et recenſuit illos in Bezeq : & fuerunt filii Iſrael tercentum millia, & viri Juda triginta millia. Et dixerunt nunciis qui venerunt : Sic dicetis viris Jabes Gilghad : Cras erit vobis liberatio, ubi incaleſcet Sol : et venerunt nuncii et nunciaverunt viris Jabes, et lætati ſunt. Et dixerunt viri Jabes ; Cras exibimus ad vos, & facietis nobis juxta omne quod rectum in oculis veſtris. Et fuit in die qui poſt illum, & recenſuit Saul populum tres turmas, & intraverunt intra caſtra in cuſtodia matutina, & percuſſerunt *filios* Ghamon uſq; dum caleſceret dies : & fuerunt qui relicti ſunt & diſperſi ſunt, et non relicti ſunt in illis duo qui fugientes ſimul. Et dixit populus ad Semuel : Quis hic qui contempſit, dicendo : non rectus Saul ad regnandum ſuper nos ? venire facite viros, et occidemus illos. Et dixit Saul : Non occidetur vir in die hoc, nam hodie fecit Dñs liberationem in Iſrael. Et dixit Semuel populo : Venite et ibimus ad Gilgela, et renovabimus ibi regnum. Et venerunt omnis populus ad Gilgela, et regnare fecerunt ibi Saul ante Dñm in Gilgela ; et obtulerunt ibi oblationem ſanctitatum ante Dominum : & lætatus eſt ibi Saul & *omnes homines* Iſrael uſq; valdé.

CAP. XII.

ET dixit Semuel ad omnem Iſrael : Ecce recepi dicta veſtra ad omnia quæ dixiſtis mihi ; et regnare feci ſuper vos, regem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cùm itaq; veniſſent nuntii ad collem Saulis, & retuliſſent verba iſta præſente populo, extollens univerſus populus vocem ſuam fleverunt. Ecce autem Saul advenit poſt tauros ex agro, dixítq; Saul, Quid habet populus quòd fleant? & narraverunt ei verba civium Lachis. Tum adfuit ſpiritus Dei Sauli cùm audiſſet hæc verba, & vehementer exarſit furor ejus: Acceptóque jugo boum, membratim diviſit utrumque: miſitque in totum terminum Iſraelis per nuntios, dicendo, Quicunq; non egredietur poſt Saulem & poſt Samuelem, ſic fiet tauris ejus: cecidítque timor Dei ſuper populum, & egreſſi ſunt omnes quaſi vir unus: Quos cùm recenſuiſſet in Bezec, fuerunt filiorum Iſrael trecenta millia, & virorum Iuda triginta millia. Nuntiis autem qui venerant è Lachis, ait, Dicite civibus Lachis & Gelaad, Cras erit vobis ſalus cùm ſol incaluerit. Diſcedentibus ergò nuntiis, & civibus Lachis *id* referentibus, lætati ſunt: Et dixerunt cives Lachis, Cras exibimus ad vos, & facietis nobis quicquid vobis placuerit. Factum eſt autem die poſtero, ut diviſo Saul populo in tres turmas, irruiſſet media in caſtra vigiliâ matutinæ, & trucidâſſent Ammonitas donec dies incaleſceret: qui verò reſidui fuerunt, diſperſi fuerunt, nec inventi fuerunt inter ipſos duo ſimul. Tum dixerunt populus ad Samuelem, Quiſnam dixerat Saulem minimè regnaturum ſuper nos? da nobis *ejuſmodi* viros, ut eos morti tradamus. Dixit autem Saul, Nemo interficietur hoc tempore, quoniam hodiè fecit Dominus ſalutem Iſraeli. Deinde dixit Samuel ad populum, Agite, eamus in Galgala, & renovemus ibi regnum. Venientes ergò totus populus in Galgala, regem conſtituerunt ibi Saulem coram Domino in Galgala, & mactaverunt ibi victimas pacificas coram Domino, & vehementer lætati ſunt ibi Saul & omnes Iſraelitæ.

CAP. XII.

PRæterea dixit Samuel toti Iſraeli, Ecce auſcultavi voci veſtræ in omnib⁹ quæ dixiſtis mihi, & conſtitui ſuper vos regem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Venientes ergò nuntii eorum ad civitatem Saulis, retulerunt hunc ſermonem coram populo: ſuſtulitque populus univerſus voces ſuas cum fletu. Ecce autem Saul advenerat ex agro poſt boves, & ait Saul; Cur video populum flentem? & indicaverunt ei legationem civium Belchis. Confortavit ergò illum Deus, deſcenditque ſuper eum virtus à ſpiritu Dei ubi audiſſet hæc verba, et iratus eſt valdé. Aſſumenſque duos tauros, concîdit eos manu ſuâ: miſitque nuntios in omnes limites filiorum Iſrael, ut dicerent; Quicunque non egredietur poſt Saulem et Samuelem; ſic fiet tauris ejus: injecit que Deus in omnes populi animos timorem ac pavorem tunc temporis, & egreſſi ſunt omnes quaſi vir unus. Et ſubducto eorum numero in Bazac, fuit numerus filiorum Iſrael trecentorum millium virorum; familiæ verò Judæ fuerunt triginta millia virorum. Dixeruntque nuntius qui venerant ad eos è Belchis, Dicite civibus Belchis et Gilaad, Cras advenit vobis ſalus cùm provectus fuerit dies: & redeuntes nuntii indicaverunt civibus Belchis, & lætati ſunt: Et dixerunt cives Belchis ad regem filiorum Ammon, Cras egrediemur ad te, & fac nobis quicquid volueris. Cùmque fuiſſet craſtinus dies, diviſit Saul populum in tres turmas, et irruit in exercitum matutino tempore, & prælio cum filiis Ammon commiſſo uſque ad proceſſum diei, interfecit complures eorum: & qui remanſerunt ex eis, fugerunt, nec manſerunt ex eis duo ſimul. Dixitque populus ad Samuelem, Quis eſt qui dixit, Non regnabit ſuper nos Saul? proferte homines qui talem ſermonem dixerunt, ut interficiamus eos. Dixit Saul, Nemo interficietur hodiè, quoniam Dominus ſervavit hodiè filios Iſrael. Dixit autem Samuel ad populum, Eamus in Galgal ut renovemus ibi regnum. Abierunt igitur omnes ad Galgal, & conſtituerunt ibi Saulem regem coram Domino in Galgal, & obtulerunt ibi ſacrificia Domino, & lætatus eſt ibi Saul cum omnibus filiis Iſrael, lætitiâ magnâ.

CAP. XII.

TUm dixit Samuel omnibus Iſraelitis, Jam accepi ſermonem veſtrum in omnibus quæ dixiſtis mihi, & præfeci vobis regem.

שמואל א : יב

2 הִנֵּה֙ עֵדָ֔ה הִתְהַלֵּ֖ךְ לִפְנֵיכֶ֑ם וַאֲנִ֣י זָקַ֔נְתִּי וְשֵׂבָ֖תִי
3 וּבָנַ֣י הִנָּ֔ם אִתְּכֶ֑ם וַאֲנִ֣י הִתְהַלַּ֥כְתִּי לִפְנֵיכֶ֖ם
מִנְּעֻרַ֥י עַד־הַיּ֖וֹם הַזֶּ֑ה הִנֵּ֥נִי עֲנ֛וּ בִ֖י נֶ֥גֶד
יְהוָ֣ה וְנֶ֣גֶד מְשִׁיחֹ֗ו אֶת־שׁוֹרִ֤י מִי֙ לָקָ֔חְתִּי וְחֲמ֥וֹר מִי
לָקָ֖חְתִּי וְאֶת־מִ֣י עָשַׁ֑קְתִּי אֶת־מִ֥י רַצּ֖וֹתִי וּמִיַּד־מִ֥י
לָקַ֖חְתִּי כֹּ֣פֶר וַאֲעַלִּ֤ים עֵינַי֙ בּ֔וֹ וְאָשִׁ֥יב לָכֶֽם׃
4 וַיֹּאמְר֗וּ לֹ֤א עָשַׁ֙קְתָּ֙נוּ וְלֹ֣א רַצּ֔וֹתָנוּ וְלֹ֥א לָקַ֖חְתָּ מִיַּד־
5 אִ֥ישׁ מְאוּמָֽה׃ וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵיהֶ֗ם עֵ֤ד יְהוָה֙ בָּכֶ֔ם וְעֵ֥ד
מְשִׁיחֹ֖ו הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה כִּ֥י לֹ֖א מְצָאתֶ֥ם בְּיָדִ֛י מְאוּמָ֖ה
וַיֹּאמְר֖וּ עֵֽד׃ וַיֹּ֣אמֶר שְׁמוּאֵ֗ל אֶל־הָעָם֙ יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה
אֶת־מֹשֶׁ֣ה וְאֶת־אַהֲרֹ֑ן וַאֲשֶׁ֥ר הֶעֱלָ֖ה אֶת־אֲבֹתֵיכֶ֥ם מֵאֶ֖רֶץ
מִצְרָֽיִם׃ וְעַתָּ֥ה הִתְיַצָּ֖בוּ וְאִשָּׁפְטָ֣ה אִתְּכֶ֔ם לִפְנֵ֥י
יְהוָ֖ה אֵ֚ת כָּל־צִדְקֹ֣ות יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה אִתְּכֶ֥ם וְאֶת־
אֲבֹתֵיכֶֽם׃ כַּאֲשֶׁר־בָּ֥א יַעֲקֹ֖ב מִצְרַ֑יִם וַיִּזְעֲק֣וּ
אֲבֹתֵיכֶם֙ אֶל־יְהוָ֔ה וַיִּשְׁלַ֤ח יְהוָה֙ אֶת־מֹשֶׁ֣ה וְאֶת־
אַהֲרֹ֔ן וַיֹּוצִ֖יאוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶ֣ם מִמִּצְרַ֑יִם וַיֹּשִׁ֖בוּם
בַּמָּקֹ֥ום הַזֶּֽה׃ וַיִּשְׁכְּח֗וּ אֶת־יְהוָה֙ אֱלֹהֵיהֶ֔ם וַיִּמְכֹּ֞ר אֹתָ֗ם
בְּיַד֙ סִיסְרָ֣א שַׂר־צְבָ֣א חָצֹ֔ור וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּ֖ים
וּבְיַ֣ד מֶֽלֶךְ־מֹואָ֑ב וַיִּלָּחֲמ֖וּ בָּֽם׃ וַיִּזְעֲק֣וּ אֶל־
יְהוָה֮ וַיֹּאמְר֣וּ חָטָ֣אנוּ כִּֽי־עָזַ֗בְנוּ אֶת־יְהוָה֙
וְנַעֲבֹ֣ד אֶת־הַבְּעָלִ֔ים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרֹ֖ות וְעַתָּ֣ה הַצִּילֵ֑נוּ
מִיַּד֙ אֹיְבֵ֣ינוּ וְנַעַבְדֶֽךָ׃ וַיִּשְׁלַ֗ח
יְרֻבַּ֤עַל֙ וְאֶת־בְּדָ֔ן וְאֶת־יִפְתָּ֖ח וְאֶת־שְׁמוּאֵ֑ל וַיַּצֵּל
אֶתְכֶ֛ם מִיַּ֥ד אֹיְבֵיכֶ֖ם מִסָּבִ֑יב וַתֵּשְׁבוּ֙ בֶּ֣טַח׃
וַתִּרְאוּ֙ כִּֽי־נָחָ֣שׁ מֶֽלֶךְ־בְּנֵ֣י עַמֹּ֔ון בָּ֥א עֲלֵיכֶ֖ם וַתֹּאמְרוּ֙
לִ֣י לֹ֔א כִּי־מֶ֥לֶךְ יִמְלֹ֖ךְ עָלֵ֑ינוּ וַיהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶ֖ם
מַלְכְּכֶ֔ם וְעַתָּ֕ה הִנֵּ֖ה הַמֶּ֣לֶךְ אֲשֶׁר־בְּחַרְתֶּ֑ם אֲשֶׁ֥ר
שְׁאִלְתֶּ֖ם וְהִנֵּ֥ה נָתַ֛ן יְהוָ֥ה עֲלֵיכֶ֖ם מֶֽלֶךְ׃ אִם־תִּירְאוּ
אֶת־יְהוָ֔ה וַעֲבַדְתֶּ֥ם אֹתֹ֖ו וּשְׁמַעְתֶּ֣ם בְּקֹולֹ֑ו וְלֹא
תַמְר֗וּ אֶת־פִּ֤י יְהוָה֙ וְהִיִתֶּ֣ם גַּם־אַתֶּ֔ם וְגַ֥ם־הַמֶּ֖לֶךְ
אֲשֶׁר־מָלַ֥ךְ עֲלֵיכֶ֖ם אַחַ֥ר יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

Versio VULG. LAT.

2 Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, & incanui: porrò filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus corâ vobis ab adolescentia mea usque ad
3 hanc diẽ, ecce præstò sum. Loquimini de me coram Dño, & coram Christo ejus, utrùm bovem cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cujusquam munus accepi: & contemnã illud hodiè,
4 restituámque vobis. Et dixerunt; Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti
5 de manu alicujus quidpiã. Dixítque ad eos; Testis est Dominus adversùm vos, & testis Christ⁹ ej⁹ in die hac, quia non inveneritis in manu mea quidpiam. Et dixerũt, Testis. Et ait Samuel ad populum; Domin⁹, qui fecit Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de terra
7 Ægypti. Nunc ergò state, ut judicio contendam adversùm vos coram Domino, de omnibus misericordiis Dñi, quas fecit vobiscum, & cum patribus
8 vestris: Quo modo Jacob ingressus est in Ægyptum, & clamaverunt patres vestri ad Dominum: & misit Domin⁹ Moysen & Aaron, & eduxit patres vestros de Ægypto: & collocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt Domini Dei sui, et tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiæ Hasor, et in manu Philisthinorum, et in manu regis Moab, et pugnaverunt
10 adversùm eos. Posteà autem clamaverunt ad Dominum, et dixerunt; Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, et servivimus Baalim et Astaroth: nunc ergò erue nos de manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi. Et misit Domin⁹
11 Jerobaal, et Badan, et Jephte, et Samuel, et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, et habitâstis confidenter. Videntes autem quòd
12 Naas rex filiorum Ammon venisset adversũ vos, dixistis mihi; Nequaquàm, sed rex imperabit nobis: cùm Domin⁹ Deus vester regnaret in vobis. Nunc ergò præstò est rex vester, quẽ elegistis et petîstis: ecce dedit
13 vobis Dominus regem. Si timueritis Dominum, et servieritis ei, et audieritis vocem ejus, et non exasperaveritis os Domini: eritis et vos, et rex qui imperat vobis, sequentes
14 Dominum Deum vestrum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς διαπορεύεται ἐνώ-
πιον ὑμῶν. (β) κἀγὼ γεγήρακα καὶ κεκύφα-
μαι, καὶ οἱ υἱοί μου ἰδοὺ μεθ' ὑμῶν. κἀγὼ ἐξε-
δημίλυνα ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ (γ) νεότητός μου
3 ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἰδοὺ ἐγὼ, Ἀποκρί-
θητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον χρι-
στοῦ αὐτοῦ· μόσχον τίνος εἴληφα, ἢ ὄνον τίνος
εἴληφα, ἢ τίνα (δ) κατεδυνάστευσα ὑμῶν,
ἢ τίνα ἐξέπιεσα, ἢ ἐκ χειρὸς τίνος εἴληφα
ἐξίλασμα (ε) καὶ ὑπόδημα; ἀποκρίθητε κατ'
4 ἐμοῦ, καὶ ἀποδώσω ὑμῖν. Καὶ εἶπαν πρὸς Σα-
μουὴλ, Οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς, καὶ οὐ κατεδυνά-
στευσας (ζ) ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἔθλασας ἡμᾶς, καὶ οὐκ
5 εἴληφας ἐκ χειρὸς ἀνδρὸς οὐδέν. Καὶ εἶπε Σα-
μουὴλ πρὸς τὸν λαὸν, Μάρτυς κύριος ἐν ὑ-
μῖν, καὶ μάρτυς χριστὸς αὐτοῦ σήμερον ἐν
ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι οὐχ εὑρήκατε ἐν χειρί
6 μου οὐδέν. καὶ εἶπαν, Μάρτυς. Καὶ εἶπε Σα-
μουὴλ πρὸς τὸν λαὸν, λέγων, Μάρτυς κύρι-
ος ὁ ποιήσας τὸν Μωυσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν, (η) ὁ ἀνα-
7 γαγὼν τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου. Καὶ
νῦν κατάστητε, καὶ (ϑ) δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον
κυρίου, ἃ ἐποίησεν ἐν ὑμῖν καὶ ἐν τοῖς
πατράσιν ὑμῶν. Ὡς εἰσῆλθεν Ἰακὼβ καὶ οἱ
υἱοὶ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐταπείνωσεν αὐ-
τοὺς Αἴγυπτος· καὶ ἐβόησαν οἱ πατέρες ὑμῶν
πρὸς κύριον, καὶ ἀπέστειλε κύριος τὸν Μωυσῆν
καὶ τὸν Ἀαρὼν, καὶ (κ) ἐξήγαγον τοὺς πατέρας
ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ (λ) κατῴκισεν αὐτοὺς
9 ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Καὶ ἐπιλάθοντο κύριον τοῦ
θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας
Σισάρα (μ) ἀρχιστρατήγου Ἰαβὶς βασιλέως
Ἀσὼρ, καὶ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ εἰς χεῖ-
ρας βασιλέως Μωὰβ, καὶ (ν) ἐπολέμησεν ἐν
10 αὐτοῖς. Καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον, καὶ εἶπαν,
Ἡμάρτομεν, ὅτι (ξ) ἐγκατελίπομεν τὸν κύ-
ριον, καὶ ἐδουλεύσαμεν τοῖς Βαὰλ καὶ τοῖς
ἄλσεσιν. καὶ νῦν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
11 ἡμῶν, καὶ δουλεύσομέν σοι. Καὶ ἀπέστειλε (ο)
τὸν Ἰεροβάαλ, καὶ τὸν Βαρὰκ, καὶ τὸν Ἰεφθάε, καὶ
τὸν Σαμουὴλ, καὶ ἐξείλατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
ἐχθρῶν ἡμῶν τῶν κυκλόθεν, καὶ κατῳκεῖτε
12 πεποιθότες. Καὶ ἴδετε ὅτι Νάας βασιλεὺς
υἱῶν Ἀμμὼν ἦλθεν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εἴπατέ μοι,
Οὐχὶ, ἀλλ' (π) ἢ ὅτι βασιλεὺς βασιλεύσει
ἐφ' ἡμῶν. καὶ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς
13 ἡμῶν. Καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὃν (ρ) ἐξελέ-
ξασθε καὶ ἰδοὺ δέδωκε κύριος ἐφ' ὑμᾶς
14 βασιλέα. Ἐὰν φοβηθῆτε τὸν κύριον, καὶ
δουλεύσητε αὐτῷ, καὶ ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ,
καὶ μὴ ἐρίσητε τῷ στόματι κυρίου, καὶ
ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύων ἐφ' ὑμῶν
ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

regnans super vos.

Et nunce ecce rex graditur ante
vos. Et ego senui, & (a) sedebo:
& filii mei ecce in vobis. Et ego
ecce (b) ambulavi coram vobis à
juventute, & usq; ad diem hanc.
Ecce ego: Respondete contra me
coram Domino, & coram Christo
ejus: bovem cujus cepi, aut asi-
num cujus cepi, aut quem oppres-
si ũm, aut quem expressi, aut
de manu cujus cepi propitiatio-
nem, vel calceamentum. Respon-
dete contra me, & reddam vo-
bis. Et dixerunt ad Samuel, Non
feci sti injuriam nobis, neq; op-
pressisti nos, neq; contrivisti nec
& non cepisti de manu cujus-
quam quicquam. Et dixit Sa-
muel ad populum; Testis Domi-
nus in vos: & testis Christus ejus
(c) hodiè in hac die, quia non in-
veni stis in manu mea quicquam.
Et dixerunt, Testis. Et dixit Sa-
muel ad populum, dicens; Testis
Dominus, qui fecit Moysen, &
Aaron, qui eduxit patres nostros
ex Ægypto. (d) Et nunc state:
& judicabo vos coram Domino,
& annuntiabo vobis omnem ju-
stitiam Domini: quæ fecit in vo-
bis, & in patribus vestris. Pos-
quam intravit Jacob, & filii e-
jus in Ægyptum, & humiliavit
eos Ægyptus: & clamaverunt
patres nostri ad Dominum. Et
misit Dominus Moysen, & Aa-
ron: & (e) eduxerunt patres
vestros ex Ægypto: & habitare
fecit eos in loco hoc. Et obliti
sunt Domini Dei sui. Et vendi-
dit eos in manus Sisaræ magistri
militiæ Jabis regis Asor, & in
manus alienigenarum, & in ma-
nus regis Moab: & (f) pugnave-
in eos. Et clamaverunt ad Domi-
num, et dicebant; Peccavimus,
quoniam dereliquim⁹ Dominum:
& servivimus Baalim, et luci.
Et nunc erue nos de manu inimi-
corum nostrorum: et serviemus ti-
bi. Et misit Jerobaal, et Bu-
Jephthæ, et Samuel: et eripuit
nos de manu inimicorum nostro-
rum, qui in circuitu, et habita-
stis confidentes. Et vidistis, quia
Naas rex filiorum Ammon ve-
nit super vos, et dixistis, Nequa-
quam: (h) sed quia rex regnabit
super nos. Et Dominus Deus no-
ster, rex noster. Et nunc ecce rex,
quem (i) elegistis. Et ecce dedit
Dominus super vos regem. (k)
Si timueritis Dominum, et ser-
vieritis ei, et audieritis vocem
ejus, et non repugnaveritis or
Domini; et eritis et vos, et rex
super vos post Dominum ambulantes

MS. A. (β) καὶ ἐγὼ (γ) νεότητός μου (δ) καταδυνάσ-
τινα ἐξεπίασα, (ε) ἢ ὑποδημα; (ζ) ἡμᾶς, καὶ οὐκ εἴληφας (η) καὶ
(ϑ) δικαιώσω (ι) τὰς πάσας δικαιοσύνας κυρίου, ἃς ἐποίησεν υἱοῖς (κ)
ἐξήγαγεν (λ) κατῴκησεν (μ) ἀρχιστρατήγου Ἰαβὶς (ν) ἐπολέμησαν αὐ-
τοῖς. (ξ) ἐγκατελιπον . . . εν (ο) κύριος τὸν (π) ἢ Βασιλεὺς (ρ)
ἐξελέξασθαι, ὃν ἠτήσασθε καὶ ἰδοὺ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּכְעַן הָא מַלְכָּא מְרַבַּר בְּרֵישֵׁיכוֹן וַאֲנָא קְשִׁישׁ וְסָבִירֵת וּבְנַי הָא אִנּוּן עִמְּכוֹן וַאֲנָא הַלֵּכִית
קֳדָמֵיכוֹן מִעֻרְעָרֵי עַד יוֹמָא הָדֵין׃ הָא עַד דִּי אֲנָא קָיֵם אַסְהִידוּ בִּי קֳדָם יְיָ וְקֳדָם מְשִׁיחֵיהּ
יָת תּוֹרָא דְמַן דַּבְּרִית וְיָת חֲמָרָא דְמַן שְׁחֵרִית וְיָת מַן אַנְסִית וּמַיַּד מַן
קְבִלִית מָמוֹן דְּשֶׁקֶר וּכְבִשִׁית עֵינַי בְּדִינָא וַאֲתֵיב לְכוֹן׃ וַאֲמַרוּ לָא עֲשַׁקְתָּנָא וְלָא
אַנְסְתָּנָא וְלָא קַבֶּלְתָּא מִיַּד אֱנָשׁ מִדְעָם׃ וַאֲמַר לְהוֹן סָהִיד מֵימְרָא דַיְיָ בְּכוֹן וְסָהִיד
מְשִׁיחֵיהּ יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי לָא אַשְׁכַּחְתּוּן בִּידִי מִדְעָם וַאֲמַרוּ סָהִיד׃ וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא
יְיָ דְעָבַד גְּבוּרִן עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּדְאַסֵּיק יָת אֲבָהָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ וּכְעַן
אִתְעַתְּדוּ וְאִתְוַכַּח עִמְּכוֹן קֳדָם יְיָ יָת כָּל זְכוָתָא דַיְיָ דְעָבַד עִמְּכוֹן וְעִם אֲבָהָתְכוֹן׃ כַּד עַל
יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם וְזָעִיקוּ אֲבָהָתְכוֹן קֳדָם יְיָ וּשְׁלַח יְיָ יָת מֹשֶׁה וְיָת אַהֲרֹן וְאַפִּיקוּ יָת אֲבָהָתְכוֹן
מִמִּצְרַיִם וְאוֹתִיבִנּוּן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ וְאִתְנַשִׁיאוּ יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן וּמְסַר יָתְהוֹן בִּיַד
סִיסְרָא רַב חֵילָא דְחָצוֹר וּבִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי וּבִידָא מַלְכָּא דְמוֹאָב וְאַגִיחוּ קְרָבָא בְּהוֹן׃
וְזָעִיקוּ קֳדָם יְיָ וְאָמַרוּ חַבְנָא אֲרֵי שְׁבַקְנָא יָת פּוּלְחָנָא דַיְיָ וּפְלַחְנָא יָת בְּעַלְיָא וְיָת עַשְׁתָּרָתָא
וּכְעַן שֵׁזְבְנָא מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבְנָא וְנִפְלַח קֳדָמָךְ׃ וּשְׁלַח יְיָ יָת גִּדְעוֹן וְיָת שִׁמְשׁוֹן וְיָת יִפְתָּח וְיָת
שְׁמוּאֵל וְיִשֵׁיזֵב יָתְכוֹן מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן מִסְחוֹר סְחוֹר וִיתֵבְתּוּן לְרוּחָצָן׃ וַחֲזִיתוּן אֲרֵי
נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אָתָא עֲלֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן לִי לָא אֱלָהִין מַלְכָּא יְמְלוֹךְ עָלָנָא וְיְיָ
אֱלָהְכוֹן מַלְכְּכוֹן׃ וּכְעַן הָא מַלְכָּא דְאִתְרְעִיתוּן דִּי שְׁאִלְתּוּן וְהָא מְנִי יְיָ עֲלֵיכוֹן מַלְכָּא׃
אִם תִּדְחֲלוּ קֳדָם יְיָ וְתִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי וְתִקְבְּלוּן לְמֵימְרֵיהּ וְלָא תְסָרְבוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ
וְתֶהְווֹן אַף אַתּוּן וְאַף מַלְכָּא דְמַלֵּךְ עֲלֵיכוֹן בָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et nunc ecce rex ductor in capite vestro: & ego *antiquus*, & senui; &
filii mei ecce illi vobiscum; & ego ambulavi ante vos à *pueritia* mea usq;
in diem hunc. Ecce usq; dum ego vivens, testificamini in me ante Dñm
& ante unctum ejus, bovem cujus accepi, & asinũ cujus *petii*, & quem op-
pressi, & quem contrivi, & à *manu cujus* accepi mamon falsitatis, & in-
clinavi oculos meos in judicio ab eo; & reddam vobis. Et dixerunt: Non
oppressisti nos, & non diripuisti nos, & non accepisti de manu hominis
quicquam. Et dixit illis: Testis dictum Dñi in vobis, & testis Unctus ejus
die hoc, quòd non inveni stis in manu mea quicquam, & dixerunt: Testis.
Et dixit Semuel ad populum: ~~Testis~~ Dñs qui fecit fortitudines per manus
Moseh & Aharon, & qui eduxit patres vestros ex terra Ægypti. Et nunc
state, & disceptabo vobiscũ ante Dñm de omnib⁹ justitiis Dñi quas fecit
vobiscum & cum patrib⁹ vestris. Ut cùm ingressus est Jaghacob in Misz-
raim: & clamaverunt patres vestri ante Dñm, & misit Dñs Moseh & Aha-
ron, & eduxerunt patres vestros ex Miszraim, & sedere fecerũt illos in *loco*
hoc. Et obliti sunt cultum Dñi Dei ipsorum, & tradidit eos in manu Zzi-
zera principis virtutis Hhaszor, & in manu Pelisthæorũ, & in manu regis
Moab, & inierunt bellum in eos. Et clamaverunt ante Dñm & dixerunt:
Peccavim⁹, quòd deseruim⁹ cultũ Dñi, & coluim⁹ Baghalaia & Ghastha-
ratha; & nunc eripe nos de manu auctorum inimicitiæ nostræ, & serviem⁹
ante te. Et misit Dñs *Gidghon*, & Simson, & Jiphtahh & Semuel, & eri-
puit vos de manu auctorũ inimicitiarum vestrarum undiquaque, et sedistis
in tranquillitate. Et vidistis quòd Nahhas rex filiorũ Ghamon venit ad
terminos vestros: et dixistis mihi: Non, sed rex regnabit super nos: et
Dñs Deus vester rex vester. Et nunc ecce rex quẽ voluistis, quem petiistis:
et ecce præfecit Dñs super vos regẽ. Si timueritis ab-ante Dñm, et servie-
ritis ante eũ, et obedieritis dicto illi⁹, et nõ rebellaveritis sup dictũ Dñi, et
eritis etiã vos, et etiam rex qui *regnat* sup vos, post cultũ Dñi Dei vestri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc ergò ecce rex coram vobis adest; ego verò senex sum atq; grandævus: & filii quidem mei ecce vobiscum sunt, ego autem ambulavi coram vobis à pueritia mea ad hunc usque diem. Ecce adsum in conspectu vestro, testificamini contra me in præsentia Domini & in præsentia Christi ejus, cujus taurũ abstulerim, aut quem oppresserim, aut quem vexârim, aut è cujus manu munus acceperim, & defixus in eò sit oculus meus: dicite mihi, & ego solvam vobis. Dicunt ad eum, Non oppressisti nos, neq; vexâsti nos, nec quicquã accepisti ab ullo nostrûm. Ait illis, Testis est adversùm vos Deus, & testis est adversùm vos Christus ejus hodiè, quòd nihil inveneritis in manibus meis? Dicunt, Testis est. Tum dixit Samuel populo, Dominus est solus Deus qui fecit Mosen & Aharonem, & extraxit patres nostros à terra Ægypti. Surgite modò ut judicem vos corã Domino pro tota justitia sua quam exercuit vobiscum & cum patribus vestris. Cùm ingressus esset Jacob Ægyptum, orassẽntque patres vestri ad Dominum, misit Dominus Mosen & Aharonem, & extrahens patres vestros è terra Ægypti collocavit eas in regione ista. Et cùm obliti essent Domini Dei sui, tradidit eos in manum Siſaræ ducis exercitûs Hasoris, & in manum Palestinorum, & in manum regis Moab, qui oppugnaverunt eos. Sed cùm orâssent ad Dominum, ac dixissent, Peccavimus quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & coluimus Baal, & phana, nunc autem libera nos de manu inimicorum nostrorum, & colemus te; Misit Dominus Deboram, & Barac, & Gedeonem, & Nephtah, & Samsonem, & eripuit vos de manu inimicorum vestrorum qui circum vos erant, ità ut pacificè habitaretis. Deinde videntes Nahas regem filiorũ Ammon venisse contra vos, dixistis, Non ita, sed rex super nos regnabit, cùm Deus vester esset rex vester. Nunc ergò ecce regem quem elegistis, & postulâstis, ecce dedit vobis Dominus regem. Si timueritis Dominum, colueritis eum, vocem ejus audieritis, nec ad iram provocaveritis eum; manebitis tam vos, quam rex vester qui regnavit super vos, sequentes Dominum Deum vestrum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

En igitur regem vestrum coram vobis: ego verò jam senui & grandævus factus sum, & filii quoque mei vobiscum sunt: Jamq; nõstis institutum meum vobiscum à pueritia mea ad hunc usque diem. Dum sto in præsentia vestra, incusate me coram Domino, præsente Uncto ipsius, num violentiâ usus sim in quemquam pro tauro, aut acceperim à quoquam asinum, aut oppresserim quemquam, aut infestâ im quemquam; num etiam munus acceperim à quoquam, & oculi mei deflexerint ad illud: si quid hujusmodi egi, dicite, ut reparem damna. Dixerunt ad eum, Non oppressisti nos, nec molestiam exhibuisti nobis, nec munus à quoquam accepisti. Dixit eis, Testis est Deus contra vos et testis est Unctꝰ ejꝰ hodiè, quòd non inveneritis in me vestigium iniquitatis? Dixerunt, Testis est Deus hujus rei. Dixitque Samuel ad populum, Dominus est Deus solus qui creavit Mosen & Haronem, & extraxit patres nostros è terra Ægypti. Surgite nunc ut judicium incam vobiscum ante Dominum, & enarrem vobis totam justitiam quã usus est erga vos & erga patres vestros. Ubi ingressus est Jacob terram Ægypti, & orârunt patres vestri coram Domino, misit Dominus Mosen & Haronem, & extraxit patres vestros è terra Ægypti, & collocavit eos in hac regione. Verùm obliti verum quas fecerat Deus Dominus eorum erga eos, altòsque præter ipsum adorantes, tradidit eos Deus Siſaræ duci militiæ Hasoris, & in manus Palestinorum, & in manus regis Moab, qui bellum gessit cum eis. Et oraverunt coram Domino, ac dixerunt; Peccavimus deserentes cultum Dei Domini nostri, et colentes Baal idolum et idola fœminea: nunc ergò libera nos O Domine, de manibus inimicorum nostrorum, & serviemus tibi. Tunc misit Deus Deboram, & Barac, et Gedeonem, et Nephtah, et Samsonem, et liberavit vos de manibꝰ inimicorum vestrorum qui circum vos erant, et domicilia vestra tuti habitâssis. Tum videntes Nahas regem filiorum Ammon ascendisse contra vos, dixistis; Non ecrimus ut fuimus, sed præficiamus nobis regem, cùm tamen Deus Dominus vester essɇt rex vester. Ecce nunc regem vestrum quem elegistis et efflagitâstis, quem constituit Dominus super vos regem. Quòd si vos Dominum timueritis, coluerit eum, vocem ejus audieritis nec ad iracundiam provocaveritis eum; ambulabitis vos et rex vester quem elegistis, in obedientia Domini.

שמואל א: יג

15 ואם לא תשמעו בקול יהוה ומריתם את־פי יהוה והיתה
state nunc Etiam .vestros patres *in* & ,vos *in* Domini manus
16 יד־יהוה בכם ובאבותיכם: גם־עתה התיצבו
faciens Dominus *quod* ,*hoc magnum verbum* videte &
וראו את־הדבר הגדול הזה אשר יהוה עשה
,Dominum *ad* invocabo ?hodie *frumentorum* messis Nonne .vestris oculis in
17 לעיניכם: הלוא קציר־חטים היום אקרא אל־יהוה
vestrum malum quòd videte & ,scitote & :pluviam & ,*voces* dabit &
ויתן קלות ומטר וידעו וראו כי־רעתכם
.regem vobis petendo ,Domini oculis in feciſtis quod ,multum
רבה אשר עשיתם בעיני יהוה לשאול לכם מלך:
pluviam &,*voces* Dominus deditque;Dominum ad Samuel clamavit Et
18 ויקרא שמואל אל־יהוה ויתן יהוה קלת ומטר
.Samuel & ,Dominum valde populus omnis timuit & :illa die in
ביום ההוא וייראו כל־העם מאד את־יהוה ואת־שמואל:
ad tuis ſervis pro Ora :Samuel ad populus omnis Dixeruntq;
19 ויאמרו כל־העם אל־שמואל התפלל בעד־עבדיך אל־
omnibus *ſuper* addidimus quia:moriamur non ut ,tuum Deum Dominum
יהוה אלהיך ואל־נמות כי־יספנו על־כל־
Semuel Dixitque .regem nobis *petendum ad* ,malum noſtris peccatis
חטאתינו רעה לשאל לנו מלך: ויאמר שמואל
:hoc malum omne feciſtis vos ,timeatis Ne :populum ad
20 אל־העם אל תיראו אתם עשיתם את כל־הרעה הזאת
Domino *ſervietis &* ,Dominum *poſt* à declinetis ne veruntamen
אך אל־תסורו מאחרי יהוה ועבדתם את־יהוה
quæ ,*vana* poſt quia ,declinetis non Et .veſtro corde toto in
21 בכל־לבבכם: ולא תסורו כי אחרי התהו אשר
derelinquet non Quoniam .*ipſa* vanitas quia ,eruent nec ,proderunt non
לא־יועילו ולא יצילו כי־תהו המה: כי לא־יטש
,*eluit* quia :magnum ſuum nomen propter ſuum populum Dominus
22 יהוה את־עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל
mihi abſit :ego Etiam .populum *in* ſibi vos facere Dominus
יהוה לעשות אתכם לו לעם: גם אנכי חלילה לי
,Dominum timete Veruntamen .*recta & bona via in* vos
23 מחטא ליהוה מחדל להתפלל בעדכם והוריתי
quòd videte quia :veſtro corde toto in veritate in ei ſervite &
24 אתכם בדרך הטובה והישרה: אך יראו את־יהוה
,vos etiam:malefeceritis malefaciendo ſi Et .vobiſcum fecit magnifice
ועבדתם אתו באמת בכל־לבבכם כי ראו את אשר
peribitis ,veſter rex etiam
25 הגדיל עמכם: ואם־רע תרעו גם־אתם
.Iſrael ſuper regnavit annis duobus &;*ipſum regnando in*,Saul anni filius
גם־מלככם תספו:

CAP. XIII. יג

1 בן־שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על־ישראל:
cum fuerunt & :Iſrael ex millia tria Saul ſibi elegit Et
2 ויבחר־לו שאול שלשת אלפים מישראל ויהיו עם־
fuerunt mille & ;Bethel monte in & ,Michmas in millia duo Saul
שאול אלפים במכמש ובהר בית־אל ואלף היו
virum ,dimiſit populi reſiduum & ;Binjamin Ghibbah in Jonathan cum
עם־יונתן בגבעת בנימן ויתר העם שלח איש
,Ghebah in qui ,Peliſtim præſidem Jonathan percuſſit Et .ſua *tentoria* in
3 לאהליו: ויך יונתן את־נציב פלשתים אשר בגבע
:dicendo ,*terra omni in* tuba in clanxit Saul & :Peliſtim audierunt &
וישמעו פלשתים ושאול תקע בשופר בכל־הארץ לאמר
Saul Percuſſit :dicendo,audierunt Iſrael omnis Et .Hebræi Audiant
4 ישמעו העברים: וכל־ישראל שמעו לאמר הכה שאול
: Peliſtim *in* Iſrael *factuit* etiam & ,Peliſtim præſidem
את־נציב פלשתים וגם־נבאש ישראל בפלשתים
.Ghilghal in Saul poſt populus ſunt *acciti* &
ויצעקו העם אחרי שאול הגלגל:

Verſio VULGATA.

15 Si autem non audieritis vocem Dñi, ſed exaſperaveritis ſermones ejus, erit manus Domini ſuper vos, & ſuper patres veſtros. 16 Sed & nunc ſtate, & videte rem iſtam grandem, quam facturus eſt Dominꝰ in conſpectu veſtro. 17 Numquid non meſſis tritici eſt hodié? invocabo Dominũ, et dabit voces et pluvias: & ſcietis, & videbitis, quia grande malũ feceritis vobis in conſpectu Dominꝰ, petentes ſuper vos regem. 18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die. 19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelẽ: & dixit univerſus populꝰ ad Samuelem; Ora pro ſervis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur: addidimus enim univerſis peccatis noſtris malum, ut peterem⁹ nobis regem. 20 Dixit autem Samuel ad populum; Nolite timere, vos feciſtis univerſum malum hoc: veruntamen nolite recedere à tergo Domini, ſed ſervite Domino in omni corde veſtro. 21 Et nolite declinare poſt vana, quæ non proderũt vobis, neque eruent vos, quia vana ſunt. 22 Et non derelinquet Dominus populum ſuum, propter nomen ſuum magnum: quia juravit Dominus facere vos ſibi populum. 23 Abſit autem à me hoc peccatum in Dominum, ut ceſſem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam et rectã. 24 Igitur timete Dominum, & ſervite ei in veritate, & ex toto corde veſtro: viditis enim magnifica quæ in vobis geſſerit. 25 Quòd ſi perſeveraveritis in malitia: & vos & rex veſter pariter peribitis.

CAP. XIII.

1 Filius unius anni erat Saul cùm regnare cœpiſſet, duobus autem annis regnavit ſuper Iſrael. 2 Et elegit ſibi Saul tria millia de Iſrael: & erant cum Saul duo millia in Machmas, et in monte Bethel: mille autem cum Jonatha in Gabaa Benjamin: porrò cæterum populum remiſit unumquemq; in tabernacula ſua. 3 Et percuſſit Jonathas ſtationem Philiſthinorũ, quæ erat in Gabaa, Quod cùm audiſſent Philiſthiim, Saul cecinit buccinâ in omni terra, dicens; 4 Audiant Hebræi. Et univerſus Iſrael audivit hujuſcemodi famã; Percuſſit Saul ſtationem Philiſthinorum: & erexit ſe Iſrael adverſùs Philiſthiim. Clamavit ergò populus poſt Saul in Galgala.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Ἐὰν δὲ μὴ (σ) ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἐρίσητε τῷ ῥήματι κυρίου, καὶ ἔσαι χεὶρ κυρίου (τ) ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμῶν. 16 Καὶ νῦν κατάστητε, καὶ ἴδετε τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο, ὃ ὁ κύριος ποιήσει ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. 17 Οὐχὶ θερισμὸς πυρῶν σήμερον; ὀνακαλέσομαι (υ) κύριον, καὶ δώσει φωνὰς καὶ ὑετόν· καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε, ὅτι ἡ κακία ὑμῶν μεγάλη ἣν ἐποιήσατε ἐνώπιον κυρίου, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα. 18 Καὶ ἐπεκαλέσατο Σαμουὴλ τὸν κύριον, καὶ ἔδωκε κύριος φωνὰς καὶ ὑετὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἐφοβήθησαν πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον σφόδρα καὶ τὸν Σαμουήλ. 19 Καὶ εἶπαν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ, Πρόσδεξαι ὑπὲρ τῶν δούλων σου πρὸς κύριον θεόν σου, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι προσεθείκαμεν πρὸς πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν κακίαν, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα. 20 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, Μὴ φοβεῖσθε. ὑμεῖς πεποιήκατε τὴν πᾶσαν κακίαν ταύτην· πλὴν μὴ ἐκκλίνητε ἀπὸ ὄπισθεν κυρίου, καὶ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν. 21 Καὶ μὴ ἐκκλίνητε ὀπίσω τῶν μηδὲν ὄντων, οἳ οὐ περανοῦσιν οὐδὲν, καὶ οἳ οὐκ ἐξελοῦνται, ὅτι οὐδέν εἰσιν. 22 Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ μέγα, ὅτι ὥμοσεν κύριος προσλάσσετο ὑμᾶς ἑαυτῷ εἰς λαόν. 23 Καὶ ἐμοὶ μηδαμῶς τὸ ἁμαρτεῖν τοῦ κυρίου ἀπόνεσθαι τοῦ προσεύχεσθαι περὶ ὑμῶν. καὶ δουλεύσω τῷ κυρίῳ, καὶ δείξω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν καὶ τὴν εὐθεῖαν· 24 Πλὴν φοβεῖσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, ὅτι ἴδετε ἃ ἐμεγάλυνε μεθ' ὑμῶν. 25 Καὶ ἐὰν κακίᾳ κακοποιήσητε, καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὑμῶν προστεθήσεσθε.

MS.A. (σ) εἰσακούσητε (τ) εἰς ὑμᾶς (υ) τὸν κύριον,

Κεφ. ιγ'.

1 Καὶ ἐκλέγεται ἑαυτῷ Σαὺλ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τῶν ἀνδρῶν Ἰσραήλ. καὶ ἦσαν μετὰ Σαὺλ δισχίλιοι οἱ ἐν Μαχμᾶς, καὶ ἐν τῷ ὄρει Βαιθὴλ, καὶ χίλιοι ἦσαν μετὰ Ἰωνάθαν ἐν Γαβαὰ τῆς Βενιαμίν, καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἐξαπέστειλεν ἕκαστον εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. 3 Καὶ ἐπάταξεν Ἰωνάθαν τὴν Νασὶβ τὴν ἀλλόφυλον τὴν ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἀκέουσιν οἱ ἀλλόφυλοι· καὶ Σαὺλ σάλπιγγι σαλπίζει εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, λέγων, 4 Ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι. Καὶ πᾶς Ισραὴλ ἤκουσε λεγόντων, Πέπαικε Σαὺλ τὸν Νασὶβ τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἠχύνθησαν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὀπίσω Σαὺλ ἐν Γαλγάλοις.

Si autem non audieritis vocem Domini, & repugnaveritis ori Domini; & erit manus Domini ſuper vos, & ſuper regem veſtrum. Et nunc ſtate, & videte verbum magnum hoc, quod Dominus faciet in oculis veſtris. Nónne meſſis frumentorum hodiè? Invocabo Dominum; & dabit voces, & pluviam. Et cognoſcite, & videte, quia malefícium veſtrum eſt magnum, quod feciſtis in conſpectu Domini, petentes vobiſipſis regem. Et invocavit Samuel Dominum: & dedit Dominus voces, & pluviam in die illa. Et timuerunt omnis populus Dominum valdè, & Samuel. Et dixerunt omnis populus ad Samuel, Ora pro ſervis tuis ad Dominum Deum tuum; et non moriamur: quoniam addidimus ad omnia peccata noſtra (t) malefícium, petentes nobis ipſis regem. Et dixit Samuel ad populum, Ne timeatis. Vos feciſtis omne malefícium hoc. Veruntamen ne declinetis à poſt Dominum, et ſervite Domino in toto corde veſtro. Et non tranſgrediamini poſt eos, qui nihil ſunt, qui non perficient quicquam, et qui non eruent; quia nihil ſunt. Quoniam non abjiciet Dominus populum ſuum propter nomen ſuum magnum: quoniam (m) admodùm Dominus ſuſcepit vos ſibi in populum. (n) Et mihi nequaquàm; ut peccem Domino, omittendo orare pro vobis. Et ſerviam Domino: et oſtendam vobis viam bonam et rectam. Tantummodò timete Dominũ: et ſervite ei in veritate, et in toto corde veſtro: quoniam videtis quæ magnificavit vobiſcum. Et, ſi malefício malefeceritis, et vos, et rex veſter (o) apponemini.

CAP. XIII.

Et elegit ſibi Saul tria millia virorum ex viris Iſrael. Et fuerant cum Saul bis mille, qui in Machmas, & in monte Bethel: et mille fuerunt cum Jonathan in Gabaa Benjamin. Et reſiduum populi dimiſit, unumquemq; in tabernaculum ejus. Et percuſſit Jonathan (b) Naſíb alienigenam, qui in colle. Et audiunt alienigenæ. Et Saul tubâ clangit in omnem terram, dicens, (c) Spreverunt ſervi. Et omnis Iſrael audivit dicentes, Percuſſit Saul Naſíb alienigenam: et (d) putavit Iſrael in alienigenas. Et (e) aſcenderunt filii Iſrael poſt Saul in Galgala.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 ואם לא תקבלון למימרא דיי ותסרבון על מימרא דיי ותהי מחתא דייי בכון כמא דהות
16 באבהתכון: אף כען אתעתדו ותחזון ית פתגמא רבא הדין דייי עביד לעיניכון: הלא חצד
17 חטין יומא דין אצלי קדם יי ויתן קלין ומטרא ודעו וחזו ארי בישתכון סגיאה דעבדתון
18 קדם יי למשאל לכון מלכא: וקרא שמואל קדם יי וידבר יי קלין ומטרא ביומא ההוא
19 ודחל כל עמא לחדא מן קדם יי ומן שמואל: ואמרו כל עמא לשמואל צלי על
עבדך קדם יי אלהך ולא נמות ארי אוספנא על כל חובנא בישתא למשאל למנא מלכא:
20 ואמר שמואל לעמא לא תדחלון אתון גרמתון ית כל בישתא הדא ברם לא תסטון
21 מבתר פולחנא דייי ותפלחון קדם יי בכל לבכון: ולא תסטון מבתר פולחניה ולא תפלחון
22 לטעותא דלא ינון למא ולית בהון הנאה ולא משזבין ארי לטעות אנון: ארי לא ירחיק יי
23 ית עמיה בדיל שמיה רבא ארי רעוא קדם יי למעבד יתכון קדמוהי לעם: אף אנא חס לי
מלמחטי קדם יי מלאתמנעא לצלאה עליכון ואליף יתכון דתהכון באורח תקנא
24 וכשרא: ברם דחילו מן קדם יי ותפלחון קדמוהי בקשוט בכל לבכון ארי חזו ית דאסגי
25 למעבד עמכון: ואם אבאשא תבאשון עובדיכון אף אתון אף מלככון תשתיצון:

נ יג

1 כבר שנא דלית ביה חובין בן שאול כד מלך ותרתין שנין מלך על ישראל: ובחר ליה
2 שאול תלתא אלפין מישראל והוו עם שאול תרין אלפין במכמש ובטור בית־אל ואלפא
הוו עם יונתן בגבעתא דבית בנימין ושאר עמא שלח גבר לקרוותי: ומחא יונתן ית
3 אסטרטיני פלשתאי די בגבעתא ושמעו פלשתאי ושאול תקע בשופרא בכל ארעא
4 למימר ישמעון יהודאי: וכל ישראל שמעו למימר מחא שאול ית אסטרטיני פלשתאי
ואף אתגרי ישראל בפלשתאי ואתכנישו עמא בתר שאול לגלגלא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſi non obedieritis dicto Dñi, at rebellaveritis ſuper dictum Domini, & erit plaga Domini in vobis, ut hæc quæ fuit in patribus veſtris. Etiam nunc ſtate & videte verbum grande hoc quod Dominus facit ad oculos veſtros. Nonne meſſis tritici hodie? orabo ante Dominum, & dabit voces & pluviam: cognoſcite & videte quòd malum veſtrum magnum quod feciſtis ante Dominum, ad petendum vobis regem. Et *clamavit* Samuel ante Dñm, & dedit Dominus voces & pluviam in die illa: & *timuit* omnis populꝰ valdè ab-ante Dñm, & à verbis Semuel. Et dixerunt omnis populus ad Semuel: Ora ſuper ſervos tuos ante Dominum Deum *tuum*, & non moriemur; quia addidimus ſuper omnem culpam noſtram malum, petendo nobis regem. Et dixit Semuel populo, Ne timeatis: vos *procurâſtis* omne malum hoc; verùm non recedatis de-poſt cultum Dñi, & ſervietis ante Dñm in omni corde veſtro. Et non recedetis de-poſt culturn ejus, & non ſervietis errorib⁹ qui non ſunt quicquam, & non eſt in illis utilitas; & non liberant, quia nihilum illi. Quia non elongabit Dñs populũ ſuum propter nomen ſuum magnũ; quia voluntas ante Dñm ut faciat vos ante ſe in populum. Etiam ego, abſit mihi, ut peccem ante Dominum à ceſſando orare ſuper vos: & docebo vos ut eatis in via ſtatuta & recta. Verùm timete ab-ante Dñm, & ſervite ante illum in veritate in toto corde veſtro; nam videte quòd multiplicavit facere vobiſcum. Et ſi depravando depravaveritis facta veſtra, etiam vos, etiam rex veſter, perdemini.

CAP. XIII.

Sicut filius anni in quo non ſunt culpæ, Saul [*erat*] quando regnavit, & duob⁹ annis regnavit ſuper Iſrael. Et delegit ſibi Saul tria millia ex Iſrael, & fuerunt cum Saul duo millia in Michmas & in monte Beth-el, et mille fuerunt cum Jonathan in Gibghatha domꝰ Binjamin, et reliquũ populum miſit quemq; ad urbes ſuas. Et percuſſit Jonathan ducem Peliſthæorũ qui in Gibghatha, et audierunt Peliſthæi, et Saul clanxit in cornu in omni terra, dicens: Audiant Judæi. Et omnis Iſrael audierunt dicendo: Percuſſit Saul ducem Peliſthæorum, et etiam concitatus eſt Iſrael in Peliſthæos: et congregati ſunt populus poſt Saul ad Gilgela.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed si non auscultaveritis voci Dñi Dei vestri,& ad irā provocaveritis eum; erit manus Dñi contra vos,ut fuit contra patres vestros. Jam verò parate vos, & videte rem istā magnam quam factur⁹ est Dñs sup vos. Ecce messis triticea est hodiè, vocabo *tamen* Dñm, edétque Dñs fragorem ac pluviā: & scitote ac videte magnā fuisse culpā vestrā petendo vobis regē. Tunc vocavit Samuel Dñm,edidítq; Dñs fragorem & pluviā in loco illo: & vehementer timuerunt universus populus Dñm & Samuelē: Et dixerunt omnis popul⁹ ad Samuelem,Ora pro servis tuis ad Dñm Deum tuū, et ne moriamur: adjecim⁹ enim ad omnia peccata nostra crimen ingens petendo nobis regem. Dixit Samuel populo,Ne timeatis, vos commisistis totū hoc malum; veruntamen ne declinetis à sectando Domino,sed colite Dñm ex toto corde vestro: Et ne deflectatis post vanitates,ne moriamini: non enim liberabūt vos,quia vanitates sunt. Neq; enim deseret Dominus populū suum,propter nomen suum magnum; quandoquidē consensit efficere vos sibi populum. Quod autē ad me, absit à me ut peccem in Dominum haud orando pro vobis;imò docebo vos viam bonam & rectam. Verùm timete Dominū,eúmque juridicè colite ex toto corde vestro totâq; animâ vestrâ, considerantes quàm magnificè vobiscum agat. Quòd si ultrò malefeceritis,tum vos tum rex vester,moriemini,

CAP. XIII

Cum autem anno uno vel duob⁹ regnâsset Saul in regno suo super Israelem, Elegit sibi Saul tria millia virorum ex Israele,quorū virorū duo millia fuerunt cum Saule in Machmas & in monte Beth-il, mille verò fuerūt cum Jonathan ejus filio in colle Benjamin: reliquum autem populum dimisit quemque in domum suam. Percussitque Jonathan stationem Philistæorū in Gebaa. Quo audito Philistæi (Saul enim tubâ proclamaverat in totâ terra, dicendo,Audiant Ebræi & omnis Israel, Quòd percussit Saul stationem Philistæorum vicitq; Israel Philistæos: & congregat⁹ populus adhæsit Sauli in Galgala.)

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Verùm nisi vos acquieveritis dicto Dei Domini vestri, sed rebellaveritis; immittet Domin⁹ in vos punitionem suā quemadmodum immisit in patres vestros. Jam verò parate vos, et spectate rem grandem quam facturus est Dominus erga vos. Tempus hoc nostrum,tempus est messis: invocabo Dominum,et audire faciet nos sonitum vehementem, demittétque supernos pluviam salubrem,ut sciatis grandem esse malitiam vestram,quòd regem postulavcritis. Invocavitque Samuel Dominum,& audire fecit Dominus sonitum, demisitque pluviam in regionem illam; ita ut percitus fuerit populus pavore vehementi,Dominum timuerint,& Samuele veriti sint. Tum dixit universus populus Samueli, Ora pro servis tuis coram Deo Domino tuo ne moriamur: quoniā omnibus peccatis nostris malum ingens addidimus petentes regem. Dixit Samuel ad populū, Ne metuatis, vos perpetrâstis hoc malum ingens; attamen ne declinetis à Domino, néve colatis alium præter eum,sed Dominum colite totis cordibus vestris. Et ne deflectatis ad vanitates, ne moriamini: nam vanitates non poterunt salvare vos, quòd sint inanes. Dominus autem non desituet populum suum, propter nomen suum magnum; quandoquidem Domino placuit ut essetis sibi populus. Quod autem ad me,nequaquam faxit Deus ut peccem,& omittam precari pro vobis,et docere vos viam veram & bonam. Verùm timete Deum Dominum,eúmque adorate cultu sincero,integris cordibus ac mentibus: & scitote cum ampliaturum ergā vos beneficia. Quòd si iniquè & perversè egeritis,scitote quòd Dominus perdet vos, perdétque regem vestrum.

CAP. XIII.

Cum autem regnâsset Saul uno, duobus, vel tribus annis ē regno suo super filios Israel, Delegit Saul ex Israelitis tria millia virorum,quorum duo millia collocavit apud se in Machmas & monte Beth-el, mille verò apud Jonathanem filium suum in Rama Benjamini; reliquum verò populum dimisit quemque ad domum suam. Et occidit Jonathan seniores Palestinorum in Gibaa,audieruntque id Palestini: & præcepit Saul ut cantaretur cornu per universam terram,ac diceretur,Audiant Ebræi & omnes Israelitæ, Quòd Saul interfecit seniores Palestinorum,& devicerunt Israelitæ Palestinos: Et congregatus est populus ad Saulem in Galgal.

שמואל א: יג

millia triginta ,Israel cum pugnandum ad sunt *colletti* Peliſtim Et
5 וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ֙ לְהִלָּחֶם֙ עִם־יִשְׂרָאֵ֔ל שְׁלֹשִׁ֣ים אֶ֔לֶף
super quæ arena ſicut populus & ,equitum millia ſex & ,*currus*
רֶ֖כֶב וְשִׁשָּׁ֣ת אֲלָפִ֑ים פָּרָשִׁ֗ים וְעָ֙ם֙ כַּח֣וֹל אֲשֶׁר־עַל־
ſunt caſtrametati & ,aſcenderunt & :multitudine in maris *labium*
שְׂפַת־הַיָּ֣ם לָרֹ֔ב וַיַּעֲל֥וּ וַיַּחֲנ֖וּ
quòd viderunt Iſrael *vir* Et .Beth aven orientem ad ,Michmas in
6 בְּמִכְמָ֑שׂ קִדְמַ֖ת בֵּ֥ית אָֽוֶן׃ וְאִ֣ישׁ יִשְׂרָאֵ֔ל רָא֥וּ כִֽי־
populus ſe abſconderunt & :populus erat coarctatus quia ,ſibi anguſtia
צַר־לֹ֖ו כִּ֣י נִגַּ֣שׁ הָעָ֑ם וַיִּתְחַבְּא֤וּ הָעָם֙
,ciſternis in & ,turribus in & ,petris in & ,munitionibus in &,ſpeluncis in
בַּמְּעָר֣וֹת וּבַֽחֹרִ֔ים וּבַסְּלָעִ֖ים וּבַצְּרִחִ֣ים וּבַבֹּרֹֽות׃
ipſe adhuc Saul &:Ghilhad &,Ghad terram Jarden tranſierunt Hebræi Et
7 וְעִבְרִ֥ים עָבְר֖וּ אֶת־הַיַּרְדֵּ֑ן אֶ֚רֶץ גָּ֣ד וְגִלְעָ֔ד וְשָׁא֖וּל עֹודֶ֥נּוּ
ſeptem expectavit Et .eum poſt *interemuerat* populus omnis &,Ghilghal in
8 בַּגִּלְגָּ֔ל וְכָל־הָעָ֥ם חָרְד֖וּ אַחֲרָֽיו׃ וַיֹּ֣חֶל׀ שִׁבְעַ֣ת
;Ghilghal in Semuel venit non & ,Semuel quod ſtatutum tempus *ad* dies
יָמִ֗ים לַמֹּועֵד֙ אֲשֶׁ֣ר שְׁמוּאֵ֔ל וְלֹא־בָ֥א שְׁמוּאֵ֖ל הַגִּלְגָּ֑ל
me ad *facine* Accedere :Saul Dixitque .eo *deſuper* populus eſt diſperſus &
9 וַיָּ֥פֶץ הָעָ֖ם מֵעָלָֽיו׃ וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל הַגִּ֥ישׁוּ אֵלַ֖י
eum complere ut ,fuit Et .*aſcenſionem* fecit aſcendere & :pacifica & ,*aſcenſionem*
הָעֹלָ֑ה וְהַשְּׁלָמִ֖ים וַיַּ֥עַל הָעֹלָֽה׃ וַיְהִי֙ כְּכַלֹּתֹ֔
Saul eſt egreſſus & ,venit Semuel ecce & ,*aſcenſionem* facere aſcendere
לְהַעֲלֹ֣ות הָעֹלָ֔ה וְהִנֵּ֥ה שְׁמוּאֵ֖ל בָּ֑א וַיֵּצֵ֥א שָׁא֛וּל
? feciſti Quid :Semuel dixit Et .*ei benedicendum* ad ejus occurſum in
11 לִקְרָאתֹ֖ו לְבָרְכֹֽו׃ וַיֹּ֣אמֶר שְׁמוּאֵ֔ל מֶ֥ה עָשִׂ֖יתָ
,me *deſuper* populus diſpergebatur quòd vidi Quia :Saul Dixitque
וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל כִּֽי־רָאִ֥יתִי כִּֽי־נָפַ֖ץ הָעָ֣ם מֵעָלַ֑י
colletti Peliſtim & :dierum ſtatutum tempus ad veniebas non tu &
12 וְאַתָּה֙ לֹ֣א־בָ֔אתָ לְמֹועֵ֖ד הַיָּמִ֑ים וּפְלִשְׁתִּ֗ים נֶאֱסָפִ֛ים
,Ghilghal in me ad Peliſtim deſcendent Nunc :dixi & .Michmas in
מִכְמָֽשׂ׃ וָאֹמַ֗ר עַתָּ֤ה יֵרְד֙וּ פְלִשְׁתִּ֣ים אֵלַ֔י הַגִּלְגָּ֑ל
,*aſcenſionem* feci aſcendere & ,*mihi* feci *vim* & ,oravi non Domini *facies* &
וּפְנֵ֥י יְהוָ֖ה לֹ֣א חִלִּ֑יתִי וָאֶתְאַפֵּ֖ק וָאַעֲלֶ֥ה הָעֹלָֽה׃
præceptum ſervâſti non :*es factus Stultus* ,Saul ad Semuel dixit Et
13 וַיֹּ֥אמֶר שְׁמוּאֵ֖ל אֶל־שָׁא֑וּל נִסְכַּ֣לְתָּ֔ לֹ֣א שָׁמַ֔רְתָּ אֶת־מִצְוַ֥ת
Dominus ſtabilierat nunc *quia* ,tibi præcepit quod ,tui Dei Domini
יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ךְ כִּֽי־עַתָּ֣ה הֵכִ֤ין יְהוָה֙
tuum regnum nunc Et .ſeculum in uſque Iſrael *ad* tuum regnum
14 אֶת־מַמְלַכְתְּךָ֔ אֶל־יִשְׂרָאֵ֖ל עַד־עֹולָֽם׃ וְעַתָּ֥ה מַמְלַכְתְּךָ֖
,ſuum cor ſecundùm virum ſibi Dominus quæſivit :ſtabit non
לֹ֣א תָקֹ֑ום בִּקֵּ֤שׁ יְהוָה֙ לֹ֣ו אִ֔ישׁ כִּלְבָבֹ֑ו
ſervâſti non quia :ſuum populũ ſuper *ducem in* Dominus ei præcepit &
15 וַיְצַוֵּ֤הוּ יְהוָה֙ לְנָגִ֣יד עַל־עַמֹּ֔ו כִּ֥י לֹ֖א שָׁמַ֑רְתָּ
de aſcendit & ,Semuel ſurrexit Et .Dominus tibi præcepit quod
אֵ֥ת אֲשֶׁר־צִוָּ֖ךְ יְהוָֽה׃ וַיָּ֤קָם שְׁמוּאֵל֙ וַיַּ֣עַל מִן־
inventos populum Saul *viſitavit* &:Binjamin Ghibhah in Ghilgal
הַגִּלְגָּ֔ל גִּבְעַ֖ת בִּנְיָמִ֑ן וַיִּפְקֹ֣ד שָׁא֗וּל אֶת־הָעָם֙ הַנִּמְצְאִ֣ים
,ejus filius Jonathan & ,Saul Et .viros ſexcentos fermè ſecum
16 עִמֹּ֔ו כְּשֵׁ֥שׁ מֵא֖וֹת אִֽישׁ׃ וְשָׁא֤וּל וְיֹונָתָן֙ בְּנֹ֔ו
Peliſtim & ;Binjamin Ghebah in *ſedentes* ,eis cum inventus populus &
וְהָעָ֥ם הַנִּמְצָ֖א עִמָּ֑ם יֹשְׁבִ֣ים בְּגֶ֣בַע בִּנְיָמִ֔ן וּפְלִשְׁתִּ֖ים
caſtrametatione è *corrumpens* eſt egreſſus Et .Michmas in ſunt caſtrametati
17 חָנ֥וּ בְמִכְמָֽשׂ׃ וַיֵּצֵ֣א הַמַּשְׁחִ֗ית מִמַּחֲנֵ֛ה
viam ad reſpiciebat unum caput :capitibus tribus Peliſtim
פְּלִשְׁתִּ֖ים שְׁלֹשָׁ֣ה רָאשִׁ֑ים הָרֹ֣אשׁ אֶחָד֩ יִפְנֶ֨ה אֶל־דֶּ֜רֶךְ
viam reſpiciebat *unum* caput Et .Suhal terram ad ,Ophrah
עָפְרָ֗ה אֶל־אֶ֥רֶץ שׁוּעָ֛ל׃ וְרֹ֥אשׁ אֶחָ֖ד יִפְנֶ֣ה דֶּ֣רֶךְ
ſuper preſticientem termini viam *reſpiciebat unum* caput & :Beth-choron
18 בֵּ֣ית חֹרֹ֑ון וְרֹ֣אשׁ אֶחָ֔ד יִפְנֶ֥ה דֶּ֖רֶךְ הַגְּבוּל֙ הַנִּשְׁקָ֣ף עַל־
.deſertum ad Sebohim vallem
גֵּ֖י הַצְּבֹעִ֑ים הַמִּדְבָּרָֽה׃

Verſio VUL. LAT.

5 Et Philiſthiim congregati ſunt ad præliandũ contra Iſrael, triginta millia curruũ, & ſex millia equitũ, et reliquũ vulg⁹, ſicut arena quæ eſt in littore maris plurima. Et aſcendentes caſtrametati ſunt in Machmas ad Orientẽ Bethaven. Quod cùm vidiſſent viri Iſrael ſe in arcto poſitos, (afflict⁹ enim erat popul⁹) abſconderũt ſe in ſpeluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, et in ciſternis. Hebræi autem tranſierunt Jordanẽ in terrã Gad & Galaad. Cúmq; adhuc eſſet Saul in Galgala, univerſus popul⁹ perterrit⁹ eſt, qui ſequebatur eum. Et expectavit ſeptem diebus juxta placitũ Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapſúſq; eſt popul⁹ ab eo. Ait ergò Sauli Afferte mihi holocauſtũ, & pacifica. Et obtuht holocauſtum. Cúmq; complẽſſet offerens holocauſtum, ecce Samuel veniebat: & egreſſ⁹ eſt Saul obviàm ei ut ſalutaret eum. Locutúſq; eſt ad eum Samuel, Quid feciſti? Reſpondit Saul, Quia vidi quòd popul⁹ dilaberetur à me, & tu non veneras juxta placitos dies: porrò Philiſthiim congregati fuerãt in Machmas, Dixi: Nunc deſcendẽt Philiſthiim ad me in Galgala, & faciẽ Dñi non placavi. Neceſſitate compulſus, obtuli holacauſtũ. Dixitq; Samuel ad Saul; Stultè egiſti, nec cuſtodiſti mandata Dñi Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod ſi non feciſſes, jam nunc præparâſſet Dñs regnum tuum ſup Iſrael in ſempiternũ, Sed nequaquàm regnũ tuum ultrà conſurget. Quæſivit Dñs ſibi virũ juxta cor ſuum: & præcepit ei Dñs ut eſſet dux ſup populum ſuũ, eò quòd non ſervaveris quæ præcepit Dñs. Surrexit autẽ Samuel, et aſcẽdit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi aſcenderunt poſt Saul obviàm populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recenſuit Saul populum, qui inventi fuerãt cum eo, quaſi ſexcentos viros. Et Saul & Jonathas filius ej⁹, populúſque qui invent⁹ fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porrò Philiſthiim conſederant in Machmas. Et egreſſi ſunt ad prædandũ de caſtris Philiſthinorũ tres cunei. Un⁹ cuneus p̃gebat contra viã Ephra ad terram Sual. Porrò alius ingrediebatur p̃ viã Beth-horon: Tertius autẽ verterat ſe ad iter termini imminentis valli Seboim contra deſertum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνάγονται εἰς πόλεμον
ὅπως πολεμήσωσι τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἀναβαίνουσιν ὅπως πολεμήσωσι τὸν Ἰσραὴλ
τριάκοντα χιλιάδες ἁρμάτων, καὶ ἓξ χι-
λιάδες ἱππέων, καὶ λαὸς ὡς ἡ ἄμμος ἡ
παρὰ τὸ θάλασσαν τὸ πλῆθος· καὶ ἀναβαί-
νουσι καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν Μαχμὰς ἐξ
6 ἀνατολῶν Βαιθωρών κατὰ Νότου. Καὶ ἀνὴρ
Ἰσραὴλ εἶδεν ὅτι στενῶς αὐτῷ μὴ παρεσά-
γειν αὐτὸν, καὶ ἐκρύβη ὁ λαὸς ἐν τοῖς
σπηλαίοις, καὶ ἐν ταῖς μάνδραις, καὶ
ἐν ταῖς πέτραις, καὶ ἐν τοῖς βόθροις, καὶ
7 ἐν τοῖς λάκκοις. Καὶ οἱ διαβαίνοντες δι-
έβησαν τὸν Ἰορδάνην εἰς γῆν Γὰδ καὶ
Γαλαάδ. καὶ Σαὺλ ἔτι ἦν ἐν Γαλγάλοις,
8 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξῆλθ ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ
διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μοντυείῳ, ὡς
εἶπε Σαμουήλ, καὶ οὐ παρεγένετο Σαμουὴλ εἰς
Γάλγαλα, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτοῦ ἀπ'
9 αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Προσαγάγετε δῶ
πως ποιήσω ὁλοκαύτωσιν καὶ εἰρηνικάς.
10 καὶ ἀνήνεγκε τὸ ὁλοκαύτωσιν. Καὶ ἐγέ-
νετο ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὁλο-
καύτωσιν, καὶ Σαμουὴλ παραγίνεται. καὶ
ἐξῆλθε Σαὺλ εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ εὐλο-
11 γῆσαι αὐτόν. Καὶ εἶπε Σαμουήλ, Τί πε-
ποίηκας; καὶ εἶπε Σαὺλ, Ὅτι εἶδον ὡς
διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμοῦ, καὶ σὺ οὐ
παρεγένου ὡς διεστάξω ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῶν
ἡμερῶν, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνήχθησαν εἰς
12 Μαχμὰς, Καὶ εἶπα, Νῦν καταβήσονται
οἱ ἀλλόφυλοι πρός με εἰς Γάλγαλα, καὶ
τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου οὐκ ἐδεήθην. καὶ
ἐνεκρατησάμην, καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὁλο-
καύτωσιν. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαὺλ,
13 Μεματαίωσαί σοι, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν
ἐντολήν μου, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος·
ὡς νῦν ἡτοίμασε κύριος τὴν βασιλείαν
σου ἐπὶ Ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος. Καὶ νῦν
14 ἡ βασιλεία σου οὐ στήσεταί σοι, καὶ ζη-
τήσει κύριος ἑαυτῷ ἄνδρα κατὰ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ· καὶ ἐντελεῖται κύριος αὐ-
τῷ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι
οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό σοι κύριος.
15 Καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ, καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Γαλ-
γάλων. καὶ τὸ κατάλειμμα τοῦ λαοῦ ἀνέ-
βη ὀπίσω Σαὺλ εἰς ἀπάντησιν ὀπίσω
τοῦ λαοῦ τοῦ πολεμισοῦ. ἀνῆλθον πορευο-
μένων ἐκ Γαλγάλων εἰς Γαβαὰ Βενιαμὶν·
καὶ ἐπεσκέψατο Σαὺλ τὸν λαὸν τὸν εὑ-
ρεθέντα μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακοσίους ἄνδρας.
16 Καὶ Σαὺλ καὶ Ἰωνάθαν υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ
λαὸς οἱ εὑρεθέντες μετ' αὐτῶν ἐκάθισαν
ἐν Γαβαὰ Βενιαμὶν, καὶ ἔχλαιον, καὶ οἱ
ἀλλόφυλοι παρεμβεβλήκεισαν ἐν Μαχ-
17 μάς. Καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀχεῖ
ἀλλοφύλων τρισὶν ἀρχαῖς· ἡ ἀρχὴ ἡ μία
ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γοφερὰ ἐπὶ γῆν Σω-
18 γάλ. Καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα
ὁδὸν Βαιθωρών. καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπι-
βλέπουσα ὁδὸν Γαβαὲ τὴν ἐσκύπους ἐπὶ
Γαὶ τοῦ Σαβίμ.

Et alienigenæ congregantur in prælium ſuper Iſrael. Et aſcendunt ſuper Iſrael triginta millia curruum, & ſex millia equitum, & populus tanquam arena, (f) quæ iuxta mare, multitudine. Et aſcendunt, & caſtrametantur in Machmas (g) ex adverſo Bethoron contra Auſtrum. Et vir Iſrael vidit, (h) quia angebat ſibi, ne ipſe accedat: & occultavit ſe populus in ſpeluncis, & in abditis, & in petris, & in foveis, & in ciſternis. Et (i) tranſitores tranſierunt Jordanem in terram Gad, & Galaad. Et Saul adhuc erat in Galgalis: & univerſus populus exparvit poſt eum. Et (k) diſtulit ſeptem dies testimonio, ſicut dixerat Samuel: & non adveniebat Samuel in (l) Galgala: & diſperſus eſt populus ejus ab eo. Et dixit Saul; Adducite ut faciam holocauſtoſim, et pacifica. Et obtulit holocauſtoſim. Et factum eſt, ut conſummavit offerens holocauſtoſim, et Samuel advenit. Et exiit Saul in occurſum ei ad benedicendum eum. Et dixit Samuel, Quid feciſti? Et dixit Saul; Quoniam vidi, quia diſperſus erat populus à me, & tu non advenieras, ſicut conſtitueras in teſtimonia dierum, & alienigenæ congregati erant in Machmas: Et dixi, Nunc deſcendent alienigenæ ad me in Galgala, & faciẽ Domini non ſum deprecatus. Et vim feci, & obtuli holocauſtoſim. Et dixit Samuel ad Saul, Stulte egiſtum eſt tibi: quoniam non cuſtodiſti mandatum meum, quod mandavit tibi Dominus: (n) quia nunc præparaverat Dominus regnum tuum ſuper Iſrael uſq; in ſeculum. Et nunc regnum tuum non ſtabit tibi: & quæret ſibi Dominus hominem ſecundùm cor ſuum: & mandabit ei Dominus eum in principem ſuper populũ ſuum: quoniam non cuſtodiſti quæcunq; mandavit tibi Dominus. Et ſurrexit Samuel, & abiit de (n) Galgalis. Et reſiduum populi aſcendit poſt Saul in occurſum poſt populum belatorem. Ipſis advenientibus è Galgalis in Gabaa Benjamin, & recenſuit Saul populum, qui inventus erat cum eo, circiter ſexcentos viros. Et Saul, & Jonathan filius ejus, et populus, qui inventi ſunt cum eis, ſedebant in Gabaa Benjamin: (o) et plurabant. Et alienigenæ caſtrametati erant in Machmas. Et egreſſus eſt vaſtator ex agro alienigenarum tribus principis: principium unum ſpectans viam Gophera ad terram Sogal. Et principium unum ſpectans viam Bethoron: et principium unum ſpectans (p) viam Gabae vergentem ad Gai Sabim.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּפְלִשְׁתָּאֵי אִתְכַּנִּישׁוּ לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין רְתִיכִין וְשִׁתָּא אַלְפִין פָּרָשִׁין 5
וְעַמָּא כְּחָלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא לְסַגִּי וְסָלִיקוּ וּשְׁרוּ בְּמִכְמָשׁ מַדְנַח בֵּית אָוֶן׃ וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל חֲזוּ 6
אֲרֵי עָקַת לָהוֹן אֲרֵי אַדְחַק עַמָּא וְאִטַּמָרוּ עַמָּא בְּמָעָרְתָא וּבְמִצַּדְתָא וּבְשָׁקִפֵי כֵיפַיָּא
וּבְמַעְרָת טִינָרָא וּבְנוּבַיָּא׃ וְיהוּדָאֵי עֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא לַאֲרַע גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל עַד כְּעַן 7
בְּגִלְגָּל וְכָל עַמָּא אִתְכַּנִּישׁוּ בַּתְרוֹהִי׃ וְאוֹרִיךְ שִׁבְעָא יוֹמִין לְזִמְנָא דַּאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל 8
וְלָא אֲתָא שְׁמוּאֵל לְגִלְגָּלָא וְאִתְבַּדַּר עַמָּא מֵעִלּוֹהִי׃ וַאֲמַר שָׁאוּל קְרִיבוּ לְוָתִי עֲלָתָא 9
וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְאַסֵּיק עֲלָתָא׃ וַהֲוָה כְּשֵׁצִיוּתֵיהּ לְאַסָּקָא עֲלָתָא וַהֲא שְׁמוּאֵל אֲתָא וְנָפַק 10
שָׁאוּל לְקַדָּמוּתֵיהּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלֵמֵיהּ׃ וַאֲמַר שְׁמוּאֵל מָה עֲבַדְתָּא וַאֲמַר שָׁאוּל אֲרֵי חֲזֵיתִי 11
אֲרֵי אִתְבַּדַּר עַמָּא מֵעִלַּי וְאַתְּ לָא אֲתֵיתָא לְזִמְנָא יוֹמִין וּפְלִשְׁתָּאֵי אִתְכַּנְּשׁוּ לְמִכְמָשׁ׃
וַאֲמַרִית כְּעַן יֵחֲתוּן פְּלִשְׁתָּאֵי לְוָתִי לְגִלְגָּלָא וְקֳדָם יְיָ לָא צַלֵּיתִי וְאִתְחַסֵּנִית וְאַסְקִית עֲלָתָא׃ 12
וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל טַפְּשְׁתָּא לָא נְטַרְתָּא יַת פִּקְדָּנָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ דְּפַקְדָךְ אֲרֵי 13
כְּעַן אַתְקֵין יְיָ יַת מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל עַד עָלְמָא׃ וּכְעַן מַלְכוּתָךְ לָא תְתְקֵים אַתְקִין יְיָ 14
קֳדָמוֹהִי גְּבַר עֲבִיד רְעוּתֵיהּ וּפַקְדֵיהּ יְיָ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמֵּיהּ אֲרֵי לָא נְטַרְתָּא יַת דְּפַקְדָּךְ׃
וְקָם שְׁמוּאֵל וְסָלִיק מִן גִּלְגָּלָא לִגְבָעַת דְבִנְיָמִן וּמְנָא שָׁאוּל יַת עַמָּא דְּאִשְׁתַּכַּח 15
עִמֵּיהּ כְּשִׁית מְאָה גַּבְרָא׃ וְשָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעַמָּא דְּאִשְׁתַּכַּח עִמְּהוֹן יָתְבִין בִּגְבַעַת 16
דְּבִית בִּנְיָמִן וּפְלִשְׁתָּאֵי שְׁרוּ בְּמִכְמָשׁ׃ וּנְפַק מְחַבְּלָא מִמַּשְׁרְיָתָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי תְּלָתָא מַשְׁרִין 17
מַשְׁרְיָתָא חָדָא מִתְפְּנָיָא לְאוֹרַח עָפְרָה לְאַרְעָא דְרוּמָא׃ וּמַשְׁרְיָתָא חָדָא מִתְפְּנָיָא לְאוֹרַח 18
בֵּית חוֹרוֹן וּמַשְׁרְיָתָא חָדָא מִתְפְּנָיָא לְאוֹרַח תְּחוּמָא דְּמַסְתֵּכִי לְחִילַת אַפֵּיעָא לְמַדְבְּרָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et Peliſthæi congregati ſunt ad ineundum bellum *in* Iſrael triginta mille currus, & ſex mille equites; & populus ut arena quæ ſuper littus maris ad multitudinem: & aſcenderunt & poſuerunt [*caſtra*] in Michmas ad orientem Beth-aven. Et homines Iſrael viderunt quòd afflictio eis, quia oppreſſus eſt populus; & abſconditi ſunt populus in ſpeluncis, & in munitionibus, & in foraminibus petrarum, & in ſpeluncis rupium & in foveis. Et Jehudæi tranſierunt Jordanem ad terram Gad & Gilghad; & Saul uſq; adhuc in Gilgela: & omnis populus congregati ſunt poſt illum. Et produxit ſeptem dies poſt tempus quod dixit *ei* Semuel, & non venit Semuel ad Gilgela, & diſperſus eſt populus de-ſuper eum. Et dixit Saul: Afferte ad me holocauſta & oblationem ſanctitatis, & aſcendere faciam holocauſta. Et fuit cùm abſolviſſet ille offerre holocauſtum, & ecce Semuel venit; & exivit Saul ad occurſum ejus ut rogaret in pace ejus. Et dixit Semuel: Quid feciſti? & dixit Saul: Quia vidi quòd diſperſus eſt populus de-ſuper me, & tu non veniſti ad tempus dierum, & Peliſthæi congregati ſunt in Michmas. Et dixi: Nunc deſcendent Peliſthæi ad me ad Gilgela, & ante Dominum non oravi, & roboratus ſum et aſcendere feci holocauſtum. Et dixit Semuel ad Saul: Stultè egiſti, non cuſtodiſti juſſionem dicti Dñi Dei tui quam præcepit tibi: nam nunc firmaret Dñs regnum tuum ſuper Iſrael uſq; in ſeculum. Et nunc regnum tuum non firmabitur: firmavit Dñs ante ſe virum facientem voluntatem ſuam, et jubebit eum Dñs eſſe regem ſuper populum ſuum, quia non cuſtodiſti id quod juſſit Dñs. Et ſurrexit Semuel et aſcendit de Gilgela ad Gibghatha domus Binjamin, et numeravit Saul populum qui inventi ſunt cum illo quaſi ſexcentos viros. Et Saul et Jonathan filius ejus, et populus qui inventus eſt cum eis, ſedebant in Gibghatha domus Binjamin; et Peliſthæi poſuerunt [*caſtra*] in Michmas. Et exivit vaſtator ex caſtris Peliſthæorum [*per*] tres turmas: turma una reſpiciebat ad viam Ghophra ad terram Auſtralem. Et turma una reſpiciebat ad viam Beth-hhoron: et turma una reſpiciebat ad viam termini qui ſpectat ad vallem Aphghaia ad deſertum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Congregati sunt Philistæi ad bellandum contra Israelem, tria millia curruum, & sex millia equitum, populus verò plurimus quasi arena quæ est in littore maris; & ascendentes castra fixerunt in Machmas, ab Orientali plaga Beth-il. Quod videntes Israelitæ timuerunt, & abdiderunt se in speluncis & in cryptis, & in rupibus, & in hiatibus, & in cisternis: Ebræi verò (*hoc est, qui erant alterius ripæ Jordanis*) trajecerunt Jordanē ad terrā Gad & Galaad: Saul autē adhuc erat in Galgala cum universo populo. Cúmque expectâsset septē diebus, *nempe* usque ad temp⁹ à Samuele condictum, nec veniret Samuel ad Galgala, et popul⁹ à Saule dispergeretur; Dixit Saul, Afferte mihi holocaustum, obtulítque sacrificia pfecta in holocaustum. Cúmque absolvisset offerre holocaustū, advenit Samuel, & egressus est Saul in occursum ejus, ut benediceret illi. Dixitq; Samuel, Quid fecisti? Respondit Saul, Videns populū à me dispergi, & te non advenisse temporib⁹ ac dieb⁹ *condictis*, & Philistæos congregatos in Machmas; Dixi, Fortè descendēt Philistæi contra me in Galgala antequam viderim faciem Domini: quapropter ausus sum, & obtuli holocaustum. Dixit Samuel Sauli, Deliquisti non servando præceptum Dñi Dei tui, quod tibi præceperat: jam enim stabiliverat Domin⁹ Deus tuus regnum tuum super Israelem, dixerátque se firmaturū te in seculum usque: Nunc *autem* nequaquā durabit, quoniam elegit sibi Dominus virum juxta cor suum, cui mandavit Dominus regere populum suum; cò quòd non servaveris quæcunque præceperat tibi Dominus Deus tuus. Tum surgens Samuel ascendit è Galgala ad collem Benjamin. Saul verò recensuit populum qui secum inventus est, quasi sexcentos viros. Et Saule ac Jonathane ejus filio sedentibus in Gebaa Benjamini, Philistæis autem castra habentibus in Machmas, Egressi sunt populatores è castris Philistæorum tribus agminibus: quorum agmen unum pergebat ad viam Ophar contra terram Seguel: Agmen secundum tendebat ad viam Beth-horon: agmen tertium vertebat se ad viam limitis qui respicit vallem Seboon & desertum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Congregati sunt etiam Palestini ad bellum gerendum cum Israelitis, tria scilicet millia curruum, & sex millia equitum, & turba plurima, arenæ quæ in litoribus maritimis conspicitur, multitudine comparanda; & ascendentes castrametati sunt in Machmas, ab Orientali parte Beth-el. Quod cùm vidissent viri Israelitæ, expaverunt, & occultârunt se cavernis, & latebris, & petris, & foraminibus, & puteis: Ebræi verò trajecerunt flumen Jordanem ad terram Gad & Galaad: Saul autem morabatur adhuc in Galgal, omnisque populus erat cum eo. Cúmque manssissent septem diebus Samuelem expectantes, nec venisset Samuel ad Galgal, diffluerétque popul⁹ à Saule; Dixit Saul, Admovete oblationes, ut attollam sacrificia perfecta. Cúmque consecísset sacrificia, venit Samuel, & egressus est Saul ad eum ut fausta precaretur illi. Dixit Samuel, Quid est hoc quod fecisti? Respondit Saul, Vidi exercitum meum dispersum, téque non venisse ad nos, & longum esse tempus moræ nostræ, & Palest. non congregatos in Machmas; Dixi, Fortè Palestini descendent in Galgal cùm nondum viderim vultum Domini: sic ausus sum, & obtuli sacrificium. Ait Samuel, Peccâsti quòd non servaveris mandatum Domini quod tibi præceperat quando firmavit Deus Dominus tuus regnum tuum super filios Israel, & dixit; Ego firmabo te in perpetuum: At verò nunc non permanebit regnum tuum, quia Dominus jam elegit virum sibi gratum, cui præcepit ut regeret populum suum, cò quòd non servaveris quod præcepit tibi Deus Dominus tuus. Et surgens Samuel ascendit è Galgal ad Rama Benjamini. Saul autem subducto numero populi qui secum remanserant, fuerunt sexcenti viri. Saul ergò & Jonathan filius ejus morabantur in Gabaa Benjamini, Palestini verò castra habebant in Machmas. Et prodierunt vastatores ab exercitu Palestinorum tribus turmis: quarum turma una pervexit ad viam Aphan, in terram Seguel: Altera turma pervexit ad terram Horan, tertia turma pervexit ad viam limitis contigui valli Seboon à latere deserti.

שמואל א : יד

dixerant quia ,Israel terra tota in inveniebatur non faber Et
19 וְחָרָשׁ לֹא יִמָּצֵא בְּכֹל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי־אָמְרוּ
Descendebantq; .lanceâ aut gladium Hebræi faciant fortè Ne ,Philistim
20 פְּלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעִבְרִים חֶרֶב אוֹ חֲנִית: וַיֵּרְדוּ
& ,suum vomerem *vir acuendum ad* ,Philistim ad Israel omnis
כָּל־יִשְׂרָאֵל הַפְּלִשְׁתִּים לְלָטֹשׁ אִישׁ אֶת־מַחֲרֵשְׁתּוֹ וְאֶת־
lima erat Et .suum *fossorium* & ,suam securim & ,suum ligonem
21 אִתּוֹ וְאֶת־קַרְדֻּמּוֹ וְאֶת מַחֲרֵשְׁתּוֹ: וְהָיְתָה הַפְּצִירָה
,securibus & ,tridentibus & ,ligonibus & ,vomeribus (*habens*) ora
פִּים לַמַּחֲרֵשׁוֹת וְלָאִתִּים וְלִשְׁלֹשׁ קַלְשׁוֹן וְלַהַקְרְדִּמִּים
est repertus non & ,prælii die in fuit Et .stimulum *statuendum* ad &
22 וּלְהַצִּיב הַדָּרְבֶן: וַיְהִי בְּיוֹם מִלְחֶמֶת וְלֹא נִמְצָא
cum & ,Saul cum qui populi omnis manu in lancea &,gladius
חֶרֶב וְחָנִית בְּיַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־
est egressus Et.ejus filio Jonathan & ,Saul ipsi est repertus & :Jonathan
23 יוֹנָתָן וַתִּמָּצֵא לְשָׁאוּל וְלִיוֹנָתָן בְּנוֹ: וַיֵּצֵא
.Michmas *transitum ad* Philistim præfectus
מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֶל־מַעֲבַר מִכְמָשׂ:

CAP. XIV. יד

ferentem puerum ad Saul filius Jonathan dixit & ,dies Fuitque
1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא
transitu à quæ Philistæ *stationem* ad transeamus & ,*suæ vasa ito*
כֵּלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
extremo in *sedens* Saul Et .indicavit non suo patri & ,*ipso*
הַלָּזוּ וְלְאָבִיו לֹא הִגִּיד: וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בִּקְצֵה
qui populus & :Mighron in quod malogranato sub Ghibhah
הַגִּבְעָה תַּחַת הָרִמּוֹן אֲשֶׁר בְּמִגְרוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר
fratris Achitub filius .Achijah Et .viri sexcenti ferme ,secum
2 עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ: וַאֲחִיָּה בֶן־אֲחִיטוּב אָחִי
portans Siloh in Domini sacerdos ,Heli filii ,Pinechas filii ,Ichabod
אִי־כָבוֹד בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־עֵלִי כֹּהֵן יְהוָה בְּשִׁלֹה נֹשֵׂא
inter Et .Jonathan abiisset quòd sciebat non populus & :Ephod
3 אֵפוֹד וְהָעָם לֹא יָדַע כִּי הָלַךְ יוֹנָתָן: וּבֵין
,Philistim *stationem super* transire Jonathan quærebat *quibus* ,transitus
הַמַּעְבָּרוֹת אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ יוֹנָתָן לַעֲבֹר עַל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים
nomen & :inde transitu à petræ dens & ,inde transitu à petræ dens
4 שֶׁן־הַסֶּלַע מֵהֵעָבֵר מֹזֶה וְשֶׁן־הַסֶּלַע מֵהֵעָבֵר מִזֶּה וְשֵׁם
statio unius Demis .Seneh *unius* nomen & ,Boses unius
הָאֶחָד בּוֹצֵץ וְשֵׁם הָאֶחָד סְנֵה: הַשֵּׁן הָאֶחָד מִצָּפוֹן
.Ghebah contra meridie à *unius* & ,Michmas contra aquilone ab
5 מִלְּפָנֵי מִכְמָשׂ וְהָאֶחָד מִנֶּגֶב מוּל גָּבַע:
transeamus & ,*Ito suæ vasa ferentem* puerum ad Jonathan Dixitque
6 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה
,*nobis* Dominus faciet fortè ,istorum incircuncisorum *stationem* ad
אֶל־מַצַּב הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה לָנוּ
.*fauco in* vel ,*multo in* servandi *restrictio* Domino non quia
כִּי אֵין לַיהוָה מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִמְעָט:
diverte :tuo corde in quod omne Fac :*suæ vasa ferens* ei Dixitq;
7 וַיֹּאמֶר לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו עֲשֵׂה כָּל־אֲשֶׁר בִּלְבָבֶךָ נְטֵה
Ecce :Jonathan Dixitque .tuum cor secundùm tecum *ego* ecce ,tibi
לֶךָ הִנְנִי עִמְּךָ כְּלִבָּבֶךָ: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן הִנֵּה
.*eos ad* nos manifestabimus & ,*viros* ad *transeuntes* nos
8 אֲנַחְנוּ עֹבְרִים אֶל־הָאֲנָשִׁים וְנִגְלִינוּ אֲלֵיהֶם:
stemus & ,*nos ad nos attingere usque Sitete* :nos ad dixerint ita Si
אִם־כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ אֲלֵיכֶם וְעָמַדְנוּ
9 Ascendite :dixerint sic si Et .*eos* ad ascendamus non & ,*nos subter*
תַחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה אֲלֵיהֶם: וְאִם־כֹּה יֹאמְרוּ עֲלוּ
: nostra manu in Dominus *eos dedit* quia ,ascendamus & ,nos ad
עָלֵינוּ וְעָלִינוּ כִּי־נְתָנָם יְהוָה בְּיָדֵנוּ
.signum nobis hoc &
וְזֶה־לָּנוּ הָאוֹת:

Versio VUL. LAT.

19 Porrò faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israel: caverant enim Philisthiim, ne fortè facerent Hebræi gladium aut lanceam. Descendebat ergò omnis Israel ad Philisthiim, ut exacueret unusquisq; vomerem suum, & ligonem, &
21 securim, & sarculum. Retusæ itaque erant acies vomerum, et ligonum, & tridentum, & securium, usque ad stimulum corrigendum.
22 Cúmque venisset dies prælii, non est inventus ensis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Jonathâ, excepto Saul & Jonatha filio ejus.
23 Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.

CAP. XIV.

1 ETaccidit quâdam die ut diceret Jonathas filius Saul ad adolescentem armigerũ suum; Veni, & transeamus ad stationem Philisthinorum, quæ est trans locum illum. Patri autẽ
2 suo hoc ipsum non indicavit. Porrò Saul morabatur in extrema parte Gabaa, sub malogranato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quasi
3 sexcentorum virorum. Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Dñi in Silo, portabat ephod. Sed et populꝰ ignorabat quò isset Jo-
4 nathas. Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Jonathas transire ad stationẽ Philistinorum, eminentes petræ ex utrâque parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc & inde prærupti, nomen uni Bo-
5 ses, & nomen alteri Sene: Unꝰ scopulus prominens ad Aquilonem ex adverso Machmas, & alter ad Meridiem contra Ga-
6 baa. Dixit autem Jonathas ad adolescentem armigerum suũ; Veni, transeamus ad stationem incircumciſorum horum, si fortè faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare, vel in multis, vel in
7 paucis. Dixítque ei armiger suus, Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quò cupis, & ero tecum ubicunq; volueris. Et ait Jonathas, Ecce nos
8 transimus ad viros istos. Cúmque apparuerimus eis, Si taliter locuti fuerint ad nos, Manete donec veniamus ad vos: stemus in loco nostro, nec a-
10 scendamus ad eos. Si autem dixerint, Ascendite ad nos, adscendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: hoc erit nobis signum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ ἑυρίσκετο ἐν πάσῃ γῇ Ἰσραὴλ, ὅτι εἶπαν οἱ ἀλλόφυλοι, Μὴ ποιήσωσιν οἱ Ἑβραῖοι ῥομφαίαν ἢ δόρυ. Καὶ κατέβαινον πᾶς Ἰσραὴλ
20 εἰς γῆν ἀλλοφύλων χονδεύειν ἕκαστος τὸ σκεῦος αὐτοῦ ἢ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ
21 τὸ δρέπανον αὐτοῦ. Καὶ ἦν ὁ σφυγμὸς ἕτοιμος τοῦ θείζειν. τὰ δὲ σκεύη ἦν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα, καὶ τῇ ἀξίνῃ ἢ τῷ δρεπάνῳ ὑπόστασις
22 ἦν ἡ αὐτή. Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πολέμου Μαχμὰς, καὶ οὐχ ἑυρέθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ Σαὰλ καὶ μετὰ
23 Ἰωνάθαν. καὶ ἐυρέθη τῷ Σαὰλ καὶ τῷ Ἰωνάθαν υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως ἁλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν Μαχμάς.

Κεφ. ιδ'.

1 Καὶ γίνεται ἡ ἡμέρα, καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν υἱὸς Σαὰλ τῷ παιδαρίῳ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, Δεῦρο, καὶ διαβῶμεν εἰς Μασσὰβ ἁλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν ἐκείνῳ. καὶ τῷ πατρὶ
2 αὐτοῦ οὐκ ἀπήγγειλε. Καὶ Σαὰλ ἐκάθητο ἐπ' ἄκρου τοῦ βουνοῦ ὑπὸ τὴν ῥοᾶν τὴν ἐν Μαγδών, καὶ ἦσαν μετ'
3 αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι ἄνδρες. Καὶ Ἀχιὰ υἱὸς Ἀχιτὼβ ἀδελφοῦ Ἰωχαβὴλ υἱοῦ Φινεὲς υἱοῦ Ἠλὶ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ἐν Σιλὼμ αἴρων ἐφούδ. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἤ-
4 δει ὅτι πεπόρευται Ἰωνάθαν. Καὶ ἀναμέσον τῆς διαβάσεως ᾗ ἐζήτει Ἰωνάθαν διαβῆναι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὀδὼς πέτρας ἐκ τόδε, καὶ ὀδὼς πέτρας ἐκ τόδε· ὄνομα τῇ ἑνὶ
5 Βασὲς, καὶ ὄνομα τῷ ἄλλῳ Σεννά. Ἡ ὀδὸς ἡ μία ἀπὸ Βορρᾶ ἐγχρίμνῳ Μαχμὰς, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἄλλη ἀπὸ Νότου ἐρ-
6 χομένῳ Γαβαέ. Καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν τῷ παιδαρίῳ τὸ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, Δεῦρο, διαβῶμεν εἰς Μασσὰβ τῶν ἀπερισμήτων τούτων, εἴπι ποιήσαι κύριος ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἔστι τῷ κυρίῳ συνεχόμενον σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.
7 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, Ποίει πᾶν ὃ ἐὰν ᾖ καρδία σου ἐκκλίνη· ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ, ὡς ἡ καρδία σου
8 καρδία μου. Καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν, Ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ καλακυλισθησόμεθα πρὸς αὐτούς.
9 Ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, Ἀπόστητε ἐπεὶ ἕως ἂν ἀπαγγείλωμεν ὑμῖν ἢ στησόμεθα ἐφ' ἑαυτοῖς ἢ οὐ μὴ ἀνα-
10 βῶμεν ἐπ' (α) αὐτούς. Ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, Ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἀναβησόμεθα, ὅτι παραδέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς χεῖρας ἡμῶν. τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον.

MS.A. (α) αὐτούς. Καὶ ἐὰν

Et faber ferrarius non inveniebatur in universa terra Israel: quoniam dixerunt alienigenæ, Ne forte ant Hebræi gladium, & lanceam. Et descendebant universus Israel ad terram alienigenarum, fabricari unusquisque (q) messorium suum, & vas suum, & unusquisq; securim suam, & marram suam. Et erat (r) vindemia parata ad metendum. (f) Vasa autem erant, tres sicli in dentem: & securi, & falci substantia erat eadem. Et factum est in die illius prælii (t) Michmas: & non est inventus gladius, & lancea in manu universi populi, qui cum Saul, et cum Jonathan. Et inventus est Sauli, et Jonathan filio ejus. Et exiit (u) de statione alienigenarum trans Michmas.

CAP. XIV.

ET fit dies: & dixit Jonathan filius Saul puero portanti vasa ipsius; Veni, & transeamus ad (a) Messab alienigenarum, quæ trans locum illum. Et patri suo non annuntiavit. Et Saul sedebat super summitatem collis, sub malo granato, quod in Magdon: & erant cum eo quasi sexcenti viri. Et Achia filius Achitob fratris Ichabod filii Phinhazz filii Gheli sacerdos ministrans ante Dñm in Silo vestitus Ephoda: & populus non novit quòd iviſſet Jonathan. Et inter vada quæ quærebat Jonathan ad transeundũ super stationem Philisthæorũ, dens petræ à tranſitu hinc, & dens petræ à tranſitu hinc: & nomen uni. Lubricatio, & nomen alteri. Conculcatio. Dens unus respiciens à Septentrione contra Michmas, & alter à Meridie contra Gibghatha. Et dixit Jonathan puero portanti arma sua: Veni & transibim. ad ducem præputiatorum horum: fortè faciet Dñs nobis signum; quia non ante Dñm difficile servare in multitudine aut in exiguitate. Et dixit illi portans arma ejus: Fac omne quod in corde tuo: profpice tibi; ecce ego tecum ut voluntas tua. Et dixit Jonathan: Ecce nos transeuntes ad viros & manifestabimur eis. Si sic dicent *nobis*: Moramini usq; quo appropinquem. nos ad vos, & stabimus in loco nostro, & non ascendemus ad illos. Et si sic dicent: Ascendite ad nos; & ascendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manu nostra; & hoc nobis signum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 ואומן עביד זין לא משתכח בכל תחום ארעא דישראל ארי אמרו פלשתאי דלמא יעבדון
20 והודאין סיפין או רומחין: ונחתו כל ישראל לארעא פלשתאי לחרפא גבר ית פרשיה
21 ית סכת פדניה וית כולביה וית עושפיניה: והוו להון שופינא לחרפא ביה פנמת כל מאן
דברזל לעושפיא ולסכת פדניא ולמצלת קצריא די להי תלת שנין ולכול ביא ולאנצבא
22 וקרת: והוה ביומא דקרבא ולא אשתכח חרבא ומורניתא ביד כל עמא דעם שאול
23 ועם יונתן ומשכחא לשאול וליונתן ברוהי: ונפק אסטרטין פלשתאי למניות מכמש:

יד

1 והוה יומא ואמר יונתן בר שאול לעולימא נטיל זינה אתא ונעבר לאסטרטין פלשתאי
2 דמעברא דיכי ולאבוהי לא חוי: ושאול יתיב בסיפי נבעתא בשפולי רמון די במגרון
3 ועמא דעמיה כשית מאה גברא: ואחיה בר אחיטוב אחוהי דאיכבוד בר פנחס בר עלי
4 כהן משמש קדם יי בשילו לבוש איפודא ועמא לא ידע ארי אזל יונתן: ובין מיעוותא
דבעא יונתן למעבר על אסטרטין פלשתאי שנא חכיפא מעברא מכא ושנא רכיפא
5 מעברא מכא אשום חדא מסתכיא צפונא שנא חדא מסתכיא מצפונא: שנא חדא
6 לקבל מכמש וחדא מדרומא לקבל גבעתא: ואמר יהונתן לעולימא נטל וזיניה אתיא
ונעבר לאסטרטין ערלייא תאלן מאים יעבידי לנא נסא ארי ליית קדם יי מעצור למפרק
7 בסניאי או בועירי: ואמר ליה נטל וזיניה עביד כל די בלבך אתפני לך הא אנא עמך
8 כרעותך: ואמר יהונתן הא אנחנא עברין לות נברייא ונתגלי להון: אם כדין יימרון לנא
9 אוריכו עד דנתמטי לותכון ונקום באתרנא ולא נסק לותהון: ואם כדין יימרון סקו עלנא
10 ונסק ארי מסרנון יי בידנא ודין לנא אתא:

Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et artifex faciens arma non inventus est in omni termino terræ Israel: quia dixerunt Philisthæi, Fortassis facient Iehudæi gladios aut lanceas. Et descenderunt omnis Israel ad terram Philisthæorum ad acuendum vir stimulum suum, & paxillum jugi sui, & securim suam, & ferramenta sua. Et fuit eis lima ad acuendũ in ea fracturam omnis vasis ferri ad fabrilia & ad paxillum jugorum, & ad instrumentum fullonum cui tres dentes, & ad fecures, & ad stabilimentum stimuli. Et fuit in die belli & non inventus est gladius & hasta in manu omnis populi qui cum Saul & cum Jonathan: & inventus est Sauli & Jonathan filio ejus. Et exivit dux Philisthæorum ad vadum Michmas.

CAP. XIV.

ET fuit dies, & dixit Jonathan filius Saul ad puerum suum portantem arma sua: Veni & transibimus ad stationem Philisthæorum qui illic ultrà: & patri suo non indicavit. Et Saul sedebat in finib⁹ collis *in planicie* granati quæ est in Migron: & populus qui cum eo quasi sexcenti viri. Et Ahhia filius Ahhitob fratris Ichabod filii Pinhhazz filii Gheli sacerdos ministrans ante Dñm in Silo vestitus Ephoda: & populus non novit quòd iviſſet Jonathan. Et inter vada quæ quærebat Jonathan ad transeundũ super stationem Philisthæorũ, dens petræ à tranſitu hinc, & dens petræ à tranſitu hinc: & nomen uni⁹ Lubricatio, & nomen alteri⁹ Conculcatio. Dens unus respiciens à Septentrione contra Michmas, & alter à Meridie contra Gibghatha. Et dixit Jonathan puero portanti arma sua: Veni & transibim⁹ ad ducem præputiatorum horum: fortè faciet Dñs nobis signum; quia non ante Dñm difficile servare in multitudine aut in exiguitate. Et dixit illi portans arma ej⁹: Fac omne quod in corde tuo: profpice tibi; ecce ego tecum ut voluntas tua. Et dixit Jonathan: Ecce nos transeuntes ad viros & manifestabimur eis. Si sic dicent *nobis*: Moramini usq; quo appropinquem⁹ nos ad vos, & stabimus in loco nostro, & non ascendemus ad illos. Et si sic dicent: Ascendite ad nos; & ascendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manu nostra; & hoc nobis signum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܢܓܪ ܒܟܠ ܐܪܥ ܐܣܪܝܠ ܀ ܡܛܠ ܕܐܡܪ ܦܠܫܛܝܐ ܕܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܪܒܐ ܘܪܡܚܐ ܀
20 ܐܠܐ ܟܠ ܓܒܪ ܢܚܬ ܠܡܚܪܬܗ ܘܠܡܓܪܗ ܘܠܦܘܣܣܗ ܘܠܡܥܕܪܗ ܀ ܘܫܢܝ ܡܓܪܬܐ ܗܘܬ ܠܫܢܝ ܦܘܣܣܐ ܘܠܡܓܪܬܐ ܠܬܠܬ ܫܢ̈ܝ ܀
21 ܘܠܡܚܪܬܐ ܠܬܠܬ ܫܢ̈ܝ ܀ ܘܗܘܬ ܠܗ ܠܡܚܪܬܐ ܠܡܓܪ ܘܠܡܓܪ ܘܠܦܘܣܣ ܘܠܡܥܕܪ ܘܠܡܫܚܬ ܀
22 ܘܗܘܐ ܒܝܘܡ ܩܪܒܐ ܠܐ ܐܫܟܚ ܒܟܠ ܥܡܐ ܕܐܬܘ ܥܡ ܫܐܘܠ ܘܥܡ ܝܘܢܬܢ ܀ ܐܠܐ ܠܘܬ ܫܐܘܠ ܘܠܘܬ ܝܘܢܬܢ ܒܪܗ ܐܫܟܚ ܀
23 ܘܢܦܩ ܡܫܪܝܬܐ ܕܦܠܫܛܝܐ ܠܥܒܪ ܠܡܟܡܫ ܀

Faber autem non eſt inventus in tota terra Iſraelis: dixerunt enim Philiſtæi, Ne fortè conficiant gladios & lanceas: Adeò ut deſcenderent omnes Iſraelitæ à Paleſtinis ad expoliendum quiſque falcem, & vomerem ſuum, & ligonem ſuum, & rutrum ſuum: Et lima quæ latior erat, vertebatur in falcem, & in vomerem, & in rallum, & in ligonem, & in haſtam ſtimuli: Ita ut in die belli non inveniretur gladius aut lancea ad manum totius populi qui erat cum Saule & cum Jonathane: inventus eſt autem penes Saulem & Jonathanem filium ejus. Interim egreſſa fuerat ſtatio Philiſtæorum ad alteram partem Machmas.

* ﻣﻘﺎﻟﻪ * ﺏ *

1 *ﻭﻫﻮ ﺷﻨﻪ ﺫﺍ ﻓﻌﻞ ﺑﻌﻀﻬﻢ ﻳﻮﻡ ﻭﻗﺎﻝ ﻳﻮﻧﺎﺛﺎﻥ ﻟﻠﻔﺘﻰ ﺣﺎﻣﻞ ﺳﻼﺣﻪ ﺗﻌﺎﻝ ﻧﺠﺘﺎﺯ ﺇﻟﻰ ﻣﻌﺒﺮ ﻫﺆﻻﺀ ﺍﻟﻐﻠﻒ ﻭﻟﻢ ﻳﺨﺒﺮ ﺃﺑﺎﻩ ﺑﺬﻟﻚ ﻭﺷﺎﻭﻝ ﻣﻘﻴﻢ ﻓﻲ ﺃﻗﺼﻰ ﺟﺒﻊ ﺗﺤﺖ ﺍﻟﺮﻣﺎﻧﺔ ﺍﻟﺘﻲ ﻓﻲ ﻣﻜﺮﻭﻥ ﻭﺍﻟﺸﻌﺐ ﻣﻌﻪ ﻧﺤﻮ ﻣﻦ ﺳﺘﻤﺎﺋﺔ ﺭﺟﻞ *ﻭﺃﺧﻴﺎ ﺑﻦ ﺃﺣﻴﻄﻮﺏ ﺃﺧﻮ ﻳﻮﺣﺎﺑﺎﺫ ﺑﻦ ﻓﻨﺤﺎﺱ ﺑﻦ ﻋﺎﻟﻲ ﺍﻟﻜﺎﻫﻦ ﺍﻟﺬﻱ ﺑﺸﻴﻠﻮ ﺣﺎﻣﻞ ﻟﻮﺍﺀ ﻋﻬﺪ ﺍﻟﻠﻪ ﺍﻟﺬﻱ ﻛﺎﻧﻮﺍ ﻳﻄﻠﺒﻮﻥ ﺑﻪ ﺍﻟﻮﺣﻲ *ﻭﻟﻢ ﻳﻌﻠﻢ ﺍﻟﺸﻌﺐ ﺃﻥ ﻳﻮﻧﺎﺛﺎﻥ * ﻭﻛﺎﻥ ﺍﻟﻄﺮﻳﻖ ﺇﻟﻴﻬﻢ ﺑﻴﻦ ﺣﺠﺮﻳﻦ ﻛﺒﻴﺮﻳﻦ * ﺣﺠﺮ ﻋﻤﻪ ﻭﺣﺠﺮﻳﺴﻦ * ﺍﺳﻢ ﺍﻟﺤﺠﺮ ﺍﻷﻳﻤﻦ ﺑﺎﺻﻮﺹ * ﻭﺍﺳﻢ ﺍﻷﺣﺮ ﺳﻨﻌﺎ * ﺃﺣﺪ ﺍﻟﺤﺠﺮﻳﻦ ﻣﻤﺪ ﻣﻦ ﺍﻟﺠﺮﻱ ﺑﺮﺍﺀ ﺧﻤﺲ * ﻭﺍﻷﺣﺮ ﻣﻤﺪ ﻣﻦ ﺍﻟﻴﻤﻦ ﺑﺮﺍﺀ ﺟﺒﻊ * ﻭﻗﺎﻝ ﻳﻮﻧﺎﺛﺎﻥ ﻟﻠﻔﺘﻰ ﺍﻟﺬﻱ ﻛﺎﻥ ﻳﺤﻤﻞ ﺳﻼﺣﻪ * ﻫﻠﻢ ﻧﺠﺘﺎﺯ ﺇﻟﻰ ﻣﻌﺒﺮ ﻫﺆﻻﺀ ﺍﻟﻐﻠﻒ * ﻟﻌﻞ ﺍﻟﺮﺏ ﻳﻌﻤﻞ ﻟﻨﺎ ﻷﻧﻪ ﻟﻴﺲ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﺮﺏ ﺃﻥ ﻳﺨﻠﺺ ﺑﺎﻟﻜﺜﻴﺮ ﻭﺑﺎﻟﻘﻠﻴﻞ * ﻓﻘﺎﻝ ﻟﻪ ﺣﺎﻣﻞ ﺳﻼﺣﻪ ﺍﺻﻨﻊ ﻛﻞ ﻣﺎ ﺃﺣﺒﺒﺖ ﻭﺗﻮﺟﻪ ﻫﺎ ﺃﻧﺎ ﻣﻌﻚ ﺣﻴﺚ ﻣﺎ ﺗﻮﺟﻬﺖ * ﻓﻘﺎﻝ ﻟﻪ ﻳﻮﻧﺎﺛﺎﻥ ﻫﺎ ﻧﺤﻦ ﻋﺎﺑﺮﻭﻥ ﺇﻟﻰ ﺍﻟﺮﺟﺎﻝ ﻭﻧﻈﻬﺮ ﻟﻬﻢ * ﻓﺈﻥ ﻗﺎﻟﻮﺍ ﻟﻨﺎ ﻗﻔﻮﺍ ﻣﻜﺎﻧﻜﻢ ﺣﺘﻰ ﻧﺄﺗﻴﻜﻢ * ﻧﻘﻒ ﻓﻲ ﻣﻮﺿﻌﻨﺎ ﻭﻻ ﻧﺼﻌﺪ ﺇﻟﻴﻬﻢ * ﻭﺇﻥ ﻗﺎﻟﻮﺍ ﻟﻨﺎ ﺍﺻﻌﺪﻭﺍ ﺻﻌﺪﻧﺎ * ﻷﻥ ﺍﻟﻠﻪ ﺭﺑﻨﺎ ﻗﺪ ﺩﻓﻌﻬﻢ ﻓﻲ ﺃﻳﺪﻳﻨﺎ * ﻭﻫﺬﺍ ﻋﻼﻣﺔ ﻟﻨﺎ *

1 Post dies aliquot dixit Jonathan filius Saulis puero qui geſtabat veſtimenta ſua, Age, eamus ad aciem Paleſtinorum, quæ eſt ab ulteriori parte: hoc verò non indicaverat patri ſuo. Saul autem ſedebat in extrema parte Ramæ ſub arbore mali granati in Gaba, erátque cum eo fermè ſexcenti viri: Aderat etiam Ahia filius Ahitob, fratris Jochabadis filii Phinhas, filii Eli ſacerdotis qui erat in Silo portans vas fœderis Dei, per quod percipiant oracula: neque ſciebat populus ubinam eſſet Jonathan. Aditus autem ad illos erat inter duas petras ingentes; petra una dextrorſum, & altera petra ſiniſtrorſum: nomen petræ dextræ, erat Baſes & nomen alterius, Sia: Una harum petrarum porrigitur à Septentrione contra Machmas, altera verò porrigitur à Meridie contra Gabaa. Dixit itaque Jonathan adoleſcenti qui geſtabat arma ſua, Eamus ad aciem incircumciſorum iſtorum, fortè auxiliabitur nobis Dominus: quoniam non eſt difficile Domino liberare pauco numero potiùs quam multo. Ait illi armiger ejus, Fac quicquid libuerit, & carpe viam quam cupis, & ego tecum ero quocunque perrexeris, audacter ſuſcipe quod animo tuo deſignaſti. Dixit ad eum, Tranſeamus ad viros iſtos, & appareamus eis: Si dixerint nobis, Conſiſtite in loco veſtro donec venerimus ad vos, conſiſtemus in loco noſtro, & non aſcendemus ad eos: Si autem dixerint nobis, Aſcendite, aſcendemus; quia Deus Dominus noſter jam tradidit eos in manus noſtras: hoc erit ſignum noſtrum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 *ولم يوجد في ارض اسرايل حداد يعمل سلاحا لان اهل فلسطين قالوا لا يدع حدادا يدخل
20 ارض بني اسرايل ليلا يعملوا سيوفا ورماحا * ونزل جميع بني اسرايل كل امرء منهم ليحدد منجله
21 ووتده * ومعوله * وفاسه * ويصيروا من المبرد العريض منجلا * واكدوا اوتادا واسنة من المبارد *
22 وجعلوا معاول وحسبا للاسنة لتكون مرارية * فلما حان وقت الحرب * لم يوجد سيف ولا
23 مرراق عند جميع الشعب الذين مع شاول ويوناثان * ماخلا سيف شاول ويوناثان ابنه * وخرج
طلايع اهل فلسطين الى مجاز بحمس * * الفصل الرابع عشر *

Nec invenietur in terra Iſraelis faber ferrarius qui arma conficeret: dixerant enim Paleſtini, Ne permittamus ulli fabro ferrario ingredi terram Iſraelitarum, ne faciant gladios & lanceas. Adeóque deſcendebant omnes Iſraelitæ unuſquiſque ex eis, ad fabre faciendum falcem ſuam, & paxillum ſuum, bipennem, & ſecurim ſuam. Et componendum ex lima latiore falcem, compoſuerantque ſibi paxillos & cuſpides è lima, fecerunt atque bipennes, & haſtas cuſpidibus ut eſſent in jacula. Itaque in illo tempore belli nullus inventus eſt gladius neque haſta apud univerſum populum qui erat cum Saule et Jonathane, præter gladium Saulis & Jonathanis filii ejus. Egreſſi ſunt autem exploratores Philiſtæorum ad oppoſitum Locum Machmas.

CAP. XIV.

Poſt dies aliquot dixit Jonathan filius Saulis puero qui geſtabat veſtimenta ſua, Age, eamus ad aciem Paleſtinorum, quæ eſt ab ulteriori parte: hoc verò non indicaverat patri ſuo. Saul autem ſedebat in extrema parte Ramæ ſub arbore mali granati in Gaba, erátque cum eo fermè ſexcenti viri: Aderat etiam Ahia filius Ahitob, frater Jochabadis filii Phinhas, filii Eli ſacerdotis qui erat in Silo portans vas fœderis Dei, per quod percipiant oracula: neque ſciebat populus ubinam eſſet Jonathan. Aditus autem ad illos erat inter duas petras ingentes; petra una dextrorſum, & altera petra ſiniſtrorſum: nomen petræ dextræ, erat Baſes & nomen alterius, Sia: Una harum petrarum porrigitur à Septentrione contra Machmas, altera verò porrigitur à Meridie contra Gabaa. Dixit itaque Jonathan adoleſcenti qui geſtabat arma ſua, Eamus ad aciem incircumciſorum iſtorum, fortè auxiliabitur nobis Dominus: quoniam non eſt difficile Domino liberare pauco numero potiùs quam multo. Ait illi armiger ejus, Fac quicquid libuerit, & carpe viam quam cupis, & ego tecum ero quocunque perrexeris, audacter ſuſcipe quod animo tuo deſignaſti. Dixit ad eum, Tranſeamus ad viros iſtos, et appareamus eis: Si dixerint nobis, Conſiſtite in loco veſtro donec venerimus ad vos, conſiſtemus in loco noſtro, & non aſcendemus ad eos: Sin autem dixerint nobis, Aſcendite, aſcendemus; quia Deus Dominus noſter jam tradidit eos in manus noſtras: hoc erit ſignum noſtrum.

שמואל א : יד

dixeruntque :Philistim *statione*m *ad* ipsi ambo *sunt revelati* Et
11 וַיִּגָּלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
quibus ,foraminibus de *egredientes* Hebræi Ecce :Philistim
פְּלִשְׁתִּים הִנֵּה עִבְרִים יֹצְאִים מִן־הַחֹרִים אֲשֶׁר
,Jonathan *cum* ,*statione*is viri *respo*n*derunt* Et .*ibi* *latitâra*nt
12 הִתְחַבְּאוּ־שָׁם : וַיַּעֲנוּ אַנְשֵׁי הַמַּצָּבָה אֶת־יוֹנָתָן
faciemus scire & ,nos ad Ascendite :dixerunt & ,ejus *vasa ferente* *cum* &
וְאֶת־נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה אֵלֵינוּ וְנוֹדִיעָה
Ascende :*sua vasa ferentem* ad Jonathan dixitque :*verbum* vos
אֶתְכֶם דָּבָר וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן אֶל־נֹשְׂאוֹ כֵּלָיו עֲלֵה
ascendit Et .Israel manu in Dominus eos tradidit quia ,me post
13 אַחֲרָי כִּי־נָתַם יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל : וַיַּעַל
ejus *vasa ferens* & ,suis pedibus *super* & ,suis manibus *super* Jonathan
יוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־רַגְלָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו מְמוֹתֵת
interficientis ejus *vasa ferentis* & ,Jonathan *facies ad* ceciderunt & :eum post
אַחֲרָיו וַיִּפֹּל לִפְנֵי יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו מְמוֹתֵת
,Jonathan percussit qua ,prima plaga fuit Et .eum post
14 אַחֲרָיו : וַתְּהִי הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן
jugeri *sulci* *medio* in quasi ,virorum viginti fere ,*ejus vasa ferens* &
וְנֹשֵׂא כֵלָיו בְּעֶשְׂרִים אִישׁ כְּבַחֲצִי מַעֲנֶה צֶמֶד
omni in & ,agro in ,*castrametatione* in pavor fuit Et .agri
15 שָׂדֶה : וַתְּהִי חֲרָדָה בַּמַּחֲנֶה בַּשָּׂדֶה וּבְכָל־
ipsi etiam ,expaverunt *corruptor* & *statio* :populo
הָעָם הַמַּצָּב וְהַמַּשְׁחִית חָרְדוּ גַּם־הֵמָּה
respexerunt Et .*Dei* *trepidationem* in fuit & ,terra est commota &
16 וַתִּרְגַּז הָאָרֶץ וַתְּהִי לְחֲרָדַת אֱלֹהִים : וַיִּרְאוּ
tumultus ecce & ,Binjamin Ghibhah in Saul ,speculatores
הַצֹּפִים לְשָׁאוּל בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְהִנֵּה הָהָמוֹן
populum ad Saul Dixitque .*quassabatur* &,abibat & ,dissolvebatur
17 נָמוֹג וֵילֹךְ וְהָלוֹם : וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לָעָם
:*mob scum* ex ierit quis ,videte & ,nunc *visitate* :secum qui
אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ־נָא וּרְאוּ מִי הָלַךְ מֵעִמָּנוּ
Dixitque .ejus *vasa ferens* & ,Jonathan non ecce & ,*visitaverunt* &
18 וַיִּפְקְדוּ וְהִנֵּה אֵין יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו : וַיֹּאמֶר
erat quia ,Dei arcam *accedere Fac* :Achijah ad Saul
שָׁאוּל לַאֲחִיָּה הַגִּישָׁה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי־הָיָה
adhuc ,fuit Et .Israel *filii* & ,illa die in Dei arca
19 אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל : וַיְהִי עַד
castrametatione in quæ *verba* & ,sacerdotem ad Saul loquebatur
דִּבֶּר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן וְהֶהָמוֹן אֲשֶׁר בְּמַחֲנֵה
Saul Dixitque .multiplicabatur & ,eundo ibat & ,Philistim
פְּלִשְׁתִּים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְרַב ׀ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
omnis & ,Saul est *accitus* Et .*tuam manum* Recollige :sacerdotem ad
20 אֶל־הַכֹּהֵן אֱסֹף יָדֶךָ : וַיִּזָּעֵק שָׁאוּל וְכָל־
ecce & ,prælium ad usque venerunt & ,secum qui populus
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה
magna contritio ,suum proximum in *viri* gladius erat
הָיְתָה חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מְהוּמָה גְדוֹלָה
heri *sicut* Philistæis fuerant Hebræi Et .valde
21 מְאֹד : וְהָעִבְרִים הָיוּ לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל
circum castrametationem in eis cum ascenderant qui ,nudiustertius
שִׁלְשׁוֹם אֲשֶׁר עָלוּ עִמָּם בַּמַּחֲנֶה סָבִיב
,Saul cum qui Israel cum *existendum ad* ,ipsi etiam &
וְגַם־הֵמָּה לִהְיוֹת עִם־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִם־שָׁאוּל
,Ephraim monte in *latitantes* Israel *vir omnis* Et .Jonathan &
22 וְיוֹנָתָן : וְכָל־ אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּהַר־אֶפְרַיִם
ipsi etiam *cd'eferunt* & ,Philistim fugerent quòd audierunt
שָׁמְעוּ כִּי־נָסוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּדְבְּקוּ גַם־הֵמָּה
.prælio in illos *post*
אַחֲרֵיהֶם בַּמִּלְחָמָה :

Versio VULG. LAT.

11 Apparuit igitur vterque statio-
ni Philisthinorum : dixerúnt-
que Philisthiim ; En Hebræi
egrediuntur de cavernis, in
quibus absconditi fuerant. Et
locuti sunt viri de statione ad
Jonatham, & ad armigerum e-
jus: dixerúntque; Ascendite ad
nos, & ostendemus vobis rem.
Et ait Jonathas ad armigerum
suum ; Ascendamus, sequere
me : tradidit enim Dominus
eos in manus Israel. Ascendit
autem Jonathas manibus &
pedibus reptans, & armiger e-
jus post eum. Itaque alii cade-
bant ante Jonatham, alios ar-
miger ejº interficiebat sequens
eum. Et facta est plaga prima,
quâ percussit Jonathas & armi-
ger ejus, quasi viginti virorũ, in
media parte jugeri, quam par
boũ in die arare consuevit. Et
factum est miraculũ in castris,
per agros : sed & omnis po-
pulus stationis eorum, qui ie-
rant ad prædandum, obstupu-
it, & conturbata est terra : &
accidit quasi miraculũ à Deo.
Et respexerunt speculatores
Saul, qui erant in Gabaa Ben-
jamin, & ecce multitudo pro-
strata, & huc illúcque diffugi-
ens. Et ait Saul populo, qui
erat cum eo ; Requirite, & vi-
dete quis abierit ex nobis.
Cúmque requisíssent, reper-
tum est non adesse Jonatham,
& armigerum ejus. Et ait Saul
ad Achiam, Applica arcam
Dei. (Erat enim ibi arca Dei
in die illa cum filiis Israel.)
Cúmque loqueretur Saul ad
sacerdotem, tumultus magnus
exortus est in castris Philisthi-
norum : crescebátque paula-
tim, & clariùs resonabat. Et
ait Saul ad sacerdotem, Con-
trahe manum tuam. Conclá-
mavit ergò Saul, & omnis po-
pulus qui erat cum eo, & ve-
nerunt usque ad locum certa-
minis : & ecce versus fuerat
gladius uniuscujusque ad pro-
ximum suum, & cædes magna
nimis. Sed & Hebræi qui fu-
erant cum Philisthiim herì &
nudiustertiùs, adscenderántq;
cum eis in castris, reversi sunt
ut essent cum Israel, qui erant
cum Saul & Jonatha. Omnes
quoq; Israelitæ qui se absón-
derant in monte Ephraim, au-
dientes quòd fugíssent Phili-
sthæi, sociaverunt se cum suis
in prælio. Et erant cum Saul,
quasi decem millia virorum.

Versio GRÆCA LXX Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς (β) Μεσὰϛ
σῦ ἀλλοφύλων, καὶ λέγουσιν οἱ ἀλλόφυλοι,
Ἰδοὺ (γ) Ἑβραῖοι ἐκπορεύονται ἐκ τῶν τρω-
12 γλῶν ἀνᾧ, ἃ ἐκρύβησαν ἐκεῖ. Καὶ ἀπεκρί-
θησαν οἱ ἄνδρες (δ) Μεσὰϛ πρὸς Ἰωνάθαν
καὶ πρὸς τ ἄϊροντα τὰ σκεύη αὐτῦ, καὶ λέγουσιν,
Ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωρίσωμεν ὑμῖν
ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν πρὸς τ ἄϊροντα τὰ
σκεύη αὐτῦ, Ἀνάβηθι ὀπίσω μου, ὅτι παρ-
έδωκεν αὐτοὺ κύριϕ (ε) εἰς χεῖρας Ἰσ-
13 ραήλ. Καὶ ἀνέβη Ἰωνάθαν ὅτι τὰς χεῖ-
ρας αὐτῦ καὶ ὅτι τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄϊρων
τὰ σκεύη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐπέζελ-
λαν κατ πρόσωπον Ἰωνάθαν, καὶ ἐπάταξεν
αὐτούς· καὶ ὁ ἄϊρων τὰ σκεύη αὐτῦ ἐπεδί-
δε ὀπίσω αὐτῦ. Καὶ ἐγένετο ἡ πληγὴ ἡ
πρώτη, ἣν ἐπάταξεν Ἰωνάθαν καὶ ὁ ἄϊρων
τὰ σκεύη αὐτῦ, ὡς εἴκοσιν ἄνδρες ἐν βο-
λίσι καὶ ἐν πετροβόλοις καὶ ἐν κόχλαξι τῆ
14 πεδίᾳ. Καὶ ἐγκύθη ἔκστασις ἐν τῆ παρ-
εμβολῆ, καὶ ἐν ἀγρῷ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ
ἐν Μεσὰβ, καὶ οἱ διαφθείροντες ἐξ-
έστησαν, καὶ αὐτοὶ ὐκ ἤθελον (ζ) ποι-
εῖν· καὶ ἐδάμβησεν ἡ γῆ, καὶ ἐγκύθη ἔκστα-
16 σις παρὰ κυείᾳ. Καὶ εἶδον οἱ Σκοποὶ τῦ
Σαὺλ ἐν Γαβαὰ Βενιαμὶν, καὶ ἰδοὺ ἡ παρ-
17 εμβολὴ τεταραγμένη ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Καὶ
εἶπε Σαὺλ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, Ἐπι-
σκέψασθε δὴ, καὶ ἴδετε τίς πεπόρευται
ἐξ ὑμῶν· καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ ἰδοὺ ὐκ
(η) ἐυρίσκετο Ἰωνάθαν καὶ ὁ ἄϊρων τὰ
18 σκεύη αὐτῦ. Καὶ εἶπε Σαὺλ τῷ Ἀχιᾷ,
Προσάγαγε τὸ ἐφόδ· (θ) ὅτι αὐτὸς ἤρεν τὸ
ἐφὸδ ἐν τῆ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ.
19 Καὶ ἐγκύθη ὡς (ι) λαλεῖ Σαὺλ πρὸς τ ἱ-
ερέα, καὶ ὁ ἦχϕ ἐν τῆ παρεμβολῆ τῶν
ἀλλοφύλων ἐπορεύετο πορδόμῳ καὶ
ἐπλήθυνε. καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς τὸν ἱέρεα,
20 Συνάγαγε τὰς χεῖράς σε. Καὶ (κ) ἀνέβη Σαὺλ
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχονται
ἕως τ πολέμου. καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ῥομφαία
ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, σύγχυσις
21 μεγάλη σφόδρα. Καὶ οἱ δοῦλοι οἱ (λ) ὄν-
τες ἐχθὲς καὶ τρίτλω ἡμέραν μ τῶν ἀλλο-
φύλων οἱ ἀναβάντες εἰς τὴν παρεμβολὴν,
ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοὶ εἰ) μ Ἰσραὴλ τ
22 μετὰ Σαὺλ καὶ Ἰωνάθαν. Καὶ (μ)
πᾶς Ἰσραὴλ οἱ κρυπτόμενοι ἐν τῷ ὄρει Ἐ-
φραὶμ, καὶ ἤκουσαν ὅτι πεφεύγασιν οἱ ἀλλό-
φυλοι· καὶ Συνάπτουσι καὶ αὐτοὶ ὀπίσω αὐ-
τῶν εἰς πόλεμον. Καὶ ἔσωσε κύριϕ ἐν τῆ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὸν Ἰσραήλ. καὶ ὁ πόλεμϕ
(ν) διῆλθε τ Βαμώθ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἦν
μετὰ Σαὺλ ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν.

MS.A. (β) Μεσὰϛ (γ) οἱ Ἑβραῖοι (δ) τ Μεσὰϛ (ε) εἰς τὰς χεῖρας
(ζ) πονεῖν· (η) ἐυρίσκεται (θ) ὅπ ἦν ἡ κιβωτὸς τῦ θεῦ ἐν τῆ ἡμέρᾳ (ι)
ἐλάλει (κ) ἀνεβόησεν Σαὺλ (λ) ὄντες μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐχθὲς
καὶ τρίτλω ἡμέραν οἱ ἀναβαίνοντες εἰς (μ) πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ (ν)
διῆλθεν Βηθαῦν. καὶ

Et intrâverunt utrig. in Mſſab
alienigenarum. Et dicunt alie-
nigenæ ; Ecce Hebræi egrediun-
tur è cavernis suis, ubi absondi-
ti erant illíc. Et respondentes vi-
ri Messab ad Jonathan, & ad e-
um, qui portabat vasa ejus, &
dicunt ; Ascendite ad nos : & no-
tum faciemus vobis verbum. Et
dixit Jonathan ad portantem
vasa ipsius, Ascende post me ;
quoniam tradidit eos Dominus in
manus Israel. Et ascendit Jo-
nathan super manus suas, & su-
per pedes suos, & portans vasa
ejus cum eo. Et inspexerunt ad
faciem Jonathan ; & percussit
eos : & portans vasa ejus pro-
cedebat post eum. Et fuit plaga
prima, quam percussit Jonathas,
& portans vasa ejus, circiter vi-
ginti viri, in (h) jaculis, & in la-
pidum jactu, & in silicib' campi.
Et factus est pavor in castris, &
in agro : & universus populus,
qui in Mſſab, & qui vastabant,
(i) obstupuerunt : & ipsi nole-
bant facere. Et obstupuit terra :
& factus est pavor à Domino.
Et viderunt speculatores Saulis
in Gabaa Benjamin : & ecce
castra perturbata hinc, & hinc.
Et dixit Saul populo, qui cum
ipso ; Recognoscite nunc, & vi-
dete, quis iverit ex vobis. Et re-
cognoverunt : & ecce non inve-
nitur Jonathan, & portans
vasa ejus. Et dixit Saul ad Ahi-
bhia ; Applica (k) Ephud : quo-
niam ipse tulit Ephud in die illa
coram Israel. Et factum est, ut
loquitur Saul ad sacerdotem ;
& sonus in castris alienigenarum
pergebat pergens, et multiplicaba-
tur. Et dixit Saul ad sacerdotem,
Collige manus tuas. Et ascendit
Saul, & omnis populus, qui cum
eo : & veniunt usq; in prælium.
Et ecce factus est gladius viri
super proximum suum, confusio
magna valdé. Et (l) servi, qui e-
rant heri, & nudiustertius cum
alienigenis, qui ascenderant in
castra, reverterunt & ipsi fue-
rum Israel iis qui cum Saul, &
Jonathan. Et (m) omnis Israel,
qui se abscónderant in monte E-
phraem, (n) & audierunt, quia
fugerunt alienigenæ, & adhæren-
tiam ipsi post eos in prælium.
Et salvavit Dominus in die illa
Israel. Et prælium transiit ipsum
(o) Bamoth. Et omnis populus e-
rat cum Saul, circiter decem mil-
lia virorum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאִתְגְּלִיאוּ תַּרְוֵיהוֹן לְאִסְטַרְטָנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי הָא יְהוּדָאֵי נָפְקִין מִן חַוָּרָאֵי 11
דְּאִטַּמַּרוּ תַּמָּן : וַאֲתִיבוּ אֱנָשֵׁי מַטַּרְתָּא יַת יוֹנָתָן וְיַת נְטַל וְיָנֵיהּ וַאֲמַרוּ סַקוּ עֲלָנָא וְנַהוֹדַע 12
יְתְכוֹן פִּתְגָמָא וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְנָטַל וְיָנֵיהּ סַק בַּתְרָי אֲרֵי מְסָרְנוֹן יְיָ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל :
וְסָלִיק יוֹנָתָן עַל יְדוֹהִי וְעַל רַגְלוֹהִי וְנָטִיל וְיָנֵיהּ בַּתְרוֹהִי וּנְפָלוּ מְטַעֲנִין קֳדָם יוֹנָתָן וְנָטַל 13
וְיָנֵיהּ מְמִית בַּתְרוֹהִי : וַהֲוָת מַחְתָּא קַדְמֵיתָא דְּמָחָא יוֹנָתָן וְנָטִיל וְיָנֵיהּ כְּעַסְרִין גַּבְרָא 14
כְּבֵירַת פַּלְגוּת מַהֲלַךְ פַּדָּן תּוֹרָיָא בְּחַקְלָא : וַהֲוָת זִיעָא בְּמַשְׁרְיָתָא בְּחַקְלָא וּבְכָל עַמָּא 15
אִסְטַרְטִינָא וּמְחַבְּלָא זָעוּ אַף אִנּוּן וְזָעַת אַרְעָא וַהֲוָת לְזִיעַ מִן קֳדָם יְיָ : וְחָזוֹ סַכְוָאֵיָא 16
לְשָׁאוּל בְּגִבְעַתָא דְּבִית בִּנְיָמִן וְהָא הָמוֹן מַשְׁרְיָת פְּלִשְׁתָּאֵי אִתְבַּר אָזִיל תַּבְרִיהּ וְסָנֵי :
וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַמָּא דְעִמֵּיהּ סְעָרוּ כְעַן וְחָזוֹ מַן שְׁנָא מִנָּנָא וּמִנּוֹ וְהָא לֵית יוֹנָתָן 17
וְנָטִיל וְיָנֵיהּ : וַאֲמַר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה קָרֵיב אֲרוֹנָא דַיְיָ אֲרֵי הֲוָה אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּיוֹמָא 18
הַהוּא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וַהֲוָה עַד דְּמַלֵּל שָׁאוּל עִם כַּהֲנָא וְהָמוֹנָא דְּבִמַּשְׁרְיָת פְּלִשְׁתָּאֵי 19
אָזִיל מֵיזַל וְסָנֵי וַאֲמַר שָׁאוּל לְכָהֲנָא קָרֵיב אֵיפּוֹדָא : וְאִתְכְּנִישׁ שָׁאוּל וְכָל עַמָּא 20
דְעִמֵּיהּ וְאַתּוֹ עַד קְרָבָא וְהָא הֲוָת חַרְבָּא גְבַר בְּחַבְרֵיהּ שְׁגִישָׁא רַב לַחֲדָא : וְיהוּדָאֵי 21
הֲווֹ לְפְלִשְׁתָּאֵי כְּמֶאֶתְמָלֵי וּמְדַקְמוּהִי דְּסָלִיקוּ עִמְּהוֹן בְּמַשְׁרְיָתָא סְחוֹר סְחוֹר וְאַף
אִנּוּן תָּבוּ לְמֶהֱוֵי עִם יִשְׂרָאֵל דְּעִם שָׁאוּל וְיוֹנָתָן : וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל דְּאִטַּמַּרוּ 22
בְּטוּרָא דְבֵירַת אֶפְרַיִם שְׁמָעוּ אֲרֵי אַפֵּיכוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְאַדְבִּיקוּ אַף אִנּוּן בַּתְרֵיהוֹן
בְּקְרָבָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et manifestati sunt ambo illi stationi Philisthæorum : & dixerunt Philis- 11
thæi, Ecce Jehudæi exeuntes ex foveis in quib' absconditi sunt. Et respon- 12
derunt viri custodiæ Jonathan & portanti arma ejus, & dixerunt : Ascen-
dite super nos, & docebimus vos verbum : & dixit Jonathan portanti
arma sua : Ascende post me : nam tradidit illos Dñs in manu Israel. Et 13
ascendit Jonathan super manus suas & super pedes suos, & ferens arma
ejus post eum : & ceciderunt debilitati ante Jonathan & ferentem arma
ejus occidentem post eum. Et fuit percussio prima, quam percussit Jona- 14
than & ferens arma ej', quasi viginti virorum circiter spacium dimidiæ
ambulationis jugi boum in agro. Et fuit turbatio in castris in agro, & in 15
omni populo stationis, & vastatores turbati sunt etiam illi ; & turbata est
terra, & fuit in turbationem ab-ante Dñm. Et indicaverunt speculatores 16
Sauli in Gibghatha domus Binjamin, & ecce turba castrorum Philisthæo-
rum confracta est ; procedebat confractio ejus & crescebat. Et dixit Saul 17
ad populum qui cum eo : Recensete nunc, & videte quis aberret à nobis ;
& numeraverunt, & ecce non erat Jonathan & ferens arma ejus. Et dixit 18
Saul ad Ahhia : Accedere fac arcam Dñi : nam fuit arca Dñi in die illo
cum domo Israel. Et fuit cùm adhuc locutus est Saul cum sacerdote, &
turba quæ in castris Philisthæorũ, ambulãs ambulabat & multiplicabatur : 19
& dixit Saul ad sacerdotem : Affer Ephoda. Et congregatus est Saul & 20
omnis populus qui cum eo, & venerunt usq; ad prælium ; & ecce erat
gladius viri in socium suum ; conturbatio magna nimis. Et Jehudæi fue- 21
runt Philisthæis ut ab heri & ab-ante ipsum qui ascenderunt cum eis in ca-
stra circum circa, & etiam illi redierunt ut essent cum Israel, qui cum Saul
et Jonathan. Et omnes homines Israel qui absconditi sunt in monte do- 22
mus Ephraim, audierunt quòd conversi sunt Philisthæi, et adjunxerunt
etiam ipsi se post illos in bello.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܬܓܠܝܘ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܠܡܣܕܪܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܘܐܡܪ ܦܠܫܬܝܐ ܗܐ ܥܒܪܝܐ ܢܦܩܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܓܘܒܐ ܕܐܬܚܒܝܘ ܒܗ ܘܐܡܪ ܓܒܪܐ ܠܝܘܢܬܢ ܢܣܩ ܠܘܬܢ ܘܢܚܘܝܟ ܡܠܬܐ ܘܐܡܪ ܝܘܢܬܢ ܠܓܒܪ ܣܝܢܐ ܕܝܠܗ ܣܩ ܒܬܪܝ ܡܛܠ ܕܡܣܪ ܝܗܘܐ ܡܪܝܐ ܠܝܣܪܝܠ ܒܝܕ ܦܠܫܬܝܐ ܘܣܩ ܝܘܢܬܢ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܒܪܓܠܘܗܝ ܘܓܒܪܐ ܣܝܢܐ ܕܝܠܗ ܒܬܪܘܗܝ ܘܢܦܠ ܩܕܡ ܝܘܢܬܢ ܘܓܒܪܐ ܣܝܢܐ ܕܝܠܗ ܡܩܛܠ ܒܬܪܘܗܝ ܘܗܘܬ ܩܛܠܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܩܛܠ ܝܘܢܬܢ ܘܓܒܪܐ ܣܝܢܐ ܕܝܠܗ ܒܬܪ ܦܠܓ ܐܪܥܐ ܕܐܝܟ ܬܠܬ ܣܬ ܓܒ ܘܐܬܪܥܫ ܡܚܢܐ ܒܫܕܐ ܘܒܟܠ ܥܡܐ ܐܦ ܐܢܘܢ ܕܗܘ ܒܡܛܪ ܘܐܦ ܐܢܘܢ ܕܗܘ ܒܡܣܪ ܐܬܪܥܫܘ ܘܐܬܪܥܫ ܐܪܥܐ ܘܗܘ ܐܝܬܝ ܪܥܝܢ ܕܐܠܗܐ ܘܫܩܦ ܫܩܘܦ ܫܓܝ ܒܗ ܘܒܥܝ ܡܘܬܐ ܠܡܢܣܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܐܚܝܐ ܩܪܒ ܐܪܘܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܪܡ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܪܡ ܐܪܘܢܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝ ܝܣܪܝܠ ܗܘ ܒܙܡܢ ܗܘ ܕܡܠܠ ܫܐܘܠ ܠܟܗܢܐ ܘܣܓܝ ܗܘܐ ܕܟܪ ܒܡܚܢܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܘܐܙܠ ܘܐܬܒܗܠ ܘܐܙܠ ܘܐܬܪܥܫ ܡܚܢܐ ܘܐܙܠ ܘܐܬܪܥܫ ܘܐܙܠ ܘܐܬܪܥܫ ܘܐܙܠ ܘܐܬܪܥܫ

שמואל א: יד

transſit bellum & :Iſrael illa die in Dominus ſervavit Et 23
23 וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה
adjuraverat & ,illa die in exigebatur Iſrael vir Et .Bethaven 24
24 אֵת בֵּית־אָוֶן: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִגַּשׂ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּאַל
panem comederit qui ,vir Maledictus:dicendo ,populum Saul
שָׁאוּל אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם
omnis guſtavit non & :meis inimicis de ulciſcar ut ,veſperam ad uſque
עַד־הָעֶרֶב וְנִקַּמְתִּי מֵאֹיְבָי וְלֹא־טָעַם כָּל־
ſuper mel eratque ,ſylvã in venerunt terra omnis Et .panem populus 25
25 הָעָם לֶחֶם: וְכָל־הָאָרֶץ בָּאוּ בְיָעַר וַיְהִי דְבַשׁ עַל־
ambulatio ecce & ,ſylvam in populus eſt ingreſſus Et .agri facies 26
26 פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַיָּעַר וְהִנֵּה הֹלֵךְ
timebat quia ,ſuum os ad ſuam manum faciens attingere non & ,mellis
דָּבָשׁ וְאֵין מַשִּׂיג יָדוֹ אֶל־פִּיו כִּי־יָרֵא
adjurando in audierat non Jonathan Et .juramentum populus 27
27 הָעָם אֶת־הַשְּׁבֻעָה: וְיוֹנָתָן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ
,ſua manu in quæ ,extenſionis extremitatem miſitque ,populum ſuum patrem
אֲבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח אֶת־קְצֵה־הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ
,ſuum os ad ſuã manum convertit &;mellis favum in illam intinxit &
וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־פִּיו
Adjurando :dixit & ,populo de vir reſpondit Et .ejus oculi viderunt &
28 וַתִּרְאֶנָּה עֵינָיו: וַיַּעַן אִישׁ מֵהָעָם וַיֹּאמֶר הִשְׁבֵּעַ
qui vir Maledictus :dicendo,populum tuus pater adjuravit
הִשְׁבִּיעַ אָבִיךָ אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־
Turbavit: Jonathan Dixitq; .populus eſt deſeſſum & :hodie panem comederit
יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם וְיָעַף הָעָם: וַיֹּאמֶל יוֹנָתָן עָכַר 29
quia ,mei oculi ſunt illuminati quia,nunc videte :terram meus pater
29 אָבִי אֶת־הָאָרֶץ רְאוּ־נָא כִּי־אָרוּ עֵינַי כִּי
comediſſet comedendo utinam quia Etiam .hujus mellis paululum guſtavi
טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה: אַף כִּי לוּא אָכֹל אָכַל 30
non nunc quia ;reperit quod ,ſuorum inimicorum ſpolio de populus hodie
הַיּוֹם הָעָם מִשְּׁלָל אֹיְבָיו אֲשֶׁר מָצָא כִּי עַתָּה לֹא־
Peliſtim in illa die in percuſſerunt Et .Peliſtim in plaga creviſſet
רָבְתָה מַכָּה בַּפְּלִשְׁתִּים: וַיִּכּוּ בַיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים 31
populus fecit Et .valde populus eſt fatigatus & :Ajalon ad Michmas à
31 מִמִּכְמָשׂ אַיָּלוֹנָה וַיָּעַף הָעָם מְאֹד: וַיַּעַשׂ הָעָם
mactaverunt & ,bovis filios & ,bovem & ,pecus ceperunt & ,ſpolium ad
אֶל־הַשָּׁלָל וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ
,Saul nunciaverunt Et .ſanguine ſuper populus comeditque :terram in
32 אָרְצָה וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הַדָּם: וַיַּגִּידוּ לְשָׁאוּל
.ſanguine ſuper comedendo Domino peccantes populus Ecce :dicendo
לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים לַיהוָה לֶאֱכֹל עַל־הַדָּם
.magnum lapidem hodie me ad volvite :eſtis Prævaricati ,dixit &
וַיֹּאמֶר בְּגַדְתֶּם גֹּלוּ־אֵלַי הַיּוֹם אֶבֶן גְּדוֹלָה: 34
accedere Facite :eis dicetis & ,populum in Diſpergimini :Saul Dixitque
34 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פְּצוּ בָעָם וְאִמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ
,veſcemini &,hoc in mactabitis & ,ſuum agnum vir & ,ſuum bovem vir me ad
אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שֵׂיוֹ וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם
omnis attulerunt &:ſanguinem ad comedendo Domino peccabitis non &
וְלֹא־תֶחֱטְאוּ לַיהוָה לֶאֱכֹל אֶל־הַדָּם וַיַּגִּשׁוּ כָל־
.ibi mactaverunt & ,noctu ſua manu in ſuum bovem vir populus
הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה וַיִּשְׁחֲטוּ־שָׁם:
ædificare cœpit illud :Domino altare Saul ædificavit Et 35
35 וַיִּבֶן שָׁאוּל מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הֵחֵל לִבְנוֹת
poſt Deſcendamus :Saul Dixitque .Domino altare
36 מִזְבֵּחַ לַיהוָה: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נֵרְדָה אַחֲרֵי
,manè illuceſcat donec ,eos in deprædemur & ,noctu Peliſtim
פְּלִשְׁתִּים לַיְלָה וְנָבְזֹר בָּהֶם עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
tuis oculis in bonum Omne :dixerunt & :virum eis in relinquamus non &
וְלֹא־נַשְׁאֵר בָּהֶם אִישׁ וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ
.Deum ad huc Accedamus :ſacerdos Dixitque .fac
עֲשֵׂה וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן נִקְרְבָה הֵלֹם אֶל־הָאֱלֹהִים:

Verſio VUL. LAT.

23 Et ſalvavit Dominus in die illa Iſrael, pugna autẽ pervênit uſque ad Bethaven. Et viri Iſrae ſociati ſunt ſibi in die illa: adjuravit autem Saul populũ, dicens; Maledictus vir, qui comederit panem uſque ad veſperam, donec ulciſcar de inimicis meis. Et non manducavit univerſus populus panem: Omnéque terræ vulgꝰ venit in ſaltũ in quo erat mel ſuper faciẽ agri. Ingreſſus eſt itaque populus ſaltum, & apparuit fluens mel, nullúſque applicuit manũ ad os ſuum, timebat enim populus juramentum. Porrò Jonathas non audierat cùm adjuraret pater ejus populum: extendítque ſummitatem virgæ, quam habebat in manu, et intinxit in favum mellis: & convertit manum ſuam ad os ſuũ & illuminati ſunt oculi ejus. Reſpondenſque unus de populo, ait; Jurejurando conſtrinxit pater tuꝰ populum, dicens; Maledictus vir, qui comederit panem hodié. (defecerat autem populus.) Dixítque Jonathas, Turbavit pater meus terrã: vidiſtis ipſi quia illuminati ſunt oculi mei, eò quòd guſtaverim paululùm de melle iſto. Quantò magis ſi comedîſſet popul' de præda inimicorum ſuorum, quam reperit? nónne major plaga facta fuiſſet in Philiſthim? Percuſſerunt ergò in die illa Philiſthæos à Machmis uſque in Ajalon. Defatigatus eſt autem populus nimis: Et verſꝰ ad prædã, tulit oves, & boves, & vitulos, & mactaverunt in terra: comedítque populus cum ſanguine. Nuntiaverunt autẽ Sauli, dicentes, Quòd populus peccâſſet Dño, comedens cum ſanguine, Qui ait, Prævaricati eſtis: volvite ad me jam nunc ſaxum grande. Et dixit Saul, Diſpergimini in vulgus, & dicite eis, ut adducat ad me unuſquiſque bovem ſuum & arietem, et occidite ſuper iſtud, & veſcimini, & non peccabitis Dño comedentes cum ſanguine. Adduxit itaq; omnis populus unuſquiſque bovẽ in manu ſua uſque ad noctem: & occiderunt ibi. Ædificavit autem Saul altare Domino; túncque primùm cœpit ædificare altare Domino. Et dixit Saul, Irruamus ſuper Philiſthæos nocte, & vaſtemus eos uſquedùm illuceſcat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixítq; populus; Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et ait ſacerdos, Accedamus huc ad Deum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Καὶ ἦν ὁ πόλεμ Θ διαπαρμένν Θ εἰς (ξ) ὅ-
24 λων πόλιν ἐν τῷ ὄρει Ἐφραίμ. Καὶ Σαὰλ
ἠγνόησεν ἄγνοιαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
κείνῃ, καὶ ἀρᾶται τῷ λαῷ, λέγων, Ἐπικατά-
ρατ Θ ὁ ἄνθρωπ Θ ὃς φάγε῀ ἄρτον ἕως ἑσ-
πέρας· καὶ ἐκδικήσω ✝ ἐχθρόν μυ. καὶ οὐκ
ἐγεύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἄρτυ· καὶ πᾶσα ἡ γῆ
25 ἠρίσα. Καὶ (o) Ἰάθη δρυμὸς ἦν μιγιεῶν Θ
26 κ῀ πρόσωπον τῶ ἀγρῶ. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ λα-
ὸς εἰς ✝ μιγιεῶνα, καὶ ἰδὲ ἐπορεύετο λιθῶν·
(π) καὶ ἰδὲ οὐκ ἦν ὁπ τρέφων τὼ χεῖρα αὐ-
τῶ εἰς τὸ στόμα αὐτῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὁ λα-
27 ὸς ✝ ὅρκον κυρίυ. Καὶ Ἰωνάθαν οὐκ ἀκηκόει
ἐν τῷ ὁρκίζειν ✝ πατέρα αὐτὸ ✝ λαόν·
καὶ ἐξέτεινε τὸ ἄκρον τῆ σκήπτρ αὐτῦ ✝ ἐν
τῇ χειρὶ αὐτῦ, καὶ ἔβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κη-
ρίον τῆ μέλιτ Θ, καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα
αὐτῦ εἰς τὸ στόμα αὐτῦ, καὶ ἀνέβλεψαν οἱ
28 ὀφθαλμοὶ αὐτῦ. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ ✝ λαῦ,
καὶ εἶπεν, Ὁρκίσας ὥρκισε (ρ) τὸν λαὸν ὁ
πατήρ συ, λέγων, Ἐπικατάρατ Θ ὁ ἄνθρω-
π Θ ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον. καὶ ὀξύθυ-
29 η ὁ λαός. Καὶ ἔγνω Ἰωνάθαν, καὶ εἶπεν,
Ἀπήλλαχεν ὁ πατήρ μου ✝ γῆν. ἴδε, δι-
ὅτι εἴδον οἱ (σ) ὀφθαλμοί μου ὅτι ἐγεύσα-
μλν (τ) βραχύ π τῦ μέλιτ Θ τύτ. Ἀλλ
ὅτι ἔφαγε ἔδων σήμερον ὁ λαὸς τῶν
Ϛκύλων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ὧν εὗ-
ρεν, ὅπ νῦν ἂν μείζων ἦν ἡ (υ) πλη-
γὴ ἡ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. Καὶ ἐπά-
ταξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ τῶν ἀλλοφύ-
λων ἐν Μαχμάς. κ῀ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς
32 Ϛόδρα. Καὶ ἐκλίθη ὁ λαὸς εἰς τὰ Ϛκῦλα.
κ῀ ἔλαβεν ὁ λαὸς πόιμια, καὶ βυκόλια,
κ῀ τέκνα βοῶν, κ῀ ἔσφαξεν ἐπὶ ✝ γῆν,
33 κ῀ ἤδεσεν ὁ λαὸς Ϛὺν τῷ αἵματι. Καὶ ἀπ-
ηγγέλη (φ) Σαὰλ, λέγοντες, Ἡμάρτηκεν
ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ, φαγὼν Ϛὺν τῷ αἵματι.
κ῀ εἶπε Σαὰλ, (χ) ἐκ Γεθθὰμ κυλίσατέ
μοι (ψ) λίθον ἐνταῦθα μέγαν. Καὶ εἶπε
Σαὰλ, Διασπάρητε ἐν τῷ λαῷ, κ῀ εἴπατε
αὐτοῖς προσαγαγεῖν ἑνταῦθα ἕκας Θ ✝
μόχθ αὐτῦ, κ῀ ἕκας Θ τὸ πρόβατον αὐ-
τῦ κ῀ (ω) σφαζάτω ἐπὶ τύτ, (α) κ῀ μὴ
ἁμάρτητε τῷ κυρίῳ τῷ ἐδέειν Ϛὺν τῷ
αἵματι. καὶ (β) προσῆγεν ὁ λαὸς ἕκας Θ
τὸ (γ) ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ, κ῀ ἔσφαζον ἐκεῖ.
35 Καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Σαὰλ θυσιαστήριον τῷ
κυρίῳ. τῦτο ἤρξατο Σαὰλ οἰκοδομῆσαι θυσι-
αστήριον τῷ κυρίῳ. Καὶ εἶπε Σαὰλ, Καταβῶμεν
36 ὀπίσω ✝ ἀλλοφύλων ✝ νύκτα, κ῀ διαρπάσω-
μεν ἐν αὐτοῖς ἕως (δ) διαφαύσῃ ἡμέρα, κ῀ μὴ
ὑπολείπωμεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρα. κ῀ (ε) εἶπαν,
Πᾶν τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιόν Ϛυ ποίει. κ῀ εἶπεν
ὁ ἱερεύς, Προσέλθωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν
θεόν.

MS.A. (ξ) ὅλην ✝ πόλιν (o) Ἰαὲ δρυμὸς (π) κ῀ ὐκ ἦν (ρ) ὁ πατὴρ
Ϛὺ τῷ λαῷ, λέγων, (σ) ὀφθαλμοὶ ὅτε (τ) βραχὺ ✝ (υ) πληγὴ ἐν (φ)
τῷ Σαὰλ, λέγοντες, Ὅτι ὁ λαὸς ἡμάρτηκεν τῷ (χ) Ἐν Γεθὲμ (ψ) ἐν-
ταῦθα λίθον μέγαν. (ω) Ϛφαξάτω (α) κ῀ φάγεται αὐτὰ, κ῀ ὐ μὴ (β)
προσήαγεν πᾶς ὁ λαὸς (γ) ἐν χειρὶ αὐτῦ ✝ νύκτων, κ῀ ἔσφαξεν (δ)
διαφώσῃ ἡ ἡμέρα, κ῀ μὴ ὑπολείπωμεν (ε) εἶπεν,

Et erat prælium diſperſum in to- 23
tam civitatem in monte Ephraim.
Et Saul ignoravit iguorantiam
magnam in die illa: & maledi- 24
cto oſtringit populum, dicens;
Maledictus homo, qui comede-
25 panem uſq; ad veſperam: & ul-
ciſcar inimicum meum. Et non
guſtavit omnis populus panem:
(p) & universa terra prandebat. 25
(q) Et Jaal ſylva erat apiarii ad
faciem agri. Et intravit populus
in apiarium: & (r) ecce ibat di- 26
cens: & ecce non fuit conver-
tens manum ſuam ad os ſuum,
quoniam timuit populus juramen-
tum domini. Et Jonathan non 27
audierat, cùm adjuraret pater e-
jus populum: & extendit ſum-
mitatem ſceptri ſui, quod in ma-
nu ſua, & tinxit illam in favo
mellis; & convertit manum
ſuam ad os ſuum, & ſuſpexe-
runt oculi ejus. Et reſpondit u- 28
nus de populo, & dixit; Adju-
rans adjuravit populum pater
tuus, dicens; Maledictus homo,
qui comedet panem hodié. Et de-
fecit populus. Et cognovit Jo- 29
nathan, & dixit; Perturbavit
pater meus terram. Vide, quia
viderunt oculi mei; quoniam gu-
ſtavi breve quid de melle hoc.
utinam comediſſet comedens ho- 30
die populus de ſpoliis inimico-
rum ſuorum, quæ invenit; qua-
niam nunc major fuiſſet plaga in
alienigenis. Et percuſſit in die 31
illa de alienigenis (ſ) in Machi-
mas. Et laboravit popuꝰ valdè.
(t) Et divertit populus ad ſpolia, 32
& cepit populus greges, & ar-
menta boum, & filios boum: &
jugulavit ſuper terram: & com-
ẽdit populus cum ſanguine. Et 33
annuntiatum eſt Sauli, dicentes,
Peccavit populus Domino, com-
edens cum ſanguine. Et dixit
Saul; (u) De Gethem, volvite
mihi lapidẽ huc magũ. Et dixit 34
Saul; Diſpergimini in populum,
& dicite eis, ut adducat huc u-
nuſquiſq; vitulum ſuum, & u-
nuſquiſq; ovem ſuam, & ju-
gulet ſuper hunc: et non peccetis
Domino, comedendo cum ſangui-
ne. Et adduxit populus, unuſ-
quiſq; quod in manu (x) ſua,
et jugulârunt ibi. Et ædificavit 35
ibi Saul altare Domino. Iſtud cœ-
pit Saul ædificare altare Domino.
Et dixit Saul; Deſcendamus poſt 36
alienigenas nocte, et depredemur
in eis, donec illuceſcat dies: et
non relinquamus in eis virum.
Et dixerunt; Omne quod bonum
coram te, fac. Et dixit ſacerdos;
Accedamus huc ad Deum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וּפָרַק יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יַת יִשְׂרָאֵל וְעִבְדֵי קְרָבָא מְטוֹ עַד בֵּית אָוֶן: וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִדְּחִיק
24 בְּיוֹמָא הַהוּא וְאוֹמִי שָׁאוּל יַת עַמָּא לְמֵימַר לֵיט גַּבְרָא דְּיֵכוֹל לַחְמָא עַד רַמְשָׁא עַד
25 דְּאִתְפָּרַע מִבַּעֲלֵי דָּבָבַי וְלָא טָעֲמוּ כָּל עַמָּא לַחְמָא: וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא עַלוּ בְּחוּרְשָׁא וַהֲוָה
26 דּוּבְשָׁא עַל אַפֵּי חַקְלָא: וַאֲתָא עַמָּא לְחוּרְשָׁא וְהָא בְּרֵיז דּוּבְשָׁא וְלֵית דְּמֵתִיב יְדֵיהּ
27 לְפוּמֵיהּ אֲרֵי דְּחִיל עַמָּא מִשְׁבוּעְתָּא: וְיוֹנָתָן לָא שְׁמַע כַּד אוֹמִי אֲבוּהִי יַת עַמָּא וְאוֹשִׁיט
יַת רֵישׁ שׁוּטְיְתָא דִּבְיָדֵיהּ וּטְבַל יָתָהּ בְּקִנָּא דִּדּוּבְשָׁא וַאֲתֵיב יְדֵיהּ לְפוּמֵיהּ וּנְהַרָא עֵינוֹהִי:
28 וְאָתֵיב גַּבְרָא חַד מֵעַמָּא וַאֲמַר אוֹמָאָה אוֹמִי אֲבוּךְ יַת עַמָּא לְמֵימַר לֵיט גַּבְרָא דְּיֵכוֹל
לַחְמָא יוֹמָא דֵין וְאִשְׁתַּלְהֵי עַמָּא: וַאֲמַר יוֹנָתָן עָכַר אֲבָא יַת עַמָּא דְּאַרְעָא חֲזוֹ כְעַן אֲרֵי
29 נְהַרָא עֵינַי אֲרֵי טְעֵמִית וְעִיר דּוּבְשָׁא הָדֵין: בְּרַם אִלּוּ מֵיכַל אֲכַל יוֹמָא דֵין עַמָּא מִבִּזַּת בַּעֲלֵי
30 דָּבָבוֹהִי דְּאַשְׁכַּח אֲרֵי כְעַן לָא סַגִּיאַת מַחְתָּא בְּפְלִשְׁתָּאֵי: וְקַטְלוּ בְּיוֹמָא הַהוּא בְּפְלִשְׁתָּאֵי
31 מִמִּכְמָשׂ עַד מֵישַׁר אַיָּלוֹן וְאִשְׁתַּלְהֵי עַמָּא לַחְדָא: וְאִתְפְּנִי עַמָּא עַל בּוּזְתָא וּנְסִיבוּ עָאן
32 וְתוֹרִין וּבְנֵי תוֹרִין וּנְכִיסוּ עַל אַרְעָא וַאֲכַל עַמָּא עַל דְּמָא: וְחַוִיאוּ לְשָׁאוּל לְמֵימַר הָא עַמָּא
חַיְבִין קֳדָם יְיָ לְמֵיכַל עַל דְּמָא וַאֲמַר שְׁקַרְתּוּן קְרִיבוּ לְוָתִי יוֹמָא דֵין אַבְנָא רַבְּתָא:
33 וְאֲמַר שָׁאוּל אִתְבַּדְּרוּ בְעַמָּא וְתֵימְרוּן לְהוֹן קְרִיבוּ לְוָתִי גַּבְרָא תּוֹרֵיהּ וְגַבְרָא אִמַּרֵיהּ וְתִכְּסוּן
הָכָא וְתֵיכְלוּן וְלָא תְּחוֹבוּן קֳדָם יְיָ לְמֵיכַל עַל דְּמָא וְקָרִיבוּ כָּל עַמָּא גַּבְרָא תּוֹרֵיהּ בִּידֵיהּ
34 בְּלֵילְיָא וּנְכִיסוּ תַּמָּן: וּבְנָא שָׁאוּל מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ יָתֵיהּ שָׁרֵי לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ:
35 וַאֲמַר שָׁאוּל נֵחוֹת בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי בְּלֵילְיָא וְנִקְטוֹל בְּהוֹן עַד מַנְהַר צַפְרָא וְלָא
נְשָׁאַר בְּהוֹן אֱנָשׁ וַאֲמָרוּ כָּל דְּתַקֵּין בְּעֵינָךְ עֲבִיד וַאֲמַר כַּהֲנָא נִתְקָרֵב הָלְכָא וְנִשְׁאַל
36 בְּמֵימְרָא דְיָי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et liberavit Dñs in die illo Iſraelem: & facientes prælium attigerunt uſq; 23
Bethaven. Et homo Iſrael anguſtiatus erat in die illo: & adjuravit Saul 24
populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem uſq; ad veſperum,
quoad ulciſcar de auctoribus inimicitiarum mearum: & non guſtavit
omnis populus panem. Et omnes incolæ terræ intraverunt in ſylvam, & 25
fuit mel ſuper facies agri. Et venit populus ad ſylvam, & ecce fluxus mel- 26
lis, & non erat qui referret manum ſuam ad os ſuum; quia timuit popul'
à juramento. Et Jonathan non audivit quando adjuravit pater ſuus popu- 27
lum, & extendit caput baculi qui in manu ejus, & intinxit illud in nido
mellis, & retulit manum ſuam ad os ſuum, & illuxerunt oculi ejus. Et 28
reſpondit vir unus de populo & dixit: Adjurando adjuravit pater tuus
populũ dicens: Maledictus vir qui comedet panem hodie; & fatigatus eſt
popul'. Et dixit Jonathan: Turbavit pater meus populum terræ: videte 29
nunc quòd illuxerunt oculi mei quòd guſtavi pauxillũ mellis hoc. Enim- 30
verò ſi comedendo comediſſet hodie popul' ex præda auctorũ inimicitiæ
ſuæ quam invenit, etenim nunc non magna percuſſio Peliſthæorum? Et 31
occiderunt in die illo in Peliſthæis à Michmas uſq; ad planiciem Ajalon:
& fatigatus eſt popul' nimis. Et reſpexit popul' ſuper prædam: & cepe- 32
runt oves & boves & filios boum, & jugulaverunt ſuper terram, & com-
ederunt popul' ſuper ſanguinem. Et indicarunt Sauli dicentes: Ecce 33
popul' peccant ante Dñm comedendo ſuper ſanguinem: & dixit, Prævari-
cati eſtis: afferte ad me hodie lapidem magnũ. Et dixit Saul: Diſpergimini 34
in populo, & dicetis illis: Afferte ad me vir bovem ſuum, & vir pecudem
ſuam, & mactabitis hic & comedetis, & non peccabitis ante Dñm com-
edendo ſuper ſanguinem: & attulerunt omnis popul' vir bovem ſuum in
manu ſua in nocte, & jugulaverunt ibi. Et ſtruxit Saul altare ante Dñm: 35
illud cœpit ædificare altare ante Dñm. Et dixit Saul: Deſcendem' poſt 36
Peliſthæos in nocte, & occidem' in illis quoad luceat aurora, & non relin-
quem' in illis hominem: & dixerunt, Quod ſtatutum in oculis tuis fac.
Et dixit ſacerdos: Aſcendem' huc, & rogabim' in dicto Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sic liberavit Dominus Israelem in die illa. Cúmque transiret præliũ inter Aven & viros Israelis, Accedens Saul eodem die; dixit ad populũ, Maledictus esto vir qui comederit cibum usque ad vesperam, donec vindictam sumpsero ab hostibus meis: & non gustaverunt universus populus cibum. Et *quamvis* totã illam terrã perlustrãssent, et sylvas ingressi essent, essétq; mel in sylva super faciẽ agri, fluerétque mel; Nemo tamen extendit manũ suam ad os suũ, quia timebat populꝰ abjurationẽ. Jonathan verò qui non audiverat quando adjuravit pater suus populum, extendens summitatẽ baculi quẽ manu suâ *gestabat*, intinxit eum in favũ mellis, advertítque manũ suã ad os suum, & illuminati sunt oculi ejus. Respondens autem quidã ex populo dixit ad Jonathan, Strictè adjuravit pater tuꝰ populũ, dicens; Maledictꝰ esto vir qui cibũ comederit hodiè (& verò exagitatꝰ erat populus.) Dixit Jonathan, Conturbavit pater meus terrã: videte ut lumen receperint oculi mei quòd parũ ex hoc melle gustaverim. Imò verò quia non comedit hodiè populꝰ è præda hostiũ suorũ quam reperit; propterea haud magna est strages Philistæorũ: Et quidẽ trucidássemus hodiè Philistæos à Machmas Ilon. Verùm populꝰ cùm esset admodũ exagitatus, Inhiavit populꝰ prædæ, & abducentes pecudes, ac boves, vitulósque, mactaverũt sup terrã, et comederunt populꝰ sup sanguine. Quod cùm nuntiássent Sauli, et dixíssent ei, Ecce populꝰ peccaverũt in Dñm, & comedunt sup sanguine; respõdit Saul, Iniquè egistis, excidite mihi hodiè lapidẽ magnũ. Rursum ait Saul, Excurrite p populũ, & dicite eis, Adducite quisq; bovẽ suũ, & quisque ovẽ suã, & mactate hic, & ne peccetis in Dñm, & comedatis sup sanguine: adduxerũt ergò totus populꝰ quisq; bovẽ suũ manu suâ nocte, & mactaverũt illic. Et ædificavit ibi Saul arã Dño. Dixítque Saul, Descendamus post Philistæos, & prædemur eos quoad illucescat aurora, nec relinquamus ex eis quenquam, Dixerunt, Quicquid bonum fuerit in oculis tuis, faciemus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et, servavit Dominus Israelitas eo die: eodemq; die bellum gessérunt Israelitæ in Beth-aven. Accessit etiã Saul ad populum eodem die, & dixit eis, Maledictus sit vir qui cibum gustaverit ad vesperam usque, donec ultionem sumamus ab inimicis nostris; quare nemo ex populo cibũ gustavit ad vesperã usque. Et obierunt totam illam terram, & ingressi sylvam quandã, ecce erat in sylva mel decurrens ex apum nido. Et implicuit se populus in sylva, viderunt-que mel decurrens, at nemo ejus est manũ suã ad illud extendere, & in os suum immittere; quoniam populus timebat maledictionem & juramentum quo astrinxerat eos rex. Jonathan autem non audierat cùm adjuravit pater ejus populũ; quare elato baculo quem manu tenebat, fastigium baculi in favũ illum intingens, immísit aliquid ex eo in os suum; quod cùm gustássent, lumen receperunt oculi ejus; caligo enim occuparverat eum. Alloquutus autem est eum vir quidam ex populo, & dixit ei, Sane pater tuus populum adjuravit, dicens; Maledictus sit homo qui quicquã gustaverit hodiè (populus autem fame laborabat & lassus ac debilis erat.) Dixit Jonathan, Peccavit pater meus in populum: videte quomodo illustrata est acies mea ubi gustavi ex hoc melle. Quia populus nihil hodiè gustavit è præd. inimicorum suorum; propterea confossi ex Palæstinis non sunt multi: Et verò confodissemus ex eis hodiè à Machmas Ailon huc usque. Cùm ergò populus admodum langueret, Avidè appetierunt populus prædam; & accipientes oves, boves, ac vitulos, mactaverunt super terram: & sedens populus comedit super sanguinẽ. Et indicaverunt Sauli, ac dixerunt ei, Ecce peccavit populus, & deliquit coram Domino, quia comedit super sanguinem. Dixit Saul, Nam crimen commisistis, eruite mihi hodiè è monte lapidem magnũ. Dixit quoque Saul, Perlustrate castra, & dicite populo ut afferat quilibet eorum taurum suum, & bircum suum, & mactet eum istic; & ne peccetis coram Domino, & comedatis super sanguinem; attulítque populus, quilibet ex eis, taurum suum, & mactavit eum ibi eâ nocte. Tum extruxit ibi Saul altare Domino. Et cùm cœpisset extruere altare Domino, dixit Saul, Descendamus ad Philistæos, & occidamus ex eis usque manè, & ne relinquamus ex eis quenquam. Ait populus, Faciemus prout jusseris nobis, & volueris.

שמואל א: יד

? Philistim post descendam Num : *Deus in* Saul *interrogavit* Et
37 וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל בֵּאלֹהִים הַאֵרֵד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים
illa die in ei respondit non & ? Israel manu in eos trades num
הַתִּתְּנֵם בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָנָהוּ בַיּוֹם הַהוּא:
scitote & populi anguli omnes huc Accedite : Saul Dixitque
38 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נְגְּשׁוּ הֲלֹם כָּל פִּנּוֹת הָעָם וּדְעוּ
vivit Quia .hodie hoc peccatum sit quo in videte &
39 וּרְאוּ בְּמִי הָיְתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם: כִּי חַי
Jonathan in illud fuerit si quia ,Israel *salvans* DOMINUS
יְהוָה הַמּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם יוֹנָתָן בְּנִי יָמוּת
.populo omni ex ei respondit non & :morietur moriendo quia ,meo filio
בְּנִי כִּי מוֹת יָמוּת וַיֹּאמֶר כָּל הָעָם:
uno *transitu in* eritis Vos : Israel universum ad Dixitque
40 וַיֹּאמֶר אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תִּהְיוּ לְעֵבֶר אֶחָד
populus dixeruntque : *uno transitu* in erimus me' filius Jonathan & ,ego &
וַאֲנִי וְיוֹנָתָן בְּנִי נִהְיֶה לְעֵבֶר אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם
:d Saul dixit Et .fac ,tuis oculis in *Bonum* : Saul ad
41 אֶל שָׁאוּל הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל
Jonathan est deprehensus & *:integritatem* Da : Israel Deum DOMINUM
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָבָה תָמִּים וְיֹלֶכֶד יוֹנָתָן
me inter Projicite : Saul Dixitque .sunt egressi populus & ; Saul &
42 וְשָׁאוּל וְהָעָם יָצָאוּ: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַפִּילוּ בֵּינִי
Saul Dixitque .Jonathan est deprehẽsus & :meũ filiũ Jonathan inter &
43 וּבֵין יוֹנָתָן בְּנִי וְיֹלֶכֶד יוֹנָתָן: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
: ait & ,Jonathan ei indicavit & :feceris quid mihi Indica : Jonathan ad
אֶל יוֹנָתָן הַגִּידָה לִּי מֶה עָשִׂיתָה וַיַּגֶּד לוֹ יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
:mellis paululũ,mea manu in quæ ,*extensionis extremitate in* gustavi Gustando
טָעֹם טָעַמְתִּי בְקְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדִי מְעַט דְּבָשׁ
, Deus faciat Sic : Saul Dixitque ? moriar ego ecce
44 הִנְנִי אָמוּת: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים
populus Dixitque .Jonathan morieris moriendo quia ,addat sic &
45 וְכֹה יוֹסִף כִּי מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן: וַיֹּאמֶר הָעָם
magnam salutem fecit qui ,morietur Jonathan Nunquid : Saul ad
אֶל שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה
capillo de ceciderit si ,DOMINUS *vivens* : absit ? Israel in hanc
הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה חַי יְהוָה: אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת
.hac die fecit Deo cum quia , terram in ejus capitis
רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי עִם אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה
ascendit Et .mortuus est non & ,Jonathan populus redemerunt &
46 וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן וְלֹא מֵת: וַיַּעַל
.suum locum in abierunt Philistim & : Philistim post de Saul
שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם:
omnes *in circum* pugnavit & , Israel *super* regnum cepit Saul Et
47 וְשָׁאוּל לָכַד הַמְלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב בְּכָל
reges *in* & ,Edom *in* & ,Hammon filios *in* & , Moab *in* ,suos inimicos
אֹיְבָיו בְּמוֹאָבִי וּבְבְנֵי עַמּוֹן וּבַאֲדוֹם וּבְמַלְכֵי
.condemnabat ,*respiciebat* quæ ,omnibus in & : Philistim *in* & ,Sobah
צוֹבָה וּבְפְלִשְׁתִּים וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ:
Israel eruit & , Hamalec percussit & , *virtutem fecit* Et
48 וַיַּעַשׂ חַיִל וַיַּךְ אֶת עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל
.Ivi & ,Jonathan ,Saul filii fuerunt Et .eum diripientis manu de
מִיַּד שֹׁסְּרוֹ: וַיִּהְיוּ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי
,Merab primogenitæ nomen ,ej' filiarũ duarũ nomen & : Malchi-sua &
וּמַלְכִּי שׁוּעַ וְשֵׁם שְׁתֵּי בְנוֹתָיו שֵׁם הַבְּכִירָה מֵרַב
, Achinoham , Saul uxoris nomen Et .Michal minoris nomen &
50 וְשֵׁם הַקְּטַנָּה מִיכַל: וְשֵׁם אֵשֶׁת שָׁאוּל אֲחִינֹעַם
patrui Ner filius ,Abner ej' militiæ principis nomen &: Achimahats filiæ
בַּת אֲחִימַעַץ וְשֵׁם שַׂר צְבָאוֹ אַבְנֵר בֶּן נֵר דּוֹד
filius , Abner pater Ner & , Saul pater Chis Et .Saul
51 שָׁאוּל: וְקִישׁ אֲבִי שָׁאוּל וְנֵר אֲבִי אַבְנֵר בֶּן
.Abiel
אֲבִיאֵל:

Versio VULGATA LATINA.

37 Et consuluit Saul Dñm, Num persequar Philisthiim? si tradis eos in manu Israel? Et non respondit ei in die illa. Dixitq; 38 Saul, Applicate huc universos angulos populi: & scitote, & videte, per quẽ acciderit peccatũ hoc hodié. Vivit Dñs salvator Israel, quia si per Jonatham filiũ meũ factũ est, absq; retractatione morietur. Ad quẽ nullus cõtradixit ei de omni po- 40 pulo. Et ait ad universũ Israel; Separamini vos in partẽ unã, & ego cũ Jonatha filio meo ero in parte altera. Respondítque populus ad Saul; Quod bonũ videtur in oculis tuis, fac. Et dixit Saul ad Dñm Deum 41 Israel; Dñe Deus Israel, dainditiũ: quid est quẽ non respondes servo tuo hodié? Si in me, aut in Jonatha filio meo, est iniquitas hæc, da ostensionem: aut si hæc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatẽ. Et deprehensus est Jonathas & Saul, 42 populus autẽ exivit. Et ait Saul; Mittite sortẽ inter me, & inter Jonatham filiũ meũ. Et captus 43 est Jonathas. Dixit autẽ Saul ad Jonatham, Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei Jonathas, & ait; Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululũ mellis, & ecce ego morior. Et ait Saul, 44 Hæc faciat mihi Deus, et hæc addat, quia morte moriẽris Jonatha. Dixitq; populus ad Saul, 45 Ergóne Jonathas morietur, qui fecit salutẽ hanc magnã in Israel? hoc nefas est: vivit Dñs, si ceciderit capillus de capite ej' in terrã, quia cũ Deo operatus est hodié. Liberavit ergò populus Jonatham, ut non 46 moreretur. Recessitq; Saul, nec persecutus est Philisthiim: porrò Philisthiim abierunt in loca 47 sua. Et Saul, confirmato regno super Israel, pugnabat per circuitũ adversũ omnes inimicos ejus, contra Moab, & filios Ammon, & Edom, & reges Soba, & Philisthæos: & quocunq; 48 se verterat, superabat. Congregatoq; exercitu, percussit Amalec, & eruit Israel de manu vastatorũ ejus. Fuerunt autẽ 49 filii Saul, Jonathas, & Jessui, & Melchisua: & nomina duarũ filiarũ ejus, nomen primogenitæ Merob, & nomen minoris Michol. Et nomen uxoris Saul, Achinoam filia Achimaas: & nomen principis militiæ ejus Abner, filius Ner, patruelis 50 Saul. Porrò Cis fuit pater Saul, & Ner pater Abner, filius Abiel. 51

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ ἐπηρώτησε Σαὺλ τὸν Θεὸν, Εἰ καταβῶ ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ἰσραήλ; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Προσαγάγετε 38 ὧδε πάσας τὰς γωνίας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη 39 σήμερον. Ὅτι ζῇ κύριος ὁ σώσας τὸν Ἰσραήλ, ὅτι ἐὰν ἀποκριθῇ κατὰ Ἰωνάθαν τὸν υἱόν μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀποκρινόμενος ἐν παντὶ τῷ λαῷ. Καὶ εἶπε παντὶ ἀνδρὶ Ἰσραήλ, Ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς ἀλλοίαν, καὶ 40 ἐγὼ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς ἀλλοίαν. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαὺλ, Τὸ ἀγαθὸν 41 ἐνώπιόν σου ποίει. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Κύριε ὁ θεὸς (ζ) Ἰσραήλ, τί ὅτι οὐκ ἀπεκρίθης τῷ δούλῳ σου σήμερον; (η) εἰ ἐν ἐμοὶ ἢ ἐν Ἰωνάθαν τῷ υἱῷ μου ἡ ἀδικία, κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ δὸς δήλως. καὶ ἐὰν τάδε (θ) εἴπῃ, Δὸς δὴ τῷ λαῷ σου Ἰσραήλ, δὸς δὴ ὁσότητα. καὶ κληροῦται 42 Ἰωνάθαν καὶ Σαὺλ, καὶ ὁ λαὸς ἐξῆλθε. Καὶ εἶπε Σαὺλ, (ι) Βάλετε ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ μου. ὃν ἂν καλαχληρώσῃ κύριος, ἀποθανέτω. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαὺλ, Οὐκ ἔστι τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ κατέκρατησε Σαὺλ τοῦ λαοῦ, καὶ βάλλουσιν ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ ἀναμέσον Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ καταλληροῦται Ἰωνάθαν. Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς 43 Ἰωνάθαν, Ἀπάγγειλόν μοι τί πεποίηκας. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Ἰωνάθαν, καὶ εἶπε, (κ) Γευόμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τῷ σκήπτρῳ τῷ ἐν τῇ χειρί μου βραχὺ (λ) μέλι, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ 44 ἀποθνήσκω. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαὺλ, Τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θανάτῳ 45 ἀποθανῇ Ἰώναθαν. Καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαὺλ, Εἰ σήμερον θανατωθήσεται ὁ ποιήσας (μ) σωτηρίαν μεγάλην (ν) ταύτην ἐν Ἰσραήλ; ζῇ κύριος, εἰ (ξ) πεσεῖται τρίχος τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ γῆν, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ ἐποίησεν τὴν ἡμέραν ταύτην. καὶ περισώζεται ὁ λαὸς τὸν (ο) Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ 46 ἀπέθανε. Καὶ ἀνέβη Σαὺλ ἀπὸ ὄπισθε τῶν ἀλλοφύλων· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀπῆλθον εἰς τὸν 47 τόπον αὐτῶν. Καὶ Σαὺλ ἔλαχε τὴν (π) βασιλείαν, καλαχληροῦ ἔργον ἐν Ἰσραήλ. καὶ ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὸν Μωάβ, καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Ἀμμών, καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Ἐδώμ, καὶ εἰς (ρ) Βαιθαιώρ, καὶ εἰς βασιλέα Σωβά, καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους· ὃ ἂν ἐτράπη, ἐσώζετο. 48 καὶ ἐποίησε δύναμιν, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἀμαλήκ. καὶ (σ) ἐξεῖλετο τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν καταπαλαιόντων αὐτόν. Καὶ 49 οἱ υἱοὶ Σαὺλ Ἰωνάθαν, καὶ (τ) Ἰεσσοὺ, καὶ Μελχισούα. καὶ ὀνόματα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ὄνομα τῇ (υ) πρωτοτόκῳ Μεροὸβ, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Μιχόλ. Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀχινοάμ, 50 θυγάτηρ Ἀχιμάας. καὶ ὄνομα τῷ (φ) ἀρχιστρατήγῳ αὐτοῦ Ἀβεννὴρ, υἱὸς Νὴρ, υἱὸς θείου Σαούλ. Καὶ Κὶς πατὴρ Σαὺλ, καὶ Νὴρ πατὴρ 51 (χ) Ἀβεννὴρ υἱὸς Ἰαμὶν, υἱοῦ Ἀβιήλ.

Et interrogavit Saul Deum; Si descendero post alienigenas, si trades eos in manu Israel? Et non respondit ei in die illa. Et dixit Saul, Adducite huc omnes angulos populi, & cognoscite, & videte, in quo factũ est peccatũ hodié. Quoniam vivit Dominus, qui salvavit Israel; quia si per Jonatham filium meum, morte morietur. Et non erat respondens de omni populo. Et dixit omni viro Israel, Vos eritis in (y) servitutem: & ego, & Jonathan filius meus erimus in servitutẽ. Et dixit populus ad Saul, Quod bonũ corã te, fac. Et dixit Saul, Domine Deus Israel, (z) Quid, quòd non respondisti servo tuo hodié? Si in me, vel in Jonathan filio meo iniquitas, Domine Deus Israel, da manifestationes. Et si hæc dixerit, Da nunc populo tuo Israel, da nunc sanctitatẽ. Et sorte capitur Jonathas & Saul, & populus egressus est. Et dixit Saul, (aa) Jacite inter me, et inter Jonathan filiũ meũ: (bb) Quemcunq; sorte ceperit Dominus, moriatur. Et dixit populus ad Saul, Non est verbũ hoc. Et prævaluit Saul populo, et jaciunt inter eũ & inter Jonathan filiũ ejus, & sorte capitur Jonathas. Et dixit Saul ad Jonathan; Annuntia mihi, quid feceris. Et annuntiavit ei Jonathan, & dixit; Gustans gustavi in summo sceptro, quod in manu mea, brevem mel: & ecce ego morior. Et dixit ei Saul, Hæc faciat mihi Deus, & hæc adjiciat; quia morte morietur hodié. Et dixit populus ad Saul; Si hodie morti tradetur, quí fecit salutem magnã hanc in Israel? (cc) Vivit Dominus, si cadet capillus de capite ejus super terrã: quoniã (dd) populus Dei fecit diem hanc. Et eravit populus pro Jonathan in die illa, & non est mortuus. Et ascendit Saul à post alienigenas: & alienigenæ abierunt ad locũ suũ. Et (ee) Saul sorte cæpit regnare, sorte capit opus super Israel. Et oppugnabat in circuitu omnes inimicos suos in Moab, et in filios Ammon, & in filios Edom, et in Bethoor, & in regẽ Suba, & in alienigenas: quocunq; se vertebat, salvabatur. Et fecit virtutẽ, et percussit Amalec. Et eruit Israel de manu cantiũ eũ. Et fuerunt filii Saulis, Jonathan, & Jessiu, & Melchisua. Et nomina duarũ filiarũ ejus nomen primogenitæ Merob, & nomen secundæ Melchol. Et nomen uxorĩ ejus Achinoam filia Achimaas. Et nomen principis militiæ ejus Abenner, filii (ff) Ner, filii proprii qui Saul. Et Cis pater Saul, & Ner pater Abenner, (gg) filius Jeremin filii Abiel.

MS. A. (ζ) Ισραὴλ, ὅτι (η) ἢ ἐν (θ) εἴπῃς τῷ λαῷ σου Ἰσραὴλ, Δὸς (ι) Δάδε ἐναμέσον (κ) Γευσάμενον & (λ) μέλι, ἰδοὺ (μ) Σωτηρίαν ἐν * Ἰερουσαλὴμ (ν) ταύτην λεω; ζῇ (ξ) πεσεῖ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς (ο) Ἰωνάθαν τῆ (π) βασιλεί(ν ἐπ' Ἰσρα ἡλ. καὶ ἐπολέμ(ρ) Βεθωρ, (σ) ἐξείλαλο(τ) Ἰσυεὶ, καὶ Μιχασού. (υ) πρωτοτόκῳ * Μιχόλ. Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ (φ) ἀρχιστρατήγῳ Ἀβεννὴρ, (χ) Ἀβαννὴρ υἱὸς Ἐιαμ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

37 וּשְׁאַל שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ הַאֲחוֹת בְּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי הְתַמְסְרִנּוּן בִּידָא יִשְׂרָאֵל וְלָא קַבֵּיל
צְלוֹתֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא: וַאֲמַר שָׁאוּל אִתְקָרְבוּ הַלְכָא כָּל רֵישֵׁי עַמָּא וּדְעוּ וַחֲזוּ בְּמַן הַוָּרַת
38 חוֹבָא הָדֵין יוֹמָא דֵין: אֲרֵי קַיָּם הוּא יְיָ דְּפָרִיק יָת יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִלּוּ אִיתּוֹהִי בְּיוֹנָתָן בְּרִי אֲרֵי
39 אִתְקְטֶל יִתְקְטֵל וְלֵית דְּמִתְיִב לֵיהּ מִכָּל עַמָּא: וַאֲמַר לְכָל יִשְׂרָאֵל אַתּוּן תְּהוֹן לְעִבְרָא
40 חַד וַאֲנָא וְיוֹנָתָן בְּרִי נְהֵי לְעִבְרָא חַד וַאֲמַרוּ עַמָּא לְשָׁאוּל דְּתַקַּן בְּעֵינָךְ עֲבִיד: וַאֲמַר שָׁאוּל
41 קֳדָם יְהוָה אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִיתְנַהּ בְּקוּשׁוֹט וְאִתְאַחַד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל וְעַמָּא נְפָקוּ: וַאֲמַר
42 שָׁאוּל רְמוּ עֲדַיִן בֵּינָא וּבֵין יוֹנָתָן בְּרִי וְאִתְאַחַד יוֹנָתָן: וַאֲמַר שָׁאוּל לְיהוֹנָתָן חֲוִי לִי מָה
עֲבַדְתָּא וְחַוִי לֵיהּ יְהוֹנָתָן וַאֲמַר מַטְעַם מְטַעֲמִית בְּרֵישׁ שׁוּטְיָא דְּבִידִי וְעִיר דּוּבְשָׁא הָא
43 אֲנָא חַיָּב לְמֵמַת: וַאֲמַר שָׁאוּל כְּדֵין יַעֲבִיד לִי יְיָ וְכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי מְמַת תְּמוּת יוֹנָתָן: וַאֲמַר
44 עַמָּא לְשָׁאוּל הֵיוֹנָתָן יִתְקְטֵיל דְּעָבַד פּוּרְקָנָא רַבָּא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל חָס קַיָּם הוּא יְיָ אִם יִפּוֹל
מִסְּעַר רֵישֵׁיהּ לְאַרְעָא אֲרֵי קֳדָם יְיָ גְּלִי דְּבָשְׁלוּ עֲבַד יוֹמָא דֵין וּפְרָקוּ עַמָּא יָת יוֹנָתָן וְלָא
46 מִית: וּסְלִיק שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּפְלִשְׁתָּאֵי אֲזָלוּ לַאֲתַרֵיהוֹן: וְשָׁאוּל אֲצְלַח בְּמַלְכוּתָא
47 עַל יִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחַ קְרָבָא סְחוֹר סְחוֹר בְּכָל בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי בְּמוֹאָב וּבְבְנֵי עַמּוֹן וּבַאֲדוֹם
48 וּבְמַלְכֵי צוֹבָה וּבִפְלִשְׁתָּאֵי וּבְכָל אֲתַר דְּמִתְפְּנֵי מְחַיֵּב: וּכְנַשׁ מַשְׁרְיָן וּמְחָא יָת דְּבִית עֲמָלֵק
49 וְשֵׁיזִבּ יָת יִשְׂרָאֵל מִיַּד בָּזְזֵיהוֹן: וַהֲווֹ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּי־שׁוּעַ וְשׁוּם תַּרְתֵּין
בְּנָתֵיהּ שׁוּם רַבְּתָא מֵרַב וְשׁוּם וְעֵרְתָּא מִיכַל: וְשׁוּם אִתַּת שָׁאוּל אֲחִינוֹעַם בַּת אֲחִימַעַץ
50 וְשׁוּם רַב חֵילֵיהּ אַבְנֵר בַּר נֵר אֲחָא אֲבוּהִי דְּשָׁאוּל: וְקִישׁ אֲבוּהִי דְּשָׁאוּל וְנֵר אֲבוּהִי דְּאַבְנֵר
51 בַּר אֲבִיאֵל:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et rogavit Saul in dicto Dñi: Num descendam post Philisthæos? num trades eos in manus Israel? et non accepit orationẽ suã in die illo. Et dixit Saul: Accedite huc omnia capita populi, et cognoscite et videte in quo fuit culpa hæc hodie. Nam permanens ipse Dñs qui liberavit Israel, quia si est illud in Jonathan filio meo, quia occidendo occidetur: et non erat qui responderet illi ex omni populo. Et dixit oñi Israel: Vos eritis in transitu uno, ego autem et Jonathan filius meus erimus in transitu altero: et dixerunt populus ad Saul, Quod statutũ in oculis tuis fac. Et dixit Saul ante Dñm Deũ Israel, Venire fac eũ in veritate: et comprehensus est Jonathan et Saul: et populus exierunt. Et dixit Saul: Jacite sortem inter me et inter Jonathan filium meũ: et comprehensus est Jonathan. Et dixit Saul ad Jonatham: Indica mihi quid feciſti: et indicavit illi Jonathan, et dixit, Gustando gustavi in capite baculi qui in manu mea, paululum mellis: ecce ego obligatus ad mortẽ. Et dixit Saul: Sic faciat Dñs mihi et sic addat, quia moriendo morieris Jonathan. Et dixit populus ad Saul: Num Jonathan occidetur, qui fecit liberationem magnam hanc in Israel? absit: Permanens ipse Dñs, si ceciderit ex capillo capitis ejus ad terram: quia ante Dñm manifestum quòd in ignorantia fecit hodie: et liberarunt populus Jonathan, et non est mortuus. Et ascendit Saul de post Philisthæos, et Philisthæi ierunt ad loca suа. Et Saul prosperatus est in regno super Israel, et inivit bellũ circũ circa cum omnibus auctoribus inimicitiarũ ejus in Moab, et in filiis Ghamon, et in Edom, et in regibus Szoba, et in Philisthæis: et in omni loco quocunque respiciebat subjugabat. Et congregavit exercitum, et percussit [*homines*] domus Ghamalek: et eruit Israel de manu direptorũ suorũ. Et fuerunt filii Saul, Jonathan, et Isvi et Malchisuah: et nomen duarũ filiarũ ejus, nomen magnæ, Merab; et nomen parvæ, Michal. Et nomen uxoris Saul Ahhinogham filia Ahhi-Maghaz: et nomen magistri exercitûs ejus Abner filii Ner patrui ipsius Saul. Et Kis pater ipsius Saul, et Ner pater ipsius Abner filius Abiel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܐܠܗܐ ܢܚܬ ܒܬܪ ܦܠܫܝܐ ܗܠ ܬܬܠ ܐܢܘܢ ܒܝܕ ܝܫܪܝܠ ܘܠܐ ܥܢܗ ܐܝܬܘ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ׃
38 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܩܪܒܘ ܗܠܐ ܟܠ ܪܫܝ ܥܡܐ ܘܐܬܪ ܘܚܙܘ ܒܡܢܐ ܗܘܬ ܚܛܝܬܐ ܗܕܐ ܒܝܘܡܐ ׃
39 ܐܡܪ ܐܝ ܚܝ ܐܠܗܐ ܕܦܪܩ ܠ ܝܫܪܝܠ ܐܡ ܐܝܬ ܒܝ ܒܪܝ ܗܘ ܒܝܘܢܬܢ ܗܐ ܢܡܘܬ ܠܐ ܢܡܘܬ ׃ ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܢ ܟܠ ܥܡܐ ܕܢܥܢܐ ܠܗ ׃
40 ܐܡܪ ܠܟܠ ܝܫܪܝܠ ܐܢܬܘ ܗܘܘ ܥܠ ܦܣܐ ܐܢܐ ܘܒܪܝ ܝܘܢܬܢ ܗܐ ܢܗܘܐ ܥܠ ܦܣܐ ܐܚܪܢܐ ׃ ܐܡܪ ܥܡܐ ܠܫܐܘܠ ܕܛܒ ܒܥܝܢܝܟ ܥܒܕ ׃
41 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܐܠܗܐ ܝܫܪܝܠ ܠܡܐ ܠܐ ܥܢܝܬ ܠܥܒܕܟ ܗܘܐ ܐܢ ܒܝ ܐܘ ܒܒܪܝ ܝܘܢܬܢ ܗܐ ܐܬܝ ܐܘ ܒܥܡܟ ܝܫܪܝܠ ܗܒ ܬܡܝܡܐ ׃ ܘܐܬܬܦܣ ܝܘܢܬܢ ܘܫܐܘܠ ׃ ܘܥܡܐ ܐܬܙܟܘ ׃
42 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܗܒܘ ܒܝܢ ܒܝ ܘܒܝܢ ܒܪܝ ܝܘܢܬܢ ܗܐ ׃ ܘܐܬܬܦܣ ܫܐܘܠ ׃ ܘܥܡܐ ܐܬܙܟܘ ׃
43 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܝܘܢܬܢ ܗܐ ܗܘܕܥ ܠܝ ܡܐ ܥܒܕܬ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܘܢܬܢ ܗܐ ܐܢܐ ܛܥܡ ܛܥܡܬ ܒܫܦܪ ܕܒܫ ܕܒܝܕܝ ܒܣܪ ܗܐ ܐܢܐ ׃ ܗܐ ܐܢܐ ׃
44 ܐܡܪ ܫܐܘܠ ܐܠܗܐ ܢܥܒܕ ܗܟܢܐ ܘܗܟܢܐ ܢܘܣܦ ׃ ܐܡ ܠܐ ܡܘܬ ܬܡܘܬ ܝܘܢܬܢ ׃
45 ܐܡܪ ܥܡܐ ܠܫܐܘܠ ܗܠ ܝܘܢܬܢ ܢܡܘܬ ܗܘ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܦܘܪܩܢܐ ܒܝܕ ܝܫܪܝܠ ׃ ܚܐ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܦܠ ܣܥܪ ܡܢ ܪܫܗ ܐܪܥܐ ׃ ܐܡܪ ܥܡܐ ܠܫܐܘܠ ׃ ܗܠ ܝܘܢܬܢ ܢܡܘܬ ׃
46 ܘܣܠܩ ܫܐܘܠ ܡܢ ܒܬܪ ܦܠܫܝܐ ׃ ܘܦܠܫܝܐ ܐܙܠܘ ܠܐܬܪܗܘܢ ׃
47 ܘܫܐܘܠ ܐܚܕ ܡܠܟܘܬܐ ܒܝܕ ܝܫܪܝܠ ׃ ܘܚܪܒ ܒܟܠ ܒܥܠܝ ܒܪܝܬܗ ׃ ܒܡܘܒ ܘܒܒܢܝ ܥܡܘܢ ׃ ܘܒܐܕܘܡ ׃ ܘܒܡܠܟܐ ܨܘܒܐ ׃ ܘܒܦܠܫܬܝܐ ׃ ܘܒܟܠ ܐܝܟ ܕܐܦܢܐ ܗܘ ׃ ܐܬܪ ׃
48 ܘܥܒܕ ܚܝܠܐ ׃ ܘܡܚܐ ܠܥܡܠܩ ׃ ܘܫܙܒ ܠ ܝܫܪܝܠ ׃ ܡܢ ܐܝܕ ܒܙܘܗܝ ׃
49 ܘܒܢܝ ܫܐܘܠ ܝܘܢܬܢ ܗܐ ׃ ܘܝܫܘܝ ׃ ܘܡܠܟܝ ׃ ܫܡ ܒܟܘܪܗ ܡܪܒܐ ׃ ܘܫܡ ܙܥܘܪܗ ܡܝܟܠ ׃ ܘܫܡ ܒܬܐ ܕܪܒܬܐ ׃ ܡܪܒ ׃ ܘܫܡ ܙܥܘܪܬܐ ׃ ܡܝܟܠ ׃
50 ܘܫܡ ܐܢܬܬܗ ܕܫܐܘܠ ׃ ܐܚܝܢܥܡ ܒܬ ܐܚܝܡܥܨ ׃ ܘܫܡ ܪܒ ܚܝܠܗ ܐܒܢܪ ܒܪ ܢܪ ܐܚܘ ܕܫܐܘܠ ׃
51 ܩܝܫ ܐܒܘ ܕܫܐܘܠ ׃ ܘܢܪ ܐܒܘ ܐܒܢܪ ׃ ܒܪ ܐܝܐܝܠ ׃

Dicente autem Saule ad Deum, Descendámne post Philistæos? tradésne eos in manum Israelis? non respondit ei Dominus in illo die. Quapropter dixit Saul, Admovete hûc ad me omnes familias populi, et recognoscite, atque perspicite qua in re fuerit peccatû hoc hodié. Vivat enim Dominus qui servavit Israelem; quòd etiamsi fuerit in Jonathane filio meo, proculdubiò morietur: nec fuit ullus ex toto populo qui responderit ei. Dixit etiam toti Israeli, Vos estote à latere uno, & ego & Jonathan filius meus erimus à latere altero. Dixerunt populus ad Saulem, Quicquid bonum factu tibi videtur, facias. Tum dixit Saul, Domine Deus Israelis, præbe æquabilitatem: deprehensóque Saule & Jonathane, egressus est populus. Dixitque Saul, Sortimini inter me & Jonathanem filium meum: & deprehensus est Jonathan. Quare dixit Saul ad Jonathan, Indica mihi quid feceris? & indicavit illi Jonathan, dixitque ei, Summitate baculi qui est in manibus meis, parum mellis gustavi: propter hoc moriárne? Ait Saul, Sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, quòd omninò morieris, Jonathan. Dixit populus ad Saulem, An Jonathan moreretur, qui comparavit salutem Israeli? Absit: vivat Dominus Deus Israelis, num cadat è pilis capitis ejus super terram, quandoquidem populum Dei liberavit hodié: sic servavit populus Jonathanem, quin moreretur. Reversus est itaque Saul ab insequendis Philistæis: Philistæi verò abierunt in locum suum. Obtinuit autè Saul regnum Israelis, & bellavit contra vicinos suos, & omnes inimicos suos, contra Moab, & filios Ammon, & Edom, & contra regnum Sobæ, & Philistæos: & quocunque se vertebat, vincebat. Pratereà collecto exercitu, vastavit Amalecitas, & eripuit Israelem de manu diripientium eum. Porrò hi erant filii Saulis; Jonathan, & Iaspi, & Melechiesus, & Esbesol: nomina verò duarum filiarum ejus, nomen majoris, Nadab; nomen verò minoris, Melchiel. Nomen autem uxoris Saulis, Ahineem filia Ahimees: & nomen ducis exercitûs ejus, Abner filius Ner patrui Saulis. Cis autem erat pater Saulis; et Ner filius Abiel, pater Abner.

37 37 38 38 39 39 40 40 41 41 42 42 43 43 44 44 45 45 46 46 47 47 48 48 49 49 50 50 51 51

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وَقَالَ سَاوُلُ بَيْنَ يَدَيِ ٱلرَّبِّ * أَأَنْزِلُ إِلَى أَهْلِ فَلَسْطِينَ تَدْفَعُهُمْ فِي أَيْدِي بَنِي إِسْرَائِيلَ. وَلَمْ
38 يُسْتَجِبْ لَهُ ٱلرَّبُّ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ * قَالَ سَاوُلُ قَدِّمُوا إِلَيَّ جَمِيعَ عَسَايِرِ ٱلشَّعْبِ. لِنَبْطُرَ وَنَعْلَمَ بِمَنْ
39 كَانَتْ هٰذِهِ ٱلْخَطِيَّةُ ٱلْيَوْمَ * وَحَلَفَ بِٱلرَّبِّ ٱلَّذِي خَلَّصَ آلَ إِسْرَائِيلَ. أَنَّهُ إِنْ كَانَتْ هٰذِهِ ٱلْخَطِيَّةُ
40 وَلَوْ فِي يُونَاثَانَ ٱبْنِي. لَمْ أُفَارِقْهُ حَيٌّ أَفَلَهُ فَلَمْ يُكَلِّمْهُ إِنْسَانٌ مِنَ ٱلشَّعْبِ * ثُمَّ قَالَ لِجَمِيعِ ٱلشَّعْبِ
41 كُونُوا أَنْتُمْ نَاحِيَةً * وَأَنَا وَٱبْنِي يُونَاثَانُ نَاحِيَةً * قَالَ ٱلشَّعْبُ * مَا أَحْبَبْتَ أَنْ تَصْنَعَ فَٱصْنَعْ * قَالَ
سَاوُلُ * يَا رَبَّ إِسْرَائِيلَ وَٱلٰهَهُ * بَيِّنْ لَنَا مَا تُرِيدُ وَٱقْتَرِعُوا جَمِيعًا. فَأَصَابَتِ ٱلْقُرْعَةُ سَاوُلَ وَيُونَاثَانَ *
42 وَكَجَا ٱلشَّعْبُ * وَقَالَ سَاوُلُ * ٱقْتَرِعْ أَنَا وَيُونَاثَانُ ٱبْنِي * فَأَصَابَتِ ٱلْقُرْعَةُ يُونَاثَانَ * قَالَ سَاوُلُ لِيُونَاثَانَ *
43 أَخْبِرْنِي مَا صَنَعْتَ * فَأَخْبَرَهُ يُونَاثَانُ وَقَالَ * ذُقْتُ مِنَ ٱلْعَسَلِ بِرَأْسِ ٱلْعَصَا ٱلَّتِي كَانَتْ مَعِي فِي
44 يَدِي. فَمِنْ أَجْلِ ٱلْعَسَلِ ٱلَّذِي ذُقْتُ أَمُوتُ * قَالَ سَاوُلُ * هٰكَذَا يَصْنَعُ ٱللّٰهُ بِي وَكَذٰلِكَ يَزِيدُنِي *
45 أَنْ لَمْ تَمُتْ يُونَاثَانُ * قَالَ ٱلشَّعْبُ * يَمُوتُ يُونَاثَانُ ٱلَّذِي خَلَّصَ بَنِي إِسْرَائِيلَ * نَعُوذُ بِٱللّٰهِ أَنْ يَكُونَ
ذٰلِكَ * حَلَفْنَا بِٱلرَّبِّ ٱلْآنَ أَنْ لَا يَسْقُطَ مِنْ شَعْرِ رَأْسِهِ شَعْرٌ عَلَى ٱلْأَرْضِ * لِأَنَّهُ خَلَّصَ شَعْبَ ٱللّٰهِ
46 ٱلْيَوْمَ * وَكَجَا ٱلشَّعْبُ يُونَاثَانَ وَلَمْ يَقْتُلْ * وَرَجَعَ سَاوُلُ مِنْ مُحَارَبَةِ أَهْلِ فَلَسْطِينَ * وَأَهْلُ
47 فَلَسْطِينَ إِلَى بَلَادِهِمْ * وَصَارَ مُلْكُ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَى سَاوُلَ * وَنَبَتَ لَهُ * وَحَارَبَ أَهْلَ فَلَسْطِينَ وَكُلَّ
مَنْ كَانَ حَوْلَهُ مِنَ ٱلْأَعْدَاءِ * ٱلْمُوآبِيِّينَ * وَٱلْأَدُومِيِّينَ * وَبَنِي عَمُّونَ * وَأَهْلَ مَمْلَكَةِ نَصْبَيْنَ * وَعَيْرِهِمْ
48 وَكَانَ يَظْفَرُ حَيْثُ مَا حَرَجَ * وَجَمَعَ ٱلْخَيْلَ * وَقَتَلَ أَهْلَ عَمَالَاقَ * وَأَنْقَذَ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَانُوا
49 يَسْبُونَهُمْ * وَكَانَ لِسَاوُلَ هٰؤُلَاءِ ٱلْبَنُونَ * يُونَاثَانُ * وَيَسْوِي * وَمَلْكِي شُوعٌ * وَٱسْمَا سُولُ * وَكَانَتْ لَهُ ٱبْنَتَانِ
50 ٱسْمُ ٱلْكَبِيرَةِ مَادَابُ * وَٱسْمُ ٱلصُّغْرَى مَلْكَالُ * وَٱسْمُ ٱمْرَأَةِ سَاوُلَ أَحِينُعَامُ ٱبْنَةُ أَحِيمَعَاصَ * وَٱسْمُ
51 صَاحِبِ سَرْطَتِهِ أَبْنَارُ بْنُ نَارٍ عَمِّ سَاوُلَ * وَقِيسُ أَبُو سَاوُلَ * وَنَارُ بْنُ أَبِيئِيلَ أَبُو أَبْنَارَ *

Dixitq; Saul ad Dominum, Descendámne ad Palestinos? tradésne eos in manus Israelitarû? at non respondit illi Dominus eâ die. Dixit Saul, Admovete ad me omnes populi familias, ut videam & sciamus à quo provenerit hoc peccatum hodié. Juravitq; per Dominû qui liberavit Israelitas, quòd si peccatum hoc fuerit vel in Jonathane filio meo, non dimittam eum donec interficiam illû: nemóq; ex populo allocutus est eum. Tum dixit universo populo, Estote vos seorsim, ego verò & filius meus Jonathan seorsim. Dixit populus, Quod facere lubet, facito. Dixit Saul, O Domine Israelis & Deus ejus, ostende nobis quid velis: tum missis simul sortibus, obtigit sors Sauli, & Jonathani; populus verò evasit. Rursum dixit Saul, Subsortiar ego & Jonathan filius meus; obtigitque sors Jonathan. Dixit Saul Jonathani, Narra mihi quid feceris: & narravit ei Jonathan, & ait, Ex melle gustavi ex remitate baculi quem mecum habebam in manu mea: num propter mel quod gustavi, moriar? Dixit Saul, Sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, nisi moriaris, Jonathan. Dixit populus, Num moreretur Jonathan qui salvavit Israelitas? Absit ut hoc fiat: Juramus per Dominum Deum nostrum quòd non cadet è pilis capitis ejus ne pilus quidem super terrã, quandoquidem liberavit hodiè populum Dei; sic eripuit populus Jonathanem, nec interfectus fuit. Tum rediit Saul ab oppugnatione Palestinorum; & abierunt Palestini in patriam suam. Porrò regnum Israelitarum factum est Saulis, eique permansit; & pugnavit adversùs Palestinos, & omnes circumjacentes sibi hostes, Moabitas, Adumæos, Ammonitas, incolas regni Nesibin, aliosque: & victor erat quocunque exibat. Paravit quoque robur, interfecit Amalecitas, vindicavitque Israelitas ab his qui prædabantur eos. Habuit autem Saul hos filios; Jonathanem, & Jesui, Melechjesu, & Esbesol; duas etiam habuit filias, nomen majoris, Nadab; nomen verò minoris, Melchael. Nomen uxoris Saul, Ahinoam filia Ahimahas; nomen autem ducis militiæ ejus, Abner filius Ner patrui Saulis. Porrò Cis erat pater Saulis; & Ner filius Abiel erat pater Abneri.

שמואל א: טו

52 a Saul diebus omnibus Philistim *super* forte bellum fuit Et
וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חָזָקָה עַל־פְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שָׁאוּל
,*virtutis* filium omnem &,potentem virum omnem Saul vidit &
52 וַיַּרְא שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חַיִל
.se ad eum *collegit* &
וַיֶּאֱסְפֵהוּ אֵלָיו׃

CAP. XV. טז

te *urgendum ad* Dominus misit Me :Saul ad Samuel dixit Et
1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֹתִי שָׁלַח יְהוָה לִמְשָׁחֲךָ
vocem *ad* audi nunc & :Israel super suum populum super regem in
לְמֶלֶךְ עַל־עַמּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל
Recensui :exercituum Dominus dicit Sic .Domini verborum
2 דִּבְרֵי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פָּקַדְתִּי
,via in illi posuit quid ;Israel ipsi Hamalec fecit quod
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ
: Hamalec *percutiet* & ,vade Nunc .Ægypto ex *ipsum ascendendo in*
3 בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם׃ עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק
interficies & :eo *super* parces non & : ei quæ omnia perdetis &
וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת כָּל־אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֲמַתָּה
,agnũ ad usq; & bove à ,*fœmineũ* ad usq; & parvulo à ,mulierẽ ad usq; viro à
מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה
, populum Saul congregavit Et .asinum ad usque & camelo à
מִגָּמָל וְעַד־חֲמוֹר׃ וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם
millia decem & ,*pedum* millia ducenta ,Thelaim in eos *recensuit* &
4 וַיִּפְקְדֵם בַּטְּלָאִים מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
, Hamalec civitatem ad usque Saul venit Et .Jehudah *viri*
5 אֶת־אִישׁ יְהוּדָה׃ וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק
,recedite ,Ite :Chinæum ad Saul Dixitque .*torrente in est insidiatus* &
6 וַיָּרֶב בַּנָּחַל׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻרוּ
feciſti tu & ,eo cũ te *deleam* fortè ne,Hamalechitarũ medio de descedite
רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי פֶּן־אַסִּפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה
: Ægypto ex *eos ascendendo in* Israel filiis omnibus cum misericordiam
חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם
Hamalech Saul percussit Et .Hamalech medio de Chinæus recessit &
7 וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵק׃ וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק
Cepitque .Ægypti *facies super* quæ ,Sur te veniente Chavilah à
8 מֵחֲוִילָה בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם׃ וַיִּתְפֹּשׂ
es ad interfecit populum omnem & ,vivum Hamalech regem Agag
אֶת־אַגַג מֶלֶךְ־עֲמָלֵק חַי וְאֶת־כָּל־הָעָם הֶחֱרִים לְפִי־
benignitatem super &,Agag *super* populus & ,Saul pepercit Et .gladii
9 חָרֶב׃ וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אַגַג וְעַל־מֵיטַב
,bonum *omne super* & ,*agnos super* & ,*pinguium* & ,*bovis* & ,*pecoris*
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל כָּל־הַטּוֹב
illud,dissolutũ & contemptibile *opificium omne* & : ea perdere noluerunt &
וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה וְנָמֵס אֹתָהּ
: dicendo ,Seniuel ad DOMINI verbum fuit Et .perdiderunt
10 הֶחֱרִימוּ׃ וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל לֵאמֹר׃
est aversus quia ,regem *in* Saul regem constituerim quòd me Pœnitet
11 נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב
clamavit & ; Samuel *in* est iratus & :confirmavit non mea verba &,me *post* à
מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק
occursum in Samuel *manicavit* Et .nocte tota DOMINUM ad
12 אֶל־יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה׃ וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת
Saul Venit : dicendo ,Samuel ipsi fuit nunciatúmque : manè *in* Saul
שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא שָׁאוּל
descenditque,transivit &,circuivit &,*manum* sibi cõstituit ecce & ,Carmel in
הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
.Ghilgal in
הַגִּלְגָּל׃

Versio VULG. LAT.

52 Erat autẽ bellũ potens adversùm Philisthæos omnibus diebus Saul. Nam quemcunq; viderat Saul virũ fortẽ, & aptũ ad prælиũ, sociabat eum sibi.

CAP. XV.

1 Et dixit Samuel ad Saul; Me misit Dñs, ut ungerem te in regem super populũ ejus Israel: nunc ergò audi vocem
2 Dñi. Hæc dicit Dñs exercituum; Recensui quæcunq; fecit Amalec Israeli, quomodò restitit ei in via cùm ascenderet de Ægypto. Nunc ergò vade, & percute Amalec, & demolire universa ejus: non
3 parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid: sed interfice à viro usq; ad mulierem, & parvulũ atq; lactentẽ, bovem & ovẽ, camelũ & asinum. Præcepit itaq; Saul populo, & recensuit eos quasi
4 agnos: ducenta millia peditũ, & decem millia virorum Judа. Cúmq; veniſſet Saul usq; ad civitatem Amalec, tetendit in-
6 sidias in torrente. Dixitq; Saul Cinæo; Abite, recedite, atque descendite ab Amalec, ne fortè involvam te cum eo: tu enim feciſti misericordiã cum omnibus filiis Israel, cùm ascenderent de Ægypto. Et recessit Cinæus de medio Amalec. Percussítque Saul Amalec,
7 ab Hevila, donec venias ad Sur, quæ est è regione Ægypti.
8 Et apprehendit Agag regem Amalec vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladii.
9 Et pepercit Saul, & populus, Agag, & optimis gregibus ovíũ & armentorũ, & vestibus & arietibus, & universis quæ pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea: quidquid verò vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt. Factũ est autem verbũ Domini ad Samuel, dicens;
11 Pœnitet me quòd constituerim Saul regem: quia dereliquit me, & verba mea opere non implevit. Contri-
12 ſtatúsq; est Samuel, et clamavit ad Dñm totâ nocte. Cúmq; de nocte surrexiſſet Samuel, ut iret ad Saul manè, nuntiatum est Samueli, eò quòd veniſſet Saul in Carmelum, & erexiſſet sibi fornicem triumphalem, & reversus transiſſet, descendiſſétque in Galgala. Venit ergò Samuel ad Saul, & Saul offerebat holocaustum Domino, de initiis prædarum quæ attulerat ex Amalec.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

52 Καὶ ἦν ὁ πόλεμος κραταιὸς ὅτι τοῦ ἐκφοβεῖν πάσας τὰς ἡμέρας Σαὺλ. καὶ ἰδὼν Σαὺλ πᾶσα ἄνδρα δυνατὸν, καὶ πᾶσα ἄνδρα ὑιὸν δυνάμεως, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαὺλ, Ἐμὲ ἀπέστειλε κύριος χρῖσαί σε εἰς βασιλέα (a) ὅτι Ἰσραήλ. καὶ νῦν (β) ἄκουε τῆς φωνῆς κυρίου.
2 Τάδε εἶπε κύριος Σαβαὼθ, Νῦν ἐκδικήσω ἃ ἐποίησεν (γ) Ἀμαλὴκ τῷ Ἰσραὴλ, ὡς ἀπήντησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντος αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου.
3 Καὶ νῦν πορεύου, καὶ πατάξεις τὸν Ἀμαλὴκ καὶ (δ) Ἰερὶμ καὶ πᾶσα τὰ αὐτῶν, καὶ οὐ φείσῃ ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτῶν, καὶ οὐ φείσῃ ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς, καὶ ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ μόσχου ἕως
4 προβάτου, καὶ ἀπὸ καμήλου ἕως ὄνου. Καὶ παρήγγειλε Σαὺλ τῷ λαῷ, καὶ ἐπεσκέψατο αὐτοὺς ἐν (ε) Γαλγάλοις τεσσαράκοντα χιλιάδας ταγμάτων, καὶ τὸν Ἰούδαν τριάκοντα
5 χιλιάδας ταγμάτων. Καὶ ἦλθε Σαὺλ ἕως πόλεως (ζ) Ἀμαλὴκ, καὶ ἐνήδρευσεν ἐν
6 τῷ χειμάρρῳ. Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς τὸν Κιναῖον, Ἄπελθε καὶ ἔκκλινον ἐκ μέσου τοῦ Ἀμαληκίτου, μὴ συνεπιθῶ σε μετ' αὐτοῦ, καὶ σὺ ἐποίησας ἔλεος (η) μετὰ πάντων υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. καὶ ἐξέ-
7 κλινεν ὁ Κιναῖος ἐκ μέσου Ἀμαλήκ. Καὶ ἐπάταξε Σαὺλ τὸν Ἀμαλὴκ ἀπὸ (θ) Εὐϊλὰτ
8 ἕως Σὴρ (ι) ὅτι κατέναντι Αἰγύπτου. Καὶ συνέλαβε τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαλὴκ ζῶντα, καὶ πᾶσα (κ) λαὸν καὶ Ἰερὶμ ἀπέκλει-
9 νεν ἐν στόματι ῥομφαίας. Καὶ ἐφείσατο Σαὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Ἀγὰγ ζῶντα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν προβάτων, καὶ τῶν βοσκημάτων, καὶ τῶν ἐσθημάτων, καὶ τῶν ἀμνῶν, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐκ (λ) ἐβούλοντο ἐξολοθρεῦσαι αὐτά· καὶ πᾶν ἔργον ἠτιμωμένον καὶ ἐξουδε-
10 νωμένον (μ) ἐξωλόθρευσαν. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Σαμουὴλ, λέγων,
11 Παέχλημαι (ν) ὅτι ἐβασίλευσα τὸν Σαὺλ εἰς βασιλέα, ὅτι ἀπέστρεψεν ἀπὸ ὄπισθέ μου, καὶ τοὺς λόγους μου (ξ) οὐκ ἐπήρσε. καὶ ἠθύμησε Σαμουὴλ, καὶ ἐβόησε πρὸς κύριον ὅλην τὴν νύκτα.
12 Καὶ ὤρθρισε Σαμουὴλ, καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπάντησιν (ο) Ἰσραὴλ τοπρωΐ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαὺλ, λέγοντες, Ἦκει Σαμουὴλ εἰς Κάρμηλον, (π) καὶ ἀνέστακεν αὐτῷ χεῖρα. καὶ ἐπέστρεψε τὸ ἅρμα, καὶ κατέζη εἰς Γάλγαλα πρὸς Σαὺλ, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἀνέφερεν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ, (ρ) τὰ πρῶτα τῶν σκύλων ὧν ἤνεγκεν ἐξ Ἀμαλήκ.

MS. A. (α) ὅτι † λαὸν αὐτοῦ ὅτι Ἰσραήλ. (β) ἄκουσον † φωνῆς τῶν λόγων κυρίου. (γ) Ἀμαλὴκ (δ) Ἰσραὴλ καὶ πάντα αὐτῶν, (ε) Γαλγάλοις δεκα χιλιάδας ταγμάτων, καὶ δέκα χιλιάδας ταγμάτων Ἰούδα. Καὶ ἦλθε (ζ) Ἀμαλὴκ, (η) μὴ πάντων † (θ) Εὐϊλὰ (ι) ἢ ὅτι (κ) λαὸν ἐξολοθρεύσεν, * Ἠθέλησε ἀπέκτεινεν (λ) ἐβούλετο ἐξολεθρεῦσαι (μ) ἐξωλόθρευσεν. (ν) † Σαὺλ εἰς βασιλέα, (ξ) οὐκ ἔστησεν. καὶ (ο) τοῦ Ἰσραὴλ πρωΐ. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Σαμουὴλ, λέγοντες, Ἦκε Σαὺλ εἰς (π) καὶ ἰδοὺ ἀνέστακεν (ρ) τὰ πρῶτα †

Et fuit bellum validum super Philisthæos omnibus diebus Saul: et vidit
Saul omnem virum virilem, et omnem virum facientem bellum, & con-
gregavit illum ad se.

CAP. XV.

ET dixit *Samuel* ad *Saul*: Me misit Dominus ad ungendum te ut sis rex
super populum suum super Israel: & nunc ausculta dicto verbi Dñi. Sic di-
cit Dñs Szebaoth: Recordatus sum ꝙ fecit Ghamalek Israeli, qui insidiatus
est ei in via cũ ascẽderet de Misraim. *Et* nunc vade & percuties [*eos quos-*
cunt] domus Ghamalek, et conficies omne quod illorum, et non parces ſup
eos: e occides à viro usque ad mulierem, à puero usque ad lactentem, à
bove et usq; ad pecus, à camelo et usq; ad asinũ. Et congregavit *Saul* po-
pulum, et numeravit eos in agnis paschalibus, ducenta millia virorum pedi-
tum, et decem millia hominum Jehuda. Et venit *Saul* usq; ad urbem domũs
Ghamalek, et statuit castra sua in fluvio. Et dixit *Saul* *Salmaah*: Vade re-
cede, ſeparare de-inter Gamalekæũ, ne fortè perdã te cum illo: et tu feci-
ſti bonum cum omnibus filiis Israel cùm ascenderẽt ex Misraim: et ſepa-
ratus est *Salmaah* de inter Ghamalekæum. Et percussit *Saul* [*viros*] domũs
Ghamalek à Hhavilah ascensu Hhagra quæ [*est*] super faciem Misraim.
Et apprehendit Agag regem domus Ghamalek cùm vivus esset, et omnem
populum confecit in acie gladii. Et pepercit *Saul* et populꝰ super Agag, &
super pulcherrimas ovium et boum, et crassa et saginata, et super omne ꝙ
bonum, et non voluerunt conficere ea; et omnem rem quæ vilis & quæ
contemptibilis erat, confecerunt. Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dñm
cum *Samuel*, dicens: Pœnitui in dicto meo ꝙ regnare feci *Saul* ut esset rex,
quia aversus est de-post cultum meũ, et verba mea non firmavit: et durum
fuit *Samueli*, et oravit ante Dñm totâ nocte. Et anticipavit *Samuel* ad oc-
cursum *Saul* in aurora, et nunciatũ est *Samueli* dicendo: venit *Saul* ad Car-
mela: et ecce constitutus est illi ibi locus ad dividendũ in eo prædam: et
reversus est et transiit et descendit ad Gilgela.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

52 והות קרבא תקיפא על פלשתאי כל יומי שאול ואחזא שאול כל גבר גבר וכל גבר עביד
קרב וכנש יתיה לותיה׃

טו

1 ואמר שמואל לשאול יתי שלח יי לרבויותך למהוי מלכא עלי עמיה על ישראל וכען קבל
2 למימר פתגמא דיי׃ כדנן אמר יי צבאות דכרנא ית דעבד עמלק לישראל דכמן ליה
3 באורחא במסקיה ממצרים׃ וכען אויל ותמחי ית דבית עמלק ותנטר ית כל די לה ולא
רחום עליהון ותקטול מגבר ועד אתתא מעולים ועד יניק מתור ועד אמר מגמל ועד
4 חמר׃ וכנש שאול ית עמא ומנגנון באטרי פסחיא מאתן אלפין גברא רגלאי ועסרא אלפין
5 ית אנש יהודה׃ ואתא שאול עד קרתא דבית עמלק ושקים משריתיה בנחלא׃ ואמר
שאול לשלמאה אויל וור אתפרש מנו עמלקאה דלמא אשיצנך עמיה ואת עבדת טיבו
7 עם כל בני ישראל במסקהון ממצרים ואתפרש שלמאה מנו עמלקאה׃ ומחא שאול ית
8 דבית עמלק מחוילה מעלנא דחגרא די על אפי מצרים׃ ואחד ית אגג מלכא דבית עמלק
9 כד חי ית כל עמא נפר לפתגם דחרב׃ וחס שאול ועמא על אגג ועל שפר ענא ותורי
שמנייא ופטימיא ועל כל דטב ולא אבו לנטרותהון וכל מדעם דשיש ודבסיר יתה נפירו׃
10 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם שמואל למימר׃ תבית במימרי ארי אסלכית ית שאול
11 למהוי מלכא ארי תב מבתר פולחני ויתיה פתגמי לא קים ותקיף לשמואל וצלי קדם יי כל
ליליא׃ ואקדים שמואל לקדמות שאול בצפרא ואתחוא לשמואל למימר אתא שאול
12 לרמלא והא מתקן ליה תקן אתר לפלגא ביה בוזתא ואסתחר ועבר ונחת לגלגלא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit bellum validum super Philisthæos omnibus diebus Saul: et vidit
Saul omnem virum virilem, et omnem virum facientem bellum, & con-
gregavit illum ad se.

CAP. XV.

ET dixit *Samuel* ad *Saul*: Me misit Dominus ad ungendum te ut sis rex
super populum suum super Israel: & nunc ausculta dicto verbi Dñi. Sic di-
cit Dñs Szebaoth: Recordatus sum ꝙ fecit Ghamalek Israeli, qui insidiatus
est ei in via cũ ascẽderet de Misraim. *Et* nunc vade & percuties [*eos quos-*
cunt] domus Ghamalek, et conficies omne quod illorum, et non parces ſup
eos: e occides à viro usque ad mulierem, à puero usque ad lactentem, à
bove et usq; ad pecus, à camelo et usq; ad asinũ. Et congregavit *Saul* po-
pulum, et numeravit eos in agnis paschalibus, ducenta millia virorum pedi-
tum, et decem millia hominum Jehuda. Et venit *Saul* usq; ad urbem domũs
Ghamalek, et statuit castra sua in fluvio. Et dixit *Saul* *Salmaah*: Vade re-
cede, ſeparare de-inter Gamalekæũ, ne fortè perdã te cum illo: et tu feci-
ſti bonum cum omnibus filiis Israel cùm ascenderẽt ex Misraim: et ſepa-
ratus est *Salmaah* de inter Ghamalekæum. Et percussit *Saul* [*viros*] domũs
Ghamalek à Hhavilah ascensu Hhagra quæ [*est*] super faciem Misraim.
Et apprehendit Agag regem domus Ghamalek cùm vivus esset, et omnem
populum confecit in acie gladii. Et pepercit *Saul* et populꝰ super Agag, &
super pulcherrimas ovium et boum, et crassa et saginata, et super omne ꝙ
bonum, et non voluerunt conficere ea; et omnem rem quæ vilis & quæ
contemptibilis erat, confecerunt. Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dñm
cum *Samuel*, dicens: Pœnitui in dicto meo ꝙ regnare feci *Saul* ut esset rex,
quia aversus est de-post cultum meũ, et verba mea non firmavit: et durum
fuit *Samueli*, et oravit ante Dñm totâ nocte. Et anticipavit *Samuel* ad oc-
cursum *Saul* in aurora, et nunciatũ est *Samueli* dicendo: venit *Saul* ad Car-
mela: et ecce constitutus est illi ibi locus ad dividendũ in eo prædam: et
reversus est et transiit et descendit ad Gilgela.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

52 * ܘܗܘܐ ܩܪܒܐ ܚܕ̈ܐ ܥܠ ܦ̈ܠܫܬ̈ܝܐ ܟܠ ܝ̈ܘܡ̈ܝ ܫܐܘܠ ܘܚܙܐ ܫܐܘܠ ܟܠ ܓܒܪܐ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܘܟܠ ܓܒܪܐ ܓܒܪܐ ܓܒܝܪܐ ܘܟܢܫ ܠܘܬܗ׃

ܘܐܡܪ ܫܡܘܐܝܠ ܠܫܐܘܠ ܐܢܐ ܫܕܪܢܝ ܝܗ̈ ܕܡܫܝܚܐ ܠܡܫܚܐ ܠܟ ܠܡܠܟ ܥܠ ܥܡܗ ܥܠ ܝܫܪܝܠ ܘܗܫܬ ܩܒܠ ܩܠ ܡܠ̈ܐ ܕܐܡܪ ܝ̈ܗ׃ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܝ̈ܗ ܡܪܝܐ ܨ̈ܒܐ ܐܓܪ ܐܢܐ ܠܥܡܠܩ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܐܪܚܐ ܒܡܨܪ׃ ܗܫܬ ܐܙܠ ܘܡܚܐ ܠܥܡܠܩ ܘܚܪܡ ܠ ܟܠ ܕܝ̈ܠܗ ܘܠ ܬܚܘܣ ܥܠ ܝ̈ܗ ܘܡܚܐ ܠ ܓܒܪ̈ܐ ܘܠ ܢ̈ܫ̈ܐ ܠ ܛ̈ܠ̈ܝܐ ܘܠ ܝ̈ܢ̈ܩ̈ܐ ܠ ܬܘܪ̈ܐ ܘܠ ܥ̈ܢ̈ܐ ܠ ܓ̈ܡ̈ܠ̈ܐ ܘܠ ܚ̈ܡ̈ܪ̈ܐ׃ ܘܫܡܥ ܫܐܘܠ ܠܥܡܐ ܘܡܢܐ ܝ̈ܗ ܒ ܛ̈ܠ̈ܝܐ ܡ̈ܐܐ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ܐ ܓ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܘ ܥ̈ܣ̈ܪ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ܐ ܓ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕ ܝܗ̈ܘܕܐ׃ ܘܐܬܐ ܫܐܘܠ ܥܕ ܩܪܬܐ ܕܥܡܠܩ ܘܐܬܪ ܒܥܡܩܐ׃ ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠ ܩ̈ܝ̈ܢ̈ܝ ܙ̈ܠ̈ܘ ܫ̈ܪ̈ܘ ܢ̈ܚ̈ܬ̈ܘ ܡ ܓܘ ܥ̈ܡ̈ܠ̈ܩ̈ܝ ܕ ܐ̈ܢ̈ܐ ܢ̈ܫ̈ܕ̈ܪ̈ ܥ̈ܡ̈ܟ̈ ܕ ܐ̈ܢ̈ܐ ܥ̈ܒ̈ܕ̈ ܥ̈ܡ̈ ܒ̈ܢ̈ܝ ܝܫܪܝܠ ܒ ܡ̈ܨ̈ܪ̈ܝ̈ܢ׃ ܘ ܐ̈ܙ̈ܠ̈ ܩ̈ܝ̈ܢ̈ܝ ܡ ܓܘ ܥ̈ܡ̈ܠ̈ܩ̈ܝ׃ ܕ ܠ ܐ̈ܫ̈ܬ̈ܝ̈ ܥ̈ܡ̈ ܒ ܚ̈ܒ̈ܪ̈ ܘ ܐ̈ܫ̈ܬ̈ܝ̈ ܥ̈ܡ̈ ܒ ܚ̈ܒ̈ܪ̈ ܘ ܐ̈ܙ̈ܠ̈ ܩ̈ܝ̈ܢ̈ܝ ܡ ܓܘ ܥ̈ܡ̈ܠ̈ܩ̈ܝ׃

שמואל א: טו

tu Benedictus : Saul ei dixit & : Saul ad Semuel Venitque
13 וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ אַתָּה
quæ Et : Semuel Dixitque .DOMINI verbum ſtatui : DOMINO
14 לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה
? audiens ego quam bovis voc & ,meis auribus in hujus pecoris vox
קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃
populus pepercit quia ; ea adduxerunt Hamalechitis Ex : Saul dixitque
15 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם
: tuo Deo DOMINO ſacrificare pro ,bovis & ,pecoris bonitate ſuper
עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
, Permitte : Saul ad Semuel Dixitque .perdidimus reſiduum &
16 וְאֶת־הַיֶּתֶר הֶחֱרַמְנוּ׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף
,ei dixitque : nocte me ad Domin' eſt locut' quæ tibi indicabo &
וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ
caput ,tuis oculis in tu parvus ſi Nonne : Semuel Dixitque .Loquere
17 דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ
? Iſrael ſuper regem in DOMINUS te unxitque : tu Iſrael tribuum
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
anathematizabis & ,Abi : dixitque ,via in DOMINUS te miſit Et
18 וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת
.eos ipſos conſumere ad uſque eum in pugnabis & ,Hamalech peccatores
הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד־כַּלּוֹתָם אֹתָם׃
,ſpolium ad divertiſti ſed ,DOMINI voce in audivisti non quid ut Et
19 וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל
: Semuel ad Saul Dixitque ? DOMINI oculis in malum feciſti &
וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל
me miſit qua via in ambulavi & ,DOMINI voce in audivi Quod
אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר שְׁלָחַנִי
.perdidi Hamalech & ,Hamalech regem Agag adduxi & ;Domin'
יְהוָה וָאָבִיא אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי׃
, anathematis initium bovis & ,pecoris ſpolio de populus cepit Et
21 וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית הַחֵרֶם
dixit Et . .Ghilgal in tuo Deo DOMINO immolandum ad
לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל׃ וַיֹּאמֶר
,victimis & ,aſcenſionibus in DOMINI voluntas Nunquid : Semuel
שְׁמוּאֵל הֲחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים
intendere : bonum ſacrificio præ audire ecce ? Domini voce in audire ſicut
כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב
,mendacium & ,rebellio divinationis peccatum Quia ? arietum adipe præ
מֵחֶלֶב אֵילִים׃ כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מָרִי וְאָוֶן
DOMINI verbum reprobaſti quòd eò : tranſgredi Theraphim &
וְתְרָפִים הַפְצֵר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה
, Peccavi : Semuel ad Saul Dixitque .rege à te reprobavit &
24 וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
timui quia ; tua verba & ,DOMINI os ſum tranſgreſſus quia
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת־
,meũ peccatum nunc tolle nunc Et .eorum voce in audivi & ,populum
25 הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם׃ וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי
Semuel Dixitque .DOMINO me incurvabo & ,mecum revertere &
26 וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
; DOMINI verbum reprobaſti quia : tecum revertar Non : Saul ad
אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה
ſe vertit Et .Iſrael ſuper regem exiſtendo ab DOMINUS te projecit &
27 וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּסֹּב
.ſe ſcidit & ,ejus pallii alam in apprehendit & : eundum ad Semuel
שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע׃
Iſrael regnum DOMINUS Scidit : Semuel eum ad Dixitque
28 וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל
.te præ bono tuo ſocio ipſum tradidit & ,hodie te deſuper
מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ׃

Verſio VUL. LAT.

13 Et cùm veniſſet Samuel ad Saul, dixit ei Saul; Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini. Dixítque Samuel; Et quæ eſt hæc vox gregum, quæ reſonat in auribus meis, & armentorum, quam ego audio? 14 Et ait Saul, De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus meliorib⁹ ovibus & armentis, ut immolarentur Dño Deo tuo; reliqua verò occidimus. 15 Ait autẽ Samuel ad Saul; Sine me, et indicabo tibi quæ locut' ſit Dñs ad me nocte. Dixítque ei, Loquere. 16 Et ait Samuel; Nónne cùm parvulus eſſes in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es? unxítque te Domin⁹ in regem ſuper Iſrael, 17 Et miſit te Dominus in viam, & ait; Vade, & interfice peccatores Amalec, & pugnabis contra eos uſque ad internecionem eorum. 18 Quarè ergò non audiſti vocem Domini: ſed verſus ad prædam es, & feciſti malum in oculis Domini? 19 Et ait Saul ad Samuelem; Immò audivi vocem Domini, & ambulavi in via per quam miſit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec interfeci. 20 Tulit autem de præda populus oves & boves, primitias eorum quæ cæſa ſunt, ut immolet Domino Deo ſuo in Galgalis. 21 Et ait Samuel; Numquid vult Dominus holocauſta & victimas, & non potiùs ut obediatur voci Domini? MELIOR eſt enim obedientia quàm victimæ: & auſcultare magis quàm offerre adipem arietum. 23 Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. Pro eo ergò quòd abjeciſti ſermonem Domini, abjecit te Dominus ne ſis rex. 24 Dixítque Saul ad Samuelem; Peccavi, quia prævaricatus ſum ſermoné Domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum. 25 Sed nunc porta, quæſo, peccatum meum, & revertere mecum, ut adorem Dominum. 26 Et ait Samuel ad Saul; Non revertar tecum, quia projeciſti ſermonem Domini, & projecit te Dominus ne ſis rex ſuper Iſrael. 27 Et converſus eſt Samuel ut abiret: ille autem apprehendit ſummitatem pallii ejus, quæ & ſciſſa eſt. 28 Et ait ad eum Samuel; Scidit Dominus regnum Iſrael à te hodiè, & tradidit illud proximo tuo meliori te.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ παρεγένετο Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ, Εὐλογητὸς Ϲὺ τῷ κυρίῳ· ἔστησα πάντα ὅσα ἐλάλησε κύριος. 14 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Καὶ τίς ἡ φωνὴ τῶ προβάτου (σ) τούτε ἐν τοῖς ὠσί μου, καὶ φωνὴ τῶν βοῶν (τ) ἣν ἐγὼ ἀκούω; 15 Καὶ εἶπε Σαούλ, Ἐξ Ἀμαλὴκ ἤνεγκα αὐτά, ἃ ἐφείσατο ὁ λαὸς τὰ κράτιστα τῶν προβάτων, καὶ τῶν βοῶν, ἵνα θύσῃ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καὶ τὰ λοιπὰ (υ) ἐξωλόθρευσα. 16 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, Ἄνες, καὶ ἀπαγγελῶ Ϲοι ἃ ἐλάλησε κύριος πρὸς μὲ τὴν νύκτα. 17 καὶ εἶπεν αὐτῷ, Λάλησον. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, Οὐχὶ μικρὸς εἶ σὺ ἐνώπιον αὐτῶ ἡγούμενος Ϲκήπτρου φυλῆς Ἰσραήλ; καὶ ἔχρισέ Ϲε κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. 18 Καὶ ἀπέστειλέ σε κύριος ἐν ὁδῷ, καὶ εἶπέ Ϲοι, Πορεύθητι, καὶ (φ) ἐξολόθρευσον τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς ἐκὲ, τὸν Ἀμαλὴκ, καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως (χ) συντελέσῃς αὐτούς. 19 Καὶ ἵνατί οὐκ ἤκουσας (ψ) φωνῆς κυρίου, (ω) ἀλλ' ὥρμησας τῶ διὰι τὰ Ϲκῦλα, καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου; 20 Καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Σαμουὴλ, Διὰ τὸ ἀκοῦσαί με τῆς φωνῆς τῶ λαῶ, καὶ ἐπορεύθω (†) τῇ ὁδῷ ᾗ (α) ἀπέϲτειλέ με κύριος, καὶ ἤγαγον τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαλὴκ, καὶ τὸν Ἀμαλὴκ (β) ἐξολόθρευσα. 21 Καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς ἀπὸ σκύλων πρόβατα καὶ βοῦς κόλια τὰ πρῶτα τῶ (γ) ἐξολοθρεύματος, θῦσαι ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν Γαλγάλοις. 22 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ (δ) ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας, ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἐπακροάσις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. 23 Ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐϲτιν, (ε) ὀδύνας καὶ πόνους στερεῖν ἐπάγει. ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει Ϲε κύριος μὴ ᾖ) βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. 24 Καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Σαμουὴλ, Ἡμάρτηκα, ὅτι παρέβλω τὸν λόγον κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά Ϲου, ὅτι ἐφοβήθην τὸν λαὸν, καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν. 25 Καὶ νῦν ἆρον δὴ τὸ ἁμάρτημά μου, καὶ ἀνάστρεψόν μετ' ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω (ζ) κυρίῳ τῷ θεῷ Ϲου. 26 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, Οὐκ (η) ἀναστρέφω μετὰ Ϲοῦ, ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει Ϲε κύριος τοῦ μὴ ᾖ) βασιλέα ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. 27 Καὶ ἐπέστρεψε Σαμουὴλ τὸ πρόσωπον αὐτῶ τοῦ ἀπελθεῖν, καὶ ἐκράτησε Σαοὺλ τῆς περυσίου τῆς ποδοῦς αὐτοῦ, καὶ διέῤῥηξεν αὐτό. 28 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ, Διέῤῥηξε κύριος τὴν βασιλείαν Ϲου ἀπὸ Ἰσραὴλ ἐκ χειρός Ϲου Ϲήμερον, καὶ δώσει αὐτὴν τῷ πλησίον Ϲου τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ Ϲέ.

MS. A. (σ) ἄυτη ἐν τοῖς (τ) ὧν ἐγὼ (υ) ἐξωλέθρευσα. (φ) ἐξολόθρευσον πὰ (χ) συντελέσεις (ψ) τῆς φωνῆς (ω) ἀλλὰ (†) ἐν τῇ (α) ἀπέϲτειλεν (β) ἐξωλέθρευσα. (γ) ἐξολεθρεύματος, (δ) ὁλοκαύτωμα καὶ θυσία ὡς (ε) ὀδύνη καὶ πόνος στερῆσαι (ζ) κυρίῳ θεῷ (η) ἀναστρέψω

Et advenit Samuel ad Saul. Et dixit ei Saul, Benedictus tu Domino: firmavi omnia quæcunque locutus eſt Dominus. Et dixit Samuel, Et quæ eſt vox gregis hujus in auribus meis, & vox boum, quam ego audio? Et dixit Saul; Ex Amalec tuli ea quæ reſervavit populus optima gregis, & boum; ut ſacrificemus Domino Deo tuo: & reliqua exterminavi. Et dixit Samuel ad Saul, Permitte: & annuntiabo tibi, quæ locutus eſt Dominus ad me noctu. Et dixit ei, Loquere. Et dixit Samuel ad Saul, Nónne parvus es tu (ſ) coram te ipſo dux ſceptri (t) tribûs Iſrael? Et unxit te Dominus in regem ſuper Iſrael. Et miſit te Dominus in viam: & dixit tibi, Vade, & exterminadeſtrues peccantes in me, ipſum Amalec; & oppugnabis eos, donec conſummaveris eos. Et quid non conſummaveris eos. Et quid non audîſti vocem Domini, ſed irruiſti (l) ad ponendum ſuper ſpolia, & feciſti malum coram Domino Deo tuo? Et dixit Saul ad Samuel, Propterea quòd ego audivi vocem populi: & ivi viâ, quâ miſit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec: & ipſum Amalec exterminavi. Et ſumſit populus de ſpoliis greges, & armenta (m) prima exterminationis, ad ſacrificandum coram Domino Deo noſtro in Galgalis. Et dixit Samuel, (n) Si volitum Domino holocauſtomata, & ſacrificia; ſicut audire vocem Domini? ecce auditio ſuper ſacrificium (o) bonum: & obedientia ſuper adipem arietum. Quoniam (p) peccatum augurium eſt: dolorem, & labores (q) Theraphin inducunt. Quia ſprevîſti verbum Domini, & ſpernet te Dominus, nè ſis rex ſuper Iſrael. Et converſus Samuel faciem ſuam, ut abiret: & tenuit Saul pinnulam diploidis ejus, & divulſit eam. Et dixit ad eum Samuel, Divulſit Dominus regnum (r) tuum ab Iſrael de manu tua hodiè, & dabit illud proximo tuo bono ſuper te.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

13 וְאָתָא שְׁמוּאֵל לְוָת שָׁאוּל וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל בְּרִיךְ אַתְּקָרֵם יְיָ קַיֵּמִית יָת פִּתְגָמָא דַיְיָ: וַאֲמַר
14 שְׁמוּאֵל וְאִלּוֹ קַיֵּמְתָּא וּמָה קָל עָנָא הָדֵין בְּאוּדְנַי וְקָל תּוֹרְיָא דַּאֲנָא שָׁמַע: וַאֲמַר שָׁאוּל
15 מֵעֲמָלֵקָאֵי אֵיתְיָאוּנוּן דְּחָס עַמָּא עַל שַׁפַּר עָנָא וְתוֹרֵי בְּדִיל לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְיָת
16 שְׁאָר מוֹתָרָא נַגְמַרְנָא: וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל אוֹרִיךְ וַאֲחַוִּי לָךְ יָת דְּאִתְמַלֵּל מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי
17 בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ מַלֵּל: וַאֲמַר שְׁמוּאֵל הֲלָא מִן שֵׁרְיוּתָךְ הֲוֵיתָא שְׁיוּט וְחָלָשׁ בְּעֵינֵי נַפְשָׁךְ
בְּרַם וְכוּת שִׁבְטָא דְבִנְיָמִין אִבְּרֵיהּ נְרָמָא לָךְ דִּי בְעוּ לְמֶעְבַּד בֵּיסָא קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִיל כֵּן
18 רְבִיךְ יְיָ לְמַרְוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל: וְשַׁלְחָךְ יְיָ בְּאוֹרְחָא וַאֲמַר אֱזִיל וְתִנְטַר יָת חַיָּבַיָּא יָת
19 דְּבִירַת עַמְלֵק וְתִנְיַח קְרָבָא בְּהוֹן עַד דְּתִשֵּׁיצֵי יָתְהוֹן: וּלְמָה לָא קַבֶּלְתָּא לְמֵימְרָא דַּיְיָ
20 וְאִתְפְּנֵיתָא עַל בּוּזְתָא וַעֲבַדְתָּא דְבִישׁ קֳדָם יְיָ: וַאֲמַר שָׁאוּל לִשְׁמוּאֵל דְּקַבֶּלִית לְמֵימְרָא דַיְיָ
21 וְאָזִלִית בְּאוֹרְחָא דִּשְׁלָחַנִי יְיָ וְאֵיתֵיתִי יָת אֲגָג מַלְכָּא דַעֲמָלֵק וְיָת עַמְלֵקָאָה נַגְמַרִית:
22 וְאַפְרִישׁ עַמָּא מִן בּוּזְתָא עָאן וְתוֹרִין קֻדָּם דְּיִתְחָרְמוּן לְדַבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּגִלְגָּלָא: וַאֲמַר
שְׁמוּאֵל הָאַרְעוּא קֳדָם יְיָ בַּעֲלְיָן וּבְנִכְסַת קוּדְשִׁין בְּקַבָּלָא לְמֵימְרָא דַיְיָ הָא קַבָּלַת
23 לְמֵימְרֵיהּ מְנַכְסַת קוּדְשִׁין טָב לְאַצְתָּא לְמִלֵּי נְבִיוֹהִי מִתְרַב בַּסְטִימִין: אֲרֵי כְחוֹב נַבְרֵיָא
דְּשָׁאלִין בְּקִסְמָא כֵּן חוֹבַת כָּל גֶּבֶר דְּמִסְרַב עַל פִּתְגָמָא דַיְיָ וּכְחוֹבֵי עֲמָא דְטָעוּ בָּתַר
טָעוּתָא כֵּן חוֹבַת כָּל אֱנָשׁ דְּפָצַר וּמוֹסִיף עַל מִלֵּי נְבִיָּא חֲלַף דְּקַצְתָּא בְּפִתְגָמָא דַיְיָ רְחֵקְךָ
24 מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא: וַאֲמַר שָׁאוּל לִשְׁמוּאֵל חֲבִית אֲרֵי עֲבַרִית עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּבְסַרִית עַל
25 פִּתְגָמֵךְ אֲרֵי דְחֵלִית מִן עַמָּא וְקַבֶּלִית לְמֵימְרֵיהוֹן: וּכְעַן שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבִי וְתוּב עִמִּי
26 וְאִסְגּוֹד קֳדָם יְיָ: וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לָא אֲתוּב עִמָּךְ אֲרֵי קְצַתָּא בְּפִתְגָמָא דַיְיָ וּרְחֵקְךָ
יְיָ מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל: וְאִסְתְּחַר שְׁמוּאֵל לְמֵיזַל וְאִתְקַף בִּכְנַף מְעִילֵיהּ וְאִתְבְּזַע:
27 וַאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל אֲעִדֵי יְיָ יָת מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל מִנָּךְ יוֹמָא דֵין וְיִהְבַּהּ לְחַבְרָךְ דְּתַקֵּן
28 עוֹבָדֵיהּ מִנָּךְ:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et venit Samuel ad Saul: et dixit Saul, Benedictus tu ante Dñm: firmavi verbum Dñi. Et dixit Samuel: Et ſi firmâſti, et quid vox ovium iſtarum in auribus meis, & vox boum quam ego audio? Et dixit Saul: Ex Ghamalekæo attulerunt ea; quia pepercit populꝰ pulchris oviũ & boum, ut ſacrificet ante Dñm Deum tuum, et *reliquum* reſiduum confecimus. Et dixit Samuel Sauli: Attende, et annunciabo tibi ꝙ dictum eſt ab ante Dñm mecum nocte: et dixit illi, Loquere. Et dixit Samuel: Nonne à principio tuo fuiſti vilis et debilis in oculis animæ tuæ? verùm meritum tribus Binjamin patris tui occaſionem dedit tibi, (*qui quæſierunt tranſire in mare ante filios Iſrael, ideo unxit te Dominus*) ut ſis rex ſup Iſrael. Et miſit te Dñs in via, et dixit: Vade et conficies culpatos domus Ghamalec, et inibis bellũ cum illis uſq; quo deſtruas eos. Et cur non auſcultâſti dicto Dñi, & reſpexiſti ſup prædam, et feciſti quod malum eſt ante Dominum? Et dixit Saul ad Semuel, Quòd auſcultavi dicto Dñi, et ambulavi in viâ quâ miſit me Dñs, et adduxi Agag regem Ghamalec, & *Ghamalekæum* confeci. Et ſeparavit populus ex præda oves et boves, antequã exciderentur, ad ſacrificandum ante Dñm Deum tuum in Gilgela. Et dixit Semuel: Num voluntas ante Dñm in holocauſtis et oblatione ſanctitatũ, ſicut in auſcultatione dicti Dñi? ecce auſcultatio dicti illius præ oblatione ſanctitatum bona eſt: attendere loquelis prophetarum ejus, præ pinguedine ſaginatorum. Nam ut *culpa* virorũ qui petunt ab ariolo, ſic culpa omnis viri qui rebellat ſup *verbũ* Dñi; & ſicut culpæ populi qui errat poſt errores, ſic culpa omnis hominis qui *multiplicat &* addit ſuper loquelas Prophetarum: eò quòd ſprevîſti verbum Dñi, elongavit te Dñs ne ſis rex. Et dixit Saul ad Semuel: Culpatus ſum, quia tranſgreſſus ſum dictum Dñi, & contempſi verbũ ejus; quia timui à populo, et auſcultavi dictis eorum. Et nunc, remitte nunc culpæ meæ, & redi mecum, et adorabo ante Dñm. Et dixit Semuel ad Saul: Non redibo tecum, quia ſprevîſti verbum Dñi; et elongavit te Dominus ne ſis rex ſup Iſrael. Et reverſꝰ eſt Semuel ut abiret, et apprehendit alã pallii ejꝰ, et ſciſſum eſt. Et dixit illi Semuel: Tranſire fecit Dñs regnum Iſrael à te die hoc, et dedit ſocio tuo, quòd *rectius ſit factum* illius præ te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quò veniente Samuel ad Saulé, dixit ei Saul; Benedictus Dñs qui sermonem suum eventu comprobavit. Dixit Samuel, Quænã est vox ista pecudum in auribus meis, & vox boum quam audio? Respondit Saul, Ab Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus pulcherrimis ovium ac boum, & adduxerunt *ea* ut immolarent Domino Deo tuo: cætera verò vastavimus. Dixit Samuel ad Saulem, Sile ut indicem tibi quod dixit mihi Dominus hâc nocte. Respondit ei Saul, Dic. Dixit ergò Samuel Sauli, Ecce si parvus eras in oculis tuis, *jam* caput es tribuum Israelis, unxitque te Dominus ut regnares super Israelem, Teque misit Dominus ad expeditionẽ hanc, dicens; Vade, trucida Amalecum peccatorem, eósq; impugna donec absumas eos. Quomodo non auscultásti voci Domini, sed conversꝰ ad prædam, malum perpetrásti coram Domino? Dixit Saul Samueli, Auscultavi voci Domini, & perfunctus sum expeditione ad quam me miserat, Agag regem Amalec adduxi, & Amalecitas perdidi: Populꝰ autem adduxit prædã, oves ac boves, & præcipua anathematis, ut sacrificarent Domino Deo tuo. Respondit Samuel, Non oblectatur Dominꝰ holocaustis & victimis quantùm eo qui auscultat voci suæ; & quidem obedientia victimis præstantior est, & acquiescere, adipe arietum. Quia peccatum divinationis provocatio est iræ, & divinatio scelus aggravat; *propterea* quoniam rejecisti verbum Domini, rejecturus est te de regno. Dixit Saul ad Samuelem, Peccavi quòd transgressus sim verbum oris Domini, & verba tua, quòd extimuerim populum, & voci eorum acquieverim. Condona jam peccatum meum, & revertere mecum ut adorem Dominum. Dixit Samuel ad Saulem, Non revertar tecum: quia sprévisti verbum Domini, sprevit te Dominus ne sis rex super Israel. Conversóque Samuele ut abiret, & apprehendit Saul fimbriam pallii ejus, & laceravit illud. Tum dixit ad eum Samuel, Laceravit Dominus regnum Israelis à te hodiè, dedítque illud proximo tuo te meliori.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cúmque pervenisset Samuel ad Saulem, dixit illi Saul, Benedictus Dominus qui sermonem suum asservuit. Dixit Samuel, Quenam est vox ista quam audio balatûs ovium? incidit enim in aures meas vox boatûs armentorum. Respondit Saul, Hoc est quod attulit populus ex Amalech: placuit enim populo pulchritudo ovium ac boum, & attulerunt ea ad immolandum Deo Domino tuo; reliqua verò interfecerunt. Ait Samuel Sauli, Siste ut indicem tibi quod dixit mihi Deus nocte hâc præterità. Respondit illi Saul, Loquere. Dixit Samuel ad Saulem, Exiguus eras tua judicio, jam verò princeps es tribuum filiorũ Israel, quãdoquidẽ unxit te Dominus regem super filios Israel: Misitq; te Dominus in expeditionem, et dixit; Vade ad Amalech peccatorem, & bellum gere contra eos, & disperde illos donec vel consicias eos. Quomodo non obtemperâsti Domino, quin ad prædam versus, improbum facinus perpetrâsti coram Domino? Dixit Saul ad Samuelem, Audivi sermonem Domini, eique obtemperavi, abiit in via ad quam me miserat, Agag regem Amalech adduxi, & Amalecitas interfeci: Abegit autem populus è præda oves ac boves quas Domino dicatas elegit, ut sacrificavent Deo Domino tuo in Galgal. Dixit Samuel, Non oblectatur Dominus victimis et oblationibus quantum oblectatur eo qui sibi obtemperat: nam obedientia melior est victimis, & executio voluntatis divinæ præstantior est adipe arietum. Nam peccatum victimæ harioli, ira Dei est, & victima harioli crimen aggravat: hæc autem victima tua quâ Deus minimè oblectatur, similis est victimæ harioli, ipsaque crimen augescit. Jam ergò quia sprevisti verba Dei, spernit te Deus à regno. Dixit Saul ad Samuelem, Peccavi quòd transgressus sim sermonem Dei, & sermonem tuum, & obediverim populo metuens illos. Dimitte quæso peccatum meum, & revertere mecum ut adorem Dominum. Dixit Samuel ad Saulem, Non revertar tecum, quoniam reprobâsti sermonem Domini, jamque reprobavit te Dominus, ne sis rex super filios Israel. Cúmque verteret se Samuel ut abiret, tenuit Saul extremitatem pallii ejus, & scissum est. Ait illi Samuel, Jam scidit Deus regnum tuum, teque deposuit hodiè à filiis Israel, & regnum tuum dedit alteri qui te melior est.

שמואל א: יו

non quia : pœnitebit non & ,mentietur non Israel *Victoria* etiam Et
29 וְנֵם נֻצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא
nunc me honora nunc : Peccavi ,dixit Et .*pœnitendum ad* ipse homo
30 אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם : וַיֹּאמֶר חָטָאתִי שְׂאִי־נָא כִּבְדֵנִי נֶא
,mecum revertere & ;Israel coram & ,mei populi senioribus coram
נֶגֶד־זִקְנֵי עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
post Samuel est reversus Et .tuo Deo DOMINO me incurvabo &
31 וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ : וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי
: Semuel dixit Et .DOMINO Saul se incurvavit & ; Saul
32 שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה : וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
Agag eum ad ivit & ,Hamalech regem Agag me ad accedere Facite
הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אֲגַג
33 Dixitque .mortis amaritudo *recessit* Verè ,Agag dixitque ;*delicius (cum)*
מַעֲדַנֹּת וַיֹּאמֶר אֲגַג אָכֵן סָר מַר־הַמָּוֶת : וַיֹּאמֶר
orbabitur sic ,tuus gladius mulieres orbavit Quemadmodum : Samuel
שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן תִּשְׁכַּל
facies ad Agag Samuel fecit scindere & : tua mater mulieribus præ
מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגַג לִפְנֵי
ascendit Saul & : Ramah in Semuel abiit Et .Ghilgal in *Domini*
34 יְהוָה בַּגִּלְגָּל : וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל עָלָה
videndum ad Semuel addidit non Et .Saul Ghibhah in suâ domum in
35 אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל : וְלֹא־יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת
:Saul *ad* Semuel luxit quia *ejus mortis* diem ad usque Saul
אֶת־שָׁאוּל עַד־יוֹם מוֹתוֹ כִּי־הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל
.Israel super Saul fecisset regnare quod pœnituit DOMINUM &
יְהוָה נִחָם כִּי־הִמְלִיךְ אֶת־שָׁאוּל עַל־יִשְׂרָאֵל :

CAP. XVI. יו

,Saul *ad lugens* tu Usquequo : Semuel ad Dominus dixit Et
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתַי אַתָּה מִתְאַבֵּל אֶל־שָׁאוּל
,ito & ,oleo tuâ cornu Imple ? Israel super *reguando à*, eâ reprobavi ego &
וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמֹּלְךְ עַל־יִשְׂרָאֵל מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ
.regem mihi ej' filiis *in vidi quia* ; Bethlachmitam Isai ad te mittam
אֲשָׁלַחֲךָ אֶל־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי כִּי־רָאִיתִי בְבָנָיו לִי מֶלֶךְ :
.me interficiet & ,Saul audiet & ? vadam Quomodo :Semuel Dixitque
2 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וְהָרָגָנִי
: dicéisque ,tua manu in *capies bovis* Vitulam : DOMINUS Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ
ego & :*victima in* Isai *ad vocabis* Et .veni DOMINO immolandum Ad
3 לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי : וְקָרָאתָ לְיִשַׁי בַּזֶּבַח וְאָנֹכִי
dixero quem ,mihi ungéisque : sis facturus quid ,te faciam scire
אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי אֶת אֲשֶׁר־אֹמַר
venit & ,DOMINUS est locutus quod Semuel Fecitque .te ad
4 אֵלֶיךָ : וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַיָּבֹא
: *dixit* & ,ejus occursum in civitatis seniores *contremuerunt* & : Beth-lechem
בֵּית לָחֶם וַיֶּחֶרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר
: veni Domino immolandâ ad .*Pax* : dixit Et ? tuus ingressus *Pax*
שְׁלֹם בּוֹאֶךָ : וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי
,ejus filios & ,Isai sanctificavit & : *victima in* mecû venite &,vos sanctificate
הִתְקַדְּשׁוּ וּבָאתֶם אִתִּי בַּזֶּבַח וַיְקַדֵּשׁ אֶת־יִשַׁי וְאֶת־בָּנָיו
,Eliab vidit & ,*ipsos venientes m* ,fuit Et .victimâ ad eos *vocavit* &
וַיִּקְרָא לָהֶם לַזָּבַח : וַיְהִי בְּבוֹאָם וַיַּרְא אֶת־אֱלִיאָב
ad Dominus dixit Et .ejus *unctus* Domino coram Certè : dixit &
6 וַיֹּאמֶר אַךְ נֶגֶד יְהוָה מְשִׁיחוֹ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
quia,ejus staturæ altitudine ad &,ejus aspectû ad respicias Ne : Semuel
שְׁמוּאֵל אַל־תַּבֵּט אֶל־מַרְאֵהוּ וְאֶל־גְּבַהּ קוֹמָתוֹ כִּי
viedebit homo nam : *homo videbit quod* non quia : enm reprobavi
מְאַסְתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה
cor ad videbit Domin' &,*oculos ad*
לָעֵינַיִם וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב :

SAMUEL I. Versio VUL.LAT.

29 Porrò Triumphator in Israel non parcet,et pœnitudine nõ flectetur: neque enim homo est ut agat pœnitentiâ. At ille ait,
30 Peccavi : sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israel,& revertere mecũ, ut adorẽ Dñm Deũ tuum. Reversus ergò Samuel secutus est
31 Saulẽ : & adoravit Saul Dñm.
32 Dixítque Samuel,Adducite ad me Agag regẽ Amalec. Et oblatꝰ est ei Agag pinguissimꝰ,et tremens. Et dixit Agag,Síccine
33 separat amara mors? Et ait Samuel;Sicut fecit absque liberis mulieres gladiꝰ tuus,sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frusta concidit eũ Samuel coram Dño in Galgalis. Abiit autẽ Samuel in Ramatha : Saul verò ascendit in
34 domũ suam in Gabaa. Et non
35 vidit Samuel ultrà Saul usque ad diem mortis suæ: veruntamen lugebat Samuel Saulem, quoniã Dñm pœnitebat quòd constituisset eum regem super Israel.

CAP. XVI.

1 DIxítque Dñs ad Samuelẽ ; usquequò tu luges Saul, cùm ego projecerim eum ne regnet super Israel? Imple cornu tuum oleo, & veni,ut mittã te ad Isai Bethlehemitem :providi enim
2 in filiis ejus mihi regẽ. Et ait Samuel,Quo modo vadam?audiet enim Saul, & interficiet me. Et ait Dñs;Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices ; Ad immolandum Dño veni.
3 Et vocabis Isai ad victimam, & ego ostendã tibi quid facias, & unges quemcunque
4 monstravero tibi. Fecit ergò Samuel,sicut locutꝰ est ei Dñs. Venítque in Bethlehẽ, & admirati sunt seniores civitatis, occurrentes ei, dixerúntque ; Pacificúsne est ingressus tuꝰ?
5 Et ait, Pacificus:ad immolandum Domino veni,sanctificamini, & venite mecum ut immolem. Sanctificavit ergò Isai & filios ejus,& vocavit eos ad
6 sacrificium. Cúmque ingressi essent, vidit Eliab,& ait;Num coram Domino est christus ejus?
7 Et dixit Dominus ad Samuelem ; Ne respicias vultum ejus,neque altitudinem staturæ ejus:quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum hominis ego judico:homo enim videt ea quæ patent, Dominus autem intuetur cor.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ διαιρεθήσε(ται) Ἰσραὴλ εἰς δύο, καὶ οὐκ ἀποστρέψει (θ) ὃ δὲ μετανοήσει, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπός ἐστι τοῦ μετανοῆσαι αὐτόν. Καὶ εἶπε
30 Σαοὺλ, Ἡμάρτηκα, ἀλλὰ δόξασόν με δὴ ἐνώπιον (ι) πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον λαοῦ μου, καὶ ἀνάστρεψον μετ' ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου. Καὶ ἀνέστρεψε Σαμουὴλ ὀπίσω Σαοὺλ, καὶ προσεκύνησε (κ) τῷ κυρίῳ. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Προσαγάγετέ μοι τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαλήκ. καὶ προσῆλθε πρὸς
32 αὐτὸν Ἀγὰγ τρέμων. καὶ εἶπεν Ἀγάγ, Εἰ
33 (λ)ὅτω πικρὸς ὁ θάνατός σου. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Ἀγάγ, Καθότι ἠτέκνωσε γυναῖκας ἡ ῥομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθήσε(ται) ἐκ γυναικῶν ἡ μήτηρ σου. καὶ ἔσφαξε Σαμουὴλ τὸν Ἀγὰγ ἐνώπιον κυρίου ἐν Γαλγάλ. Καὶ ἀπῆλθεν
34 Σαμουὴλ εἰς Ἁρμαθαΐμ· καὶ Σαοὺλ ἀνέβη(μ)
35 εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Γαβαά. Καὶ ὁ προσέθετο (ν) ἔτι Σαμουὴλ ἰδεῖν τὸν Σαοὺλ ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, ὅτι ἐπένθησε Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ, καὶ κύριος μετεμέλησε ὅτι ἐβασίλευσε τὸν Σαοὺλ ἐπὶ Ἰσραήλ.

MS. A. (θ) καὶ ὁ (ι) πρεσβυτέρων λαοῦ μου καὶ ἐνώπιον Ἰσραὴλ, καὶ ἀνάστρεψον (κ) Σαοὺλ τῷ (λ) ὅτως πικρὸς θάνατος Σαμουὴλ ἔτι ἰδεῖν

ΚΕΦ. ις'.

1 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ, Ἕως πότε σὺ πενθεῖς ἐπὶ Σαοὺλ, (α)κἀγὼ ἐξουδένωκα αὐτὸν, μὴ βασιλεύειν ἐπὶ Ἰσραήλ; πλῆσον τὸ κέρας σε ἐλαίου, καὶ δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς Ἰεσσαὶ ἕως Βηθλεέμ, ὅτι ἑώρακα
2 ἐν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐμοὶ (β)βασιλέα. Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Πῶς πορεύσω; καὶ ἀκούσε(ται) Σαοὺλ, καὶ ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπε κύριος, Δάμαλιν βοῶν λάβε ἐν τῇ χειρί σου, καὶ ἐρεῖς, Θῦσαι τῷ κυρίῳ ἦκω. Καὶ κληθήσε(ται) τὸν Ἰεσσαὶ (γ)
3 εἰς τὴν θυσίαν, καὶ (δ)γνωείω σοι ἃ ποιήσεις· καὶ χρίσεις ὃν (ε)ἂν εἴπω πρός σέ. Καὶ ἐποίησε Σαμουὴλ πᾶσα ἃ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος. καὶ ἦλθεν εἰς Βηθλεέμ, καὶ ἐξέστησε(ν) οἱ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως τῇ ἀπαντήσει αὐτῷ, καὶ εἶπαν,
5 (ζ) Ἡ εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου ὁ βλέπων; Καὶ εἶπεν, Εἰρήνη. θῦσαι τῷ κυρίῳ ἦκω· ἁγιάσθητε καὶ εὐφράνθητε μετ' ἐμοῦ σήμερον. καὶ ἤγιασε τὸν Ἰεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς θυσίαν. Καὶ ἐγένηθη ἐν τῷ εἰσιέναι
6 αὐτοὺς, καὶ εἶδε τὸν Ἐλιάβ, καὶ εἶπεν, Ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον κυρίου χριστὸς αὐτοῦ. Καὶ εἶπε κύριος
7 πρὸς Σαμουὴλ, Μὴ (η)ὀπτανθῇς ἐπὶ τὸν ὄψιν αὐτοῦ, μηδὲ εἰς τὸ ἕξιν μεγέθους αὐτοῦ, ὅτι ἐξουδένωκα αὐτόν. ὅτι οὐχ ὡς ἐμβλέψεται ἄνθρωπος, ὄψεται ὁ θεός· ὅτι ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, (θ) ὁ δὲ θεὸς ὄψεται εἰς καρδίαν.

MS. A. (α) καὶ ἐγὼ (β) βασιλεύειν. Καὶ (γ) εἰς θυσίαν, (δ) γνωρίσω (ε) ἐὰν (ζ) Εἰρήνη ἡ (η)* ὀπτρέψῃς ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, (θ) θεὸς ὃ ὄψε(ται)

Et dividetur Israel in duo: & 29
non (ſ)avertet,nec(t)pœnitebit e-
um: quoniam non est, sicut homo,
ut pœniteat(u)eum. Et dixit Saul, 30
Peccavi:sed glorifica me nunc co-
ram senioribus Israel, & coram
populo meo:& revertere mecum,&
adorabo Dominum Deum tuũ. Et
revertit Samuel post Saul,& ad- 31
oravit Dominum. Et dixit Sa-
muel,Adducite mihi Agag regem
Amalec. Et advenit ad eum Agag 32
tremens. Et dixit Agag, Sic e-
mara mors. Et dixit Samuel ad 33
Agag;Sicut liberis orbavit mulie-
res gladius tuus,sic filiis orbabitur
ex mulieribus mater tua. Et ju-
gulavit Samuel Agag coram Do-
mino in Galgal. Et abiit Samuel 34
in Armathem :& Saul ascendit
in domum suam in Gabaa. Et non 35
adjecit ultrà Samuel videre Saul
usq; ad diem mortis ejus:quoniam
lugebat Samuel super Saul, &
Dominum pœnituerat, quia fece-
rat regem Saul super Israel.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus ad Samuel, 1
usq; quò tu luges super Saul, &
ego sprevi eum, nè regnet super
Israel? Imple cornu tuum oleo, et
veni:mittã te ad Jesse usq; Beth-
leem, quia vidi in filiis ejus mihi
regem. Et dixit Samuel, Quomo- 2
do ibo? Et audiet Saul,& inter-
ficiet me. Et dixit Dominus,Vi-
culam boum cape in manu tua,&
dices, Ad sacrificandum Domino
venio. Et vocabis Jessæ ad sacri- 3
ficium, & nota facium tibi que
facies,& unges,quemcunq; dixe-
ro ad te. Et fecit Samuel omnia, 4
quæ loculus est Dominus ei. Et ve-
nit in Bethleem:& expaverunt se-
niores civitatis occursu ejus, &
dixerunt, Si pax introitus tua,
(a) ô Videns? Et dixit, Pax. Ad
sacrificandũ Domino venio. San-
ctificamini, & (b)lætamini mecũ
hodiè. Et sanctificavit ipsum Jes- 5
sæ, & filios ejus, & vocavit eos
ad sacrificium. Et factum est,cũ
illi ingrederentur,& vidit Eliab, 6
& dixit; At enim coram Domino
christus ejus. Et dixit Dominus 7
ad Samuel, Nè respexeris in spe-
cium ejus, neq; in habitum ma-
ritudinis ejus, quoniã abjecerit.
Quoniam non, sicut inspicit ho-
mo, aspiciet Deus: quoniam homo
aspiciet in faciem, Deus autem
aspiciet ad cor.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 ואם תימר אחוב מחובי וישתבק לי בדיל דאעביד מלכו אנא ובני על ישראל לעלם כבר
גזיר עלך מן קדם מרי נצחניה דישראל דלית קדמוהי שקר ולא תאיב מטה דאמר ארי
30 לא כבני אנשא הוא דאמרין ומכדבין גזרין ולא מקיימין: ואמר חביית כען יקרני כרעי
31 סבי עמי וקדם ישראל ותוב עמי ואסגוד קדם יי אלהך: ותב שמואל בתר שאול ושגיד
32 שאול קדם יי : ואמר שמואל קריבו לותי ית אגג מלכא דבית עמלק ואתא לותיה אגג
33 מפנקא ואמר אגג בבעו רבוני מריר מותא: ואמר שמואל כמא דאתכלת נשיא חרבך כן
34 תתכל מנשיא אמך ופשח שמואל ית אגג קדם יי בגלגלא : ואזל שמואל לרמתא ושאול
35 סליק לביתיה לגבעתא דשאול : ולא אוסיף שמואל למחזי ית שאול עד יום מותיה
ארי אתאבל שמואל אל שאול ויי חב דמימריה ארי אמליך ית שאול על ישראל :

יו

1 ואמר יי לשמואל עד אימתי את מתאבל אל שאול ואנא רחקתיה מלמהוי מלכא על ישראל
מלי קרנך משחא ואתא אשלחנך לות ישי דמבית לחם ארי גלי קדמי בבנוהי כשר קדמי
2 למהוי מלכא: ואמר שמואל איכדין אזל ואם ישמע שאול ויקטלנני ואמר יי ענלת תורים
3 תסב בידך ותימר לדבחא קדם יי אתיתי : וחומין לישי בשירותא ואנא אחזנך
4 ית דתעבד ותמשח קדמי ית דאימר לך: ועבד שמואל ית דמלל יי ואתא לבית
לחם ואתכנשו סבי קרתא לקדמותיה ואמרו שלם מיתך : ואמר שלם קדם
5 יי אתיתי אודבנו ותעלון עמי לשירותא ושין ית ישי וית בנוהי וקרא להון
6 לנכסת קושטא: והוה במעלהון וחזא ית אליאב ואמר ברם חקין קדם יי
7 משיחיה : ואמר יי לשמואל לא תסתכל בחזויה וברום קומתיה ארי רחקתיה
ארי לא כמו דחזין בני אנשא ארי בני אנשא חזין בעיניהון וקדם יי גלין מחשבת
לבא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cùm dixeris: Revertar à culpa mea,et dimittetur mihi,ut faciam regnũ ego 29
et filii mei sup Israel in seculũ: jam decretũ est super te ab-ante Dñm victoriarum Israel, ante quem non est vanitas,et non revertitur ab eo quod
dixit: quia non est ut filii hominis ille, qui dicunt et mentiuntur, decernunt 30
et non firmant. Et dixit; Peccavi: nunc honora me nunc ante senes populi mei et ante Isr ael, et redi mecum, et adorabo ante Dñm Deum tuum.
Et reversus est Semuel post Saulem,et adorayit Saul coram Dño. Et dixit 31
Semuel: Adducite ad me Agag regem domûs Ghamalek: et venit ad illum
Agag delitiosus:et dixit Agag, Obsecro domine mi, amaritudo mortis, 32
Et dixit Semuel: Sicut orbavit mulieres gladius tuꝰ, sic orbabitur præ mulieribus mater tua:et discerpsit Semuel Agag ante Dñm in Gilgela. Et 33
abiit Semuel ad Ramatha, et Saul ascendit in domum suam ad Gibghath
Saulis. Et non addidit Semuel ut videret Saulem usq; ad diem mortis suæ; 34
quia lamentatus est Semuel *ad* Saulem, et Dominꝰ reversus est in dicto
suo, quòd regnare fecisset Saulem super Israel. 35

CAP. XVI.

ET dixit Dominus Semueli: Usque quo lamentaris tu *ad* Saulem, et ego 1
elongavi eum ne fit rex sup Israel? imple cornu tuum oleo,et veni, mittam
te ad Isai qui ex Bethlehhem, quia notus ante me in filiis ejus rectus, ut an-
te me sit rex. Et dixit Semuel: Quomodo ibo? et si audierit Saul, occidet 2
me. Et dixit Dñs: Vitulum boum accipies in manu tua, et dices: Ad sacri-
ficandum ante Dñm veni. Et invitabis Isai in conviviũ, et ego indicabo
tibi quid facies; et unges ante me quem dicam tibi. Et fecit Semuel ꝙ locu- 3
tus est Dominꝰ, et veni ad Bethlehhem: et congregati sunt senes urbis ad
occursum ejꝰ: et dixerunt; Pax advent⁹ tuꝰ? Et dixit, Pax: ad sacrificandũ 4
ante Dñm veni: præparamini et intrabitis mecũ in conviviũ: et invitavit
Isai et filios suos, et vocavit eos ad oblationẽ *sanctitatis*. Et fuit cùm in- 5
trarent illi, et vidit Eliab et dixit: Verùm stat ante Dominũ unctꝰ ejꝰ? Et 6
dixit Dominꝰ ad Semuel: Ne contempleris in aspectu ejꝰ, et in altitudine
staturæ ejꝰ: nam elongavi eum; quia non [*video*] ut vident filii hominis; 7
quia filii hominis vident in oculis suis, et ante Dominũ manifestæ sunt
cogitationes cordis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quin etiam nobiliſſimus Iſraelis nequaquam mentitur, neque conſilium petit: non enim homo eſt, ut conſilium petat. Dixit Saul, Peccavi; jam honora me coram ſenioribus populi mei, et coràm Iſraele, et revertere mecũ ut adorem Dñm Deum tuũ: Reverſúſq; eſt Samuel poſt Saulem; & adoravit Saul Dñm. Deinde dixit Samuel, Adduc ad me Agagũ regem Amalec: dixítque Agag, Verè amara eſt mors. Dixit autẽ Samuel, Quemadmodum orbavit mulieres gladi⁹ tuus, ita orbabitur mater tua inter mulieres: dilaniavítque Samuel Agagũ regem coram Dño in Galgala. Tum abiit Samuel in Rama, Saul verò aſcendit domũ ſuam ad Rama Saulis: nec adjecit ampliùs Samuel videre Saulẽ uſque ad diem quâ mortuus eſt, eò quòd contriſtatus eſſet Samuel de Saule, & Dominum pœnituiſſet regem conſtituiſſe Saulem ſuper Iſraelem,

CAP. XVI.

Dixit autem Dñs Samueli, Quoúſque contriſtaberis de Saule, cùm ego reprobaverim eum ne regnet ſuper Iſraele? Dixit etiã Dñs ad Samuelẽ, Imple cornu tuum oleo, & veni ut mittam te ad Iſai qui eſt ex Beth-lehem: providi enim mihi inter filios ejus de rege. Dixit Samuel, Quomodo irẽ? audiret enim Saul, & interficeret me. Dixit Dominus Samueli, Vitulam bovinam accipe in manu tua, & dic, Ad ſacrificandum Domino veni. Deinde voca Iſaium ad ſacrificium, & ego oſtendã tibi quid ágere *debeas*: & unge mihi eum quẽ dixero tibi. Fecit ergò Samuel quemadmodum præceperat ei Dñs; & cùm adveniſſet Bethlehem Judæ, exierunt ſeniores civitatis in occurſum ej⁹, et dixerunt; Pacificúsne eſt adventus tuus? Qui dixit, Pacificus: ad ſacrificandum Domino veni: ſanctificamini, & venite mecum ad ſacrificium: tum ſanctificavit Iſaium & filios ejus, & vocavit eos ad ſacrificiũ. Qui cùm veniſſent, videns Eliabum ait, Secundùm Dominum unctus ejus eſt. Dixit autem Dominus Samueli, Ne intuearis aſpectũ ejus & altitudinem ſtaturæ ejus, quia reſpuí eum: neque enim humano modo *res* contemplor; homo quippe oculos conſiderat, Dominus autem cor rimatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Num ſanctus Iſraelitarum non mentitur neque conſilium petit: neque enim ſimili eſt hominibus qui egent conſilio. Dixit Saul, Deliqui & peccavi; ſed honora me nunc inter ſeniores populi mei, & coram Iſrael, & revertere mecum ut adorem Dominũ Deũ tuũ. Reverſus eſt itaq; Samuel cũ Saule, adoravitq; Saul Dominũ. Tum dixit Samuel, Adducite ad me Agag regem Amalech. Dixit Agag, Proculdubio amara eſt mors. Ait Samuel, Quemadmodum orbavit gladius tuus multas ex mu'ieribus, ita orbabitur mater tua inter mulieres: & diſſecuit Samuel Agagum regem coram Domino in Galgal. Et abiit Samuel ad Rama, Saul verò aſcendit in domum ſuam in Rama Saulis; neq; poſthac vidit Samuel Saulem uſq; ad diem quo mortuus eſt, quamiam contriſtatus erat Samuel propter Saulem, & Dominus doluerat ſe regem conſtituiſſe Saulem ſuper filios Iſrael.

CAP. XVI.

Dixit verò Dominus ad Samuelem, Quousque dolebis de Saule, cùm ego reprobáverim eum ne regnet ſuper filios Iſrael? imple vaſculum tuum oleo, & veni ut mittam te ad Iſai in Beth-lehem: conſtitui enim ex filiis ejus regem ſuper filios Iſrael. Dixit Samuel, Quomodo iremaudiret enim Saul, & occideret me. Dixit Dominus ad Samuelem, Sume tecum vitulam bovinam, & dic, Equidem veni ad offerendum ſacrificium Domino. Et voca Iſai ad ſacrificium, & indicabo tibi quid te facere oporteat; & unge mihi, quem dixero tibi. Feitque Samuel ſicut mandáverat ei Dominus; cúmque veniſſet Beth-lehem civitatem Judæ, exierunt ſeniores civitatis ad eum, eique obviam facti dixerunt, Páxne? Reſpondit, Pax; nam veni ad offerendum ſacrificium Domino; mundamini, mequc comitamini tempore ſacrificii: mundivitque Samuel Iſai & filios ejus, tum invitavit eos ad ſacrificium. Cúmque veniſſent ad eum, reſpiciens Eliab filium Iſai natu majorem, dixit, unctus Domini pro voluntate ipſius eſt. Dixit Dominus ad Samuelem, Ne conſideres venuſtatem ejus, & longitudinem ejus pulchrumque modum ſtaturæ ipſius, quoniam repudiavi eum; non ſum ſicut homines qui conſiderant venuſtates ex exteriores: homines enim egent intuitu oculi; ego verò quod in cordibus inæſt, explóro, & abdita cognoſco.

שמואל א: יו

.Semuel *facies ad* eum transire fecit & ,Abinadab *ad* Iſai vocavit Et
8 וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל־אֲבִינָדָב וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל
:Sammah Iſai fecit transire Et .Dominus elegit non *hoc in* Etiam :dixit &
9 וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה: וַיַּעֲבֶר יִשַׁי שַׁמָּה
Iſai fecit transire Et .DOMINUS elegit non *hoc in* Etiam : dixit &
10 וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה: וַיַּעֲבֶר יִשַׁי
elegit Non : Iſai ad Semuel dixitque :Semuel *facies ad* ſuos filios ſeptem
שִׁבְעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי לֹא בָחַר
? pueri *conſummati* Suntne : Iſai ad Semuel Dixitque .*illis in* Dominus
יְהוָה בְּאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי הֲתַמּוּ הַנְּעָרִים
11 Semuel dixit & : *pecore in paſcens* ecce &,minor remanſit Adhuc :dixit &
וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאֵר הַקָּטָן וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
.huc *eum venire uſque circumſedebimus* non quia : eum *cape* & ,Mitte : Iſai ad
אֶל־יִשַׁי שִׁלְחָה וְקָחֵנוּ כִּי־לֹא נָסֹב עַד־בֹּאוֹ פֹּה:
,oculis pulcher *ſimul* ,rubeus ipſe & : eum fecit venire & ,Miſitque
12 וַיְשַׁלַּח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם־יְפֵה עֵינַיִם
hic quia ,eum unge ,Surge : Dominus dixit Et .viſu *bonus* &
וְטוֹב רֹאִי וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי־זֶה
eum unxit & ,olei cornu Semuel *Cepitque* .*ipſe*
13 הוּא: וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
die à David *ad* Domini ſpiritus *proſperavit* &:ſuorũ fratrũ *interiori* in
בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם
.Ramah in abiit & ,Semuel ſurrexitque :*ſupra* & ,ipſa
וָהָלְאָה וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה:
ſpiritus eum terruit & ,Saul *cum* à receſſit Domini ſpiritus Et
14 וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעַתְּתוּ רוּחַ־
: eum ad Saul ſervi dixerunt Et .Domino à malus
15 רָעָה מֵאֵת יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו
nunc Dicat .te *turbans* malus Dei ſpiritus nunc Ecce
16 הִנֵּה־נָא רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה מְבַעֶתֶךָּ: יֹאמַר־נָא
modulante ſcientem virum quærent ,*tuas facies ad* tui ſervi ,noſter dominus
אֲדֹנֵנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ מְנַגֵּן
pſallet & ,malus Dei ſpiritus te ſuper *exiſtendo in* ,erit & :*cinara* in
בְּכִנּוֹר וְהָיָה בְּהְיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה וְנִגַּן
Providete :ſuos ſervos ad Saul dixit Et .tibi erit bene &,ſua manu *in*
17 בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ־
.me ad *adducetis* & ,*modulari* ſcientem bene virum mihi *nunc*
נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וְהֵבֵאתֶם אֵלָי:
Iſai ipſi filium vidi Ecce : dixit & ,*pueris* è unus reſpondit Et
18 וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֵּן לְישַׁי
, *belli* virum & ,*virtute* potentem &,*modulari* ſcientẽ Beth-halachamitæ
בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נָגֵן וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה
Miſitque .eo cum Dominus & ,*formæ* virum & ,*verbo* prudentem &
19 וְנָבוֹן דָּבָר וְאִישׁ הָאָר וַיהוָה עִמּוֹ: וַיִּשְׁלַח
David me ad Mitte ; dixit & : Iſai ad *legatos* Saul
שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי אֶת־דָּוִד
,vini *utris* & ,*panis* aſinum Iſai *Cepitque* .*pecore in* qui ,*tuum* filium
20 בִּנְךָ אֲשֶׁר בַּצֹּאן: וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמֹר לֶחֶם וְנֹאד יָיִן
.Saul ad ſui filii David *manu in* miſit & :unum caprarum hœdum &
וּנְדִי עִזִּים אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ אֶל שָׁאוּל:
eum dilexit & : *ejus facies ad* ſtetit & ,Saul ad David Venitque
21 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לִפְנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ
,Iſai ad Saul miſit Et .*vaſa* ferens ei fuit & ,valde
מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל־יִשַׁי
.meis oculis in gratiã invenit quia,*meas facies ad* David *nunc* Stet :dicendo
22 לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי:
David *capiebat* & ,Saul *in* Dei *ſpiritum exiſtendo in* ,fuit Et
23 וְהָיָה בִּהְיוֹת רוּחַ אֱלֹהִים אֶל שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת
erat bene & ,Saul ipſi *reſpiratio* erat & :ſua manu in *modulabatur* & ,citharam
הַכִּנּוֹר וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב
.malus ſpiritus eo *deſuper* recedebatque , ei
לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה:

Verſio VULG. LAT.

8 Et vocavit Iſai Abinadab, & adduxit eum coram Samuele. Qui dixit, Nec hũc elegit Dñs.
9 Adduxit autẽ Iſai Samma, de quo ait; Etiam hunc non elegit
10 Dominus. Adduxit itaque Iſai ſeptem filios ſuos coram Samuele: & ait Samuel ad Iſai; Non elegit Dominus ex iſtis.
11 Dixitq; Samuel ad Iſai; Numquid jam completi ſunt filii? qui reſpondit; Adhuc reliquus eſt parvulus, & paſcit oves. Et ait Samuel ad Iſai; Mitte, & adduc eum: nec enim diſcumbemus priùs quàm huc ille veniat. Miſit ergò, & adduxit
12 eum. Erat autem rufus, & pulcher aſpectu, decorâque facie. Et ait Dominus; Surge, unge eum, ipſe eſt enim.
13 Tulit ergò Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrũ ejus: & directus eſt Spiritus Domini à die illa in David, & deinceps: ſurgénſque Samuel
14 abiit in Ramatha. Spiritus autem Domini receſſit à Saul, & exagitabat eum ſpiritus malus à Domino. Dixerúntque ſervi
15 Saul ad eũ, Ecce ſpiritus Dei
16 malꝰ exagitat te. Jubeat dñs noſter, & ſervi tui qui cõram te ſunt, quærent hominẽ ſcientẽ pſallere citharâ, ut quando arripuerit te ſpiritus Dñi malus, pſallat manu ſuâ, et leviùs
17 feras. Et ait Saul ad ſervos ſuos, Providete ergò mihi aliquẽ benè pſallentẽ, & adducite eũ
18 ad me. Et reſpondens unus de pueris, ait; Ecce vidi filiũ Iſai Bethlehemitẽ, ſcientẽ pſallere, & fortiſſimũ robore, et virũ bellicoſũ, et prudentẽ in verbis, et virum pulchrum: et Dñs
19 eſt cũ eo. Miſit ergò Saul nuntios ad Iſai, dicens; Mitte ad me
20 David filiũ tuũ, qui eſt in paſcuis. Tulit itaq; Iſai aſinũ plenũ panibꝰ, & lagenã vini, & hœdũ de capris unũ, et miſit
21 p manũ David filii ſui Sauli. Et venit David ad Saul, et ſtetit corã eo: at ille dilexit eum nimis, et factus eſt ejus armiger. Miſitque Saul ad Iſai,
22 dicens; Stet David in conſpectu meo: invenit enim
23 gratiam in oculis meis. Igitur quandocunque ſpiritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, et percuticbat manu ſuâ, et refocillabatur Saul, et leviùs habebat: recedebat enim ab eo ſpiritus malus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ ἐκάλεσεν Ἰεσσαὶ τὸν Ἀμιναδὰβ, καὶ
παρῆλθε κατ᾽ πρόσωπον Σαμυήλ. καὶ εἶπεν
9 Οὐδὲ τοῦτον ἐξελέξατο (ι) ὁ Θεός. Καὶ παρ-
ήγαγε Ἰεσσαὶ τὸν (κ) Σαμά. καὶ εἶπε, Καὶ ἐ-
10 τούτῳ οὐκ ἐξελέξατο κύριος. Καὶ παρήγαγε
Ἰεσσαὶ τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον Σαμυήλ.
καὶ εἶπε (λ) Σαμυὴλ, Οὐκ ἐξελέξατο κύριος
11 ἐν τούτοις. Καὶ εἶπε Σαμυὴλ πρὸς Ἰεσσαὶ,
Ἐκλελοίπασι τὰ παιδάρια; καὶ εἶπεν, Ἔτι
ὁ μικρὸς ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ
εἶπε Σαμυὴλ πρὸς Ἰεσσαὶ, Ἀπόστειλον καὶ
λάβε αὐτὸν, ὅτι οὐ μὴ κατακλιθῶμεν ἕως
12 τοῦ ἐλθεῖν (μ) αὐτόν. Καὶ ἀπέστειλε καὶ εἰσ-
ήγαγεν αὐτόν. (ν) καὶ αὐτὸς πυῤῥάκης μετ᾽
κάλλους ὀφθαλμῶν, καὶ ἀγαθὸς ὀφθαλμοῖς κυρίου.
καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμυὴλ, Ἀνάστα καὶ
13 χρῖσον τὸν Δαυὶδ, ὅτι οὗτος ὁ ἀγαθός. Καὶ
ἔλαβε Σαμυὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρι-
σεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἐφ-
ήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡ-
μέρας ἐκείνης, καὶ ἐπάνω. καὶ ἀνέστη Σαμυὴλ,
14 καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρμαθαΐμ. Καὶ πνεῦμα
κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σαὺλ, καὶ ἐπνιγεν αὐτὸν
15 πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου. Καὶ εἶπαν οἱ
(ξ) παῖδες Σαὺλ πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ δὴ
16 πνεῦμα κυρίου πονηρὸν πνίγει σε. Εἰπάτωσαν
δὴ οἱ δοῦλοί σου ἐνώπιόν σου, καὶ ζητησάτω-
σαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἄνδρα (ο) εἰδότα ψάλ-
λειν ἐν κιθάρᾳ· καὶ ἔσται ἐν τῷ ἐπ᾽ (π) πνεῦμα
πονηρὸν ὄντι σοι, καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κιθάρᾳ αὐ-
τοῦ, καὶ ἀγαθὸν σοι ἔσται καὶ ἀναπαύσει σε.
17 Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, Ἰδε-
τε (ρ) δή μοι ἄνδρα ὀρθῶς ψάλλοντα, καὶ
18 εἰσαγάγετε αὐτὸν πρός με. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς
ἐκ τῶν παιδαρίων (σ) αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἑω-
ρακα υἱὸν τῷ Ἰεσσαὶ Βηθλεεμίτην, καὶ αὐτὸν
εἰδότα (τ) ψάλλειν, καὶ ὁ ἀνὴρ δυνατὸς, (υ)
καὶ πολεμιστὴς, καὶ δοφὸς λόγῳ, καὶ ὁ ἀνὴρ
ἀγαθὸς τῷ εἴδει, καὶ κύριος μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ
19 (φ) ἀπέστειλε Σαὺλ ἀγγέλους πρὸς Ἰεσσαὶ,
λέγων, Ἀπόστειλον πρός με (χ) τὸν υἱόν σου
Δαυὶδ τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ σου. Καὶ ἔλαβεν Ἰ-
εσσαὶ γόμορ ἄρτων, καὶ ἀσκὸν οἴνου, καὶ ἔριφον
(ψ) αἰγῶν ἕνα, καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ Δα-
21 υὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πρὸς Σαύλ. Καὶ εἰσῆλθε
Δαυὶδ πρὸς Σαὺλ, καὶ παρεστάθη ἐνώπιον
22 αὐτοῦ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν σφόδρα· καὶ ἐγένετο
αὐτῷ (ω) αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστει-
λε Σαὺλ πρὸς Ἰεσσαὶ, λέγων, Παεισάθω δὴ
23 Δαυὶδ ἐνάντιον ἐμοῦ, ὅτι εὗρε χάριν ἐν ὀφ-
θαλμοῖς μου. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπ᾽ πνεῦμα
πονηρὸν ὂν Σαὺλ, καὶ ἐλάμβανε Δαυὶδ τὴν
κιθάραν, καὶ ἔψαλεν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε
Σαοὺλ, καὶ ἀγαθὸν αὐτῷ, καὶ ἀφίστατο ἀπ᾽
αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν.

Et Jeſſe vocavit Aminadab & transiit ad faciem Samuel. Et dixit; Neque hunc elegit Deus. Et Jeſſe adduxit Samma. Et dixit, Et in hoc non elegit Dominus. Et adduxit Jeſſe ſeptem filios ſuos coram Samuel. Et dixit Samuel, Non elegit Dominus in hu. Et dixit Samuel ad Jeſſe, Defecerunt filii? Et dixit; Adhuc parvus ecce paſcit in grege. Et dixit Samuel ad Jeſſe; Mitte, & ſume eum: quoniam non diſcumbemus quandoſque ille venerit. Et miſit, & introduxit eum. Et ipſe rufus cum pulchritudine oculorum, & bonus aſpectu Domino. Et dixit Dominus ad Samuel; Surge, & unge David: quoniam hic eſt bonus. Et ſumpſit Samuel cornu olei, & unxit eũ in medio fratrũ ejꝰ. Et inſiliit ſpiritꝰ Domini ſuper David à die illa, & (c) ſupra. Et ſurrexit Samuel, et abiit in Armathaim. Et ſpiritus Domini diſceſſit à Saul, & ſuffocabat eum ſpiritus malignus à Domino. Et dixerunt pueri Saul ad eum; Ecce nunc ſpiritus Domini malignus ſuffocat te. Dicant nunc ſervi tui coram te, & quærant domino noſtro virum ſcientem pſallere in cithara. Et erit in exiſtendo ſpiritum (d) malignum ſuper te, & pſallet in citthara ſua; & bonum tibi erit, (e) & requieſcere te faciet. Et dixit Saul ad pueros ſuos, Videte nunc mihi virum rectè pſallentem: & introducite eum ad me. Et reſpondit unus puerorum ejus, & dixit; Ecce vidi filium Jeſſæ Bethlemitem, (f) & ipſum ſcientem pſalmum: & virum intelligens, & bellator, & ſapiens ſermone, & virbonus ſpecie: & Dominus cum eo. Et miſit Saul nuntios ad Jeſſe, dicens; Mitte ad me filium tuum David, qui in grege tuo. Et ſumpſit Jeſſæ (g) Gomor panum, et utrem vini, & hœdum caprarũ unũ: & miſit in manu David filii ſui ad Saul. Et venit David ad Saul, et miniſtravit ante eum; et amavit illum valdè, et fuit ei portans arma ejus. Et miſit Saul ad Iſai dicens: Miniſtrabit nunc David ante me, quia invenit gratiam ante me. Et fuit quando manſit ſpiritus malus ab-ante Dominum apud Saul, et tulit David chinaram, et pſallebat in manu ſua, et refrigerium fuit Sauli, et bene fuit ei, et aſcendit ab eo ſpiritus malus.

MS. A. (ι) κύριος. Καὶ (κ) Σαμμά. (λ) Σαμουὴλ πρὸς Ἰεσσαὶ, Οὐκ (μ) αὐτὸν ἐνταῦθα. Καὶ (ν) καὶ ἦν (ξ) παῖδες αὐτοῦ τρεῖς (ο) ἰδόντα (π) ἐν σοὶ πνεῦμα πονηρὸν, καὶ ψάλλειν (ρ) δὴ ἀνδρα (σ) αὐτοῦ, Ἰδοὺ (τ) ψάλλειν, καὶ (υ) καὶ ὁ ἀνὴρ πολεμιστὴς, καὶ συ-
ετὸς λόγῳ, καὶ ἀνὴρ (φ) ἀπέστειλεν ἀγγέλους (χ) Δαυὶδ τὸν υἱὸν σ
(ψ) ἐξ αἰγῶν αἶγα, (ω) αἴρων σκεύη

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וְקָרָא יִשַׁי לַאֲבִינָדָב וְאַעְבִּירֵיהּ קֳדָם שְׁמוּאֵל וַאֲמַר אַף בְּדֵין לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ: וְאַעְבַּר
9 יִשַׁי שַׁמָּה וַאֲמַר אַף בְּדֵין לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ: וְאַעְבִּיר יִשַׁי שִׁבְעָא בְנוֹהִי קֳדָם שְׁמוּאֵל וַאֲמַר
10 שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ: וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי הַשְׁלִימוּ עוֹלְמֵיָא וַאֲמַר עוֹד
11 אִשְׁתָּאַר וְעִירָא וְהָא רָעֵי בְּעָנָא וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי שְׁלַח וְאַיְתְנִיהּ אֲרֵי לָא נְסַתַּחַר עַד
12 מֵיתוֹהִי הָכָא: וְשָׁלַח וְאַיְתְיֵהּ וְהוּא סַמּוֹק עֵינוֹהִי יָאֵין וְשַׁפִּיר בְּרֵיוֵהּ וַאֲמַר יְיָ קוּם מְשָׁחֵיהּ
13 אֲרֵי דֵין הוּא: וּנְסִיב שְׁמוּאֵל יָת קַרְנָא דְמִשְׁחָא וּמְשַׁח יָת דָּוִד בְּגוֹ אֲחוֹהִי וּשְׁרָת רוּחַ
14 נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַל דָּוִד מִיּוֹמָא דַהוּא וּלְעֵלָא וְקָם שְׁמוּאֵל וַאֲזַל לְרָמְתָא: וְרוּחַ נְבוּרָא מִן
15 קֳדָם יְיָ דְהָוַת עִם שָׁאוּל עָרַת מְנֵיהּ וּמְבַעֲתָא לֵיהּ רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ: וַאֲמַרוּ עַבְדֵי
16 שָׁאוּל לֵיהּ הָא כְעַן רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ מְבַעֲתָא לָךְ: יֵימַר כְּעַן רַבּוֹנָא עַבְדָךְ קָדָמָךְ
יְבָעוֹן גַּבְרָא דְיַדַע לְנַגָּנָא בְכִנּוֹרָא וִיהֵי כַּד תִּשְׁרֵי עֲלָךְ רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ וְינַגֵּן בִּידֵיהּ
17 וְיֵיטַב לָךְ: וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדּוֹהִי חֲזוֹ כְעַן לִי גַּבְרָא דְמוֹטֵב לְנַגָּנָא וְתֵיתוּנֵיהּ לְוָתִי:
18 וְאִתְיַב חַד מֵעוּלֵמַיָּא וַאֲמַר הָא חֲזִיתִי בַּר לְישַׁי דְמִבֵּית לֶחֶם יְרַע לְנַגָּנָא וְגִבַּר חֵילָא וְגִבַּר
19 עֲבִיד קְרָבִין וְסוֹכְלְתָן בְּעִיצָה וּגְבַרָא שַׁפִּיר בְּרֵיוֵהּ וּמֵימְרָא דַיְיָ מְסַעֲדֵיהּ: וּשְׁלַח שָׁאוּל
20 אֲמַן־דִין לְוָת יִשַׁי וַאֲמַר שַׁדַּר לִי יָת דָּוִד בְּרָךְ דִי בְעָנָא: וּנְסִיב יִשַׁי טְעִין חֲמָרָא טְעִין
21 וְגַרְבַּ דַחֲמַר וְגַדְיָא בַר עִזֵּי חַד וְשַׁדַּר בִּידָא דְדָוִד בְּרֵיהּ לְוָת שָׁאוּל: וַאֲתָא דָוִד לְוָת שָׁאוּל
22 וְשַׁמֵּשׁ קֳדָמוֹהִי וּרְיַחֲמֵיהּ לַחֲדָא וַהֲוָה לֵיהּ נָטֵל וְינִין: וּשְׁלַח שָׁאוּל לְוָת יִשַׁי לְמֵימַר יְשַׁמֵּשׁ
23 בְּעָן דָּוִד קֳדָמַי אֲרֵי אַשְׁכַּח רַחֲמִין קֳדָמָי: וַהֲוָה כַּד שָׁרְיָא רוּחָא בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ לְוָת שָׁאוּל
וְנָסִיב דָּוִד יָת כִּנּוֹרָא וּמְנַגֵּן בִּידֵיהּ וּמִתְרַוַח לְשָׁאוּל וְשָׁאֵב לֵיהּ וּסְתַלְקָא מִנֵּיהּ רוּחָא
בִּישָׁא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et vocavit Jeſſe Abinadab, et tranſire fecit illum ante Semuel, et dixit: Etiam in hoc non eſt voluntas ante Dñm. Et tranſire fecit Iſai Sama, & ait: Etiam in hoc non eſt voluntas ante Dñm. Et tranſire fecit Iſai ſeptem filios ſuos ante Semuel, et dixit Semuel ad Iſai: Non eſt voluntas ante Dñm in his. Et dixit Semuel Iſai: Num completi ſunt pueri? et dixit: Adhuc relictus eſt paryus, et ecce paſcit oves, et dixit Semuel Iſai: Mitte et venire fac illum; non enim diſcumbemus uſquè quo veniat ille huc. Et miſit et venire fecit illum: et is ruffus erat, et oculi ejus decentes, et pulcher in aſpectu ſuo, et dixit Dñs: Surge, unge illũ, quia hic ipſe. Et tulit Semuel cornu unctionis, et unxit *David* inter fratres ejus: et manſit ſpiritus fortitudinis ab-ante Dñm ſuper David à die illo et ſuprà: et ſurrexit Semuel et venit ad Ramatha. Et ſpiritus fortitudinis ab-ante Dñm qui fuit cum Saul, tranſivit ab illo, et terruit eum ſpiritus malꝰ ab-ante Dñm. Et dixerunt ſervi Saul ipſi: Ecce nunc ſpiritus malꝰ ab-ante Dñm terrens te. Dicat nunc dñs noſter, ſervi tui ante te quærent virum qui ſciat pſallere in citthara: et erit quando manebit ſuper te ſpiritus malus ab-ante Dñm, et pſallet in manibus ſuis, et benè erit tibi. Et dixit Saul ſervis ſuis: Providete nunc mihi virum qui aptus ſit ad pſallendum, et venire facietis eum ad me. Et reſpondit unꝰ de pueris ejꝰ, et dixit: Ecce vidi filiũ Iſai qui eſt Bethlehhem, ſcientẽ pſallere, et virum virtutis, et virũ bellatorem, & intelligentem in conſilio, et virum pulchrũ aſpectu, et verbũ Dñi in auxilio ejus. Et miſit Saul nuncios ad Iſai, et dixit: Mitte mihi David filiũ tuum qui eſt inter pecora. Et tulit Iſai oneratũ aſinũ *onere panis*, et utrem vini, et hœdum filium capræ unum, et miſit in manu David filii ſui ad Saul. Et venit David ad Saul, et miniſtravit ante eum; et amavit illum valdè, et fuit ei portans arma ejus. Et miſit Saul ad Iſai dicens: Miniſtrabit nunc David ante me, quia invenit gratiam *ante me*. Et fuit quando manſit ſpiritus malus ab-ante Dominum *apud* Saul, et tulit David chinaram, et pſallebat in manu ſua, et refrigerium fuit Sauli, et bene fuit ei, et aſcendit *ab eo* ſpiritus malus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܥܒܪ ܐܝܫܝ ܐܒܝܢܕܒ ܩܕܡ ܫܡܘܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܐ ܒܚܪ ܝܗܘܐ ܒܗܕܐ ܐܦ ܠܐ ܒܚܪ ܝܗܘܐ ܒܗܠܝܢ ׃ ׀ ׳ ׀ ׳ ׀ ׳

שמואל א: יז

CAP. XVII. יז

sunt congregati & ,prælium ad sua castra Philistim congregaverunt Et
1 וַיֶּאֶסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ
inter & ,Sochoh inter sunt castrametati & :Judah quæ ,Sochoh in
שׂוֹכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין
,sunt congregati Israel vir & ,Saul Et .Dammim *fine* in ,Hazecah
2 עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים: וְשָׁאוּל וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נֶאֱסָפוּ
occursum in bellum *ordinarunt* & ; Elah valle in sunt castrametati &
וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת
Israel & ,hinc *montem ad stantes* Philistim Et .Philistim
3 פְּלִשְׁתִּים: וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל
vir est egressus Et .eos inter vallis & : inde *montem ad stantes*
עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם: וַיֵּצֵא אִישׁ־
: Gath de ,ejus nomen Goliath ,Philistim castris de *intermedius*
4 הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת
,ej° caput super ærea galea Et .palmi & cubitorū sex ejus altitudo
גָּבְהוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזָרֶת: וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ
quinque loricæ pondus & : *mautus ipse squamarum loricâ* &
וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת
clypeus & ,ej° pedib° *super æris frontale* Et .æris sęclorum millium
5 אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת: וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן
liciatoriū tanquam ejus lanceæ hastile Et .ej° humeros inter æreus
נְחֹשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו: וְחֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר
: ferri sęclorum sexcentorum ejus lanceæ *flamma* & ,texentium
6 אֲרָגִים וְלַהֲבַת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל
ad clamavit & ,stetit Et .*ejus facies ad vasens* scutum ferens &
וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הָלַךְ לְפָנָיו: וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־
ordinandum ad *egredimini* quid Ut : eis dixit & ,Israel *ordines*
7 מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ
eligite ? Saul servi vos & ,Philistæus ego nonne ? prælium
מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עַבְדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ־
,mecum pugnare quiverit Si .me ad descendat & ,virum vobis
8 לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד אֵלָי: אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי
,eū in quivero ego si & : *servos in* vobis erimus & ,me percusserit &
וְהִכָּנִי וְהָיִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל לוֹ וְ
dixit Et .nobis servietis & ,*servos in* nobis eritis & ,eū percussero &
9 וְהִכֵּיתִיו וְהֱיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וְעַבַדְתֶּם אֹתָנוּ: וַיֹּאמֶר
date : hac die Israel *ordines* exprobravi Ego : Philistæus
הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תְּנוּ־
Israel omnis & ,Saul audivit Et .pariter pugnemus & ,virum mihi
10 לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד: וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל־יִשְׂרָאֵל
.valde timuerunt & ,sunt *consternati* & ; hæc Philistæi verba
אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד:
ej° nomē & ,Jehudah Beth-lechē de *hujus* Ephrathæi viri filius David Et
11 וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ
veniens ,senex ,Saul diebus in vir & : filii octo ei & : Isai
יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא
post abierunt ,majores Isai filii tres Abieruntque .homines inter
12 בָאֲנָשִׁים: וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־
iverunt qui ejus filiorum trium nomen & : bellum ad Saul
שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ
tertius & ,Abinadab ej° secundus & ,primogenitus Eliab ,bellum in
בַּמִּלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב וְהַשְּׁלִשִׁי
.Sammah
שַׁמָּה:

תרגום יונתן Targum Jonathan.

יז

1 וְכַנְשׁוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת מַשְׁרִיָתְהוֹן לְאַנָחָא קְרָבָא וְאִתְכַּנָשׁוּ לְשׂוֹכֹה דִּי לִשְׁבֶט יְהוּדָה וּשְׁרוֹ
2 בֵּין סוֹכוֹ וּבֵין עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים: וְשָׁאוּל וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְכַּנָשׁוּ וּשְׁרוֹ בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא
3 וְסַדְּרוּ קְרָבָא לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי: וּפְלִשְׁתָּאֵי קָיְמִין עַל טוּרָא מִכָּא וְיִשְׂרָאֵל קָיְמִין עַל טוּרָא
4 מִכָּא וְחֵילְתָא בֵּינֵיהוֹן: וּנְפַק גַּבְרָא מִבֵּינֵי מַשְׁרִיַת פְּלִשְׁתָּאֵי גָּלְיָת שְׁמֵיהּ מִגַּת רוֹמְיֵהּ
5 שִׁתָּא אַמִּין וּזְרֶתָא: וְקוֹלַס דִּנְחָשׁ עַל רֵישֵׁיהּ וּשְׁרִין גַּלְבִּין הוּא לָבִישׁ וּמִתְקַל שְׁרִיוֹנָא
6 חַמְשָׁא אַלְפִין וְחַקְלֵי נְחָשָׁא: וּטְרַקְלִילִין דִּנְחָשׁ עַל רַגְלוֹהִי וּמְסַחֲפָא דִּנְחָשָׁא נְפַק מִן קְלָסָא
7 וּמַטַל דִּנְחָשָׁא בֵּין כְּתֵפוֹהִי: וְאֵעָא דְּמוֹרְנִיתֵיהּ כְּאַסְכָּן דַּנְרָאִין וְשִׁנְנָא דְּמוֹרְנִי תֵּיהּ מִתְקַל
שִׁית מְאָה תְּקַלֵּי פַּרְזְלָא וְנָטֵל תְּרֵיסָא אָזֵל קְדָמוֹהִי: וְקָם וַאֲכְרִיו עַל סִדְרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר
8 לְהוֹן לְמָה תִפְּקוּן לְסַדְּרָא קְרָבָא הֲלָא אֲנָא פְּלִשְׁתָּאָה וְאַתּוּן עַבְדִין לְשָׁאוּל [אֲנָא הוּא
גְּלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה דְּמִן גַּת דְּקַטְלִית תְּרִין בְּנֵי עֲלֵי כָּהֲנֵי וּפִנְחָס וּשְׁבִיתִי יַת אֲרוֹן קְיָמָא
9 דְּיָי וְאוֹבִילִית יָתֵיהּ לְבֵית דְּגוֹן טָעֲוָתִי וַהֲוָה תַּמָּן בְּקְרָוֵי פְּלִשְׁתָּאֵי שַׁבְעָא יַרְחִין] אַף כָּל קָרֵב
וְקָרֵב דַּהֲווּ לְהוֹן לְפְלִשְׁתָּאֵי אֲנָא נָפֵיק בְּרֵישׁ חֵילָא וְנָצְחָנָא בְּקְרָבָא וּרְמִינָא קְטִילִין
כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא וְעַד כְּעַן לָא אַכְשְׁרוּ יָתִי פְּלִשְׁתָּאֵי לְמֶהֱוֵי רַב אַלְפָא עִלָּוֵיהוֹן וְאַתּוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מָה גִּבּוֹרָא עֲבַד לְכוֹן שָׁאוּל בַּר קִישׁ דְּמִן גִּבְעָתָא דְּמַנִּיתוּן יְתֵיהּ מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן
אִם גַּבַּר גִּבָּר הוּא יְחוֹת וְיִעְבֵּיד קְרָבָא עִמִּי וְאִם גַּבַּר חֲלָשׁ הוּא [בְּחָרוּ לְכוֹן גַּבְרָא וְיֵחוֹת
10 לְוָתִי: אִם יְכוֹל לְאַנָחָא קְרָבָא עִמִּי וְיִקְטְלִנִּי וּנְהֵי לְכוֹן לְעַבְדִין וְאִם אֲנָא אֲכוֹל לֵיהּ
וְאֶקְטְלִנֵּיהּ וּתְהוֹן לָנָא לְעַבְדִין וְתִפְלְחוּן יָתָנָא: וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה אֲנָא חֲסֵדִית יַת סִדְרֵי
11 יִשְׂרָאֵל יוֹמָא דֵּין לְמֵימַר אֵיתוֹ לִי גַּבְרָא וְנֵיחַ קְרָבָא כַּחֲדָא: וּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל
יַת פִּתְגָמֵי פְּלִשְׁתָּאָה הָאִלֵּין וְאִתְבְּרוּ וּדְחִילוּ לַחֲדָא: וְדָוִד בַּר גִּבָּר אֶפְרָתִי דֵּין מִבֵּית
לֶחֶם דִּיהוּדָה וּשְׁמֵיהּ יִשַׁי וְלֵיהּ תְּמַנְיָא בְנִין וְגִבְרָא בְּיוֹמֵי שָׁאוּל סִיב מְנִי בִּבְחִירַיָא:
12 וְאִזְלוּ תְּלָתָא בְנֵי יִשַׁי רַבְרְבַיָא אִזְלוּ בָּתַר שָׁאוּל לְקְרָבָא וְשׁוּם תְּלָתָא בְנוֹהִי דְּאִזְלוּ
לְקְרָבָא אֱלִיאָב בּוּכְרָא וְתִנְיֵנֵיהּ אֲבִינָדָב וּתְלִיתָאָה שַׁמָּה:

CAP. XVII.

1 COngregantes autem Philisthiim agmina sua in prælium, convenerunt in Socho Judæ: & castrametati sunt inter Socho & Azeca, in finibus
2 Dommim. Porrò Saul & filii Israel congregati venerunt in Vallé terebinthi, & direxerũt aciẽ ad pugnandũ contra Philisthiim. Et Philisthiim stabant
3 super montem ex parte hac, & Israel stabat supra montem ex altera parte: vallisq; erat inter eos. Et egressꝰ est vir spuriꝰ de
4 castris Philisthinorum, nomine Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorũ & palmi: Et cassis ærea super caput ejꝰ, & loricâ squamatâ induebatur: porrò pondꝰ loricæ ejꝰ, quinque millia siclorũ æris erat:
5 Et ocreas æreas habebat in cruribꝰ: Et clypeus æreus tegebat humeros ejꝰ. Hastile autem hastæ ejꝰ, erat quasi liciatoriũ texentiũ: ipsũ autẽ ferrũ hastæ ejꝰ, sexcentos siclos habebat ferri: & armiger ejꝰ
8 antecedebat eũ. Stánsq; clamabat adversũ phalangas Israel, & dicebat eis; Quare vẽnistis parati ad prælium? Numquid ego non sum Philisthæus, & vos servi Saul? Eligite ex vobis virũ, & descendat ad singulare certamen.
9 Si quiverit pugnare mecũ, & percusserit me, erimus vobis servi: si autẽ ego prævaluero, & percussero eũ, vos servi
10 eritis, & servietis nobis. Et aiebat Philisthæus, Ego exprobravi agminibꝰ Israel hodié: Date mihi virũ, & ineat
11 mecũ singulare certamen. Audiens autẽ Saul, & omnes Israelitæ, sermones Philisthæi hujuscemodi, stupebant, & metuebant nimis.
12 David autem erat filius viri Ephrathæi, de quo suprà dictũ est, de Bethlehem Juda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios, & erat vir in diebus Saul senex, & grandævus inter viros.
13 Abierunt autem tres filii ejus majores post Saul in prælium: & nomina triũ filiorũ ejus, qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, et secundus Abinadab, tertiúsque Samma.

ΚΕΦ. ιζ'.

1 Καὶ Συνάγουσιν ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς πόλεμον, καὶ συνάγονται εἰς (α)Σοκχὼθ τῆς Ἰουδαίας, καὶ παρεμβάλλουσιν ἀναμέσον (β)Σοκχὼθ, καὶ ἀναμέσον Ἀ-
2 ζηκὰ (γ)Ἐφεσμείν. Καὶ Σαὺλ καὶ οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ Συνάγονται, καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν τῇ κοιλάδι (δ) αὐτοὶ, καὶ παρατάσσονται εἰς πόλεμον ἐξεναντίας (ε). Καὶ ἀλλόφυλοι
3 Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἵστανται ἐπὶ τὸ ὄρος ἐντεῦθα, καὶ Ἰσραὴλ ἵστατι ἐπὶ τὸ ὄρος ἐντεῦθα, καὶ ὁ ἄυλὼν ἀναμέσον αὐτῶν. Καὶ
4 ἐξῆλθεν ἀνὴρ δυνάστης ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, Γολιὰθ ὄνομα αὐτῷ ἐκ Γὲθ, ὕψος αὐτῷ (ζ) πηχῶν τεττάρων πήχεων καὶ σπιθαμῆς. Καὶ (η) περικεφαλαία ἐπὶ τῆς
5 κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἐνδεδυκὼς· καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ θώρακος αὐτοῦ, πέντε χιλιάδες ζίκλων χαλκοῦ καὶ ζι-
6 δήρου. Καὶ κνημῖδες χαλκαῖ (θ) ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐτοῦ, καὶ ἀσπὶς χαλκῆ ἀναμέσον τῶν
7 ὤμων αὐτοῦ. Καὶ ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡσεὶ μέσακλον (ι) ὑφαινόντων, καὶ ἡ λόγχη αὐτοῦ ἑξακοσίων ζίκλων σιδήρου. καὶ ὁ αἴ-
8 ρων τὰ ὅπλα αὐτοῦ προεπορεύετο αὐτῷ. Καὶ ἔστη καὶ ἀνεβόησε (κ) εἰς τὴν παράταξιν Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, (λ) Τί ἐκπορεύεσθε παρατάξασθαι πολέμῳ ἐξεναντίας ἡμῶν; οὐκ ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος, καὶ ὑμεῖς Ἑβραῖοι τῷ Σαούλ; ἐκλέξασθε (μ) ἑαυτοῖς ἄνδρα,
9 καὶ καταβήτω πρός με. Καὶ ἐὰν δυνηθῇ (ν) πολεμῆσαι πρός με, καὶ ἐὰν πατάξῃ με, καὶ ἐσόμεθα ὑμῖν εἰς δούλους· (ξ) ἐὰν δὲ ἐγὼ δυνηθῶ καὶ πατάξω αὐτὸν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς
10 δούλους, καὶ (ο) δουλεύσετε ἡμῖν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος, Ἰδοὺ ἐγὼ ὠνείδισα τὴν παράταξιν Ἰσραὴλ σήμερον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. δότε μοι ἄνδρα, καὶ (ι) μονομαχήσωμεν ἀμφότεροι. Καὶ ἤκουσε
11 Σαοὺλ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ τὰ ῥήματα (π) τοῦ ἀλλοφύλου ταῦτα, καὶ ἐξέστησε καὶ ἐφοβήθη (ρ) σφόδρα.

MS.A.

(α) Σοχχὼ (β) Σοχχὼ, (γ) ἐν Ἀφεσδομείν. (δ) αὐτοὶ παρατάσσονται, (ε) ἀλλοφύλων. Καὶ ἀλλόφυλοι (ζ) ἐξ πήχεων (η) περικεφαλαίαν (θ) ἐπάνω τῶν (ι) ὑφαίνοντος, (κ) πρὸς τὴν (λ) Ἐπ(μ) αὐτοῖς (ν) πρὸς με πολεμῆσαι, καὶ (ξ) ἐὰν ἐγὼ (ο) δουλεύσατε (π) μονομαχήσωμεν (ρ) αὐτοῦ σφόδρα. Καὶ * εἶπεν Δαυὶδ υἱὸς ἀνθρώπου Ἐφραθαίου τοῦ Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰεσσαὶ, καὶ αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί. καὶ ὁ ἀνὴρ ἐν ταῖς ἡμέραις Σαοὺλ πρεσβύτερος ἐληλυθὼς ἐν ἀνθρώποις. Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρεῖς υἱοὶ Ἰεσσαὶ οἱ μείζονες * ἐπορεύθησαν ὀπίσω Σαοὺλ εἰς πόλεμον, καὶ ὄνομα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν πορευθέντων εἰς τὸν πόλεμον, Ἐλιὰβ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ Ἀμινα-
δὰβ, καὶ ὁ τρίτος αὐτοῦ Σαμμά.

CAP. XVII.

ET congregant alienigenæ castra sua in bellum: & congregantur in Socchoth (a) Judææ: & castrametantur inter Socchoth, & inter Azeca (b) Ephermen. Et Saul, & viri Israel congregantur, & castrametantur in valle (c) ilíg: & instruuntur in prælium ex adverso alienigenarum. Et alienigenæ stant super montem hinc; & Israel stat super montem hinc: & vallis inter eos. Et exiit vir poteas, ex acie alienigenarum: Goliath nomen ei è Geth: altitudo ejus (d) quatuor cubitorum, & palmi: Et (e) cassis super caput ejus, & thoracem hamatum ipse induitus: & pondus thoracis ejus, quinque millia siclorum æris, & servi. Et ocreæ æneæ super crura ejus: & clypeus æreus inter humeros ejus. Et hastile hastæ ejus, sicut (f) liciatorium texentium: & lanceæ ejus sexcentorum siclorum ferri. Et portans arma ejus antecedebat eum. Et stetit, & exclamavit in aciem Israel, & dixit eis, Quid egredimini conserendi prælio adversùm nos? Nónne ego sum alienigena, & vos (g) Hebræi ipsius Saul? Eligite vobis ipsis virum, & descendat ad me. Et, si potuerit pugnare adversùs me, & si percusserit me; & erimus vobis in servos. Si autem ego (h) potuero, et percussero eum; eritis nobis in servos, et servietis nobis. Et dixit alienigena, Ecce ego exprobravi aciem Israel (i) hodiè in die hac. Date mihi virum, et singulariter pugnabimus utrique. Et audivit Saul et universus Israel verba alienigenæ hæc: et expavuerunt, et timuerunt valdé. (k)

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

XVII.

ET congregaverunt Philistæi exercitũ suũ ad ineundum bellũ, & congregati sunt ad Zzocho quæ est tribui Jehudah, & posuerunt castra inter Zzocho & inter Ghazekah in Ephezzdummin. Et Saul & homo Israel congregati sunt, & posuerunt castra in planicie glandis, & ordinaverunt prælium ad occursũ Philistæorũ. Et Philistæi stabant super montem hinc, & Israel stabat super montem hinc; & vallis inter eos. Et exiit vir de inter illos ex castris Philisthæorũ, Goliath nomen ejꝰ ex Gath: altitudo ejꝰ sex cubitorum & palmꝰ. Et galea ærea sup caput ejꝰ, et lorica squamarũ ipse indutꝰ, & pondꝰ loricæ quinq; mille sicli æris. Et ocreæ æreæ super pedes ejꝰ, et hasta ærea exiens ex galea *ac* gestata *ære* inter humeros ejꝰ. Et lignũ hastæ ejꝰ sicut jugũ textorũ, et acies hastæ ejꝰ pondꝰ sexcentũ siclorũ ferri; et ferens scutum ambulans ante eũ. Et stetit, et *proclamavit* super ordines Israel, et dixit illis, Ad quid *exitis* ad ordinandũ bellũ? nónne ego Philistæus et vos servi *Saulis*? *ego ille Goliath Philistæus qui ex Gath, qui interemi duos filios Heli sacerdotes Hhophni & Pinhhazz, & captivã abduxi arcã fœderis Domini, & intuli eam in domũ Dagon Erroris mei, erat q; illic in urbibus Philistæorum septem mensibus; etiam singulis prælijs quæ fecerunt ipsis Philistæis ego egrediens in capite exercitus, et vicimus in bello, & projecimus interfectos ut pulverem terræ, et usque huc non eo honore affecerunt me Philistæi ut essem princeps mille apud ipsos: vos autem filii Israel, quod virile facinus præstitit vobis Saul filius Kis quiex Gibghatha, quòd constitnistis ipsũ regẽ super vos; si vir fortis ipse, descendat, et faciat prælium mecũ; sin autem vir imbellis ille,* eligite vobis virum, et descendat ad me. *Si* valebit ad ordinandũ prælium mecũ, et occidet me, et erimus vobis ad servos; et si ego valebo ei, et occidã eũ, et eritis nobis ad servos, et servietis nobis. Et dixit Philistæus, Ego exprobravi ordines Israel hodie *dicens* venire facite mihi virũ, et inibimꝰ prælium simul. Et audivit *Saul* et omnis Israel verba Philistæi *hæc*: et fracti sunt, et timuerunt valde. Et David filius viri Ephratæi hujus, ex Bethlehem de domo Juda, et nomen ejus Issai; et illi octo filii, et vir in diebꝰ Saul senex numeratus in juvenibꝰ. Et iverunt tres filii Issai majores, iverunt post Saul ad bellũ: et nomen trium filiorum ejus, qui iverunt *ad bellum*, Eliab primogenitus, et secundus Abinadab, et tertius *S*amah.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܫ *

CAP. XVII.

1 ܘܐܬܟܢܫܘ ܦܠܫܬܝܐ ܠܡܚܝܠܗܘܢ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܡܚܡ ܒܣܘܟܐ ܘܫܪܘ ܒܝܢ ܣܘܟܐ ܘܒܝܢ ܥܙܩܐ ܒܐܦܣ ܕܡܝܢ׃
2 ܘܫܐܘܠ ܘܓܒܪܐ ܟܢܫܘ ܘܫܪܘ ܒܥܡܩ ܐܠܐ ܘܐܬܪܟܙܘ ܠܡܚܡ ܠܩܒܠ ܦܠܫܬܝܐ׃
3 ܘܦܠܫܬܝܐ ܩܐܡܝܢ ܥܠ ܛܘܪܐ ܡܢ ܗܢܐ ܘܓܒܪܐ ܩܐܡ ܥܠ ܛܘܪܐ ܡܢ ܗܢܐ ܘܥܡܩܐ ܒܝܢܝܗܘܢ׃
4 ܘܢܦܩ ܓܒܪܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܡܚܢܝ ܦܠܫܬܝܐ ܫܡܗ ܓܠܝܬ ܓܒܪ ܡܢ ܓܬ ܓܘܒܗ ܐܪܟ ܐܡܬ ܘܫܒܪ ܐܡܬ׃
5 ܘܟܘܒܥ ܢܚܫܐ ܥܠ ܪܫܗ ܘܠܒܫ ܫܪܝܢ ܘܟܘܒܥ ܕܫܪܝܢ ܢܚܫ ܡܫܩܠ ܐܠܦ ܫܩܠ׃
6 ܘܣܡܝ ܢܚܫܐ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܓܢ ܢܚܫܐ ܒܝܢ ܟܬܦܘܗܝ׃
7 ܘܐܪܡ ܕܪܡܝܗ ܕܐܝܟ ܫܠܝܚ ܐܪܓܐ ܘܪܡܚ ܕܪܡܚ ܫܩܠ ܡܐܐ ܢܚܫ ܘܓܒܪ ܢܫܐ ܩܕܡܘܗܝ׃
8 ܘܩܐܡ ܘܩܪܐ ܠܓܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܡܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܥܪܟ ܩܪܒܐ ܠܐ ܐܢܐ ܦܠܫܬܝܐ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܐ ܕܫܐܘܠ ܓܒܘ ܠܟܘܢ ܓܒܪܐ ܘܢܬܐ ܠܘܬܝ׃
9 ܐܢ ܝܟܠ ܠܡܩܒܠ ܘܢܩܛܠܝܗ ܘܐܢܚܢܐ ܢܗܘܝܢ ܠܟܘܢ ܠܥܒܕܐ ܘܐܢ ܐܢܐ ܐܫܟܚ ܠܗ ܘܐܩܛܠܝܗ ܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܠܢ ܠܥܒܕܐ ܘܬܦܠܚܘܢ ܠܢ׃
10 ܘܐܡܪ ܦܠܫܬܝܐ ܐܢܐ ܚܣܪܬ ܠܓܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܝܘܡܢܐ ܗܒܘ ܠܝ ܓܒܪܐ ܘܢܬܐ ܠܘܬܝ׃
11 ܘܫܡܥ ܫܐܘܠ ܘܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܡܠܝ ܗܠܝܢ ܡܠܝ ܦܠܫܬܝܐ ܗܢܐ ܘܕܚܠܘ ܘܐܬܪܥܘ ܒܚܕܐ ܡܢ ܦܠܫܬܝܐ׃
12 ܘܕܘܝܕ ܗܘ ܒܪ ܐܝܫ ܐܦܪܬܝ ܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ ܫܡܗ ܐܝܫܝ ܘܠܗ ܫܒܥܐ ܒܢܝܢ ܘܗܘܐ ܓܒܪܐ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܫܐܘܠ ܣܒ ܒܝܘܡܐ׃
13 ܘܐܙܠܘ ܬܠܬܐ ܒܢܘܗܝ ܪܒܪܒܐ ܕܐܙܠܘ ܒܬܪ ܫܐܘܠ ܠܩܪܒܐ ܘܫܡܗ ܕܒܟܪܗ ܒܟܘܪܐ ܘܬܪܝܢ ܕܬܪܗ ܐܒܝܢܕܒ ܘܬܠܬܐ ܫܡܐ׃

CAP. XVII.

1 POst hæc colligentes Philistæi castra sua ad prælium, pugnam intentârunt in extremitate Juda, castra ponentes inter Sopha & Arca, in Opharsemin. 2 Saul verò & Israelitæ collecti, castra fixerunt in valle Terebinthi, & instruxerunt aciem contra Philistæos. 3 Consistentibus itaque Philistæis supra montem hinc, & Israelitis supra montem inde consistentibus, valle interjectâ; 4 Egressus est vir gigas è castris Philistæorum Goliad nomine, è Gath *oriundus*, cujus altitudo erat sex cubitorum cum spithama: 5 Galea ærea in capite ipsius, & loricâ in laminam ductâ vestit°, cujus loricæ pondus erat quinque millium siclorum æris: 6 Tibialia ærea in cruribus ejus, & humerale æneum inter humeros ejus: 7 Lignum lanceæ ejus simile erat jugo textorum, & mucro lanceæ ejus sexcentorum siclorum ferri; & ferens clypeum *ejus* antecedebat eum. 8 Is stans clamabat ad acies Israelis, & dicebat eis, Quare proditis ad instruendam aciem? en ego Philistæus sum, vos verò servi Saulis: seligite vobis virum qui contra me egrediatur. 9 Si bellare mecum possit, meque interficiat, erimus vobis servi: at si ego eum vincam & interficiam, eritis nobis servi, & famulabimini nobis. 10 Dicebat etiam Philistæus iste, Ego exprobravi agminibus Israelis hodiè; date mihi virum ut simul dimicemus. 11 Cúmque audissent Saul ac totus Israel verba Philistæi, trepidârunt & extimuerunt valdé. 12 David autem filius erat viri cujusdam Ephratæi ex Beth-lehem Juda (huic nomen Isai, habebátque octo filios: & vir iste in diebus Saulis senuerat & provectus erat annis. 13 Tres autem filii Isai natu majores secuti fuerant Saulem ad bellum: & eorum nomina, Eliab primogenitus ejus, secundus Abinadab, tertius Samma;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ *

CAP. XVII.

1 * وَجَمَعَ اَهْلُ فَلَسْطِيْنَ عَسَاكِرَهُمْ * وَجَاهَدُوْا فِيْ اَقْصَيْ حَدِّ آلِ يَهُوْدَا * وَنَزَلُوْا بَيْنَ اَقْصَيْ
2 حَدِّ يَهُوْدَا وَبَيْنَ عَرْقَا * فِيْ فَرْسَمِيْنَ * وَسَاوُلُ وَرِجَالُ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ اَجْمَعُوْا * وَنَزَلُوْا عُوْرَ سَجَرِ
3 اَلْبُطْمَةِ * وَاَصْطَفُّوْا لِمُحَارَبَةِ اَهْلِ فَلَسْطِيْنَ * وَكَانَ اَهْلُ فَلَسْطِيْنَ قِيَامًا عَلَى اَلْجَبَلِ جَانِبًا *
3 وَبَنُوْ اِسْرَائِيْلَ عَلَى اَلْجَبَلِ حِيَالَهُمْ جَانِبًا * وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَادٍ * فَخَرَجَ رَجُلٌ جَبَّارٌ مِنْ عَسْكَرِ
4 اَهْلِ فَلَسْطِيْنَ * اِسْمُهُ جُلْيَدُ مِنْ مَدِيْنَةِ جَاثَ * كَانَ طُوْلُهُ سِتَّةَ اَذْرُعٍ وَشِبْرًا * وَعَلَيْهِ بَيْضَةٌ
5 مِنْ نُحَاسٍ * وَجَوْسَنٌ مِنْ نُحَاسٍ * وَكَانَ وَزْنُ جَوْسَنِهِ خَمْسَةَ اَلْفِ مِثْقَالٍ * وَعَلَيْهِ سَاقَانِ مِنْ
6 نُحَاسٍ * وَعَلَى رَاْسِهِ مِغْفَرٌ مِنْ نُحَاسٍ تَنْزِلُ اِلَى اَسْفَلِ كَتِفِهِ * وَكَانَتْ حَسَبَةُ حَرْبَتِهِ كَغَلَظِ
7 اَلنَّوْلِ * وَكَانَ وَزْنُ سِنَانِ رُمْحِهِ سِتْمِائَةِ مِثْقَالٍ * وَبَيْنَ يَدَيْهِ رَجُلٌ حَامِلُ تُرْسِهِ * فَقَامَ جِيَالَ صَفِّ
8 بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ * فَهَتَفَ وَقَالَ * مَا حَاجَتُكُمْ اِلَى مُصَافَّةِ اَلْحَرْبِ * هَاَنَذَا رَجُلٌ مِنْ اَهْلِ فَلَسْطِيْنَ *
9 وَاَنْتُمْ عَبِيْدٌ سَاوُلَ * اِخْتَارُوْا رَجُلًا يُبَارِزُنِيْ * فَاِنْ قَدَرَ عَلَى مُحَارَبَتِيْ وَاِنْ قَتَلَنِيْ * صِرْنَا
10 لَكُمْ عَبِيْدًا * وَاِنْ ظَفِرْتُ اَنَا بِهِ وَقَتَلْتُهُ * تَصِيْرُوْنَ اَنْتُمْ لَنَا عَبِيْدًا وَتَخْدُمُوْنَا * ثُمَّ قَالَ
11 اَلْفَلَسْطِيْنِيُّ اَيْضًا * اَنَا عَيَّرْتُ صُفُوْفَ آلِ اِسْرَائِيْلَ اَلْيَوْمَ * اَحْرِجُوْا رَجُلًا يُبَارِزُنِيْ * فَسَمِعَ سَاوُلُ
12 وَبَنُوْا اِسْرَائِيْلَ كَلَامَ اَلْفَلَسْطِيْنِيِّ * وَفَزِعُوْا فَزَعًا شَدِيْدًا * فَاَمَّا دَاوُدُ فَكَانَ اَبْنَ رَجُلٍ اِفْرَاتِيٍّ * مِنْ
بَيْتِ لَحْمٍ فَرِيَةِ يَهُوْدَا * اِسْمُهُ اِيْشَاءُ كَانَ لَهُ ثَمَانِيَةُ بَنِيْنَ * وَكَانَ اَلرَّجُلُ عَلَى عَهْدِ سَاوُلَ قَدْ شَاخَ
13 وَطَعَنَ فِي اَلسِّنِّ * وَاَنْطَلَقَ ثَلَاثَةٌ مِنْ بَنِيْهِ مَعَ سَاوُلَ اِلَى اَلْحَرْبِ * وَاَسْمَاءُ هُمُ اَلْبِكْرُ
وَالثَّانِيْ اَبِيْنَادَابُ * وَالثَّالِثُ سَمَّا *

שמואל א: יז

.Saul post abierunt majores tres & :minor *ipse* David Et

14 וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל :
sui patris pecus pascendū ad ,Saul *desuper revertens & vadens* David Et

15 וְדָוִד הָלַךְ וָשֹׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת־צֹאן אָבִיו
vesperascendo & ,mane surgendo Pelistæus accessit Et .Beth-lechem

16 בֵּית לָחֶם : וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהָעָרֵב
suum filium David ad Isai Dixitque .diebus quadraginta stetit &

17 וַיִּתְיַצַּב אַרְבָּעִים יוֹם : וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ
hos panes decem & ,*hujus tosti ephah* tuis fratribus nunc *Cape*

קַח־נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם הַזֶּה
lactis formellas decem Et .tuos fratres ad castra in *defer currendo* &

18 וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה לְאַחֶיךָ : וְאֶת עֲשֶׂרֶת חַרְצֵי הֶחָלָב
pace in visitabis tuos fratres & :*mille principem ad* deferes *illa*

הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר הָאָלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם
Israel *vir omnis* & ,ipsi & Saul Et .*capies* eorum pignus &

19 וְאֹתָם תִּקָּח : וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
David mane surrexit Et .Philistim cum pugnantes ,Elah valle in

בְּעֵמֶק הָאֵלָה נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים : וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד
abiit & ,*portavit* & ;*custodientem super pecus* reliquit & ,diluculo in

20 בַּבֹּקֶר וַיִּטֹּשׁ אֶת־הַצֹּאן עַל־שֹׁמֵר וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ
fuerat egressus exercit' &,vallū ad venit & :Isai ei præcepit quemadmodū

כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשַׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהֶחָיִל הַיּוֹצֵא
,Israel ordinaverat Et .prælio in fuerant vociferati & ,*ordinem* ad

21 אֶל־הַמַּעֲרָכָה וְהֵרִעוּ בַּמִּלְחָמָה : וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל
David dereliquit Et .*ordinis* occursum in *ordinem* Philistim &

22 וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת מַעֲרָכָה : וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־
ordinem in cucurrit & ;*vasorum* custodis manu *super* se *desuper* vasa

כֵּלָיו מֵעָלָיו עַל־יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה
ecce & ,eis cum loquente ipso Et .*pacem ad suis fratribus optavit* &,venit &

23 וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל־לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם : וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה
gramineis de Ghath de ej' nomē Philistæus Goliath ,*ascendens utrisq;* inter vir

אִישׁ הַבֵּנַיִם עוֹלֶה גִלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת מִמַּעַרְכוֹת
omnis Et .David audivit Et .*hæc* verba juxta loquebatur &,Philistinorū

24 פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד : וְכָל
timuerunt &,ej' *faciebus* à fugerūt &,virum *eos videndo in* Israel *vir*

אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּרֹאוֹתָם אֶת־הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ
hunc ascendentem virum vidistis Num : Israel vir dixit Et .valde

25 מְאֹד : וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל הֲרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה
,eū percusserit qui Virum erit Et.*ascendens* Israel exprobrandā ad quia

כִּי לְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ
ei' patris domum & ,ei dabit suā filiam &,*magna opulentia* rex *eum* ditabit

יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת בִּתּוֹ יִתֶּן לוֹ וְאֶת בֵּית אָבִיו
stantes viros ad David Dixitque .Israel in liberam faciet

26 יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים
,hunc Philistæum percusserit qui ,viro fiet Quid :dicendo ,secū

עִמּוֹ לֵאמֹר מָה־יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי הַלָּז
præputiatus Philistæus quis quoniam ? Israel *desuper* opprobriū removerit &

וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי הָעָרֵל
ei Dixitque ? *viventium Divorum ordines* exprobravit quia ,hic

27 הַזֶּה כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים : וַיֹּאמֶר לוֹ
,eū percusserit qui ,viro fiet Sic :dicendo ,hoc verbū sicūm populus

הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה לֵאמֹר כֹּה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ :
est irat' & :viros ad *eo loquendo in* ,major ejus frater Eliab audivit Et

28 וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל־הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר
quem super eo ,descendisti *hoc* quid Ut :dixit & ,David *in* Eliab *nasus*

אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר לָמָּה־זֶּה יָרַדְתָּ וְעַל־מִי
,tuā superbiam novi Ego ? deserto in *illarum pecudū parum* reliquisti

נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת־זְדֹנְךָ
descendisti ,prælium *videndum ad* quia ,tui cordis malitiam &

וְאֵת רַע לְבָבֶךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרַדְתָּ :
? est verbum non an ? nunc feci Quid :David Dixitque

29 וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה הֲלוֹא דָבָר הוּא :

Versio VULG. LAT.

14 David autem erat minimus. Tribus ergò majoribus secutis Saulem, Abiit David,
15 & reversus est à Saul, ut pasceret gregem patris sui in
16 Bethlehem. Procedebat verò Philisthæus manè & vesperè, & stabat quadraginta
17 diebus. Dixit autem Isai ad David filium suum ; Accipe fratribus tuis ephi polentæ, & decem panes istos, & curre in castra ad fratres tuos,
18 Et decem formellas casei has deferes ad tribunum : & fratres tuos visitabis, si rectè agant : & cum quibus ordinati sunt, disce. Saul autem,
19 & illi, & omnes filii Israel in Valle terebinthi pugnabant adversùm Philisthiim.
20 Surrexit itaque David manè, & commendavit gregem custodi : & onustus abiit, sicut præceperat ei Isai. Et venit ad locum Magala, & ad exercitum, qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine.
21 Direxerat enim aciem Israel, sed & Philisthiim ex adverso fuerant præparati.
22 Derelinquens ergò David vasa quæ attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locum certaminis, & interrogabat si omnia rectè agerentur erga fratres
23 suos. Cúmque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille spurius ascendens, Goliath nomine, Philisthæus, de Geth, de castris Philisthinorum : & loquente eo hæc eadem verba audivit David.
24 Omnes autem Israelitæ, cùm vidissent virum, fugerunt à facie ejus, timentes eum valdé.
25 Et dixit unus quispiam de Israel, Num vidistis virum hunc qui ascendit ? ad exprobrandum enim Israeli ascendit. Virum ergò qui percusserit eum, ditabit rex divitiis magnis, & filiam suam dabit ei, & domum patris ejus faciet absque tributo in Israel.
26 Et ait David ad viros qui stabant secum, dicens; Quid dabitur viro, qui percusserit Philistæum hunc, & tulerit opprobrium de Israel ? quis enim est hic Philistæus incircumcisus, qui exprobravit aciei Dei viventis ?
27 Referebat autem ei populus eundem sermonem, dicens ; Hæc dabuntur viro,
28 qui percusserit eum. Quod cùm audisset Eliab frater ejus major, loquente eo cum aliis, iratus est contra David, & ait ; Quarè venisti, & quarè dereliquisti pauculas oves illas in deserto ? ego novi superbiam tuam, & nequitiam cordis tui : quia ut videres prælium, descendisti.
29 Et dixit David, Quid feci ? numquid non verbum est ?

MS.A.

14 Καὶ Δαυὶδ αὐτὸς ἦν ὁ νεώτερος, καὶ οἱ τρεῖς οἱ μίζονες ἐπο-
15 ρεύθησαν ὀπίσω Σαούλ. Καὶ Δαυὶδ ἀπῆλθεν, καὶ ἀνέστρεφεν
ἀπὸ τῆς Σαούλ, ποιμαίνων τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν Βηθλε-
16 ἐμ. Καὶ προῆλθε ὁ ἀλλόφυλος ὀρθρίζων καὶ ὀψίζων, καὶ ἐστηλώθη
17 τεσσεράκοντα ἡμέρας. Καὶ εἶπεν Ἰεσσαὶ πρὸς Δαυὶδ, Λάβε δὴ
τοῖς ἀδελφοῖς σου οἰφὶ * πύτου, καὶ δέκα ἄρτους τούτους, καὶ
18 διάδραμε εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ δὸς τοῖς ἀδελφοῖς σου. Καὶ
τὰς δέκα σφηνίδας τοῦ γάλακτος τούτου εἰσοίσεις τῷ χιλιο-
ἀρχῳ, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ὄψασθε εἰς εἰρήνην, καὶ ὅσα ἀ-
19 χρήζωσιν γνώσῃ. Καὶ Σαοὺλ αὐτὸς καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῇ
20 κοιλάδι τῆς δρυὸς πολεμοῦντες μετὰ τῶν ἀλλοφύλων. Καὶ ἀ-
θεισεν Δαυὶδ τοπερεῖ, καὶ ἀφῆκεν τὰ πρόβατα φύλακι, καὶ
ἔλαβεν, καὶ ἀπῆλθεν καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ Ἰεσσαί· καὶ ἦλθεν
εἰς τὴν τροχυλωσιν καὶ δύναμιν τὴν ἐκπορευομένην εἰς τὴν
21 παράταξιν, καὶ ἠλάλαξαν ἐν τῷ πολέμῳ. Καὶ παρετάξατο
22 Ἰσραὴλ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παράταξιν ἐξεναντίας διατάξεως. Καὶ
ἀφῆκεν Δαυὶδ τὰ σκεύη αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπὸ χεῖρα φύλακος,
καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν παράταξιν, καὶ ἦλθεν καὶ ἠράτησεν τοὺς
23 ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἰς εἰρήνην. Καὶ αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν
Ἰδοὺ ἀνὴρ ὁ Ἀμεσσαῖος ἀνέβενεν, Γολιὰδ ὁ Φιλισταῖος ὄνο-
μα αὐτῷ ἐκ Γὲθ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐ-
24 λάλησεν κατὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἤκουσεν Δαυίδ. Καὶ πᾶς
ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς τὸν ἄνδρα, καὶ ἔφυγον ἐκ
25 προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ εἶπεν ἀνὴρ Ἰσ-
ραὴλ, Εἰ ἑωράκατε τὸν ἄνδρα τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον, ὅτι
* ὀνίδισιν † Ἰσραὴλ ἀνέβη ; καὶ ἔσται ἀνὴρ ὃς ἂν πατάξῃ
αὐτὸν, πλουτίσει αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πλοῦτον μέγα, καὶ τὴν
θυγατέρα αὐτοῦ δώσει αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
26 ποιήσει ἐλεύθερον ἐν τῷ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπεν Δαυὶδ πρὸς
τοὺς ἄνδρας τοὺς συνεστηκότας μετ' αὐτοῦ, λέγων, Ἡ ποιηθή-
σεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξει τὸν ἀλλόφυλον ἐκεῖνον, καὶ
ἀφελεῖ ὀνιδισμὸν ἀπὸ Ἰσραήλ ; ὅτι τίς ἀλλόφυλος ὁ ἀφιδ-
27 μων αὐτὸς, ὅτι ὠνείδισεν παράταξιν θεοῦ ζῶντος ; Καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, λέγων, Οὕτως
28 ποιηθήσεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ αὐτόν. Καὶ ἤκουσεν
Ἐλιὰβ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ μίζων ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν πρὸς
τοὺς ἄνδρας, καὶ ὠργίσθη θυμῷ Ἐλιὰβ ἐν τῷ Δαυὶδ, καὶ
εἶπεν, Ἱνατί τοῦτο κατέβης ; καὶ ὑπὲ τίνα ἀφῆκας τὰ μι-
κρὰ πρόβατα ἐκεῖνα ἐν τῇ ἐρήμῳ ; ἐγὼ οἶδα τὴν ὑπερη-
φανίαν σου, καὶ τὴν κακίαν τῆς καρδίας σου, ὅτι ἔρχει τοῦ
29 ἰδεῖν τὸν πόλεμον, κατέβης. Καὶ εἶπεν Δαυὶδ, Τί ἐποίησα
νῦν ; οὐχὶ ῥῆμά ἐστιν ;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וְדָוִד הוּא זְעִירָא וּתְלָתָא רַבְרְבַיָּא אֲזָלוּ בָּתַר שָׁאוּל : וְדָוִד אֲזַל וְתָב מִלּוֹת שָׁאוּל לְמַרְעֵי
15 יָת עָנָא דְאֲבוּהִי בֵּית לָחֶם : וְקָרִיב פְּלִשְׁתָּאָה וְמַקְדִּים וּמַחְשִׁיךְ וְאִתְעַתַּד אַרְבְּעִין יוֹמִין :
16 וַאֲמַר יִשַׁי לְדָוִד בְּרֵיהּ סַב כְּעַן לַאֲחָךְ מְכִילְתָּא דְקַלְיָא הָדֵין וַעֲסָרָא טוֹלְמִין דְּלַחְמָא הָדֵין
17 וְאוֹבִיל לְמַשְׁרְיָתָא לַאֲחָךְ : וְיָת עֲסַר גּוּבְנִין דְּחַלְבָּא הָאִלֵּין תּוֹבִיל לְרַב אַלְפָּא וְיָת אֲחָךְ
18 תְּסָעַר לְשָׁלֵם וְיָת טִיבְיהוֹן תַּיְתֵי : וְשָׁאוּל וְאִנּוּן וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא מְנִיחִין
19 קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי : וְאַקְדִּים דָּוִד בְּצַפְרָא וּשְׁבַק יָת עָנָא עַל נָטְרָא וּנְסִיב וְאֵזֵל כְּמָא
דְפַקְדֵיהּ יִשַׁי וְאָתָא לְכַרְכּוּמָא וּמַסְרִית עָבְדֵי קְרָבָא נָפְקוּ לְסַדְרָא וְיָבִיבוּ בְּקְרָבָא : וְסַדְּרוּ
20 יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתָּאֵי סִדְרָא לְקִדְמוּת סִדְרָא : וּשְׁבַק דָּוִד יָת מָנְיָא דִּי עֲלוֹהִי עַל יַד נָטִיר מָנְיָא
21 וְרָהַט לִסְדְרָא וַאֲתָא וְשָׁאַל לַאֲחוֹהִי בִּשְׁלָם : וְהוּא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן וְהָא גַבְרָא מְבֵינֵיהוֹן
סְלִיק גִּלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה שְׁמֵיהּ מִגַּת מִסִּדְרֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וּמַלֵּל כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וּשְׁמַע דָּוִד :
22 וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֵחֲזֵיהוֹן יָת גַּבְרָא וַאֲפֵיכוּ מִן קֳדָמוֹהִי וּדְחִילוּ לַחֲדָא : וַאֲמַר אֱנָשׁ
יִשְׂרָאֵל הַחֲזֵיתוּן גַּבְרָא דְסָלִיק הָדֵין אֲרֵי לְחַסָּרָא יָת יִשְׂרָאֵל סְלִיק וְיְהֵי גַּבְרָא דְיִקְטְלִנֵּיהּ
יַעְתְּרִנֵּיהּ מַלְכָּא עוֹתָר סַגִּי וְיָת בְּרַתֵּיהּ יִתֵּן לֵיהּ וְיָת בֵּית אֲבוּהִי יַעֲבֵיד חוֹרִין רַבְרְבִין
23 בְּיִשְׂרָאֵל : וַאֲמַר דָּוִד לְגַבְרַיָּא דְקָיְמִין עִמֵּיהּ לְמֵימַר מָה יִתְעֲבֵיד לְגַבְרָא דְיִקְטוֹל יָת
פְּלִשְׁתָּאָה דֵּיכִי יַעְדֵּי חִסּוּדָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מַן פְּלִשְׁתָּאָה עָרְלָא הָדֵין אֲרֵי חַסַּד סִדְרֵי
עָבְדֵי קְרָבָא דְעַמֵּיהּ דַּיָּי קָיְמָא : וַאֲמַר לֵיהּ עִמָּא דְּגַבְרָא דְיִקְטְלִנֵּיהּ : וּשְׁמַע אֱלִיאָב אֲחוּהִי רַבָּא בְּמַלָּלוּתֵיהּ עִם גַּבְרַיָּא וּתְקֵיף רוּגְזָא
28 רְאֱלִיאָב בְּדָוִד וַאֲמַר לְמָה דְנָן נְחַתְתָּא וְעַל מַן רְטַשְׁתָּא זְעִיר עָנָא הָאִנּוּן בְּמַדְבְּרָא אֲנָא
יְדַעְנָא יָת בַּקְרָנוּתָךְ וְיָת בִּישׁוּת לִבָּךְ אֲרֵי בְּדִיל לְמֶחֱוֵי עָבְדֵי קְרָבָא נָחַתְתָּא : וַאֲמַר דָּוִד
29 מָה עֲבִידִית כְּעַן הֲלָא פִּתְגָם הוּא דַאֲמַרִית :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et David ipse parvus, et tres magni iverunt post Saul. Et David ivit, & rediit à Saul ad-pascendū pecus patris sui Bethlehhé. Et accessit Philisthæus anticipans, et vespertinans, & commoratus est quadraginta dies. Et dixit Issai David filio ejus, Ferto nunc fratribus tuis mensuram tosti hujus, & decem tortas panis *hujus*, & deferto ad exercitum ad fratres tuos. Et decem caseos lactis hos deferes ad magistrum mille, et fratres tuos visitabis ad pacem, et bonitatem eorum afferes. Et *Saul*, et illi, et omnis homo Israel in planicie glandis ineuntes bellum cum Philistæis. Et anticipavit David in mane et reliquit pecus super *custodem*, et tulit et abiit sicut jussit illum Issai, et venit ad castra: et exercitus facientiū bellū exierunt ad ordinem, et clanxerunt in prælio. Et ordinaverunt Israel et Philistæi ordinem ad occursū ordinis. Et reliquit David vasa quæ super se super manū custodis vasorum, et cucurrit ad ordinem ; et venit, et rogavit fratribus suis ad pacem. Et ipse loquens cum illis, et ecce vir de-inter eos ascendit, Goliath Philisthæus nomen ejus ex Gath, ex ordinibus Philisthæorum ; et locut' est, ut verba ista, et audivit David. Et omnis homo Israel in videndo eos virū, et verterunt ab-ante illum, et metuerunt valde. Et dixit homo Israel, Num vidistis virū qui ascendit hunc, quia ad exprobrandū Israel ascendit? et erit qui occiderit eum, ditabit illū rex divitiis magnis, et filiam suam dabit ei ; et domū patris sui faciet *liberos* magnates in Israel. Et dixit David viris qui stantes secū ad dicendum, Quid fiet viro qui occidet Philisthæū præputiatū istum ; et auferet ignominiā desuper Israel ? quia quis Philisthæus præputiatus iste ? quia exprobrat ordinibus *facientiū bellū* populi Dei manentis? Et dixit illi popul' sicut verbū hoc ad dicendū, *Sic* fiet viro qui occiderit illum. Et audivit Eliab frater ejus maximus, in loqui eum cum viris, et invaluit indignatio ipsius Eliab in David : et dixit, Ad quid huc descendisti? et super quem dereliquisti exiguum pecorum illorū in deserto ? ego novi præsumptionem tuam, et malitiam cordis tui, & ad videndum facientes prælium descendisti. Et dixit David, Quid feci nunc ? nónne verbum fuit quod dixi ?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܗܘ ܕܐܝܬ ܙܥܘܪ ܒܪ ܝܫܝ ܘܗܢܘ ܓܒܪ ܕܐܙܠ ܒܣܝܒ ܒܢܝ ܐܢܫ ܒܝܘܡܝܗ ܕܫܠܛܢ ܫܐܘܠ ܘܓܒܪ ܗܘ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
15 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
16 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
17 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
18 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
19 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
20 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
21 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
22 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
23 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
24 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
25 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
26 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
27 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
28 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ
29 ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ ܒܝܬ ܐܒܘ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܬܝ ܒܝܘܡܐ ܘܗܘ ܐܝܟ ܫܢ

David autem erat minimus.) Hic ergò David reversus fuerat à comitatu Saulis, abiitque ad pascendas oves patris sui in Beth-lehem. Dum igitur accederet Philistæus ille manè ac vespere, & quadraginta diebus præsitisset, Dixit interim Isai Davidi filio suo, Perto fratribus tuis satum *tritici* fricti, & decem panes; & accurrens deporta in castra ad fratres tuos. Decem verò caseos istos lacteos defer ad tribunum, fratrésque tuos visita in pace, & nuntium eorũ ad me deferto. (Saul autem cum omnibus Israelitis sub terebintho pugnabant adversùs Philistæos.) Surgens itaque David manè, ovibúsque custodi commissis, portavit *ea* & abiit, quemadmodum præceperat ei Isai: quumque perveniisset ad castra in vallem quæ porrigebatur ad aciem, clanxerant ad prælium: Jamque instruxerant sese Israelitæ & Philistæi, acies adversùs aciem. Quapropter depositis à se David vasis *suis* prope *reliqua* vasa, cucurrit ad aciem, salutavitque fratres suos. Et dum ipse loqueretur cum eis, ecce vir ille gigas, Goliad Philistæus nomine, è Gath *oriundus*, ascendebat ex acie Philistæorum, eadémque verba dicebat audiente Davide. Omnes autem Israelitæ, cùm vidissent gigantem, timuerunt & fugerũt à conspectu ipsius: Et dixerunt Israelitæ, Vidistísne virum istum qui ad exprobrandum Israeli ascendit? virum qui interfecerit eum, locupletabit rex divitiis magnis, & filiam suam dabit illi, & domum patris ejus nobilem reddet in Israele. Dixit David viris sibi astantib', Quid fiet viro qui interfecerit Philistæum hunc præputiatum, & averterit probrum ab Israele? quid enim est Philistæus iste præputiatus qui probro afficit agmina Dei viventis? Cui populus idem verbum dixit; Ita fiet viro qui interfecerit eum. Audivit autem Eliab frater ejus maximus cùm viros illos alloqueretur: quare irâ percitus Eliab contra Davidem, dixit ad eum, Cur descendisti? & cuinã commisisti oves illas pauculas quæ sunt in deserto? ego novi arrogantiã tuã & nequitiam cordis tui, quòd ad videndum bellũ descenderis. Dixit verò David, Quid feci? jam verò hæc verba sunt.

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وَكَانَ دَاوُدُ اَصْغَرَ الْاِخْوَةِ * فَلَمَّا اسْتَعْمَلَ شَاوُلُ بِالْحَرْبِ * انْصَرَفَ دَاوُدُ يَرْعَى غَنَمَ اَبِيهِ فِي بَيْتِ لَحْمٍ
15 * وَكَانَ الْفَلَسْطِينِيُّ يَغْدُو وَيَرُوحُ وَيُعَيِّرُهُمْ * فَمَكَثُوا كَذَلِكَ اَرْبَعِينَ يَوْمًا * فَقَالَ اِيشَا لِدَاوُدَ
16 اِبْنِهِ * اِنْطَلِقْ اِلَى اِخْوَتِكَ بِكَيْلٍ مِنْ حِنْطَةٍ مَقْلُوَّةٍ وَعَشَرَةِ اَرْغِفَةٍ * فَاَسْرِعْ اِلَى اِخْوَتِكَ اِلَى الْعَسْكَرِ
17 * وَخُذْ عَشَرَ جُبُنَاتٍ هَدِيَّةً لِقَائِدِهِمْ * وَتَعَاهَدْ سَلَامَةَ اِخْوَتِكَ * وَاْتِ بِخَبَرِهِمْ * وَكَانَ شَاوُلُ وَجَمِيعُ
18 رِجَالِ اِسْرَائِيلَ يُجَاهِدُونَ اَهْلَ فَلَسْطِينَ فِي غَوْرِ شَجَرِ الْبُطْمِ * فَبَكَّرَ دَاوُدُ سَحَرًا * وَتَرَكَ الْغَنَمَ عِنْدَ
19 مَنْ يَحْفَظُهَا * وَحَمَلَ مَا ءَامَنَ بِهِ اَبُوهُ وَاَطَاعَ * وَاَتَى الْعَسْكَرَ اِلَى الْوَادِي الَّذِي يَخْرُجُ اِلَى
20 الصَّفِّ * وَهُمْ قَدْ تَقَدَّمُوا لِلْحَرْبِ * وَتَصَافَّ بَنُو اِسْرَائِيلَ وَاَهْلُ فَلَسْطِينَ * صَفًّا بِاِزَاءِ صَفٍّ * فَوَضَعَ
21 دَاوُدُ مَا كَانَ مَعَهُ عِنْدَ بَيَّابِ اِخْوَتِهِ * فَاَحْضَرَ اِلَى الصَّفِّ * وَسَلَّمَ عَلَى اِخْوَتِهِ * وَبَيْنَمَا هُوَ يُكَلِّمُهُمْ *
22 اِذَا هُوَ بِالرَّجُلِ الْجَبَّارِ صَاعِدٍ * اِسْمُهُ جُلْيَاذُ الْفَلَسْطِينِيُّ مِنْ جَاثَ مِنْ صَفِّ اَهْلِ فَلَسْطِينَ * فَقَالَ
23 الْقَوْلَ الَّذِي كَانَ يَقُولُهُ * وَسَمِعَهُ دَاوُدُ * فَلَمَّا رَاَى جَمِيعُ بَنِي اِسْرَائِيلَ الْجَبَّارَ فَرُّوا وَوَلَّوْا مِنْ بَيْنِ
24 يَدَيْهِ * وَقَالَ رِجَالُ آلِ اِسْرَائِيلَ * رَاَيْتُمْ هٰذَا الرَّجُلَ كَيْفَ صَعِدَ لِيُعَيِّرَ بَنِي اِسْرَائِيلَ * الرَّجُلُ الَّذِي
25 يَقْتُلُهُ يَعْتَنِيهِ الْمَلِكُ * وَيُكْثِرُ مَالَهُ * وَيُزَوِّجُهُ بِنْتَهُ * وَيُصَيِّرُ اَهْلَ بَيْتِهِ اَحْرَارًا * وَلَا يَكُونُ عَلَيْهِمْ سُبْلٌ
26 * فَقَالَ دَاوُدُ لِلَّذِينَ كَانُوا قِيَامًا * مَا الَّذِي يُصْنَعُ بِالرَّجُلِ الَّذِي يَقْتُلُ هٰذَا الْفَلَسْطِينِيَّ الْاَغْلَفَ
27 وَيَصْرِفُ الْعَارَ عَنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ * لِاَنَّهُ مَا عَسَى اَنْ يَبْلُغَ مِنْ اَمْرِ هٰذَا الْفَلَسْطِينِيِّ الْاَغْلَفِ الَّذِي
28 عَيَّرَ صَفَّ اللّٰهِ الْحَيِّ * فَقَالُوا رِجَالُ الشَّعْبِ الْقَوْلَ الَّذِي قَالُوهُ قَبْلَ ذٰلِكَ * هٰكَذَا يُصْنَعُ بِالرَّجُلِ
29 الَّذِي يَقْتُلُهُ * وَسَمِعَ الِيَابُ اَكْبَرُ اِخْوَتِهِ قَوْلَهُ لِلرِّجَالِ * فَاشْتَدَّ غَضَبُ الِيَابَ عَلَى دَاوُدَ * وَقَالَ لَهُ
لِمَاذَا نَزَلْتَ اِلَى هٰهُنَا * وَعَلَى مَنْ خَلَّفْتَ الْغَنَمَ الْقَلِيلَ الَّذِي فِي الْبَرِّيَّةِ * وَقَدْ عَرَفْتُ جُرْاَتَكَ وَخُبْثَ
قَلْبِكَ * اَنَّكَ اِنَّمَا نَزَلْتَ لِتَنْظُرَ اِلَى الْحَرْبِ * قَالَ دَاوُدُ * مَا الَّذِي صَنَعْتُ * اِنَّمَا قُلْتُ قَوْلًا *

David autem erat minimus fratrũ. Cumq; occupatus esset Saul bello, rediit David ad pascendum oves patris sui in Beth-lehem. Et verò Palæstinus ille manè & sub vesperam veniens probro afficiebat eos; & mansérunt sic quadraginta diebus. Dixit autem Isai ad Davidem filium suum, Defer ad fratres tuos mensuram tritici frixi, & decem panes, & vade citò ad fratres tuos ad exercitum. Et accipe decem caseos munus duci eorum, & visita pacem fratrum tuorũ, & affer nuntium eorum. (Porrò Saul & omnes Israelitæ bellum gerebant cum Palæstinis in valle arborum terebinthi.) Surgens itaq; David diluculò, dimissísque ovibus apud quendam ut custodirent eas, tulit quæ præceperat ei pater suus, et profectus pervenit ad exercitum in vallem quæ exitum habebat ad utrunque aciem; ubi exclamaverat populus ad pugnã, Instruxerantque sese Israelitæ & Palæstini, acies ex adverso aciei. Quare depósito David quod secum habebat, apud vestes fratrum suorum, accurrit ad aciem, & salutavit fratres suos. Dúmque alloqueretur eos, ecce vir ille gigas nomine Goliad Palæstinus, è Gath, ascendens ex acie Palæstinorum, sermonem protulit quem dicere solebat; audivitque eum David. Hunc gigantem cùm vidissent omnes Israelitæ, timuerunt, & terga verterunt coram eo: Et dixerunt viri Israelitæ, Vidistis virum hunc quomodo ascenderit ad afficiendum contumeliis filios Israel? virum qui trucidaverit eum, ditabit rex & augebit opes ejus, filiam suam nuptum dabit illi, faciétque familiam ejus immunem, ita ut nulli rei subjiciatur. Dixit David iis qui adstabant, Quid fiet viro illi qui trucidárit Philistæum hunc incircuncisum, probrumque abstulerit à filiis Israel? nam quis tandem futurus est exitus negotii Philistæi hujus incircuncisi qui probra objecit aciei Dei vivi? Dixerunt viri populi eundem sermonem quem antea dixerant, Sic fiet viro qui trucidárit eum. Audiens autem Eliab maximus natu fratrũ suorum colloquium ejus cum viris illis, efferbuit irâ Eliab adversùs Davidem, & ait illi, Cur hùc descendisti? & apud quem reliquisti oves illas paucas quæ sunt in deserto? jam novi audaciam tuam & malitiam cordis tui, quòd descenderis quidem ut bellum spectares. Dixit David, Quid egi? equidem verba tantùm dixi.

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

שמואל א: יז

: hoc verbâ ſecundâ dixit & ,*alterum contra ad ipſum apud ex* ſe vertit Et
30 וַיִּסַּב מֵאֶצְלוֹ אֶל־מ֫וּל אַחֵר וַיֹּאמֶר כַּדָּבָר הַזֶּה
ſunt audita Et .primum verbum juxta,verbum populus ei reſpõderunt &
31 וַיִּשָּׁמְעוּ הָעָם דְּבָרִ֫ים כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן: וַיִּשְׁמְעוּ
.eum *cepit* & ,Saul *facies ad indicarunt* &:David eſt locut⁹ quæ verba
32 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר דָּוִד וַיַּגִּדוּ לִפְנֵי שָׁא֫וּל וַיְקַחֵהוּ:
tuus Servus .eum *ſuper* hominis cor concidat Ne : Saul ad David Dixitq;
33 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁא֫וּל אַל־יִפֹּל לֵב־אָדָם עָלָיו עַבְדְּךָ
:Davıd ad Saul Dixitque .iſto Peliſtæo cum pugnabit & ,ibit
34 יֵלֵךְ וְנִלְחַם עִם הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה: וַיֹּאמֶר שָׁא֫וּל אֶל־דָּוִד
puer quia :eo cum *pugnandum ad* iſtum Peliſtæum ad ire poteris Non
לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֶם עִמּוֹ כִּי־נַ֫עַר
: Saul ad David dixit Et *ſuis pueritiis à belli* vir ipſe & ,*tu*
אַתָּה וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעוּרָיו: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁא֫וּל
,urſus & ,leo veniebat & : *pecore* in ſuo patri tuus ſervus erat Paſtor
רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בַּצֹּאן וּבָא הָאַרְיֵה֫ וְאֶת־הַדֹּב
,eũ percutiebam & ,*eum* poſt egrediebar Et .grege de agnum *tulit* &
וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר: וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו
,ej⁹ barbâ *in* apprehẽdebã & ,me *ſuper* cõſurgebat Et .ej⁹ ore ex eruebam &
וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו וְיָקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ
.*eam* ,leonem *Etiam* .eũ mori faciebam & ,*eum* percutiebam &
וְאַכֵּתִיו וַהֲמִיתִיו: גַּם אֶת־הָאֲרִי גַּם־
unus tanquã iſte *præputiatus* Peliſtæus erit Et .tuus ſervus percuſſit urſum
הַדֹּב הָכָה עַבְדֶּךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד
dixit Et .*viventium Diuorum oràmes* affecit probris quia ,eis ex
מֵהֶם כִּי חֵרַף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים: וַיֹּאמֶר
ipſe ,urſi manu de & ,leonis manu de me eruit qui Dominus : David
דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הִצָּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי וּמִיַּד הַדֹּב הוּא
,Vade : David ad Saul Dixitque ,hujus Peliſtæi manu de me eruet
יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה וַיֹּאמֶר שָׁא֫וּל אֶל־דָּוִד לֵךְ
dedit &,ſuis veſtibus David Saul induit Et .tecum ſit Dominus &
וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ. וַיַּלְבֵּשׁ שָׁא֫וּל אֶת־דָּוִד מַדָּיו וְנָתַן
David accinxit Et .loricâ eum induit &,ej⁹ caput ſuper æream galeam
קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן: וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת
.*erat experius* non quia : ire voluit & ,ſuas veſtes deſuper ſuũ gladium
חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיָּאֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא נִסָּה
non quia , iſtis *in* ire *potero* Non : Saul ad David Dixitque
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁא֫וּל לֹא־אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי לֹא
ſuũ baculũ *Cepitque* .ſe *deſuper* David ea removit Et .feci periculum
נִסִּיתִי וַיְסִרֵם דָּוִד מֵעָלָיו: וַיִּקַּח מַקְלוֹ
poſuit &,torrente de lapides læves quinque ſibi elegit & ,ſua manu in
בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְקֵי אֲבָנִים מִן־הַנַּחַל וַיָּשֶׂם
:ſua manu in ſua funda & ,pera in & ,ſibi quod ,*paſtorum* vaſe in eos
אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר־לוֹ וּבְיַלְקוּט וְקַלְעוֹ בְּיָדוֹ
appropinquans & ,iens Peliſtæus ibat Et .Peliſtæum ad acceſſit &
41 וַיִּגַּשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וְהַלֵּךְ הַפְּלִשְׁתִּי וְקָרֵב
,Peliſtæus aſpexit Et .*ejus facies ad ſcutum ferens* vir & ,David ad
41 אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ נֹשֵׂא הַצִּנָּה לְפָנָיו: וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי
ſimul ,rubicundus & ,puer erat quia : eum deſpexit & ,David vidit &
42 וַיַּרְא אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ כִּי הָיָה נַ֫עַר וְאַדְמֹנִי עִם־
quia ,go canis Nunquid:David ad Peliſtæus Dixitque .aſpectu pulcher
43 יְפֵה מַרְאֶה: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב אָנֹכִי כִּי
.*ſuis diis in* David Peliſtæus maledixit Et ? baculis *in* me ad *veniens* ,tu
אַתָּה בָא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־דָּוִד בֵּאלֹהָיו:
tuam carnem dabo & ,me ad Veni : David ad Peliſtæus Dixitque
44 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לְכָה אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־בְּשָׂרְךָ
: Peliſtæum ad David dixit Et .*agri animali* & ,*cælorum volatili*
45 לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי
te ad *veniens* ego & : clypeo & ,lancea *in* & gladio *in* me ad *veniens* Tu
אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידֹן וְאָנֹכִי בָּא־אֵלֶיךָ
.affeciſti probris quẽ ,Iſrael *ordinum* Dei exercituũ Domini nomine in
בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ:

Domini exercituum, Dei agm

Versio VuL. LAT.

Et declinavit paululũ ab eo ad
aliũ:dixitque eundẽ ſermonẽ
Et reſpondit ei popul⁹ verbum
ſicut priùs. Audita ſunt autem
verba,quæ locut⁹ eſt David,et
nnuntiata in conſpectu Saul,
Ad quẽ cùm fuiſſet adduct⁹,lo-
cutus eſt ei , Non concidat cor
cujuſquã in eo : ego ſerv⁹ tuus
vadã,& pugnabo adverſ⁹ Phi-
liſthæum. Et ait Saul ad David;
Non vales reſiſtere Philiſthæo
iſti,nec pugnare adverſ⁹ eum :
quia puer es,hic autẽ vir bella-
tor eſt ab adoleſcentia ſua. Di-
xitq; David ad Saul ;Paſcebat
ſerv⁹ tuus patris ,ſui gregẽ, &
veniebat leo,vel urſ⁹, & tolle-
bat arietẽ de medio gregis: Et
pſequebar eos, & percutiebã,
eruebámq;de ore eorũ: & illi
conſurgebant adverſũm me,&
apprehendebã mentũ eorũ,&
ſuffocabã,interficiebámq; eos.
Nam & leonẽ & urſũ interfe-
ci ego ſervus tu⁹:erit igitur &
Philiſthæus hic incircumciſus,
quaſi un⁹ ex eis.Nunc vadã, &
auferã opprobriũ populi:quo-
niã quis eſt iſte Philiſthæ⁹ in-
circumciſ⁹ qui auſ⁹eſt maledi-
cere exercitui Dei viventis? Et
ait David ;Dñs qui eripuit me
de manu leonis,et de manu ur-
ſi, ipſe me liberabit de manu
Philiſthæi huj⁹.Dixit autẽ Saul
ad David;Vade,& Dñs tecum
ſit.Et induit Saul David veſti-
mentis ſuis, & impoſuit galeã
æreã ſup caput ejus; & veſtivit
eum loricâ. Accinct⁹ ergò Da-
vid gladio ej⁹ ſuper veſtẽ ſuã,
cœpit tentare ſi armat⁹ poſſet
incedere : non enim habebat
conſuetudinẽ. Dixitque David
ad Saul ;Non poſſũ ſic incede-
re,quia non uſũ habeo. Et de-
poſuit ea, Et tulit baculũ ſuũ,
quẽ ſemp habebat in manib⁹ :
& elegit ſibi quinq; limpidiſſi-
mos lapides de torrente,et mi-
ſit eos in perã paſtoralẽ,quam
habebat ſecũ, & fundam manu
tulit:& proceſſit adverſũ Phi-
liſthæũ. Ibat autem Philiſtha⁹
incedens:et appropinquans ad-
verſùm David,& armiger ejus
ante eum. Cùmque inſpexiſſet
Philiſthæus, & vidiſſet David,
deſpexit eũ. Erat enim adole-
ſcens rufus,et pulcher aſpectu.
Et dixit Philiſthæus ad David;
Numquid ego canis ſum,quòd
tu venis ad me cum baculo?Et
maledixit Philiſthæ⁹ David in
diis ſuis: Dixítque ad David;
Veni ad me,et dabo carnes tu-
as volatilibus cœli & beſtiis
terræ. Dixit autem David ad
Philiſthæum ; Tu venis ad me
cum gladio,et haſta,& clypeo:
ego autẽ venio ad te in nomine
Dñi Sabaoth,Dei ordinum Iſrael,
quem exprobrâſti

MS.A.

30 Καὶ ἐπέστρεψεν παρ' αὐτοῦ εἰς ἀναντίον ἕτερον, καὶ εἶπεν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο
31 καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο πρώτου. Καὶ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι οὓς
ἐλάλησεν Δαυὶδ, καὶ ἀνηγγέλη* ὀπίσω Σαούλ. Καὶ παρέλαβεν αὐτὰ ἐνώπιον

Verſio GRÆ. LXX. Interp.

32 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαούλ, Μὴ δὴ συμπεσέτω(σ)καρδία τῷ κυρίῳ μου ἐπ' αὐτόν. ὁ δοῦλός σου πορεύσ⁹ καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου. Καὶ εἶπε Σαοὺλ (τ) πρὸς τὸν
33 Δαυὶδ, Οὐ μὴ(ν)δυνήσῃ πορευθῆναι πρὸς τὸν ἀλλόφυλον τοῦ πολεμεῖν (φ)μετ' αὐτοῦ, ὅτι παιδάριον εἶ σὺ, καὶ αὐτὸς ἀνὴρ πολεμιστὴς
34 ἐκ νεότητος αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ, Ποιμαίνων ἦν ὁ δοῦλός σου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ποιμνίῳ· καὶ ὅταν ἤρχετο ὁ λέων,
καὶ ἡ ἄρκος, καὶ ἐλάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς ἀγέλης, Καὶ ἐξεπορευόμην ὀπίσω αὐτοῦ καὶ
ἐπάταξα αὐτὸν, καὶ ἐξέσπασα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ εἰ ἐπανίστατο ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐκράτησα(χ)τ φάρυγγος αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξα, καὶ
35 ἐθανάτωσα αὐτόν. Καὶ τὸν λέοντα καὶ τὴν ἄρκον ἔτυπτεν ὁ δοῦλός σου, καὶ ἔσται ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἓν τούτων. διότι πορεύσομαι καὶ πατάξω αὐτὸν, καὶ ἀφελῶ (ψ)
ὀνειδισμὸν ἐξ Ἰσραήλ; διότι τίς ὁ ἀπερίτμητος οὗτος, ὃς ὠνείδισε παράταξιν
36 θεοῦ ζῶντος; (ω) Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Κύριος ὃς ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς τοῦ λέοντος καὶ ἐκ χειρὸς (α) τῆς
ἄρκτου, αὐτὸς ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου τοῦ ἀπερίτμητου τούτου. καὶ εἶπε Σαοὺλ
πρὸς Δαυὶδ, Πορεύου, καὶ (β) ἔσαι κύριός μου
38 ζῶ. Καὶ ἐνέδυσε Σαοὺλ (γ) τὸν Δαυὶδ μανδύαν, καὶ τὴν περικεφαλαίαν χαλκοῦν(δ)τοῦ τὴν
39 κεφαλὴν αὐτοῦ, Καὶ (ε) ἔζωσε τὸν Δαυὶδ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ μανδύου αὐτοῦ· καὶ
ἐκοπίασε (ζ)περιπαλήσας ἅπαξ καὶ δίς. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ, Οὐ μὴ δύνωμαι (η)
πορευθῆναι ἐν τούτοις, ὅτι οὐ πεπείραμαι. καὶ
40 (θ) ἀφαιρεῖται αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλαβε τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε (ι)λίθους λείους ἐκ τοῦ χειμάρ-
ρου, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ κοφίνῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ ὄντι αὐτῷ εἰς συλλογὴν, καὶ (κ)ζωνὴν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ προσῆλθε
42 πρὸς τὸν ἀλλόφυλον. (λ) Καὶ εἶδε Γολιὰδ τὸν Δαυὶδ, καὶ (μ)ἐξουθένησεν αὐτόν·
ὅτι αὐτὸς ἦν παιδάριον, καὶ αὐτὸς πυῤῥάκης
καὶ κάλλει ὀφθαλμῶν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος
43 πρὸς Δαυὶδ, Ὡσεὶ κύων ἐγώ εἰμι, ὅτι σὺ ἔρ-
χη(ν)ἐπ' ἐμὲ ἐν ῥάβδῳ καὶ (ξ)λίθοις καὶ εἶπε
Δαυὶδ, Οὐχί, ἀλλ' ἢ χείρων κυνός. καὶ κατηρά-
σατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν Δαυὶδ ἐν (ο)τοῖς θεοῖς
44 αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς Δαυὶδ,
Δεῦρο πρός με, καὶ (π) δώσω τὰς σάρκας (ς)σου
τοῖς πετεινοῖς τ ἀέρος καὶ τοῖς θηρίοις τ
45 γῆς. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον, Σὺ ἔρχῃ πρός με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν
δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι (σ)κυρίου τοῦ σα-
βαὼθ παρατάξεως Ἰσραήλ, ἣν ὠνείδισας

MS.A. (σ)καρδία(τ)πρὸς Δαυὶδ,(υ)δυνηθήσῃ(φ)πρὸς αὐτ, ὅτι παιδάριον
(χ)τ φάρυγγος (ψ)ὄνιδος σήμερον ἐξ(ω)Καὶ εἶπεν Δαυὶδ,Κύριος (α)τ ἄρκ,
(β)κύριος ἔσαι(γ)τ μανδύαν αὐτ,καὶ περικεφαλαίαν(δ)ὅν τ(ε)ζωσεν Δαυὶδ
καιρῷ καὶ περιεζώσατο Δαυὶδ τ ῥομφαίαν(ζ)περιπατῆσαι(η)ἐν τούτοις πορεύεσθαι,
ὅτι(θ)διαφθείρουσιν(ι)λίθους ἐκ(κ)σφενδόνης (λ)Καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀλλόφυλ⁹ πορεύ-
ων καὶ ἐγγίζων πρὸς Δαυὶδ,καὶ ἀνὴρ ὁ αἴρων τ ὑποδημάτων ἔμπροσθεν αὐτοῦ,καὶ ἐπο-
πλεύεν ὁ ἀλλόφυλ⁹, καὶ ἴδεν Γολιὰδ (μ) ὑπόμασεν (ν)πρὸς μὲ (ξ)λίθοις καὶ κα-
θαιρετὸ(ο)τοῖς εἰδώλοις αὐτ.(π)δώσω (ρ)θηρίοις τ (σ) κυρίου Σαβαὼθ, θεοῦ
παρατάξεως

Verſio Cum Tranſ. LAT.

Et dixit David ad Saul, Non
concidat nunc cor Domini mei
ſuper eũ. Ser⁹ tuus ibit, & pu-
gnabit cũ alienigena hoc. Et dixit
Saul ad David, Non poteris ire
adverſus alienigenã, ad pugnan-
dũ cũ eo, quoniã puer es tu: &
ipſe vir bellator à juventute ſua.
Et dixit David ad Saul, Pa-
ſcens erat ſerv⁹ tuus patri ſuo in
grege:& quando veniebat leo,&
urſa,& capiebat ovem de grege:
Et egrediebar poſt eũ, & percu-
tiebã eũ,& extrahebã ex ore ej⁹:& ſi inſurgebat in me,& te-
nui guttur ejus, & percuſſi, &
mortui tradidi eum. Et leonẽ, &
urſam percutiebat ſerv⁹ tu⁹:& e-
rit alienigena iſte incircumciſus, tan-
quã unus eorũ. (l)Nonne ibo,&
percutiã eũ,& auferã bodiè op-
probriũ ex Iſrael? Quoniã quis
incircumciſus iſte, qui exprobra-
vit actẽ Dei viventis? Dominus,
qui eruit me de manu leonis, &
de manu urſæ, ipſe eruet me de
manu alienigenæ incircumciſi hu-
jus. Et dixit Saul ad David;Va-
de,& erit Domin⁹ tecũ. Et induit
Saul David (m)veſtimentum,&
caſſidẽ æneã circa caput ejus, Et
cinxit David (n)gladio ſuo ſuper
(o)veſtimentũ ſuũ:& laboravit,
cùm ambulâſſet (p)ſemel & bi.
Et dixit David ad Saul,Non po-
tero ire in his, quia uſum nõ ha-
beo. Et(q)auferuat ea ab eo. Et
ſumpſit baculũ ſuũ in manu ſua:
& elegit ſibi quinq; lapides la-
ves de torrente, et poſuit eos in
(r)pera paſtorali,quæ erat ſibi ad
collectionẽ:et funda ejus in ma-
nu ejus. Et acceſſit ad vi⁹ alie-
nigenã. (ſ)Et vidit Goliath Da-
vid,et contempſit eũ:quoniã ipſe
erat puer, et ipſe rufus cum pul-
chritudine oculorum.Et dixit a-
lienigena ad David; Tanquã ca-
nis ego ſum, quia tu venis ſuper
me in virga,et lapidibus?Et dixit
David; Nequaquàm, ſed peior
cane. Et maledixit alienigena Da-
vid in diis ſuis.Et dixit alienige-
na ergà David; Veni ad me, et
dabo carnes tuas volatilibus cæ-
li,et pecoribus terræ.Et dixit Da-
vid ad alienigenam; Tu venis
ad me in gladio, et in haſta, et in
clypeo:et ego venio ad te in no-
mine(t)Domini Dei Sabaoth ado-
rei Iſrael, quam exprobrâſti

Targum Jonathan.

וְאִסְתְּחַר מִלְּוָתֵיהּ לְקִבֵּיל אוֹחְרָן וַאֲמַר כְּפִתְגָמָא הָדֵין וַאֲתִיבוּהִי עַמָּא כְּפִתְגָמָא
קַדְמָאָה: וְאִשְׁתַּמָּעוּ פִּתְגָמַיָּא דְּמַלֵּל דָּוִד וְחַוִּיאוּ קֳדָם שָׁא֫וּל וְדַבַּרְהִי: וַאֲמַר שָׁא֫וּל
לָא יִתְבַּר לִבָּא דְּאֱנָשָׁא מִנַּיהּ עַבְדָּךְ נָיְחַ קָרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאָה הָדֵין: וַאֲמַר שָׁא֫וּל
לְדָוִד לָא תְּחַיִל לְמֵיזַל עִם פְּלִשְׁתָּאָה הָדֵין לְאַנָּחָא קְרָבָא עִמֵּיהּ אֲרֵי יְנִיק אַתְּ וְהוּא גְּבַר
עָבִיד קְרָבִין מִינְקוּתֵיהּ: וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁא֫וּל רָעְיָא הֲוָה עַבְדָּךְ לַאֲבוּהִי בְּעָנָא וַאֲתָא אַרְיָא
וְאַף דּוּבָּא וְנָסִיב אִמְּרָא מֵעֶדְרָא: וּנְפַקִית בָּתְרוֹהִי וּמְחֵיתֵיהּ וְשֵׁזְבֵתֵיהּ מִפּוּמֵיהּ וְקָם עָלַי
וַאֲחֵרִית בְּלוּעֵיהּ וּמְחֵיתֵיהּ וְקָטַלְתֵּיהּ: אַף יָת אַרְיָא אַף דּוּבָּא קְטַל עַבְדָּךְ וְיְהֵי פְּלִשְׁתָּאָה
עָרֵל הָדֵין כְּחַד מִנְּהוֹן אֲרֵי חָסַד סְדָרֵי עַמָּא דַיְיָ קָיְמָא: וַאֲמַר דָּוִד יְיָ דְּשֵׁזְבַנִי מִידָא דְאַרְיָא
וּמִידָא דְּדוּבָּא הוּא יְשֵׁזְבִנַּנִי מִידָא דִּפְלִשְׁתָּאָה הָדֵין וַאֲמַר שָׁא֫וּל לְדָוִד אֵזֵל וּמֵימְרָא דַיְיָ
יְהֵי בְּסַעְדָּךְ: וְאַלְבֵּישׁ שָׁא֫וּל יָת דָּוִד לְבוּשׁוֹהִי וִיהַב קוֹלַס דְּנְחָשׁ עַל רֵישֵׁיהּ וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ
שִׁרְיָנָא: וְזָרִין דָּוִד יָת חַרְבֵּיהּ מֵעַל לְלְבוּשׁוֹהִי וְלָא אֲבָה לְמֵיזַל אֲרֵי לָא אִלֵּיף וַאֲמַר דָּוִד
לְשָׁא֫וּל לֵית אֲנָא יָכִיל לְמֵיזַל בְּאִלֵּין אֲרֵי לֵית בְּהוֹן נִסָּא וְאַעְדִּינוּן דָּוִד מֵעֲלַוֹהִי: וּנְסִיב
חוּטְרֵיהּ בִּידֵיהּ וּבְחַר לֵיהּ חַמְשָׁא שְׁגִיעֵי אַבְנַיָּא מִן נַחֲלָא וְשַׁוִּי יָתְהוֹן בְּמָן רָעְיָא דִּי לֵיהּ
וּבְתַרְמִילֵיהּ וְקַלְעֵיהּ בִּידֵיהּ וּקְרִיב לְוָת פְּלִשְׁתָּאָה: וַאֲזַל פְּלִשְׁתָּאָה אָזֵיל וּקְרִיב לְוָת דָּוִד
וּגְבָרָא נָטֵיל תְּרֵיסָא קְדָמוֹהִי: וְאִסְתְּכִי פְּלִשְׁתָּאָה וַחֲזָא יָת דָּוִד וְשַׁטְיֵהּ אֲרֵי הֲוָה יְנִיק
וְסַמּוֹק שַׂפִּיר בְּרֵיוֵיהּ: וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה לְדָוִד הַכְלָבָא שַׁטְיָ אֲנָא דְּאַתְּ אָתֵי עֲלַי בְּחוּטְרֵיָא
וְלֵיט פְּלִשְׁתָּאָה יָת דָּוִד בְּטָעוּתֵיהּ: וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה לְדָוִד אֵתָא לְוָתִי וְאֶתֵּן יָתְ בִּסְרָךְ
לְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְּאַרְעָא: וַאֲמַר דָּוִד לְפְלִשְׁתָּאָה אַתְּ אָתֵי עֲלַי בְּחַרְבָּא וּבְמִרְנִיתָא
וּבְרוֹמְחָא וַאֲנָא אֵתֵי עֲלָךְ בְּשֻׁמָא דַיְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְּסַדְרֵי יִשְׂרָאֵל דְּחַסַּדְתָּא:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et reverſus eſt ab illo ad-eregione aliorum,et dixit ſicut verbum hoc : et
reſponderunt illi popul⁹ ut verbũ anteri⁹. Et audita ſunt verba quæ locu-
tus eſt David, et indicarunt ante Saul, & *duxit* eum. Et dixit David
Sauli, Non frangetur cor hominis ab eo;ſervus tuus ibit et inibit bellum
cum Peliſthæo hoc. Et dixit Saul Davidi, Non valebis ad eundum ad Peli-
ſthæum hunc,ad ineundũ præliũ cum illo, quia puer tu,et ipſe vir faciens
prælia à pueritia ſua. Et dixit David ad Saul, Paſtor fuit ſervus tuus patri
ſuo in pecore,et venit leo et etiam urſus, et tulit agnum ex grege. Et exi-
poſt eum,et percuſſi eum,et eripui *eum* ex ore ej⁹; et ſtetit ſuper me, et ap-
prehendi in maxilla ejus,et percuſſi eum,et occidi eum. Etiam leonem &
urſum occidit ſervus tuus:et erit Peliſthæ⁹ præputiat⁹ hic ut unus ex illis,
quia exprobravit ordinib⁹ populi Dñi manentis. Et dixit David, Dñs qui
liberavit me de manu leonis et de manu urſi,ipſe liberabit me de manu
Peliſthæi hujus:et dixit Saul ad David, Vade, et dictũ Dñi erit in auxilio
tuo. Et veſtivit Saul David veſtimenta ſua , et dedit galeam chalybis ſuper
caput ejus,& veſtivit eum loricam. Et cinxit David gladium ejus deſuper
veſtimenta ſua,& non potuit ad eundum quia non doct⁹ : et dixit David
ad Saul,Non ego valens ad eundum in iſtis, quia non *eſt in iſtis miraculũ*
& tranſire fecit illa David *deſuper* ſe. Et tulit baculum ſuũ in manu ſua,
et elegit ſibi quinq; lævitates lapidũ ex fluvio, et poſuit illos in vaſe pa-
ſtoris,& ei, et in pera ſua;et funda ſua in manu ſua,et appropinquavit Pe-
liſthæo. Et ivit Peliſthæ⁹ iens et appropinquans ad David ; et vir ferens
ſcutũ ante ipſum. Et reſpexit Peliſthæus et vidit David, et contempſit illã
quia fuit puer et ruffus,pulcher aſpectu. Et dixit Peliſthæus ad David,Num
canis deſpect⁹ ego,& tu venis ſuper me in baculis ? et maledixit Peliſthæ⁹
David in Errore ſuo. Et dixit Peliſthæ⁹ ad David, Veni ad me,et dabo car-
nem tuam volatilibus cœli,et feris *terræ*. Et dixit Dauid ad *Peliſthæum*,
Tu veniens ſuper me in gladio,et in haſta,et in lancea;et ego veniens ſu-
per te in nomine Domini Sebaoth,Dei ordinum Iſrael cui exprobrâſti.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum deflectens ab eo in alteram partem, eundem sermonem repetiit: & reddiderunt ei populus responsum simile responso priori. Delatis autem verbis quæ loquutus fuerat David, apud Saulem, *jussit* eum adduci. Dixítque David Sauli, Ne concidat animus ullius propter istum: servus tuus ibit & pugnabit cum Philistæo isto. Dixit Saul Davidi, Non poteris ire contra Philistæum hunc, quoniam tu puer es, ille verò vir bellicosus à pueritia sua. Respondit David Sauli, Pascente servo tuo pecudes patri meo, venit leo & lupus, & abripuerunt agnum è grege: Ego verò post eum egressus hunc percussi, & eripui eum ex faucibus hujus: cúmq; in me fureret, prehendi eum barbâ, & percussi eum, & despexi illum. Tum leonem, tum lupum interfecit servus tuus: erit Philistæus iste præputiatus ut unus ex eis, quoniam probro affecit agmina Dei viventis. Dixit etiam David, Dominus qui me liberavit è manu leonis & è manu lupi, ipse me liberabit è manibus Philistæi hujꝰ præputiati. Tum dixit Saul Davidi, Abi, & Dominus sit tecum. Induítque Saul Davidem armis suis, imposuítque galeam æneam capiti ejus, & induit eum loricâ; Tum cinxit Davidem gladio suo super arma sua: at noluit abire, quòd non esset eis assuetus. Quare depositis iis à se David, Sumptóq; baculo suo manu suâ, & quinq; glareis lapideis ex arena sibi delectis, quos posuit in vas suũ pastorale, peram *scilicet* suâ, fundâque suâ manu *arreptâ*, processit ad Philistæum. Philistæꝰ quoque veniens processit ad Davidem: viro illo qui scutũ portabat, eum præcedente. Cúmque prospectans Philistæus vidisset Davidem, aspernatus est eum, eò quòd puer esset, rufus, & pulcher aspectu. Dixítque Philistæus ad Davidẽ, An canis sum, quòd venis contra me cum baculo? & imprecatus est Philistæus Davidi deos suos. Dixítque Philistæus Davidi, Veni ad me, & dabo carnes tuas volucri cœli & belluis deserti. Dixit David Philistæo, Tu venis contra me cum gladio, lanceâ, & scuto; ego verò contra te venio in nomine Domini Dei exercituum, te *inquam* qui acies Israelis probro affecisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et versus ab eo in aliam partem, repetiit sermonem suum præcedentem: respondítque ei populus juxta primum responsum. Cúmque perlata fuissent ad Saulem verba Davidis, mittens accepit eum. Dixit autem David ad Saulem, Ne timeas, neve trepidet cor tuum more hominis imbecillis: servus tuus ibit, & pugnabit cum Palestino isto. Dixit Saul ad Davidem, Non poteris congredi cum Palestino isto, quia tu es adolescens, ille verò vir gigas à pueritia sua. Respondit David Sauli, Pascebat servus tuus oves patri suo, veniensq; leo & lupus abstulerunt ex ovibus agali: Ego verò ad eum accurrens percussi eum, & agnum eripui è faucibus ejus: eo autem in me fœviente, concitatus in eum: percussi illum, mentoque ejus apprehenso, occidi eum. Nam leonem & lupum occidit servus tuus: erit Palestinus hic incircumcisus tanquam unus ex illis, quoniam contumelioſè insultavit ordinibus & militibus Dei viventis. Tum dixit David, Dominus eripuit me de manibus leonis & lupi, ipse me eripiet ab hoc incircumciso. Dixit Saul ad Davidem, Vade sub tutela Domini, & Dominus victorem te reddat. Et induit Saul Davidem vestimentis suis, imposuítque capiti ejus galeam, & induit eum loricâ, Et accinxit se gladio ejus super loricam: at noluit David pugnare armis Saulis, quia nunquam fuerat ea expertus. Depositis itaque à David armis Saulis, iisque à se amotis, Et accepto baculo manu suâ, elegit quinq; lapides ex arena, posuitq; eos in peram suâ quam secũ habere consuevérat dũ pasceret oves, accepitq; fundam suam manu suâ, & accessit ad Goliath Palestinum. Ecce autem Philistæus accurrit ad Davidem, præcedente eum viro scutum ejus ferente. Sublatisque Palestinus oculis suis, visoque Davide, despexit illum; nam puer adolescens erat, rufus, pulcher aspectu. Dixit Palestinus ad Davidẽ, Num canis ego sum, ut venias ad me cum baculo? & conviciatus Palestinus Davidi, & imprecatus est ei, allegato deo suo. Tum dixit Palestinus Davidi, Accede ad me: siquidè efficiã carnẽ tuã esca volatili cœli & bestiis deserti. Dixit David Palestino, Tu quidẽ venis ad me cũ gladio, lanceâ, & scuto; ego autẽ ad te venio in nomine Dei Domini fortissimi, quoniã tu insultâsti militib⁹ filiorũ Israel.

שמואל א: יז

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

46 הַיּוֹם הַזֶּה יַסְגִּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּתִּיךָ וְהֵסַרְתִּי אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים
,te percutiam & ,mea manu in Dominus te *concludet* hac Die
Philistinorũ *castrametationis eadaver* dabo & ,te *desuper* tuum caput auferam &
,*terra* omnis scient & : terræ *bestiæ* & ,*cælorum volatili* hac die
הַיּוֹם הַזֶּה לָעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיְתוֹ הָאָרֶץ וְיֵדְעוּ כָּל הָאָרֶץ
, ista *ecclesia* omnis scient Et .Israeli Deus est quòd
47 כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל: וְיֵדְעוּ כָּל הַקָּהָל הַזֶּה
Domini quia :Dominus *faciet* salvum lancea *in* & ,gladio *in* non quia
כִּי לֹא בְחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה
surgeret cùm ,fuit Et .nostra manu in vos *dabit* & ; bellum
48 הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ: וְהָיָה כִּי קָם
festinavit & ,David occursum in appropinquaret & ,*ivit* & Philistæus
הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד וַיְמַהֵר
misit Et .Philistæi occursum in *ordinem* in cucurrit & ,David
49 דָּוִד וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי: וַיִּשְׁלַח
,jecit funda & ,lapidem inde *cepit* & ,vas ad suam manum David
דָּוִד אֶת יָדוֹ אֶל הַכְּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע
,ejus fronte in lapis est infixus & :ejus *frontem ad* Philistæum percussit &
וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי אֶל מִצְחוֹ וַתִּטָּבַע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ
Philistæo *præ* David *prævaluit* Et .terram in *suam facies* super cecidit &
50 וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו אַרְצָה: וַיְחַזֵּק דָּוִד מִן הַפְּלִשְׁתִּי
gladius &:eũ interfecit & ,Philistæum percussit & ;lapide *in* & ,funda in
בַּקְלַע וּבָאֶבֶן וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִתֵהוּ וְחֶרֶב
,*Philisteum* ad stetit & ,David cucurrit Et .David manu in non
51 אֵין בְּיַד דָּוִד: וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי
,eum interfecit & ,sua vagina è eum evaginavit & ,ejus gladium *cepit* &
וַיִּקַּח אֶת חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלְפָהּ מֵהַעֲרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ
esset mortuus quòd Philistæi viderunt Et .ejus caput eo in præcidit &
וַיִּכְרֹת בָּהּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי מֵת
,Jehudah & ,Israel viri Surrexeruntque .fugerunt & ,eorum fortis
52 גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ: וַיָּקוּמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
vallem *te venire usque* Philistim sunt persecuti &,sunt vociferati &
וַיָּרִעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶת הַפְּלִשְׁתִּים עַד בּוֹאֲךָ גַיְא
via in Philistim vulnerati ceciderunt & :Hecron portas ad usque &
וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים בַּדֶּרֶךְ
filii sunt reversi Et .Hecron ad usque & ,Gath ad usque & , Saharaim
53 שַׁעֲרַיִם וְעַד גַּת וְעַד עֶקְרוֹן: וַיָּשֻׁבוּ בְנֵי
.eorum castra diripuerunt & : Philistim *post ardendo ab* Israel
יִשְׂרָאֵל מִדֹּלֵק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיָּשֹׁסּוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם:
; Jerusalaim in illud adduxit & , Philistæi caput David *Cepitque*
54 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת רֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלִַם
ipsum Saul *videre circa* Et .suo tabernaculo in posuit ejus *vasa* &
וְאֶת כֵּלָיו שָׂם בְּאָהֳלוֹ: וּכְרְאוֹת שָׁאוּל אֶת
principem Abner ad dixit ,Philistæi occursum in egredientem David
55 דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל אַבְנֵר שַׂר
: Abner Dixitque ? Abner puer iste cujus Filius : militiæ
הַצָּבָא בֶּן מִי זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר
Interroga : rex dixit Et .novi si ,rex tua anima Vivit
56 חֵי נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם יְדַעְתִּי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל
percutiendo à David *reverti juxta* Et .adolescens *hic* cujus filius ,tu
אַתָּה בֶּן מִי זֶה הָעֶלֶם: וְכִשּׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת
faciei ad eum adduxit & ,Abner eum *cepit* & ,Philistæum
אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֹתוֹ אַבְנֵר וַיְבִאֵהוּ לִפְנֵי
: Saul eum ad Dixitque .ſua manu in Philistæi caput & ; Saul
58 שָׁאוּל וְרֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי בְּיָדוֹ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל
Isai tui servi Filius : David dixit Et ? puer *tu* cujus Filius
בֶּן מִי אַתָּה הַנָּעַר וַיֹּאמֶר דָּוִד בֶּן עַבְדְּךָ יִשַׁי
.Bethhalachmitæ
בֵּית הַלַּחְמִי:

Hodié: & dabit te Dominꝰ in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te: & dabo cadavera castrorũ Philisthiim hodiè volatilibꝰ cœli, & bestiis terræ: ut sciat omnis terra, quia est Deꝰ in Israel. Et noverit universa Ecclesia hæc, quia non in gladio, nec in hasta salvat Dominꝰ: ipsius enim est bellũ, & tradet vos in manus nostras. Cùm ergò surrexisset Philisthæꝰ, & veniret, & appropinquaret contra David, festinavit David, & cucurrit ad pugnam ex adverso Philisthæi. Et misit manum suam in peram, tulitque unum lapidem, & fundâ jecit, & circumducens percussit Philisthæum in fronte: & infixꝰ est lapis in fronte ejꝰ, & cecidit in faciem suam super terram. Prævaluítque David adversùm Philisthæum in funda & lapide, percussúmque Philisthæum interfecit. Cúmq; gladiũ non haberet in manu David, Cucurrit, & stetit super Philisthæum, & tulit gladium ejus, & eduxit eũ de vagina sua: & interfecit eum, præciditque caput ejus. Videntes autem Philisthiim, quòd mortuꝰ esset fortissimus eorũ, fugerunt. Et consurgentes viri Israel & Juda vociferati sunt, & persecuti sunt Philisthæos usq; dum venirent in vallé, & usq; ad portas Accaron, ceciderúntq; vulnerati de Philisthiim in via Saraim, & usq; ad Geth, & usq; ad Accaron. Et revertentes filii Israel postquã persecuti fuerãt Philisthæos, invaserũt castra eorũ. Assúmens autẽ David caput Philisthæi, attulit illud in Jerusalem: arma verò ejꝰ posuit in tabernaculo suo. Eo autẽ tempore, quo viderat Saul David egredientem contra Philisthæum, ait ad Abner principem militiæ; De qua stirpe descendit hic adolescens, Abner? Dixitq; Abner; Vivit anima tua, rex, si novi. Et ait rex, Interroga tu, cujꝰ filiꝰ sit iste puer. Cúmq; regressꝰ esset David, percusso Philisthæo, tulit eũ Abner, & introduxit corã Saule, caput Philisthæi habentem in manu. Et ait ad eũ Saul; De qua progenie es, ô adolescens? Dixitq; David; Filius servi tui Isai Bethlehemitæ ego sum.

Hodie: & intercludet te Dominus hodiè in manum meam, & interficiam te, & auferam caput tuum à te, & dabo cadavera castrorum alienigenarum in hac die volatilibus cœli, & bestiis terræ. Et cognoscet universa terra, quia est Deus in Israel. Et cognoscet universa ecclesia hæc, quia non in gladio, & hasta salvat Dominus: quoniam Domini est bellum; & tradet Dominus vos in manus nostras. Et surrexit alienigena, et ivit in occursum (u) David. Et extendit David manum suam in peram, & sumpsit indè lapidem unum, et fundâ jecit, et percussit alienigenam ad frontem ejus: et infixus est lapis per cassidem in frontem ejus: et cecidit in faciem suam super (x) terram. Et cucurrit David, et ascendit super eum, et sumpsit gladium ejus, et morti tradidit eum, et abstulit caput ejus. Et viderunt alienigenæ, quia mortuus est potens ipsorum, et fugerunt. Et exurgunt viri Israel, et Juda, et vociferati sunt, et persequti sunt post eos usque ad introitum Geth, et usque ad portam (y) Ascalonis. (z) Et ceciderunt vulnerati alienigenarum in via portarum, et usque Geth, et usque Accaron. Et revertentur viri Israel declinantes post alienigenas, et (aa) conculcârunt castra eorum. Et cepit David caput alienigenæ, et tulit illud in Hierusalem: et vasa ejus posuit in tabernaculo (bb) suo.

Σήμερον, καὶ ἀποκλείσει Cε (τ) κύριος Cήμερον εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ ἀποκτενῶ Ce, καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλήν σου ἀπὸ σοῦ, καὶ δώσω τὰ κῶλά σου καὶ τὰ κῶλα παρεμβολῆς ἀλλοφύλων (υ) ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῖς πετεινοῖς τῆς ἐρανῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ, ὅτι ἔστι θεὸς ἐν Ἰσραήλ. Καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ ἐκκλησία αὕτη, ὅτι οὐκ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ δόρατι σώζει κύριος, ὅτι τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος, καὶ παραδώσει κύριος ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἡμῶν. Καὶ ἀνέστη ὁ ἀλλόφυλος καὶ (φ) ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν Δαυίδ. Καὶ ἔξέτεινε Δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον, καὶ (χ) ἔλαβεν ἐνεγκεῖν λίθον ἕνα, καὶ ἐσφενδόνησε, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον ὅτι τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν ὁ λίθος διὰ τῆς περικεφαλαίας (ψ) εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ὅτι (τ) πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν (ω) γῆν. Καὶ ἔδραμε Δαυὶδ, καὶ ἐπέστη ἐπ' αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν (α) αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἀφεῖλεν (β) τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ (γ) εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι, ὅτι τεθνηκεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν, καὶ (δ) ἔφυγον. Καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, καὶ ἠλάλαξαν, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω ἀυτῶν ἕως εἰσόδου (ε) Γὲθ, καὶ ἕως τῆς πύλης Ἀσκάλων. καὶ ἔπεσον βαυματίαι τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν (ζ) καὶ ἕως Γὲθ, καὶ ἕως Ἀκκαρών. Καὶ ἀνέστρεψαν ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκκλίνοντες ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, καὶ κατεπάτουν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀλλοφύλου, καὶ ἤνεγκεν αὐτὴν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἔθηκεν ἐν τῷ σκηνώματι (η) αὐτοῦ.

MS. A.

(τ) κύριος ἐν τῇ χειρί μου Cήμερον, καὶ ἀποκτείνω (υ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ (φ) ἐπορεύθη καὶ ἤγγισεν εἰς συναντησιν Δαυίδ. καὶ ἐτάχυνε Δαυὶδ καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν παράταξιν τοῦ ἀλλοφύλου. Καὶ ἐξέτεινεν (χ) ἔλεον λίθον ἕνα, (ψ) ἐπὶ τὸ (ι) τὸ πρόσωπον (ω) γλωσσῶν. Καὶ ἐπεραταίωσεν Δαυὶδ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον ἐν τῇ Cφενδόνῃ καὶ ἐν τῷ λίθῳ, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν χειρὶ Δαυίδ. Καὶ ἔδραμεν (α) αὐτῷ, καὶ * ἐξέπασεν αὐτὴν ἐκ τῆς κολεοῦ αὐτῆς, καὶ ἐθανάτωσεν (β) ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν (γ) ἴδων (δ) ἔφυγαν. (ε) Γαὶ, (ζ) καὶ εἰς Γὲθ, (η) αὐτῷ. Καὶ ὡς εἶδεν Σαοὺλ τὸν Δαυὶδ ἐκπορευόμενον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀλλοφύλου, εἶπεν πρὸς Ἀβεννὴρ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως, Τίνος τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος; καὶ εἶπεν Ἀβεννήρ, Ζῇ ἡ ψυχή σου βασιλεῦ εἰ οἶδα. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Ἐπερώτησον σὺ τίνος τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος. Καὶ ὡς ἐπέστρεψεν Δαυὶδ τοῦ πατάξαι τὸν ἀλλόφυλον, καὶ παρέλαβεν αὐτὸν Ἀβεννὴρ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐνώπιον Σαοὺλ, καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Σαοὺλ, Τίνος τίνος εἶ παιδάριον; καὶ εἶπεν Δαυὶδ, Τίνος δούλου Σου Ἰεσσαὶ τοῦ Βηθλεεμίτου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

46 וְאָמָא הָדֵין יְמַסְרִנָּךְ יְיָ בִּידִי וְאֶקְטֵלִנָּךְ וְאֶעְדֵּי יַת רֵישָׁךְ מִנָּךְ וְאֶתֵּן פִּגּוּל מַשְׁרִיַת פְּלִשְׁתָּאֵי
וְאָמָא הָדֵין לְעוֹפָא דִשְׁמַיָא וּלְחֵיוַת אַרְעָא וְיִדְעוּן כָּל דָיְרֵי אַרְעָא דְאִית אֱלָהָא בְּיִשְׂרָאֵל:
47 וְיִדְעוּן כָּל קְהָלָא הָדֵין אֲרֵי לָא בְּחַרְבָּא וּבְמוֹרְנִיתָא פְּרִיק יְיָ אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ נִצְחָן קְרָבְיָא
48 וְיִמְסַר יַתְכוֹן בִּידָנָא: וַהֲוָה כַּד קָם פְּלִשְׁתָּאָה וַאֲזַל וְקָרֵב לְקֳדָמוֹת דָּוִד וְאוֹחִי דָּוִד
49 וְרָהַט לְסַדְרָא לְקֳדָמוֹת פְּלִשְׁתָּאָה: וְאוֹשִׁיט דָּוִד יַת יְדֵיהּ לְמָנָא וּנְסִיב מִתַּמָּן אַבְנָא
וְאַקְלַע בְּקַלְעָא וּמְחָא יַת פְּלִשְׁתָּאָה עַל בֵּית עֵינוֹהִי וּטְבַעַת אַבְנָא בְּבֵית עֵינוֹהִי וּנְפַל עַל
50 אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא: וְתַקִּיף דָּוִד מִן פְּלִשְׁתָּאָה בְּקַלְעָא וּבְאַבְנָא וּמְחָא יַת פְּלִשְׁתָּאָה
51 וְקַטְלֵיהּ וְחַרְבָּא לֵית בִּידָא דְדָוִד: וְרָהַט דָּוִד וְקָם עַל פְּלִשְׁתָּאָה וּנְסִיב יַת חַרְבֵּיהּ וְשַׁלְפָהּ
52 מִנְּדָנָהּ וְקַטְלֵיהּ וּפְסַק בִּידֵיהּ יַת רֵישֵׁיהּ וַחֲזוֹ פְּלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי מִית גִּבָּרְהוֹן וְאַפִּיכוּ:
וְקָמוּ אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְיַבִּיבוּ וּרְדַפוּ יַת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד מֵעַלְנָא דְגַיְא וְעַד תַּרְעֵי עֶקְרוֹן
53 וּנְפַלוּ קְטוֹלֵי פְּלִשְׁתָּאֵי בְּאוֹרַח שַׁעֲרַיִם וְעַד גַּת וְעַד עֶקְרוֹן: וְתָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמִרְדַּף
54 בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּבָזוּ יַת מַשְׁרִיָתְהוֹן: וּנְסִיב דָּוִד יַת רֵישָׁא דְפְלִשְׁתָּאָה וְאֵיתִיהּ לִירוּשְׁלֵם
55 וְיַת זֵינֵיהּ שַׁוִי בְּמַשְׁכְּנֵיהּ: וְכַד חֲזָא שָׁאוּל יַת דָּוִד נָפֵיק לְקֳדָמוֹת פְּלִשְׁתָּאָה אֲמַר לַאֲבְנֵר
רַב חֵילָא בַּר מַן דֵּין עוּלְמָא אַבְנֵר וַאֲמַר אַבְנֵר חֵי נַפְשָׁךְ מַלְכָּא אִם יָדַע אֲנָא:
56 וַאֲמַר מַלְכָּא שְׁאַל אַתְּ בַּר מַן דֵּין עוּלְמָא: וְכַד תָּב דָּוִד מִלְּמִקְטַל יַת
57 פְּלִשְׁתָּאָה וְדַבַּר יָתֵיהּ אַבְנֵר וְאֵיתֵיהּ קֳדָם שָׁאוּל וְרֵישָׁא דְפְלִשְׁתָּאָה בִּידֵיהּ: וַאֲמַר
58 לֵיהּ שָׁאוּל בַּר מַן אַתְּ עוּלְמָא וַאֲמַר דָּוִד בַּר עַבְדָּךְ יִשַׁי דְמִבֵּית לַחְמ:

Hodie tradet te Dominus in manu mea, & occidam te, & abscindam caput tuum abs te, & dabo *fœtorem* exercitus Philisthæorum hodie volatilibꝰ cœli & animanti terræ: & cognoscent omnes habitatores terræ, quòd est Deus in Israel. Et cognoscent omnis congregatio hæc, quòd non in gladio & non in hasta liberans Dominꝰ, quia ex-ante Dominum victorem *bella*, & tradet vos in manu nostra. Et fuit quando surrexit Philisthæus & ivit, & appropinquavit in occursum David: & festinavit David, & cucurrit ad ordinem in occursum Philisthæi. Et extendit David manum suam ad vas, & tulit inde lapidem, & *projecit fundâ*, & percussit Philisthæum super domũ oculorũ ejus, & infixus est lapis in domo oculorum ejus, & cecidit super nasum suum super terram. Et prævaluit David à Philisthæo in funda & in lapide, & percussit Philisthæũ, & occidit eum, & gladius non erat in manu David. Et cucurrit David & stetit *super Philisthæum*, & tulit gladium illius, & evaginavit eum è theca ipsius, & occidit illum, & abscidit in eo caput illius, & viderunt Philisthæi quòd mortuus est robustus ipsorum, & verterunt. Et surrexerunt homo Israel, & Jehuda, & jubilaverunt, & secuti sunt Philisthæos usque ad introitum Gia, & usque ad portas Ghekron: & ceciderunt occisi Philisthæorum in via Segharim, & usq; Gath, & usque Ghekron. Et redierunt filii Israel à sequendo post Philisthæos, & diripuerunt castra illorũ. Et tulit David caput Philisthæi, & venire fecit illud ad Jerusalem, & arma illiꝰ posuit in tentorio suo. Et quando vidit Saul David exeuntem ad occursũ Philisthæi, dixit ad Abner magistrum exercitus, Filius cujus hic adolescens, Abner? & dixit Abner, Vivit anima tua rex, si novi. Et dixit rex, Pete tu, filius cujus hic adolescens. Et quando rediit David ab occidendo Philisthæũ, & accepit eum Abner; & venire fecit eũ ante Saul, & caput Philisthæi in manu ejꝰ. Et dixit illi Saul, Filius cujus tu adolescens? & dixit, Filius servi tui Issai qui ex Bethlehhem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hodiè tradet te Dominus in manus meas, & occidam te, auferamque caput tuum à te, & dabo cadavera castrorum Philistæorum hodiè bestiæ sylvestri & volucri cœli: sciet que tota terra esse Deum in Israele, Et scient universus hic cœtus quòd non gladio aut lanceâ servet Dominus; nam Domini est bellum, ipseque tradet vos in manus nostras. Ecce ergò Philistæus veniens processit obviàm Davidi, & David festinans procurrit in aciem obviàm Philistæo. Et extendens David manum suam ad vas suum, tulit inde lapidem, & intorquens percussit Philistæum in fronte ipsius: infixoque lapide in frontem ejus, cecidit in faciem suam super terram. Valentior itaque fuit David Philistæo cum funda & lapide, percussitque Philistæum & occidit illum: cúmque non esset gladius in manu Davidis, Cucurrit David, stetitque super Philistæum, & accipiens gladium ejus, exemit illum è vagina ipsius, & occidit illum, amputato ejus capite. Quapropter videntes Philistæi mortuum esse gigantem suum, fugæ se federunt. Surgentes autem viri Israelis & Juda, sumpserunt animos, & insecuti sunt Philistæos usque ad ingressum vallis, & usque ad vallem Acronis: cecideruntque confossi Philistæorum per viâ un qua castra fixerât, usq; ad Gath, et usq; ad Acronê. Deinde redeuntes Israelitæ qui persequebantur Philistæos, diripuerunt castra eorum. David autem acceptum caput Philistæi detulit illud in Jerusalem; arma verò ipsius posuit in tabernaculo suo. Cùm autem videret Saul Davidem prodeuntem in occursum Philistæi, dixit Abnero duci militiæ suæ, Cujusnam filius est puer iste? Respondit Abner, Vivat anima tua rex, ignoro. Dixitque rex, Pete tu cujusnam filius sit adolescens iste. Itaque cùm reversus esset David, cæso Philistæo, duxit eùm Abner, introduxitque eum ad aspectum Saulis, caput Philistæi manu suâ ferentem: dixitque ad eum Saul, Cujus filius es tu, puer? Ait illi David, Filius servi tui Isai Bethlehemitæ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Hodiè sanè te tradet Dominus in manus meas, & interficiã te, tollamq; caput tuũ, & efficiã cadavera exercitus Palestinorũ hodie escã feris deserti & volucribus cœli: ut sciant omnes incolæ terræ esse Israelitis Deum omnipotentem, Et sciat universus hic cœtus quòd Dominus non salvat gladio & lanceâ; belli enim Domini est. Tum festinans David cucurrit obviã Palestino. Extensaq; David manu suâ in peram suã, protulit ex ea lapidem, posuitq; in fundam suam, & fundam contorquens ejaculatus est, feriitque Palestinum inter oculos ejus; & ingressus est lapis in frontem ejus, ceciditque pronus in terram. Vicit ergò David Palestinum fundâ & lapide, & percussit Palestinum, & occidit eum: cúmque non esset gladius in manu Davidis, Venit ad Palestinum, stetitque super eum; & accipiens gladiũ ejus evaginavit illum, & occidit eum, & amputavit caput ejus. Cùm autem vidissent Palestini quòd gigas eorum interfectus jam esset, terga verterunt fugientes. Tunc prosilientes Israelitæ & Judæi, exierunt contra Palestinos, & insectati sunt eos donec pervenissent usq; ad principiũ vallis, devenerintque ad vallem Acron: & corruerunt occisi Palestini per viam castrorum suorum usque ad Gath & usque ad Acron. Tum reversi Israelitæ qui persecuti fuerant Palestinos, prædati sunt quicquid remanserat in castris illorum. David autem accipiens caput Palestini, portavit illud in Jerusalem; & accipiens vestimenta ipsius, reposuit ea domui suæ. Porrò cùm vidisset Saul Davidem quando processerat obviàm Palestinis, dixerat Abnero portitori lanceæ suæ, ubi est puer ille? Respondit Abner, Per caput tuum & per vitam animæ tuæ ô rex, nescio ubi sit. Dixit rex, Interroga de puero isto ut indices mihi ubi sit. Quare reverso Davide à cæde Palestini duxit eum Abner, & ad Saulem introduxit habentem caput Palestini in manu sua: Cui dixit Saul, Cujus filius es ô adolescens? Respondit ei David, Filius sum servi tui Isai qui est ex Beth-lehem.

שמואל א: יח

CAP. XVIII. יח

eſt ligata Jonathan anima & ,Saul ad loqui eū *conſummare* ſecudū fuit Et
1 וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֶל־שָׁאוּל וְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה
eum *cepit* Et .ſuam animam ſicut Jonathan eum dilexit &,David anima *in*
2 בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֶּאֱהָבֵהוּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשׁוֹ: וַיַּקְּחֵהוּ
ſui patris domum *redeundum ad* ei *dedit* non & ,illa die in Saul
3 שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נְתָנוֹ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו:
ſuā animā ſecundū eum *illū diligendo in* ,fœdus David & Jonathan *excidit* Et
4 וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ:
David illud dedit & ,ſe ſuper quod pallio Jonathan ſe exuit Et
5 וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן אֶת־הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד
ad uſque & ,ſuū arcum ad uſque & ,ſuū gladium ad uſque & ſuas veſtes &
וּמַדָּיו וְעַד־חַרְבּוֹ וְעַד־קַשְׁתּוֹ וְעַד־
eum mittebat quæ omnibus in David eſt egreſſus Et .ſuum *cinctoriam*
6 חֲגֹרוֹ: וַיֵּצֵא דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר יִשְׁלָחֶנּוּ
: *belli* viros ſuper Saul eum poſuitque *:agebat intelligens* ,Saul
שָׁאוּל יַשְׂכִּיל וַיָּשֶׂם אֹתוֹ שָׁאוּל עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
.Saul ſervorum oculis in etiam & ,populi omnis oculis in *bonus fuit &*
וַיִּיטַב בְּעֵינֵי כָל־הָעָם וְגַם בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל:
,Peliſtæum percutiendo à David *redeundo in* ,*eos veniendo in* fuit Et
7 וַיְהִי בְּבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
chori & ,cantando Iſrael urbibus cunctis de mulieres ſunt egreſſæ &
וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר וְהַמְּחֹלוֹת
inſtrumentis triſidis in & ,lætitia *in* tympanis *in* ,regis Saul occurſum in
לִקְרַאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה וּבְשַׁלְשִׁים:
Saul Percuſſit : dicebant & ,ludentes mulieres *reſpondebam* Et
8 וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת וַתֹּאמַרְן הִכָּה שָׁאוּל
,valdè Saul eſt iratus Et *ſuis millibus denis in* David & ,*ſuis millibus in*
בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו: וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד
David Dederunt : dixit & ,iſtud verbum ſuis oculis in *fuit malum* &
9 וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתְנוּ לְדָוִד
.*regnum* certe ei *ultra* Et .mille dederunt mihi &,millia decem
רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ הָאֲלָפִים וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה:
fuit Et .ultra & ,illa die à David *malignè aſpiciens Saul fuit* Et
10 וַיְהִי שָׁאוּל עָיִן אֶת־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהָלְאָה: וַיְהִי
,Saul in malus Dei ſpiritus *proſperavit* & ,craſtino à
מִמָּחֳרָת וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה אֶל־שָׁאוּל
diem ſecundū ,ſua manu in *modulans* David &,domūs medio in prophetabat &
וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹךְ הַבָּיִת וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָדוֹ כְּיוֹם
,lanceam Saul *ſuſtulit* Et .Saul manu in lancea Et .*die in*
11 בְּיוֹם וְהַחֲנִית בְּיַד־שָׁאוּל: וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית
ejus *faciebus* à David ſe avertit Et .*pariete in* & David *in* Percutiã :dixit &
וַיֹּאמֶר אַכֶּה בְדָוִד וּבְקִירוֹ וַיִּסֹּב דָּוִד מִפָּנָיו
Dominus erat quia ,David *faciebus* à Saul timuit Et .vicibus duabus
12 פַּעֲמָיִם: וַיִּרָא שָׁאוּל מִלִּפְנֵי דָוִד כִּי־הָיָה יְהוָה
,ſecum à Saul eum fecit recedere Et .receſſerat Saul *cum* à & ,eo cum
עִמּוֹ וּמֵעִם שָׁאוּל סָר: וַיְסִרֵהוּ שָׁאוּל מֵעִמּוֹ
ingrediebatur & ,egrediebatur & : *mille principem* ſibi eum poſuit &
13 וַיְשִׂמֵהוּ לוֹ שַׂר־אָלֶף וַיֵּצֵא וַיָּבֹא
Dominus & ,*intelligens* ſuis viis omnibus in David *fuit* Et .*populi facies ad*
14 לִפְנֵי הָעָם: וַיְהִי דָוִד לְכָל־דְּרָכָו מַשְׂכִּיל וַיהוָה
timuit & ,valdè *agens* prudenter ipſe quòd ,Saul vidit Et .eo cum
15 עִמּוֹ: וַיַּרְא שָׁאוּל אֲשֶׁר־הוּא מַשְׂכִּיל מְאֹד וַיָּגָר
ipſe quia ,David *diligens* Jehudah & ,Iſrael omnis Et .ejus *faciebus* à
16 מִפָּנָיו: וְכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת־דָּוִד כִּי־הוּא
Ecce : David ad Saul dixit Et .*eorum facies ad ingredientes & egredientes*
17 יוֹצֵא וָבָא לִפְנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד הִנֵּה
eſto tantūmodo :uxorem in tibi dabo *eam* ,Merab majorem meā filiā
בִתִּי הַגְּדוֹלָה מֵרַב אֹתָהּ אֶתֵּן לָךְ לְאִשָּׁה אַךְ הֱיֵה
:dicebat Saul Et .Domini bella præliare & *: virtutis filium in* mihī
לִי לְבֶן־חַיִל וְהִלָּחֶם מִלְחֲמוֹת יְהוָה וְשָׁאוּל אָמַר
.Peliſtinorum manus eo in ſit ſed ,eum in mea manus ſit Ne
אַל־תְּהִי יָדִי בּוֹ וּתְהִי־בוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים:

Verſio VULGAT.

CAP. XVIII.

1 ET factum eſt cùm compleſſet loqui ad Saul: anima Jonathæ conglutinata eſt animæ David, & dilexit eum Jonathas
2 quaſi animā ſuā. Tulítq; eū Saul in die illa, & non conceſſit ei ut reverteretur in domū patris
3 ſui. Inierūt autē David et Jonathas fœd⁹: diligebat enim eū
4 quaſi animā ſuā. Nam expoliavit ſe Jonathas tunicâ, quâ erat indut⁹, & dedit eam David, & reliqua veſtimenta ſua, uſque ad gladium & arcum ſuū,
5 & uſque ad balteum. Egrediebatur quoque David ad omnia quæcunque miſiſſet eum Saul, & prudenter ſe agebat: poſuítque eum Saul ſuper viros belli, & acceptus erat in oculis univerſi populi, maximéque in conſpectu famulorum Saul.
6 Porrò cùm reverteretur percuſſo Philiſthæo David, egreſſæ ſunt mulieres de univerſis urbibus Iſrael, cantantes, chorósque ducentes in occurſum Saul regis, in tympanis lætitiæ,
7 & in ſiſtris. Et præcinebant mulieres ludentes, atq; dicentes; Percuſſit Saul mille, & David decem millia.
8 Iratus eſt autem Saul nimis, & diſplicuit in oculis ejus ſermo iſte: dixitque; Dederunt David decem millia, & mihi mille dederūt; quid ei ſupereſt, niſi ſolum
9 regnū? Non rectis ergò oculis Saul aſpiciebat David à die illa, & deincéps.
10 Poſt diem autem alteram, invaſit ſpiritus Dei mal⁹ Saul, & prophetabat in medio dom⁹ ſuæ: David autē pſallebat manu ſuâ, ſicut per
11 ſingulos dies, tenebátque Saul lanceam. Et miſit eam, putans quòd configere poſſet David cū pariete: & declinavit David
12 à facie ej⁹ ſecundó. Et timuit Saul David, eò quòd Dñs eſſet
13 cum eo, & à ſe receſſiſſet. Amovit ergò eum Saul à ſe, et fecit eū tribunū ſuper mille viros: & egrediebatur, & intrabat in conſpectu populi.
14 In omnibus quoq; viis ſuis David prudenter agebat, & Dñs erat
15 cum eo. Vidit itaq; Saul quòd prudens eſſet nimis, & cœpit
16 cavere eū. Omnis autē Iſrael et Juda diligebat David: ipſe enim ingrediebatur & egrediebatur ante eos.
17 Dixítq; Saul ad David, Ecce filia mea major Merob, ipſam dabo tibi uxorē: tantummodò eſto vir fortis, & præliare bella Dñi. Saul autem reputabat, dicens; Non ſit man⁹ mea in eū, ſed ſit ſuper eū manus Philiſtinorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

MS. A.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ⸀συνετέλεσεν λαλῶν πρὸς Σαὺλ, καὶ ἡ ψυχὴ Ἰωνάθαν ⸀συν-
δέθη τῇ ψυχῇ Δαυὶδ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν Ἰωνάθαν ⸀ὡς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
2 Καὶ ἔλαβεν αὐτὸν Σαὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτὸν ⸀ἐπι-
3 στρέψαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ διέθετο Ἰωνάθαν καὶ Δαυὶδ * ἐν τῇ
4 ἀγαπᾶν αὐτὸν ⸀ὡς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐξεδύσατο Ἰωνάθαν τὸν ἱμά-
τιον τὸν ἐπάνω, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῷ Δαυὶδ, καὶ * τὰ μαθόλια αὐτοῦ
καὶ ἕως τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ ἕως τοῦ τόξου αὐτοῦ, καὶ ἕως τῆς ζώνης αὐτοῦ.
5 Καὶ ἐξεπορεύετο Δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἀπέστειλεν αὐτὸν Σαὺλ. συνῆκεν δὲ
κατέστησεν αὐτὸν Σαὺλ ὅτι ⸀ἀνὴρ ⸀δυνατὸς πολέμου. καὶ ἤρεσεν ἐν ὀφθαλ-
6 μοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ, καί γε ἐν ὀφθαλμοῖς ⸀δούλων Σαούλ. Καὶ ἐγένετο ⸀ἐν
τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐν τῷ ⸀ἐπιστρέφειν Δαυὶδ ἀπὸ τῆς πατάξαι ⸀τὸν ἀλ-
φυλον· Καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιη'.

6 Καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι εἰς ⸀συ-
άντησιν Δαυὶδ ἐκ πασῶν (α) πόλεων Ἰσ-
ραὴλ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν ⸀χαρμοσύνῃ, καὶ ἐν
7 κυμβάλοις. Καὶ (β) ἐξῆρχον αἱ γυναῖκες,
καὶ ἔλεγον, Ἐπάταξε Σαὺλ ἐν χιλιάσιν αὐ-
8 τοῦ, καὶ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ. Καὶ πο-
νηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαοὺλ
⸀περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ εἶπεν, (γ) Τῷ
Δαυὶδ ἔδωκαν τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδω-
καν τὰς (δ) χιλιάδας.

CAP. XVIII.

ET egreſſæ ſunt chori de-
centes (a) in occurſum David ex
omnibus civitatibus Iſrael, in
tympanis, & in lætitia, & in
ſymbalis. Et exibant (b) mulie-
res, & dicebant; Percuſſit Saul
in millibus ſuis, & David in de-
cem millibus ſuis. Et (c) malum
viſum eſt verbum in oculis Saul
de ſermone iſto: & dixit, Da-
vid dederunt decem millia: &
mihi dederunt (d) millia.

MS. A.

(α) τῶν πόλεων Ἰσραὴλ, καὶ χορεύουσαι εἰς ἀπάντησιν Σαοὺλ τῷ βασι-
λέως ἐν τυμπάνοις καὶ ⸀χαρμοσύνῃ, (β) ἐξῆλθον αἱ γυναῖκες αἱ παίζουσαι, καὶ
ἔλεγον, (γ) Ἔδωκαν τῷ Δαυὶδ τὰς (δ) χιλιάδας· καὶ τί αὐτῷ πλὴν ἡ βα-
9 σιλεία; Καὶ ἦν Σαοὺλ ⸀ὑποβλεπόμενος τὸν Δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας
10 ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. Καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἐπαύριον, καὶ ἔπεσεν πνεῦμα
θεοῦ πονηρὸν ⸀ἐπὶ Σαοὺλ, καὶ ⸀προεφήτευσεν ἐν μέσῳ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαυὶδ
ἔψαλλεν ἐν χειρὶ αὐτοῦ ὡς καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ Σα-
11 ούλ. Καὶ ἦρεν Σαοὺλ τὸ δόρυ, καὶ εἶπεν, Πατάξω ἐν Δαυὶδ καὶ ἐν τῷ
τοίχῳ. καὶ ἐξέκλινεν Δαυὶδ ἀπὸ ⸀προσώπου αὐτοῦ δίς. Καὶ ἐφοβήθη
Σαοὺλ

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ ἐφοβήθη Σαοὺλ ἀπὸ ⸀προσώπου (ε)
13 Δαυὶδ, Καὶ ἀπέστησεν αὐτὸ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ⸀κατέ-
στησεν αὐτὸν ἑαυτῷ χιλίαρχον. καὶ ἐξεπο-
ρεύετο καὶ εἰσεπορεύετο ἔμπροσθεν τοῦ λα-
14 οῦ. Καὶ ἦν Δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
αὐτοῦ συνιὼν, καὶ (ζ) κύριος ἦν μετ' αὐ-
15 τοῦ. Καὶ εἶδε Σαοὺλ ὡς αὐτὸς συνιεὶς
⸀σφόδρα, καὶ ⸀ἐυλαβεῖτο ἀπὸ ⸀προσώπου αὐ-
16 τοῦ. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας ἠγάπα τὸν
Δαυὶδ, ὅτι αὐτὸς (η) εἰσεπορεύετο καὶ
ἐξεπορεύετο ⸀πρὸ ⸀προσώπου (θ) τοῦ λαοῦ.

*Et timuit Saul à facie (e) Da-
vid: Et removit eum à fe,
& conſtituit eum ſibi Chiliar-
chum. Et egrediebatur, & in-
grediebatur ante populum. Et
erat David in omnibus viis ſuis
intelligens: & Dominus erat
cum eo. Et vidit Saul, quia
ipſe intelligebat valdè: & ca-
vebat à facie ejus. Et univer-
ſus Iſrael, & Judas diligebat
David: quoniam ipſe ingredie-
batur, & egrediebatur ante fa-
ciem (f) populi.*

MS. A.

(ε) Δαυὶδ, ὅτι ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Σαὺλ ἀπέστη, Καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν
Σαοὺλ ἀπ' αὐτοῦ, (ζ) κύριος μετ' (η) ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο
(θ) τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Δαυὶδ, Ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ μου ἡ μεί-
17 ζων Μερὸβ, αὐτὴν δώσω σοι εἰς γυναῖκα, καὶ πλὴν γίνου μοι εἰς υἱὸν
δυνάμεως, καὶ πολέμει τοὺς πολέμους κυρίου. καὶ Σαοὺλ εἶπεν, Μὴ ἔστω
χείρ μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἔστω ἐπ' αὐτὸν χεὶρ ἀλλοφύλων.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ח

וְהָוָה כַּד שֵׁצִי לְמַלָּלָא עִם שָׁאוּל וְנַפְשָׁא דִיהוֹנָתָן אִתְחַבִּיבַת בְּנַפְשָׁא דְּדָוִד וּרְחֵמֵיהּ
1 יְהוֹנָתָן כְּנַפְשֵׁיהּ: וְדַבְּרֵיהּ שָׁאוּל בְּיוֹמָא הַהוּא וְלָא שַׁבְקֵיהּ לְמֵתַב בֵּית אֲבוּהִי: וְנָוַר
2 יְהוֹנָתָן וְדָוִד קָיֵם בִּדְרָחִים יָתֵיהּ כְּנַפְשֵׁיהּ: וַאֲשְׁלַח יְהוֹנָתָן יָת מֵעֵילָא דִי עֲלוֹהִי וְיָהֲבִיהּ
3 לְדָוִד וּלְבוּשׁוֹהִי וְעַד חַרְבֵּיהּ וְעַד קַשְׁתֵּיהּ וְעַד זְרִיזֵיהּ: וּנְפַק דָּוִד בְּכֹל אַתַר דִּשְׁלַח יָתֵיהּ
שָׁאוּל מַצְלַח וּמַנֵּיהּ שָׁאוּל עַל גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְשַׁפַּר בְּעֵינֵי כָּל עַמָּא וְאַף בְּעֵינֵי עַבְדֵי
4 שָׁאוּל: וַהֲוָה בְּמֵעֲלֵהוֹן כַּד תָּב דָּוִד מִלְמִקְטָל יָת פְּלִשְׁתָּאָה וּנְפַקָא נְשַׁיָּא מִכָּל קִרְוֵי
5 יִשְׂרָאֵל לְשַׁבְּחָא בְּחַנָּנְיָא לְקַדְמִית שָׁאוּל מַלְכָּא בְּתוּפִּין בְּחַדְוָא וּבְצִלְצְלִין: וַאֲתִיבָא
נְשַׁיָּא דְּמְשַׂחֲקָן וַאֲמְרָא קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִבְוָן: וּתְקִיף לְשָׁאוּל לַחֲדָא וּבְאֵשׁ
6 בְּעֵינוֹהִי פִּתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר יְהַבוּ לְדָוִד רִבְוָן וְלִי יְהַבוּ אַלְפַיָּא וּמִכְּעַן לָא אִשְׁתָּאֲרַת
7 לֵיהּ אֶלָּהֵין מַלְכוּתָא: וַהֲוָה שָׁאוּל כְּמִין לְדָוִד מִיּוֹמָא הָדוּא וּלְהַלְאָה: וַהֲוָה בְּיוֹמָא
דְּתָרוֹהִי וּשְׁרַת רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וְאִשְׁתְּבִישׁ בְּגוֹ בֵיתָא וְדָוִד מְנַגֵּן בִּידֵיהּ
8 כְּיוֹם בְּיוֹם וּמוּרְנִיתָא בִּידָא דְשָׁאוּל: וְאָרִים שָׁאוּל יָת מוּרְנִיתָא וַאֲמַר אֶמְחֵנֵיהּ בְּדָוִד
וְאִבְרוֹנֵיהּ בְּכוֹתְלָא וְאִסְתְּחַר דָּוִד מִן קֳדָמוֹהִי תַּרְתֵּין זִמְנִין: וּדְחִיל שָׁאוּל מִן קֳדָם דָּוִד
9 אֲרֵי הֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ וְיָת שָׁאוּל רְחִיק: וַאֲפֵנֵיהּ שָׁאוּל מַלְוָתֵיהּ וּמַנֵּיהּ לֵיהּ רַב
אַלְפָא וּנְפַק וְעַל בְּרִישׁ עַמָּא: וַהֲוָה דָּוִד לְכָל אוֹרְחָתֵיהּ מַצְלַח וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ:
10 וְחָזָא שָׁאוּל דְּהוּא מַצְלַח לַחֲדָא וּדְחִיל מִן קֳדָמוֹהִי: וְכָל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה רָחֲמִין יָתְהוֹן דָּוִד
11 אֲרֵי הוּא נָפֵק וְעָלִיל בְּרִישׁוֹהִי: וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד הָא בְרַתִּי רַבְּתָא מֵרַב יְהַבְתָּא אֵתַּן
לָךְ לְאִתּוּ בְּרַם הֱוֵי לִי לְגִבַּר עָבִיד קְרָבָא וְאַנַח קְרָבָא דְּעַמֵּיהּ דַיְיָ וְשָׁאוּל אֲמַר לָא
תְּהֵי יְדִי בֵּיהּ וְיִתְמְסַר בִּידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XVIII.

ET fuit quando finivit loqui cum Saul; & anima Jehonathan adjuncta
1 fuit in anima David; & amavit illū Johonathan ſicut animam ſuam. Et
2 accepit illum Saul in die illa, & non ſivit illum ad redeundum domum
3 patris ejus. Et pepigit Jehonathan & David fœdus in eoquòd amavit
illum ut animā ſuam. Et *exuit* Jehonathan pallium quod ſuper ipſum, &
4 dedit illud David, & veſtimenta ſua, & uſque ad gladium ſuum, & uſque
ad arcum ſuum, & uſque ad arma ſua. Et exivit David in omni loco quò
5 miſit eū Saul, proſperans, & præfecit illū Saul ſuper viros facientes bellū:
& pulchruit in oculis omnis populi, & etiam in oculis ſervorum Saul. Et
6 fuit in intrare eos quando rediit David ab occidendo Philiſthæum, & exi-
erunt mulieres ex omnib⁹ urbib⁹ Iſrael ad laudandum in canticis in oc-
7 curſum Saul regis in tympanis, in lætitia, & in cymbalis. Et reſponderūt
mulieres quæ laudantes, & dixerunt; Occidit Saul in millib⁹, & David
in decem millib⁹. Et duruit Sauli nimis, & malū fuit in oculis ejus ver-
8 bum hoc; & dixit: Dederunt David decem millena, & mihi dederunt mil-
lena; & ex nunc non reſtat ei adhuc niſi regnū. Et fuit Saul inſidians
9 Davidi à die illo & ulteri⁹. Et fuit à die qui poſt illum, & manſit ſpiritus
mal⁹ ab-ante Dñm ſuper Saul, & inſanivit intra domū, & David pſallens
10 in manu ſua, ut aliis dieb⁹; & lancea in manu ipſi⁹ Saul. Et ſuſtulit Saul
lanceam; & dixit, Quatiam eam in David, & infixit eam in pariete: & re-
troceſſit David ab-ante illum duab⁹ vicib⁹. Et timuit Saul ab-ante David,
quia fuit verbū Dñi in auxilio ej⁹, & Saulē elongavit. Et amovit eum
11 Saul à ſe, & conſtituit illū *ſibi* principē mille, & exiit et intravit in capite
12 populi. Et fuit David omnib⁹ viis ſuis proſperans, et verbū Dñi in au-
13 xilio ej⁹. Et vidit Saul, quòd ille proſperans valdè, et timuit ab-ante
eum. Et omnis Iſrael et Jehudah amantes David, qui *ipſe* exiens et in-
14 trans in capite eorum. Et dixit Saul ad David, Ecce filia mea maxima
15 Merab, eam dabo tibi ad uxorem; verùm eſto mihi viro facienti bella, et
16 inito bellum populi ipſius Dñi: et Saul dixit, Non erit manus mea in eo,
et tradetur in manu Philiſtæorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

1 Cumque absolvisset David alloqui Saulé, anima Jonathanis adhæsit animæ Davidis, & dilexit eum Jonathan ut animâ suam.
2 Duxit autē eum Saul eo die, nec permisit ei
3 redire ad patrē suū. Deinde pepigerunt Jonathan & David fœdus, quoniā dilexerat Jonathan Davidem ut animā suam. Et exuens
4 se Jonathan pallio quod habebat, dedit illud Davidi cum armis quæ ferebat, usq; ad gladiū suum, arcū suum, & balteū suū. Prodibat au-
5 tem David quocunq; mittebat eum Saul, vincebatque; ideo præfecit eum Saul viris militaribus: & gratus erat in oculis populi, & in oculis servorū Saulis. Accidit autē ut redeun-
6 tib⁹ illis, cùm reverteretur David cæso Philistæo, prodirent mulieres ex omnib⁹ civitatib⁹ Israelis ad canendū cum sistris obviā Sauli regi, cum cymbalis, tympanis, ac lætitiā. Cane-
7 bant autē mulieres et ridebant, dicentes; Interfecit Saul millia, David verò myriadas.
8 Quapropter Saul admodū irat⁹, et rem istam ægrè ferens ait, Dederunt Davidi myriadas, mihi verò millia dederūt; quin etiā ipsius est
9 regnū. Cœpit ergò Saul odio prosequi Davidem ab eo die.
10 Factumq; est post dies *aliquot* ut invadente spiritu Dei malo Saulem, prophetaret intra domū suā: pulsanteq; David coram eo, ut singulis diebus, Saule verò
11 lanceā manu tenente; Jacularetur Saul lanceam, dicens, Feriā Davidem et parietē: sed deflexit David à conspectu ejus duabus vicib⁹.
12 Porrò Saul pertimescens Davidem, eò quòd Dñs esset cum eo, à Saule verò recessisset;
13 Amovit eum Saul à se, constituens eum sibi tribunum: eratque egrediens et ingrediens
14 ante populum. Erat autem David in omnibus viis suis prudens, et Dominus erat cum
15 illo. Videnſque quòd esset admodum prudens, extimescebat eum: Totus autem Israel et Juda diligebant Davidem, quoniam
16 ipse egrediebatur et ingrediebatur coram eis.
17 Quapropter dixit Saul Davidi, Ecce filia mea major Nadab, ipsam dabo tibi uxorem: verùm esto mihi dux militiæ, et gere bella Domini. Saul enim dicebat, Non sit in eum manus mea, sed sit in eum manus Philistæorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

1 Postquam finem fecisset David loquendi cum Saule, amavit anima Jonathanis Davidem; amavit autem eum Jonathan pari quo seipsum amore.
2 Accepitque eum Saul eodem die, nec permisit ei redire
3 domum paternam. Fecit ergò Jonathan cum Davide fœdus, quòd amaret Jonathā
4 Davidem ut animam propriam. Indutq; Jonathan Davidem pallio suo, & donavit illi vestes suas, deditque ei gladiū, arcum, et cingulum suum. Et quoniam egres-
5 sus David quocunq; mittebat eum Saul, fœliciter se gerebat, constituit eū Saul ducem virorum bellicosorum; dilexitq; eum populus, & dilexerunt eum servi Saulis.
6 Revertentibus autē ipsis ab expugnatione Palestinorum, postquam trucidaverat David Palestinum, egressæ sunt mulieres ex omnibus oppidis Israelitarū obviam Sauli regi cum tympanis, & sistris, quadratis, cymbalis, & gaudio. Cœperuntque mulie-
7 res clamare & cantare, dicentes, Trucidavit Saul millia, David autem myriadas.
8 Iratus est autem Saul vehementer, molestéq; tulit cùm audisset hujusmodi cantum, & ait, Tribuerunt Davidi acies, mihi verò millia: nil video, nisi quòd regnū sit ipsius futurum. Cœpitq; Saul odio habere Davi-
9 dem ab eo die.
10 Contigit autem post dies aliquot, ut occuparet Saulem spiritus malus permittente illi Domino, & prophetaret in domo sua, hoc est, pythonū verba proferret, David autem fides pulsaret coram eo, & esset lancea in manu Saulis.
11 Jaculatus est igitur Saul lanceam, dicens, Feriam Davidem lanceâ, eumq; pariēti infigam: at prosiliit David à conspectu ejus bis. T. mensq;
12 Saul Davidem, eò quòd nōsset esse cum eo Dominum, à Saule verò recessisset spiritus Domini;
13 Amovit Saul Davidem à conspectu suo, & constituit eum ducem mille virorū, eratq; ingrediens & egrediens coram populo.
14 Eratque David in cunctis negotiis suis prudens, quia Dominus erat cum ipso.
15 Cùmq; vidisset Saul Davidem esse prudentem & sagacem, metuit eum & formidavit illum vehementi formidine.
16 Cæterùm diligebant Israelitæ & Judæi Davidem, quoniam ipse ingrediebatur & egrediebatur ante eos.
17 Dixit Saul ad Davidem, Hanc filiam meam primogenitam, natu majorem, Nadab, nuptum tibi dabo, eritque tibi uxor: verumtamen esto mihi dux cohortis, & belligera prælium populi Domini: (dicebat autem Saul, Non occidam ego eum, neque malum patietur per manum meam, sed per manus Palestinorum.)

שמואל א : יט

familia ,mea vita quæ & ,ego Quis : Saul ad David dixit Et
18 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל מִי אָנֹכִי וּמִי חַיֵּי מִשְׁפַּחַת
tempore in fuit Et ? regi gener *ero* quia ,Iſrael in mei patris
19 אָבִי בְיִשְׂרָאֵל כִּי־אֶהְיֶה חָתָן לַמֶּלֶךְ : וַיְהִי בְּעֵת
Hadrieli eſt data ipſa & ,David ipſi Saul *filiam* Merab *dandi*
חֵת אֶת־מֵרַב בַּת־שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא נִתְּנָה לְעַדְרִיאֵל
:David ipſum Saul filia Michal dilexit Et .uxorem in Mecholathitæ
20 הַמְּחֹלָתִי לְאִשָּׁה : וַתֶּאֱהַב מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֶת־דָּוִד
Dixitque .ejus oculis in verbum *fuit rectum* & ,Saul ipſi nunciaverunt &
21 וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו : וַיֹּאמֶר
manus eo in ſit & ,laqueum in ipſi ſit & ; ei eam Dabo : Saul
שָׁאוּל אֶתְּנֶנָּה לוֹ וּתְהִי־לוֹ לְמוֹקֵשׁ וּתְהִי־בוֹ יַד־
me in eris gener duabus In :David ad Saul dixitque ,Philiſtinorum
פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בִּשְׁתַּיִם תִּתְחַתֵּן בִּי
David ad Loquimini : ſuis ſervis Saul præcepit Et .hodie
הַיּוֹם : וַיְצַו שָׁאוּל אֶת־עֲבָדָיו דַּבְּרוּ אֶל־דָּוִד
ejus ſervi omnes & ,rex te in complacuit Ecce : dicendo *ſilentio in*
בַּלָּט לֵאמֹר הִנֵּה חָפֵץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו
Saul ſervi ſunt locuti Et .rege *in eſto gener* nunc & : te dilexerunt
אֹהֲבוּךָ וְעַתָּה הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ : וַיְדַבְּרוּ עַבְדֵי שָׁאוּל
Ieve Nunquid : David Dixitque .hæc verba David auribus in
בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד
,pauper vir ego & ,rege cum contrahere affinitatē veſtris oculis in
בְּעֵינֵיכֶם הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וְאָנֹכִי אִישׁ־רָשׁ
verba Secundùm :dicendo ,ei Saul ſervi nunciaverunt Et ? deſpectus &
24 וְנִקְלֶה : וַיַּגִּדוּ עַבְדֵי שָׁאוּל לוֹ לֵאמֹר כַּדְּבָרִים
:David ad dicetis Sic : Saul dixit Et .David eſt locutus hæc
25 הָאֵלֶּה דִּבֶּר דָּוִד : וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־תֹאמְרוּ לְדָוִד
, Philiſtim præputiis centum in *quia* ,dote in regi voluntas Non
אֵין־חֵפֶץ לַמֶּלֶךְ בְּמֹהַר כִּי בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים
David *dejicere* cogitabat Saul Et .regis *inimicos in ulciſcendum ad*
לְהִנָּקֵם בְּאֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאוּל חֹשֵׁב לְהַפִּיל אֶת־דָּוִד
verba David ipſi ejus ſervi Nunciaveruntq; .Philiſtim *manu in*
26 בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים : וַיַּגִּדוּ עֲבָדָיו לְדָוִד אֶת־הַדְּבָרִים
contrahendum affinitatem *ad* ,David oculis in verbum *fuit rectum* & : hæc
הָאֵלֶּה וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָוִד לְהִתְחַתֵּן
ivit & ,David ſurrexit Et .dies erant completi non Et .rege cum
27 בַּמֶּלֶךְ וְלֹא־מָלְאוּ הַיָּמִים : וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ
attulit & ,viros ducentos Philiſtim *in* percuſſit & ,ejus viri & ,ipſe
הוּא וַאֲנָשָׁיו וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים מָאתַיִם אִישׁ וַיָּבֵא
affinitatē *contrahendum ad* ,regi *ea impleverunt* & ,eorum præputia David
דָּוִד אֶת־עָרְלָתֵיהֶם וַיְמַלְאוּם לַמֶּלֶךְ לְהִתְחַתֵּן
.uxorem in ſuam filiam Michal Saul ei dedit Et .rege cum
28 בַּמֶּלֶךְ וַיִּתֶּן־לוֹ שָׁאוּל אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ לְאִשָּׁה :
Michal Et .David cum Dominus quòd cognovit & ,Saul vidit Et
29 וַיַּרְא שָׁאוּל וַיֵּדַע כִּי יְהוָה עִם־דָּוִד וּמִיכַל
David *faciebus* à timere Saul addidit Et .eum diligebat Saul filia
בַּת־שָׁאוּל אֲהֵבַתְהוּ : וַיּוֹסֶף שָׁאוּל עוֹד אֶת־דָּוִד
ſunt egreſſi Et .diebus omnibus David inimicans Saul fuit Et .amplius
30 עוֹד וַיְהִי שָׁאוּל אוֹיֵב אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים : וַיֵּצְאוּ
omnibus præ David *intellexit* ,*eos egrediendo ab* fuit Et .Philiſtim principes
שָׂרֵי פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם שִׂכַּל דָּוִד מִכֹּל
.valdé ejus nomen *fuit honorificum* & : Saul ſervis
עַבְדֵי שָׁאוּל וַיִּקַּר שְׁמוֹ מְאֹד :

CAP. XIX. יט

,ſuos ſervos omnes ad & ,ſuum filium Jonathan ad Saul eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן בְּנוֹ וְאֶל־כָּל־עֲבָדָיו
David in complacuit Saul filius Jonathan Et .David *occidendum ad*
לְהָמִית אֶת־דָּוִד וִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל חָפֵץ בְּדָוִד
.valdé
מְאֹד :

Verſio VULG. LAT.

18 Ait autem David ad Saul; Quis ego ſum, aut quæ eſt vita mea, aut cognatio patris mei in Iſrael, ut fiam gener regis? 19 Factum eſt autem tempus cùm deberet dari Merob filia Saul David, data eſt Hadrieli Mo-20 lathitæ uxor. Dilexit autē David Michol filia Saul altera. Et nuntiatum eſt Saul, & placuit 21 ei. Dixitque Saul; Dabo eam illi, ut fiat ei in ſcandalum, & ſit ſuper eum manus Philiſthinorum. Dixitque Saul ad David, In duabus rebus gener meus eris hodié. Et mandavit Saul ſervis ſuis, Loquimini ad David clam me, dicentes; Ecce places regi, & omnes ſervi ejus diligunt te. 23 Nunc ergò eſto gener regis. Et locuti ſunt ſervi Saul in auribus David omnia verba hæc. Et ait David; Num parum videtur vobis, generum eſſe regis? Ego autem ſum vir pauper & tenuis. 24 Et renuntiaverunt ſervi Saul, dicentes; Hujuſcemodi verba locutꝰ eſt 25 David. Dixit autē Saul, Sic loquimini ad David; Non habet rex ſponſalia neceſſe, niſi tantùm centum præputia Philiſthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porrò Saul cogitabat tradere David in manus Philiſthinorum. Cúmque 26 renuntiâſſent ſervi ejus David, verba quæ dixerat Saul, placuit ſermo in oculis David, ut fieret gener regis. Et poſt 27 paucos dies ſurgens David, abiit cum viris qui ſub eo erant. Et percuſſit ex Philiſthiim ducentos viros, & attulit eorū præputia, & annumeravit ea regi, ut eſſet gener ejus. Dedit itaq; Saul ei Michol filiā ſuā uxorem. Et vidit Saul, 28 & intellexit quòd Dñs eſſet cū David. Michol autem filia Saul 29 diligebat eum. Et Saul magis cœpit timere David: factúſq; eſt Saul inimicus David cunctis diebus. Et egreſſi ſunt principes Philiſthinorum: à 30 principio autem egreſſionis eorum, prudentiùs ſe gerebat David quàm omnes ſervi Saul, & celebre factum eſt nomen ejus nimis.

CAP. XIX.

1 LOcutus eſt autem Saul ad Jonathan filium ſuum, & ad omnes ſervos ſuos, ut occiderent David. Porrò Jonathas filius Saul diligebat David valdé.

MS. A.

18 Καὶ εἶπεν Δαυὶδ πρὸς Σαὺλ, Τίς ἐγώ εἰμι, καὶ τίς ἡ ζωὴ τῆς συγγενείας
* Ϛ πατρός μου ἐν Ἰσραὴλ, ὅτι ἔσομαι γαμβρὸς τῷ βασιλεῖ;
19 Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ καιρῷ τοῦ δοθῆναι Μεροὸ θυγατέρα Σαὺλ τῷ Δαυὶδ,
καὶ αὕτη ἐδόθη τῷ *Ἰσραὴλ τῷ Μοολαθείτῃ εἰς γυναῖκα. Καὶ ἠγάπησε

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Καὶ ἠγάπησε Μιχὸλ ἡ θυγάτηρ Σαὺλ τὸν Δαυίδ. καὶ ἀπηγγέλη (ι) τῷ Σαὺλ, καὶ ἠν-
21 δύνθη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Δώσω αὐτὴν αὐτῷ, καὶ ἔσαι αὐτῷ
εἰς Ϛκάνδαλον. καὶ ἦν ἐπὶ Σαὺλ χεὶρ (κ)
22 ἀλλοφύλων. Καὶ ἐνετείλαλο Σαὺλ τοῖς
παισὶν αὐτοῦ, λέγων, Λαλήσατε ὑμεῖς (λ)
λάθρα τῷ Δαυὶδ, λέγοντες, Ἰδοὺ θέλει
ἐν Ϛοὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ πάντες οἱ παῖδες
αὐτοῦ ἀγαπῶσί Ϛε, καὶ σὺ ἐπιγάμβρευσον τῷ
23 βασιλεῖ. Καὶ ἐλάλησαν οἱ παῖδες Σαὺλ
εἰς τὰ ὦτα Δαυὶδ (μ) τὰ ῥήματα ταῦτα.
καὶ εἶπε Δαυὶδ, Εἰ κοῦφον ἐν ὀφθαλ-
μοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῦσαι βασιλεῖ; κἀγὼ
24 (ν) ἀνὴρ πένης, καὶ οὐκ ἔνδοξος. Καὶ
ἀπήγγειλαν οἱ παῖδες Σαὺλ αὐτῷ κτ
25 τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐλάλησε Δαυίδ. Καὶ
εἶπε Σαὺλ, Τάδε ἐρεῖτε τῷ Δαυὶδ, Οὐ
βούλεται ὁ βασιλεὺς ἐν δόματι, ἀλλ' ἢ ἐν
ἑκατὸν ἀκροβυσίαις (ξ) ἀλλοφύλων ἐκδικῆ-
σαι ἐχθρὲς τοῦ βασιλέως. καὶ Σαὺλ ἐλογί-
σατο ἐμβιβάσειν Δαυὶδ εἰς χεῖρας τ ἀλλοφύ-
26 λων. Καὶ ἀπαγγέλλουσιν οἱ παῖδες Σαὺλ
τῷ Δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠυδόκησε
27 ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Δαυὶδ ἐπιγαμ-
βρεῦσαι τῷ (ο) βασιλεῖ. Καὶ ἀνέστη
Δαυὶδ, καὶ ἐπορεύθη αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες
αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς (π) ἀλλοφύλοις
ἑκατὸν ἄνδρας· καὶ ἀνήνεγκε τὰς ἀκροβυσίας
αὐτῶν, καὶ ἐπιγαμβρεύει τῷ βασιλεῖ, καὶ
δίδωσιν (ρ) αὐτῷ τ Μιχὸλ θυγατέρα αὐ-
28 τοῦ αὐτῷ εἰς γυναῖκα. Καὶ εἶδε (σ) Σαὺλ,
ὅτι κύριος μτ Δαυὶδ, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ
29 ἠγάπα αὐτόν. Καὶ προσέθετο ϲυλαϲεῖ-
σθαι ἀπὸ Δαυὶδ (τ) ἔτι.

MS. A.

(ι) Σαὺλ, καὶ ϲυδύνθη τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς (κ) ἀλλοφύλων. καὶ ἦπιν
Σαὺλ πρὸς τ Δαυὶδ, Ἐν τ δυσὶν ἐπιγαμβρεύσεις μοι σήμερον. Καὶ ἐνετεί-
λαλο (λ) τὸν Δαυὶδ λάθρα, λέγοντες, (μ) κτ τὰ (ν) ἀνθρωπ τα-
πεινὸς, (ξ) ἀλλοφύλων. *Καὶ ἀπαγγέλλουσιν (ο) βασιλεῖ. Καὶ ἐκ ἐπληρώθη
αἱ ἡμέραι, καὶ ἀνέϛη (π) ἀλλοφύλοις *ἄνδρας· καὶ ἤνεγκαν ἀκροβυσίας αὐ-
τῶν, καὶ ἐπλήρωσιν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπιγαμβρεύεται (ρ) αὐτῷ Σαὺλ
τ (σ) Σαὺλ καὶ ἔγνω ὅτι (τ) ἔπ. καὶ ἐγένετο Σαὺλ ἐχθρεύων τ Δαυὶδ
30 πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες τ ἀλλοφύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ'
ἑκανοῦ ἐξοδίας αὐτῶν Ϲυνῆκεν Δαυὶδ παρὰ πάντας τοὺς δούλους Σαὺλ,
καὶ ἐτιμήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ϲφόδρα. Καὶ ἐλάλησεν Σαὺλ

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Interpretatione LATINA.

Κεφ. ιθ'.

1 Καὶ ἐλάλησε Σαὺλ πρὸς Ἰωνάθαν τ
υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐ-
τοῦ (α) θανατῶσαι τ Δαυίδ. καὶ Ἰωνάθαν
ὁ υἱὸς Σαὺλ ἠρεῖτο τ Δαυὶδ Ϲφόδρα.

MS. A. (α) θανατῶσαι αὐτόν. καὶ

Et dilexit Melchol filia Saul David. Et annuntiatum eſt Sauli: & rectum fuit in oculis ejus. 21
Et dixit Saul, Dabo eam ei: ut ſit illi in ſcandalum. (g) *Et ſit ſuper Saul manus alienigenarum.*
Et mandavit Saul pueris ſuis, 22
dicens, Loquimini vos clanculùm ipſi David, dicentes; Ecce vult in te rex, & omnes pueri ejus diligunt te: & tu eſto gener regi. Et locuti ſunt pueri Saul in 23
aures David verba iſta. Et dixit David, Si leve in oculis vestris fieri generum regi? Et ego vir humilis, & non honoratus.
Et annuntiaverunt pueri Saul ei 24
juxta verba iſta, quæ locutus eſt David. Et dixit Saul, Hæc dicetis ipſi David; Non vult 25
rex in (h) *dono, ſed in centum præputiis alienigenarum, ad ulciſcendum inimicos regis. Et Saul cogitabat injicere eum in manus alienigenarum. Et annuntiant pueri Saul ipſi David* 26
verba hæc: & rectum fuit verbum in oculis David, generum fieri (i) *regi. Et ſurrexit David,* 27
& ivit ipſe, & viri ejus, & percuſſit in alienigenis (k) *centum viros. Et attulit præputia* (l) *eorum, & ſit gener regi: & dat ei Melchol filiam ſuam ei in uxorem. Et vidit Saul,* 28
quia Dominus cum David, & universus Iſrael diligebat eum: Et adjecit 29
ſavere à David (m) *amplius.*

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIX.

ET locutus eſt Saul ad Jona- 1
than filium ſuum, & ad omnes pueros ſuos, ad interficiendum David. Et Jonathas filius Saul diligebat David valdé.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 וְאָמַר דָּוִד לְשָׁאוּל מַן אֲנָא וּמַן חַיֵּי זַרְעִית אֲבָא בְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי אֶהֱוֵי חַתְנָא לְמַלְכָּא : וַהֲוָה
19 בְּעִדָּן דְּמִטָּא לְמִתַּן יַת מֵירַב בַּת שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא אִתְיְהִיבַת לַעֲדְרִיאֵל דְּמְחוֹלַתִּ
20 לְאִתּוֹ : וּרְחִימַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל לְדָוִד וְחַוִיאוּ לְשָׁאוּל וְכַשַׁר פִּתְגָמָא בְּעֵינוֹהִי : וַאֲמַר
21 שָׁאוּל אֶתְּנִנַּהּ לֵיהּ וּתְהֵי לֵיהּ לְתַקָּלָא וִיתְמַסַּר בִּידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד בְּתַרְיָן
22 מִתְּרִין תִּתְחַתֵּן בִּי יוֹמָא דֵּין : וּפַקִּיד שָׁאוּל יַת עַבְדּוֹהִי מַלִּילוּ עִם דָּוִד בְּרַז לְמֵימַר הָא
23 אִתְרְעִי בָךְ מַלְכָּא וְכָל עַבְדּוֹהִי רַחֲמוּךְ וּכְעַן אִתְחַתַּן בְּמַלְכָּא : וּמַלִּילוּ עַבְדֵי שָׁאוּל קֳדָם
דָּוִד יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וַאֲמַר דָּוִד הֲזָעִירָא בְּעֵינֵיכוֹן לְאִתְחַתְּנָא בְּמַלְכָּא וַאֲנָא גַבַר מִסְכֵּן
24 וְהֵדְיוֹט : וְחַוִיאוּ עַבְדֵי שָׁאוּל לֵיהּ לְמֵימַר כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין מַלֵּל דָּוִד : וַאֲמַר שָׁאוּל כְּדֵין
25 תֵּימְרוּן לְדָוִד לָא רַעֲוָא לְמַלְכָּא בְּמוֹהֲרִין אֶלָּהֵן בְּמְאָה עָרְלַת פְּלִשְׁתָּאֵי לְאִתְפָּרָעָא
בִּשְׁנָאֵי מַלְכָּא וְשָׁאוּל חַשִׁיב לְמִסַּר יַת דָּוִד בִּידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי : וְחַוִיאוּ עַבְדּוֹהִי לְדָוִד
27 יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְכַשַׁר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי דָוִד לְאִתְחַתְּנָא בְּמַלְכָּא וְלָא שְׁלִימוּ יוֹמַיָּא : וְקָם
דָּוִד וַאֲזַל הוּא וְגַבְרוֹהִי וְקַטַל בְּפְלִשְׁתָּאֵי מְאָתַן גַּבְרָא וְאַיְתִי דָּוִד יַת עָרְלָתְהוֹן
28 וְאַשְׁלְמִנּוּן לְמַלְכָּא לְאִתְחַתְּנָא בְּמַלְכָּא וְיָהַב לֵיהּ שָׁאוּל יַת מִיכַל בְּרַתֵּיהּ לְאִתּוֹ : וַחֲזָא
29 שָׁאוּל וְיָדַע אֲרֵי מֵימְרָא דְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּדָוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל רַחֲמַתֵּיהּ : וְאוֹסִיף שָׁאוּל
לְמִרְחַל מִן קֳדָם דָּוִד עוֹד וַהֲוָה שָׁאוּל בְּעֵיל דְּבָב לְדָוִד כָּל יוֹמָיָא : וּנְפָקוּ רַבְרְבֵי
30 פְלִשְׁתָּאֵי וַהֲוָה בְּזִמַן מַפְּקָהוֹן אַצְלַח דָּוִד מִכֹּל עַבְדֵי שָׁאוּל וְסָנֵי שְׁמֵיהּ לַחֲדָא :

יט

1 וּמַלֵּל שָׁאוּל עִם יוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעִם כָּל עַבְדּוֹהִי לְמִקְטַל יַת דָּוִד וִיהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל
אִתְרְעִי בְדָוִד לַחֲדָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit David ad Saul, Quis ego aut quæ vita mea, proſapia patris mei 18
in Iſrael, quòd ero gener regi? Et fuit in tempore quo pertinuit dari Me- 19
rab filia Saul Davidi, & ipſa data eſt Ghadrieli, qui ex Mehholath, ad 20
uxorem. Et amavit Michal filia Saul Davidem, & nuntiárunt Sauli; & 21
rectum fuit verbum in oculis ejus. Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei
in offendiculū, & tradetur in manu Peliſthæorum: & dixit Saul Davidi, In 22
una de duabꝰ gener fies mihi hodié. Et juſſit Saul ſervos ſuos, Loqui-
mini cum David in ſecreto: ad dicendum, Ecce complacuit in te regi, 23
& omnes ſervi ejus amant te, & nunc gener eſto regi. Et locuti ſunt
ſervi Saul ante David verba hæc. Et dixit David, Anne exiguum in 24
oculis veſtris generum fieri regi, & ego vir pauper & idiota? Et nunti-
averunt ſervi Saul illi ad dicendum, ut verba hæc locutus eſt David.
Et dixit Saul, Sic dicetis Davidi, Non vult rex in dotibus, ſed in cen- 25
tum præputiis Peliſthæorum ad ulciſcendum de oſoribus regis; & Saul
cogitavit ad tradendum David in manu Peliſthæorum. Et nunciaverunt 26
ſervi ejus Davidi verba hæc: & rectum fuit verbum in oculis David ad
generum fiendum regi, & non completi ſunt dies. Et ſurrexit David, & 27
ivit ille & viri ejus, & occidit in Peliſthæis ducentos viros; & venire
fecit David præputia eorum, & reddiderunt illa regi ad generum fieri
regi; & dedit illi Saul Michal filiam ſuam in uxorem. Et vidit Saul, & 28
cognovit quòd dictum Domini in auxilio ipſiꝰ David, & Michal filia Saul
amavit eū. Et addidit Saul ad timendū ab ante David adhuc: & fuit 29
Saul auctor inimicitiæ Davidi omnibꝰ diebꝰ. Et exierunt principes 30
Peliſthæorū; & fuit in tempore exeundi eos, proſperè egit David præ
omnibus ſervis Saul, & magnum nomen ejus valdé.

CAP. XIX.

ET locutus eſt Saul cum Jehonathan filio ſuo, & cum omnibꝰ ſervis ſuis 1
ad occidendum David; & Jehonathan filius Saul affectus eſt in David
valdé.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 *ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܫܐܘܠ ܡܢ ܐܢܐ ܘܡܢܘ ܚܝܝ ܕܐܒܝ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܕܐܢ ܐܬܚܬܢ ܒܪ ܡܠܟܐ ܐܢܐ
19 ܘܗܘܬ ܒܥܕܢ ܢܬܬ ܡܪܒ ܠܥܕܪܝܠ ܡܚܘܠܬܝ ܐܬܬ ܠܗ ܠܐܫܬܐ*ܘܗܘܬ ܒܥܕܢ ܢܬܬ ܡܪܒ ܠܥܕܪܝܠ ܡܚܘܠܬܝ ܐܬܬ ܠܗ ܠܐܫܬܐ
20 ܘܚܕܐ ܡܝܟܠ ܒܬ ܫܐܘܠ ܠܕܘܝܕ ܘܐܚܒܬ ܐܬ ܕܘܝܕ*ܘܚܕܐ ܡܝܟܠ ܒܬ ܫܐܘܠ ܠܕܘܝܕ ܘܐܚܒܬ ܐܬ ܕܘܝܕ
21 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܠܗ ܕܬܗܘܐ ܠܗ ܠܣܟܠ ܘܬܗܘܐ ܒܗ ܝܕ ܦܠܫܛܝܐ ܒܗ ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܕܘܝܕ
22 ܒܬܪ ܬܬܚܬܢ ܠܝ ܗܫܐ ܒܬ ܐܚܪ ܬܬܚܬܢ ܠܝ*ܘܦܩܕ ܫܐܘܠ ܠܥܒܕܘܗܝ ܡܠܠ ܠܕܘܝܕ ܗܐ ܚܒܝܒ ܐܢܬ ܠܡܠܟܐ
23 ܘܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܪܚܡܝܢ ܠܟ ܗܫܐ ܒܗ ܬܬܚܬܢ ܠܡܠܟܐ*ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐ ܩܠ ܒܥܝܢܝܟ ܐܢܐ ܒܪ ܡܠܟܐ ܘܐܢܐ
24 ܡܣܟܝܢ ܘܙܥܘܪ ܘܡܢܘ ܐܢܐ ܕܐܬܚܬܢ ܒܪ ܡܠܟܐ*ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐ ܩܠ ܒܥܝܢܝܟ ܐܢܐ ܒܪ ܡܠܟܐ ܘܐܢܐ
25 ܡܣܟܝܢ ܘܙܥܘܪ ܘܡܢܘ ܐܢܐ ܕܐܬܚܬܢ ܒܪ ܡܠܟܐ*ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܥܒܕܘܗܝ ܗܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܕܘܝܕ ܠܐ ܒܥܐ
26 ܡܠܟܐ ܒܣܒܠ ܡܗܪ ܐܠܐ ܒܩܠܦܬ ܥܘܪܠܐ ܕܦܠܫܛܝܐ*ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܕܘܝܕ ܗܐ ܐܬܬ ܒܬܝ ܠܟ ܠܐܫܬܐ
27 ܘܗܘܬ ܒܥܕܢ ܢܬܬ ܡܪܒ ܠܥܕܪܝܠ ܡܚܘܠܬܝ ܐܬܬ ܠܗ ܠܐܫܬܐ*ܘܗܘܬ ܒܥܕܢ ܢܬܬ ܡܪܒ ܠܥܕܪܝܠ ܡܚܘܠܬܝ ܐܬܬ ܠܗ ܠܐܫܬܐ
28 ܘܚܕܐ ܫܐܘܠ ܕܡܝܟܠ ܒܬܗ ܪܚܡܬ ܠܗ ܠܕܘܝܕ*ܘܚܕܐ ܫܐܘܠ ܕܡܝܟܠ ܒܬܗ ܪܚܡܬ ܠܗ ܠܕܘܝܕ
29 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܝܘܢܬܢ ܒܪܗ ܘܠܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܬܬ ܠܕܘܝܕ*ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܝܘܢܬܢ ܒܪܗ ܘܠܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܬܬ ܠܕܘܝܕ
30 ܘܝܘܢܬܢ ܒܪ ܫܐܘܠ ܚܦܨ ܒܕܘܝܕ ܫܓܝ ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܥܒܕ ܛܒ ܥܡ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܘܢܬܢ ܠܐ ܢܚܛܐ ܐܒܐ ܠܕܘܝܕ
31 ܒܫܘܡ ܥܒܕ ܡܠܟܐ ܠܟ ܠܐ ܚܛܐ ܠܟ ܘܥܒܕܘܗܝ ܛܒ ܠܟ ܕܥܒܕ ܠܗ ܛܒ ܠܟ ܘܠܐ ܩܛܠ ܠܗ ܠܡܠܟܐ ܠܡܐ ܬܚܛܐ
32 ܒܕܡ ܙܟܝ ܠܡܩܛܠ ܠܕܘܝܕ ܒܠܚܘܕ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
33 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
34 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
35 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
36 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
37 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
38 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
39 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
40 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
41 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
42 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
43 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
44 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
45 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
46 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
47 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
48 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
49 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
50 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
51 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
52 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
53 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
54 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
55 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
56 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
57 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
58 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
59 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
60 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
61 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
62 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
63 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
64 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
65 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
66 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
67 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
68 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
69 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
70 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
71 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
72 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
73 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
74 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
75 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
76 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
77 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
78 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
79 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
80 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
81 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
82 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
83 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
84 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
85 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
86 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
87 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
88 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
89 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
90 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
91 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
92 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
93 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
94 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
95 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
96 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
97 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
98 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
99 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ
100 ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ ܬܗܘܐ ܐܫܡ ܕܡܘܬܐ ܥܠ ܒܪ ܐܒܘܗܝ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܡܐ

Dixit verò David Sauli, Quis ego sum? & quid feci? & quæ est vita mea, & familia patris mei in Israele, ut filiam regis accipiam? Sed cùm temp⁹ adfuisset quo danda erat Nadab filia Saulis Davidi, ipsa tamen data fuisset Azarieli Meholitæ uxor; Adamavit Malchiel filia Saulis Davidem, quod cùm indicâssent Sauli, placuit sermo in oculis ej⁹. Dicebat enim Saul, Dabo eam ipsi, ut sit ei offendiculo, & sit in eum man⁹ Philistæorũ: quapropter dixit Saul Davidi, Per utramq; eris mihi gener hodié. Præceperat autẽ Saul servis suis, Dicite Davidi filio Isai, Ecce gratus es regi, & omnes servi ej⁹ te diligunt: fis ergò gener regis. Ut autem dixerunt servi Saulis hujusmodi verba Davidi, respondit David, Parvíne momenti hoc vobis videtur ut sim gener regis, cùm ego homo sim pauper & obscur⁹? Quod cùm servi Saulis indicâssent ei, & retulissent ei verba ista quæ dixerat David; Ait Saul, Ita dicetis Davidi, Non vult rex dotem, sed ducenta præputia Philistæorũ, ut vindictã sumat ab hostib⁹ suis: rex enim Saul cogitabat injicere Davidẽ in manũ Philistæorũ. Renuntiantib⁹ ergò servis Saulis hæc verba Davidi, recta visa est res Davidi, ut esset gener regis. Et nondũ completis dieb⁹ *præfinitis*, Surgens David profectus est ipse cum viris suis; cæsisq; ducentis viris Philistæis, attulit David præputia eorũ, & obtulit ea regi, ut esset gener regis; deditque ei Saul Malchelem filiã suã uxorem. Videns ergò Saul & cognoscens Dũm esse cum Davide, & Malchelem filiam Saulis multùm amare Davidẽ; Adiecit etiam Saul timere

שמואל א: יט

meus pater Saul *Quærens* : dicendo David ipſi Jonathan nunciavit Et
2 וַיְנַגֵּד יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵאמֹר מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל אָבִי
occulto in manebis & ,mane in obſecro *obſervare* nunc Et .te interficere
לַהֲמִיתֶךָ וְעַתָּה הִשָּׁמֶר־נָא בַבֹּקֶר וְיָשַׁבְתָּ בַסֵּתֶר
agro in mei patris manum ad ſtabo & ,egrediar ego Et *latitabis* &
3 וְנֹחַבֵּאתִי: וְאָנִי אֵצֵא וְעָמַדְתִּי לְיַד־אָבִי בַּשָּׂדֶה
,quid videbo & : meum patrem ad te *in* loquar ego & ; *ibi tu quo*
אֲשֶׁר־אַתָּה שָׁם וְאֲנִי אֲדַבֵּר בְּךָ אֶל־אָבִי וְרָאִיתִי מְ־
Saul ad bonum David *in* Jonathan eſt locutus Et .tibi *indicabo* &
4 וְהִגַּדְתִּי לָךְ: וַיְדַבֵּר יְהוֹנָתָן בְּדָוִד טוֹב אֶל שָׁאוּל
,ſuum ſervum *in* rex peccet Ne : eum ad dixitque ,ſuum patrem
אָבִיו וַיֹּאמֶר אַל־יֶחֱטָא הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ
.valde tibi *bonum* ejus opera quia & ,tibi peccavit non quia ,David *in*
בְּדָוִד כִּי לוֹא חָטָא לָךְ וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב־לְךָ מְאֹד:
fecitque : Peliſtæum percuſſit & ,ſua *vola* in ſuam animam poſuit Et
5 וַיָּשֶׂם אֶת־נַפְשׁוֹ בְכַפּוֹ וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעַשׂ
.es lætatus & ,vidiſti : Iſrael univerſo magnam ſalutem Dominus
יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאִיתָ וַתִּשְׂמָח
? gratis David *interficiendo* ,innocentem ſanguinē *in* peccabis quid ut Et
וְלָמָּה תֶחֱטָא דָם נָקִי לְהָמִית אֶת־דָּוִד חִנָּם:
Dominus *Vivens* ,Saul juravit & ; Jonathan *voce in* Saul Audivitque
6 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל בְּקוֹל יְהוֹנָתָן וַיִּשָּׁבַע שָׁאוּל חַי־יְהוָה
ei *indicavit* & ,David *ad* Jonathan vocavit Et .morietur ſi
אִם־יוּמָת: וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן לְדָוִד וַיַּגֶּד־לוֹ
David Jonathan adduxit Et .hæc verba omnia Jonathan
7 יְהוֹנָתָן אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּבֵא יְהוֹנָתָן אֶת־דָּוִד
addidit Et .nudiuſtertius heri ſicut *ejus facies ad* fuit & ,Saul ad
אֶל־שָׁאוּל וַיְהִי לְפָנָיו כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם:
, Peliſtim *in* pugnavit & ,David eſt egreſſus & , eſſe bellum
8 וַתּוֹסֶף הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת וַיֵּצֵא דָוִד וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים
fuit Et .ejus *facibus* à fugerunt & : magna plaga eos *in* percuſſitque
9 וַיִּגֹּף בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו: וַתְּהִי
,ſedens ſua domo in *ipſe* & ,Saul *ad* malus Domini ſpiritus
רוּחַ יְהוָה רָעָה אֶל־שָׁאוּל וְהוּא בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב
quæſivit Et .manu in *modulans* David & : ſua manu in ejus lancea &
10 וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד: וַיְבַקֵּשׁ
facibus à ſe *dimiſit* & : parietem *in* & ,David *in* lancea *in* percutere Saul
שָׁאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבְקִיר וַיִּפְטֹל מִפְּנֵי
evaſit & ,fugit David Et .parietem *in* lancea percuſſit & ,Saul
שָׁאוּל וַיַּךְ אֶת־הַחֲנִית בַּקִּיר וְדָוִד נָס וַיִּמָּלֵט
, David domum ad nuncios Saul miſit Et .illa nocte in
11 בַּלַּיְלָה הוּא: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־בֵּית דָּוִד
David ipſi indicavit & : mane *in* eum *occidendum ad* & ,eum *cuſtodiendum ad*
לִשְׁמֹרוֹ וְלַהֲמִיתוֹ בַּבֹּקֶר וַתַּגֶּד לְדָוִד
,nocte tuam animam *evadere facias tu non Si* :dicendo ,ejus uxor Michal
12 מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר אִם־אֵינְךָ מְמַלֵּט אֶת־נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה
per David Michal fecit deſcendere Et .interficieris tu cras
מָחָר אַתָּה מוּמָת: וַתֹּרֶד מִיכַל אֶת־דָּוִד בְּעַד
,*imagines* Michal *Ceptique* .*evaſit* & ,fugit & ,abiit & :feneſtram
13 הַחַלּוֹן וַיֵּלֶךְ וַיִּבְרַח וַיִּמָּלֵט: וַתִּקַּח מִיכַל אֶת־הַתְּרָפִים
,ejus *capitibus* poſuit caprarum *pellem* & ,lecto in poſuit &
וַתָּשֶׂם אֶל־הַמִּטָּה וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים שָׂמָה מְרַאֲשֹׁתָיו
,David *capiendum ad* ,nuncios Saul Miſitque .veſte in operuit &
14 וַתְּכַס בַּבָּגֶד: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד
adducendum ad nuncios Saul Miſitque .ipſe *Ægrotus* :dixit &
15 וַתֹּאמֶר חֹלֶה הוּא: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶת־הַמַּלְאָכִים לִרְאוֹת
.e *interficiendū ad* ,me ad lecto in eum facite Aſcendere :dicendo ,David
אֶת־דָּוִד לֵאמֹר הֲעֲלוּ אֹתוֹ בַמִּטָּה אֵלַי לַהֲמִיתוֹ:
pelli & ,*proteriſionem ad imagines* ecce & ,nuncii venerunt Et
16 וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה הַתְּרָפִים אֶל־הַמִּטָּה וּכְבִיר
.ejus *capitibus* caprarum
הָעִזִּים מְרַאֲשֹׁתָיו:

Verſio VULGAT. LAT.

2 Et indicavit Jonathas David, dicens; Quærit Saul pater meus occidere te: quapropter obſerva te, quæſo, manè, & manebis clàm, & abſcondêris. Ego autē egrediens ſtabo juxta patrē meum, in agro ubicumque fueris: & ego loquar de te ad patrē meum: & quodcumque
4 videro, nuntiabo tibi. Locutus est ergò Jonathas de David bona ad Saul patrē ſuum: dixitque ad eum; Ne pecces rex in ſervum tuū David, quia non peccavit tibi, & opera ejus bona ſunt tibi valdē. Et poſuit
5 animā ſuam in manu ſua, & percuſſit Philiſthæum, & fecit Dominus ſalutem magnam univerſo Iſraeli: vidiſti, & lætus es. Quarè ergò peccas in ſanguine innoxio, interficiens David, qui eſt abſque culpa?
6 Quod cùm audiſſet Saul, placatus voce Jonathæ, juravit; Vivit Dominus, quia non occidetur.
7 Vocavit itaque Jonathas David, & indicavit ei omnia verba hæc: & introduxit Jonathas David ad Saul, & fuit ante eum, ſicut fuerat herì
8 & nudiuſtertiús. Motum eſt autem rurſum bellum: & egreſſus David, pugnavit adverſùm Philiſthiim: percuſſitque eos plagâ magnâ, & fugerunt à facie ejus. Et factus eſt
9 ſpiritus Domini malus in Saul: ſedebat autem in domo ſua, & tenebat lanceam: porrò David
10 pſallebat manu ſuâ. Niſúſq eſt Saul configereDavid lanceâ in pariete, & declinavit David à facie Saul: lancea autem caſſo vulnere perlata eſt in parietē, & David fûgit, & ſalvatus eſt
11 nocte illâ. Miſit ergò Saul ſatellites ſuos in domū David, ut cuſtodirent eū, & interficeretur manè. Quod cùm annunti-âſſet David Michol uxor ſua, dicens; Niſi ſalvaveris te nocte hâc, cras morieris: Depoſuit eū per feneſtrā. Porrò ille abiit
12 & aufúgit, atq; ſalvat' eſt. Tulit autē Michol ſtatuam, & poſuit eam ſuper lectum, & pellē piloſam caprarū poſuit ad caput ejº, et operuit eam veſtimentis. Miſit autem Saul apparitores, qui raperent David: et reſponſum eſt quòd ægrotaret.
13 Rurſúmque miſit Saul nuntios ut viderent David, dicens; Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur. Cúmque veniſſent
14 nuntii, inventum eſt ſimulacrum ſuper lectum, et pellis caprarum ad caput ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ ἀπήγγειλεν Ἰωνάθαν τῷ Δαυὶδ, λέ-
γων, (β) Σαὰλ ζητεῖ θανατῶσαί σε· φύλαξαι
σεαυτὸν πρωΐ, καὶ κρύβηθι καὶ κάθισον
3 κρυφῇ. Καὶ ἐγὼ ἐξελεύσομαι καὶ στήσομαι
ἐχόμενα τοῦ πατρός μου ἐν ἀγρῷ ὅ ἐὰν ᾖς
ἐκεῖ· κἀγὼ λαλήσω περὶ σοῦ πρὸς τὸν πα-
τέρα μου, καὶ ὄψομαι ὅ, τι ἐὰν ᾖ, καὶ ἀπ-
4 αγγελῶ σοι. Καὶ ἐλάλησεν Ἰωνάθαν περὶ
Δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς Σαὰλ τὸν πατέρα αὐ-
τοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Μὴ ἁμαρτησάτω
ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δοῦλόν σου Δαυὶδ, ὅ-
τι οὐκ ἥμαρτηκεν εἰς σὲ, καὶ τὰ ποιήματα
5 αὐτοῦ (γ) ἀγαθὰ σφόδρα. Καὶ ἔθετο τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε
τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρί-
αν μεγάλην, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ εἶδον, καὶ
ἐχάρησαν· καὶ ἵναπὶ ἁμαρτάνεις εἰς αἷμα
ἀθῷον θανατῶσαι τὸν Δαυὶδ δωρεάν;
6 Καὶ ἤκουσε Σαὰλ τῆς φωνῆς Ἰωνάθαν· καὶ
ὤμοσε Σαὰλ, λέγων, Ζῇ κύριος εἰ ἀπο-
7 θανεῖται. Καὶ ἐκάλεσεν Ἰωνάθαν τὸν
Δαυὶδ, καὶ ἀπήγγειλεν (δ) αὐτῷ πάντα
τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ εἰσήγαγε Ἰωνάθαν
τὸν Δαυὶδ πρὸς Σαὰλ, καὶ ἦν ἐνώπιον αὐ-
8 τοῦ ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. Καὶ
προσέθετο ὁ πόλεμος (ε) γενέσθαι πρὸς
Σαὰλ, καὶ κατόρυξε Δαυὶδ, καὶ ἐπολέμη-
σε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ (ζ) ἐπάταξεν ἐν αὐ-
τοῖς πληγὴν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἔφυ-
9 γον ἐκ προσώπου αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο πνεῦ-
μα (η) θεοῦ πονηρὸν ἐπὶ Σαὰλ, καὶ αὐτὸς
ἐν οἴκῳ καθεύδων, καὶ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
τοῦ, (θ) καὶ Δαυὶδ ἔψαλλεν (ι) τῇ χερσὶν
10 αὐτοῦ. Καὶ ἐζήτει Σαὰλ πατάξαι τὸ δόρυ εἰς (κ) Δαυὶδ· καὶ ἀπέστη Δαυὶδ ἐκ
προσώπου Σαούλ· καὶ ἐπάταξε τὸ δόρυ εἰς
τὸν τοῖχον. καὶ Δαυὶδ ἀνεχώρησε (λ) καὶ δι-
11 εσώθη. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ,
καὶ ἀπέστειλε Σαὰλ ἀγγέλους εἰς οἶκον Δαυ-
ὶδ φυλάξαι αὐτὸν τοῦ θανατῶσαι αὐτὸν
πρωΐ. καὶ ἀπήγγειλε τῷ Δαυὶδ Μιχὸλ
ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Ἐὰν μὴ σὺ (μ)
σώσῃς τὴν ψυχήν (ν) σαυτὸς τὴν νύκτα
ταύτην, αὔριον θανατωθήσῃ. Καὶ κατά-
12 γει ἡ Μιχὸλ τὸν Δαυὶδ διὰ τῆς θυρί-
δος, καὶ ἀπῆλθε καὶ ἔφυγε καὶ σώζεται.
13 Καὶ ἔλαβεν ἡ Μιχὸλ τὰ κενοτάφια, καὶ
(ξ) ἔθετο ἐπὶ τὸ κλίνιον, καὶ ἧπαρ τῶν αἰγῶν ἔθ-
ετο πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ
14 ἱματίῳ. Καὶ ἀπέστειλε Σαὰλ ἀγγέλους λαβεῖν
τὸν Δαυὶδ, καὶ λέγουσιν ἠσθένηκεν αὐτόν.
15 Καὶ ἀπέστειλε (ο) ἐπὶ τὸν Δαυὶδ, λέγων,
Ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρὸς μὲ
16 τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ ἔρχονται οἱ
ἄγγελοι, καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ τῆς
κλίνης, καὶ ἧπαρ τῶν αἰγῶν πρὸς κεφαλῆς
αὐτοῦ.

MS.A. (β) Ζητεῖ Σαὰλ ὁ πατήρ μου θανατῶσαί σε· φύλαξαι αὔριον (γ) ἀγαθὰ σοι σφόδρα. (δ) αὐτῷ· Ἰωνάθαν πάντα (ε) γένεσθαι, καὶ κατίσχυ-
σεν (ζ) ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν (η) κυρίου πονηρὸν (θ) καὶ ἰδοὺ Δαυὶδ (ι)
ἐν τῇ (κ) Δαυὶδ, καὶ ἐν τῷ τοίχῳ· (λ) καὶ ἐξεπάδη. Καὶ (μ) σώσεις (ν) ζω-
αυτοῦ τὴν νύκ]αν (ξ) ἔθηκεν (ο) τὸ ἰδεῖν ἐπὶ

Et annuntiavit Jonathas ipſi David, dicens, Saul quærit mortis tradere te: Obſerva igitur crastinè, & abſcondere, & ſede in occulto. Et ego egrediar, & ſtabo adhærens patri meo in agro, ubi fueris illic: & ego loquar pro te ad patrem meum: & videbo quicquid fuerit, & annuntiabo tibi. Et locutus eſt Jonathan de David bona ad Saul patrem ſuum: & dixit ad eum, Non peccet rex in ſervum ſuum David: quoniam non peccavit in te, & opera ejus bona valdé. Et poſuit animam ſuam in manu ſua, & percuſſit alienigenam; & fecit Dominus ſalutem magnam: & univerſus Iſrael viderunt, & gavisi ſunt. Et ut quid peccas in ſanguinem innoxium, interficiendo David gratis? Et audivit Saul vocem Jonathan: & juravit Saul dicens; Vivit Dominus, ſi morietur. Et vocavit Jonathan David, et annuntiavit ei omnia verba hæc. Et introduxit Jonathas David ad Saul; et erat in conſpectu ejus, ſicut heri, et nudiuſtertiús. Et proceſſit bellum ferì (a) adverſùs Saul: & invaſit David, et impugnavit alienigenas, et percuſſit in eis plagam magnam valdé, et fugerunt à facie ejus. Et factus eſt ſpiritus Dei malus ſuper Saul: et ipſe in domo ſedens, et haſta in manu ejus, et David pſallebat manibus ſuis. Et quærebat Saul percutere haſtam in David. Et receſſit David à facie Saul. Et percuſſit haſtam in parietem: et David receſſit, et ſalvatus eſt. Et factum eſt in nocte illa, et miſit Saul nuntios in domum David, ad cuſtodiendum eum, et interficiendum eum mane. Et annunciavit ipſi David Melchol uxor ejus, dicens; Si tu non ſalvaveris animam tuam nocte hâc, cras interficiêris. Et deſcendens facit Melchol David per feneſtram: et abiit, et fugit, et ſalvatus eſt. Et ſumſit Melchol (b) cenotaphia, et poſuit ſuper lectū, et pellem caprarum poſuit ad caput ejus: et operuit ea veſtimento. Et miſit Saul nuntios ad capiendum David: et dicunt ægrotare eum. Et miſit ſuper David, dicens; Adducite eum ſuper lectū ad me ad interficiendum eum. Et venerunt nuntii: et ecce cenotaphia ſuper lectum; et pellis caprarum ad caput ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 וְחַוִּי יְהוֹנָתָן לְדָוִד לְמֵימַר בְּעֵי שָׁאוּל אֲבָא לְמִקְטְלָךְ וּכְעַן אִסְתַּמַּר כְּעַן בְּצַפְרָא וְתִתְחֲבֵי
3 בְּסִתְרָא וְתִסְתַּמָּר: וַאֲנָא אֶפּוֹק וְאֶקוּם לְוָת אֲבָא בְּחַקְלָא דְּאַתְּ תְּהֵי וַאֲנָא אֲמַלֵּל עֲלָךְ
4 פִּתְגָמִין תַּקְנִין קֳדָם אֲבָא וְאֶחֱזֵי מָה וַאֲחַוֵּי לָךְ: וּמַלֵּל יְהוֹנָתָן עַל דָּוִד פִּתְגָמִין תַּקְנִין
קֳדָם שָׁאוּל אֲבוּהִי וַאֲמַר לֵיהּ לָא יְחֲטֵי מַלְכָּא בְּעַבְדֵּיהּ בְּדָוִד אֲרֵי לָא חָטֵי לָךְ וַאֲרֵי
5 עוֹבָדוֹהִי תַּקְנִין לָךְ לַחֲדָא: וּמְסַר יַת נַפְשֵׁיהּ בְּעַל גַּב לְאִתְקְטָלָא וּקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאָה
וְעָבַד יְיָ פּוּרְקָנָא רַבָּא לְכָל יִשְׂרָאֵל חֲזֵיתָא וְחֶדֵיתָא וּלְמָה תְחַטֵּיב דְּמָא זַכָּאי לְמִקְטַל יַת
6 דָּוִד מָנָן: וְקַבֵּל שָׁאוּל לְמֵימַר יְהוֹנָתָן וְקִים שָׁאוּל קְיָם חַי יְיָ אִם יִתְקְטֵל: וּקְרָא יְהוֹנָתָן
7 לְדָוִד וְחַוִּי לֵיהּ יְהוֹנָתָן יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאַיְתֵי יְהוֹנָתָן יַת דָּוִד לְוָת שָׁאוּל וַהֲוָה
8 מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמוֹהִי כְּמֵאתְמָלֵי וּמִדְקַמּוֹהִי: וְאוֹסִיפוּ עֲבָדֵי קְרָבָא לְמֶהֱוֵי וּנְפַק דָּוִד וְאַגִּיחַ
9 קְרָבָא בְּפִלְשְׁתָּאֵי וּמְחָא בְהוֹן מָחָא סַגִּיאָה וְאִפֵּיכוּ מִן קֳדָמוֹהִי: וּשְׁרֵת רוּחַ בִּישָׁא
מִן קֳדָם יְיָ לְוָת שָׁאוּל וְהוּא בְּבֵיתֵיהּ יָתֵיב וּמְרַנְיְתָא בִּידֵיהּ וְדָוִד מְנַגֵּן בִּיָד: וּבְעָא
10 שָׁאוּל לְמִמְחֵי בְּמְרַנְיְתָא בְּדָוִד וּלְמִבְרְוֵיהּ בְּכוֹתְלָא וְאִתְפְּשַׁר מִן קֳדָם שָׁאוּל וּקְבַע יַת
מְרַנְיְתָא בְּכוֹתְלָא וְדָוִד עֲרַק וְאִשְׁתֵּיזִיב בְּלֵילְיָא הַהוּא: וּשְׁלַח שָׁאוּל אוּנְדִין לְוָת בֵּית
11 דָּוִד לְמִטְרְיֵהּ וּלְמִקְטְלֵיהּ בְּצַפְרָא וְחַוְיַאת לְדָוִד מִיכַל אִתְּתֵיהּ לְמֵימַר אִם לֵיתָךְ מְשֵׁיזֵיב
יַת נַפְשָׁךְ בְּלֵילְיָא מָחָר אַתְּ מִתְקְטָל: וְשַׁלְשִׁילַת מִיכַל יַת דָּוִד מִן חַרְכָּא וַאֲזַל וַעֲרַק
12 וְאִשְׁתֵּיזִיב: וְנְסִיבַת מִיכַל יַת צַלְמָנְיָא וְשַׁוְיַאת עַל עַרְסָא וְיַת נוּרְא דְעִזָּא שַׁוְיַאת
13 אַסְרוֹהִי וְכַסְיַאת בִּלְבוּשָׁא: וּשְׁלַח שָׁאוּל אוּנְדִין לְמִדַּבַּר יַת דָּוִד וַאֲמַרַת שְׁכִיב מַרַע
14 הוּא: וּשְׁלַח שָׁאוּל יַת אוּנְדַיָּא לְמִסַּעַר יַת דָּוִד לְמֵימַר יְתֵיהּ בְּעַרְסָא לְמִקְטְלֵיהּ: וְאָתוּ אוּנְדַיָּא וְהָא צַלְמָנְיָא עַל עַרְסָא וְנוּרְא דְעִזָּא אֵסְרוֹהִי:
16

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et nunciavit Jehonathan Davidi, ad dicendū, Quærens Saul pater meus ad occidendū te, & nunc cautus eſto nunc in aurora, & ſedebis in ſecreto, & cuſtodieris. Et ego exibo & ſtabo ad patrē meū in agro quo tu ibi; & ego loquar ſuper te verba parata ante patrē meū, et videbo quid nunciabo tibi. Et locutus eſt Jehonathā ſuper David verba parata ante Saul patrē ſuum; & dixit illi, Non peccabit rex in ſervo ſuo in David, quia non peccavit tibi, & quia facta ejus parata tibi valde. Et tradidit animā ſuā propè ad occidendū, & occidit Peliſthæū, & fecit Dñs liberationē magnā omni Iſrael; vidiſti & gaviſus fuiſti; & quare *fies* culpabilis in ſanguine innocente, ad occidendū David immeritò? Et accepit Saul dictū Jehonathan, & juravit Saul *juramentū*, *Vivit* Dñs, ſi occidetur. Et vocavit Jehonathā Davidē, & nunciavit illi Jehonathan omnia verba hæc: & venire fecit Jehonathan Davidē ad Saul, & fuit miniſtrans ante eū, ut ab heri & ab-ante ipſū. Et *addiderunt facientes* bellum eſſe, & exivit David & inivit bellum in Peliſthæos, & percuſſit in illis percuſſionē magnā; & verterunt [*terga*] ab-ante illū. Et manſit ſpiritus malus ab-ante Dñm *apud* Saul, & ipſe in domo ſua ſedens; & haſta in manu ejus, & David pſallens in manu. Et quæſivit Saul ad percutiendū in haſta Davidem, & ad perforandū *eum* in pariete, & liberatus eſt ab. ante Saul, & infixit haſtā in parietē: & David fugit, & evaſit in nocte illa. Et miſit Saul nuncios ad domū David ad cuſtodiendū eum, & ad occidendū eum in aurora; & renunciavit Davidi Michal uxor ejus dicendo, Niſi tu liberaveris animā tuā in nocte hac, cras tu occideris. Et catenâ demiſit Michal Davidē ex feneſtra; & ivit & fugit, & liberatus eſt. Et tulit Michal ſimulacra, et poſuit ſuper lectū, et pellē *caprę* poſuit cervical illius, et operuit in veſte. Et miſit Saul nuncios ad tollendū David, et dixit, *Decumbit* infirmus ille. Et miſit Saul nuncios ad viſitandū David, dicendo, Afferte eum in lecto ad me ad occidendum eum. Et venerunt nuncii, et ecce ſimulacra ſuper lectum, et pellis *capræ* cervical ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Indicavit Jonathan Davidi, & dixit ad eum, Quærit Saul pater meus occidere te: cave tibi, morare in occulto, & abde te. Ego verò egrediens stabo ad lat' patris mei in agro ubi tu eris, & ego alloquar de te patrem meũ; explorãbo quid habeat in animo suo, & indicabo tibi. Alloquens ergò Jonathan de Davide bonis *verbis* Saulẽ patrem suũ, dicebat ei; Ne peccet rex in servum suum Davidem, quoniã non peccavit in te: imò verò ejus acta satisfacere tibi *deberent*. Posuit enim animã suã in manibus tuis, & Philistæũ interfecit, & comparavit Dñs salutem magnam toti Israeli p manum ejus, & vidisti, & gavisus es: nunc ergò cur peccares in sanguinem innoxiũ, & miserum gratìs occideres? Acquievitq; Saul voci Jonathanis filii sui, & juravit Saul, ac dixit; Vivit Dñs, non morietur. Tum advocato Jonathan Davide, indicavit ei omnia verba ista, introduxitq; eum ad Saulem, & fuit apud eum ut herì & ut nudiustertiùs. Et cùm denuò bellũ accidisset, egressus David pugnavit cum Philistæis, percussitq; eos plagâ magnâ, & fugerunt à conspectu ejus. Sed spiritu Domini malo Saulẽ invadente, dum ille sederet domi suæ, suámq; lanceam manu suâ teneret, David pulsabat coram eo: Tentavítque Saul lanceam vibrare in Davidẽ & in parietem: at ipso à facie Saulis abscedente, lanceã vibravit in parietem: sic aufugiens David evasit illâ nocte. Misit autem Saul legatos in domũ Davidis ad custodiendum eum & manè interficiendum: at nuntiavit *hoc* Davidi Malchel uxor ejus, dixítque ad eum, Nisi teipsum eripias, cras moriẽris. Sic demisit Malchel Davidem per fenestram, qui fugiens abiit & evasit. Malchel verò simulachrum accipiens posuit in lecto, & pelle caprinâ ad cervical ejus collocatâ, texit illud pallio. Cúmque misissent Saul legatos ad adducendum Davidem, dixit *illa*, Ægrotus est. Tum remisit Saul legatos ad invisendum Davidem, & ait; Adducite eum ad me in lecto, ut interficiam eum. Legatis autem venientibus, ecce simulachrum in lecto, & pellis caprina ad ejus cervical.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et indicavit Jonathan Davidi, & ait, Profectò Saul pater meus vult necem tuam: cave tibi, delitesce, & ne conspiciaris. Ego enim egressurus sum cum patre meo ad agrum in quo tu abdes, & alloquar patrem meum de te, præsentium quid sit in animo ipsius, & referam tibi. Itaq; alloquutus est Jonathan Saulem patrem suum de re Davidis, bonámque de eo fecit recitationem, & dixit; Ne faciat rex injuriam servo suo Davidi, quoniam non peccavit in te; imò decerat esse tibi satisfactum operibus ejus, cumque ob id laudare. Ipse enim seipsum tui causâ morti exposuit, & Palestinum interfecit, & servavit Dominus cunctos Israelitas per manus ipsius salute magnâ: hoc tu vidisti, & gavisus es: quare ergò peccares modò, & ingrederis in sanguinem innocentem, & miserum absque causa interficeres? Acquiescens igitur Saul verbis Jonathan filii sui, juravit ac dixit; Vivus est Dominus per quem juro, quòd non interficietur. Deinde reversus Jonathan accersivit Davidem, & indicavit ei omnia verba ista, introduxitque eum ad Saulem, & factus est apud eum qualis erat anteà. Redintegrantibus autem Palestinis bellum contra Israelitas, egressus est David, & pugnâ cum Palestinis inserta vulneravit & occidit ex eis interfectos multos, & fugerunt à conspectu ipsius. Deinde irruit in Saulem spiritus malus dum sederet domi suæ, haberétque in manu sua lanceam: David autem fidis pulsabat ante eum. Tentavitq; Saul Davidem lanceâ transverberare, cúmque parieti infigere: sed fugiente ab ejus conspectu Davide, infixa est lancea in parietem, fugitque David, & evasit eâdem nocte. Saul verò misit legatos in domum Davidis ut custodirent ostium ejus donec illucesceret, ut occideret eum: sed indicavit illi Melchal uxor ejus, et dixit ei; Nisi teipsum serves, cras moriéris. Demisit ergò eum Melchil uxor ejus è fenestra, & effugit seseque eripuit ab eis. Tum accepto Melchal simulacro, posuit illud super lectum Davidis, suppositáque capiti ejus pelle ovinâ, texit eum pallio. Cúmque misissent Saul legatos ut caperent Davidem, dixit uxor ejus; Ægrotus est. Sed remisit Saul nuntios ut Davidem visitarent, quibus mandavit ac dixit, Adducite eum ad me super lectum, ut occidam eum. Venientibus autem legatis Saulis, ecce super lecto simulacrum cum pelle ovina ejus capiti suppositâ.

שמואל א : כ

dimisisti &, me decepisti sic quid Ut :Michal ad Saul Dixitque
17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל מִיכַל לָמָּה כָּכָה רִמִּיתִנִי וַתְּשַׁלְּחִי אֶת
me ad dixit Ipse :Saul ad Michal dixit Et *reuisit* &, meum inimicum
אֹיְבִי וַיְמַלֵּט וַתֹּאמֶר מִיכַל אֶל שָׁאוּל הוּא אָמַר אֵלַי
ad venit &, evasit &, fugit David Et. te interficiam *quid ad*, me Dimitte
18 שַׁלְּחֵנִי לָמָּה אָמִיתֵךְ: וְדָוִד בָּרַח וַיְמַלֵּט וַיָּבֹא אֶל
:Saul sibi fecit quæ omnia ei indicavit &, Ramah in Samuel
שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וַיַּגֶּד־לוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ שָׁאוּל
Saul, est nunciatum Et. Najoth in *manserunt* &, Semuel &, ipse abiit &
19 וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנָיוֹת: וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל
nuncios Saul Misitque. Ramah in *habitaculis* in David Ecce: dicendo
20 לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּנָיוֹת בְּרָמָה: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים
prophetantium prophetarum *catum* *vidit* &, David *capiendum* ad
לָקַחַת אֶת דָּוִד וַיַּרְא אֶת לַהֲקַת הַנְּבִיאִים נִבְּאִים
spiritus Saul nunciis super fuit &: eos *super constitutum*, stantem Semuel &
וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נָצָב עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאֲכֵי שָׁאוּל רוּחַ
misit &, Saul nunciaverunt Et. ipsi etiam prophetabant &, Dei
אֱלֹהִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם־הֵמָּה: וַיֻּגְּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
21 מַלְאָכִים אֲחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם־הֵמָּה וַיֹּסֶף שָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
ipse etiam abiit Et. ipsi etiam prophetaverunt &, tertios nuncios
מַלְאָכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם־הֵמָּה: וַיֵּלֶךְ גַּם־הוּא
22 הָרָמָתָה וַיָּבֹא עַד־בּוֹר הַגָּדוֹל אֲשֶׁר בַּשֶּׂכוּ
Najoth in Ecce, dixit Et? David Et, Semuel Ubi :dixit &, interrogavit &
וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנָיוֹת
etiam eum super fuit &: Ramah in Najoth *ad* illuc abiit Et. Ramah in
23 בְּרָמָה: וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל נְיוֹת בְּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם־
ipsum ingredi usq; prophetavit &, eundo ivit & ,Dei spiritus *ille*
הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְהִתְנַבֵּא עַד־בֹּאוֹ
,suis vestimentis ipse etiam se expoliavit Et. Ramah in Najoth in
24 בְּנָיוֹת בְּרָמָה: וַיִּפְשֹׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו
die tota nudus cecidit &, Semuel *facies ad* ipse etiam prophetavit &
וַיִּתְנַבֵּא גַּם־הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עֵרֹם כָּל־הַיּוֹם
?prophetas inter Saul etiam Num :*dicent* Idcirco .nocte tota &, illa
הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים:

CAP. XX. כ

:Jonathan *facies ad* dixit &, venit &, Ramah in Najoth de David fugit Et
1 וַיִּבְרַח דָּוִד מִנְּיוֹת בְּרָמָה וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר לִפְנֵי יְהוֹנָתָן
facies ad, meum peccatum quod &, mea iniquitas quæ ?feci Quid
מַה עָשִׂיתִי מַה־עֲוֹנִי וּמַה־חַטָּאתִי לִפְנֵי
:morieris non, Absit :ei Dixitq; ?meam animam quærit quia, *tui patris*
אָבִיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשִׁי: וַיֹּאמֶר לוֹ חָלִילָה לֹא תָמוּת
revelet non &, *parvum verbum* vel, *grande verbum* me° pater faciet *sibi* ecce
2 הִנֵּה לֹא־יַעֲשֶׂה אָבִי דָּבָר גָּדוֹל אוֹ דָּבָר קָטֹן וְלֹא יְגַלֶּה
non ?*hoc verbum* me à meus pater absconderit quare Et. meæ auri
אֶת־אָזְנִי וּמַדּוּעַ יַסְתִּיר אָבִי מִמֶּנִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֵין
quòd, tuus pater scivit Sciendo: dixit &, David adhuc juravit Et .hoc
3 זֹאת: וַיִּשָּׁבַע עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדֹעַ יָדַע אָבִיךָ כִּי־
,Jonathan hoc cognoscat Ne :dicet &, tuis oculis in gratiam inveni
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אַל־יֵדַע־זֹאת יְהוֹנָתָן
quia, tua anima vivit & Dominus *vivens* verùm Et .*doleat* forte ne
פֶּן־יֵעָצֵב וְאוּלָם חַי־יְהוָה וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי
ad Jonathan Dixitque .mortem inter &, me inter passus tanquam
כְּפֶשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־
ad David dixit & .tibi faciam &, tua anima dixerit Quod :David
4 דָּוִד מַה־תֹּאמַר נַפְשֶׁךָ וְאֶעֱשֶׂה לָךְ: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
rege *cum* *sedulo* sedendo ego &, cras *mensis* Ecce :Jonathan
יְהוֹנָתָן הִנֵּה־חֹדֶשׁ מָחָר וְאָנֹכִי יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ
.tertiæ vesperã ad usq; agro in me absc̃dã &, me dimittes &; vesc̃dã ad
לֶאֱכֹל וְשִׁלַּחְתַּנִי וְנִסְתַּרְתִּי בַּשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב הַשְּׁלִשִׁית:

Versio VUL. LAT.

17 Dixitq; Saul ad Michol; Quare sic illusisti mihi, & dimisisti inimicũ meum ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul, Quia ipse locutus est mihi, Dimitte
18 me, alioquin interficiã te. David autẽ fugiens, salvat° est, & venit ad Samuel in Ramatha, et nuntiavit ei omnia quæ fecerat sibi Saul: & abierũt ipse
19 & Samuel, & morati sunt in Naioth. Nuntiatũ est autẽ Saũli à dicentibus, Ecce David in
20 Naioth in Ramatha. Misit ergò Saul lictores, ut raperẽt David: qui cùm vidissent cuneum prophetarũ vaticinantium, & Samuelẽ stantem sup eos, fact° est etiã Spiritus Dñi in illis, & prophetare cœperunt etiam
21 ipsi. Quod cùm nuntiatũ esset Sauli, misit & alios nuntios: prophetaverunt autẽ & illi. Et rursũ misit Saul tertios nuntios: qui & ipsi prophetaverunt.
22 Et irat° iracundiâ Saul, Abiit etiã ipse in Ramatha, & venit usque ad cisternã magnam, quæ est in Socho, et interrogavit, et dixit; In quo loco sunt Samuel & David? Dictúmq; est ei, Ecce in Naioth sunt in Ramatha.
23 Et abiit in Naioth in Ramatha, & fact° est etiã sup eum Spirit° Dñi, & ambulabat ingrediens, & prophetabat usquedũ veniret in Naioth in Ramatha. Et
24 expoliavit etiam ipse se vestimentis suis, et prophetavit cum cæteris corã Samuele, & cecidit nud° totã die illã & nocte. Unde & exivit proverbium, Num & Saul inter prophetas?

CAP. XX.

1 Fugit autẽ David de Naioth, quæ est in Ramatha, veniénsq; locut° est corã Jonatha; Quid feci? quæ est iniquitas mea, & ꝙ peccatũ meum in patrẽ tuũ,
2 quia quærit animã meam? Qui dixit ei; Absit, non moriêris: neque enim faciet pater meus quidquã grande vel parvũ, nisi priùs indicaverit mihi: hunc ergò celavit me pater me° sermonẽ tantũmodò? nequaquã e-
3 rit istud. Et juravit rursũ Davidi. Et ille ait; Scit profectò pater tu°, quia inveni gratiã in oculis tuis, et dicet; Nesciat hoc Jonathas, ne fortè trist̃etur. Quinimmò vivit Dñs, & vivit anima tua, quia uno tantùm (ut ita dicam) gradu, ego
4 mórsque dividimur. Et ait Jonathas ad David, Quodcunque dixerit mihi anima tua,
5 faciam tibi. Dixit autem David ad Jonathan; Ecce calendæ sunt craſtinò, & ego ex more sedere soleo juxta regem ad vescendum: dimitte ergò me

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ εἶπε Σαὺλ τῇ Μιχόλ, Ἱνατί οὕτως παρ-
ἐλογίσω με, καὶ (π) ἐξαπέστειλας τὸν ἐχθρόν μου,
καὶ διασώθη; καὶ εἶπε Μιχὸλ τῷ Σαὺλ, Αὐτὸς
(ρ) εἶπεν, Ἐξαπόστειλόν με, εἰ δὲ μὴ, (σ) θανατώσω σε. Καὶ Δαυὶδ ἔφυγε καὶ (τ) διεσώθη,
18 καὶ παρεγένετο πρὸς Σαμουὴλ εἰς Ἁρμαθαὶμ, καὶ ἀπήγγειλε αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐ-
τῷ Σαὺλ. καὶ ἐπορεύθη (υ) Σαμουὴλ καὶ Δαυὶδ,
19 καὶ ἐκάθισε ἐν (ϱ) Ναυαθ ἐν Ῥαμᾶ. Καὶ ἀπ-
ἠγγέλη τῷ Σαὺλ, λέγοντες, (χ) Ἰδοὺ Δαυὶδ
20 ἐν Ναυαθ ἐν Ῥαμᾶ. Καὶ ἀπέστειλε Σαὺλ ἀγ-
γέλους λαβεῖν τὸν Δαυὶδ, καὶ (ψ) εἶδον τὴν ἐκκλη-
σίαν τῶν (ω) προφητῶν, καὶ Σαμουὴλ ἑστηκὼς
ἐπ' αὐτῶν. καὶ ἐγένοντο ἐπὶ τοὺς ἀγγέλους
Σαὺλ πνεῦμα θεοῦ, καὶ προεφήτευσαν (α).
21 Καὶ ἀπαγγέλη τῷ Σαὺλ, καὶ ἀπέστειλεν ἄγ-
γέλους ἑτέρους, καὶ (β) ἐπροφήτευσαν καὶ αὐτοί. καὶ
προσέθετο Σαὺλ ἀποστεῖλαι ἀγγέλους τρίτους,
22 καὶ (γ) ἐπροφήτευσαν καὶ αὐτοί. Καὶ ἐθυμώθη ὀρ-
γῇ Σαὺλ, καὶ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἁρμα-
θαὶμ, καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ φρέατος (δ) τοῦ μέ-
γα τοῦ ἐν τῷ Σεφὶ, καὶ ἠρώτησε καὶ εἶπε, Ποῦ Σαμουὴλ
καὶ Δαυίδ; καὶ εἶπαν, Ἰδοὺ ἐν (ε) Ναυὰθ ἐν
23 Ῥαμᾶ. Καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς Ναυὰθ ἐν
Ῥαμᾶ· καὶ ἐγένετο καὶ ἐπ' αὐτῷ πνεῦμα θεοῦ,
καὶ (ζ) ἐπορεύετο προφητεύων ἕως τοῦ ἐλθεῖν
24 αὐτὸν (η) εἰς Ναυὰθ ἐν Ῥαμᾶ. Καὶ ἐξεδύ-
σατο (θ) τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ (ι) ἐπροφήτευσεν
ἐνώπιον αὐτῶν· καὶ ἔπεσε γυμνὸς ὅλην τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα. διὰ τοῦτο ἔ-
λεγον, (κ) Εἰ καὶ Σαὺλ ἐν προφήταις;

MS. A. (π) ἐξαπέστειλες (ϱ) εἶπεν πρός με, Ἐξαπόστειλόν (σ) θανατῶ σε. Καὶ
(τ) ἐσώθη, (υ) Δαυὶδ καὶ Σαμουὴλ, (φ) Ναυϊὰθ (χ) ἰδοὺ δὴ Δαυὶδ ἐν Ναυϊὰθ
(ψ) εἶδαν (ω) προφητῶν τὸ προφητεύοντων, (α) καί γε αὐτοί. Καὶ (β) προφή-
τευσε (γ) προεφήτευσε (δ) μεγάλα ἐν Σοχκὼ, καὶ (ε) Ναυϊὰθ (ζ) ἐπορεύε-
πορευόμενος καὶ προφητεύων (η) ἐν Ναυϊὰθ (θ) καὶ αὐτὸς τὰ (ι) ἐπροφήτευσεν
καί γε αὐτὸς ἐνώπιον (κ) Ἢ καὶ

Κεφ. κ'.

1 Καὶ ἀπέδρα Δαυὶδ ἐκ (α) Ναυὰθ ἐν Ῥα-
μᾶ, καὶ (β) ἦλθε ἐνώπιον Ἰωνάθαν, καὶ εἶπε,
Τί πεποίηκα, καὶ τί τὸ ἀδίκημά μου, καὶ τί ἡ-
μάρτηκα ἐνώπιον τοῦ πατρός σου, ὅτι ὅτι (γ) ζητεῖ τὴν
2 ψυχήν μου; Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωνάθαν, (γ)
Μηδαμῶς ζῇ, οὐ μὴ ἀποθάνῃς. Ἰδοὺ οὐ μὴ
ποιήσῃ ὁ πατήρ μου ῥῆμα μέγα, (δ) ἢ μικρὸν,
καὶ οὐκ ἀποκρύψῃ τὸ αὐτίον μου· καὶ τί ὅτι κρύ-
ψῃ ὁ (ε) πατήρ μου ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο; οὐκ
3 ἔστι τοῦτο. Καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ τῷ Ἰωνάθαν,
καὶ εἶπε, Γινώσκων οἶδεν ὁ πατήρ σε, ὅτι
εὕρηκα χάριν (ζ) ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ εἶπε, (η)
Μὴ γινέσθω τοῦτο Ἰωνάθαν, μὴ οὐ (θ) βέλῃ.
ἀλλὰ ζῇ κύριός καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, ὅτι κα-
θὼς εἶπον, (ι) ἐμπέπλησται ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ
4 τοῦ θανάτου. Καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν πρὸς Δαυ-
ὶδ, Τί ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, (κ) καὶ τί ποιήσω
5 σοι; Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωνάθαν, Ἰδοὺ
νεομηνία ἄυριον, καὶ ἐγὼ καθήσας οὐ (λ)
καθήσομαι φαγεῖν, καὶ ἐξαποστελεῖς με, (μ)
καὶ κρυβήσομαι ἐν τῷ πεδίῳ ἕως (ν) δείλης.

MS. A. (α) Ναϊὰθ (β) ἔρχεται καὶ εἶπεν ἐνώπιον
(δ) ἢ ῥῆμα μικρὸν, (ε) πατὴρ τὸ ῥῆμα (ζ) ἐνώπιόν
σπλήρου) ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ παῖδός
καθήσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως φαγεῖν, (μ) καὶ πορεύσομαι ἐν (ν) δείλης τὸ βῆμα.

ET fugit David de Naioth (c) in Rhama: et venit coram Jonathan, et dixit; Quid feci, et quæ injustitia mea, et quid peccavi coram patre tuo: quia inquirit animã meã? Et dixit ei Jonathas, Nequaquã sic: non morieris. Ecce non faciet pater meus verbũ magnũ aut parvũ, & (d) ne minimè velit. Sic vivit Dñs, et vivit anima tua, quia sicut dixi, impletũ est inter me et mortẽ. Et dixit Jonathan ad David, Quod concupiscit anima tua (f) quid faciam tibi? Et dixit David ad Jonathan, Ecce neomenia cras; et ego (g) sedens non sedebo manducare: et dimittes me; et absc̃ondar in campo usq; ad (h) vesperam.

Et Jonathan, Ti (γ) Mnde-
Cs, (n) Mὴ γνώτω (θ) βέλει.

Targum JONATHAN.

17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְמִיכַל לְמָא כְּדֵין שַׁקַּרְתְּ בִּי וְשַׁלַּחְתְּ יַת בְּעֵיל דְּבָבִי וְאִשְׁתֵּיזִיב וַאֲמַרַת מִיכַל
18 לְשָׁאוּל הוּא אֲמַר לִי שַׁלְּחֵנִי לְמָה אֶקְטְלִנָּךְ: וְדָוִד עָרַק וְאִשְׁתֵּיזִיב וַאֲתָא לְוָת שְׁמוּאֵל
לְרָמְתָא וְחַוִּי לֵיהּ יַת כָּל דִּי עֲבַד לֵיהּ שָׁאוּל וַאֲזַל הוּא וּשְׁמוּאֵל וִיתִיבוּ בְּבֵית אוּלְפָנָא:
19 20 וְאִתְחַוְיָא לְשָׁאוּל לְמֵימַר הָא דָוִד בְּבֵית אוּלְפָנָא בְּרָמְתָא: וּשְׁלַח שָׁאוּל אוּנְדִין לְמַדְבַּר
יַת דָּוִד וְחַוו יַת סִיעַת סַפְרֵי מַשְׁבְּחִין וּשְׁמוּאֵל קָאֵם מַלֵּיף עֲלֵיהוֹן וּשְׁרַת עַל אוּנְדֵי שָׁאוּל
21 רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן: וְחַוִּיאוּ לְשָׁאוּל וּשְׁלַח אוּנְדִין אָחֳרִנִין וְשַׁבַּחוּ אַף
אִנּוּן: וְאוֹסִיף שָׁאוּל וּשְׁלַח אוּנְדִין תְּלִיתָאִין וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן: וַאֲזַל אַף הוּא לְרָמְתָא
22 וַאֲתָא עַד גּוּבָא רַבָּא דִּי בְשֶׂכוּ וּשְׁאַל וַאֲמַר אֵיכָא שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַאֲמַר הָא בְּבֵית אוּלְפָנָא
23 בְּרָמְתָא: וַאֲזַל לְתַמָּן לְבֵית אוּלְפָנָא דִּי בְרָמְתָא וּשְׁרַת עֲלוֹהִי אַף הוּא רוּחַ נְבוּאָה מִן
24 קֳדָם יְיָ וַאֲזַל מֵיזַל וּמְשַׁבַּח עַד דַּאֲתָא לְבֵית אוּלְפָנָא בְּרָמְתָא: וְאַשְׁלַח אַף הוּא לִבּוּשׁוֹהִי
וְשַׁבַּח אַף הוּא קֳדָם שְׁמוּאֵל וּנְפַל בְּרִשְׁן כָּל יוֹמָא הַהוּא וְכָל לֵילְיָא עַל כֵּן יֵימְרוּן הַאַף
שָׁאוּל בְּסַפְרַיָּא:

כ

1 וַעֲרַק דָּוִד מִבֵּית אוּלְפָנָא דִּי בְרָמְתָא וַאֲתָא וַאֲמַר קֳדָם יְהוֹנָתָן מָה עֲבִדִית מָה חוֹבִי וּמָה
2 סוּרְחָנִי קֳדָם אֲבוּךְ אֲרֵי בָּעֵי לְמִקְטְלִי: וַאֲמַר לֵיהּ חַס לָךְ תְּמוּת הָא לָא יַעְבֵּיד אֲבָא פִּתְגָם
רַב אוֹ פִּתְגָם זְעֵיר וְלָא יְחַוֵי לִי וּמָא דֵין כַּסֵּי אֲבָא מִנֵּי יַת פִּתְגָמָא הָדֵין לֵית דָּא קַיְמָא:
3 וְקַיֵּם עוֹד דָּוִד וַאֲמַר מַדַּע יְדַע אֲבוּךְ אֲרֵי אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ וַאֲמַר לָא יִדַּע דָּא יְהוֹנָתָן
דִּלְמָא יִתְנַסֵּיס וּבְרַם קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אֲרֵי כִּפְסָעָא חָדָא בֵּינָא וּבֵין מוֹתָא: וַאֲמַר
4 יְהוֹנָתָן לְדָוִד מָא רַעֲוָא נַפְשָׁךְ וְאֶעְבֵּיד לָךְ: וַאֲמַר דָּוִד לִיהוֹנָתָן הָא יַרְחָא מְחַר וַאֲנָא אִסְתַּהַר
אִסְתַּהַר עִם מַלְכָּא לְמֵיכַל וְתִשְׁלַחְנַנִי וְאִטְמַר בְּחַקְלָא עַד עִדַּן רַמְשָׁא דְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Saul ad Michal, Quare sic mentita es in me, & misisti auctorem
inimicitiæ meæ, & liberatus est? & dixit Michal ad Saul, Ille dixit mihi,
Mitte me, quare occidam te? Et David fugit & liberatus est, & venit ad
Semuel ad Ramatha, & nunciavit illi omnia quæ fecit sibi Saul: & ivit
ille & Semuel, & sederunt in domo doctrinæ in Ramatha. Et nunciatum
est Sauli dicendo, Ecce David in domo doctrinæ in Ramatha. Et misit
Saul nuncios ad tollendum David, & *viderunt* turmam scribarũ laudan-
tium, & Semuelem stantem docentem super eos: & mansit super nuncios
Saul spirit° prophetiæ ab-ante Dñm, & laudaverunt etiam illi. Et nunci-
averunt Sauli, & misit nuncios posteriores, & laudaverunt etiam illi; &
addidit Saul, & misit nuncios tertios, & laudaverunt etiam illi. Et venit
etiam ipse ad Ramatha, & venit usq; ad cisternã magnam, quæ in Zzecha:
& rogavit, & dixit, Ubi Semuel & David? & dixit, Ecce in domo doctri-
næ in Ramatha. Et abiit illuc in domũ doctrinæ quæ in Ramatha; & man-
sit super illum etiam ipsum spirit° prophetiæ ab-ante Dñm: & ivit iens
& laudans, quousq; venit ad domum doctrinæ in Ramatha. Et misit ea
ipse vestimenta sua, & laudavit etiam ipse ante Semuel; & cecidit nudus
tota die illa, & tota nocte: ideo dicent, Num etiam Saul in Scribis?

CAP. XX.

ET fugit David ex domo doctrinæ quæ in Ramatha, & venit & dixit ante
Jehonathan, Quid feci, quæ culpa mea? quis excessus me° ante patrem tuũ?
quòd quærens ad occidendũ me? Et dixit illi, Tace, non morieris: ecce
non faciet pater me° verbũ magnum aut verbũ parvum, et non indicabit
mihi: et quid hoc, *occultavit* pater me° à me verbũ hoc? non est hoc con-
stans. Et juravit adhuc David, et dixit: Sciendo scivit pater tu° quòd in-
veni charitates in oculis tuis, et dixit, Non sciat hoc Jehonathan; fortè eur-
baretur: at verò permanens ipse Dñs, et vivens anima tua, quod [sit] ut pas-
sus un° inter me et inter mortem. Et dixit Jehonathan Davidi, Quid vult
anima tua et fiet tibi? Et dixit David ad Jehonathan, Ecce mensis cras,
et ego sedendo sedebo cum rege ad comedendum, et mittes me, et absco-
dar in agro usq; ad tempus vesperæ *diei tertiæ*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܘܢܬܢ ܠܡܐ ܗܢܐ ܢܬܩܛܠ ܡܐ ܥܒܕ ܠܗ ׃ ܘܫܠܚ ܫܐܘܠ ܠܡܟܝܟܠ ܠܡܐ ܗܢܐ ܢܬܩܛܠ ׃

שמואל א : כ

me à postulavit Postulando ;dices & ,tuus pater *me visitaverit visitando* Si
6 אִם־פָּקֹד יִפְקְדֵנִי אָבִיךָ וְאָמַרְתָּ נִשְׁאֹל נִשְׁאַל מִמֶּנִּי
dierum sacrificium quia,suam civitatem Bethlehem currendum ad David
דָּוִד לָהֲרוּץ בֵּיתָה לְחֶם עִירוֹ כִּי־זֶבַח הַיָּמִים
:tuo servo pax ,Bene :dixerit sic ,Si familiæ toti ibi
7 שָׁם לְכָל־הַמִּשְׁפָּחָה : אִם־כֹּה יֹאמַר טוֹב שָׁלוֹם לְעַבְדֶּךָ
eo cum à malitia est *consummata* quòd scito ,ei fuerit ira iraſcendo ſi &
וְאִם־חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ דַּע כִּי־כָלְתָה הָרָעָה מֵעִמּוֹ :
adduxiſti Domini fœdus in quia ,tuo servo *super* miſericordiam facies Et
8 וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עַל־עַבְדְּךָ כִּי בִבְרִית יְהוָה הֵבֵאתָ
:tu me interfice ,iniquitas me in eſt ſi Et ,tecum tuum servum
אֶת־עַבְדֶּךָ עִמָּךְ וְאִם־יֶשׁ־בִּי עָוֹן הֲמִיתֵנִי אַתָּה
:Jonathan Dixitque me introduces *hæc* quid ut ,tuum patrem ad uſque &
וְעַד־אָבִיךָ לָמָּה זֶּה תְבִיאֵנִי : וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
ſit *conſummata* quòd ,cognovero cognoſcendo ſi *quia* ,tibi Abſit
9 חָלִילָה לָךְ כִּי אִם־יָדוֹעַ אֵדַע כִּי־כָלְתָה
annunciem illud non & ,*te ſuper veniendum ad* meo patre cum à malitia
הָרָעָה מֵעִם אָבִי לָבוֹא עָלֶיךָ וְלֹא אַגִּיד אֵנִיד
vel ,mihi renunciabit Quis :Jonathan ad David Dixitque ,tibi
10 לָךְ : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן מִי יַגִּיד לִי אוֹ
:David ad Jonathan Dixitque ?duri tuus pater tibi reſponderit quid
11 מֶה־יַעֲנֶךָ אָבִיךָ קָשֶׁה : וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד
dixit Et .agrum ipſi ambo ſunt egreſſi Et .agrum egrediamur & ,Ito
12 לְכָה וְנֵצֵא הַשָּׂדֶה וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה : וַיֹּאמֶר
inveſtigavero *quòd* ,Iſrael Deus Domine :David ad Jonathas
יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֶחְקֹר
,David *in* bonum ecce & ,tertia cras tempus juxt a meum patrem
אֶת־אָבִי כָּעֵת מָחָר הַשְּׁלִשִׁית וְהִנֵּה טוֹב אֶל־דָּוִד
Domin⁹ faciat Sic :tuam aurem *revelavero* &,te ad miſero tunc non &
13 וְלֹא־אָז אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנֶךָ : כֹּה־יַעֲשֶׂה יְהוָה
,te ſuper malum *meum patrem ad erit bonum quia* ,addat ſic & ,Jonathas
לִיהוֹנָתָן וְכֹה יֹסִיף כִּי־יִיטַב אֶל־אָבִי אֶת־הָרָעָה עָלֶיךָ
Dominus ſit & :pace in ibis & ,te dimittam & ,tuam aurem *revelabo* &
וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנְךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהָלַכְתָּ לְשָׁלוֹם וְיִהְיֶה יְהוָה
vivente me adhuc ſi non Et ,meo patre cum fuit quemadmodum ,tecum
14 עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אָבִי : וְלֹא אִם־עוֹדֶנִּי חָי
non Sed :moriar non & ,Domini miſericordiam mecum *facies non* &
15 וְלֹא תַעֲשֶׂה עִמָּדִי חֶסֶד יְהוָה וְלֹא אָמוּת : וְלֹא
nec ,ſeculum in uſque mea domo *cum* à tuam miſericordiam abſcindes
תַכְרִית אֶת־חַסְדְּךָ מֵעִם בֵּיתִי עַד־עוֹלָם וְלֹא
hujus facies deſuper virum David inimicos Dominum *abſcindendo in*
בְּהַכְרֵת יְהוָה אֶת־אוֹיְבֵי דָוִד אִישׁ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה :
manu de Dominus Requirat & ,David domo cum Jonathan *abſcidit* Et
16 וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן עִם־בֵּית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיַּד
David ipſi *jurandum ad* Jonathan addidit Et .David inimicorum
17 אוֹיְבֵי דָוִד : וַיּוֹסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד
,eum diligebat ſuæ animæ dilectionem quia ,ipſum *eum diligendo in*
בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כִּי־אַהֲבַת נַפְשׁוֹ אֲהֵבוֹ :
.tua ſeſſio *viſitabitur* quia,*viſitaberis* & ,*merſis* Cras :Jonathan ei dixit Et
18 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפָּקֵד מוֹשָׁבֶךָ :
te abſcondes quo ,locum ad venies & ,valde deſcendes *tertiabis* Et
19 וְשָׁלַשְׁתָּ תֵּרֵד מְאֹד וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ
ego Et .viatorium lapidem apud manebis & ,operis die in ,*bi*
שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וְיָשַׁבְתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל : וַאֲנִי
ecce Et .*ſcopum ad mihi* mittendo ,jaciam latus ad ſagittas tres
20 שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים צִדָּה אוֹרֶה לְשַׁלַּח־לִי לְמַטָּרָה : וְהִנֵּה
dixero dicendo Si .ſagittas inveni ,Vade,puerum mittam
אֲשַׁלַּח אֶת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אֶת־הַחִצִּים אִם־אָמֹר אֹמַר
pax quia ,veni & ,eam cape ſinitra & ,te à ſagittæ Ecce :puero
21 לַנַּעַר הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וְהֵנָּה קָחֵנּוּ וָבֹאָה כִּי־שָׁלוֹם
.Dominus vivit ,*verbum* non &,tibi
לְךָ וְאֵין דָּבָר חַי־יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

6 Si reſpiciens requiſierit me
pater tuus,reſpondebis ei ;Ro-
gavit me David, ut iret celeri-
ter in Bethlehem civitatẽ ſuã
quia victimæ ſolẽnes ibi ſunt
7 univerſis contribulib⁹ ſuis. Si
dixerit, Benè ; pax erit ſervo
tuo:ſi autem fuerit iratus,ſcito
quia completa eſt malitia ejus
8 Fac ergò miſericordiã in ſer-
vum tuum:quia fœd⁹ Dñi me
famulum tuum tecũ inire feci-
ſti.Si autem eſt iniquitas aliqua
in me;tu me interfice,& ad pa-
trem tuum ne introducas me.
9 Et ait Jonathas,Abſit hoc à te:
neque enim fieri poteſt, ut ſi
certè cognovero completam
eſſe patris mei malitiam con-
10 tra te,non annuntiem tibi. Re-
ſpondítq; David ad Jonathan;
Quis renuntiabit mihi, ſi quid
fortè reſponderit tibi pater tu⁹
11 durè de me ? Et ait Jonatha
ad David;Veni, & egrediamur
foràs in agrum. Cúmque exiſ-
12 ſent ambo in agrum, Ait Jo-
nathas ad David ;Domine De⁹
Iſrael, ſi inveſtigavero ſenten-
tiã patris mei craſtinò vel per-
13 endié : & aliquid boni fuerit
ſuper David,& non ſtatim mi-
ſero ad te, & notum tibi face-
ro, Hæc faciat Dominus Jona-
thæ, & hæc addat. Si autem
14 perſeveraverit patris mei ma-
litia adverſùm te,revelabo au-
tem tuam, & dimittam te, ut
15 vadas in pace,et ſit Domin⁹ te-
cum, ſicut fuit cum patre meo,
14 Et ſi vixero, facies mihi miſe-
ricordiã Domini : ſi verò mor-
15 tuus fuero, Non auferes mi-
ſericordiam tuam à domo mea
uſq; in ſempiternum, quando
eradicaverit Domin⁹ inimicos
David, unumquemque de ter-
ra:auferat Jonathan de domo
ſua,& requirat Domin⁹ de ma-
16 nu inimicorum David. Pepi-
git ergò Jonathas fœdus cum
domo David:et requiſivit Do-
minus de manu inimicorũ Da-
17 vid. Et addidit Jonathas de-
jerare David, eò quòd dilige-
ret illum : ſicut enim animam
18 ſuam, ita diligebat eum. Di-
xítque ad eum Jonathas ; Cras
calendæ ſunt, & requirêris.
19 Requiretur enim ſeſſio tua uſ-
que perendié. Deſcendes ergò
feſtinus, & venies in locum u-
bi celandus es in die quâ ope-
rari licet, & ſedebis juxta la-
pidem, cui nomen eſt Ezel. Et
20 ego tres ſagittas mittam juxta
eum, & jaciam quaſi exercens
21 me ad ſignum. Mittam quo-
que & puerum,dicens ei;Vade,
& affer mihi ſagittas. Si dixe-
ro puero;Ecce ſagittæ intra te
ſunt, tolle eas : tu veni ad me,
22 quia pax tibi eſt, & nihil eſt mali, vivit Dominus,

Versio GRÆCA LXX Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ἐὰν ἐπισκεπτόμενος ἐπισκέψηταί με ὁ
πατήρ Cu, καὶ ἐρεῖς, Παρατυμβόμενος παρῃτήσατο (ξ) ἀπ' ἐμοῦ Δαυὶδ δραμεῖν ἕως εἰς
Βηθλεὲμ τ πόλιν αὐτοῦ, ὅτι θυσία ἧν ἡμε-
7 ῶν ἐκεῖ ὅλη τῇ φυλῇ. Ἐὰν τάδε εἴπῃ, Ἀ-
γαθῶς, εἰρήνη τῷ δούλῳ Cu· καὶ (ο) ἐὰν ζχλη-
ρῶς ἀποκριθῇ Coι, γνῶθι ὅτι Cωτελέλεσται
8 ἡ κακία παρ' αὐτοῦ. Καὶ ποιήσεις ἔλεος μ τῷ
δούλῳ Cu, (π) ὅτι εἰσήγαγες εἰς διαθήκλω κυ-
ρίου τ δούλου Cu μ σεαυτῷ· καὶ (ρ) εἰ ἔστιν ἀ-
δικία ἐν τῷ δούλῳ Cu, θανάτωσόν με σὺ, καὶ
9 ἕως τ πατρὸς Cu ἵναπερ ὅτι εἰσάγῃς μέ; Καὶ
εἶπεν Ἰωνάθαν, (σ) Μηδαμῶς Coι· ὅτι ἐὰν
γινώσκων γνῶ ὅτι Cωτελέλεσται ἡ κακία
παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐλθεῖν ὅλη σὲ, καὶ ἐὰν
μὴ ἧ εἰς τὰς πόλις σου, ἐγὼ ἀπαγγελῶ Coι.
10 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωνάθαν, (τ) Τίς ἀπ-
αγγείλῃ μοι, ἐὰν ὑποκριθῇ ὁ πατήρ Cου
Cκληρῶς; Καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν πρὸς Δαυ-
ὶδ, Πορεύου, καὶ μένε εἰς ἀγρόν. καὶ ἐκ-
πορεύοντα ἀμφοτέροι εἰς ἀγρόν. Καὶ εἶπεν
Ἰωνάθαν πρὸς Δαυὶδ, Κύριος ὁ θεὸς Ἰσ-
ραὴλ οἶδεν, ὅτι ἀναχρινῶ τὸν πατέρα
μου ὡς ἂν ὁ καιρὸς, τριτωῖος, καὶ (υ) ἰδοὺ ἀ-
γαθὸν ἢ περὶ Δαυὶδ, καὶ οὐ μὴ (φ) ἀποστέλω
πρὸς σὲ εἰς ἀγρὸν, Τάδε ποιήσαι (χ) ὁ θε-
ὸς τῷ Ἰωνάθαν καὶ τάδε προσθείη, ὅτι ἀν
οἴσω τὰ κακὰ ἐπὶ σὲ, καὶ ἀποκρύψω τὸ ὠ-
τίον Cu, καὶ (ψ) ἐξαποστῶ Cε καὶ ἀπῄσῃ
εἰς εἰρήνλω, καὶ ἔσαι κύριος μ Cῦ καθὼ
ἦν μ τοῦ παιδός μου. (ω) Καὶ ἐὰν μὲν ἔτι
μου ζῶντος, καὶ ποιήσεις (α) ἔλεος μετ' ἐ-
μοῦ καὶ ἐὰν θανάτῳ ἀποθάνω, Οὐκ ἐξαρεῖ
(β) ἔλεός Cu ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως τοῦ αἰῶνος
καὶ εἰ μὴ, ἐν τῷ ἐξαίρειν κύριον τοὺς ἐχθροὺς
Δαυὶδ ἕκαστον (γ) ἀπὸ τ προσώπου τῆς
γῆς, (δ) ἐκδιαθῶαι τὸ ὄνομα (ε) τ Ἰωνά-
θαν ἀπὸ τοῦ οἴκου Δαυὶδ, καὶ (ζ) ἐκζητήσαι
κύριος ἐχθροὺς τοῦ Δαυίδ. Καὶ προσέθε-
το Ἰωνάθαν ὀμόσαι τῷ (η) Δαυὶδ, ὅτι
ἠγάπησε ψυχὴν ἀγαπῶνλος αὐτόν. Καὶ
εἶπεν (θ) Ἰωνάθαν, Αὔριον νεομληία, καὶ
ἐπισκεπήσῃ, ὅτι ἐπισκεπήσεται καθέδρα
Cu. Καὶ τριτεύσῃς καὶ ἐπισκέψῃ καὶ ἥξεις
εἰς τὸν τόπον Cu οὗ (ι) κρυβῇς ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ ἐργασίμῃ, καὶ (κ) καθήσῃ παρὰ τὸ
(λ) ἐργαζ ἐκεῖνο. Καὶ ἐγὼ τριτεύσω ταῖς
ὀϊζαις (μ) ἀκοντίζων, ἐκπέμπων εἰς τὴν
(ν) Ἀμαθαεί. Καὶ ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸ
παιδάριον, λέγων, Δεῦρο, εὑρέ μοι τ ὀϊζαν.
Ἐὰν εἴπω λέγων τῷ παιδαρίῳ, Ὧδε ἡ ὀϊ-
ζα ἀπὸ Cε καὶ ὧδε, λάβε αὐτὼ· Θαρσῶν,
ὅτι εἰρλύη Coι, καὶ οὐκ ἔστι λόγος, ζῇ κύριος.

eam:(χ) *accedi*, *quoniam pax tibi, & non eſt verbum, vivit Dominus.*

MS.A. (ξ) ἀπὸ τοῦ Δαυὶδ δραμεῖν εἰς (ο) ἐὰν δ ζκληρῶς (π) ὅτι
εἰς διαθήκλω κυρίου εἰσήγαγες τὸν (ρ) εἰ ἔστιν * ἐν τῷ δούλῳ Cου, θα-
νάτωσόν (σ) Μηδαμῶς σύ· ὅτι (τ) Καὶ τίς ἀπαγγελεῖ μοι, ἐὰν μὴ ἀ-
κρίθῃ ὁ πατήρ (υ) ἰδοὺ ἐὰν ἧν ἀγαθὸν περὶ (φ) ἀποστέλλω (χ) κύριος τῷ
(ψ) ἐξαποστέλλω (ω) Καὶ μὲν ἔτι (α) μετ' ἐμοῦ ἔλεος κυρίου· καὶ (β) ἔ-
λαιος ἀπὸ τῆς (γ) ἀπὸ προσώπου (δ) ἐξαρθῆναι (ε) Ἰωνάθαν ἀπὸ (ζ) ἐκ-
ζητήσει κύριος ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν τοῦ Δαυίδ. (η) Δαυὶδ ἐν τῷ ἠγαπικέναι
αὐτὸν, ὅτι ἠγάπηκεν (θ) αὐτῷ Ἰωνάθαν, (ι) ἐκρύβης (κ) καθίσεις (λ)
*ἔργων (μ) διὰ ἀκοντίζων, (ν) Δααμπαραί.

Et ſi recenſens recenſuerit me 6
pater tuus, & dices ; Depre-
cans deprecatus eſt à me David
currere uſq; in Bethleem civita-
tem ſuam: quoniam ſacrificium
dierum ibi univerſæ tribui. Si 7
hæc dixerit, Bene; pax ſervo tuo.
Et ſi durè reſponderit tibi; ſcito
quia conſummata eſt malitia ab
eo. Et facies miſericordiam cum 8
ſervo tuo; quoniam induxiſti in
teſtimentum Domini ſervum tuũ
cum te ipſo. Et, ſi eſt injuſtitia
in ſervo tuo; interfice me tu: &
uſq; ad patrem tuum ut quid ita
introducis me ? Et dixit Jona- 9
than; Nequaquàm tibi: quoniam
ſi cognoſcens cognovero, quia
conſummata eſt malitia à patre
meo ad veniendum ſuper te, (k)
& ſi non fuerit in civitatibus
tuis, ego annuntiabo tibi. Et di- 10
xit David ad Jonathan; Quis
annuntiabit mihi, ſi reſponderit
pater tuus durè ? Et dixit Jo- 11
nathan ad David, Vade, & (l)
mancto in campo. Et egrediuntur
utriq; in campum. Et dixit Jo- 12
nathan ad David; Dominus Deus
Iſrael novit, (m) quia interroga-
vero patrem meum, prout tem-
pus, ter, & ecce bonum fuerit de
David, & non miſero ad te le-
campum ; Hæc faciat Deus ipſe 13
Jonathan, & hæc adjiciat: (n)
quoniam deſeram mala ſuper te,
& revelabo auriculam tuam, &
dimittam te, & abibis in pace,
& erit Dominus tecum, ſicut fuit
cum patre meo. Et ſiquidem ad- 14
huc me vivente, & facies miſe-
ricordiam mecum. Et ſi mortuus 15
mortuus fuero, Non auferes miſe-
ricordiam tuam à domo mea
uſq; in ſeculum. (o) Et, ſi non
in auferendo Dominum inimicos
David, unumquemq; à facie ter-
ræ; inveniatur nom.n Jonathan
à domo David, & requirat Do-
minus inimicos David. Et adje- 17
cit adhuc Jonathan jurare ipſi
David: quoniam amavit (p) a-
nimo amantis ſe. Et dixit Jo- 18
nathan; Cras Neomenia, & viſi-
taberis; quia (q) viſitabitur ſedes
tua. Et (r) tertiabis, & ſpecu- 19
laberis, & venies ad locum tuũ
ubi abſcondes te in die (ſ) opera-
toria: & ſedebis apud (t) E gal- 20
illud. Et ego (u) tertiabo ſagitta
jaculans, emittens in (x) Amale-
tari. Et ecce mitto puerum, di- 21
cens ; Veni, reperias mihi ſagit-
tam. Si dixero dicens puero, Hic 22
ſagitta à te, (y) & hìc, cape

Targum JONATHAN. חרגום יונתן

6 אִם מְבָעֵא יְבָעֲנֵנִי אֲבוּךְ וְתֵימַר אֲשְׁתְּאֲלָא מִנִּי דָּוִד לְמֵיזַל לְבֵית לַחְם קַרְתֵּיהּ אֲרֵי
7 שְׁרוּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא יוֹמָא דֵּין חַמָּן לְכָל זַרְעֵיתָא : אִם כְּדֵין יֵימַר טָב שְׁלָם לְעַבְדָּךְ וְאִם
8 מְחָקֵף יִתְקַף לֵיהּ דַּע אֲרֵי גְּמִירָא בִּישְׁתָּא מִנֵּיהּ : וְתַעֲבֵיד טִיבוּ עִם עַבְדָּךְ אֲרֵי בְּקְיָמָא דַּיְיָ
9 אַעְלֵיתָ עַבְדָּךְ עִמָּךְ וְאִם אִית בִּי חוֹבָא קְטוֹלְנִי אַתְּ וּלְמָה דֵּנָן תְּעֲלְנָנִי : וַאֲמַר
יְהוֹנָתָן חֵס לָךְ אֲרֵי אִם מְדַע אֵדַע אֲרֵי גְּמִירָא בִּישְׁתָּא מִן אֲבָא לְמֵיתֵי עֲלָךְ וְלָא יְתָהּ אַחְוֵי
10 לָךְ : וַאֲמַר דָּוִד לִיהוֹנָתָן מַן יְחַוֵּי לִי אוֹ דִלְמָא יְתֵבְנָךְ אֲבוּךְ פִּתְגָמִין קָשִׁין : וַאֲמַר יְהוֹנָתָן
11 לְדָוִד אֵיזַל וְנִפּוֹק לְחַקְלָא וּנְפָקוּ תַּרְוֵיהוֹן לְחַקְלָא : וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד יְיָ אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל
12 אֲרֵי אֲבַדּוֹק יַת אֲבָא בְּעִדָּנָא דְּרִין מָחָר אוֹ בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְהָא פִּתְגָמָא חַקְנִין מִתְאַמְרִין
13 עַל דָּוִד וְלָא מְבַעֲנָא אֶשְׁלַח לְוָתָךְ וְאַחְוֵי לָךְ : כְּדֵין יְעַבֵּיד יְיָ לִיהוֹנָתָן וְכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי גְּמִירָא
מִן אֲבָא לְמֵיתֵי בִּישְׁתָּא עֲלָךְ וְאַחְוֵי לָךְ וְאֶשְׁלְחִנָּךְ וְתֵיזֵל לְשָׁלָם וִיהֵי מֵימְרָא דַּיְיָ בְּסַעֲדָךְ
14 כְּמָא דַּהֲוָה בְּסַעֲדֵיהּ דְּאַבָּא : וְלָא עַד דְּאָנָא קַיָּם וְלָא תַעְבֵּיד עִמִּי טִיבוּ מִן קֳדָם יְיָ וְלָא
15 אָמוּת : וְלָא תַּפְסִיק יַת טִיבוּתָךְ מִן אֱנָשׁ בֵּיתִי עַד עָלְמָא וְלָא כַּד שֵׁצִי יְיָ יַת סְנָאֵי דָּוִד גְּבַר
16 מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא : וְגַזַר יְהוֹנָתָן קָיָם עִם בֵּית דָּוִד וְאִתְפָּרַע לֵיהּ יְיָ מִיַּד סְנָאֵי דָּוִד : וְאוֹסִיף
17 יְהוֹנָתָן לְאוֹמָאָה יַת דָּוִד בְּדְרָחֵים יָתֵיהּ אֲרֵי רַחֲמַת נַפְשֵׁיהּ רַחֲמֵיהּ : וַאֲמַר לֵיהּ יְהוֹנָתָן
18 מָחָר יַרְחָא וְתִתְבַּעֵי אֲרֵי יְתִיב מַרְוָח בֵּית אַסְחָרוּתָךְ : וּבְתְלָתוּת יוֹמַיָּא תִּתְבַּעֵי לְחָדָא וְתֵיתֵי
19 לְאַתְרָא דְּאִסְתַּמַּרְתָּא תַּמָּן בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא וְתִתֵּיב בְּסִטַר אֶבֶן אָזֵל : וַאֲנָא תְּלָתָא נִירִין
20 בְּקִשְׁתָּא אֶשְׁרֵי לְמִסְחֵי לִי לְפַלְגּוּתָא : וְהָא אֶשְׁלַח יַת עוּלֵימָא אֵיזֵל וְאֵיתֵי יַת נִירַיָּא אִם
מֵימַר אֵימַר לְעוּלֵימָא הָא נִירַיָּא מִנָּךְ וּלְבָא סַבְּחִי וְאָתֵי אֲרֵי שְׁלָם לָךְ וְלֵית מַדְעָ בְּאִישׁ
קַיָּם הוֹאיְיָ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Si quærendo quæret me pater tuus, & dices : Petendo petivit à me Da- 6
vid ad eundũ ad Bethlehem urbem ejus,quia appoſitum oblationis ſan-
ctitatis hodie ibi omni proſapiæ. Si ſic dicet, Bonum, pax ſervo tuo : 7
& ſi indureſcendo indureſcet illi, ſcito quòd abſoluta malicia ab eo.
Et facies bonum cum ſervo tuo, quia in juramento Domini intrare feciſti 8
ſervum tuum tecum ; & ſi eſt in me culpa, occide me tu, & ad patrem
tuum quare intrare facies me ? Et dixit Jehonathan, Abſit tibi, quia ſi ſci- 9
endo ſciero quòd perfecta malicia à patre meo ad veniendum ſuper te, &
non ipſum nunciabo tibi ? Et dixit David ad Jehonathan, Quis indica- 10
bit mihi, ſi fortè reſponderit tibi pater tuus verba dura ? Et dixit Jehona- 11
than ad David, *Vade* & exibimus ad agrum : & exierunt ambo illi ad
agrum. Et dixit Jehonathan ad David : Dñs Deus Iſrael, quòd inquiram 12
patrem meum in tempore hoc, cras aut in die tertia, & ecce verba com-
poſita dicta ſuper David, & non ex-tunc mittam ad te, & indicabo tibi.
Sic faciet Dominus Jehonathan, & ſic addet quòd perfecta à patre meo 13
ad veniendum malicia ſuper te, & indicabo tibi, & dimittam te, & ibis in
pace, & erit dictum Domini in auxilio tuo, ſicut fuit in auxilio patris
mei. Et non quoad ego manens, & non facies mecum bonum ab-ante Do- 14
minum, & non moriar. Et non finies bonitatem tuam ab homine domus 15
meæ, uſq; in ſeculum ; nec quando perdiderit Dñs oſores David, virum
de-ſuper facies terræ. Et pepigit Jehonathan fœdus cum domo David, & 16
vindicabit ſe Dñs de manu odientium David. Et addidit Jehonathan ad 17
jurandum Davidi in quo amans eum, quia amore animæ ſuæ amavit eum.
Et dixit ei Jehonathan, *Cras* menſis, & quærêris, quia erit vacua domus 18
accubitus tui. Et in tertia die quærêris nimis, & ibis ad locũ quo abſcon- 19
ditus es ibi in die profeſto : & ſedebis in latere petræ ATHA. Et ego tria 20
jacula in arcu *ſagittabo* ad quatiendum mihi ad ſcopum. Et ecce mittam 21
puerum, Ito, & venire fac jacula : ſi dicendo dixero puero ; Ecce jacu-
lum à te & huc tolle, & affer ; quòd pax tibi, & non eſt quicquam malum ;
permanet ipſe Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Si accuratè me requisierit pater tuus, dic ei, Veniam postulavit à me David eundi in Bethlehem civitatem suam, quoniam sacrificia dierum *aliquot* sunt ibi toti familiæ. Si ita dixerit, Bene rectéque est, pax erit servo tuo: sin autem ægrè omnino ferat, scito definitum esse malum ab eo. Hoc exerce beneficium erga servum tuum, quandoquidem in fœdus Domini admisisti servum tuum tecum quòd si est penes me culpa, tu me interfice, & ad patrem tuum ne me perducas. Dixit Jonathan, Absit à te: nam si planè novero definitum esse malũ à patre meo, veniam ad te & indicabo tibi. Dixit David Jonathani, Quis indicabit mihi, si fortè respondeat tibi pater tuus acerbé? Respondit Jonathan Davidi, Veni, exeamus ad agrum: egressique sunt ambo ad agrum. Tum dixit Jonathan Davidi, Testis sit Dominus Deus Israelis, nisi rem exposuero patri meo sub hoc tempus cras horâ tertiâ; & si benevolus erga te sit, revelavero tibi. Sic faciat Dominus Jonathani, & sic addat ei, nisi cùm præsensero à patre meo malum quod tibi impendet, tibi revelavero, teque dimisero ut abeas in pace, sitque tecum Dominus ut fuit cum patre meo; Atque O utinam me vivente. Verùm utere mecum beneficio Dei antequam moriar, Et ne deficiat beneficium tuũ à domo mea in perpetuum: ut cùm extinxerit Dominꝰ inimicos Davidis è superficie terræ, Exurgat Jonathan cum familia Davidis, & ultionem repetat Dominus ab hostibus Davidis. Et apposuit Jonathan adjurare Davidẽ, eò quòd amaret eum; nam amore sui ipsius amabat eum. Deinde dixit ad eum Jonathan, Cras initium est mensis, túque requirêris quia vacabit sedes tua, Et horâ tertiâ instanter postulaberis: venies autem ad locum ubi te abdideras, crastino die, & sedebis prope lapidem illum: Ego verò ecce tres sagittas directurus sum, ut jaculèr, & scopum feriam: Et missurus sum famulum, ut abeat, colligátque sagittas. Si dixero famulo, Ecce sagittæ citra te sunt, accipe eas & veni; scias & videas pacem tibi esse, nihílque esse mali, vivat Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quòd si requisierit me pater tuus, dic illi; Rogavit me David ut ire sibi liceret ad Beth-lehem civitatem suam, quoniam sacrificium est illic hoc die bus totius ipsius familiæ. Quòd si dicat, Quàm rectè fecisti permissum ei concedendo, sanè servus tuus tutior est, sperátque salutem: verùm si molestè id tulerit, eique displicuerit, noveris quòd malum jam deliberârit. Hanc quæso gratiam præsta servo tuo, quoniam pepigisti cum servo tuo pactum Domini: quòd si est apud me crimen aut culpa, tu me interfice, ad patrem autem tuum ne me ducas. Dixit ad eum Jonathan, Absit à te; imò verò si animadvertam quòd pater meus malum proposuerit idque deliberaverit, veniam ad te, & id indicabo tibi. Dixit David Jonathani, Quo pacto mihi licebit scire quod respondebit tibi pater tuus? & quis hoc indicabit mihi? Respondit Jonathan Davidi, Egrediamur ad agrum: cumq; egressi essent ambo simul ad agrũ, Dixit Jonathan Davidi, Testis mihi sit Deus, Deꝰ Israelis quòd exploraturꝰ sum, quid sentiat pater meus de te, cras horâ diei tertiâ, sique benè de te sentiat, missurus sum ad te, tibique indicaturus. Sic faciat Dominus Jonathani, & sic addat, si te celavero quicquam ex his quæ suat in animo patris mei; & si quod sit malum, indicabo tibi, nec te celabo, dimittamq; te ut abeas in pace, & Dominus tecum sit quemadmodum fuit cum patre meo. Utinam autẽ id accidat me vivente. Verùm præsta mihi beneficium propter Deum antequam moriar, Et ne prives domum meã beneficio tuo in æternum: cùm perdiderit Dominus hostes Davidis è superficie terræ, Surgat Jonathan cum familia Davidis, & vindictam sumat Dominus ab hostibus Davidis. Et iteravit David adjurationem hanc de re ob amorem sui erga eum; amabat enim eum pari ac seipsum amore. Tum dixit Jonathan, Cras initium est mensis quo requirêris, et requiretur locus tuus. Cùm ergò elapsâ horâ tertiâ appositũ fuerit prandium, tuq; requisitus, veni cras ad locum in quo herì diluitueras, & sede in umbra lapidis illius, ibiq; maneto. Ego ènim egressurus sum, trésque sagittas jacturus sum quasi in scopum jaculaturus: Mittámque puerum meum ut colligat sagittas. Si dicam puero, Sagittæ à tergo tuo sunt, accipe eas, & veni ad me; scito nihil tibi esse apud patrem meum nisi salutem, nec esse penes eum malum nec verbum infaustum: per Dominꝰ juro verum me tibi dicturum hac in re.

שמואל א כ

ultra & ,te à sagittæ Ecce :adolescenti dixeto sic si Et
22 וְאִם־כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הַנַּעַר הַחִצִּים מִמְּךָ וְהָלְאָה
ego sumus locuti quod verbum Et .Dominus te dimisit quia :vade
23 לֵךְ כִּי שַׁלֵּחֲךָ יְהוָה׃ וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי
.seculum in usque ,te inter & ,me inter Dominus ecce ,tu &
וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד־עוֹלָם׃
juxta rex sedit & ,*mensis fuit* & ,agro in David se abscondit Et
24 וַיִּסָּתֵר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל
,suam *sedem* super rex Seditque .vescendum ad panem
25 הַלֶּחֶם לֶאֱכֹול׃ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבוֹ
seditque ,Jonathan surrexit & :*parietis sedem ad vice in vice* sicu
כְּפַעַם׳ בְּפַעַם אֶל־מוֹשַׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב
est locutus non Et .David locus *visitatus est* & ,Saul latere ex Abne
26 אַבְנֵר מִצַּד שָׁאוּל וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד׃ וְלֹא־דִבֶּר
,*ipsum* Accidens :dixit quia ,illa die in quicquam Saul
שָׁאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מִקְרֶה הוּא
craſtino à fuit Et .mundus *non quia* ,ipse purus *non quia*
27 בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת
ad Saul Dixitque .David locus *est visitatus* & ,secundo *mensis*
הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־
etiam heri etiam Isai filius venit non Quare:suum filium Jonathan
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשַׁי גַּם־תְּמוֹל גַּם־
Postulando :Saul Jonathan respondit Et ?panem ad hodie
28 הַיּוֹם אֶל־הַלָּחֶם׃ וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֹל
me Dimitte :dixit Et .Bethlehem ad usque ,me *apud ex* David postulavit
29 נִשְׁאַל דָּוִד מֵעִמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם׃ וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי
mihi mandavit ipse &,civitate in *nobis* familiæ victima quia ,obsecro
נָא כִּי זֶבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צִוָּה־לִי
,*quæso eusdam* ,tuis oculis in gratiam inveni si nunc Et.me' frate
אָחִי וְעַתָּה אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמָּלְטָה נָּא
.regis mensam ad venit non Idcirco .meos fratres videbo &
וְאֶרְאֶה אֶת־אֶחָי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ׃
perversæ Fili :ei dixit & ,Jonathan in Saul *nasus* est iratus Et
30 וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן־נַעֲוַת
Isai filium *tu eligens* quòd ,novi non an ,rebellionis
הַמַּרְדּוּת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בְחֹר אַתָּה לְבֶן־יִשַׁי
Quia ?tuæ matris *nuditatis* confusionem in & ,tuam confusionem in
31 לְבָשְׁתְּךָ וּלְבֹשֶׁת עֶרְוַת אִמֶּךָ׃ כִּי
stabilieris non ,*tumum* super vixerit Isai filius quibus diebus ,omnibus
כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשַׁי חַי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן
quia ,me ad eum *cape* & ,*mitte* nunc Et .*tuum* regnum *&* ,tu
אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי
,*suum* patrem Saul ad Jonathan respondit Et .*ipse mortis filium*
32 בֶן־מָוֶת הוּא׃ וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו
Saul *protelavit* Et ?fecit quid ?morietur quid Ut :eum ad dixit &
33 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוּמַת מֶה עָשָׂה׃ וַיִּטֹּל שָׁאוּל
,Jonathan cognovit & :eum *percutiendum ad* ,eum *super* lanceam
אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן
Surrexitque .David interficere *suo patre cum à ipsa conclusio* quòd
34 כִּי־כְלָה הִיא מֵעִם אָבִיו לְהָמִית אֶת־דָּוִד׃ וַיָּקָם
die in comedit non & ,*nasi* ira in mensa *cum à* Jonathan
יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן בְּחֲרִי־אָף וְלֹא־אָכַל בְּיוֹם־
eum *calumniaverat* quia ,David *super doluit* quia :panem *secunda mensis*
הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלָמוֹ
agrum Jonathan est egressus & ,*mane in* fuit Et .*suus* pater
35 אָבִיו׃ וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
:*suũ* puerũ ad Dixitque .eo cum parvus puer & ,Davidi *statutũ* tempus ad
36 לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטָן עִמּוֹ׃ וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ
,cucurrit puer :*jaciens* ego quas ,*sagittas* nunc inveni ,Curre
רֻץ מְצָא־נָא אֶת־הַחִצִּים אֲשֶׁר אֲנִכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ
.*eum transire faciendum ad sagittam* jecit ipse &
וְהוּא־יָרָה הַחֵצִי לְהַעֲבִרוֹ׃

Versio VULG. LAT.

Si autem sic locutus fuero puero, Ecce sagittæ ultra te sunt: vade in pace, quia dimisit te
23 Dominus. De verbo autem quod locuti sumus ego & tu, sit Dominus inter me & te usque in sempiternum. Absconditus est ergò David in agro, &
24 venerunt calendæ, & sedit rex ad comedendùm panem. Cúmque sedisset rex super cathedram suam (secundùm consuetudinem) quæ erat juxta
25 parietem, surrexit Jonathas, & sedit Abner ex latere Saul, vacuúsque apparuit locus David.
26 Et non est locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quòd fortè evenisset ei, ut non esset mundus, nec purificatus. Cúmque illuxisset dies
27 secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus David. Dixitque Saul ad Jonathan filium suum; Cur non venit filius Isai, nec herì, nec hodiè, ad vescendum? Respondítque Jonathas Sauli; Rogavit me obnixè
28 ut iret in Bethlehem. Et ait; Dimitte me, quoniam sacrificium solenne est in civitate, unus de fratrib' meis accersivit
29 me: nunc ergò si inveni gratiam in oculis tuis, vadam citò, & videbo fratres meos. Ob hanc causã non venit ad mensam regis. Iratus autem Saul
30 adversùm Jonathan, dixit ei; Fili mulieris virum ultrò rapientis, numquid ignoro quia diligis filium Isai, in confusionem tuam, & in confusionem ignominiosæ matris tuæ? Omnibus enim diebus, quibus fi-
31 lius Isai vixerit super terram, non stabiliêris tu, neque regnũ tuum. Itaque jam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis est. Respondens
32 autẽ Jonathas Sauli patri suo, ait; Quarè morietur? quid fecit? Et arripuit Saul lanceam
33 ut percuteret eum. Et intellexit Jonathas quòd definitum esset à patre suo, ut interficeret David. Surrexit ergò Jonathas à mensa in ira furoris, &
34 non comẽdit in die calendarũ secunda panẽ. Contristatus est enim super David, eò quòd confudisset eum pater suus.
35 Cúmque illuxisset mane, venit Jonathas in agrum juxta placitum David, & puer parvulus cum eo. Et ait ad puerum suum; Vade, & affer mihi sagittas, quas ego jacio. Cúmque
36 puer cucurrisset, jecit aliam sagittam trans puerum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Ἐὰν τάδε εἴπω τῷ νεανίσκῳ, (ξ) Ὧδε ἡ
βέλη (ο) ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα· πορεύου, ὅτι
ἐξαπέσταλκέ σε κύριος. Καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλα-
λήσαμεν ἐγὼ καὶ σύ, ἰδοὺ κύριος μάρτυς
ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ ἕως αἰῶνος. Καὶ
κρύπτεται Δαυὶδ (π) ἐν ἀγρῷ, καὶ παραγί-
νεται ὁ μὴν, καὶ ἔρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν
τράπεζαν τοῦ φαγεῖν. Καὶ (ρ) ἐκάθισεν ἐπὶ τὴν
καθέδραν αὐτοῦ ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ ἐπὶ τῆς
καθέδρας παρὰ τοῖχον, καὶ προσέθετο τὸν
Ἰωνάθαν, καὶ ἐκάθισεν (σ) Ἀβεννὴρ ἐκ
πλαγίων Σαὺλ, καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος Δαυίδ.
Καὶ οὐκ ἐλάλησε (τ) Σαὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
κείνῃ, ὅτι (υ) εἶπεν, Σύμπτωμά φαίνεται,
μὴ κεκάθαρίσαι. Καὶ ἐ-
γένετο τῇ ἐπαύριον τῇ (φ) μιᾷ τῇ ἡμέρᾳ
τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος τοῦ
Δαυίδ. καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς Ἰωνάθαν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, Τί ὅτι οὐ παραγέγονεν (χ) ὁ υἱὸς
Ἰεσσαὶ καὶ ἐχθὲς, καὶ σήμερον ἐπὶ τὴν τράπεζαν;
Καὶ ἀποκρίνεται Ἰωνάθαν τῷ Σαὺλ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Παρῄτηται (ψ) παρ' ἐμοῦ Δαυὶδ ἕως
εἰς Βηθλεὲμ τὴν πόλιν αὐτοῦ πορευθῆναι,
καὶ εἶπεν, Ἐξαπόστελον (ω) δή με, ὅτι
θυσία τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ (α)
ἐνετείλαντο πρὸς μὲ οἱ ἀδελφοί μου. καὶ
(β) νῦν εἰ εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου,
(γ) διακόσομαι δὴ καὶ ὄψομαι τοὺς ἀδελφούς
μου. διὰ τοῦτο οὐ παραγέγονεν ἐπὶ τὴν τρά-
πεζαν τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ
Σαὺλ ἐπὶ Ἰωνάθαν σφόδρα, καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ, Τιὲ κοράσιον ἀυτομολόντων, οὐ γὸ οἶ-
δα ὅτι μέτοχος εἶ σὺ τῷ υἱῷ Ἰεσσαὶ εἰς αἰ-
σχύνην σε, καὶ εἰς αἰσχύνην ἀποκαλύψεως
μητρός σε; Ὅτι πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ὁ
υἱὸς Ἰεσσαὶ ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐχ ἑτοιμασθήσε-
ται ἡ βασιλεία σε. νῦν ἓν ἀποστείλας λάβε
τὸ νεανίαν, ὅτι υἱὸς θανάτου ἐστί. Καὶ ἀπ-
ελθὼν Ἰωνάθαν τῷ (δ) Σαὺλ, Ἵνατί
ἀποθνήσκῃ; τί πεποίηκεν; Καὶ ἐπῆρε Σαὺλ
τὸ δόρυ ἐπὶ (ε) Ἰωνάθαν τοῦ θανατῶσαι
αὐτόν. καὶ ἔγνω Ἰωνάθαν ὅτι συντετέλε-
σται ἡ κακία αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θα-
νατῶσαι τὸν Δαυίδ. Καὶ (ζ) ἀνεπήδησεν Ἰω-
νάθαν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν ὀργῇ θυμοῦ, καὶ
οὐκ ἔφαγε (η) ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς ἄρ-
τον, ὅτι ἐθρύβη ἐπὶ τὸν Δαυὶδ, ὅτι συν-
τετέλεσεν ἐπ' αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἐγε-
νήθη πρωΐ, καὶ ἐξῆλθεν Ἰωνάθαν εἰς ἀγρὸν,
καθὼς ἐτάξατο (θ) εἰς τὸ μαρτύριον Δαυ-
ὶδ, καὶ παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ. Καὶ
εἶπε τῷ παιδαρίῳ, Δράμε, εὑρέ μοι τὰς
βέλας ἐν αἷς ἐγὼ ἀκοντίζω. καὶ τὸ παιδάρι-
ον ἔδραμε, καὶ ἀυτὸς ἠκόντισε τῇ βέλῃ, καὶ
παρήλασε αὐτήν.

MS.A. (ξ) Ἰδὲ (ο) ἐκεῖ ἀπὸ (π) ἐν τῷ ἀγρῷ, (ρ) ἐκάθισε
βασιλεὺς δεῖ (σ) Ἀβεννὴρ ἐνώπιον αὐτοῦ ὃν πλαγίων (τ) Σαὺλ ἐλάλησε
(υ) εἶπεν, (φ) μιῶς τῇ δευτέρᾳ, καὶ (χ) υἱὸς Ἰεσσαὶ (ψ) Δαυὶδ
παρ' ἐμοῦ ἕως (ω) με δή, (α) ἐνετείλατο πρὸς μὲ ὁ ἀδελφός μ. (β)
νωὶ εὕρηκα (γ) διασωθήσομαι δὴ (δ) Σαὺλ παρεὶ αὐτοῦ, καὶ ἔπεμ-
αὐτὸν, Ἰνατί (ε) Ἰωνάθαν * ὅτι συντελέσεται (ζ) ἀπεπήδησεν (η)
ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ τῇ (θ) Δαυὶδ εἰς τὸ μαρτύριον, καὶ

Si autem hæc dixero adoleſcenti
Hîc ſagitta à te, & ultrà
quoniam dimiſit te Domin
verbum, quod locuti ſumus
& tu, ecce Dominus teſtis
me & te uſq; in ſeculum.
abſcondit ſe David in agro,
advenit (aa) menſis: &
rex ad menſam ad comedendum
Et ſedit ſuper cathedram ſuam
ſicut ſemel, & ſemel, ſuper
thedram apud parietem. (bb)
prævenit ipſum Jonathan: Et
dit Abenner à latere Saul;
viſitatus eſt locus David. Et
locutus eſt Saul in die illa; q
niam dixit, (cc) Accidens
tur, ut non ſit purus, quia
mundatus non eſt. Et factum
craſtinâ menſis die ſecundâ,
viſitatus eſt locus David. Et
xit Saul ad Jonathan filium
ſuum; Quid, quòd non advenit
filius Iſſe & herì & hodie
ad menſam? Et reſpondit Jo
than ad Saul, & dixit ei; D
precatus eſt à me David ut
Bethleem civitatem ſuam ire;
dixit; Dimitte nunc me, quoni
ſacrificium ipſius tribûs nobis
civitate: & mandaverunt
me fratres mei. Et nunc, ſi
veni gratiam in oculis tuis, v
ibo jam, & videbo fratres meos
Propter hoc non advenit ad m
ſa regis. Et indignatus eſt ira
ſuper Jonathan valdè, & dix
ei; Fili puellarum ultrò vo
tium. Non enim novi quòd
ceps es tu filio Iſſe in confu
nem tuam, & in confu
nem revelationis matris tu
Quoniam omnibus diebus quib
filius Iſſe vixerit ſuper terr
(dd) non parabitur regnum tuu
Nunc igitur mittens cape ad
ſcentem, quia filius mortis
Et reſpondit Jonathan ad Sau
ut quid moritur? Quid fec
Et elevavit Saul haſtam ſuam
Jonathan ad interficiendum
Et cognovit Jonathas, quoni
ſummata eſt malitia hæc à pa
ſuo, interficiendi David. Et
ſiluit Jonathan à menſa in ind
gnatione iræ; & non comedit
ſecunda menſis panem: quia
(ee) ſaucians eſt ſuper Davi
quoniam (ff) conſummatus
ſuper eum pater ſuus. Et factu
eſt manè, et exiit Jonatha
campum, ſicut conſtituerat
ſtimonium David, & puer
vulus cum eo. Et dixit pu
Curre, invenito mihi ſagitta
quibus ego jaculor: Et pue
currit, & ipſe jaculatus eſt ſag
tâ: & (gg) tranſiit ſag

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאִם כְּדֵין אֵימַר לְעוּלֵימָא הָא נִירָיָא מִנָּךְ וּלְהָלְאָה אֲזֵיל אֲרֵי שֵׁיבְנָךְ יְיָ׃ וּפִתְגָמָא דִּי מַלֵּלְנָא
22 23
אֲנָא וְאַתְּ הָא מֵימְרָא דַּיְיָ בֵּינִי וּבֵינָךְ סְהִיד עַד עָלְמָא׃ וְאִטְמַר דָּוִד בְּחַקְלָא וַהֲוָה יַרְחָא
24
וְאִסְחַר מַלְכָּא עַל לַחְמָא לְמִיכַל׃ וְאִסְחַר מַלְכָּא עַל שְׁוִיוֹהִי כְּזִמְנִין בְּזִמְנִין עַל שְׁוִיוֹהִי דְּמִתְקַן
25
לֵיהּ בְּסִטַר כּוֹתְלָא וְקָם יְהוֹנָתָן וְאִסְחַר אַבְנֵר מִסְּטַר דְּשָׁאוּל וַהֲוָה אַתְרָא דְּדָוִד מְרִיחַ׃
וְלָא מַלֵּל שָׁאוּל מִדְּעִם בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי אֲמַר דִּלְמָא עִירוּעַ הוּא לֵיהּ וְלָא דְכֵי הוּא אוֹ
26
דִּלְמָא לְאוֹרַח אוֹל וַאֲנַחְנָא לָא וַמְנִינָהִי׃ וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְּבַתְרוֹהִי דְּהוּא עִבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא
27
וַהֲוָה אַתְרָא דְּדָוִד מְרִיחַ וַאֲמַר שָׁאוּל לְיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מָא דֵין לָא אֲתָא בַּר יִשַׁי אַף תְּמַלִּי
28
אַף יוֹמָא דֵּין לַלַּחְמָא׃ וַאֲתֵיב יְהוֹנָתָן יַת שָׁאוּל אִשְׁתַּאֲלָא אִשְׁתַּאֲלָא דָּוִד מִנִּי לְמֵיזַל עַד
29
בֵּית לָחֶם׃ וַאֲמַר שַׁלְּחֵנִי כְעַן אֲרֵי שֵׁירוּ נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא לְכָל זַרְעִיתָא לָנָא בְּקִרְתָּא וְהוּא
בְּעַן אִם אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ אֶשְׁתֵּיזֵב כְּעַן וְאֶחֱזֵי יַת אָחַי עַל כֵּן לָא אֲתָא
30
לְפָתּוֹרָא דְמַלְכָּא׃ וּתְקֵיף רוּגְזָא דְשָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַאֲמַר לֵיהּ בַּר סָרְבָנְיָתָא דְמָרְדוּתָא
31
קַשְׁיָא הֲלָא יְדַעְנָא אֲרֵי אַתְּ לְבַר יִשַׁי לְבַהֲתָתְךָ וּלְבַהֲתַת קְלָן אִמָּךְ׃ אֲרֵי כָּל יוֹמַיָּא
דְּבַר יִשַׁי קַיָּם עַל אַרְעָא לָא תִתְקַן אַתְּ וּמַלְכוּתָךְ וּכְעַן שְׁלַח וְאֵיתֵנֵיהּ לְוָתִי אֲרֵי גְּבַר חַיָּב
32
קְטוֹל הוּא׃ וַאֲתֵיב יְהוֹנָתָן יַת שָׁאוּל אֲבוּהִי וַאֲמַר לֵיהּ לְמָה יִתְקְטֵל מָה עֲבַד׃ וְאָרִים
33
שָׁאוּל יַת מוּרְנִיתֵהּ עֲלוֹהִי לְמִסְחֵיהּ וִידַע יְהוֹנָתָן אֲרֵי גְמִיר הִיא מִן אֲבוּהִי לְמִקְטַל יַת דָּוִד׃
34
וְקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם פִּתּוֹרָא בִּתְקֵיף רוּגְזָא וְלָא אֲכַל בְּיוֹם עִבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא לַחְמָא אֲרֵי
35
אִתְנְסִים עַל דָּוִד אֲרֵי אַכְלְמֵיהּ אֲבוּהִי׃ וַהֲוָה בְצַפְרָא וּנְפַק יְהוֹנָתָן לְחַקְלָא לְזִמְנָא דַאֲמַר
36
לֵיהּ דָּוִד וְיַנִּיק וְעֵיר עִמֵּיהּ׃ וַאֲמַר לְעוּלֵימֵיהּ רְהֵט אַיְתֵי כְעַן יַת נִירָיָא דַּאֲנָא שָׁדֵי
וְעוּלֵמָא רְהַט וְהוּא שַׁדָּא נִירָא לְאַעְבְּרוּתֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ſi ita dicam puero, Ecce *jacula* à te & illuc: abi quia ſervavit te Dñs
Et verbum quod locuti ſumus ego & tu, ecce dictum Dñi inter me & te
er te teſtis uſq; in ſeculum. Et cuſtodivit ſe David in agro, & fuit menſis
& accubuit rex ſuper panem ad comedendum. Et accubuit rex ſuper ſitum
ſuum, ſicut in tempore in tempore; ſuper ſitum *ſuum* qui paratus illi, in
latere parietis; & ſtetit Jehonathan, & ſedit Abner *à* latere Saulis, &
fuit locus Davidis vacuus. Et non locutus eſt Saul quicquam in die illa,
quia dixit, Fortaſſe eventus fuit ei & non mundus ipſe, aut fortaſſis ad
viam ivit, & nos non invitavimus eum. Et fuit *in* die qui poſt illum qui
fuit Emboliſmus menſis ſecundi, & fuit locus Davidis vacuus: & dixit
Saul Jehonathan filio ſuo, Quare non venit filius Iſai etiam heri, etiam
hodie ad panem? Et reſpondit Jehonathan Sauli, Petendo petivit David
ex me ad eundum uſq; Bethlehhem. Et dixit, Dimitte me nunc quia poſu-
erunt oblationem ſanctitatum omni proſapiæ nobis in urbe; & ipſum
præcepit mihi frater meus: & nunc ſi inveni charitates in oculis tuis,
expediar nunc & videbo fratres meos: propterea non *venit* ad menſam
regis. Et invaluit indignatio Saulis in Jehonathan, & dixit ei, Fili con-
tumacis cujus rebellio dura, nónne novi quòd volens tu in filio Iſai ad
opprobrium tuum, & ad opprobrium ignominiæ matris tuæ? Nam omni-
bus diebus quibus filius Iſai ſtans ſuper terram, non firmaberis tu &
regnum tuum: & nunc mitte & venire fac illum ad me, quia vir debitor
occiſionis ille. Et reſpondit Jehonathan ad Saul patrem ſuum, & dixit
illi, Quare occidetur, quid fecit? Et ſuſtulit Saul haſtam ſuper eum ad
percutiendum eum: & cognovit Jehonathan quòd concluſum eſſet à pa-
tre ſuo ad occidendum David. Et ſurrexit Jehonathan à menſa in furo-
rem indignationis, & non comedit in die Emboliſmi menſis ſecundi
panem, quia turbatus eſt ſuper David, quia ignominia affecit illum pater
ſuus. Et fuit in aurora, et exiit Jehonathan ad agrũ, ad temp' quod dixit illi
David, et puer parvul' cum eo. Et dixit adoleſcenti, Curre, affer nũc jacula,
quæ ego jaciens: adoleſcens cucurrit, et ille jecit jaculũ ad tranſmittendũ il

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܙܠ ܐܪܡ ܣܓ ܐܢ ܐܡܪ ܐܡܪ ܠܥܠܡ ܗܐ ܠܐ ܗܘ ܒܝܢ ܘܒܝܢܟ ܘܒܝܢ ܒܢܝ ܘܒܢܝܟ ܝܗܘܐ ܝܗܘܐ ܐܠܗ ܒܝܢ ܘܒܝܢ ܙܪܥ ܘܒܝܢ ܙܪܥ ܠܥܠܡ ܘܥܕ ܥܠܡ ܘܐܬܚܒܝ ܕܘܝܕ ܒܚܩܠ ܘܗܘܐ ܝܪܚ ܚܕܬ ܘܝܬܒ ܡܠܟ ܠܐܟܠ ܠܚܡ ܘܐܟܠ ܡܠܟ ܐܟܠ ܗܘ ܒܬܪ ܥܡܕ ܡܠܟ ܥܠ ܥܡܕ ܗ ܒܬܪ ܥܡܕ ܐܒܢܪ ܘܬܒ ܐܒܢܪ ܡܠܟ ܘܬܒ ܡܩܡ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܠܐ ܐܬܪ ܗ ܒܝܘܡ ܗ ܡܢ ܛܡ ܗ ܐܦ ܒܝܘܡ ܬܪܝܢ ܗ ܡܢ ܛܡ ܗ ܐܡܪ ܡܠܟ ܠܝܘܢܬܢ ܒܪ ܝܫܝ ܠܡܐ ܠܐ ܐܬܐ ܒܪ ܝܫܝ ܠܬܡܠ ܘܠܐ ܗܘܡ ܐܦ ܠܐ ܬܡ ܐ ܐ ܐ

שמואל א: כא

Jonathan jecerat quam ,ſagittæ locum ad uſque puer venit Et 37
37 וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד־מְקוֹם הַחִצִּי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן
,te à ſagitta Nonne :dixit & ,puerum poſt Jonathan Clamavitque
וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחִצִּי מִמְּךָ 38
ne ,feſtina ,Accelera :puerum poſt Jonathan Clamavitque? vltra &
38 וְהָלְאָה: וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה אַל
ſuum dominum ad venit & ,ſagittam Jonathan puer collegit &: ſteteris
תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחִצִּי וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו׃
.verbum ſcebant David & Jonathan *tantùm*, quicquã ſciebat non puer Et
39 וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר׃
Vade :ei dixitque :ei qui ,*puerum ad ſua vaſa* Jonathan Deditque 40
40 וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ
meridiem apud de ſurrexit David & ,eſt ingreſſus Puer .civitatem defer
הָבִיא הָעִיר: הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב 41
ſunt oſculati &: vicib⁹ trib⁹ ,ſe incurvavit & ,terrã in *ſum faces* in cecidit &
וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ׳
David *ut adeo* :*ſuum ſocium* *vir* fleverunt & ,*ſuum ſocium* *vir*
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וּבָכוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד
Quòd :pace in Vade :David ad Jonathan Dixitque .*adaugeret* 42
42 הִגְדִּיל: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
Dominus :dicendo ,Domini *nomine in* nos nos ambo juravimus
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה׃
tuum ſemen inter & ,meum ſemen inter & ,te inter & ,me inter ſit
יְהִיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֶךָ
.civitatem eſt ingreſſus Jonathan & :abiit & ,ſurrexit Et .ſeculum in uſque
עַד־עוֹלָם: וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וְיהוֹנָתָן בָּא הָעִיר׃ 43

CAP. XXI. כא

ro vremunt Et .ſacerdotem Achimelech ad Nob in David venit Et 1
1 וַיָּבֹא דָוִד נֹבָה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן וַיֶּחֱרַד
es ſolus tu Quare :ei dixitque ,David occurſum in ,Achimelech
אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה לְבַדֶּךָ
ſacerdotem Achimelech ad David Dixitque ?tecum non vir &
2 וְאִישׁ אֵין אִתָּךְ: וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן
quicquam neſciat Vir ,me ad dixitque ,*verbum* mihi præcepit Rex
הַמֶּלֶךְ צִוַּנִי דָּבָר וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ אַל־יֵדַע מְאוּמָה
pueros Et .tibi præcepi *quod* & ,te *mittens* ego *quod verbum*
אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָנֹכִי שֹׁלֵחַךָ וַאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים 3
ſub eſt quid nunc Et .*ignoti obſcuri* locum *ad* feci ſcire
יוֹדַעְתִּי אֶל־מָקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי: וְעַתָּה מַה־יֶּשׁ תַּחַת־
reſpondit Et .*inventum* vel ,mea manu in da panes quinque ?tua manu
3 יָדְךָ חֲמִשָּׁה־לֶחֶם תְּנָה בְיָדִי אוֹ הִנָּמְצָא: וַיַּעַן
ſub *ad* prophanus panis Non :dixit & ,David ſacerdos
הַכֹּהֵן אֶת־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵין־לֶחֶם חֹל אֶל־תַּחַת
tantùm pueri ſe ſervârunt Si .eſt *ſanctitatis* panis *quinimo*; mea manu
יָדִי כִּי־אִם־לֶחֶם קֹדֶשׁ יֵשׁ אִם־נִשְׁמְרוּ הַנְּעָרִים אַךְ־
Quinmo :ei dixit & ,ſacerdoti David reſpondit Et ?muliere à
4 מֵאִשָּׁה: וַיַּעַן דָּוִד אֶת־הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר לוֹ כִּי אִם־
fuerunt & ,*me exeunde in* ,nudiuſtertius heri ſicut nobis eſt prohibita mulier
אִשָּׁה עָצְרָה־לָּנוּ כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם בְּצֵאתִי וַיִּהְיוּ
hodie quia etiam &; prophanationis via ipſa &; ſanctitas puerorum vaſa
כְלֵי־הַנְּעָרִים קֹדֶשׁ וְהוּא דֶּרֶךְ חֹל וְאַף כִּי הַיּוֹם
non quia ,*ſanctitatem* ſacerdos ei dedit Et .vaſe in ſanctificabitur
5 יִקְדַּשׁ בַּכֶּלִי: וַיִּתֶּן־לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא
Domini *facientibus* à remoti ,*facierum panis* niſi *panis ibi erat*
הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי־אִם לֶחֶם הַפָּנִים הַמּוּסָרִים מִלִּפְנֵי יְהוָה
ſervis de vir ibi Et .*ipſum capi* die in *calidum panem* ponendum ad
6 לָשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הֻלְקְחוֹ: וְשֵׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי
Doeg ejus nomen & ,*Domini facies ad detentis* illa die in Saul
שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא נֶעְצָר לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁמוֹ דֹּאֵג
.Saul ipſi qui ,paſtorum potentiſſimus ,Edomæus
הָאֲדֹמִי אַבִּיר הָרֹעִים אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃

Versio VUL. LAT.

Venit itaque puer ad locũ jaculi, quod miſerat Jonathas: & 37
clamavit Jonathas poſt tergum pueri, & ait; Ecce ibi eſt ſagitta porrò vltra te. Clamavitq; iterùm Jonathas poſt tergũ pueri, dicens; Feſtina velociter, ne ſteteris. Collegit autẽ puer Jonathæ ſagittas, & attulit ad dominum ſuum: Et quid ageretur penitùs ignorabat: tantummodò enim Jonathas & David rem noverant. Dedit ergò Jonathas arma ſua puero, & dixit ei; Vade, et defer in civitatẽ. Cúmq; abiiſſet puer, ſurrexit David de loco, qui vergebat ad Auſtrum, & cadens pron⁹ in terram, adoravit tertio: & oſculantes ſe alterutrũ, fleverunt pariter, David autem ampliús. Dixit ergò Jonathas ad David, Vade in pace: quæcunque juravim⁹ ambo in nomine Domini, dicentes; Dominus ſit inter me & te, & inter ſemen meũ & ſemẽ tuũ uſq; in ſempiternum. Et ſurrexit David, & abiit: ſed et Jonathas ingreſſus eſt civitatem.

CAP. XXI.

1 VEnit autẽ David in Nobe ad Achimelech ſacerdotem: & obſtupuit Achimelech, eò quòd veniſſet David. Et dixit ei; Quarè tu ſolus, & nullus eſt tecum? Et ait David ad Achimelech ſacerdotẽ; Rex præcepit mihi ſermonem, & dixit; Nemo ſciat rem, propter quam miſſus es à me, & cujuſmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris condixi in illum & illum locum. Nunc ergò ſiquid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inveneris. Et reſpondens ſacerdos ad David, ait illi; Non habeo laicos panes ad manum, ſed tantùm panem ſanctum: ſi mundi ſunt pueri, maximè à mulierib⁹? Et reſpondit David ſacerdoti, & dixit ei; Equidẽ, ſi de mulieribus agitur: continuimus nos ab heri & nudiuſtertiùs, quando egrediebamur, & fuerunt vaſa puerorum ſancta: porrò via hæc polluta eſt, ſed et ipſa hodiè ſanctificabitur in vaſis. Dedit ergò ei ſacerdos ſanctificatum panem: neque enim erat ibi panis, niſi tantùm panes propoſitionis, qui ſublati fuerant è facie Domini, ut ponerentur panes calidi. Erat autem ibi vir quidam de ſervis Saul, in die illa, intus in tabernaculo Domini: & nomen ejus Doeg Idumæus, potentiſſimus paſtorum Saul.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως τοῦ τόπου τῆς βολίδος 37
ἣν (ι) ἠκόντισεν Ἰωνάθαν. καὶ ἀνεβόησεν
Ἰωνάθαν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ἐκεῖ ἡ
38 βολίς ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα. Καὶ (κ) ἀνεβόησεν 38
Ἰωνάθαν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ, λέγων,
Ταχύνας σπεῦσον, καὶ μὴ στῇς. καὶ ἀνέλεξε τὸ
παιδάριον Ἰωνάθαν τὰς βολίδας, καὶ ἤνεγκαν
39 τὰς βολίδας πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ. (λ) Καὶ 39
τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐδέν, πάρεξ Ἰωνάθαν
40 καὶ Δαυὶδ. Καὶ Ἰωνάθαν ἔδωκε τὰ σκεύη 40
αὐτοῦ ἐπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ παι-
δαρίῳ αὐτοῦ, Πορεύου, (μ) εἴσηγε εἰς τὴν πόλιν.
41 (ν) Καὶ ὡς εἰσῆλθε τὸ παιδάριον, καὶ Δαυὶδ 41
ἀνέστη (ξ) ἀπὸ τοῦ ἀργάλου, καὶ ἔπεσεν ὅτι πρόσ-
ωπον (ο) αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρίς, καὶ
κατεφίλησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔκ-
λαυσεν ἕκαστος (π) τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἕως συν-
τελείας μεγάλης. Καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν τῷ Δαυ-
ὶδ, Πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ ὡς (ρ) ὀμωμόκα-
μεν ἡμεῖς ἀμφότεροι ἐν ὀνόματι κυρίου, λέγον-
τες, Κύριος ἔσται μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ,
καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός μου, καὶ ἀναμέσον τοῦ
σπέρματός σου ἕως αἰῶνος. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ 43
καὶ ἀπῆλθε, καὶ Ἰωνάθαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.

MS. A. (ι) ἠκόντισεν Ἰωνάθαν *ὀπίσω τοῦ
τὸ παιδάριον *αὐτοῦ, καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ (μ)
καὶ εἴσηγε (ν) Καὶ τὸ παιδά-
ριον εἰσῆλθεν, καὶ Δαυὶδ (ξ) ἀπὸ τοῦ *ὕπνου, καὶ (ο) αὐτοῦ ὅτι τὸ γόνυ, καὶ (π)
πλησίον (ρ) ὠμωμόκαμεν ἀμφότεροι ἡμεῖς ἐν

Κεφ. κα'.

1 Καὶ ἔρχεται Δαυὶδ εἰς (α) Νομβὰ πρὸς 1
Ἀβιμέλεχ τὸν ἱερέα. καὶ ἐξέστη Ἀβιμέλεχ τῇ
ἀπαντήσει αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τί (β) ὅτι
2 σὺ μόνος, καὶ οὐδεὶς μετὰ σοῦ; Καὶ εἶπε Δαυὶδ 2
(γ) τῷ ἱερεῖ, Ὁ βασιλεὺς ἐντέταλταί μοι (δ)
ῥῆμα σήμερον, καὶ εἶπέ μοι, (ε) Μηδεὶς γνώτω
τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ (ζ) ἀποστέλλω σε καὶ
ὑπὲρ (η) οὗ ἐγὼ ἐνετειλάμην σοι. καὶ τοῖς
παιδαρίοις διαμεμέρισμαι ἐν τῷ τόπῳ τῷ
λεγομένῳ, Θεοῦ πίστις (θ) φύλαξαί μεμενοί.
3 Καὶ νῦν εἰ ἔστιν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου πέντε ἄρ- 3
τοι, δὸς εἰς (ι) χεῖρά μου τὸ εὑρεθέν. Καὶ ἀπε-
κρίθη ὁ ἱερεὺς τῷ Δαυὶδ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔ-
στιν ἄρτοι βέβηλοι ὑπὸ τὴν χεῖρά μου, ὅτι ἀλλ'
4 ἢ (κ) ἄρτοι ἅγιοί εἰσιν· εἰ πεφυλαγμένα (λ) 4
τὰ παιδάρια ὅτι πλὴν ἀπὸ γυναικός, καὶ φά-
5 γῃ. Καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ τῷ ἱερεῖ, καὶ εἶ- 5
πεν αὐτῷ, Ἀλλὰ ἀπὸ γυναικὸς ἀπεχήμεθα
ἐχθὲς καὶ πρίτην ἡμέραν. ἐν τῷ ἐξελθεῖν με
εἰς ὁδὸν γέγονε πᾶσα (μ) τὰ παιδία ἡγνι-
σμένα, καὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος, δὸν ἁγια-
σθήσῃ σήμερον διὰ τὰ σκεύη μου. Καὶ ἔδωκεν
6 αὐτῷ Ἀβιμέλεχ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἄρτους τῆς πρ- 6
θέσεως, (ν) ὅτι ἐκεῖ οὐκ ἦν ἄρτοι, ἀλλ' ἢ ἄρ-
τοι τοῦ προσώπου οἱ ἀφῃρημένοι ὀπὸ προσώπου
κυρίου, (ξ) τοῦ περιτεθῆναι ἄρτον θερμὸν ἡ ἡ-
μέρα ἔλαβεν αὐτούς. Καὶ ἐκεῖ ἦν ἔν τῇ παι- 7
δαρίων τοῦ Σαὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συνε-
χόμενος (ο) Νεεσσαρὰν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὄ-
νομα αὐτῷ Δωὴκ ὁ Σύρος νέμων τοὺς ἡμιόνους Σαὺλ.

MS. A. (α) Νοβᾶ πρὸς Ἀμιμέλεχ (β) ὅτι μόνος, καὶ οὐδεὶς (γ) τῷ Ἀβιμέλεχ
τῷ ἱερεῖ, (δ) σήμερον ῥῆμα, (ε) Μὴ γνώτω μηδεὶς τὸ (ζ) ἀποστελῶ (η) οὗ ἐνετει-
λάμην σοι. (θ) φύλαξαί μεμενοί. (ι) χεῖράς μου (κ) ἄρτος ἁγίος ὅτι· (λ) τὰ
παιδία εἰσὶν (μ) τὰ παιδάρια (ν) ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ἄρτος, * ὅτι ἀλλ' ἢ ἄρτοι
τοῦ *φορήτου οἱ (ξ) περιτεθῆναι (ο) Νεεσσαρὰν

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

37 וַאֲתָא עוּלֵימָא עַד אַתַר גֵּירָא דִּי שַׁדָּא יְהוֹנָתָן וּקְרָא יְהוֹנָתָן בְּתַר עוּלֵימָא וַאֲמַר הֲלָא
38 גֵּירָא מִנָּךְ וּלְהַלְאָה: וּקְרָא יְהוֹנָתָן בְּתַר עוּלֵימָא אוּחִי בִּפְרִיעַ לָא תִּתְעַכַּב וּלְקִיט עוּלֵימָא
39 דִּיהוֹנָתָן יָת גֵּירָיָא וְאָתָא לְוָת רִבּוֹנֵיהּ: וְעוּלֵימָא לָא יְדַע מִדְּעָם בְּרַם יְהוֹנָתָן וְדָוִד יְדָעִין
40 יָת פִּתְגָמָא: וְיָהַב יְהוֹנָתָן יָת זֵינֵיהּ לְעוּלֵימָא דִּילֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ אֱזֹל אוֹבִילֵיהּ לְקִרְתָּא:
41 עוּלֵימָא אֲתָא וְדָוִד קָם מִסְּטַר אֲבֶן אָטָא דְּלְקִבֵּיל דְּרוֹמָא וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וּסְגִיד
42 תְּלָת זִמְנִין וּנְשִׁיקוּ גְּבַר יָת חַבְרֵיהּ וּבְכוּ גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ עַד דְּדָוִד אַסְגִּי: וַאֲמַר יְהוֹנָתָן
לְדָוִד אֱזֹל לְשָׁלֵם דְּקַיֶּמְנָא תַּרְוֵינָא אֲנַחְנָא בִּשְׁמָא דַּיְיָ לְמֵימָר מֵימְרָא דַּיְיָ יְהֵי סָהִיד בֵּינָא
43 וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנֵי וּבֵין בְּנָךְ עַד עָלְמָא: וְקָם וַאֲזַל וְיהוֹנָתָן עַל לַקְרְתָּא:

כא

1 וַאֲתָא דָוִד לְנוֹב לְוָת אֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא וְאִתְבְּעִית אֲחִימֶלֶךְ לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמַר לֵיהּ מָא דִּין
2 אִתָּךְ בְּלָחוֹדָךְ וְגֶבֶר לֵית עִמָּךְ: וַאֲמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא מַלְכָּא פַּקְדַנִי פִּתְגָמָא וַאֲמַר לִי
אִנָשׁ לָא יְדַע מִדְּעָם יָת פִּתְגָמָא דַּאֲנָא שָׁלַח לָךְ וְדַפַּקְדִתִּךְ וְיָת עוּלֵימַיָּא שְׁלַחִית קְרָמָי
3 לַאֲתַר פְּסִי וְטַמִּיר: וּכְעַן מָה אִית בְּאִידָךְ חַמְשָׁא טוֹלְמִין דְּלַחְמָא הַב בִּידִי אוֹ מָה
4 דְּאִשְׁתְּכַח: וְאָתִיב כַּהֲנָא יָת דָּוִד וַאֲמַר לֵית לְחֵם חוּלִין לְתְחוֹת יְדֵי אֱלָהֵין לַחְמָא
דְּקוּדְשָׁא אִית בְּרַם אִם נְטִרִין עוּלֵימַיָּא לְחוֹד מִסְּוָאבַת אִתְּתָא: וַאֲתִיב דָּוִד יָת כַּהֲנָא
5 וַאֲמַר לֵיהּ בְּקוּשְׁטָא אִתְּתָא מְרַחֲקָא לָנָא כְּמַאתְמָלֵי וּמִדְּקָמוֹהִי בְּמִפְקֵי וְהָוָה מָנֵיהוֹן
לְעוּלְמַיָּא דְּכֵן לְקוּדְשָׁא וְהוּא בְּאוֹרַח חוֹלָא הָוָה אֱזֵיל וְיוֹמָא דֵּין הָוָה מְתַאֲכֵיל וְלָא
6 מִתְפַּסַל בְּמָנָא: וְיָהַב לֵיהּ כַּהֲנָא קוּדְשָׁא אֲרֵי לָא הָוָה תַּמָּן לְחֵם חוּלִין אֶלָּהֵן לְחֵם
אַפְיָא דְּמַעְדַּן מִן קֳדָם יְיָ לְשַׁוִּיוֹתֵיהּ לְחֵים חַמְתָּא בְּיוֹמָא דְּאִתְנְסִיבוּתֵיהּ: וְתַמָּן נְבִרְיָא
מֵעַבְדֵי שָׁאוּל בְּיוֹמָא הַהוּא בְּנִישׁ קֳדָם יְיָ וּשְׁמֵיהּ דּוֹאֵג אֲדוֹמָא רַב רָעָיָא דְּלְשָׁאוּל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et venit adoleſcens ſuper locũ jaculi quod jecit Jehonathan, & clamavit 37
Jehonathan poſt adoleſcentẽ: & dixit, Nónne jaculum à te & ultrà eſt? Et clamavit Jehonathan poſt adoleſcentem, Feſtina in celeritate, & non cunctaberis: & collegit adoleſcens Jehonathan jacula, & venit ad dũm ſuũ. Et adoleſcens non cognovit quicquã: verùm Jehonathan & David cognoſcentes verbũ. Et dedit Jehonathan arma ſua adoleſcenti qui ſibi; et dixit illi, Abi, defer *ea* ad urbẽ. Adoleſcens venit, & David ſurrexit de latere petræ Atha, quæ è regione Auſtri; & cecidit ſuper facies ſuas ſuper terrã, & adoraverit trib⁹ vicib⁹, & oſculati ſunt vir ſocium ſuum, & fleverunt vir *cum ſocio ſuo*, uſq; quo David multiplicavit. Et dixit Jehonathan ad David, Ito in pace: quod firmavimus ambo nos in nomine Dñi dicendo, Dictum Dñi erit teſtis inter me & inter te, & inter filios meos & inter filios tuos uſq; in ſeculum. Et ſurrexit & ivit; & Jehonathan ingreſſus eſt in urbem.

CAP. XXI.

ET venit David ad Nob ad Ahhimelech ſacerdotẽ, et admirat⁹ eſt Ahhimelech ad occurſũ David: & dixit ei, Quid hoc tu in ſingularitate tua, & vir non eſt tecũ? Et dixit David ad Ahhimelech ſacerdotẽ, Rex juſſit mihi verbũ, & dixit mihi, Homo non ſciet quicquam verbũ quòd ego miſi te; & quòd juſſi te, & adoleſcentes miſi ad locum abſconditũ & cuſtoditum. Et nunc quid eſt hìc ſub manu tua? quinque tortas panis da in manu mea, aut quicquid inveneris. Et reſpondit ſacerdos David, & dixit ei: Non eſt panis laicorũ ſub manu mea, ſed panis qui ſanctus eſt; verùm ſi cuſtoditi pueri ſingulariter ab immunditia mulieris. Et reſpondit David ad ſacerdotem, & dixit ei: In veritate mulier remota nobis ut ab heri & ab-ante ipſum in exitu meo; & fuerunt vaſa ipſorum *adoleſcentibus* pura ad ſanctum; & ipſe in via prophana fuit ambulans, & die hoc fuit comeſtus & non prophanat⁹ in vaſe. Et dedit illi ſacerdos ſanctũ, quia non fuit ibi panis laicorũ, ſed panis facierũ quẽ removebant ab ante Dñm ad ponendũ ipſũ panem calidũ in die quo accipiebatur. Et ibi vir de ſervis Saul in die illo cõgregat⁹ ante Dñm, et nomẽ ej⁹ Doeg Idumæ⁹ magiſter paſtorũ Sauli.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cúmq; pveniſſet puer uſque ad locũ ſagittæ quã jaculꝰ fuerat Jonathan, vocavit Jonathan puerũ, & ait; Ecce ſagitta ultra te eſt. Tum inclamavit Jonathan puero, Feſtina celeriter, & ne moréris: collegitq; puer Jonathanis ſagittas, attulítq; domino ſuo. Puer autẽ nihil ſciebat, ſed Jonathan ac David erant ejus rei conſcii. Deinde dedit Jonathan arma ſua puero ſuo, & dixit ei; Abi, infer in civitatẽ. Ingreſſo puero ſurrexit David à latere lapidis, venítq; ad Jonathanẽ; & procidens in faciẽ ſuam ſup terrã, adoravit tribꝰ vicibus: tum oſculati ſunt alter alterũ, & fleverunt alter ſup alterũ; ſed David abundantiús. Dixítq; Jonathan Davidi, Vade in pace: juravimꝰ autẽ ambo per nomen Dñi dicendo, Dñs eſto inter me & te, & inter ſemen meũ et ſemen tuũ uſq; in ſeculũ.

CAP. XXI.

Deinde ſurgens Jonathan, ingreſſꝰ eſt civitatẽ: David autẽ abiit in Nochah ad Ahimelech ſacerdotẽ: obſtupuitq; Ahimelech ad occurſũ Davidis, & dixit ei; Quid rei eſt ꝙ tu ſolꝰ veneris nemine te comitante? Reſpondit David Ahimelecho ſacerdoti, Rex mandavit mihi negotiũ, & dixit mihi; Nemo ſciat rem propter quã te mitto, quámq; tibi mando: pueris autẽ condixi locũ abditum & occultum. Nunc autẽ quid habes præ manibꝰ? quinq; panes tradito in manus meas, aut ꝙ præſto eſt. Reſpondens ſacerdos Davidi, ait illi; Non habeo panẽ communẽ præ manibꝰ meis, ſed panis ſacer adeſt, dummodo ſervaverint ſe pueri ab oblationis eſũ impedientibus. Reſpondit David, dixítq; ſacerdoti, Oblatio licita eſt nobis ab heri et nudiuſtertiùs quando egreſſꝰ ſum: ecce enim vaſa puerorũ ſancta ſunt, licèt ipſũ iter ſit prophanũ: quin & hodiè ſanctificati ſunt in vaſis. Dedit itaq; ei ſacerdos ſanctũ, quia non erat ibi panis aliꝰ, præter panem faciei, quẽ amovebãt è conſpectu Dñi, ut panẽ calidũ apponerẽt quo die tollebatur vetꝰ. Erat autẽ ibi quidam è ſervis Saulis eodẽ die detentus coram Dño, cujus nomen erat Doeg Adomæus, potentiſſimus paſtorum Saulis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Pervenìente autem puero ad locum ſagittæ quã jaculatꝰ fuerat Jonathan, dixit Jonathan ad puerũ; Sagitta ultrà te eſt. Clamavitque Jonathan poſt puerum, ac dixit; Feſtina, & ne cunctẽris: collegitq; adoleſcens Jonathanis ſagittas, attuliq; eas ad dominum ſuum. (Porrò adoleſcens nihil noverat ex iis de quibus conveniebant Jonathan et David, ſed Jonathan ac David erant qui rem noverant.) Dediitq; Jonathan arcum ſuum et ſagittas ſuas adoleſcenti ſuo, dixitque ad eum; Abi in civitatem, et infer quod habes. Et cùm ingreſſus eſſet adoleſcens, ſurrexit David à petra, & veniens ad Jonathanẽ procidit in faciem ſuã ſuper terrã, adoravitque Deũ tribus vicibꝰ: et oſculati ſunt alter alterũ, et flevit unuſquiſq; ex eis ſuper ſocio ſuo; at verò flet ꝓ David is fuit acerbior. Tum dixit Jonathan ad Davidẽ, Vade in pace, jam ſimul juravimꝰ per nomen Dñi, & dixímus, Dominus ſit inter nos, ipſeq; teſtis ſit ſuper nos, & ipſe ſit inter progeniem meam & progeniem tuam in perpetuum.

CAP. XXI.

Tum ſurgens Jonathan ingreſſus eſt civitatẽ. David autẽ recepit ſe in Nochah ad Achimelech ſacerdotẽ: & admiratus Achimelech Davidem, ait illi; Quomodo ſolus veniſti, & non eſt tecũ ullus ex militibus? Dixit David ad Achimelech ſacerdotem, Præcepit mihi rex, et ait; Nemo ſciat quod tibi præcipio, nec quò te mitto: pueris autem indicavi locum occultum in quo ſe abderent quousque redirem ad eos. Nunc igitur quid habes? ſi habes quinque placentas panis, da mihi: vel quamcunque rem habes. Reſpondit ſacerdos, dixítque Davidi, Non habeo panem cujus licitus ſit uſus, ſed habeo ex pane oblationis, modò tamen ſervaverint pueri vaſa ſua ex immunditia, quâ non convenit inquinari eum qui accedit ad oblationem. Reſpondit David, & ait ſacerdoti; Oblatio licita nobis eſt, quia ab heri & nudiuſtertiis, ex quo ſcilicet egreſſus ſum, vaſa puerorum munda ſunt & ſancta: et quidem via iter facienti non eſt idonea ad contrahendã immunditiem, unde nos hodiè mundi ſumus, quia nemo noſtrùm contaminavit ſe concubitu aut aliâ re: Dedit igitur ei ſacerdos ex pane oblationis, quia non habebat alium panem præter panem facierum, qui proponebatur coram Domino, quo ſublato ponebatur ejus loco panis qui coquebatur fermentatus in die quo prior amovebatur. Erat autem ibi quidam è ſervis Saulis qui ſe clauſerat eo die in domo Domini ut ſolveret votum ſuum, cujus nomen erat Doeg Adomæus, maximus inter paſtores Saulis.

שמואל א כב

lancea tua manu sub hic est non Et : Achimelech ad David Dixitq;
8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ וְאֵין־שָׁם תַּחַת־יָדְךָ חֲנִית
cepi non mea vasa etiam & ,meum gladium etiam Quia ?gladius vel
אוֹ־חֶרֶב כִּי גַם־חַרְבִּי וְגַם־כֵּלַי לֹא־לָקַחְתִּי
Gladius: sacerdos dixit Et. festinatum regis verbum fuit quia, mea manu in
9 בְיָדִי כִּי־הָיָה דְבַר־הַמֶּלֶךְ נָחוּץ׃ וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן חֶרֶב
ipse ecce ,quercus valle in percussisti quem ,Philistæi Goliath
גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי אֲשֶׁר־הִכִּיתָ בְּעֵמֶק הָאֵלָה הִנֵּה־הִיא
quia ,cape tibi ceperis istum si :Ephod post veste in involutus
לוּטָה בַשִּׂמְלָה אַחֲרֵי הָאֵפוֹד אִם־אֹתָהּ תִּקַּח־לְךָ קַח כִּי
eum da ,ille sicut Non :David Dixitque hoc in eum præter alius non
אֵין אַחֶרֶת זוּלָתָהּ בְּזֶה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵין כָּמוֹהָ תְּנָה־
venit Et .Saul faciebus à illa die in fugit &, David surrexit Et. mihi
לִי׃ 10 וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם־הַהוּא מִפְּנֵי שָׁאוּל וַיָּבֹא
Nónne :eum ad Achis servi Dixeruntque .Gath regem Achis ad
אֶל־אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת׃ 11 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ הֲלוֹא
:dicendo ,choris in respondebant huic nónne ?terræ rex David iste
זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאָרֶץ הֲלוֹא לוֹ־זֹאת יַעֲנוּ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר
David posuit Et ?suis millibus denis in David &, suis millibus in Saul Percussit
הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָו׃ 12 וַיָּשֶׂם דָּוִד
regis Achis faciebus à valde timuit &, suo corde in hæc verba
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּלְבָבוֹ וַיִּירָא מְאֹד מִפְּנֵי אָכִישׁ מֶלֶךְ
furere se finxit &, eorum oculis in suum sensum ipsum mutavit Et .Gath
גַּת׃ 13 וַיְשַׁנּוֹ אֶת־טַעְמוֹ בְּעֵינֵיהֶם וַיִּתְהֹלֵל
faciebat descendere & ,portæ fores super delignabat &, eorũ manibus in
בְּיָדָם וַיִּתְו עַל־דַּלְתוֹת הַשָּׁעַר וַיּוֹרֶד
Ecce :suos servos ad Achis Dixitque .suam barbam in suam salivam
רִירוֹ אֶל־זְקָנוֹ׃ 14 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־עֲבָדָיו הִנֵּה
Indigus ? me ad eum adduxistis quid ut ,furentem virum videbitis
תִרְאוּ אִישׁ מִשְׁתַּגֵּעַ לָמָּה תְבִיאוּ אֹתוֹ אֵלָי׃ 15 חִסַּר
iste Num? me super insaniendum ad hunc adduxistis quia ego insanis
מִשְׁתַּגָּעִים אֲנִי כִּי־הֲבֵאתֶם אֶת־זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלָי הַזֶּה׃
?meam domum in ingredietur

CAP. XXII. כב

יָבֹא אֶל־בֵּיתִי׃
audierunt Et .Hadullam spelunca in evasit & ,inde David abiit Et
1 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיִּמָּלֵט אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וַיִּשְׁמְעוּ
illuc eum ad descenderunt &, ejus patris domus omnis & ,ejus fratres
אֲחָיו וְכָל־בֵּית אָבִיו וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה׃
vir omnis & ,angustiatus vir omnis eum ad sunt congregati Et
2 וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל־אִישׁ מָצוֹק וְכָל־אִישׁ
eis super fuitque :animo amarus vir omnis & ,creditor ei cui
אֲשֶׁר־לָו נֹשֶׁא וְכָל־אִישׁ מַר־נָפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם
David abiit Et .viri quadringenti fermè eo cum fuerunt & ;principem in
לְשָׂר וַיִּהְיוּ עִמּוֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ׃ 3 וַיֵּלֶךְ דָּוִד
quæso Egrediatur :Moab regem ad dixitque :Moab Mispeh inde
מִשָּׁם מִצְפֵּה מוֹאָב וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב יֵצֵא־נָא
mihi faciat quid sciam donec ,vobiscum mea mater & ,meus pater
אָבִי וְאִמִּי אִתָּכֶם עַד אֲשֶׁר אֵדַע מַה־יַּעֲשֶׂה־לִּי
manserunt & ;Moab Regis faciebat cum eos duxit Et .Deus
אֱלֹהִים׃ 4 וַיַּנַּח אֶת־פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב וַיֵּשְׁבוּ
Gad Dixitque .munitione in David esse diebus omnibus eo cum
עִמּוֹ כָּל־יְמֵי הְיוֹת דָּוִד בַּמְּצוּדָה׃ 5 וַיֹּאמֶר גָּד
ingrederis & ,vade :munitione in maneas Ne :David ad propheta
הַנָּבִיא אֶל־דָּוִד לֹא תֵשֵׁב בַּמְּצוּדָה לֵךְ וּבָאתָ
.Chareth sylvam venit & ,David abiit Et .Jehudah terram tibi
לְךָ אֶרֶץ יְהוּדָה וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיָּבֹא יַעַר חָרֶת׃
Saul & ;eo cum qui viri & ,David sciretur quòd Saul audivit Et
6 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל כִּי נוֹדַע דָּוִד וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְשָׁאוּל
ej' manu in ej' lancea &, Ramah in arbore sub Ghibbah in manens
יֹשֵׁב בַּגִּבְעָה תַּחַת־הָאֶשֶׁל בָּרָמָה וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ
.eum super stantes ejus servi omnes &
וְכָל־עֲבָדָיו נִצָּבִים עָלָיו׃

Versio VULG. LAT.

8 Dixit autem David ad Achimelech; Si habes hîc ad manum hastam, aut gladium? quia gladium meum, & arma mea non tuli mecum: sermo enim
9 regis urgebat. Et dixit sacerdos; Ecce hîc gladius Goliath Philisthæi, quem percussisti in valle Terebinthi, est involutus pallio post ephod: si istum vis tollere, tolle: neque enim hîc est alius absque eo. Et ait David, Non est huic
10 alter similis, da mihi eum. Surrexit itaque David, & fûgit in die illa à facie Saul: & venit ad Achis regem Geth.
11 Dixerúntque servi Achis ad eũ cùm vidissent David, Numquid non iste est David rex terræ? nónne huic cantabant per choros, dicentes; Percussit Saul mille, & David decem
12 millia? Posuit autem David sermones istos in corde suo, & extimuit valdè à facie Achis
13 regis Geth. Et immutavit os suum coram eis, & collabebatur inter manus eorum; & impingebat in ostia portæ, defluebántque salivæ ejus in barbam.
14 Et ait Achis ad servos suos, Vidistis hominem insanum: quarè adduxistis eum ad
15 me? An desunt nobis furiosi, quòd introduxistis istum, ut fureret me præsente? hîccine ingredietur domum meam?

CAP. XXII.

1 ABiit ergò David indè, et fûgit in spelunca Odollã. Quòd cùm audíssent fratres ejus, & omnis domus patris ejus, de-
2 scenderunt ad eum illûc. Et convenerũt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo: & factus est eorũ princeps, fuerúntque cum eo quasi
3 quadringenti viri. Et profect⁹ est David inde in Maspha, quæ est Moab: et dixit ad regẽ Moab; Maneat, oro, pater me⁹ & mater mea vobiscũ, donec sciã quid
4 faciat mihi De⁹. Et reliquit eos ante faciẽ regis Moab: manserúntq; apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in præsidio. Dixítque Gad propheta ad David; Noli manere in præsidio, proficíscere, & vade in
5 terrã Juda. Et profectus est David, & venit in saltũ Haret. Et audivit Saul quòd apparuíssent David, & viri qui erant cum eo: Saul autem cùm maneret in Gabaa, & esset in nemore quod est in Rama, hastam manu tenens, cunctíque servi ejus circumstarent eum,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς (π) Ἀχιμέλεχ, Ἰδὲ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὑπὸ τ χεῖρά (κ) σου δόρυ ἢ ῥομφαία, ὅτι τ ῥομφαίαν μου κ τὰ (ρ) σκεύη οὐκ εἴληφα ἐν τῇ χειρί μου, ὅτι ἦν τὸ ῥῆμα
9 τοῦ βασιλέως (σ) κ σπουδαῖον. Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς, Ἰδοὺ ἡ ῥομφαία Γολιὰδ τοῦ ἀλλοφύλου, ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλᾶ, κ αὐτη (τ) ἐνειλημένη ἴσν ἐν (υ) ἱματίῳ· εἰ ταύτην λήψῃ, σαυλῷ λάβε, ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα πάρεξ ταύτης ἐνταῦθα. κ εἶπε Δαυὶδ, Οὐδὲ οὐκ ἔστιν ὥσπερ αὐτή· δὸς μοι αὐτήν.
10 κ ἔδωκαν αὐτῷ ἀνῷ. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ, κ ἔφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπ προσώπου Σαοὺλ κ ἦλθε Δαυὶδ πρὸς Ἀγχοῦς βασι-
11 λέα Γέθ. Καὶ (φ) εἶπον οἱ παῖδες Ἀγχοῦς πρὸς αὐτὸν, Οὐχὶ οὗτος Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τ γῆς; οὐχὶ τούτῳ (χ) ᾠξῄρχον αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι, Ἐπάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ,
12 κ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ; Καὶ (ψ) ἔθετο Δαυὶδ τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, κ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου Ἀγχοῦς βασι-
13 λέως Γέθ. Καὶ ἠλλοίωσε (ω) τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον αὐτῶν, κ περισπούσατο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, κ ἐτυμπάνιζεν ὀπὶ ταῖς θύραις τ πόλεως, κ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, κ ἔπιπτεν ἐπὶ τὰς θύρας τ πύλης (α) κ τὰ σίελα αὐτοῦ καθέρρει ἐπὶ τ πώγωνα
14 αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἀγχοῦς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, Ἰδοὺ ἴδετε ἄνδρα ἐπίληπτον, ἵνατί εἰσηγάγετε αὐτὸν πρὸς μέ; (β) Μὴ ἐλαττώμα-
15 τα ἐπιλήπτων ἐγώ, ὅτι εἰσηγάγετε αὐτὸν ἐπιπλῆξαί μοι; οὐκ εἰσελεύσεται (δ) εἰς οἶκόν.

MS. A. (π) Ἀχιμέλεχ, (ρ) σκεύη μου ὧδε (σ) καλὸν σφόδρα. (τ) εἰλημένη (υ) ἱματίῳ ὀπίσω τ ἐπωμίδ· εἰ (φ) εἶπαν (χ) ᾖρχον (ψ) ἔθηκεν (ω) τ πρόσωπον αὐτοῦ (α) κ κατέρρει τὰ σίελα αὐτοῦ ἐπὶ (β) Ἡ ἐλαττώμαι

Kep. κβ'.

1 Καὶ (α) ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν Δαυὶδ, κ διεσώθη, κ ἦρχε (γ) εἰς τὸ σπήλαιον τὸ (β) Ὀδολλάμ. κ ἀκούσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, (γ) κ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, κ καταβαίνουσιν
2 πρὸς αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ συνήγοντο πρὸς αὐτὸν πᾶς ἐν ἀνάγκῃ, (δ) κ πᾶς ὑπόχρεως, κ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ, κ ἦν ἐπ' αὐτῷ ἡγούμενος, κ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ὡς τετρακόσιοι
3 ἄνδρες. Καὶ ἀπῆλθεν Δαυὶδ ἐκεῖθεν εἰς (ε) Μασηφὰθ τ Μωὰβ, κ εἶπε πρὸς βασιλέα Μωὰβ, Γινέσθω δή ὁ πατήρ μου κ ἡ μήτηρ μου παρὰ σοί, ἕως ὅτου γνῶ (ζ) τί ποιήσει
4 μοι ὁ θεός. Καὶ παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως Μωὰβ, κ κατῴκησε μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς (η) ἡμέρας, ὃν τρόπον τοῦ Δαυὶδ ἐν
5 τῇ περιοχῇ. Καὶ εἶπε Γὰδ ὁ προφήτης πρὸς Δαυὶδ, Μὴ κάθου ἐν τῇ περιοχῇ· πορεύου, κ ἔξελθε εἰς γῆν (θ) Ἰούδα. κ ἐπορεύθη Δαυὶδ,
6 κ ἦλθε κ ἐκάθισεν (ι) ἐν πόλει Σαείκ. Καὶ ἤκουσε Σαὰλ, ὅτι ἔγνωσαι Δαυὶδ, κ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ. κ Σαὰλ ἐκάθητο ἐν τῷ βουνῷ ὑπὸ τ ἄρεαν τ ἐν (κ) Ῥαμᾶ, κ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, κ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ παρίστηκεισ αὐτῷ.

MS. A. (α) ἀπελλάγη Δαυὶδ ἐκεῖθεν, κ ἔρχε κ διεσώθη εἰς τὸ (β) Ὀδολάμ. (γ) κ πᾶς ὁ οἶκος (δ) κ κατώδυνος τῇ ψυχῇ, (ε) Μασηφὰθ (ζ) ὅ,τι (η) ἡμέρας τοῦ Δαυὶδ (θ) τοῦ Ἰούδα. (ι) ἐν τῇ πόλει Ἀελάθ. (κ) Ῥαμᾶ

Et dixit David ad Abimelech 8
Vide, si est hîc sub manu tua hasta aut gladius; quia etiam gladium meum, & etiam *vasa* mea non tuli in manu mea, quia fuit verbum regis in festinatione. Et dixit sacerdos, Gladius 9
Goliath Philisthæi, quem occidisti in planitie Glandis opertus pallio, post quam quæsivit illi in ephod, si eum accipias tibi, accipe; quia non alius præter eum hic; & dixit David, Non est ut ipse: da illum mihi. Et surrexit David, & fugit in die illo ab ante Saul, & venit ad Achis regem Gath. 10
Et dixerunt servi Achis ei, Nónne hic David rex terræ? nonne huic audire facientes in choris, dicendo; Occidit Saul in millib⁹, & David in decem millib⁹? Et posuit David verba hæc in corde suo, & timuit valde ab ante 11 12
Achis regem Gath. Et mutavit *rationem* suam in oculis eorum, & stupid⁹ factus est in manu eorum, & lineans super valvas portæ, & descendere faciens salivam suam super barbam suam. Et dixit Achis servis suis, Ecce ut 13 14
vidistis quòd vir stultus ipse; quare venire feciſtis illum ad me? Indigens stultis ego quòd venire feciſtis hunc ad stultizandum ante me? num hic intrabit ad domum meam?

CAP. XXII.

ET abiit David inde, & liberatus est ad speluncam Ghadulam: & au- 1
dierunt fratres ejus & domus patris ejus, & descenderunt ad eum eò. Et congregati sunt ad eum omnis vir afflictus spiritu & omnis vir cui domi- 2
nus fœnoris, & omnis vir amarus anima; & fuit super eos in principem, & fuerunt cum eo quasi quadringenti viri. Et ivit David inde ad Mispeia 3
Moab, & dixit regi Moab, Exeat nunc pater meus, & mater mea vobiscum, usq; quò cognoscam quid faciet mihi Dñs. Et manere fecit illos ante re- 4
gem Moab, & sederunt cum illo omnib⁹ diebus quib⁹ fuit David absconditⁿ in Meszadia. Et dixit Gad propheta ad David, Non sedebis in Me-
szadia: veni & ito tibi ad terram Juda: & ivit David & venit ad sylvam Hhareth. Et audivit Saul quòd not⁹ fuit David & viri qui cum eo; & Saul 5 6
sedens in Gibghatha sub arbore in Ramatha: & hasta ejus in manu ejus, & omnes servi ejus stantes apud eum.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאָמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ אִלּוּ אִית כָּא תְּחוֹת יְדָךְ מוּרְנִיתָא אוֹ חַרְבָּא אֲרֵי אַף חַרְבִּי וְאַף מָנַי 8
לָא נְסֵבִית בִּידִי אֲרֵי פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא בְּבֵהִילוּ׃ וַאֲמַר כָּהֲנָא חַרְבָּא דְגָלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה 9
דְּקַטַלְתָּא בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא הָא הִיא מְכַרְכָא בִּשּׁוּפָא בְּתַר דְּשָׁאֵל לֵיהּ בְּאֵפּוֹדָא אִם
יָתֵהּ תִּסַּב לָךְ סַב אֲרֵי לֵית אָחֳרִי בַּר מִנֵּהּ הָכָא וַאֲמַר דָּוִד לֵית דְּכְוָתֵהּ הַבְנֵהּ לִי׃ וְקָם 10
דָּוִד וְעָרַק בְּיוֹמָא הַהוּא מִן קֳדָם שָׁאוּל וַאֲתָא לְוָת אָכִישׁ מַלְכָּא דְגַת׃ וַאֲמַרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ 11
לֵיהּ הֲלָא דֵין דָּוִד מַלְכָּא דְאַרְעָא הֲלָא לְדֵין מְשַׁבְּחִין בְּחַנָּנְיָא לְמֵימַר קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין
וְדָוִד בְּרִבְבָן׃ וְשָׁוִי דָּוִד יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בְּלִבֵּיהּ וּדְחִיל לַחֲדָא מִן קֳדָם אָכִישׁ מַלְכָּא 12
דְּגַת׃ וְאִשְׁנִי יָת טַעֲמֵיהּ בְּעֵינֵיהוֹן וְאִשְׁתְּמַם בִּידֵיהוֹן וּמְסָרֵט עַל דְּשֵׁי תַרְעָא וּמַחֵית רִירֵיהּ 13
עַל דְּקָנֵיהּ׃ וַאֲמַר אָכִישׁ לְעַבְדּוֹהִי הָא גַבְרָא שְׁטֵי הוּא לְמָא אַיְתֵיתוּן יָתֵיהּ 14
לְוָתִי׃ חֲסַר שְׁטָיָא אֲנָא אֲרֵי אַיְתֵיתוּן יָת דֵּין לְאִשְׁתָּטָאָה קֳדָמַי הֲדֵין יֵעוֹל לְבֵיתִי׃ 15

כב

וְאָזַל דָּוִד מִתַּמָּן וְאִשְׁתֵּזִיב לְמְעָרַת עֲדוּלָם וּשְׁמַעוּ אֲחוֹהִי וּבֵית אֲבוּהִי וּנְחַתוּ לְוָתֵיהּ 1
לְתַמָּן׃ וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוָתֵיהּ כָּל גְּבַר מְעִיק רוּחַ וְכָל גְּבַר דִּי לֵיהּ מָרֵי רְשׁוּ וְכָל גְּבַר מָרִיר 2
נַפְשׁ וַהֲוָה עֲלֵיהוֹן לְרַבָּא וַהֲווּ עִמֵּיהּ כְּאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא׃ וְאָזַל דָּוִד מִתַּמָּן לְמִצְפֵּא דְמוֹאָב 3
וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְמוֹאָב יִפּוֹק כְּעַן אַבָּא וְאִמָּא עִמְכוֹן עַד דְּאֵדַע מָה יַעֲבֵיד לִי יְיָ׃ וְאַשְׁרִנּוּן 4
קֳדָם מַלְכָּא דְמוֹאָב וִיתִיבוּ עִמֵּיהּ כָּל יוֹמִין דְּהָוָה דָּוִד מְטַמַּר בְּמִצְדְיָא׃ וַאֲמַר נְבִיָּא 5
לְדָוִד לָא תֵּתֵב בְּמִצּוּדְיָא אֲתָא וְאָזַל לָךְ לַאֲרַע יְהוּדָה וַאֲזַל דָּוִד וַאֲתָא לְחוּרְשָׁא דְחָרֶת׃
וּשְׁמַע שָׁאוּל אֲרֵי אִתְיְדַע דָּוִד וְגַבְרַיָּא דְעִמֵּיהּ וְשָׁאוּל יָתֵיב בְּגִבְעָתָא תְּחוֹת אֶשְׁלָא 6
בְּרָמָתָא וּמְרִנְיָתֵיהּ בִּידֵיהּ וְכָל עַבְדּוֹהִי קָיְמִין עֲלוֹהִי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit David ad Ahhimelech, Forsan est hic sub manu tua hasta aut gla- 8
dius; quia etiam gladium meum, & etiam *vasa* mea non tuli in manu mea, quia fuit verbum regis in festinatione. Et dixit sacerdos, Gladius 9
Goliath Pelisthæi, quem occidisti in planitie Glandis opertus pallio, post quam quæsivit illi in ephod, si eum accipias tibi, accipe; quia non alius præter eum hic; & dixit David, Non est ut ipse: da illum mihi. Et surre- 10
xit David, & fugit in die illo ab-ante Saul, & venit ad Achis regem Gath. Et dixerunt servi Achis ei, Nónne hic David rex terræ? nonne huic audire facientes in choris, dicendo; Occidit Saul in millib⁹, & David in decem 11
millib⁹? Et posuit David verba hæc in corde suo, & timuit valde ab-ante Achis regem Gath. Et mutavit *rationem* suam in oculis eorum, & stupid⁹ 12
factus est in manu eorum, & lineans super valvas portæ, & descendere faciens salivam suam super barbam suam. Et dixit Achis servis suis, Ecce ut 13 14
vidistis quòd vir stultus ipse; quare venire feciſtis illum ad me? Indigens stultis ego quòd venire feciſtis hunc ad stultizandum ante me? num hic intrabit ad domum meam?

CAP. XXII.

ET abiit David inde, & liberatus est ad speluncam Ghadulam: & au- 1
dierunt fratres ejus & domus patris ejus, & descenderunt ad eum eò. Et congregati sunt ad eum omnis vir afflictus spiritu & omnis vir cui domi- 2
nus fœnoris, & omnis vir amarus anima; & fuit super eos in principem, & fuerunt cum eo quasi quadringenti viri. Et ivit David inde ad Mispeia 3
Moab, & dixit regi Moab, Exeat nunc pater meus, & mater mea vobiscum, usq; quò cognoscam quid faciet mihi Dñs. Et manere fecit illos ante re- 4
gem Moab, & sederunt cum illo omnib⁹ diebus quib⁹ fuit David absconditⁿ in Meszadia. Et dixit Gad propheta ad David, Non sedebis in Me-
szadia: veni & ito tibi ad terram Juda: & ivit David & venit ad sylvam Hhareth. Et audivit Saul quòd not⁹ fuit David & viri qui cum eo; & Saul 5 6
sedens in Gibghatha sub arbore in Ramatha: & hasta ejus in manu ejus, & omnes servi ejus stantes apud eum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Præterea dixit David Ahimelecho, An non habes hîc præ manib⁹ gladiũ aut lanceã? nam neque gladiũ meũ neq; lanceã meã sumpsi manibus meis, quia sermo regis urgebat. Dixit sacerdos, Gladi⁹ Goliad Philisthæi quẽ occidisti in valle terebinthi, ecce involut⁹ est in sudario & *collocatus* à tergo ephodi: si cum accipere vis, accipe; quia null⁹ est alius præter ipsũ hîc. Dixit David, Non est ei similis, da eũ mihi. Itaq; surgens David aufugit à conspectu Saulis eo die, recepítq; se ad Achis regẽ Gath. Dixerũt autẽ ad Achis servi sui, Hic est rex terræ Israelis: huic canebãt filiæ Israelis dicentes; Interfecit Saul millia, David autẽ myriadas. Hæc verba reposuit David in corde suo, multúmq; timens Achis regẽ Gath, Mutavit saporem suũ in oculis ejus, & fœdũ se reddidit in oculis eorũ: & limini januæ insidens emittebat salivã suam sup barbã suam. Quapropter dixit Achis servis suis, Ecce videratis hominem insanũ esse, ad quid adduxistis eum ad me? Numquid sens⁹ expers ego sum, ut hunc adduceretis ad insaniendum in me? hiccine ingredietur domum meam?

CAP. XXII.

Profect⁹ ergò David inde, aufugit in speluncam Arlam: ꝙ cùm audissent fratres ej⁹ & universa domus patris ejus, descenderunt ad eum illuc. Congregaverunt se quoq; ad eum quilibet acerbitate press⁹, & quicunq; creditorẽ habebat, & quisquis amaro erat animo, fuítq, dux eorũ: & fuerũt cum eo fermè quadringenti viri. Deinde profect⁹ David illinc ad Masphia Moabi, dixit regi Moabi, Moretur pater me⁹ & mater mea apud vos, donec sciã quid factur⁹ sit mihi De⁹. Sic reliquit eos apud regẽ Moab manseruntq; cum eo cunctis diebꝰ quibꝰ fuit David in Masphia. Dixit autẽ Gad propheta Davidi, Ne morẽris in Masphia, vade, ingredere terrã Jud.. Discessit ergò David, & ingress⁹ est sylvã Hezjoth. Audiens autẽ Saul apparuisse Davidẽ & viros qui cum eo erant (porrò Saul sedebat in Gebaa sub amygdalo quæ erat in colle, lanceã suam manu tenens, astantib⁹ ei omnib⁹ servis suis,)

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit etiam David ad Achimelech, Estne hîc apud te gladꝰ aliqu⁹ aut lanceã? nam neq; gladiũ meũ neq; lanceã tuli mecum, eò quòd mandatum regis me multùm urgeret. Dixit sacerdos, Adest hîc gladius Goliad Palestini quem trucidâsti in convalle terebinthi: ecce involutus, positúsque postè instrumentum oracul: si illum accipere velis, accipe quia nullus est hîc alius præter eum. Dixit David, Incomparabilis est, pe quàm optimus, da eum mihi. Eo accepto fugit David à Saule eodem die, venitque ad Achis regem Geth. Dixerunt autem servi Achis ad eum, Iste est rex filiorum Israel, hic est ille cui canebant filiæ Israelis, ac dicebant; Interfecit Saul millia, David autem phalanges. Hæc verba cùm audisset David, contremuit cor ejus, multúmque timuit ab Achis rege. Et finxit se pavidum in conspectu ejus; & colorem suum turpem, vultúmque suum deformem simulans coram eis, sedit super limen januæ, demisitque spumam salivæ suæ super barbam suam: Ita ut diceret Achis ad servos suos, Videbatis hunc hominem esse vesanum, cur adducebatis eum ad me? Num ego sum demens, ut vesanum hunc adduceretis ad insaniendum in me? huic simili ingredietur domum meam?

CAP. XXII.

Surgens itaque David discessit illinc, & effugit in speluncam Arlam, seseque recepit in eam: quo audito fratres ejus & universi domestici ejus, convenientes descenderunt illuc ad eum. Confluxerúntq; ad eum omnes viri afflicti et omnes alieno ære constricti, omnesque viri amaro animo et pauperes, factúsque est caput eorum: et fuerunt cum eo quadringenti circiter viri. Inde profectus ad Masphia in terram Moab, dixit ad regem Moab, Habitet apud te pater meus et mater mea, donec videam quid facturus sit mihi Deus. Sic reliquit eos apud regem Moab, moratique sunt ibi cunctis diebus quibus mansit David in Masphia. Tum dixit Gad propheta Davidi, Ne habites in Masphia, sed abi, ingredere terram Juda: & profectus inde David, ingressus est sylvam siliquarum. Audiens autem Saul prodisse Davidem cum socius suis (sedebat autem Saul in Gabaa sub arbore amygdali quæ est in Rama, & speculam suum manu tenebat, omnesq; servi ipsius circumstabant eum,)

שמואל א: כב

filii quæso Audite :eum *super stantibus* suis servis Saul Dixitque
7 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְעַבְדָיו הַנִּצָּבִים עָלָיו שִׁמְעוּ־נָא בְנֵי
vobis omnibus ; vineas & ,agros Isai filius dabit vobis omnib⁹ Etiã :Jemini
יְמִינִי הַגַּם־לְכֻלְּכֶם יִתֵּן בֶּן־יִשַׁי שָׂדוֹת וְכُרָמִים לְכֻלְּכֶם
vos omnes *estis ligati* Quia *? contemorum principes* & ,*millium principes* ponet
8 יָשִׂים שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת: כִּי קְשַׁרְתֶּם כֻּלְּכֶם
,Isai filio cum *meũ filium excidendo in* meam aurem *revelans* non & ,*me super*
עָלַי וְאֵין־גֹּלֶה אָזְנִי בְּכָרְתִ־בְּנִי עִם־בֶּן־יִשַׁי
suscitavit quia ,meam aurem *revelans* & ,*me* super vobis ex *ægrotans* non &
וְאֵין־חֹלֶה מִכֶּם עָלַי וְגִלָּה אָזְנִי כִּי הֵקִים
? hanc diem *secundùm insidiatorem* ad me *super* meum servum meus filius
בְּנִי אֶת־עַבְדִּי עָלַי לָאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה:
,Saul servos super constitutus *ipse* & Edomæus Doeg respondit Et
9 וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי וְהוּא נִצָּב עַל־עַבְדֵי שָׁאוּל
filium Achimelech ad Nob in venientẽ Isai filium Vidi : dixit &
וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־בֶּן־יִשַׁי בָּא נֹבָה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־
& ,*ei* dedit escam & ,*Domino in ei interrogavit* Et .Achitub
10 אֲחִיטוּב: וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה וְצֵדָה נָתַן לוֹ וְאֶת
vocandum ad rex misit Et .*ei* dedit Peliſtæi Gholiath gladiũ
חֶרֶב גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא
,*ej⁹* patris *domum* omnem & ,*sacerdotem* Achitub filium Achimelech
אֶת אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו
.regem ad ipſi omnes venerunt & : Nob in qui ,*sacerdotes*
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל־הַמֶּלֶךְ:
ego Ecce ,dixit & : Achitub fili nunc Audi : Saul dixit Et
12 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶן־אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי
,tu *me super estis ligati* quid Ut : Saul eum ad Dixitque .*mi domine*
13 אֲדֹנִי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם עָלַי אַתָּה
,*Deo in ei interrogando* &,gladium & panem ei *te dando in* ,Isai filius &
וּבֶן־יִשַׁי בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאוֹל לוֹ בֵּאלֹהִים
respondit Et ? hanc diem *secundùm insidiantem in* me *in consurgendum ad*
לָקוּם עָלַי לָאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה: וַיַּעַן
David *sicut tuis servis omnibus in* quis Et : ait & ,regi Achimelech
אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר וּמִי בְכָל־עֲבָדֶיךָ כְּדָוִד
? tua domo in gloriosus & ,*tuum auditum ad recedens* & ,regis gener & ,fidelis
נֶאֱמָן וְחָתָן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד בְּבֵיתֶךָ:
imponat Ne mihi Absit ? *Deo in ei interrogare* cœpi hodie Num
15 הַיּוֹם הַחִלֹּתִי לִשְׁאוֹל לוֹ בֵּאלֹהִים חָלִילָה לִי אַל־יָשֶׂם
novit non quia ; mei patris domo omni in *verbum* suo servo *in* rex
הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ דָבָר בְּכָל־בֵּית אָבִי כִּי לֹא יָדַע
: rex Dixitque .magnum vel parvum *verbum* ,*hoc omni in* tuus servus
16 עַבְדְּךָ בְּכָל־זֹאת דָּבָר קָטֹן אוֹ גָדוֹל: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
Dixitque .*tui patris domus* omnis & ,tu ,Achimelech morieris Moriendo
17 מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אָתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ: וַיֹּאמֶר
interficite & ,Convertimini : eum *super stantibus* cursoribus rex
הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ וְהָמִיתוּ
cognoverũt quia &,David cum eorũ manus etiam quia :Domini ſacerdotes
כֹּהֲנֵי יְהוָה כִּי גַם־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי יָדְעוּ
ſervi noluerunt & :meam aurem *revelarunt* non & ,*ipſe fugiens* quòd
כִּי־בָרַח הוּא וְלֹא גָלוּ אָזְנִי וְלֹא אָבוּ עַבְדֵי
.Domini ſacerdotes *in irruendum ad* ſuam manum mittere regis
הַמֶּלֶךְ לִשְׁלֹחַ אֶת־יָדָם לִפְגֹּעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה:
eſt cõverſ⁹ &:ſacerdotes *in irrue* & ,tu Convertere :Doeg ad rex dixit Et
18 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוֵג סֹב אַתָּה וּפְגַע בַּכֹּהֲנִים וַיָּסָב
illa die in interfecit & :ſacerdotes *in ipſe irruit* & ,Edomæus Doeg
דוֵג הָאֲדֹמִי וַיִּפְגַּע הוּא בַּכֹּהֲנִים וַיָּמֶת בַּיּוֹם הַהוּא
civitatẽ Nob Et .lineum ephod *portantem virum* quinque & octoginta
19 שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד: וְאֶת־נֹב עִיר־
infante ab ,mulierem ad uſque & viro à ,gladii *os ad* percuſſit ſacerdotum
הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי־חָרֶב מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה מֵעוֹלֵל
.gladii *os ad agnum* & ,*aſinum* & ,*bovem* & ,*ſugentem* ad uſque &
וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וַחֲמוֹר וָשֶׂה לְפִי־חָרֶב:

Verſio VUL. LAT.

7 Ait ad ſervos ſuos qui aſſiſtebãt ei , Audite nunc filii Jemini : numquid omnibus vobis dabit filius Iſai agros et vineas,et univerſos vos faciet tribunos,et 8 centuriones: Quoniã conjurâſtis omnes adverſùm me,& nõ eſt qui mihi renuntiet;maximè cùm & filius meus fœdus inierit cum filio Iſai ? Non eſt qui vicẽ meã doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi : eò quòd ſuſcitaverit filius meus ſervùm meũ adverſùm me, inſidiantẽ mihi uſque hodié. Reſpondens autem Doeg Idumæus,qui aſſiſtebat, & erat primꝰ inter ſervos Saul,Vidi inquit, filiũ Iſai in Nobe, apud Achimelech filium Achitob ſacerdotẽ. Qui 10 conſuluit pro eo Dñm,& cibaria dedit ei:ſed & gladiũ Goliath Philiſthæi dedit illi. Miſit 11 ergò rex ad accerſendũ Achimelech ſacerdotẽ filium Achitob,& omnem domũ patris ejus,ſacerdotũ,qui erant in Nobe, qui univerſi venerunt ad 12 regẽ. Et ait Saul ad Achimelech ; Audi,fili Achitob. Qui reſpondit;Præſtò ſum,domine. 13 Dixítque ad eum Saul, Quarè conjurâſtis adverſùm me,tu & filiꝰ Iſai, & dediſti ei panes & gladium, & conſuluiſti pro eo Deũ, ut conſurgeret adverſùm me,inſidiator uſque hodiè permanens? Reſpondénſq; Achimelech regi, ait; Et quis in 14 omnibus ſervis tuis,ſicut David fidelis,& gener regis, & pgens ad imperium tuũ, & glorioſus in domo tua? Num hodiè cœpi pro eo conſulere Deũ?abſit 15 hoc à me:ne ſuſpicetur rex adverſùs ſervum ſuum rem hujuſcemodi, in univerſa domo patris mei:non enim ſcivit ſervꝰ tuus quidquã ſup hoc negotio, 16 vel modicũ vel grande. Dixítque rex;Morte moriêris Achimelech,tu,& omnis domus patris tui. Et ait rex emiſſariis, 17 qui circumſtabant eum ; Convertimini, & interficite ſacerdotes Dñi: nam manus eorum cum David eſt : ſcientes quòd fugiſſet,et non indicaverũt mihi. Noluerũt autem ſervi regis extendere manus ſuas in ſacerdotes Dñi. Et ait rex ad Doeg ; Convertere tu, & irrue in ſacerdotes. Converſúſque Doeg Idumæus,irruit in ſacerdotes, & trucidavit in die illa octogintaquinque viros veſtitos ephod lineo. Nobe autem civitatem ſacerdotum percuſſit in ore gladii, viros & mulieres, & parvulos,& lactentes, bovémque & aſinum,& ovem in ore gladii.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς παρεστηκότας (λ) αὐτῷ, Ἀκούσατε δή (μ) υἱοὶ Βενιαμίν, εἰ ἀληθῶς πᾶσιν ὑμῖν δώσει ὁ υἱὸς Ἰεσσαὶ ἀγροὺς καὶ ἀμπελῶνας, καὶ πάντας ὑμᾶς (ν) 8 τάξει ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους. Ὅτι συσκέψασθε πάντες ὑμεῖς ἐπ' ἐμέ, καὶ οὐκ (ξ) ἔστιν ὁ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ἐν τῷ διαθέσθαι τὸν υἱόν μου διαθήκην μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ οὐκ ἔστι πονῶν (ο) περὶ ἐμοῦ ἐξ ὑμῶν, καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ὅτι ἐξήγειρεν (π) ὁ υἱός μου τὸν δοῦλόν μου ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρόν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ ἀποκρίνεται (ρ) Δοὴκ ὁ Σύρος ὁ καθεστηκὼς ἐπὶ τοὺς ἡμιόνους Σαὺλ, καὶ εἶπεν, Ἑώρακα τὸν υἱὸν Ἰεσσαὶ ἐρχόμενον εἰς (σ) Νομβὰ πρὸς (τ) Ἀβιμέλεχ υἱὸν Ἀχιτὼβ 10 ἱερέα. Καὶ ἠρώτα αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπισιτισμὸν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ τὴν ῥομφαίαν Γολιὰθ τοῦ 11 ἀλλοφύλου ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ ἀπέστειλεν (υ) ὁ βασιλεὺς καλέσαι (φ) Ἀβιμέλεχ υἱὸν (χ) Ἀχιτὼβ καὶ πάσας τὰς υἱὰς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τοὺς (ψ) ἱερεῖς τοὺς ἐν Νομβὰ. καὶ παρεγένοντο 12 πάντες πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Ἄκουε δή υἱὲ Ἀχιτώβ. καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ, λάλει κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαὺλ, Ἰνατί (ω) καὶ ἐμοῦ συνεβουλεύσω σὺ καὶ ὁ υἱὸς Ἰεσσαὶ, δοῦναί σε αὐτῷ ἄρτον καὶ ῥομφαίαν, καὶ (α) ἐρωτᾶν αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ, τοῦ δοῦναι αὐτὸν ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρὸν, ὡς 13 ἡ ἡμέρα αὕτη; Καὶ ἀπεκρίθη (β) τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπε, Καὶ τίς ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις σου ὡς Δαυὶδ πιστὸς, καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, καὶ 14 ἄρχων παντὸς παραγγέλματός σου, καὶ ἔνδοξος ἐν τῷ οἴκῳ (γ) σου; Ἡ σήμερον ἤρξατο ἐρωτᾶν αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ μηδαμῶς. μὴ δότω ὁ 15 βασιλεὺς κατὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ λόγον, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, ὅτι οὐκ ἤδει ὁ δοῦλός σου ἐν πᾶσι τούτοις ῥῆμα μικρὸν, ἢ 16 μέγα. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σαὺλ, Θανάτῳ ἀποθανῇ (ε) Ἀβιμέλεχ σὺ, καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς 17 δορυφόροις τοῖς ἑφεστηκόσι (ζ) πρὸς αὐτὸν, Προσαγάγετε καὶ θανατώσατε τοὺς ἱερεῖς τοῦ κυρίου, ὅτι καὶ ἡ χεὶρ αὐτῶν μετὰ Δαυὶδ, καὶ ὅτι ἔγνωσαν ὅτι φεύγει αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψαν τὸ ὠτίον μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως ἐπενεγκεῖν τὰς χεῖρας αὐτῶν (η) ἀπαντῆσαι εἰς τοὺς ἱερεῖς κυρίου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δοὴκ, Ἐπιστρέφου σὺ, καὶ ἀπάντησον εἰς τοὺς ἱερεῖς. καὶ ἐπιστρέφων Δοὴκ ὁ Σύρος, καὶ ἐθανάτωσε τοὺς ἱερεῖς (θ) τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πεντακοσίους καὶ πέντε ἄνδρας, 19 πάντας αἴροντας (ι) ἐφούδ. Καὶ τὴν (κ) Νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων ἐπάταξεν ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς, ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος, καὶ μόχου, καὶ ὄνου, καὶ (λ) προβάτου.

Et dixit Saul ad pueros ſuos, qui aſſiſtebant ei, Audite nunc filii 7
Benjamin; ſi verè omnibus vobis dabit filiꝰ Jeſſæ agros,et vineas, et omnes vos ſtatuet centuriones, & chiliarchos; Quia compoſiti eſtis omnes vos ſuper me, & non eſt, qui revelet auriculam meam, cum diſpoſuerit filius meꝰ teſtamentum cum filio Jeſſe: & non eſt qui laboret pro me ex vobis, & revelans auriculam meam: quoniam ſuſcitavit filiꝰ meꝰ ſervum meum ſuper me in inimicũ, ſicut dies hæc. Et reſpondet Doec 9
Syrus, qui præſidebat ſuper mulas Saul, & dixit; Vidi filium Jeſſe advenientem in Nomba ad(d) Abimelech filium Achitob ſacerdotem. Et interrogavit ei per Deũ, 10
& cibaria dedit ei: & gladium Goliath alienigenæ dedit ei. Et miſit rex vocare Abimelech 11
filium Achitob, & omnes filios patris ejꝰ, ſacerdotes, qui in Nomba. Et advenerunt omnes ad regem. Et dixit Saul; Audi nunc 12
fili Achitob. Et dixit, Ecce ego, Loquere dñe. Et dixit ei Saul, 13
quid compoſitus es contra me tu, & filius Jeſſæ, ad dandum te ei panem, & gladium, & interrogandum ei per Deum, ad ponendũ eum ſuper me in inimicũ, ſicut 14
dies hæc? Et reſpondit regi, et dixit; Et quis in omnibꝰ ſervis tuis, ſicut David, fidelis, & gener regis, & (e) princeps omnis præcepti tui, & honoratꝰ in domo tua? Nunquid hodiè cepi interrogare ei per Deum? Nequaquam. Ne detur rex contra ſervũ ſuum verbum, 15
& ſuper totam domum patris mei: quoniã ignoravit ſervus tuus in omnibus his verbum parvum, vel magnum. Et dixit rex Saul; 16
Morte moriêris Abimelech tu, & univerſa domus patris tui. Et dixit rex emiſſario, qui aſſiſtebant 17
apud eum; Adducite, & interficite ſacerdotes Domini: quoniã manus eorum cum David: et quoniã cognoverunt, quia fugit ipſe, & non revelaverunt auriculam meam. Et non voluerunt pueri regis inferre manus ſuas ad occurendum in ſacerdotes Domini. 18
Et dixit rex ipſi Doec; Convertere tu, & occurre in ſacerdotes. Et convertit ſe Doec Syrus; & interfecit ſacerdotes Domini in die illa, (f) trecentos, & quinq; viros, omnes portantes Ephod. Et ipſam Nomba civitatem ſacerdotum percuſſit in ore 19
gladii à viro uſq; ad mulierẽ, ab infante uſq; ad lactentem, et vitulum, et aſinum, et ovem.

MS.A. (λ) αὐτῷ, * καὶ εἶπεν αὐλοῦς, Ἀκούσατε (μ) υἱοὶ Ἰεμειτὶ, εἰ (ν) τάξει χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους. Ὅτι (ξ) ἔστιν ἀποκαλύπτων (ο) ἐξ ὑμῶν οὐ μοὶ ἰμᾶς καὶ (π) υἱός μου (ρ) Δωὴγ (σ) Νοβᾶ (τ) Ἀμμέλεχ (υ) Σαὺλ ὁ βασιλεὺς (φ) Ἀχμέλεχ (χ) Ἀχιτὼβ * ἱερέαν καὶ (ψ) ἱερεῖς τῶ κυρίου τοὺς ἐν Νοβᾶθ. καὶ (ω) σὺ καὶ ἐμοῦ καὶ (α) ἐπερωτᾷν αὐτὸν διὰ (β) Ἀχιμέλεχ τῷ (γ) ζοῦν ὡς σήμερον (δ) δοῦλός σου ἐν (ε) Ἀχιμέλεχ (ζ) ἐπ' αὐτῷ, (η) * ἀμῶ τῆσαι τοὺς (θ) κυρίου * καὶ ἐθανάτωσεν ἐν τῷ (ι) ἐφοὺδ λίνον. (κ) Νοβὰ (λ) προβάτου * ἐν στόματι ῥομφαίας. Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וְאָמַר שָׁאוּל לְעַבְדוֹהִי דְּקָיְמִין עֲלוֹהִי שְׁמָעוּ כְעַן בְּנֵי שִׁבְטָא דְבִית בִּנְיָמִן אַף לְכוֹלְכוֹן
8 יִתֵּן בַּר יִשַׁי חַקְלִין וְכַרְמִין לְכֻלְכוֹן יְמַנֵּי רַבָּנֵי אַלְפִין וְרַבָּנֵי מְאָוָתָא: אֲרֵי מְרַדְתּוּן כֻּלְכוֹן
עֲלַי וְלֵית דְּחָיֵי לִי כַּד גָּזַר קְיָם בְּרִי עִם בַּר יִשַׁי וְלֵית דְּכָאֵב מִנְּכוֹן עֲלַי וּמְחַוֵי לִי אֲרֵי אֲקִים
9 בְּרִי יַת עַבְדִּי עֲלַי לְכַמָּנָא כְיוֹמָא הָדֵין: וַאֲתֵיב דּוֵאג אֲדוֹמָאָה וְהוּא מְמַנָּא עַל עַבְדֵי
10 שָׁאוּל וַאֲמַר חֲזֵיתִי יַת בַּר יִשַׁי אֲתָא לְנוֹב לְוַת אֲחִימֶלֶךְ בַּר אֲחִיטוּב: וּשְׁאַל לֵיהּ בְּמֵימְרָא
11 דַיְיָ וְזִוְדִין יְהַב לֵיהּ וְיַת חַרְבָּא דְגָלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה יְהַב לֵיהּ: וּשְׁלַח מַלְכָּא לְמִקְרֵי יַת
אֲחִימֶלֶךְ בַּר אֲחִיטוּב כַּהֲנָא וְיַת כָּל בֵּית אֲבוּהִי כַּהֲנַיָּא דִי בְנוֹב וַאֲתוֹ כוּלְהוֹן לְוַת מַלְכָּא:
12 וַאֲמַר שָׁאוּל שְׁמַע כְּעַן בַּר אֲחִיטוּב וַאֲמַר הָא אֲנָא רְבוֹנִי: וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל לְמָה
13 מְרַדְתּוּן עֲלַי אַתְּ וּבַר יִשַׁי בְּמִתְּנָךְ לֵיהּ מָזוֹן וְחַרְבָּא וּשְׁאֵילִית לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֶקֱם
14 עֲלַי לְכַמָּנָא כְיוֹמָא הָדֵין: וַאֲתֵיב אֲחִימֶלֶךְ יַת מַלְכָּא וַאֲמַר וּמַן בְּכָל עַבְדָּךְ כְּדָוִד מְהֵימַן
15 וְחָתְנָא דְמַלְכָּא וְרַב עַל מִשְׁמַעְתָּךְ וְיָקִיר בְּבֵיתָךְ: יוֹמָא דֵין שְׁרִיתִי לְמִשְׁאַל לֵיהּ בְּמֵימְרָא
דַיְיָ חָס לִי לָא יְשַׁוֵי מַלְכָּא בְעַבְדֵיהּ פִּתְגָמָא בְּכָל בֵּית אֲבָא אֲרֵי לָא יְדַע עַבְדָּךְ בְּכָל דָּא
16 פִּתְגָם זְעִיר אוֹ רַב: וַאֲמַר מַלְכָּא מְמָרַת תְּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתְּ וְכָל בֵּית אֲבוּךְ: וַאֲמַר מַלְכָּא
17 לְרָהֲטַיָּא דְקָיְמִין עֲלוֹהִי אִסְתְּחָרוּ וּקְטוֹלוּ לְכַהֲנַיָּא דַיְיָ אֲרֵי אַף יְדֵיהוֹן עִם דָּוִד וַאֲרֵי יְדָעוּ אֲרֵי
עָרִיק הוּא וְלָא חַוִּי לִי וְלָא אֲבוֹ עַבְדֵי מַלְכָּא לְאוּשָׁטָא יַת יְדֵיהוֹן לְמִשְׁלַט בְּכַהֲנַיָּא דַיְיָ:
18 וַאֲמַר מַלְכָּא לְדוֵאג אִסְתְּחַר אַתְּ וּשְׁלוֹט בְּכַהֲנַיָּא וְאִסְתְּחַר דּוֵאג אֲדוֹמָאָה וּשְׁלַט הוּא
19 בְּכַהֲנַיָּא וּקְטַל בְּיוֹמָא הַהוּא תַּמָּנְיָן וְחַמְשָׁא גַּבְרִין דְּכָשְׁרִין לְמִלְבַּשׁ אֶפּוֹד בּוּץ: וְיַת נוֹב
קִרְיַת כַּהֲנַיָּא קְטַל לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא מֵעוּלַיָּם וְעַד יְנִיק וְתוֹר וְחַמְרָ
וְאַמַּר לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit *Saul* ſervis ſuis,qui ſtantes apud eum, Audite nnnc filii tribus *do-* 7
mus Binjamin, etiam omnibus vobis dabit filius Iſai agros, & vineas; omnes vos præficiet magiſtros millium,& magiſtros centenorum? Quia re- 8
bellâſtis omnes vos ſuper me, & non eſt qui indicet mihi quando pepigit fœdus filius meus cum filio Iſai, & non eſt qui doleat inter vos ſuper me, & indicet mihi quòd ſtatuit filius meus ſervum meum ſuper me ad inſidias *in* die hac. Et reſpondit Doeg Idumæus, & ipſe præpoſitus ſuper ſervos 9
Saul, & dixit, Vidi: filius Iſai venit ad Nob ad Ahhimelech filium Ahhitob. Et quæſivit illi in dicto Dñi, & viatica dedit illi, & gladium Go- 10
liath Peliſthæi dedit illi. Et miſit rex ad vocandum Ahhimelech filium 11
Ahhitob ſacerdotem, & omnem domum patris ejus, ſacerdotes qui in Nob: & venerunt omnes illi ad regem. Et dixit *Saul*, Audi nunc fili 12
Ahhitob, & dixit : Ecce me domine mi. Et dixit ei *Saul*, Quare rebel- 13
lâſtis in me, tu & filius Iſai ? in dando te illi cibum & gladium,& quæ- 14
ſiſti illi in dicto Domini ad ſtandum ſuper me in inſidias, ſicut die hoc ? Et reſpondit Ahhimelech regi, & dixit, & quis in omnibꝰ ſervis tuis, ut *David*, fidelis, & gener regis,& magiſter ſuper omnem auditionem tuam, & honoratꝰ in domo tua ? Die hoc cœpi quærere illi in dicto Dñi ? abſit 15
mihi ; non ponet rex in ſervo ſuo verbum, *in* omni domo patris mei, quia non novit ſervꝰ tuus in omni hoc verbum parvũ aut magnũ. Et dixit rex, 16 17
Moriendo morieris Ahhimelech,tu & omnis domꝰ patris tui. Et dixit rex ad curſores qui ſtantes ſuper illum, Circuite & occidite ſacerdotes Dñi, quia manus illorum cum David, & quia cognoverunt quòd fugiens ille, & non indicarunt mihi:& non voluerunt ſervi regis extendere manꝰ ſuas 18
ad poteſtatem exercendum in ſacerdotes Dñi. Et dixit rex ad Doeg, Circui tu & poteſtatem *exerce* in ſacerdotes : et circuivit Doeg Edomæus, et po- teſtatem exercuit ipſe in ſacerdotes, et occidit in die illo octoginta et 19
quinq; viros qui idonei ad veſtiendũ Ephod byſſi. Et Nob urbem ſacerdo- tum *occîdit* in acie gladii à viro et uſq; mulierem, ab adoleſcente et uſq; lactantem, et bovem, et aſinum, et pecudem in acie gladii.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit Saul servis suis sibi astantibus, Audite filii Benjamin, num vobis omnibus daturus est filius Isai agros & vineas, an vos omnes creaturus tribunos & centuriones? Quòd omnes rebellâstis in me, nec est qui mihi revelet pactum filii mei cum filio Isai, neque est quisquam vestrûm qui condoleat mihi, & revelet mihi? suscitavit enim filius meus servum meũ contra me *talem* insidiatorem qualis est hodiè. Respondit Doeg Adomæus qui præerat servis Saulis, & ait; Vidi Davidem venisse in Nochah ad Ahimelech filiũ Ahitob sacerdotem: Qui consuluit pro eo Deum & arma viaticúmque suppeditavit illi, & gladium Goliad Philistæi dedit illi. Tum misit rex vocatum Ahimelech filium Ahitob sacerdotem, totámque domum patris ejus sacerdotalem quæ erat in Nochah: & venerunt omnes ad regem, Dixítque Saul, Audi quæso fili Ahitob: qui respondit, Ecce me domine mi. Dixit Saul, Quare dolum struxistis contra me tu & filius Isai, subministrans ei panẽ & gladium, & consulens pro illo Deum, ut excitares adversùm me insidiatus quales sunt hodiernæ? Respondit Ahimelech sacerdos regi, & ait; Quis est inter omnes servos tuos fidus ut David gener regis, observans mandata tua, & honorabilis in domo tua? Hodiéne cœpi Deum consulere pro eo? absit à me: ne imponat rex servo suo, nec ulli ex paterna domo mea negotium istud: quoniam non est conscius servus tuus in toto hoc negotio rei magnæ aut parvæ. Dixit autem rex, Omnino moriéris Ahimelech, tu ac tota familia patris tui. Dixítque rex cursoribus qui adstabant sibi, Divertite, & occidite sacerdotes Dei, quia manus eorum sunt cum Davide, & scientes ipsum esse fugitivum, non revelárunt mihi: at noluerunt servi regis extendere manus suas, & lædere sacerdotes Dei. Quarè dixit rex ad Doeg, Diverte tu, & irrue in hos sacerdotes: irruítque Doeg in sacerdotes, & morte affecit eo die octoginta quinque viros qui gestabant ephod byssinum. Quapropter dedit illi civitatem sacerdotum, quæ trucidavit acie gladii à viro usque ad mulierem, & à juvenibus usque ad infantes, & boves, & asinos, & pecudes; acie *inquam* gladii.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit Saul servis suis sibi astantibus, Audite O filii Benjamin, num filius Isai daturus est vobis arva & vineas? an forè vos omnes constituturus est tribunos & chiliarchas? Quandoquidem conspirâstis vos omnes contra me, nec est qui vos qui indicet mihi fœdus quod pepigit filius meus cum filio Isai: nec est ullus vestrûm qui mihi condoleat, idque revelet mihi; siquidem filius meus provocavit servum meum insidiatorem contra me hodiè. Respondens Doeg Adomæus qui astabat cum servis Saulis, dixit; Vidi Davidem venisse ad Achimelech filium Achitob sacerdotem, Qui Deum consuluit de rebus ipsius, & suppeditavit ei vestes ac viaticum, deditque ei gladium Goliad Palestini. Misit ergò rex, & accersivit Achimelech filium Achitob sacerdotem, & totam domum patris ejus, omnésque sacerdotes qui erant in Nochah: quibus collectis et ad regem adductis, Dixit Saul, Audi fili Achitob. Respondit sacerdos, Præstò sum domine mi. Dixit ad eum Saul, Quarè conspirâstis in me tu et filius Isai, cum dedisti illi panem & gladium, & consuluisti eum de rebus ipsius, ut fieret contra me insidiator, ut hodiè vivaco? Respondens Achimelech sacerdos, dixit ad regem; Quis est inter omnes servos tuos fidelis ut David, gener regis, observans mandata ejus, honoratus in domo tua? Num hodiè cœpi precari pro eo, & consulere Deum de rebus ipsius? absit: ne concipiat rex de servo suo déque omnibus domesticis patris mei talem opinionem: nihil enim parùm vel multùm novit servus tuus ex hoc negotio. Dixit rex, Hodiè moriêris O Achimelech, tu & tota familia domûs patris tui. Tum dixit rex militibus suis qui coram se stabant, Obite, & interficite sacerdotes Domini, quia manus eorum sunt cum Davide, & cùm scivent ipsum esse à me fugientem, non indicârunt mihi: sed non sunt ausi servi regis interficere sacerdotes Dei. Tum dixit rex ad Doeg, Tu te verte, & interfice sacerdotes: impetens ergò Doeg sacerdotes interfecit eos, & trucidati fuerunt eo die octoginta quinque viri ferentes vas oraculi, & induentes vestitum sacerdotium. Fussit etiam illi ut occîderet omnes qui erant in civitate sacerdotum, viros simul ac mulieres, adolescentes ac pueruios etiam, boves, asinos, & pecudes.

שמואל א : כג

fugit &;Ebiathar ej⁹ nomẽ &, Ahhitub *filio* Achimelech unus filius evasit Et 20
וַיִּמָּלֵט בֶּן־אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֲחִטוּב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר וַיִּבְרַח
Saul occidisset quòd ,David ipsi Ebjathar nunciavit Et .David post 21
אַחֲרֵי דָוִד : וַיַּגֶּד אֶבְיָתָר לְדָוִד כִּי הָרַג שָׁאוּל אֶת 22
illa die in Novi :Ebjathar ad David dixit Et .Domini sacerdotes
כֹּהֲנֵי יְהוָה : וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֶבְיָתָר יָדַעְתִּי בַיּוֹם הַהוּא
causã præbui ego:Saul nunciaret nunciãdo quòd,Edomæus Doeg ibi quòd
כִּי־שָׁם דּוֵג הָאֲדֹמִי כִּי־הַגֵּד יַגִּיד לְשָׁאוּל אָנֹכִי סַבֹּתִי
qui quia ,timeas ne :*mecum Sede* .tui patris *domũ animam omnem in*
בְּכָל־נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ : שְׁבָה אִתִּי אַל תִּירָא כִּי אֶת 23
.me penes *tu custodia* quia :tuã animam quæret,meã animam quæsierit
בַּקֶּשׁ אֶת־נַפְשִׁי תְּבַקֶּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ כִּי מִשְׁמֶרֶת אַתָּה עִמָּדִי :
CAP. XXIII. כג
,Chehilah *in pugnantes* Philistæi Ecce :dicendo,David nunciaverũt Et 1
וַיַּגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּקְעִילָה
:dicendo ,*Domino in* David interrogavit Et .areas *diripientes* ipsi &
וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת הַגֳּרָנוֹת : וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר 2
:David ad Dñs Dixitque ?istos Philistæos *in* percutiam &,vadam Num
הַאֵלֵךְ וְהִכִּיתִי בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד
viri Dixeruntque .Chehilah servabis & ,Philistæos *in* pcuties &,Vade
לֵךְ וְהִכִּיתָ בַּפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קְעִילָה : וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי 3
iverimus cùm etiam &,timemus Jehudah in hîc nos Ecce :eum ad David
דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה בִּיהוּדָה יְרֵאִים וְאַף כִּי־נֵלֵךְ
David adhuc addidit Et ?Philistim *orãtes* ad Chehilah in
קְעִילָה אֶל־מַעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים : וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד 4
descende ,Surge :dixit &,Dominus ei respõdit Et. *Domino in interrogandũ ad*
לִשְׁאוֹל בַּיהוָה וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד
,David abiit Et .tua manu in Philistæos *dans* ego quia ,Chehilah in
קְעִילָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ : וַיֵּלֶךְ דָּוִד 5
:eorum *acquisitionem* duxit &,Philistæis *in* pugnavit &,Chehilah in ejus viri &
וַאֲנָשָׁיו קְעִילָה וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיְנַהֵג אֶת־מִקְנֵיהֶם
.Chehilah habitatores David servavit &,magna plaga eos *in* percussitque
וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיֹּשַׁע דָּוִד אֶת יֹשְׁבֵי קְעִילָה :
ephod ,Chehilah in David ad Achimelech filius Ebjathar *fugiendo in* fuit Et 6
וַיְהִי בְּבָרַח אֶבְיָתָר בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ אֶל דָּוִד קְעִילָה אֲפוֹד
,Chehilah in David veniſſet ꝙ,Saul fuit nunciatũ Et.*ſua manu in* deſcendit
יָרַד בְּיָדוֹ : וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָא דָוִד קְעִילָה 7
ingrediẽdo eſt clauſ⁹ quia,mea manu in Deus eum *Alienavit* :Saul dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לָבוֹא
populum omnem Saul *apdire fecit* Et.vectis &,portarum urbem *in*
בְּעִיר דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ : וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־כָּל־הָעָם 8
ejus viros &,David *angustiandum ad*,Chehilah in *deſcendendũ ad*,prælium in
לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה לָצוּר אֶל דָּוִד וְאֶל־אַנְשָׁיו :
ad dixit & ;malum *tacens* Saul ſe *ſuper* quòd David cognovit Et
וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שָׁאוּל מַחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל 9
Deus Domine:David dixitque .ephod Applica :ſacerdotem Ebjathar
אֶבְיָתָר הַגִּישָׁה הָאֵפוֹד : וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי 10
in venire Saul *quærens* quòd,tuus ſervus audivit audiendo ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל שָׁמֹעַ שָׁמַע עַבְדֶּךָ כִּי־מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבֹא אֶל
domini me *concludent* Nunquid.me propter civitatẽ *corrumpendã ad* Chehilah 11
קְעִילָה לְשַׁחֵת לָעִיר בַּעֲבוּרִי : הֲיַסְגִּרֻנִי בְעָלֵי
tu⁹ *ſerv⁹* audivit quẽadmodũ,Saul deſcẽdet Nunquid?ej⁹ manu in Chehilah
קְעִילָה בְּיָדוֹ הֲיֵרֵד שָׁאוּל כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ
Deſcẽdet :Dñs Dixitq; .tuo ſervo quæſo Indica ?Iſrael Deus Domine 12
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַגֶּד־נָא לְעַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר יְהוָה יֵרֵד :
meos viros & ,me Chehilah *domini concludent* Nunquid :David Dixitq;
וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲיַסְגִּרוּ בְעָלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת־אַנְשַׁי 13
ejus viri & ,David ſurrexit Et .*Concludent* :Dñs dixit & ?Saul manu in
בְיַד שָׁאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ : וַיָּקָם דָּוִד וְאַנְשָׁיו
quo *ambulaverunt* & ,Chehilah è ſunt egreſſi & ;viri ſexcenti fermè
כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּצְאוּ מִקְעִילָה וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר
.Chehilah è David evaſiſſet quòd ,eſt nunciatum Sauli Et .ambulaverunt
יִתְהַלֵּכוּ וּלְשָׁאוּל הֻגַּד כִּי־נִמְלַט דָּוִד מִקְעִילָה
.exire ceſſavit &
וַיֶּחְדַּל לָצֵאת :

Versio VUL. LAT.

Evadens autẽ unus filiꝰ Achimelech, filii Achitob,cujꝰ nomẽ erat Abiathar,fũgit ad David. Et annuntiavit ei ꝙ occidiſſet Saul ſacerdotes Dñi. Et ait David ad Abiathar ; Sciebã in die illa,ꝙ cũm ibi eſſet Doeg Idumæus, proculdubiò annuntiaret Sauli:ego ſum reꝰ omnium animarum patris tui. Mane mecum,ne timeas:ſi quis quæſierit animã meã,quæret & animã tuã,mecúmq, ſervaberis

CAP. XXIII.

ET annuntiaverũt David,dicentes;Ecce Philiſthiim oppugnãt Ceilã,& diripiunt areas. Conſuluit ergò David Dñm, dicens;Num vadã et percutiam Philiſthæos iſtos?Et ait Dñs ad David;Vade,& pcuties Philiſthæos,et Ceilã ſalvabis. Et dixerũt viri, qui erãt cum David ad eum;Ecce nos hîc in Judæa conſiſtentes timemus : quantò magis ſi ierimꝰ in Ceilã adverſũ agmina Philiſthinorũ? Rurſũ ergò David conſuluit Dñm. Qui reſpondẽs, ait ei;Surge,& vade in Ceilã :ego enim tradã Philiſthæos in manu tua. Abiit ergò David,et viri ejꝰ,inCeilã, & pugnavit adverſùm Philiſthæos,& abegit jumẽta eorũ, & pcuſſit eos plagã magnã : & ſalvavit David habitatores Ceilæ.Porrò eo tempore,quo fugiebat Abiathar filiꝰ Achimelech ad David in Ceilã,ephod ſecũ habens,deſcenderat. Nunciatũ eſt autẽ Sauli quòd veniſſet David in Ceilã: & ait Saul; Tradidit eũ Deꝰ in manꝰ meas, concluſuſq; eſt, introgreſſꝰ urbẽ in qua portæ & ſeræ ſũt. Et præcepit Saul omni populo ut ad pugnã deſcenderet in Ceilã: & obſideret David,& viros ejꝰ. Quod cũ David reſciſſet, quia præpararet ei Saul clàm malũ, dixit ad Abiathar ſacerdotem; Applica ephod. Et ait David;Dñe Deꝰ Iſrael,audivit famã ſervꝰtuꝰ,ꝙ diſponat Saul venire in Ceilã, ut evertat urbẽ propter me : Si tradent me viri Ceilæ in manꝰ ejꝰ?& ſi deſcendet Saul, ſicut audivit ſervus tuꝰ? Dñe Deꝰ Iſrael,indica ſervo tuo. Et ait Dñs;Deſcendet. Dixitq; David,Si tradent me viri Ceilæ,& viros qui ſũt mecum,in manꝰ Saul? Et dixit Dñs, Tradent. Surrexit ergò David & viri ejꝰ quaſi ſexcenti,& egreſſi de Ceila,huc atq; illuc vagabantur incerti: nuntiatúmque eſt Sauli quòd fugiſſet David de Ceila, & ſalvatus eſſet:quam ob rem diſſimulavit exire.

Versio GRÆ.LXX.Interp.

Καὶ διασῳζε⁹ ὑὸς εἷς τῷ (μ) Αβιμέλεχ υἱῷ Αχιτὼβ, ᾧ ὄνομα αὐτῷ Αβιάθαρ, ᾔ ἐφυγὼν ὀπίσω(ν) Δαυὶδ. Καὶ ἀπήγγειλεν Αβιάθαρ τῷ Δαυὶδ, ὅτι ἐθανάτωσε Σαὺλ πάντας τοὺς ἱερεῖς τῷ κυρίῳ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ Αβιάθαρ, (ξ) Ἤδειν ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι Δωὴκ ὁ (ο) Σύρος ὅτι ἀπαγγέλων ἀπαγγελεῖ τῷ Σαύλ. ἐγὼ εἰμι αἴτιος τῶν (π) ψυχῶν οἴκου τοῦ πατρός σου. Κάθισον μετ' ἐμοῦ μὴ φοβοῦ, ὅτι ὃ ἐὰν ζητῇ τὴν ψυχήν μου τόπον, ζητήσω καὶ τὴν ψυχὴν σου, ὅτι παρὰ ἐμοὶ φυλάξαι σὺ παρ' ἐμοί.

ΚΕΦ. κγ'.

Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ, λέγοντες, Ἰδοὺ, οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν τῇ(α) Κεϊλὰ, καὶ αὐτοὶ(β) διαρπάζουσι, καταπατοῦσι τοὺς ἅλω. Καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου, λέγων, Εἰ πορεύθω, καὶ πατάξω τοὺς ἀλλοφύλους τούτους; καὶ εἶπε (γ) κύριος, Πορεύου, καὶ πατάξεις ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις τούτοις, καὶ σώσεις (δ) Κεϊλά. Καὶ (ε) εἶπον οἱ ἄνδρες τῷ Δαυὶδ πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ, ἡμεῖς ὧδε ἐνταῦθα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φοβούμεθα, καὶ πῶς ἔσται ἐὰν πορευθῶμεν εἰς Κεϊλὰ, εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν ἀλλοφύλων(ζ) εἰσπορευόμεθα; Καὶ προσέθετο (η) Δαυὶδ ἔτι ἐπερωτῆσαι διὰ τοῦ κυρίου. καὶ (θ) ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάστηθι καὶ καταβήθι εἰς Κεϊλὰ, ὅτι ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀλλοφύλους εἰς χεῖράς σου. Καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς(ι) Κεϊλὰ, καὶ ἐπολέμησε(κ) τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ (λ) καὶ ἀπήγαγε τὰ κλήνη αὐτῶν καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς πληγὴν μεγάλην, καὶ ἔσωσε Δαυὶδ τοὺς καθοικοῦντας(μ) Κεϊλά. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φεύγειν Αβιάθαρ υἱὸν Αχιμέλεχ πρὸς Δαυὶδ, καὶ αὐτὸς μετὰ Δαυὶδ εἰς(ν) Κεϊλὰ καλέδιον ἔχων ἐφὼδ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ(ξ) Σαὺλ, ὅτι ἦκε ὁ Δαυὶδ εἰς Κεϊλά. καὶ εἶπε Σαὺλ, Πέπραχεν αὐτὸν ὁ θεὸς (ο) εἰς τὰς χεῖράς μου, ὅτι(π) ἀπεκλείσθη εἰσελθὼν εἰς πόλιν θυρῶν καὶ μοχλῶν. Καὶ παρήγγειλε Σαὺλ παντὶ τῷ λαῷ (ρ) καταβαίνειν εἰς πόλεμον εἰς Κεϊλὰ, συνέχειν τὸν Δαυὶδ, καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ. Καὶ ἔγνω Δαυὶδ, (σ) ὅτι ὁ παρασιωπᾷ Σαὺλ κακὸν αὐτῷ τὸ κακόν. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Αβιάθαρ τὸν ἱερέα, Προσάγαγε τὸ ἐφὼδ κυρίῳ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ἀκοῇ ἀκήκοεν ὁ δοῦλός σου, ὅτι ζητεῖ Σαὺλ ἐλθεῖν ὧδε (τ) Κεϊλὰ διαφθεῖραι τὴν πόλιν δι' ἐμέ. Εἰ ἀποκλεισθήσε⁹; καὶ νῦν εἰ καταβήσε⁹ Σαὺλ καθὼς ἤκουσεν ὁ δοῦλός σου; κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπάγγειλον τῷ δούλῳ σου. καὶ εἶπε κύριος, (υ) Ἀποκλεισθήσε⁹. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὡσεὶ τετρακόσιοι, καὶ ἐξῆλθον ἐκ (χ) Κεϊλὰ, καὶ ἐπορεύοντο (ψ) ὃ ἐὰν ἐπορεύοντο. καὶ τῷ Σαὺλ ἀπηγγέλη, ὅτι διασέσωται Δαυὶδ ἐκ (ω) Κεϊλὰ, καὶ ἀνῆκεν (α) τοῦ ἐλθεῖν.

MS.A.(μ)Αχιμέλεχ(ν)Δαυὶδ.*ὅτι ἐθανάτωσεν(ξ)Ἤδειν ἐν(ο)Σύρος ἀπαγγέλλων(π)ψυχῶν ἐκείνων οἶκος Κεφ.κγ'. MS.A. (α) Κεϊλὰ,(β)διαρπάζουσιν τοὺς ἅλω. (γ) κύριος πρὸς Δαυὶδ, *καὶ πατάξεις(δ)Κεϊλά. (ε)εἶπαν(ζ)πορευόμεθα; (η)ἔτι Δαυὶδ ἐρωτῆσαι(θ)ἀπεκρίθη κύριος, καὶ εἶπεν, Ἀνάστηθι καὶ καταβήθι εἰς Κεϊλὰ,(ι)Κεϊλὰ,(κ)ἐν τοῖς(λ)καὶ *ὃν ἀπῆραν(μ)Κεϊλὰ.(ν) Κεϊλὰ ἐφὼδ κατέβη ἔχων ἐν (ξ) Σαὺλ, *Πέπραχεν (ο) εἰς χεῖράς (π) ἀποκλεί(ρ)εἰς πόλεμον καταβαίνειν εἰς Κεϊλὰ,(σ)ὅτι φῶ αὐτῷ Σαὺλ ὁ παρεσιώπα τὸ κα Καὶ εἶπεν Δαυὶδ, Εἰ παραδώσουσιν παρὰ τοῦ Κεϊλὰ ἐμὲ, καὶ τοὺς ἄνδρας μου(τ)Κεϊλὰ(υ)Αποκλεισθήσε⁹ Σαὺλ;καὶ εἶπεν κύριος, Παραδώσουσιν. Καὶ ἀνέστη ὡς υ', καὶ(χ)Κεϊλὰ,(ψ)ὃ ἂν ἐπορεύθησ(ω)Κεϊλὰ,(α)τοῦ ἐξελθεῖν.

Versio Latina, CumTranſ.LAT.

Et fugiens unus ipſi Abimelech filio Achitob:et nomen ei Abiathar : & fugit poſt David. Et annuntiavit Abiathar ipſi David,quia interfecit Saul omnes ſacerdotes Domini. Et dixit David ad Abiathar; Novi, (g)quia in die illa,quia Doec Syrus, qui annuntians annuntiavit ipſi Saul. Ego fui cauſa animarum (h)domûs patris tui. Sede mecũ;ne timeas: quoniam,ubicunq; quæſierit animæ meæ locum , quæram & animæ tuæ;quoniam cuſtoditus es tu apud me.

CAP. XXIII.

ET nuntiatum eſt ipſi David, dicentes;Ecce, alienigenæ pugnant in Ceila: et ipſi diripiũt,(a)ſæculant areas. Et interrogavit David per Dominum, dicens; Si ibo, & percutiam aliculigenas hos? Et dixit Dominus; Vade,et percuties in alienigenis bis, & ſalvabis Ceila.Et dixerunt viri David ad eum, Ecce nos hîc in Judæa timemus: & quomodò erit ſi iverimꝰ in Ceila,in(b)ſpolia alienigenarum ingrediemur? Et adjecit adhuc David interrogare per Dominum.Et reſpondit ei Dominus, & dixit ei;Surge, & deſcende in Ceila: quoniam ego trado alienigenas in manus tuas. Et ivit David, & viri, qui cum eo, in Ceila, & bellum fecit alienigenis. Et fugerunt à facie ejus. Et abduxit pecora eorũ,& percuſſit in eis plagam magnam: et ſalvavit David habitantes Ceila.Et factũ eſt in fugiendo Abiathar filium Achimelech ad David, & iſte cum David in Ceila deſcendit habens Ephud in manu ſua. Et nuntiatum eſt i ſi Saul,quia venit David in Ceila. Et dixit Saul, Vendidit eum Deꝰ in manꝰ meas; quoniam concluſus eſt, ingreſſus in civitatẽ portarum,et ſerarum. Et præcepit Saul univerſo populo deſcendere in bellum in Ceila, ad comprehendendum David, et viros ejus. Et cognovit David,quia non tacet Saul de co malitia. Et dixit David ad Abiathar ſacerdotẽ, Applica Ephud Domini. Et dixit David; Domine Deꝰ Iſrael, audiens audivit ſervꝰ tuus, quia quærit Saul venire ſuper Ceila ad corrumpendã civitatem propter me.Nunquid concludẽtur? propter me.Nunquid concludent me Saul, ſicut audivit ſervꝰ tuus? Domine Deꝰ Iſrael annuntia ſervo tuo. Et dixit Dominus,(d)Concludent. Et ſurrexit David, & viri qui cum eo,circiter quadringenti: & exierunt è Ceila: & (e)ibant quò ibant. Et annuntiatum eſt Saul, quia evaſit David è Ceila & ceſſavit exire.

Targum Jonathan.

וְאִשְׁתְּיוֹב בַּרָא חַד לַאֲחִימֶלֶךְ בַּר אֲחִטוּב וּשְׁמֵיהּ אֶבְיָתָר וְעָרַק בָּתַר דָּוִד : וְחַוִּי אֲבְיָתָר 20
לְדָוִד אֲרִי קְטַל שָׁאוּל יָת כַּהֲנַיָּא דְיָי : וַאֲמַר דָּוִד לְאֶבְיָתָר יְדַעְנָא בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרִי חַמִּי 21
דּוֹאֵג אֲדוֹמָאָה אֲרִי חַוָּאָה יְחַוִּי לְשָׁאוּל אֲנָא נְרַמִּית לְאִסְתְּקָפָא בְּכָל נַפְשָׁא בֵּית אֲבוּךְ : תֵּב 22
עִמִּי לָא תְדַחַל אֲרִי דְּבָעֵי לְמִקְטְלִי בָּעֵי לְמִקְטְלָךְ אֲרֵי נְטִיר אַתְּ עִמִּי : כג 23

וְחַוִּיאוּ לְדָוִד לְמֵימַר הָא פְלִשְׁתָּאֵי מְנִיחִין קְרָבָא בְּקְעִילָא וְהָא אִנּוּן בָּזִזִין יָת אִדְרֵיהֶן 1
וּשְׁאִל דָּוִד בְּמֵימְרָא דְיָי לְמֵימַר הַאֵזִיל וְאֶקְטוֹל בְּפְלִשְׁתָּאֵי הָאִלֵּין : וַאֲמַר יְיָ לְדָוִד אֵזִיל 2
וְתִקְטוֹל בְּפְלִשְׁתָּאֵי וְתִפְרוֹק יָת יַתְבֵי קְעִילָה : וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי דָוִד לֵיהּ הָא כַּר אֲנַחְנָא הָכָא 3
בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה אֲנַחְנָא דְחָלִין וְאַף אֱלֹהִין דְּנִיזִל לְקְעִילָא לְסִדְרֵי פְלִשְׁתָּאֵי : וְאוֹסִיף 4
עוֹד דָּוִד לְמִשְׁאַל בְּמֵימְרָא דְיָי וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ וַאֲמַר קוּם חוֹת לְקְעִילָה אֲרֵי אֲנָא מְסַר
יָת פְּלִשְׁתָּאֵי בִּידָךְ : וְאָזַל דָּוִד וְגַבְרוֹהִי לְקְעִילָה וְאַגִּיחַ קְרָבָא בְּפְלִשְׁתָּאֵי וּדְבַר יָת גֵּיתְהוֹן 5
וּמְחָא בְּהוֹן מְחָא סַגִּיאָה וּפְרַק דָּוִד יָת יַתְבֵי קְעִילָה : וְהַוָה כַּד עָרַק אֶבְיָתָר בַּר אֲחִימֶלֶךְ 6
לְוָת דָּוִד לְקְעִילָה אֲפוֹדָה אֲחִית בִּידֵיהּ : וְאִתְחֲוָא לְשָׁאוּל אֲרֵי אֲתָא דָּוִד לְקְעִילָה וַאֲמַר 7
שָׁאוּל מְסַר יְתֵיהּ יְיָ בִּידִי אֲרֵי נְתִמְסַר לְמֵעַל בִּקְרֵתָא דְלָהּ דְּשִׁין וְעַבְּרִין : וּכְנַשׁ שָׁאוּל יָת 8
כָּל עַמָּא לְאַגָּחָא קְרָבָא לְמֵחַת לְקְעִילָה לְמֵצַר עַל דָּוִד וְעַל גַּבְרוֹהִי : וְיָדַע דָּוִד אֲרֵי עֲלוֹהִי 9
שָׁאוּל כְּמִין בִּישְׁתָּא וַאֲמַר לְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא קְרֵיב אֲפוֹדָא : וַאֲמַר דָּוִד יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל 10
מְשַׁמַע שְׁמַע עַבְדָּךְ אֲרֵי בָּעֵי שָׁאוּל לְמֵעַל לְקְעִילָה לְחַבָּלָא לְקַרְתָּא בְּדִילִי : הְסַבִּירִין 11
לְמִסְרֵי יָתֵי קְעִילָה בִּידֵיהּ הְסַבִּיר לְמֵחַת שָׁאוּל כְּמָא דִשְׁמַע עַבְדָּךְ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
חַוִּי כְעַן לְעַבְדָּךְ וַאֲמַר יְיָ סְבַר לְמֵחַת : וַאֲמַר דָּוִד וְהַסְבִּירִין לְמִסְרֵי יָתֵי קְעִילָה יָתִי וְיָת 12
גַּבְרֵי בִּידָא דְשָׁאוּל וַאֲמַר יְיָ סְבִירִין לְמִמְסַר : וְקָם דָּוִד וְגַבְרוֹהִי כְּשִׁית מְאָה גַּבְרָא וּנְפַקוּ 13
מִקְעִילָא וְהַלִּיכוּ בְּאַתַר דִּכְשַׁר לְהַלָּכָא וּלְשָׁאוּל אִתְחַוִּא אֲרֵי אִשְׁתֵּיזִב דָּוִד מִקְעִילָה וְאִתְמְנַע מִלְמִפַּק :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina,

*Et evaſit filius unus Ahhimelech filio Ahhitob ; & nomen ejus Abiathar, & fugit poſt David. Et indicavit Abiathar Davidi quòd occidit Saul ſacerdotes Dñi. Et dixit David ad Abiathar, Cognovi in die illo, quia ibi Doeg Edomæus quòd indicando indicaret Sauli : ego occaſio fui ad dolendum in omni *anima domus* patris tui. Sede mecum, ne timeas ; quia qui quærens ad occidendum me, quærens ad occidendum te, quia cuſtoditus tu mecum.*

CAP. XXIII.

*ET indicaverunt Davidi, dicendo: Ecce Philiſthæi ineuntes bellum in Keghilah, & ipſi diripientes areas. Et quæſivit David in dicto Dñi, dicendo: Num ibo & occidam in Philiſthæis his? & dixit Dñs Davidi, Ito & occides in Philiſthæis, & liberabis *habitantes* Keghilam. Et dixerunt viri David ei, Ecce quando nos hîc in terra domus Jehudah, nos timentes; & quanto magis ſi ibimꝰ ad Keghilam ad ordines Philiſthæorũ? Et addidit adhuc David ad quærendũ in dicto Dñi : & audivit orationem ejus Dñs, & dixit, Surge, deſcende ad Keghilam, quia ego tradidi Philiſthæos in manu tua. Et ivit David & viri ejꝰ ad Keghilam, & inivit bellũ in Philiſthæos, & accepit pecora eorum, & percuſſit in eis percuſſionẽ magnã, & liberavit David habitatores Keghila. Et fuit quando fugit Abiathar filius Ahhimelech ad David ad Keghilah, Ephod deſcendere fecit in manu ſua. Et indicatũ eſt Saulꝰ venit David ad Keghilah: & dixit Saul, Tradidit illũ Dñs in manu mea, quia tradituꝰ eſt ut intraret in urbẽ cui ſunt portæ & veſtes. Et congregavit Saul omnẽ populũ ad ineundũ bellũ ad deſcendendũ ad Keghilah, ad angustiandũ ſup David & ſup viros ejꝰ. Et cognovit David quòd ſup ipſũ Saul inſidiaretur malũ; & dixit ad Abiathar Sacerdotẽ, Approxima Ephoda. Et dixit David, Dñe Deꝰ Iſrael, audiendo audivit ſervꝰ tuꝰ, quòd quærens Saul intrare ad Keghilam, ad perdendũ urbem propter me. Num cogitantes tradere me habitatores Keghilah in manu illiꝰ? num cogitans deſcendere juxta id ꝙ audivit ſervꝰ tuꝰ? Dñe Deus Iſrael indica nunc ſervo tuo : & dixit Dñs, Cogitat deſcendere. Et dixit David, Num cogitãt tradere habitatores Keghilæ me & viros meos in manu Saul? & dixit Dñs, Cogitant tradere. Et ſurrexit David & viri ejꝰ ut ſexcẽti viri, & exierũt ex Keghilah, & iverũt in locũ qui idoneꝰ ad eũdũ: & Sauli nũciatũeſt ꝙ evaſit David ex Keghilah: & detentꝰ eſt ab exeũ*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nihilominus evadens filius unus Ahimelechi filii Ahitob, nomine Abiathar, fûgit post Davidem. Et cùm indicâsset Abiathar Davidi trucidâsse Saulem sacerdotes Dei, Dixit David ad Abiathar, Sciebam eo die quo illic erat Doeg Adomæus quòd certissimè indicaturus esset Sauli : & ego reus sum omnium animarum familiæ patris tui. Mane apud me, & ne timeas : quoniam qui quærit animam meam, animam quoque tuam quærit: tu enim custos mecum eris.

CAP. XXIII.

INdicaverunt autē Davidi, & dixerunt ei, Ecce Philistæi pugnant in Ceila, & ipsi diripiunt areas. Consuluit ergò David Dominum dicens, Ibóne interfectum Philistæos istos. Ait illi Dominus, Vade, interfice Philistæos, & libera Ceilam. Dixerunt autem Davidi homines ejus, Ab hesterna die nos hìc sumus, & timemus : quomodo ibimus in Ceilam ad agmina Philistæorum ? Iterum ergò David consuluit Deum : & respondit ei Dominus, dixítque ei ; Surge, descende in Ceilam: quoniam ego traditurus sum Philistæos in manus tuas. Abiit itaque David cum viris suis ad Ceilam, bellóque cum Philistæis inito, adduxit jumenta eorum, & percussit eos plaga magnâ: sicq; eripuit David incolas Ceilæ. Quando autē fugit Abiathar filius Ahimelech ad Davidē in Ceilam, incidit ephod in manū ejº. Tum nuntiatum fuit Sauli intrâsse David in Ceilā: quare dixit Saul, Tradidit eum Deº in manus meas, comprehensº est enim, quandoquidem ingressus est civitatē portas & seras habentē. Et promulgavit Saul toti populo ut descenderet in Ceilā, ad obsidendū David & viros qui cum eo erant. Verùm sciens David quòd machinatº fuerat in eum Saul malū, dixit ad Abiathar sacerdotē, Affer mihi ephod. Dixitq; David, Dñe Deus Israelis, certò audivit servº tuus velle Saulē venire in Ceilam ad destruendam civitatē meâ causâ: Proditurine sunt me cives urbis, & viros qui mecū sunt in manū Saulis? Dixit Dñs, Prodituri sunt te: surge, egredere ab urbe. Surgens itaq; David cum hominibus qui secum erant sexcentis fermè viris, egressi sunt è Ceila: tū reversi quidam indicaverunt Sauli fugisse Davidem è Ceila: quare destitit ab exeundo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Evasit autem filius unus Achimelechi filii Achitob, cujus nomen erat Abithar, fugitq; ad Davidem. Et nuntiavit Abiathar Davidi quomodò Saul occidisset sacerdotes Dei. Et ait David ad Abithar, Jam id noveram eo die cùm ibi vidissem Doeg Adomæum, quòd scilicet nuntiaturus hoc esset Sauli : ego peccavi in omnes animas familiæ patris tui. Mane apud me, et ne metuas: nam qui quærit animam meam, ipsemet quærit animam tuam: ego verò habeo custodem à Deo.

CAP. XXIII.

NUntiaverunt autem Davidi, & dixerunt ad eum ; Palestini oppugnant incolas Ceilæ, & areas eorum populantur. Consuluit ergò David Dominum, dixitq; ad eum ; Vadámne oppugnatum Palestinos istos ? Respondit illi Dominus, Vade, interfice Palestinos, & libera Ceilam. Dixerunt socii Davidis, Nos hìc morantes, pavidi sumus; quomodò ergò iremus Ceilam ad oppugnandos Palestinos ? Quapropter Davide secundò consulente Dominum, respondit illi Dominus, dicens ; Surge, descende in Ceilam: daturus enim sum Palestinos in manus tuas. Abiit ergò David cum viris suis in Ceilam, et prælio cum Palestinis commisso devicit eos, et abegit armenta eorum, & trucidavit ex eis cæsos multos : servavitque David cives Ceilæ. Cùm autem fugisset Abithar filius Achimelech in Ceilam ad Davidem, habebat in manu sua vas oraculi, quod & secum detulit. Nuntiaverunt ergò Sauli Davidem ingressum esse Ceilam : & ait Saul, Jam tradidit eum mihi Deus, quoniam intravit civitatem valvis et vectibus munitam. Collegitq; Saul universum populum ut descenderet in Ceilam ad obsidendum Davidē et viros qui cum eo erant. Animadvertens autem David quòd Saul meditatus esset contra eum perniciē, dixit ad Abithar sacerdotem, Affer mihi instrumentum oraculorum. Aitq; David, Deus Domine Israelis, perlatum est ad servum tuum quòd Saul venire vult in Ceilam ad destruendam civitatem propter me : Tradentne me cum sociis meis cives urbis Sauli ? Dixit Dominus, Ita, ipsi te tradituri sunt: surge, egredere ab urbe. Surgens itaque David et socii ejus fermè sexcenti viri, egressi sunt è Ceila: cumque rediissent nuntii & indicâssent Sauli egressum jam esse Davidem è Ceila, mansit Saul in loco suo, & non egressus est.

שמואל א: כג

14 monte in manſitque ,munitionibus in deſerto in David manſit Et
וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר
non & ,diebus omnibus Saul eum quæſivit & ;Ziph deſerto in
בְּמִדְבַּר־זִיף וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל־הַיָּמִים וְלֹא
Saul eſſet egreſſus quòd David vidit Et.ejus manu in Deus eũ tradidit
15 נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ: וַיַּרְא דָּוִד כִּי־יָצָא שָׁאוּל
ſurrexit Et .ſylva in Ziph deſerto in David & :ſuam animã quærendum ad
16 לְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר־זִיף בַּחֹרֶשָׁה: וַיָּקָם
confortavit & ;ſylvam in David ad ivit & ,Saul filius Jehonathan
יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּוִד חָרֶשָׁה וַיְחַזֵּק
non quia ,timeas Ne :eum ad Dixitque .Deo in ejus manum
17 אֶת־יָדוֹ בֵּאלֹהִים: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַל־תִּירָא כִּי לֹא
,Iſrael ſuper regnabis tu & ,mei patris Saul manus te inveniet
תִמְצָאֲךָ יַד־שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
.ita ſciens meus pater Saul etiam & :ſecundum in tibi ero ego &
18 וְאָנֹכִי אֶהְיֶה־לְּךָ לְמִשְׁנֶה וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֹדֵעַ כֵּן:
David manſit & :Domini facies ad fœdus ipſi ambo exciderunt Et
19 וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד
Ziphæi aſcenderunt Et .ſuam domum in abiit Jehonathan Et .ſylva in
בְּחֹרֶשָׁה וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ: וַיַּעֲלוּ זִפִּים
nobiſcum ſe abſcondens David Nónne :dicendo ,Ghibhah in Saul ad
אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ
?Jeſimon dexira à quæ ,Chachilah colle in ,ſylva in munitionibus in
בְּמְצָדוֹת בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר מִימִין הַיְשִׁמוֹן:
:deſcende deſcendendo rex tuæ animæ deſiderium omne ad nunc Et
20 וְעַתָּה לְכֹל־אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ לָרֶדֶת רֵד
Benedicti :Saul Dixitque .regis manu in eum concludere nobis &
וְלָנוּ הִסְגִּירוֹ בְיַד הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל בְּרוּכִים
;adhuc parate ,quæſo Ite .me ſuper peperciſtis quia ,Domino vos
21 אַתֶּם לַיהוָה כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי: לְכוּ־נָא הָכִינוּ עוֹד
eum viderit quis ,ejus pes ſit quo ejus locum videte &,ſcitote &
וּדְעוּ וּרְאוּ אֶת־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ מִי רְאָהוּ
,videte Et .ipſe aget callidè callendo :me ad dixit quia :ibi
23 שָׁם כִּי אָמַר אֵלַי עָרֹם יֵעָרֵם הוּא: וּרְאוּ
revertimini & ,ibi ſe abſcondet quibus latibulis omnibus ex ſcitote &
וּדְעוּ מִכָּל הַמַּחֲבָאִים אֲשֶׁר יִתְחַבָּא שָׁם וְשׁוּבְתֶם
,terra in ipſe fuerit ſi ,rit Et.vobiſcum ibu & ;rectum ad me ad
אֵלַי אֶל־נָכוֹן וַהֲלַכְתִּי אִתְּכֶם וְהָיָה אִם־יֶשְׁנוֹ בָאָרֶץ
abierunt &,ſurrexerunt Et.Jehudah millibus omnibus in eum ſcrutabor &
24 וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ בְּכֹל אַלְפֵי יְהוּדָה: וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ
ſolitudine in Mahon deſerto in ejus viri &,David Et .Saul facies ad Ziph in
זִיפָה לִפְנֵי שָׁאוּל וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן בָּעֲרָבָה
quærendum ad ejus viri & ,Saul ivit Et .Jeſimon dexteram ad
25 אֶל יְמִין הַיְשִׁימוֹן: וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו לְבַקֵּשׁ
deſerto in manſit & ,petram deſcendit & ;Davidi nunciaverunt &
וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיֵּרֶד הַסֶּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר
,Mahon deſertum David poſt eſt perſecutus & ,Saul audivit Et .Mahon
מָעוֹן וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי־דָוִד מִדְבַּר מָעוֹן:
latere ex ejus viri & ,David & ,hinc montis latere ex Saul ivit Et
26 וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר מִזֶּה וְדָוִד וְאַנְשָׁיו מִצַּד
,Saul Et .Saul jacibus à abeundum ad feſtinus David fuit & :inde montis
הָהָר מִזֶּה וַיְהִי דָוִד נָחְפָּז לָלֶכֶת מִפְּנֵי שָׁאוּל וְשָׁאוּל
,eos prehendendum ad ejus viros in & ,David in corona cingentes ejus viri &
וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל־דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו לְתָפְשָׂם:
ſe diffuderunt quia ,vade & ,Accelera :dicendo ,Saul ad venit legatus Et
27 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי־פָשְׁטוּ
poſt perſequendo à Saul eſt reverſus Et .terram ſuper Peliſtim
פְלִשְׁתִּים עַל־הָאָרֶץ: וַיָּשָׁב שָׁאוּל מֵרדֹף אַחֲרֵי
,illum locum vocaverunt Ideo .Peliſtim occurſum in ivit &,David
28 דָּוִד וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא
.hammachlecoth Selah
סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת:

Verſio VULG. LAT.

14 Morabatur autẽ David in deſerto in locis firmiſſimis, manſitq; in monte ſolitudinis Ziph, in monte opaco: quærebat eũ tamen Saul cunctis diebus: & non trádidit eũ Deus in manus ejꝰ. Et vidit David quòd egreſſus eſſet Saul, ut quæreret animã ejus. Porrò David erat in
16 deſerto Ziph in ſylva. Et ſurrexit Jonathas filiꝰ Saul, et abiit ad David in ſylvã, et confortavit manꝰ ejus in Deo: dixitq;
17 ei, Ne timeas: neq; enim inveniet te manꝰ Saul patris mei, & tu regnabis ſuper Iſrael, & ego ero tibi ſecundꝰ; ſed et Saul pa-
18 ter meꝰ ſcit hoc. Percuſſit ergò uterque fœdꝰ corã Dño: manſitq; David in ſylva: Jonathas autẽ reverſus eſt in domũ ſuã.
19 Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes; Nónne ecce David latitat apud nos in locis tutiſſimis ſylvæ, in colle Hachila quæ eſt ad dexterã deſerti? Nunc ergò, ſicut deſiderat anima tua ut deſcenderes,
20 deſcende: noſtrũ autem erit ut tradamꝰ eum in manꝰ regis. Dixitque Saul; Benedicti vos à
21 Dño, quia doluiſtis vicẽ meã.
22 Abite ergò, oro, & diligentiùs præparate, et curioſiùs agite, & conſiderate locũ ubi ſit pes ejꝰ vel quis viderit eũ ibi: recogitat enim de me, q̃ callidè inſidier ei. Conſiderate & videte
23 omnia latibula ejꝰ, in quibꝰ abſconditur: et revertimini ad me ad rem certã, ut vadã vobiſcũ: q̃ ſi etiam in terrã ſe abſtruſerit, q̃ ſcrutabor eum in cunctis millibꝰ Juda. At illi ſurgentes
24 abierũt in Ziph ante Saul: David autẽ & viri ejꝰ erant in deſerto Maon, in campeſtribꝰ, ad
25 dexterã Jeſimon. Ivit ergò Saul & ſocii ejus ad quærendum eum: & nuntiatum eſt David, ſtatímque deſcendit ad petrã & verſabatur in deſerto Maon; quod cùm audiſſet Saul, perſe-
26 cutus eſt David in deſerto Maon. Et ibat Saul ad latꝰ montis ex parte una: David autẽ et viri ejꝰ erant in latere montis ex parte altera: porrò David deſperabat ſe poſſe evadere à fa-
27 cie Saul: itaque Saul & viri ejus, in modum coronæ cingebant David & viros ejus, ut caperent eos. Et nuntius venit ad Saul, dicens; Feſtina, & veni, quoniã infuderũt ſe Phi-
28 liſthiim ſuper terram. Reverſus eſt ergò Saul deſiſtens q̃ ſequi David, & perrexit in occurſum Philiſthinorum: propter hoc vocaverunt locum illum, Petram dividentem.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ ἐκάθισεν (β)ἐν Μασερὲμ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς στενοῖς, καὶ ἐκάθησε(γ)ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ ὄρει Ζὶφ, ἐν τῇ γῇ τῇ αὐχμώδει· καὶ ἐζήτει αὐτὸν Σαὺλ πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
15 Καὶ εἶδε Δαυὶδ, ὅτι (δ)ἐξῆλθε(ε) Σαὺλ τοῦ ζητεῖν τὴν ψυχὴν Δαυὶδ· καὶ (ε)Δαυὶδ ἦν ἐν τῷ ὄρει
16 τῷ (ζ)αὐχμώδει ἐν τῇ Καινῇ Ζίφ. Καὶ ἀνέστη Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς Σαὺλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς Δαυὶδ εἰς Καινὴν, καὶ ἐκραταίωσε τὰς χεῖρας
17 αὐτοῦ ἐν κυρίῳ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Μὴ φοβοῦ, ὅτι οὐ μὴ εὕρῃ σε ἡ χεὶρ Σαὺλ τοῦ πατρός μου, καὶ σὺ βασιλεύσεις ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον, καὶ Σαὺλ ὁ πατήρ
18 μου οἶδεν ἅτως. Καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην ἐνώπιον κυρίου. (η) καὶ ἐκάθησε Δαυὶδ ἐν Καινῇ, καὶ Ἰωνάθαν ἀπῆλθεν εἰς οἶ-
19 κον αὐτοῦ. Καὶ ἀνέβησαν οἱ Ζιφαῖοι εἰς τὴν αὐχμώδη πρὸς Σαὺλ ἐπὶ τὴν βυνὸν, λέγοντες, Οὐκ ἰδοὺ Δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν ἐν (θ) Μεσαρὰ ἐν τοῖς στενοῖς ἐν τῇ Καινῇ ἐν τῷ βυνῷ τῇ ἐξ Ἐχελᾶ ἐκ δεξιῶν τῆ Ἰεσαιμοῦ;
20 Καὶ νῦν πᾶν τὸ πρὸς ψυχὴν τῆ βασιλέως εἰς καλέσασιν, καταπαύσατω πρὸς ἡμᾶς· (ι) χειλείκασιν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῆ βασι-
21 λέως. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαὺλ, Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἐποιήσατε περὶ ἐμοῦ·
22 Πορεύθητε δὴ καὶ ἑτοιμάσατε ἔτι, καὶ (κ)γνῶτε τὸν τόπον αὐτοῦ ὅπου ἔστι ὁ πὴς αὐτοῦ ἐν τάχει
23 ἐκεῖ· ἐμὲ εἰπατε, μή ποτε πανουργεύσῃ. Καὶ (λ)ἴδετε καὶ γνῶτε, καὶ πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν· καὶ ἔσται εἰ ἔστιν ἐπὶ τῆ γῆς, καὶ (μ) ἐξιχνιάσω
24 αὐτὸν ἐν πάσαις χιλιάσιν Ἰούδα. Καὶ (ν) ἀνέστησαν οἱ Ζιφαῖοι, καὶ ἐπορεύθησαν ἔμπροσθεν Σαούλ. καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαὼν κατ' ἐπέραν ἐκ δε-
25 ξιῶν τῆ Ἰεσαιμοῦ. Καὶ ἐπορεύθη Σαὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ζητεῖν αὐτόν. καὶ (ξ) ἀπήγγελαν τῷ Δαυὶδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ Μαών. καὶ ἤκουσε Σαὺλ, καὶ κατ-
26 ἐδίωξεν ὀπίσω Δαυὶδ εἰς τὴν ἔρημον Μαών. Καὶ πορεύον(ο) Σαὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρης τὸ ὄρους ἐκ τούτου, καὶ ἦν Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ (π) ἐκ μέρης τὸ ὄρους ἐκ τούτου. (ρ) καὶ ἦν Δαυὶδ (κατα)ζόμενος πορεύεσθαι ἀπὸ προσώπου Σαούλ. καὶ Σαὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρενέβαλον ἐπὶ Δαυὶδ καὶ πρὸς
27 ἄνδρας αὐτοῦ, συλλαβεῖν αὐτούς. Καὶ (σ) πρὸς Σαὺλ ἦλθεν ἄγγελος, λέγων, Σπεῦδε καὶ δεῦρο, ὅτι (τ)ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὴν
28 γῆν. Καὶ ἀνέστρεψε Σαὺλ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω Δαυὶδ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Συνάντησιν τῶν ἀλλοφύλων· διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος, Πέτρα ἡ μεριζοῦσα.

MS.A. (β)Δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν Μασερὲθ ἐν τοῖς (γ) ἐν τῇ ὀρεινῇ ἐρήμῳ Ζεὶφ, εἰς ὄρος τὸ αὐχμῶδες ἐν γῇ αὐχμώδει· (δ) ἔρχε(ε) Σαὺλ ζητεῖν (ε)Δαυὶδ ἐν(ζ) αὐχμώδει Ζεὶφ ἐν τῇ Καινῇ. Καὶ (η)καὶ Δαυὶδ ἐκάθησο ἐν (θ)Μεσαρὰ (ι) καὶ κεκλίκασιν (κ) γνῶτε καὶ ἴδετε τὸν τόπον οὗ (λ) γνῶτε καὶ εἴδητε ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου κρύβεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ εἰς ἄτομον, καὶ πορεύσομεθα μεθ' ὑμῶν. (μ) ἐξιχνίσω (ν) ἀνέστη καὶ ἐπορεύθησαν οἱ Ζιφαῖοι (ξ)ἀπηγγέλη(ο)ἐκ μέσου τοῦ (π) ἐκ μέσου τοῦ (ρ) ἤρ-
γετο Δαυὶδ (σ)ἄγγελος ἦλθεν πρὸς Σαὺλ, λέγων, (τ)ἐπέθεντο ἀλλόφυλοι ἐπὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ויתב דויד במדברא במצדתא ויתב בטורא במדברא דזיף ובעוהי שאול כל יומיא ולא
15 מסריה יי בידיה: וחזא דויד ארי נפק שאול למקטליה ודויד במדברא דזיף בחורשא
16 וקם יהונתן בר שאול ואזל לות דויד לחורשא ותקף ית ידיה במימרא דיי: ואמר ליה
17 לא תדחל ארי לא תשכחנך ידא דשאול אבוא ואת תמלוך על ישראל ואנא אהי לך
18 לתנין ואף שאול אבא ידע כן: וגזרו תרויהון קים קדם יי ויתב דויד בחורשא ויהונתן
19 אזל לביתיה: וסליקו אנשי זיף לות שאול לגבעתא למימר הלא דויד מטמר עמנא
20 בטמצדתא בחורשא בגבעת חכילה דמדרום לישימון: וכען לכל רעות נפשך מלכא
21 למחת חות ואנחנא נמסרניה בידא דמלכא: ואמר שאול ברוכין אתון קדם יי ארי
22 חסתון עלי: אזילו כען אתקינו עוד ודעו וחזו ית אתריה דשרי ביה מן חזוי תמן ארי
23 אמרין לי דערים ונפיק הוא: וחזו ודעו מכל מטמוריתא דאטמר תמן ותתיבון לות
24 בקשוט ואנהך עמכון ויהי אם אית בארעא ואבלוש יתיה בכל אלפיא דבית יהודה
25 וקמו ואזלו לזיף קדם שאול ודויד ובריה במדברא דמעון במישרא דמדרום לישימון
26 ואול שאול ובריה למבעי וחוית לדויד ונחת לכיפא ויתב במדברא דמעון ושמע שאול
27 ורדף בתר דויד במדברא דמעון: ואול שאול מסטר טורא מכא ודויד ובריה מסטר
28 טורא מכא והוה דויד מחבעי למיזל מן קדם שאול ושאול ובריה כמנין על דויד ועל
נבריה למחדהון: ואוגדא אתא לות שאול למימר אוחי ואול ארי אתנגידו פלשתאי
על ארעא: ותב שאול מלמרדף בתר דויד ואול לקדמות פלשתאי על כן קרו לאתרא
ההוא כיף פלגותא אתרא דאתפלגין ביה לבא דמלכא למיזל לכא ולכא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſedit David in deſerto in præſidio, & ſedit in monte in deſerto Ziph; & quæſivit illum Saul omnib' diebꝰ, & non tradidit illum Dñs in manus ejus. Et vidit David quòd exivit Saul ad occidendũ ſe: & David in deſerto Ziph in ſylva. Et ſurrexit Jehonathan filius Saul, & ivit ad David ad ſylvam: & confortavit manus ejꝰ in dicto Dñi. Et dixit ei, Non timebis, quia non inveniet te manꝰ Saul patris mei: & tu regnabis ſuper Iſrael, & ego ero tibi in ſecundum, & etiam Saul pater meꝰ cognoſcit ſic. Et pepigerunt ambo illi fœdꝰ ante Dñm, & ſedit David in ſylva, & Jehonathan ivit in *domum* ſuam. Et aſcenderũt viri Ziph ad Saul in Gibghatha ad dicendum, Nónne David abſconditꝰ nobiſcum in præſidio in ſylva in Gibghatha Hhachilah quæ ad Auſtrum Jeſſimon? Et nunc ad omnem voluntatem animæ tuæ rex deſcendendo deſcende, & nos trademꝰ eum in manus regis. Et dixit Saul, Benedicti vos ante Dñm, quia miſerti eſtis ſuper me. Ite nunc & præparamini adhuc, & cognoſcite & videte locum ejus in quo manens: quis vidit illum ibi? quia dicentes *mihi* quòd callidè agens, & exiens ille. Et videte & cognoſcite ex omni latibulo in quo abſconditꝰ eſt ibi, & redibitis ad me in veritate, & veniam vobiſcum: & erit ſi ille eſt in terra, & inveſtigabo illum in omnibus millibus domus Jehuda. Et ſurrexerunt & iverunt ad Ziph ante Saul: & David & viri ejꝰ in deſerto Maghon in planicie, quæ ab Auſtro Jeſſimon. Et ivit Saul & ſervi ejꝰ ad quærendũ eum, & denunciarunt David, & deſcendit ad rupem, & ſedit in deſerto Maghon: & audivit Saul & ſecutꝰ eſt poſt David in deſertum Maghon. Et ivit Saul à latere montis hinc; & David & viri ejꝰ ex latere montis inde: & fuit David diſquirens ad abeundũ ex-ante Saul: & Saul & viri ejꝰ inſidiantes ſuper David, & ſuper viros ejus ad comprehendendum eos. Et nunciꝰ venit ad Saul ad dicendũ: Feſtina & vade, nam extracti ſunt Peliſthæi ſuper terram. Et rediit Saul à ſequendo poſt David, & ivit ad occurſum Peliſthæorum: ideo vocarunt locum illum Rupem diviſionis, locum, in quo diviſum eſt cor regis ad eundum huc, & illuc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Mansit autē David in deserto Masroth, & cōmoratus est in monte in deserto Ziph: & *licèt* quæsivisset eū Saul omnib⁹ dieb⁹, tamen non tradidit eum Deus in manū illi⁹: Videns autem David egressū esse Saulem ad quærendā animā suam, *remansit* David in deserto Ziph in sylva. Tū surgens Jonathan fili⁹ Saulis, abiit ad Davidē in sylvam, & confirmavit man⁹ ejus in Deo, *(id est, animos addidit ei.)* Et dixit illi, Ne metuas, quia non valebit adversùm te man⁹ Saulis patris mei, sed tu regnaturus es super Israelē: ego quoque tecū ero, et vives: quin etiā Saul pater me⁹ novit ita fore. Et pepigerūt ambo fœdus corā Dño sedente sup Cherubim, in convalle: deinde Jonathan abiit in domū suā. Ascendentes autē Ziphæi ad Saulē in Gebaa, dixerunt illi; Ecce David latet apud nos in Masroth, in sylva, in Gebaoth, in valle quæ est ad dexterā Asimon. Nunc ergò juxta omne desideriū animæ tuæ descende contra nos, & nos trade⁹ eū in manū regis. Quib⁹ dixit Saul, Benedicti sitis à Deo, quòd clementiâ utamini erga me. Ite, confidete, explorate mansionē ejus, & inspicite locū ejus, ut pes ejus qui viderit illū, ibi sit: dixerunt enim mihi astutissimū eum esse. Recognoscite ergò, & dispicite omnes latebras ubi se abdit, & revertimini ad me ut me certiorē faciatis, & ibimus vobiscū: nam si est in terra, perquirā eum inter omnia millia Juda. Itaq; surgentes præcesserunt Saulē ad Ziph. David autē cum viris suis erat in deserto Maonis, in Araba, ad lat⁹ Asimon. Abiitq; Saul cum servis suis ad quærendū Davidē: ꝙcùm nuntiāssent Davidi, descendit ad Selaa, sedítq; in deserto Maonis. Hoc audito Saul, insequutus est Davidē ad desertum Maonis: Abiitq; Saul ab *uno* latere montis; David autē & viri sui ab altero latere: & verò David festinabat aufugere à conspectu Saulis, Saul autē & servi sui oberrabāt circū Davidē & servos ejus ad deprehendendū eos. Sed nunti⁹ venit ad Saulē, & dixit ei, Veni citò, quoniam castra fixerunt Philistæi in tota terra. Quapropter rediens Saul ab insectando Davide, abiit obviàm Philistæis: idcircò vocaverunt terrā illam, Senaar diremptionis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

David autem commoratus in solitudine Masroth, habitavit in monte qui est in deserto Ziph: & quæsivit eum Saul totā ætate suā, sed non tradidit eum Deus in manum ejus, neq; voti compos factus est. Animadvertens autem David quòd Saul egressus esset ad quærendum eum, mansit David in sylva quadā quæ est in deserto Ziph. Verùm Jonathan filius Saulis surgens adivit Davidem in sylvā illum, Deo frenos atque consisus; Dixitque Davidi, Ne timeas, quia Saul pater meus non superabit te, & tu es ille qui regnaturus es super filios Israel: jamque novit Saul pater meus rem ita futuram: & ego tecum ero, & servabis animam meam. Et inierunt ambo fœdus coram Domino, Domino Cherubim, in convalle: tum rediit Jonathan domum suam. Ascenderunt autem Ziphæi ad Saulem in Gibaa, & dixerunt ad eum, David delitescit apud nos in Masroth, in sylva quæ est in Gabaon, in valle quæ est à dextera Asimon. Nunc itaque descende ad nos prout cupis & optas: nos enim traditurī sumus eum tibi, ô rex. Dixit eis Saul, Benedicat vobis Deus, quòd mei misereri sitis. Ite, & silete, quia locus ejus actus est: & qui viderit eum, veniat ad me, ut desceadat ante me; nuntiatum est enim mihi eum esse callidum, versutiis plenum. Scrutamini ergò omnia latibula in quibus sese absondit, & redite ad me ut prospiciam rebus meis, ut proficiscar vobiscum: etiamsi fuerit in centro terræ, inde extrahum illum: & licèt fuerit inter multa millia familiæ Juda, educam eum de medio eorum. Surgentes ergò Ziphæi, abierunt à conspectu Saulis: David autem cum viris suis erat in deserto Maonis, in spelunca Asimon. Cùmque præfectus esset Saul cum servis suis ad quærendum Davidem, idque nuntiatum esset Davidi, recepit se in Selaa, habitavitq; in deserto Maon. Quod cùm audisset Saul, abiit quæsitum illum in desertum Maonis. Ibat ergò Saul ad latus montis dexterum, David autem & viri ejus ad latus oppositum: festinabatque David fugam suam à Saule. Saul autem & servi ejus solliciti erant in quærendo Davide & sociis ej⁹, ut caperent eos. Sed venit ad Saulem monitor de terra Israel, & dixit ad eum, illico vedi, quoniam Palestini occupārunt universam terram. Rediens ergò Saul è loco ubi persequebatur Davidem, abiit ad Palestinos: ob hoc appellatus est locus ille, Senaar diremptionis.

שמואל א: כד

CAP. XXIV. כד

1 .Henghedi munitionibus in mansit & ,inde David ascendit Et
וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בְּמְצָדוֹת עֵין גֶּדִי׃
2 ,ei nunciaverunt & ,Philistim *post* à Saul est reversus quando ,fuit Et
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ לוֹ
tria Saul Tulitque .ghedi-Hen deserto in David Ecce : dicendo
3 לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃ וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת
David quærendũ ad ivit & ,Israel omni ex *electi viri* millia
אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד
venit Et .sylvestrium hircorum petrarum *facies* super ejus viros &
4 וַאֲנָשָׁיו עַל פְּנֵי צוּרֵי הַיְעֵלִים׃ וַיָּבֹא
Saul est ingressus & ; spelunca *ibi* & , viam *super pecoris* caulas ad
אֶל גְּדֵרוֹת הַצֹּאן עַל הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל
,*manentes* spelunca lateribus in ej° viri &,David Et :*suos pedes* *tegendũ* ad
לְהָסֵךְ אֶת רַגְלָיו וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בִּירֵכְתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃
DOMINUS dixit quam dies Ecce : eum ad David viri Dixeruntque
5 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
ei facies & ,tua manu in tuum inimicum *dans* ego Ecce : te ad
אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת אֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ
abscidit & ,David surrexit & :tuis oculis in *erit bonum* quemadmodum
כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת
percussit & *sic* post fuit Et ,*secreto in* Saul quod ,pallii *alam*
כְּנַף הַמְּעִיל אֲשֶׁר לְשָׁאוּל בַּלָּט׃ וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ
.Sauli ipsi quæ *alam* abscinderat quòd propterea ,eum David cor
לֵב דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת כְּנַף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃
verbum faciam si ,Domino à mihi Absit : suis viris Dixitque
7 וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִי מֵיְהוָה אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר
,s eum in meã manũ *mittendum ad* ,Domini *uncto* meo domino hoc
הַזֶּה לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְהוָה לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ
,verbis in suos viros David *scidit* Et .*ipse* Domini *unctus* quia
8 כִּי מְשִׁיחַ יְהוָה הוּא׃ וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים
,vit & ,spelunca de surrexit Saul Et .Saul in cõsurgere eos *dedit* non &
וְלֹא נְתָנָם לָקוּם אֶל שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מִן הַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ
clamavit &,spelunca de est egressus & ,postĥæc David surrexit Et .*via* in
בַּדָּרֶךְ׃ וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי כֵן וַיֵּצֵא
,se post Saul respexit Et .rex mi Domine : dicendo , Saul post
9 אַחֲרֵי שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל אַחֲרָיו
David Dixitque .*se incurvavit* & ,terram in *vultus* David inclinavit &
וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
10 David Ecce : dicendo ,hominis verba *audies* quid Ut : Saul ad
לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד
quòd tui oculi viderunt hac die Ecce ? tuũ malum *quærens*
11 מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ׃ הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר
dixit Et .spelunca in mea manu in hodie Dominus te tradiderit
נְתָנְךָ יְהוָה הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וָאֹמַר
meã manum *mittam* Non : dixi & ,*te super pepercit* & ,te *occidendum ad*
לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָס עָלֶיךָ וָאֹמַר לֹא אֶשְׁלַח יָדִי
vide etiam ,vide mi pater Et .*ipse* Domini *unctum* quia ,meũ dominũ in
12 בַּאדֹנִי כִּי מְשִׁיחַ יְהוָה הוּא׃ וְאָבִי רְאֵה גַם רְאֵה
, tui pallii *alam* *me abscindendo in* quia : mea manu in tui pallii *alam*
אֶת כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי בְכָרְתִי אֶת כְּנַף מְעִילְךָ
,prævaricatio &,malũ mea manu in nõ quia,vide &,Scito.te interfeci nõ &
וְלֹא הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע
Judicet .eam *capiendam ad* meæ animæ *insidiaris* tu Et .tibi peccavi non &
וְלֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃ יִשְׁפֹּט
13 mea man° & : te de Dominus me ulciscatur &,te *inter* &,me inter Dominus
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְנָקְמַנִי יְהוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי
impiis Ab : *antiqui* proverbium dicit Quemadmodum .te in sit non
14 לֹא תִהְיֶה בָּךְ׃ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים
.te in sit non mea manus & : impietas egredietur
יֵצֵא רֶשַׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה בָּךְ׃

Versio VUL. LAT.

CAP. XXIV.

1 AScendit ergò David indé: et habitavit in locis tutissmis Engaddi. Cúmq; reversº esset Saul, postquã persecutº est Philistæos, nuntiaverũt ei, dicentes ; Ecce, David in deserto est Engaddi. Assumens ergò Saul tria millia electorũ virorũ ex omni Israel, perrexit ad investigandũ David,& viros ejº; etiã sup abruptissimas petras,quæ solis ibicibus perviæ sũt. Et venit ad caulas ovium, quæ se offerebant vianti; erátq; ibi spelunca,quã ingressº est Saul, ut purgaret vétre:porrò David et viri ejº in interiore parte speluncæ latebãt.Et dixerũt servi David ad eũ;Ecce dies,de qua locutº est Dñs ad te ; Ego tradã tibi inimicũ tuũ,ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergò David, & præcîdit oram chlamydis Saul silenter. Post hæc percussit cor suũ David,eò q abscidisset oram chlamydis Saul. Dixitq; ad viros suos ; Propitiº sit mihi Dñs,ne faciã hanc rem dño meo, christo Dñi, ut mittã manũ meam in eũ, quia christº Dñi est. Et confregit David viros suos sermonibº,& non permisit eos ut consurgerent in Saul: porrò Saul exurgens de spelunca, pergebat cœpto itinere. Surrexit autẽ & David post eũ : & egressus de spelunca, clamavit post tergũ Saul,dicens ; Dñe mi rex. Et respexit Saul post se: & inclinans se David pronº in terrã, adoravit. Dixitq; ad Saul ; Quarè audis verba hominũ loquentiũ,David quærit malũ adversũ te ? Eccè hodiè viderũt oculi tui, quòd tradiderit te Dñs in manu mea in spelunca : & cogitavi ut occiderẽ te,sed pepercit tibi oculº meº : dixi enim; Nõ extendã manũ meã in dominũ meum, quia christº Dñi est. Quin potiº, pater mi,vide, & cognosce oram chlamydis tuæ in manu mea : quoniam cùm præscinderẽ summitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meã in te : animadverte,& vide, quoniã nõ est in manu mea malũ, neq; iniquitas, neq; peccavi in te: tu autẽ insidiaris animæ meæ ut auferas eã. Judicet Dñs inter me & te, & ulciscatur me Dñs ex te:manº autẽ mea non sit in te.Sicut & in proverbio antiquo dicitur ; AB IMPIIS egredietur impietas : manus ergò mea non sit in te.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'. CAP. XXIV.

1 Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ (α) ἐκεῖθεν, καὶ ἐκάθισεν ἐν τοῖς στενοῖς Ἐνγαδδί. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέστρεψε Σαὺλ ἀπὸ ὀπισθεν τοῦ ἀλλοφύλων, καὶ ἀπηγγέλη (β) αὐτῷ, λεγόντων, Ὅτι
2 Δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἐνγαδδί. Καὶ ἔλαβε μὸι ἑαυτῷ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτοὺς ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν
3 Δαυὶδ, καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον (γ) Σαδδαιέμ. Καὶ ἦλθεν εἰς τὰς ἀγέλας τῶν προβάτων τὰς ὁδὸν, καὶ ἦν ἐκεῖ σπήλαιον. καὶ (δ) Σαὺλ εἰσῆλθε διϕθεῖραι τοὺς
4 Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῷ ἐσώτερον τῆς σπηλαίου ἐκάθητο. Καὶ (ε) εἶπον οἱ ἄνδρες Δαυὶδ πρὸς αὐτὸν, (ζ) Ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἣν εἶπε κύριος πρὸς σὲ διδόναί σοι τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὡς ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ ἀνέστη
5 Δαυὶδ, καὶ ἀφεῖλε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος
6 (η) τῆς Σαὺλ λαθραίως. Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπάταξε καρδία Δαυὶδ αὐτὸν, ὅτι
7 ἀφεῖλε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ, Μηδαμῶς μοι (θ) παρὰ κυρίου, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ κυρίου, (ι) ἐπενέγκαι χεῖρά μου ἐπ' αὐτὸν, ὅτι χριστὸς κυρίου ἐστί. Καὶ διέστησε Δαυὶδ τοὺς ἄνδρας
8 αὐτοῦ ἐν λόγοις, καὶ οὐκ ἔδωκεν (κ) αὐτοῖς ἀναστάντας θῆσαι τὸν Σαύλ. Καὶ ἀνέστη Σαὺλ
9 καὶ κατέβη τὴν ὁδόν. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ὀπίσω (μ) αὐτοῦ ἐκ τοῦ σπηλαίου· καὶ ἐβόησεν Δαυὶδ ὀπίσω Σαὺλ, λέγων, (ν) Κύριε βασιλεῦ. καὶ ἐπέβλεψε (ξ) Σαὺλ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἔκυψε Δαυὶδ ὅτι πρόσωπον αὐτοῦ ὅτι τὴν γῆν,
10 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαὺλ, Ἵνατί ἀκούεις τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ, λεγόν-
11 των, Ἰδοὺ Δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου; Ἰδοὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ (ο) ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου ὡς παρέδωκέ σε (π) κύριος σήμερον εἰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἠθελήθην ἀποκτεῖναί σε, καὶ ἐφεισάμην σου, καὶ εἶπα, Οὐκ ἐπιβήσω χεῖρά μου ὅτι κύριός μου, (ρ) ὅτι χριστὸς
12 κυρίου ἐστί. Καὶ ἰδοὺ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος σου ἐν τῇ χειρί μου, ἐγὼ ἀφῆρκα τὸ (σ) πτερύγιον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε· καὶ γνῶθι καὶ ἰδὲ σήμερον, ὅτι οὐκ (τ) ἔστι κακία ἐν τῇ χειρί μου καὶ ἀσέβεια, καὶ οὐχ ἥμαρτηκα εἰς σὲ, σὺ δὲ θηρεύεις τὴν ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν.
13 Δικάσαι κύριος ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ (υ) ἐκδικήσαι σοι κύριος ἐκ σοῦ. καὶ ἡ χείρ μου
14 οὐκ ἔσται (φ) ἐπὶ σοί, Καθὼς λέγει ἡ παροιμία ἡ ἀρχαία· Ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται ἀνομία. καὶ ἡ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σοί.

CAP. XXIV.

ET surrexit David indè, & sedit in angustiis Engaddi. Et factum est, ut revertit Saul à persecutum alienigenas, & annuntiatum est ei, dicentibus; Quoniam David in deserto Engaddi. Et sumpsit secum tria millia virorum electorum ex omni Israel,& ivit quærere David, & viros ejus super faciem (a)Saddaem. Et venit ad greges pecorum, quæ super viam. Et erat ibi spelunca. Et Saul intravit ad (b) provocandum. Et David,& viri ejus in interioribº spelunca sedebant. Et dixerũt viri David ad eum,Ecce dies hæc, quam dixit Dominus ad te, (c) tradere inimicum tuum in manus tuas:& facies ei,sicut (d)bonum in oculis tuis. Et exurrexit David,& dempsit pinnã diplodis Saul occultè.Et factũ est postea, & percussit cor David eum, quia dempserat pinnam diplodis ejus. Et dixit David ad viros suos, Nequaquàm mihi à Domino ; ut faciam verbum hoc domino meo christo Domini, ut inferam manũ meã super eum: quoniã christus Domini est hic. Et suasit David viros suos in verbis, & non dedit eis, ut surgentes (e) immolarent Saul.Et surrexit Saul,& descendit (f) viã. Et surrexit David post eum de spelunca.Et clamavit David post Saul,dicens; Domine rex. Et respexit Saul postẽ se, & inclinavit se David in facie suã super terram,& adoravit eum.Et dixit David ad Saul ; Quarè audis verba populi dicentium ; Ecce David quærit animam (g) tuam? Ecce in die hac viderunt oculi tui, quia tradidit te Dominus hodiè in manus meas in spelunca : & noluit te occidere,& peperci tibi,& dixi ; Non injiciam manum meam in dominum meum: quoniam christus Dominus hic (h) est. Et ecce pinna diplodis tuæ in manu mea : ego abstuli (i) pinnam,& non occidi te. Et cognosce,& vide hodiè quoniam non est malitia in manu mea (k) neq; impietas & contemptus, & non peccavi in te: & tu (l) ligas animam meam ad capiendum eam. Judicet Dominus inter me & te, & (m) vindicet tibi Dñs de te: & manus mea non erit in te: Sicut dicitur parabola antiqua, Ex iniquis exibit delictum: & manus mea non erit in te,

MS.A.(α)ἐκεῖθεν, * ἐν τοῖς (β) αὐτῷ, λέγων, Ὅτι (γ)Αενμείν. (δ) εἰσῆλθεν Σαὺλ (ε) εἶπαν (ζ) Ἰδοὺ ἡμέρα (η) τοῦ Σαὺλ (θ) παρὰ κυρίου, (ι) ἐπενεγκεῖν (κ) αὐτοὺ ἀναστάντας διαπεῖσαι τοῦ (λ)Σαὺλ ἀνέστη ἐκ τῆς σπηλαίου, καὶ κατέβη εἰς τὴν (μ) αὐτῷ καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς (ν) Κύριέ μου βασιλεῦ. (ξ) Σαὺλ ὀπίσω (ο) ἑωράκασιν (π) σήμερον κύριος εἰς (ρ) ὅτι χριστὸς κυρίου ἐστί. Καὶ πατήρ μου, καὶ ἰδοὺ (σ) πτερύγιον τῆς ἱματίου, καὶ οὐκ (τ) ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία, ἢ ἀδικία, ἢ ἀσέβεια, καὶ οὐχ (υ) ἐκδικήσαι με κύριος (φ) ὅτι (χ)

תרגום יונתן Targum Jonathan.

כד

1 וְסַלִּיק דָּוִד מִתַּמָּן וְיָתֵב בְּמַצְּדָתָא עֵין גֶּדִי׃ וַהֲוָה כַּד תָּב שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וְחַוְיוּ לֵיהּ
2 לְמֵימַר הָא דָוִד בְּמַדְבְּרָא דְעֵין גֶּדִי׃ וּדְבַר שָׁאוּל תְּלָתָא אַלְפִין גְּבַר עוּלַיִם מִכָּל יִשְׂרָאֵל
3 וְאָזַל לְמִבְעֵי יַת דָּוִד וְגַבְרוֹהִי עַל אַפֵּי שְׁקִיפֵי בֵּיעָא׃ וְאָתָא לְחַטְרֵי עָנָא דְעַל אוֹרְחָא וְתַמָּן
4 מְעָרְתָּא וְעַל שָׁאוּל לְמֶעְבַּד צוֹרְכֵיהּ וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי בְּסִיפֵי מְעָרְתָּא יָתְבִין׃ וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי
5 דָּוִד לֵיהּ הָא יוֹמָא דַּאֲמַר יְיָ לָךְ הָא אֲנָא מְסַר יַת בַּעֵיל דְּבָבָךְ בִּידָךְ וְתַעֲבֵיד לֵיהּ כְּמָא
6 דְּתִתְקַן בְּעֵינָךְ וְקָם דָּוִד וּפְסַק יַת כְּנַף מְעִילָא דְלְשָׁאוּל בְּרַז׃ וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וְחַשׁ דָּוִד בְּלִבֵּיהּ
7 עַל דִּי פְסַק יַת כְּנַפָּא דְלְשָׁאוּל׃ וְאֲמַר לְגַבְרוֹהִי חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ אִם אֶעֱבִיד יַת פִּתְגָמָא
8 הָדֵין לְרִבּוֹנִי לְמְשִׁיחָא דַיְיָ לְאוּשָׁטָא יְדִי בֵּיהּ אֲרֵי מְשִׁיחָא דַיְיָ הוּא׃ וּפַיֵּס דָּוִד יַת גַּבְרוֹהִי
9 בְּפִתְגָמַיָּא וְלָא שְׁבָקנוּן לְמֶקַם עַל שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מִמְּעָרְתָּא וַאֲזַל בְּאוֹרְחָא׃ וְקָם דָּוִד
בָּתַר כֵּן וּנְפַק מִן מְעָרְתָּא וְקָרָא בָּתַר שָׁאוּל לְמֵימַר רִבּוֹנִי מַלְכָּא וְאִסְתְּכִי שָׁאוּל
לַאֲחוֹרוֹהִי וְכַרַע דָּוִד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וְסָגִיד׃ וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁאוּל לְמָא אַתְּ שָׁמַע יַת
10 פִּתְגָמֵי בְנֵי אֱנָשָׁא דְאָמְרִין הָא דָוִד בְּעֵי בִּישְׁתָּךְ׃ הָא יוֹמָא דֵין חֲזָאָה עֵינָךְ יַת דְּמְסָרָךְ יְיָ
יוֹמָא דֵין בִּידִי בְּמְעָרְתָּא וַאֲמָרוּ אוֹחְרִנִין לְמִקְטְלָךְ וְחָסַת עֲלָךְ וַאֲמָרִית לָא אוֹשִׁיט יָדִי
11 בְּרִבּוֹנִי אֲרֵי מְשִׁיחָא דַיְיָ הוּא׃ וְרִבּוֹנִי אִסְתַּכַּל אַף חֲזִי יַת כְּנַף מְעִילָךְ בִּידִי אֲרֵי בְּמִפְסְקִי
יַת כְּנַף מְעִילָךְ וְלָא קְטַלְתִּיךְ דַּע וְחֲזִי אֲרֵי לֵית בִּידִי חוֹב וְסוֹרְחָן וְלָא חַטִּית לָךְ וְאַתְּ כָּמִין
12 עַל נַפְשִׁי לְמִקְטְלָהּ׃ יְדִין יְיָ בֵּינָא וּבֵינָךְ וְיִתְפָּרַע לִי יְיָ מִנָּךְ וִידִי לָא תְהֵי בָךְ׃ כְּמָא דְאָמְרִין
13 מַתָּלָא דְמִלְקַדְמִין מֵרְשִׁיעִין תִּפֹּק חוֹבָתְהוֹן וִידִי לָא תְהֵי בָךְ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXIV.

ET ascendit David inde,et sedit in præsidio Ghengedi. Et fuit quando rediit Saul de-post Philisthæos,et nunciarunt illi dicendo : Ecce David in deserto Ghengedi. Et accepit tria millia virûm adolescentium ex omni Israel, et ivit ad quærendũ David et viros ejus super facies foraminũ rupium. Et venit ad caulas pecoris quæ super viam,et ibi spelunca: et introivit Saul ad faciendũ necessaria sua : et David et viri ejus in foraminibus speluncæ sedentes. Et dixerunt viri David ei : Ecce dies quem dixit Dñs tibi,Ecce ego tradens auctores inimicitiæ tuæ in manu tua,et facies ei id quod rectũ in oculis tuis. Et surrexit David et abscidit alam pallii *Sauli* in occulto. Et fuit postea et doluit David in corde suo, eo quòd abscidit alam quæ *Sauli*.Et dixit viris suis, Absit mihi ab-ante Dñm, si faciã verbum hoc domino meo uncto Dñi, ad extendendum manũ meam in eum ; quia unctus Domini ipse.Et quietos reddidit David viros suos in verbis, et non sivit eos surgere sup *Saul*:et Saul surrexit ex spelunca,et ivit in via. Et surrexit David post hæc,et exivit ex spelunca,et clamavit post *Saul*,dicendo : Domine mi rex:et respexit Saul retrò se, et incurvavit se David super faciẽ suam sup terram,et adoravit.Et dixit David ad *Saul*,Ad quid tu audis verba filiorũ hominũ ; qui dicunt : Ecce David insidians malum tuũ? Ecce hodie vidit oculº tuº & tradidit te Dominº hodie in manu mea in spelunca:et dixerunt alii ut occiderẽ te,et peperci sup te,et dixi : Non extendã manum meã in dominũ meũ,quia unctº Domini ipse. Et domine mi considera,etiã vide alam pallii tui in manu mea, quòd cùm abscinderẽ alam pallii tui, non occidi te : cognosce et vide quòd non est in manu mea culpa et iniquitas,et non *peccavi* tibi, et tu insidians sup animã meam ad occidendũ me. Judicabit Dominus inter me et inter te,et ulciscetur me Dominus à te, et manus mea non erit in te. Ut id quod dicunt *proverbium quod* ab antiquis,Ex impiis exibit culpa eorum,et manº mea non erit in te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

Postea ascendens David inde, consedit in Masroth quæ est in Gebaoth. Et cùm reversus esset Saul ab insectandis Philistæis, indicaverunt ei, & dixerunt; Ecce David est in Masroth quæ est in Gebaoth. Quarè ductis Saul tribus millib⁹ virorũ electorum ex toto Israele, abiit quæsitum Davidẽ & homines ejus in superficie montis ibicum. Cúmque pvenisset ad caulã oviũ, quæ est in itinere ubi erat spelunca quædam, ingressus Saul speluncam illã dormivit illic, Davide & hominib⁹ suis in extremitatib⁹ speluncæ confidentib⁹. Dixerunt ergò Davidi homines sui, Hæc est dies de qua dixit tibi Dñs, Ecce traditus est inimicus tuus in manus tuas, fac illi prout bonũ videtur in oculis tuis. Surgens itaque David, leniter abscidit fimbriam pallii Saulis: Postmodũ verò doluit cor Davidis, quòd abscidisset fimbriã pallii Saulis. Dixitq; David hominibus qui secum erant, Absit mihi à Dño ut faciam rem istam contra dominum meum unctum Dñi; ut extendam manum meam in ipsum, quia unct⁹ Dñi est. Et à sententia abduxit David homines qui secum erant hisce verbis, nec permisit eis insurgere in Saulem. Saul autem surgens è spelunca, iter perrexit. Postea surgens David è spelunca, inclamavit post Saulẽ, & ait; Dñe mi rex: conversóq; Saule retrorsùm, procidit David in faciẽ suam super terrã, & adoravit. Tum dixit David Sauli, Ne auscultes verbis hominũ qui dicunt, Ecce David quærit malũ tuũ. En vide hodiè oculis tuis quòd tradiderit te Dñs in manus meas hodiè in spelunca: & *quamvis* dixerint viri qui mecũ sunt ut occiderẽ te, clementiâ tamen usus sum erga te, & dixi; Non extendã manum meam in dominum meum, quia unctus est Domini. Imò convertere & vide etiam fimbriam pallii tui in manibus meis: cùm enim pallii tui fimbriã præciderim, te tamen haud occidi; scias & consideres non esse in manibus meis malum vel culpam, nec me peccâsse in te: tu verò venaris ad capiendam animã meam. Judicet Dñs inter me & te, & ulciscatur me Dñs manibus tuis, man⁹ autẽ mea non sit in te: Uti dictũ est proverbiis antiquis, Ex impio prodeat impietas: manus autem mea non sit in te.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

Ascendit ergò David illinc, & commoratus est in Masroth quæ est in Gabaon. Sauli verò è Palestinorum oppugnatione revertenti nuntiârunt ac dixerunt: Davidem esse in Masroth quæ est in Gabaon. Quapropter delectis Saul tribus millibus virorũ ex omnibus filiis Israel, abiit quæsitum Davidem ac socios ejus in montem rupicaprarum: Et veniens ad septum ovium quod est in deserto, ubi ingeas erat spelunca, ingressus est Saul speluncã, ibiq; jacuit: David autem & socii ejus erant à tergo speluncæ. Dixerunt ergò socii Davidis ad eum, Hic est dies quo dixit tibi Dom⁹ inimicũ tuũ esse tibi tradendum; fac illi quod volueris. Surgens itaque David ingressus est, leniterque abscidit oram pallii Saulis. Sed mox pœnitentiâ ductus David ob abscisã oram pallii Saulis, Dixit ad socios suos, Absit ut extendã manum meã in dominũ meum unctum Domini, eique noceam, aut extendã manum meã ad interficiendũ eum: quoniã unctus Domini est. Et commonuit David socios suos similibus hisce verbis, nec permisit eis irruere in Saulem. Tum surgens Saul exivit è spelunca, & abiit itinere suo. Deinde surgens etiam David egressus est è loco suo, & altissimâ voce Saulem inclamans, ait, O domine mi, O rex: tum Saule retrò converso, David in faciem suã humi procubuit adorans; Et ait David ad Saulem, Ne audias sermones hominũ qui dicunt Davidẽ malum intendere. Oculatim hodiè vidisti quòd tradiderat te mihi Dominus in spelunca: et quamvis dixerint mihi socii mei, Interfice eũ, tamen tui misertus dixi, Non extendã manum meã ad necẽ domini mei, quia unctus Domini est. Convertere ad me, & aspice oră pallii tui in manu mea: cùm enim pallii tui oră abscíderim, te minimè interfeci: quare certò scias nullũ esse penes me malũ, neq; peccatũ, neq; culpã in te: tu tamen quæris animã meã. Judicet Dom⁹ inter me & interte, meamq; sumat Dominus vindictam à te: nec malum tibi contingat per manum meã. Quemadmodũ veteribus fertur proverbiis, Impietas egredietur ab impio; at malum per manum meã minimè patietur.

שמואל א: כה

post ? *perſequens tu* quem *poſt* ,Iſrael rex eſt egreſſus quem Poſt
15 אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה רֹדֵף אַחֲרֵי
,judicem in Dominus ſit Et .unum pulicem poſt ,mortuum canem
16 כֶּלֶב מֵת אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד: וְהָיָה יְהוָה לְדַיָּן
me judicet & ,*meâ* Inè *diſcepet* & ,videat & ; te inter & ,me inter judicet &
17 וְשָׁפַט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיַרְא וְיָרֶב אֶת רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי
verba loqui David *conſummare ſicut* ,fuit Et .tua manu de
17 מִיָּדֶךָ: וַיְהִי כְּכַלּוֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים
? David mi fili hæc tua vox Num : Saul dixit & ; Saul ad hæc
הָאֵלֶּה אֶל שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד
tu Jujus : David ad Dixitque .flevit & ,ſuâ voce Saul levavit &
18 וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ: וַיֹּאמֶר אֶל דָּוִד צַדִּיק אַתָּה
,malum tibi retribui ego & ,bonum mihi retribuiſti tu quia : me *præ*
מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְמַלְתִּיךָ הָרָעָה:
quia ; bonum mecum feciſti quod ,hodie indicaſti tu Et
19 וְאַתָּה הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָה אִתִּי טוֹבָה אֲשֶׁר
invenerit *cùm* Et .me occidiſti non & ,tuâ manum in Dominus me *concluſit*
20 סִגְּרַנִי יְהוָה בְּיָדֶךָ וְלֹא הֲרַגְתָּנִי: וְכִי יִמְצָא
DOMINUS & ? bona via in eum mittet & ,ſuum inimicum quiſpiam
אִישׁ אֶת אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וַיהוָה
nunc Et .mihi feciſti quam ,hac die pro bonum tibi *rependat*
21 יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה לִי: וְעַתָּה
regnum tua manu in ſtabit & ; regnabis regnando quòd ,cognovi ecce
הִנֵּה יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלוֹךְ וְקָמָה בְיָדְךָ מַמְלֶכֶת
abſcideris ſi ,*Domino in* mihi jura nunc Et .Iſrael
22 יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִי בַּיהוָה אִם תַּכְרִית אֶת
.mei patris domo de meâ nomen diſperdideris ſi & ; me poſt meû ſemen
זַרְעִי אַחֲרָי וְאִם תַּשְׁמִיד אֶת שְׁמִי מִבֵּית אָבִי:
,David & ; ſuâ domum in Saul abiit & : Saul ipſi David juravit Et
23 וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל בֵּיתוֹ וְדָוִד
.*munitionem ſuper* aſcenderunt ejus viri &
וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל הַמְּצוּדָה:

CAP. XXV. כה

,eû planxerunt & ,Iſrael omnis ſunt cõgregati & ,Semuel eſt mortuus Et
1 וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ לוֹ
deſcendit &,David ſurrexit Et .Ramah in ſua domo in eum ſepelierunt &
וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד
: Charmel in ejus *cpus* & ,Mahon in vir Et .Paran deſertum in
2 אֶל מִדְבַּר פָּארָן: וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ בַּכַּרְמֶל
; capræ mille & ,millia tria *pecus* ei & ; valde magnus vir &
וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְאֶלֶף עִזִּים
,Nabal viri nomen Et .Charmel in *ſuum pecus* *tondendo in* erat &
3 וַיְהִי בְּנוֹתוֹ אֶת צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל: וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל
pulchra & ,intellectu bona mulier & : Abighail ejus uxoris nomen &
וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִיגַיִל וְהָאִשָּׁה טוֹבַת שֵׂכֶל וִיפַת
audivit Et .Calibita *ipſe* &,*adinventionibus* malus &,durus vir & :forma
תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא כָלְבִּי:
4 וַיִּשְׁמַע
David miſit Et .*ſuum pecus* Nabal *tondens* quòd ,deſerto in David
5 דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי נָבָל אֶת צֹאנוֹ: וַיִּשְׁלַח דָּוִד
,Charmel in Aſcendite : pueris David dixitque : pueros decem
עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה
.*pacem ad* meo nomine in *ei optabitis* & ,Nabal ad *venietis* &
וּבָאתֶם אֶל נָבָל וּשְׁאַלְתֶּם לוֹ בְשְׁמִי לְשָׁלוֹם:
omne & ,*pax* tua domus & ,*pax* tu & ; vitam Ad : ſic *dicetis* Et
6 וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחַי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל
nunc ; tibi tondentes quòd ,ulivi nunc Et .*pax* tibi quod
7 אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם: וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עָתָּה
,eos *verecundia* affecimus non : nobiſcum fuerunt ,tibi qui ,paſtores
הָרֹעִים אֲשֶׁר הָיוּ עִמָּנוּ לֹא הֲכְלַמְּנוּם
.Charmel in *eos eſſe* diebus omnibus quicquam eis *eſt viſitatum* nec
וְלֹא נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כָּל יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל:

Verſio VUL.LAT.

15 Quem perſequeris,rex Iſrael? quẽ perſequeris? canẽ mortuum perſequeris, & pulicem
16 unum. Sit Dñs judex, & judicet inter me & te: & videat, & judicet cauſam meam, &
17 eruat me de manu tua. Cùm autem compléſſet David loquens ſermones hujuſcemodi ad Saul,dixit Saul; Numquid vox hæc tua eſt, fili mi David? Et levavit Saul vocem ſuã,&
18 flevit: Dixitq; ad David, Juſtiòr tu es quàm ego: tu enim tribuiſti mihi bona: ego autem reddidi tibi mala. Et tu
19 indicâſti hodiè quæ feceris mihi bona: quomodò tradiderit me Dñs in manũ tuã,&
20 non occideris me. Quis enim cũ invenerit inimicũ ſuũ, dimittet eum in via bona? Sed Dñs reddat tibi viciſſitudinẽ hanc, pro eo q̃ hodiè operat⁹
21 es in me. Et nunc quia ſcio q̃ certiſſimè regnatur⁹ ſis,& habiturus in manu tua regnũ Iſ-
22 rael: Jura mihi in Dño, ne deleas ſemen meũ poſt me, neque auferas nomen meum
23 de domo patris mei. Et juravit David Sauli. Abiit ergò Saul in domũ ſuam: & David & viri ejus aſcenderunt ad tutiora loca.

CAP. XXV.

1 MOrtuus eſt autẽ Samuel, & congregatus eſt univerſus Iſrael, & planxerunt eũ, & ſepelierunt eum in domo ſua in Ramatha. Conſurgénſque David deſcendit in deſertum
2 Pharan. Erat autẽ vir quiſpiã in ſolitudine Maon, & poſſeſſio ejus in Carmelo, & homo ille magnus nimis: erántq; ei oves tria millia, & mille capræ: & accidit ut tonderetur
3 grex ejus in Carmelo. Nomen autẽ viri illius erat Nabal: & nomen uxoris ejus Abigail: erátq; mulier illa prudentiſſima & ſpecioſa: porrò vir ej⁹ durus, & peſſim⁹, & malitioſus: erat autẽ de genere Ca-
4 leb. Cùm ergò audiſſet David in deſerto quòd tonderet Na-
5 bal gregem ſuũ, Miſit decem juvenes,& dixit eis; Aſcendite in Carmelũ, & venietis ad Nabal, & ſalutabitis eum ex
6 nomine meo pacificé. Et dicetis; & tibi pax; & domui tuæ pax, et omnib⁹, quæcunq; habes, ſit
7 pax. Audivi q̃ tõderent paſtores tui, qui erãt nobiſcũ in deſerto: nunquã eis moleſti fuimus, nec aliquando defuit quidquã eis de grege, omni tẽpore quo fuerunt nobiſcũ in Carmelo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ νῦν ὀπίσω τίνος σὺ ἐκπορεύῃ βασιλεῦ Ισραὴλ; ὀπίσω τίνος (χ) καταδιώκεις σύ; ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος, καὶ ὀπίσω ψύλλου
16 ἑνός; Γένοιτο κύριος εἰς κριτὴν καὶ δικαστὴν ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σου, ἴδοι κύριος καὶ κρίναι τὴν κρίσιν μου, καὶ δικάσαι μοι ἐκ
17 χειρός σου. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπαύσατο Δαυὶδ (ϕ) τὰ ῥήματα ταῦτα λαλῶν πρὸς Σαὺλ, καὶ εἶπε Σαὺλ, Ἡ φωνή σου αὕτη, τέκνον Δαυίδ; καὶ ἦρε Σαὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε. Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς Δαυὶδ, Δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθά, ἐγὼ δὲ ἀνταπέδωκά σοι κακά. Καὶ σὺ
18 ἀπήγγειλάς μοι σήμερον ἃ ἐποίησάς μοι ἀγαθά, ὡς ἀπέκλεισέ με (ω) κύριος εἰς χεῖρας σου σήμερον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινάς με. Καὶ
19 (α) ἐάν εἴ τις ἕυρῃ πῆ ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ (β) ἐκπέμψει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ κύριος (γ) ἀποτίσει αὐτῷ ἀγαθὰ, καθὼς
20 ποίησας σήμερον. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω, ὅτι βασιλεύων βασιλεύσεις, καὶ στήσῃ (δ)
21 ἐν χειρί σου ἢ βασιλεία Ισραήλ. Καὶ νῦν ὄμοσόν μοι ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐκ (ε) ἐξολοθρεύσεις τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἀφανιεῖς
22 τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. Καὶ ὤμοσε Δαυὶδ τῷ Σαούλ. καὶ ἀπῆλθε Σαοὺλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες
23 αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς (ζ) Μασδὰ τὸ ἔνδον.

MS. A. (χ) καταδιώκῃς; ὀπίσω (ϕ) λαλῶν εἰ σήμερον εἰς χεῖράς σε, καὶ (α) ὅτι ἐὰν εὕρῃ σοι αὐτῷ, καθὼς (δ) ἐν χερσὶν σε *βασιλέα

ΚΕΦ. κέ.

1 Καὶ ἀπέθανε Σαμουὴλ, καὶ συναθροίζουσι πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ κόπτουσιν αὐτὸν, καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ (α) ἐν Ἁρμαθαίμ. καὶ
2 ἀνέβη Δαυὶδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον (β) Μαών. Καὶ ἦν (γ) ἀνθρωπος ἐν τῇ Μαὼν, καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ ἐν τῷ Καρμήλῳ, καὶ ὁ ἀνθρωπος μέγας σφόδρα· καὶ τέσσαρα κτήνη τριχίλια, (δ) καὶ αἶγες χίλιαι. καὶ ἐγένετο
3 ἐν τῷ κείρειν (ε) τὸ κτήνιον αὐτοῦ ἐν τῷ Καρμήλῳ. Καὶ ὄνομα τῷ ἀνθρώπῳ Νάβαλ, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀβιγαία. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀγαθὴ (ζ) συνέσει καὶ ἀγαθὴ τῷ εἴδει σφόδρα· καὶ ὁ ἀνθρωπος (η) σκληρὸς καὶ πονηρὸς ἐν ὁπτηδεύμασι καὶ ὁ ἄνθρω-
4 πος κυνικός. Καὶ ἤκουσε Δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι κείρει Νάβαλ ὁ Καρμήλιος τὸ κτήνιον
5 αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ δέκα παιδάρια, καὶ (θ) εἶπε τοῖς παιδαρίοις, Ἀνάβητε εἰς Καρμηλον καὶ ἀπέλθατε πρὸς Νάβαλ, καὶ ἐρωτήσατε αὐτὸν ὅτι τῷ ὀνόματί μου εἰς εἰρηνικόν,
6 καὶ ἐρεῖτε τάδε, Εἰς ὥρας καὶ σὺ ὑγιαίνων καὶ ὁ
7 οἶκός σου, καὶ πάντα τὰ σὰ ὑγιαίνοντα. Καὶ νῦν ἤκουσα ἀκήκοα ὅτι κείρουσί σοι νῦν οἱ ποιμένες σου οἳ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ἀπεχωλύσαμεν αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμεθα αὐτοῖς οὐδὲν πάσας τὰς ἡμέρας ὄντων αὐτῶν ἐν Καρμήλῳ.

MS. A. (α) ἐν Ῥαμᾶ. καὶ (β) Φαράν. Καὶ (γ) ἄνθρωπος Μαὼν, (δ) χίλιαι αἶγες. καὶ (ε) τὰ ποίμνια (ζ) τῇ συνέσει καὶ καλὴ τῷ (η) πονηρὸς καὶ Κλησὲς καὶ (θ) εἶπεν Δαυὶδ τοῖς

Et nunc poſt quem tu egredera
ex Iſrael? poſt quem perſequ
rus tu? poſt canem mortuum, &
poſt pulicem unum? Fiat Dom
nus in judicem & vindicem, in
ter me & inter te: videat Do
minus, & judicet judicium me
um, & vindicet me de manu tua.
Et factum eſt, cùm conſummaſſet
David verba hæc loquens a
Saul; & dixit Saul, Vox tua hæc,
fili David? Et elevavit Saul vo
cem ſuam, & flevavit. Et dixit
Saul ad David; Juſtus tu ſuper
me: quoniam tu reddidiſti mihi
bona: ego autem retribui tibi ma
la. Et tu renuntiâſti mihi hodiè
quæ feciſti mihi bona, ſicut con
cluſit me Dominus in manibus tu
is hodiè, & non occidiſti me. (α)
Et ſicut ſi inveniat quis inimicum
ſuum in tribulatione, & emittat
eum in viam bonam, & Domi
nus reddet ei bona; ſicut feciſti
hodiè. Et nunc ecce ego cognos
ſco, quoniam regnans regnabis, &
cõſtituetur in manu tua regnũ Iſ
rael. Et nunc jura mihi in Dom
no, quia non exterminabis ſemen
meum poſt me: (o) non delibis n
men meum de domo patris mei.
Et juravit David ipſi Saul. Et
abiit Saul ad locum ſuũ: & Da
vid, & viri ejus, aſcenderunt in
Maſſara anguſtam.

CAP. XXV.

Et mortuus eſt Samuel: & congregantur univerſus Iſrael & planguntque eum, & ſepeliant eum in domo ſua in Armathem. Et
surrexit David, & deſcendit in deſertum (a) Maon. Et erat homo in (b) Maon: & (c) greges ejus in Carmelo: et homo magnus valde: et huic (d) greges ter mille, et capræ mille. Et factum eſt (e) tondendo gregem ſuum in
Carmelo. Et nomen homini Nabal, et nomen uxoris ejus (f) Abigaa; et uxor ejus bona intellectu, (g) bona ſpecie valdè: et homo durus, et malignus in ſtudiis, et homo caninus. Et audivit David
in deſerto, quia tondet Nabal Carmelus gregem ſuum. Et miſit David decem pueros, et dixit pueris; Aſcendite in Carmelum, et (h) abite ad Nabal, et invocate eum in nomine meo in pacem, Et dicetis hæc; (i) Pax tibi, et domui tuæ, et omnibus quæ tibi ſunt pax. Et nunc audivi, quia tondent tibi nunc paſtores tui, qui erant nobiſcum in deſerto: et non prohibuimus eos, et non imperavimus eis quicquam omnibus diebus, cùm eſſent in Carmelo.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

15 בַּתַּר מַן נְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בַּתַּר מַן אַתְּ רָדִיף בַּתַּר חַלָּשׁ חַד בַּתַּר דְּרִיוֹט חַד: וִיהֵי יְ
16 לְדַיָּן וַיִּעֲבֵיד דִּין בֵּינָא וּבֵינָךְ וְגֶלִי קֳדָמוֹהִי וִידוּן דִּינִי וְיִתְפְּרַע עוֹלְבָנִי מִנָּךְ: וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי
17 דָּוִד לְמַלָּלָא יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם שָׁאוּל וַאֲמַר שָׁאוּל הֲקָלָךְ דֵּין בְּרִי דָּוִד וַאֲרִים שָׁאוּל
18 קָלֵיהּ וּבְכָא: וַאֲמַר לְדָוִד זַכִּי אַתְּ מִנִּי אֲרֵי אַתְּ גְּמַלְתַּנִי טָבְתָא וַאֲנָא גְּמַלְתָּךְ בִּישְׁתָּא: וְאַתְּ
19 חַוְיָתָא יוֹמָא דֵּין יָת דַּעֲבַדְתְּ עִמִּי טִיבוּ וְיָת דְּמַסְרַנִי יְיָ בִּידָךְ וְלָא קְטַלְתָּנִי: וַאֲרֵי יִשְׁכַּח גְּבַר
20 יָת בְּעֵיל דְּבָבֵיהּ וְיִשְׁלְחִנֵּיהּ בְּאוֹרַח תַּקָּנָא וְיְיָ יְשַׁלֵּם לָךְ יוֹמָא דֵּין דַּעֲבַדְתָּא לִי:
21 וּכְעַן הָא יְדַעְנָא אֲרֵי מְמַלָּךְ תִּמְלוֹךְ וְתִתְקַיֵּם בִּידָךְ מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל: וּכְעַן קַיֵּם לִי
22 בְּמֵימְרָא דַיְיָ דְּלָא תְּשֵׁיצִי יָת בְּנֵי בַּתְרַי וְלָא תְּפַסּוֹק יָת שְׁמִי מִבֵּית אַבָּא: וְקָם דָּוִד לְשָׁאוּל
23 וְאָזַל שָׁאוּל לְבֵיתֵיהּ וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי סְלִיקוּ לְמַצְדְּתָא:

כה

1 וּמִית שְׁמוּאֵל וְאִתְכְּנִישׁוּ כָל יִשְׂרָאֵל וְסַפְּדוּ עֲלוֹהִי וּקְבָרוּהִי בְּבֵיתֵיהּ בְּרָמָה וְקָם דָּוִד וּנְחַת
2 לְמַדְבְּרָא דְפָארָן: וְגַבְרָא בְּמָעוֹן וְנִכְסוֹהִי בְּכַרְמְלָא וְגַבְרָא רַב לַחְדָּא וְלֵיהּ עָאן תְּלָתָא
3 אַלְפִין וְאַלְפָּא עִזִּין וַהֲוָה בְּמַגָּנֵיהּ יָת עָנֵיהּ בְּכַרְמְלָא: וְשׁוּם גַּבְרָא נָבָל וְשׁוּם אִתְּתֵיהּ אֲבִיגָיִל
4 וְאִתְּתָא חַכִּימַת מַדָּע וְשַׁפִּירַת רֵיוָא וְגַבְרָא קְשֵׁי וּבִישׁ עוֹבָדִין וְהוּא מִדְּבִית כָּלֵב: וּשְׁמַע דָּוִד
5 בְּמַדְבְּרָא אֲרֵי גָּזַז נָבָל יָת עָנֵיהּ: וּשְׁלַח דָּוִד עַשְׂרָא עוּלְמִין וַאֲמַר דָּוִד לְעוּלְמַיָּא סַקוּ
6 לְכַרְמְלָא וְתֵהֲכוֹן לְוָת נָבָל וְתִשְׁאֲלוּן לֵיהּ בִּשְׁמִי לְשָׁלֵם: וְתֵימְרוּן כְּדֵין לְחַיָּךְ וְאַתְּ שְׁלֵם
7 וּבֵיתָךְ שְׁלֵם וְכֹל דִּילָךְ שְׁלֵם: וּכְעַן שְׁמַעִית אֲרֵי גָּזְזִין לָךְ כְּעַן רָעַיָּא דִּילָךְ הֲווֹ עִמָּנָא לָא
אַנְקְנוּנִין וְלָא שְׁנָא לְהוֹן מִדְּעָם כָּל יוֹמִין דַּהֲווֹ בְּכַרְמְלָא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Poſt quem exivit rex Iſrael? poſt quem tu ſecutus? poſt debilem unum,
poſt abjectum unum. Et erit Dominus in judicem, et faciet judicium inter
mè et inter te: et *manifeſtum* ante eum, & *judicabit judicium meum*, &
liberabit afflictionem meam à te. Et fuit quando finivit David loqui ver-
ba hæc cum Saul, & dixit Saul, Nunquid vox tua iſta fili mi David? et ex-
tulit Saul vocem ſuam et luxit. Et dixit ad David, Juſtus tu à me, quia
retribuiſti mihi bonum, et ego retribui tibi malum. Et tu indicâſti hodiè
quòd feciſti mecum benignitatem, quòd tradidit me Dñs in manu tua, &
non occidiſti me. Si enim inveniret vir auctorem inimicitiæ ſuæ, et dimit-
tet eum in via recta? et Dñs rependet tibi bonum propter diem hanc,
quod feciſti mihi. Et nunc, ecce ſcivi, quòd regnando regnabis, et ſtabilie-
tur in manu tua regnum Iſrael. Et nunc jura mihi in dicto Domini q̃ non
perdes filios meos poſt me, et non ceſſare facies nomen meum de domo
patris mei. Et juravit David Sauli, et ivit Saul ad domum ſuam: et David
et viri ejus aſcenderunt ad-*præſidium*.

CAP. XXV.

Et mortuus eſt *S*emuel, et congregati ſunt omnis Iſrael, et planxerunt
ſuper eum, et ſepelierunt eum in domo ejus in *Ramah*: et ſtetit David &
deſcendit in deſertum Paaran. Et vir in Maghon, et ſubſtantiæ ejus in Char-
mela, et vir magnus valde, et illi pecora tria millia, et mille capræ: et fuit
cùm tonderet pecora ſua in Charmel. Et nomen viri Nabal, et nomen uxo-
ris ejus Abigail, et mulier ſapiens intelligentia, et pulchra viſu, et vir du-
rus et malus factis; et ipſe ex domo Chaleb. Et audivit David in deſerto q̃
tondens Nabal pecora ſua. Et miſit David decem adoleſcentes, et dixit Da-
vid adoleſcentibus, Aſcendite ad Charmel, et ite ad Nabal, et rogabitis illi
in nomine meo pacem. Et dicetis ſic; Per vitam tuam, et tu pax, et domus
tua pax, et omnia quæ tibi pax. Et nunc audivi quòd tondentes tibi [*ſint*,]
et nunc paſtores tui fuerunt nobiſcum, non læſimus eos, et non defuit illis
quicquam omnibus diebus, quibus fuerunt in Charmela.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܘ ܕܡܢ ܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܐ ܡܢ ܡܝܬܐ ܟܠܒܐ ܗܕܐ ܘܡܢ ܕܪܓܐ ܚܕܐ ܀ ܗܘ ܕܝܢ ܡܪܝܐ ܕܝܢܐ ܘܢܬܪ ܒܝܢܝ ܘܒܝܢܟ ܘܢܚܙܐ ܘܢܬܪ ܪܝܒܝ ܘܢܕܝܢ ܢܝ ܡܢ ܐܝܕܟ ܀ ܘܟܕ ܫܠܡ ܕܘܝܕ ܡܠܠ ܗܠܝܢ ܡܠܝ ܠܫܐܘܠ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܠܝܢ ܩܠܟ ܒܪܝ ܕܘܝܕ ܘܒܟܐ ܫܐܘܠ ܩܠܗ ܘܐܡܪ ܠܕܘܝܕ ܙܕܝܩ ܐܢܬ ܡܢܝ ܐܝܬ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܝ ܛܒ ܘܐܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟ ܒܝܫ ܀ ܘܐܢܬ ܗܘܝܬ ܠܝ ܝܘܡ ܕܝܢ ܕܥܒܕܬ ܠܝ ܛܒ ܘܠܐ ܩܛܠܬܢܝ ܀ ܘܐܝ ܡܢ ܫܟܚ ܒܥܠ ܒܥܠ ܒܝܕ ܡܢ ܢܫܠܚ ܠܗ ܛܒ ܒܬܚܠܦ ܗܕܐ ܝܘܡ ܀ ܘܗܫܐ ܗܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܠܟܐ ܬܡܠܟ ܘܬܬܩܝܡ ܒܝܕܟ ܡܠܟܘܬܐ ܕܝܫܪܝܠ ܀ ܘܗܫ ܠܝ ܒܝܡܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܬܫܬܝܪ ܙܪܥܝ ܒܬܪܝ ܘܠܐ ܬܫܚܬ ܫܡܝ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܝ ܀ ܘܐܡܠ ܕܘܝܕ ܠܫܐܘܠ ܘܐܙܠ ܫܐܘܠ ܠܒܝܬܗ ܘܕܘܝܕ ܘܓܒܪܝܗ ܣܠܩܘ ܠܛܘܪܐ ܀

Post quem egressus es rex Israelis? & quem persequeris? canem mortuum, & pulicem unum. Sit dominus judex, judicétque inter me & te, & videat, judicétque causam meam, meque ulciscatur manibus tuis. Et cùm finé fecisset David dicendi hæc verba Sauli, dixit ei Saul. Vox tua est hæc fili mi David? tum sublatâ Saul voce suâ, flevit. Præterea dixit Saul Davidi, Justior me es, quia tu bonum rependisti mihi, cùm ego malum intulerim tibi. Tu enim indicâsti hodiè te usum erga me beneficio, qui cùm tradiderit me Dominus in manus tuas, non occidisti me. Sed cùm invenerit aliquis inimicum suum, & dimiserit eum in viam bonam, Dominus rependet illi bonum: rependat tibi Dominus pro beneficio quod in me exercuisti. Et nunc ecce cognovi te certissimè regnaturum, & regnum Israelis in manibus tuis firmandum: Jura mihi per Dominum quòd non sis extincturus semen meum post me, neque perditurus nomen meum è familia patris mei. Juravitque David Sauli: tum abiit Saul in domum suam; David autem & viri qui cum eo erant, ascenderunt ad Masphia.

CAP. XXV.

1 * ܘܡܝܬ ܫܡܘܐܝܠ ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܘܒܟܘ ܥܠܘܗܝ ܘܩܒܪܘܗܝ ܒܒܝܬ ܩܒܪܗ ܒܪܡܬܐ ܘܩܡ ܕܘܝܕ ܘܢܚܬ ܠܡܕܒܪܐ ܕܦܪܢ ܀ 2 ܘܓܒܪܐ ܪܒܐ ܗܘܐ ܒܡܥܘܢ ܘܚܩܠܗ ܒܟܪܡܠ ܘܗܘ ܓܒܪܐ ܣܓܝ ܠܚܕ ܘܠܗ ܐܠܦ ܥܙܐ ܘܬܠܬ ܐܠܦ ܥܢܐ ܘܗܘ ܒܟܪܡܠ ܕܓܙ ܠܥܢܘܗܝ ܀ 3 ܘܫܡ ܓܒܪܐ ܢܒܠ ܘܫܡ ܐܢܬܬܗ ܐܒܓܝܠ ܘܗܝ ܛܒܬ ܬܥܝܢ ܘܫܦܝܪܬ ܡܚܙܐ ܘܓܒܪܐ ܩܫܐ ܘܒܝܫ ܥܠܝܠܝܬ ܘܗܘ ܡܢ ܒܝܬ ܟܠܒ ܀ 4 ܘܫܡܥ ܕܘܝܕ ܒܡܕܒܪܐ ܕܓܙ ܢܒܠ ܠܥܢܘܗܝ ܀ 5 ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܥܣܪ ܥܠܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܣܩܘ ܠܟܪܡܠ ܘܙܠܘ ܠܘܬ ܢܒܠ ܘܫܐܠܘ ܠܫܠܡܐ ܠܝ ܒܫܡܝ ܀ 6 ܘܗܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܗ ܗܫܐ ܗܟܝ ܠܚܝ ܘܫܠܡ ܠܟ ܘܫܠܡ ܠܒܝܬܟ ܘܫܠܡ ܠܟܠ ܕܠܟ ܀ 7 ܘܗܫܐ ܫܡܥܬ ܕܓܙܝܢ ܠܟ ܘܥܬܐ ܪܥܝܢܟ ܕܗܘܘ ܥܡܢ ܠܐ ܗܟܣܢܢ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܟܠ ܝܘܡܝ ܕܗܘܘ ܒܟܪܡܠ ܀

Mortuo autem Samuele congregati sunt omnes Israelitæ, & planxerunt eum, & sepelierunt eum in sepulchro ipsius in Rama. David vero surgens descendit in desertum Pharan. Porrò vir quidam erat in Maon, & opes ejus in Carmelo: vir iste magnus erat valdè, habebátque oves ter mille, & mille capras. Factúmque est ut cùm tonderet oves suas in Carmelo, (Nomen autem hujus viri erat Nabal, & nomen uxoris ejus Abigal: & quidem mulier pulchri erat aspectûs & formæ, vir autem Nabal severus erat, pravis moribus, ac rabidus) Audisset David in deserto quòd tonderet Nabal oves suas. Quapropter misit David decem juvenes, dixítque David juvenibus, Ascendite ad Carmelum, adite Nabalum, salutem dicite ei nomine meo, Et sic dicite ad eum, Quis fortè vivus maneat? tu autem ac domus tua sis incolumis. Pastores tui nobiscum erant, nec damnum intulimus eis, nec periit illis quicquã cunctis diebus quibus fuerunt in deserto.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * في طلب من خرجت يا ملك اسرايل * ومن تطلب مجهدا * انما تطلب كلبا ميتا * وبرغوا من
16 البراعيب * يحكم الرب بيني وبينك * وينظر الي ما تصنع بي * ويحكم في امري * وينتقم لي منك
17 * فلما تم داود قوله لساول * قال له ساول * هذا صوتك يا داود ابني * فرفع ساول صوته بالبكاء
18 * وقال ساول لداود * انت ابر وانقي مني * لانك كافيتني بالخير * وانا كافيتك بالشر * وانت اظهرت
19 اليوم انك صنعت معي معروفا * ان الرب اسلمني في يدك ولم تقتلني * واذا وجد الرجل عدوه
20 وطرده * وصنع به خيرا * يجزيه الرب خيرا * يجزيك الرب خيرا * بدل ما صنعت بي اليوم * فاما الآن
21 فقد عرفت انك ستصير بعدي ملكا * وتصير ملك في اسرايل اليك * فاحلف لي بالرب انك
22 لا تهلك دريتي بعدي * ولا تهلك اسمي * ولا تنسي ذكري من بيت ابي * فحلف داود لساول *
23 وانصرف ساول الي منزله * وصعد داود واصحابه الي مصفا *

* الفصل الخامس والعشرون *

1 * وتوفي صموال النبي * واجتمع جميع بني اسرايل * وناحوا عليه * ودفنوه في مقبر في الرامة * وقام
2 داود ونزل الي برية فاران * وكان رجل في معون * وعمله في كرمل * وكان الرجل كبيرا عظما * رب
3 ثلاثة الف نعجة * والف ساة ايضا * وبينما الرجل يجز غنمه في كرمل * واسم الرجل نابال * واسم
4 امراته ابيعال * وكانت امراته جميلة بهية المنظر * وكان نابال رجلا قطا غليظا رديء الخلق *
5 يسبه الكلاب في صنيعه * فبلغ داود في البرية ان نابال يجز غنمه * فارسل اليه عشر فتيان * وقال
6 داود للفتيان * اصعدوا الي كرمل الي نابال وسلموا عليه * وامروه مني السلام * وقولوا له كذلك *
7 تعش وبخير سنين كثيرين * وانت سالم واهل بيتك * كان رعاتك معنا في البرية * ولم نوذهم *
ولم يذهب لهم شي جميع الايام التي كانوا معنا في البرية *

Quisnam exísti quæsitum O rex Israël? & quem solicitè quæris? canè sanè mortuum, et pulicem è pulicibus quæris. Judicet Dominus inter me et inter te, considéretque ut me tractas; judicet causam meam, meque vindicet à te. Cùm complêsset David alloqui Saulum, dixit ad eum Saul, Vox tua est hæc O David fili mi? Sustulítque Saul vocem suam cum fletu, Et ait Saul Davidi, Tu es me justior et religiosior, quandoquidem retribuísti mihi bonum, cùm ego malũ tibi rependerim. Et tu quidem indicâsti hodiè quanto beneficio sis me prosecutus; quòd cùm tradiderit me Dominus in manum tuã, haud interfeceris me. Cùm autem reperit aliquis inimicum suum, ejusque potitur, nihilominus beneficiis prosequitur illum, beneficia rependit ei Dominus: rependat tibi Dominus bonum pro eo quod fecisti mecum hodiè. Nunc equidem scio te regem futurum post me, & regnum Israel tuũ ad te devolvendum. Jurà igitur mihi per Dominum quòd non extingues progeniem meam post me, neque delebis nomen meum, nec oblivioni trades memoriam meam de domo patris mei. Juravit itaque David Sauli, abiitq; Saul in domum suam. David autem cum sociis suis ascendit ad Masphia.

CAP. XXV.

Mortuus est autem Samuel propheta, & congregati omnes filii Israel planxerunt eum, & sepelierunt eum in sepulchro quodam in Rama. Surgens autem David descendit ad desertum Pharan. Et erat vir quidam in Maon, cujus operæ erant in Carmelo; erat que vir ille magnus ac præpotens, dominus trium millium ovium, & mille caprarum etiam. Dum itaque vir iste tonderet oves suas in Carmelo, (Nomen autem hujus viri erat Nabal, & nomen uxoris ejus Abigal: & quidem uxor ejus pulchra erat & aspectu formosa, Nabal verò homo erat asper, rudis, & inculcatus, similis canibus in actionibus suis.) Perlatũ est ad Davidem in deserto quòd Nabal tonderet oves suas. Misit ergò ad eum decem pueros, dixitque David pueris ipsis, Ascendite in Carmelum ad Nabal, valete eum jubete, eique salutem dicite nomine meo, Et sic cum alloquimini, Vivas, & multis annis tondeas, cum tua & familia tuæ incolumitate. Erant pastores tui nobiscum in deserto, quibus nullum intulimus damnum, nec quicquam deperiit cunctis diebus quibus fuerunt nobiscum in deserto.

שמואל א: כה

gratiâ pueri Inveniantque .tibi annunciabunt &,tuos pueros Interroga
8 שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים חֵן
quod obsecro da :venimus bona die *super* quia ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב בָּאנוּ תְּנָה־נָּא אֵת אֲשֶׁר
pueri venerunt Et .David tuo filio & ,tuis servis tua manus invenerit
9 תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ וְלִבְנְךָ לְדָוִד: וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי
nomine in hæc verba omnia juxta Nabal ad sunt locuti &,David
דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם
:dixit &,David servis Nabal respondit Et .quieverunt & ;David
10 דָּוִד וַיָּנוּחוּ: וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר
servi sunt multiplicati Hodie ? Isai filius quis & ,David Quis
מִי דָוִד וּמִי בֶן־יִשַׁי הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים
capiam Et .suorũ dominorũ *faciebus* à *vir* se *dividentes*
11 הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו: וְלָקַחְתִּי אֶת
,meis tonsorib⁹ *mactavi* quam ,meã victimam &,*meum aquas* &,meum panem
לַחְמִי וְאֶת־מֵימַי וְאֶת טִבְחִתִּי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזָי
sunt conversi Et ? *ipsi* unde ,cognovi non quos ,viris dabo &
12 וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אַיֵּ מִזֶּה הֵמָּה: וַיְהַפְּכוּ
annunciaverunt &,venerunt &,sunt reversi & ;suam viã ad David pueri
נַעֲרֵי דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ
vos Accingite:suis viris David Dixitque .hæc verba omnia secundũ ei
13 לוֹ כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו חִגְרוּ
se accinxit &:suum gladiũ unusquisq; se accinxerũt Et .suũ gladiũ *vir*
אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר
quadringenti ferme David post ascenderunt & ; suum gladiũ David etiã
גַּם דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת
uxori Abigail Et .*vasa super* manserunt ducenti & ,viri
אִישׁ וּמָאתַיִם יָשְׁבוּ עַל־הַכֵּלִים: וַאֲבִיגַיִל אִשֶּׁת
David misit Ecce : dicendo ,pueris è unus puer nunciavit Nabal
14 נָבָל הִגִּיד נַעַר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד
.eos in est invect⁹ &,nostrũ dominũ *benedicendum* ad deserto è *legatos*
מַלְאָכִים מִן־הַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ וַיִּעַט בָּהֶם:
visitavimus nec ,*tuderelicti fuimus* non & ; valde nobis boni viri Et
15 וְהָאֲנָשִׁים טוֹבִים לָנוּ מְאֹד וְלֹא הֻכְלַמְנוּ וְלֹא פָקַדְנוּ
.agro in *nos existendo in* ,eis cum ambulavimus diebus omnibus quicquam
מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הִתְהַלָּכֵנוּ אִתָּם בִּהְיוֹתֵנוּ בַּשָּׂדֶה:
diebus omnibus ,die *etiam* ,nocte *etiam* ,*vos super* fuerunt Murus
16 חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם־לַיְלָה גַּם־יוֹמָם כָּל־יְמֵי
quid vide & ,scito nunc Et .*pecum pascentes eis cum nos esse*
הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן: וְעַתָּה דְּעִי וּרְאִי מָה
super & nostrum dominum *in* malitia est *consummata* quia ,facias
תַּעֲשִׂי כִּי־כְלָתָה הָרָעָה אֶל־אֲדֹנֵינוּ וְעַל־
.eum ad loqui *præ* ,*profectu sine* filius ipse & : ejus domum omnem
כָּל־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶן־בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר
utres .duos & ,panes ducentos *cepit* & Abighail festinavit Et
18 אֲבִיגַיִל וַתְּמַהֵר וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם וּשְׁנֵים נִבְלֵי־
centum & ,polentæ *sata* quinque & ,*sata* oves quinque & ,vini
יָיִן וְחָמֵשׁ צֹאן עֲשׂוּיוֹת וְחָמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה
.asinos super posuit & : caricas ducentas & ,*aridos botros*
צִמֻּקִים וּמָאתַיִם דְּבֵלִים וַתָּשֶׂם עַל־הַחֲמֹרִים:
,*veniens* vos post ego ecce ,*meus facies ad* Transite : suis pueris Dixitque
19 וַתֹּאמֶר לְנַעֲרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי הִנֵּנִי אַחֲרֵיכֶם וּבְאִישָׁהּ
,sinum super equitante illa ,fuit Et .indicavit non Nabal suo viro Et
20 לֹא הִגִּידָה: וְהָיְתָה הִיא רֹכֶבֶת עַל־הַחֲמוֹר
descendentes ejus viri &,David ecce & ,montis *abscondito in* descendente &
וְיֹרֶדֶת בְּסֵתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים
vanum in Certè : dixit David Et .eis occurrit & : ejus occursum in
21 לִקְרָאתָהּ וַתִּפָּגֵשׁ אֹתָם: וְדָוִד אָמַר אַךְ לַשֶּׁקֶר
fuit vestitum non & ,deserto in huic quæ omnia servavi
שָׁמַרְתִּי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְזֶה בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נִפְקַד
.bono pro malum mihi reddidit & ;quicquam ,sibi quæ omnibus ex
מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מְאוּמָה וַיָּשֶׁב־לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה:

Versio VULG. LAT.

8 Interroga pueros tuos,& indicabunt tibi. Nunc ergò inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimꝰ, quodcunque invenerit manus tua, da servis tuis, & filio tuo
9 David. Cúmq; veniſſent pueri David,locuti ſunt ad Nabal omnia verba hæc ex nomine Da-
10 vid: & ſiluerunt. Reſpondens autem Nabal pueris David,ait; Quis eſt David?& quis eſt filiꝰ Iſai ? hodiè increverunt ſervi qui fugiunt dominos ſuos. Tol-
11 lam ergò panes meos,& aquas meas,& carnes pecorum, quæ occîdi tonſoribꝰ meis, et dabo viris quos neſcio unde ſint?Re-
12 greſſi ſunt itàque pueri David per viam ſuam,& reverſi venerunt, et nuntiaverunt ei omnia
13 verba quæ dixerat. Tunc ait David pueris ſuis, Accingatur unuſquiſque gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli gladiis ſuis, accinctúſque eſt & David enſe ſuo: & ſecuti ſunt David quaſi quadringenti viri : porrò ducenti remanſerunt ad ſarcinas.
14 Abigail autẽ uxori Nabal nuntiavit unus de pueris ſuis, dicens;Ecce David miſit nuntios de deſerto,ut benedicerent do-
15 mino noſtro : & averſatus eſt eos. Homines illi, boni ſatis fuerunt nobis,& non moleſti ; nec quidquam aliquando perii-
16 omni tempore,quo fuimꝰ converſati cum eis in deſerto,Pro muro erant nobis tam in nocte quàm in die, omnibus diebus
17 quibus pavimus apud eos,greges. Quam ob rem conſidera, & recogita quid facias:quoniam completa eſt malitia adver-
18 ſùm virum tuum, & adverſùm domum tuam; & ipſe eſt filius Belial, ita ut nemo poſſit ei loqui. Feſtinavit igitur Abigail,
19 et tulit ducentos panes,et duos utres vini,et quinq; arietes coctos,et quinque ſata polentæ,et centum ligaturas vuæ paſſæ,&
20 ducentas maſſas caricarum, & poſuit ſuper aſinos. Dixítque pueris ſuis,Præcedite me:ecce, ego poſt tergũ ſequar vos: vi-
21 ro autem ſuo Nabal non indicavit. Cùm ergò aſcendiſſet aſinum, & deſcenderet ad radices montis, David & viri ejus deſcendebant in occurſum ejꝰ:
22 quibus & illa occurrit. Et ait David; Verè fruſtrà ſervavi omnia,quæ hujus erant in deſerto; & non periit quidquam de cunctis quæ ad eum pertinebant : & reddidit mihi malum pro bono.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

8 Ἐρώτησον τὰ(ι) παιδάριά σε, καὶ ἀπαγγελοῦσί
σοι· καὶ εὑρέτω τὰ (κ) παιδάριά σε χάριν
ἐν ὀφθαλμοῖς σε, ὅτι ἐφ' ἡμέραν ἀγαθὴν
ἥκομεν· δὸς (λ) δὴ ὃ ἐὰν ἥυρῃ ἡ χείρ (μ)
9 σου τῷ υἱῷ σου τῷ Δαυίδ. Καὶ ἦλθον τὰ
(ν) παιδάρια, καὶ ἐλάλησι τοῦ λόγοις τούτοις
πρὸς Νάβαλ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦ-
τα ἐν τῷ ὀνόματι Δαυίδ. καὶ ἀνεπήδησε,
10 (ξ)Καὶ ἀπεκρίθη Νάβαλ τοῖς παισὶ Δαυ-
ίδ, (ο) καὶ εἶπε, Τίς ὁ Δαυὶδ, καὶ τίς ὁ υἱὸς
Ιεσσαί ; ἐπλεόνασαν (π) πολλοὶ νῦν οἱ
οἰκέται οἱ ἀναχωροῦντες ἕκαστος ἀπὸ προσώπου
τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Καὶ λήψομαι τοὺς ἄρτους μου
11 καὶ τὸν οἶνόν μου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου ἃ τέθυκα
τοῖς κείρουσί μου τὰ πρόβατα, καὶ δώσω αὐ-
τὰ ἀνθρώποις, οἷς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσί ; Καὶ
12 ἀπεστράφησαν τὰ παιδάρια Δαυὶδ εἰς ὁδὸν
αὐτῶν, καὶ ἀνέστρεψαν καὶ (ρ) ἦλθον, καὶ ἀνήγ-
γειλαν τῷ Δαυὶδ (σ) κατὰ τὰ ῥήματα ταῦ-
τα. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ,
13 Ζώσασθε ἕκαστος τὴν ῥομφαίαν (τ) αὐτοῦ. καὶ
ἐζώσαντο ὀπίσω Δαυὶδ, ὡς τετρακόσιοι
ἄνδρες· καὶ οἱ διακόσιοι ἐκάθισαν μετὰ τῶν
σκευῶν. Καὶ τῇ Ἀβιγαία γυναικὶ Νάβαλ
14 ἀπήγγειλεν ἓν τῶν παιδαρίων, λέγων, Ἰ-
δοὺ (υ) Δαυὶδ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐκ τῆς
ἐρήμου εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ ὠξέ-
15 κλινεν ἀπ' αὐτῶν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀγαθοὶ
ἡμῖν ζρόδρα ἐκ ἀπεκώλυσαν ἡμᾶς, οὐδὲ
ἐνετείλαντο ἡμῖν οὐδὲν πάσας τὰς ἡμέρας
16 ἃς ἦμεν παρ' αὐτοῖς. Καὶ ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς
ἐν ἀγρῷ, ὡς τεῖχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς καὶ τὴν
νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, πάσας τὰς ἡμέρας
(φ) ἃς ἦμεν παρ' αὐτοῖς ποιμαίνοντες τὸ
17 ποίμνιον. Καὶ νῦν γνῶθι καὶ ἴδε (χ) ζὺ τί
ποιήσεις, ὅτι συντέτελεσται ἡ κακία εἰς τὸν κύ-
ριον ἡμῶν καὶ (ψ) εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ ἔστ
υἱὸς λοιμὸς, καὶ ἐκ ἔστι λαλῆσαι πρὸς αὐτόν.
18 Καὶ ἔσπευσεν Ἀβιγαία καὶ ἔλαβε διακοσί-
ους ἄρτους, καὶ δύο ἀγγεῖα οἴνου, καὶ πέντε πρό-
βατα πεποιημένα, καὶ πέντε οἰφὶ ἀλφίτου, καὶ
19 λόμορ ἓν σταφίδος, καὶ διακοσίας πλάθας, καὶ
ἔδετο ὅτι (ω) τοὺς ὄνους. Καὶ εἶπε τοῖς παι-
δαρίοις αὐτῆς, Προπορεύεσθε ἔμπροσθέν
μου, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὀπίσω ὑμῶν. Ἀβιγαία δὲ
20 καὶ τῷ ἀνδρὶ(α) αὐτῆς οὐκ ἀπήγγειλε. Καὶ ἐ-
γένετο ἀναβαινούσης αὐτῆς ὀπισθοκύπτης ὅτι τὴν ὄρον
καὶ καταβαινούσης ἐν σκέπῃ τοῦ ὄρους, καὶ ἰδοὺ
Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ (β) κατέβαινον
εἰς συνάντησιν αὐτῆς, καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς.
21 Καὶ Δαυὶδ εἶπεν, Ἴσως εἰς ἄδικον πεφύ-
λακα πάντα τὰ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ
ἐνετειλάμην λαβεῖν ἐκ πάντων τῶν αὐτοῦ
οὐδέν, καὶ ἀνταπέδωκέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀ-
γαθῶν.

MS.A. (ι)παιδάρια, καὶ (κ) παιδάρια χάριν (λ) δὴ ἐὰν (μ) σου παισὶν
σε τῷ υἱῷ σε Δαυίδ. (ν) παιδάρια Δαυὶδ, καὶ λαλῆσιν τῷ Νάβαλ (ξ) Καὶ
εἶπεν Νάβαλ (ο) καὶ ἀπεκρίθη, Τίς Δαυὶδ, καὶ τίς υἱὸς (π) πολλυθυμένοι
(ρ) ἦλθαν, (σ) κατὰ πάντα τὰ (τ) αὐτοῦ. καὶ ἐζωσάσατο ἀνὴρ τὴ μάχαι-
ραν αὐτοῦ, καὶ ἐζώσατο καὶ Δαυὶδ τὴ μάχαιραν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησ(υ) ἀπ-
ῆρκλεν Δαυὶδ (φ) ὰς ἤμεθα παρ' (χ) τὴ σὺ (ψ) εἰς πάντα τὴ (ω) τὰς
ὄνους. (α)αὐτ Νάβαλ ἐκ (β) κατέβαιναν

Interroga pueros tuos,& annunciabunt tibi : Et invenient pueri tui gratiam in oculis tuis; quoniam super diem bonam venimus. Da nunc, quodcunque invenerit manus tua, (k) filio tuo David. Et veniunt (l) pueri, & loquuntur sermones hos ad Nabal juxta omnia verba hæc in nomine David. Et resiliit, Et respondit Nabal pueris David, & dixit; Quis est David, & quis filius Jesse ? Hodie multiplicati sunt servi(m) recedentes unusquisque à facie Domini sui. Et capiam panes meos, & vinum meum, & victimas meas, quas immolavi tondentibus pecora mea, & dabo ea viris, quos non novi, undè sunt? Et reversi sunt pueri David ad viam suam, & reverterunt, & venerunt, & annunciaverunt David secundùm verba hæc. Et dixit David viris suis; Cingimini unusquisque gladium (n) suum. Et ascenderunt post David circiter quadringenti viri; & ducenti sederunt cum vasis. Et Abigæa uxori Nabal nuntiavit unus puerorum, dicens; Ecce David misit nuntios è deserto ad benedicendum dominum nostrum, & declinavit ab eis. Et viri boni nobis valdè, & non prohibuerunt nos, neque imperaverunt nobis quicquam omnibus diebus, quibus fuimus apud eos (o)Et dum essemus nos in agro, tanquàm murus erant circa nos & nocte & die, omnibus diebus quibus fuimus apud eos pascentes gregem. Et nunc cognosce, & vide tu, quid facies; quoniam (p) consummata est malitia in dominum nostrum, & in domum ejus. Et hic est filius pestilentiæ : & non est loqui ad eum. Et festinavit Abigea, & sumpsit ducentos panes & duo vasa vini, & quinque oves factas, et quinque(q) aphi farinæ, et gomor unum uvæ passæ, et ducentas (r) palathas : et posuit super asinos. Et dixit pueris suis; Præcedite ante me, et ecce ego post vos venio. Et viro suo non annuntiavit. Et factum est, cùm ipsa insceendisset super asinum, et descenderet in tegmine montis; et ecce David, et viri ejus descendebant in occursum ejus. Et obviàm ivit eis. Et David dixit; (s) Utique immerito custodivi omnia ejus in deserto et (t) non imperavimus capere ex omnibus ejus quicquam : et retribuit mihi mala pro bonis.

הרגום יונתן Targum Jonathan.

שְׁאַל יַת עוּלְמָךְ וְיַחֲווּן לָךְ וְיַשְׁכְּחוּן עוּלְמַיָּא רַחֲמִין בְּעֵינָךְ אֲרֵי עַל יוֹם טַב אֲתֵינָא הַב כְּעַן 8
יַת דְּתַשְׁכַּח יְדָךְ לְעַבְדָךְ וְלִבְרָךְ לְדָוִד: וַאֲתוֹ עוּלְמֵי דָוִד וּמַלִּילוּ עִם נָבָל כְּכָל פִּתְגָמַיָּא 9
הָאִלֵּין בְּשׁוּמָא דְּדָוִד וּפְסָקוּ: וַאֲתֵיב נָבָל יַת עַבְדֵי דָוִד וַאֲמַר מַן הוּא דָוִד וּמַן הוּא בַּר יִשַׁי יוֹמָא דֵין 10
דְּסַגִּיאִין עַבְדַיָּא דְּעָרְקִין וּדְמִטַּמְּרִין גְּבַר מִן קֳדָם רְבוֹנֵיהּ: וְאֶסְבֵּית מֵיכְלִי וְיַת מֵשְׁתִּי וְיַת 11
שִׁירוּתִי דְּאִתְקִינִית לְגָזְזַי וְאֶתֵּן לִגְבָרַיָּא דְּלָא יְדָעִית אֵי מִנָּן אִנּוּן: וְאִתְחַזִּרוּ עוּלְמֵי דָוִד 12
לְאוֹרַחְתְּהוֹן וְתָבוּ וְאֲתוֹ וְחַוִּיאוּ לֵיהּ כְּכָל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין: וַאֲמַר דָּוִד לְגַבְרוֹהִי וְרִיזוּ גְּבַר יַת 13
חַרְבֵּיהּ וְרִיזוּ גְּבַר יַת חַרְבֵּיהּ וְרִיז אַף דָּוִד יַת חַרְבֵּיהּ וּסְלִיקוּ בָּתַר דָּוִד כְּאַרְבַּע מְאָה
גְּבָרַיָּא וּמָאתָן אִשְׁתָּאַרוּ לְמַטַּר מָנְיָא: וַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל חַוִּי עוּלְמָא חַד מֵעוּלְמַיָּא 14
לְמֵימַר הָא שְׁלַח דָּוִד אוֹנְדָיָא מִמַּדְבְּרָא לְבָרְכָא יַת רְבוֹנַנָא וְקַץ בְּהוֹן: וְגַבְרַיָּא טָבִין לָנָא 15
לַחְדָא וְלָא אִתְנְזִיקְנָא וְלָא שְׁנָא לָנָא מִדְּעָם כָּל יוֹמִין דִּי הַלָּכְנָא עִמְּהוֹן כַּד הֲוֵינָא שָׁרִין
בְּחַקְלָא: שׁוּר מַקַּף הֲוּו עָלָנָא אַף בְּלֵילְיָא אַף בִּימָם כָּל יוֹמִין דַּהֲוֵינָא עִמְּהוֹן רָעֵן עָנָא: 16
יְכַעַן דְּעִי וְחֲזִי מָה תַּעְבְּדִין אֲרֵי נְמִירָא בִּישְׁתָּא לְמֵיתֵי עַל רְבוֹנַנָא וְעַל כָּל בֵּיתֵיהּ וְהוּא 17
גְּבַר רַשִׁיעָא מִלְּמַלָּלָא עִמֵּיהּ: וְאוֹחֵיאַת אֲבִיגַיִל וּנְסִיבַת מָאתָן גְּרִיצָן דִּלְחֵם וְתַרְתֵּין גַּרְבִּין 18
דַּחֲמַר וְחָמֵשׁ עָאן תַּכְבְּרָא וְחָמֵשׁ סְאִין קָלְיָא וּמְאָה אֲחִבְלִין דְּעִנְבִין יְבִישִׁין וּמָאתָן מָנִן
דְּבִילְתָא וְשַׁוִּיאַת עַל חֲמָרַיָּא: וַאֲמַרַת לְעוּלְמָהָא עִבְרוּ קֳדָמַי הָא אֲנָא בָּתְרֵיכוֹן אֲתָיָא 19
וְלִבְעָלַהּ נָבָל לָא חַוִּיאַת: וַהֲוָה הִיא רְכִיבָא עַל חֲמָרָא וּנְחַתַת בְּסִטַר טוּרָא וְהָא דָוִד 20
וְגַבְרוֹהִי נָחְתִין לְקָדְמוֹתָהּ וְעָרַעַת יַתְהוֹן: וְדָוִד אֲמַר בְּרַם לְשֶׁקֶר נְטַרִית יַת כָּל דִּי לְרֵין 21
בְּמַדְבְּרָא וְלָא שְׁנָא מִכָּל דִּילֵיהּ מְדַּעַם וַאֲתֵיב לִי בִּישְׁתָּא חֲלַף טָבְתָא:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Interroga adolescentes tuos, et indicabunt tibi, et invenient adolescentes 8
misericordiam in oculis tuis, quia die bono venimus; da nunc quod invenit manus tua servis tuis, et filio tuo David. Et venerunt adolescentes Da- 9
vid, et locuti sunt cum Nabal *secundùm omnia* verba hæc in nomine David, et finierunt. Et respondit Nabal servis David, et dixit, Quis David? et 10
quis filius Isai? hodie *quando* multi servi qui fugiunt, et qui absconduntur 11
vir ab-ante dominum suum. Et accipiam cibum meum, et potum meum, et conviviũ meũ, quæ paravi tonsoribꝰ meis, et dabo viris quos non novi, 12
unde ipsi? Et reversi sunt adolescentes David in viã suã, et redierunt et venerũt, et indicavérũt illi oĩa ejusmodi verba. Et dixit David viris suis, Ac- 13
cingite vir gladiũ suũ: et accinxerũt vir gladiũ suũ, et accinxit quoq; David gladiũ suũ, et ascenderũt post David quasi quadringenti viri; et ducenti relicti sunt ad custodienda vasa. Et Abigail uxori Nabal indicavit adolescens 14
unꝰ de adolescentibꝰ, dicendo, Ecce misit David nuncios ex deserto ad benedicendũ hero nostro, et abominatus est in eos. Et viri boni nobis valdè, 15
et non læsi sumus, et non alteratum nobis quicquam omnibus diebus quibus ambulavimꝰ cum illis quando fuimus manentes in agro. Murus circumdans fuerunt super nos etiam noctꝰ, etiam interdiu omnibꝰ diebus quibus 16
fuimus cum illis pascentes pecus. Et nunc cognosce et vide quid facies; 17
nam completa est malitia ut veniat super herũ nostrum, et super omnem domum ejus: et ipse vir improbus ad loquendũ cum eo. Et festinavit Abi- 18
gail et accepit ducentas tortas panis, et duos utres vini, et quinque pecora laginata, et quinq; *Zzein* polentæ, et centum palmites uvarũ passarum, & ducentas portiones caricarum, et posuit super asinos. Et dixit adolescenti- 19
bus suis, Transite ante me, ecce ego post vos veniens : et marito suo Nabal non indicavit. Et fuit illa insidens super asinũ, et descendens in latere mon- 20
tis; et ecce David et viri ejus descendentes ad occursũ ejus, et obviavit eis. Et David dixit, Verùm in vanum custodivi omnia quæ illi in deserto; non 21
alteratum est ex omnibꝰ quæ illi, quicquã: et reddidit mihi malũ pro bono.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܫܐܠ ܠܥܒܕܝܟ ܘܢܚܘܝܘܢ ܠܟ. ܘܗܫܐ ܢܫܟܚ ܛܒܐ ܒܥܝܢܝ ܕܡܪܝ ܐܬܝܢ ܒܝܘܡ ܛܒ. ܗܒ ܠܥܒܕܝܟ ܘܠܒܪ
9 ܝܫܝ ܕܐܬܝ ܠܟ. ܘܐܬܘ ܓܒܪܐ ܕܕܘܝܕ ܘܡܠܠ ܠܢܒܠ ܟܠ ܗܠܝܢ ܡܠܝܢ ܒܫܡ ܕܕܘܝܕ. * ܘܫܪܘ
10 ܘܐܡܪ ܢܒܠ ܠܥܒܕܝ ܕܕܘܝܕ ܡܢ ܗܘ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܗܘ ܒܪ ܝܫܝ. ܗܫܐ ܐܝܬ ܥܒܕܐ ܕܦܪܨ ܓܒܪ
11 ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܗ. ܘܢܣܒ ܐܢܐ ܠܚܡܝ ܘܡܝܐ ܕܒܚܬ ܠܓܙܙܝ ܘܐܬܬ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ.
12 ܘܬܒܘ ܥܠܡ ܠܒܝܬܗ ܘܐܬܘ ܘܐܚܒܪܘ ܠܗ ܟܠ ܗܠܝܢ ܡܠܝܢ. * ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܓܒܪܝܗ ܙܘܪ ܓܒܪ
13 ܠܣܝܦܗ. ܘܙܪ ܓܒܪ ܠܣܝܦܗ ܘܣܥܪ ܕܘܝܕ ܣܝܦܗ. ܘܣܠܩ ܓܒܪ ܐܠ ܒܬܪ ܕܘܝܕ ܐܪܒܥ ܡܐܐ ܓܒܪ
14 ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܩܥܝܢ ܥܡ ܟܠܝ. ܘܐܒܓܠ ܐܬܬ ܠܒܝܬ ܢܒܠ ܒܥܠܗ. * ܘܚܕ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܐܒܓܠ ܐܡܪ
15 ܠܗ ܗܐ ܫܠܚ ܡܠܐܟ ܡܢ ܡܕܒܪܐ ܠܡܒܪܟ ܠܡܪܢ ܘܐܬܪ ܥܠ ܢܒܠ. ܘܗܢ ܓܒܪܐ ܛܒ ܠܢ ܘܠܐ ܐܬܒ
16 ܠܢ ܘܠܐ ܫܟܠ ܡܕܡ ܡܢ ܟܠ ܝܘܡ ܕܗܠܟܢ ܥܡ ܓܒܪܐ ܟܠ ܝܘܡ ܕܗܘܝܢ ܥܡ ܥܢܐ. * ܗܘ ܠܢ ܒܠܝܠ
17 ܐܦ ܒܝܘܡ ܗܘ ܕܗܘܝܢ ܥܡ ܥܢܐ ܪܥܝܢ. ܗܫܐ ܕܥܝ ܘܚܙܝ ܡܐ ܕܬܥܒܕ ܐܡܪ ܒܝܫ ܥܠ ܡܪܢ ܘܥܠ ܟܠ
18 ܒܝܬܗ ܘܗܘ ܒܪ ܒܠܝܥܠ ܠܐ ܡܠܐ ܥܡܗ. * ܗܝ ܐܒܓܠ ܣܒܬ ܡܐܬ ܠܚܡ ܘܬܪܬܝ ܡܙܘܓ ܚܡܪ
19 ܘܚܡܫ ܐܢܣ ܡܛܒܚܐ ܘܫܬ ܣܐܬ ܟܝܠ ܩܠܝ ܘܡܐܐ ܟܦ ܙܝܬ ܘܚܡܪ ܥܠ ܚܡܪ. * ܘܐܡܪ ܠܥܠܡܝܗ
20 ܕܥܒܪܘ ܩܕܡܝ ܗܐ ܐܢܐ ܒܬܪܟܘܢ ܘܠܐ ܐܚܘܐ ܠܒܥܠܗ ܡܐ ܕܥܒܕ. * ܗܘܐ ܒܣܝܪ ܒܚܡܪܐ ܘܢܚ
21 ܠܗ ܘܗܘ ܢܚܬ ܒܛܪ ܛܘܪܐ ܘܗܐ ܕܘܝܕ ܘܓܒܪܘܗܝ ܢܚܬܝܢ ܠܩܒܠܗ. * ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܒܓܘ. ܒܫܘܝܐ
ܛܪܝܬ ܟܠ ܗܢܐ ܕܗܘ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܡܕܡ ܡܢ ܟܠ ܕܝܠܗ. ܘܫܠܡ ܠܝ ܒܝܫ ܥܠ ܛܒ.

Sciscitare servos tuos, & indicabunt tibi : nunc ergò inveniant juvenes benevolentiã in oculis tuis, quandoquidem fausto die venim⁹: da quod volueris servis tuis & filio tuo Davidi. Venientes ergò servi David s diverunt Nabali omnia verba ista nomine Davidis. Sed respondens Nabal dixit servis Davidis, Quis est David ? & quis est filius Isai ? hodiè multi sunt servi qui defecerunt quisque à domino suo. Tollámne panem meum, & aquam meam, & victimam quam mactavi pro tonsoribus meis, et dabo hominibus quos ignoro undenam sint? Reversis itaque juvenibus Davidis in viam suam, & indicantibus Davidi omnia verba ista; Dixit David viris qui secum erant, Accingite quisque gladium suum : quibus gladios suos accingentibus, David etiam accinxit gladium suum : & ascenderunt post Davidem viri circiter quadringenti, ducenti verò manserunt apud impedimenta. Interim Abigali uxori Nabalis indicavit puer unus ex adolescentibus, & dixit, Misit David nuntios à deserto ad benedicendum domino nostro ? ipse verò tædio habuit illos. Cæterùm homines illi boni fuerunt erga nos valdè, nec læserunt nos, nec ullius rei jacturam nobis attulerunt cunctis diebus quibus versati sumus cum eis. Cùm essemus in deserto, muri loco nobis fuerunt tam nocte quàm die, cunctis diebus quibus fuimus cum eis pascentes oves. Nunc scito & considerato quid factura sis, nam definitum est malum contra dominum nostrum, & contra universam domum ipsius : Nabal autem erat apud pastores. Tunc festinans Abigal, & accipiens ducentos panes, & duos utres vini, quinque oves paratas, & quinque sata *tritici* fricti, centum caseos, & ducentas *ficuum* palathas imposuit asinis. Tum dixit ad juvenes, Præcedite me, en ego vos sequar: Nabali autem viro suo non indicavit. Dum ipsa insidens asino descenderet per operta montis, David & viri qui cum eo erant, ascendebant obviàm illi. David autem dicebat, Frustrà conservavimus quicquid iste habebat, reddidit enim nobis malum pro bono.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 *سَلْ عَبِيدَكَ فَإِنَّهُمْ يُخْبِرُونَكَ * لِهٰذَا فَلْيَجِدِ الْغِلْمَانُ نِعْمَةً فِي عَيْنَيْكَ لِأَنَّنَا أَتَيْنَا يَوْمَ الْخَيْرِ
9 فَأَعْطِ مَا تَجِدُ يَدُكَ لِعَبِيدِكَ وَلِابْنِكَ دَاوُدَ * فَأَتَى غِلْمَانُ دَاوُدَ وَكَلَّمُوا نَابَالَ بِكُلِّ هٰذَا الْكَلَامِ
10 بِاسْمِ دَاوُدَ وَسَكَتُوا * فَأَجَابَ نَابَالُ عَبِيدَ دَاوُدَ وَقَالَ مَنْ هُوَ دَاوُدُ وَمَنْ هُوَ ابْنُ يَسَّى
11 فِي هٰذَا الزَّمَانِ كَثِيرُونَ هُمُ الْعَبِيدُ الَّذِينَ يَهْرُبُونَ مِنْ سَادَاتِهِمْ * آخُذُ خُبْزِي وَمَائِي
12 وَذَبِيحَتِي الَّتِي ذَبَحْتُ لِقَصَّابِيَّ وَأُعْطِي لِقَوْمٍ لَا أَعْرِفُ مِنْ أَيْنَ هُمْ * فَرَجَعَ غِلْمَانُ
13 دَاوُدَ إِلَيْهِ وَأَخْبَرُوا دَاوُدَ بِجَمِيعِ مَا كَلَّمَهُمْ بِهِ نَابَالُ * فَقَالَ دَاوُدُ لِأَصْحَابِهِ تَقَلَّدُوا سُيُوفَكُمْ
فَتَقَلَّدَ الْقَوْمُ سُيُوفَهُمْ * وَتَقَلَّدَ دَاوُدُ سَيْفَهُ * وَصَعِدَ مَعَ دَاوُدَ نَحْوٌ مِنْ أَرْبَعِ
14 مِائَةِ رَجُلٍ * وَبَقِيَ مِائَتَانِ رَجُلٍ يَحْفَظُونَ مَتَاعَهُمْ * فَأَمَّا أَبِيغَالُ امْرَأَةُ نَابَالَ فَأَخْبَرَهَا فِي
15 مَنَامِهَا * وَقَالَ * إِنَّ دَاوُدَ أَرْسَلَ رُسُلًا مِنَ الْبَرِّيَّةِ يَدْعُونَ لِسَيِّدِنَا وَهُوَ بَرَّمَ
بِهِمْ * وَكَانَ الْقَوْمُ فِي الْبَرِّيَّةِ لَنَا عَوْنًا وَيَحْفَظُونَا * وَلَمْ يُؤْذُونَا * وَلَمْ يَذْهَبْ لَنَا شَيْءٌ جَمِيعَ
16 الْأَيَّامِ الَّتِي مَكَثْنَا مَعَهُمْ * وَكَانُوا سُبْحَةَ السُّورِ حَيْثُ كُنَّا فِي الْبَرِّيَّةِ * يَحْفَظُونَا لَيْلًا وَنَهَارًا
17 حَيْثُ كُنَّا نَرْعَى غَنَمَنَا مَعَهُمْ * فَاعْلَمِي الْآنَ أَنَّهُ سَيُصِيبُنَا مِنْهُمْ بَلِيَّةٌ * فَاحْتَالِي لِنَفْسِكِ
18 مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ سَيَنْزِلُ الْبَلَاءُ بِمَوْلَانَا وَبِجَمِيعِ أَهْلِ بَيْتِهِ * وَكَانَ نَابَالُ حَارِجًا مَعَ الرُّعَاةِ * فَأَسْرَعَتْ
أَبِيغَالُ وَأَخَذَتْ مِائَتَيْنِ رَغِيفٍ * وَزِقَّيْ خَمْرٍ * وَخَمْسَةَ مَسَالِيخَ لَحْمٍ * وَخَمْسَةَ أَصْوَاعِ حِنْطَةٍ مَقْلُوَّةٍ *
19 وَمِائَةَ حَبَلَةٍ * وَوِعَاءً فِيهِ تِينٌ * وَحَمَلَتْهُ عَلَى أَحْمِرَتِهَا * وَقَالَتْ لِغِلْمَانِهَا * جُوزُوا بَيْنَ يَدَيَّ
فَإِنِّي أَتْبَعُكُمْ سَرِيعًا * وَلَمْ تُخْبِرْ زَوْجَهَا بِذٰلِكَ * فَاسْتَقْبَلَهَا دَاوُدُ وَأَصْحَابُهُ يَصْعَدُونَ * فَلَمَّا بَلَغَهُمْ
قَالَ دَاوُدُ * بَاطِلًا حَفِظْنَا مَوَاشِيَ نَابَالَ فِي الْبَرِّيَّةِ * وَلَمْ يُوجَدْ مِنْ عَمَلِهِ شَيْءٌ * فَجَازَانَا شَرًّا بِمَعْرُوفٍ
صَنَعْنَا بِهِ *

Interroga servos tuos, qui id indicabunt tibi : exerce igitur gratiam erga nos prout gratũ tibi fuerit, quandoquidem ad te venimus faustum diem precaturi : impertive Davidi filio tuo & dilecto tuo quicquid volueris. Venerunt ergò nuntii Davidis ad Nabal, & dixerunt ei verba quæ mandaverat ipsis David. Respondens Nabal servis Davidis dixit ad eos, Ecquis est David, quisve filius Isai? crevit numerus servorũ qui rebellârunt contra heros suos et baculum abscidérunt, (id est, desciverunt.) Num acciperem cibum meum & potum meum, quódque mactavi et præparavi his qui tondent oves meas, & darem hominibus qui unde sint ignoro ? Redeuntibus itaque pueris Davidis ad eum, & renuntiantibus Davidi quæcunque sibi locutus fuerat Nabal, Ait David sociis suis, Accingimini gladiis vestris: & accincti sunt viri gladiis suis : armavit se quoque David, accinxitque se gladio suo, & ascenderunt post Davidem fermè quadringenti viri, ducenti autem viri manserunt ad custodiendam supellectilem suam. Porrò Abigali uxori Nabalis indicavit puer quidam è subditis ejus, ac dixit, Misit quidem David nuntios ex deserto fausta precatum hero nostro eique gratulatum; herus autem noster derisit illos. Homines verò illi adjumento nobis erant in deserto, & custodiebant nos, nec offecerunt nobis, nec ulla nobis depsvit res cunctis diebus quibus morati sumus cum eis. Imò erant nobis veluti mur⁹ dum essem⁹ in deserto, custodientes nos noctu diúque dum pasceremus oves nostras apud illos : nunc ergò scias malum nobis ab ipsis eventurum. Quapropter tibimetipsi prospice ; nam alioqui infortunium premet herum nostrum & omnes domesticos ejus: interim Nabal foris erat cum pastoribus. Festinans igitur Abigal accepit ducentos panes, duos utres vini, quinque decorticata carniũ corpora, sata tritici frixi quinquecentum caseos, & vas plenum ficubus, imposuitque asinis. Tum dixit pueris suis, Præcedite me ; nam ego mox sum vos secutura : id autem non indicavit marito suo. David igitur & socii sui ascendentes offenderunt eam : Et cùm pervenissét ad eos, dixit David, Frustrà conservavimus pecudes Nabalis in deserto, ut nihil ablatum sit ex ovibus ejus, & is rependit nobis injuriam pro beneficio quo usi sumus in eum.

שמואל א: כה

reliquero si, addat sic & , David inimicis Deus faciat Sic
22 כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יוֹסִיף אִם־אַשְׁאִיר
vidit Et .parietem in mingentem mane ad usque ei quæ omnibus ex
23 מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ עַד־הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר: וַתַּרְא
se prostravit &, asino *desuper* descendit &, festinavit &, David Abigail
אֲבִיגַיִל אֶת־דָּוִד וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל
cecidit Et .terram se incurvavit &, *suas facies* super David *facies* in
24 לְאַפָּיו דָּוִד עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: וַתִּפֹּל
loquatur &, *iniquitas mi domine ego me* In : dixit &, ejus pedes *super*
עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנִי הֶעָוֹן וּתְדַבֶּר־
.tuæ ancillæ verba audi &, tuis auribus in tua ancilla obsecro
נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ:
,hunc *profectu absque* virum *ad* suum cor meus dominus ponat quæso Ne
25 אַל־נָא יָשִׂים אֲדֹנִי אֶת־לִבּוֹ אֶל־אִישׁ הַבְלִיַּעַל הַזֶּה
:eo cū *vilitas* &, ej⁹ nomē Nabal :*ipse* sic suū nomē secundū quia, Nabal super
עַל־נָבָל כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן־הוּא נָבָל שְׁמוֹ וְנִבְלָה עִמּוֹ
.misisti quos ,mei domini pueros vidi non tua ancilla ego &
וַאֲנִי אֲמָתְךָ לֹא רָאִיתִי אֶת־נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ:
te prohibuit quia ,tua anima vivit &, Dominus vivit mi domine nunc Et
26 וְעַתָּה אֲדֹנִי חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מְנָעֲךָ
.tibi tuam manum servaret & ,sanguinibus in *veniendo* à DOMINUS
יְהוָה מִבֹּא בְדָמִים וְהוֹשַׁע יָדְךָ לָךְ
.malum *mi dominum ad* quærentes &, tui inimici Nabal sicut sint nunc Et
וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ לַאדֹנִי
Parce .mei domini *pedibus in ambulantibus* pueris detur &
27 וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי: שָׂא
Dominus faciet faciendo quia : tuæ ancillæ prævaricationi obsecro
נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ כִּי־עָשֹׂה יַעֲשֶׂה יְהוָה
meus dominus Domini prælia quia ,*fidelem* domum meo domino
לַאדֹנִי בַּיִת נֶאֱמָן כִּי־מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי
homo surrexit Et .tuis diebus à te in est inventa non malitia &, est prælians
נִלָּחֵם וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ מִימֶיךָ: וַיָּקָם אָדָם
mei domini anima erit & ; tuā animā quærendū ad & ,te persequendū ad
לִרְדָפְךָ וְלִבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי
tuorū inimicorū animā &, tuo Deo Domino cū *vitarum* fasciculo in colligata
צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ
fecerit cùm ,erit Et .fundæ *curvaturæ* medio in *eam jaciet* fundæ
יְקַלְּעֵנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע: וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה
,te super bonum est locutus quod omne secundū meo domino Domin⁹
30 יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ
tibi hoc erit non Et : Israel super *ducem in* tibi præceperit &
וְצִוָּךְ לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל: וְלֹא־תִהְיֶה זֹאת לְךָ
effundendum ad & ,meo domino cordis offendiculum *in* & *vacillationem in*
לִפּוּקָה וְלִמְכְשׁוֹל לֵב לַאדֹנִי וְלִשְׁפְכְּךָ־
benefecerit & ; tibi meus domin⁹ salutē faciendū ad & ,gratis sanguinem
דָם חִנָּם וְלהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוֹ וְהֵיטִב
David Dixitque .tuæ ancillæ recordaberis & ,meo domino Dominus
31 יְהוָה לַאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת־אֲמָתֶךָ: וַיֹּאמֶר דָּוִד
die te misit qui ,Israel Deus Dominus Benedictus: Abigail ad
לַאֲבִיגַיִל בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם
quæ ,tu benedicta & ,*tua discretio* benedicta Et .mei occursum in hac
32 הַזֶּה לִקְרָאתִי: וּבְרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר
meā manū *servando* &, sanguinib⁹ *in veniendo* à hac die me prohibuisti
כָּלַאתַנִי הַיּוֹם הֶזֶה מִבֹּא בְדָמִים וְהוֹשַׁע יָדִי
me prohibuit qui Israel Deus Dominus vivit quidem Et .mihi
33 לִי: וְאוּלָם חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְנָעַנִי
si quia ,mei occursū in venisses &, festinâsses nisi quia :tibi *malefaciendo* à
מֵהָרַע אֹתָךְ כִּי לוּלֵי מִהַרְתְּ וַתָּבֹאתִי לִקְרָאתִי כִּי אִם־
.pariete *in* mingens ,matutinam lucem ad usque Nabal ipsi remansisset
נוֹתַר לְנָבָל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר:

Versio VULGAT.

22 Hæc faciat Deus inimicis David, & hæc addat, si reliquero de omnibus quæ ad ipsum pertinent usque manè, mingentem ad parietem. Cùm autem vidisset Abigail David, festinavit, & descendit de asino, & procidit coram David sup faciem suam, & adoravit super terram. Et cecidit ad pedes ejus, & dixit ; In me sit, domine mi, hæc iniquitas: loquatur obsecro, ancilla tua in auribus tuis: et audi verba famulæ tuæ 25 Ne ponat, oro, domin⁹ me⁹ rex cor suum super virum istū iniquum Nabal: quoniam secundùm nomen suum stultus est, & stultitia est cum eo: ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos, domine mi, quos misisti. Nunc ergò, domine mi, vivit Dñs & vivit anima tua, qui prohibuit te ne venires in sanguinē, & salvavit manū tuam tibi : & nunc fiant sicut Nabal inimici tui, & qui quærunt domino meo malū. Quapropter suscipe benedictionē hanc, quā attulit ancilla tua tibi domino meo: & da pueris qui sequuntur te dominū meū. Aufer iniquitatē famulæ tuæ: faciens enim faciet Dñs tibi dño meo domū fidelē, quia prælia Dñi, domine mi, tu præliaris: malitia ergò non inveniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te, & quærens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud Dominū Deum tuum : porrò inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu & circulo fundæ. Cùm ergò fecerit Dominus tibi domino meo omnia quæ locutus est bona de te, & constituerit te ducem super Israel; 31 Non erit tibi hoc in singultū, & in scrupulum cordis domino meo, quòd effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te ultus fueris : & cùm benefecerit Dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ. 32 Et ait David ad Abigail ; Benedictus Dominus Deus Israel, qui misit hodiè te in occursum meum, 33 et benedictum eloquiū tuum. Et benedicta tu, quæ prohibuisti me hodiè ne irem ad sanguinē, & ulciscerer me manu meâ. 34 Alioquin, vivit Dominus Deus Israel, qui prohibuit me ne malum facerem tibi : nisi citò venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

22 Τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τῷ Δαυὶδ καὶ τάδε προσθείη, εἰ ἀπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν τοῦ Νάβαλ ἕως πρωὶ ἐρεθύντα πρὸς τοῖχον.
23 Καὶ εἶδεν Ἀβιγαία τὸν Δαυὶδ, καὶ ἔσπευσε καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς ὄνου, καὶ ἔπεσεν ἐνώπιον Δαυὶδ ὅτι πρόσωπον αὐτῆς, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ὅτι τὴν (γ) γλῶ Ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ἐν ἐμοὶ κύριε μὴ ἡ ἀδικία μὲ· λαλησάτω δὴ ἡ δούλη Cε εἰς τὰ ὦτά Cου, καὶ ἄκουσον (δ) λόγων τῆς δούλης Cου. Μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου καρδίαν αὐτῶ ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν λοιμὸν (ε) τοῦτον, ὅτι κατὰ τὸ ὄνομα (ζ) αὐτῶ οὕτω ὅτι· Νάβαλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀφρεσύνη μετ' αὐτῶ. καὶ ἐγὼ ἡ δούλη Cου οὐκ εἶδον τὰ (η) παιδάρια τῶ κυρίου μου ἃ ἀπέστειλας. Καὶ νῦν (θ) κύριέ μου, ζῇ κύριC καὶ ζῇ ἡ ψυχή Cου, καθὼς ἐκώλυσέ Cε κύριC τῶ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ἀδῶον, καὶ Cώζειν τὴν χεῖρά Cου Cοί. καὶ νῦν γένοιντο ὡς Νάβαλ οἱ ἐχθροί Cου καὶ οἱ ζητοῦντες τῷ κυρίῳ μου κακά. Καὶ νῦν λάβε τὴν εὐλογίαν ταύτην, ἣν ἐνήνοχεν ἡ δούλη Cου τῷ κυρίῳ μου, (ι) καὶ δώσεις τοῖς παιδαρίοις τοῖς παρεσκηκόσι τῷ κυρίῳ μου. Ἄφες δὴ τὸ ἀνόμημα τῆς δούλης Cου, (κ) ὅτι ποιῶν ποιήσει κύριC τῷ κυρίῳ μου (λ) οἶκον πιστόν, ὅτι πόλεμον κυρίου μὲ ὁ (μ) κύριC πολεμεῖ, καὶ κακία οὐχ εὑρεθήσε) ἐν Cοὶ πώποτε. Καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπC καταδιώκων σε καὶ ζητῶν τὴν ψυχήν Cου, καὶ ἔσαι (ν) ψυχὴ κυρίου μου ἐνδεδεμένη ἐν δεσμῷ τῆς ζωῆς παρὰ κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ ψυχὴν (ξ) ἐχθρῶν Cου Cφενδονήσει ἐν μέσῳ τῆς Cφενδόνης. Καὶ ἔσαι ὅτε (ο) ποιήσῃ κύριC τῷ κυρίῳ μου πάντα ὅσα ἐλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ Cὲ, καὶ ἐντελεῖταί Cοι (π) εἰς ἡγούμενον ἐπὶ Ἰσραὴλ, Καὶ οὐκ ἔσαι Cοι τοῦτο βδελυγμὸς καὶ (ρ) Cκάνδαλον τῷ κυρίῳ μου, ἐκχέαι αἷμα ἀδῶον δωρεὰν, καὶ Cῶσαι χεῖρα κυρίῳ μου αὐτῷ· καὶ ἀγαθώσαι κύριC τῷ κυρίῳ μου, καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης Cου ἀγαθῶσαι (σ) αὐτῆ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῇ Ἀβιγαίᾳ, Εὐλογητὸς κύριC ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἀπέστειλέ Cε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς (τ) ἀπάντησίν μοι, καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπC Cου, Καὶ εὐλογημένη Cὺ ἡ ἀποκωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵματα, καὶ Cῶσαι χεῖρά μου ἐμοί. Πλὴν ὅτι ζῇ κύριC ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἀπεκώλυσέ με Cήμερον τοῦ κακοποιῆσαί Cε, ὅτι εἰ μὴ ἔσπευσας καὶ παρεγένου εἰς ἀπάντησίν (υ) μοι, τότε εἰπα, Εἰ ὑπολειφθήσε) τῷ Νάβαλ ἕως φωτὸς τὸ πρωὶ ἐρῶν πρὸς τοῖχον.

Hæc faciat Deus (u) ipsi David, & hæc adjiciat, si reliquam ex omnibus qui sunt ipsius Nabal, usque manè, mingentem ad parietem. Et vidit Abigæa David, & festinavit, & descendit ab asino, & cecidit coram David in faciem suam, & adoravit eum super terram (x) Ad pedes ejus, & dixit ; In me, domine mi, injustitia (y) mea. Loquatur nunc serva tua in aures tuas, & audi sermones servæ tuæ. Nè nunc ponat dominus meus cor suum super hominem pestilentem (z) hanc: quia juxta nomen suum (aa) hic est. Nabal nomen ei : (bb) & insipientia cum eo. Et ego serva tua non vidi pueros domini mei, quos misisti. Et nunc, domine mi, vivit Dominus, & vivit anima tua ; sicut prohibuit te Dominus, nè venires in sanguinem innoxium, & (cc) servares manum tuam tibi. Et nunc fiant tanquàm Nabal, inimici tui, & qui quærunt domino meo mala. Et nunc accipe benedictionem hanc, quam attulit serva tua domino meo: & dabis pueris, qui assistunt domino meo. Tolle nunc iniquitatem ancillæ tuæ, quia faciens faciet Dominus domino meo domum fidelem: quia prælium domini mei Dominus præliatur, & malitia non invenitur in te unquam. Et surget homo persequens te, & quærens animam tuam: & erit anima domini mei illigata in vinculo vitæ apud Dominum Deum: & animam inimicorum tuorum tabis in medio fundæ. Et erit cùm fecerit Dominus domino meo omnia quæcunq; locutus est bona super te, & mandabit tibi in ducem super Israel ; Et non erit tibi hoc (dd) abominatio, & (ee) scandalum domino meo, effundere sanguinem innoxium gratis, & servare manum domino meo sibi. Et benefacia: Dominus domino meo, & recordēris ancillæ tuæ ad benefaciendum ei. Et dixit David Abigaæ, (ff) Benedictus Dominꝰ Deus Israel, qui misit te hodiè in hac in occursū mihi, et benedictꝰ modus tuus, Et benedicta tu, quæ prohibuisti me hodiè, ingr⁹ Vbi, è venire ad sanguines, (hh) et servando manū meā mihi. Verumtamen vivit Dominꝰ Deꝰ Israel, qui prohibuit me hodiè malefacere tibi; quia nisi festinasses, atq; advenisses in occursum mihi; tunc dixeram, Si remanebit ipsi Nabal usq; ad lucem matutinam mingens ad parietem.

MS. A. γλῶ, Καὶ ἔπεσεν ὅτι (δ) τὸν λόγον (ε) τοῦτον ἐπὶ Νάβαλ, ὅτι (ζ) αὐτῶ καὶ ἀφρεσύνη μετ' αὐτῶ· αὐτός ὅτιν Νάβαλ, καὶ ἀφρεσύνη μετ' αὐτῶ. καὶ ἐγὼ (η) παιδάρια σου ἃ (θ) κύριε, ζῇ (ι) λάβε καὶ (κ) ὅτι ποιήσει κύριC (λ) οἶκον, ὅτι (μ) κύριός μου πολεμεῖ, (ν) ἡ ψυχὴ (ξ) τῆς ἐχθρῶν (ο) ποιήσει (π) κύριC εἰς (ρ) σκάνδαλον καρδίας τῷ (σ) αὐτήν. (τ) ἀπάντησιν ἐμοί. (υ) ἀπαντήν μου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 כְּדֵין יְעַבֵּיד אֱלָהִים לְסָנְאֵי דָוִד וּכְדֵין יוֹסִיף אִם אַשְׁאִיר מִכָּל דִּי לֵיהּ עַד מַנְהַר צַפְרָא יְדַע
23 מְדַע: וְחָזַת אֲבִיגַיִל יָת דָּוִד וְאוֹחִיאַת וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא וּנְפַלַת לְאַפֵּי דָוִד עַל אַפָּהָא
24 וְסָנִידַת עַל אַרְעָא: וּנְפַלַת עַל רַגְלוֹהִי וַאֲמַרַת בְּבָעוּ עֲלַי דִּילִי רְבוֹנִי חוּבָא וְתִמְלֵל כְּעַן
25 אֲמָתֵךְ קֳדָמָךְ וְתִשְׁמַע יָת פִּתְגָמֵי אֲמָתֵךְ: לָא כְעַן יְשַׁוֵּי רְבוֹנִי יָת לִבֵּיהּ עַל גַּבְרָא שְׁטְיָא
הֲדֵין עַל נָבָל אֲרֵי כִשְׁמֵיהּ כֵּן הוּא נָבָל שְׁמֵיהּ וּטְפְשׁוּתָא עִמֵּיהּ וַאֲנָא אֲמָתָךְ לָא חֲזֵיתִי יָת
26 עוֹלְמֵי רְבוֹנִי דְּשַׁלַּחְתָּא: וּכְעַן רְבוֹנִי קָיֵם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ דִּי מַנָּעָךְ יְיָ מִלְמִשְׁפַּךְ דַּם וְזַכָּאי
27 וּלְמִפְרַק יְדָךְ לָךְ וּכְעַן יְהוֹן כְּנָבָל סָנָאךְ וּדְתָבְעִין עַל רְבוֹנִי בִּישְׁתָּא: וּכְעַן תִּקְרוֹבְתָּא הָדָא
28 דְּאֵיתֵי אַמְתָךְ לְרְבוֹנִי וְתִתְיְהַב לְעוֹלְמַיָּא דְּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם רְבוֹנִי: שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבֵי
אַמְתָךְ אֲרֵי קְיָמָא יְקִים יְיָ לְרְבוֹנִי מַלְכוּ קַיְמָא אֲרֵי קְרָבֵי עֲשָׂא דְיָי רְבוֹנִי מְנַח וּבִישְׁתָּא
29 לָא אִשְׁתְּכַחַת בָּךְ מִיּוֹמָךְ: וְקָם אֱנָשׁ לְמִרְדְּפָךְ וּלְמִבְעֵי לְמִקְטְלָךְ וְתֵהֲא נַפְשָׁא דְרְבוֹנִי
גְנִיזָא בְּגָנְזָא חַיֵּי עַלְמָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְיָת נַפְשָׁא בְּעֲלֵי דְבָבָךְ יַפְרְחִנַּהּ כְּמָא דְמַפְרְחִין אַבְנָא
30 בְּקְלָעָא: וְהָוֶה כַּד יְקִים יְיָ לְרְבוֹנִי כְּכֹל דְּמַלֵּל לְאֵיתָאָה טָבְתָּא עֲלָךְ וְיִפְקְדִנָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא
31 עַל יִשְׂרָאֵל: וְלָא תֶהֱוֵי דָא לָךְ לְיַצְפָּא וּלְתַקָּלַת לֵב לְרְבוֹנִי וּלְמִשְׁפַּךְ דָּם זַכָּאי מַגָּן וּלְמִפְרַק
32 רְבוֹנִי לֵיהּ וְכַד יוֹטֵיב יְיָ לְרְבוֹנִי וְתִדְכַּר יָת אַמְתָךְ: וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִיגַיִל בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא
33 דְיִשְׂרָאֵל דְּשַׁלַּחְתָּךְ יוֹמָא דֵין לְקֳדָמוֹתִי: וּבְרִיךְ מֵמְרָךְ וּבְרִיכָא אַתְּ דְּמַנַּעְתָּנִי יוֹמָא הֲדֵין
34 מִלְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכָּאי וּלְמִפְרַק יְדִי לִי: וּבְרַם קְיָם הוּא יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּמַנָּעַנִי מִלַּאֲבָאשָׁא
לִיךְ אֲרֵי אִלּוּ לָא פּוֹן אוֹחֵית וַאֲתֵית לְקֳדָמוֹתִי אֱלָהֵן אִשְׁתְּאַר לְנָבָל עַד מַנְהַר צַפְרָא
יְדַע מְדַע:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sic faciat *Deus* odientibus David, et sic addat, si relinqui faciam ex omnibus quæ illi, usque ad lucem auroræ cognoscentem cognitionem. Et vidit Abigail David et festinavit, et inclinata est desuper asino, et cecidit ad faciem David sup faciem suam, et adoravit sup terram. Et cecidit *ad* pedes ejus, et dixit, Obsecro, super me quæ mihi, domine mi, culpa: et loquatur nunc ancilla tua ante te, et audias verba ancillæ tuæ. Non, nunc, ponat dñs me⁹ cor suum sup virū stultū hunc sup Nabal, nam ut nomen ejus, sic ille; Nabal nomen ejus, et stoliditas cū illo: et ego ancilla tua non vidi adolescentes domini mei quos misisti. Et nunc domine mi, permanens ipse Dñs, et vivit anima tua, quòd prohibuit te Dñs ab effundendo sanguinem, *innocentem*, et ab ulciscendo manu tua te, et nunc erunt ut Nabal olores tui, et qui quærunt sup dominū meū malū. Et nunc oblatio hæc, quam venire fecit ancilla tua domino meo, et dabitur adolescentibus qui ministrant ante dominū meū. Ignosce nunc culpis ancillæ tuæ, quia firmando firmabit Dñs domino meo regnū firmū, quoniam bella populi Dñi dominus meus init, et malū non inventū est in te à die tuo. Et surrexit homo ad persequendū te, et ad quærendū occidere te; et erit anima domini mei *repositæ* in thesauro vitarū seculi ante Dñm Deum tuū, et animam auctorū inimicitiæ tuæ volare faciet, ut qui volare faciunt lapides in funda. Et erit quando firmabit Dñs domino meo juxta omnia quæ locutus est ad venire faciendū bonum sup te, et juberi faciet te esse regem super Israel. Et non erit hoc tibi in anxietatem et in pondꝰ cordis domino meo, et ad effundendum sanguinem innoxium fustra, et ad ulciscendū dominū meū sibi; et quando benefecerit Dñs domino meo, et recordaberis ancillam tuam. Et dixit David ad Abigail, Benedictus Dñs Deus Israel, qui misit te hodie in occursū meum. Et benedicta cognitio tua, et benedicta tu, quæ prohibuisti me ab effundendo sanguinē innoxiū, et me ulciscendo manu mea. Et verùm permanens ipse Dñs Deus Israel, qui prohibuit me à malefaciendo tibi, quòd nisi fortè festinasses, et venisses in occursum meū, si utiq; relictꝰ foret Nabali, donec luceret aurora, cognoscens cognitionem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܡܪܝܐ ܠܕܘܝܕ ܥܒܕܗ ܘܗܟܢܐ ܢܘܣܦ ܠܗ ܕܡܢ ܟܠ ܕܝܠܗ ܕܢܫܐܪ ܠܗ ܥܕ ܢܗܪܐ ܕܢܗܘܐ ܒܩܪ ܒܐܪܥܐ ܗܘ ܕܢܫܐܪ ܠܗ ܥܕ ܢܗܪܐ ܕܢܗܘܐ ܒܩܪ ܒܐܪܥܐ ܗܘ

23 ܘܟܕ ܚܙܬ ܐܒܝܓܐ ܠܕܘܝܕ ܐܬܬ ܒܪܗܛܐ ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝܗ ܩܕܡ ܕܘܝܕ ܘܣܓܕܬ ܠܗ ܥܠ ܐܦܝܗ

24 ܘܢܦܠܬ ܠܪܓܠܘܗܝ ܘܐܡܪܬ ܒܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

25 ܐܠ ܢܣܬܟܠ ܡܪܝ ܠܒܥܠ ܗܕܐ ܓܒܪܐ ܕܒܠܝܥܠ ܗܘ ܫܡܗ ܘܒܠܝܥܠ ܗܘ ܫܡܗ ܘܒܠܝܥܠ ܗܘ ܫܡܗ

26 ܘܐܢܐ ܐܡܬܟ ܠܐ ܚܙܝܬ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

27 ܘܗܫܐ ܗܕܐ ܒܪܟܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܐܡܬܟ ܠܪܒܝ ܘܢܬܠ ܠܓܒܪܐ ܕܐܙܠ ܒܬܪ ܪܓܠܝ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ

28 ܘܫܒܘܩ ܠܚܛܗ ܕܐܡܬܟ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

29 ܘܐܢ ܩܡ ܐܢܫ ܠܡܪܕܦ ܐܬ ܢܦܫܟ ܘܠܒܥܐ ܢܦܫ ܐܕܢܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

30 ܘܢܦܫ ܐܝܒܝ ܢܫܠܝܟ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

31 ܐܠ ܬܗܘܐ ܠܟ ܗܕܐ ܠܣܟܠܬܐ ܘܠܦܘܣܠܬ ܠܒܒ ܕܡ ܕܚܢܡ ܘܐܡ ܛܒ ܡܪܝ ܠܟ ܘܐܙܟܪ ܐܡܬܟ

32 ܘܐܡܪ ܐܝܬ ܠܗ ܕܐܡܬܟ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

33 ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܒܝܓܐ ܒܪܟ ܐܠܗܐ ܕܝܠܟ ܕܫܕܪܟ ܗܘܡ ܝܘܡܐ ܗܕܐ ܠܩܒܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

34 ܘܒܪܟ ܛܥܡܟ ܘܒܪܟ ܐܢܬ ܕܡܢܥܬܢܝ ܗܘܡ ܡܢ ܡܐܣܬ ܕܡ ܘܡܢ ܡܫܠܡ ܝܕܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

ܐܠ ܐܬ ܕܠܐ ܐܬ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

ܕܐܬ ܕܠܐ ܐܬ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝ

Sic faciat Dominus servo suo Davidi, & sic addat ei, si quicquam ex his quæ habet, relictum fuerit usque ad matutinum, appensum ad parietem. Cùm itaq; vidisset Abigal Davidem, festinans descendit de asino: & procidens ante Davidem in faciem suam, adoravit eum super terram. Corruitq; ad pedes ejus, & ait; Obsecro te domine mi, mihi domine mi, culpa *imputetur: sed* loquatur ancilla tua coram te de viro isto Nabale. Nam quale est nomen ejus, talis ipse: Nabal est nomen ejus, & dedecus ejus comitatur eum: ego verò ancilla tua non videram juvenes quos miserat dominus meus. Nunc ergò domine mi, *ut* vivit Dominus, & per vitam animæ tuæ domine mi, non attinges sanginem; quin, liberet te Dominꝰ Nunc domine mi, sint hostes tui & qui quærunt tibi malũ, sicut Nabal. Jam verò benedictionem hanc attulit ancilla tua domino meo: benedictionem *hanc* dato juvenibus qui sequuntur vestigia domini mei. Et condona culpam ancillæ tuæ: nam Dominus meꝰ certissimè paraturus est domino meo domũ istam fidelẽ, quia *quamvis* bella Domini gerat dominus meꝰ, malũ tamen non est inventum in te à diebus tuis. Et *licèt* homo decreverit persequi te & quærere animam tuam, tamen anima dñi mei colligata est in fasciculo vitæ apud Dominũ Deum tuũ; animam verò inimicorum tuorum ejaculabitur Dominꝰ in medio lancis fundæ *positam*. Sic fiet, ut cùm fecerit Dñs domino meo bonum, teq; moderatorem præposuerit Israeli; Non sit tibi hoc titubationi et offendiculo cordis tui, gratis effudisse sanguinem? cúmq; benefeceritꝰ tibi Dominus, recorderis ancillæ tuæ. Tum dixit David Abigali, Benedictus sit Dominus Deus Israelis qui te misit hodiè in occursum meum: Benedictus sit sapor tuus, benedictáque tu ipsa, quæ me continuisti hodiè quin cædem aggrederer, liberâsti manus meas hodiè à sanguine. Verùm vivat Dominus Deus Israëlis, qui me compescuit hodiè ne damnote afficerem, nisi festinâsses & venisses in occursum meum, non remansisset Nabali usque ad lucem matutinam quicquam aptatum parieti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * كَذٰلِكَ يَصْنَعُ ٱلرَّبُّ بِدَاوُدَ عَبْدِهِ * وَكَذٰلِكَ يَزِيدُ * اِنْ اَصْبَحْنَا وَلِنَابَالَ سَيْ يَعْلَقُ عَلَى وَتِدٍ

23 فَصْلاً عَنِ ٱلْاَشْيَاءِ * فَلَمَّا رَاَتْ اَبِيغَالُ دَاوُدَ وَسَمِعَتْ قَوْلَهُ * عَجِلَتْ وَبَرَكَتْ عَنْ اَتَانِهَا * وَخَرَّتْ عَلَى

24 ٱلْاَرْضِ سَاجِدَةً بَيْنَ يَدَيْهِ * ثُمَّ سَقَطَتْ عِنْدَ قَدَمَيْهِ سَاجِدَةً وَقَالَتْ * اَطْلُبُ اِلَيْكَ يَا سَيِّدِي

اَنْ تَصْفَحَ * هٰذَا ٱلْخَطَاءُ مِنِّي كَانَ * اِذَنْ يَا سَيِّدِي لِاَمَتِكَ اَنْ تَتَكَلَّمَ وَتَذْكُرَ حَالَ

25 نَابَالَ * لِاَنَّ فِعْلَهُ يُشْبِهُ اِسْمَهُ * نَابَالُ اِسْمُهُ * يَدُلُّ عَلَى فِعْلِهِ وَخَطَاهُ * فَاَمَّا اَمَتُكَ فَلَمْ تَرَ ٱلْفِتْيَانَ

26 ٱلَّذِي اَرْسَلْتَ * وَٱلْآنَ يَا سَيِّدِي * وَحَيِّ ٱلرَّبِّ وَحَيَاةِ نَفْسِكَ اِنِّي لَا اَدَعُكَ تَدْخُلُ فِي

ٱلدِّمَاءِ * بَلْ يُخَلِّصُكَ ٱلرَّبُّ مِنْهَا * وَٱلْآنَ تَكُونُ سَانِيكَ مِثْلَ نَابَالَ * وَمَنْ اَرَادَ بِكَ

27 ٱلشَّرَّ * فَقَدْ اَتَتْكَ اَمَتُكَ يَا سَيِّدِي بِهٰذَا ٱللُّطْفِ * فَمُرْ بِقَبْضِهِ لِيَكُونَ لِلْفِتْيَانِ ٱلَّذِينَ

28 مَعَ سَيِّدِي * وَاغْفِرْ ذَنْبَ اَمَتِكَ * لِاَنَّ ٱلرَّبَّ سَيَصْنَعُ لِسَيِّدِي بَيْتًا اَمِينًا * مِنْ اَجْلِ

29 اَنَّ سَيِّدِي يُحَارِبُ عَنْ حُرُوبِ ٱلرَّبِّ * وَاَنْتَ صَالِحٌ لَمْ يُكْنَ مِنْكَ سَرٌّ قَطُّ * وَٱلْاِنْسَانُ

ٱلَّذِي يَقُومُ لِيَطْلُبَ نَفْسَكَ * وَنَفْسُ سَيِّدِي مَحْفُوظَةٌ قُدَّامَ ٱللّٰهِ ٱلرَّبِّ عَلَيْهَا وِقَايَةً * وَاَمَّا اَنْفُسُ

30 اَعْدَائِكَ يَرْمِي بِهَا ٱلرَّبُّ كَمَا يُرْمَى ٱلْحَجَرُ بِالْمِقْلَاعِ * وَاِذَا اَنْعَمَ ٱلرَّبُّ عَلَى سَيِّدِي * وَصَيَّرَهُ

31 اِلَى ٱلْخَيْرِ * وَاَمَرَكَ اَنْ تَدْبِرَ آلَ اِسْرَائِيلَ * لَا يَكُونُ هٰذَا ٱلَّذِي تُرِيدُ اَنْ تَعْمَلَهُ عَبْدَ

وَيَكُنْ نَفْرٌ مِنْهَا * اِنْ تَكُونَ قَدْ سَفَكْتَ ٱلدِّمَاءَ بَجَانٍ * وَاِذَا اَنْعَمَ ٱلرَّبُّ عَلَيْكَ اُذْكُرْ اَمَتَكَ * قَالَ

32 دَاوُدُ لِاَبِيغَالَ * تَبَارَكَ ٱللّٰهُ اِلٰهُ اِسْرَائِيلَ ٱلَّذِي اَرْسَلَكِ ٱلْيَوْمَ اِلَيَّ * بَارَكَ ٱللّٰهُ عَلَيْكِ وَعَلَى عَقْلِكِ اَنَّكِ

مَنَعْتِنِي ٱلْيَوْمَ مِنْ سَفْكِ ٱلدِّمَاءِ * وَخَلَّصْتِنِي مِنَ ٱلدُّخُولِ فِي ٱلدِّمَاءِ * وَلٰكِنْ حَيٌّ هُوَ ٱلٰهُ اِسْرَائِيلَ

ٱلَّذِي مَنَعَنِي مِنَ ٱلدُّخُولِ فِي ٱلدَّمِ * وَمِنَ ٱلْاِسَاءَةِ اِلَيْكِ وَاِلَى بَيْتِكِ * اَنَّكِ لَوْ لَمْ تَعْجَلِي وَتُسْعِفِينِي

كَانَ قَدْ هَلَكَ كُلَّ سَيْ لِنَابَالَ * وَلَمْ يَكُنْ يَبْقَى لَهُ سَيْ اِلَى ٱلصَّبَاحِ *

Sic faciat Dominus Davidi servo suo & sic addat, si intra lucem matutinam remanserit Nabali res ulla quæ paxillo appendatur, ne dicam res alias. Cúmque vidisset Abigal Davidem, ejusque sermonem audisset, illico descendit ab asina sua, humiq; procubuit adorans coram eo: Tum procidit ad pedes ejus adorans, & ait, Rogo te mi domine, ut condones: culpa hæc mea est: permitte O domine mi famulæ tuæ ut loquatur, narretq; conditionẽ Nabalis. Nam actiones ejus ejusdem nomini respondent: Nabal nomen ejus indicat actiones et incepias ejus: verùm ancilla tua non viderat pueros quos miseras. Nunc ergò O domine mi, per Dominũ perq; vitã animæ tuæ nequaquã patiar te in sanguines ingredi, quin potius servet te Dominꝰ ab eis: & nunc sint osores tui & quicunque machinantur tibi malum, similes Nabali. Jam verò attulit tibi famula tua mi domine, munusculum hoc: jube illud excipi, ut sit pro pueris qui sunt cum domino meo. Et remitte culpam ancillæ; nam Dominus factturus est domino meo domum fidelem, quia dominus meus pugnat pro populo Domini, tuque probus es, nec ullum unquam malum à te promanavit. Et verò improbus homo perdet animam tuam: anima autem domini mei est asservata, cui Deus Dominus tutelam imposuit; animas autem inimicorum tuorum projiciet Dominus quemadmodum lapis fundâ jacitur. Cúmque fuerit Dominus domino meo, teque ad fœlicitatem perduxerit, & præceperit tibi ut regas Israëlitas; Ne quæso si hoc quod facere cupis, offendiculum & cogitatio quam reformides, si sanguines gratis effunderes: cúmque fuerit tibi Dominus, memineris ancillæ tuæ. Dixit David Abigali, Benedictus sit Deus, Deus Israelis qui te hodiè ad me misit. Benedicat Deus tibi & judicio tuo, quia tu me cohibuisti hodiè ab effusione sanguinis, & liberâsti me quominus ingrederer in sanguinem. Veruntamen vivit Deus Israelis qui me coercuit ne ingrederer in sanguinem, nève malo afficerem te & domum tuam, nisi festinâsses & obviàm mihi venisses, periissent omnia quæ sunt Nabalis, nec quicquam remansisset ei usque ad lucem matutinam.

שמואל א: כו

Ascende :dixit ei & ,sibi adduxerat quod ej° manu ē David *cepit* Et
35 וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָהּ אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיאָה לּוֹ וְלָהּ אָמַר עֲלִי
venit Et *.tuus facies tuli* & ,*tua voce in* audivi ,vide : tuam domū in pace in
36 לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ רְאִי שָׁמַעְתִּי בְקוֹלֵךְ וָאֶשָּׂא פָנֶיךְ: וַתָּבֹא
,*regis* cōviviū sicut ,sua domo in cōvivium ei ecce & ,Nabal ad Abigail
אֲבִיגַיִל אֶל־נָבָל וְהִנֵּה־לוֹ מִשְׁתֶּה בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתֵּה הַמֶּלֶךְ
ei indicavit non & ,valde usque ebrius ipse & ,*se super bonum* Nabal cor &
וְלֵב נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שִׁכֹּר עַד־מְאֹד וְלֹא־הִגִּידָה לוֹ
egrediendo in mane fuit Et *.matutinā lucē ad usque, magnū & parvum verbum*
37 דָּבָר קָטֹן וְגָדוֹל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר: וַיְהִי בַּבֹּקֶר בְּצֵאת
est mortuū &,ista verba ej° uxor ei indicavit &,Nabal à vinum
הַיַּיִן מִנָּבָל וַתַּגֶּד־לוֹ אִשְׁתּוֹ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת
,dies decem fere *fuit* Et *.lapidem in* fuit ipse & ,*ejus interiori* in ej° cor
לִבּוֹ בְקִרְבּוֹ וְהוּא הָיָה לְאָבֶן: וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים
38 quòd ,David audivit Et *.est* mortuus & ,Nabal DOMINUS percussit &
39 וַיִּנֶּף יְהוָה אֶת־נָבָל וַיָּמֹת: וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי
litem litigavit qui Dominus Benedictus : dixit & ,Nabal *esset* mortuus
מֵת נָבָל וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־רִיב
malum & ,malo à retinuit suum servum & ,Nabal manu de mei opprobrii
חֶרְפָּתִי מִיַּד נָבָל וְאֶת־עַבְדּוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה וְאֶת־רָעַת
est locut° & ,David militque : ej° caput in DOMINUS reddidit Nabal
נָבָל הֵשִׁיב יְהוָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר
ad David servi venerunt Et *.uxorem in* sibi eā *capiendum ad* Abighail *in*
40 בַּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ לּוֹ לְאִשָּׁה: וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־
nos misit David : dicendo ,eam ad sunt locuti & ,Charmel in Abighail
אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלָה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלָחָנוּ
facies in se incurvavit & ,surrexit Et .uxorem in sibi *te capiendum ad* ,te ad
41 אֵלַיִךְ לְקַחְתֵּךְ לּוֹ לְאִשָּׁה: וַתָּקָם וַתִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם
servorū pedes lavandū ad *ancillam in* tua *famula* Ecce : dixit &,terrā super
אָרְצָה וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתֵךְ לְשִׁפְחָה לְרָחְץ רַגְלֵי עַבְדֵי
,asinum super *equitavit* & ,Abighail surrexit & ,festinavit Et .mei domini
42 אֲדֹנִי: וַתְּמַהֵר וַתָּקָם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־הַחֲמוֹר
,David *legatos* post ivit & : ej° *puellæ* ad *ambulantes* ej° puellæ quinque &
וְחָמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ הַהֹלְכוֹת לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד
fuerunt & ; Izrehel de David *cepit* Achinoham Et *.uxorem in* ei fuit &
43 וַתְּהִי לּוֹ לְאִשָּׁה: וְאֶת־אֲחִינֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתִּהְיֶיןָ
suam filiam Michal dedit Saul Et *.uxores in* sibi ipsæ ambæ etiam
44 גַּם־שְׁתֵּיהֶן לּוֹ לְנָשִׁים: וְשָׁאוּל נָתַן אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ
.Gallim de qui ,Lais filio Palti ,David uxorem
אֵשֶׁת דָּוִד לְפַלְטִי בֶן־לַיִשׁ אֲשֶׁר מִנַּלִּים:

כו CAP. XXVI.

David Nónne : dicendo ,Ghibhah in Saul ad Ziphæi venerūt Et
1 וַיָּבֹאוּ הַזִּפִּים אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד
Surrexitque ? Jesimon *facies super* Chachilah Ghibhah in latet
מִסְתַּתֵּר בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן: וַיָּקָם
millia tria eo cum & ,Ziph desertum in descendit & Saul
שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר זִיף וְאִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
.Ziph deserto in David *quærendum ad* ,Israel electorum virorum
אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד בְּמִדְבַּר זִיף:
facies super quæ ,Chachilah Ghibhah in Saul est castrametatus Et
3 וַיַּחַן שָׁאוּל בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
venisset quòd *vidit* & ; deserto in *sedens* David & : viam super Jesimon
הַיְשִׁימוֹן עַל הַדָּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר וַיַּרְא כִּי בָא
,cognovit & ;exploratores David misit Et .*desertum* in se post Saul
4 שָׁאוּל אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּרָה: וַיְשַׁלַּח דָּוִד מְרַגְּלִים וַיֵּדַע
ad venit & ,David surrexit Et .*certum ad* Saul venisset quòd
5 כִּי־בָא שָׁאוּל אֶל־נָכוֹן: וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־
locum David vidit Et .Saul *ibi erat castrametatus quo* locum
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה־שָׁם שָׁאוּל וַיַּרְא דָּוִד אֶת־הַמָּקוֹם
.ejus militiæ princeps , Ner filius Abner & , Saul *ibi jacebat quo*
אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם שָׁאוּל וַאבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָאוֹ
.ejus *circuitus castrametantes* populus & , *rotunditate in jacens* Saul Et
וְשָׁאוּל שֹׁכֵב בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים סְבִיבֹתָיו:

Versio VUL. LAT.

Suscepit ergò David de manu ejus omnia quæ attulerat ei, dixitq; ei; Vade pacificè in domū tuā, ecce audivi vocē tuā, & honoravi faciem tuā. Venit autem Abigail ad Nabal: & ecce erat ei conviviū in domo ejus, quasi convivium regis, & cor Nabal jucundū: erat enim ebrius nimis: Et non indicavit ei verbum pusillū aut grande usq; mané. Diluculò autē cū digessisset vinū Nabal, indicavit ei uxor sua verba hæc, & emortuum est cor ejus intrinsecus, & fact° est quasi lapis. Cúmq; pertransissent decem dies, percussit Dñs Nabal, & mortu° est. Quod cū audisset David mortuū Nabal, ait; Benedictus Dñs, qui judicavit causā opprobrii mei de manu Nabal, & servū suum custodivit à malo, & malitiam Nabal reddidit Dñs in caput ej°. Misit ergò David, & locut° est ad Abigail, ut sumeret eam sibi in uxorem. Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelū, & locuti sunt ad eā, dicentes; David misit nos ad te, ut accipiat te sibi in uxorem. Quæ consurgens adoravit prona in terram, & ait; Ecce famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorū dñi mei. Et festinavit, & surrexit Abigail, & ascendit sup asinū, & quinque puellæ ierunt cū ea, pedisequæ ejus, & secuta est nuntios David: & facta est illi uxor. Sed & Achinoam accepit David de Jezrael: & fuit utraq; uxor ej°. Saul autē dedit Michol filiam suam, uxorem David, Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

CAP. XXVI.

ET venerūt Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes; Ecce, David absconditus est in colle Hachila, quæ est ex adverso solitudinis. Et surrexit Saul, & descendit in desertū Ziph, & cū eo tria millia virorū de electis Israel, ut quæreret David in deserto Ziph. Et castrametat° est Saul in Gabaa Hachila, quæ erat ex adverso solitudinis in via: David autē habitabat in deserto. Videns autem q venisset Saul post se in desertū, Misit exploratores, & didicit q illuc venisset certissimè. Et surrexit David clàm, & venit ad locū vbi erat Saul: cúmq; vidisset locum, in quo dormiebat Saul, & Abner filius Ner, princeps militiæ ejus, & Saulem dormentē in tentorio, & reliquum vulgus per circuitum ejus,

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

35 Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ ἐκ (φ) χειρὸς αὐτ᾽ πάντα
ἃ ἤνεγκεν αὐτῷ, (χ) καὶ εἶπεν αὐτῇ, Ἀνάβηθι
εἰς εἰρήνην εἰς οἶκόν Cου· βλέπε, ἤκουσα τ
φωνῆς Cυ, καὶ ἠρέπωσα τὸ πρόσωπόν Cυ. Καὶ
36 παρεγένετο Ἀβιγαία πρὸς Νάβαλ. καὶ (ψ) ἰδοὺ
αὐτῷ πότ@ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς πότ@ (ω)
βασιλέως. καὶ ἡ καρδία Νάβαλ ἀγαθὴ ἐπ᾽
αὐτόν· καὶ αὐτὸς μεθύων ἕως Cφόδρα. καὶ
οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα ἕ-
37 ως φωτὸς τῆ πρωΐ. Καὶ ἐγένετο πρωΐ, (α)
ὡς ἐξένηψεν ἀπὸ τοῦ οἴνου Νάβαλ, ἀπήγγει-
λεν ἡ γυνὴ αὐτῷ τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἐνε-
πέδανεν ἡ καρδία αὐτῷ ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς (β)
γίνε@ ὡς λίθ@. Καὶ ἐγένετο ὡσεὶ δέκα ἡμέ-
38 ραι, καὶ ἐπάταξε κύρι@ τ Νάβαλ, καὶ ἀπ-
έθανε. Καὶ ἤκουσε (γ) Δαυὶδ, καὶ εἶπεν, Εὐ-
λογητὸς κύρι@, ὃς ἔκρινε τ κρίσιν τῆς ὀνει-
δισμοῦ (δ) μου ἐκ χειρὸς (ε) Νάβαλ, καὶ τ δοῦλον
αὐτοῦ ἐφυλοποίησατο ἐκ χειρὸς κακῶν, καὶ τ
κακίαν Νάβαλ ἀπέστρεψε κύρι@ εἰς κεφα-
λὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ καὶ ἐλάλησε
περὶ (ζ) Ἀβιγαίας, λαβεῖν αὐτ ἑαυτῷ εἰς γυ-
ναῖκα. Καὶ ἦλθον οἱ παῖδες Δαυὶδ πρὸς
(η) Ἀβιγαίαν εἰς Κάρμηλον, καὶ ἐλάλησ αὐ-
τῇ, λέγοντες, Δαυὶδ ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς
σέ, λαβεῖν σε αὐτῷ εἰς γυναῖκα. Καὶ ἀνέστη
καὶ προσεκύνησεν (θ) ὀπὶ τ γῆν ὀπὶ πρόσω-
που, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ δούλη Cυ εἰς παιδίσκην
(ι) νίψαι πόδας τ παίδων σε. Καὶ ἀνέστη Ἀ-
βιγαία, καὶ ἐπέβη ἐπὶ τ ὄνον, καὶ πᾶσαι κορά-
σια ἠκολούθουν αὐτῇ, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τ
παίδων Δαυὶδ, καὶ γίνε@ αὐτῷ εἰς γυναῖκα.
43 Καὶ τ Ἀχινόαμ ἔλαβε Δαυὶδ ἐξ (κ) Ἰεζ-
44 ραέλ, καὶ ἀμφότραι ἦσ αὐτῷ γυναῖκες. Καὶ
Σαὺλ ἔδωκε Μιχὸλ τ θυγατέρα αὐτοῦ τ γυ-
ναῖκα Δαυὶδ τῷ Φαλτὶ υἱῷ (λ) Ἀμὶς τῷ ἐκ
Ῥωμᾶ.

MS.A. (φ) τ χειρὸς (χ) αὐτῷ εἶπεν, (ψ) ἰδοὺ πότ@ ἐν τῷ οἴκῳ (ω) τ
βασιλέως. (α) ἕως (β) ὡσεὶ (γ) Δαυὶδ, ὅτι ἀπέθανεν Νάβαλ, (δ) ὑβρισμοῦ τ
Νάβαλ, (ζ) Ἀβιγαίᾳ, (η) Ἀβιγαίᾳ (θ) ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τ γῆν, (ι) νίψαι
πόδας τ παίδων τ κυρίε μου. Καὶ ἐπάχυνεν καὶ ἀνέστη (κ) Ἰζιαὴλ, καὶ ἦσ αὐ-
φότραι (λ) Λαὶς τῷ ἐκ Γαλεί.

ΚΕΦ. κς'.

1 Καὶ ἔρχονται οἱ Ζιφαῖοι ἐκ τ ἀυχμώδους
πρὸς τ Σαὺλ εἰς τ βουνὸν, λέγοντες, Ἰδοὺ
Δαυὶδ σκεπάζε@ (α) μὴ᾽ ἡμῶν ἐν τῷ βυνῷ
(β) τῷ Ἐχιλὰ, κατ πρόσωπον τῆς (γ) Ἰεσσι-
μοῦ. Καὶ ἀνέστη Σαὺλ, καὶ κατέβη εἰς τ ἔρημον
2 (δ) Ζιφ, καὶ μεθ᾽ αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν
(ε) ἐκλεκτοὶ ἐξ Ἰσραὴλ, ζητεῖν τ Δαυὶδ
3 ἐν τῇ ἐρήμῳ (ζ) Ζιφ. Καὶ παρενέβαλε Σαὺλ
ἐν τῷ βουνῷ (η) τῷ Ἐχιλὰ τῷ ἐπὶ προσώπ
τῆς (θ) Ἰεσσιμοῦ ἐπὶ τ ὁδὸν, καὶ Δαυὶδ ἐκάθι-
σεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ εἶδε Δαυὶδ, ὅτι ἦκει
4 Σαὺλ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τ ἔρημον. Καὶ ἀπέστ-
λας Δαυὶδ κατασκόπους, καὶ ἔγνω ὅτι ἦκει Σα-
5 ὺλ ἕτοιμ@ ἐν (ι) Κειλά. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ
λάθρα, καὶ (κ) εἰσπορεύε@ εἰς τ τόπον ὗ ἐκά-
θευδεν ἐκεῖ Σαὺλ, καὶ ἐκεῖ Ἀβεννὴρ υἱὸς Νὴρ
ἀρχιστράτηγ@ αὐτοῦ. καὶ Σαὺλ ἐκάθευδεν ἐν
λαμπήνῃ, καὶ ὁ λαὸς παρεμβεβληκὼς κύκλῳ
αὐτοῦ.

MS.A. (α) παρ᾽ ἡμῖν (β) τ Ἀχιλὰ τ κτ (γ) Εἰεσσαιμοῦ. Καὶ κατέβη Σα-
ὺλ, καὶ ἐπορεύθη εἰς (δ) Ζείφ, (ε) ἐκλεκτοὶ (ζ) Ζείφ. (η) τ Ἐχιλὰ τ ἐπὶ (θ)
Εἰεσσαιμοῦ (ι) Κεκιλά. (κ) πορεύε@

Et accepit David de manu ejus omnia quæ ferebat ei: & dixit ad eā; Ascende in pace in domū tuā: vide, audivi vocē tuā, & (ii) suscepi faciē tuam. Et advenit Abigæa ad Nabal. Et ecce ei convivīū in domo sua, sicut convivīū regis. Et cor Nabal bonū in eo: & ipse ebrius usq; valdé. Et non annuntiavit ei verbum parvū, vel magnum, usq; ad lucē matutinā. Et factum est manè, ut respuit à vino Nabal, annunciavit uxor ejus verba hæc. Et immortuum est cor ejus in eo; & ipse fit tanq; lapis. Et facti sunt circiter decem dies, & percussit Dominus Nabal, & mortu° est. Et audivit (kk) David, & dixit; Benedict° Dominus, qui judicavit judiciū opprobrii mei de manu Nabal, & servū suum reservavit de manu malorū: & malitiā Nabal convertit Domin° in caput ej°. Et misit David, & locutus est de Abigæa, ad accipiendū eā sibi in uxorē. Et venerunt pueri David ad Abigaā in Carmelum, & locuti sunt ei, dicentes; David misit nos ad te ad accipiendum te sibi in uxorem. Et surrexit, & adoravit super terram in faciem, & dixit; Ecce serva tua in ancillā ad lavandum pedes (ll) puerorū tuorum. Et surrexit Abigæa, & inscendit super asinū: & quinq; puellæ sequatæ sunt eam: & ivit post pueros David, & sit ei in uxorē. Et Achinaam (mm) sumsit David de Jezrael, & utræq; fuerunt ei uxores. Et Saul dedit Michol filiā suā, quæ erat uxor David, Phalti filio (nn) Amis, qui de Rhommathi.

CAP. XXVI.

ET veniunt Ziphæi (a) ad eum (b) ista, dicentes; Ecce David tegitur nobiscum in colle Echela ad faciē Jessemu. Et surrexit Saul, & descendit in desertum (b) Ziph, & cū eo tria millia virorum, electi ex Israel, ad quærendum David in deserto Ziph. Et castrametatus est Saul in colle Echela, quæ super faciē Jessemu super viam. Et David sedebat in deserto. Et vidit David, quia venit Saul post se in desertum. Et misit David exploratores, & cognovit, quia venit Saul (c) parātus de Ceila. Et surrexit David clàm, & ingreditur in locum, ubi dormiebat illic Saul: & ibi Abner filius Ner princeps militiæ ejus. Et Saul dormiebat in (d) lampade: & populus castrametatus circa eum.

MS.A. (a) παρ᾽ ἡμῖν (β) τ Ἀχιλὰ τ κτ (γ) Εἰεσσαιμοῦ. Καὶ κατέβη Σα-
ὺλ, καὶ ἐπορεύθη εἰς (δ) Ζείφ, (ε) ἐκλεκτοὶ (ζ) Ζείφ. (η) τ Ἐχιλὰ τ ἐπὶ (θ)
Εἰεσσαιμοῦ (ι) Κεκιλά. (κ) πορεύε@

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

35 וְקַבֵּל דָּוִד מִנְּהִית דְּאַיְתִיאַת לֵיהּ וְלָהּ אֲמַר סַק לְשַׁלָּם לְבֵיתִיךְ חֲזִי דְקַבֵּלִית מִנָּךְ וְנָסֵבִית
36 אַפַּיְכִי: וַאֲתַת אֲבִיגַיִל לְוָת נָבָל וְהָא לֵיהּ מִשְׁתְיָא בְּבֵיתֵיהּ כְּמִשְׁתֵּי מַלְכָּא וְלִבָּא דְנָבָל
37 שַׁפִּיר עֲלוֹהִי וְהוּא רַוְיָא עַד לַחְדָא וְלָא חַוִיאַת לֵיהּ פִּתְגָמָא זְעִיר וְרַב עַד מְנָהַר צַפְרָא: וַהֲוָה
בְּצַפְרָא כַּד פָּג חֲמַרָא מִנָּבָל וְחַוִיאַת לֵיהּ אִתְּתֵיהּ יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וּמִית לִבֵּיהּ בְּמָעוֹהִי
38 וְהוּא הֲוָה כַאֲבָנָא: וַהֲוָה לְזִמַן עַסְרָא יוֹמִין וּחְבַר יְיָ יַת נָבָל וּמִית: וּשְׁמַע דָּוִד אֲרֵי מִית
39 נָבָל וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ דְּדָן יַת דִּין חִסּוּדִי מִידָא דְנָבָל וְיַת עַבְדֵיהּ מְנַע מִלְּמֶעְבַּד בִּישָׁא וְיַת
בִּישַׁת נָבָל אֲתִיב יְיָ בְּרֵישֵׁיהּ וּשְׁלַח דָּוִד וּשְׁאַל בַּאֲבִיגַיִל לְמִסְבַּהּ לֵיהּ לָאִתּוּ: וַאֲתוֹ עַבְדֵי
40 דָּוִד לְוָת אֲבִיגַיִל לְכַרְמְלָא וּמַלִּילוּ עִמַּהּ לְמֵימַר דָּוִד שַׁלְחָנָא לְוָתִיךְ לְמִסְבֵּיהּ לֵיהּ לְאִתּוּ:
41 וְקָמַת וְסָגְדַת עַל אַפַּהָא עַל אַרְעָא וַאֲמַרַת הָא אַמְתָךְ לְאַסְחָאָה רַגְלֵי עַבְדֵי
42 רְבּוֹנִי: וְאוֹחְיָאת וְקָמַת אֲבִיגַיִל וּרְכֵבַת עַל חֲמָרָא וְחַמֶשׁ עַלְמָתָהָא דְאוֹלִין לְקִבְלָהּ וַאֲזָלַת
43 בָּתַר אוֹנְדֵי דָוִד וַהֲוָת לֵיהּ לְאִתּוּ: וְיָת אֲחִינוֹעַם גַּסֵיב דָּוִד מִיזְרְעֶאל וְהֲוָאָה אַף תַּרְוֵיהוֹן
44 לֵיהּ לְנָשִׁין: וְשָׁאוּל יְהַב יָת מִיכַל בְּרַתֵּיהּ אִתַּת דָּוִד לְפַלְטִי בַּר לַיִשׁ דְּמִנַּלִּים:

כו

1 וַאֲתוֹ אֱנָשֵׁי זִיף לְוָת שָׁאוּל לְגִבְעָתָא לְמֵימַר הֲלָאו דָּוִד מְטַמַּר בְּגִבְעָתָא דַּחֲכִילָה דִּי עַל אַפֵּי
2 יְשִׁימוֹן: וְקָם שָׁאוּל וְנָחַת לְמַדְבְּרָא דְזִיף וְעִמֵּיהּ תְּלָתָא אַלְפִין גַּבְרָא בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל
3 לְמִבְעֵי יַת דָּוִד בְּמַדְבְּרָא דְזִיף: וּשְׁרָא שָׁאוּל בְּגִבְעַת חֲכִילָה דִּי עַל אַפֵּי יְשִׁימוֹן עַל אוֹרְחָא
4 וְדָוִד יָתִיב בְּמַדְבְּרָא וְחָמָא אֲרֵי אַתָא שָׁאוּל בָּתְרוֹהִי לְמַדְבְּרָא: וּשְׁלַח דָּוִד מְאַלְּלִין וְיָדַע
5 אֲרֵי אַתָא שָׁאוּל בְּקוּשְׁט: וְקָם דָּוִד וַאֲתָא לְאַתְרָא דִּי שְׁרָא תַּמָּן שָׁאוּל וְחָמָא דָּוִד יַת אַתְרָא
דְּשָׁכַב תַּמָּן שָׁאוּל וְאַבְנֵר בַּר נֵר רַב חֵילֵיהּ וְשָׁאוּל שָׁכִיב בְּכַרְקוֹמָא וְעַמָּא שָׁרֶן סַחֲרָנוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et accepit David ab illa id quod venire fecit illi: et illi dixit, Ascende in pace ad domū tuam; vide quòd audivi te et susceperi faciē tuam. Et venit Abigail ad Nabal, et ecce illi convivium in domo sua, ut conviviū regis, et cor Nabal pulchrū sup ipsum, et ipse ebri° valde: et non indicavit illi verbū parvum aut magnū, donec luceret aurora. Et fuit in aurora quando quievit vinū à Nabal, et indicavit illi uxor ejus verba hæc: et mortuum est cor ejus in viscerib° suis, et ipse fuit ut lapis. Et fuit post tempus decē dierum, et fregit Dñs Nabal, et mortuus est. Et audivit David quòd mortuus est Nabal: et dixit, Benedictus Dñs qui judicavit judicium opprobrii mei de manu Nabal, et servum suum prohibuit à faciendo malo, et malū Nabal redire fecit Dñs in caput ipsius: et misit David, et petivit Abigail ad accipiendū sibi uxorē. Et venerunt servi David ad Abigail ad Charmela, & locuti sunt cum illa dicendo, David misit nos ad te ad accipiendū te sibi in uxorem. Et surrexit et adoravit sup faciem suam super terram, et dixit: Ecce ancilla tua in ancillā, ad lavandū pedes servorū domini mei. Et festinavit, et surrexit Abigail, et ascendit super asinū, et quinq; adolescentulæ ejus euntes juxta eam: et ivit post nuncios David, et fuit illi in uxorem. Et Ahhinogham tulit David ex Jezraghel, et fuerunt etiam ambæ illæ ipsi in uxores. Et Saul dedit Michal filiam suam uxorem David, Palti filio Lais qui ex Galim.

CAP. XXVI.

ET venerunt homines Ziph ad Saul ad Gibghatha: ad dicendū, Nónne David absconditus in colle Hhachila qui super faciem Jessimon? Et surrexit Saul et descendit ad desertum Ziph, et cum eo tria millia viri electi Israel, ad quærendū David in deserto Ziph. Et posuit [*castra*] Saul in colle Hhachilah qui sup faciē Jessimon sup viam: et David sedens in deserto, et vidit q venit Saul post se in desertū. Et misit David exploratores, et cognovit q venit Saul in veritate. Et surrexit David et venit ad locū ubi posuit Saul [*castra,*] et vidit David locū in quo cubās Saul, et Abner filius Ner princeps virtutis ej°, et Saul cubans in yallo, et populus se ponentes circū ipsū,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܘܩܒܠ ܕܘܝܕ ܡܢ ܐܝܕܝܗ ܕܝܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܣܩ ܠܒܝܬܟ ܫܠܡ ܚܙܝ ܕܫܡܥܬ ܒܩܠܟ ܘܐܦܩ ܦܢܝܟ ܠܗ ܀

36 ܘܐܬܐ ܐܒܝܓܐܠ ܠܘܬ ܢܒܠ ܘܗܘ ܒܝܬܗ ܫܬܝܬܐ ܕܡܠܟ ܘܠܒܗ ܛܒ ܥܠܝܗ ܘܗܘ ܫܟܝܪ ܫܓܝ ܘܠܐ ܐܓܠܐ ܠܗ ܥܕ ܢܗܪܐ ܕܢܗܪ ܀

37 ܘܗܘܐ ܒܨܦܪܐ ܕܐܬܦܟ ܡܝܬ ܢܒܠ ܡܢ ܚܡܪܗ ܘܐܚܘܝܬ ܐܢܬܬܗ ܠܗ ܀

38 ܘܗܘܐ ܐܡܟܬ ܝܘܡ ܐܚܕ ܘܡܚܐ ܝܗܘܐ ܒܒܛܢܗ ܘܐܬܚܡܪ ܠܒܗ ܘܗܘ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܘܗܘ ܫܟܝܪ ܫܓܝ ܀

39 ܘܗܘܐ ܒܫܡܥ ܕܘܝܕ ܕܡܝܬ ܢܒܠ ܘܐܡܪ ܒܪܝܟ ܝܗ ܕܝܢ ܕܐܬܒܥ ܠܝ ܡܢ ܢܒܠ ܘܢܛܪ ܥܒܕܗ ܡܢ ܒܝܫ ܘܗܪܫܥܬ ܗܘ ܒܪܫܥܬܗ ܠܒ ܥܠ ܪܫܥܗ ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܘܫܕܪ ܠܐܒܝܓܐܠ ܠܡܣܒ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ ܀

40 ܘܐܬܘ ܥܒܕܝ ܕܘܝܕ ܠܘܬ ܐܒܝܓܐܠ ܠܟܪܡܠ ܘܡܠܠ ܠܗ ܠܡܡܪ ܫܕܪܢ ܢܣ ܠܘܬܟ ܕܢܣܒ ܠܟ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ ܀

41 ܘܩܡܬ ܘܣܓܕܬ ܥܠ ܐܦܝܗ ܠܐܪܥܐ ܘܐܡܪܬ ܗܐ ܐܡܬܟ ܠܥܒܕ ܠܡܚܐ ܠܡܨܢܐ ܪܓܠܝ ܕܥܒܕܝ ܡܪܝ ܀

42 ܘܡܗܪܬ ܐܒܝܓܐܠ ܘܪܟܒܬ ܥܠ ܚܡܪܐ ܘܗܠܟܬ ܒܬܪ ܓܒܪܬܗ ܘܗܠܟܢ ܒܬܪ ܡܠܐܟܝ ܕܘܝܕ ܘܗܘܬ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ ܀

43 ܘܠܐܚܝܢܥܡ ܢܣܒ ܡܢ ܝܙܪܥܐܠ ܘܗܘ ܐܬ ܬܪܝܗܘܢ ܐܢܬܬܐ ܀

44 ܘܫܘܠ ܢܬܬ ܠܡܝܟܠ ܒܬܗ ܐܢܬܬܗ ܕܕܘܝܕ ܠܦܠܛܝ ܒܪ ܠܝܫ ܕܗܘ ܡܢ ܓܠܝܡ ܀

Et accepit David è manibus ejus quæ attulerat: deinde dixit ad eam, Ascende in domũ tuam cum pace, vide quæ auscultaverim voci tuæ, & susceperim vultũ tuum. Cúmque venisset Abigal ad Nabalem, ecce conviviũ erat illi domi suæ, quasi convivium regiũ: & cor Nabalis lætum erat, ipséq; erat admodũ temulentus: quamobrẽ non indicavit ei negotium usque ad aurorã. Fuítque ut cùm orta esset aurora, & ille excussisset vinum suum, indicaret illi uxor ejus res istas: unde emortuũ est cor ejus in præcordiis ejus, & evasit quasi lapis. Et exactis quasi decem diebus, percussit Dñs Nabalem, & mortuus est. Audiens autem David mortuum esse Nabalé, dixit; Benedict⁹ sit Dñs qui exegit judiciũ opprobrii mei è manibus Nabalis, & servũ suũ servavit à malo, & pravitatem Nabalis convertit Dñs in caput ejus: mitténsque Dauid alloquutus est Abigalé ut duceret eam sibi uxorem. Euntes ergò servi Davidis ad Abigalé in Carmelũ, dixerunt ad eam, David misit nos ad te, ut ducat te uxoré sibi. Quæ surgens adoravit prona super terram, & ait; Ecce ancilla tua in famulã ad lavandum pedes servorũ domini mei. Deinde festinans surrexit Abigal, insedítque asino; quinque adolescentulis ejus euntibus post eã: & profecta cum legatis Davidis, fuit ei uxor. Ahineé quoq; duxerat David ex Jezraele: habuítq; duas uxores. Nam Saul dederat Malchelem filiam suam uxorem Davidis, Palti filio Lis Galimitæ.

35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

CAP. XXVI.

1 ¶ * ܘܐܬܘ ܙܝܦܝܐ ܠܘܬ ܫܘܠ ܠܓܒܥܬܐ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܡܛܡܪ ܒܓܒܥܬ ܚܟܝܠܐ ܕܡܘܠ ܝܫܝܡܘܢ ܀

2 ¶ * ܘܩܡ ܫܘܠ ܘܢܚ ܠܡܕܒܪܐ ܙܝܦ ܘܥܡܗ ܬܠܬ ܐܠܦ ܓܒܪ ܒܚܘܪ ܠܒܘܫ ܠܡܒܥܐ ܒܗ ܒܡܕܒܪܐ ܙܝܦ ܀

3 ¶ * ܘܚܢܐ ܫܘܠ ܒܓܒܥܬ ܚܟܝܠܐ ܕܡܘܠ ܝܫܝܡܘܢ ܥܠ ܐܘܪܚܐ ܘܕܘܝܕ ܝܬܒ ܒܡܕܒܪܐ ܘܚܙܐ ܕܐܬܐ ܫܘܠ ܒܬܪܗ ܠܡܕܒܪܐ ܀

4 ¶ * ܫܕܪ ܕܘܝܕ ܓܫܫܝܢ ܘܝܕܥ ܕܐܬܐ ܫܘܠ ܒܫܪܝܪܘܬܐ ܀

5 ¶ * ܘܩܡ ܕܘܝܕ ܘܐܬܐ ܠܐܬܪܐ ܕܫܘܠ ܘܚܙܐ ܐܬܪ ܡܫܟܒ ܪܡܚ ܫܘܠ ܘܐܒܢܪ ܒܪ ܢܪ ܪܒ ܚܝܠܗ ܘܫܘܠ ܫܟܒ ܒܓܘ ܡܚܢܐ ܘܥܡܐ ܡܚܘ ܠܗ ܀

Rursus venerunt Ziphæi ad Saulem in Gebaa, & dixerunt ei; Ecce David latitat in Gebaoth Hevilæ quæ est ex adverso Asimon. Quarè surgens Saul descendit in desertũ Ziph, & cum eo ter mille viri delecti Israelitæ, ad quærendũ Davidem in deserto Ziph. Et verò Saul castrametatus est in Gebaoth Hevilæ quæ est ex adverso Asimon, in via; David autẽ sedebat in deserto: vidénsq, quòd venisset Saul post se ad desertum, Misit David exploratores; & cognovit venisse Saulem post se. Surgens itaque David, venit ad locum ubi castra posuerat Saul, vidítque David locum ubi jacuerat Saul: Abner autem filius Ner, dux militiæ Saulis jacebat in semita, & populus castra habebat circa eum.

1 2 3 4 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فامر داود وقبض لطفها وقال لها ارجعي الي بيتك بسلام * واعلمي اني قد حابيتك وقبلت

36 قولك * فجاء ابيجال الي نابال واذا في بيته دعوة كدعوة الملوك * وقلب نابال وطابت نفسه وسكر

37 جدا * ولم تخبره امراته بما كان حتي اصبح * فلما اصبح وقاف من سكره * اخبرته امراته بالقصة

38 كلها * وفزع وحسي قلبه في جوفه وصار كالحجر * ومرض عشر ايام * وعاقبه الله ومات * فلما

39 سمع داود بموت نابال قال * تبارك الله الرب الذي انتقم لي من نابال وما عيرني به * ومنع عبده

40 من فعل السوء * ورد الرب كيد نابال في نحره * فارسل داود الي ابيجال وكلمها ان يتزوج بها * فجاء

41 عبيد داود الي ابيجال الي كرمل وقالوا لها ارسلنا داود اليك يطلبك ان يتزوج بك * وقامت

42 وسجدت علي الارض وقالت * نعم انا امة له خادمة تغسل ارجل عبيد سيدي * واسرعت ابيجال

وركبت حمارا * واخذت خمسة من جواريها * وانطلقت مع رسل داود * فتزوج بها * وصارت له

43 امراة * وكان قد تزوج داود باخينعام من يزرعال * وصارت له مراتان * فاما شاول فزوج

44 ملكال ابنته التي كانت امراة داود * من فلطي بن لايش الذي من جلليم *

* الفصل السادس والعشرون *

1 * فاتي الزيفانيون شاول * وقالوا له في جبع ان داود متغيب في جبعون التي بحويلا امام اسمون

2 * وهيا شاول * ونزل الي برية زيف * ومعه ثلاثة الف رجل نجدة من جميع بني اسرايل * ليطلب

3 داود في برية زيف * ونزل شاول في جبعون التي بحويلا * بين يدي اسمون في الطريق * وكان

4 داود في البرية * فلما راي ان شاول قد تبعه الي البرية * ارسل داود جواسيس * وعلم ان شاول

5 قد اتاه * وقام داود فاتي الي الموضع الذي نزله شاول * وبصر بالموضع الذي رقد فيه شاول * وكان

ابنار بن نار صاحب سرطة شاول راقدا في الطريق * والعسكر حوله *

Jubente ergò Davidẽ exceptum fuit munusculũ ejus, & dixit ad eam, Revertere domum tuam in pace, et sciat quòd assentatus tibi sum, et accepi sermonẽ tuũ. Venit itaq; Abigal ad Nabalẽ, & ea habebat domi suæ cõvivium veluti convivium regis: erat q; Nabal temulentus, hilaris animi, et admodum ebrius: unde non indicavit ei uxor ipsius quod contigerat usq; ad lucem matutinã. Cúmq; ortus esset dies, illeq; ab ebrietate sua experrectus esset, narravit ei uxor ejus totã historiã: & extimuit, atq; perterritũ est cor ejus in pectore ipsius, fatuúsq; est tanquã lapis; Adeo ut ægrotaret decem diebus, et à Deo cruciatus moreretur. Cùm autem audiísset David mortem Nabalis, ait, Benedictus Dus Dominus qui à Nabale ultus est me & opprobriũ quo me afficerat, et servũ suũ prohibuit ne malum cõmitteret, retuditq; Dominus pravitatẽ Nabalis in jugulũ ejus: misíque David ad Abigalem, & loquutus est cum ea ut eam duceret in matrimonium. Quapropter venientes servi Davidis ad Abigalem in Carmelũ, dixerunt ad eã, Misit nos David ad te rogatũ ut matrimoniũ tecũ contrahat. Quæ surgens adoravit super terrã, & ait; Libenter, ego sum ipsius ancilla, famula ad lavandos pedes servorũ domini mei. Et festinans Abigal inscendit asinũ, et assumptis quinq; ex ancillis suis abiit cum nuntiis Davidis, qui duxit illã in matrimoniũ, et facta est ei uxor. David autem jam duxerat Achinoã de Jezraele, fueruntq; ei duæ uxores. Porrò Saul Melchalẽ filiã suam quæ erat uxor Davidis, matrimonio junxit cum Phalti filio Alis qui erat de Gallim.

35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

CAP. XXVI.

1 Cum verò venissent Ziphæi ad Saulem, eique dixissent in Gabaa Davidem latere in Gabaon quæ est in Hevila contra Asimon, Paravit se Saul descenditque in desertũ Ziph, secũ habens tria millia virorũ animosissimorũ ex omnibus Israelitis, ut quæreret Davidem in deserto Ziph. Et castrametatus est Saul in Gabaon quæ est in Hevila contra Asimon, in via: David autẽ erat in deserto; et cùm vidisset Saulem sectatũ se ísse ad desertũ, Missis David exploratoribus cognovit etiã adventáse ad se Saulem. Quapropter surgens David venit ad locũ in quo castrametatus fuerat Saul, inspexitque locum in quo jacuerat Saul: Abner autem filius Ner dux militiæ Saulis jacuerat in via, et exercitus erat circum eum.

1 2 3 4 5

שמואל א: כו

Abiſai ad & ,Chittæum Achimelech ad dixit & ,David reſpondit Et
6 וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל־אֲבִישַׁי
Saul ad mecum deſcendet Quis : dicendo ,Joab fratrem Seruiah filium
בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב לֵאמֹר מִי־יֵרֵד אִתִּי אֶל־שָׁאוּל
venit Et .tecum deſcendam Ego : Abiſai dixit Et *castrametationem* in
אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי אֵרֵד עִמָּךְ : וַיָּבֹא 7
dormiebat jacens Saul ecce & : nocte populum ad Abiſai & ,David
דָּוִד וַאֲבִישַׁי אֶל־הָעָם לָיְלָה וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב יָשֵׁן
,Abner & ; ejus *capitibus* terra in *compreſſa* ejus lancea & ,*vallo* in
בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־בָאָרֶץ מְרַאֲשֹׁתָיו וְאַבְנֵר
: David ad Abiſai dixit Et .ejus *circuitus jacentes* populus &
8 וְהָעָם שֹׁכְבִים סְבִיבֹתָו : וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל־דָּוִד
nunc & : tua manu in tuum inimicum hodie Deus Concluſit
סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם אֶת־אוֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעַתָּה־
.ei iterabo non & ,una vice terra in & lancea *in* nunc eum percutiam
אַכֶּנּוּ נָא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לוֹ :
miſit quis quia : eum *corrumpam* Ne : Abiſai ad David Dixitque
9 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי מִי שָׁלַח
Dixitque ? erit innocens & ,DOMINI Chriſtum in ſuam manum
יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ יְהוָה וְנָקֹה : וַיֹּאמֶר
,eum percuſſerit DOMINUS *ſi quia* ,DOMINUS Vivit : David
דָּוִד חַי־יְהוָה כִּי אִם־יְהוָה יִנְּפֶנּוּ
: perierit & deſcenderit prælium in vel ,moriatur &,venerit ejus dies vel
אוֹ־יוֹמוֹ יָבֹא וָמֵת אוֹ בַמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפֶּה :
Chriſtum in meam manum *mittendo* à ,DOMINO à mihi Abſit
חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה מִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ 11
,ejus *capitibus* quæ ,lanceam obſecro *eape* nunc Et .DOMINI
יְהוָה וְעַתָּה־קַח־נָא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מַרְאֲשֹׁתָו
,lanceam David *cepit* Et .*mobis* eamus & ,aquarum ſcyphum &
וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה לָּנוּ : וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית 12
,*videns* non & : ſibi abierunt & ,Saul *capitibus* à aquarum ſcyphum &
וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם מַרְאֲשֹׁתֵי שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה
quoniam : *dormientes* ipſi omnes quia ,*expergefaciens* non & ,*cognoſcens* non &
וְאֵין יוֹדֵעַ וְאֵין מֵקִיץ כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי
,*tranſitum* David tranſivit Et .eos ſuper ceciderat *Domini* ſopor
תַּרְדֵּמַת יְהוָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם : וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר 13
.eos inter locus multus : longè à montis *caput* ſuper ſtetit &
וַיַּעֲמֹד עַל־רֹאשׁ הָהָר מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם :
Nónne : dicendo ,Ner filium Abner ad & ,populum ad David clamavit Et
14 וַיִּקְרָא דָוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵר לֵאמֹר הֲלוֹא
ad clamâſti tu Quis :dixit &,Abner reſpondit Et ? Abner reſpondebis
תַּעֲנֶה אַבְנֵר וַיַּעַן אַבְנֵר וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל־
quis Et ? tu vir Nónne : Abner ad David dixit Et ? regem
הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַבְנֵר הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה וּמִי 15
? regem tuum dominum *ad* cuſtodiſti non quid ut & ? Iſrael in tu ſicut
כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ אֶל־אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ
Non .tuum dominum regem *corrumpendũ* ad *populi* unus venit quia
כִּי־בָא אַחַד הָעָם לְהַשְׁחִית אֶת הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ : לֹא 16
, *vos mortis filii* quia ,Dominus Vivit.feciſti quod hoc *verbum* bonum
טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי־יְהוָה כִּי בְנֵי־מָוֶת אַתֶּם
.DOMINI *unctum ſuper* veſtrum dominũ *ſuper* cuſtodiſtis non qui
אֲשֶׁר לֹא שְׁמַרְתֶּם עַל־אֲדֹנֵיכֶם עַל־מְשִׁיחַ יְהוָה
qui aquarum ſcyphus & ,*regis* lancea ubi ,vide nunc Et
וְעַתָּה ׀ רְאֵה אֵי־חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֵת צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר
hæc tua vox Num :dixit &,David vocem Saul cognovit Et .*ejus capitibus*
מְרַאֲשֹׁתָו : וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת־קוֹל דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקוֹלְךָ זֶה־ 17
: dixit Et .Rex mi domine mea Vox : David dixit Et ? David mi fili
בְנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר 18
? feci quid quia ? ſuum ſervum *poſt perſequens* meus domin⁹ quid ut
לָמָּה זֶה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי עַבְדּוֹ כִּי מֶה עָשִׂיתִי
? malum mea manu in quod &
וּמָה־בְּיָדִי רָעָה :

Versio VULG. LAT.

6 Ait David ad Achimelech Hethæum, & Abiſai filium Sarviæ, fratrem Joab, dicens; Quis deſcendet mecum ad Saul in caſtra? Dixitq, Abiſai, Ego deſcendam tecum. Venerunt ergò David & Abiſai ad populum nocte, & invenerunt Saul jacentem & dormientem in tentorio, & haſtam fixam in terra ad caput ejus: Abner autem & populũ dormientes in circuitu ej⁹. Dixitq; Abiſai ad David, Concluſit Deus inimicum tuũ hodiè in man⁹ tuas: nunc ergò perfodiã eum lanceâ in terra, ſemel, & ſecundò opus non erit. Et dixit David ad Abiſai, Ne interficias eum: quis enim extendet manum ſuã in chriſtum Dñi, & innocens erit? Et dixit David; Vivit Dñs, quia niſi Dñs percuſſerit eum, aut dies ej⁹ venerit ut moriatur, aut in prælium deſcendens perierit: Propitius ſit mihi Dñs ne extendã manũ meam in chriſtum Dñi: nunc igitur tolle haſtam, quæ eſt ad caput ejus, & ſcyphum aquæ, & abeamus. Tulit igitur David haſtam, & ſcyphum aquæ, qui erat ad caput Saul, & abierunt: & non erat quiſquam, qui videret, & intelligeret, & evigilaret, ſed omnes dormiebant, quia ſopor Dñi irruerat ſup eos. Cúmq; tranſiſſet David ex adverſo, & ſtetiſſet in vertice montis de longè, et eſſet grande intervallum inter eos, Clamavit David ad populum, & ad Abner filium Ner, dicens; Nónne reſpondebis Abner? Et reſpondens Abner, ait; Quis es tu, qui clamas, & inquietas regẽ? Et ait David ad Abner, Numquid non vir tu es? & quis ali⁹ ſimilis tui in Iſrael? quarè ergò nõ cuſtodiſti dominum tuum regem? ingreſſus eſt enim un⁹ de turba, ut interficeret regẽ, dominum tuũ. Non eſt bonum hoc, quod feciſti: vivit Dominus, quoniam filii mortis eſtis vos, qui non cuſtodiſtis dñm veſtrum, chriſtum Domini: nunc ergò vide ubi ſit haſta regis, & ubi ſit ſcyphus aquæ, qui erat ad caput ejus. Cognovit autem Saul vocem David, & dixit; Numquid vox hæc tua, fili mi David? et ait David; Vox mea, domine mi rex. Et ait, Quam ob cauſam dominus meus perſequitur ſervum ſuum? Quid feci? aut quod eſt malum in manu mea?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ, καὶ εἶπε πρὸς Ἀβιμέλεχ † Χεττάϊον, καὶ πρὸς (λ) Ἀβεσσὰ υἱὸν Σαρυίας ἀδελφὸν Ἰωάβ, λέγων, Τίς εἰσβήσεται μετ' ἐμοῦ πρὸς Σαὺλ εἰς † παρεμβολήν; καὶ εἶπεν (μ) Ἀβεσσά, Ἐγὼ εἰσβήσομαι μετὰ σοῦ. Καὶ εἰσπορεύεται Δαυὶδ καὶ (ν) Ἀβεσσὰ εἰς † λαὸν † νύκτα· καὶ ἰδοὺ Σαὺλ (ξ) κοιμώμενος ὕπνῳ ἐν λαμπήνῃ, καὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐμπεπηγὸς εἰς † γῆν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ Ἀβεννὴρ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκάθευδε κύκλῳ 8 αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν (ο) Ἀβεσσὰ πρὸς Δαυὶδ, Ἀπέκλεισε κύριός σήμερον † ἐχθρόν σου εἰς χεῖράς σου, καὶ νῦν πατάξω αὐτὸν τῷ δόρατι εἰς 9 † γῆν ἅπαξ, καὶ οὐ δευτερώσω αὐτῷ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς (π) Ἀβεσσά, Μὴ ταπεινώσῃς αὐτόν, ὅτι τίς ἐπέσεισε χεῖρα αὐτῷ ὅσα 10 χριστὸν κυρίου καὶ ἀθῳωθήσεται; Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Ζῇ (ρ) κύριος, ἐὰν μὴ κύριος παίσῃ αὐτὸν, ἢ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ, ἢ εἰς πόλεμον καταβῇ καὶ σωσθῇ, (σ) Μηδαμῶς μοι 11 παρὰ κυρίου (τ) ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου. καὶ νῦν λάβε δὴ τὸ δόρυ ἀπὸ προσκεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, 12 καὶ (υ) ἀπέλθωμεν ἡμεῖς καθ' ἑαυτούς. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὸ δόρυ, καὶ † (φ) φακὸν † ὕδατος ἀπὸ προσκεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον καθ' ἑαυτούς. καὶ οὐκ ἦν ὁ βλέπων, καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων, καὶ οὐκ ἦν ὑπεξεγείρων, πάντες ὑπνοῦντες, ὅτι ὕπνος κυρίου (χ) ἐπέπεσεν 13 ἐπ' αὐτούς. Καὶ διέβη Δαυὶδ εἰς τὸ πέραν, καὶ ἔστη ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους μακρόθεν, καὶ 14 πολλὴ ἡ ὁδὸς ἀναμέσον αὐτῶν. Καὶ προσεκαλέσατο Δαυὶδ † λαὸν, καὶ τὸν Ἀβεννὴρ ἐλάλησε, λέγων, Οὐκ ἀποκρινῇ Ἀβεννήρ; καὶ ἀποκριθεὶς Ἀβεννὴρ, καὶ εἶπε, Τίς εἶ σὺ ὁ (ω) κεκραγὼς; Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀβεννήρ, Οὐκ ἀνὴρ σύ; καὶ τίς, ὡς σύ, ἐν Ἰσραήλ; καὶ διατί οὐ φυλάσσεις † κύριόν σου τὸν 16 βασιλέα; ὅτι εἰσῆλθεν εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ διαφθεῖραι (α) † κύριόν σου τὸν βασιλέα. Καὶ οὐκ ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὃ ποιοῦνται. ζῇ κύριος, ὅτι υἱοὶ θανατώσεως ὑμεῖς, οἱ φυλάσσοντες τὸν βασιλέα τὸν κύριον ὑμῶν τὸν χριστὸν κυρίου. καὶ νῦν ἴδε δὴ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος, ποῦ ὅτι τὰ 17 πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ; Καὶ ἐπέγνω Σαὺλ τὴν φωνὴν Δαυὶδ, καὶ εἶπε, Ἡ φωνή σου αὕτη, τέκνον Δαυίδ; καὶ εἶπε Δαυὶδ, Δεῦρος σου 18 κύριε βασιλεῦ. Καὶ (β) εἶπε, Ἰνατί τοῦτο καταδιώκει ὁ κύριος ὀπίσω τοῦ δούλου αὐτοῦ; (γ) ὅτι τί ἡμάρτηκα; καὶ τί ἐυρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα;

poſt ſervum ſuum? quoniam quid peccavi? & quæ inventa eſt in me (τ) injuſtitia?

Et reſpondit David, & dixit ad Abimelech Chettæum, & ad Abeſſa filium Sarviæ, fratrem Joab, dicens; Quis introibit mecum ad Saul in caſtra? Et dixit Abeſſa, Ego introibo tecũ. Et introivit David, & Abeſſa ad populum nocte: & ecce Saul (ε) dormiens ſomno in lampene, & lancea ejus fixa in terram ad caput ejus: & Abenner, & populus ejus dormiebat circa eum. Et dixit Abeſſa ad David; Concluſit Dominus hodiè inimicum tuum in manus tuas: & nunc percutiam eum lanceâ in terram ſemel, & non (ſ) repetam ei. Et dixit David ad Abeſſa; Ne (ζ) humilies illum, quoniam quis injiciet manum ſuam in chriſtum Domini, & (h) purus erit? Et dixit David; Vivit Dominus, niſi Dominus percuſſerit illũ, aut hora illius venerit, & moriatur, vel in pugnam deſcenderit, & apponatur; (i) Nequaquàm mihi à Domino injicere manum meam in chriſtum Domini. Et nunc accipe, quæſo, lanceam (k) à cervicali ejus, & lenticulam aquæ, & abeamus nos per (l) nos ipſi. Et accepit David lanceam, & lenticulam aquæ, à cervicali ejus, & abierunt per ſe ipſi. Et non erat qui videret, & ã erat qui cognoſceret, & non erat qui vigilaret; omnes ſomno ſopiti: quoniam (m) ſopor Domini irruerat ſuper illos. Et (n) tranſivit David ultrà, & ſtetit in cacumine montis longè: & multa vacuum eos. Et advocavit David populum, & ad Abenner locutus eſt, dicens; Non reſpondebis Abenner? Et reſpondit Abenner, & dixit; Quis es tu, qui (o) vocas? Et dixit David ad Abenner; Nónne vir tu? & quis, ſicut tu, in Iſrael? & quarè non cuſtodis dominũ tuum regem? quoniam intravit unus de populo diſperdere dominum tuum regem. Et non eſt bonum verbum hoc quod feciſti. Vivit Dominus, quoniam filii (p) mortificationis vos eſtis, qui non cuſtoditis regem dominum veſtrum chriſtum Domini. Et nunc vide, quæſo, lanceam regis, & lenticula aquæ ubi eſt, quæ ad caput ejus? Et cognovit Saul vocem David, & dixit; Vox tua hæc, fili (q) David? Et dixit David; Servus tuus, domine vex. Et dixit; quid hoc perſequitur dominus

MS. A. (λ) Ἀβισαὶ υἱὸν Σαρουΐα (μ) Ἀβισαὶ, Ἐγὼ εἰσπορεύομαι (ν) Ἀβισαὶ (ξ) καθεύδων ἐν λαμπάδι, καὶ τὸ δόρυ ἐνπεπηγὸς εἰς (ο) Ἀβισαὶ (π) Ἀβισαὶ, Μὴ διαφθείρῃς αὐτὸν, (ρ) κύριος, ὅτι ἐὰν (σ) Μηδαμῶς παρὰ (τ) ἐπιλύεγκαν (υ) ἀπήλθωμεν καθ' (φ) φακὸν ἀπὸ προσκεφαλῆς, καὶ (χ) ἔπεσεν (ψ) καὶ εἶπεν, Τίς (ω) κλύων με πρὸς τὸν βασιλέα; Καὶ εἶπεν (α) τὸν βασιλέα τὸν κύριόν σου. Καὶ (β) εἶπεν Δαυὶδ, Ἰνατί τοῦτο ὁ κύριος καταδιώκει ὀπίσω (γ) ὅ, τι ἡμάρτηκα;

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וְאָתֵיב דָּוִד וַאֲמַר לַאֲחִימֶלֶךְ חִתָּאָה וְלַאֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב לְמֵימַר מַן יֵחוֹת 6
עִמִּי לְוָת שָׁאוּל לְמַשְׁרְיָתָא וַאֲמַר אֲבִישַׁי אֲנָא אֵחוֹת עִמָּךְ : וַאֲתָא דָוִד וַאֲבִישַׁי לְוָת עַמָּא 7
בְּלֵילְיָא וְהָא שָׁאוּל שְׁכִיב דְּמִיךְ בְּכַרְקוֹמָא וּמוּרְנִיתֵיהּ נָעִיצָא בְּאַרְעָא אִסְפַּדוֹהִי וְאַבְנֵר
וְעַמָּא שָׁרִין סַחֲרָנוֹהִי : וַאֲמַר אֲבִישַׁי לְדָוִד מְסַר יְיָ יוֹמָא דֵין יָת בַּעֵיל דְּבָבָךְ בִּידָךְ וּכְעַן 8
אֶמְחִינֵיהּ בְּעַן בְּמוּרְנִיתָא וּבְאַרְעָא זִמְנָא חָדָא וְלָא אֶתְנֵי לֵיהּ : וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי 9
לָא תְחַבְּלִנֵיהּ אֲרֵי מַן אוֹשִׁיט יְדֵיהּ בְּמְשִׁיחָא דַייָ וְנָקֵא : וַאֲמַר דָּוִד קַיָם הוּא יְיָ אֱלָהִין מַן 10
קֳדָם יְיָ יִתְמְחֵי אוֹ יוֹמֵיהּ יִמְטֵי וְיָמוּת אוֹ בְקִרְבָא יֵחוֹת וְיִתְקְטֵל : חָס לִי מִן קֳדָם יְיָ 11
מְלְאוֹשְׁטָא יְדִי בְּמְשִׁיחָא דַייָ וּכְעַן סַבְרִית מוּרְנִיתָא דִי אִסְפַּדוֹהִי וְיָת עַמָּא דְמָיָא וְנֵיזִל לָנָא :
וְנָסִיב דָּוִד יָת מוּרְנִיתָא וְיָת עַמָּא דְמָיָא מֵאִסְפַּדוֹהִי שָׁאוּל וַאֲזָלוּ לְהוֹן וְלֵית דְּחָזֵי וְלֵית דְּיִדַע 12
וְלֵית דְּמִתְעָר אֲרֵי כוּלְהוֹן דְּמִכִין אֲרֵי שְׁנָא תַקִּיפָא מִן קֳדָם יְיָ נְפַלַת עֲלֵיהוֹן : וַעֲבַר דָּוִד 13
עִבְרָא וְקָם עַל רֵישׁ טוּרָא מֵרְחִיק סַגִי אַתְרָא בֵּינֵיהוֹן : וּקְרָא דָוִד לְעַמָּא וּלְאַבְנֵר בַּר נֵר 14
לְמֵימַר הֲלָא תַעֲנִי אַבְנֵר וַאֲמַר אַבְנֵר וְאָתֵיב אַבְנֵר וַאֲמַר מַן דֵין דְּקָרֵי בְרֵישׁ מַלְכָּא : וַאֲמַר דָּוִד לְאַבְנֵר 15
הֲלָא גְבַר נְבַר אַתְ וּמַן כְּוָתָךְ בְּיִשְׂרָאֵל וּלְמָא לָא נְטַרְתָּא עַל רִבּוֹנָךְ מַלְכָּא אֲרֵי אֲתָא חַד
מִן עַמָּא לְחַבָּלָא יָת מַלְכָּא רִבּוֹנָךְ : לָא תַקִּין פִּתְגָמָא הָדֵין דִי עֲבַדְתָּא קַיָם הוּא יְיָ אֲרֵי בְרִין 16
חַיָבֵי קְטוֹל אַתּוּן דְּלָא נְטַרְתּוּן עַל רִבּוֹנְכוֹן עַל מְשִׁיחָא דַייָ וּכְעַן חֲזֵי אַן מוּרְנִיתָא דְמַלְכָּא
יָת מָנָא דְמָיָא דְאִסְפַּדוֹהִי : וְאִשְׁתְמוֹדַע שָׁאוּל יָת קָלָא דְדָוִד וַאֲמַר הָקָלָךְ דֵין בְּרִי דָוִד וַאֲמַר 17
דָּוִד קָלִי רִבּוֹנִי מַלְכָּא : וַאֲמַר לְמָא דְנָן רִבּוֹנִי רָדִיף בָּתַר עַבְדֵיהּ אֲרֵי מָה עֲבַדִית וּמַה 18
בִּידִי חוּבָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et reſpondit David et dixit ad Ahhimelech Hhethæũ et ad Abiſſai filium 6
Szarujæ fratrem ipſius Joab, dicendo, Quis deſcendet mecum ad Saul ad
caſtra? et dixit Abiſſai; Ego deſcendam tecum. Et venit David et Abiſ- 7
ſai ad populũ in nocte, et ecce Saul cubans ſopit⁹ in vallo, et haſta ejus in-
fixa in terrã ad cervical ejus; et Abner et populus ſe ponentes circum il-
lum. Et dixit Abiſſai ad David, Tradidit Domin⁹ hodie auctorẽ inimici- 8
tiæ tuæ in manu tua: et nunc percutiã eum nunc in haſta, et configã eam in
terra vice una, et non iterabo illi. Et dixit David ad Abiſſai, Non perdes il- 9
lum; nam quis extendet manum ſuam in unctũ Domini, et innoxi⁹ erit?
Et dixit David: Permanens ipſe Domin⁹, niſi *ab-ante Dominũ percutia-* 10
tur aut dies ej⁹ pervenerit et moriatur, aut in prælio deſcendat et occi-
datur. Nefas mihi ab-ante Dominum ab extendendo manum meã in un- 11
ctũ Domini, et nunc accipe haſtã quæ ad cervical ej⁹, et vas aquæ, et ibim⁹
nobis. Et tulit David haſtam et vas aquæ de cervicali Saul, et abierunt ſi- 12
bi, et non erat qui videns, et non qui cognoſcens, et non qui excitat⁹ eſſet,
quia omnes illi ſoporati, quia ſomn⁹ fortis ab-ante Dominũ cecidit ſuper
illos. Et tranſivit David tranſitum, et ſtetit ſup caput montis à longè; magn⁹ 13
loc⁹ inter illos. Et vocavit David ad populũ, et ad Abner filiũ Ner, dicen- 14
do: Nónne reſpond⁹ b⁹s Abner? et reſpondit Abner, et dixit, Quis hic qui
clamans in capite regis? Et dixit David ad Abner, Nónne vir *fortis* tu? 15
et quis ut tu in Iſrael? et quare non cuſtodiſti ſup dominũ tuum regẽ, quia
venit un⁹ ex populo ad perdendum regem dominum tuum? Non rectum 16
verbum hoc quod feciſti: permanens ipſe Dñs ℣ viri debitores occiſionis
vos, qui non cuſtodiſtis ſuper dominum veſtrum, ſuper unctum Domini:
& nunc vide ubi haſta regis, & vas aquæ quòd ad cervical ejus. Et agno- 17
vit Saul vocem David, et dixit, Num vox tua hæc, fili mi David? & dixit
David, Vox mea domine mi rex. Et dixit, Quare hoc, dominus meus per- 18
ſequens poſt ſervum ſuum? nam quid feci? et *quæ* in manu mea culpa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܚܝܡܠܟ ܗܬܝܐܝܐ ܘܠܐܒܝ ܫܝ ܒܪ ܨܪܝܐ ܐܚܐ ܕܝܘܐܒ ܘܐܡܪ ܡܢ ܢܚܬ ܥܡܝ ܠܘܬ ܫܐܘܠ ܠܡܚܢܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܫܝ ܐܢܐ ܢܚܬ ܥܡܟ ܠܘܬ ܥܡܐ ܐܬܐ ܕܘܝܕ ܥܡ ܐܒܝ ܫܝ ܠܘܬ ܥܡܐ ܒܠܠܝܐ ܘܗܐ ܫܐܘܠ ܫܟܒ ܒܓܘ ܡܚܢܐ ܘܪܡܚܗ ܡܫܪܝ ܒܐܪܥܐ ܒܪܫ ܠܘܬ ܪܫܗ ܘܐܒܢܪ ܘܥܡܐ ܫܟܒܝܢ ܚܘܠ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܫܝ ܠܕܘܝܕ ܫܒܩ ܡܪܝܐ ܗܘܐ ܠܒܥܠ ܒܝܕܟ ܗܫܐ ܒܗܕ ܙܒܢܐ ܘܐܫܬܩܠ ܗܫܐ ܒܪܡܚܐ ܕܒܐܪܥܐ ܒܚܕ ܘܠܐ ܐܬܢܐ ܠܗ ܬܪܝܢ ܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܒܝ ܫܝ ܠܐ ܬܩܛܠܝܗ ܡܢ ܡܐ ܕܫܠܚ ܐܝܕܗ ܒܡܫܝܚܐ ܕܝܗܘܐ ܘܢܙܟܐ ܐܢ ܠܐ ܡܝܬ ܢܡܘܬ ܐܘ ܒܝܘܡ ܩܪܒܐ ܢܚܬ ܘܢܬܩܛܠ ܐܘ ܒܩܪܒܐ ܢܬܒܙ ܚܘܠ ܠܐ ܫܠܚ ܐܝܕܝ ܒܡܫܝܚܐ ܕܝܗܘܐ ܗܫܐ ܕܥܡ ܪܡܚܐ ܕܒܪܫ ܠܘܬ ܪܫܗ ܘܩܘܪܢ ܡܝܐ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܠܐ ܚܙܐ ܘܠܐ ܝܕܥ ܘܠܐ ܐܬܥܪ ܐܡܪ ܕܝ ܢܡܘ ܟܠܗܘܢ ܕܡܟ ܐܬܬ ܡܢ ܡܪ ܕܡܗ ܒܗ ܘܗܫܐ ܚܙܐ ܐܝܟ ܗܘ ܪܡܚܐ ܕܡܠܟܐ ܘܩܘܪܢ ܡܝܐ ܕܒܪܫ ܠܘܬ ܪܫܗ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܫܝ ܠܕܘܝܕ ܗܐ ܐܢܬ ܐܡܪ ܠܢ ܘܡܢ ܐܝ ܐܢܬ ܐܝ ܕܠܝܬ ܐܝ ܒܝܫܪܝܠ ܐܝ ܠܡܐ ܠܐ ܛܪܪܬ ܥܠ ܡܪܟ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܥܡܐ ܠܡܩܛܠ ܠܡܪܟ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܗܕܐ ܠܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܐܝ ܕܥܒܕܬ ܗܫ ܘܐܝ ܕܚܛܝܬ ܗܫ ܒܝܕܝ ܕܐܢ ܐܚܪ ܐܢ ܐܢ ܐܢ

שמואל א: כז

Si .sui servi verba rex meus dominus quæso audiat nunc Et
19 וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי עַבְדּוֹ אִם
,Domini filii si & :mouit odoret ,me in te incitavit DOMINUS
יְהוָה הֵסִיתְךָ בִּי יָרַח מִנְחָה וְאִם־בְּנֵי הָאָדָם
inhærentes ab ,hodie me expulerunt quia ,Domini facies ad ipsi maledicti
אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה כִּי־גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ
.aliis diis servi ,Vade :dicendo ,DOMINI hæreditate in
בְּנַחֲלַת יְהוָה לֵאמֹר לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
quia;DOMINI facierum regione è terram in me' sanguis cadat ne nunc Et
20 וְעַתָּה אַל־יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד פְּנֵי יְהוָה כִּי־
quemadmodum ,unum pulicem quærendum ad Israel rex est egressus
יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ אֶחָד כַּאֲשֶׁר
,Peccavi :Saul Dixitque .montibus in *canorem* persequitur
יְרַדֵּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים׃ 21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל חָטָאתִי
quòd eo *pro* ,amplius tibi malefaciam non quia ,David mi fili revertere
שׁוּב בְּנִי־דָוִד כִּי לֹא־אָרַע לְךָ עוֹד תַּחַת אֲשֶׁר
,egi stultè Ecce .hac die tuis oculis in mea anima fuit pretiosa
יָקְרָה נַפְשִׁי בְעֵינֶיךָ הַיּוֹם הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי
Iancea Ecce :dixit & ,David respondit Et .valde multum erravi &
22 וְאֶשְׁגֶּה הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַחֲנִית
reddat DOMINUS Et .eam *capiat* & ,pueris è unus transeat & :regis
23 הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְיִקָּחֶהָ׃ וַיהוָה יָשֵׁיב
DOMINUS te tradidit quia :suam fidem &,suam justitiam unicuique
לְאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־אֱמֻנָתוֹ אֲשֶׁר נְתָנְךָ יְהוָה
.DOMINI *unctum* in meâ manû mittere volui non &,manum in hodie
הַיּוֹם בְּיָד וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה׃
,meis oculis in hac die tua anima est magnificata sicut ecce Et
24 וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינָי
omni ex me eruat & ,DOMINI oculis in mea anima magnificetur sic
כֵּן־תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּצִּלֵנִי מִכָּל־
.David mi fili tu Benedictus :David ad Saul Dixitque .angustia
צָרָה׃ 25 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה בְּנִי דָוִד
.suâ viam in David ivit & :valebis valendo etiam &,facies faciendo Etiam
גַּם עָשֹׂה תַּעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ
.suum locum in est reversus Saul Et
וַיָּשָׁב שָׁאוּל לִמְקֹמוֹ׃

CAP. XXVII. כז

: Saul *manu in* una die consumar Nunc :*suum cor ad* David dixit Et
1 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם־אֶחָד בְּיַד שָׁאוּל
,Philistim terram in me eruam eruendo quòd ,bonum mihi *non*
אֵין־לִי טוֹב כִּי־הִמָּלֵט אִמָּלֵט אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
,Israel termino omni in amplius me *quærendo* Saul me de desperet &
וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
centi sex- &ipse transivit &,David surrexit Et ? ej' manu de me eruã &
2 וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ׃ וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת
habitavit Et .Gath regem Mahoch filium Achis ad ,secum qui viri
3 אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ מֶלֶךְ גַּת׃ וַיֵּשֶׁב
duæ & ,David,ej' *domus & vir* ,ej' viri & ,ipse ,Gath in Achis cum David
דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד וּשְׁתֵּי
.Charmelitis Nabal uxor Abighail & ,Izrehelitis Achinoham,ej' uxores
נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמֶלִית׃
ultrà addidit non & ,Ghath David fugisset quòd Sauli est nunciatum Et
4 וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָרַח דָּוִד גַּתָּה וְלֹא־יוֹסִף עוֹד
inveni quæso Si :Achis ad David dixit Et .eum *quærendum ad*
לְבַקְשׁוֹ׃ 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ אִם־נָא מָצָאתִי
,*agri urbium* una in locum mihi dent ,tuis oculis in gratiam
חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ־לִי מָקוֹם בְּאַחַת עָרֵי הַשָּׂדֶה
regni civitate in tuus servus *manebit* quid ut Et .ibi manebo &
וְאֵשְׁבָה שָׁם וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ בְּעִיר הַמַּמְלָכָה
? tecum
עִמָּךְ׃

Versio VULG. LAT.

19 Nunc ergò audi,oro, domine mi rex, verba servi tui: Si Domin⁹ incitat te adversùm me, odoretur sacrificium: si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Dñi: qui ejecerunt me hodiè, ut non habitẽ in hæreditate Domini, dicentes; Vade,seryi diis alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram Domino: quia egressus est rex Israel ut quærat pulicem unum, sicut persequitur perdix in montib⁹. Et ait Saul;Peccavi,revertere, fili mi David: nequaquàm enim ultrà tibi malefaciam, eò quòd pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodié: apparet enim quòd stultè egerim, & ignoraverim multa nimis. Et respondens David,ait; Ecce hasta regis: transeat unus de pueris regis, & tollat eam. Dominus autem retribuet unicuique,secundùm justitiam suam & fidem: tradidit enim te Dominus hodiè in manum meam, & nolui extendere manum meam in christum Domini. Et sicut magnificata est anima tua hodiè in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni angustia. Ait ergò Saul ad David; Benedictus tu, fili mi David: & quidem faciens facies, & potens poteris. Abiit autem David in viam suam, & Saul reversus est in locum suũ.

CAP. XXVII.

ET ait David in corde suo, Aliquandò incidam unâ die in manus Saul: nónne melius est ut fugiam, & salver in terra Philisthinorum, ut desperet Saul, cessétque me quærere in cunctis finibus Israel? fugiam ergò manus ejus. Et surrexit David,& abiit ipse,& sexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regẽ Geth. Et habitavit David cum Achis in Geth, ipse & viri ejus, vir & domus ejus; & David, & duæ uxores ejus, Achinoam Jezrahelitis,et Abigail uxor Nabal Carmeli. Et nuntiatum est Sauli quòd fugisset David in Geth, & non addidit ultrà quærere eum. Dixit autem David ad Achis; Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis hujus, ut habitem ibi: cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ νῦν ἀκουσάτω (δ) ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου αὐτοῦ. εἰ ὁ Θεὸς ὀπισθεί (ε) σε ἐπ' ἐμὲ, ὀσφραν θείη θυσίας (ς) · χὴ εἰ υἱοὶ ἀνθρώπων, ἐπικατάρατοι (ζ) ἔναντίον κυρίου, ὅτι ἐξέβαλόν με σήμερον μὴ (η) ἐπισκέπτεσθαι ἐν κληρονομίᾳ κυρίου, λέγοντες, Πορεύου, λάτρευε θεοῖς ἑτέροις. Καὶ νῦν μὴ πέσοι τὸ αἷμά μου ὧδε τὴν γῆν ἔξω ἐναντίας προσώπου κυρίου, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ζητεῖν (θ) ψυχήν μου, καθὼς καταδιώκει ὁ νυκτικόραξ ἐν τοῖς ὄρεσι. Καὶ εἶπε Σαὺλ, Ἡμάρτηκα· ἐπίστρεφε τέκνον Δαυὶδ, ὅτι οὐ κακοποιήσω (ι) σε, ἀνθ' ὧν ἔντιμος ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς (κ) σου χὴ ἐν τῇ σήμερον μεματαίωμαι χὴ (λ) ἠγνόηκα πολλὰ ζόδρα. Καὶ ἀποκρίθη Δαυὶδ χὴ εἶπεν, Ἰδοὺ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως· διαβάτω εἷς τῶν παιδαρίων χὴ λαβέτω αὐτό. Καὶ κύριος ἐπιστρέψει (μ) ἑκάστῳ κατὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτοῦ χὴ τὴν πίστιν αὐτοῦ · ὡς παρέδωκέ σε (ν) κύριος σήμερον εἰς χεῖράς μου, χὴ οὐκ ἠθέλησα ἐπιενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου. Καὶ ἰδοὺ καθὼς ἐμεγαλύνθη ἡ ψυχή σε σήμερον ἐν ταύτῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου, οὕτως μεγαλυνθείη ἡ ψυχή μου ἐνώπιον κυρίου, χὴ (ξ) ἐξαπόστειλέ με, χὴ ἐξελεῖταί με ἐκ πάσης θλίψεως. Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς Δαυὶδ, (ο) Εὐλογημένος σὺ τέκνον · χὴ ποιῶν ποιήσεις, χὴ δυναμούμενος δυνήσῃ. χὴ ἀπῆλθε Δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χὴ Σαὺλ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

MS. A. (δ) δὴ ὁ (ε) Θς εἰς ἐμέ, σπείσαι (θ) τὴν ψυχήν (ι) Θς ἔτι, ἀνθ' (κ) σου· ἐν (λ) ἠγνόησα (μ) ἑκάστῳ τὰς (ν) κύριος εἰς (ξ) * ἐσκεπάσει μαι χὴ ὀξελοιτό με (ο) Εὐλογημένον σὺ τέκνον Δαυὶδ, χὴ

ΚΕΦ. κζ'.

1 Καὶ εἶπε Δαυὶδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων, Νῦν φθερεῖ θήσομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας Σαὺλ · χὴ οὐκ ἔστι μοι ἀγαθὸν ἐὰν μὴ σωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων, (α) χὴ ἀνὴρ ἀπ' ἐμοῦ Σαὺλ τοῦ ζητεῖν με εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραὴλ, χὴ σωθήσομαι ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. Καὶ 2 ἀνέστη Δαυὶδ (β) χὴ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ, χὴ ἐπορεύθη πρὸς Ἀγχῦς (γ) 3 υἱὸν Ἀμμὰχ βασιλέα Γέθ. Καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ μετ' (δ) Ἀγχῦς, αὐτὸς χὴ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἕκας Θ χὴ ὁ οἶκος αὐτοῦ, χὴ Δαυὶδ χὴ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, Ἀχινοάμ (ε) Ἰεζραελίτις χὴ Ἀβιγαία ἡ γυνὴ Νάβαλ τοῦ Καρμηλίου. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαὺλ ὅτι 4 πέφυγε Δαυὶδ εἰς Γέθ, χὴ οὐ προσέθετο ἔτι ζητεῖν αὐτόν. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀγ- 5 χῦς, Εἰ δὴ εὕρηκα ὁ δοῦλός σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, δότωσάν μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν κατ' ἀγρὸν, (ζ) χὴ καθήσομαι ἐκεῖ · χὴ ἵνατί κάθηται ὁ δοῦλός σου ἐν πόλει βασιλεύοντι μετ Θς;

MS. A. (α) καὶ ἦλθεν Σαοὺλ τοῦ ζητεῖν (β) καὶ ἐλθὼν αὐτὸς καὶ οἱ (γ) υἱὸν Μωὰβ βασιλέα (δ) Ἀγχῦς ἐν Γέθ, αὐτὸς (ε) Ἰεζραελίτης (ζ) χὴ κάθισόν με ἐκεῖ ·

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

19 וּכְעַן יִשְׁמַע כְּעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא יַת פִּתְגָמֵי עַבְדֵּיהּ אֲם מִן קֳדָם יְיָ אִתְגָּרִית בִּי יְקַבֵּל קוּרְבָּנִי
בְּרַעוּתָא וְאִם בְּנֵי אֱנָשָׁא לִיטִין אֲנוּן קֳדָם יְיָ אֲרֵי תְרֵיכוּנִי יוֹמָא דֵּין מִלְּמֵדַּר בְּאַחֲסָנַת עַמָּא
דְיָי לְמֵימַר אֲזוֹל דְּוִד בֵּינֵי עַמְמַיָּא פְּלַחֵי טָעֲוָתָא: וּכְעַן לָא יִתְשַׁד דְּמִי לְאַרְעָא מִן קֳדָם
מֵימְרָא דְיָי אֲרֵי נְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִבְעֵי יַת חַלָּשׁ חַד כְּמָא דְמִתְרְדִיף קוֹרְאָה בְּטוּרַיָּא:
21 וַאֲמַר שָׁאוּל חֲבִית חוֹב בְּרִי דָּוִד אֲרֵי לָא אֲבָאִישׁ לָךְ עוֹד חֲלַף דְּיִקְרַת נַפְשִׁי בְּעֵינָךְ יוֹמָא
22 דֵּין הָא אִסְתַּכְלִית וְאִטְפַּשִׁית סַנִּי לַחְדָּא: וְאָתִיב דָּוִד וַאֲמַר הָא מוֹרְנֵיתָא דְמַלְכָּא וְיֵעְבַּר
23 חַד מֵעוּלֲמַיָּא וְיִסְבְּרֵיהּ : וְיָיְ יְתִיב לְגַבַּר יַת זְכוּתֵיהּ וְיַת קוּשְׁטֵיהּ דְּמְסַרְךָ יְיָ יוֹמָא דֵּין בִּידִי
24 וְלָא אֲבִיתִי לְאוּשְׁטָא יְדִי בְּמְשִׁיחָא דְיָי : וְהָא כְּמָא דִּי יְקִרַת נַפְשָׁךְ יוֹמָא דֵּין בְּעֵינַי כֵּן תִּיקַר
25 נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ וְיִשֵׁזְבִנַּנִי מִכָּל עָקָא: וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד בְּרִיךְ אַתְּ בְּרִי דָּוִד אַף מְמַלָּךְ תִּמְלוֹךְ
וְאַף אַצְלָח תַּצְלַח וְאָזֵל דָּוִד לְאוֹרְחֵיהּ וְשָׁאוּל תָּב לַאֲתְרֵיהּ:

כז

1 וַאֲמַר דָּוִד בְּלִבֵּיהּ דְּלָמָא אִתְמְסִיר יוֹמָא חַד בִּידָא דְשָׁאוּל לֵית לִי מִדְעָם דְּטַב אֲרֵי
אִשְׁתְּזָבָא אִשְׁתְּזָבָא לְאַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי וְינוּחַ מִנִּי שָׁאוּל לְמִבְעֵנִי עוֹד בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא
2 דְיִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתְּיוּב מִן יְדֵיהּ: וְקָם דָּוִד וְעָבַר הוּא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דְעִמֵּיהּ לְוָת אָכִישׁ בַּר
3 מָעוֹךְ מַלְכָּא דְגַת : וְיָתֵב דָּוִד עִם אָכִישׁ בְּגַת הוּא וְגַבְרוֹהִי גַּבְרָא וְאֶנֶשׁ בֵּיתֵיהּ דָּוִד וְתַרְתֵּין
נְשׁוֹהִי אֲחִינֹעַם דְּמִיזְרְעֶאל וַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל דְּמִכַּרְמֶלָא: וְאִתְחֲוָא לְשָׁאוּל אֲרֵי עֲרַק דָּוִד
4 גַּתָּה וְלָא אוֹסִיף עוֹד לְמִבְעוּתֵיהּ : וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ אִם כְּעַן אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ יִתְּנוּן
5 לִי אַתְרָא בַּחֲדָא מִן קִרְוֵי חַקְלָא וְאֵתֵב תַּמָּן וְלָמָא אֵיתֵיב עַבְדָּךְ בְּקִרְיַת מַלְכוּתָא עִמָּךְ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et nunc,audiat nunc dominus meus rex verba servi sui: si ab-ante Dñm destinat⁹ es in me, accipiatur sacrificiũ meum in voluntate: et si filii hominis, maledicti illi ante Dñm,quia repudiaverunt me hodie ne habitem in hæreditate populi Dñi,dicendo: Abi *David* inter gentes colentes errores. Et nunc non fundatur sanguis me⁹ in terra ab-ante dictũ Dñi,quia exivit rex Israel ad quærendũ debilem unum,ut perquiritur perdix in montib⁹. Et dixit *Saul*, Peccavi, redi fili mi David, quia non malefaciam tibi ampli⁹,propterea quòd pretiosa fuit anima mea in oculis tuis hodie: ecce stulte⁹ fui et infanivi valde. Et retulit David, et dixit, Ecce hasta regis, & transeat un⁹ ex adolescentib⁹,et accipiet eam. Et Domin⁹ reddet viro meritũ ej⁹,et veritatẽ ej⁹, q̃ tradidit te Domin⁹ hodie in manu mea,et nolui extendere manũ meã in unctũ Domini. Et ecce sicut pretiosa fuit anima tua hodie in oculis meis, sic pretiosa erit anima mea ante Dominũ, et liberabit me de omni tribulatione. Et dixit *Saul* ad David, Benedict⁹ tu fili mi David;etiam regnando regnabis,et etiam prosperando prosperabis: & ivit David ad viam suam,et Saul rediit ad locum suum.

CAP. XXVII.

ET dixit David in corde suo, *Ne fortè* tradar uno die in manu *Saul*: non est quidquã quòd bonũ;sed evadendo evadã in terrã Philisthæorũ, et quiescet à me *Saul* ad quærendũ me ampli⁹ in omni termino *terræ* Israel, et liberabor de manu ejus. Et surrexit David et transiit ipse et sexcenti viri qui cum eo,ad Akis filium *Maoc* regem Gath. Et sedit David cum Akis in Gath,ipse et viri ejus,vir et homo domus ejus,David et duæ uxores ej⁹, Ahhinogham quæ ex Jezraghel,et Abigail uxor Nabal qui ex Carmela. Et nunciatum est Sauli quòd fugit David ad Gath, & non addidit amplius ut quæreret illum. Et dixit David ad Akis, Si nunc inveni misericordiam in oculis tuis, dent mihi locum in una ex urbibus agri, et sedebo ibi; & quare sedebit servus tuus in urbe regni tecum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܐܥܠ. ܢܫܡܥ ܕܥܒܕ ܡܪܝ ܠܡܠܟܐ ܡܠܬ ܥܒܕܗ. ܐܢ ܡܪܝ ܒܪ ܝܫܝ ܗܘ ܕܐܬܪ ܒܝ. ܘܩܪܒ ܢܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ. ܐܢ ܐܢܫܐ ܗܠܝܢ ܘܐܪܝܪܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܕܐܦ ܓܪܫܘ ܠܝ ܗܘ ܕܠܐ ܐܬܚܐ ܒܢܚܠܬܐ ܕܡܪܝ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܙܠ ܦܠܚ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. 20 ܘܗܫܐ ܠܐ ܢܦܠ ܕܡܝ ܥܠ ܐܪܥܐ ܩܕܡ ܦܢܝ ܡܪܝ. ܐܡܛ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܠܡܒܥܐ ܦܪܘܥܐ ܚܕ. ܐܝܟ ܕܡܛܪܕ ܐܢܫ ܩܛܠܐ ܒܛܘܪܐ. 21 ܐܡܪ ܫܐܘܠ ܚܛܝܬ. ܗܘܝ ܗܕܪ ܒܪܝ ܕܘܝܕ. ܐܦ ܠܐ ܐܒܝܫ ܠܟ ܒܬܪ ܕܝܢ. ܕܝܩܪ ܢܦܫܝ ܒܥܝܢܝܟ ܗܫܐ ܝܘܡܐ. ܗܐ ܣܟܠܬ ܘܫܓܝܬ ܣܓܝ ܫܓܝܬܐ. 22 ܐܡܪ ܕܘܝܕ ܗܐ ܪܡܚܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܢܥܒܪ ܚܕ ܡܢ ܓܒܪܐ ܘܢܣܒ ܠܗ. ܘܡܪܝ ܢܬܝܒ ܠܓܒܪ ܠܦܪܣ ܙܕܩܬܗ ܘܗܝܡܢܘܬܗ. 23 ܕܗܐ ܡܣܪܗ ܝܗܒ ܡܪܝ ܒܝܕܝ ܘܠܐ ܨܒܝܬ ܠܡܫܕܐ ܒܡܫܝܚܐ ܕܡܪܝ. ܘܗܐ ܝܩܝܪ ܢܦܫܟ ܗܘܬ ܒܥܝܢ ܡܪܝ ܗܟܢܐ ܢܬܝܩܪ ܢܦܫܝ ܒܥܝܢ ܡܪܝ. 24 ܘܐܡܪ ܫܐܘܠ ܠܕܘܝܕ ܒܪܟ ܐܢܬ ܒܪܝ ܕܘܝܕ. ܘܐܦ ܥܒܕ ܬܥܒܕ ܘܐܦ ܬܟܠ ܬܟܠ. ܘܐܙܠ ܕܘܝܕ ܒܐܘܪܚܗ. ܘܗܦܟ ܫܐܘܠ ܠܐܬܪܗ. 25

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فيسمع سيدي الملك كلام عبده الآن. ان كان الرب الذي اغواك بي. فاحبري حي اقرب.
20 قربانا * وان كان ذلك من الناس. فليكونوا ملاعين امام الرب. لانهم طردوني ان لا اكون في
ميراث الرب. كانهم يقولون. انطلق فاعبد الهة اخر * فارجوا ان لا يسقط دمي على الارض.
21 لان الرب حافظي. لانه انما خرج ملك اسرايل ان يطلب برغوثا. وكما تطلب الحجل في الجبل
* قال شاول لداود. قد اسأت. ارجع يا داود ابني. لاني لا اعود ان اطلب اسأتك ايضا. فلانك
22 اكرمتني اليوم وعظمت نفسي في عينيك. علمت اني مسي خطي جدا * فرد داود عليه قايلا.
23 هذا مرراف الملك. يجي بعض الفتيان ياخذه * والرب يكافي الرجل ويجريه بيره وايمانه. ان
24 الرب دفعك في يدي اليوم. ولم يسرني ان امد يدي الى مسيح الرب * فكما عظمت نفسك
25 عندي اليوم. كذلك يعظم الرب نفسي * قال شاول لداود. بارك الله عليك يا ابني. قد
صنعت صنعا وظفرت. فانصرف داود الى رفقه. ورجع شاول الى بيته.

* الفصل السابع والعشرون *

1 * وقال داود في قلبه. ان انا وقعت يوما في يد شاول لا ارجوا الحياة. ولكن انجوا الى ارض
2 فلسطين. ويتعب شاول في طلبي في كل حدود بني اسرايل. وانجوا من يديه * وجاز داود
3 والستمايه رجل الذين كانوا معه الى اخيس بن معكا ملك جاث * فنزل داود جاث مع اخيس
هو ورجاله. واهل بيته. وامرءاته. اخينعام التي من ايزرعال. وابيغال امراءة نابال الكرملي
4 * فاخبروا شاول ان داود قد نزل جاث. ولم يعد ان يطلبه ايضا * وقال داود لاخيس. ان
5 كنت قد ظفرت منك برحمة. مر ان يدفع لي موضع في القرى التي عند البريه فانزله. ولا
يسكن عبدك معك في مدينة الملك.

19 Audiat modò dominus meus rex verba servi sui: si Dominus te concitavit in me, offeramus sacrificium: sin autem homines, maledicti sint coram Domino, quia expulerunt me ne inhærerem hæreditati Domini; quasi dicerent; Abi, cole deos alienos. Nunc, 20 non permittet Dominus ut cadat sanguis meus super terram: etenim egressus est rex Israelis ad quærendum pulicem unum, perinde ac si quis persequeretur perdicem in monte. Dixit Saul Davidi, Peccavi, revertere fili mi 21 David; non enim lædam te ampliùs, eò quòd pretiosa fuerit vita mea in oculis tuis hodié: ecce deliqui & peccavi quamplurimùm. Respondens David ait; Ecce lanceam regis: 22 transeat aliquis è juvenibus ut accipiat eam. Dominus autem reddat unicuique justitiam 23 suam & fidem suam: tradiderat enim te Dominus hodiè in manus meas, attamen nolui extendere manum meam in unctum Dominj. Quemadmodum magni fuit vita tua hodiè in 24 oculis meis, ita magni fiat vita mea in oculis Domini. Respondit Saul Davidi, Benedictus sis fili mi: tum opere complésti, tum vi- 25 ctoriam reportásti: sic abiit David itinere suo, & Saul quoque rediit domum suam.

CAP. XXVII.

1 TAndem dixit David in corde suo, Jám si quâ die cecidero in manum Saulis, haud bene mihi cedet: sed aufugiam in terram Philistæorum, ut fatigetur Saul quærendo me deinceps in toto termino Israelis, & *sic* evadam è manibus ejus. Surgens ergò David transiit 2 ipse & sexcenti viri qui secum erant, ad Achis filium Maachæ regem Gath: Et commora- 3 tus est David apud Achis in Gath, ipse & viri sui, & domestici Davidis, & ambæ uxores ejus, Ahinoam quæ erat ex Jezraele, & Abigal uxor Nabalis qui erat è Carmelo. Et 4 quamvis indicâssent Sauli descendisse Davidem in Gath, non tamen perrexit ampliùs quærere eum. Dixítque David ad Achis, Si 5 gratiam nactus sum in oculis tuis, concedant mihi locum in aliqua ex civitatibus quæ sunt in deserto, ut ibi commorer, & non commoretur servus tuus apud te in urbe regia.

19 *Audiat nunc dominus meus rex verba servi sui: Si Dominus est qui te incitavit contra me, indica mihi ut offeram sacrificium: quòd si hoc ab hominibus est, male-* 20 *dicti sint coram Domino, quoniam ejecerunt me ne essem in hæreditate Domini; ac si dicerent, Vade, cole deos alios. Spero tamen haud effundendum sanguinem meum super terram, quia Do-* 21 *minus custos meus est: egressus enim est rex Israelis ut quæreret pulicem, & quemadmodum quæruntur perdices in monte. Dixit Saul Davidi, Peccavi, revertere fili mi David, quia non sum ampliùs tibi damnum illaturus: nam quia* 22 *honorásti me hodiè, magnique facta est anima mea in oculo tuo, novi me esse valdè reum ac peccatorem. Respondit autem illi David, dicens, En spiculum regis, veniat aliquis puerorum ad accipiendum illud. Cæterùm rependat Dominus viro,* 23 *& retribuat ei secundùm justitiam suam & fidem suam: quoniam tradiderat te Dominus hodiè in manum meam, ego verò nolui extendere manum meam in christum Domini. Et quemadmodum magni-* 24 *fica fuit anima tua apud me hodiè, sic magnificet Dominus animam meam. Dixit* 25 *Saul Davidi, Benedicat tibi Deus O fili mi: jam præclarum opus egisti, & vicisti: tum contulit se David ad socios suos, Saul autem reversus est in domum suam.*

CAP. XXVII.

1 DIxit autem David in corde suo, Si quo die incidero in manum Saulis, vitam despero: quapropter evadam in terram Palestinorum, ut fatigetur Saul in me quærendo per omnes terminos filiorum Israel, effugiamq; manus ejus. Transivit 2 ergò David & sexcenti viri qui cum eo erant, ad Achis filium Machæ regem Gath: Et habitavit David in Gath a- 3 pud Achis, ipse & viri sui, & familia ambæque uxores ejus, Achinoam quæ erat ex Jezraele, & Abigal uxor Nabalis Carmelitæ. Nuntiatumque fuit Sauli 4 descendisse Davidem in Gath, at non quæsivit eũ ampliùs. Dixit autem David 5 ad Achis, Si clementiam apud te sum nactus, jube dari mihi locum in civitatibus quæ sunt prope desertum, ut illic habitem, & non habitet servus tuus tecum in urbe regia.

שמואל א: כח

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

fuit Ideo .Siclagh illa die in Achis ei dedit Et

6 וַיִּתֶּן־לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־צִקְלַג לָכֵן הָיְתָה צִקְלַג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

numerus fuit Et .hanc diem ad usque Jehudah regibus Siclagh

7 וַיְהִי֙ מִסְפַּר֙ הַיָּמִ֔ים אֲשֶׁר־יָשַׁ֥ב דָּוִ֖ד בִּשְׂדֵ֣ה פְלִשְׁתִּ֑ים יָמִ֖ים וְאַרְבָּעָ֥ה חֳדָשִֽׁים׃

quatuor & *dies* ,Peliſtim *agro* in David manſit quibus ,dierum ad *ſe diffuderunt* & ,ejus viri & ,David aſcendit Et .menſes

8 וַיַּעַל֩ דָּוִ֨ד וַאֲנָשָׁ֜יו וַיִּפְשְׁט֣וּ אֶל־הַגְּשׁוּרִ֗י וְהַגִּרְזִי֙ וְהָעֲמָלְקִ֔י כִּ֚י הֵ֣נָּה יֹשְׁבֹ֔ות מֵעֹולָ֕ם בֹּואֲךָ֥ שׁ֖וּר וְעַד־אֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃

terram *inhabitantes ipſi* quia :Hamalechitam &,Ghirzitam &,Gheſuritam .Ægypti terram ad uſque & ,Sur te ingrediente ,ſeculo à quæ

9 וְהִכָּ֥ה דָוִ֛ד אֶת־הָאָ֖רֶץ וְלֹא־יְחַיֶּ֣ה אִ֑ישׁ וְאִשָּׁ֗ה וְלָקַ֤ח צֹאן֙ וּבָקָ֣ר וַחֲמֹרִ֔ים וּגְמַלִּ֖ים וּבְגָדִ֑ים וְיָשֹׁ֖ב

? hodie *vos diffudiſtis* Quò : Achis Dixitque .Achis ad venit & ,Jerachmeeli meridiem *ſuper* &,Jehudah meridiem *Super* :David dixit Et

10 וַיָּבֹ֥א אֶל־אָכִ֖ישׁ וַיֹּ֣אמֶר אָכִ֑ישׁ אֶל־פְּשַׁטְתֶּ֣ם הַיּ֔וֹם וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד עַל־נֶ֖גֶב יְהוּדָ֑ה וְעַל־נֶ֖גֶב הַיְרַחְמְאֵלִ֥י

vivificabat non mulierem & virum Et .Cheni meridiem *ad* & ,nos *ſuper* nuncient fortè Ne : dicendo ,Ghath *adducendum ad* ,David

11 וְאֶל־נֶ֥גֶב הַקֵּינִֽי׃ וְאִ֥ישׁ וְאִשָּׁ֖ה לֹא־יְחַיֶּ֣ה דָוִ֑ד לְהָבִ֣יא גַּ֔ת לֵאמֹ֕ר פֶּן־יַגִּ֥ידוּ עָלֵ֖ינוּ

quibus diebus omnibus ejus *judicium* ſic & ,David fecit Sic : dicendo לֵאמֹ֕ר כֹּה־עָשָׂ֥ה דָוִ֖ד וְכֹ֣ה מִשְׁפָּטֹ֑ו כָּל־הַיָּמִ֕ים אֲשֶׁר־יֹשֵׁ֥ב בִּשְׂדֵ֖ה פְּלִשְׁתִּֽים׃

: dicendo ,David *in* Achis credidit Et .Peliſtim *agro* in manſit

12 וַיֶּאֱמַ֤ן אָכִישׁ֙ בְּדָוִ֔ד לֵאמֹ֕ר הִבְאִ֥ישׁ הִבְאִ֖ישׁ בְּעַמֹּ֣ו בְּיִשְׂרָאֵ֑ל וְהָיָ֥ה לִ֖י עֶ֥בֶד עֹולָֽם׃

mihi erit & ,*Iſrael in ſuo populo in fœtere fecit faciendo* Fœtere *ſeculi ſervum in*

CAP. XXVIII. כח

ſua caſtra Peliſtim congregaverunt & ,illis diebus in fuit Et

1 וַיְהִי֙ בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם וַיְקַבְּצ֣וּ פְלִשְׁתִּ֔ים אֶת־מַחֲנֵיהֶ֖ם לַצָּבָ֑א לְהִלָּחֵ֣ם בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־דָּוִ֔ד

: David ad Achis Dixitque .Iſrael *in pugnandum ad exercitum* in .tui viri & ,tu ,*caſtrametationem* in egredieris mecum quòd ſcies Sciendo

יָדֹ֥עַ תֵּדַ֖ע כִּי֙ אִתִּ֣י תֵצֵ֔א בַּֽמַּחֲנֶ֖ה אַתָּ֥ה וַאֲנָשֶֽׁיךָ׃

faciet quæ ſcies tu Profecto : Achis ad David Dixitque

2 וַיֹּ֥אמֶר דָּוִ֖ד אֶל־אָכִ֑ישׁ לָכֵ֗ן אַתָּה֙ תֵּדַ֣ע אֵת־אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֣ה עַבְדֶּ֔ךָ וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־דָּוִ֔ד לָכֵ֕ן אֲשִׂימְךָ֥ שֹׁמֵ֖ר לְרֹאשִׁ֑י כָּל־הַיָּמִֽים׃

custodem Profectò : David ad Achis Dixitque .tuus ſervus ,erat mortuus Samuel Et .diebus omnibus te ponam meo capiti

3 וּשְׁמוּאֵ֣ל מֵ֔ת וַיִּסְפְּדוּ־לֹ֥ו כָל־יִשְׂרָאֵ֖ל וַיִּקְבְּרֻ֣הוּ בָרָמָ֑ה וּבְעִירֹ֗ו וְשָׁאוּל֙ הֵסִ֣יר הָאֹבֹ֔ות וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִ֖ים מִן־הָאָֽרֶץ׃

.sua urbe in &,Ramah in eũ ſepelierunt & ,Iſrael omnis *ei* planxerũt & .terra de *ſcyolos* & ,pythones removit Saul Et

: Sunem in ſunt caſtrametati & ,venerunt & ,Peliſtim ſunt congregati Et

4 וַיִּקָּבְצ֣וּ פְלִשְׁתִּ֗ים וַיָּבֹ֙אוּ֙ וַיַּחֲנ֣וּ בְשׁוּנֵ֔ם וַיְקַבֵּ֥ץ שָׁא֖וּל אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּחֲנ֖וּ בַּגִּלְבֹּֽעַ׃

ſunt caſtrametati & ,Iſrael omnem Saul congregavit & ,timuit & ,Peliſtim *caſtrametationem* Saul vidit Et .Ghilboah in

5 וַיַּ֥רְא שָׁא֖וּל אֶת־מַחֲנֵ֣ה פְלִשְׁתִּ֑ים וַיִּרָ֣א וַיֶּחֱרַ֥ד לִבֹּ֖ו מְאֹֽד׃

non & ,*DOMINO in* Saul *interrogavit* Et .valde ejus cor expavit &

6 וַיִּשְׁאַ֤ל שָׁאוּל֙ בַּֽיהוָ֔ה וְלֹא־עָנָ֥הוּ יְהוָ֖ה גַּם־בַּחֲלֹמֹ֑ות גַּם־בָּאוּרִ֣ים גַּם־בַּנְּבִיאִֽם׃

etiam ,*illuminationibus in* etiam ,*ſomniis in* etiam ,DOMINUS ei reſpondit .*prophetis in*

Et dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg : propter quam cauſam facta eſt Siceleg regum Juda, uſque in diem hanc. Fuit autem numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philiſthinorum, quatuor menſium. Et aſcendit David, & viri ejus,& agebant prædas de Geſſuri, & de Gerzi, & de Amalecitis : hi enim pagi habitabantur in terra antiquitùs, euntibus Sur uſque ad terram Ægypti. Et percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum & mulierem : tollénſque oves, & boves, & aſinos, & camelos, & veſtes, revertebatur, & veniebat ad Achis. Dicebat autem ei Achis, In quem irruiſti hodié? Reſpondebat David; Contra Meridiem Judæ, & contra Meridiem Ierameel, & contra Meridiem Ceni. Virum & mulierem non vivificabat David, nec adducebat in Geth, dicens; Ne fortè loquantur adverſùm nos, Hæc fecit David. Et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philiſthinorum. Credidit ergò Achis David, dicens; Multa mala operatus eſt contra populum ſuum Iſrael : erit igitur mihi ſervus ſempiternus.

CAP. XXVIII.

1 FActum eſt autem in diebus illis, congregaverunt Philiſthiim agmina ſua, ut præparentur ad bellum contra Iſrael: dixítque Achis ad David; Sciens nunc ſcito, quoniam mecum egredièris in caſtris tu, & viri tui. 2 Dixítque David ad Achis, Nunc ſcies quæ facturus eſt ſervus tuus. Et ait Achis ad David; Et ego cuſtodem capitis mei ponam te cunctis diebus. 3 Samuel autem mortuus eſt, planxítque eum omnis Iſrael, & ſepelierũt eũ in Ramatha urbe ſua. Et Saul abſtulit magos. & hariolos de terra. 4 Congregatíq; ſunt Philiſthiim, & venerunt, & caſtrametati ſunt in Sunam: congregavit autem & Saul univerſum Iſrael, & venit in Gelboe. 5 Et vidit Saul caſtra Philiſthiim, & timuit, & expavit cor ejus nimis. 6 Conſuluítque Dominum, & non reſpondit ei neque per ſomnia, neque per ſacerdotes, neque per prophetas.

6 Καὶ ἔδωκεν (η) αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴ (ϑ) Σεκελὰχ * διὰ τοῦτο ἐγένηθη Σεκελὰχ τῇ βασιλεῖ τ᾽ Ἰεδαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

7 Καὶ ἐγένηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν (ι) ἡμερῶν ὧν ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων, (κ) τέσσαρας μῆνας. Καὶ ἀνέβαινε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ ἐπετίθεντο ὅπῃ πάντα τ (λ) Γεσεὶ καὶ ὅπῃ τὸν Ἀμαληκίτλω. καὶ ἰδὲ (μ) ἡ γῆ κατῳκεῖτο ἀπὸ ἀνηκόντων ἢ ἀπὸ Γελαμψὲρ τετειχισμένων καὶ ἕως γῆς Αἰγύπτου. 9 Καὶ (ν) ἔπαθε τ γῆν, καὶ οὐκ ἐζωογόνει ἄνδρα (ξ) ἢ γυναῖκα. καὶ ἐλάμβανον τοίμια καὶ βυκόλια καὶ ὄνους καὶ καμήλους καὶ ἱματισμὸν, καὶ (ο) ἀνέστρεφαν καὶ ἤρχοντο πρὸς Ἀχχῦς. 10 Καὶ εἶπεν Ἀγχῦς πρὸς Δαυὶδ, Ἐπὶ τίνα ἐπέϑεσϑε Χήμεσον; καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀγχῦς, Κατὰ Νότου τῆς Ἰεδαίας καὶ κτ᾽ Νότου (π) Ἰεσμεὴλ καὶ κτ᾽ Νότου τῶ (ρ) Κενεζί. Καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὐκ ἐζωογόνησε τῶ εἰσαγαγεῖν εἰς Γὲϑ, λέγων, Μὴ ἀναγγείλωσιν εἰς Γὲϑ καϑ᾽ ἡμῶν, λέγοντες, (σ) Τάδε Δαυὶδ ποιεῖ. καὶ τόδε τὸ δικαίωμα αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐκάθητο Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων. Καὶ (τ) ὀμοεύϑη Δαυὶδ ἐν τῇ Ἀγχῦς Χρόδεα, λέγων, Ἤχϑητα αἰσχυνόμῳ ἐν τῷ λαῷ αὐτῦ ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἔσομ (υ) μοι δοῦλ ἐς τὸν αἰῶνα.

Et dedit ei in die illa ipſam Siceleac : propter hoc facta eſt Siceleac regi Judææ uſque in diem hanc. Et factus eſt numerus dierum, quibus ſedit David in agro alienigenarum, (d) quatuor menſes. Et aſcendit David, & viri ejus ; & incurſiones faciebant in omnem (e) Geſſri, & in Amalecitem. Et ecce terra habitabatur ab (f) advenientibus, quæ à Gelampſur murata, & uſque ad terram Ægypti. Et vexatiebat terram, & non vivificabat virum vel mulierem. Et capiebant greges, & armenta bum, & aſinos, & camelos, & veſtem : & revertebant, & veniebant ad Anchus. Et dixit Anchus ad David; Super quem irruiſtis hodié ? Et dixit David ad Anchus ; Ad Auſtrum Judææ, & ad Auſtrum Jeſmenga, & ad Auſtrum Geneæi. Et virum, & mulierem non (g) vivificavi ad adducendum in Geth, dicens ; Nè annuntient in Geth contra nos, dicentes, Hæc David facit. Et hæc autem fuit (h) juſtificatio ejus, omnibus diebus, quibus ſedit David in agro alienigenarum. Et fidem ſibi conciliavit David in Anchus valdè, dicens ; Abominans abominatus eſt in populo ſuo, in Iſrael: & erit mihi ſervus in ſeculum.

MS. A. (η) αὐτῷ Ἀγχῦς ἐν τῇ (ϑ) Σικελὰχ * τῷ βασιλεῖ (ι) ἡμερῶν Δαυὶδ ὧν ἐκάθισεν ἐν (κ) ἡμέραις, τέσσαρες μῆνας. (λ) Γεσεὶ καὶ τὸν Γεζραῖον καὶ ὅπῃ τὸν (μ) κατῳκεῖτο ἡ γῆ ἀπὸ Γϑαμσὲρ ἀπὸ ἀνηκόντων τειχισμένων καὶ ἕως (ν) ἔπαθεν Δαυὶδ τὸν (ξ) καὶ γυναῖκα. καὶ ἐλάβαν (ο) ἐπέστρεφεν (π) Ἰσραμλεὶ, (ρ) Κλωεὶ, (σ) Τάδε ἐποίη Δαυὶδ. καὶ τάδε τὸ (τ) ὀμοεύϑη Ἀγχῦς ἐν τῷ Δαυὶδ Χρόδρα, (υ) μι

ΚΕΦ. κη'.

1 Καὶ (α) ἐγένηθη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ζωαϑροίζοντο ἀλλόφυλοι ἐν ταῖς παρεμβολαῖς (β) αὐτῶν εἰς ἐξελϑεῖν πολεμεῖν μῷ Ἰσραήλ. καὶ εἶπεν Ἀγχῦς πρὸς Δαυὶδ, Γινώσκων γνῶσῃ, ὅτι μετ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύσῃ εἰς πόλεμον ζὺ, καὶ οἱ ἄνδρες σου. 2 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀγχῦς, Οὕτω νῦν γνώσῃ ἃ ποιήσει ὁ δοῦλός ζυ. καὶ εἶπεν Ἀγχῦς πρὸς Δαυὶδ, Οὕτως ἀρχισωματοφύλακα ϑήσομαί σε πάσας τὰς ἡμέρας. 3 Καὶ Σαμυὴλ ἀπέϑανε, καὶ ὠδύραντο αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ἔϑαψαν αὐτὸν (γ) ἐν Ἀρμαδαὶμ ἐν πόλει αὐτῦ. καὶ Σαὺλ ἐξεῖλε πνῦ ἐγγαστριμύϑους καὶ τοῦ γνώστας ἀπὸ τῆς 4 γῆς. Καὶ ζωαϑροίζονται (δ) οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἔρχονται καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς (ε) Σωγάμ· καὶ συναϑροίζει Σαὺλ πάντα ἄνδρα Ἰσραὴλ, καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς Γιβοέ. 5 Καὶ εἶδε Σαοὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐφοβήϑη, καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτῦ σφόδρα. Καὶ ἐπηρώτησε Σαὺλ διὰ κυρίου, καὶ οὐκ ἀπεκρίϑη αὐτῷ κύριος ἐν τοῖς ἐνυπνίοις καὶ ἐν τοῖς ὕλοις καὶ ἐν τοῖς προφήταις.

CAP. XXVIII.

ET factum eſt in diebus illis, & congregantur alienigenæ in caſtris ſuis, ad exeundum pugnare cum Iſrael. Et dixit Anchus ad David ; Cognoſces, quia mecum exibis in bellum, tu & viri tui. Et dixit David ad Anchus; Ita nunc cognoſces, quæ faciet ſervus tuus. Et dixit Anchus ad David; Sic principem cuſtodiæ corporis ponam te omnibus diebus. Et Samuel mortuus eſt: & planxerunt eum univerſus Iſrael ; & ſepeliunt eum in Armathem, in civitate ejus. Et Saul circumabſtulit ventriloquos, & Gnoſtas de terra. Et congregantur alienigenæ, & veniunt, & caſtrametantur in Sonam. Et congregat Saul omnem virum Iſrael: & caſtrametantur in Gelbue. Et vidit Saul caſtra alienigenarum, & timuit, & expavit cor ejus valdè. Et interrogavit Saul per Dominum : & non reſpondit ei Dominus in ſomniis, & in manifeſtationibus, & in prophetis.

MS.A. (α) ἐγένετο (β) αὐτῶν πολεμεῖν ὅπῃ Ἰσραήλ. (γ) ἐν Ραμᾷ ἐν (δ) ἀλλόφυλοι, καὶ (ε) Γωναμάν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

וַיְהַב לֵיהּ אָכִישׁ בְּיוֹמָא׳ הַהוּא יַת צִקְלַג לְבֵן הֲוָת צִקְלַג לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה עַד יוֹמָא 6
הָדֵין׃ וַהֲוָה מִנְיַן יוֹמַיָּא דְיַתִיב דָּוִד בִּקְרָיוּ פְלִשְׁתָּאֵי יוֹמִין עִדָּן בְּעִדָּן וְאַרְבְּעָא יַרְחִין׃ וְסָלִיק 7
דָּוִד וְגַבְרוֹהִי וְאִתְנַגִּידוּ עַל גְּשׁוּרָאֵי וְעַל גְּזִרָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי אֲרֵי אִנּוּן יָתְבַת אַרְעָא דְמֵעַלְמָא 8
מֵעַלְיָא דְחָנֵרָא וְעַד אַרְעָא דְמִצְרַיִם׃ וּמְחֵי דָּוִד יַת יָתְבֵי אַרְעָא וְלָא מְקַיֵּם נְבַר וְאִתְּתָא 9
וְשָׁבָא עָנָן וְתוֹרִין וְחֲמָרִין וְגַמְלִין וּנְסִיב לְבוּשִׁין וְתָאֵב וְאָתֵי לְוָת אָכִישׁ׃ וַאֲמַר אָכִישׁ לְאָן 10
אִתְנַגִּדְתּוּן יוֹמָא דֵין וַאֲמַר דָּוִד עַל דָּרוֹם יְהוּדָה וְעַל דָּרוֹם יְרַחְמְאֵלָה וּלְדָרוֹם שַׁלְמָאָה׃
וְנַבְר וְאִתְּתָא לָא מְקַיֵּם דָּוִד לְאַיְתָאָה לְגַת לְמֵימַר דִּלְמָא יְחַוּוֹן עֲלָנָא לְמֵימַר כְּדֵין עֲבַד דָּוִד 11
וְכֵדֵין הֲוָה הִלְכְתֵּיהּ כָּל יוֹמִין דְּיַתִיב בִּקְרָיוּ פְלִשְׁתָּאֵי׃ וְהֵימִין אָכִישׁ בְּדָוִד לְמֵימַר 12
אִתְנַגָּדָא אִתְנַגַּד בְּעַמֵּיהּ בְּיִשְׂרָאֵל וְיְהֵי לִי עַבְדָּ פָלַח לְעָלַם׃

כח

וַהֲוָה בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן וְכַנְשׁוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת מַשְׁרִיָתְהוֹן לְחֵילָא לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר 1
אָכִישׁ לְדָוִד מַדַּע תְּדַע אֲרֵי עִמִּי תִּפּוֹק בְּמַשְׁרְיָתָא אַתְּ וּגְבַרְךָ׃ וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ בְּכֵן אַתְּ 2
תְּדַע יַת דִּי עֲבַד עַבְדָּךְ וַאֲמַר אָכִישׁ לְדָוִד בְּכֵן מְמַנֵּא כָל יוֹמַיָּא׃ וּשְׁמוּאֵל 3
מִית וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל וּקְבַרוּהִי בְּרָמְתָא וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי אֱנָשׁ בְּקִרְתֵּיהּ וְשָׁאוּל פַּלֵּי
יַת בְּדִין וְכוּרוּ מִן אַרְעָא׃ וְאִתְכַּנִּישׁוּ פְלִשְׁתָּאֵי וַאֲתוֹ וּשְׁרוֹ בְּשׁוּנֵם וְכַנַּשׁ שָׁאוּל יַת כָּל 4
יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּגִלְבּוֹעַ׃ וְחָזָה שָׁאוּל יַת מַשְׁרִיַת פְּלִשְׁתָּאֵי וְדָחִיל וְזָע לִבֵּיהּ לַחֲדָא׃ 5
וּשְׁאֵיל שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְלָא קַבֵּל צְלוֹתֵיהּ יְיָ אַף בְּחֶלְמַיָּא אַף בְּאוּרַיָּא אַף 6
בְּסַפְרַיָּא׃

Et dedit illi Akis in die illo Sziklag: ùc fuit Sziklag *regib*ꝰ domꝰ Jehudah uſq; ad diem hanc. Et fuit numerꝰ dierũ, quibꝰ ſedit David in urbibꝰ Peliſthæorũ, dies *tempus in tempore* et quatuor menſes. Et aſcendit David & viri ejus, et diſtracti ſunt ſuper Gheſſuræũ, et *ſuper Gizræũ*, et Ghamalekæũ, quia illi habitantes terram quæ à ſeculo deſcenſꝰ Hhagra et uſq; ad terram Miſzraim. Et percuſſit David habitatores terræ, non manere faciens virũ et mulierem: et *cepit* pecus et boves, et aſinos, et camelos; et accepit veſtes, et retulit, et venit ad Akis. Et dixit Akis, Quò extracti eſtis hodiè? et dixit David, Super Meridiem Jehudah, et ſuper Meridiem Jerahhmelah, et ad Meridiem Salmaah. Et virum et mulierem non vivere faciebat David ut venire ſineret ad Gath, dicendo: Fortè indicabunt ſuper nos, dicendo: Talia fecit David; et talis *erat* conſuetudo ejꝰ omnibꝰ diebꝰ, quibꝰ fuit ſedens in urbibus Peliſthæi. Et credidit Akis Davidi, dicendo: Immittendo immiſſus eſt in populum ſuum Iſrael, et erit mihi ſervus *ſerviens* in ſeculũ.

CAP. XXVIII.

ET fuit in diebus illis, et congregaverunt Peliſthæi caſtra ſua ad exercitum ad ineundum bellum in Iſrael. Et dixit Akis ad David, Sciendo ſcias quòd mecum exibis in caſtris, tu et viri tui. Et dixit David ad Akis, Sic tu cognoſces id quod faciet ſervus tuus. Et dixit Akis ad David, Sic cuſtodem capiti meo ponam te omnibus diebus. Et Semuel mortuus eſt, et luxerunt ſuper illum omnis Iſrael, et ſepelierunt illum in Ramatha, et luxerunt ſuper eum *homo in civitate ſua* : & Saul exterminavit Hariolos et incantatores de terra. Et congregati ſunt Peliſthæi, et venerunt, et compoſuerunt ſe in Sunam: et congregavit Saul omnem Iſrael, et poſuerunt [*caſtra*] in Gilboah. Et vidit Saul caſtra Peliſthæorum, et timuit, et expavit cor ejus valdè. Et petivit Saul in dicto Domini: et non accepit orationem ejꝰ Dominus etiam in ſomniis, etiam in luminibus, etiam in ſcribis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Itaque concessit ei Achis in illo die Seneclagh: propterea cessit Seneclagh regi Juda in hodiernũ usque diem. Fuitque numerus dierũ quib⁹ commoratus est David in terra Philistæorum, anni & quatuor mensium. Ascendebant autem David & viri sui, procedebantq; contra Gessur, & contra Gedola, & contra Amalec: hi enim erant incolæ terræ ab antiquo: procedebant autem contra Gessur, & usque ad terram Ægypti. Vastavit ergò David terram illam nemine servato vivo mare aut fœminâ: raptisque ovib⁹, bobus, asinis, camelis, & supellectili, reversus est David, venitq; ad Achis. Dixit autem Achis Davidi, Ubi fuistis hodié? Respondit David, Contra Negheb Juda, & contra Negheb Ierahmel, & contra Negheb Ceilæ. Porro David, nec marem nec fœminam vivum conservavit, qui veniret in Gath: dicendo, Ne retegant nos, ac dicant, Ita fecit David, atque hujusmodi fuit consuetudo ejus cunctis diebus quibus moratus est in terra Philistæorum. Et confidit Achis Davidi: dixit enim, Crimen proculdubiò commisit in populum suum Israelem, ecce factus est servus in perpetuum.

CAP. XXVIII.

Contigit etiã dieb⁹ illis, cùm congregâssent Philistæi exercitus suos ad bellũ in convallẽ, præliaturi cum Israele, ut diceret Achis Davidi, Certò scias te mecũ proditurum ad exercitũ unà cum viris qui tecum sunt. Dixit David ad Achis, Hoc pacto experiêris quid factur⁹ sit serv⁹ tu⁹. Ait Achis Davidi, Propterea custodẽ te constituam capitis mei cunctis diebus. (Samuel autem mortuus erat, & planxerant eum omnes Israelitæ, & sepeliverant eum in Rama in sepulchro ipsius: & Saul amoverat pythones & hariolos è terra) Congregati itaque Philistæi venerunt, & castra posuerunt in Sechim: Saul etiam collecto universo Israele, castra fixerunt in Galgala. Sed videns Saul exercitus Philistæorum, timuit, & trepidavit cor ejus valdé. Consuluitque Dominum, at non respondit ei: *tentavit* per somnium etiam, per ignem, & per aquam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dedit igitur ei Achis in die illa Sicelegh: hinc Sicelegh facta est regis Juda in hunc us⁹q; diem. Fuit verò numerus dierũ quibus David habitavit inter Palestinos, annus & quatuor menses. Deinde ascendens David cum sociis suis, abierunt ad Gessur, & Gedola, & Amalec; hos videlicet qui degebant in his ubibus longis ab avis. Abiit inquã à termino Gessur us⁹q; ad terminũ Ægypti, Occidit q; David incolas terræ illius, nullo ex eis vivo aut fœminâ superstite relicto: Abegit⁹q; boves, et oves, asinos, camelos, & supellectiles eorũ, & reversus est David in locum suũ ad Achis. Dixit Achis ad Davidẽ, Ubi fuisti tu & socii tui? Respondit David; Abieram ad Negheb Judæ, & Negheb Ierahmel, & Negheb Ceilæ. Nullũ inquã David reliquit superstitem virũ aut fœminã quæ venire posset ad Gath, ejus⁹q; famam referre: dicebat enim, Neminem relinquamus qui famam nostrã referat ac dicat Davidem talem actionẽ commisisse, atq; hic fuit mos ejus cunctis diebus quibus habitavit in terra Palestinæ. Venit autem ad Achis vir quidã causã Davidis, & ait, Ille crimen commisit in patriã suã & p. pulũ Israeliticũ, & fugit ab eis; proinde factus est servus tuus in perpetuum.

CAP. XXVIII.

Post dies illos cogentibus Palestini copias suas in convallem ut oppugnarent Israelitas, dixit Achis ad Davidem, Persuasissimum tibi sit quòd sis mecum egressurus ad aciem, tu & socii tui. Dixit David ad Achis, Inde cognosces quid facturus sit servus tuus. Dixit Achis ad Davidem, Efficiam te sacrissophorum meũ & custodem domũs meæ cunctis diebus. (Porrò Samuel Propheta jam obierat, planxerant⁹q; eum omnes Israelitæ, & sepelierant eum in monumento quodam in Rama: & Saul ejecerat pythones & divinos è terra, ne unq; quidem ex eis relicto.) Congregati igitur Palestini, venerunt in Sechem, ibique castra fixerunt, congregavit etiam Saul omnes Israelitas, & castrametatus est in Galgal. Cùm autem vidisset Saul exercitũ Palestinorum, timuit & expavit, & cor ejus valdè contremuit. Et consuluit Dominum, nec respondit ei: consuluit etiam per ignem, et per somnia, interrogavitque prophetas: nec responsum fuit illi.

שמואל א: כח

ילדת בעלת־אוב׃ 7 ויאמר שאול לעבדיו בקשו־לי אשת בעלת־אוב
Ecce : eum ad ejus servi Dixeruntque .es *in* inquiram & ,eam ad ibo &
ואלכה אליה ואדרשה־בה ויאמרו עבדיו אליו הנה
,Saul *habita* se mutavit Et .Hen-dor in *pythonis domina* mulier
אשת בעלת־אוב בעין דור׃ 8 ויתחפש שאול
eo cum viri duo & ,ipse abiit & ,aliis vestimentis se induit &
וילבש בגדים אחרים וילך הוא ושני אנשים עמו
mihi quæso Divina : dixit & ,nocte mulierem ad venerunt &
ויבאו אל־האשה לילה ויאמר קסמי־נא לי
Dixitque .te *ad* dixero quem ,mihi fac ascendere & ,*pythone in*
באוב והעלי לי את אשר־אמר אליך׃ 9 ותאמר
,Saul fecit quæ nôsti tu Ecce : eum ad mulier
האשה אליו הנה אתה ידעת את אשר־עשה שאול
: terra è *sciolum* & ,pythones abscidit qui
אשר הכרית את־האבות ואת־הידעני מן־הארץ
? me mori faciendum ad ,*meam animam in ponens* offendiculum tu quid ut &
ולמה אתה מתנקש בנפשי להמיתני׃
,Dominus Vivit : dicendo ,*Domino in* Saul ei juravit Et
וישבע לה שאול ביהוה לאמר חי־יהוה 10
: mulier Dixitque .hoc *verbo in perversitas* tibi evenerit si
אם־יקרך עון בדבר הזה׃ 11 ותאמר האשה את־
,mihi ascendere fac Semuelem : dixit Et ? tibi faciam ascendere Quem
מי אעלה־לך ויאמר את־שמואל העלי־לי׃
dixit & ,magna voce in clamavit & ,Semuelem mulier Viditque
ותרא האשה את־שמואל ותזעק בקול גדול ותאמר 12
? Saul tu & ,me decepisti quid Ut : dicendo ,Saul ad mulier
האשה אל־שאול לאמר למה רמיתני ואתה שאול׃
dixit Et ? vidisti quid quia ,timeas Ne : rex ei Dixitque
ויאמר לה המלך אל־תיראי כי מה ראית ותאמר 13
.terra è *ascendentes* vidi *Deos* : Saul ad mulier
האשה אל־שאול אלהים ראיתי עלים מן־הארץ׃ 14
ipse & ,*ascendens* senex Vir : ait & ? ejus forma *Quæ* : ei Dixitque
ויאמר לה מה־תארו ותאמר איש זקן עלה והוא
inclinavit & ,*ipse* Semuel quòd Saul cognovit Et ,pallio amictus
עטה מעיל ויידע שאול כי־שמואל הוא ויקד
: Saul ad Semuel Dixitque *se incurvavit* & ,terram super *facies* 15
אפים ארצה וישתחו׃ ויאמר שמואל אל־שאול
mihi Angustia : Saul Dixitque ? me *ascendere facies* ad *me irritâsti* quid Ut
למה הרגזתני להעלות אתי ויאמר שאול צר־לי
,me *desuper* recessit Deus & ,me *in pugnantes* Philistim & ,valde
מאד ופלשתים נלחמים בי ואלהים סר מעלי
.*somniis in etiam* ,*prophetarum manu in etiam* ,ultra mihi respondit non &
ולא־ענני עוד גם ביד הנבאים גם־בחלמות
: Semuel Dixitque .faciam quid ,me *faciendū scire* ad ,te *ad clamavi* Et
ואקראה לך להודיעני מה אעשה׃ 16 ויאמר שמואל
? tui æmuli est *factus* &,te *desuper* recessit Domin⁹ & ,me interrogas quid ut Et
ולמה תשאלני ויהוה סר מעליך ויהי ערך׃
scidit Et .*mea manu in* est locutus quemadmodum ei Dominus fecit Et
ויעש יהוה לו כאשר דבר בידי ויקרע 17
.David tuo socio illud dedit & ,tua manu de regnum Dominus
יהוה את־המלכה מידך ויתנה לרעך לדוד׃
ejus *nasi* iram fecisti nec ,Domini *voce in* audisti non *Sicut*
כאשר לא־שמעת בקול יהוה ולא־עשית חרון־אפו 18
.hac die Dominus tibi fecit hoc *verbum* ideo : Hamalech *in*
בעמלק על־כן הדבר הזה עשה לך יהוה היום הזה׃
: Philistim manu in tecum Israel etiam Dominus dabit Et
ויתן יהוה גם את־ישראל עמך ביד־פלשתים 19
dabit Israel *castrametationem* etiam :mecum tui filii & ,tu cras &
ומחר אתה ובניך עמי גם את־מחנה ישראל יתן
.Philistim manu in Dominus
יהוה ביד פלשתים׃

Versio VULG. LAT.

7 Dixítque Saul servis suis; Quærite mihi mulieré habentem pythonem, & vadam ad eam, & sciscitabor per illam. Et dixerunt servi ejus ad eum, Est mulier pythonem habens
8 in Endor. Mutavit ergò habitum suum: vestitúsq; est aliis vestimentis, & abiit ipse, & duo viri cũ eo, venerúntq; ad mulierẽ nocte, & ait illi; Divina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixero tibi. Et
9 ait mulier ad eum; Ecce, tu nôsti quanta fecerit Saul, & quo modo eraserit magos & hariolos de terra: quarè ergò insidiaris animæ meæ ut occidar? Et juravit ei Saul in Domino, dicens; Vivit Dñs, quia
10 non eveniet tibi quidquam mali propter hanc rem. Dixítq; ei mulier; Quem suscitabo tibi? Qui ait, Samuelem
12 mihi suscita. Cùm autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magnâ, & dixit ad Saul, Quarè imposuisti
13 mihi? Tu es enim Saul. Dixítque ei rex, Noli timere: quid vidisti? Et ait mulier ad Saul, Deos vidi ascendentes de terra. Dixítque ei,
14 Qualis est forma ejus? Quæ ait; Vir senex ascendit, & ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quòd Samuel esset, & inclinavit se super faciẽ suam in terra, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saul, Quarè inquietásti me ut
15 suscitarer? Et ait Saul, Coarctor nimis: siquidem Philisthiim pugnant adversũ me, & Deus recessit à me, & ex-
16 audire me noluit, neq; in manu prophetarũ, neq; per somnia: vocavi ergò te, ut ostenderes mihi quid faciam. Et
18 ait Samuel; Quid interrogas me cùm Dñs recesserit à te, &
17 transierit ad æmulũ tuũ? Faciet enim tibi Dñs sicut locutus est in manu mea, & scindet regnũ tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo
18 David: Quia non obedísti voci Dñi, neq; fecísti iram furoris ejus in Amalec: idcircò quod pateris, fecit tibi Dñs hodié.
19 Et dabit Dominus etiam Israel tecum in manus Philisthiim: cras autem tu & filii tui mecum eritis; sed et castra Israel tradet Dominus in manus Philisthiim.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ εἶπε Σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτῦ, Ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον, καὶ πορεύσομαι πρὸς αὐτὴν, καὶ ζητήσω ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτῦ πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ
8 γυνὴ ἐγγαστρίμυθος ἐν Ἀενδώρ. Καὶ (ζ) ζωκεκάλυψατο Σαοὺλ, καὶ περιέβαλετο ἱμάτια ἕτερα, καὶ πορεύεται αὐτὸς καὶ δύο ἄνδρες μετ' αὐτῦ, καὶ ἔρχονται πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μάντευσαί μοι ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ, καὶ ἀνάγαγέ
9 μοι ὃν ἐὰν εἴπω Σοι. Καὶ (η) εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ, Ἰδοὺ σὺ Σὺ οἶδας ὅσα ἐποίησε Σαοὺλ, ὡς (θ) ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἱνατί Σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχήν μου θανατῶσαι αὐτήν; Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ (ι)
10 Σαοὺλ, λέγων, Ζῇ κύριος, εἰ ἀπαντήσεταί σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Καὶ
11 εἶπεν ἡ γυνὴ, Τίνα ἀναγάγω Σοι; καὶ εἶπε, Τὸν Σαμουὴλ ἀνάγαγέ μοι. Καὶ εἶ-
12 δεν ἡ γυνὴ τὸν Σαμουὴλ, καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ· καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς Σαοὺλ, Ἱνατί παρῳγίσω με; καὶ Σὺ εἶ
13 Σαούλ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, Μὴ φοβοῦ, (κ) εἶπον τίνα ἑώρακας. καὶ εἶπεν (λ) αὐτῷ ἡ γυνὴ, Θεοὺς ἑώρακα ἀναβαίνοντας
14 ἐκ τῆς γῆς. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Τί ἔχεως; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνδρα ὅμοιον ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς γῆς, καὶ ὅδε (μ) ἐπιλοῦδα ἀναβεβλημένος. καὶ ἔγνω Σαοὺλ, ὅτι (ν) ὅδε Σαμουὴλ, καὶ ἔκυψεν ὀπὶ πρόσωπον αὐτῦ ὀπὶ
15 τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπε (ξ) Σαμουὴλ, Ἱνατί παρῳώχλησάς (ο) μοι ἀναβιβῶαί με; καὶ εἶπε Σαοὺλ, Θλίβομαι ζόδρα, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν ἐμοὶ, καὶ ὁ Θεὸς ἀφέστηκεν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
16 οὐκ ἐπακήκοέ (π) μοι ἔτι καὶ ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις· καὶ νῦν κέκληκά Σε γνωρίσαι μοι τί ποιήσω.
16 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ, Ἱνατί (ρ) ἐπερωτᾷς με, καὶ κύριος ἀφέστηκεν ἀπὸ Σοῦ, καὶ γέγονε
17 μετὰ τοῦ πλησίον σου; Καὶ ποιήσει κύριος σοι, καθὼς ἐλάλησε (σ) κύριος ἐν χειρί μου, καὶ (τ) διαῤῥήξει κύριος τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρός σου, καὶ δώσει αὐτὴν τῷ πλη-
18 σίον σου τῷ Δαυὶδ, Διότι οὐκ ἤκουσας (υ) φωνῆς κυρίου, καὶ οὐκ ἐποίησας θυμὸν ὀργῆς αὐτῦ ἐν Ἀμαλὴκ, διὰ τοῦτο τὸ (φ) ῥῆμα ἐποίησε κύριός σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύ-
19 τῃ. Καὶ παραδώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ μετὰ σοῦ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ ἄυριον Σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ πεσοῦνται, καὶ τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ δώσει κύριος εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων.

Et dixit Saul pueris suis; Quærite mihi mulierem ventriloquam: & ibo ad eam, & quæram in ea. Et dixerunt pueri ejus ad eum; Ecce mulier ventriloqua in Aendor. Et(e) cooperuit se Saul, & induit vestimenta alia, & vadit ipse, & duo viri cum eo: & veniunt ad mulierem nocte, & dixit ad eam; Vaticinare mihi in ventriloquo, & reduc mihi quemcunque dixero tibi. Et dix: ei mulier; Ecce nunc tu nôsti quæcunque fecit Saul, quomodò exterminavit ventriloquos, & Gaastas, à terra. Et ut quid tu illaqueas animam meam ad mortificandam eam? Et juravit ei Saul, dicens; Vivit Dominus, si occurret tibi injustitia in verbo hoc. Et dixit mulier, Quem reducam tibi? Et dixit, Ipsum Samuel reduc mihi. Et (b) vidit mulier ipsum Samuel; & exclamavit voce magnâ: Et dixit mulier ad Saul; ut quid decepisti me, & tu es Saul? Et dixit ei rex; Ne timeas: dicito quem vidisti. Et dixit ei mulier; Deos vidi ascendentes è terra. Et dixit ad eam, Quid cognovisti? Et dixit ei, Virum (c) erectum ascendentem è terra: & hic diploidem indutus. Et novit Saul, quia hic Samuel, & procubuit in faciem suam super terram, & adoravit eum. Et dixit Samuel, ut quid perturbâsti me, faciendo me ascendere? Et dixit Saul, Tribulor valdè, & alienigenæ bellant in me: & Deus discessit à me, & non exaudivit me ultrà (d) etiam in manu prophetarum, et in somniis. Et nunc vocavi te ad notificandum mihi quid faciam. Et dixit Samuel, ut quid interrogas me, & Dominus discessit à te, & factus est cum proximo tuo? Et faciet Dominus (e) tibi, sicut locutus est Dominus in manu mea, & abscindet Dominus regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo ipsi David. Propterea quòd non audisti vocem Domini, & non (f) fecisti indignationem iræ suæ in Amalec, propter hoc verbum fecit Dominus tibi in die hac. Et tradet Dominus ipsum Israel tecum in manus alienigenarum: & cras tu & filii tui (g) tecum eadem, & castra Israel dabit Dominus in manus alienigenarum.

MS. A. (ζ) περιεκαλύψατο (η) εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ (θ) ἐξωλέθρευσεν (ι) Σαοὺλ ἐν κυρίῳ, λέγων, (κ) ὅτι τίνα ἑόρακας. (λ) αὐτῷ, Θεοὺς ἑόρακα (μ) ἀναβεβλημένον διπλοΐδα. καὶ (ν) Σαμουὴλ ἕστος, καὶ (ξ) Σαμουὴλ πρὸς Σαοὺλ, Ἱνατί (ο) με (π) μου (ρ) ἐπηρώτησάς με, (σ) κύριός σοι ἐν (τ) διαῤῥήξει (υ) τῆς φωνῆς (φ) ῥῆμα τοῦτο ἐποίησέν σοι κύριος τῇ

Targum JONATHAN.

7 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדּוֹהִי בְּעוֹ לִי אִתְּתָא דִּידְעָא לְאַסָּקָא בִידִין וְאֵהָךְ לְוָתָהּ וְאִשְׁאַל בָּהּ
8 וַאֲמַרוּ עַבְדּוֹהִי לֵיהּ הָא אִתְּתָא דִּידְעָא לְאַסָּקָא בִידִין בְּעֵין דּוֹר׃ וְאִשְׁתַּנִּי שָׁאוּל וּלְבַשׁ
לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין וְאָזֵל הוּא וּתְרֵין גַּבְרָא עִמֵּיהּ וַאֲתוֹ לְוָת אִתְּתָא בְּלֵילְיָא וַאֲמַר קְסֵמִי
9 כְעַן לִי בְּבִידִין וְאַסְּקִי לִי יָת דְּאֵימַר לָךְ׃ וַאֲמַרַת אִתְּתָא לֵיהּ הָא אַתְּ יָדַעְתְּ יָת דַּעֲבַד
שָׁאוּל דְּשֵׁצֵי יָת בִּדְחִין וְיָת כּוֹרוֹי מִן אַרְעָא וּלְמָא אַתְּ מְחַנְּרִי בְּנַפְשִׁי לְמִקְטְלִי׃ וְקַיֵּם לָהּ
10 שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר קַיָּם הוּא יְיָ אִם יֵעָרַעְנָךְ חוֹבָא בִּפְתְגָמָא הָדֵין׃ וַאֲמַרַת אִתְּתָא
11 יָת מַן אֲסֵק לָךְ וַאֲמַר יָת שְׁמוּאֵל אַסֵּקִי לִי׃ וַחֲזַת אִתְּתָא יָת שְׁמוּאֵל וְצַוַּחַת בְּקָל רַב
12 וַאֲמַרַת אִתְּתָא לְשָׁאוּל לְמֵימַר לְמָה שְׁקַרְתְּ בִּי וְאַתְּ שָׁאוּל׃ וַאֲמַר לָהּ מַלְכָּא לָא תִדְחַל אֲרֵי מָה חֲזַיְתְּ וַאֲמַרַת אִתְּתָא לְשָׁאוּל מַלְאָכָא דַיְיָ חֲזַיְתִי דְּסָלִיק מִן אַרְעָא׃ וַאֲמַר לָהּ
14 מָה חֵזְוֵיהּ וַאֲמַרַת גַּבְרָא סָבָא סָלִיק וְהוּא עָטִיף מְעִילָא וְיָדַע שָׁאוּל אֲרֵי שְׁמוּאֵל הוּא
וְכַרַע עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וְסָגִיד׃ וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לְמָא אַוְעַתָּנִי לְאַסָּקָא יָתִי
15 וַאֲמַר שָׁאוּל עָקַת לִי לַחְדָא וּפְלִשְׁתָּאֵי מְנִיחִין קְרָבָא בִי וּמֵימְרָא דַיְיָ רְחִיק יָתִי וְלָא
קְבֵיל צְלוֹתִי עוֹד אַף בִּיַד סַפְרַיָּא אַף בְּחֶלְמַיָּא וּקְרִית לָךְ לְהוֹדְעוֹתַנִי מָה אַעְבִּיד׃
16 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל וּלְמָה אַתְּ שָׁאֵל יָתִי וּמֵימְרָא דַיְיָ רְחִיק יָתֵךְ וַהֲוָה בְּסָעֲדֵיהּ דְּנָבְרָא דִּי
17 אַתְּ בְּעֵיל דְּבֵיהּ׃ וְעָבַד יְיָ לֵיהּ כְּמָא דְמַלֵּל בִּידִי וְאַעְדֵּי יְיָ יָת מַלְכוּתָא מִנָּךְ וְיָהֲבַהּ
לְחַבְרָךְ לְדָוִד׃ כְּמָא דְלָא קַבֶּלְתָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְלָא עֲבַדְתָּא תְּקוֹף רוֹנְזֵיהּ בַּעֲמָלֵק עַל
כֵּן פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבַד לָךְ יְיָ יוֹמָא הָדֵין׃ וְיִמְסַר יְיָ אַף יָת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בִּידָא דְפִלְשְׁתָּאֵי
וּמָחָר אַתְּ וּבְנָךְ עִמִּי אַף יָת מַשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל יְמַסַּר יְיָ בִּידָא דְפִלְשְׁתָּאֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Saul servis suis, Quærite mihi mulierem quæ sciat educere Pythones, & ibo ad eam, & quæram ex ea: & dixerunt servi ejus illi; Ecce 7
mulier quæ scit educere Pythones in Gheindor. Et mutatus est Saul & induit indumenta alia, & ivit ipse & duo viri cum illo, & venerunt ad 8
mulierem in nocte, & dixit, Divina nunc mihi in pythonibus, & ascendere fac mihi quem dicâ tibi. Et dixit mulier illi, *Ecce* tu nôsti quod fecit Saul, 9
qui exterminavit pythones & incantatores ex terra; & quare tu concitatus in animam meam ad occidendum me? Et juravit illi Saul in dicto 10
Dñi, dicendo: Permanens ipse Dñs, si contigerit tibi culpa in verbo hoc. Et dixit mulier, Quem ascendere faciam tibi? Et dixit, Semuelem 11
ascendere fac mihi. Et vidit mulier Semuelem, & clamavit in voce 12
magna, & dixit mulier ad *Saul*, dicendo: Quare mentitus es in me, & tu 13
Saul? Et dixit illi rex, Non timebis: nam quid vidisti? & dixit mulier Sauli, Angelum Dñi vidi qui ascendit è terra. Et dixit illi, Quis aspectus 14
ejus? & dixit, Vir senex ascendens & ille amictus pallio: & cognovit *Saul*, quòd Semuel ipse, & incurvavit in faciem suam super terram, & ado-
ravit. Et dixit *S*emuel ad Saul, Ad quid commovisti me, ad ascendere fa- 15
ciendum me? & dixit Saul, Angustia mihi valdè; & Philisthæi ineuntes bellum in me, & dictum Dñi projecit me, & non accepit orationem me-
am amplius, etiam in manu scribarum, etiam in somniis; & vocavi te ut 16
doceres me quid faciam. Et dixit Semuel, Et ad quid tu petis à me, & dictum Dñi projecit te: & erit in auxilium viri, cujus tu obtines inimi-
citias ejus. Et faciet Dñs illi juxta id, quod locutus est in manu mea, & 17
transfire faciet Dñs regnum à te, & dabit illud *socio* tuo David. Sicut non 18
obedisti dicto Dñi, & non fecisti fortitudiné indignationis ejº in Ghama-
lek, propterea verbũ hoc fecit tibi hodié. Et tradet Dñs etiã Israel tecũ in 19
manu Philistæorum; & cras tu, & filii tui mecũ; etiam castra Israel tradet
Dominus in manu Philistæorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quapropter dixit Saul servis suis, Quærite mihi mulierem quæ ascendere compellat pythones, ut eam consultū illā. Dixerunt ad eum servi ipsius, Ecce mulierē quandā quæ ascendere cogit pythones, in Adoir. Detractis ergò Saul vestib⁹ suis, & aliis vestib⁹ indutus, abiit ipse & duo viri cum eo, & venerunt ad mulierē noctu: dixitque ad eam Saul, Divina mihi per pythones, & evoca mihi quē dixero tibi. Cui dixit mulier, Ecce tu nōsti quid fecerit Saul, quòd *scilicet* amoverit pythones & hariolos è terra: quare venaris animam meā ut morte me afficias? Sed juravit ei Saul per Dñm, dicens, Vivat Dñs, non erit tibi nocumentū propter hanc rem. Tum dixit mulier, Quem evocabo tibi? Respondit, Samuelē evoca mihi. Cùm autē vidisset mulier Samuelem, gemuit altâ voce, & ait Sauli, Quid est hoc quod fecisti mihi? cur decepisti me, cùm tu sis Saul? Dixit ad eā rex, Ne timeto, quid vidisti? Respondit mulier Sauli, Deos vidi ascendentes è terra. Qui dixit ad eā, Qualis est aspect⁹ ej⁹? Ait illi, Vir senex est qui ascendit pallio circunvolutus: tunc agnoscens Saul quòd Samuel esset, cecidit pronus in terram, & adoravit. Dixit autē Samuel Sauli, Quare conturbásti me evocando me? Respondit Saul, Ingenti mœrore crucior? nā Philistæi belligerant mecū, Deus autē recessit, nec exaudivit me ampliús: quin & per prophetas, & per somniū scisitatus sum: ideo vocavi te ut indicares mihi quid agendū sit. Dixit Samuel Sauli, Cur me consulis, quandoquidē recessit à te Dñs, & comitatus est socium tuū? Et fecit illi Dñs quemadmodū prædixerat per me, scindens regnum de manibus tuis, & dans illud socio tuo Davidi. Quia non acquievisti voci Dñi, & non exercuisti iram furoris ejus in Amalecū; idcirco rem istam fecit tibi Dominus hodié. Quin etiam traditur⁹ est Dominus Israelem tecum in manum Philistæorū, & cras tu & filii tui futurie stis apud me: et exercitum quoque Israelis traditurus est Dominus in manum Philistæorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tum dixit Saul servis suis, Quærite mihi mulierem pythomissam quæ mortuos è sepulchris evocet, ut adeam illā & interrogem eam de hoc negotio nostro. Dixerunt ad eum servi ipsius, Adest in Adauaid mulier quædam id præstans. Mutatus itaque Saul vestitus suis, et plebeiorum indumentis lavatus, abiit ipse & duo viri è ducibus cum eo: cumque mulierem illam noctu adiissent, dixit ad eam Saul, Contemplare sidus meū, & ascendere fac ad me quē dixero tibi. Respondit mulier, Jam nōsti quid fecerit Saul, quomodo ejecerit pythones, & abstulerit astrologiam à terra: cur ergò venaris animam meam, mortemq; mihi concitas? juravit autem illi Saul per Domiuū, & ait; Nequaquā, per Dominū viventem juro quòd nihil tibi ex hac re continget quod horrescas. Dixit mulier, Quem vis evocē tibi? Dixit Saul, Evoca mihi Samuelem prophetam. Quare peractis mulier illa præstigiis quibus utebatur, vidit Samuelem, & altissimā voce exclamans ait ad Saulem, Quid fecisti mihi? cur me fefellisti & imposuisti mihi, cùm tu sis Saul? Dixit ad eā rex, Nullus tibi metus immineat, quid vidisti? Ait mulier ad Saulem, Deos vidi ascendentes de terra. Dixit ad eam, Describ: mihi cujusnā sit conditionis. Ait illi, Vidi virū quendā senem ex humo emergentem pallio amictū: cognovit autē Saul quòd is esset Samuel, procidítq; in faciem suā super terrā adorans. Dixit Samuel ad Saulem, Cur inquietúrbásti me, et ascendere me fecisti è loco meo? Respondit Saul, Ingenti premor angustiā, quia Palestini circumvallárunt me volentes bellū contra me gerere, & Deus abstulit à me visionem & responsū, suamq; revelationem cohibuit: rogavi quoque prophetas et dominos visionis, ut indicarent mihi quid futurum sit de re mea, & nemo indicavit mihi; idcireo vocavi te ut interrogarem te de re mea, & quò me vertere debeam. Dixit Samuel ad Saulem, Cur me interrogas, cùm Dominus à te bonū averterit, & gratiā suā amoverit à te, & quod est in manu tua, ad aliū transtulerit? Et Dominus quidem fecit quemadmodū dixerat per linguā meā dū viverem, & abstulit regnū à te, devolvitq; illud ad Davidem proximū tuū. Quia non obtemperásti Domino, & executus es in Amalecitas quod tibi præceperat, nec immisisti in eos iram ejus; propterea fecit nunc tibi Deus hoc opus. Et traditurus est Dominus Israelem in manus Palestinorū, & cras tu et filii tui eritis apud me: exercitū verò filiorū Israel tradet Dominus Palestinis.

שמואל א : כט

timuit & ,terram in ejus ſtaturæ plenitudo cecidit & ,Saul feſtinavit Et
20 וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּירָא
comederat non quia ,eo in *fuit* non *vis* etiam : Semuel *verbis* à valdè
מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֶחֶם לֹא אָכַל
,Saul ad mulier venit Et .nocte tota & ,die tota panem
21 לְכָל־הַיּוֹם וְכָל־הַלָּיְלָה: וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל
audivit Ecce :eum ad dixit & ,valde eſſet territus quòd vidit &
וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהָל מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה
audivi & ,mea *vota* in meam animam poſui & ,*tua voce in* tua ancilla
שִׁפְחָתְךָ בְקוֹלֶךָ וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת־
tu etiam quæſo *audi* nunc Et .me ad es locutus quæ ,*tua verba*
22 דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי: וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה
.comede & ,panis buccellam *tuæ facies ad* ponam & ,tuæ ancillæ *voce in*
בְּקוֹל שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂימָה לְפָנֶיךָ פַּת־לֶחֶם וְאֻכֹל
Non : dixit & ,renuit Et .*vis in* vadas ut ,*vis* te in *erit* Et
23 וְיֵרָצוֹ־בוֹ וְעָבְדוֹ וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע
audivit & : mulier etiam &,ejus ſervi eum *in fecerunt vim* & : comedam
אֲכָל וַיִּפְרְצוּ־בוֹ עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע
mulieri Et .lectum *ad* ſedit & ,terra è ſurrexitque :eorum voci
24 לְקוֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב אֶל־הַמִּטָּה: וְלָאִשָּׁה
,farinam *cepit* & ,eum jugulavit & ,feſtinavit & ,domo in *ſagimatis* vitulus
עֶגֶל־מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּשְׁחָטֵהוּ וַתִּקַּח־קֶמַח
facies ad & ,Saul *facies ad accedere fecit* Et .infermentata *eâ* coxit & ,*ſubegit* &
25 וַתִּלֹּשׁ וַתֹּפֶהוּ מַצּוֹת: וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי שָׁאוּל וְלִפְנֵי
.ipſa nocte in abierunt & ,ſurrexerunt & ,comederunt & ,ejus *ſervorum*
עֲבָדָיו וַיֹּאכְלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא:

CAP. XXIX. כט

Iſrael & ,Aphec in ſua caſtra omnia Peliſtim congregaverunt Et
1 וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה וְיִשְׂרְאֵל
tranſcuntes Peliſtim principes Et .Izrehel in qui fonte in *caſtramentantes*
חֹנִים בָּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל: וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים
cum noviſſimo in *tranſcuntes* ejus viri & ,David Et .*millena ad* & ,*centena ad*
2 לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים וְדָוִד וְאַנְשָׁיו עֹבְרִים בְּאַחֲרֹנָה עִם־
? iſti Hebræi Quid : Peliſtim principes Dixeruntque .Achis
אָכִישׁ: וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה
ſervus David iſte Nonne : Peliſtim principes ad Achis Dixitque
3 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה דָּוִד עֶבֶד
jam vel ,diebus jam mecum fuit qui Iſrael regis Saul
שָׁאוּל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ־זֶה
diem ad uſque *ejus* cadere die à quicquam eo in inveni non & ,annis
שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ עַד־הַיּוֹם
ei dixeruntque ,Peliſtim principes eum *ſuper* ſunt irati Et ? hanc
4 הַזֶּה: וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ
,ſuum locum ad revertatur & ,virum redire Fac : Peliſtim principes
שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הָשֵׁב אֶת־הָאִישׁ וְיֵשֶׁב אֶל־מְקוֹמוֹ
,prælium in nobiſcum deſcendat non & ,*ibi* eum conſtituiſti quo
אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יֵרֵד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה
acceptabitur quo in & : prælio in *adverſarium in* nobis ſit non &
וְלֹא־יִהְיֶה־לָנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה
? horum virorum capitibus in nonne ? *ſuum dominum ad hic*
וְהֹא אֶל־אֲדֹנָיו הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם:
Percuſſit :dicendo ,choris in *ei* concinebant cui David hic Nónne
5 הֲלוֹא־זֶה דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנוּ־לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה
Achis *clamavit* Et ? ſuos millia decem *in* David & ,ſuos mille *in* Saul
שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו: וַיִּקְרָא אָכִישׁ
bonus & ,*tu* rectus quia ,Dominus Vivit :eum ad dixit & ,David *ad*
6 אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־יְהוָה כִּי־יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב
: *caſtramentationem* in mecum *te veniendo* & ,*te egrediendo* ,meis oculis in
בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה
diem ad uſque me ad *te ingredi* die à malum te in inveni non quia
כִּי לֹא־מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם בּוֹאֲךָ אֵלַי עַד־הַיּוֹם
.*tu* bonus non *ſatraparum* oculis in & : hanc
הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסְּרָנִים לֹא־טוֹב אָתְּה:

Verſio VULG. LAT.

20 Statimq; Saul cecidit porrect⁹ in terrā: extimuerat enim verba Samuelis, & robur nō erat in eo, quia non comederat panē totâ die illâ. Ingreſſa eſt itaque mulier illa ad Saul, (conturbat⁹ enim erat valdè) dixítque ad eū; Ecce obedivit ancilla tua voci tuæ, & poſui animā meā in manu mea: et audivi ſermones tuos, quos locutus es ad me. Nunc igitur audi & tu vocē ancillæ tuæ, & ponā corā te bucellā panis, ut comedens convaleſcas, & poſſis iter agere. Qui renuit, & ait; Non comedam. Coegerunt autem eum ſervi ſui et mulier, et tandē auditâ voce eorū ſurrexit de terra, & ſedit ſuper lectum.
24 Mulier autē illa habebat vitulū paſcualē in domo, & feſtinavit, et occīdit eū: tollénſq; farinā, miſcuit eā, et coxit azyma. Et poſuit ante Saul et ante ſervos ej⁹. Qui cùm comediſſent, ſurrexerunt, et ambulaverunt per totam noctem illam.

CAP. XXIX.

1 COngregata ſunt ergò Philiſthiim univerſa agmina in Aphec: ſed et Iſrael caſtrametatus eſt ſuper fontē, qui erat in
2 Jezrahel. Et ſatrapæ quidem Philiſthiim incedebant in centuriis et millib⁹: David autem et viri ejus erant in noviſſimo
3 agmine cum Achis. Dixerúntque principes Philiſthiim ad Achis, Quid ſibi volunt Hebræi iſti? Et ait Achis ad principes Philiſthiim; Nū ignoratis David, qui fuit ſervus Saul regis Iſrael, et eſt apud me multis dieb⁹, vel annis, et non inveni in eo quidquam, ex die quā transfūgit ad me, uſque ad
4 diē hanc? Irati ſūt autē adverſùs eum principes Philiſthiim, et dixerunt ei; Revertatur vir iſte, et ſedeat in loco ſuo, in quo conſtituiſti eū, et non deſcendat nobiſcū in prælio, ne fiat nobis adverſari⁹, cùm præliari cœperim⁹: quomodò enim aliter poterit placare dominū ſuū, niſi in capitib⁹ noſtris? Nónne iſte eſt David, cui
5 cantabant in choris, dicentes; Percuſſit Saul in millibus ſuis, et David in decē millibus ſuis? Vocavit ergò Achis David,
6 et ait ei; Vivit Dūs, quia rectus es tu, et bonus in conſpectu meo: et exitus tuus, et introitus tuus mecū eſt in caſtris: et non inveni in te quidquam mali, ex die quâ veniſti ad me, uſque in diem hanc: ſed ſatrapis non places.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

10 Καὶ ἔπαυσι Σαὺλ κ) ἔφεσιν ἰσχυὸς ὅτι τὴν γλῶ, κ) ἐφοβήθη (φόβρα ἀπὸ τ῀ λόγων Σαμυὴλ, (χ) κ) ὁ αὐτῷ οὐκ ἦν ἰσχὺς ἔτι, ὅ-
21 τ⁹ ἔφαγε ἄρτον ὅλω τὴν (ψ) ἡμέραν κ) ὅ-λω τὴν νύκτα ἐκείνω. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς Σαὺλ, κ) εἶδεν ὅτι (ω) ἔπαυσι (φόβρα, κ) εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ δὴ ἤκουσεν ἡ δ᾽ὅλη (σ τ῀ς φωνῆς (σ, κ) ἐθέμω τὴν ψυχήν μ⁽ ἐν τῇ χειρί μ⁽, κ) ἤκουσα τ῀ λόγοις ὓς ἐλάλησάς μοι. Καὶ νῦν ἄκουσον δὴ (α) φωνῆς τ῀ς δ᾽ὅλης (σ, κ) φαθήσω ἐνώπιόν (σ ψωμὸν ἄρτυ, κ) φάγε, κ) ἔσαι
23 (β) (οὶ ἰσχύς, ὅτι πορεύη ἐν ὁδῷ. Καὶ ἤκουσεν φαγεῖν. κ) παρεβιάζοντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτ῀ κ) ἡ γυνὴ, κ) ἤκουσε τ῀ς φωνῆς αὐτ῀ν, κ) ἀνέστη ἀπὸ τ῀ς γ῀ς, κ) ἐκάθισεν ὅπ τὸν δίφρον. Καὶ τῇ γυναικὶ ἦν δάμαλις νομὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ· κ) ἔσπευσε κ) ἔθυσεν αὐτὴν· κ) ἔλαβεν ἄλευρα κ) ἐφύρασε, κ) ἔπεψεν ἄζυμα. Καὶ προσήγαγεν ἐνώπιον Σαὺλ, κ) ἐνώπιον τ῀ παίδων αὐτ῀ κ) ἔφαγον κ) ἀνέστη κ) ἀπῆλθον τὴν νύκτα ἐκείνω.

MS. A. (χ) κ) ἰσχὺς οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ ἔτι, (ψ) ἡμέραν ἐκείνω, κ) ὅλην τὴν νύκτα. Καὶ (ω) ἔπαυσεν (α) τ῀ς φωνῆς τ῀ς (β) ἐν (οὶ

ΚΕΦ. κθ'.

1 Καὶ (α) συναθροίζουσιν ἀμόφυλοι πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτ῀ν εἰς Ἀφὲκ, κ) Ἰσραὴλ παρενέβαλεν ἐν Ἀενδὼρ τὴν ἐν (β) Ἰεζ-
2 ραέλ. Καὶ οἱ σατράπαι τ῀ν ἀμοφύλων παρεπορεύοντο εἰς ἑκατοντάδας κ) χιλιάδας, κ) Δαυὶδ κ) οἱ ἄνδρες αὐτ῀ παρεπορεύοντο (γ) ἐπ᾽ ἐσχάτων μετὰ Ἀγχούς. Καὶ εἶπον οἱ (απροφύλακες τ῀ν ἀλλοφύλων, Τίνες οἱ διαπορεύόμενοι ὅτοι; κ) εἶπεν Ἀγχῦς πρὸς τοὺ (τρατηγὸς τ῀ν ἀλλοφύλων, Οὐχ ὅτος Δαυὶδ ὁ δ᾽ὅλ(ο) (δ) Σαὺλ βασιλέως Ἰσραὴλ; γέγονε μ⁽ ἡμ῀ ἡμέρας τοῦτο δεύτερον ἔτ(ς, κ) οὐχ ηὑρηκα ἐν αὐτῷ (ε) ὐδὲν ἀφ᾽ ἧς
4 ἡμέρας ἐνέπεσε πρός με κ) ἕως τ῀ς ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἐλυπήθη ἐπ᾽ αὐτ῀ οἱ (τρατηγοὶ τ῀ ἀλλοφύλων, κ) λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπόστρεψον τ῀ ἄνδρα, κ) ἀποστραφήτω εἰς τὸν τόπον αὐτ῀, ὃ κατέσησας αὐτὸν ἐκεῖ, κ) μὴ
ἐρχέσθω μ⁽ ἡμ῀ εἰς τὸν πόλεμον, κ) μὴ γ-
νέσθω ἐπίσκ(ο) τ῀ς παρεμβολ῀ς ᾽κ) ἐν τίνι διαλλαγήσ(ε) ὅσ(τ) τῷ κυρίῳ αὐτ῀; οὐχὶ ἐν
5 τ῀ς κεφαλ῀ς τ῀ ἀνδρῶν ἐκείνων; Οὐχ ὅσ(τ) Δαυὶδ, ᾧ ᾠζ῀χον ἐν χορεῖς, λέγοντες, Ἐπάταξε Σαὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτ῀, κ) Δαυὶδ
6 ἐν μυριάσιν αὐτ῀; Καὶ ἐκάλεσεν Ἀγχῦς τὸν Δαυὶδ, κ) εἶπεν αὐτῷ, Ζ῀ κύρι(ς, ὅτι εὐθὺς σὺ κ) ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μ⁽, κ) ἡ ἔξοδός (σ κ) ἡ εἴσοδός (σ μετ᾽ ἐμ῀ ἐν τῇ παρεμβολ῀, κ) ὅτι οὐχ ηὑρηκα (ζ) κατὰ (σ κακίαν ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἦκεις πρός με (η) ἕως τ῀ς (ήμερον ἡμέρας· κ) ἐν ὀφθαλμοῖς τ῀ Σατραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σύ.

MS. A. (α) συναθροίζονται (β) Ἰζραέλ. Καὶ (σατράπαι (γ) ἐπ᾽ ἐσχάτῳ (δ) Σαὺλ * φυλ῀ς Ἰσραήλ; ὃς γέγονεν (ε) ὄφθην (ζ) ἐν (σὶ (η) ἕως τ῀ ἡμέρας τ῀ (ήμερον κ)

Et (b) feſtinavit Saul, & cecidit (i) porrectus ſuper terram, & timuit valdè à ſermonibus Samuel: & in eo non fuit fortitudo ullā: nam enim comederat panem totâ die, et totâ nocte illâ. Et intravit mulier ad Saul, & vidit quia feſtinabat valdè: Et dixit ad eum, Ecce nunc audivit ſerva tua vocem tuam: & poſui animam meam in manu mea: & audivi verba, quæ locutus es mihi. Et nunc audi, quæſo, vocem ancillæ tuæ, & apponam coram te buccellam panis, & comede: & erit tibi fortitudo, quoniam valdè in via. (k) Et noluit comedere. Et coegerunt eum pueri ejus, & mulier: & audivit vocem eorum, & ſurrexit de terra, & ſedit ſuper ſellam. Et mulieri erat (l) vitulus paſcualis in domo, & feſtinavit, & immolavit eam: & ſumpſit farinas, & conſperſit, & coxit azyma. Et attulit coram Saul, & coram pueris ejus. Et comederunt, & ſurrexerunt, & abierunt nocte illâ.

CAP. XXIX.

ET congregant alienigenæ agmina caſtra ſua in Aphec. Et Iſrael caſtrametatus eſt in (a) Andor, quæ in Jezrael. Et ſatrapæ alienigenarum tranſibant ad centurias, et ad millia. Et David, & viri ejus tranſibant in poſtremis cum Anchus. Et dixerunt ſatrapæ alienigenarum, Quinam iſti (b) pertranſeuntes? Et dixit Anchus ad duces alienigenarum, Nónne hic David ſervus Saul regis Iſrael? (c) Fuit nobiſcum dies, hunc ſecundum annum: et non inveni in eo quicquā, ex quo die (d) incidit ad me, & uſque in diem hanc. Et (e) contriſtati ſunt ſuper eum duces alienigenarum: et dicunt ei; Fac revertivum, et revertatur ad locum ſuum, ubi collocāſti eum illîc, et non veniat nobiſcum ad bellum, et ne fiat inſidiator caſtrorum. Et in qua conciliabitur hic domino ſuo? Nónne in capitibus virorum iſtorum? Nónne iſte David cui concinebant in choris, dicentes; Percuſſit Saul in millibus ſuis, et David in decem millibus ſuis? Et vocavit Anchus David, & dixit ei; Vivit Dominus, quia rectus tu, et bonus in oculis meis, et exitus tuus, et introitus tuus mecum in caſtris: et quia non inveni de te malum ex qua die venis ad me uſque hodiernam diem. Et in oculis ſatraparum non bonus tu.

הגרום יונתן Targum JONATHAN.

20 וְאוּחֵי שָׁאוּל וּנְפַל מְלֵי קוֹמָתֵיהּ לְאַרְעָא וּדְחִיל לַחֲדָא מִפִּתְגָמֵי שְׁמוּאֵל אַף חֵילָא לָא
21 הֲוָה בֵּיהּ אֲרֵי לָא אֲכַל לַחְמָא כָּל יוֹמָא וְכָל לֵילְיָא: וַאֲתַת אִתְּתָא לְוָת שָׁאוּל וַחֲזַת אֲרֵי
אִתְבְּהִיל לַחֲדָא וַאֲמַרַת לֵיהּ הָא קַבֶּלֶת אַמְתָךְ מִנָּךְ וּמְסָרִית נַפְשִׁי כְּעַל נַב לְאִתְקְטָלָא
22 וּשְׁמַעִית יַת פִּתְגָמָךְ דְּמַלֶּלְתָּא עִמִּי: וּכְעַן קַבֵּיל כְּעַן אַף אַתְּ לְמֵימַר לְאַמְתָךְ וַאֲשַׁוִּי
23 קֻדָּמָךְ פִּתָּא דְּלַחְמָא וְאֵכוֹל וְיֵהֵי בָךְ חֵילָא אֲרֵי תֵּיזֵיל בְּאוֹרְחָא: וְסָרֵיב וַאֲמַר לָא אֵיכוֹל
וְאִתְקִיפוּ בֵּיהּ עַבְדּוֹהִי וְאַף אִתְּתָא וְקַבֵּיל לְמֵימְרְהוֹן וְקָם מֵאַרְעָא וְיָתֵב עַל עַרְסָא:
24 וְלְאִתְּתָא עֶגֶל פַּטִּים בְּבֵיתָא וְאוֹחֵיאַת וּנְסִיבַת קֶמְחָא וְלָשַׁת וַאֲפַתֵּיהּ פַּטִּיר:
25 וְקָרִיבַת קֳדָם שָׁאוּל וְקֳדָם עַבְדּוֹהִי וַאֲכָלוּ וְקָמוּ וַאֲזָלוּ בְּלֵילְיָא הַהוּא:

כט

1 וְכַנְשׁוּ פְּלִשְׁתָּאֵי יַת כָּל מַשְׁרִיתְהוֹן לַאֲפֵק וְיִשְׂרָאֵל שָׁרֵן בְּעֵינָא דִי בְיִזְרְעֶאל: וְטוֹרְנֵי
2 פְּלִשְׁתָּאֵי עֲבָרִין לְמָאוָן וּלְאַלְפִין וְדָוִד וְגֻבְרוֹהִי עֲבָרִין בְּבַתְרֵיתָא עִם אָכִישׁ: וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי
3 פְּלִשְׁתָּאֵי מָה יְהוּדָאֵי הָאִלֵּין וַאֲמַר אָכִישׁ לְרַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי הֲלָא דִין דָּוִד עַבְדָּא דְשָׁאוּל
מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה עִמִּי דְּנָן יוֹמִין אוֹ דְנָן שְׁנִין וְלָא אַשְׁכַּחִית בֵּיהּ מִדְּעָם בְּיוֹם מִיוֹמָא
4 דְּאִתְפְּרַשׁ לְוָתִי עַד יוֹמָא הָדֵין: וּרְנִיוּ עֲלוֹהִי רַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַרוּ לֵיהּ רַבְרְבֵי
פְּלִשְׁתָּאֵי אַתֵּיב יַת גַּבְרָא וְיִתּוֹב לְאַתְרֵיהּ דְּמַנְיְתֵיהּ תַּמָּן וְלָא יֵחוֹת עִמָּנָא בְּקְרָבָא וְלָא יֵהֵי
5 לְשָׂטָן בְּקְרָבָא וּבַמֶּה יִתְרְעֵי דִין לְוָת רִבּוֹנֵיהּ הֲלָא בְּרֵישֵׁי גַּבְרַיָּא הָאִנּוּן: הֲלָא דִין
דָּוִד דְּמַשְׁמְעִין לֵיהּ בְּחַנָּיָא לְמֵימַר קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִבְבָן: וּקְרָא אָכִישׁ לְדָוִד
וַאֲמַר לֵיהּ קַיָּם הוּא יְיָ אֲרֵי כָּשֵׁר אַתְּ וְטָב בְּעֵינַי מַפְקָךְ וּמֵעֲלָךְ עִמִּי בְּמַשְׁרִיתָא אֲרֵי לָא
אַשְׁכַּחִית בָּךְ מִדְּעָם בְּיוֹמָא דְאַתֵּיתָא לְוָתִי עַד יוֹמָא הָדֵין וּבְעֵינֵי טוֹרַנְיָא לָא תַקִּין אַתְּ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et feſtinavit Saul, & cecidit plena ſtatura ſua in terrā, & timuit valdè à verbis Semuel; & etiā virtus non fuit in eo, quia non comederat panē tota die & tota nocte. Et venit mulier ad Saul, & vidit quòd conturbatus eſſet valdè, & dixit illi, Ecce obedivit ancilla tua tibi; & tradidi animā meā propè ut occideretur, & audivi verbū tuū quod locutus es mecum. Et nunc, accipe nunc etiā tu verbū ancillæ tuæ, & ponam ante te buccellā panis, & comede, & erit in te virtus ut eas in via. Et renuit, & dixit, Non comedā: & invaluerunt in eum ſervi ejus, & etiā mulier, & acquieſcit ad dicta illorum, & ſurrexit à terra, & ſedit ſuper lectum. Et mulieri vitulus ſaginatus in domo ſua, & feſtinavit & mactavit eum, & accepit farinā & miſcuit, & coxit eam azymum. Et attulit ante Saul & ante ſervos ejus, & comederunt, & ſurrexerunt, & abierunt in nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregaverunt Peliſtæi omnia caſtra ſua ad Aphek, et Iſrael poſuerunt [*caſtra*] in fonte qui in Izraghel. Et tyranni Peliſtæorum tranſeuntes per centena et per millena; et David et viri ejus tranſeuntes in poſteriori cum Akis. Et dixerunt magnates Peliſtæorum, Quid Jehudæi iſti? Et dixit Akis ad magnates Peliſtæorum, Nónne hic David ſervus Saul regis Iſrael, qui fuit mecum his diebus, aut his annis, et non inveni in eo quicquam mali à die quo ſeparatus eſt ad me uſque ad diem hunc? Et indignati ſunt ſuper eū magnates Peliſtæorū, et dixerunt illi magnates Peliſthæorū, Redire fac virū, et redibit ad locū ſuū cui præfeciſti eum ibi, et non deſcendet nobiſcum in bello, et non erit in Zratan in bello: et in quo reconciliabitur hic domino ſuo, nónne in capitib⁹ virorum horum? Nónne hic David, cui audire faciebant in canticis, dicendo: Occidit Saul in millibus, et David in decem millibus? Et vocavit Akis Davidem, et dixit illi, Permanens ipſe Dominus quòd rectus tu, et bonus in oculis meis: exitus tuus et introitus tuus mecum in caſtris, quia non inveni in te quicquam mali, ex die quo veniſti ad me uſque ad diem hanc, et in oculis tyrannorum non gratus es.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum Saul confestim cecidit pronus in terram, verbis Samuelis admodum perterritus; vis etiam non erat in eo, quia totâ die illâ & totâ nocte non comederat cibũ. Quare accedens mulier illa ad Saulem, & videns eum valdè timuisse, dixit ei; Ecce obtemperavit ancilla tua voci tuæ, & posui vitam meam in manibus tuis, & acquievi verbis tuis quæ dixisti mihi. Audi igitur tu quoque vocem ancillæ tuæ: apponam tibi frustum panis, ut comedas, viréscque resumas; quandoquidem viam es aggressurus. Renuente verò & ad eam dicente, Non comedam, efflagitárunt ab eo servi ejus unà cum muliere: demum auscultans voci eorum, surrexit è terra sedítque super lectum. Mulier autem illa vitulum habebat domi suæ nutritum, quem festinans jugulavit; & accipiens farinam, pinsuit, coxítq; azymum: Deinde obtulit Sauli & servis ejꝰ; qui cùm comedissent, surrexerunt, & iter fecerunt eâdem nocte.

CAP. XXIX.

Congregaverunt igitur Philistæi copias suas omnes ad Aphec, Israelitis castra habentibus in In quæ est in Jezrael. Et tyranni Philistæorũ transibãt ante centurias et millenos, David autẽ & viri qui cum eo erãt, transibant in extremis *agminibus* cum Achis. Dixerúntque magnates Philistæorum ad Achis, Quò transeũt hi? Dixit Achis magnatibꝰ Philistæorum, Hic est David servꝰ Saulis regis Israel, qui mansit apud nos duobꝰ annis, et mensibus, neque deprehendi in eo quicquã ex quo die venit ad me in hunc usque diem. Sed irati in eum magnates Philistæorum dicunt ei, Ejice virum ut redeat ad locũ ubi præfecisti eum, & non abeat nobiscum ad bellum, ne sit nobis molestiæ in bello: quâ enim re conciliaretur vir iste cum domino suo, nisi capite nostro? Nónne hic est David ille cui canebant filiæ Israel cum sistris, ac dicebant; Occidit Saul millia, David autẽ myriadas? Quapropter advocans Achis Davidem, ait illi, Vivit Dominus, tu rectus es, & bonus foret in oculis meis ingressus & egressus tuꝰ mecũ in bello, cùm nihil pravi deprehenderim in te ex quo die venisti ad nos ad hunc usque diem; at in in oculis tyrannorũ non es bonus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Corruit illicò Saul in faciẽ suã super terram, timuitque verba Samuelis timore vehementi, ita ut nulla maneret in eo vèl erigendi sese: nullum enim cibum gustaverat illâ die nocteq;. Accedens autem mulier illa ad Saulem, & videns eum summo pavore perculsum, dixit ad eum, Sciat quòd ancilla tua obedivit tibi, & acquievit rogatis tuis, posuiq; animam meam in manibus tuis, & susceperi verba tua quæ locutus es ad me. Audi igitur tu quoq; verba ancillæ tuæ, & acquiesce sermoni meo: proponam tibi frustum panis, ut comedas, viresque sumas; quandoquidem laborem itineris suscipere decrevisti. Verum noluit acquiescere dictis ejus, dixitque ad eam, Nihil comedam: servis autem ejus, & mulieri quoque illâ rogantibus eum, acquievit illis, & surgens de terra sedit super lectum. Erat autem apud mulierem illam vitulus quẽ domi suæ nutriebat; eum illico mactavit: & accipiens farinam pinsuit eã, & coxit azymum: Obtulitque Sauli & servis ejus, qui cùm comedissent, surrexerunt, & noctu iter fecerunt.

CAP. XXIX.

Congregantibus itaq; Palestinis copias suas in Aphec, castrametati sunt Israelitæ prope civitatẽ Jezrael. Et surgentes duces Palestinorum recensuerunt centurias & chiliades: David autem & socii sui gradiebantur in postrema acie cum Achis rege. Et dixerunt duces Palestinorum ad Achis, Quò pergunt hi nobiscũ? Dixit Achis ducibus Palestinorum, Hic est David servus Saulis regis filiorum Israel, qui cùm manserit apud nos anno & mensibus aliquot, nihil pervesti aut exosi deprehendimus in eo; imò reperimus eum integrum ab eo die quo venit ad nos in hunc usque diem. At irati duces Palestinorũ dixerunt, Remitte virũ istum ad locum in quo eum collocãras, & non pergat nobiscũ ad prælium, nec sit nobis offendiculo dum pugnabimus. Putásne virũ istũ nullã Domini sui rationẽ habere? nil aliud optaret, nisi ut nos trucidaremus, dominꝰ autẽ suus victor existeret. Annon hic est David ille cui filiæ Israelis tympanis quadratis canebant dicentes, Saul interfecit millia, David autem millia millium. Accersivit autẽ Achis Davidẽ, & dixit ad eũ, Vivit Dominꝰ quòd integer es apud me, & gratus es mihi, & approbavi ingressũ tuũ et egressũ tuũ mecũ ad bellũ, neq; deprehendi in te crimen ab eo die quo venisti ad nos ad hunc diẽ: verùm in oculis principum Palestinorum non es integer.

שמואל א : ל

oculis in malum facies non & : pace in vade & ,revertere nunc Et

7 וְעַתָּה שׁוּב וְלֵךְ בְּשָׁלוֹם וְלֹא תַעֲשֶׂה רָע בְּעֵינָי

,feci quid Quia : Achis. ad David Dixitque .Philistim principum

8 סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ כִּי מָה עָשִׂיתִי

ad usque *tuas facies ad* fui qua ,die à tuo servo in inveniſti quid &

וּמָה־מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר הָיִיתִי לְפָנֶיךָ עַד

? regis mei domini inimicos *in* pugnem & veniam non quòd ,hanc diem

הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ :

tu bonus quòd Novi : David ad dixitque ,Achis reſpondit Et

9 וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב אַתָּה

:dixerunt Peliſtim principes *Verùm* .Dei angelus ſicut meis oculis in

בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים אָמְרוּ

ſervi & ,mane *in manicis* nunc Et .prælium in nobiſcum aſcendat Non

10 לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה : וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי

illuceſcet & ,mane *in manicabitis* & ; tecum venerunt qui ,tui domini

אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ אִתָּךְ וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר וְאוֹר

,mane *in eundum ad* ,ejus viri & ,ipſe David *manicavit* Et .ite & , vobis

11 לָכֶם וְלֵכוּ : וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר

.Izrehel aſcenderunt Peliſtim Et .Peliſtim terram ad *redeundum ad*

לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל :

CAP. XXX.

,tertia die in Siclagh ejus viri & David *veniendo in* fuit Et

1 וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי

percuſſerant & : Siclagh ad & ,meridiem *ad ſe diffuderat* Hamalechitæ &

וַעֲמָלֵקִי פָּשְׁטוּ אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צִקְלַג וַיַּכּוּ

duxerant captivas Et .igne in eam combuſſerant & ,Siclagh

2 אֶת־צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ : וַיִּשְׁבּוּ אֶת

virum interfecerunt non ,magnũ ad uſq; & parvo à ,ea in quæ ,mulieres

הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל לֹא הָמִיתוּ אִישׁ

civitatẽ ad ejus viri & ,David venit Et .ſuã viã in abierũt &,duxerũt &

3 וַיִּנְהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם : וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר

eorum filiæ & ,eorum filii & ,eorum uxores & : igne in combuſta ecce &

וְהִנֵּה שְׂרוּפָה בָאֵשׁ וְנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם

eo cum qui populus & ,David levavit Et .erant ducti captivi

4 נִשְׁבּוּ : וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת

duæ Et .ſiendum ad *vis* eis in non donec ,fleverunt & ,ſuam vocem

קוֹלָם וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת : וּשְׁתֵּי

Abigail & ,Jezrehelita Achinoham ,fuerant ductæ captivæ David uxores

נְשֵׁי־דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל

dixerunt quia ,valde David *ſuit anguſtia* Et .Charmelitæ Nabal uxor

6 אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי : וַתֵּצַר לְדָוִד מְאֹד כִּי־אָמְרוּ

omnis anima eſſet affecta amaritudine quòd ,eum *lapidandum ad* populus

הָעָם לִסְקְלוֹ כִּי־מָרָה נֶפֶשׁ כָּל־

David ſe roboravit Et .ſuis filiabus ſuper & ,ſuis filiis ſuper *viri* ,populi

הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָיו וְעַל־בְּנֹתָיו וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד

filium ſacerdotem Ebjathar ad David dixit Et .ſuo Deo Domino in

בַּיהוָה אֱלֹהָיו : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בֶּן־

Ebj.thar *accedere fecit* Et .ephod mihi quæſo *accedere Fac* :Achimelech

7 אֲחִימֶלֶךְ הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפוֹד וַיַּגֶּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־

: dicendo ,Domino *in* David interrogavit Et .*David ad* ephod

הָאֵפוֹד אֶל־דָּוִד : וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר

: ei dixit Et ? ipſum attingam Num ? *iſtud agmen* *poſt* Perſequar

8 הַאֶרְדֹּף אַחֲרֵי הַגְּדוּד־הַזֶּה הַאַשִּׂיגֵנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ

.erues eruendo & ,comprehendes comprehendendo quia ,Perſequere

רְדֹף כִּי־דָּלֹק תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל :

venerunt & ; ſecum qui viri ſexcenti & ,ipſe David abiit Et

9 וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ

eſt perſecutus Et .ſubſtiterunt *reſidui* & ,Beſor torrentem ad uſque

10 עַד־נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ : וַיִּרְדֹּף

viri ducenti ſubſtiterunt & : viri quadringenti & ,ipſe David

דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ מֵאתַיִם אִישׁ

.Beſor torrentem *tranſeundo à pigreſcebant* qui

אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֲבֹר אֶת־נַחַל הַבְּשׂוֹר :

Versio VUL. LAT.

7 Revertere ergò, & vade in pace, & non offendas oculos ſatraparũ Philiſthiim. Dixítque David ad Achis; Quid enim feci, & quid inveniſti in me ſervo tuo à die quâ fui in conſpectu tuo uſque in diẽ hanc, ut non veniam, & pugnẽ contra 8 inimicos dñi mei regis ? Reſpondens autẽ Achis, locut⁹ eſt ad David ; Scio quia bonus es tu in oculis meis, ſicut Angelus Dei: ſed principes Philiſthinorum dixerunt, Non aſcendet 10 nobiſcũ in præliũ. Igitur conſurge manè tu, & ſervi dñi tui, qui venerunt tecũ : & cùm de nocte ſurrexeritis, & cœperit diluceſcere, pergite. Surrexit itaque de nocte David ipſe & 11 viri ejus, ut proficiſcerentur manè, & reverterentur ad terram Philiſthiim : Philiſthiim autẽ aſcenderunt in Jezrahel.

CAP. XXX.

1 Cumque veniſſent David & viri ej⁹ in Siceleg die tertiâ, Amalecitæ impetum fecerant ex parte Auſtrali in Siceleg, et percuſſerant Siceleg, & ſuccendederant eam igni. Et captivas 2 duxerant mulieres ex ea, à minimo uſque ad magnũ : & non interfecerant quenquam, ſed ſecũ duxerant, & pergebant itinere ſuo. Cùm ergò veniſſent 3 David & viri ej⁹ ad civitatẽ, & inveniſſent eam ſuccenſam igni, & uxores ſuas, & filios ſuos, & filias ductas eſſe captivas, Levaverunt David & popul⁹ qui erat cum eo voces ſuas, & planxerunt donec deficerent in eis lacrymæ. Siquidem 4 & duæ uxores David captivæ ductæ fuerant, Achinoam Jezrahelites, & Abigail uxor Nabal Carmeli. Et contriſtat⁹ eſt 5 David valdè: volebat enim eũ popul⁹ lapidare, quia amara erat anima uniuſcujuſq; viri ſuper filiis ſuis & filiab⁹: confortat⁹ eſt autem David in Dño 6 Deo ſuo. Et ait ad Abiathar ſacerdotem filiũ Achimelech, Applica ad me ephod. Et applicavit Abiathar ephod ad 7 David. Et conſuluit David Dñm, dicẽs; Perſequar latrunculos hos, & comprehendam eos, an non ? Dixitq; ei Dñs; Perſequere : abſq; dubio enim comprehendes eos, & excuties 8 prædã. Abiit ergò David ipſe, & ſexcenti viri qui erant cum eo, et venerũt uſq; ad torrentẽ Beſor: & laſſi quidã ſubſtiterũt. Perſecutus eſt autẽ David 9 ipſe, et quadringenti viri: ſubſtiterant enim ducenti, qui laſſi tranſire non poterant torrentem Beſor.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ νῦν ἀνάστρεψε καὶ πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ μὴ (ϑ) ποιήσῃς κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς σου σατραπῶν ἀλλοφύλων. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀγχοῦς, Τί⁹ πεποίηκά σοι καὶ τί εὗρες ἐν τῷ δούλῳ σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦμην ἐνώπιόν σου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι οὐ μὴ ἔλθω (ι) πολεμήσας τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κυρίου μου τοῦ 9 βασιλέως; Καὶ ἀπεκρίθη Ἀγχοῦς (κ) πρὸς Δαυὶδ, Οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς (λ) μου, ἀλλ' οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων λέγουσιν, Οὐκ ἥξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον. 10 Καὶ νῦν ὄρθρισον (μ) τοπρωῒ σὺ καὶ οἱ παῖδες τοῦ κυρίου σου οἱ ἦκοντες μετὰ σοῦ, καὶ πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον οὗ κατέστησα (ν) ὑμᾶς ἐκεῖ, καὶ λόγον λοιμὸν μὴ θῇς ἐν καρδίᾳ σου, ὅτι ἀγαθὸς σὺ (ξ) ἐνώπιόν μου, καὶ (ο) ὀρθρίσατε ἐν τῇ ὁδῷ καὶ φωτισάτω ὑμῖν, καὶ πορεύσεσθε. 11 Καὶ ὤρθρισε Δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ (π) ἀπελθεῖν καὶ φυλάσσειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν (ρ) εἰς Ἰεζραήλ.

MS. A. (ϑ) ποιήσῃς (ι) πολεμῆσαι (κ) καὶ εἶπεν πρὸς (λ) μου καλὸς ἄγγελος θεοῦ, ἀλλ' οἱ (μ) τοπρωῒ καὶ (ν) ὑμᾶς, καὶ (ξ) ἐνώπιον ἐμοῦ, (ο) διορθρίσατε (π) ἀπελθεῖν τοπρωῒ καὶ (ρ) πρὸς Ἰσραήλ.

Κεφ. λ'.

1 Καὶ ἐγένετο εἰσελθόντος Δαυὶδ καὶ τῶν ἀνδρῶν (α) αὐτοῦ τῇ Σεκελὰκ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ Ἀμαλὴκ ἐπέθεντο ὀπὶ τὸν Νότον καὶ ἐπὶ τὴν (β) Σεκελὰκ, καὶ ἐπάταξε τὴν (ζ) Σεκελὰκ, καὶ ἐνέπρησεν 2 ᾗ αὐτὴν ἐν πυρί. (δ) Καὶ τὰς γυναῖκας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ μικροῦ (ε) ἕως μεγάλου οὐκ (ζ) ἐθανάτωσεν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἀλλ' ᾐχμαλώτευσε, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν. 3 Καὶ ἦλθε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ ἐμπεπύρισαι ἐν πυρί, αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν 4 (η) ᾐχμαλωτευμένοι. Καὶ ἦρε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσε ἕως ὅτου οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς ἰσχὺς (θ) ἔτι τοῦ κλαίειν. 5 Καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες Δαυὶδ ᾐχμαλωτεύθησαν, Ἀχιναὰμ ἡ (ι) Ἰεζραηλίτις, καὶ Ἀβιγαία ἡ γυνὴ Νάβαλ τοῦ Καρμηλίτου. Καὶ 6 ἐθλίβη Δαυὶδ σφόδρα, ὅτι εἶπεν ὁ λαὸς λιθοβολῆσαι αὐτὸν, ὅτι κατώδυνος ψυχὴ παντὸς τοῦ λαοῦ ἑκάστου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ. καὶ ἐκραταιώθη Δαυὶδ ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ. 7 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα υἱὸν (κ) Ἀχιμέλεχ, Προσάγαγε τὸ ἐφούδ. (λ) Καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου, λέγων, Εἰ καταδιώξω ὀπίσω τῶν γεδδὼρ τούτων; (μ) εἰ καταλήψομαι αὐτούς; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Καταδίωκε, ὅτι καταλαμβάνων (ν) καταλήψῃ αὐτούς, καὶ ἐξαιρούμενος ἐξελῇ. 9 Καὶ ἐπορεύθη (ξ) Δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ (ο) ἔρχονται ἕως τοῦ χειμάρρου Βοσὸρ, καὶ οἱ φθάσαντες ἔστησαν. (π) Καὶ κατεδίωξεν ὁ Δαυὶδ 10 αὐτὸς καὶ τετρακόσιοι ἀνδράσιν. ὑπέστησαν δὲ διακόσιοι ἄνδρες οἳ τινες ἐκάθισαν πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Βοσόρ.

MS.A. (α) αὐτοῦ εἰς Σικλὰγ (β) Σικλὰγ, (ζ) Σικλὰγ, καὶ ἐνέπρησεν (δ) Καὶ ᾐχμαλώτευσεν καὶ τὰς γυναῖκας (ε) καὶ ἕως (ζ) ἐθανάτωσεν (η) αἰχμαλωτευόμενοι. (θ) ἔτι κλαίειν. (ι) Ἰζραηλείτις, (κ) Ἀχιμέλεχ, (λ) Καὶ προσήγαγεν Ἀβιάθαρ τὸ ἐφοὺδ πρὸς Δαυὶδ, καὶ ἐπηρώτησεν (μ) καὶ καταλήμψομαι (ν) καταλήψῃ, καὶ (ξ) Δαυὶδ καὶ οἱ (ο) ἔρχεται (π) Καὶ ἐξακόσιοι Δαυὶδ σὺν τετρακοσίοις

Et nunc revertere, & vade in pace: et non facies malum in oculis ſatraparum alienigenarum. Et dixit David ad Anchus, Quid feci tibi ? & quid inveniſti in ſervo tuo, ex qua die fui coram te, & uſq; ad diem hanc; ut non veniam impugnans inimicos domini mei regis? Et reſpondit Anchus ad David ; Novi, quia bonus tu in oculis (f) meu. Sed ſatrapæ alienigenarum dicunt, Non veniet nobiſcum ad bellum. Et nunc diluculò ſurge manè, & pueri domini tui, qui venerunt tecum : & ite ad locum, ubi collocavi vos illic. Et verbum peſtilens ne poſueris in corde tuo: quoniam bonus tu coram me. Et diluculò ſurgite in viam; & illuceſcat vobis: & ite. Et diluculò ſurrexit David, ipſe, & viri ejus ad (g) abeundum, & cuſtodendum terram alienigenarum. Et alienigenæ aſcenderunt ad bellandum in Jezrael.

CAP. XXX.

Et factũ eſt, intrãte David, & viris ej⁹ in Secelac die tertiâ; Amalec incurſione fecit ad Auſtrũ, et ad Secelac: et percuſſit ipſã Secelac, et incenderũt eã in igni. Et mulieres, et (a) omnia quæ in ea, à parvo uſq; ad magnũ non mortificaverunt virum, et mulieres: ſed captivãrunt, & abierunt ad viã ſuam. Et venit David, et viri ej⁹ in civitatem: et ecce incenſa eſſet in igni. Uxores autẽ ipſorum, & filii ipſorũ, & filiæ ipſorũ captivatæ. Et elevavit David, & viri ejus vocem ſuam: et ploraverunt quoaduſq; non fuit in eis ultrà fortitudo ad plorandum. Et ambæ uxores David captivatæ fuerant, Achinaam Jezraelites, & Abigea uxor Nabal Carmelii. Et tribulatus eſt David valdè: quoniã dixit populus lapidare eum: quoniã amara anima univerſi populi, cujuſq; ſuper fil.os ſuos, & ſuper fil.as ſuas. Et confortatus eſt David in Domino Deo ſuo. Et dixit David ad Abiathar ſacerdotẽ filium Achimelech, Applica Ephud. (b) Et interrogavit David per Dominũ dicens; Si perſequar poſt (c) Geddur iſtud, ſi aſſequar eos? Et dixit ei; Perſequere, quoniam aſſequens aſſequẽris eos, et eruens erues. Et ivit David, ipſe & ſexcenti viri cũ eo: et veniẽt uſq; ad torrentem Boſor: (d) & reſtiti ſubſtiterunt. Et perſequutus eſt in quadringentis viris. Subſtiterãt autem ducenti viri, qui quidẽ ſederant trans torrentem Boſor.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

וכען תוב ואול בשלם ולא תעביד בישׁ בעיני טוריני פלשתאי : ואמר דוד לאכישׁ
אדמי מה עבדית ומה אשכחתא בעבדך מיומא דהויתי משמש קדמך עד יומא הדין
ארי לא אהדך ואניח קרבא בשנאי רבוני מלכא : ואתיב אכישׁ ואמר לדוד ידענא ארי
תקין את בעיני כמלאכא דיי ברם רברבי פלשתאי אמרו לא יסק עמנא בקרבא :
וכען אקדים דיוד הוא ועבדי רבונך דאתו עמך ותקדמון בצפרא וינהר לכון ותיזלון :
ואקדים דיוד הוא ועברוהי למיזל בצפרא למתב לארע פלשתאי ופלשתאי סליקו ליזרעאל :

ל

ויהוה כד אתא דוד ועברוהי לצקלג ביומא תליתאה ועמלקאה אתנגידו
על דרום ועל צקלג ואוקידו יתה בנורא : ושבו ית נשיא די בה מועירא ועד רבא
לא קטלו אנש ודברו ואזלו לאורחיהון : ואתא דוד ועברוהי לקרתא והא קליא
בנורא ונשיהון ובניהון ובנתיהון אשתביאו : ואדים דוד ועמא די עמיה ית קלהון
ובכו עד דלא הוה בהון חילא למבכי : ותרתין נשי דוד אשתביאה אחינעם
דיזרעאלאה ואביגיל אתת נבל דמכרמלא : ועקת לדוד לחדא ארי אמרו עמא
למרגמיה ארי מרת נפשא דכל עמא גבר על בנוהי ועל בנתיהי ואתקף דוד
במימרא דיי אלהיה : ואמר דוד לאביתר כהנא בר אחימלך קריב כען לי אפודא
וקריב אביתר ית אפודא לדוד : ושאיל דוד במימרא דיי למימר ארדוף בתר
משריתא הדא ואדבקניה ואמר ליה רדוף ארי אדביק תדביק ושובא תשוביב :
ואול דוד הוא ושית מאה גברא די עמיה ואתו עד נחלא דבשור ומקצתהון אשתארו :
ורדף דוד הוא וארבע מאה גברא ואשתארו מתן גברא דאתמנעו מלמעבר
ית נחל דבשור :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et nunc redi & ito in pace, & non facies malum in oculis tyrannorũ Peliſtæorũ. Et dixit David ad Akis, Nam quid feci aut quid inveniſti in ſervo tuo à die quo fui miniſtrãs ante te uſq; ad diem hanc, quòd non ibo & inibo bellũ in oſores dñi mei regis ? Et reſpondit Akis & dixit David, Cognovi quòd gratus tu in oculis meis ut angelus Dñi: verùm magnates Peliſtæorũ dixerunt, Non aſcendet nobiſcũ ad bellum. Et nunc anticipa in aurora & ſervi domini tui, qui venerunt tecũ, & anticipabitis in aurora, & illuceſcet vobis & ibitis. Et anticipavit David ipſe & viri ejus ad eundum in aurora, ad redeundum in terram Peliſtæorum : & Peliſtæi aſcenderunt ad Izraghel.

CAP. XXX.

Et fuit quando venit David & viri ej⁹ ad Zziklag in die tertia, & Ghamalekæi extracti ſunt ſuper Meridiem, & ſuper Sziklag, & incenderunt illam in igne. Et captivaverunt mulieres quæ in ea, à parvula & uſque ad magnã: & non occiderunt hominem, & duxerunt & abierunt ad viam ſuam. Et venit David & viri ejus ad urbem ; & ecce combuſta in igni, & uxores eorũ, & filii eorũ, & filiæ eorum captivati ſunt. Et levavit David & omnis populus qui cum illo, vocẽ ſuã, & ploraverunt uſque quò non fuit in eis virtus ad plorandum. Et duæ uxores David captivatæ ſunt, Ahhinogham quæ ex Jizraghel, & Abigail uxor Nabal qui ex Carmela. Et auguſtia fuit Davidi valdè, quia dixerunt populus ad lapidandum eum, quia amara fuit anima omnis populi viri ſuper filiũ ſuum, & ſuper filiam ſuã, & confortat⁹ eſt David in dicto Dñi Dei ſui. Et dixit David ad Abiathar ſacerdotẽ filiũ Ahhimelech, Affer nunc mihi Ephoda : & attulit Abiathar Ephoda ad David. Et rogavit David in dicto Dñi, dicendo: Sequar poſt exercitum hunc, & comprehendã illũ? & dixit illi, Sequere, quia comprehendendo comprehendes, & liberando liberabis. Et ivit David ipſe & ſexcenti viri qui cum eo, & venerunt uſq; ad fluvium Bezzor : & pars eorum relicti ſunt. Et ſecutus eſt David ipſe & quadringenti viri, & relicti ſunt ducenti viri, qui prohibiti ſunt à tranſeundo fluvium Bezzor.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Itaque revertere, & abi cum pace, & nequid mali committas in oculis tyrannorum Philistæorũ. Et Dixit David ad Achis, Quid feci? & quid deprehendisti in servo tuo ex quo die fui coram te usq; in hunc diem? Imò verò ibo, & pugnabo contra hostes dñi mei regis. Respondens autem Achis dixit Davidi, Novi te probum esse in oculis meis ut Angelum Dei: veruntamen magnates Philistæorum dicunt, Non ibit nobiscum ad bellum. Quapropter surge diluculò cum servis dñi tui, qui tecum venerunt in via; & cùm illuxerit vobis, redite. Surrexerunt ergò diluculò David & viri sui ut redirent in terram Philistæorum: Philistæi autem ascenderant ad Jezrael.

CAP. XXX.

Et cùm perveniſſet David ad Seneclagh die tertio, excurrerant Amalecitæ contra Negheb & contra Seneclagh, & igne combusserant eas: Et captivis ductis hominibus qui in iis erant, à parvo usque ad magnum, virisque neci traditis, abegerant & redierant in viam suam. Cùm perveniſſet, inquã, David cum viris suis ad civitatem, ecce combusta erat igni, & eorum uxores, filii, atque filiæ in captivitatem abductæ. Sublatâ ergò David ac populus voce suâ fleverunt adeo ut non superesset in eis vis flendi. Et *quamvis* duæ uxores Davidis captivæ ductæ essent, Ahineem Jezraelitis, & Abigal uxor Nabalis Carmelitæ: Et David admodum tristis esset, quòd populus eum lapidare proposuisset (emortua enim erat anima totius populi pro filiis & filiabus suis) tamen confirmavit se David in Domino Deo suo. Dixítque David Abiatharo sacerdoti filio Ahimelech, Affer mihi ephod: allatoque Abiathar ephod Davidi, Consuluit David Dñm, & ait, Persequar turmam istam? assequarne eam? Respondit ei, Persequere, quoniam brevi assequêris eam, & *prædam* eripies. Quapropter abiens ipse & sexcenti viri qui cum eo erant, pervenerunt usque ad torrentem Bosar, ubi reliquit David ducentos viros: Tum surgens David persecutus est ipse et quadringenti viri: ducenti verò qui manserant, surgentes custodierunt ne quis pertransiret torrentem Bosar.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Revertere ad locũ tuũ in pace, & ne resistas ducibus Palestinorum. Dixit David ad Achis, Quid feci? & quid turpe à servo tuo committi deprehendisti à die quo te conveni in hunc diem? Permitte quæso mihi ut abeam vobisciũ, & pugnem ciũ hostibus domini mei regis. Dixit Achis ad Davidem, Jam novi te sinceriũ esse, & tu apud me perinde es ac angelus Dei: at verò duces Palestinorum dixerunt, Non exibit nobisciũ ad prelium. Surge itaq; summo mane tu & servi domini tui, qui tecũ venerunt; & cùm illuxerit, discedite. Surrexit ergò David & socii suũ ut abirent ad terrã Palestinorũ: Palestini verò ascenderunt ad Jezrael.

CAP. XXX.

Cum autem perveniſſet David cum socius suis ad Sicelegh die tertio, Amalecitæ jam irruperant in Neghcb Sicelegh, & incenderant eam igni: Captivos duxerant quotquot in ea erant, tam parvos quàm magnos, viros occiderant, & captivis atq; gregibus abductis, abierant. Veniens itaquã David cum socius suis ad civitatem suam, invenerunt eam igni succensam, & uxores, filios ac filias suas captivas abductas. Extulit ergò David & socii ejus voces suas cũ fletu, adeo ut in deliquium incidissent, nec superesset eis vobur flendi. Duæ quoque uxores Davidis, Achinoam Jezraelitis, & Abigal uxor Nabalis Carmelitæ, captæ fuerant. Et cor Davidis maximo tædio & mœrore angebatur, eò quòd populus vellent eum lapidare: animi enim populi erant mœrore confecti propter filios & filias suas: David autẽ patienter ferens confidit in Deo Domino suo. Atque David ad Abiathar sacerdotem Achimelechi filium, Affer thoracem per quem exposcis oracula: allatoq; Abiathar instrumento oraculorũ ad Davidem, Consuluit David Dominũ, & ait, Egrediarne quæsitũ milites istos? & assequarne illos? Respondit Dominus, Egredere citò, quia brevi assequêris eos, & captivos eripies ab eis. Abiit itaque David unà cum sexcentis viris suis, & cùm perveniſſent ad torrentem Bosar, reliquit ibi David ducentos viros apud impedimenta sua, ut custodirent ea. Et profectus est David, & cum eo quadringenti viri: ducenti verò qui remanserant, constiterunt ad ripam torrentis ut caverent ne quis torrentem trajiceret.

שמואל א : ל

David ad eum *ceperunt* & ,agro in Ægyptium virum invenerunt Et 11
וַיִּמְצְאוּ אִישׁ־מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל־דָּוִד
ei dederunt Et .aquas ei ,pinaverũt & ;comedit & ,panem ei dederunt &
וַיִּתְּנוּ־לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקְהוּ מָיִם׃ וַיִּתְּנוּ־לוֹ 12
eum ad ej⁹ ſpirit⁹ eſt reverſus &,comedit & *:ficcos botros duos* &,caricæ fragmẽ
פֶּלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻקִים וַיֹּאכַל וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו
tribus & ,diebus tribus *aquas* biberat nec ,panem comederat non quia
כִּי לֹא־אָכַל לֶחֶם וְלֹא שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים וּשְׁלֹשֶׁת
Dixitque *? tu* unde & ,tu Cujus : David ei Dixitque .noctibus
לֵילוֹת׃ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי־אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר 13
,me⁹ dñs me dereliquit &,Hamalechitæ viri ſervus Ego :Ægyptius puer
נַעַר מִצְרִי אֲנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי אֲדֹנִי
,Cherethi meridiem *vaſtavimus* Nos .tres hodie ,ægrotavi quia
כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה׃ אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ נֶגֶב הַכְּרֵתִי 14
combuſſimus Siclagh & ;Chaleb meridiem ad & ,Jehudah quod *ſuper* &
וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה וְעַל־נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת־צִקְלַג שָׂרַפְנוּ
? iſtud agmen ad me facies deſcẽdere Num :David eum ad Dixitq; ,igni *in*
בָאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה
manũ in me *cõcludes ſi* &,me occides *ſi* *Deo in* mihi Jura :Dixitque
וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים אִם־תָּמִית אֹתִי וְאִם־תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד־
:eũ fecit deſcẽdere Et .*iſtud agmen* ad te faciã deſcẽdere & ,mei domini
אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה׃ וַיֵּרְדֵהוּ 16
tripudiãtes &,bibẽtes &,comedẽtes,terræ omnis *facies ſuper reliẽti* ecce &
וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים
terra è & ,Peliſtim terra è *ceperant quod* ,*magno ſpolio omni in*
בְּכָל־הַשָּׁלָל הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ
:eorũ craſtinũ in veſperã ad uſq; &,crepuſculo à David eos pcuſſit Et Jehudah
יְהוּדָה׃ וַיַּכֵּם דָּוִד מִנַּשֶּׁף וְעַד־הָעֶרֶב לִמָּחֳרָתָם 17
qui *pueri viri quadringenti niſi* quiſquam eis ex evaſit non &
וְלֹא נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־נַעַר אֲשֶׁר
ceperant quæ omnia David eruit Et .fugerũt &,camelos ſuper equitãrũt
רָכְבוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ׃ וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ 18
eis eſt deſideratum non Et .David eruit ſuas uxores duas & ; Hamalech
עֲמָלֵק וְאֵת שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד׃ וְלֹא נֶעְדַּר לָהֶם
ad uſq; & ,*ſpolio* à & ,filias & ,filios ad uſq; & magnũ ad uſq; & parvo à
מִן־הַקָּטֹן וְעַד־הַגָּדוֹל וְעַד־בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד
omne David *cepit* Et .David reduxit omnia ,ſibi *ceperunt* quæ omnia
כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם הַכֹּל הֵשִׁיב דָּוִד׃ וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל 20
Hoc :dixerunt & ; *ipſius acquiſitionis facies ad* duxerunt *bovem* & ,pecus
הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנֶה הָהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה
qui viros ducentos ad David Venitque .David *ſpolium*
שְׁלַל דָּוִד׃ וַיָּבֹא דָּוִד אֶל־מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר 21
.Beſor torrente in eos fecerãt reſidere & ,David poſt *eundo ab* fuerãt *pigri*
פִּגְרוּ מֵלֶכֶת אַחֲרֵי דָּוִד וַיּוֹשִׁבֻם בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר
acceſſit Et .ſecum qui ,populi occurſũ in &,David occurſũ in ſunt egreſſi Et
וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ
vir omnis reſpõdit Et .*pacem ad eis optavit* & ,populum David
דָּוִד אֶת־הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם׃ וַיַּעַן כָּל־אִישׁ 22
:dixerunt & ,David cum iverunt qui viris ex ,*Belial* & ,malus
רָע וּבְלִיַּעַל מִכָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ
quod ſpolio de eis dabimus non ,*mecum iverunt* non quod eo Pro
יַעַן אֲשֶׁר לֹא הָלְכוּ עִמָּנוּ לֹא־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר
.ibunt & ,ducent *&* ſuos filios & ,ſuam uxorem *vir quin* ; eruimus
הִצַּלְנוּ כִּי־אִם־אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְנִהֲגוּ וְיֵלֵכוּ׃
,nobis Dominus dedit Quæ .mei fratres ſic facietis Non:David dixit Et 23
וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא תַעֲשׂוּ כֵן אֶחָי אֶת אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָנוּ
,noſtra manu in ,nos *ſuper veniens agmen* dedit & ,nos cuſtodivit &
וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ׃
deſcendentis portio ſicut *Quis* *? hoc verbo* in *vobis* audiet quis Et 24
וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק ׀ הַיֹּרֵד
,*partientur* pariter ,*vaſa ſuper* manentis portio *ſicut* & ,prælium in
בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ׃

Verſio VUL.LAT.

11 Et invenerũt virũ Ægyptiũ in agro, et adduxerũt eũ ad David: dederũtq; ei panẽ ut comederet, et biberet aquã. Sed et
12 fragmẽ maſſæ caricarũ, et duas ligaturas uvæ paſſæ. Quæ cùm comediſſet, reverſ⁹ eſt ſpiritus ej⁹, et refocillatus eſt: nõ enim
13 comederat panẽ, neq; biberat aquã trib⁹ dieb⁹, et trib⁹ noctibus. Dixit itaq; ei David, Cuj⁹ es tu? vel unde? et quò
14 pergis? Qui ait; Puer Ægypti⁹ ego ſũ, ſerv⁹ viri Amalecitæ: dereliquit autẽ me dñs meus, quia ægrotare cœpi nudiuſterti⁹.
15 Siquidẽ nos erupimus ad Auſtralẽ plagã Cerethi, et cõtra Judã et ad Meridiẽ Caleb, et Siceleg ſuccendim⁹ igni. Dixitq; ei David; Potes me ducere
16 ad cuneũ iſtũ? Qui ait, Jura mihi ꝑ Deũ, ꝙ nõ occidas me, et nõ tradas me in man⁹ dñi mei, et ego ducã te ad cuneũ iſtũ. Et
16 juravit ei David. Qui cũ duxiſſet eũ, ecce illi diſcũbebant ſup faciẽ univerſæ terræ, comedentes et bibentes, et quaſi feſtũ celebrantes diẽ pro cunctã prædã, et ſpoliis quæ ceperãt de terra Philiſthiim, et de
17 terra Juda. Et pcuſſit eos David à veſpere uſq; ad veſperã alteri⁹ diei, et non evaſit ex
18 eis quiſquã, niſi quadringenti viri adoleſcentes, qui aſcenderãt camelos, et fugerãt. Eruit ergò David omnia quæ tulerãt Amalecitæ, et duas uxores ſuas
19 eruit. Nec defuit quidquam à parvo uſq; ad magnũ, tã de filiis quã de filiab⁹, et de ſpoliis, et quæcũq; rapuerãt, omnia reduxit David. Et tulit univerſos
20 greges & armenta, et minavit ante faciẽ ſuã: dixerúntq;, Hæc eſt prædа David. Venit autem David ad ducentos viros, qui laſſi ſubſtiterãt, nec ſequi potuerãt David, et reſidere eos juſſerat in torrente Beſor: qui egreſſi ſũt obviã David, et populo qui erat cũ eo. Accedens autẽ David ad populũ, ſalutavit eos pacificẽ. Reſpondẽſq; omnis vir peſſim⁹ et iniqu⁹, de
22 viris qui ierãt cũ David, dixit, Quia nõ venerũt nobiſcũ; nõ dabim⁹ eis quidquã de prædа, quã eruim⁹: ſed ſufficiat unicuiq; uxor ſua et filii: quos cũ
23 acceperint, recedãt. Dixit autẽ David; Non ſic facietis, fratres mei, de his quæ tradidit nobis Dñs, et cuſtodivit nos, et dedit latrũculos, qui eruperãt adverſũ nos, in man⁹ noſtras: Nec audiet vos quiſquã ſup ſermone hoc: æqua enim pars erit deſcẽdẽtis ad prælиũ, et remanentis
24 ad ſarcinas, et ſimiliter dividẽt.

Verſio GRÆ.LXX.Interp.

11 Καὶ ἐυρίσκουσιν ἄνδρα Αἰγύπτιον ἐν ἀγρῷ, καὶ
λαμβάνουσιν αὐτὸν, καὶ ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς
(ρ) Δαυὶδ, καὶ διέβασιν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἔφαγε,
12 καὶ ἐπότισ⁹ αὐτὸν ὕδωρ. Καὶ διέβασιν αὐτῷ
κλάσμα (σ) πλινθίου καὶ ἔφαγε, καὶ κατέση τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ (τ) ἐν αὐτῷ, ὅτι οὐ βεβρώκει ἄρ-
τον, καὶ οὐ πεπώκει ὕδωρ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
13 νύκτας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, Τίν⁹ ⸀σοῦ
εἶ, καὶ πόθεν εἶ; καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τὸ Αἰ-
γύπτιον, Ἐγώ εἰμι δοῦλ⁹ ἀνδρὸς Ἀμαλη-
κίτου, καὶ κατέλιπέ με ὁ κύριός μου, ὅτι ἠνω-
14 χλήθην ἐγὼ σήμερον τρισὶ. Καὶ ἡμεῖς
ἐπεδράμεμεν (υ) ὀπὶ ⸂ Νότου ⸃ (φ) Χερεθὶ, καὶ ἐπὶ
τὰ ⸂ Ἰουδαίας μέρη, καὶ ἐπὶ Νότου (χ) Χαλὲβ, καὶ
15 ⸂ Σικελὰκ ἐνεπυρίσαμεν ἐν πυρί. Καὶ εἶπεν
(ψ) αὐτῷ Δαυὶδ, Εἰ κατάξεις με ἐπὶ τὸ γε-
δοὺρ τοῦτο; καὶ εἶπεν, Ὄμοσον δή μοι κατὰ τοῦ
θεοῦ μὴ θανατώσῃς με, καὶ μὴ παραδῶναί με
εἰς χεῖρας τοῦ (ω) κυρίου μου, καὶ καλέξω σε ἐπὶ
16 τὸ γεδοὺρ τοῦτο. Καὶ (α) κατήγαγεν αὐτὸν ἐκεῖ,
καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ διακεχυμένοι ἐπὶ ⸂ προσώπου πά-
σης ⸂ γῆς, (β) ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ ἑορ-
τάζοντες ἐν πᾶσι τοῖς ⸀σκύλοις τοῖς μεγά-
λοις, οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐκ
17 γῆς Ἰούδα. Καὶ ἦλθεν (γ) ἐπ' αὐτὸς Δαυὶδ,
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἑωσφόρου ἕως δείλης
καὶ τῆ ἐπαύριον, (δ) καὶ οὐκ ἐσώθη ἐξ αὐτῶ ἀνὴρ,
ὅτι ἀλλ' ἢ τετρακόσια παιδάρια, ἃ ἦν ὀπι-
18 σεδρομοῦντα ἐπὶ τὰς καμήλους, καὶ ἔφυγον. Καὶ
ἀφείλατο Δαυὶδ πάντα ἃ ἔλαβον οἱ Ἀμα-
λικῖται, καὶ ἀμφοτέρας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ (ε)
19 ἐξείλατο. Καὶ οὐ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μι-
κροῦ ἕως (ζ) μεγάλου, καὶ ἀπὸ ⸂ σκύλων, καὶ ἕως
υἱῶν καὶ (η) θυγατέρων, καὶ ἕως πάντων ὧν ἔλα-
βον αὐτῶν, καὶ (θ) πάντα ἐπέστρεψε Δαυίδ.
20 Καὶ (ι) ἔλαβε πάντα τὰ πρόβατα, καὶ τὰ βουκό-
λια, καὶ ἀπήγαγεν ἔμπροσθεν ⸂ σκύλων καὶ τοῖς
σκύλοις ἐκείνοις ἐλέγετο, (κ) Ταῦτα τὰ ⸀σκύ-
21 λα Δαυίδ. Καὶ παραγίνε⸃ Δαυὶδ πρὸς (λ)
τοὺς διακοσίους ἄνδρας τοὺς ⸂ καταλειφθέντας ⸃ τοῦ
πορεύεσθαι ὀπίσω Δαυὶδ, καὶ ἐκάθισεν αὐτοὺς
ἐν τῷ χειμάρρῳ (μ) τοῦ Βοσὸρ, καὶ ἐξῆλθον εἰς
ἀπάντησιν Δαυὶδ καὶ εἰς ἀπάντησιν ⸂ λαοῦ
τοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ προσήγγισε Δαυὶδ ἕως τοῦ
22 λαοῦ, καὶ ἠρώτησε (ν) αὐτὸ τὰ εἰς εἰρήνην. Καὶ
ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ λοιμὸς καὶ πονηρὸς ⸂ ἀν-
δρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετὰ
Δαυὶδ, καὶ (ξ) εἶπον, Ὅτι οὐ κατεδί-
ωξαν μεθ' ἡμῶν, οὐ δώσομεν αὐτοῖς ἐκ τῶν
⸀σκύλων ὧν (ο) ἐξελόμεθα, ὅτι ἀλλ' ἢ ἕκαστος
⸂ γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ (π) ἀπα-
γάγωσ⁹, καὶ ⸀ἀποστρεφέτωσ⁹. Καὶ εἶπε Δαυὶδ,
23 Οὐ ποιήσετε (ρ) ⸀οὕτως, μὴ τὸ πεφαδῶναι ⸂
κύριον ἡμῖν, καὶ φυλάξαι ἡμᾶς, καὶ παρέδωκε
κύριο⸃ ⸂ γεδοὺρ ⸂ ἐπερχόμενον ἐφ' ἡμᾶς
24 εἰς χεῖρας ἡμῶν. Καὶ τίς ἐπακούσε⸃ ὑμῖν ⸂
λόγων τούτων; ὅτι ὡς μέρις τοῦ καταβαίνοντο⸃ (τ)
εἰς ⸂ πόλεμον, οὕτως ἔσαι ἡ μερὶς τοῦ καθη-
μένου ἐπὶ τὰ ⸀σκεύη, καὶ τὸ αὐτὸ μεριοῦν⸃.

MS.A.(ρ) Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ· καὶ (σ) πλινθίου καὶ διακοσίας σαφίδας, καὶ ἔφαγεν, (τ) καὶ
αὐτῷ, (υ) ἐπὶ Νότον (φ) Χερηθὶ, (χ) Χαλὲβ, καὶ ⸂ Σικελὰκ (ψ) πρὸς αὐ⸂ Δαυὶδ, (ω)
κυρίε, καὶ (α) κατήγαγεν (β) αἰσθίοντες καὶ ἑορτάζοντες ἐν (γ) ⸂ αὐτὸς, καὶ ἐπάταξεν
(η) θυγατέρων, καὶ ⸂ ἀπὸ ⸂ σκύλων, καὶ ἕως πάντων (θ) πάντα (ι) ἔλαβεν Δαυὶδ πάντα (κ) Ταῦτα σκῦλα (λ) τὲς ἄνδρας τὲς ἐκλυθέντας τῶ (μ) τῷ Βιχὼ
(ν) αὐτ⸂ εἰρήνην. (ξ) εἶπεν, Διότι (ο) ἐξελάμεθα, (π) ἐπακόωσ⁹, καὶ ⸀ὁποστρεφέτωσ⁹. (ρ) ⸀οὕτως, ἀδελφοί μου, μετὰ τὸ (σ) ὑμῶν, διότι (τ) εἰς τὸ μέρος.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

וְאִשְׁכַּחוּ גַּבְרָא מִצְרָאָה בְּחַקְלָא וְאַיְתִיאוּ יָתֵיהּ לְוָת דָּוִד וְיַהֲבוּ לֵיהּ לַחְמָא וְאָכַל 11
וְאַשְׁקִיוּהִי מַיָּא׃ וְיַהֲבוּ לֵיהּ פִּילֶס דְּבֵלְתָּא וְתֵרִין אִתְפְּלִין דְּעִנְבִין וּבְיִשִׁין וְאָכַל וְתָבַת 12
רוּחֵיהּ לֵיהּ אֲרֵי לָא אֲכַל לַחְמָא וְלָא שְׁתָא מַיָּא תְּלָתָא יוֹמִין וּתְלָתָא לֵילְוָן׃ וַאֲמַר לֵיהּ 13
דָּוִד דְּמַן אִתְּ וּלְאֵי מִדִּין אַתְּ וַאֲמַר עוֹלְמָא מִצְרָאָה אֲנָא עַבְדָּא לְגַבְרָא עֲמָלֵקָאָה וְשַׁבְקַנִי
רִבּוֹנִי אֲרֵי אִתְמָרְעֵית יוֹמָא דֵּין תְּלָתָא יוֹמִין׃ אֲנַחְנָא אִתְנַגִּידְנָא עַל דָּרוֹמָא כְּרִית וְעַל 14
דִּי לִיהוּדָה וְעַל דָּרוֹם כָּלֵב וְיָת צִקְלַג אוֹקִידְנָא בְנוּרָא׃ וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד הֲתַחְתְּנַנִי 15
לְמַשְׁרְיָתָא הָדָא וַאֲמַר קַיֵּם לִי בְּמֵימְרָא דַּיְיָ דְּלָא תְּקַטְלְנַנִי וְלָא תְּמַסְרְנַנִי בִּידָא דְּרִבּוֹנִי
וְאַחֲתְנָךְ לְמַשְׁרְיָתָא הָדָא׃ וַאֲחֲתִיהּ וְהָא רְטִישִׁין עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא אָכְלִין וְשָׁתִין וְחָגְגִין 16
בְּכָל עָדְאָה סַגִּיאָה דְּשַׁבוּ מֵאַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה׃ וּמְחָנוֹן דָּוִד מִקְבָלָא 17
וְעַד עִדַּן רַמְשָׁא בְּיוֹמָא דְּבַתְרוֹהִי וְלָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּהוֹן אֱנָשׁ אֱלָהֵן אַרְבַּע מְאָה גֻבַר
עוּלֵם דְּרַכִּיבוּ עַל גַּמְלַיָּא וַאֲפִיכוּ׃ וְשֵׁזִיב דָּוִד יָת כָּל דְּשַׁבוּ עֲמָלֵקָאֵי וְיָת תַּרְתֵּין נְשׁוֹהִי 18
שֵׁזִיב דָּוִד׃ וְלָא שְׁנָא לְהוֹן מִן זְעִירָא וְעַד רַבָּא וְעַד בְּנִין וּבְנָן וּמִבּוּתָא וְעַד כָּל דִּי נְסִיבוּ 19
לְהוֹן כּוּלָּא אֲתִיב דָּוִד׃ וְשִׁבְעָא דָּוִד יָת כָּל עָנָא וְתוֹרֵי דַּבְּרוּ קֳדָם גֵּיתַיָּא הָאִנּוּן וַאֲמַרוּ דֵּין 20
עָדְאָה דְּדָוִד׃ וַאֲתָא דָּוִד לְוָת מָאתַן גַּבְרָא דְּאִתְמַנִּיעוּ מִלְּמֵיזַל בָּתַר דָּוִד וְאוֹתִיבְנוּן 21
בְּנַחֲלָא דַּבְשׁוֹר וּנְפָקוּ לְקַדְמוּת דָּוִד וְלִקְדָמוּת עַמָּא דְּעִמֵּיהּ וַעֲרַע דָּוִד יָת עַמָּא וּשְׁאֵיל
לְהוֹן לְשָׁלָם׃ וַאֲתִיב כָּל גֻּבַר בִּישׁ וְרִשְׁעָא מִגַּבְרַיָּא דְּאָזְלוּ עִם דָּוִד וַאֲמַרוּ חֲלַף דְּלָא 22
אָזְלוּ עִמַּי לָא נְתִין לְהוֹן מֵעָדְאָה דְּשֵׁזִיבְנָא אֱלָהֵן גֻּבַר יָת אִתְּתֵיהּ וְיָת בְּנוֹהִי וְיִדְבְּרוּן
וְיִזְּלוּן׃ וַאֲמַר דָּוִד לָא תַּעְבְּדוּן כֵּן אֲחַי יָת דְּיַהֲב יְיָ לָנָא וּנְטַר יָתָנָא וּמְסַר יָת מַשְׁרְיָתָא 23
דְּאִשְׁתְּאַרוּ לָמַטַר מָנָיָא כַּחֲדָא יְפַלְּגוּן׃ וַהֲוָה מִן יְשַׁמַּע לְכוֹן לְפִתְגָמָא הָדֵין אֲרֵי כְּחוֹלַק דְּנַחְתּוּ בְקָרְבָא וּכְחוֹלַק 24
דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְמַטַר מָנָיָא כַּחֲדָא יְפַלְּגוּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et invenerunt virũ Miſzræũ in agro, & venire fecerunt illũ ad David, & 11
dederunt illi panẽ, & comedit, & potaverunt illũ aqua. Et dederunt illi 12
pond⁹ caricarũ, & duos botros uvarũ ſiccarũ, & comedit, & rediit ſpiri-
tus ejus illi, quia non comederat panem & non biberat aquã tribus dieb⁹
& tribus noctibus. Et dixit illi David, Cujus tu, & unde tu? Et dixit 13
adoleſcens, Miſzræus ego, ſervus viri Ghamalekæi, & reliquit me dñs me-
us, quia infirmatus fui hodie his tribus diebus. Nos extracti ſumus ſuper 14
Meridiẽ Cherith, & ſuper quæ Jehudæ, & ſuper Meridiẽ Chaleb; & Szik-
lag incendim⁹ in igne. Et dixit illi David, Num duces me ad exercitũ iſtũ? 15
& dixit, Firma mihi in dicto Dñi, quòd non occides me, & non trades me
in manu domini mei, & deducã te ad exercitũ hunc. Et deduxit eum, & 16
ecce extenſi erant ſuper faciẽ omnis terræ, comedentes & bibentes, & tri-
pudiantes in omni præda magna quã captivaverant de terra Peliſtæorũ,
& de terra domus Jehudah. Et percuſſit illos David à tenebris, & uſque
ad veſperũ diei ſequentis, & non liberatus eſt ex illis homo niſi quadrin-
genti adoleſcentes qui aſcenderunt ſuper camelos, & verterunt [terga.]
Et liberavit David omnia quæ captivaverant Ghamalekæi, & duas uxo- 18
res ſuas liberavit David. Et non defecit illis à parvo & uſque ad magnũ, 19
& uſq; ad filios & filias, & ex præda & uſq; ad omnia quæ *ceperunt* eis,
omnia redire fecit David. Et cepit omnes pecudem, & boves tu- 20
lerunt ante pecora hæc, & dixerũt, Hæc præda David. Et venit David ad 21
ducentos viros qui prohibiti fuerant ab eundo poſt David, et ſedere fece-
rant eos in fluvio Bezzor, et egreſſi ſunt ad occurſũ David et ad occurſũ
populi qui cũ illo, et occurrit David populo, et precat⁹ eſt illis pacẽ. Et re- 22
ſpondit omnis vir mal⁹ et improb⁹ ex viris qui iverant cũ David, et dix-
erunt, Propterea quòd non iverunt mecũ, non dabim⁹ illis ex præda quam
eripuim⁹, niſi viro uxorẽ ſuã & filios ſuos, & tollent & ibunt. Et dixit Da- 23
vid, Non facietis ſic, fratres mei, de hoc quod dedit Dñs nobis et cuſtodivit
nos, & tradidit exercitũ qui venit ſuper nos in manu noſtra. Et quis audi- 24
et vobis verbũ hoc? nam ſicut pars *deſcendentium* ad bellum, ſic pars re-
liquorum ad cuſtodiendum vaſa, pariter divident.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et invenientes hominē quendā Ægyptiū in agro, adduxerunt eum ad Davidē; & dederūt ei panem, et comedit, & potaverūt eum aquā. 11
Duos etiam caseos *dederunt ei*, & comēdit, resumpsitq; spiritum: trib⁹ enim dieb⁹ & trib⁹ noctib⁹ nec manducaverat panem, nec biberat aquā. Tum dixit ei David, Cuj⁹ es? & unde venisti? Respondit juvenis ille, Ægyptius sum, serv⁹ hominis Amalecitæ: reliquit me autem her⁹ meus eò q̄ ægrotaverim, *ecce* tribus *abhinc* diebus, Ex quo scilicet venim⁹ è Negheb Juda, et è Negheb Caleb, et è Seneclagh, quas igne combussimus. Dixit ei David, Deduces nos ad turmam istā? Ait illi jura mihi p Dñm quòd non occides me; nec prodes me in manū heri mei, et ego ostendam tibi turmā istam. Cúmq; jurāsset ei David, deduxit illū. 16
Et ecce illi castrametati fuerant supei faciem terræ edentes ac bibētes, & gestientes ob totā prædā illā magnā quam ceperant è terra Philistæorū, & è terra Juda. Percussitq; eos David è matutino ad vesperam usq; à tergo ipsorū: nec evasit ex eis, nisi quadringenti viri qui conscensis camelis aufugerūt. Et eripuit David quicquid ceperant Amalecitæ, & duas uxores suas in die illo; Nec deperiit eis quicquam, sed omnia recuperavit David: Reduxitq; David cuncta pecora et boves, quantamcunq; possessionem illam: & dixerūt, Hoc est q̄ recuperavit David. Deinde venit David ad ducentos viros qui remanserāt ad custodienda impedimenta, quos collocaverat ad observandam viā Bosaris: qui cùm egressi essent in occursum Davidis & occursum populi qui cum eo erat, accedentes David & popul⁹ salutaverūt eos. Iniqui autē & p̄diti inter viros qui profecti fuerant cùm Davide, respondentes dixerūt, Quandoquidē non sunt profecti nobiscū, non est illis danda pars ex præda quam asseruim⁹: sed abducat quisq; uxorē suā & filios suos. Et ait David, Ne sic feceritis fratres nostri, quandoquidē largit⁹ est Dñs, & servavit nos, tradiditq; in man⁹ nostras turmā quæ in nos irruerat. Quis auscultet verbo huic vestro? pars enim ejus qui descendit in prælio, æqua *debet* esse parti ej⁹ qui assidet ad latus impedimentorum, & simul partiuntor.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Prætereà invenit populus in agro virum quendam ex Ægyptiis, quem apprehendentes adduxerunt ad Davidem: præbuitque ei David panem, & comēdit, & potavit illum aquā: Dedit ei etiam duos uvarum botros. Cumque comedisset, & spiritum resumpsisset, (nihil enim gustaverat spatio trium dierum et noctium, erátque jejunus, nec panem gustaverat, nec biberat aquam) Dixit ad eum David, Cujas es tu? et unde venisti? Ait illi juvenis, Ego sum Ægyptius, serv⁹ cram viri cujusdam Amalecitæ: reliquit me autem herus meus ægrotum tribus abhinc diebus, Ex quo venimus à Negheb Juda, et Negheb Caleb, & Sicelegh, quas igni succendimus. Dixit ad eum David, Deduces me ad turmam illam? Respondit ei, Jura mihi per Dominum quòd non interficies me, nec me trades in manus heri mei, & ego ostendam tibi hanc turmam. Cùm itaque jurāsset ei David, deduxit eum ad locum militum illorum: & ecce descenderant super faciem terræ edentes ac bibentes, & gestientes ob universam illam prædam ingentem quam abduxerant è terra Palestinorum, & è terra Juda. Et percussit eos David à matutino ad vesperam usque à tergo eorum, ita ut non evaderent ex eis nisi quadringenti viri, qui conscensis citatissimi gradūs camelis aufugerunt. Et asseruit David eo die quicquid abduxerant Amalecitæ, & utramq; uxorem suam; Nec deperiit eis quicquā, sed omnia reduxit David: Redegitque David omnes oves, ac boves, & greges: & dixerunt; Hæc sunt quæ restituit David. Cúmque rediisset David ad ducentos illos viros qui remanserant ad custodienda impedimenta, quosque reliquerat ad observandum iter Bosar; prodierunt obviàm Davidi & obviàm populo qui cum eo erat; & accedens David ac populus, salutaverunt eos. Respondentes autem viri quidam pravi et perversi ex viris illis qui abierant cum Davide, dixerunt; Quia non abierunt nobiscum, ne detur eis portio ex præda quam reduximus: sed resumat quisque uxorem suam & filios suos. Dixit David, Ne sic faciatis O fratres mei, quandoquidem favit nobis Dominus, & custodivit nos, deditque nobis victoriam contra milites qui captivas duxerant familias nostras. Quis acquiescat verbis hisce vestris? nam portio ejus qui descendit ad prælium, par est portioni ejus qui sedet ad latus supellectilis, & æqualiter partiuntur.

שמואל א : לא

25 ויהי מהיום ההוא ומעלה וישמהו לחק
in David venit Et .hanc diem ad usque Israel in *judicium* in &
26 ולמשפט לישראל עד היום הזה: ויבא דוד אל
Ecce :dicendo ,suis *sociis* Jehudah senioribus *spolio* de misit & ,Siclagh
צקלג וישלח מהשלל לזקני יהודה לרעהו לאמר הנה
,Bethel in Iis .Domini inimicorum *spolio* de benedictio vobis
27 לכם ברכה משלל אויבי יהוה: לאשר בבית אל
,Haroher in qui Et .Jather in qui & ,*meridiei* Ramoth in qui &
28 ולאשר ברמות נגב ולאשר ביתר: ולאשר בערער
,Rachal in qui Et .Eſtemoah in qui & ,Siphmoth in qui &
29 ולאשר בשפמות ולאשר באשתמע: ולאשר ברכר
qui Et .Cheni urbibus in qui & ,Jerachmeli urbibus in qui &
30 ולאשר בערי הירחמאלי ולאשר בערי הקיני: ולאשר
qui Et .Hathach in qui & ,Chor-haſan in qui & ,Chormah in
31 בחרמה ולאשר בכור עשן ולאשר בעתך: ולאשר
,ipſe David *ibi* ambulaverat quibus locis omnibus in & ,Chebron in
בחברון ולכל המקמות אשר התהלך שם דויד הוא
.ejus viri &
ואנשיו:

CAP. XXXI לא

Israel viri fugerunt Et .Israel *in pugnantes* Peliſtim Et
1 ופלשתים נלחמים בישראל וינסו אנשי ישראל
.Ghilboah monte in vulnerati eciderunt & ,Peliſtim *faciebus* à
מפני פלשתים ויפלו חללים בהר הגלבע:
Percuſſeruntque.ejus filios & ,Saul Peliſtim ſunt perſecuti Et
2 וידבקו פלשתים את שאול ואת בניו ויכו
filios Malchiſuah & ,Abinadab & ,Jonathan Peliſtim
פלשתים את יהונתן ואת אבינדב ואת מלכי שוע בני
eum invenerunt & ,Saul *in* prælium eſt aggravatum Et .Saul
3 שאול: ותכבד המלחמה אל שאול וימצאהו
Dixitque .*facientibus* à valde *eſt vulneratus* & ,arcu *in* viri *jacientes*
המורים אנשים בקשת ויחל מאד מהמורים: ויאמר
,illo *in* me perfode & ,tuum gladium Evagina .*ſua vaſa ferenti* Saul
שאול לנשא כליו שלף־חרבך ודקרני בה
fiant illuſiones & ,me perfodiant & ,iſti *præputiati* veniant fortè ne
פן־יבאו הערלים האלה ודקרני והתעללו־
Saul *cepit* Et .valde timebat quia *ejus vaſa ferens* noluit & :me in
בי ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד ויקח שאול
eſſet mortu⁹ quia, *ejus vaſa ferens* Viditq; .eum ſuper *cecidit* & ,gladium
4 את־החרב ויפל עליה: וירא נשא־כליו כי־מת
eſt mortuus & ,ſuum gladium ſuper ipſe etiam *cecidit* & ,Saul
שאול ויפל גם־הוא על־חרבו וימת
,ejus *vaſa ferens* & ,ejus filii tres & ,Saul eſt Mortuuſque .eo cum
5 עמו: וימת שאול ושלשת בניו ונשא כליו
viri viderunt Et .pariter illa die in ejus viri omnes etiam
6 גם כל־אנשיו ביום ההוא יחדו: ויראו אנשי
quòd ,Jarden tranſitu in qui & ,vallis tranſitu in qui ,Iſrael
ישראל אשר־בעבר העמק ואשר בעבר הירדן כי־
,ejus filii & ,Saul eſſent mortui quòd & ,Iſrael viri fugiſſent
נסו אנשי ישראל וכי־מתו שאול ובניו
,Peliſtim Veneruntque .fugerunt & ,civitates reliquerunt &
ויעזבו את־הערים וינסו ויבאו פלשתים
ſpoliandũ ad Peliſtim venerunt & craſtino *à* fuit Et .eis in habitaverũt &
7 וישבו בהן: ויהי ממחרת ויבאו פלשתים לפשט
ejus filios tres & ,Saul invenerunt & ,interfectos
את־החללים וימצאו את־שאול ואת־שלשת בניו
ſpoliaverunt & ,ejus caput abſciderunt Et .Ghilboah monte in *cadentes*
8 נפלים בהר הגלבע: ויכרתו את־ראשו ויפשטו
annunciandum ad *undique* Peliſtim terram in miſerunt & ,ejus *vaſa*
את־כליו וישלחו בארץ־פלשתים סביב להבשר
,populo *cum* & ,ſuorum *dolorum* domo
בית עצביהם ואת־העם:

Versio VULG. LAT.

25 Et factum est hoc ex die illa, et deinceps constitutum & præfinitum, & quasi lex in Israel usque in diem hanc. Venit ergò
26 David in Siceleg, & misit dona de præda senioribus Juda proximis suis, dicens; Accipite benedictionem de præda hostium
27 Domini: His qui erant in Bethel, & qui in Ramoth ad Meridiem, & qui in Jether, Et qui
28 in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in Esthamo, Et qui in
29 Rachal, & qui in urbibus Jerameel, & qui in urbibus Ceni, Et qui in Arama, & qui in lacu Asan, & qui in Athach, Et
30 qui in Hebron, & reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipse,
31 & viri ejus.

CAP. XXXI.

1 PHilisthiim autem pugnabãt adversùm Israel: et fugerũt viri Israel ante faciem Philisthiim, & ceciderunt interfecti
2 in monte Gelboe. Irruerúntque Philisthiim in Saul, & in filios ejus, & percusserunt Jonathan, & Abinadab, & Melchisua, filios Saul, Totúmque
3 pond⁹ prælii versũ est in Saul: & consecuti sunt eum viri sagittarii, & vulneratus est vehementer à sagittariis. Dixit-
4 que Saul ad armigerum suum; Evagina gladium tuum, & pcute me, ne fortè veniant incircumcisi isti, & interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: fuerat enim nimio terrore perterrit⁹: arripuit itaque Saul gladium, & irruit su-
5 per eum. Quod cùm vidisset armiger ejus, videlicèt ꝙ mortu⁹ esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, & mortu⁹
6 est cum eo. Mortuus est ergò Saul, & tres filii ejus, & armiger illius, & universi viri ejus in die illa pariter. Videntes autẽ viri Israel, qui erant trans vallem, & trans jordanem, ꝙ fugissent viri Israelitæ, & quòd mortuus esset Saul, & filii ej⁹, reliquerunt civitates suas, & fugerunt: venerúntque Phili-
8 sthiim, & habitaverunt ibi. Factâ autem die alterâ, venerunt Philisthiim, ut spoliarent interfectos, & invenerunt Saul & tres filios ejus jacentes in mon-
9 te Gelboe. Et præciderunt caput Saul, & spoliaverunt eum armis: & miserunt in terram Philisthinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, & in populis.

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ ἐγενήθη ἀπὸ τ ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπάνω,
καὶ ἐγένετο εἰς πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα τῷ
26 Ισραὴλ ἕως τ σήμερον. Καὶ ἦλθε Δαυὶδ εἰς
(υ) Σεκελὰκ, καὶ ἀπέστειλε (φ) τοῖς πρεσβυτέ-
ροις τ σκύλων Ἰούδα καὶ τοῖς πλησίον αὐτ, λέ-
γων, (χ) Ἰδὲ ἀπὸ τ σκύλων τ ἐχθρῶν
27 κυρίου, Τοῖς ἐν(ψ) Βαιθσὲρ, καὶ τοῖς Ῥαμὰ
28 Νότου, καὶ τοῖς ἐν (ω) Γεδὼρ, Καὶ τοῖς ἐν
Αἰσὴρ, (α) καὶ τοῖς ἐν Ἀμμαδὶ, καὶ τοῖς ἐν
29 Σαφὶ, καὶ τοῖς ἐν Ἐσθὲ, Καὶ τοῖς ἐν Γὴθ,
καὶ τοῖς ἐν Κιμὰθ, καὶ τοῖς ἐν Σαρὲκ, καὶ τοῖς
ἐν Θομὰθ, καὶ τοῖς ἐν Καρμήλῳ, καὶ
30 τοῖς ἐν τ πόλεσι τ Ἰεμεὴλ, καὶ τοῖς ἐν
τ πόλεσι τ Κενεζὶ, Καὶ τοῖς ἐν Ἰεσιμὼθ,
31 καὶ τοῖς ἐν Βηρσαβεὲ, καὶ τοῖς ἐν Νομβὲ, Καὶ
τοῖς ἐν Χεβρὼν, καὶ πάντας πᵿ τόπους ἓς δι-
ῆλθε Δαυὶδ ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτ.

MS. A. (υ) Σικηλὰγ, (φ) τῶν Ζκύλων τοῖς πρεσβυτέροις Ἰούδα (χ)
Ἰδὲ ὑμῖν εὐλογία ἀπὸ τ (ψ) Βαιθὴλ, καὶ τοῖς ἐν Ῥαμὰθ Νότε, (ω) Ἐσεθ,
(α) καὶ τοῖς ἐν Σαφαμὼς, καὶ τοῖς ἐν Ἐσθεμὰ, καὶ τοῖς ἐν Ραχὴλ, καὶ τοῖς ἐν
τ πόλεσιν τῶ Ἰαμιηλεὶ, καὶ τοῖς ἐν τ πόλεσιν τ Κεναίου, καὶ τοῖς ἐν Ῥαμὰ, καὶ τοῖς ἐν Βωρασὰν, καὶ τοῖς ἐν Ἀθὰχ, καὶ τοῖς ἐν Χεβρὼν, καὶ πάσας

ΚΕΦ. λα'.

1 Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπολέμων ὃν Ἰσραὴλ·
καὶ ἔφυγον οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκ προσώπου τ
ἀλλοφύλων, καὶ πίπτουσι τραυματίαι ἐν τῷ ὄρει
2 τῷ Γελβυέ. Καὶ συνάπτουσιν (α) οἱ ἀλλόφυ-
λοι τῷ Σαὺλ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτ, καὶ τύπτουσιν
ἀλλόφυλοι τ Ἰωνάθαν, καὶ τ Ἀμιναδὰβ, καὶ
3 τ (β) Μελχασὰ υἱὸν Σαούλ. Καὶ βαρύνεται ὁ
πόλεμ ὅτι Σαὺλ, καὶ ἐνεἰσκησιν αὐτὸν οἱ
ἀκοντισταὶ ἄνδρες τοξότ, καὶ ἐτραυματίσθη
4 εἰς τὰ ὑποχόνδρια. Καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς
τ αἴροντα τὰ σκεύη αὐτ, Σπάσαι τ ῥομ-
φαίαν σ καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μὴ ἔλ-
θωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι καὶ (γ) ἀποκεντή-
σωσί με καὶ ἐμπαίξωσιν ἐμοί. καὶ οὐκ ἐβούλετο
ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτ, ὅτι ἐφοβήθη σφόδρα.
καὶ ἔλαβε Σαὺλ τ ῥομφαίαν, καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
5 αὐτῷ. Καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτ ὅτι
τέθνηκε Σαὺλ, καὶ ἐπέπεσε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τ
6 ῥομφαίαν αὐτ, καὶ ἀπέθανε μετ' αὐτ. Καὶ
ἀπέθανε Σαὺλ, καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτ, καὶ ὁ
αἴρων τὰ σκεύη (δ) αὐτ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
7 ἅμα τὸ αὐτό. Καὶ εἶδον οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ
οἱ ἐν τῷ (ε) πέραν τ κοιλάδος καὶ οἱ ἐν τῷ
πέραν τ Ἰορδάνου, ὅτι ἔφυγον οἱ ἄνδρες Ἰσ-
ραὴλ, καὶ ὅτι τέθνηκε Σαὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτ, καὶ
κατέλειπσι τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ φεύγουσι·
καὶ ἔρχον(ζ) οἱ ἀλλόφυλοι καὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐ-
8 ταῖς. Καὶ ἐγενήθη τῇ ἐπαύριον (ζ) ἔρχον(ζ)
οἱ ἀλλόφυλοι ἐκδιδύσκειν τοὺς (η) νεκρὸς, καὶ
εὑρίσκουσι τ Σαὺλ καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτ πε-
9 πτωκότας ἐπὶ τὰ ὄρη Γελβυέ. Καὶ ἀποτρέψα-
σιν αὐτὸν, καὶ ἐξέδυσ τὰ σκεύη αὐτ, καὶ ἀ-
ποστέλλουσιν αὐτὰ εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύ-
κλῳ, εὐαγγελίζοντες τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ
τῷ (θ) λαῷ.

MS. A. (α) ἀλλόφυλοι τῷ (β) Μέλχιρὲ υἱὸς (γ) ἐκκαυτήσουσίν με καὶ
ἐμπέξωσίν μοι. (δ) αὐτ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτ ἐν τῇ (ε) πέραν τ
Ἰορδάνου, (ζ) καὶ ἔρχον (η) νεκρὸς, * αὐτ πεπτωκότας (θ) λαῷ αὐτ. Καὶ

Et factum est à die illa, & ultrà, & constitutum & sanctum est in constitutione, & in justificationem ipsi Israel usque in hodiernum. Et venit David in Seceleg: & misit senioribus Juda de spoliis, & proximis suis, dicens: Ecce de spoliis inimicorum Domini. Qui in (ψ) Baethsur, et qui in Rhama Austri, & qui in Gethon, Et qui in Aroer, & qui in Ammadi, & qui in Sarbi, & qui in Esthie, Et qui in Geth, et qui in Cimath, & qui in Sephec, & qui in Themath, & qui in Carmelo, et qui in civitatib⁹ ipsi⁹ Hieremeel, & qui in civitatibꝰ ipsius Cenezi, Et qui in Hieremuth, & qui in Berſabee, & qui in Nombe, Et qui in Chebron, (τ) et omnia loca quò transierat David illuc, ipse & viri ejus.

CAP. XXXI.

ET alienigenæ pugnabant in Israel. Et fugerunt viri Israel à facie alienigenarũ: et cadunt vulnerati in monte Gelbue. Et congrediuntur alienigenæ cum Saul, et filiis ejus: et persequuntur alienigenæ Jonathan, et Aminadab, et Melchisa filiũ Saul. Et aggravatur prælium super Saul: et inveniunt eum jaculatores viri sagittarii: et vulneratus est (a) in hypochondria. Et dixit Saul ad eũ qui portabat vasa ipsius; Educ gladium tuũ, et confige me in eo: ne veniant incircumcisi isti, et configant me, et illudant mihi. Et noluit, qui portabat vasa ejus: quoniam timuit valdè. Et sumpsit Saul gladiũ, et incubuit super eum. Et vidit portans vasa ejus, quia mortuus est Saul: et incubuit etiam ipse super gladium suũ: et mortu⁹ est cum eo. Et mortuus est Saul, et tres filii ejus, et portans vasa (b) ejus in die illa in idipsũ. Et viderunt viri Israel, qui trans vallem, et qui trans Jordanem, quia fugerunt viri Israel, et quia mortuus est Saul, et filii ejus: et derelinquunt civitates suas, et fugiunt. Et veniunt alienigenæ, et habitãt in eis. Et factũ est, crastino à veniunt alienigenæ ad spoliandos mortuos: et inveniunt Saul, et tres filios ejꝰ jacentes in (c) montibus Gelbue: Et (d) convertunt eum: et spoliaverunt vasa ejꝰ: et mittunt ea ad terram alienigenarum in circuitu, evangelizantes idolis suis, & populo.

MS. A. (a) ἀλλόφυλοι τῷ (β) Μέλχιρὲ υἱὸς (γ) ἐκκαυτήσουσίν με καὶ ἐμπέξωσίν μοι. (δ) αὐτ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτ ἐν τῇ (ε) πέραν τ Ἰορδάνου, (ζ) καὶ ἔρχον (η) νεκρὸς, * αὐτ πεπτωκότας (θ) λαῷ αὐτ. Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 והוה מיומא ההוא ולעלא ושויה לנורת דין לישראל עד יומא הדין: ואתא דוד לצקלג
26 ושדר מבזתא לסבי יהודה לרחמוהי למימר הא לכון מתנא מבזת סנאי עמא דיי: לדי
27 בבית־אל ולדי ברמות נגב ולדי ביתיר: ולדי בערוער ולדי בשפמות ולדי באשתמוע:
28 ולדי ברכל ולדי בקרוי ירחמאל ולדי בקרוי שלמאה: ולדי בחרמה ולדי בכור עשן
29 ולדי בעתך: ולדי בחברון ולכל אתריא די הליך תמן דויד הוא ונברוהי:

לא

1 ופלשתאי מניחין קרבא בישראל ואפכו אנשי ישראל מן קדם פלשתאי ונפלו קטילין
2 בטורא דנלבוע: ואדביקו פלשתאי ית שאול וית בנוהי וקטלו פלשתאי ית יהונתן וית
3 אבינדב וית מלכי שוע בני שאול: ותקיפו עבדי קרבא על שאול ואשכחוהי קשתיא
4 גברין דאומנין למגד בקשתא ודחיל לחדא מקשתיא: ואמר שאול לנטל זיניה שלוף
חרבך וקטלני בה דלמא ייתון ערלאי האלין ויקטלנני ויתלעבון בי ולא אבה נטל
5 זיניה ארי דחיל לחדא ונסיב שאול ית חרבא ונפל עלה: וחזא נטל זיניה ארי מית שאול
6 ונפל אף הוא על חרביה ומית עמיה: ומית שאול ותלתא בנוהי ונטל זיניה אף כל
7 גבריהי ביומא ההוא כחדא: וחזו אנשי ישראל דבעברא דמישרא ודבעברא דירדנא
ארי אפכו אנשי ישראל וארי מיתו שאול ובנוהי ושבקו ית קריא ואפכו ואתו פלשתאי
8 ויתיבו בהון: והוה ביומא דבתרוהי ואתו פלשתאי לחלצא קטילייא ואשכחו ית שאול
9 וית תלתא בנוהי קטילין רמן בטורא דנלבוע: ופסקו ית רישיה וחליצו ית זיניה ושלחו
בארעא דפלשתאי סחור סחור לבסרא בית טעותהון וית עמא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit à die illo & ultra, & positum est in decretum hoc Israeli usque ad
25 diem hanc. Et venit David ad Sziklag, & mittendum curavit de spolio ad
26 senes Jehuda amantes eum, dicendo: Ecce vobis donum de spolio odien-
27 tium populum Dñi. Iis qui in Bethel, & qui in Ramoth Meridiei, & qui
28 in Jathir. Et iis qui in Gharogher, & iis qui in Sephamoth, & qui in Isthe-
29 moagh. Et qui in Rachal, et qui in urbibus *Jerahhmeel*, et qui in urbibus
30 Salmaah. Et iis qui in Hharma, et qui in Bor-ghassan, et qui in Ghathach.
31 Et iis qui in Hhebron, et ad omnia loca quò ivit David ipse et viri ejus.

CAP. XXXI.

ET Peliſthæi inibant bellum in Israel, et verterunt [*terga*] homines Is-
1 rael ab-ante Peliſthæos, et ceciderunt occisi in monte Gilboagh. Et assecuti
2 sunt Peliſthæi Saulem et filios ejus, et occiderunt Peliſthæi Jonathan et
Abinadab, et Malchisuagh filios Saul. Et invaluerunt facientes bellum su-
3 per Saul, et invenerunt illum jaculatores viri, qui artifices jaciendi in arcu;
et timuit valdè à jaculatorib⁹. Et dixit Saul ad ferentem arma sua, Evagina
4 gladium tuum, et occidito me in illo, ne fortè veniant præputiati isti, et
occidant me, et insultent in me; et noluit ferens arma ejus, quia timuit
valdè: et accepit Saul gladium, et cecidit super illum. Et vidit ferens ar-
5 ma ejus quòd mortuus esset Saul, et irruit etiam ipse super gladium suum,
et mortuus est cum illo. Et mortuus est Saul, et tres filii ejus, et ferens arma
6 ejus, etiam omnes viri ejus in die illa pariter. Et viderunt homines Israel,
qui ultra planiciem, et qui ultra Jordanem quòd vertissent [*terga*] viri
Israel, et quòd mortui essent Saul et filii ejus, et deseruerunt urbes et fu-
7 gerunt, et venerunt Peliſthæi et habitarunt in eis. Et fuit in die qui post
illum, et iverunt Peliſthæi ad expoliandum occisos, et invenerunt Saul et
tres filios ejus occisos *projectos* in monte Gilboagh. Et absciderunt caput
8 ejus et expoliaverunt arma ejus, et miserunt in terram Peliſthæorum cir-
9 cum circa ad bene nunciandum domui Errorum suorum et populo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܗܘܐ ܡܢ ܝܘܡܐ ܗܘ ܘܠܥܠ ܕܣܝܡ ܕܘܝܕ ܠܡܫܪܝܬܐ ܘܠܢܡܘܣܐ ܥܕ ܝܘܡܢܐ ܗܕܐ ׃ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܨܩܠܓ ܘܫܕܪ ܠܗ ܡܢ ܫܠܠܐ ܕܫܩܠ ܠܗ ܠܐܚܝܡܠܟ ܒܪ ܐܒܝܬܪ ܟܗܢܐ ׃ ܘܐܡܪ ܗܐ ܠܟ ܫܠܠܐ ܡܢ ܒܐܝ ܐܝܒܐ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܘܝܕ ܠܐ ܠܐ ׃ ܐܝ ܐܢ ܐܡܪ ܠܟ ܕܐܬܐ ׃ ܐܠܐ ܠܘܬ ܒܐ ܕܐܬ ܒܐ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܘܝܕ ׃ ܗ

שמואל ב: א

fixerunt ejus corpus & :Hastaroth *domo* ejus *vasa* posuerunt Et
10 וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ
Ghilhad Jabes habitatores *cum ad* audiverunt Et .Beth-san muro in
11 בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן: וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד
omnis surrexerunt Et .Saul ipsi Philistim fecerunt quæ
12 אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל: וַיָּקוּמוּ כָּל־
corpus *ceperunt* & ,nocte tota ambulaverunt & ,*virtutis* vir
אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָל־הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת־גְּוִיַּת
venerunt & ,Beth-san muro de ejus filiorum corpora & ,Saul
שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ
eorum ossa *ceperunt* Et .ibi ea combusserunt & ,Jabes in
13 יָבֶשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אוֹתָם שָׁם: וַיִּקְחוּ אֶת־עַצְמֹתֵיהֶם
.diebus septem jejunaverunt & ,Jabes in arbore sub sepelierunt &
וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת־הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים:

Versio VULG. LAT.

10 Et posuerunt arma ejꝰ in templo Astaroth, corpus verò ejus suspenderũt in muro Bethsan.
11 Quod cùm audissent habitatores Jabes Galaad, quæcunque fecerant Philisthiim Saul,
12 Surrexerunt omnes viri fortissimi, & ambulaverunt totâ nocte, & tulerunt cadaver Saul, & cadavera filiorũ ejus, de muro Bethsan: venerúntq; Jabes Galaad, & combusserunt ea ibi.
13 Et tulerunt ossa eorum, & sepelierunt in nemore Jabes, & jejunaverunt septem diebus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἀνέθηκαν τὰ (α)σκεύη αὐτῶν εἰς τὸ Ἀσταρτεῖον, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέπηξαν ἐν τῷ τείχει (ι)Βαιθσάμ. Καὶ ἀκούσαντες (κ) οἱ κατοικοῦντες (λ)Ἰαβὶς τ Γαλααδίτιδος ἃ ἐποίησεν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ Σαούλ. Καὶ (μ)ἀνέστησαν πᾶς ἀνὴρ δυνάμεως, καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα Σαοὺλ καὶ τὸ σῶμα Ἰωνάθαν τ υἱοῦ αὐτοῦ (ν)ἀπὸ τ τείχους Βαιθσάμ, καὶ φέρουσιν (ξ)αὐτοὺς εἰς Ἰαβὶς, καὶ κατακαίουσιν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ λαμβάνουσι τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, καὶ θάπτουσιν ὑπὸ τ ἄρουραν (ο) τ ἐν Ἰαβὶς, καὶ νηστεύουσιν ἑπτὰ ἡμέρας.

MS.A. (ι)Βηθσάμ. (κ) οἱ ἐν αὐτῇ οἱ (λ)Ἐναβεὶς (μ) ἀνέστη (ν)ἀπὸ τ τείχους Βηθσὰν, (ξ)αὐτὰς Ἰαβεὶς, (ο) τ Ἰαβεὶς,

Et reposuerunt vasa ejus in (c) Astaritio: & corpꝰ ejus defixerunt in muro Bæthsam. (f)Et audiverunt inhabitantes Jabis Galaaditidis, quæ fecerãt alienigenæ ipsi Saul. Et surrexerunt omnis vir virtutis, et iverunt totam noctem: & sumpserunt corpus Saul, et corpus Jonathan filii ejꝰ de muro Bethsam, & ferunt eos in Jabis, & comburunt eos illic. Et sumunt ossa eorum, & sepeliunt sub arboreto, quod in Jabis: & jejunant septem (g)dies.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְשַׁוִיאוּ יַת זֵינֵיהּ בֵּית עַשְׁתָּרָתָא וְיַת גְּוִיָּתֵיהּ צְלַבוּ בְּשׁוּרָא דְּבֵית שָׁן: וּשְׁמַעוּ עֲלוֹהִי יָתְבֵי
11 יָבֵשׁ גִּלְעָד יַת דַּעֲבָדוּ פְּלִשְׁתָּאֵי לְשָׁאוּל: וְקָמוּ כָּל גִּבָּר גִּבָּר וַאֲזָלוּ כָּל לֵילְיָא וְנָסִיבוּ יַת
12 גְּוִיַּת שָׁאוּל וְיַת גְּוִיֵּי בְנוֹהִי מִשּׁוּרָא דְּבֵית שָׁן וְאֲתוֹ לְיָבֵשׁ וּקְלוֹ עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְקָלֶן עַל
13 מַלְכַיָּא חַסָּן: וְנָסִיבוּ יַת גַּרְמֵיהוֹן וּקְבָרוּ תְּחוֹת אֵשֶׁלָא בְּיָבֵשׁ וְצָמוּ שַׁבְעָא יוֹמִין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et posuerunt arma illius in æde Gastharatha, & corpus illiꝰ suspenderunt in muro Bethsan. Et audierunt super illũ habitatores Jabes Gilghad quod fecerunt Pelisthæi Sauli. Et surrexerunt omnis vir fortis, & ambulaverunt totã noctem, & acceperunt corpꝰ Saul & corpora filiorum ejus ex muro Bethsan, & venerunt ad Jabes, & cremaverunt super illos, sicut cremant super reges ibi. Et acceperunt ossa eorum & sepelierunt sub arbore in Jabes, & jejunaverunt septem diebus.

שמואל ב: א

CAP. I. א

,Hamalech cædendo à erat reversꝰ David & ,Saul mortem post fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב מֵהַכּוֹת אֶת־הָעֲמָלֵקִי
die in fuit Et .duobus diebus Siclagh in David manserat &
2 וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם: וַיְהִי בַּיּוֹם
ejus vestes & ,Saul *cum à castrametatione* è venit vir ecce & ,tertio
הַשְּׁלִישִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן־הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו
,David ad *cum veniendo in*,fuit & :ejus caput super *humum* & ,scissæ
קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ אֶל־דָּוִד
Unde :David ei Dixitque .se incurvavit &,terram in cecidit &
3 וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה
Dixitque .*evasi* Israel *castrametatione* E :eum ad dixitque *venies*
תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נִמְלַטְתִּי: וַיֹּאמֶר
Quòd ,dixit &:mihi *nunc* nuncia *verbum fuit Quod* :David eum ad
אֵלָיו דָּוִד מָה־הָיָה הַדָּבָר הַגֶּד־נָא לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר
,populo è cecidit *multum* etiam & ,prælio de populus fugit
נָס הָעָם מן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה נָפַל מִן־הָעָם
Dixitq; .sunt mortui ejꝰ filiꝰ Jonathan & ,Saul etiam &;sunt mortui &
4 וַיָּמֻתוּ וְגַם שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ: וַיֹּאמֶר
sit mortuus quòd nosti Quomodo :sibi *indicantem* puerum ad David
דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ כִּי־מֵת
Evenendo :ei *indicans* puer dixitque ejus filius Jonathan & ,Saul
5 שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרֹא
,suam lanceã *super* erat innixꝰ Saul ecce &,Ghilboah montem in *eveni*
נִקְרֵיתִי בְּרֶכֶב הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל נִשָּׁעַן עַל־חֲנִיתוֹ
.eum persequebantur *equitum* domini & ,currus ecce &
וְהִנֵּה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים הִדְבִּיקוּהוּ:
.ego Ecce ,dixi & :me ad *clamavitque* ,me vidit & ,se post respexit Et
6 וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי וָאֹמַר הִנֵּנִי:
.ego Hamalecites :eum ad dixi & ;tu Quis :mihi Dixitque
7 וַיֹּאמֶר לִי מִי־אָתָּה וָאֹמַר אֵלָיו עֲמָלֵקִי אָנֹכִי:
me *apprehendit* quia,me interfice &,me super *nunc* Sta :me ad Dixitque
8 וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲמָד־נָא עָלַי וּמְתָתֵנִי כִּי אֲחָזַנִי
.me in mea anima adhuc omnis quia ,*tremor*
הַשָּׁבָץ כִּי־כָל־עוֹד נַפְשִׁי בִּי:

Versio VULG. LAT.

Liber secundus SAMUELIS, Quem nos secundum Regum dicimus.

CAP. I.

1 FActum est autem, postquàm mortuus est Saul, ut David reverteretur à cæde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies.
2 In die autẽ tertia apparuit homo veniens de castris Saul, veste consciss̃a, & pulvere consperſus caput: & ut venit ad
3 David, cecidit super faciem suam, & adoravit. Dixitque ad eum David, Unde venis? Qui ait ad eum, De castris Israel
4 fugi. Et dixit ad eum David, Quod est verbum quod factum est,? indica mihi. Qui ait; Fũgit populus ex prælio, & multi corruentes è populo mortui sunt: sed & Saul & Jonathas
5 filius ejus interierunt. Dixitq; David ad adolescentem, qui nuntiabat ei; Undè scis quia mortuus est Saul, & Jonathas
6 filiꝰ ejus? Et ait adolescens, qui nuntiabat ei; Casu veni in montem Gelboe, & Saul incumbebat super hastam suam: porrò currus & equites appropinquabant ei. Et conversus
7 post tergum suum, vidénsque me vocavit. Cui cùm respondissem, Adsum: Dixit mihi,
8 Quisnam es tu? Et aio ad eũ, Amalecites ego sum. Et locutus est mihi; Sta super me, & interfice me, quoniam tenent
9 me anguſtiæ, & adhuc tota anima mea in me est.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'. REGNORUM II.

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Καὶ ἐγένετο μετ τὸ τελευτᾶν Σαοὺλ, καὶ (α) Δαυὶδ ἀνέστρεφε τύπτων τ Ἀμαληκίτην, καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν (β) Σεκελὰκ ἡμέρας δύο.
2 Καὶ ἐγένετο (γ)τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἰδοὺ (δ) ἀνὴρ ἦλθεν ἐκ τ παρεμβολῆς ἐκ τῆς λαοῦ Σαοὺλ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ (ε) διερρωγότα, καὶ ῥῆν ὅτι τ κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸ πρὸς Δαυὶδ, καὶ ἔπεσεν (ζ) ὅτι ἐπὶ τ γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, Πόθεν ζῇ (η) σὺ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐκ τ παρεμβολῆς Ἰσραὴλ ἐγὼ διασέσωσμαι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, Τίς ὁ λόγος ὃν ἐπράγθλόν μοι. καὶ εἶπεν, Ὅτι ἔφυγεν ὁ λαὸς ἐκ τῆ πολέμε, καὶ πεπτώκασιν πολλοὶ ἐκ τῆ λαῆ καὶ ἀπέθανον, καὶ Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτῆ ἀπέθανε. Καὶ εἶπε Δαυὶδ (ι) τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ, Πῶς οἶδας ὅτι τέθνηκε Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτῆ; Καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τὸ ἀπαγγέλλον αὐτῷ, Περιπτώμενος (κ) ἐπέστησον ἐν τῷ ὄρει τῷ Γελβοὲ, καὶ ἰδοὺ Σαοὺλ ἐπεσείκλο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ τὰ ἅρματα καὶ οἱ (λ) ἱππάρχαι ζυνῆψαν (μ) αὐτῷ. Καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὰ ὀπίσω αὐτῆ, καὶ εἶδέ με, καὶ ἐκάλεσέ με. καὶ εἶπα, Ἰδοὺ ἐγώ. Καὶ (ν)εἶπέ μοι, Τίς εἶ ζῇ; καὶ (ξ) εἶπα, Ἀμαληκίτης ἐγώ εἰμι. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Στῆθι δὴ ἐπάνω με καὶ (ο) θανάτωσόν με, ὅτι καλέσκε με σκότος ἔγνον, ὅτι πᾶσα ἡ ψυχή μ ἐν ἐμοί.

MS.A. Βασιλειῶν β'. (α)Δαυεὶδ (β) Σικελὰγ (γ)ἐν τῇ (δ) ἀνὴρ ἐκ (ε) διερρήγοτα, (ζ) ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τ (η) προσκύνησ (θ) ἀνάγγελόν μοι. καὶ εἶπεν, Πολλοὶ πεπτώκασιν ἐκ τῆ λαῆ, καὶ ἀπέθανεν Σαοὺλ, καὶ (ι) τῷ ἀπαγγέλλοντι (κ) περιπεσὼν (λ) ἱππάρχοι (μ)αὐτῷ, καὶ ἔπεσεν. Καὶ (ν) εἶπεν Τίς (ξ)εἶπα πρὸς αὐτὸν, Ἀμαληκίτης (ο) θανάτωσόν με,

Et fuit postquam mortuus est Saul, & David rediit à percutiendo homines Ghamalek, & sedit David in Sziklag dies duos. Et fuit in die tertio, & ecce vir venit ex castris à Saul, & vestes ejus scissæ erant, & pulvis projectꝰ in capite ejꝰ: & fuit cùm venisset ad David, & occubuit super terram, & adoravit. Et dixit illi David, Unde tu venis? & dixit illi, Ex castris Israel evasi. Et dixit illi David, Quod fuit verbum? indica nunc mihi: & dixit, Quòd vertit [*terga*] populus ex bello, & etiam multum cecidit de populo, & occisi sunt, & etiam Saul, & Jehonathan filiꝰ ejus mortui sunt. Et dixit David adolescenti qui indicavit illi, Quomodo nôsti quòd mortuus est Saul & Jehonathan filius ejus? Et dixit adolescens qui indicavit illi, Contingendo contigi in monte Gilboagh, & ecce Saul innixus erat super hastam suam, & ecce currꝰ & exercitꝰ equitũ assecuti sunt eũ. Et respexit retro se, & vidit me, & vocavit me: & dixi, Ecce ego. Et dixit mihi, Quis tu? & dixi, Ghamalekæꝰ ego. Et dixit mihi, Sta quæsò super me, & occidito me, quoniã comprehendit me tremor, nam oĩs adhuc anima mea in me est.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית שָׁאוּל וְדָוִד תָּב מִלְּמִמְחֵי יַת דְּבֵית עֲמָלֵק וִיתֵיב דָּוִד בְּצִקְלַג יוֹמִין תְּרִין:
2 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְהָא גַבְרָא אֲתָא מִסַּשְׁרִיתָא מִלְּוַת שָׁאוּל וְלִבּוּשׁוֹהִי מְבוּעִין וְעַפְרָא
3 רְמֵי בְּרֵישֵׁיהּ וַהֲוָה כְּמֵיתוֹהִי לְוַת דָּוִד וּנְפַל עַל אַרְעָא וְסָגִיד: וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד אֵי מִדֵּין אַתְּ
4 אָתֵי וַאֲמַר לֵיהּ מִסַּשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל אִשְׁתֵּזִבִית: וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד מָה הֲוָה פִּתְנָמָא חֲוִי כְּעַן
לִי וַאֲמַר דְּאַפִּיד עַמָּא מִן קְרָבָא וְאַף סַגִּי נְפַל מִן עַמָּא וְאִתְקְטָלוּ וְאַף שָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּרֵיהּ
5 מִיתוּ: וַאֲמַר דָּוִד לְעוּלֵימָא דְמַחֲוֵי לֵיהּ אֵיכְדֵין יְדַעְתָּא אֲרֵי מִית שָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּרֵיהּ:
6 וַאֲמַר עוּלֵימָא דְמַחֲוֵי לֵיהּ אִתְעַרְעֵית בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ וְהָא שָׁאוּל סָמִיךְ עַל
7 מוֹרְנִיתֵיהּ וְהָא רְתִיכַיָּא וּמַשְׁרִיתָא פָּרְשַׁיָּא אַדְבָּקוּהִי: וְאִתְפְּנֵי לַאֲחוֹרוֹהִי וְחָזַנִי וְקָרָא לִי
8 וַאֲמָרִית הָא אֲנָא: וַאֲמַר לִי מַן אַתְּ וַאֲמָרִית לֵיהּ עַמְלֵקָאָה אֲנָא: וַאֲמַר לִי קוֹם כְּעַן עֲלַי
9 וְקַטוֹלְנִי אֲרֵי אֲחַדַנִי רְתִיתָא אֲרֵי כָל עוֹד נַפְשִׁי בִּי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Saul, & David rediit à percutiendo homines Ghamalek, & sedit David in Sziklag dies duos. Et fuit in die tertio, & ecce vir venit ex castris à Saul, & vestes ejus scissæ erant, & pulvis projectꝰ in capite ejꝰ: & fuit cùm venisset ad David, & occubuit super terram, & adoravit. Et dixit illi David, Unde tu venis? & dixit illi, Ex castris Israel evasi. Et dixit illi David, Quod fuit verbum? indica nunc mihi: & dixit, Quòd vertit populus ex bello, & etiam multum cecidit de populo, & occisi sunt, & etiam Saul, & Jehonathan filiꝰ ejus mortui sunt. Et dixit David adolescenti qui indicavit illi, Quomodo nôsti quòd mortuus est Saul & Jehonathan filius ejus? Et dixit adolescens qui indicavit illi, Contingendo contigi in monte Gilboagh, & ecce Saul innixus erat super hastam suam, & ecce currꝰ & exercitꝰ equitũ assecuti sunt eũ. Et respexit retro se, & vidit me, & vocavit me: & dixi, Ecce ego. Et dixit mihi, Quis tu? & dixi, Ghamalekæꝰ ego. Et dixit mihi, Sta quæsò super me, & occidito me, quoniã comprehendit me tremor, nam oĩs adhuc anima mea in me est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Posuerunt ejus arma in phano: corpus autem ejus affixerunt muro Beth-jasan. Audientes verò incolæ Jabes-gelaad quod fecerant Philistæi Sauli & filiis ejus, Surrexerunt omnes viri fortes, & totâ nocte abeuntes tulerunt corpus Saulis, & corpora filiorum ejus à muro Beth-jasan, attulerúntque in Jabes, ibíque cremârunt ea. Deinde sumentes ossa eorum, sepelierunt ea subter amygdalum quæ est in Jabes, & jejunaverunt septem diebus.

Libri Samuelis Finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Vestes ejus inter vexilla collocârunt, & corpus ejus in muro Beth-jasan suspenderunt. Audientibus autem incolis Jabes-galaad quod fecerant Palestini Saulo & filiis ejus, Surrexerunt omnes viri robusti, totâque nocte profecti, abstulerunt corpus Saulis & corpora filiorum ejus ex muro Beth-jasan, & attulerunt ea ad Jabes, et accenderunt eis lampadem, quemadmodum accendi solet regibus. Ossa verò eorum sepelierunt sub arbore amygdalina quæ erat in Jabes, et jejunaverunt septem diebus.

Absolutus est, sospitante Domino, liber primus Regum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sequitur Liber Secundus Regum Israelitarum.

CAP. I.

FActum est autem postquàm mortuus est Saul, cùm rediisset David ad vastandos Amalecitas, consedissétque David in Seneclagh duobus diebus: Factum est inquam, die tertiâ ut ecce veniret quidam è castris à Saule sciffis vestibus, & terrâ capiti impositâ: fuítque ut cùm venisset ad Davidem, corrueret super terram & adoraret eum. Huic dixit David, Undenam venis? Qui dixit ei, E castris Israelis proripui me. Rursum dixit illi David, Quid rei est? indica mihi. Dixit, Fùgit populus à prælio, cùm multi occubuerunt ex populo, tû Saul & Jonathan filius ejus mortui sunt. Dixit etiam David ad adolescentem illum, Indica mihi quomodo mortuus est Saul & filius ejus. Dixit ad eum adolescens ille, Fortè fortunâ incidente me in montem Gelboe, ecce Saul incumbebat jaculo suo, & currus virorum cum equitibus assequuti fuerant eũ: Retróque versus vidit me, & vocavit me: & dixi; Ecce me. Eo autẽ dicente mihi, Quis es tu? respondi, Amalecita ego sum. Tum dixit mihi, Sta super me, & interfice me; quoniam tenent me caligines, & tota vita mea in me est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

IN NOMINE DEI Creatoris, viventis, rationalis.

Aggredimur, annuente Deo excelso, editionem libri Davidis Prophetæ.

CAPUT I.

COntigit autem postquàm occubuit Saul, ut David reversus è cæde Amalecitarum, biduò maneret David in Sicelegh: Accideretque die tertio ut veniret homo quidam ex acie à Saule, laceratis vestibus, et pulvere caput conspersus; qui cùm adiisset Davidem, procidit humi, & adoravit eum. Dixit autem ad eum David, Unde venis? Qui respondit, Ex acie Israelis evasi. Dixit ad eum David, Quod unquam? narra mihi. Respondit, Fùgit populus à certamine, & multi ceciderunt ex populo, & Saul atque Jonathan filius ejus mortui sunt. Dixit David juveni illi, Narra mihi quomodò mortui sint Saul et Jonathan filius ejus. Dixit ad eum juvenis ille, Casu incidi in montem Gelboe, & ecce Saulem propriæ hastæ innixum, currus et viri equites assequebantur. Cùmque vetroversus vidisset me, vocavit me, cui dixi; Præstò sum. Tum ad me dicentem, Quis es tu? Respondi, Amalecita sum. Dixit mihi, Insiste mihi, & trucida me; nam occupârunt me dolores, & tota anima mea est in me.

משואל ב: א

non quod sciebam quia :eum interfeci & ,eum super steti Et
10 וְאֶעֱמֹד עָלָיו וְאֲמִתֶתְהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא
,ejus caput super *quæ* ,*coronam cepi* & ;suum casum post viveret
יִהְיֶה אַחֲרֵי נָפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ
meum dominum ad ea adduxi &,ejus brachio super quæ ,armillam &
וְאֶצְעָדָה אֲשֶׁר עַל־זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי
etiam & ,ea scidit & ,sua vestimenta *in* David apprehendit Et .huc
הֲנָה : וַיַּחֲזֵק דָּוִד בְּבִגְדָּו וַיִּקְרָעֵם וְגַם
,fleverunt & ,planxerunt Et .secum qui viri ,omnes
11 כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ : וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ
Jonathan super & ,Saul super ,vesperam ad usque jejunaverunt &
וַיָּצֻמוּ עַד־הָעֶרֶב עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן
,Israel domum super & ,Domini populum super & ,ejus filium
12 בְּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה וְעַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
indicantem puerum ad David dixit Et .gladio *in* ceciderant quia
כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד
Hamalecitæ peregrini viri Filius :dixit & ?tu Unde :sibi
13 לוֹ אֵי מִזֶּה אַתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר עֲמָלֵקִי
mittere timuisti non Quomodo :David eum ad Dixitque .*ego*
אָנֹכִי : וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלֹחַ
David *clamavit* Et ?Domini *unctum corrumpendum* ad tuam manum
14 יָדְךָ לְשַׁחֵת אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה : וַיִּקְרָא דָוִד
,eum percussit & :*eum in occurre* ,Accede :dixit & ,pueris è unum *ad*
לְאֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גַּשׁ פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ
super tuus Sanguis :David eum ad Dixitque .est mortuus &
15 וַיָּמֹת : וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דָּמְךָ עַל־
occidi Ego :dicendo ,te *in responsis* tuum os quia,tuum caput
רֹאשֶׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אָנֹכִי מַתְתִּי אֶת־
hanc lamentationem David est lamentatus Et .Domini *unctum*
16 מְשִׁיחַ יְהוָה : וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת־הַקִּינָה הַזֹּאת
docendum ad Dixitque .ejus filium Jonathan super & ,Saul super
עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ : וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד
.Jasar libro *super* scriptum Ecce *tarcum* Jehudah filios
17 בְּנֵי־יְהוּדָה קָשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר :
quomodo :est vulneratus tuis excelsis *super* ,Israel *decor* O
הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל אַיְכָה
plateis in annuncietis ne ,Gath in *indicetis* Ne ?potentes ceciderunt
18 נָפְלוּ גִבֹּרִים : אַל־תַּגִּידוּ בְּגַת אַל־תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצוֹת
exultent fortè ne ,Philistæ filiæ lætentur fortè ne ,Aschelon
אַשְׁקְלוֹן פֶּן־תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים פֶּן־תַּעֲלֹזְנָה
neque ,ros ne ,Gilboah *in* Montes ,incircumcisorum filiæ
19 בְּנוֹת הָעֲרֵלִים : הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל־טָל וְאַל־
clypeus est projectus ibi quia :*elevationum* agri & ;vos super pluvia
מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן
sanguine A .oleo in *unctum* *præter* ,Saul clypeus ,fortium
20 גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן : מִדַּם
se torsit non Jonathan arcus fortium adipe ab interfectorum
חֲלָלִים מֵחֶלֶב גִּבֹּרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׁוֹג
,Saul .inanis est reversus non Saul gladius &;retrorsum
21 אָחוֹר וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא תָשׁוּב רֵיקָם : שָׁאוּל
non ,sua morte in & ,*suis vitiis* in *versi* & ,amabiles Jonathan &
וְיוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא
.fuerunt fortiores leonibus *præ* ,*fuerunt leves aquilis præ* :sunt separati
22 נִפְרָדוּ מִנְּשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ :
cum coccino vos *vestiente* ,flete Saul *in* Israel Filiæ
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׁאוּל בְּכֶינָה הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי עִם־
.vestram vestem super aureum ornamentum *faciente ascendere* ,deliciis
23 עֲדָנִים הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן :
super Jonathan ?belli medio in fortes ceciderunt Quomodo
אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה יְהוֹנָתָן עַל־
.est occisus tuis excelsis
24 בָּמוֹתֶיךָ חָלָל :

Versio VULG. LAT.

10 Stánsque super eum, occìdi illum: sciebam enim, quòd vivere non poterat post ruinam: & tuli diadema quod erat in capite ejus, & armillam de brachio illius, & attuli ad te dominum meum huc. Apprehendens autem David vestimenta sua scidit, omnésq; viri qui erant cum eo. Et planxerunt, et fleverunt, & jejunaverunt usq; ad vesperam, super Saul, & super Jonathan filium ejus, & super populum Domini, et super domum Israel, eò quòd corruissent gladio. Dixitque David ad juvenē qui nuntiaverat ei, Undè es tu? Qui respondit, Filius hominis advenæ Amalecitæ ego sum. Et ait ad eum David; Quarè non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum Domini? Vocánsque David unum de pueris suis, ait, Accedens irrue in eum. Qui percussit illum, & mortuus est. Et ait ad eum David, Sanguis tuus super caput tuum: os enim tuum locutum est adversùm te, dicens; Ego interfeci christum Domini. Planxit autem David planctum hujuscemodi super Saul, & super Jonathan filium ejus, (Et præcepit ut docerent filios Juda arcũ, sicut scriptũ est in libro justorũ.) Et ait; Considera Israel, pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Inclyti, Israel, super montes tuos interfecti sunt: quo modo ceciderunt fortes? Nolite annuntiare in Geth, neque annuntietis in compitis Ascalonis: ne forte lætentur filiæ Philisthiim, ne exultent filiæ incircumcisorum. Montes Gelboe, nec ros nec pluvia veniant super vos, neq; sint agri primitiarum: quia ibi abjectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo. A sanguine interfectorum, ab adipe fortium, sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorsũ, & gladius Saul non est reversus inanis. Saul & Jonathas amabiles, & decori in vita sua, in morte quoque non sunt divisi: aquilis velociores, leonibꝰ fortiores. Filiæ Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodò ceciderunt fortes in prælio? Jonathas in excelsis tuis occisus est?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐπέστην ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσα αὐτόν, ὅτι ᾔδειν ὅτι οὐ ζήσεται μετὰ τὸ πεσεῖν αὐτόν. καὶ ἔλαβον τὸ βασίλειον τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ χλιδῶνα τὸ ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, καὶ ἐνήνοχα αὐτὰ τῷ κυρίῳ μου ὧδε.
11 Καὶ ἐκράτησε Δαυὶδ (π) τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτά· καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ (ρ) αὐτοῦ, διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν.
12 Καὶ ἐκόψαντο καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἐνήστευσαν ἕως ἑσπέρας ἐπὶ Σαὺλ καὶ ἐπὶ Ἰωνάθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰούδα καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπλήγησαν ἐν ῥομφαίᾳ.
13 Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ, Πόθεν εἶ σύ; καὶ εἶπεν, Υἱὸς ἀνδρὸς παροίκου Ἀμμηκίτης ἐγώ εἰμι.
14 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, Πῶς οὐκ ἐφοβήθης ἐκτεῖναι τὴν χεῖρά σου διαφθεῖραι τὸν χριστὸν κυρίου;
15 Καὶ ἐκάλεσε Δαυὶδ ἕνα τῶν παιδαρίων αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Προσβὰς ἀπάντησον αὐτῷ. καὶ (σ) ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανε.
16 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Δαυὶδ, Τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ, λέγον, Ὅτι ἐγὼ ἐθανάτωσα τὸν χριστὸν κυρίου.
17 Καὶ ἐθρήνησε Δαυὶδ τὸ θρῆνον τοῦτον ἐπὶ Σαὺλ καὶ ἐπὶ Ἰωνάθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
18 Καὶ εἶπε τοῦ διδάξαι τοὺς (τ) υἱοὺς Ἰούδα. Ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς Στήλωσον Ἰσραὴλ (υ) ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων ἐπὶ τὰ ὕψη σου πεπτωκότες. Πῶς ἔπεσαν δυνατοί;
19 Μὴ ἀναγγείλητε ἐν Γὲθ, καὶ μὴ εὐαγγελίσησθε ἐν ταῖς ἐξόδοις Ἀσκάλωνος, μή ποτε εὐφρανθῶσι θυγατέρες ἀλλοφύλων, μή ποτε ἀγαλλιάσωνται θυγατέρες
20 τῶν ἀπεριτμήτων. Ὄρη τὰ ἐν Γελβουὲ μὴ καταβάτω δρόσος καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν, ὅτι ἐκεῖ ἐσκυλεύθησαν (φ) δυνατοί· δυνατὸς Σαὺλ ὡς ἐξ
21 ἐλαίου. Ἀφ᾽ αἵματος τραυματιῶν καὶ ἀπὸ στέατος δυνατῶν, τόξον Ἰωνάθαν οὐκ ἀπεστράφη κενὸν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ῥομφαία Σαὺλ οὐκ ἀνέκαμψε κενή.
22 Σαὺλ καὶ Ἰωνάθαν οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι ὡς διακεχωρισμένοι, συνῆπται ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν οὐ διεχωρίσθησαν ὑπὲρ ἀετοὺς κούφους, καὶ ὑπὲρ λέοντας ἐκραταιώθησαν.
24 Θυγατέρες Ἰσραὴλ ἐπὶ Σαὺλ κλαύσασθε, ἃ ἐνεδύσκοσμα ὑμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ὑμῶν, ἃ ἀναφέροντα κόσμον (ω) χρυσῶν ἐπὶ τὰ ἐνδύματα ὑμῶν. Πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου, Ἰωνάθαν ἐπὶ
25 τὰ ὕψη σου (α) τραυματίας;

Et insurrexi super eum, & interfeci eum: quia sciebam quòd non vivaret, postquàm ipse cecidisset. Et sumpsi (d) regale quod super capite ejus, & (e) armillam, quæ super brachium ejus: & attuli ea domino meo huc. Et apprehendit David vestimenta sua, & discidit ea. Et omnes viri, qui cum eo, dissiderunt vestimenta sua. Et planxerunt, et plauraverunt, et jejunârunt usq; ad vesperam super Saul, & super Jonathan filium ejus, & super populum Judæ, & super domum Israel: quoniã percussi fuerant in gladio. Et dixit David puero, qui annuntiaverat ei, Unde es tu? Et dixit, Filius brevinis incolæ Amalecitæ ego sum. Et dixit ei David; Quomodò non timuisti injicere manum tuam ad disperdendum christum Domini? Et vocavit David unum ex pueris suis, et dixit; Accedens occurre ei. Et percussit eum, et mortuus est. Et dixit ad eum David, Sanguis tuus super caput tuum: quoniam os tuum respondit contra te, dicens, Quia ego interfeci christum Domini. Et lamentatus est David lamentationem hanc super Saul, & super Jonathan filium ejus: Et dixit ad docendũ filios Judæ. Ecce scriptum est (f) in libro recti. (g) Sta Israel super mortuos (h) in excelsis tuis vulnerator: Quomodò ceciderunt potentes? Ne annuntietis in Geth, ut non evangelizetis in exitibus Ascalonis: ne forte lætentur filiæ alienigenarũ, ne quando (i) exultent filiæ incircumcisorum. Montes qui in Gelbue, non descendat ros, & non pluvia super vos: (k) & agri primitiarum: quoniam ibi (l) projectus est clypeus potentium: clypeus Saul non est unctus in oleo, A sanguine vulnerationum, & ab adipe potentium: Arcus Jonathan non est reversus vacuus in posteriora: & gladius Saul non se reflexit vacuus. Saul & Jonathan dilecti, & speciosi, non separati, (m) decori in vita suaex in morte sua non sunt separati. Leves super aquilas, et super leones valuerunt. Filiæ Israel super Saul plorate, qui induebat vos coccino cum ornatu vestro, qui afferebat ornatum aureum super indumenta vestra. Quomodò ceciderunt potentes in medio belli, Jonathan, in excelsis tuis (n) occisus?

MS.A. (π) τὰ ἱμάτια αὐτῶν, (ρ) αὐτῶν. Καὶ ἐκόψαντο (σ) ἐπάταξεν, (τ) υἱὸς Ἰσραὴλ τόξον. ἰδοὺ (υ) ἐπὶ τὰ ὕψη σου περὶ τεθνηκότων (χ) Πῶς (φ) δυνατοί; * ἀναγγείλατε (χ) καλασθῶσι δρόσος μήδε ὑετὸς πίπτοι ἐφ᾽ ὑμᾶς, (ψ) *πύραι θανάτων· δυναὸς Σαὺλ οὐκ ἐχρίθη ἐν (ω) χρίσματι (α) τραυματίας;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְקַמִית עֲלוֹהִי וְקַטֶלְתֵּיהּ אֲרֵי יָדַעְנָא אֲרֵי לָא יֵחֵי בָּתַר דִּי נְפַל וְנַסְבִית כְּלִילָא דִּי עַל
רֵישֵׁיהּ וְטוֹטָפְתָּא דְּעַל דְּרָעֵיהּ וְאַיְתֵיתְנוּן לְוָת רִבּוֹנִי הָלְכָא : וְאַחֲקֵיף דָּוִד בְּלִבּוֹשׁוֹהִי
11 וּבְזָעְנוּן וְאַף כָּל גַּבְרַיָּא דְּעִמֵּיהּ : וְסַפְּדוּ וּבְכוּ וְצָמוּ עַד רְמָשָׁא עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן
12 בְּרֵיהּ וְעַל עַמָּא דְיָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִתְקְטָלוּ בְּחַרְבָּא : וַאֲמַר דָּוִד לְעוּלְמָא דְּמְחַוֵי
13 לֵיהּ אֵי מִדֵּין אַתְּ וַאֲמַר בַּר גֵּבֶר גִּיּוֹר עַמְלֵקָאָה אֲנָא : וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד אֵיכְדֵין לָא דְחִלְתָּא
14 לְאוֹשָׁטָא יְדָךְ לְחַבָּלָא יַת מְשִׁיחָא דְיָ : וּקְרָא דָוִד לְחַד מֵעוּלְמַיָּא וַאֲמַר קְרַב שְׁלוֹט בֵּיהּ
15 וּמְחֵי וּקְטָלֵיהּ : וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד חוֹבַת קְטוֹלָךְ תְּהֵי בְרֵישָׁךְ אֲרֵי פּוּמָךְ אַסְהִיד בָּךְ לְמֵימַר
16 אֲנָא קְטָלִית יַת מְשִׁיחָא דְיָ : וַאֲלָא דָּוִד יַת אֱלִיָּא הָדֵין עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ : וַאֲמַר
17 לְאַלָּפָא בְנֵי יְהוּדָה מָגַר בְּקִשְׁתָּא הָא הִיא כְתִיבָה עַל סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא : אִתְעַתַּדְתּוּן
18 יִשְׂרָאֵל עַל בֵּית תּוּקְפֵּיכוֹן אִתְרְמִיתוּן קְטִילִין אֵיכְדֵין אִתְקְטָלוּ גִּבָּרַיָּא : לָא תְחַוּוּן בְּגַת
19 לָא תְבַסְּרוּן בְּשׁוּקֵי אַשְׁקְלוֹן דִּלְמָא יְחֶדְנָן בְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי דִּלְמָא יְרוּצוּן בְּנָת עָרַלָיָא : טוּרֵי
גִלְבּוֹעַ לָא יְחוּת עֲלֵיכוֹן טַלָּא וּמְטַרָא לָא תְהֵי בְכוֹן עֲלָלָא כְּמַסַּת דְּיַעֲבְדוּן מִנֵּיהּ חֲלָתָא
20 אֲרֵי תַּמָּן אִתְבְּרוּ תְּרֵסֵי גִּבָּרַיָּא תְּרֵסָא דְשָׁאוּל דְּמְשִׁיחַ כְּדִבְמִשְׁחָא : מִדַּם קְטִילִין מִפִּתְרָב
21 גִּבָּרִין נִירֵי קַשְׁתָּא דְיוֹנָתָן לָא מִסְתַּחְרִין לַאֲחוֹרָא וְחַרְבָּא דְשָׁאוּל לָא תָיְבָא רֵיקָן : שָׁאוּל
22 וְיוֹנָתָן דְּרַחִימִין וַחֲבִיבִין בְּחַיֵּיהוֹן וּבְמוֹתְהוֹן לָא אִתְפְּרָשׁוּ מִנְּשָׁרַיָּא קַלִילִין
23 מֵאֲרָיָוָתָא גְּבָּרִין : בְּנָת יִשְׂרָאֵל עַל שָׁאוּל בְּכֵינָה דַּהֲוָה מַלְבִּישׁ לְכוֹן לְבוּשֵׁי צִבְעוֹנִין וּמוֹבִיל
24 לְכוֹן תַּפְנוּקִין וּמָסִיק תִּקּוּנֵי דַּהֲבָא עַל לְבוּשֵׁכוֹן : אֵיכְדֵין אִתְקְטָלוּ גִּבָּרַיָּא בְּגוֹ קְרָבָא
25 יְהוֹנָתָן עַל בֵּירַת תּוּקְפָּךְ אִתְקְטָלְתָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et steti super illum & occidi illum, quia novi quòd non viveret postquam cecidit: & accepi coronam quæ super caput ejus, & armillam quæ super brachium ejus, & attuli ea ad dñm meum huc. Et apprehendit fortiter David vestimenta sua, & scidit ea, & etiam omnes viri qui erant cum illo. Et planxerunt & fleverunt, & jejunaverunt usq; ad vesperum super Saul & super Jehonathan filium ejus, & super populum Dñi, & super domum Israel, quia occisi sunt in gladio. Et dixit David ad adolescentem qui indicavit ei, Unde tu? & dixit, Filius viri proselyti Ghamalekæi sum. Et dixit illi David, Quomodo non timuisti extendere manum tuam, ad perdendum unctum Dñi? Et vocavit David unum ex adolescentibꝰ: & dixit, Accede, potestatem exerce in eum: & percussit eum, & occidit eum. Et dixit illi David, Culpa occisionis tuæ sit in capite tuo, quia os tuum testatum est in te, dicendo, Ego occidi unctum Dñi. Et lamentatus est David lamentationem hanc super Saul, & super Jonathan filium ejus. Et dixit ut docerent filios Iehudah, ad jaciendum arcu: Ecce scriptum est super libro legis. *Stetistis* Israel, super domum fortitudinum vestrarum elevati sunt occisores, quomodo occisi sunt fortes? Ne annuncietis in Gath, ne bene nuncietis in plateis Askalon, ne fortè lætentur filiæ Philisthæorum, ne fortè exultent filiæ præputiatorum. Montes Gilboagh non descendat super vos ros, & pluvia non sit in vobis quæ veniat, ita ut faciant ex ea HHALTHA, quia ibi fracta sunt scuta fortium, scuta Saul qui unctus fuit in unctione. De sanguine occisorum, de pinguedine robustorum, jacula arcus Jehonathan non reversa sunt retrorsum, gladius Saul non rediit inanis. Saul & Jonathan, qui dilecti & amati fuerant in vita sua, & in morte sua non sunt separati à se: præ aquilis celeres, & præ leonibꝰ robusti. Filiæ Israel super Saul lugete, qui vestiebat vos vestibꝰ colorum, & afferebat vobis delitias, & ascendere faciebat compositiones auri super vestes vestras. Quomodo occisi sunt robusti *in bello*? Jehonathan super domum fortitudinis tuæ occisus es?

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * ܘܩܛܠܬ ܗ̇ܘ ܒ̈ܗ ܕ̇ܡ̈ܛܠ ܕ̇ܝ̈ܕܥ ܐ̇ܢ̈ܐ ܕ̇ܠ̈ܐ ܢ̈ܚ̈ܐ ܒ̈ܬܪ̈ܗ ܘ̈ܩ̈ܛ̈ܠ̈ܬ ܗ̇ܘ ܒ̈ܗ ܘ̈ܐ̇ܣ̈ܒ̈ܬ ܟ̇ܠ̈ܝ̈ܠܐ ܕ̇ܡ̈ܪ̈ܐ ܕ̇ܥ̈ܠ ܪ̈ܐ̈ܫ

שמואל ב: ב

CAP. II. ב

Versio VUL. LAT.

CAP. II.

Versio GRÆCA LXX Interp. Cum Translatione LATINA.

CAP. II.

Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Angor propter te frater mi Jonathan: dilect' eras mihi valdé: singularis erat mihi amor tuus magis quàm amor mulierum. Quomodo occubuerunt heroes, & perierunt instrumenta bellica?

CAP. II.

Deinde factũ est ut consuleret David Dominum, dicerétque; Num ascendam ad unã ex civitatibus Juda? Respondit ei Dñs, Ascende. Dixítque David, Quò ascendam? Cui respondit, In Hebronem. Ascendit itaque illuc David, ipse & duæ uxores ejus, Ahineem Jezraelitis, & Abigal uxor Nabalis Carmelitæ. Cum Davide erant etiam viri sui, ascendítque David cum gente domûs suæ, & habitaverunt in Hebrone. Quò venientes homines Juda ad ungendum illic Davidem ut regnaret super domum Juda, nuntiârunt Davidi, & dixerunt ad eum quòd cives Jabes Gelaad sepelîssent Saulem. Mittens ergò David legatos ad cives Jabes Gelaad, dixit ad eos; Benedicti sitis à Domino, quòd tale beneficiũ exhibueritis domino vestro Sauli, sepeliendo eum. Et nunc præstet vobis Dominus beneficium & justitiam: quin ego etiam tale beneficium rependã vobis, quòd rem hanc feceritis. Cæterũ confirmentur manus vestræ, & este strenui, quoniam *licèt* mortu⁹ sit dominus vester Saul, metamen unxerunt filii Juda ut regnarem super eos. Abner autem filius Ner, princeps militiæ Saulis, ductũ Isbesol filium Saulis transtulit in Mahanim, Et regem constituit sup Gelaad & super Gessur, & super Jezrael, & super Aphrem, & super Benjamen, denique super universum Israelem. Quadraginta natus erat annos Isbesol filius Saulis quando regnavit super Israelem, & duobus annis regnavit: Verũ familia Juda sectati sunt Davidé. Fuítque numerus dierum quibus David mansit rex in Hebrone super familiam Juda, septem annorum & sex mensium. Deinde egressus Abner filius Ner cum servis Isbesol filii Saulis, è Mahanim ad Gebaon; Joab etiam filiⁱ Suriæ, & viri Davidis egressi, concurrerunt unà cum juvenibus in Gebaon: cúmque consedissent hi juvenes hinc, & illi juvenes inde, Dixit Abner ad Joabum, Consurgant pueri, ludántque coram nobis. Dixit Joab, Consurgant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Doleo causâ tui, O mi frater Jonathan: eras mihi dilectus admodùm: peculiaris erat apud me amor tuus plusquam amor mulierum. Quomodò corruerunt gigantes, et perierunt instrumenta bellica?

CAP. II.

Contigit postea ut consulente Dominum Davide ac dicente, Ascendámne ad aliquam ex civitatibus Juda? diceret ad eum Dominus, Ascende: et dicente David. Quò ascendam? diceret ad eum, Ad Hebron. Ascendit itaque illuc David et ambæ uxores ejus, Achinoam quæ erat ex Jezraele, et Abigal uxor Nabalis Carmelitæ. Cum Davide ascenderunt etiam viri ejus, & domestici ejus, mansitque sunt in Hebron: Et venientes homines Juda ut ungerent ibi Davidem regem super filios Juda, dixerunt ad eum quòd cives Jabis Galaad sepelîssent Saulem. Quamobrèm missis David nuntiis ad cives Jabis Galaad, dixit ad eos; Benedicat vos Deus, quòd exercueritis beneficium erga dominum vestrum Saulem, sepelientes eum. Et Dominus igitur exerceat erga vos benignitatem & gratiam; quin etiam ego beneficiis vos prosequar, quòd tale opus præstiterit. Et nunc roborentur manus vestræ, et forti sitis animo: nam mortuo Saule domino vestro, me unxerunt filii Juda ut regnem super eos. Verùm Abner filius Ner satrapharum Saulis, assumptum Isbesol filium Saulis, traduxit in Mahanim, Et regem constituit illum super Galaad, & super Gessur, & super Jezraelem, & super Ephraim, & super Benjamin, & super universum Israelem. Quadraginta annos natus erat Isbesol filius Saulis quando regnavit super Israelem, et biennio regnavit. Attamen domus Juda instituerunt vestigiis Davidis: Fuitque numerus dierum quibus David regnavit in Hebron super domum Juda, septem annorũ et sex mensium. Interim Abnero filio Ner, et servis Isbesol filii Saulis è Mahanin ad Gabaon egressis; Joabo quoque filio Suriæ, duce exercitûs Davidis, et viris Davidis exeuntibus, & adolescentibus in Gabaon simul coïncidentibus; constiterunt hi adolescentes ab una parte, illi verò adolescentes ab altera parte. Dixitque Abner ad Joab, Surgant adolescentes ad ludendum coram nobis: et dixit Joab, Surgant.

שמואל ב : ב

15 וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר לְבִנְיָמִן
16 וְלְאִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר מַעַבְדֵי דָוִד׃
וַיְחַזְקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחָרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ
וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת הַצֻּרִים
17 אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה עַד־מְאֹד
בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי
18 דָוִד׃ וַיִּהְיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי
וְעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבָיִם
19 אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי אַבְנֵר וְלֹא
נָטָה לָלֶכֶת עַל־הַיָּמִין וְעַל־הַשְּׂמֹאל מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר׃
20 וַיִּפֶן אַבְנֵר אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר
אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל־יְמִינְךָ
21 אוֹ עַל־שְׂמֹאלֶךָ וְאַחֲזִי לְךָ אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְקַח־
לְךָ אֶת־חֲלִצָתוֹ וְלֹא אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר מֵאַחֲרָיו׃
22 וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לֵאמֹר אֶל־עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ
מֵאַחֲרָי לָמָּה אַכֶּכָּה אַרְצָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי
23 אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ׃ וַיְמָאֵן לָסוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר
בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל־הַחֹמֶשׁ וְתֵצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו
וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת תַּחְתָּיו וַיְהִי כֹּל־הַבָּא אֶל
24 מְקוֹם אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל וַיָּמָת וַיַּעֲמֹדוּ׃
וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה
וְהִמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת אַמָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גִיחַ דֶּרֶךְ
25 מִדְבַּר גִּבְעוֹן׃ וַיִּתְקַבְּצוּ בְנֵי־בִנְיָמִן אַחֲרֵי אַבְנֵר
וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל־רֹאשׁ גִּבְעָה אַחַת׃
26 וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב וַיֹּאמֶר הָלָנֶצַח תֹּאכַל חָרֶב
הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי־מָרָה תִּהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה וְעַד־מָתַי לֹא
27 תֹּאמַר לָעָם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אֲחֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב
חַי הָאֱלֹהִים כִּי לוּלֵא דִבַּרְתָּ כִּי אָז מֵהַבֹּקֶר נַעֲלָה
הָעָם אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו׃ וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר
28 וַיַּעַמְדוּ כָּל־הָעָם וְלֹא־יָרְדְּפוּ עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם׃

Versio VULG. LAT.

15 Surrexerunt ergò, & transierũt numero duodecim de Benjamin, ex parte Iſboſeth filii
16 Saul, & duodecim de pueris David. Apprehenſóque unuſquiſq; capite comparis ſui, defixit gladium in lat' contrarii,
& ceciderunt ſimul: vocatúmque eſt nomen loci illius, Ager
17 robuſtorum, in Gabaon. Et ortum eſt bellum durum ſatis in die illa: fugatúſque eſt Abner, & viri Iſrael, à pueris Da-
18 vid. Erant autem ibi tres filii Saruiæ, Joab, & Abiſai, & Aſael: porrò Aſael curſor velociſſimus fuit, quaſi unus de capreis quæ morantur in ſylvis.
19 Perſequebatur autem Aſael Abner, & non declinavit ad dexteram neque ad ſiniſtram omittens perſequi Abner. Reſpexit itaque Abner poſt tergum ſuum, & ait; Túne es Aſael?
20 Qui reſpondit, Ego ſum. Dixítque ei Abner; Vade ad dexteram, ſive ad ſiniſtram, & apprehende unum de adoleſcentibus, & tolle tibi ſpolia
21 ejus. Noluit autem Aſael omittere quin urgeret eum. Rurſúmque locutus eſt Abner ad Aſael; Recede, noli me ſequi, ne compellar confodere te in
22 terram, & levare non potero faciem meam ad Joab fratrem tuum. Qui audire contempſit,
23 & noluit declinare: percuſſit ergò eum Abner averſâ haſtâ in inguine, & transfôdit, & mortuus eſt in eodem loco: omnéſque qui tranſibant per locum illum, in quo ceciderat Aſael, & mortu' erat, ſubſiſtebãt.
24 Perſequentibus autem Joab & Abiſai fugientem Abner, Sol occubuit: & venerunt uſque ad Collem aquæ ductûs, qui eſt ex
25 adverſo vallis itineris deſerti in Gabaon. Congregatíque ſunt filii Benjamin ad Abner: & conglobati in unum cuneũ, ſteterunt in ſummitate tumuli
26 unius. Et exclamavit Abner ad Joab, & ait; Num uſque ad internecionem tuus mucro deſæviet? an ignoras quòd periculoſa ſit deſperatio? uſquequò
27 non dicis populo ut omittat perſequi fratres ſuos? Et ait Joab; Vivit Dominus, ſi locutus fuiſſes, manè receſſiſſet populus perſequens fratrem ſuũ.
28 Inſonuit ergò Joab buccinâ, & ſtetit omnis exercitus, nec perſecuti ſunt ultrà Iſrael, neque iniêre certamen.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ ἀνέστησ καὶ παρῆλθον ἐν ἀριθμῷ τ παιδων Βενιαμὶν δώδεκα τ (ϕ) Ἰεβοσθὲ υἱοῦ Σαὰλ, καὶ δώδεκα ἐκ τ παίδων Δαυίδ.
16 Καὶ ἐπιφήσαν ἕκας τῇ χειρὶ τ κεφαλὴν τ πλησίον αὐτ, καὶ μάχαιρα αὐτ (ω) εἰς πλευρὰν τ πλησίον αὐτ, καὶ ἔπεσοσι κατ τὸ αὐτό. καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τ τόπ ἐκεί-
17 νυ, Μερὶς τ ἐπιζώλων, ἃ ἐστιν ἐν Γαβαών. Καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμ ϛκληρὸς ὡσε λίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἔπταισεν Ἀβεννὴρ
18 καὶ ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐνώπιον (α) παίδων Δαυίδ. Καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ (β) Σαρυία, Ἰωὰβ, καὶ (γ) Ἀβεσσὰ, καὶ Ἀσαὴλ καὶ Ἀσαὴλ κοῦφ τοῖς ποσὶν αὐτ, (δ) ὡσεὶ μία δορκὰς ἐν ἀγρῷ. Καὶ κατεδίωξεν
19 Ἀσαὴλ ὀπίσω Ἀβεννὴρ, καὶ οὐκ ἐξέκλινε τῷ πορεύεσθαι (ε) εἰς δεξιὰ οὐδὲ εἰς (ζ) ἀειστερὰ κατόπισεν Ἀβεννήρ. Καὶ ἐπέβλεψεν Ἀβεν-
20 νὴρ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτ, καὶ εἶπεν, Εἰ (η) σὺ εἶ αὐτὸς Ἀσαήλ; καὶ (θ) εἶπεν, Ἐγώ εἰμι.
21 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀβεννὴρ, Ἔκκλινον σὺ (ι) εἰς τὰ δεξιὰ σ εἰς τὰ ἀειστερὰ, καὶ κάταχε σεαυτῷ ἓν τ παιδαρίων, καὶ λάβε σεαυτῷ τ παρακλησίαν αὐτ. καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἀσαὴλ
22 ἐκκλῖναι ἐκ τ ὄπισθεν αὐτ. Καὶ προσέθετο ἔτ Ἀβεννὴρ λέγων τῷ Ἀσαὴλ, Ἀπόστηθι ἀπ ἐμοῦ, ἵνα μὴ πατάξω ϛε εἰς τ γῆν· καὶ πῶς ἀρῶ τὸ πρόσωπόν μ πρὸς Ἰωὰβ
23 τὸν ἀδελφόν ϛε. καὶ οὐκ ἐβούλετο τοῦ ἐπιστρέψαι. καὶ τύπτει αὐτὸν Ἀβεννὴρ ἐν τῷ ὀπίσω τ δόρατ ἐπὶ τ ϕόαν, καὶ (λ) διεξῆλθε τὸ δόρυ ἐκ τ ὀπίσω αὐτ, καὶ πίπτει ἐκεῖ καὶ ἀπο-
24 θνήσκει ἀντικάπω αὐτ. καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἐρχόμεν ἕως τ τόπ ὃ ἔπεσεν ἐκεῖ Ἀσαὴλ καὶ ἀπέθανε, καὶ ὑφίσταλο. Καὶ κατεδίωξεν Ἰωὰβ καὶ Ἀβεσσὰ ὀπίσω Ἀβεννὴρ, καὶ ὁ
25 ἥλι ἔδυσε. καὶ ἀνῆλθον ἕως τ βυνῆ (μ) Ἀμμὰν, ὃ ἐστιν ἐπὶ προσώπ Γαΐ, ὁδὸν ἔρημον Γαβαών. Καὶ ϛυναθροίζον (ν) οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν οἱ ὀπίσω Ἀβεννὴρ, καὶ ἐγκλίθησαν ἐν τ συνάντησιν μίαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ κε-
26 φαλὴν βυνῆ ἑνός. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀβεννὴρ Ἰωὰβ, καὶ εἶπεν, Μὴ εἰς νῖκος καταφάγῃ (ξ) ἡ ῥομφαία; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσαι εἰς τὰ ἔσχατα; καὶ ἕως πότε οὐ μὴ εἴπῃς τῷ λαῷ ἀποστρέφειν ἀπὸ ὄπισθε τ ἀδελφῶν αὐτῶν;
28 Καὶ ἐσάλπισεν Ἰωὰβ τῇ σάλπιγι, καὶ ἀπέ-
27 Καὶ εἶπεν Ἰωὰβ, Ζῇ κύριός, ὅτι εἰ μὴ ἐλά-
λησας, διὸ τότε ἐκ πρωῒ ὠδεν (ο) ἀνέβη ἂν ὁ λαὸς ἕκας καλόσθε τ ἀδελφὸν αὐτ.

MS.A. (ϕ) Ἰεβοσθαὶ (ω) εἰς πλάγιον τῆ (α) τ παίδων (β) Σαμία, (γ) Ἀβισαὶ, (δ) ὡς ἡ μία (ε) εἰς τὰ δεξιὰ (ζ) τὰ ἀειστερὰ (η) σὺ αὐτὸς (θ) ἔπεν αὐτῷ, Ἐγώ (ι) εἰς δεξιὰ (κ) ἀπόστρεφε (λ) ὀξήλθε (μ) Ἀμμὰ, (ν) υἱοὶ Βενιαμὶν (ξ) ῥομφαία; ἢ (ο) ἀνέβη ὁ

Et ſurrexerunt, & tranſierunt in numero de pueris Benjamin duodecim ex eis qui erant Iſboſthe filii Saul, & duodecim de pueris David. Et apprehenderunt unuſquiſq; manu caput proximi ſui: & gladius ejus in coſtam proximi ſui, & cadunt pariter. Et vocatum eſt nomen loci illius, Portio (d) iuruentium, quæ eſt in Gabaon. Et factum eſt prælium durum, ut nimis maximè, in die illa. Et cecidit Abenner, & viri Iſrael coram pueris David. Et fuerunt ibi tres filii Saruia, Joab, & Abeſſa, & Aſael. Et Aſael levis pedibus ſuis, tanquam una capreæ in campo. Et perſequutus eſt Aſael poſt Abenner; & non declinavit eundo in dextra neq; in ſiniſtra poſt Abenner. Et reſpexit Abenner in poſteriora ſua, & dixit; Si tu es ipſe Aſael? Et dixit, Ego ſum. Et dixit ei Abenner; Declina tu in dextra aut in ſiniſtra, & apprehende tibi unum puerorum, & ſume tibi armaturam ejus. Et noluit Aſael declinare à poſt ipſum. Et adjecit adhuc Abenner dicens ipſi Aſael, Recede à me, ut non percutiam te in terram: & quomodò levabo faciem meã erga Joab? (e) Et ubi ſunt hæc? reverte ad Joab fratrem tuum. Et noluit recedere. Et percuſſit eum Abenner in poſteriore parte lanceæ in inguine: & tranſiit lancea ex poſterioribus ejus, & cadit ibi, et mortuus (f) ſub ſe. Et factum eſt, omnis qui veniebat ad locum, ubi ceciderat ibi Aſael, et mortuus erat, et ſubſiſtebat. Et perſequutus eſt Joab et Abeſſa poſt Abenner: et Sol occidebat. Et ipſi intraverunt uſq; ad collem Amman, qui eſt ſuper faciem Gai, viam deſerti Gabaon. Et congregantur filii Benjamin, qui poſt Abenner, et facti ſunt in (g) concurſum unum, et ſteterunt ſuper caput collis unius. Et vocavit Abenner Joab, et dixit; Numquid ad (h) victoriam comedet gladius? Nonne ſcis quia amara (i) erum in novissimis? et uſquequò non dicis populo reverti à poſt fratres (k) noſtros? Et dixit Joab; Vivit Dominus, quia, niſi locutus eſſes, quia tunc à mane aſcendiſſet populus, unuſquiſq; poſt fratrem ſuum. Et clanxit Joab tubã: et receſſerunt omnis populus, et non ſunt perſequuti poſt Iſrael ex nec adjecerunt ultrà pugnare.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וקמו ועברו במנין תרי עסר מדבית בנימן ומדאיש בשת בר שאול ותרי עסר מעבדי
16 דויד׃ ואתקיפו גבר ברישׁ חבריה וחרבה בסטר חבריה ונפלו כחדא וקרא לאתרא
17 ההוא אחסנת קשׁלייא די בגבעון׃ והוה קרבא תקיף עד לחדא ביומא ההוא ואתבהת
18 אבנר ואנשׁי ישׂראל קדם עבדי דויד׃ והוו תמן תלתא בני צרויה יואב ואבישׁי ועשׂהאל
19 ועשׂהאל קליל ברגלוהי כחדא מן טביא די בחקלא׃ ורדף עשׂהאל בתר אבנר ולא
20 אחפני למיזל על ימינא או על סמלא מבתר אבנר׃ ואתפני אבנר בתריהי ואמר האת
21 דין עשׂהאל ואמר אנא׃ ואמר ליה אבנר אתפני לך על ימינך או על סמלך ואיחוד לך
22 חד מעולמיא וסב לך ית זריזיה ולא אבה עשׂהאל למיזל מבתריהי׃ ואוסיף עוד אבנר
למימר לעשׂהאל זור לך מבתרי למה אקטלנך ואמנך לארעא ואיכדין אוקוף אפי
23 ואחמי ליואב אחוך׃ ולא אבא למיזל ומההי אבנר באחורי מורניתא בסטר ירכיה
ונפקת מורניתא מאחוריהי ונפל תמן ומית באתריה והוה כל דאתי לאתרא דנפל
24 תמן עשׂהאל ומית וקימין׃ ורדפו יואב ואבישׁי בתר אבנר ושׁמשׁא עלת ואנון מטו עד
25 גבעת אמתא די על אפי ניח אורח מדברא׃ ואתכנישׁו בני בנימן בתר אבנר
והוו לסיעא חד וקמו על ריש רמתא חדא׃ וקרא אבנר ליואב ואמר הלאפרש תקטול
חרבא הלא ידעתא ארי מרירא תהי בסופא ועד אימתי לא תימר לעמא למיתב מבתר
27 אחיהון׃ ואמר יואב קיים הוא יי ארי אלולפון מללתא ארי בכין פון מעדן צפרא אסתלק
28 עמא גבר מבתר אחוהי׃ ותקע יואב בשופרא וקמו כל עמא ולא רדפו עוד לאנחא קרבא׃
ולא אוסיפו עוד למיגח קרבא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

15 Et ſurrexerunt & tranſierunt in numero duodecim ex [*populo*] dom' Binjamin, & ex [*populo*] Iſboſeth filii Saul, & duodecim ex ſervis David. Et
16 invaluerunt quiſq; in caput ſocii ſui, & gladi' cujuſq; in latere ſocii ſui,
& *ceciderunt* ſimul, & vocavit locum illum, Hæreditatem occiſorum, quæ
17 eſt in Gibghon. Et fuit bellum validum uſq; nimis in die illa, & fracti' eſt
18 Abner & homines Iſrael ante ſervos David. Et fuerunt ibi tres filii Szarujah, Joab & Abiſſai, & Ghaſſahel: & Ghaſſahel erat levis in pedibus
19 ſuis, ut una de capreis quæ ſunt in agro. Et ſecut' eſt Ghaſſahel poſt Abner,
& non deflexit ut iret ſuper dextram *aut* ſuper ſiniſtram de-poſt Abner. Et
20 converſus eſt Abner retro ſe, & dixit, Num tu es ille Ghaſſahel? & dixit,
21 Sum. Et dixit illi Abner, Verte te ſuper dextram tuam, aut ſuper ſiniſtram
tuam, & determina tibi unum ex adoleſcentib', et accipe arma ej': et noluit
22 Ghaſſahel recedere de-poſt illum. Et addidit Abner dicere ad Ghaſſahel,
Converte te de-poſt me: quare occidam te & projiciam te in terram, &
23 quomodo levabo faciem meam, & oſtendar Joab fratri tuo? Et noluit recedere: & percuſſit eum Abner in poſteriorib' haſtæ, in latere fœmoris
ej', & exivit haſta à tergo illius, & cecidit ibi, & mortu' eſt in loco ſuo:
& *fuit* omnes qui veniebant ad locum in quo cecidit Ghaſſahel, & mortu'
24 eſt, & ſubſiſtebant. Et ſecuti ſunt Joab & Abiſſai poſt Abner, & Sol occubuit, & ipſi attigerunt uſq; ad collem Amtha qui eſt ſuper facies Giahh,
25 via deſerti Gibghon. Et congregati ſunt filii Binjamin poſt Abner, & fuerunt in cœtum unum, & ſteterunt ſuper caput jugi unius. Et clamavit Ab-
26 ner ad Joab, & dixit, Num quid ad ſeparationem occi' det gladius? Nonne
nôſti quòd amaritudo erit in fine? & uſq; quò non dices populo ut redeat
27 de-poſt fratres ſuos? Et dixit Joab, Permanet ipſe Dñs, quia niſi locutus eſſes quòd tunc fortè à tempore auroræ aſcendiſſet vir de-poſt frattrem
28 ſuum. Et clanxit Joab in cornu, & ſteterunt omnis populus, et non ſecuti ſunt amplius poſt Iſrael, et non addiderunt amplius congredi *bello*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Consurrexerunt itaque, & tranſierunt *certo* numero, *nempe* duodecim Benjaminitæ de *gente* Iſbeſol filii Saulis, & duodecim ex viris Davidis: Et apprehenſo quilibet capite ſocii ſui, gladióque ſuo lateri ſocii ſui impoſito, ſimul occubuerunt: & vocaverunt locum illum, Agrum Saran, qui eſt in Gebaon. Eodem die factum eſt prælium atrociſſimum, & confracti fuerunt Abner & viri Iſraelitæ coram ſervis Davidis. Illic aderant tres filii Suriæ, Joab & Abiſai, & Aſael: Aſael autem cùm eſſet velox pedibus ſuis velut unus è cervis qui ſunt in deſerto, Perſecutus eſt Aſael Abnerum, neque deflectebat à veſtigiis Abneri ut iret ad dexteram aut ad ſiniſtram. Abner interim retrò verſus ait illi, Túne es ille Aſael? Ego ſum, inquit. Dixit ad eum Abner, Diverte ad dexteram aut ad ſiniſtram tuam, & apprehendens unum ex pueris tolle tibi ejus arma. Sed renuente Aſaele divertere à veſtigiis ejus, Rurſum dixit Abner ad Aſaelem ut diverteret à veſtigiis ſuis: ait enim illi, Deflecte à veſtigiis meis, ne te percutiam & humi ſternam: quomodo autem frontem attollerem & reſpicerem Joabum fratrem tuum? Verùm cùm renueret deflectere, percuſſit eum Abner caudâ haſtæ ſuæ ſuper pectus ejus, ita ut exiret à tergo ipſius, corruerétque illic, & moreretur ſuper locum ſuum: & quicunque veniebat ad locum illum ubi corruerat Aſael, conſiſtebat. Conſurgentes ergò Joab & Abiſai, perſecuti ſunt Abnerũ, cúmque ſol occumberet pervenerunt ad Gebaath maris quod eſt ante Gih, in via deſerti Gebaon. Tunc congregaverunt ſe Benjaminitæ poſt Abnerum, & in unum cuneum convenientes, ſteterunt ſupra verticem cujuſdam collis. Et vocans Abner Joabum, dixit; An in perpetuum trucidabit gladius? ignoras acerbè tandem rem ſucceſſurã: quouſque non dices populo ut recedat à perſequendo fratres ſuos? Dixit Joab, Vivit Dominus, niſi locutus fuiſſes, proculdubiò cras manè ſeparâſſem populum, quemque à perſequendo fratrem ſuum. Cecinit ergò Joab buccinâ, ſubſtitítque totus populus, & non eſt ultrà perſecutus Iſraelitas, nec ultrà pugnavit.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Surgentes ergò tranſierunt pari numero, duodecim ex Benjamin, ad Iſbeſol filium Saulis attinentes, & duodecim è viris Davidis: Et apprehenſo quiſque capite proximi ſui, enſéque ſuo in latus proximi ſui infixo, concidérunt ſimul: & vocaverunt locum illum, Agrum Saddan, qui eſt in Gibaon. Factúmque eſt prælium acervimum eo die, & profligatus fuit Abner filius Ner cum viris Iſraelis ante ſervos Davidis. Adérant autem ibi tres filii Suriæ, Joab imperator exercitûs Davidis, & Abiſai, & Aſahel: atque Aſael curſu celer quaſi una caprearum ſylveſtrium. Et inſecutus eſt Aſael Abnerum, nequaquam declinans ad eundum dextrorſum aut ſiniſtrorſum à tergo Abneri. Converſúſ autem Abner, eumque videns, ait illi, Túne es ille Aſael? Dixit ad eum, Ego ſum. Ait illi Abner, Declina dextrorſum aut ſiniſtrorſum, & accipe tibi aliquem ex adoleſcentibus, ejuſque arma tolle: at noluit Aſael deflectere à tergo ipſius. Rurſus dixit ad eum, Declina à tergo mei, ne te percutiam, humíque proſternam; quomodò verò attollerem vultum meum, & aſpicerem vultum Joabi fratris tui? Sed cùm declinare nollet, percuſſit eum Abner extremitate Lanceæ in pectore ipſius, ita ut emergeret à tergo ipſius, cadavéque illic, & moreretur in loco ſuo: & quicunque veniebat ad locum illum ubi ceciderat Aſael, conſiſtebat. Surgentes autem Joab & Abiſai inſecuti ſunt Abnerum, & occumbente ſole pervenerunt ad Gabaath maris quod eſt è regione Gih, in via deſerti Gibaon. Congregatique Benjaminitæ poſt Abnerum, & in agmen unum cocuntes, ſteterunt ſupra verticem collis. Unde inclamans Abner Joabum, dixit; An perpetuò occîdet gladius? an neſcis amaritudinem tandem ſecuturam? quouſque non præcipies populo ut avertantur ab inſectandis fratribus ſuis? Dixit Joab, Vivit Dominus, niſi locutus fuiſſes, certiſſimè nequaquam retraxiſſem populum, quemque ab inſectatione fratris ſui, uſque ad matutinum. Clangente igitur Joabo buccinâ, conſtitit univerſus populus, et nec ſunt ampliùs perſecuti Iſraelitas, neque redierunt ultrà ad pugnam.

שמואל ב: ג

transierunt & ;illa nocte tota *solitudine in* abierunt ejus viri & Abner Et
29 וְאַבְנֵר וַאֲנָשָׁיו הָלְכוּ בָּעֲרָבָה כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא וַיַּעַבְרוּ
.castra ad venerunt & ,Bithron totam perambulaverunt & ,Jarden
אֶת הַיַּרְדֵּן וַיֵּלְכוּ כָּל הַבִּתְרוֹן וַיָּבֹאוּ מַחֲנָיִם׃
30 populum omnem congregavit & ,Abner *posterioribus* à est reversus Joab Et
וְיוֹאָב שָׁב מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר וַיְקַבֵּץ אֶת כָּל הָעָם
.Hazael & ,viri novendecim David servis de *sunt visitati* &
וַיִּפָּקְדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל׃
31 tre- Abner viris *in* & ,Binjamin de percusserunt David servi Et
וְעַבְדֵי דָוִד הִכּוּ מִבִּנְיָמִן וּבְאַנְשֵׁי אַבְנֵר שְׁלֹשׁ
,Hazael tulerunt Et .sunt mortui ,viros sexaginta & ,centos
32 מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵתוּ׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת עֲשָׂהאֵל
ambulaverunt &:Bethlechem quod,sui patris sepulchro in eũ sepelierunt &
וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בְּבֵית לָחֶם וַיֵּלְכוּ
.Chebron in eis illuxit & :ejus viri & ,Joab ,nocte tota
כָּל הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו וַיֵּאָר לָהֶם בְּחֶבְרוֹן׃

CAP. III.

:David domum inter & ,Saul domum inter longum bellum fuit Et
1 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד
sunt nati Et *stantes & euntes* Saul domus &,*invalescēs & vadens* David &
2 וְדָוִד חֹלֵךְ וְחָזֹק וּבֵית שָׁאוּל הֹלְכִים וְדַלִּים׃ וַיִּוָּלְדוּ
Achinoam Amnon ejus primogenitus fuit & :Chebron in filii David
לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם
Nabal *uxori* Abigail *ipsi* Chilab ejus secundus Et .*Icrebelitidi*
3 הַיִּזְרְעֵאלִית׃ וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב לַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל
regis Talmai filiæ Mahachah filius ,Absalom tertius & :Charmelitæ
הַכַּרְמְלִי וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי מֶלֶךְ
,Sephathiah quintus & :Chaggith filius Adonijah quartus Et .Ghesur
4 גְּשׁוּר׃ וְהָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶן חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה
ifti :David *uxori* Heglah *ipsi* Ithream sextus Et .Abithal filius
5 בֶּן אֲבִיטָל׃ וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֵלֶּה
domum inter bellum *existendo in* ,fuit Et.Chebron in Davidi sunt nati
6 יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃ וַיְהִי בְּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין בֵּית
.Saul domo *in se fortificans erat* Abner &,David domum inter & ,Saul
שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְאַבְנֵר הָיָה מְחַזֵּק בְּבֵית שָׁאוּל׃
:Abner ad dixitque :Ajah filia ,Rispah ejus nomen & ,*pellex* Sauli Et
7 וְלִשְׁאוּל פִּלֶגֶשׁ וּשְׁמָהּ רִצְפָּה בַּת אַיָּה וַיֹּאמֶר אִל אַבְנֵר
valde Abner est iratus Et *mei patris pellicem* ad es ingressus Quare
8 מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל פִּלֶגֶשׁ אָבִי׃ וַיִּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד
quòd ,ego canis caput Nunquid :dixit & ,Isboseth verba *super*
עַל דִּבְרֵי אִישׁ בֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי אֲשֶׁר
ad tui patris Saul domo cum misericordiã faciam hodie *Judæ*
לִיהוּדָה הַיּוֹם אֲעֲשֶׂה חֶסֶד עִם בֵּית שָׁאוּל אָבִיךָ אֶל
visitãsti &:David manu in te *feci invenire* non & ,ejus *socium ad* & ,ejꝰ *fratres*
אֲחָיו וְאֶל מְרֵעֵהוּ וְלֹא הִמְצִיתִךָ בְּיַד דָּוִד וַתִּפְקֹד
sic & ,Abner Deus faciat Sic .hodie mulieris iniquitatẽ me sup
9 עָלַי עָוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם׃ כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה
.ei faciam sic *quoniam* ,David Dominus juravit sicut quia :ei addat
יוֹסִיף לוֹ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה לוֹ׃
;olium erigendo & ,Saul domo à regnum faciendo Transire
10 לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת כִּסֵּא
,Beer-Sebah ad usque & Dan à ,Jehudah super & ,Israel super David
דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע׃
eo *timendo* à ,*verbum* Abner respondere amplius potuit non Et
11 וְלֹא יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת אַבְנֵר דָּבָר מִיִּרְאָתוֹ
:dicendo *se pro* David ad *legatos* Abner misit Et .eum
12 אֹתוֹ׃ וַיִּשְׁלַח אַבְנֵר מַלְאָכִים אֶל דָּוִד תַּחְתָּיו לֵאמֹר
mea manus ecce & ,mecum tuum pactum *Scinde* :dicendo *terra* Cui
לְמִי אֶרֶץ לֵאמֹר כָּרְתָה בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי
.Israel universum te ad *vertendum ad* ,tecum
עִמְּךָ לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל׃

Versio VULG. LAT.

29 Abner autem & viri ejus abierunt per campestria,totâ nocte illâ : & transierunt Jordanem, & lustratâ omni Beth-horon venerunt ad castra. Porrò Joab reversꝰ, omisso Abner,congregavit omnẽ populũ; & defuerũt de pueris David decem & novem viri,excepto Asaele.
31 Servi autem David percusserũt de Benjamin,et de viris qui erat cum Abner,trecẽtos sexaginta, qui & mortui sunt. Tulerúntq; Asael, & sepelierunt eum in sepulchro patris sui in Bethlehem : & ambulaverunt totâ nocte Joab & viri qui erãt cum eo, & in ipso crepusculo pervenerunt in Hebron.

CAP. III.

1 FACta est ergò longa concertatio inter domũ Saul, & inter domum David: David proficiscens,et semp seipso robustior, domus autem Saul decrescens
2 quotidié. Natiq; sunt filii David in Hebron: fuitque primogenitꝰ ejus Amnon de Achinoã
3 Jezraelitide. Et post eum Cheleab de Abigail uxore Nabal Carmeli : porrò tertius Absalom,filiꝰ Maacha filiæ Tholmai regis Gessur. Quartꝰ autem Adonias,filius Haggith: & quintꝰ Saphathia,filius Abital. Sextus quoque Jethraam, de Egla uxore David, Hi nati sunt Da-
6 vid in Hebron. Cùm ergò esset prælium inter domum Saul & domum David,Abner filius
7 Ner regebat domum Saul. Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha, filia Aia. Dixitq; Isboseth ad Abner, Quarè ingressus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isboseth, ait;Numquid caput canis ego sum adversùm Judam hodiè,qui fecerim misericordiam super domũ Saul patris tui,et super fratres & proximos ejus, & non tradidi te in manus David, &
9 tu requisisti in me quod arguéres pro muliere hodié? Hæc faciat Deus Abner, & hæc addat ei, nisi quomodò juravit Dominꝰ David, sic faciam cum
10 eo, Ut transferatur regnum de domo Saul, & elevetur thronꝰ David super Israel,& super Judam, à Dan usque Bersabee.
11 Et non potuit respondere ei quidquam,quia metuebat illũ.
12 Misit ergò Abner nuntios ad David pro se dicentes, Cujus est terra? Et ut loquerentur ; Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum; & reducam ad te universum Israel.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

29 Καὶ Ἀβεννὴρ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῷ ἀπῆλθον εἰς Et Abenner et viri ejus abierunt
δυσμὰς ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ διέβαινον in Occidentẽ totã nocte illã, &
τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν διατεί- transierunt Jordanem:et iverunt
νουσῆ, καὶ ἔρχονται (π)εἰς τὴν παρεμβολήν. totam (l) porrectam: & veniunt
30 Καὶ Ἰωὰβ ἀνέστρεψεν (ρ) ὄπισθεν ἀπὸ τοῦ Ἀ- in castra. Et Joab revertit à se-
βεννὴρ, καὶ (σ)συνήθροισε πάντα τὸν λαὸν, καὶ quendo post Abenner,& congre-
(τ)ἀπεκείπησ τὸν παίδων Δαυὶδ ἐννεακαί- gavit universum populum: et(m)
δεκα ἄνδρες, καὶ Ἀσαήλ. Καὶ οἱ παῖδες 31 visitati sunt de pueris David no-
Δαυὶδ ἐπάταξαν τὸν ὑῶν Βενιαμὶν τὸν ἀνδρῶν vem et decem viri,& Asael. Et
Ἀβεννὴρ τριακοσίους ἑξήκοντα ἄνδρας παρ' pueri David percusserunt de filiis
αὐτοῦ. Καὶ ἄρυσι τὸν Ἀσαὴλ, καὶ ἔθαψαν αὐ- Benjamin de viris Abenner tre-
τὸν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς (υ) αὐτοῦ ἐν Βη- centos sexaginta viros (n) ab eo.
θλεέμ. καὶ ἐπορεύθη (φ) Ἰωὰβ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ Et tollunt Asael, et sepelierunt eum 32
μετ' αὐτοῦ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ διέφασιν αὐ- in sepulchro patris sui in Bethlee.
λοῖς ἐν Χεβρών. Et ivit Joab,& viri qui cum eo,
totam noctem: & illuxit eis in
MS.A. (π)εἰς παρεμβολήν. (ρ)ἀπὸ ὀπίσω τοῦ Chebron.
(υ)αὐτοῦ Βηθλεέμ. (φ)ὅλην τὴν νύκτα Ἰωαβ

ΚΕΦ. γ'. CAP. III.

1 Καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐπὶ πολὺ ἀναμέσον Et fuit bellum (a) ad multũ
τοῦ οἴκου Σαὺλ καὶ ἀναμέσον τοῦ οἴκου Δαυίδ. καὶ ὁ inter domum Saul, & inter do-
οἶκος Δαυὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, καὶ ὁ mum David. Et domus David
2 οἶκος Σαὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει. Καὶ ἐτέχθησ ibat, & convalescebat: et domus
τῷ Δαυὶδ υἱοὶ ἐν Χεβρών. καὶ ἦν ὁ πρωτότοκος Saul ibat, & infirmabatur. Et
αὐτοῦ Ἀμνὼν τοῦ (α)Αχινόομ τοῦ Ἰεζραηλίτιδος, nati sunt ipsi David filii in Che-
3 Καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ Δαλεία(β)τοῦ Ἀβιγαίας bron: & fuit primogenitus ejus
τοῦ Καρμηλίας, καὶ ὁ τρίτος Ἀβεσαλὼμ υἱὸς Ammon ipsius Achinoam Jezra-
(γ)Μααχὰ θυγατρὸς Θολμὶ βασιλέως Γεσ- elitidis: Et secundus ejus Dalaia
σὶς, Καὶ (δ) ὁ τέταρτος Ὀρνία υἱὸς Ἀδωνίου, ipsius Abigaæ Carmelitæ:et tertius
4 καὶ ὁ πέμπτος (ε) Σαφατία τοῦ Ἀβιτάλ, Καὶ Absalom filius Maacha filiæ
5 ὁ ἕκτος Ἰεθεραὰμ τοῦ (ζ) Αἰγὰλ γυναικὸς Tholmi regis Gessir: Et quartus
Δαυίδ. ἕτοι ἐτέχθησ τῷ Δαυὶδ ἐν Χε- Ornia filius Angith : & quintus
6 βρών. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι τοῦ πόλεμον Saphatia ipsius Abital: Et sextus
ἀναμέσον (η)τοῦ οἴκου Σαὺλ καὶ ἀναμέσον(θ)τοῦ Jetheraam filius Agal uxoris
οἴκου Δαυὶδ, καὶ Ἀβεννὴρ ἦν κραταιοῦ τοῦ οἴκου David. Hi nati sunt ipsi David
7 Σαούλ. Καὶ τῷ Σαὺλ παλλακὴ Ῥεσφὰ θυ- in Chebron. Et factum est, dum
γάτηρ (ι) Ἰωὰ. καὶ εἶπεν Ἰεβοσθὲ υἱὸς Σαὺλ esset bellum inter domum Saul,
8 πρὸς Ἀβεννὴρ, Τί ὅτι εἰσῆλθες πρὸς τὴν παλ- & inter domum David; & A-
λακὴν τοῦ πατρός μου ; Καὶ ἐθυμώθη σφόδρα benner erat tenens domum Saul.
Ἀβεννὴρ σφὶ τοῦ(κ)λόγου τούτου τοῦ Ἰεβοσθὲ, καὶ Et ipse Saul fuit concubina Rhef-
εἶπεν Ἀβεννὴρ πρὸς αὐτὸν, Μὴ κεφαλὴ κυ- pha filia (b) Jul. Et dixit Iebo-
νὸς ἐγώ(λ)είμι; ἐποίησα σήμερον ἔλεος μετὰ sthe filiꝰ Saul ad Abenner, Quid,
τοῦ οἴκου Σαὺλ τοῦ πατρός σου, καὶ σφὶ οὐ παρέδωκά quòd intrâsti ad concubinam pa-
σε εἰς χεῖρας Δαυὶδ, καὶ ζητεῖς ἐπ' (ν) ἐμὲ σὺ tris mei? Et iratus est valdè
9 ὑπὲρ ἁμαρτίας γυναικὸς σήμερον; Τάδε ποι- Abenner de verbo hoc ipsi Iebosthe.
ήσαι ὁ θεὸς τῷ Ἀβεννὴρ καὶ τάδε προσθείη Et dixit Abenner ad eum,
αὐτῷ, ὅτι καθὼς ὤμοσε κύριος τῷ Δαυὶδ, Nunquid caput canis ego sum?(c)Fe-
ὅτι οὕτως ποιήσω (ξ)αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύ- ci hodiè misericordiam cum do-
10 τῃ, Περιελεῖν τὴ βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου Σαὺλ, mo Saul patris tui,& pro fratri-
καὶ ἀναστῆσαι τὸν θρόνον Δαυὶδ ἐπὶ Ἰσραὴλ bus & pro (d)notis : & non de-
καὶ ἐπὶ τὸν Ἰούδαν ἀπὸ Δὰν (ο) ἕως Βηερσεβεέ. fecci ad domum David: Et inquisi-
11 Καὶ οὐκ ἠδυνάσθη ἔτι(ι)Ἰεβοσθὲ ὑποκριθῆναι sti super me tu pro injuria mulieris
τῷ Ἀβεννὴρ ῥῆμα, ἀπὸ τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν. hodiè ? Hæc faciat Deus ipsi Ab-
12 Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεννὴρ ἀγγέλους πρὸς Δαυ- benner, & hæc adjiciat ei, quia
ὶδ (π)εἰς Θαυλὰμ λέγων, παράχρημα, λέγων, sicut juravit Dominꝰ ipse David,
Διάθου διαθήκην (ρ)ζω μετ' ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἡ (e)quia sic faciam ei in die hac,
χείρ μου μετ(σ)σοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς σὲ πάντα Auferẽdo regnũ à domo Saul,et
τὸν Ἰσραήλ. erigendo thronum David super
MS.A. (α)Αχινόαμ τοῦ Ἰζραηλίτιδος, (β)τοῦ Ἀβιγαία (γ) Μαεχὰβ(δ) Israel, & super Judam à Dan
ὁ τετράρχαι Ὀρνίας υἱὸς Φενγὶδ,(ε)Σαφατία (ζ)Αἰγὰς (η) οἴκου(θ)οἴκου usq; Bersabee. Et non potuit ultrà
(ι) Ἰούλ. (κ)λόγου Ἰεβοσθέ. (λ)εἰμι σήμερον; ἐποίησα ἔλαιος μετὰ (μ)τὸ γενί- Iebosthe respondere ipsi Abenner
μων, (ν) ἐμὲ ὑπὲρ (ξ) αὐτῷ, Περιελεῖν (ο) καὶ ἕως Βηρσαβεέ. (ι) Μαιρίβ- verbum, à timendo eum. Et misit
δαὶ (π) εἰς Θαυλὰμ ἓ γ' ἦν, (ρ) σὺ μετ' (σ) ζῶ τῶ ὅτι σὲ ἐπιστρέψαι ἐπὶ τὸ Abenner nuntios ad David in (f)
Thælam,ubi erat, subitò, dicens,
Dispone testamentum tuum me-
cum: et ecce manus mea tecum
ad convertendum ad te (g) uni-
versam domum Israel.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 וְאַבְנֵר וְגֻבְרוֹהִי הֲלִיכוּ בְּמֵישְׁרָא כָּל לֵילְיָא הַהוּא וַעֲבָרוּ יָת יַרְדְּנָא וַאֲזָלוּ כָּל בִּתְרוֹן וְאָתוֹ
30 לְמַחֲנָיִם : וְיוֹאָב תָּב מִבָּתַר אַבְנֵר וְכַנֵּשׁ יָת כָּל עַמָּא וְשַׁנִּי מֵעַבְדֵי דָוִד תְּשַׁעְתָּ עְסַר גֻּבְרָא
31 וְעַשָּׂהאֵל : וְעַבְדֵי דָוִד קְטָלוּ מִדְּבֵית בִּנְיָמִן וּבְגֻבְרֵי אַבְנֵר תְּלָת מְאָה וְשִׁתִּין גֻּבְרָא מִיתוּ׃
32 וּנְטָלוּ יָת עַשָּׂהאֵל וְקָבְרוּהִי בְּקִבְרָא דַּאֲבוּהִי דִּי בְּבֵית לָחֶם וַאֲזָלוּ כָּל לֵילְיָא יוֹאָב וְגֻבְרוֹהִי
וְנָהַר לְהוֹן בְּחֶבְרוֹן׃

ג

1 וְהָוָת קְרָבָא תְּקִיף בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וּבֵית דָּוִד אָזְלִין וְתַקִּיפִין וּבֵית שָׁאוּל
2 אָזְלִין וּמְאָכְיָן : וְאִתְיְלִידוּ לְדָוִד בְּנִין בְּחֶבְרוֹן וְהָוָה בּוּכְרֵיהּ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם דְּמִיזְרְעֵאל׃
3 וְתִנְיָנֵיהּ כִּלְאָב לַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל דְּמַכַּרְמֶלָא וּתְלִיתָאָה אַבְשָׁלוֹם בַּר מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי
4 מַלְכָּא דְּגְשׁוּר : וְרְבִיעָאָה אֲדוֹנִיָּה בַּר חַגִּית וְחַמְשָׁאָה שְׁפַטְיָה בַּר אֲבִיטָל : וְשִׁתִּיתָאָה
5 יִתְרְעָם לְעָגְלָה אִתַּת דָּוִד אִלֵּין אִתְיְלִידוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן : וְהָוָה כַּד הֲוָת קְרָבָא בֵּין בֵּית
6 שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וַאֲבְנֵר הָוָה מִתְקַף בְּבֵית שָׁאוּל : וּלְשָׁאוּל לְחֵינְתָא וּשְׁמַהּ רִצְפָּה בַּת
7 אַיָּה וַאֲמַר לַאֲבְנֵר מָא דִּין עַלְתָּא לוּת לְחֵינְתָא דַאֲבָא : וְתַקֵּף לַאֲבְנֵר לַחְדָּא עַל פִּתְגָמֵי
אִישׁ בֹּשֶׁת וַאֲמַר הֲלָא רֵישָׁא דְכַלְבָּא אֲנָא מִכְּעַן הֲוֵיתִי עֲבַד הֲדָיוֹט לְשָׁאָרָא דְבֵית יְהוּדָה
יוֹמָא דִּין אַעְבֵּיד טִיבוּ עִם בֵּית שָׁאוּל אֲבוּךְ עִם אֲחוֹהִי וְעִם רַחֲמוֹהִי וְלָא מְסַרְתָּךְ בִּידָא
דְּדָוִד וּמְכַּעַן אַתְּ מְבַעֵי עֲלַי חוֹבָא יוֹמָא דִּין : כְּדֵין יַעְבֵּיד יְיָ לַאֲבְנֵר וְכִדֵין יוֹסִיף לֵיהּ
10 אֲרֵי כְּמָא דְקַיֵּם יְיָ לְדָוִד אֲרֵי כְּדֵין אֶעְבֵּיד לֵיהּ : לְאַעְבָּרָא מַלְכוּ מִבֵּית שָׁאוּל וּלְאָקָמָא יָת
11 כּוּרְסֵי דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע : וְלָא יְכִיל עוֹד לַאֲתָבָא יָת
12 אַבְנֵר פִּתְגָמָא מִדְּרָחֵל יָתִירָה : וּשְׁלַח אַבְנֵר אוֹנְדִין לְוָת דָּוִד מַאֲתָרֵיהּ לְמֵימַר מְקַיְמָנָא
בְּמַן דְּעַבַד אַרְעָא לְמֵימַר גְּזַר קְיָמָךְ עִמִּי וְהָא יְדִי עִמָּךְ לְאַסְחָרָא לְוָתָךְ יָת כָּל יִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et Abner & viri ejus ambulaverunt in planicie omnem noctem illam, & 29
transierunt Jordanem,& perambulaverunt omnem Bithron,& venerunt ad
Mahhanaim. Et Joab rediit de-post Abner,& congregavit omnem populũ, 30
& defecerunt ex servis David novendecim viri & Ghassael. Et servi Da- 31
vid occiderunt ex viris domꝰ Binjamin, & in viris Abner,trecenti & sexa-
ginta viri mortui sunt. Et tulerunt Ghassael & sepelierunt illum in se- 32
pulchro patris sui, quod erat in Bethlehhem : & ambulaverunt omnem
noctem Joab & viri ejus, & illuxit illis in Hhebron.

CAP. III.

ET fuit bellum validum inter domum Saul & inter domum David : & 1
[viri] domus David *ambulabant* & *prævalebant*, & [viri] domus Saul
ambulabant & deficiebant. Et nati sunt David filii in Hhebron, & fuit 2
primogenitꝰ ejus Amnon Ahhinogham quæ ex Jezraghel. Et secundꝰ ejus 3
Chilab Abigail uxoris Nabal, quæ ex Charmela : & tertiꝰ Absalom filius
Maghacha filiæ Thalmai regis Gessur. Et quartꝰ Adoniah filius Hhagith, 4
& quintꝰ Sephatiah filiꝰ Abytal. Et sextus Jithragham Gheglæ uxoris Da- 5
vid ; hi geniti sunt Davidi in Hhebron. Et fuit quando fuit bellum inter 6
domum Saul & inter domũ David,& Abner præeminebat in domo Saul.
Et Sauli fuerat concubina, & nomen illius Rizpah filia Aiah ; & dixit ad 7
Abner, Ut quid intrâsti ad concubinã patris mei? Et fuit ira Abnero valdè 8
super verba Isboseth,& dixit, Nunquid caput canis sum ego ? ex-nunc fui
abjectꝰ reliquiis domꝰ Jehudah : hodie feci bonitatem cum domo Saul pa-
tris tui, cum fratribꝰ tuis, & cum amicis tuis, & non tradidi te in manu
David, & nunc tu visitas super me culpam mulieris hodie? Sic faciat Dñs 9
Abner & sic addat illi, quòd sicut firmavit Dominꝰ David, sic faciam ei. Ad 10
transire faciendum regnũ à domo Saul,& ad statuendum solũ David super
Israel,& sup domũ Juda à Dan, & usq; ad Bearsebagh. Et non potuit am- 11
plius respondere Abner verbũ, quia timuit eum. Et misit Abner nuncios ad 12
David ex loco suo,dicendo: Firmo ego in eo qui fecit terrã, dicendo: Pange
firmitatẽ tuã mecũ,& ecce manꝰ mea tecũ ad reducendum ad te oẽm Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Porrò Abner & milites ejus iter fecerunt per solitudinem totâ nocte illâ, & trajecto Jordane abierunt Gessur versùs, pervenerûnt ad Mahanim, Joabo quoq; ab Abneri persecutione regresso, totóq; populo coacto, subductus fuit numerus eorû qui cæsi fuerant è militib⁹ Davidis, *desideratique* duodecim viri, & Asael mortuus. Milites verò Davidis interfecerant ex Benjaminitis & ex militib⁹ Abneri, trecentos sexaginta viros. Asaelem autem sublatû sepelierûnt in sepulchro patris ejus, in Beth-lehem: & pergentibus totâ nocte Joabo & sociis suis, illuxit eis *dies* in Hebron.

CAP. III.

ERat itaque bellum inter domum Saulis & inter domum Davidis: & verò David proficiebat & amplificabatur, domus autem Saulis indies attenuabatur. Natique sunt Davidi filii in Hebron: fuitque primogenitus ejus Hamnon ex Ahineem Jezraelitide. Secundus Caleb ex Abigal uxore Nabalis Carmelitæ, tertius Abisalom filius Maachæ filiæ Tholmai regis Gessur, Quartus Adonia filius Hagith, quintus Sephatia filius Aphitalæ, Sextus denique Ithream ex Egla uxore Davidis: hi nati sunt Davidi in Hebron. Factúmque est ut cùm esset prælium inter domum Saulis & inter domum Davidis, & Abner hæreret domui Saulis, (Habebat autem Saul pellicem nomine Respham filiam Anæ) diceret Isbesol ad Abnerum, Cur ingrederis ad pellicem patris mei? Offensus est autem vehementer Abner verbis Isbesol, & ait Abner, Num caput canum Juda sum ego hodiè qui beneficio usus erga domum Saulis patris tui, & erga fratres & amicos ejus, non tradidi te in manus Davidis: tu tamen mentionem mihi facis hodiè criminis mulierculæ? Sic faciat Deus Abnero, & sic addat ei, nisi quemadmodum dixit Dominus Davidi, sic faciam ei: Transferam *scilicet* regnum de domo Saulis, & erigam solium Davidis super Israelem & super Judam à Dan usque ad Birsebaa. Et non potuit ampliùs Isbesol responsum reddere Abnero, præ timore suo. Misit igitur Abner legatos ad Davidem ut dicerent, Quid est terra? feri mecum fœdus tuum, & ecce manus mea tecum erit ad reducendum ad te universum Israelem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ita Abner & viri ejus iter fecerunt per desertum totâ illâ nocte, et trajecto Jordane perrexerunt versus Gessur, & pervenerunt ad Mahanim. Joab autem reversus est ab insectando Abnerum; cumq; congregâsset universum populum, et numerati essent qui trucidati fuerant è viris David, desiderati sunt duodecim viri, & Asael mortuus est. Viri autem Davidis trucidârant ex Benjaminitis & ex viris Abneri, trecentos sexaginta viros. Et portantes Asaelem, sepeliverunt eum in sepulchro patris ejus, in Beth-lehem: & iter facientibus totâ nocte Joabo & sociis suis, illuxit eis aurora in Hebron.

CAP. III.

ERat ergò bellum inter domum Saulis et inter domum Davidis: sed David magnificabatur & crescebat, domus verò Saulis magis magisque pauperescebat. Porrò Davidi nati sunt filii in Hebron: primogenitus ejus Hamnon filius Achinoam Jezraelitidis, Secundus Caleb filius Abigal uxoris Nabal Carmelitæ, tertius Abisalom filius Maachæ filiæ Tholmai regis Gessur, Quartus Adonia filius Haggith, quintus Sephatia filius Abital, Sextus Ithream filius Higlæ uxoris Davidis: Hi nati sunt Davidi in Hebron. Dum bellum inquam, vigeret inter domum Saulis & domum Davidis, & Abner teneret partes domûs Saulis; Habebat Saul concubinam nomine Respham filiam Anæ, dixit Isbesol Abnero; Cur ingrederis super concubinam patris mei? Ægrè admodùm tulit Abner verba Isbesol, & ait Abner, Quandoquidem comparâsti animam meam canibus qui concitantur, ideò concitabo ego filios Judæ. Prosecutus sum ego domum patris tui Saulis beneficio, & gratiam exercui in fratres & amicos ejus, nec tradidi te in manum Davidis; et tu improperas mihi culpam ejus mulieris hodiè? Sic faciat Deus Abnero, & sic addat ei si quemadmodum dixit Dominus David, Sic fiat illi, ut recedat regnum à domo Saulis, et stabiliat sedem Davidis super Israelem & super Judam, à Dan usque ad Bir-sebaa. Et ne verbum quidem potuit ultrà respondere Isbesol Abnero, quòd cum metueret. Itaque misit Abner nuntios ad Davidem ut dicerent ei; Quid est hoc terra? ineas mecum pactum, & ecce manus mea tecum erit: reducam ad te universum Israelem.

שְׁמוּאֵל ב : ג

ego unum verbum Veruntamẽ:fœdus tecum ſcindam ego ,Bene :dixit Et
13 וַיֹּאמֶר טוֹב אֲנִי אִכְרֹת אִתְּךָ בְּרִית אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי
facies ad quinimo ,meas facies videbis Non :dicendo ,te à poſtulans
שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ לֵאמֹר לֹא תִרְאֶה אֶת־פָּנַי כִּי אִם־לִפְנֵי
meas facies videndum ad te venire in ,Saul filiam Michal te adducere
הֲבִיאֲךָ אֶת מִיכַל בַּת־שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת אֶת־פָּנָי :
Da :dicendo ,Saul filium Isboſeth ad legatos David miſit Et
14 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה
præputiis centum in mihi deſpondi quam ,Michal meam uxorem
אֶת־אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה עָרְלוֹת
cum à ,viro cum à eam cepit & ,Isboſeth miſit Et .Peliſtim
15 פְּלִשְׁתִּים : וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ מֵעִם
eam poſt flendo & eundo ,ejus vir ſecum abiit Et .Lais filio Palthiel
15 פַּלְטִיאֵל בֶּן לָוִשׁ : וַיֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ
.eſt reverſus &:revertere ,Vade ,Abner eum ad dixitque:Bachurim ad uſq;
עַד־בַּחֻרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב וַיָּשָׁב :
etiam ,heri Etiam :dicendo ,Iſrael ſeniorib⁹ cum fuit Abner verbum Et
17 וּדְבַר־אַבְנֵר הָיָה עִם־זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר גַּם־תְּמוֹל גַּם־
nunc Et .vos ſuper regem in David quærentes fuiſtis nudiuſtertius
שִׁלְשֹׁם הֱיִיתֶם מְבַקְשִׁים אֶת־דָּוִד לִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם : וְעַתָּה
mei ſervi David manu In :dicendo ,David ad dixit Dominus quia;facite
עֲשׂוּ כִּי יְהוָה אָמַר אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד ׀ דָּוִד עַבְדִּי
omnium manu de & ,Peliſtim manu de ,Iſrael meum populũ fecit ſalvum
הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־
abiitque :Binjamin auribus in Abner etiam eſt locutus Et .eorũ inimicorũ
אֹיְבֵיהֶם : וַיְדַבֵּר גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִן וַיֵּלֶךְ
omne Chebron in David auribus in loquendum ad Abner etiam
19 גַּם־אַבְנֵר לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל־
venit Et.Binjamin domus omnis oculis in & ,Iſrael oculis in bonum quod
טוֹב בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל־בֵּית בִּנְיָמִן : וַיָּבֹא
David fecit & :viri vipinti eo cum & ,Chebron David ad Abner
20 אַבְנֵר אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד
Abner Dixitque .convivium ſecum qui viris & ,Abner
לְאַבְנֵר וְלָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִשְׁתֶּה : וַיֹּאמֶר אַבְנֵר
regem meum dominum ad congregabo & ,ibo & ,Surgam :David ad
21 אֶל־דָּוִד אָקוּמָה וְאֵלְכָה וְאֲקַבְּצָה ׀ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
quod omni in regnabis & ,fœdus tecum ſimdem & :Iſrael univerſum
אֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ אִתְּךָ בְּרִית וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־
.pace in abiit & ,Abner David dimiſit &:tua anima deſiderabit
תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם :
ſecum multum ſolum & ,agmine ex venit Joab &,David ſervi ecce Et
22 וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב בָּא מֵהֲגְדוּד וְשָׁלָל רַב עִמָּם
eã dimiſerat quia ,Chebron in David cum ipſe non Abner & :adducebant
בְּיוֹאָו וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם־דָּוִד בְּחֶבְרוֹן כִּי שִׁלְּחוֹ
ſecum qui exercitus omnis & ,Joab Et .pace in abierat &
23 וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם : וְיוֹאָב וְכָל־הַצָּבָא אֲשֶׁר־אִתּוֹ
ad Ner filius Abner Venit :dicendo ,Joab nunciaverunt & ,venerunt
בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָב לֵאמֹר בָּא אַבְנֵר בֶּן־נֵר אֶל
ad Joab venit Et .pace in abiit & ,eum dimiſit & :regem
24 הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלַּח וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם : וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־
(hoc) quid ad ,te ad Abner venit ecce ,feciſti Quid :dixit & ,regem
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָה הִנֵּה־בָא אַבְנֵר אֵלֶיךָ לָמָּה זֶּה
,Ner filium Abner Nôſti ,eundo abiit & ,eum dimiſiſti
שִׁלַּחְתָּו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ : יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר
& ,tuum exitum dignoſcendum ad & ,venit te decipiendum ad quia
25 כִּי לְפַתֹּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת־מוֹצָאֲךָ וְאֵת
.faciens tu quod omne ſcienſum ad &,tuum introitum
מְבוֹאֲךָ וְלָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה :
Abner poſt legatos miſit &,David cum à Joab eſt egreſſus Et
26 וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיְשַׁלַּח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר
.neſciebat David & ;Sirah ciſterna à eum reduxerunt &
וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע :

Verſio VULG. LAT.

Qui ait, Optimé : ego faciam
13 tecum amicitias:ſed unam rem
peto à te, dicens ;Non videbis
faciem meam, antequàm adduxeris Michol filiam Saul: & ſic
venies, & videbis me. Miſit
14 autem David nuntios ad Iſboſeth filium Saul, dicens; Redde uxorem meã Michol, quam
deſpondi mihi centum præputiis Philiſtſtiim. Miſit ergò
Iſboſeth , & tulit eam à viro
suo Phaltiel, filio Lais. Sequebatúrque eam vir ſuus, plorans
15 uſque Bahurim : & dixit ad
eum Abner ; Vade, & revertere. Qui reverſus eſt. Sermonem quoque intulit Abner ad
ſeniores Iſrael, dicens ; Tam
17 herì quàm nudiuſtertiùs quærebatis David ut regnaret ſuper vos. Nunc ergò facite :
quoniam Dominus locutus eſt
ad David, dicens;In manu ſervi mei David ſalvabo populũ
meum Iſrael de manu Philiſthiim, & omnium inimicorũ
ejus.Locut⁹ eſt autẽ Abner etiam ad Benjamin. Et abiit ut loqueretur ad David in Hebron,
omnia quæ placuerunt Iſraeli
& univerſo Benjamin. Venítq;
20 ad David in Hebron cum viginti viris: & fecit David Abner,et viris ej⁹ qui venerãt cum
eo,convivium. Et dixit Abner
21 ad David ;Surgam, ut congregem ad te dominum meum regem omnem Iſrael, & ineam
tecum fœd⁹, & imperes omnibus, ſicut deſiderat anima tua.
Cùm ergò deduxiſſet David
Abner, & ille îſſet in pace,
Statim pueri David & Joab
venerunt,cæſis latronibus,cum
præda magna nimis: Abner autẽ non erat cum David in He-
bron, quia jam dimiſerat eum,
& profectus fuerat in pace. Et
23 Joab, & omnis exercitus qui erat cum eo, poſteà venerunt : nuntiatum eſt itaque Joab à
narrantibus ; Venit Abner filius Ner ad regem, & dimiſit
eum, & abiit in pace. Et ingreſſus eſt Joab ad regem, &
ait; Quid feciſti ? Ecce venit
Abner ad te : quarè dimiſiſti
25 eum,& abiit & receſſit? Ignoras Abner filium Ner, quoniã
ad hoc venit ad te,ut deciperet
te, & ſciret exitum tuum & introitum tuum, & nôſſet omnia
26 quæ agis? Egreſſus itaque Joab à David,miſit nuntios poſt
Abner, & reduxit eum à ciſterna Sira, ignorante David.

Verſio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἐἶπε Δαυὶδ,(τ)Κἀγὼς ἐγὼ διαθήσομαι
πρὸς σὲ διαθήκλω · πλὴν λόγον ἕνα ἐγὼ αἰ-
τοῦμαι παρὰ σοῦ,λέγων,Οὐκ(υ)ὄψῃ τὸ πρόσ-
ωπόν μου, ἐὰν μὴ ἀγάγῃς τ Μιχὸλ θυγα-
τέρα Σαὺλ ἐν τῷ σε ἐλθεῖν τὸ πρόσ-
4 ωπόν μου.Καὶ(φ)ἐξαπέστλε Δαυὶδ πρὸς Ἰ-
εβοσθὲ ὑὸν Σαὺλ ἀγγέλους,λέγων, Ἀπόδ⟨ο⟩
μοι τ γυναῖκά μου τ Μιχὸλ, ἣν (χ) ἔλαβον
5 ἐν ἐκατὸν ἀκροβυστίαις ἀλοφύλων. Καὶ ἀπ-
έστειλεν (ψ)Ἰεβοσθὲ, καὶ ἔλαβεν αὐτ παρὰ τ
ἀνδρὸς αὐτ παρὰ Φαλτιὴλ (ω) υἱ Σελλεῖ.
6 Καὶ ἐπορεύετο(α)ὁ ἀνὴρ αὐτ μ⟨ε⟩' αὐτ κλαί-
ων ὀπίσω αὐτ ἕως(β)Βαεχαρὶμ.καὶ εἶπε πρὸς
αὐτ Ἀβεννὴρ, Πορεύ,ἀνάστρεφε. καὶ ἀνέστρε-
7 φε. Καὶ εἶπεν Ἀβεννὴρ πρὸς τοὺς πρεσβυ-
τέρους Ἰσραὴλ, λέγων, (γ) Χθὲς καὶ τρίτως
ἐζητεῖτε τ Δαυὶδ βασιλεύειν (δ) ἐφ' ὑμᾶς.
8 Καὶ νῦν ποιήσατ⟨ε⟩, ὅτι κύρι⟨ος⟩ ἐλάλησε περὶ
Δαυὶδ,λέγων, Ἐν(ε)χειρὶ τ δούλου μου Δαυ-
ὶδ σώσω τ Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων, καὶ
9 ἐκ χειρὸς πάντων τ ἐχθρῶν αὐτ. Καὶ ἐλά-
λησεν Ἀβεννὴρ (ζ) ἐν τοῖς ὠσὶ Βενιαμίν·
καὶ ἐπορεύθη Ἀβεννὴρ τ λαλῆσαι εἰς τὰ (η)
ὦτα τῷ Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν πάντα ὅσα ἠρε-
σεν ἐν ὀφθαλμοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς
10 (θ) οἴκου Βενιαμίν. Καὶ ἦλθεν Ἀβεννὴρ
πρὸς Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν, καὶ μετ' αὐτ εἴκοσι
ἄνδρες. καὶ ἐποίησε Δαυὶδ τῷ Ἀβεννὴρ καὶ
11 τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτ πότον. Καὶ εἶ-
πεν Ἀβεννὴρ πρὸς Δαυὶδ, Ἀναστήσομαι δὴ
καὶ πορεύσομαι καὶ συναθροίσω (ι) πρὸς κύριόν
μου τ βασιλέα (κ)πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διαθή-
σομαι μετ' αὐτῶ διαθήκην . καὶ βασιλεύσῃς
ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή ⟨σ⟩ου. καὶ ἀπέ-
στειλε Δαυὶδ τ Ἀβεννὴρ, καὶ (λ)ἐπορεύθη ἐν
12 εἰρήνῃ. Καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες Δαυὶδ καὶ Ἰωὰβ
(μ)παρεγένοντο ἐκ τ ἐξόδίας,καὶ σκῦλα πολ-
λὰ (ν)ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν. καὶ Ἀβεννὴρ οὐκ ἦν
μετ Δαυὶδ (ξ) εἰς Χεβρὼν,ὅτι ἀπεστάλκει αὐτ,
23 καὶ ἀπῆλυθε ἐν εἰρήνῃ. Καὶ Ἰωὰβ καὶ πᾶσα
ἡ στρατιὰ αὐτῶ (ο) ἦλθοσ⟨αν⟩, καὶ ἀπηγγέλη τῷ
Ἰωὰβ, λέγοντες, Ἧκε Ἀβεννὴρ ὑὸς Νὴρ
πρὸς Δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλ-
θεν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ (π)εἰσῆλθεν Ἰωὰβ πρὸς
24 τ βασιλέα, καὶ εἶπε, Τί τοῦτο ἐποίησας; ἰδοὺ
ἦλθεν Ἀβεννὴρ πρὸς σὲ, καὶ ἱνατί ἐξαπέστ⟨ει⟩-
25 κας αὐτ, καὶ (ρ)ἀπῆλυθεν ἐν εἰρήνῃ; (σ) Ἢ
οἶδας τ κακίαν Ἀβεννὴρ ὑὸς Νὴρ, ὅτι
ἀπατῆσαί ⟨σε⟩ (τ) παρεγένετο, καὶ γνῶναι τ
ἔξοδόν ⟨σου⟩ καὶ τ εἴσοδόν ⟨σου⟩, καὶ γνῶναι ἅπαντα
26 ὅσα σὺ ποιεῖς; Καὶ ἀνέστρεψεν Ἰωὰβ ἀπὸ τ
Δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους (υ) πρὸς Ἀ-
βεννὴρ ὀπίσω,καὶ ἐπεστρέψασιν αὐτὸν ἀπὸ τῆ
φρέατ⟨ος⟩ τῆ Σειρὰμ,καὶ Δαυὶδ οὐκ ἤδει.

MS.A. (τ) Ἐγὼ κἀγὼς (υ)ὄψῃ(φ)ἀπέσταλεν Δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς Μιχ
ριζοσθαὶ ὑὸν Σαὺλ,λέγων, (χ) ἔλαβον ἐμαυτῷ ἐν (ψ) Μεμφιζοσθαὶ, (ω)
υἱῦ Λαεὶς. Καὶ (α) σὺν αὐτῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μετ' αὐτῆς (β)Βαδυρείμ.(γ)
Ἐχθὲς(δ) ἐφ' ὑμῶν.(ε)χειρὶ Δαυὶδ τῆ δούλου μου σώσω (ζ)καίγε ἐν(η)π
Δαυὶδ (θ)παυλὸς οἴκου(ι)προς τ κύριον(κ)τ πάντα (λ)ἐπορεύθη(μ)παρ
ἐγένοντο (ν) μετ' αὐτῦ ἕφερον. καὶ (ξ) ἐν (ο) ἤχθη⟨σ⟩ , (π) ἀπῆλθεν (ρ)
ἀπῆλθεν (σ) Οὐκ (τ) παραγέγονεν (υ) ὀπίσω Ἀβεννὴρ, καὶ

Et dixit David, Rectè ego diſpo-
13 nam ergà te teſtamentũ. Tantum-
modò verbum unum ego peto à
te,dicens;Non videbis faciẽ meã,
ſi non adduxeris Melchol filiam
Saul, adveniente te videre faciẽ
14 meã. Et miſit David ad Iebosthe
filiũ Saul,nuntios,dicens; Redde
mihi uxorem meã Melchol: quã
acceps in centum præputiis alie-
nigenarum. Et miſit Iebosthe, &
15 tulit eam à viro ejus, à Phaltiel
filio (h) Selles. Et ibat vir ejus
cum ea plorans poſt eam uſq; Ba-
16 racim. Et dixit ad eum Abenner;
Vade, reverte. Et reverſit. Et
17 dixit Abenner ad ſeniores Iſrael,
dicens ; Herì, & nudiuſtertiùs
quærebatis David regnare ſuper
vos: Et nunc facite, quoniã Do-
18 minus locutus eſt de David, di-
cens; In manu ſervi mei David
ſalvabo Iſrael de manu alienigo-
narum, & de manu omnium ini-
micorum eorum. (i) Et locut⁹ eſt
19 Abenner in auribus Benjamin. Et
ivit Abenner ad loquendum in
aures David in Chebron omnia
quæcunq; placebant in oculu Iſ-
rael, & in oculis domũs Benja-
20 min. Et venit Abenner ad David in Chebron, & cum eo viginti
viri. Et fecit David ipſi Aben-
ner,& viris qui cum eo, convi-
21 vium. Et dixit Abenner ad Da-
vid; Surgam nunc,& ibo,et con-
gregabo ad dominum meum regẽ
universum Iſrael : & diſponam
cum eo teſtamentum: et regnabis
in omnibus quæ deſiderat anima
tua. Et miſit David Abenner. Et
ivit in pace. Et ecce pueri David,
22 & Joab, adveniebant ab(k) ex-
curſione,& ſpolia multa ferebant
ſecum. Et Abenner non erat cum
David in Chebron: quoniam di-
miſerat eum, & abierat in pace.
Et Joab, & univerſus exercitus
23 ejus (l)venerunt: & nuntiatum
eſt ipſi Joab,dicentes, Venit Ab-
benner filius Ner ad David: &
dimiſit eum, & abiit in pace. Et
24 intravit Joab ad regem,et dixit;
Quid hoc feciſti? Ecce venit Ab-
benner ad te:& ut quid dimiſti
eum,& abiit in pace? Nonne no-
25 ſti malitiam Abenner filii Ner;
quia ad decipiendum te advenit,
& cognoſcendum exitum tu-
um, & introitum tuum, &
cognoſcendum omnia quæcun-
que tu facis? Et reverſus Joab à
26 David,et miſit nuntios ad (m)Ab-
benner vetrò: et redire faciens
eum à fonte Seiran. Et David
neſcivit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 וְאָמַר טַב אֲנָא אֶגְזַר עִמָּךְ קְיָם בְּרָם פִּתְגָמָא חַד אֲנָא שְׁאֵל מֵעִמָּךְ לְמֵ֫מַר לָא תֶחֱזֵי יַת אַפַּי
14 אֶלָּהֵן קֳדָם מֵיתְיָיתָךְ יַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל בְּמֵיתָךְ לְאִתְחֲזָאָה קָדָמָי : וּשְׁלַח דָּוִד אוֹנְדִין
לְוָת אִישׁ בּוֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל לְמֵ֫מַר הַב לִי אִתְּתִי יַת מִיכַל דַּאֲרַסִית לִי בְּמְאָה עָרְלוֹת
15 פְּלִשְׁתָּאֵי : וּשְׁלַח אִישׁ בּוֹשֶׁת וּדְבָרַהּ מִלְוָת בַּעְלָהּ מִלְוָת פַּלְטִיאֵל בַּר לָיִשׁ : וַאֲזַל עִמָּהּ
16 בַּעְלָהּ אֲזִיל וְבָכֵי בַּתְרָהָא עַד עַלְמָת וַאֲמַר לֵיהּ אַבְנֵר אֲזִיל תּוּב וְתֹב : וּפְתְנָם אַבְנֵר
17 הֲוָה עִם סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵ֫מַר אַף תְּמָלֵי אַף מְדַקְמוּתְהִי הֲוִיתוּן בָּעְיָן יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא
עֲלֵיכוֹן : וּכְעַן עֲבִידוּ אֲרֵי יְיָ אֲמַר לְדָוִד לְמֵ֫מַר בְּיַד דָּוִד עַבְדִּי אֲפְרוֹק יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
18 מִידָא דְּפִלִשְׁתָּאֵי וּמִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן : וּמַלֵּל אַף אַבְנֵר קֳדָם דָּוִד בְּבִית בִּנְיָמִן וַאֲזַל
אַף אַבְנֵר לְמַלָּלָא קֳדָם דָּוִד בְּחֶבְרוֹן יַת כָּל דְּתַקֵּן בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל דְּבִית בִּנְיָמִן :
20 וַאֲתָא אַבְנֵר לְוָת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וְעִמֵּהּ עַסְרִין גַּבְרַיָּא וְעָבַד דָּוִד לְאַבְנֵר וּלְגַבְרַיָּא דְעִמֵּיהּ
21 מִשְׁתְּיָא : וַאֲמַר אַבְנֵר לְדָוִד אֲקוּם וְאֵיזֵל וְאֶכְנוֹשׁ לְוָת רִבּוֹנִי מַלְכָּא יַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִגְזְרוּן
עִמָּךְ קְיָם וְתִמְלוֹךְ בְּכֹל דְּרַעֲוָא נַפְשָׁךְ וְשַׁלַּח דָּוִד יַת אַבְנֵר וַאֲזַל בְּשָׁלֵם : וְהָא עַבְדֵי דָוִד
22 וְיוֹאָב אָתָא מִן מַשְׁרְיָתָא וַעֲדָאָה סַגִּיאָה עִמְּהוֹן אֲתָיוּ וַאֲבַנֵר לֵיתוֹהִי עִם דָּוִד בְּחֶבְרוֹן
23 אֲרֵי שַׁלְּחֵיהּ וַאֲזַל בְּשָׁלֵם : וְיוֹאָב וְכָל חֵילָא דְעִמֵּיהּ אֲתוּ וְחַוִיאוּ לְיוֹאָב לְמֵ֫מַר אָתָא
24 אַבְנֵר בַּר נֵר לְוָת מַלְכָּא וְשַׁלְּחֵיהּ וַאֲזַל בְּשָׁלֵם : וַאֲתָא יוֹאָב לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר מָה
25 עֲבַדְתָּא הָא אַתָּא אַבְנֵר לְוָתָךְ לְמָא דְנָן שַׁלְּחֵיתֵיהּ וַאֲזַל מִינָּךְ : יְדַעְתָּא יַת אַבְנֵר בַּר
26 נֵר אֲרֵי לְאַטְעָיוּתָךְ אֲתָא וּלְמִדַּע יַת מִפְּקָדָךְ וְיַת מֵעֲלָךְ וְיַת כָּל דְּאַתְּ עָבִיד : וּנְפַק
יוֹאָב מִן קֳדָם דָּוִד וְשַׁלַּח אוֹנְדִין בָּתַר אַבְנֵר וַאֲתִיבוּ יָתֵיהּ מִנּוֹבָא דְסִירָתָא וְדָוִד לָא יְדַע

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit, Bonũ: ego pangã tecũ firmitatẽ: verùm rẽ unã ego peto à te, dicẽ-
13 dó: Non videbis faciẽ meã, ſed ante venire facies tu Michal filiã Saul cùm
veneris ad apparendũ ante me. Et miſit David nuncios ad Isboſeth filium
14 Saul, dicendo: Redde uxorẽ meã Michal quã diſponſavi mihi in centũ præ-
putiis Peliſthæorũ. Et miſit Isboſeth, & accepit eã à marito ſuo à Palciel
15 filio Lais. Et ivit cum illa marit⁹ ej⁹ eundo et flendo poſt eã uſq; ad juven-
16 tutẽ: & dixit illi Abner, Abi, redi: & rediit. Et verbum Abner fuit cum
17 ſenib⁹ Iſrael dicendo: Etiã heri & etiam ante ipſũ quæſiviſtis David, ut
eſſet rex ſuper vos. Et nunc facite, quia Dñs dixit David dicendo, In manu
18 David ſervi mei liberabo populũ meũ Iſrael de manu Peliſthæorũ, & de
manu omnium auctorũ inimicitiarum eorum. Et locutus eſt etiam Abner
19 ante [*viros*] *domũs* Binjamin, & ivit etiã Abner, ut loqueretur ante David
in Hhebron, omne quod rectũ erat in oculis Iſrael, & in oculis omnium
20 [*virorum*] *domũs* Binjamin. Et venit Abner ad David ad Hhebron, &
cum illo viginti viri: & fecit David Abner, & viris, qui cum illo, conviviũ.
21 Et dixit Abner ad David, Surgam & ibo, & congregabo ad dominũ meum
regem omnẽ Iſrael, & pangent tecũ fœdus, et regnabis in omni quod vo-
22 let anima tua: et miſit David Abner et ivit in pace. Et ecce ſervi David
et Joab *venit* de caſtris, et prædam multam ſecum adduxerunt, et Abner
23 non erat cum David in Hhebron, quia miſit illum; et ivit in pace. Et Joab
et omnis copia quæ cum ipſo, venerunt, et indicaverũt Joab, dicendo: Venit
Abner filius Ner ad regem, & dimiſit eum, et ivit in pace. Et venit Joab
24 ad regem, & dixit: Quid feciſti? Ecce venit Abner ad te: quare ita dimiſi-
25 ſti illum, et abiit eundo? Nôſti Abner filium Ner, quia ad errare facien-
dum te venit, et ad cognoſcendum exitum tuum et introitum tuum, et ad
26 cognoſcendum omnia quæ tu facis. Et exivit Joab *ab-ante* David, et
miſit nuncios poſt Abner, et reduxerunt eum à ciſterna Zairatha, et
David neſcivit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit David, Benè, ego ferio tecum fœdus: at rem unam à te postulo. Non videbis faciem meam, nisi tecũ adduxeris Malchelem filiam Saulis. Misit etiam David legatos ad Isbesol filium Saulis, & dixit ad eum, Restitue mihi uxorem meam quam despondi mihi ducentis præputiis Palestinorum. Mittens ergò Isbesol tulit eam à marito ipsius, *nempe* à Phalti filio Lis. Et profectus est maritus ejus iter faciens & flens post eam, usque ad Beth-hurim. Dixit autem illi Abner, Revertere: & reversus est. Porrò sermonem habuit Abner cum senioribus Israelis, & dixit; Tum ab herì, tum à nudiustertiùs optabatis Davidem ut regnaret super vos. Sic ergò facite: quia Dominus dixit de Davide, quòd per Davidem servum meum comparabo salutẽ populo meo Israeli de manu Palestinorum & de manu omnium inimicorum ejus. Eadem locutus est Abner coram Benjamine: tum abiit Abner ut alloqueretur Davidẽ in Hebron post assensũ totius Israelis & totius domûs Benjamin. Cúmque perveniisset Abner ad Davidẽ in Hebron & viginti cum eo viri, fecit David Abnero & viginti viris qui cum eo erant convivium magnum. Deinde dixit Abner ad Davidem, Surgam, & abibo collectum universum Israelem ad dominum meum regem, ut fœdus tecum ineant, & regnes omnino prout expetit animus tuus. Cùm ergò dimisisset David Abnerum, & abiisset in pace, Ecce milites Davidis, & Joab redibant à turma quadam *spolianda*, prædam multã secum afferentes. Abner autem non erat cum Davide in Hebron; dimiserat enim illum, & abierat in pace. Adveniẽte igitur Joabo et omni populo qui cum eo erat, accesserunt *quidam* & nuntiaverunt Joabo venisse Abnerũ filium Ner ad regem Davidem, dimisisse eum, et incolumẽ abiisse. Tunc adiens Joab regem Davidem, dixit ei; Quid fecisti? en venerat Abner ad te; quarè dimisisti eum ut discederet à te? An nescis Abnerum ad pellicendum te venisse, & ad cognoscendum introitum tuum & exitum tuum, & ad sciendum quicquid agis? Tum egressus Joab à Davide, misit nuntios post Abnerum, qui reduxerunt eum à Chereh-sira, inscio Davide.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit David, Libenter, ego inibo tecum pactum: verumtamen rem unam à te peto; non videbis faciem meam, donec tecum venerit Melchal filia Saulis. Misit præterea David nuntios ad Isbesol filium Saulis, dixit ad eum; Da mihi uxorem meam quam desponsi ducentis præputiis Philistæorum. Misit ergò Isbesol, tulitque eam ab ejus marito Phalti filio Lis. Quam cùm secutus esset maritus ejus gradiens ac plorans, usque ad Bahurim, dixit ad eum Abner; Revertere: & reversus est. Verbum autem Abneri fuerat ad seniores Israelis, & dixerat eis; Ab heri & antè cupiebatis ut regnaret super vos David; Sic igitur facite: nam Dominus dixit de Davide, quòd per manum Davidis servi mei faciam salutem populo meo Israeli de manu Philistæorum, & de manu omnium hostium ejus: Locutus etiam fuerat Abner coram Benjamine: Demum abiit Abner ad loquendum coram Davide in Hebron, ubi gratum visum fuisset negotium toti Israeli totique domui Benjamin. Et cùm venisset Abner ad Davidem, & cum eo viginti viri, fecit David Abnero & viginti viris qui cum eo erant, convivium grande & sumptuosum. Tum dixit Abner Davidi, Surgam & congregabo ad dominum meum regem cunctum Israelem, ut ferant tecum pactum, & imperes pro omni voto animi tui. Ubi David Abnerum dimisit, et incolumis discessit, Ecce viri Davidis & Joab redierunt ex acie spolia opima secum afferentes. Abner autem non erat apud Davidem in Hebron, eò quòd dimisisset eum, et incolumis discessisset. Cùmque venisset Joab et cunctus populus qui cum eo erant, et indicatum fuisset Joabo venisse Abnerum filium Ner ad regem Davidem; Dixit ad eum, Quid fecisti? quandoquidem venerat Abner ad te, cur dimisisti eum, & discessit à te? An ignoras Abnerum venisse ad decipiendum te, et explorandum introitum tuum & exitum tuum, & sciendum quid agas? Egressus itaque Joab à Davide, misit nuntios post Abnerum, et reduxerunt eum è Carmelo, inscio Davide.

שמואל ב : ד

ad Joab eum fecit divertere & :Chebron Abner eſt reverſus Et
27 וַיָּשָׁב אַבְנֵר חֶבְרוֹן וַיְטֵּהוּ יוֹאָב אֶל־
ibi cum percuſſit & :*quiete* in eo cum *loquendum ad* ,portæ medium
תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי וַיַּכֵּהוּ שָׁם
.ſui fratris Haſael *ſanguine in* eſt mortuus & ,coſta quinta
וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂהאֵל אָחִיו׃
meum regnum & ,ego Innocens :dixit & ,poſtea David audivit Et
28 וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרֵי כֵן וַיֹּאמֶר נָקִי אֲנֹכִי וּמַמְלַכְתִּי
.Ner filii Abner *ſanguinibus* à ſeculum in uſque Domino cum à
עִמִּי יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃
ne & ,ejus patris domum omnem *ad* & ,Joab caput ſuper *Maneant*
29 יָחֻלּוּ עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל כָּל־בֵּית אָבִיו וְאַל־
,ſcipione *in* apprehendens &,leproſus &,fluens Joab domo de *excidatur*
יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ
ejus frater Abiſai & ,Joab & .pane *indigens* &,gladio in cadens &
30 וְנֹפֵל בַּחֶרֶב וְח�סַר־לָחֶם׃ וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אֲחִיו
eorum fratrem Haſael occiderat quòd eo ,Abner interfecerunt
הָרְגוּ אֶת־אֲבְנֵר עַל אֲשֶׁר הֵמִית אֶת־עֲשָׂהאֵל אֲחִיהֶם
omnem ad & ,Joab ad David dixit Et .prælio in Ghibbon in
31 בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־כָּל־
,ſaccis vos accingite & ,veſtra veſtimenta Scindite :ſecum qui populum
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים
.ſiratum poſt *vadens* David rex & :Abner *facies ad* plangite &
וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה׃
flevit &,ſuam vocem rex levavit & :Chebron in Abner ſepelierunt Et
32 וַיִּקְבְּרוּ אֶת־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ אֶת־קוֹלוֹ וַיֶּבְךְּ
rex *eſt lamentatus* Et .populus omnis fleverunt &,Abner ſepulchrum *ad*
אֶל־קֶבֶר אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל־הָעָם׃ וַיְקֹנֵן הַמֶּלֶךְ
?Abner *meritatur* *vilis* *mortem ſecundùm* Num :dixit & ,Abner ſuper
33 אֶל־אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת נָבָל יָמוּת אַבְנֵר׃
:erant admoti compedibus non tui pedes & ,ligatæ non tuæ Manus
34 יָדֶךָ לֹא אֲסֻרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא־לַנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ
omnis :ddiderunt & :corruiſti *iniquitatis* *filiorum* *facies ad* *cadere* ſicut
כִּנְפֹל לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפַלְתָּ וַיֹּסֶף כָּל־
cibandum ad populus omnis venit Et .*eum* ſuper flere populus
הָעָם לִבְכּוֹת עָלָיו׃ וַיָּבֹא כָל־הָעָם לְהַבְרוֹת אֶת־
mihi faciat Sic :dicendo ,David juravit & :*die adhuc in* ,pane David
35 דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִי
guſtavero *Solis* *ingredi* *facies ad* *ſi quia* ,addat ſic & ,Deus
אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם־לִפְנֵי בוֹא־הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם־
bonum fuit &,cognoverunt populus omnis Et .*quicquam* omne vel ,panem
לֶחֶם אוֹ כָּל־מְאוּמָה׃ וְכָל־הָעָם הִכִּירוּ וַיִּיטַב
,populi totius oculis in rex fecit *quod* *omne juxta* :eorum oculis in
36 בְּעֵינֵיהֶם כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי כָל־הָעָם
,illa die in Iſrael omnis &,populus omnis cognoverunt Et .*bonum fuit*
37 טוֹב׃ וַיֵּדְעוּ כָל־הָעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא
.Ner filium Abner mori *ſociendum ad* ,rege à fuit non quòd
כִּי לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃
magnus &,princeps quòd ſcitis Nonne :ſuos ſervos ad rex dixit Et
38 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲבָדָיו הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי־שַׂר וְגָדוֹל
unctus &,tener hodie ego Et ?Iſrael in hac die cecidit
נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשׁוּחַ
reddat :me *præ* *duri* Serujah filii iſti viri & ,rex
39 מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם
.ſuam malitiam juxta ,malum facienti Dominus
יְהוָה לְעֹשֵׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃

CAP. IV. ד

ſunt *remiſſæ* &,Chebron in Abner eſſet mortu' quòd ,Saul filius audivit Et
1 וַיִּשְׁמַע בֶּן־שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּרְפּוּ
.ſunt territi Iſrael omnis & ,ejus manus
יָדָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃

Versio VUL. LAT.

27 Cúmque rediiſſet Abner in Hebron, ſeorſùm adduxit eum Joab ad medium portæ, ut loqueretur ei, in dolo: & percuſſit illum ibi in inguine, & mortu' eſt in ultionem ſanguinis Aſael fratris ejus. Quod cùm audiſſet David rem jam geſtam, ait; Mundus ego ſum, et reguum meum, apud Dominũ, uſque in ſempiternum, à ſanguine Abner filii Ner. Et veniat ſuper caput Joab, & ſup omnem domum patris ejus: nec deficiat de domo Joab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſũ, & cadens gladio, et indigens pane. Igitur Joab et Abiſai frater ej' interfecerunt Abner, eò q̃ occidiſſet Aſael fratrem eorum in Gabaon, in prælio. Dixit autem David ad Joab, & ad omnem populum qui erat cum eo; Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite ante exequias Abner: porrò rex David ſequebatur feretrũ. Cúmq; ſepeliſſent Abner in Hebron, levavit rex David vocem ſuam, & flevit ſuper tumulũ Abner: flevit autem & omnis populus. Plangénſque rex & lugens Abner, ait; Nequaquàm ut mori ſolent ignavi, mortuus eſt Abner. Manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui non ſunt compedibus aggravati: ſed ſicut ſolent cadere coram filiis iniquitatis, ſic corruiſti. Congeminánſque omnis populus flevit ſuper eum. Cúmque veniſſet univerſa multitudo cibũ capere cum David, clarâ adhuc die juravit David, dicens; Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, ſi ante occaſum Solis guſtavero pané vel aliud quidquam. Omníſque populus audivit, & placuerunt eis cuncta quæ fecit rex in conſpectu totius populi. Et cognovit omne vulgus & univerſus Iſrael in die illa, quoniam non actum fuiſſet à rege ut occideretur Abner filius Ner. Dixit quoq; rex ad ſervos ſuos, Num ignoratis quoniam princeps & maximus cecidit hodiè in Iſrael? Ego autem adhuc delicatus, & unctus rex: porrò viri iſti filii Saruiæ duri ſunt mihi: retribuat Dominus facienti malum juxta malitiam ſuam.

CAP. IV.

Audivit autem Iſboſeth filius Saul, quòd cecidiſſet Abner in Hebron: & diſſolutæ ſunt manus ejus, omníſque Iſrael perturbatus eſt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

27 Καὶ ἐπέστρεψε † Ἀβεννὴρ εἰς Χεβρὼν, καὶ
ἐξέκλινεν αὐτὸν Ἰωὰβ ὀπὴ πλαγίου † πύ-
λης λαλῆσαι πρὸς αὐτὸν, ἐνεδρεύων. καὶ
ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ (φ) εἰς τὴν ᾠδὴν,
καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι Ἀσαὴλ † ἀδελ-
φοῦ Ἰωάβ. Καὶ ἤκουσι Δαυὶδ μετὰ ταῦτα
καὶ εἶπεν, Ἀθῷός (χ) εἰμι ἐγὼ καὶ ἡ βασιλεία
μου ἀπὸ κυρίου καὶ ἕως αἰῶνος ἀπὸ τοῦ αἵ-
ματων Ἀβεννὴρ υἱοῦ Νήρ. Καταντησάτω-
σαν ὀπὶ κεφαλὴν Ἰωὰβ καὶ ὀπὶ πάντα τὸν
οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκλείποι ἐκ τοῦ
οἴκου Ἰωὰβ (ψ) γονορρυὴς, καὶ λεπρὸς, καὶ
κρατῶν (ω) σκυτάλης, καὶ πίπτων ἐν ῥομφαίᾳ,
καὶ ἐλαττούμενος ἄρτοις. Ἰωὰβ δὲ καὶ (α)
Ἀβεσσὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαφθείρουσι
τὸν Ἀβεννὴρ, ἀνθ' ὧν ἐθανάτωσε τὸν
Ἀσαὴλ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν ἐν Γαβαὼν
ἐν τῷ πολέμῳ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰω-
αὰβ καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐ-
τοῦ, Διαῤῥήξατε τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ περι-
ζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε (β) ἐνώ-
πιον Ἀβεννήρ. καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐπο-
ρεύετο ὀπίσω † κλίνης. Καὶ θάπτουσι τὸν
Ἀβεννὴρ ἐν Χεβρών. καὶ ἦρεν ὁ βασιλεὺς
τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ τῷ τάφῳ
αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ Ἀβεν-
νήρ. Καὶ ἐθρήνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Ἀβεν-
νὴρ, καὶ εἶπεν, Εἰ κατὰ † θάνατον Νάβαλ
ἀποθανεῖται Ἀβεννήρ; Αἱ χεῖρές σου οὐκ
ἐδέθησαν, οἱ πόδες σου οὐκ ἐν πέδαις· ὡς
πρόσκαιρον ὡς (γ) Νάβαλ, ἐνόμισε γὰρ ἀ-
δικίας ἔπεσας. καὶ συνῆλθε πᾶς ὁ λαὸς †
κλαῦσαι αὐτόν. Καὶ ἦλθε πᾶς ὁ λαὸς (δ)
σκεδάσαι τὸν Δαυὶδ (ε) ἄρτοις ἔτι ὄντος
ἡμέρας. καὶ ὤμοσε Δαυὶδ, λέγων, Τάδε
ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι
ἐὰν μὴ δύῃ ὁ ἥλιος, ἃ μὴ γεύσωμαι ἄρ-
του ἢ ἀπὸ παντὸς πνός. (ζ) Καὶ ἔγνω πᾶς ὁ
λαὸς, καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον τοῦ (η) λαοῦ.
Καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο παρὰ †
βασιλέως (θ) θανατῶσαι τὸν Ἀβεννὴρ
υἱὸν Νήρ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς
παῖδας αὐτοῦ, Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἠγέμων
μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ (ι) ταύτῃ ἐν
τῷ Ισραὴλ; Καὶ ὅτι ἐγὼ (κ) εἰμὶ ζυσ-
χνὸς σήμερον, καὶ (λ) κατεσταμένος ὑπὸ
βασιλέως; οἱ δὲ ἄνδρες ἕτοι υἱοὶ Σαρυίας
σκληρότεροί μου εἰσίν. (μ) ἀποδῷ κύριος
τῷ (ν) ποιοῦντι τὰ πονηρὰ κατὰ † κακίαν
αὐτοῦ.

MA.S. (φ) ἐπὶ † φοίαν, (χ) εἰμι καὶ (ψ) γονορυὺς, (ω) σκυτάλη, (α)
Ἀσαὶ (β) Ἀβεννὴρ ἔμπροσθεν. καὶ (γ) Νάφαλ
τος (ζ) Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔγνω, (η) λαῷ αὐτοῦ. Καὶ (θ) τοῦ θανα-
τῶσαι (ι) ταύτῃ τῷ (κ) εἰμι σήμερον ζυσχνὸς, καὶ (λ) κατεσταμένος
(μ) ἀνταποδοῖ (ν) ποιοῦντι πονηρὰ

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ ἤκουσε (α) Ἰεβοσθὲ υἱὸς Σαὰλ, ὅτι
τέθνηκεν (β) Ἀβεννὴρ υἱὸς Νὴρ ἐν Χεβρὼν,
καὶ ὀξύθυμοι αἱ χεῖρες αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ
ἀνδρες Ἰσραὴλ παρείθησαν.

MS.A. (α) Μεμφοσθαὶ (β) Ἀβεννὴρ ἐν

CAP. IV.

ET audivit Icboſthe filius Saul quia mortuus eſt Abenner filius Ner in Chebron: et diſſolutæ ſunt manus ejus, et omnes turbati ſunt (a) *remiſerunt ſe.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 וְתָב אַבְנֵר לְחֶבְרוֹן וְאַפְנֵיהּ יוֹאָב לְגוֹ תַרְעָא לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ בְּשַׁלְיָא וּמְחָהִי תַּמָּן בְּסִטַר
28 יַרְכֵּיהּ וּמֵית בִּדְמָא דַּעֲשָׂהאֵל אֲחוּהִי : וּשְׁמַע דָּוִד מִבָּתַר כֵּן וַאֲמַר זַכַּאי אֲנָא וּמַלְכוּתִי מִן
29 קָדָם יְיָ עַד עָלְמָא מִדְּמָא דְאַבְנֵר בַּר נֵר : יְחוֹלוּן עַל רֵישׁ דְּיוֹאָב וְאֶל כָּל בֵּית אֲבוּהִי וְלָא
30 יִפְסוֹק מִבֵּית יוֹאָב דָּאֵב וְסָנִיר וּמַתְקִיף בְּאַנָּס וּמִתְקְטֵיל בְּחַרְבָּא וְחָסִיר מָזוֹן : וְיוֹאָב
31 וַאֲבִישַׁי אֲחוּהִי קְטָלוּ לְאַבְנֵר עַל דְּקָטַל יַת עֲשָׂהאֵל אֲחוּהוֹן בְּגִבְעוֹן בְּקִרְבָּא : וַאֲמַר דָּוִד
לְיוֹאָב וּלְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ בְּזָעוּ לְבוּשֵׁיכוֹן וְאִסְרוּ סַקִּין וְסִפְדוּ קֳדָם אַבְנֵר וּמַלְכָּא דָּוִד אָזִיל
32 בָּתַר עֲרִסְתָּא : וּקְבָרוּ יַת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וְאָרִים מַלְכָּא יַת קָלֵיהּ וּבְכוּ עַל קִבְרָא דְאַבְנֵר
33 וּבְכוּ כָּל עַמָּא : וְאָלֵיל מַלְכָּא עַל אַבְנֵר וַאֲמַר הַכְמָת רְשִׁיעִין יְמוּת אַבְנֵר : יְדָךְ לָא
34 אֲסִירִין וְרַגְלָךְ לָא לְוֻקִין דְּנָחְשׁ אִתְקְרִבוּ כְּמַפַּל קֳדָם בְּנֵי רְשִׁיעִין נְפַלְתָּא וְאוֹסִיפוּ כָּל
עַמָּא לְמִבְכֵּי עֲלוֹהִי : וַאֲתָא כָל עַמָּא לְאוֹכָלָא יַת דָּוִד לַחְמָא עַד דְּיוֹמָא קָיֵם וְקַיֵּם דָּוִד
לְמֵימַר כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אֱלָהִין קֳדָם מֵעַל שִׁמְשָׁא אֲטָעוֹם לַחְמָא אוֹ כָל
36 מִדְּעָם : וְכָל עַמָּא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ וְשַׁפַּר בְּעֵינֵיהוֹן כְּכֹל דַּעֲבַד מַלְכָּא בְּעֵינֵי כָל עַמָּא טָב :
37 וְיַדְעוּ כָל עַמָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי לָא הֲוָת בְּעַצַת מַלְכָּא לְמִקְטַל יַת אַבְנֵר בַּר
38 נֵר : וַאֲמַר מַלְכָּא לְעַבְדּוֹהִי הֲלָא תַדְּעוּן אֲרֵי רַב וְשַׁלִּיט נְפַל יוֹמָא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל : וַאֲנָא
39 יוֹמָא דֵין דְּיָזוּט וּמְרַבֵּי לְמַלְכָּא וּגְבַרְיָא הָאִלֵּין בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁן מִנִּי יְשַׁלֵּם יְיָ לְעָבְדֵי
בִּישְׁתָּא כִּבִישְׁתֵּיהּ :

ד

1 וּשְׁמַע בַּר שָׁאוּל אֲרֵי מִית אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וְאִתְרַשְׁלָא יְדוֹהִי וְכָל יִשְׂרָאֵל אִתְבְּהִילוּ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et rediit Abner ad Hhebron, & divertere fecit eum Joab intra portam ut loqueretur cum eo in tranquillitate: & percuſſit illum ibi in latere femoris ejus, & mortuus eſt propter ſanguinem Ghaſſahel fratris ejus. Et audivit David poſteà, & dixit: Innocens ego et regnum meum ab-ante Dominum uſq; in ſeculum à ſanguine Abner filii Ner. Stillent ſuper caput Joab, et ſuper *ad* omnem domum patris ejus, et non deficiat de domo Joab fluens et leproſus, & apprehendens mercedem, et occiſus in gladio, et deficiens victu. Et Joab, et Abiſai frater ejus occiderunt Abner, eò quòd occiderit Ghaſſahel fratrem eorum in Gibghon in bello. Et dixit David Joab et omni populo qui cum eo, Scindite veſtimenta veſtra, et induite ſaccos, et lamentamini ante Abner: et rex David ivit poſt feretrum. Et ſepelierunt Abner in Hhebron, et extulit rex vocem ſuam, et *fleverunt* ſuper ſepulchrum Abner, et fleverunt omnis populus. Et lamentatus eſt rex ſuper Abner, et dixit: An ſicut moriuntur impii mortuus eſt Abner? Manus tuæ non fuerunt ligatæ, et pedes tui non ad compedes chalybis acceſſerunt; ſicut cadit [*quiſpiam*] ante viros improbos cecidiſti: et addiderunt omnis populus flere ſuper illum. Et venit omnis populus ut comedere faceret David panem, dum adhuc dies manebat: et juravit David, dicendo: Sic faciat mihi Dñs et ſic addat, ſi antequam occubuerit Sol guſtavero panem aut omne quicquam. Et omnis populus audierunt, et pulchrum fuit in oculis ejus, ut omne quod fecit rex in oculis omnis populi [*fuit*] bonum. Et cognoverunt omnis populus, et omnis Iſrael in die illa, quòd non fuit per conſilium regis ut occiderent Abner filium Ner. Et dixit rex ad ſervos ſuos, Nónne cognoſcetis quòd magnus et dominator cecidit hodie in Iſrael? Et ego hodie humilis et unctus in regem; et viri iſti filii Szarujah duri præ me: retribuat Dominus facientibus malum ut malum ejus.

CAP. IV.

ET audivit filius Saul quòd mortuus eſſet Abner in Hhebron, et remiſſæ ſunt manus ejus, et omnis Iſrael turbati ſunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cúmque reversus esset Abner in Hebron, abscondit eum Joab intra januam prætextu alloquendi eum tranquillè (*seorsim*) & percutiens eum illic in ilia ipsius, ibidè mortuus est pro sanguine Asaelis fratris ejus. Quod cùm postea resciviſſet David, dixit, Innocens ego sum & regnum meum à conspectu Dñi in æternum à sanguine Abneri filii Ner : Recidat in caput Joabi, & in caput totius domûs patris ejus : & non deficiat è domo Joabi fluxum patiens, & leprosus, & fusum tenens, & gladio cadens, & carens pane. Joab & Abisai frater ejus occiderunt Abnerum, eò quòd interfeciſſet Asaelem fratrem eorum in Gebaon, in prælio. Postea dixit David Joabo & toti populo qui secum erat, Scindite vestimenta vestra, accingite vos ciliciis, & plangite ante Abnerum : rex autem David, & universus populus sequebantur feretrum. Sepultoque Abnero in Hebron extulit rex vocem suam & flevit super sepulchrum Abneri, flevitque totus populus. Et lamentatus est rex Abnerum, & ait; Eâdem morte quâ Nabal, occubuit Abner. Manus tuæ non erant ligatæ, neq; pedes tui catenis; *tamen* accessisti ut is qui casur⁹ erat, ante filios iniquitatis cecidisti : unde flebat eum totus popul⁹ magis magisque. Studuit autè totus populus inducere Davidè ad comedendũ panè vigente adhuc die : at juravit David & dixit, Sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, si antequâ sol occumbat, panè vel quicquâ gustavero. Quo agnito populus approbavit quicquid fecerat rex, gratumq; fuit in oculis totius populi. Et cognoverunt omnes Israelitæ eo die, nequaquam regis *imperio* factũ ut occideretur Abner fili⁹ Ner. Et ait rex, Nescitis magnũ ducé cecidisse hodiè ex Israele? Et ergò hodiè timeo, & animadverti ego rex viros istos filios Suriæ firmiores me esse : rependat Domin⁹ facinoroso secundùm facinus ejus.

CAP. IV.

Cumq; audisset Isbesol fili⁹ Saulis mortuũ esse Abnerum in Hebron, remissæ sunt manus ejus, omnesque Israelitæ conturbati sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et cùm reversus esset Abner in Hebron, celavit eum Joab intra portam ut quietè (secretò) alloqueretur eum, percussitque eum ibi in ventrem ipsius, ac mortuus est pro sanguine Asaelis fratris ejus. Quod cùm postea audisset David, ait, Innocens ego sum & regnum meum coram Domino in æternum à sanguine Abneri : Recumbat super caput Joabi & super caput totius domûs ejus paternæ : & non cesset domus Joabi stillatione seminis, quâ contrahitur impuritas, & qui phthisi laboret : neque careat pauperie qui pilos neat, nec qui cadat in bello, nec qui panis indigeat. Joab & Abisai frater ejus interfecerunt Abnerum, cò quòd peremisset Asaelem fratrem eorum in Gabaon, in bello. Tum dixit David Joabo & universo populo qui secum erat, Lacerate vestes vestras, & induite vos ciliciis, & præcuntes plorate Abneram : rex verò David & universus populus gradiebantur post feretrum. Et sepelierunt Abnerum in Hebron; attollensque rex vocem suam, flevit super sepulchrum Abneri, flevitque totus populus. Et doluit rex de Abnero, & ait, Eadem quâ Jonathan morte obiit Abner. Manus tuæ non erant vinctæ, & pedes tui liberi erant catenis; ductus fuisti ut cadens, & cecidisti inter manus iniquorum; & rursùs deploravit eum totus populus. Conatus est autem universus populus suadere Davidi ut panem interdiu gustaret : sed juravit David eo die, & ait, Sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, antequam sol occumbat nec panem sum gustaturus, neque bibiturus. Totus itaque populus cognoverunt innoxium esse Davidem à sanguine Abneri, placuitque in oculis eorum quicquid fecerat rex, & jucundum fuit in oculis totius populi. Et cognovit universus populus & totus Israel eo die, nequaquam fuisse à rege cædem Abneri filii Ner. Dixitque rex, An nescitis magnum hodiè ducem cecidisse ex Israele? Ego verò hodiè timeo videns homines istos filios Suriæ fortiores me esse : retribuat Dominus authori scelcris pro scelere ipsius.

CAP. IV.

Audiente verò Isbesol filio Saulis mortuum jam esse Abnerum in Hebron, remissæ sunt manus ejus, totusque populus territus est.

Versio VUL.LAT.

unius nomen, Saul filio erant agnirum principes viri duo Et
2 וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂרֵי־גְדוּדִים הָיוּ בֶן־שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד
Binjamin filiis de Beerothitæ Rimmó filii Rechab secundi nomẽ &, Bahanah
בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן
Beerothitæ Fugeruntque .Binjamin super reputabatur Beeroth etiam quia
3 כִּי גַם־בְּאֵרוֹת תֶּחְשַׁב עַל־בִּנְיָמִן: וַיִּבְרְחוּ הַבְּאֵרֹתִים
Jonathan Et .hanc diem ad usque peregrini ibi fuerunt & ,Ghittaim in
4 נִתָּיְמָה וַיִּהְיוּ־שָׁם גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְלִיהוֹנָתָן
veniendo in ,erat annorum quinque filius :pedibus percussũ filius Saul filio
בֶּן־שָׁאוּל בֶּן נָכֶה רַגְלָיִם בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים הָיָה בְּבֹא
fugit & ,ejus nutrix eũ tulit & ,Izrehel de Jonathan & ,Saul auditum
שְׁמֻעַת שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ וַתָּנָס
ej' nomen & ,est effect' claud' &,cecidit &,fugere ipsum festinando in,fuit &
וַיְהִי בְּחָפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל וַיִּפָּסַח וּשְׁמוֹ
Bahanah &,Rechab Beerothitæ Rimmon filii abierunt Et .Mephiboseth
5 מְפִיבֹשֶׁת: וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב וּבַעֲנָה
recumbens ipse & :Isboseth domum in ,diem incalescere circa venerũt &
וַיָּבֹאוּ כְּחֹם הַיּוֹם אֶל־בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב
domus mediũ in usque sunt ingressi ecce Et ,meridiei cubili
6 אֶת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם: וְהִנֵּה בָּאוּ עַד־תּוֹךְ הַבַּיִת
,Rechab & ,costa quinta in eum percusserunt & ,frumenta accipientium
לֹקְחֵי חִטִּים וַיַּכֵּהוּ אֶל־הַחֹמֶשׁ וַיִּמָּלְטוּ רֵכָב
ipse & ,domum fuerant ingressi Et .evaserunt ejus frater Bahanah &
7 וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ: וַיָּבֹאוּ הַבַּיְתָה וְהוּא
eum percusserunt & ,sui cubilis conclavi in suum lectum super recumbens
שֹׁכֵב עַל־מִטָּתוֹ בַּחֲדַר מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ
ejus caput tuleruntque ejus caput removerunt & ,eũ interfecerunt &
וַיְמִתֻהוּ וַיָּסִירוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ אֶת רֹאשׁוֹ
caput adduxerunt Et .nocte tota solitudinis viâ abierunt &
וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה כָּל־הַלָּיְלָה: וַיָּבִאוּ אֶת־רֹאשׁ
8 caput Ecce : regem ad dixeruntque :Chebron David ad .Isboseth
אִישׁ־בֹּשֶׁת אֶל דָּוִד חֶבְרוֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה רֹאשׁ
dedit & :tuã animam quæsivit qui ,tuí inimici Saul filii Isboseth
אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל אֹיִבְךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן
,ej' semine de &,Saul de hac die ultiones regi meo dño Domin'
יְהוָה לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ:
Rimmon filios ejus fratrem Bahanah & ,Rechab ad David respondit Et
9 וַיַּעַן דָּוִד אֶת־רֵכָב וְאֶת־בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן
meam animam redemit qui Dominus Vivit :eis dixit & ,Beerothitæ
הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי־יְהוָה אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי
,Saul est mortuus Ecce :dicendo ,mihi indicans Quia .angustia omni ex
10 מִכָּל־צָרָה: כִּי הַמַּגִּיד לִי לֵאמֹר הִנֵּה־מֵת שָׁאוּל
eũ occidi &,eũ in apprehẽdi & (:suis oculis in evangelizãs velut erat ipse &)
וְהוּא הָיָה כְמְבַשֵּׂר בְּעֵינָיו וָאֹחֲזָה בּוֹ וָאַהַרְגֵהוּ
homines quia Etiam .nũntii præmium sibi me daturum qui ;Siclaph in
בְּצִקְלַג אֲשֶׁר לְתָתִּי־לוֹ בְשׂרָה: אַף כִּי־אֲנָשִׁים
nunc & ? suo cubili super sua domo in justũ virum interfecerunt impii
רְשָׁעִים הָרַגוּ אִישׁ־צַדִּיק בְּבֵיתוֹ עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה
vos auferam &,vestra manu de ejus sanguinem requiram nonne
הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת־דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם וּבִעַרְתִּי אֶתְכֶם
eos interfecerunt & ,pueris David præcepit Et ? terra è
12 מִן־הָאָרֶץ: וַיְצַו דָּוִד אֶת־הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם
super suspenderunt & ,eorum pedes & ,eorum manus præciderunt &
וַיְקַצְּצוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל
sepelierunt & ,ceperunt Isboseth caput & : Chebron in piscinam
הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן וְאֶת רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ
.Chebron in Abner sepulchro in
בְּקֶבֶר־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן: CAP. V. ה
dixerũt atque,Chebron in David ad Israel tribus omnes venerũt Et
1 וַיָּבֹאוּ כָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל דָּוִד חֶבְרוֹנָה וַיֹּאמְרוּ
,nos tua caro & ,tuum os nos Ecce : dicendo
לֵאמֹר הִנֵּנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ:

Duo autẽ viri principes latronum erant filio Saul, nomen uni Baana, & nomen alteri
3 Rechab, filii Remmon Berothitæ de filiis Benjamin: siquidem et Beroth reputata est in
Benjamin. Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fuerúntq; ibi advenæ usq; ad tempus illud. Erat autem Jonathæ filio
4 Saul filio debilis pedib⁹: quinquennis enim fuit, quando venit nunti⁹ de Saul et Jonatha ex Jezrael: tollens itaq; eum
nutrix sua, fûgit: cúmq; festinaret ut fugeret, cecidit, et
claud⁹ effectus est: habuítque vocabulum Miphiboseth. Venientes igitur filii Remmon
5 Berothitæ, Rechab et Baana, ingressi sunt fervente die domũ Isboseth: qui dormiebat
sup stratũ suũ meridié. Et ostiaria domûs purgans triticum,
6 obdormivit. Ingressi sunt autem domũ latenter assumentes spicas tritici, et percusserunt
eũ in inguine Rechab et Baana frater ej⁹, et fugerunt. Cũ
7 autem ingressi fuissent domũ, ille dormiebat sup lectũ suũ in conclavi, et percutientes
interfecerunt eũ: sublatóque capite ejus, abierunt p viã deserti tota nocte. Et attulerunt
8 caput Isboseth ad David in Hebron: dixerúntq; ad regẽ: Ecce caput Isboseth filii Saul inimici tui, qui quærebat animam tuã: et dedit Dominus
domino meo regi ultionem hodiè de Saul, et de semine
9 ejus. Respondens autẽ David Rechab, et Baana fratri ejus, filiis Remmon Berothitæ, dixit ad eos; Vivit Dominus, qui
eruit animã meã de omni angustia, Quoniã eũ, qui annuntiaverat mihi, et dixerat, Mortuus est Saul: qui putabat se
prospera nuntiare, tenui, et occidi eũ in Siceleg, cui oportebat mercedẽ dare pro nuntio. Quantò magis nunc, cùm
12 homines impii interfecerunt virũ innoxiũ, in domo sua, sup lectũ suũ, non quærã sanguinẽ ejus de manu vestra, et auferã vos de terra? Præcepit itaque
David pueris suis, et interfecerunt eos: præcidentésque man⁹ et pedes eorũ, suspenderunt eos super piscinã in Hebron: caput autem Isboseth
tulerunt, et sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron.

CAP. V.

1 ET venerunt universæ tribus Israel ad David in Hebron, dicentes; Ecce nos, os tuum et caro tua sumus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ δύο ἄνδρες ἡγούμενοι συστρεμμάτων τῷ (γ) Ἰεβοσθὲ υἱῷ Σαούλ· ὄνομα τῷ ἑνὶ Βαανὰ, καὶ ὄνομα τῷ δευτέρῳ Ῥηχάβ, υἱοὶ Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου ἐκ τῶν υἱῶν (δ) Βενιαμίν· ὅτι Βηρὼθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς
3 Βενιαμίν. Καὶ ἀπέδρασαν οἱ Βηρωθαῖοι εἰς (ε) Γεθαὶμ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ παροικοῦντες ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ τῷ Ἰωνάθαν
4 υἱῷ Σαοὺλ υἱὸς παιδὸς τοῦ πόδας ὑὸς ἐτῶν πέντε, καὶ ἦν ἐν τῷ ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ
(ζ) Ἰεζραὴλ, καὶ ἦρεν αὐτὸν ἡ τιθώσα αὐτόν, καὶ ἔφυγε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὸν
καὶ ἀναχωρεῖν, καὶ ἔπεσε καὶ ἐχωλάνθη, καὶ ὄ-
5 νομα αὐτῷ Μεμφιβοσθέ. Καὶ ἐπορεύθησαν (η) υἱοὶ Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου Ῥηχὰβ καὶ Βαανὰ, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡ-
μέρας εἰς οἶκον (θ) Ἰεβοσθὲ, καὶ αὐτὸς ἐ-
κάθευδεν ἐν τῇ κοίτῃ τῆς μεσημβρίας. Καὶ
ἰδοὺ ἡ θυρωρὸς τοῦ οἴκου ἐκάθαιρε πυρούς,
6 καὶ ἐνύσταξε καὶ ἐκάθευδε· Καὶ Ῥηχὰβ καὶ Βα-
ανὰ οἱ ἀδελφοὶ διέλαθον, καὶ εἰσῆλθον εἰς
7 τὸν οἶκον. Καὶ (ι) Ἰεβοσθὲ ἐκάθευδεν ὀπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. καὶ τύ-
πτουσιν αὐτὸν, καὶ θανατοῦσιν αὐτὸν, καὶ ἀφαι-
ροῦσι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβον τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον ὁδὸν τ' χ' δυσμὰς
8 ὅλην τὴν νύκτα. Καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφα-
λὴν (κ) Ἰεβοσθὲ τῷ Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν, καὶ
εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, (λ) Ἰδοὺ ἡ κεφα-
λὴ Ἰεβοσθὲ υἱοῦ Σαὰλ τοῦ ἐχθροῦ σου, ὃς ἐζήτει τὴν ψυχήν σου, καὶ ἔδωκε κύριός σοι τῷ (μ)
κυρίῳ βασιλεῖ ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ,
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἐκ Σαὰλ τοῦ ἐχθροῦ σου καὶ
9 ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ. Καὶ ἀποκρίθη Δαυὶδ τῷ Ῥηχὰβ καὶ τῷ Βαανὰ ἀδελφῷ αὐτοῦ
υἱοῖς Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου, καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Ζῇ κύριος, ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχήν μου
10 ἐκ πάσης θλίψεως, Ὅτι ὁ ἀπαγγείλας μοι ὅτι τέθνηκε Σαὰλ, καὶ αὐτὸς ἦν ὡς εὐαγγε-
λιζόμενος (ν) ἐνώπιόν μου, καὶ κατέσχον αὐ-
τὸν καὶ ἀπέκτεινα αὐτὸν ἐν (ξ) Σεκλὰκ, ᾧ
ἔδει με δοῦναι εὐαγγέλια. Καὶ νῦν ἄνδρες
11 πονηροὶ ἀπεκτάγασιν ἄνδρα δίκαιον ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὀπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ. καὶ νῦν
ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ὑμῶν, καὶ
ἐξολοθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς. Καὶ ἐνετεί-
12 λατο Δαυὶδ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἀπε-
κλείνουσιν αὐτοὺς, καὶ κολοβοῦσι τὰς χεῖρας αὐ-
τῶν καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκρέμασαν αὐ-
τοὺς ὀπὶ τῆς κρυνῆς ἐν Χεβρὼν, καὶ τὴν κε-
φαλὴν (ο) Ἰεβοσθὲ ἔθαψαν ἐν τῷ τάφῳ Ἀ-
βεννὴρ υἱοῦ Νήρ.

MS.A. (γ) Μεμφιβοσθαὶ (δ) Βενιαμείν.* Καὶ ἀπέδρασαν (ε) Ἰεβ-
δεὶμ, (ζ) Ἰσρεὴλ, (η) οἱ υἱοὶ (θ) Μεμφιβοσθαὶ, (ι) Μεμφιβοσθαὶ (κ)
Μεμφιβοσθαὶ (λ) Ἰδοὺ κεφαλὴ Μεφιβοσθαὶ (μ) κυρίῳ μου βασιλῆ (ν) ἐ-
νώπιον ἐμοῦ, (ξ) Σικλὰγ, (ο) Μεμφιβοσθαὶ

ΚΕΦ. ε'.

1 ΚΑὶ συνήγοντο πᾶσαι αἱ φυλαὶ Ἰσρα-
ηλ πρὸς Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν, καὶ εἶπαν αὐτῷ,
Ἰδοὺ ὀστᾶ σου, καὶ σάρκες σου (α) ἡμεῖς.

MS. A. (α) ἡμεῖς. Ἐχθὲς

CAP. V.

ET advenerunt omnes tribus Israel ad David in Chebron, & dixerunt ei; Ecce ossa tua, & carnes tuæ nos.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

וְתַרְעִין גַּבְרִין רַבְּנֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָן הֲווֹ עִם בַּר שָׁאוּל שׁוּם חַד בַּעֲנָא וְשׁוּם תִּנְיָנָא רֵכָב בְּנֵי
2 רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת מִבְּנֵי בִנְיָמִן אֲרֵי אַף בְּאֵרוֹת מִתְחַשְׁבָא עַל דְּבֵית בִּנְיָמִן: וַעֲרָקוּ אֱנָשׁ
3 בְּאֵרוֹת לְנִתַּיִם וַהֲווּ תַמָּן דַּיָּרִין עַד יוֹמָא הָדֵין: וְלִיהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל בְּרָא לְקֵי בְּתַרֵין
רַגְלוֹהִי בַּר חֲמֵשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד אֶתְתָּ בְּסוֹרַת שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל וְנַטְלַתֵּיהּ
4 תּוּר בְּנַתֵּיהּ וְאַפְּכַת וַהֲוָה בְּאִתְבְּעוּתָהּ לְמֵעֲרַק וְנַפַּל וַחֲנַר וּשְׁמֵיהּ מְפִיבוֹשֶׁת: וְאָזְלוּ בְּנֵי
רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת רֵכָב וּבַעֲנָה וְאָתוּ בְּמֵימַם יוֹמָא לְבֵית אִישׁ בּוֹשֶׁת וְהוּא שָׁכִיב יַת שֵׁנַת
5 מְלַכְיָא: וְאִנּוּן אָתוּ עַד גּוֹ בֵיתָא כְּנְבֵי חִטִּין וּמְחוֹהִי בְּסִטַר יַרְכֵּיהּ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אֲחוֹהִי
6 אִשְׁתֵּיזְבוּ: וְאָתוּ לְבֵיתָא וְהוּא שָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ בְּאִדְרוֹן בֵּית מַשְׁכְּבֵי וּמְחוֹהִי וְקַטְלוּהִי
7 וְאַעְדִּיאוּ יַת רֵישֵׁיהּ וּנְסִיבוּ יַת רֵישֵׁיהּ וְאָזְלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא כָּל לֵילְיָא: וְאַיְתִיאוּ יַת
רֵישׁ אִישׁ בּוֹשֶׁת לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמָרוּ לְמַלְכָּא הָא רֵישׁ אִישׁ בּוֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל בְּעֵיל
דְּבָבָךְ דְּבָעָא לְמִקְטְלָךְ וַעֲבַד יְיָ לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא פּוּרְעָנוּתָא יוֹמָא הָדֵין מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעֵיהּ:
9 וְאַתְיָב דָּוִד יַת רֵכָב וְיַת בַּעֲנָה אֲחוֹהִי בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת וַאֲמַר לְהוֹן קָיֵם הוּא יְיָ דִּי פְרַק
10 יַת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא: אֲרֵי דְּחַוִי לִי לְמֵימַר הָא מִית שָׁאוּל וְהוּא הֲוָה כְּמְבַשַּׂר בְּעֵינַי נַפְשֵׁיהּ
11 וְאֶחֱדֵית בֵּיהּ וְקַטֶלְתֵּיהּ בְּצִקְלָג דַּהֲוָה מַדְמֵי לְמִתַּן לֵיהּ מַתְּנַת בְּסוֹרַתֵּיהּ: אַף אֲרֵי גַּבְרִין
רְשִׁיעַיָּא קְטָלוּ יַת גְּבַר זַכַּאי בְּבֵיתֵיהּ עַל שְׁוֵיהּ וְכַעַן הְלָא אֶתְבַּע יַת דְּמֵיהּ מִידְכוֹן וַאֲפַלֵּי
12 יְתְכוֹן מִן אַרְעָא: וּפַקֵּיד דָּוִד יַת עוּלֵמַיָּא וְקַטְלוּנוּן וְקַצִּיצוּ יַת יְדֵיהוֹן וְיַת רַגְלֵהוֹן וְצַלְבוּ עַל
בֵּרְכְתָא בְּחֶבְרוֹן וְיַת רֵישׁ אִישׁ בּוֹשֶׁת נְסִיבוּ וּקְבָרוּ בִּקְבְרָא דַּאֲבְנֵר בְּחֶבְרוֹן:

וְאָתוֹ כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמָרוּ לְמֵימַר הָא אֲנָא קְרִיבָךְ
1 וּבִסְרָךְ אֲנָחְנָא:

Et duo viri principes capita exercituũ fuerunt cum filio Saulis: no-
men uni⁹ Baghana, & nomen secundi Rechab filii Rimon, qui ex Beeroth
ex filiis Binjamin; quia etiã Beeroth computatur super domũ Binjamin.
Et fugerunt homines Beeroth ad Githaim, & fuerunt ibi advenæ usq; ad di-
em hanc. Et Jehonathan filio Saulis [erat] fili⁹ percussus in duob⁹ pedib⁹ a
suis: fili⁹ quinq; annorũ fuit quando venit nunciatio Saulis, & Jehonathã,
ex Jizreghel: & tulit illum nutrix ejus, & fugit: & fuit cùm properaret ipsa
fugere, & cecidit & claudicavit; & nomen ejus Mephibosseth. Et iverunt
filii Rimon qui ex Beeroth, Rechab & Baghanah, & venerunt, cùm incales-
ceret dies, ad domũ Isboseth, & ille dormiens somnũ regũ. Et ecce vene-
runt ad mediũ dom⁹ ut emptores tritici, & percusserunt illũ in latere fe-
moris ej⁹, & Rechab et Baghanah frater ej⁹ liberati sũt. Et venerunt ad do-
mũ, et ille cubãs sup lectũ suũ in conclavi dom⁹ cubiculi ej⁹: et percusserũt
eũ, & occiderũt illũ, & absciderunt caput ej⁹, & tulerunt illud, & venerunt
in via recta totã noctẽ. Et attulerunt caput Isboseth ad David ad Hhebron, &
& dixerunt regi, Ecce caput Isboseth filii Saul auctoris inimicitiæ tuæ, qui
quæsivit occidere te, et fecit Dñs dño meo regi ultionẽ hodie de Saul et de
semine ej⁹. Et respondit David ad Rechab et ad Baghanah fratrẽ ejus filios
Rimon, qui ex Beeroth, & dixit illis, Vivit ipse Dñs qui eripuit animã meã
ex omni angustia. Quòd qui indicavit mihi, dicendo: Ecce mortu⁹ est Saul, &
& ipse fuit ut evangelizans in oculis animæ suæ; & apprehendi illũ, & oc-
cidi illũ in Sziklag, qui cogitabat quòd darẽ ei donũ nuncii sui. Quanto,
magis viros improbos [qui] occiderunt virum innocentẽ in domo sua su-
per lectũ suũ? & nunc an non requirã sanguinẽ ejus de manu vestra, & se-
parabo vos de terra? Et mandavit David adolescentibus, & occiderunt
illos, & absciderunt man⁹ eorũ & pedes eorũ, & suspenderunt super pis-
cinã in Hhebron: & caput Isboseth acceperunt, & sepelierunt in sepul-
chro Abner in Hhebron. CAP. V.

ET venerunt omnes tribus Israel ad David ad Hhebron, et dixerunt, di-
cendo: Ecce nos propinqui tui, & caro tua sumus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Duo autem viri principes latronum erant cũ filio Saulis, nomen unjus Baana, & nomen alteri⁹ Rechab, *ambo* filii Remmon Berothitæ, de filiis Benjamin: siquidẽ Berothi censetur cum filiis Benjamin. Fugerant enim Berothitæ ad Gethim, ibiq; fuerunt incolæ usq; in hunc diẽ. Jonathan quoq; fili⁹ Saulis habebat filium claudum pedib⁹, quinq; natum annos quum fama Saulis & Jonathanis venisset ex Jezraele: hunc tollens nutrix sua, fugit, dumq; fugã acceleraret, cecidit *puer* & claud⁹ factus est: nomen verò ipsius est Mephibesoth. Venerunt itaq; filii Remmon Berothitæ, Rechab & Baana, venerunt inquã cùm ferveret dies, in domum Isbesol dum dormiret somnũ meridianũ: Ecce inquã venerunt usq; ad interiora dom⁹, & susciptentes maligni percusserunt eum in ilia ipsius, Rechab *scilicet* et Baana frater ejus, & evaserunt. Venerunt domũ eo dormiente super lectum suum in conclavi suo dormitorio, & percutientes illum interfecerunt eum: sublatoq; capite ipsi⁹, abierunt per viã Arabæ totã nocte. Et afferentes caput Isbesolis in Hebron ad Davidẽ, dixerunt regi Davidi, Ecce caput Isbesolis filii Saulis inimici tui & quærentis animã tuam: detque Dñs domino nostro regi ultionem hodiè à Saule & à semine ipsius. Respondens autem David Rechabo & Baanæ fratri ejus, filiis Remmon, Berothitis, ait; Vivit Dñs qui liberavit animã meam ab omni afflictione: Nisi eum qui nuntiavit ac dixit mihi, Ecce mortuus est Saul, qui quidẽ sibi videbatur esse *faustus* in conspectu mea nunti⁹; nisi *inquam* tenui eum & occidi in Seneclagh, potiùs quàm dederim ei *mercedem* pro nuntio. Multò magis *cùm* viri impii interfecerint virũ in domo sua super lectum suum: jamjã exposcã sanguinẽ ejus de manibus vestris, & extinguã vos de terra. Misit ergò David juvenes ut trucidarent eos, & præcisis manibus ac pedibus eorum, suspenderent super collem in Hebron: caput verò Isbesol acceperunt & sepelierunt in sepulchro Abneri in Hebron.

CAP. V.

Tum congregatæ omnes tribus Israelitarum apud Davidem in Hebron, dixerunt ei, En caro tua sumus, & os tuum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Præterea duo viri ex militibus qui erant cum filiis Saulis, quorũ unius nomen erat Baana, nomen autem alterius Rechab, uterque filius Remmon qui erat ex Berothæ de filiis Benjamin: nam Berotha quoque annumerabatur Benjaminitis. Attamen fugerant Berothitæ in Gethim, ibiq; commorati sunt ad hodiernum usque diem. Erat etiam Jonathani filio Saulis, filius affectus pedib⁹, quinq; natus annos quando venit fama Saulis & Jonathanis ex Jezracle, quem cùm tulisset nutrix ejus, ac fugisset, ingq; fuga festinâsset, cecidit ille, fractis q; cruribus ejus redditus est claudus: ejus verò nomen erat Mephibosethi. Euntes autem filii Remmon Berothitæ, Rechab & Baana, adierunt æstuante die domũ Isbesol dum dormiret tempore meridiano; Ingressiq; domum, sumpserunt sceleratiq; & percusserunt eum in ventrem ipsius, Rechab & Baana frater ejus. Adierunt enim domum dum ille dormiret super lectum suum in cubiculo suo dormitorio, & percutientes eum trucidârunt illum; & accipientes caput ejus, fugerunt; totaque nocte iter facientes per viã Arabæ, Detulerunt caput Isbesal ad Davidẽ in Hebron, & dixerunt ad regem Davidem, En caput Isbesol filii Saulis inimici tui & quærentis animam tuã: concedatque Dominus hodie domino nostro regi votum ejus à Saule & ab ejus progenie. Respondit autem David Rechabo & Baanæ fratri ejus, filiis Remmon, Berothitis, & ait; Vivit Dominus qui eripuit animam meam ex omni calamitate, Quòd quemadmodũ egi cum eo qui nuntiaverat mihi & dixerat mihi mortuũ esse Saulẽ, & arbitrabatur afferre se mihi nuntium quo delectarer, & apprehendi eum atque interfeci in Sicelegh pro nuntii præmio; Sic ab hominibus sceleratis quã virum occiderunt domi suæ super lectũ suum, ulciscar eum, & repetã sanguinem ejus, perdamq; eos. Misit itaque David quosdam è suis, et occiderũt utrunque, & amputatis manibus ac pedibus eorũ, crucifixerunt eos super collẽ in Hebron: verũ caput Isbesol sepelierunt in sepulchro Abneri in Hebron.

CAP. V.

Præterea convenientes universæ tribus filiorũ Israel apud Davidem in Hebron, dixerunt ad eum, Nos caro & os tuum sumus:

שמואל ב: ה

2 גַּם־אֶתְמוֹל גַּם־שִׁלְשֹׁם בִּהְיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ
Dominus dixitque : Israel introducens & educens eras tu
אַתָּה הַיֹּתֵא מוֹצִיא וּמֵבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה
eris tu & ,Israel meum populum pasces Tu : tibi
לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה
ad Israel seniores omnes Veneruntque .Israel super ducem in
לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל: 3 וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל
Chebron in fœdus David rex eis excidit & ,Chebron in regem
הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן
.Israel super regem in David unxerunt & ,Domini facies ad
לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל:
.regnavit annis quadraginta ;ipsum regnando in ,David annorū triginta Filius
4 בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה מָלָךְ:
: mensibus sex & ,annis septem Jehudah super regnavit Chebron In
5 בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל־יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
,Israel omnem super annis tribus & triginta regnavit Jerusalaim in &
וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל
Jebusæum ad Jerusalaim ejus viri & ,rex abiit Et .Jehudah &
וִיהוּדָה: 6 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל־הַיְבוּסִי
quin huc ingredieris Non:dicēdo,David ad dixit & ,terræ habitatorē
יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר לֹא תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם־
.huc David *veniet* Non : dicendo ,claudos & cæcos *te removere*
הָסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר לֹא־יָבוֹא דָּוִד הֵנָּה:
Dixitque .David civitas ipsa ,Sion *munitionem* David cepit Et
7 וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד: 8 וַיֹּאמֶר
& ,*fistulam in* attinget & ,Jebusæū *percutiens* Omnis : illa die in David
דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל מַכֵּה יְבוּסִי וְיִנַּע בַּצִּנּוֹר וְאֶת
: dicebant ideo : David *animæ* habitos odio cæcos & ,claudos
הַפִּסְחִים וְאֶת הָעִוְרִים שִׂנְאֵי נֶפֶשׁ דָּוִד עַל־כֵּן יֹאמְרוּ
David habitavit Et .domum *in* intrabit non claudus & Cæcus
עִוֵּר וּפִסֵּחַ לֹא־יָבוֹא אֶל הַבָּיִת: 9 וַיֵּשֶׁב דָּוִד
circum David ædificavit &:David Civitatem,eam vocavitque ,*munitione* in
בַּמְּצָדָה וַיִּקְרָא־לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב
; *evadendo grandis* & eundo David abiit Et .*domum intra* & ,Millo à
מִן הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה: 10 וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדוֹל
Tyri rex Chiram misit Et .eo cum exercituum Deus Domin' &
וַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ: 11 וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר
lapidis fabros & ,*ligni* fabros & ,*cedrorum* ligna & ,David ad *legatos*
מַלְאָכִים אֶל דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחָרְשֵׁי עֵץ וְחָרְשֵׁי אֶבֶן
quòd ,David cognovit Et .David domum ædificaverunt & ;*parietis*
קִיר וַיִּבְנוּ־בַיִת לְדָוִד: 12 וַיֵּדַע דָּוִד כִּי־
exaltāsset quòd & ,Israel super regem in Dominus eū confirmāsset
הֱכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכִי נִשָּׂא
adhuc David accepit Et .Israel suū populum propter ejus regnum
מַמְלַכְתּוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: 13 וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד
: Chebron de *ipsum venire post* ,Jerusalaim de uxores & ,*pellices*
פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלַם אַחֲרֵי בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן
natorum nomina hæc Et .filiæ & ,filii David adhuc sunt nati &
14 וַיִּוָּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלָּדִים
.Selomoh & ,Nathan & ,Sobab & ,Sammuah : Jerusalaim in ei
לוֹ בִּירוּשָׁלַם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה:
,Eljadah & ,Elisamah Et .Japhiah & ,Nephegh & ,Elisuah & ,Ibchar Et
15 וְיִבְחָר וַאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ: 16 וַאֲלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע
regem in David unxissent quòd ,Peliſtim audierunt Et .Eliphelet &
וֶאֱלִיפֶלֶט: 17 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ
: David quærendum ad Peliſtim omnes ascenderunt & ;Israel super
עַל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד
,venerunt Peliſtim Et ,*munitionem* in descendit & ,David audivit &
וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־הַמְּצוּדָה: 18 וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ
.Rephaim valle in se diffuderunt &
וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים:

Versio VUL. LAT.

2 Sed & heri & nudiustertiùs, cùm esset Saul rex super nos, tu eras educens & reducens Israel: dixit autem Dominus ad te ; Tu pasces populum meum Israel, & tu eris dux super Israel. 3 Venerunt quoque & seniores Israel ad regem in Hebron, & percussit cum eis rex David fœdus in Hebron coram Domino : unxerúntq; David in regem super Israel. 4 Filius triginta annorum erat David,cùm regnare cœpisset, & quadraginta annis regnavit. In Hebron regnavit super Judam septem annis & sex mensibus: in Jerusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israel & Judam. 6 Et abiit rex,& omnes viri qui erant cum eo , in Jerusalem, ad Jebusæū habitatorē terræ: dictúmq; est David ab eis ; Non ingrediêris huc, nisi abstuleris cæcos & claudos dicentes , Non ingredietur David huc. 7 Cepit autem David arcem Sion, hæc est civitas David. 8 Proposuerat enim David in die illa præmiū, qui percussisset Jebusæum, & tetigisset domatum fistulas,& abstulisset cæcos & claudos odientes animam David: idcircò dicitur in proverbio ; Cæcus & claudus non intrabunt in templū. 9 Habitavit autem David in arce , & vocavit eam, Civitatem David : & ædificavit per gyrum à Mello & intrinsecus. 10 Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, & Dñs Deº exercituū erat cū eo. 11 Misit quoque Hyram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina,et artifices lignorum,artificésq; lapidū ad parietes:& ædificaverunt domū David. 12 Et cognovit David quoniā confirmāsset eum Dñs regē sup Israel, & quoniā exaltāsset regnum ej' sup populum suum Israel. 13 Accepit ergò David adhuc concubinas & uxores de Jerusalem, postquā venerat de Hebron : natíque sunt David & alii filii & filiæ: 14 Et hæc nomina eorum qui nati sunt ei in Jerusalem, Samua,& Sobab, & Nathan, & Salomon, Et Jebahar, & Elisua, & Nepheg, Et Japhia, et Elisama,et Elioda, et Eliphaleth. 15 Audierunt ergò Philisthiim quòd unxissent David in regē sup Israel : et ascenderunt universi ut quærerent David : quod cùm audisset David, descendit in præsidiū. 18 Philisthiim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ἐχθὲς καὶ τρίτῃ ὄντος Σαὰλ βασιλέως (β)ἐφ' ἡμῶν, σὺ ἦσθα ὁ (γ)ἐξάγων καὶ εἰσάγων τὸν Ἰσραήλ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς σέ, Σὺ (δ)ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ, καὶ σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον (ε) ὅλῃ τῷ λαῷ μου Ἰσραήλ. 3 Καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Χεβρών, καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς (ζ) Δαυὶδ διαθήκην ἐν Χεβρὼν ἐνώπιον κυρίου· καὶ χρίουσι τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν Ἰσραήλ. 4 Υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν (η) Δαυὶδ ἐν τῷ (θ)βασιλεῦσαι αὐτόν, καὶ (ι)τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν. 5 Ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἓξ ἐβασίλευσεν ἐν Χεβρὼν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν, καὶ τριάκοντα τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδαν ἐν Ἰερουσαλήμ. 6 Καὶ ἀπῆλθε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ πρὸς τὸν Ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν. καὶ ἐρρέθη τῷ Δαυὶδ, Οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, ὅτι ἀντέστηκεν οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ χωλοί, λέγοντες, Ὅπως οὐκ (κ)εἰσελεύσεται Δαυὶδ ὧδε. 7 Καὶ (λ)προκατέλαβετο Δαυὶδ τὴν περιοχὴν Σιών· αὕτη ἡ πόλις τοῦ Δαυίδ. 8 Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Πᾶς τύπτων Ἰεβουσαῖον, ἁπτέσθω ἐν παραξιφίδι καὶ τοὺς χωλοὺς καὶ τοὺς τυφλοὺς καὶ τοὺς (μ) μισοῦντας τὴν ψυχὴν Δαυίδ. διὰ τοῦτο ἐροῦσι, Τυφλοὶ καὶ χωλοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς οἶκον κυρίου. 9 Καὶ ἐνάθισε Δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ (ν)ἐκλήθη αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ. καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτὴν πόλιν κύκλῳ ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς. 10 Καὶ (ξ) διεπορεύετο Δαυὶδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ (ο) κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ. 11 Καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ βασιλεὺς Τύρου ἀγγέλους πρὸς Δαυὶδ, καὶ ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας ξύλων, καὶ τέκτονας (π)λίθων, καὶ ᾠκοδόμησαν οἶκον τῷ Δαυίδ. 12 Καὶ ἔγνω Δαυὶδ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ, καὶ ὅτι ἐπῆρθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ. 13 Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ (ρ)ἔτι γυναῖκας καὶ παλλακὰς ἐξ Ἰερουσαλήμ, μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐκ Χεβρών· καὶ ἐγενήθησαν τῷ Δαυὶδ ἔτι υἱοὶ καὶ θυγατέρες. 14 Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν γενηθέντων αὐτῷ ἐν Ἰερουσαλήμ· (τ)Σαμμοὺς, καὶ (υ)Σωβὰβ, καὶ Νάθαν, 15 καὶ Σολωμών, Καὶ (φ)Ἐβεάρ, καὶ (χ)Ἐλισοὺς, 16 καὶ Ναφὲκ, Καὶ (ψ)Ἰεφιὲς, καὶ Ἐλισαμὰ, καὶ Ἐλιδαὲ, (ω) καὶ Ἐλιφαλὲθ, Σαμαὲ, Ἰεσσιβὰθ, Νάθαν, Γαμαλὰν, Ἰεβαὰρ, Θεησοῦς, Ἐλιφαὲτ, Ναγὲθ, Ναφὲκ, Ἰανάθαν, Λεασαμοὺς, Βααλιμαὲθ, Ἐλιφαάθ. 17 Καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισται Δαυὶδ βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραήλ, καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ ἀλλόφυλοι ζητῆσαι τὸν Δαυίδ. καὶ ἤκουσε Δαυὶδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν περιοχήν. 18 Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παραγίνονται, καὶ συνέπεσαν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Τιτάνων.

MS. A. (β) ἐφ' ἡμῶν, (γ)εἰσάγων καὶ ἐξάγων (δ)ποιμάνεις (ε)ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. (ζ) Δαυὶδ ἐν Χεβρὼν ἐνώπιον κυρίου διαθήκην· καὶ (η) ἦν Δαυὶδ (θ)βασιλεύων (ι)τεσσεράκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσεν. Ἐν Χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν ἔτη καὶ ἓξ μῆνας, καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐβασίλευσεν τριάκοντα καὶ τρία ἔτη ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδαν. Καὶ (κ) εἰσελεύσεται ὧδε (λ)κατελάβετο (μ)μισοῦντας ψυχήν ἐκλήθη ἡ πόλις αὕτη Δαυίδ. (ξ) ἐπορεύετο (ο)κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ λίθων τοίχου, καὶ (ρ)ἔτι παλλακὰς καὶ γυναῖκας ἐξ (σ)ἐπὶ τῷ Δαυὶδ υἱοὶ (τ)Σαμμοὺς, (υ)Σωβαβὰν, (φ)Ἰεβαὰρ, (χ)Ἐλισοὺς, (ψ)Ἀφιὲ, (ω) καὶ Ἐλιφαάθ. Καὶ ἤκουσ' ἀλλόφυλοι

2 Etiam ab heri,& etiam ab-ante ipsum , quando fuit Saul rex super nos, tu fuisti exiens & intrans in caput Israel : & dixit Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel,& tu eris in regem super Israel. Et venerunt 3 omnes senes Israel ad regem ad Hhebron,& pepigit illis rex David fœdus in Hhebron ante Dñm,& unxerunt David ut esset rex super Israel. Filius triginta annorum erat David quando regnavit, quadraginta annis 4 regnavit. In Hhebron regnavit super [*populum*] domus Jehudah septem annis & sex mensibº,& in Jerusalem regnavit triginta & tribus annis super omnem Israel & Jehudah. Et ivit rex & viri ejus in Jerusalem ad Je- 6 buzzæū, *habitatores* terræ,& *dixerunt* Davidi,dicendo : Non intra bis huc nisi abstuleris peccatores & culpatos,qui dicunt,Non intrabit David huc. Et cepit David arcem Szion,ipsa est civitas David. Et dixit David in die 8 illo, Omnis qui occiderit Jebuzzæum & inceperit subigere munitionem ; & peccatores & culpatos abjicit anima David ; super hoc dixerunt peccatores & culpati, Non intrabunt ad domum. Et sedit David 9 in arce,& vocavit illam civitatem David,& ædificavit undiquaq; ab obstructione & interiº. Et ivit David eundo & multiplicando,& dictū Dñi 10 Dei Szebaoth in auxilio ejus erat. Et misit Hhiram rex Szor nuncios ad 11 David,& ligna cedrorū,& fabros,qui artifices[*erant*]ad scindenda ligna, & architectos, & artifices in ædificatione murorum,& ædificaverunt domū Davidi. Et cognovit David quòd constituit eum Dñs, ut esset rex su- 12 per Israel,& quòd extulit regnū suum propter populum suū Israel. Et accepit David adhuc concubinas & uxores ex Jerusalem,postquam venit ex 13 Hhebron,et nati sunt amplius David filii et filiæ. Et hæc nomina natorum ei in Hierusalē,quæ 14 nati sunt ei in Hierusalē,(d)Semuagh et Sobab, et Nathan, et Selomoh. Et Jibhhar, 15 et Elisuagh,et Nepheg, et Japhiagh. Et Elisamagh,et Eljadagh,et Elipha- 16 let. Et audierunt Pelisthæi quòd unxerunt David ut esset rex super Israel: et ascenderunt omnes Pelisthæi ad quærendum David, et audivit David et descendit ad arcem. Et Pelisthæi venerunt et expansi sunt in planicie 18 fortium.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

2 אַף מֵאִתְמָלֵי אַף מִדְּקַמּוֹהִי כַּד הֲוָה שָׁאוּל מַלְכָּא עֲלָנָא אַתְּ הֲוֵיתָא נָפֵק וְעָלֵל בְּרֵישׁ
יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר יְיָ לָךְ אַתְּ תִּפְרֹנֵס יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ תְּהֵוֵי לְמַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל:
3 וַאֲתוֹ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת מַלְכָּא בְּחֶבְרוֹן וְגָזַר לְהוֹן מַלְכָּא דָּוִד קְיָם בְּחֶבְרוֹן קֳדָם יְיָ
וּמְשָׁחוּ יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל: 4 בַּר תְּלָתִין שְׁנִין דָּוִד כַּד מְלַךְ אַרְבְּעִין שְׁנִין
מְלַךְ: 5 בְּחֶבְרוֹן מְלַךְ עַל דְּבֵית יְהוּדָה שְׁבַע שְׁנִין וְשִׁתָּא יַרְחִין וּבִירוּשְׁלֵם מְלַךְ תְּלָתִין
וְתַלָּת שְׁנִין עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְיהוּדָה: 6 וַאֲזַל מַלְכָּא וְגַבְרוֹהִי לִירוּשְׁלֵם לְוָת יְבוּסָאָה יָתְבֵי
אַרְעָא וַאֲמַרוּ לְדָוִד לְמֵימַר לָא תֵעוֹל הָלְכָא אֱלָהֵן בַּאֲעַדְיוּתָךְ חַטָּאַיָּא וְחַיָּבַיָּא דְּאָמְרִין
לָא יֵעוֹל דָּוִד הָלְכָא: 7 וְאַחַד דָּוִד יַת חֶקְרָא דְצִיּוֹן הִיא קִרְתָּא דְדָוִד: 8 וַאֲמַר דָּוִד בְּיוֹמָא
דְּהוּא כָּל דְּיִקְטֹל יְבוּסָאָה וְיִשְׁרֵי לְמִכְבַּשׁ גַּרְגָּא וְיַת חַטָּאַיָּא וְיַת חַיָּבַיָּא דְּחִיקָא נַפְשָׁא
דְּדָוִד עַל כֵּן יֵימְרוּן חַטָּאַיָּא וְחַיָּבַיָּא לָא יֵעְלוּן לְבֵיתָא: 9 וְיָתֵב דָּוִד בְּחֶקְרָא וּקְרָא לָהּ
קִרְתָּא דְדָוִד וּבְנָא דָּוִד סְחוֹר סְחוֹר מִן מַלְיְתָא וְלִגְיוֹ: 10 וַאֲזַל דָּוִד אָזֵיל וְסָנֵי וּמֵימְרָא
דַיְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת בְּסַעְדֵיהּ: 11 וְשַׁלַּח חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר אוּנְדְּנִין לְוָת דָּוִד וְאָעֵי אַרְזִין וְנַגָּרִין
דְּאוֹמָנִין לְמִקַּץ אָעִין וְאַבְנִין דְּאַרְכְּלִין דְּאוֹמָנִין בְּבִנְיַן כּוֹתְלִין וּבְנוֹ בֵיתָא לְדָוִד: 12 וְיָדַע
דָּוִד אֲרֵי אַתְקִנֵיהּ יְיָ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲרִי מְנַטְּלָא מַלְכוּתֵיהּ בְּדִיל עַמֵּיהּ
יִשְׂרָאֵל: 13 וְנָסִיב דָּוִד עוֹד לְחִינָן וְנָשִׁין מִירוּשְׁלֵם בְּתַר דַּאֲתָא מֵחֶבְרוֹן וְאִתְיְלִידוּ עוֹד לְדָוִד
בְּנִין וּבְנָן: 14 וְאִלֵּין שְׁמָהָת דְּאִתְיְלִידוּ לֵיהּ בִּירוּשְׁלֵם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה:
15 וְיִבְחַר וְאֶלִישׁוּעַ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ: 16 וְאֶלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפֶלֶט: 17 וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי מְשָׁחוּ
יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְסַלִּיקוּ כָל פְּלִשְׁתָּאֵי לְמִבְעֵי יַת דָּוִד וּשְׁמַע דָּוִד
וְנָחַת לְחֶקְרָא: 18 וּפְלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ וְאִתְרַטָּשׁוּ בְּמֵישַׁר גִּבְרַיָּא:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Etiam ab heri,& etiam ab-ante ipsum , quando fuit Saul rex super nos, tu fuisti exiens & intrans in caput Israel : & dixit Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel,& tu eris in regem super Israel. Et venerunt 3 omnes senes Israel ad regem ad Hhebron,& pepigit illis rex David fœdus in Hhebron ante Dñm,& unxerunt David ut esset rex super Israel. Filius triginta annorum erat David quando regnavit, quadraginta annis 4 regnavit. In Hhebron regnavit super [*populum*] domus Jehudah septem annis & sex mensibº,& in Jerusalem regnavit triginta & tribus annis super omnem Israel & Jehudah. Et ivit rex & viri ejus in Jerusalem ad Je- 6 buzzæū, *habitatores* terræ,& *dixerunt* Davidi,dicendo : Non intra bis huc nisi abstuleris peccatores & culpatos,qui dicunt,Non intrabit David huc. Et cepit David arcem Szion,ipsa est civitas David. Et dixit David in die 8 illo, Omnis qui occiderit Jebuzzæum & inceperit subigere munitionem ; & peccatores & culpatos abjicit anima David ; super hoc dixerunt peccatores & culpati, Non intrabunt ad domum. Et sedit David 9 in arce,& vocavit illam civitatem David,& ædificavit undiquaq; ab obstructione & interiº. Et ivit David eundo & multiplicando,& dictū Dñi 10 Dei Szebaoth in auxilio ejus erat. Et misit Hhiram rex Szor nuncios ad 11 David,& ligna cedrorū,& fabros,qui artifices[*erant*]ad scindenda ligna, & architectos, & artifices in ædificatione murorum,& ædificaverunt domū Davidi. Et cognovit David quòd constituit eum Dñs, ut esset rex su- 12 per Israel,& quòd extulit regnū suum propter populum suū Israel. Et accepit David adhuc concubinas & uxores ex Jerusalem,postquam venit ex 13 Hhebron,et nati sunt amplius David filii et filiæ. Et hæc nomina natorum ei in Hierusalē,quæ 14 nati sunt ei in Hierusalē,(d)Semuagh et Sobab, et Nathan, et Selomoh. Et Jibhhar, 15 et Elisuagh,et Nepheg, et Japhiagh. Et Elisamagh,et Eljadagh,et Elipha- 16 let. Et audierunt Pelisthæi quòd unxerunt David ut esset rex super Israel: et ascenderunt omnes Pelisthæi ad quærendum David, et audivit David et descendit ad arcem. Et Pelisthæi venerunt et expansi sunt in planicie 18 fortium.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ... ...

לשמוא ב: ו

? Philistim ad ascendā Num :dicendo,*Domino in* David interrogavit Et
19 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים
; Ascende : David ad Dominus Dixitque ? mea manu in eos trades num
הְתִחְנֵם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד עֲלֵה
David venit Et .tua manu in Philistim tradam tradendo quia
20 כִּי־נָתֹן אֶתֵּן אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ: וַיָּבֹא דָוִד
Dominus *Dirupit* :dixit &,David ibi eos percussit & ,Bahal-perasim in
בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר פָּרַץ יְהוָה
nomen vocavit idcirco :aquarū *ruptura* scīm *meas facies ad* meos inimicos
אֶת־אֹיְבַי לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־
,*suos dolores* ibi reliquerunt Et .Bahal-perasim ipsius loci
21 הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים: וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־עֲצַבֵּיהֶם
,ascendere Philistim adhuc *addiderunt* Et .ejus viri &,David *eos tulit* &
22 וַיִּשָּׂאֵם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו: וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת
,*Domino in* David interrogavit Et .Rephaim valle in se diffuderunt &
23 וַיִּנָּטְשׁוּ בָּעֵמֶק רְפָאִים: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה
eos ad venies & *eorum posteriora ad* gyra : ascendes Non : dixit &
וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה הָסֵב אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם
capitibus in incessus vocem te audienae m ,erit Et .mororum adverso ex
מִמּוּל בְּכָאִים: וְיִהִי בִּשְׁמָעֲךָ אֶת־קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי
,*suas facies ad* Dominus egredietur tunc quia ,te movebis tunc ,mororum
הַבְּכָאִים אָז תִּחְרָץ כִּי אָז יָצָא יְהוָה לְפָנֶיךָ
ita David fecit Et .Philistim *castrametationem in* percutiendum ad
24 לְהַכּוֹת בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים: וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן
,Ghebah à Philistim percussit & : Dominus ei præcepit quemadmodū
25 כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה וַיַּךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים מִגֶּבַע
,Ghazer *te venire usque*

CAP. VI. ו

עַד־בֹּאֲךָ גָזֶר: וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
trigīnta ,Israel in electum omnem David adhuc collegit Et
1 אָלֶף: וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
, Dei arcam inde *faciendum ascendere ad*, Jehudah *dominis* de
מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
Cherubim *insidentis* exercituum Domini *nomen nomen est invocatum quam*
אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים
, novum plaustrum *ad* Dei arcam fecerūt *equitare* Et .*eam super*
2 עָלָיו: וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה
Achio & Hurza & :Ghibhah in quæ Abinadab domo è eam tulerunt &
וַיִּשְׂאוּ־אֹתוֹ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ
eam tulerunt Et .novum plaustrum *ducentes* Abinadab filii
3 בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת־הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה: וַיִּשָּׂאֻהוּ
Achio & : Dei arca cum ,Ghibhah in quæ Abinadab domo è
מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחְיוֹ
ludentes Israel domus omnis &,David Et .*arcæ facies ad iens*
4 הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן: וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים
,nablis in & ,*cinnaris* in & , *abietum* lignis omnibus in *Domini facies ad*
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים
ad usque venerunt Et .cymbalis in & ,*commoventibus* in & ,tympanis in &
5 וּבְתֻפִּים וּבִמְנַעֲנְעִים וּבְצֶלְצָלִים: וַיָּבֹאוּ עַד־
,*eam in apprehendit* & ,Dei arcam ad Huzzah *misit* & :Nachon aream
גֹּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ
,Huzzah *in* Domini *nasus* est iratus Et .*bos laba scebam quia*
כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּה
cum ibi est mortuus & : *errore super* Deus ibi eum percussit &
וַיַּכֵּהוּ שָׁם עַל הַשָּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם
Dominus *rupisset* quòd eò ,*Davidi fuit ira* Et .Dei *arca*
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים: וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה
8 אֶת־פֶּרֶץ עֻזָּה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֻזָּה עַד
ad usque ,Huzzah Peres *illi loco* vocavit & ;Huzzah in *ruptura*
.*hanc* diem
הַיּוֹם הַזֶּה:

SAMUEL I. Versio VUL. LAT.

19 Et consuluit David Dominū, dicens;Si ascendā ad Philisthiim ? & si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David;Ascende,quia tradens dabo Philisthiim in manu tuz.
20 Venit ergò David in Baal Pharasim: & percussit eos ibi, & dixit;Divisit Dominus inimicos meos coram me, sicut dividuntur aquæ. Propterea vocatū est nomen loci illius, Baal Pharasim. Et reliquerunt
21 ibi sculptilia sua : quæ tulit David, & viri ejus. Et addiderunt adhuc Philisthiim ut
22 ascenderent, & diffusi sunt in
23 valle Raphaim. Consuluit autem David Dominū; Si ascendam contra Philisthæos, & trades eos in manu meas? Qui respondit; Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorū, & venies ad eos ex adverso pyrorum.Et cùm audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prælium : quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam,ut
24 percutiat castra Philisthiim.
25 Fecit itaq; David sicut præceperat ei Dominus,& percussit Philisthiim, de Gabaa, usque dum venias Gezer.

CAP. VI.

1 COngregavit autem rursum David omnes electos ex Israel triginta millia.Surrexitq; David,& abiit, & universus populus qui erat cū eo de viris
2 Juda , ut adducerent arcam Dei, super quam invocatū est nomen Domini exercituum, sedentis in cherubim super eam. Et imposuerunt arcam
3 Dei super plaustrum novum : tulerúntq; eam de domo Abinadab , qui erat in Gabaa: Oza autem & Ahio filii Abinadab, minabant plaustrum
4 novum. Cúmq; tulissent eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa , custodiens arcam Dei Ahio præcedebat arcam.
5 David autem & omnes Israel ludebant coram Domino, in omnibus lignis fabrefactis, & citharis & lyris & tympanis & sistris et cymbalis.Postquàm
6 autem venerunt ad aream Nachon,extendit Oza manum ad arcam Dei, et tenuit eam : quoniam calcitrabant boves,
7 et declinaverunt eam. Iratúsque est indignatione Dominus contra Ozam,et percussit eum super temeritate : qui mortuꝰ
8 est ibi juxta arcam Dei. Contristatus est autem David, eò ꝙ percussisset Dñs Ozā :et vocatū est nomē loci illiꝰ,Percussio Ozæ,usq; in diem hanc.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ ἐπρώτησε Δαυὶδ διὰ κυρίε, λέγων, Εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺ ἀλλοφύλες, καὶ παραδώσεις αὐτὲς εἰς τὰς χεῖράς μες; καὶ εἶπε κύριος πρὸς Δαυὶδ, Ἀνάβαινε, ὅτι παραδόσει παραδώσω τὲς ἀλλοφύλες εἰς τὰς χεῖράς σε. Καὶ
20 ἦλθε Δαυὶδ ἐν τῷ ἐπάνω Διακοπῶν, καὶ (α) ἔκοψε τὲς ἀλλοφύλες ἐκεῖ. (β)καὶ εἶπε Δαυὶδ, Διέκοψε κύριος τὲς (γ) ἐχθρές μες ἀλλοφύλες ἐνώπιον ἐμᾶ, ὡς διακόπεται ὕδατα· διὰ τὸτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, Ἐπάνω Διακοπῶν. Καὶ καταλιμπάνουσιν
21 ἐκεῖ τὲς θεὲς αὐτῶν, (δ) καὶ ἐλάβοσε αὐτὲς
22 Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτῦ. Καὶ προσθέντο ἔτι ἀλλόφυλοι τοῦ ἀναβῆναι, καὶ Ραφαὶν
23 ἐπορεύοντο ἐν τῇ κοιλάδι τῇ Τιτάνων. Καὶ ἐπρώτησε Δαυὶδ διὰ κυρίε. καὶ εἶπε κύριος, Οὐκ ἀναβήσῃ εἰς Συνάντησιν αὐτῶν, ἀποστρέψας ἀπ' αὐτῶν, καὶ (ε) παρέσῃ αὐτοῖς πλησίον τῆς
24 κλαυθμῶνος. Καὶ ἔσαι ἐν τῷ ἀκέσαί σε τὴν φωνὴν τῆς (ζ) Συσκιάσεως ἀπὸ τῶν ἄλσεων τῆς κλαυθμῶνος, τότε καταβήσῃ πρὸς αὐτὲς, ὅτι τότε ἐξελεύσεται κύριος ἔμπροσθέν σε
25 κόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ τὴν ἀλλοφύλων. Καὶ ἐποίησε Δαυὶδ καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος, καὶ ἐπάταξε τὲς ἀλλοφύλες ἀπὸ Γαβαὼν ἕως τῆς γῆς Γαζηρά.

MS.A. (α)διέκοψεν(β)καὶ Δαυὶδ εἶπεν, Διέκοψεν(γ)ἐχθρές με τὲς ἀλλοφύλες(δ)καὶ ἔλαβεν Δαυὶδ αὐτὲς καὶ(ε)παρέσῃ αὐτοῖς(ζ)Συγκισμῦ τῆ

ΚΕΦ. ε'.

1 ΚΑὶ Συνήγαγεν ἔτι Δαυὶδ πάντα τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ὡς ἑβδομήκοντα χιλιάδας. Καὶ
2 (α)ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰούδα ἐν ἀναβάσει τοῦ (β)ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεῦ, ἐφ' ἣν ἐπικλήθη τὸ ὄνομα τῦ κυρίε τῶν δυνάμεων καθημένε ἐπὶ τῶν χερεβὶν ἐπ' αὐτῆ.
3 Καὶ (γ) ἐπεβίβασε τὴν κιβωτὸν κυρίε (δ) ἐφ' ἅμαξαν καινὴν, καὶ (ε)ἦραν αὐτὴν ἐξ οἴκε Ἀμιναδὰβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ. καὶ (ζ) Ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
4 ἦσαν μετὰ τῆς κιβωτῦ. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τῆς κιβωτῦ. Καὶ Δαυὶδ
5 καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίε (ὴ) ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις (θ) ἐν ἰσχύι, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κιθάραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν
6 τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν (ι)αὐλοῖς. Καὶ παρεγένοντο (κ)ἕως ἅλω Ναχὼρ. καὶ ἐξέτεινεν (λ)Ὀζὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεῦ καὶ ἐλάβετο αὐτῆς, καὶ ἐκράτησεν αὐτῆς,
7 ὅτι προέπτωσεν αὐτὴν ὁ (μ) μόσχος. Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος τῷ Ὀζᾶ, καὶ ἔπαισεν αὐτὸ ἐκεῖ ὁ (ν)θεὸς, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ παρὰ τὴν
8 κιβωτὸν τοῦ κυρίε ἐνώπιον τοῦ θεῦ. Καὶ (ν)ἠθυμώθη Δαυὶδ ὅτι ἔκοψε κύριος διακοπὴν ἐν τῷ (ξ)Ὀζᾶ, καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος, Διακοπὴ (ο)Ὀζᾶ, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Et interrogavit David per Dominum,dicens; Si ascendero ad alienigenas; & trades eos in manus meas? Et dixit Dominus ad David; Ascende, quoniam tradens tradam alienigenas in manus tuas.
Et venit David de superioribus 20
rupturis, & concidit alienigenas ibi. Et dixit David; Dissipuit Dominus inimicos alienigenas coram me, sicut dissipātur aquæ. Propter hoc vocatum est nomen loci illius, Desuper vupturis. Et dere- 21
linquunt ibi deos suos: & ceperūt eos David, et viri, qui cum eo. Et adjecerunt adhuc alienigenæ ascendere, et concurrerunt in vallem Titanum. Et interrogavit Da- 23
vid per Dominum. Et dixit Dominus, Non ascendes in occursum eorum: reverte ab eis, & accedes ad eos prope Plorationem. Et erit 24
in audiendo te vocem (f) constrictionis à nemore Plorationis, tunc descendes ad eos quoniam tunc egredietur Dominꝰ ante te ad (g) cædendum in bello alienigenas. Et fecit David, sicut mandavit 25
ei Dominus: & percussit alienigenas à Gabaon usq; ad terā Gazera.

CAP. VI.

ET congregavit adhuc David 1
omnem adolescentē ex Israel, (a) circiter septuaginta millia. Et surrexit, & ivit David, et omnis populus, qui cum eo, & de principibus Juda (b) in ascensione ad reducendū indè arcam Dei, super 2
quam invocatū est nomen Domini virtutū sedentis super Cherubin super eam. Et ascendere fecerunt arcā Domini super plaustrū novum, & tulerunt eam de domo Aminadab, quæ in colle. Et Oza, & fratres ejus, filii Aminadab, ducebant plaustrum cum arca: (c) Et fratres ejus ibant ante 3
arcam. Et David, & filii Israel ludentes corā Domino in organis modulatis (d) in fortitudine, & in canticis, & in citharis, et in nablis, et in tympanis, et in cymbalis, & in tibiis. Et advenerunt 6
usq; ad aream Nachor: et extendit Oza manū suā ad arcam Dei, ad retinendū eam: & tenuit eam, quoniam circumstetebat eam vitulus. Et indignatus est ira Dominus (e) ipsi Ozæ: 7
& percussit eum ibi (f) Deus: & mortuus est ibi apud arcā Dominī corā Deo. Et tristatus est David, pro eo quòd ruperat Dominus ruptūram in Ozæ. Et voca- 8
tus est locus ille, Ruptura Ozæ, usq; in diem hanc.

MS.A. (α)ἀνέστη Δαυὶδ, καὶ ἐπορεύθη καὶ πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτῦ ἀπὸ τῆ (β)ἀναγαγεῖν (γ)ἐκβίβασεν (δ)ἐπ' ἅμαξαν (ε)ἦραν αὐτὴν *εἰς οἶκον (ζ)Ἀζὰ (η)ἦρεν τὴ ἅμαξαν τὴ καινὴν, καὶ ἦραν αὐτὴν ἀπὸ οἴκε Ἀμιναδὰβ ἐν βουνῷ ζὺν τῇ κιβωτῷ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῦ. Καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ υἱοὶ (ὴ) καὶ ἐν (θ)ἀυλοῖς, παραμίνον (κ) ἕως * ἁλωμων Ναχών. (λ) Ἀζὰ (μ) μόσχος τῦ καλαχεῖν αὐτήν. Καὶ ἐθυμώθη κύριος τῷ Ἀζὰ, (ν) θεὸς ἐπὶ προπτεία, καὶ (ν) ἐθύμωσεν (ξ) Ἀζὰ, (ο) Ἀζὰ, ἕως τῆ σήμερον ἡμέρας. Καὶ*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 וְשַׁאֵל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַּיְיָ לְמֵימַר הַאֶסַּק עַל פְּלִשְׁתָּאֵי הֲתִמְסְרִנּוּן בִּידִי : וַאֲמַר יְיָ לְדָוִד
20 סַק אֲרֵי מְמַסַּר אֶמְסַר יַת פְּלִשְׁתָּאֵי בִּידָךְ : וַאֲתָא דָּוִד בְּמֵישַׁר פְּרָצִים וּמְחָנוֹן תַּמָּן דָּוִד
וַאֲמַר תְּבַר יְיָ יַת בַּעֲלֵי דְּבָבֵי קֳדָמַי כְּתִבּוּר מָאן דִּמְחַסַּף דְּמַלֵּי מַיָּן עַל כֵּן קְרָא שְׁמֵיהּ
21 דְּאַתְרָא הַהוּא מֵישַׁר פְּרָצִים : וּשְׁבָקוּ תַמָּן יַת טָעֲוָתְהוֹן וְאוֹקְרְנוּן דָּוִד וּגְבָרוֹהִי :
22
23 וְאוֹסִיפוּ עוֹד פְּלִשְׁתָּאֵי לְמִסַּק וְאִתְרַטִּשׁוּ בְּמֵישַׁר גִּבְרַיָּא : וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַּיְיָ וַאֲמַר
24 לָא תִסַּק אֶסְתַּחַר לַאֲחוֹרֵי יְהוֹן וְתֵהֵךְ לְהוֹן מִקְּבֵיל אִילָנַיָּא : וִיהֵי כְּמִשְׁמְעָךְ יַת קָל
צוֹחֲתָא בְּרֵישֵׁי אִילָנַיָּא בְּכֵן תִּתְקַף אֲרֵי בְכֵן נְפַק מַלְאְכָא דַּיְיָ לְאַצְלָחָא קֳדָמָךְ לְמִקְטַל
25 בְּמַשְׁרִית פְּלִשְׁתָּאֵי : וַעֲבַד דָּוִד כֵּן כְּמָא דִי פַקְּדֵיהּ יְיָ וְקָטַל יַת פְּלִשְׁתָּאֵי מִגֶּבַע עַד
מַעֲלָנָא דְגָזֵר :

ח

1 וְאוֹסִיף עוֹד דָּוִד יַת כָּל בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין : וְקָם וַאֲזַל דָּוִד וְכָל עַמָּא דִּי
2 עִמֵּיהּ מִקְרְוֵיָא דְבֵית יְהוּדָה לְאַסָּקָא מִתַּמָּן יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ דְּאִתְקְרֵי שְׁמָא דַּיְיָ צְבָאוֹת
דְּשָׁכְנְתֵּיהּ שָׁרְיָא עֵילָ מִן כְּרוּבְיָא עֲלוֹהִי : וְאַחִיתוּ יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ בְּעַגְלְתָא חַדְתָּא
3 וְנָטְלוּהִי מִבֵּית אֲבִינְדָב דִּי בִגְבָעְתָא וְעֻזָּא וַאֲחְיוֹ בְּנֵי אֲבִינְדָב מְדַבְּרִין יַת עַגְלְתָא חַדְתָּא :
4 וְנָטְלוּהִי מִבֵּית אֲבִינְדָב דִּי בִגְבָעְתָא עִם אֲרוֹנָא דַּיְיָ וְאַחְיוֹ אָזֵיל קֳדָם אֲרוֹנָא : וְדָוִד וְכָל
בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִין קֳדָם יְיָ בְּכָל אֲעֵי בְרוֹן וּבְכִנָּרִין וּבִנְבָלִין וּבְתוּפִּין וּבְרֵבְיָן
5 וּבְצֶלְצָלִין : וַאֲתוֹ עַד אֲתַר מְתַקַּן וְאוֹשִׁיט עֻזָּה יְדֵיהּ בַּאֲרוֹנָא דַּיְיָ וְאַחֵד בֵּיהּ אֲרֵי מְרַנְּחִין
6 תּוֹרַיָּא : וְתַקֵּיף רוֹגְזָא דַּיְיָ בְּעֻזָּה וּמְחָהִי תַּמָּן מֵימְרָא דַּיְיָ עַל דְּאִשְׁתְּלִי וּמִית תַּמָּן עִם
אֲרוֹנָא דַּיְיָ : וְתַקֵּיף לְדָוִד עַל דְּתַרַּע יְיָ תִּרְעָתָא בְּעֻזָּה וּקְרָא לַאֲתְרָא הַהוּא אֲתַרָא
8 דְּמִית בֵּיהּ עֻזָּה עַד יוֹמָא הָדֵין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et interrogavit David dictū Dñi,dicendo: Num ascendā super Philistheos ? num trades illos in manu mea? & dixit Dñs ad David, Ascende,quia 19
tradendo tradā Philistæos in manū tuā. Et venit David in planicié forti- 20
ūm, & percussit illos ibi David,& dixit: Fregit Dñs odientes me ante me sicut frangitur vas testæ quod repletū est aquis: propter hoc vocavit locum illum,Planiciem rupturarū. Et reliquerunt ibi errores suos, & combussit 21
eos David & viri ejꝰ. Et addiderunt adhuc Philisthæi ascendere; & expan- 22
si sunt in planicie fortiū. Et interrogavit David dictum Dñi, & dixit: 23
Non ascendes ; gyra ad posteriora eorum ,& ibis ad eos è regione arborum. Et erit cùm audieris vocē clamoris in capitibꝰ arborum,tunc confortaberis ; quia tunc exit angelꝰ Dñi ad prosperandum ante te, ut occidat 24
castra Philistæorum. Et fecit David sicut mandavit ei Dñs ; & occidit 25
Philistæos à colle usque ad introitum Gazer.

CAP. VI.

ET addidit adhuc David omnes delectos Israel triginta mille. Et sur- 1
rexit & ivit David & omnis populꝰ qui erat cum eo,ex civitatibus domus 2
Jehudah,ut deducerent inde arcam Dñi, in quo invocabatur nomen Dñi Szebaoth,quòd majestas illius posita sit suprà à Cherubin qui super illam sunt. Et imposuerunt arcam Dñi in plaustro novo,& tulerunt eam ex 3
domo Abinadab quæ erat in Gibghatha,& Ghuza & Ahhio filii Abinadab ducebāt plaustrū novū. Et tulerunt eā ex domo Abinadab quæ erat in 4
Gibghatha, cum arca Dñi;& Ahhio ibat ante arcam. Et David & omnis 5
domꝰ Israel laudabant ante Dominū in omnibꝰ lignis abietum,et in chinaris,& in nablis,& in tympanis, & in quadruplicibꝰ et cymbalis. Et venerunt usq; ad locum paratum,& extendit Ghuza manum suā in arcam Do- 6
mini,& apprehendit eā,quia propulerant eā boves. Et invaluit indigna- 7
tio Dñi in Ghuza,& percussit eum ibi dictum Dñi, eò quòd deliquit; & mortuꝰ est ibi juxta arcā Dñi. Et fuit ira Davidi,eò quòd fregisset fractura 8
Dñs in Ghuza,& vocavit locum illum,Locum in quo mortuus est Ghuza, usque ad diem hanc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܘܝܕ ܠܐ ܐܣܩ ܐܢ ܐܡܟܪ ܐܢܬ ܠܝ ܠܐ ܬܡܣܪ ܐܢܬ ܠܝ ܒܝܕ ܦܠܫܬܝܐ ܘܐܡܪ ܝܗ ܡܪܝ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܐܢ ܐܣܩ ܐܣܩ ܠܘܬ ܦܠܫܬܝܐ ܐܢ ܐܢܬ ܡܣܪ ܡܣܪ ܠܝ ܒܝܕ ܦܠܫܬܝܐ ܐܡܪ ܝܗ ܡܪܝ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܐܣܩ ܐܣܩ

שמואל ב : ו

ingredietur Quomodo : dixit & ,illa die in Dominum David timuit Et
9 וַיִּרָא דָוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבוֹא
arcam se ad divertere David noluit Et ? Domini arca me ad
10 אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה : וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן
Hobed domum David eã fecit divertere & ,David civitatem *super* Domini
יְהוָה עִיר־דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד
Ghitthæi Edom-Hobed domo Domini arca mansit Et .Ghitthæi Edom
11 אֱדֹם הַגִּתִּי : וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי
omni & ,Edom Hobed Dominus benedixit & :mensibus tribus
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל
Dominus Benedixit :dicendo,David regi est Nunciatumq; ,ej⁹ domui
12 בֵּיתוֹ : וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת
: Dei arcam propter ,ei qui omnibus & ,Edom-Hobed domui
בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
Edom-Hobed domo è Dei arcam fecit ascendere &,David abiit &
וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם
Domini arcam portantes incederẽt cùm ,erat Et .lætitia *in* David civitatẽ
עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה : וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה
saltabat(*capræ more in*)David Et .*crassum* &,bovẽ immolabat &,passus sex
13 שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא : וְדָוִד מְכַרְכֵּר
,David Et .lineo ephod accinctus David & ,*Domini facies ad robore toto in*
14 בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֵפוֹד בָּד : וְדָוִד
,ovatione *in* Domini arcam *facientes* ascendere Israel domus omnis &
15 וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בִּתְרוּעָה
,David civitatẽ ingrediente Domini arca ,fuit Et .buccinæ *voce in* &
16 וּבְקוֹל שׁוֹפָר : וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד
regem vidit & ,*fenestram per* prospexit Saul filia Michal &
וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ
despexit &,*Domini facies ad* saltantẽ(*capræ more in*)&,agentẽ viriliter David
דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֶז
suo loco in eam *statuerunt* &,Domini arcam adduxerunt Et .suo corde in eũ
17 לוֹ בִּלִבָּהּ : וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ
ascensiones David *fecit ascendere* &:David ei tetenderat quod ,*tentorii* medio in
בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת
,*ascensionẽ ascendere facẽdo à* David *consummavit* Et .pacifica &,*Domini facies ad*
18 לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים : וַיְכַל דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה
.exercituum Domini nomine in populo benedixit & : pacifica &
וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת :
viro à Israel multitudini toti populo universo est partitus Et
19 וַיְחַלֵּק לְכָל־הָעָם לְכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ
partẽ carnis pulchrã &,unã panis placentam *viro* ,mulierem ad usque &
וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חַלַּת לֶחֶם אַחַת וְאַשְׁפָּר
.suam domũ in *vir* ,populus omnis abiit & : *unum dolium* & ,unam
אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אַחַת וַיֵּלֶךְ כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ :
filia Michal est egressa &:suæ domui benedicendũ ad David est reversus Et
20 וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת
rex hodie fuit gloriosus Quàm :dixit & ,David occursum in Saul
שָׁאוּל לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מַה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ
,suorũ servorum ancillarum oculis in hodie se discooperuit qui ,Israel
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו
: Michal ad David Dixitque *! inanium unus mudando nudari sicut*
כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל 21
,ejus *domo omni præ & ,tuo patre præ* me *in* elegit qui ,*Domini facies Ad*
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּחַר־בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ
Iudam & ,Israel super Domini populũ super *ducem* mihi præcipiendo
לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי
humilis ero & ,hoc *præ* amplius *ero levis* Et .*Domini facies ad*
22 לִפְנֵי יְהוָה : וְנִקַּלְתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל
.glorificabor *eis cum dixisti quibus* ,ancillis cum & ,meis oculis in
בְּעֵינָי וְעִם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אֶכָּבֵדָה :
.ejus mortis diem ad usque natus *ei* fuit non Saul filiæ Michal Et
23 וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ :

Versio VUL.LAT.

9 Et extimuit David Dominum in die illa, dicens; Quomodò ingredietur ad me arca Dñi?
10 Et noluit divertere ad se arcam Dñi in civitatem David: sed divertit eam in domũ Obededom Gethæi.
11 Et habitavit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus mensibus: & benedixit Dominus Obededom, & omnem domũ ejus. Nuntiatúmq; est regi David
12 q benedixisset Dominus Obededom, & omnia ejus, propter arcam Dei. Abiit ergò David, & adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio:
13 & erant cum David septem chori, & victima vituli. Cúmque transcendissent qui portabant arcã Domini sex passus, immolabat bovem & arietẽ,
14 Et David saltabat totis viribꝰ ante Dominũ; porrò David erat accinctus ephod lineo.
15 Et David & omnis domus Israel ducebant arcã testamenti Domini, in jubilo, & in clangore buccinæ. Cúmq; intrásset
16 arca Domini in civitatem David, Michol filia Saul prospiciens p fenestram, vidit regẽ David subsilientem, atq; saltantem corã Domino: & despexit eum in corde suo.
17 Et introduxerunt arcam Domini, & imposuerũt eã in loco suo, in medio tabernaculi quod tetenderat ei David: & obtulit David holocausta, & pacifica coram Domino.
18 Cúmque complésset offerens holocausta & pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituũ.
19 Et partitus est universæ multitudini Israel, tã viro quã mulieri, singulis collyridã panis unã, & assaturã bubulæ carnis unam, & similã frixam oleo: & abiit omnis populus, unusquisq; in domũ suã.
20 Reversúsq; est David ut benediceret domui suæ: & egressa Michol filia Saul in occursum David, ait; Quã gloriosꝰ fuit hodiè rex Israel, discooperiens se ante ancillas servorũ suorũ, & nudatꝰ est, quasi si nudetur unꝰ de scurris.
21 Dixítq; David ad Michol; Ante Dñm, qui elegit me potiùs quã patrem tuũ, & quã omnẽ domũ ejꝰ, & præcepit mihi ut essẽ dux supra populũ Dñi in Israel, Et ludã, & vilior fiã plꝰ quã factus sũ:
22 & ero humilis in oculis meis: & cũ ancillis, de quibꝰ locuta es, gloriosior apparebo.
23 Igitur Michol filiæ Saul non est natus filius usque in diem mortis suæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἐφοβήθη Δαυὶδ τ κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, λέγων, Πῶς εἰσελεύσεται πρός με ἡ
10 κιβωτὸς (π) κυρίου; Καὶ οὐκ ἐβούλετο Δαυὶδ
τοῦ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὸν τ κιβωτὸν διαθήκης
κυρίου εἰς τ πόλιν Δαυίδ· καὶ ἀπέκλινεν αὐτ
Δαυὶδ εἰς οἶκον Ἀβεδδαρὰ τοῦ (ρ) Γεθαίου.
11 Καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου εἰς οἶκον
(σ)Ἀβεδδαρὰ τοῦ Γεθαίου μῆνας τρεῖς· καὶ εὐ-
λόγησε (τ)κύριος ὅλον τ οἶκον Ἀβεδδαρὰ,
12 καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ
Δαυὶδ, λέγοντες, Εὐλόγησε κύριο τ οἶκον
Ἀβεδδαρὰ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ (υ) ἕνεκα τ κιβωτοῦ τ θεοῦ. καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ, καὶ
ἀνήγαγε τ κιβωτὸν τ κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου Ἀ-
βεδδαρὰ εἰς τ πόλιν Δαυὶδ ἐν εὐφροσύνῃ.
Καὶ ἦν ὡς (φ)μεθ' αὐτ ἀειρόντες τ κιβωτὸν ἐπὶ
χοροὶ, καὶ θύμα μόσχος καὶ(χ)ἄρνες. Καὶ Δαυὶδ
ἀνεκρούετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον
κυρίου, καὶ ὁ Δαυὶδ ἐνδεδυκὼς στολὴν ἔξοχον.
Καὶ Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ(ψ)ἀνήγα-
γον τ κιβωτὸν κυρίου μετ' κραυγῆς καὶ μετ φωνῆς
σάλπιγγος. Καὶ ἐγένετο τ κιβωτοῦ (ω)παρεμ-
πορευομένης ἕως πόλεως Δαυὶδ, καὶ Μιχὸλ ἡ θυ-
γάτηρ Σαὺλ διέκυπτε διὰ τ θυρίδος, καὶ εἶδε τ
βασιλέα Δαυὶδ (α) ἐρχόμενον, καὶ ἀναπηδῶ-
ντα ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὠξουδένωσεν αὐτ ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ φέρουσι τ κιβωτὸν τοῦ
κυρίου, καὶ ἀνέθηκαν αὐτ εἰς τ τόπον (β) αὐτ
εἰς μέσον τ σκηνῆς, ἧς ἔπηξεν αὐτῇ Δαυίδ.
καὶ (γ)ἀνήνεγκε Δαυὶδ ὁλοκαυτώματα ἐνώ-
πιον κυρίου, (δ) εἰρηνικάς. Καὶ ὡς ἐτέλεσε
Δαυὶδ συναναφέρων τὰς ὁλοκαυτώσεις καὶ
τὰς εἰρηνικὰς, καὶ εὐλόγησε τ λαὸν ἐν ὀνό-
ματι κυρίου τ δυνάμεων. Καὶ διεμέρισε παντὶ
τῷ λαῷ εἰς πᾶς τ δύναμιν τ Ἰσραὴλ ἀπὸ
Δὰν ἕως (ε) Βηρσαβεὲ, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως
(ζ)γυναικὸς, ἑκάστῳ κολλυρίδα ἄρτου, καὶ ἐφα-
ρίτην, καὶ λάσανον ἀπὸ πηγάνου. καὶ ἀπῆλθε πᾶς
ὁ λαὸς ἕκας ἕκαστος εἰς τ οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ἐπέ-
στρεψε Δαυὶδ εὐλογῆσαι τ οἶκον αὐτοῦ. καὶ
ἐξῆλθε Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ Σαὺλ εἰς ἀπάν-
τησιν Δαυὶδ, καὶ εὐλόγησεν αὐτ, καὶ εἶπε, Τί
ἐδόξασε σήμερον ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ; ὃς
ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδι-
σκῶν τ δούλων ἑαυτοῦ, καθὼς ἀποκαλύπτεται
ἀποκαλυφθεὶς εἷς τ ὀρχεμόνων; Καὶ εἶπε Δαυ-
ὶδ πρὸς Μελχὸλ, Ἐνώπιον(κ)κυρίου ὀρχήσο-
μαι. εὐλογητὸς κύριος ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ
τ πατέρα σου καὶ ὑπὲρ πάντα τ οἶκον αὐτοῦ, τ
καταστῆσαί με εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τ λαὸν αὐτ
ἐπὶ τ Ἰσραὴλ, καὶ παίξομαι καὶ(θ)ὀρχήσομαι
ἐνώπιον κυρίου, Καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι ὕτως,
καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ
μετ τ παιδισκῶν, ὧν εἶπάς(ι)με μὴ δοξασθῆ-
ναι. Καὶ τῇ Μιχὸλ θυγατρὶ Σαὺλ οὐκ ἐγένετο
παιδίον ἕως τ ἡμέρας τ ἀποθανεῖν αὐτήν.

MS. A. (π) τ κυρίου ; (ρ) Γεθθαίου. Καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ γλωσσόκομον
κυρίου (σ) Ἀβεδδαδὸμ τ Γεθθαίου (τ)κύριος τ Ἀβεδδαρὰ καὶ ὅλον τ οἶ-
κον αὐτοῦ. Καὶ(υ)ἕνεκεν(φ)μετ' αὐτῶν (χ) * ἄρνα. (ψ) ἀνήγαγε (ω) κυρίου
παραγινομένης (α) ἀναπηδῶντα, καὶ ὀρχούμενον (β) ἑαυτῆς (γ) ἀ-
νήνεγκε Δαυὶδ (δ) καὶ εἰρηνικάς. (ε) Βηρσαβεὲ ἀπὸ (ζ) γυναικὸς, κολλυρίδα
ἄρτου, καὶ λάγανον ἀπὸ πηγάνου, καὶ * ἐφαρίτης. καὶ (η) κυρίου ὃς ἐξελέξατο
(θ) ὀρχήσομαι ἔτι ὕτως (ι) με δοξασθῆναι.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 וְרָחֵיל דָּוִד מִן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַר אֵיכְדֵין יֵעוֹל לְוָתִי אֲרוֹנָא דַיְיָ : וְלָא אֲבָא דָוִד
10 לְאַפָּנָאָה לְוָתֵיהּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ לְקִרְתָּא דְדָוִד וְאַפְנֵיהּ דָּוִד לְבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּתָּאָה :
11 וְשָׁרָא אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּתָּאָה תְּלָתָא יַרְחִין וּבָרִיךְ יְיָ יַת עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל
12 בֵּיתֵיהּ : וְאִתְחֲוָא לְמַלְכָּא דָּוִד לְמֵימַר בָּרִיךְ יְיָ יַת בֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל דִּילֵיהּ בְּרֵישׁ
13 אֲרוֹנָא דַיְיָ וַאֲזַל דָּוִד וְאַסֵּיק יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ מִבֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם לְקִרְתָּא דְדָוִד בְּחֶדְוָא : וְהָוָה
14 כַּד נָטְלוּ נָטְלֵי אֲרוֹנָא דַיְיָ שְׁתָּא זוּנִין וְנָכִיס תּוֹר וּפַטִּים : וְדָוִד מְשַׁבַּח בְּכָל תֻּקְפָּא קֳדָם יְיָ
15 וְדָוִד אָסִיר בְּרִדּוּט דְּבוּץ : וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַסְקִין יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּיִבָּבָא וּבְקָל
16 שׁוֹפָרָא : וְהָוָה אֲרוֹנָא דַיְיָ אָתָא לְקִרְתָּא דְדָוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל אִסְתְּכִיאַת מִן חֲרָכָא
17 וְחָזַת יַת מַלְכָּא דָּוִד מְרַקֵּד וּמְשַׁבַּח קֳדָם יְיָ וּבְסַרְת עֲלוֹהִי בִּלְבָהּ : וְאַיְתִיאוּ יַת אֲרוֹנָא
דַיְיָ וְאַקִימוּ יָתֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ בְּגוֹ מַשְׁכְּנָא דִּי פְרַס לֵיהּ דָּוִד וְאַסֵּיק דָּוִד עֲלָוָן קֳדָם יְיָ וְנִכְסַת
18 קוּדְשִׁין : וְשֵׁצִי דָּוִד מִלְאַסְקָא עֲלָתָא וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וּבָרִיךְ יַת עַמָּא בִּשְׁמָא דַיְיָ צְבָאוֹת :
19 וּפַלֵּיג לְכָל עַמָּא לְכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא לִגְבַר גְּרִצְתָּא דִלְחֵם חַדָּא
20 וּפְלוּג חַד וּמְנָתָא חַדָּא וְאַזַל כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ : וְתָב דָּוִד לְבָרְכָא יַת אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ
וּנְפַקַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמַרַת מָה אִתְיַקַּר יוֹמָא דֵין מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
דְּאִתְגְּלִי יוֹמָא דֵין לְעֵינֵי אַמְהָת עַבְדּוֹהִי כְּמָא דְּחֵלִין חַד מִן סְרִיקַיָּא : וַאֲמַר דָּוִד
21 לְמִכַל קֳדָם יְיָ דִּי אִתְרְעִי בִּי מֵאֲבוּךְ וּמִכָּל בֵּיתֵיהּ לְפַקָּדָא יָתִי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמָּא
דְיָי עַל יִשְׂרָאֵל וְשַׁבַּחִית קֳדָם יְיָ : וְיוֹתִירְנָא עוֹד מִדָּא וְאֶהֱי מַכִּיךְ בְּעֵינָי נַפְשִׁי מִבְּכֵן
23 וְעִם אַמְהָתָא דִּי אֲמַרְתְּ בְּעֵינֵיהֶן אֶתְיַקַּר : וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לָא הֲוָה לַהּ
וְלַד עַד יוֹם מוֹתָהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et timuit David ab ante Dñm in die illa, & dixit: Quomodo intrabit ad
9 me arca Domini? Et noluit David divertere ad se arcam Domini ad ci-
10 vitatem David, & flectere fecit illam David in domum Ghobed-edom
Githæi. Et mansit arca Domini in domo Ghobed-edom Githæi tribus
11 mensibus, & benedixit Dominus Ghobed-edom, & omni domui ejus.
Et nunciatũ est regi David, dicendo: Benedixit Dominꝰ domui Gho-
12 bed-edom, & omnibus quæ sunt illi propter arcam Domini; & ivit Da-
vid, & ascendere fecit arcam Domini, de domo Ghobed-edom ad civi-
13 tatem David in lætitia. Et fuit quando tulissent *ferentes* arcam Domini
14 sex gradibus, & mactavit bovem eumque pinguem. Et David laudabat
15 in omni fortitudine ante Dominum, & David accinctus pallio byssi. Et Da-
vid & omnis domus Israel tollebant arcam Domini in jubilo, & *in* voce
16 cornu. Et fuit arca Domini veniens ad civitatem David, & Michal filia
Saul aspiciebat è fenestra, & vidit regem David saltando se cribantem &
17 laudantem ante Dominum, & sprevit eum in corde suo. Et introduxerunt
arcam Domini & statuerunt eam *in loco suo* intra tentoriũ, quod tetenderat
ei David, & obtulit David holocausta ante Dominum, & libamen san-
18 ctorum. Et finivit David offerre holocaustum & libationem sanctorum,
& benedixit populo in nomine Domini Szebaoth. Et impartivit omni
19 populo omni turbæ Israelis à viro & usque ad fœminam, cuique tortam
panis unam, & partem unam & portionem unam, & ivit omnis populus
quisq; in domũ suã. Et rediit David ut benediceret homini domꝰ suæ, &
20 exivit Michal filia Saul ad occursũ David, & dixit: Quàm glorificatus est
hodie rex Israel, qui revelatꝰ est hodie oculis ancillarũ servorum suorũ
sicut exuitur & revelatur unꝰ ex vacuis! Et dixit David ad Michal: Ante
21 Dñm cui complacitũ est in me præ patre tuo & præ omni domo illius, ju-
bendo me esse regẽ sup populũ Dñi super Israel, & laudabo ante Dñm.
Et minor ero amplius quã hoc, & ero humilis in oculis animæ meæ *adhuc*,
23 & cum ancillis quas dixisti, in oculis earum ero pretiosus. Et Michal filiæ
Saul non fuit illi natus usque ad diem mortis suæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Timuítq, David Dñm eo die,& ait; Quomodo ꝛintroducerē ad me arcā Dñi? Noluit ergò David introducere ad ſe arcā Dei,in civitatē Davidis;ſed avertit illam David in domū Obar-edom Gethæi. Cúmq; manſiſſet arca Dñi in domo Obar-edom Gethæi tribus menſib⁹, benedixit Dñs Obar-edom Gethæo, totíque domui ipſius propter arcam Dñi. Et indicaverunt regi Davidi,ac dixerunt illi quòd benedixiſſet Dñs Obar-edom & omnibus quæ poſſidebat,propter arcam Dñi. Quarè abiens David,adduxit arcā Dñi è domo Obar-edom, in civitatē David cum lætitia. Factúmq; eſt ut cùm progreſſi fuiſſent portitores arcæ Dñi ſex paſſib⁹, ſacrificārit boves ſaginatos. David autē canebat coram Dño omni cum faſtu, erátq; David veſtit⁹ ephod lineo. Ita David & tot⁹ Iſrael adducebant arcam Dñi cum jubilo & voce tubæ. Demū collocata fuit arca Dñi in domo Davidis. (Verùm Malchel filia Saulis cùm p̄ feneſtrā proſpectans vidiſſet regem Davidē exultantem et ludentē corā Dño, vilipendit eū in corde ſuo.) Inferentes enim arcam Dñi, collocārunt eam intra tabernaculum q̄ fixerat illi David:obtulítq; David holocauſta coram Dño,& holocauſta. Cúmque abſolviſſet David oblationē hoſtiarum et holocauſtorum coram Dño, benedixit populo in nomine Dñi potentiſſimi: Et diſtribuit univerſo populo, toti cœtui Iſraelis, tam viris quàm mulieribus,placentam panis unam,fruſtum carnis unum,& laganū unū : tum abierunt totus populus,quiſq; domum ſuam: David etiam reverſus eſt ut abiret domum ſuam. Egreſſa eſt autem Malchel filia Saulis obviàm Davidi, & ait ; Quàm honorandus eſt hodiè rex Iſraelis, qui ſe expoſuit hodiè coram ancillis ſervorum ſuorum! planè ſe expoſuit ut unuſquiſpiam è vaniſſimis *hominibus*. Dixit verò David Malcheli, Corā Domino cui gratior fui quàm pater tuus,& tota domus ejus, quíque præfecit me ut eſſem gubernator populi Dñi, *hoc eſt*,Iſraelis, ob id quidem luſi coram Domino. Quin, vilis adhuc fierem pluſquam hoc,humiliōr fierē apud me ipſum, ut apud ancillas de quibus dixiſti, apud eas *inquam* in honore haberer. Itaque Malchel filia Saulis non habuit prolem uſque in diem mortis ſuæ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Timuítque David eo die, & dixit, Quomodo inferrem arcam Domini ad me? Vetitus inquam, David inferre arcam Domini in civitatem ſuā, duxit illam in domum uzīæ Gethæi. Manſitque arca fœderis Domini apud uzīam Edomæum tribus menſibus: et benedixit Dominus uzīæ totique familiæ ipſius propter arcam Domini. Sed cùm nuntiatum fuiſſet Davidi regi, dictumque ad eum quòd benedixiſſet Dominus uzīæ Edom Gethæo & rebus omnibus quas habebat, propter arcā Domini: profectus David aſſumpſit arcam è domo uzīæ ad civitatē Davidis, cū gaudio. Cúmque promoviſſent arcā ſex paſſibus, obtulit David ſacrificia Deo, tauros impinguatos: Cœpitq; laudare omni cum faſtu Dominū: erat autem David accinctus ſago holoſerico. David igitur & omnes Iſraelitæ ducebant arcam vocibus laudis & ſono buccinarum: Et collocata fuit arca fœderis in civitate David. Porrò Malchel filia Saulis, uxor Davidis, proſpiciens per feneſtram vidit Davidem regem geſtientem ac ludentem coram Domino, & aſpernata eſt eum in corde ſuo. Itaque attulerunt arcā Domini, et collocārunt eam in tentorio quod fixerat ei David : obtulítque David eo die ſacrificia & oblationes perfectas Domino. Et cùm abſolviſſet David ſacrificia & oblationes Domini, convocato populo benedixit eis in nomine Domini potentiſſimi. Deinde partitus eſt univerſo populo cunctiſque Iſraelitis, tam viris quàm mulieribus eorum, ſingulis capitibus, tortam panis, fruſtum carnis, & calicem vini : tum diſceſſit univerſus populus quiſque domum ſuam. Davide quoque domū ſuam ſe recipiente, occurrit illi Malchel filia Saulis, dixitque ad eum, Quàm pulcher erat hodiè rex Iſraelis, & quàm decora actio ipſius! ſanè ludebat hodiè geſtiebatque coram ancillis & ſervis ſuis, præbens ſe cunctis hominibus quaſi unum ex ipſis, imò ut aliquem ſervorum. Dixit David Malcheli, Id feci coram Domino qui elegit me, prætulitque me patri tuo totique familiæ ipſius, & præcepit mihi ut eſſem moderator populi ſui Iſraelitici : propterea cum gaudio luſi coram Domino. Quin & hoc parum eſt apud me, quia vilis ſum apud me ipſum, neque pluris ſum apud Dominum quàm ancillæ de quibus dixiſti. Malchels verò filiæ Saulis non fuerunt conceſſi liberi uſque ad diem quo mortua eſt.

שמואל ב: ז

CAP. VII.

ei requiem dedisset DOMINUS & ,sua domo in rex sedisset cùm,fuit Et
1 וַיְהִי כִּי־יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הֵנִיחַ־לוֹ
prophetam Nathan ad rex dixit Et .suis inimicis omnib⁹ ab circuitu à
2 מִסָּבִיב מִכָּל־אֹיְבָיו: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא
residens Dei arca & ,cedrorum domo in sedens ego ,nunc Vide
רְאֵה נָא אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב
quod Omne : regem ad Nathan Dixitque .cortinæ medio in
3 בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר
nocte in fuit Et .tecum DOMINUS quia ;fac ,vade ,tuo corde in
4 בִּלְבָבְךָ לֵךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ: וַיְהִי בַּלַּיְלָה
,Vade : dicendo ,Nathan ad DOMINI verbum fuit & : illa
5 הַהוּא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר: לֵךְ
tu Nunquid:DOMINUS dixit Sic : David ad meum servum ad dices &
וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה הַאַתָּה
habitavi non Quia ? me habitandum ad ,domum mihi ædificabis
6 תִּבְנֶה־לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי: כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי
,Ægypto ex Israel filios me facere ascendere die à ,domo in
בְּבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
.tabernaculo in & ,tentorio in ambulans fui & : hanc diem ad usque &
וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֱהִי מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:
sum locut⁹ verbū nunquid ,Israel filiis omnib⁹ in ambulavi quō omni In
7 בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי
meum populum pascere præcepi cui ,Israel tribuum aliqua cum
אֶת־אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי
? cedrorum domum mihi ædificâstis non quid Ut : dicendo ,Israel
אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים:
: exercituū Dominus dixit Sic : David meo servo dices sic nunc Et
8 וְעַתָּה כֹּה תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
super ducem existendum ad ,pecus post de tugurio è te accepi Ego
אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מֵאַחַר הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־
quo omni in tecum fui Et .Israel super meum populum
עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל: וָאֱהִי עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר
tibi feci & : tuis faciebus à tuos inimicos omnes excidi & : ambulâsti
9 הָלַכְתָּ וָאַכְרִתָה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂתִי לְךָ
ponam Et .terra in qui magnorum nomen juxta ,magnum nomen
שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: וְשַׂמְתִּי
non & ,se sub habitabit & ,eum plantabo & ,Israel meo populo locum
10 מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא
eum affligendum ad ,iniquitatis filii addent neque : amplius movebitur
יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ
super judices præcepi qua die à Et .principio in sicut
11 כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה: וּלְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־
: tuis inimicis omnibus ab tibi dabo requiem & ,Israel meum populum
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהֵנִיחֹתִי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
Cum .DOMINUS tibi faciet domum quòd ,DOMINUS tibi annunciat &
וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה לְךָ יְהוָה: כִּי
12 statuam & ,tuis patribus cum jacueris & ,tui dies fuerint completi
יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימֹתִי אֶת־
.ejus regnum firmabo & : tuis visceribꝰ è egredietur quod,te post tuū semē
זַרְעֲךָ אֲחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ וְהַכִּינֹתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:
ejus regni solium firmabo & ;meo nomini domum ædificabit Ipse
13 הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ
: filiū in mihi erit ipse & ,patrem in illi ero Ego .seculum in usque
עַד־עוֹלָם: אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
filiorū tuōrū in & ,virorum virga in eū arguam & ,eū perversè agendo in quem
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי
quemadmodum ;eo ab recedet non mea misericordia Et .hominis
15 אָדָם: וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר
.tuis faciebus à feci recedere quem ,Saul cum à feci recedere
הֵסַרְתִּי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ:

Versio VULGAT. CAP. VII.

1 FActum est autem cùm sedisset rex in domo sua,& Dominus dedisset ei requiem undiq; ab universis inimicis suis, Dixit ad Nathan prophetam; Vidésne quòd ego habitem in domo cedrina, & arca Dei posita sit in medio pellium? Dixítq; Nathan ad regem; Omne quòd est in corde tuo,vade,fac:quia Dominus tecum est. Factum est autem in illa nocte: & ecce sermo Dñi ad Nathan, dicens; Vade, & loquere ad servum meum David; Hæc dicit Dominus, Numquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum? Neq; enim habitavi in domo ex die illa, quâ eduxi filios Israel de terra Ægypti, usque in diem hanc: sed ambulabam in tabernaculo, & in tentorio. Per cuncta loca, quæ transivi cum omnibus filiis Israel, numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israel, cui præcepi, ut pasceret populum meū Israel; dicens, Quarè non ædificâstis mihi domum cedrinam? Et nunc hæc dices servo meo David, Hæc dicit Dominus exercituum; Ego tuli te de pascuis sequentem greges, ut esses dux super populum meum Israel: Et fui tecum in omnibus ubicunque ambulâsti, & interfeci universos inimicos tuos à facie tua: fecíque tibi nomen grande, juxta nomen magnorum qui sunt in terra. Et ponam locū populo meo Israel, & plantabo eum, & habitabit sub eo, & non turbabitur ampliús: nec addent filii iniquitatis ut affligant eum sicut priùs, Ex die quâ constitui judices super populū meū Israel: & requiē dabo tibi ab omnibus inimicis tuis: prædicítque tibi Dñs, quòd domum faciat tibi Dñs. Cúmq; completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis: suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de utero tuo, & firmabo regnum ejus. Ipse ædificabit domum nomini meo, & stabiliā thronum regni ejus usque in sempiternum. Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in filium: qui si iniquè aliquid gesserit, arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo, sicut abstuli à Saul, quem amovi à facie mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτι (α) ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ κύριος κατεκληρονόμησεν αὐτὸν κύκλῳ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν
2 (β) αὐτοῦ κύκλῳ, Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Νάθαν τὸν προφήτην, Ἰδοὺ δὴ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ κάθηται ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς. Καὶ εἶπεν
3 Νάθαν πρὸς τὸν βασιλέα, Πάντα (γ) ὅσα ἂν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, βάδιζε καὶ ποίει, ὅτι
4 κύριος μετὰ σοῦ. Καὶ ἐγένετο (δ) τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Νάθαν, λέγων, Πορεύου, καὶ (ε) εἰπὸν πρὸς τὸν
5 δοῦλόν μου Δαυὶδ, Τάδε λέγει κύριος, Οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί
6 με. Ὅτι οὐ κατῴκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἤμην ἐμ-
7 περιπατῶν ἐν κατασκήνωσι καὶ ἐν σκηνῇ, Ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ Ἰσραήλ. εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν τῶν Ἰσραὴλ, (ζ) ᾧ ἐνετειλάμην ποιμαίνειν τὸν (η) λαόν μου Ἰσραὴλ, λέγων, (θ) Ἱνατί
8 οὐκ ᾠκοδομήκατέ μοι οἶκον κέδρινον; Καὶ νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου Δαυὶδ, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐλαβόν σε ἐκ (ι) μάνδρας τῶν προβάτων, τοῦ εἶναί σε
9 εἰς ἡγούμενον (κ) ὅλου μου λαοῦ Ἰσραήλ, Καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύου, καὶ (λ) ἐξωλόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σε ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων
10 τῶν ὄντων τῆς γῆς. Καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου τῷ Ἰσραὴλ, καὶ καταφυτεύσω (μ) αὐτὸν, καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτὸν, καὶ οὐ μεριμνήσει οὐκέτι· καὶ οὐ προσθήσει (ν)
11 υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι αὐτὸν, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου (ξ) Ἰσραήλ· καὶ ἀναπαύσω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἀπαγγελεῖ σοι κύριος, ὅτι οἶκον οἰ-
12 κοδομήσεις αὐτῷ. Καὶ ἔσται ἐὰν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοι-
13 μάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.
14 Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἡ ἀδικία αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξω αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ ἀν-
15 θρώπων, καὶ (ο) ἐν ἁφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων· Τὸ δὲ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ, καθὼς ἀπέστησα ἀφ' ὧν ἀπέστησα ἐκ προσώπου μου.

CAP. VII.

ET factum est, quando sedit rex in domo sua, & Dominus (a) hæreditare fecit eum (b) in circuitu ab omnibus inimicis ejus, qui in circuitu: Et dixit rex ad Nathan prophetam, Ecce nunc ego habito in domo cedrina: & arca Dei sedet in medio tabernaculi. Et dixit Nathan ad regem; Omnia quæcunque in corde tuo, vade, & fac: quoniam Dominus tecum. Et factum est nocte illâ, & factum est verbum Domini ad Nathan, dicens; Vade, & dic ad servum meum David; Hæc dicit Dominus, Non tu ædificabis mihi domum ad habitandum me. Quoniam non habitavi in domo, ex qua die eduxi filios Israel ex Ægypto usque in diem hanc: & fui inambulans in tentorio, & in tabernaculo, In omnibus per quæ transii in omni Israel. Nunquid loquens locutus sum ad unam tribum Israel, cui mandavi pascere populum meum Israel, dicens; ut quid non ædificâstis mihi domum cedrinam? Et nunc hæc dices servo meo David, Hæc dicit Dominus omnipotens; Assumpsi te ex mandra ovium, ut esses tu in ducem super populum meum Israel: Et fui tecum in omnibus, in quibus ibas: & exterminavi omnes inimicos tuos à facie tua, & feci (c) te nominatum juxta nomen magnorum qui super terram. Et ponam locum populo meo Israel; & plantabo eum: & habitabit (d) per se, & non erit solicitus ultrà: & non adjiciet filius iniustitiæ humiliare eum, sicut à principio, A (e) diebus quibus constitui judices super populum meum Israel: & requiescere faciam te ab omnibus inimicis tuis. Et annuntiabit tibi Dominus, quia domum (f) ædificabis ei. Et erit, si impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, & suscitabo semen tuum post te, qui erit ex ventre tuo: & parabo regnum ejus. Ipse ædificabit mihi domum nomini meo, & erigam thronum ejus usque in seculum. Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in filium. Et si venerit injustitiæ jus; & arguam (g) eum in virga virorum, & in (h) taſſibus filiorum hominum: Misericordiam autem meam non removebo ab eo: sicut removi (i) ab iis quos removi à facie mea.

MS. A. (α) ἐκάθισεν Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς (β) αὐτῷ, Καὶ εἶπεν (γ) ὅσα ἐν (δ) ἐν τῇ (ε) εἶπε (ζ) ὧν (η) λαὸν τὸν Ἰσραὴλ, (θ) Τί οὐκ (ι) μάνδρας ἀπὸ ὄπισθεν τῶν προβάτων, (κ) ἐπὶ Ἰσραὴλ, (λ) ἐξωλέθρευσα (μ) αὐτὸν ἐν κατασκηνώσει καθ' αὐτὸν, (ν) ὑὸς (ξ) τὸν Ἰσραήλ· (ο) ἐν ἁφαῖσι υἱῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1
1 וַיְהִי כַּד יָתִיב מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ וְיָי אֲנִיחַ לֵיהּ מִסְחוֹר סְחוֹר מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי: וַאֲמַר
2 מַלְכָּא לְנָתָן נְבִיָּא חֲזֵי כְעַן דֵּי אֲנָא יָתִיב בְּבֵיתָא דִּי מְטַלָּל בְּכִיורֵי אַרְזַיָּא וַאֲרוֹנָא דְיָי שָׁרֵי
3 בְּמַשְׁכְּנָא: וַאֲמַר נָתָן לְמַלְכָּא כָּל דִּי בְלִבָּךְ אֱזֵיל עֲבִיד אֲרֵי מֵימְרָא דְיָי
4 בְּסַעֲדָךְ: וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וַהֲוָה פִּתְגָם נְבִיאָה מִן קֳדָם יְיָ לְוָת נָתָן לְמֵימָר: אֱזֵיל
5 וֵימַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הַאַתְּ תִּבְנֵי קְדָמַי בֵּיתָא לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתִּי בֵּהּ: אֲרֵי
6 לָא אַשְׁרֵיתִי שְׁכִנְתִּי בְּבֵיתָא מִיּוֹמָא דִּי אַסְקֵית יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין
7 וַהֲוֵיתִי מַשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי בְּמַשְׁכְּנִין וּבִירְעָן: בְּכֹל אֲתַר דִּי הַלֶכִית בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲפִתְגָם
מְלֵלִית עִם חַד שִׁבְטָיָא דְיִשְׂרָאֵל דִּי פַּקֶּדִית לְפַרְנָסָא יָת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר לְמָה לָא
בְנִיתוּן קָדָמַי בֵּיתָא דִּי מְטַלָּל בְּכִיורֵי אַרְזַיָּא: וּכְעַן כִּדְנָן תֵּימַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כִּדְנָן אֲמַר
9 יְיָ צְבָאוֹת אֲנָא דַבַּרְתָּךְ מִן דִּירָא מִבָּתַר עָנָא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי עַל יִשְׂרָאֵל: וַהֲוֵית מֵימְרִי
בְּסַעֲדָךְ בְּכֹל אֲתַר דִּי הַלֶכְתָּא וְשֵׁיצֵיתִי יָת כָּל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִן קֳדָמָךְ וַעֲבַדִית לָךְ שׁוּם רַב
10 כְּשׁוּם רַבְרְבַיָּא דִּי בְאַרְעָא: וְאֶשְׁוֵי אֲתַר מְתַקַּן לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וְאַקְיְמִנּוּן וְיִשְׁרוֹן בְּאַתְרֵהוֹן
וְלָא יְזוּעוּן עוֹד וְלָא יוֹסְפוּן בְּנֵי רִשְׁעָא לְעַנְיוּתְהוֹן כְּדִבְקַדְמֵיתָא: וּלְמִן יוֹמָא דִּי מְנַנִּידִין עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַאֲנַחְתִּיךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְחַוִּי לָךְ מֵימְרִי יְיָ אֲרֵי בֵּית מַלְכוּ יְקִים לָךְ יְיָ
12 יָת יְשַׁלְמוּן יוֹמָךְ וְתִשְׁכּוֹב עִם אֲבָהָתָךְ וַאֲקִים יָת בְּרָךְ בָּתְרָךְ דִּי תּוֹלִיד וְאַתְקֵן יָת
13 מַלְכוּתֵיהּ: הוּא יִבְנֵי בֵיתָא לִשְׁמִי וַאֲתְקִין יָת כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ עַד עָלְמָא: אֲנָא אֶהֱוֵי
14 לֵיהּ כְּאָב וְהוּא יֶהֱוֵי לִי דְּמֵי כְּבַר דְּאִם יִסְרַח וְאַלְקֵינֵיהּ בְּמַלְקוּת גַּבְרִין וּבְמַרְדוּת בְּנֵי אֲנָשָׁא:
15 וְטוּבִי לָא יַעְדֵּי מִנֵּיהּ כְּמָא דְאַעְדֵּיתִי מִן שָׁאוּל דִּי אַעְדֵּיתִי מִן קֳדָמָךְ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. VII.

ET fuit quando sedit rex in domo sua, et Dominus quietem dedit illi undequaq; ab omnibus autoribus inimicitiæ ejus. Et dixit rex ad Nathan prophetā: Vide nunc, quòd ego sedeo in domo quæ adumbrata est in cælaturis cedrorum, et arca Dñi manet in tabernaculo intra cortinas. Et dixit Nathan ad regem: Omne cp est in corde tuo, vade, facito; quia dictū Domini in auxilio tuo est. Et factū est in nocte illa, et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dñm ad Nathan, dicendo: Vade et dices servo meo David: Sic dicit Dñs, Num tu ædificabis ante me domū ut manere facias majestatē meam in ea? Quia non collocavi majestatem meam in domo à die quo ascendere feci filios Israel ex Ægypto usq; ad diem hunc. Et mansit majestas mea in tabernaculis et in cortinis. In omni loco quò ivi cum omnib⁹ filiis Israel, num verbum locut⁹ sum ad quempiam ex tribubus Israel quem jusserim, pascere populum meū Israel dicendo: Quare non ædificâstis ante me domum quæ adumbrata sit in cælaturis cedrorum? Et nunc sic dices servo meo David: Sic dicit Dñs Szebaoth, Ego accepi te ex ovili de-post pecudes, ut esses rex super populum meū super Israel. Et fuit dictū meum in auxilio tuo in omni loco quò ivisti, et consumpsi omnes auctores inimicitiæ tuæ ex-ante te, et feci tibi nomen magnū sicut nomen magnatū qui sunt in terra. Et ponā locū paratū ante me populo meo Israel, et statuam eos, et manebunt in locis suis, et non terrebuntur ampliùs; et non addent filii improborū affligere eos sicut antiquitus. Et à die quo constitui præfectos super populū meū Israel, et quiescere feci te ab omnib⁹ auctorib⁹ inimicitiæ tuæ; et indicavit tibi Dñs quòd regnū firmabit tibi Dñs. Nam perficientur dies tui, et jacebis cum patribus tuis, et statuam filium tuum post te, qué gignes post hoc, et statuam regnū ejus. Ipse ædificabit domū nomini meo, et stabiliam solium regni ejus usq; in seculum. Ego ero illi in patrem, et ipse erit *mihi sicut* filius; qui si iniquè egerit, et castigabo eum in castigatione virorū, et in rebellione filiorū hominū. Et bonitas mea non recedet ab eo, quemadmodū transire feci à Saul, qué transire feci ab-ante te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ج * ܦܨܠܐ *

CAP. VII.

Cùm autem sedisset rex domi suæ, & Dominus tranquillum reddidisset eum ab omnibus inimicis ejus; Dixit rex ad Nathan prophetam, Vide quòd ego in æde cedrina degam, arca verò Dei degat intra cortinas. Dixit Nathan ad regem, Quicquid est in animo tuo, fac; quoniam Dominus tecum est. Eâdem illâ nocte factus est sermo Domini ad Nathan prophetam, dicendo; Vade, dic servo meo Davidi, Sic dicit Dominus, Tu non extrues mihi ædem in habitaculum meum: Nondum enim ædem habitavi à die quâ extraxi filios Israel è terra Ægypti, ad hunc usque diem; sed itavi in tabernaculis. Quandiu ambulavi inter omnes Israelitas, numquid ullum verbum feci cuiquam ex tribubus Israelis cui mandavi ut pasceret populum meum Israelem, *ac dixi*, Quarè non extruxistis mihi ædem cedrinam? Igitur sic dices servo meo Davidi, Sic dicit Dominus potentissimus, Ego te duxi à tugurio, à sequendis ovibus, ut esses moderator populi mei Israelis, Et fui tecũ quocunque perrexisti, & perdidi omnes hostes tuos ante te, faciámque tibi nomen celebre, ut nomen cujuspiam è celeberrimis qui sunt in terra. Constituam quoq; locũ populo meo Israeli, & plantabo eum, & habitare faciã eũ in loco suo cum quiete, ita ut nõ moveatur ampliùs, nec ultra subjiciant eum iniqui ut anteà. Ab ea *scilicet* die quâ judicem te constitui super populum meum Israelem, teque pacatũ reddidi ab omnibus inimicis tuis, & ostendit tibi Dominꝰ quòd domum extruxerit tibi Dominꝰ. Cùm autem finierint dies tui, & occubueris cùm patribus tuis, erigam post te semen tuum quod è dorso tuo prodibit, & regnum ejus firmabo; Ipséque extruet domum nomini meo, & solium ejus in seculum usque firmabo. Ego ero illi ceu pater, & ipse erit mihi ceu filius: & cùm deliquerit, corripiam eum virgâ viri & verberibus humanis: Misericordiam verò meam non amovebo ab eo, quemadmodum amovi à Saule qui te præcessit, quem amovi à conspectu meo:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصلُ السَّابِعُ *

CAP. VII.

Cum ergò David rex tutus in domo sua sedisset, & requiem dedisset illi Dominus ab omnibus hostibus ejus; Dixit rex Nathani prophetæ, Considera conditionem meam; ego enim commoror in æde cedro laquetâ, area verò Domini in tentorio ex cortinis compositò. At Nathan Dixit regi, Fac quod est in animo tuo quoniam Deus tecum est. Eâdem verò nocte revelavit Dominus Nathani prophetæ ac dixit ei, Vade ad servum meum Davidem, indica ei, & dic illi, Sic ait Dominus, Tu non ædificabis mihi domum; Quia domum extructam nunquam habitavi à die quâ eduxi filios Israel è terra Ægypti ad hunc usque diem; sed fuit domus mea inter ipsos ex tentoriis. Quocunque perrexerunt filii Israel, numquid dixi ad ullam ex iis tribubus filiorũ Israel quibus præcepi ut pascerent gentem Israelis populum meum, numquid unquã dixi, Cur non ædificastis mihi domũ ex lignis cedrinis? Dic ergò Davidi servo meo, Sic dicit Dominus fortissimus, Ego sum qui elegi te, & adduxi te è vestigiis oviũ ut esses gubernator gentis Israeliticæ populi mei; Et auxilium opemque tuli tibi quocunque te vertisti, omnes inimicos tuos extinxi, & comparavi tibi nomen celeberrimum, magis celebre quàm nomina regum ac principum terræ: Atque id quidem, ut per te magnificarem gentem Israeliticam populum meum, & collocarem eos in habitaculo spei, & securitatis, nec ultrà formidarent, nec denuò servitute premerent eos iniqui, Quemadmodum fuerant à die quâ præcepi tibi ut regeres gentem Israeliticam populum meum. Tibi verò jam dedi requiem ab omnibus inimicis tuis, & Dominus te magnificabit, & domum tuam ampliabit. Cùm autem exacta fuerit ætas tua, et assumptus fueris ad patres tuos, erigam post te filium tuũ qui egredietur è lumbo tuo, stabiliamq; regnũ ejus; Et ipse ædificabit domũ nomini meo, & firmabo solium regni ejus usque in æternum. Eroque illi pater, & ipse erit mihi filius: & si quando stultitiam atque peccatum commiserit, arguam eum & puniam illum virgâ viri, et plagis quibus plectunt homines. Gratiam verò meam non amovebo ab eo, nec faciã illi quemadmodum feci Sauli prædecessori tuo, quem rejeci à conspectu meo:

שמואל ב: ז

tuus fac es ad seculum in usque tuum regnum & ,tua domus fidelis Et
16 וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמלַכתְךָ עַד־עוֹלָם לְפָנֶיךָ
omnia Secundùm .seculum in usque firmus erit tuus thronus
17 כְּסִאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם: כְּכֹל
est locutus sic ,hanc visionem universam secundùm & ,hæc verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר
faciès ad sedit & ,David rex est ingressus Et .David ad Nathan
18 נָתָן אֶל־דָּוִד: וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי
, mea domus quæ & ,Deus Domine ego Quis : ait & ,Domini
יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי אֲנֹכִי אֲדֹנָי יְהוִה וּמִי בֵיתִי
hoc adhuc fuit parum Et ?huc usque me adduxisti quia
19 כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־הֵלֹם: וַתִּקְטֹן עוֹד זֹאת
tui servi domum ad etiam es locutus & ,Deus Domine tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה וַתְּדַבֵּר גַּם אֶל־בֵּית־עַבְדְּךָ
quid Et .Deus Domine hominis lex ista & : longinquum in
לְמֵרָחוֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם אֲדֹנָי יְהוִה: וּמַה־
Domine tuum servum nôsti tu & ? te ad loquendi ad ultrà David addet
20 יּוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְדַבֵּר אֵלֶיךָ וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עַבְדְּךָ אֲדֹנָי
omnem fecisti tuũ cor secundũ & ,tuũ verbum Propter .Deus
יְהוִה: בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֶת כָּל־
es magnificatus Ideo .tuũ servum faciendum scire ad ,hanc magnitudinem
21 הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת עַבְדֶּךָ: עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ
, te præter Deus non & ,tu sicut non quia : Deus DOMINE
יְהוִה אֱלֹהִים כִּי־אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ
tu' popul' sicut quis Et .nostris auris' in audivimus quæ omnia secundũ
23 כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ: וּמִי כְעַמְּךָ
sibi redimendum ad dii iverunt quam ,terra in una gens ,Israel sicut
כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ אֱלֹהִים לִפְדּוֹת־לוֹ
,magnitudinem vobis faciendum ad & ,nomen tibi ponendum ad & ,populum in
לְעָם וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוּלָּה
tibi redemisti quem , tui populi faciebus à , tuæ terræ terribilia &
וְנוֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ
tuum populum tibi fecisti Et .ejus diis & ,gentibus ,Ægypto ex
24 מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלֹהָיו: וַתָּכֹן לְךָ אֶת־עַמְּךָ
eis fuisti DOMINE tu & : seculum in usque populũ in tibi ,Israel
יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם
super es locutus quod verbum ,Deus DOMINE nunc Et .Deum in
25 לֵאלֹהִים: וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־
fac & ;seculum in usque stare fac ,ej' domum super & ,tuum servum
עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ הָקֵם עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה
,seculum in usque tuũ nomen magnificetur Et .es locutus quod secundùm
26 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם
domus & ;Israel super Deus exercituum Dominus : dicendo
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית
DOMINE tu Quia .tuus facies ad firma erit David tui servi
27 עַבְדְּךָ דָּוִד יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ: כִּי־אַתָּה יְהוָה
: dicendo ,tui servi aurem revelasti Israel Deus exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גָּלִיתָה אֹת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר
orandam ad suũ cor tu' servus invenit ideo : tibi ædificabo Domum
בַּיִת אֶבְנֶה־לָּךְ עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת־לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל
ipse tu , Deus Domine nunc Et .hanc orationem te ad
28 אֵלֶיךָ אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת: וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה הוּא
tuum servum ad es locutus & : veritas erunt tua verba & , Deus
הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדְּךָ
domui benedic & , velis nunc Et .hoc bonum
29 אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת: וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־בֵּית
Deus Domine tu quia ;tuus facies ad seculum in existendum ad ,tui servi
עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה
tui servi domus benedicetur tua benedictione ex & , es locutus
דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית־עַבְדְּךָ
.seculum in
לְעוֹלָם:

Versio VULG. LAT.

16 Et fidelis erit domus tua, & regnũ tuũ usq; in æternũ ante faciem tuam, & thronus tuus erit firmus jugiter. Secundùm omnia verba hæc, & juxta universam visionem istam, sic locutus est Nathan ad David. Ingressus est autem rex
17 David, & sedit coram Domino, & dixit; Quis ego sum, Domine Deus, & quæ domus mea, quia adduxisti me hucusque? Sed & hoc parum
18 visum est in conspectu tuo, Domine Deus, nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum: ista est enim lex
19 Adam, Dñe Deus. Quid ergò addere poterit adhuc David, ut loquatur ad te? tu enim scis servũ tuũ, Domine Deus.
20 Propter verbũ tuũ, & secundùm cor tuum fecisti omnia magnalia hæc, ita ut notum
21 faceres servo tuo. Idcircò magnificatus es, Domine Deus, quia non est similis tui, neque est Deus extra te, in omnibus
22 quæ audivimus auribus nostris. Quæ est autem, ut populus tuus Israel, gens in terra, propter quam ivit Deus,
23 ut redimeret eam sibi in populum, & poneret sibi nomen facerétque eis magnalia, & horribilia super terram, à facie populi tui, quem redemisti tibi ex Ægypto, genté, & deũ ejus. Firmâsti enim tibi populũ tuũ Israel in populum sempiternum: & tu Domine Deus factꝰ es eis in Deũ.
24 Nunc ergò, Domine Deus, verbũ quod locutus es super servũ tuũ, & super domũ ejꝰ, suscita in sempiternum: & fac sicut locutus es,
25 ut magnificetur nomen tuũ usq; in sempiternum, atque dicatur; Dominus exercituum, Deus super
26 Israel. Et domꝰ servi tui David erit stabilita coram Domino,
27 Quia tu, Domine exercituum Deus Israel, revelâsti aurem servi tui, dicens; Domum ædificabo tibi: propterea invenit servus tuus cor suum ut
28 oraret te oratione hac. Nunc ergò, Domine Deus, tu es Deus, & verba tua erunt vera: locutus es enim ad servum
29 tuum bona hæc. Incipe ergò, & benedic domui servi tui, ut sit in sempiternum coram te: quia tu, Domine Deus, locutus es, & benedictione tuâ benedicetur domus servi tui in sempiternum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ πιστωθήσεται ὁ οἶκός σου καὶ ἡ βασιλεία σου ἕως αἰῶνος ἐνώπιόν μου· καὶ ὁ θρόνος σου ἔσται (π) ἀνορθωμένος εἰς τὸν
17 αἰῶνα. Κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτου, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὅρασιν ταύτην. οὕτως ἐλάλησε Νάθαν πρὸς Δαυίδ. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ
18 βασιλεὺς Δαυὶδ, καὶ ἐκάθισεν ἐνώπιον κυρίου, καὶ εἶπε, Τίς εἰμι ἐγὼ, κύριέ μου κύριε, καὶ
19 τίς ὁ οἶκός μου, ὅτι (ρ) ἠγάπησάς με ἕως τούτων; Καὶ (σ) κατεσμικρύνθω μικρὸν ἐνώπιόν σου, κύριέ (τ) μου κύριε, καὶ ἐλάλησας ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ δούλου σου εἰς μακράν. ἔστι δὲ ὁ νόμος τοῦ ἀνθρώπου, κύριε (υ) μου κύ-
20 ριε. Καὶ τί προσθήσει Δαυὶδ ἔτι τοῦ λαλῆσαι πρὸς σέ; καὶ νῦν σὺ οἶδας τὸν δοῦλόν σου,
21 (φ) κύριέ μου κύριε, Καὶ διὰ τὸν δοῦλόν σου πεποίηκας, καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας πᾶσαν τὴν μεγαλωσύνην (χ) ταύτην,
22 γνωρίσαι (ψ) τῷ δούλῳ σου, Ἕνεκεν τοῦ (ω) μεγαλῦναί σε, κύριέ μου· ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς
23 σὺ, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν. Καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ἔθνος ἓν ἐπὶ γῆς; ὡς ὡδήγησεν αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι αὐτῷ λαὸν, τοῦ θεῖναι σε ὄνομα, τοῦ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ὀπτασίαν, τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ σου, οὓς ἐλυτρώσω σεαυτῷ ἐξ Αἰγύπτου, ἔθνη καὶ
24 σκιώματα; Καὶ ἡτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου (α) Ἰσραὴλ εἰς λαὸν ἕως αἰῶνος, καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν.
25 Καὶ νῦν κύριέ μου, ῥῆμα ὃ ἐλάλησας περὶ τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, πίστωσον
(β) ἕως τοῦ αἰῶνος, κύριε παντοκράτωρ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ νῦν καθὼς ἐλάλησας,
26 Μεγαλωθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος.
27 Κύριε παντοκράτωρ (γ) θεὸς Ἰσραὴλ, ἀπεκάλυψας τὸ ὠτίον τοῦ δούλου σου, λέγων, Οἶκον οἰκοδομήσω σοι· διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ δοῦλός σου τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ τοῦ προσευξασθαι πρὸς σὲ τὴν προσευχὴν ταύτην.
28 Καὶ νῦν κύριέ (δ) μου κύριε, σὺ εἶ θεὸς, καὶ οἱ λόγοι σου ἔστωσαν ἀληθινοὶ, καὶ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τὰ ἀγαθὰ ταῦ-
29 τα. Καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦ δούλου σου, τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου, σὺ κύριέ μου εἴρηκας, καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογηθήσεται ὁ οἶκος τοῦ δούλου (ζ) σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα.

Et (k) fidelis erit domus ejus & regnum ejus usque in seculum coram me: & thronus ejus erit erectus in seculum. Juxta omnia verba hæc, & juxta omnem visionem hanc. Sic locutus est Nathan ad David. Et introvit rex David, & sedit coram Domino, & dixit: Quis sum ego, Domine mi Domine, & quæ domus mea, quia dilexisti me usque (l) ad hæc? Et (m) factus sum parvus parum coram te, Domine mi Domine: & locutus es pro domo servi tui in longinquum. Hæc autem lex hominis, Domine mi Domine. Et quid adjiciet ultrà David loqui ad te? Et nunc nôsti servum tuum Domine mi Domine: (n) Et propter servum tuum fecisti, & secundùm cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc, ad notum faciendum servo tuo. Ideò ut magnificares te, Domine mi: quoniam non est, sicut tu es nõ est Deus præter te in omnibus, quæ audivimus in auribus nostris. Et quis sicut populus tuus Israel, gens alia in terra? Quomodò (o) duxit se Deus ad redimendum sibi populum, ad ponendum te nomen, ad faciendum magnificentiam, & claritatem, ad ejiciendum à facie populi tui quos redemisti tibi ex Ægypto, gentes, & tabernacula? Et parâsti tibi populum tuum Israel in populum usque in seculum: & tu, Domine, factus es eis in Deum. Et nunc, Domine mi, verbum quod locutus es de servo tuo & domo ejus, (p) fidele fac usque in seculum, Domine omnipotens, Dee Israel. Et nunc, sicut locutus es, Magnificetur nomen tuum usque in seculum. Domine omnipotens Deus Israel, revelâsti auriculam servi tui, dicens; Domum ædificabo tibi: Propter hoc invenit servus tuus cor suum, ut oraret ad te orationem hanc. Et nunc, Domine mi Domine, tu es Deus, & verba tua erunt veracia: & locutus es de servo tuo bona hæc. Et nunc incipe, & benedic domum servi tui, ut sit in seculum coram te: quoniam tu, Domine mi Domine, locutus es: & à benedictione tua benedicetur domus servi tui, ut sit in seculum.

MS. A. (π) ἀνορθωθήσεται (ρ) ἠγάπηκάς (σ) κατεσμικρύνθη (τ) μου, καὶ (υ) μου. Καὶ (φ) κύριε, Διὰ τὸ λόγον σε πεποίηκας (χ) σε ταύτην, (ψ) τὸν δοῦλον σου, (ω) μεγαλωθῆναί σε κύριε, κύριέ μου· (α) Ἰσραὴλ λαὸν (β) ἕως αἰῶνος, καὶ ποίησον καθὼς ἐλάλησας, Καὶ μεγαλυνθείη (γ) θεὸς ὅπι τὸν Ἰσραὴλ, ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου Δαυὶδ ἔσται ἀνορθωμένον ἐνώπιόν σου, ὅτι κύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ νῦν καθὼς ἐλάλησας, μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος. λέγει κύριος παντοκράτωρ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπεκάλυψας τὸ ὠτίον (δ) μου, σὺ εἶ ὁ θεὸς, (ε) σὺ εἶ κύριέ μου κύριε ἐλάλησας, (ζ) σου εἰς τὸν αἰῶνα.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 קָיְמִין בֵּיתָךְ וּמַלְכוּתָךְ עַד עָלְמָא קֳדָמָךְ כּוּרְסֵי מַלְכוּתָךְ יְהֵי מְתַקַּן עַד עָלְמָא: כְּכֹל פִּתְגָמַיָּא
17 הָאִלֵּין וּכְכֹל נְבוּאָתָא הָדָא כְּדֵין מַלֵּל נָתָן עִם דָּוִד: וְאַתָּא מַלְכָּא דָּוִד וְיָתִיב קֳדָם יְיָ וְאָמַר
18 לֵיהּ אֲנָא כְמַסְתְּיָ יְיָ אֱלֹהִים וּמַן בֵּיתִי אֲרֵי אֲמְטַתַנִי עַד הַלְכָא: וּזְעֵירַת עוֹד דָּא קֳדָמָךְ
19 יְיָ אֱלֹהִים וּמַלֵּלְתָּא אַף עַל בֵּית עַבְדָּךְ לְעָלְמָא דְּאַתְּ חָזֵא לִבְנֵי אֱנָשָׁא יְיָ אֱלֹהִים:
20 מָה יוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְמַלָּלָא קֳדָמָךְ וְאַתְּ עַבְדְּתָ בָּעוּת עַבְדָּךְ יְיָ אֱלֹהִים: בְּדִיל מֵימְרָךְ
21 וּכְלִבָּךְ עֲבַדְתְּ וּלְית אֱלָהָא בַּר מִנָּךְ כְּכֹל דִּי שְׁמַעְנָא אָמְרִין קֳדָמָנָא: וּמַן כְּעַמָּךְ
22 לְיִשְׂרָאֵל עַמָּא חַד בְּחִיר בְּאַרְעָא דַּאֲזָלוּ שְׁלִיחִין מִן קֳדָם יְיָ לְמִפְרַק לֵיהּ לְעַם וּלְשַׁוָּאָת
לֵיהּ שׁוּם וּלְמֶעְבַּד לְכוֹן רַבְרְבָן וְחַסְנִין עַד דִּי עָלוּ לַאֲרַע בֵּית שְׁכִנְתָּךְ דִּיהַבְתָּא לְהוֹן מִן
23 קֳדָם עַמָּךְ דִּי פְרַקְתָּא לָךְ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלָהָוְהִי: וְאִתְקַנְתָּא לָךְ יַת עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל קֳדָמָךְ
24 לְעַם עַד עָלְמָא וְאַתְּ יְיָ הֲוֵיתָא לְהוֹן לֵאלָהָא: וּכְעַן יְיָ אֱלֹהִים פִּתְגָמָא דִּי מַלֵּלְתָּא עַל
25 עַבְדָּךְ וְעַל אֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ אֲקִים עַד עָלְמָא וְעֲבִיד כְּמָא דִי מַלֵּלְתָּא: וְיִסְגֵי שְׁמָךְ עַד עָלְמָא
26 לְמֵימַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדָּךְ דָּוִד יְהֵי מְתַקַּן קֳדָמָךְ: אֲרֵי אַתְּ יְיָ צְבָאוֹת
27 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֲוֵיתָא לְעַבְדָּךְ לְמֵימַר מַלְכוּ אֲקִים לָךְ עַל כֵּן הַוֵת בְּלִבָּא דְעַבְדָּךְ
28 לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ יַת צְלוֹתָא הָדֵין: וּכְעַן יְיָ אֱלֹהִים אַתְּ הוּא יְיָ וּפִתְגָמָךְ אֱנוּן קְשׁוֹט וּמַלֵּלְתָּא
29 עַל עַבְדָּךְ יַת טָבְתָא הָדָא: וּכְעַן שְׁרִי וּבְרִיךְ יַת בֵּית עַבְדָּךְ לְמֶהֱוֵי לְעָלְמָא קֳדָמָךְ אֲרֵי אַתְּ
יְיָ אֱלֹהִים מַלֵּלְתָּא וּמִבִּרְכָתָךְ יִתְבָּרְכוּן בֵּית עַבְדָּךְ זַדִּיקַיָּא לְעָלַם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina

Et firma erit domus tua et regnum tuum usq; in seculum ante te: solium
16 regni tui erit ſtabilitũ usq; in seculũ. Secundùm omnia verba hæc, et ſecundùm omnem prophetiam hanc, ſic locutꝰ eſt Nathan cum David. Et
17 venit rex David, et ſedit ante Dñm, et dixit *ei*: *Ego* pro ſufficientia Dñe
18 Deus ? et quæ domꝰ mea, quòd perduxiſti me uſq; huc? Et exiguũ adhuc
19 fuit hoc ante te Domine Deꝰ, et locutus es etiam ſuper domum ſervi tui in ſeculum quod venit; et hæc eſt viſio filiis hominis Domine Deus. Et quid
20 addet David amplius loqui ante te, et tu feciſti petitionem ſervi tui Do-
mine Deus? Propter dictum tuum & ſecundùm *cor tuum* feciſti omnia
21 magnalia hæc, ut cognoſcere faceres ſervum tuum. Propterea magnus es
22 Domine Deus, nam non eſt qui ſit ſicut tu, et non eſt Deus præter te
juxta omnia quæ audivimus, dixerant ante nos. Et quis ut populus tuus Iſ-
23 rael, populus unus electus in terra? quòd iverunt miſſi ab-ante Dominum
ad redimendum eum in populum, et ad ponendum ei nomen et ad facien-
dum vobis magnalia et fortia; donec intrarent ad terram domus majeſta-
tis tuæ, quam dediſti illis ab-ante populum tuum quem redemiſti tibi ex
24 Ægypto gentibus & diis ejus. Et parâſti tibi populum tuum Iſrael ante te
in populum uſque in ſeculum, et tu Domine fuiſti illis in Deum. Et nunc
25 Domine Deus verbũ quod locutus es ſuper ſervum tuum, et ſuper *domi-*
nem domus ejꝰ, firma uſque in ſeculum, et fac ſicut locutus es. Et magnifi-
26 cetur nomen tuum uſque in ſeculum, dicendo: Dominus Szebaoth Deus ſu-
27 per Iſrael, et domus ſervi tui David erit ſtabilita ante te. Quia tu Domi-
nus Szebaoth Deus Iſrael *indicâſti ſervo tuo*, dicendo: Regnum ſtatuam ti-
bi; propterea fuit in corde ſervi tui ut oraret ante te orationem hanc. Et
28 nunc Domine Deus tu ipſe Dominus, et verba tua ſunt veritas, et locutus
es ſuper ſervos tuos bonitatem hanc. Et nunc incipe, et benedic domui
29 ſervi tui, ut ſit in ſeculum ante te, quia tu Domine Deus locutus es, & de
benedictione tua benedicentur domus ſervi tui juſti in ſeculum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܬܗܘܐ ܒܝܬܟ ܘܡܠܟܘܬܟ ܡܗܝܡܢ ܩܕܡܝ ܥܠܡܐ ܘܟܘܪܣܝܟ ܢܗܘܐ ܩܐܡ ܥܕ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.
17 ܟܠ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܘܟܠ ܚܙܘܬܐ ܗܕܐ ܐܝܟ ܗܟܢܐ ܡܠܠ ܢܬܢ ܢܒܝܐ ܠܕܘܝܕ.
18 ܥܠ ܗܕܐ ܥܠ ܟܕ ܥܠ ܕܘܝܕ ܘܝܬܒ ܩܕܡ ܝܗ̈ ܘܐܡܪ ܡܢ ܐܢܐ ܗ̇ ܡܪܝ ܝ̇ ܘܡܢ ܒܝܬܝ ܕܗܟܡܬ ܐܢ ܥܕ ܗܟܐ.
19 ܘܗܝ ܙܥܘܪܐ ܒܥܝܢܝܟ ܡܪܝ ܝ̇ ܘܡܬ ܠܒܝܬ ܥܒܕܟ ܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܥܠܡ ܡܢ ܗܕܐ ܘܗܕܐ ܢܡܘܣ ܐܕܡ ܡܪܝ ܝ̇.
20 ܘܡܐ ܢܘܣܦ ܕܘܝܕ ܥܠ ܗܕܐ ܠܡܐ ܠܗ ܠܡܡܪ ܐܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܝ̇ ܥܒܕ ܐܢܬ ܠܥܒܕܟ ܕܘܝܕ.
21 ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܝܠܟ ܘܠܦܘܡ ܠܒܟ ܥܒܕ ܠܟ ܗܕ ܟܠ ܪܒ̈ܘܬ ܗܕܐ ܠܡܗܘܐ ܠܥܒܕܟ.
22 ܥܠ ܗܕܐ ܡܓܕܠ ܐܢܬ ܐܠܗܝ ܝ̇ ܐܠܗ ܐܢܬ ܗ̇ ܠܝܬ ܕܡܝܢ ܠܟ ܒܟܠ ܕܫܡܥܢ ܒܐܕܢܝܢ.
23 ܘܡܢ ܐܝܟ ܥܡܟ ܐܝܟ ܥܡ ܚܕ ܒܐܪܥܐ ܐܘ ܐܙܠ ܐܠܗܐ ܠܦܕܘܬ ܠܗ ܠܥܡ ܘܠܣܝܡ ܠܗ ܫܡ ܘܠܡܥܒܕ ܠܟ ܓܒܘܪ̈ܬܐ ܘܕܚܠ̈ܬܐ ܠܐܪܥܟ ܩܕܡ ܥܡܟ ܕܦܕܝܬ ܠܡܨܪ̈ܝܡ ܡܢ ܓܘ̈ܝܐ ܘܐܠ̈ܗܝܗܘܢ.
24 ܘܐܩܝܡ ܠܟ ܠܥܡ ܟ ܠܝܫܪܝܠ ܠܥܡ ܐܠܝ ܐܢܬ ܗ̇ ܐܠܗ ܠܗܘܢ.
25 ܘܗܫܐ ܝ̇ ܐܠܗ ܐܠܗ ܐ̈ ܩܝܡ ܠܥܠܡ ܥܠ ܗ̇ ܕܡܠܠܬ ܥܠ ܥܒܕܟ ܘܥܠ ܒܝܬܗ ܩܘܡ ܥܒܕ ܠܥܠܡ ܐ̈ ܐܝܟ ܗ̇ ܕܡܠܠܬ.
26 ܘܢܬܪܒܐ ܫܡܟ ܥܕ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܘܢܗܘܐ ܝ̇ ܐܠܗ ܥܠ ܝܫܪܝܠ ܘܒܝܬ ܕܘܝܕ ܥܒܕܟ ܢܗܘܐ ܩܐܡ ܩܕܡ ܐܦܝܟ.
27 ܐ̈ ܐܢܬ ܝ̇ ܨ̈ ܐܠܗ ܝܫܪܝܠ ܓܠܝܬ ܐܕܢ ܠܥܒܕܟ ܠܡܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬ ܗܟܢܐ ܥܠ ܗܟܢ ܐܫܟܚ ܥܒܕܟ ܠܡܨܠ ܬ ܗ̇ ܨܠܘܬܐ ܗܕܐ ܩܕܡܟ.
28 ܘܗܫܐ ܐ̈ ܐܢܬ ܗ̇ ܐܠܗ ܗ̇ ܫܪܪ̈ܐ ܘܡ̈ ܕܡܠܠܬ ܥܠ ܥܒܕܟ ܗܕܐ ܛ̈ ܐ̈ ܒܪܟ ܠܒܝܬ ܥܒܕܟ ܕܢܗܘܐ ܩܐܡ ܩܕܡܟ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐ̈ ܐܢܬ ܡܪܝ ܝ̇ ܡܠܠܬ ܘܡܢ ܒܪܟܬܟ ܢܬܒܪܟ ܒܝܬ ܥܒܕܟ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.

Sed firma erit domus tua & regnum tuum coram me usque in seculum, & solium tuum stabilietur in conspectu meo in seculum usque. Omnia verba hæc totámque visionem istam, eâdem serie retulit Nathan propheta Davidi. Quamobrem veniens David rex sedit coram Domino, & ait; Quis ego sum Domine Deus, & quid est domus mea, ut eoúsque me promoveris? Parúmne hoc tibi videtur Domine Deus, quod de domo servi tui longè ante dixisti? humanum institutum est hoc Domine Deus. Sed quid plura tibi dicat servus tuus David? tu nósti servum tuum Domine Deus, propter sermones tuos. Et juxta cor tuum tantam fecisti magnitudinem, ut notum redderes servum tuum. Propterea magnus es tu Domine Deus, quia non est tui similis, nec *alius* est Deus (quod auribus nostris audierimus) præter te. Et quisnam est similis populo tuo Israeli, populo unico in terra, populo ad quem sibi redimendum abierit Deus, & ad comparandum sibi nomen, & faciendum sibi magnalia atque visiones super terram ab antiquo, erga populum tuum quem liberâsti tibi ex Ægypto, populum cujus tu es Deus? Et firmâsti tibi populum tuũ Israelem, ut sit tibi populus usque in seculum; & tu Domine, factus es eorum Deus. Nunc Dñe Deus, verbum q̃ dixisti de servo tuo et de domo ipsius, assere usque in seculum, & fac prout dixisti: Et magnificetur nomen tuum usque in seculũ, quemadmodũ dixisti Domine potentissime, Deus Israelis; & dom⁹ servi tui Davidis firma sit coram te usque in seculum. Quandoquidem tu Domine potentissime, Deus Israelis, revelâsti auri servi tui & dixisti; Ædificabo tibi domum; propterea cogitavit servus tuus in corde suo de fundenda coram te oratione ista. Quapropter Domine Deus, *quum* tu sis Dominus Deus, vera sint verba tua quibus tantum bonum pronuntiâsti de servo tuo. Incipias igitur, & benedicas domui servi tui, ut maneat coram te in æternum; quandoquidem tu Domine Deus locutus es: & de benedictione tua benedicatur domus servi tui usque in æternum.

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * بَلْ يَكُونُ بَيْتُكَ وَمُلْكُكَ أَمِينًا ثَابِتًا إِلَى ٱلْأَبَدِ * هٰذَا ٱلْكَلَامُ كُلُّهُ وَهٰذَا ٱلْوَحْيُ قَالَ نَاثَانُ
17 لِدَاوُدَ * فَجَاءَ دَاوُدُ ٱلْمَلِكُ إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَجَلَسَ هُنَاكَ أَمَامَ ٱلرَّبِّ * وَقَالَ مَنْ أَنَا يَا رَبِّي وَالٰهِي
18 وَمَا بَيْتِي ٱلَّذِي بَلَّغْتَنِي إِلَى هٰذِهِ ٱلْعَظَمَةِ * هٰذَا قَلِيلٌ عِنْدَكَ يَا رَبِّي وَالٰهِي * ٱلَّذِي قُلْتَ فِي
19 عَبْدِكَ وَبَيْتِهِ * وَعَدْتَهُ أَنْ يَدُومَ لَهُ ٱلْخَيْرُ * هٰذَا يُعَدُّ عَلَى ٱلْإِنْسَانِ يَا رَبِّي وَالٰهِي * وَمَا ٱلَّذِي
20 يَقْدِرُ عَبْدُكَ دَاوُدُ أَنْ يَنْطِقَ أَمَامَكَ * أَنْتَ تَعْرِفُ بِيَّةَ عَبْدِكَ مِنْ أَجْلِ قَوْلِكَ لَهُ يَا رَبِّي وَالٰهِي
21 * وَإِمَّا صَنَعْتَ لِعَبْدِكَ هٰذَا ٱلصَّنِيعَ * وَبَلَّغْتَ بِهِ هٰذِهِ ٱلْعَظَمَةَ بِنِعْمَتِكَ * لِذٰلِكَ أَقُولُ أَنَّكَ
22 عَظِيمُ ٱلرَّحْمَةِ يَا رَبِّي وَالٰهِي * وَلَيْسَ مِثْلُكَ وَلَا يُعْرَفُ إِلٰهٌ غَيْرُكَ * وَلَمْ نَسْمَعْ بِأُذُنِنَا * وَمَنْ مِثْلُ
23 شَعْبِكَ آلِ إِسْرَائِيلَ * وَأَيُّ شَعْبٍ عَلَى ٱلْأَرْضِ يُشْبِهُهُمْ * وَأَنْتَ يَا رَبُّ خَلَّصْتَ شَعْبَكَ * وَعَظَّمْتَ
اسْمَكَ * وَأَظْهَرْتَ عَظَمَتَكَ بِٱلْعَجَائِبِ ٱلَّتِي أَكْمَلْتَ لَدَيْهِمْ أَوَّلًا وَٱلنِّعَمِ ٱلَّذِي صَنَعْتَ بِهِمْ أَوَّلًا
24 عَلَى ٱلْأَرْضِ * ٱلَّتِي بِهَا خَلَّصْتَهُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ ٱلشَّعْبَ ٱلَّذِي أَنْتَ ٱلٰهُهُ * آلَ إِسْرَائِيلَ ٱلَّذِي
أَصْلَحْتَهُمْ وَصَيَّرْتَهُمْ خَاصَّتَكَ * لِيَكُونُوا شَعْبَكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَأَنْتَ يَا رَبِّي وَالٰهِي سَمَّيْتَ ٱلٰهَهُمْ
25 * وَٱلْآنَ يَا رَبِّي وَالٰهِي ثَبِّتْ وَحَقِّقِ ٱلْكَلَامَ ٱلَّذِي وَعَدْتَ بِهِ عَبْدَكَ وَبَيْتَهُ * وَصَدِّقْ قَوْلَكَ إِلَى
26 ٱلْأَبَدِ وَٱفْعَلْ كَمَا قُلْتَ * لِيُعَظَّمَ بِهَا ٱسْمُكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَيَكُونَ * كَمَا قُلْتَ يَا إِلٰهَ إِسْرَائِيلَ ٱلْقَوِيُّ *
27 وَيَكُونَ بَيْتُ دَاوُدَ عَبْدِكَ مُصْلَحًا أَمَامَكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * فَلِذٰلِكَ ذَكَرَ عَبْدُكَ فِي قَلْبِهِ أَنْ
28 يُصَلِّيَ أَمَامَكَ هٰذِهِ ٱلصَّلَاةَ * وَٱلْآنَ أَنْتَ ٱلْإِلٰهُ ٱلْحَقُّ يَا رَبَّنَا وَالٰهَنَا * فَتَبَّتَ كَلَامَكَ ٱلَّذِي
29 وَعَدْتَنِي بِهِ * لِأَنَّكَ أَنْتَ وَعَدْتَ عَبْدَكَ بِهٰذَا ٱلْخَيْرِ بِنِعْمَتِكَ * فَٱبْدَإِ ٱلْآنَ وَبَارِكْ بَيْتَ
عَبْدِكَ * لِيَكُونَ مُصْلَحًا أَمَامَكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * لِأَنَّكَ ٱلَّذِي تَكَلَّمْتَ بِهِ يَا رَبُّ * فَأَنْتَ بَارِكْ
بَيْتَ عَبْدِكَ بِبَرَكَتِكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ *

Sed erit domus tua & regnum tuum firmum & stabile in perpetuũ. Totam hanc 16
seriem & revelationem istam cùm retulisset Nathan Davidi, Advenit David 17
rex domum domini, ibique coram Domino sedens ait, Quis ego sum O Domine mi 18
& Deus meus, & quid est domus mea, ut me ad tantam amplitudinem evexeris? Parvine hoc momenti apud te est O mi 19
Domine, & Deus meus, quod de servo tuo ejusque domo dixisti, eique pollicitus es, duraturam illi prosperitatem? hoc sanè hominum computandum est O Domine mi & Deus meus. Quid verò possit ser- 20
vus tuus David eloqui coram te? tu nósti mentem servi tui, propter tua ad ipsum verba O mi Domine & Deus meus. Et verò opus hoc egisti erga servũ tuum, eumque ad istam dignitatem evexisti ex gratia tua. Propter hoc asserto te esse summè 21
clementem O Domine mi & Deus meus, nec esse tibi parem, nec agnosci, nec auribus nostris auditum esse, reperiri Deum 22
præterte. At quis est similis populo tuo, 23
gentis Israelitica? & quinam extat super terram populus ipsi comparandus? tu enim O Domine, servâsti populum tuum, & magnificâsti nomen tuum, & amplitudinem tuam patefecisti per miracula olim erga ipsos peracta, & beneficia quibus eos prosecutus es olim super terram, per quæ salvâsti eos de terra Ægypti; populum 24
inquam cujus tu Deus es, Gentem Israeliticam, quos tu instaurâsti et peculiũ tuum fecisti, ut essent populus tuus in æternum; tuque O mi Domine & Deus meus, eorum Deus vocaveris. Igitur O mi Domine 25
& Deus meus, rata & vera fac verba quæ promisisti servo tuo & domui ejus; tuumque sermonem eventu comproba in perpetuum, et fac quemadmodum dixisti: ut per hæc magnificetur nomen tuum in 26
æternum, & succedat quemadmodum dixisti O Deus Israelis potentissime, sitque domus Davidis servi tui ideonea coram te in æternum. Hæc enim de causa cogitavit servus tuus apud semetipsum orandum apud te esse hâc oratione. Tu itaque 27
Deus vere, Domine ac Deus noster confirma sermonem tuũ quem promisisti mihi; quandoquidem ex gratia tua tantum bonum servo tuo promisisti. Incipe ergò, & 28
benedic domui servi tui, ut sit parata coràm te in æternũ, quandoquidẽ tu de ipsa locutus es O Domine: tu inquã benedic domui servi tui benedictione tuâ in perpetuũ. 29

שמואל ב : ח

CAP. VIII. ח

cepit & : eos *detrefsit* & , Peliſtim David percuſsit & , poſthæc fuit Et

1 וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח
, Moab percuſsit Et .Peliſtim manu de *Hisma Metheg* David

2 דָּוִד אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב
eſt menſus & : *terram ad eos jacere faciendo* funiculo in eos eſt menſus &

וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה וַיְמַדֵּד
:vivificandũ ad *funiculi plenitudinem* & ,mortificandum ad funiculos duos

שְׁנֵי־חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֵא הַחֶבֶל לְהַחֲיוֹת
David percuſsit Et .munus portantes *ſervos in* David ipſi *Moab fuit* &

וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה: 3 וַיַּךְ דָּוִד
convertendum ad ipſum eundo in ,Sobah regem Rechob filium Hadadhezer

אֶת־הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב
mille *ipſo* ex David cepit Et .Perath flumine in *ſuam manum*

יָדוֹ בַּנָּהָר׃ וַיִּלְכֹּד דָּוִד מֵהֶם אֶלֶף 4
ſubnervavit & ; *peditis viri* millia viginti & , equites ſeptingentos &

וְשִׁבְעַ מֵאוֹת פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר
venit Et .currus centum *eo ex fecit reſiduum* & ,currum omnẽ David

דָּוִד אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֵר מֵהֶם מֵאָה רָכֶב: 5 וַתָּבֹא
percuſsit & : Sobah regi Hadadhezer auxiliandũ ad Dammeſec Aram

אֲרָם דַּמֶּשֶׂק לַעְזוֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ
poſuit Et .virorum millia duo & viginti Aram *in* David

דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ: 6 וַיָּשֶׂם
ſervos in Davidi *Aram fuit* & , Dammeſec Aram in præſides David

דָּוִד נְצִיבִים בַּאֲרָם דַּמֶּשֶׂק וַתְּהִי אֲרָם לְדָוִד לַעֲבָדִים
.*vit* quò omni in David Dominus ſervavit & :munus portantes

נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ:
, Hadadhezer *ſervos ad* erant quæ , *auri* ſcuta David *Cepitque*

7 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֶל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר
civitatibus Berothai de & ,Bethach de Et .Jeruſalaim in ea adduxit &

וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם: 8 וּמִבְּטַח וּמִבְּרֹתַי עָרֵי
audivit Et .valde multum æs David rex *cepit* Hadadhezer

הֲדַדְעֶזֶר לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבָּה מְאֹד: 9 וַיִּשְׁמַע
.Hadadhezer *virtutem* omnem David percuſsit quòd Chamath rex Tohi

תֹּעִי מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָּוִד אֶת כָּל־חֵיל הֲדַדְעֶזֶר:
ei optandum ad , David regem ad ſuum filium Joram Tohi Miſitque

10 וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת־יוֹרָם בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד לִשְׁאֹל־לוֹ
,Hadadhezer *in* pugnâſſet quòd *ſuper* ,*ei benedicendum ad &* , *pacem ad*

לְשָׁלוֹם וְלִבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר
ei manu in & ,Hadadhezer *fuit Thoi bellorum vir quia*ſeũ percuſſiſſet &

וְהַדְּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת הָעִי הָיָה הֲדַדְעֶזֶר וּבִידוֹ
ea Etiam .ærea vaſa & , aurea vaſa & , argentea vaſa erant

הָיוּ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי־זָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת: 11 גַּם אֹתָם
quæ ,auro & argento cum DOMINO David rex ſanctificavit

הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר
, Aram De .ſubegerat quas , gentibus univerſis de ſanctificaverat

הִקְדִּישׁ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר כָּבָשׁ: 12 מֵאֲרָם
,Hamelec de & , Peliſtim de & , Hammon filiis de & , Moab de &

וּמֵאֹדַב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלֶשֶׁת וּמֵעֲמָלֵק
David fecit Et .Sobah regis Rechob filii Hadadhezer *ſpolio* de &

וּמִשְׁלַל הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה: 13 וַיַּעַשׂ דָּוִד
octodecim , Salis valle in , Aram cædendo à *ipſum reverten.lo in*, nomẽ

שֵׁם בְּשׁוּבוֹ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת־אֲרָם בְּגֵיא־מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר
: præſides poſuit Edom omni in ; præſides Edom in poſuit Et .millia

14 אֶלֶף: וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם נְצִבִים בְּכָל־אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים
David DOMINUS ſervavit & : David ſervi *Edom omnis fuit* &

וַיְהִי כָּל־אֱדוֹם עַבְדִים לְדָוִד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד
,Iſrael omnem ſuper David Regnavitque .ambulavit quò omni in

בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ: 15 וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל
ſuo populo omni juſtitiam & judicium *faciens David fuit* &

וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ:

Verſio VULG. LAT.

CAP. VIII.

1 FActum eſt autem poſt hæc, percuſſit David Philiſthiim, & humiliavit eos, & tulit David Frænum tributi de manu Philiſthiim. Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo, coæquans terræ: menſus eſt autem duos funiculos, unum ad occidendum, & unum ad vivificandum: factúſque eſt Moab David ſerviens ſub tributo. Et 2 percuſſit David Adarezer filium Rohob regem Soba, quando profectus eſt ut dominaretur 3 ſuper flumen Euphraten. Et captis David ex parte ejꝰ mille ſeptingentis equitibꝰ, et viginti millibus peditum, ſubnervavit omnes jugales curruũ: dereliquit autem ex eis centum currus. Venit quoque Syria Damaſci, ut præſidiũ ferret Adarezer regi Soba: & 5 percuſſit David de Syria viginti duo millia virorum. Et poſuit David præſidiũ in Syria Damaſci: factáq; eſt Syria David ſerviens ſub tributo: ſervavítque Dominus David in omnibꝰ ad quæcunq; 6 profectus eſt. Et tulit David arma aurea, quæ habebant ſervi Adarezer, & detulit ea in Jeruſalem. Et de Bete et de Beroth, 8 civitatibus Adarezer, tulit rex David æs multum nimis. Audivit autem Thou rex Emath, quòd percuſſiſſet David omne 10 robur Adarezer. Et miſit Thou Joram filium ſuum ad regem David, ut ſalutaret eum congratulans, & gratias ageret: eò quòd expugnâſſet Adarezer, & percuſſiſſet eum. Hoſtis quippe erat Thou Adarezer, et in manu ejus erant vaſa aurea, & vaſa argentea, & vaſa ærea: 11 Quæ & ipſa ſanctificavit rex David Domino cum argento & auro, quæ ſanctificaverat de univerſis gentibus quas ſubegerat, De Syria, & Moab, & filiis Ammon, & Philiſthiim, & 13 Amalec, & de manubiis Adarezer filii Rohob regis Soba. Fecit quoq; ſibi David nomen, cùm reverteretur captâ Syriâ in valle Salinarum, cæſis decẽ 14 & octo millibus: Et poſuit in Idumæa cuſtodes, ſtatuítque præſidium: & facta eſt univerſa Idumæa ſerviens David: & ſervavit Dominus David in omnibus ad quæcunque profectus eſt. Et regnavit David ſuper omnem Iſrael: faciebat quoque David judicium & juſtitiam omni populo ſuo.

Verſio GRÆ. LXX. Interp. Cum Tranſ. LAT.

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπάταξε Δαυὶδ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτούς. καὶ
2 ἔλαβε Δαυὶδ τὰ ἀφορισμένα ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. Καὶ ἐπάταξε Δαυὶδ τὸν Μωάβ, καὶ διεμέτρησεν (a) αὐτοὺς ἐν σχοινίοις, καταμετρῶν αὐτοὺς ὅλῃ τῇ γῇ· καὶ (β)ἐγένετο τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ θανατῶσαι, καὶ τὰ δύο σχοινίσματα ἐζώγρησεν. καὶ ἐγένετο (γ)Μωὰβ τοῖς
3 Δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια. Καὶ ἐπάταξε Δαυὶδ τὸν Ἀδραάζαρ υἱὸν Ῥαὰβ, βασιλέα Σωβὰ, πορευόμενον αὐτοῦ στῆσαι τὸν
4 χεῖρα αὐτοῦ ὅλῃ τῇ ποταμῷ Εὐφράτῃ. Καὶ συνκατῆρεν Δαυὶδ τῶν (δ) αὐτοῦ χίλια ἅρματα, καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἱππέων, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν. καὶ παρέλυσε Δαυὶδ πάντα τὰ ἅρματα, καὶ ὑπελείπετο (ε)ἐξακοσίων ἁρμάτων. Καὶ παραγίνει Συρία
5 Δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ Ἀδραάζαρ βασιλεῖ Σωβά, καὶ ἐπάταξε Δαυὶδ ἐν τῇ Συρίᾳ (ζ) εἰκοσιδύο χιλιάδας ἀνδρῶν. Καὶ ἔθετο
6 Δαυὶδ φρουρὰν ἐν Συρίᾳ τῇ κατ' Δαμασκὸν, καὶ ἐγένετο ὁ Σύρος τῷ Δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια. καὶ ἔσωσε κύριος τὸν Δαυὶδ ἐν
7 πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τοὺς χλιδῶνας τοὺς χρυσοῦς, οὓς ἦσαν ἐπὶ τῶν παίδων (η)τοῦ Ἀδραάζαρ βασιλέως Σωβά, καὶ ὤισεν αὐτὰ εἰς Ἰερουσαλήμ. καὶ ἔλαβεν αὐτὰ Σουσακὶμ
8 βασιλεὺς Αἰγύπτου, ἐν τῇ ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν ἡμέραις Ῥοβοὰμ υἱοῦ Σολομῶντος. Καὶ ἐκ τῆς (θ)Μετεβὰκ καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν
πόλεων τοῦ Ἀδραάζαρ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα. ἐν αὐτῷ ἐποίησε
(ι)Σολομὼν τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς στύ-
9 λους, καὶ τοὺς λουτῆρας, καὶ πάντα τὰ σκεύη. Καὶ ἤκουσε (ι)Θοὺ ὁ βασιλεὺς Ἡμὰθ, ὅτι ἐπάταξε
10 Δαυὶδ πᾶσαν τὴν δύναμιν Ἀδραάζαρ, Καὶ ἀπέστειλε(κ)Θοὺ Ἰεδδουρὰμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα Δαυὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ εὐλογῆσαι αὐτὸν ἀνθ' ὧν (λ)ἐπολέμησεν τὸν Ἀδραάζαρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, ὅτι ἀνὴρ πολεμιστὴς ἦν τῷ Ἀδραάζαρ· καὶ ἐν τῇ χερσὶν αὐτοῦ ἦσαν σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, καὶ
11 χαλκᾶ. Καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τῷ κυρίῳ, μετὰ τῆς ἀργυρίου (μ) καὶ μετὰ τοῦ χρυσίου οὗ ἡγίασεν ἐκ πα-
12 σῶν τῶν πόλεων ὧν κατεδυνάστευσεν, Ἐκ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ ἐκ τῆς Μωάβ, καὶ ἐκ τῆς υἱῶν Ἀμμὼν,
(ν) καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξ Ἀμαλὴκ, καὶ
ἐκ τῶν σκύλων Ἀδραάζαρ υἱοῦ Ῥαὰβ βασι-
13 λέως(ξ) Σωβά. Καὶ ἐποίησε Δαυὶδ ὄνομα. καὶ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτὸν ἐπάταξε τὸν Ἰδου-
μαίαν ἐν (ο)Γαιβὲμ εἰς ὀκτωκαίδεκα χιλιά-
14 δας. Καὶ ἔθετο ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ φρουρὰν, ἐν πάσῃ τῇ(π)Ἰδουμαίᾳ· καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ Ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῷ βασιλεῖ. καὶ ἔσωσε κύρι-
15 ος τὸν Δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο. Καὶ ἐβασίλευσε Δαυὶδ (ρ)ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ. καὶ
ἦν Δαυὶδ ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (α)αὐτοῦ σχοινίοις, (β)ἐγένοντο τὰ δύο σχοινίσματα *ἐζώγρησε. καὶ (γ)Μωὰβ εἰς δούλους (δ)αὐτῷ * ἑπτὰ ἅρματα καὶ ἑπτὰ χιλιάδας (ε)αὐτῷ ἱππέας αὐτῷ ἐκαλδν(ζ)εἴκοσι χιλιάδας (η)τοῦ Ἀδραάζαρ (θ)Μασβὰχ ἐκ τῆς (ι)Σολομὼν(ι)Θαεὶ(κ)Θαεὶ τοῦ Ἰεδδουρὰν(λ)*ἐπάταξεν τὸν Ἀδραάζαρ, καὶ ἐπάταξεν (μ) καὶ τῆς(ν) καὶ ἐξ Ἀμαλὴκ, καὶ ἐκ τῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐκ τῆς (ξ)Σωβά. (ο)Γαιβὲμ(π) Ἰδουμαίᾳ ἔθηκεν ἐσπλωμένους· καὶ ἐγένοντο πάντες Ἰδουμαῖοι (ρ)ἐπὶ Ἰσραήλ.

CAP. VIII.

1 ET factu eſt poſt hæc, & percuſſit David alienigenas, & fecavit eos. Et accepit David (a) 2 legregatã de manu alienigenarũ. Et percuſſit David Moab, & menſus eſt eos in funibus, dereneos ſuper terrã. Et fuerunt duo funiculi ad occidendũ, (b)et duos funiculos vivificavit. Et fuit Moab ipſi David in ſervos ferentes 3 (c) xenia. Et percuſſit David Adraazar filiũ Rab regẽ Suba, euate eo ad imponeadã manũ ſuã 4 ſuper flumen Euphratem. Et cepit David de reb⁹ ej⁹ (d)mille cum & ſeptẽ mill a equitũ, & viginti millia virorũ peditũ. Et diſſolvit David omnes currus, & reliquit ſibi ipſi centum curr⁹. Et advenit 5 Syria Damaſci ad auxiliandum Adraazar regi Suba: & percuſſit David in Syro viginti duo millia virorum. Et poſuit David præſidiũ 6 in Syria, quæ ad Damaſcũ: & facta⁹ eſt Syrus ipſi David in ſervos ferentes xenia. Et ſalvavit Domin⁹ David in omnib⁹ ad quæ 7 ibat. Et cepit David (e) armillas aureas, quæ erant ſuper pueros Adraazar regis Suba: & attulit eas in Hieruſalẽ. (f) Et cepit ea Suſacim rex Ægypti, in aſcendendo 8 ipſum in Hierusalem in diẽb⁹ Roboã filii Salomonis. Et de Mabac, & de electis civitatibus Adraazar cepit rex David æ 9 multũ valdẽ. (g) In eo fecit Salomon mare æneũ, & columnas, & labra, & omnia vaſa. Et audivit Thou rex (h) Hemath, quiã percuſſit David omnem virtutẽ 10 Adraazar, Et miſit Thou ſeſdevã filiũ ſuũ ad regẽ David, interrogare cum quæ ad pacem, & benedicere eum pro eo, quòd impugnavit Adraazar, & percuſſit eum: quoniã adverſarius erat ipſi Adraazar: Et in manibus ejus erant vaſa argentea, & vaſa aurea, & vaſa ænea. Et hæc ſanctificavit rex David Domino cũ 11 argento & cum auro, quod ſanctificavit de omnibus civitatib⁹, quæ ſubegerat, Ex Idumæa, & ex Moab, & ex filiis Ammon, & ex alienigenis, & ex Amalec, & de ſpoliis Adraazar filii Raab, regis Suba. Et fecit David nomen. Et 13 cùm ipſe reſtecteret, percuſſit Idumæa in (i) Gebelem ad cẽto & decẽ millia. Et poſuit in Idumea 14 præſidia, in omni (k) Idumæa. Et facti ſunt omnes Idumæi ſervi regi. Et ſalvavit Dominus David 15 in omnibus ad quæ ibat. Et regnavit David ſuper omnem Iſrael. Et erat David faciens judicium, & juſtitiam ſuper omnem populum ſuum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ח

1 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּמְחָא דָּוִד יַת פְּלִשְׁתָּאֵי וְתַבְרִנוּן וְנָסִיב דָּוִד יַת תַּקְוֹן אַמְתָא מִידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי:
2 וּמְחָא יַת מוֹאָבָאֵי וּמְשַׁח לְהוֹן בְּעַרְבָא רְמֵי יַתְהוֹן לְאַרְעָא וּמְשַׁח תְּרֵין חַבְלִין לְמִקְטָל
3 וּמְלֵי חַבְלָא לְאַחָיָה וַהֲווּ מוֹאָבָא לְדָוִד לְעַבְדִין נָטְלֵי פָּרְס: וּמְחָא דָּוִד יַת הֲדַדְעֶזֶר בַּר
רְחוֹב מַלְכָּא דְּצוֹבָה כַּד אָזֵל לְאַשְׁנָאָה תְּחוּמֵיהּ בְּנַהֲר פְּרָת: וְאַסַר דָּוִד מִנֵּיהּ אֶלֶף וּשְׁבַע
4 מְאָה פָּרָשִׁין וְעֶשְׂרִין אַלְפִין גַּבְרֵי רַגְלִי וַעֲקַר דָּוִד יַת כָּל רְתִיכַיָּא וְאַשְׁאַר מִנְּהוֹן מְאָה
5 רְתִיכִין: וְאָתוּ אֲנָשׁ אֲרָם דַּמֶּשֶׂק לְמִסְעַד לַהֲדַדְעֶזֶר מַלְכָּא דְּצוֹבָא וּמְחָא דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִין
6 וְתַרְתֵּין אַלְפִין גַּבְרָא: וּמַנִּי דָּוִד אִסְטַרְטִינִין בַּאֲרָם דַּמֶּשֶׂק וַהֲווּ אֲנָשׁ אֲרָם לְדָוִד לְעַבְדִין נָטְלֵי
7 פָּרְס וּפָרַק יְיָ יַת דָּוִד בְּכָל אֲתַר דִּי הֲלָךְ: וְנָסִיב דָּוִד יַת שִׁלְטֵי דְּדַהֲבָא דַּהֲווּ עַל עַבְדֵי
8 הֲדַדְעֶזֶר וְאַיְתִינוּן לִירוּשְׁלֶם: וּמִבְּטַח וּמִבְּרוֹתַי קִרְוֵי הֲדַדְעֶזֶר נְסִיב מַלְכָּא דָּוִד נְחָשָׁא סַגִּי
9 לַחְדָּא: וּשְׁמַע תּוּעִי מַלְכָּא דַּחֲמָת אַרִי מְחָא דָּוִד יַת כָּל מַשְׁרִיתָא דַּהֲדַדְעֶזֶר: וּשְׁלַח תּוּעִי
10 יַת יוֹרָם בְּרֵיהּ לְוָת מַלְכָּא דָּוִד לְמִשְׁאַל לֵיהּ לִשְׁלָם וּלְבָרְכוּתֵיהּ עַל דְּאִנַּיח קְרָבָא
בַּהֲדַדְעֶזֶר וְקָטֵל יְהוּ אֲרֵי גְּבַר עָבֵיד קְרָבִין עִם תּוּעִי הֲוָה הֲדַדְעֶזֶר וְעִמֵּהּ הֲוָה מָנֵי כַּסְפָּא וּמָנֵי
11 דַּהֲבָא וּמָנֵי נְחָשָׁא: אַף יַתְהוֹן אַקְדִּישׁ מַלְכָּא דָּוִד קֳדָם יְיָ עִם כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דִּי אַקְדִּישׁ
12 מִכָּל עַמְמַיָּא דִּי כְבִישׁ: מֵאֲרָם וּמִטּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵעֲמָלֵקָאֵי וּמִבִּזַּת
13 הֲדַדְעֶזֶר בַּר רְחוֹב מַלְכָּא דְּצוֹבָה: וּכְנַשׁ דָּוִד מַשְׁרִיתָא כַּד תָּב מִלְמְחֵי יַת אֲרָם בְּגֵיא מֶלַח
14 תְּמָנְיַת עֲסַר אַלְפִין: וּמַנִּי בְּאֱדוֹם אִסְטַרְטִינִין בְּכָל אֱדוֹם מַנִּי אִסְטַרְטִינִין וַהֲווּ כָל אֱדוֹם
עַבְדִין לְדָוִד וּפָרַק יְיָ יַת דָּוִד בְּכָל אֲתַר דִּי הֲלִיךְ: וּמְלַךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה דָּוִד עָבִיד
15 דִּין דְּקוּשׁוֹט וְזַכּוּ לְכָל עַמֵּיהּ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. VIII.

ET fuit poſt hoc, & percuſſit David Pæliſthæos, & fregit eos, & cepit 1
David commoditatem rivi de manu Peliſthæorũ. Et percuſſit Moabæos, 2
et menſꝰ eſt illos in ſorte, projiciens eos in terram, et menſus eſt duos funes ad occidendũ, & implementũ funis ad vivificandũ, et fuerunt Moabæi Davidi in ſervos ferentes munꝰ. Et percuſſit David *Hhadad-Ghezer* 3
filiũ Rehhob regem Szobah, quando ivit ad mutandũ terminũ ſuũ in fluvio Perath. Et cepit David ex illo mille et ſeptingentos equites & viginti 4
millia virorũ peditũ, et ſubnervavit David omnes currꝰ, & reliquit ex illis centũ currus. Et venerunt viri Aram Dameſek ut auxiliarentur *Hadadghezer* regi Szobæ: et percuſſit David in Aram viginti & duo millia virorũ. Et præfecit David duces in Aram Dameſek, & fuerunt viri Aram 5 6
Davidi in ſervos ferentes munus, et liberavit Dñs Davidem in omni loco quò ivit. Et accepit David ſcuta aurea quæ fuerunt ſuper ſervos *Hadad-* 7
ghezer, et attulit ea in Jeruſalem. Et ex Betach & ex *Berothai* urbibꝰ *Ha-* 8
dadghezer cepit rex David chalybem multam nimis. Et audivit Thogi rex 9
Hhamath quòd percuſſiſſet David omnẽ exercitũ *Hadadghezer*. Et miſit 10
Thogi Joram filiũ ſuum ad regem David, ut precaretur illi pacem, & ut benediceret illi, eò quòd iniſſet bellum cum *Hadadghezer*, & occidiſſet illum (quia vir gerens bella cum Thogi fuit *Hadadghezer*,) & cum illo fuerunt vaſa argenti & vaſa auri, et vaſa æris. Etiam illa ſanctificavit rex David ante Dñm cum argento & auro ꝙ ſanctificavit de omnibus gentibꝰ quas ſubegerat. De Aram & de *Moab* & de filiis Ghamon & de Peliſthæis, & de Ghamalekæis, & de ſpolio *Hadadghezer* filii Rechob regis Szoba. Et *collegit* David *copias* quando rediit à percutiendo Aram in valle ſalis octodecim millia. Et conſtituit in Edom præfectos, & fuerunt omnes Edomæi ſervi Davidi; et liberavit Dñs David in omni loco quò ivit. Et regnavit David ſuper omnem Iſrael, & David fecit judicium veritatis & æquitatis omni populo ſuo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VIII.

Contigit posthæc ut percuteret David Philistæos, frangeretque eos, & caperet David Ramath-gama à Philistæis. Percussit quoque Moabitas, et mensus est eos funibus: nam humi prostratos mensus est duobus funibus, fune *scilicet uno* ad interficiendum, & *altero* fune ad servandum in vita: factíque sunt Moabitæ servi Davidis, afferentes munera. Percussit etiam David Hadarezerem filiũ Rehob, regẽ Soba; quum abiit ad versandam manum suã (*i. auctoritatem exercendam*) in flumen Euphratem. Trucidavit enim illi David mille septingentos curr⁹, & viginti millia virorum peditũ: extirpavítq; David omnes currus, centum ex iis relictis curribus. Quumque veniſſet Edom & Damascus ad juvandũ Hadarezeré regẽ Soba, percussit David in Edom viginti duo millia. Et constituit David præfectos in Edom & in Damasco: fuerúntq; Edomæi Davidi servi, afferentes vectigal: servabat autem Dñs Davidem quocunq; pergebat. Accepit autem David pharetras aureas quas ferebant servi Hadarezeris. Accepit etiã David æris quamplurimũ, attulítque ea in Jerusalé ex Tabah & ex Beruthi civitatib⁹ Hadarezeris. Cúmque audiſſet Toa rex Hamath percussiſſe Davidẽ copias omnes Hadarezeris, Misit Toa Joram filium suum ad regem David ut salutaret eũ & benediceret ei, quòd bellum gessiſſet cum Hadarezere & percussiſſet eum: erat enim Hadarezer vir bellicosiſſimus: sumpsítque manu suã Joram filius Toa vasa argentea, & vasa aurea, & vasa ænea, obtulítque Davidi: Atque hæc etiam consecravit rex David Domino unà cum argento & auro quæ consecraverat ex omnibus gentibus quas subegerat: Ab Edom, & à Moab, à filiis Ammon, à Philistæis, ab Amalecitis, & à principatu Hadarezeris filii Rehob, regis Soba. Et commisso ibi David prælio cùm reverteretur postquã pcussiſſet Edom in valle salis, peremit decem & octo millia: Et constituit David præfectos in tota Edom, fuerúntque omnes Edomæi servi Davidis. Et servavit Dñs Davidem quocunq; pergebat. Regnavit ergò David super universum Israelem, exercebátque David judicium & justitiam in totum populum suum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. VIII.

His peractis, pugnavit etiam David contra Palestinos, & devicit eos, cepitque David Ramath-gamah à Palestinis. Superavit etiam Moabitas, mensúsque est eos funibus: viris enim eorum humi prostratis, quoties metiebatur duos funes, interficiebat quos mensus fuerat, & vivos servabat eos qui erant sub altero funium: factíq; sunt Moabitæ servi Davidis, pendentes ei vectigal. Devicit præterea David Hadarezerem filium Rehob, regem Nesibin, quum proficiscitur ad fluvium Euphratem. Et interfecit ex eius gente turbã plurimã, cepit ab eo mille septingenta vehicula; interfecit enim ex ejus viris viginti millia; dissolvitque David rotas vehiculorum, reservatis sibi centum vehiculis. Venerunt autem rex Edom, & dominus Damasci ut opem ferrent Hadarezeri regi Nesibin: percussítque David ex Edom viginti duo millia peditum. Et adhibuit David Actores super Edom et Damascum: factíque sunt habitatores Edom servi Davidi, pendentes ei vectigal: & prosperum reddebat Deus Davidem quocunque se vertebat. Accepit autem David baltheos aureos quos habebant servi Hadarezeris: Accepit etiam David rex ab imperatore Hadarezere æs copiosũ, attulítq; illud in Jerusalem: deniq; accepit à Tabah & è Baruthi civitatibus Hadarezeris, opes multas. Audiens autem Toa rex Hamath quòd David trucidãsset milites Hadarezeris, Misit filium suum Joram ad Davidẽ regem, ut salutaret eũ, fausta precaretur ei, & gratularetur illi ob partam ab Hadarezere & militibus ejus victoriam: erat enim Hadarezer vir gigas: portavítque secum Joram filius Toa vasa argentea, aurum, & æs, & obtulit ea Davidi. Et statuit ea David rex sacra Domino unà cum argento & auro quod tulerat ab omnibus populis quos superaverat: Nempe ab Edom, à Moab, à filiis Ammon, à Palestinis, ab Amalecitis, & ab imperatore Hadarezere filio Rehob, rege Nesibin. Pugnavit etiam David cùm reverſus esset à cæde Edomæorum, in valle salis, & trucidavit decem & octo millia. Creavitque David Actores super universam terrã Edom, & facti sunt omnes Edomæi servi Davidis: servabatque Dominus Davidem quocunque ibat. Regnavit itaque David super universum Israelem, & implevit David terram populi sui integritate & æquitate.

שמואל ב: ט

Achilud filius Jehosaphath & : exercitum super Serujah filius Joab Et
16 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד
Ebjathar filius Achimelech & ,Achitub filius Sadoc Et .commemorans
17 מַזְכִּיר: וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר
,Hacerethi &,Jehojadah filius Benajahu Et .ſcriba Serajah & ; ſacerdotes
18 כֹּהֲנִים וּשְׂרָיָה סוֹפֵר: וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי
.erant *ſacerdotes* David filii & : Haphelethi &
וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ:

CAP. IX. ט

faciam & , Saul *domui* remanſerit qui adhuc eſt Num : David dixit Et
1 וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי יֶשׁ־עוֹד אִישׁ נוֹתָר לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה
, ſervus Saul domui Et ? Jonathan propter miſericordiam eo cum
2 עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן: וּלְבֵית שָׁאוּל עֶבֶד
rex dixitque ; David ad eum vocaverunt & : Sibah ejus nomen &
וּשְׁמוֹ צִיבָא וַיִּקְרְאוּ־לוֹ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
non Nunquid : rex Dixitque .tuus Servus : dixit & ? Siba Túne : eum ad
3 אֲלֵיו הַאַתָּה צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדּוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַאֶפֶס
dixitque ? Dei miſericordiã eo cũ faciam & , Saul *domui* vir *adhuc*
עוֹד אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
.pedibus *percuſſus* Jonathan filius Adhuc : regem ad Siba
צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ עוֹד בֶּן לִיהוֹנָתָן נִכֵּה רַגְלָיִם:
Ecce : regem ad Siba dixit & ? *ipſe* Ubi : rex ei Dixitque
4 וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־
,David rex Miſitque .Lodebar *in* Hammiel filii Machir *domi ipſe*
5 הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד
venit Et .Lodebar de Hammiel filii Machir domo è eum *cepit* &
6 וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר: וַיָּבֹא
,*ſuus facies* ſuper *cecidit* &,David ad Saul filii Jonathan filiꝰ Mephiboſeth
מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו
.tuus ſervus Ecce : dixit & ? Mephiboſeth,David dixitque:ſe incurvavit &
וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ:
miſericordiã tecum faciam faciendo quia ; timeas Ne : David ei Dixitque
7 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אַל־תִּירָא כִּי עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ חֶסֶד
Saul agrum omnem tibi faciã reddere & :tuũ patrẽ Jonathan propter
בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן אָבִיךָ וַהֲשֵׁבֹתִי לְךָ אֶת־כָּל־שְׂדֵה שָׁאוּל
,ſe incurvavit Et .*jugiter* meã menſam ſuper panẽ comedes tu & :tui patris
8 אָבִיךָ וְאַתָּה תֹּאכַל לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי תָּמִיד: וַיִּשְׁתַּחוּ
? ego ſicut qui ,mortuũ canem *ad* reſpexiſti quia,tuꝰ ſervus Quid:dixit &
וַיֹּאמֶר מָה־עַבְדֶּךָ כִּי פָנִיתָ אֶל־הַכֶּלֶב הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי:
quod Omne :eum ad dixit & ,Saul puerum Siba *ad* rex vocavit Et
9 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר
coles Et .*tuorum dominorum* filio dedi,ejꝰ domui omni & ,Sauli erat
הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נָתַתִּי לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ: וְעָבַדְתָּ
filio erit & ,*adduces* & ,tui ſervi &,tu filii & ,tu *humum* ei
לוֹ אֶת־הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־
comedet tui domini filiꝰ Mephiboſeth & :eũ comedet &,panis *tuorũ dominorũ*
אֲדֹנֶיךָ לֶחֶם וְאָכָלוֹ וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל
viginti & , filii quindecim Siba & :meã menſam ſuper panẽ ſemper
תָּמִיד לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי וּלְצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים
præceperit quæ omnia Juxta : regem ad Siba Dixitque .ſervi
11 עֲבָדִים: וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה־
comedens Mephiboſeth & : tuꝰ ſervꝰ faciet ſic ,ſuo ſervo rex meus dñs
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וּמְפִיבֹשֶׁת אֹכַל־
filius Mephiboſeth Et .regis filiis de unus veluti meã menſam ſuper
12 עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ: וּלְמְפִיבֹשֶׁת בֵּן
ſervi ,Siba domus habitatio omnis & : Micha ejꝰ nomen & ; parvus
קָטֹן וּשְׁמוֹ מִיכָא וְכֹל מוֹשַׁב בֵּית צִיבָא עֲבָדִים
menſam ſuper quia ,Jeruſalaim in *manens* Mephiboſeth Et .Mephiboſeth
13 לִמְפִיבֹשֶׁת: וּמְפִיבֹשֶׁת יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם כִּי עַל־שֻׁלְחַן
ſuis pedibus duobus claudicabat ipſe & : *comedens ipſe* ſemper regis
הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל וְהוּא פִּסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו:

Verſio VUL. LAT.

16 Joab autem filius Saruiæ erat ſuper exercitum : porrò Joſaphat filius Ahilud erat à commentariis. Et Sadoc filiꝰ Achitob,& Achimelech filius Abiathar, erant ſacerdotes: & Saraias,ſcriba: Banaias autem filius Joiadæ, ſuper Cerethi & Phelethi: filii autem David ſacerdotes erant.

CAP. IX.

1 ET dixit David ; Putáſne eſt aliquis qui remanſerit de domo Saul,ut faciam cum eo miſericordiam propter Jonathan? Erat autem de domo Saul,ſervus nomine Siba: quẽ cùm vocáſſet rex ad ſe, dixit ei ; Túne es Siba? & ille reſpondit, Ego ſum ſervus tuꝰ. Et ait rex;Numquid ſupereſt aliquis de domo Saul,ut faciam cum eo miſericordiam Dei ? Dixítque Siba regi ; Supereſt filius Jonathæ, debilis pedibus. Ubi, inquit, eſt? Et Siba ad regem,Ecce,ait, in domo eſt Machir filii Ammiel in Lodabar. Miſit ergò rex David,& tulit eum de domo Machir filii Ammiel de Lodabar. Cùm autem veniſſet Miphiboſeth filius Jonathæ filii Saul ad David,corruit in faciem ſuam, & adoravit. Dixítque David, Miphiboſeth ? Qui reſpondit, Adſum ſervus tuus. Et ait ei David ; Ne timeas, quia faciens faciã in te miſericordiam propter Jonathan patrem tuum,& reſtituam tibi omnes agros Saul patris tui,& tu comedes panem in menſa mea ſemp. Qui adorans eum, dixit ; Quis ego ſum ſervus tuꝰ, quoniam reſpexiſti ſuper canẽ mortuum ſimilem mei? Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, & dixit ei ; Omnia quæcunque fuerunt Saul, & univerſam domum ejus, dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu, & filii tui, & ſervi tui : & inferes filio domini tui cibos ut alatur : Miphiboſeth autem filius domini tui comedet ſemper panem ſuper menſam meam. Erant autem Sibæ quindecim filii, & viginti ſervi. Dixítque Siba ad regem ; Sicut juſſiſti,domine mi rex,ſervo tuo, ſic faciet ſervus tuus : & Miphiboſeth comedet ſuper menſam meam, quaſi unus de filiis regis. Habebat autem Miphiboſeth filium parvulũ nomine Micha: omnis verò cognatio domûs Sibæ ſerviebat Miphiboſeth. Porrò Miphiboſeth habitabat in Jeruſalem: quia de menſa regis jugiter veſcebatur : & erat claudus utroque pede.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

16 Καὶ Ἰωὰβ υἱὸς Σαρυίας ὅλη ἡ στρατιᾶς· καὶ (σ)
17 Ἰωσαφὰτ υἱὸς Ἀχιλὲδ ὅλη τῶν ὑπομνημά-
18 των· Καὶ (τ)Σαδὼκ υἱὸς Ἀχιτὼβ καὶ Ἀχιμέ-
λεχ υἱὸς Ἀβιάθας ἱερεῖς· καὶ (υ)Σαρὰ ὁ γραμ-
ματεύς· Καὶ (φ) Βαναίας υἱὸς Ἰωϛὲ (χ)σύμ-
φυλος· καὶ ὁ (ψ) Χερεθθεὶ, καὶ ὁ Φελεθεὶ, καὶ οἱ υἱοὶ
Δαυὶδ ἀυλάρχαι ἦσ.

MS.A. (σ)Ἰωσὰφ υἱὸς Ἀχιμέλεχ (τ)Σαδὼκ (υ)Σαεϱίας (φ)Βαναγίας (χ)σύμβολος· (ψ)Χερεθθεὶ καὶ ὁ Φελεθθεὶ * υἱοὶ

ΚΕΦ. Θ'.

1 Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Εἰ (α) ἔϛιν ἔτι ὑπολε-
λειμμένος ἐν τῷ οἴκῳ Σαὰλ, καὶ ποιήσω μετ'
2 αὐτῦ ἔλεος ἕνεκεν Ἰωνάθαν; Καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
Σαὰλ (β) ἦν παῖς, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σιβά· καὶ
καλέσιν αὐτὸν πϱὸς Δαυίδ. καὶ εἶπε πϱὸς
αὐτὸ ὁ βασιλεὺς, (γ) Σὺ εἶ Σιβά; καὶ εἶπεν,
3 Ἐγὼ δῦλος σός. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς,
Εἰ ὑπολέλειπ(δ) ἐν τῷ οἴκῳ Σαὰλ ἔτι ἀ-
νὴϱ, καὶ ποιήσω μετ' αὐτῦ ἔλεος θεῦ; καὶ εἶ-
πε Σιβὰ πϱὸς τὸ βασιλέα, Ἔτι ὑὸς τῷ
Ἰωνάθαν πεπληγὼς τὰς πόδας. Καὶ εἶπεν
4 ὁ βασιλεὺς, Πῦ ἐϛί; καὶ εἶπεν Σιβὰ πϱὸς τὸ
βασιλέα, Ἰδὺ ἐν οἴκῳ Μαχὶϱ υἱῦ Ἀμιὴλ
5 ἐν τῷ (ε) Λοδάβαϱ. Καὶ ἀπέϛειλεν ὁ βασι-
λεὺς Δαυὶδ, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τῦ οἴκου
6 Μαχὶϱ υἱῦ Ἀμιὴλ ἐκ τῆς (ζ)Λοδάβαϱ. Καὶ
παϱαγίνεται (η) Μεμφιβοσθὲ υἱὸς Ἰωνάθαν
υἱῦ Σαὰλ πϱὸς τὸ βασιλέα Δαυὶδ, καὶ ἔπε-
σεν ἐπὶ πϱόσωπον αὐτῦ, καὶ πϱοσεκύνησεν αὐ-
τῷ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, Μεμφιβοσθέ; καὶ
7 (θ)εἶπεν, Ἰδὺ ὁ δῦλός σε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Δαυὶδ, Μὴ φοβῦ, ὅτι ποιῶν ποιήσω (ι) μετ'
σῦ ἔλεος διὰ Ἰωνάθαν τὸ πατέϱα σε, καὶ
ἀποκαταϛήσω σοι πάντα ἀγϱὸν (κ)Σαὰλ πα-
τϱὸς τῦ πατϱός συ, καὶ σὺ φαγῇ ἄϱτον ἐπὶ
8 τῆς τϱαπέζης μὲ διαπαντός. Καὶ πϱοσεκύ-
νησεν Μεμφιβοσθὲ, καὶ εἶπε, Τίς εἰμι ὁ δῦλός
συ, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ κύνα τὸ τεθνη-
9 κότα τὸ ὅμοιον ἐμοί; Καὶ ἐκάλεσεν ὁ βα-
σιλεὺς Σιβὰ τὸ παιδάϱιον Σαὰλ, καὶ εἶπε
πϱὸς αὐτὸν, Πάντα ὅσα δέδωϰε τῷ Σαὰλ καὶ
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτῦ (λ) δέδωϰα τῷ υἱῷ τῆ κυ-
10 ρίε συ. Καὶ ἐϱγᾷ αὐτῷ τὴ γῆν σὺ, καὶ οἱ υἱοί
συ, καὶ οἱ δῦλοί συ, καὶ εἰσοίσεις τῷ υἱῷ τῆ κυ-
ρίε συ ἄϱτυς, καὶ ἔδε(μ)ϱτυς· καὶ Μεμφι-
βοσθὲ υἱὸς τῆ κυρίε συ (ν) φάγε διαπαντὸς
ἄϱτον ἐπὶ τὸ τϱαπέζης μὲ. καὶ τῷ Σιβᾷ ἦσ
11 πεντεκαίδεκα υἱοὶ, καὶ εἴκοσι δῦλοι. Καὶ εἶπε
Σιβὰ πϱὸς τὸ βασιλέα, Κατὰ πάντα ὅσα
ἐντέτα(ξ) ὁ κύϱιός μυ ὁ βασιλεὺς τῷ δῦλῳ
αὐτῦ, ὕτως ποιήσει ὁ δῦλός σε. καὶ Μεμφι-
βοσθὲ ἤδιεν ἐπὶ τὸ τϱαπέζης Δαυὶδ καθ-
12 ὡς εἷς τῶ (ξ)υἱῶν αὐτῦ τῦ βασιλέως. Καὶ τῷ
Μεμφιβοσθὲ υἱὸς (ο) μικϱὸς ἦν, καὶ ὄνομα αὐ-
τῷ Μιχά. καὶ πᾶσα ἡ κατοίκησις (π) τῦ οἴ-
κυ Σιβὰ δῦλοι (ϱ)τῦ Μεμφιβοσθέ. Καὶ Μεμ-
13 φιβοσθὲ (σ) κατῴκει ἐν Ἰϱυσαλὴμ, ὅτι ἐπὶ
τὸ τϱαπέζης τῦ (τ) βασιλέως αὐτὸς διαπα-
ντὸς ἤδιε, καὶ αὐτὸς ἦν χωλὸς ἀμφοτέϱοις τοῖς ποσὶν αὐτ.

MS.A. (α)ἔϛιν ὑπολελειμένῳ τῷ (β)παῖς ἦν, καὶ (γ)Εἰ σὺ εἶ Σιβά; (δ)τῷ οἴκῳ Σαὰλ (ε)Λαοδαβαί. (ζ)Λαοδάβαϱ. (η)Μεμφιβοσθαὶ (θ)εἶπεν, Ὁ δῦλός (ι)ἔϰαι μὴ σῦ διὰ (κ)Σαὰλ τῦ πατϱός συ, καὶ σὺ (λ)δέδωϰα τῷ οἴκῳ τῷ κυρίῳ συ. (μ)αὐτὸς (ν)φάγε ἄϱτυς διαπαντὸς ἐπὶ (ξ)τῶν τῦ βασιλέως. (ο) μικϱὸς, καὶ (π)αὐτῦ οἴκυ (ϱ)τῷ Μεμφιβοσθαί. (σ)καὶοικεῖ (τ) βασιλέως ἤδιεν διαπαντὸς,

Et Joab filiꝰ Saruiæ ſuper exercitũ: & Joſaphat filius ſuper commentarios: Et Sadoc filiꝰ Achitob,& (l)Achimelech filius Abiathar ſacerdotes: & Saraias ſcriba: Et Banaas filiꝰ Joadæ cũ filiavius: Et ipſe(m)Chelethi, & ipſe Pheleti: & filii David erant principes aulæ.

CAP. IX.

1 ET dixit David; Si eſt(a)adhuc ſuperſtes in domo Saul: & faciã cum eo miſericordiã propter Jonathan? Et de domo Saul erat puer, & nomẽ ei Siba: & vocant eum ad David. Et dixit ad eũ rex, Tu es Siba? Et dixit, Ego ſervꝰ tuus. Et dixit rex, Si reſ-
3 duꝰ eſt de domo Saul adhuc vir: & faciã cum eo miſericordiam Dei? Et dixit Siba ad regẽ, Adhuc eſt filiꝰ ipſi Jonathas perculſo pedes. Et dixit rex, ubi iſte? Et
4 dixit Siba ad regẽ, Ecce in domo Machir filii Amiel de ipſa Lodabar. Et miſit rex David, & ſumpſit eũ de domo Machir filii Amiel de Lodabar. Et advenit Mephiboſthe filiꝰ Jonathan filii Saul
6 ad regẽ David, & cecidit in faciẽ ſuã, & adoravit eũ. Et dixit ei David, Memphiboſthe? Et dixit, Ecce ſervꝰ tuus. Et dixit ei Da-
7 vid; Nè time as, quoniam faciens faciã tecũ miſericordiã propter Jonathan patrẽ tuũ; & reſtituã tibi omnem agrũ Saul patris patris tui: & tu manducabis panẽ ſuper menſam meam ſemper. Et
8 Memphiboſthe adoravit, & dixit; Quis ſum ſervꝰ tuꝰ, quia reſpexiſti ſuper canẽ mortuũ ſimilẽ mihi? Et vocavit rex Siba puerum Saul, & dixit ad eũ; Omnia
9 quæcunq; ſunt ipſi Saul, & (b)univerſæ domui ejus, dedi filio domini tui. Et operare ei terram,
10 tu, & filii tui, & ſervi tui: & introferes filio domini tui panes, & (c)comedet panes: & Memphiboſthe filiꝰ domini tui manducabit perpetuò panẽ ſuper menſam meam. Et Siba erant quinq; & decẽ filii, & viginti ſervi. Et di-
11 xit Siba ad regem, ſuxta omnia, quæcunq; mandavit domiꝰ meus rex ſervo ſuo, ſic faciet ſervus tuus. Et Memphiboſthe comedebat ſuper menſam regis ipſe ſemper comedebat: & ipſe erat claudus ambobus pedibus ſuis.

Targum JONATHAN.

16 וְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה מְמַנָּא עַל חֵילָא וִיהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דְּכָרָנַיָּא: וְצָדוֹק בַּר
17 אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בַּר אֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא וּשְׂרָיָה סָפְרָא: וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע מְמַנָּא עַל קַשָּׁחַיָּא
18 וְעַל קַלָּעַיָּא וּבְנֵי דָוִד רַבְרְבִין הֲווֹ:

ט

1 וַאֲמַר דָּוִד הַאִית כָּא עוֹד דִּי אִשְׁתְּאַר לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ בְּדִיל יְהוֹנָתָן:
2 וּלְבֵית שָׁאוּל עַבְרָא וּשְׁמֵיהּ צִיבָא וּקְרוֹ לֵיהּ לְוָת דָּוִד וַאֲמַר מַלְכָּא לֵיהּ הַאִת צִיבָא וַאֲמַר
3 עַבְדָּךְ: וַאֲמַר מַלְכָּא הַאִית עוֹד גַּבְרָא לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
4 צִיבָא לְמַלְכָּא עוֹד בְּרָא לְיהוֹנָתָן לָקֵי בְּתַרְתֵּין רַגְלוֹהִי: וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא הֵיכָא הוּא וַאֲמַר
5 צִיבָא לְמַלְכָּא הָא הוּא בֵּית מָכִיר בַּר עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר: וְשָׁלַח מַלְכָּא דָּוִד וּדְבָרֵיהּ מִבֵּית
6 מָכִיר בַּר עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר: וַאֲתָא מְפִיבוֹשֶׁת בַּר יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל לְוָת דָּוִד וּנְפַל עַל
7 אַפּוֹהִי וְסָנִיד וַאֲמַר דָּוִד מְפִיבוֹשֶׁת וַאֲמַר הָא עַבְדָּךְ: וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד לָא תְּרַחַל אֲרֵי מֵעְבַּד
אֶעְבֵּיד עִמָּךְ טֵיבוּ בְּדִיל יְהוֹנָתָן אֲבוּךְ וַאֲתֵיב לָךְ יַת כָּל אַחְסָנַת שָׁאוּל אֲבוּךְ וְאַתְּ תֵּיכוֹל
8 לַחְמָא עַל פָּתּוֹרִי תְּדִירָא: וְסָנִיד וַאֲמַר מָה עַבְדָּךְ אֲרֵי אִתְפְּנֵיתָא עַל גְּבַר הֲדִיוֹט דְּכוֹתִי:
9 וּקְרָא מַלְכָּא לְצִיבָא עוּלֵמָא דְשָׁאוּל וַאֲמַר לֵיהּ כָּל דַּהֲוָה לְשָׁאוּל וּלְכָל בֵּיתֵיהּ יְהַבִּית
10 לְבַר רְבוֹנָךְ: וְתִפְלַח לֵיהּ יַת אַרְעָא אַתְּ וּבְנָךְ וְעַבְדָּךְ וְתָעוֹל וְיהֵי לְבַר רְבוֹנָךְ מָזוֹן וְיִתְפַּרְנֵס
וּמְפִיבוֹשֶׁת בַּר רְבוֹנָךְ אֵכִיל תְּדִירָא לַחְמָא עַל פָּתּוֹרִי וּלְצִיבָא חַמְשַׁת עַסַר בְּנִין וְעֶסְרִין
11 עַבְדִין: וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא כְּכֹל דִּי פַקִּיד רְבוֹנִי מַלְכָּא יַת עַבְדֵּיהּ כֵּן יַעְבֵּיד עַבְדָּךְ
12 וּמְפִיבוֹשֶׁת אֵכִיל עַל פָּתּוֹרִי כְּחַד מִבְּנֵי מַלְכָּא: וְלִמְפִיבוֹשֶׁת בְּרָא וְעֵירָא וּשְׁמֵיהּ מִיכָא
וְכֹל מוֹתַב בֵּית צִיבָא עַבְדִין לִמְפִיבוֹשֶׁת: וּמְפִיבוֹשֶׁת יָתִיב בִּירוּשְׁלֵם אֲרֵי עַל פָּתּוֹרָא
13 דְמַלְכָּא תְּדִירָא הוּא אֵכִיל וְהוּא לָקֵי בְּתַרְתֵּין רַגְלוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et Joab filius Szarujah præfectꝰ erat ſuper exercitum, et Jehoſaphat filius Ahhilud præfectus ſuper monimenta. Et Szadok filiꝰ Ahhitob et Ahhimelech filius Abiathar erant ſacerdotes, et Seraja ſcriba. Et Benjahu filius Jehojadagh præpoſitus ſuper ſagittatores et ſuper funditores; et filii David magnates erant.

CAP. IX.

1 ET dixit David : Num eſt hîc adhuc qui relictus ſit in domo Saul; ut faciam cum illo benignitatem propter Jehonathan? Et in domo Saul erat ſervus, et nomen ejus Sziba, et vocarunt illũ ad David: et dixit rex illi, Num tu es Sziba? et dixit : Servꝰ tuꝰ ſum. Et dixit rex: Num eſt adhuc vir in domo Saul ut faciam cũ illo benignitatẽ ante Dñm ? et dixit Sziba regi : Adhuc eſt filiꝰ Jehonathano claudꝰ in ambobꝰ pedibꝰ ſuis. Et dixit illi rex, Ubi eſt? et dixit Sziba regi, Ecce ille eſt in domo Machir filii Ghamiel in
5 Lodebar. Et miſit rex David, et tulit illũ ex domo Machir filii Ghamiel et
6 Lodebar. Et venit Mephiboſeth filiꝰ Jehonathã filii Saul, ad David; et cecidit ſuper faciẽ ſuam, et adoravit: et dixit David ; Mephiboſeth? et dixit, Ecce
7 ſervꝰ tuꝰ. Et dixit illi David, Ne timeas; nam faciendo faciam tecũ benignitatẽ propter Jehonathan patrẽ tuũ, et reddã tibi omnem hæreditatẽ Saul patris tui; et tu comedes panẽ ſup menſam *meam*, ſemp. Et adoravit
8 et dixit, Quid eſt ſervꝰ tuꝰ, q̃ reſpexiſti ad virum idiotã qualis ſum ego ? Et
9 vocavit rex Sziba puerum Saul, et dixit illi, Omne quod fuit Sauli, et omni
10 domui ejꝰ dedi filio domini tui. Et coles illi terrã tu et filii tui, et ſervi tui, et afferes ut ſit filio domini tui victꝰ, et alatur; et Mephiboſeth filiꝰ domini tui comedet ſemp panẽ ſup menſã meã: et Sziba erant quindecim filii et
11 viginti ſervi. Et dixit Sziba ad regẽ, Secundùm omne quod juſſit dominꝰ meus rex ſervo ſuo, ſic faciet ſervꝰ tuus: et Mephiboſeth comedebat ut unꝰ
12 ex filiis regis. Et ipſi Mephiboſeth erat filius parvus, et nomen ejus Mi-
13 chah; et omnis familia domus Sziba ſervi erant Mephiboſeth. Et Mephiboſeth ſedebat in Jeruſalem, quia ſuper menſam regis jugiter ipſe comedebat, et ipſe claudicabat ambobus pedibus ſuis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Joab verò filius Suriæ præerat militiæ,& Josaphat filius Ahilud erat commemorator. Sadoc filius Ahitob Galionæus, & Abiathar filii Ahimelech,sacerdotes:Saria verò, scriba. Benaia filius Jojadaa, præpositus nobilibus & militibus : filii verò Davidis erant principes.

CAP. IX.

DIxit verò David, Estne quispiã superstes de domo Saulis,ut eum benignè tractem propter Jonathanem. Erat autem domui Saulis servus quidam nomine Siba,cui ad Davidem vocato dixit rex, Túne es Siba ? Respondit, Ego sum,servus tuus. Ait illi rex,Superestne adhuc quispiã de familia Saulis, cui benevolentiam exhibeam propter Deum?Dixit Siba regi, Supereſt Jonathanj filiꝰ mutilus pedibꝰ. Ait illi rex, Ubinam est?Respondit Siba regi, Ecce est in domo Machir filii Ghemil, de Lodbar. Misit ergò rex,& tulit eum de domo Machir filii Ghemil,è Lodbar. Cúmque venisset Mephibsath filius Jonathanis filii Saulis ad Davidem,procidit in faciem suam,& adoravit. Et ait David,Mephibsath. Qui respondit,Adest servus tuus. Dixit ad eum David, Ne timeas,quoniam benignè sum te excepturus propter Jonathanem patrem tuũ,tibique restituturus omnes agros Saulis patris tui,túque eris assiduè comedens panem super mensam meã. Qui incurvans se dixit, Quid est servus tuus, ut me respexeris?cùm ego sim velut canis mortuus. Tum accersito Siba,dixit illi rex,Quicquid attinebat ad Saulem totámque domum ipsius,do filio domini tui. Quapropter coles ei terrã *ejus*,tu,filii tui,& servi tui; inferésque filio domini tui cibũ,ut comedat? Mephibsath autem filius domini tui erit perpetuò comedens cibum super mensam meam. Porrò Siba quindecim habebat filios,& viginti servos. Ait Siba ad regem, Quicquid imperat dominus meꝰ rex servo suo,sic faciet servus tuus. Igitur Mephibsath fuit panem edens super mensa regia,ut unus ex filiis regis. (Habebat autem Mephibsath filium parvum, nomine Micha) & omnes vernaculi domûs Sibæ fuerunt servi Mephibsath. Cæterùm Mephibsath residebat in Jerusalem, eò quòd supermensa regis perpetuò comederet,quamvis mutilus esset utroque pede.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Erat autem sarissophorus ejus Joab filius Suriæ: & Josaphat filius Achilud, commemorator: Sadoc filius Achitob Galinæi, & Abithar filius Achimelech, ambo sacerdotes : Saria, scriba regis : Banaia filius Jojadaa, præpositus ingenuis atque militibus : filii verò Davidis, principes.

CAP. IX.

DIxit autem David, utinam scirem num reliquus sit quispiam de gente Saulis, ut clementiã utar in eũ propter Jonathanem.Erat autem Sauli servus quidam nomine Siba: huic ad Davidem regem accersito dixit David, Túne es Siba? Quo dicente, Ita, sum servus tuus. Ait ad eum rex, Restátne aliquis ex familia Saulis,ut clementiã utar in eum propter Deum ? Respondit Siba,Restat Jonathanis filius claudus. Ait illi rex,ubinam est? Dixit Siba regi, Est apud Machir filium Gemil, de Lud.Mittens itaque David adduxit eum: (vocabatur autem Mephibaseth, filius Jonathanis filii Saulis) Qui cùm venisset ad Davidem, corruit ante eum super faciem suam, adorans : Dixitq; David, O Mephibaseth.Respondit,Adest tibi servus tuus. Dixit,Nullus impendeat tibi metus; nam gratiã et favore te prosequar propter Jonathanem patrem tuum, & restituam tibi cuncta arva Saulis patris tui, eríque inter convivas meos semper mecum prandens. Adoravit iterum Mephibaseth, & ait, Cujus est momenti servus tuus, ut exaltaveris me qui cani quidem mortuo sum comparandus? Vocavit itaque rex Sibam, & ait illi, Quæcunque Saulis erant, totiusq; familiæ ejꝰ, jubeo sint filii domini tui. Te autẽ, filios tuos,et servos tuos, agricultores ejꝰ esse volo, proventꝰ ingerentes pro filio domini tui, quibus vescatur : verùm Mephibaseth filium domini tui, feci mihi convivam assiduè mecum prandentem super mensa mea. Siba verò quindecim habebat filios, & viginti servos. Dixit Siba regi, Quod jussit dominus meus servo suo,ita exequetur servus tuus. Factus est igitur Mephibaseth è convivis regis : (Erat autem Mephibaseth filius parvulus, nomine Micha) familia verò Sibæ, & omnes qui ad eum pertinebant, facti sunt servi Mephibaseth. Et habitabat Mephibaseth in Jerusalem in præsentia regis quia prandebat cum rege singulis diebus, licèt claudus esset.

שמואל ב: י

CAP. X. י

regnavit & : Hammon filiorum rex est mortuus & , hæc post fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ
misericordiã Faciam , David Dixitque .eo pro ejus filius Chanun
2 חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־
:misericordiã mecũ ej' pater fecit quemadmodũ , Nachas filio Chanun cum
חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי חֶסֶד
:suo patre sup suorũ servorũ manu in eum consolandũ ad David misit &
וַיִּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְּיַד עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו
principes Dixeruntque .Hammon filiorũ terrã David servi venerunt &
3 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן: וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי
tuũ patrẽ David *honorem* Num : suũ dominũ Chanun ad Hammon filiorũ
בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם הֲמְכַבֵּד דָּוִד אֶת־אָבִיךָ
investigare propter nonne ? consolatores te ad misit quia , tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַּעֲבוּר חֲקֹר אֶת
David misit, eam *evertendum ad* & , eam *perdibus peragrandum ad* & , civitatẽ
הָעִיר וּלְרַגְלָהּ וְלַהֲפֵכָהּ שָׁלַח דָּוִד אֶת
dimidiũ rasit & , David servos Chanun *cepit* Et ? te ad suos servos
4 עֲבָדָיו אֵלֶיךָ: וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי
,eos dimisit & :eorũ nates ad usq; *medio in* eorũ vestes præcidit &, eorũ barbã
זְקָנָם וַיְכָרֵת אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֲצִי עַד שְׁתוֹתֵיהֶם וַיְשַׁלְּחֵם:
viri erant quia ; eorum occursum in misit & ,David *indicaverunt* Et
5 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים
germinet usquequo , Jericho in *Sedete* , rex dixitque : valde confusi
נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד־יְצֻמַח
quòd Hammon filii viderunt Et .revertemini & , vestra barba
6 זְקַנְכֶם וְשַׁבְתֶּם: וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי
conduxerunt mercede & ,Hammon filii miserunt & : David *in fanibant*
נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־
;peditum millia viginti , Sobah Aram & , Beth-rechob Aram
אֲרַם בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי
millia duodecim Istob & , viros mille Mahachah *regem* &
וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף אִישׁ וְאִישׁ טוֹב שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף
omnem & ,Joab misit & ,David audivit Et .virorum
7 אִישׁ: וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיְשַׁלַּח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־
dispoſuerunt & , Hammon filii sunt egressi Et .robustorum exercitum
8 הַצָּבָא הַגִּבּוֹרִים: וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ
,Istob & , Rechob & , Sobah Aram & : portæ ostium ad bellum
מִלְחָמָה פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרָם צוֹבָא וּרְחוֹב וְאִישׁ־טוֹב
se *ad* esset quòd Joab vidit Et .agro in seorsum Mahachah &
9 וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה: וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה אֵלָיו
electis omnibus ex elegit & : retro à & , *facie* bus à belli facies
פְּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי
populi reſiduum Et .Aram occursum in se ordinavit & , Israel *in*
10 בְיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם: וְאֶת יֶתֶר הָעָם
filiorum occursum in se disposuit & : sui fratris Abisai manu in tradidit
נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת בְּנֵי
mihi eris & , me *pro* Aram fuerit *fortis* Si : Dixitque .Hammon
11 עַמּוֹן: וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיִיתָה לִי
salutem dandã ad *ibo* & , te *pro* fuerint *fortes* Hammon filii si & :saluté in
לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי לְהוֹשִׁיעַ
civitatibus pro & ,nostro populo pro *simus robusti* & , te Robora .sibi
12 לָךְ: חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי
accesſit Et .suis oculis in bonum faciat DOMINUS & : nostri Dei
13 אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו: וַיִּגַּשׁ
fugerunt & : Aram *in* prælium ad secum qui populus & , Joab
יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם וַיָּנֻסוּ
.ejus *facie* bus à
מִפָּנָיו:

Versio VULG. LAT.

CAP. X.

1 FActum est autem post hæc, ut moreretur rex filiorũ Ammon, & regnavit Hanon filiꝰ
2 ejus pro eo. Dixitq; David; Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater ejus mecum misericordiam. Misit ergò David, consolans eũ per servos suos sup patris interitu. Cùm autem
3 venissent servi David in terram filiorum Ammon, Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon dominũ suũ; Putas quòd propter honorẽ patris tui miserit David ad te consolatores? & non ideò ut investigaret, & exploraret civitatem, & everteret eam, misit David servos suos ad te?
4 Tulit itaq; Hanon servos David, rasitque dimidiã partem barbæ eorum, & præscidit vestes eorum medias usque ad nates, & dimisit eos. Quod
5 cùm nuntiatum esset David, misit in occursum eorum: erant enim viri confusi turpiter valdé: & mandavit eis David; Manete in Jericho, donec crescat barba vestra, &
6 tunc revertimini. Videntes autem filii Ammon quòd injuriam fecissent David, miserunt, & conduxerunt mercede Syrum Rohob, & Syrum Soba, viginti millia peditum, & à rege Maacha mille viros, & ab Istob duodecim millia virorum. Quod cùm audisset
7 David, misit Joab & omnem
8 exercitum bellatorum. Egressi sunt ergò filii Ammon, & direxerunt aciem ante ipsum introitum portæ: Syrus autẽ Soba, & Rohob, & Istob, & Maacha, seorsum erant in
9 campo. Videns igitur Joab ꝙ præparatum esset adversùm se prælium, & ex adverso & post tergum, elegit ex omnibus electis Israel, et instruxit aciem
10 contra Syrum: Reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo, qui direxit aciem adversùs filios Ammon. Et ait Joab; Si prævaluerint adversùm me Syri, eris
11 mihi in adjutorium: si autem filii Ammon prævaluerint adversùm te, auxiliabor tibi.
12 Esto vir fortis, et pugnemus pro populo nostro, et civitate Dei nostri: Dominus autem
13 faciat quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque Joab, et populus qui erat cum eo, certamen contra Syros: qui statim fugerunt à facie ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ι'. CAP. X.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανε βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμών, καὶ ἐβασίλευσεν (a) Ἀνων υἱὸς αὐτῶ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ,
2 ποιήσω ἔλεος μετ' Ἀννὼν υἱοῦ Ναάς, ὃν τρόπον ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ παρακαλέσαι αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ παρεγένοντο οἱ παῖδες Δαυὶδ εἰς τὴν
3 γῆν υἱῶν Ἀμμών. Καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν Ἀμμὼν πρὸς (β) Ἀννὼν τὸν κύριον αὐτῶν, Μὴ παρὰ τὸ δοξάζειν Δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου, ὅτι ἀπέστειλε σοι παρακαλοῦντας; (γ) οὐχ ὅπως ἐρευνήσωσι τὴν πόλιν καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτὴν καὶ καταστρέψαι αὐτὴν ἀπέστειλε Δαυὶδ τοὺς
4 παῖδας αὐτοῦ πρὸς σέ; Καὶ ἔλαβεν (δ) Ἀνὼν τοὺς παῖδας Δαυὶδ, καὶ ἐξύρησε τοὺς πώγωνας αὐτῶν, καὶ ἀπέκοψε τοὺς μανδύας αὐτῶν ἐν τῷ ἡμίσει ἕως τῶν ἰσχίων αὐτῶν,
5 καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς. Καὶ (ε) ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς (ζ) ἀπαντὴν αὐτῶν, ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἠτιμασμένοι ζφόδρα. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Καθίσατε ἐν Ἰερειχὼ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν, καὶ ὀνειφάσθε. Καὶ (η) ὅτε εἶδον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ὅτι κατῃσχύνθησαν ὁ (θ) λαὸς Δαυὶδ· καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ ἐμισθώσαντο τὴν (ι)
6 Συρίαν Βαιθρεχὰμ, καὶ τὴν Συρίαν Σωβὰ, καὶ Ῥοὼβ, ὄντες χιλιάδας πεζῶν, καὶ τὸν βασιλέα (κ) Ἀμαλὴκ χιλίους ἄνδρας, καὶ (λ) Ἰσὼβ
7 δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν. Καὶ ἤκουσε Δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλε τὸν Ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοὺς δυνατούς. Καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο πόλεμον παρὰ τὴν θύ-
8 ραν τῆς πύλης, Συρία Σουβὰ καὶ (λ) Ῥοὼβ καὶ (μ) Ἀμαλὴκ μόνοι ἐν ἀγρῷ. Καὶ εἶδεν Ἰωὰβ ὅτι ἐγένετο πρὸς αὐτὸ ἀντιπρόσωπον τοῦ πολέμου ἐν τῷ (ν) πρόσωπον ἐξεναντίας καὶ ὀπισθεν, καὶ (ξ) ἐπελέξατο ἐκ πάντων τῶν νεανιῶν Ἰσραὴλ, καὶ παρετάξαντο ἐξ ἐναντίας Συρίας.
9 Καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν ἐν χειρὶ (ο) Ἀβεσὰε τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ παρετάξαντο ἐξεναντίας υἱῶν Ἀμμών. Καὶ εἶπεν,
10 Ἐὰν κραταιωθῇ Συρία ὑπὲρ ἐμὲ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς (π) σωτηρίαν· καὶ (π) ἐὰν κραταιωθῶσιν υἱοὶ Ἀμμὼν ὑπὲρ σὲ, καὶ βοηθήσω σοι
11 σωσαί σε. Ἀνδρίζου καὶ κραταιωθῶμεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ περὶ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κύριος ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν
12 ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Καὶ προσῆλθεν Ἰωὰβ καὶ ὁ λαὸς (ρ) αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον πρὸς Συρίαν, καὶ (σ) ἔφυγαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

MS. A. (a) * Ἀὼν (β) Ἀνὼν (γ) ὡς ἵνα ἐρευνήσωσιν (δ) Ἀνὼν
(ε) ἀνήγγειλαν (ζ) ἀπάντησιν αὐτῶν, (η) ἴδων (θ) λαὸς ὁ Δαυὶδ
(ι) Συρίαν, καὶ Ῥοὼβ, καὶ τὴν Συρίαν Σουβὰ, ὄντων (κ) Μαχὰ
χιλίους (λ) Ῥοὼβ (μ) Μαχὰ μόνοι (ν) πρόσωπον καὶ ὀπ ? (ξ)
ἐπέλεξεν ἐκ πάντων νεανιῶν (ο) Ἀβισαὶ (π) ἐὰν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν κραταιωθῶσιν ὑπὲρ (ρ) αὐτοῦ εἰς (σ) ἔφυγαν ἀπὸ προσώπου αὐτ Συρία. Καὶ

CAP. X.

1 ET factum est post hæc, & mortuus est rex filiorum Ammon, & regnavit pro eo Anon filius ejus. Et dixit David, Faciam misericordiam cum Anon filio Naas; quemadmodùm fecit pater ejus mecum misericordiam. Et misit David ad consolandum eum in manu servorum suorum de patre ejus. Et
2 advenerunt pueri David in terram filiorum Ammon. Et dixerunt principes filiorum Ammon
3 ad Anon dominum suum; (a) Nunquid eò quòd David glorificet patrem tuum coram te, (b) quia misit tibi consolatores? Sed (c) nónne ut scrutentur civitatem, & speculentur eam, & ad (d) considerandam eam misit David pueros suos ad te? Et cepit
4 Anon pueros David, et rasit barbas (e) eorum, & præcidit mantella eorum in dimidio usque ad nates eorum: & dimisit eos. Et
5 annuntiaverunt David de viris, & misit in obviam eorum, quoniam erant viri inhonorati valdé. Et dixit rex; Sedete in Hiericho, quoadusq; pullulent barbæ vestræ, & revertemini. Et
6 viderunt filii Ammon, quia ignominiâ affecti sunt populus David. Et miserunt filii Ammon, & mercede conduxerunt (f) Syriam Bethraam, & Syriam Suba, & Rhoob, viginti millia peditum, & regem (g) Amalec mille viros, & Istob duodecim
7 millia virorum. Et audivit David, & misit Joab, & omnem
8 virtutem, (h) ipsos potentes. Et exierunt filii Ammon, & instruxerunt bellum apud (i) ostium portæ, (k) Syria Suba, & Rhoob, & Istob, & (l) Amalec soli in agro. Et vidit Joab, quia
9 erat ad se contraria facies prælii (m) à loco ad faciem, et adverso et à tergo: & elegit ex omnibus adolescentibus Israel, & instruxerunt aciem ex adverso Syriæ. Et residuum populi dedit in
10 manu Abessa fratris sui: & instruxerunt aciem ex adverso filiorum Ammon. Et (n) dixit, Si invaluerint Syria super me; & eritis mihi in salutem: & si invaluerint filii Ammon super te; & erimus ad salvandũ te. Vir
11 ister age: & invalescamus pro populo nostro, & pro civitatibus Dei nostri: & Dominus faciat quod bonum in oculis suis. Et
12 advenit Joab, & populus qui cum eo in prælium contra Syros: & fugerunt à facie ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וְהָוָה בָּתַר כֵּן וּמִית מַלְכָּא דִּבְנֵי עַמּוֹן וּמְלַךְ חָנוּן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי: וַאֲמַר דָּוִד אֶעְבֵּיד
2 טִיבוּ עִם חָנוּן בַּר נָחָשׁ כְּמָא דַּעֲבַד אֲבוּהִי עִמִּי טִיבוּ וְשָׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוּתֵיהּ בִּידָא דְעַבְדּוֹהִי
3 לְוָת אֲבוּהִי וַאֲתוֹ עַבְדֵי דָוִד לְאַרְעָא דִּבְנֵי עַמּוֹן: וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי בְנֵי עַמּוֹן לְחָנוּן רִבּוֹנֵיהּוֹן
הַמְסַבַּר דָּוִד יָת אֲבוּךְ בְּעֵינָךְ אֲרֵי שְׁלַח לָךְ מְנַחֲמִין הֲלָא בְּדִיל לְמֶחְקַר יָת קִרְתָּא
4 וּלְאַלָּלוּתָהּ וּלְבַדָּקָהּ שְׁלַח דָּוִד יָת עַבְדּוֹהִי לְוָתָךְ: וּנְסִיב חָנוּן יָת עַבְדֵי דָוִד וּגְרַע יָת פַּלְגוּת
5 דְּקְנֵיהוֹן וּפְסִיק יָת לְבוּשֵׁיהוֹן עַד פַּלְגֵיהוֹן עַד אַתַר בֵּית מְהֵתְהוֹן וְשַׁלְּחִנּוּן: וְחַוִּיאוּ לְדָוִד
וּשְׁלַח לְקַדְמוּתְהוֹן אֲרֵי הֲווֹ נְבִרְיָא מְחַפְּלִין לַחֲדָא וַאֲמַר מַלְכָּא תִּבְּוּ בִּירִיחוֹ עַד דְּיִצְמַח
6 דְּקְנֵיכוֹן וּתְתוּבוּן: וַחֲזוֹ בְּנֵי עַמּוֹן אֲרֵי אִתְנְבִרִיאוּ בְּדָוִד וּשְׁלַחוּ בְּנֵי עַמּוֹן וְאַגְרוּ יָת אֲרַם בֵּית
רְחוֹב וְיָת אֲרַם צוֹבָא עֶשְׂרִין אַלְפִין גֻּבְרִין רַגְלֵי וְיָת מַלְכָּא מַעֲכָה אֶלֶף גֻּבְרִין וְאִישׁ טוֹב תְּרֵין
7 עָסָר אַלְפִין גֻּבְרִין: וְשָׁמַע דָּוִד וּשְׁלַח יָת יוֹאָב וְיָת כָּל חֵילָא דְגִבָּרַיָּא: וּנְפָקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וְסַדְּרוּ
קְרָבָא בְּמַעֲלָנָא דְתַרְעָא וַאֲרָם צוֹבָא וּרְחוֹב וְאִישׁ טוֹב וּמַעֲכָה בְּלַחוֹדֵיהוֹן בְּחַקְלָא:
9 וְחָזָא יוֹאָב אֲרֵי תַּקִּיפוּ עֲלוֹהִי עִבְדֵי קְרָבָא מֵאֲפּוֹהִי וּמֵאֲחוֹרוֹהִי וּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל
10 וְסַדַּר לְקַדְמוּת אֱנָשׁ אֲרָם: וְיָת שְׁאָר עַמָּא יְהַב בִּיד אֲבִישַׁי אֲחוּהִי וְסַדַּר לְקַדְמוּת בְּנֵי
11 עַמּוֹן: וַאֲמַר אִם תֵּתְקַף אֱנָשׁ אֲרָם מִנִּי וִיהֵי לִי לְפָרִיק וְאִם בְּנֵי עַמּוֹן יִתְקְפוּן מִנָּךְ וְאֵהֵךְ
12 לְסַפָּרֵק לָךְ: תְּקַף וְנִתְקַף עַל עַמָּנָא וְעַל קִרְוֵי אֱלָהָנָא וְיֵי יַעְבֵּיד דְּיִתְקַן קֳדָמוֹהִי: וְקָרִיב
13 יוֹאָב וְעַמָּא דִּי עִמֵּיהּ לַאֲנָתָא קְרָבָא בַּאֲנָשׁ אֲרָם וְאִתְבְּרִיו מִן קֳדָמוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. X.

ET fuit post hoc, et mortuus est rex filiorũ Ghamon, et regnavit Hhanun 1
filius ejus pro eo. Et dixit David, Faciam benignitatem cum Hhanun filio 2
Nahhas, sicut fecit pater ejus mecum benignitaté: et misit David ad consolandum illum in manu servorũ suorũ super patre suo; et venerunt servi
David in terram filiorũ Ghamon. Et dixerunt magnates filiorum Ghamon 3
ad Hhanun principem suum, Num magnifict David patrem tuum in oculis tuis, quòd misit tibi consolatores? nónne ut scrutaretur civitatem, &
ut exploraret eam, et ut observaret eam, misit David servos suos ad te? Et 4
accepit Hhanun servos David, et abscidit dimidiũ barbæ eorum, et præcidit vestes illorum usque ad dimidiũ earũ, usq; ad locum domus confusionis illorum, et dimisit illos. Et indicarunt Davidi; et misit in occursum illo- 5
rum, quia fuerant viri confusi nimis: et dixit rex, Sedete in Hiericho quousque pullulet barba vestra, et redibitis. Et viderunt filii Ghamon, quòd 6
incitati essent in David, et miserunt filii Ghamon, et conduxerunt Aram
domus Rehhob, et Aram Szobah viginti millia virorum peditũ, et regem 7
Maghachah mille viros, et Aistob duodecim millia virorũ. Et audivit
David, et misit Joab, et omnẽ exercitum robustorum. Et prodierunt filii 8
Ghamon et ordinaverunt bellũ in introitu portæ, et Aram Szobah, &
Rehhob, et Aistob, et Maghachah seorsum in agro. Et vidit Joab quòd in- 9
valuerunt super se belligerantes à facie sua, et à posteriori suo, et delegit
ex omnibus delectis Israel, et ordinavit in occursum virorum Aram. Et
reliquum populi dedit in manu Abissai fratris sui, et ordinavit in occursũ 10
filiorum Ghamon. Et dixit, Si prævaluerit *vir* Aram in me, et eritis mihi
in liberationem; et si filii Ghamon prævaluerint in te, et ibo ad liberandũ
te. Invalesce, et invalescamus pro populo nostro, et pro urbibus Dei no- 11
stri; et Dominus faciet quòd statutum ante se. Et accessit Joab, et popu- 12
lus qui cum ipso, ad ineundum bellum cum viris Aram, et verterunt terga
ab-ante illum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܥܣܪ *

1 ܘܗܘܐ ܒܬܪ ܗܕܐ ܡܝܬ ܢܚܫ ܡܠܟܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܡܠܟ ܒܪܗ ܬܚܬܘܗܝ׃
2 ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܐܥܒܕ ܚܤܕ ܥܡ ܢܚܫ ܐܒܘܗܝ ܗܘ ܥܒܕ ܠܝ ܚܤܕ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ׃ ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ
ܒܝܕ ܥܒܕܘܗܝ ܠܡܒܥܐ ܠܗ ܥܠ ܐܒܘܗܝ ׃ ܘܐܬܘ ܥܒܕܐ ܕܕܘܝܕ ܠܐܪܥܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ׃
3 ܐܡܪܘ ܪܒܪܒܢܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܠܚܢܘܢ ܪܒܗܘܢ ܗܠ ܡܤܒܪ ܐܢܬ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܡܒܥܝܢ
ܩܕܡ ܥܝܢܝܟ ܡܛܠ ܕܐܬܘ ܠܘܬܟ ܥܒܕܘܗܝ ܠܡܒܥܐ ܠܟ ܘܠܡܬܪ ܘܠܡܗܦܟ ܐܬܪܐ ׃
4 ܘܢܣܒ ܚܢܘܢ ܠܥܒܕܐ ܕܕܘܝܕ ܘܓܠܚ ܢܨܦ ܕܣܬܪ ܒܣܡܪܗܘܢ ܘܩܨܥ ܠܒܘܫܬܗܘܢ
ܥܕ ܐܝܟܐ ܕܬܚܘܡ ܐܝܟ ܕܐܬܘ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܬܬܒ ܒܝܪܝܚܘ ܥܕ ܕܢܢܒܬ ܘܗܝܕܝܢ
5 ܬܬܐ ׃ ܘܐܡܪܘ ܠܕܘܝܕ ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܩܒܠ ܓܒܪܐ ܐܠܝܢ ܐܬܒܗܬܘ ܒܝܕ ܓܒܪ ܕܐܬܘ
ܠܩܒܠ ܓܒܪ ܐܠܝܢ ׃ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܠܗ ܬܬܒܘ ܒܝܪܝܚܘ ܥܕ ܕܢܢܒܬ ܘܗܝܕܝܢ ܬܬܘܢ ׃
6 ܘܐܝܬ ܕܚܙܘ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܕܐܫܬܥܝ ܐܢܘܢ ܒܕܘܝܕ ܫܕܪܘ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܐܓܪܘ ܠܗܘܢ
ܐܪܡܝ ܐܪܡ ܢܗܪܝܢ ܘܐܪܡ ܡܥܟܐ ܘܐܪܡ ܛܘܒ ܐܠܦ ܓܒܪ ׃ ܘܡܢ ܡܠܟ ܡܥܟܐ ܐܠܦ
ܓܒܪ ܘܡܢ ܐܝܫ ܛܘܒ ܬܪܬܥܤܪ ܐܠܦ ܓܒܪ ׃
7 ܘܫܡܥ ܕܘܝܕ ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܝܘܐܒ ܘܟܠ ܓܝܫ ܓܒܪܐ ׃ ܘܐܦܩܘ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܥܪܟܘ
ܩܪܒܐ ܥܡ ܦܬܚ ܕܪܥܝܐ ׃ ܘܡܠܟܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܒܠܚܘܕ ܐܦ ܗܘ ܒܚܩܠ ׃
8 ܘܚܙܐ ܝܘܐܒ ܕܩܪܒܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܩܕܡ ܘܡܢ ܐܚܪ ܘܒܚܪ ܡܢ ܟܠ ܓܒܪܐ
ܕܒܚܘܪ ܘܫܕܪ ܠܩܒܠ ܐܪܡܝܐ ׃ ܘܠܫܪ ܥܡܐ ܕܫܪ ܒܝܕ ܐܒܝ ܘܫܕܪ ܠܩܒܠ ܒܢܝ
9 ܥܡܘܢ ׃ ܘܐܡܪ ܐܢ ܐܪܡ ܢܗܪܝܢ ܢܬܚܙܩ ܠܝ ܗܘ ܬܗܘܐ ܠܝ ܠܫܘܙܒܐ ܘܐܢ ܒܢܝ
ܥܡܘܢ ܢܬܚܙܩ ܠܟ ܗܘ ܬܗܘܐ ܠܦܘܪܩܢ ׃ ܚܕ ܒܓܒܪ ܘܥܒܕ ܠܩܒܠ ܐܪܡ ܢܗܪܝܢ
10 ܘܚܕ ܒܐܒܝ ܘܥܒܕ ܠܩܒܠ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ׃ ܘܫܪ ܥܡܐ ܕܫܪ ܒܝܕ ܐܒܝ ܘܫܕܪ ܠܩܒܠ
ܒܢܝ ܥܡܘܢ ׃ ܘܐܡܪ ܐܢ ܐܪܡ ܢܗܪܝܢ ܢܬܚܙܩ ܠܟ ܗܘ ܬܗܘܐ ܠܝ ܠܦܘܪܩܢ ׃
11 ܘܐܢ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܬܚܙܩ ܠܟ ܗܘ ܬܗܘܐ ܠܫܘܙܒܐ ׃ ܬܬܚܙܩ ܘܢܬܚܙܩ ܒܥܡܐ
ܕܐܠܗܝܢ ܘܐܝܬ ܛܒ ܕܡܪܝ ܥܒܕ ܢܥܒܕ ׃
12 ܘܩܪܒ ܝܘܐܒ ܘܥܡܐ ܕܥܡܗ ܠܩܪܒ ܠܡܠܚܡ ܥܡ ܐܪܡ ܘܗܢܘܢ ܐܬܪܥܝܘ ܩܕܡܘܗܝ ׃
13 ܘܒܢܝ ܥܡܘܢ ܚܙܘ ܕܐܬܪܥܝ ܐܪܡ ܘܗܢܘܢ ܐܬܪܥܝ ܩܕܡ ܐܒܝ ܘܥܒܕ ܠܩܒܠ ܒܢܝ
ܥܡܘܢ ׃ ܘܗܢܘܢ ܐܬܪܥܝ ܩܕܡ ܐܚܝ ܘܥܒܕ ܠܩܒܠ ܐܪܡ ׃

CAP. X.

1 POsthæc mortuo rege filiorum Ammon, regnavit post eum Hanon filius ejus. Quapro-
2 pter dixit David, Utar benevolentiâ erga Hanonem filium Nahas, quemadmodum usus est
pater ejus erga me benevolentiâ: & misit David consolatum eum per servos suos de patre
ipsius. Sed cùm perveniſſent servi Davidis ad
3 terram filiorum Ammon, Dixerunt principes filiorũ Ammon ad Hanonem dominum suũ, Magno *nimirum* honore afficiebat David patrem tuum in oculis tuis, ut miserit ad te consolatores: nonne ad explorandam & perscrutandam civitatem, eámque destruendam misit ad te David servos suos? Quarè accipiens
4 Hanon servos Davidis, rasit mediam partem barbarum eorum, perfoditque tunicas eorum sagittis usque ad nates eorum, & amandavit
5 eos. Quod cùm renuntiâssent Davidi, misit obviàm eis (erant enim viri illi summo rubore suffusi) dixitque eis rex, Manete in Jericho, donec repullulent barbæ vestræ, ac tunc venietis. Videntes itaque Ammonitæ læsum à
6 se Davidem, miserunt Ammonitæ, & mercede conduxerunt ab Edom filio Rehob & ab Edom filio Sobæ viginti millia peditum. & à rege Maachæ mille viros, & *a rege* Asitobi duodecim millia peditum. Quod cùm audiſ-
7 set David, misit Joabum totúmque exercitum robustissimorum. Egressi verò Ammonitæ
8 prælium disposuerunt in aditu portæ Edom filii Rehob, & Edom filii Sobæ: Asitobæi autem, & Maachitæ *fuerunt* seorsim in agro. Quamobrem videns Joab prælio se obsessum à fronte & à tergo, delegit ex omnibus lectiſsimis Israelis, & instruxit *aciem* adversùs Edom: Reliquum verò populum commisit
10 Abisaio fratri suo, qui instruxit *eos* adversùs
11 Ammonitas: Dixitque Abisaio fratri suo, Si prævaluerint mihi Edomæi, sis mihi adjutor: sin Ammonitæ tibi prævaluerint, adero tibi
12 opem laturus. Cæterùm forti sim⁹ animo, & pugnemus pro populo nostro & pro civitatibus Dei nostri: Dñs autem faciet quod bonũ
13 sibi videbitur. Tum accedente Joabo & populo qui erat cum eo, ut manũ cum Edomæis consereret, fugerunt illi à conspectu ipsius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الْعَاشِرُ *

1 * فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ توفي مَلِكُ بَنِي عَمُّونَ * وَمَلَكَ ابْنُهُ مِنْ
2 بَعْدِهِ * فَقَالَ دَاوُدُ * اَصْنَعُ مَعْرُوفًا بِحَنُونَ ابْنِ مَلِكِ بَنِي عَمُّونَ كَمَا صَنَعَ اَبُوهُ مَعَ اَبِي * فَاَرْسَلَ اِلَيْهِ
دَاوُدُ رُسُلًا لِيُعَزِّيَهُ فِي اَبِيهِ * فَجَاءَ عَبِيدُ دَاوُدَ اِلَى اَرْضِ بَنِي عَمُّونَ * فَقَالَ قوادُ بَنِي عَمُّونَ لِحَنُونَ
3 سَيِّدِهِمْ * كَيْفَ صَارَ دَاوُدُ مُكْرِمًا لِاَبِيكَ * يَظْهَرُ لَكَ اَنَّهُ كَانَ مُكْرِمًا حَيْثُ اَرْسَلَ اِلَيْكَ بِالْعَزَاءِ * لَا *
وَاِنَّمَا دَاوُدُ اَحَبَّ اَنْ يَجُسَّ اَرْضَنَا * وَيَعْرِفَ حَالَ مَدِينَتِنَا * وَاِنَّمَا اَرْسَلَ عَبِيدَهُ اِلَيْكَ لِهٰذَا * فَاَخَذَ حَنُونُ
4 عَبِيدَ دَاوُدَ * حَلَقَ نِصْفَ لِحَاهُمْ * وَعَرَّ فِي اَفْخَاذِهِمْ نِسَابًا اِلَى سَرَاوِيلِهِمْ * وَرَدَّهُمْ * اِلَى دَاوُدَ * وَاَخْبَرُوا
5 دَاوُدَ بِمَا صَنَعَ حَنُونُ فَاَرْسَلَ اِلَيْهِمْ * وَبَقِيَ الْقَوْمُ مُسْتَكِنِّينَ لَا يَقْدِرُوا اَنْ يَدْخُلُوا الْمَدِينَةَ * وَاَرْسَلَ
اِلَيْهِمْ دَاوُدُ وَقَالَ لَهُمْ * اُجْلِسُوا فِي اَرِيحَا حَتَّى تَنْبُتَ لِحَاكُمْ * ثُمَّ تَدْخُلُونَ اِلَيْنَا * فَلَمَّا رَاَى بَنُو
6 عَمُّونَ اَنَّهُمْ قَدْ اَسَاؤُا اِلَى دَاوُدَ * فَاَرْسَلَ بَنُو عَمُّونَ وَاسْتَاْجَرُوا بِاَدُومَ بْنِ رَاحُوبَ وَاَدُومَ بْنِ صُوبَا *
وَاَجْدَهُمْ بِعِشْرِينَ اَلْفَ فَارِسٍ * وَاَجْدَهُمْ مَلِكُ مَعَكَا بِاَلْفِ فَارِسٍ * وَاَجْدَهُمْ مَلِكُ اَصْطُوبَ بِاثْنَيْ
7 عَشَرَ اَلْفَ رَجُلٍ * فَبَلَغَ دَاوُدَ * فَاَرْسَلَ يُوَابَ وَجَمِيعَ الرِّجَالِ الْاَبْطَالِ مَعَهُ * وَخَرَجَ بَنُو عَمُّونَ وَاصْطَفُّوا
8 فِي مَدْخَلِ اَدُومَ بْنِ رَاحُوبَ وَاَدُومَ بْنِ صُوبَا لِلْحَرْبِ * فَلَمَّا اَصْحَابُ مَلِكِ مَعَكَا وَاَصْطُوبَ فَاصْطَفُّوا لِلْحَرْبِ
عَلَى حِدَةٍ * فَلَمَّا رَاَى يُوَابُ اَنَّهُ قَدِ اصْطَفَّ عَلَيْهِ الْاَجْنَادُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ * انْتَخَبَ مِنْ
9 جَمِيعِ الْاَبْطَالِ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ قَوْمًا * فَصَيَّرَهُمْ مِنْ خَلْفِهِ * وَاَمَرَهُمْ اَنْ يَصْطَفُّوا بِخَيَّالِ اَدُومَ * وَاَمَّا
10 بَقِيَّةُ الْاَجْنَادِ فَدَفَعَهُمْ اِلَى اَبْنَاءِ اَخِيهِ * وَاَمَرَ اَنْ يُحَارِبَ بَنِي عَمُّونَ * وَقَالَ لَهُ يُوَابُ اَخُوهُ * اِنْ رَاَيْتَ
11 اَنَّ اَدُومَ قَدْ قَوِيَ عَلَيَّ فَاَعِنِّي * وَاِنْ قَوِيَ عَلَيْكَ بَنُو عَمُّونَ اَعِنْكَ * وَتَقَوَّ وَتَصْطَفَّ لِلْحَرْبِ
12 وَنُجَاهِدْ مِنْ اَجْلِ سَعْبِنَا * وَمِنْ اَجْلِ قُرَى الْاِلٰهِنَا * وَالرَّبُّ يَصْنَعُ بِنَا مَا اَحَبَّ * وَدَنَا يُوَابُ وَالشَّعْبُ
13 الَّذِينَ مَعَهُ اِلَى اٰلِ اَدُومَ لِيُحَارِبُوهُمْ * فَانْهَزَمُوا مِنْ قُدَّامِهِ *

CAP. X.

1 HIs igitur exactis mortuus est rex filiorũ Ammon, regnavitq; post eũ filius ejus.
2 Atq; David, Beneficentiâ prosequar Hanonem filium regis Ammonitarum, quemadmodũ pater ejus prosecutus est patrem meum. Misit itaque David legatos ad eum ut consolaretur eũ de patre ipsius: quapropter venientib⁹ servis Davidis ad regionẽ
3 filiorum Ammon, Dixerunt duces Ammonitarũ ad Hanonem dominũ suũ, Quanto honore prosequitur David patrem tuum! Videturne tibi quòd eum adeo honoraverit, ut mitteret ad te consolationis gratiâ? nequaquã, imò verò David explorare cupit regionem nostrã, & scire statum urbis nostræ: & proculdub ò hujus rei gratiâ misit servos suos ad te. Quapropter acceptis
4 Hanon servis Davidis, abrasit dimidiam partem barbarũ eorũ, & infixis in tunicas eorũ sagittis usque ad femoralia eorum, remisit illos ad Davidem. Cumque nuntiâssent Davidi quod egerat Hanon,
5 misit ad eos (verecundi enim manserant homines illi, nec poterant urbem ingredi) misit inquam, ad eos David, dixitque eis, Manete in Jericho, donec repullulent barbæ vestræ, tum ingrediemini ad nos. Cùm
6 autẽ vidissent Ammonitæ se offendisse apud Davidem, miserunt Ammonitæ & poposcerunt opem ab Edom filio Rehob et Edõ filio Sobæ, qui suppeditavit eis viginti millia equitũ, suppeditavit quoq; eis rex Maachæ mille equites, et rex Asitob suppeditavit eis duodecim millia peditum.
7 Quibus ad Davidem perlatis, misit Joabum omnesq; robustissimos viros cum eo.
8 Prodeuntes igitur Ammonitæ composuerunt se ad pugnam in ostiis Edom filii Rehob et Edom filii Sobæ; milites autẽ regis Maachæ & Asitob instruxerunt aciem seorsim. Cumq; vidisset Joab instructas contra se copias à fronte & à tergo, selegit
9 ex omnibus robustissimis filiorum Israel quosdam, & collocavit eos à tergo suo, præcepitque eis ut se se disponerent ex adverso Edom. Reliquos verò milites tradi-
10 dit Abisaio fratri suo, mandavitque eis ut pugnarent adversùs Ammonitas. Dixit etiam illi Joab frater ejus; Si videris Edom
11 me validiorẽ, adjuva me: vicissim, si validiores te fuerint Ammonitæ, adjuvabo te.
12 Confortemur autẽ, disponam⁹ nos ad prælium, & pugnemus pro populo nostro & pro civitatibus Dei nostri: cæterùm Dominus
13 faciat nobis quod libuerit. Tum accedente Joab & populo qui erat cum eo, ad Edomæos, ut bellum gereret cum eis, fugæ se dederunt à conspectu ipsius.

שמואל ב: יא

,Abisai faciebus à fugerunt &,Aram fugeret quòd viderunt Hammon filii Et
14 ובני עמון ראו כי־נס ארם וינסו מפני אבישי
,Hanimon filiis desuper Joab est reversúsque : civitatem sunt ingressi &
ויבאו העיר וישב יואב מעל בני עמון
,Israel facies ad esset cæsus quòd Aram vidit Et .Jerusalaim venit &
15 ויבא ירושלם: וירא ארם כי נגף לפני ישראל
,Arani eduxit & ,Hadarheser misit Et .pariter sunt congregati &
16 ויאספו יחד: וישלח הדרעזר ויצא את־ארם
exercitus princeps Sobach & : Chelam venerunt & ,fluminis transitu à qui
אשר מעבר הנהר ויבאו חילם ושובך שר־צבא
omnem collegit & ,David est nunciatum Et .eorũ facies ad Hadarheser
הדרעזר לפניהם: ויגד לדוד ויאסף את־כל־
se ordinaverunt & : Chelam ad venit & ,Jarden transivitque ,Israelem
ישראל ויעבר את־הירדן ויבא חלאמה ויערכו
Aram fugit Et .eo cum pugnaverunt & ,David occursum in Aram
17 ארם לקראת דוד וילחמו עמו: וינס ארם
,currus septingentos Aram de David interfecit & ,Israel faciebus à
18 מפני ישראל וידרג דוד מארם שבע מאות רכב
ej' exercitus principem Sobach & : equitum millia quadraginta &
וארבעים אלף פרשים ואת שובך שר־צבאו
servi reges omnes viderunt Et .ibi est mortuus & ,percussit
19 הכה וימת שם: ויראו כל־המלכים עבדי
cum fecerunt pacem & ,Israel facies ad essent cæsi quòd Hadarheser
הדרעזר כי נגפו לפני ישראל וישלמו את־
ultrà servandum ad Aram timueruntque ; eis servierunt & ,Israel
ישראל ויעבדום וירא ארם להושיע עוד את־
.Hammon filios
בני עמון:

CAP. XI. יא

David misit & ,reges egredi tempus ad ,anni reversione in fuit Et
1 ויהי לתשובת השנה לעת צאת המלאכים וישלח דוד
corruperunt & ,Israel omnem & ,eo cum suos servos & ,Joab
את־יואב ואת־עבדיו עמו ואת־כל־ישראל וישחתו
manens David & : Rabbah super coarctaverunt & ,Hammon filios
את־בני עמון ויצרו על־רבה ודוד ישב
David surrexit & ,vesperæ tempus ad fuit Et .Jerusalaim in
בירושלם: ויהי ׀ לעת הערב ויקם דוד
vidit & ,regis domus tectum super deambulabat & ,suo cubili desuper
2 מעל משכבו ויתהלך על־גג בית־המלך וירא
.valde aspectu bona mulier & : tecto desuper se lavantem mulierem
אשה רחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד:
Bath- ista Nonne : dixit &:mulierem ad requisivit &,David Misitque
3 וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר הלוא־זאת בת־
David misit Et ? Chittæi Urijah uxor ,Eliam filia Sebah
שבע בת־אליעם אשת אוריה החתי: וישלח דוד
ipsa & ,ea cum cubuit & ,eum ad est ingressa & : eam cepit & ,legatos
4 מלאכים ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא
concepit Et .suam domum in est reversa & ,sua immunditia ab se sanctificans
מתקדשת מטמאתה ותשב אל־ביתה: ותהר
misit Et .ego Prægnans : dixit & ,Davidi indicavit & ,misit & ,mulier
5 האשה ותשלח ותגד לדוד ותאמר הרה אנכי: וישלח
misit & : Chittæum Urijah me ad Mitte : Joab ad David
דוד אל־יואב שלח אלי את־אוריה החתי וישלח
: eum ad Urijah venit Et .David ad Urijah Joab
6 יואב את־אוריה אל־דוד: ויבא אוריה אליו
pacem ad & ,populi pacem ad & ,Joab pacem ad David interrogavit &
וישאל דוד לשלום יואב ולשלום העם ולשלום
.belli
המלחמה:

Versio VULG. LAT.

14 Filii autem Ammon videntes quia fugissent Syri, fugerunt & ipsi à facie Abisai, & ingressi sunt civitatem : reversúsque est Joab à filiis Ammon, & venit Jerusalem. Videntes igitur Syri quoniam corruissent coram Israel, congregati sunt pariter. Misítque Adarezer, & eduxit Syros qui erãt trans fluyiũ, et adduxit eorũ exercitũ : Sobach autẽ, magister militiæ Adarezer, erat
17 princeps eorũ. Quod cũ nuntiatum esset David, contraxit omnem Israelem, & transivit Jordanẽ, venítq; in Helam : & direxerũt aciẽ Syri ex adverso David, & pugnaverunt contra eum. Fugerúntque Syri à
18 facie Israel, & occidit David de Syris septingentos currus, & quadraginta millia equitũ : & Sobach principem militiæ percussit : qui statim mortuus
19 est. Videntes autem universi reges, qui erant in præsidio Adarezer, se victos esse ab Israel, expaverunt & fugerunt quinquaginta & octo millia corã Israel. Et fecerunt pacẽ cum Israel : & servierunt eis, timuerúntque Syri auxilium præbere ultrà filiis Ammon.

CAP. XI.

1 FActum est autem, vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Joab, & servos suos cũ eo, & universum Israel, & vastaverunt filios Ammon, & obsederũt Rabba : David autẽ
2 remansit in Jerusalem. Dum hæc agerentur, accidit ut surgeret David de strato suo post meridiem, & deambularet in solario domûs regiæ : vidítq; mulierem se lavantem, ex adverso super solariũ suũ : erat autem mulier pulchra valdé.
3 Misit ergò rex, & requisivit quæ esset mulier. Nuntiatúmque est ei, quòd ipsa esset Bethsabee filia Eliam, uxor
4 Uriæ Hethæi. Missis itaq; David nuntiis, tulit eam : quæ cùm ingressa esset ad illum, dormivit cum ea : statímque sanctificata est ab immunditia
5 sua : Et reversa est in domum suam concepto fœtu. Mitténsq; nuntiavit David, & ait;
6 Concepi. Misit autem David ad Joab, dicens; Mitte ad me Uriam Hethæum. Misítq; Joab
7 Uriam ad David. Et venit Urias ad David. Quæsivítque David quã rectè ageret Joab, & populus, & quomodò administraretur bellum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν (†) εἶδαν ὅτι ἔφυγε Συρία, καὶ ἔφυγαν ἀπὸ προσώπου (τ) Ἀβεσσὲ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀνέστρεψεν Ἰωαὰβ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ (υ) παρεγένετο
15 εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ εἶδε Συρία ὅτι ἔπεσαν ἔμπροσθεν Ἰσραὴλ, καὶ συνήχθησαν ὁμοῦ
16 τὸ αὐτό. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀδραάζαρ, καὶ συνήγαγε τὴν (φ) Συρίαν τὴν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ (χ) ποταμοῦ Χαλαμὰχ, καὶ παρεγένοντο εἰς Αἰλάμ· καὶ (ψ) Σωβὰχ ἄρχων τῆς δυ-
17 νάμεως Ἀδραάζαρ ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ, καὶ συνήγαγε † πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διέζη τὸν Ἰορδάνην, καὶ παρεγένετο εἰς Αἰλάμ. καὶ παρετάξατο Συρία (ω) ἀπέναντι Δαυὶδ, καὶ ἐπολέμησαν μετ'
18 αὐτοῦ. Καὶ ἔφυγε Συρία ἀπὸ (α) προσώπου Ἰσραήλ. καὶ ἀνεῖλε Δαυὶδ ἐκ τῆς Συρίας ἑπτακόσια ἅρματα, καὶ (β) πεντεκόντα χιλιάδας ἱππέων, καὶ τὸν Σωβὰχ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως αὐτῶ ἐπάταξε, καὶ ἀπέ-
19 θανεν ἐκεῖ. Καὶ εἶδαν πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι Ἀδραάζαρ ὅτι ἔπεσαν ἔμπροσθεν Ἰσραὴλ, καὶ ἐτομόλησαν μῶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς. καὶ ἐφοβήθη Συρία † βοηθῆσαι ἔτι τοῖς υἱοῖς Ἀμμών.

MS. A. (†) εἶδον (τ) Ἀβισαὶ, καὶ εἰσῆλθαν (υ) παρεγένοντο (φ) Συρίαν ἐκ (χ) ποταμοῦ, καὶ παρεγένοντο Αἰλάμ. (ψ) Σαβὰχ (ω) ἐστήκει τι (α) προσώπου Δαυίδ. καὶ (β) πεντεκόντα.

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ ἐγένετο, ὀνηρέψαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς † καιρὸν τῆς ἐξόδιας τῶν βασιλέων, καὶ ἀπέστειλεν Δαυὶδ † Ἰωὰβ, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶ μετ' αὐτοῦ, καὶ † πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διέφθειραν τοὺς υἱοὺς Ἀμμών· καὶ (α) διεκάθισαν ὀπὶ Ῥαββάθ. καὶ Δαυὶδ ἐκάθητο ἐν
2 Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐγένετο πρὸς ἑσπέραν, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ὀπὶ τῶ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ εἶδε γυναῖκα (β) λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῆ εἴδει σφόδρα.
3 Καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ, καὶ ἐζήτησε τὴν γυναῖκα, καὶ εἶπεν, Οὐχὶ αὕτη (γ) Βηρσαβεὲ θυγάτηρ Ἐλιὰβ (δ) γυνὴ Οὐρίου τοῦ Χεττ[illegible]ου;
4 Καὶ ἀπέστειλεν Δαυὶδ ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς· καὶ αὕτη ἁγιαζομένη ἀπὸ ἀκα-
5 θαρσίας αὐτῆς. Καὶ (ε) ἀπέστρεψεν εἰς † οἶκον αὐτῆς. καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἡ γυνή· καὶ ἀποστείλασα ἀπήγγειλε τῶ Δαυὶδ, καὶ εἶ-
6 πεν, Ἐγὼ εἰμι ἐν γαστρὶ ἔχω. Καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ πρὸς Ἰωὰβ, λέγων, Ἀπόστειλον πρὸς μὲ τὸν Οὐρίαν τὸν Χεττ[illegible]ον. καὶ ἀπέστειλε
7 Ἰωὰβ τὸν Οὐρίαν πρὸς Δαυίδ. Καὶ [illegible]γένετο (ζ) Οὐρίας καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπηρώτησεν Δαυὶδ εἰς εἰρήνην Ἰωὰβ, καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου.

MS. A. (α) ἐκάθισαν (β) λουμένην (γ) Βηδσαβεὲ ἡ θυγάτηρ (δ) ἡ γυνὴ (ε) ἀπέστρεψεν αὐτὴν εἰς (ζ) Οὐρίας πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπηρώτησεν

Et filii Ammon viderunt quia fugit Syria : & fugerunt à facie Abissa, & intrárunt in civitatem. Et revertit Joab à filiis Ammon, & advenit in Hierusalem. Et vidit Syria, quia cecidit ante Israel : & congregati sunt in idipsum. Et misit Adraazar, & congregavit Syriam, quæ de trans flumine (o) Chalamac : & advenerunt in Alam : & Sobac princeps virtutis Adraazar ante eos. Et nuntiatum est David, & congregavit universum Israel, & transivit Jordanem, & advenit in Ælam. Et aciem struxit Syria ex adverso David, & pugnaverunt cum eo. Et fugit Syria à facie Israel. Et subsultit David de Syria septingentos currus, & quadraginta millia equitum: & Sobac principem virtutis ejus percussit, & mortuus est ibi. Et viderunt omnes reges servi Adraazar, quia ceciderunt ante Israel, (p) & congregerunt ad Israel, & servierunt eis. Et timuit Syria salvare ultrà filios Ammon.

CAP. XI.

ET factum est, revertente anno ad tempus egressionis regum, & misit David Joab, & pueros suos cum eo, & omnem Israel : & disperdiderunt filios Ammon, & obsederunt super Rabbath. Et David sedit in Hierusalem. Et factum est ad vesperam, & surrexit David de cubili suo : & ambulabat super solarium domûs regis. Et vidit mulierem lavantem se de solario: & mulier pulchra specie valdé. Et misit David, & quæsivit mulierem, & (a) dixit : Nónne hæc Bersabee filia Eliab uxor Uriæ Chetthæi? Et misit David nuntios, & sumpsit eam, & intravit ad eam, & dormivit cum ea. Et hæc sanctificata ab immunditia sua, Et reversa est in domum suam. Et in (b) utero cepit mulier. Et mittens annuatiavit David, & dixit; Ego quidem in ventre habeo. Et misit David ad Joab, dicens; Mitte ad me uriam Chettæum. Et misit Joab Uriam ad David. Et advenit Urias, & intravit ad eum. Et interrogavit David (c) ad pacem Joab, & ad pacem populi, & ad pacem belli.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ובני עמון חזו ארי אפכו אנש ארם וערקו מן קדם אבישי ואתו לקרתא ותב יואב מלות
15 בני עמון ואתא לירושלם : וחזו אנש ארם ארי אתברו קדם ישראל ואתכנישו כחדא:
16 ושלח הדרעזר ואפיק ית אנש ארם דמעבר פרת ואתו לחילם ושובך רב חילא דהדרעזר
17 קדמיהון : ואתחוא לדוד וכנש ית כל ישראל ועבר ית ירדנא ואתו לחילם וסדרו אנש
18 ארם לקדמות דוד ואגיחו קרבא עמיה : ואפכו אנש ארם מן קדם ישראל וקטל דוד
מארם שבע מאה רתיכין וארבעין אלפין פרשין וית שובך רב חיליה מחו ומית תמן:
19 וחזו כל מלכיא עבדי הדרעזר ארי אתברו קדם ישראל ואשלימו עם ישראל ופלחונין
ודחילו אנש ארם למפרק עוד ית בני עמון:

יא

1 והוה לזמן סופא דשתא לעדן מפק מלכיא ושלח דוד ית יואב וית עבדוהי עמיה וית
2 כל ישראל וחבילו ית בני עמון וצרו על רבה ודוד יתיב בירושלם : והוה לעדן רמשא
וקם דוד מעל שוויה והליך על אגר בית מלכא וחזא מסחטפא על אגרא ואתתא
3 שפירת חזו לחדא : ושלח דוד ושאל לאתתא ואמר הלא דא בת שבע בת אליעם אתת
4 אוריה חתאה : ושלח דוד אונדין ודברת ואתת לותיה ושכיב עמה והיא מתדכיא
5 מסובתה ותבת לביתה : ועדיאת אתתא ושלחת וחויאת לדוד ואמרת מעדיא אנא:
6 ושלח דוד לות יואב שדר לי ית אוריה חתאה ושדר יואב ית אוריה חתאה לות דוד:
7 ואתא אוריה לותיה ושאל ליה דוד לשלם יואב ולשלם עמא ולשלם קרבא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina

Et filii Ghamon viderunt quòd verterunt terga homines Aram, et fugerunt ab ante Abissai,et venerunt ad civitatem, et rediit Joab à filiis Ghamon,et venit in Jerusalem. Et *viderunt viri* Aram quòd fracti essent ante Israel, et congregati sunt pariter. Et misit Hadarghezer et eduxit virtutem Aram qui erant trans Perath,et venerunt ad Hheilam;et Sobach princeps exercitus Hadarghezer erat ante illos. Et indicatum est David, et congregavit omnem Israel, et transvit Jardena,et venerunt ad Hheilam,et ordinaverunt se homines Aram in occursum David, et inierunt bellum cum illo.Et verterunt terga homines Aram ab-ante Israel , et occidit David ex Aram septingentos currus et quadraginta millia equitum,et Sobach principem exercitus *percusserunt*, et mortuus est ibi. Et viderunt omnes reges servi Hadarghezer quòd fracti essent ante Israel, et pacem fecerunt cum Israel, et servierunt illis,et metuerunt homines Aram liberare amplius filios Ghamon.

CAP. XI.

ET fuit in tempore finis anni,in tempore cùm exirent reges,et misit David Joab et servos suos cum illo,et omnem Israel, et vastarunt filios Ghamon,et obsederunt Rabah,et David sedebat in Jerusalé. Et fuit in tempore vesperæ, et surrexit David desuper lecto suo, et ivit super tectum domus regiæ, et vidit mulierem erat pulchra visu valde. Et misit David et rogavit de muliere:et dixit [*quidam*.]Nónne hæc Bathsebagh filia Eligham uxor Uriah Hhithæi ? Et misit David nuncios, et tulit illam; et venit ad eum, et cubuit cum ea : et ipsa purgata ab immunditia sua,et rediit ad domum suam. Et concepit mulier, et misit, & indicavit David, et dixit : Prægnans sum. Et misit David ad Joab , Mitte mihi Uriah Hhithæum: & misit Joab Uriah *Hhitheum* ad David. Et venit Uriah ad eum, et rogavit *eum* David de pace Joab, et de pace populi, & de pace gerentium bellum,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܚܙܘ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܕܪܐܘ ܕܐܬܪܥܝܘ ܒܗܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܐܬܪܥܘ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܐܒܝ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܐܬܘ ܠܪܒܬ ܥܡܘܢ ܘܗܘ ܝܘܐܒ ܐܬܐ ܡܢ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܘܐܬܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܝܬܒ ܒܐܘܪܫܠܡ

15 ܘܚܙܘ ܒܢܝ ܐܕܘܡ ܕܐܬܪܥܝܘ ܒܗܘܢ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܐܬܟܢܫܘ ܟܠܗܘܢ ܒܚܕ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܗܕܪܥܙܪ ܘܐܦܩ ܗܕܪܥܙܪ ܠܐܪܡܝ ܕܥܒܪ ܢܗܪܐ ܘܐܬܘ ܠܚܠܡ ܘܣܘܒܟ ܪܒ ܚܝܠܐ ܕܗܕܪܥܙܪ ܩܕܡ ܠܗܘܢ

16 ܘܐܬܚܘܝ ܠܕܘܝܕ ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܘܟܢܫ ܠܟܠ ܐܪܡܝ ܕܥܒܪ ܢܗܪܐ ܘܐܬܘ ܠܚܠܡ ܘܐܬܐ ܣܘܒܟ ܪܒ ܚܝܠܐ ܕܗܕܪܥܙܪ ܩܕܡ ܠܗܘܢ

17 ܘܐܬܚܘܝ ܠܕܘܝܕ ܘܟܢܫ ܠܟܠ ܝܣܪܝܠ ܘܥܒܪ ܥܠ ܝܪܕܢܐ ܘܐܬܘ ܠܚܠܡ ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܐܪܡܝ ܘܩܛܠ ܕܘܝܕ ܡܢ ܐܪܡܝ ܫܒܥ ܡܐܐ ܦܪܫܐ ܘܩܛܠ ܠܣܘܒܟ ܪܒ ܚܝܠܐ ܘܡܐܬ ܬܡܢ

18 ܘܗܘܐ ܟܕ ܚܙܘ ܟܠ ܥܒܕܐ ܕܗܕܪܥܙܪ ܕܐܬܪܥܝܘ ܒܗܘܢ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬ ܝܣܪܝܠ ܘܦܠܚܘ ܠܗ ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܕܐ ܠܬܪܥ ܥܘܕ ܒܥܡܘܢ ܘܐܬܐ ܢܚܫ ܡܠܟ ܥܡܘܢ ܘܡܠܟ ܬܚܬܘܗܝ

19 ܘܚܙܘ ܥܒܕܐ ܕܗܕܪܥܙܪ ܕܐܬܪܥܝܘ ܒܗܘܢ ܒܝܕ ܝܣܪܝܠ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬ ܝܣܪܝܠ ܘܦܠܚܘ ܠܗ ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܕܐ ܠܬܪܥ ܥܘܕ ܒܥܡܘܢ

* ܦ *

1 * ܘܗܘܐ ܠܬܘܪ ܫܢܬܐ ܒܥܕܢ ܡܠܟܐ ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܠܝܘܐܒ ܘܠܥܒܕܘܗܝ ܘܠܟܠ ܝܣܪܝܠ ܘܚܒܠܘ ܒܥܡܘܢ ܘܨܪܘ ܥܠ ܪܒܬ ܥܡܘܢ ܘܕܘܝܕ ܝܬܒ ܒܐܘܪܫܠܡ

2 * ܘܗܘܐ ܠܥܕܢ ܪܡܫܐ ܩܡ ܕܘܝܕ ܡܥܠ ܡܛܠ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܘܚܙܐ ܠܐܬܬܐ ܡܢ ܥܠ ܓܓܐ ܘܐܬܬܐ ܫܦܝܪ ܠܚܕܐ ܘܫܦܝܪ ܠܚܕܐ ܠܚܙܝܐ

3 ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܘܫܐܠ ܠܐܬܬܐ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܕܐ ܒܬ ܫܒܥ ܐܒܝ ܐܠܝܥܡ ܐܢܬܬ ܘܐܪܝܐ ܗܬܝ ܐܢܬܬ ܐܘܪܝܐ ܗܬܝ

4 ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܡܠܐܟ ܘܢܣܒ ܠܗ ܘܥܠ ܥܡܗ ܘܫܟܒ ܥܡܗ ܘܗܝ ܩܕܫܬ ܡܢ ܛܡܐܬܗ ܘܗܦܟܬ ܠܒܝܬܗ ܘܗܝ ܐܬܬܐ ܘܝܠܕܬ ܒܪ ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܐܒܝ ܐܠܝܥܡ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܒܗ

5 ܘܐܬܬܐ ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܒܗ ܘܗܝ ܐܬܬܐ ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܒܗ

6 ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܠܘܬ ܝܘܐܒ ܫܕܪ ܠܘܬ ܐܘܪܝܐ ܗܬܝ ܘܫܕܪ ܐܘܪܝܐ ܗܬܝ ܠܘܬ ܕܘܝܕ

7 ܘܐܬܐ ܐܘܪܝܐ ܗܬܝ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܘܫܐܠ ܕܘܝܕ ܠܐܘܪܝܐ ܠܫܠܡܐ ܝܘܐܒ ܘܠܫܠܡܐ ܥܡܐ ܘܠܫܠܡܐ ܩܪܒܐ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܘܪܝܐ ܚܙܐ ܠܒܝܬܟ

Ammonitæ verò videntes Edomæos terga dedisse, fugerunt ipsi quoque à conspectu Abisai, & ingressi sunt civitatem. Joab autem reversus ab Ammonitis, ingressus est Jerusalem. Sed videntes Edomæi se profligatos ante filios Israel, denuò se simul collegerunt: Et mittens Hadarezer, eduxit Edomæos qui erant ab altera fluvii ripa, & venerunt ad Hilam, Sobacho Hadarezeris militiæ duce eos præcedente. Hoc Davidi renuntiato, collegit omnes Israelitas, trajectóq; Jordane venerunt in Hilam. Cúmque instruxissent se Edomæi adversùs Israelem, & David cum Edomæis manum conseruisset; Fugerunt à conspectu Israelis, peremitq; David ex Edomæis septingentos curr°, quatuor millia equitum, & populũ multum: ipsum quoq; Sobachũ militiæ ducẽ percusserunt, & mortuus est illic. Videntes autẽ cuncti servi Hadarezeris quòd confracti fuissent coram Israelitis, pacem inierunt cum Israelitis, & servierunt eis: veritíque sunt Edomæi opem imposterum ferre Ammonitis.

14
15
16
17
18

CAP. XI.

ANno verò declinante, sub id tempus quo prodeunt reges ad bellum, misit David Joabum, & servos suos cum eo, totúmque Israelem, & castra posuerũt adversùs Rabath; David autem mansit in Jerusalem. Sub tempus verò vespertinũ surrexit David è cubili suo, deambulánsque super tectum domûs suæ regiæ, vidit mulierem quandam sese lavantem, quæ quidem mulier pulchri admodùm erat aspectûs. Cúmq; misisset David scisciatum de eadem muliere, dixisséntq; eam esse Bathsebaa filiam Ahineem, uxorem Uriæ Hethæi; Misit David nuntium adduxítque eam: quæ cùm ingressa esset ad eum, concubuit cum ea postquam à suo se menstruo lavâsset; tum domum suam reversa, Concepit mulier: & mittens indicavit Davidi, dixítque ad eum, Gravida sum. Quapropter mittens David ad Joabum mandavit illi, Mitte ad me Uriam Hethæum. Misitque Joab Uriam Hethæum ad Davidem. Cúmque venissset Uria ad Davidem, interrogavit David Uriam de Joabo, de populo, & de bello:

1
2
3
4
5
6
7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وبنو عمون لما راوا ان قد انهزم ادوم * انهزموا هم ايضا من قدام ابيشاء ودخلوا القريه * ورجع يواب من محاربة بني عمون * ودخل اورشليم * فلما راي الادوميون ان بني اسرايل قد طفروا

15 بهم * اجتمعوا جميعا * وارسل هدرعزار واخرج الادوميين الذين من جانب الفرات الشرقي *

16 واجتمعوا الي حيلم الي سوبج صاحب حربه هدرعزار لانه كان في اول القوم * واخبروا داود بذلك *

17 جمع جميع بني اسرايل * وجاوزوا الاردن * وجاوا الي حيلم * واصطف ال ادوم لمحاربة بني اسرايل *

18 وحارب داود ال ادوم * وهرب الادوميون من بين يدي ال اسرايل * وقتل داود من ال ادوم

الذين كانوا على الحمالات الفا وسبعمايه حماله * على كل حماله اربعه رجال واربعه الف فارس *

19 وقتل من الرجال سبعا كثيرا * وقتل سوبج صاحب حربه هدرعزار ومات هناك ايضا * فلما راي

جميع عبيد هدرعزار ان بني اسرايل قد طفروا بهم * خضعوا لبني اسرايل ويعبدوا لهم * وخاف

الادوميون ان يعينوا بني عمون ايضا *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فلما كان تمام السنه في الوقت الذي يمكنهم الحرب * ارسل داود يواب وعبيده ومعهم جميع

بني اسرايل * فدلوا حول ربب * واما داود فبقي في اورشليم * فلما كان قرب المساء قام داود من

2 فوق نجلسه * وصعد فوق البيت يمشي فوق قصره * فبصر بامراه تستحم فوق بيتها * وكانت المراه

3 جميله جدا * فارسل داود وساءل عن المراه * فقالوا له * هذه بشبع ابنه اخيعام امراه اوريا

4 الحاثاني * فارسل اليها داود رسلا وحولها اليه * فلما دخلت عليه وطهرت من طمثها دخل عليها *

5 ثم حرجت ورجعت الي بيتها * فحبلت المراه * وارسلت الي داود اخبرته وقالت * اني قد حبلت

6 * فارسل داود الي يواب رسلا وقال * ارسل الي اوريا الحاثاني فارسله يواب * فجاء اوريا الي داود * وساءل

7 داود اوريا عن السعب * وعن يواب ومحاربته *

Et Ammonitæ cùm vidissent: fugisse jam Edomæum, fugerunt ipsi quoque à conspectu Abisæ, ingressíque sunt civitatem: & reversus Joab ab oppugnatione filiorum Ammon, recepit se in Jerusalem. Cùm autem vidissent Edomæi se superatos ab Israelitis, simul convenerunt. Et mittens Hadarezer eduxit Edomæos qui erant ad oram Euphratis Orientalem, congregatique sunt in Hilam apud Sobachum portitorem lanceæ Hadarezeris, eò quòd esset antesignanus populi. Quod cùm Davidi retulissent, collegit omnes Israelitas, trajectóque Jordane venerunt in Hilam: ubi cùm instruxissent se Edomæi ad oppugnandos Israelitas, & David Edomæum bello adortus esset; Fugerunt Edomæi à conspectu Israelitarum, occiditque David ex Edomæis qui erant super vehicula, mille sexcenta vehicula (singulis autem vehiculis quatuor insidebant viri) & quatuor millia equitum, & è peditibus occidit turbam plurimam; occidit etiam Sobachum satrapham Hadarezeris, qui etiam mortuus est ibi. Cùm itaque vidissent omnes servi Hadarezeris superatos se esse ab Israelitis, subjecerunt se Israelitis & servierunt eis: Edomæi verò metuerunt amplius auxiliari Ammonitis.

14
15
16
17
18
19

CAP. XI.

SUb anni finem, quo tempore belligerari potest, misit David Joabum et servos suos, & unà cũ eis universos Israelitas, q̃ castrametati sunt circum Rabbath: David autem mansit in Jerusalem. Cúmq; esset circa tempus vespertinum, surgens David è sedili suo conscendit superiora domûs ut deambularet super palatium suum, viditque mulierem quandam se lavantem super domum suam: ea verò mulier erat valdè formosa. Misit ergò David, & scisciatus est de muliere, dictumq; fuit ad eum, Hæc est Bethsabaa filia Achinoam, uxor Uriæ Gethæi. Quapropter missis David nuntiis, divertit illam ad se: cúmque ingressa esset ad eum, et mundata esset à pollutione suâ, ingressus est ad eam: tum egressa & reversa est domum suam. Concepit autem mulier, & mittens nuntiavit Davidi, & ait, Jam equidem concepi. Tunc missis David legatis ad Joabũ dixit, Mitte ad me Uriam Gethæũ: misitq; eum Joab. Et cùm adisset Uria Davidem, interrogavit Uriam David de populo, de Joabo, ejusq; pugnâ,

1
2
3
4
5
6
7

שמואל ב : יא

:tuos pedes lava & ,tuã domũ in Descende : Urijah ad David Dixitque
8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ
.regis *jerculum* eũ post est egressũ & : regis domo è Urijah est egressus &
וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מַשְׂאֵת הַמֶּלֶךְ:
9 ;sui domini servis omnib⁹ cum regis domus ostium ad Urijah *jacuit* Et
וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו
Non : dicendo ,David *indicaverunt* Et .suam domum in descendit non &
10 וְלֹא יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ: וַיַּגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר לֹא
Nonne : Urijah ad David dixitque : suam domum in Urijah descendit
יָרַד אוּרִיָּה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה הֲלוֹא
Dixitque ? tuam domum in descendisti non quare *?veniens* tu via de
11 מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָּא מַדּוּעַ לֹא־יָרַדְתָּ אֶל־בֵּיתֶךָ: וַיֹּאמֶר
,*experimentis in manentes* Jehudah & ,Israel & ,Arca : David ad Urijah
אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסְּכּוֹת
,*castramet antes* agri *facies super* mei domini servi & ,Joab meus domin⁹ &
וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים
cubanã ad & ,*bibendum ad* & ,*comedendum ad* ,meã domũ in ingrediar ego &
וַאֲנִי אָבוֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב
.hoc *verbum* faciam *ſi* ,tuæ animæ *vita &*,*tua vita?*mea uxore cum
עִם־אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה:
: te dimittam cras & ,hodie etiam *hoc in* Mane : Urijah ad David Dixitq;
12 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה שֶׁב בָּזֶה גַּם־הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ
vocavit Et .*crastino à* & ,illa die in Jerusalaim in Urijah manſit &
וַיֵּשֶׁב אוּרִיָּה בִּירוּשָׁלִַם בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחֳרָת: 13 וַיִּקְרָא
est egressus & : eũ inebriavit & ,*bibit & ,ej⁹ facies ad comedit* & ,David eum
לוֹ דָּוִד וַיֹּאכַל לְפָנָיו וַיִּשְׁתְּ וַיְשַׁכְּרֵהוּ וַיֵּצֵא
non suã domũ in & ,suũ domini servis cum suo *cubili in jacendum ad ,vesperã in*
בָּעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ עִם־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא
misit & ,Joab ad *epistolam* David ſcripſit &,*matutino in* fuit Et .descendit
יָרֵד: 14 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח
Urijah *Date* : dicendo ,*epiſtola* in ſcripſit Et .Urijah *manu in*
בְּיַד אוּרִיָּה: 15 וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר הָבוּ אֶת־אוּרִיָּה
,*ej⁹ posteriori bus* à revertimini & , fortis prælii *facierum* regione è
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הֶחָזָקָה וְשֻׁבְתֶּם מֵאֲחָרָיו
,civitatem *ad* Joab *obſervando in* ,ſuit Et .*moriatur* & ,*percutiatur* &
וְנִכָּה וָמֵת: 16 וַיְהִי בְּשָׁמֹר יוֹאָב אֶל־הָעִיר
.*ibi virtutis* viri quòd cognovit *quem locum ad* Urijah *dedit* &
וַיִּתֵּן אֶת־אוּרִיָּה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי אַנְשֵׁי־חַיִל שָׁם:
de *cecidit* & ,Joab cum pugnaverunt & ,civitatis viri ſunt egreſſi Et
17 וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן
.Chittæus Urijah etiam eſt mortuus & ; David ſervis de , populo
הָעָם מַעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם אוּרִיָּה הַחִתִּי:
præcepit Et .*prælii verba* omnia Davidi *indicavit* & ,Joab Miſitque
18 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגֶּד לְדָוִד אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה: 19 וַיְצַו
prælii *verba* omnia *te conſummare Secundum* : dicendo , *legato*
אֶת־הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר כְּכַלּוֹתְךָ אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה
dixerit & ; regis *ſervor* aſcenderit ſi ,erit Et : regem ad loqui
20 לְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ: וְהָיָה אִם־תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר
ſciebatis nonne ? *præliandum ad* ,civitatem ad acceſſiſtis Quare : tibi
לְךָ מַדּוּעַ נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם אֶת
filium Abimelech percuſſit Quis ? muro *deſuper projicerent* quòd
21 אֲשֶׁר־יָרוּ מֵעַל הַחוֹמָה: מִי הִכָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן
deſuper catilli fragmen eum ſuper projecit mulier nonne ? Jerubbeſeth
יְרֻבֶּשֶׁת הֲלוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל
: dices & ? murum ad acceſſiſtis quid ad ? Tebes in eſt mortu⁹ & ,muro
הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתֵבֵץ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ
venit & , *legatus* abiit Et .eſt mortu⁹ Chittæus Urijah tu⁹ ſerv⁹ Etiam
גַּם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת: 22 וַיֵּלֶךְ הַמַּלְאָךְ וַיָּבֹא
.Joab eum miſerat quibus omnia Davidi *indicavit* &
וַיַּגֶּד לְדָוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יוֹאָב:

Versio VULGAT. Versus GRÆCI LXX. Interp. cum Transl. LAT.

8 Et dixit David ad Uriam, Vade in domum tuam, & lava pedes tuos. Et egressus est Urias de domo regis, secutúsque est eum cibus regius. Dormivit autem Urias ante portam dom⁹ regiæ cum aliis servis domini sui, & non descendit ad domum suã. 9 Nuntiatúmque est David, dicentibus, Non ivit Urias in domum suam. Et ait David ad Uriam, Numquid non de via venisti? quarè non descendisti in domum tuam? Et ait Urias ad David; Arca Dei & Israel & Juda habitant in papilionibus, & dominus meus Joab, & servi domini mei super faciem terræ manent: & ego ingrediar domum meam, ut comedam & bibam, & dormiam cum uxore mea? per salutem tuam, & per saluté animæ tuæ, non faciam rem hanc. 12 Ait ergò David ad Uriam; Mane hîc etiam hodiè, & cras dimittam te. Mansit Urias in Jerusalem in die illa & altera: Et vocavit eum David ut comederet coram se & biberet, & inebriavit eum: qui egressus vesperè, dormivit in strato suo cum servis domini sui, & in domum suam non descendit. 14 Factum est ergò mane, et scripsit David epistolam ad Joab: misitque per manum Uriæ, Scribens in epistola; Ponite Uriam ex adverso belli, ubi fortissimum est prælium: & derelinquite eum, ut percussus intereat. 16 Igitur cùm Joab obsideret urbem, posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse fortissimos. 17 Egressíque viri de civitate, bellabant adversùm Joab, & ceciderunt de populo servorum David, & mortuus est etiam Urias Hethæus. 18 Misit itaque Joab, & nuntiavit David omnia verba prælii: 19 Præcepitq; nuntio, dicens; Cùm compleveris universos sermones belli ad regem, 20 Si eum videris indignari, & dixerit; Quarè accessistis ad murum, ut præliaremini? an ignorabatis quòd multa de sup ex muro tela mittantur? 21 Quis percussit Abimelech filium Jerobaal? nónne mulier misit super eum fragmen molæ de muro, & interfecit eum in Thebes? quarè juxta murum accessistis? dices; Etiam servus tuus Urias Hethæus occubuit. 22 Abiit ergò nuntius, & venit, & narravit David omnia quæ ei præceperat Joab.

8 Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ Οὐρία, Κατάβηθι εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ νίψαι τοὺς πόδας σου. καὶ ἐξῆλθεν Οὐρίας ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως. 9 Καὶ ἐκοιμήθη Οὐρίας παρὰ τὴν (n) θύραν τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν δούλων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ οὐ κατέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 10 Καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Δαυὶδ, λέγοντες, Ὅτι οὐ κατέβη Οὐρίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Οὐρίαν, Οὐχὶ ἐξ ὁδοῦ ἔρχῃ; τί ὅτι οὐ (o) κατέβης εἰς τὸν οἶκόν σου; 11 Καὶ εἶπεν Οὐρίας πρὸς Δαυὶδ, (p) Ἡ κιβωτὸς, καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας κατοικοῦσιν ἐν σκηναῖς, καὶ ὁ κύριός μου Ἰωὰβ, καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ κυρίου μου ἐπὶ προσώπου τοῦ ἀγροῦ (q) παρεμβάλλουσι, καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν (r) μου τοῦ φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναικός μου; (s) ὡς ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο. 12 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Οὐρίαν, Κάθισον ἐνταῦθα καὶ γε σήμερον, καὶ ἄριον ἐξαποστελῶ σε. καὶ ἐκάθισεν Οὐρίας ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ ἐπαύριον. 13 Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Δαυὶδ, καὶ ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔπιε, καὶ ἐμέθυσεν αὐτόν, καὶ ἐξῆλθεν ἑσπέρας τοῦ κοιμηθῆναι (t) ὀπίσω τῶν μελάδων τοῦ κυρίου (u) αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ οὐ κατέβη. 14 Καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἔγραψε Δαυὶδ βιβλίον πρὸς Ἰωάβ, καὶ ἀπέστειλεν (v) ἐν χειρὶ Οὐρίου. 15 Καὶ ἔγραψεν ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων, Εἰσάγαγε τὸν Οὐρίαν ἐξεναντίας τοῦ πολέμου τοῦ κραταιοῦ, καὶ ἀποστραφήσεσθε ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ πληγήσεται καὶ ἀποθανεῖται. 16 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φυλάσσειν Ἰωὰβ τὴν πόλιν, καὶ ἔδωκεν τὸν Οὐρίαν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤδει ὅτι ἄνδρες δυνατοὶ μάχης ἐκεῖ. 17 Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμουν μετὰ Ἰωάβ, καὶ ἔπεσε (w) ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν δούλων Δαυὶδ, καὶ ἀπέθανε καὶ γε Οὐρίας ὁ Χεθταῖος. 18 Καὶ ἀπέστειλεν Ἰωάβ, καὶ ἀπήγγειλε (x) τῷ Δαυὶδ πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα, 19 Καὶ ἐνετείλατο τῷ ἀγγέλῳ, λέγων, Ἐν τῷ συντελέσαι σε πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα, 20 Καὶ ἔσται ἐὰν ἀναβῇ ὁ θυμὸς τοῦ βασιλέως, καὶ εἴπῃ σοι, (y) Τί ὅτι ἠγγίσατε πρὸς τὴν πόλιν (z) πολεμῆσαι; οὐκ ἤδειτε ὅτι (a) τοξεύσουσιν ἀπάνωθεν τοῦ τείχους; 21 Τίς ἐπάταξε τὸν (b) Ἀβιμέλεχ υἱὸν (c) Ἰεροβάαλ υἱὸς Νήρ; οὐχὶ γυνὴ (d) ἔρριψε χλάσμα μύλου ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ ἄνωθεν τοῦ τείχους, καὶ ἀπέθανεν ἐν Θαμασί; ἱνατί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος; καὶ γε ὁ δοῦλός (e) σου Οὐρίας ὁ Χεθταῖος ἀπέθανε. 22 Καὶ ἐπορεύθη ὁ ἄγγελος Ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ παρεγένετο καὶ ἀπήγγειλε τῷ Δαυὶδ πάντα ὅσα ἀπήγγειλεν αὐτῷ Ἰωάβ, πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου. 23 καὶ ἐθυμώθη Δαυὶδ πρὸς Ἰωάβ, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον, Ἱνατί προσηγάγετε πρὸς τὴν πόλιν τοῦ πολεμῆσαι; οὐκ ἤδειτε ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους; τίς ἐπάταξε τὸν (f) Ἀβιμέλεχ υἱὸν Ἰεροβάαλ; οὐχὶ γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν χλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ ἀπέθανεν ἐν Θαμασί; ἱνατί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος;

MS. A. (n) θύρᾳ οἴκου τοῦ βασιλέως (o) Δαυὶδ ἐν (p) ἀπὸ τοῦ (q) τῷ βασιλεῖ πάντας (r) πολέμ. Καὶ ἐνετείλατο (s) Τί * ἐργάσατε πρὸς (t) τοῦ πολεμῆσαι; (u) τοξεύσιν (v) * Ἱεροβοὰμ (w) ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν χλάσμα μύλου ἀπάνωθεν (x) Καὶ γε Οὐρίας ὁ δοῦλος Ζου ὁ (a) Ἀβιμέλεχ υἱὸν * Ἱεροβοάμ;

Et dixit David *Uriæ*, Descende in domũ tuã, & lava pedes tuos. Et exivit Urias è domo regis: & exivit post eũ (d) demus regis. Et dormivit Urias apud ostiũ regis (e) cum servis domini sui, & non descendit in domum suã. Et annuntiaverunt David, dicentes; Quia non descendit Urias in domum suã. Et dixit David ad Uriam, Nónne ex itinere tu venis? Quid, quòd non descendisti in domum tuã? Et dixit Urias ad David; Arca, & Israel, & Judas habitant in tabernaculis: & domin⁹ me⁹ Joab, & servi domini mei super faciem agri castrametantur: & ego intrabo in domum meã ad manducandum, & bibendum, & dormiendum cũ uxore mea? (f) Quomodò? Vivit anima tua, si faciã verbũ hoc. Et dixit David ad Uriam, Sede hîc etiam hodie, & cras dimittam te. Et sedit Urias in Hierusalem in die illa, & crastina. Et vocavit eum David: & inebriavit eũ. Et egressus est vesperè ad dormiendum super cubile suum cum servis domini sui, & in domum suã non descendit. Et factũ est mane, & scripsit David libellum ad Joab, & misit in manu Uriæ. Et scripsit in libello, dicens; Induc Uriam ex adverso prælii validi: & revertemini à tergo ejus, & percutietur, & morietur. Et factum est in (h) observando Joab super civitatem, & posuit Uriam in locum, ubi sciebat quia viri virtutis illîc. Et exierũt viri civitatis, et pugnabãt cũ Joab. Et ceciderũt de populo, de servis David: et mortu⁹ est etiã Urias Chetæus. Et misit Joab, & annuntiavit David omnia verba prælii (i) ad loquendum ad regem. Et mandavit nuntio dicens, In consummando omnia verba prælii loqui ad regem, Et erit si ascenderit furor regis, & dixerit tibi; Quid, quòd appropinquâstis ad civitatẽ ad pugnare? Nónne sciebaris, quia sagittabũt de super muro? Quis percussit Abimelech filiũ Jerubbaal? Nónne mulier projecit super eũ fragmentũ molæ è muro, & mortu⁹ est in Thamasi? ut quid accessistis ad murum? Et dices, Etiã servus tu⁹ Urias Chettæus mortuus est. Et ivit nuntius Joab ad regẽ in Hierusalem, et advenit et annuntiavit David omnia quæcunq; annuntiârat ei Joab, (m) omnia verba prælii. Et indignatus est David in Joab, & dixit ad nuntiũ, Ut quid accessistis ad civitatem præliando? Nónne sciebatis quia percutiemini è muro? Quis percussit Abimelech filium Jerobaal? Nónne mulier projecit super eũ fragmentũ molæ è muro, & mortu⁹ est in Thamasi? ut quid accessistis ad murum?

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et dixit David ad Uriah, Descende ad domum tuam, et lava pedes tuos: & exivit Uriah de domo regis, et exivit post eum cibus regis. Et cubuit Uriah in porta domus regis cum omnibus servis domini sui, et non descendit in domum suam. Et indicarunt David, dicendo: Non descendit Uriah in domum suam; et dixit David ad Uriah; Nónne de via tu venis? et ut quid hoc non descendisti in domum tuam? Et dixit Uriah ad David, Arca Dñi et Israel, et Jehudah sedent in umbraculis, et dominus meus Joab, et servi domini mei super facies agri manent, et ego intrabo domum meam ad comedendum et ad bibendum, et ad cubandũ cum uxore mea? Per vitam tuam et per vitã animæ tuæ, si fecero verbum hoc. Et dixit David ad Uriah, Sede hic *etiam* hodie, et cras mittã te. Et sedit Uriah in Jerusalem in die illo, & in die sequenti. Et vocavit illũ David, et comedit ante illũ, et bibit, et inebriavit eum, et exivit vesperi ad cubandũ in lecto suo cum servis domini sui; et in domũ suam non descendit. Et fuit in aurora, scripsit David epistolam ad Joab, et misit per manũ Uriah. Et scripsit in epistola, dicendo: Date Uriah contra facié prælii fortis, & revertimini de post illum ut percutiatur et moriatur. Et fuit quando obsedit Joab urbẽ, posuit Uriah in loco quem cognovit q robusti viri ibi essent. Et exierunt homines urbis, & inierunt prælium cum Joab, et occisi sunt de populo de servis David, et mortuus est etiã Uriah Hhithæus. Et misit Joab et indicavit David omnia negocia belli. Et jussit nuncio, ut diceret; Ubi absolveris omnia negocia belli loqui cum rege. Et erit si incendatur indignatio regis, et dicat tibi, Ad quid appropinquâstis ad urbem, ut congrederemini? nónne sciebatis quòd dejicerent super vos ex muro? Quis occidit Abimelech filiũ Jerubbesseth? nónne mulier dejecit super illum partem superioris molæ ex muro, et mortuus est in Thebesz? ad quid appropinquâstis ad murum? et dices, Etiam servus tuus Uriah Hhithæus mortuus est. Et ivit nuncius, et venit, et indicavit Davidi omnia quæ mandavit ei Joab.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וְאָמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה חוּת לְבֵיתָךְ וּשְׁטוֹף רַגְלָךְ וּנְפַק אוּרִיָּה מִבֵּית מַלְכָּא וּנְפַקַת בַּתְרוֹהִי 8
סְעוּדְתָא דְמַלְכָּא: וּשְׁכַב אוּרִיָּה בִּתְרַע בֵּית מַלְכָּא עִם כָּל עַבְדֵי רִבּוֹנֵיהּ וְלָא נְחַת לְבֵיתֵיהּ: 9
וְחַוִּיאוּ לְדָוִד לְמֵימַר לָא נְחַת אוּרִיָּה לְבֵיתֵיהּ וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה הֲלָא מֵאוֹרְחָא אַתְּ אָתֵי 10
מָא דֵין לָא נְחַתְתָּא לְבֵיתָךְ: וַאֲמַר אוּרִיָּה לְדָוִד אֲרוֹנָא וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יָתְבִין בְּמַטְלָיָא 11
וְרִבּוֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי רִבּוֹנִי עַל אַפֵּי בָרָא שָׁרָן וַאֲנָא אֵעוֹל לְבֵיתִי לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמִשְׁכַּב
עִם אִתְּתִי חַיָּךְ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶעֱבִיד יָת פִּתְגָמָא הָדֵין: וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה תֵּב הָכָא אַף 12
יוֹמָא דֵין וּמָחַר אֲשַׁלְּחִנָּךְ וְיָתֵב אוּרִיָּה בִּירוּשְׁלֵם בְּיוֹמָא הַהוּא וּבְיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי: וּקְרָא 13
לֵיהּ דָּוִד וַאֲכַל קֳדָמוֹהִי וּשְׁתֵי וְרַוְיֵהּ וּנְפַק בְּרַמְשָׁא לְמִשְׁכַּב בְּשׁוּוְיֵהּ עִם עַבְדֵי רִבּוֹנֵיהּ
וּלְבֵיתֵיהּ לָא נְחַת: וַהֲוָה בְצַפְרָא וּכְתַב דָּוִד אַגַּרְתָּא לְוַת יוֹאָב וְשַׁדַּר בְּיַד אוּרִיָּה: וּכְתַב 14 15
בְּאַגַּרְתָּא לְמֵימַר הַבוּ יָת אוּרִיָּה לְקֳבֵל אַפֵּי קְרָבָא תַּקִּיפָא וְתָתוּבוּן מִבָּתְרוֹהִי וְיִתְמְחֵי
וְיָמוּת: וַהֲוָה כַּד צָר יוֹאָב עַל קִרְתָּא וִיהַב יָת אוּרִיָּה לַאֲתָרָא דְיָדַע אֲרֵי גַּבְרִין גִּבָּרִין תַּמָּן: 16
וּנְפָקוּ אַנְשֵׁי קִרְתָּא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם יוֹאָב וְאִתְקְטַל מֵעַמָּא מֵעַבְדֵי דָוִד וּמֵית אַף אוּרִיָּה 17
חִתָּאָה: וְשַׁלַּח יוֹאָב וְחַוִּי לְדָוִד יָת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא: וּפַקֵּיד יָת אוֹנְדָּא לְמֵימַר כְּשֵׁצִיוּרָךְ 18 19
יָת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא לְמַלָּלָא עִם מַלְכָּא: וִיהֵי אִם יְהַלֵּךְ רוֹנְזָא דְמַלְכָּא וַיֵימַר לָךְ מָא דֵין 20
אִתְקָרְבְתּוּן לְקִרְתָּא לְאַגָּחָא הֲלָא יְדַעְתּוּן יָת דְּיֵרְמוּן עֲלֵיכוֹן מִן שׁוּרָא: מַן קְטַל יָת
אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרֻבֶּשֶׁת הֲלָא אִתְּתָא רְמַת עֲלוֹהִי פַּלְגוּת רֶכֶב רֵחַיָּא מִן שׁוּרָא וּמֵית בְּתֵבֵץ
לְמָא אִתְקָרְבְתּוּן לְשׁוּרָא וְתֵימַר אַף עַבְדָּךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מֵית: וַאֲזַל אוֹנְדָּא וַאֲתָא וְחַוִּי 21 22
לְדָוִד יָת כָּל דְּשַׁלְּחֵיהּ יוֹאָב:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et dixit David ad Uriah, Descende ad domum tuam, et lava pedes tuos: & exivit Uriah de domo regis, et exivit post eum cibus regis. Et cubuit Uriah in porta domus regis cum omnibus servis domini sui, et non descendit in domum suam. Et indicarunt David, dicendo: Non descendit Uriah in domum suam; et dixit David ad Uriah; Nónne de via tu venis? et ut quid hoc non descendisti in domum tuam? Et dixit Uriah ad David, Arca Dñi et Israel, et Jehudah sedent in umbraculis, et dominus meus Joab, et servi domini mei super facies agri manent, et ego intrabo domum meam ad comedendum et ad bibendum, et ad cubandũ cum uxore mea? Per vitam tuam et per vitã animæ tuæ, si fecero verbum hoc. Et dixit David ad Uriah, Sede hic *etiam* hodie, et cras mittã te. Et sedit Uriah in Jerusalem in die illo, & in die sequenti. Et vocavit illũ David, et comedit ante illũ, et bibit, et inebriavit eum, et exivit vesperi ad cubandũ in lecto suo cum servis domini sui; et in domũ suam non descendit. Et fuit in aurora, scripsit David epistolam ad Joab, et misit per manũ Uriah. Et scripsit in epistola, dicendo: Date Uriah contra facié prælii fortis, & revertimini de post illum ut percutiatur et moriatur. Et fuit quando obsedit Joab urbẽ, posuit Uriah in loco quem cognovit q robusti viri ibi essent. Et exierunt homines urbis, & inierunt prælium cum Joab, et occisi sunt de populo de servis David, et mortuus est etiã Uriah Hhithæus. Et misit Joab et indicavit David omnia negocia belli. Et jussit nuncio, ut diceret; Ubi absolveris omnia negocia belli loqui cum rege. Et erit si incendatur indignatio regis, et dicat tibi, Ad quid appropinquâstis ad urbem, ut congrederemini? nónne sciebatis quòd dejicerent super vos ex muro? Quis occidit Abimelech filiũ Jerubbesseth? nónne mulier dejecit super illum partem superioris molæ ex muro, et mortuus est in Thebesz? ad quid appropinquâstis ad murum? et dices, Etiam servus tuus Uriah Hhithæus mortuus est. Et ivit nuncius, et venit, et indicavit Davidi omnia quæ mandavit ei Joab.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܘܪܝܐ ܢܚ ܠܒܝܬܟ ܘܣܘܟ ܪܓܠܝܟ ܘܢܦܩ ܐܘܪܝܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܘܢܦܩ ܐܟܠ ܡܢ ܐܪܟ ܡܠܟܐ ܗ
9 ܘܫܕܪ ܐܘܪܝܐ ܥܠ ܬܪܥ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܥܡ ܟܠ ܥܒܕܐ ܕܡܪܗ ܘܠܐ ܢܚ ܠܒܝܬܗ ܗ
10 ܘܐܡܪ ܠܐܘܪܝܐ ܠܐ ܢܚ ܠܒܝܬܟ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܘܪܝܐ ܠܐ ܡܢ ܐܪܚܐ ܐܬܝܬ ܠܡܐ ܠܐ ܢܚ ܠܒܝܬܟ ܗ
11 ܘܐܡܪ ܐܘܪܝܐ ܠܕܘܝܕ ܐܪܘܢܐ ܘܝܫܪܝܠ ܘܝܗܘܕܐ ܕܝܢ ܒܡܫܟܢܐ ܘܐܪܘܢ ܡܪܝ ܥܠ ܦܪܨܘܦ ܕܒܪܐ ܘܐܢܐ ܐܥܠ ܒܝܬܝ ܘܐܟܠ ܘܐܫܬܐ ܥܡ ܐܢܬܬܝ ܗ
12 ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܘܪܝܐ ܒܪ ܒܗ ܕܝܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܘܪܝܐ ܠܕܘܝܕ ܐܝܟ ܕܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܥܒܕ ܗ
13 ܘܩܪܐ ܠܗ ܕܘܝܕ ܘܐܟܠ ܩܕܡܘܗܝ ܘܫܬܐ ܘܐܫܟܪ ܠܗ ܘܢܦܩ ܒܪܡܫܐ ܥܡ ܥܒܕܐ ܕܡܪܗ ܘܠܒܝܬܗ ܠܐ ܢܚ ܗ
14 ܘܗܘܐ ܒܨܦܪܐ ܘܟܬܒ ܕܘܝܕ ܐܓܪܬܐ ܠܝܘܐܒ ܘܫܕܪ ܒܝܕ ܐܘܪܝܐ ܗ
15 ܘܟܬܒ ܒܐܓܪܬܐ ܗܒ ܠܐܘܪܝܐ ܒܡܩܒܠ ܩܪܒܐ ܬܩܝܦܐ ܘܬܬܪܟܘܢ ܡܢܝܗ ܘܢܡܘܬ ܗ
16 ܘܗܘܐ ܒܡܛܪܪܘܬܐ ܘܩܒܠ ܐܘܪܝܐ ܒܐܬܪܐ ܕܝܕܥ ܕܓܒܪܐ ܒܚܝܠܐ ܗ
17 ܘܢܦܩܘ ܓܒܪܐ ܕܩܪܬܐ ܘܩܪܒܘ ܥܡ ܝܘܐܒ ܘܢܦܠ ܡܢ ܥܡܐ ܕܥܒܕܝ ܕܘܝܕ ܘܐܦ ܐܘܪܝܐ ܡܝܬ ܗ
18 * ܘܫܕܪ ܝܘܐܒ ܠܡܚܘܝ ܠܕܘܝܕ ܟܠ ܡܕܒܪܬܗ ܥܠ ܩܪܒܐ ܗ
19 ܘܦܩܕ ܠܡܫܕܪܐ ܕܡܠܬ ܟܠ ܡܕܒܪܬܗ ܠܡܠܟܐ ܗ
20 ܘܐܢ ܬܬܪܓܙ ܪܘܓܙܐ ܕܡܠܟܐ ܘܢܐܡܪ ܠܟ ܠܡܐ ܩܪܒܬܘܢ ܠܩܪܬܐ ܠܡܩܪܒ ܗ ܠܐ ܝܕܥܬ ܕܪܡܝܢ ܡܢ ܫܘܪܐ ܗ
21 ܡܢ ܕܡܟ ܐܒܝܡܠܟ ܒܪ ܝܪܒܥܠ ܠܐ ܐܢܬ ܐܪܡܬ ܥܠܝܗ ܦܠܓ ܪܚܝܐ ܡܢ ܫܘܪܐ ܘܡܬ ܬܒܨ ܗ
22 ܘܐܙܠ ܡܫܕܪܐ ܘܐܬܐ ܘܚܘܐ ܠܕܘܝܕ ܟܠ ܕܫܕܪ ܠܗ ܝܘܐܒ ܗ

Tum dixit David ad Uriam Hethæũ, Descende ad domum tuam ut laves pedes tuos. Uria itaque è domo regis egresso, egressum est post eum munus regis. At Uria cubavit in vestibulo regis, ad latus reliquorum servorum domini sui, nec descendit in domum suã. Cúmque retulissent Davidi Uriam non descendisse in domũ suam, dixit David Uriæ, En ex itinere advenisti, quarè non descendisti in domum tuã? Respondit Uria Davidi, Arca fœderis Domini, & Israel ac Juda morantur in tentoriis, & dominus meus Joab servíque domini mei jacent in superficie campi, & ego irem domum meam, comederem ac biberem, & cubarem cum uxore mea? nequaquam per vitam tuam & per vitam animæ tuæ; nihil tale committam. Dixit David Uriæ, Maneto hic hodiè, & cras dimittam te: mansítque Uria die illo in Jerusalem. Postero die accersivit eum David ut comederet in præsentia sua, biberet, ac inebriaretur; ille tamen vespere egressus cubavit ad latus servorum domini sui, neque descendit in domum suam. Manè verò scripsit David epistolam ad Joabum, misítque per Uriam. Scripsit autem ad eum, Colloca Uriam in fronte validissimæ pugnæ, deinde recedite ab eo, ut percussus intereat. Cùm ergò obsideret Joab civitatem, statuit Uriam in loco ubi noverat viros esse robustissimos. Et egressi cives urbis, bellum gessêre cum Joabo: & ceciderunt ibi de populo, *nempe* de servis Davidis *nonnulli*, & Uria quoque Hethæus mortuus est. Tum mittens Joab ut indicaret Davidi quicquid contigerat in bello, Præcepit Joab nuntio, dixítque ad eum, Cùm finem feceris narrandi regi quicquid accidit in bello, Si æstuaverit ira regis, dixerítque tibi, Cur propè accessistis ad urbem ut oppugnaretis eam? annon sciebatis eos è muro ejaculaturos? Quis interfecit Abimelechum filium Nedubeelis? nónne mulier dejecit sup eum fragmentũ superioris partis molæ de muro, & interiit? cur accessistis ad murum? Si hæc tibi dixerit, dicei, Etiam servus tuus Uria Hethæus mortuus est. Profectus itaque nuntius retulit Davidi quicquid mandaverat ei Joab.

8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ثم قال داود لاوريا انزل الى بيتك واسترح واغتسل * فخرج اوريا من عند الملك * وامر الملك
9 بان يتبع باثرهِ * فرقد اوريا على باب الملك مع عبيد الملك * ولم ينزل الى بيتهِ * واخبر داود
10 ان اوريا لم ينزل الى بيتهِ * قال داود لاوريا جيت من السفر * ما بالك ما نزلت الى بيتك * قال اوريا
11 لداود * تابوت عهد الرب * واهل اسرائيل نزول في الخيام * وبواب سيدي وعبيد الملك
سيدي نزول في الصحراء * وانا انطلق الى منزلي * واكل واشرب * وادخل الى اهلي * لا وحياتك
12 وحياة نفسك اني ما افعل هذا * قال داود لاوريا * اصبر اليوم * واذا كان غدا ارسلتك * وبقي
13 اوريا في اورشليم ذلك اليوم * فلما كان من الغد دعاه داود * فتعشى معه وشرب وثمل * وخرج
ممسيا ورقد عند باب الملك مع الحراس ولم ينزل الى منزلهِ * فلما كان في اليوم الثالث * كتب
14 داود الى يواب كتابا * وارسله مع اوريا * وقال في الكتاب هكذا * صير اوريا في اول الحرب * واذا
15 اسبتك الحرب ارجعوا واتركوه وحده ليقتل * فلما نزل يواب حول القرية * واقام اوريا مع
16 الرجال الابطال * فخرج اهل القرية فحاربوا يواب * وقتل هناك قوم من عبيد داود * وقتل اوريا
17 الحاثي ايضا * فارسل يواب الى داود * واخبره بجميع ما كان في الحرب * وامر يواب الرسول
18 وقال له * اذا فرغت من كلامك للملك واخبارك اياه بكل شيء كان في الحرب * فاذا غضب
19 الملك وقال * لم دنوتم من سور المدينة لتحاربوا * اما تعلمون ان الذين فوق سور المدينة
20 يرمونكم * من قتل ابيملك بن جدعون * اليس امرأة رمته بقطعة رحا من فوق السور
21 ومات * فلما دنوتم من السور * اذ قال هذا القول * قل ان اوريا الحاثي عبدك قتل * فانطلق
22 الرسول * واخبره بجميع ما قال له يواب *

Tum dixit David Uriæ, Descende in domum tuam ut quiescas téq; laves. Quare egresso Uriâ à rege, jussit rex ut cum dono sequerentur eum. Uria verò jacuit ad ostium regis unà cum servis regis, nec descendit in domum suam. Cúmque nuntiatum esset Davidi quòd Uria non descendisset in domum suam, dixit David Uriæ, Ex itinere venis, quare non descendis in domum tuam? Ait Uria Davidi, Arca fœderis Domini, & gens Judæa cum gente Israelica degunt in tentoriis, & Joab dominus meus, servíque regis domini mei sub dio morantur, & ego me reciperem domum meam, ederem ac biberem, intraremque ad domesticos meos? minimè gentium per vitam tuam, & per vitam animæ tuæ nullo modo id faciam. Ait David Uriæ, Expecta hodie, & adveniente crastinâ die mittam te: mansítque Uria in Jerusalem eo die. Altero die vocavit eum David, pransúsque cum eo bibit & temulentus factus est; tum vespere egressus jacuit ad ostium regis unà cum excubus, nec descendit in domum suam. Die tertio scripsit David ad Joabum epistolam, quã misit per Uriam. In epistola verò sic dicebat; Collocа Uriam in fronte acies, cúmque missus fuerit conflictus, recedite, eumque solum relinquite ut occidatur. Quare cùm castrametatus esset Joab circum civitatem, & Uriam posuisset inter viros heroes; Egressi cives urbis commiserunt pugnam cum Joabo, interfectíque fuerunt ibi nonnulli è servis Davidis, & interfectus fuit etiam Uria Gethæus. Joab verò mittens ad Davidem, nuntiavit ei omnem belli eventum. Et præcepit Joab legato, dixítque ad eum, Cùm regem alloqui, eique narrare desieris omnem belli eventum; Si rex iratus dixerit, Cur accessistis ad urbis murum ut pugnaretis? num ignorabatis eos qui super murum urbis erant jaculaturos esse in vos? Quis peremit Abimelecum filium Gedeonis? nonne quòd jaculata sit in eum mulier fragmen molæ è muro mortuus est? quare ergò accedebatis ad murum? si talia inquam verba dixerit, dic, Uria quidem Gethæus servus tuus interfectus est. Abiens ergò legatus retulit illi quæcunque sibi dixerat Joab.

8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

שמואל ב: יב

, viri nos *super* prævaluerunt Quia : David ad *legatus* dixit Et
23 וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל־דָּוִד כִּי־נִגְבְּרוּ עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים
portæ ostium ad usque eos *super* fuimus & ,agrum in nos *ad* sunt egressi &
וַיֵּצְאוּ אֲלֵינוּ הַשָּׂדֶה וַנְּהִיֶה עֲלֵיהֶם עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃
sunt mortui & , muro *desuper* tuos servos in jaculatores jecerunt Et
24 וַיֹּרוּ הַמְּרַאִים אֶל־עֲבָדֶיךָ מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמוּתוּ
est mortuus Chittæus Urijah tuus servus etiam & , regis servis è
מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת׃
Ne : Joab ad dices Sic : *legatum* ad David Dixitque
25 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמַּלְאָךְ כֹּה תֹאמַר אֶל־יוֹאָב אַל־
peredet *hunc sicut* & ,*illum sicut* quia ,*hoc verbum* tuis oculis in *sit malum*
יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי־כָזֶה וְכָזֶה תֹּאכַל
eũ conforta tu & : eã destrue & ,urbem *ad* tuum robora : gladius
הַחֶרֶב הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ אֶל־הָעִיר וְהָרְסָהּ וְחַזְּקֵהוּ׃
, suus vir Urijah est mortuus quòd , Urijah uxor audivit Et
26 וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי־מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ
,David misit & ,luctus Transivitque .suũ *maritum* super planxit &
27 וַתִּסְפֹּד עַל־בַּעְלָהּ׃ וַיַּעֲבֹר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד
: filium ei peperit & ,*uxorem in* ei fuit & ,suam domum in eam collegit &
וַיַּאַסְפָהּ אֶל־בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן
DOMINI oculis in David fecit quod *verbum fuit malum* &
וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְהוָה׃

CAP. XII. יב

, eum ad venit & ,David ad Nathan DOMINUS misit Et
1 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־נָתָן אֶל־דָּוִד וַיָּבֹא אֵלָיו
, dives unus , una civitate in erant viri Duo : ei dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אַחַת אֶחָד עָשִׁיר
multum bos & *pecus* erat Diviti .pauper *unus* &
2 וְאֶחָד רָאשׁ׃ לֶעָשִׁיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה
una agna quinimò , *omne* non pauperi Et .valde
מְאֹד׃ וְלָרָשׁ אֵין־כֹּל כִּי אִם־כִּבְשָׂה אַחַת
cum & ,secum *evaserat grandis* & ,*eam vivificârat* & ,emerat quam ,*parva*
3 קְטַנָּה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם־
,bibebat ejus calice de & ,comedebat ejus buccella de ; pariter suis filiis
בָּנָיו יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹאכַל וּמִכֹּסוֹ תִשְׁתֶּה׃
viator venit Et .filia sicut illi eratque ,*recumbebat* ejus sinu in &
4 וּבְחֵיקוֹ תִשְׁכָּב וַתְּהִי־לוֹ כְּבַת׃ וַיָּבֹא הֵלֶךְ
faciendum ad ,*suo bove de* & ,*suo pecore* de sumere pepercit & ,divitem virum ad
לְאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת
eam *fecit* & ,pauperis viri agnam *cepit* & : *ei venienti* viatori
לְאֹרַח הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח אֶת־כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ
; valde virum in David *nasũm* est iratus Et .eum ad *venienti* viro
5 לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו׃ וַיִּחַר־אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד
faciens vir *mortis filius* quia ,DOMINUS Vivit : Nathan ad dixitque
וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־יְהוָה כִּי בֶן־מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה
quòd *mercede* , *quadruplò* restituet agnam Et .hoc
6 זֹּאת׃ וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם עֵקֶב אֲשֶׁר
Dixitque .pepercit non *quòd super* & ,*hoc verbum* fecit
עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא־חָמַל׃ וַיֹּאמֶר
Deus DOMINUS dixit sic : vir Tu ,David ad Nathan
נָתָן אֶל־דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
ego & , Israel *super regem in* te unxi Ego : Israel
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי
,tui domini domum tibi Dedique .Saul manu de te erui
8 הִצַּלְתִּיךָ מִיַּד שָׁאוּל׃ וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ
,Israel domum tibi tradidi & ,tuo sinu in tui domini uxores &
וְאֶת־נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחֵיקֶךָ וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
,*illa sicut* & ,*illa sicut* tibi adjiciam & , parum si & : Jehudah &
וְיהוּדָה וְאִם־מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה׃

Versio VULG. LAT.

23 Et dixit nuntius ad David ; Prævaluerunt adversùm nos viri, & egressi sunt ad nos in agrum: nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis. Et direxerunt 24 jacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper : mortuíque sunt de servis regis, quinetiam servus tuus Urias Hethæus mortuus est. Et dixit David ad 25 nuntium, Hæc dices Joab ; Non te frangat ista res: varius enim eventus est belli; nunc hunc, & nunc illum consumit gladius : conforta bellatores tuos adversùs urbem, ut destruas eam, & exhortare eos. Audivit autem 26 uxor Uriæ, quòd mortuus esset Urias vir suus, & planxit eum. Transacto autem luctu, misit David, & introduxit eam in domum suam, & facta est 27 ei uxor, peperítque ei filium : & displicuit verbum hoc, quod fecerat David, coram Domino.

CAP. XII.

1 Misit ergò Dominus Nathan ad David: qui cùm venisset ad eum, dixit ei ; Duo viri erant in civitate una, unus dives, & 2 alter pauper. Dives habebat oves, & boves plurimos valdé. 3 Pauper autem nihil habebat omnino, præter ovem unam parvulam, quam emerat & nutrierat, & quæ creverat apud eum cum filiis ejus simul de pane illius comedens, & de calice ejus bibens, & in sinu illius dormiens: erátq; illi sicut filia. 4 Cùm autem peregrinus quidã venisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus & de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, & præparavit cibos homini qui venerat ad se. 5 Iratus autem indignatione David adversùs hominem illum nimis, dixit ad Nathan ; Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. 6 Ovem reddet in quadruplum, eò quòd fecerit verbum istud, & non pepercerit. 7 Dixit autem Nathan ad David, Tu es ille vir : Hæc dicit Dominus Deus Israel ; Ego unxi te in regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, 8 Et dedi tibi domum domini tui, & uxores domini tui in sinu tuo, dedíque tibi domum Israel & Juda : & si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

23 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς Δαυὶδ, Ὅτι ἐκραταιώθ ἐφ' ἡμᾶς οἱ ἄνδρες, καὶ (β) ἐξῆλθον ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ ἐγλυκάνθημεν 24 ἐπ' αὐτοὺς ἕως τῆς θύρας τ πύλης. Καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξεύοντες πρὸς τοὺς παῖδάς Cυ ἀπάνωθεν τ τείχους, καὶ ἀπέθανον ἀπὸ παίδων τῶ βασιλέως, (γ) καὶ γε ὁ δοῦλός Cου 25 Οὐρίας ὁ Χετταῖος ἀπέθανε. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον, Τάδε ἐρεῖς πρὸς Ἰωὰβ, Μὴ πονηρὸν ἔστω ἐν ὀφθαλμοῖς Cυ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅτι ποτὲ μὲ ὅτως καὶ ποτὲ ὅτως (δ) φάγει ἡ μάχαιρα. κραταίωσον τὸν (ε) πόλεμόν Cυ εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατάσκαψον 26 αὐτὴν, καὶ κραταίωσον (ζ) αὐτήν. Καὶ ἤκουσεν ἡ γυνὴ Οὐρίου ὅτι ἀπέθανεν Οὐρίας ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἐκόψατο (η) τὸν ἄνδρα αὐτ. 27 Καὶ (θ) διῆλθε τὸ πένθος, καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ, καὶ συνήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτῦ, καὶ ἐγλυκάνθη αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. (ι) καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ὃ ἐποίησε Δαυὶδ ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίυ.

MS.A. (β) ἐξῆλθαν πρὸς ὑμᾶς (γ) καὶ γε Οὐρίας ὁ δοῦλός Cου ὁ(δ) καταφάγεται (ε) πόλεμον Cὺ πρὸς τὴν (ζ) αὐτόν. (η) ὃν τὸν (θ) ἐλθὼν (κ) καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Καὶ ἀπέστειλε κύριος τὸν Νάθαν τὸν προφήτην πρὸς Δαυίδ. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτ, καὶ εἶπεν (α) αὐτῷ, Δύο ἦσ ἄνδρες ἐν 2 πόλει μιᾷ, εἷς πλούσιος, καὶ εἷς πένης. Καὶ τῷ πλουσίῳ ἦν πρόβατα καὶ βόκλια πολλὰ σφόδρα. Καὶ τῷ πένητι οὐδὲν ἀγὶ ἢ ἀμνὰς 3 μία μικρὰ, ἣν ἐκτήσατο καὶ ἐζωοποίησατο, καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὴν, καὶ ἠδρύνθη μετ' αὐτῦ καὶ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῦ ἅμα τὸ αὐτὸ, ἐκ τῦ ἄρτυ αὐτῦ ἤσθιε, καὶ ἐκ τῦ ποτηρίου αὐτῦ ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῦ ἐκάθευδε, καὶ ἦν 4 αὐτῷ ὡς θυγάτηρ. Καὶ ἦλθε πάροδος τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ, καὶ ἐφείσατο (β) λαβεῖν ἐκ τῶν προβάτων αὐτ, καὶ ἐκ τῶν βουκολίων αὐτῦ, (γ) τῦ ποιῆσαι τῷ ξένῳ ὁδοιπόρῳ τῷ ἐλθόντι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τ πένητος, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν τῷ 5 ἀνδρὶ τῷ ἐλθόντι πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ (δ) Δαυὶδ σφόδρα τῷ ἀνδρὶ, καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Νάθαν, Ζῇ κύριος, ὅτι 6 ὑὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο. Καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει (ε) ἑπταπλασίονα, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐποίησε τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ὑπὲρ 7 ὃ οὐκ ἐφείσατο. Καὶ εἶπε Νάθαν πρὸς Δαυὶδ, Σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ χρίσας (ζ) Cε εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ εἰμὶ ἐῤῥυσάμην Cε ἐκ χειρὸς Σαὺλ, 8 Καὶ ἔδωκά Coι τὸν οἶκον τ κυρίου (η) Cυ, καὶ τὰς γυναῖκας τ κυρίου Cε ἐν τῷ κόλπῳ Cυ, καὶ ἔδωκά Coι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα· καὶ εἰ μικρὸν ὅτι, προσθήσω Coι (θ) καὶ ταῦτα.

MS.A. (α) πρὸς αὐτὸν, Δύο ἄνδρες ἦσαν ἐν (β) λαβεῖν αὐτὴν ἐκ τῶν προβάτων, καὶ ἐκ (γ) τῦ ποιῆσαι τῷ ζένῳ ἐλθόντι (δ) τῷ ἀνδρὶ Cφόδρα Cφόδρα Δαυὶδ, καὶ (ε) ἑπταπλάσιον, (ζ) Cε βασιλέα (η) Cου, ἐν τῷ κόλπῳ Cου ἔδωκα τὰς γυναῖκας τ κυρίου Cυ, καὶ ἔδωκά (θ) καὶ ταῦτα. Τί ἐφαύλισας

Et dixit nuntius ad David ; Quoniam invaluerunt super nos viri, & exierunt super nos in agrum, & fiumus super eos usque ad ostium portæ. Et sagittaverunt desuper muro, & mortui sunt de pueris regis, & etiam servus tuus Urias Chetteus mortuus est. Et dixit David ad nuntium, Hæc dices ad Joab ; Nè malum fit in oculis tuis verbum hoc: quoniam interdum quidem sic, & interdum sic comedet gladius. Fac invalescere prælium tuum in civitatem, & destrue eam, & (a) conforta eam. Et audivit mulier uriæ, quia mortuus est urias vir suus: & planxit virum suum. Et transiit luctus, & misit David, & conduxit eam in domum suam: & facta est ei in uxorem, & peperit ei filium. Et malum apparuit verbum quod fecit David in oculis Domini.

CAP. XII.

Et misit Dominus Nathan prophetam ad David. Et ingravit ad eum, & dixit ei ; (a) Duo erant viri in civitate una, unus dives, & unus pauper. Et dixit erant greges, & armenta boum multa valde. Et pauperi nihil nisi agna una parva, quam acquisiverat, & reservaverat, & educaverat eam, & (b) creverat cum eo, & cum filiis ejus in idipsum: de pane ejus edebat, & de poculo ejus bibebat, & in sinu ejus dormiebat, & erat ei tanquàm filia. Et venit (c) viator viro diviti : & pepercit sumere de gregibus suis, & de armentis suis ad faciendum (d) hospiti viatori, qui venerat ad ipsum: et cepit agnã pauperis, & (e) fecit eam viro, qui venerat ad se. Et indignatus est ira David valdè viro : & dixit David ad Nathan ; Vivit Dominus, quia filius mortis vir, qui fecit hoc. Et agnam reddet in (f) septuplùm pro eo, quòd fecit verbum istud, & pro eo quòd non pepercit. Et dixit Nathan ad David ; Tu es vir, qui fecisti hoc. Hæc dicit Dominus Deus Israel ; Ego sum, qui unxit in regem super Israel: & ego quidem (g) erui te de manu Saul: Et dedi tibi domum domini tui, & mulieres domini tui in sinu tuo: & dedi tibi domum Israel, & Juda : et si (h) parum tibi adjiciam tibi secundùm hæc.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וְאָמַר אוּגְדָא לְדָוִד אֲרֵי תַּקִּיפוּ עֲלָנָא גַּבְרַיָּא וּנְפָקוּ לְוָתָנָא לְחַקְלָא וַהֲוֵינָא טָרְדִין
24 לְהוֹן עַד מַעֲלָנָא דְתַרְעָא׃ וּשְׁדוּ קַשְׁתָיָא בְּעַבְדָּךְ מִן שׁוּרָא וְאִתְקְטִילוּ מֵעַבְדֵי מַלְכָּא וְאַף
25 עַבְדָּךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מִית׃ וַאֲמַר דָּוִד לְאוּגְדָא כְּדֵין תֵּימַר לְיוֹאָב לָא יַבָּאֵשׁ בְּעֵינָךְ יַת
פִּתְגָמָא הָדֵין אֲרֵי כְדֵין תְּקוֹטֵל חַרְבָּא אִתְקֵיף קְרָבָךְ וּפַגַּרָהּ וְתַקְפִּנֵּהוּ׃
26 וּשְׁמַעַת אִתַּת אוּרִיָּה אֲרֵי מִית אוּרִיָּה בַּעְלָהּ וְסַפְּדַת עַל בַּעְלָהּ׃ וְעָבַר אֲבֵלָא וּשְׁלַח דָּוִד
27 וְכַנְשָׁהּ לְבֵיתֵיהּ וַהֲוָת לֵיהּ לְאִתּוּ וִילִידַת לֵיהּ בַּר וּבָאֵשׁ פִּתְגָמָא דַּעֲבַד דָּוִד קֳדָם יְיָ׃

יב

1 וּשְׁלַח יְיָ יַת נָתָן לְוָת דָּוִד וַאֲתָא לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ תְּרִין גַּבְרִין הֲווֹ בְּקִרְיְתָא חֲדָא חַד
2 עֲתִירָא וְחַד מִסְכֵּינָא׃ לַעֲתִירָא הֲווֹ עָאן וְתוֹרִין סַגִּי לַחֲדָא׃ וּלְמִסְכֵּינָא לֵית כָּל מִדְעָם
3 אֶלָּהֵן אִסְרְתָא חֲדָא זְעִירָא דְּזַבְנָהּ וְקַיְמָהּ וּרְבַת עִמֵּיהּ וְעִם בְּנוֹהִי כַּחֲדָא מִפִּתֵּיהּ אָכְלַת
4 וּמִכּוֹסֵיהּ שָׁתְיָא וּבְחֵיקֵיהּ שְׁכִבָא וַהֲוָת לֵיהּ כִּבְרַתָא׃ וַאֲתָא אוֹרְחָא לְגַבְרָא עֲתִירָא וְחָס
לְמִסַּב מֵעָנֵיהּ וּמִתּוֹרֵיהּ לְמֶעְבַּד לְאוֹרְחָא דַּאֲתָא לֵיהּ וְנָסִיב יַת אִסְרְתָא דְּגַבְרָא מִסְכֵּינָא
5 וְעַבְדָהּ לְגַבְרָא דַּאֲתָא לְוָתֵיהּ׃ וּתְקֵיף רוּגְזָא דְּדָוִד בְּגַבְרָא לַחֲדָא וַאֲמַר לְנָתָן קַיָם הוּא
6 יְיָ אֲרֵי גַּבְרָא חַיָב קְטוֹל גְּבַר דַּעֲבַד דָּא׃ וְיָת אִסְרְתָא יְשַׁלֵּם עַל חַד אַרְבְּעִין חֲלָף דַּעֲבַד יַת
7 פִּתְגָמָא הָדֵין וְעַל דְּלָא חָס׃ וַאֲמַר נָתָן לְדָוִד אַתְּ גַּבְרָא כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא
8 מְשַׁחְתָּךְ לְמַהֲוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא שֵׁזִבְתָּךְ מִידָא דְשָׁאוּל׃ וְיָהַבִית לָךְ יַת בֵּית רְבוֹנָךְ
וְיָת נְשֵׁי רְבוֹנָךְ בְּחֵנָךְ וְיָהַבִית לָךְ יַת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיְהוּדָה וְאִם זְעִיר וְאוֹסִיף לָךְ כְּאִלֵּין
וְכְאִלֵּין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit nuncius ad David, Quoniam invaluerunt super nos viri, & exierunt *ad* nos in *agrum*, et propulsavimus eos usque ad introitum portæ. Et sagittarunt jaculatores super servos tuos de muro, et occisi sunt de servis regis; et etiam servus tuus Urias Hhithæus mortuus est. Et dixit David ad nuncium, Sic dices ad Joab, Non malum sit in oculis tuis verbum istud, quia sicut hunc, sic et illum occidit gladius : robora prælium tuum super urbem et destrue eam ; et conforta eum. Et audivit uxor Uriah quod mortuus esset Uriah maritus suus, et planxit super marito suo. Et transivit luctus ejus, et misit David, et collegit illam in domum suam, et fuit ei in uxorem et peperit ei filium: et malum fuit verbũ quod fecit David ante Dñm.

CAP. XII.

Et misit Dñs Nathan ad David, et venit ad illum, et dixit ei, Duo viri fuerunt in urbe una, unus dives et alter pauper. Diviti fuerunt oves et boves multi nimis. Et pauperi nihil quicquam nisi agnicula una parvâ quam emerat et educârat, et creverat cũ illo et cum filiis ej' pariter: de buccella ejus comedebat, et de poculo ejus bibebat, et in sinu ejus recumbebat, et erat illi ut filia. Et venit viator ad virum divitem, et pepercit accipere de ovibus suis, et de bobus suis, ut pararet viatori qui venit ad se; et accepit agniculam viri pauperis, et paravit illam viro qui venerat ad se. Et invaluit indignatio David in virum valdè, et dixit ad Nathan, Vivit ipse Dominus quòd vir obligatus occisioni, vir qui fecit hoc. Et agniculam reddet, super unam *quadraginta*, eò quòd fecit rem istam, et eò quòd non abstinuit. Et dixit Nathan ad David, Tu es vir ille : sic dixit Dominus Deus Israel, Ego unxi te ut esses rex super Israel, & ego liberavi te de manu Saul. Et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui, concubinas tuas, et dedi tibi domum Israel, et Jehudah: et si parum est, et addam tibi secundùm ista et ista.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 *ܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܠܕܘܝܕ ܚܪ̈ܝܒ ܥܡ̈ܐ ܘܢܦ̈ܩܘ ܠܢ ܠܡܕܒܪܐ ܘܟܕ ܩܪܒ̈ܢ ܠܗ̈ܘ ܥܕ ܬܪ̈ܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܟܕ ܩܪ̈ܒ ܠܡ̈ܗܘ ܠܡ̈ܣܒ ܠܡ̈ܗܘ ܘܐܡ̈ܪ ܠܗ̈ܘ ܠܡ̈ܐ ܐܢ̈ܬ ܥܒ̈ܕ

שמואל ב : יב

? ejus oculis in malum faciendo ,Domini verbum contempſiſti Quare
9 מַדּוּעַ בִּזִּיתָ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָו
tibi accepiſti ejus uxorem & ,gladio in percuſſiſti Chittæum Urijah
אֶת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בֶחָרֶב וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְךָ
non nunc Et .Hammon filiorū gladio in occidiſti ipſum & ;uxorem in
10 לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן : וְעַתָּה לֹא־
,me contempſiſti quòd *mercede* ,ſeculū in uſque tua domo de gladius recedet
תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם עֵקֶב כִּי בִזִּתָנִי
.*uxorem in tibi exiſtendum ad* ,Chitthæi Urijah uxorem *cepiſti* &
וַתִּקַּח אֶת־אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה :
malum te *ſuper faciens* conſurgere ego Ecce : Dominus dixit Sic
11 כֹּה־ אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה
, tuo *ſocio* dabo & ,tuis oculis in tuas uxores *capiam* & ,tua domo de
מִבֵּיתֶךָ וְלָקַחְתִּי אֶת־נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרֵעֶךָ
tu Quia .hujus Solis oculis in tuis uxoribus cum *cubabit* &
12 וְשָׁכַב עִם־ נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת : כִּי אַתָּה
omni coram hoc *verbum* faciam ego & ,*abſcondito in* feciſti
עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־
Peccavi ; Nathan ad David dixit Et .Sole coram & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ : וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חָטָאתִי
13 לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד גַּם־ יְהוָה הֶעֱבִיר
feciſti *convicium* ,*convitiando* quia ,Veruntamen .morieris non ,tuū peccatum
14 חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת : אֲפָס כִּי־ נַאֵץ נִאַצְתָּ
,tibi natus filius etiam ; *hoc verbo in* ,Domini inimicos
אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה בַּדָּבָר הַזֶּה גַּם הַבֵּן הַיִלּוֹד לְךָ
Dominus percuſſit & : ſuā domum in Nathan abiit Et .morietur moriendo
15 מוֹת יָמוּת : וַיֵּלֶךְ נָתָן אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּגֹּף יְהוָה
.doluit *acerbè* & ,Davidi Urijah uxor peperat quem *natum*
אֶת־הַיֶּלֶד אֲשֶׁר יָלְדָה־ אִשֶׁת־אוּרִיָּה לְדָוִד וַיֶּאֱנָשׁ :
,jejunauit David jejunavit & ,puero pro Deum David *quæſivit* Et
16 וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־הָאֱלֹהִים בְּעַד הַנָּעַר וַיָּצָם דָּוִד צוֹם
ſeniores ſurrexerunt Et .terram ſuper jacuit & ,pernoctavit & ,venit &
17 וּבָא וְלַן וְשָׁכַב אָרְצָה : וַיָּקֻמוּ זִקְנֵי
non & ,noluit & : terra de eū *faciendū ſurgere ad* ,eū *ſuper* ejꝰ domus
בֵיתוֹ עָלָיו לַהֲקִימוֹ מִן־הָאָרֶץ וְלֹא אָבָה וְלֹא
: *natus* eſt mortuꝰ & ,ſeptima die in fuit Et .panem eis cum comedit
18 בָרָה אִתָּם לָחֶם : וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת הַיָּלֶד
quia ,*natus* eſſet mortuus quòd ei nunciare David ſervi timueruntque
וַיִּרְאוּ עַבְדֵי דָוִד לְהַגִּיד לוֹ כִּי־ מֵת הַיֶּלֶד כִּי
non & ,eum ad ſumus locuti ,*vivientem natum exiſtendo in* Ecce : dixerunt
אָמְרוּ הִנֵּה בְּהִוֹּת הַיֶּלֶד חַי דִּבַּרְנוּ אֵלָיו וְלֹא
,*natus* eſt Mortuus : eum ad dicemus quomodo & ,*noſtra voce in* audivit
שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאֵיךְ נֹאמַר אֵלָיו מֵת הַיֶּלֶד
intellexit & ,*muſſitantes* ſui ſervi quòd David vidit Et ? malum faciat &
19 וְעָשָׂה רָעָה : וַיַּרְא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיִּבֶן
eſt mortuꝰ Nū: ſuos ſervos ad David dixitq; *mat*ꝰ eſſet mortuꝰ quòd David
דָּוִד כִּי מֵת הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמֵת
,ſe lavit & , terra è David Surrexitque .eſt Mortuꝰ :dixerūt & ? *natus*
הַיֶּלֶד וַיֹּאמְרוּ מֵת : וַיָּקָם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיִּרְחַץ
:ſe *incurvavit* & ,Dñi domū eſt ingreſſuſq; :ſuas veſtes mutavit &,ſe unxit &
וַיָּסֶךְ וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא בֵית־יְהוָה וַיִּשְׁתָּחוּ
.comedit & ,panem ei poſuerunt & ;petivit & ,ſuam domū in venit &
וַיָּבֹא אֶל־ בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיָּשִׂימוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכָל :
? feciſti quod hoc *verbum* *Quod* : eum ad ejus ſervi Dixeruntque
21 וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
,ſurrexiſti,*natus* eſt mortuꝰ quādo &:fleviſti &,jejunâſti vivo *nato* pro
בַּעֲבוּר הַיֶּלֶד חַי צַמְתָּ וַתִּבְךְ וְכַאֲשֶׁר מֵת הַיֶּלֶד קַמְתָּ
jejunavi ,*vivo nato* adhuc *In* : dixit Et .panem comediſti &
22 וַתֹּאכַל לָחֶם : וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיֶּלֶד חַי צַמְתִּי
? *natus* vivet &,Domiꝰ mei miſerebitur,*ſciens* Quis : dixi quia ; flevi &
וָאֶבְכֶּה כִּי אָמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יְחָנֵנִי יְהוָה וְחַי הַיָּלֶד :

Verſio VUL.LAT.

9 Quare ergò contempſiſti verbum Dñi, ut faceres malū in conſpectu meo? Uriam Hethæum percuſſiſti gladio, & uxoré illius accepiſti in uxorem tibi, & interfeciſti eum gladio filiorū Ammon. Quam ob rem non recedet gladius
10 de domo tua uſque in ſempiternum, eò quòd deſpexeris me, & tuleris uxorem Uriæ Hethæi, ut eſſet uxor tua.
11 Itaque hæc dicit Dominus; Ecce, ego ſuſcitabo ſuper te malum de domo tua,& tollam uxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum uxoribus tuis in oculis Solis hujus. Tu enim feciſti abſcondité : ego autem
12 faciā verbū iſtud in conſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu
13 Solis. Et dixit David ad Nathan, Peccavi Dño. Dixitque Nathan ad David, Dñs quoq; tranſtulit peccatū tuū : non
14 moriéris. Veruntamen, quoniā blaſphemare feciſti inimicos Dñi, propter verbū hoc, filius,qui natus eſt tibi, morte
15 morietur. Et reverſus eſt Nathan in domū ſuam. Percuſſit quoq; Dñs parvulū, quē peperat uxor Uriæ David, &
16 deſperatus eſt. Deprecatúſque eſt David Dñm pro parvulo: & jejunavit David jejunio,& ingreſſ' ſeorſū jacuit ſup terram. Venerunt autē ſeniores
17 dom' ej', cogentes eū ut ſurgeret de terra: qui noluit, nec
18 comédit cū eis cibū. Accidit autem die ſeptimâ ut moreretur infans: timuerúntq; ſervi David nuntiare ei q mortuus eſſet parvulus. Dixerunt enim; Ecce cùm parvulus adhuc viveret loquebamur ad eū, & non audiebat vocem noſtrā : quantò magis ſi dixerimus, Mortu' eſt puer, ſe affliget ?
19 Cū ergò David vidiſſet ſervos ſuos muſſitantes, intellexit q mortu' eſſet infantul' : dixitque ad ſervos ſuos, Nū mortu' eſt puer? Qui reſpōderunt ei,
20 Mortu' eſt. Surrexit ergò David de terra: & lot' unctúſque eſt : cúmq; mutáſſet veſtē, ingreſſ' eſt domū Dñi: & adoravit, & venit in domū ſuā, petivítq; ut ponerent ei pané, &
21 comédit. Dixerūt autē ei ſervi ſui; Quis eſt ſermo, quē feciſti? propter infanté, cū adhuc viveret, jejunâſti & flebas: mortuo autem puero, ſurrexiſti, &
22 comediſti pané. Qui ait ; Propter infanté, dū adhuc viveret, jejunavi et flevi: dicebā enim, Quis ſcit ſi fortè donet eū mihi Dñs, & vivat infans?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 Τί ὅτι ἐφαύλισας τὸν λόγον κυρίου, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ; τὸν Οὐρίαν τὸν Χεττταῖον ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβες σεαυτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινας ἐν ῥομφαίᾳ υἱῶν Ἀμμών. Καὶ νῦν οὐκ ἀποστήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου ἕως αἰῶνος, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐξουδένωσάς με, καὶ ἔλαβες τὴν γυναῖκα τοῦ Οὐρίου τοῦ Χεττταίου, τοῦ εἶναί σοι
11 εἰς γυναῖκα. Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου, καὶ λήψομαι τὰς γυναῖκάς σου κατ' ὀφθαλμούς σου, καὶ δώσω τῷ πλησίον σου, καὶ κοιμηθήσεται μετὰ τῶν γυναικῶν σου ἐναντίον
12 τοῦ ἡλίου τούτου. Ὅτι σὺ ἐποίησας (ι) κρυβῇ, κἀγὼ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐναντίον παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέναντι (κ) τοῦ ἡλίου τούτου. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ Νάθαν, Ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπε Νάθαν πρὸς
13 Δαυίδ, Καὶ κύριος παρεῖδέν σοι τὸ ἁμάρτημά σου· οὐ μὴ ἀποθάνῃς. Πλὴν ὅτι (λ)
14 παροξύνων παρώξυνας τοὺς ἐχθροὺς κυρίου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ, καί γε ὁ υἱός σου ὁ τεχθείς σοι θανάτῳ ἀποθανεῖται. Καὶ ἀπῆλθε Νάθαν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἔθερισεν κύριος τὸ (μ) παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ (ν)
15 Οὐρίου τοῦ Χεττταίου τῷ Δαυίδ, καὶ ἠρρώστησεν. Καὶ ἐζήτησε Δαυὶδ τὸν θεὸν περὶ τοῦ
16 παιδαρίου, καὶ ἐνήστευσε Δαυὶδ νηστείαν, καὶ
17 εἰσῆλθε καὶ (ξ) ηὐλίσθη ὅλη τῆς γῆς. Καὶ (ο) ἀνέστησαν ἐπ' αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ
18 ἠθέλησε, καὶ οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἀπέθανε τὸ παιδάριον. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ δοῦλοι Δαυὶδ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι τέθνηκε τὸ παιδάριον, ὅτι (π) εἶπον, Ἰδοὺ (ρ) ἐν τῷ τὸ παιδάριον ἔτι ζῆν ἐλαλήσαμεν πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἰσήκουσε τῆς φωνῆς ἡμῶν· καὶ πῶς (σ) εἴπωμεν πρὸς αὐτόν, Ὅτι τέθνηκε τὸ παι-
19 δάριον, καὶ ποιήσει κακά; Καὶ συνῆκε Δαυὶδ, ὅτι οἱ παῖδες αὐτοῦ ψιθυρίζουσι, καὶ ἐγνώσθη Δαυὶδ, ὅτι τέθνηκε τὸ παιδάριον. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, Εἰ τέθνηκε τὸ παιδάριον; καὶ εἶπαν, Τέθνηκε.
20 Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐλούσατο, καὶ ἠλείψατο, καὶ ἤλλαξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ προσεκύνησεν· εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἤτησεν ἄρτον φαγεῖν, καὶ (τ) παρέθηκαν αὐτῷ
21 ἄρτον, καὶ ἔφαγε. Καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐποίησας (υ) ἕνεκα τοῦ παιδαρίου; ἔτι ζῶντος καὶ ἔκλαυες καὶ ἐνήστευες καὶ ἔκλαυες καὶ ἠχρύπνεις, καὶ νῦνα ἀπέθανε τὸ παιδάριον, ἀνέστης καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ
22 πέπωκας; Καὶ εἶπεν Δαυίδ, Ἐν τῷ τὸ παιδάριον ἔτι ζῆν ἐνήστευσα καὶ ἔκλαυσα, ὅτι εἶπα, Τίς οἶδεν εἰ ἐλεήσει με κύριος, καὶ ζήσεται τὸ παιδάριον;

MS.A. (ι) κρύβδην, (κ) τούτῳ τοῦ ἡλίου. (λ) παροξύνων παρώξυνας τὸν (μ) παιδάριον (ν) Οὐρίου τοῦ Δαυὶδ, (ξ) ηὐλίσθη καὶ ἐκοιμήθη ὅλη (ο) ἀνέστησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν τοῦ ἐγεῖραι (π) εἶπαν, (ρ) ἐν τῷ ἔτι ζῆν τὸ παιδάριον ἐλαλήσαμεν (σ) εἴπωμεν (τ) παρέθηκαν (υ) ἔνεκεν

Quid, quòd (ι) vilipenderis verbum Domini, faciendo malum in oculis eius ? Uriam Chettæum percuſſiſti in gladio, & uxorem eius cepiſti tibi in uxorem, & ipſum occiſiſti in gladio filiorum Ammon. Et nunc non recedet gladius de domo tua uſque in ſeculum, pro eo, quòd ſpreuiſti me, & ſumpſiſti uxorem Uriæ Chettæi, ut ſit tibi in uxorem. Hæc dicit Dominus, Ecce ego ſuſcito ſuper te malū è domo tua : & capiam uxores tuas ante oculos tuos, & dabo proximo tuo, & dormiet cum uxoribus tuis corā Sole hoc. Quoniam tu feciſti in occulto: & ego faciā verbū hoc corā univerſo Iſrael, et corā Sole hoc. Et dixit David ad Nathan, Peccavi Domino. Et dixit Nathan ad David, Et Dominus (k) tranſtulit fecit peccatum tuum : non moriēris. Veruntamen, quia provocans provocaſti ad iram (l) inimicos Domini in verbo hoc, filiꝰ quidem tuus natꝰ tibi morte morietur. Et abiit Nathan in domum ſuam. Et percuſſit Dominus parvulum, quem peperuit uxor uriæ Chettæi ipſi David, & egrotavit. Et queſiuit David Deum pro parvulo, & jejunauit David jejunium, & introiit, & (m) manſit ſuper terram. Et ſurrexerunt ſuper eum ſeniores domus ejus ad ſuſcitandum eum de terra, & noluit: & non manducavit cū eis panē. Et factū eſt in die ſeptima, & mortuus eſt parvulus. Et timuerunt ſervi David annuntiare ei, quia mortuus eſt parvulus: quoniam dixerunt, Ecce, dum viveret adhuc parvulus, locuti ſumus ad eum, & non exaudiuit vocem noſtram : & quomodò dicemus ad eum, Quia mortuus eſt parvulus? & faciet malū ? Et intellexit David, quòd pueri ſui muſſitarent : & cognouit David, quia mortuus eſt parvulus. Et dixit David ad pueros ſuos, Si mortuus eſt parvulus? Et dixerunt, Mortuus eſt. Et ſurrexit David de terra, & lauit ſe, & unxit ſe, & mutauit veſtimenta ſua, & intrauit in domum Dei, & adorauit eum: & intrauit in domum ſuam, & petiit panem ad manducandū: et apposuerunt ei panē, et manducauit. Et dixerūt pueri ei ad eū: quid eſt verbum hoc, quod (n) feciſti propter parvulum ? Cum adhuc viveret, jejunabas, & plorabas, & vigilabas: & quando mortuus eſt parvul', ſurrexiſti, & manducaſti panem, (o) & bibiſti? Et dixit David; Dū viueret adhuc parvulus, jejunauī et plorauī, quoniā dix, Quis novit, ſi miſerebitur mei Dñs, et vivet parvulus?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 מָא דִין בְּסַרְתָּא עַל פִּתְגָמָא דַיְיָ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָמוֹהִי יָת אוּרְיָה חִתָּאָה קְטַלְתָּא בְחַרְבָּא
10 וְיָת אִתְּתֵיהּ נְסַבְתָּא לָךְ לְאִתּוּ וְיָתֵיהּ קְטַלְתָּא בְּחַרְבָּא דִּבְנֵי עַמּוֹן : וּכְעַן לָא תִפְסוֹק
חַרְבָּא מִן אֱנָשׁ בֵּיתָךְ עַד עָלְמָא חֲלָף דְּאִשְׁטַתַּנִי וּנְסַבְתָּא יָת אִתַּת אוּרְיָה חִתָּאָה לְמֶהֱוֵי
11 לָךְ לְאִתּוּ : כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְקִים עֲלָךְ בִּישָׁא מִבֵּיתָךְ וְאֶדְבַּר יָת נְשָׁךְ לְעֵינָךְ וְאִתֵּן
לְחַבְרָךְ וְיִשְׁכּוֹב עִם נְשָׁךְ לְעֵינֵי שִׁמְשָׁא הָדָא : אֲרֵי אַתְּ עֲבַדְתָּא בְסִתְרָא וַאֲנָא אֶעֱבִיד
12 יָת פִּתְגָמָא הָדֵין קֳדָם כָּל יִשְׂרָאֵל וְקֳבֵיל שִׁמְשָׁא : וַאֲמַר דָּוִד לְנָתָן חֲבִית קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
13 נָתָן לְדָוִד אַף יְיָ אֶעְבַּר חוֹבָךְ לָא תְמוּת : בְּרַם אֲרֵי מְפַתַּח פִּתְחַתָּא פּוּמָא דְסָנְאֵי עֲשָׂא דַיְיָ
14 בְּפִתְגָמָא הָדֵין אַף בְּרָא דְאִתְיְלִיד לָךְ מֵמַת יְמוּת : וַאֲזַל נָתָן לְבֵיתֵיהּ וּתְבַר יְיָ יָת רְבִיָא
15 דְיָלִידַת אִתַּת אוּרְיָה לְדָוִד וְאִשְׁתָּעֵן : וּבְעָא דָוִד רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ עַל רְבִיָא וְצָם דָּוִד
16 צוֹמָא וְעָל וּבָת וְשָׁכִיב עַל אַרְעָא : וְקָמוּ סָבֵי בֵיתֵיהּ עֲלוֹהִי לְאָקָמוּתֵיהּ מִן אַרְעָא וְלָא
17 אָבָה וְלָא אֲכַל עִמְּהוֹן לַחְמָא : וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וּמִית רְבִיָא וּדְחִלוּ עַבְדֵי דָוִד
לְחַוָאָה לֵיהּ אֲרֵי מִית רְבִיָא אֲרֵי אֲמָרוּ כַּד הֲוָה רְבִיָא קָיֵם מַלֵּלְנָא עִמֵּיהּ וְלָא קַבֵּיל
18 מִנָּנָא וְאִיכְדִין נֵימַר לֵיהּ מִית רְבִיָא וְיַעֲבֵיד בִּישָׁא : וְחָזָא דָוִד אֲרֵי עַבְדּוֹהִי מְלַחְשִׁין וְסַבַר
19 דָּוִד אֲרֵי מִית רְבִיָא וַאֲמַר דָּוִד לְעַבְדּוֹהִי הֲמִית רְבִיָא וַאֲמָרוּ מִית : וְקָם דָּוִד מִן אַרְעָא
וּמְשַׁח וְשָׁף וְשַׁנִּי כְּסוּתֵיהּ וְעָל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּסְגִיד וַאֲתָא לְבֵיתֵיהּ וּשְׁאֵיל וְשַׁוִּאוּ
20 לֵיהּ לְחַמָּא וַאֲכַל : וַאֲמָרוּ עַבְדּוֹהִי לֵיהּ מָה פִּתְגָמָא הָדֵין דַּעֲבַדְתָּא עַד דְּרְבִיָא קָיֵם צָמְתָּא
21 וּבְכֵיתָא וְכַד מִית רְבִיָא קָמְתָּא וַאֲכַלְתָּא לַחְמָא : וַאֲמַר עַד דִּרְבִיָא קָיֵם צָמֵית וּבְכֵיתִי
אֲרֵי אֲמָרִית מַן יְדַע דִּלְמָא יְתָרְחִים עֲלַי מִן קֳדָם יְיָ וְיֶחֱי רְבִיָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

ut quid contempſiſti ſuper verbū Dñi, faciendo quod malū eſt ante eum? Uriah Hhithæum occidiſti in gladio, & uxorem illius accepiſti tibi in uxorem, & illum occidiſti in gladio filiorum Ghamon. Et nunc non deficiet gladius ab hominibus domus tuæ uſque in ſeculum, eò quòd ſprevisti me, & accepiſti uxorem Uriah Hhithæi ut eſſet tibi in uxorem. Sic dixit Dominus, Ecce ego ſuſcito ſuper te malum de domo tua, & accipiam uxores tuas in oculis tuis, et dabo ſocio tuo, & cubabit cum uxoribus tuis in oculis Solis hujus. Quia tu feciſti in abſcondito, & ego faciam verbum hoc ante omnem Iſrael & ante Solem. Et dixit David ad Nathan, Peccavi ante Dominum: & dixit Nathan ad David, Etiam Dominus tranſtulit peccatum tuum, non morieris. Verùm quoniam aperiendo aperuiſti os odientium populum Domini in verbo hoc, etiam filius qui natus eſt tibi, moriendo morietur. Et abiit Nathan ad domum ſuam, & fregit Dominus puerum quem peperit uxor Uriah, & debilitatus eſt. Et quæſivit David miſericordias ab-ante Dñm ſuper infantem, & jejunavit David jejuniū, et ingreſſus eſt & pernoctavit, et cubuit ſuper terram. Et ſurrexerunt ſenes domꝰ ejus ſuper illum ut erigerent illū de terra, & noluit, & non comedit cum illis panē. Et fuit in die ſeptimo, & mortuꝰ eſt puer, & timuerunt ſervi David indicare illi quòd mortuus eſſet puer: nam dixerunt, Quando erat puer ſuperſtes, locuti ſumus cum illo, & non audivit nos: & quomodo dicemꝰ illi, Mortuꝰ eſt infans, & faciet malū? Et vidit David quòd ſervi ejus muſſitarent, & ſuſpicatus eſt David quòd mortuꝰ eſſet puer: & dixit David ſervis ſuis, Num mortuꝰ eſt puer? & dixerunt, Mortuꝰ eſt. Et ſurrexit David de terra, & *linivit* ſe, & unxit ſe, & mutavit veſtimentū ſuū, & intravit in domū ſanctuarii Dñi, & adoravit, & venit ad domū ſuā, & petivit: & poſuerunt illi panē & comedit. Et dixerunt ſervi ejus illi, Quod verbū eſt hoc quod feciſti? quoad puer manſit, jejunâſti & flevisti; et quando mortuꝰ eſt puer, ſurrexiſti & comediſti panē. Et dixit, Quoad puer manſit, jejunavi et flevi, quia dixi, Quis novit, ſi forſan miſericordia erit ſuper me ab-ante Dñm, et vivet puer ?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cur aſpernatus es præceptum Dñi Dei tui, & malum perpetrâſti coram Domino? Uriam Hethæum gladio filiorum Ammon occidiſti, & uxorem ejus duxiſti tibi uxorem. Quapropter non abſcedet gladius à domo tua in ſeculũ uſque, eò quòd me ſpreveris, & acceperis uxorẽ Uriæ Hethæi ut eſſet tibi uxor. Sic dicit Dominus, Ecce ſuſcitabo contra te malũ de domo tua, & uxores tuas te præſente ducã, daboque proximo tuo qui cum eis concumbet in præſentia ſolis hujus. Tu clàm feciſti, ego verò faciã hoc in præſentia totius Iſraelis & coram ſole. Dixit David Nathani, Peccavi coram Domino. Ait Nathan Davidi, Etiam Dominus tranſtulit peccatũ tuum, non moriêris. Veruntamen, quia Dñi hoſtes per actionem iſtã magnificâſti, propterea filius qui tibi naturus eſt, omnino morietur. Deinde recepit ſe Nathan domũ ſuam: percuſſitque Dñs puerũ, quem peperit uxor Uriæ Davidi, & conſternatus eſt. Deprecatus eſt autem David Dominũ pro puero, jejunavitque David jejunium in quo & pernoctavit, & cubavit, humi. Et *quamvis* inſtarent ſeniores domûs ejus ut erigerent eum è terra, tamen noluit, neque cibũ cum eis comedit. Die verò ſeptimo defunctus eſt puer, timueruntque ſervi Davidis indicare ei mortuũ eſſe puerũ. Dicebant enim, Vivente puero alloquebamur eũ, nec audiebat nos; quomodo ergò diceremus ei mortuũ eſſe puerũ? *proculdubiò* malũ *ſibi* inferet. At cùm vidiſſet David ſervos ſuos ſuſurrantes, animadvertit David mortuum eſſe puerũ: dixitque David ſervis ſuis, Mortuúſne eſt puer? Dixerunt ei, Mortuus eſt. Tunc ſurrexit David è terra, lavit & unxit ſe, mutatiſque veſtibus ſuis ingreſſus eſt domum Dñi, & adoravit: tum domum ſuam reverſus petiit cibum, quem oblatũ comedit. Dicunt ei ſervi ſui, Quid eſt hoc quod feciſti? vivente puero, jejunabas & orabas; eo autẽ mortuo, ſurgis, cibumque comedis. Ait illis David; Vivente puero, jejunabam & orabam; dicebam enim, Quis ſcit an miſereatur illi Deus, vivatque puer:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quare contempſiſti mandatũ Domini? et turpitudinem deſignâſti coràm Domino? Uriam Gethæum in prælio trucidâſti? et uxorem ejus acceptã nuptâſti? et juſſiſti ut interficeretur in oppugnatione Ammonitarum? Idcirco non deficiet bellum de inceps de domo tua in perpetuum, eò quòd ſpreveris mandatum meum, & accipiens uxorem Uriæ Gethæi feceris eam uxorem tuam. Audias ergò ſermonem Domini. Dixit Dominus, Equidem excitaturus ſum adverſùm te malum ac perniciem è domo tua, & accipiam uxores tuas, daboq; eas alteri, te ſpectante, & ingredietur ad eas licente ſole. Tu id ſecrètò feciſti, at ego remunerabo te publicè, coram omnibus filiis Iſrael, in ſole. Dixit David Nathani prophetæ, Stulte ac turpiter egi, & peccatum deſignavi coram Domino. Dixit Nathan, Jam tibi remiſſum eſt, non moriêris punitione. Verùm quia facinus hoc perpetrâſti, & inimicis Domini videndi tui occaſionem præbuiſti; filius qui tibi naſcetur, brevi morietur. Abiitque Nathan domum ſuam. Percuſſit autem Dominus infantem quem genuit uxor Uriæ Davidi, morboq; oppreſſus eſt. Quapropter David rogavit Dominum pro infante, jejunavitq; David, & pernoctavit jejunus, jacuitq; ſuper terram. Conatiq; ſunt ſeniores familiæ ejus erigere eum à terra, ſed non ſurrexit eorum precibus, nec cibum guſtavit cum eis. Fuit autem die ſeptimo ut moreretur infans: timueruntq; ſervi Davidis ſignificare ei mortem ipſius. Dixerunt enim, Quandoquidem dum vivus eſſet infans, loquebamur & non acquieſcebat nobis; quomodo ergò ſignificaremus nunc ei mortem infantis? verèmur ne malum ſibimet inferat. Sed cùm vidiſſet David ſervos ſuos muſſitantes, intellexit mortuum jam eſſe infantem: dixitq; David pueris ſuis, Obiitne infans? Dixerunt, Jam obiit. Stetit ergò David, ſurrexitq; de terra, tum lavit unxitque ſe, veſtes ſuas mutavit, & ingreſſus domum Domini adoravit; deinde domum ſuam rediens, præcepit afferri ſibi cibum; oblatuſq; fuit ei, & comedit. Dixerunt ad eũ ſervi ſui, Quodnã eſt opus iſtud quod egiſti? Dum vivus eſſet infans, jejunabas, & flebas; quum verò mortuus eſt, ſurgens comediſti. Dixit eis, David, Dum viveret infans, jejunabã & deprecabar: ac dicebam, Quis ſcit? fortè miſerebitur Dominus infantis, & vivet:

שמואל ב: יג

eum reducere potero num ? *jejunans* ego jam quid ut :est mortuus nunc Et
23 וְעַתָּה ׀ מֵת לָמָּה ׀ וְאָנִי צָם הַאוֹכַל לַהֲשִׁיבוֹ
.me ad revertetur non ipse & ,eum ad *vadens* ego ? amplius
עוֹד אֲנִי הוֹלֵךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי׃
,eam ad est ingressus & ,suā uxorē Bath--sebah David est consolatus Et
24 וַיְנַחֵם דָּוִד אֶת־בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
,Selomoh ejus nomen vocavit & ,filium peperit & : ea cum *cubavit* &
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
vocavit & ,prophetæ Nathan *manu in* misit Et .eum dilexit Dominus &
25 וַיהוָה אָהֵבוּ׃ וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא
Rabbah *in* Joab pugnavit Et .Dominum propter Jedidjah ejus nomen
אֶת־שְׁמוֹ יְדִידְיָה יְהוָה׃ וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת
Joab Misitque .*regni* urbem cepit & ,Hammon filiorum
26 בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה׃ וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
cepi etiam ,Rabbah *in* Dimicavi : dixitque ,David ad *legatos*
27 מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְרַבַּה גַּם־לָכַדְתִּי
castrametare & ,populi reliquum *collige* nunc Et .aquarum urbem
28 אֶת־עִיר הַמָּיִם׃ וְעַתָּה אֱסֹף אֶת־יֶתֶר הָעָם וְחָנֵה
vocetur & ,civitatem ego capiam fortè ne ,eam cape & ,civitatem *super*
עַל־הָעִיר וְלָכְדָהּ פֶּן־אֲלָכֹד אֲנִי אֶת־הָעִיר וְנִקְרָא
abiit & ,populum omnem David *collegit* Et .eam super meum nomen
שְׁמִי עָלֶיהָ׃ וַיֶּאֱסֹף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיֵּלֶךְ
diadema tulit Et .eam cepitque ,eam *in* pugnavit & ; Rabbah in
30 רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם בָּהּ וַיִּלְכְּדֶהָ׃ וַיִּקַּח אֶת־עֲטֶרֶת
(,preciosus lapis &,auri talentū ejꝰ pondus &):ejꝰ capite *desuper* eorū regis
מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה
.valde *multum* eduxit urbis *spolium* & :David caput supra fuit &
וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ דָּוִד וּשְׁלָל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃
trahis in & ,ferra in posuit & ,eduxit ,ea in qui ,populum Et
31 וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בַּמְּגֵרָה וּבְחָרְצֵי
sic & : *Malcken in* eos fecit transire & ferreis securibus in & ,ferreis
הַבַּרְזֶל וּבְמַגְוֵרוֹת הַבַּרְזֶל וְהֶעֱבִיר אֹתָם בְּמַלְבֵּן וְכֵן
omnis & ,David est reversus & :Hammon filiorum civitatibus omnibus fecit
יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִד וְכָל־
.Jerusalaim in populus
הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃

CAP. XIII. יג

,pulchra soror David filio Absalom & ,hæc post fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אָחוֹת יָפָה
angustia fuit Et .David filius Amnon eā adamavit & ;Thamar ejus nomen &
וּשְׁמָהּ תָּמָר וַיֶּאֱהַבֶהָ אַמְנוֹן בֶּן־דָּוִד׃ וַיֵּצֶר
: *ipsa* virgo quia ,suā sororem Thamar propter *ægrotandum ad* ,Amnon
2 לְאַמְנוֹן לְהִתְחַלּוֹת בַּעֲבוּר תָּמָר אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה הִיא
Amnon ipsi Et .quicquam ei facere Amnon oculis in erat *mirabile* &
וַיִּפָּלֵא בְעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה׃ וְלְאַמְנוֹן
Jonadab &) : David fratris Simhah filius ,Jonadab ejus nomen & ,*socius*
3 רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד וְיוֹנָדָב
tenuis sic *tu* Quare :ei Dixitque (.valde sapiens vir
4 אִישׁ חָכָם מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה כָּךְ דַּל
: Amnon ei dixitque ?mihi *indicabis nonne* ? *manè in manè in* regis fili
בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן
Dixitque .*amans* ego mei fratris Absalom sororem Thamar
5 אֶת־תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלוֹם אָחִי אֲנִי אֹהֵב׃ וַיֹּאמֶר
veniet & ; *ægrum te ostende* & ,tuum *cubile* super Cuba : Jonadab ei
לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל־מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחַל וּבָא
Thamar *nunc* Veniat : eum ad dices & ,te videndum ad tuus pater
אָבִיךָ לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תָּבֹא נָא תָּמָר
,*cibum* meis oculis in faciat & ,panem me faciat comedere & ,mea soror
אֲחֹתִי וְתַכְבֵּרֵנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי אֶת־הַבְּרִיָּה
.ejus manu de comedam & ,videam *quod propter*
לְמַעַן אֶשְׁזֶה וְאֹכְלָה מִיָּדָהּ׃

Versio VULGATA LATINA.

23 Nunc autem quia mortuus est, quarè jejunem ? Numquid potero revocare eū amplius ? ego vadam magìs ad eum: ille
24 verò non revertetur ad me. Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressúsq; ad eam, dormivit cum ea: quæ genuit filium, & vocavit
25 nomen ejus Salomon, et Dominus dilexit eum. Misitque in manu Nathan prophetæ, et vocavit nomen ejus, Amabilis
26 Domino, eò quòd diligeret eum Dominus. Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, et expugnabat
27 urbem regiam. Misitque Joab nuntios ad David, dicens; Dimicavi adversùm Rabbath, et capienda est Urbs aquarū.
28 Nunc igitur congrega reliquam partem populi, et obside civitatem, et cape eam: ne, cùm à me vastata fuerit urbs, nomini meo ascribatur
29 victoria. Congregavit itaque David omnem populum, et profectus est adversùm Rabbath: cúmque dimicâsset, ce-
30 pit eam. Et tulit diadema regis eorum de capite ejus, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, et impo-
31 situm est super caput David. Sed et prædam civitatis asportavit multam valdé. Populum quoque ejus adducens serravit, et circumegit super eos serrata carpenta: divilitque cultris, et traduxit in typo laterum: sic fecit universis civitatibus filiorū Ammon. Et reversus est David, et omnis exercitus in Jerusalem.

CAP. XIII.

1 FActum est autem post hæc, ut Absalom filii David sororem speciosissimam, vocabulo Thamar, adamaret Amnon
2 filiꝰ David, Et deperiret eā valdè, ita ut propter amorem ejus ægrotaret: quia cùm esset virgo, difficile ei videba-
3 tur ut quidpiam inhonestè ageret cum ea. Erat autem Amnon amicus, nomine Jonadab, filius Semmaa fratris
4 David, vir prudens valdé. Qui dixit ad eum; Quarè sic attenuaris macie, fili regis, per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixítque ei Am-
5 non, Thamar sororem fratris mei Absalom amo. Cui respondit Jonadab; Cuba super lectū tuū, et languoré simula: cúmq; venerit pater tuꝰ ut visitet te, dic ei; Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibū, et faciat pulmentū ut comedam de manu ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

23 Καὶ νῦν (φ) τέθνηκεν, ἱνατί (χ) τοῦτο ἐγὼ νηστεύω; μὴ δυνήσομαι ὀπισφέλαι (χ) αὐτὸν ἔτι; ἐγὼ πορεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς οὐκ
24 ἀναστρέψει πρὸς μέ. Καὶ παρεκάλεσε Δαυὶδ (ψ) Βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς, καὶ
25 ζωάλαβε καὶ ἔτεκεν υἱὸν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σολομὼν, καὶ κύριος ἠγάπησεν αὐ-
τὸν. Καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ Νάθαν τοῦ προ-
φήτου, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ (ω) Ἰεδδε-
26 δί, ἕνεκεν κυρίου. Καὶ ἐπολέμησεν Ἰωὰβ ἐν
(α) Ραββὰθ ὑῶν Ἀμμὼν, καὶ κατέλαβε τὴν
27 πόλιν τῆς βασιλείας. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰβ
ἀγγέλους πρὸς Δαυὶδ, καὶ εἶπεν, Ἐπολέμη-
σα (β) ἐν Ραββὰθ, καὶ κατελαβόμην τοῦ ὑ-
28 δάτων. Καὶ νῦν συνάγαγε τὸ κατά-
λοιπον τοῦ λαοῦ, καὶ παρεμβαλὲ ἐπὶ τὴν πόλιν,
καὶ προκατάβαθι αὐτὴν, ἵνα μὴ προκατά-
βωμαι ἐγὼ τὴν πόλιν, καὶ κληθῇ τὸ ὄνομά
29 μου ἐπ' αὐτήν. Καὶ συνήγαγε Δαυὶδ πάντα
τὸν λαὸν, καὶ ἐπορεύθη (γ) εἰς Ραββὰθ, καὶ ἐπο-
30 λέμησεν ἐν αὐτῇ καὶ κατέβαλεν αὐτήν. Καὶ
ἔλαβε τὸν (δ) στέφανον Μολχὸμ τοῦ βασιλέως
αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ σταθμὸς αὐ-
τοῦ τάλαντον χρυσίου, καὶ λίθος τιμίου, καὶ ἦν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς Δαυὶδ, καὶ σκῦλα τῆς πόλεως
31 ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα. Καὶ τὸν λαὸν (ε)
τὸν ὄντα ἐν αὐτῇ ἐξήγαγε, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ
πρίονι, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς,
καὶ διώλωσεν σιδηροῖς, καὶ (ζ) διήγαγεν αὐ-
τοὺς διὰ τῆς πλινθίου. καὶ οὕτως ἐποίησε πᾶ-
σαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἐπέστρε-
ψε Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς Ἰερουσαλήμ.

MS. A. (φ) τέθνηκεν τὸ παιδάριον, ἱνατί (χ) αὐτὸ (ψ) τὴν Βηρσα-
βεὲ γυναῖκα (ω) Ειεδιδὰ, (α) Ραββὰθ (β) πρὸς Ραββὰθ, (γ) πρὸς Ραβ-
βὰθ, (δ) στέφανον τοῦ βασιλέως (ε) τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγεν, (ζ) διή-
γαγεν

CAP. XIII.

1 ΚΑὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ Ἀβεσ-
σαλὼμ υἱὸς Δαυὶδ ἀδελφὴ καλὴ τοῦ εἶδος
Σφόδρα, καὶ ὄνομα αὐτῇ (α) Θημὰρ, καὶ ἠγάπη-
2 σεν αὐτὴ (β) Ἀμνὼν υἱὸς Δαυίδ. Καὶ ἐθλίβετο
(γ) Ἀμνὼν ὥστε ἀρρωστεῖν διὰ (δ) Θημὰρ
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὅτι παρθένος ἦν αὕτη,
καὶ ὑπέρογκον (ε) ἐν ὀφθαλμοῖς (ζ) Ἀμνὼν
3 τοῦ ποιῆσαί (η) τι αὐτῇ. Καὶ ἦν τῷ Ἀμνὼν
ἑταῖρος, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰωναδὰβ, υἱὸς Σα-
μαὰ τοῦ ἀδελφοῦ Δαυίδ. καὶ Ἰωναδὰβ ἀνὴρ
4 Σοφὸς σφόδρα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τί σοι ὅτι
σὺ ὧδε (θ) ἀδενὴς, υἱὲ τοῦ βασιλέως, τὸ
πρωὶ πρωΐ; οὐκ (ι) ἀπαγγέλλεις μοι; καὶ
εἶπεν αὐτῷ (κ) Ἀμνὼν, (λ) Θημὰρ τὴν ἀδελφὴν
5 Ἀβεσσαλὼμ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐγὼ ἀγαπῶ. Καὶ
εἶπεν αὐτῷ Ἰωναδὰβ, Κοιμήθητι ἐπὶ τῆς
κοίτης σου καὶ μαλακίσθητι, καὶ εἰσπλεύσεται
ὁ πατήρ σου τοῦ ἰδεῖν σε, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
τὸν, (μ) Ἐλθέτω δὴ Θημὰρ ἡ ἀδελφή μου,
καὶ ψωμισάτω με, καὶ ποιησάτω κατ' ὀφθαλ-
μούς μου βρῶμα, ὅπως ἴδω καὶ φάγω ἐκ τῆς
χειρῶν αὐτῆς.

MS. A. (α) Θαμὰρ, (β) Ἀμμὼν (γ) Ἀμμὼν (δ) Θαμὰρ (ε) καὶ ἐν
(ζ) Ἀμμὼν (η) αὐτῇ τί. (θ) ἀδενεῖς, (ι) ἀπαγγελεῖς (κ) Ἀμμὼν, (λ)
Θαμὰρ (μ) Ἐλθάτω Θαμὰς

Et nunc mortuus est, ut quid hoc ego jejuno? Nunquid potero facere ipsum revertí ulterà? Ego ibo ad eum: & ipse non revertet ad me. Et consolatus est David Bersabee uxorem suam: & intravit ad eam, & dormivit cum ea. Et concepit, & peperit filium, & vocavit nomen ejus, Salomon. Et Dominus dilexit eum. Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocavit nomen ejus, (p) Jeddedi (q) propter Dominum. Et bellavit Joab in Rabbath filiorum Ammon, & cepit civitatem regni. Et misit Joab nuntios ad David, & dixit; Bellavi in Rabbath, & cepi civitatem aquarum. Et nunc congrega residuum populi, & castrametare super civitatem, & cape eam: ut non capiam ego civitatem, & vocetur nomen meum super eam. Et congregavit David universum populum, & ivit in Rabbath, & pugnavit in eam, & cepit eam. Et cepit coronam (r) Molchō regis eorū de capite ejus. Et pondus ejus talentum auri, & lapidis pretiosi. Et fuit super caput David. Et spolia civitatis exportavit multa valdè. Et populum, qui erat in ea, eduxit, & posuit in serra, & in tribolis ferreis, & in securibus ferreis: (s) & transire fecit eos per fornacem. Et sic fecit omnibus civitatibus filiorum Ammon. Et reversus est David, & universus populus in Hierusalem.

CAP. XIII.

ET factum est post hæc, & ipsi Absalom filio David soror pulchra specie valdè: & nomen ei, Themar. Et dilexit eam Amnon filius David. Et tribulabatur Amnon, ita (a) ut ægrotaret propter Themar sororem suam; quoniam virgo erat hæc; (b) & difficile in oculis Amnon facere quicquam ei. Et erat ipsi Amnon amicus, & nomen ei Jonadab, filius Samaa fratris David. Et Jonathā vir (c) sapiens valdé. Et dixit ei, Quid tibi, quia tu sic infirmus, fili regis, (d) manè, manè? Nónne annuntias mihi? Et dixit ei Amnon, Themar sororem Absalom fratris mei amo. Et dixit ei Jonadab, Cuba super cubile tuum, & (e) languesce; & ingredietur pater tuus ad videndum te: & dices ad eum, Veniat nunc Themar soror mea, & cibet me, & faciat ante oculos meos (f) cibum: ut videam & comedam de manu ejus.

MS. A. (α) Θαμὰς, (β) Ἀμμὼν (γ) Ἀμμὼν (δ) Θαμὰς (ε) καὶ ἐν
(ζ) Ἀμμὼν (η) αὐτῇ τί. (θ) ἀδενεῖς, (ι) ἀπαγγελεῖς (κ) Ἀμμὼν, (λ)
Θαμὰρ (μ) Ἐλθάτω Θαμὰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וכען מית למא דנן אנא צאם דאיכול לאתבויתיה עוד אנא אייזיל לותיה והוא לא יתאב
24 לותי : ונחים דוד ית בת שבע אתתיה ועל לותה ושכיב עמה וילידת בר וקרת ית
25 שמיה שלמה ויי רחמיה : ושלח ביד נתן נבייא וקרא ית שמיה ידידיה בדיל יי : ואניח
26 קרבא יואב ברבת בני עמון וכבש ית קריית מלכותא : ושלח יואב אונדין לות דוד ואמר
27 אגחית קרבא ברבה ואף כבשית ית קריית מלכותא : וכען כנוש ית שאר עמא ושרי
28 על קרתא וכבשה דלמא אכבוש אנא ית קרתא ויתקרי שמי עלה : וכנש דוד ית כל
29 עמא ואזל לרבת ואגיח קרבא בה וכבשה : ונסיב ית כלילא דמלכיהון מעל רישיה
30 ומתקלה כיכרא דדהבא ובה אבן טבא והוה על רישא דדוד ועדרת קרתא אפיק סגי לחדא:
31 וית עמא דבה אפיק ומסר יתהון במסרין ובמורני ברזלא ובמגורי ברזלא ועבר יתהון
בשוקיא וכן עבד לכל קרוי בני עמון ותב דוד וכל עמא לירושלם :

נ

1 והוה בתר כן ולאבשלום בר דוד אחתא שפירתא ושמה תמר ורחמה אמנון בר דוד :
2 ועקת לאמנון לאתמרעא בדיל תמר אחתיה ארי בתולתא היא והוה מכסא בעיני
3 לאמנון למעבד לה מדעם : ולאמנון שושבינא ושמיה יונדב בר שמעא אחוהי דדוד
4 ויונדב גבר חכים לחדא : ואמר ליה מא דין אתי כדין חשוך בר מלכא בצפר הלא
5 תחוי לי ואמר ליה אמנון ית תמר אחתי דאבשלום אחי אנא רחים : ואמר ליה
יונדב שכב על שויך ואתמרע ויתי אבוך למחזך ותימר ליה תיתי כען תמר אחתי
ותיכלנני לחמא ותעבד לעיני ית סעודתא בדיל דאחזי ואיכול מן ידה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Eo nunc mortuo, ad quid ego jejuno? num potero reducere illum? adhuc ego ibo ad illum, & ille non redibit ad me. Et consolatus est David Bathsebagh uxoré suam, & venit ad eam, & cubuit cum ea, & peperit filium, & vocavit nomen ejus Selomoh, & Dñs misertus est illius. Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocavit nomen ejꝰ Jedidjah propter Dñm. Et inivit prælium Joab cum Rabath filiorum Ghamon, & subegit urbem regiam. Et misit Joab nuncios ad David, & dixit: Inivi bellum in Rabath, & etiam subegi urbē regiā. Et nunc congrega reliquum populem, & ponant castra super urbem, & subige eam, ne forte subigam urbem, & vocetur nomen meū super illam. Et congregavit David omnem populū, & ivit ad Rabath, & inivit prælium cum ea, & subegit eam. Et tulit diadema regis illorū desuper capite ejus, & pondus illius Chichera auri, & in illo lapis bonus; & fuit super caput ipsius David, & spolia urbis eduxit multa valde. Et populum qui erat in illa, eduxit, & ferravit illos in ferris, & in tribulis ferri, & in securibꝰ ferri, & *traxit* illos in plateis; & sic fecit omnibus urbibus filiorū Ghamon: & rediit David & omnis populus in Jerusalem.

CAP. XIII.

ET fuit post hoc, & Absalom filio David erat soror pulchra, & nomen ejus Thamar: et amavit illam Amnon filius David. Et angustiatus fuit Amnon adeò ut ægrotaret propter Thamar sororé suam, quia virgo erat, et erat difficile in oculis Amnon facere illi quicquam. Et Amnon erat socíꝰ, et nomen illiꝰ Jonadab filiꝰ Simghah fratris ipsius David, et Jonadab vir sapiens valde. Et dixit illi, Ut quid es sic caliginosus fili regis singulis matutinis, nónne indicabis mihi? et dixit illi Amnon, Thamar sororem Absalō fratris mei adamo. Et dixit illi Jonadab, Cuba super stratū tuū et male te habeto, et veniet pater tuus ad videndū te; et dices illi: Veniat nunc Thamar soror mea, et comedere faciat me panem, et paret in oculis meis cibum, ut videam et comedam de manu illius.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc cùm sit mortuus, quorsum jejunarem? num possibile est ut denuò revertatur? Ego quidem iturus sum ad eum, ipse verò non potest ad me venire. Et consolatus est David Bath-sebaa uxorem suam, ingressusq; ad eam cubavit cum ea: peperitq; filium, & vocavit nomen ejus Salomonem. Dilexit autem Dñs puerum, Mittensque Nathan prophetam, vocavit nomen ejus Jadida, eò quòd Dñs esset dilectus ejus. Porrò Joab bellum gerens in Rabath filiorum Ammon, cepit civitatem regiam. Missisque Joab legatis ad Davidem, ait, Bellum gessi in Rabath, quin & civitatem regiam cepi: Coge nunc reliquum populum, & veniens obside civitatem, & cape illam; ne capiam ego civitatem, & prædicetur de ea nomen meum. Igitur coacto David universo populo, prodiit contra Rabath, & expugnavit ac cepit illam. Tulitque diadema regis eorũ ex ejus capite, quod pendebat auri talentum, & in quo erant lapides optimi, impositumque fuit capiti Davidis; et prædam civitatis asportavit magna copia. Populum verò qui erat in ea, eduxit, injecitque in compedes et catenas ferreas, et transire fecit eos per mensuram: idemque fecit omnibus civitatibꝰ filiorum Ammon, deinde reversus est David et universus populus in Jerusalem.

CAP. XIII.

POst hæc Abisalom filius Davidis habebat sororem nomine Thamar, quam adamavit Hamnon filius Davidis. Cruciabaturque Hamnon propter Thamar sororem suam, eò quòd virgo esset, nec posset Hamnon illi quicquam dicere. Habebat autẽ Hamnon amicũ Jonadab filium Samma fratris Davidis, eratque Jonadab vir sapiens admodũ. Hic dixit ad Hamnonem filiũ regis, Quid rei est quòd sic attenuaris in dies? annon dices mihi? Ait illi Hamnon, Thamar sororẽ Abisalom fratris mei depereo. Dixit ad eum Jonadab, Cuba super lectum tuum, et age ægrotum: cúmque venerit pater tuus ad invisendum te, dic illi, Veniat Thamar soror mea ut reficiat me cibo, componatque mihi lagana, ut videam, et comedam de manibus ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Jam verò cùm mortuus sit infans, ad quid jejunarem? num fieri potest ut ad me revertatur? ego ad illum ibo, at ipsum ad me redire impossibile est. Consolatus est itaq; David Bathsabeam uxorem suam, & versus ad eam ingressus; quæ concepit genuitque filium, & vocavit nomen ejus Solimanem. Dilexitque Dominus infantem, Et misit ad eum Nathanem prophetam, jussitque vocari nomen ejus Jadida, quod dilectum significat, eò quòd Dominus jam diligeret eum. Verùm Joab bellum gerebat cum civibus Rabbath urbis Ammonitarum, jamque potitus fuerat urbis regiæ. Quare misit Joab nuntios, & ait illi, Jam obsedi Rabbath, & urbem regiam obtinui: Collige jam reliquum populum, teque ad nos confer, ut urbem tu expugnes; ne ego expugnem illam, mihique tribuatur victoria. Collegit itaque David universum populũ, seseque contulit ad Rabbath, bellum gessit cum civibus ejus, obsedit eam, & expugnavit illam. Et corona regis eorum ab ejus capite ablata (erat autem pondus ejus centum aurĩ librarum, eratq; præstantissimis gemmis inserta) imposita fuit capiti Davidis: eduxerunt etiam è civitate prædam copiosam. Totũ quoque populum qui erat in ea, eduxerunt, constrinxitque eos catenis ac funibus, tum transire fecit eos ante conspectum suum fatâ quâdam mensurâ; atq; ita fecit cunctis civitatibus Ammonitarum: tum demum reversus est David & universus populus in Jerusalem.

CAP. XIII.

POsthæc habebat Abisalom sororem nomine Thamar, amavitque eam Amnon filius Davidis. Angebatur autem Amnon causâ sororis suæ, quòd esset virgo, nec posset ei facere quicquam. Porrò habebat Amnon amicum quendam nomine Jonadab filium Summæ, nepotem Davidis, eratque Jonadab vir prudens & cautus. Dixit ergò Jonadab ad Amnonem, Unde fit ô fili regis, ut videam te singulis dierum matutinis stare pro foribus sororis tuæ? annon indicabis mihi? Cui dixit, Thamar sororem Abisalomis fratris mei ego amo. Dixit Jonadab, Finge te ægrotũ, & recumbe super lectum tuũ: cúmq; venerit pater tuus invisum te, dic illi, Mitte ad me Thamar, sororem meam, ut ministret mihi, paretque mihi quo vescar, pinsatque mihi artocreata, ut fortè comedam è manibus ejus.

שמואל ב יג

6 וַיִּשְׁכַּב אַמְנוֹן וַיִּתְחַל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹתוֹ וַיֹּאמֶר
dixitque :eũ videndũ ad rex venit & :egrũ se ostendit &, Amnon accubuit Et
אַמְנוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תָּבוֹא־נָא תָּמָר אֲחוֹתִי וּתְלַבֵּב
Loquanet & ,mea soror Thamar nunc Veniat : regem ad Amnon
לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת וְאִבְרֶה מִיָּדָהּ: וַיִּשְׁלַח דָּוִד
,tui fratris Amnon domum nunc Vade :dicendo ,domum ad Thamar ad
אֶל־תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי נָא בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ
ipse &) ,sui fratris Amnon domum Thamar ivit Et .cibum ei fac &
וַעֲשִׂי־לוֹ הַבְּרִיָּה: וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא
coxit &, ej° oculis in lagana fecit &, conſperſit &, conſperſionem cepit &(: jacens
שֹׁכֵב וַתִּקַּח אֶת־הַבָּצֵק וַתָּלָשׁ וַתְּצַק לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל
: ejus facies ad effudit & ,ſartaginem cepit Et .lagana
אֶת־הַלְּבִבוֹת: וַתִּקַּח אֶת־הַמַּחֲרֶת וַתִּצֹק לְפָנָיו
9 :me deſuper virum omnem Educite ,Amnon dixitque :comedere renuit &
וַיְמָאֵן לֶאֱכוֹל וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָי
: Thamar ad Amnon Dixitque .eo deſuper virum omnem eduxerunt &
וַיֵּצְאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָיו: וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־תָּמָר 10
Thamar cepitque : tua manu de comedam & ,conclave in cibum Affer
הָבִיאִי הַבְּרִיָּה הַחֶדֶר וְאִבְרֶה מִיָּדֵךְ וַתִּקַּח תָּמָר
ſuum fratrem Amnon ad attulit & ,ſecerat quæ lagana
אֶת־הַלְּבִבוֹת אֲשֶׁר עָשְׂתָה וַתָּבֵא לְאַמְנוֹן אָחִיהָ
dixitque, eã in apprehendit &, comedendũ ad eũ ad fecit accedere Et .conclave in
הַחֶדֶרָה: וַתַּגֶּשׁ אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחֲזֶק־בָּהּ וַיֹּאמֶר 11
,mi frater Ne : ei Dixitque .mea ſoror mecum cuba ,Veni : ei
לָהּ בּוֹאִי שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אָחִי 12
facias ne : Iſrael in ſic fiet non quia ,me affligas ne
אַל־תְּעַנֵּנִי כִּי לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אַל־תַּעֲשֶׂה אֶת־
tu & ? meum probrum ire faciam quò ego Et .hanc ſtultitiam
הַנְּבָלָה הַזֹּאת: וְאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי וְאַתָּה 13
,regem ad nunc loquere nunc & : Iſrael in ſtultorum unus veluti eris
תִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
ſuit fortis & ,ejus vocem audire noluit Et .te à me prohibebit non quia
כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ: וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ וַיִּחְזַק 14
odio Amnon eã habuit odio Et .eam ſuppoſuit & ,eã afflixit & ,ea præ
מִמֶּנָּה וַיְעַנֶּהָ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ: וַיִּשְׂנָא־הָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה 15
amore præ ,eã habuit odio quo odium magnum quia : valde magno
גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה
Dixitque .vade ,Surge : Amnon ei dixitque : eam dilexerat quo
אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ וַיֹּאמֶר־לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לְכִי: וַתֹּאמֶר 16
fecisti quod ,alio præ hujus magni malũ cauſæ Ne : ei
לוֹ אַל אֹדוֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת מֵאַחֶרֶת אֲשֶׁר־עָשִׂית
ſuũ puerum vocavit Et .eam audire voluit non & :me emittẽdo, mecũ
עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ לָהּ: וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ 17
obſera & ; foras me deſuper iſtam nunc Emitte :dixit & ,ſuũ miniſtrũ
מְשָׁרְתּוֹ וַיֹּאמֶר שִׁלְחוּ־נָא אֹתָזֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וּנְעֹל
induebantur ſic quia ;colorum multorũ tunica eã Super Et .eam poſt januam
הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ: וְעָלֶיהָ כְּתֹנֶת פַּסִּים כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁנָה 18
,foras illi° miniſter eam eduxit & : palliis virgines regis filiæ
בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלֹת מְעִילִים וַיֹּצֵא אוֹתָהּ מְשָׁרְתּוֹ הַחוּץ
,ſuum caput ſuper cinerẽ Thamar cepit Et .eam poſt januam obſeravit &
וְנַעֲרֶ הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ: וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־רֹאשָׁהּ 19
ſuper ſuã manum poſuit & ; ſcidit ,ſe ſuper quæ ,colorũ multorũ tunicam &
וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל־
Abſalom eam ad Dixitque .clamavit & ,eundo ibat & ,ſuum caput
רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְזָעֵקָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם 20
mea ſoror nunc & ? tecum fuit tuus frater Aminon Num : ſuus frater
אָחִיךְ הֲאַמְנוֹן אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ וְעַתָּה אֲחוֹתִי
: hoc verbum ad tuum cor ponas ne ; ipſe tuus frater , tace
הַחֲרִישִׁי אָחִיךְ הוּא אַל־תָּשִׁיתִי אֶת־לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה
ſui fratris Abſalom domo in deſolata & Thamar manſit &
וַתֵּשֶׁב תָּמָר וְשֹׁמֵמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ:

Verſio VUL. LAT.

6 Accubuit itaq; Amnon, & quaſi ægrotare cœpit: cúmq; veniſſet rex ad viſitandum eum, ait Amnon ad regem; Veniat, obſecro, Thamar ſoror mea, ut faciat in oculis meis duas ſorbitiunculas, & cib ũ capiã 7 de manu ej°. Miſit ergò David ad Thamar domum, dicens; Veni in domũ Amnon fratris 8 tui, & fac ei pulmentum. Venítque Thamar in domũ Amnon fratris ſui: ille autẽ jacebat: quæ tollens farinam commiſcuit: & liquefaciens, in oculis ejus coxit ſorbitiunculas. Tollénſq; quod coxerat, effudit, & poſuit corã eo, & 9 noluit comedere: dixítque Amnon, Ejicite univerſos à me. Cúmq; ejeciſſent omnes, 10 Dixit Amnon ad Thamar; Infer cibum in conclave, ut veſcar de manu tua. Tulit ergò Thamar ſorbitiunculas, quas fecerat, & intulit ad Amnon fratrem ſuum in conclave. 11 Cúmq; obtuliſſet ei cibum, apprehendit eam, & ait; Veni, cuba mecum, ſoror mea. 12 Quæ reſpondit ei; Noli, frater mi, noli opprimere me, neque enim hoc fas eſt in Iſrael: noli facere ſtultitiam hanc. Ego 13 enim ferre non potero opprobriũ meũ, & tu eris quaſi un° de inſipientib° in Iſrael: quin poti° loquere ad regem, & nõ 14 negabit me tibi. Noluit autem acquieſcere precibus ejus, ſed prævalens viribus oppreſſit eam, & cubavit cum ea. Et exoſam eã habuit Amnon odio 15 magno nimis: ita ut maj° eſſet odiũ quo oderat eam, amore quo antè dilexerat. Dixítque ei Amnon; Surge, et vade. 16 Quæ reſpondit ei; Majus eſt hoc malum, ꝙ nunc agis adverſũ me, quàm quod antè feciſti, expellens me. Et noluit 17 audire eam: Sed vocato puero, qui miniſtrabat ei, dixit; Ejice hanc à me foràs, & claude 18 oſtium poſt eam. Quæ induta erat talari tunicâ: hujuſmodi enim filiæ regis virgines veſtib° utebantur. Ejecit itaq; eã miniſter illius foràs: clauſítque 19 fores poſt eã. Quæ aſpergẽs cineré capiti ſuo, ciſſâ talari tunicâ, impoſitiſq; manib° ſuper caput ſuum, ibat ingrediens, & clamans. Dixit autem ei 20 Abſalom frater ſuus, Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? ſed nunc, ſoror, tace, frater tuus eſt: neque affligas cor tuum pro hac re. Manſit itaque Thamar contabeſcens in domo Abſalom fratris ſui.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

6 Καὶ ἐκοιμήθη(ν) Ἀμνὼν καὶ ἠρρώστησε· καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν αὐτόν· καὶ εἶπεν (ξ) Ἀμνὼν πρὸς τὸν βασιλέα, Ἐλθέτω δὴ(ο) Θημὰρ ἡ ἀδελφή μου πρὸς μέ, καὶ κολλυεισάτω ἐν ὀφθαλμοῖς μου δύο κολλυρίδας, καὶ φάγομαι ἐκ 7 τῆς χειρὸς αὐτῆς. Καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ πρὸς (π) Θημὰρ εἰς τὸν οἶκον, λέγων, Πορεύθητι δὴ εἰς τὸν (ρ) οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ ποίησον αὐτῷ (σ) 8 βρῶμα. Καὶ ἐπορεύθη (τ) Θημὰρ εἰς τὸν οἶκον Ἀμνὼν ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ αὐλὸς κοιμώμενος· καὶ ἔλαβε (υ) τὸ σᾶς καὶ ἐφύραστε, καὶ ἐκολλύρισε 9 κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ (φ) ἤψησε τὰς κολλυρίδας. Καὶ ἔλαβε τὸ τήγανον καὶ κατέχεεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠθέλησε φαγεῖν. καὶ εἶπεν Ἀμνών, Ἐξαγάγετε πάντα (χ) ἄνδρα ἀπὸ 10 ἐπάνωθέν μου. καὶ ἐξήγαγον πάντα ἄνδρα(ψ) ἐπάνωθεν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν (ω) Ἀμνὼν πρὸς Θημὰρ, Εἰσένεγκε τὸ βρῶμα εἰς τὸν(α) ταμιεῖον, καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρός σου. καὶ ἔλαβε Θημὰρ τὰς κολλυρίδας ἃς ἐποίησε, καὶ εἰσ- 11 ἤνεγκε πρὸς Ἀμνὼν ἀδελφὸν αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα. Καὶ προσήγαγεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν, καὶ ἐπελάβε- 12 το αὐτῆς, καὶ(β) εἶπεν αὐτῇ, Δεῦρο, κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ ἀδελφή μου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Μὴ ἀδελφέ μου, μὴ ταπείνωσής με, διότι οὐ ποιη- θήσεται οὕτως ἐν Ἰσραὴλ, μὴ ποιήσῃς τὴν ἀ- 13 φροσύνην ταύτην. Καὶ ἐγὼ ποῦ ἀποίσω τὸ ὄνειδός μου; καὶ σὺ ἔσῃ ὡς εἷς τῶν ἀφρόνων ἐν Ἰσραήλ. καὶ νῦν λάλησον δὴ πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι οὐ μὴ κωλύσῃ με ἀπὸ σοῦ. Καὶ οὐκ ἠθέλη- 14 σεν Ἀμνὼν τὴν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς· καὶ(ζ) ἐκρα- τήσωσεν αὐτὴν, καὶ ἐλαπείνωσεν αὐτήν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς. Καὶ ἐμίσησεν αὐτὴν Ἀμνὼν 15 μῖσος μέγα σφόδρα, ὅτι μέγα τὸ(δ) μῖσος ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγάπησεν(ε) αὐτήν, ὅτι μείζων ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ἢ ἡ πρώτη. καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀμνών,(ζ) Ἀνάστηθι, πορεύ- 16 Καὶ εἶπεν αὐτῷ (η) Θημὰρ, Περὶ τὴν κακίας τὴν μεγάλης ταύτης ὑπὲρ ἑτέραν ἣν ἐποίησας μετ' (θ) ἐμοῦ, τὴν ἐξαποστεῖλαί με. καὶ οὐκ ἠθέλησεν 17 Ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς. Καὶ ἐκάλεσε τὸ παιδάριον αὐτοῦ τὸ διακονοῦν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐξαποστείλατε δὴ ταύτην ἀπ' ἐμοῦ ἔξω, καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς. 18 Καὶ ἐπ' αὐτῇ ἦν χιτὼν καρπωτὸς, ὅτι οὕτως ἐνεδιδύσκοντο αἱ θυγατέρες τοῦ βασιλέως αἱ παρθένοι τοὺς ἐπενδύτας αὐτῶν. καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ ἔξω, καὶ ἀπέκλεισε τὴν 19 θύραν ὀπίσω αὐτῆς. Καὶ ἔλαβε(ι) Θημὰρ σποδὸν, καὶ ἐπέθηκεν(κ) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ τὸν χιτῶνα τὸν καρπωτὸν τὸν ἐπ' αὐτῇ διέρρηξε. καὶ ἐπέθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐπορεύθη πορευομένη καὶ κράζουσα. Καὶ εἶπε 20 πρὸς αὐτὴν Ἀβεσαλὼμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, Μὴ Ἀμνὼν(λ) ὁ ἀδελφός σου ἐγένετο μετὰ σοῦ; καὶ νῦν ἀδελφή μου κώφευσον, ὅτι ἀδελφός σου ἐστί· μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου τῷ(μ) λυπῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἐκάθισε(ν) Θημὰρ χηρεύουσα(ξ) ἐν τῷ οἴκῳ Ἀβεσαλὼμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς.

Et cubuit Amnon, & agrotavit: & intravit rex videre eum. Et dixit Amnon ad regẽ; Veniat nũc Thamar ſoror mea ad me, & collyrizet in oculis meis duas collyridas, et comedã de manu ej°. Et 7 *miſit David ad Themar in domũ, dicens; Vade nunc in domũ fratris tui, et fac ei cibum. Et ivit* 8 *Themar in domũ Amnon fratris ſui: et ipſe cubans. Et ſumpſit paſtã, & conſperſit, et fecit collyridas ante oculos ej°: et coxit collyridas. Et ſumpſit (g) ſartaginẽ, & effudit coram eo: & noluit* 9 *comedere. Et dixit Amnon, Educite omnem virum deſuper me. Et eduxerunt omnẽ virũ deſuper eo. Et dixit Amnon ad Themar:* 10 *Infer cibum in cubiculũ, et comedã de manu tua. Et ſumpſit Themar collyridas, quas fecerat, & introtulit ad Amnon fratrẽ ſuum in cubiculũ: Et obtulit ei ad comedendũ. Et prehendit eam, et dixit ei; Veni, cuba mecum, ſoror* 11 *mea. Et dixit ei; Nequaquã, frater mi, nequaquam humilies me,* 12 *quoniam non fiet ſic in Iſrael. Ne facias ſtultitiã hanc. Et ego, quo auferam opprobrium meum? Et* 13 *tu eris tanquam unus inſipientium in Iſrael. Et nunc loquere, quæſo, ad regẽ, quoniam non prohibebit me à te. Et noluit Amnon audire* 14 *vocem ejus: et invaluit ſuper eã: et humiliavit eam, et cubuit cum ea. Et odivit eam Amnon odio* 15 *magno valdé: quoniam magnum fuit odium, quo odivit eam, ſuper amorem, quo amaverat eam: (b) quomã majus malũ ultimũ, quã primũ. Et dixit ei Amnon; Surge, & vade. Et dixit ei Themar, Pro* 16 *malo magno hoc ſuper alterum quod feciſti mecũ, emittendo me. Et noluit Amnon audire vocem* 17 *ejus. Et vocavit puerũ ſuũ præfectũ dom°, et dixit ei, Emittite nunc iſtam à me foràs, & claude oſtium poſt eam. Et ſuper eam* 18 *erat tunica (i) intexta fimbriis: quia ſic induebantur filiæ regũ virgines ſuper indumenta ſua. Et eduxit eam miniſter ejus foràs, et* 19 *cluſit oſtium poſt eam. Et ſumpſit Themar cinerem, & impoſuit ſuper caput ſuum: & tunicã intextam fimbr.° ,quæ ſuper ipſam, diſcidit: & impoſuit manus ſuas ſuper caput ſuum: et perrexit pergens, & clamans. Et dixit ad eã* 20 *Abeſſalom frater ejus, Numquid Amnon frater tuus fuit tecum? Et nunc, ſoror mea, obmutẽſce, quoniam frater tuus eſt. Ne poſueris cor tuum ad loquendum verbum hoc. Et ſedit Themar vidata agens in domo Abeſſalom fratris ſui.*

MS. A (ν) Ἀμμὼν (ξ) Ἀμμὼν (ο) Θαμὰρ (π) Θαμὰρ (ρ) οἶκον Ἀμὼν τ (σ) τὸ βρῶμα. (τ) Θαμὰρ (υ) τὸ *στέαρ καὶ (φ) ἤψεν (χ) ἄνδρα ἐπάνωθέν (ψ) ἀπὸ ἐπάνωθεν (ω) Ἀμμὼν πρὸς Θαμὰρ, *Εἰσενέγκατε (α) ταμεῖον, (β) εἶπεν, Δεῦρο (ſ) ἐφάτω ὤθη (δ) μῖσος ἐμίσησεν (ε) αὐτήν. καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀμνὼν, (ζ) Ἀνάστα, πορεύ- (η) Θαμὰρ, (θ) ἐμοῦ, ἐξαποστεῖλαί (ι) Θαμὰρ (κ) ἐπὶ τὴν κεφαλῆς (λ) ὁ ἀδελφὸς μου ἢ γὲ- γελο (μ) λυπῆσαι εἰς τὸ (ν) Θαμὰρ (ξ) ἐν οἴκῳ Ἀβεσαλὼν

שמואל ב יג — Targum Jonathan.

6 וּשְׁכִיב אַמְנוֹן וְאִתְמָרַע וַאֲתָא מַלְכָּא לְמֶחֱזֵיהּ וַאֲמַר אַמְנוֹן לְמַלְכָּא תֵּיתֵי כְעַן תָּמָר
7 אֲחָתִי וְתַחֲלוּט לְעֵינַי תַּרְתֵּין חֲלִיטָתָא וְאֵיכוֹל מִן יְדָהּ: וְשִׁלַּח דָּוִד לְוָת תָּמָר לְבֵיתָא
8 לְמֵימַר אוֹלִי כְעַן לְבֵית אַמְנוֹן אֲחוּךְ וְעֲבִדִי לֵיהּ סְעוּדְתָּא: וַאֲזָלַת תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן
אֲחוּהָא וְהוּא שָׁכִיב וּנְסִיבַת יַת לִישָׁא וְלָשַׁת וַחֲלַטַת לְעֵינוֹהִי וּבַשֵּׁלַת יַת חֲלִיטָתָא:
9 וּנְסִיבַת יַת מַסְרִיתָא וַאֲרִיקַת קֳדָמוֹהִי וְלָא אֲבָה לְמֵיכַל וַאֲמַר אַמְנוֹן אַפֵּיקוּ כָל אֱנָשׁ
10 מֵעֲלַנִי וְאַפֵּיקוּ כָל אֱנָשׁ מֵעֲלוֹהִי: וַאֲמַר אַמְנוֹן לְתָמָר אֲעֵילִי סְעוּדְתָּא לְאִדְרוֹן בֵּית
מִשְׁכְּבָא וְאֵיכוֹל מִן יְדִךְ וּנְסִיבַת תָּמָר יַת חֲלִיטָתָא דַּעֲבָדַת וְאַעֲלַת לַאֲמְנוֹן אֲחוּהָא
11 לְאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא: וְקָרְבַת לֵיהּ לְמֵיכַל וַאֲתַקִּיף בֵּהּ וַאֲמַר לָהּ עוּלִי שְׁכִיבִי עִמִּי
12 אֲחָתִי: וַאֲמָרַת לֵיהּ אֲחִי בְּבָעוּ לָא תְעַנֵּנִי אֲרֵי לָא מִתְעֲבַד כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל לָא תַּעֲבִיד יַת
13 קִלְנָא הָדֵין: וַאֲנָא לְאָן אוֹבִיל יַת חִסּוּדִי וְאַתְּ תְּהֵי כַּחַד מִן שַׁטְיָא בְּיִשְׂרָאֵל וּכְעַן מַלֵּל
14 כְּעַן עִם מַלְכָּא אֲרֵי לָא יִמְנָעֵנִי מִנָּךְ: וְלָא אֲבָא לְקַבָּלָא מִנֵּהּ וְתַקִּיף מִנֵּהּ וְעַנֵּיהּ וּשְׁכִיב
15 עִמָּהּ: וְסַנְאָהּ אַמְנוֹן סִנְאָתָא רַבְּתָא לַחֲדָא אֲרֵי סִנְאָה סִנְאָתָא דִּי סָנְאָהּ מֵרַחֲמָתָא
16 דְּרָחֲמֵהּ וַאֲמַר לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי אִזְלִי: וַאֲמָרַת לֵיהּ עַל עָסֵק בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא
17 מְאוּחַרְנָתָא דְּעָבַדְתָּא עִמִּי אִתְּ אֲמַר לְשַׁלְּחוּתִי וְלָא אֲבָה לְקַבָּלָא מִנֵּהּ: וּקְרָא יַת עוּלֵמֵיהּ
18 מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ וַאֲמַר שַׁלְּחוּ כְעַן יַת דָּא מִלְּוָתִי לִבְרָא וַאֲגִיף דָּשָׁא בַּתְרָהָא: וְעִלַּהּ כְּתוֹנָא
דְּפַסֵּי אֲרֵי כֵן לָבְשָׁן בְּנָת מַלְכָּא בְּתוּלְתָא כְּרְדוּטִין וְאַפֵּק יָתָהּ מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ לִבְרָא וַאֲגִיף
19 דָּשָׁא בַּתְרָהָא: וּנְסִיבַת תָּמָר קְטָמָא עַל רֵישָׁהּ וְכִתּוֹנָא דְּפַסֵּי דַּעֲלַהּ בְּזַעַת וְשַׁוִּיאַת יְדָהּ
20 עַל רֵישָׁהּ וְאוֹלַת מֵיזַל וְצַוְחַת: וַאֲמַר לָהּ אַבְשָׁלוֹם אֲחוּהָא הַאֲמִינוֹן אֲחוּהָא הֲוָה עִמָּךְ
וְכַעַן אֲחָתִי שְׁתוֹקִי אֲחוּךְ הוּא לָא תְשַׁוִּין יַת לִבֵּךְ לְפִתְגָמָא הָדֵין וְיִתְיְבַת תָּמָר וְצַדְיָא
בֵּית אַבְשָׁלוֹם אֲחוּהָא:

Targum Jonathan.

Et cubuit Amnon & malè ſe habuit. & venit rex ad videndũ illũ; & dixit 6
Amnon regi, Veniat nunc Thamar ſoror mea, et coquet in oculis meis duas placentas, & comedã de manu illi°. Et miſit David ad Thamar domũ, 7
dicendo: Ito nunc ad domũ Amnon fratris tuis, & fac illi cibũ. Et ivit 8
Thamar domũ Amnon, & ipſe recumbebat, & accepit mixtionẽ, & miſcuit, & pinſuit in oculis illius, & coxit placentas. Et accepit patellam & 9
fudit ante illũ, & noluit comedere, & dixit Amnon, Exire facite omnem hominẽ à me: & *exire fecerunt* omnes homines ab eo. Et dixit Amnon 10
ad Thamar, Adfer mihi cibũ in conclave dom° cubilis, & comedã de manu tua: & accepit Thamar placentas quas fecerat, & attulit ad Amnon 11
fratrẽ ſuũ in conclave domus cubilis. Et obtulit illi ut comederet, & invaluit contra eam, & dixit illi, Intra & cuba mecũ ſoror mea. Et dixit 12
illi, Obſecro frater mi ne opprimas me, quia non fit ſic in Iſrael: non facias 13
ignominiam hanc. Et ego quò deferã opprobrium meũ? & tu eris ut unus ex ſtultis in Iſrael: & nunc loquere, quæſo, cum rege, quia non prohibebit me à te. Et noluit audire illã, & inualvit præ illa, & afflixit 14 15
illã & cubuit cũ illa. Et odivit illã Amnon odio magno valdè, quia magnũ odiũ fuit quo odivit illã, præ amore, quo amavit illã: & dixit illi 16
Amnon, Surge, vade. Et dixit illi, Propter ea malũ magnũ hoc præ altero quod feciſti mecũ; tu *dicis* ut emitterer: & noluit audire illã. Et vocavit adoleſcentes ſuos miniſtros ſuos, & dixit, Emittite nunc hanc à me 17 18
foras: & claude oſtium poſt eã. Et ſuper illam erat tunica filorũ, quia ſic veſtitæ erant filiæ regis virgines palliis: & eduxit eam miniſter illius foras, & occluſit portã poſt illam. Et accepit Thamar cinerem ſuper 19
caput ſuum, & tunicam filorũ quæ erat ſuper ſe, ſcidit, & poſuit manus ſuas ſuper caput ſuum, & ibat eundo, & clamabat. Et dixit illi 20
Abſalom frater illius, Num Aminon frater tuus fuit tecum? et nunc ſoror mea tace, frater tuus eſt; non ponas cor tuum ad rem iſtam: et ſedit Thamar deſolata in domo Abſalom fratris ſui.

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܫܟܒ ܐܡܢܘܢ ܘܐܬܚܠܝ ܘܥܒܕ ܠܗ ܟܣܦܐ ܘܐܥܠ ܡܠܟܐ ܠܡܚܙܝܗ ܘܐܡܪ ܐܡܢܘܢ ܠܡܠܟܐ ܢܐܬܐ ܬܡܪ ܐܚܬܝ ܘܬܥܒܕ ܩܕܡܝ ܬܪܝܢ ܟܣܦܐ ܘܐܟܠ ܡܢ ܐܝܕܗ

7 ܘܫܕܪ ܕܘܝܕ ܠܬܡܪ ܠܒܝܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܙܠܝ ܠܒܝܬ ܐܡܢܘܢ ܐܚܝܟ ܘܥܒܕ ܠܗ ܟܣܦܐ ܘܐܟܠ ܡܢ ܐܝܕܗ

8 ܘܐܙܠܬ ܬܡܪ ܠܒܝܬ ܐܡܢܘܢ ܐܚܝܗ ܘܗܘ ܫܟܒ ܘܐܚܕܬ ܥܓܝܢ ܘܥܒܕܬ ܘܐܦܝܬ ܩܕܡ ܥܝܢܘܗܝ ܘܫܕܪܬ ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ

9 ܘܢܣܒܬ ܘܐܟܠ ܘܐܡܪ ܐܡܢܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ ܕܒܝܬܗ ܐܦܩܘ ܡܢ ܩܕܡܝ ܘܢܦܩܘ ܟܠ ܐܢܫ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܐܡܢܘܢ ܠܬܡܪ

10 ܐܝܬܝ ܠܟܝ ܠܒܝܬ ܟܡܐ ܘܐܟܠ ܡܢ ܐܝܕܟ ܘܢܣܒܬ ܬܡܪ ܠܒܝܬ ܐܡܢܘܢ ܐܚܝܗ ܘܗܘ ܫܟܒ ܘܐܦ ܩܪܒܬ ܠܗ ܠܡܐܟܠ

11 ܘܐܚܕܬ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܝ ܫܟܒܝ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܘܐܡܪ ܠܐ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܢܝ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܢ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

12 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

13 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

14 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

15 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

16 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

17 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

18 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

19 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

20 ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ ܐܚܬܝ ܠܐ ܬܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܒ ܥܡܝ

Decumbens itaque Hamnon agebat ægrotũ : cúmque veniſſet rex ad inviſendum eum, dixit Hamnon ad regẽ, Veniat ad me Thamar ſoror mea, componatque in præſentia mea duo lagana, ut comedã de manibus ejꝰ. Miſit ergò David ad Thamar, & ait illi, Vade in domũ Hamnonis fratris tui, & para ei cibum. Abiitque Thamar in domũ Hamnonis fratris ſui, ipſo decumbente: aſſumptamq; maſſã depſit, compoſuitq; lagana : Tum accipens lagana, appoſuit illi ; at noluit comedere. Ait Hamnon, Exeant omnes homines à me : & exierunt omnes homines ab eo. Dixit Hamnon ad Thamar, Infer mihi cibum in penetrale, ut comedã è manibus tuis : & accepit Thamar lagana quæ paraverat, intulitq; Hamnoni fratri ſuo in penetrale. Cúmque obtuliſſet ei ut comederet, apprehendit illã, & ait illi; Veni, concumbe mecũ ſoror mea. Dixit ad eum, Noli mi frater, noli me ſtuprare : non decet fic fieri in Iſraele. Ego quò deferrẽ opprobrium meũ ? tu verò cenſereris in Iſraele quaſi unꝰ è ſtultis, jam verò regẽ alloquere, & ipſe non negabit me tibi. At ille noluit acquieſcere ei, ſed apprehenſã vi oppreſſit, & concubuit cum ea, & ſtupravit illam. Deinde odit eam Hamnon odio magno, fuitque odium quo proſecutus eſt eam, multò majus amore quo adamaverat illam : dixitque ad eam Hamnon, Surge, abi. Quæ reſpondit ei, Jam cùm tam atrocem injuriã intuliſti mihi, amandas me ? ſed noluit eam auſcultare. Quin vocato puero miniſtro ſuo dixit ei, Ejice hanc à me foràs, & oſtium in faciem ejus obſerato. Tum Thamar acceptũ cinerem jecit ſuper caput ſuum, tunicamque figuratam quã induta erat, laceravit, manibuſque capiti ſuo impoſitis ululabat eundo. Ait illi Abiſalom frater ejus, Hamnon frater tuus concubuit tecum ? jam tace ſoror mea, frater tuus eſt ne tibi ſubeat in mentem opus iſtud : conſedit ergò Thamar ſtupore capta, domi Abiſalom fratris ſui.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فعمل امنون ذلك * وتمارض ورقد على سريره * فاتاه الملك كي يعوده فقال للملك تحيني
7 يا تامار اختي * فتعمل لي حسكنانجا * لاري ذلك واكل من يدها * فارسل داود الى تامار
8 وقال لها * اطلقي الى امنون اخيك * وهي له طعاما * فانطلقت تامار لامنون اخيها فوجدته
9 راقدا * فاخذت درمكا فعجنته حسكنانجا * واخذت منه وقدمت اليه * ولم يعجبه ان ياكل *
10 قال امنون * يخرج كل من عندي خارجا * فخرج كل من كان هناك * وقال امنون لتامار * ادخلي
11 الطعام الى داخل البيت * وقدمته اليه لياكل * فاخذها وقال تقدمي الي لترقد
12 جميعا * فقالت له * يا اخي لا تفضحني * لا ينبغي ان تفعل هذا الفعل بين بني اسرايل
13 * كيف اصنع واين اغيب عاري وانت ايضا تحسب ارعنا بين بني
14 اسرايل * ولكن استاذن الملك واخبره بما عندك * لانه لا يمنعك مني * فلم يقبل
15 قولها * ولكن اخذها قهرا وضاجعها وفضحها * ثم ابغضها بغضا شديدا * وغلب
16 بغضه لها على حبها الاول * وقال امنون لتامار * اصرفي عني * قالت له * من بعد ما
17 اريكبت مني هذا البلاء العظيم تخرجني * ولم يقبل قولها * ودعى الفتى الذي كان يخدمه
وقال * اخرج هذه عني الى خارج * واغلق الباب في وجهها
19 * فاخذت تامار رمادا وصيرته على راسها * وخرقت القميص الموشي الذي كان عليها * ورفعت يدها على راسها * وصرخت
20 وانصرفت * قال لها ابسالوم اخوها * ما لك * امنون اخوك فضحك * كفي الان يا اختي
لانه اخوك * ولا يخطر لك ما صنع بك على بال * فجلست تامار في بيت ابسالوم اخيها
مبهوتة *

Præſtitit id Amnon, & ægrotum ſe ſimulans recubuit ſuper lectum ſuum, cúmque veniſſet ad eum rex ut inviſeret eum, dixit ad regem, Adducas ad me Thamar ſororem meam ut confician mihi artocreata, ut id videns comedam è manu ipſius. Mittens itaque David ad Thamar, dixit illi, Vade ad Amnonem fratrem tuum, & para ei cibum. Ea cùm abiiſſet Thamar ad Amnonem fratrem ſuum, & inveniſſet eum decumbentem, accepit ſimilam, pinſuitque eam in artocreata : Tum accepit ex eis, & obtulit illi : ſed non placuit ei comedere. Dixit Amnon, Egrediantur omnes qui apud me ſunt, foràs : cúmque egreſſi eſſent quotquot illic aderant, Dixit Amnon ad Thamar, Infer cibum in penitiora domûs. Quæ cùm obtuliſſet ei ut comederet, apprehendit eam, & ait, Accede ad me ut ſimul accumbamus. Quæ dixit ad eum, O mi frater, ne me ſtupres : non decet hujuſmodi actionem te facere inter Iſraelitas. Quò facerem? & ubi celarem infamiam & miſeriam meam? quin & tu ſtolidus ac demens reputaberis inter Iſraelitas: verùm obtine permiſſum à rege, eique quod in animo tuo eſt aperi : non enim interdicet me tibi. Ille verò dictis ejus minimè acquievit, imò violenter accipiens eam concubuit cum ea, & violavit eam. Tum odio illam proſecutus adeo vehementi, ut odium in eam conceptum ſuperaret priorem ipſius amorem, dixit Amnon ad Thamar, Abſcede à me. Quæ dixit ad eum, Poſt tam ingens malum in me deſignatum expellis me? at ille non acquievit dictis ejus ; Sed accerſito puero qui ſibi miniſtrabat, dixit, Expelle hanc à me foràs, & januam in faciem ejus occlude. Tum Thamar aſſumptum cinerem impoſuit capiti ſuo, diſciſſáque tunicâ acupictâ quam geſtabat, manuque ſuper caput ſuum elatâ, vociferata eſt & abiit. Dixit ad eam Abiſalom frater ejus, Quid habes? Amnon frater tuus te violavit? cohibe te modò ſoror mea, quoniam frater tuus eſt ; & ad id quod tibi fecit, animum ne adjicias ; & mœſta Thamar in domo Abiſalomis fratris ſui, attonita.

שמואל ב : יג

ei fuit ira & ,hæc verba omnia audivit David rex Et
וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּחַר לוֹ
malo à Amnon cum Absalom est locutus non Et .valde
מְאֹד : וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־אַמְנוֹן לְמֵרַע
verbum super ,Amnon Absalom habebat odio quia ;bonũ ad usq; &
וְעַד־טוֹב כִּי־שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־אַמְנוֹן עַל־דְּבַל
,dierum annos duos ad ,fuit Et .suã sororẽ Thamar affixerat quòd
אֲשֶׁר עִנָּה אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ : וַיְהִי לִשְׁנָתַיִם יָמִים
: Ephraim cum quæ ,Bahalchasor in Absalom ipsi tondentes erant &
וַיִּהְיוּ גֹּזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם בְּבַעַל חָצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם
Absalom venit Et .regis filios omnes ad Absalom vocavit &
וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם
nunc eat : tuo servo tondentes nunc Ecce : dixit & ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא גֹּזְזִים לְעַבְדֶּךָ יִלָּךְ־נָא
: Absalom ad rex dixit Et .tuo servo cum ejus servi & ,rex
הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדָיו עִם־עַבְדֶּךָ : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְשָׁלוֹם
fecit vim &:te super simus graves non &;nos omnes eamus nunc ne ,mi fili Ne
אַל־בְּנִי אַל־נָא נֵלֵךְ כֻּלָּנוּ וְלֹא נְכַבֵּד עָלֶיךָ וַיִּפְרָץ־
non ;t : Absalom Dixitque .ei benedixit & ,ire noluit & : eũ in
בּוֹ וְלֹא־אָבָה לָלֶכֶת וַיְבָרְכֵהוּ : וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא
quid Ad : rex ei dixitque ? meus frater Amnon nobiscũ nunc ibit
יֵלֵךְ־נָא אִתָּנוּ אַמְנוֹן אָחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה
,Amnon secum misit & : Absalom eum in fecit vim Et ? tecum ibit
יֵלֵךְ עִמָּךְ : וַיִּפְרָץ־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיְשַׁלַּח אִתּוֹ אֶת־אַמְנוֹן
:dicendo ,suis pueris Absalom præcepit Et .regis filios omnes &
וְאֵת כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיְצַו אַבְשָׁלוֹם אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר
: vos ad dixero & ,vino in Amnon cor bonum circa ,nunc Videte
רְאוּ־נָא כְּטוֹב לֵב־אַמְנוֹן בַּיַּיִן וְאָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם
quia nonne : timeatis ne ,eum interimite & ,Amnon Percutite
הַכּוּ אֶת־אַמְנוֹן וְהֲמִתֶּם אֹתוֹ אַל־תִּירָאוּ הֲלֹא כִי
fecerunt Et .virtutis filios in estote &;cõfortamini ?vobis præcepi ego
אָנֹכִי צִוִּיתִי אֶתְכֶם חִזְקוּ וְהְיוּ לִבְנֵי־חָיִל : וַיַּעֲשׂוּ
: Absalom præceperat quemadmodũ ,Amnon ipsi Absalom pueri
נַעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאַמְנוֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה אַבְשָׁלוֹם
,suum mulum super vir equitaverunt & ,regis filii omnes surrexeruntq;
וַיָּקֻמוּ ׀ כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל־פִּרְדּוֹ
,David ad venit auditus & ,via in ipsis ,fuit Et .fugerunt &
וַיָּנֻסוּ : וַיְהִי הַמֶּה בַּדֶּרֶךְ וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה אֶל־דָּוִד
remansit non & ,regis filios omnes Absalom Percussit :dicendo
לֵאמֹר הִכָּה אַבְשָׁלוֹם אֶת־כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא־נוֹתַר
jacuit & ,sua vestimenta scidit & ,rex surrexit Et .unus eis ex
מֵהֶם אִישׁ אֶחָד : וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב
respond t Et .vestibus scissis assistentes ejus servi omnes & : terra in
אַרְצָה וְכָל־עֲבָדָיו נִצָּבִים קְרֻעֵי בְגָדִים : וַיַּעַן
,meus domin' dicat Ne : dixit & ,David fratris Simhah filius Jonadab
יְהוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי־דָוִד וַיֹּאמֶר אַל־יֹאמַר אֲדֹנִי
ipse solus Amnon quia ,interemerunt regis filios pueros omnes
אֶת כָּל־הַנְּעָרִים בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַמִּירוּ כִּי־אַמְנוֹן לְבַדּוֹ
ipsum affligere die à positum erat Absalom os ;per quia ;est mortuus
מֵת כִּי־עַל־פִּי אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה שׂוּמָה מִיּוֹם עַנֹּתוֹ
rex meus dominus ponat ne nunc Et .suã sororem Thamar
אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ : וְעַתָּה אַל־יָשֵׁת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
quia ;sunt mortui regis filii Omnes :dicendo ,verbum suum cor ad
אֶל־לִבּוֹ דָּבָר לֵאמֹר כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ מֵתוּ כִּי־אִם
puer elevavit & : Absalom fugit Et .est mortuus solus Amnon
אַמְנוֹן לְבַדּוֹ מֵת : וּבְרַח אַבְשָׁלוֹם וַיִּשָּׂא הַנַּעַר
via de eunte multus populus ecce & ;vidit & ,suos oculos speculator
הַצֹּפֶה אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־עָם־רָב הֹלְכִים מִדֶּרֶךְ
filii Ecce ,regem ad Jonadab Dixitque .montis latere ex eum post
אֲחָרָיו מִצַּד הָהָר : וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה בְנֵי
.fuit sic ,tui servi verbum juxta : veniunt regis
הַמֶּלֶךְ בָּאוּ כִּדְבַר עַבְדְּךָ כֵּן הָיָה :

SAMUEL II. — Versio VUL.LAT.

21 Cùm autẽ audisset rex David verba hæc,cõtristat⁹ est valdè, et noluit contristare spiritum Amnon filii sui, quoniã diligebat eũ, quia primogenitus erat ei. Porrò non est locutus Absalom ad Amnon, nec malũ nec bonũ:oderat enim Absalom Amnon, eò ꝙ violâsset
23 Thamar sororé suã . Factũ est autem post temp⁹ biennii, ut tonderentur oves Absalom in Baalhasor, quæ est juxta Ephraim : & vocavit Absalom
24 omnes filios regis. Venitq; ad regẽ, & ait ad eũ ; Ecce tondentur oves servi tui : veniat, oro,rex cũ servis suis ad servũ
25 suũ. Dixitq; rex ad Absalom ; Noli fili mi,noli rogare ut veniamus omnes, & gravem⁹ te. Cũ autem cogeret eũ , & no-
26 luisset ire,benedixit ei. Et ait Absalom; Si nõ vis venire,veniat, obsecro, nobiscũ saltem Amnon frater me⁹. Dixitq; ad
27 eũ rex , Non est necesse ut vadat tecũ. Coëgit itaq; Absalõ eũ, & dimisit cum eo Amnon & universos filios regis. Fecerátq; Absalom convivium quasi cõviviũ regis. Præceperat autem Absalom pueris suis, dicens; Observate cũ temulent⁹
28 fuerit Amnon vino,& dixero vobis; Percutite eũ,& interficite; nolite timere : ego enim sũ qui præcipio vobis: roborámini , & estote viri fortes.
29 Fecerũt ergò pueri Absalom adversũ Amnon, sicut præceperat eis Absalom. Surgẽtésq; omnes filii regis ascéderũt singuli mulas suas, et fugerunt. Cũq; adhuc pergerẽt in itinere,fama pervenit ad David,dicẽs, Percussit Absalom omnes
30 filios regis,et non remansit ex eis saltẽ un⁹. Surrexit itaq; rex, et scidit vestimenta sua: & cecidit sup terrã,& omnes servi
32 illi⁹, qui assistebãt ei, scidérũt vestiméta sua.Respõdens autẽ Jonadab filius Semmaa fratris David, dixit; Ne æstimet dñs me⁹ rex, ꝙ omnes pueri filii regis occisi sint: Amnon solus
33 mortu⁹ est, quoniã in ore Absalom erat positus, ex die quâ oppressit Thamar sororẽ ejus.
33 Nunc ergò ne ponat dñs meus rex sup cor suũ verbũ istud, dicens;Omnes filii regis occisi sunt:quoniã Amnon sol⁹ mortu⁹ est. Fugit autẽ Absalom:
34 & elevavit puer speculator oculos suos,& aspexit: & ecce popul⁹ multus veniebat p iter deviũ ex latere montis. Dixit autẽ onadab ad regẽ , Ecce
35 filii regis adsunt : juxta verbũ servi tui, sic factum est.

SAMUEL II. — Versio GRÆCA LXX. Interp. — Cum Translatione LATINA.

21 (o)Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐθυμώθη (ρ)σφόδρα, καὶ ἐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα Ἀμνὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὅτι ἠγάπα αὐτὸν, ὅτι πρωτότοκος αὐτοῦ ἦν. Καὶ ἐκ ἐλάλησεν Ἀβεσαλὼμ μετ' Ἀμνὼν ἀπὸ πονηροῦ ἕως ἀγαθοῦ, ὅτι ἐμίσει Ἀβεσαλὼμ τὸν Ἀμνὼν διὰ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐταπείνωσε(π Θημὰρ τὴν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο εἰς διετηρίδα ἡμερῶν, καὶ ἦσαν κείροντες τὰ πρόβατα Ἀβεσαλὼμ ἐν (ρ)Βαασὼρ τῇ ἐγγὺς Ἐφραὶμ, καὶ ἐκάλεσεν Ἀβεσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. Καὶ ἦλθεν Ἀβεσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ δὴ κείρουσιν τῷ δούλῳ σου, πορευθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετὰ τοῦ δούλου σου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀβεσαλὼμ, Μὴ δὴ υἱέ μου, μὴ πορευθῶμεν πάντες ἡμεῖς, καὶ ὁ μὴ καταβαρυνθῶμεν ἐπὶ σέ. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν, καὶ ἐκ ἠθέλησε(σ)τὸ πορευθῆναι, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Καὶ εἶπεν (τ) Ἀβεσαλὼμ πρὸς αὐτὸν, Καὶ εἰ μὴ, πορευθήτω δὴ μετ' ἐμοῦ Ἀμνὼν ὁ ἀδελφός μου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, Ἵνατί πορευθῇ μετ' σοῦ; Καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν Ἀβεσαλὼμ, καὶ ἐξαπέστειλε μετ' αὐτοῦ τὸν Ἀμνὼν καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. καὶ ἐποίησεν Ἀβεσαλὼμ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ λέγων, Ἰδοὺ ὡς ἂν ἀγαθυνθῇ ἡ καρδία Ἀμνὼν ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ εἴπω πρὸς ὑμᾶς, Παίσατε τὸν Ἀμνών, καὶ θανατώσατε αὐτόν· μὴ φοβηθῆτε, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἐνηλλόμενος ὑμῖν· ἀνδρίζεσθε καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνάμεως. Καὶ ἐποίησαν τὰ παιδάρια Ἀβεσαλὼμ τῷ Ἀμνών, καθὰ ἐνετείλατο αὐτοῖς Ἀβεσαλώμ. καὶ ἀνέστησαν πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ (υ)ἐπεκάθισεν ἀνὴρ ἐπὶ τὸν ἡμίονον αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον. Καὶ ἐγένετο, αὐτῶν ὄντων ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθε πρὸς Δαυὶδ, λέγων, Ἐπάταξεν Ἀβεσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ οὐ καταλείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. Καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς γῆν, καὶ πάντες οἱ παῖδες (φ)αὐτοῦ παρειστήκεισαν αὐτῷ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν. 32 καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναδὰβ υἱὸς Σαμαὰ ἀδελφοῦ χ)Δαυὶδ, καὶ εἶπε, Μὴ εἰπάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς, ὅτι πάντα τὰ (ψ) παιδάρια τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως ἐθανάτωσεν, ὅτι Ἀμνὼν μονώταλος ἀπέθανεν, ὅτι ἐπὶ στόματος Ἀβεσαλὼμ ἦν κείμενος ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐταπείνωσε(ω)Θημὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Καὶ νῦν μὴ θέσθω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ(α)ῥῆμα, λέγων, Πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἀπέθανον· (β)ὅτι ἀλλ' ἢ Ἀμνὼν μονώταλος ἀπέθανε. Καὶ ἀπέδρα Ἀβεσαλώμ. 34 καὶ ἦρε τὸ παιδάριον ὁ σκοπὸς τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ εἶδε· καὶ ἰδοὺ λαὸς πολὺς πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐκ(γ)πλευρᾶς τοῦ ὄρους ἐν τῇ καλάσει. καὶ παρεγένετο ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν, Ἄνδρες ἑώρακα ἐκ τῆς ὁδοῦ (δ) τῆς Ὡρωνὶν ἐκ μέρους τοῦ ὄρους. 35 Καὶ εἶπεν Ἰωναδὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, Ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως πάρεισι· κατὰ τὸν λόγον τοῦ δούλου σου, οὕτως ἐγένετο.

MS.A.(o)Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἤκουσεν πάντας (π)Θαμὰρ (ρ)Βελλαὰδ(σ) πορευθῆναι, καὶ (τ)Ἀβεσαλὼμ, Καὶ εἰ(υ)ἐπεκάθισεν ἕκας ἐπὶ (φ) αὐτὸν ὁ

ες ὧν τες (χ)Δαυὶδ, Μὴ (ψ)παιδία (ω)Θαμὰρ(α)τὸ ῥῆμα, (β)ὅτι Ἀμνὼν (γ)πλευρᾶ(δ)τῆ Ὀρωνῖν

Et audivit rex David omnia verba hæc, & indigna⁹ est valde: (k)et non contristavit spiritum Amnon filii sui: quoniam diligebat eum;quoniã primogenit⁹ erat. Et non est locut⁹ Absalom cum Amnon à malo usq; ad bonum:quoniã odio habebat Absalom Amnon super verbo, quòd humiliaverat Thamar sororem ejus. Et factum est in biennio dierũ, ut erant tondentes ipsi Absalom in Belasor con'igua Ephraim. Et vocavit Absalom omnes filios regis. Et venit Absalom ad regẽ, & dixit; Ecce nunc tondent servo tuo: Eat,quæso,rex et pueri ejus cum servo tuo. Et dixit rex ad Absalom; Nequaquàm nunc, fili mi,non eamus omnes nos,et non ingraveſcamus super te. Et coëgit eũ:et noluit ire, et benedixit eũ. Et dixit Absalom ad eum, Et si non, eat,quæso,nobiscum Amnon frater meus. Et dixit ei rex, ut quid eat tecum? Et coëgit eũ Absalom.Et misit cum eo Amnon, et omnes filios regis. (l) Et fecit Absalom convivii juxta convivii regis. Et mandavit Absalom pueris suis, dicens; Videte, cum bonum factũ fuerit cor Amnon in vino, et dixero ad vos, Percutite Amnon,et interficite eum: Ne timeatis;quoniã nonne ego sum,qui mando vobis? Viriliter agite,et estis in filios virtutis. Et fecerunt pueri Absalom ipsi Amnon;sicut mandavit eis Absalom.Et surrexerunt omnes filii regis,et insederunt, vir super mulũ suã:et fugerunt. Et factũ est dum ipsi essent in via; et fama venit ad David,dicens; Percussit Absalom omnes filios regis, & non remansit de eis ullus. Et surrexit rex,et discidit vestimenta sua,et cubuit super terram: & omnes pueri ejus assistentes ei discidérunt vestimenta sua. Et respondit Jonadab filius Samaa fratris David,et dixit; Non dicat dominus meus rex, quia omnes pueros filios regis interfecerit:quoniã Amnon prorsus solus mortuus est; quoniam(m)super eo Absalom erat posit.⁹ à die,quâ humiliavit Thamar sororem ejus⁹. Et nunc non ponat dominus me⁹ rex super cor suum,verbum,dicens; Omnes filii regis mortui sunt:quoniã tantùm Amnon sol⁹ mortuus est. Et ausugit Absalom. Et elevavit puer speculator oculos suos,et vidit: et ecce popul⁹ mult.⁹ pergens in(a) via post eum à latere montis(o) in d scensu. Et advenit speculator, et annuntiavit regi,et dixit; Viros vidi de via Oronim,è parte montis. Et dixit Jonadab ad regem,Ecce filii regis adsunt:juxta verbũ servi tui, sic factũ est.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וּמַלְכָּא דָּוִד שְׁמַע יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְתַקִּיף לֵיהּ לַחֲדָא : וְלָא מַלֵּל אַבְשָׁלוֹם עִם
22 אַמְנוֹן לְמִבְּיַשׁ וְעַד טָב אֲרֵי סָנֵי אַבְשָׁלוֹם יַת אַמְנוֹן עַל עֲסַק דְּעַנַּי יַת תָּמָר אֲחָתֵיהּ : וַהֲוָה
23 לְזִמַן תַּרְתֵּין שְׁנִין וַהֲווֹ גָּזְזִין לְאַבְשָׁלוֹם בְּמֵישַׁר חָצוֹר עִם בֵּית אֶפְרַיִם וְזַמֵּן אַבְשָׁלוֹם לְכָל
24 בְּנֵי מַלְכָּא : וַאֲתָא אַבְשָׁלוֹם לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר הָא כְעַן גָּזְזִין לְעַבְדָּךְ יֵיזֵיל כְּעַן מַלְכָּא
25 וְעַבְדּוֹהִי עִם עַבְדָּךְ : וַאֲמַר מַלְכָּא לְאַבְשָׁלוֹם לָא בְרִי לָא כְעַן נֵיזֵיל כּוּלָּנָא וְלָא נִתְקַף עֲלָךְ
26 וְאִתְקֵיף בֵּיהּ וְלָא אֲבָא לְמֵיזֵל וּבָרְכֵיהּ : וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם וְלָא יֵיזֵיל כְּעַן עִמָּנָא אַמְנוֹן אָחִי
27 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָא יֵיזֵיל עִמָּךְ : וְאִתְקֵיף בֵּיהּ אַבְשָׁלוֹם וְשַׁלַּח עִמֵּיהּ יַת אַמְנוֹן וְיַת כָּל
28 בְּנֵי מַלְכָּא : וּפְקִיד אַבְשָׁלוֹם יַת עוּלְמוֹהִי לְמֵימַר חֲווֹ כְעַן כַּד יִשְׁפַּר לִבָּא דְאַמְנוֹן בְּחַמְרָא
29 וְאֵימַר לְכוֹן קְטוֹלוּ יַת אַמְנוֹן וְתִקְטְלוּן יָתֵיהּ לָא תִדְחֲלוּן הֲלָא אֲרִי אֲנָא פְּקֵידִית יַתְכוֹן
אִתְקִיפוּ וְהֲווּ לִגְבָרִין גִּבָּרִין : וַעֲבָדוּ עוּלְמֵי אַבְשָׁלוֹם לְאַמְנוֹן כְּמָא דְפַקֵּיד אַבְשָׁלוֹם וְקָמוּ
30 כָּל בְּנֵי מַלְכָּא וְרַכִּיבוּ אֱנָשׁ עַל כּוּדְנָתֵיהּ וְאִפְּכוּ : וַהֲוָה עַד דְּאִנּוּן בְּאוֹרְחָא וּשְׁמוּעָתָא
31 אִתַּת לְוָת דָּוִד לְמֵימַר קְטַל אַבְשָׁלוֹם יַת כָּל בְּנֵי מַלְכָּא וְלָא אִשְׁתְּאַר מִנְּהוֹן חַד : וְקָם
מַלְכָּא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְשָׁכִיב עַל אַרְעָא וְכָל עַבְדּוֹהִי מְעַתְּרִין כַּד מְבַזְּעִין לְבוּשֵׁיהוֹן :
32 וַאֲתִיב יוֹנָדָב בַּר שִׁמְעָה אֲחוּהִי דְּדָוִד וַאֲמַר לָא יֵימַר רִבּוֹנִי יַת כָּל עוּלְמַיָּא בְנֵי מַלְכָּא
קְטָלוּ אֲרֵי אַמְנוֹן בִּלְחוֹדוֹהִי מִית אֲרֵי בְלִבָּא דְאַבְשָׁלוֹם חֲוָת כְּמָנָא מִיּוֹמָא דְעַנַּי יַת תָּמָר
33 אֲחָתֵיהּ : וּכְעַן לָא יְשַׁוֵּי רִבּוֹנִי מַלְכָּא עַל לִבֵּיהּ פִּתְגָמָא לְמֵימַר כָּל בְּנֵי מַלְכָּא מִיתוּ אֲלָהֵין
34 אַמְנוֹן בִּלְחוֹדוֹהִי מִית : וְעַרַק אַבְשָׁלוֹם וְזָקַף עוּלְמָא סַכְוָאָה יַת עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא עַם
35 סַגִּי אָתֵן מֵאוֹרַח מַאֲחוֹרוֹהִי מִסְטַר טוּרָא : וַאֲמַר יוֹנָדָב לְמַלְכָּא הָא בְנֵי מַלְכָּא
אָתוֹ כְּפִתְגָמָא דְעַבְדָּךְ כֵּן הֲוָה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et rex David audivit omnia verba hæc, & ira fuit illi nimis. Et non 21
locutus est Absalom cum Amnon à malo usque ad bonum ; nam odiit 22
Absalom Amnon propter causam quòd oppressisset Thamar sororem
suam. Et fuit post tempus duorum annorum, fuerunt tonsores Ab- 23
salom in planicie Hhasor apud *domum* Ephraim, & invitavit
Absalom omnes filios regis. Et ingressus est Absalom ad regem, & 24
dixit, Ecce nunc sunt tonsores servo tuo ; & vadat quæso rex,& servi
ejus cum servo tuo. Et dixit rex ad Absalom, Non fili mi,ne nunc eam⁹ 25
omnes nos,& ne ingraveſcamus super te: & institit in illum ; & non vo-
luit ire, sed benedixit illi. Et dixit Absalom, Et non ibit quæso nobiscũ 26
Amnon frater meus ? & dixit illi rex, Ad quid ibit tecum ? Et invaluit
in illum Absalom, & misit cum eo Amnon & omnes filios regis. Et 27
jussit Absalom adoleſcentibus suis, dicendo : Videte quæso, quando ju-
cundum erit cor Amnon in vino,& dicam vobis,Occidite Amnon,& oc-
cidetis illum, non timebitis ; nónne *quòd* ego jussi vobis ? roboramini 28
& estote in robustos viros. Et fecerunt adoleſcentes Absalom Amnoni,
quemadmodum jusserat Absalom : & surrexerunt omnes filii regis, & 29
equitârunt quisque super mulum suum, & verterunt terga. Et fuit dum
adhuc essent illi in via, rumor venit ad David, dicendo : Occidit Absa- 30
lom omnes filios regis, & non relictus est ex illis unus. Et surrexit rex 31
& scidit vestimenta sua,& cubuit super terram, & omnes servi ejus sta-
bant scindentes vestes suas. Et respondit Jonadab filius Simghah fra- 32
tris ipsius David, & dixit, Non dicat rex, omnes adoleſcentes filios re-
gis occiderunt, sed Amnon ipse solus mortuus est ; quia in corde Absa-
lom fuit insidiatio, à die quo oppressit Thamar sororem suam. Et nunc 33
non ponat dominus meus rex super cor suum verbum, dicendo : omnes
filii regis *mortui* sunt, sed Amnon ipse solus mortuus est. Et fugit Ab- 34
salom & levavit adoleſcens circumspector oculos suos, & vidit, & ecce
populus multus veniebant ex via de-post eum de latere montis. Et dixit 35
Jonadab regi,Ecce filii regis veniunt ;secundùm verbum servi tui sic fuit

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܫܡܥ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܠܟܠ ܗܠܝܢ ܦܬܓܡܐ ܘܬܟ ܥܠ ܠܚܕ ܘܠܐ ܐܥܒܪ ܠܐܡܢܘܢ ܒܪ ܐܚܝܗ ܛܒ ܐܡܪ ܡܛܠ ܕܥܠ ܐܡܢܘܢ ܒܟܪ ܗܘ ܡܛܠ ܕܥܠ ܬܡܪ ܐܚܬܗ ܕܐܒܫܠܘܡ ܗܘ ܕܥܠ ܐܡܢܘܢ ܐܚܝ ܐܒܫܠܘܡ ܠܐ ܡܠܠ ܥܡ ܐܡܢܘܢ ܠܐ ܛܒ ܘܠܐ ܒܝܫ ܡܛܠ ܕܣܢܐ ܗܘܐ ܐܒܫܠܘܡ ܠܐܡܢܘܢ ܡܛܠ ܕܥܠ ܬܡܪ ܐܚܬܗ ܕܥܢܬ ܠܗ ܘܗܘܐ ܠܫܢܬܝܢ ܝܘܡܝܢ ܘܗܘ ܓܙܐ ܠܓܙܘܗܝ ܒܒܥܠ ܚܨܘܪ ܕܥܠ ܦܪܡ ܘܩܪܐ ܐܒܫܠܘܡ ܠܟܠ ܒܢܝ ܡܠܟܐ ܘܐܬܐ ܐܒܫܠܘܡ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܗܐ ܗܫܐ ܓܙܘܗܝ ܠܥܒܕܟ ܗܐ ܠܟ ܘܐܡܪ ܠܐ ܒܪܝ ܢܬܐ ܟܠܗܘܢ ܢܐܙܠ ܠܐ ܢܬܩܠ ܥܠܝܟ ܘܐܠܘ ܐܠܙ ܠܗ ܘܠܐ ܐܒܐ ܠܡܫܕܚ ܐܢ ܠܐ ܢܫܕܪ ܠܗ ܐܢ ܠܐ ܢܫܕܪ ܠܗ ܐܢ ܠܐ ܢܫܕܪ ܠܗ

שמואל ב: יד

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

venerunt regis filii ecce &, loqui *eum consummare circa*, fuit Et

36 וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וְהִנֵּה בְנֵי־הַמֶּלֶךְ בָּאוּ
ejus servi omnes &, rex etiam & :fleverunt &, suam vocem levaverunt &

וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וְגַם־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו
Thalmai ad abiit &, fugit Absalom Et .valde magno fletu fleverunt

37 בָּכוּ בְכִי גָּדוֹל מְאֹד: וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל־תַּלְמַי
.diebus omnib' suũ filiũ super luxit & :Ghesur regem Hammichud filii

בֶּן־עַמִּיחוּר מֶלֶךְ גְּשׁוּר וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנוֹ כָּל־הַיָּמִים:
.annis tribus ibi fuit &, Ghesur abiit &, fugit Absalom Et

38 וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּר וַיְהִי־שָׁם שָׁלֹשׁ שָׁנִים:
fuerat consolat' quia ; Absalom *ad* egredi regis David *cessavit* Et

39 וַתֶּכַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לָצֵאת אֶל־אַבְשָׁלוֹם כִּי־נֹחַם
.esset mortuus quòd Amnon super

עַל־אַמְנוֹן כִּי־מֵת:

CAP. XIV. יד

.Absalom *super* regis cor quòd ,Serujah filius Joab cognovit Et

1 וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כִּי־לֵב הַמֶּלֶךְ עַל־אַבְשָׁלוֹם:
dixit &, ,sapientem mulierem inde *cepit* &, Tecohah a Joab misit Et

2 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוֹעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם אִשָּׁה חַכְמָה וַיֹּאמֶר
, *luctus* vestimentis *nunc* te indue &, *nunc* luctus- fer te Præ : eam ad

אֵלֶיהָ הִתְאַבַּלִי־נָא וִלְבְשִׁי־נָא בְגְדֵי־אֵבֶל
lugens multis diebus jam mulier veluti ,o & ,oleo te ungas ne &

וְאַל־תִּסּוֹכִי שֶׁמֶן וְהָיִית כְּאִשָּׁה זֶה יָמִים רַבִּים מִתְאַבֶּלֶת
verbũ juxta eum ad loquêris &, regem ad ingredieris Et .mortuum super

עַל־מֵת: וּבָאת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְדִבַּרְתְּ אֵלָיו כַּדָּבָר
mulier dixit Et .ejus ore in verba Joab posuit & : hoc

הַזֶּה וַיָּשֶׂם יוֹאָב אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיהָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
,se incurvavit &, terram in *suas* ,*ries* super cecidit & ,regem ad Tecohitis

הַתְּקֹעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל עַל־אַפֶּיהָ אַרְצָה וַתִּשְׁתָּחוּ
: dixit & ? tibi Quid ,ex ei dixit Et .rex Serva : dixit &

וַתֹּאמֶר הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר
tuæ ancillæ Et .mus vir est mortuus &, *ego* vidua mulier Profectò

אָבֵל אִשָּׁה אַלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי: וְלִשְׁפְחָתְךָ
: eos *inter* erue- non & , agro in ipsi ambo sunt rixati & ; filii duo

שְׁנֵי בָנִים וַיְנַצּוּ שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה וְאֵין מַצִּיל בֵּינֵיהֶם
surrexit .ece Et .eum occidit & ,*unum* unus *eum* percussit &

7 וַיַּךְ הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד וַיְמִתֵהוּ: וְהִנֵּה קָמָה
per-ussorem Da : dixerunt & , tuam ancillam *super* familia tota

כָל־הַמִּשְׁפָּחָה עַל־שִׁפְחָתֶךָ וַיֹּאמְרוּ תְּנִי אֶת־מַכֵּה
occidit quem , sui fratris *anima in* eum interficiamus & , sui fratris

אָחִיו וְנַמִתָהוּ בְּנֶפֶשׁ אָחִיו אֲשֶׁר הָרָג
est relicta quæ, meam prunam extinguent & :hæredem etiam dispdamus &

וְנַשְׁמִידָה גַּם אֶת־הַיּוֹרֵשׁ וְכִבּוּ אֶת־גַּחַלְתִּי אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה
.terræ *facies* super residuum & ,nomen meo viro *ponere non ad*

לְבִלְתִּי שׂוֹם־לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׁאֵרִית עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
jubebo ego & ; tuam domum in Vade : mulierem ad rex dixit Et

8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתֵךְ וַאֲנִי אֲצַוֶּה
: regem ad Tecohitis mulier Dixitque .te *super*

עָלָיִךְ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ
rex & : mei patris domũ super & ,*perversitas* rex mi domine me Super

עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֶעָוֹן וְעַל־בֵּית אָבִי וְהַמֶּלֶךְ
te *ad* Loquentem : rex Dixitque .innocens ejus thronus &

10 וְכִסְאוֹ נָקִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְרַבֵּר אֵלָיִךְ
: dixit Et .te *in* tangere ultrà addet non & ,me ad eum adduc &

וַהֲבֵאתִו אֵלַי וְלֹא־יֹסִיף עוֹד לְנָעֳתָ בָּךְ: וַתֹּאמֶר
redemptoram *multiplicando* à , sui Dei DOMINI rex *nunc* Recordetur

11 יוְכָּר־נָא הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵהַרְבּוֹת גֹּאֵל
Vivit , dixit & :meã filium disperdant non & ,*corrumpendum* ad sanguinis

הַדָּם לְשַׁחֵת וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת־בְּנִי וַיֹּאמֶר חַי־
.terram in tui filii *crine* de ceciderit si , DOMINUS

יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת בְּנֵךְ אָרְצָה:

Cúmque cessásset loqui, apparuerunt & filii regis: & intrantes levaverunt vocem suam, & fleverunt: sed & rex & omnes servi ejus flevérũt ploratu magno nimis. Porrò Absalom fugiens, abiit ad Tholomai filiũ Ammud regem Gessur. Luxit ergò David filium suũ cunctis diebus. Absalom autem cùm fugísset, & venísset in Gessur, fuit ibi tribus annis. Cessavítque rex David persequi Absalom, eò quòd consolatus esset super Amnon interitu.

CAP. XIV.

1 INtelligens autem Joab filius Saruiæ, quòd cor regis versum esset ad Absalom, Misit Thecuam, & tulit inde mulierem sapientem: dixítque ad eam; Lugere te simula, & induere veste lugubri, & ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier jam plurimo tempore lugens mortuũ: 2 Et ingredièris ad regem, & loquêris ad eum sermones hujuscemodi. Posuit autè Joab verba in ore ejus. Itaque cùm ingressa fuísset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram, & adoravit, & dixit; Serva me rex. Et ait ad eam rex, Quid causæ habes? Quæ respondit; Heu, mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus. 6 Et ancillæ tuæ erant duo filii: qui rixati sunt adversùm se in agro, nullúsque erat qui eos prohibere posset: & percussit alter alterũ, & interfecit eum. 7 Et ecce consurgens universa cognatio adversùm ancillã tuam, dicit; Trade eum qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit, & deleamus hæredem: & quærunt extinguere scintillam meam, quæ relicta est, ut non superfit viro meo nomen, & reliquiæ super terram. 8 Et ait rex ad mulierem; Vade in domum tuam, & ego jubebo pro te. 9 Dixítque mulier Thecuitis ad regẽ; In me, domine mi rex, sit iniquitas, & in domum patris mei: rex autem & thronus ejus sit innocens. 10 Et ait rex; Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, & ultrà non addet ut tangat te. 11 Quæ ait; Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum, & nequaquàm interficiant filium meum. Qui ait; Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filii tui super terram.

Καὶ ἐγένετο ὡνίκα ζωτέλεσε λαλῶν, καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τῦ βασιλέως ἦλθον, καὶ ἐπῆραν τ φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσ, καί γε ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτῦ ἔκλαυσ κλαυθμὸν μέγαν ζόδρα. 37 Καὶ Αβεσσαλὼμ ἔφυγε, καὶ ἐπορεύθη πρὸς (ε) Θολμὶ υἱὸν Ἐμιοὺδ βασιλέα Γεδσὲρ εἰς γλῶ (ζ) Χαμαχαδί. καὶ (η) ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ὅλ τ υἱὸν αὐτῦ πάσας τὰς ἡμέρας. (θ) 38 Καὶ Αβεσσαλὼμ ἀπέδρα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Γεδσὲρ, καὶ ἦν ἐκεῖ ἔτη τρία. 39 Καὶ ἐκόπασεν (ι) ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τῦ ἐξελθεῖν πρὸς Αβεσσαλὼμ, ὅτι παρεκλήθη ὅλ Ἀμνὼν, ὅτι ἀπέθανε.

MS. A. (ε) Θολομαὶ (ζ) Μαχάδ. (η) ἐπένθησεν Δαυὶδ ἐπὶ (θ) Καὶ ἀπέδρα Αβεσσαλὼμ, καὶ (ι) Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τῦ

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Καὶ ἔγνω Ἰωὰς υἱὸς Σαρυίας ὅτι ἡ καρδία τῦ βασιλέως ἐπὶ Αβεσσαλώμ. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰς εἰς Θεκωὲ, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν γυναῖκα σοφὴν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, Πένθησον δὴ, καὶ ἔνδυσαι ἱμάτια πενθικὰ, καὶ μὴ ἀλείψῃ ἔλαιον, καὶ ἔσῃ ὡς (α) γυνὴ πενθῦσα ἐπὶ τεθνηκότι τῦτο ἡμέρας (β) πολλὰς, 3 Καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τ βασιλέα, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸ κ τὸ ῥῆμα τῦτο. καὶ ἔθηκεν Ἰωὰς τὰς λόγυς (γ) ἐν τῷ σόματι αὐτῆς. 4 Καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ ἡ Θεκωῖτις πρὸς τ βασιλέα, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς (δ) εἰς τ γῆν, καὶ προσεκύνησεν (ε) αὐτῷ, καὶ εἶπε, Σῶσον βασιλεῦ, σῶσον. 5 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, Τί ἔστ σοι; ἡ δ εἶπε, Καὶ μάλα γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀνήρ μ. 6 Καί γε τῇ δούλῃ σ ἦσαν δύο υἱοὶ, καὶ ἐμαχέσαντο ἀμφότεροι ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ ἂκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἀναμέσον αὐτῶ· καὶ (ζ) ἔπαισεν ὁ εἷς τ ἕνα καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν. 7 Καὶ ἰδοὺ ἐπανέστη ὅλη ἡ πατριὰ πρὸς τ δοῦλόν σ, καὶ εἶπαν, Δὸς τ παίσαντα τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ, καὶ θανατώσωμεν αὐτὸν ἀνθ ψυχῆς τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ ὃ ἀπέκτεινε, καὶ ἐξαρῶμεν καί γε τὸν κληρονόμον· καὶ σβέσουσι τὸν ἄνθρακά μ τὸν καταλειφθέντα, ὥστε μὴ θεῖναι τῷ ἀνδρί (η) μ κατάλειμμα καὶ ὄνομα ἐπὶ πρόσωπο τ γῆς. 8 Καὶ εἶπεν ὁ (θ) βασιλεὺς πρὸς τ γυναῖκα, Ὑγιαίνουσα βάδιζε εἰς τὸν οἶκόν σ, κἀγὼ ἐνετειλάμην περὶ σ. 9 Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ Θεκωῖτις πρὸς τὸν βασιλέα, Ἐπ' ἐμὲ, κύριέ μ βασιλεῦ, ἡ ἀνομία καὶ (ι) ἐπὶ τὸν οἶκον τ πατρός μ, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόν ἀυτῦ ἀθῶο. 10 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Τίς ὁ λαλῶν πρὸς σέ, καὶ ἀξεις αὐτὸν πρὸς ἐμὲ, καὶ (κ) ὐ προσθήσ ἔτι ἅψασθαι αὐτῦ; 11 Καὶ εἶπεν, Μνημονευσάτω δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν κύριον θεὸν αὐτῦ (λ) πληθυνθῆναι ἀγχιστεῖς τ αἵματος τ διαφθεῖραι, καὶ ὐ μὴ ἐξαρῶσι τὸν υἱόν μ. καὶ εἶπε, Ζῇ κύριός σ, εἰ (μ) πεσεῖ ἀπὸ τ τριχὸς τ υἱοῦ σ ἐπὶ τ γῆν.

MS. A. (α) γυνὴ τῦτο (β) πολλὰς πενθῦσα ἐπὶ τεθνηκότι, Καὶ (γ) εἰς τὸ σόμα αὐτῆς. (δ) ἐπὶ τ (ε) αὐτῷ, * σῶσον βασιλεῦ, σῶσον. (ζ) ἔπαισεν εἷς (η) μ ὄνομα καὶ * λῆμμα ἐπὶ (θ) βασιλεὺς, Ὑγιαίνουσα (ι) ἐπὶ οἶκον (κ) ὐ μὴ προσθήσ (λ) πληθῦναι (μ) πεσεῖ τ

Et factum est, postquàm consummavit loquens; & ecce filii venerunt: & elevaverunt vocem suam, & ploraverunt: & etiam rex, & omnes pueri ejus ploraverunt planctum magnum valdé. Et Abessalom fúgit, & ivit ad Tholmi filium Emiud regem Gedsur (p) in terram Chamaachad. Et luxit rex David super filium suum (q) omnibus diebus. Et Abessalom aufúgit, & ivit in Gedsur: & fuit ibi annos tres. Et (r) cessavit rex David exire ad Abessalom; quoniam consolatus est se super Amnon, quia mortuus erat.

CAP. XIV.

1 ET intellexit Joab filius Saruiæ, quia cor regis (a) super Abessalom. Et misit Joab in Thecue, & sumpsit indè mulierem sapientem, & dixit ad eam; Lugens nunc, & indue vestimenta lugubria, & non ungaris oleo, & eris tanquã mulier lugens super mortuum (b) jam diebus multis. 3 Et venies ad regem, & loquêris ad eum juxta verbum hoc. Et posuit Joab verba in ore ejus. 4 Et introivit mulier Thecuites ad regẽ, & cecidit super faciem suam in terram, & adoravit eum, & dixit; Salva rex, salva. Et dixit ad eam rex, Quid est tibi? At illa dixit, Et (c) valdè, vidua mulier ego sum, & mortuus est vir meus. 6 Et etiam ancillæ tuæ erant duo filii: et pugnabant utrique in agro, & non fuit qui eximeret inter eos. Et percussit unus (d) unũ frater suum, & interfecit eum. 7 Et ecce insurrexit tota (e) cognatio ega ancillam tuam, et dixerunt, da eum qui percussit frater suũ, & interficiemus eum pro anima fratris sui, quem occidit, & tollamus etiam hæredem (f) ejus. Et (g) extinguent prunam meam residuam, ita ut non ponatur viro meo residuum, et nomen super faciem terræ. Et dixit rex ad mulierem; Vadens vade in domum tuam, & ego mandabo pro te. Et dixit mulier Thecuites ad regem, super me, domine mi rex, inquitas, & super domum patris mei: & rex & thron' ejus innocens. Et dixit rex; Quisquis est qui loquitur ad te, & duces eum ad me: & non adjiciet ultrà tangere eum. Et dixit; Recordetur mihi rex Domini Dei sui, (h) multiplicando redemptorem sanguinis ad disperdendum: & non tollant filium meum. Et dixit; Vivit Dominus, si cadet de capillo filii tui super terram.

MS. A. (a) γυνὴ τῦτο (β) πολλὰς πενθῦσα ἐπὶ τεθνηκότι, Καὶ (γ) εἰς τὸ σόμα αὐτῆς. (δ) ἐπὶ τ (ε) αὐτῷ, * σῶσον βασιλεῦ, σῶσον. (ζ) ἔπαισεν εἷς (η) μ ὄνομα καὶ * λῆμμα ἐπὶ (θ) βασιλεὺς, Ὑγιαίνουσα (ι) ἐπὶ οἶκον (κ) ὐ μὴ προσθήσ (λ) πληθῦναι (μ) πεσεῖ τ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

וְהָוָה כְּשֵׁיצִיוּתֵיהּ לְמַלָּלָא וְהָא בְנֵי מַלְכָּא אֲתוֹ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ וְאַף מַלְכָּא וְכָל
עַבְדּוֹהִי בְּכוֹ בִּכְיָא סַגִּיאָה לַחֲדָא: וְאַבְשָׁלוֹם עָרַק וְאָזַל לְוַת תַּלְמַי בַּר עַמִּיחוּר מַלְכָּא דִּגְשׁוּר
וְאִתְאַבַּל עַל בְּרֵיהּ כָּל יוֹמַיָּא: וְאַבְשָׁלוֹם עָרַק וְאָזַל לְגִשּׁוּר וְהָוָה תַמָּן תְּלַת שְׁנִין:
וְחַשִּׁידַת נַפְשָׁא דְּדָוִד מַלְכָּא לְמִפַּק עַל אַבְשָׁלוֹם אֲרֵי אִתְנַחֵם עַל אַמְנוֹן אֲרֵי מִית:

יד

וְיָדַע יוֹאָב בַּר צְרוּיָה אֲרֵי לִבָּא דְמַלְכָּא לְמִפַּק עַל אַבְשָׁלוֹם: וּשְׁלַח יוֹאָב לְתֶקוֹעַ וְנָסִיב
מִתַּמָּן אִתְּתָא חַכִּימְתָא וַאֲמַר לַהּ אִתְאַבְּלִי כְעַן וּלְבוּשִׁי כְעַן לְבוּשֵׁי אֵבֶלָא וְלָא תְשׁוּפִין
מְשְׁחָא וּתְהֵי כְּאִתְּתָא דְּנָן יוֹמִין סַגִּיאִין מְאַבְּלָא עַל מֵיתָא: וְתֵעֹלִין לְוָת מַלְכָּא וְתֵמַלְלִין
עִמֵּיהּ כְּפִתְגָמָא הָדֵין וְשַׁוִּי יוֹאָב יָת פִּתְגָמַיָּא בְּפוּמָהּ: וַאֲמַרַת אִתְּתָא דְמִתְקוֹעַ לְמַלְכָּא
נְפַלַת עַל אַפַּהּ עַל אַרְעָא וְסָנִידַת וַאֲמַרַת פְּרוֹק מַלְכָּא: וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה לִיךְ וַאֲמַרַת
בְּקוּשְׁטָא אִתְּתָא אֲרַמְלְתָא אֲנָא וּמִית בַּעֲלִי: וְלִאֲמְתָךְ תְּרֵין בְּנִין וְאִתְנַצִיאוּ תַּרְוֵיהוֹן
בְּחַקְלָא וְלֵית דְּמְשֵׁיזֵיב בֵּינֵיהוֹן וּמְחָא חַד יָת חַד וְקַטְלֵיהּ: וְהָא קָמַת כָּל זַרְעִיתִי עַל
אַמְתָךְ וַאֲמַרוּ הַבִי וְנִקְטוֹל יָת דְּקַטַל אֲחוּהִי וְנִקְטְלִנֵיהּ בְּחוֹבַת נַפְשָׁא דַאֲחוּהִי דְקַטָלַ
וְנִשֵׁצֵי אַף יָת יְרוּתָא וּבְעוֹ לְמִקְטַל יָת חַד יְחִידִי דְּאִשְׁתְּאַר בְּדִיל דְּלָא לְשׁוּאָה לְבַעֲלִי
שׁוּם וּשְׁאָר עַל אַפֵּי אַרְעָא: וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתְּתָא אֲזִילִי לְבֵיתָךְ וַאֲנָא אֲפַקֵּד עֲלָךְ: וַאֲמַרַת
אִתְּתָא דְמִתְקוֹעַ לְמַלְכָּא עֲלַי דִּי לִי רִבּוֹנִי מַלְכָּא חוֹבָא וְעַל בֵּית אַבָּא וּמַלְכָּא וְכוּרְסֵי
מַלְכוּתֵיהּ וְכַאי: וַאֲמַר מַלְכָּא מַן דְּיֵימַר לִיךְ מִלָּא וְתֵיתְנֵיהּ לְוָתִי וְלָא יוֹסִיף עוֹד לַאֲנָקָא
בִיךְ: וַאֲמַרַת יְדַבַּר כְּעַן מַלְכָּא מָה דְּכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּדִיל לְאַסְגָאָה
אוֹרְחָא קֳדָם גְּאַל דְּמָא לְחַבָּלָא וְלָא יְשֵׁצוּן יָת בְּרִי וַאֲמַר קַיָם הוּא יְיָ אִם יִפּוֹל מִסַּעֲר רֵישׁ
בְּרִיךְ לְאַרְעָא:

Et fuit cùm finiret ille loqui, & ecce filii regis venerunt, & extulerunt vocem suam & fleverunt, & etiam rex & omnes servi ejus fleverunt fletu magno. Et Absalom fugit & ivit ad Thalmai filium *Ghamihhur* regem Gessur, & luxit super filium suum *omnibus* diebus. Et Absalom fugit & ivit ad Gessur, & fuit ibi tribus annis. Et desideravit anima David regis egredi ad Absalom, quia consolatus erat super Amnon quòd mortuus esset.

CAP. XIV.

ET cognovit Joab filius Szaruja quòd esset *cor* regis exire ad Absalom. Et misit Joab ad Thekoagh, & adduxit indè mulierem sapientem, & dixit illi: Luge obsecro, & indue quæso vestes luctus: & non ungaris unguento, sed sis ut mulier quæ *jam* diebus multis luget super mortuum. Et venies ad regem, & loquêris ad eum secundùm verbum hoc: & posuit Joab verba in ore ejus. Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh ad regem, & procidit super faciem suam super terram, & adoravit & dixit: Libera rex. Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Verè mulier vidua ego, & mortuus est maritus meus. Et ancillæ tuæ erant duo filii, & rixati sunt ambo illi in agro, & non erat, qui liberaret, inter illos; & percussit unus alterum, & occidit illum. Et ecce surrexit omnis prosapia *mea* super ancillam tuam, & dixerunt: Da *& occidamus* qui occidit fratrem suum, & occidemus illum propter culpam animæ fratris sui quem occidit, & perdemus etiam hæredem: & quærunt occidere etiam unum unicum qui relictus est, ut non ponant marito meo nomen & residuum super faciem terræ. Et dixit rex ad mulierem: Vade in domum tuam, & ego jubebo pro te. Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh regi: Super me quæ mea est, domine mi rex, sit culpa & super domum patris mei, & rex & solium regni sui sit innocens. Et dixit rex: Qui dixerit tibi loquelam, produces illum ad me, & non addet amplius nocere tibi. Et dixit, Recordetur, obsecro, rex quòd sit scriptum in libro Legis Dñi Dei tui, ut multiplicetur via ante redemptorem sanguinis ad devastandum, & non perdant filium meum, & dixit: Vivit ipse Dominus, si ceciderit ex capillo capitis filii tui in terram.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et cùm absolvisset eloqui, advenerũt filii regis, sublatâque voce suâ fleverunt; rex etiã & omnes servi ejus fleverunt fletu magno. Abisalom autẽ fugiens recepit se ad Tholmai filium Ammihud regẽ Gessur: sedítque David in luctu propter filiũ suũ, diebus multis. Abisalom verò cùm fugisset abiissétq; in Gessur, fuit ibi tribus annis. Et abstinuit David rex ab exeundo post Abisalõ, eò quòd consolationẽ accepisset de Hamnone qui mortuus erat.

CAP. XIV.

ANimadvertens ergò Joab Suriæ filius placatum esse animum Davidis regis erga Abisalomẽ, Misit Joab in Tecoa, & adduxit inde mulierẽ prudentem, & dixit ad eam, Age lugentẽ, et induere vestimento lugubri, nec oleo te ungas, sed finge mulierem multis jam diebus lugentẽ de mortuo; Et ad regẽ ingressa dic illi verbum istud: & composuit Joab verba, indiditq; in os ejus. Ingressa igitur mulier illa Tecuitis ad regem, & humi procumbens in faciẽ suam atque adorans, dixit, Serva me domine mi rex. Ait illi rex, Quid habes? Dixit ad eum, Verè mulier ego sum vidua; mortuus est *enim* maritus meus, Et ancillæ tuæ duo erant liberi, qui dum altercarentur ambo in deserto, nec adesset dirimens inter eos, alter alteri prævaluit, & occîdit eum: Et ecce surgens tota familia in ancillã tuam, dicunt; Trade nobis eum qui interfecit fratrem suũ, ut occidamus eum pro fratre suo quem interfecit: & hæredẽ perdere volunt, & cupiunt extinguere carbonẽ qui mihi supersit; ita ut non relinquant fræri ejus nomen neq; prosapiã super faciẽ terræ. Ait illi rex, Vade in domũ tuã, ego mandabo de te. Dixit mulier illa Tecuitis ad regẽ, Dñe mi rex, Crimen hoc mihi & familiæ patris mei imminet; rex autẽ & soliũ ejus sunt immunes. Ait illi rex, Eum qui tibi quicquã dixerit, adduc ad me, & ampliùs non accedet ad te. Illâ denuò dicente, Recordetur dominus meus rex ꝙ Dñs Deus ob frequentiã renovationis sanguinis (*h. e. licèt sæpiùs effundatur sanguis*) haud interficit; & ne filiũ meũ: respondit rex, Vivit Dñs Deus, non cadet è capillis capitis filii tui sup terrã.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Eo fiente faciente alloquendi regem, advenêre filii regis, quibus suas cum lacrymis voces attollentibus, flevit quoque rex omnésque servi ipsius fletu copioso. Abisalom verò fugit, recepitque se ad Tholmai filium Ammihud, regem Gessur: doluitque David de filio suo diebus multis. Cúmque mansisset Abisalom apud Gessur tribus annis, clementiâ permotum est cor Davidis regis erga Abisalomem, Voluitque egredi quæsitum eum, eò quòd consolationem accepisset de Amnone.

CAP. XIV.

SCiens autem Joab filius Suriæ quòd David rex placatus jam esset Abisalomi, Misit Joab in Tecoa, & accersivit inde mulierem cautam, & ait illi; Simula teipsam mœstam, induere vestibus mœstitiæ, & ne ungito caput tuum, sed esto sicut mœsta quæ multis jam diebus dolet de mortuo suo: Tum regem aditoque talia verba dicita; et docuit eam Joab sermonem, jussitque ei ut referret illum regi. Adiens itaque mulier illa Tecuitis regem, corruit ante eum, vultu suo super terram adorans, & ait; Libera me O rex mi domine. Cui dicente rege, Quid habes? Respondit ei, Proculdubiò mulier sum vidua, cujus maritus obiit aliquanto ab hinc tempore. Habebat autem ancilla tua duos filios, quibus una vixantibus atque pugnantibus in agro, nemine præsente qui eos ab invicem divelleret, alter alterum superavit & occîdit. Jam verò profilicus tota gens familiæ contra ancillam tuam, dicunt; Profer ad nos eum qui fratrem suum occîdit, ut occidamus eum pro nece fratris sui: hæredem perdere cupientes, & volentes extinguere carbonem qui mihi supereſt, nec relinquere mihi inter alterutrum memoriam super solum terræ. Dixit ad eam, Vade in domum tuum; ego enim alicui mandabo qui te servet. Ait mulier illa Tecuitis ad regem, O rex domine mi, culpa hæc & sceleus hoc mihi & domui patris mei impendet: rex autem & thronum ejus sunt immunes. Dixit ad eam rex, Eum qui tibi adversatus fuerit, vel quicquam tibi dixerit, ad me adducito, nec vexabit te deinceps. Ait, Memineris O rex quòd Dominus Deus tuus nequaquam puniat omnem homicîdam, nec illicò perimat eum, sed misereſcat: ne permittas itaque O rex interfici filium meum. Dixit illi rex, Vivit Deus per quem et juro ne pilum quidem è capite filii tui cæsurum super terram.

שמואל ב: יד

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

regem meum dominum ad tua ancilla *nunc* Loquatur :mulier Dixitque
12 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֶּר־נָא שִׁפְחָתְךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
cogitâsti *quid ad* Et :mulier ait Et .Loquere ,dixitque :verbum
13 דָּבָר וַיֹּאמֶר דַּבְּרִי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה חָשַׁבְתְּ
hoc verbum rex *loquendo* à & ?Dei populum *super hoc sicut*
כְּזֹאת עַל־עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֶּר הַמֶּלֶךְ הַדָּבָר הַזֶּה
Quia .suum expulsum rex *reducere non pro* ,delinquens tanquam
14 כְּאָשֵׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת־נִדָּחוֹ: כִּי־
non &:*colligentur* non quæ ,terram in *effusæ* aquæ veluti &,morimur moriẽdo
מוֹת נָמוּת וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא
se à expellat non ut ,cogitationes cogitabit & :animam Deus *tollet*
יִשָּׂא אֱלֹהִים נָפֶשׁ וְחָשַׁב מַחְשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ
meum dominũ regem ad *loquendum ad* venerim quòd nunc Et .expulsum
15 נִדָּח: וְעַתָּה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־אֲדֹנִי אֶת
Loquar :tua ancilla dixit & :populus me terruerunt quia ,hoc verbum
הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יְרָאֻנִי הָעָם וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ אֲדַבְּרָה
,suæ ancillæ verbum rex faciet forsitan :regem ad nunc
נָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אוּלַי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר אֲמָתוֹ:
viri *vola* de suam ancillam *eruendum ad* rex audiet Quia
16 כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ
.Dei hæreditate de pariter meum filium & ,me perdere
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת־בְּנִי יַחַד מִנַּחֲלַת אֱלֹהִים:
:requiem ad regis mei domini verbum *nunc* Sit :tua ancilla dixit Et
17 וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ יְהִי־נָא דְבַר־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְמַנְחַת
,bonum *audiendum ad* ,rex meus dominus sic ,Dei angelus sicut quia
כִּי כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב
,rex respondit Et .recum sit tuus Deus Dominus & ,malum &
וְהָרָע וַיהוָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ
ego quod verbum me à abscondas *nunc* Ne :mulierem ad dixit &
18 וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַל־נָא תְכַחֲדִי מִמֶּנִּי דָּבָר אֲשֶׁר אֲנֹכִי
.rex meus dominus *nunc* Loquatur :mulier dixitque :te *interrogans*
שֹׁאֵל אֹתָךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה יְדַבֶּר־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ:
respondit & *hoc omni in* tecum Joab *manus* Num :rex Dixitque
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲיַד יוֹאָב אִתָּךְ בְּכָל־זֹאת וַתַּעַן
dextram ad versi ,rex mi domine tuæ animæ *ita* :dixit & ,mulier
הָאִשָּׁה וַתֹּאמַר חַי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־אָשׁ לְהַמִּין
tuæ serv' quia ,rex me' dominus est locut' quæ omnibus ab *sinistram ad* &
וּלְהַשְׂמִיל מִכֹּל ׳ אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־עַבְדְּךָ
omnia tuæ ancillæ ore in posuit ipse & ,mihi præcepit ipse Joab
יוֹאָב הוּא צִוָּנִי וְהוּא שָׂם בְּפִי שִׁפְחָתֶךָ אֶת־כָּל־
fecit ,verbi *facies vertere Propter* .hæc verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: לְבַעֲבוּר סֹבֵב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עָשָׂה
sapientiam secundùm sapiens me' dñs &:hoc verbum Joab tuus servus
20 עַבְדְּךָ יוֹאָב אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַאדֹנִי חָכָם כְּחָכְמַת
rex dixit Et .terra in quæ omnia *sciendum ad* ,Dei angeli
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים לָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
reduc,Vade & :hoc verbum feci nunc Ecce :Joab ad
21 אֶל־יוֹאָב הִנֵּה־נָא עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֵךְ הָשֵׁב אֶת
,terram in *suas facies ad* Joab *cecidit* Et .Absalom puerum
הַנַּעַר אֶת־אַבְשָׁלוֹם: וַיִּפֹּל יוֹאָב אֶל־פָּנָיו אַרְצָה
cognovit Hodie :Joab dixitque :regi benedixit &,se incurvavit &
וַיִּשְׁתַּחוּ וַיְבָרֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר יוֹאָב הַיּוֹם יָדַע
quia ;rex mi domine tuis oculis in gratiam inveni quia ,tuus servus
עַבְדְּךָ כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
abiit & ,Joab surrexit Et *sui* servi verbum rex fecit
עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר עַבְדּוֹ: וַיָּקָם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ
23 Dixitque .Jerusalaim *in* Absalom adduxit & ;Ghesur in
גְּשׁוּרָה וַיָּבֵא אֶת־אַבְשָׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם: וַיֹּאמֶר
est reversus &:videat non *meas facies* &,suam domũ ad Revertatur :rex
24 הַמֶּלֶךְ יָסֹב אֶל־בֵּיתוֹ וּפָנַי לֹא יִרְאֶה וַיָּסָב
.vidit non regis *facies* &,suam domum ad Absalom
אַבְשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה:

12 Dixit ergò mulier, Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait, Loquere. Dixítque mulier, Quarè cogitásti hujuſcemodi rẽ contra populum Dei, & locut' eſt rex verbum iſtud, ut peccet, & non reducat ejectum ſuum? Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: nec vult De' perire animam, ſed retractat cogitans ne penit' pereat qui abjectus eſt. Nunc igitur veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, præſente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, ſi quo modo faciat rex verbum ancillæ ſuæ; Et audivit rex, ut liberaret ancillam ſuam de manu omniũ, qui volebant de hæreditate Dei delere me, & filium meum ſimul. Dicat ergò ancilla tua, ut fiat verbum dñi mei regis ſicut ſacrificium. Sicut enim Angelus Dei, ſic eſt domin' me' rex, ut nec benedictione, neq; maledictione moveatur: unde & Dominus Deus tuus eſt tecum. Et reſpondens rex, dixit ad mulierem; Ne abſcondas à me verbum, quod te interrogo. Dixítque ei mulier; Loquere, dómine mi rex. Et ait rex, Numquid manus Joab tecum eſt in omnibus iſtis? Reſpondit mulier, & ait; Per ſalutem animæ tuæ, domine mi rex, nec ad ſiniſtram, nec ad dexteram eſt, ex omnibus his quæ locut' eſt dominus meus rex: ſervus enim tuus Joab, ipſe præcepit mihi, & ipſe poſuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc. Ut verterẽ figuram ſermonis hujus, ſervus tuus Joab præcepit iſtud: tu autem, domine mi rex, ſapiens es, ſicut habet ſapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia ſuper terram. Et ait rex ad Joab, Ecce placatus feci verbum tuum: vade ergò, & revoca puerum Abſalom. Cadénſque Joab ſuper faciem ſuam in terram, adoravit & benedixit regi: & dixit Joab, Hodie intellexit ſervus tuus, quia inveni gratiã in oculis tuis, domine mi rex: feciſti enim ſermonem ſervi tui. Surrexit ergò Joab & abiit in Geſſur, & adduxit Abſalom in Jeruſalem. Dixit autem rex; Revertatur in domum ſuam, & faciem meam non videat. Reverſus eſt itaque Abſalom in domum ſuam, & faciem regis non vidit.

12 Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, Λαλησάτω δὴ ἡ δέλη Cυ πρὸς † κύριόν μυ (ν) βασιλέα ῥῆμα. καὶ εἶπε, 13 Λάλησον. Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, Ἱνατί ἐλογίσω (ξ) τοιῦτο ὅτι λαὸν Θεῦ; ἢ ὡς σύμαCΦ τῦ βασιλέως ὁ λόγΦ ϲῦτο ὡς πλημμέλεια, τῦ μὴ ἀποστρέψαι (ο) † βασιλέα † ἐξωσμένον 14 αὐτῦ; Ὅτι θανάτῳ ἀποθανούμθα, καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ † γῆς ὃ οὐ Cυναχθήσε), καὶ λήψε) ὁ Θεὸς (π) ψυχὴν, καὶ λογιζόμενος † ἐξῶσαι ἀπ' αὐ† (ρ) ἐξεωσμένον. 15 Καὶ νῦν ὃ ἦλθον λαλῆσαι πρὸς † βασιλέα † κύριόν μυ τὸ ῥῆμα τῦτο, ὅτι ὤφθαί με ὁ λαὸς, καὶ (σ) ἐρεῖ ἡ δέλη Cυ, Λαλησάτω δὴ πρὸς (τ) † κύριόν μυ † βασιλέα, εἴπως ποιήσ ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα † δέλης αὐτῦ, Ὅτι 16 (υ) ἀκούσ ὁ βασιλεὺς. ῥύσα3θαι (φ) † δέλην αὐτῦ ἐκ χ(ρὸ)ς † ἀνδρὸς τῦ ζηλοῦντός ϑ ἐξαφανίσαί με καὶ † υἱὸν (χ) μυ ἀπὸ κληρονομίας Θεῦ. 17 Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, Εἰ ἦδη ὁ λόγΦ τῦ κυρίυ μυ τῦ βασιλέως εἰς (ψ) θυσίας· ὅτι καθὼς ἄγγ3Φ (ω) Θεῦ, ὕτως ὁ κύριός μυ ὁ βασιλεὺς, τῦ ἀκύσαι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ πονηρόν. καὶ 18 κύριος ὁ Θεός Cυ ἔσαι μ† Cῦ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε πρὸς † γυναῖκα, Μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμῦ ῥῆμα, ὃ ἐγὼ ἐπερωτῶ σε. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, Λαλησάτω δὴ ὁ κύριός μυ ὁ βασιλεύς. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Μὴ 19 χεὶρ (α) Ἰωὰϐ ἐν παν†ὶ τύτῳ μ† Cῦ; καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ, Ζῇ ἡ ψυχή Cυ κύριέ μυ βασιλεῦ, εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκ (β) πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μυ ὁ βασιλεὺς, ὅτι ὁ δῦλός Cυ Ἰωὰϐ 20 αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, καὶ αὐτὸς ἔθετο ἐν τῷ (γ) σύμαT † δέλης Cυ πάντας τοὺς λόγυς τύτυς. Ἐνεκεν † (δ) φειδηθῆν τὸ πρόσωπον τῦ ῥῆματ ϑ τύτυ, ὃ ἐποίησεν ὁ δῦλός Cυ Ἰωὰϐ † λόγον τῦτον. καὶ ὁ κύριός (ε) μυ σοφὸς 21 καθὼς σοφία ἀγγέλυ τῦ Θεῦ, † γνῶναι πάντα τὰ ἐν τῇ γῇ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰϐ, Ἰδὺ δὴ ἐποίησά Cοι κ† † λόγον Cυ(ζ) τῦτον. πορεύυ, ἐπίστρεψον τὸ παιδάριον † Ἀϐεσαλώμ. Καὶ ἔπεσεν Ἰωὰϐ ἐπὶ 22 πρόσωπον αὐ† ἐπὶ † γῆν, καὶ προσεκύνησε, καὶ ἐυλόγησε † βασιλέα. καὶ εἶπεν Ἰωὰϐ, Σήμερον ἔγνω ὁ δῦλός Cυ ὅτι ἔυρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς Cυ κύριέ μυ βασιλεῦ, ὅτι ἐποίησεν ὁ κύριός μυ ὁ βασιλεὺς † λόγον † δέλυ 23 αὐτῦ. Καὶ ἀνέστη Ἰωὰϐ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Γεδσὺρ, καὶ ἦγαγε † Ἀϐεσαλὼμ εἰς Ἰερυσαλήμ. 24 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτῦ, καὶ τὸ πρόσωπόν μυ μὴ βλεπέτω. καὶ (η) ἀπέστρεψεν Ἀϐεσαλὼμ εἰς † οἶκον αὐτῦ, καὶ τὸ πρόσωπον † βασιλέως οὐκ εἶδε.

MS.A. (ν) † βασιλέα (ξ) τοιῦτον (ο) πρὸς † (π) † ψυχὴν, καὶ διαγιζόμενῳ λογισμὸς τῦ ἐξῶσαι(ρ) ἐξωσμένον. (σ) ἐρεῖ ὁ λαὸς Cυ, (τ) † βασιλέα, εἴπως ποιήσ(υ) ἀκούσ(φ) δὴ † (χ) μυ κ† τὸ αὐτὸ ἀπὸ (ψ) θυσίαν (ω) τῦ Θεῦ, (α) Ἰωὰϐ μ† Cῦ ἐν παν†ὶ τύτῳ; καὶ εἶπεν (β) πάντων τύτων ὧν (γ) σύματί μυ † (δ) φειδῆν τὸ (ε) μυ * Ἰωὰϐ σοφὸς (ζ) τῦτον. καὶ πορεύθητι καὶ ἐπίστρεψον (η) ἐπέστρεψεν ὁ Ἀϐεσαλὼμ

Et dixit mulier, Loquatur nunc ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et dixit, Loquere. Et dixit mulier, *ut* quid(b) cogitásti tale super populũ Dei? nunquid ex ore regis verbũ hoc, tanquam delictum; ut non reducat ejectum ſuum? Quamdiu (i) morte morietur, et tanquam aqua delabens ſuper terram, quæ non colligetur. Et accipiet Deus animam & cogitans expellere à ſe ejectum? Et nunc, quòd veneram loqui ad regem dominum meum verbum hoc, quia aſpiciet me populus, & dicet (k) ancilla tua; Loquatur nunc ad dominum meum regem, ſi quomodò faciet rex verbum ancillæ ſuæ; Quoniã audiet rex: (l) Eruat ancillam ſuam de manu viri quærentis tollere me, & filium meum, ab hæreditate Dei. Et dixit mulier, Si (m) jam ſermo domini mei regis in ſacrificio: quoniam ſicut angelus Dei, ſic dominus meus rex ad audiendum bonum, et malum: & Dominus Deus tuus erit tecum. Et reſpondit rex, et dixit ad mulierem, Ne nunc occulteris à me verbum quod ego interrogo te. Et dixit mulier, Loquatur nunc dominus meus rex. Et dixit rex, Numquid manus Joab in omni hoc tecum? Et dixit mulier regi, Vivit anima tua, domine mi rex, ſi eſt in dextra, vel in ſiniſtra de omnibus, quæ locutus eſt dominus meus rex: quoniam ſervus tuus Joab ipſe mandavit mihi, & ipſe poſuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc: (n) ut verterem ſacium verbi hujus, (o) quod fecit ſervus tuus Joab verbum hoc: Et dominus meus ſapiens, ſicut ſapientia angeli Dei, ad cognoſcendum omnia quæ in terra. Et dixit rex ad Joab, Ecce nunc feci tibi juxta verbum tuũ hoc. Vade, reduc puerum Abeſſalom. Et cecidit Joab ſuper faciem ſuam in terram, & adoravit, & benedixit regi. Et dixit Joab: Hodiè cognovit ſervus tuus, quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex: quoniam fecit dominus meus rex verbum ſervi ſui. Et ſurrexit Joab, & iit in Gedſur: & duxit Abeſſalom in Hieruſalem. Et dixit rex; Revertatur in domum ſuam, & faciem meam non videat. Et reverſus eſt Abeſſalom in domum ſuam: & faciem regis non vidit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

21 וְאָמְרַת אִתְּתָא תִּמְלֵל כְּעַן אַמְתָךְ קֳדָם רִבּוֹנִי מַלְכָּא וְאָמַר מַלֵּלִי: וְאָמְרַת אִתְּתָא
22 וְלָמָּה חַשְׁבְתָּא כְּהִדָא עַל עַמָּא דַיְיָ וּמְמַלֵּל מַלְכָּא הָדֵין כִּגְבַר חַיָּב בְּדִיל דְּלָא
23 לַאֲתָבָא מַלְכָּא יָת בְּדוּרֵיהּ: אֲרֵי מִיתָא דְמָאתִ וּכְמַיָּא דְמִתְאַשְׁדִין לְאַרְעָא דְּלָא אִפְּשַׁר
24 לְהוֹן דְּיִתְוֹסְפוּן כֵּן לֵית אֶפְשַׁר לְדִינָא דְקִטּוֹלָא מָמוֹן דְּשִׁקַּר וְדְמַחְשַׁב מַחְשָׁבָן
25 בְּדִיל דְּלָא לְבַדִּירָא מִנֵּיהּ בְּדוּרָא: וּכְעַן דַּאֲתֵיתִי לְמַלָּלָא קֳדָם מַלְכָּא יָת פִּתְגָמָא
26 הָדֵין אֲרֵי דְחָלוּנִי עַמָּא וַאֲמָרַת אֶמְתָךְ אֶמְלֵל כְּעַן קֳדָם מַלְכָּא מֵאִים יַעֲבִיד מַלְכָּא יָת
27 פִּתְגָמָא דְאַמְתֵיהּ: אֲרֵי יִשְׁמַע מַלְכָּא לְשֵׁיזָבָא יָת אַמְתֵיהּ מִיד גַּבְרָא לְשֵׁיצָאָה יָתִי וְיָת בְּרִי
28 כְּחָדָא מֵאֲחַסָּנַת עַמָּא דַיְיָ: וְאָמַרַת אַמְתָךְ יְהִי כְעַן פִּתְגָמָא דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא לְנִיחָא אֲרֵי
29 כְּמַלְאֲכָא דַיְיָ כֵּן רִבּוֹנִי מַלְכָּא לְמִשְׁמַע טָב וּבִישׁ וּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהִי בְסַעֲדָךְ: וַאֲתֵיב
30 מַלְכָּא וַאֲמַר לְאִתְּתָא לָא כְעַן תְּכַסִּי מִנִּי פִּתְגָמָא דַּאֲנָא שָׁאֵל יָתִךְ וַאֲמָרַת אִתְּתָא יְמַלֵּל
31 כְּעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא: וַאֲמַר מַלְכָּא הֲיַד יוֹאָב עִמָּךְ בְּכָל דָּא וַאֲתֵיבַת אִתְּתָא וַאֲמָרַת חַיֵּי נַפְשָׁךְ
32 רִבּוֹנִי מַלְכָּא אִם אִית לְמִסְטֵי לִימִינָא וּלְסִמְאלָא מִכֹּל דִּי מַלֵּל רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֲרֵי עַבְדָּךְ יוֹאָב
33 הוּא דְּפַקְּדָנִי וְהוּא שַׁוִּי בְּפוּמָא דְאַמְתָךְ יָת כָּל פִּתְגָמָא הָדֵין וְרִבּוֹנִי חַכִּים כְּחָכְמַת מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמִדַּע יָת
34 כָּל דִּי בְאַרְעָא: וַאֲמַר מַלְכָּא לְיוֹאָב הָא כְעַן עֲבִרִית יָת פִּתְגָמָא הָדֵין וַאֲזַל אֲתֵיב יָת
35 עוּלְמֵיהּ יָת אַבְשָׁלוֹם: וּנְפַל יוֹאָב עַל אַפּוֹהִי לְאַרְעָא וּסְגִיד וּבָרִיךְ יָת מַלְכָּא וַאֲמַר יוֹאָב
36 יוֹמָא דֵין יְדַע עַבְדָּךְ אֲרֵי אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִבּוֹנִי מַלְכָּא דַּעֲבַד מַלְכָּא יָת פִּתְגָמָא
37 דַּעֲבְדֵיהּ: וְקָם יוֹאָב וַאֲזַל לִנְשׁוּר וְאֵיתֵי יָת אַבְשָׁלוֹם לִירוּשְׁלֵם: וַאֲמַר מַלְכָּא יִסְתְּחַר
38 לְבֵיתֵיהּ וְאַפַּי לָא יְחֵזֵי וְאִסְתְּחַר אַבְשָׁלוֹם לְבֵיתֵיהּ וְאַפֵּי מַלְכָּא לָא חֲזָא:

Et dixit mulier: Loquatur nunc ancilla tua ante dominum meum regem verbum: & dixit, Loquere. Et dixit mulier: Et quare cogitâsti ſecundùm hoc ſuper populum Dñi, & loquitur rex verbum hoc ſicut vir culpatus, ut non reducat rex diſperſum ſuũ? Quia mors qua morior ecce eſt ſicut aquæ quæ defluunt in terram, quia non poſſibile eſt illis quòd congregentur: ſic non eſt poſſibile judici veritatis accipere mamon iniquitatis, & quod cogitet cogitationes ut non diſpergat à ſe diſperſum. Et nunc quòd veni ad loquendum ante regem dominum meum verbum hoc, quia terruerunt me popul'; & dixit ancilla tua, *Loquar* nunc ante regem; fortè faciet rex verbum *ancillæ ſuæ*. Quia audiet rex ad liberandum ancillam ſuam de manu viri [*quærentis*] conſumere me & filium meum ſimul de hæreditate populi Dñi. Et dixit ancilla tua, Sit quæſo verbum domini mei regis in requiem; nam ut angelus Dñi, ſic dominus meus rex ad audiendum bonum & malum: & dictum Dñi Dei tui ſit in auxilio tuo. Et reſpondit rex & dixit ad mulierem: Ne obſecro celes à me verbum quod ego rogo te: & dixit mulier, Loquatur quæſo dominus meus rex. Et dixit rex: Num manus Joab tecum eſt in omni hoc? & reſpondit mulier, & dixit: Per vitam animæ tuæ domine mi rex, ſi non eſt declinandum ad dexteram vel ad ſiniſtram ex omni quod locutus eſt dominus meus rex: nam ſervus tuus Joab ipſe juſſit mihi, & ipſe poſuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc. Ut immutarem faciem verbi, fecit ſervus tuus Joab verbum hoc, & dominus meus ſapiens eſt juxta ſapientiam angeli Dñi ad cognoſcendum omne quod in terra. Et dixit rex ad Joab, Ecce nunc feci verbum hoc, Ito, reduc adoleſcentem Abſalom. Et procidit Joab ſuper faciem ſuam *ad* terram & adoravit, & benedixit regi: & dixit Joab, Hodie novit ſervus tuus quòd inveni miſericordias in oculis tuis domine mi rex, quòd fecit rex verbum ſervi ſui. Et ſurrexit Joab & ivit ad Geſſur, & adduxit Abſalom in Jeruſalem. Et dixit rex, Revertatur ad domum ſuam & faciem meam non videat: & reverſus eſt Abſalom ad domum ſuam, & faciem regis non vidit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܐܡܪܬ ܐܢܬܬܐ ܗܘ ܢܫܪܐ ܐܡܬܟ ܡܠܬܐ ܒܐܕܢܝ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܐܡܪ ܠܡܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܐܡܬܟ ܡܠܬܐ ܗܕ

שמואל ב: מו

universo in pulcher vir erat non Absalom sicut Et
כְּאַבְשָׁלוֹם לֹא־הָיָה אִישׁ יָפֶה בְּכָל־
ejus verticem ad usque &,ejus pedis vola à :valde laudandum ad ,Israel
יִשְׂרָאֵל לְהִתְהַלֵּל מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ
sine à erat &),suum caput eum tondendo in Et .macula eo in erat non
לֹא־הָיָה בּוֹ מוּם: וּבְנָלְחֹה אֶת־רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִקֵּץ
,eum super erat grave quia ,tondebat quo dies ad dierum
יָמִים׳ לַיָּמִים אֲשֶׁר יְנַלַּח כִּי־כָבֵד עָלָיו
seclis ducentis sui capitis crinem ponderabat & (;illud tondebat &
וְנָלַח וְשָׁקַל אֶת־שְׂעַר רֹאשׁוֹ מָאתַיִם שְׁקָלִים
filia & ,filii tres Absalom sunt nati Et .regis lapide in
בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ: וַיִּוָּלְדוּ לְאַבְשָׁלוֹם שְׁלוֹשָׁה בָנִים וּבַת
.aspectu pulchra mulier erat ipsa ;Thamar ejus nomen & ,una
אַחַת וּשְׁמָהּ תָּמָר הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה:
facies & ;dierum annis duobus Jerusalaim in Absalom Manſitque
וַיֵּשֶׁב אַבְשָׁלוֹם בִּירוּשָׁלַ͏ִם שְׁנָתַיִם יָמִים וּפָנֵי
,Joab ad Absalom miſit Et .vidit non regis
הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה: וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב
miſit & :eum ad venire noluit & :regem ad eum mittendum ad
לִשְׁלֹחַ אֹתוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח
:ſuos ſervos ad Dixitque .venire noluit & ,ſecundò adhuc
עוֹד שֵׁנִית וְלֹא אָבָה לָבוֹא: וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
,ite :hordea ibi ei & ,meam manum ad Joab partem Videte
רְאוּ חֶלְקַת יוֹאָב אֶל־יָדִי וְלוֹ־שָׁם שְׂעֹרִים לְכוּ
Abſalom ſervi ſuccenderunt & :igni in eam incendite &
וְהוֹצִיתֶם בָּאֵשׁ וַיִּצְּתוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶת־
Abſalom ad venit & ,Joab Surrexitque .igne in partem
הַחֶלְקָה בָּאֵשׁ: וַיָּקָם יוֹאָב וַיָּבֹא אֶל־אַבְשָׁלוֹם
tui ſervi ſuccenderunt quid Ut :eum ad dixitque :domum in
הַבַּיְתָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הִצִּיתוּ עַבְדֶיךָ אֶת־
:Joab ad Abſalom Dixitque ?igni in ,mihi quæ partem
חֶלְקָתִי אֲשֶׁר־לִי בָּאֵשׁ: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב
te mittam & ,huc Veni :dicendo ,te ad miſi Ecce
הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ׳ לֵאמֹר בֹּא הֵנָּה וְאֶשְׁלְחָה אֹתְךָ
mihi bonum ?Gheſur de veni quid Ad :dicendum ad ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה בָּאתִי מִגְּשׁוּר טוֹב לִי
me in eſt ſi & :regis facies videam nunc & :ibi ego adhuc
עֹד אֲנִי־שָׁם וְעַתָּה אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־יֶשׁ־בִּי
indicavit & ,regem ad Joab venit Et.me faciat interficere &,perverſitas
עָוֹן וְהֲמִתָנִי: וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיַּגֶּד
ſe incurvavit & ,regem ad venit & ,Abſalom ad vocavit & ,ei
לוֹ וַיִּקְרָא אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ
rex eſt oſculatus & ;regis facies ad terram ad ſuos vultus ſuper ei
לוֹ עַל־אַפָּיו אַרְצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ
.Abſalom
לְאַבְשָׁלוֹם:

CAP. XV. טו

,equos & currum Abſalom ſibi fecit & ,hæc poſt à fuit Et
וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אַבְשָׁלוֹם מֶרְכָּבָה וְסוּסִים
manè conſurgebat Et .ejus faciei ad currentes viros quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו: וְהִשְׁכִּים
,virum omnem ,erat & :portæ viæ manum ſuper ſtabat & ,Abſalom
אַבְשָׁלוֹם וְעָמַד עַל־יַד דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר וַיְהִי כָּל־הָאִישׁ
vocabat & ,judicium ad regem ad veniendum ad lis ei eſſet cui
אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לּוֹ רִיב לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לַמִּשְׁפָּט וַיִּקְרָא
una Ex :dicebat & ?tu civitate qua Ex :dicebat &,eum ad Abſalom
אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֵי מִזֶּה עִיר אַתָּה וַיֹּאמֶר מֵאַחַד
,Vide :Abſalom eum ad Dicebatque .tuus ſervus Iſrael tribuum
שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּךָ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְשָׁלוֹם רְאֵה
.rege à tibi non audiens & ;recti & ,boni tui ſermones
דְבָרֶיךָ טוֹבִים וּנְכֹחִים וְשֹׁמֵעַ אֵין־לְךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:

Versio VULG. LAT.

Porrò ſicut Abſalom, vir non
erat pulcher in omni Iſrael,& 26
decorus nimis:à veſtigio pedis
vſque ad verticem non erat in
eo ulla macula. Et quando ton-
debat capillum, (ſemel autem
in anno tondebatur,quia gra-
vabat eum cæſaries,) ponde-
rabat capillos capitis ſui ducen-
tis ſiclis,pondere publico. Na- 27
ti ſunt autē Abſalom filii tres,
& filia una nomine Thamar,
elegantis formæ. Manſitque
Abſalom in Jeruſalem duobus
annis, & faciem regis non vi- 28
dit. Miſit itaque ad Joab, ut
mitteret eum ad regem: qui
noluit venire ad eum.Cúmque
ſecundò miſiſſet,& ille noluiſ- 29
ſet venire ad eum, Dixit ſer-
vis ſuis;Scitis agrũ Joab juxta
agrum meum, habentem meſ-
ſem hordei: ite igitur, & ſuc-
cendite eum igni.Succenderũt
ergò ſervi Abſalom ſegetem i-
gni. Et venientes ſervi Joab,
ſciſſis veſtibus ſuis, dixerunt; 31
Succenderunt ſervi Abſalom
partem agri igni. Surrexítque
Joab, & venit ad Abſalom in
domum ejus, & dixit; Quarè
ſuccenderunt ſervi tui ſegetem
meam igni? Et reſpondit Ab-
ſalom ad Joab; Miſi ad te ob- 32
ſecrans ut venires ad me, &
mitterem te ad regem, & di-
ceres ei; Quarè veni de Geſ-
ſur? melius mihi erat ibi eſ-
ſe: obſecro ergò ut videam
faciem regis: quòd ſi memor
eſt iniquitatis meæ, interficiat
me. Ingreſſus itaque Joab ad
regem, nuntiavit ei omnia:
vocatúſque eſt Abſalom,& in-
travit ad regem, & adoravit
ſuper faciem terræ coram eo:
oſculatúſque eſt rex Abſalom.

CAP. XV.

IGitur poſt hæc fecit ſibi Ab-
ſalom curr⁹,et equites,et quin-
quaginta viros qui præcede-
rent eum. Et manè conſur-
gens Abſalom, ſtabat juxta in-
troitum portæ, & omnem vi-
rum qui habebat negotium ut
veniret ad regis judicium, vo-
cabat Abſalom ad eum, & di-
cebat; De qua civitate es tu?
Qui reſpondens aiebat,Ex una
tribu Iſrael ego ſum ſervus tu-
us. Reſpondebátque ei Abſa-
lom, Videntur mihi ſermones
tui boni & juſti. Sed non eſt
qui te audiat conſtitut⁹ à rege:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ ὡς Ἀβεσσαλὼμ οὐκ ἦν (θ)ἀνὴρ ἐν παντὶ
Ἰσραὴλ αἰνετὸς ζφόδρα, ἀπὸ ἴχνους ποδὸς
αὐτοῦ καὶ ἕως κορυφῆς αὐτοῦ, οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶ-
26 μος. Καὶ ἐν τῷ κείρεσθαι αὐτὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἐγένετο ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἃς
ἂν ἐπείζεσθαι, ὅτι καβαρύνεσθαι ἐπ' αὐτόν, καὶ
ἐζύριζεν αὐτὸ ἔτος τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐ-
τοῦ διακοσίους σίκλους ἐν τῷ σίκλῳ τοῦ βα-
27 σιλικῷ. Καὶ ἐτέχθησαν (ι)τῷ Ἀβεσσαλὼμ τρεῖς
υἱοὶ, καὶ θυγάτηρ μία, καὶ ὄνομα αὐτῇ (κ) Θα-
μάρ. αὕτη ἦν γυνὴ καλὴ ζφόδρα· καὶ γίνεται
γυνὴ(λ) Ροβοὰμ υἱῷ Σολομῶν, καὶ τίκτει αὐτῷ
28 τὸν (μ) Ἀβιά. Καὶ ἐκάθισεν Ἀβεσσαλὼμ ἐν
Ἰερουσαλὴμ δύο ἔτη ἡμερῶν, καὶ τὸ πρόσωπον
29 τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεσ-
σαλὼμ πρὸς Ἰωὰβ ὑποστεῖλαι αὐτὸν πρὸς τὸν
βασιλέα, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν
καὶ ἀπέστειλεν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐκ
30 ἠθέλησε ἐλθεῖν. Καὶ (ν)εἶπεν Ἀβεσ-
σαλὼμ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, Ἴδετε, ἡ με-
ὶς ἐν ἀγρῷ Ἰωὰβ ἐχόμωά μου, καὶ (ξ)αὐ-
τῷ ἐκεῖ κριθαί· πορεύεσθε καὶ ἐμπρήσατε αὐ-
τὴν ἐν πυρί. καὶ (ο) ἐνέπρησε οἱ παῖδες Ἀ-
βεσσαλὼμ τὴ μερίδα. καὶ (π)διέγιναν οἱ δοῦλοι
Ἰωὰβ πρὸς αὐτὸν διερρηγότες τὰ ἱμάτια (ρ)
αὐτῶν, καὶ εἶπον, Ἐνεπύρισε οἱ παῖδες Ἀβεσ-
31 σαλὼμ τὴ μερίδα ἐν πυρί. Καὶ ἀνέστη Ἰωὰβ,
καὶ ἦλθε πρὸς Ἀβεσσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶ-
πεν πρὸς αὐτὸν, Ἱνατί ἐνεπύρισε οἱ παῖδές
32 σου τὴ μερίδα τὴν ἐμὴν ἐν πυρί; Καὶ εἶπεν
Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Ἰωὰβ, Ἰδοὺ ἀπέστειλα
πρὸς σὲ, λέγων, Ἧκε ὧδε, καὶ ἀποστεῖλό σε
πρὸς βασιλέα, λέγων, Ἱνατί ἦλθον ἐκ
Γεδσούρ; ἀγαθόν (ρ) μοι ἦν ἔτι ἐκεῖ· καὶ νῦν
(σ)ἰδὲ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδον.
εἰ δέ ὄτιν ἐν ἐμοὶ ἀδικία, καὶ θανάτωσόν με.
33 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ (τ)
ἀπήγγειλεν αὐτῷ. καὶ ἐκάλεσε (υ) τὸν Ἀβεσ-
σαλώμ. καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσ-
εκύνησεν αὐτῷ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ βασι-
λέως. καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀβεσ-
σαλώμ.

MS.A. (θ) ἀνὴρ καλὸς ἐν παντὶ(ι)τῷ *βασιλεῖ τρεῖς(κ)θαμὰρ.αὕτη
ἡ γυνὴ(λ)τῷ Ροβοὰμ(μ)Αβιάν.(ν)εἶπεν πρὸς τοὺς *παῖ αὐτοῦ Ἀβεσσα-
λὼμ, Ἴδετε εἰ μερὶς(ξ)αὐτῷ χριθαί εἰσι, πορεύεσθαι(ο)ἐνέπρησε αὐτὰς οἱ(π)
ἔαυτοῦ, καὶ εἶπαν,(ρ)ωι ἦν ἔτι εἶναί με ἐκεῖ· (σ)ἰδὲ οὐκ εἶδον τὸ πρόσωπον
τοῦ βασιλέως. εἰ δέ ὄτιν ἐμοὶ (τ) ἀνήγγελεν (υ) Ἀβεσσαλώμ. καὶ

ΚΕΦ. ιε.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐποίησεν (α)
ἑαυτῷ Ἀβεσσαλὼμ ἅρματα, καὶ ἵππους, καὶ
πεντήκοντα ἄνδρας παραδρέχειν ἔμπροσθεν
2 αὐτοῦ. Καὶ ὠρθρισεν Ἀβεσσαλὼμ, καὶ ἔστη ἀ-
νὰ χεῖρα τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης. καὶ ἐγένετο πᾶς ἀ-
νὴρ ᾧ ἐγένετο κρίσις, ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα
εἰς κρίσιν, καὶ (β)ἐκάλεσε πρὸς αὐτὸν Ἀβεσ-
σαλὼμ, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ, Ἐκ ποίας πόλεως
(γ)σὺ εἶ; καὶ εἶπεν, Ἐκ μιᾶς φυλῶν Ἰσραὴλ
3 ὁ δοῦλός σου. Καὶ εἶπε πρὸς (δ) αὐτὸν ὁ
Ἀβεσσαλὼμ, Ἰδοὺ οἱ λόγοι σου ἀγαθοὶ καὶ
εὔκολοι,(ε)καὶ ὁ ἀκούων οὐκ ἔστι σοι παρὰ τοῦ
βασιλέως.

MS.A.(α)αὐτῷ(β)ἐκάλεσεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς
ἀνὴρ, Ἐκ (δ)αὐτὸν Ἀβεσσαλὼμ, (ε) καὶ ἀκούσαν
σου οὐκ ἔστιν παρὰ

Et, ſicut Abeſſalom, non erat vir 25
in omni Iſrael, laudabilis valdè
à veſtigio pedis ejus, & uſq; ad
verticē ej⁹, non erat in eo macula.
Et cũ tonderetur ipſe caput ſuũ 26
(& erat (p)à principio dierum in
dies, quando tondebatur, quoniã
aggravabatur ſuper eum)ponderavit capillum capitis
ſui ducentos ſiclos in ſiclo regio.
Et nati ſunt ipſi Abeſſalom tres 27
filii & filia una,et nomen ei Tha-
mar. Hæc fuit mulier pulchra
valdè:(q)& ſit uxor Roboam fi-
lio Salomon: Et parit ei Abia. Et
ſedit Abeſſalom in Hieruſalem 28
duos annos dierum: et faciem re-
gis non vidit. Et miſit Abeſſalom
ad Joab ad mittendum eum ad 29
regem,et noluit venire ad eum.
Et miſit ſecundò ad eũ; et noluit
advenire. Et dixit Abeſſalom ad 30
pueros ſuos; Videte: ſortio in a-
gro ipſius Joab eſt contigua mi-
hi, et ei illic hordea. Ite,& ſuc-
cendite eam in igni. Et incende-
runt pueri Abeſſalom portionem.
Et advenerunt ſervi Joab ad eũ, 31
diſciſſi veſtimenta ſua, & dixe-
runt; Incenderunt ſervi Abeſſa-
lom portionem in igni.Et ſurrexit
Joab, & venit ad Abeſſalom in
domum,et dixit ad eum;ut quid
incenderunt pueri tui portionem
meam in igni? Et dixit Abeſſa- 32
lom ad Joab; Ecce miſi ad te, di-
cens;Veni huc,et mittã te ad regẽ
dicẽs;(v)ut quid veni de Geſſur?
Bonum mihi erat eſſe ibi:& nunc
ecce faciem regis(ſ)non vidi: Si
autem eſt in me injuſtitia,& in-
terfice me. Et intravit Joab ad 33
regem,et annuntiavit ei.Et vocá-
vit Abeſſalom. Et intravit
ad regem, & adoravit eum, &
recidit ſuper faciem ſuam in ter-
ram, & ad faciem regis. Et
deoſculatus eſt rex ipſum Ab-
beſſalom.

CAP. XV.

ET factum eſt poſt hæc,& fe- 1
cit ſibi Abeſſalom currus, &(a)
equos, & quinquaginta viros ad
currendum ante ſe. Et diluculo 2
ſurgebat Abeſſalom, et ſtabat ſu-
per(b)manũ viæ portæ. Et factũ
eſt,omnis vir, cui erat judicium, 28
veniebat ad regem in judicium:
& clamabat ad eum Abeſſalom,
& dicebat ei; Ex quali civitate 29
tu es? Et dixit, Ex una tribuum
Iſrael ſervus tuus.Et dixit ad e-
um Abeſſalom; Ecce verba tua
bona, & (c) facilia: & qui au- 30
diat, non eſt tibi à rege.

Targum JONATHAN.

25 וכַאבְשָׁלוֹם לָא הֲוָה גְּבַר שַׁפִּיר בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְשַׁבָּחָא לַחֲדָא מִפַּרְסַת רַגְלוֹהִי וְעַד מוֹחֵיהּ
26 לָא הֲוָה בֵּיהּ מוּמָא: וּבְסַפְרוּתֵיהּ אֵת רֵישֵׁיהּ וַהֲוֵי מִזְמַן עִדָּן לְעִדָּן דְּמִסַּפַּר אֲרֵי יַקִּיר עֲלוֹהִי
27 וּמְסַפַּר לֵיהּ וְתַקֵּל אֵת סְעַר רֵישֵׁיהּ מָאתָן סְלָעִין בְּמַתְקְלָא דְמַלְכָּא: וְאִתְיְלִידוּ לְאַבְשָׁלוֹם
28 תְּלָתָא בְנִין וּבַרְתָּא חֲדָא וּשְׁמַהּ תָּמָר הֵיא הֲוָת אִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵזוּ: וְיָתֵב אַבְשָׁלוֹם
29 בִּירוּשְׁלֵם תַּרְתֵּין שְׁנִין וְאַפֵּי מַלְכָּא לָא חֲזָא: וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם לְוָת יוֹאָב לְמִשְׁלַח יָתֵיהּ
30 לְוָת מַלְכָּא וְלָא אֲבָה לְמֵיתֵי לְוָתֵיהּ וּשְׁלַח עוֹד תִּנְיָנוּת וְלָא אֲבָה לְמֵיתֵי: וְאָמַר לְעַבְדּוֹהִי
חֲזוּ אַחְסַנְתֵּיהּ דְּיוֹאָב דְּסַמְכָא לְדִילִי וְלֵיהּ חִטִּין סְעִירִין אֲזִילוּ וְאַדְלִקוּהָ בְנוּרָא וַאֲדַלִּיקוּ
31 עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם יָת אַחְסַנְתָּא בְנוּרָא: וְקָם יוֹאָב וַאֲתָא לְוָת אַבְשָׁלוֹם לְבֵיתָא וַאֲמַר לֵיהּ
32 לְמָה אַדְלִיקוּ עַבְדָּךְ יָת אַחְסַנְתָּא דִילִי בְּנוּרָא: וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְיוֹאָב הָא שְׁלַחִית לְוָתָךְ
לְמֵימַר אֲתָא הַלְכָא וְאֶשְׁלַחְנָךְ לְוָת מַלְכָּא לְמֵימַר לְמָה אֲתֵיתִי מִגְּשׁוּר טָב לִי עוֹד דַּאֲנָא
תַּמָּן וְכַעַן אַחֲזֵי אַפֵּי מַלְכָּא וְאִם אִית בִּי חוֹבָא וְיִקְטְלִנַּנִי: וַאֲתָא יוֹאָב לְוָת מַלְכָּא
33 וְחַוִי לֵיהּ וּקְרָא לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲתָא לְוָת מַלְכָּא וּסְנִיד לֵיהּ עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא קֳדָם מַלְכָּא
וּנְשַׁק מַלְכָּא לְאַבְשָׁלוֹם:

טו

1 וַהֲוָה מִבָּתַר כֵּן וַעֲבַד לֵיהּ אַבְשָׁלוֹם רְתִיכִין וְסוּסְוָן וְחַמְשִׁין גַּבְרָא רָדְפִין קֳדָמוֹהִי:
2 וּמְקַדִּים אַבְשָׁלוֹם וְקָאֵם עַל כֵּבֶשׁ אוֹרַח תַּרְעָא וַהֲוֵי כָּל גַּבְרָא דִּיהֵי לֵיהּ דִּין לְמֵעַל לְקֳדָם
מַלְכָּא לְמֶדַן וּקְרֵי אַבְשָׁלוֹם לֵיהּ וַאֲמַר אֵי מְדָּא קָרְתָּא אַתְּ וַאֲמַר מֵחַד שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל
3 עַבְדָךְ: וַאֲמַר לֵיהּ אַבְשָׁלוֹם חֲזֵי פִּתְגָמָךְ תַּקִּנִין וְיָאוֹן וְשָׁמַע לֵית לָךְ מִן קֳדָם מַלְכָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ſicut Abſalom non erat vir pulcher in omni Iſrael ad laudandum valdè 25
à planta pedis ejus & uſq, ad cerebrum ejus non erat in eo macula. Et 26
quando tondebat caput ſuum, & erat à tempore opportunitatis ad op-
portunitatem tondendi, quia ingraveſcebat ſuper ſe, tondebat ſe; &
ponderabat capillum capitis ſui ducentis zilghin in pondere regis. Et nati 27
ſunt Abſalom tres filii & filia una, et nomen ejus Thamar, illa fuit mulier
pulchra viſu. Et ſedit Abſalom in Jeruſalem duobus annis, & faciem regis 28
non vidit. Et miſit Abſalom ad Joab ut mitteret illum ad regem: & noluit 29
venire ad eum, & miſit adhuc ſecundò, & noluit venire. Et dixit ad ſer- 30
vos ſuos: Videte hæreditatem Joab quæ proxima meæ eſt, & in ea ſunt
ordea, ite & incendite illam in igne: & incenderunt ſervi Abſalom hære-
ditatem *ejus* in igne. Et ſurrexit Joab & venit ad Abſalom in domum, & 31
dixit illi, Ad quid incenderunt ſervi tui hæreditatem, quæ eſt mihi, in igne?
Et dixit Abſalom ad Ioab: Ecce miſi ad te dicens, Veni huc & mittam te 32
ad regem dicendo: Ad quid veni ex Geſſur? melius mihi adhuc quòd
eſſem ibi: & nunc videam faciem regis; & ſi *ſit* in me culpa, occidat me.
Et venit Joab ad regem & indicavit illi: & vocavit Abſalom, & venit ad 33
regem, & adoravit eum ſuper faciem ſuam ſuper terram ante regem: &
oſculatus eſt rex Abſalom.

CAP. XV.

ET fuit poſt hæc, & fecit ſibi Abſalom currus & equos, & quinquaginta 1
viros ſatellites ante ſe. Et anticipabat Abſalom & ſtabat ſuper ſtratam viæ 2
portæ, & fuit omnis vir cui erat judicium ut veniret ante regem ad judi-
candum, vocabat Abſalom illum, & dicebat illi: Ex qua civitate es tu? 3
& dicebat: Ex una tribuum Iſrael eſt ſervus tuus. Et dicebat illi Abſalom:
Vide, verba tua recta ſunt & pulchra; ſed qui audiat non eſt tibi ab-ante
regem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Similis autem Abisalomi nullus erat vir in Israele summè laudabilis : à planta pedis ejus ad cerebrum usque, nulla erat in eo macula. Cúmque raderet caput suum, radebat illud ab anno in annum ; & quia prægravabat eum, radebat illud : pendebat autem capillitium capitis sui ducentis siclis, pondere regio. Natique sunt Abisalomi tres filii, & filia una, cujus nomen erat Thamar : atque hæc etiam erat mulier pulcherrimi aspectûs. Cùm itaque mansisset Abisalom in Jerusalem duobus annis, & vultum regis nondum vidisset ; Misit Abisalom ad Joab, ut mitteret eum ad regem ; ille autem venire noluit : misit etiam secundâ vice, nec ire voluit. Quapropter dixit Abisalom servis suis, Videte ubi habeat Joab penes me agrum tritici aut hordei, ite & succendite eum igne : succenderuntque servi Abisalomis agrum Joabi. Tum surgens Joab ivit ad domum Abisalomis, dixítque Joab ad Abisalomem, Quare succenderunt servi tui agrum meum igne? Dixit Abisalom ad Joab, Ecce miseram ad te, dixerámque ; Veni ut mittam te ad regem & dicas ei, Cur veni è Gessur ? felicior eram dum essem ibi : vellem itaque apparere coram rege : quòd si est in me crimen, occídat me. Quarè veniens Joab coram rege, indicavit ei verba Abisalomis, qui vocavit Abisalomem : & ingressus Abisalom coram rege, procubuit in faciem suam super terram ante regem, & osculatus est rex Abisalomem.

CAP. XV.

Post hæc paravit sibi Abisalom currus, & equites, & quinquaginta tabellarios sibi præcurrentes. Præterea manè consurgens Abisalom, stabat secus januam regis, & omnem virum qui litem habebat agitandam coram rege, accersebat Abisalom ad se, & dicebat ei ; E qua civitate es tu ? Quo dicente ; Servus tuus sum ex una tribuum Israelis. Aiebat illi Abisalom, Ecce video sermones tuos bonos esse ac rectos, at audientem non habes à rege.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Cæterùm nullus erat inter filios Israel qui Abisalomem aquaret pulchritudine, nullum enim erat in eo vitium à vertice ipsius ad pedes usque. Et quoties tondebat pilos suos (tondebat autem eos ab anno in annum, & quia præcrescebant, tondebat eos) pondus pilorum quos tondebat, erat ducentorum siclorum, siclo regio. Nati sunt autem Abisalomi tres filii, & filia : vocavitque nomen filiæ suæ, Thamar, quæ etiam fœmina fuit formosissima. Cúmque commoratus esset Abisalom in Jerusalem biennio, nec vidisset faciem regis ; Misit Abisalom ad Joab, quatenus mitteret eum ad regem : at ille convenire ipsum renuente, misit adhuc secundò : sed cùm nec adire libuisset, Dixit Abisalom servis suis, Videte agrum Joabi proprium, in quo sit triticum aut hordeum, eúmque igni comburite. Cùm igitur combussissent servi Abisalomis agrum Joabi, Abiit Joab domum Abisalomis, dixítque Joab ad Abisalom, Quarè combusserunt servi tui satum meum ? Dixit Abisalom Joabo, Sæpiùs ad te misi dictum ut venires ad me quatenus mitterem te ad regem, nec venisti. Quorsum veni è Gessur ? melius mihi fuisset ibi morari. Cupio ego ad regem ingredi : quòd si apud eum offendi, interficiat me. Quarè ingressus Joab ad regem, retulit ei verba Abisalomis : vocavitque rex Abisalomem, & ingressus est Abisalom ad regem, vultúque super terram adoravit ante ipsum ; tum osculatus est rex Abisalomem.

CAP. XV.

Post hæc adhibuit sibi Abisalom aurigas, & equos, equitesque ; & quinquaginta pedites incedebant ante eum. Item consurgens Abisalom diluculò, sedebat ad januam regis, & considerans omnem virum qui causam habebat, volebátque judicium ad regem deferre, vocabat eum ad se, dicebátque ; E qua civitate es tu? Respondebat ille, Ego servus tuus ex tali sum tribu filiorum Israel. Aiebat illi Abisalom, Videtur mihi sermo tuus rectus & consentaneus ; verùm non habes apud regem qui audiat sermonem tuum.

שמואל ב : טו

me *super* & ,terra in judicem me ponat Quis : Absalom Dicebatque
4 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם מִי־יְשִׂמֵנִי שֹׁפֵט בָּאָרֶץ וְעָלַי
? eum justificabo & ,judiciū & ,*lis ei* sit cui vir omnis veniat
יָבֹא כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ רִיב וּמִשְׁפָּט וְהִצְדַּקְתִּיו׃
,suam manum *mittebat* &,ei se *incurvandum ad* ,*virum appropinquando in*,erat Et
5 וְהָיָה בִּקְרֹב אִישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ וְשָׁלַח אֶת־יָדוֹ
Absalom *faciebat* Et .*ei osculum dabat* & ,eum apprehendebat &
6 וְהֶחֱזִיק לוֹ וְנָשַׁק לוֹ׃ וַיַּעַשׂ אַבְשָׁלוֹם
ad *judicium ad* veniebant qui ,Israel universo *hoc verbum juxta*
כַּדָּבָר הַזֶּה לְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יָבֹאוּ לְמִשְׁפָּט אֶל
,fuit Et .Israel virorum cor Absalom furabatur & : regem
7 הַמֶּלֶךְ וַיְגַנֵּב אַבְשָׁלוֹם אֶת־לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי
Ibo : regem ad Absalom dixit & ,annorū quadraginta fine à
מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵלְכָה
.Chebron in Domino vovi quod ,meum votū reddam & ,*nunc*
8 נָּא וַאֲשַׁלֶּם אֶת־נִדְרִי אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן׃
:dicendo ,Aram in Ghesur in *me manendo in* tuus servus vovit votum Quia
כִּי־נֵדֶר נָדַר עַבְדְּךָ בְּשִׁבְתִּי בִּנְשׁוּר בַּאֲרָם לֵאמֹר
,serviam & ,Jerusalaim in Dominus me reduxerit reducendo Si
9 אִם־יָשׁוֹב יְשִׁבֵנִי יְהוָה יְרוּשָׁלִַם וְעָבַדְתִּי אֶת־
abiit & ,surrexit & : pace in *vade* ,rex ei Dixitque .Domino
10 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ
tribus universas in *vestigatores* Absalom misit Et .Chebron in
חֶבְרוֹנָה׃ וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים בְּכָל־שִׁבְטֵי
: *dicetis* & ,buccinæ *vocem vos audire Circa* : dicendo ,Israel
11 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּשְׁמַעְכֶם אֶת־קוֹל הַשֹּׁפָר וַאֲמַרְתֶּם
iverunt Absalom cum Et .Chebron in Absalom Regnavit
מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃ וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ
;sua *perfectione* in *euntes* & ,invitati ,Jerusalaim de viri ducenti
מֵאתַיִם אִישׁ מִירוּשָׁלַ‍ִם קְרֻאִים וְהֹלְכִים לְתֻמָּם
Achitophel ad Absalom Misitque .*verbum omne* sciebant nec
12 וְלֹא יָדְעוּ כָּל־דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־אֲחִיתֹפֶל
ipsum immolando in ,Ghiloh de sua civitate de David consiliarū Ghilonitā
הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מֵעִירוֹ מִגִּלֹה בְּזִבְחוֹ אֶת
cum *se multiplicans* & ,*vadens* populus & ,valida *colligatio* fuit & : victimas
הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ וְהָעָם הוֹלֵךְ וְרַב אֶת
cor Fuit : dicendo ,David ad *indicator* venit Et .Absalom
13 אַבְשָׁלוֹם׃ וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הָיָה לֵב
,suis servis omnib⁹ David Dixitque .Absalom post Israel viri
אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל־עֲבָדָיו
erit non quia ; fugiamus & ,Surgite : Jerusalaim in secum qui
14 אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַ‍ִם קוּמוּ וְנִבְרָחָה כִּי לֹא־תִהְיֶה־
,acceleret fortè ne , ire festinate : Absalom *faciebus* à evas⁹ nobis
לָנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן־יְמַהֵר
civitatem percutiat & ,malum nos super impellat & ,nos apprehēdat &
וְהִשִּׂגָנוּ וְהֵדִיחַ עָלֵינוּ אֶת־הָרָעָה וְהִכֵּה הָעִיר
omne Secundū : regem ad regis servi Dixeruntque .gladii *os ad*
15 לְפִי־חָרֶב׃ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל
, rex est egressus Et .tui servi ecce , rex meus domin⁹ elegerit quod
16 אֲשֶׁר־יִבְחַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ
mulieres decem rex reliquit & : suis pedibus *in* ejus *domus* omnis &
וְכָל־בֵּיתוֹ בְּרַגְלָיו וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר נָשִׁים
populus omnis & , rex est egressus Et .domum *custodiendum ad* ,*pellices*
17 פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם
ejus servi universi Et *elongationis* domi steterunt & : suis pedibus *in*
18 בְּרַגְלָיו וַיַּעַמְדוּ בֵּית הַמֶּרְחָק׃ וְכָל־עֲבָדָיו
omnes & ,Pelethi omnes & ,Cherethi omnes & ,ejus manū *super* *transeuntes*
עֹבְרִים עַל־יָדוֹ וְכָל־הַכְּרֵתִי וְכָל־הַפְּלֵתִי וְכָל־
,Gath de suo pede in venerant qui ,viri sexcenti Ghittæi
הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־בָּאוּ בְרַגְלוֹ מִגַּת
.regis *facies super* *transeuntes*
עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃

Versio VUL. LAT.

4 Dicebátque Absalom; Quis me constituat judicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & justè judicem? Sed & cùm accederet ad eum homo ut salutaret illum, extendebat manum suā, & apprehendens, osculabatur eum. Faciebátque hoc omni Israel venienti ad judicium, ut audiretur à rege, & solicitabat corda virorum Israel. Post quadraginta autem annos, dixit Absalom ad regem David; Vadam, & reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron. Vovens enim vovit servus tu⁹, cùm esset in Gessur Syriæ, dicens; Si reduxerit me Domin⁹ in Jerusalem, sacrificabo Domino. Dixítque ei rex David, Vade in pace. Et surrexit, & abiit in Hebron. Misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israel, dicens; Statim ut audieritis çlangorem buccinæ, dicite; Regnavit Absalom in Hebron. Porrò cum Absolom ierunt ducenti viri de Jerusalem vocati, euntes simplici corde, & causam penitùs ignorantes. Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem consiliarium David, de civitate sua Gilo. Cúmque immolaret victimas, facta est conjuratio valida, populúsq; concurrens augebatur cum Absalom. Venit igitur nuntius ad David dicens, Toto corde universus Israel sequitur Absalom. Et ait David servis suis, qui erant cum eo in Jerusalem; Surgite, fugiamus: neque enim erit nobis effugium à facie Absalom: festinate egredi, ne fortè veniens occupet nos, & impellat super nos ruinam, & percutiat civitatem in ore gladii. Dixerúntque servi regis ad eum; Omnia quæcunque præceperit domin⁹ noster rex, libenter exequemur servi tui. Egressus est ergò rex, & universa domus ejus, pedib⁹ suis: & dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressúsque rex & omnis Israel pedibus suis, stetit procul à domo: Et universi servi ej⁹ ambulabant juxta eum, & legiones Cerethi et Phelethi, & omnes Gethæi, pugnatores validi, sexcenti viri, qui secuti eum fuerant de Geth pedites, præcedebant regem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ, Τίς με καταστήσῃ κριτὴν ἐν τῇ γῇ, (ζ) καὶ ἐπ' ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνὴρ (η) ᾧ ἐὰν ᾖ ἀντιλογία καὶ κρίσις, καὶ δικαιώσω αὐτόν; Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίζειν ἄνδρα τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ (θ) ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν Ἀβεσσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ἰσραὴλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδιοποιεῖτο Ἀβεσσαλὼμ τὰς καρδίας ἀνδρῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐγένετο ἀπὸ τέλους (ι) τεσσεράκοντα ἐτῶν, καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πορεύσομαι δή, καὶ ἀποδώσω τὰς εὐχάς μου, ἃς (κ) ηὐξάμην τῷ κυρίῳ ἐν Χεβρών· Ὅτι εὐχὴν ηὔξατο ὁ δοῦλός σου ἐν τῷ οἰκεῖν με ἐν Γεδσὲρ ἐν Συρίᾳ, λέγων, Ἐὰν ἐπιστρέφων (λ) ἐπιστρέψῃ με κύριος εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ λατρεύσω τῷ κυρίῳ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Βάδιζε εἰς εἰρήνην. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς Χεβρών. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεσσαλὼμ (μ) κατασκόπους ἐν πάσαις φυλαῖς Ἰσραὴλ, λέγων, Ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, καὶ ἐρεῖτε, (ν) Βεβασίλευκε βασιλεὺς Ἀβεσσαλὼμ ἐν Χεβρών. Καὶ μετ' Ἀβεσσαλὼμ ἐπορεύθησαν διακόσιοι ἄνδρες ἐκ Ἰερουσαλὴμ κλητοὶ καὶ πορευόμενοι (ξ) τῇ ἁπλότητι αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν πᾶν ῥῆμα. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεσσαλὼμ τὸν Ἀχιτόφελ (ο) τὸν Θεκωνὶ σύμβουλον Δαυὶδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ ἐκ Γωλὰ ἐν τῷ θυσιάζειν (π) εὐλόν. καὶ ἐγένετο (ρ) σύνδεσμα ἰσχυρόν· καὶ ὁ (σ) λαὸς ὁ πορευόμενος καὶ πολὺς μετ' Ἀβεσσαλώμ. Καὶ παρεγένετο ἀπαγγέλλων πρὸς Δαυὶδ, λέγων, Ἐκλύθη ἡ καρδία ἀνδρῶν Ἰσραὴλ ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς μεθ' αὐτοῦ τοῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ, (τ) Ἀνάστητε καὶ φύγωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλώμ· (υ) ταχύνατε τοῦ πορευθῆναι, ἵνα μὴ ταχύνῃ καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς, καὶ ἐξώσῃ ἐφ' ἡμᾶς τὴν κακίαν, καὶ πατάξῃ (φ) πόλιν ἐν στόματι μαχαίρας. Καὶ (χ) εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα, Κατὰ πάντα ὅσα αἱρεῖται ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς, ἰδοὺ οἱ παῖδές σου. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. καὶ ἀφῆκεν ὁ βασιλεὺς (ψ) δέκα γυναῖκας παλλακὰς τοῦ φυλάσσειν τὸν οἶκον. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρα αὐτοῦ παρ' αὐτόν, καὶ πᾶς Χελεθὶ καὶ πᾶς ὁ (β) Φελεθὶ, καὶ ἔστησαν ὅπι τὸ ἐλαίας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρεπορεύετο ἐχόμενος αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἀμφὶ αὐτὸν, καὶ πάντες οἱ ἀσφεσὶ, καὶ πάντες οἱ μαχηταὶ ἐξακόσιοι ἄνδρες· καὶ παρῆλθε ὀπίσω χεῖρα αὐτοῦ. καὶ πᾶς ὁ Χελεθὶ, καὶ πᾶς ὁ Φελεθὶ, καὶ πάντες οἱ Γεθαῖοι οἱ ἐξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἐλθόντες (γ) πεζοὶ ποσὶν αὐτοῦ ἐκ Γὲθ, καὶ προεπορεύοντο ἐπὶ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.

MS.A. (ζ) ἐπ' ἐμοῦ ἐπελεύσε(η)ται ᾧ ἐὰν (θ) καὶ γαμβρεύσῃ (ι) πεντήκοντα (κ) κοντα ηὐξάμην (λ) ἐπιστρέψῃ με ὁ κύριος (μ) καὶ ἀσκόπους πάσας (ν) Βεβασίλευκεν Ἀβεσσαλὼμ (ξ) ἐν τῷ (ο) τὸν Γιλωναίῳ τῷ συμβούλῳ Δαυὶδ ἐν πόλει αὐτοῦ ἐν Γωλὰ (π) αὐλὸν τὰς θυσίας. καὶ (ρ) σύστεμμα (σ) λαὸς πορεύομενος (τ) Ἀνάστητε (υ) καὶ ταχύνατε (φ) πόλιν στόμασι (χ) εἶπαν (ψ) τὰς * δύο -- γυναῖκας (ω) πεζοὶ, (α) αὐτοῦ παρῆλθε ἀπὸ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ Χερεθθεὶ (β) Φελεθθεὶ, καὶ πάντες οἱ Γεθθαῖοι ἐξακόσιοι (γ) ἐν * τῇ πόλεσιν αὐτῷ εἰς Γὲθ,

Et dixit Abessalom, Quis me constituat judicem in(d)terram super me veniet omnis vir, cui cunq; fuerit controversia, & judicium; et justificabo cum? Et factū est, cùm appropinquaret vir ad adorandum eum, & extendebat manū suā, & apprehendebat eū, & deosculabatur eum. Et faciebat Abessalom juxta verbum hoc omni Israel, iis qui advenirebant in judiciū ad regē: et Abessalom furabatur cor virorū Israel. Et factum est à (e) fine quadraginta annorū, et dixit Abessalom ad patrem suum; Ibo nunc, et reddam vota mea quæ vovi Domino in Chebron: Quoniā votū vovit servus tuus, cùm ego habitarem in Gedsur in Syria, dicens; Si reducens reduxerit me Domin⁹ in Hierusalem, & serviam Domino. Et dixit ei rex, Vade in pace. Et surgens ivit in Chebron. Et misit Abessalom exploratores in omnes tribus Israel, dicens; In audiendo vos vocem cornæ, et dicetis, Regnavit rex Abessalom in Chebron. Et post Abessalom iverunt ducenti viri ex Hierusalem vocati, & euntes simplicitate suā, & non noverunt omne verbū. (f) Et misit Abessalom ad Achitophel Theconi consiliarium David de civitate ejus, de Gola, dum ille sacrificaret. Et facta (g) ß conio fortis & popul⁹ pergens, & multiplicans Abessalom. Et advenit adnuntians ad David, dicens; Factum est cor virorū Israel post Abessalom. Et dixit David omnibus pueris suis, qui secum, qui in Hierusalē, Surgite, et fugiam⁹: quoniā non est nobis salus à facie Abessalom. Festinate ad eundum: ut non festinet, & apprehendat nos, & projiciat super nos malum, & percutiat civitatem in ore gladii. Et dixerunt pueri regis ad regē; juxta omnia quæcunq; elegit dominus noster rex, ecce pueri tui. Et egressus (h) rex, & universa domus ejus (i) pedibus suis. Et dimisit rex decem mulieres de concubinis suis ad custodiendā domū. Et egressus est rex, et omnes pueri ej⁹ pedibus & steterunt in domo, quæ longè. Et omnes pueri ejus super manibus ejus transibant, (h) & universus Chelethi, & universus Phelethi et steterunt super oleum in deserto. Et omnis populus prægrediebatur juxta eum, & omnes qui circa eum, & omnes robusti, & omnes bellatores sexcenti virizet transierunt super manum ejus. Et universus Chelethi, et universus Phelethi, et omnes Gethæi sexcenti viri, qui venerant pedibus suis è Geth, et ibant ad faciem regis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם מַן יְמַנְּנַנִי דַיָּנָא בְּאַרְעָא וְקָדָמַי יֵיתֵי כָּל גְּבַר דְּיֵהֵי לֵיהּ דִּין וּמָצִו וַאֲדִינְנֵיהּ׃
5 בְּקוּשׁוֹט׃ וַהֲוָה כַּד קָרֵב גְּבַרָא לְמִסְגַּד לֵיהּ וּמְשֵׁיט יַת יְדֵיהּ וּמַתְקֵיף בֵּיהּ וְנָשֵׁק לֵיהּ׃
6 וְעָבַד אַבְשָׁלוֹם כִּפְתְגָמָא הָדֵין לְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאָתֵן לְמֵדָן לְוַת מַלְכָּא וְגָנֵיב אַבְשָׁלוֹם יַת
7 לִבָּא דֶאֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃ וַהֲוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְמַלְכָּא אֵיזֵל כְּעַן וַאֲשַׁלֵּם
8 יַת נִדְרִי דִּנְדַרִית קֳדָם יְיָ בְּחֶבְרוֹן׃ אֲרֵי נִדְרָא נַדַּר עַבְדָּךְ בְּמַחְבֵי בִּנְשׁוּר בַּאֲרָם לְמֵימַר
9 אִם אֲתָבָא יְתֵיבְנַנִי יְיָ לִירוּשְׁלֵם וְאֶפְלַח קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא אֵיזֵל בְּשָׁלֵם וְקָם וַאֲזַל
10 לְחֶבְרוֹן׃ וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְאַלְּלִין בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר כְּמִשְׁמַעֲכוֹן יַת קָל
11 שׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן מְלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃ וְעִם אַבְשָׁלוֹם אֲזָלוּ מְאָתָן גַּבְרִין מִירוּשְׁלֵם
12 זְמִינִין וַאֲזָלִין לְתוּמַיְהוֹן וְלָא יְדָעִין כָּל מִדְּעַם׃ וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם יַת אֲחִיתוֹפֶל גִּילוֹנָאָה
מְלֵיכָא דְּדָוִד מִקַּרְתֵּיהּ מְגִילוּ בְּדַבְּחוֹתֵיהּ יַת דִּבְחַיָּא וַהֲוָה מֵרְגָא תַּקִּיף וְעַמָּא אָזִיל וְסַגִּי
13 עִם אַבְשָׁלוֹם׃ וַאֲתָא דְּמַחֲוִי לְיַת דָּוִד לְמֵימַר אִתְּפְנִי לִבָּא דֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בָּתַר אַבְשָׁלוֹם׃
14 וַאֲמַר דָּוִד לְכָל עַבְדּוֹהִי דִּי עִמֵּיהּ בִּירוּשְׁלֵם קוּמוּ וְנֶעְרוֹק אֲרֵי לָא תְּהֵי לָנָא שֵׁיזְבָא מִן
קֳדָם אַבְשָׁלוֹם אוֹחוּ לְמֵיזַל דִּלְמָא יְזָדַּבְּקִנָּנָא וְיַכְמוֹן יַת בִּישְׁתָּא עֲלָנָא וְיִמְחֵי יַת
15 קַרְתָּא לְפִתְגָם דְּחָרֶב׃ וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא לְמַלְכָּא כְּכֹל דִּיְיַמַּר רִבּוֹנִי מַלְכָּא עַבְדָּךְ
16 וְנָפַק מַלְכָּא וְכָל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ דִּי עִמֵּיהּ וּשְׁבַק מַלְכָּא יַת עֲשַׂר נְשִׁין לְחַיָּנָן לְמַטַּר בֵּיתָא׃
17 וְנָפַק מַלְכָּא וְכָל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ עִמֵּיהּ וְקָמוּ בַּאֲתַר רָחִיק׃ וְכָל עַבְדּוֹהִי עָבְרִין עַל יְדוֹהִי וְכָל
18 כְּשָׁתַיָּא וְכָל קְלָעַיָּא וְכָל גִּתָּאֵי שִׁית מְאָה גַּבְרָא דְאָתֵן מִגַּת עָבְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dicebat Absalom: Quis præficiet me judicē in terra, ut ante me veniat omnis vir cui sit judiciū & lis, & judicabo illū in veritate? Et erat quando accedebat quispiam ad adorandum eum, extendebat manum suam & apprehendebat illum, & osculabatur illum. Et faciebat Absalom secundùm verbum hoc omni Israeli qui ibant ut judicarentur *ad* regem: & furabatur Absalom cor hominum Israel. Et fuit à fine quadraginta annorum, & dixit Absalom ad regem: Eam quæso & reddam vota mea quæ vovi ante Dñm in Hhebron. Nam votum vovit servus tuus, cùm sederet in Gessur in Aram, dicendo: Si reducendo reduxerit me Dñs in Jerusalem, serviam ante Dñm. Et dixit illi rex, Vade in pace: & surrexit & ivit ad Hhebron. Et misit Absalom exploratores ad omnes tribus Israel dicendo: Cùm audieritis vos vocem buccinæ, dicatis, Regnavit Absalom in Hhebron. Et cum Absalom ierant ducenti viri ex Jerusalem invitati, & abierunt in simplicitate sua, & non noverant omnino quicquam. Et misit Absalom Ahithophel Gilonæum consiliarium David ex civitate sua ex Giloh dum sacrificaret sacrificia, & fuit rebellio valida; et populus ambulabat et multiplicabatur cum Absalom. Et venit qui nunciavit ad David dicendo: Declinavit cor hominum Israel post Absalom. Et dixit David ad omnes servos suos qui erant secum in Jerusalem: Surgite et fugiamus, quia non erit nobis evasio ab ante Absalom: festinate abire, ne fortè festinet et assequatur nos, et insidietur malum super nos, et percutiat civitatem in acie gladii. Et dixerunt servi regis regi: Secundùm omnia quæ dicet dñs meus rex, ecce servi tui. Et exivit rex et omnis homo domus ejus *qui* cum illo, et reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum. Et exivit rex et omnis *homo domus ejus* cum illo, et steterunt in loco longinquo. Et omnes servi illius transibant ad manum ejus, et omnes sagittarii et omnes fundibularii, et omnes Githæi sexcenti viri qui venerunt cum illo ex Gath, transibant ante regem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dicebat illi praterea Abisalom, Utinam constituerer judex in terra, & ad me veniret quicunque litem habet vel petitionem: sanè justum pronuntiarem illum. Et cùm surgeret homo ille ut adoraret eum, apprehendebat manum ejus, & osculabatur eum. Atque ita faciebat Abisalom cunctis Israelitis venientibus ad litigandum coram rege: abduxitq; Abisalom cor omnium filiorum Israel. Demũ post quatuor annos dixit Abisalom regi, Abeam *rogo* solutum vota mea quæ vovi Dño in Hebron: Votũ enim voverat serv⁹ tuus dum manerẽ in Gessur et in Edom, Si omnino reduceret me Dñs in Jerusalem, adoraturũ me Dominum. Ait illi rex, Vade in pace: qui surgens abiit in Hebron. Misit autem Abisalom exploratores p omnes trib⁹ Israelis hisce mandatis; Cùm audieritis sonum buccinæ, dicite; Regnavit Abisalom in Hebron. Unà cum Abisalome abierant ducenti viri ex Jerusalem: abierant verò simpliciter, nullius rei conscii. Misit quoque Abisalom ad Ahitophel Galionitam consiliarium regis Davidis, & adduxit eum è civitate sua, è Galio, dum mactaret victimam: denique magis magisque proficiebat & invalescebat, populo vehementer augescente penes Abisalomem. Tum venit nuntius ad Davidem, & dixit ei, Conspiravit cor filiorum Israel cum Abisalome. Quamobrem dixit David omnibus servis suis qui secum erant in Jerusalem, Surgite, fugiamus, ne fortè nequeamus evadere à conspectu Abisalomis: festinanter abeamus, ne fortè properans apprehendat nos, & impellat in nos malum, urbémque acie gladii percutiat. Dixerunt servi regis ad regem, Quicquid volueris domine noster rex, ita facturi sunt servi tui. Egressus est itaque rex cum tota familia sua, & reliquit rex decem fœminas concubinas ut custodirent domum suam. Egressus est inquam rex totúsque populus post vestigia ejus, & steterunt procul: Omnibus etiam servis ejus transeuntibus secus eum; & omnibus nobilibus, cunctísque militibus ejus, & omnibus Gethæis qui secuti fuerant vestigia ejus è Geth, coram rege transeuntibus;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Respondebat ille Abisalomi, O utinam esses nobis judex super terram. Ad hæc quoties veniebat aliquis ad causam dicendam, cùm surgeret homo iste ut adoraret eum, prehensabat Abisalom manum ejus, & osculabatur eam. Cùmque hoc modo se gereret Abisalom cùm omnibus Israelitis qui accedebant ad regem causam dicturi apud eum, inclinârunt ad Abisalomem corda omnium Israelitarum. Post annos quatuor dixit Abisalom ad regem, Equidem abire cupio votum quod teneor, solutum in Hebron. Nam servus tuus votum voverat dum essem in Gessur & Edom, ac dixeram; Si reduxerit me Deus ad Jerusalem, adorabo Dominum in Hebron. Cui dicente rege, Vade in pace, surgens profectus est in Hebron. Misit autem Abisalom exploratores ad omnes tribus filiorum Israel, & præcipit eis ac dixit; Statim atque audieritis vocem tubæ, dicite; Jam regnavit Abisalom in Hebron. Porrò cum Abisalome abierant ducenti viri, qui cum eo profecti fuerant ignorantes quod haberet in animo. Deinde misit Abisalom ad Achithophelem consiliarium Davidis Galonitem, sumpsitque eum è civitate ipsius, è Gilo, dum offerret sacrificium Deo: & crescebant qui confluebant ad Abisalomem, multúmque invalescebat conspiratio; multiplicabatur enim populus cum Abisalome. Et venerunt nuntii ad Davidem, & dixerunt ei; Jam sincera facta sunt corda omnium Israelitarum erga Abisalomem, ipsúmq; regnare volunt. Tum ait David omnibus servis suis, Surgite fugiamus antequam assequatur nos Abisalom, nec possimus eripere nos ab eo: fugiamus celeriter antequam præoccupet nos, & apprehendat nos, inferátque nobis calamitatem, et occidat omnes qui sunt in civitate nostra, gladio. Dixerunt servi regis ad regem, Quod libuerit O rex domine noster, ita facient servi tui. Cùm ergò manere jussisset rex in palatio suo decem è concubinis ut custodirent domum suam, Egressus est rex totúsque cum eo populus, stetitque rex extra civitatem ut videret quomodò transirent omnes servi sui. Et cùm transiisset juxta cum omnes servi ipsius, & omnes milites ejus, omnésque nobiles ipsius; & omnes Gethæi qui venerant ad eum, egressi essent cum ipso;

שמואל ב: טו

tu etiam *ibis* quid Ut : Ghitthæum Itthai ad rex Dixitque
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ גַּם־אַתָּה
migrans etiam & , *tu* alienigena quia ,rege cum mane &,revertere ?nobiscũ
אֲחֵנוּ שׁוּב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נָכְרִי אַתָּה וְגַם גָּלֻת
te faciam movere hodie & ,tuum venire Herì .tuum locum ad *tu*
20 אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ: תְּמוֹל ׀ בּוֹאֲךָ וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲךָ
,revertere : *vadens* ego *quo super vadens* ego & :eundũ ad nobiscum
עִמָּנוּ לָלֶכֶת וַאֲנִי הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב
Itthai respondit Et .veritas & ,misericordia tecum :tuos fratres reduc &
21 וְהָשֵׁב אֶת־אֲחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת: וַיַּעַן אִתַּי
quis , rex me' domin' vivat &,Domin' Vivit :dixit & ,regi
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם
si ,*mortem ad si* , rex me' dominus *ibi fuerit quo* loco in
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם ׀ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם לְמָוֶת אִם
Itthai ad David Dixitque .tuus servus erit ibi quia ,*vitas ad*
22 לְחַיִּים כִּי־שָׁם יִהְיֶה עַבְדֶּךָ: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אִתַּי
omnis & ,ejus viri omnes &,Ghitthæus Itthai transivit & :transi & ,*Vade*
לֶךְ וְעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אִתַּי הַגִּתִּי וְכָל־אֲנָשָׁיו וְכָל־
,magna voce *flentes* terra omnis Et .secum *que familia*
23 הַטַּף אֲשֶׁר אִתּוֹ: וְכָל־הָאָרֶץ בּוֹכִים קוֹל גָּדוֹל
,Chidron *torrente in transiens* rex & :*transeuntes* populus omnis &
וְכָל־הָעָם עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן
,desertum ad viæ *facies super transeuntes* populus omnis &
וְכָל־הָעָם עֹבְרִים עַל־פְּנֵי דֶּרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר:
arcam portantes secum Levitæ omnes & ,Sadoc etiam ecce Et
24 וְהִנֵּה גַם־צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם אִתּוֹ נֹשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן
,Ebjathar ascendit Et : Dei arcam ſtatuerunt & , Dei fœderis
בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל אֶבְיָתָר
Dixitque .civitate de transire *populum omnem conſummare ad uſque*
25 עַד־תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבֹר מִן הָעִיר: וַיֹּאמֶר
ſi :urbem in Dei arcam Reduc : Sadoc ad rex
הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הָשֵׁב אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־
& ,eam *me faciet videre* &,me reducet & ,Dñi oculis in gratiã invenero
אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה וְהֵשִׁבַנִי וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת
faciat ;ego ecce ,te in complacui Non :dixerit ſic ſi Et .ejus *domicilium*
26 נָוֵהוּ: וְאִם־כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנֵּנִי יַעֲשֶׂה־
:ſacerdotẽ Sadoc ad rex Dixitque .ſuis oculis in bonũ quod *ſicut* mihi
27 לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צָדוֹק הַכֹּהֵן
,tuus filius Achimahas & : pace in civitatẽ in revertere ?tu Videns Nonne
הֲרֹאֶה אַתָּה שָׁבָה הָעִיר בְּשָׁלוֹם וַאֲחִימַעַץ בִּנְךָ
ego ,Videte .vobiſcum veſtri filii duo ,Ebjathar filiꝰ Jonathan &
28 וְיוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתְּכֶם: רְאוּ אָנֹכִי
,vobiſcum à verbum *venire uſque* ,deſerti *tranſitibus* in *morans*
מִתְמַהְמֵהַּ בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר עַד־בּוֹא דָבָר מֵעִמָּכֶם
Dei arcam Ebjathar & ,Sadoc reduxit Et .mihi *nunciandũ ad*
29 לְהַגִּיד לִי: וַיָּשֶׁב צָדוֹק וְאֶבְיָתָר אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
,aſcẽdens ,olivarũ *aſcenſu in aſcẽdens* David Et .ibi manſerũt &,Jeruſalaim *in*
30 יְרוּשָׁלִַם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עָלֶה
omnis & : diſcalceatus *vadens ipſe* & ,opertum ei caput & ;ſtens &
וּבוֹכֶה וְרֹאשׁוֹ חָפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יָחֵף וְכָל־
,aſcendẽdo aſcẽdebant & ,ſuũ caput *vir* operuerunt ,ſecum qui populus
הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עֹלֶה
colligatoribus in Achitophel :dicendo ,*indicavit* David Et .ſtendo &
31 וּבֹכֶה: וְדָוִד הֻגַּד לֵאמֹר אֲחִיתֹפֶל בַּקְּשָׁרִים
Achitophel conſilium *nunc* Infatua :David dixitque .Abſalom cum
עִם־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד סַכֶּל־נָא אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
ut ,*caput* ad uſque venit David ,fuit Et .Domine
32 יְהוָה: וַיְהִי דָוִד בָּא עַד־הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־
Archites Chuſai ejus occurſum in ecce & ;Deo ibi ſe incurvaret
יִשְׁתַּחֲוֶה־שָּׁם לֵאלֹהִים וְהִנֵּה־לְקָרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי
.ſuum caput ſuper *humus* & ,ſua tunica ſciſſus

Verſio VUL. LAT.

19 Dixit autẽ rex ad Ethai Gethæum;Cur venis nobiſcũ?revertere,et habita cum rege,quia peregrinus es, & egreſſus es de loco tuo. Herì veniſti, & hodiè compellêris nobiſcũ egredi:ego autem vadam quò iturus ſum:revertere,& reduc tecum fratres tuos, & Dominus faciet tecum miſericordiam & veritatem, quia oſtendiſti gratiam & fidem. Et reſpondit Ethai regi, dicens; Vivit Dominus,& vivit domin⁹ meus rex: quoniam in quocunq; loco fueris,domine mi rex,ſive in morte,ſive in vita,ibi erit ſerv⁹ tuus. Et ait David Ethai; Veni, & tranſi. Et tranſivit Ethai Gethæus, & omnes viri qui cum eo erant,& reliqua multitudo. Omneſq; flebant voce magnâ, & univerſus popul⁹ tranſibat: rex quoque tranſgrediebatur torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam,quæ reſpicit ad deſertum. Venit autẽ & Sadoc ſacerdos, et univerſi Levitæ cum eo,portantes arcam fœderis Dei, & depoſuerunt arcam Dei: & aſcendit Abiathar,donec expletus eſſet omnis populus,qui egreſſus fuerat de civitate. Et dixit rex ad Sadoc,Reporta arcam Dei in urbem: ſi invenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & oſtendet mihi eam,& tabernaculum ſuum. Si autem dixerit mihi, Non places: præſtò ſum,faciat quod bonum eſt coram ſe. Et dixit rex ad Sadoc ſacerdoté,O Videns revertere in civitatem in pace: & Achimaas filius tu⁹,& Jonathas fili⁹ Abiathar,duo filii veſtri, ſint vobiſcum. Ecce ego abſcondar in campeſtribus deſerti, donec veniat ſermo à vobis indicans mihi. Reportaverunt ergò Sadoc & Abiathar arcã Dei in Jeruſalem: & manſerunt ibi. Porrò David aſcendebat clivum Olivarum, ſcandens & flens, nudis pedib⁹ incedens,& operto capite:ſed & omnis popul⁹, qui erat cum eo, operto capite aſcendebat plorans. Nuntiatum eſt autẽ David, quòd & Achitophel eſſet in conjuratione cum Abſalom: dixítq; David; Infatua,quæſo, Domine, conſiliũ Achitophel. Cúmq; aſcenderet David ſummitatem montis, in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit ei Chuſai Arachites, ſciſſâ veſte, & terrâ pleno capite.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

19 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς (δ) Ἐθὶ τὸν Γεθαῖον, Ἱναπὶ πορεύῃ καὶ σὺ μετ' ἡμῶν; ὀπίσω ἐπίστρεφε, καὶ κάθισαι μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι ξένος εἶ σὺ, καὶ ὅτι μεταβήσῃ τὸν τόπον σου. Εἰ ἐχθὲς ἦλθες καὶ σήμερον κινήσω σε μεθ' (ε) ἡμῶν; καὶ γὰρ μεταναστὴς ἐστὶ τόπου σου. χθὲς ἦλθες καὶ σήμερον μεταναγκάσω σε μεθ' ἡμῶν τοῦ πορευθῆναι; καὶ ἐγὼ πορεύσομαι οὗ ἐὰν ἐγὼ πορευθῶ. ὀπίστρεφε καὶ ἀπόστρεψον τοὺς ἀδελφούς σου μετὰ σοῦ, καὶ κύριος ποιήσει μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν. Καὶ ἀποκρίθη (ζ) Ἐθὶ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπε, Ζῇ κύριος καὶ ζῇ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, ὅτι εἰς τὸν τόπον ὃ (η) ἐὰν ᾖ ὁ κύριός (θ) μου, καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς ζωὴν, ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς (ι) Ἐθὶ, Δεῦρο, καὶ (κ) διάβαινε μετ' ἐμοῦ. καὶ παρῆλθεν (λ) Ἐθὶ ὁ Γεθαῖος καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ὁ μετ' αὐτοῦ. Καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἔκλαιε φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς (μ) παρεπορεύοντο ἐν τῷ χειμάρρῳ τοῦ Κέδρων· καὶ ὁ βασιλεὺς διῆρχε τὸν χειμάρρουν Κέδρων. καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ ὁ βασιλεὺς παρεπορεύοντο ἐπὶ πρόσωπον ὁδοῦ τῆς ἐρήμου. Καὶ ἰδοὺ καί γε (ν) Σαδὼκ καὶ πάντες οἱ Δευῖται μετ' αὐτοῦ, αἴροντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἀπὸ Βαιθάρ. καὶ ἔστησαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ. καὶ ἀνέβη Ἀβιάθαρ ἕως ἐπαύσατο πᾶς ὁ λαὸς παρελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς (ξ) πρὸς τὸν Σαδὼκ, Ἀπόστρεψον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν (ο) πόλιν. ἐὰν εὕρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, καὶ ἐπιστρέψει με, καὶ (π) δείξει μοι αὐτὴν καὶ τὴν σκηνὴν αὐτῆς. Καὶ ἐὰν εἴπῃ ὕτως, Οὐκ ἠθέλησα ἐν σοί, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ποιείτω μοι κύριος τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Σαδὼκ τῷ ἱερεῖ, Ἴδετε, σὺ ἐπιστρέφεις εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ, καὶ Ἀχιμάας ὁ υἱός σου, καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς Ἀβιάθαρ οἱ δύο (ρ) υἱοί ὑμῶν μετ' ὑμῶν. Ἴδετε, ἐγὼ εἰμι στρατεύομαι ἐν Ἀραβὼθ τῆς ἐρήμου, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ῥῆμα παρ' ὑμῶν τοῦ ἀπαγγεῖλαί μοι. Καὶ (σ) ἀπέστρεψε Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ. Καὶ Δαυὶδ ἀνέβαινε (τ) ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν ἐλαιῶν ἀναβαίνων καὶ κλαίων, καὶ ἡ κεφαλὴν ἐσκεκαλυμμένος, καὶ αὐτὸς ἐπορεύετο ἀνυπόδητος. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐσκάλυφεν ἀνὴρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἀνέβαινον ἀναβαίνοντες καὶ κλαίοντες. (υ) Καὶ ἀνηγγέλη Δαυὶδ, λέγοντες, Καὶ Ἀχιτόφελ ἐν τοῖς συστρεφομένοις μετὰ Ἀβεσσαλώμ. καὶ εἶπε Δαυὶδ, Διασκέδασον δὴ τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ, κύριε ὁ θεός μου. Καὶ ἦν Δαυὶδ (φ) ἐρχόμενος ἕως τοῦ (χ) Ῥώς, οὗ προσκυνῆσαι ἐκεῖ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ εἰς (ψ) ἀπαντὴν αὐτῷ Χουσὶ ὁ ἀρχιταῖρος Δαυὶδ διερρυχὼς (ω) τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, καὶ γῆ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

MS. A. (δ) Ἐθθεὶ τὸν Γεθθαῖον, (ε) ἡμῶν τοῦ πορευθῆναι; καὶ ἐγὼ πορεύσομαι ἐφ' ᾧ ἂν πορευθῶ. ὀπισρέφε (ζ) Ἐθθεὶ (η) ἂν (θ) μου ὁ βασιλεύς, καὶ (ι) Ἐθθεὶ, (κ) διανύσαι (λ) Ἐθθεὶ ὁ Γεθθαῖος, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρεπορεύοντο ἐπὶ πρόσωπον (ν) Σαδδὼκ (ξ) τῷ Σαδδὼκ, (ο) πόλιν, καὶ καθίσατω εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. ἐὰν (π) δείξῃ αὐτὴν (ρ) υἱοὶ μῶ (σ) ἀπέστρεψαν (τ) ἐκ τῆς ἀναβάσεως (υ) Καὶ Δαυὶδ ἀναγγέλη, λέγοντες, Ἀχιτόφελ (φ) ἐσερχόμενος (χ) Ῥοὼς, (ψ) ἀπάντησιν (ω) τὰ ἱμάτια αὐτοῦ

Et dixit rex ad Ethi Gethæum *ut quid vadis & tu nobiſcum ? Revertę, & habita cum rege quoniam peregrinus es tu,et quoniã tranſmigrãſti tu de loco tuo. Si herì advenisti ; (i) & hodie movebo te nobiſcum?et etiã manebis rurſus locum tuum. Herì exitus tuus: & hodiè tranſmovebo te nobiſcum ad eundum? Et ego ibo,quocunq; ivero. Revertere, & reduc fratres tuos tecum: & Dominus faciet tecum miſericordiam,& veritatem. Et Ethi reſpondit regi, & dixit ; Vivit Domin⁹,(k) & vivit domin⁹ meus rex,quòd in loco,ubicunq; fuerit domin⁹ meus,etſi ad mortem, etſi ad vitam,quia ibi erit ſerv⁹ tuus. Et dixit rex ad Ethi ; Veni, & tranſcende mecum. Et tranſivit Ethi Gethæus, & rex, & omnes pueri ejus, & omnia turba, quæ cum eo. Et univerſa terra plorabat voce magnâ. (l) Et univerſus populus præteribant in torrente Cedron. Et rex tranſcendit torrentem Cedron. Et univerſus populus & rex præteribant ad(m) faciem viæ,quæ deſertum. Et ecce etiam Sadoc , & omnes Levitæ cum eo levantes arcã teſtamenti Domini de (n) Bethar. Et ſtatuerũt arcam Dei. Et aſcendit Abiathar, quoadusq; ceſſavit univerſus populus tranſire de civitate. Et dixit rex ad Sadoc, Reduc arcam Dei in civitatem. Si invenero gratiã in oculis Domini, & reducet me, & oſtendet mihi eam, & decorem ejus. Et, ſi dixerit ſic, Non volui ; ecce ego ſum : faciat mihi juxta id quod bonum in oculis ſuis. Et dixit rex ad Sadoc ſacerdotẽ, (o) Videte: tu revertere in civitatem in pace, & Achimaas filius tuus,& Jonathas filius Abiathar,duo filii veſtri, vobiſcum. Videte: ego quidem (p) caſtra facio in Araboth deſerti: quouſque veniat verbũ à vobis ad annunciandũ mihi. Et reduxit Sadoc, & Abiathar, arcam Dei, in Hierusalem,& (q) ſedit ibi. Et David aſcendit in aſcenſione Olivarum, aſcendens,& plorans,& caput adopertus:et ipſe ibat diſcalceatus. Et univerſus populus, qui cum eo, adoperuit vir caput ſuum. Et aſcenderunt aſcendentes,et plorantes. Et annunciatum eſt David,dicentes;Et Achitophel in iis, qui conglobantur cum Abeſſalom. Et dixit David;(r) Diſſipa nunc conſilium Achitophel, Domine Deus mi. Et ſuit David pergens uſq; (ſ) Rhos, ubi adoravit illic Deum. Et ecce in obviam ei Chuſi (t) princeps amic⁹ David diſciſſus tunicam ſuam; & terra ſuper caput ejus.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN

19 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתַּי גִּתָּאָה לְמָא תֵיזֵל אַף אַתְּ עִמָּנָא תּוּב וְתֵב עִם מַלְכָּא אֲרֵי נוּכְרָא אַתְּ
20 וַאֲפִלּוּ אִם גָּלֵי אַתְּ אֱוִיל לָךְ לַאֲתָרָךְ: תְּמָלֵי אֲתֵיתָא וְיוֹמָא דֵּין אֲטַלְטֵלְנָךְ עִמָּנָא לְמֵיזַל וַאֲנָא
אֱוִיל לַאֲתַר דְּלֵית אֲנָא יָדַע לְאַן אֲנָא אָזֵיל תּוּב וַאֲתֵיב יָת אָחָךְ עִמָּךְ וְעָבִיד עִמְּהוֹן טִיבוּ
21 וּקְשׁוֹט: וַאֲתֵיב אִתַּי יָת מַלְכָּא וַאֲמַר קָיֵם הוּא יְיָ וְקָיֵם רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֱלָהֵן בְּאַתְרָא דִּיהֵי
תַּמָּן רִבּוֹנִי מַלְכָּא אִם לְמוֹתָא וְאִם לְחַיֵּי אֲרֵי תַּמָּן יְהֵי עַבְדָּךְ: וַאֲמַר דָּוִד לְאִתַּי אֱוִיל וְעֲבַר
22 וַעֲבַר אִתַּי גִּתָּאָה וְכָל גַּבְרוֹהִי וְכָל טַפְלָא דְעִמֵּיהּ: וְכָל דַּיָּרֵי אַרְעָא בְּכִן קַל רַב וְכָל עַמָּא
23 עָבְרִין וּמַלְכָּא עָבַר בְּנַחְלָא דְקִדְרוֹן וְכָל עַמָּא עָבְרִין עַל אַפֵּי אוֹרַח מַדְבְּרָא: וְהָא אַף
צָדוֹק וְכָל לֵיוָאֵי עַשְׁיָה נָטְלִין יָת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ וְאַקִימוּ יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְסִלִּיק אֶבְיָתָר עַד
24 דְּשַׁלִּים כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר מִן קִרְיְתָא: וַאֲמַר מַלְכָּא לְצָדוֹק תֵּיב יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ לְקִרְיְתָא
אִם אַשְׁכַּח רַחְמִין קֳדָם יְיָ וְיָתְיְבִנַּנִי וְיָחֲזִנַּנִי קְדָמוֹהִי וְאַפְלַח קֳדָמוֹהִי בְּבֵית מַקְדְּשִׁיהּ:
26 וְאִם כְּדֵין יֵימַר לָא רַעֲוָא קֳדָמַי בְּךָ הָא אֲנָא יַעְבֵּיד לִי כְּמָא דְרַעֲוָא קֳדָמוֹהִי: וַאֲמַר מַלְכָּא
27 לְצָדוֹק כָּהֲנָא חֲזֵי אַתְּ תּוּב לְקִרְיְתָא בְּשְׁלָם וַאֲחִימַעַץ בְּרָךְ וְיוֹנָתָן בַּר אֶבְיָתָר תְּרֵין
28 בְּנֵיכוֹן עִמָּכוֹן: חֲזוֹ דַּאֲנָא מְתְעַכַּב בְּמִשְׁרֵי מַדְבְּרָא עַד דִּימְטֵי פִּתְגָמָא מִנְּכוֹן לְחַוָאָה לִי:
29 וַאֲתֵיב צָדוֹק וְאֶבְיָתָר יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ לִירוּשְׁלֵם וִיתִיבוּ תַּמָּן: וְדָוִד סְלִיק בְּמַסְקָנָא דְטוּר
30 זֵיתָא סְלִיק וּבְכֵי וְרֵישֵׁיהּ לֵיהּ מְכַרַךְ וְהוּא אָזֵיל יָחִיף וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ כָּרִיכוּ גְּבַר רֵישֵׁיהּ
וְסָלְקִין מַסֵּק וּבְכִין: וְדָוִד אִתְחֲוָא לְמֵימַר אֲחִיתוֹפֶל בְּמַרְדַיָּא עִם אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר דָּוִד
31 קַלְקֵל בְּעֵן יָת מַלְכָּא דַאֲחִיתוֹפֶל יְיָ: וַהֲוָה דָּוִד אָתֵא עַד רֵישׁ טוּרַיָּא דִּי סְנִיד תַּמָּן קֳדָם יְיָ
32 וְהָא לְקֳדָמוֹתֵיהּ חוּשַׁי בְּרִבּוּעִין לְבוּשׁוֹהִי וְעַפְרָא רְמֵי בְּרֵישֵׁיהּ:

Et dixit rex ad Ithai Githæum: Ad quid venies etiam tu nobiſcum? redi & ſede cum rege, quia alienigena tu & etiam ſi migrans tu; vade tibi ad locum tuum. Heri veniſti & hodie tollam te nobiſcum ut venias? & ego ibo ad locum quem non cognovi quò ego vado: redi & reduc fratres tuos tecum, & fac cum illis benignitatem & veritatem. Et reſpondit Ithai ad regem, & dixit: Permanet ipſe Dominus & vivit dominus meus rex, niſi in loco in quo erit ibi dominus meus ſive ad mortem ſive ad vitam, quòd ibi erit ſervus tuus. Et dixit David ad Ithai, Vade & tranſi: & tranſivit Ithai Githæus & omnes viri ejus, & omnes parvuli qui erant cum illo. Et omnes habitatores terræ plorabant voce magna, & omnis populus tranſibant, & rex tranſibat per torrentem Kedron, & omnis populus tranſibant ſuper facies viæ deſerti. Et ecce etiam Szadok & omnes Levitæ cum illo ferentes arcam fœderis Dñi, ſtatuerunt arcam Dñi: & aſcendit Abiathar quouſque perfecit omnis populus tranſire ex urbe. Et dixit rex ad Szadok, Reduc arcam Domini ad urbem: ſi invenero miſericordias ante Dñm & reducet me, & videre faciet me ante ſe, & ſerviam ante eum in domo ſanctuarii ejus. Et ſi ſic dixerit, non eſt voluntas ante me in te, ecce ego; faciet mihi ſecundùm quod eſt voluntas ante eum. Et dixit rex ad Szadok ſacerdotem, Vides tu? redeas ad urbem in pace, & Ahhimaghaſz filius tuus & Jehonathan filius Abiathar duo filii veſtri ſint vobiſcum. Videte quòd ego commoror in planiciebus deſerti uſq; quo accedat verbum ex vobis ad indicandum mihi. Et reduxit Szadok & Abiathar arcam Dñi in Jeruſalem,& ſederunt ibi. Et David aſcendit in aſcenſione montis olivarum aſcendens,& plorans,& caput ejꝰ opertum,& ipſe diſcalciatꝰ,& omnis populus qui erat cum illo operuerunt quiſq; caput ſuum, & aſcenderunt aſcendendo & plorabant. Et ipſi David indicatum eſt dicendo: Ahhithophel eſt in rebellibus cum Abſalom, & dixit David: Infatua quæſo conſilium Ahhitophel Dñe. Et pervenit David uſq; ejus Hhuſſai Archæꝰ ruptis veſtibus ſuis & pulvere injecto in capite ſuo:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit rex ad Ithai Githæum: Ad quid venies etiam tu nobiſcum? redi & ſede cum rege, quia alienigena tu & etiam ſi migrans tu; vade tibi ad locum tuum. Heri veniſti & hodie tollam te nobiſcum ut venias? & ego ibo ad locum quem non cognovi quò ego vado: redi & reduc fratres tuos tecum, & fac cum illis benignitatem & veritatem. Et reſpondit Ithai ad regem, & dixit: Permanet ipſe Dominus & vivit dominus meus rex, niſi in loco in quo erit ibi dominus meus ſive ad mortem ſive ad vitam, quòd ibi erit ſervus tuus. Et dixit David ad Ithai, Vade & tranſi: & tranſivit Ithai Githæus & omnes viri ejus, & omnes parvuli qui erant cum illo. Et omnes habitatores terræ plorabant voce magna, & omnis populus tranſibant, & rex tranſibat per torrentem Kedron, & omnis populus tranſibant ſuper facies viæ deſerti. Et ecce etiam Szadok & omnes Levitæ cum illo ferentes arcam fœderis Dñi, ſtatuerunt arcam Dñi: & aſcendit Abiathar quouſque perfecit omnis populus tranſire ex urbe. Et dixit rex ad Szadok, Reduc arcam Domini ad urbem: ſi invenero miſericordias ante Dñm & reducet me, & videre faciet me ante ſe, & ſerviam ante eum in domo ſanctuarii ejus. Et ſi ſic dixerit, non eſt voluntas ante me in te, ecce ego; faciet mihi ſecundùm quod eſt voluntas ante eum. Et dixit rex ad Szadok ſacerdotem, Vides tu? redeas ad urbem in pace, & Ahhimaghaſz filius tuus & Jehonathan filius Abiathar duo filii veſtri ſint vobiſcum. Videte quòd ego commoror in planiciebus deſerti uſq; quo accedat verbum ex vobis ad indicandum mihi. Et reduxit Szadok & Abiathar arcam Dñi in Jeruſalem,& ſederunt ibi. Et David aſcendit in aſcenſione montis olivarum aſcendens,& plorans,& caput ejꝰ opertum,& ipſe diſcalciatꝰ,& omnis populus qui erat cum illo operuerunt quiſq; caput ſuum, & aſcenderunt aſcendendo & plorabant. Et ipſi David indicatum eſt dicendo: Ahhithophel eſt in rebellibus cum Abſalom, & dixit David: Infatua quæſo conſilium Ahhitophel Dñe. Et pervenit David uſq; ad caput *montium* ubi adoravit ibi ante Dñm, & ecce ſit in occurſum ejus Hhuſſai Archæꝰ ruptis veſtibus ſuis & pulvere injecto in capite ſuo:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܐܬܝ ܓܬܝܐ ܠܡܐ ܐܢܬ ܐܦ ܐܢܬ ܥܡ ܡܫܟ ܠܐ ܬܐܙܠ ܥܡ ܡܠܟܐ ܐܪܥ ܓܝܪ ܐܢܬ ܘܐܦ ܓܠܝܬ ܐܢܬ ܡܢ ܐܬܪܟ ܐܬ ܗܐ ܐܬܐ ܘܐܙܠ ܗܐ ܗܘ ܥܡ ܡܫ

שמואל ב: יז

.omnis in me super eris & ,mecum transieris Si : David ei Dixitque
33 וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא׃
rex ego tuus Servus : Absalom ad dixeris &,revertaris civitatē in si Et
34 וְאִם־הָעִיר תָּשׁוּב וְאָמַרְתָּ לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדְּךָ אֲנִי הַמֶּלֶךְ
tuus servus ego & nunc & ,tunc ex ego & tui patris servus ,ero
אֶהְיֶה־עֶבֶד אָבִיךָ וְאֵנִי מֵאָז וְעַתָּה־ וַאֲנִי עַבְדֶּךָ
,Sadoc ibi tecum non an Et .Achitophel consilium mihi *infringes* &
35 וְהֵפַרְתָּה לִּי אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל׃ הֲלוֹא עִמְּךָ שָׁם צָדוֹק
domo de audieris quod ,verbum omne ,erit & ?sacerdotes Ebjathar &
וְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִבֵּית
eis cum ibi Ecce .sacerdotibus Ebjathar & ,Sadoc indicabis ,regis
36 הַמֶּלֶךְ תַּגִּיד לְצָדוֹק וְלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים׃ הִנֵּה־שָׁם עִמָּם
mittetis & :Ebjathar ipsi Jonathan &,Sadoc ipsi Achimahas,eorū filii duo
שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וּשְׁלַחְתֶּם
Chusai venit Et .audieritis quod verbum omne me ad eorum *manu in*
37 בְּיָדָם אֵלַי כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ׃ וַיֵּבֹא חוּשַׁי
.Jerusalaim est ingressus Absalom & :civitatem in David amicus
רֵעֵה דָוִד הָעִיר וְאַבְשָׁלֹם יָבוֹא יְרוּשָׁלִָם׃

CAP. XVI. יח

Mephiboseth puer Sibah ecce & ; *capite* de paululum transierat David Et
1 וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא נַעַר מְפִיבֹשֶׁת
ducenti eos super & ,stratorum asinorum *jugum* & ,ejus occursum in
לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים וְעֲלֵיהֶם מָאתַיִם
Dixitque .vini uter & ,*fructus æstivi* centum & ,*sicci botri* centum & ,panes
2 לֶחֶם וּמְאַה צִמּוּקִים וּמְאַה־ קַיִץ וְנֵבֶל יָיִן׃ וַיֹּאמֶר
Asini : Siba dixitque ?tibi hæc Quid : Siba ad rex
הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא מַה־אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר צִיבָא הַחֲמֹרִים
; *pueris comedendum ad* ,*æstas* & ,panis &,equitandū ad regis *domus*
לְבֵית הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב וְהַלֶּחֶם וְהַקַּיִץ לֶאֱכֹל הַנְּעָרִים
filius ubi Et :rex Dixitque .deserto in *lasso bibendum ad* ,vinum et
3 וְהַיַּיִן לִשְׁתּוֹת הַיָּעֵף בַּמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶן־
quia ,Jerusalaim in *manens* Ecce : regem ad Siba dixit et ?tui domini
אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִַם כִּי
.mei patris regnum Israel domus mihi *restituent* Hodie : dixit
אָמַר הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלְכוּת אָבִי׃
.Mephiboseth quæ omnia tibi Ecce : Sibah ad rex Dixitque
4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא הִנֵּה לְךָ כָּל אֲשֶׁר לְמְפִיבֹשֶׁת
mi domine tuis oculis in gratiā inveniam ,me Incurvavi : Sibah dixit Et
וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי
vir inde ecce & :Bachurim ad usque David rex venit Et .rex
הַמֶּלֶךְ׃ וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד־בַּחוּרִים וְהִנֵּה מִשָּׁם אִישׁ
,Ghera filius Simhi ejus nomen & ,Saul domus familia è *egrediens*
יֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית־שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶּן־גֵּרָא
,David lapidibus in lapidabat Et ,*maledicens* & ,egrediendo *egrediens*
יֹצֵא וְקֹלֵל׃ וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד
potentes omnes & ,populus omnis & ;David regis servos omnes &
וְאֶת כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם וְכָל־הַגִּבֹּרִים
: ei *maledicendo in* Simhi dicebat sic Et .ejus sinistra à & ,ejus dextera à
7 מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃ וְכֹה־אָמַר שִׁמְעִי בְּקַלְלוֹ
,e *super* Reddidit .*profectu sine* vir & ,sanguinum vir egredere ,Egredere
8 צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל׃ הֵשִׁיב עָלֶיךָ
Reddidit : *eo* pro regnâsti quo Saul domus *sanguines omnes* Dominus
יְהוָה כָּל־דְּמֵי בֵית שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתָּיו וַיִּתֵּן
,u ecce Et .tui filii Absalom manu in regnum Dominus
יְהוָה אֶת־הַמְלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךָ וְהִנֵּךָ
filius Abisai Dixitque .*tu* sanguinum vir quoniam ,tuo malo in
9 בְּרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי בֶּן־
hic mortuus canis *maledicet* quid Ut : regem ad Serujah
צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה־ יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַמֵּת יְהוָה אֶת־
.ejus caput removebo & ,obsecro Transeam ? regi meo domino
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה־נָּא וְאָסִירָה אֶת־רֹאשׁוֹ׃

Versio VUL. LAT.

Et dixit ei David ; Si veneris mecum, eris mihi oneri: Si autem in civitatem revertaris, & dixeris Absalom ; Servus tuus fum, rex: ficut fui servus patris tui, ſic ero ſervus tuus : diſſipabis conſilium Achitophel. Habes autem tecum Sadoc & Abiathar ſacerdotes : & omne verbum quodcunque audieris de domo regis, indicabis Sadoc & Abiathar ſacerdotibus. Sunt autem cum eis duo filii eorum, Achimaas filius Sadoc, & Jonathas filius Abiathar: & mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis. Veniente ergò Chuſai amico David in civitatē, Abſalom quoque ingreſſus eſt Jeruſalem.

CAP. XVI.

Cúmq; David tranſiſſet paululùm montis verticem, apparuit Siba puer Miphiboſeth in occurſum ejus, cum duobus aſinis, qui onerati erant ducentis panibus, & centum alligaturis uvæ paſſæ, & centum maſſis palatharum, & utre vini. Et dixit rex Sibæ, Quid ſibi volunt hæc ? Reſpondítque Siba; Aſini, domeſticis regis ut ſedeant : panes & palathæ, ad veſcendum pueris tuis: vinum autem, ut bibat ſi quis defecerit in deſerto. Et ait rex, Ubi eſt filiꝰ domini tui? Reſpondítque Siba regi ; Remanſit in Jeruſalem, dicens; Hodiè reſtituet mihi domus Iſrael regnum patris mei. Et ait rex Sibæ, Tua ſint omnia quæ fuerunt Miphiboſeth. Dixítque Siba; Oro ut inveniam gratiam coram te, domine mi rex. Venit ergò rex David uſque Bahurim: & ecce egrediebatur indè vir de cognatione domûs Saul, nomine Semei, filius Gera: procedebátque egrediens, et maledicebat, Mittebátq; lapides contra David, & contra univerſos ſervos regis David: omnis autem populus, & univerſi bellatores, à dextro & à ſiniſtro latere regis incedebant. Ita autem loquebatur Semei cùm malediceret regi ; Egredere, egredere, vir ſanguinum, & vir Belial. Reddidit tibi Dominꝰ univerſum ſanguinem domûs Saul : quoniam invaſiſti regnum pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Abſalom filii tui : & ecce premunt te mala tua, quoniam vir ſanguinum es. Dixit autem Abiſai filius Saruiæ, regi ; Quarè maledicit canis hic mortuus domino meo regi ? vadam, & amputabo caput ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

33 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυὶδ, (α) Ἐὰν μὲ διαβῇς
34 μετ' ἐμοῦ, καὶ ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ εἰς βάσταγμα. Καὶ (β)
ἐὰν ὀπισρέψῃς ἐπὶ τ πόλιν, καὶ ἐρεῖς τῷ Ἀ-
βεσσαλὼμ, Διῳηλύδασιν οἱ ἀδελφοί σε, καὶ ὁ
βασιλεὺς καλὸπιδέ (γ) με διῳήλυδεν ὁ πα-
τήρ σε· καὶ νῦν παῖς σε εἰμὶ βασιλεῦ, ἔασόν
με ζῆσαι· παῖς τῷ πατρός σε ἤμην τότ καὶ ἀρ-
τίως, καὶ νῦν ἐγὼ (δ) δοῦλος σός· καὶ διασκεδά-
σεις μοι τ βυλὴ Ἀχιτόφελ. Καὶ (ε) εἶδε ἐκεῖ
μετ ζῶ Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ οἱ ἱερεῖς. καὶ ἔσται
πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν ἀκούσῃς ἐξ οἴκου τῷ βασιλέ-
ως, καὶ (ζ) ἀπαγγελεῖς τῷ Σαδὼκ καὶ τῷ Ἀβι-
άθαρ τοῖς ἱερεῦσιν. Ἰδοὺ ἐκεῖ μετ' αὐτῶν δύο
υἱοὶ αὐτ, Ἀχιμάας υἱὸς τῷ Σαδὼκ, καὶ Ἰωνά-
θαν υἱὸς τῷ Ἀβιάθαρ· καὶ ἀποςελεῖτε ἐν χει-
ὶ αὐτ πρὸς μὲ πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν ἀκούσητ. Καὶ
εἰσῆλθε Χουσὶ ὁ (η) ἑταῖρος Δαυὶδ εἰς τ πό-
λιν, καὶ (θ) Ἀβεσσαλὼμ ἤρχετο εἰσπορεύεσθαι εἰς
Ἰερουσαλήμ.

MS.A. (α) Ἐὰν διαβῇς (β) ἐὰν εἰς τ πόλι
λυδεν (δ) δοῦλός σε· (ε) ἰδοὺ μετ ζῶ ἐκεῖ Σαδὼκ (ζ) ἀναγγελεῖς (η) ἀρχι-
ταῖς (θ) Ἀβεσσαλὼμ εἰσεπορεύετο εἰς τ πόλιν. Καὶ

CAP. XVI.

Et David tranſit breve quid à Rhos: & ecce Siba puer Memphiboſthe in occurſum ejus; et par aſinorum conſtratorum, & ſuper eos ducenti panes, & centum botri paſſi, & centū (b) palmæ, et Nebel vini. Et dixit rex ad Siba, Quid hæc tibi? Et dixit Siba, Subjugalia domui regis ad inſidendum: & panes, & palmula in eſcam pueris: & vinum ad bibendum iis, qui laſſati ſunt in deſerto. Et dixit rex, Et ubi filius domini tui? Et dixit Siba ad regem, Ecce ſedet in Hieruſalem: quoniā dixit, Hodiè redine fuciem ad me domus Iſrael regnum patris mei. Et dixit rex ad Siba; Ecce tibi omnia, quæcunq; ſunt Memphiboſthe. Et dixit Siba (c) adorans, Inveniam gratiam in oculis tuis, domine mi rex. Et venit rex David uſq; Bahirim. Et ecce indè vir egrediebatur de cognatione domꝰ Saul: et nomen ei Semei, filius Gera: egrediebatur egrediens, & maledicens, Et lapidans in lapidibꝰ David, & omnes pueri regis David. Et omnis populus robuſtus, et omnes potentes, à dextris, et à ſiniſtris regis. Et ſic dicebat Semei in maledicendo eum: Egredere, egredere, vir ſanguinum, et vir qui iniquꝰ. Reddere fecit ſuper te Dominꝰ omnes ſanguines domꝰ Saul: quoniā regnâſti pro eo: Et dedit Dominꝰ regnū in manu Abiſſalom filii tui. Et ecce (d) tu in malo tuo; quoniam vir ſanguinū tu. Et dixit Abiſſa filiꝰ Saruiæ ad regem, ut quid maledicit canis mortuus hic dominum meum regem? Tranſcendam nunc, et auferam caput ejus.

MS.A. (α) Ῥωὰς, (β) Μεμφιβοδαὶ εἰς ἀπάντησιν (γ) Σιββὰ, (δ) Σιββὰ
(ε) ὁ οἶκ (ζ) Σιββᾶ, (η) τῷ Μεμφιβοδαί. (θ) Σιββὰ (ι) λιδάζων λίθοις
(κ) λαὸς, καὶ (λ) ἀνὰ, Ἐξελθε ἀνὴρ (μ) κύριος ἐπὶ σὲ πάντα (ν) Ἀβισὰ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

33 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד אִם עֲבַרְתָּא עִמִּי וּתְהֵי עֲלַי לְמַשּׂוּל׃ וְאִם לְקַרְתָּא תְּתוּב וְתֵימַר לְאַבְשָׁלוֹם
34 עַבְדָּךְ אֲנָא מַלְכָּא אֲהֵי עַבְדָּא דַאֲבוּךְ וַאֲנָא מִכֵּן וּכְעַן וַאֲנָא עַבְדָּךְ וְתִקַּלְקַל לִי יַת מְלָכָא
35 דְּאֲחִיתֹפֶל׃ וְהָלָא עִמָּךְ תַּמָּן צָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא וִיהֵי כָּל פִּתְגָמָא דְּתִשְׁמַע מִבֵּית מַלְכָּא
36 תְּחַוֵי לְצָדוֹק וְלְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא׃ הָא תַּמָּן עִמְּהוֹן תְּרֵין בְּנֵיהוֹן אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן
37 לְאֶבְיָתָר וְתִשְׁלְחוּן בִּידֵיהוֹן לְוָתִי כָּל מִדַּעַם דְּתִשְׁמְעוּן׃ וַאֲתָא חוּשַׁי שׁוּשְׁבִינָא דְּדָוִד
לְקַרְתָּא וְאַבְשָׁלוֹם אֲתָא לִירוּשְׁלֵם׃

יז

1 וְדָוִד עָבַר וְעִיר מֵרִישׁ טוּרָא וְהָא צִיבָא עוּלֵּמָא דְמְפִיבְשֶׁת לְקַדְמוֹתֵיהּ וְזוּג חֲמָרִין חֲשִׁיכִין
וַעֲלֵיהוֹן מְאָתַן גְּרִיצָן דְּלֶחֶם וּמְאָה אֲחִכְּלִין דְּעִנְבִין יְבִשִׁין וּמְאָה מָנָן דְּבֵילְתָּא וּגְרַב
2 דַּחֲמַר׃ וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא מָה אִלֵּין לָךְ וַאֲמַר צִיבָא חֲמָרַיָּא לְבֵית מַלְכָּא לְמִרְכַּב
3 וְלַחְמָא וּדְבֵילְתָּא לְמֵיכַל עוּלֵּמַיָּא וְחַמְרָא לְמִשְׁתֵּי דְמִשְׁלְהֵי בְּמַדְבְּרָא׃ וַאֲמַר מַלְכָּא וְאַן
בַּר רְבוֹנָךְ וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא הָא יָתֵיב בִּירוּשְׁלֵם אֲרֵי אֲמַר יוֹמָא דֵּין יְתִיבוּן לִי בֵּית
4 יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכוּתָא דְאַבָּא׃ וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא הָא לָךְ כָּל דִּי לְמְפִיבְשֶׁת וַאֲמַר צִיבָא
5 מְודֵינָא אֲשַׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃ וַאֲתָא דָּוִד מַלְכָּא עַד בַּחוּרִים וְהָא מִתַּמָּן גַּבְרָא
6 נָפֵק מִזַּרְעִית בֵּית שָׁאוּל וּשְׁמֵיהּ שִׁמְעִי בַּר גֵּירָא נָפֵק מְפַק וּמְלַטֵּט׃ וּמְרָגֵם בְּאַבְנַיָּא יַת
7 דָּוִד יַת כָּל עַבְדֵי מַלְכָּא דָּוִד וְכָל עַמָּא וְכָל גִּבָּרַיָּא מִימִינֵיהּ וּמִסְמָלֵיהּ׃ וְכֵדֵין אֲמַר שִׁמְעִי
8 בְּלַטְטוּתֵיהּ פּוֹק פּוֹק גְּבַר חַיָּב וְגֹבַר רַשִׁיעָא׃ אֲתִיב עֲלָךְ יְיָ כָּל חוֹבֵי בֵּית שָׁאוּל
דְּמַלְכְתָּא תְּחוֹתוֹהִי וְאַצְלַח יְיָ יַת מַלְכוּתָא בִּידָא דְאַבְשָׁלוֹם בְּרֵךְ וְהָא אַתְּ בְּבִישְׁתָּךְ אֲרֵי
9 גְּבַר חַיָּב קְטוֹל אָתְּ׃ וַאֲמַר אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה לְמַלְכָּא לְמָא יְלַטֵּט כַּלְבָּא מֵיתָא הָדֵין יַת
רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֶעְבַּר כְּעַן וַאֲעַדֵּי יַת רֵישֵׁיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit illi David : Si tranſieris mecum, & eris mihi oneri. Et ſi ad urbem redieris, & dixeris Abſalom ; Servus tuus ſum rex, fui ſervus patris tui ego tunc, ſed & nunc ero ſervus tuus : infatuabis mihi conſilium Ahithophel. Nonne tecum ibi erit Szadok & Abiathar ſacerdotes ? & erit omne verbum quod audieris ex domo regis, indicabis Szadok & Abiathar ſacerdotibus. Et ecce ibi cum eis duo filii eorum, Ahhimaghaz ipſius Szadok & Jehonathan ipſius Abiathar, & mittetis in manu eorum ad me omne quod audieritis. Et venit Hhuſſai amicus David in urbem, & Abſalom venit in Jeruſalem.

CAP. XVI.

Et David tranſiit paululum à capite montis, & ecce Sziba puer ipſius Mephiboſeth fit in occurſum ejus, & par aſinorum ſtratorum, & ſuper illos ducentæ tortæ panis, & centum palmites uvarum *paſſarum*, & centum partes caricarum, & uter vini. Et dixit rex ad Sziba : Quid iſta tibi ? & dixit Sziba : Aſinæ pro domo regis ad equitandum, & panis & caricæ ut comedant adoleſcentes, & vinum ut bibat qui laſſus fuerit in deſerto. Et dixit rex : Et ubi filius dñi tui ? & dixit Sziba regi, Ecce ſedet in Jeruſalem; quia dixit: Hodie reddent mihi [*homines*] domꝰ Iſrael regnum patris mei. Et dixit rex ad Sziba : Ecce tua ſunt omnia quæ habet Mephiboſeth : & dixit Sziba adorans, Inveniam miſericordias in oculis tuis dñe mi rex. Et venit rex David uſq; ad Ghalemeth, & ecce indè vir exibat de proſapia domus Saul, & nomen ejus Simghi filius Gera exibat exeundo & maledicebat. Et lapidabat in ſaxis David & omnes ſervos regis David ; & omnis populus & omnes robuſti erant à dextra ejus & à ſiniſtra ejus. Et ſic dixit Simghi cùm malediceret ei : Exi, exi, vir obnoxius morti, & vir improbe. Reddidit Dominus ſuper te omnia debita domus Saul, eò quòd regnaſti pro illo, & direxit Dominus regnum in manu Abſalom filii tui, & ecce tu es in malitia tua, quia *vir* reus mortis tu es. Et dixit Abiſai filius Szaruiæ ad regem : Ad quid maledicet canis mortuus hic domino meo regi ? tranſibo nunc & auferam caput ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cui dixit David, Si mecũ transieris, eris mihi oneri. Verùm revertere in civitatem, & dic Abisalomi, Servus tuus sum rex; & servus patris tui jam olim. Et nunc ego rex te deprecor, vade, irritum fac consilium Ahitophelis. Ecce sũt illic apud te Sadoc & Abithar sacerdotes; quamcunque rem audiveris è domo regis, indica Sadoc & Abithari sacerdotibus. En etiam illic erunt ambo filii eorum, Ahimeles filius Sadoci, et Nathan filius Abitharis; per ipsos ad me mittite quicquid audieritis. Abiit ergò Husi amicus Dauidis in civitatem: & Abisalom ingressus est in Jerusalem.

CAP. XVI.

Paululũ recesserat David ab eo loco ubi adorabat, quum Siba famulus Mephibsathi venit in Jerusalem, adduxitque secum duos asinos onustos, quibus impositi erant ducenti panes, centũ palathæ *ficuum*, centum casei, & uter vini. Dixit rex ad Siba, Unde hæc tibi? Ait illi Siba, Asini *quidem* sunt ad ferendam sarcinam domûs regis; panis verò & casei, ut edant pueri; & vinum, ut bibant qui fatigati fuerint in deserto. Dixit ad eum rex, Ubi est filius dñi tui? Ait Siba, Ecce sedet in Jerusalé, ac dicit; Hodiè restituent mihi filii Israel regnũ Saulis patris mei. Dixit David ad Siba, Tibi conceditur quicquid habet Mephibsath. Ait Siba, Multũ mihi est nactũ esse gratiâ in oculis tuis rex. Cùm autẽ perveniisset rex David usque ad Beth-hurim, egressus est illinc homo quidam de familia Saulitica, nomine Semei, filiꝰ Gera. *Is* procedens convitiabatur Davidi, Et lapidibꝰ appetebat eũ, eum *inquam* et omnes servos ejus, totum populum, omnésq; servos ejus qui erant ad dextram & ad sinistram ipsius. Sic autem dicebat Semei Davidi cùm convitiaretur ei, Egredere, egredere vir sanguinarie & flagitiose. Rependat tibi Dominꝰ totum sanguinem familiæ Saulis post quem regnâsti, tradátque Dominus regnum tuum in manum Abisalomis filii tui: jam ecce compensata est malitia tua, eò quòd sis vir sanguinarius. Dixit Abisai filius Suriæ ad Davidem, Quarè convitiatur canis hic mortuus domino meo regi? transeam, & auferam caput ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ait illi David, si tu mecum proficiscaris, eris mihi oneri. Sed revertere in Jerusalem, & dic Abisalomi, Servus tuus sum O rex, & servus patris tui ante te. Itaque rogo te ut abeas, & mentem Achitophelis ejusque consilium destruas. Hac de causa illic apud te collocavi Sadoc & Abithar sacerdotes; Cum quibus adsunt etiam duo filii eorum, nempe Achimeas Sadoci filius, & Nathan filius Abitharis: per hos duos mittite ad me quodcunque nuntium audieritis. Remisit ergò David Husi amicum suum in urbem; & Abisalom ingressus est Jerusalem.

CAP. XVI.

Cum recessisset David ab eo loco in quo paulisper adoraverat, venit ad eum Siba servus Mephibbasethi cum duobus asinis onustis, quibus impositi erant ducenti panes, centum casei, centum vasa plena ficubus, & uter vini. Dixit rex ad Siba, Unde hæc tibi? Ait illi Siba, Adduxi hos duos asinos, ut iis imponat rex quod voluerit è supellectile sua; panis verò & caseus est, ut comedant pueri; vinum autem, ut bibant servi tui qui labore & lassitudine confecti sunt in deserto. Dixit ad eum rex, Ubinam est filius domini tui? Respondit ei Siba, Sedet in Jerusalem, ac dicit, Forsan restituent mihi filii Israel regnum Saulis patris mei. Dixit David ad Siba, Jam dedi tibi quicquid est Mephibbaseth. Respondit Siba, Multum habeo, cùm jam gratiam nactus sim apud te O rex mi domine. Perveniente demum Davide rege ad Beth-horim, egressus est inde homo quidam de familia Saulis, nomine Semei, filius Gari: is egressus contumeliis afficiebat Davidem, Lapidibus appetebat, & injuriis afficiebat eum, & convitiabatur omnibus servis ac populo ejus, & maledictis incessebat duces ejus qui erant ad dexteram & ad sinistram ipsius. Dicebat autem Semei dum contumelias vomeret in Davidem, Egredere, egredere O vir nefarie, sanguinum effusor. Retribuat tibi Dominus, puniatque te pro omni culpa comissa in domum Saulis post quem regnâsti, tradatque Dominus regnum tuum in manum Abisalomis filii tui: jam ecce remuneratus es pro nequitia tua, cùm sis homo sanguinum effusor. Tum dixit Abisai filius Suriæ Davidi, Quomodo pateret hunc canem mortuum contumeliis afficere dominum meum regem? transibo ad eum, & amputabo caput ejus.

שמואל ב: יו

10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי יְקַלֵּל
: dicet quis &,David Maledic : ei dixit DOMINUS quia &
וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד וּמִי יֹאמַר
omnes ad &,Abiſai ad David dixit Et ? ſic feciſti Cur
11 מַדּוּעַ עָשִׂיתָה כֵּן: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי וְאֶל־כָּל־
quærens ,meis viſceribus de eſt egreſſus qui ,meus filius Ecce : ſuos ſervos
עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר־יָצָא מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ
,ei *Dimittite* ? Jemini filius nunc *quia etiam* & ; meam animam
אֶת־נַפְשִׁי וְאַף כִּי־עַתָּה בֶּן־הַיְמִינִי הַנִּחוּ לוֹ
reſpiciet Forſitan .DOMINUS ei dixit quia ,maledicat &
12 וִיקַלֵּל כִּי־אָמַר לוֹ יְהוָה: אוּלַי יִרְאֶה
pro bonum mihi DOMINUS reddet & : *meum oculum in* DOMINUS
יְהוָה בְּעֵינִי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת
: *via in* ejus viri & ,David ibat Et .hac die ej⁹maledictione
13 קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה: וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בַּדֶּרֶךְ
,*maledicebat* & ,eundo ,ejus adverſo ex ,montis *coſta in vadens* Simhi Et
וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצַלַע הָהָר לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ וְקַלֵּל
venit Et .*pulvere in verabat* & *ejus regione è lapidibus in lapidabat* &
14 וְיסַקֵּל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ וְעָפֹר בָּעָפָר: וַיָּבֹא
.ibi *reſpiravit* & ; laſſi eo cum qui ,populus omnis & , rex
הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ עֲיֵפִים וַיִּנָּפַשׁ שָׁם:
,Jeruſalaim in venerunt Iſrael *vir* populus omnis & ,Abſalom Et
15 וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִַם
Archites Chuſai venit quando ,fuit Et .eo cum Achithophel &
וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא חוּשַׁי הָאַרְכִּי
Vivat : Abſalom ad Chuſai dixit & ,Abſalom ad David *ſocius*
רֵעֵהוּ דָוִד אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם יְחִי
Iſta : Chuſai ad Abſalom Dixitque .rex vivat , rex
16 הַמֶּלֶךְ יְחִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־חוּשַׁי זֶה
? tuo *ſocio* cum iviſti non quid Ut *? tuo ſocio cum* tua miſericordia
חַסְדְּךָ אֶת־רֵעֶךָ לָמָּה לֹא הָלַכְתָּ אֶת־רֵעֶךָ:
,DOMINUS elegerit quem *quia* , Non : Abſalom ad Chuſai Dixitque
17 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה
.manebo eo cum & ,ero *non* , Iſrael *vir omnis* & ,iſte populus &
וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְאֹתוֹ אֶהְיֶה וְאִתּוֹ אֵשֵׁב:
Quèadmodū ? ejus *filii facies ad* nónne ? ſerviturus ſum ego cui , *ſecunda* Et
18 וְהֹשֵׁנִית לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הֲלוֹא לִפְנֵי בְנוֹ כַּאֲשֶׁר
dixit Et .*tuis facies ad* ero ſic ,*tui patris facies ad* ſervivi
עָבַדְתִּי לִפְנֵי אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ: וַיֹּאמֶר
.faciamus quid conſilium *vobis* Date : Achitophel ad Abſalom
19 אַבְשָׁלוֹם אֶל־אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה מַה נַּעֲשֶׂה:
,tui patris *pellices* ad Ingredere : Abſalom ad Achitophel Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלוֹם בּוֹא אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיךָ
quòd ,Iſrael omnis audiet & : domum cuſtodiendū ad dimiſit quas
20 אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת וְשָׁמַע כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־
.tecum qui omnium manus roborabuntur &,*tuo patri te fœtidum reddideris*
נִבְאַשְׁתָּ אֶת־אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אִתָּךְ:
eſt ingreſſus & : *tectum ſuper tentorium* Abſalom ipſi extenderunt Et
21 וַיִּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל־הַגָּג וַיָּבֹא
conſiliū Et .Iſrael omnis oculis in ſui patris *pellices* ad Abſalom
22 אַבְשָׁלוֹם אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל: וַעֲצַת
quemadmodum , illis diebus in conſulebat quod Achitophel
אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
, Achitophel conſiliū omne Sic .Dei *verbo in vir* interrogaret
23 יִשְׁאַל בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
.Abſalom ipſi etiam ,Davidi etiam
גַּם לְדָוִד גַּם לְאַבְשָׁלוֹם:

Verſio VULG. LAT.

Et ait rex ; Quid mihi & vobis eſt, filii Saruiæ ? dimittite eum, ut maledicat : Dominus enim præcepit ei ut maledicere-
10 ret David : & quis eſt qui audeat dicere, quarè ſic fecerit ? Et ait rex Abiſai, & univerſis ſervis ſuis ; Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de utero meo, quærit animam meam: quantò magis nunc filius Jemini ? dimittite eum ut maledicat juxta præceptum Domini ; Si forte reſpiciat Dominus afflictio-
11 nem meam : & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna. Ambulabat itaque David & ſocii ejus per viam cum eo. Semei autem, per jugum montis ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens,& mittens lapides adverſùm eum, terrámque ſpargens. Venit itaque
12 rex, & univerſus populus cum eo laſſus,& refocillati ſunt ibi.
13 Abſalom autem & omnis populus ejus ingreſſi ſunt Jeruſalem, ſed & Achitophel cum
14 eo. Cùm autem veniſſet Chuſai Arachites amic⁹ David ad Abſalom, locutus eſt ad eum ;
15 Salve rex,ſalve rex. Ad quem Abſalom, Hæc eſt, inquit, gratia tua ad amicum tuum ? quarè non iviſti cum amico tuo ?
16 Reſpondítque Chuſai ad Abſalom, Nequaquám : quia illius ero, quem elegit Dominus, & omnis hic populus, & univerſus Iſrael, & cum eo manebo. Sed ut & hoc inferam,cui
17 ego ſerviturus ſum ? nónne filio regis?ſicut parui patri tuo, ita parebo & tibi. Dixit autem Abſalom ad Achitophel , Inite conſilium quid agere debeamus. Et ait Achitophel ad
18 Abſalom ; Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimiſit ad cuſtodiendam domum : ut cùm audierit omnis Iſrael quòd fœdaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eo-
19 rum. Tetenderunt ergò Abſalom tabernaculum in ſolario, ingreſſúſque eſt ad concubinas patris ſui coram univerſo Iſ-
20 rael. Conſilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis , quaſi ſi quis conſuleret Deum:ſic erat omne conſilium Achitophel, & cùm eſſet cum David,& cùm eſſet cum Abſalom.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

10 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ Σαρυΐας ; (ξ) καὶ ἀφεῖτε αὐτὸν, καὶ ἔπως καταράσθω, ὅτι κύριος εἶπεν αὐτῷ καταρᾶσθαι τὸν Δαυΐδ· καὶ τίς ἐρεῖ, Ὡς τί ἐποίησας ὕτως ; Καὶ εἶπε Δαυΐδ πρὸς (ο) Ἀβεσσαβεσσὰ καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ, Ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆ κοιλίας μου ζητεῖ τὴν ψυχήν μου, καὶ φοσῷ νῦν ὁ υἱὸς τῦ (π) Ἰεμινί. ἄφετε αὐτὸν (ρ) καταράσθαι, ὅτι εἶπεν αὐτῷ κύριος. Εἴπως ἴδοι κύριος ἐν τῇ ταπεινώσί μου, καὶ ἐπιστρέψῃ (σ) μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆ (τ) καταράς αὐτῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ ἐπορεύθη Δαυΐδ (υ) καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτῦ ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ Σεμεῖ ἐπορεύετο (φ) ἐκ πλαγίας τῦ ὄρυς ἐκόμβα αὐτῦ πορευόμενος καὶ καταράμενος καὶ λιθάζων ἐν λίθοις ἐκ πλαγίων αὐτῦ καὶ τὴν χοῦν πάντων. Καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ (χ) πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτῦ ἐκλελυμένοι, καὶ ἀνέψυξαν ἐκεῖ. Καὶ Ἀβεσσαλὼμ καὶ (ψ) πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ εἰσῆλθον εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ Ἀχιτόφελ μετ' αὐτῦ. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα (ω) ἦλθε Χυσὶ ὁ ἀρχιετᾶρος Δαυΐδ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, καὶ εἶπε Χυσὶ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, Ζήτω ὁ βασιλεύς. Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Χυσὶ, Τῦτο τὸ ἔλεός σε μετὰ τῦ ἑταίρυ σε ; ἵνα τί οὐκ ἀπῆλθες μετὰ τῦ ἑταίρυ σε ; Καὶ εἶπε Χυσὶ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, Οὐχὶ, ἀλλὰ καθότι ἐγὼ ἐξελέξατο κύριος καὶ ὁ λαὸς οὗτος καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ, (α) αὐτῷ ἔσομαι, καὶ μετ' αὐτῦ καθήσομαι. Καὶ τὸ δεύτερον, τίνι ἐγὼ δουλεύσω ; οὐχὶ ἐνώπιον τῦ υἱῦ αὐτῦ ; καθάπερ ἐδούλευσα ἐνώπιον τῦ παζός σου, ὕτως ἔσομαι (β) ἐνώπιόν σου. Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Ἀχιτόφελ, Φέρετε ἑαυτοῖς βελὴν τί ποιήσωμεν. Καὶ εἶπεν Ἀχιτόφελ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, Εἴσηθι πρὸς τὰς παλλακὰς τῦ παζός σε, ἃς κατέλιπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτῦ, καὶ (γ) ἀκύσεται πᾶς Ἰσραὴλ, ὅτι (δ) κατῆσχυνας τὸν πατέρα σε, καὶ ἐνισχύσουσιν αἱ χέρες πάντων τῶν μετὰ σέ. Καὶ ἔπηξαν (ε) τὴν σκηνὴν τῷ Ἀβεσσαλὼμ ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ (ζ) εἰσῆλθεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὰς παλλακὰς τῦ παζὸς αὐτῦ κατ' ὀφθαλμὸς παντὸς Ἰσραήλ. Καὶ ἡ βελὴ Ἀχιτόφελ, ἣν ἐβελεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρώταις, ὡς τρόπον (η) ἐπερωτήσῃ τις ἐν λόγῳ τῦ θεῦ, ὕτως πᾶσα ἡ βελὴ (θ) τῦ Ἀχιτόφελ καί γε τῷ Δαυΐδ, καί γε τῷ Ἀβεσσαλώμ.

Et dixit rex; Quid mihi & vobis, filii Saruiæ? Et permittite eum, & ſic maledicat: quoniam Dominus dixit ei maledicere David. Et quis dicet, ut quid feciſti ſic? Et dixit David ad Abeſſa, & ad omnes pueros ſuos: Ecce filius meus, qui egreſſus eſt è ventre meo, quærit animam meam: & multò magis nunc filius Jemini. Permitte eum maledicere, quoniam dixit ei Dominus. Si forte inſpiciat Dominus in humiliationem meam; & redire faciet mihi bona pro maledictione illius in die hac. Et ivit David, & omnes viri ejus in via. Et Semei ibat à latere montis juxta eum vadens, & maledicens, & lapidans in lapidibus (e) ex obliquo ejus, & pulvere aſpergens. Et venit rex, & omnis populus cum eo laſſati, & reſpirấrunt ibi. Et Abeſſalom, & omnis vir Iſrael intrấrunt in Hieruſalé, & Achitophel cũ eo. Et factum eſt quando venit Chuſi princeps amicus David ad Abeſſalom; & dixit Chuſi ad Abeſſalom, (f) Vivat rex. Et dixit Abeſſalom ad Chuſi, Hæc eſt miſericordia tua cum amico tuo? ut quid non abiiſti cum amico tuo? Et dixit Chuſi ad Abeſſalom, Nequaquàm: ſed poſt eum, quem elegit Dominus, et populus hic, et omnis vir Iſrael, ei ero, et cum eo ſedebo. Et (g) ſecundò, cui ego ſerviam? nónne coram filio ejus? Sicut ſervivi coram patre tuo; ſic ero coram te. Et dixit Abeſſalom ad Achitophel: (h) Ferte vobis conſilium, quid facturi ſimus. Et dixit Achitophel ad Abeſſalom, Intra ad concubinas patris tui: quas reliquit cuſtodire domum ejus: et audiet omnis Iſrael, quia confudiſti patrem tuum: & invalescent manus omnium, qui tecum. Et fixerunt tabernaculum ipſi Abeſſalom ſuper ſolarium: & intravit Abeſſalom ad concubinas patris ſui ante oculos univerſi Iſrael. Et erat conſilium Achitophel, quod conſulendo dabat in diebus primis; quemadmodum interroget quis in verbo Dei: Sic omne conſilium ipſius Achitophel etiam ipſi Davidi; etiam ipſi Abeſſalom.

MS.A. (ξ) ἄφετε αὐτὸν, (ο) Ἀβισαὶ (π) Ἐιεμμεί. (ρ) καταράσθω, (σ) κύριός μοι (τ) κατάρας ταύτης ἐν τῇ (υ) καὶ οἱ (φ) ἐκ πλευρὰς (χ) πᾶς ὁ ἐκλελυμένος, καὶ ἀνέψυχαν (ψ) πᾶς ὁ λαὸς Ἰσραὴλ εἰσῆλθον (ω) εἰσῆλθεν (α) ὕπως (β) καὶ ἐνώπιόν (γ) ἀκέσονται (δ) ἤρυας (ε) τῷ Ἀβεσσαλὼμ * Χυσὶ ἐπὶ τὸ (ζ) εἰσῆλθεν Ἀβεσσαλὼμ * τῦ παζὸς (η) ἐπερωτήσῃ ἐν λόγῳ (θ) τῷ Ἀχιτόφελ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וַאֲמַר מַלְכָּא מַה לִי וּלְכוֹן בְּנֵי צְרוּיָה כְּדֵין יְלַטֵּט אֲרֵי יְיָ אֲמַר לֵיהּ לַטֵּט יָת דָּוִד וּמַן יֵימַר
11 מַה דִּין עֲבַדְתָּא כֵּן : וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי וּלְכָל עַבְדּוֹהִי הָא בְרִי דְּאוּלִידִית בָּעֵי לְמִקְטְלִי
12 וְאַף אֲרֵי כְעַן בַּר שְׁבַט בִּנְיָמִן שְׁבוֹקוּ מִנֵּיהּ וְיִלַטֵּט אֲרֵי אֲמַר לֵיהּ יְיָ : מָאִים גְּלֵי קֳדָם יְיָ
13 דְּמַעַת עֵינַי וְיִתֵּיב יְיָ לִי טָבְתָא חֲלַף לְוָטְתֵיהּ יוֹמָא הָדֵין : וַאֲזַל דָּוִד וְגַבְרוֹהִי בְּאוֹרְחָא
וְשִׁמְעִי אָזֵיל בְּסִטַר טוּרָא לְקִבְלֵיהּ אָזֵיל וּמְלַטֵּט וּמְרַגֵּם בְּאַבְנַיָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְשַׁדֵּי
14 עַפְרָא : וַאֲתָא מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דִּי עִמֵּיהּ כַּד מְשַׁלְהָן וְנָח תַּמָּן : וַאֲבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא
15 אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲתוֹ לִירוּשְׁלֵם וַאֲחִיתוֹפֶל עִמֵּיהּ : וַהֲוָה כַּד אֲתָא חוּשַׁי אַרְכָּאָה
16 שׁוֹשְׁבִינָא דְּדָוִד לְוָת אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר חוּשַׁי לַאַבְשָׁלוֹם יְצַלַּח מַלְכָּא יְצַלַּח מַלְכָּא :
17 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְחוּשַׁי דָּא טִיבוּתָךְ דְּעִם חַבְרָךְ לְמָא לָא אֲזַלְתְּ עִם חַבְרָךְ : וַאֲמַר חוּשַׁי
18 לְאַבְשָׁלוֹם לָא אֱלָהֵן דְּאִתְרְעֵי יְיָ וְעַמָּא הָדֵין וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל דִּי לֵיהּ אִהֵי וְעִמֵּיהּ אֶתֵּב :
19 וְתִנְיָנוּת קֳדָם מַן אֲנָא אֶפְלַח הֲלָא קֳדָם בְּרֵיהּ כְּמָא דְּפַלַּחְתִּי קֳדָם אֲבוּךְ כֵּן אֶהֵי
20 פָּלַח קֳדָמָךְ : וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לַאֲחִיתוֹפֶל הַבוּ לְכוֹן מִלְכָּא מַה נַּעְבִּיד : וַאֲמַר אֲחִיתוֹפֶל
21 לְאַבְשָׁלוֹם עוֹל לוָת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּךְ דִּי שְׁבַק לְמִטַּר בֵּיתָא וְשָׁמַע כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי
אִתְנְרִיתָא בַּאֲבוּךְ וְיִתְקוֹף יְדֵי כָּל דִּי עִמָּךְ : וּנְגַדוּ לְאַבְשָׁלוֹם קְנוּפִין עַל אִנְרָא וְעַל אַבְשָׁלוֹם
22 לְוָת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּהִי לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל : וּמִלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל דְּמִלַּךְ בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן כְּמָא
דְּשָׁאֵיל גְּבַר בְּפִתְגָמָא דַּיְיָ כֵּן כָּל מִלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל אַף לְדָוִד אַף לְאַבְשָׁלוֹם :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit rex : Quid mihi & vobis filii Szarujah ? ſic maledicat, quia Dominus dixit illi : Maledic David : & quis dicet, Quare feciſti hoc ? Et dixit David Abiſai & omnibus ſervis ſuis : Ecce filius meus quem genui quærit occidere me, quanto magis nunc filius tribus Binjamin ? finite eum ut maledicat, quia dixit illi Dominus. Fortè revelabitur ante Dominum lachryma oculi mei, & reddet Dominus mihi bonum pro maledictione ejus hodie. Et abiit David & viri ejus in via, & Simghi ambulabat in latere montis, è regione ejus ambulabat & maledicebat, & lapidabat in ſaxis è regione ejus, & effundebat pulverem. Et venit rex & omnis populus qui erat cum eo, cùm laſſi [*eſſent*;] & quievit ibi. Et Abſalom et omnis popul⁹ hominum Iſrael venerunt in Jeruſalem,& Ahhithophel cum illo. Et fuit ut venit Hhuſai Archæus amicus David ad Abſalom, & dixit Hhuſai ad Abſalom : Proſperet rex, proſperet rex. Et dixit Abſalom ad Hhuſai: Hæc eſt benignitas tua *quæ* cum amico tuo? & ut quid non abiiſti cum amico tuo ? Et dixit Hhuſai ad Abſalom : Non, ſed quem voluit Dominus & populus iſte et omnis homo Iſrael, illius ero, et cum illo ſedebo. Et ſecundò ante quem ego ſerviam ? nónne ante filium ejus ? ſicut ſervivi ante patrem tuum, ſic ſerviam ante te. Et dixit Abſalom ad Ahhitophel: Date vobis conſilium quid faciemus. Et dixit Ahhitophel ad Abſalom: Intra ad concubinas patris tui quas reliquit ad cuſtodiendum domum, et audiet omnis Iſrael quòd alienatus fueris à patre tuo, et roborabuntur manus omnium qui tecum ſunt. Et tetenderunt ipſi Abſalom conopæa ſuper tectū, et ingreſſus eſt Abſalom ad concubinas patris ſui in oculis omnis Iſrael. Et conſilium Ahhithophel quod conſulebat in diebus illis, [*erat*] quaſi interrogâſſet quis verbum Domini, ſic omne conſilium Ahhithophel etiam Davidi, etiam Abſalom.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܕܘܝܕ ܡܢܘ ܠܝ ܘܠܟܘܢ ܒܢܝ ܨܪܝܐ ܕܡܛܠ ܗܢܐ ܩܠܠ ܠܝ ܡܪܝ

שמואל ב : יז

CAP. XVII. יז

mille duodecim nunc Eligam : Abſalom ad Achithophel dixit Et

1 וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלֹם אִבְחֲרָה נָּא שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף
;eũ ſuper veniã Et .nocte David poſt perſequar & ,conſurgã & ,virum
2 אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה אַחֲרֵי דָוִד הַלָּיְלָה : וְאָבוֹא עָלָיו
populus omnis fugiet &,eum terrebo & :manibus *remiſſis* &,laborans *ipſe* &
וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדָיִם וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם
omnem reducam Et .*eum* ſolũ *ad* regem percutiam & ; ſecum qui
3 אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהֵשֵׁבְתִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ לְבָדּוֹ : וְאָשִׁיבָה כָּל־
omnis : *quærens* tu quem ,*virum omnem redire ſecundum*,te ad populũ
הָעָם אֵלֶיךָ כְּשׁוּב הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־
oculis in &,Abſalom oculis in verbũ fuit rectũ Et .*pax* erit populus
4 הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם : וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי
etiam obſecro Voca : Abſalom Dixitque .Iſrael ſeniorum omnium
5 כֹּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל : וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא נָא גַם־
.ipſe etiam ſuo ore in quid audiemus & ,Architam Chuſai *ad*
לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו גַּם־הוּא :
: dicendo ,eum ad Abſalom dixit & ,Abſalom ad Chuſai venit Et
6 וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו לֵאמֹר
,ejus verbum faciemus nunquid : Achitophel eſt locutus hoc verbũ Scdm
כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל הֲנַעֲשֶׂה אֶת־דְּבָרוֹ
Non : Abſalom ad Chuſai Dixitque .loquere tu ? non an
7 אִם־אַיִן אַתָּה דַּבֵּר : וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־
.hac vice *in* Achithophel conſuluit quod ,conſilium bonum
טוֹבָה הָעֵצָה אֲשֶׁר־יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפָּעַם הַזֹּאת :
quòd ,ejus viros & ,tuum patrem nõſti Tu : Chuſai Dixitque
8 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אֲנָשָׁיו כִּי
: agro in orbatus urſus ſicut ,*ipſi* animo amari & ,*ipſi* fortes
גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדוֹב שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה
Ecce .populo cum pernoctabit non & ,belli vir tuus pater &
9 וְאִבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יָלִין אֶת־הָעָם : הִנֵּה
: *locorum* uno in vel ,*fouearum* una in *latens* ipſe nunc
עַתָּה הוּא נֶחְבָּא בְּאַחַת הַפַּחִתִים אוֹ בְאַחַד הַמְּקֹמוֹת
: dicet & ,audiens audierit & ,principio in eis *in cadere ſecundùm* erit &
10 וְהָיָה כְּנָפֵל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר
ſilius etiam ipſe Et .Abſalom poſt qui ,populo in plaga Fuit
הָיְתָה מַגֵּפָה בָּעָם אַשֶׁר אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם : וְהוּא גַם־בֶּן
ſciens quia : liqueſiet liqueſiendo ,leonis cor ſicut *ejus* cor cujus ,*virtutis*
חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאַרְיֵה הֵמֵס יִמַּס כִּי־יָדַע
.eo cum qui ,*virtutis* filii & ,tuus pater fortis quòd ,Iſrael omnis
כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ :
,Dan à Iſrael omnis te *ſuper* congregetur congregando ,*conſului Quoniam*
11 כִּי יַעֲצַתִי הָאֹסֶף יֵאָסֵף עָלֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן
;multitudine in mare *ſuper* quæ ,arena tanquam ,ſebah-Beer uſque &
וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב
,*locorum* unum in eum ad veniemus Et .*conſilio* in *eunte* tuæ facies &
וּפָנֶיךָ הֹלְכִים בְּקִרְבָּ : וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת הַמְּקֹמוֹת
ros cadit quẽadmodũ ,eũ *ſuper* caſtrametabimur & ,*ibi inveniatur* quo
אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם וְנָחַנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל
ſecum qui ,viris omnibus *in* & ,eo *in remanebit* non & : *humum* ſuper
עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־נוֹתַר בּוֹ וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ
Iſrael omnis portabunt & ,ſe collegerit civitatem in ſi Et .unus etiam
13 גַּם־אֶחָד : וְאִם־אֶל־עִיר יֶאֱסֹף וְהֵשִׁיאוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל
uſque ,torrentem in uſque eam trahemus & ,funes illam civitatẽ ad
אֶל־הָעִיר הַהִיא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד־הַנַּחַל עַד
Abſalom Dixitque .*lapillus* etiam ibi inveniatur non què
14 אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר : וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
conſilio *præ* ,Architæ Chuſai conſilium *Bonum* : Iſrael vir omnis &
וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת
Achitophel conſilium *infringere* præceperat DOMINUS & : Achitophel
אֲחִיתֹפֶל וַיהוָה צִוָּה לְהָפֵר אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
.malum Abſalom ſuper *DOMINUM inducere properea ad* , bonum
הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא יְהוָה אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶת־הָרָעָה

Versio VULG. LAT.

CAP. XVII.

1 DIxit ergò Achitophel ad Abſalom; Eligam mihi duodecim millia virorum, & conſurgens perſequar David hâc nocte. 2 Et irruens ſup eum (quippe qui laſſus eſt, & ſolutis manibus) percutiam eum : cúmq; fugerit omnis popul⁹ qui cum eo eſt, percutiam regem deſolatum. 3 Et reducam univerſum populum, quomodò un⁹ homo reverti ſolet : unum enim virũ tu quæris: & omnis populus erit in pace. 4 Placuítque ſermo ejus Abſalom, & cunctis majoribus natu Iſrael. 5 Ait autẽ Abſalom; Vocate Chuſai Arachiten, & audiamus quid etiam ipſe dicat. 6 Cúmque veniſſet Chuſai ad Abſalom, ait Abſalom ad eum; Hujuſcemodi ſermonem locut⁹ eſt Achitophel: facere debemus an non ? quod das conſilium ? 7 Et dixit Chuſai ad Abſalom; Non eſt bonũ conſilium, quod dedit Achitophel hâc vice. 8 Et rurſum intulit Chuſai ; Tu nôſti, patrem tuum, et viros qui cum eo ſunt, eſſe fortiſſimos & amaro animo, veluti ſi urſa raptis catulis in ſaltu ſæviat: ſed & pater tuus vir bellator eſt, nec morabitur cum populo. 9 Forſitàn nunc latitat in foveis, aut in uno, quo voluerit, loco: & cùm ceciderit unus quilibet in principio, audiet quicunque audierit, & dicet; Facta eſt plaga in populo qui ſequebatur Abſalom. 10 Et fortiſſim⁹ quiſque, cujus cor eſt quaſi leonis, pavore ſolvetur : ſcit enim omnis populus Iſrael, fortem eſſe patrem tuũ, & robuſtos omnes qui cum eo ſunt. 11 Sed hoc mihi videtur rectum eſſe conſilium ; Congregetur ad te univerſus Iſrael, à Dan uſque Berſabee, quaſi arena maris innumerabilis : & tu eris in medio eorum. 12 Et irruemus ſuper eum in quocunque loco inventus fuerit: & operiem⁹ eum, ſicut cadere ſolet ros ſuper terram: & non relinquemus de viris, qui cum eo ſunt, ne unum quidem. 13 Quòd ſi urbem aliquã fuerit ingreſſus, circumdabit omnis Iſrael civitati illi funes, & trahemus eam in torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem ex ea. 14 Dixítque Abſalom, & omnes viri Iſrael; Melius eſt conſilium Chuſai Arachitæ, conſilio Achitophel: Domini autem nutu diſſipatum eſt conſilium Achitophel utile, ut induceret Dominus ſuper Abſalom malum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιζ'.

1 Καὶ εἶπεν Ἀχιτόφελ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, Ἐπιλέξω δὴ ἐμαυτῷ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἀναστήσομαι καὶ καταδιάξω ὀπίσω Δαυὶδ τὴν νύκτα. 2 Καὶ ἐπιχεύσομαι ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἀγνὸς κοπῶν καὶ ἐκλυμένος (α) χερσὶ, καὶ ἐκστήσω αὐτὸν, καὶ (β) φεύξεται πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μοναύτατον· 3 Καὶ ἀποστρέψω πάντα τὸν λαὸν πρός σε, ὃν τρόπον ἐπιστρέφει ἡ νύμφη πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· πλὴν ψυχὴν (γ) ἀνδρὸς ἑνὸς σὺ ζητεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν εἰρήνῃ ἔσται. 4 Καὶ ἠρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Ἀβεσσαλὼμ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραήλ. 5 Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ, Καλέσατε δὴ καὶ τὸν Χουσὶ τὸν Ἀραχὶ, καὶ (δ) ἀκούσωμεν τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ τί αὐτός. 6 Καὶ εἰσῆλθε Χουσὶ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς αὐτὸν, λέγων, Κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐλάλησεν Ἀχιτόφελ· ποιήσωμεν κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ; εἰ δὲ μὴ, σὺ λάλησον. 7 Καὶ εἶπε Χουσὶ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ, Οὐκ ἀγαθὴ αὕτη ἡ βουλὴ, ἣν ἐβουλεύσατο Ἀχιτόφελ τὸ ἅπαξ τοῦτο. 8 Καὶ εἶπε Χουσὶ, Σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ, ὅτι δυνατοί εἰσι καὶ πολέμιοι καὶ κατάπικροι τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ὡς ἄρκος ἠτεκνωμένη ἐν (ε) ἀγρῷ, καὶ ὡς ὗς τραχεῖα ἐν τῷ πεδίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου ἀνὴρ πολεμιστὴς, καὶ μὴ καθήσῃ μετὰ τοῦ λαοῦ. 9 Ἰδοὺ δὴ αὐτὸς νῦν κέκρυπται ἐν ἑνὶ τῶν βυθῶν ἢ ἐν ἑνὶ τόπων. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀκούσῃ (ζ) ἀκόων, καὶ εἴπῃ, Ἐγκόπη θραῦσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ. 10 Καὶ γε αὐτὸς υἱὸς δυνάμεως, ὃς ἡ καρδία καθὼς ἡ καρδία τοῦ λέοντος, τηκομένη τακήσεται, ὅτι οἶδεν πᾶς Ἰσραὴλ, ὅτι δυνατὸς ὁ πατήρ σου, (η) καὶ υἱοὶ δυνάμεως οἱ μετ' αὐτοῦ. 11 Ὅτι (θ) ὅπως συμβεβλεύσω ἐγὼ συνεβούλευσα, καὶ συναχθήσεται καὶ συναχθήσῃ ὅλη σὺ πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσαβεὲ, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ὄντος θαλάσσης εἰς πλῆθος· καὶ τὸ πρόσωπόν σου πορεύσεται ἐν μέσῳ αὐτῶν. 12 Καὶ ἥξομεν (ι) πρὸς αὐτὸν εἰς ἕνα τόπων ἐὰν εὑρωμεν αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ παρεμβαλοῦμεν ἐπ' αὐτὸν, ὡς πίπτει (κ) δρόσος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οὐχ ὑπολειφθήσεται (λ) αὐτῷ καὶ τοῖς (μ) ἀνδράσιν αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ γε ἕνα. 13 Καὶ ἐὰν εἰς πόλιν συναχθῇ, καὶ λήψεται (ν) πᾶς Ἰσραὴλ πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην σχοινία, καὶ συρεῖμεν αὐτὴν ἕως εἰς χειμάρρουν, ὅπως μὴ καταλειφθῇ ἐκεῖ μηδὲ λίθος. 14 Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ, καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ, Ἀγαθὴ ἡ βουλὴ Χουσὶ τοῦ Ἀραχὶ ὑπὲρ τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ. καὶ κύριος ἐνετείλατο διασκεδάσαι τὴν (ξ) βουλὴν τοῦ Ἀχιτόφελ τὰ ἀγαθὴν, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ κύριος ἐπὶ Ἀβεσσαλὼμ τὰ κακὰ πάντα.

MS. A. (α) χερσὶν ἐκτόνου (β) ἐκφεύξεται (γ) ἀνδὸς ἀνδρὸς (δ) ἐκούσωμεν τί (ε) ἀγρῷ· παλύρ (ζ) ὁ ἀκούων, (η) καὶ οἱ υἱοὶ (θ) ὅπως ἐγὼ * συνεβουλεύσατο, καὶ (ι) ἐπ' αὐτὸν (κ) ἢ δρόσος (λ) αὐτῷ ἐν ἕσῃ καὶ τοῖς (μ) ἀνδράσιν τοῖς (ν) πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ (ξ) βουλὴν Ἀχιτόφελ

CAP. XVII.

1 ET dixit Achitophel ad Abſalom; Eligam nunc mihi duodecim millia virorum, & ſurgam & perſequar poſt David in nocte. 2 Et vadam ſuper illum quando fuerit laſſus, & manus illius remiſſæ, & turbabo illum; & fugiet omnis populus qui (eſt) cum illo, & occidam regem ſolum. 3 Et reducam omnem populum ad te; redibunt omnes illi, poſtquam occiſus fuerit vir quem tu quæris; omnis populus erit pacific⁹. 4 Et rectum fuit verbum in oculis Abſalom & in oculis omnium ſenum Iſrael. 5 Et dixit Abſalom: Voca nunc etiam Hhuſai Archæũ, & audiemus id quod dicet etiam ille. 6 Et venit Hhuſai ad Abſalom: & dixit Abſalom ei dicendo, Secundùm verbum hoc locut⁹ eſt Ahhitophel: num faciem⁹ verbum ejus, an non? quod rectum fuerit in oculis tuis, tu loquere. 7 Et dixit Hhuſai ad Abſalom: Non rectum eſt conſilium quod conſuluit Ahhithophel in tempore hoc. 8 Et dixit Hhuſai: Tu nôſti patrem tuum & viros ej⁹ quòd robuſti ſint & amari animis, ut urſus orbat⁹ in agro: & pater tuus vir belligerator, & non pernoctabit cum populo. 9 Ecce nunc ipſe abſcondit⁹ eſt in una ex ſpeluncis aut in uno ex locis: 10 et erit ubi ceciderint in eis in principio, et audierit qui audiet, et dicet, Fuit percuſſio in populo qui erat poſt Abſalom. 11 Et ipſe [ſit] etiam vir robuſtus, & cor ej⁹ ut cor leonis, liquefiens liquefiet: nam novit omnis Iſrael quòd robuſt⁹ ſit pater tuus, & viri robuſti qui cum illo ſunt. 12 Quoniam conſulo: Congregando congregentur ad te omnis Iſrael à Dan & uſq; ad Beerſebagh tanquam arena quæ eſt ſuper litt⁹ maris in multitudine; & tu ambulabis in capite omnium noſtrũm. 13 Et ibimus ſuper illum in uno ex locis quò ibim⁹ illuc, & decidem⁹ ſuper illũ ſicut decidit ros ſuper terrã, & non relinquem⁹ ex eo & ex omnib⁹ viris qui cum illo ſunt, etiam unum. 14 Et ſi ad urbem ſe collegerit, congregabuntur omnis Iſrael ſuper urbẽ illã, & circumdabunt eã caſtra, & diruem⁹ eam & lapides ej⁹, & projiciem⁹ eã in flumen uſq, quo non relinquam⁹ ibi etiam lapidẽ. Et dixit Abſalom & omnes viri Iſrael: Rectũ eſt conſiliũ Hhuſai Archæi præ conſilio Ahhithophel: & Dñs jusſerat infatuari conſilium Ahhithophel rectũ, ut adduceret Dñs ſuper Abſalom malum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וַאֲמַר אֲחִיתֹפֶל לְאַבְשָׁלוֹם אֶבְחַר כְּעַן תְּרֵי עֲסַר אַלְפִין גֻּבְרָא וְאָקוּם וְאֵרְדּוֹף בָּתַר דָּוִד
2 בְּלֵילְיָא : וְאֵהֵךְ עֲלוֹהִי כַּד הוּא מְשַׁלְהֵי וִידוֹהִי מְרַשְׁלָן וְאוֹיַע יְתֵיהּ וְיֶעְרוֹק כָּל עַמָּא דִּי
3 עִמֵּיהּ וְאֶקְטוֹל יַת מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹהִי : וַאֲתֵיב כָּל עַמָּא לְוָתֵךְ יְחוּבוּן כְּוֹלְהוֹן בָּתַר דְּיִתְקְטֵל
4 גֻּבְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי כָּל עַמָּא יְהֵי שְׁלָם: וּכְשַׁר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי אַבְשָׁלוֹם וּבְעֵינֵי כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל :
5 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם קְרֵי כְעַן אַף לְחוּשַׁי אַרְכָּאָה וְנִשְׁמַע מָה דְּיֵימַר אַף הוּא : וַאֲתָא חוּשַׁי לְוָת
6 אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לֵיהּ לְמֵימַר כִּפְתְגָמָא הָדֵין מַלֵּל אֲחִיתֹפֶל הֲנַעְבִּיד יַת
7 פִּתְגָמֵיהּ אִם לָא דְּכְשַׁר בְּעֵינָךְ אֵת מַלֵּל : וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם לָא תַקִּין מִלְכָּא דְּמַלֵּךְ
8 אֲחִיתֹפֶל בְּזִמְנָא הָדָא : וַאֲמַר חוּשַׁי אַתְּ יְדַעְתָּא יַת אֲבוּךְ וְיַת גֻּבְרוֹהִי אֲרֵי גִּבָּרִין אִנּוּן
9 וּמְרִירִין נַפְשָׁן אִנּוּן כִּדְוֹב חַכִּיל בְּחַקְלָא וַאֲבוּךְ גֶּבֶר עֲבִיד קְרָבִין וְלָא יְבִית יַת עַמָּא : הָא
כְעַן הוּא טְמִיר בְּחַד מִן קוּמְצַיָּא אוֹ בְחַד מִן אַתְרַיָּא וִיהִי כְּמִפַּל בְּרִישָׁא וְיִשְׁמַע דִּי
10 שְׁמַע וְיֵימַר הֲוָת מְחָתָא בְּעַמָּא דְּבָתַר אַבְשָׁלוֹם : וְהוּא אַף גֶּבֶר גִּבָּר דִּלְבֵיהּ כְּלִבָּא דְּאַרְיָא
11 מְסָס יְמְסֵי אֲרֵי יָדַע כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי גִּבָּר אֲבוּךְ וְגִבָּרִין גִּבָּרִין דִּי עִמֵּיהּ : אֲרֵי מַלֵּכְית
אִתְכַּנָּשָׁא יִתְכַּנְשׁוּן עֲלָךְ כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שְׁבַע כְּחָלָא דִּי עַל יַמָּא לְסַנְיָ וְאַתְ
12 תְּהֵי אָזִיל בְּרֵישׁ כּוּלָּנָא : וְנֵהֵךְ עֲלוֹהִי בְּחַד מִן אַתְרַיָּא דְּנֵהֵךְ לְתַמָּן וְנִשְׁרֵי עֲלוֹהִי כְּמָא
דְּשָׁרֵי טַלָּא עַל אַרְעָא וְלָא נַשְׁאַר בֵּיהּ וּבְכָל גֻּבְרַיָּא דִּי עִמֵּיהּ אַף חַד : וְאִם לְקִרְתָּא יִתְכַּנְשׁ
13 וְיִתְכַּנְשׁוּן כָּל יִשְׂרָאֵל עַל קִרְתָּא הַהִיא וְנִקְפִינַהּ מַשְׁרְיָן וְנִעְקַר יָתַהּ וְיַת אַבְנָהָא וְנִרְמֵנַהּ
לְנַחְלָא עַד דְּלָא נַשְׁאַר תַּמָּן אַבְנָתָא : וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל תַּקִּין מִלְכָּא
14 דְּחוּשַׁי אַרְכָּאָה מִמַּלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל וְיְיָ פַּקִּיד לְקַלְקָלָא יַת מִלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל תַּקָּנָא בְּדִיל
דְּייֵתֵי יְיָ עַל אַבְשָׁלוֹם יַת בִּישְׁתָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XVII.

ET dixit Ahhithophel ad Abſalom: Deligam nunc duodecies mille viros, & ſurgam & perſequar poſt David in nocte. Et vadam ſuper illum quando fuerit laſſus, & manus illius remiſſæ, & turbabo illum; & fugiet omnis popul⁹ qui [eſt] cum illo, & occidam regem ſolum. Et reducam omnem populum ad te; redibunt omnes illi, poſtquam occiſus fuerit vir quem tu quæris; omnis populus erit pacific⁹. Et rectum fuit verbum in oculis Abſalom & in oculis omnium ſenum Iſrael. Et dixit Abſalom: Voca nunc etiam Hhuſai Archæũ, & audiemus id quod dicet etiam ille. Et venit Hhuſai ad Abſalom: & dixit Abſalom ei dicendo, Secundùm verbum hoc locut⁹ eſt Ahhitophel: num faciem⁹ verbum ejus, an non? quod rectum fuerit in oculis tuis, tu loquere. Et dixit Hhuſai ad Abſalom: Non rectum eſt conſilium quod conſuluit Ahhithophel in tempore hoc. Et dixit Hhuſai: Tu nôſti patrem tuum & viros ej⁹ quòd robuſti ſint & amari animis, ut urſus orbat⁹ in agro: & pater tuus vir belligerator, & non pernoctabit cum populo. Ecce nunc ipſe abſcondit⁹ eſt in una ex ſpeluncis aut in uno ex locis: et erit ubi ceciderint in eis in principio, et audierit qui audiet, et dicet, Fuit percuſſio in populo qui erat poſt Abſalom. Et ipſe [ſit] etiam vir robuſtus, & cor ej⁹ ut cor leonis, liquefiens liquefiet: nam novit omnis Iſrael quòd robuſt⁹ ſit pater tuus, & viri robuſti qui cum illo ſunt. Quoniam conſulo: Congregando congregentur ad te omnis Iſrael à Dan & uſq; ad Beerſebagh tanquam arena quæ eſt ſuper litt⁹ maris in multitudine; & tu ambulabis in capite omnium noſtrũm. Et ibimus ſuper illum in uno ex locis quò ibim⁹ illuc, & decidem⁹ ſuper illũ ſicut decidit ros ſuper terrã, & non relinquem⁹ ex eo & ex omnib⁹ viris qui cum illo ſunt, etiam unum. Et ſi ad urbem ſe collegerit, congregabuntur omnis Iſrael ſuper urbẽ illã, & circumdabunt eã caſtra, & diruem⁹ eam & lapides ej⁹, & projiciem⁹ eã in flumen uſq, quo non relinquam⁹ ibi etiam lapidẽ. Et dixit Abſalom & omnes viri Iſrael: Rectũ eſt conſiliũ Hhuſai Archæi præ conſilio Ahhithophel: & Dñs jusſerat infatuari conſilium Ahhithophel rectũ, ut adduceret Dñs ſuper Abſalom malum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVII.

1 Præterea dixit Ahitophel Abisalomi, Deligam duo millia virorum, & surgens persequar Davidem noctu; 2 Assequar eum dum lassus est ac remissis manibus, & exagitabo eum, fugiétque ab ipso totus populus qui cum ipso est, solumque regem interficiam; 3 Populum verò universum ad te reducam, ac si rediret quisquis quem velles; & totus populus erit pacificus. 4 Et placuit verbum istud in oculis Abisalomis, & in oculis omnium seniorum Israelis. 5 Dixit autem Abisalom, Accersite Husi Arcæum, ut audiamus quid ipse quoque dicat. 6 Cúmque venisset Husi ad Abisalom, dixit ad eum Abisalom; Talia ac talia dicit Ahitophel, faciemúsne quod dicit? alioqui, quid sentis? 7 Ait Husi ad Abisalom, Non est bonum consilium quod dedit Ahitophel hoc tempore. 8 Subjunxítque Husi, Tu nôsti patrem tuum & servos ejus esse gigantes, & viros esse amaro animo, non secus ac ursum qui prædatur in deserto. Ad hæc pater tuus vir est bellicosus, nec pernoctat ad latº populi: 9 Nunc delitescit aliqua in parte vel aliquo in loco. Jam si irruerimus in eos ut antea, audieritque rumoré quòd facta fuerit clades in populo Israelitico; 10 Cùm alioqui sit vir strenuissimus, cujus cor est velut cor leonis, nullo modo contabescet: novit enim totus Israel robustissimum esse patrem tuum, & *omnes* qui cum eo sunt, esse generosissimos. 11 Ego verò consulo ut cùm congregati fuerint ad te omnes Israelitæ à Dan usq; ad Bir-sebaa, te in medio *exercitu* procedente, 12 Aggrediamur eum ubicunq; locorû fuerit inventº, & obsideamus eum quemadmodû cadit ros super terrã, & nec ipsum neque unum quidé ex omnibº qui sunt cum eo, relinquamº. 13 Quòd si in aliquã civitatẽ se recipiat, admovebunt ei omnes Israelitæ funes, & trahent illam ad torrentẽ usque, & ne gryllû quidẽ ibi relinquent, 14 Ait Abisalom & universº Israel, Melius est consiliũ Husi Arcæi consilio Ahitophelis: siquidem Dominus præceperat irritum fieri bonum Ahitophelis consilium ut malum induceret Dominus super Abisalomem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع عشر *

CAP. XVII.

1 Deinde dixit Achitophel Abisalomi, Selige ex filiis Israel duodecim millia virorum, ut egrediantur ad persiquendum Davidem noctu, 2 Et assequantur eum dum fatigatus ac jam languidus est; te enim veniente in eum irruente, fugiet populus qui cum ipso est; & solo rege perempto, 3 Vocabis ad te populum, & convertentur ad te, quemadmodum conversus est universus populus, quoscunque volueris & & optaveris; 4 eritque populus universus incolumis ac tranquillus. Approbavit Abisalom ejusmodi sermonem, & approbârunt eum pariter seniores filiorum Israel. 5 Dixit tamen Abisalom, Voca mihi Husi Arcitem, audiamus quid ipse quoque sentiat. 6 Vocavit ille Husi dixitque ad eum Abisalom, Talia ac talia dixit nobis Achitophel, faciemúsne quod dixit? quòd si facere non expedit, dic nobis quid sentias. 7 Respondit Husi Abisalomi, Consilium Achitophelis non est bonum hac tempore. 8 Tum dixit Husi ad Abisalomem, Jam nôsti patrem tuum ejusque servos esse robustissimos, & acerbi animi viros, ceu leo qui prædatur in deserto: patrem quoque tuũ esse generosum, neq; pernoctaturũ in castris populi, Sed latitaturũ alio in loco. 9 Cum ergò irruerimus in eos ut primâ vice, & audierit famam quod cædes acciderit, & calamitas oppresserit populum qui secum est, operâ Abisalomis; Sanè si vir magnanimus est & cor ejus 10 ut cor leoninum, haudquaquam trepidabit, neque remittetur: nôrunt autem omnes Israelitæ patrem tuum esse magnanimum, & eos qui cum ipso sunt, robore præditos atque strenuos. 11 Ego igitur consilium do tibi, ut collectis ad te cunctis Israelitis à Dan usque ad Birsabea, teque in medio eorum procedente, 12 Exeamus ad eum in aliquam regionem ubicunque fuerit, & circumvallemus regionem illam instar roris quod decidit super terram, & ne unum quidem ex his qui cum ipso sunt relinquamus. 13 Quòd si ingrediatur civitatem aliquam, injicient in eam omnes Israelitæ funes trahentque illam ad torrentem, & ne gryllus quidem reliquetur in ea. 14 Dixerunt Abisalom & omnes Israelitæ, Consilium Husi Arcitæ melius est quàm consilium Achitophelis. Id autem fuit, quia Dominus præceperat irritum fieri bonum Achitophelis consilium, ut calamitatem induceret in Abisalomem.

שמואל ב: יז

15 ויאמר חושי אל־צדוק ואל־אביתר הכהנים כזאת
ועצת אחיתפל אתאבשלם ואת זקני ישראל
16 וכזאת וכזאת יעצתי אני: ועתה שלחו מהרה והגידו
לדוד לאמר אל תלן הלילה בעברות המדבר ונם
עבור תעבור פן יבלע למלך ולכל העם אשר אתו:
17 ויהונתן ואחימעץ עמדים בעין רגל והלכה השפחה
והגידה להם והם ילכו והגידו למלך דוד כי לא
יכלו להראות לבוא העירה: וירא אתם נער ויגד
18 ליואב ויאמר חושי אל־בית־ לכו־נא ויבאו אל־בית־
לאבשלם וילכו שניהם מהרה ויבאו בית־
איש בבחרים ולו באר בחצרו וירדו שם:
19 ותקח האשה ותפרש את המסך על־פני הבאר ותשטח
עליו הרפות ולא נודע דבר: ויבאו עבדי
20 אבשלום אל־האשה הבית ויאמרו איה אחימעץ
ויהונתן ותאמר להם האשה עברו מיכל המים
ויבקשו ולא מצאו וישבו ירושלם: ויהי
21 אחרי לכתם ויעלו מהבאר וילכו ויגדו
למלך דוד ויאמרו אל־דוד קומו ועברו מהרה
22 את־המים כי־ככה יעץ עליכם אחיתפל: ויקם
דוד וכל־העם אשר אתו ויעברו את־הירדן עד־
אור הבקר עד־אחד לא נעדר אשר לא עבר את־הירדן:
23 ואחיתפל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את־
החמור ויקם וילך אל־ביתו אל־עירו ויצו אל־ביתו
ויחנק וימת ויקבר בקבר אביו:
24 ודוד בא מחניימה ואבשלם עבר את־הירדן הוא
25 וכל־איש ישראל עמו: ואת־עמשא שם אבשלם
תחת יואב על־הצבא ועמשא בן־איש ושמו
יתרא הישראלי אשר־בא אל־אביגל בת־נחש אחות
26 צרויה אם יואב: ויחן ישראל ואבשלם ארץ
27 הגלעד: ויהי כבוא דוד מחניימה ושובי בן־נחש
מרבת בני־עמון ומכיר בן־עמיאל מלא דבר
וברזלי הגלעדי מרגלים:

Versio VULGAT. LAT.

15 Et ait Chusai Sadoc & Abiathar ſacerdotib⁹; Hoc et hoc modo conſiliũ dedit Achitophel Abſalom, & ſenioribus Iſrael: & ego tale & tale dedi conſilium. Nunc ergò mittite citò, & nuntiate David, dicentes; Ne morêris nocte hâc in campeſtribus deſerti, ſed abſq; dilatione tranſgredere: ne fortè abſorbeatur rex, & omnis popul⁹ qui cum eo eſt.
17 Jonathas autem & Achimaas ſtabant juxta fontem Rogel: abiit ancilla & nuntiavit eis: & illi profecti ſunt, ut referrẽt ad regẽ David nuntiũ: non enim poterant videri, aut intraire civitatem. Vidit autem eos quidam puer, & indicavit Abſalom: illi verò concito gradu ingreſſi ſũt domũ cujuſdã viri in Bahurim, qui habebat puteũ in veſtibulo ſuo, & deſcenderũt in eũ. Tulit autẽ mulier, & expandit velamen ſup os putei, quaſi ſiccans ptiſanas: & ſic latuit res. Cúmq; veniſſent ſervi Abſalom in domũ, ad mulierẽ dixerunt; Ubi eſt Achimaas & Jonathas? Et reſpondit eis mulier, Tranſierunt feſtinanter, guſtatâ paululũ aquâ. At hi qui quærebant, cũ non reperiſſent, reverſi ſunt in Jeruſalem. Cúmq; abiiſſent, aſcenderũt illi de puteo, & pergentes nuntiaverũt regi David, & dixerunt; Surgite, & tranſite citò fluvium: quoniã hujuſcemodi dedit cõſiliũ contra vos Achitophel.
22 Surrexit ergò David, & omnis popul⁹ qui cũ eo erat, & tranſierunt Jordanem, donec diluceſceret: & ne un⁹ quidẽ reſiduus fuit; qui non tranſiſſet fluviũ. Porrò Achitophel videns ꝙ non fuiſſet factum conſiliũ ſuũ, ſtravit aſinũ ſuũ, ſurrexitq; & abiit in domũ ſuam & in civitatẽ ſuã: & diſpoſitã domo ſuâ, ſuſpendio interiit, & ſepult⁹ eſt in ſepulchro patris ſui.
23 David autẽ venit in caſtra, & Abſalom tranſivit Jordanem, ipſe & omnes viri Iſrael cum eo.
24 Amaſam verò conſtituit Abſalom pro Joab ſup exercitũ: Amaſa autem erat fili⁹ viri, qui vocabatur Jetra de Jeſraeli, qui ingreſſ⁹ eſt ad Abigail filiã Naas, ſororem Saruiæ, quæ fuit mater Joab.
26 Et caſtrametat⁹ eſt Iſrael cum Abſalom in terra Galaad.
27 Cúmq; veniſſet David in caſtra, Sobi fili⁹ Naas de Rabbath filiorũ Ammon, & Machir fili⁹ Ammihel de Lodabar, & Berzellai Galaadites de Rogelim,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ εἶπε (o) Χουσὶ ὁ τοῦ Ἀρχὶ πρὸς Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς, Οὕτως καὶ ὕτως συνεβούλευσεν Ἀχιτόφελ τῷ Ἀβεσσαλὼμ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις Ἰσραήλ· καὶ ὕτως κἀγὼ ἐβουλευσάμην. Καὶ νῦν ἀποστείλατε ταχὺ καὶ ἀναγγείλατε τῷ Δαυὶδ, λέγοντες, Μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα ἐν Ἀραβὼθ τῆς ἐρήμου, καὶ γε διαβαίνων διάβηθι, μήποτε (p) καταποθείη ὁ βασιλεὺς, (σ) καὶ πάντα ὁ λαὸς τὸν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ἰωνάθαν καὶ Ἀχιμάας εἱστήκεισαν ἐν τῇ πηγῇ Ῥωγήλ, καὶ ἐπορεύθη ἡ παιδίσκη, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ πορευθέντες καὶ ἀναγγείλαντες τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ· ὅτι οὐκ ἠδύναντο ὀφθῆναι τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς παιδάριον, καὶ (τ) ἀπήγγειλε τῷ Ἀβεσσαλώμ. καὶ ἐπορεύθησαν οἱ δύο ταχέως, καὶ (υ) εἰσῆλθαν εἰς οἰκίαν ἀνδρὸς ἐν Βαυείμ· καὶ αὐτῷ λάκκος ὀν τῇ αὐλῇ, καὶ κατέβησαν ἐκεῖ. 19 Καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ, καὶ διεπέτασε τὸ ὀπὰλυμμα ὅπ τοῦ λάκκου, (φ) καὶ ἔψυξεν ἐπ' αὐτῷ ἀραχὼ, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ῥῆμα. 20 Καὶ (χ) ἦλθον οἱ παῖδες Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὴν γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ (ψ) εἶπαν, Ποῦ Ἀχιμάας καὶ Ἰωνάθαν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ γυνὴ, (ω) Παρῆλθαν μικρὸν τοῦ ὕδατος. καὶ ἐζήτησαν, καὶ οὐχ εὗραν, καὶ ἀνέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ. 21 Ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς, καὶ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ (α) ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ, καὶ εἶπαν πρὸς Δαυὶδ, Ἀνάστητε καὶ διάβητε ταχέως τὸ ὕδωρ, ὅτι οὕτως ἐβουλεύσατο περὶ ὑμῶν Ἀχιτόφελ. 22 Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ (β) λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ διέβησαν ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωΐ, ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὃς οὐ διῆλθε τὸν Ἰορδάνην. 23 Καὶ Ἀχιτόφελ εἶδεν ὅτι οὐκ ἐγένετο ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ· καὶ ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπήγξατο καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν (γ) τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 24 Καὶ Δαυὶδ διῆλθεν εἰς Μαναΐμ· καὶ Ἀβεσσαλὼμ (δ) διέβη τὸν Ἰορδάνην αὐτὸς καὶ (ε) πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ. 25 Καὶ τὸν Ἀμεσσαὶ κατέστησεν (ζ) Ἀβεσσαλὼμ ἀντὶ Ἰωὰβ ὃς ἦν τὸν δυνάμεως. καὶ Ἀμεσσαὶ υἱὸς ἀνδρὸς, καὶ ὄνομα αὐτῷ (η) Ἰεθὲρ ὁ Ἰσραηλίτης· ὃς εἰσῆλθε πρὸς Ἀβιγαΐαν θυγατέρα Νάας (θ) ἀδελφὴν Σαρουΐας μητρὸς Ἰωάβ. 26 Καὶ παρενέβαλεν πᾶς Ἰσραὴλ καὶ Ἀβεσσαλὼμ εἰς τὴν γῆν Γαλαάδ. 27 Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἦλθε Δαυὶδ εἰς (ι) Μαναΐμ, καὶ Οὐσσὶ υἱὸς Νάας ἐκ Ῥαββὰθ (κ) υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ Μαχὶρ υἱὸς (λ) Ἀμιὴλ ἐκ Λωδαβὰρ, καὶ Βερζελλὶ ὁ Γαλααδίτης ἐκ (μ) Ῥωγελίμ,

MS. A. (o) Χουσὶ πρὸς Σαδὼκ καὶ (π) ἀπαγγείλατε (ρ) καταπο (σ) καὶ τὸν (τ) ἀπήγγειλεν (υ) εἰσῆλθον (φ) καὶ ἔχωψεν ἐπ' αὐτ Ἀραβωθ, (χ) ἦλθαν (ψ) εἶπον, (ω) Παρῆλθον (α) ἀνήγγειλαν (β) λαὸς μετ' (γ) τῷ * οἴκῳ τῷ (δ) διῆλθεν (ε) πᾶς Ἰσραὴλ (ζ) Ἀβεσσαλὼμ τῷ Ἰωὰβ (η) Ἰοθὲρ ὁ Ἰσμαηλείτης· (θ) ἀδελφὴ (ι) Μαρσὰμ, Οὐσσοβὶ (κ) υἱὸς (λ) Ἀμιὴλ (μ) Ῥωγελίμ

Et dixit Chuſi, (l) qui Arachi, ad Sadoc et Abiathar ſacerdotes, Sic, & ſic conſilium dedit Achitophel ipſi Abeſſalom, & ſenioribus Iſrael: & ſic, & ſic conſilium dedi ego. Et nunc mittite citò, & annuntiate David, dicentes; Nè maneas nocte in(m) Araboth deſerti, etiam tranſiens feſtina; nè fortè (n) abſorbeatur rex, & omnem populum, qui cum eo. Et Jonathan, & Achimaas ſteterant in fonte Rhogel: & ivit ancilla, & nuntiavit eis: Et ipſi vadunt, & annuntiant regi David; quia non poterant videri ingredi in civitatem. Et vidit eos puer, & annuntiavit Abeßalom. Et ierunt ambo velociter, & intrârunt in domum viri in Baürim: & ei cisterna in atrio. Et deſcenderunt illuc. Et ſumpſit mulier, & expandit velum ſuper (o) faciem cisternæ, & ſiccavit ſuper illud (p) Araphoth: & non eſt agnitum verbum. Et venerunt pueri Abeßalom ad mulierem in domum, & dixerunt; ubi Achimaas, & Jonathan? Et dixit eis mulier; (q) Præterierunt puſillum aquæ. Et quæſierunt, & non invenerunt, & reverſi ſunt in Hierusalem. Factum eſt autem, poſtquàm ipſi abierunt, & aſcenderunt è cisterna, & iverunt. Et annuntiaverunt regi David, & dixerunt ad David; Surgite, & tranſite velociter aquam: quoniam ſic conſilium dedit de vobis Achitophel. Et ſurrexit David, & omnis populus, qui cum eo: & tranſierunt Jordanem, uſque ad lucem matutinam, uſque ad unum non latuit, qui non tranſierit Jordanem. Et Achitophel vidit, quia non eſt factum conſilium ſuum, & inſtravit aſinum ſuum, & ſurrexit, & abiit in domum ſuam in civitatem ſuam: & mandavit domui ſuæ, & ſuffocavit ſe, & mortuus eſt; & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui. Et David transiit in (r) Manaim. Et Abeſſalom tranſiit Jordanem ipſe, & omnis vir Iſrael cum eo. Et ipſum Amaſſai conſtituit Abeſſalom pro Joab ſuper virtutem. Et Amaſſa filius viri; & nomen ejus father Jezraelites. Hic intravit ad Abigæam filiam(s) Naas, ſororem Saruiæ matris Joab. Et caſtrametatus eſt omnis Iſrael, & Abeſſalom in terra Galaad. Et factum eſt, quando venit David in Manaim, & Abesbi filius Naas de Rhabbath filiorũ Ammõ, & Machir filius Amiel de Lodabar, & Berzelli Galaadites de Rogelim,

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 ואמר חושי לצדוק ולאביתר כהניא כדין וכדין מליך אחיתופל ית אבשלום וית סבי
16 ישראל וכדין מלכית אף אנא: וכען שלחו בפריע וחוו לדוד למימר לא תבית בליליא
17 במשרי מדברא ואף מעבר תעבר דלמא יתהני למלכא ולכל עמא די עמיה: ויהונתן
ואחימעץ קימין בעין קצרא ואזלת אמתא וחויאת להון ואנון ייזלון וחויאו למלכא דוד
18 ארי לא יכלין לאתחזאה למיעל לקרתא: וחמא יתהון עולמא וחוי לאבשלום ואזלו
19 תרוויהון בפריע ועלו לבית גברא בעלימת וליה גובא בדרתיה ונחתו תמן: ונסבת
אתתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטחת עלוהי דקילן ולא אתידע פתגמא:
20 ואתו עבדי אבשלום לות אתתא לביתא ואמרו אן אחימעץ ויהונתן ואמרת להון אתתא
21 דבר עברו וירדנא ובעו ולא אשכחו ותבו לירושלם: והוה בתר מיזלהון וסליקו מנובא
ואזלו וחויאו למלכא דוד ואמרו לדוד קומו ועברו בפריע ית ירדנא ארי כדין מליך
22 עליכון אחיתופל: וקם דוד וכל עמא די עמיה ועברו ית ירדנא עד מנהר צפרא עד חד
23 לא שגא דלא עבר ית ירדנא: ואחיתופל חזא ארי לא אתקים מלכיה ווריז ית חמרא
וקם ואזל לביתיה ולקריתיה ופקיד על אנש ביתיה ואתקבר בקבורא
24 דאבוהי: ודוד אתא למחנים ואבשלום עבר ית ירדנא הוא וכל אנש ישראל עמיה: וית
25 עמשא מני אבשלום חלף יואב על חילא ועמשא בר נברא ושמיה יתרא ישראלא
26 דעל לות אבינל בת נחש אחתיה דצרויה אמיה דיואב: ושרא ישראל ואבשלום
27 בארע גלעד: והוה כד אתא דוד למחנים ושובי בר נחש מרבת בני עמון ומכיר בר
עמיאל מלוא דבר וברזילי גלעדאה מרגלים:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit Hhuſai ad Szadok & ad Abiathar ſacerdotes: Sic & ſic conſuluit Ahhithophel Abſalom & ſenibus Iſrael; et ſic conſului ego. Et nunc mittite in feſtinatione, et nunciate David dicendo: Ne morêris in nocte in pla-*niciebus deſerti*, ſed etiam tranſeundo tranſibis, ne fortè pereundum ſit regi et omni populo qui cum eo. Et Jehonathan et Ahhimaghaſz ſtabant in ſcaturigine fullonis, et ivit ancilla et indicavit illis, & illi iverunt et indicaverunt regi David, quia non poterant videri ingrediendo urbẽ. Et vidit illos adoleſcens, et indicavit Abſalom, et iverunt ambo illi in feſtinatione, et intraverunt in domum viri in Ghalemeth, et illi erat puteus in atrio ſuo, et deſcenderunt illuc. Et accepit mulier et expandit operimentum ſuper os putei, et extendit ſuper illum frumenta contuſa, et non cognita eſt res. Et venerunt ſervi Abſalom ad mulierem in domum, et dixerunt: Ubi Ahhimaghaz & Jehonathan? et dixit illis mulier, Jam tranſierunt Jardena: & quæſierunt et non invenerunt, et redierunt ad Jeruſalem. Et fuit poſtquam abiiſſent illi, et aſcenderunt de puteo, et iverunt et indicaverunt regi David, et dixerunt ad David: Surgite et tranſite in feſtinatione Jardena, quia ſic conſuluit contra vos Ahhithophel. Et ſurrexit David et omnis populus qui erat cum illo, et tranſierunt Jardena donec illuceſceret aurora: uſq; ad unum non defuit qui non tranſiret Jardena. Et Ahhithophel vidit quòd non firmatum eſſet conſilium ſuum, et ſtravit aſinũ ſuum, et ſurrexit et abiit ad domum ſuam et ad urbem ſuam, et diſpoſuit ſuper hominem domus ſuæ, & ſtrangulavit ſeſe et mortuus eſt, et ſepult⁹ eſt in ſepulchro patris ſui. Et David venit in Mahhanaim, et Abſalom tranſivit Jardena, ipſe & omnis homo Iſrael cum eo. Et Ghamazza præfecit Abſalom pro Joab ſuper exercitum: et Ghamazza filius erat viri et nomen ejus Jithra Jiſraelæus qui intraverat ad Abigal filiam Nahhas ſororem ipſius Szarujah matris Joab. Et conſedit Iſrael et Abſalom in terra Gilghad. Et fuit, quando venit David ad Mahhanaim, et Subi filius Nahhas ex Rabbath filiorum Ghamon & Machir filius Ghamiel de Lodebar, et Barzelai Gilghadæus de Rogelim,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ait Husi ad Sadoc & ad Abithar sacerdotes, Talia ac talia consuluit Ahitophel Abisalomi totique Israeli, ego verò talia ac talia consului. Nunc mittite celeriter, & indicate Davidi, & dicite illi; Ne pernoctes hâc nocte in planitie deserti, sed prætergredere, ne pereas, tu & universus populus qui tecum est. Porrò Nathan & Ahimees stabant prope fontem fullonis, & abiens ancilla indicavit eis, ut euntes indicarent regi Davidi: non enim poterant comparere, aut ingredi civitatem. (Videns tamen illos puer quidam, nuntiavit Abisalomi.) Ambo itaque profecti ingressi sunt domum viri cujusdam Bethhoronitæ qui puteum habebat in atrio suo, in quem descenderunt. Tollénsque sibi mulier tegumentum explicavit super puteum, expanditque super illud cicerculam, nemine conscio. Et venientibus servis Abisalomis in domum mulieris, ac dicentibus; Ubinam est Ahimees & Nathan? dixit illis mulier, Prætergressi sunt istinc; quæsierunt enim aquam, & non invenerunt: sic redierunt illi in Jerusalē. Postquā abierunt illi, ascenderunt hi de puteo, & pergentes nuntiaverunt regi Davidi, ac dixerunt ei; Surge citò, & trajice aquas; quoniam sic consuluit contra vos Ahitophel. Surgens itaque David & omnis populus qui erat cum eo, trajecit Jordanē: & cùm orta esset aurora, nemo remansit qui non trajecisset Jordanē. Ahitophel autē videns haud successisse consilium suū, stravit asinum suū, et consurgens abiit in domū suam & in civitatē suam, & dispositâ re familiari strangulavit seipsū, & mortuus est, ac sepultus in sepulchro patris sui. Cùm transiisset David ad Mahanim, transmisit Abisalom Jordanem, ipse & omnes Israelitæ cum eo. Porrò Amasam constituerat Abisalom loco Joabi super militiā. Amasa verò filius erat viri cujusdam Israelitæ nomine Jethra, qui ingressus fuerat ad Abigal filiam Nahas, sororē Suriæ matris Joab. Et castrametatus est Israel et Abisalom in terra Galaad. Cùm inquā, pervenisset David ad Mahanim, Abisai filius Nahas de Rabath filiorū Ammon, & Machir filius Ghemil de Ludbar, & Barzali Gelaadites de Doblin,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tū dixit Husi ad Sadoc et ad Abithar sacerdotes, Achithophel talia ac talia dedit consilia Abisalomi & omnibus Israelitis; ego verò contrariū dedi consiliū. Mittite ergò, & quamprimùm significate Davidi, ac dicite ei, Ne permaneas in solitudine deserti, sed trajicito illinc, ne pereas tu et omnes qui tecum sunt. Interea Nathan & Achimeas stabant prope puteum fullonis; abiens ergò ad eos una ex ancillis sacerdotis, indicavit hoc illis? qui profecti indicârunt Davidi regi. (Atq; id quidē, quoniam isti duo non poterant præbere se in urbe.) Attamen videns eos puer quidam, nuntiavit Abisalomi: ipsi verò profecti ingressi sunt domū cujusdā è civibus Horim, qui habebat in atrio suo puteū, & descenderunt in puteū. Cepit autem uxor ejus ciliciū, expanditq; super os putei, & sparsit super illud hordeū contusum, nemine eos deprehendente. Cùmq; venissent servi Abisalomis ad domū mulieris illius, & dixissent, ubi sunt Achimeas et Nathan? respondit mulier, jam transierunt, quoniam petebant aquam, et non repererunt: quapropter redierunt servi Abisalomis in Jerusalē. Postquā redierunt hi, ascenderunt illi duo è puteo, et euntes indicârunt Davidi regi, et dixerunt ei, Surge quāprimùm, et trajice fluviū; nā Achithophel tale ac tale consiliū dedit Abisalomi. Sic surgens David & omnes qui secū erant, trajecerunt Jordanem; cumque ortus esset eis dies, transierant omnes, ita ut nemo ex eis manssisset qui non transiisset Jordanē. Cùm autem vidisset Achithophel rejectum fuisse cōsiliū suū, sternens jumentū suū, illudq; conscendens pervexit in domū suā & civitatē suam; & cùm dedisset filiis suis præcepta & monita quæ voluit, strangulavit sese, ac mortuus est, & sepultus in sepulchro patris sui. Cæterùm David transiit ad Mahanim, & Abisalom quoque trajecit vadum fluvii Jordanis, tam ipse quàm omnes Israelitæ cum ipso. Et verò Abisalom creavit pontificem lanceæ suæ loco Achithophelis, virum quendam qui vocabatur Amasa, filium viri cujusdam divitis nomine Jethra, qui congressus fuerat cum Abigale filia Abisai, sorore Suriæ matris Joabi. Tum castra fixerunt Israelitæ & Abisalom in terra Galaad. Cùm autem pervenissent David ad Mahanim, convenerunt eum Abisai filius Gessur ex Rabbath urbe Ammonitarum oriundus, & Machir filius Gemil ex urbe Lodebar, & filius Zali Galaaditis ex urbe Denbis:

שמואל ב : יח

, tostum & ,farinã & ,hordea & ,frumenta & ,figuli vas & ,scyphos & ,cubile

28 מִשְׁכָּב וְסַפּוֹת וּכְלֵי יוֹצֵר וְחִטִּים וּשְׂעֹרִים וְקֶמַח וְקָלִי
congulationes & ,pecus & ,butyrum & ,mel Et ; tostum & ,lentes & ,fabam &

29 וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְקָלִי : וּדְבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת
; vescendum ad eo cum qui populo & , David fecerunt accedere boves

בָּקָר הִגִּישׁוּ לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל
.deserto in sitiens & , lassus & , famelicus Populus : dixerunt quia

כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר :

CAP. XVIII. יח

eos super posuit & , secum qui populum David numeravit Et

1 וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם
,populum David misit Et .centenarium principes & ,millium principes

2 שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת : וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־הָעָם
filii Abisai manu in partem tertiam & , Joab manu in partem tertiam

הַשְּׁלִשִׁית בְּיַד־יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן
Dixitque .Ghittæi Itthai manu in partem tertiam & , Joab fratris Serujah

צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אִתַּי הַגִּתִּי וַיֹּאמֶר
.vobiscum ego etiam egrediar Egrediendo : populum ad rex

הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם יָצֹא אֵצֵא גַם־אֲנִי עִמָּכֶם :
, fugerimus fugiendo si quia ; egredieris Non : populus Dixitque

3 וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם־נוֹס נָנוּס
ponent non, nostrũ medietas mortua fuerit si & ; cor nos ad ponent non

לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם־יָמֻתוּ חֲצְיֵנוּ לֹא־יָשִׂימוּ
quod bonum nunc Et .millia decem nos sicut nunc quia , cor nos ad

אֵלֵינוּ לֵב כִּי־עַתָּה כָּמֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים וְעַתָּה טוֹב כִּי־
: rex eos ad Dixitque .auxiliandum ad civitate è nobis sis

תִהְיֶה לָנוּ מֵעִיר לָעֻזֹר : וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ
manum ad rex stetit Et .faciam , vestris oculis in erit bonum Quod

4 אֲשֶׁר־יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד
.millia ad & centum ad egrediebantur populus omnis & , portæ

הַשָּׁעַר וְכָל־הָעָם יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים :
Leniter : dicendo , Itthai & , Abisai & , Joab rex præcepit Et

5 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר לְאַט
rex præcipiendo in, audierunt populus omnis &: Absalom ad puerum ad mihi

לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם שֹׁמְעִי בְּצֵאת הַמֶּלֶךְ
populus est egressus Et .Absalom verbum super principibus omnibus

6 אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר אַבְשָׁלוֹם : וַיֵּצֵא הָעָם
.Ephraim sylva in prælium fuit & ; Israel occursum in campum in

הַשָּׂדֶה לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר אֶפְרָיִם :
ibi fuit & ,David servorum facies ad Israel populus ibi sunt cæsi Et

7 וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וַתְּהִי־שָׁם
ibi fuit Et .millium viginti illa die in magna plaga

הַמַּגֵּפָה גְּדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים אָלֶף :
sylva multiplicavit & : terræ omnis facies super dispersum prælium

8 הַמִּלְחָמָה נָפְצוֹת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיִּרֶב הַיַּעַר
occurrit Et .illa die in gladius devoravit quos iis ab, populo in peredere

לֶאֱכֹל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא : וַיִּקְרָא
: mulum super equitans Absalom & ,David servorum facies ad Absalom

9 אַבְשָׁלוֹם לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם רֹכֵב עַל־הַפֶּרֶד
se tenuit & , magnæ quercus densitatem subter mulus est ingressus &

וַיָּבֹא הַפֶּרֶד תַּחַת שׂוֹבַךְ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה וַיֶּחֱזַק
mulus & : terram inter & ,cœlos inter est dans & ,quercu in ejus caput

רֹאשׁוֹ בָּאֵלָה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וְהַפֶּרֶד
, Joab indicavit & ,ure vir vidit Et .transiit , eo sub qui

10 אֲשֶׁר־תַּחְתָּיו עָבָר : וַיַּרְא אִישׁ אֶחָד וַיַּגֶּד לְיוֹאָב
Joab dixit Et .quercu in suspensum Absalom vidi Ecce : dixit &

11 וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי אֶת־אַבְשָׁלוֹם תָּלוּי בָּאֵלָה : וַיֹּאמֶר יוֹאָב
ibi eũ percussisti non cur & ,vidisti ecce Et : sibi indicanti viro

לָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה רָאִיתָ וּמַדּוּעַ לֹא־הִכִּיתוֹ שָׁם
? unum cingulum & ,argenteos decem tibi dare me super & : terram in

אַרְצָה וְעָלַי הָיָה לָתֵת לְךָ עֲשָׂרָה כֶסֶף וַחֲגֹרָה אֶחָת :

Versio VULG. LAT.

28 Obtulerunt ei stratoria, et tapetia, et vasa fictilia, frumentũ, et hordeum, et farinam, et polentam, et fabam, et lentem, et frixũ cicer, Et mel, et butyrũ, oves, et pingues vitulos: dederúntque David, et populo qui cum eo erat, ad vescendum: suspicati enim sunt, populum fame et siti fatigari in deserto.

CAP. XVIII.

1 I Gitur considerato David populo suo, constituit super eos tribunos et centuriones. Et dedit populi tertiam partem sub manu Joab, et tertiã parte sub manu Abisai filii Saruiæ fratris Joab, et tertiã partem sub manu Ethai, qui erat de Geth: dixítq; rex ad populũ, Egrediar et ego vobiscum. Et respondit populus, Non exibis: sive enim fugerimus, non magnoperè ad eos de nobis pertinebit: sive media pars ceciderit è nobis, non satis curabunt: quia tu unus pro decem millibus computaris: melius est igitur ut sis nobis in urbe præsidio. Ad quos rex ait; Quod vobis videtur rectum, hoc faciã. Stetit ergò rex juxta portam: egrediebatúrque populus p turmas suas, centeni, et milleni. Et præcepit rex Joab, et Abisai, et Ethai, dicens; Servate mihi puerum Absalom. Et omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Absalom. Itaque egressus est populus in campum contra Israel, et factum est prælium in saltu Ephraim. Et cæsus est ibi populus Israel ab exercitu David, factáque est plaga magna in die illa, viginti millium. Fuit autẽ ibi prælium dispersũ super faciem omnis terræ, et multò plures erant quos saltus consũpserat de populo, quàm hi quos voraverat gladius in die illa. Accidit autem ut occurreret Absalom servis David, sedens mulo: cúmque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam, adhæsit caput ejus quercui: et illo suspenso inter cœlum et terram, mulus, cui insederat, pertransivit. Vidit autem hoc quispiam, et nuntiavit Joab, dicens; Vidi Absalom pendere de quercu. Et ait Joab viro, qui nuntiaverat ei; Si vidisti, quarè non confodisti eum cum terra, et ego dedissem tibi decem argenti siclos, et unum balteum?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

28 Ἤνεγκαν δὲ (ν) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους, καὶ λέ-
βητας (ξ) δίνα, καὶ σκεῦη κεράμου, καὶ πυρὸν, καὶ
κριθὰς, καὶ ἄλευρον, καὶ ὄρυζαν, καὶ κύαμον,
29 καὶ φακὸν, Καὶ μέλι, καὶ βούτυρον, καὶ πρόβα-
τα, καὶ (ο) σιφνὶ βοῶν. καὶ παρεθήκαν τῷ
Δαυὶδ, καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ φαγεῖν·
ὅτι εἶπεν, Ὁ λαὸς (π) πεινῶν καὶ ἐκλελυμέ-
νος καὶ διψῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

MS. A. (ν) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους, (ξ) δίνα, καὶ πυρὸν (ο) σιφνὶ (π) πε-
νῶν καὶ διψῶν καὶ ἐκλελυγμένος ἐν τῇ

ΚΕΦ. ιη'.

1 Καὶ ἐπεσκέψατο Δαυὶδ † λαὸν τὸν μεθ'
αὐτοῦ, καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτῶν (α) χιλιάρχους
2 καὶ ἑκατονταάρχους. Καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ τὸν
λαὸν τὸ τρίτον ἐν χειρὶ Ἰωὰβ, καὶ τὸ τρίτον
ἐν χειρὶ (β) Ἀβεσσὰ υἱῷ Σαρυίας ἀδελφῷ Ἰω-
ὰβ, καὶ τὸ τρίτον ἐν χειρὶ (γ) Ἐθὶ τῷ Γεθαίῳ.
καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς † λαὸν, Ἐξελεύ-
3 σομαι καὶ γὰρ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν. Καὶ (δ) εἶπον, Οὐκ ἐξελεύσῃ, ὅτι ἐὰν φυγῇ φύγωμεν,
οὐ θήσουσιν ἐφ' ἡμᾶς καρδίαν· καὶ ἐὰν ἀπο-
θάνωμεν τὸ ἥμισυ ἡμῶν, οὐ θήσουσιν ἐφ' ἡμᾶς
καρδίαν, ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάδες· καὶ
νῦν ἀγαθὸν, ὅτι ἔσῃ ἡμῖν ἐν τῇ πόλει (ε) βο-
4 ηθῆσαι † βοηθεῖν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς, Ὃ ἐὰν ἀρέσῃ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν,
ποιήσω. καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἀνὰ χεῖρα † πύ-
λης· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξεπορεύετο εἰς ἑκατον-
5 τάδας καὶ εἰς χιλιάδας. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βα-
σιλεὺς τῷ Ἰωὰβ καὶ τῷ (ζ) Ἀβεσσὰ καὶ τῷ (η)
Ἐθὶ, λέγων, Φείσασθέ (θ) μοι τῷ παιδαρίῳ
τῷ (ι) Ἀβεσσαλώμ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐν-
τελλομένου τοῦ βασιλέως πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν
6 ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ. Καὶ ἐξῆλθε πᾶς ὁ λαὸς
εἰς † δρυμὸν (κ) ἐξεναντίας Ἰσραὴλ. καὶ ἐγέ-
7 νετο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ Ἐφραίμ. Καὶ
ἔπταισεν (λ) ἐκεῖ ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ἐνώπιον
τῶν παίδων Δαυὶδ, καὶ ἐγένετο ἡ σφαγὴ με-
γάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἴκοσι χιλιάδες
8 ἀνδρῶν. Καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ὁ πόλεμος διε-
σπαρμένον ὅτι περίσσευσεν πάσης † γῆς· καὶ
ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς τοῦ καταφαγεῖν ἐν τοῖς
λαοῦ, ὑπὲρ οὓς (μ) κατέφαγεν ἐν τῷ λαῷ ἡ
9 μάχαιρα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ζωλώτησεν
Ἀβεσσαλὼμ ἐνώπιον τῶν παίδων Δαυὶδ· καὶ (ν) Ἀβεσσαλὼμ ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου ὃν ἐποίησεν ὑπὸ
τὸ δάσος † δρυὸς † (ο) μεγάλης, καὶ συνε-
πλάκη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῇ δρυῖ, καὶ ἐκρεμά-
σθη ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναμέσον † γῆς,
καὶ ὁ ἡμίονος (π) ὑποκάτω αὐτοῦ παρῆλθε.
10 Καὶ ἴδεν ἀνὴρ εἷς, καὶ ἀνήγγειλε (ρ) τῷ Ἰω-
ὰβ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ (σ) ἑώρακα † Ἀβεσσαλὼμ
11 κρεμάμενον ἐν τῇ δρυῖ. Καὶ εἶπεν Ἰωὰβ
τῷ (τ) ἀνδρὶ τῷ (τ) ἀναγγέλλοντι αὐτῷ, Καὶ ἰδοὺ
(υ) ἑώρακας· τί ὅτι οὐκ ἐπάταξας (φ) αὐτὸ ἐκεῖ
εἰς † γῆν, καὶ ἐγὼ ἂν ἔδωκάν σοι δέκα ἀρ-
γυρίου καὶ ζῶσμα μίαν;

MS. A. (α) ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχας. Καὶ (β) Ἀβεσσὶ (γ) Ἐθθὶ τῷ
Γεθθαίῳ. (δ) εἶπαν, (ε) βοήθεια. Καὶ εἶπεν (ζ) Ἀβεσσὶ (η) Ἐθθὶ, (ϑ) μοι (ι) Ἀ-
βεσσαλώμ. * Καὶ ἐξῆλθεν πᾶς (κ) ἐναντίος (λ) ἔκεῖ πᾶς ὁ λαὸς (μ) καὶ ἔφαγε
ἡ μάχαιρα ἐν τῇ (ν) Ἀβεσσαλὼμ ὅπ Ϲεϲηκὼς (ξ) ὑπὸ * δρυός (ο) μεγά-
λης, καὶ ἐκρέμασεν ἡ κεφαλὴ (π) ὁ ὑποκάτω (ρ) Ἰωὰβ, καὶ (σ) εἶδρακα (τ) ἄν-
γέλλοντι (υ) εἶδρακας (φ) αὐτὸ εἰς

Attulerunt decem cubilia, stragulatia, & lebetes (ι) decem, & vasa figuli, & frumenta, & hordeum, & farinam, (κ) polentam, & fabam, & lentem, Et mel, & butyrum, & oves, & (χ) sapbotb bovum. Et attulerunt David, & populo, qui cũ eo, ad comedendum: quoniã dixit, (γ) Populus esuriens, & lassatus, & sitiens in deserto.

CAP. XVIII.

ET recognovit David populum, quũ cum coëret super eos constituit chiliarchos, & centuriones. Et misit David populum, & tertiam partem in manu Joab; & tertiam in manu Abissa filii Saruiæ, fratris Joab; & tertiam in manu Ethi Gethei. Et dixit David ad populum, Exiens exibo etiam ego vobiscum. Et dixerunt, Non exibis: quoniã si fugerimus, non ponent super nos cor: & si mortui fuerimus dimidium nostri, non ponent super nos cor: (a) quia tu, sicut nos decẽ millia. Et nunc bonũ quid sis nobis in civitate auxilium ad auxiliandũ. Et dixit ad eos rex; Quodcunq; placuerit in oculis vestris, faciã. Et stetit rex ad (b) manum portæ. Et omnis populus egrediebatur in centuriis & in millib^a. Et mandavit rex ipsi Joab, & Abissa, & Ethi, dicens; Parcite mihi, puero Absalom. Et universo populo audivit mandantem regem omnib^a principibus pro Absalom. Et exiit universus populus in (c) sylvã ex adverso Israel. Et factum est prælio in sylva Ephræm. Et cecidit ibi populus Israel coram pueris David: & facta est plaga magna in die illa, (d) viginti millia virorum. Et fuit ibi prælio dispersum super faciẽ universæ (e) terræ. Et multiplicavit sylva devorare è populo, super eos, quos devoraverat in populo gladi^a die illa. Et occurrit Absessalom coram pueris David. Et Absessalom insidente super mulã suã. Et intravit mulus subtus ramum quercus magnæ, et apprehensum est caput ejus in quercu, & suspensus est inter cœlum et terram; & mulus qui erat sub illo, transivit. Et vidit vir unus, et indicavit Joab et dixit: Ecce vidi Absalom suspensum in quercu. Et dixit Joab viro qui indicabat ei: Et ecce vidisti, & ut quid non percussisti illum ibi, et projecisti eum in terram? & super me [*fuisset*] dare tibi decem siclos argenti & cingulum unum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

28 מַכְבִּין וְקוּלִין וּמָאן דַּחֲסַף וְחִטִּין וּסְעוֹרִין וְקֶמְחָא וְקָלְיָא וּפוֹלָא וְטִלּוּפְחִין וְקָלְיָא : וּדְבַשׁ
29 וְשִׁמְנָן וְעָאן וְנוּבְנִין דְּחָלָב תּוֹרִין קְרִיבוּ לְדָוִד וּלְעַמָּא דִּי עִמֵּיהּ לְמֵיכַל אֲרֵי אֲמָרוּ עַמָּא כָּפִין
וּמְשַׁלְהִין וְצָחֵי בְּמַדְבְּרָא :

יח

1 וּמְנָא דָּוִד יָת עַמָּא דִּי עִמֵּיהּ וְמַנִּי עֲלֵיהוֹן רַבָּנֵי אַלְפִין וְרַבָּנֵי מְאָתָא : וּשְׁלַח דָּוִד יָת עַמָּא
2 יָת תְּלָתָא בְיַד יוֹאָב וְיָת תְּלָתָא בְיַד אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב וְיָת תְּלָתָא בְיַד אִתַּי גִּתָּאֵי
3 וְאָמַר מַלְכָּא לְעַמָּא מִפַּק אֲפוֹק אַף אֲנָא עִמָּכוֹן : וְאָמַר עַמָּא לָא תִפּוֹק אֲרֵי אִם מָעֲרֹק
נְעָרוֹק לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא לִבָּא וְאִם יִתְקְטְלוֹן פַּלְגָנָא לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא לִבָּא אֲרֵי כְעַן אַתְּ יָכִיל
4 לְמִסְעַד בְּחֵילָנָא עַסְרָא אַלְפִין וּכְעַן טָב אֲרֵי תְּצַלֵּי עֲלָנָא מִקִּרְיָתָא לְמִסְעַד : וַאֲמַר לְהוֹן
מַלְכָּא דְּתַקְּנִין בְּעֵינֵיכוֹן אֶעְבֵּיד וְקָם מַלְכָּא עַל כֵּיבֵשׁ אוּרַח תַּרְעָא וְכָל עַמָּא נְפָקוּ לְמָאתָן
5 וּלְאַלְפִין : וּפַקִּיד מַלְכָּא יָת יוֹאָב וְיָת אֲבִישַׁי וְיָת אִתַּי אֲמַר אִסְתַּמְּרוּ לִי בְּעוּלְמָא
בְּאַבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא שְׁמָעוּ כַּד פַּקִּיד מַלְכָּא יָת כָּל רַבְרְבַיָּא עַל עֵסֶק אַבְשָׁלוֹם : וּנְפַק עַמָּא
7 לְחַקְלָא לְקַדְמוּת יִשְׂרָאֵל וַהֲוָת קְרָבָא בְּחוּרְשָׁא דְּבֵית אֶפְרָיִם : וְאִתְבְּרוּ תַּמָּן עַם יִשְׂרָאֵל
8 קֳדָם עַבְדֵי דָוִד וַהֲוָת תַּמָּן מַחְתָּא רַבְּתָא בְּיוֹמָא הַהוּא עֶסְרִין אַלְפִין : וַהֲוָה תַּמָּן עָבְדֵי
קְרָבָא מִתְבַּדְּרִין עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא וְאַסְגִּיאַת חֵיתָא דְּחָרְשָׁא לְקַטָּלָא בְּעַמָּא מִדְקַטִּילַת חַרְבָּא
9 בְּיוֹמָא הַהוּא : וְאִתְעָרַע אַבְשָׁלוֹם קֳדָם עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם רָכִיב עַל כּוּדְנָתָא וְעַלַת
כּוּדְנָתָא תְּחוֹת סוֹכָא דִּבְוּטְמָא רַבָּא וְאִתְאֲחַד רֵישֵׁיהּ בִּבוּטְמָא וְאִתְלֵי בֵּין שְׁמַיָּא וּבֵין
10 אַרְעָא וְכוּדְנָתָא דִּי תְחוֹתוֹהִי עָבְרַת : וַחֲזָא גַּבְרָא חַד וְחַוִּי לְיוֹאָב וַאֲמַר הָא חֲזֵיתִי יָת
11 אַבְשָׁלוֹם תְּלֵי בְּבוּטְמָא : וַאֲמַר יוֹאָב לְגַבְרָא דְּמְחַוֵּי לֵיהּ וְהָא חֲזֵיתָא וּמָא דֵין לָא מְחֵיתָהִי
תַּמָּן וְרְמֵיתָהִי לְאַרְעָא וְעַלַי פּוּן לְמִתַּן לָךְ עֲסַר סְלְעִין דְּכַסְפָּא וְאִסְפַּנְקִי חָדָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sindones, lagenas, et vasa testæ, et frumenta, et hordea, et farinam, et polentã, et fabã, et lentes, et polentã: Et mel, et butyrũ, et pecudes, et caseos lactis vaccarũ obtulerunt Davidi, et populo qui erat cum eo, ad comedendũ: quia dixerunt, Populus esuriunt & lassi sunt, et sitiunt in deserto.

CAP. XVIII.

ET numeravit David populũ qui erat secũ, et præfecit super illos magistros milliũ et magistros centenorũ. Et misit David populũ, tertiã partem in manu Joab, et tertiã in manu Abisai filii Szarujah fratris Joab, et tertiã in manu Ithai Ghithæi: et dixit rex ad populũ: Exeundo exibo etiã ego vobiscũ. Et dixit populus, Non exibis; nam si fugiendo fugerimus, non ponent super nos cor: et si occidatur pars nostri, non ponent super nos cor; nam nunc tu potes roborare sicut nos decẽ millia: et nunc bonũ est quòd ores pro nobis ex urbe ad roborandũ. Et dixit illis rex: Quod rectũ in oculis vestris faciã: et stetit rex super stratã viæ portæ, et omnis populus exierunt per centena et per millena. Et jussit rex Joab et Abisai et Jethai dicendo: Estote circumspecti mihi in adolescente Absalom: et omnis populus audierunt quando mandavit rex *omnibus* magnatibus curam Absalom. Et exivit populus ad agrũ in occursũ Israel, et fuit prælium in sylva domus Ephraim. Et fracti sunt ibi populus Israel ante servos David, et fuit ibi percussio magna in die illa viginti millium. Et *fuerunt* ibi prælantes dispersi super facies omnis terræ, et multiplicavit fera sylvæ occidere in populo præ illis quos occiderat gladius in die illa. Et incidit Absalom ante servos David, et Absalom equitabat super mulum, et intravit mulus subtus ramum quercus magnæ, et apprehensum est caput ejus in quercu, & suspensus est inter cœlum et inter terram; & mulus qui erat sub illo, transivit. Et vidit vir unus, et indicavit Joab et dixit: Ecce vidi Absalom suspensum in quercu. Et dixit Joab viro qui indicabat ei: Et ecce vidisti, & ut quid non percussisti illum ibi, et projeciste eum in terram? & super me [*fuisset*] dare tibi decem siclos argenti & cingulum unum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܚܛܐ ܘܫܘܠܚܢ ܘܡܢܓܪ̈ܬܐ ܘܩܕܪ̈ܐ ܘܚܛܐ ܘܫܥܪ̈ܐ ܘܩܠܝ̈ܐ ܘܡܠܚ̈ܐ ܘܩܠ̈ܐ ܘܚܠ̈ܐ ܘܫܡ̈ܢ ܘܓܒ̈ܢ ܘܒ̈ܩܪ ܘܥ̈ܪ ܘܓ̈ܕܝ ܥ̈ܙܐ ܘܡ̈ܢ ܘܒ̈ܩܪ ܕܢ̈ܬܠ ܘܫ̈ܩܝ ܠܕܘܝܕ ܘܠܥ̈ܡܐ ܕܥ̈ܡܗ ܕܢ̈ܐܟܠ ܐ̈ܡܪ ܓ̈ܪ ܐ̈ܡܪ ܗ̈ܘ ܥ̈ܡܐ ܕܒ̈ܡܕܒܪܐ ܓ̈ܥܝܢ ܘ̈ܥܝܦ ܘ̈ܒܝܨ ܗ̈ܘ ܥ̈ܡܐ ܘ̈ܫܒ̈ܥ ܘ̈ܥ̈ܝܦ ܒ̈ܡܕܒܪܐ ܘ̈ܫ̈ܩܝ ܠܗ̈ܘ ܘ̈ܠܥ̈ܡܐ ܕܥ̈ܡܗ ܕ̈

שמואל ב : יח

meas *volas* ſuper *appendens* ego ſi Et : Joab ad vir Dixitque
11 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־יוֹאָב וְלֹא אָנֹכִי שֹׁקֵל עַל־כַּפַּי
quia : regis filium in meam manum mitterem non argenteos mille
אֶלֶף כֶּסֶף לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי אֶל־בֶּן־הַמֶּלֶךְ כִּי
: dicendo ,Itthai & ,Abiſai & ,tibi rex præcepit noſtris auribꝰ in
בְאָזְנֵינוּ צִוָּה הַמֶּלֶךְ אֹתְךָ וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר
meam animam in feciſſem Vel .Abſalom *in* puerum *in quis Obſervate*
שִׁמְרוּ־מִי בַּנַּעַר בְּאַבְשָׁלוֹם : אוֹ־עָשִׂיתִי בְנַפְשִׁי
13 tu & ,rege à eſſet abſconditum non verbum omne & ,mendacium
שֶׁקֶר וְכָל־דָּבָר לֹא־יִכָּחֵד מִן־הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה
tuus facies ad expectabo ſic Non : Joab Dixitque .adverſo ex ſtares
14 תִתְיַצֵּב מִנֶּגֶד : וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא־כֵן אוֹחִיל לְפָנֶיךָ
Abſalom corde in ea infixit & ,ſua *vola* in *ſpicula* tria *cepit* &
וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שִׁבְטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם
pueri decem *circumierunt* Et .quercus *corde* in vivente ipſo adhuc
15 עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב הָאֵלָה : וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים
.eum occiderunt & ,Abſalom percuſſerunt & ,Joab *vaſa ferentes*
נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב וַיַּכּוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיְמִתֻהוּ :
poſt perſequendo à populus *eſt reverſus* & ,buccina in Joab clanxit Et
16 וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשֹּׁפָר וַיָּשָׁב הָעָם מֵרָדֹף אַחֲרֵי
,Abſalom *cepernt* Et .populum Joab prohibuit quia ,Iſrael
17 יִשְׂרָאֵל כִּי־חָשַׂךְ יוֹאָב אֶת־הָעָם : וַיִּקְחוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם
ſtatuerunt & ,grandem foveam in ,ſaltum in eum projecerunt &
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ בַּיַּעַר אֶל־הַפַּחַת הַגְּדוֹל וַיַּצִּבוּ
fugerunt Iſrael omnis & : valde magnum lapidum acervum eum ſuper
עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד וְכָל־יִשְׂרָאֵל נָסוּ
ſua vita in ſibi *ſtatuerat* & ,tulerat Abſalom Et .ſua *tentoria* in *vir*
אִישׁ לְאָהֳלָיו : וְאַבְשָׁלוֹם לָקַח וַיַּצֶּב־לוֹ בְחַיָּיו
,filius mihi Non : dixit quia ,regia valle in *qui* ,*titulum*
18 אֶת־מַצֶּבֶת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין־לִי בֵּן
.ſuo nomine *ſuper titulum* vocavit & : meũ nomen *facere memorare pr*
בַּעֲבוּר הַזְכִּיר שְׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֵּבֶת עַל־שְׁמוֹ
Achimahas Et .hanc diem ad uſque Abſalom *manus ei* eſt vocatum Et
19 וַיִּקְרָא : לָהּ יָד אַבְשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה : וַאֲחִימַעַץ
quòd ,regi *evangelizabo* & ,nunc Curram : dixit Sadoch filius
בֶּן־צָדוֹק אָמַר אָרוּצָה נָּא וַאֲבַשְּׂרָה אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי־
Dixitque .ſuorum inimicorum manu de DOMINUS eum judicaverit
20 שָׁפְטוֹ יְהוָה מִיַּד אֹיְבָיו : וַיֹּאמֶר
die *in bona* nunciabis & ,hac die *tu boni nuncii* vir Non : Joab ei
לוֹ יוֹאָב לֹא־אִישׁ בְּשֹׂרָה אַתָּה בַּיּוֹם הַזֶּה וּבִשַּׂרְתָּ בְּיוֹם
.eſt mortuꝰ regis filius *ideo quia* ,*bona* nunciabis non hac die Et .altera
אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תְבַשֵּׂר כִּי עַל־כֵּן בֶּן־הַמֶּלֶךְ מֵת :
.vidiſti quod ,regi *indica* ,Vade : Chuſi ad Joab Dixitque
21 וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַכּוּשִׁי לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה
adhuc addidit Et .cucurrit & ,Joab ipſi Chuſi ſe incurvavit Et
22 וַיִּשְׁתַּחוּ כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיָּרֶץ : וַיֹּסֶף עוֹד
curram ; quicquid ſit Et : Joab ad dixit & ,Sadoc filius Achimahas
אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאָב וְיְהִי
tu *hoc* quid Ut : Joab Dixitque .Chuſi poſt ego etiam nunc
גַּם־אָנֹכִי אַחֲרֵי הַכּוּשִׁי וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָמָּה־זֶּה אַתָּה
,quicquid ſit Et ? *contingens bonum nuncium non tibi* & ,mi fili *currens*
23 רָץ בְּנִי וְלֹךָ אֵין־בְּשׂוֹרָה מֻצְלַחַת : וְיְהִי־מַה
,planiciei via Achimahas cucurrit Et .Curre : ei Dixitque .curram
אָרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר
: portas duas inter *ſedens* David Et .Chuſi tranſivit &
וַיַּעֲבֹר אֶת־הַכּוּשִׁי : וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים
elevavit & ,murum *ad* ,portæ tectum *ad* ſpeculator ivit &
וַיֵּלֶךְ הַצֹּפֶה אֶל־גַּג הַשַּׁעַר אֶל־הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת־
.ſolus *currens* vir ecce & ,vidit & ,ſuos oculos
עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ :

Verſio VULG. LAT.

12 Qui dixit ad Joab ; Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquàm mitterem manum meam in filium regis : audientibus enim nobis præcepit rex tibi, & Abiſai,& Ethai, dicens ; Cuſtodite mihi puerum Abſalom. Sed & ſi feciſſem contra animam meam audacter, nequaquàm hoc regem latere potuiſſet, & tu ſtares ex adverſo. Et ait Joab ; Non ſicut tu vis, ſed aggrediar eum coram te. Tulit ergò tres lanceas in manu ſua, & infixit eas in corde Abſalom : cúmque adhuc palpitaret hærens in quercu, Cucurrerunt decem juvenes armigeri Joab, & percutientes interfecerunt eum. Cecinit autẽm Joab buccinâ, & retinuit populum, ne perſequeretur fugientem Iſrael, volens parcere multitudini. Et tulerunt Abſalom, & projecerunt eum in ſaltu, in foveam grandem, & comportaverunt ſuper eum acervum lapidum magnum nimis : omnis autem Iſrael fûgit in tabernacula ſua. Porrò Abſalom erexerat ſibi, cùm adhuc viveret, titulum qui eſt in Valle regis: dixerat enim, Non habeo filium : & hoc erit monimentum nominis mei. Vocavítque titulum nomine ſuo: & appellatur, Manus Abſalom, uſque ad hanc diem. Achimaas autem filius Sadoc, ait; Curram, & nuntiabo regi,quia judiciũ fecerit ei Dominus de manu inimicorum ejus. Ad quem Joab dixit;Non eris nuntius in hac die, ſed nuntiabis in alia : hodiè nolo te nuntiare,filius enim regis eſt mortuus. Et ait Joab Chuſi ; Vade, & nuntia regi quæ vidiſti. Adoravit Chuſi Joab, & cucurrit. Rurſus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Joab, Quid impedit ſi etiam ego curram poſt Chuſi ? Dixítque ei Joab; Quid vis currere,fili mi? non eris boni nuntii bajulus. Qui reſpondit, Quid enim ſi cucurrero ? Et ait ei, Curre. Currens ergò Achimaas per viã compendii, tranſivit Chuſi. David autem ſedebat inter duas portas : ſpeculator verò, qui erat in faſtigio portæ ſuper murum, elevans oculos, vidit hominem currentem ſolum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Εἶπε δὲ ὁ ἀνὴρ πρὸς Ἰωαβ, Καὶ ἐγὼ εἰμὶ ἵστημι ὅτι τὰς χεῖράς μου χιλίους σίκλους ἀργυρίου, ὃ μὴ ὀπισάλω τὴν χεῖρά μου ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς σοι (χ) καὶ τῷ Ἀβεσσὰ καὶ τῷ Ἐθὶ, λέγων, Φυλάξατέ μοι τὸ παιδάριον τὸν Ἀβεσσαλὼμ, Μὴ ποιῆσαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἄδικον. καὶ (ψ) πᾶς ὁ λόγος ὃ λήσεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ζὺ σὴσῃ ἐξεναντίας. Καὶ εἶπεν Ἰωαβ, Τοῦτο ἐγὼ (ω) ἄρξομαι, ἐχ ἕτως μένω ἐνώπιόν σου. καὶ ἔλαβεν Ἰωαβ τρία βέλη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὰ(α) ἐν τῇ καρδίᾳ Ἀβεσσαλὼμ, ἔτι αὐτοῦ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς δρυός. Καὶ ἐκύκλωσε δέκα παιδάρια αἴροντα τὰ σκεύη Ἰωαβ, καὶ ἐπάταξαν τὸν Ἀβεσσαλὼμ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. Καὶ ἐσάλπισεν Ἰωαβ ἐν κερατίνῃ, καὶ ἀπέστρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ διώκειν ὀπίσω Ἰσραὴλ, ὅτι ἐφείσατο Ἰωαβ τοῦ λαοῦ. Καὶ ἔλαβεν τὸν Ἀβεσσαλὼμ, καὶ (β) ἔῤῥιψεν αὐτὸν εἰς χάσμα μέγα ἐν τῷ δρυμῷ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν, καὶ ἐσήλωσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ζωὴν λίθων μέγαν σφόδρα. καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἔφυγεν ἀνὴρ εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. Καὶ(γ) Ἀβεσσαλὼμ ἔτι ζῶν ἔλαβε καὶ ἔστησεν ἑαυτῷ τὴν στήλην ἐν ᾗ ἐλήφθη, καὶ ἐστήλωσεν αὐτὴν λαβεῖν (δ) τὴν στήλην τὴν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ (ε) βασιλέως, ὅτε εἶπεν, Οὐκ ἔστιν αὐτῷ υἱὸς (ζ) ἕνεκα τοῦ ἀναμνῆσαι τὸ (η) ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐκάλεσε τὴν (θ) στήλην, Χεὶρ Ἀβεσσαλὼμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ Ἀχιμάας υἱὸς Σαδὼκ εἶπε, Δεύτερον δὴ καὶ εὐαγγελιῶ τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἔκρινεν κύριος τὸν χθρὸν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωάβ, Οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελίας ζὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ εὐαγγελιῇ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ · ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐχ εὐαγγελιῇ, ἕ (ι) εἵνεκεν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως ἀπέθανε. Καὶ εἶπεν Ἰωὰβ τῷ Χουσὶ, Βασίσας (κ) ἀνάγγειλον τῷ βασιλεῖ ὅσα εἶδες. καὶ προσεκύνησε Χουσὶ τῷ Ἰωὰβ, καὶ ἐξῆλθε. Καὶ προσέθετο ἔτι Ἀχιμάας υἱὸς Σαδὼκ, καὶ εἶπε πρὸς Ἰωάβ, Καὶ (λ) ἔστω, ὅτι δρόμῳ (μ) καί γε ἐγὼ ὀπίσω τοῦ Χουσὶ. καὶ εἶπεν Ἰωὰβ, (ν) Ἱνατί ζὺ τοῦτο πρέχεις υἱέ μου; δεῦρο, ἐχ ἔστι σοι εὐαγγέλια (ξ) εἰς ὠφέλειαν προδιδόμενα. Καὶ ἔπραμε, Τί γὸ ἐὰν (ο) δράμω ; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωάβ, Δράμε. καὶ ἔδραμεν Ἀχιμάας (π) τὴν ὁδὸν τὴν τοῦ Κεχὰς, καὶ ὑπερέδη τὸν Χουσί. Καὶ Δαυὶδ ἐκάθητο ἀναμέσον δύο πυλῶν. καὶ ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς εἰς τὸ δῶμα τῆς πύλης πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ ἐπῆρε τοὺ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδε · καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ τρέχων μόνος ἐνώπιον αὐτοῦ.

MS. A. (χ) καὶ Ἀβισαὶ καὶ τῷ Ἐθθεὶ, (ψ) πᾶς λόγος (ω) ἄρξωμαι ἐνώπιον * καὶ ἔλαβεν (α) εἰς τὴν καρδίαν (β) ἔῤῥιψεν εἰς (γ) Ἀβεσσαλὼμ * ἐλήμφθη καὶ ἐστήλωσεν (δ) τὴν στήλωσιν τὴν (ε) βασιλέως, ὡς ὅτι εἶπεν, Οὐκ ἔστιν (ζ) ἔνεκεν (η) ὀνομά μου. καὶ (θ) στήλην ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν τὴν στήλην, Χεὶρ (ι) ἕνεκεν (κ) ἀνάγγειλον ὅσα (λ) ἔστω, (μ) καὶ ἐγὼ (ν) Ἱνατί τοῦτο ζὺ πρέχεις (ξ) πρὸς ὠφέλειαν (ο) δράμω μᾶμαι; (π) ὁδὸν τὴν

Dixit autem vir ad Joab ; Et (h)ego quidem appendo in manibus meis mille ſiclos argenti, non injiciam manum meam ſuper filium regis: quoniam in auribus noſtris mandavit rex tibi, & Abeſſa,& Ethi, dicens; Cuſtodite mihi puerum Abeſſalom, (i)Non faciendo in animam ejus injuriam. Et omne verbum non latebit à rege, & tu ſtares ex adverſo. Et dixit Joab, (k) Non ego aggrediar: non ſic manebo coram te. Et ſumpſit Joab tria ſpicula in manu ſua ; & infixit ea in corde Abeſſalom, adhuc illo vivente in corde quercûs. Et circumierunt decem pueri portantes vaſa Joab, & percuſſerunt Abeſſalom, & interfecerunt eum. Et cecinit Joab in cornea, & revertit populus non perſequendo poſt Iſrael; quoniam pepercit Joab populo. Et(l)sumpſit Abeſſalom , & projecit eum in hiatum magnum in ſylva, (m) in foveam magnam: & ſtatuit ſuper eum , acervum lapidum magnum valdé. Et omnis Iſrael fugit vir in tabernaculum ſuum. Et Abeſſalom adhuc vivens tulerat, & ſtatuerat ſibi titulum (in quo aſſumptus eſt ; (n) & ſtatuerat illum,capere titulũ qui in valle regis: quoniam dixit; Quia non eſt (o) ei filius, memoretur nomen ejus. Et vocavit (p) titulum, Manus Abeſſalom, uſque in diem hanc. Et Achimaas filius Sadoc dixit ; Curram nunc, & evangelizabo regi, quoniam judicavit Dominus de manu inimicorum ejus. Et dixit ei Joab, Non vir evangelizans tu in die hac ; & evangelizabis in die alia : in die autem hac non evangelizabis ; propterea quòd filius regis mortuus eſt. Et dixit Joab ad Chuſi, Ambulans annuntia regi, quæcunque vidiſti. Et adoravit Chuſi Joab, & exiit. Et adjecit adhuc Achimaas filius Sadoc, & dixit ad Joab ; Et(q)eſto, quia curram etiã ego poſt Chuſi. Et dixit Joab ; ut quid tu hoc curris, fili mi? Utique non eſt tibi evangelium, ad utilitatem eunti. Et dixit; Quid enim, ſi cucurrero? Et dixit ei Joab, Curre: Et cucurrit Achimaas, viam quæ Chechar, & prætergreſſus eſt Chuſi. Et David ſedebat inter duas portas. Et vidit ſpeculator in ſolarium portæ ad murum: & elevavit oculos ſuos, & vidit : & ecce vir currens ſolus in conſpectu ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וַאֲמַר גַּבְרָא לְיוֹאָב וְלוּ אֲנָא חָקֵל עַל כַּפַּי אַלְפָא סְלְעִין דְּכַסְפָּא לָא אוֹשִׁיט יְדִי בְּבַר מַלְכָּא
בְּרִי קְדָמָנָא פִּקּוֹד מַלְכָּא יָתִי וְיָת אֲבִישַׁי וְיָת אִתַּי לְמֵימַר אִסְתַּמְּרוּ לִי בְּעוּלֵימָא
בְּאַבְשָׁלוֹם: אוֹ פוֹן עֲבֵדִית בְּנַפְשִׁי שִׁקַּר וְכֹל מִדַּעַם לָאִיתְכַּסְיָא מִן מַלְכָּא וְאַתְּ תִּתְעַתַּד
מְקַבֵּיל: וַאֲמַר יוֹאָב הֲלָא מְבֶּן קֳדָמָךְ וּנְסִיב תְּלָתָא נִסְסִין בִּידֵיהּ וְקַבְעִנוּן בְּלִבָּא
דְּאַבְשָׁלוֹם וְעַד כַּעַן קַיָּם בְּגוֹ בּוּטְמָא: וְאִסְתַּחֲרוּ עַסְרָא עוּלַמַיָּא נָטְלֵי וְיָנֵיהּ דְּיוֹאָב וּמְחוֹ יָת
אַבְשָׁלוֹם וְקַטָּלוּהִי: וּתְקַע יוֹאָב בְּשׁוֹפָרָא וְתָב עַמָּא מִלְּמִרְדַּף בָּתַר יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מְנַע יוֹאָב
יָת עַמָּא: וּנְסִיבוּ יָת אַבְשָׁלוֹם וּרְמוֹ יָתֵיהּ בְּחוּרְשָׁא לְגוֹ קוּמְצָא רַבָּא וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּגוּר
אַבְנִין רַב לַחֲדָא וְכָל יִשְׂרָאֵל אַפְּכוּ גְּבַר לְקַרְווֹהִי: וְאַבְשָׁלוֹם נְסִיב וְאָקִים לֵיהּ בְּחַיּוֹהִי
יָת קָמְתָא דִּי בְמֵישַׁר מַלְכָּא אֲרֵי אֲמַר לֵית לִי בַּר קָיֵם בְּדִיל לְאַדְכָּרָא שְׁמִי וְקָרָא לְקָמְתָא
עַל שְׁמֵיהּ וְקָרֵא לָהּ אַתְרָא דְּאַבְשָׁלוֹם עַד יוֹמָא הָדֵין: וַאֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק אֲמַר אֲרִהוֹט
כְּעַן וְאֵבַסַּר יָת מַלְכָּא אֲרֵי אִתְפְּרַע לֵיהּ יְיָ מִיַּד בַּעֲלֵי דְּבָבוֹהִי: וַאֲמַר לֵיהּ יוֹאָב לָא גְבַר
בָּשַׁר לַבַּסְּרָא אַתְּ יוֹמָא דֵין וְתַבַּסַּר בְּיוֹם אָחֳרָן וְיוֹמָא הָדֵין לָא תְבַסַּר אֲלֹהֵין דְּבַר מַלְכָּא
מִית: וַאֲמַר יוֹאָב לְכוּשִׁי אֱזֵיל חֲוִי לְמַלְכָּא דַּחֲזֵיתָא וְסָגִיד כּוּשִׁי לְיוֹאָב וְרָהֵט: וְאוֹסִיף עוֹד
אֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק וַאֲמַר לְיוֹאָב וְיָדֵי מָה אֲרִהוֹט כְּעַן אַף אֲנָא בָּתַר כּוּשִׁי וַאֲמַר יוֹאָב
לְמָא דָנָן אַתְּ רָהֵט בְּרִי וְלָךְ לֵית בְּסוֹרָא מְתַיְהַב: וְיְהִי מַה בְּכֵדִין אֲרִהוֹט וַאֲמַר לֵיהּ רָהוֹט
וְרָהֵט אֲחִימַעַץ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא וּקְדָמַיָּת כּוּשִׁי: וְדָוִד יָתִיב בֵּין תְּרֵין תְּרַעָיָא וְהִלִּיךְ סַכְוָאָה
עַל אֲנַר תַּרְעָא עַל שׁוּרָא וּזְקַף יָת עֵינוֹהִי וְחָזָא וְהָא גַבְרָא רָהִיט בִּלְחוֹדוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit vir ad Joab : Et licet ego appenderé ſuper manu mea mille ſiclos argenti, non extenderẽ manum meam in filium regis : nam ante nos juſſit rex tibi et Abiſai et Ithai dicendo : Eſtote circunſpecti mihi in adoleſcente Abſalom. Aut utique faciam in anima mea falſitatem? et omne quicquam non occultabitur à rege, et tu ſtares contrá. Et dixit Joab: Nónne nunc manebo coram te ? et accepit tria tela in manu ſua, et infixit ea in cor Abſalom *etiam* uſq; tunc ſuperſtitis in medio quercus. Et circuierunt decem adoleſcentes ferentes arma Joab, et percuſſerunt Abſalom et occiderunt illum. Et clanxit Joab buccina, et rediit populus à perſequendo poſt Iſrael, quia prohibuit Joab populum. Et acceperunt Abſalom et projecerunt illum in ſylvam in medium foveæ magnæ, et erexerunt ſuper illum acervum lapidum magnum valde: et omnis Iſrael fugerunt unuſquiſque ad urbem ſuam. Et Abſalom acceperat et erexerat ſibi in vita ſua ſtatuam quæ [*eſt*] in planicie Regis: quia dixerat: Non eſt mihi filius ſuperſtes, ut memorari faciat nomen meum: et vocavit ſtatuam ex nomine ſuo, et vocavit illam Locum Abſalom uſque ad diem hanc. Et Ahhimaghaſz filius Szadok dixit: Curram nunc, et nunciabo regi, quòd liberavit eum Dominus de manu auctorum inimicitiæ ſuæ. Et dixit ei Joab: Non vir idoneus es ad nunciandum hodie, et nunciabis die alio, at die hoc non nunciabis, eo quòd filius regis mortuus eſt. Et dixit Joab ad Chuſæum : Vade indica regi quod vidiſti ; et adoravit Chuſæus Joab, et cucurrit. Et addidit adhuc Ahhimaghaſz filius Szadok, et dixit ad Joab : Quicquid ſit, curram nunc etiam ego poſt Chuſæum: et dixit Joab, Ad quid tu curris fili mi, et tibi non eſt nunciũ datũ? Et quicquid ſit, curram: et dixit illi, Curre: et cucurrit Ahhimaghaſz per viam planam, et prævertit Chuſæum. Et David ſedebat inter duas portas, et ierat ſpeculator ſuper tectum portæ ſuper murum, & elevavit oculos ſuos et vidit, et ecce vir currebat ſolus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܐܡܪ ܗܘ ܓܒܪܐ ܐܦ ܐܢ ܐܫܩܠ ܐܢܐ ܒܐܝܕܝ ܐܠܦ ܣܗܕ̈ܐ ܟܣܦܐ ܠܐ ܐܫܠܚ ܐܝܕܝ ܒܪܪ ܒܪ ܡܠܟܐ ܕܫܡܥܬ ܠܝ ܡܢ ܦܘܡ ܡܠܐܟ̈ܐ ܕܡܠܟܐ ܘܠܐܒܫܐ ܘܠܐܬܝܘܦܝ ܘܐܡܪ ܢܛܪܘ ܠܝ ܠܥܠܡ̈ܪ ܒܪ ܐܒܫܠܘܡ ܐܦ ܐܢ ܐܥܒܕ ܒܢܦܫܝ ܫܩܪܐ ܠܐ ܡܬܟܣܐ ܡܠܬܐ ܡܢ ܡܠܟܐ ܘܐܢܬ ܗܘ ܕܐܬܪܚܩ ܐܢܬ ܩܕܡ ܐܢܐ ܐܬܐ ܘܐܫܪܐ ܒܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܐܒܫܐ ܘܠܐܬܝܘܦܝ ܒܚܕ ܐܬܪ ܐܬܪ ܐܢ

שמואל ב: יט

ipse solus Si : rex Dixitque : regi *indicavit* & ,speculator clamavit Et

25 וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה וַיַּגֶּד לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־לְבַדּוֹ
vidit Et .appropinquabat & ,eundo ibat & : ejus ore in *bonum nuncium*

26 בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וְלֹךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב: וַיַּרְא
,ianitorem ad speculator clamavit & ,currentem alterum virum speculator

הַצֹּפֶה אִישׁ־אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה אֶל־הַשּׁוֹעֵר
bona nunciã is iste Etiam : rex Dixitque .solus currens vir Ecce :dixit &

וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם־זֶה מְבַשֵּׂר:
cursum sicut ,prioris cursum *videns* Ego :speculator Dixitque

27 וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת־מְרוּצַת הָרִאשׁוֹן כְּמְרוּצַת
ad & ,hic bonus Vir : rex Dixitque .Sadoc filii Achimahas

אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ־טוֹב זֶה וְאֶל־
,regem ad dixit & ,Achimahas clamavit Et .*veniet bonum nuncium*

28 בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבֹא: וַיִּקְרָא אֲחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ
Benedictus : ait &,terrã super *suos vultus* in regi se incurvavit Et .Pax

שָׁלוֹם וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ לְאַפָּיו אַרְצָה וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ
levaverunt qui ,viros *concluſit* qui ,tuus Deus Dominus

יְהוָה ׀ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר סִגַּר אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ
puero Pax : rex dixit Et .regem meũ dominũ *in suam manum*

29 אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם לַנָּעַר
mittendo in magnum tumultum Vidi : Achimahas Dixitque ? Abſalom

לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אֲחִימַעַץ רָאִיתִי הֲמוֹן גָּדוֹל לִשְׁלֹחַ
.aliquid novi non & ,tuum ſervum & ,Joab regium ſervum

אֶת־עֶבֶד הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת־עַבְדֶּךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה:
ecce Et .ſtetit & ,*circuivit* & : hic ſta *Circumi* : rex Dixitque

30 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ סֹב הִתְיַצֵּב כֹּה וַיָּסָב וַיַּעֲמֹד: וְהִנֵּה
31 te judicavit quòd ,regi meo dño Nũciatur : Chuſi ait &:venit Chuſi

הַכּוּשִׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִתְבַּשַּׂר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ
rex dixit Et .te *ſuper* inſurgentiũ omniũ manu de hodie DOMINUS

32 יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ:וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
Sint : Chuſi Dixitque ? Abſalom puero pax Num : Chuſi ad

אֶל־הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יְהִי
te *ſuper inſurrexerunt* qui univerſi & ,regis mei domini inimici puer ſicut

כַּנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ
,flevit &,portæ *cœnaculum* ſuper aſcendit &,rex eſt cõturbat' Et .malum in

לָרָעָה: וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֵּבְךְּ
33 quis ,Abſalom mi fili,mi fili ,Abſalom mi Fili ,*ipſum eundo in* dicebat ſic &

וְכֹה׀ אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם מִי־
.mi fili,mi fili Abſalom , te pro *ego me mori dabit*

יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי:

CAP. XIX. יט

.Abſalom ſuper luget & ,*flens* rex Ecce :Joab eſt nunciatum Et

1 וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל עַל־אַבְשָׁלוֹם:
audivit quia : populo omni luctum in illa die in ſalus fuit Et

2 וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע
.ſuo filio ſuper rex *eſt Triſtatus* :dicendo ,illa die in populus

הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעְצַב הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ:
quemadmodũ ,urbem ingrediendo illo die in populus *ſe eſt furatus* Et

3 וַיִּתְגַּנֵּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר
irrubuit rex Et .prælio *in eos fugiendo in,erubeſcentes* populus *ſe furaretur*

4 יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוֹסָם בַּמִּלְחָמָה: וְהַמֶּלֶךְ לִיאָט
Abſalom ,Abſalom mi Fili :magna voce rex clamavit &,*ſuam facies*

אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם
: dixit & ,domum in regem ad Joab eſt ingreſſus Et .mi fili ,mi fili

5 בְּנִי בָנָי: וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבַּיְתָה וַיֹּאמֶר
cruentium tuorũ ſervorũ omnium vultus hodie affeciſti Pudore

הֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי כָל־עֲבָדֶיךָ הַמְמַלְּטִים
,tuarũ filiarũ & ,tuorũ filiorum animam & ,hodie tuam animam

אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֶת נֶפֶשׁ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
: tuarum *pellicum* animam & ,tuarum uxorum animam &

וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ:

Verſio VULG. LAT.

Et exclamans indicavit regi: dixítque rex; Si ſolus eſt, bonus eſt nunti' in ore ejus. Properante autem illo, et accedente propiùs, Vidit ſpeculator hominem alterum currentẽ, & vociferans in culmine, ait; Apparet mihi alter homo currens ſolus. Dixítque rex, Et iſte bonus eſt nuntius. Speculator autem; Contemplor, ait, curſũ prioris, quaſi curſum Achimaas filii Sadoc. Et ait rex; Vir bon' eſt: & nuntium portans bonũ venit. Clamans autem Achimaas, dixit ad regem; Salve rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram, ait; Benedictus Dñs Deus tuus, qui concluſit homines qui levaverunt manus ſuas contra dominum meum regem. Et ait rex, Eſtne pax puero Abſalom? Dixítque Achimaas; Vidi tumultum magnum, cùm mitteret Joab ſerv' tuus, ô rex, me ſervum tuum: neſcio aliud. Ad quem rex; Tranſi, ait, & ſta hic. Cúmq; ille tranſiſſet, & ſtaret, Apparuit Chuſi: & veniens ait; Bonum apporto nuntium, domine mi rex: judicavit enim pro te Dominus hodiè de manu omnium qui ſurrexerunt contra te. Dixit autem rex ad Chuſi, Eſtne pax puero Abſalom? Cui reſpondens Chuſi, Fiant, inquit, ſicut puer, inimici domini mei regis, & univerſi qui conſurgunt adverſùs eum in malum. Contriſtat' itaque rex, aſcendit cœnaculum portæ, & flevit. Et ſic loquebatur, vadens; Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi; quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Abſalom fili mi, fili mi Abſalom?

CAP. XIX.

Nuntiatum eſt autem Joab quòd rex fleret & lugeret filiũ ſuum: Et verſa eſt victoria in luctũ in die illa omni populo: audivit enim populus in die illa dici; Dolet rex ſuper filio ſuo. Et declinavit populus in die illa ingredi civitatem, quomodò declinare ſolet populus verſus & fugiens de prælio. Porrò rex operuit caput ſuum, & clamabat voce magnâ; Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi, fili mi. Ingreſſus ergò Joab ad regem in domum, dixit; Confudiſti hodiè vultus omnium ſervorum tuorum, qui ſalvam fecerunt animam tuam, & animam filiorum tuorum, & filiarum tuarum, & animam uxorum tuarum, & animam concubinarum tuarum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 Καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ
βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Εἰ μόνον ὅτι,
εὐαγγέλια ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. (ρ) καὶ ἐπορεύ-
26 ετο πορδόμῳ & καὶ ἐγγίζων. Καὶ εἶδεν ὁ
σκοπὸς ἄνδρα ἕτερον τρέχοντα. καὶ ἐβόησεν ὁ
σκοπὸς πρὸς τὴν πύλη, καὶ (σ) εἶπεν, Καὶ ἰδοὺ
ἀνὴρ ἕτερος τρέχων μόνος. καὶ εἶπεν ὁ βασι-
27 λεύς, Καί γε οὗτος εὐαγγελιζόμενος. (τ) Καὶ
εἶπεν ὁ σκοπὸς, Ἐγὼ ὁρῶ τὸν δρόμον τοῦ πρω-
τοῦ ὡς δρόμον Ἀχιμάας υἱοῦ Σαδώκ. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεύς, Ἀνὴρ ἀγαθὸς οὗτος, καί γε εἰς εὐ-
28 αγγελίαν ἀγαθὴν ἐλεύσεται. Καὶ ἐβόησεν Ἀ-
χιμάας, καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, Εἰρήνη. καὶ
προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐ-
τοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς κύριος
ὁ θεός σου, ὃς ἀπέκλεισε τοὺς ἄνδρας (υ) τοὺς
ἐπαιρομένους τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν τῷ κυρίῳ μου
29 τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Εἰρήνη
τῷ παιδαρίῳ (φ) τῷ Ἀβεσσαλώμ; καὶ εἶπεν
Ἀχιμάας, Εἶδον τὸ πλῆθος τὸ μέγα τοῦ ἀπο-
στεῖλαι τὸν δοῦλον τοῦ βασιλέως Ἰωὰβ καὶ τὸν δοῦ-
λον σου, καὶ οὐκ ἔγνων τί ἐκεῖ. Καὶ εἶπεν ὁ βα-
30 σιλεύς, Ἐπίστρεψον, (χ) σκλάθητι ὧδε. καὶ
ἐπεστράφη, καὶ ἔστη. Καὶ ἰδοὺ ὁ Χουσὶ παρεγένε-
31 το, καὶ (ψ) εἶπε τῷ βασιλεῖ, Εὐαγγελιάσθω
(ω) ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἔκρινέ σοι
κύριος σήμερον ἐκ χειρὸς πάντων τῶν (α)
ἐπεγειρομένων ἐπὶ σέ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
32 πρὸς τὸν (β) Χουσὶ, Εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ
τῷ Ἀβεσσαλώμ; καὶ (γ) εἶπεν ὁ Χουσὶ, Γέ-
νοιντο ὡς τὸ παιδάριον οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου
μου τοῦ βασιλέως, καὶ πάντες ὅσοι ἐπανέστησαν
33 ἐπ' αὐτὸν εἰς κακά. Καὶ ἐπεφώθη ὁ βασι-
λεὺς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῷον τῆς πύλης, καὶ ἔ-
κλαυσε· καὶ οὕτως εἶπεν ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν,
Υἱέ μου (δ) Ἀβεσσαλώμ, υἱέ μου, υἱέ μου Ἀβεσ-
σαλώμ· τίς δώῃ τὸν θάνατόν μου ἀντὶ σοῦ;
ἐγὼ ἀντὶ σοῦ Ἀβεσσαλὼμ, υἱέ μου, υἱέ μου.

MS. A. (ρ) καὶ ἐγένετο πορδόμῳ (σ) εἶπεν, Ἰδοὺ (τ) Εἶπεν δὴ ὁ
(υ) τοὺς ἀνταίροντας τὴν (φ) Ἀβεσσαλώμ; καὶ (χ) σκλάθητι. καὶ (ψ) εἶπεν
ὁ Χουσὶ τῷ (ω) δὴ ὁ κύριός (α) ἐγειρομένων (β) Χουσὶ, Εἰρήνη (γ) εἶπεν Χουσὶ,
(δ) Ἀβεσσαλὼμ, τίς δώῃ τὸν θάνατόν μου ἀντὶ

KEΦ. ιθ'.

1 Καὶ ἀνηγγέλη τῷ Ἰωὰβ, λέγοντες, Ἰδοὺ
ὁ βασιλεὺς κλαίει καὶ πενθεῖ ὀπὶ Ἀβεσσαλώμ.
2 Καὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
εἰς πένθος παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, Ὅτι λυπεῖται ὁ
3 βασιλεὺς ὀπὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ διεκλέπτετο ὁ
λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ εἰσχωρεῖν εἰς τὴν
πόλιν, καθὼς διακλέπτει ὁ λαὸς (α) οἱ αἰ-
σχυνόμενοι ἐν τῷ αὐτοὺς φεύγειν ἐν τῷ πολέ-
4 μῳ. Καὶ ὁ βασιλεὺς (β) ἔκρυψε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ· καὶ ἔκραξεν ὁ βασιλεὺς (γ) φωνῇ μεγά-
λῃ, λέγων, (δ) Υἱέ μου Ἀβεσσαλώμ, Ἀβεσσα-
5 λὼμ υἱέ μου. Καὶ εἰσῆλθεν Ἰωὰβ πρὸς τὸν βα-
σιλέα εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπε, Κατῄσχυνας σή-
μερον (ε) τὰ πρόσωπα πάντων τῶν δούλων σου τῶν
(ζ) ἐξασῳζόντων σε σήμερον, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν
υἱῶν σου, καὶ τῶν θυγατέρων σου, (η) καὶ τὰς ψυχὰς
τῶν γυναικῶν σου, (θ) καὶ τὰ παλλακῶν σου,

MS.A. (α) ὁ αἰσχυνόμενος ἐν τῷ φυγεῖν αὐτὸς ἐν πολέμῳ. (β) ἐπέκρυ-
ψεν (γ) ἐν φωνῇ (δ) Υἱέ μου Ἀβεσσαλὼμ, υἱέ μου, υἱέ μου. Καὶ (ε) τὰ πρόσωπα
(ζ) ἐξασῳζόντων σε (η) καὶ ψυχὰς (θ) καὶ ψυχὰς τῶν

Cum Tranſlatione LATINA.

Et exclamavit ſpeculator, & annuntiavit regi. Et dixit rex; Si ſolus eſt, evangelia in ore ejus. Et pergebat pergens, & appropinquans. Et vidit ſpeculator virum alium currentem. Et exclamavit ſpeculator ad portam, & dixit; Et ecce vir alius currens ſolus. Et dixit rex, Etiam iſte evangelizans. Et dixit ſpeculator; Ego video curſum primi, tanquam curſum Achimaas filii Sadoc. Et dixit rex; Vir bonus iſte, etiam ad Evangelium bonum venit. Et clamavit Achimaas, & dixit ad regem; Pax. Et adoravit regem ſuper faciem ſuam in terram, & dixit; Benedictus Dominus Deus tuus, qui concluſit viros, qui extulerant manum ſuã in dominum meum regem. Et dixit rex, Pax puero Abeſſalom? Et dixit Achimaas, Vidi multitudinem(v) magnam in mittendo ſervum regis Joab, & (ſ) ſervum tuum: & non novi quid illic. Et dixit rex, (t) Converte te: ſta hîc. Et converſus ſe, & ſtetit. Et ecce Chuſi adveniens, & dixit regi; Evangelizetur dominus meus rex: quoniam judicavit tibi Dominus hodiè de manu omnium inſurgentium ſuper te. Et dixit rex ad Chuſi, Si pax puero Abeſſalom? Et dixit Chuſi, Fiant, ſicut puer, inimici domini mei regis, & omnes quicunq; inſurrexerunt ſuper eum in malum. Et turbatus eſt rex, & aſcendit in cœnaculum portæ, & ploravit: & ſic dixit, dum(u) ipſe iret; Fili mi Abeſſalom, fili mi, fili mi Abeſſalom: quis dederit(x) mortem meam pro tua? Ego pro te Abeſſalom, fili mi, fili mi.

CAP. XIX.

Et annuntiatum eſt Joab, dicentes; Ecce rex plorat & luget ſuper Abeſſalom. Et facta eſt ſalus in die illa in luctũ omni populo: quoniã audivit populus in die illa, dicens; Quia triſtatur rex ſuper filium ſuum. Et ſuffuratus eſt ſe populus in die illa ab intrando in civitatem: ſicut ſuffuratur ſe populus, qui confunduntur in fugiendo ipſos in prælio. Et rex abſcondit faciem ſuam: Et vociferatus eſt rex voce magnâ, dicens; Fili mi Abſſalom, Abeſſalom fili(a) mi. Et intravit Joab ad regem in domum, & dixit; Confudiſti hodiè facies omnium ſervorum tuorum, qui eripuerunt te hodiè, & animam filiorum tuorum, & filiarum tuarum, & animam uxorum tuarum, & concubinarum tuarum,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 וקרא סכואה וחוי למלכא ואמר מלכא אם בלחודוהי הוא בסורתא בפומיה ואול מיול
26 וקריב: וחזא סכואה גברא אחרנא רהט וקרא סכואה לנטר תרעא ואמר הא גברא רהט
27 בלחודוהי ואמר מלכא אף דין מבסר: ואמר סכואה אנא חזי ית ריהטא דקדמאה
28 כריהטא דאחימעץ בר צדוק ואמר מלכא גבר טב דין ואף בסורא טבא ייתי: וקרא
אחימעץ ואמר למלכא שלם וסניד למלכא על אפוהי על ארעא ואמר בריך יי אלהך
29 דמסר ית גברייא דארימו ית ידיהון ברבוני מלכא: ואמר מלכא שלם לעולמא לאבשלום
ואמר אחימעץ חזיתי המונא סגיאה בתר דשלח ית עבדא דמלכא יואב ית עבדך ולא
30 ידעית מה: ואמר מלכא אסתחר אתעתד הכא ואסתחר וקם: והא כושי אתא ואמר
31 כושי יתבסר רבוני מלכא ארי אתפרע לך יי יומא דין מיד כל דקמו עלך: ואמר מלכא
32 לכושי השלם לעולמא לאבשלום ואמר כושי יהון כעולמא סנאי רבוני מלכא וכל דקמו
33 עלך לבישא: ורגז מלכא וסליק על עליית תרעא ובכא וכדין אמר במיליהי ברי אבשלום
ברי ברי אבשלום ליו דמתית אנא חלופך ואת קים יומא דין אבשלום ברי ברי:

יט

1 ואתחוארה ליואב הא מלכא בכי ומתאבל על אבשלום: והות תשועתא ביומא ההוא
2 לאבלא לכל עמא ארי שמע עמא ביומא ההוא למימר אתנסים מלכא על בריה:
3 ומתגנבין עמא ביומא ההוא למעל לקרתא כמא דמתכלמין במכהון
4 בקרבא: ומלכא כריך ית אפוהי וצוח מלכא בקל רב ברי אבשלום אבשלום ברי ברי:
5 ואתא יואב לות מלכא לביתא ואמר אבהתתא יומא דין ית אפי כל עבדך דשויבו ית
נפשך יומא דין וית נפש בנך ובנתך ונפש נשך ונפש לחינתך:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et clamavit ſpeculator et indicavit regi: et dixit rex, Si ſolus eſt, bonum nuntiũ in ore ejus eſt: et ibat eundo et appropinquabat. Et vidit ſpeculator virũ alterũ currentem, & clamavit ſpeculator ad cuſtodẽ portæ, et dixit: Ecce vir accurrit ſolus: et dixit rex, Etiam hic eſt bonus nuncius. Et dixit ſpeculator, Ego video curſum prioris ut curſum Ahhimaghaſz filii Szadoki et dixit rex, Vir bonus iſte, et etiam nunciũ bonũ afferet. Et clamavit Ahhimaghaſz et dixit ad regem, Pax: et adoravit regem ſup faciẽ ſuam ſuper terram, et dixit: Benedictus Dominus Deus tuus qui tradidit viros qui levaverunt manus ſuas in dominum meum regem. Et dixit rex: Eſt pax adoleſcenti Abſalom? et dixit Ahhimaghaſz: Vidi tumultũ magnũ poſtquam miſit ſervum regis Joab et ſervũ tuũ, ſed non novi quid. Et dixit rex, Diverte et conſiſte hîc: et divertit et ſtetit. Et ecce Chuſæus venit: et dixit Chuſæus: Nuntietur domino meo regi quia liberavit te Dominus hodie de manu omnium qui ſurrexerunt contra te. Et dixit rex ad Chuſæum: Nunquid pax eſt adoleſcenti Abſalom? Et dixit Chuſæus: Sint ſicut adoleſcens inimici domini mei regis, et omnes qui ſurrexerunt contra te in malum. Et conturbatus eſt rex, et aſcendit ſuper cœnaculum portæ, et luxit: et ſic dicebat dum ambularet: Fili mi Abſalom, fili mi, fili mi Abſalom; vellẽ quòd mortuus eſſem pro te, et tu manſiſſes hodie, Abſalom fili mi, fili mi.

CAP. XIX.

Et nunciatum eſt Joab: Ecce rex plorat et luget ſuper Abſalom. Et fuit ſalus in die illa in luctũ omni populo, quia audivit populus in die illa dicendo: Contriſtatus eſt rex ſuper filium ſuum. Et furati ſunt ſeſe populus in die illo ut intrarent in urbem ſicut ſeſe furantur populꝰ qui pudefacti ſunt in converſione ſua in prælio. Et rex operuit faciem ſuam, et clamavit rex voce magna: Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi, fili mi. Et venit Joab ad regem in domum et dixit: Confudiſti hodie facies omnium ſervorum tuorum qui liberaverunt animam tuam hodie, et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum, et animam uxorum tuarum, & animã concubinarũ tuarũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Clamavit ergò speculator, & significavit regi. Dixit autem rex, Si solus est, nuntium est in ore ejus. Cúmque procedens adventaret accederétque, clamavit speculator ad portam, & ait; Ecce alterum hominem currentem solum. Subjunxit speculator, Video cursum prioris quasi cursum Ahimees filii Sadoc. Ait rex, Vir bonus est, & nuntium quidem faustum affert. Tum vocavit Ahimeesum, & ait illi rex; Pacificéne venisti? Qui adorato rege super faciem suam in terram ait; Benedictus Dominus Deus tuus qui tradidit homines qui extenderant manus suas adversùs dñm meũ regem. Ait illi rex, Sanúsne est puer Abisalom? Dixit ad eum Ahimees, Vidi exercitum magnum instructum contra Joabum servum domini mei regis, servo autem tuo quid acciderit ignoro. Ait illi rex, Consiste isthic; qui retrocedens stetit. Interim ecce Chusi venit, & dixit; Nuntium accipiat rex, quòd vindicavit eum hodiè Dominus è manu omnium insurgentium in eum. Ait rex ad Chusi, Sanúsne est puer Abisalom? Respondit Chusi, Sint inimici tui sicut puer *ille*, domine mi rex, & omnes insurgentes in te ad nocendum tibi. Tum rex acerbè ferens ascendit in cubiculum, & flevit: dúmque fleret, sic dicebat; Fili mi Abisalom, fili mi, fili mi Abisalom; ah quis me morte afficiat loco tui Abisalom fili mi.

CAP. XIX.

ITaque fuit eo die luctus apud universũ populum, eò quòd audîsset populus eo die dolore affectum regem de filio suo. Et abdidit se populus eo die quin civitatem ingrederetur, quemadmodum abdit se populus qui erubescit cùm fugit à prælio. Rex autem obvolutâ facie suâ ululavit altâ voce, & ait; Fili mi Abisalom, fili mi, fili mi Abisalom. Tum ingressus Joab ad regem, dixit ei; Pudefecisti hodiè vultus omnium servorum tuorum qui liberârunt animam tuã hodiè, & animam filiorum ac filiarum tuarum, animam uxorũ tuarum, & animam concubinarum tuarum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quapropter advocato speculator nuntio, significavit regi sedenti, qui dixit, Quandoquidem unicus homo est, oportet ut sit nuntius. Dum curreret homo ille, & propiùs accederet, clamavit speculator, et ait, Video alterum hominem currentem solũ. Tum dixit speculator, Video cursum prioris, & gressum ejus similem gressui Achimeasi filii Sadoci sacerdotis. Dixit rex, Is probus est homo, & procul dubio faustum affert nobis nuntiũ. Cùm ergo perveniset, accersivit eum, & ait illi, Quid nuntii apud te est? incolumis venerit? Is autẽ humi procumbens ante regem, dixit, Benedictus sit Deus Dominus noster qui tradidit hodiè in manũ tuas gentẽ quæ tibi nocuerat O rex mi domine. Dixit ad eũ rex, Abisalom puer vivúsne est? Respondit Achimeas, Vidi Joabũ servum Domini nostri regis multo equitatu circunseptum, nec novi quem successum habuerit res Abisalomis. Ait illi rex, Subsiste in loco tuo; qui surgens stetit. Tum ecce Chusi advenit ad eos, & ait, Nuntiũ accipiat rex, ac lætetur; quoniam Dominus jam sumpsit vindictã ab his qui contra te prosilierant. Dixit rex ad Chusi, Abisalom puer, vivúsne est? Respondit Chusi, Sint omnes inimici tui sicut Abisalom, O rex mi domine, & omnes qui tibi malum exoptant. Tum rex multo perculsus mœrore, ascendit in cubiculum suũ, flevitque fletum acerbum ac vehementẽ: dicebat autem flendo, O fili mi Abisalom, O fili mi Abisalom; quis me morte afficiat pro te O fili mi? utinam pro te mortuus essem O Abisalom fili mi.

CAP. XIX.

DIxerunt autem Joabo regem flere luctúque confici propter Abisalomem: Ita ut contristatus esset universus populus eo die tristitiâ vehementi. Populus enim audientes eo die mœrore confici regem propter Abisalomem, Subtraxit se populus, nec urbem est ingressus eo die, perinde ac subtrahunt se victi cùm terga vertunt in prælio. (Porrò rex operto vultu, voce; suâ cum fletu sublatâ, dicebat, O fili mi Abisalom, O Abisalom fili mi) Quapropter ingressus Joab ad regem ait illi, Mœstos hodiè reddidisti vultus omnium servorum tuorum qui hodiè servaverunt animam tuam, & animas filiorum tuorum, & animas uxorum et concubinarum tuarum:

שמואל ב: יט

6 לְאַהֲבָה אֶת־שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־אֹהֲבֶיךָ כִּי־הִגַּדְתָּ
7 הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים כִּי־יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי־לֹא
אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אָז יָשָׁר
בְּעֵינֶיךָ: וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ
כִּי בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־לָיִן
אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה־לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־בָּאָה
8 עָלֶיךָ מִנְּעֻרֶיךָ עַד־עַתָּה: וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר
וּלְכָל־הָעָם הִנֵּידוּ לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׁעַר
וַיָּבֹאוּ כָל־הָעָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל נָס אִישׁ לְאָהֳלָיו:
9 וְיהִי כָל־הָעָם נָדוֹן בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מְלָטָנוּ
מִכַּף פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן־הָאָרֶץ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם:
10 וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה וְעַתָּה
11 לָמָּה אַתֶּם מַחֲרִישִׁים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד
שָׁלַח אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־
זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־
הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ וּדְבַר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ
12 אֶל־בֵּיתוֹ: אַחַי אַתֶּם עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה
13 תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְלַעֲמָשָׂא תֹּאמְרוּ
הֲלוֹא עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתָּה כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים
וְכֹה יֹסִיף אִם־לֹא שַׂר־צָבָא תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־
14 הַיָּמִים תַּחַת יוֹאָב: וַיֵּט אֶת־לֵבַב כָּל־אִישׁ
יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוּב אַתָּה
15 וְכָל־עֲבָדֶיךָ: וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הַיַּרְדֵּן
וִיהוּדָה בָּא הַגִּלְגָּלָה לָלֶכֶת לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר
16 אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת הַיַּרְדֵּן: וַיְמַהֵר שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן הַיְמִינִי
אֲשֶׁר מִבַּחוּרִים וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לִקְרַאת
17 הַמֶּלֶךְ דָּוִד: וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבִּנְיָמִן
וְצִיבָא נַעַר בֵּית שָׁאוּל וַחֲמִשֶּׁת עָשָׂר בָּנָיו
וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אִתּוֹ וַיַּעֲבְרוּ הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ:

Versio VULG. LAT.

6 Diligis odientes te, & odio habes diligentes te: & ostendisti hodiè, quia non curas de ducibus tuis, & de servis tuis: & verè cognovi modò, quia si Absalom viveret, & omnes nos occubuissemus, tunc placeret tibi. Nunc igitur surge, & procede, & alloquens satisfac servis tuis: juro enim tibi per Dominum, quòd si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hâc: & pejus erit hoc tibi, quàm omnia mala quæ venerunt super te, ab adolescentia tua usque in præsens.
8 Surrexit ergò rex & sedit in porta: & omni populo nuntiatum est quòd rex sederet in porta: venítque universa multitudo coram rege: Israel autem fûgit in tabernacula sua.
9 Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israel, dicens; Rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum, ipse salvavit nos de manu Philisthinorum: & nunc fugit de terra propter Absalom.
10 Absalom autem, quem unximus super nos, mortuus est in bello: usquequò siletis, & non reducitis regem?
11 Rex verò David misit ad Sadoc & Abiathar sacerdotes, dicens; Loquimini ad majores natu Juda, dicentes, Cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam? (Sermo autem omnis Israel pervenerat ad regem in domo ejus:) Fratres mei vos, os meum, & caro mea vos, quarè novissimi reducitis regem? Et Amasæ dicite, Nónne os meum, & caro mea es? Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, si non magister militiæ fueris coram me omni tempore pro Joab.
14 Et inclinavit cor omnium virorum Juda, quasi viri unius: miserúntque ad regem, dicentes; Revertere tu, & omnes servi tui.
15 Et reversus est rex: & venit usque ad Jordanem, & omnis Juda venit usque in Galgalam, ut occurreret regi, & traduceret eum Jordanem.
16 Festinavit autem Semei filius Gera filii Jemini de Bahurim, & descendit cum viris Juda in occursú regis David,
17 Cum mille viris de Benjamin: & Siba puer de domo Saul, & quindecim filii ejus, ac viginti servi ejus cum eo: & irrumpentes Jordanem, ante regem,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς μισοῦντάς Ϲε, καὶ μισεῖν τοὺς ἀγαπῶντάς σε· καὶ ἀνήγγειλας Ϲήμερον, ὅτι οὐκ εἰσὶν οἱ ἄρχοντές Ϲου, ὑδὲ παῖδες· ὅτε ἔγνωκα Ϲήμερον, ὅτι εἰ Ἀβεσσαλὼμ ἔζη, πάντες ἡμεῖς (ι) Ϲήμερον νεκροί, ὅτε
7 τότε τὸ εὐθὲς ἦν ἐν ὀφθαλμοῖς Ϲου. Καὶ νῦν ἀναστὰς ἔξελθε καὶ λάλησον εἰς τὴν καρδίαν τῶν δούλων Ϲου, ὅτι ἐν κυρίῳ ὤμοσα, ὅτι εἰ μὴ ἐκπορεύσῃ Ϲήμερον, εἰ αὐλισθήσεται (κ) ἀνὴρ μετ' Ϲοῦ τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ὀδύνη σε Ϲεαυτῷ, καὶ κακὸν Ϲοι τοῦτο ὑπὲρ πᾶν τὸ κακὸν τὸ ἐπελθόν Ϲοι ἐκ νεότητός Ϲου
8 ἕως τοῦ νῦν. Καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ πύλῃ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνήγγειλαν, λέγοντες, Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κάθηται ἐν τῇ πύλῃ. καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ (λ) βασιλέως ὅτι τὴν πύλην. καὶ Ἰσραὴλ ἔφυγεν ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματα
9 αὐτοῦ. Καὶ ἦν πᾶς ὁ λαὸς κρινόμενος ἐν πάσαις φυλαῖς Ἰσραὴλ, λέγοντες, Ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐῤῥύσατο (μ) ἡμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς (ν) ἐξείλετο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων· καὶ νῦν πέφευγεν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας
10 (ξ) αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἀβεσσαλώμ. Καὶ Ἀβεσσαλὼμ ὃν ἐχρίσαμεν ἐφ' ἡμᾶς, ἀπέθανεν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ νῦν ἵνατί ὑμεῖς κωφεύετε τοῦ ὀπισφέρειν (ο) τὸν βασιλέα; καὶ τὸ ῥῆμα παντὸς Ἰσραὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ ὁ βασιλεὺς (π) Δαυὶδ ἀπέστειλε πρὸς Σαδὼκ καὶ πρὸς Ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς, λέγων, Λαλήσατε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους Ἰούδα, λέγοντες, Ἵναλλί γίνεσθε ἔσχατοι τοῦ ὀπισφέρειν (ρ) τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; καὶ
12 λόγος παντὸς Ἰσραὴλ ἦλθε πρὸς τὸν (σ) βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀδελφοί μου ὑμεῖς, ὀστᾶ μου καὶ Ϲάρκες μου ὑμεῖς· ἱναλλί γίνεσθε ἔσχατοι τοῦ ὀπισφέρειν τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον
13 αὐτοῦ; Καὶ τῷ (τ) Ἀμεσσαὶ ἐρεῖτε, Οὐχὶ ὀστοῦν μου καὶ Ϲάρξ μου σύ; καὶ νῦν τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ μὴ ἄρχων δυνάμεως ἔσῃ ἐνώπιον ἐμοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἀντὶ Ἰωάβ. Καὶ ἔκλινε τὴν καρδίαν
14 παντὸς ἀνδρὸς Ἰούδα ὡς ἀνδρὸς ἑνός. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, λέγοντες, Ἐπιστράφητι Ϲὺ καὶ πάντες οἱ δοῦλοί Ϲου. Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ Ἰορδάνου.
καὶ ἄνδρες Ἰούδα (υ) ἦλθαν εἰς Γάλγαλα τοῦ πορεύεσθαι εἰς (φ) ἀπαντὴν τοῦ βασιλέως, (χ)
διαβιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν Ἰορδάνην. Καὶ
17 ἐπέσχωσε Σεμεῒ υἱὸς Γηρᾶ υἱοῦ Ἰεμινεῖ ἐκ Βαχεὶμ, καὶ κατέζη μετ' ἀνδρὸς Ἰούδα εἰς (ψ) ἀπαντὴν τοῦ βασιλέως Δαυὶδ, Καὶ χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Βενιαμὶν, καὶ Σιβὰ τὸ παιδάριον τοῦ οἴκου Σαὰλ, καὶ (ω) πεντεκαίδεκα υἱοὶ αὐτοῦ μετ' (α) αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι δοῦλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ κατεύθυναν τὸν Ἰορδάνην ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως,

6 Diligendo eos, qui oderunt te, & odiendo eos, qui diligunt te. Et annuntiásti hodiè, quia (b) non sunt principes tui, neque pueri. Quoniam novi hodiè, quia si Absalom viveret, (c) omnes nos hodiè mortui; quia tunc rectum erat in oculis tuis. Et nunc surgens egredere, & loquere ad cor servorum tuorum: quoniam in Domino (d) juravi, quia nisi egrediaris hodiè, si manebit vir tecum nocte hâc. Et scito tibi, (e) & malum tibi hoc super omne malum, quod supervenit tibi à juventute tua usq; nunc. Et surrexit rex, & sedit in porta. Et (f) universus populus annuntiaverúnt, dicentes; Ecce rex sedet in porta. Et intravit universus populus ad faciē regis ad portā. Et Israel fugit, vir ad tabernacula sua.
9 Et erat omnis populus contendens in omnibus tribubus Israel, dicentes; Rex David eripuit nos ab omnibus inimicis nostris, & ipse eripuit nos de manu alienigenarum. Et nunc fugit de terra, & (g) de regno suo, & ab Absalom. Et Absalom, quem unxeramus super nos, mortuus est in prælio. Et nunc ut quid vos siletis ad revocandū regem? Et verbum universi Israel venit ad regem. Et rex David misit ad Sadoc, & ad Abiathar sacerdotes, dicens; Loquimini ad seniores Juda, dicentes; ut quid estis ultimi ad reducendum regem in domum suā? Et verbū universi Israel venit ad regem in domum ejus. Fratres mei vos, ossa mea, & carnes meæ vos. Ut quid estis ultimi ad reducendum regē in domum suam? Et ad Amessā dicetis; Nónne os meum, & caro mea tu? Et nunc hæc faciat mihi Deus, & hæc adjiciat; si non princeps virtutis fueris coram me omnibus diebus pro Joab. Et inclinavit cor omnis viri Juda, tanquàm viri unius. Et miserunt ad regem, dicentes; Revertere tu, & omnes servi tui. Et reversus
15 est rex, & venit usq; ad Jordanem. Et Judæi venerunt in Galgala ad eundum in occursum regis, ad traducendum regē Jordanem. Et festinavit Semei filius Gera filius Jemini de Baurim, & descendit cum viro Juda in occursum regis David: Et mille viri cum eo de Beniamin. Et Siba puer domūs Saul, & quindecim filii ejus cum eo, & viginti servi ejus cum eo: Et (h) direxerunt Jordanem ante regem:

MS. A. (ι) νεκροὶ Ϲήμερον, ὅτι (κ) μὴ Ϲοῦ ἀνὴρ τὸν (λ) βασιλέα. καὶ Ἰσραὴλ (μ) ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀπὸ πάντων (ν) ἐῤῥύσαλο ἡμᾶς (ξ) αὐτὸς ἀπὸ (ο) προς (π) Δαυὶδ * πρὸς Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ τὰς (ρ) πρὸς τὸν (σ) βασιλέα. Ἀδελφοί μου (τ) Ἀμιναὶ (υ) ἦλθον (φ) ἀνάντησιν (χ) διαβιβάσαι τὸν Ἰορδάνην. (ψ) ἀπάντησιν τοῦ βασιλέως, Καὶ (ω) δεκαπέντε υἱοὶ (α) αὐτοῦ * * καὶ κατεύθυναν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לְמִרְחַם יָת סָנְאָךְ וּלְמִסְנֵי יָת רָחֲמָךְ אֲרֵי חַוִּיתָא יוֹמָא דֵּין אֲרֵי לֵית לָךְ רַבְרְבִין וְעַבְדִּין אֲרֵי
אֲנָא יְדַעְנָא יוֹמָא דֵּין אֲרֵי אִלּוּ אַבְשָׁלוֹם קַיָּם וְכוּלָּנָא יוֹמָא דֵּין מִתְקְטָלִין אֲרֵי בְּכֵן כְּשַׁר
בְּעֵינָךְ: וּכְעַן קוּם פּוֹק וּמַלֵּל עַל לִבָּא דְעַבְדָךְ אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ קַיֶּמְית אֲרֵי לֵיתָךְ נָפֵיק אִם
יְבִית גְּבַר עִמָּךְ בְּלֵילְיָא וְיִהֵי בִישָׁא לָךְ דָּא מִכָּל בִּישְׁתָּא דְאָתְיָת עֲלָךְ מִוְּעוּרָךְ עַד כְּעַן:
וְקוּם מַלֵּכָא וְיֵתֵב בְּתַרְעָא וּלְכָל עַמָּא חַוִּיאוּ לְמֵימַר הָא מַלְכָּא יָתֵב בְּתַרְעָא וְאַתָּא כָל
עַמָּא לְקֳדָם מַלְכָּא וְיִשְׂרָאֵל אַפִּיךְ גְּבַר לְקִרְוּתֵי: וַהֲוָה כָל עַמָּא מִתְוַכְּחִין בְּכָל שִׁבְטַיָּא
דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מַלְכָּא שֵׁזְבָנָא מִיַּד בַּעַל דְּבָבָנָא וְהוּא פְּרָקָנָא מִידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וּכְעַן עָרַק
מִן אַרְעָא מִלּוֹת אַבְשָׁלוֹם: וְאַבְשָׁלוֹם דְּמַשְׁחְנָא עָלָנָא מִית בְּקְרָבָא וּכְעַן לְמָא אַתּוּן
שָׁתְקִין לְאַתְבָאֵית מַלְכָּא: וּמַלְכָּא דָוִד שְׁלַח לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר כָּהֲנַיָּא לְמֵימַר מַלִּילוּ
לְסָבֵי יְהוּדָה לְמֵימַר לְמָא תְּהוֹן בַּתְרָאִין לַאֲתְבָאֵית מַלְכָּא לְבֵיתֵיהּ וּפִתְגָמָם כָּל יִשְׂרָאֵל
אָתָא לְוָת מַלְכָּא לְבֵיתֵיהּ: אֲחַי אַתּוּן קְרִיבַי וּבְסָרִי אַתּוּן וְלְמָה תְּהוֹן בַּתְרָאִין לַאֲתְבָאֵית
יָת מַלְכָּא: וְלַעֲמָשָׂא תֵּימְרוּן הֲלָא קְרִיבִי וּבְשָׂרִי אַתְּ כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וְכְדֵין יוֹסִיף אִם
לָא רַב חֵילָא תְּהֵי קֳדָמַי כָּל יוֹמַיָּא חֲלַף יוֹאָב: וְאַתְפֵּנִי לִבָּא דְכָל אֱנָשׁ יְהוּדָה כְּגַבְרָא חַד
וְשַׁלְחוּ לְמַלְכָּא תּוּב אַתְּ וְכָל עַבְדָּךְ: וְתָב מַלְכָּא וְאָתָא עַד יַרְדְּנָ וּדְבִית יְהוּדָה אֲתוּ לְגַלָּא
לְמֵיזַל לְקֳדָמוֹת מַלְכָּא לְאַעְבָּרָאֵית מַלְכָּא יַרְדְּנָא: וְאוּחִי שִׁמְעִי בַר גֵּרָא בַר שִׁבְטָא
דְבִנְיָמִן דִּי מֵעַלְמַת וּנְחַת עִם אֱנָשׁ יְהוּדָה לְקֳדָמוֹת מַלְכָּא דָּוִד: וְאַלְפָא גַבְרָא עִמֵּיהּ מִשִּׁבְטָא
דְבִנְיָמִן וְצִיבָא עוּלֵמָא דְבֵית שָׁאוּל וְחַמְשֵׁת עֲסַר בְּנוֹהִי וְעַשְׂרִין עַבְדּוֹהִי עִמֵּיהּ וְעָווּ יַרְדְּנָא
קֳדָם מַלְכָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Amando odientes te, & odiendo amantes te, quia ostendisti hodie quòd si non sunt tibi magnates & servi: quia ego novi hodie quòd si Absalom viveret, & omnes nos hodie occisi essemus, quòd tunc rectum esset in oculis tuis. Et nunc surge, exi, & loquere *super* corde servorum tuorum; quia per dictum Dñi juro, quòd nisi tu exeas, si pernoctabit vir tecum in nocte: & erit malum hoc tibi præ omni malo quod venit super te à pueritia tua usq; nunc. Et surrexit rex & sedit in porta; & omni populo indicârunt dicendo: Ecce rex sedet in porta: & venit omnis populus ante regem, & Israel vertit terga quisq; ad urbem suam. Et fuit omnis populus reprehensus in omnibus tribubus Israel dicendo: Rex liberavit nos de manu auctorum inimicitiarum nostrarum, & *ille* redemit nos de manu Philisthæorum, & nunc fugit ex terra propter Absalom. Et Absalom, quem unximus super nos, mortuus est in bello: & nunc ut quid *filetis* in reducendo regem? Et rex David misit ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes dicendo: Loquimini senioribus Jehudah dicendo: Ad quid eritis postremi ad reducendum regem ad domum suam? et verbū totius Israel venit ad regem in domum ejus. Fratres mei estis, propinqui mei et caro mea estis; et ad quid eritis postremi ad reducendum regem? Et ad Ghamassa dicetis: Nónne propinquus meus et caro mea tu es? sic faciat mihi Dominus et sic addat, si non magister exercitus fueris ante me omnibus diebus pro Joab. Et inclinatum est cor omnium virorum Jehudah veluti viri unius: et miserunt ad regem [*qui dicerent*:] Redi tu et omnes servi tui. Et rediit rex et pervenit usq; Jardena, et viri domus Jehudah venerunt ad Gilgela, ut irent in occursum regis ad traducendum regem Jardena. Et festinavit Simghi filius Gera filii tribus Binjamin qui erat ex Ghalemeth, et descendit cum hominibus Jehudah in occursum regis David. Et mille viri erant cum illo ex tribu Binjamin, et Sziba puer domus Saul, et quindecim filii ejus, et viginti servi ejus cum eo, et transvadârunt Jardena ante regem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَأَحْبَبْتَ مُبْغِضِيكَ وَأَبْغَضْتَ مُحِبِّيكَ. وَأَظْهَرْتَ ٱلْيَوْمَ أَنْ لَيْسَ لَكَ أَحْرَارٌ وَلَا عَبِيدٌ. فَقَدْ عَلِمْتُ ٱلْيَوْمَ
أَنَّهُ لَوْ كَانَ أَبْشَالُومُ حَيًّا وَكُنَّا قَدْ مُتْنَا كُلُّنَا. وَكَانَ هٰذَا عِنْدَكَ حَسَنًا. * ثُمَّ ٱلْآنَ ٱخْرُجْ إِلَى عَبِيدِكَ
7 وَكَلِّمْهُمْ. لِأَنِّي بِٱلرَّبِّ أُقْسِمُ إِنْ لَمْ تَخْرُجْ لَا يَبِيتُ عِنْدَكَ إِنْسَانٌ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ. وَيَكُونُ هٰذَا
ٱلشَّرُّ أَشَرَّ عَلَيْكَ مِنْ جَمِيعِ ٱلشُّرُورِ ٱلَّتِي أَصَابَتْكَ مُنْذُ صِبَاكَ إِلَى
8 ٱلْيَوْمِ. * فَقَامَ ٱلْمَلِكُ وَجَلَسَ فِي ٱلْبَابِ. وَأَخْبَرُوا ٱلشَّعْبَ قَائِلِينَ هُوَذَا ٱلْمَلِكُ جَالِسٌ فِي ٱلْبَابِ.
فَجَاءَ كُلُّ ٱلشَّعْبِ أَمَامَ ٱلْمَلِكِ. وَأَمَّا إِسْرَائِيلُ فَهَرَبَ كُلُّ إِنْسَانٍ إِلَى خَيْمَتِهِ. * وَصَارَ فِي كُلِّ أَسْبَاطِ
9 إِسْرَائِيلَ كُلُّ ٱلشَّعْبِ يُخَاصِمُونَ فِي جَمِيعِ قَبَائِلِهِمْ قَائِلِينَ. ٱلْمَلِكُ خَلَّصَنَا مِنْ يَدِ
أَعْدَائِنَا وَهُوَ أَنْقَذَنَا مِنْ يَدِ ٱلْفِلِسْطِينِيِّينَ. وَٱلْآنَ هَرَبَ مِنَ ٱلْأَرْضِ مِنْ أَجْلِ أَبْشَالُومَ.
10 وَأَبْشَالُومُ ٱلَّذِي مَسَحْنَاهُ عَلَيْنَا مَاتَ فِي ٱلْحَرْبِ. فَٱلْآنَ لِمَاذَا أَنْتُمْ سَاكِتُونَ عَنْ رَدِّ ٱلْمَلِكِ. * وَكَلَامُ
جَمِيعِ إِسْرَائِيلَ قَدْ وَصَلَ إِلَى ٱلْمَلِكِ إِلَى بَيْتِهِ. فَٱلْمَلِكُ دَاوُدُ أَرْسَلَ إِلَى صَادُوقَ وَأَبْيَاثَارَ ٱلْكَاهِنَيْنِ
11 قَائِلًا. كَلِّمَا مَشَايِخَ يَهُوذَا قَائِلِينَ. لِمَاذَا أَنْتُمْ مُتَأَخِّرُونَ عَنْ رَدِّ ٱلْمَلِكِ إِلَى بَيْتِهِ. وَكَلَامُ
جَمِيعِ إِسْرَائِيلَ قَدْ أَتَى إِلَى ٱلْمَلِكِ إِلَى بَيْتِهِ. * أَنْتُمْ إِخْوَتِي أَنْتُمْ عَظْمِي وَلَحْمِي. فَلِمَاذَا
12 تَكُونُونَ ٱلْأَخِيرِينَ فِي رَدِّ ٱلْمَلِكِ. وَقُولُوا لِعَمَاسَا أَمَا أَنْتَ عَظْمِي وَلَحْمِي أَنْتَ. هٰكَذَا يَصْنَعُ
13 ٱللّٰهُ بِي وَهٰكَذَا يَزِيدُنِي. * إِنْ لَمْ تَكُنْ رَئِيسَ ٱلْجَيْشِ قُدَّامِي كُلَّ ٱلْأَيَّامِ عِوَضَ يُوآبَ. وَمَالَ
قَلْبُ كُلِّ رِجَالِ يَهُوذَا كَرَجُلٍ وَاحِدٍ. فَأَرْسَلُوا إِلَى ٱلْمَلِكِ قَائِلِينَ ٱرْجِعْ أَنْتَ وَكُلُّ عَبِيدِكَ.
14 فَرَجَعَ ٱلْمَلِكُ وَأَتَى إِلَى ٱلْأُرْدُنِّ. وَيَهُوذَا أَتَى إِلَى ٱلْجِلْجَالِ لِيَسْتَقْبِلَ ٱلْمَلِكَ لِيُعَبِّرَ ٱلْمَلِكَ ٱلْأُرْدُنَّ.
15 * وَأَسْرَعَ شِمْعِي بْنُ جِيرَا ٱلْبَنْيَامِينِيُّ ٱلَّذِي مِنْ بَحُورِيمَ وَنَزَلَ مَعَ رِجَالِ يَهُوذَا إِلَى ٱلْمَلِكِ دَاوُدَ.
16 وَمَعَهُ أَلْفُ رَجُلٍ مِنْ بَنْيَامِينَ. وَصِيبَا غُلَامُ بَيْتِ شَاوُلَ وَخَمْسَةَ عَشَرَ
17 ٱبْنًا لَهُ وَعَشْرَةُ عَبِيدٍ لَهُ. وَعَبَرُوا ٱلْمَخَاضَةَ لِيُعَبِّرُوا بَيْتَ ٱلْمَلِكِ. *

Dilexisti osores tuos, & odisti amicos tuos; & indicâsti hodiè te nec liberos habere, nec servos: hodiè novi quòd si vivus esset Abisalom, mortui essemus omnes, & gratum fuisset in oculis tuis. Surge igitur, egredere, & alloquere servos tuos: nam per Dominum juro, quòd nisi egrediaris, nemo pernoctabit apud te hâc nocte; & pejus tibi erit hoc omnibus malis quæ tibi contigerunt à pueritia tua usque nunc. Surgens itaque rex consedit in porta: quod cùm nuntiâssent universo populo, ac dixissent, Ecce rex considet in porta, venit universus populus coram rege. Israelitæ verò fugerant quisque in tabernaculum suum. Cœpítque totus populus per omnes tribus Israelis cogitare ac dicere; Rex eripuit nos è manu omnium inimicorum nostrorum, ipséque liberavit nos è manu Palestinorum: venite ergò, fugiamus è terra *ista* à sectando Abisalome: Abisalom enim quem unxeramus & præficeramus nobis, mortuus est in prælio. Tum dixerunt alter ad alterum, Cur igitur hæsitatis quò minùs redeatis cum rege? venite reducamus eum in domum suam. Cúmque verbum *hoc* omnium Israelitarum ingressum esset coram rege, Ait illis rex, Fratres mei estis, & caro mea, & os meum: quarè fuistis postremi ad redeundum cum rege? Dixit etiam ad Amasam, Ecce caro mea es, & os meum: sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, nisi dux militiæ sis futurus coram me cunctis diebus loco Joabi. Sic cùm inflexisset animum omnium Judæorum quasi viri unius, miserunt ad regem, & dixerunt ei; Revertere tu & omnes servi tui. Reversus itaque rex venit usque ad Jordanem; Judas autem venit ad Galgalam, ut prodirent obviàm regi, traduceréntque regem cis Jordanem. Et festinans Semei filius Gera filii Benjamin, descendit cum viris Juda in occursum regis Davidis. Siba quoque puer Saulis, & quindecim filii sui cum viginti servis suis præcedentes, pontem extruxerunt Jordani ante regem,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَاحْبَبْتَ سَاعِيكَ وَابْغَضْتَ أَحْبَاءَكَ. وَأَظْهَرْتَ ٱلْيَوْمَ أَنْ لَيْسَ لَكَ أَحْرَارٌ وَلَا عَبِيدٌ. فَقَدْ عَلِمْتُ ٱلْيَوْمَ
أَنَّهُ لَوْ كَانَ أَبْشَالُومُ حَيًّا وَكُنَّا قَدْ مُتْنَا كُلُّنَا. وَكَانَ هٰذَا عِنْدَكَ حَسَنًا. * ثُمَّ ٱلْآنَ ٱخْرُجْ إِلَى عَبِيدِكَ
7 وَكَلِّمْهُمْ. لِأَنِّي بِٱلرَّبِّ أُقْسِمُ إِنْ لَمْ تَخْرُجْ لَا يَبِيتُ عِنْدَكَ إِنْسَانٌ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ.
وَيَكُونُ هٰذَا ٱلشَّرُّ أَشَرَّ عَلَيْكَ مِنْ جَمِيعِ أَنْوَاعِ ٱلشُّرُورِ وَٱلْبَلَايَا ٱلَّتِي أَصَابَتْكَ مُنْذُ صِبَاكَ إِلَى
8 ٱلْيَوْمِ. * فَقَامَ ٱلْمَلِكُ. وَجَلَسَ عَلَى ٱلْبَابِ. وَأَخْبَرُوا ٱلشَّعْبَ وَقَالُوا لَهُ إِنَّ ٱلْمَلِكَ جَالِسٌ بِٱلْبَابِ.
فَٱجْتَمَعَ ٱلشَّعْبُ كُلُّهُ إِلَى ٱلْمَلِكِ. وَأَمَّا بَنُو إِسْرَائِيلَ فَهَرَبَ كُلُّ إِنْسَانٍ إِلَى بَيْتِهِ. * وَصَارَ بَنُو إِسْرَائِيلَ
9 يَفْكِرُونَ فِي بُيُوتِهِمْ كُلُّ ٱلْأَسْبَاطِ وَيَقُولُ. ٱلْمَلِكُ نَجَّانَا مِنْ جَمِيعِ أَعْدَائِنَا. وَهُوَ خَلَّصَنَا مِنْ أَيْدِي
أَهْلِ فَلَسْطِينَ. * وَٱلْآنَ بِنَا إِلَى ٱلْمَلِكِ. وَٱتْرُكُوا أَبْشَالُومَ ٱلَّذِي مَسَحْنَاهُ وَصَيَّرْنَاهُ مَلِكًا
10 عَلَيْنَا. لِأَنَّهُ ٱلْآنَ قَدْ قُتِلَ فِي ٱلْحَرْبِ. * وَبَعَثَ دَاوُدُ ٱلْمَلِكُ إِلَى صَادُوقَ وَأَبْيَاثَارَ ٱلْكَاهِنَيْنِ قَائِلًا. أَلَّا
تُخَاطِبُوا شُيُوخَ آلِ يَهُوذَا قَائِلِينَ. لِمَاذَا أَنْتُمْ مُتَأَخِّرُونَ عَنْ رَدِّ ٱلْمَلِكِ إِلَى مَنْزِلِهِ. فَقَالَ كُلُّ أَمْرِ مِنْهُمْ
لِصَاحِبِهِ. مَا بَالُكُمْ تَتَعَاقَلُونَ عَنِ ٱلْخُرُوجِ إِلَى ٱلْمَلِكِ. ٱمْضُوا بِنَا إِلَيْهِ. رُدُّوهُ إِلَى بَيْتِهِ. وَأُخْبِرَ ٱلْمَلِكُ
بِجَمِيعِ كَلَامِ شُيُوخِ يَهُوذَا * فَقَالَ لَهُمُ ٱلْمَلِكُ. أَنْتُمْ إِخْوَتِي وَلَحْمِي وَعَظْمِي. فَلِمَ ٱنْقَلَبْتُمْ عَنِ
13 ٱلْمَلِكِ. وَصَرَّحَ عَنْهُ مُنَاحِرِينَ عَنْ رَدِّهِ إِلَى مَنْزِلِهِ * ثُمَّ قَالَ لِعَمَاسَا. أَنْتَ لَحْمِي وَعَظْمِي. هٰكَذَا يَصْنَعُ
14 ٱللّٰهُ بِي وَكَذَلِكَ يَزِيدُنِي * إِنْ لَمْ أُصَيِّرْكَ صَاحِبَ حَرْبِي طُولَ عُمْرِكَ بَدَلَ يُوآبَ * فَأَصْغَى قُلُوبَ
كُلِّ رِجَالِ يَهُوذَا إِلَيْهِ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ. * وَأَرْسَلُوا إِلَى ٱلْمَلِكِ وَقَالُوا لَهُ. * إِرْجِعْ أَنْتَ وَجَمِيعُ عَبِيدِكَ * فَرَجَعَ
15 ٱلْمَلِكُ وَٱنْتَهَى إِلَى نَهْرِ ٱلْأُرْدُنِّ. وَيَهُوذَا أَتَى إِلَى ٱلْجِلْجَالِ لِيَسْتَقْبِلَ نَحْوَ ٱلْمَلِكِ. لِيُعَبِّرَ ٱلْمَلِكَ ٱلْأُرْدُنَّ.
16 * وَأَسْرَعَ شِمْعِي بْنُ جِيرَا مِنَ ٱلْجَبَانِيِّينَ مِنْ قَبِيلِ بَنْيَامِينَ. وَنَزَلَ مَعَ رِجَالِهِ إِلَى أَرْضِ يَهُوذَا إِلَى دَاوُدَ
17 ٱلْمَلِكِ. وَمَعَهُ أَلْفُ رَجُلٍ مِنْ سِبْطِ بَنْيَامِينَ * وَأَتَى صِيبَا مَمْلُوكُ مَفِيبُسْثَ. وَمَعَهُ بَنُوهُ ٱلْخَمْسَةَ عَشَرَ
وَعِشْرُونَ عَبْدًا لَهُ. وَعَقَدَ جِسْرًا عَلَى نَهْرِ ٱلْأُرْدُنِّ لِيَجُوزَ ٱلْمَلِكُ.

Dilexisti osores tuos, & odisti amicos tuos; & indicâsti hodiè te nec ingenuos habere in pretio, nec servos: jam novi hodiè quòd si vivus esset Abisalom, mortui jam essemus omnes, essétque id tibi jucundum. Surge jam, & egredere ad servos tuos, & alloquere eos: nam per Dominum juro, nisi egrediaris, neminem apud te mansurum hâc nocte, & perniciosius tibi fore malum istud omnibus malorum & adversitatum generibus, quæ obvenerunt tibi ab adolescentia tua ad hunc usque diem. Surrexit ergò rex, & egressus consedit ad portam: quod cùm indicâssent populo, & dixissent ei regem sedere in porta, congregatus est totus populus ad regem, cæterum filii Israel fugerant quisque in domum suam. Cœpérunt que omnes Israelitarum tribus cogitare in domibus suis, ac dicere, Rex eripuit nos ab omnibus inimicis nostris, idemque liberavit nos de manibus Philistæorum: adeamus ergò regem, & relinquite Abisalomem. Quem unxeramus & regem constituéramus super nos: is enim jam occisus est in bello. Misit quoque David rex ad Sadocum & Abi hathar sacerdotes, dicens, Annon alloquemini seniores gentis Judæ, dicentes, Quorsum differtis reducere regem in domum suam? Dixit igitur quilibet ex eis proximo suo, Quod est consilium vestrum, ut negligatis prodire ad regem? adeamus illum, & reducamus eum in domum suam. Cúmque renuntiata fuissent regi omnia verba seniorum filiorum Judæ, Dixit eis rex, Fratres mei estis, & caro mea, atque os meum: quam igitur ob causam aversi estis à rege, vosque retraxistis ab eo, quin revoceris cum domum suam? Tum dixit Amasæ, Tu caro mea es, & os meum: sic faciat mihi Deus, & sic addat mihi, nisi te constituero imperatorem militiæ meæ totâ ætate tuâ loco Joabi. Itaq; flexit ad eum corda gentis Judaicæ quasi viri unius, ita ut mittentes ad regem dicerent ei, Revertere tu & omnes servi tui. Quare cùm rediens rex pervenisset ad flumen Jordanem, contulit se Juda ad Galgal, ut regi occurreret traduceret regem per Jordanem. Porrò Semei filius Gæræ, de gigantibus, ex tribu Benjamin, festinans descendit cum militibus suis in terram Judæ ad Davidem regem, ductis secum mille viris de tribu Benjamin. Venit etiã Siba servus Mephibaseth cũ quindecim filiis suis & vigĩti servis suis, nexuitque pontem super flumen Jordanem, ut rex transiret.

שמואל ב : יט

18 ועברה העברה לעבור את בית המלך ולעשות
, regis faciem ad procidit Ghera filius Simhi Et .ejus oculis in bonum
19 הטוב בעיניו ושמעי בן גרא נפל לפני המלך
mihi reputet Ne : regem ad dixit Et .Jarden in ipsum transeundo in
20 בעברו בירדן : ויאמר אל המלך אל יחשב לי
tu° servus egit iniquè quòd memineris ne & : perversitatē meus dominus
אדני עון ואל תזכר את אשר העוה עבדך
tenendum ad ,Jerusalaim de rex meus dominus est egressus qua die in
ביום אשר יצא אדני המלך מירושלם לשום
, peccavi ego quia tuus servus novit Quia .suum cor ad regem
21 המלך אל לבו : כי ידע עבדך כי אני חטאתי
descendendum ad , Joseph domui omni primus hodie veni ecce &
והנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף
, Serujah filius Abisai respondit Et .regis mei domini occursum in
22 לקראת אדני המלך : ויען אבישי בן צרויה
maledixit quia ,Simhi morietur non hoc propter Nunquid : dixit &
ויאמר התחת זאת לא יומת שמעי כי קלל את
,Serujah filii vobis & ,mihi Quid : David dixit Et ? DOMINI unctō
23 משיח יהוה : ויאמר דוד מה לי ולכם בני צרויה
? Israel in vir morietur hodie ? adversarium in hodie mihi eritis quia
כי תהיו לי היום לשטן היום יומת איש בישראל
Dixitque ? Israel super rex ego hodie quòd novi nónne Quia
כי הלוא ידעתי כי היום אני מלך על ישראל : ויאמר
Mephiboseth Et .rex ei Juravitque .morieris Non : Simhi ad rex
24 המלך אל שמעי לא תמות וישבע לו המלך : ומפיבשת
,suos pedes fecerat non & ,regis occursum in descendit Saul filius
בן שאול ירד לקראת המלך ולא עשה רגליו
die à laverat non suas vestes & , suam mustacam fecerat non &
ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כבס למן היום
cùm ,fuit Et .pace in venit qua diem ad usque regem abire
25 לכת המלך עד היום אשר בא בשלום : ויהי כי
quid Ut : rex ei dixit & ,regis occursum in Jerusalaim venit
בא ירושלם לקראת המלך ויאמר לו המלך למה
, rex mi Domine : Dixitque ? Mephiboseth mecum ivisti non
26 לא הלכת עמי מפיבשת : ויאמר אדני המלך
mihi Sternam ; tuus servus dixit Quia : me decepit meus servus
עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי
claudus quia , regem ad ibo & , eam super equitabo & , asinum
החמור וארכב עליו ואלך את המלך כי פסח
.regem meū dominum ad tuum servum in detraxit Et .tuus servus
27 עבדך : וירגל בעבדך אל אדני המלך
.tuis oculis in bonum fac & , Dei angelus sicut rex meus dñs Et
ואדני המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך :
mortis viri quin , mei patris domus omnis fuit non Quia
28 כי לא היה כל בית אבי כי אם אנשי מות
.tuæ mensæ comedentibus in tuum servum posuisti & , regi meo domino
לאדני המלך ותשת את עבדך באכלי שלחנך
? regem ad ultrà clamandum ad & , justitia ultrà mihi est quid Et
ומה יש לי עוד לצעק ולועק עוד אל המלך :
Tu : Dixi ? tua verba ultrà loquēris quid Ut : rex ei Dixitque
29 ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך אמרתי אתה
ad Mephiboseth dixit Et .agrum partiemini Siba &
30 וציבא תחלקו את השדה : ויאמר מפיבשת אל
meus dominus venit postquam , tollat omnia Etiam , regem
המלך גם את הכל יקח אחרי אשר בא אדני
Ghilhadites Barzillai Et .suam domum in pace in rex
31 המלך בשלום אל ביתו : וברזלי הגלעדי
eū transmittendū ad ,Jarden rege cum transiit &, Roghelim de descendit
ירד מרגלים ויעבר את המלך הירדן לשלחו
.Jarden in
את בירדן :

Versio VULG. LAT.

18 Transierunt vada ut traducerent domum regis, & facerent
juxta jussionem ejus : Semei
autem filius Gera prostratus
coram rege, cùm jam transis-
set Jordanem, Dixit ad eum,
19 Ne reputes mihi, dñe mi, iniquitatem, neque memineris
injuriarum servi tui in die
quâ egressus es, domine mi
rex, de Jerusalem, neque ponas
20 rex in corde tuo. Agnosco
enim servus tuus peccatum
meum : & idcircò hodiè pri-
mus veni de omni domo Jo-
seph, descendíq; in occursum
domini mei regis. Respondens
verò Abisai filius Saruiæ, di-
xit; Numquid pro his verbis
21 non occidetur Semei, quia
maledixit christo Domini ?
22 Et ait David ; Quid mihi, & vobis filii Saruiæ ? cur effici-
mini mihi hodiè in Satan ?
ergóne hodiè interficietur vir
in Israel ? an ignoro hodiè me
23 factum regem super Israel ? Et
ait rex Semei, Non moriêris.
24 Juravítque ei. Miphiboseth quoque filius Saul descendit
in occursum regis, illotis pe-
dibus, & intonsâ barbâ : ve-
stésque suas non laverat à die
quâ egressus fuerat rex, usque
ad diem reversionis ejus in
25 pace. Cúmque Jerusalem oc-
currisset regi, dixit ei rex ;
Quarè non venisti mecum, Mi-
phiboseth ? Et respondens
ait ; Domine mi rex, servus
meus contempsit me : dixí-
que ei ego famulus tuus, ut
sterneret mihi asinum, & a-
scendens abirem cum rege :
claudus enim sum servus tuus.
26 Insuper & accusavit me ser-
vum tuum ad te dominum
meum regem : tu autem, do-
mine mi rex, sicut angelus Dei
es, fac quod placitū est tibi. Neq;
enim fuit domus patris mei, nisi
morti obnoxia domino meo
regi : tu autē posuisti me ser-
vum tuū inter convivas mensæ
tuæ : quid ergò habeo justæ
querelæ ? aut quid possum ul-
trà vociferari ad regē ? Ait ergo
ei rex, Quid ultrà loqueris ?
fixum est q locutus sum : tu &
Siba dividite possessiones.
Respondítq; Miphiboseth re-
gi ; Etiam cuncta accipiat,
postquàm reversus est domi-
nus meus rex pacificè in do-
mum suam. Berzelli quoque
Galaadites, descendens de Ro-
gelim, traduxit regem Jorda-
nem, paratus etiam ultra flu-
vium prosequi eum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ ἐλαντέρυησ ἡ λειτρυργίαν (β) τῦ διαβι-
βάσαι ἡ βασιλέα. καὶ διέβη ὁ διάβασις τῦ
ὀξεχεῖρει ἡ οἶκον τῦ βασιλέως, καὶ τῦ ποιῆ-
σαι τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῦ. καὶ Σεμεὶ
ὑὸς Γηρὰ ἔπεσεν ὀπὶ (γ) πρόσωπον αὐτῦ ἐν-
ώπιον ἡ βασιλέως, διαβαίνοντ& αὐτῦ ἡ Ι-
ορδάνλω, Καὶ εἶπε πρὸς ἡ βασιλέα, (δ) Μὴ
δὴ λογισάσθω ὁ κύριός μυ ἀνομίαν, καὶ μὴ μνη-
σθῆς ὅσα ἠδίκησεν ὁ παῖς Cυ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
(ε) ᾗ ὁ κύριός μυ ἐξεπορεύετο ἐξ Ἰερουσα-
λὴμ, ἡ θῆς ἡ βασιλέα εἰς ἡ καρδίαν αὐτ.
20 Ὅτι ἔγνω ὁ δῦλός συ ὅτι ἐγὼ ἥμαρτον, καὶ ἰδὲ
ἐγὼ ἦλθον σήμερον πρόσρος (ζ) παντὸς Ἰσρα-
ὴλ καὶ οἶκυ Ἰωσὴφ, ἡ καταβῆναί με εἰς ἀπαν-
τὴν ἡ κυρίᾳ μυ ἡ βασιλέως. Καὶ ἀπεκρίθη (η)
21 Ἀβεσσαὲ ὑὸς Σαρυΐας, καὶ εἶπε, Μὴ ἀνθ' τύτ
ὐ θανατωθήσ Σεμεῖ, ὅτι κατηράσατο τὸν
22 χριστὸν κυρίυ ; Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Τί ἐμοὶ καὶ
ὑμῖν ὑοὶ Σαρυΐας, ὅτι (θ) γίνεσθέ μοι Cήμε-
ρον εἰς σατῶλον ; Cήμερον ὐ θανατωθήσεταί
τις ἀνὴρ ἐξ Ἰσραὴλ ; ὅτι ὐκ οἶδα εἰ (ι) Cή-
μερον βασιλεύω ἐγὼ ὀπὶ ἡ Ἰσραὴλ. Καὶ εἶ-
23 πεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σεμεῖ, Οὐ μὴ ἀπο-
θάνῃς. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς. Καὶ Μεμ-
24 φιβοσθὲ (κ) ὑὸς ὑῦ Σαὰλ κατέβη εἰς (λ) ἀπαν-
τὴν ἡ βασιλέως, καὶ ὐκ ἐνέτραπησε τὰς πό-
δας αὐτῦ, ὐδὲ ὠνυχήσατο, ὐδὲ ἐποίησε ἡ μύ-
σακα αὐτ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτ ὐκ (μ) ἀπέπλωνεν
ἀπὸ ἡ ἡμέρας ἧς ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς, ἕως
τῆς ἡμέρας (ν) ἧς αὐτὸς παρεγένετο ἐν εἰρή-
25 νῃ. Καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσῆλθεν εἰς Ἰερυσαλὴμ
εἰς ἀπάντησιν τῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
βασιλεὺς, Τί ὅτι ὐκ ἐπορεύθης μετ ἐμῦ
26 Μεμφιβοσθέ ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ Μεμφι-
βοσθέ, (ξ) Κύριέ μυ βασιλεῦ, ὁ δῦλός μυ
παρῳώσατό με, ὅτι εἶπεν ὁ παῖς Cυ αὐτῷ,
Ἐπίσαξόν μοι ἡ ὄνον, καὶ ὀπιβῶ ἐπ' αὐτ, καὶ
πορεύσομαι μ τῦ βασιλέως, ὅτι χωλὸς ὁ
27 δῦλός Cυ. Καὶ (ο) μὐδάδυσεν ἐν τῷ δῦλῳ
Cυ πρὸς ἡ κύριόν μυ ἡ βασιλέα. καὶ ὁ κύρι-
ος μυ ὁ (π) βασιλεὺς ὡς ἄγγ& ἡ θῦ, καὶ
28 ποίησον τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Cυ. Ὅτι
ὐκ (ρ) ἦν πᾶς ὁ οἶκ& τῦ πατρός μυ, ἀλλ' ἢ
ὅτι ἄνδρες θανάτυ τῷ κυρίῳ μυ τῷ βασι-
λεῖ, καὶ ἔθηκας ἡ δῦλόν Cυ ἐν τοῖς ἐσθίυσι ἡ
τράπεζάν Cυ· καὶ τί ὅτι μοὶ ἔτι δικαίωμα, καὶ
29 τῦ κεκραγέναι μὲ ἔτι πρὸς ἡ βασιλέα ; Καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Ἵναλί λαλεῖς ἔτ
τὺς λόγυς Cυ; εἶπον, Σὺ καὶ Σιβὰ διελεῖσθε ἡ
30 ἀγρόν. Καὶ εἶπε Μεμφιβοσθὲ πρὸς ἡ βασι-
λέα, (σ) Καί γε τὰ πάντα λαβέτω μᾶλλον τὸ μέρ-
31 ος ἡ κυρίυ μυ ἡ βασιλέως εἰρηνεύσαντα ἡ
οἶκον αὐτ. Καὶ Βερζελὶ ὁ Γαλααδίτης κατ-
ἔβη ἐκ Ῥωγελὶμ, καὶ διέβη μᾶλλον ἡ βασιλέως
τὸν Ἰορδάνλω ἐκπέμψαι αὐτ ἡ Ἰορδάνλω.

MS.A. (β) τῦ βασιλέως τῦ διαβιβάσαι αὐτόν. καὶ διέβη διάβασις (γ) πρόσωπον * ἡ βασιλέως, (δ) Μὴ διάνοησάθω (ε) ᾗ ὁ ἐξεπορεύετο ὁ κύριός μυ ὁ βασιλεὺς ἐξ (ζ) παντὸς οἴκυ Ἰωσὴφ, τῦ (η) ὁ Ἀβισαὶ ὑὸς Σερυΐας, λέγων, Μὴ (θ) γίνεσθε Cήμερον (ι) Cήμερον ἐμοὶ ἐγὼ βασιλεύω ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. (κ) ὑὸς Σαὰλ (λ) ἀπάντησιν (μ) ἔπλωσεν (ν) ᾗς παρεγένετο (ξ) Κύριε βασιλεῦ, ὁ δῦλός * Cου παρελογίσατό (ο) μὐδάδασεν ὁ δῦλός * Cου πρὸς (π) βασιλεὺς ἐποίησεν τὸ καλὸν ἐνώπιον * ὡς ἄγγ& τῦ θεῦ, καὶ ποίησον (ρ) ἦν * πάσγικ& τῦ πατρὸς * Cου, ὅτ ᾗ (σ) Καὶ τὰ

Et ministrârunt ministerium ad traducendum regē. Et transiit(γ) transitus ad erigendam domū regis, & ad faciendum, quod rectū in oculis ejus. Et Semei filius Gera cecidit super faciem suā coram rege, transeunte illo Jordanem. Et dixit ad regem; Nè nunc imputet dominus meus iniquitatem, & nè recordēris quæcunque injustè fecit puer tuus in die, quâ dominus meus egrediebatur è Hierusalem, ita ut ponat rex in corde suo. Quoniā (k) cognovit servus tuus, quia ego peccavi, & ecce ego veni hodiè prior (l) universo Israel, et domo Joseph, ut descenderem in occursum domini mei regis. Et respondit Abesae filius Saruiæ, & dixit ; Numquid pro hoc non interficietur Semei, quia maledixit christum Domini ? Et dixit David ; Quid mihi & vobis filii Saruiæ : quia estis mihi hodiè in adversariā? Hodiè non tradetur morti ullus vir de Israel: quoniā nónne novi, si hodiè regno ego super Israel. Et dixit rex ad Semei, Non morièris. Et juravit ei rex. Et Memph bosthe fil.° filii Saul, descendit in occursum regis. Et non cuaverat pedes suos: (m) neq; fecerat ungues, neq; fecerat labrum suū: & vestimenta sua non laverat à die, quâ abiit rex, usq; ad diem, quâ ipse advēnit in pace. Et factum est, quando intravit in Hierusalem in occursum regis, dixit ei rex; Quid, quòd non venisti mecum Memphbosthe? Et dixit ad eum Memphibosthe ; Domine mi rex, servus meus decepit me. Quoniā dixit puer tu° ei, Insterne mihi asinam, & ascendā super eam, & ibo cū rege: quoniā claudus servus tu°. Et(n) fallaciter egit in servo tuo ad dominū mū regem. Et dominus mi° rex, sicut angelus Dei: (o) & fac, quod bonum in oculis tuis. Quoniam nō erat universa domus patris mei, nisi viri mortis domino meo regi, & posuisti servū tuum in iis qui comedūt mensam tuā. Et quæ est mihi ultrà justificatio, & ut eo vociferer ultrà ad regē? Et dixit ei rex, ut quid loqueris ultrà sermones tuos ? Dixi ; Tu, & Siba dividite agrū. Et dixit Memphibosthe ad regem, Etiam omnia accipiat; postquàm advenit dominus me° rex in pace in domū suam. Et Berzelli Galaadites descenderat de Rhogellim: et transierat cum rege Jordanem, ad transmittendum eum Jordanem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 וַעֲבַרוּ מְנָוָתָא לְאַעְבָּרָא יַת בֵּית מַלְכָּא וּלְמֶעְבַּד דְּתַקִּין בְּעֵינוֹהִי וְשִׁמְעִי בַר גֶּרָא נְפַל קֳדָם
19 מַלְכָּא כְּמֶעְבְּרֵיהּ בְּיַרְדְּנָא : וַאֲמַר לְמַלְכָּא לָא יְחַשּׁוּב עֲלַי דִּילִי רְבּוֹנִי חוֹבָא וְלָא תְדַכַּר
יַת דִּי סְרַח עַבְדָּךְ בְּיוֹמָא דִּי נְפַק רְבּוֹנִי מַלְכָּא מִירוּשְׁלֶם לְשַׁוָּאוּהָ מַלְכָּא עַל לִבֵּיהּ : אֲרֵי
20 יָדַע עַבְדָּךְ אֲרֵי אֲנָא חָבִית וְהָא אֲתֵית יוֹמָא דֵּין קַדְמַאי לְכָל בֵּית יוֹסֵף לְמֵחַת לְקֳדָמוּת
21 רְבּוֹנִי מַלְכָּא : וַאֲתֵיב אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה וַאֲמַר הֲחַלָּף דָּא לָא יִתְקְטַל שְׁמְעִי אֲרֵי לָטַ יַת
22 מְשִׁיחָא דַיְיָ : וַאֲמַר דָּוִד מַה לִי וּלְכוֹן בְּנֵי צְרוּיָה אֲרֵי תְּהֲווֹן לִי יוֹמָא דֵּין לְסָטָן יוֹמָא דֵּין
23 יִתְקְטֵל גַּבְרָא בְּיִשְׂרָאֵל אֲרֵי הָלָא יָדַעְנָא אֲרֵי יוֹמָא דֵּין אֲנָא מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל : וַאֲמַר
24 מַלְכָּא לִשְׁמְעִי לָא תְמוּת וְקַיֵּם לֵיהּ מַלְכָּא : וּמְפִיבשֶׁת בַּר שָׁאוּל נְחַת לְקֳדָמוּת מַלְכָּא
וְלָא שַׁטַּף רַגְלוֹהִי וְלָא סַפַּר סְפֻמֵיהּ וְיַת לְבוּשׁוֹהִי לָא חַוַּר לְמִן יוֹמָא דִּי נְפַק מַלְכָּא עַד
25 יוֹמָא דַּאֲתָא בְּשַׁלְם : וַהֲוָה כַּד אֲתָא לִירוּשְׁלֶם לְקֳדָמוּת מַלְכָּא וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָה לָא
26 אָזַלְתְּ עִמִּי מְפִיבשֶׁת : וַאֲמַר רְבּוֹנִי מַלְכָּא עַבְדִּי שַׁקַּר בִּי אֲרֵי אֲמַר עַבְדָּךְ אֶחְשׁוֹק לִי חֲמָרָא
27 וְאֶרְכּוֹב עֲלֵהּ וְאֵהָךְ עִם מַלְכָּא אֲרֵי חַיָּוֵר עַבְדָּךְ : וַאֲמַר עַל עַבְדָּךְ מִלִּין דְּלָא כְּשָׁרָן קֳדָם
28 רְבּוֹנִי מַלְכָּא וְרְבּוֹנִי מַלְכָּא חַכִּים כְּמַלְאֲכָא דְיָ וַעֲבִיד דְּתַקִּין בְּעֵינָךְ : אֲרֵי לָא הֲוָה כָּל בֵּית
אֲבָא אֱלָהֵן גַּבְרֵי חַיָּבֵי קְטוֹל לְרְבּוֹנִי מַלְכָּא וְשַׁוִּיתָא יַת עַבְדָּךְ בְּאָכְלֵי פִּתּוּרָךְ וּמָה אִית
29 לִי עוֹד וְכוֹ וּלְמִקְבֵּל עוֹד קֳדָם מַלְכָּא : וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָא תְּמַלֵּל עוֹד פִּתְגָמָךְ אֲמַרִית
30 אַתְּ וְצִיבָא תְּפַלְגוּן יַת אַחְסָנְתָא : וַאֲמַר מְפִיבשֶׁת לְמַלְכָּא אַף יַת כּוּלָּא יִסַּב דְּאַתְּ
31 רְבּוֹנִי מַלְכָּא בְּשַׁלְמָא לְבֵיתֵיהּ : וּבַרְזִלַּי גִּלְעָדָאָה נְחַת מֵרוֹגְלִים וְעַבַר יַת מַלְכָּא יַת
יַרְדְּנָא לְאַלָוָיוּתֵיהּ יַת יַרְדְּנָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 Et *transierunt* scaphæ ad traducendum domum regis, et ad faciendum ℣ erat statutum in oculis illius : & Simghi filius Gera procidit ante
19 regem dum transiret Jardena. Et dixit ad regem: Ne cogitet super me dominus meus culpam: et ne memineris quòd iniquè egit servus tuus in die
quo migravit dominus meus ex Jerusalem, ut ponat rex super cor suum.
20 Quia novit servus tuus quòd ego peccavi; et ecce veni die hoc prior omni
21 domo Jozzeph, ut descenderem in occursum domini mei regis. Et respondit Abisai filius Szarujah, et dixit : Nunquid propter hoc non occidetur
22 Simghi? nam maledixit uncto Dñi. Et dixit David: Quid mihi et vobis filii Szarujah quòd sitis mihi hodie in satan ? hodie occidetur vir in Israel ?
23 nam nunquid non novi quòd hodie sim rex super Israel ? Et dixit rex ad
24 Simghi, Non morieris: et juravit illi rex. Et Mephiboseth filiº Saul descendit in occursum regis: et non laverat pedes suos, et non totonderat labrum
suum, et vestimenta sua non candidaverat à die qua migraverat rex usque
25 ad diem qua rediit in pace. Et fuit quando venit ad Jerusalem in occursum
26 regis, dixit illi rex : Ad quid non venisti mecum Mephiboseth ? Et dixit: Domine mi rex, servus meus dolosè egit contra me : nam dixit servus
tuus, Sternam mihi asinam, et equitabo super illam, & ibo cum rege; quia claudus servus tuus. Et dixit contra servum tuum locutiones
27 quæ non rectæ sunt ante dominum meum regem : et dominus meus rex
28 sapiens ut angelus Domini : facias quod statutum est in oculis tuis. Nam non fuerunt omnes viri domus patris mei nisi viri obnoxii cædis do-
mino meo regi: et posuisti servum tuum inter convivas mensæ tuæ: et quod
29 est mihi amplius meritum ut clamem amplius ante regem? Et dixit illi rex:
30 Ad quid loqueris ampliùs verbum tuum? dixi : Tu et Sziba diuidetis hæreditatem. Et dixit Mephiboseth regi: Etiam totam accipiat, postquam ve-
31 nit dominus meus rex in pace in domum suam. Et Barzelai Gilghadæº descendit ex Roghelim, et transivit cum rege Jardena ut concomitaretur
eum ultra Jordanem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et parárunt vada, ut traducerent familiam 18
regis, faceréntque quicquid illi placeret. Verùm Semei filius Gera corruit corâ rege dum
trajiceret Jordanem; Et ait ad regem, Ne re- 19
putes mihi domine mi, ſtultitiam, neque memineris eorum quæ ſtultè egit ſervus tuus quâ
die egreſſus eſt dominus meus rex è Jeruſalem, neque animum *ad ea* ſuum adjiciat domi-
nus meus rex. Novi ego ſervus tuus peccâſſe me, 20
proinde ecce veni ego hodiè prior totâ familiâ Joſephi, & deſcendi in occurſum domini
mei regis. Reſpondens Abiſai filius Suriæ di- 21
xit, An propterea non moreretur Semei qui convitiatus eſt uncto Dñi? Ait David, Quid
mihi vobiſcum filii Suriæ, ut ſitis mihi hodiè ſatana? hodiè nemo morietur in Iſraeli: annon
cognoſco hodiè me eſſe regē ſuper Iſraele? Ait 23
rex ad Semei, Non moriêris: & juravit ei rex.
Mephibſath autem filius Jonathanis filii Sau- 24
lis deſcendit obviàm regi: & is nec barbam
ſuam raſerat, nec veſtes ſuas mutaverat ab eo
die quo profectus eſt rex, uſque ad diem quo
rex incolumis rediit. Cúmque veniſſet in Je- 25
ruſalem obviàm regi, dixit ad eum rex; Me-
phibſath, cur non profectus es mecum? Ait 26
illi Mephibſath, Domine mi rex, ſervus meus
me fefellit: nam dixeram ei; Sterne mihi aſi-
num, ut conſcendam eum, & proficiſcar cum
domino meo rege: quoniam claudus eſt ſer-
vus tuus. Sed fefellit me ſervus meus, domine 27
mi rex. Tu verò domine mi rex, ſimilis es Angelo Dei, fac quod tibi bonum videtur. Nam 28
licèt univerſa domus patris mei, rei mortis e-
rant apud te domine mi rex; tu tamen ſervum
tuum annumerâſti inter commenſales tuos.
Nunc neque me juſtificare poſſum, neque lo-
qui coram domino meo rege. Dixit ad eum 29
rex, Sat verborum dixiſti; pronuntiavi inter
te & Sibam partiendos eſſe agros. Ait illi 30
Meph bſath. Quin etiam totam agricultu-
ram accipiat modò, cùm dominus meus rex
incolumis redierit in domum ſuam. Barza- 31
li quoque Gelaadites deſcenderat è Doblin,
trajecerátque cum rege Jordanem, ut illinc
deduceret eum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Attulerunt quoq; ſublicia, quatenus tranſ- 18
irent familiæ regis: deniq; fecerunt quic-
quid libuit regi. ac placitum erat ei. At
vero Semei filius Gera corruit adorans
ante regem, cùm trajeciſſet fordanem, 19
Dixitque regi, Ne ſuccenſeas mihi O do-
mine mi, propter culpam meam, neve ſis
memor eorum quæ perpetravit ſervus tuus
dum exiret rex dominus meus è Jeruſa-
lem, neque pulſent animum domini mei.
Nam novi ego ſervus tuus me reum eſſe 20
atque noxium: propterea antevertens veni
hodiè ante omnes filios Joſephi, et deſcen-
di ad dominũ meũ regem, ut occurrerem
ei. Reſpondens Abiſai filius Suriæ di- 21
xit, Quomodo non moreretur hodiè Se-
mei propter actionẽ iſtam quã fecit; cùm
ipſe maledixerit regi uncto Domini? Di- 22
xit David, Quid mihi vobiſcum O filii
Suriæ? ne ſitis mihi Satan hodiè: nam ho-
diè nolo moriatur quiſquã è filiis Iſrael:
cognoſco enim me eſſe hodiè regem ſuper
filios Iſrael. Tum dixit rex ad Semei, 23
Non moriêris hodiè: & juravit illi rex.
Verùm Mephibaſeth filius Jonathanis 24
filii Saulis, deſcendit ut occurreret regi:
(is autem nihil dempſerat è capillis capi-
tis ſui, neque ex barba ſua, neque mu-
taverat veſtes ſuas, ex quo exierat rex, uſ-
que ad eum diem quo rex incolumis re-
verſus eſt) Cúmq; profectus è Jeruſalem 25
occurriſſet regi, dixit ad eum rex, O Me-
phibbaſeth, quomodo non diſceſſiſti nobiſ-
cum? Ait illi Mephibbaſeth, Decepit me 26
ſervus meus, & impoſuit mihi O domine
mi: Dixeram enim illi, Sterne mihi aſi-
num ut conſcendam illũ, diſcedamq; cum
rege domino meo, quia claudus eſt ſervus
tuus: At impoſuit mihi ſervus meus O rex. 27
Tu verò O domine, qui refers Angelum
Dei, fac quicquid libuerit, & conſentaneũ
duxeris: Nam tota familia domûs patris 28
mei necem merentur ob ea quæ contra te
commiſerunt O rex: tuque ex humanitate
tua benignitatem exercuiſti in ſervũ tuũ,
& effeciſti eũ è commenſalibus tuis: non
poſſum igitur vincere, neque verba texere
coram rege domino meo. Ait illi rex, Suf- 29
ficiant quæ locutus es: jam verò edixi a-
gros eſſe dividendos inter te & inter
Sibam. Dixit Mephibbaſeth ad regem, 30
Vel omnes agros & culturam eorum ac-
cipiat, poſtquam venit dominus meus rex
domum ſuam incolumis. At verò filius 31
Zellai Galaadites egreſſus fuerat è Dob-
lin, trajeceratque Jordanem cum rege,
ut ei valedicto rediret.

שמואל ב: יט

pavit ipſe & , annorum octoginta *filius* valde ſenex Barzillai Et
32 וּבַרְזִלַּי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא כִלְכַּל
ipſe magnus vir quia ,Machanaim in *ejus converſione in* regem
אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְתּוֹ בְמַחֲנָיִם כִּי־אִישׁ גָּדוֹל הוּא
mecum tranſi Tu : Barzillai ad rex Dixitque .valde
33 מְאֹד: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בַּרְזִלַּי אַתָּה עֲבֹר אִתִּי
ad Barzillai Dixitque .Jeruſalaim in *me apud* te alam &
34 וְכִלְכַּלְתִּי אִתְּךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלִָם: וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל
rege cum aſcendam ut ,meæ vitæ annorum dies Quot : regem
הַמֶּלֶךְ כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי כִּי־אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ
ciam Num .hodie *ego* annorum octoginta Filius ? Jeruſalaim
35 יְרוּשָׁלִָם: בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הֲאָרַע׳
comedam quod id tuus ſervus guſtabit an ? malum *ad* bonum inter
בֵּין־טוֹב לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹכַל
,cantorum *voce in* ultrà audiam Si ? bibam quod &
וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים
ad onus *in* adhuc tuus ſervus erit quid ut Et ? cantatricum &
וְשָׁרוֹת וְלָמָּה־יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־
tuus ſervus tranſibit paululum Quaſi ? *regem meum dominum*
36 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: כִּמְעַט יַעֲבֹר עַבְדְּךָ אֶת
? iſtam retributionem rex mihi retribuet quid ut & : rege cum Jarden
הַיַּרְדֵּן אֶת־הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה־יְגְמָלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת:
cum , mea civitate in moriar & , tuus ſervus obſecro Revertatur
37 יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת בְּעִירִי עִם
tranſibit Chimham tu' ſervus ecce & : meæ matris & ,mei patris ſepulchro
קֶבֶר אָבִי וְאִמִּי וְהִנֵּה עַבְדְּךָ כִּמְהָם יַעֲבֹר
.tuis oculis in bonum quod ei fac & : rege meo domino cum
עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־לוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ:
ei faciam *ego* & ,Chimham tranſeat Mecum : rex Dixitque
38 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה־לוֹ אֵת
.tibi faciam me *ſuper elegeris quod omne* & , tuis oculis in bonum
הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ:
eſt oſculatus & :tranſivit rex & ,Jarden populus omnis tranſivit Et
39 וַיַּעֲבֹר כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבָר וַיִּשַּׁק
.ſuum locum in eſt reverſus & ,ei benedixit & ,Barzillai rex
הַמֶּלֶךְ לִבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ:
omnis & ,eo cum tranſivit Chimhan & ,Ghilghal in rex tranſivit Et
40 וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן עָבַר עִמּוֹ וְכָל־
populi dimidium etiam & ,regem fecerunt tranſire & ,Jehudah populus
עַם יְהוּדָה וַיַּעֲבִירוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם
,regem ad *venientes* Iſrael vir omnis ecce Et .Iſrael
41 יִשְׂרָאֵל: וְהִנֵּה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
, Jehudah viri noſtri fratres te ſunt furati Cur : regem ad *dixerunt* &
וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיךָ אֲחֵינוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה גְּנָבוּךָ
omnes & ,Jarden ejus *domum* & ,regem fecerunt tranſire &
וַיְעַבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־
Jehudah vir omnis reſpondit Et ? eo cum David viros
42 אַנְשֵׁי דָוִד אִתּוֹ: וַיַּעַן כָּל־אִישׁ יְהוּדָה
hoc cur & ,*me ad* rex propinquus Quia : Iſrael viro *ſuper*
עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל כִּי־קָרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלֵינוּ וְלָמָּה־זֶּה
ex comedimus comedendo Nunquid ? hoc *verbum ſuper tibi eſt ira*
חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הֲאָכוֹל אָכַלְנוּ מִן־
vir reſpondit Et ? nobis *detulit* donativum *Si* ? rege
43 הַמֶּלֶךְ אִם־נָשֹׂא נָשָׂא לָנוּ: וַיַּעַן אִישׁ־
etiam & ,rege in mihi *munus* Decem : dixit & ,Jehudah viro Iſrael
יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַּמֶּלֶךְ וְגַם־
meum verbum fuit non & ,me flocci feciſti cur Et *te pro* ego David in
בְּדָוִד אֲנִי מִמֶּךָּ וּמַדּוּעַ הִקְלַחְתַּנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי
viri verbum fuit *durum* Et ? meum regem *reducendum ad* ,mihi primum
רִאשׁוֹן לִי לְהָשִׁיב אֶת־מַלְכִּי וַיִּקְשׁ דְּבַר־אִישׁ
.Iſrael viri verbo *pro* Jehudah
יְהוּדָה מִדְּבַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל:

SAMUEL II. — Versio VULG. LAT.

Erat autem Berzellai Galaadites ſenex valdè, id eſt, octogenarius, & ipſe præbuit alimenta regi, cùm moraretur in caſtris : fuit quippe vir dives nimis. Dixit itaque rex ad Berzellai ; Veni mecum, ut requieſcas ſecurus mecum in Jeruſalem. Et ait Berzellai ad regẽ ; Quot ſunt dies annorum vitæ meæ, ut aſcendam cum rege in Jeruſalem? Octogenarius ſum hodié : numquid vigent ſenſus mei ad diſcernendũ ſuave, aut amarum ? aut delectare poteſt ſervum tuum cibus & potus ? vel audire poſſum ultrà vocem cantorum, atque cantatricum? quarè ſervus tuus ſit oneri domino meo regi? Paululùm procedam famulus tuus ab Jordane tecum: non indigeo hâc viciſſitudine, Sed, obſecro, ut revertar ſervus tuus, & moriar in civitate mea, & ſepeliar juxta ſepulchrum patris mei, & matris meæ. Eſt autem ſervus tuus Chamaam, ipſe vadat tecũ, domine mi rex, & fac ei quidquid tibi bonum videtur. Dixit itaque ei rex ; Mecum tranſeat Chamaam, & ego faciam ei quidquid tibi placuerit, & omne, quod petieris à me, impetrabis. Cúmque tranſiſſet univerſus populus & rex Jordanem, oſculatus eſt rex Berzellai, & benedixit ei : & ille reverſus eſt in locum ſuum. Tranſivit ergò rex in Galgalam, & Chamaã cum eo : omnis autem populus Juda traduxerat regem, & media tantùm pars affuerat de populo Iſrael. Itaque omnes viri Iſrael concurrentes ad regem dixerunt ei ; Quarè te furati ſunt fratres noſtri viri Juda, & traduxerũt regem & domũ ejus Jordanẽ, omnéſque viros David cum eo? Et reſpondit omnis vir Juda ad viros Iſrael, Quia mihi propior eſt rex : cur iraſceris ſuper hâc re ? numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data ſunt? Et reſpondit vir Iſrael ad viros Juda, & ait ; Decem partib⁹ major ego ſum apud regem, magiſque ad me pertinet David quàm ad te : cur feciſti mihi injuriam, & non mihi nuntiatum eſt priori, ut reducerem regem meum ? Duriùs autem reſponderunt viri Juda viris Iſrael.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

32 Καὶ Βερζελλὶ ἀνὴρ πρεσβύτερος σφόδρα, υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν, καὶ αὐτὸς διέθρεψε τὸ βασιλέα ἐν τῷ οἰκεῖν αὐτὸν ἐν Μαναὶμ, ὅτι ἀνὴρ μέγας (τ) ἦν σφόδρα. Καὶ εἶπεν 33 ὁ (υ) βασιλεὺς πρὸς Βερζελλὶ, Σὺ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ, καὶ (φ) διαθρέψω τὸ γῆρας σου μετ' ἐμοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ εἶπε Βερζελλὶ 34 πρὸς τὸν βασιλέα, Πόσαι ἡμέραι ἐτῶν ζωῆς μου, ὅτι ἀναβήσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως (χ) εἰς Ἰερουσαλήμ; Υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγώ εἰμι σήμερον· (ψ) εἰ μὲν γνώσομαι ἀναμέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ; (ω) εἰ γεύσεταί ὁ δοῦλός σου ἔτι ὃ φάγομαι ἢ πίομαι; ἢ ἀκούσομαι ἔτι φωνὴν ᾀδόντων καὶ (α) ᾀδουσῶν; καὶ ἱνατί ἔσται ἔτι ὁ δοῦλός σου εἰς φορτίον διὰ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα; 36 Ὡς βραχὺ διαβήσεται ὁ δοῦλός σου τὸν Ἰορδάνην μετὰ τοῦ βασιλέως· καὶ ἱνατί ἀνταποδίδωσί μοι ὁ βασιλεὺς τὴν ἀνταπόδοσιν ταύτην; Καθισάτω δὴ ὁ δοῦλός σου, καὶ 37 ἀποθανοῦμαι ἐν τῇ πόλει μου παρὰ τὸ τάφον τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου. καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου (β) Χαμαὰμ διαβήσεται μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως· καὶ ποίησον αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Καὶ εἶπεν ὁ 38 βασιλεὺς, Μετ' ἐμοῦ διαβήτω (γ) Χαμαὰμ, κἀγὼ ποιήσω αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου (δ) μᾶν, καὶ πάντα (ε) ὅσα ἂν ἐκλέξῃ ἐν ἐμοὶ, ποιήσω σοι. Καὶ διέβη πᾶς 39 ὁ λαὸς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὁ βασιλεὺς διέβη, καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βερζελλὶ, καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν 40 τόπον αὐτοῦ. Καὶ (ζ) διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς Γάλγαλα, καὶ Χαμαὰμ διέβη μετ' αὐτοῦ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς Ἰούδα διεβαίνοντες μετὰ τοῦ βασιλέως, καί γε τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἰδοὺ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ παρεγίνοντο πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ (η) εἶπεν πρὸς 41 τὸν βασιλέα, Τί ὅτι ἔκλεψάν σε οἱ ἀδελφοί ἡμῶν ἄνδρ' Ἰούδα, καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν Ἰορδάνην, καὶ 42 πάντες ἄνδρες Δαυὶδ μετ' αὐτοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ Ἰούδα πρὸς ἄνδρας Ἰσραὴλ, καὶ εἶπαν, Διότι (θ) ἐγγίζει πρὸς 43 μὲ ὁ βασιλεύς· καὶ ἱνατί ὕτως ἐθυμώθης περὶ τοῦ λόγου τούτου; μὴ βρῶσει ἐφάγομέν ἐν τῷ βασιλέως, ἢ δόμα (ι) ἔδωκεν, ἢ ἄρσιν ἦρεν ἡμῖν; Καὶ ἀπεκρίθη ἀνὴρ Ἰσραὴλ τῷ ἀνδρὶ Ἰούδα, καὶ εἶπεν, Δέκα χεῖρές μοι ἐν τῷ βασιλεῖ, καὶ πρωτότοκός ἐγὼ ἢ σύ, καί γε ἐν τῷ Δαυὶδ εἰμι ὑπὲρ σέ. καὶ ἱνατί τοῦτο ὠλιγοψύχησάς με, καὶ οὐκ ἐλογίσθη ὁ λόγος μου πρῶτός (κ) μοι ἢ Ἰούδα διαστρέψαι τὸν βασιλέα ἐμοί; καὶ ἐσκληρύνθη ὁ λόγος ἀνδρὸς Ἰούδα ὑπὲρ τὸν λόγον ἀνδρὸς Ἰσραήλ.

Et Berzelli vir ſenior valdè, filius octoginta annorum ; & ipſe 32
aluerat regem, cùm ille habitaret in Manaim : quoniam vir
magnus erat valdè. Et dixit rex 33
ad Berzelli, Tu tranſibis mecum : & nutriam ſenectutem
tuam mecum in Hieruſalem. Et 34
dixit Berzelli ad regem, Quot
dies annorum vitæ meæ : quia
aſcendam cum rege in Hieruſa-
lem ? Filius octoginta annorum 35
ego ſum hodiè. Nunquid cogno-
ſcam inter bonum & malum ?
Nunquid guſtabit ſervus tuus
ultrà, quid comedam, aut bi-
bam ? Aut audiam ultrà vo-
cem cantorum, & cantatricum ?
Et ut quid erit ultrà ſervus tu-
us in onus ſuper dominum meum
regem ? Perparùm tranſibit ſer- 36
vus tuus Jordanem cum rege :
& ut quid retribuit mihi rex re-
tributionem hanc ? Sedeat nunc 37
ſervus tuus : & moriar in ci-
vitate mea apud ſepulchrum pa-
tris mei, & matris mea. Et ecce
ſervus tuus (p) Chamaam tranſ-
ibit cum domino meo rege : &
fac ei quod bonum in oculis tuis.
Et dixit rex, Mecum tranſeat 38
Chamaam : & ego faciam ei quod
bonum in oculis (q) meis : & o-
mnia, quæcunque elegerit in me
faciam ei. Et tranſiit univer- 39
ſus populus Jordanem : & rex
(r) tranſivit, & deoſculatus eſt
rex ipſum Berzelli, & benedi-
xit eum : & revertit in locum
ſuum. Et tranſiit rex in Galga- 40
la, & Chamaam tranſiit cũ
eo. Et univerſus populus Ju-
da (ſ) tranſcuntes cum rege,
atque etiam dimidium populi Iſ-
rael. Et ecce omnis vir Iſrael 41
adventerunt ad regem : & dixi-
ad regem ; Quid, quòd furati
ſunt te fratres noſtri, vir Ju-
da, et tranſmiſerunt regem, &
domum ejus Jordanem, & o-
mnes viri David cum eo ? Et 42
reſpondit omnis vir Juda ad vi-
rum Iſrael, & dixerunt ; Eò
quòd appropinquat ad me rex.
Et ut quid ita indignatus es de
verbo hoc ? Nunquid comeſtione
comedimus ex rege ? aut mu-
nus dedit ? (t) aut tributum
ſuſtulit nobis ? Et reſpondit vir 43
Iſrael viro Juda, et dixit ; Decem
manus mihi in rege : & (u)
primogenitus ego, quàm tu : eti-
am in ipſo David ſum ſuper
te. Et ut quid hoc, injuriam in-
tuliſti mihi, & non eſt repu-
tatum verbum meum primum
mihi à Juda ad reducendum re-
gem mihi ? Et durum fuit ver-
bum viri Juda ſuper verbum vi-
ri Iſrael.

MS. A. (τ) ὄντ Βερζελλὶ. (υ) βασιλεὺς Βερζελλὶ, (φ) διαθρέψω τὸν οἶκόν σου ἐν Ἰερουσαλήμ. (χ) ἐν (ψ) μὴ γνώσομαι (ω) ἢ γεύσεται (α) ἢ ᾀδουσῶν; ἱνατί ἔσαι ὁ δοῦλός σου ἔτι εἰς (β) Χαναὰν (γ) Χαναὰν, (δ) σου, (ε) ὅσα ἐκλέξηται (ζ) διέβη * πᾶς ὁ λαὸς εἰς Γάλγαλα, καὶ Χαναὰν (η) εἶπεν (θ) ἐγγίζει ὁ βασιλεύς μου πρὸς μὲ καὶ ἱνατί τοῦτο ὠλιγοψύχησας (ι) δόμαι, (κ) μοι τοῦ διαστρέψαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

32 וּבַרְזִלַּי סִיב לַחְדָא בַּר תְּמָנֵן שְׁנִין וְהוּא סוּבַר יַת מַלְכָּא בְּמִתְבְיֵהּ בְּמַחֲנַיִם אֲרֵי גְּבַר רַב
33 הוּא לַחְדָא: וַאֲמַר מַלְכָּא לְבַרְזִלַּי אֲתַּ עֲבַר עִמִּי וַאֲסוֹבַר יָתָךְ עִמִּי בִּירוּשְׁלֶם: וַאֲמַר
34 בַּרְזִלַּי לְמַלְכָּא כַּמָּא יוֹמֵי שְׁנֵי חַיַּי אֲרֵי אֶסַּק עִם מַלְכָּא לִירוּשְׁלֶם: בַּר תְּמָנֵן שְׁנִין אֲנָא
35 יוֹמָא דֵּין הַאֲדַע בֵּין טָב לְבִישׁ אִם יִטְעַם עַבְדָּךְ יַת מָה דְּאֵיכוֹל וְיַת מָה דְּאֶשְׁתֵּי אִם אֶשְׁמַע
36 עוֹד בְּקַל בְּנָרִין וְחוּשְׁבְּחִן וּלְמָה יְהֵי עַבְדָּךְ עוֹד לְמַטּוּל עַל רִבּוֹנִי מַלְכָּא: כְּזְעִיר יַעֲבַר
37 עַבְדָּךְ יַת יַרְדְּנָא עִם מַלְכָּא וּלְמָה יְשַׁלְמִנַּנִי מַלְכָּא חַשְׁלוּמָא הָדָא: יְתִיב כְּעַן עַבְדָּךְ
וְאֶמּוּת בְּקִרְתִּי וְאֶתְקְבַר בְּקִבְרָא דְאַבָּא וְדְאִמָּא וְהָא עַבְדָּךְ כִּמְהָם יַעֲבַר עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא
38 וְעֲבִיד לֵיהּ יַת דְּתִתְקֵן בְּעֵינָךְ: וַאֲמַר מַלְכָּא עִמִּי יַעֲבַר כִּמְהָם וַאֲנָא אֲעֲבִיד לֵיהּ יַת דְּתִתְקֵן
39 בְּעֵינָךְ וְכֹל דְּתִתְרְעֵי עֲלַי אֲעֲבִיד לָךְ: וַעֲבַר כָּל עַמָּא יַת יַרְדְּנָא וּמַלְכָּא עֲבַר וּנְשַׁק מַלְכָּא
40 לְבַרְזִלַּי וּבָרְכֵיהּ וְתָב לַאֲתְרֵיהּ: וַעֲבַר מַלְכָּא לְגִלְגָּלָא וְכִמְהָן עֲבַר עִמֵּיהּ וְכָל עַמָּא דְבֵית
41 יְהוּדָה אַעְבְּרוּ יַת מַלְכָּא וְאַף פַּלְגוּת עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל: וְהָא כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אָתְיָן לְוָת
מַלְכָּא וַאֲמַרוּ לְמַלְכָּא מָה דֵּין כַּסִּיפוּ מִנָּךְ אֲחָנָא אֱנָשׁ יְהוּדָה וַאֲעַבְּרוּ יַת מַלְכָּא וְיַת אֱנָשׁ
42 בֵּיתֵיהּ יַת יַרְדְּנָא וְכָל גַּבְרֵי דָוִד עִמֵּיהּ: וַאֲתִיב כָּל אֱנָשׁ יְהוּדָה עַל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קָרִיב
לִי מַלְכָּא מִדִּילָךְ וּלְמָא דְנָן תְּקוֹף לָךְ עַל פִּתְגָמָא הָדֵין הֲמִכַּל אֲכִילְנָא מִנְכְסֵי מַלְכָּא אִם
43 מַתְּנָא מְנִי לָנָא: וַאֲתִיב אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל יַת אֱנָשׁ יְהוּדָה וַאֲמַר עַסְרָא חוֹלְקִין אִית לִי בְּמַלְכָּא
וְאַף בְּדָוִד אֲנָא רַעֲיָנָא מִנָּךְ וּמָא דֵין אַשְׁטַתַּנִי וְלָא הֲוָה פִּתְגָמִי קַדְמוֹתָא לִי לְאַתָבָא יַת
מַלְכִּי וְתַקִּיף פִּתְגָם אֱנָשׁ יְהוּדָה מִפִּתְגָם אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et Barzelai erat ſenex valde, filius octoginta annorum : & ille paverat 32
regem dum ſederet in Mahhanaim ; quia vir magnus erat valde. Et dixit 33
rex ad Barzelai : Tu tranſi mecum, & ſuſtentabo te mecum in Jeruſalem.
Et dixit Barzelai ad regem : Quot ſunt dies annorũ vitæ meæ, quòd aſcen- 34
dam cum rege in Jeruſalem ? Filius octoginta annorum ſum hodie : num 35
noſcam inter bonum & inter malũ ? an guſtabit ſervus tuus id quod com-
edam, & id quod bibam ? num audiam ampliùs vocem cithararum & laudũ ?
& ad quid erit ſervus tuus ultrà in onus ſuper dominum meum regem ? Pa- 36
rumper tranſibit ſervus tuus Jardena cum rege ? & ad quid retribuet mihi
rex retributionem iſtam ? Redeat nunc ſervus tuus, & moriar in civitate 37
mea, et ſepeliar in ſepulchro patris mei et matris meæ : et ecce ſervus tuus
Chimham tranſibit cum domino meo rege : et fac ei quod appoſitum eſt in
oculis tuis. Et dixit rex : Mecum tranſibit Chimham, et ego faciam illi quod 38
appoſitum eſt in oculis tuis ; et omne quod impoſueris ſuper me, faciam ti-
bi. Et tranſivit omnis populus Jardena, et rex tranſivit : et oſculatus eſt rex 39
Barzelai, et benedixit illi, et rediit ad locum ſuum. Et tranſivit rex in Gil- 40
gela, et Chimham tranſivit cum illo, et omnis populus domus Jehudah tra-
duxerunt regem, & etiam dimidium populi Iſrael. Et ecce omnes homi- 41
nes Iſrael venientes ad regem, et dixerunt ad regem : Quare occulave-
runt te à nobis fratres noſtri homines Jehudah, et traduxerunt regem, & 42
homines domus ejus Jardena, & omnes viros David cum eo ? Et reſpon-
dit omnis homo Jehudah homini Iſrael, Quia propinquior eſt mihi rex
quàm tibi : et ad quid durum eſt tibi propter verbum iſtud ? nunquid com-
edendo comedimus ex divitiis regis ? num donum numeravit nobis ? Et 43
reſpondit homo Iſrael homini Jehudah et dixit : Decem partes ſunt mihi
in rege, et etiam David volumus pluſquam te ; et ut quid contempſiſti nos ?
& non fuit verbum meum prius mihi ad reducendum regem meum ? et du-
rius fuit verbum hominis Jehudah verbo hominis Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

(Barzali verò senuerat admodũ, erat enim octoginta nat' annos: ipséque regem sustentaverat dum maneret in Mahanim, quoniam erat vir præpotens. Ait rex ad Barzali, Tu quoque trajice mecum, & nutriam te mecum in Jerusalem. Ait Barzali ad regem, Quot sunt anni vitæ meæ, ut ascendam cum rege ad Jerusalem? Annos octoginta natus sum hodiè, nec discerno inter bonum ac malum; & eorum quæ comedit servus tuus, quæque bibit, nullum habet gustum, neque possum amplius percipere vocem nobilium virorum ac mulierum: quorsum foret posthac serv⁹ tuus oneri domino meo regi? Vix enim trajecit servus tuus Jordanem cum domino meo rege: ne retribuat mihi dominus meus rex retributionem istam. Maneat *quæso* servus tuus, ut moriar in civitate mea ad latus sepulchri patris mei & matris meæ: en tecum est servus tuus Bemham filius meus, is tecum trajiciat domine mi rex, eique fac quod bonum tibi visum fuerit. Dixit rex, Mecum trajiciet Bemham, et ego faciam ei quod bonum mihi visum fuerit: & quicquid postulaveris à me, faciã tibi. Trajecit ergò totus populus Jordanem, & rex etiam trajecit: tum osculat⁹ est rex Barzali, & benedixit ei: rediitq; in terram suam. Cùm autem transisset rex ad Galgalam, transisséque cum eo Bemham, & totus populus Judæ transisset cum rege, necnon media pars populi Israelitici; Venerunt ad eum omnes Israelitæ, & dixerunt ipsi regi, Cur abdiderunt te fratres nostri Judæi, & traduxerunt te cis Jordanem, te rex, omnésque tuos filios familiâs, & omnes Judæos tecum? Responderunt omnes Judæi, & dixerunt Israelitis, Quandoquidem rex propinquus nobis est, quarè displicet vobis hæc res? num quicquam comedimus à rege? an donativum donatum est nobis ab eo? Respondentes Israelitæ dixerunt Judæis, Decem portiones habemus in rege, ac proinde in Davide plus quàm vos; quarè vilipendistis nos? ad nos enim pertinebat esse priores ad reducendum regem. Verùm prævaluit verbum Judæorum verbo Israelitarum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

(Porrò filius Zellai jam senuerat & grandævus admodum erat, quippe qui octogesimum ageret annum; idemque impensas fecerat pro rege, & annonam suppeditaverat ei dum esset in Mahanim, eò quòd esset vir opulentus) Dixit illi rex, Transi mecum in Jerusalem, ibique mecum vive. Ait illi filius Zellai, Quantum supereſt ætatis servo tuo, ut ascendat in Jerusalem cum rege domino meo? Octogesimum hodiè annum ago, neque suave ab injucundo internosco, neque saporem experior in his quæ comedo aut bibo, neque possum amplius verba loquentium & eorum dicta percipere; quorsum igitur foret servus tuus oneri domino meo regi? Nonnisi magna cum difficultate flumen Jordanem trajecci cum rege. Ne tal. quæso mercede me muneret dominus meus rex. Liceat servo tuo mori in civitate sua, & sepeliri in sepulchro patrum suorum. Iste filius meus Bemham iecum transibit O rex mi domine, & ei quod volueris beneficium exhibebis. Ait rex, Mecum transeat Bemham, ut in eum exerceam omnes humanitates quas in te exercere decreveram: præterea quicquid optaveris, efficiam tibi; & quicquid petieris, concedam tibi. Cùmque trajecisset totus populus flumen Jordanem, & rex etiam trajecisset, osculatus est rex filium Zellai, eique fausta precatus, qui reversus est in patriam suam. Deinde progresso rege ad Galgal, & Bemhamo procedente cum eo; quum tota gens Judæ & dimidia quoq; pars populi Israelitici, cum rege transisset: Congregati sunt ad regem omnes Israelitæ, & dixerunt ad regem, Quare celaverunt nos fratres nostri Judæi transitum tuum cis flumen, & ipsi peculiariter susceperunt onus traducendi te, & traducendi familiam tuam; & traduxerunt omnes Judæos qui tecum sunt? Responderunt omnes Judæi, & dixerunt Israelitis, Quia vex propinquus noster est: ergòne invidetis nobis, & molestè fertis quòd eum cis flumen traduxerimus? num cibum ullum comedimus à rege? an verò ullo nos munere præmiatus est? Responderunt Israelitæ Judæis, Habemus in rege decem partes, & habemus in Davide sortem potiorem quàm vos; quomodo abiistis vos privatim absque nobis? nos præferri debebamus ad traducendũ regem cis flumen. At superârunt Judæi Israelitas verbis suis

שמואל ב: כ

CAP. XX. כ

3 Jemini vir Bichri filius Sebah ej⁹ nomen &, profectu sine vir evenit ibi Et
1 וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שְׁבַע בֶּן־בִּכְרִי אִישׁ יְמִינִי
hæreditas neque, David in pars nobis est Non: dixit &, buccina in clanxit &
וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמַר אֵין־לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה
vir omnis ascendit Et .Israel sua tentoria ad Vir .Isai filio in nobis
לָנוּ בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל: 2 וַיַּעַל כָּל־אִישׁ
Jehudah vir &: Bichri filium Sebah post, David posteriorib⁹ à Israel
יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָּוִד אַחֲרֵי שְׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וְאִישׁ יְהוּדָה
venit Et .Jerusalaim ad usque &, Jarden à suo rege in adhæserunt
דָּבְקוּ בְמַלְכָּם מִן־הַיַּרְדֵּן וְעַד־יְרוּשָׁלִָם: 3 וַיָּבֹא
mulieres decem rex tulit &, Jerusalaim suam domum in David
דָּוִד אֶל־בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת עֲשֶׂר נָשִׁים
domo eas dedit &, domum custodiendâ ad dimiserat quas pellices
פִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת וַיִּתְּנֵם בֵּית
vinctæ fuerunt & ; est ingressus non eas ad &, eas pavit &, custodiæ
מְשֻׁמֶּרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וְאֵלֵיהֶם לֹא־בָא וַתִּהְיֶינָה צְרוּרֹת
ad rex Dixitque .vitæ viduitate suæ mortis diem ad usque
עַד־יוֹם מוֹתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת: 4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
tu &, diebus tribus Jehudah virum mihi Convoca : Hamasa
עֲמָשָׂא הָזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ־יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה
est moratus & : Jehudah accersendum ad Hamasa abiit Et .sta hic
פֹּה עֹמֵד: 5 וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיּוֹחֶר
: Abisai ad David Dixitque .ei constituerat quod, statuto tempore à
מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יָעַד־לוֹ: 6 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי
cape Tu .Absalom quàm, Bichri filius Sebah nobis faciet pejus Nunc
עַתָּה יָרַע לָנוּ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי מֵן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה קַח
civitates sibi inveniat fortè ne, eum post persequere & , tui domini servos
אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ וּרְדֹף אַחֲרָיו פֶּן־יִמְצָא לוֹ עָרִים
, Joab viri eum post sunt egressi Et .nostris oculis se liberet &, munitas
בְּצֻרוֹת וְהֵצִיל עֵינֵנוּ: 7 וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב
Jerusalaim de sunt egressi & : fortes omnes &, Pelethi &, Cerethi &
וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּבּוֹרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלִָם
, magno lapide cum Ipsis .Bichri filium Sebah post persequendū ad
לִרְדֹּף אַחֲרֵי שְׁבַע בֶּן־בִּכְרִי: 8 הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה
sago accinctus Joab Et .eorū facies ad venit Hamasa &, Ghibhon in qui
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא בָּא לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר מַדָּיו
ej⁹ lumbis super conjuncti gladii cingulum ipsum super &, sui vestimenti
לָבֻשׁוּ וְעָלָיו חָגוֹר חֶרֶב מְצֻמֶּדֶת עַל־מָתְנָיו
: Hamasa ad Joab Dixitque .cecidit &, est egressus ipse &, sua vagina in
בְּתַעֲרָהּ וְהוּא יָצֹא וַתִּפֹּל: 9 וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא
, Hamasa barbam in Joab dextera manus tenuit Et ?mi frater tu pax Num
הֲשָׁלוֹם אָתָּה אָחִי וַתֹּחֶז יַד־יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא
qui , gladio in se obse.vavit non Hamasa Et .ei osculum dandum ad
לְנָשְׁקוֹ־לוֹ: 10 וַעֲמָשָׂא לֹא נִשְׁמַר בֶּחָרֶב אֲשֶׁר
ej⁹ intestina effudit &, costa quinta in illo in eum percussit Et. Joab manu in
בְּיַד־יוֹאָב וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל־הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו
ej⁹ frater Abisai &, Joab Et .est mortuus &, ei iteravit & non &, terram in
אַרְצָה וְלֹא־שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת וְיוֹאָב וְאֲבִישַׁי אָחִיו
pueris è cum super stetit vir Et .Bichri filium Sebah post est secutus
רָדְפוּ אַחֲרֵי שְׁבַע בֶּן־בִּכְרִי: 11 וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי
post Davidi qui quis &, Joab in voluit qui Quis : dixit &, Joab
יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר לְדָוִד אַחֲרֵי
vidit Et .altæ viæ medio in sanguine in involutus Hamasa Et ? Joab
יוֹאָב: 12 וַעֲמָשָׂא מִתְגֹּלֵל בְּדָם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה וַיַּרְא
de Hamasa fecit circumire &, populus omnis subsisteret quòd, vir
הָאִישׁ כִּי־עָמַד כָּל־הָעָם וַיָּסֵב אֶת־עֲמָשָׂא מִן־
omnem vidit quum, vestimentū eū super projecit &, agrum in alta via
הַמְסִלָּה הַשָּׂדֶה וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה כָּל־
subsisteret &, eum super venientem.
הַבָּא עָלָיו וְעָמֵד:

SAMUEL II. Cap. XX.

Versio VUL. LAT.

CAP. XX.

1 ACcidit quoque ut ibi esset vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir Jemineus: & cecinit buccinâ, & ait; Non est nobis pars in David, neque hæreditas in filio Isai: revertere in tabernacula tua Israel. Et separatus est omnis Israel à David, secutúsque est Seba filium Bochri: viri autem Juda adhæserunt regi suo à Jordane usque
3 Jerusalē. Cúmque venisset rex in domum suam in Jerusalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad custodiendā domū, et tradidit eas in custodiam, alimenta eis præbens: & non est ingressus ad eas, sed erant clausæ usque in diem mortis suæ in viduitate
4 viventes. Dixit autē rex Amasæ; Convoca mihi omnes viros
5 Juda in diem tertium, & tu adesto præsens. Abiit ergò Amasa ut convocaret Judam, & moratꝰ est extra placitum quod ei
6 constituerat rex. Ait autē David ad Abisai; Nunc magis afflicturus est nos Seba filiꝰ Bochri quàm Absalom: tolle igitur servos domini tui, & persequere eum, ne fortè inveniat civitates munitas, & effugiat
7 nos. Egressi sunt ergò cum eo viri Joab, Cerethi quoque & Phelethi: & omnes robusti exierunt de Jerusalem ad persequendum Seba filium Bochri.
8 Cúmque illi essent juxta lapidē grandē, qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porrò Joab vestitus erat tunicâ strictâ ad mensuram habitûs sui, et desuper accinctus gladio dependente usq; ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu
9 egredi poterat, & percutere. Dixit itaque Joab ad Amasam; Salve, mi frater. Et tenuit manu dexterâ mentū Amasæ, quasi osculans eum. Porrò Amasa
10 non observavit gladium, quem habebat Joab: qui pcussit eum in latere, & effudit intestina ejus in terrā, nec secundum vulnus apposuit: & mortuꝰ est. Joab autem, & Abisai frater ejus, persecuti sunt Seba filium Bochri. Intereà quidam viri, cùm
11 stetissēt juxta cadaver Amasæ, de sociis Joab, dixerunt; Ecce qui esse voluit pro Joab comes
12 David. Amasa autem conspersus sanguine, jacebat in media via. Vidit hoc quidā vir quòd subsisteret omnis populus ad videndū eum, & amovit Amasam de via in agrum, operuítque eū vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum.

Vers. GRÆC. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

ΚΕΦ. κ'. CAP. XX.

1 (a) ΚΑὶ ἐκεῖ ὀπισθόμβρ ὑὸς παράνομος, καὶ ὄνομα αὐτῷ (β) Σαβεὲ, υἱὸς Βοχρεὶ ἀνὴρ ὁ (γ) Ἰεμινί· καὶ ἐσάλπισεν (δ) τῇ κερατίνῃ, καὶ εἶπεν, Οὐκ (ε) ἔστιν ἡμῖν μερὶς ἐν Δαυὶδ, οὐδὲ κληρονομία ἡμῖν ἐν τῷ υἱῷ Ἰεσσαί. ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματά σου Ἰσραήλ.
2 Καὶ ἀνέβη πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀπὸ ὄπισθεν Δαυὶδ ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βοχρεί· καὶ ἀνὴρ Ἰούδα ἐκολλήθη τῷ βασιλεῖ αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἕως Ἰερουσαλήμ. Καὶ εἰσῆλθε Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ. καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα γυναῖκας (ζ) τὰς παλλακὰς αὐτοῦ, ἃς ἀφῆκε φυλάσσειν τὸν οἶκον, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς ἐν οἴκῳ φυλακῆς, καὶ διέθρεψεν αὐτὰς, καὶ πρὸς αὐτὰς οὐκ εἰσῆλθε, καὶ ἦσαν συνεχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτῶν χήρευσαι ζῶσαι. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀμεσσαὶ, Βόησόν μοι τὸν ἄνδρα Ἰούδα τρεῖς ἡμέρας, καὶ σὺ
4 αὐτῷ σταθήσῃ. Καὶ ἐπορεύθη Ἀμεσσαὶ τοῦ βοῆσαι τὸν Ἰούδαν, καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ ὃ ἐτάξατο (η) αὐτῷ Δαυίδ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ
6 πρὸς (θ) Ἀμεσσαί, Νῦν κακοποιήσει ἡμᾶς Σαβεὲ υἱὸς Βοχρεὶ ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ. καὶ (ι) νῦν λάβε τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου σου, καὶ καταδίωξον ὀπίσω αὐτοῦ, μή ποτε (κ) εὕρῃ ἑαυτῷ φυγὴν πόλεις ὀχυρὰς καὶ κρύψεται τοῦ
7 ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Καὶ ἐξῆλθον ὀπίσω (λ) αὐτοῦ Ἀβεσσαὶ καὶ οἱ ἄνδρες Ἰωὰβ, καὶ ὁ (μ) Χρεθεὶ καὶ ὁ Φελεθεὶ, καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ, καὶ ἐξῆλθον ἐξ Ἰερουσαλὴμ διῶξαι ὀπίσω (ν) Σαβεὲ υἱοῦ Βοχρεί. Καὶ αὐτοὶ παρὰ τὸν λίθον τὸν
8 μεγάλον τὸν ἐν Γαβαών· καὶ Ἀμεσσαὶ εἰσῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν. καὶ Ἰωὰβ περιεζωσμένον μανδύαν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῷ (ξ) ἐζωσμένον μάχαιραν ἐζωγμένην ὀπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐν κολεῷ αὐτῆς. καὶ ἡ
9 μάχαιρα (ο) ἐξῆλθε· καὶ αὐτὴ ἐξῆλθε καὶ ἔπεσε. Καὶ εἶπεν Ἰωὰβ τῷ (π) Ἀμεσσαί, Εἰ ὑμαίνῃς σὺ ἀδελφέ; καὶ ἐκράτησεν ἡ χεὶρ Ἀμεσσαὶ τοῦ
10 καταφιλῆσαι αὐτόν. Καὶ Ἀμεσσαὶ οὐκ ἐφυλάξατο τὴν μάχαιραν ἃ ἐν τῇ χειρὶ Ἰωάβ· καὶ ἔπαισεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ Ἰωὰβ (ρ) εἰς τὴν πλευράν, καὶ ἐξεχύθη ἡ κοιλία αὐτοῦ (σ) εἰς τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἐδεύτέρωσεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθανε. καὶ Ἰωὰβ καὶ (τ) Ἀβεσσαὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ (υ)
11 ἐδίωξεν ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βοχρεί. Καὶ ἀνὴρ ἓν ἐπ' αὐτὸν τῶν (φ) παιδαρίων Ἰωὰβ, καὶ εἶπε, Τίς ὁ βουλόμενος Ἰωὰβ, καὶ τίς τῷ
12 Δαυὶδ, ὀπίσω Ἰωάβ; Καὶ Ἀμεσσαὶ πεφυρμένος ἐν τῷ αἵματι ἐν μέσῳ τῆς τρίβου. καὶ εἶδεν ἀνὴρ, ὅτι εἱστήκει πᾶς ὁ λαὸς, καὶ ἀπέστρεψε τὸν Ἀμεσσαὶ ἐκ τῆς τρίβου εἰς ἀγρὸν· καὶ (χ) ἐπέρριψεν ἐπ' αὐτὸν ἱμάτιον, καθ' ὅτι εἶδεν πάντα τὸν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτὸν ἑστηκότα.

MS. A. (α) Καὶ ὀπικαλούμενος ἐκεῖ υἱός, (β) Ακεὲ, (γ) Εἰεμινεὶ (δ) ἐν τῇ (ε) ἔστιν μερὶς ἡμῖν ἐν (ζ) τοὺς παλλακίδας αὐτοῦ, (η) αὐτῷ. Καὶ (ι) Αβισαὶ, (θ) νῦν λάβε του (ι) εὕρῃ αὐτῷ πόλεις (κ) αὐτὸς καὶ οἱ (λ) Χορεθθεὶ, καὶ ὁ Φελεθθεὶ, (μ) Ακεὲ (ν) σεισεζωσμένος (ξ) ἐξῆλθεν καὶ ἔπεσεν. Καὶ (ο) Αμεσσαὶ, Υγιαίνεις ἀδελφέ μου Αμεσσαί; καὶ (π) δεξιὰ τῷ πώγωνος (ρ) ὅτι τὸν (σ) ὅτι τὸν (τ) Ακισαὶ (υ) ἐδίωξαν (φ) παιδαρίων, καὶ (χ) ἐπέρριψαν

CAP. XX.

ET ibi (a) advocatus, filius iniquus; & nomen ei Sabee filius Bochori, vir Jemini. Et clanxit cornea, & dixit; Non est nobis pars in David, neque hæreditas nobis in filio Jesse. Vir ad tabernacula tua Israel. Et ascendit omnis vir Israel post David post Sabee filium Bochori. Et vir Juda adhæsit regi suo, à Jordane & usque Hierusalem. Et intravit David in domum suam in Hierusalem: & sumpsit rex decem mulieres concubinas ejus, quas reliquerat custodire domum: & dedit eas in domo custodiæ, & nutrivit eas: & ad eas non intravit: & fuerunt detentæ usque ad diem mortis suæ, viduæ viventes. Et dixit rex ad Amessai, Clama mihi virum Juda tribus diebus: tu autem hic sta. Et ivit Amessai ad clamandum Judam: & tardavit à tempore, quo constituerat ei David. Et dixit David ad Amessai; Nunc malefaciet nobis Sabee filius (c) Bochori super Absalom. Et nunc tu sume tecum pueros domini tui, & persequere post eum: nè forte inveniat sibi civitates munitas, & tegeret oculos nostros. Et exierunt post eum (d) Abesai, & viri Joab, et Cherethi, & Pelethi, & omnes potentes: & exierūt è Hierusalē ad persequendū post Sabee filiū Bochori. Et ipse apud lapidē magnum, qui in Gabaon. Et Amessas intravit ante eos. Et Joab induitus mantellum, vestimentum suum, & super illud accinctus gladio (e) conjuncto super lumbium suum in vagina ejus. Et gladius exivit: & (f) ipse exivit, & irruit. Et dixit Joab ad Amessai; Si vales tu, frater? Et tenuit manus dextera Joab barbam Amessai ad osculandum illum. Et Amessai non observavit gladium, qui in manu Joab. Et percussit illum in ipso Joab in inguinem: & effusus est venter ejus in terram: & non iteravit ei; & mortuus est. Et Joab, & Abessai frater ejus persequutus est post Sabee filium Bochori. Et vir stetit super eum de pueris Joab, & dixit; (g) Quis volens Joab, & quis ipsius David post Joab? Et Amessai (b) conspersus in sanguine in medio semitæ. Et vidit vir, quia subsisteret omnis populus, & transtulit Amessai è semita in agrum: & injecit super eum vestem; secundùm quod viderat omnem, qui veniebat super eum, subsistere.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כ

וַתַּמָּן אִתְעָרַע גְּבַר רַשִׁיעָא וּשְׁמֵיהּ שְׁבַע בַּר בִּכְרִי נְבַרָאּ מִשִּׁבְטָא דְבִנְיָמִן וְתָקַע
1 בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַר לֵית לַן חוּלָק בְּדָוִד וְלָא אַחְסָנָא לָנָא בְּבַר יִשַׁי גְּבַר לְקָרְוָהִי יִשְׂרָאֵל:
וְסָלִיק כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִבָּתַר דָּוִד לְמֵיזַל בָּתַר שְׁבַע בַּר בִּכְרִי וֶאֱנָשׁ יְהוּדָה לְוָו עִם
2 מַלְכְּהוֹן מִן יַרְדְּנָא וְעַד יְרוּשְׁלֶם: וַאֲתָא דָוִד לְבֵיתֵיהּ לִירוּשְׁלֶם וּדְבַר מַלְכָּא יַת עֲשַׂר
נְשִׁין לְחֵינִן דִּי שָׁבַק לְמִטַּר בֵּיתָא וּמַנְנִין בְּבֵית מַטָּרָא וּמְסוּבַר לְהֵן וּלְוָתְהֵן לָא עַל וְהוָאָה
3 נְטִירָן וּמִתְקַרְיָן עַד יוֹם מוֹתְהֵן אַרְמְלָן דְּבַעְלְהֵן קָיְמִם: וַאֲמַר מַלְכָּא לַעֲמָשָׂא בְּנוּשׁ קְדָמַי
יַת אֱנָשׁ יְהוּדָה תְּלָתָא יוֹמִין וְאַתְּ הָכָא קוּם: וְאָזַל עֲמָשָׂא לְמִכְנַשׁ יַת דְּבֵית יְהוּדָה וְאוֹחַר
4 מִן זְמַנָּא דַּאֲמַר לֵיהּ: וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי כְּעַן יַבְאֵשׁ לָנָא שְׁבַע בַּר בִּכְרִי מִן אַבְשָׁלוֹם אַתְּ
דְּבַר יַת עַבְדֵי רִבּוֹנָךְ וּרְדַף בָּתְרוֹהִי דִּלְמָא יַשְׁכַּח לֵיהּ קִרְוִין בְּרִיכִין וְיֵעִיק לָנָא: וּנְפַקוּ
5 בָּתְרוֹהִי גַּבְרֵי יוֹאָב וְקַשְׁתָיָא וְקַלְעָיָא וְכָל גִּבָּרַיָּא וּנְפָקוּ מִירוּשְׁלֶם לְמִרְדַּף בָּתַר שְׁבַע בַּר
6 בִּכְרִי: אֱנוּן עִם אַבְנָא רַבְּתָא דִּי בְגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא אֲתָא לְאַפֵּיהוֹן וְיוֹאָב אֲסִיר מְזָרְיו לְבוּשׁוֹהִי
7 וַעֲלוֹהִי אִסְפַּנְקִי חַרְבָּא מְזָרְיָא עַל חַרְצֵיהּ בְּלַרְנָהּ וְהוּא אָזִיל וּפְסַע: וַאֲמַר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא
הַשְׁלֵם אַתְּ אָחִי וַאֲחַדַת יַד יְמִין יוֹאָב בְּרִקְנָא דַּעֲמָשָׂא לְמִנְשַׁק לֵיהּ: וַעֲמָשָׂא לָא אִסְתְּמַר
8 בְּחַרְבָּא דִּי בְיַד יוֹאָב וּמְחָרֵי בָהּ בְּסִטַר יַרְכֵיהּ וּשְׁפַךְ מֵעוֹהִי לְאַרְעָא וְלָא תְנָא לֵיהּ וּמֵית
וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אֲחוּהִי רְדַף בָּתַר שְׁבַע בַּר בִּכְרִי: וּנְבַרָא קָאֵם עֲלוֹהִי מֵעוּלֵמֵי יוֹאָב וַאֲמַר
9 מַן דְּרָעֵי בְיוֹאָב וּמַן דִּי לְדָוִד וַיֵּזֵל בָּתַר יוֹאָב: וַעֲמָשָׂא מִטְרַף בְּדָמָא בְּגוֹ כַּבְשָׂא וְחָוָא נְבַרָא
אֲרִי קָם כָּל עַמָּא וְאִסְתַּחַר יַת עֲמָשָׂא מִן כַּבְשָׂא לְחַקְלָא וּרְמָא עֲלוֹהִי לְבוּשָׁא כַּד חָזָא כָּל
דְּאָתֵי עֲלוֹהִי וְקָאֵם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XX.

ET ibi casu venit vir improbus, et nomen ejus erat Sebagh filius Bichri, vir ex tribu *domus* Binjamin, et clanxit buccina, et dixit: Non est nobis pars in David, nec hæreditas nobis in filio Isai: quisq; ad habitacula sua Israel.
2 Et ascendit omnis homo Israel de-post David, ut irent post Sebagh filium Bichri: et homines Jehudah associaverunt se cum rege suo à Jardena &
3 usque ad Jerusalem. Et venit David in domum suam in Jerusalem, et accepit rex decem mulieres concubinas, quas reliquerat ad custodiendum domum, et constituit illas in domo custodiæ; et aluit eas: et ad eas non intravit, et fuerunt custoditæ et vocatæ usque ad diem mortis suæ viduæ viventes ipsarum superstitis. Et dixit rex ad Ghamassa: Congrega ante me homi-
4 nes Jehuda [*intra*] tres dies, & tu hic sta. Et ivit Ghamassa ut congrega-
5 ret domum Jehudah, et moratus est ultra tempus quod dixerat illi. Et dixit
6 David ad Abisai: Nunc ne fortè pejus faciat nobis Sebagh filiꝰ Bichri quàm Absalom, *tu* accipe servos domini tui, et persequere post illum, ne fortè inveniat sibi urbes munitas, et affligat nos. Et exierunt post illum viri Joab, 7
et jaculatores, et fundibularii et omnes robusti, et exierunt ex Jerusalé ad persequendum post Sebagh filium Bichri. Illi erant apud petram magnam 8
quæ est in Gibghon, et Ghamasa venit ante eos: et Joab erat accinctus lumbari vestimentorum suorum, et super illud cingulum gladii accincti su-
per lumbos ejus in vagina sua, et ipse ambulans impegit. Et dixit Joab ad 9
Ghamasa: Num salvus es frater mi? et apprehendit manus dextra Joab barbam Ghamasa ut oscularetur illum. Et Ghamasa non observabat se à 10
gladio qui erat in manu Joab; et percussit eum illo in latere femoris illius, et effudit intestina ejus in terram: et non iteravit illi, et mortuus est: et Joab et Abisai frater ejus sequutus est post Sebagh filium Bichri. Et vir 11
stetit juxta illum de adolescentibus Joab, et dixit: Quis est qui sibi complaceret in Joab, et quis est qui esset Davidi *eat* post Joab? Et Ghamasa ja- 12
cebat in sanguine in medio strratæ: et vidit vir quòd subsisteret ois populꝰ, et avertit Ghamasa de strata in agrum, et injecit super illum vestimentum, quando vidit omnem, qui veniebat super illum, subsistentem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

A Vdacter autem se proferens illic homo quidam nequissimus, nomine Samua, filius Bechri de Benjamin, cecinit buccinâ, & ait, Non est nobis portio cum Davide, neq; hæreditas cum filio Isai: ite quilibet in tentorium suũ. Sic retrocedentes omnes Israelitæ à Davide secuti sunt Samuã filiũ Bechri: filii verò Judæ adhæserunt regi suo à Jordane usque in Jerusalé. (Rex autẽ accipiens decẽ mulieres concubinas quas reliquerat ut domũ custodirent, clausit eas in domo quadã ut asservarentur ibi: & sustentavit eas, nec congressus est cum ipsis: manseruntq; in carcere usq; ad diem quo mortuæ sunt, & fuerunt viduæ.) Tum dixit rex David ad Amasã, Convoca mihi Judæos ad tres dies, & tu hìc adesto. Abiit ergò Amasa ad convocandos Judæos, sed cùm moratus esset ultra tempus quod condixerat illi rex David, Ait David Joabo, Nunc negotium faceſſet nobis Samua filiꝰ Bechri plusquam Abisalom. Verùm duc tecũ de servis dñi tui, & persequere eũ, ne fortè inveniat sibi civitates munitas, commoretur in eis, & eruat oculos nostros. Itaq; egressi sunt post eum sodales Joabi tã nobiles quã milites, omnesq; viri; gressi sunt inquã, è Jerusalé, abieruntque post Samuã filiũ Bechri. Ubi ipsi pervenerunt ad lapidem magnũ qui est in Gebaon, transivit Amasa corã eis: Joab autẽ præcinctꝰ erat instructu armorũ suorũ, & gladiꝰ annexus erat & appositꝰ lumbis ejꝰ pugionis instar: is ergò egressus est, et incidit manꝰ ejꝰ sup gladiũ suũ. Ait Joab ad Amasã, Salve mi frater: cecidit-que manꝰ Joabi super barbã Amasæ, & osculatꝰ est eũ. Cúmq; Amasa non caveret sibi à gladio qui erat in manu Joabi, percussit eum illo in mediã ipsius partẽ, & ceciderunt viscera ejus in terram, adeo ut non iterato ei ictu moreretur, deinde Joab & Abisai frater ejus persecuti sunt Samuã filium Bechari. Quidam autem ex Joabi servis abiit, stetitque juxta eum, & ait illi, Quis es apud Davidem qui posterior est Joabo? Amasa verò proprio intinctus sanguine jacebat in via. Cúmque videret homo ille consistere universum populum ad spectandũ, tractum Amasam à via projecit in agrũ, injecitq; sup eũ palliũ, cùm videret quemvis prætereuntẽ juxta eũ, consistere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

PRosiliens autem ibi vir quidam sceleratꝰ, nomine Samua filiꝰ Gari de tribu Benjamin, buccinâ clanxit, & ait; Non est nobis sors cũ Davide, neq; hæreditas cũ filio Isai: redeamus quisq; in domicilia sua. Quare à discedentes omnes filii Israelis à Davide, secuti sunt Samuam filium Gari: filii verò Judæ adherentes regi suo præcesserunt eũ à flumine Jordane usq; Jerusalem. Deinde reverso Davide domũ suã quæ erat in Jerusalem, Clausit decem cõcubinas quas reliquerat ad custodiendã ædem suã, et collocavit eas in domo quadã sorsum, annonam suppeditabat eis, nec unquã cõgressus est cũ eis; ubi calamitatibus & ærumnis afflictæ ad obitũs sui dẽ usq;, manserunt viduæ. Tũ dixit rex ad Amasam, Coge ad me filios Judæ intra triduũ; & tu maneto hìc apud me. Profectus igitur Amasa ad cogendã gentem Judæ, d utiùs immoratus est in mandato regis exequendo. Quapropter dixit rex ad Joab, Nunc pernicioſior futurꝰ est nobis Samua filius Gari, quàm Absalom: duc tecũ servos domini tui, & vade quæsitũ illũ antequã obtineat urbes munitas, sese recipiat ad eas, & in iis se muniat, eruatq; oculos nostros. Exivit ergò Joab & omnes amici ejus nobiles; & milites, omnesq; robusti ex eruni cũ ipso ex Jerusalem, abieruntq; quæsitũ Samuam filiũ Gari. Et ut primùm pervenêre ad petrã magnã quæ est in Gibaon, occurrit ei Amasa: Joab autem jã præcinxerat sese armis suis, & gladius ejus appensus erat in vagina instar thecæ novaculæ. Cúmque egressus esset, porrexit manũ suã ad ensem suũ, Dixitq; Joab ad Amasam, Bene veneris ô mi frater; & apprehensã Joab Amasæ barbã, osculatus est eum: Dumq; Amasa minimè sibi caveret ab ense qui erat in manu Joabi, feriit illo mediam corporis ejus partem, ita ut caderent viscera ejus in terrã, & moreretur. Tum prætergresso Joabo & Abisai fratre ipsius ad quærendũ Samuam filiũ Gari, Vidit quidã è servis Joabi Amasã prostratũ, & ait illi, Unde es tu? & è cujus amicis es tu? ésne ex amicis Davidis prophetæ qui est cum Joabo? Amasa verò proprio sanguine illinitus jacebat in via. Videns autẽ vir ille quòd omnes milites qui transibant, consisterent, eumque spectarent; traxit illũ à via, projecitque in agrum; & detractâ ejus veste, expandit eam super ipsã, cùm vidisset omnem prætereuntem consistere ad spectandũ illum.

שמואל ב: כ

post vir omnis transivit, alta via de, fuit amotus Quando
13 כַּאֲשֶׁר הֹעֲבַר מִן־הַמְסִלָּה עָבַר כָּל־אִישׁ אַחֲרֵי
transivit Et .Bichri filium Sebah post perſequendum ad Joab
14 יוֹאָב לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי: וַיַּעֲבֹר
omnia & ,mahachah-Beth & ,Abel in Iſrael tribus omnes in
בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה וְכָל־
,venerunt Et .eum poſt etiam venerunt & ,ſunt congregati & ; Berim
15 הַבֵּרִים וַיִּקָּהֲלוּ וַיָּבֹאוּ אַף־אַחֲרָיו: וַיָּבֹאוּ
effuderunt & ,mahachah-Beth Abelah in eum ſuper angustiarunt &
וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ
,populus omnis Et .antemurali in ſtetit & ,civitatem ad aggerem
סֹלְלָה אֶל־הָעִיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל וְכָל־הָעָם
clamavit Et .murum faciendum cadere ad corrumpentes, Joab cum qui
16 אֲשֶׁר אֶת־יוֹאָב מַשְׁחִיתִם לַהַפִּיל הַחוֹמָה: וַתִּקְרָא
ad obſecro dicite : audite, Audite : civitate de ſapiens mulier
אִשָּׁה חֲכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ אִמְרוּ־נָא אֶל־
acceſſit Et .te ad loquar & ,huc uſque Appropinqua : Joab
17 יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ: וַיִּקְרַב
.Ego : dixit & ? Joab tu Num : mulier dixit Et .eam ad
אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאַתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר אֲנִי
.ego Audiens : dixit Et .tuæ ancillæ verba Audi : ei dixit Et
וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ וַיֹּאמֶר שֹׁמֵעַ אָנֹכִי:
: dicendo ,principio in loquebantur Loquendo : dicendo Dixitque
18 וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דָּבֹר יְדַבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר
Ego .ſunt perfecta ſic & ,Abel in interrogent Interrogando
19 שָׁאֹל יִשְׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ: אָנֹכִי
,civitatem interficere quærens tu : Iſrael fidelium pacificarum
שְׁלֵמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהָמִית עִיר
? Domini hæreditatem degluties Quare .Iſrael in matrem &
וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לְמָה תְבַלַּע נַחֲלַת יְהוָה:
,deglutiam ſi ,mihi abſit Abſit : dixit & ,Joab reſpondit Et
20 וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר חָלִילָה לִי אִם־אֲבַלַּע
monte de vir quia ,verbum ita Non .corrumpam ſi &
21 וְאִם־אַשְׁחִית: לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר־
ſuam manum levavit ,ejus nomen Bichri filius Sebah Ephraim
אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ
.civitate deſuper abibo & ,ſolum illum Tradite : David in regem in
בְּמֶלֶךְ בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר
projectum ejus caput Ecce : Joab ad mulier Dixitque
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב רֹאשׁוֹ מְשֻׁלָּךְ
omnem ad mulier venit Et .murum per te ad
22 אֵלַיִךְ בְּעַד הַחוֹמָה: וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־
filii Sebah caput abſciderunt & ,ſua ſapientia in populum
הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיְכָרְתוּ אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־
ſunt diſperſi & ,buccina in clanxit Et .Joab ad projecerunt & ,Bichri
בִּכְרִי וַיְשַׁלְּכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיָּפֻצוּ
Jeruſalaim eſt reverſus Joab Et .ſua tentoria ad vir urbe deſuper
מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאָהָלָיו וְיוֹאָב שָׁב יְרוּשָׁלַם
.Iſrael exercitum omnem ad Joab Et .regem ad
23 אֶל־הַמֶּלֶךְ: וְיוֹאָב אֶל־כָּל־צְבָא יִשְׂרָאֵל
.Pelethi ſuper & ,Cerethi ſuper Jehojadah filius Benajah Et
וּבְנָיָה בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרִי וְעַל־הַפְּלֵתִי:
commemorans Achilud filius Jehoſaphath & : tributum ſuper Adoram Et
24 וְאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר:
Hira etiam Et .ſacerdotes Ebjathar & ,Sadoc & ; ſcriba Seia Et
25 וּשְׁיָא סֹפֵר וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים: וְגַם עִירָא
26 הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד:
.Davidi ſacerdos erat Jarites

Verſio VULG. LAT.

13 Amoto ergò illo de via, tranſibat omnis vir ſequens Joab
ad perſequendum Seba filium
14 Bochri. Porrò ille tranſierat per omnes tribus Iſrael in
Abelam, & Bethmaacha: omnéſque viri electi con-
15 gregati fuerant ad eum. Venerunt itaque & oppugnabant eum in Abela, & in
Bethmaacha, & circumdederunt munitionibus civitatem,
& obſeſſa eſt urbs: omnis autem turba, quæ erat cum
Joab, moliebatur deſtruere
16 muros. Et exclamavit mulier ſapiens de civitate; Audite,
audite: dicite Joab; Appropin-
17 qua huc, & loquar tecum. Qui cùm acceſſiſſet ad eam, ait illi; Tu es Joab? Et ille
reſpondit, Ego. Ad quem ſic
18 locuta eſt, Audi ſermones ancillæ tuæ. Qui reſpondit,
Audio. Rurſúmque illa; Ser-
mo, inquit, dicebatur in ve-
teri proverbio; Qui interro-
gant, interrogent in Abela:
19 & ſic perficiebant. Nónne ego ſum quæ reſpondeo veri-
tatem in Iſrael, & tu quæris
ſubvertere civitatem, & ever-
tere matrem in Iſrael? Quarè
20 præcipitas hæreditatem Do-
mini? Reſpondénſque Joab,
ait; Abſit, abſit hoc à me: non
præcipito, neque demolior.
21 Non ſic ſe habet res, ſed ho-
mo de monte Ephraim, Seba
filius Bochri cognomine, le-
vavit manum ſuam contra
regem David: tradite illum
ſolum, & recedemus à civi-
tate. Et ait mulier ad Joab,
Ecce caput ejus mittetur ad
22 te per murum. Ingreſſa eſt ergò ad omnem populum, &
locuta eſt eis ſapienter: qui
abſciſſum caput Seba filii
Bochri projecerunt ad Joab;
& ille cecinit tubâ, & receſ-
ſerunt ab urbe, unuſquiſque
in tabernacula ſua: Joab au-
tem reverſus eſt Jeruſalem ad
23 regem. Fuit ergò Joab ſuper omnem exercitum Iſrael: Ba-
naias autem filius Joiadæ ſu-
per Cerethæos & Phelethæos.
24 Aduram verò ſuper tributa; porrò Joſaphat filius Ahilud,
25 a commentariis. Siva autem, ſcriba; Sadoc verò & Abia-
26 thar, ſacerdotes. Ira autem Jairites erat ſacerdos Da-
vid.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 Ηνίκα ἦ ἐφάσιν ἐκ τῆς πρίβου, παρῆλ-
θε πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὀπίσω Ἰωὰβ, τοῦ
14 διώξαι ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βοχορί. Καὶ
διῆλθεν ἐν πάσαις φυλαῖς Ἰσραὴλ εἰς Ἀβὲλ
καὶ εἰς (ϯ) Βεθμαχά· καὶ πάντες οἱ Χαρ-
βὶ καὶ ἐξεκλησιάσθησαν, καὶ ἦλθον κατ-
15 ὄπισθεν αὐτοῦ. Καὶ παρεβλήθησαν καὶ ἐπο-
λιόρκουν ἐπ' αὐτὸν ἐν Ἀβὲλ (ϕ) καὶ Φερ-
μαχά· καὶ ἔχαρα (ω) περίχωμα πρὸς τὴν
πόλιν, καὶ ἦσαν ἐν τῷ περιτειχίσματι. καὶ
πᾶς ὁ (α) λαὸς ὁ μετὰ Ἰωὰβ ἐνοῦσαν κατ-
16 αβαλεῖν τὸ τεῖχος. Καὶ ἐβόησε γυνὴ
Σοφὴ ἐκ τοῦ τείχους, καὶ εἶπεν, (β) Ἀκύ-
σατε ἀκύσατε, εἴπατε δὴ (γ) πρὸς Ἰ-
ωὰβ, Ἔγγισον ἕως ὧδε, καὶ λαλήσω πρὸς
17 αὐτόν. Καὶ (δ) προσήγγισε πρὸς αὐτήν.
καὶ εἶπεν ἡ γυνή, Εἰ σὺ εἶ Ἰωάβ; ὁ δὲ εἶ-
πεν, Ἐγώ. εἶπε δὲ αὐτῷ, Ἄκουσον τοὺς λό-
γους τῆς δούλης σου. καὶ εἶπεν Ἰωάβ, Ἀ-
18 κούω ἐγώ εἰμι. Καὶ εἶπε λέγουσα, Λόγον
ἐλάλησαν ἐν πρώτοις, λέγοντες, Ἠρωτη-
μένοι (ε) ἠρωτήθη ἐν τῇ Ἀβὲλ καὶ ἐν
Δὰν εἰ ἐξέλιπον ἃ ἔδοντο οἱ πιστοὶ τῆς Ἰσ-
ραήλ. ἐρωτῶντες ἐπερωτήσουσιν ἐν Ἀβὲλ,
19 καὶ ὕστως εἰ ἐξέλιπον. Ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ
σὺν σπερμάτων Ἰσραήλ· σὺ δὲ ζητεῖς
θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν Ἰσ-
ραήλ. (ζ) ἱνατί καταποντίζεις κλῆρο-
20 νομίαν κυρίου; Καὶ ἀπεκρίθη Ἰωάβ,
καὶ εἶπεν, (η) Ἱλεώς μοι ἱλεώς μοι, εἰ κα-
ταποντιῶ καὶ εἰ (θ) φθερῶ. Οὐχ (ι) ὕτ-
ως ὁ λόγος, ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρεως Ἐφραὶμ,
Σαβεὲ υἱὸς Βοχορεὶ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἐπῆρε
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὅτι τὸν βασιλέα Δαυίδ.
δότε αὐτὸν μοι μόνον, καὶ ἀποχωροῦμαι
ἀπάνωθεν τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυ-
νὴ πρὸς Ἰωάβ, (κ) Ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ (λ)
23 ῥιφήσεται πρὸς σὲ διὰ τοῦ τείχους. Καὶ
εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαὸν,
καὶ ἐλάλησε πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν ἐν
τῇ Σοφίᾳ αὐτῆς. καὶ ἀφεῖλε τὴν
κεφαλὴν Σαβεὲ υἱοῦ Βοχορεί· καὶ ἀφ-
εῖλε καὶ ἔβαλε πρὸς Ἰωάβ. καὶ ἐσάλ-
πισεν (μ) ἐν κερατίνῃ, καὶ διεσπάρησαν
ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπ' αὐτῆ ἀνὴρ εἰς τὰ
σκηνώματα αὐτοῦ. καὶ Ἰωὰβ ἀπέστρεψεν
εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ
(ν) ὁ Ἰωὰβ πρὸς πάσῃ τῇ δυνάμει Ἰσ-
ραὴλ· καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ ὅπι τοῦ (ξ)
24 Χερεθεί, καὶ ὅπι τοῦ Φελεθεί· Καὶ Ἀδωνι-
ρὰμ ὅπι τοῦ φόρου· καὶ (ο) Ἰωσαφὰτ υἱὸς Α-
25 χιλὲθ ἀναμιμνήσκων· Καὶ (π) Σισὰ γραμ-
ματεύς· καὶ Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ ἱερεῖς· Καὶ
26 γε Ἰρὰς ὁ (ρ) Ἰαϊρὶν ὢν ἱερεὺς τοῦ
Δαυίδ.

MS. A. (ϯ) Βηθμαχά· (ϕ) ἐν Βηθμαχὰ (ω) περίχωμα (α) λαὸς πᾶς (β) Ἀκύσατε, εἴπατε (γ) πρὸς τ' Ἰωὰβ, Ἔγγισον ὧδε, (δ) ἤγγισεν (ε) ἠρωτήθω (ζ) καὶ ἱνατί (η) Ἱλεως, ἱλεώς μοι, (θ) διαφθερῶ. (ι) οὐτω (κ) Ἰδοὺ κεφαλὴ (λ) ῥιφήσεται διὰ τοῦ (μ) ἐν τῇ κερατίνῃ, (ν) Ἰωὰβ (ξ) Χερεθεὶ καὶ Φελεθεί· (ο) Ἰωσαφὰτ (π) Ἰσαὰ (ρ) Ἰαειρεὶ ὢν ἱερεὺς τοῦ Δαυίδ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 כַּד אִתְפְּנִיָּה מִן כַּבְשָׁא עְבַר כָּל נַבְרָא בָּתַר יוֹאָב לְמִרְדַּף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי: וַעֲבַר
14 בְּכֹל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְאָבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה וְכָל בֵּירִין וְאִתְכַּנִּישׁוּ וַאֲתוּ אַף אִנּוּן בָּתְרוֹהִי
15 : וַאֲתוּ וְצָרוּ עֲלוֹהִי בְּאָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְצָבְרוּ מַלְיְתָא עַל קַרְתָּא וַאֲקָפָה מַשְׁרְיָן וְכָל
16 עַמָּא דְעִם יוֹאָב מְתַעְּשְׁתִּין לְחַבָּלָא שׁוּרָא: וּקְרַת אִתְּתָא חַכִּימְתָא מִן קַרְתָּא שְׁמַעוּ
17 שְׁמַעוּ אִמְרוּ כְעַן לְיוֹאָב קְרַב עַד הָכָא וְאֵמַלֵּל עִמָּךְ: וּקְרִיב לְוָתֵהּ וַאֲמַרַת אִתְּתָא הַאִתְּ יוֹאָב
18 וְאָמַר אֲנָא וַאֲמַרַת לֵיהּ שְׁמַע פִּתְגָמֵי אַמְתָךְ וַאֲמַר שָׁמַע אֲנָא: וַאֲמַרַת לְמֵימַר אֲדַכַּר
כְּעַן מָה דִכְתִיב בִּסְפַר אוֹרַיְתָא לְמִשְׁאַל בְּקַרְתָּא בְקַדְמִין לְמֵימַר הֲכֵין הֲוָה לָךְ לְמִשְׁאַל
19 בְּאָבֵל אִם מַשְׁלְמִין: אֲנַחְנָא שַׁלְמִין בְּהֵימָנוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל דְאַתְּ בָּעֵי לְחַבָּלָא קִרְוָא
20 דְהִיא כְּרַךְ רַב וְאִמָּא בְיִשְׂרָאֵל לְמָא תְקַלְקֵל אַחְסָנַת עַמָּא דַיְיָ: וַאֲתִיב יוֹאָב וַאֲמַר חָס
21 חָס לִי אִם אֲקַלְקֵל וְאִם אֲחַבֵּל: לָא כֵן פִּתְגָמָא אֲרֵי גַּבְרָא מְטוּרָא דְבִית אֶפְרַיִם שֶׁבַע
בַּר בִּכְרִי שְׁמֵיהּ אָרִים יְדֵיהּ בְּמַלְכָּא בְדָוִד הַבוּ יְתֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהּ וְאֶזֵךְ מֵעַל קַרְתָּא
22 וַאֲמַרַת אִתְּתָא לְיוֹאָב הָא רֵישֵׁיהּ מְתַרְמֵי לָךְ מִן שׁוּרָא: וַאֲתַת אִתְּתָא לְוָת כָּל
עַמָּא בְּחוֹכְמְתָהּ וּפַסְקוּ יַת רֵישׁ שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי וּרְמוֹ לְיוֹאָב וְתָקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְבַּדְּרוּ
23 מֵעַל קַרְתָּא גְּבַר לְקִרְוֹהִי וְיוֹאָב תָּב לִירוּשְׁלֵם לְוָת מַלְכָּא: וְיוֹאָב מְמָנָא עַל כָּל
24 חֵילָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע עַל קַשְׁתָּיָא וְעַל קַלָּעָיָא: וַאֲדוֹרָם מְמָנָא עַל מַסְקֵי
25 מַסִּין וִיהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמָנָא עַל דּוּכְרָנַיָּא: וְשִׁיָא סַפְרָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא:
26 וְאַף עִירָא יָאִירָאָה דְמִתְקוֹעַ הֲוָה רַב לְדָוִד:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quando avertit illū ex ſtrata, tranſivit omnis vir poſt Joab ad perſequendum poſt Sebagh filium Bichri. Et tranſivit per omnes tribus Iſrael uſque ad Abel & Beth-Maghacah, & omnia [*loca*] Berin: & congregati ſunt & venerunt etiam ipſi poſt illum. Et venerunt & coarctaverunt illum in Abel & Beth-Maghacah, & acervarunt aggerem ſuper urbem, & obſederunt eam caſtra, & omnis populus qui erat cum Joab cogitabant deſtruere murum. Et clamavit mulier ſapiens ex urbe: Audite, audite; dicite quæſo ad Joab: Accede hucuſque, & loquar tecum. Et acceſſit ad illam: & dixit mulier, Num tu Joab? & dixit, Ego ſum: & dixit illi, Audi verba ancillæ tuæ: & dixit, Audio ego. Et dixit dicendo: Memento nunc id quod ſcriptum eſt in libro Legis, ut interrogærent in urbe antiquitus dicendo, Itane ſic fuit tibi ut quæreres in Abel, nunc pacifici? Nos pacifici ſumus in fidelitate cum Iſrael, & tu quæris diſſipare urbem quæ eſt ipſa munitio magna & mater in Iſrael: ut quid corrumpes hæreditatē populi Domini? Et reſpondit Joab & dixit: Abſit, abſit à me ut corrumpam & diſſipem. Non ſic res eſt: nam vir de monte Ephraim, Sebagh filius Bichri nomen ejus, levavit manum ſuam in regem David, date illum ſolum, & abibo deſuper urbem: & dixit mulier ad Joab, Ecce caput ejus projicitur tibi de muro. Et venit mulier ad omnem populum in ſapientia ſua, & abſciderunt caput Sebagh filii Bichri, & projecerūt ad Joab: & clanxit in buccina, & diſperſi ſunt deſuper urbē unuſquiſq; in civitatē ſuā; & Joab rediit in Jeruſalē ad regē. Et Joab præfectus erat ſuper omnē exercitū Iſrael, & Benajah filius Jehojadagh ſuper jaculatores & ſuper fundibularios: Et *Adoram* præfectus ſuper allatores tributorum, & Joſaphath filius Achiluth commoneſaciens. Et *Siſa* ſcriba: & Sadoc, & Abiathar ſacerdotes. Et etiam Ghira *Jairites*, qui erat ex Thecoagh, fuit princeps Davidi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et cùm traxisset eum à via, transivit quisque post Joabum, & insecutus est Samuam filium Bechri ad procedendum in eum. Et transeuntes per omnes tribus Israelis, per Abel, Beth-maacha, perque omnes civitates, insecuti sunt eum: Tum demum obsederunt eum in Abel & in Beth-maacha, positisque adversùs civitatem insidiis mansit obsessa, & universus populus qui erat cum Joabo, contendebant murum dejicere. Clamans autem mulier quædam sapiens è muro civitatis, ait; Audite, audite, & dicite Joabo, Accede huc ut alloquar te. Cui, quum accessisset ad eam, dixit, Tùne es Joab? Respondit illi, Ego sum. Dixit ad eum, Audi verba ancillæ tuæ. Respondit, Audio. Dixit mulier, Dicto ferebatur antiquitùs quòd sedulò consulebant prophetas, ac tum vastabant. Mihíne solvendæ sunt pœnæ pro Israele, ut velis interficere puerum cum matre sua in Israele, & obruere hæreditatem Domini? Respondens Joab dixit illi, Absit *procul* à me: nec obruam, nec vastabo. Non ita se res habet, sed homo quidam de monte Aphrem, cujus nomen est Samua, filius Bechri, extendit manus contra regem Davidem; hunc unum date mihi, & abscedam à civitate. Dixit mulier ad Joab, Mox projicietur ad te caput ejus per murum. Et adiens mulier illa universum populum cum prudentia sua, *egit* ut amputârint caput Samua filii Bechri, & projecerint illud ad Joabum. Tum buccinâ canente Joabo, recesserunt à civitate & receperunt se quisque in tentorium suum, reversusque est Joab in Jerusalem ad regem Davidem. Joab autem præerat toti militiæ Israeliticæ: Benaja verò filius Jojadæ, nobilibus & militibus. Adoniram, vectigalibus: Josaphat filius Ahilud erat à memoria: Sarja, scriba: Sadoc & Abithar, sacerdotes. Et Aza etiam Jathiritès erat sacerdos Davidis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cùm traxisset eum à via, progressi sunt milites, & Joabum secuti abierunt quæsitâ Samuam filium Gari. Quæsierunt autem illũ in omnibus tribubus Israelitarum, & quæsierunt eum in Abel, & in Beth maacha, & in omnibus civitatibus: Et non destiterunt ab eo explorando & inquirendo, donec invenirent eum in Abeh Bethmaacha. Igitur obsedérunt eã, & positis circum urbem insidiis cinxerunt eã aggeribus, ita ut cives ejus in summã redacti essent miseriam: omnes præterea bellatores qui erant cum Joabo, murum perurgebant, ac destruebant. Inclamans autem mulier quædam sapiens ab altis mœnibus, ait; Audite, audite, & dicite Joabo, Accedas huc ut alloquar te. Cui ad se accedenti dixit, Tùne es Joab? Respondit illi, Ego sum Joab. Ait ad eũ, Audi verba ancillæ tuæ. Respondit, Loquere, nam audio te. Dixit ei, Aiebant homines anteactis diebus quòd qui gentem aliquam perdere volebant, scisciscitabantur à prophetis an id mererentur, ac tum executioni mandabant. Num debentur mihi pœnæ pro omnibus Israelitis, eo sententiã ferente qui primere vult infantem cum genitrice sua inter Israelitas? ne evertas hæreditatem Domini, néve interficias eũ qui necem haud meretur. Respondit illi Joab dicens, Haud faxit Deus ut id agam: neq; evertã, neq; perdã. Non ita se res habet ut existimas, sed virũ habetis apud vos de monte Aphrem, nomine Samuam filiũ Gari, qui rebellavit adversùs regem, & manũ suam extendere voluit ad negotiũ regiũ cui est impar; ipsũ solũ mihi tradite, & abscedã à vobis. Dixit mulier illa Joabo, Mox dejiciemus ad te caput ejus è muro. Et adiens mulier cives omnes cũ sapientia sua, retulit hoc eis: qui congregati amputârunt cervicem Samuæ filii Gari, & dejecerunt caput ejus è muro ad Joabum. Tũ buccinâ clangente Joabo, amoverunt se milites ab urbe, recepitq; se quisq; domũ suã: Joab autem reversus est Jerusalem ad regem. Cæterum Joab præerat toti militiæ filiorũ Israel, & lanceam regis ipse portabat: Banaja filius Jojadæ præerat nobilibus & familis: Adoniram præerat vectigalibus: Josaphat filius Achilud erat à commentariis regis, à consiliis ejus: Saria, scriba regis: Sadoc autem, & Abithar, sacerdotes: Et Aza qui erat ex Jair, factus est etiam sacerdos.

שמואל ב: כא

CAP. XXI. κα

post anno ,annis tribus David diebus in fames fuit Et
1 וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה׀ אַחֲרֵ
dixit & :Domini faciem David requisivit Et .annum
שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה ס וַיֹּאמֶר
quòd super ,sanguinum domum ad & ,Saul Ad :DOMINUS
יְהוָה אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית הַדָּמִים עַל אֲשֶׁר
,Ghibhonitas ad rex vocavit Et .Ghibhonitas interfecit
2 הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים: וְהַגִּבְעוֹנִים לֹא מִבְּנֵי הָאֱמֹרִי
,ipsi Israel filiis de non Ghibhonitæ Et : eos ad dixit &
וְהִשָּׁבַע לָהֶם יִשְׂרָאֵל וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם
: eis juraverunt Israel filii & ,Emoræorum *residuo de* quin
בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃
,Jehudah & ,Israel *filiis ipsum zelando in* ,eos percutere Saul quæsivit &
3 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם
? DOMINI hæreditati *benedicite &* ,expiabo quo *in* &
וּבַמֶּה אֲכַפֵּר וּבֵרַכְתֶּם אֶת־נַחֲלַת יְהוָה׃
cum *aurum & argentum* nobis Non ; Ghibhonitæ ei Dixeruntque
4 וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי כֶסֶף וְזָהָב עִם־
interficere virum nobis non & ,ejus *domo* cum & ,Saul
שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהָמִית
.vobis faciam ,*dicentes vos Quod* : dixit Et .Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מָה־אַתֶּם אֹמְרִים אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃
cogitavit qui & ,nos consumpsit qui ,*Viri* : regem ad Dixeruntque
5 וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כִּלָּנוּ וַאֲשֶׁר דָּמָה־
nobis Dentur : Israel termino omni in *stando à differeremur nos in*
לָּנוּ נִשְׁמְדָנוּ מֵהִתְיַצֵּב בִּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃ יִנָּתֶן־לָנוּ
6 Ghibhah in Domino eos *strangulabimus* &,ejus filiis è viri septem
שִׁבְעָה־אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם לַיהוָה בְּגִבְעַת
pepercit Et .dabo Ego ; rex Dixitque .Domini electi Saul
שָׁאוּל בְּחִיר יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֵּן׃ וַיַּחְמֹל
super ,Saul filii ,Jonathan filio Mephiboseth *super* rex
הַמֶּלֶךְ עַל־מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל עַל־
Jonathan inter & ,David inter ,eos inter quod Domini jusjurandum
שְׁבֻעַת יְהוָה אֲשֶׁר בֵּינֹתָם בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן
Aliæ Rispah filios duos rex tulit Et .Saul filium
בֶּן־שָׁאוּל׃ וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָּה בַת־
; Mephibosheth & ,Armoni ,Saul ipsi peperit quos ,Ajah
אַיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מְפִיבֹשֶׁת
peperit quos ,Saul filiæ Michal filios quinque &
וְאֶת־חֲמִשֶּׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלָדָה
manu in eos dedit Et .Mecholatitæ Barzillai filio Hadriel ipsi
לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי׃ וַיִּתְּנֵם בְּיַד
ceciderunt & ,*Domini facies ad* monte in eos *strangulaverunt* & ,Ghibhonitarum
הַגִּבְעֹנִים וַיְקִיעֵם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּפְּלוּ
primis in messis diebus in fuerunt occisi ipsi & :pariter hi septem
שִׁבְעָתָיִם יַחַד וְהֵמָּה הֻמְתוּ בִּימֵי קָצִיר בָּרִאשֹׁנִים
,saccum Ajah filia Rispah tulit Et *Hordeorum* messis principio in
10 תְּחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃ וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק
stillaret donec ,messis principio à petram *ad* sibi eum extendit &
וַתַּטֶּהוּ לָהּ אֶל־הַצּוּר מִתְּחִלַּת קְצִיר עַד נִתַּךְ־
cœlorum *volucrem dedit* non & : cœlis è eos super aqua
מַיִם עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם
.nocte agri bestiam & ,die eos super requiescere
לָנוּחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לַיְלָה׃
Ajah filia Rispah fecerat quod David est nunciatum Et
11 וַיִּגַּד לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה בַת־אַיָּה
.Saul *pellex*
פִּלֶגֶשׁ שָׁאוּל׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XXI.

1 FActa est quoque fames in diebus David tribus annis jugiter : & consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus ; Propter Saul, & domum ejus sanguinum, quia
2 occidit Gabaonitas. Vocatis ergò Gabaonitis, rex dixit ad eos. (Porrò Gabaonitæ non erant de filiis Israel, sed reliquiæ Amorrhæorum : filii quippe Israel juraverant eis, & voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israel & Juda.) Dixit ergò David ad Gabaonitas, Quid faciam vobis? & quod erit vestrî piaculum, ut benedicatis hæreditati Domini ? Dixerúntque ei
4 Gabaonitæ; Non est nobis super argento & auro quæstio, sed contrà Saul, & contrà domum ejus : neque volumus ut interficiatur homo de Israel. Ad quos rex ait, Quid ergò vultis ut faciam vobis? Qui
5 dixerunt regi ; Virum, qui attrivit nos & oppressit iniquè, ita delere debemus, ut ne unus quidem residuus sit de stirpe ejus in cunctis finibus
6 Israel. Dentur nobis septem viri de filiis ejus, ut crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul, quondam electi Domini. Et ait rex, Ego dabo.
7 Pepercítque rex Miphiboseth filio Jonathæ filii Saul, propter jusjurandum Domini, quod fuerat inter David & inter Jonathan filium Saul.
8 Tulit itaque rex duos filios Respha filiæ Aia, quos peperit Sauli, Armoni, & Miphiboseth : & quinque filios Michol filiæ Saul, quos genuerat Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de Molathi, Et dedit eos in manus Gabaonitarum : qui crucifixerunt eos in
11 monte coram Domino : & ceciderunt hi septem, simul occisi in diebus messis primis, incipiente messione hordei.
10 Tollens autem Respha filia Aia cilicium, substravit sibi supra petram, ab initio messis, donec stillaret aqua super eos de cœlo : & non dimisit aves lacerare eos per diem, neque bestias per noctem. Et nuntiata sunt David quæ fecerat Respha, filia Aia, concubina Saul.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κα΄. CAP. XXI.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις Δαυὶδ τρία ἔτη, ἐνιαυτὸς (α) ὁ ἐχόμενος ἐνιαυτῷ. Καὶ ἐζήτησε Δαυὶδ τὸ πρόσωπον (β) κυρίου. Καὶ εἶπε κύριος, Ἐπὶ Σαὺλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ (γ) ἀδικία ἐν θανάτῳ αἱμάτων αὐτῶν, ὅτι ἔθανάτωσε τοὺς Γαβαωνίτας. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τοὺς
2 Γαβαωνίτας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· καὶ οἱ Γαβαωνῖται (δ) οὐκ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰσὶν, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν (ε) ἐλλειμμάτων τῶν Ἀμορῥαίου, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς, καὶ ἐζήτησε Σαὺλ πατάξαι (ζ) αὐτοὺς ἐν τῷ ζήλωσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Καὶ
3 εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς Γαβαωνίτας, Τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι (η) ἐξιλάσωμαι, καὶ εὐλογήσετε τὴν κληρονομίαν κυρίου ; Καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ Γαβαωνῖ, Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον (θ) ἢ χρυσίον μετὰ Σαὺλ καὶ μετὰ τοῦ
4 οἴκου αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνὴρ θανατῶσαι ἐν Ἰσραήλ. Καὶ (ι) εἶπε, Τί ὑμεῖς λέγετε, καὶ ποιήσω ὑμῖν ; καὶ εἶπαν πρὸς τὸν βασιλέα, Ὁ (κ) ἀνὴρ ὃς ζωοτέλεσεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ
5 ἐδίωξεν ἡμᾶς, ὃς παρῳγίσατο (λ) ὄλεθρεῦσαι ἡμᾶς, ἀφανίσωμεν αὐτὸν, τοῦ μὴ ἐστάναι αὐτὸν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ. (μ) Δότω ἡμῖν ἑπτὰ ἄνδρας ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ὀξηλιάσωμεν αὐτοὺς τῷ κυρίῳ (ν) ἐν τῷ Γαβαὼν Σαὺλ (ξ) ἐκλεκτοὺς κυρίου. καὶ εἶπεν ὁ
7 βασιλεύς, Ἐγὼ δώσω. Καὶ ἐφείσατο ὁ βασιλεὺς ὃν Μεμφιβοσθὲ υἱὸν Ἰωνάθαν υἱοῦ Σαὺλ διὰ τὸν ὅρκον κυρίου τὸν ἀναμέσον αὐτῶν, καὶ ἀναμέσον Δαυὶδ, καὶ ἀναμέσον Ἰωνάθαν υἱοῦ Σαούλ. Καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς
8 δύο υἱοὺς (ο) Ῥισφὰ θυγατρὸς Ἀϊᾶ, οὓς ἔτεκε τῷ Σαὺλ, τὸν (π) Ἑρμωνεὶ καὶ τὸν Μεμφιβοσθὲ, καὶ τοὺς πέντε (ρ) υἱοὺς τῆς Μιχὲλ θυγατρὸς Σαὺλ, οὓς ἔτεκε τῷ (σ) Ἐσδριὴλ υἱῷ Βερζελὶ τῷ (τ) Μουλαθί· Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν Γαβαωνιτῶν, καὶ (υ)
9 ὠξηλίασεν αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει (φ) ἐναντι κυρίου· καὶ ἔπεσε οἱ ἑπτὰ αὐτοὶ ὁμοῦ τὸ αὐτό· καὶ αὐτοὶ ἐθανατώθησαν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ ἐν (χ) πρώτοις, ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ
10 κριθῶν. Καὶ ἔλαβε Ῥισφὰ θυγάτηρ Ἀϊᾶ τὸν σάκκον, καὶ ἔπηξεν αὐτῇ πρὸς τὴν πέτραν ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν, ἕως (ψ) ἔσταξεν ἐπ' αὐτοὺς ὕδωρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ οὐκ ἔδωκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταπαῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ τὰ θηρία τῆς ἀγρᾶς νυκτός. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ ὅσα ἐ-
11 ποίησε Ῥισφὰ θυγάτηρ Ἀϊᾶ παλλακὴ Σαούλ. καὶ ἐξελύθη, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς Δὰν υἱὸς Ἰωὰ ἐκ τῶν ὑπολοίπων τῶν γιγάντων.

ET facta est fames in diebus David tres annos, & annus contiguus anno. Et quæsivit David faciem (a) Domini. Et dixit dominus ; Super Saul, & super domum ejus injustitia in(b)morte sanguinum ejus, pro eo quòd morti tradidit Gabaonitas. Et vocavit rex David Gabaonitas, & dixit ad eos. (Et Gabaonitæ non filii Israel sunt : quia tantùm ex (c) reliquiis Amorrhæi: & filii Israel juraverant eis : & quæsivit Saul percutere eos, cùm ipse zelaret filios Israel & Juda.) Et dixit David ad Gabaonitas ; Quid faciam vobis, & in quo deprecabimur, & benedicetis hæreditatem Domini ? Et dixerunt ei Gabaonitæ ; Non est nobis argentum, vel aurum cum Saul, & cum domo ejus: & non est (d) nobis vir ad interficiendum in Israel. Et dixit ; Quid vos dicitis, & faciam vobis ? Et dixerunt ad regem ; Vir, qui (e) consumavit super nos, & persequutus est nos, qui malè cogitavit exterminare nos, deleamus eum : ut (f) non stet ipse in omni termino Israel. (g) Det nobis septem viros de filiis ejus, & Soli (h) exponamus eos Domino in (i) Gabaon Saul (k) electos Domini. Et dixit rex, Ego dabo. Et pepercit rex super Memphibosthe filium Jonathan filii Saul propter juramentum Domini, quod inter eos, & (l) inter David, & inter Jonathan filii Saul. Et cepit rex duos filios Resphæ filiæ Aia, quos peperit ipsi Saul, Hermoni, & Memphibosthe, & quinque filios Michol filiæ Saul, quos peperit ipsi Esdriel filio Berzelli Moulathite. Et dedit eos in manu Gabaonitarum : & Soli (m) exposuerunt eos in monte ante Dominum. Et ceciderunt septem isti in idipsum. Et ipsi verò interfecti sunt in diebus messis, in primis, in principio messis hordeorum. Et sumpsit Rhespha filia Aia sactum : & (n) defixit sibi ad petram, ia principio messis hordeorum, quoadusque stillavit super eos aqua de cælo : & non dedit volatilia cæli requiescere super eos die, & bestias agri nocte. Et nuntiatum est David, quæcunque fecit Rhesphæ filia Aia concubina Saul. (o) Et resolati sunt, & cepit eos Dan filius Joa ex progenitibus Gigantum.

MS. A. (α) ἐχόμενον (β) τοῦ κυρίου. (γ) ἀδικία διὰ τὸ αὐτὸν θανάτῳ αἱμάτων, ὅτι (δ) ἐκ (ε) λίμματος Ἀμορῥαίου, (ζ) αὐτὸν (η) ἐξιλάσομαι, (θ) καὶ χρυσίον (ι) εἶπαν αὐτοῖς, Τί (κ) ἀνὴρ ζωοτέλεσεν (λ) ὀξολεθρεῦσαι (μ) Δότε ἡμῖν (ν) ἐν Γαβαὼν (ξ) * ἐκλεκτὸς κυρίου. (ο) Ῥεφφὰ (π) Ἐμμωνὶ (ρ) υἱὸς Μελχὰλ (σ) Ἐσδρὶ υἱῷ (τ) Μοουλαθείτῃ (υ) * ὠξίλισαν (φ) ἐναντίον (χ) πρώτοις, ἀρχῇ (ψ) ἔσταξεν ὕδωρ ἐπ' αὐτὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כא

1 וַהֲוָה כַּפְנָא בְּיוֹמֵי דָוִד תְּלַת שְׁנִין שַׁתָּא בָּתַר שַׁתָּא וּבָעָא דָוִד רַחֲמִין קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ
2 עַל שָׁאוּל וְעַל בֵּית חַיָבֵי קְטוֹל עַל דְּקַטַל יַת גִּבְעוֹנָאֵי׃ וּקְרָא מַלְכָּא לְגִבְעוֹנָאֵי וַאֲמַר לְהוֹן
וְגִבְעוֹנָאֵי לָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן אֶלָּהֵן מִשְּׁאַר אֱמוֹרָאֵי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל קַיְמוּ לְהוֹן וּבָעָא
3 שָׁאוּל לְקַטָּלוּתְהוֹן בְּדָקְנֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ וַאֲמַר דָּוִד לְגִבְעוֹנָאֵי מָה אֶעְבֵּד לְכוֹן
4 וּבְמָה אֶתְכַּפַּר וּבָרִיכוּ יַת אַחְסָנַת עַמָּא דְיָ׃ וַאֲמָרוּ לֵיהּ גִּבְעוֹנָאֵי לֵית אַנְחָנָא צְרִיכִין
לְמֵסַב כְּסַף וּדְהַב מִן שָׁאוּל וּמִן בֵּיתֵיהּ וְאַף לָא אֲנַשׁ לְמִקְטַל בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר מָה אֲמַרִין
5 אֶעְבִּיד לְכוֹן׃ וַאֲמָרוּ לְמַלְכָּא גַּבְרָא דְשֵׁיצֵינָא וּדְחַשִּׁיב לָנָא אֲשְׁתֵּיצָנָא מִלְמֶדַּר
בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ יִתְיְהִבוּן לָנָא שִׁבְעָא גַבְרִין מִבְּנוֹהִי וְנִצְלְבִנּוּן קֳדָם יְיָ
6 בְּגִבְעַתָא דְשָׁאוּל בְּחִירָא דַיְיָ וַאֲמַר מַלְכָּא אֲנָא אֶתֵּן׃ וְחָס מַלְכָּא עַל מְפִיבֹשֶׁת בַּר
יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל עַל שְׁבוּעְתָא דַיְיָ דְבֵינֵיהוֹן בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל׃ וּנְסִיב מַלְכָּא
יַת תְּרֵין בְּנֵי רִצְפָּה בַת אַיָּה דְיָלִידַת לְשָׁאוּל יַת אַרְמֹנִי וְיַת מְפִיבֹשֶׁת וְיַת חֲמִשֶּׁת בְּנֵי
מֵרַב דְּרִבְיָאת מִיכַל בַּת שָׁאוּל דְיָלִידַת לְעַדְרִיאֵל בַּר בַּרְזִלַּי דְמֶחֳלוֹת׃ וּמְסַר נוּן
9 בִּידָא דְגִבְעוֹנָאֵי וְצַלְבוּנוּן בְּטוּרָא קֳדָם יְיָ וּנְפַלוּ שַׁבְעָתְהוֹן כַּחֲדָא וְאִנּוּן אִתְקְטָלוּ בְּיוֹמֵי
חַצָּדָא בְּקַדְמָאִין בְּשֵׁרְיוּת חַצָּדָא סְעוֹרִין׃ וּנְסִיבַת רִצְפָּה בַת אַיָּה יַת סַקָּא וּפְרָסָתֵיהּ
לֵיהּ עַל טְנָרָא מִשֵּׁרְיוּת חַצָּדָא עַד דְּנָחֲתַת מְטַר עֲלֵיהוֹן מִן שְׁמַיָּא וְלָא שַׁבְקַת עוֹפָא
דְשְׁמַיָּא לְמִנַּח עֲלֵיהוֹן בִּימְמָא וְיַת חֵיוַת בְּרָא בְּלֵילְיָא׃ וְאִתְחֲוָא לְדָוִד יַת דַּעֲבַדַת
רִצְפָּה בַת אַיָּה לְחִינָתָא דְשָׁאוּל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXI.

ET fuit fames in diebus David tribus annis anno post annum, & exoravit David misericordias ab ante Dominũ : & dixit Dominus, Propter Saul & propter domum reorum mortis, eò quod occidit Gibghonæos. Et vocavit rex Gibghonæos, & dixit illis : Et Gibghonæi non de filiis Israel erant, sed ex reliquiis Emoræi ; & filii Israel juraverant illis : & quæsivit Saul occidere illos dum zelaret pro filiis Israel & Jehudah. Et dixit David Gibghonæis: Quid faciam vobis, & in quo expiabo ut benedicatis hæreditati populi Domini ? Et dixerunt illi Gibghonæi : Non nos *indigentes accipere* argentum & aurum à Saul & à domo ejus, neque etiam hominem *occidere* in Israel, & dixit : Quod vos dixeritis faciã vobis. Et dixerunt regi : Vir est qui excidit nos & qui cogitavit adversum nos : exciſi sumus ut non habitemus in omni termino terræ Israel. Dentur nobis septem viri de filiis ejus, & suspendemus illos ante Dominum in Gibghatha Saulis electi Domini : & dixit Rex, Ego dabo. Et pepercit rex super Mephiboseth filio Jehonathan filii Saul, propter juramentum Domini quod fuit inter ipsos inter David & inter Jehonathan filium Saul. Et accepit rex duos filios Riſzpah filiæ Ajah quos pepererat Sauli, Armoni, & Mephiboseth & quinque filios Merab, quos educaverat Michal filia Saul, quos pepererat Ghadrieli filio Barzilai qui erat de Mehholath. Et dedit illos in manu Gibghonæorum, & suspenderunt illos in monte ante Dominum, & ceciderunt septem illi pariter : & illi occisi sunt in diebus messis in primis diebus, in initio messis ordeorum. Et accepit Riſzpah filia Ajah saccũ & extendit eum sibi super petrã ab initio messis, quousque descendit pluvia super illos de cœlo : & non fivit avem cœli quiescere super illos in die, & feras agri in nocte. Et indicatum est David quod fecerat Riſzpah filia Ajah concubina Saul.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܠܝ * ܚ *

* ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܝܢ ܣܓܝܐܐ ܕܫܢܝܢ ܫܢܝܢ ܒܬܪ ܫܢܝܢ ܫܢܐ ܒܬܪ ܫܢܐ ܕܝܬܒ ܕܘܝܕ ܐܦܝ ܕܝܘܡܐ ܘܒܥܐ ܕܘܝܕ ܐܦܝ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܥܠ ܫܐܘܠ ܘܥܠ ܒܝܬ ܕܡܐ ܕܒܪ ܕܩܛܠ ܠܓܒܥܢܝܐ ܘܩܪܐ ܠܓܒܥܢܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܗܢܘܢ ܐܠܐ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܡܚܘ ܠܗܘܢ ܘܒܥܐ ܫܐܘܠ ܠܡܩܛܠܗܘܢ ܒܚܝܠܗ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܝܗܘܕܐ ܘܐܡܪ ܓܒܥܢܝܐ ܠܘܬ ܫܐܘܠ ܘܠܘܬ ܒܝܬ ܕܡܐ ܕܒܪ ܕܩܛܠ ܘܐܡܪ ܡܐ ܐܥܒܕ ܠܟܘܢ ܘܒܡܐ ܐܟܦܪ ܘܒܪܟܘ ܐܬ ܐܚܣܕܐ ܕܡܪܝ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܓܒܥܢܝܐ ܠܐ ܠܟܤܦ ܘܠܐ ܠܕܗܒ ܠܐ ܠܢ ܥܡ ܫܐܘܠ ܘܥܡ ܒܝܬܗ ܘܠܐ ܠܢ ܓܒܪ ܒܝܫܪܝܠ ܘܐܡܪ ܡܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܥܒܕ ܠܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܡܠܟܐ ܓܒܪܐ ܕܫܐܘܠ ܕܫܝܙܒ ܠܢ ܘܕܒܥ ܠܡܫܕܝ ܒܝ ܕܢܫܬܝܙܒ ܠܢ ܕܠܐ ܢܩܘܡ ܒܬܚܘܡ ܐܝܣܪܝܠ ܫܒܥ ܓܒܪܐ ܡܢ ܒܢܘܗܝ ܘܢܬܠ ܠܢ ܘܢܨܠܒ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܒܓܒܥܬ ܫܐܘܠ ܒܚܪ ܡܪܝ ܘܢܦܠ ܫܒܥܬܗܘܢ ܒܚܕ ܒܝܘܡܝ ܚܨܕܐ ܒܝܘܡܝ ܚܨܕܐ ܒܫܥܬ ܫܥܪܐ ܕܫܥܪܝ ܫܥܪ ܘܢܦܠ ܫܒܥܬܗܘܢ ܒܚܕ ܘܡܬܘ ܒܝܘܡܝ ܚܨܕܐ ܒܝܘܡ ܩܛܠ

שמואל ב : כב

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ossa & ,Saul ossa tulit & ,David abiit Et

12 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת
fuerant furati qui ,Ghilhad Jabes *dominis* à ejus filii Jehonathan

יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ
,Peliſtim *ibi* eos ſuſpenderant *quo* ,ſan-Beth platea de ea

אוֹתָם מֵרְחֹב בֵּית־שָׁן אֲשֶׁר תָּלֻם שָׁם פְּלִשְׁתִּים ס
ſocit aſcédere Et .Ghilboah in Saul Peliſtim *percutiendi* die in

13 בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת שָׁאוּל בַּגִּלְבֹּעַ : וַיַּעַל
,ejus filii Jehonathan oſſa & ,Saul oſſa inde

מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
oſſa ſepelierunt Et .affixorum oſſa collegerunt &

14 וַיְאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמּוּקָעִים : וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת
ſepulchro in Selah in Binjamin terra in ejus filii Jonathan & ,Saul

שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן־בְּנוֹ בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֶלַע בְּקֶבֶר
fuit exorabilis & ,rex præceperat quæ omnia fecerunt Et .ejus patris Cis

קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשׂוּ כֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֵר
Peliſtinis bellum adhuc fuit Et .hæc poſt terræ Deus

אֱלֹהִים לָאָרֶץ אַחֲרֵי־כֵן : וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים
pugnaverunt & ,eo cum ejus ſervi & ,David deſcendit & : Iſrael cum

15 אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ
qui ,benob--Isbi Et .David *eſt fatigatus* & ,Peliſtinis cum

אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד : וְיִשְׁבִּי בְנֹב אֲשֶׁר
ponderis trecentorum ejus haſtæ ferri pondus & : Haraphah *natis in*

16 בִּלְיוֹדֵי הָרָפָה וּמִשְׁקַל קִינוֹ שְׁלֹשׁ מְאוֹת מִשְׁקָל
.David percutere *dixit* & ,novo accinctus ipſe & ,æris

נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת־דָּוִד :
,Peliſtæum percuſſit & ,Serujah filius Abiſai ei eſt auxiliat' Et

17 וַיַּעְזֹר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
egredieris Non : dicendo ei David viri juraverunt Tunc .eũ interfecit &

וַיְמִתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא־תֵצֵא
.Iſrael lucernam *extingues* nec ,prælium in nobiſcum ultrà

עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־נֵר יִשְׂרָאֵל :
cum Ghob in bellum adhuc fuit & ,hæc poſt fuit Et

18 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹב עִם־
qui ,Saph Chuſathites Sibbechai percuſſit Tunc .Peliſtim

פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת־סָף אֲשֶׁר
cum Ghob in bellum adhuc fuit Et .Haraphah *natis in*

19 בִּילִדֵי הָרָפָה : וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹב עִם־
halachmites--Beth Oregim Jahare filius Elchanan percuſſit & : Peliſtim

פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעְרֵי אֳרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי
.texentium liciatoriũ tanquã eius haſtæ lignum & ; Ghittæũ Gholiath

אֶת גִּלְיַת הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים :
digiti & : menſuræ vir fuit & ;Ghath in bellum adhuc fuit Et

20 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי־אִישׁ מָדוֹן וַאֲצַבְּעֹת
quatuor & viginti ,ſex & ,ſex ejus pedum digiti & ,ejus manuum

יָדָיו וַאֲצַבְּעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע
,Iſrael affecit probris Et .Haraphah natus ipſe etiam & ,numero

21 מִסְפָּר וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה : וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל
Quatuor .David fratris Simhah filius ,Jonathan eum percuſſit &

22 וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעִי אֲחִי דָוִד : אֵת אַרְבַּעַת
,David *manu in cecidérunt* & : Ghath in Haraphah ipſi ſunt nati ii

אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת וַיִּפְּלוּ בְיַד־דָּוִד
.ejus ſervorum *manu in* &

וּבְיַד עֲבָדָיו :

CAP. XXII. כב

,hujus cantici verba Domino David eſt locutus Et

1 וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת
ſuorum inimicorum omnium *vola* de eum Dominus liberavit ,die in

בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו
.Saul *vola* de &

וּמִכַּף שָׁאוּל :

12 Et abiit David, & tulit oſſa Saul, & oſſa Jonathæ filii ejus à viris Jabes Galaad, qui furati fuerant ea de platea Bethſan, in qua ſuſpenderant eos Philiſthiim cùm interfeciſſent Saul in Gelboë: Et aſportavit indè oſſa Saul, & oſſa Jonathæ filii ejus: & colligentes oſſa eorum qui affixi fuerant, Sepelierunt ea cum oſſibus Saul & Jonathæ filii ejus in terra Benjamin, in latere, in ſepulchro Cis patris ejus: fecerúntque omnia, quæ præceperat rex, & repropitiatus eſt Deus terræ poſt hæc. Factum eſt autem rurſum prælium Philiſthinorum adverſùm Iſrael, & deſcendit David, & ſervi ejus cum eo, & pugnabant contra Philiſthiim. Deficiente autem David, Jeſbibenob, qui fuit de genere Arapha, cujus ferrum haſtæ trecentas uncias appendebat, & accinctus erat enſe novo, niſus eſt percutere Dávid. Præſidióque ei fuit Abiſai filius Saruiæ, & percuſſum Philiſthæum interfecit. Tunc juraverunt viri David, dicentes; Jam non egrediéris nobiſcum in bellum, ne extinguas lucernam Iſrael. Secundum quoque bellum fuit in Gob contra Philiſthæos: tunc percuſſit Sobochai de Huſati, Saph de ſtirpe Arapha de genere gigantum. Tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philiſthæos, in quo percuſſit Adeodatus filiûs Saltûs polymitarius Bethlehemites Goliath Gethæũ, cujᵘ haſtile haſtæ erat quaſi liciatorium texentium. Quartum bellum fuit in Geth: in quo vir fuit excelſus, qui ſenos in manibus pedibúſque habebat digitos, id eſt, viginti quatuor, & erat de origine Arapha. Et blaſphemavit Iſrael: percuſſit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David. Hi quatuor nati ſunt de Arapha in Geth, & cecideruntin manu David, & ſervorum ejus.

12 Καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ Σαὺλ, καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀνδρῶν ιαβὶς Γαλαάδ, οἱ ἔκλεψαν αὐτὰς ἐκ τῆς πλατείας (ω) Βαιθσάν, ὅπ ἔκρεμ αὐτὰς ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι (α) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξαν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν Σαὺλ ἐν Γελβυέ. Καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖθεν τὰ ὀστᾶ Σαὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ 14 συνήγαγε τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξηλιασμένων. Καὶ (β) ἔθαψαν τὰ ὀστᾶ Σαὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ (γ) καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἠλιαδίνων ἐν γῇ Βενιαμὶν ἐν τῇ πλευρᾷ ἐν τῷ τάφῳ Κὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς. καὶ ἐπάκουσεν ὁ Θεὸς 15 τῇ γῇ μετὰ ταῦτα. Καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος τοῖς ἀλλοφύλοις μετὰ Ἰσραήλ. καὶ καταβὰς Δαυὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· (δ) καὶ 16 ἐπορεύθη Δαυίδ. Καὶ Ἰεσβὶ, ὃς ἦν ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῶ Ῥαφὰ, καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ, τριακοσίων σίκλων (ε) ὁλκῇ χαλκοῦ, καὶ αὐτὸς περιεζωσμένος καινούργιον, καὶ διενοεῖτο (ζ) τοῦ πατάξαι τὸν Δαυίδ. Καὶ ἐ- 17 βοήθησεν αὐτῷ (η) Ἀβεσσὰ υἱὸς Σαρυίας, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. τότε ὤμοσ οἱ ἄνδρες Δαυὶδ, λέγοντες, Οὐκ ἐξελεύσῃ ἔτι μὴ ἡμῶν εἰς πόλεμον, καὶ ἃ μὴ σβέσῃς τὸν (θ) λύχνον Ἰσραήλ. Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἔτι πόλεμος 18 ἐν Γὲθ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων. τότε ἐπάταξε (ι) Σεβοχὰ ὁ Ἀσαλωνὶ τὸν Σὲφ ἐν τοῖς ἐγγόνοις τῶ Ῥαφά. Καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐν 19 (κ) Ῥὼμ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἐπάταξεν Ἐλεανὰν υἱὸς Ἀριωχὶμ ὁ (λ) Βαιθλεσμίτης τὸν Γολιὰθ τὸν (μ) Γεθαῖον· καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων. Καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν Γὲθ. καὶ 20 ἦν ἀνὴρ μαδὼν, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ (ν) ἓξ καὶ ἓξ, εἰκοστέσσαρες ἀριθμῷ· (ξ) καὶ γε αὐτὸς ἐτέχθη τῷ Ῥαφᾶ. Καὶ ὠνείδισε τὸν 21 Ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωνάθαν υἱὸς (ο) Σεμεὶ ἀδελφοῦ Δαυίδ. Οἱ τέσσαρες (π) 22 οὗτοι ἐτέχθησαν ἀπόγονοι τῶν γιγάντων ἐν Γὲθ τῷ Ῥαφὰ οἴκου, καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ Δαυὶδ, καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ.

Et ivit David, & ſumſit oſſa Saul, & oſſa Jonathæ filii ejus à viris filius Jabis Galaad, qui furati erant eos (p) è platea Bethſan: quia ſtatuerant eos ibi alienigenæ in die quâ percuſſerunt alienigenæ Saul in Gelbue. Et aſportavit indè oſſa Saul, & oſſa Jonathan filii ej', & oſſa expoſitorum Soli. Et ſepelierunt oſſa Saul, & oſſa Jonathan filii ejus, & oſſa Soli expoſitorum, in terra Benjamin (q) in Latere, in ſepulchro Cis patris ejus. Et fecerunt omnia quæcunq; mãdavit rex. Et exaudivit Deus terram poſt hæc. Et fuit adhuc bellum alienigenis cum Iſrael. Et deſcendit David & pueri ejus cum eo: & pugnaverunt cum alienigenis. Et (r) ivit David. Et (ſ) Jesbi, qui erat in nepotibus ipſius (t) Rhapha, & pondus lanceæ ejus, trecentorum ſiclorum pondere æris, & ipſe accinctus (u) clavâ, & ſtuduit percutere David. Et auxiliat' eſt ei Abeſſa filius Saruiæ, & percuſſit alienigenam, & interfecit eum. Tunc jurárunt viri David, dicentes, Non egredièris ultrà nobiſcum ad bellum: & non extingues lucernam Iſrael. Et fuit poſt hæc adhuc prælium in Geth cum alienigenis. Tunc percuſſit Sobocha Aſatothi (x) ipſum Seph in nepotibus Rhapha. Et (y) fuit prælium in Rhom cum alienigenis. Et percuſſit Eleanan (z) filius Ariorgim Bethleemites ipſum Goliath Gethæum. Et lignum lanceæ ejus, tanquàm liciatorium texentium. Et factum eſt adhuc prælium in Geth. Et fuit vir (aa) Madon: & digiti manuũ ejus, et digiti pedũ ejus ſex, & ſex, viginti quatuor numero. Etiam ipſe natus erat ipſi Rhapha. Et exprobravit Iſrael: & percuſſit eum Jonathan filius Semei fratris David. Quatuor hi nati ſunt prompotes gigantum in Geth, (bb) ipſi Rhapha domus: & ceciderunt in manu David, & in manu ſervorum ejus.

CAP. XXII.

1 Locutus eſt autem David Domino verba carminis hujus, in die quâ liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum ſuorum, & de manu Saul.,

ΚΕΦ. κϚ'.

1 Καὶ ἐλάλησε Δαυὶδ τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, (α) ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐξείλατο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς Σαύλ.

MS.A. (α) ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γελβυὲ τὸν Σαύλ. Καὶ (β) ἔθαψεν (γ) καὶ τῶν ἠλιαδίνων (δ) καὶ ἐξελύθη Δαυίδ. Καὶ Ἰεσβὶ ἐν Νὸβ, ὃς ἦν (ε) ὁλκῆς (ζ) πατάξαι (η) Ἀβισαὶ (θ) λύχνον * μν. Καὶ (ι) Σεβοχαὶ ὁ Ἀσυσιωνθεὶ τῷ Σαφὲ ἐν τοῖς (κ) Γὲθ (λ) Βηθλεεμίτης (μ) Γεθθαῖον· (ν) ἓξ, καὶ εἰκοσιτέσσαρες (ξ) καὶ γε ὁ αὐτὸς (ο) Σεμεεὶ (π) οὗτοι ἀπόγονοι τῶ γιγάντων τῷ Ῥαφὰ ἐν Γὲθ, καὶ

CAP. XXII.

Et locutus eſt David Domino verba cantici hujus, in qua die eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, & de manu Saul.

MS.A. (α) ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξίλατο

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

12 וַאֲזַל דָּוִד וּנְסִיב יָת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיָת גַּרְמֵי יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מִלַּוָת יָתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד דְּגַנְבוּ
יַתְהוֹן מִשּׁוּרָא דְּבֵית שָׁן דְּצַלְבוּנוּן תַּמָּן פְּלִשְׁתָּאֵי בְּיוֹמָא דְּקַטָלוּ פְּלִשְׁתָּאֵי יָת שָׁאוּל
13 בְּגִלְבּוֹעַ : וַאֲסִיק מִתַּמָּן יָת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיָת גַּרְמֵי יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְכַנְּשׁוּ יָת גַּרְמֵי צְלִיבָיָא :
14 וּקְבָרוּ יָת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיָת יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ בַּאֲרַע שִׁבְטָ בִּנְיָמִן בְּצֶלַע בְּקִבְרָא דְּקִישׁ אֲבוּהִי
וַעֲבָדוּ כָּל דְּפַקִּיד מַלְכָּא וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָא דִּדְיָרֵי אַרְעָא בָּתַר כֵּן : וַהֲוָת עוֹד קְרָבָא
15 לְפְלִשְׁתָּאֵי עִם יִשְׂרָאֵל וּנְחַת דָּוִד וְעַבְדּוֹהִי עִמֵּיהּ וַאֲגִיחוּ קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וְאִשְׁתְּלֵהִי
16 דָּוִד : וְיִשְׁבִּי בְנוֹב דִּי בִבְנֵי נֹפָא וּמַתְקַל סוּפְנֵיהּ מַתְקַל תְּלַת מְאָה סַלְעִין דְּנְחָשָׁא וְהוּא
17 אָסִיר אַסְפְּנָקִי חַדְתָּא וַאֲמַר לְמִקְטַל יָת דָּוִד : וְסָעִיד לֵיהּ אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה וּמְחָא יָת
פְּלִשְׁתָּאָה וְקַטְלֵיהּ בְּכֵן קַיְמוּ גַּבְרֵי דָּוִד לֵיהּ לְמֵימַר לָא תִפּוֹק עוֹד עִמָּנָא לְקְרָבָא וְלָא
18 תְּטַפֵּי יָת מְנָרָא דְּיִשְׂרָאֵל : וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וַהֲוָת עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי בְּכֵין
קְטַל סִבְּכַי דְּמִן חוּשָׁת יָת סַף דְּבִבְנֵי נֹפָא : וַהֲוָת עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי
19 וְקָטַל דָּוִד בַּר יִשַׁי מְחֵי פָּרוּכִית בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּמִבֵּית לֶחֶם יָת גָּלְיָת נִתָּאָה וַאֲעָא
דְּמוֹרְנֵיתֵיהּ כְּאִכָּסֵן דְּנַרְדָּאִין : וַהֲוָת עוֹד קְרָבָא בְּגַת וַהֲוָה גֶּבֶר דְּמִשְׁחָן וְאֶצְבְּעָת יְדוֹהִי
20 וְאֶצְבְּעָת רַגְלוֹהִי שִׁית וְשִׁית עַסְרִין וְאַרְבַּע בְּמִנְיָן וְאַף הוּא אִתְיְלִיד לְנַפְרָא : וְחַסִּיד
יָת יִשְׂרָאֵל וְקַטְלֵיהּ יְהוֹנָתָן בַּר שִׁמְעָא אֲחוּהִי דְּדָוִד : יָת אַרְבַּעְתְּאֵלִין אִתְיְלִידוּ לְנַפְרָא
21 בְּגַת וְאִתְמְסָרוּ בִּידָא דְּדָוִד וּבִידָא דְּעַבְדּוֹהִי :

כב

1 וִידַבַּר וְשַׁבַּח דָּוִד בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ יָת פִּתְגָמֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא הָדָא עַל כָּל יוֹמַיָּא דְּשֵׁיזֵיב
יְיָ יָת יִשְׂרָאֵל מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דָּבְבֵיהוֹן וְאַף לְחֵיוֹד שֵׁיזֵבֵיהּ מֵחַרְבָּא דְּשָׁאוּל :

Et ivit David & tulit oſſa Saul & oſſa Jehonathan filii ejus, ab habitatoribus Jabes Gilghad qui furati fuerant illos ex muris Beth-San, in quo ſuſpenderant eos Peliſthæi, in die quo interfecerunt Peliſthæi Saul in Gilboagh. Et aſcendere fecit indè oſſa Saul & oſſa Jehonathan filii ej', & congregaverunt oſſa ſuſpenſorum. Et ſepelierunt oſſa Saul & oſſa Jehonathan filii ejus in terra tribus Binjamin in Szelagh in ſepulcho Kis patris ejus, & fecerunt omnia quæ præceperat rex: & ſuſcepit Dominus orationem incolarum terræ poſtea. Et fuit adhuc bellum Peliſtæis cum Iſrael; & deſcendit David & ſervi ejus cum eo, & inierunt bellũ *cum Peliſthæis*, & fatigatus eſt David. Et Jisbi-Benob qui erat ex filiis *robuſti*, & pondus haſtæ ejus erat pondᵉ trecentorũ ſiclorũ æris; & ipſe accinctᵘˢ cingulo novo, dixit quòd occideret David. Et auxiliatᵘˢ eſt illi Abiſai filius Szarujah, & percuſſit Peliſthæũ & occîdit illum: ideò juraverunt viri David ei, dicendo: Non exibis amplius nobiſcũ ad bellum, ut non extinguas regnum Iſrael. Et fuit poſt hæc & fuit adhuc bellum in Gob cũ Peliſtæis: tunc occîdit Sibchai qui [*erat*] de Hhuſath, Zzaph ex filiis robuſti. Et fuit adhuc bellum in Gob cum Peliſthæis, & occidit David, filius Jesai textoris veli domᵘˢ ſanctuarii *qui de Bethlehhem*, Galiath Githæum; & lignum haſtæ ejus erat ſicut liciatorium textorum. Et fuit ampliùs bellũ in Gath, & erat vir menſuræ, & digiti manuum ejus & digiti pedum ejus erant ſex & ſex, viginti quatuor numero; & ipſe etiam genitus ex robuſto. Et exprobravit Iſrael: & occîdit illum Jehonathan filius Simgha fratris ipſius David. Quatuor hi nati ſunt robuſto uni in Gath, & traditi ſunt in manᵘˢ David & in manus ſervorum ejus.

CAP. XXII.

1 ET cantavit David *in prophetia coram Domino* verba laudis hujᵘˢ ſuper omnibus diebus quibus liberaverat Dominus Iſrael de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum, & etiam David *liberaverat* ex gladio Saul.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * ܘܩܒܪ ܕܘܝܕ ܠܓܪܡܝ ܫܐܘܠ ܘܠܓܪܡܝ ܝܘܢܬܢ ܒܪܗ ܡܢ ܓܒܪ ܐܝܟܢܝ ܓܠܥܕ ܕܓܢܒܘ ܠܗܘܢ ܡܢ ܫܘܩܐ ܕܒܝܬ ܫܢ ܕܬܠܘ ܐܢܘܢ ܦܠܫܬܝܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܛܠܘ ܦܠܫܬܝܐ ܠܫܐܘܠ ܒܓܠܒܥ

13 ܘܣܒܘ ܡܢ ܬܡܢ ܓܪܡܝ ܫܐܘܠ ܘܓܪܡܝ ܝܘܢܬܢ ܒܪܗ ܘܟܢܫܘ ܓܪܡܝ ܐܢܫܐ ܕܬܠܘ ܒܗ ܘܩܒܪ ܓܪܡܝ ܫܐܘܠ ܘܓܪܡܝ ܝܘܢܬܢ ܒܪܗ

14 ܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܒܙܠܥ ܒܩܒܪ ܩܝܫ ܐܒܘܗܝ ܘܥܒܕܘ ܟܠ ܕܦܩܕ ܡܠܟܐ ܘܐܬܪܥܝ ܐܠܗܐ ܠܐܪܥܐ ܒܬܪ ܗܟܢܐ

15 ܘܬܒ ܐܬܪܥܝ ܐܠܗܐ ܠܐܪܥܐ ܘܣܠܩ ܕܘܝܕ ܘܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܥܡܗ ܘܐܬܟܪܟܘ ܥܠ ܦܠܫܬܝܐ ܘܐܬܥܝܦ ܕܘܝܕ

16 ܘܐܝܫ ܕܡ ܗܘ ܡܢ ܓܒܪ ܪܦܐ ܘܡܫܩܠ ܕܢܚܫܬܐ ܕܩܢܝܗ ܬܠܬ ܡܐܐ ܫܩܠ ܒܚܕܬܐ ܘܗܘ ܚܕ ܒܙܝܢ ܐܡܪ ܕܩܛܠ ܠܕܘܝܕ

17 ܐܠܐ ܐܒܝ ܣܥܪ ܠܗ ܒܪ ܨܪܝܐ ܘܡܚܐ ܒܦܠܫܬܝܐ ܘܩܛܠ ܐܢܘܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܘܐܡܪܘ ܓܒܪ ܐܢܫ ܠܐ ܬܦܩ ܠܡܦܩ ܥܡܢ

18 ܠܡܩܪܒܬܐ ܕܠܐ ܬܟܒܐ ܢܘܪ ܐܝܫܪܝܠ ܘܗܘ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܗܘ ܩܪܒ ܡܠܚܡܬܐ ܒܓܒ ܒܐ ܒܦܠܫܬܝܐ ܒܗ ܩܛܠ ܣܒܟܝ ܚܘܫܝ ܠܣܦ

19 ܡܢ ܒܢܝ ܪܦܐ ܘܗܘ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܗܘ ܩܪܒ ܡܠܚܡܬܐ ܒܓܒ ܒܐ ܒܦܠܫܬܝܐ ܒܗ ܩܛܠ ܐܠܚܢܢ ܒܪ ܝܥܪ ܐܘܪܓܝܡ ܒܝܬ ܠܚܡ

20 ܐܬ ܓܠܝܬ ܕܗܘ ܓܒܪ ܕܒܝܕ ܐܝܫ ܓܒܪ ܕܐܝܬ ܒܗ ܐܨܒܥ ܕܝܡܝܢ ܘܫܡܠ ܫܬ ܕܝܡ ܘܫܬ ܪܓܠ ܘܗܘ ܐܦ ܗܘ ܐܝܬ ܠܪܦܐ

21 ܘܟܕ ܚܪܦ ܠܝܫܪܝܠ ܩܛܠ ܐܢܘܢ ܝܘܢܬܢ ܒܪ ܫܡܥܐ ܐܚܘ ܕܕܘܝܕ ܗܠܝܢ ܐܪܒܥ ܐܝܬ ܠܪܦܐ ܒܓܬ ܘܢܦܠܘ ܒܝܕ ܕܘܝܕ

22 ܘܒܝܕ ܥܒܕܘܗܝ ܘܡܠܠ ܕܘܝܕ ܠܡܪܝ ܡܠܐ ܗܕ ܡܠܐ ܕܫܝܪܬܐ ܒܝܘܡ ܕܫܙܒ ܡܪܝ ܠܗ ܡܢ ܐܝܕ ܟܠ ܒܥܠܝܗ ܘܡܢ ܐܝܕ ܫܐܘܠ

Et abiens David accepit ossa Saulis & ossa Jonathanis filii ejus à civibus labis-Gelaad, qui furati fuerant ea de Rahob Bethjasan, ubi suspenderant eos Palestini quo die trucidaverant Saulem in monte Gelboe. Et assumptis illinc ossibus Saulis & ossibus Jonathanis filii ejus, collectisq; ossibus interfectorum; Sepelierunt ossa Saulis & Jonathanis filii ejus in terra Benjamen, in Salsah, in sepulchro Cis patris ejus; & fecerunt quicquid præceperat rex: tum postea placatus est Deus terræ. Rursus contigit bellum Palestinis adversùm Israelitas, descenditq; David unà cum servis suis ad bellandum contra Palestinos. Eximuit autem David, & Joab, atq; Abisai, gigantem quendam cujus loricæ pondus trecentorum erat siclorum æris: erat iste novo præcinctus gladio, dixeratque se occisurum Davidem. At opem tulit illi Abisai filius Suriæ, percussumq; Palestinum interfecit. Tunc juraverunt Davidi servi ipsius dicentes ei, Non egredièris nobiscum in pugnam, ne extinguas lucernam Israelis. His peractis factum est rursus bellum in Gath cum Palestinis: tunc interfecit Sabchi Husites Sapharum de filiis gigantum. Contigit etiam *aliud* bellum Israelitis cum Palestinis: & trucidavit Elhanan filiꝰ Malaphi textoris Bethlehemitæ, Goliadum Palestinum, cujus lanceæ lignum crassum erat veluti jugum textorum. Deniùò contigit *aliud* bellum in Gath: eratque vir quidam gigas, cujus tam manuum digiti quàm pedum digiti erant seni numero *videlicet* viginti quatuor; is etiam natus erat è gigantibus. Et cùm probris afficeret Israelem, interfecit eum Jonadab filius Sammæ fratris Davidis. Hi quatuor nati fuerant gigantibus in Gath, traditique fuerunt in manum Davidis & manum servorum ejus.

CAP. XXII.

Canticum Davidis.

1 PRotulit autem David Domino verba hujus cantici, in die quâ liberavit eum Dominus de manu inimicorum suorum, & de manu Saulis,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فانطلق داود فاخذ عظام شاول وعظام يوناثان ابنه من عند ارباب يابيس الذين بجلعاد

الذين سرقوها من راحوب التي عند بيت ياسان * من حيث علقوها اهل فلسطين في اليوم

13 الذي قتل اهل فلسطين شاول في جبل جلبوع * واصعد عظام شاول وعظام يوناثان من

14 ذلك الموضع وجمعوا العظام * ودفنوا القتلى مع عظام شاول وابنه يوناثان في ارض بنيامين

بصلاصح * في مقبر قبر ابي شاول * وفعلوا كلما امر الملك * ورضي الله عن اهل الارض

15 حسيد * ثم حارب اهل فلسطين بني اسرايل * ونزل داود وعبيده لمحارب اهل فلسطين *

16 وعرف داود ويواب وابيسي من الجبار الذي وزن جوشنه ثلاث مية مثقال من نحاس * وكان

17 الجبار متقلد سيفا جديدا * فحمل على داود ليقتله * فاعانه ابيسي بن صوريا * وابه حمل

على الجبار فقتله * عند ذلك حلف عبيد داود في ذلك اليوم وقالوا * انه لا يخرج معنا الى

18 الحرب * ولا يطفي سراج اسرايل * من بعد ذلك حارب بنو اسرايل اهل فلسطين ايضا في جاب *

19 وقتل سفكا الحوشاتي سفار الذي كان قد بقي من الجبابرة * ثم حارب بني اسرايل اهل

فلسطين ايضا * فقتل الحانان بن ملف النساج الذي من بيت لحام جليت الفلسطي

20 الذي كان رمحه اعلظ من نول الحاكة * ثم كان لهم حرب في جاب * وخرج من اهل فلسطين

رجل جبار كانت اصابع يديه ورجليه ستة ستة * كانت اصابعه اربعة وعشرين اصبعا * هذا

21 ايضا كان من الجبابرة * وهو الذي عير بني اسرايل * فقتله يوناداب بن شما اخي داود *

22 هاولاء الجبابرة الاربعة ولدوا في جاب * فقتلهم داود وعبيده *

* الفصل الثاني والعشرون *

1 * وقال داود في تسبحته لله هذا القول * في اليوم الذي انقذه الله من اعدائه ومن يد شاول *

Deinde abiens David accepit ossa Saulis & ossa Jonathanis filii ejus à dominis Bumas quæ in Galaad, qui ex furati fuerant è Rahob quæ est prope Beth-jasan, ex eo loco ubi suspenderant ea Philistæi die quo peremerant Philistæi Saulem in monte Gelboe: Et asportavit ossa Saulis & ossa Jonathanis ex eo loco: ossa collegerunt, Et occisos humârunt cum ossibus Saulis & filii ejus Jonathanis in terra Benjamin, in Salaseh, in sepulchro Cis patris Saulis; & peregerunt quicquid mandaverat rex; ac tunc placatus est Deus incolis terræ. Præterea bellum committentibus Philistæis cum Israelitis, descendit David cum servis suis ad oppugnandos Philistæos. Eximuitque David, & Joab, & Abisai, gigantem cujus loricæ pondus erat trecentorum siclorum æris: nam gigas iste qui novo præcinctus erat gladio, impetit Davidem ut occideret eum. Sed præsidio fuit illi Abisai filius Suriæ; is enim virtuens in gigantem occidit eum. Tunc juraverunt servi Davidis eo die, ac dixerunt, Nunquam egredietur nobiscum ad prælium, ne extinguatur lucerna Israelis. Post hæc aliud commisêre bellum Israelitæ cum Philistæis in Gath; ubi Sephca Husæus interfecit Saphæum qui remanserat è gigantibus. Rursus quoque bellum instaurârunt Philistæi adversùs Israelitas; ubi Elhanan filius Malaphi textoris, qui erat ex Beth lehem, interfecit Goliath Philistæum, cujus lancea crassior erat jugo textorum. Bello iterum facto in Gath, processit è Philistæis vir quidam gigas cujus manuum pedumque digiti erant seni, adeoque digitos habebat viginti quatuor, atque is etiam erat è gigantibus: Idemque conviciis appeteverat filios Israel: occidit autem illum Jonadab filius Samma fratris Davidis. Quatuor isti gigantes nati fuerant in Gath, trucidavitque eos David & servi ipsius.

CAP. XXII.

David autem Deum laudans talem habuit sermonem in die quâ redemit eum Deus ab hostibus ejus & de manu Saulis.

שמואל ב: כב

mihi meus liberator & ,mea *munitio* & ,mea petra Dominus : dixit Et
2 וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצָדָתִי וּמְפַלְטִי־לִי׃
mea salutis cornu & ,meum scutum : eo in sperabo ,mea *petra* Deus
3 אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי
me fecisti salvum rapina à meus salvator : meum refugiũ & ,meus elevator
מִשְׂגַּבִּי וּמָנוֹסִי מוֹשִׁיעִי מֵחָמָס תּוֹשִׁיעֵנִי׃
Quia .ero salvus meis inimicis ab & ,Dominum invocabo Laudabilem
4 מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ כִּי
me terruerunt *belial* torrentes ; mortis contritiones me circundederunt
5 אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת נַחֲלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני׃
mortis laquei me prævenerunt : me circundederunt inferi *Funes*
6 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבֻּנִי קִדְּמֻנִי מֹקְשֵׁי מָוֶת׃
clamabo meum Deum ad & ,Dominum *invocabo mihi angustia* In
7 בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֶקְרָא
ejus aures in meus clamor & ,meam vocem suo *palatio* de exaudivit Et
וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַ�ועָתִי בְּאָזְנָיו׃
: *contremuerunt cælorum* fundamenta ; terra contremuit & ,est commota Et
8 וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ
ignis &,ejus *naso* in fumus Ascendit .ei est iratus quoniã ,sunt commota &
וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ
, cœlos inclinavit Et .eo ab sunt succensi carbones :devorabit ejus ore de
9 מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט שָׁמַיִם
,Cherub super equitavit Et .ejus pedibus sub caligo & : descendit &
10 וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב
suos circuitus obscuritatem posuit Et .venti pennas super est visus & :volavit &
וַיָּעָף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃ וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו
ejus *regione* è fulgore Præ .*ætherium* nubes aquarũ colligantiã ,*ejectoria*
13 סְכּוֹת חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ
Altissimus & ,Dominus cœlis de Tonavit .ignis carbones sunt succensi
14 בָּעֲרוּ גַחֲלֵי־אֵשׁ׃ יַרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן
, fulgur ; eos dispersit & ,sagittas misit Et .suam vocem dedit
15 יִתֵּן קוֹלוֹ׃ וַיְשַׁלַּח חִצִּים וַיְפִיצֵם בָּרָק
fundamenta sunt revelata ,maris *alvei* apparuerunt Et .eos contrivit &
16 וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי יָם יִגָּלוּ מוֹסְדוֹת
Misit .ejus *nasi* spiritus inspiratione ab Domini *increpatione in* , orbis
17 תֵּבֵל בִּגְעָרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃ יִשְׁלַח
me Liberavit .multis aquis de me *eduxit* ,me assumpsit ,*altitudine* de
18 מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי
.me præ erant *robusti* quia ,me *odientibus* ab ,forti meo inimico ab
מֵאֹיְבִי עָז מִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
.mihi *fulcrum* Dominus fuit Et .*mei exitii* die in me Prævenerunt
19 יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעָן לִי׃
.me in complacuit quoniam ,me liberavit : me latitudinem ad eduxit Et
20 וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי׃
munditiam secundàm ,meam justitiam secundùm Dominus mihi Retribuit
21 יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּבֹר
, Domini vias custodivi Quia .mihi reddidit mearum manuum
22 יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה
: meo conspectu in ejus judicia omnia Quia .meo Deo à egi impiè non &
23 וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי
me custodivi & ,ei perfectus fui Et .eo ab recedam non :ejus statuta &
24 וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה׃ וָאֱהִי תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה
.mea iniquitate ab
מֵעֲוֹנִי׃

Versio VUL.LAT.

2 Et ait ; Dñs petra mea,& robur meum, & salvator meus.
3 Deus fortis meus , sperabo in eum : scutum meũ, & cornu salutis meæ : elevator meº,& refugiũ meũ: salvator meº,de
4 iniquitate liberabis me. Laudabilem invocabo Dñm: & ab
5 inimicis meis salvº ero. Quia circumdederunt me contritiones mortis : torrentes Belial
6 terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me : prævenerunt me laquei mortis. In
7 tribulatione mea invocabo Dñm, & ad Deũ meũ clamabo:& exaudiet de templo suo vocẽ meã, & clamor meº veniet ad aures ejus. Commota
8 est & contremuit terra:fundamenta montiũ cõcussa sunt,& conquassata,quoniã iratus est
9 eis. Ascendit fumª de naribº ejº,& ignis de ore ejº vorabit:carbones succensi sunt ab
10 eo. Inclinavit cœlos, & descendit: & caligo sub pedibus
11 ejº. Et ascendit sup cherubim, & volavit: & lapsus est super
12 pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulũ : cribrans aquas de nubibº cœlorũ. Præ fulgore in conspectu
13 ejus, succensi sunt carbones
14 ignis.Tonabit de cœlo Dñs:et excelsus dabit vocẽ suã. Misit
15 sagittas, & dissipavit eos;fulgur, & consumpsit eos.Et apparuerunt effusiones maris, et
16 revelata sunt fundamenta orbis, ab increpatione Dñi, ab inspiratione spiritº furoris ejº.
17 Misit de excelso, & assumpsit me: & extraxit me de aquis
18 multis. Liberavit me ab inimico meo potentissimo, & ab
19 his qui oderãt me:quoniã robustiores me erãt. Prævênit me in die afflictionis meæ, &
20 factºest Dñs firmamentũ meũ. Et eduxit me in latitudinẽ : liberavit me,quia cõplacui ei.
21 Retribuet mihi Dñs secundũ justitiã meã: & secundũ mundi
22 tiã manuũ mearũ reddet mihi. Quia custodivi vias Dñi,& non egi impiè, à Deo meo.
23 Omnia enim judicia ejº in cõspectu meo : & præcepta ejus non amovi à me. Et ero per-
24 fectus cum eo : & custodiam me ab iniquitate mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ (β) εἶπεν. Ὡδή. Κύριε πέτρα μου, καὶ ὀχυ-
3 ρωμά μου, καὶ ἐξαιρούμενός με ἐμοὶ, Ὁ θεός
μου, (γ) φύλαξ μου ἔσται μοι, πεποιθὼς ἔσομαι
ἐπ' αὐτῷ· ὑπερασπιστής μου, καὶ κέρας σωτηρίας
μου, ἀντιλήπτωρ μου, καὶ καταφυγή μου σωτηρίας
4 μου, ἐξ ἀδίκου σώσεις με. Αἰνετὸν ὀπικαλέ-
σομαι κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.
5 Ὅτι περιέσχον με ζυγοὶ ὕδατος, κεί-
μαῤῥοι ἀνομίας ἐφόβησάν με. Ὠδῖνες θα-
6 νάτου ἐκύκλωσάν με, προεφθασάν με σκλη-
7 ρότητες θανάτου. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με ὀπι-
καλέσομαι (δ) τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου
βοήσομαι, καὶ ἐπακούσεται ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς
8 μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ. Καὶ
ἐταράχθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια
τοῦ οὐρανοῦ (ε) ζυγεταράχθησαν καὶ ἐσαλεύθησαν,
9 ὅτι ἐθυμώθη κύριος αὐτοῖς. Ἀνέβη καπνὸς
ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ
10 κατέδεται· ἄνθρακες ἐξεκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπονά-
11 του τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Καὶ (ζ) ἐπεκάθισεν ἐπὶ
τῶν χερουβὶμ καὶ ἐπέπτατο, καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύ-
12 γων (η) ἀνέμου. Καὶ ἔθετο σκότος ὑποκρυφὴν
αὐτοῦ· κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ (θ) σκότος
ὑδάτων, ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις (ι) ἀέρος.
13 Ἀπὸ τοῦ φέγγους ἐναντίον αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν
ἄνθρακες πυρός. Ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ κύ-
14 ριος, καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. Καὶ
15 ἀπέστειλε βέλη, καὶ ἐσκόρπισεν (ι) αὐτούς· καὶ ἀ-
στραπὴν ἀστραπὴν, καὶ ἐξέκλινεν αὐτούς. Καὶ
ὤφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης, καὶ ἀπεκαλύφθη
θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἐπιτιμήσει κυ-
ρίου, ἀπὸ πνοῆς πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ.
17 Ἀπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ (κ) ἔλαβέ με, εἵλκυσέ
18 με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. Ἐῤῥύσατό με ἐξ
ἐχθρῶν μου (λ) ἰσχυρῶν, ἐκ τῶν μισούντων με,
19 ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ. Προέφθασάν
με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου· καὶ ἐγένετο κύριος
20 ὑπερίσχυμά μου, Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυ-
σμὸν, καὶ (μ) ἐξείλετό με, ὅτι (ν) ἠυδόκησεν ἐν
21 ἐμοί. Καὶ ἀνταπέδωκέ μοι κύριος κατὰ τὴν δι-
καιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
ρῶν μου ἀνταπέδωκέ μοι. Ὅτι ἐφύλαξα ὁδοὺς
22 κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου. Ὅτι
πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ κατεναντίον μου καὶ
τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, οὐκ (ξ) ἀπέστην ἀπ'
24 αὐτῶν. Καὶ ἔσομαι ἄμωμος αὐτῷ, καὶ φυ-
λάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.

Et dixit.(a) CANTICUM. *Domine petra mea, & munitio mea, & eruens me mihi; Deus meus custos meus erit mihi: confidens ero in eo. Protector meus,& cornu salutis meæ, susceptor meus, & refugium meum salutis meæ, de iniquo salvabis me. Laudabilem invocabo Dominum:& de inimicis meis salvabor. Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes iniquitatis exterruerunt me.(b) Dolores mortis circumdederunt me:prævenerunt me aspevitates mortis. Dum ego tribularer, invocabo Dominum,& ad Deum meum clamabo : & exaudiet de templo suo vocem meam: & vociferatio mea in auribus ejus. Et turbata est, & concussa est terra: & fundamenta cœli conturbata sunt,& (c) quassata sunt: quoniã indignatus est Dominus eis. Ascendit fumus in ira ejus:& ignis de ore ejus vorabit:carbones succensi sunt ab eo.Et inclinavit cœlos,& descendit:et caligo sub pedibus ejus. Et insedit super Cherubim, & volavit:& conspectus est super pennas venti. Et posuit tenebras latibulum suum in circuitu suo tabernaculum suum,tenebras aquarum condensavit in nubibus aeris. A fulgore in conspectu ejus succensi sunt carbones ignis. Intonuit è cœlo Dominus: & altissimus dedit vocem suam. Et misit sagittas , & dissipavit eos: et coruscavit coruscationem, & exterruit eos. Et apparuerunt emissiones maris:et revelata sunt fundamenta orbis in increpatione Domini, à spiratione spiritûs furoris ejus. Misit de excelso, & assumpsit me: traxit me de aquis multis. Eripuit me (d) de inimicis meis fortitudinis,de iis qui oderunt me ; quoniam confortati fuerant super me. Prævenerunt me (e) dies tribulationis meæ: & factus est Dominus firmamentum meum: Et eduxit me in latitudinem, & eripuit me: quoniam complacitum est in me. Et retribuet mihi Dominus secundùm justitiam meam: & secundùm puritatem manuum mearum retribuit mihi. Quoniam custodivi vias Domini: nec impiè egi à Deo meo. Quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo, & justificationes ejus: non (h) discessi ab eis. Et ero immaculatus ei, & præcavebo ab iniquitate mea.*

MS. A. (β) εἶπεν. Κύριε (γ) φύλαξ ἔσαι μου, (δ) κύριον, καὶ (ε) ἐταρά-
χθησαν καὶ *ἐταραχθησαν, ὅτι (ζ) ἐκάθισεν ἐπὶ χερουβὶμ (η) ἀνέμων. (θ)
ἀέρων. (ι) αὐτούς· ἀστραπὴν, καὶ (κ) ἀνέλαβέ με, (λ) ἰσχυρὸς, (μ) ἐξέλατό
(ν) ἐυδόκησεν (ξ) ἀπέστης ἀπ' * αὐτοῦ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַאֲמַר יְיָ תּוֹקְפִי וְרָחֲצָנִי וּמְשֵׁזִיב יָתִי׃ אֱלָהִי אִתְרְעֵי בִּי קָרֵבְנִי לְדַחֲלָתֵיהּ תּוֹקְפִי דְמָן
קֳדָמוֹהִי מְתֵיהַב לִי תְּקוֹף וּפוּרְקָן לְאִתְגַּבְּרָא עַל בַּעֲלֵי דָבְבִי רוּחֲצָנִי דַעַל מֵימְרֵיהּ אֶנָא
רָחִיץ בְּעִדָּן עָקָא מָנִין עֲלֵי מִבַּעֲלֵי דָבְבִי וַאֲמַר לַאֲרָמָא קָרְנִי בְּפוּרְקָנֵיהּ סוֹמְכָנִי דַהֲוָה
מֵימְרֵיהּ סְמַךְ לִי כַּד הֲוֵיתִי עָרִיק מִן קֳדָם רָדְפֵי פוּרְקָנִי מִבַּעֲלֵי דָבְבִי וְאַף מִיד כָּל חֲטוֹפִין
שְׁזִיב יָתִי׃ מְהַלַּל אֲמַר דָּוִד בְּתוּשְׁבְּחָא אֶנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ דְּכָל עִדָּן מִבַּעֲלֵי דָבְבִי פְּרִיק
יָתִי׃ כְּאֲרֵי אַקִּיפַתְנִי עָקָא כְּאִתָּא דְיִתְבָּא עַל מַתְבְּרָא וְחֵילָא לֵית לֵיהּ לְמֵילַד וְהִיא מְסַכְּנָא
לְמֵיתַת סִיעַת חַיְבִין בַּעֲתַת יָתִי׃ חֲבָלֵי מַשְׁרִית רַשִׁיעִין אַקִּפוּנִי קִדְמוֹנִי דְמָזְיָנִין בְּמָנֵי
קְטוֹל׃ בְּצַר אֲמַר דָּוִד כַּד עָקָא לִי אֶנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּקְדָם אֱלָהִי אֶנָא מְתְחַנַּן וּמְקַבֵּל
מֵהֵיכְלֵיהּ צְלוֹתִי וּבְעוּתִי קֳדָמוֹהִי מִתְעַבְּדָא׃ וְתִנְעַשׁ וְאִתְרְגִיפַת וְאִתְרְגִישַׁת אַרְעָא
שַׁכְלוּלֵי שְׁמַיָּא וְעוּ וְאִתְרְגִיזוּ אֲרֵי תְקַף רוּגְזֵיהּ׃ עֲלָה סְלִיק וְדוּנֵי דִפְרָעָה רַשִׁיעָא כְּתַנָּא
קֳדָמוֹהִי בְּגִן שְׁלַח רוּגְזֵיהּ כְּאֶשָּׁא בְּעָרָא דְמָן קֳדָמוֹהִי מְשֵׁיצָאָה מְזוּפֵיתֵיהּ כְּגוּמְרִין דְּנוּר
דָּלְקָא מֵימְרֵיהּ׃ וּט וְאַרְכִּין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלִי יְקָרֵיהּ וַעֲנָן אֲמַטְתָּא בְּבֵשׁ קֳדָמוֹהִי׃ וְרָכַב
וְאִתְגְּלִי בְּגַבּוּרְתֵּיהּ עַל כְּרוּבִין קַלִּילִין וְדָבַר בְּחִקּוֹף עַל כַּנְפֵי רוּחָא׃ וּשְׁת וַאֲשָׁרִי שְׁכִנְתֵּיהּ
בְּעֵרְפִּילָא וַעֲנַן יַקִּר סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ מָחֵת מַיִּין תַּקִּיפִין מִרְכַּפַת עֲנָנִין קַלִּילִין בְּרוּם עַלְמָא׃
מִנְּהָה מִוְיָו יְקָרֵיהּ מַבְהִיקִין שְׁמֵי שְׁמַיָּא מְזוּפֵיתֵיהּ כְּגוּמְרִין דְּנוּר דָּלְקָא מֵימְרֵיהּ׃ יִרְעֵם
מִן שְׁמַיָּא יְיָ וְעִלָּאָה אַרְמֵי מֵימְרֵיהּ׃ וּשְׁלַח וְשַׁלַּח מָחֵתֵיהּ כְּנִירִין וּבְדַרְנוּן בַּרְקִין
וְשַׁגְשִׁנּוּן׃ וְיִרְאוּ וְאִתְחֲזִיאוּ עוּמְקֵי יַמָּא אִתְגְּלִיאוּ שַׁכְלוּלֵי תֵּבֵל בְּמָזוּפֵיתָא מִן קֳדָם יְיָ
מִשְּׁמַע תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ׃ יִשְׁלַח שְׁלַח נְבִיאֵי מַלְכָּא דְּיִתְיָב בְּתִקּוֹף דְּיִתְיָב בְּתִקּוֹף רוּמָא דְּבַרְנִי שְׁיוּבְנִי
מֵעַמְמִין סַגִּיאִין׃ יְצֵילְנִי שְׁיוּבְנִי מִסַּנָּאֵי אֲרֵי תַקְפָנִי מִבַּעֲלֵי דָבְבִי אֲרֵי אִתְנַבַּרוּ עֲלַי׃ יְקַדְּמוּנִי
יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם טֻלְטוּלִי וַהֲוָת מֵימְרָא דְיְיָ סְמָךְ לִי׃ וְיָצָא וְאַפֵּיק לַרְוָחָא יָתִי שְׁיוּבְנִי אֲרֵי
אִתְרְעֵי בִּי׃ יִגְמְלֵנִי אֲמַר דָּוִד יְשַׁלְּמִנִּי יְיָ כְּזָכוּתִי כְּבֵרִירוּת יָדַי יְתִיב לִי׃ כִּי אֲרֵי נְטַרִית
אוֹרְחָן דְּתַקְּנָן קֳדָם יְיָ וְלָא הַלִּיכִית בִּרְשַׁע קֳדָם אֱלָהִי׃ כִּי אֲרֵי כָל דִּינוֹהִי גְלָן לְקֳבְלִי
לְמֶעְבַּדְהוֹן וְקָיְמוֹהִי לָא עֲרִית מִנָּהוֹן׃ וַאֲהֵיהּ וַהֲוֵית שְׁלִים בְּדַחֲלָתֵיהּ וַהֲוֵית נָטַר
נַפְשִׁי מֵחוֹבִין׃
non recessi ab eis

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit: Dñs firmitudo mea & fiducia mea, & liberans me. Dominus *cui complacitum est in me, applicuit me ad timorem suum*, firmitudo mea, quòd ab ante ipsum data sit mihi firmitas & liberatio ad superandum auctores inimicitiarum mearum; fiducia mea, quòd super verbum ejus confido in tempore angustiæ, protegens me ab auctoribus inimicitiarum mearum; & qui dixit, quòd extolleret cornu meum in liberatione sua; *fulcimentum meum, quòd* fuit dictum ejus sustentaculum mihi quando fugiebam ante persecutores meos ; *liberatio mea* de auctoribus inimicitiarũ mearum, & etiam de manu omniũ raptorũ eripuit me. *Dixit David*, In laude oro ante Dñm, qui in omni tempore de auctoribus inimicitiarum mearũ liberavit me. Quia circundedit me angustia tanquã mulierẽ quæ sedit in sella parturientis,& virtus non illi est ad pariendũ, *estque in periculo moriendi*: multitudo peccatorũ territat me. Castra improborũ obsederunt me,anticiparunt me qui armati erant vasis occisionis. *Dixit David*, Quando angustia erat mihi, ego orabã ante Dñm,& ante Deũ meũ ego deprecabar ; & accipiebat de templo suo orationẽ meã; & postulatio mea ab ante ipsũ *facta est*. Et commota est & tremefacta terra, fundamenta cœlorũ exparserũt, et dejecta sunt, quia gravis erat indignatio ejº. Ascendit *superbia Pharaonis improbi sicut fumº coraã eo, ideo misit indignationẽ* ejº, sicut ignis comburens, *qui* ab ante illũ, consumit increpatio ejus; sicut carbones ignis, *succensũ dictũ* ejº. Et inclinavit cœlos,& revelata est gloria ejº, & nubes caliginis scabellũ ante eũ. Et revelatº est in fortitudine sua sup *Cherubin celeres*,& deduxit in fortitudine sup alas venti. *Et* posuit majestatẽ suã in obscuritate nubis gloriã circũ se, descendere faciẽs aquas fortes de multitudine nubiũ *velociũ in celsitudine mundi*. A fulgore gloriæ ejº candent cœli cœlorũ, increpatio ejº sicut carbones ignis. *Succensũ est dictũ* ejus. Tonavit de cœlo Dñs,& altissimº extulit dictũ suũ. Et misit plagas suas sicut jacula,& dispersit illos; fulgura,& conturbavit eos. Et visæ sũt profunditates maris, et revelata sũt fundamenta orbis, in increpatione ante Dñm, à dicto validæ indignationis ejº. Misit prophetas suos rex fortis qui sedet in fortitudine celsitudinis: gubernavit me, eripuit me de gentibus multis. Eripuit me de inimicis meis, quia *prævaluerant* in me: de auctoribº inimicitiæ meæ, quia fortificati fuerant super me. Anticipaverunt me in die migrationis meæ, at fuit dictũ Dñi sustentaculũ mihi. Et eduxit in latitudinẽ me; eripuit me, quia complacuit sibi in me. *Dixit David*, Retribuit mihi Dñs secundũ meritũ meũ, et juxta puritatẽ manuũ mearũ rediddit mihi. Quia custodivi vias quæ rectæ sunt ante Dñm; & non ambulavi in improbitate ante Deũ meũ. Quia omnia judicia ejº revelata apud me ad faciendũ ea, & fœdera ejus Et fui perfectus in timore ejus, & custodivi animam meam à peccatis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܐܪܚܡܟ ܝܗ̈ ܡܪܝ ܚܝܠܝ ܘܡܦܠܛܢܝ ܠܟ ܝܗ̈ ܡܪܝ ܛܘܪܝ ܘܡܣܬܘܪܝ ܘܡܫܙܒܢܝ ܠܝ ܐܠܗ̈ ܛܘܪܝ ܐܬܟܣܝ ܒܗ ܡܓܢܝ ܘܩܪܢ ܦܘܪܩܢܝ ܡܪܝ ܡܢ ܫܘܥ̈ ܬ̈ ܡܫܘܒܚ ܐܩܪܐ ܠܝ ܡܪܝ ܘܡܢ ܒܥ̈ ܬ̈ ܡܣܝ ܐ ܡܢ ܒ̈ ܥ̈ ܠ̈ ܐ ܡ̈ ܐ ܡ̈ ܐ ܡ

שמואל ב : כב

meam munditiam ſecundùm meam juſtitiã ſecundùm mihi Dñs reſtituit Et
25 וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי כְּבֹרִי
perfecto *ſorti* cum :eris pius pio Cum .ejus oculorum conſpectu in
26 לְנֶגֶד עֵינָיו: עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבּוֹר תָּמִים
.te facies perverſum perverſo cum & ;eris mundus mundo Cum .eris perfectus
27 תִּתָּמָּם: עִם־נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפָּתָל:
.humiliabis,excelſos ſup tuos oculos & :facies ſalvum *afflictum* populum Et
28 וְאֶת־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל:
te in Quia .*weam cbſcuritatem illuſtrabit* Dñs & :Domine mea lucerna tu Quia
29 כִּי־אַתָּה נִירִי יְהוָה וַיהוָה יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי:
eloquium:ejus via perfecta Dei .murũ tranſiliã meo Deo in:*agmen percurram*
30 כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי אֲדַלֶּג־שׁוּר: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת
Deus quis Quia .ſe in ſperantibus omnibus *ipſe* ſcutum ;*conflatum* Domini
31 יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ: כִּי מִי־אֵל
mea fortitudo Deus ?noſtrũ Deum præter *petra* quis &?Dominum præter
32 מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל מָעוּזִּי
,cervarũ tanquã meos pedes *Adequans* .meam viam perfectã ſolvit & ,*virtutis*
33 חַיִל וַיִּתֵּר תָּמִים דַּרְכִּי: מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת
eſt contrit⁹ &:bellum ad meas man⁹ Docens.me ſtatuet mea excelſa ſup &
34 וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת
:tuæ ſalutis ſcutum mihi dediſti Et .meis brachiis æreus arcus
35 קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי: וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ
non &;me ſubter meũ paſſum *Dilatabis* .me *multiplicabis* tua manſuetudine &
36 וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי: תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּנִי וְלֹא
redibo non &;eos *differdam* & ;meos inimicos *Perſequar* .*meæ vertebræ nutarunt*
37 מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי: אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי וְאַשְׁמִידֵם וְלֹא אָשׁוּב
ceciderũt &;ſurgẽt non &;eos *tranſixi* &;eos conſumpſi Et.eos *conſumere uſque*
38 עַד־כַּלּוֹתָם: וְאֲכַלֵּם וְאֶמְחָצֵם וְלֹא יְקוּמוּן וְיִפְּלוּ
meos inſurgẽtes *incurvabis* :præliũ ad *virtute* me accinxiſti Et.meis pedib⁹ ſub
39 תַּחַת רַגְלָי: וַתְּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי
,me habentes odio :cervicem mihi dediſti meos inimicos Et .me ſubtus
40 תַּחְתָּנָי: וְאֹיְבַי תָּתָּה לִי עֹרֶף מְשַׂנְאַי
.*eis reſpondit* non &,Dominum ad;ſalvator non & ,Aſpexerunt .*eos excidi* &
41 וַאַצְמִיתֵם: יִשְׁעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם
,*eos commixtam* platearum lutum ſicut;terræ pulverem ſicut eos contudi Et
42 וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ כְּטִיט־חוּצוֹת אֲרִקֵּם
caput in me *Cuſtodies* .*mei populi contentionibus* à me eruiſti Et .*eos diſtendam*
43 תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָמִּי תִּשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ
alienigenæ Filii .mihi *ſervient* novi non ,populus :gentium
44 גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי: בְּנֵי נֵכָר
alienigenæ Filii .mihi audient auris *audire* Ad .mihi *mentientur*
45 יִתְכַּחֲשׁוּ־לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי: בְּנֵי נֵכָר
benedictus & ,Dominus Vivit .ſuis clauſuris à *ſe cingent* & ,*defluent*
46 יִבֹּלוּ וְיֶחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ
dans Deus .meæ ſalutis *petra* Deus exaltetur & : mea *petra*
47 צוּרִי וְיָרֹם אֱלוֹהֵי צוּר יְשׁוּעָתִי: הָאֵל הַנֹּתֵן
me educens Et .me ſubtus populos *ſubmittens* & ,mihi vindictas
48 נְקָמוֹת לִי וּמוֹרִיד עַמִּים תַּחְתֵּנִי: וּמוֹצִיאִי
ra;narum viro â ,me elevabis *meis* inſurgentibus ab & ,meis inimicis ab
49 מֹאֹיְבָי אַף מִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
.me liberabis
תְּצִילֵנִי:

Verſio VUL. LAT.

Et reſtituet mihi Dominus ſecundùm juſtitiam meam:et ſecundùm munditiam manuum mearum,in conſpectu oculorũ ſuorum. Cum ſancto ſanct⁹ eris: & cum robuſto perfectus. Cum electo elect⁹eris:& cum perverſo pvertêris. Et populũ pauperẽ ſalvum facies:oculíſq; tuis excelſos humiliabis. Quia tulucerna mea,Dñe:et tu,Dñe, illuminabis tenebras meas. In te enim currã accinctus:in Deo meo tranſiliã murũ. Deus,immaculata via ejus,eloquiũ Dñi igne examinatum: ſcutũ eſt omnium ſperantium in ſe. Quis eſt Deus præter Dũm : & quis fortis præter Deũ noſtrũ? De⁹ qui accinxit me fortitudine:& complanavit pfectã viam meã. Coæquans pedes meos cervis, et ſup excelſa mea ſtatuens me. Docens man⁹ meas ad prælium, & componens quaſi arcũ æreum brachia mea. Dediſti mihi clypeũ ſalutis tuæ:& manſuetudo tua multiplicavit me. Dilatabis greſſ⁹ meos ſubt⁹ me : & non deficient tali mei. Perſequar inimicos meos, & conteram:& non convertar donec conſumã eos. Conſumam eos & confringam, ut non conſurgant:cadent ſub pedibus meis. Accinxiſti me fortitudine ad prælium : incurvâſti reſiſtentes mihi ſubt⁹ me. Inimicos meos dediſti mihi dorſum; odientes me,& diſperdã eos. Clamabũt, & non erit qui ſalvet;ad Dñm, & non exaudiet eos. Delebo eos ut pulverẽ terræ: quaſi lutum platearum communiã eos atque confringã. Salvabis me à contradictionib⁹populi mei: cuſtodies me in caput Gentiũ : populus, quem ignoro, ſerviet mihi. Filii alieni reſiſtent mihi, auditu auris obedient mihi. Filii alieni defluxerunt,& contrahentur in anguſtiis ſuis. Vivit Dñs,& benedict⁹ De⁹ me⁹: et exaltabitur De⁹ fortis ſalutis meæ. Deus qui das vindictas mihi, & dejicis populos ſub me. Qui educis me ab inimicis meis,& à reſiſtentib⁹ mihi elevas me : à viro iniquo liberabis me.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA

25 Καὶ ἀποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητά μου κατὰ τὸ χειρῶν μου ὀ
26 ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ ὁσίου ὁσιω-
27 θήσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς τελείου τελεωθήσῃ· Καὶ
μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ στρ
28 εβλωθήσῃ. Καὶ τὸν λαὸν τὸν πένητα σώσεις, καὶ
29 ὀφθαλμούς ὑπὲρ ταπεινούντων. Ὅτι
σὺ ὁ λύχνος μου κύριε, καὶ κύριος ὁ σκεδά-
30 σει μοι τὸ σκότος μου. Ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦ-
μαι μονόζωνος, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβή-
σομαι τεῖχος· Ὁ ἰσχυρὸς, ἄμωμος ἡ ὁδὸς
31 αὐτοῦ. τὸ ῥῆμα κυρίου κεκραυδν πεπυρω-
μένον· ὑπερασπιστής ἐστι πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν
32 ἐπ' αὐτόν. Τίς ἰσχυρὸς πλὴν κυρίου; καὶ
33 τίς κλίσις ἔσται πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; Ὁ ἰσχυ-
ρὸς ὁ κραταιῶν με δυνάμει, καὶ ἔθηκεν ἀπ-
34 ερον ἄμωμον τὴν ὁδόν μου. Τιθεὶς τοὺς πόδας
μου ὡς ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὕψη ἱστῶν με.
35 Διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ κα-
μφθήσεται τόξον (χ) χαλκοῦν ἐν βραχίονί μου.
36 Καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου,
37 (ψ) καὶ ἡ ὑπακοή σου ἐπλήθυνέ με Εἰς
πλατυσμὸν εἰς τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω
38 μου, καὶ οὐκ ἐσαλεύθησαν τὰ σκέλη μου. Διώξω
ἐχθρούς μου, καὶ (ω) ἀφανιῶ αὐτούς, καὶ οὐκ ἀνα-
39 στρέψω (α) ἕως ἂν συντρίψω αὐτούς. (β) Καὶ
θλάσω αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀναστήσονται, καὶ πεσοῦν-
40 ται τοὺς πόδας μου. Καὶ ἐνισχύσεις με δυνάμει
εἰς πόλεμον, καμφθήσεται τὸ ἐπαναστάντες μοι
41 ὑποκάτω μου. Καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι
νῶτον, τοὺς μισοῦντάς με, καὶ ἐξανάτωσας αὐ-
42 τούς. Βοήσονται, καὶ οὐκ (γ) ἔστι βοηθὸς, πρὸς κύρι-
ον, καὶ οὐκ (δ) ἐπήκουσεν αὐτῶν. Καὶ ἐλέανα αὐτοὺς
43 ὡς χοῦν γῆς, ὡς πηλὸν ἐξόδων ἐλέπτυνα αὐ-
τούς. Καὶ ῥύσῃ με ἐκ μάχης λαῶν, φυλάξεις
με εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν. λαὸς οὐκ (ε) ἔγνω
44 ἐδούλευσάν μοι. Υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό
45 μοι, εἰς ἀκοὴν ὠτίου (ζ) ἤκουσάν μου. Υἱοὶ
ἀλλότριοι ὑποῤῥιφήσονται, καὶ (η) συσκιάσουσιν ἐκ
47 τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν. Ζῇ κύριος, καὶ εὐλο-
γητὸς ὁ φύλαξ μου, καὶ (θ) ὑψωθήσεται ὁ θεὸς
48 μου ὁ φύλαξ τῆς σωτηρίας μου. (ϑ) Ἰσχυρὸς κύρι-
ος ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοὶ, καὶ δούλους λαοὺς
49 ὑποκάτω (ι) μου, Καὶ ἐξάγων με ἐξ ἐχθρῶν
μου· καὶ ἐκ τῶν ἐπεγειρομένων μοι ὑψώσεις με, ἐξ
ἀνδρὸς ἀδικημάτων ῥύσῃ με.

Et reddet mihi Dominus ſecundùm juſtitiam meã:& ſecundùm puritatem manuum mearum in conſpectu oculorum ejus. Cum ſancto ſanctificaberis:et cum ro(i)perfecto perfect⁹ eris. Et cũ electo electus eris:& cum perverſo perverteris. Et populum (k)inopem ſalvabis:& (l)oculos ſuper excelſos,humiliabis. Quoniam tu (m)lucerna mea,Domine:& Dominꝰ illuminabit mihi tenebras meas. Quoniam in te curram accinctus: & in Deo meo tranſgrediar murum. (n)Fortis, immaculata via ejus. Verbum Domini(o) potens,ignii examinatũ: protector eſt omnibus confidentibus ſuper eum. (p) Quis fortis præter Dominum?et quis creator erũ præter Deum noſtrum? Fortiu,confortans me virtute: (q)explanavit immaculatam viam meam. Ponens pedes meos,tanquam cervorum, & ſuper excelſa ſtatuens me. Docens manus meas ad prælium, & confringens arcum æneum in brachio meo. Et dediſti mihi protectionem ſalutis meæ: & (r) placabilis ſa tua multiplicavit me In (ſ) latitudinẽ in greſſib⁹ meis ſubt⁹ me: et non vacillãrunt (t)crura mea. Perſequar inimicos meos,et delebo eos:et non revertã, donec conſummavero eos. Et confringam eos, & non reſurgent: & cadent ſubtus pedes meos. Et conſortaſti me virtute ad prælium: curvabis eos,qui inſurgunt mihi, ſubt⁹ me. Et inimicos meos dediſti mihi dorſum, eos qui odio habent me: et morti tradidiſti eos. Clamabũt, & non eſt adjutor: ad Dominum, et non exaudivit eos. Et contrivi eos, tanquam pulverem terræ: tanquam lutum viarũ comminuam eos. Et erues me de (u)pugna populorum: cuſtodies me in caput gentium. Populus,quem non (x) novit, ſervierunt mihi. Filii alieni mentiti ſunt mihi: in auditu auris audierũt me. Filii alieni elanguescent,& contremiſcent è clauſuris ſuis. Vivit Dñs,et benedictꝰ cuſtos meus: et exaltabitur Deus meus cuſtos ſalutis meæ. Fortis Dominus,dans vindictas mihi, caſtigans populos ſub me. Et educens me ex inimicis meis,et de inſurgentibus mihi exaltabis me: à(y)viro iniquitatum eripies me.

MS.A.(o)ἐναντίον (π)διαφθορᾶς. Καὶ τὸν (ρ)κύριός μου ἐκλάμψει (σ)τὸν ὑ
σώσει (τ) μοι πεπυρωμένον·(υ)ἐπ' αὐτῷ. (φ)ἐξέστησεν (χ)χθαῖον τὸς βρ
χίονάς μου. (ψ)καὶ ὑπακοὴ (ω)ἀφανίσω (α)ἕως ζυν]θλάσω (β)Καὶ τὸν ὑιὸν αὐτῶν
θλάσω †ἐπανισταμένους (γ)ἐσαν (δ)ὑπήκουσεν (ε)ἔγνων ἐδούλευσάν (ζ)ὑπήκουσ
ψωθήσεται ὁ φύλαξ σωτηρίας (ϑ)τ'ῦ θεοῦ κύριος (ι)μου, Καὶ *ἐκ τῶν ἐπαναστάντων μ

Targum JONATHAN. חרגום יונתן

25 וישב ואתיב יי לי כזכותי כדבירותי קדם מימריה:עם עם אברהם דאשתכח חסיד קדמך
26 בכין אסגיתא למעבד חסדא עם זרעיה יצחק דהוה שלים בדחלתך בכן אשלמתא מי מר
27 רעותך למעבד עשיה:עם עם יעקב דהליך כדבירותא קדמך בחרתא בנוהי מכל עממיא
28 ואפרשתא זרעיה מכל פסולא פרעה ומצראי דחשיבו מחשבן על עמך בלבלתנון
במחשבתהון : ואת ויית עמא בית ישראל דמתקרן בעלמא הדין עם חשיך אתי עתיד
29 למפרק ובמימרך תקיפא דמתנבדין עליהון תמאיך : כי ארי אתה הוא מרי נהוריה
30 דישראל יי ויי יפקנני מחשוכא לנהורא וייחזנני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא : ארי
31 במימרך אסגי משרין ובמימר אלהי אבבש כל כרכין תקיפין : האל אלהא דכיונא
32 אורחיה אוריתא דיי בחירא היא תקיף הוא לכל די מתרחצין עלוהי : כי מן נסא
ופורקנא די תעביד למשיחך ולשארא דעמך דאשתארון יודון כל עממיא אומיא
33 ולישניא ויימרון לית אלהא אלא יי ארי ליית בר מנך ועמך יימרון ליית דתקיף אלא
34 אלהנא : האל אלהא דסעיד לי בחילא ומתקן שלים אורחי : משוה נשוי רגלי קלילין
35 כאילתא ועל בית תוקפי יקימנני : מלמד מליף ידי למעבד קרבא ומתקף בקשת נחשא
36 דרעי : ותתן ויהבת לי תקוף ובפורקנך ובמימרך אסגיתני : תרחיב אסגיתא פסיעתי
37 תחותי ולא אודעוה רכובתי : ארדפי רדפית סנאי ושיצתנון ולא תבירת עד די
38 נמרתנון : ואכלם ושיצתנון ונמרתנון ולא יכילו למיקם ונפלו קטילין תחות פרסת
39 רגלי : ותורני וסעדתני בחילא למעבד קרבא תברתא עממיא דקימין לאבאשא לי
40 תחותי : ואויב וסנאי תברתא קדמי מחזרי קרם בעלי דבבי ושיצתנון : ישעו בעו סעיד
41 ולית להון פריק מצלן קדם יי ולא מקביל צלותהון : ואשחקם ודושתנון כעפרא
42 דארעא כסין שוקין בעשית בהון רפסתנון : ותפלטני ותשיזבנני מפלגות עמא תמנעני
43 רישא לעממיא עמא דלא ידעית יפלחונני : בני בני עממיא יתכדבון לי לשמוע אודן
44 ישתמעון בי : בני בני עממיא יסופון ויזועון מבתרינתהון : בכין על נסא ופורקנא דעבדתא
45 לעמך בית ישראל אודיאו ואמרו קים הוא יי וברוך תקיפא דמן קדמוהי מתיהיב לנא
46 תקוף ופורקן ורומם אלהא תקוף פורקננא : האל אלהא דעבד פורענותא לי ותבר
47 עממיא דקימין לאבאשא לי תחותי : ומוציאי ופרקי מסנאי ועל דקימין לאבאשא לי
תנבדנני מגוג ומסשרית עממין חטופין דעתיד השיזבנני :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reddidit Dominus mihi ſecundùm meritum meum, juxta puritatem meam ante dictum ejus. *Cum* Abraham qui inventus eſt pius ante te,ideò multiplicâſti facere miſericordiam cum ſemine ejus Iſaac qui fuit perfect⁹ in timore tuo; idcircò perfeciſti dictum voluntatis tuæ *facere* cum illo. *Cum* Jaghacob qui ambulavit in puritate ante te, elegiſti filios ejus ab omnib⁹ gentibus, *& ſeparâſti ſemen ejus ab omni prophano.* Pargho & Miſzraæos qui excogitârant cogitationes ſuper populum tuum, confudiſti illos in cogitationibus ſuis. Et populum *domus Iſrael, qui vocantur in hoc mundo populus miſer*, tu futur⁹ es ut ſalves, & in dicto tuo forti eos qui invaleſcunt ſuper illos, humiliabis. Quia tu ipſe Dñs lux ipſius Iſrael Domine: & Dñs educet me de obſcuritate in lucem,& videre faciet me in ſeculo quod futurum eſt ut eveniat juſtis. Quia in dicto tuo multiplicabo caſtra, & in dicto Dei mei ſubigam omnes arces validas. Deus eſt cujus rectæ ſunt viæ, lex Domini electa eſt, *ipſe* eſt *fortis* omnibus qui confidunt in eo. *Ideo propter ſignum & liberationem quæ facies unctio tuo, & reliquo populo tuo qui relicti ſunt, confitebuntur omnes populi, gentes & linguæ, ac dicent* : Non eſt Deus niſi Dñs, *quia non eſt præter te; & populus tuus dicent, Non eſt* qui ſit fortis niſi Deus noſter. Deus qui auxiliatus eſt mihi in virtute, & conſtituit perfectam viam meam. Ponens pedes meos veloces inſtar cervorum,& ſuper domũ fortitudinis meæ ſtatuit me. Docens manus meas ad gerendum bellum, & fortificans *arcu æreo* brachia mea. Et dediſti mihi fortitudinem, *& in liberatione tua* & in dicto tuo multiplicâſti me. Auxiſti greſſus meos ſubtus me,& non commotus eſt poples meus. Perſecutus ſum oſores meos & diſperdidi eos, & non rediusq; quò conſumpſi eos. Et conſumpſi eos & exterminavi eos, nec poterunt ſtare: & ceciderunt occiſi ſubtus plantam pedum meorum. Et roborâſti me in virtute ad gerendum bellum; fregiſti populos, qui inſurgebant ut malefacerent mihi, ſubtus me. Et inimicos meos fregiſti ante me, avertentes *ante* auctores inimicitiæ meæ, et diſperdidi illos. Quærentes auxilium,et non fuit eis liberator: orantes ante Dominum, et non fuit accipiens orationem eorum. Et contrivi illos ut pulverem terræ; ſicut lutum platearum calcavi eos,et conculcavi illos. Et liberâſti me de medio populi, præfeciſti me caput gentibus: populus quem non cognovi ſervierunt mihi. Filii populorum mentiti ſunt mihi; ad auditum auris obedierunt mihi. Filii gentiũ defecerunt,et commoti ſunt de palatiis ſuis. *Ideo propter ſignũ et liberationem quæ feciſti populo tuo, domus Iſrael gratias egerunt ac dixerunt :* Permanet ipſe Dñs, et benedictus fortis, eo quòd ab-ante eum datur nobis robur et liberãtio; et *exaltatur* Deus, robur liberationis noſtræ. Deus qui facit ultionem mihi, et frangit gentes, quæ ſtant ut malefaciant mihi, ſub me. Qui liberas me ab oſoribus meis, et contra eos qui ſtant ut malefaciant mihi, roborabis me, *à Gog, et ab* exercitu *populorum* raptorum *qui cum eo* eripies me.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Idcirco rependit mihi Dominus secundùm justitiam meam & secundùm puritatem manuum mearum coram oculis ejus. Cùm bono bonus eris, & cum viro integro integer eris. Cum electo electus eris, & cum obliquo obliquè te geres. Tu enim populum pauperem servàbis, oculos autem elatos deprimes. Tu illuminabis lucernam meam, Dominus Deus meus illustrabit tenebras meas. Nam per te curram adversùs turmam, & per Deum meum transiliam murum. Dei via est immaculata, eloquium Domini purgatissimum, opem ferens omnibus in eo confidentibus. Nullus est enim Deus præter Dominum, nec est qui sit Potens, nisi Deus noster; Deus qui cinxit me robore, & reddidit immaculatam viam meam: Fecit pedes meos quasi cervinos, & super editum *locum* me constituit: Qui manus meas ad bellum instruxit, & fortia reddidit quasi arcum æneum brachia mea: Et dedisti mihi clypeum salutis, & dextera tua fulciet me, & correptio tua enutriet me: Dilatâsti gressus meos subtus me, ne vacillarent vertebræ meæ. Persequar inimicos meos, & assequar illos, nec revertar donec absumam eos. Percutiam illos ita ut surgere nequeant, sed cadant sub pedes meos. Accinges me robore in prælio, & insurgentes in me, subtus me prosternes. Cervicem inimicorum meorum exposuisti mihi, & osores meos, silentio involvam. Clamabunt ad Dominum, at non erit eis salvator: rogabunt Dominum, at non respondebit eis. Comminuam eos tanquam pulverem contra faciem venti, & veluti lutum platearum conculcabo eos. Eripies me à contentionibus populi, constitues me caput gentium: Populus quem non noveram, servient mihi. Auditu auris obedient mihi; filii alienigenæ subdent se mihi. Filii alienigenæ continebunt se à viis suis, & claudicabunt. Vivat Dominus, & benedictus sit roborator meus. Exaltare Deus servator meus, Deus qui concessisti mihi vindictam, populos sub me subjecisti: Qui me ab inimicis meis eripuisti, ab his etiam qui insurgunt in me erue me, & à viris iniquis libera me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Propterea retribuit mihi Dominus secundùm justitiam meam, & rependit mihi secundùm innocentiam manuum mearum coram ipso. Quàm justus es O Domine! nam cum bono bonus es, & cum viro impolluto malè te geris: Cum electo electus es, & cum obliquo atque perverso perversus. Tum quia populum miserum tu liberas & oculos sese efferentes humiliasti. Tu accendis lucernam meam O Domine mi & Deus meus, per te clarescent tenebræ meæ. Ego enim per te facultatem adipiscar currendi post eos qui sunt tui similes O Deus meus, tuâque virtute transiliam muros. Quoniam Deus justissimus est, & nullum in viis ejus vitium: sermo Domini est in veritate probatissimus, auxilium præbens omnibus in eo confidentibus. Nullus est enim Deus præter Dominum, neque Fortis ac Potens præter Deum nostrum. Deus præstitit mihi robur à se, viam meam fecit irreprehensibilem: Et firmos solidosque reddidit pedes meos ut pedes cervorum, & collocavit me in editissimo locorum: Edocuit manus meas prælium, & roboravit brachia mea ut arcum æneum: Dedit mihi clypeum salutis. Dextera tua opem ferat mihi, & humilitas tua magnificet me. Dilatâsti gressus meos, nec debilitati sunt pedes mei. Quæram inimicos meos, et apprehendam illos, & non revertar donec exterminem eos: Dejiciam eos, nec valebunt surgere; sed corruent sub pedes meos: Quia tu suppeditas mihi vires in certamine, & subter me prosternis eos qui me adoriuntur. Hostium meorum cervices coram me vertisti, & adeò me roborasti, ut silere faciam osores meos. Vocifer abuntur ad Dominum, & non aderit ipsis adjutor: Dominum precabuntur, & non exaudiet eos. Dispergam illos ceu pulverem quem dispergunt venti, & calcabo eos quemodòdum calcatur semen in vias tritis. Liberabis me à judiciis populi, constitues me principem gentium: ministrabit mihi populus quem non cognosco: Audient sermonem meum, & obedient mihi filii alieni: Retrahent se filii alieni à via sua, excæcabuntur à semitis suis. Benedictus sit Deus vivus qui me corroborat, magnifico Deum servatorem, Deum inquam meum qui me ultus est, posuit populos circum me subjectos, Eripuit me ab hostibus meis, & prætulit me iis qui surrexerant adversùm me, liberavit me à viris iniquis.

שמואל ב : כג

psallam tuo nomini & ,gentibus in Domine tibi confitebor Propterea
50 עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְהוָה בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר׃
,David suo *unctio* misericordiam faciens & ,sui regis *salutum* *Turris*
51 מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד
.seculum in usque ejus semini &
וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

CAP. XXIII. כג

dixit & ,Isai filius David Dixit .novissima David verba hæc Et
1 וְאֵלֶּה דִּבְרֵי דָוִד הָאַחֲרֹנִים נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשַׁי וּנְאֻם
psalmis jucundus & ,Jahacob Dei *unctus* ,excelsus constitutus vir
הַגֶּבֶר הֻקַם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים זְמִרוֹת
super ejus sermo & ,me *in* est locutus Domini Spiritus .Israel
2 יִשְׂרָאֵל׃ רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי וּמִלָּתוֹ עַל־
: Israel *petra* est locutus mihi ;Israel Deus Dixit .mea linguâ
3 לְשׁוֹנִי׃ אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל
lux sicut Et .Dei *timoris* dominator justus ,*homine in dominans*
מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים׃ וְכְאוֹר
4 pluvia à ſplendore à *denſitates non* manè : ſol orietur matutina
בֹּקֶר יִזְרַח־שֶׁמֶשׁ בֹּקֶר לֹא עָבוֹת מִנֹּגַהּ מִמָּטָר
quia ,Deo cum mea domus ſic non Quia .terra de *germen*
5 דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ׃ כִּי־לֹא־כֵן בֵּיתִי עִם־אֵל כִּי
: cuſtoditum & ,omnibus in diſpoſitum mihi poſuit *ſeculi* pactum
בְרִית עוֹלָם שָׂם לִי עֲרוּכָה בַכֹּל וּשְׁמֻרָה
.faciet germinare non quia ,voluntas omnis & ,mea ſalus cuncta quoniam
כִּי־כָל־יִשְׁעִי וְכָל־חֵפֶץ כִּי־לֹא יַצְמִיחַ׃
.capient manu in non quia ;*ipſi* univerſi *motus ſpina* tanquam *belial* Et
6 וּבְלִיַּעַל כְּקוֹץ מֻנָּד כֻּלָּהֶם כִּי־לֹא בְיָד יִקָּחוּ׃
igne *in* & :lanceæ ligno & ,ferro replebitur ,eas *in* tetigerit vir Et
7 וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם יִמָּלֵא בַרְזֶל וְעֵץ חֲנִית וּבָאֵשׁ
fortium nomina Iſta .*manſione* in comburentur comburendo
8 שָׂרֹף יִשָּׂרְפוּ בַּשֶּׁבֶת׃ אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבֹּרִים
ipſe ,*tertiarius* caput ſapiens *ſede* in Sedens :David ipſi qui
אֲשֶׁר לְדָוִד יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁי הוּא
.una vice in *occiſos* octingentos *ſuper* ,Heſnita Hadino
עֲדִינוֹ הָעֲצְנִי עַל־שְׁמֹנֶה מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָד׃
fortes tres inter ,Achochi filii Dodo filius Elhazar eum poſt Et
9 וְאַחֲרָו אֶלְעָזָר בֶּן־דֹּדִי בֶן־אֲחֹחִי בַּשָּׁלֹשָׁה גִּבֹּרִים
illic erant *colletti* ,Peliſthæos *in eos probris afficiendo in* ,David cum
עִם־דָּוִד בְּחָרְפָם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיֵּאָסְפוּ־שָׁם
,ſurrexit Ipſe .Iſrael viri aſcenderunt & ,prælium in
10 לַמַּלְחָמָה וַיַּעֲלוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃ הוּא קָם
adhæreret & ,ejus manus *defatigaretur quo uſque* ,Peliſtim *in* percuſſit &
וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים עַד כִּי־יָגְעָה יָדוֹ וַתִּדְבַּק
die in magnam ſalutem Dominus fecit Et .gladium ad ejus manus
יָדוֹ אֶל־הַחֶרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה בַּיּוֹם
.ſpoliandum ad tantùm eum poſt *revertebantur* populus & :illa
הַהוּא וְהָעָם יָשֻׁבוּ אַחֲרָיו אַךְ לְפַשֵּׁט׃

SAMUEL II. Versio VULG. LAT.

50 Propterea confitebor tibi, Domine, in gentibus : & nomini tuo cantabo. Magnificans ſalutes regis ſui, & faciens miſericordiam chriſto ſuo David, et ſemini ejus in ſempiternum.

CAP. XXIII.

1 Hæc autem ſunt verba David noviſſima. Dixit David filius Iſai : dixit vir, cui conſtitutum eſt de chriſto Dei Jacob, egregius pſaltes Iſrael; Spiritus Domini locutus eſt per me, 2 & ſermo ejus per linguam meam. 3 Dixit Deus Iſrael mihi, locutus eſt Fortis Iſrael, Dominator hominum, juſtus dominator in timore Dei. 4 Sicut lux auroræ, oriente Sole, manè abſque nubibus rutilat, & ſicut pluviis germinat herba de terra. 5 Nec tanta eſt domus mea apud Deum, ut pactum æternũ iniret mecum, firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim ſalus mea, & omnis voluntas : nec eſt quidquam ex ea quod non germinet. 6 Prævaricatores autem quaſi ſpinæ evellentur univerſi : quæ non tolluntur manibus. 7 Et ſi quis tangere voluerit eas, armabitur ferro & ligno lanceato, ignéque ſuccenſæ comburentur uſque ad nihilũ. 8 Hæc nomina fortium David. Sedens in cathedra ſapientiſſimus princeps inter tres, ipſe eſt quaſi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. 9 Poſt hunc, Eleazar filius patrui ejus Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David quando exprobraverunt Philiſthiim, & congregati ſunt illuc in prælium. 10 Cúmque aſcendiſſent viri Iſrael, ipſe ſtetit & percuſſit Philiſthæos, donec deficeret manus ejus, & obrigeſceret cum gladio : fecítque Dominus ſalutem magnam in die illa : & populus qui fugerat, reverſus eſt ad cæſorum ſpolia detrahenda.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

50 Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν τοῖς
51 ἔθνεσι, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Μεγα-
λύνων (κ) τὰς σωτηρίας βασιλέως αὐτοῦ, καὶ
ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ Δαυὶδ, καὶ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

MS.A. (κ) σωτηρίας

Propter hoc confitebor tibi, Domine, in gentibus: & in nomine tuo psallam. Magnificans ſalutes regis ſui, & faciens miſericordiam chriſto ſuo David, & ſemini ejus, uſq; in ſeculum.

ΚΕΦ. κγ'. CAP. XXIII.

1 Καὶ ἔτοι οἱ λόγοι Δαυὶδ οἱ ἔσχατοι. πιστὸς
Δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαὶ, καὶ πιστὸς (α) ἀνὴρ ὃν ἀνέ-
στησε κύριος ὅτι χριστὸν (β) θεοῦ Ἰακὼβ, καὶ
2 εὐφραιτὴς ψαλμοὶ Ἰσραήλ. Πνεῦμα κυρίου
ἐλάλησεν ἐν ἐμοὶ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐπὶ
3 γλώσσης μου. Λέγει ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἐμοὶ
ἐλάλησε (γ) φύλαξ ἐξ Ἰσραὴλ θεὸς κολήν·
Εἶπον ἐν ἀνθρώπῳ, Πῶς (δ) κραταιώσητε (ε)
4 φόβον χριστοῦ; Καὶ ἐν φωτὶ θεοῦ πρωΐας ἀνα-
τείλαι (ζ) ἥλιος τοπερὶ, (η) ὁ κύριος πάρ-
ἤλθεν ὀν φέγγος, καὶ ὡς ἐξ ὑετοῦ χλόης ἀπὸ
5 γῆς. Οὐ γὰ (θ) ὅτως ὁ οἶκός μου μὴ ἰσχύσῃ
διαθήκλω γὰ αἰώνιον (ι) ἕτοιμός μοι ἑτοίμλω
ἐν παντὶ καιρῷ πεφυλασμένλω· ὅτι πᾶσα σω-
τηρία μου καὶ πᾶν θέλημα, ὅτι ὁ μὴ (κ) βλα-
6 στήσῃ ὁ παράνομος. Ὥσπερ ἀκανθα ἐξωσμέ-
νη πάντες (λ) ἔτοι, ὅτι ὁ χεὶρ ληφθήσονται,
7 καὶ (μ) ἀνὴρ ὁ κοπιάσῃ ἐν αὐτοῖς· καὶ πλῆ-
σας σιδήρῳ, καὶ ξύλον δόρατος, καὶ ἐν πυρὶ
καυσθήσονται αἰσχύνλω αὐτῶν.
8 Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυναστῶν (ξ) Δαυὶδ·
Ἰεβοσθὲ ὁ Χαναναῖος ἄρχων τῶν τρίτων (ο) οὗτος
(π) Ἀδινὰν ὁ Ἀσωναῖος, οὗτος ἐπαπάσλο τὴν ῥομ-
φαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίους τραλιώτας εἰσή-
9 παξ. Καὶ μετ' αὐτὸν (ρ) Ἐλεαναὶν υἱὸς παδαὶλ-
φι αὐτοῦ υἱὸς (σ) Δωδὶ τῶν ἐν τοῖς τρισὶν δυνα-
τοῖς μετὰ (τ) Δαυὶδ καὶ ἐν τῷ ὀνειδίσαι αὐτὸν ἐν
τοῖς ἀλλοφύλοις, Συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλε-
10 μον, Καὶ ἀνέβησαν ἀνὴρ Ἰσραὴλ· αὐτὸς ἀν-
έστη καὶ ἐπάλαξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἕως ἔ
(υ) ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ προσεκολ-
λήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρὸς τὴ μάχαιραν. καὶ ἐ-
ποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλλω ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ὁ λαὸς ἐκάθητο ὀπίσω αὐ-
τοῦ πλὴν ἐκδιδύσκειν.

MS.A. (α) ὁ ἀνὴρ (β) κυρίου θεοῦ (γ) φύλαξ Ἰσραὴλ (δ) κραταιώσητε
(ε) φόβον κυρίου Καὶ ἐν θεῷ φωτὶ πρωΐας (ζ) ὁ ἥλιος (η) ὁ παρῆλθεν
(θ) ὅτως (ι) ἑτοίμλω ἕτοιμός μοι ἐν (κ) *βλαστήσῃ (λ) αὐτοὶ, (μ) ἀνὴρ κατα-
σχ (ν) καυθήσεται αἰσχύνη αὐτῶν. (ξ) τῶν Δαυὶδ· (ο) αὐτὸς ἦν. (π) Ἀδὶν
ὁ Ἀσωναῖος, *ἐπὶ ὀκτακοσίους τραυματίας εἰσήπαξ. (ρ) Ἐλεάζαρ (σ) Συτα
(τ) Δαυὶδ· ἐν τῷ (υ) ἐκόπασεν

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

50 עַל כֵּן אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָ בְּעַמְמַיָּא וּלְשִׁמְךָ אֵימַר תּוּשְׁבָּחָן׃ מַסְגֵּי לְמֶעְבַּד פּוּרְקָן עִם מַלְכֵּיהּ
51 וְעָבֵד טֵיבוּ לְמְשִׁיחֵיהּ לְדָוִד וּלְזַרְעֵיהּ עַד עָלְמָא׃

כג

1 וְאִלֵּין פִּתְגָמֵי נְבוּאַת דָּוִד דְּאִתְנַבִּי לְסוֹף עָלְמָא לְיוֹמֵי נֶחָמְתָא דַּעֲתִידִין לְמֵיתֵי אֲמַר דָּוִד
בַּר יִשַׁי וַאֲמַר גַּבְרָא דְּמֵרֵם לְמַלְכוּ מְשִׁיחָא בְּמֵימַר אֱלָהֵיהּ דְּיַעֲקֹב וְתַקִּין לְמֶמְנֵי בְּחֵיךְ
2 מְבַסְּמֵי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ דְּיִשְׂרָאֵל׃ אֲמַר דָּוִד בְּרוּחַ נְבוּאָה דַּיְיָ אֲנָא מְמַלֵּל אִלֵּין וּפִתְגָמֵי
3 קוּדְשֵׁיהּ בְּפוּמִי אֲנָא סָדַר׃ אֲמַר דָּוִד אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל עֲלַי מַלֵּל תַּקִּיפָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּשַׁלִּיט
בִּבְנֵי אֱנָשָׁא קוּשְׁטָא דַּאֲן אֲמַר לְמַנָּאָה לִי מַלְכָּא דְּהוּא מְשִׁיחָא דַּעֲתִיד דַּיְקוּם וְיִשְׁלוּט
4 בִּדְחַלְתָּא דַּיְיָ׃ טוּבֵיכוֹן צַדִּיקַיָּא עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עוֹבָדִין טָבִין דַּאֲתוּן עֲתִידִין לְאַנְהָרָא
בְּיוֹהֲרָא יְקָרֵיהּ כִּנְהוֹר צַפְרָא דְּאָזֵיל וְתַקֵּן וְכִשְׁמְשָׁא דַּעֲתִיד לְאַנְהָרָא כְּזֹהוֹר יְקָרֵיהּ עַל חַד
תְּלַת מְאָה אַרְבְּעִין וְתַלְתָּא כְּנְהוֹר שְׁבְעָת כּוֹכְבַיָּא שַׁבְּעָת יוֹמַיָּא יַתִּיר מִפְּדִין תִּתְרַבּוּן
וְיָטַב לְכוֹן דַּהֲווֹיתוּן מְחַסְּדִין לְשֵׁנִי נֶחָמְתָא דְּאַתְיָן הָא כְּאַבְּרָא דְּמִסּוֹבַר בְּשֵׁנִי בְּצוּרְתָּא
5 רִיחוֹת מִטְרָא עַל אַרְעָא׃ אֲמַר דָּוִד יַתִּירָא מִבֵּכֵן בֵּיתִי קֳדָם אֵל אֲרֵי קַיָּם עֲלַם קַיֵּם
לִי לְמֶהֵוֵי מַלְכוּתִי קַיְמָא כְּמָא דְּקַיְמִין סִדְרֵי בֵּרֵאשִׁית וְנָטִירָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי אֲרֵי כָּל
6 צְרִכִי וְכָל בָּעוּתִי קֳדָמוֹהִי מִתְעַבְּדִין בְּכֵן כָּל מַלְכוּ לְקִבְלֵיהּ עוֹד לָא תִתְקַיֵּם׃ וְרִשְׁיָעֵי
עֲבֵדֵי חֵטָאָה דָּמָן לְכֵפִין דְּבִמְפַקְּהוֹן רַכִּיכִין לְמִקְטַף וְכַד אֱנָשׁ חַיִּם עֲלֵיהוֹן וְשָׁבִיק לְהוֹן
7 אָזְלִין וְתַקְפִין עַד דְּלֵית אֶפְשַׁר לְמִקְרַב בְּהוֹן בְּיָד׃ וְאַף כָּל אֱנָשׁ דְּמִשְׁרֵי לְמִקְרַב בְּחוּבִין
אָזְלִין וְתַקְפִין עֲלוֹהִי עַד דְּחָפִין לֵיהּ כְּלְבוּשׁ דְּבָרוּלָא דְּלָא יָכְלִין לֵיהּ בְּאַעֵי מוֹרְנִין וְרוֹמְחִין
בְּכֵן לֵית פּוּרְעָנוּתְהוֹן בְּיַד אֱנָשׁ אֱלָהֵן בְּאֶשְׁתָּא עֲתִידִין לְאִתּוֹקָדוּ בְּאִתְנַלְיָא
8 בֵּית דִּינָא רַבָּא לְמִתַּב עַל כּוּרְסֵי דִּינָא לְמִדַּן יַת עַלְמָא׃ אִלֵּין שְׁמָהָת גִּבָּרַיָּא דְּהַוּוֹ
עִם דָּוִד גִּבָּרָא רֵישׁ מַשְׁרִיתָא יָתִיב עַל כּוּרְסֵי דִּינָא וְכָל נְבִיָּא מַקְפִין לֵיהּ מִשִּׁיחַ
בְּמִשַּׁח קוּדְשָׁא בְּחִיר וּמְפַנַּק שַׁפִּיר בְּרֵוִיהּ וְיָאֵי בְּחִוְיֵהּ חַכִּים בְּהוֹכְמְתָא וְסוֹכְלְתָן בְּעֵיצָה
נְבַר בְּנִבְרוּתָא רֵישׁ גִּבָּרַיָּא הוּא מְחַקֵּן בְּמֵנֵי וְיָנָא נָפֵק בְּפוּם קָלָא וְנָצַח בְּקַרְבָא וּמְחַבֵּיב
9 עַל יְדֵי מוֹרְנֵיתֵיהּ תַּמְנֵי מְאָה קְטִילִין בְּזִמְנָא חֲדָא׃ וּבָתְרוֹהִי אֶלְעָזָר בַּר דּוֹדוֹ בַּר
אֲחוֹהִי בְּתַלְתָּא נִבְרַיָּא עִם דָּוִד כַּד חֲסִידוּ פְּלִישְׁתָּאֵי וְאִתְכַּנִּישׁוּ תַּמָּן לְאַגָּחָא קְרָבָא וְסָלִיקוּ
אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל׃ הוּא קָם וְקָטַל בְּפְלִשְׁתָּאֵי עַד דְּלֵאֵית יְדֵיהּ וְאִדְבֵּיקַת יְדֵיהּ עִם חַרְבָּא
10 וַעֲבַד יְיָ פּוּרְקָנָא רַבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא וְעַמָּא תָּב בָּתְרוֹהִי בְּרַם לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Propterea confitebor ante te Domine in gentibus, & nomini tuo dicam laudes. Qui multiplicat facere liberationem cum rege ſuo, & facit benignitatem uncto ſuo David & ſemini ejus uſq; in ſeculum.

CAP. XXIII.

Et hæc verba prophetiæ David quæ vaticinatus eſt conſummationi ſeculi, diebus conſolationis qui futuri ſunt ut veniant : Dixit David filius Iſai, & dixit vir qui ſublimatus eſt in regnum, unctus in dicto Dei Jaghacob, & conſtitutus ut præficiat in ludo ſuavitatis laudem Iſrael. Dixit David in ſpiritu prophetiæ Domini, Ego loquor hæc, & verba ſanctitatis ejus in ore meo ego ordino. Dixit David, Deus Iſrael ſuper mẽ locutus eſt, fortis Iſrael *qui dominatur* in filiis hominis, verax judex dixit, quòd conſtitueret mihi regem, ipſe eſt Meſſias, qui futurus eſt ut ſurgat & dominetur in timore Dñi. Beati vos juſti, feciſtis vobis facta bona, quia vos futuri eſtis ut luceatis *ut lux* gloriæ *ejus*, ſicut ſplendor auroræ qui ambulat & conſtat, & ſicut Sol qui *futurus eſt ut luceat ſicut ſplendor* gloriæ ſuæ, *pro* [illegible] *tercenties quadragies ac ter, ſicut lux ſeptem ſtellarum ſeptem diebus*; plas *quàm hoc magnificabimini & bene erit vobis, qui fuiſtis expetentes* [illegible] *conſolationum venturos*, ecce ſicut *agricola* qui expectat in annis ficcitatis ut deſcendat pluvia ſuper terram. Dixit David : Plus eſt quàm hæc domus mea ante Deum, quia juramentum æternum juravit mihi, quòd eſſet regnum meum firmum ſicut firmi ſunt ordines Bereſith, & cuſtoditum in ſeculum quod veniet, nam omnes indigentiæ meæ, & omnes petitiones meæ ante ipſum factæ ſunt : ideò omne regnum contra ipſum ampliùs non firmabitur. Et improbi factores peccati erunt ſimiles ſpinis quæ in ortu ſuo molles ad eruendum, & *cùm homo* parcit ſuper eis, & ſinit eas, procedunt & invaleſcunt uſq; quo non poſſibile ſit appropinquare ad eas manu. Et omnis homo qui incipit appropinquàre ad peccata, progredientia & ſe roborantia ſuper ſe, uſq; quo operiant eum tanquàm veſtis ferrea, non prævalent illi in lignis haſtarum & lancearum : ideò non eſt ultio eorum in manu hominis, ſed in igne incendendo incendentur cum apparuerit dominus judicii magni, ut ſedeat ſuper ſolium judicii ad judicandum ſeculum. Hæc nomina robuſtorum qui fuerunt cum David, robuſti capitis exercituum, ſedentis ſuper ſolium judicii, *& omnibus prophetis & ſenioribus cingentibus eum*, uncti in unctione ſancta, electi, & jucundi, pulchri forma & decori aſpectu, ſapientis ſapientia, & intelligentis conſilio, fortis roboris capitis robuſtorum : ipſe præfectus ſuper vaſa armorum, exiens in ore vocis, & vincens in prælio, & contorquens manu lanceæ ſuæ octingentos occiſos vice una. Et poſt illum Elghazar filius *Dodo* filii Ahhohhi inter tres robuſtos qui erant cum David quando exprobraverunt Peliſthæi, & congregati erant ibi ad ineundum bellum, & aſcenderunt viri Iſrael : Ipſe ſurrexit & occidit in Peliſthæis uſq; quo defatigaretur manus ejus, & hæreret manus ejus cum gladio : & fecit Dñs liberationem magnam in die illo ; & populus *rediit* poſt illum ; verùm ad exuendum occiſos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 * ܗܘ ܕܥܒܕ ܚܣܕܐ ܠܡܫܝܚܗ ܠܕܘܝܕ ܘܠܙܪܥܗ ܥܕ ܥܠܡܐ. ܐܡܪ. ܕܡܚܝ ܠܗ ܐܠܗܐ. * ܗܘ ܕܡܪܒܐ ܦܘܪܩܢ ܕܡܠܟܐ
51 ܘܥܒܕ ܚܣܕ ܠܡܫܝܚܗ ܠܕܘܝܕ ܘܠܙܪܥܗ ܥܕ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.

* ܟ ܐܚܪܝܐ * ܕ *

1 * ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܕܒܬܪ ܕܘܝܕ. ܐܡܪ ܕܘܝܕ ܒܪ ܝܫܝ. ܐܡܪ ܓܒܪܐ ܕܩܝܡ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܝܥܩܘܒ.
2 ܘܫܦܝܪ ܙܡܪ ܬܫܒܚܬܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ ܒܝ ܘܡܠܬܗ ܥܠ ܠܫܢܝ.
3 ܐܡܪ ܐܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܠܝ ܡܪ ܕܥܝ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܡܫܠܛ ܒܐܢܫܐ ܙܕܝܩ ܡܫܠܛ ܒܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.
4 ܘܐܝܟ ܢܗܝܪܐ ܕܨܦܪܐ ܕܢܗܪ ܫܡܫܐ ܒܪ ܥܢܢ ܕܠܐ ܥܢܢ ܡܢ ܙܪܥ ܡܢ ܡܛܪ ܕܡܢ ܥܠ ܐܪܥܐ.
5 ܕܠܐ ܗܟܢܐ ܒܝܬܝ ܥܡ ܐܠܗܐ ܕܠܥܠܡ ܩܝܡ ܠܝ ܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ ܥܪܝܟ ܒܟܠ ܡܕܡ ܘܢܛܪ ܕܠܐ ܢܨܡܚ
ܒܝܬܝ ܕܠܐ ܠܡܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܗܘ ܕܢܨܡܚ. ܗܘ ܕܐܠܗ ܒܝܬܝ ܠܐ ܥܒܕ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܢܨܡܚ.
6 ܘܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܝܟ ܩܘܣܐ ܕܫܘܟ ܕܠܐ ܢܬܠ ܒܐܝܕ. * ܘܠܐ ܡܢ ܕܢܣܒ ܒܗ ܡܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܒܐܝܕ ܘܠܐ ܒܪܡܚ.
7 ܐܠܐ ܓܒܪܐ ܕܢܣܒ ܒܗ ܡܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܪܡܚ ܘܒܪܘܡܚ ܕܣܦܪ ܢܣܒ ܒܗ ܘܒܢܘܪ ܡܬܩܛܪ ܒܬܪ ܒܬܪ.
8 ܗܠܝܢ ܫܡܗܬ ܓܒܪܐ ܕܗܘ ܕܝܫܒ ܒܟܘܪܣܝ ܒܪܫ ܬܠܬܝܢ ܗܘ ܕܩܛܠ ܠܥܕܝܢܐ ܒܙܒܢ ܚܕ. * ܘܒܬܪܗ ܐܠܥܙܪ
ܒܪ ܕܘܕܐ ܒܪ ܐܚܘܗܝ ܕܐܒܘܗܝ ܕܗܘ ܒܬܠܬܐ ܓܒܪܐ ܥܡ ܕܘܝܕ ܟܕ ܨܠܝ ܥܠ ܦܠܫܬܝܐ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܬܡ
ܓܒܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܣܠܩ ܗܘ ܘܩܛܠ ܠܦܠܫܬܝܐ ܥܕ ܕܐܬܥܝܦ ܐܝܕܗ ܘܕܒܩܬ ܒܣܝܦܗ. ܘܥܒܕ ܝܗܘܐ ܫܘܒܥܐ
ܪܒܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܘܗܦܟܘ ܒܬܪܗ ܥܡܐ ܠܡܫܠܚ ܒܙܒܢܐ.
9 ܘܒܬܪ ܗܢܘܢ ܫܡܐ ܒܪ ܐܓܝ ܗܪܪܝܐ ܒܗ ܗܘ ܕܐܬܟܢܫܘ ܦܠܫܬܝܐ ܠܡܚܡ ܘܐܬܟܢܫ ܓܒܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܗܘ ܕܩܡ ܘܡܚܐ ܒܣܝܦܗ ܥܡ ܐܝܕܗ ܘܐܬܠܨܩ ܒܣܝܦܐ. ܘܥܒܕ ܝܗܘܐ ܫܘܒܥܐ ܪܒܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܘܗܦܟܘ
ܥܡܐ ܒܬܪܗ ܒܠܚܘܕ ܠܡܫܠܚ ܒܙܒܢܐ.
10 ܘܒܬܪ ܗܢܘܢ ܫܡܐ ܒܪ ܐܓܝ ܗܪܪܝܐ ܗܘ ܕܐܬܟܢܫܘ ܦܠܫܬܝܐ ܠܡܚܡ ܘܐܬܟܢܫ ܓܒܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܗܘ ܕܩܡ ܘܡܚܐ ܒܦܠܫܬܝܐ ܥܕ ܕܐܬܥܝܦ ܐܝܕܗ ܘܕܒܩܬ ܒܣܝܦܗ. ܘܥܒܕ ܝܗܘܐ ܫܘܒܥܐ ܪܒܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ
ܘܗܦܟܘ ܥܡܐ ܒܬܪܗ ܒܠܚܘܕ ܠܡܫܠܚ ܒܙܒܢܐ.

Propter hoc gratias tibi agam inter gentes Domine mi, & nomini tuo canam. 50
O magnificans salutem regis tui, & benignitatem exercens erga Christum tuum Davidem & semen ejus, usque in seculum. 51

CAP. XXIII.

DEnique hæc sunt postrema verba Davidis. Dixit David filius Isai, dixit vir 1
qui erexit jugum Christi & Dei Jacob, qui suaves reddidit cantus Israelis: Spi- 2
ritus Domini locutus est in me, & sermo ejus per linguam meam *prolatus*. Di- 3
xit Deus Israelis, & mihi dixit Potentissimus Israelis, qui præest hominibus justis, qui dominatur in timentes Deum, Lucis instar matutini cùm sol oritur, ma- 4
tutini *inquam* nubibus expertis inde ab aurora & à pluvia *(rore)* quæ terram germinare facit, Non est ejusmodi domus 5
mea cum Deo, sed pactum sempiternum posuit mihi, & omnia parata sunt atque conservata; omnem enim voluntatem meam, omne mandatum meum ipse perficit. Verùm scelerati omnes asperarum 6
sunt instar spinarum: harum enim nullæ manu capiuntur; Sed cùm quis attrectaturus est eas, hastâ quidem securis aut ferro cogit illas, tum igne comburuntur ad 7
quietem *consequendam*. Hæc sunt nomina heroum Davidis: Primam sedem *ac* tertiam dignitatem obtinentis nomen erat Gedehu, 8
vir qui descendens interfecit octingentos occisos eodem tempore. Post hunc Elia- 9
zar filius fratris patris ejus. Descendit iste cum tribus viris in comitatu Davidis (quando probris affecerunt eos Philistæi, & congregârunt se illuc ad bellum gerendum, ascenderúntque viri Israelitæ) Idémque 10
surgens stragem edidit inter Philistæos, donec manus ejus defatigata gladii sui capulo hæreret: fecítque Dominus salutem in die illa: reversúsque est post eum populus ad spoliandos occísos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 * أَشْكُرُكَ بَيْنَ السُّعُوبِ يَا رَبِّي * وَأُرَتِّلُ لِاسْمِكَ * أَيُّهَا الْمُعْطِي خَلَاصَ مَلِكِهِ * الْمُنْعِمُ عَلَى مَسِيحِهِ
51 دَاوُدَ وَذُرِّيَّتِهِ إِلَى أَبَدِ الْآبَادِ *

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ *

1 * هٰذَا آخِرُ كَلِمَاتِ دَاوُدَ * قَالَ يَا دَاوُدُ بْنَ إِيشَي * قُلْ أَيُّهَا الرَّجُلُ الَّذِي احْتَمَلَ إِصْرَ مَسِيحِ الْإِلٰهِ
2 يَعْقُوبَ * يُطَيِّبُ عَنِّي آلَ إِسْرَائِيلَ وَرُسُلَهُمْ * رُوحُ الرَّبِّ تَكَلَّمَ عَلَى لِسَانِي * وَالْكَلَامُ الَّذِي
3 يَنْطِقُ بِهِ لِسَانِي هُوَ كَلَامُ الرَّبِّ * قَالَ إِلٰهُ إِسْرَائِيلَ * وَأَوْحَى إِلَيَّ مَنِيعُ آلِ إِسْرَائِيلَ * وَيَطَّفُ بِوَحْيِهِ
4 الْمُسَلَّطُ عَلَى الْقَوْمِ الْأَبْرَارِ أَنْ يُلْهِمَهُمْ كَلَامَ وَحْيِهِ * الْمُسَلَّطُ عَلَى الْمُنْعِمِينَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اللّٰهَ * وَوَحْيُهُ
إِلَيْهِمْ كَنُورِ الصَّبَاحِ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ * وَنُورِ الْغَدَاةِ الَّذِي لَيْسَ فِيهَا سَحَابٌ إِذَا طَلَعَ
5 الْفَجْرُ * وَكَالْمَطَرِ الَّذِي يُنْبِتُ فِي الْأَرْضِ نَبَاتًا * فَلَيْسَ هٰكَذَا بَيْتِي عِنْدَ اللّٰهِ * وَلٰكِنْ عَاهَدَنِي عَهْدًا
دَائِمًا إِلَى الْأَبَدِ مُعَدًّا * جَمِيعُ مَا وَعَدَنِي مُهَيَّأً مَحْفُوظًا عِنْدَهُ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ يُتِمُّ كُلَّ هَوَاهُ * فَأَمَّا
6 الْأَثَمَةُ فَهُمْ مِثْلُ الشَّوْكِ السَّدِيدِ كُلُّهُمْ * الَّذِي لَا يُقْدِرُ الْمَرْءُ أَنْ يَأْخُذَهُ بِيَدِهِ * وَلٰكِنْ إِذَا أَرَادَ
7 الرَّجُلُ أَنْ يَدْنُوَ إِلَيْهِ * إِمَّا بِمِسْكِ الْفَأْسِ وَيَجْمَعُهُ بِحَدِيدَةِ الْفَأْسِ * وَيَصِيرُهُ لِوُقُودِ النَّارِ لِلْمَنْفَعَةِ
8 وَالرَّاحَةِ * وَهٰذِهِ أَسْمَاءُ أَوْلَادِ دَاوُدَ وَرِجَالِهِ * الَّذِي كَانَ يَجْلِسُ فِي الْمَجْلِسِ الْأَوَّلِ فِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ
رَجُلٌ كَانَ اسْمُهُ جَدْحُوا * رَجُلٌ نَزَلَ إِلَى الْحَرْبِ * فَقَتَلَ ثَمَانِي مِائَةِ رَجُلٍ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ * وَمِنْ
9 بَعْدِهِ الْعَازَارُ بْنُ عَمِّهِ * الَّذِي نَزَلَ مَعَ دَاوُدَ فِي ثَلَاثَةِ رِجَالٍ الَّذِينَ عَيَّرُوهُمْ أَهْلُ فَلَسْطِينَ *
10 وَاصْطَفَّ أَهْلُ فَلَسْطِينَ لِلْحَرْبِ * فَصَعِدَ رِجْلُ آلِ إِسْرَائِيلَ فَفَرُّوا وَانْهَزَمُوا * فَوَقَفَ هُوَ وَحْدَهُ * وَقَتَلَ
مِنْ أَهْلِ فَلَسْطِينَ * حَتَّى كَلَّتْ يَدُهُ * وَلَصِقَتْ يَدُهُ فِي قَائِمِ سَيْفِهِ * وَخَلَّصَ الرَّبُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى
يَدَيْهِ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ * وَنَزَلَ الشَّعْبُ خَلْفَهُ لِيَعْدُوا الْقَتْلَى * وَيَأْخُذُوا سَلَبَهُمْ *

Gratias agam tibi inter gentes O Domine mi, nomínque tuum celebrabo. O magnificans salutem regis tui, benefice erga unctum tuum Davidem & progeniem ejus in secula perpetua.

CAP. XXIII.

HÆc sunt postrema verba Davidis. 1
Dic O David fili Isai, dic O vir qui portavit jugum Christi sui Dei Jacob, qui cantum & harmoniam gentis Israeliticæ 2
suavem reddidit. Spiritus Domini locutus est per linguam meam, & sermo quem profert lingua mea, sermo Domini est. Di- 3
xit Deus Israelis, & Fortissimus gentis Israeliticæ revelavit mihi; & ejus oracula pronuntiavi, qui dominatur in turbam justorum ut indat illis verba revelationum suavium; qui dominatur in pios qui timent Deum. Ad quos oracula ipsius 4
sunt veluti lux matutina exoriente sole, & lux matutini in quo nulla extant nubes nascente aurorâ; & veluti pluvia quæ herbam in terra producit. Non sic se habet domus mea apud Deum, sed pepigit 5
mecum fœdus sempiternum, paratum in perpetuum: quicquid pollicitus est mihi, paratum est atque reconditum apud eum, nam ipse perficit omnè voluntatem suam. At verò impii sunt omnes veluti spinæ 6
duræ quas non potest homo suâ manu capere; Sed cùm quis voluerit eas tangere, 7
securim accipit, ferro securis colligit eas; tum destinat illas ad accendendum ignem in usum et quietem. Porrò hæc sunt no- 8
mina ducum & virorum Davidis: Qui primam sedem, & secundam dignitatem occupabat, erat vir quidam nomine Gedehu, qui ad prælium descendens occidit o- 9
ctingentos unâ horâ viros. Post hunc Eleazar filius patrui ejus, qui cum Davide descendit unà cum tribus viris, quos cùm probris affecissent Palestini, tum Palestini ad bellum sese instruxissent, & ascendissent viri Israelitæ, & terrori fugæ se dedissent; Stetit hic solus, & eosque 10
trucidavit è Palestinis, ut fatigaretur manus ejus, hæreretque manus ejus capulo gladii sui. Sic eripuit per eum Dominus filios Israel eo die: tum descendit post eum populus ad recensendos occisos, & prædam eorum capiendam.

שמואל ב: כג

Philistim sunt collecti & : Hararites Aghe filius Sammah eum post Et
11 ואחריו שמה בן אגא הררי ויאספו פלשתים
, lentium plena campi pars ibi erat & : villa in
לחיה ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים
, partis medio in stetit Et .Philistim facibus à fugerat populus &
12 והעם נס מפני פלשתים: ויתיצב בתוך החלקה
salutem Dominus fecitque ; Philistim percussit & ,eã liberavit &
ויצילה ויך את פלשתים ויעש יהוה תשועה
venerunt & ; capitibus triginta ex tres descenderunt Et .magnam
13 גדולה: וירדו שלשים מהשלשים ראש ויבאו
turma & : Hadullam speluncam ad David ad messem ad
אל קציר אל דוד אל מערת עדלם וחית
; præsidio in tunc David Et .Rephaim valle in castrametans Philistim
14 פלשתים חנה בעמק רפאים: ודוד אז במצודה
,David desideravit Et .Iechem--Beth tunc , Philistim statio &
15 ומצב פלשתים אז בית לחם: ויתאוה דוד
quæ Iechem-Beth cisterna de aquis me potabit Quis : ait &
ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר
, Philistim castrametationem in fortes tres irruperunt Et .porta in
16 בשער: ויבקעו שלשת הגברים במחנה פלשתים
,porta in quæ , Iechem--Beth cisterna de aquas hauserunt &
וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער
, eas bibere voluit non & : David ad attulerunt & ,portaverunt &
וישאו ויבאו אל דוד ולא אבה לשתותם
Domine mihi Absit : dixit Et .Domino eas libavit &
17 ויסך אתם ליהוה: ויאמר חלילה לי יהוה
? suis animabus in abeuntium virorum sanguinem Num .hoc me faciendo à
מעשתי זאת הדם האנשים ההלכים בנפשותם
,fortes tres fecerunt hæc : eas bibere noluit &
ולא אבה לשתותם אלה עשו שלשת הגברים:
caput ipse Serujah filius Joab frater Abisai Et
18 ואבישי אחי יואב בן צרויה הוא ראש
trecentos super suam lanceam suscitavit ipse & ,trium
השלשי והוא עור את חניתו על שלש מאות
? gloriosus nonne tribus Præ .tres inter nomen ei Et occisos
19 חלל ולו שם בשלשה: מן השלשה הכי נכבד
.pervenit non tres ad usque & : principem in eis erat &
ויהי להם לשר ועד השלשה לא בא:
operibus multus ,virtutis viri filius Jehojadah filius Benajahu Et
20 ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים
ipse & ,Moab leones ut fortes duos percussit ipse ; Cabseel de
מקבצאל הוא הכה את שני אראל מואב והוא
.nivis die in cisternæ medio in leonem percussit & ,descendit
ירד והכה את האריה בתוך הבאר ביום השלג:
manu in & ,aspectus virum ,Ægyptium virum percussit ipse Et
21 והוא הכה את איש מצרי איש מראה וביד
lanceam rapuit & ,virga in eum ad descendit & ,lancea Ægyptii
המצרי חנית ויורד אליו בשבט ויגל את החנית
Benajahu fecit Hæc .sua lancea in eum interfecit & ,Ægyptii manu de
מיד המצרי ויהרגהו בחניתו: אלה עשה בניהו
Præ .fortes tres inter nomen ei & : Jehojadah filius
22 בן יהוידע ולו שם בשלשה הגבורים: מן
eum posuit & : pervenit non tres ad & gloriosas triginta
השלשים נכבד ואל השלשה לא בא וישימהו
; triginta inter Joab frater Hasahel .suum auditum ad David
23 דוד אל משמעתו: עשהאל אחי יואב בשלשים
,Charodites Samma .Iechem--Beth Dodo filius Elchanan
24 אלחנן בן דדו בית לחם: שמה החרדי
.Charodites Elica
25 אליקא החרדי:

SAMUEL II. — Versio VULG. LAT.

11 Et post hunc, Semma filiꝰ Agede Arari: & congregati sunt Philisthiim in statione: erat quippe ibi ager lente plenus. Cúmque fugisset populus à facie Philisthiim, Stetit ille in medio agri, & tuitus est eum, percussitque Philisthæos: & fecit Dominus salutem magnã. Nec non & antè descenderant tres qui erant principes inter triginta, & venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam: castra autem Philisthinorum erant posita in Valle gigantum. Et David erat in præsidio: porrò statio Philisthinorum tunc erat in Bethlehem. Desideravit ergò David, & ait; O si quis mihi daret potum aquæ, de cisterna quæ est in Bethlehem juxta portam? Irruperunt ergò tres fortes castra Philisthinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, quæ erat juxta portam, & attulerunt ad David: at ille noluit bibere, sed libavit eam Domino, Dicens; Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, & animarum periculum bibam! Noluit ergò bibere. Hæc fecerunt tres robustissimi. Abisai quoque frater Joab filius Saruiæ, princeps erat de tribꝰ: ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos, quos interfecit, nominatus in tribus, Et inter tres nobilior, erátque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat. Et Banaias filius Joiadæ viri fortissimi, magnorum operum, de Cabseel: ipse percussit duos leones Moab, & ipse descendit, & percussit leonem in media cisterna in diebus nivis. Ipse quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo, habentem in manu hastam: itaque cùm descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastã de manu Ægyptii, & interfecit eum hasta suâ. Hæc fecit Banaias filius Joiadæ. Et ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores: veruntamen usq; ad tres non pvenerat: fecítque eum sibi David auricularium, à secreto. Asael frater Joab inter triginta, Elehanan filius patrui ejus de Bethlehem, Semma de Harodi, Elica de Harodi,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 (φ) Καὶ μετ' αὐτὸν Σαμμᾶα ὑὸς (χ) Ἀσα ὁ Ἀρυχαῖος. καὶ συνήχθησαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς Θηβία· καὶ ἦν ἐκεῖ μερὶς τοῦ ἀγροῦ πλήρης φακοῦ· καὶ ὁ λαὸς ἔφυγον ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων. Καὶ ἐσηλώθη ἐν μέσῳ τοῦ μεριδίου, καὶ ἐξείλατο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην. Καὶ κατέβησαν τρεῖς ἀπὸ τῶν τριάκοντα, καὶ κατέβησαν εἰς (ψ) Κασὼν πρὸς Δαυὶδ εἰς τὸ σπήλαιον (ω) Ὀδολλάμ· καὶ τάγμα τῶν (α) ἀλλοφύλων καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι Ῥαφάϊν. Καὶ Δαυὶδ τότε ἐν τῇ φειοχῇ, καὶ τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν Βηθλεέμ. Καὶ ἐπεθύμησε Δαυὶδ, καὶ εἶπε, Τίς ποτιεῖ με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ; τὸ δὲ σύστεμα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν Βηθλεέμ. Καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς δυνατοὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ· καὶ (β) ἔλαβαν, καὶ παρεγένοντο πρὸς Δαυὶδ, καὶ οὐκ ἠθέλησε πεῖν αὐτό· καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ, Καὶ εἶπε, Ἱλεώς μοι κύριος τοῦ ποιῆσαι τοῦτο, εἰ αἷμα τῶν ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι. καὶ οὐκ ἠθέλησε πεῖν αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί. Καὶ (γ) Ἀβεσὰ ὁ ἀδελφὸς Ἰωὰβ υἱὸς (δ) Σαρυΐας αὐτὸς ἄρχων ἐν τοῖς τρισὶ, καὶ αὐτὸς ἐξήγειρε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας· καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν, Ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων ἔνδοξος, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς (ε) εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν πρώτων οὐκ ἦλθε. Καὶ Βαναίας υἱὸς (ζ) Ἰωδαὲ ἀνὴρ αὐτὸς πολλοστὸς ἔργοις, ἀπὸ Καβεσεὴλ, καὶ αὐτὸς (η) ἐπάταξε τοὺς δύο υἱοὺς Ἀριὴλ τοῦ Μωάβ· καὶ αὐτὸς κατέβη καὶ ἐπάλαξε τὸν λέοντα ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς χιόνος. Αὐτὸς ἐπάταξε τὸν ἄνδρα τὸν Αἰγύπτιον, ἄνδρα (θ) ὁρατὸν, ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Αἰγυπτίου (ι) δόρυ ὡς ξύλον διακάθαρας· καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἥρπασε τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ. Ταῦτα ἐποίησε Βαναίας υἱὸς (κ) Ἰωδαὲ, Καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν τοῖς δυνατοῖς, ἐκ τῶν τριῶν ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθε· καὶ ἔταξεν αὐτὸν Δαυὶδ πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν Δαυὶδ (λ) τοῦ βασιλέως. Ἀσαὴλ ἀδελφὸς Ἰωὰβ· εἷς ἐν τοῖς τριάκοντα· Ἐλεαναὰν υἱὸς Δουδὶ Βαθλεέμ· (μ) ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ (ν) Σαμμᾶ ὁ Ῥωδαῖος·

MS.A. (φ) Μετ' αὐτὸν Σαμμεὰς (χ) Ἀγοὰ (ψ) Κασμὰς (ω) Ὀδολλάμ· (α) ἀλλοφύλων παρενέβαλον (β) ἔλαβον, (γ) Ἀβισαὶ ἀδελφὸς (δ) Σαρυΐας (ε) ἐπ' ἄρχοντα, (ζ) Ἰωιαδαὲ (η) ἐπάταξεν * τὸν λέοντα (θ) ὁρατὴν, (ι) δόρυ * ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ (κ) Ἰωιαδαὲ, (λ) βασιλέως. (μ) ἐκ (ν) Σαμμαὶ ὁ Ἀρωδαῖος· Ἐνακὰ ὁ Ἀχωδαῖος· Ἐλλὶς ὁ Φλωνί·

Et post eum Samaia filius Asa Aruchæus. Et congregati sunt alienigenæ in (k) Thebia. Et erat ibi pars agri plena lentis. Et populus fugit à facie alienigenarum. Et stetit in medio partis: & eripuit eam, & percussit alienigenas. Et fecit Dominus salutem magnam. Et descenderunt tres è (l) triginta, & descenderunt in (m) Cason ad David in speluncam Odollam. Et (n) ordo alienigenarum, & castrametatis sunt in valle Rhaphaim. Et David tunc in præsidio: & statio alienigenarum tunc in Bethleem. Et concupivit David, et dixit; Quis potabit me aquâ de cisterna, quæ in Bethleem, quæ in porta? (o) Statio autem alienigenarum tunc in Bethleem. Et irruperunt tres illi potentes in castra alienigenarum, & aquati sunt aquam de cisterna, quæ in Bethleem, quæ in porta. Et tulerunt, & venerunt ad David. Et noluit bibere eam, & libavit eam Domino. Et dixit; Propitius mihi, Domine, à faciendo hoc, si sanguinem virorum, qui iverunt in animabus suis, bibam. Et noluit bibere eam. Hæc fecerunt tres illi potentes. Et Abisai frater Joab filius Saruiæ ipse princeps in tribus: & ipse suscitavit lanceam suam super trecentos cæsos. Et ei nomen in ipsis tribus, Ex tribus illis gloriosus: & factus est eis in principem: & usq; ad tres non venit. Et Banæas filius Jodae (p) vir ipse multus operibus, è Cabseel: & ipse percussit duos filios Ariel in Moab: & ipse descendit, & percussit leonem in medio cisternæ in die nivis. Ipse percussit virum Ægyptium, virum spectabilem: et manu autem Ægyptii lancea, (q) tanquam lignum scalæ nauticæ: & descendit ad eum in virga, & rapuit lanceam de manu Ægyptii, & occidit eum in lancea ejus. Hæc fecit Banæas filius Jodae: Et ei nomen in tribus potentibus, (r) ex tribus gloriosus: et ad tres non venit. Et constituit eum David ad (l) auditiones suas. Et hæc nomina potentium David regis: Asael frater Joab, hic in triginta: Eleanan filius Dudi patrui ejus in Bethleem: Samma Rhudæus:

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

ובתריהי שמא בר אגא דמן חרר טורא ואתכנישו פלשתאי לחיתא והות תמן אחסנת
חקלא מליא טליפחין ועמא אפדו מן קדם פלשתאי: ויתיצב ואתעתר בגו אחסנתא
ושיזביה וקטל ית פלשתאי ועבד יי פורקנא רבא: וירדו ונחתו תלתא גברייא מגברי רישי
משריתא ואתו לחצדא לות דוד עדלם ומשרית פלשתאי שריא בסיסר גברייא: ודוד
דוד בגן בחקרא ואסטרטיג פלשתאי בכן בבית לחם: ותיתרת נפשא דדוד ואמר מן
ישקנני מיא מנובא דבית לחם די בתרעא: ובזעו תלתא גברייא במשריתא פלשתאי ומלו
מיא מנובא דבית לחם דבתרעא ונסיבו ואיתיאו לות דוד ולא אבה למשתיהון ואמר
לנסכא יתהון קדם יי: ואמר חס לי מן קדם יי מלמעבד דא הדם גברייא דאזלו
בנפשתהון ולא אבה למשתיהון אלין עבדו הלתא גברייא: ואבישי אחוהי דיואב בר
צרויה הוא רישא גברייא והוא חביב ית מורניתיה על תלת מאה קטילין ולית שום
בתלתא גברייא: מן גברייא הוה יקיר והוה להון לרבא ולתלת גברין לא מטא: ובניהו
בר יהוידע בר גבר דחיל חטאין דהוה עובדין מקבצאל הוא קטל ית תרין רברבי מואב
והוא נחת וקטל ית ארייא בגו גובא ביומא דתלגא: והוא קטל ית גברא מצראה גבר
דחזוה ובידא דמצראה מורניתא ונחת עלוהי בחוטרא ואניס ית מורניתא מידא
דמצראה וקטליה במורניתיה: אלין עבד בניהו בר יהוידע ולית שום בתלתא גברייא:
מן גברייא יקיר ולתלת גבורן לא מטא ומנייה דוד על משמעתיה: עשהאל
אחוהי דיואב בגברייא אלחנן בר דודו דמבית לחם: שמה דמן חרוד אליקא
דמן חרוד:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et post illum Sama filius Agæ qui erat ex Harar *montano*: et congregati sunt Philisthæi ad Hhajatha, et fuit ibi hæreditas agri plena lentium, et populus fugit ab-ante Philisthæos: Et stetit in medio hæreditatis, et liberavit illam et occîdit Philisthæos, et fecit Dñs liberationem magnam. Et descenderunt tres robusti de robustis capitum exercitus, et venerunt in messe ad David [*in*] Ghadulam: et exercitus Philisthæorũ consederat in planicie robustorum. Et David tunc erat in præsidio, et dux Philisthæorum tunc erat in Beth-lehhem. Et desideravit anima David et dixit: Quis potabit me aqua de puteo Bethlehhem qui est in porta? Et irruperunt tres robusti in castra Philisthæorum, et hauserunt aquas ex puteo Bethlehhem qui erat in porta: & acceperunt et attulerunt ad David: et noluit bibere eas, sed dixit quòd libaret eas ante Dñm. Et dixit: Absit mihi ab-ante Dñm ut faciam hoc: num [*bibam*] sanguinem robustorum qui ambulaverunt in animabus suis? et noluit bibere eas. Hæc fecerunt tres robusti. Et Abisai frater ipsius Joab filii Szarujah, ipse erat caput robustorum, et ille contorsit hastam suã trecentos occisos: et illi erat nomen inter tres robustos. Præ robustis fuit honorabilis, et fuit illis in magistrum, et usq; ad tres *fortes* non pervenit. Et Benajahu filius Jehojadagh filii viri timentis peccata, cui erant opera de Kabszael, ipse occîdit duos magnates *Moab*, et ipse descendit et occîdit leonem in medio cisternæ in die nivis. Et ille occîdit virum Miszræum, virum conspicuum, et in manu Miszræi erat hasta; et descendit contra illum in virga, et extorsit hastam de manu Miszræi, et occîdit illum lancea ipsius. Hæc fecit Benajah filius Jehojadagh, et illi erat nomen inter tres robustos. Præ robustis honorabilis, sed ad tres fortitudines non pervenit: & præfecit eum David super auditionem suam. Ghasael frater ipsius Joab inter robustos; Elhhanan filius *Dodo* qui erat ex Bethlehhem. Sama qui erat ex Hharod, Elika qui erat de Hharod.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܘ ܕܫܡܐ ܒܪ ܐܓܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܐܪܒܐ ܕܟܢܫܘ ܦܠܫܬܝܐ ܠܡܪܥܐ ܘܐܬܪܥܝ ܗܘ ܒܪ ܐܓܐ ܘܩܛܠ ܠܦܠܫܬܝܐ ܐܠܦ ܒܚܕܐ ܒܫܥܬܐ ܕܚܨܕܐ ܘܐܬܐ ܠܡܫܝܒ ܠܥܡܐ ܘܗܐ ܫܡܐ ܕܬܠܬܐ ܓܒܪܐ ܕܒܬܪ ܕܘܝܕ ܘܗܢܘܢ ܥܡ ܕܘܝܕ ܒܥܕܠܡ ܘܡܚܢܬܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܫܪܝܐ ܒܒܩܥܬ ܪܦܐܝܐ ܘܕܘܝܕ ܗܘܐ ܒܡܨܕܬܐ ܘܡܚܢܬܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܘܐܬܝܗܒ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܡܝ ܢܫܩܝܢܝ ܡܝ ܡܢ ܒܝܪܐ ܕܒܝܬ ܠܚܡ ܕܥܠ ܬܪܥܗ ܘܦܪܨܘ ܬܠܬܐ ܓܒܪܐ ܡܚܢܬܐ ܕܦܠܫܬܝܐ ܘܫܩܘ ܡܝ ܡܢ ܒܝܪܐ ܕܒܝܬ ܠܚܡ ܕܥܠ ܬܪܥܗ ܘܢܣܒܘ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܫܬܐ ܡܝܐ ܠܡܫܬܐ ܠܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܚܫ ܠܝ ܡܪܝ ܡܢ ܕܐܥܒܕ ܗܠܝܢ ܕܡܐ ܓܒܪܝ ܒܢܦܫܬܗܘܢ ܕܒܣܟܢܬܐ ܗܠܝܢ ܐܫܬܐ ܠܐ ܨܒܐ ܠܡܫܬܐ ܠܗ ܘܐܠܝܢ ܥܒܕܘ ܬܠܬܐ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܘܐܒܝ ܫܝ ܐܚܘ ܝܘܐܒ ܗܘ ܪܫ ܠܬܠܬܝܢ ܘܗܘ ܢܦܩ ܒܪܡܚܐ ܥܠ ܬܠܬ ܡܐܐ ܩܛܝܠܐ ܘܫܠܛ ܒܗܘܢ ܒܬܠܬܐ ܗܘ ܗܘܐ ܪܫ ܠܬܠܬܝܢ ܐܠܐ ܠܬܠܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܝܐ ܠܗ ܘܫܡ ܠܗ ܒܪ ܒܢܝܐ ܒܪ ܝܗܘܝܕܥ ܓܒܪ ܚܝܠ ܘܥܒܕ ܦܥܠܐ ܣܓܝܐ ܘܩܛܠ ܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܠ ܕܡܘܐܒ ܘܢܚ ܘܐܬ ܘܩܛܠ ܐܪܝܐ ܒܓܘ ܒܝܬ ܓܘܒܐ ܒܝܘܡ ܬܠܓܐ ܘܩܛܠ ܓܒܪܐ ܡܨܪܝܐ ܕܚܙܘܬ ܒܗ ܚܡܫ ܐܡܝܢ ܘܒܐܝܕܗ ܪܡܚ ܐܝܟ ܠܓܘܕܐ ܕܐܪܓܐ ܘܚܛܦ ܡܢ ܐܝܕ ܡܨܪܝܐ ܘܩܛܠ ܒܗ ܒܪ ܒܢܝܐ ܗܘ ܒܝܕ ܡܨܪܝܐ ܘܩܛܠ ܐܝܟ ܠܓܘܕܐ ܕܪܡܚܗ ܘܐܠܝܢ ܥܒܕܘ ܒܢܝܐ ܒܪ ܝܗܘܝܕܥ ܘܫܡ ܠܗ ܒܫܡ ܬܠܬܐ ܓܒܪܐ ܗܘ ܗܘܐ ܒܟܒܘܕ ܒܬܠܬܝܢ ܐܠܐ ܠܬܠܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܝܐ ܠܗ ܘܩܒܝܠ ܗܘ ܒܪ ܒܢܝ

שמואל ב : כד

Abihezer ,Tecohites Hiches filius Hira ,Paltites Chelez
26 חֶלֶץ הַפַּלְטִי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקֹעִי : אֲבִיעֶזֶר
27 ,Achochites Salmon ,Chusathites Mebunnai ;Hannethothites
הָעַנְּתֹתִי מְבֻנַּי הַחֻשָׁתִי : צַלְמוֹן הָאֲחֹחִי
28 ,Netophathites Bahanah filius Cheleb .Netophathites Maharai
מַהְרַי הַנְּטֹפָתִי : חֶלֶב בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטֹפָתִי
29 Benajahu .Binjamin filiorum Ghibhah de Ribai filius Itthai
לְתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן : בְּנָיָהוּ
30 Halbon - Abi .Ghahas *torrentibus* de Hiddai ,Pirhathonites
פִּרְעָתֹנִי הִדַּי מִנַּחֲלֵי נָעַשׁ : אֲבִי־עַלְבוֹן
31 ,Sahalbonites Eliachba :Barchumites Hazmaveth ,Harbathites
הָעַרְבָתִי עַזְמָוֶת הַבַּרְחֻמִי : אֶלְיַחְבָא הַשַּׁעַלְבֹנִי
32 filius Achiam ,Hararites Sammah Jehonathan Jasen filii
בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן : שַׁמָּה הַהֲרָרִי אֲחִיאָם בֶּן
33 ;Mahachathi filius Achasbai filius Eliphelet .Ararites Sarar
שָׂרַר הָאֲרֹרִי : אֲלִיפֶלֶט בֶּן־אַחַסְבַּי בֶּן־הַמַּעֲכָתִי
34 ;Charmelites Chefrai .Ghilonites Achithophel filius Eliham
אֱלִיעָם בֶּן־אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי : חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי
35 .Gadites Bani ,Sobah de Nathan filius Ighal .Arbites Pharai
פַּעֲרַי הָאַרְבִּי : יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצּוֹבָה בְּנֵי הַגָּדִי :
36 filii Joab *vasa ferens* Beerothites Nacharai ;Hammonites Selec
צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחֲרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא כְלֵי יוֹאָב בֶּן
37 .Chitthæus Urijah .Ithrites Ghareb ,Ithrites Hira .Serujah
צְרוּיָה : עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי : אוּרִיָּה הַחִתִּי
38 39 .septem & triginta Omnes
כָּל שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה :

CAP. XXIV. כד

David concitavit & ;Israel *in* irasci DOMINI *nasus* addidit Et
1 וַיֹּסֶף אַף־יְהוָה לֶחָרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִד
.Jehudah & ,Israel numera ,Vade :dicendo eis in
בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה :
:secum qui ,*virtutis* princ pem Joab ad rex Dixitque
2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְשַׂר־הַחַיִל אֲשֶׁר־אִתּוֹ
.Beer ad usque & ,Dan à Israel tribus omnes *in* nunc *Circuis*
שׁוֹט־נָא בְכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר
.populi numerum sci am & ,populum *recenseie* & ;sebah
שָׁבַע וּפִקְדוּ אֶת־הָעָם וְיֵדַעְתִּי אֶת מִסְפַּר הָעָם :
populum ad tuus Deus DOMINUS addat Et :regem ad Joab Dixitq;
3 וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וְיוֹסֵף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָעָם
videntes regis mei domini oculi & ,vicibus centum *eos* sicut & ,*eos* sicut
כְּהֵם ׀ וְכֹהֵם מֵאָה פְעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת
prævaluit Et ? hoc *verbo in* vult quid ut ,rex meus dominus &
4 וַאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה : וַיֶּחֱזַק
,Joab est egressus Et .*virtutis* principes super & ,Joab *ad* regis verbum
דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחָיִל וַיֵּצֵא יוֹאָב
.Israel populum *visitandum ad* ,regis *facies ad virtutis* principes &
וְשָׂרֵי הַחָיִל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל :
,urbis *dextera* Haroher in sunt castrametati & ,Jarden transierunt Et
5 וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בַּעֲרוֹעֵר יָמִין הָעִיר
,Ghilhad in venerunt Et .Jahazer ad & ,Ghad torrentis medio in quæ
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל הַגָּד וְאֶל־יָעֶזֶר : וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה
ad circa &,Jahan Dan in venerunt & ;Chodsi Tachtim terram in &
6 וְאֶל־אֶרֶץ הַחַדְשִׁי וַיָּבֹאוּ דָנָה יָעַן וְסָבִיב אֶל־
Chivvæi urbes omnes & :Tyri munitionem venerunt Et .Sidon
צִידוֹן : וַיָּבֹאוּ מִבְצַר־צֹר וְכֹל־עָרֵי הַחִוִּי
.Sebah-Beer Jehudah meridiem ad sunt egressi & ;Chenahanæi &
וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע :
,mensium novem fine in venerunt & ,terram omnem in circuierunt Et
7 וַיִּשְׁטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תִשְׁעָה חֳדָשִׁים
.Jerusalaim dierum viginti &
8 וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלִָם :

Versio VULG. LAT.

26 Heles de Phalti, Hira filius
27 Acces de Thecua, Abiezer de
Anathoth, Mobonnai de Hu-
28 sati, Selmon Ahohites, Ma-
harai Netophathites, Heled
29 filius Baana, & ipse Netopha-
thites, Ithai filius Ribai de Ga-
30 baath filiorum Benjamin, Ba-
naia Pharathonites, Heddai
de torrente Gaas, Abialbon
31 Arbathites, Azmaveth de Be-
romi, Eliaba de Salaboni.
32 Filii Jassen, Jonathan, Sem-
33 ma de Orori, Aian filius Sa-
rar Arorites, Eliphelet filius
34 Aasbai filii Machati, Eliam fi-
lius Achitophel Gelonites,
35 Hesrai de Carmelo, Pharai de
36 Arbi. Igaal filius Nathan de
37 Soba, Bonni de Gadi, Selec
de Ammoni, Naharai Be-
rothites armiger Joab filii
38 Saruiæ. Ira Jethrites, Gareb
39 & ipse Jethrites. Urias He-
thæus. Omnes trigiata septem.

CAP. XXIV.

1 Et addidit furor Dñi ira-
sci contra Israel, commovít-
que David in eis dicentem;
2 Vade, numera Israel & Judam.
Dixítque rex ad Joab princi-
pem exercitûs sui; Perambu-
la omnes tribus Israel à Dan
usque Bersabee, & numerate
3 populum, ut sciam numerum
ejus. Dixítque Joab regi;
Adaugeat Dominus Deus tuus
ad populum tuum, quantus
nunc est, iterúmque centuplici-
cet in conspectu domini mei
regis: sed quid sibi dominus
4 meus rex vult in re hujuscemo-
di? Obtinuit autem sermo
regis verba Joab, & princi-
pum exercitûs: egressúsque
est Joab, & principes militum,
à facie regis, ut numerarét po-
5 pulum Israel. Cúmque per-
transíssent Jordanem, vene-
runt in Aroer ad dexteram
urbis, quæ est in valle Gad:
6 Et per Jazer transierunt in
Galaad, & in terram inferio-
rem Hodsi, & venerunt in Dan
sylvestria. Circumeuntésque
7 juxta Sidonem, Transierunt
prope mœnia Tyri, & omnem
terram Hevæi & Chananæi,
venerúntque ad Meridiem Ju-
8 da in Bersabee: Et lustratâ
universâ terrâ, affuerunt post
novem menses, & viginti dies
in Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

26 Σγλὶς ὁ Κγωβί. Ἴρας υἱὸς (ξ) Ἴσκα ὁ Θεκωΐ-
27 της· Ἀζιέζρ ὁ (ο) Ἀνωθίτης, ὁπ τ ὑῶν τ
28 (π) Ἀνωθίτ· Ἐλλὼν ὁ Ἀωΐτης· Νοτρὶ ὁ
29 Νετφατίτης· Ἐθὰι υἱὸς Ῥιβὰ ἐκ Γαβαὲ
υἱὸς Βενιαμὶν τῶ Ἐφραθαίν· Ἀσμὼθ ὁ Βαρ-
30 δαμίτης· Ἐμασὲ ὁ Σγαζωνίτης· υἱοὶ Ἀσὰν,
31 Ἰωνάθαν· (ϱ) Σαμνὰν ὁ Ἀρωδίτης· Ἀμνὰ
32 υἱὸς (σ) Ἀραῒ Σαραφίτης· Ἀλιφγὲθ υἱὸς
33 τῶ Ἀσβίτ, υἱὸς τ Μαχαχχί· (τ) Ἐλιὰ
34 υἱὸς Ἀχιτόφγ τ (υ) Γγωνίτ· Ἀσαραῒ ὁ
35 (φ) Καρμήλ τῶ Οὐραοσρχί· Γάαλ υἱὸ
36 (χ) Ναθανὰ Πολυδωάμεως υἱὸς Γγααδδί
37 Ἐλιὲ ὁ Ἀμμανίτης· Ἀσρὶ ἀπὸ χμάῤῥων
38 Γαδαζιὴλ υἱὸς τῶ Ἀραζωθαίν· Γγωρὲ ὁ Βη
Θωραῖος ἄρων τὰ σκεύη· Ἰωὰζ υἱὸς Σαρυΐας
39 Ἴρας ὁ (ϕ) Ἐθιραῖ· Γηρὲὸ Ἐθναῖ·
Οὐρίας ὁ Χεπαῖ· (ω) οἱ πάντες τριάκοντα
ϗ ἑπτά.

MS.A. (ξ) Ἐκκὰς ὁ (ο) Ἀναθωθίτης, (π) Ἀσωθίτ· Σελλὼμ ὁ Ἐ-
λωνίτης· Μαραὶ ὁ Νετφαθίτης· Ἀλὰφ υἱὸς Βαναγαὰ τῶ Ἐφραθαὶ·
Ἀθθαὶ ἐκ Νααλεὰ· Ἀζγζὼν ὁ Ἀρωζωδί· Ἀσμὼθ ὁ Βαρωμίτης· Ε-
λιὰζ ὁ Σγαζωνίτης· υἱοὶ (ϱ) Σαμνὰς (σ) Ἀραὰ ὁ Ἀραφίτης· Ἐλιφαλὲτ
υἱὸς τῶ Αἰτυὲ υἱὸς τῶ Μαχαταίν· (τ) Ἐλιὰφ (υ) Γγλωνίτ· (φ) Καρμή-
λιος· Φαραὶ ὁ Ἀραχγὶς· Γάδ (χ) Νάθαν· Πολλὺς δωάμεως υἱὸς Ταλ-
μὶς· Βλετὶ ὁ Ἀμανίτης· Γεδωρὲ ὁ Βηρωθαῖ τῶ αἴρων τὰ σκεύη Ἰωὰζ υἱὸ
(ϕ) Ἐθραῖ· Γαρὴὲ ὁ Τεθρίτης· (ω) πάντες

ΚΕΦ. κδ'.

1 Καὶ προσέθετο (α) ὀργὴν κύρι τ ἐκκη-
θναι ἐν Ἰσραὴλ, ϗ ἐπέσγσε τ Δαυὶδ ἐν αὐ-
τοῖς, λέγων, Βάδιζε, ἀρίθμησον τ Ἰσραὴλ
2 ϗ τ Ἰούδαν. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰω-
ὰζ ἄρχοντα τ ἰσχύ τ μετ' αὐτῦ, Δίγγε
δὴ πάσας φυλὰς (β) Ἰσραὴλ ϗ Ἰούδα, ἀπὸ
Δὰν ϗ ἕως Βηρσαβεὲ, ϗ ἐπίσκεψαι τ λαὸν,
3 ϗ γνώσομαι τ ἀριθμὸν τῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν
Ἰωὰζ πρὸς τ βασιλέα, Καὶ προσθείη κύριος
ὁ (γ) θεὸς πρὸς τ λαὸν ὥσπερ (δ) αὐτὸς ϗ
ὥσπερ αὐτὸς ἑκατονταπλασίονα, ϗ ὀφθαλμοὶ
τῦ κυρίυ μ τ βασιλέως ὁρῶντες· ϗ ὁ κύριός
μυ ὁ βασιλεὺς ἵνατί βύλε ἐν τ λόγῳ
4 τύτῳ; Καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τ βασιλέως
πρὸς Ἰωὰζ ϗ εἰς τὰς ἄρχοντας τ δωάμεω.
ϗ ἐξῆλθεν Ἰωὰζ ϗ οἱ ἄρχοντες τ ἰσχύ-
ος ἐνώπιον τῦ βασιλέως ὀπισκέψασθαι τ (ε)
5 λαὸν τ Ἰσραήλ. Καὶ διέβησαν τ Ἰορδάνην, ϗ
παρενέβλησαν ἐν Ἀροὴρ ἐκ δεξιῶν τ πό-
λεως τ ἐν μέσῳ τ φάραγγος Γὰδ ϗ (ζ)
6 Ἐλιέζερ. Καὶ ἦλθον εἰς Γαλαὰδ ϗ εἰς (η)
γῆν Θαβασὼν, ἢ ὄτιν Ἀδασαὶ, ϗ παρε-
γένοντο εἰς (θ) Δανιδὰν ϗ Οὐδὰν, ϗ ἐ-
7 κύκλωσε (ι) Σιδῶνα. Καὶ ἦλθον εἰς Μάλαξ
Τύρυ, (κ) ϗ εἰς πάσας τὰς πόλεις τῦ Εὐαίυ
ϗ τῦ Χαναναίυ· ϗ ἦλθαν (λ) χ Νότον
8 Ἰούδα εἰς Βηρσαβεὲ, Καὶ διῳκίσθησε ἐν
πάσῃ τῇ γῇ. ϗ παρεζίνοντο ἀπὸ τέλυς ἐν-
νέα μηνῶν καὶ εἴκοσι ἡμερῶν εἰς Ἱερυσα-
λήμ.

MS.A. (α) ὀργὴ κυρίου ἐκκαῆναι (β) τῆ
Ζου πρὸς (δ) αὐτὸς ἑκατονταπλάσιον, ϗ οἱ ὀφθαλμοὶ (ε) λαὸν Ἰσραὴλ.
(ζ) Ἐλιάζηρ. (η) γῆν Ἐδαὼν Ἀδασαὶ, (θ) Δὰν Ἰαρὰν ϗ Ἰούδαν,
εἰς Σιδῶνα τ μεγάλην. Καὶ(κ) ϗ πάσας(λ) χ τ Ἰορδάνην εἰς Βηρσαβεὲ,

Selles Celothi: Iras filius Iscæ Thecoites: Abiezer Anothites, ex filiis Anothitæ: Ellon Asitæ: Noere Netophatites: Esthai filius Rhiba de Gabaeth filius Benjamin Ephratæ: Asmoth Bardiamites: Emasu Salabonites: filii Asam, Jonathan, Samaan Arodites: Amnan filius Arai Sauarites: Aliphaleth filius Asbiæ, filius Machachathi: Eliab filius Achitophel Gelonitæ: Asarai Carmelius ipsius terræorchi: Gaal filius Nathana: (ε) Polydynamens filius Galaaddi: Elie Ammanites: Hasdri de torrentibus: Gadaziel filius Arabothæi: Gelore Bethareus portans vasa: Joab filius Saruiæ Iras Ethiræus: Gerab Ethereus: Urias Chettæus. Omnes triginta & septem.

CAP. XXIV.

1 Et (a) addidit iram Dominus
accendere in Israel. Et commo-
vit ipsum David in (b) eis, di-
cens; Vade, numera Israel, &
Judam. Et dixit rex ad Joab
principem virtutis, qui cum eo,
Transi nunc omnes tribus Israel
& Juda, à Dan, & usq; Bersa-
bee: & recognosce populum, &
sciam numerum populi. Et dixit
2 Joab ad regem; Et adjiciat Dns
Deus ad populū (c) sicut eos, et si-
cut eos, centuplicet oculi domi-
mei regis videntes. Et domin' m'
rex ut quid vult in verbo hoc?
3 Et prævaluit verbum regis ad
Joab, & ad principes virtutis.
Et egressus est Joab, & princi-
pes virtutis (d) in conspectu regis,
ad recognoscendum populum Is-
4 rael. Et transierunt Jordanem,
& castrametati sunt in Aroer à
dextris civitatis, quæ in medio
convallis Gad, et Eleezer. Et
5 venerunt in Galaad, & (e) in ter-
ram Thabason, quæ est Adasæ: et
6 advenerunt in Dandzn & Udan,
et circumierunt Sidona. Et ve-
nerunt in Maphsar Tyri, et in omnes
civitates Euæi, et Chananæi: et
venerunt ad Austrum in Judæa
7 in Bersabee, Et circumierunt in
8 omni terra. Et advenerunt à fi-
ne novem mensium, et viginti
dierum in Hierusalem.

Targum JONATHAN.

26 חֶלֶץ דִּמְן פַּלְטָא עִירָא בַר עִקֵּשׁ דִּמְתְקֹעָא : אֲבִיעֶזֶר דִּמְן עַנְתוֹת מִבְּנֵי דִּמְן חוּשָׁת :
27
28 צַלְמוֹן דִּמְן אֲחוֹחַ מַהֲרַי דִּמְן נְטוֹפָת : חֶלֶב בַּר בַּעֲנָא דִּמְנְטוֹפָת אִתַּי בַּר רִיבַי
29 מִגִּבְעָתָא דִּבְנֵי בִנְיָמִן : בְּנָיָהוּ דִּמְפִּרְעָתוֹן הִדַּי דִּמְנַחֲלֵי נָעַשׁ : אֲבִי עַלְבוֹן דִּמְן עַרְבָת
30
31 עַזְמָוֶת דִּמְבַּרְחוּם : אֶלְיַחְבָּא דִּמְשַׁעַלְבוֹן בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן : שַׁמָּה דִּמְן הָרָר טוּרָאָה
32 אֲחִיאָם בַּר שָׂרָר דִּמְטוּר נָבוֹהַ : אֶלִיפֶלֶט בַּר אַחַסְבַּי בַּר מַעֲכַת אֶלִיעָם בַּר אֲחִיתוֹפֶל
33
34 גִּילוֹנָאָה : חֶצְרַי דִּמְן כַּרְמְלָא פַּעֲרַי דִּמְן אַרַב : יִגְאָל בַּר נָתָן דִּמְצוֹבָא בְּנֵי מִשְׁבֵּט גָּד :
35 צֶלֶק דִּמְבְּנֵי עַמּוֹן נַחֲרַי דִּמְן בְּאֵרוֹת נָטִיל וְיָנִיהּ דְּיוֹאָב בַּר צְרוּיָה : עִירָא דִּמְן יָתֵר
36
37 גָּרֵב דִּמְן יָתֵר : אוּרִיָּה חִתָּאָה כָּל גִּבָּרַיָּא תְּלָתִין וְשִׁבְעָ :
38
39

כד

1 וְאוֹסִיף רוּגְזָא דַיְיָ לְמִתְקַף בְּיִשְׂרָאֵל וְגָרֵי יַת דָּוִד בְּהוֹן לְמֵימַר אֲזֵיל מְנֵי יַת יִשְׂרָאֵל וְיַת
2 דְּבֵית יְהוּדָה : וַאֲמַר מַלְכָּא לְיוֹאָב רַב חֵילָא דְעִמֵּיהּ הַלֵּךְ כְּעַן בְּכָל שִׁבְטָא דְיִשְׂרָאֵל
3 מִדָּן וְעַד בְּאֵר שְׁבַע וּמְנֵי יַת עַמָּא וְאִדַּע יַת חוּשְׁבַּן עַמָּא : וַאֲמַר יוֹאָב לְמַלְכָּא וְיוֹסֵף
יְיָ אֱלָהֵךְ עַל עַמָּא כְּאִלֵּין וְכַאלֵּין מְאָה וְמִנְיַן וְעֵינֵי רִבּוֹנִי מַלְכָּא חָזְן וְרִבּוֹנִי מַלְכָּא
4 לְמָה אִתְרְעֵי בְּפִתְגָמָא הָדֵין : וְתַקִּיף פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא עַל יוֹאָב וְעַל רַבָּנֵי חֵילָא וּנְפַק
5 יוֹאָב וְרַבָּנֵי חֵילָא קֳדָם מַלְכָּא לְמִמְנֵי יַת עַמָּא יַת יִשְׂרָאֵל : וְעַבְרוּ יַת יַרְדְּנָא וּשְׁרוֹ
6 בַּעֲרוֹעֵר דְּרוֹם קַרְתָּא דִּבְנוֹ נַחֲלָא דְשִׁבְטָא גָּד וְאַלְיָעֶזֶר : וַאֲתוֹ לְגִלְעָד וּלְאַרְעָא דְרוֹמְטָא
7 לְחַדְשֵׁי וַאֲתוֹ לְדָן יַעַן וּמְסַחֲרִין אִסְתַּחַר לְצִידוֹן : וַאֲתוֹ לְקָרְיַן כְּרִיכָן וְכָל קִרְוֵי חִוָּאֵי
8 וּכְנַעֲנָאֵי וּנְפָקוּ לְדָרוֹם יְהוּדָה לִבְאֵר שְׁבַע : וְהַלִיכוּ בְּכָל אַרְעָא וְאַתוֹ מִסְיְפֵי תִּשְׁעָה
יַרְחִין וְעַסְרִין יוֹמִין לִירוּשְׁלֵם :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Heleſz qui ex *Phelet*. Ghira filius Ghikes qui erat ex Thecoagh. Abighazer qui ex Ghanathoth. Mebunai qui ex Hhuſath. Szalmon qui ex Ahhohahh. Maharai qui ex Netophath. Heleb filius Baghanah ex Netophath: Aithai filius Ribai ex Gibghetha filiorum Binjamin. Benaiah qui ex Pirghathon, Hiddai qui ex torrentibus Gaghas: Abighalbon qui ex Gharabath, Ghaſmaveth qui ex Barhhum. Eliahhba qui ex Saghalbon: filii Jaſen Jehonathan. Sama qui ex Harar *montano*: Ahhiam filius Sarar qui ex monte alto. Eliphelet filius Ahhazzbai filii *Maghachath*, Eligham filius Ahhithophel Gilonæi. *Hheſzrai* qui ex Charmela, Pagharai qui ex Arab. Jighal filius Nathan qui ex Szobah, Bani ex tribu Gad. Szelek qui ex filiis Ghamon, Nahharai qui ex Beiroth, ferens arma ipſius Joab filii Szarujah. Ghira qui ex Jether, Gareb qui ex Jether. Uriah Hhitthæus: omnes robuſti erant triginta & ſeptem.

CAP. XXIV.

Et addidit indignatio Domini iraſci in Iſrael, & incitavit David in eos dicendo: Vade numera Iſrael, & [*viros*] domus Jehudah. Et dixit rex ad Joab magiſtrum exercitus qui cum eo erat: Ambula nunc per omnes tribus Iſrael à Dan & uſq; Beerzebagh, & numera populum, & cognoſcam ſupputationem populi. Et dixit Joab ad regem: Addat Dominus Deus tuus ſuper populum ſicut ſunt & ſicut ſunt, centum vicibus; & oculi domini mei regis videant: ſed dominus meus rex ad quid complacet ſibi in re iſta? Et invaluit verbum regis ſuper Joab & ſuper magiſtros exercitus: & exiit Joab & magiſtri exercitus ante regem, ut numerarent populum Iſrael. Et tranſierunt Jardena, & caſtra poſuerunt in Gharogher Meridie urbis quæ eſt in medio torrentis tribus Gad & ad Jaghzer. Et venerunt in Gilghad, & ad terram auſtralem Hhodſi, & venerunt ad Dan Jaghan, & indè revertitur ad Szidon. Et *venerunt ad urbes munitas*, & ad omnes urbes Hhivæi & Chanaghanæi, & exierunt ad auſtrum Jehudah ad Beerzebagh. Et perambulaverunt univerſam terram, & venerunt à fine novem menſium & viginti dierum in Jeruſalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Halas qui ex Pelat: Ira filius Ecis, qui ex Tecua: Abiazar qui ex Anathoth: Mebni qui ex Husath: Salmon qui ex monte Baita: Mahar qui de Topha: Halab Baanæ filius qui de Netophath: Athi filius Rabai de colle filiorum Benjamen: Benaja filiꝰ Peraaton de Gebaa: Hadi qui ex Nehelgaas: Abi filius Abialmon, qui ex Gelaad: Arboth qui ex Hurim: Elhana qui de Sealab: Jonathan qui ex Bethnasur: Samma qui ex monte Oliveti: Ahim filiꝰ Asir, qui ex Adri: Eliphelat filius Hosab, qui de Maachath: Eliaam filius Ahitophel Galjonæi: Hasri qui de monte Carmelo: Gari qui ex Arub: Neael filius Nathan de Soba: Baana qui ex Gad: Selec qui de Ammon: Nahri qui ex Beruthi, portitor instrumentorum armorum Joabi filii Suriæ: Hira qui de Jathir: Arab qui ex Lachis: Uria Hethæus: omnes servi Davidis, numero triginta septem.

CAP XXIV.

Rursus etiam irâ Dei graveſcente in Israelitas, excitavit in eos Davidem, & dixit ad eum; Vade numera Israelem & Judam, Ait itaque David Joabo principi exercitûs, qui secum erat, Discurre per omnes tribus Israelis à Dan usque ad Bir-sebaa, recense mihi populum, & affer numerum eorum & summam populi. Dixit Joab ad regem, Reddat Dominus Deus tuus populum aliis centum vicibus majorem, & oculi domini mei regis *hoc* videant: dominus verò meus rex quorsum vult rem istam? At cùm prævaluisset verbum regis Joabo & imperatoribus exercituum, exiit Joab & imperatores exercituum è conspectu regis ad recensendum populum Israeliticum: Et trajecto Jordane venerunt ad Sarub quæ est ad dexteram civitatis sitæ in media valle Gad Eliazar: Tum pervenerunt usque ad Sur & Saidon, ad terram Chananæorum & Hethæorum & ad terram Jebusæorum: cúmque totum tractum illum perlustrâssent, venerunt in terram Juda post triginta octo dies: tum venerunt ad Dan, & perlustrârunt Sidonem. Demum cùm universam terram illam percurrissent, redierunt post novem menses & viginti dies, in Jerusalem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Halas qui ex Phelat: Ira filius Acis Tecuites: Elazar ex Anathoth: Mebni ex Husath: Salmon ex monte-domûs: Mahar filius Tophath: Halab filius Baana ex Netophath: Athi filius Rabai de colle Benjamin: Benaja filius Pheraaton de Gabaa: Haddai ex Nahalcis: Abi filius Abialmon ex Galaad: Arboth filius Hurim: Elhana filius Salab: Jonathan filius Maachath ex Beth-nasur: Samma ex monte Olivarum: Ahim filius Asdad ex Adra: Eliphelat filius Hasbi ex Maachath: Eliaam filius Ahithophelis Galjonæi: Hasri ex monte Carmelo: Gari ex Arab: Nael filius Nathan è Sabba: Baana filius Gad: Selac filius Ammon: Nahri filius Baruch, qui erat armiger Joabi filii Suriæ: Hira qui ex Jathir: Arab qui ex Lachis: Uria Gethæus. Numerus omnium servorum Davidis præcipuorum, triginta septem viri.

CAP. XXIV.

In aliam inciderunt Israelitæ calamitatem: nam seviente in eos irâ Domini, effecit occasionẽ punitionis eorũ David. Atque id quidem, quoniam injecit in cor ejus ut vesenjeret numerum eorum: dixitque ad eum; Abi, & recense numerum filiorum Israelis & filiorum Judæ. Quare dixit David Joabo & ducibus militum qui cum eo erant; Obite limites omnium Israelitarum, et tribus eorum; & incipientes à Dan quousque pervenatis ad Bir-sibaa, recensete mihi numerum populi, & afferte mihi numerum & censum eorum. Dixit Joab regi, Deus Dominus tuus augeat populum centuplo, ideo vivente rege domino meo: ad quid vero rem istam exposcit? Sed cùm rex Joabum ac duces qui cum eo erant, vespexisset iratus, egressi sunt Joab & præfecti militum à rege, ut numerarent populum Israelis: Et trajicientes Jordanem venerunt in Saroth quæ jacet à dextera civitatis quæ est in valle Gad & Eliazar: Perveneruntad Sur & Saidon, & ermeârunt terram Chananæorum, Hetheorum, & Basanæorum; totámque terram peragrantes venerunt in Dan, & ambierunt Sidonem: Tutâ denique terrâ perlustratâ, redierunt in Jerusalem post novem menses & viginti dies:

שמואל ב: כד

regem ad populi censum numerum Joab Deditque

9 וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקַד הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ
educentis virtutis viri millia octingenta Israel fuit Et
וַיְהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ חַיִל שֹׁלֵף
percussit Et .virorum millia quingenta Jehudah viri & ,gladium
חֶרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ: וַיַּךְ
Dixitque .populum numeravit postquam ,eum David cor
10 לֵב דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי כֵּן סָפַר אֶת הָעָם וַיֹּאמֶר
nunc Et .feci quod valde Peccavi :Dominum ad David
דָּוִד אֶל יְהוָה חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה
egi stultè quia ,tui servi perversitatem quæso transire fac Domine
יְהוָה הַעֲבֶר נָא אֶת עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי
Ghad ad fuit Domini verbum & :mane in David surrexit Et .valdè
מְאֹד: וַיָּקָם דָּוִד בַּבֹּקֶר וּדְבַר יְהוָה הָיָה אֶל גָּד
:David ad loquêris & ,Vade :dicendo ,David videntem prophetam
11 הַנָּבִיא חוֹזֵה דָּוִד לֵאמֹר: הָלוֹךְ וְדַבַּרְתָּ אֶל דָּוִד
tibi elige :te super imponens ego Tria ;Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלֹשׁ אָנֹכִי נוֹטֶל עָלֶיךָ בְּחַר לְךָ
;ei indicavit &,David ad Ghad venit Et .tibi faciam & ,his ex unum
12 אַחַת מֵהֶם וְאֶעֱשֶׂה לָּךְ: וַיָּבֹא גָד אֶל דָּוִד וַיַּגֶּד לוֹ
,tua terra in famis anni septem tibi venient An :ei dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ הֲתָבוֹא לְךָ שֶׁבַע שָׁנִים רָעָב בְּאַרְצֶךָ
ipse & ,suorum angustiator⁊ facies ad te fugere mensibus tribus an &
אִם שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נָסְךָ לִפְנֵי צָרֶיךָ וְהוּא
Nunc .tua terra in pestem diebus tribus esse an & ,te persequens
רֹדְפֶךָ וְאִם הֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ עַתָּה
Dixitque .verbum me mittenti respondeam quod vide & ,cognosce
דַּע וּרְאֵה מָה אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר: וַיֹּאמֶר
14 manum in obsecro Incidamus .valde mihi angustia :Ghad ad David
דָּוִד אֶל גָּד צַר לִי מְאֹד נִפְלָה נָּא בְיַד
ne hominis manu in & ,ejus miserationes multæ quia ,Domini
יְהוָה כִּי רַבִּים רַחֲמָו וּבְיַד אָדָם אַל
mane à Israel in pestem Dominus dedit Et .incidam
אֶפֹּלָה: וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מִן הַבֹּקֶר
15 Dan à populo de est mortuum & ⁊constitutionis tempus ad usque &
וַעַד עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן הָעָם מִדָּן
misit Et .virorum millia septuaginta ,sebah-Beer ad usque &
וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ: וַיִּשְׁלַח
16 ;eam corrumpendum ad Jerusalaim angelus suam manum
יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לְשַׁחֲתָהּ
corrumpenti angelo Dixitque .malo super Dominum pœnituit &
וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית
Domini angelus Et .tuam manum remitte : nunc Multum ;populo in
בָּעָם רַב עַתָּה הָרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה
ad David Dixitque .Jebusæi Araunah area cum erat
17 הָיָה עִם גֹּרֶן הָאָטָד הַיְבוּסִי: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל
:dixit & ,populo in cædentem angelum ipsum videndo in ,Dominum
יְהוָה בְּרָאתִי אֶת הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה בָּעָם וַיֹּאמֶר
quid ⁊ecum ipsi Et .egi iniquè ego & ,peccavi ego Ecce
הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה
,mei patris domum in & ,me in tua manus obsecro Sit ? fecerunt
עָשׂוּ תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי:
erige ,Ascende :ei dixit & ,illa die in David ad Ghad venit Et
18 וַיָּבֹא גָד אֶל דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה הָקֵם
David ascendit Et .Jebusæi Araunah area in altare Domino
לַיהוָה מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אָרַוְנָה הַיְבוּסִי: וַיַּעַל דָּוִד
19 respexit Et .Dominus præceperat quemadmodum ,Ghad verbum juxta
כִּדְבַר גָּד אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיִּשְׁקֹף
20 :se super transeuntes ejus servos & ,regem vidit & ,Araunah
אַרַוְנָה וַיַּרְא אֶת הַמֶּלֶךְ וְאֶת עֲבָדָיו עֹבְרִים עָלָיו
,terram super suos vultus regi se incurvavit & ,Araunah est egressus &
וַיֵּצֵא אַרַוְנָה וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ אַפַּיִו אַרְצָה:

Versio VULG. LAT.

9 Dedit ergò Joab numerum descriptionis populi regi, & inventa sunt de Israel octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & de Juda quingenta millia pugnatorum.
10 Percussit autem cor David eũ, postquàm numeratus est populus: & dixit David ad Dominum, Peccavi valdè in hoc facto: sed precor, Dñe, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stultè egi nimis. Surrexit itaque David manè, & sermo Domini factus est ad Gad prophetam & Videntem David, dicens;
12 Vade, & loquere ad David; Hæc dicit Dominus, Trium tibi datur optio, elige unũm quod volueris ex his, ut
13 faciam tibi. Cúmque venisset Gad ad David, nuntiavit ei, dicens; Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, et illi te persequentur: aut certè tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergò delibera, & vide quem respondeam, ei qui me misit,
14 sermonem. Dixit autem David ad Gad, Coarctor nimis: sed melius est ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordiæ ejus sunt) quàm in manus hominũ. Immisitque Dominus pestilentiam in Israel,
15 de manè usque ad tempus constitutum: & mortui sunt ex populo, à Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum.
16 Cúmque extendisset manum suam Angelus Domini super Jerusalem ut disperderet eam, misertus est Dominꝰ super afflictione: & ait Angelo percutienti populum, Sufficit: nunc contine manum tuam. Erat autem Angelꝰ Domini juxta aream Areuna Jebusæi.
17 Dixitque David ad Dominum, cùm vidisset Angelum cædentem populum; Ego sum qui peccavi, ego iniquè egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? vertatur, obsecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei.
18 Venit autem Gad ad David in die illa, & dixit ei; Ascende, & constitue altare Domino in a-
19 rea Areuna Jebusæi. Et ascendit David juxta sermonẽ Gad, quem præceperat ei Dominus.
20 Conspiciénsque Areuna, animadvertit regem & servos ejus transire ad se: Et egressus
21 adoravit regem prono vultu in terram,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἔδωκεν Ἰωὰβ ⁜ ἀριθμὸν ⁜ ὁπισμένεως
τῷ λαῷ πρὸς ⁜ βασιλέα. καὶ ἐγένετο Ἰσραὴλ,
ὀκλακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν δυνάμεως
σπωμένων ῥομφαίαν. καὶ ἀνὴρ Ἰούδα, πενται-
10 κόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν μαχίμων. Καὶ ἐπά-
ταξε καρδία Δαυὶδ αὐτὸν μ⁊ τὸ ἀριθμῆσαι
⁜ λαόν. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς κύριον, Ἥμαρτον
Ⲥφόδρα (μ) ὃ ἐποίησα νῦν κύριε. παρακάλε-
σον δὴ ⁜ ἀνομίαν τῷ δούλῳ Ⲥυ, ὅτι ἐμωράν-
θην Ⲥφόδρα. Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ τοπρωΐ. καὶ
11 λόγ☩ κυρίου ἐγένετο πρὸς Γὰδ ⁜ προφήτην
12 ⁜ (ν) ὁρῶντα, λέγων, Πορεύθητι, καὶ λάλησον
πρὸς Δαυὶδ, (ξ) λέγων, Τάδε λέγει κύρι☩
Τρία ἐγώ εἰμι ἄρω ἐπὶ Ⲥέ, καὶ ἔκλεξαι Ⲥε-
13 αυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν, καὶ ποιήσω Ⲥοι. Καὶ εἰσῆλ-
θε Γὰδ πρὸς Δαυὶδ, καὶ (ο) ἀνήγγειλε, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, Ἔκλεξαι σεαυτῷ ἡμέρας, εἰ ἔλθῃ
Ⲥοι πεῖα ἔτη λιμὸς ἐν τῇ γῇ Ⲥυ, ἢ τρεῖς
μῆνας φεύγειν Ⲥε ἔμπροσθεν ⁜ ἐχθρῶν Ⲥυ,
καὶ ἔσονθ (π) διώκοντές Ⲥε, ἢ ἡμέρας τρεῖς
ἠμέρας θάνατον ἐν τῇ γῇ Ⲥυ. νῦν οὖν γνῶθι
καὶ ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ ἀποστείλαντί με ῥῆμα.
14 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Γὰδ, Στενά μοι πάν-
τοθεν Ⲥφόδρα ὅτι. ἐμπεσοῦμαι δὴ (ρ) εἰς χεῖ-
ρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ
Ⲥφόδρα, εἰς δὲ χεῖρας (σ) ἀνθρώπου μὴ
15 ἐμπέσω. Καὶ ἐξελέξατο (τ) ἑαυτῷ Δαυὶδ ⁜
θάνατον. καὶ ἡμέραι ἑπτὰ ἐπῆλθον ⁜ καὶ
ἔδωκε κύριος (υ) θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ
πρωΐθεν (φ) ἕως ὥρας ἀρίστου. καὶ ἔπεσεν ἐξ
ἐξαῦσις ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπέθανεν ἐκ τοῦ λαοῦ
ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσαβεὲ, ἑβδομήκοντα χι-
16 λιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἐξέτεινεν ὁ (χ) ἄγ-
γελ☩ τοῦ θεοῦ ⁜ χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ
τοῦ διαφθεῖραι αὐτὴν, καὶ παρεκλήθη κύρι☩
(ψ) ὅτι τῇ κακίᾳ, καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ
διαφθείροντι ἐν τῷ λαῷ, (ω) Πολὺ νῦν, ἄνες
τὴν χεῖρά Ⲥου. καὶ ὁ ἄγγελ☩ κυρίου ἦν παρὰ
17 τῷ ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου. Καὶ εἶπε Δαυ-
ὶδ πρὸς κύριον, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν ⁜ ἄγγε-
λον ⁜ τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ
ἐγώ εἰμι (α) ἠδίκησα· καὶ ἔτοι τὰ πρόβατα
τί ἐποίησε; γενέσθω δή ἡ χεὶρ Ⲥου ἐν ἐμοὶ,
18 καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου. Καὶ ἦλθε Γὰδ
πρὸς Δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἀνάβηθι, καὶ στῆσον τῷ κυρίῳ θυσια-
στήριον ἐν (β) τῷ ⁿ ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου.
19 Καὶ ἀνέβη Δαυὶδ κατὰ ⁜ λόγον Γὰδ, καθ'
ὃν πρόσταξεν ἐνετείλατο αὐτῷ κύρι☩. Καὶ
20 διέκυψεν Ὀρνὰ, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα καὶ
τοὺς παῖδας αὐτοῦ παραπορευομένους ἐπ' αὐ-
21 τόν. Καὶ ἐξῆλθεν Ὀρνὰ, καὶ προσεκύνησε
τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
γῆν.

MS.A. (μ) ὅτι ἐποίησα τὸ ῥῆμα τοῦτο. νῦν κύριε παρακάλεσον τὸν (ν) ὁρῶντα τὸν Δαυὶδ, λέγων, (ξ) λέγων, Τρία ἐγώ (ο) ἀνήγγειλεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰσέλθῃ Ⲥοι πεῖα (π) διώκειν Ⲥε, (ρ) ἐν χειρὶ (σ) ἀνθρώπων (τ) Δαυὶδ ἑαυτῷ ⁜ (υ) ἐν Ἰσραὴλ θάνατον ἀπὸ (φ) ἕως ἀρίστου. (χ) ἄγγελ☩ ⁜ (ψ) ἐν τῷ (ω) Πολὺν, ἄνες (α) ἠδίκησε, καὶ ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα· καὶ ἔτοι (β) τῷ ⁿ ἅλῳ

Et dedit Joab numerum recognitionis populi ad regem. Et fuit Israel octingenta millia virorum virtutis habentium gladium. Et vir Juda quingenta millia virorum bellatorum. Et cor David percussit (f) eum; postquàm numeraverat populum: & dixit David ad Dominum; Peccavi valdè, quod feci nunc, Domine. Transfer nunc iniquitatem servi tui: quoniam desipui valdè. Et surrexit David manè. Et verbum Domini factum est ad Gad prophetam, (g) videntem, dicens; Vade, & loquere ad David, dicens; Hæc dicit Dominus, Tria ego porto super te: & elige tibi unum ex eis, & faciam tibi. Et intravit Gad ad David, & annuntiavit, & dixit ei; (b) Elige tibi fieri: Si veniat tibi tres annos fames in terra tua; vel tres menses fugere te ante inimicos tuos, & eunt persequentes te; vel fieri tribus diebus (i) mortem in terra tua. Nunc igitur scito & vide, quod respondeam ei, qui misit me, (k) verbum. Et dixit David ad Gad, Angusta mihi undique valdè sunt. Incidam nunc in manus Domini, quoniam multæ miserationes ejus valdé: in manus autem hominis non incidam. Et elegit sibi David mortem. Et (l) erant dies messis frumentorum: & dedit Dominus mortem in Israel à manè usque ad horam prandii. Et (m) cæpit quassatio in populo. Et perierunt de populo à Dan, & usque Bersabee septuaginta millia virorum. Et extendit angelus Dei manum suam in Hierusalem ad corrumpendam eam. Et (n) revocavit se Dominus super malo: & dixit angelo corrumpenti in populo, Multum nunc: remitte manum tuam. Et angelus Domini erat apud aream Orna Jebusæi. Et dixit David ad Dominum, dum ipse videret angelum percutientem in populo: & dixit; Ecce ego ipse (o) iniustè egi, & hi, oves quid fecerunt? Fiat nunc manus tua in me, & in domo patris mei. Et venit Gad ad David in die illa, & dixit ei, Ascende, & statue Domino altare in area Orna Jebusæi. Et ascendit David juxta verbum Gad, quemadmodùm mandavit ei Dominus. Et prospexit Orna, & vidit regem, & pueros ejus accedentes desuper se. Et egressus est Orna, & adoravit regem super faciem suam in terram.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 וְיָהַב יוֹאָב יַת חוּשְׁבַּן מִנְיַן עַמָּא לְמַלְכָּא וַהֲוו יִשְׂרָאֵל תַּמְנֵי מְאָה אַלְפִין גֶּבֶר גִּבָּר שָׁלְפֵי
סַיְפָא וְאֶנְשׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ מְאָה אַלְפִין גֶּבֶר: וְחַשׁ דָּוִד בְּלִבֵּיהּ בָּתַר כֵּן דְּמָנָא יַת עַמָּא
10 וְאָמַר דָּוִד קֳדָם יְיָ חֲבִית לַחֲדָא דַּעֲבַדִית הָדָא וּכְעַן יְיָ אֲעַבַּר כְּעַן יַת חוֹבָא דְּעַבְדָּךְ אֲרֵי
אִסְתְּכָלִית לַחֲדָא: וּקְם דָּוִד בְּצַפְרָא וּפִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עִם גָּד נְבִיָּא חֲזָיָא דְּדָוִד
12 לְמֵימָר: אֱזַל וּתְמַלֵּל עִם דָּוִד כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ חֲדָא מִתְלָת אֲנָא רָמֵי עֲלָךְ בְּחַר לָךְ חַד מִנְּהוֹן
13 וְאֶעְבֵּיד לָךְ: וַאֲתָא גָּד לְוָת דָּוִד וְחַוִי לֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הֲתָעוּל לָךְ שְׁבַע שְׁנִין כַּפְנָא בְּאַרְעָךְ
אִם תְּלָתָא יַרְחִין תְּהֵא עָרִיק קֳדָם סָנְאָךְ וְהוּא רָדֵיף לָךְ וְאִם מֶהֱוֵי תְּלָתָא יוֹמִין מוֹתָא
בְּאַרְעָךְ כְּעַן דַּע וַחֲזִי מָה אֶתֵיב שָׁלְחִי פִּתְגָמָא: וַאֲמַר דָּוִד לְגָד צְעֵיק לִי לַחֲדָא נִתְמְסַר
15 כְּעַן בְּיַד מֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי סַגִּיאִין רַחֲמוֹהִי וּבִידָא דֶּאֱנָשָׁא לָא אֶתְמְסַר: וְיָהַב יְיָ מוֹתָא
בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִדָּן דְּמִתְנַבְּיִם תְּמִירָא וְעַד דְּמִסְפַּק וּמִית מִן עַמָּא מִדָּן וְעַד בְּאֵר שְׁבַע שַׁבְעִין
16 אַלְפִין גֶּבֶר: וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ מַלְאָכָא לִירוּשְׁלֵם לְחַבָּלוּתַהּ וְתָב יְיָ מִן בִּישְׁתָּא וַאֲמַר
לְמַלְאָכָא דְּמְחַבֵּל בְּעַמָּא מַסַּת כְּעַן אַנַח יְדָךְ וּמַלְאָכָא דַיְיָ הֲוָה שָׁרֵי בְּבֵית אֲדֵרֵי דַּארְנוֹן
17 יְבוּסָאֳה: וַאֲמַר דָּוִד קֳדָם יְיָ כַּד חָזָא יַת מַלְאָכָא דְּמַקְטֵל בְּעַמָּא וַאֲמַר הָא אֲנָא חָבִית
וַאֲנָא סַרְחִי תְּוָאלֵן עַמָּא דְּאִנּוּן כְּעָנָא מָה עֲבָדוּ תְּהֵי כְּעַן מָחֲתָךְ בִּי וּבְבֵית אַבָּא:
18 וַאֲתָא גָד לְוָת דָּוִד בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַר לֵיהּ סַק אֲקִים קֳדָם יְיָ מַדְבְּחָא בְּבֵית אֲדֵרֵי דַּארְנוֹנָה
19 יְבוּסָאֳה: וְסָלִיק דָּוִד כְּפִתְגָמָא דְּגָד כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ: וְאִסְתְּכִי אַרְוְנָה וְחָזָא יַת מַלְכָּא יַת
20 עַבְדּוֹהִי עָבְרִין עֲלוֹהִי וּנְפַק אַרְוְנָה וְסָגִיד לְמַלְכָּא אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dedit Joab supputationem numeri populi regi, & fuerunt Israel octingenta millia virorum virtutis, educentium gladium; et viri Jehudah, quingenta millia virorum. Et compunctus est David in corde suo postea quàm numeravit populum: et dixit David ante Dominum: Peccavi valdè in eo quod feci *hoc*; & nunc Dñe transfer quæso culpam servi tui, quia stultè egi valde. Et surrexit David in aurora, & verbum prophetiæ ab-ante Dñm fuit cum Gad propheta Vidente Davidis, dicendo: Vade & loquêris cum David: Sic dixit Dñs: Unum de tribus ego projicio contra te; elige tibi unum ex illis ut faciam tibi. Et venit Gad ad David, & indicavit illi, & dixit ei: Num venient tibi septem anni famis in terra tua, aut si tribus mensibus fugies ante hostem tuum, & ipse persequetur te; aut erit tribus diebus pestis in terra tua? nunc cognosce & vide quod referam mittenti me verbum. Et dixit David ad Gad: Angustia est mihi valde: tradar obsecro in manu dicti Dñi, quia multæ miserationes ejus; & in manu hominum non tradar. Et dedit Dñs pestem in Israel à tempore quo mactatur juge, quousq; adoleatur: & mortui sunt de populo à Dan usq; ad Bersebagh septuaginta millia virorum. Et extendit manum suam angelus ad Jerusalem ut devastaret eam, & rediit Dñs à malo [*inferendo*:] & dixit angelo qui devastabat in populo: Satis nunc, quiescere fac manum tuam: & angelus Domini sedebat in *loco arearum* Araunah Jebusæi. Et dixit David ante Dominum quando vidit angelum qui occidebat in populo, & dixit: Ecce ego peccavi & ego iniquè egi; & isti populus qui sunt sicut pecus in manu pastoris, quid fecerunt? fit quæso percussio tua in me & in domum patris mei. Et venit Gad ad David in die illo, & dixit ei: Ascende, erige ante Dominum aram in loco arearum Araunah Jebuzzæi. Et ascendit David juxta verbum Gad sicut jusserat Dominus. Et prospexit Araunah, & vidit regem & servos ejus transeuntes ad se; & exiit Araunah, & adoravit regem *facie sua* super terram.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

* ܘܝܗܒ ܝܘܐܒ ܠܡܢܝܢܐ ܕܥܡܐ ܠܡܠܟܐ ܘܗܘܘ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܫܡܢ ܡܐܐ ܐܠܦ ܓܒܪ ܚܝܠ ܫܠܐ ܚܪܒܐ ܘܝܗܘܕܐ ܚܡܫ ܡܐܐ ܐܠܦ ܓܒܪ ܚܝܠ ܫܠܐ ܚܪܒܐ ܘܗܘ ܒܒܬܪ ܕܡܢܐ ܠܥܡܐ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܠܗܐ ܚܛܝܬ ܫܓܝ ܐܢܐ ܒܗܕܐ ܦܬܓܡܐ ܘܗܫܐ ܫܒܘܩ ܐܢܐ ܠܟ ܐܠܗܐ ܠܥܒܕܟ ܐܝ ܟܕ ܫܓܝ ܐܢܐ ܒܣܟܠܘܬܐ ܘܗܘܐ ܕܘܝܕ ܩܡ ܒܨܦܪܐ ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܕܝܠܘܗ ܠܓܕ ܚܙܝܐ ܕܘܝܕ ܠܡܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܝܗ ܠܟ ܬܠܬ ܡܫܬ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܥܠܝܟ ܒܚܕ ܡܢܗܢ ܘܥܒܕ ܠܟ ܘܐܬܐ ܓܕ ܠܘܬ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܠ ܫܒܥ ܫܢܝ ܪܥܒܐ ܢܐܬܝܢ ܠܟ ܒܐܪܥܟ ܐܘ ܬܪܝܗ ܝܪܚܝ ܕܬܬܪܕܦ ܩܕܡ ܒܥܠܝ ܒܒܝܬ ܐܝܒܟ ܐܘ ܗܠ ܫܒܥ ܝܘܡܝ ܕܒܐ ܒܐܪܥܟ ܗܫܐ ܕܥ ܘܚܙܐ ܡܐ ܐܬܝܒ ܠܡܫܕܪ ܥܠ ܡܪܝ ܐܢܐ ܫܕܪ ܠܗ ܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܓܕ ܨܥܪ ܠܝ ܡܛ ܐܢܐ ܒܟܠ ܓܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠ ܢܦܠ ܒܝܕ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠ ܢܦܠ ܒܝܕ ܐܢܫ

מלכים א: א

ad rex meus dominus venit Cur :Araunah Dixitque
21 וַיֹּאמֶר אַרְוָנָה מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־ הַמֶּלֶךְ אֶל־
ædificandum ad ,aream tecum à emendum Ad :David Dixitq; ſuũ ſervum
עַבְדּוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת מֵעָמְךָ אֶת־הַגֹּרֶן לִבְנוֹת
Dixitque .populo deſuper plaga reſtringatur & ,Domino altare
מִזְבֵּחַ לַיהוָה וְתֵעָצֵר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם: וַיֹּאמֶר
22 rex meus dominus faciat aſcendere &,Accipiat:David ad Araunah
אַרְוָנָה אֶל־דָּוִד יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
vaſa & ,trahæ & ,aſcenſionem in bovem Vide .ſuis oculis in bonũ
הַטּוֹב בְּעֵינָו רְאֵה הַבָּקָר לָעֹלָה וְהַמֹּרָגִים וּכְלֵי
.regi rex Araunah dedit Omnia .ligna in bovis
הַבָּקָר לָעֵצִים: הַכֹּל נָתַן אַרְוָנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ
23 .te velit tuus Deus Dominus :regem ad Araunah Dixitque
וַיֹּאמֶר אַרְוָנָה אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצָה:
emam emendo ſed ,Nequaquam :Araunah ad rex Dixitque
24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַרְוָנָה לֹא כִי־קָנֹה אֶקְנֶה
aſcenſiones meo Deo Domino faciam aſcendere non & ,pretio in te à
מֵאוֹתְךָ בְּמְחִיר וְלֹא אַעֲלֶה לַיהוָה אֱלֹהַי עֹלוֹת
ſechelim argento in bovem & ,aream David emit Et .gratis
חִנָּם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֶן וְאֶת־הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים
fecit aſcendere & Domino altare David ibi ædificavit Et .quinquaginta
חֲמִשִּׁים: וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל
25 eſt reſtricta & ,terræ Dominus fuit exorabilis & :pacifica & ,aſcenſiones
עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיֵּעָתֵר יְהוָה לָאָרֶץ וַתֵּעָצֵר
.Iſrael deſuper plaga
הַמַּגֵּפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל:

Verſio VULG. LAT.

Et ait; Quid cauſæ eſt ut veniat dñs meus rex ad ſervum ſuum? Cui David ait; Ut emam à te aream, & ædificem altare Domino, & ceſſet interfectio quæ graſſatur in populo. Et ait Areuna ad David; Accipiat, et offerat dominus meus rex, ſicut placet ei: habes boves in holocauſtum, & plauſtrum & juga boum in uſum lignorum. Omnia dedit Areuna rex regi: dixítque Areuna ad regẽ, Dominus Deus tuus ſuſcipiat votum tuum. Cui reſpondens rex, ait; Nequaquàm ut vis, ſed emam pretio à te, & non offeram Domino Deo meo holocauſta gratuita. Emit ergò David aream, & boves, argenti ſiclis quinquaginta. Et ædificavit ibi David altare Domino, & obtulit holocauſta & pacifica: & propitiatus eſt Dominus terræ, & cohibita eſt plaga ab Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ εἶπεν Ὀρνὰ, Τί ὅτι ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς πρὸς τ δοῦλον αὐτοῦ; καὶ εἶπε Δαυὶδ, Κτήσασθαι παρὰ σοῦ (γ) τ ἅλωνα τοῦ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ
2 (δ) συχθῇ ἡ θραῦσις ἐπάνω τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν Ὀρνὰ πρὸς Δαυὶδ, Λαβέτω καὶ ἀνενεγκάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ κυρίῳ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ· ἰδοὺ εἰ βόες εἰς (ε) ὁλοκαύτωμα, καὶ οἱ ἕλκοι καὶ τὰ σκέυη
23 τ βοῶν εἰς ξύλα. Τὰ πάντα ἔδωκεν Ὀρνὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν Ὀρνὰ πρὸς τ βασιλέα,
24 Κύριος ὁ θεός σου εὐλογήσαι σε. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ὀρνὰ, Οὐχί, (ζ) ὅτι ἀλλὰ κλαυθμὸς κλήσομαι παρὰ σοῦ ἐν τ ἀναλλάσματι, καὶ ὐκ ἀνοίσω τῷ (η) κυρίῳ μου θεῷ ὁλοκαύτωμα δωρεάν. καὶ ὠνήσατο Δαυὶδ (θ) τ ἅλωνα καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ σίκλων πεντή-
25 κοντα. Καὶ (ι) ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαυὶδ θυσιαστήριον (κ) κυρίῳ, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικάς. καὶ προσέσχε Σολομὼν ὅτι τὸ θυσιαστήριον ἐπ' ἐσχάτῳ, ὅτι μικρὸν ὢν ἐν πρώτοις. καὶ ἐπήκουσε κύριος τ γῆ, καὶ (λ) συνεχέθη ἡ θραῦσις ἐπάνωθεν Ἰσραήλ.

MS.A. (γ) τ ἅλωνα (δ) συνεχέθη (ε) ὁλοκαυτώματα, (ζ) ὅτι ἀλώμενος ἀλλάγματι, (η) κυρίῳ θεῷ μου (θ) τ ἅλωνα (ι) ᾠκοδόμησεν Δαυὶδ (κ) τῷ κυρίῳ, (λ) Συνεχέθη Βασιλειῶν β'.

Et dixit Orna; Quid, quòd venit dominus me⁹ rex ad ſervũ ſuũ? Et dixit David; Acquirere à te aream, ad ædificandũ altare Domino, & cohibitur quaſſatio de-
22 ſuper populo. Et dixit Orna ad David; Accipiat & offerat dominus meus rex Domino, quod bonum in oculis ipſius. Ecce boves in holocauſtoma: & vota, et vaſa
23 populi in ligna. Omnia dedit Orna regi. Et dixit Orna ad regem, Dominus Deus tuus benedicat te. Et
24 dixit rex ad Orna, Nequaquàm; quoniam tantùm acquirens acquiram à te in permutatione: & non offeram Domino meo Deo holocauſtoma gratis. Et acquiſivit David aream, & boves in argento ſiclorum quinquaginta. Et ædificavit ibi David altare
25 Domino, & obtulit holocauſtoſes & pacificas. Et (p) addidit Salomon ad altare in noviſſimo; quoniam parvum erat in primis. Et exaudivit Dominus terram: & cohibita eſt quaſſatio deſuper Iſrael.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וַאֲמַר אַרְוָנָה מָא דִין אֲתָא רְבוֹנִי מַלְכָּא לְוָת עַבְדֵיהּ וַאֲמַר דָּוִד לְמִוְבֵּן מִנָּךְ יָת בֵּית אִדְרֵי
22 לְמִבְנָא מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְיִתְכְּלֵי מוֹתָנָא מֵעַל עַמָּא: וַאֲמַר אַרְוָנָה לְדָוִד יִסַּב וְיַסֵּק רְבוֹנִי
23 מַלְכָּא דְּתַקֵּין בְּעֵינוֹהִי חֲזֵי תּוֹרַיָּא לְעָלְתָּא וּמוֹרְנַיָּא וּמָנֵי תּוֹרַיָּא לְאָעַיָּא: כּוֹלָּא
יְהַב אַרְוָנָה מַלְכָּא לְמַלְכָּא דִּי בְעָא מִנֵּיהּ מַלְכָּא וַאֲמַר אַרְוָנָה לְמַלְכָּא יְיָ אֱלָהָךְ יְקַבֵּל
קוּרְבָּנָךְ בְּרַעְוָא: וַאֲמַר מַלְכָּא לַאֲרְוָנָה לָא אֲרֵי מְוַבֵּן אֶוְבֵּן מִנָּךְ בְּדָמִין וְלָא אַסֵּיק קֳדָם
25 יְיָ אֱלָהִי עֲלְוִן מַגָּן וְזַבֵּן דָּוִד יָת בֵּית אִדְרֵי וְיָת תּוֹרַיָּא בְּכֶסֶף סְלָעִין חַמְשִׁין: וּבְנָא תַמָּן דָּוִד
מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְאַסֵּיק עֲלְוִן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹת דֵּירֵי אַרְעָא וְאִתְכְּלֵי מוֹתָנָא
מֵעַל יִשְׂרָאֵל:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et dixit Araunah: Ut quid venit dominus meus rex ad ſervum ſuum? & 21
dixit David: Ut emam à te *locum arearum* ad ædificandum altare ante Do-
minum, ut cohibeatur peſtis à populo. Et dixit Araunah ad David: Ac- 22
cipiat & adoleat dominus meus rex quod ſtatutum eſt in oculis ſuis; ecce
boves *idonei* in holocauſtum, & tribulæ & inſtrumenta boum pro lignis.
Omnia dedit Araunah rex *regi* quæ petivit ab eo rex: Et Dixit Araunah 23
regi, Dñs Deus tuus accipiat oblationem tuam in beneplacito. Et dixit 24
rex ad Araunah: Minimè; etenim emendo emam à te pretio, nec offeram
ante Dominum Deum meum holocauſta gratis: & emit David locum are- 25
rum, & boves argento, ſiclis quinquaginta. Et conſtruxit ibi David altare
ante Dñm, & obtulit holocauſta & oblationem ſanctitatum: & ſuſcepit
Dñs orationem incolarum terræ, & cohibita eſt peſtis *ab* Iſrael.

מלכים א: א

CAP. I. א

,veſtibus eum operiebant & ,dies in venerat,ſenuerat David rex Et
1 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ בַּבְגָדִים
Quæ:ant :ejus ſervi ei Dixeruntque .ei erat calor non &
2 וְלֹא יֶחֱם לוֹ: וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יְבַקְשׁוּ
ſit & ,regis facies ad ſtet & ,virginem puellam regi meo domino
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וִיהִי־
.regi mco dommo calor ſiat & ,tuo ſinu in cubet & :proficiens ei
לוֹ סֹכֶנֶת וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ וְחַם לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ:
invenerunt & ,Iſrael termino omni in pulchram puellam quæſierunt Et
3 וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ
puella Et .regem ad eam adduxerunt &,Sunamiten Abiſagh
אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ: וְהַנַּעֲרָה
4 rex & :ei miniſtrabat & ,proficiens regi erat & ,admodum pulchra
יָפָה עַד־מְאֹד וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת וַתְּשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ
:dicendo ,elevabatur Chagith filius Adoniah Et .eam cognovit non
לֹא יְדָעָהּ: וְאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר
5 viros quinquaginta & ,equites & ,currum ſibi fecit Et .regnabo Ego
אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ
,ſuis diebꝰ à ipſi⁹ pater eũ affecit dolore non Et ,ſuas facies ad currentes
רָצִים לְפָנָיו: וְלֹא־עֲצָבוֹ אָבִיו מִיָּמָיו
6 ,valde forma bonus iſte etiam & ?feciſti ſic Cur :dicendo
לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תֹּאַר מְאֹד
.Abſalom poſt pepererat ipſum &
וְאֹתוֹ יָלְדָה אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם:

Verſio VUL. LAT.

Liber REGUM Tertius, Secundùm Hebræos, primus Malachim.

CAP I.

Et rex David ſenuerat, habebátque ætatis plurimos dies: cúmque operiretur veſtibus, non calefiebat. Dixerunt ergò ei ſervi ſui; Quæramus domino noſtro regi adoleſcentulã virginem, & ſtet coram rege, & foveat eum, dormiátq; in ſinu ſuo, & calefaciat dominum noſtrum regem. Quæſierunt igitur adoleſcentulam ſpecioſã in omnibus finibus Iſrael, et invenerunt Abiſag Sunamitidẽ, & adduxerunt eam ad regem. Erat autẽ puella pulchra nimis, dormiebátque cum rege, et miniſtrabat ei, rex verò non cognovit eam. Adonias autem filiꝰ Haggith elevabatur, dicens; Ego regnabo. Fecítq; ſibi currus et equites, & quinquaginta viros qui currerent ante eum. Nec corripuit eum pater ſuus aliquando, dicens; Quarè hoc feciſti? Erat autem & ipſe pulcher valdè, ſecundus natu poſt Abſalom.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

1 Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ πρεσβύτερος προ-
2 εβεβηκὼς ἡμέραις, καὶ περιέβαλλον αὐτὸν ἱμα-
τίοις, καὶ ὐκ ἐθερμαίνετο. Καὶ (α) εἶπαν οἱ
παῖδες αὐτοῦ, Ζητησάτωσαν (β) τῷ βασιλεῖ
παρθένον νεάνιδα, καὶ παρεστήσετ) (γ) τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ ἔσται αὐτῷ θάλπουσα, καὶ κοιμηθήσετ)
μετ' αὐτοῦ, καὶ θερμανθήσετ) ὁ (δ) κύριός μου
3 ὁ βασιλεύς. Καὶ ἐζήτησαν νεάνιδα καλὴν ὐκ-
πάντος ὁρίου Ἰσραὴλ. καὶ ἔυρον τ Ἀβισὰγ τ
Σωμανίτιν, καὶ ἤνεγκαν αὐτὴν πρὸς τ βασι-
4 λέα. Καὶ ἡ νεάνις καλὴ ἕως σφόδρα· (ε) καὶ
ἦν θάλπουσα τ βασιλέα, καὶ ἐλειτούργει αὐτῷ·
5 καὶ ὁ βασιλεὺς ὐκ ἔγνω αὐτήν. Καὶ Ἀδωνί-
ας υἱὸς (ζ) Ἀγγὶθ ἐπήρετο, λέγων, Ἐγὼ βα-
σιλεύσω. καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἅρματα καὶ ἱπ-
πεῖς, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας (η) παραβήκτην
6 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ὐκ (θ) ἀπεκώλυσεν
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀδιπόλε, λέγων, Διατὶ ζῶ
ἐποίησας; καὶ γε αὐτὸς (ι) ὡραῖος τῇ ὄψει σφό-
δρα, καὶ αὐτὸν ἔτεκεν ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ.

MS.A. Βασιλεῶν γ'. (α) εἶπαν (β) τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ (γ) ὑπό-
πτον τῷ (δ) κύριός ἡμῶν ὁ (ε) καὶ ἦν τ βασιλέα θάλπουσα, καὶ (ζ) Ἀγγὶθ (θ)
ἀπέχουσας (θ) ἀπεκώλυεν (ι) ὡραῖος Σφόδρα,

Paraph. Chald. Verſio Latina.

CAP. I.

Et rex David ſenuit & venit in dies; & operiebant eum veſtibus, & non 1
erat calor ei. Et dixerunt illi ſervi ejus: Quærant domino meo regi pu- 2
ellam virginem, & miniſtret ante regem, & ſit illi propinqua, & cubet tecũ,
& calefaciat dominum meum regem. Et quæſiverunt adoleſcentulam pul- 3
chram in omni termino terræ Iſrael, & invenerunt Abiſag quæ erat ex
Sunem, & adduxerunt illam ad regem. Et adoleſcentula erat pulchra 4
valdè, & erat regi propinqua & miniſtrabat ei: & rex non cognovit il-
lam. Et Adonias filius Hhagith magnificabat ſe dicendo, Ego regnabo: & 5
fecit ſibi currus & equites, & quinquaginta viros currentes ante ſe. Et non 6
confudit illum pater ſuus à diebus ejus dicendo: Ut quid ita facis? & etiam
ipſe erat pulcher aſpectu valdè: & ipſũ pepererat [*Hhagith*] poſt Abſalom.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait; Ad quid venit dominus meus rex ad servum suum? Dixit David, Ad emendam à te aream, ut ædificem altare Domino, cessétq; mortalitas à populo. Dixit Aran Davidi, Accipiat dominus meus rex; quin ecce boves in holocaustum, & aratrum atque jugum in ligna. Hæc omnia obtulit Aran regi Davidi; tum dixit Aran regi Davidi, Dominus Deus tuus benedicat tibi. David autem dixit ad Aran, Omnino emam à te pretio, nec offeram Domino Deo meo holocaustum gratuitum. Emit ergò David aream horti & boves, quinquaginta statéribus, Et extructo ibi David altare Domino, obtulit holocausta & pacifica: sic apparuit Dominus super terram, et cessavit mortalitas de medio Israelis.

Libri Regum secundi, Finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et ait illi, Quam ob causam venit dominus meus ad servum suum? Respondit David, Vent emptum à te aream istam, ut extruam in ea aram Domino, quatenus tollatur mors à populo. Dixit Aran Davidi, Sumat rex dominus meus quod cupiens etiam tauros pro sacrificio, & ligna sylvestris est, lignis abundans. Hæc omnia dedit Aran David regi, dixitque Aran Davidi regi, Deus Dominus tuus benedicat tibi. Dixit David ad Aran, Pretio quidem à te ememus; non enim offeram Deo Domino meo sacrificium ut oblatum. Igitur emit David solum aræ & tauro, quinquaginta statéribus; Et extruens ibi David aram Domino, obtulit super eam sacrificia & holocausta perfecta: præbuitque se Dominus terræ, et cessavit mors à filiis Israel.

Exactus est liber secundus Regum, favore, auxilio, & optimâ Dei providentiâ.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Sequitur Liber REGUM, Qui floruerunt in prisco illo populo. In hoc eodem libro proponuntur historiæ prophetarum qui iis temporibus viguerunt pro suis ætatibus.

CAPUT I.

Cùm rex David senuisset, provectæque 1
essent ætatis, operiebant eum vestimentis, nec calefiebat. Quapropter dixerunt ad eum 2
servi ipsius, Ecce servi tui coram te sunt, quærant domino meo regi puellam virginem quæ astet regi, sit ipsi ministra, cubétque in sinu tuo, & calefiat dominus noster rex. Quæsierunt ergò puellam pulchram in toto 3
termino Israelis, & invenientes Abisag Silumitidem, adduxerunt eam ad regem, (Erat 4
autem hæc puella aspectu formosissima) factáque est ministra regis; & *quamvis* regi ministraret, non tamen cognovit eam. Porrò 5
Adonia filius Hegiath superbiâ elatus aiebat, Ego regnaturus sum: fecítque sibi currus, & equites, & quinquaginta viros præcurrentes sibi. Et non increpavit eum pater suus aliquando, ac dixit ei, Quare sic facis? (& hic 6
etiam pulcherrimi erat aspectûs, eúmque pepererat post Abisalom)

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

IN NOMINE DEI misericordis, clementissimi.

Liber SALOMONIS filii Davidis Prophetæ, quorum benedictiones sint nobiscum, Amen.

CAP. I.

Post hæc fertur David rex, cùm esset 1
jam ætate provectus, & senuisset, valdéque grandævus factus esset, obvolvere se vestimentis, nec tamen calefieri. Dixerunt 2
itaq; ad eum servi sui, Nos adsumus tibi, omnesque servi tui sumus, quæremus domino nostro regi puellam virginem, ut sit coram eo, famuletur ei, concumbat cum domino nostro rege, amplexetur eum, & calefaciat illum. Quæsita fuit ergò puella formosa in omnibus terminis filiorum Israel, & inventa Abisag Silunitis, & adducta regem. Erat autem puella ista 3
venustissima atque pulcherrima, factáque est ministra regis, & ministrabat ei, nec agnovit illa. Verùm Adonia filius Haggith unus è filiis Davidis extulit se, & ait; Ego futurus sum rex post patrem meum: & adhibuit sibi currus & equites, & quinquaginta viri præcurrebant 4
ei. (Atque id quidem, quòd pater ejus nunquam inhibuisset eum aut objurgâsset de rebus quas agebat: erat autem Adonias iste pulcher ac formosus, erátque ex matre Abisalomis, frater scilicet ejus, natus post Abisalomem.) 5 6

:sacerdote Ebjathar cum & ,Serujah filio Joab cum ejus verba fuerãt Et
7 וַיְהִי דְבָרָיו עִם יואב בֶּן צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן
filius Benajahu & ,sacerdos Sadoc Et .Adoniah *post* adjuvabant &
8 וַיַּעוְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה: וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן
,Davidi qui fortes & ,Rehi &,Simhi &,propheta Nathan &,Jehojadah
יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד
pingue & ,bovem & pecus Adonijahu immolavit Et.Adonijahu cum erant non
9 לֹא הָיוּ עִם־אֲדֹנִיָּהוּ: וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא
omnes invitavit &:Roghel fontem apud qui Zocheleth *lapide cum*
עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־
Et ,regis ſervos Jehudah viros omnes & ,regis filios ſuos fratres
10 אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלכָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־
ſuũ fratrẽ Selomoh & ,fortes &,Benajahu &,prophetam Nathan
נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ וְאֶת הַגִּבֹּרִים וְאֶת שְׁלֹמֹה אָחִיו
:dicendo,Selomoh matrem ſebah-Bath ad Nathan Dixitque .invitavit non
11 לֹא קָרָא: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
noſter dominus &,Chagith filius Adonijahu *regnavit* quod *audiſti* Nónne
הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵינוּ
erue & ,conſilium obſecro tibi conſulã ,*vade* nunc Et ?neſcivit David
12 דָּוִד לֹא יָדָע: וְעַתָּה־לְכִי אִיעָצֵךְ נָא עֲצָה־וּמַלְטִי
ad ingredere & ,Vade .Selomoh tui filii animam & ,tuam animam
אֶת־נַפְשֵׁךְ וְאֶת־נֶפֶשׁ בִּנֵךְ שְׁלֹמֹה: לְכִי וּבֹאִי אֶל־
jurãſti rex mi domine tu Nónne :eum ad dices & ,David regem
13 הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ
ipſe & ,me poſt eſt regnatur tu' filiꝰ Selomoh Quia :dicendo ,tuæ ancillæ
לְאַמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא
te adhuc Ecce ?Adonijahu regnavit cur & :meum ſolium ſuper ſedebit
14 יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמָדוּעַ מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ: הִנֵּה עוֹדֵךְ
complebo & ,te poſt veniam ego & ,rege cum ibi loquente
מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־הַמֶּלֶךְ וַאֲנִי אָבוֹא אַחֲרַיִךְ וּמִלֵּאתִי
; *conclave* in regem ad ſebah---Bath eſt ingreſſa Et .tuos ſermones
15 אֶת־דְּבָרָיִךְ: וַתָּבוֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדֹרָה
.regi miniſtrabat Sunamitis Abiſagh &,valde ſenuerat rex &
וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד וַאֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית מְשָׁרֶת אֶת־הַמֶּלֶךְ:
Quid :rex Dixitque .regi ſe incurvavit & ,ſebah--Bath *flexit cervicẽ* Et
16 וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־
tuo Deo Domino in jurãſti ru ,mi domine :ei Dixitque ?tibi
לָּךְ: וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ
ſedebit ipſe & ,me poſt regnabit tuus filius Selomoh quia ,tuæ ancillæ
לְאַמְתֶּךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב
mi domine nunc & :regnavit Adoniah ecce nunc & ,meum ſolium ſuper
18 עַל־כִּסְאִי: וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִיָּה מָלָךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי
,multitudinem in *pecus &, ingue &, bove* immolavit Et .neſciſti rex
19 הַמֶּלֶךְ לֹא־יָדָעְתָּ: וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן רָב
principem Joab &,ſacerdotem Ebiathar & ,regis filios omnes invitavit Et
וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְליוֹאָב שַׂר
mi domine tu Et .invitavit non tuum ſervum Selomoh & ,exercitus
20 הַצָּבָא וְלשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא: וְאַתָּה אֲדֹנִי
ſit ſeſſur' quis ,eis *indicandum ad*,te ſuper Iſrael omnis oculi ,rex
הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד לָהֶם מִי יֵשֵׁב
meũ domin'ũ cubare juxta,erit Et ipſum poſt regis mei domini ſolium ſuper
21 עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו. וְהָיָה כִּשְׁכַב אֲדֹנִי־
.peccatores Selomoh meus filius &,ego ero &,ſuis patribus cum *regem*
הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים:
.venit propheta Nathan & ,rege cum loquente ea adhuc ecce Et
22 וְהִנֵּה עוֹדֶנָּה מְדַבֶּרֶת עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא:
facies ad introivit Et.propheta Nathan Ecce :dicendo regi nunciaverũt Et
23 וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי
Dixitque .terram ſuper *ſuam facies* ſuper regi ſe incurvavit & ,*regis*
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אַפָּיו אָרְצָה: וַיֹּאמֶר
,me poſt regnabit Adonijahu ,dixiſti tu rex mi Domine :Nathan
24 נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ יִמְלֹךְ אַחֲרָי
?meo ſolio ſuper ſedebit ipſe &
וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי:

Verſio VUL. LAT.

7 Et ſermo ei cum Joab filio Saruiæ,& cum Abiathar ſacerdote,qui adjuvabant partes Adoniæ. Sadoc verò ſacerdos,et
8 Banajas filiꝰ Jojadæ,& Nathan propheta, & Semei & Rei, & robur exercitꝰ David,non erat
9 cum Adonia. Immolatis ergò Adonias arietibus et vitulis,et univerſis pinguibus, juxta lapidem Zoheleth,qui erat vicinus fonti Rogel, vocavit univerſos fratres ſuos filios regis, & omnes viros Juda ſervos regis.
10 Nathan autem prophetã, & Banajam, & robuſtos quoſque,& Salomonẽ fratrem ſuũ, non vocavit. Dixit itaque Nathan ad Bethſabee matrem Salomonis ; Num audiſti, quòd
11 regnaverit Adonias filiꝰ Haggith,& dominus noſter David hoc ignorat? Nunc ergò veni, accipe conſilium à me,& ſalva animam tuam, filiique tui Salomonis. Vade, & ingredere ad regem David, & dic ei;
12 Nónne tu,domine mi rex,jurâſti mihi ancillæ tuæ, dicens ; Salomon filius tuus regnabit poſt me,& ipſe ſedebit in ſolio meo? quarè ergò regnat Adonias ? Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam poſt
13 te,et complebo ſermones tuos. Ingreſſa eſt itaq; Bethſabee ad regem in cubiculum : rex autẽ ſenuerat nimis, & Abiſag Sunamitis miniſtrabat ei. Inclinavit ſe Bethſabee, & adoravit regem.Ad quam rex, Quid
14 tibi,inquit,vis? Quæ reſpondens,ait;Domine mi, tu juraſti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ;Salomon filius tuꝰ regnabit poſt me, & ipſe ſedebit
15 in ſolio meo. Et ecce nunc Adonias regnat, te, dñe mi rex, ignorante. Mactavit boves,& pinguia quæque,& arietes plurimos, & vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque ſacerdotem, & Joab principem mi-
16 litiæ : Salomonem autem ſervum tuum non vocavit. Verumtamen, domine mi rex,in te oculi reſpiciunt totius Iſrael, ut indices eis, quis ſedere de-
17 beat in ſolio tuo, domine mi rex,poſt te. Erítque cùm dormierit dñs meus rex cum patribus ſuis,erimꝰ ego et filius meꝰ
18 Salomon peccatores. Adhuc illâ loquente cum rege, Nathan propheta venit. Et nuntiaverũt
19 regi, dicentes ; Adeſt Nathan propheta. Cúmq; introiſſet in conſpectu regis, & adorâſſet eum proꝰ in terrã, Dixit Nathan ;Dñe mi rex,tu dixiſti ;Adonias regnet poſt me, & ipſe ſedeat ſuper thronum meum?

Verſio GRÆCA. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἐγένοντο οἱ λόγοι αὐτῶ μῦ Ἰωαὰβ τῶ υἱῶ
Σαρυΐας, καὶ μῦ Ἀβιάθαρ τῶ ἱερέως, καὶ ἐβοή-
8 θουν ὀπίσω Ἀδωνίου. Καὶ Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ
Βαναίας υἱὸς (κ) Ἰωδαὲ, καὶ Νάθαν ὁ προφή-
της, καὶ Σεμεῖ, καὶ Ῥησὶ, καὶ οἱ δυνατοὶ τῶ
9 Δαυὶδ οὐκ ἦσῦ ὀπίσω Ἀδωνίου. Καὶ ἐθυσίασεν
Ἀδωνίας πρόβατα (λ) καὶ μόσχους καὶ ἄρνας μῦ
ἀῦτῶ τῶ Ζωγεδὶ, ὅς ἦν ἐγγύθεν (μ) τῆ Ῥωγήλ·
καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς (ν) ἀῦτῶ, καὶ
πάντας τοὺς ἄνδρας Ἰούδα παῖδας τῶ βασι-
10 λέως. Καὶ (ξ) Νάθαν τὸν προφήτην, καὶ Βαναί-
αν, καὶ τοὺς δυνατοὺς, καὶ τὸν (ο) Σαλωμὼν ἀδελ-
φὸν αὐτῶ οὐκ ἐκάλεσε. Καὶ εἶπε Νάθαν πρὸς
(π) Βηρσαβεὲ μητέρα Σαλωμὼν, λέγων, Οὐκ
ἤκουσας ὅτι ἐβασίλευσεν Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγγίθ,
11 καὶ ὁ κύριός (ρ) ἡμῶν Δαυὶδ οὐκ ἔγνω ; Καὶ
νῦν δεῦρο, συμβουλεύσω σοι καὶ συμ-
βουλίαν, καὶ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν σου, καὶ τὴν
12 ψυχὴν τοῦ υἱοῦ σου Σαλωμών. Δεῦρο, εἴσελθε
πρὸς τὸν βασιλέα Δαυὶδ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν,
λέγουσα, Οὐχὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ ὤμοσας
τῆ δούλη σου, λέγων, (σ) Ὅτι ὁ υἱός σου Σαλω-
μὼν βασιλεύσει μετ' ἐμὲ, καὶ αὐτὸς καθιεῖ
ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ; καὶ τί ὅτι ἐβασίλευσεν Α-
13 δωνίας; Καὶ ἰδοὺ ἔτι (τ) λαλούσης σου ἐκεῖ μῦ
τῶ βασιλέως, καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι ὀπίσω σου,
14 καὶ πληρώσω τοὺς λόγους σου. Καὶ εἰσῆλθε Βηρ-
σαβεὲ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸ ταμεῖον. καὶ ὁ
βασιλεὺς πρεσβύτης σφόδρα· καὶ Ἀβισὰγ ἡ
(υ) Σωμανῖτις ἦν λειτουργοῦσα τῶ βασιλεῖ.
16 Καὶ ἔκυψε Βηρσαβεὲ, καὶ προσεκύνησε τῶ
βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Τί σοι ἐστί;
17 Ἡ δὲ εἶπε, (φ) Κύριε, σὺ ὤμοσας ἐν κυρίῳ τῶ
θεῶ σου τῆ δούλη σου, λέγων, (χ) Ὅτι ὁ υἱός
σου Σαλωμὼν βασιλεύσει μετ' ἐμὲ, (ψ) καὶ
18 καθιεῖ ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. Καὶ νῦν ἰδοὺ Ἀ-
δωνίας ἐβασίλευσε, καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ
19 οὐκ ἔγνως. Καὶ ἐθυσίασε μόσχους καὶ ἄρνας
πρόβατα εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς
υἱοὺς τῶ βασιλέως, καὶ Ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα, καὶ
Ἰωὰβ τὸν ἀρχιστράτηγον τοῦ δυνάμεως· καὶ τὸν Σολο-
20 μὼν τὸν δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσε. Καὶ σὺ κύ-
ριέ μου βασιλεῦ, οἱ ὀφθαλμοὶ παντὸς Ἰσραὴλ
πρὸς σέ· ἀπάγγειλαι αὐτοῖς τίς καθίσει
ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ'
21 αὐτόν. Καὶ ἔσαι ὡς ἂν κοιμηθῆ ὁ κύριός μου
ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶ πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔσομαι
ἐγὼ (ω) καὶ Σολομὼν ὁ υἱός μου ἁμαρτωλοί.
22 Καὶ ἰδοὺ ἔτι αὐτῆς λαλούσης μετὰ τοῦ βασιλέ-
23 ως, καὶ Νάθαν ὁ προφήτης ἦλθε. Καὶ ἀνή-
γγειλαν τῶ (α) βασιλεῖ, Ἰδοὺ Νάθαν ὁ προφή-
της. καὶ εἰσῆλθε κατ' (β) πρόσωπον τοῦ βασιλέ-
ως, καὶ προσεκύνησε τῶ βασιλεῖ κατὰ πρόσω-
24 πον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ εἶπεν Νάθαν, Κύ-
ριέ μου βασιλεῦ, σὺ εἶπας. Ἀδωνίας βασι-
λεύσει ὀπίσω μου, καὶ αὐτὸς καθίσει ἐπὶ
τοῦ θρόνου μου ;

MS.A. (κ) Ἰωιαδαὲ, (λ) καὶ βόας καὶ ἄρνας παρὰ τὸν λίθον τῆ Ζωγὲδ, (μ) τοῦ
πηγῆς Ῥωγήλ· (ν) αὐτῶ τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας Ἰούδα
παῖδας τῶ (ξ) Νάθαν· Σαλωμῶντα τὸν ἀδελφὸν· (π) Βαθσαβεὲ (ρ) ἡμῶν
βασιλεὺς Δαυὶδ· (σ) Ὅτι Σολωμὼν ὁ υἱὸς ζου βασιλεύσει (τ) ζου λαλούσης
ἐκεῖ (υ) Σουμανῖτις λειτουργοῦσα (φ) Κύριέ μου βασιλεῦ, ζῦ (χ) Ὅτι Σα-
λωμὼν ὁ υἱὸς ζου βασιλεύσει (ψ) καὶ αὐτὸς καθίσει (ω) καὶ ὁ υἱὸς μου Σα-
λωμὼν ἁμαρτωλοί. (α) βασιλεῖ, λεγόντων, Ἰδοὺ (β) τὸ πρόσωπον

Et fuerunt verba ejus cum Joab filio Saruiæ, & cum Abiathar
7 ſacerdote, & auxiliati ſunt [*ſunt*] poſt Adoniam. Et Szadok ſacerdos, &
8 Benajahu filius Jehojadagh, & Nathan propheta, & Simghi & Reghi, &
robuſti qui erant Davidi, non fuerunt in conſilio Adoniahu. Et mactavit
9 Adoniahu pecudes & boves & pinguia juxta petram ſpeculæ quæ eſt in
latere fontis Fullonis, & invitavit omnes fratres ſuos filios regis, & omnes
10 viros Jehudah ſervos regis. At Nathan prophetam, & Benajah, & ro-
buſtos, & Selomoh fratrem ſuum non invitavit. Et dixit Nathan ad Bath-
11 ſebagh matrem Selomoh dicendo : Nónne audiſti quòd regnavit Adonia-
hu filius Hhagith, & dominus noſter David non novit? Et nunc veni, &
12 conſulam tibi nunc conſilium ; & libera animam tuam & animam filii tui
Selomoh. Vade, intreſque ad regem David, & dicas ei : Nonne tu do-
13 mine mi rex jurâſti ancillæ tuæ dicendo : Quoniam Selomoh filius tuus
regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei? & cur regnavit
14 Adoniah? *Et* ecce adhuc te loquente ibi ante regem, ego intrabo poſt
te,& confirmabo verba tua. Et intravit Bathſebagh ante regem in pene-
15 trale domus cubitus : & rex ſenuerat valdè,& Abiſag,quæ erat ex Sunem,
miniſtrabat ante regem. Et incurvavit ſe Bathſebagh & adoravit regem:
16 & dixit rex, Quid eſt tibi ? Et dixit illi : Domine mi, tu juraſti in dicto
17 Domini Dei tui ancillæ tuæ, Quoniam Selomoh filius tuus regnabit poſt
me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei. Et nunc ecce Adoniah re-
18 gnavit ; & *tu* domine mi rex non nôſti. Et mactavit boves,& pinguia,
& pecora in multitudine, & invitavit omnes filios regis, & Abiathar ſa-
19 cerdotẽ, & Joab magiſtrũ exercitꝰ ; at Selomoh ſervum tuum non invita-
vit. Et *nunc* dñe mi rex,oculi omnis Iſrael expectant de te ut indices illis;
20 quis ſedebit ſup ſoliũ regni dñi mei poſt ipſũ. Et erit cùm dormierit dñs
21 meꝰ rex cum patribꝰ ſuis, ero ego & filiꝰ meꝰ Selomoh extirpati. Et ecce
adhuc ipſa loqueretur ante regem, Nathan propheta venit. Et nunci-
22 averunt regi dicendo ; Ecce Nathan propheta: & venit ante regem, &
23 adoravit regem ſuper faciem ſuam ſuper terram. Et dixit Nathan: Dñe
24 mi rex, tu dixiſti, Adoniah regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וְהוֹו פִּתְגָמוֹהִי בְּעֲצָה עִם יוֹאָב בַּר צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר כַּהֲנָא וְסָעֲדִין בְּתַר אֲדֹנִיָּה: וְצָדוֹק
8 כַּהֲנָא וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וְנָתָן נְבִיָא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְגִבָּרַיָא דִּי לְדָוִד לָא הוֹו בַּעֲצַת אֲדֹנִיָּהוּ:
9 וּנְכִיס אֲדֹנִיָּהוּ עָאן וְתוֹרִין וּפַטִּימִין עִם אֶבֶן סְכוּתָא דִּי בְסִטַר עֵין קְצָרָא וְזִמֵּן יַת כָּל אֲחוֹהִי
10 בְּנֵי מַלְכָּא וְלָכָל גַּבְרֵי יְהוּדָה עַבְדֵי מַלְכָּא: וְיָת נָתָן נְבִיָא וּבְנָיָה וְיָת גִּבָּרַיָא וְיָת שְׁלֹמֹה
11 אֲחוֹהִי לָא זַמֵּן: וַאֲמַר נָתָן לְבַת שֶׁבַע אִמֵּיהּ דִּשְׁלֹמֹה לְמֵימַר הָלָא שְׁמַעַתְּ אֲרִי מַלְכָּא
12 אֲדוֹנִיָּהוּ בַּר חַגִּית וּרְבוֹנָנָא דָּוִד לָא יְדָע: וּכְעַן אֵיתָא אֶמְלִכְנָךְ כְּעַן מְלִכָּא וְשׁוֹבִי יַת נַפְשִׁךְ
13 וְיָת נַפְשׁ בְּרִיךְ שְׁלֹמֹה: אֲוִילִי וְתֵעֲלִין לְוָת מַלְכָּא דָּוִד וְתֵימְרִין לֵיהּ הְלָא אַתָּה רִבּוֹנִי מַלְכָּא
קַיְמְתָא לְאַמְתָּךְ לְמֵימַר אֲרִי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יֵתִיב עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתִי וְמָא
14 דִּין מַלְכָּא אֲדֹנִיָּה: וְהָא עַד דְּאַתְּ מְמַלְלָא תַּמָּן קֳדָם מַלְכָּא וַאֲנָא אֵעוֹל בָּתְרָךְ וְאָקִים יַת
15 פִּתְגָמַיְכִי: וְעָלַת בַּת שֶׁבַע לְקֳדָם מַלְכָּא לְאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וּמַלְכָּא סִיב לַחְדָא וַאֲבִישַׁג
16 דְּמָן שׁוּנֵם מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם מַלְכָּא: וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע וְסָגִידַת לְמַלְכָּא וַאֲמַר מַלְכָּא מָה לִיךְ:
17 וַאֲמַרַת לֵיהּ רִבּוֹנִי אַתְּ קַיְמְתָא בְּמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְאַמְתָּךְ אֲרִי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ
18 בָּתְרַי וְהוּא יֵתִיב עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתִי: וּכְעַן הָא אֲדֹנִיָּה מְלַךְ וְאַתְּ רִבּוֹנִי מַלְכָּא לָא יְדַעְתָּא:
19 וּנְכִיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְעָאן לְסַגֵּי וְזִמֵּן לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא וּלְיוֹאָב רַב חֵילָא
20 וּלְשֶׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמֵּן: וּכְעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא עֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל סְבִירִין עָלָךְ לְחַוָיָאָה לְהוֹן מַן
21 יֵתִיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא בָּתְרוֹהִי: וְיְהֵי כַּד יִשְׁכּוֹב רִבּוֹנִי מַלְכָּא עִם
22 אֲבָהָתוֹהִי וְאֶהֵי אֲנָא וּבְרִי שְׁלֹמֹה מְתַרְכִין: וְהָא עוֹד דְּהִיא מְמַלְלָא עִם מַלְכָּא וְנָתָן נְבִיָא
23 אָתָא: וְחַוִיאוּ לְמַלְכָּא לְמֵימַר הָא נָתָן נְבִיָא וְאָתָא קֳדָם מַלְכָּא וְסָנִיד לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל
24 אַרְעָא: וַאֲמַר נָתָן רִבּוֹנִי מַלְכָּא אַתְּ אֲמַרְתָּ אֲדֹנִיָּה יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יֵתִיב עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתִי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuerunt verba ejus in conſilio cum Joab filio Szarujah,& cum Abiathar
7 ſacerdote, & auxiliati ſunt [*eunt*] poſt Adoniam. Et Szadok ſacerdos, &
8 Benajahu filius Jehojadagh, & Nathan propheta, & Simghi & Reghi, &
robuſti qui erant Davidi, non fuerunt in conſilio Adoniahu. Et mactavit
9 Adoniahu pecudes & boves & pinguia juxta petram ſpeculæ quæ eſt in
latere fontis Fullonis, & invitavit omnes fratres ſuos filios regis, & omnes
10 viros Jehudah ſervos regis. At Nathan prophetam, & Benajah, & ro-
buſtos, & Selomoh fratrem ſuum non invitavit. Et dixit Nathan ad Bath-
11 ſebagh matrem Selomoh dicendo : Nónne audiſti quòd regnavit Adonia-
hu filius Hhagith, & dominus noſter David non novit? Et nunc veni, &
12 conſulam tibi nunc conſilium ; & libera animam tuam & animam filii tui
Selomoh. Vade, intreſque ad regem David, & dicas ei : Nonne tu do-
13 mine mi rex jurâſti ancillæ tuæ dicendo : Quoniam Selomoh filius tuus
regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei? & cur regnavit
14 Adoniah? *Et* ecce adhuc te loquente ibi ante regem, ego intrabo poſt
te,& confirmabo verba tua. Et intravit Bathſebagh ante regem in pene-
15 trale domus cubitus : & rex ſenuerat valdè,& Abiſag,quæ erat ex Sunem,
miniſtrabat ante regem. Et incurvavit ſe Bathſebagh & adoravit regem:
16 & dixit rex, Quid eſt tibi ? Et dixit illi : Domine mi, tu juraſti in dicto
17 Domini Dei tui ancillæ tuæ, Quoniam Selomoh filius tuus regnabit poſt
me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei. Et nunc ecce Adoniah re-
18 gnavit ; & *tu* domine mi rex non nôſti. Et mactavit boves,& pinguia,
& pecora in multitudine, & invitavit omnes filios regis, & Abiathar ſa-
19 cerdotẽ, & Joab magiſtrũ exercitꝰ ; at Selomoh ſervum tuum non invita-
vit. Et *nunc* dñe mi rex,oculi omnis Iſrael expectant de te ut indices illis;
20 quis ſedebit ſup ſoliũ regni dñi mei poſt ipſũ. Et erit cùm dormierit dñs
21 meꝰ rex cum patribꝰ ſuis, ero ego & filiꝰ meꝰ Selomoh extirpati. Et ecce
adhuc ipſa loqueretur ante regem, Nathan propheta venit. Et nunci-
22 averunt regi dicendo ; Ecce Nathan propheta: & venit ante regem, &
23 adoravit regem ſuper faciem ſuam ſuper terram. Et dixit Nathan: Dñe
24 mi rex, tu dixiſti, Adoniah regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hujus sermones erant cum Joabo filio Suriæ, & cum Abithare sacerdote, qui partes Adoniæ tuebantur. Sadoc verò sacerdos, & Benaja filius Jojadæ, Nathan propheta, Semei, & Dai heroes Davidis non sequebantur Adoniam. Mactans autem Adonia oves ac boves, & saginata *pecora* apud lapidem magnum qui est ad latus fontis Fullonis; invitavit omnes fratres suos filios regis, omnémq; gentem Judæ, & servos regis: Nathanem verò prophetam, & Benajam Jojadæ filium, heroes Davidis, & Salomonem fratrem suum non invitavit. Quare dixit Nathan, propheta ad Bathsebaa matrem Salomonis, Annon audisti regnâsse Adoniam, dño nostro rege ignorante? Age modò, consiliũ dabo tibi ut serves animã tuam, & animã filii tui Salomonis. Vade, ingredere ad regem Davidem, & dic illi, Nónne tu dñe mi rex, jurâsti ancillæ tuæ *dicens*, Salomon filius tuus regnabit post me, ipseq; sedebit super solium meũ? cur regnavit Adonia? Dúmq; tu ibi regem alloqueris, veniã ego post te, & perficiam sermones tuos. Itaque ingressa est Bath-sebaa ad regẽ Davidem in conclave, (rex enim senuerat admodũ, & Abisag Silumitis ministrabat ei) & genuflectens Bath-sebaa regem adoravit. Ait illi rex, Quid tibi *vis* Bath-sebaa? Respondit ei, Dñe mi rex, tu jurâsti per Dñm Deũ tuũ ancillæ tuæ *hisce verbis*, Salomon filius tuus regnabit post me, ipseq; sedebit super soliũ meũ: Nunc autem regnavit Adonia, te dñe mi rex ignorante: Mactatis enim bobus, *pecoribus* saginatis, & *magnâ* copiâ ovibus, invitavit omnes filios regis, Abitharem sacerdotẽ, & Joabum militiæ præfectũ: Nathanem verò prophetã, Benajam Jojadæ filiũ, & Salomonem servũ tuũ non invitavit. At jam in te dñe mi rex, oculi totius Israelis *intenti sunt*, ut indices eis quis sessurus sit super soliũ dñi mei regis post ipsum. Alioquin cùm recubuerit dñs meus rex apud patres suos in pace, ego & filius me⁹ Salomon erimus peccatores. Dum ipsa loqueretur ibi corã rege, venit Nathan propheta. Cúmq; nuntiâssent regi, & dixissent ei, Ecce Nathan propheta venit, ingressus est ad regẽ, & humi procumbens in faciem suam adoravit, Dixitq; Nathan; Domine mi rex, túne dixisti, Adonia regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Committebat autẽ ves suas, consiliũ suũ, militesq; suos Joabo filio Suriæ, et Abithari sacerdoti: et isti duo favebant Adoniæ. At verò Sadoc sacerdos, et Benaja filius Jojadæ, Nathan propheta, Semei, et Doa gigantes Davidis non erant professi erga Adoniam. Cúmq; mactâsset Adonias oves boves q; saginatos super lapidem magnũ qui est prope fontem Fullonis, & invitâsset omnes fratres suos, cunctos duces familiæ Judaicæ, omnésq; subditos regis illustriores: Nathanem verò prophetã, et Benajam filiũ Jojadæ, gigantes Davidis, et Salomonem fratrẽ suũ non invitâsset: Dixit Nathan propheta Bath-sabeæ matri Salomonis, Audivit Adoniam jam regnâsse, id ignorante domino nostro rege. Quapropter veni ut consiliũ dem tibi, quo libéres animã tuam et animã Salomonis filii tui. Vade, et ingredere ad Davidem regẽ, et dic ei; Nónne tu jurâsti famulæ tuæ O mi domine, Salomonem filiũ tuũ regnaturum post te, ipsúmq; sessurum super thronũ tuum? quomodo ergò regnavit Adonias? Te autem loquente, regemq; deprecante, conveniam ego te, et ad regẽ ingressus explebo verba tua, et sermonem tuũ exornabo. Ingressa est igitur Bathsebaa ad Davidem regẽ dum esset in cubiculo suo (rex autem grandævus jam erat admodũ, et Abisag Silunitis ministrabat regi) procidit q; Bathsebaa adorans coram rege. Dixitque ad eam rex, Quid vei est O Bathsebaa? Ait illi, O mi dom ne, nónne tu juraveras per Dominũ, et dixeras Salomonẽ filiũ tuum post te regnaturum, cúmq; super thronum tuum sessurum? Jam autẽ regnavit Adonias, ic O rex, inscio. Et mactatis ovibus ac bobus saginatis innumeris, invitavit omnes filios regis, et invitavit Abitharem sacerdotem & Joabum portitorem lanceæ: Nathanem verò, et Benajam Jojadæ filium, atq; Salomonẽ servum tuum haud invitavit. Jam verò, tu es O rex, in quem vespicitur, omnes enim filii Israelis expectant, ut indicet eis rex quis sessurus sit super thronũ regis domini nostri post ipsum. Quòd si contingat hoc, decedá: que dominus noster rex, et ratiatur in pace, nónne fiam ego & filius meus Salomon opprobriũ inter filios Israel? Eâ loquente coram rege, ecce Nathan propheta venit ad eos. Et nuntiaverunt regi, ac dixerunt ei; Nathan propheta prosonibus est: quem cùm ingredi jussisset, ingressus procubuit in faciem suam super terrã adorans, Et ait, O domine noster rex, Num dixisti ut regnaret Adonia post te, ipseque sederet super thronum tuum?

מלכים א׳ : א

,pecus & ,pingue & ,bovum immolavit & ,hodie descendit Quia
25 כִּי יָרַד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן
principes & ,regis filios omnes invitavitque ,multitudine in
רָב וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלִשָׂרֵי
bibentes & ,comedentes ipsi ecce & :sacerdotem Ebjathar & ,exercitus
הַצָּבָא וְלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְהִנָּם אֹכְלִים וְשֹׁתִים
tuus servus rege me Et .Adonijahu rex Vivat :dixerũt atq; :ejus facies ad
26 לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ : וְלִי אֲנִי־עַבְדֶּךָ
tuũ servum Selomoh &,Jehojadah filium Benajahu &,sacerdotem Sadoc &
וְלִצְדֹק הַכֹּהֵן וְלִבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדֶּךָ
non &,hoc verbum est factum rege meo domino à Si .invitavit non
27 לֹא קָרָא : אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא
regis mei domini solium super esset sessur' quis ,tuum servum feciſti scire
הוֹדַעְתָּ אֶת עַבְדֶּיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ
,sebah--Bath me ad Vocate :dixit & ,David rex respõdit Et ipſum post
28 אַחֲרָיו : וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרָאוּ־לִי לְבַת־שָׁבַע
,rex juravit Et ,regis facies ad ſtetit & ,regis facies ad eſt ingreſſa Et
וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ
,angustia omni de meam animam redemit qui ,Dominus Vivit:dixit &
וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה :
quod,dicendo ,Iſrael Deo i omino m tibi juravi quemadmodũ Quia
30 כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי־
,me pro meũ ſoliũ ſup ſedebit ipſe & ,me poſt regnabit tuus filius Selomoh
שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי
,terrã *vultus in* ſebah-Bath *cervicem flexit* Et .hoc die faciam ſic *quia*
31 כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה : וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אָרְצָה
.xternũ in David rex me' dñs Vivat :dixit & ,regi ſe incurvavit &
וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם :
,prophetã Nathã &,ſacerdotẽ Sadoc me ad Vocate:David rex dixit Et
32 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד קִרְאוּ־לִי לְצָדוֹק הַכֹּהֵן וְלִנָתָן הַנָּבִיא
rex Dixitque ,regis facies ad ſunt ingreſſi &:Jehojadah ñliũ Benajahu &
וְלִבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
,facietis equitare & ,veſtri domini ſervos vobiſcum Tollite :eis
לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת־
33 eum facietis deſcendere & ,mihi quæ mulam ſuper meum filiũ Selomoh
שְׁלֹמֹה בְנִי עַל־הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ
propheta Nathan &,ſacerdos Sadoc ibi eum unget Et .Ghichon ſuper
34 עַל־גִּיחוֹן : וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנָּבִיא
rex Vivat:dicetis atque,buccina in clangetis & :Iſrael ſuper regem in
לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ
,meum ſoliũ ſuper ſedeb t & ,veniet & ,eum poſt aſcendetis Et .Selomoh
35 שְׁלֹמֹה : וַעֲלִיתֶם אַחֲרָיו וּבָא וְיָשַׁב עַל־כִּסְאִי
,Iſrael ſuper *ducem exiſtendum ad præcepi* ipſi & :me pro regnabit ipſe &
וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לִהְיוֹת נָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל
,regem Jehojadah filius Benajahu reſpondit Et .Jehudah ſuper &
36 וְעַל־יְהוּדָה : וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע אֶת־הַמֶּלֶךְ
.regis mei domini Deus Dominus dicat Sic .Amen :dixit &
וַיֹּאמֶר ׀ אָמֵן כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ :
,Selomoh cum ſit ita ,rege meo dño cum Dñs fuit Quemadmodum
37 כַּאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יִהְיֶה עִם שְׁלֹמֹה
deſcendit Et .David regis mei domini *ſolio præ* ,ejus ſolium magnificet &
וְיַגְדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד : וַיֵּרֶד
38 ,Cerethi &,Jehojadah fili' Benajahu &,propheta Nathã &,ſacerdos Sadoc
צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי
;David regis mulam ſuper Selomoh fecerunt equitare & ,Pelethi &
וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֶת שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ דָּוִד
cornu ſacerdos Sadoc Tulitque .Ghichon *ſuper* eum fecerunt ire &
39 וַיּוֹלִכוּ אֹתוֹ עַל־גִּיחוֹן : וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן
,buccina in clanxerunt &:Selomoh unxit & ,*ſtentorio* de olei
הַשֶּׁמֶן מִן־הָאֹהֶל וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר
.Selomoh rex Vivat :populus omnis dixeruntque
וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה :

Versio VULG. LAT.

25 Quia deſcendit hodiè, & immolavit boves, & pinguia, & arietes plurimos, & vocavit univerſos filios regis,& principes exercitûs, Abiathar quoque ſacerdotem : Illíſque veſcentibus,et bibentibus coram eo,& dicentibus;Vivat rex Adonias: Me ſervum tuũ,& Sadoc ſacerdotem,& Banajam filium Jojadæ, & Salomonẽ famulũ tuum non vocavit. Numquid à dño meo rege exivit hoc verbum, & mihi non indicâſti ſervo tuo, quis ſeſſurus eſſet ſuper thronum domini mei regis
28 poſt eũ ? Et reſpondit rex David,dicens;Vocate ad me Bethſabee. Quæ cùm fuiſſet ingreſſa coram rege, & ſtetiſſet ante
29 eum, Juravit rex, & ait;Vivit Dominus,qui eruit animã meã
30 de omni anguſtia, Quia ſicut juravi tibi per Dominum Deũ Iſrael, dicens ; Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſoliũ meum pro
31 me:ſic faciam hodié. Summiſſóque Bethſabee in terram vultu,adoravit regem, dicens ; Vivat dominus meus David in
32 æternum. Dixit quoque rex David ; Vocate mihi Sadoc ſacerdotẽ, & Nathan prophetã, & Banajam filium Jojadæ. Qui cùm ingreſſi fuiſſent coram rege, Dixit ad eos ; Tollite vobiſcum ſervos domini veſtri,et imponite Salomonem filium meum ſuper mulam meam : &
34 ducite eum in Gihon. Et ungat eum ibi Sadoc ſacerdos,& Nathan propheta,in regem ſuper Iſrael : & canetis buccinâ, atque dicetis ; Vivat rex Salomon. Et aſcendetis poſt eum,
35 & veniet, & ſedebit ſuper ſolium meũ,& ipſe regnabit pro me: illíque præcipiã ut ſit dux ſuper Iſrael, & ſuper Judam.
36 Et reſpondit Banajas filiº Jojadæ, regi, dicens;Amen : ſic loquatur Dominus Deus domini
37 mei regis. Quomodò fuit Dominus cum domino meo rege, ſic ſit cum Salomone,& ſublimius faciat ſolium ejus à ſolio
38 domini mei regis David. Deſcendit ergò Sadoc ſacerdos,et Nathan propheta, & Banajas filius Jojadæ, & Cerethi, & Phelethi : & impoſuerunt Salomonẽ ſuper mulam regis David, & adduxerunt eum in Gihon. Sumpſitque Sadoc ſacer-
39 dos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem: & cecinerunt buccinâ,& dixit omnis populus ; Vivat rex Salomon.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 Ὅτι κατέβη σήμερον, καὶ (γ) ἐθυσίασε μόσχους καὶ ἄρνας καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως, καὶ Ἀβιάθαρ τὸν (δ) ἱερέα. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐσθίοντες καὶ πίνοντες ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ εἶπαν, Ζήτω ὁ βασιλεὺς
26 Ἀδωνίας. Καὶ ἐμὲ αὐτὸν τὸν δοῦλόν σου, καὶ Σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ Βαναίαν υἱὸν Ἰωδαὲ, καὶ
27 Σολομῶντα τὸν δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσεν. Εἰ διὰ τοῦτο γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ οὐκ ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν; Καὶ ἀποκρίθη ὁ βασιλεὺς
28 Δαυὶδ, καὶ εἶπε, Κλήσατέ μοι τὴν Βηρσαβεέ. καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε,
29 Ζῇ κύριος ὁ ἐλυτρώσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ πάσης θλίψεως, Ὅτι καθὼς ὤμοσά σοι ἐν κυρίῳ τῷ Ἰσραὴλ, λέγων, Ὅτι Σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμὲ, καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ἀντ' ἐμοῦ,
30 ὅτι (ε) οὕτω ποιήσω τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ ἔκυψε Βηρσαβεὲ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπε, Ζήτω
31 ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ, Κλήσατέ
32 μοι Σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ Νάθαν τὸν προφήτην, καὶ Βαναίαν υἱὸν (ζ) Ἰωδαέ. καὶ εἰσῆλθον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν ὁ
33 βασιλεὺς αὐτοῖς, (η) Λάβετε τοὺς δούλους τοῦ κυρίου ὑμῶν μεθ' ὑμῶν, καὶ ἐπιβιβάσατε τὸν υἱόν μου Σολομὼν ἐπὶ τὸν ἡμίονον τὸν ἐμὸν, καὶ καταγάγετε αὐτὸν (θ) εἰς τὴν Γιών, Καὶ (ι) χρισάτω
34 αὐτὸν ἐκεῖ Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ Νάθαν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ σαλπίσατε κερατίνῃ, καὶ ἐρεῖτε, Ζήτω ὁ βασιλεὺς
35 Σολομών. (κ) Καὶ καθήσει ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, (λ) καὶ βασιλεύσει ἀντ' ἐμοῦ· καὶ ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῦ (μ) εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ
36 Ἰσραὴλ καὶ (ν) Ἰούδαν. Καὶ ἀπεκρίθη Βαναίας υἱὸς (ξ) Ἰωδαὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπε, Γένοιτο· οὕτως πεποίηκε κύριος ὁ θεὸς τοῦ κυ-
37 ρίου μου τοῦ βασιλέως. Καθὼς ἦν κύριος μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ (ο) βασιλέως, οὕτως εἴη μετὰ Σολομὼν, καὶ μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως
38 Δαυίδ. Καὶ καταβὰς Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ Νάθαν ὁ προφήτης, καὶ Βαναίας υἱὸς (π) Ἰωδαὲ, καὶ ὁ (ρ) Χερεθὶ, καὶ ὁ (σ) Φελεθὶ, καὶ ἐπεκάθισε τὸν Σολομὼν ἐπὶ τὸν ἡμίονον τοῦ (τ) βασιλέως
39 Δαυὶδ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς (υ) τὴν Γιών. Καὶ ἔλαβε Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τὸ ἐλαΐνον ἐκ τῆς σκηνῆς, καὶ ἔχρισε τὸν Σολομὼν, καὶ ἐσάλπισε τῇ κερατίνῃ. καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς, Ζήτω ὁ βασιλεὺς Σολομών.

MS.A. (γ) ἐθυμίασεν (δ) ἀρχιερέα. (ε) οὕτως (ζ) Ἰωιαδαέ. (η) Λάβετε μὲθ' ὑμῶν τοὺς δούλους τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐπιβιβάσατε Σολομὼν υἱόν μου ἐπὶ (θ) εἰς τὴν Γιών, (ι) χρισάτω (κ) Καὶ ἀναβήσεται ἐπ' αὐτὸν, καὶ εἰσελεύσεται, καὶ καθίσει (λ) καὶ αὐτὸς βασιλεύσει (μ) εἶναι ἡγούμενον (ν) ἐπὶ Ἰούδαν. (ξ) Ἰωιαδαὲ (ο) βασιλέως, εἴη (π) Ἰωιαδαὲ, (ρ) Χερεθθεὶ, (σ) Φελεθθεὶ, (τ) βασιλέως, καὶ (υ) τὴν Γιών.

Quoniam deſcendit hodiè, & ſacrificavit vitulos, & agnos, & oves in multitudine: & vocavit omnes filios regis, & principes virtutis, & Abiathar ſacerdotem. Et ecce ſunt comedentes, & bibentes coram eo: & dicunt, Vivat rex Adonias. Et me ipſum ſervum tuum, & Sadoc ſacerdotem, & Banæam filium Jodae, & Salomon ſervum tuum non vocavit. Si per dominum meum regem factum eſt verbum hoc; & non feciſti notum ſervo tuo, quis ſedebit ſuper thronum domini mei regis poſt eum? Et reſpondit rex David, & dixit; Vocate mihi Bethſabee. Et intravit coram rege, & ſtetit coram eo. Et juravit rex, & dixit; Vivit Dominus, qui redemit animam meam ex omni tribulatione, Quia ſicut juravi tibi in Domino Deo Iſrael, dicens, Quia Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper thronum meum pro me; quia ſic faciam die hâc. Et inclinavit Bethſabee ſuper faciem ſuper terram, & adoravit regem, & dixit; Vivat dominus meus rex David in ſeculum. Et dixit rex David, Vocate mihi Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Banæam filium Jodae. Et intrâverunt coram rege. Et dixit rex eis, Sumite ſervos domini veſtri vobiſcum: & facite aſcendere filium meum Salomon ſuper mulam meam: & deducite eum in ipſam (k) Gion: Et ungat eum ibi Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta in regem ſu, et Iſrael: et clangute cornuâ, & dicetis, Vivat rex (l) Salomon. Et ſedebit ſuper thronum meum, & regnabit pro me: & ego mandavi eſſe in ducem ſuper Iſrael, & Judam. Et reſpondit Banaas filius Jodae regi, & dixit; (m) Fiat. Sic confirmet Dominus Deus domini mei regis. Sicut fuit Dominus cum domino meo rege; ita ſit cum Salomon: et magnificet thronum ejus ſuper thronum domini mei regis David. Et deſcendit Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta, et Banæas filius Jodae, et Cherethi, et Phelethi. Et inſidere fecerunt Salomon ſuper mulam regis David, et adduxerunt eum ad Gion. Et ſumpſit Sadoc ſacerdos cornu olei de tabernaculo, et unxit Salomon, et clauxit cornea. Et dixit omnis populus, Vivat rex Salomon.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 אֲרֵי נְחַת יוֹמָא דֵּין וְנָבֵיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְאָעַן לְסַנֵּי וְזַמִּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְרַבָּנֵי חֵילָא
26 וּלְאֶבְיָתָר כָּהֲנָא וְהָא אִנּוּן אָכְלִין וְשָׁתָן קֳדָמוֹהִי וַאֲמַרוּ יַצְלַח מַלְכָּא אֲדֹנִיָּה : וְלִי דְּאַנָא
27 עַבְדָּךְ וּלְצָדוֹק כָּהֲנָא וּלְבִנְיָה בַּר יְהוֹיָדָע וּלְשֶׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמִּין : אִם מִן רְעוּתָא מִן קֳדָם מַלְכָּא
הָוָה פִּתְגָמָא הָדֵין וְלָא הוֹדַעְתָּ יַת עַבְדָּךְ מַן יְתִיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא
28 בַּתְרוֹהִי : וַאֲתִיב מַלְכָּא דָּוִד וַאֲמַר קְרוֹ לִי לְבַת שֶׁבַע וְעַלַת לְקֳדָם מַלְכָּא וְקָמַת לְקֳדָם
29 מַלְכָּא : וְקַיֵּם מַלְכָּא וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ דְּפָרַק יַת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא : אֲרֵי כְּמָא דְקַיֵּמִית
30 לָךְ בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְרִיךְ יִמְלוֹךְ בַּתְרַי וְהוּא יְתִיב עַל
31 כּוּרְסֵי מַלְכוּתִי תְּחוֹתַי אֲרֵי כֵּן אֶעְבֵּיד יוֹמָא הָדֵין : וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע עַל אַפַּהָא עַל אַרְעָא
32 וְסָגְדַת לְמַלְכָּא וַאֲמַרַת יְתְקַיֵּם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד לְעָלַם : וַאֲמַר מַלְכָּא דָּוִד קְרוֹ לִי לְצָדוֹק
כָּהֲנָא וּלְנָתָן נְבִיָּא וּלְבִנְיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וְאִתּוֹ לְקֳדָם מַלְכָּא : וַאֲמַר מַלְכָּא לְהוֹן דַּבְּרוּ
33 עִמְכוֹן יַת עַבְדֵי רִבּוֹנֵיכוֹן וְתַרְכְּבוּן יַת שְׁלֹמֹה בְרִי עַל כּוּרְסַנְתָּא דִּילִי וְתַחֲתוּן יְתֵיהּ
לְשִׁילוֹחָא : וְיִמְשַׁח יְתֵיהּ תַּמָּן צָדוֹק כָּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא לְמַהֵוִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִתְקְעוּן
34 בְּשׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן יַצְלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה : וְתִסְקוּן בַּתְרוֹהִי וְייֵתֵי וְיִתֵּיב עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתִי
35 וְהוּא יִמְלוֹךְ תְּחוֹתַי וְיִתֵּיהּ פְּקִידִית לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה : וַאֲתִיב בְּנָיָה
36 בַּר יְהוֹיָדָע יַת מַלְכָּא וַאֲמַר אָמֵן כֵּן יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא :
37 כְּמָא דַּהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעְדֵיהּ דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא כֵּן יְהֵי בְסַעְדֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה וְיַרְבֵּי יַת כּוּרְסֵיהּ
מִכּוּרְסֵיהּ מַלְכוּתָא דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד : וּנְחַת צָדוֹק כָּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע
38 וְקֵשְׁתָיָא וְקַלָּעָיָא וְאַרְכִּיבוּ יַת שְׁלֹמֹה עַל כּוּרְסֵי דְמַלְכָּא דָּוִד וְאוֹבִילוּ יְתֵיהּ לְשִׁילוֹחָא :
39 וּנְסִיב צָדוֹק כָּהֲנָא יַת קַרְנָא דְמִשְׁחָא מִן מַשְׁכְּנָא וּמְשַׁח יַת שְׁלֹמֹה וְתַקְעוּ בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַרוּ
כָּל עַמָּא יַצְלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia deſcendit hodie & mactavit boves & pinguia & pecora in multitudine; & invitavit omnes filios regis, & magiſtros exercitus, & Abiathar ſacerdotem; & ecce illi comedunt & bibunt ante illum: & dixerunt; Proſperet rex Adoniah. Et me qui ſum ſervº tuus, & Szadok ſacerdotem, & Benaiah filium Jehojadagh, & Solomoh ſervum tuum non invitavit. Num à domino meo rege facta eſt res iſta, nec ſcire feciſti ſervum tuum quis ſedebit ſuper ſolium regni domini mei regis poſt eum ? Et reſpondit rex David & dixit, Vocate mihi Bathſebagh : & intravit ad regem, & ſtetit ante regem. Et juravit rex & dixit : Vivit ipſe Dominus qui liberavit animam meam ab omni anguſtia : Quòd quemadmodum juravi tibi in dicto Dñi Dei Iſrael dicendo : Quòd Solomoh filius tuus regnabit poſt me, & ille ſedebit ſuper ſolium regni mei pro me, quia ſic faciam hodie. Et incurvavit ſe Bathſebagh ſuper faciem ſuam ſuper terram, & adoravit regem, & dixit : Vivat dominus meus rex David in ſeculum. Et dixit rex David : Vocate mihi Szadok ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Benajah filium Jehojadagh : & venerunt ante regem. Et dixit rex illis : Tollite vobiſcum ſervos domini veſtri,& equitare facietis Selomoh filium meum ſuper mulam quæ eſt mihi, & deſcendere facietis illum in Silohha : Et unget illum ibi Szadok ſacerdos & Nathan propheta, ut ſit rex ſuper Iſrael : & clangetis buccina, & dicetis : Proſperet rex Selomoh. Et aſcendetis poſt illum, et veniet et ſedebit ſuper ſolium regni mei, et ipſe regnabit pro me : nam illi præcepi ut ſit rex ſuper Iſrael, et ſuper Jehudah. Et reſpondit Benajah filius Jehojadagh regi, et dixit, Amen : ita ſit voluntas ante Dñm Deum domini mei regis. Sicut fuit dictum Dñi in auxilio domini mei regis, ita ſit in auxilio ipſius Selomoh, et magnificet ſolium ejus pluſquàm ſolũ regni dñi mei regis David. Et deſcendit Szadok ſacerdos, et Nathan propheta, et Benajah filius Jehojadagh, et ſagittarii et fundibularii, et equitare fecerunt Selomoh ſuper mulam regis David, et deduxerunt illum in Silohha. Et accepit Szadok ſacerdos cornu unctionis de tabernaculo, et unxit Selomonem : et clanxerunt buccina, et dixit omnis populus : Proſperet rex Selomoh.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܫܡܗ ܕܐܕܘܢܝܐ ܐܡܪ ܗܐ ܕܐܙܠ ܩܛܠ ܬܘܪܐ ܘܡܪܝܐ ܘܣܝܐ ܥܡ ܟܠ ܒܢܝ ܡܠܟܐ ܘܥܡ ܟܗܢܐ ܕܒܝܬ ܡܠܟܐ ܘܗܐ ܩܥܝܢ ܘܫܬܝܢ ܩܕܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܐܕܘܢܝܐ ܢܚܝ ܡܠܟܐ ܐܢܐ ܕܝ ܥܒܕܟ ܘܨܕܘܩ ܟܗܢܐ ܘܒܢܝܐ ܒܪ ܝܗܘܕܥ ܘܠܫܠܡܐ ܥܒܕܟ ܠܐ ܩܪܐ ܗܘ ܐܢ ܡܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܗܘܬ ܐܘ ܠܐ ܗܘܝܬ ܠܢ ܡܕܝ ܠܥܒܕ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܐܚܪܝ ܡܢ ܥܒܕ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܗܐ ܩܥܝܢ ܘܫܬܝܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܘܝܕ ܘܐܡܪ ܩܪܘ ܠܝ ܠܒܬ ܫܒܥ ܘܥܠ ܩܕܡܘܗܝ ܘܥܠ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܐܢ ܠܐ ܐܡܝܢ ܠܟ ܒܝܗܘܐ ܐܠܗ ܝܫܪܝܠ ܕܐܡܪ ܐܢ ܫܠܡܘܢ ܒܪܟ ܗܘ ܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܘܗܘ ܢܡܠܟ ܬܚܘܬ ܝܬ

מלכים א: ב

, *fistulis in fistulantes* populꝰ & ,eum post populꝰ omnis ascenderunt Et

40 וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְלִים בַּחֲלִלִים
audivit Et .eorum voce *in* terra scindebatur &:magna lætitia *lætantes* &

41 וְשִׂמְחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם: וַיִּשְׁמַע
: comedere finierant ipſi & ,ſecum qui ,invitati omnes & ,Adonijahu

אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהֵם כִּלּוּ לֶאֱכֹל
civitatis vox Cur ': dixit & ,buccinæ *vocem* Joab audivit &

וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ קוֹל הַקְּרִיָה
Ebjathar filius Jonathan ecce & ,loquente eo Adhuc ? tumultuantis

הוֹמָה: עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר
, *tu virtutis* vir quia, Ingredere ; Adonijahu Dixitque .venit ſacerdotis

42 הַכֹּהֵן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ חַיִל אָתָּה
Profectò: Adonijahu ad dixit &, Jonathã Reſponditque .nunciabis bonũ &

וְטוֹב תְּבַשֵּׂר: וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לַאדֹנִיָּהוּ אֲבָל
ſecum miſit Et .Selomoh fecit regnare David rex noſter dominus

43 אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה: וַיְשַׁלַּח אִתּוֹ
filium Benajahu &, prophetam Nathan &, ſacerdotẽ Sadoc rex

הַמֶּלֶךְ אֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־
mulam ſuper eum fecerunt equitare & ; Pelethi & , Cerethi & , Jehojadah

יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עַל פִּרְדַּת
regem in Propheta Nathan & ſacerdos Sadoc eum unxerunt Et .regis

44 הַמֶּלֶךְ: וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ
: civitas tumultuavit & , lætantes inde aſcenderunt & ; Ghichon in

בְּגִחוֹן וַיֶּעֱלוּ מִשָּׁם שְׂמֵחִים וַתְּהֻם הָעִיר
ſolium ſuper Selomoh ſedit etiam Et .audiſtis *quam vox hæc*

45 הִוא הַקּוֹל אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם: וְגַם יָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא
noſtro domino benedicendũ ad regis ſervi venerunt etiã Et .regni

46 הַמַּלְכוּת: וְגַם בָּאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ
,tuo nomini *præ* Selomoh nomini Deus Benefaciat:dicẽdo,David regi

הַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר יֵיטֵב אֱלֹהֶיךָ אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְּׁמֶךָ
.lectum ſuper rex ſe incurvavit & ; *tuo ſolio præ* ejꝰ ſoliũ magnificet &

וְיַגְדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסְאֲךָ וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּטָּה:
qui ,Iſrael Deus Dominus Benedictus : rex dixit ſic etiam Et

47 וְגַם־כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
.*videntes* mei oculi & , meum thronum ſuper ſedentem hodie dedit

נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וְעֵינַי רֹאוֹת:
abierunt & ; Adonijahu qui invitati omnes ſurrexere & ,ſunt territi Et

48 וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקוּמוּ כָּל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר לַאדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ
,ſurrexit & : Selomoh *facibus* à timens Adonijahu Et .ſuã viam in *vir*

אִישׁ לְדַרְכּוֹ: וַאדֹנִיָּהוּ יָרֵא מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה וַיָּקָם
, Selomoh eſt nunciatum Et .altaris cornua *in apprehendit* &, abiit &

49 וַיֵּלֶךְ וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה
apprehendit ecce &, Selomoh regem timens Adonijahu Ecce : dicendo

לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז
ſi ,Selomoh rex *hodie ſicut* mihi Juret : dicendo , altaris cornua *in*

בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר יִשָּׁבַע לִי כַּיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם
filium in fuerit Si :Selomoh Dixitque .gladio in ſuũ ſervum interficiet

50 יְמִית אֶת־עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם יִהְיֶה לְבֶן
fuerit inventum malum ſi & : terram ſuper ejꝰ *crine* de cadet non ,*virtutis*

חַיִל לֹא־יִפֹּל מִשַּׂעֲרָתוֹ אָרְצָה וְאִם־רָעָה תִמָּצֵא
eum fecerunt deſcendere & ,Selomoh rex miſit Et .morietur & ,eo in

51 בּוֹ וָמֵת: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיּוֹרִדֻהוּ
ei Dixitque .Selomoh regi ſe incurvavit & ,venit & : altari *deſuper*

מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ
.tuam domum in Vade : Selomoh

שְׁלֹמֹה לֵךְ לְבֵיתֶךָ:

CAP. II. ב

Selomoh præcepitque : *moriendum ad* David dies appropinquaverunt Et

1 וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה
: dicendo,ſuo filio

בְּנוֹ לֵאמֹר:

Versio VULG. LAT.

40 Et adſcendit univerſa multitudo poſt eum, & populus canentium tibiis, & lætantium gaudio magno, & inſonuit terra à clamore eorum. Audivit autem Adonias, & omnes qui invitati fuerant ab eo. Jámque convivium finitum erat : ſed & Joab, auditâ voce tubæ, ait; Quid ſibi vult clamor civitatis tumultuantis? Adhuc illo loquente, Jonathas filius Abiathar ſacerdotis venit : cui dixit Adonias ; Ingredere, quia vir fortis es, & bona nuntians. Reſpondítque Jonathas Adoniæ, Nequaquám : Dñs enim noſter rex David regem conſtituit Salomonem: Miſítque cum eo Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetã, & Banaiam filiũ Joiadæ, & Cerethi & Phelethi, & impoſuerunt eum ſuper mulam regis. Unxerúntque eum Sadoc ſacerdos & Nathan propheta regẽ in Gihõ : & adſcenderunt indè lætantes, & inſonuit civitas : hæc eſt vox, quã audiſtis. Sed & Salomon ſedit ſuper ſoliũ regni. Et ingreſſi ſervi regis benedixerunt domino noſtro regi David, dicentes ; Amplificet Deus nomen Salomonis ſup nomẽ tuũ, & magnificet thronũ ejꝰ ſuper thronũ tuum. Et adoravit rex in lectulo ſuo : Et locutus eſt; Benedictus Dñs Deus Iſrael, qui dedit hodiè ſedentẽ in ſolio meo, videntibus oculis meis. Territi ſunt ergò, & ſurrexerunt omnes qui invitati fuerant ab Adonia, & vit unuſquiſq; in viã ſuã. Adonias autem timens Salomonem ſurrexit, & abiit, tenuítque cornu altaris. Et nuntiaverunt Salomoni, dicentes; Ecce Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu altaris, dicens ; Juret mihi rex Salomon hodiè, ꝙ non interficiat ſervũ ſuũ gladio. Dixítque Salomon ; Si fuerit vir bonus, non cadet ne unꝰ quidem capillus ejus in terrã : ſin autem malum inventũ fuerit in eo, morietur. Miſit ergò rex Salomon, & eduxit eum ab altari : & ingreſſus adoravit regem Salomonem : dixítque ei Salomon, Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 APpropinquaverunt autem dies David ut moreretur, præcepítque Salomoni filio ſuo, dicens ;

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

40 Καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἐχόρδων ἐν χορδαῖς καὶ ἐυφραινόμενοι ἐυφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ ἐῤῥάγη ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν. Καὶ ἤκουσεν Ἀδωνίας καὶ πάντες οἱ κλητοὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ ζωπυρέλεσαν φαγεῖν. καὶ ἤκουσεν Ἰωὰβ τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης; καὶ εἶπε, Τίς ἡ φωνὴ τῆς πόλεως ἠχούσης; Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, καὶ ἰδοὺ Ἰωνάθαν υἱὸς Ἀχιάβαρ τοῦ ἱερέως (φ) εἰσῆλθε. καὶ εἶπεν Ἀδωνίας, Εἴσελθε, ὅτι ἀνὴρ δυνάμεως εἶ ζῇ, καὶ ἀγαθὰ εὐαγγέλισαι. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰωνάθαν, καὶ (χ) εἶπε, Καὶ μάλα ὁ κύριός ἡμῶν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐβασίλευσε τὸν Σαλωμών, 44 Καὶ ἀπέστειλε μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τὸν Σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ (ψ) Νάθαν τὸν προφήτην, καὶ Βαναίαν (ω) τὸν υἱὸν Ἰωδαὲ, καὶ τὸν (α) Χερεθὶ, καὶ τὸν (β) Φελεθὶ, καὶ ἐπεκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως· 45 Καὶ (γ) ἔχρισεν αὐτὸν Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ Νάθαν ὁ (δ) προφήτης ἐν τῇ Γιὼν, καὶ ἀνέβησαν ἐκεῖθεν εὐφραινόμενοι, καὶ ἤχησεν ἡ πόλις. αὕτη ἡ φωνὴ ἣν ἠκούσατε. 46 Καὶ ἐκάθισε Σαλωμὼν ἐπὶ θρόνου (ε) βασιλείας. Καὶ εἰσῆλθον οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν τὸν βασιλέα Δαυὶδ, λέγοντες, Ἀγαθύναι ὁ θεὸς τὸ ὄνομα (ζ) Σαλωμὼν ὑπὲρ τὸ ὄνομά σου, καὶ μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου. καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ (η) κοίτῳ. 48 Καί γε οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεύς, Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἔδωκε ζήμιον ἐκ τοῦ σπέρματός μου καθήμενον ἐπὶ τοῦ (θ) θρόνου μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου βλέποισι. Καὶ (ι) ἐξέστησε πάντες οἱ κλητοὶ τοῦ Ἀδωνίου, καὶ (κ) ἦλθον ἀνὴρ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Καὶ Ἀδωνίας ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου Σαλωμὼν, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε καὶ ἐπελάβετο τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. Καὶ ἀνηγγέλη τῷ Σαλωμὼν, λέγοντες, Ἰδοὺ Ἀδωνίας ἐφοβήθη τὸν βασιλέα Σαλωμὼν, καὶ κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων, Ὀμοσάτω μοι ζήμερον (λ) Σαλωμὼν, εἰ ἀποκτενεῖ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ. 52 Καὶ εἶπε Σαλωμὼν, Ἐὰν γένηται εἰς υἱὸν δυνάμεως, εἰ πεσεῖται οὐ τεκὼν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐὰν κακία εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ, ἀποθανεῖται. Καὶ ἀπέστειλεν (μ) ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν, καὶ κατήγαγεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ εἰσῆλθε, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ Σαλωμών. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαλωμὼν, Δεῦρο εἰς τὸν οἶκόν σου.

MS. A. (φ) ἦλθεν. (χ) εἶπεν τῷ Ἀδωνίᾳ, Καὶ (ψ) τὸν Νάθαν (ω) τὸν Ἰωιαδαὲ, (α) Χρεθθεὶ, (β) Φλεθθεὶ, (γ) ἔχρισεν (δ) προφήτης εἰς βασιλέαν ἐν τῷ Γιὼν, (ε) τῆς βασιλείας. (ζ) Σαλωμὼν τὸ ὑοῦ σου ὑὸν (η) κοίτῳ αὐτοῦ. Καί γε (θ) θρόνου, καὶ (ι) ἐξέστης καὶ ἐξανέστης πάντες (κ) ἀπῆλθεν (λ) ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν, (μ) Σαλωμὼν ὁ βασιλεύς, καὶ κατήνεγκεν

De tranſpoſitionibus, quæ in hoc & in ſeqq. capp. hujus exemplaris Romani occurrunt, conſule notas Nobilii & aliorum in ultimo tomo hujus operis.

ΚΕΦ. β'. CAP. II.

1 ΚΑὶ ἤγγισε αἱ ἡμέραι Δαυὶδ (α) ἀποθανεῖν αὐτὸν, καὶ ἀπεκρίνατο (β) Σαλωμὼν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λέγων,

ET appropinquaverunt dies David, ut ipſe moreretur. Et (α) reſpondit Salomon filio ſuo, dicens ;

MS. A. (α) ἀποθανεῖν, καὶ (β) τῷ Σαλωμὼν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

49 וסליקו כל עמא בתרוהי ועמא משבחין בחנניא וחדן חדוא רבא ועתת ארעא לקלהון:
50 ושמע אדניה וכל זמיניא די עמיה ואנון ספיקו למיכל ושמע יואב ית קל שופרא ואמר
51 מא דין קל קרתא אשתתנשת: עד דהוא מלל והא יונתן בר אביתר כהנא אתא ואמר
52 אדניה עול ארי גבר דחיל חטאין את וטב תבשר: ואתיב יונתן ואמר לאדוניה בקושטא
53 רבונא מלכא דוד אמליך ית שלמה: ושלח עמיה מלכא ית צדוק כהנא וית נתן
נביא ובניה בר יהוידע וקשתיא וקלעיא וארכיבו יתיהו על כודנתא דמלכא: ונשחו
יתיהו צדוק כהנא ונתן נביא למהוי מלכא בשילוחא מתתן כד חדן ואשתנשת
קרתא הוא קלא דשמעתון: ואף יתיב שלמה על כורסי מלכותא: ואף עלו עבדי
מלכא לברכא ית רבונא מלכא דוד למימר יוטיב יי ית שום שלמה משמך וירבי ית
כורסוהי מכורסי מלכותך וסניד מלכא על שוויא: ואף כדין אמר מלכא ברוך יי אלהא
דישראל דיהב יומא דין בר יתיב על כורסי מלכותי ועיני חזאן: ותתדהו וקמו כל זמיניא
די לאדוניה ואזלו גבר לארחיה: ואדוניה דחיל מן קדם שלמה וקם ואזל ואתקיף
בקרנת מדבחא: ואתחוא לשלמה למימר הא אדוניה דחיל מן קדם מלכא שלמה והא
אחד בקרנת מדבחא למימר יקים לי כיומא דין מלכא שלמה דלא יקטיל ית עבדיה
בחרבא: ואמר שלמה אם יהי לגבר דחיל חטאין לא יפול מסער רישיה לארעא ואם
בישתא תשתכח ביה ויתקטיל: ושלח מלכא שלמה ואחתוהי מעלוי מדבחא ואתא
וסניד למלכא שלמה ואמר ליה שלמה אזיל לביתך:

ב

1 וקריבו יומי דוד לממת ופקיד ית שלמה בריה למימר:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et aſcendit omnis populus poſt illum, et populus canebat choris, et lætabatur lætitia magna, ita ut tremeret terra ad vocem eorum. Et audivit Adoniah et omnes invitati qui erant cum eo ; (illi autem finierant comedere) et audivit Joab vocem buccinæ, et dixit: Quæ vox hæc? civitas commota eſt. Adhuc loquebatur, et ecce Jehonathan filius Abiathar ſacerdos venit, et dixit Adoniah: Ingredere, quia vir timens peccata tu es, et bonum annunciabis. Et reſpondit Jehonathan et dixit ad Adoniah: In veritate dominus noſter rex David regem conſtituit Selomoh. Et miſit cum illo rex Szadok ſacerdotem, et Nathan prophetam, et Benajah filium Jehojadagh, et ſagittarios et fundibularios, et equitare fecerunt illum ſuper mulam regis. Et unxerunt illum Szadok ſacerdos et Nathan propheta, ut ſit rex, in Silohha; et aſcenderunt inde lætantes, et commota eſt civitas: illa eſt vox quam audiſtis. Et etiam ſedet Selomoh ſuper ſolium regni. Et etiam intraverunt ſervi regis ad benedicendũ domino noſtro regi David dicendo: Benefaciat Dominus nomini Selomoh magis quàm nomini tuo; et magnificet ſolium ejus plus quàm ſolium regni tui : et adoravit rex ſuper ſtratum. Et etiam ſic dixit rex : Benedictus Dominus Deus Iſrael qui dedit hodie filium ſedentem ſuper ſolium regni mei, oculis meis videntibus. Et obſtupuerunt et ſurrexerunt omnes invitati qui aderant Adoniah, et iverunt quiſq; in viam ſuam. Et Adoniah timens faciem Selomoh, et ſurrexit & abiit; et apprehendit cornua altaris. Et indicatum eſt Selomoh dicendo: Ecce Adoniah timens facié *regis* Selomoh; et ecce apprehendit cornua altaris, dicendo: Juret mihi ſicut hodie rex Selomoh, ꝙ non occidet ſervum ſuum gladio. Et dixit Selomoh : Si fuerit vir timens peccata, non cadet ex crine capitis ejus in terram: at ſi malum inventum fuerit in eo, occidetur. Et miſit rex Selomoh, et deduxerunt illum ab altari; et venit et adoravit regem Selomoh: et dixit illi Selomoh, Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 ET appropinquaverunt dies David ut moreretur : & præcepit filio ſuo Selomoh dicendo:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum ascenderunt totus populus post eum, pulsabántque populus fistra, & lætabantur populus lætitiâ magnâ; ita ut finderetur terra clamore eorum. Et audivit Adonia & omnes ab eo invitati, cùm edendi finem fecissent: audiénsque Joab sonitum buccinæ dixit; Qualis est tantus strepitus ut urbs tumultuetur? Dum ipse loqueretur, ecce Nathan filius Abitharis sacerdotis venit; ad quem dixit Adonia, Ingredere, vir enim strenuus es, & bonum nuntium affers. Respondens Nathan dixit Adoniæ, Reverâ dominus noster rex David regem creavit Salomonem; Misitque cum eo rex Sadocum sacerdotem, Nathanem prophetam, Benajam Jojadæ filium, & sagittarios ac fundibularios; & vexerunt Salomonem mulâ regiâ. Et unxerunt eum ibi Sadoc sacerdos & Nathan propheta, factúsque est rex in Siloha; & ascenderunt inde læti, & gestivit tota civitas: hic est strepitus quem audîstis. Quin etiam sedit Salomon super solium regni: Et venerunt servi regis ad benedicendum domino nostro regi Davidi, & dixerunt; Clarius reddat Dominus Deus tuus nomen Salomonis nomine tuo, & solium ejus præ solio tuo amplificet. Tum rex adoravit super cubili suo. Idémque rex talia locutus est, Benedictus Dñs Deus Israelis, qui dedit hodiè mihi filium qui sedeat super solium meum cernentibus oculis meis. Quarè territi viri omnes qui invitati fuerant ab Adonia, surrexerunt, abiérúntque quisque in viam suâ. Adonia verò Salomonem timens surrexit, & abiit, cepitq; asylum cornua altaris. Cúmque nuntiatũ esset regi Salomoni, Ecce formidavit te Adonia, & confugit ad cornua altaris, & ait; Juret hodiè mihi rex Salomon quòd non interficiat servum suum gladio; Dixit Salomon, Si fuerit generosus, non cadet è pilis capitis ejus super terram: quòd si crimen deprehendatur in eo, morietur. Mittens itaque rex Salomon jussit eum adduci ab altari: cui venienti & regem Salomonem adoranti, dixit Salomon rex, Vade in domum tuam.

CAP. II.

Cùm autem appropinquâssent dies Davidis ut moreretur, hortatus est Salomonem filium suum, & ait illi;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Deinde ascendit cum eo totus populus ludentes tympanis quadratis, & gestientes lætitiâ magnâ; ideo ut contremisceret terra præ clamoribus eorũ. Et audivit Adonias & hi qui cum eo erant, quos invitaverat, postquã comedissent epulas: & cùm audîsset Joab sonitũ buccinæ, dixit, Quinam est clamor iste, & quinã tantus tumultus qui urbẽ commovit? Dum ipse loqueretur, ecce Nathan filius Abitharis sacerdotis venit ad eos; cui dixit Adonia, Ingredere, quia robore potens es, & proculdubiò prospera nuntiabis. Dixit Nathan Adoniæ, Certum est quòd dominus noster David rex jam creavit Salomonẽ filium suum regem. Misit enim rex cum eo Sadoc sacerdotẽ, Nathanẽ prophetam, & Benajam Jojadæ filium, & unà cum eis sagittarios atque fundibularios, & vexerunt Salomonẽ super mulã regis. Et unxerunt eum Sadoc sacerdos & Nathan propheta in Siloha, ut esset rex post parentẽ suum, tum ascenderunt inde læti, & gavisi sunt omnes cives urbis: hic est clamor quem audîstis: Et Salomon certissimè jam sedit super solium regni; Et ingressi servi regis fausta precati sunt ei corã patre ipsius, & dixerunt, Majus fiat & illustrius nomen Salomonis nomine tuo, & solium ejus augustius solio tuo: tum demum adoravit rex super cubili suo, Et ait, Benedictus sit Deus, Deus Israelis, qui concessit mihi filium qui sederit super thronum spectantibus oculis meis. Itaque perterriti omnes viri quos invitaverat Adonia, surrexerunt, & abierunt quisque domum suam. Et verùm Adonia Salomonẽ extimescens surrexit, abiitq; domum Dei, et confugiens ad arã tenuit eam, & dixit, Jurei hodiè Salomon rex se non interfecturum servum suum. Dixit Salomon, Si fuerit è fautoribus & obedientibus, ne unã quidẽ pilus è capillis capitis decidet super terrã: verùm si fuerit alius, (i. aliter se gesserit) & occasionẽ adversùs eum invenerimus, morte plectemus eũ. Misit ergò Salomon rex, & adduxit eum ab ara: quæ cùm ingressus esset ad Salomonem, & corruisset ante ipsum adorans, dixit ei Salomon, Vade in domum tuam.

CAP. II.

Instante verò die obitûs regis Davidis, accersivit Salomonẽ filium suum, & ait;

מלכים א: ב

,virum in eris & ,te confortabis & : terræ omnis via in vadens Ego
2 אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ׃
,ꝯ' viis in ambulandū ad,tui Dei DOMINI custodiam custodies Et
3 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו
,ꝯ' testimonia & ,ej' judicia & ,ej' præcepta & ,ej' decreta custodiendum ad
לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדוֹתָיו
,feceris quæ omnia agas prudenter ut ,Moseh lege in scriptū sicut
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
,suū verbū DOMINUS confirmet Ut .illuc respicies quæ omnia &
4 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָּׁם׃ לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ
,suam viam tui filii custodierint Si : dicendo ,me super est locut' quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
,sua anima tota in &,suo corde toto in,veritate in meas facies ad ambulandū ad
לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם
tu etiam Et .Israel solio desuper vir tibi abscindetur Non:dicendo
לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם אַתָּה
5 duobus fecerit quæ ,Serujah filius Joab mihi fecerit quæ ,nôsti
וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי
Jether filio Hamasa &,Ner filio Abner ,Israel exercituum principibus
שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר
belli sanguines dedit &,pace in belli sanguines posuit &,eos occidit &
וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשָׁלוֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה
,suis pedib' in quod,suo calceamēto in &,suis lumbis in qui ,suo cingulo in
בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו׃
pace in ej' canicie facies descēdere nō & ,tuam sapientiā juxta Faciésque
6 וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלוֹם
erunt &,misericordiā facies Ghilhadita Barzillai filiis Et .sepulchrum
שְׁאוֹל׃ וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ
faciebus à me fugiendo in me ad accesserunt sic quia ,tuæ mensæ vescentes inter
בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבִרְחִי מִפְּנֵי
Jemini filii Ghera filius Simhi te cum ecce Et .tui fratris Absalom
7 אַבְשָׁלוֹם אָחִיךָ׃ וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶן הַיְמִינִי
me ire die in roborata maledictione mihi maledixit ipse & Bachurim de
מִבַּחֻרִים וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי
juravi & ,Jarden ad meum occursum in descendit ipse & ,Machanaim ad
מַחֲנָיִם וְהוּא־יָרַד לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע
nunc Et .gladio in te faciam mori Si : dicendo ,DOMINO in ei
לוֹ בַּיהוָה לֵאמֹר אִם־אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב׃ וְעַתָּה
8 quæ nôsti & ,tu sapiens vir quia ,eū dimittas impunē ne
אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר
.sepulchrum sanguine in ej' caniciem facies descendere & ,ei facias
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל׃
.David civitate in est sepultus & ; suis patribus cum David dormivit Et
9 וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד׃
.anni quadraginta ,Israel super David regnavit quibus dies Et
10 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה
triginta regnavit Jerusalaim in & ,annis septem regnavit Chebron In
בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַ͏ִם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים
,sui patris David solium super sedit Selomoh Et .annis tribus &
11 שָׁנָה׃ וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו
Chaghith filius Adonijahu venit Et .valde ej' regnū est firmatum &
וַתִּכֹּן מַלְכֻתּוֹ מְאֹד׃ וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית
12 ? tuum venire pax Num : dixit Et .Selomoh matrem Sebah-Bath ad
אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר הַשָּׁלוֹם בֹּאֶךָ
.Loquere ; dixit Et .te ad mihi Verbum : ait Et .Pax : Dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלַיִךְ וַתֹּאמֶר דַּבֵּר׃
13 posuerunt me super & ,regnum erat mihi quòd ,nôsti Tu : dixit Et
וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלַי שָׂמוּ
,meo fratri fuit & ,regnū est versum & :regnandū ad ,suas facies Israel omnis
כָל־יִשְׂרָאֵל פָּנִים לְמְלֹךְ וְתִסֹּב הַמְּלוּכָה וַתְּהִי לְאָחִי
.ei fuerat DOMINO à quia
כִּי מֵיְהוָה הָיְתָה לּוֹ׃

Versio VUL.LAT.

2 Ego ingredior viam universæ terræ : confortare, & esto vir.
3 Et observa custodias Dñi Dei tui, ut ambules in viis ejus, ut custodias ceremonias ejus, & præcepta ejus, & judicia, & testimonia, sicut scriptū est in lege Moysi: Ut intelligas universa quæ facis, & quocunque te verteris : Ut confirmet Dñs sermones suos, quos locut' est de me dicens; Si custodierint filii tui vias suas, & ambulaverint corā me in veritate, in omni corde suo, & in omni anima sua, non auferetur tibi
5 vir de solio Israel. Tu quoque nôsti quæ fecerit mihi Joab filius Saruiæ, quæ fecerit duobus principibꝰ exercitꝰ Israel, Abner filio Ner, & Amasæ filio Jether : quos occîdit, et effudit sanguinē belli in pace, & posuit cruorē prælii in balteo suo, qui erat circa lumbos ejus, & in calceamento suo, ꝙ
6 erat in pedibus ejꝰ. Facies ergò juxta sapientiā tuā, & non deduces canitiem ejꝰ pacificè ad inferos. Sed & filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam, erúntq; comedentes in mensa tua : occurrerunt enim mihi quando fugiebam à facie Absalom fratris tui. Habes
8 quoq; apud te Semei filiū Gera filii Jemini de Bahurim, qui maledixit mihi maledictione pessimā, quando ibam ad castra : sed quia descendit mihi in occursum cùm transirem Jordanem, & juravi ei ꝙ Dominū, dicens ; Non te interficiam gladio : Tu noli pati
9 eum esse innoxium. Vir autem sapiens es, ut scias quæ facies ei, deducésq; canos ejus cum sanguine ad inferos. Dormivit igitur David cum patribus suis, & sepultus est in civitate
11 David. Dies autem quibus regnavit David sup Israel, quadraginta anni sunt : in Hebron regnavit septem annis : in Jerusalem, triginta tribus.
12 Salomon autem sedit super thronum David patris sui, & firmatum est regnum ejus nimis. Et ingressus est Adonias filius Haggith ad Bethsabee matrem Salomonis. Quæ dixit
13 ei, Pacificúsne est ingressus tuus? Qui respondit, Pacificus. Addidítque, Sermo mihi est ad te. Cui ait, Loquere. Et ille; Tu, inquit, nôsti, quia
15 meū erat regnū, & me præposuerat omnis Israel sibi in regem : sed translatū est regnū, & factū est fratris mei: à Dño enim constitutum est ei.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Ἐγὼ εἰμὶ πορεύομαι ἐν ὁδῷ πάσης τ γῆς, Ego quidem vado in viam univer-
3 καὶ ἰσχύσεις, καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα. Καὶ φυλάξεις (γ)φυλακλὼ κυρίου θεοῦ σου τοῦ πορεύ- sæ terræ. Et confortaberis, & eris in virum : Et custodies
εσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶ, φυλάσσειν τὰς custodiam Domini Dei tui, ad
ἐντολὰς αὐτῶ καὶ τὰ (δ) δικαιώματα καὶ ambulandum in viis ejus, custo-
τὰ κρίματα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ diendo mandata ejus, & (b)ju-
Μωυσέως· ἵνα (ε) ζωὴσῃς ἃ ποιήσεις stificationes, et judicia, quæ scri-
κατὰ πάντα (ζ)ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι pta sunt in lege Moysi: ut intelli-
4 Ἵνα (η) στήσῃ κύριος τὸν λόγον αὐτῶ ὃν gas, quæ facies secundū omnia
(θ) ἐλάλησε, λέγων, Ἐὰν φυλάξωσιν οἱ quæcunque mandavero tibi: ut
υἱοί σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν πορεύεσθαι ἐνώπιό stabiliat Dominus verbum suū
μου ἐν ἀληθείᾳ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ (ι) αὐ- quod locutus (c)est, dicens; Si
τῶν, λέγων, Οὐκ (κ) ἐξολοθρευθήσεταί custodierint filii tui viam suam
σοι ἀνὴρ ἐπάνωθεν (λ) θρόνου Ἰσραήλ. ad ambulandum coram me in
5 Καὶ γε σὺ ἔγνως (μ)ὅσα ἐποίησέ μοι Ἰωὰβ veritate, in toto corde (d) suo,
υἱὸς Σαρουΐας, ὅσα ἐποίησε τοῖς δυσὶν ἄρ- dicens; Non exterminabitur tibi
χουσι τῶν δυνάμεων Ἰσραήλ, τῷ Ἀβεννὴρ vir de solio Israel. Et tu
υἱῷ Νὴρ, καὶ τῷ (ν) Ἀμεσαὶ υἱῷ Ἰεθὲρ, καὶ tiā tu nôsti, quæcunq; fecit mihi
ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, καὶ ἔταξε τὰ αἵματα Joab filius Saruiæ, quæcunque
πολέμου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔδωκεν αἷμα ἀδῶον fecit duobus principibus virtutū
ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὀσφύι αὐτοῦ, καὶ Israel, Abenner filio Ner, & Ame-
ἐν τῷ ὑποδήματι αὐτοῦ (ξ) τῷ ἐν τῷ sai filio Jether: & interfecit
6 ποδὶ αὐτοῦ. Καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν σοφίαν eos, & (e)posuit sanguines belli
σου, καὶ οὐ καταξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ in pace: & dedit sanguinem in-
7 ἐν εἰρήνῃ εἰς ᾅδου. Καὶ τοῖς υἱοῖς Βερζελλὶ nocentem in zona sua, quæ in
τῷ Γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεος, καὶ ἔσονται lumbo suo, & in calceamento
ἐν τοῖς ἐδέσμασι τὴν τραπέζάν σου· suo, quod in pede suo. Et facies
ὅτι οὕτως ἠγγισάν μοι ἐν (ο) τῷ με ἀπο- secundùm sapientiam tuam: &
διδράσκειν ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλὼμ τοῦ non deduces canitiem ejus in
ἀδελφοῦ σου. Καὶ ἰδοὺ μετὰ σοῦ Σεμεῖ υἱὸς pace ad infernum. Et filius Ber-
Γηρὰ υἱὸς τοῦ Ἰεμινὶ ὁπ (π) Βαρεὶμ, καὶ αὐ- zelli Galaaditæ facies miseri-
τὸς (ρ) κατηράσατό με κατάραν ἀδυνηρὰν cordiam: & erunt in comedentibus mensam tuam: quoniam sic appropinquárunt mihi in fugiendo me à facie Absalom fratris tui. Et ecce tecum Semei filius Gera filius Jemini è Baurim: & ipse maledixit me maledictionem accibum die, quâ ibam in castra. Et ipse descendit in occursum meum in Jordanem: & juravi ei in Domino, dicens; Si interficiam te in gladio. Et non justificabis eum: quoniam vir sapiens es tu, & cognoscès, quæ facies ei: & deduces canitiem ejus in sanguine ad infernum. Et dormivit David cum patribus suis; & sepultus est in civitate David. Et dies, quibus regnavit David super Israel, quadraginta ann: in Chebron regnavit septem annos; & in Hierusalem triginta tres annos. Et Salomon sedit super thronum David patris sui: & paratum fuit regnū ejus valdè. Et: intravit Adonias filius Aggith ad Bersabee matrē Salomon, & adoravit eam. At illa dixit, Pax introitus tu? Et dixit, Pax. Verbum mihi ad te. Et dixit ei, Loquere. Et dixit ad eam; Tu nôsti, quia mihi erat regnum: & super me posuerat omnis Israel faciem suam in regem: & versum fuit regnū; & factum est fratri meo: quoniam à Domino factum est ei.

τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπορευόμην εἰς παρεμβολάς· 9 καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς (σ) ἀπαντήν μου εἰς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὤμοσα αὐτῷ ἐν κυρίῳ, λέ- γων, Εἰ θανατώσω σε ἐν ῥομφαίᾳ. Καὶ νῦν μὴ ἀθῴωσῆς αὐτὸν, ὅτι ἀνὴρ σοφὸς εἶ σύ, καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ, καὶ καταξεις τὼ πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου. Καὶ ἐκοι- 10 μήθη Δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ 11 ἐτάφη ἐν πόλει Δαυίδ. Καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσε Δαυὶδ ὅτι τὸν Ἰσραὴλ, (τ) πεντεκόντα ἔτη· ἐν Χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ (υ) τριάκοντα τρία ἔτη. Καὶ (φ) Σολομὼν ἐκάθισεν ὅπι 12 θρόνου Δαυὶδ τοῦ πατρὸς (χ) αὐτοῦ, καὶ ἡτοι- μάσθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ σφόδρα. Καὶ εἰσῆλ- θεν Ἀδωνίας υἱὸς (ψ) Ἀγγὶθ πρὸς Βηρσα- βεὲ μητέρα Σολομὼν, καὶ προσεκύνησεν αὐ- τῇ. ἡ δὲ εἶπεν, Εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου; καὶ 13 εἶπεν, (ω) Εἰρήνη. Λόγος μοι πρὸς σέ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, Λάλησον. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, 14 Σὺ οἶδας, ὅτι ἐμοὶ ἦν (α) βασιλεία, καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔθετο πᾶς Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον αὐ- τῶν εἰς βασιλέα, καὶ ἐστράφη ἡ βασιλεία, καὶ (β) ἐγένετο τῷ ἀδελφῷ μου, ὅτι παρὰ κυ- ρίου (γ) ἐγένετο αὐτῷ. 15

MS. A. τὰ φυλακλὼ (δ) δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ τὰ γεγραμμένα (ε) συνιῇς (ζ) ὅσα ἐνετείλωμαί σοι· (η) στήσῃ (θ) ἐλάλησεν περὶ ἐμοῦ, λέγων, (ι) αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ, λέγων, (κ) ἐξολοθρευθήσεταί (λ) θρόνου (μ) ὅσα μοι ἐποίησεν (ν) Ἀμεσα (ξ) ἐν τῷ (ο) τοῦ ὑποδήματος (σ) Βαθυρεὶμ, (ρ) κατηράσατό (σ) ἀπάντησίν (τ) πεντεκόντα (υ) ἐβασίλευσεν τεσ- σαράκοντα καὶ τρία (φ) Σολομὼν (χ) αὐτοῦ ἐπὶ δώδεκα, καὶ (ψ) Ἀγγὶθ (ω) Εἰ- ρήνη. Καὶ εἶπεν, Λόγος (α) ἡ βασιλεία, (β) ἐζήτηται (γ) ἐγένετο

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אֲנָא אָזֵיל בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא וְתַתְקֵיף וּתְהֵא לְגַבְר דְּחַיִל חֲטָאִין׃ וְתִטַּר יַת מַטְּרַת מֵימְרָא 2
דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָן קֳדָמוֹהִי לְמֵטַר קְיָמוֹהִי פְּקוּדוֹהִי וְדִינוֹהִי וְסָהֲדוּתֵיהּ 3
כְּמָא דִכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא דְמשֶׁה בְּדִיל דְּתַצְלַח יַת כָּל דְּתַעְבִּיד וַיַת כָּל אֲתַר דְּתִתְפְּנֵי לְתַמָּן׃
בְּדִיל דִּי יְקִים יְיָ יַת פִּתְגָמוֹהִי דִּי מַלֵּל עֲלַי לְמֵימַר אִם יִטְרוּן בְּנָךְ יַת אָרְחֵיהוֹן לְמֵהַךְ קֳדָמַי 4
בִּקְשׁוֹט בְּכָל לִבְּהוֹן וּבְכָל נַפְשְׁהוֹן לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מֵעַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא
דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף אַתְּ יְדַעְתְּ יַת דַּעֲבַד לִי יוֹאָב בַּר צְרוּיָה דַּעֲבַד לְתַרְיִן רַבָּנֵי חֵילְוָתָא דְיִשְׂרָאֵל 5
לְאַבְנֵר בַּר נֵר וְלַעֲמָשָׂא בַּר יֶתֶר דְּקַטְלִנוּן בְּעִרְמוּתֵיהּ וּדְמֵי דִי יְתַחֲשִׁיב לְיֵיהּ דְּמֵיהוֹן
עֲלוֹהִי כְּרַם חֲבִירֵי קְרָבָא וְיִתֵּיב לְהוֹן בְּכִמְנַת שְׁלָמָא וְאֶשֶׁד דְּמֵהוֹן בְּאַסְפְּנִיקֵי דִי בְחַרְצֵיהּ
וְדִשׁ בְּטַלְרִיתָא דִי בְרִגְלוֹהִי׃ וְתַעְבִּיד כְּחוּכְמָתָךְ וְלָא תֵחֵית סֵיבְתֵיהּ בִּשְׁלָמָא לִשְׁאוֹל׃ 6
וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי גִּלְעָדָאֵה תַּעְבִּיד טֵיבוּ וְיֵהוֹן בְּאָכְלֵי פִּתְוָרָךְ אֲרֵי אַנּוּן סַפִּיקוּ צְרָכֵי בְּמֵעֲרְקִי 7
מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם אָחוּךְ׃ וְהָא עִמָּךְ שִׁמְעִי בַר גֵּרָא בַּר מְשַׁבֵּט בִּנְיָמִין מֵעַלְמָתְהוּא לְוָטָנִי 8
לְוָטָן מְרִירָן בְּיוֹמָא דַּאֲזִלִית לְמַחֲנַיִם וְהוּא נָחַת לְקֳדָמוֹתִי לְיַרְדְּנָא וְקַיֵמִית לֵיהּ בְּמֵימְרָא
דְיָי לְמֵימַר דְּלָא אֲקַטְלִנָּךְ בְּחַרְבָּא׃ וּכְעַן לָא תְזַכֵּנֵיהּ אֲרֵי גְּבַר חַכִּים אַתְּ וְתִדַּע יַת דְּתַעְבִּיד 9
לֵיהּ וְתֵחֵית סֵיבְתֵיהּ בִּקְטָלָא לִשְׁאוֹל׃ וּשְׁכִיב דָּוִד עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּקִרְיָתָא 10
דְּדָוִד׃ וְיוֹמַיָא דִי מְלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּחֶבְרוֹן מְלַךְ שֶׁבַע שְׁנִין וּבִירוּשְׁלֵם 11
מְלַךְ תְּלָתִין וְתַלָת שְׁנִין׃ וּשְׁלֹמֹה יְתִיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּדָוִד אֲבוּהִי וְאִתְקַיֵּם 12
מַלְכוּתֵיהּ לַחְדָּא׃ וְאָתָא אֲדֹנִיָּה בַּר חַגִּית לְוַת בַּת שֶׁבַע אִמֵּיהּ דִּשְׁלֹמֹה וַאֲמַרַת שְׁלָם מֵיתָךְ 13
וְאָמַר שְׁלָם׃ וַאֲמַר פִּתְגָם אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ וַאֲמַרַת מַלֵּיל׃ וַאֲמַר אַתְּ יָדַעַתְּ אֲרֵי דִילִי 14
הֲוַת מַלְכוּתָא וְעֲלַי שַׁוִיאוּ כָל יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא וְאִסְתְּחַרַת מַלְכוּתָא וַהֲוַת 15
לַאֲחִי אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת לֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ego vado in viam universæ terræ: roboreris et sis in virum timentē pec- 2
cata. Et custodias custodiā dicti Dñi Dei tui, ut ambules in viis quæ re- 3
ctæ sunt ante eum, ut custodias pacta ejus et præcepta ejus, et judicia ejus,
et testimonia ejus, sicut scriptū est in Lege Moseh, ut prospera reddas om-
nia quæ feceris, et omnem locū ad quem respexeris. Et ut firmet Dñs verbū 4
suum ꝙ locutus est sup me, dicendo: Si custodierint filii tui viā suā, ambu-
lando ante me in veritate, et in omni corde suo, & in omni anima sua, di-
cendo, Non abscindetur tibi vir de solio regni Israel. Etiā tu nôsti quæ fe- 5
cit mihi Joab filiꝰ Szarujah, quæ fecit duobꝰ magistris exercitꝰ Israel, Ab-
ner filio Ner, et Ghamassa filio Jether, quos occidit in dolo suo et sangui-
ne; qui existimavit sanguinē illorū sup se sicut sanguinē percussorum bel-
li: & respondit illis insidiis pacem, & effudit sanguinem illorum in cingu-
lo quod erat in lumbis suis, & conculcavit talaribꝰ quæ erāt in pedibꝰ suis.
Et facies secundùm sapientiam tuam, & non descendere facies senectutem 6
illius in pace in sepulchrum. Et filiis Barzelai Gilghadæi facies benigni-
tatem, & erunt inter convivas mensæ tuæ: quia illi suffecerunt necessitates 7
meas dum fugerem à facie Absalom fratris tui. Et ecce tecum est Simghi 8
filius Gera filius tribus Binjamin ex Ghalmeth, & ille maledixit mihi ma-
ledictionibꝰ amaris die quo ibam in Mahhanaim: & ipse descendit in oc-
cursum meum ad Jardena, & juravi illi in dicto Dñi dicendo, Quia non
occidam te gladio. Et nunc non justificabis illum; nam vir sapiens es: 9
& cognosces id quod facies illi, & deduces senectutem ejus occisione in se-
pulchrum. Et dormivit David cum patribus suis, & sepultꝰ est in urbe Da- 10
vid. Et dies quibus regnavit David super Israel, fuerunt quadraginta anni:
in Hhebron regnavit septem annis, & in Jerusalem regnavit triginta & 11
tribus annis. Et Selomoh sedit super solium regni David patris sui, & 12
confirmatum est regnum ejus valdè. Et venit Adoniah filius Hhagith ad
Bathsebagh matrem ipsius Selomoh: & dixit [illa,] Estne pacificus adven- 13
tus tuus? & dixit, Pacificus. Et dixit, Verbum est mihi ad loquendum
tecum: & dixit: Tu nôsti quòd meum erat regnum, 14
& super me posuerant omnis Israel faciem suam, ut essem rex: sed con-
versum est regnum, & fuit fratri meo, quia à Domino datum est illi. 15

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ego aggressurus sum viam totius terræ; fortis ac virili animo, Et observa observationes 3
Domini Dei tui, & ambula in viis ejus, & custodi statuta & præcepta ipsius, & judicia ac testimonia ejus, quemadmodũ scriptum est in lege Mosis, ut prosperis in omnibus quæ gesseris, & quocunque perrexeris sis beatus: Ut 4
ratos habeat Domin' sermones suos quos de me dixit; Si custodierint filii tui vias suas, coram me integrè ambulando, ex toto corde suo totâque anima suâ; non deficiet inquit, tibi vir sedens super solium Israelis. Cæterùm tu 5
nôsti quid fecerit mihi Joab fili' Suriæ, quidve fecerit duobus principib' militiæ Israelis, Abnero filio Ner, & Amasæ Jatharis filio, quos interfecit reputans eos quasi essent in prælio, & sanguinẽ eorum gladio suis lumbis *appenso* fusum calcavit calceis pedũ suorum. Fac illi pro sapientia tua, & ne patiaris de- 6
scendere senectutem ejus pacificè in inferos. Erga filios autem Barzali Gelaaditis, beneficium exerce, sintque de comedentibus mensam 7
tuam; quoniã ipsi administrârunt mihi omnia, quando fugi à conspectu Abisalomis fratris tui. Ecce præterea tecum habes Semei filium 8
Geræ, de Benjamin, ex Beth-horim: is acerbis prosecut' est me conviciis, quâ die proficiscebar in Mahanim: at cùm descendisset in occursum meum ad Jordanem, juravi ei per Dominum Deum, & dixi illi; Ego non occidã te gladio. Verùm ne insontem patiaris hominẽ 9
tu sapiens es, scito quid sis illi facturus; stultitias ejus in ipsius caput refunde, & demitte senectutẽ ejus cum sanguine in foveam. Post- 10
ea occubuit David cum patribus suis, & sepultus est in civitate Davidis. Porrò dies quibus regnavit David super Israelem, fuerunt 11
anni quadraginta: Hebrone regnavit septem annos, Jerololimis autem regnavit triginta tres annos. Sedit ergò Salomon super soliũ 12
Davidis patris sui, & confirmatum est regnũ ipsius valdé. Venit autem Adonia filius Hegiath ad Bath-sebaa matrem Salomonis: ad 13
quem dixit illa; Pacificúsne est adventus tuus? Respondit ille, Pacificus. Tum dixit ad 14
eam; Verbum habeo tibi dicendum; Ait illi, Dic. Qui dixit ad eam, Tu nôsti quòd 15
mihi debebatur regnum, & super me posuerant omnes Israelitæ vultus suos, ut essem rex eorum: sed translatum est à me regnum, obvenitque fratri meo, quoniam à Domino devolutum est ad eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ego abiturus sum per viã omnium terricolarũ: quapropter fortis esto atq; virilis, 2
Serva leges Dei Domini tui, ambula in viis 3
ejus, & observa fœdera ejus, præcepta, & judicia, atq; testimonia ipsius, quemadmodũ scriptum est in libro Mosis prophetæ, ut prosperis in omnibus quæ feceris, et quocunq; te verteris, fœliciter habeas. Nam 4
Dominus confirmabit sermonẽ suũ quem dixit mihi, quòd si servaverint filii tui vias meas, & ambulaverint coram me in æquitate et veritate, totis cordibus animisque suis, non deerit aliquis ex eis qui sedeat super solium filiorũ Israelis. Ad hæc 5
jam nôsti quid fecerit mihi Joab filius Suriæ, & quid fecerit principibus exercituũ filiorũ Israel, Abnero filio Ner, & Amasæ Jatharis: filios enim occidit utrumque, & reputavit necem eorũ velut ejus qui trucidatur in bello, sanguinem eorum gladio suo effudit, ocreisq; suis calcavit. Age cum eo secundùm prudentiã tuam, 6
& ne permittas eum descendere in sepulchrum cum pace. At verò in filios Zelli Gilaaditis utere benevolentiâ, & fac eos è convivis tuis; quoniã ipsi obsecuti sunt mihi, & suppeditârunt mihi omnia cùm fugi Abisalomem fratrem tuum. Deinde 7
tecum est Semei filius Gera, de familia Benjamin, ex Beth-horim; is est qui convitiatus est mihi, & turpioribus atq; atrocioribus quàm dici possit injuriis me impetivit: & licèt cum profectus essem ad 8
Mahanim, ipse ad me descendisset, mihiq; flumen Jordanẽ trajicienti obvius fuisset, eique per Deum juravissem dicens, Non occidam te gladio eâ die; Attamen ne parcas ei. Et quandoquidem vir prudens es, 9
vide quomodo agendũ tibi sit cũ eo, ut retorqueas malignitatẽ ejus in jugulũ ipsius, et malitiam ejus proprio sanguine coloratam in sepulchrum detrudas. Deinde mortuus est David, abiitq; ad patres suos, & 10
sepultus est in civitate sua. Numerus autem annorũ quibus regnavit super filios 11
Israel, fuit annorũ quadraginta, è quibus regnavit in Hebron septẽ annis, & in Jerusalẽ trigintatribus annis. Cùm itaq; sedisset Salomon loco patris sui, confirmatũ 12
esset regnũ ejus, & res rectè se haberent; Venit Adonia filius Haggith ad Barsebaa matrẽ Salomonis: quæ dixit ad eum, 13
Pax tibi, Venisti? Respondit, pax tibi. Tum dixit ad eã, Vellẽ aliquid tibi dicere. At 14
illa, Dic. Dixit ad eã, Tu nôsti quòd regnũ ad me pertinebat, & in me convertebant omnes Israelitæ oculos suos ut rex esse, attamẽ ablatũ est à me regnũ, et devolutũ ad fratrẽ meum: atq; id quidem, 15
quia Dominus hoc voluit.

מלכים א: ב

facias avertere ne ,te à *postulans* ego unam petitionem nunc Et

16 וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ אַל־תְּשִׁבִי אֶת־

Selomoh obſecro Dic : dixit Et .Loquere :eũ ad dixit Et .*meus facies*

17 פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו דַּבֵּר־נָא לְשְׁלֹמֹה

Abiſagh mihi det & ; *tuus facies* faciet avertere non nam : regi

הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יָשִׁיב אֶת־פָּנַיִךְ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג

te *ſuper* loquar ego ,Bene : ſebah-Bath Dixitque .uxorem in Sunamiten

18 הַשּׁוּנַמִּית לְאִשָּׁה: וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב אָנֹכִי אֲדַבֵּר עָלֶיךָ

ei *loquendũ ad* ,Selomoh regem ad ſebah-Bath venit Et .regem ad

19 אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ

,ei ſe incurvavit & ,ej' occurſum in rex ſurrexit Et .Adonijahu *ſuper*

עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ

.ej' dexterã ad ſedit & :regis matri ſoliũ poſuit &,ſuũ ſoliũ ſuper ſedit &

וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לִימִינוֹ:

ne , te à *petens* ego parvam unam Petitionem : ait Et

20 וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה־אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתָּךְ אַל־

non quia :mea mater Pete : rex ei dixit Et .*meus facies* facias averte

תָּשֵׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ שְׁאֵלִי אִמִּי כִּי לֹא־

Sunamitis Abiſagh Detur : ait Et .*tuus facies* faciã averteri

אָשִׁיב אֶת־פָּנָיִךְ: וַתֹּאמֶר יִתֶּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית

21 dixit &,Selomoh rex reſpondit Et .uxorem in tuo fratri Adonijahu

לַאֲדֹנִיָּהוּ אָחִיךְ לְאִשָּׁה: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר

? Adonijahu *ipſi* Sunamiten Abiſagh *poſtulans* tu quare Et : ſuæ matri

לְאִמּוֹ וְלָמָּה אַתְּ שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ

,ei & ; me *præ magnus* meus frater ipſe quia ; regnum *ei* pete &

22 שְׁאֵלִי־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ

Selomoh rex juravit Et .Serujah *filio* Joab & ,*ſacerdoti* Ebjathar &

23 לְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְלִיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה: וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

quia , addat ſic & ,Deus mihi faciat Sic : dicendo , *Domino in*

בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף כִּי

vivit nunc Et .hoc verbum Adonijahu eſt locutus ſuã animã *in*

24 בְנַפְשׁוֹ דָּבָר אֲדֹנִיָּהוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְעַתָּה חַי־

David thronum ſuper me ſedere fecit & ,me firmavit qui , DOMINUS

יְהוָה אֲשֶׁר הֵכִינַנִי וַיּוֹשִׁיבֵנִי עַל־כִּסֵּא דָוִד

hodie quia ; eſt locutus ſicut ,domum mihi fecit qui & ,*mei patri*

אָבִי וַאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי הַיּוֹם

filii Benajahu *manu in* Selomoh rex miſit Et .Adonijahu morietur

25 יוּמָת אֲדֹנִיָּהוּ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן־

dixit ſacerdoti Ebjathar ad Et .eſt mortuus & ,eũ in irruit & ; Jehojadah

26 יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת: וְלַאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר

die in & : *tu morieris* vir quia,tuos agros *ſuper* vade Hanathoth : rex

הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹתָה לְךָ עַל־שְׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם

David facies ad Domini Adonai arcam portãſti quia,te interficiã non hac

הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָּ כִּי־נָשָׂאתָ אֶת־אָרוֹן אֲדֹנָי יְהוִה לִפְנֵי דָוִד

.meus pater fuit afflictus quibus omnib' in fuiſti afflictus quia & ,*mei patris*

אָבִי וְכִי הִתְעַנֵּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אָבִי:

implendum ad , *Domino ſacerdotem eſſe ab* ,Ebjathar Selomoh ejecit Et

27 וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה לְמַלֹּא

.Siloh in Heli domum ſuper fuerat locut' quod,DOMINI verbum

אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־בֵּית עֵלִי בְּשִׁילֹה:

poſt declinaverat Joab quia , Joab ad uſque venit *auditio* Et

28 וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי

ad Joab fugit Et .declinaverat non Abſalom poſt & , Adonijah

אֲדֹנִיָּהוּ וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה וַיָּנָס יוֹאָב אֶל־

eſt nunciatũ Et .altaris cornua *in* apprehendit &,DOMINI *tentorium*

29 אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: וַיֻּגַּד

apud ecce &,DOMINI *tentorium* ad Joab fugiſſet quòd ,Selomoh regi

לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וְהִנֵּה אֵצֶל

Vade :dicendo , Jehojadah filiũ Benajahu Selomoh Miſitque .altare

הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ

.eũ *in incurre*

פְּגַע־בּוֹ:

Versio VULG. LAT.

16 Nunc ergò petitionem unam precor à te;ne confundas faciẽ meam. Quæ dixit ad eum; Loquere. Et ille ait;Precor ut dicas Salomoni regi(neque enim negare tibi quidquã poteſt) ut det mihi Abiſag Sunamitidem

17 uxorem. Et ait Bethſabee,Bene: ego loquar pro te regi. Venit ergò Bethſabee ad regẽ Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia: & ſurrexit rex in occurſum ejus,adoravitque eam, & ſedit ſuper thronum ſuum: poſitúſq; eſt thronus matri regis, quæ ſedit ad dexterã ejus.

18 Dixitque ei ;Petitionem unam parvulam ego deprecor à te,ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex, Pete,mater mea: neque enim fas eſt ut avertam

19 faciem tuam. Quæ ait, Detur Abiſag Sunamitis Adoniæ fratri tuo uxor. Reſpondítque rex Salomon, & dixit matri ſuæ;Quarè poſtulas Abiſag Sunamitidem Adoniæ ?poſtula ei & regnum: ipſe eſt enim frater meus major me, & habet Abiathar ſacerdotem,& Joab filiũ

20 Saruiæ. Juravit itaque rex Salomon per Dominum, dicens; Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat,quia contra animam ſuã locut' eſt Adonias verbũ hoc.

21 Et nunc vivit Dominus,qui firmavit me,& collocavit me ſuper ſolium David patris mei, & qui fecit mihi domum, ſicut locutus eſt, quia hodiè occidetur Adonias. Miſítque rex Salomon per manum Banaiæ filii Joiadæ,qui interfecit eum,

22 et mortuus eſt. Abiathar quoque ſacerdoti dixit rex;Vade in Anathoth ad agrum tuum, equidem vir mortis es: ſed hodiè te non interficiam, quia portãſti arcam Dñi Dei coram David patre meo,& ſuſtinuiſti laborem in omnibus, in quib' laboravit pater meus. Ejecit

23 ergò Salomon Abiathar,ut non eſſet ſacerdos Domini, ut impleretur ſermo Domini, quem locutus eſt ſuper domum Heli in Silo. Venit autem nunti' ad

28 Joab, & Joab declinâſſet poſt Adoniam, & poſt Salomonem non declinâſſet:fûgit ergò Joab in tabernaculũ Dñi, & apprehendit cornu altaris. Nuntiatúmque eſt regi Salomoni, & fugiſſet Joab in tabernaculum Domini, & eſſet juxta altare: miſítque Salomon Banajam filium Joiadæ, dicens;Vade, interfice eum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ νῦν αἴτησιν μίαν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου. καὶ εἶπεν αὐτῇ Βηρσαβεέ, Λάλει. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἶπον

17 δὴ πρὸς Σολομὼν † βασιλέα, ὅτι οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπόν αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ δώσει μοι

18 † Ἀβισὰγ † (δ) Σωμανίτην εἰς γυναῖκα. Καὶ εἶπεν Βηρσαβεέ, Καλῶς· ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ

19 τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἰσῆλθε Βηρσαβεὲ πρὸς † βασιλέα Σολομὼν λαλῆσαι αὐτῷ περὶ Ἀδωνίου. καὶ ἐξανέστη ὁ βασιλεὺς εἰς (ε) ἀπαντὴν

αὐτῇ, καὶ κατεφίλησεν αὐτὴν, καὶ ἐκάθισεν ὅπου τοῦ (ζ) θρόνου· καὶ ἐτέθη θρόνῳ τῇ μητρὶ τοῦ

20 βασιλέως, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Αἴτησιν μίαν μικρὰν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν

(η) μου. καὶ (θ) εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, Αἴτησαι

21 μήτερ ἐμή, (ι) καὶ οὐκ ἀποστρέψω σε. Καὶ εἶπεν Δοθήτω δὴ Ἀβισὰγ ἡ (κ) Σωμανῖτις τῷ Ἀ-

22 δωνίᾳ τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς Σολομὼν, καὶ εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Καὶ (λ) ἱνατί σὺ ἤτησαι † (μ) Ἀβισὰγ τῷ Ἀδωνίᾳ; καὶ αἴτησαι αὐτῷ † βασιλείαν, ὅτι ἐστὶ ἀδελφός μου ὁ μέγας ὑπὲρ ἐμοί, καὶ αὐτῷ Ἀβιάθαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτῷ Ἰωὰβ (ν) υἱὸς Σαρυίας (ξ) ἀρχιστράτηγος ἐταῖ-

23 ρος. Καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν κατὰ † κυρίου, λέγων, Τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι κατὰ (ο) † ψυχῆς αὐτοῦ ἐ-

24 λάλησεν Ἀδωνίας † λόγον τοῦτον. Καὶ νῦν ζῇ κύριος ὃς ἡτοίμασέ με καὶ ἔθετό με ἐπὶ † θρόνου Δαυὶδ † πατρός μου, καὶ αὐτὸς ἐποίησέ μοι οἶκον καθὼς ἐλάλησε κύριος, ὅτι σή-

25 μερον θανατωθήσεται Ἀδωνίας. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἐν χειρὶ Βαναίου υἱοῦ (π) Ἰωδαὲ, καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανεν

26 Ἀδωνίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ τῷ Ἀβιάθαρ τῷ ἱερεῖ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, (ρ) Ἀπόστειλε σὺ εἰς Ἀναθὼθ εἰς ἀγρόν σου, ὅτι ἀνὴρ θανάτου εἶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ὑ θανατώσω σε, ὅτι ἦρας † (σ) κιβωτὸν † Δεσπότου

κυρίου ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ὅτι ἐκακοπάθησε πᾶσα ἐν πᾶσιν οἷς ἐκακοπάθησε ὁ πατήρ μου. Καὶ

27 ἐξέβαλε Σολομὼν † Ἀβιάθαρ † μὴ εἶ (τ) ἱερατεύειν τῷ κυρίῳ, πληρωθῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ

28 ἐλάλησεν ὅπι † οἴκου Ἠλὶ ἐν Σηλώμ. Καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν ἕως (τ) Ἰωὰβ υἱοῦ Σαρυίας, ὅτι

Ἰωὰβ ἦν κεκλικὼς ὀπίσω Ἀδωνίου, καὶ ὀπίσω (υ) Σολομὼν οὐκ ἔκλινε. καὶ ἔφυγε Ἰωὰβ εἰς

τὸ σκήνωμα † κυρίου, καὶ κατέσχε † κεράτων †

29 θυσιαστηρίου. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σολομὼν, λέγοντες, Ὅτι (φ) πέφυγε Ἰωὰβ εἰς † σκηνὴν † κυρίου, καὶ ἰδοὺ κατέχει † κράτων † θυσια-

στηρίου. καὶ ἀπέστειλε (χ) Σολομὼν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰβ, λέγων, Τί γέγονέ σοι, ὅτι πέφευ-

γας εἰς τὸ θυσιαστήριον; καὶ εἶπεν Ἰωὰβ, Ὅτι ἀποθανοῦμαι ἐνταῦθα ἀπὸ προσώπου ἐμοῦ. καὶ ἀπέστρεψε Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ λόγον αὐτῷ, λέγων, Οὕτως εἶπεν Ἰωάβ, Ὅτι ἐν τούτῳ ἀποθανοῦμαι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܗܫܐ ܐܚܕ ܫܐܠܬܐ ܐܢܐ ܫܐܠ ܠܟ ܠܐ ܬܫܘܠ ܦܢܝ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗ

מלכים א: ב

dixit Sic : eum ad dixitque ,DOMINI *tentorium* ad Benajahu venit Et

30 וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר
Benajahu retulit Et .moriar hic ſed,Nequaquã:dixit Et .Egredere : rex

הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר לֹא כִּי־פֹה אָמוּת וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ
,mihi reſpondit ſic & ,Joab eſt locutus Sic : dicendo ,verbum regi

אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי׃
:eũ ſepelies & ,eum *in irrue* & ,eſt locutus ſicut Fac : rex ei Dixitque

31 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע־בּוֹ וּקְבַרְתּוֹ
deſuper & ,me *deſuper* , Joab effudit quos , gratis ſanguines removebis &

וְהָסִרֹתָ דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלָי וּמֵעַל
,ejus caput ſuper ej⁹ ſanguinẽ DOMINUS reddet Et .mei patris domo

32 בֵּית אָבִי׃ וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־דָּמוֹ עַל־רֹאשׁוֹ
eos occidit & ,*ipſo præ bonos & ,juſtos* viros duos *in irruit* quia

אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּקִים וְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵם
principẽ Ner filium Abner ; neſcivit David meus pater & ,gladio *in*

בַּחֶרֶב וַאֲבִי דָוִד לֹא יָדַע אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־
.Jehudah militiæ principem Jether filium Hamaſa & ,Iſrael exercitus

צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת עֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר שַׂר־צְבָא יְהוּדָה׃
ej⁹ ſeminis caput in & ,Joab caput in eorum ſanguines revertentur Et

33 וְשָׁבוּ דָמָיִם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ
ſit ejus throno &,ejus domui & ,ejus ſemini & ,David Et .æternum in

לְעֹלָם וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה
filius Benajahu aſcendit Et .DOMINO *cum* à ſeculum in uſque pax

34 שָׁלוֹם עַד־עוֹלָם מֵעִם יְהוָה׃ וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן־
ſua domo in eſt Sepultúſque .eum interfecit & ,eum *in irruit* & ,Jehojadah

יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ
ſuper eo pro Jehojadah filium Benajahu rex *dedit* Et .deſerto in

35 בַּמִּדְבָּר׃ וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע תַּחְתָּיו עַל־
.Ebjathar pro rex *dedit* ſacerdotem Sadoc & ,exercitum

הַצָּבָא וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֶבְיָתָר׃
domum tibi Ædifica : ei dixitque ; Simhi vocavit & ,rex miſit Et

36 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ בַיִת
.illuc & huc inde egredieris non & ,ibi habitabis & ,Jeruſalaim in

בִּירוּשָׁלַם וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא תֵצֵא מִשָּׁם אָנָה וָאָנָה׃
ſciendo ,Chidron torrentem tranſieris & ,*te egrediendi* die in , erit Et

37 וְהָיָה ׀ בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת־נַחַל קִדְרוֹן יָדֹעַ
.tuum caput in erit tuus ſanguis :morieris moriendo quòd ,ſcias

תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ׃
eſt locutus ſicut ; verbum Bonum : regem ad Simhi Dixitque

38 וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי אֶל־הַמֶּלֶךְ טוֹב הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
Jeruſalaim in Simhi manſit Et .tuus ſervus faciet ſic , rex meus dñs

אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֵּשֶׁב שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלִַם
duo fugerunt & , annorum trium fine à ,fuit Et .multis diebus

39 יָמִים רַבִּים׃ וַיְהִי מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־
nunciaverunt &.Gath regẽ Mahachah filiũ Achis ad Simhi ſervi

עַבְדֵי שִׁמְעִי אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה מֶלֶךְ גַּת וַיַּגִּידוּ
, Simhi ſurrexit Et .Gath in tui ſervi Ecce : dicendo , Simhi

40 לְשִׁמְעִי לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת׃ וַיָּקָם שִׁמְעִי
quærendum ad ,Achis ad Ghath in abiit & ,ſuum aſinum ſtravit &

וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ נָתָה אֶל־אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֵת
.Gath de ſuos ſervos adduxit & , Simhi abiit Et .ſuos ſervos

עֲבָדָיו וַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי וַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו מִגַּת׃
,Ghath in Jeruſalaim de Simhi iviſſet quòd ,Selomoh eſt nunciatum Et

41 וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי מִירוּשָׁלִַם גַּת
: eum ad dixitque , Simhi vocavit & , rex miſit Et .eſſet reverſus &

וַיָּשָׁב׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו
die In ,dicendo *te in* ſum teſtificatus & ,*Domino in te adjuravi* Nónne

42 הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַיהוָה וְאָעִד בְּךָ לֵאמֹר בְּהָ יוֹם
? morieris moriendo quòd ſcias ſciendo:illuc & ,huc abieris &,*te egrediendi*

צֵאתְךָ וְהָלֹכְתָּ אָנָה וָאָנָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי־מוֹת תָּמוּת
.audivi verbum Bonum,me ad dixiſti &

וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי׃

Versio VULG. LAT.

30 Et venit Banaias ad tabernaculum Domini,& dixit ei;Hæc dicit rex, Egredere. Qui ait ; Non egrediar, ſed hìc moriar. Renuntiavit Banaias regi ſermonem, dicens ; Hæc locutus eſt Joab, & hæc reſpondit mihi. Dixítque ei rex, Fac ſicut locutus eſt : & interfice eum, & ſepeli, & amovebis ſanguinem innocentem, qui effuſus 32 eſt à Joab,à me,& à domo patris mei. Et reddet Dominus ſanguinem ejus ſuper caput ejus, quia interfecit duos viros juſtos, melioréſque ſe: & occidit eos gladio, patre meo David ignorante,Abner filium Ner principẽ militiæ Iſrael,& Amaſa filiũ Jether principem 33 exercitûs Juda: Et revertetur ſanguis illorum in caput Joab, & in caput ſeminis ejus in ſempiternum.David autem & ſemini ejus, & domui & throno illius, ſit pax uſque in æternum à Domino. Aſcendit itaque Banaias filius Joiadæ, & aggreſſus eum interfecit : ſepultúſque eſt in domo ſua in 35 deſerto. Et conſtituit rex Banajam filium Joiadæ pro eo ſuper exercitum,& Sadoc ſacerdotem poſuit pro Abiathar. 36 Miſit quoque rex, & vocavit Semei, dixítque ei ; Ædifica tibi domum in Jeruſalem,& habita ibi : & non egrediéris indè huc atque illuc. Quâcunque autem die egreſſus fueris, & tranſieris torrentem Cedron, ſcito te interficiendum : 37 ſanguis tuꝰ erit ſuper caput tuum. Dixítque Semei regi,Bonus ſermo:ſicut locutus eſt dominus meus rex,ſic faciet ſervꝰ tuꝰ. Habitavit itaque Semei in 39 Jeruſalem diebus multis. Factum eſt autẽ poſt annos tres, ut fugerent ſervi Semei ad Achis filium Maacha regẽ Geth: nuntiatúmque eſt Semei, quòd 40 ſervi ejus eſſent in Geth. Et ſurrexit Semei, & ſtravit aſinũ ſuum:ivítq; ad Achis in Geth ad requirendum ſervos ſuos, & adduxit eos de Geth. Nun- 41 tiatum eſt autem Salomoni, ꝙ iſſet Semei in Geth de Jeruſalem, & rediiſſet. Et mittens 42 vocavit eum,dixítq; illi ; Nónne teſtificatus ſum tibi per Dominum, & prædixi tibi ; Quâcunque die egreſſus, ieris huc & illuc,ſcito te eſſe moriturũ? Et reſpondiſti mihi;Bonus ſermo, quem audivi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ ἦλθε (α) Βαναίας ὑὸς Ἰωδαὲ πρὸς Ἰωαὰβ εἰς τὴν σκηνὴν τῦ κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, Ἔξελθε. καὶ εἶπεν Ἰωαὰβ, Οὐκ ἐκπορεύομαι, ὅτι ὧδε ἀποθανοῦμαι. καὶ (β) ἐπέστρεψε Βαναίας ὑὸς Ἰωδαὲ, καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, λέγων, Τάδε λελάληκεν Ἰωαὰβ, καὶ τάδε ἀπεκρίθη μοι.
31 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Πορεύου, καὶ ποίησον αὐτῷ καθὼς εἴρηκε, καὶ ἄγαγε αὐτὸν, καὶ θάψεις αὐτὸν, καὶ ἐξαρεῖς (γ) ἐξέχεεν, ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀπὸ τῦ
32 οἴκου τῦ πατρός μυ. Καὶ ἐπιστρέψε κύριος τὸ αἷμα τῆς ἀδικίας αὐτῦ εἰς κεφαλὴν αὐτῦ, ὡς ἀπήντησε τοῖς δυσὶν ἀνδράσι τοῖς δικαίοις καὶ ἀγαθοῖς ὑπὲρ αὐτὸν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὁ πατήρ μυ Δαυὶδ οὐκ ἔγνω τὸ αἷμα αὐτῶν, τὸν Ἀβεννὴρ ὑὸν Νὴρ (δ) ἀρχιστράτηγον Ἰσραὴλ, καὶ τὸν
33 Ἀμεσαὶ ὑὸν Ἰεθὲρ ἀρχιστράτηγον Ἰούδα. Καὶ (ε) ἐπιστράφη τὰ αἵματα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῦ, καὶ εἰς (ζ) κεφαλὴν τῦ σπέρματος αὐτῦ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτῦ καὶ τῷ θρόνῳ αὐτῦ γένοιτο εἰρήνη ἕως αἰῶνος παρὰ κυρίυ. Καὶ ἀνέβη Βαναίας ὑὸς (η) Ἰωδαὲ,
34 καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βαναίαν ὑὸν (θ)
35 Ἰωδαὲ ἀντ' αὐτῦ ὅπι τὴν στρατηγίαν. καὶ ἡ βασιλεία κατωρθῶτο ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ (ι) Σαδὼκ τὸν ἱερέα (κ) ἔδωκεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰς ἱερέα ῥῶτον ἀντὶ (λ) Ἀβιάθαρ.
36 καὶ Σαλωμὼν ὑὸς Δαυὶδ ἐβασίλευσεν ὅπι Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ Σαλωμὼν, καὶ Σοφίαν πολλὴν σφόδρα, καὶ πλάτος καρδίας, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

MS.A.(α)Βαναὶς ὑὸς Ἰωιαδαὲ(β)ἀπέστρεψεν * (γ) ἐξέχεεν Ἰωὰβ ἀπ' (δ) ἀρχιστράτηγον * κεφαλὴν (η)Ἰωιαδαὲ,καὶ ἀπήντησεν Ἰωιαδαὲ (θ) Ἰωιαδαὲ (ι) τὸν Σαδὼκ (κ) ἔδωκεν ὁ ἔδωκεν κύριος τῷ Σαλωμὼν φρόνησιν,καὶ

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ἐπλησθύνθη ἡ φρόνησις (α) Σαλωμὼν σφόδρα ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ὑῶν ἀρχαίων, καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτους. καὶ ἔλαβε τὴν δυατέρα Φαραὼ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς (β) πόλιν Δαυὶδ ἕως συντελέσαι (γ) αὐτὸν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον αὐτῦ, καὶ τὸν οἶκον κυρίυ ἐν πρώτοις, καὶ τὸ τεῖχος Ἰερουσαλὴμ κυκλόθεν. (δ) ἐν ἐπᾳδαῖς ἔτεσιν ἐποίησε καὶ συνετέλεσε. Καὶ (ε) ἦν τῷ Σαλωμὼν ἑβδομήκοντα (ζ) χιλιάδες αἴροντες ἄρσιν, καὶ ὀγδήκοντα χιλιάδες λατόμων ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν τὴν δαλασσαν, καὶ τὰ ὑποστήγματα, καὶ τοὺς λιθους μεγάλους, καὶ τοὺς σύλους, καὶ τὰ κρύπλα τὰ αὐλῆς, καὶ τὰ δάλασσαν τὰ χαλκῆν. καὶ ᾠκοδόμησεν τὰ ἄκρα ἔπαλξιν ἐπ' αὐτὰ, οἰκοδόμησε τὸν πόλιν Δαυίδ.

CAP. III.

ET (a) multiplicata eſt prudentia Salomon valdè ſuper prudentiam omnium filiorum antiquorum,& ſuper omnes prudentes Ægypti. Et accepit filiam Pharaonis, & introduxit eam in civitatem David, quoadúſque ipſe conſummáſſet ædificare domum ſuam, & domum Domini in primis, & murum Hieruſalem in circuitu. In ſeptem annis fecit, & conſummavit. (b) Et fuerunt Salomon ſeptuaginta mille portantes onus, & octuaginta millia lapidarii in monte. Et fecit Salomon mare, & ſuſtentacula, & labra magna, & columnas, & ſanctem atrii, & mare æneum. Et ædificavit (c) arcem propugnaculum ſuper eam, abſcidit civitatem David.

MS. A. (α)Σαλωμὼν * πάντων ἀρχαίων ὑῶν,καὶ ὑπὲρ(β)† πόλιν(γ) αὐτ † οἶκον(δ)ἐπᾳὰ ἔπσιν(ε)ἦ† τῷ (ζ)χιλιάδες * λατόμων

תרגום יונתן Targum Jonathan.

30 ואתא בניה למשכנא דיי ואמר ליה כדנן אמר מלכא פוק ואמר לא ארי כא אתקטיל
31 ואתיב בניה ית מלכא פתגמא למימר כדין מלל יואב וכדין אתיבני : ואמר ליה מלכא
עביד כמא דמלל ותשלוט ביה ותקברניה ותפלי חובת דם דלא דישר יואב מני
32 ומן בית אבא : ויתיב יי ית חובת קטוליה דישלט בתרין גברייא דזכאין
וטבין מניה וקטל נון בחרבא ואבא דוד לא ידע ית אבנר בר נר רב חילא דישראל וית
33 עמשא בר יתר רב חילא דבית יהודה : ויתובון דמיהון ברישׁ יואב וברישׁ בנוהי עד
34 עלמא ולדוד ולזרעיה ולביתיה ולכורסיה יהי שלמא עד עלמא מן קדם יי : וסליק בניהו
35 בר יהוידע ושליט ביה וקטליה ואתקבר בביתיה במדברא : ומני מלכא ית בניהו בר
36 יהוידע חלופוהי על חילא וית צדוק כהנא מני מלכא חלף אביתר : ושלח מלכא וקרא
37 לשמעי ואמר ליה בני לך ביתא בירושלם ותתב תמן ולא תפוק מתמן לכא ולכא : ויהי
ביום מפקך ותעבר ית נחלא דקדרון מדע תדע ארי ממת תמות חובת קטולך תהא
38 ברישך : ואמר שמעי למלכא תקין פתגמא כמא דמליל רבוני מלכא כן יעביד עבדך
39 ויתיב שמעי בירושלם יומין סגיאין : והוה מסוף תלת שנין ערקו תרין עבדין לשמעי
40 לות אכיש בר מעכה מלכא דגת וחוויאו לשמעי למימר הא עבדך בגת : וקם שמעי ורכין
ית חמריה ואזל לגת לות אכיש למבעי ית עבדוהי ואזל שמעי ואיתי ית עבדוהי מגת :
41 ואתחוא לשלמה ארי אזל שמעי מירושלם לגת ותב : ושלח מלכא וקרא לשמעי ואמר
42 ליה הלא קימית עלך במימרא דיי ואסהדית בך למימר ביום מפקך ותהך לכא ולכא
מידע תידע ארי ממת תמות ואמרת לי תקין פתגמא שמעית :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et venit Benajah ad tabernaculũ Dñi,& dixit illi: Sic dixit rex, Exi: & 30
dixit,Nequaquã ; quia hîc occidar. Et retulit Benajah regi verbũ dicendo:
Sic locutus eſt Joab,& ſic reſpondit mihi. Et dixit ei rex, Fac ſicut locut⁹ 31
eſt;& exerceas poteſtatẽ in illũ:& ſepelias illũ & auferas culpam ſangui-
nis innocentis quẽ fudit Joab gratis,à me,& à domo patris mei. Et red- 32
det Dñs noxã occiſionis ejus in caput ejus,eo quòd exercuerit pot eſtatẽ
in duos viros qui juſtiores & meliores ſe erant, & occidit illos gladio, &
pater me⁹ David non cognovit;Abner filiũ Ner magiſtrũ exercitus Iſrael, 33
& Ghamaſſa filiũ Jether magiſtrũ exercit⁹ domus Jehudah. Et revertetur
ſanguis eorũ in caput Joab,& in caput filiorum ej⁹ in ſeculũ:& David,&
ſemini ej⁹,& domui ej⁹, & ſolio ejus erit pax uſque in ſeculum ante Dñm.
Et aſcendit Benajah,filius Jehojadagh,& exercuit poteſtatẽ in illũ,& oc- 34
cîdit illũ:et ſepultus eſt in domo ſua in deſerto. Et præfecit rex Benajah 35
filiũ Jehojadagh pro illo ſuper exercitum , & Szadok ſacerdoté præfecit
rex pro Abiathar. Et miſit rex & vocavit Simghi,& dixit illi,Ædifica ti- 36
bi domum in Jeruſalé,& ſedeas ibi,nec exeas inde huc vel illuc. Et erit, 37
die quo exieris & tranſieris torrentẽ Kedron,ſciendo ſcias quòd moriendo
morieris:culpa occiſionis tuæ erit in caput tuum. Et dixit Simghi regi, 38
Rectũ eſt verbum;ſicut locut⁹ eſt dominus meus rex,ſic faciet ſervus tuus:
& ſedit Simghi in Jeruſalé dieb⁹ multis. Et factum eſt in fine trium anno- 39
rum, ut fugerent duo ſervi Simghi, ad Achis filium Maghachah regem
Gath,& indicaverunt [*quidam*]Simghi dicendo,Ecce ſervi tui [*ſunt*] in
Gath. Et ſurrexit Simghi et ſtravit aſinum ſuum,et ivit in Gath ad Achis 40
ut quæreret ſervos ſuos, et ivit Simghi,et reduxit ſervos ſuos è Gath. Et
indicatum eſt Selomoh quòd iviſſet Simghi ex Jeruſalem ad Gath, et 41
rediiſſet. Et miſit rex,et vocavit Simghi,et dixit illi,Nonne adjuravi te in
dicto Dñi et obteſtatus ſum in te dicendo,In die quo exieris,et iveris hinc 42
aut illuc, ſciendo ſcias quòd moriendo morieris ? et dixiſti mihi, Rectum
eſt verbum : audivi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܐܬܐ ܒܢܝܐ ܠܡܫܟܢܐ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܦܘܩ ܘܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܐ ܐܠܐ ܗܟܐ ܐܡܘܬ ܐܡܘܬ
31 ܘܗܦܟ ܒܢܝܐ ܦܬܓܡܐ ܠܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ ܡܠܠ ܝܘܐܒ ܘܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܟܐ ܥܒܕ ܗܟܢܐ
32 ܐܡܪ ܘܗܦܟ ܐܝܟ ܕܡ ܕܐܫܬܦܟ ܝܘܐܒ ܥܠ ܪܫ ܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܙܕܝܩܐ ܘܛܒܐ ܡܢܝ ܘܡܢ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܩܛܠ ܒܗܘܢ
33 ܒܣܝܦܐ ܘܐܒܝ ܕܘܝܕ ܠܐ ܝܕܥ ܘܬܗܦܟ ܕܡ ܕܗܘܢ ܥܠ ܪܫ ܝܘܐܒ ܘܥܠ ܪܫ ܙܪܥܗ ܠܥܠܡ ܘܠܕܘܝܕ ܘܠܒܝܬܗ
34 ܘܠܙܪܥܗ ܘܠܟܘܪܣܝܗ ܢܗܘܐ ܫܠܡܐ ܥܕ ܥܠܡ ܡܢ ܩܘܕܡ ܝܗܘܐ ܘܣܠܩ ܒܢܝܐ ܒܪ ܝܗܘܝܕܥ ܘܦܓܥ ܒܗ
35 ܘܩܛܠ ܐܝܟ ܕܡ ܕܐܫܬܦܟ ܒܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܐܬܬܠ ܒܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܒܡܕܒܪܐ ܘܡܠܟ ܫܠܡܘܢ ܬܚܘܬ ܒܢܝܐ
36 ܒܪ ܝܗܘܝܕܥ ܥܠ ܟܠ ܚܝܠܐ ܘܨܕܘܩ ܟܗܢܐ ܣܝܡ ܡܠܟ ܫܠܡܘܢ ܠܫܡܥܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܢ ܠܟ ܒܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ
37 ܘܬܬܒ ܬܡ ܘܠܐ ܬܦܩ ܡܢ ܬܡ ܠܐܬܪ ܐܠ ܐܠ ܐܢ ܒܝܘܡ ܕܬܦܩ ܘܥܒܪ ܠܢܚܠ ܩܕܪܘܢ ܕܥ ܬܕܥ ܕܡܝܬ ܬܡܘܬ
38 ܘܕܡܟ ܒܪܫܟ ܘܐܡܪ ܫܡܥܝ ܠܡܠܟ ܛܒ ܡܠܬܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܥܒܕܟ ܘܬܒ ܫܡܥܝ
39 ܒܝܪܘܫܠܡ ܝܘܡܝܢ ܣܓܝܐܝܢ ܘܐܬܪ ܬܪܬܝ ܫܢܝܢ ܘܐܙܠܘ ܥܒܕܐ ܕܫܡܥܝ ܠܘܬ ܐܟܝܫ ܒܪ ܡܥܟܐ ܡܠܟ ܓܬ
40 ܘܐܡܪܘ ܠܫܡܥܝ ܗܐ ܥܒܕܝܟ ܒܓܬ ܘܩܡ ܫܡܥܝ ܘܐܣܪ ܠܚܡܪܗ ܘܐܙܠ ܠܘܬ ܐܟܝܫ ܒܓܬ ܘܐܬܐ ܫܡܥܝ
41 ܘܐܬܝܬ ܥܒܕܘܗܝ ܡܢ ܓܬ ܘܐܡܪ ܫܠܡܘܢ ܠܫܡܥܝ ܗܐ ܐܙܠ ܥܒܕܟ ܡܢ ܓܬ ܠܐ ܐܬܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܟ ܫܠܡܘܢ
42 ܠܡܐ ܠܐ ܐܫܬܒܥ ܠܟ ܒܡܪܝ ܘܐܡܪ ܠܟ ܒܝܘܡ ܕܬܦܩ ܘܬܐܙܠ ܠܐܬܪ ܐܠ ܐܠ ܐܢ ܕܥ ܬܕܥ ܕܡܝܬ ܬܡܘܬ
ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܒ ܡܠܬܐ ܫܡܥܬ ܡܠܬܐ ܕܦܩܕܬ ܠܐ ܐܢ ܐܥܒܕ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܝ ܛܒ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܡܪܝ ܡܠܟܐ

Ingreſſus itaque Benaja tabernaculum Domini, dixit ad eum; Sic præcipit rex, Egredere: qui dixit; Non egrediar, ſed hîc moriar. Retulit Benaja ſermonem iſtum regi dicens; Talia locutus eſt Ioab, & talia mihi reſpondit. Dixit rex, Fac ei ſecundùm id quod dixit; irrue in eum, atque interfice eum, & amove ſanguinem innoxium quem effudit Joab, à me & à domo patris mei. Refundátque Dominus ſanguinem ejus in caput ipſius, qui irruit in duos viros juſtiores ac meliores ſe, & gladio peremit eos, inſcio Davide patre meo: *nempe* Abnerum filium Ner ducem exercitûs Iſraelis, & Amaſam Jetheris filium ducem exercitûs Judæ. Et revertatur ſanguis eorum in caput Ioabi & in caput ſeminis ejus in perpetuum: Davidi verò & ſemini ejus, domui, ac ſolio ipſius ſit pax æterna à Dño. Aſcendens itaque Benaja Jojadæ filius, irruit in eum & interfecit eum, deinde ſepultus eſt in ſepulchro ſuo in deſerto. Tum præpoſuit rex Salomon ejus loco Benajam Jojadæ filium exercitui: & Sadoc ſacerdotem conſtituit rex loco Abitharis. Deinde mittens rex accerſivit Semei, dixítque ad eum; Extrue tibi domum in Jeruſalem, ibique maneto, & inde ne egrediaris huc illuc: Nam quo die egreſſus fueris, tranſieriſque torrentem Cedron, certiſſimè ſcias te morte plectendum: & ſanguis tuus erit ſuper caput tuum. Et ait Semei ad regem, Recta eſt ſententia quam pronuntiâſti domine mi rex, ita facturus eſt ſervus tuus: ſedítque Semei in Jeruſalem diebus multis. Poſt tres autem annos fugientibus duobus ſervis Semei ad Achis Maachæ filium regem Gath, indicaverunt Semei & dixerunt ei, Ecce ſervi tui ſunt in Gath. Quapropter ſurrexit Semei, ſtratóque aſino ſuo profectus eſt in Gath ad Achis, ut quæreret ſervos ſuos: profectus eſt inquam Semei, & reduxit ſervos ſuos ex Gath. Cúmque nuntiâſſent regi Salomoni, profectum eſſe Semei ex Jeruſalè in Gath, ac rediiſſe; Mittens rex advocavit Semei, dixítq; ad eum; Nonne jurejurando aſtrinxi te per Dñm, téque obteſtatus ſum, ac dixi; Quacunque die egreſſus fueris ex Hieruſalè, & tranſieris torrentem Cedron, certiſſimè ſcias te morte plectendum: & tu reſpondiſti, Recta eſt ſententia, ita ſum facturus?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * فَدَخَلَ بَنَايَا اِلَى مَذْبَحِ الرَّبِّ * وَقَالَ لَهُ قَالَ لَكَ الْمَلِكُ اُخْرُجْ مِنْ هٰهُنَا * فَقَالَ * لَا * وَلٰكِنْ هٰهُنَا
31 اَمُوتُ * فَاَخْبَرَ بَنَايَا الْمَلِكَ بِذٰلِكَ اَنَّ يُوَابَ قَالَ لَا اَخْرُجُ مِنْ مَوْضِعِي * فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ اِصْنَعْ بِهِ
32 كَمَا قَالَ اُقْتُلْهُ فِي ذٰلِكَ الْمَوْضِعِ * وَاَصْرِفِ الدَّمَ الَّذِي سَفَكَ يُوَابُ عَنِّي وَعَنْ بَيْتِ اَبِي * بَلْ يَصِيرُ
الرَّبُّ دَمَهُ فِي عُنُقِهِ * لِاَنَّهُ لَقِيَ رَجُلَيْنِ اَبَرَّ مِنْهُ وَاَتْقَى * وَمَا اَبْقَى * وَقَتَلَهُمَا بِالسَّيْفِ * وَلَمْ يَعْلَمْ
33 دَاوُدُ اَبِي بِذٰلِكَ * اَبْنَارُ بْنُ نَارٍ صَاحِبُ حَرْبِ سَاوُلَ * وَعَمَسَا بْنُ يَاثَارَ * وَصَيَّرَ الرَّبُّ دَمَهُمَا فِي عُنُقِ
يُوَابَ * وَاَعْنَاقِ ذُرِّيَّتِهِ اِلَى الْاَبَدِ * اَمَّا دَاوُدُ اَبِي * وَبَيْتُهُ وَمُلْكُهُ يَسْلَمُ اَمَامَ الرَّبِّ اِلَى الْاَبَدِ * فَصَعِدَ
34 بَنَايَا بْنُ يُويَاذَاعَ وَلَقِيَهُ وَقَتَلَهُ * وَدُفِنَ فِي مَقْبَرِتِهِ فِي الْبَرِّيَّةِ * وَصَيَّرَ سُلَيْمَانُ الْمَلِكُ بَنَايَا بْنَ يُويَاذَاعَ
35 بَدَلَهُ فِي الْحَرْبِ * وَاَمَّا صَادُوقُ الْكَاهِنُ فَصَيَّرَهُ الْمَلِكُ بَدَلَ اَبْيَاثَارَ * ثُمَّ اَرْسَلَ الْمَلِكُ اِلَى شِمْعِي وَقَالَ
36 لَهُ * اِبْنِ لَكَ بَيْتًا فِي اُورُشَلِيمَ وَاسْكُنْهُ * وَلَا تَخْرُجْ مِنْ هُنَاكَ اِلَى مَوْضِعٍ مِنَ الْمَوَاضِعِ * وَاعْلَمْ اَنَّكَ
37 فِي الْيَوْمِ الَّذِي تَخْرُجُ وَتَجُوزُ وَادِيَ قِدْرُونَ * يَقِينًا اَنَّكَ تَمُوتُ * وَيَكُونُ دَمُكَ فِي عُنُقِكَ * قَالَ
38 شِمْعِي لِلْمَلِكِ * نِعْمَ مَا قُلْتَ اَيُّهَا الْمَلِكُ * وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُ عَبْدُكَ * وَسَكَنَ شِمْعِي فِي اُورُشَلِيمَ
اَيَّامًا كَثِيرَةً * وَمِنْ بَعْدِ ثَلَاثِ سِنِينَ هَرَبَ لِشِمْعِي عَبْدَانِ اِلَى اَخِيشَ بْنِ مَعَكَ مَلِكِ جَاتَ *
39 فَاُخْبِرَ شِمْعِي وَقِيلَ لَهُ * عَبْدَاكَ فِي جَاتَ * فَقَامَ شِمْعِي وَاَسْرَجَ دَابَّتَهُ * وَطَلَبَ اِلَى اَخِيشَ لِاَجْلِ
40 عَبْدَيْهِ * فَدَخَلَ شِمْعِي جَاتَ وَاَتَى بِعَبْدَيْهِ * وَاُخْبِرَ سُلَيْمَانُ الْمَلِكُ اَنَّ شِمْعِي خَرَجَ مِنْ اُورُشَلِيمَ
41 اِلَى جَاتَ وَعَادَ * فَاَرْسَلَ الْمَلِكُ وَدَعَا بِشِمْعِي وَقَالَ * اَلَيْسَ قَدْ اَقْسَمْتُ عَلَيْكَ بِالرَّبِّ * وَحَذَّرْتُكَ
42 وَقُلْتُ * وَاَسْدَيْتُكَ وَقُلْتُ لَكَ اَنَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي تَخْرُجُ مِنْ اُورُشَلِيمَ وَتَعْبُرُ وَادِيَ قِدْرُونَ
اَعْلَمْ اَنَّكَ مَقْتُولٌ * وَقُلْتَ نِعْمَ مَا رَاَيْتَ اَيُّهَا الْمَلِكُ * كَذٰلِكَ اَفْعَلُ *

Ingreſſus itaq; Benaja ad altare Domini, dixit ad eum, Præcipit tibi rex dicens, Egredere iſtinc. Dixit, Nequaquam, imò potiùs iſtic moriar. Quod cùm Benaja regi indicâſſet, dixiſſe ſcilicet Joabum, Non egrediar è loco meo; Dixit illi rex, Fac ei quemadmodum dixit, interfice eum eodem in loco, & averte ſanguinem quem fudit Joab, à me & à domo patris mei. Quin potiùs retorqueat Dominus ſanguinem ejus in collum ipſius, eò quòd irruerit in duos viros ſe juſtiores ac religioſiores, nec pepercerit, ſed occiderit eos gladio, id ignorante Davide patre meo; nempe Abnerum filium Ner portitorem lanceæ Saulis, & Anaſam Jatharis filium. Retorqueatque Dominus ſanguinem utriuſque in collum Joabi & colla proſapiæ ejus in æternum: David autem pater meus, & filii ejus, ac regnum ipſius ſint incolumes coram Domino in perpetuum. Aſcendens igitur Benaja Jojadæ filius irruit in eum & occidit eum, ſepultuſque eſt in ſepulchro ſuo in deſerto. Et conſtituit Salomon rex Benajam Jojadæ filium loco ipſius in bello: Sadoc verò ſacerdotem ſuffecit rex Abithari. Tum mittens rex ad Semei, dixit illi, Extrue tibi domum in Jeruſalem, & in ea commorare, & inde ne egrediaris ad ullum uſpiam locorum. Et ſcito, quacunque die egredieris & torrentem Cedron excedes, certo inquam ſcito te moriturum: & ſanguis tuus erit in collum tuum. Dixit Semei ad regem, Optimè locutus es O rex, & ita faciet ſervus tuus. Habitavit ergò Semei in Jeruſalem diebus multis. Poſt tres autem annos aufugientibus duobus ſervis Semei ad Achis Maachæ filium, regem Gath, nuntiatum fuit Semei, dictumque ad eum, Duo ſervi tui ſunt in Gath. Quare ſurgens Semei, ephippium indidit jumento ſuo, rogavitque Achis pro ſervis ſuis; & ingreſſus Semei in Gath reduxit ſervos ſuos. Nuntiatum eſt autem Salomoni regi quòd Semei egreſſus eſſet è Jeruſalem ad Gath, rediiſſetque. Tum rex mittens accerſivit Semei, & dixit, Annon adjuraveram te per Dominum, juramento conſtrinxeram, hortatus atque obteſtatus fueram, ac dixeram tibi quòd quacunq; die egredereris è Jeruſale, excederesq; torrentem Cedron, nôſſes te occiſû iri; tu verò dixeras, Optimum eſt quod decreviſti, O rex, ita faciã?

מלכים א: ג

, præceptum & , DOMINI jusjurandum custodisti non quare Et
43 וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת שְׁבֻעַת יְהוָה וְאֶת הַמִּצְוָה
nôsti Tu : Simhi ad rex Dixitque *te super* præcepi quod
אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל שִׁמְעִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת
: meo patri David feci*s*ti quod , tuum cor novit quod , malum omne
כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי
rex Et .tuum caput in tuũ malum DOMINUS reddidit &
וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
DOMINI *facies ad* ſtabilis ſit David thronus & , benedictus Selomoh
בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה
; Jehojadah filio Benajahu rex præcepit Et .ſeculum in usque
עַד עוֹלָם: וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע
eſt confirmatum regnum Et .eſt mortuus & , eum in irruit & , eſt egreſſus &
וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיָּמֹת וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה
.Selomoh manu in
בְּיַד שְׁלֹמֹה:

CAP. III.

accepit & , Ægypti regi Parhoh Selomoh eſt conjunctus affinitate Et
1 וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּקַּח
eum *conſummare uſque* , David civitatem in eã adduxit & , Parhoh filiam
אֶת בַּת פַּרְעֹה וַיְבִיאֵהָ אֶל עִיר דָּוִד עַד כַּלֹּתוֹ
Jeruſalaim murum & , DOMINI domum & , ſuam domum ædificare
לִבְנוֹת אֶת בֵּיתוֹ וְאֶת בֵּית יְהוָה וְאֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלִָם
erat ædificata nó quia, excelſis in *immolantes* populus Attamen .*circumquaque*
2 סָבִיב: רַק הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי לֹא נִבְנָה
Selomoh dilexit Et .illos dies ad uſque DOMINI nomini domus
בַיִת לְשֵׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם: וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה
ipſe excelſis in tantũ : ſui patris David *ſtatutis* in ambulando DOMINUM
3 אֶת יְהוָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת דָּוִיד אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא
, ibi *immolandum ad* Ghibhon in rex ivit Et *ſuſſiens & , immolans*
מְזַבֵּחַ וּמַקְטִיר: וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם
4 Selomoh *fecit aſcendere aſcenſiones* Mille .magnum excelſum ipſum quia
כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה
Selomoh *ad* DOMINUS eſt viſus Ghibhon In .illud altare ſuper
עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא: בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל שְׁלֹמֹה
5 .tibi dabo *quid* Poſtula : Deus dixitque , noctis *ſomnio* in
בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֵּן לָךְ:
meo patre David tuo ſervo cum feciſti Tu : Selomoh Dixitque
וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ דָוִד אָבִי
6 , juſtitia in &, veritate in *tuã ſacies ad* ambulavit ſicut magnã miſericordiã
חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְצֶדְקָה
magnam miſericordiam ei cuſtodiſti & , tecum cordis rectitudine in &
וּבְיִשְׁרַת לֵבָב עִמָּךְ וַתִּשְׁמֹר לוֹ אֶת הַחֶסֶד הַגָּדוֹל
, hanc diem ſecundũ ejus thronũ ſuper ſedentẽ filium ei dediſti & , iſtam
הַזֶּה וַתִּתֶּן לוֹ בֵן יֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ כַּיּוֹם הַזֶּה:
tuum ſervum feciſti regnare tu meus Deus DOMINE nunc Et
7 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ אֶת עַבְדְּךָ
, ingredi & , egredi ſcio nec , parvus puer ego & : meo patre David pro
תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר קָטֹן לֹא אֵדַע צֵאת וָבֹא:
qui , multi populi , elegiſti quem , tui populi medio in tuus ſervus Et
8 וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ עַם רָב אֲשֶׁר
tuo ſervo Dabiſque .multitudine præ ſupputabitur nec numerabitur non
לֹא יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב: וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ
bonum inter *intelligendum ad* , tuum populum *judicandum ad audiens* cor
9 לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ לְהָבִין בֵּין טוֹב
? iſtum gravem tuum populum judicare poterit quis quia : malum *ad*
לָרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה:
Selomoh poſtulaverat quòd ; *Adonai* oculis in verbum *ſuit bonum* Et
10 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה אֶת
.hoc *verbum*
הַדָּבָר הַזֶּה:

Verſio VUL.LAT.

43 Quarè ergò non cuſtodiſti juſ-
jurandũ Dñi, & præceptũ q̃
44 præceperã tibi? Dixitq; rex
ad Semei ; Tu nôſti omne
malũ, cujus tibi conſcium eſt
cor tuum , quod feciſti David
patri meo : reddidit Domi-
nus malitiam tuam in caput
45 tuum. Et rex Salomon bene-
dictus, & thronus David erit
ſtabilis coram Domino uſque
46 in ſempiternum. Juſſit itaque
rex Banajæ filio Jojadæ : qui
egreſſus , percuſſit eum, &
mortuus eſt.

CAP. III.

1 COnfirmatum eſt igitur
regnum in manu Salomonis, &
affinitate conjunctus eſt Pha-
raoni regi Ægypti : accepit
namq; filiam ejus, & adduxit
in civitatem David, donec
compleret ædificans domum
ſuã, & domũ Dñi, & murũ
2 Jeruſalem per circuitum. At-
tamen populus immolabat in
excelſis : non enim ædificatũ
erat templum nomini Dñi
3 uſque in diem illum. Dilexit
autem Salomon Dñm, ambu-
lans in præceptis David patris
ſui, excepto quòd in excelſis
immolabat, & accendebat
4 thymiama. Abiit itaque in
Gabaon, ut immolaret ibi: illud quippe erat excelſum
maximũ : mille hoſtias in ho-
locauſtũ obtulit Salomon ſu-
per altare illud in Gabaon.
5 Apparuit autem Dominus Sa-
lomoni per ſomnium nocte,
dicens; Poſtula quod vis ut
6 dem tibi. Et ait Salomon; Tu
feciſti cum ſervo tuo David
patre meo miſericordiã ma-
gnam, ſicut ambulavit in con-
ſpectu tuo in veritate, & ju-
ſtitia, & recto corde tecum:
cuſtodiſti ei miſericordiam
tuam grandem, & dediſti ei
filium ſedentem ſuper thronũ
7 ejus, ſicut eſt hodié. Et nunc,
Domine Deus , tu regnare fe-
ciſti ſervum tuum pro David
patre meo: ego autẽ ſum puer
parvulus, & ignorans egreſſũ
8 & introitum meum. Et ſervꝰ
tuus in medio eſt populi, quẽ
elegiſti , populi infiniti, qui
numerari & ſupputari non
9 poteſt præ multitudine. Dabis
ergò ſervo tuo cor docile , ut
populum tuum judicare poſ-
ſit, & diſcernere inter bonum
& malum: quis enim poterit
judicare populũ iſtũ, populũ
10 tuũ hunc multũ ? Placuit er-
gò ſermo corã Dño, quòd Sa-
lomon poſtulâſſet hujuſce-
modi rem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

Οὕτως συνάπτῃ Φαραὼ ἀνέβαινεν ἐκ τ πό-
43 λεως Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ᾠκο-
δόμησεν αὐτῇ · τότε ᾠκοδόμησε τ ἄκρα
καὶ Σαλωμὼν ἀνέφερε (n) σχεῖς ἐν τῷ ἐν-
αυτῷ ὁλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικὰς ὅπῃ τὸ θυ-
σιαστήριον ὃ ᾠκοδόμησε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐ-
θυμία ἐνώπιον κυρίου, καὶ ζωτέλεσε τὸν
οἶκον. καὶ ὗτοι οἱ ἄρχοντες οἱ (θ) καθεσ-
μένοι ὅπῃ τὰ ἔργα τῶ Σολομὼν, σχεῖς χ
λιάδες καὶ ἑξακόσιοι ὅπῃσάται (ι) τῶ λαῶ
τῶ ποιέντων τὰ ἔργα, καὶ ᾠκοδόμησε τὴν
Ασὼρ, καὶ τὴν Μαγδὼ, καὶ τὴν (κ) Γαζὲρ,
καὶ τὴν (λ) Βαιθωρὼν ἐπάνω, καὶ τὰ Βηλὰθ.
πλὴν μετὰ τὸ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν οἶ-
κον τῶ κυρίου, καὶ τὸ τεῖχ Ἱερουσαλὴμ
κύκλῳ, μετὰ ταῦτα ᾠκοδόμησε τὰς πό-
λεις ταύτας. καὶ ὲν τῷ ἔτι (μ) Δαυὶδ ζῶν,
ἐνετείλατο τῷ Σαλωμὼν, λέγων, Ἰδὲ μ
Cῶ Σεμεῖ υἱὸς Γηρὰ υἱὸς (ν) τῶ σπέρματ
Ἰεμινὶ ὲκ Χεβρών. ὃς (ξ) κατηφάσατό μ
κατάραν ὀδυνηρὰν ὲν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπορεύομ
εἰς παρεμβολάς · καὶ αὐτὸς κατέβαινεν εἰς
(ο) ἀπαντῆν μοι ὅπῃ τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὤ-
μοσα αὐτῷ κ τῶ κυείου, λέγων, Εἰ θανα-
τωθήσεται ὲν ῥομφαίᾳ. καὶ νῦν μὴ ἀθω-
ώσῃς αὐτὸν, ὅτι ἀνὴρ φρόνιμ (π) Cύ
καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ, καὶ καταξεις τὴν
πολιὰν αὐτῆ ὲν αἵματι εἰς ᾅδου. (ρ) Καὶ ὲ-
κάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν Σεμεῖ, καὶ ἐπεν
αὐτῷ, (σ) Ὠκοδόμησον Cεαυτῷ οἶκον ὲν
Ἰερουσαλὴμ καὶ κάθου ὲκεῖ, καὶ ὲκ ἐξελεύσῃ
ὲκεῖθεν ὲλαμῶ. Καὶ ἔσαι ὲν τῇ ἡμέρᾳ τῆς
(τ) ἐξόδου Cε καὶ διαβῆσῃ τὸν (υ) χείμαρ-
ρον Κέδρων, γινώσκων γνώσῃ ὅτι θανάτῳ
ἀποθανῆ · τὸ αἷμά Cου ἔσαι ὅπῃ τὴν κεφα-
λήν Cε. καὶ ὤρκισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ὲν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπε Σεμεῖ πρὸς τ
βασιλέα, Ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας κύ-
ριέ μου βασιλεῦ · (φ) ὕτω ποιήσει ὁ δοῦλός
Cου. καὶ ὲπάδισε Σεμεῖ ὲν Ἰρουσαλὴμ χρία
ἔτη. Καὶ ὲγένηθη (χ) μ τὰ χρία ἔτη, καὶ
ἀπέδρασ δύο δοῦλοι (ψ) τ Σεμεῖ πρὸς (ω)
Ἀγχὺς υἱὸν Μααχὰ βασιλέα Γέθ. καὶ ἀπηγ-
γέλη τῷ Σεμεῖ, λέγοντες, Ἰδὲ οἱ δοῦλοί σ
ὲν Γέθ. Καὶ ἀνέστη Σεμεῖ καὶ ἐπέσαξε τὸν
ὄνον αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Γὲθ πρὸς (ω)
Ἀγχὺς τῶ ἐκζητῆσαι τοὺ δούλους αὐτοῦ. καὶ
ἐπορεύθη Σεμεῖ, καὶ ἤγαγε τοὺ δούλους αὐτ
ὲκ Γέθ. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σολομὼν, λέ-
γοντες, Ὅτι ἐπορεύθη Σεμεῖ ὲξ Ἰερουσα-
λὴμ εἰς Γὲθ, καὶ (α) ἀνέστρεψε τοὺ δούλους αὐ-
τῦ. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσε
τὸν Σεμεῖ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Οὐχὶ ὥρ-
κισά Cε κ τῶ κυείου, καὶ ἐπεμῶρτυρόμην
σοι, λέγων, Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐξέλθῃς ὲξ Ἰε-
ρουσαλὴμ, καὶ πορευθῇς εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀρι-
στερὰ, γινώσκων γνώσῃ ὅτι θανάτῳ (β) ἀπο-
θανῇ; Καὶ τί ὅτι οκ ἐφύλαξας τ ὅρκον (γ) κυ-
ρίου, καὶ τ ἐντολὴν ἣν ἐνετειλάμην κ Cῦ;

MS.A. (n) σχεῖς τῷ (ϑ) καθεσμένοι (ι) τῷ λαῷ (κ) Αζὲρ, (λ) Βαιθωρὼν (μ) ζῶν Δαυὶδ, (ν) σπέρματ (ξ) καθηρήσαλό (ο) ἀπάντησίν (π) εἰ σύ. (ρ) Καὶ ὲποσείλας ὁ βασιλεὺς ὲκάλεσεν τ (σ) Οἰκοδόμησον (τ) ἐξοδίας Cε (υ) χειμαῤῥεν (φ) ὕτως (χ) μ ῥία (ψ) τῷ (ω) Ἀγχὺς (α) ἐπέστρεψεν (β) ἀποθανῇ; καὶ εἶπάς μοι, Ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἤκουσα. Καὶ τί (γ) τῶ κυρίῳ

Sic filia Pharao aſcendit de ci-
vitate David in domum ſuam,
quam ædificaverat ei : tunc æ-
dificavit arcem. Et Salomon of-
ferebat tres in anno holocauſto-
ſes, & pacificas ſuper altare
quod ædificaverat Domino, &
adolebat coram Domino. Et con-
ſummavit domum. Et hi ſunt
principes, qui erant præpoſiti ſu-
per opera ipſius Salomon, ſer mil-
le & ſexcenti præſides populi fa-
cientium opera. Et ædificavit Aſ-
ſur, & Magdo, & Gazer, & Be-
thoron ſuperiorem, & Ballath.
Verùm, poſtquàm ipſe ædificâra
domum Domini, & murum Hie-
ruſalem in circuitu ; poſt hæc
ædificavit civitates iſtas. Et dum
adhuc David viveret, mandavit
Salomoni, dicens; Ecce tecum Se-
mei filius Gera filius ſeminis Je-
mini de Chebron. Hic maledi-
xit me maledictionem acerbam,
in qua die egrediebar in caſtra.
Et ipſe deſcendit in obviam mi-
hi ſuper Jordanem : & juravi
ei per Dominum, dicens; Si occi-
detur in gladio. Et nunc noa ju-
ſtificabis eum : quoniam vir pru-
dens tu : & cognoſces, quæ facie-
es ei : & deduces canitiem ejus
in ſanguine ad infernum. Et vo-
cavit rex Semei, & dixit ei; Æ-
difica tibi domum in Hieruſa-
lem, & ſede ibi, & non egredi-
eris indè uſquàm. Et erit, in die
exitûs tui, & tranſieris torren-
tem Cedron ; cognoſcens cogno-
ſces, quia morte moriêris : ſan-
guis tuus erit ſuper caput tuum.
Et adjuravit eum rex in die illa.
Et dixit Semei ad regem; Bonum
eſt verbum, quod locutus es, do-
mine mi rex. Sic faciet ſervus tu-
us. Et ſedit Semei in Hieruſa-
lem tres annos. Et factum eſt
poſt tres annos, & aufugerunt
duo ſervi Semei ad Anchus fili-
um Maacha regem Geth. Et an-
nuntiatum eſt Semei, dicentes ;
Ecce ſervi tui in Geth. Et ſurce-
xit Semei , & inſtravit aſinam
ſuam , & ivit in Geth ad An-
ch ad exquirendũ ſervos ſuos.
Et ivit Semei & duxit ſervos
ſuos è Geth. Et nuntiatũ eſt Sa-
lomon, dicentes; Quia ivit Se-
mei de Hieruſalem in Geth, &
reduxit ſervos ſuos. Et miſit
rex, & vocavit Semei, & di-
xit ad eum ; Nónne adjuravi te
per Dominum, & conteſtatus
ſum tibi, dicens ; In quacunque
die exieris de Hieruſalem, & i-
veris in dextra, vel in ſiniſtra ;
cognoſcens cognoſces, quia mo-
te (d) moreris? Et quid, quòd
non cuſtodiſti juramentum Do-
mini, & mandatum, quod man-
davi contra te?

Targum JONATHAN.

43 וּמָא דֵין לָא נְטַרְתָּא יַת שְׁבוּעְתָא דַיְיָ וְיַת תַּפְקֵדְתָּא דִי פַקֵּדְתָּא עֲלָךְ: וַאֲמַר מַלְכָּא לְשִׁמְעִי
44 אַתְּ יְדַעְתָּא יַת כָּל בִּישְׁתָּא דִי יָדַע לִבָּךְ דַּעֲבַדְתָּא לְדָוִד אַבָּא וְיָתֵיב יְיָ יַת בִּישְׁתָּךְ בְּרֵישָׁךְ:
45 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ וְכוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְדָוִד יְהֵי מְתַקַּן קֳדָם יְיָ עַד עָלְמָא: וּפַקִּיד מַלְכָּא
46 יַת בְּנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וּנְפַק וְשַׁלִּיט בֵּיהּ וְקָטְלֵיהּ וּמַלְכוּתָא אִתְקַנַּת בִּידָא דִשְׁלֹמֹה:

ג

1 וְאִתְחַתַּן שְׁלֹמֹה בְּפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וּדְבַר יַת בַּת פַּרְעֹה וְאַיְתֵיהּ לְקַרְתָּא דְדָוִד עַד
2 דְּשֵׁיצִי לְמִבְנֵי יַת בֵּיתֵיהּ וְיַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיַת שׁוּרָא דִירוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר: לְחוֹד
3 עַמָּא מְרַבְּחִין עַל בְּמָתָא אֲרֵי לָא אִתְבְּנֵי בֵיתָא לִשְׁמָא דַיְיָ עַד יוֹמַיָּא הָאִנּוּן: וּרְחִים שְׁלֹמֹה
יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ לְמֵיזַל בִּגְוֵרַת דָּוִד אֲבוּהִי לְחוֹד עַל בְּמָתָא הוּא מְרַבַּח וּמַסֵּיק בּוּסְמִין:
4 וַאֲזַל מַלְכָּא לְגִבְעוֹן לְדַבְּחָא תַּמָּן אֲרֵי הִיא בְּמָתָא רַבְּתָא אֶלֶף עֲלָוָן יַסֵּיק שְׁלֹמֹה עַל
5 מַדְבְּחָא הַהוּא: בְּגִבְעוֹן אִתְגְּלִי יְיָ לִשְׁלֹמֹה בְּחֶלְמָא דְלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ שְׁאֵיל מָה אֶתֵּן
6 לָךְ: וַאֲמַר שְׁלֹמֹה אַתְּ עֲבַדְתָּא עִם עַבְדָּךְ דָּוִד אַבָּא חִסְדָּא רַבָּא כְּמָא דַהֲלִיךְ קֳדָמָךְ
בְּקוּשְׁטָא וּבְזִכּוּ וּבְתָרִיצוּת לִבָּא קֳדָמָךְ וְנַטְרְתְּ לֵיהּ יַת חִסְדָּא רַבָּא הָדֵין וְיַהֲבְתְּ לֵיהּ בַּר
7 יָתִיב עַל כּוּרְסֵיהּ כְּיוֹמָא הָדֵין: וּכְעַן יְיָ אֱלָהַי אַתְּ אַמְלַכְתָּא יַת עַבְדָּךְ תְּחוֹת דָּוִד אַבָּא וְאָנָא
8 יְנִיק וְעֵיר לֵית אֲנָא יָדַע לְמִפַּק וּלְמֵעַל: וְעַבְדָּךְ בְּגוֹ עַמָּךְ דְּאִתְרְעֵיתָא עִמֵּיהּ סַנֵּי דְּלָא
9 יִתְחַשְׁבוּן וְלָא יִתְמְנוּן מִסְּנֵי: וְתִתֵּן לְעַבְדָּךְ לֵב סַפִּיר לְמֵדַן יַת עַמָּךְ לְמִסְפַּר בֵּין טַב לְבִישׁ
10 אֲרֵי מַן יְכוֹל לְמֵדַן יַת עַמָּךְ סַנִּיאָה הָדֵין: וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי שְׁאַל שְׁלֹמֹה יַת
פִּתְגָמָא הָדֵין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ut quid non cuſtodiſti juramentum Domini, & præceptum quod præ-43
cepi tibi? Et dixit rex ad Simghi : Tu nôſti omne malum quod novit cor 44
tuum, quod feciſti David patri meo : et *reddet* Dñs malum tuum in ca-
put tuum. Et rex Selomoh ſit benedictus, et ſolium regni David ſtabile an- 45
te Dñm uſq; in ſeculum. Et præcepit rex Benajah filio Jehojadagh, et exiit, 46
et exercuit poteſtatem in illum, et occîdit illum. Et regnum confirmatum
eſt in manu Selomoh.

CAP. III.

ET affinitate junctus eſt Selomoh cum Parghoh rege Miſzraim, et acce- 1
pit filiam Parghoh et adduxit illam in civitatẽ David, quoad finiſſet ædi-
ficare domum ſuam, et domum ſanctuarii Dñi, et murum Jeruſalem circũ
circa. Veruntamen populꝰ ſacrificabat ſup excelſa; quia non ædificata erat 2
domus nomini Dñi uſq; ad dies illos. Et amavit Selomoh cultum Dñi am- 3
bulando in decreto David patris ſui: veruntamen ſuper excelſa ipſe ſacri-
ficabat, et adolebat aromata. Et ivit rex in Gibghon ad ſacrificandum ibi; 4
(quia illud erat excelſum magnum:) mille holocauſta obtulit Selomoh ſu-
per altare illud. In Gibghon revelatus eſt Dñs Selomoh in ſomnio noctis: 5
et dixit *illi* Dñs, Pete quid dabo tibi. Et dixit Selomoh: Tu feciſti cum 6
ſervo tuo David patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulavit ante
te in veritate et juſtitia, et in rectitudine cordis ante te; et ſervâſti illi mi-
ſericordiam magnam hanc, et dediſti illi filium ſedentem ſuper ſolium ejus
ſicut hodie. Et nunc Dñe Deus meꝰ, tu regnare feciſti ſervũ tuũ pro David 7
patre meo: at ego puer ſum parvꝰ; non ego ſcio egredi et ingredi. Et ſervꝰ 8
tuus [*eſt*] in medio populi *tui* quem voluiſti, populi multi, *qui* non ſup-
putabuntur nec numerabuntur præ multitudine. Des igitur ſervo tuo cor 9
intelligens ad judicandũ populum tuum, ad diſcernendum inter bonum et
malum: nam quis poterit judicare populum multum hunc? Et placuit ver- 10
bum ante Dominum, quòd rogâſſet Selomoh rem iſtam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 * ܘܠܡܐ ܠܐ ܛܪܨ ܒܝܬ ܡܐ ܕܦܩܕܬ ܠܟ ܘܐܦ ܕܐܡܪ ܠܟ ܐܬܬ ܠܝ ܦܩܕܢܐ ܕܦܩܕ ܠܟ ܝܗ ܡܪܝ ܘ

מלכים א: ג

non & , hoc *verbum* postulâsti quod eo Pro :eum ad Deus Dixitque
11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר שְׁאָלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־
postulâsti neque *opulentiam* tibi postulâsti nec ,multos dies tibi postulâsti
שָׁאַלְתָּ לְךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ
audiendâ ad *intelligere* tibi postulâsti & ;tuorum inimicorum animam
נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ
cor tibi dedi ecce : tua verba juxta feci Ecce :judicium
12 מִשְׁפָּט: הִנֵּה עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶיךָ הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ לֵב
te post & ,*tuas facies ad* fuerit non *tu sicut* ut ,intelligens & ,sapiens
חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ
dedi postulâsti non quod etiam Et .*tu sicut* sit furrecturus non
13 לֹא־יָקוּם כָּמוֹךָ: וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי
vir tu sicut fuerit non ut ,gloriam etiam ,*opulentiam* etiam ,tibi
לְךָ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ
meis viis in ambulaveris si Et .tuis diebus omnibus reges inter
14 בַּמְּלָכִים כָּל־יָמֶיךָ: וְאִם־תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי
David ambulavit sicut ,mea præcepta & ,*mea statuta custodiendum ad*
לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד
.somniâ ecce & ,Salomoh evigilavit Et .tuos dies longos faciâ &,tu^s pater
אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ: וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם
,DOMINI fœderis *arcæ facies ad* ſtetit & ,Jeruſalaim in venit Et
וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
universis convivium fecit & ,pacifica fecitque ,*aſcenſiones fecit aſcendere* &
וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־
,regem ad *meretricæ* mulieres duæ venerunt Tunc .ſuis famulis
16 עֲבָדָיו: אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
ego,mi domine *me In* : una mulier Dixitque .*ejus facies ad* ſteterunt &
17 וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי אֲדֹנִי אֲנִי
.domo in *ea cum* peperi & : una domo in *habitamus* iſta mulier &
וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת:
: hæc mulier etiam peperit & ,*me parere* tertia die in fuit Et
18 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
duas præter ,domo in nobiſcum *alienus* non ; pariter *nos* &
וַאֲנַחְנוּ יְחִדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁתֵּינוּ בַּבָּיִת:
quia ; nocte hujus mulieris filius eſt mortuus Et .domo in nos
19 אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת: וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לַיְלָה אֲשֶׁר
meum filium tulit & ,nocte media in ſurrexit Et .*eum ſuper jacuit*
20 שָׁכְבָה עָלָיו: וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי
& : ſuo ſinu in eũ fecit *jacere* & ,dormiebat tua ancilla & : me apud *ex*
מֵאֶצְלִי וַאֲמְתְךָ יְשֵׁנָה וַתְּשִׂכְּבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־
mane in ſurrexi Et .meo ſinu in *fecit jacere* mortuum ſuum filium
21 בְּנָהּ הַמֵּת הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי: וָאָקָם בַּבֹּקֶר
,mane in eũ *ad intendi* Et.erat mortuus ecce &,*meum filium ſugere faciendum ad*
לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה־מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו בַּבֹּקֶר
mulier dixit Et .pepereram quem ,meus filius erat non ecce &
22 וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
hæc & ; mortuus tu^s filius & ,*vivus* me^s filius *quia* Nequaquã : altera
הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת
loquebatur Et .*vivus* me^s filius & ,mortuus tuus filius ſed ,Non : *dicens*
אֹמֶרֶת לָאכֹי בִּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הַחַי וְהַדְּבָרִים
,*vivus* meus filius Hic ,*dicens* Hæc : rex Dixitque .*regis facies ad*
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי
,eſt mortuus tu^s filius ſed ,Nequaquã ; *dicens* hæc & :mortuus tu^s filius &
וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בִנֵךְ הַמֵּת
attulerunt & :gladium mihi *Capite* : rex Dixitque .*vivus* me^s filius &
24 וּבְנִי הַחָי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ־לִי חָרֶב וַיָּבִיאוּ
natum Dividite : rex Dixitque .*regis facies ad* gladium
25 חֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד
dimidium & , uni dimidium date & , duas in vivum
הַחַי לִשְׁנָיִם וְתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי
.alteri
לְאֶחָת:

REGUM I. Versio VULG. LAT.

11 Et dixit Dñs Salomoni; Quia poſtulâſti verbũ hoc, & non petîſti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorũ tuorũ, ſed poſtulâſti tibi ſapientiam ad diſcernendũ judi-
12 ciũ: Ecce feci tibi ſecundùm ſermones tuos, & dedi tibi cor ſapiens & intelligens, in tantũ, ut nullus ante te ſimilis tuî fuerit, nec poſt te ſurrecturus ſit. Sed & hæc, quæ non poſtulâſti, dedi tibi : divitias ſcilicet, & gloriam, ut nemo fuerit ſimilis tuî in regibus
14 cunctis retrò diebus. Si autem ambulaveris in viis meis, & cuſtodieris præcepta mea, & mandata mea, ſicut ambulavit pater tuus, longos faciã dies
15 tuos. Igitur evigilavit Salomon, & intellexit q̃ eſſet ſomniũ: cúmq; veniſſet Jeruſalem, ſtetit corã arca fœderis Dñi, & obtulit holocauſta, & fecit victimas pacificas, & grãde conviviũ univerſis famulis
16 ſuis. Tunc venerũt duæ mulieres meretrices ad regẽ, ſtete-
17 rúntq; coram eo, Quarũ una ait; Obſecro, mi dñe: ego & mulier hæc habitabam^s in domo una, & peperi apud eam
18 in cubiculo. Tertiâ autem die poſtquàm ego peperi, peperit & hæc: & eram^s ſimul, nullúſque ali^s nobiſcũ in domo,
19 exceptis nobis duab^s. Mortu^s eſt autẽ fili^s mulieris huj^s nocte: dormiens quippe oppreſ-
20 ſit eũ. Et conſurgens intempeſtæ noctis ſilentio, tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis, & collocavit in ſinu ſuo: ſuũ autẽ filiũ, qui erat mortuus, poſuit in ſinu
21 meo. Cúmq; ſurrexiſſẽ manè, ut darẽ lac filio meo, apparuit mortu^s: quem diligentiùs intuens clarâ luce, deprehendi non eſſe meũ quẽ genueram.
22 Reſpondítque altera mulier, Non eſt ita ut dicis: ſed filius tuus mortuus eſt, meus autem vivit. Econtrariò illa dicebat, Mentiris: filius quippe meus vivit, & filius tuus mortuus
23 eſt. Atq; in hunc modũ contendebant coram rege. Tunc rex ait; Hæc dicit, Filius meus vivit, & filius tu^s mortuus eſt. Et iſta reſpondit, Non: ſed filius tuus mortuus eſt, meus
24 autem vivit. Dixit ergò rex, Afferte mihi gladiũ. Cúmque attuliſſent gladium corã rege,
25 Dividite, inquit, infantem vivũ in duas partes, & date dimidiam partem uni, & dimidiam partem alteri.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

44 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σεμεΐ, (δ) Σὺ οἶδας πᾶσαν τὴν κακίαν σου (ε) ἣν οἶδεν ἡ καρδία σου, ἃ ἐποίησας (ζ) Δαυὶδ τῷ πατρί μου, καὶ ἀνταπέδωκε κύριος τὴν κα-
45 κίαν σου εἰς κεφαλήν σου. Καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν εὐλογημένος, καὶ ὁ θρόνος (η) Δαυὶδ ἔσται ἕτοιμος ἐνώπιον κυρίου εἰς τὸν
46 αἰῶνα. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τῷ Βαναίᾳ υἱῷ (θ) Ἰωαδὰ, καὶ ἐξῆλθε καὶ ἀνεῖλεν (ι) αὐτόν. καὶ ὢν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν φρόνιμος σοφὸς καὶ σοφός. καὶ Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ πολλοὶ σοφοὶ, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ χαίροντες. καὶ Σολομὼν ὢν ἄρχων ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις· καὶ ἦσαν φερόφορα δῶρα, καὶ ἐδούλευον τῷ Σολομὼν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. καὶ Σολομὼν ἤρξατο ἀνοίγειν τὰ δυναστεύματα τῶ Λιβάνου, καὶ αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν Θερμαὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ τοῦτο τὸ
1 ἄειστον τῷ Σαλωμών· πειάκοντα κόροι σεμιδάλεως, καὶ ἑξήκοντα κόροι ἀλεύρου κεκοπανισμένου, δέκα μόσχοι ἐκλεκτοί, καὶ εἴκοσι βόες νομάδες, καὶ ἑκατὸν πρόβατα, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν νομάδων· ὅτι ἦν ἄρχων ἐν παντὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ Ῥαφὶ ἕως Γάζης ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἦν αὐτῷ εἰρήνη ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶ κυκλόθεν. καὶ κατῴκει Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ πεποιθότες, ἕκας ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν αὐτοῦ, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ εὐφραίνοντες ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσαβεὲ πάσας τὰς ἡμέρας Σαλωμών. καὶ ἦσαν οἱ ἄρχοντες τῶ Σαλωμών· Ἀζαρίου υἱὸς Σαδὼκ τοῦ ἱερέως, καὶ Ὀχρίου υἱὸς Νάθαν ἄρχων τῶν ἐφεκνόβων· καὶ ἐδέσμιδι ὅτι ἦν οἶκον αὐτοῦ· καὶ Σουβὰ γραμματεὺς, καὶ Βασὰ υἱὸς Ἀχιδαλὰμ ἀναμιμνήσκων, καὶ Ἀχὶ υἱὸς Ἰωὰβ ἀρχιστράτηγος, καὶ Ἀχιὲ υἱὸς Ἐσδραὶ ὅπι τὰς ἄρπεις, καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωαδὲ ἐπὶ τῆς αὐλαρχίας καὶ ἐπὶ τοῦ πλινθίου, καὶ Καχοὺρ υἱὸς Νάθαν ὁ Ζύμβουλος καὶ ἦσαν τῷ Σαλωμὼν τεσσαράκοντα χιλιάδες τοκάδες ἵπποι εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππῶν. καὶ ἦν ἄρχων ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως ὁρίων Αἰγύπτου. καὶ Σολομὼν υἱὸς Δαυὶδ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ισ-
2 ραὴλ καὶ Ἰούδα ἐν Ἰερουσαλήμ. Πλὴν λαὸς ἦσαν θυμιῶντες (κ) ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς, ὅτι οὐκ ᾠκοδομήθη οἶκος (λ) τῷ κυρίῳ ἕως
3 τῶν νυν. Καὶ ἠγάπησε Σαλωμὼν τὸν κύριον, πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασι Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πλὴν ἐν τοῖς (μ) ὑψηλοῖς ἔθυε καὶ ἐθυμία.

MS.A. (δ) Σὺ οἶδας πᾶσαν (ε) ἣν ἔχω ἡ (ζ) τῷ Δαυὶδ (η) Δαυὶδ ἕτοιμος (θ) Ἰωιαδαὲ, (ι) αὐτὸν, καὶ ἀπέθανεν. Τῆς δὲ βασιλείας ἐδραιωθείσης ἐν χειρὶ Σαλωμὼν, ἐπεχείρησεν ἐπιποιήσατο Σολομὼν πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβεν τὴν θυγατέρα Φαραὼ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν Δαυὶδ ἕως συνετέλεσεν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἑαυτοῦ καὶ τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸ τεῖχος Ἰερουσαλὴμ κύκλῳ. Πλὴν ὁ λαὸς ἦσαν (κ) ἐν τοῖς (λ) τῷ ὀνόματι κυρίου ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. Καὶ ἠγάπησεν (μ) ὑψηλοῖς αὐτὸς ἔθυεν

Et dixit rex ad Semei; Tuã-44 ſti omne malum tuum, quod novit cor tuum, quæ feciſti David patri meo: & retribuit Dominus malum tuum in caput tuum. Et rex Salomon benedictus, 45 & thronus David erit paratus coram Domino in ſeculum. Et 46 mandavit rex Salomon Banæ filio Jodæ: & egreſſus eſt, & ſuſtulit illum. Et fuit rex Salomon prudens valdè, & ſapiens. Et Juda & Iſrael multi valdè, tanquàm arena, quæ ſunt per mare, in multitudine, comedentes, & bibentes, & (e)gaudentes. Et Salomon erat princeps in omnibus (f) regnis. Et erant offerentes dona, & ſervi-ebant Salomoni omnes dies vitæ ejus. Et Salomon cepit aperire præfecturas Libani. Et ipſe ædificavit Thermæ in deſerto. Et hoc (g) prandium Salomon: triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ ſubactæ: decem vituli electi, & viginti boves paſcuales, & centum oves, præter cervos, & capreas, & aves electas paſcuales: quoniam erat princeps in omni trans flumen à Raphi uſque Gazan in omnibus regibus trans flumen. Et erat ei pax ex omnibus partibus ejus in circuitu. Et habitabat Juda & Iſrael confidentes, uniuſquiſque ſub vite ſua, & ſub ficu ſua, comedentes, & bibentes, & feſtivitatem celebrantes, à Dan, & uſque Berſabee omnibus diebus Salomonis. (h) Et hi erant principes Salomonis: Azarias filius Sadoc ſacerdotis, & Ornias filius Nathan princeps præfectorum (& cucurrit ad domum ſuam) & Suba ſcriba, & Baſa filius Achihalam commonefaciens, & Abi filius Joab princeps militiæ, & Achiæ filius Edrai ſuper onera, & Banaeas filius Joadæ ſuper aulæ præfecturam, & ſuper pliathium, & Cuchur filius Nathan conſiliarius. Et erant Salomoni quadraginta mille ſeptem que in curru, & duodecim millia equorum. Et fuit princeps in omnibus regibus à flumine, & uſque ad terram alienigenarum, & uſque ad fines Ægypti. Et Salomon filius David regnavit ſuper Iſrael, & Juda in Hieruſalem. Innumera populus erant adolentes in excelſis, quoniam non erat ædificata domus Domino uſque nunc. Et dilexit Salomon Dominũ, eundo in præceptis David patris ſui: tantummodò in excelſis ſacrificabat, & adolebat.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

11 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ חֲלַף דִּשְׁאַלְתָּא יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְלָא שְׁאַלְתָּא לָךְ יוֹמִין כַּנִּאִין וְלָא שְׁאַלְתָּא
12 לָךְ עוֹתְרָא וְלָא שְׁאַלְתָּא נַפְשׁ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְשְׁאַלְתָּא לָךְ סַפְרוּתָא לְמִשְׁמַע דִּינָא: הָא עֲבַדִית
כְּפִתְגָמָךְ הָא יְהַבִית לָךְ לֵב חַכִּים וְסוֹכְלְתָנִין דְּכוּתָךְ לָא הֲוָה קַדְמָךְ וּבָתְרָךְ לָא יְקוּם כְּוָתָךְ:
13 וְאַף דְּלָא שְׁאַלְתָּא יְהַבִית לָךְ אַף עוֹתְרָא אַף יְקָרָא דְּלָא הֲוָה כְוָתָךְ גְּבַר בְּמַלְכַיָּא כָּל יוֹמָךְ:
14 וְאִם תְּהָךְ בְּאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קְדָמַי וּפְקוּדַי כְּמָא דְהַלִיךְ דָּוִד אֲבוּךְ וְאוֹרִיךְ יַת
15 יוֹמָךְ: וְאִתְּעַר שְׁלֹמֹה וְהָא חֶלְמָא וַאֲתָא לִירוּשְׁלֶם וְקָם קֳדָם אֲרוֹנָא קָיְמָא דְיָי וְאַסִיק
16 עֲלָוָן וְנָכִיס נִכְסַת קוּדְשִׁין וַעֲבַד מִשְׁתְיָא לְכָל עַבְדוֹהִי: בֵּכֵן אֲתָאָה תַּרְתִּין נְשִׁין פּוּנְדָקָן
17 לְמֵדַן קֳדָם מַלְכָּא וְקָמָא קֳדָמוֹהִי: וַאֲמַרַת אִתְּתָא חֲדָא בְּבָעוּ רְבוֹנִי אֲנָא וְאִתְּתָא הָדָא
18 יָתְבָן בְּבֵיתָא חֲדָא וְיָלִידִית עִמָּהּ בְּבֵיתָא: וַהֲוָה בְיוֹמָא תְלִיתָאָה לְמֵלְדִי וְיָלִידַת אַף
אִתְּתָא הָדָא וַאֲנַחְנָא כַּחֲדָא זְכָאִין לֵית נוֹכְרָא עִמָּנָא בְּבֵיתָא אֶלָהֵן תַּרְתֵּין אֲנַחְנָא בְּבֵיתָא:
19 וּמִית בַּר אִתְּתָא הָדָא בְּלֵילְיָא דְּשַׁכִּבַת עֲלוֹהִי: וְקָמַת בְּנוֹ לֵילְיָא וּנְסִיבַת יַת בְּרִי מִלְוָתִיהּ
20 וְאַמְתָךְ דְּמָכָא וְאַשְׁכִּבַתְּיהּ לְוָתִהּ וְיַת בְּרָהּ מֵיתָא אַשְׁכִּבַת לְוָתִי: וְאַקְמֵית בְּצַפְרָא לְאוֹנָקָא
21 יַת בְּרִי וְהָא מֵית וְאִסְתַּכֶּלִית בֵּיהּ בְּצַפְרָא וְהָא לָא הֲוָה בְרִי דִילְדִית: וַאֲמַרַת אִתְּתָא
אָחֳרָנְתָא לָא כֵן בְּרִי חַיָא וּבְרִיךְ מֵיתָא וְהָא לְדָא אָמְרָא לָא כֵן בְּרִיךְ מֵיתָא וּבְרִי חַיָא
23 וְדִינוּן קֳדָם מַלְכָּא: וַאֲמַר מַלְכָּא הָדֵין אָמְרָא בְּרִי חַיָא וּבְרִיךְ מֵיתָא וְדָא אָמְרָא לָא כֵן
24 בְּרִיךְ מֵיתָא וּבְרִי חַיָא: וַאֲמַר מַלְכָּא אַיְתוּ לִי חַרְבָּא וְאַיְתִיאוּ חַרְבָּא לְקֳדָם מַלְכָּא: וַאֲמַר
25 מַלְכָּא פְּסְקוּ יַת רַבְיָא חַיָא לְתַרְתֵּין גְּזִרִין וְהָבוּ פַלְגָא לְחָדָא וּפַלְגָא לְחָדָא:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et dixit Dominus illi, Pro eo quòd rogâſti rem iſtam, et non rogâſti tibi dies multos, et non rogâſti tibi divitias, et non rogâſti animam auctorũ inimicitiarũ tuarũ: ſed rogâſti tibi intelligentiam ad audiendũ judicium. Ecce feci juxta verbũ tuũ: ecce dedi tibi cor ſapiens, et conſiderans, ita ut ſicut tu, non fuerit ante te, et poſt te non ſurget ſicut tu. Et etiam quod non petiſti dedi tibi, etiam divitias, etiam gloriam, ita ut non fuerit ſicut tu vir inter reges omnibus diebus tuis. Et ſi ambulaveris in viis quæ recta ſunt ante me, cuſtodiendo decreta mea, et præcepta mea, quemadmodum ambulavit David pater tuus, prolongabo dies tuos. Et excitatus eſt Salomoh, et ecce ſomnium; et venit in Jeruſalem, et ſtetit ante arcam fœderis Domini, et obtulit holocauſta, et mactavit victimam ſanctitatum, & fecit convivium omnibus ſervis ſuis. Tunc venerunt duæ mulieres tabernariæ ut judicio contenderent ante regem, et ſteterunt ante illum. Et dixit mulier una, Obſecro domine mi, ego et mulier hæc habitabamus in domo una, et peperi cum ea in domo. Et fuit die tertia qua peperi, peperit etiam mulier hæc, et nos eramus ſimul *innocentes*, et non erat extraneus nobiſcum in domo, præter nos duas in domo. Et mortuus eſt filius mulieris hujus nocte, quia incubuit ſuper eum. Et ſurrexit in medio noctis, et accepit filium meum à me (et ancilla tua dormiebat) et cubare fecit illum apud ſe, et filium ſuum mortuum cubare fecit apud me. Et ſurrexi in aurora ut lactarem filium meum, et ecce [*erat*] mortuus, et contemplata ſum eum in aurora, et ecce non erat filius meus quem pepereram. Et dixit mulier altera, Non ita eſt, filius meus eſt vivus, et filius tuus mortuus; at hæc *illi* dixit: Non ita eſt, filius tuus mortuus eſt, et filius meus vivus: et *diſceptabunt* ante regem. Et dixit rex: Hæc dicit, Hic eſt filius meus qui eſt vivus, et filius tuus eſt qui mortuus eſt: et iſta dicit, Non ita eſt, fili^s tuus eſt qui mortuus eſt, et filius meus eſt qui vivus eſt. Et dixit rex, Adferte mihi gladium: et attulerunt gladium ante regem. Et dixit rex Dividite infantem vivum in *duas partes*, et date partem uni, et partem alteri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܫܠܡܘܢ ܒܬܪ ܕܫܐܠܬ ܠܟ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܠܐ ܫܐܠܬ ܠܟ ܥܬܪ ܠܡܐ ܘܠܐ ܫܐܠܬ ܠܟ ܢܦܫ ܒܥܠܝ ܐܠܐ ܫܐܠܬ ܠܟ ܚܟܡܬܐ ܠܡܫܡܥ ܕܝܢܐ ܀

11 Dixítque Dominus Salomoni, Eò quòd postulaveris rem istam, nec petieris tibi divitias, nec petieris tibi animas inimicorum tuorum, neque petieris tibi dies multos, sed petieris sapientiã ad audiendum judicium;

12 ܗܐ ܥܒܕܬ ܠܟ ܟܐܢܐ ܠܡܠܝܬ ܘܠܒܐ ܚܟܝܡ ܘܡܦܫܚ ܕܟܡܘܬܟ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܠܟ ܘܐܚܪ ܠܐ ܢܩܘܡ ܕܡܢ ܒܬܪ ܠܟ ܀

12 Ecce feci tibi juxta sermonẽ tuũ: ecce dedi tibi cor sapiens & intelligens, adeo ut par tibi non fuerit ante te, nec post te surrecturus sit par tibi.

13 * ܘܐܦ ܕܠܐ ܫܐܠܬ ܝܗܒ ܠܟ ܐܢܐ ܥܘܬܪ ܘܟܒܘܕ ܕܠܐ ܗܘܐ ܓܒܪ ܕܡܬܠܟ ܥܡ ܠܟ ܒܟܠ ܝܘܡܝ ܟܠ ܡܠܟܐ ܀

13 Quin etiam quod non postulâsti, dedi tibi, tum divitias, tum honorem; adeo ut nullus par tibi sit inter reges, cunctis diebus tuis.

14 ܘܐܢ ܬܗܠܟ ܒܐܘܪܚܬܝ ܢܛܪ ܠܡܫܡܪ ܦܘܩܕܢܝ ܘܦܩܕܢܝ ܐܦ ܐܢ ܐܪܟ ܝܘܡܝܟ ܀

14 Quòd si ambulaveris in viis meis, observando statuta & præcepta mea, quemadmodum ambulavit David pater tuus, multiplicabo dies tuos.

15 ܘܐܬܥܪ ܫܠܡܘܢ ܘܗܐ ܚܠܡ ܗܘ ܘܐܬܐ ܠܝܪܘܫܠܡ ܘܩܡ ܩܕܡ ܬܒܘܬ ܩܝܡܐ ܕܝܬ ܡܪܝܐ ܘܐܣܩ ܥܠܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܘܥܒܕ ܣܥܘܕ ܠܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܀

15 Cùm autem evigilâsset Salomon viso somnio, venit Salomon ad Jerusalem, stetítque coram arca fœderis Domini, & obtulit holocausta, & mactavit pacifica, & fecit convivium omnibus servis suis.

16 ܗܝܟܢܐ ܐܬܬ ܬܪܝܢ ܙܢܝ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܘܩܪܒܢ ܩܕܡܘܗܝ ܀

16 Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad litigandum corã rege Salomone:

17 ܘܐܡܪܬ ܚܕܐ ܡܢܗܢ ܒܝ ܡܪܝ ܐܢܐ ܘܗܕܐ ܐܢܬܬܐ ܗܕܐ ܒܒܝܬܐ ܚܕ ܐܬܝܢ ܘܝܠܕܬ ܥܡܗ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܀

17 Et dixit mulier una ex eis, Rogo te domine noster, Ego et mulier ista cohabitabamus in eadem domo, & peperi cum ea in domo illa;

18 ܘܐܬܬ ܝܘܡ ܬܠܬܐ ܒܬܪ ܕܝܠܕܬ ܐܢܐ ܘܝܠܕܬ ܐܦ ܗܕܐ ܐܢܬܬܐ ܘܚܢܢ ܟܠ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܐܢܫ ܠܐ ܐܬܝ ܒܝܬ ܐܢ ܠܐ ܚܢܢ ܬܪܝܢ ܀

18 Tribus enim diebus postquam peperissem, peperit etiam hæc mulier: & quidem nos simul eramus, nec quisquam extraneus erat nobiscum, sed nos ambæ eramus in domo.

19 ܘܡܝܬ ܒܪܗ ܕܗܕܐ ܐܢܬܬܐ ܒܠܝܠܝܐ ܒܬܪ ܕܫܟܒܬ ܥܠ ܒܪܗ ܀

19 Mortuo autem hujus filio, eò

20 ܘܩܡܬ ܒܠܝܠܝܐ ܘܫܩܠܬ ܒܪܝ ܡܢ ܓܢܒܝ ܐܡܬܟ ܕܝܢܩܬܐ ܘܫܟܒܬ ܒܝܬ ܒܪܗ ܡܝܬܐ ܒܝܬ ܒܪܗ ܚܝܐ ܀

20 quòd noctu cubâsset super eum; Surrexit mediâ nocte, sublatúmque filium meum à latere meo, ancillâ tuâ dormiente, posuit in gremiũ suum; filium autem suum mortuum posuit in gremium meum.

21 ܘܟܕ ܩܡܬ ܒܨܦܪܐ ܕܢܝܩ ܠܒܪܝ ܘܚܙܝܬ ܗܘ ܡܝܬܐ ܘܐܬܒܨܝܬ ܒܗ ܒܨܦܪܐ ܘܚܙܝܬ ܕܠܐ ܗܘ ܒܪܝ ܗܘ ܕܝܠܕܬ ܀

21 Cúmque manè surrexissem ut lactarem filium meũ, deprehendi eum esse mortuũ: at eo manè diligentiùs considerato, *percepi* eum non esse filium illum quem pepereram.

22 ܘܐܡܪܬ ܐܢܬܬܐ ܐܚܪܬܐ ܠܐ ܐܡܪ ܐܠܐ ܕܡܝܬܐ ܗܘ ܒܪܟ ܘܒܪܝ ܗܘ ܕܚܝ ܘܐܡܪܝܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܗܟܢܐ ܀

22 Porrò illa mulier altera dixit, Non ita est; filius meus est vivus, filius verò tuus mortuus. Illa verò dicebat, Non est ita; filius tuus est mortuus, filius autem meus vivus: sicque altercabantur coram rege.

23 ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܗܐ ܐܡܪ ܗܕܐ ܐܡܪܬ ܗܕܐ ܡܝܬܐ ܒܪܟ ܘܒܪܝ ܗܘ ܕܚܝ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܟܢܐ ܐܠܐ ܡܝܬܐ ܒܪܟ ܘܒܪܝ ܗܘ ܕܚܝ ܀

23 Tum dixit rex, Afferte mihi gladium: cúmque attulissent gladium ad regem,

24 ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܐܝܬܘ ܠܝ ܣܝܦܐ ܘܐܬܝܘ ܣܝܦܐ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܀

24 Dixit rex,

25 ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܦܠܓܘ ܠܝܠܕܐ ܚܝܐ ܬܪܝܢ ܘܗܒܘ ܦܠܓܐ ܠܚܕ ܘܦܠܓܐ ܠܚܕ ܀

25 Dissecate puerum illum vivum in duas partes, & date dimidium uni, & dimidium alteri.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فَقَالَ ٱلرَّبُّ لِسُلَيْمَانَ * لِأَنَّكَ لَمْ تَسْأَلْنِي فِي كَلَامِكَ * وَتَطْلُبْ مِنِّي أَيَّامًا كَثِيرَةً * وَلَمْ تَسْلِ ٱلْغِنَى *

11 Ideo dixit Dominus Salomoni, Quoniam non rogâsti me in colloquio tuo, neque postulâsti à me dies multos, neque petisti divitias,

12 وَلَمْ تَطْلُبْ أَنْفُسَ أَعْدَائِكَ * بَلْ طَلَبْتَ مِنِّي حِكْمَةً تَفْهَمُ بِهَا ٱلْأَحْكَامَ وَٱلْقَضَايَا * فَقَدْ أَسْتَجَبْتُ لَكَ *

12 nec postulâsti animas inimicorum tuorum, sed postulâsti à me sapientiam quâ jura atque judicia percipieres;

13 وَأَسْعَفْتُكَ بِمَا طَلَبْتَ * وَأَعْطَيْتُكَ قَلْبًا فَهِمًا حَكِيمًا * حَتَّى يَصِيرَ إِلَى ٱلْأَمْرِ ٱلْمَنْعُوتِ * مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَكَ

13 Jam exaudivi te, & concessi tibi quod postulâsti, dedique tibi animum prudentem atque sapientem, ita ut ad gradum pervenias adeò sublimem, ut nemo par tibi extiterit ante te, nec sit futurus poste. Insuper do tibi & largior quod non petîsti, opes & divitias, atque gloriam tantam, ut nullus inter reges par tibi extiterit, neque futurus sit quamdiu vixeris.

14 مِثْلُكَ * وَلَا يَكُونُ بَعْدَكَ * وَقَدْ أَعْطَيْتُكَ أَيْضًا * وَكَلَّلْتُكَ مَا لَمْ تَطْلُبْ مِنَ ٱلْأَمْوَالِ وَٱلْغِنَى وَٱلْكَرَامَةِ *

14 مَا لَمْ يَكُنْ مِثْلُكَ فِي ٱلْمُلُوكِ * وَلَا يَكُونُ طُولَ عُمْرِكَ * وَإِنْ أَنْتَ حَفِظْتَ سَرَايِعِي وَوَصَايَايَ * وَسَلَكْتَ

14 Quòd si tu jura & præcepta mea custodieris, & ambulaveris in viis meis, quemadmodum custodivit David pater tuus, ætatem tuam prorogabo.

15 فِي طُرُقِي كَمَا حَفِظَ دَاوُدُ أَبُوكَ * أُطِيلُ عُمْرَكَ * فَانْتَبَهَ سُلَيْمَانُ * وَعَلِمَ أَنَّ ٱلَّذِي رَآهُ رُؤْيَا مِنْ قِبَلِ ٱللهِ *

15 Expergefactus itaque Salomon, & sciens id quod viderat esse visionem à Deo factam,

16 فَجَاءَ سُلَيْمَانُ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَقَامَ بَيْنَ يَدَيْ تَابُوتِ عَهْدِ ٱلرَّبِّ * وَقَرَّبَ ذَبَائِحَ وَقَرَابِينَ كَامِلَةً * وَهَيَّأَ

16 venit Salomon ad Jerusalem, stetítque se ante arcam fœderis Domini, & obtulit sacrificia & oblationes perfectas, paravitque convivium omnibus servis suis,

17 دَعْوَةً لِجَمِيعِ عَبِيدِهِ * مَائِدَةً عَظِيمَةً * وَهُنَاكَ تَقَدَّمَتِ ٱمْرَأَتَانِ * وَأَتَيَا إِلَى سُلَيْمَانَ ٱلْمَلِكِ فِي

17 مَ ٱلْقَضَاءِ * فَقَالَتِ ٱحْدَيْهُمَا * أَطْلُبُ إِلَيْكَ يَا سَيِّدِي أَنْ تُصْغِيَ * كُنْتُ أَنَا وَهٰذِهِ ٱلْمَرْأَةُ سَاكِنَتَيْنِ

17 mensam ingentem. Ibidem accesserunt duæ mulieres, adieruntque Salomonem regem litigandi causâ: Dixitque una ex eis, Obsecro te O Domine mi, ut jus mihi dicas:

18 فِي بَيْتٍ وَاحِدٍ * فَوَلَدْتُ أَنَا ٱبْنًا فِي ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي كُنَّا فِيهِ * وَمِنْ بَعْدِ مَا وَلَدَتْ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ *

18 وَلَدَتْ هٰذِهِ ٱلْمَرْأَةُ أَيْضًا * وَلَيْسَ مَعَنَا فِي ٱلْبَيْتِ غَرِيبٌ سَاكِنٌ * بَلْ وَحْدَنَا * مَاتَ ٱبْنُ هٰذِهِ

19 ٱلْمَرْأَةِ بِٱللَّيْلِ * لِأَنَّهَا ٱضْطَجَعَتْ عَلَيْهِ * فَقَامَتْ عِنْدَ نِصْفِ ٱللَّيْلِ * فَأَخَذَتِ ٱبْنِي مِنْ عِنْدِي *

20 وَكَانَتْ أَمَتُكَ رَاقِدَةً * وَصَيَّرَتِ ٱبْنِي فِي حِضْنِهَا * وَٱبْنُهَا ٱلْمَيِّتُ صَيَّرَتْهُ عِنْدِي * فَلَمَّا قُمْتُ بِٱلْغَدَاةِ

21 أُرْضِعُ ٱبْنِي * رَأَيْتُ أَنَّهُ مَيِّتٌ * فَلَمَّا بَيَّنْتُهُ وَبَحَثْتُ عَنْهُ * وَإِذَا هُوَ لَيْسَ ٱبْنِيَ ٱلَّذِي وَلَدْتُهُ

21 filium meum, deprehendi eum esse mortuum: at eo manè diligentiùs considerato, *percepi* eum non esse filium illum quem pepereram.

22 * قَالَتِ ٱلْمَرْأَةُ ٱلْأُخْرَى * كَذَبْتِ هٰذِهِ * وَلَيْسَ ٱلْأَمْرُ عَلَى هٰذَا ٱلْحَالِ * وَلٰكِنِ ٱبْنُهَا ٱلْمَيِّتُ

22 Porrò illa mulier altera dixit, Non ita est; filius meus est vivus, filius verò tuus mortuus. Illa verò dicebat, Non est ita; filius tuus est mortuus, filius autem meus vivus: sicque altercabantur coram rege.

23 وَٱبْنِي ٱلْحَيُّ * وَجَعَلَتَا تَخْتَصِمَانِ وَتَتَنَازَعَانِ بَيْنَ يَدَيِ ٱلْمَلِكِ * فَقَالَ ٱلْمَلِكُ عَلَيَّ بِٱلسَّيْفِ *

24 فَأَتَوْا بِٱلسَّيْفِ * فَقَالَ ٱلْمَلِكُ * أَقْطَعُوا ٱلصَّبِيَّ ٱلْحَيَّ بِٱثْنَيْنِ * وَٱدْفَعُوا نِصْفَهُ إِلَى هٰذِهِ *

25 وَنِصْفَهُ إِلَى ٱلْأُخْرَى *

23 Tum dixit rex, Afferte mihi gladium: cúmque attulissent gladium ad regem, Dixit

24 Rex verò ait, Ad me gladium afferte, & atulerunt gladium.

25 Dixitque rex, Scindite puerum vivum duas in partes, & date dimidium ejus huic, dimidium autem ejus alteri.

מלכים א: ד

incaluerat: quia ,regem ad vivus ejus filius cujus ,mulier Dixitque
26 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנוֹ הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ
autem ei date ,mi dñe me In :dixit &,suo filio super ejus miserationes
רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר׀ בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד
,mihi Etiam :dicens illa & :eum interficiatis ne interficiendo & ,vivum
הַחַי וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי
ei Date :dixit & ,rex respondit Et .dividite ,sit non tibi etiam
27 גַם־לָךְ לֹא יִהְיֶה גְּזֹרוּ׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ
.ejus mater hæc :eâ interficiatis non interficiendo &,vivum natum
אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת לֹא תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ׃
timuerũt & ,rex judicavit quod ,judicium Israel omnis audierũt Et
28 וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ
ejus interiore in Dei sapientia quòd viderunt quia : regis faciebus à
מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ
.judicium faciendum ad
לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

CAP. IV. ד

principes isti Et .Israel omnẽ super rex Salomoh rex fuit Et
1 וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים
2 filii Achiah &,Elichoreph .sacerdotis Sadoc filius Hazariahu :ei qui
אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן׃ אֱלִיחׇרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי
Benajahu Et .commonefaciens Achilud filius Jehosaphat : scribæ Sisa
3 שִׁישָׁא סֹפְרִים יְהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃ וּבְנָיָהוּ
.sacerdotes Ebjathar & ,Sadoc & : exercitum super Jehojadah filius
בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃
sacerdos Nathan filius Zabud & :præfectos super Nathan filiꝰ Hazariahu Et
5 וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים וְזָבוּד בֶּן־נָתָן כֹּהֵן
Habda filius Adoniram & ,domum super Achisar Et .regis socius
6 רֵעֶה הַמֶּלֶךְ׃ וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא
super præfecti duodecim Selomoh ipsi Et .tributum super
7 עַל־הַמַּס׃ וּלְשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נְצָבִים עַל־
anno in mense : ejꝰ domum & ,regem alebant & ,Israel omnem
כָּל־יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה
Filius ,eorum nomina hæc Et .alere unumquemque super intererat
8 יְהִיד עַל־אֶחָד לְכַלְכֵּל׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־
,Sahalbim in & ,Machas in Decher Filius .Ephraim monte in Chur
9 חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃ בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקֶץ וּבְשַׁעַלְבִים
;Arubboth in Chesed Filius .Bethchanan Elon & ; Beth-semes &
10 וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן בֵּית חָנָן׃ בֶּן־חֶסֶד בְּאַרְבּוֹת
clima omne , Abinadab Filius .Chepher terra omnis & ,Sochoh ei
11 לוֹ שׂכֹה וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר׃ בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת
filius Bahanah .uxorem in ei erat Selomoh filia Taphath : Dor
12 דֹּאר טָפַת בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה׃ בַּעֲנָא בֶּן־
juxta quæ ,Sean-Beth omnis & , Meghiddo & , Tahanach , Achilud
אֲחִילוּד תַּעֲנָךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר אֵצֶל
usque Mecholah Abel ad usque Sean-Beth à Izrehel desubter Sarthan
צָרְתָנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד־
villæ ei :Ghilhad Ramoth in Gheber Filius .Jochmeham transitu à
13 מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם׃ בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹת
,Basan in quæ Argob funis ei : Ghilhad in quæ Menasseh filii Jair
יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן
filius Achinadab .aris vectis & ,murus , magnæ urbes sexaginta
שִׁשִּׁים עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃ אֲחִינָדָב בֶּן־
14 accepit ipse etiam : Naphthali in Achimahas .Machanaim in Hiddo
עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃ אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי נָכַח הוּא לָקַח
Chusi filius Bahanah .uxorem in Selomoh filiam Bosmath
16 אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃ בַּעֲנָא בֶן־חוּשַׁי
.Issachar in Paruach filius Jehosaphat .Haloth in & ,Aser in
17 בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃ יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
.Binjamin in Elah filius Simhi
18 שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃

Versio VULG. LAT.

26 Dixit autem mulier, cujus filius erat vivus, ad regem; (commota sunt quippe viscera ejus super filio suo;) Obsecro, domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum. E contrario illa dicebat; Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur. Respondit rex, & ait; Date huic infantem vivum, & non occidatur: hæc
28 est enim mater ejus. Audivit itaque omnis Israel judicium quod judicâsset rex, & timuerunt regem, videntes sapientiã Dei esse in eo ad faciendum judicium.

CAP. IV.

1 ERat autem rex Salomon regnans super omnem Israel. Et
2 hi principes quos habebat: Azarias filius Sadoc sacerdotis;
3 Elihoreph & Ahia filii Sisa scribæ: Josaphat filius Ahilud
4 à commentariis: Banajas filius Jojadæ super exercitum: Sadoc autem, et Abiathar sacerdotes,
5 Azaria filiꝰ Nathan, sup eos qui assistebant regi: Zabud filiꝰ Nathan sacerdos, amicus regis: Et
6 Ahisar præpositus domꝰ: & Adoniram filius Abda super tributa. Habebat autẽ Salomon
7 duodecim præfectos super omnem Israel, qui præbebant annonam regi & domui ejus: p singulos enim menses in anno, singuli necessaria ministrabant. Et hæc nomina eorum:
8 Benhur, in monte Ephraim.
9 Bendecar, in Macces, & in Salebim, & in Bethsames, & in
10 Elon, et in Bethanan. Benhesed in Aruboth: ipsius erat Socho, & omnis terra Epher. Bena-
11 binadab, cujꝰ omnis Nephathdor, Tapheth filiam Salomonis
12 habebat uxorem. Bana filius Ahilud regebat Thanac & Mageddo, & universam Bethsan, quæ est juxta Sarthana subter Jezrahel, à Bethsan usq; Abelmehula è regione Jecmaan.
13 Bengaber in Ramoth Galaad: habebat Avothjair filii Manasse in Galaad, ipse præerat in omni regione Argob, quæ est in Basan, sexaginta civitatibꝰ magnis atque muratis, quæ habebant seras æreas.
14 Ahinadab filius Addo præerat in Manaim.
15 Achimaas in Nephthali: sed & ipse habebat Basemath filiam
16 Salomonis in conjugio. Baana filiꝰ Husi, in Aser, et in Baloth.
17 Josaphat filius Pharue, in Issachar.
18 Semei filius Ela, in Benjamin.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ ἀνέστη (ν) ἐπορεύθη εἰς Γαβαὼν θῦσαι ἐκεῖ, ὅτι ἄυτη ὑψηλοτάτη, καὶ (ξ) μεγάλη. χιλίαν ὁλοκαύτωσιν ἀνενέγκαι Σολομὼν ὅλη τὸ θυσιαστήριον (ο) ἐν Γαβαών. Καὶ
5 ὤφθη (π) κύριος τῷ Σολομὼν ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα· καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σολομών, Αἴτησαί τι αἴτημα σεαυτῷ. Καὶ εἶπε Σα-
6 λωμών, Σὺ ἐποίησας (ρ) μετὰ τοῦ δούλου σου Δαυὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα, καθὼς διῆλθεν ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν εὐθύτητι καρδίας μετὰ σοῦ, καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ (σ) ἔλεος τὸ μέγα τοῦτο, δοῦναι τὸν υἱὸν (τ) αὐτῷ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ὡς ἡ ἡμέρας αὕτη. Καὶ
7 νῦν κύριε ὁ θεός μου, σὺ ἔδωκας τὸν δοῦλόν σου ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρός μου. καὶ ἐγὼ εἰμι παιδάριον μικρὸν, καὶ οὐκ οἶδα (υ) τὴν
8 ἔξοδόν μου καὶ τὴν εἴσοδόν μου. Ὁ δὲ δοῦλός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου, ὃν ἐξελέξω
9 λαὸν πολὺν, ὃς οὐκ (φ) ἀριθμηθήσεται. Καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν ἀκούειν καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν (χ) δικαιοσύνῃ, καὶ τοῦ συνιέναι ἀναμέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· ὅτι
10 τίς (ψ) δυνηθήσεται κρίνειν τὸν λαόν σου τὸν βαρὺν τοῦτον; Καὶ ἤρεσεν (ω) ἐνώπιον κυρίου, ὅτι ἠτήσατο Σολομὼν τὸ ῥῆμα
11 τοῦτο. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀνθ' ὧν ἠτήσω παρ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ οὐκ ἠτήσω (α) σεαυτῷ ἡμέρας πολλὰς, καὶ οὐκ ἠτήσω (β) πλοῦτον, οὐδὲ ἠτήσω ψυχὰς ἐχθρῶν σου, ἀλλ' ἠτήσω (γ) σεαυτῷ τὸ συνιέναι τοῦ εἰσακούειν κρίμα, Ἰδοὺ πεποίηκα κα-
12 τὰ τὸ ῥῆμά σου· ἰδοὺ δέδωκά σοι καρδίαν (δ) φρονίμου καὶ σοφὸν· ὡς σοὶ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσε-
13 ται ὅμοιός σοι. Καὶ ἃ οὐκ ἠτήσω (ε) δέδωκά σοι καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν, ὡς οὐ (ζ) γέγονεν ἀνὴρ
14 ὅμοιός σοι ἐν (η) βασιλεῦσι. Καὶ ἐὰν πορεύθῃς ἐν τῇ ὁδῷ μου φυλάσσειν (θ) τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ὡς ἐπορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ πληθυνῶ
15 τὰς ἡμέρας σου. Καὶ ἐξύπνισθη Σολομὼν, καὶ ἰδοὺ ἐνύπνιον. καὶ ἀνέστη καὶ παραγίνεται εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστη καὶ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατὰ πρόσωπον κυρίου διαθήκης κυρίου ἐν Σιὼν, καὶ ἀνήγαγεν ὁλοκαυτώσεις, καὶ ἐποίησεν εἰρηνικὰς, καὶ ἐποί-

Et surrexit, & ivit in Gabaon ad sacrificandum ibi: quoniam ipsum erat excelsissimum, & (i) magnum. Millenariam holocaustosim obtulit Salomon super altare in Gabaon. Et apparuit Dominus ipsi Salomon in somnio nocte. Et dixit Dominus ad Salomon, Pete aliquam petitionem (k) tibi. Et dixit Salomon, Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam: sicut transivit coram te in veritate, & in justitia, & in rectitudine cordis tecum. Et custodisti ei misericordiam magnam hanc, dare filium ejus super thronum ejus, sicut dies hæc. Et nunc, Domine Deus meus, tu (l) dedisti servum tuum pro David patre meo: & ego sum puer parvus: & non novi exitum meum, & introitum meum. Servus autem tuus in medio populi tui, quem elegisti populũ multũ, qui non (m) numerabitur. Et dabis servo tuo cor audiendum, & dijudicandum populum tuum in justitia, & ad intelligendum inter bonum, & malum. Quoniam quis potest judicare populum tuum gravem hunc? Et placuit coram Domino, quia petierat Salomon verbum hoc. Et dixit Dominus ad eum; Pro eo, quòd petisti à me verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, & non petisti tibi divitias, neque petisti animas inimicorum tuorum, sed petisti tibi intelligere ad exaudiendum judicium; Ecce feci juxta verbum tuum. Ecce dedi tibi cor prudens, & sapiens: sicut tu, non fuit ante te, & post te non exurget similis tibi. Et quæ non petisti, dedi tibi, & divitias, & gloriam; ita ut non fuerit vir similis tibi in regibus. Et, si ambulaveris in via mea custodiendo mandata mea, & præcepta mea, sicut ambulavit David pater tuus; & (n) multiplicabo dies tuos. Et expergefactus est Salomon: & ecce somnium. Et surrexit, & advenit in Hierusalem: & stetit ad faciem altaris, quod ad faciem arcæ testamenti Domini in Sion: & obtulit holocaustoses, & fecit pacificas: & fecit convivium (o) magnum sibi, & omnibus pueris suis. Tunc apparuerunt duæ mulieres meretrices regi, & steterunt coram eo. Et dixit mulier una; In me, Domine: Ego, una; & (p) peperimus in domo,

& mulier hæc, habitabamus in domo

MS. A. (ν) ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς εἰς (ξ) μεγάλη * λέαν ὁλοκαύτωσιν (ο) ἐκεῖνο ἐν (π) τῷ Σολομὼν ὁ κύριος ἐν (ρ) μετὰ δούλου (σ) ἔλαιός σου τὸ (τ) αὐτῷ καθήμενον ὅπι τῷ (υ) τ εἰσοδόν μου καὶ τ ἐξοδόν μου. (φ) ἀριθμηθήσεται, καὶ ὁ ψηφισθήσεται ἀπὸ πλήθους. Καὶ δώσεις (χ) δικαιοσύνῃ, τῷ συνιέναι (ψ) δυνήσεται (ω) ὁ λόγος ἐνώπιον (α) σαυτῷ (β) σεαυτῷ πλοῦτον, (γ) σαυτῷ (δ) σοφὸν καὶ φρονίμω· (ε) ἔδωκά (ζ) γέγονεν ὅμοιός (η) βασιλεῦσιν πάσας τὰς ἡμέρας σου. Καὶ ἐὰν (θ) τὰ προστάγματά μκ καὶ τὰς ἐντολάς μου, ὡς (ι) ἡ μία, (κ) κύριέ μκ, ἐγὼ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 וְאָמְרַת אִתְּתָא דִּי בְרֵהּ חַיָּא לְמַלְכָּא אֲרֵי אִתְנַהַּלוּ רַחֲמָהָא עַל בְּרֵהּ וַאֲמַרַת בְּבָעוּ רִבּוֹנִי
הַבוּ לַהּ יָתַיִת רְבִיָא חַיָּא וּמְקַטָּלוּ לָא תְקַטְלוּנֵיהּ וְדָא אָמְרָא אַף דִּילִי אַף דִּי לָךְ לָא יְהֵי פְּסָקוּ׃
27 וְאָתֵיב מַלְכָּא וַאֲמַר הַבוּ לַהּ יָתַיִת רְבִיָא חַיָּא וּמְקַטָּלוּ לָא תְקַטְלוּנֵיהּ הִיא אִמֵּיהּ׃
28 וּשְׁמַעוּ כָל יִשְׂרָאֵל יָת דִּינָא דְּדָן מַלְכָּא וְדַחִלוּ מִן קֳדָם מַלְכָּא אֲרֵי חֲזוֹ אֲרֵי חָכְמְתָא מִן
קֳדָם יְיָ בְּמֵעוֹהִי לְמֶעְבַּד דִּינָא׃

ד

1 וְהָוָה מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל׃ וְאִלֵּין רַבְרְבַיָּא דִּי לֵיהּ עֲזַרְיָהוּ בַּר צָדוֹק כַּהֲנָא׃
2 אֱלִיחוֹרַף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סַפְרַיָּא יְהוֹשָׁפָט בַּר אַחִילוּד מַמְנָא עַל דָּכְרָנַיָּא׃ וּבְנָיָהוּ בַּר
3 יְהוֹיָדָע מַמְנָא עַל חֵילָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא׃ וַעֲזַרְיָהוּ בַּר נָתָן מַמְנָא עַל אִסְטַרְטִינַיָּא
4 וְזָבוּד בַּר נָתָן רַבָּא שׁוֹשְׁבִינָא דְמַלְכָּא׃ וַאֲחִישַׁר מַמְנָא עַל בֵּיתָא וַאֲדֹנִירָם בַּר עַבְדָּא מַמְנָא
5 עַל מַסְקֵי מִסִּין׃ וּלְשְׁלֹמֹה תְּרֵי עֲסַר אִסְטַרְטִינַיָּא מְמַנִּן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וּמְסַבְּרִין יָת
6 מַלְכָּא וְיָת אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ יַרְחָא בְשַׁתָּא מְטִי לְחוֹד לְסוּבְרָא׃ וְאִלֵּין שְׁמָהָתְהוֹן בַּר חוּר
7 בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם׃ בַּר דֶּקֶר בְּמַקֵּץ וּבְשַׁעַלְבִים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן דְּמִבֵּית חָנָן׃ בַּר
8 חֶסֶד בַּאֲרוּבוֹת דִּילֵיהּ סוֹכוֹ וְכָל אֲרַע חֵפֶר׃ בַּר אֲבִינָדָב כָּל פְּלָכֵי דֹּאר טָפַת בַּת שְׁלֹמֹה
9 הֲוָת לֵיהּ לְאִתּוּ׃ בַּעֲנָא בַּר אַחִילוּד תַּעֲנָךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל בֵּית שְׁאָן דִּי בְסִטַר צָרְתָנָה מִלְּרַע
10 לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד מֵישַׁר מְחוֹלָה עַד מֵעִבַּר לְיָקְמְעָם׃ בַּר גֶּבֶר בְּרָמוֹת גִּלְעָד דִּילֵיהּ
11 כַּפְרֵנֵי יָאִיר בַּר מְנַשֶּׁה דִּי בְגִלְעָד דִּילֵיהּ בֵּית פְּלַךְ טַרְכּוֹנָא דְּבִמְחָנַן שְׁתִּין קִרְוִין רַבְרְבָן
14 מַקְפָּן שׁוּר רָם דִּילֵהֶן עַבְרִין דְּנְחָשָׁא׃ אֲחִינָדָב בַּר עִדּוֹא מִדְּבֵית מַחֲנַיִם׃ אֲחִימַעַץ בִּשְׁבָטָא
15 דְּבֵירַת נַפְתָּלִי אַף הוּא נְסִיבַת בָּשְׂמַת בַּת שְׁלֹמֹה לְאִתּוּ׃ בַּעֲנָא בַּר חוּשַׁי בִּשְׁבָטָא אָשֵׁר־
16 וּבַעֲלוֹת׃ יְהוֹשָׁפָט בַּר פָּרוּחַ בִּשְׁבָטָא דְיִשָּׂשכָר׃ שִׁמְעִי בַּר אֵלָא בִּשְׁבָטָא דְּבֵית בִּנְיָמִן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit mulier, cujus filius erat vivus, regi, (quoniam convoluta sunt viscera ejus super filio suo) et dixit: Obsecro Dñe mi; date illi infantem vivum, et occidendo non occidatis eum: et altera dixit, Nec meꝰ nec tuꝰ sit, dividite. Et respondit rex et dixit: Date illi infanté vivum, et occidendo non occidatis eum: ipsa est mater ejus. Et audivit omnis Israel judicium quod judicavit rex: et timuerunt regem, quia viderunt quòd sapientia à Deo esset in præcordiis ejus ad faciendum judicium.

CAP. IV.

ET fuit rex Selomoh, rex sup omnem Israel. Et hi sunt magnates qui [*aderant*] illi: Ghazariah filiꝰ Szadok sacerdotis. Elihhoreph et Ahhiah filii Sisa scribæ: Jehosaphat filiꝰ Ahhilud præpositꝰ sup monimenta. Et Benajah filiꝰ Jehojadagh præpositus sup exercitum: et Szadok et Abiathar sacerdotes. Et Ghazariah filiꝰ Nathan, præpositꝰ super antesignanos; et Zabud filiꝰ Nathan sacerdotis amicꝰ regis. Et Ahhisar præpositꝰ sup domũ, et Adoniram filiꝰ Ghabda, præpositus super convectores tributorum. Et erant Selomoh duodecim antesignani præpositi super omné Israel sustentantes regẽ, et viros domꝰ ejus: mense in anno attinebat ad unum [*ex eis*] sustentare. Et hæc sunt nomina eorum. Filius Hhur in monte domus Ephraim. Filius Deker in Makasz et in Saghalbin et Beth-sames et Ailon Beth-Hhanan. Filius Hhezzed in Aruboth, cujus erat Sochoh, et omnis terra Hhepher. Filius Abinadab, cujꝰ erant omnes regiones Dor. Taphath filia Selomoh erat ei in uxorem. Baghana filius Ahhilud, [*ejus erat*] Thaghnach et Megiddo, et omnis Beth-Sean quæ est juxta Szarthan subter Jizreghel à Beth-Sean usq; ad planitiem Mehholah, usq; trans Jacmegham. Filius Gebar in Ramoth Gilghad, cujus erant vici Jair filii Menasseh qui erat in Gilghad: cujus Bethpelach Tarcona quæ erat in Mathnan, sexaginta urbes magnæ circundatæ muro excelso, quibꝰ erant vectes ærei. Ahhinadab filius Ghido [*ejus erant*] *quæ de domo* Mahhanaim. Ahhimaghasz in tribu domus Nephtali, etiã ipse accepit Basmath filiã Selomoh in uxorẽ. Baghana filius Hhusi, *in* tribu Asser et Baghaloth. Jehosahpat filius Paruahh in *tribu* Iisachar. Simghi filius Elah in tribu *domus* Binjamin.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit autem mulier illa cujus filius erat vivus, ad regem (contorta quippe fuerant ejus viscera pro filio suo) Rogo te domine mi, date illi puerum vivum, & haudquaquam occidatis eum. Contrà altera dicebat, Neq; mihi, neque tibi sit, dissecate eum. Respondens rex ait, Date illi puerum vivum, & nullo modo occidatis eum: illa est mater ejus. Audientes autem omnes Israelitæ sententiam quam rex tulerat, timuerunt à conspectu regis; quia viderunt sapientiam Dei esse in eo ad exercendum judicium.

CAP. IV.

Fuit itaque Salomon rex super universum Israelem. Et hi erant principes ejus: Azaria filius Sadoc sacerdotis, Eliheraph, & Ahia filii Sisæ, erant scribæ: Josaphat filius Ahilud, à commentariis: Benaja Jojadæ filius præerat exercitui: Sadoc & Abithar, sacerdotes: Azaria Nathanis filius, præpositus præfectorum: Zachur filius Nathanis sacerdotis, amicus regis: Abinsar, œconomus: Adoniram Abdæ filius præerat tributo. Habebat præterea Salomon hos duodecim præfectos super totum Israelem, qui regem, ejusque domum & exercitum alebant: mensem quotannis tenebatur unus *ex iis* annonam parare. Hæc autem sunt eorum nomina: Filius Hur, in monte Aphrem: Filius Decar, in Macas, & in Sciaelbim, & in Beth-semes, & in Ilon-Beth-hanan: Filius Hesed, in Raboth: ipsius *etiam* erat Sochoth, & tota terra Hepher: Filius Abinadab, in Nephethdor: Thaphath filia Salomonis erat hujus uxor. Baana filius Ahilud, in Taanach, & in Magedo, & in tota Beth-jasan quæ est ad latus Sartan infra Jezraelé, à Beth-jasan usq; ad Abel-Mehola, & usq, ad ulteriorem ripā Necamam. Filius Geber, in colle Gelaad: hujus erat tractus Jair filii Manasse, & ad eundē *pertinebat* tractus Argob qui est in Baisan, sexaginta civitates magnæ habentes muros, seras, & portas æneas. Ahinadab filius Gedo, in Mahanim: Ahimees, in Nephtali: hic etiam Besmath Salomonis filiā duxit uxorem. Baana filius Husi, in Asir & in Baeloth: Josaphat filius Paruh, in Isachar: Semei filius Elæ, in Benjamen:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit mater pueri (nam commiseratione & clementiâ commota fuerat in eum) Precor te O Domine mi, ut des illi puerum vivum, nec ullatenùs occidatur: altera verò dicebat, Neque mihi esto neque illi, scindite eum. Respondit rex & ait, Date puerum huic, quoniam hæc est mater ejus. Cúmque audissent filii Israel quod judicaverat rex, veriti sunt regem & timuerunt ac formidaverunt eum; eò quòd noverint habere eum sapientiam à Deo, quâ jus cognosceret, & æquè judicaret.

CAP. IV.

Factus est ergò Salomon rex super omnes Israelitas. Et hæc sunt nomina ducum ipsius: Azor filius Sadoc sacerdotis: Elihevab & Achia filii Sisæ erant duo scribæ: Josaphat filius Achilud præses erat consilii: Benaja Jojadæ filius, belli præpositus: Sadoc & Abithar, duo sacerdotes: Azira Nathanis filius, præfectus curatorum: Zebod filius Nathanis sacerdotis, familiaris regis: Abisur, thesaurarius regis: denique Adoniram Abdæ filius erat super tributum. Habebat etiam Salomon duodecim annonæ suæ curatores; & hi cogebant annonam ab omnibus Israelitis, eamque dispensabant pro rege, pro domesticis ejus, & pro militibus ejus: singuli ex his curatoribus mense uno quotannis suo munere fungebantur. Hæc autem sunt eorum nomina: Bar-hur, in monte Aphrem: Bar-decar, in Macas, & in Seir, & in Beth-semes, & in Ailon quæ est in Beth-hannan: Bar-hesed, in Rabboth; ad quem etiam pertinebat Sochoth, & tota terra Hepher: Filius Abinadab, in Naphethdor: atque is conjugem duxit Taphath filiam Salomonis: Baana filius Achilud, in Taanach, & Magheddo; ejus etiam erat tota Beth-jasan quæ est prope Sartan, sita in littore Jezraelis: à Beth jasan ad Abel & Mehola, & ad citeriorem partem Jocnaain. Filius Geber, in Ramath-galaad; ejus erat hæreditas Jair filii Manassis, & ad eum attinebat tractus Argob qui est in Bzisan, sexaginta urbes magnæ muris munitæ portisque æneis cum vectibus suis. Achinadab filius Geddo, in Mahanim: Achimeas in terra Nephtali: hic etiam unam è Salomonis filiabus duxit uxorem. Baana Husi filius, in terra Asir et Baaloth: Josaphat Pharuhæ filius, in terra Isachar: Semei Alæ filius, in terra Benjamin:

מלכים א: ד

,Emoræi regis Sichon terra ,Ghilhad terra in Uri filius Gheber
19 גבר בן־אורי בארץ גלעד ארץ סיחון מלך האמרי
Jehudah .terra in qui unus præfectus & ,Basan regis Hogh &
20 ועוג מלך הבשן ונציב אחד אשר בארץ: יהודה
,multitudine in mare *super* quæ arena sicut multi Israel &
וישראל רבים כחול אשר על־הים לרב
erat Selomoh Et .lætantes & ,bibentes & ,comedentes
21 אכלים ושתים ושמחים: ושלמה היה
,Philistim terræ ,flumine à *regna omnia in dominans*
משל בכל־הממלכות מן־הנהר ארץ פלשתים
servientes & ,*munus facientes accedere* ,Ægypti terminum ad usque &
ועד גבול מצרים מנשים מנחה ועבדים את
diem in Selomoh *panis* erat Et .ejus vitæ diebus omnibus Selomoh
22 שלמה כל־ימי חייו: ויהי לחם שלמה ליום
Decem .farinæ cori sexaginta & ,similæ cori triginta ,*unum*
23 אחד שלשים כר סלת וששים כר קמח: עשרה
,*cervo à solum* ,pecudes centum & ,*pascuæ* boves viginti & ,pingues boves
בקר בריאים ועשרים בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל
ipse Quia .*saginatis caponibus* & ,*bubalo* & ,*capreæ* &
24 וצבי ויחמור וברברים אבוסים: כי הוא
omnib⁹ *in* ,Hazzah ad usque &,Tiphsach à ,*fluminis transitu* omni in *imperans*
רדה בכל־עבר הנהר משפסח ועד־עזה בכל־
ej⁹ *transitibus* omnib⁹ ex ei erat pax & :*flumnis transitus* regibus
מלכי עבר הנהר ושלום היה לו מכל־עבריו
,sua vite sub *vir* ,*fiduciam ad* Israel & Jehudah habitavit Et .circuitu à
25 מסביב: וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו
.Selomoh diebus omnibus ,Sebah-Beer usque &,Dan à ,sua ficu sub &
ותחת תאנתו מדן ועד־באר שבע כל ימי שלמה:
,ej⁹ *currū ad* equorum *equitum* millia, quadraginta Selomoh ipsi *fuit* Et
26 ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים למרכבו
præfecti alebant Et .equitum millia duodecim &
27 ושנים־עשר אלף פרשים: וכלכלו הנצבים
mensam ad *appropinquantem* omnem & ,Selomoh regem isti
האלה את־המלך שלמה ואת כל־הקרב אל שלחן
.*rem deficere sinebant* non :suo mense *vir* ,Selomoh regis
המלך־שלמה איש חדשו לא יעדרו דבר:
locum ad deferebant *dromedarios* & equis *paleam* & ,hordea Et
28 והשערים והתבן למסוס ולרכש יביאו אל־המקום
Deus dedit Et .*sua judicia* secundùm *vir* ,*ibi esset* quo
29 אשר יהיה שם איש כמשפטו: ויתן אלהים
latitudinem & ,valde multam intelligentiam & ,Selomoh sapientiam
חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד ורחב
.maris *labium super* quæ arenam secundùm ,cordis
לב כחול אשר על־שפת הים:
filiorum omnium sapientia *præ* Selomoh sapientia fuit amplior Et
30 ורב חכמת שלמה מחכמת כל־בני
fuit *sapiens* Et .Ægyptiorum sapientia omni *præ* & ,*Orientis*
31 קדם וממל חכמת מצרים: ויחכם
,Chalchol & ,Heman & ,Ezrachita Ethan *præ* ,homine omni *præ*
מכל־האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל
gentibus omnibus in ej⁹ nomen fuit & :Machol filiis Dardah &
ודרדע בני מחול ויהי־שמו בכל־הגוים
fuit & ,parabolarum millia tria est locutus Et .*circumquaque*
32 סביב: וידבר שלשת אלפים משל ויהי
lignis super est locutus Et .*mille &* quinque ejus *canticum*
33 שיריו חמשה ואלף: וידבר על־העצים
egredienti quæ ,hyssopum ad usque & ,Lebanon in quæ cedro à
מן־הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא
,*reptili* super & ,*volatili* super & ,*animali* super est locutus & :pariete *in*
בקיר וידבר על־הבהמה ועל־העוף ועל־הרמש
.*piscibus* super &
ועל־הדגים:

REGUM I. Versio VULG. LAT.

19 Gaber filius Uri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhæi & Og regis Basan, super omnia quæ erant in illa
20 terra. Juda & Israel innumerabiles, sicut arena maris in multitudine: comedentes, & bibentes, atque lætantes. Salomon autè erat in ditione suâ, habens omnia regna à flumine
21 terræ Philisthiim usque ad terminum Ægypti: offerentium sibi munera, & servientium ei cunctis diebus vitæ ejus. Erat
22 autem cibus Salomonis p dies singulos, triginta cori similæ, & sexaginta cori farinæ, Decem
23 boves pingues, & viginti boves pascuales, & centum arietes, exceptâ venatione cervorum, caprearum, atque bubalorum, & aviû altilium. Ipse enim obtinebat omnem regionem quæ erat trans flumen, à Thaphsa usque ad Gazan, & cunctos reges illarû regionû: & habebat pacē ex omni parte
25 in circuitu. Habitabátq; Juda & Israel absque timore ullo, unusquisque sub vite sua, & sub ficu suâ, à Dan usque Bersabee, cunctis diebus Salomonis. Et habebat Salomon quadraginta millia præsepia equorum currilium, & duodecim
27 millia equestriû. Nutriebántque eos supradicti regis præfecti: sed & necessaria mensæ regis Salomonis, cum ingenti cura præbebant in tempore suo.
28 Hordeum quoque & paleas equorum & jumentorum, deferebant in locum ubi erat rex,
29 juxta constitutum sibi. Dedit quoque Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multam nimis, & latitudinem cordis, quasi arenam, quæ est in littore maris. Et præcedebat sapi-
30 entia Salomonis sapientiam omnium Orientalium & Ægyptiorum, Et erat sapientior
31 cunctis hominibus: sapientior Ethan Ezrahitâ, & Heman, & Chalcol, & Dorda, filiis Mahol: & erat nominatus in uni-
32 versis gentibus per circuitum. Locutus est quoque Salomon tria millia parabolas: & fuerunt carmina ejus quinque &
33 mille. Et disputavit super lignis, à cedro quæ est in Libano, usque ad hyssopum quæ egreditur de pariete: & disseruit de jumentis, & volucribus, & reptilibus, & piscibus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ ἐγκαινίσθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τεκούσης
μου, (λ) ἔτεκε καὶ ἡ γυνὴ ἄυτη. καὶ ἡμεῖς
κατ' τὸ (μ) αὐτό· καὶ οὐκ ἔστιν ὑθεὶς μεθ' ἡ-
μῶν (ν) πάρεξ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ.
19 Καὶ ἀπέθανεν ὁ (ξ) υἱὸς τῆς γυναικὸς ταύ-
της τὴν νύκτα, ὡς (ο) ἐπεκοιμήθη ἐπ'
20 αὐτόν. Καὶ ἀνέστη μέσης τῆς νυκτὸς, καὶ ἔ-
λαβε τὸν υἱόν μου ἐκ τῆς ἀγκαλιῶν (π) μου,
καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆ, καὶ τὸ υἱ-
ὸν αὐτῆς τὸν τεθνηκότα ἐκοίμισεν ἐν τῷ
21 κόλπῳ μκ. Καὶ ἀνέστλω πρωῒ θηλάσαι τὸν
υἱόν μου, καὶ ἐκεῖνο ὦ τεθνηκώς· καὶ ἐδὼ
κατενόησα αὐτὸν (ρ) πρωῒ, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν
22 ὁ υἱός μου ὃν ἔτεκον. Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ ἑ-
τέρα, Οὐχὶ, (σ) ἀλλὰ ὁ υἱός μκ ὁ ζῶν, ὁ δὲ
υἱός σκ ὁ τεθνηκώς. καὶ ἐλάλησε ἐνώπιον τοῦ
23 βασιλέως. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς αὐτῆς, Σὺ
λέγεις, Οὗτος ὁ υἱός μκ ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱὸς σου
ὁ τεθνηκώς· (τ) καὶ σὺ λέγεις, Οὐχὶ,
ἀλλὰ ὁ υἱός μκ ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱὸς σκ ὁ τεθνη-
24 κώς. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, (υ) λάβετέ μοι μά-
χαιραν. καὶ προσήνεγκαν τῷ μαχαιραν ἐνώ-
πιον τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς,
25 Διέλετε τὸ παιδίον (φ) τὸ ζῶν τὸ θηλάζον
εἰς δύο, καὶ δότε τὸ ἥμισυ αὐτῆ σοῦ, καὶ
26 τὸ ἥμισυ αὐτῆ σοῦ. Καὶ ἀπεκρίθη ἡ γυ-
νὴ (χ) ἧς ἦν ὁ υἱὸς ὁ ζῶν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν
βασιλέα, ὅτι ἐταράχθη ἡ μήτρα αὐτῆς ὅτι τῷ
υἱῷ αὐτῆς, καὶ εἶπεν, Ἐν ἐμοὶ κύριε, δότε
αὐτῇ τὸ (ψ) παιδίον, καὶ θανάτῳ μὴ θανα-
τώσητε αὐτό. καὶ ἄυτη εἶπε, Μήτ ἐμοὶ, μήτ
27 αὐτῇ ἔστω, (ω) διέλετε. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βα-
σιλεὺς, καὶ εἶπε, (α) Δότε τὸ παιδίον τῇ
εἰπούσῃ, Δότ αὐτῇ αὐτὸ, καὶ θανάτῳ μὴ
28 θανατώσητ αὐτὸ, ἄυτη ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Καὶ
(β) ἤκουσ πᾶς Ἰσραὴλ τὸ κρίμα (γ) ὅτο
ὃ ἔκρινεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐφοβήθησ ἀπὸ
προσώπ βασιλέως, ὅτι εἶδον ὅτι φρόνη-
σις θεῦ ἐν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν δικαίωμα.

MS. A. (λ) καὶ ἔτεκεν καὶ ἄυτη ἡ γυνή. καὶ (μ) αὐτό· οὐκ (ν) ἐν τῷ οἴκῳ πάρεξ ἀμφοτέρων ἡμῶν * ἐν τῷ οἴκῳ. Καὶ (ξ) υἱὸς ταύτης (ο) ἐκοιμήθη (π) μκ, καὶ ἡ θέλη ζω ὕπνω, καὶ (ρ) πρωῒ, (σ) ἀλλ ἦ ὁ υἱός ζω ὃν ὁ νεκρὸς, υἱὸς δὲ ἐμὸς ὁ ζῶν· ἦ δε λαβῆ, καὶ αὐτῇ ἔλεγεν, Οὐχὶ, ἀλλ ἦ ὁ υἱός μκ ὁ ζῶν, ὁ δὲ (τ) ζω σὺ λέγεις, Οὐχὶ, ἀλλ ἦ ὁ υἱός ζω ὁ τεθνηκώς, καὶ ὁ υἱός μκ ὁ ζῶν. Καὶ εἶπεν (υ) Λάβετέ μοι μάχαιραν. (φ) τὸ θηλάζον τὸ ζῶν εἰς δύο, (χ) ἧς ὁ υἱὸς ἦν ὁ ζῶν, (ψ) παιδίον τὸ ζῶν, καὶ θανάτω (ω) διέλετε αὐτό. Καὶ (α) Δότε αὐτῇ τὸ παιδίον τὸ ζῶν τῇ εἰπούσῃ, (β) ἤκουσεν (γ) τοῦτ' ὃ ἔκρινεν

KEΦ. δ'.

1 Καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν βασιλεύων
2 ὅλ Ἰσραήλ. Καὶ ἔτοι (α) ἄρχοντες οἳ ἦ-
σαν (β) αὐτῷ· Ἀζαείας υἱὸς (γ) Σαδὼκ·
3 Ἐλιαὲ καὶ Ἀχιὰ υἱὸς Σηβὰ γραμματεῖς· καὶ
Ἰωσαφὰτ υἱὸς (δ) Ἀχιλὲδ ἀναμιμνήσκων·
4 Καὶ Βαναίας υἱὸς (ε) Ἰωδαὲ ὅλ τῆς δυνά-
μεως· καὶ Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ ἱερεῖς· Καὶ (ζ)
5 Ὀφία υἱὸς Νάθαν ἐπὶ τ καθεσταμένων· καὶ
(η) Ζαβοὺδ υἱὸς Νάθαν ἑταῖρος τ βασιλέως·
6 Καὶ Ἀχισὲρ ὢν οἰκονόμος· καὶ Ἐλιὰκ ὁ οἰκο-
νόμος· καὶ Ἐλιαὲ υἱὸς (θ) Σαφὲ ἐπὶ τ παρεῖας·
καὶ Ἀδωνιεὲμ υἱὸς (ι) Αὐδὼν ἐπὶ τῆς φόρων.

MS. A. (α) οἱ ἄρχοντες (β) αὐτῆ· (γ) Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς· Ἐναὲλ καὶ Ἀ-
χιὰ υἱὸς Σεισὰ γραμματεῖς· (δ) Ἀχιμὰ (ε) Ἰωαδαὲ ἐπὶ τ φρουρᾶς· καὶ (ζ) Α-
ζαείας (η) Ζαβοὺδ υἱὸς Νάθαν ἱερεὺς ἑταῖρος (θ) Σαφὰτ (ι) Αὐδὼ

Et factum est in die tertia, cùm 18
ego peperissem, peperit & mulier
hæc. Et nos simul: & non est
ullus nobiscum præter ambas nos
in domo. Et mortuus est filius mu- 19
lieris hujus nocte, quia incubuit
super eum. Et surrexit mediâ no-
cte, & sumpsit filium meum ex 20
ulnis (q) meis: & collocavit e-
um in sinu suo: & filium su-
um mortuum collocavit in sinu
meo. Et surrexi manè ad lactan- 21
dum filium meum: & ille erat
mortuus. Et ecce consideravi e-
um manè: & ecce non erat fili-
us meus, quem peperi. Et dixit 22
mulier altera, Nequaquam: sed fi-
lius meus est, qui vivit: filius au-
tem tuus, qui (r) mortuus. Et lo-
quutæ sunt coram rege. Et dixit 23
rex eis: Tu dicis, Hic filius me-
us, qui vivit; & filius tuus
est, qui mortuus. Et tu dicis, Ne-
quaquàm, sed filius meus est, qui
vivit; & filius tuus, qui mortu-
us. Et dixit rex, Sumite gladium. 24
Et attulerunt gladium coram re-
ge. Et dixit rex, Dividite puerum 25
viventem lactentem in duo: &
date dimidium ejus huic, & di-
midium ejus huic. Et respondit 26
mulier, cujus erat filius vivens,
& dixit ad regem; Quoniam
turbatus est uterus ejus super fi-
lio suo, & dixit; In me domi-
ne: Date ei puerum: & morte
non mortificetis eum. Et hæc di-
xit; Neque mihi, neque tibi sit:
dividite. Et respondit rex, & di- 27
xit; Date puerum ei, qui dixit,
Date huic eum, & morte nè mor-
tificetis eum: hæc mater ejus est. 28
Et audierunt omnis Israel judicium
hoc, quod judicaverat rex: &
timuerunt à facie regis: quoniã
viderunt, quia prudentia Dei
in eo ad faciendũ justificationẽ.

CAP. IV.

ET erat rex Salomon regnans 1
super Israel. Et hi principes, qui
erant ei: Azarias filius (a) Sa-
doc: Eliaph, & Achia (b) filius 3
Saba scribæ: & Josaphat filius
Achilud commonefaciens: Et Ba- 4
naeas filius Joiadae super virtu-
tem: Et Sadoc, & Abiathar sa-
cerdotes: Et (c) Omia filius Na- 5
than super assistentes: Et Zabud
filius Nathan amicus regis: Et A- 6
chisar erat œconomus: & (d) E-
liac œconomus: & Eliab filius
Saph super familiam: & Adoni-
ram filius Aydon super tributa.

MS. A. (α) οἱ ἄρχοντες (β) αὐτῆ· (γ) Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς· Ἐναὲλ καὶ Α-
χιὰ υἱὸς Σεισὰ γραμματεῖς· (δ) Ἀχιμὰ (ε) Ἰωαδαὲ ἐπὶ τ φρουρᾶς· καὶ (ζ) Α-
ζαείας (η) Ζαβοὺδ υἱὸς Νάθαν ἱερεὺς ἑταῖρος (θ) Σαφὰτ (ι) Αὐδὼ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

1 גבר בר אורי בארעא נלעד ארעא סיחון מלכא אמוראה ועוג מלכא דמתנן ואסטרטינא
20 חד די ממנא בארעא: יהודה וישראל סגיאין כחלא דעל ימא לסגי אכלין ושתין וחדן:
21 ושלמה הוה שליט בכל מלכותא מן נהר פרת עד ארעא פלשתאי ועד תחום מצרים
22 מקרבין קורבנא ופלחין ית שלמה כל יומי חייוהי: והוה לחמא דשלמה ליומא חד
23 חלתין כורין סולתא ושתין כורין קמחא: עסרא תורין דפטמא ועסרין תורין דרעיא
24 ומאה ענא בר מאילין וטבין ויחמורין ועופא פטימיא: ארי הוא מפלח בכל עבר פרת
מתפסח ועד עזה בכל מלכי עבר פרת ושלמא הוה ליה מכל עברוהי מסחור סחור:
25 ויתיב יהודה וישראל לרוחצן גבר תחות פרי גופנוהי ותחות פרי תאניהי מדן ועד באר
26 שבע כל יומי שלמה: והוו לשלמה ארבעין אלפין ארוות סוסון לרתיכותהי ותרי עסר
27 אלפין פרשין: ומסוברין אסטרטיניא האלין ית מלכא שלמה ויתי כל דקריב לפתורא
28 דמלכא שלמה גבר ירחיה לא מעכבין מדעם: וסעורייא ותבנא לסוסותא ולרכשא
29 מיתן לאתרא דיהי תמן גבר כהלכתיה: ויהב יי חוכמתא לשלמה וסוכלתניותא סני
30 לחדא ופתיורת לבא כחלא דעל כיף ימא: וסניאת חוכמת שלמה מחכמת כל בני
31 מדנחא ומכל חכמת מצרים: ואתכם מכל אנשא מאיתן בר זרח והימן וכלכול ודרדע
32 בני מחול והוה שמיהּ סני בכל עממיא סחור סחור: ומלל תלתא אלפין מתלין והואה
33 חושבחתיהּ אלף וחמש: ואתנבי על מלכי בית דוד דעתידין למשלט בעלמא דדין
ויבעלמא דאתי דמשיחא ואתנבי על בעירא ועל עופא ועל ריחשא ועל נוניא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Gebar filiꝰ Uri in terra Gilghad terra Zzihhon regis Amorrhæorũ et Ghog 19
regis Mathnan: et antesignanus unus præerat terræ. Jehudah et Israel 20
multi erant tanquã arena quæ est sup marè in multitudine, comedẽtes et bi-
bentes et gaudentes. Et Selomoh imperabat omnibꝰ regnis à *fluvio* Perath 21
usq; *ad terrã* Philisthæorũ et usq; ad terminũ Miszraim, afferentibꝰ munꝰ, et
servientibus Selomoh omnibꝰ diebꝰ vitæ suæ. Et erat panis Selomoh singu- 22
lis diebus triginta cori similæ, et sexaginta cori farinæ. Decem boves sage- 23
næ, et decẽ boves pascuæ et centũ pecudes, præter cervos, et capreas, et bu-
balos, et aves saginatas. Quia dominabatur ipse omni loco trans Perath 24
à Thiphzzahh usq; Ghaza, omnibus regibus citra Perath: et pax erat il-
li ab omnibus lateribus ejus circũ circa. Et sedebat Jehudah et Israel in 25
confidentia quisq; sub fructu vitis suæ, et sub fructu ficus suæ à Dan et usq;
ad Beersebagh omnibus diebus Selomoh. Et fuerunt Selomoh quadragin- 26
ta millia præsepiorũ equorũ pro curribus suis, et duodecim millia equitũ.
Et sustentabant antesignani hi regẽ Selomoh, et omnem qui accedebat ad 27
mensã regis Selomoh, unusquisque mense suo, non differebãt [*supperere*]
quicquam. Et hordea, et paleã equis et cursoribus equis deferebant ad lo- 28
cum in quo erat quisq; juxta consuetũ sibi. Et dedit Dominus sapientiam 29
Selomoh et intelligentiã multã valde et dilatationẽ cordis, tanquã arenã
quæ est sup littꝰ maris. Et amplior fuit sapientia Selomoh sapientiã omniũ 30
filiorũ Orientis, et omni sapientia Miszraim. Et sapientior fuit omni homi- 31
ne, ipso Aithan filio Zerahh, et Hheman, et Chalchol, et Dardagh filiis
Mahhol: et fuit nomen ejus celebre in omnibus gentibus undiquaq;. Et lo- 32
cutus est tria millia parabolarũ, et fuerunt cantica ejus mille et quinque.
Et vaticinatus est super regibus domus David qui dominaturi erant in sẽ- 33
culo hoc, & in sẽculo futuro Messihhæ: & vaticinatus est super jumentis,
et super avibus, et super reptilibus, et super piscibus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܓܒܪ ܒܪ ܐܘܪܝ ܒܐܪܥܐ ܕܓܠܥܕ ܒܐܪܥܐ ܕܣܝܚܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܡܘܪܝܐ ܘܥܘܓ ܡܠܟܐ ܕܒܫܢ ܘܩܝܡ ܚܕ ܒܐܪܥܗ ܒܠܚܘܕ ܗܘ ܩܝܡ ܒܐܪܥܐ
20 ܗܢܘܢ ܘܝܗܘܕܐ ܘܝܣܪܝܠ ܣܓܝܐܝܢ ܐܝܟ ܚܘܠܐ ܕܥܠ ܟܦܐ ܕܝܡܐ ܒܣܓܝܐܘܬܐ ܗܘܘ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܘܚܕܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘܢ
21 ܘܫܠܝܡܘܢ ܗܘܐ ܫܠܝܛ ܒܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܢܗܪܐ ܥܕ ܐܪܥܐ ܕܦܠܫܛܝܢ ܥܕ ܬܚܘܡ ܡܨܪ ܗܢܘܢ ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܠܘܬܗ ܡܢ
22 ܟܠ ܝܘܡ ܚܝܘܗܝ ܕܫܠܝܡܘܢ ܘܗܘܬ ܣܥܘܕܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܝܘܡ ܚܕ ܬܠܬܝܢ ܟܘܪ ܣܝܡܕ ܘܫܬܝܢ ܣܬܝܢ ܟܘܪ ܩܡܚ
23 ܥܣܪ ܬܝܪܣ ܡܪܒܝ ܘܥܣܪܝܢ ܬܝܪܣ ܪܥܝ ܘܡܐܐ ܥܢܐ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܓܘ ܛܘܪܐ ܘܛܝܘܣ ܘܐܝܠ ܘܒܪܒܘܪ ܘܣܓܝ
24 ܒܥܠܡܐ ܗܘ ܫܠܝܛ ܒܟܠ ܥܒܪ ܢܗܪܐ ܡܢ ܬܦܣܚ ܘܥܕ ܥܙܐ ܒܟܠ ܡܠܟܐ ܕܥܒܪ ܢܗܪܐ ܘܫܠܡ ܗܘܐ ܠܗ ܡܟܠ ܣܛܪ ܣܒܝܒ
25 ܠܗ ܘܝܬܒ ܝܗܘܕܐ ܘܝܣܪܝܠ ܒܛܟܝܢ ܓܒܪ ܬܚܝܬ ܓܦܢܗ ܘܬܚܝܬ ܬܐܢܗ ܡܢ ܕܢ ܥܕ ܒܪ ܫܒܥ ܟܠ ܝܘܡܝ ܫܠܝܡܘܢ
26 ܘܐܪܒܥܝܢ ܐܠܦ ܣܘܣܝܐ ܠܪܟܒܐ ܕܝܠܗ ܘܬܪܥܣܪ ܐܠܦ ܦܪܫܐ ܘܐܬܘ ܓܒܪܐ ܠܬܐ ܠܡܐܟܠ ܠܫܠܝܡܘܢ ܘܠܟܠ ܕܡܩܪܒ
27 ܠܣܘܪܝ ܡܪܝ ܡܐܟܠܗ ܒܟܠ ܓܒܪ ܒܣܝܪܘܬܗ ܘܫܥܝܪ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܫܥܝܪ ܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܐܬܘ ܠܗ ܠܐܣܘܪܘܬܐ
28 ܕܬܒܢ ܘܫܥܪܐ ܕܣܘܣܝܐ ܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ
29 ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ
30 ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ
31 ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ
32 ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ
33 ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܠܐ ܡܬܒܥܝ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ

Geber filius Uri, in terra Gelaad, terra Sihon 19
regis Amoræorum; & Og regis Baisan. Hi
ergò præfecti inierunt possessionem terræ.
Cæterùm Juda & Israel plurimi numero qua- 20
si arena quæ est in litore maris, edebant ac
bibebant, & lætabantur. Et Salomon domi- 21
nabatur in omnia regna, à fluvio terræ Palesti-
norum, usque ad limitem Ægypti; & offere-
bant munera, serviebantque regi Salomoni
cunctis diebus vitæ ejus. Erat autem cibus 22
Salomonis in die uno, triginta cori similagi-
nis, & sexaginta cori farinæ. Decem boves 23
saginati, viginti boves pascuales, & centum
oves; præter cervos, & capreas, & bubalos
sylvestres, & volatile saginatum. Nam ipse 24
dominabatur in tota citeriore parte fluminis,
à Tahphis usq; ad Aza, & in omnes reges
qui erant cis flumen; pacemque habebat ex
omnib' partibus & ex omnib' locis adjacen-
tibus: Confidebatq; Juda & Israel tranquil- 25
lè, quisq; sub vitibus suis, & sub ficubus suis, à
Dan usq; ad Bir-sebaa cunctis diebb' Salomo-
nis. Habebat præterea Salomon quadraginta 26
millia præsepiorum equilium pro equitatu
suo, duodecim millia equitum. Et ii præ- 27
fecti sustentabant regem Salomonem, & o-
mnes accedentes ad mensam regis Salomonis,
quisq; mense suo; nec quicquam desiderari
sinebant. Hordeum quoque & paleam pro 28
equis & equabus advehebant ad locum ubi
erat, quisque pro munere suo. Concessit er- 29
gò Deus Salomoni sapientiã & prudentiam,
mentisque capacitatem tantã copiã, Ut exce- 30
deret sapientia Salomonis sapientiam omni-
um Orientalium, & sapientias Ægyptiorum.
Esseteque sapientior cunctis hominib', Ethane 31
Orientali, Hamane, Chalchole, & Dardaa fi-
liis Meholis; vigeretque nomen ejus inter
omnes circunjacentes sibi gentes. Et elocu- 32
tus est ter mille sententias, fueruntque canti-
ca ejus mille et quinque. Disserit etiam de 33
arboribus, à cedris Libani usque ad semper-
vivum quod prodit in pariete. Disserit
quoque de jumentis, de volucribus, de re-
pulibus, et de piscibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 *جبار بن اوري في ارض جلعاد وارض سيحون ملك الاموريين وعوج ملك بيسان فلزم
20 الوكلاء كل رجل ارضه وما ولي عليه * وكان بنو يهودا والُ اسرايل بالكثرة مثل الرمل الذي في
21 سواحل البحر ياكلون ويسربون ويفرحون * وكان سليمان مسلطا على جميع المملكات من
22 حد فلسطين الي حد مصر ويهدون اليه الهدايا ويعبدون له طول عمره * وكانت مايدة سليمان
23 ويقعه طعامه في كل يوم * احد وثلثون كرا من السميد * وستون كرا من الدقيق * وعشر
24 ثيران معلوفة * وعشرون ثورا من الرعي * ومايه كبش * هذا غير الوحش والبرابير والطير
25 المسمن * لانه كان مسلطا على جميع الذين في عبر نهر الفرات * من حد تحفيس الي عزه * وكان
26 مسلطا على جميع الملوك الذين في بحاز نهر الفرات * وكان مطمينا سالما من جميع الذين حوله
25 وبواحيه * وسكنوا بنو يهودا وبنو اسرايل مطمايين * كل انسان تحت كرمه وتينه * من حد دان
26 الي بير سبع طول عمر سليمان * وكان لسليمان اربعون الف آري عليها خيل لرجليه واثنا
27 عشر الف فارس * وكان هولاء الوكلاء يقعون على سليمان وعلي جميع ندمايه الذين يحضرون
28 مايدته ولم يكونوا يتركون مايدته بعورسيا * وكانوا يجمعون السعير والبسن للخيل والرماك *
29 الي الموضع الذي يكون فيه سليمان كما يومرون * واعطي الله لسليمان الحكمه والفهم واللب *
30 وكله كل الفهم * فعظمت حكمه سليمان وفاقت حكمته جميع اهل المشرق * وفاقت حكمته اهل
31 مصر ايضا * وصار احكم من جميع الناس * وغلب اثان المسري في حكمته * وفاق هامان
32 وحلكل ودردع بني كحول في الحكمه * وساع خبره في جميع المملكات التي حوله * وكتب ثلثه
33 الف مثل * وكانت تسابيحه الف وخمسه وخمسه تسابيح * وتكلم في السكر * ونعت قواها *
ووصف كل سكن * من ارز لبنان والي الحسس الذي ينبت في الحايط * ووصف البهايم
والطيور وما فيها من المنافع * ووصف الهوام والزحافه وسمك البحر *

Geber filius Arvi, in terra Galaad, & ter- 19
ra Sihon regis Amoræorum, & Og regis
Baisan. Et quilibet horũ curatorũ vaca-
bat terræ suæ, & ditioni suæ. Porrò filii 20
Juda & gens Israelitica numero æquа-
bant arenã quæ est in litoribus maris; cõ-
edebãt, bibebant, & lætabantur. Salomon 21
autem dominus erat omnium regnorum, à
termino Palestinæ ad terminũ Ægypti;
& offerebant ei munera, erantq; ei subdi-
ta toto spatio ætatis illius. Mensa verò 22
Salomonis, & annona victũs ejus singulis
diebb' erant unº et triginta cori similæ, &
sexaginta cori farinæ: Decẽ boves saginã-
ti, & viginti boves pascuales, & centũ
arietes; præter cervinas, & venaticas, &
volucre saginatum. Nam ipse dominabatur 24
in omnes qui erant cis fluviũ Euphratem,
à termino Tahphis usq; ad Gazam; & do-
minabatur in omnes reges qui erant à ci-
teriori parte fluvii Euphratis; eratq; tutus
& immunis ab omnibus sibi adjacentibus
& conterminis. Adeoq; filii Juda & filii 25
Israel securi habitabant, quilibet sub vi-
nea, & ficubus suis, à limite Danis usq;
Bir-sebaa, totâ ætate Salomonis. Habebat 26
etiam Salomon quadraginta millia præse-
piorum in quibus equi pro viris suis, &
duodecim millia equitum. Igitur hi cura- 27
tores impensã faciebant pro Salomone &
pro omnibus convivis ejus qui assistebant
mensæ ipsius, nec sinebant ejus mensã ul-
lius rei indigere. Et cogebant hordeum & 28
paleã pro equis & equabb' in locũ in quo
Salomonem esse contingebat, prout ju-
bebantur. Dedit ergò Deus Salomoni sa- 29
pientiam, & sagacitatem, atq; prudentiã,
& concessit ei omnem intelligentiam:
Creviteque sapientia Salomonis, & supera- 30
vit sapientia ejus omnes Orientales, &
excelluit sapientia ejus etiam Ægyptiis:
Factusq; est omniũ hominũ sapientissimº, 31
& superavit Ethanem Orientalem sapi-
entiã suã; & Hemanem, Chalchalem,
atque Dardaem filios Mholis sapientiã
antecelluit: & divulgata est fama ipsius
in omnia circunjacentia regna. Scripsit 32
tria millia proverbiorum, & fuerunt ejus
carmina mille carmina & quinque car-
mina. Locutus est de arboribus, & ex- 33
posuit virtutes earum: disseruit autem
de quibuscunq; arboribus, à cedro Liban
usque ad herbam quæ nascitur in pariete.
Disseruit etiam de animantibus & volu-
cribus, deque inditis in ea utilitatibus.
Denique disseruit de insectis & reptili-
bus, & piscibus maris.

מלכים א: ה

34 וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמַת שְׁלֹמֹה
ejus sapientiam audierunt qui , terræ regibus universis de
מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ :

CAP. V. ה

quia : Selomoh ad suos servos Sor rex Chiram misit Et
1 וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי
fuerat amans quia ; suo patre pro regē in unxissent ipsum quòd audierat
שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיו כִּי אֹהֵב הָיָה
ad Selomoh Misitque .diebus omnibus David ipsum Chiram
2 חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים : וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־
quia ,meum patrem David nōsti Tu : dicendo , Chiram
3 חִירָם לֵאמֹר : אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי
faciebus à ,sui Dei Domini nomini domum ædificare potuit non
לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי
sub eos *Dominum* dare *usque* ,eū circundederunt *quod* , *belli*
הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד־תֵּת יְהוָה אֹתָם תַּחַת
meus Deus Dominus dedit requiem nunc Et .ejus pedum *curvinatibus*
4 כַּפּוֹת רַגְלָיו : וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהָי
ego ecce Et .malus occursus non & ,adversarius non : circuitu à mihi
5 לִי מִסָּבִיב אֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע : וְהִנֵּנִי
est locutus sicut ,mei Dei Domini nomini domum ædificare *dicens*
אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר ׀ דִּבֶּר
te pro dabo quem tuus Filius :dicendo,meū patrē David ad Dominus
יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בְּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ
,præcipe nunc Et .meo nomini domum ædificabit ipse ,tuū soliū super
6 הוּא יִבְנֶה־הַבַּיִת לִשְׁמִי : וְעַתָּה צַוֵּה
:tuis servis cum sint mei servi & ,Lebanon de cedros mihi præcidāt *tu*
וְיִכְרְתוּ־לִי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ
quia : dixeris quæ omnia secundū tibi dabo tuorū servorū mercedē &
וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר כִּי
ligna cædere sciens vir nos inter non quia ,nōsti tu
אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בְּנוֹ אִישׁ יֹדֵעַ לְכָרֵת־עֵצִים
: Selomoh verba Chiram *audire secundùm* ,fuit Et .Sidonii sicut
7 כַּצִּדֹנִים : וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
Davidi dedit qui ,hodie Dominus Benedictus : ait & ,valde est lætat⁹ &
וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִד
Chiram misit Et .hunc multum populum super sapientem filium
8 בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה : וַיִּשְׁלַח חִירָם
ego : me ad misisti quæ Audivi : dicendo , Selomoh ad
אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלָי אָנִי
.abiegnis lignis in & ,cedrinis lignis in tuā voluntatē omnē faciam
אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים :
ratibus ea ponam ego & : mare ad Lebanon de *descēdere faciēt* mei Servi
9 עֲבָדַי יֹרְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן יָמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם דֹּבְרוֹת
: ibi ea *dissipabo* & ,me ad miseris quem locum ad usque mari in
בַּיָּם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפַּצְתִּים שָׁם
.meæ *domus panem dando* meā voluntatē facies tu & ,tolles tu &
וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֵת לֶחֶם בֵּיתִי :
abiegna ligna & ,cedrina ligna Selomoh *dans Chirom fuit* Et
10 וַיְהִי חִירוֹם נֹתֵן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים
millia viginti Chiram præbuit Selomoh Et .ejus voluntatē omnem
כְּכָל־חֶפְצוֹ : וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף
sic : *consuſ* olei coros viginti & ,ejus domui c bum *triticorum* coros
כֹּר חִטִּים מַכֶּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית כָּזֶה
dedit Dominus Et .*anno in anno* Chiram ipsi Selomoh dedit
11 יִתֵּן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה : וַיהוָה נָתַן
Chiram inter pax fuit & :ei est locutus sicut , Selomoh sapientiam
חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם
.ipsi ambo fœdus *exciderunt* & ,Selomoh inter &
וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם :

Versio VULG. LAT.

34 Et veniebant de cunctis populis ad audiendā sapientiā Salomonis,& ab universis regibus terræ, qui audiebant sapientiam ejus.

CAP. V.

1 MIsit quoq; Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem: audivit enim ꝙ ipsū unxissent regē pro patre ejꝰ : quia amicus fuerat Hiram David omni
2 tempore. Misit autem Salomon ad Hiram , dicens ;
3 Tu scis voluntatem David patris mei, & quia non potuerit ædificare domum nomini Dñi Dei sui propter bella imminentia per circuitū,donec daret Dñs eos sub vestigio pe-
4 dū ejꝰ.Nunc autē requiē dedit Dñs Deꝰ meꝰ mihi ꝑ circuitū: & non est satan, neq; occurs⁹
5 malꝰ. Quamobrēm cogito ædificare templū nomini Domini Dei mei ,sicut locutus est Dñs David patri meo, dicens; Filius tuus, quem dabo pro te super soliū tuū,. ipse ædificabit domū nomini meo. Præcipe igitur ut præcīdant mihi
6 servi tui cedros de Libano,& servi mei sint cū servis tuis : mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcunq; petieris : scis enim quomodò non est in populo meo vir qui noverit ligna cædere sicut
7 Sidonii. Cùm ergò audisset Hiram verba Salomonis, lætatus est valdè, & ait ; Benedictus Dñs Deus hodiè, qui dedit David filiū sapientissimum super populū hunc plurimū.
8 Et misit Hiram ad Salomonem, dicens ; Audivi quæcunque mandāsti mihi: ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.
9 Servi mei deponent ea de Libano ad mare : & ego componam ea in ratibus in mari, usq; ad locū quem significaveris mihi; & applicabo ea ibi, & tu tolles ea : præbebisque necessaria mihi,ut detur cibus
10 domui meæ. Itaq; Hiram dabat Salomoni ligna cedrina,& ligna abiegna , juxta omnem
11 voluntatem ejꝰ. Salomon autem præbebat Hiram, coros tritici viginti millia, in cibū domui ejus, & viginti coros purissimi olei : hæc tribuebat Salomon Hiram per singulos annos. Dedit quoq; Dñs sapientiā Salomoni, sicut locutus est ei: & erat pax inter Hiram & Salomonem, & percusserunt ambo fœdus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ τῷ Σαλωμὼν δώδεκα καθεσταμένοι ὀπὶ πάντα Ἰσραὴλ, χρηγεῖν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτῶ · (κ) μῆνα ἐνιαυτῷ ἐγίνετο ὀπὶ τὸν ἕνα χρηγεῖν. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν · (λ) Βεὲρ υἱὸς Ὢρ ἐν ὄρει (μ)
9 Ἐφραὶμ εἷς. Υἱὸς Δακὰρ ἐν (ν) Μακὲς, καὶ ἐν (ξ)Σαλακὶν, καὶ Βαιθσαμὼς, καὶ (ο)Ἐλὼν ἕ-
10 ως (π) Βηθανάν, εἷς. Υἱὸς Ἐσδὶ ἐν Ἀσαβὼθ, αὐτῶ (ρ) Σωχὼ καὶ πᾶσα ἡ γῆ Ὀφὲρ.
11 Υἱῶ (σ) Ἀμιναδὰβ πᾶσα (τ) Νεφθαδὼς, (υ) Τεφὰθ θυγάτηρ Σαλωμὼν ἦν αὐτῶ εἰς
12 (φ)γυναῖκα, εἷς. Βαναὰ υἱὸς Ἀχιλὲθ τὴν Ἰθαναὰχ, καὶ Μαγεδὼ, καὶ πᾶς ὁ οἶκος Σὰν ὁ παρὰ (χ) Σεσαθὰν ὑποκάτω τῶ Ἐσρὲλ, καὶ ἐκ (ψ) Βηθσὰν ἕως Σαβὲλ μαουλᾶ, ἕως
13 Μασβὲρ Λουκὰμ, εἷς. Υἱὸς (ω) Ναβὲρ ἐν Ῥαμὼθ Γαλαὰδ, τότε χείνισμα ἐρχᾶβ ἐν τῇ Βασὰν, ἑξήκοντα πόλεις μεγάλαι τει-
14 χήρεις καὶ μοχλοὶ (α) χαλκοῖ, εἷς. Ἀχιναδὰβ υἱὸς Σαδὼ Μααναὶμ. Ἀχιμαὰς ἐν (β)
15 Νεφθαλὶμ, καὶ ἔλαβε τὴν (γ) Βασιμὰθ θυγατέρα Σαλωμὼν εἰς (δ) γυναῖκα,
16 εἷς. Βαναὰ υἱὸς Χουσὶ ἐν Ἀσὴρ καὶ ἐν (ε)Βα-
18 αλὼθ, εἷς. Σεμεῖ υἱὸς Ἠλὰ ἐν τῷ Βενια-
19 μὶν. Γαβὲρ υἱὸς Ἀδαὶ ἐν τῇ γῇ (ζ) Γαὰδ Σηὼν βασιλέως τῶ Ἐσεβὼν καὶ Ὢγ βασιλέ-
20 ως τῶ Βασὰν, καὶ (η)νασὲρ εἷς ἐν γῇ Ἰούδα.
17 Ἰωσαφὰτ υἱὸς Φουασὲδ ἐν Ἰσσάχαρ. Καὶ ἐ-
27 χόρτασαν οἱ καθεζόμενοι ἕτως τῷ βασιλεῖ Σαλωμών · καὶ πάντα τὰ διαγείλματα ἐ-
πὶ τῆ τράπεζαν τῶ βασιλέως ἕκας & μῆνα
18 αὐτῶ, ἐ ϕθαλλώσεσι λόγον. Καὶ τὰς κριθὰς
καὶ τὸ ἄχυρον τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄρμασιν
ἤγεγκαν εἰς τὸν τόπον ὃ ἂν ᾖ ὁ βασιλεὺς, ἕκα-
22 & κατὰ τὴν ζύνταξιν αὐτῶ. Καὶ τοῦτο τὸ
δέκα τῷ Σαλωμών · ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τριά-
κοντα κόροι ζεμιδάλεως, καὶ ἑξήκοντα κόροι
23 ἀλήρου κεκοπανισμένου, (θ) Καὶ δέκα μόσχοι
ἐκλεκτοὶ, καὶ εἴκοσι βόες νομάδες, καὶ ἑκα-
τὸν πρόβατα, ἐκτὸς ἐλάφων, καὶ (ι) ὄρ-
24 κάδων ἐκλεκτῶν ζιτιστά. Ὅτι ἦν (κ) ἄρ-
χων πέραν τῶ ποταμοῦ, καὶ ἦν αὐτῷ εἰρήνη
ὃν πάντων τ μερῶν (λ) κυκλόθεν.

MS. A.

(κ) μῆνα ἐνιαυτῷ (λ) Βὲν (μ) Ἐφραὶμ. Υἱὸς (ν) Μακὰς, (ξ) Σαλα-
κείμ, (ο) Αἰαλὼμ (π) Βηθανάν. Υἱὸς * Ἐσ-
(τ) Νεφθαδὼς, (υ)Ταφατὰ (φ) γυναῖκα. Βαανὰ υἱὸς Ἐλὰδ τὴν Θααχὰ,
καὶ * Μεμαγεδαὼ, (χ) Ἐσπανδὰν ὑποκάτω τῶ Ἰεζραὲλ, (ψ) Βεθσὰν ἕ-
ως Ἀβελμαουλᾶ, ἕως Μεμβραὲθ Ἰεκμεὰν, εἷς. (ω)Γαβὲρ ἐν Ῥαμὼθ Γα-
λαὰδ · αὐτῶ ὁ Αὐὼθ Ἰαρεὶρ * ὑκῶ Μανασσῆ Γαλαὰδ, τότε χείνισμα Ἐρχᾶ
ἡ ἐν (α) χαλκοῖ. * Αἰναδὰβ υἱὸς Σαδὼκ (β)Νεφθαλεὶ, (γ)Μασιμὰθ (δ)
γυναῖκα. Βαανᾶς (ε) Μααλὼτ. Ἰωσαφὰτ υἱὸς Φαρὲς ἐν Ἰσσάχαρ. Σεμεῖ
(ζ)Γαλαὰδ τῇ Σηὼν βασιλέως Ἐσεβὼν τῆς Ἀμορραίων, καὶ * Ὢγ(η) Ερασὴ ἐν
γῇ. Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ πολλοὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ ὄντες ἐν θαλάσσης εἰς πλῆθος,
ἔσθοντες καὶ πίνοντες καὶ εὐφραινόμενοι. Καὶ Σολομὼν ἦν ἐξισάζων ἐν πᾶ-
σιν τοῖς βασιλείοις, ἀπὸ τῆ ποταμῶ γῆς ἀλοφύλων καὶ ἕως ὁρίω Αἰγύπτ. *
προσφέροντες δῶρα καὶ δουλεύοντες τῷ Σολομὼν πάσας ἡμέρας ζωῆς αὐ-
τ. Καὶ ταῦτα τὰ δέοντα Σολομών· (θ) Δέκα μόσχοι (ι) δορκάδων καὶ ὀρνίθων
ἐκλεκτὰ ἐκλεκτῶν (κ) ἄρχων ἐν παντὶ πέραν τῆ ποταμῶ ἀπὸ Θάψα καὶ ἕ-
ως * ἐν πᾶσιν βασιλεύουσιν πέραν τῆ ποταμῶ. καὶ εἰρήνη ἦν αὐτῷ ἐκ πάν-
των (λ) κυκλόθεν. Καὶ κατῴκει Ἰούδας καὶ Ἰσραὴλ πεποιθότες ἕκα-
στος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτῶ, καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν αὐτ, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες, ἀπὸ Δὰν
καὶ ἕως Βηρσαβεὲ πάσας τὰς ἡμέρας Σαλωμών.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

34 וְאָתוֹ מִכָּל עַמְמַיָּא לְמִשְׁמַע יַת חוּכְמַת שְׁלֹמֹה מִכָּל מַלְכֵי אַרְעָא דְּשָׁמְעִין יַת חוּכְמְתֵיהּ :

ה

1 וּשְׁלַח חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר יַת עַבְדּוֹהִי לְוָת שְׁלֹמֹה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי יָתְיְהּ מְשָׁחוּ לְמַהֲוֵי
2 מַלְכָּא תְּחוֹת אֲבוּהִי אֲרֵי רְחִימָא הֲוָה חִירָם לְדָוִד כָּל יוֹמַיָּא : וּשְׁלַח שְׁלֹמֹה לְוָת חִירָם
3 לְמֵימַר : אַתְּ יְדַעְתְּ יַת דָּוִד אַבָּא אֲרֵי לָא יְכִיל לְמִבְנֵי בֵּיתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ מִן קֳדָם
4 עֲבָדֵי קְרָבָא דְּאַקְפּוּהִי עַד דְּמְסַר יְיָ יַתְהוֹן תְּחוֹת פַּרְסַת רַגְלוֹהִי : וּכְעַן אֲנִיחַ יְיָ אֱלָהִי לִי
5 מִסְחוֹר סְחוֹר לֵית שָׂטָן וְלֵית פֻּרְעָן בִּישׁ : וְהָא אֲנָא אֵמַר לְמִבְנֵי בֵּיתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהִי
כְּמָא דְמַלֵּל יְיָ עִם דָּוִד אַבָּא לְמֵימַר בְּרָךְ דְּאִתֵּן תְּחוֹתָךְ עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתָךְ הוּא יִבְנֵי
6 בֵּיתָא לִשְׁמִי : וּכְעַן פַּקֵּיד וְיִקְצְצוּן לִי אֲרָזִין מִן לְבָנוֹן וְעַבְדַי יְהוֹן עִם עַבְדָּךְ וַאֲגַר עַבְדָּךְ אֶתֵּן
7 לָךְ כְּכֹל דְּתֵימַר אֲרֵי אַתְּ יָדַעְתְּ אֲרֵי לֵית בְּנָא גַּבְרָא דְּיָדַע לְמִקַּץ אָעִין כְּצִידוֹנָאֵי : וַהֲוָה
כַּד שְׁמַע חִירָם יַת פִּתְגָמֵי דִשְׁלֹמֹה וְחַדָּא וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ יוֹמָא דֵין דְּיָהַב לְדָוִד בַּר
חַכִּים עַל עַמָּא סַגִּיאָה הָדֵין : וּשְׁלַח חִירָם לְוָת שְׁלֹמֹה לְמֵימַר שְׁמַעִית יַת דְּשַׁלַּחְתָּא
8 לְוָתִי אֲנָא אֶסְפֵּיק יַת כָּל צוּרְכָּךְ בַּאֲעֵי אֲרָזִין וּבַאֲעֵי בִּירוֹן : עַבְדַי יְחָתוּן מִן לְבָנוֹן לְיַמָּא
וַאֲנָא אֲשַׁוֵּינוּן תּוּרְנִסִין בְּיַמָּא עַד אַתְרָא דְּתְשַׁלַּח לִי וְאֵרַמִּינוּן תַּמָּן וְאַתְּ תְּטוֹל וְאַתְּ תְּסַפֵּיק
צוּרְכִי לְמִתַּן מָזוֹן לְאֵנָשׁ בֵּיתִי : וַהֲוָה חִירָם יָהִיב לִשְׁלֹמֹה אֲעֵי אֲרָזִין וַאֲעֵי בִּירוֹן כָּל
10 צוּרְכֵיהּ : וּשְׁלֹמֹה יְהִיב לְחִירָם עַסְרִין אַלְפִין כּוֹרִין חִטִּין פַּרְנוּס לְאֵנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְעַסְרִין
11 כּוֹרִין מְשִׁחָא כְּתִישָׁא כְּדֵין יְהִיב שְׁלֹמֹה לְחִירָם שְׁנָא בְשָׁנָא : וַיְיָ יְהַב חוּכְמְתָא לִשְׁלֹמֹה
כְּמָא דְמַלֵּל לֵיהּ וַהֲוָה שְׁלָמָא בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגָזְרוּ קְיָם תַּרְוֵיהוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et veniebant ex omnibus gentibus ad audiendam sapientiam Selomoh, ab 34
omnibus regibus terræ qui audierant sapientiam ejus.

CAP. V.

ET misit Hhiram rex Szor servos suos ad Selomoh , quia audierat 1
quòd unxerant eum ut esset rex pro patre suo: nam dilexerat Hhiram Da-
vid omnibus diebus. Et misit Selomoh ad Hhiram dicendo. Tu nōsti 3
David patrem meum quòd non potuit ædificare domum Dñi Dei sui
propter belligeratores qui circuierant illum,usque quo tradidit illos Do-
minus sub planta pedū ejus. Et nunc requiem dedit Dñs Deus meus mihi 4
undique;non est adversarius, nec occursus malus. Et ecce ego dico quòd 5
ædificabo domū nomini Dñi Dei mei, sicut locutus est Dñs cum David
patre meo,dicendo: Filius tuus quē dabo pro te super soliū regni tui,ipse
ædificabit domū nomini meo. Et nunc jube ut scindant mihi cedros ex 6
Libnan, & servi mei erunt cum servis tuis ; & mercedē servorum tuorum
dabo tibi juxta id quod dixeris : nam tu nōsti quòd non est inter nos vir
qui nōrit scindere ligna ut Szidonæi. Et fuit cū audisset Hhiram verba 7
Selomoh,lætatus est valdè,& dixit : Benedictꝰ Deus hodie, qui dedit Da-
vid filiū sapientem super populum multum hunc. Et misit Hiram ad Selo- 8
moh dicendo, Audivi quòd misisti ad me:ego sufficiam omnem necessita-
tem tuā in lignis cedrorū & lignis abietū. Servi mei deducent [ligna] et
Libnan ad mare,& ego ponā ea per rates in mare usq. ad locū ad quem
miseris mihi,& conjiciā ea ibi,& tu tolles: & tu suppeditabis necessitatem
meā dando cibū viris domꝰ meæ. Et Hhirā præbuit Selomoh ligna cedro- 10
rū & ligna abietū,omnē necessitatē ejꝰ. Et Selomoh dedit Hhirā viginti 11
millia cororū frumenti in sustentationē hominibꝰ domꝰ ejus,& viginti cor
ros olei contusi : sic dedit Selomoh Hhiram singulis annis. Et Dñs dedit 12
sapientiam Selomoh, sicut locutus fuerat ei : & fuit pax inter Hhiram &
Selomoh ; & percusserunt fœdus ambo ipsi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ex omnib⁹ gentib⁹ veniebant auditū ſapientiā Salomonis, et accipiebat munera ab omnibus regibus terræ qui audiebant ſapientiam ejus. 34

CAP. V.

MIſit quoq; Hirā rex Tyri ſervos ſuos ad 1
Salomonē (audiverat enim quòd unxiſſent
eum ut regnaret vice patris ſui: nam dilexerat
Hirā Davidē cunctis dieb⁹) miſit inquā Hirā
ad Salomonē, & benedixit ei. Tum miſit Sa- 2
lomon ad Hirā, & dixit ei, Tu nôſti Davidē 3
patrē meū non potuiſſe domū ædificare no-
mini Dñi Dei ſui ob frequentia bella quæ
circumxerant eum, donec tradiderit ea Dñs ſub
plantā pedis ej⁹. Nunc ergò cùm requiē mihi 4
dederit Dñs Deus me⁹ undequaque, nullus ſit
Satanas, nec ullus ſiniſter occurſus; En ego 5
ſtatuo ædificare domū nomini Dñi Dei mei,
quemadmodum dixit Dñs Davidi patri meo
hiſce verbis, Filius tuus quē pro te conſtitui
ſup ſoliū tuū, ipſe ædificabit domum nomini
meo. Itaque jube ut ſuccīdant mihi de Liba- 6
no ligna cedrina; erunt autē ſervi mei cum
ſervis tuis, & mercedē ſervorum tuorū dabo
tibi quamcunque præſcripſeris: tu enim nôſti
neminē inter nos eſſe qui cædendorū ligno-
rū gnarus ſit ut Sidonii. Cúmque audiſſet Hi- 7
ram verba Salomonis, lætat⁹ eſt vehementer,
et ait; Benedictus ſit hodiè Dñs qui conceſſit
Davidi filium ſapientē, ut præeſſet populo
huic ingenti. Miſitque Hirā ad Salomonē, et 8
dixit ad eum, Intellexi quicquid ad me miſiſti:
ego perfecturus ſum omnē voluntatē tuam
quod ad ligna cedrina, et quod ad ligna a-
biegna. Servi mei devehent ea è Libano ad 9
mare, tum in rates componā illa in mari ad eū
uſque locum quē mihi *ſignificatum* miſeris,
ibi exponā ea, tuq; ea inde aſportabis: tu quo-
que viciſſim facies voluntatem meā, & com-
meatū dabis domui meæ. Itaque dabat Hirā 10
Salomoni ligna cedrina et ligna abiegna pro
voto ipſius. Salomon verò dabat Hiramo vi- 11
cies millenos coros tritici in cibum pro do-
mo ej⁹, & vicies millenos coros olei expreſſi:
hoc pacto dabat Salomon Hiramo ſingulis
annis. Dedit quoque Dñs Salomoni ſapientiā, 12
quemadmodū dixerat ei: fuitque pax inter
Hiramum & inter Salomonē cunctis diebus,
& pepigerunt ambo fœdus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et conveniebant apud Salomonem ex 34
omnibus gentibus ad audiendā ſapientiā
ejus, & ex omnibus regibus terræ, qui
ſapientiæ illius rumorem *audiebant.*

CAP. V.

ADhæc miſit Hiram rex Tyri ſervos 1
ſuos ad Salomonem gratulaturus ei, fau-
ſtaque precatus, ubi audiſſet eū unctū eſſe
regem loco patris ſui: fuerat enim Hiram
conſtans Davidis amicus cunctis diebus.
Miſit quoque Salomon ad Hiram, dixit- 2
que; Jam nôſti Davidem patrem meū 3
non potuiſſe ædem extruere Domino in
nomine Dei Domini ſui, propter bella
quibus erat occupatus, donec ſubegerit
Deus reges omnes pedibus ejus. Me au- 4
tem pacatum reddidit jam Deus ab omni-
bus qui circa me ſunt, nec eſt qui ad-
verſetur mihi, nec qui pernicioſo mihi animo
ſeſe objiciat: Quapropter jam decrevi 5
ædē extruere in nomine Dei Domini mei,
quemadmodū dixit Dominus Davidi patri
meo, quòd filius tuus quem regem poſt te
ſubſtituam, ipſe extruet ædem nomini
meo. Igitur jubeas in præſenti ut præci- 6
dantur mihi ligna pinea de Libano: e-
runtque ſervi mei cū ſervis tuis, & ego
præbebo ſervis tuis annonā qualemcunque
mihi præceperis: ſcis enim haud eſſe inter
nos qui ligna cædant ſicut Sidonii. Cùm 7
autem audiſſet Hiram verba Salomonis,
gavisus eſt gaudio magno, & ait, Be-
nedictus ſit hodiernâ die Deus, qui dedit
Davidi filiū prudentem ut regeret popu-
lum hunc ingentem. Et miſit Hiram ad 8
Salomonem dicens, Jam intellexi epiſto-
lam tuā, & ego facturus ſum prout cupis
& optas, & miſſurus ad te ligna pinea
& ligna abiegna: Et ſervi mei cædent, 9
ſatagentque tranſvehi illa è Libano
ad mare: tum ego in rates componam
illa in mari ad locum quem cupis,
ibique ponam, & tu mittens transferes
inde: tu verò viciſſim facies quod tibi
dicam, & meis annonā præbebis. Cœpit 10
ergò Hiram mittere Salomoni ligna pinea
& ligna abiegna prout volebat. Salomon 11
autem ſuppeditabat genti Hirami vicies
millenos coros cibi, & vicies millenos
coros olei loti: talia ſuppeditabat Salo-
mon genti Hirami quotannis. Porrò Do- 12
minus dederat Salomoni ſapientiā, quem-
admodum promiſerat ei; eratque inter
Hiramum & inter Salomonem concordia,
amor, & pax cunctis eorum diebus, &
adhibito jurejurando pactū ſimul inierant.

מלכים א : ו

fuit & ;Israel omni ex tributum Selomoh rex fecit ascendere Et
13 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי
Lebanon in eos misit Et .virorum millia triginta tributum
14 הַמַּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ : וַיְשַׁלְּחֵם לְבָנוֹנָה
,Lebanon in erant menſe ,vicibus menſe in millia decem
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֳלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן
.tributum ſuper Adoniram & : ſua domo in menſibus duobus
שְׁנַיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וַאֲדֹנִירָם עַל־הַמַּס :
octoginta & ,onus portantis millia ſeptuaginta Selomoh fuit Et
15 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל וּשְׁמֹנִים
aſſiſtentibus principibus à Solim .monte in cædentis millia
אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר : לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים
,millia tria ,opificium ſuper qui ,Selomoh ipſi
16 לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
.opificio in facientes ,populum in dominantes ,trecenti &
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה :
precioſos lapides ,grandes lapides fecerũt proficiſci & ,rex præcepit Et
17 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיָּסִעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי יְקָרוֹת
ædificatores dolaverunt Et .dolatos lapides ,domum fundandum ad
לְיַסֵּד הַבַּיִת אֲבָנֵי גָזִית : וַיִּפְסְלוּ בָּנֵי
, ligna præparaverunt & ; Ghiblim & ,Chiram ædificatores & ,Selomoh
18 שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירוֹם וְהַגְבָלִים וַיָּכִינוּ הָעֵצִים
.domum ædificandum ad , lapides &
וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת :

CAP. VI. ו

egreſſi , anno quadringenteſimo & , anno octogeſimo in , fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת
menſe in quarto anno in , Ægypti terra è Iſrael filios
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בְּחֹדֶשׁ
, Iſrael ſuper Selomoh regnare (ſecundus menſis ipſe) , Zif
זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְמָלְכוֹ שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל
rex ædificavit quam domus Et .Domino domum ædificavit &
2 וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה : וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ
viginti & ,ejus longitudo cubitorum ſexaginta , Domino Selomoh
שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים־אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים
ſuper veſtibulum Et .ejus ſtatura cubitorum triginta & ,ejus latitudo
3 רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ : וְהָאוֹלָם עַל־
facies ſuper ,ejus longitudo cubitorum viginti , domus templi facies
פְּנֵי הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי
.domus facies ſuper ejus latitudo cubito in decem : domus latitudinis
רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי הַבָּיִת :
ſuper ædificavit Et .occluſas proſpectivas feneſtras domui fecit Et
4 וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלֹּנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים : וַיִּבֶן עַל
circum domus parietibus cum circumquaque thalamum domus parietem
5 קִיר הַבַּיִת יָצוּעַ סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב
inferioris Thalami .circum appendices fecit & : oraculum & ,templum
לַהֵיכָל וְלִדְבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב : הַיְצוּעַ הַתַּחְתֹּנָה
,ejus latitudo cubito in ſex medii & ,ejus latitudo cubito in quinque
6 חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
dedit imminutiones quia ;ejus latitudo cubito in ſeptem tertii &
וְהַשְּׁלִשִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגְרְעוֹת נָתַן
.domus parietes in apprehendere non pro , ſoris circum domui
לְבֵית סָבִיב חוּצָה לִבְלְתִּי אֲחֹז בְּקִירוֹת הַבָּיִת :
: eſt ædificata ,profectionis perfecto lapide eam ædificari in , domus Et
7 וּבַיִת בְּהִבָּנְתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסַּע נִבְנָה
fuit auditum non , ferreum inſtrumentum omne ,ſecuris & , mallei &
וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל־כְּלִי בַרְזֶל לֹא־נִשְׁמַע
.eam ædificari in , domo in
בְּבֵית בְּהִבָּנְתוֹ :

Verſio VULG. LAT.

13 Elegítque rex Salomon operarios de omni Iſrael, & erat indictio triginta millia virorum. Mittebátque eos in Libanũ, decem millia per menſes ſingulos viciſſim, ita ut duobus menſibꝰ eſſent in domibus ſuis: & Adoniram erat
14 ſuper hujuſcemodi indictione.
15 Fuerúntque Salomoni ſeptuaginta millia eorum qui onera portabant, & octoginta mil-
16 lia latomorũ in monte: Abſque præpoſitis qui præerant ſingulis operibus, numero triũ milliũ & trecentorũ, præcipientium populo & his qui
17 faciebant opus. Præcepítque rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretioſos, in fundamentũ templi, & quadra-
18 rent eos: Quos dolaverunt cæmentarii Salomonis, & cæmentarii Hiram: porrò Giblii præparaverũt ligna & lapides ad ædificandam domũ.

CAP. VI.

1 FActum eſt ergò quadringentéſimo & octogeſimo anno egreſſionis filiorũ Iſrael de terra Ægypti, in anno quarto, menſe Zio, (ipſe eſt menſis ſecundus) regni Salomonis ſuper Iſrael, ædificari cœpit
2 domus Dño. Domꝰ autẽ, quã ædificabat rex Salomon Dño, habebat ſexaginta cubitos in longitudine, & viginti cubitos in latitudine, & triginta
3 cubitos in altitudine. Et porticus erat ante templũ viginti cubitorum longitudinis, juxta menſuram latitudinis templi: & habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi.
4 Fecítque in templo feneſtras
5 obliquas. Et ædificavit ſuper parietem templi tabulata per gyrũ, in parietibus domûs per circuitũ templi & oraculi, &
6 fecit latera in circuitu. Tabulatũ & ſubter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, & medium tabulatum ſex cubitorũ latitudinis, & tertium tabulatum ſeptem habens cubitos latitudinis. Trabes autẽ poſuit in domo per circuitum forinſecùs, ut non hærerent
7 muris templi. Domus autem cùm ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata eſt: & malleus, & ſecuris, & omne ferramentum, non ſunt audita in domo cùm ædificaretur.

MS. A.

26 Καὶ ἦν τῷ Σαλωμὼν τεσσεράκοντα χιλιάδες τοκάδες ἵππων εἰς ἅρματα,
27 καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων. Καὶ ἐχορήγησαν οἱ καθεζόμενοι ἕτως τῷ βασιλεῖ Σαλωμὼν καὶ πάντα τὰ διαγγέλματα ὅσα ἐπέταζεν τῷ βασιλεῖ,
28 ἕκας & μιᾶα αὐτῶ, ὃ παρήλλαττον λόγον. Καὶ τὰς κριθὰς καὶ *τὸν ἄχυρον τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἅρμασιν, ἤγον εἰς τὸν τόπον ὃ ἂν ἦ ὁ βασιλεὺς, ἕκας & κατὰ τὴν Σύνταξιν αὐτῶ. Καὶ ἔδωκεν κύει & Σοφίαν τῷ Σαλωμὼν καὶ φρόνησιν πολλὴν

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

29 Καὶ ἔδωκε κύει & φρόνησιν τῷ Σαλωμὼν καὶ Σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ χύμα καρδίας, ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸν θάλασσαν. Καὶ
30 ἐπλεονάσθη (μ) Σαλωμὼν σφόδρα ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀρχαίων ἀνθρώπων, καὶ
31 ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτ. Καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ Γαυδὰν τὸν (ν) Ζαείτλω, καὶ τὸν Αἰνὰν, καὶ τὸν Χαλκὰλ καὶ (ξ) Δαρδὰ υἱὸς (ο)Μάλ. Καὶ ἐλάλησε Σαλωμὼν τρισχιλίας παραβολάς, καὶ ἦσαν ᾠδαὶ αὐτῶ πεντακισχίλιαι. Καὶ ἐλάλησε (π) ὑπὲρ πᾶν ξύλον
33 ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ἕως (ρ) τοῦ ὑσσώπου τοῦ ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου· καὶ ἐλάλησε περὶ πάντων κτηνῶν καὶ περὶ πάντων πετεινῶν καὶ περὶ πάντων ἑρπετῶν καὶ περὶ τῶν ἰχθύων. Καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ λαοὶ ἀκοῦσαι τῆς Σοφίας(σ)Σαλωμὼν· καὶ παρὰ πάντων τῶν βασιλέων τῆς γῆς, ὅσοι ἤκουον (τ)
τῆς Σοφίας αὐτῶ. καὶ ἔλαβε Σαλωμὼν τὴν θυγατέρα Φαραὼ αὐτῶ εἰς γυναῖκα, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν Δαυὶδ ἕως συντελέσαι αὐτὸν τὸν οἶκον κυείου, καὶ τὸν οἶκον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ τεῖχος Ἰερυσαλήμ. τότε ἀνέβη Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτ, καὶ περιεκάθισε τὴν Γαζὲρ, καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν, καὶ τὸν Χαναάτιλω τὸν κατοικοῦντα ἐν Μεργάβ· καὶ ἔδωκεν αὐτὰς Φαραὼ ἀποστολὰς θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ Σαλωμών. καὶ Σαλωμὼν ᾠκοδόμησε τὴν Γαζέρ.

MS. A. (μ) ἡ Σοφία Σαλωμὼν (ν) Ἐζεχναίτλω, καὶ Ἠμὰν, καὶ τὸν (ξ) τὸν Δαρδὰ (ο)Μαὰλ. Καὶ ἦν ὀνομαστὸς ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν κύκλω. Καὶ ἐλάλησεν (π) περὶ τῶν (ρ) τῆς ὑσσώπου (σ) Σολωμὼν (τ) τὴν Σοφίαν αὐτῶ. Καὶ ἀπέστειλεν Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς παῖδας (α) αὐτῶ χρῆσαι τὸν Σαλωμὼν ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτῶ, ὅτι ἀγαπῶν ἦν
2 Χειρὰμ τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἀπέστειλε Σαλωμὼν πρὸς Χειρὰμ, λέγων,
3 Σὺ οἶδας (β) τὸν πατέρα μου Δαυὶδ, ὅτι οὐκ ἠδύνατο οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου ἀπὸ (γ) προσώπου τῶν πολέμων τῶν κυκλωσάντων αὐτὸν, ἕως τοῦ δοῦναι κύριον αὐτοὺς ὑπὸ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν
4 αὐτῶ. Καὶ νῦν ἀνέπαυσε κύει ὁ θεός μου ἐμοὶ κυκλόθεν, οὐκ ἔστιν ὑπόστασις οὐκ ἔστιν
5 (δ) ἁμάρτημα πονηρόν. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ (ε) λέγω οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου, καθὼς ἐλάλησε κύει ὁ θεὸς πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα μου, λέγων, Ὁ υἱός σου, ὃν δώσω ἀντὶ σοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον σου, οὗτος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου.

MS. A. (α) αὐτοῦ πρὸς Σαλωμών. ἤκουσεν γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς (β) Δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ὅτι (γ) προσώπου πολέμων (δ) ἀπάντημα (ε) λέγω, Οἰκοδομήσω

CAP. V.

1 ET miſit Chiram rex Tyri puervos ſuos ad (a) ungendum Salomon pro David patre ejus quoniam Chiram fuerat diligens
2 David omnibus diebus. Et miſit Salomon ad Chiram, dicens;
3 Tu ſcis patrẽ meũ David, quia non poterat ædificare domum nomini Domini Dei mei à facie bellorum, quæ circumdederunt eum quoadúſque Dominus daret eos ſub veſtigiis pedum ejus.
4 Et nunc requiem dedit Dominus Deus meus mihi in circuitu: non eſt adverſarius: & non eſt (b) peccatum malũ. Et ecce ego dico ædificare domũ nomini Dei mei,
5 ſicut locutꝰ eſt Dominus Deo David patri meo, dicens; Filius tuus, quem dabo pro te ſuper thronum tuum, hic ædificabit domum nomini meo.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 ומני מלכא שלמה מסקי מסין מכל ישראל והוה מסקי מסין תלתין אלפין גברא :
14 ושלחנון ללבנן עסרא אלפין ירחא הוו בלבנן תרין ירחין גבר בביתיה
15 ואדנירם ממנא על מסקי מסין : והוה לשלמה שבעין אלפין דנטלין בכתפא ותמנן
16 אלפין דפסלין בטורא : בר מרבני איסטרטיניא דממנן על עבידתא דשלמה תלתא
17 אלפין ותלת מאה דמפלחין בעמא דעבדין בעבידתא : ופקיד מלכא ועקרו אבנין
18 רברבן אבנין יקרן לשכללא ביתא אבנין פסילן : ופסלו ארדכלי שלמה וארדכלי חירם
וארגובליא ואתקנו אעיא ואבניא לבני ביתא :

1 והוה בארבע מאה ותמנן שנין למפק בני ישראל מארעא דמצרים בשתא רביעתא
2 בירח זיו ניצניא הוא ירחא תנינא למלכה שלמה על ישראל ובנא ביתא קדם יי : וביתא
די בנא מלכא שלמה קדם יי שתין אמין אורכיה ועסרין פותיה ותלתין אמין רומיה:
3 ואולמא על אפי היכלא דביתא עסרין אמין אורכיה על אפי פותיא דביתא עסר אמין
4 פותיא על אפי ביתא : ועבד לביתא פתיחן מלנין וסתימן מלברא וחפן כלנסא בית
5 אנחת רישי שרית ארויא : ובנא על כתלי ביתא ויוא סחור סחור להיכלא ולבית
כפורי ועבד מחיצתא סחור סחור : מחיצתא ארעיתא חמש אמין פותיה ומציעתא שית
6 אמין פותיה ותליתיתא שבע אמין פותיה ארי נפקתא עבד לביתא סחור סחור לברא מן
מחיצתא למדור רישי שריתא ניחין על ויוא ולא יהוין שריתא מעברן בכתלי ביתא :
7 וביתא באתבניותיה אבנין שלמן מטקס אתבני וארזוי וחולילין כל מאן דברזל לא
אשתמע בביתא באתבניותיה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et præpoſuit rex Selomoh convectores tributorum ex omni Iſrael, & fuerunt convectores tributorum triginta millia virorum. Et miſit illos ad
Libnan decem millia [in] menſe viciſſim, uno menſe erant in Libnan, [&]
duobus menſibus vir in domo ſua: & Adonirã erat præpoſitus ſuper convectores tributorum. Et fuerunt Selomoh ſeptuaginta millia qui portabant humero, & octoginta millia qui cædebant in monte. Præter magiſtros antefignanorum qui præpoſiti erant ſuper opus Selomoh, tria millia
& trecenti, qui ſervire faciebant populum qui faciebat opus. Et juſſit rex ut eruerent lapides magnos, lapides pretioſos ad fundandum domum, lapides cæſos. Et cecìderunt architecti Selomoh et architecti Hhiram, & cælores, & compoſuerunt ligna & lapides ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET fuit quadringenteſimo & octogeſimo anno ex quo egreſſi ſunt filii Iſrael de terra Miſzraim, anno quarto menſe ſplendoris florum (ipſe eſt menſis ſecundus, quo regnavit Selomoh ſuper Iſrael) ædificavit domum
Dño. Et domus quam ædificavit rex Selomoh Dño, ſexaginta cubitorum erat longitudo ejus, & viginti latitudo ejus, & triginta cubitorum altitudo ejus. Et porticus erat ante templum domus, & viginti cubitorum erat longitudo ejus ante latitudinem domus, & decé cubitorum latitudo ejus ante domũ. Et fecit domui feneſtras apertas intrinſecus & clauſas forinſecus, & operiebant vectẽ domus quietis, capita tigni cedrini. Et ædificavit ſuper parietes domus prominentiã circumcirca templum & domũ propitiationũ: & fecit appendices per circuitum. Appendicis inferioris quinq; cubitorũ erat latitudo, & mediæ ſex cubitorũ latitudo, & tertiæ ſeptẽ cubitorũ latitudo: quia projecturã fecit domui circumcirca forinſecus ab appendicibꝰ ut capita tignorũ quieſcerent ſuper prominentias, & non tigna tranſirent parietes domꝰ. Et domꝰ dum ædificaretur, lapidibus perfectis ordinationis ædificata eſt: & mallei & ſecures, omne inſtrumentum ferri non auditum eſt in domo dum ædificaretur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܗܘ ܕܐܣܩ ܫܠܡܘܢ ܡܣܝܐ ܡܢ ܟܠ ܝܫܪܝܠ ܘܗܘܬ ܣܟܘܡ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܀
14 ܕܫܕܪ ܠܠܒܢܢ ܥܣܪܐ ܐܠܦ ܒܫܒܘܥܐ ܀ ܫܬܐ ܝܪܚܐ ܗܘ ܒܠܒܢܢ ܘܬܪܬܝܢ ܝܪܚܐ ܒܒܝܬܗ ܀
15 ܘܐܕܘܢܝܪܡ ܗܘ ܕܡܫܠܛ ܥܠ ܡܣܝܐ ܘܠܫܠܡܘܢ ܗܘܘ ܫܒܥܝܢ ܐܠܦ ܣܒܠ ܘܫܡܢܝܢ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܚܨܐ ܀
16 ܒܛܘܪܐ ܒܪ ܡܢ ܠܥܠ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܡܫܠܚܝܢ ܒܥܡܠܐ ܀ ܫܠܝܫ ܡܐܐ ܐܠܦ ܗܘ ܕܡܫܠܛ ܥܠ ܥܡܠܐ ܀
17 ܕܡܫܠܚܝܢ ܒܥܡܠܐ ܘܦܩܕ ܡܠܟܐ ܘܢܣܒܘ ܐܒܢܐ ܪܒܬܐ ܐܒܢܐ ܛܒܬܐ ܠܣܬܪ ܒܝܬܐ ܀
18 ܐܒܢܐ ܕܓܙܝܪܐ ܘܐܒܢܝ ܒܢܝ ܫܠܡܘܢ ܘܒܢܝ ܚܝܪܡ ܘܓܒܠܝ ܘܐܣܝܪܘ ܥܨܐ ܘܐܒܢܐ ܠܡܒܢܐ ܕܒܝܬܐ ܀

* ā * ḥlālū *

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬ ܐܪܒܥ ܡܐܐ ܫܢܐ ܘܐܪܒܥܝܢ ܫܢܐ ܒܦܢܝ ܡܦܩܗ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥ ܡܨܪ ܒܝܪܚ ܙܝܐ ܗܘ ܝܪܚ ܬܪܝܢ ܒܫܢܬ ܪܒܥ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܫܠܡܘܢ ܥܠ ܝܫܪܝܠ ܘܒܢܐ ܫܠܡܘܢ ܒܝܬܐ ܠܡܪܝ ܀
2 ܘܒܝܬܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܫܠܡܘܢ ܠܡܪܝ ܐܘܪܟܗ ܐܡܬܝܢ ܒܐܡܬܗ ܘܦܬܝܘܬܗ ܥܣܪܝܢ ܒܐܡܬܗ ܘܪܘܡܗ ܬܠܬܝܢ ܒܐܡܬܗ ܀
3 ܘܐܬܪܬ ܩܕܡ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܬܐ ܐܘܪܟܗ ܥܣܪܝܢ ܒܐܡܬܗ ܗܘ ܕܩܕܡ ܦܬܝܘܬܐ ܕܒܝܬܐ ܘܪܘܚܒ ܥܣܪ ܒܐܡܬܗ ܀
4 ܘܥܒܕ ܠܒܝܬܐ ܚܠܘܢ ܕܣܝܡ ܐܦ ܣܟܪ ܠܬܪܥ ܘܠܛܪܣ ܀ ܘܒܢܐ ܥܠ ܐܦ ܒܝܬܐ ܘܗܝܟܠܐ ܀
5 ܘܥܒܕ ܣܒܒ ܥܠ ܐܦ ܒܝܬܐ ܘܗܝܟܠܐ ܘܥܒܕ ܦܬܝ ܣܒܒ ܣܒܒ ܀
6 ܕܪܘܡ ܣܒܒ ܚܡܫ ܐܡܬܝܢ ܘܕܡܨܥ ܣܒܒ ܫܬ ܐܡܬܝܢ ܘܕܬܠܬ ܣܒܒ ܫܒܥ ܐܡܬܝܢ ܀ ܐܡܬ ܣܒܒ ܣܒܒ ܗܘ ܕܒܝܬܐ ܒܪ ܡܢ ܠܥܠ ܕܠܐ ܢܬܩܒܥ ܒܒܝܬܐ ܀
7 ܘܒܝܬܐ ܒܕ ܡܬܒܢܐ ܐܬܒܢܐ ܡܢ ܐܒܢ ܫܠܡܐ ܕܡܫܬܕܐ ܘܡܢ ܐܒܢ ܓܙܝܪܐ ܘܠܐ ܦܛܝܫ ܘܠܐ ܡܫܚܐ ܘܠܐ ܟܠܝ ܦܛܝܫ ܒܒܢܝܬܗ ܀

Assumpsit quoque rex Salomon tributum ex toto Israele, fuitque tributum illud triginta millia virorum, Quos mittebat in Libanum, decem millia videlicet singulis mensibus alternatim; *ita ut* mensem essent in Libano, & duos menses in domo ipsius: Adoniram autem præerat huic tributo. Habebat insuper Salomon septuaginta millia bajulorum, & octoginta millia lapicidarum in monte: Præter præfectos qui pro Salomone præerant operi, *nempe* ter mille ac trecentos, qui præerant turbæ quæ operi vacabat. Præcipiente quoque rege advexerunt lapides ingentes, lapides optimos, ad ornandam domum lapidibus sculptis. Scalpserunt igitur structores Salomonis, & structores Hirami, atq; lapicidæ; & parárunt lapides ac ligna pro structura domûs.

CAP. VI.

FActum est igitur anno quadringentesimo octogesimo ab egressu filiorum Israel è terra Ægypti, anno quarto, mense Aprili (qui est mensis secundus) regni Salomonis super Israelem; ut ædificare cœpisset domum Dñi. Dom⁹ autem quam ædificavit Salomon Dño, habuit sexaginta cubitos longitudine suâ, viginti cubitos latitudine suâ, & triginta cubitos altitudine suâ. Longitudo verò porticûs quæ erat ante ostium domûs, viginti cubitorum erat ex oppositio latitudinis domûs; latitudo verò decem cubitorum, ex oppositio longitudinis domûs. Eidem domui fenestras adhibuit obliquas densasque. Super parietes domûs peribolos ædificavit circumquaque: parietibus domûs cinxit templum & propitiatorium. Et infimi quidem periboli latitudinem fecit quinque cubitorum; medii latitudinem, sex cubitorum; tertii latitudinem, septem cubitorum: mutulos enim fecit domui per ambitum extrinsecùs, ut paries parieti cohæreret. Cæterùm domus cùm ædificaretur, lapidibus perfectè elaboratis qui devehebantur, ædificata fuit: adeoque nec malleus, neque scalprum, nec ullum instrumentum ferreum auditum est in domo cùm ædificaretur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وانتخب سليمان من كل بني اسرايل ثلثين الف رجل * وارسلهم الى لبنان * وجعلهم نوابب
14 يوب كل شهر منهم عشر الف * يعملون في لبنان شهرا * ثم يتصرفون الى بيوتهم * وادونيرام كان
15 مسلطا على الخراج * وكان لسليمان سبعون الف رجل يحملون بالذهوف * وعشرون الف رجل
16 ينقرون الحجارة من الجبل * هذا سوى الوكلاء والقهارمة المسلطين على العمال والصناع * وهم
17 ثلثة الف وستمائة الموكلين على الذين يعملون العمل * فامر الملك ان يحملوا حجارة
18 كبارا جيدة * ليسقف البيت وبنم بالحجارة المنقورة المحروطة * فقطع بناؤو سليمان وبناؤو حيرام
والذين يحكمون قطع الحجارة * واصلحوا الحجارة والخشب لبناء البيت *

* الفصل السادس *

1 * فلما كان بعد اربع مائة وعشرين سنة لخروج بني اسرايل من ارض
مصر * في السنة الرابعة * في شهر ايار الذي هو الشهر الثاني من شهور السنة * في ملك
2 سليمان على بني اسرايل * بدا سليمان في ان يبني بيتا للرب * والبيت الذي بنى سليمان للرب
3 طوله ستون ذراعا * وعرضه عشرون ذراعا * وسمكه ثلثون ذراعا * والرواق الذي جعل بين
يدي باب البيت * كان طوله عشرون ذراعا امام عرض البيت * وعرضه عشر اذرع حيال طول
4 البيت * وجعل للبيت كوي ضيقة من خارج * وواسعة من داخل * وبنى على حيطان البيت
5 حرلين كما يدور * واحاط بالهيكل وبيت الظهور الذي يستعفر فيه حيطان * وجعل للبيت اروقة
6 كما يدور * وصير ايضا فوقها ثلث مستطرات بعضها فوق بعض * وصير عرض المستطر
الاسفل خمسة اذرع * وعرض المستطر الاوسط ستة اذرع * وعرض المستطر الاعلى سبعة اذرع *
وجعل للبيت افريزات من خارج كما يدور * لتكون الحيطان ممسكة بالعرق بعضها ببعض *
7 * وبني البيت حيث بني * بالحجارة التامة المنقورة المسواة * فاما ضرب مطرقة او مربية * او
معطعا او سيا من آلة الحديد * فلم تسمع في بناء البيت *

Præterea selegit Salomon ex omnibus Israelitis triginta millia virorũ, ut mitteret eos in Libanũ: alternos autem statuit eos, ita ut singulis mensibus alternè succederent ex eis decem millia, mensem operarentur in Libano, tum domos suas reverterentur: Adoniram autem præerat huic tributo. Adhæc habebat Salomon septuaginta millia virorum ferentiũ vectes, & octoginta millia virorũ lapides è monte excidentium: Idq; præter curatores & præfectos qui præerant operariis & artificibus, nempe ter mille trecentos præpositos iis qui operi incumbebant. Præcepitq; rex ut adveherent lapides prægrandes & optimos quibus tegeretur ædes, & perfecta redderetur lapidibus cæsis ac dolatis. Quapropter dolaverunt lapidum Salomonis, & latomi Hirami, quique præerant dolaturæ lapidum, & parárunt lapides ac ligna ad ædificandum ædem.

CAP. VI.

ITaque post annum quadringentesimum octogesimum ab exitu filiorum Israelis è terra Ægypti, anno quarto, mense Aprili (qui mensis est secundus è mensibus anni) regni Salomonis super Israelitas; cœpit Salomon extruere ædem Domino. Et quidem longitudo ædis quam extruxit Salomon Domino, erat sexaginta cubitorũ, latitudo viginti cubitorum, profunditas autem triginta cubitorum. Porticus verò quæ collocata fuit ante januam ædis, longitudo erat viginti cubitorum, ante latitudinem ædis; & latitudo decem cubitorum, ante longitudinem ædis. Fecit autem ædi fenestras extrinsecùs angustas, intrinsecùs latas. Et super ædis parietes cellas extruxit circunquaque; & tam templum quàm sanctuarium in quo petebatur indulgentia, cinxit parietibus. Tum porticus fecit ædi circunquaque, & super has quoq; tria fecit loca prospectui accommoda (i. podia pensilia) unum super aliud: & imi quidem podii latitudinem fecit quinque cubitorũ; latitudinem verò podii mediani, sex cubitorum; supremi denq; podii latitudinem, septem cubitorum. Fecit etiam ædi extrinsecùs projecta, per ambitum, ut parietum alter alteri per tigna firmus hæreret. Et quamvis ædes, dum extruebatur, perfectis, dolatis, complanatisque lapidibus extrueretur; tamen ictus mallei, aut tudiculæ, aut scalpri, aut ullius instrumenti ferrei non fuit auditus in structura ædis.*

מלכים א : ו

cochleas per & ,*dexterum* domus *humerum ad mediæ appendicis* Ostium
8 פֶּתַח הַצֵּלָע הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבְלוּלִים
ædificavit Et .*tertia* ad medio de & ,medium ad ascendebat
9 יַעֲלוּ עַל־הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־הַשְּׁלִשִׁים: וַיִּבֶן
trdimibus & ,*testudinibus* domum texit & ,eam perfecit & ,domum
אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֹּן אֶת־הַבַּיִת גְּבִים וְשֹׁרֶרֹת
quinque : domo omni *super* thalamum ædificavit Et .*cedris in*
10 בָּאֲרָזִים: וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצִיעַ עַל־כָּל־הַבַּיִת חָמֵשׁ
fuit Et .cedrinis lignis cum domum apprehẽdebat & ,ejus *statura* cubitorũ
11 אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי אֲרָזִים: וַיְהִי
quam ista Domus : dicendo ,Selomoh ad Domini verbum
12 דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־
, feceris mea judicia & ,meis decretis in ambulaveris si ,*ædificans* tu
אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה
meũ verbũ ſtatuam & ,eis in ambulãdo,mea mãdata omnia ſervaveris &
וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לָלֶכֶת בָּהֶם וְהַקֹּמֹתִי אֶת־דְּבָרִי
medio in habitabo Et .tuum patrẽ David ad ſum locutus quod ,tecum
13 אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־דָּוִד אָבִיךָ: וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ
ædificavit Et .Iſrael meum populũ derelinquam non & ,Iſrael filiorũ
14 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיִּבֶן
domus parietes ædificavit Et .eã perfecit & ,domum Selomoh
15 שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ: וַיִּבֶן אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת
parietes ad uſque domus pavimento à ,*cedrorum coſtis* in intrinſecus
מִבֵּיתָה בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים מִקַּרְקַע הַבַּיִת עַד־קִירוֹת
domus pavimentum obduxit & :intrinſecus ligno operuit contignationis
הַסִּפֻּן צָפָה־עֵץ מִבֵּית וַיִּצַּף אֶת־קַרְקַע הַבַּיִת
lateribus à cubitos viginti ædificavit Et .*abietum coſtis in*
16 בְּצַלְעוֹת בְּרוֹשִׁים: וַיִּבֶן אֶת־עֶשְׂרִים אַמָּה מִיַּרְכְּתֵי
ædificavit & :parietes ad uſque pavimento à *cedrorum coſtis in* domus
הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים מִן־הַקַּרְקַע עַד־הַקִּירוֹת וַיִּבֶן
cubito in quadraginta Et .*ſanctitatem ſanctitatem in* oraculum intra ſibi
17 לוֹ מִבַּיִת לִדְבִר לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים: וְאַרְבָּעִים בָּאַמָּה
domum ad *cedrus* Et .*meas facies ad* templum ipſa : domus erat
18 הַיְתָה הַבַּיִת הוּא הַהֵיכָל לְפָנִי: וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת
,*cedrus* omnia :florum *apertiones* & ,*colocynthũ fundæ inſtar ſculptura* ,intrinſec*
פְּנִימָה מְקֻלַּעַת פְּקָעִים וּפִטּוּרֵי צִצִּים הַכֹּל אֶרֶז
intrinſecus domo medio in oraculum Et .apparebat lapis nec
19 אֵין אֶבֶן נִרְאֵתָה: וְדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה
faciebus Et .Domini fœderis arcam ibi *dandum ad* ,ſecit parare
20 לָכִין לְתִתָּן שָׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה: וְלִפְנֵי
,latitudo cubitorũ viginti & ,longitudo cubitorũ viginti oraculi ipſius
הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב
operuit & : *concluſo* auro illud operuit & :ejus *ſtatura* cubitorum viginti &
וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף
auro intrinſecus domum Selomoh texit Et .*cedro* altare
21 מִזְבַּח אָרִז: וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה זָהָב
illum texit & ,*oraculi facies ad auri catenis in vectavit* & ; *concluſo*
סָגוּר וַיַּעֲבֵר בַּרְתִּיקוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר וַיְצַפֵּהוּ
omnem conſummari uſque ,auro operuit domum totam Et .auro
22 זָהָב: וְאֵת כָּל־הַבַּיִת צִפָּה זָהָב עַד־תֻּם כָּל־
fecit Et .auro texit ,*oraculo* quod ,altare totum & : *domum*
23 הַבַּיִת וְכָל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לַדְּבִיר צִפָּה זָהָב: וַיַּעַשׂ
.ejus *ſtatura* cubitorũ decem : *olei* lignis Cherubim duos oraculo in
בַּדְּבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שֶׁמֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת קוֹמָתָן:
cubitorum quinque & ,una Cherub ala cubitorum quinque Et
24 וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת
ad uſq; &,*ejus alarũ extremitatibus ab* cubiti decem : altera Cherub ala
כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת כְּנָפָיו וְעַד־
menſura : ſecundus Cherub *cubito in* decem Et .*ejus alarum* ſummitates
קְצוֹת כְּנָפָיו: וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִדָּה
.Cherubim duobus eadem inciſio & ,eadem
אַחַת וְקֶצַע אֶחָד לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים:

Verſio VUL.LAT.

8 Oſtiũ lateris medii in partẽ erat dom⁹ dextræ : et p cochleam aſcendebant in medium cœnaculum , & à medio in
9 tertiũ. Et ædificavit domũ, & cõſummavit eã : texit quoque
10 domũ laquearib⁹ cedrinis. Et ædificavit tabulatũ ſuper omnem domũ quinq; cubitis altitudinis, & operuit domũ li-
11 gnis cedrinis. Et factus eſt ſermo Dñi ad Salomonẽ, di-
12 cens; Dom⁹ hæc,quam ædificas, ſi ambulaveris in præceptis meis,& judicia mea feceris, & cuſtodieris omnia mandata mea, gradiens per ea: firmabo ſermonem meũ tibi,
13 quem locut⁹ ſũ ad David patrẽ tuũ. Et habitabo in medio
14 filiorũ Iſrael, & non derelinquã populũ meũ Iſrael. Igitur
15 ædificavit Salomon domũ,& cõſummavit eã. Et ædificavit parietes dom⁹ intrinſec⁹ tabulatis cedrinis, à paviméto domûs uſq; ad ſummitatẽ parietũ,& uſq; ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinſecús: & texit pavimentũ dom⁹
16 tabulis abiegnis. Ædificavítq; viginti cubitorũ ad poſterioré partẽ templi tabulata cedrina,à pavimento uſq; ad ſuperiora: & fecit interiorẽ domũ oraculi in Sãctũ Sanctorũ.
17 Porrò quadraginta cubitorũ erat ipſũ tẽplũ pro forib⁹ oraculi. Et cedro omnis domus
18 intrinſec⁹ veſtiebatur, habens tornaturas & juncturas ſuas fabrefactas, & cælaturas eminentes : omnia cedrinis tabulis veſtiebantur : nec omnino lapis apparere poterat in pa-
19 riete. Oraculũ autẽ in medio dom⁹, in interiori parte fecerat,ut poneret ibi arcã fœderis Dñi. Porrò oraculũ habe-
20 bat viginti cubitos longitudinis, & viginti cubitos latitudinis,& viginti cubitos altitudinis: & operuit illud,atq; veſtivit auro puriſſimo:ſed & altare veſtivit cedro. Domũ quo-
21 que ante oraculũ operuit auro puriſſimo , & affixit laminas
22 clavis aureis. Nihílque erat in tẽplo q̃ non auro tegeretur : ſed & totũ altare oraculi texit
23 auro. Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis olivarum, decem cubitorum altitudinis.
24 Quinque cubitorũ ala cherub una, & quinque cubitorũ ala cherub altera : id eſt, decem cubitos habentes,à ſummitate alæ unius uſque ad alæ alteri⁹
25 ſummitatẽ. Decẽ quoq; cubitorũ erat cherub ſecund⁹ : in mentura pari , & opus unum erat in duob⁹ cherubim,

Ver.GRÆ.LXX.Interp.Cum Tranſ. LAT.

6 Καὶ νῦν ἔντειλαι, καὶ κοπασάτω μοι ξύλα ἐκ τοῦ Λιβάνου. καὶ ἰδοὺ οἱ δοῦλοί μου (ζ) μετὰ τῶν δούλων σου, (η) καὶ τὸν μισθὸν δουλείας σου δώσω σοι κατὰ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς, ὅτι σὺ οἶδας, ὅτι οὐκ ἔστιν (θ) ἡμῖν εἰδὼς ξύλα κόπτειν καθὼς
7 οἱ Σιδώνιοι. Καὶ ἐγένετο καθὼς ἤκουσε Χιραὰμ τὸν λόγον Σαλωμών, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς (ι) σήμερον, ὃς ἔδωκε τῷ Δαυὶδ υἱὸν φρόνιμον ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν πολὺν
8 τοῦτον. Καὶ ἀπέστειλε (κ) πρὸς Σαλωμών, λέγων, Ἀκήκοα περὶ πάντων ὧν (λ) ἀπέσταλκας πρός με. ἐγὼ ποιήσω πᾶν θέλημά (μ) σου
9 ξύλα κέδρινα καὶ πεύκινα. Οἱ δοῦλοί μου καταξόουσιν αὐτὰ ὀπὸ τοῦ Λιβάνου εἰς τὴν θάλασσαν, (ν) ἐγὼ διόσομαι αὐτὰ (ξ) σχεδίας, ἕως τοῦ τόπου οὗ (ο) ἐὰν ὑποστείλῃς πρός με, καὶ ἐκπράξω
10 (π) αὐτὰ ἐκεῖ, καὶ σὺ ἀρεῖς· καὶ ποιήσεις τὸ θέλημά μου, τοῦ δοῦναι ἄρτους τῷ οἴκῳ μου. Καὶ ὧν
11 Χιραὰμ δίδως τῷ Σαλωμὼν κέδρους καὶ πεύκας καὶ πᾶν θέλημα αὐτοῦ. Καὶ Σαλωμὼν ἔδωκε τῷ Χιραὰμ εἴκοσι χιλιάδας (ρ) κόρους πυροῦ καὶ (σ) μαχεὶρ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι χιλιάδας (τ) βαὶθ ἐλαίου κεκομμένου. καὶ τοῦτο ἐδίδου
12 Σαλωμὼν τῷ Χιραὰμ κατ' ἐνιαυτόν. Καὶ κύριος ἔδωκε σοφίαν τῷ Σαλωμὼν καθὼς ἐλάλησεν αὐτῷ. καὶ ὢν εἰρήνη ἀναμέσον Χιραὰμ καὶ
ἀναμέσον Σαλωμών, καὶ διέθετο διαθήκην
13 ἀναμέσον (υ) αὐτῶν. Καὶ ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς (φ) φόρον ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἦν ὁ φό-
14 ρος τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἀπέστελεν αὐτὸς εἰς τὸν Λίβανον, δέκα (χ) χιλιάδες ἐν τῷ μηνὶ ἐναλλασσόμενοι· μῆνα ἦσαν ἐν
τῷ Λιβάνῳ, καὶ δύο μῆνας ἐν οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ
15 Ἀδωνιρὰμ ἐπὶ τοῦ φόρου. Καὶ ἦν τῷ Σαλωμὼν ἑβδομήκοντα χιλιάδες αἴροντες ἄρσιν, καὶ ὀ-
16 γδοήκοντα χιλιάδες λατόμων ἐν τῷ ὄρει, (ψ) Χωρὶς τῶν ἀρχόντων τῶν καθεσταμένων ἐπὶ τῶν ἔρ-
γων τῷ Σαλωμών, τρεῖς χιλιάδες (ω) καὶ ἑξακόσιοι ἐπισταταῖ οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα. Καὶ ἀ-
17 ποίμασε τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα τρία ἔτη.

KEΦ. ς'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετρακοσιοστῷ καὶ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου (α) υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ
Αἰγύπτου, τῷ ἔτει τῷ τελέσῃ ἐν μηνὶ τῷ
δευτέρῳ βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως Σαλω-
μὼν (β) ἐπὶ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐνετείλατο ὁ βα-
σιλεὺς ἵνα αἴρωσι λίθους μεγάλους τιμίους εἰς
τὸ θεμέλιον τοῦ οἴκου, καὶ λίθους ἀπηγεκήτους.
18 Καὶ ἐπελέκησαν οἱ υἱοὶ Σαλωμὼν, καὶ οἱ υἱοὶ Χι-
ραὰμ, καὶ ἔδειραν αὐτούς. Ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρ-
τῳ ἐθεμελίωσε τὸν οἶκον κυρίου ἐν μηνὶ Ζιᾶ, καὶ
τῷ δευτέρῳ μηνί. Ἐν ἐνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ, ἐν
μηνὶ Βαάλ, οὗτος ὁ μὴν ὁ ὄγδοος, συνετελέ-
σθη ὁ οἶκος εἰς πάντα λόγον αὐτοῦ, καὶ εἰς πᾶ-
σαν διάταξιν αὐτοῦ.

MS.A.(ζ) ἔσται μοι (η) καὶ μισθὸν (θ) ἡμῖν ἀνὴρ εἰδὼς κόπτειν ξύλα καθὼς (ι) μόνον ὁ θὲς τῷ (κ) Χιραὰμ περὶ (λ) ἐπέστειλας (μ) σε εἰς ξύλα (ν) καὶ ἐγὼ (ξ) σχεδιάσω ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἕως (ο) ἂν (π) αὐτὰ, καὶ (ρ) κόρων (σ) μαχαὶρ (τ) βάθ (υ) ἐλαίου. (φ) Σολωμὼν φόρον (χ) χιλιάδας † ἀλλασσόμενοι (ψ) Χωρὶς ἀρχόντων καθεσταμένων τῷ Σολωμὼν ἐπὶ τῶν ἔργων, τρεῖς (ω) καὶ πεντακόσιοι ἐπιστάται τοῦ λαοῦ οἱ ποιοῦντες τὰ ἔρ-γα. 17 Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄραισιν λίθους μεγάλους, λίθους τιμίους εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ οἴκου, καὶ λίθους ἀπηγεκήτους. 18 Καὶ ἐπηγέκησαν οἱ υἱοὶ Σαλωμὼν καὶ οἱ υἱοὶ Χιραὰμ, καὶ οἱ Βίβλιοι, καὶ ἡτοίμασαν τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους τρία ἔτη. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πεντεκοστῷ Κεφ.ς'. MS.A. (α) τοῦ ὑῶν (β) ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ ὠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τῷ οἴκου τῷ κυείῳ. Καὶ ὁ οἶκος ὃν ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τῷ

Cum Tranſ. LAT.

Et nunc manda: & cædant mihi 6
ligna de Libano. Et ecce ſervi mei
cum ſervis tuis. Et mercedem(c)
ſervitii tui dabo tibi ſecundum
omnia,quæcunq; dixeris: quoniã
tu nóſti,quia non eſt nobis ſcien-
tia cædere ligna, ſicut Sidonii. Et fa- 7
ctum eſt,ut audivit Chiram ver-
ba Salomon,gavifus eſt valdè, et
dixit; Benedict⁹ Deus hodiè,qui
dedit ipſi David filiũ prudentem
ſuper populũ multũ iſtũ. Et mi- 8
ſit ad Salomon,dicens; Audivi de
omnib⁹ ,de quib⁹ miſſiſti ad me:ego
faciã omnem voluntatẽ tuã.
Ligna cedrina,& abiegna Servi 9
mei deducent ea de Libano ad
mare:ego ponam ea (d)rates uſq;
ad locũ, quocunq; miſeris ad me:
& excutiam ea ibi, & tu tolle.
Et facies voluntatem meam,dan-
do panes domui meæ. Et fuit Chi- 10
ram dans Salomon cedros,et abie-
tes, & omnem voluntatem ejus.
Et Salomon dedit Chiram viginti 11
mille coros frumenti, & (f) Ma-
chir domui ejus, & viginti mil-
lia (g) Beth olei contuſi. Tanta
hoc dabat Salomon ipſi Chiram
per annum. Et Dominus dedit ſa- 12
pientiam Salomoni, ſicut locut⁹ eſt
ei. Et fuit pax inter Chiram, &
inter Salomon: & diſpoſuerunt
teſtamentum inter ſe. Et tetulit 13
rex tributum ex omni Iſrael: &
fuit tributum triginta millia vi-
rorum. Et miſit eos in Libanum, 14
decẽ mille in menſe mutantes ſe:
menſem erant in Libano, et duos
menſes in domo ſua. Et Adoni-
ram ſuper tributum. Et erant Sa- 15
lomon ſeptuaginta mille portantes
on⁹, & octuaginta millia lapici-
darũ in monte Abſq; principio, 16
quã præſidebant ſuper opera Salo-
mon: ter mille, & ſexcenti (b)
præfecti,facientes opera. Et pa- 18
verunt lapides,et ligna (i) tribus
annis.

CAP. VI.

ET factum eſt in (a) qua- 1
drageſimo & quadringentéſimo
anno exitũs filiorum Iſrael de
Ægypto , anno quarto in menſe
ſecundo regnante rege Salomon
ſuper Iſrael; Et mandavit rex,ut 17
tollant lapides magnos pretioſos
in fundamentum dom⁹,et lapides
(b) non dolatos. Et dolaverunt fi- 18
lii Salomon, et filii Chiram,et je-
cerunt eos. Inſe(c)anno quarto fun-
davit domum Domini in menſe
Ziu,(d)et ſecundo menſe. In un-
decimo anno in menſe Bal (hic
eſt menſis octavus) conſummata
eſt domus in (e) omni ratione e-
jus,et in omni conſtitutione ejus.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

8 תַּרְעָא דְּמִחְצָתָא אַרְעִיתָא פְּתִיחַ לְעִבַּר בֵּיתָא מִיטִינָא וּבְמִסְבְּתָא סָלְקִין מִן אַרְעִיתָא
9 לְעִלְיְתָא בְּאוֹרַח מְצִיעֵיתָא : וּבְנָאַת בֵּיתָא וְשַׁכְלִילַת בֵּיתָא בְּהַנָּתוּכִין וְעִילָא
10 מִנְּהוֹן סִדְרָא דִּרְכַפְתֵּי רֵישֵׁי שְׁרִיתָ אַרְזָא : וּבְנָאַת תִּיקָא עַל כָּל בֵּיתָא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ
11 וְטַלִּיל יַת בֵּיתָא בַּאֲעֵי אַרְזָא : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁלֹמֹה לְמֵימַר : בֵּיתָא
12 הָדֵין דְּאַתְּ בְּנֵי אִם תְּהָךְ בְּקְיָמַי וְיָת דִּינַי תַּעְבֵּיד וְתִטַּר יַת כָּל פִּקּוּדַי לְמֶהָךְ בְּהוֹן וְאָקִים יַת
13 פִּתְגָמִי עִמָּךְ דִּי מַלֶּלִית עִם דָּוִד אֲבוּךְ : וְאֶשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אֲרַחֵיק יַת עַמִּי
14 יִשְׂרָאֵל : וּבְנָא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא וְשַׁכְלִלֵיהּ : וּבְנָאַת כּוֹתְלֵי בֵיתָא מִלְּגָיו בְּמִחְצַת אַרְזָא
15 מְאַרְעִית בֵּיתָא עַד כּוֹתְלַיָּא עַד מְטֵי שְׁמֵי שַׁרְיָתָא חֲפֵי נִסְרִין דְּאַרְזָא מִלְּגָיו וְחַפָּא יַת אוּשֵׁי
16 בֵּיתָא בְּמִחְצַת בִּירְיָן : וּבְנָאַת עַסְרִין אַמִּין מִסְּפֵי בֵיתָא בְּמִחְצַת אַרְזָא מִן אוּשַׁיָּא עַד
17 כְּתַלַיָּא וּבְנָא לֵיהּ מִגָּיו לְבֵית כַּפּוּרֵי לְקוּדְשָׁא קוּדְשַׁיָּא : וְאַרְבְּעִין אַמִּין הֵוֵי בֵיתָא הוּא
18 הֵיכְלָא לְקִבְלֵיהּ : וְנִסְרִין דְּאַרְזָא חֲפֵי בֵיתָא מִלְּגָיו וְגַלַּף חִיזּוּ בֵּיעִין וַאֲטוּנִין שׁוֹשַׁנִּין כָּל
19 בֵּיתָא חֲפֵי נִסְרִין דְּאַרְזָא לֵית אַבְנָא מִתְחֲזָיָא : וּבֵית כַּפּוּרֵי מִגּוֹ בֵיתָא מִלְּגָיו אַתְקִין לְמִתַּן
20 תַּמָּן יַת אֲרוֹן קְיָמָא דְּיָיָ : וְקֳדָם בֵּית כַּפּוּרֵי עַסְרִין אַמִּין אוֹרְכָּא וְעַסְרִין אַמִּין פּוּתְיָא וְעַסְרִין
21 אַמִּין רוּמֵיהּ וְחַפְּרֵי דַּהֲבָא טָבָא וְחַפָּא מַדְבְּחָא נִסְרִין דְּאַרְזָא : וְחַפָּא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא
22 מִלְּגָיו דַּהֲבָא טָבָא וַאֲעַבַּר בְּשַׁלְשְׁלָן דְּדַהֲבָא קֳדָם בֵּית כַּפּוּרֵי וְחַפְּרֵי דַּהֲבָא : וְיָת כָּל בֵּיתָא
23 חַפָּא דַּהֲבָא עַד דְּשֵׁלִים כָּל בֵּיתָא וְכָל מַדְבְּחָא לְבֵית כַּפּוּרֵי חַפָּא דַּהֲבָא : וַעֲבַד בְּבֵית
24 כַּפּוּרֵי תְּרֵין כְּרוּבִין דַּאֲעֵי וְיָתָא עֲסַר אַמִּין רוּמֵיהּ : וְחֲמֵשׁ אַמִּין כַּנְפָא דְּכְרוּבָא חַד וְחֲמֵשׁ
25 אַמִּין כַּנְפָא דְּכְרוּבָא תִּנְיָנָא עֲשַׂר אַמִּין מְקַצַת כַּנְפּוֹהִי וְעַד קְצַת כַּנְפּוֹהִי : וַעֲסַר אַמִּין
כְּרוּבָא תִּנְיָנָא מְשָׁחָא חֲדָא וְעָבְרָא חַד לְתְּרֵין כְּרוּבְיָא :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Porta appendicis inferioris aperta erat in latere domus dextro, & per cochleas aſcendebant ab inferiori ad ſuperiorẽ per viam appendicum. Et
edificavit domũ & conſummavit illã,& operuit domũ trabibus cavatis:
& ſupra illas erat ordo multiplex capitum tignorum cedrinorum. Et ædi-
ficavit camerã ultra totam domum:quinque cubitorum erat altitudo ejus,
& operuit domum lignis cedrinis. Et fuit verbum prophetiæ à Dño cum
Selomoh dicens : Dom⁹ hæc quã ædificas, ſi ambulaveris in decretis meis,& ſi judicia mea feceris,& ſervaveris omnia præcepta mea, ambulando in illis; ſtabiliã verbũ meũ tecũ,quod locutus ſum cum David patre tuo.
Et ponã majeſtatẽ meam in medio filiorum Iſrael, & non elongabo populum meum Iſrael. Et ædificavit Selomoh domum, & perfecit illam.
Et ædificavit parietes domus intrinſecus tabulatis cedrinis, à pavimento domus uſque ad parietes,donec attigiſſet cœlos tignorum,& obduxit tabulis cedrinis intrinſecus,& obduxit fundamenta dom⁹ tabulatis abiegnis.
Et ædificavit viginti cubitos ab extremitatibus domus tabulatis cedrinis
à fundamentis uſque ad parietes : & ædificavit ſibi intrinſecus in domo oraculum in ſanctũ ſanctorũ. Et quadraginta cubitorũ erat domus, ipſa
eſt templũ quod erat contra illud [*oraculum.*] Et tabulæ cedrinæ operiebant domũ intrinſecus, & ſculpſit viſionẽ ovorũ & faſciarũ & liliorũ :
omnis dom⁹ erat obducta tabulis cedrinis :nólapis viſus eſt. Et domũ ora-
culi *à* medio dom⁹ intrinſec⁹ compoſuit,ut poneret ibi arcã fœderis Dñi.
Et ante domũ oraculi viginti cubitorũ erat longitudo,& viginti cubitorũ latitudo,et viginti cubitorũ altitudo,et obduxit illã auro bono, et obduxit altare tabulis cedrinis. Et operuit Selomoh domũ intrinſec⁹ auro bono,et traduxit catenis aureis domũ oraculi,& operuit eam auro. Et totã domũ texit auro,donec perficeretur tota dom⁹, totumq; altare quod erat in oraculo texit auro. Et fecit in domo oraculi duo cherubin è lignis oleæ, decẽ cubitorũ erat altitudo ej⁹. Et quinq; cubitorũ ala cheruba uni⁹,et quinq; cubitorũ ala cheruba alteri⁹ : decẽ cubiti erant ab extremitate alarũ uni⁹ uſque ad extremitatẽ alarũ alteri⁹. Et decẽ cubitorũ erat cheruba ſecund⁹, menſura eadem , & inciſio eadem erat ambobus cherubaja.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ostium periboli mediani erat in latere dom⁹ Meridionali: & per cataractam ascendebant ad medianū, & à mediano ascendebāt ad tertium. Domo ædificatâ & absolutâ, texit ipsam domū fistulis cedrinis serrâ sectis: *(i. asseribus cedrinis concameratis.)* Et ædificavit peribolos super totā domū quorū altitudo erat quinq; cubitorū: deniq; domū ipsam connexit trabib⁹ cedrinis. Deinde factus est sermo Dñi ad Salomonem hisce verbis; Dom⁹ hæc quam ædificas, si ambulaveris juxta fœdus meū, judicia mea servaveris, perfeceris omnia præcepta mea, & in iis ambulaveris; firmabo tecum sermones meos quos dixi Davidi patri tuo; Habitabo in medio populi mei Israelis, & non deserā populum meū Israelem. Ædificavit igitur domum Salomon, & concinnavit eam; Et ædificavit parietes domûs intrinsecùs asserib⁹ cedrinis: à fundamentis ejus usq; ad cœlū ej⁹ obduxit eam ligno intrinsecús: & pavimentū domûs obduxit asseribus abiegnis. Viginti quoque cubitos ex domûs extremitatibus ædificavit Salomon asseribus cedrinis, à pavimento ad cœlum usque: & intra *eam* ædificavit Sancta sanctorū. Viginti cubitorum erat ista domus *nempe* templū istud interi⁹: Cedroq; obtecta erat domus eadem intrinsecùs, & cælata erat encarpis, scutulis, ac liliis: tota erat ex cedro, nulliusq; conspiciebatur in ea lapis. Sic sanctuariū intra domū intrinsecùs paravit, ad collocandam ibi arcam fœderis Domini. Frontis Sanctuarii longitudo erat quadraginta cubitorum, viginti cubitorum latitudo, & viginti cubitorum altitudo; quam & obduxit auro purgatissimo: obduxit etiam altare cedro: Obduxitque Salomon domum intrinsecùs auro purissimo. Præterea fecit parastadem ante Sanctuariū, & obduxit eam auro, donec absolveretur tota domus: quin totum altare Sanctuarii obduxit auro. Fecit etiam in Sanctuario duos Cherubim ligneos *hujus* mensuræ; decem cubitorum erat longitudo, & quinq; cubitorum latitudo Cherub uni⁹: Quinq; cubitorum ala Cherub uni⁹, & quinq; cubitorum ala Cherub alteri⁹: adeoq; decem erant cubiti ab extremitate pennarum ejus usque ad extremitatē pennarum ejusdē. Decē quoq; cubitorū erat Cherub alter; eadē mensura, eademq; statura utriusq; Cherub:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Medianæ porticûs januā fecit in dextero ædis latere: fecitq; gradus ligneos per quos ascendebatur ex una porticu ad medianā; iis itemq; gradus in mediana, per quos ascendebatur ad porticū supremam. Structur.i ædis absolutâ, Linquavit eam pulcherrimis asserib⁹ pineis. Præterea fecit podia circa totā ædem, fecitq; altitudinem eorū, quinq; cubitorū: demū cōfirmavit ædem trabibus pineis. Et revelavit se Deus excelsus Salomoni, dixitque ad eū. Hæc ædes quā extruxisti, si in hæreis pactis meis, observaveris judicia mea, egeris mandata mea, & perfeceris ea; absolutū veddā regnū tuū, quemadmodū pollicit⁹ fu Davidi patri tuo; Et ero habitans inter filios Israel, nec deserā Israelitas populū meū. Extruxit ergò Salomon ædem, & absolvit illā: Et parietes ædis complanavit intrinsecus ligneis pineis, à fundamento ædis usq; ad culmen ejusdem complanavit tabulis, ab imo ad summū: omnes inquā parietes ædis contabulavit asseribus ligni abiegni. Et ædificavit Salomon ab ima æde ad summitatem ejus viginti cubitos lignis pineis, à solo ad tectū usq;: & ædificavit ædem interiorem quæ vocatur Sanctū sanctorū: Et ædem istā interiorem fecit viginti cubitorū. Contabulavitq; eā lignis pineis intrinsecùs, & insculpsit tabulis figuras pomorū, nuciss, ac liliorū: totāq; lignis pineis ita texit, ut lapides nullateus apparerent. Quòd autem ad Sanctū sanctorū, interiorem ædis partem fecit accommodā ad collocandū in ea arcā fœderis Domini. Fecit etiā anteriorem Sanctuarii partem longitudine quadraginta cubitorū, viginti cubitorum latitudine, & viginti cubitorū profunditate, obduxitq; eā auro optimo: ut & altare contabulavit asserib⁹ pineis. Deinde posuit Salomon in parte dom⁹ interiore, super parietes, laminas optimi auri obryzi. Et paruæ domûs Sanctuarii fecit lamias, easq; obduxit auro obryzo. Idemq; fecit toti domui: nam auro obduxit eā, donec domus absolveretur ac perficeretur; & intra domū altare quoq; obduxit auro. Item fecit in domo Sanctuarii duos Cherubinos ex ligno, fecitq; longitudinem cujusq; Cherubini decem cubitorū, latitudinem verò quinq; cubitorū: Latitudinem autem alæ Cherubini fecit quinq; cubitorum, & similiter Cherubini alterius, adeoq; latitudo alarū utriusq; Cherubini fuit decem cubitorum. Utrumque Cherubinum fecit ejusdem mensuræ;

מלכים א: ז

secundi Cherub similiter & :*cubito in* decem unius Cherub *Statura*
26 קוֹמַת הַכְּרוּב הָאֶחָד עֶשֶׂר בָּאַמָּה וְכֵן הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי :
extendebant & ,interioris domus medio in Cherubim *dedit* Et
27 וַיִּתֵּן אֶת הַכְּרוּבִים בְּרֹתֶךְ הַבַּיִת הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ
Cherub ala & ,parietē *in* una ala tangebat & :Cherubim alas
אֶת כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים וַתִּגַּע כְּנַף הָאֶחָד בַּקִּיר וְכִנְף הַכְּרוּב
domus medio in eorum alæ & :secundum parietem *in tangens* secundi
הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי וְכַנְפֵיהֶם אֶל תּוֹךְ הַבָּיִת
Et .auro Cherubim Texitque .*alam ad ala tangentes*
28 נֹגְעֹת כְּנַף אֶל כְּנָף : וַיְצַף אֶת הַכְּרוּבִים זָהָב : וְאֵת
29 ,Cherubim *cælaturarum apertiones effigiavit circuducens* domus *parietes omnes*
כָּל קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב קַלַּע פִּתּוּחֵי מִקְלָעוֹת כְּרוּבִים
Et .extrinsecus & intrinsecus ,florum *emissiones* & ,palmarum &
30 וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צָצִים מִלְפָנִים וְלַחִיצוֹן : וְאֵת
ostio Et .extrinsecus & intrinsecus ,auro texit domus pavimentū
31 קֶרְקַע הַבַּיִת צָפָה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן : וְאֵת פֶּתַח
,*pentagona* ,*postes* ,superliminare :*oleæ* lignis fores fecit oraculi
הַדְּבִיר עָשָׂה דַּלְתוֹת עֲצֵי שֶׁמֶן הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית :
,Cherubim cælaturas eis *super* cælavit & ,*oleæ* lignis *fores duæ* Et
32 וּשְׁתֵּי דַּלְתוֹת עֲצֵי שֶׁמֶן וַיִּקַּע עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים
,Cherubim super extendit & :auro texit & ,florum *apertiones* & ,palmarū &
וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צָצִים וַיְצַף זָהָב וַיֵּרֶד עַל הַכְּרֻבִים
templi *ostio* fecit sic Et .aurum palmas super &
33 וְעַל הַתִּמֹרֹת אֶת הַזָּהָב : וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל
lignis *fores duæ* Et .*quarta ex* oleagineis lignis postes
34 מְזוּזוֹת עֲצֵי־שֶׁמֶן מֵאֵת רְבִעִית : וּשְׁתֵּי דַלְתוֹת עֲצֵי
sculpturæ duæ & ,*volubiles* unius ostii *costæ duæ* ,abiegnis
בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צְלָעִים הַדֹּלֶת הָאַחַת גְּלִילִים וּשְׁנֵי קְלָעִים
,palmas & ,Cherubim cælavit Et .*rotundæ* secundi ostii
35 הַדֹּלֶת הַשֵּׁנִית גְּלִילִים : וְקִלַּע כְּרוּבִים וְתִמֹרֹת
.*impressum super* directo auro operuitque : florum *apertiones* &
וּפְטוּרֵי צָצִים וְצִפָּה זָהָב מְשֻׁוֶּה עַל־הַמַּחֲקָה :
dolati lapidis ordinibus tribus interius atrium ædificavit Et
36 וַיִּבֶן אֶת־הַחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גָזִית
est fundata quarto anno In .cedrinarum *(excisarum)* trabiū ordine &
37 וְטוּר כְּרֻתוֹת אֲרָזִים : בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִסַּד
mense in ,undecimo anno in Et .*Zif* mense in ,Domini domus
38 בֵּית יְהוָה בְּיָרֵחַ זִו : וּבַשָּׁנָה הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּיָרֵחַ
suas res omnes ad domus est completa *(octavus* mensis ipse*)* ,*Bul*
בּוּל הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בְּלֵה הַבַּיִת לְכָל דְּבָרָיו
.annis septem eam ædificavit & :*sua judicia omnia* ad &
וּלְכָל מִשְׁפָּטָו וַיִּבְנֵהוּ שִׁבַע שָׁנִים :

CAP. VII.

complevit & ,annis tredecim Selomoh ædificavit suam domū Et
1 וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְכַל
centum ;Lebanon *sylvæ* domum ædificavit Et .suam domū totam
2 אֶת כָּל־בֵּיתוֹ : וַיִּבֶן אֶת־בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן מְאַת
triginta & ,ejus latitudo cubitorū quinquaginta & ,ej' longitudo cubitorū
אַמָּה אָרְכּוֹ וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים
cedrinarum columnarū ordines quatuor *super* : ejus altitudo cubitorū
אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים
.columnas *super* cedrinæ *(excisæ)* trabes &
וְכִרְתוֹת אֲרָזִים עַל הָעַמֻּדִים :

Versio VULGAT.

26 Id est, altitudinem habebat unus cherub decē cubitorū, &
27 similiter cherub secundus. Posuítque cherubim in medio templi interioris: extendebant autem alas suas cherubim, & tangebat ala una parietem, & ala cherub secundi tangebat parietē alterū: alæ autem alteræ in media parte templi se
28 invicèm contingebant. Texit
29 quoq; cherubim auro. Et omnes parietes templi ꝑ circuitū sculpsit variis cælaturis & torno: & fecit in eis cherubim, & palmas, & picturas varias, quasi prominentes de
30 pariete, & egredientes. Sed & pavimentum domûs texit auro
31 intrinsecùs & extrinsecús. Et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarū, postéſque angulorum quinque. Et duo
32 ostia de lignis olivarum: & sculpsit in eis picturam cherubim, & palmarū species, & anaglypha valdè prominentia: & texit ea auro: & operuit tam cherubim quàm pal-
33 mas, & cætera, auro. Fecítque in introitu templi postes de lignis olivarū quadrangulatos: Et duo ostia de lignis a-
34 biegnis altrinsecús: & utrumque ostium duplex erat, & se invicèm tenens aperiebatur.
35 Et sculpsit cherubim, & palmas, & cælaturas valdè eminentes: operuítq; omnia laminis aureis opere quadro
36 ad regulā. Et ædificavit atriū interi⁹ trib⁹ ordinib⁹ lapidum politorum, & uno ordine lignorum cedri. Anno quarto
37 fundata est dom⁹ Dñi in mense
38 Zio: Et in anno undecimo, mense Bul (ipse est mensis octavus) perfecta est dom⁹ in omni opere suo, & in universis utensilibus suis: ædificavítq; eam annis septem.

CAP. VII.

1 DOmum autem suā ædificavit Salomon tredecim annis, & ad perfectū usq; perduxit.
2 Ædificavit quoq; domū saltûs Libani centū cubitorū longitudinis, & quinquaginta cubitorū latitudinis, & triginta cubitorū altitudinis: & quatuor deambulacra inter columnas cedrinas: ligna quippe cedrina exciderat in columnas.

Versio GRÆCA. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ὁ οἶκος ὃν ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς τῷ κυρίῳ, (γ) πεντηκοντάπηχα ἐν πήχει μῆκος αὐτοῦ, καὶ εἴκοσιν ἐν πήχει πλάτος (δ) αὐτοῦ, καὶ
3 πήχεις καὶ εἴκοσιν ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτοῦ. Καὶ τὸ αἴλαμ κατὰ πρόσωπον τοῦ (ε) ναοῦ, εἴκοσιν ἐν
4 πήχει μῆκος αὐτοῦ εἰς τὸ πλάτος τοῦ οἴκου κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου· καὶ ᾠκοδόμησεν ὃ οἶκον, καὶ ζωστέλεσιν αὐλόν. Καὶ ἐποίησεν τῷ οἴκῳ
5 θυρίδας πεπλατυσμένας κρυπτάς. Καὶ ἔδωκεν ὅπη ὁ τοῖχος τοῦ οἴκου μέλαθρα (ζ) κυκλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβίρ. (η) Ἡ πλαγὰ ἡ
6 ὑποκάτω (θ) ποίησε πήχεων ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐλῆς, καὶ τὸ μέσον (ι) ἓξ, καὶ ἡ τρίτη ἐπὰ ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐλῆς· ὅπ (κ) διάσημα ἔδωκε τῷ οἴκῳ κυκλόθεν ἔξωθεν τῶν οἴκων, ὅπως μὴ ἅπτωνται τοίχων τοῦ οἴκου.
7 Καὶ ὁ οἶκος ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτὸν λίθοις ἀκροτόμοις ἀρτίοις ᾠκοδομήθη· καὶ ξύλον
8 καὶ πέλεκυς καὶ πᾶν σκεῦος σιδηροῦν ἐκ (λ) ἀκούσθη ἐν τῷ οἴκῳ ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτόν.
Καὶ ὁ πυλὼν τοῦ πλευρᾶς τοῦ ὑποκάτωθεν ὑπὸ τοῦ ὠμίαν τοῦ οἴκου τοῦ δεξιαν, καὶ (μ) ἑλικτὴ
9 ἀνάβασις εἰς τὸ μέσον, καὶ ἐκ τοῦ μέσης ἐπὶ τὰ (ν) τειχοφορα. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον καὶ ξυνέτελεσεν αὐλόν· καὶ ἐκοιλοστάθμησε τοῦ (ξ)
10 οἶκον κέδροις. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸν ἐνδέσμης δι' ὅλου τοῦ οἴκου πῆχυ τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ ξυνέχε τοῦ (ο) ξύνδεσμον ἐν ξύλοις
11 (π) κεδρίνοις. Καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύλων κεδρίνων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου καὶ ἕως τοῦ τοίχου καὶ ἕως τοῦ ὑπερῴου· ἐκοιλοστάθμησε ξυνεχόμενα ξύλοις
12 ἔσωθεν· καὶ περίεχε τὸ ἔσω τοῦ οἴκου ἐν πλαγαῖς πεύκιναις. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸν εἴκοσι
13 πήχεις ἀπ' ἄκρου τοῦ τοίχου τὸ πλαγὸν τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ (ρ) ἐδάφους ἕως τοῦ ὑπερῴου· καὶ (σ) ἐποίησεν ἐκ τοῦ δαβὶρ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀκρου.
14 (τ) Καὶ πεντηκοντάπηχα πήχων ἦν ὁ ναὸς καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ Ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου
15 ἔσωθεν, ὅπου ἐκεῖ τὸ κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. Εἴκοσι πήχεις μῆκος, καὶ εἴκοσι πήχεις
16 πλάτος, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ· καὶ περίεχεν αὐτὸ χρυσίῳ ξυνεκλεισμένῳ. (υ)
καὶ ἐποίησε δυσιαστήριον κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ, καὶ περίεχεν αὐτὸ χρυσίῳ.

altitudo ejus: & circumdedit illud auro concluso. Et fecit altare ad facium
Dabir, & circumdedit illud auro.

MS.A. (γ) ἑξήκοντα πηχῶν μῆκος (δ) αὐτοῦ, καὶ πηχῶν ὑψος (ε) ναοῦ τοῦ οἴκου, καὶ ἐν πήχει μῆκος αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον εἰς τὸ ὕψος τοῦ οἴκου· δίκα πήχεις πλάτος αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου. καὶ ᾠκοδόμησεν (ζ) κυκλόθεν ζὺν*πύχοις τοῦ οἴκου κυκλόθεν τῷ ναῷ (η) καὶ ἐποίησεν πλαγὰς κυκλόθεν. Ἡ πλαγὰ (θ) ἐξ πήχεων τὸ πλάτος (ι) ἓξ πήχεων πλάτος, καὶ ἡ (κ) διασήματα (λ) ἤκουσαι ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι (μ) εἰλικτὴ (ν) περίφορα. (ξ) οἶκος ἐστρωνώσεσιν καὶ διατάξεσιν κέδροις. (ο) ἔνδεσμον (π) κεδρίνοις. Καὶ ἐλάλησε λόγος κυρίου πρὸς Σαλωμὼν, λέγων, Ὁ οἶκος ἔτος ὃν οἰκοδομεῖς, ἐὰν ὁδεύῃς τοῖς προστάγμασίν μου, καὶ τὰ κρίματά μου ποιῇς, καὶ
13 φυλάσσῃς πάσας τὰς ἐντολάς μου ἀναστρέφεσθαι ἐν αὐταῖς, στήσω τὸν λόγον μου σὺν σοὶ ὃν ἐλάλησα πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα σου. Καὶ κατα-
14 σκηνώσω ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ ᾠκοδόμησεν Σολωμὼν τὸν οἶκον καὶ ξυνέτελεσεν αὐτόν. Καὶ ᾠκο-
17 δόμησεν τοὺς (ρ) ἐδάφους τοῦ οἴκου ἕως (σ) ἐποίησεν αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ δαβὶρ (τ) Καὶ πεντηκοντάπηχα πυχῶν ἦν ὁ οἶκος. ἕτος ὁ ναὸς ὁ ἐν
18 πλος. Καὶ διὰ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔσω πλοκὴν ἐπανατάσεις. καὶ πέταλα καὶ ἀνάγλυφα πίνακα κέδρινα, οὐκ ἐφαίνετο λίθος ἐν
19.20 πρόσωπον τοῦ δαβὶρ, Ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν ἡτοίμασεν δοῦναι ἐκεῖ τὸ κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. Καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ δαβὶρ εἴκοσι
πήχεις μῆκος, πήχεις πλάτος, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ· (υ) καὶ ἐποίησεν θυσιαστήριον κέδρου· καὶ περιέπλασεν Σολομὼν τὸν οἶκον ἔνδοθεν χρυσίῳ ἀποκλίσῃ. καὶ παρήγαγεν ἐν καθηλώμασιν χρυσοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ, καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 רוּמֵיהּ דִּכְרוּבָא חַד עֲשַׂר אַמִּין וְכֵן כְּרוּבָא תִנְיָנָא : וְיָהַב יַת כְּרוּבַיָּא בְּגוֹ בֵּיתָא גַּוָּאָה
27 וּפְרַסוּ יַת כַּנְפֵי כְרוּבַיָּא וּמַטְיָא כַנְפָא דְחַד בְּכָתְלָא וְכַנְפָא דִכְרוּבָא תִנְיָנָא מַטְיָא בְּכָתְלָא
28 תִנְיָנָא וְכַנְפֵיהוֹן לְגוֹ בֵּיתָא מַטְיָא כְּנַף לְכָנְף : וְחָפָא יַת כְּרוּבַיָּא דַּהֲבָא : וְיַת כָּל כָּתְלַיָּא
29 בֵּיתָא אַקְרִיף צִיורִין וְגַלַּף קַלְיָעִן כְּרוּבִין וְצוּרַת דְּקַלִּין וְאָטוּנִין שׁוֹשַׁנִּין מִלְּגָיו וּלְבָרָא :
30 וְיַת אוּשֵׁי בֵיתָא חָפָא דַּהֲבָא מִלְּגָיו וּלְבָרָא : וּלְתַרַע בֵּית כַּפּוּרֵי עֶבֶד דָּשִׁין דַּאֲעֵי וְיָתָא
31 אֶלֶהֵן סִפּוּהִי מַטְקָסִין : וְתַרְתֵּין דָּשִׁין דַּאֲעֵי וְיָתָא וְגַלַּף עֲלֵיהוֹן קַלְיָעִן כְּרוּבִין וְצוּרַת דְּקַלִּין
32 וְאָטוּנִין שׁוֹשַׁנִּין וְחָפָא דַּהֲבָא וְנַסִּיךְ עַל כְּרוּבַיָּא וְעַל צוּרַת דְּקַלִּין יַת דַּהֲבָא : וְכֵן עֲבַד
33 לְתַרַע הֵיכְלָא סְפִין דַּאֲעֵי וְיָתָא מִן אַרְבְּעָה סִטְרֵיהוֹן מְרַבְּעִין : וְתַרְתֵּין דָּשִׁין דַּאֲעֵי בִּירְוָן
34 תְּרֵין צִירִין דְּדָשָׁא חָדָא סְנַלְגְּלִין וְתֵרִין צִירִין דְּדָשָׁא תִנְיָתָא סְנַלְגְּלִין : וְגַלַּף כְּרוּבַיָּא
35 וְצוּרַת דְּקַלִּין וְאָטוּנִין שׁוֹשַׁנִּין וְחָפֵי דַּהֲבָא מְכַבַּשׁ עַל צוּרְתָא : וּבְנָא יַת דַּרְתָּא נַוְיְתָא
36 תִּלְתָא סְדִרִין דְּאֶבֶן טָבָא וְסִדְרָא חַד דְּמֵרִישׁ אֲעֵי אַרְזָיָא : וּבְשַׁתָּא רְבִיעָיְתָא שְׁרִי
37 לְאִשְׁתְּכְלָלָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ בְּיַרְחָא זִיו נִיצָנָיָא : וּבְשַׁתָּא חְדָא עַסְרֵי בְּיַרְחָא מֵיסַק אִבֵּבְיָא
38 הוּא יַרְחָא תְמִנָאָה אִשְׁתַּכְלַל בֵּיתָא לְכָל גְּוִרְתֵּיהּ וּלְכָל דַּחֲזֵי לֵיהּ וּבְנָהִי שְׁבַע שְׁנִין :

ז

1 וְיַת בֵּיתֵיהּ בְּנָא שְׁלֹמֹה תְּלַת עַסְרֵי שְׁנִין וְשַׁכְלֵל יַת כָּל בֵּיתֵיהּ : וּבְנָא יַת בֵּית מַקְרַת
2 מַלְכָיָא מְאָה אַמִּין אוֹרְכֵיהּ וְחַמְשִׁין אַמִּין פּוּתְיֵהּ וּתְלָתִין אַמִּין רוּמֵיהּ עַל אַרְבְּעָה סִדְרֵי עַמּוּדֵי אַרְזָיָא וְקַרְנָתְהוֹן דְּאַרְזָיָא עַל עַמּוּדַיָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Altitudo cheruba unius erat decem cubitorum, & sic cheruba secundi. Et posuit cherubaja intra domum interiorem, & extenderunt alas cherubaja, & pertingebat ala unius ad parietem, & ala cheruba secundi pertingebat ad parietem alterum, & alæ eorum [*quæ erant*] intra domum pertingebant se invicem. Et obduxit cherubaja auro. Et omnes parietes domus ambivit figuris, et sculpsit cælaturis cherubin, & figura palmarum, & funiculis liliorū ab intus ad extra. Et fundamenta domus obduxit auro ab intus ad extra. Et portæ domus oraculi fecit valvas è lignis oleæ, *sed* postibus ejus inter se ordinatis. Et duas portas è lignis oleæ: & sculpsit super eas cælaturas cherubin, & figuram palmarum, & funiculos & lilia, & obduxit auro, & operuit cherubaja & figuram palmarum auro. Et sic fecit portæ templi superliminaria è lignis oleæ quadrilatera. Et duæ portæ erant è lignis abiegnis; duo cardines portæ unius erant rotundi, & duo cardines portæ alterius rotundi. Et sculpsit cherubin, & figuram palmarum, & fasciarum, & liliorum; & obduxit auro extenso figuram. Et ædificavit atrium interius tribus ordinibus lapidis boni, & ordine uno tigni lignorum cedrinorum. Anno quarto incepta est fundari domus sanctuarii Domini, mense apparitionis florum. Et anno undecimo, mense quo congregantur novæ fruges, ipse est mensis octavus, consummata est domus cum omnibus partibus suis, & cum omnibus quæ videbantur ad eam [*pertinere*:] & ædificavit eam septem annis.

CAP. VII.

ET domum suam ædificavit Selomoh tredecim annis, & consummavit omnem domū suā. Et ædificavit domū refrigerii regum: centum cubitorum erat longitudo ejus, & quinquaginta cubitorum latitudo ejus, & triginta cubitorum altitudo ejus, super quatuor ordines columnarum cedrinarum, & coronæ earum cedrinæ erant super columnas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nam altitudo Cherub unius, decem erat cubitorum; paritérque Cherub alterius. Cherubim istos collocavit intra domum intimã, & explicavit alas Cherubim, ita ut ala unius hæreret parieti, & alterius Cherub ala alteri parieti hæreret; alæ verò eorum, quæ erant in media domo, se invicem attingerent. Eosdem Cherubim obduxit auro purissimo. Omnes autem parietes domûs cinxit encarpis, cælavítque scutulis, Cherubinis, palmis, ac liliis, tam intrinsecùs quàm extrinsecùs. Pavimentum quoque domûs obduxit auro, tam intùs quàm foris. Ostio sanctuarii fecit fores de ligno oleoso, firmis validísque paraſtadibus, Et binis valvis è ligno oleoso, quibus insculpsit cælaturas *nempe* Cherubim, scutulas, palmas, ac lilia; eáque auro obduxit, plus auri adhibens super Cherubim & super palmas. Idémque fecit januis templi, cujus paraſtades fuerunt è ligno oleoso, simplices & quadratæ. Duæ verò januæ fuerunt de ligno abiegno, *& tam* utrumque latus januæ unius cælatum erat, quàm utrumque latus januæ alterius cælatum erat: Insculpsit enim Cherubim, scutulas, palmas, & lilia, obduxítq; auro pulcherrimæ cælaturæ. Postea ædificavit atrió interiori tres ordines *lapidum* sectorum, & ordinem epistyliorum cedrinorum. Anno quarto fundata fuit domus Domini, mense Aprili: Et anno undecimo, mense Octobri, qui est mensis octavus, absoluta fuit domus cum omnibus rebus omnibúsq; operibus ejus: sic ædificavit eam septem annis.

CAP. VII.

Domum verò suam ædificavit Salomon tredecim annis: & absolutâ totâ domo, Ædificavit etiam domum saltûs Libani (ejus autem longitudo fuit centum cubitorum, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo) super quatuor ordines columnarum cedrinarum, & epistylia cedrina columnis imposita.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Fecit enim altitudinem unius *Cherubini* decem cubitorum, totidémque Cherubini alterius. *utrumque verò Cherubinum posuit in domo interiori, & expandit alas utriusque Cherubini, & alam Cherubini unius affixit* parieti, *alam autem alterius Cherubini affixit* parieti opposito: *alias verò duas alas eorum disposuit intra domum, alteram alteri cohærentem. Tum obduxit utrumque Cherubinum auro obryzo. Præterea super omnes ædis parietes sculpsit figuras pomorum, eosdemque cælavit figuris pomorum aut aliorum, narcissi, palmarum, atque liliorum: eosdémque cælaturam extrinsecùs etiam adhibuit. Denique solum ædis obduxit auro, intùs & extrà. Porrò januæ domûs Sanctuarii adaptavit fores de ligno pineo cælaturis ornato, & ia lateribus ejus, in utroque* scilicet *latere valvarum posuit quinque cubitos de ligno olivarum, quod & arcuatum fecit: extulit enim cubitos quinque, et fecit ei postes crassos ac firmos. Ædi quoque fecit duas valvas pulcherrimas è ligno olivarum, insculpsitque foribus Cherubinos, narcissos, palmas, & lilia, quæ auro contexit, majore auri copiâ palmis & Cherubinis applicatâ. Idem præstitit in lateribus januæ templi, hoc est, ædis externæ; quatuor* videlicet *cubitos ex ligno olivarum in unoquoque latere: fecitque ei postes sim, l ces, ex ligno minimè exiguo, quadrato. Et fecit illi duas valvas de l gno abiegno, & unamquamque ex duabus illis valvis bipartitam fecit, per fibulas flexibilem. Fecitque gemina portæ unius latera cælata figuris narcissorum, & Cherubinorum, palmarum, atque liliorum: & cælatura omnes auro contexit. Præterea extruxit atrium interi* ædificio solidissimo, *fecitque tres margines lapideas, & marginem de ligno pineo. Anno quarto, ab Aprili mense cœperunt injici fundamenta domûs Domini: Et absolutum fuit ædificium ejus anno undecimo, mense Octobri, qui erat octavus ejusdem anni mensis: itaque absoluta fuit domus cum omnibus rebus, ornamentis, & structuris ejus, spatio septem annorum.*

CAP. VII.

Postea domum suam extruxit Salomon tredecim annis, donec absolvisset ædificium ejus. Deinde magnam extruxit ædem pro armis suis, erátque palatium stationis ejus regiæ, vocavitque eum, Saltum Libani: fecit autem longitudinem ejus centum cubitorum, latitudinem ejus quinquaginta cubitorum, et profunditatem ejus triginta cubitorum: contignavitq; eam super quatuor ordines columnarum lignei pinei: imposuit enim columnis tigna ex ligno pineo,

מלכים א: ז

columnas ſuper quæ coſtas ſuper ,deſuper cedro in tecta Et
3 וְסִפֵּן בְּאֹרֶז מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעֹת אֲשֶׁר עַל־הָעַמֻּדִים
feneſtellarum Et .cedine quindecim ;quinquo & quadraginta
4 אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר : וּשְׁקֻפִּים
omnia Et .vicibus tribus feneſtram ad feneſtra & ;ordines tres
5 שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמַחֲזֶה אֶל־מַחֲזֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים : וְכָל־
feneſtram ad ſenestra regione e & ,feneſtella ,quadrati poſtes & ,oſtia
הַפְּתָחִים וְהַמְּזוּזוֹת רְבֻעִים שָׁקֻף וּמוּל מַחֲזֶה אֶל מַחֲזֶה
quinquaginta :fecit columnarum porticum Et .vicibus tribus
6 שָׁלֹשׁ פְּעָמִים : וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים
porticus & :ejus latitudo cubitorum triginta &,ejus longitudo cubitorum
אַמָּה אָרְכּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וְאוּלָם
porticum Et .earum facies ſuper (denſa) trabs & ,columnæ &,earum facies ſuper
7 עַל־פְּנֵיהֶם וְעָבִי עַל־פְּנֵיהֶם : וְאוּלָם
tecta & :fecit ,iudicii porticum ,ibi judicaret quo ſolii
הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט־שָׁם אוּלָם הַמִּשְׁפָּט וְסִפָּן
manebat quas ſuæ domui Et .pavimentum ad uſq; pavimento à cedro in
8 בְּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקֹּרָה : וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר־יֵשֵׁב
:erat iſtud opus ſecundùm ,porticum intra aliud atrium ,ibi
שָׁם חָצֵר הָאֲחֶרֶת מִבֵּית לָאוּלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה
,Selomoh acceperat quam ,Parhoh filiæ fecit domum &
וּבַיִת יַעֲשֶׂה לִבַת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה
preciosis lapidibus hæc Omnia .hanc porticum ſecundùm
9 כָּאוּלָם הַזֶּה : כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת
,extrinſec' & intrinſec' ſerra in ſerratis ,dolati lapidis menſuras ſecundũ
כְּמִדּוֹת גָּזִית מְנֻרָּרוֹת בַּמְּנֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ
atrium ad uſque extrinſecus & ,palmares lapides ad uſq; fundamento à &
וּמִמַּסַּד עַד־הַטַּפְחוֹת וּמִחוּץ עַד־הֶחָצֵר
,magnis lapidibus ,preciosis lapidibus fundatum Et .majus
10 הַגְּדוֹלָה : וּמִיסָּד אֲבָנִים יְקָרוֹת אֲבָנִים גְּדֹלוֹת
ſuprà Et .cubitorum octo lapidibus &,cubitorũ decem lapidibus
11 אַבְנֵי עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת : וּמִלְמַעְלָה
atrio Et .cedri & ,dolati lapidis menſuras ſecundùm preciosi lapides
12 אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית וְאָרֶז : וְחָצֵר
(exciſarũ)trabiũ ordo & ,dolata petra ordines tres circum majori
הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גָּזִית וְטוּר כְּרֻתוֹת
porticui & ,interioris Domini domus atrio & :cedrinarum
אֲרָזִים וְלַחְצַר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם
Filius .Tyro de Chiram cepit &,Selomoh rex miſit Et .domus
13 הַבָּיִת : וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת חִירָם מִצֹּר : בֶּן
,Tyrius vir ejus pater &,Nephthali tribu de ipſe viduæ mulieris
14 אִשָּׁה אַלְמָנָה הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי
& ,intelligentia & ,ſapientia erat plenuſque :ærarius faber
חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־הַחָכְמָה וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־
regem ad venit & :ære in opificium omne faciendum ad ſcientia
הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה בַּנְּחֹשֶׁת וַיָּבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ
columnas duas formavit Et.ejus opificium omne fecit &:Selomoh
15 שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־מְלַאכְתּוֹ : וַיְצַר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים
filum & ,unius columnæ ſtatura cubitorum Octodecim :æreas
נְחֹשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט
.ſecundam columnam circundabat cubitorum duodecim
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסֹב אֶת הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי :
columnarum capita ſuper dandum ad ,fecit coronamenta duo &
16 וּשְׁתֵּי כֹתָרוֹת עָשָׂה לָתֵת עַל־רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים
quinque & ,unius coronamenti ſtatura cubitorum quinque :ære fuſo
מְצַק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְחָמֵשׁ
.ſecundi coronamenti ſtatura cubitorum
אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית :

Verſio VUL. LAT.

3 Et tabulatis cedrinis veſtivit totam cameram, quæ quadraginta quinq; columnis ſuſtentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim
4 Contra ſe invicèm poſitas, Et
5 è regione ſe reſpicientes, æquali ſpatio inter columnas,et ſuper columnas quadrangula-
6 ta ligna in cunctis æqualia. Et porticũ columnarũ fecit quinquaginta cubitorum longitudinis,et triginta cubitorum latitudinis:& alteram porticum in facie majoris porticûs : & columnas, & epiſtylia ſuper
7 columnas. Porticum quoque ſolii, in qua tribunal eſt,fecit: & texit lignis cedrinis à pavi-
8 mento uſque ad ſummitatẽ. Et domuncula, in qua ſedebatur ad judicandum, erat in media porticu, ſimili opere. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis (quam uxorem duxerat Salomon)tali opere,quali & hanc
9 porticum. Omnia lapidibus pretioſis, qui ad normã quandam atque menſuram tam intrinſecùs quàm extrinſec' ſerrati erant:à fundamento uſque ad ſummitatem parietum, &
10 extrinſecùs uſque ad atrium majus. Fundamenta autem de lapidibus pretioſis, lapidibus magnis decem ſive octo cubi-
11 torum. Et deſupèr lapides pretioſi æqualis menſuræ ſecti erant, ſimilitérque de cedro.
12 Et atrium majus rotundum,trium ordinum de lapidib' ſectis, & unius ordinis de dolata cedro:nec non & in atrio domûs Domini interiori, & in porti-
13 cu domûs. Miſit quoque rex Salomon, & tulit Hiram de
14 Tyro, Filium mulieris viduæ de tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem ærarium, & plenũ ſapientiâ, et intelligentiâ, & doctrinâ ad faciendum omne opus ex ære. Qui cùm veniſſet ad regem Salomonẽ, fe-
15 cit omne opus ejus. Et finxit duas columnas æreas, decem & octo cubitorum altitudinis columnam unam : & linea duodecim cubitorum ambie-
16 bat columnam utramque. Duo quoque capitella fecit,quæ ponerentur ſuper capita columnarum, fuſilia ex ære:quinque cubitorum altitudinis capitellum unum, & quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum :

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

21 Καὶ ὅλον τ̀ οἶκον ᾠκείαξε χρυσίῳ, ἕως συν-
23 τελείας παντὸς τῦ (ρ)οἴκυ. Καὶ ἐποίησεν ἐν
4 τῷ ἀυλείῳ δύο (χ) χερυβὶμ, δίκα πήχεων
5 μέγεθ⊖ (ψ) ἑσταθμωμένον· Καὶ πύλη πή-
χεων πεντήκοντα (ω) τ̀ χερυβὶμ τῦ ἑνὸς, καὶ
πύλη πήχεων πεντήκοντα ἀυτῦ τὸ δ'τερον
(α)ἐν πήχ, δίκα ἀπὸ μέρες πτρυγίε ἀυτῦ
25 (β) εἰς μέρος πτερυγίε (γ) ἀυτῦ. Οὕτως
τῷ χερυβὶμ τῷ δ'ευτέρῳ, ἐν μέσῳ ἐνὶ Κω-
26 λέλα μία (δ) ἀμφοτέρες. Καὶ τὸ ὕ↓⊖ τ̀
(ε) χερυβὶμ τῦ ἑνὸς δίκα ἐν πήχ· καὶ (ζ)
27 ὕτω τῷ χερυβὶμ τῷ δ'ευτέρῳ. Καὶ ἀμφότε-
ρα χερυβὶμ ἐν μέσῳ τ̀ οἴκυ τῦ ἐσωτάτυ. καὶ
διεπέτασε τὰς πτέρυγας ἀυτ̃ν, καὶ ἥπτετο
(η) πτέρυξ μία τῦ τοίχυ, καὶ πτέρυξ χερυβὶμ
τῦ δ'ευτέρου ἥπτετο τῦ τοίχου τῦ δευ-
τέρε· (θ) καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν (ι) ἐν
μέσῳ τῦ οἴκυ (κ) ἥπτοντο πτέρυξ πτέρυγ⊖.
28 Καὶ ᾠκείαξε τὰ(λ)χερυβὶμ χρυσίῳ.(μ)Πάν-
29 τας τὸν τοίχυς τῦ οἴκυ κύκλῳ ἐγκολαπτὰ ἐ-
γκαλὰ γραφίδι (ν) χερυβὶμ, καὶ φοίνικας
30 τῷ ἐσωτέρῳ καὶ τῷ ἐξωτέρῳ. Καὶ τὸ ἔδαφ⊖
τ̀ οἴκυ πᾶν ᾠκείαξε χρυσίῳ τ̀ ἐσωτάτυ καὶ τ̀ ἐξω-
31 τάτυ. Καὶ τῷ θυρώμαλι τῦ ἀυλείυ ἐποίησε
θύρας (ξ)ξύλων ἐγκαθ'σίων, σταὶ πεπλατ̃ν,
34 (ο) Ἐν ἀμφοτέραις τ̀ θύραις ξύλα πεύκινα·
δύο πτυχαὶ ἡ θύρα ἡ μία καὶ στροφεῖς (π) ἀν-
τ̃ν, καὶ δύο πτυχαὶ ἡ θύρα ἡ δευτέρα στρε-
φόμυα (ρ) Ἐγκεκολαμμένα χερυβὶμ, καὶ
φοίνικες, καὶ διαπεπλασμένα πέτηλα, καὶ
πεπεχόμυα χρυσίῳ καλαγομένῳ ὀπὶ τ̀ ἐν-
36 τύπωσιν. Καὶ ᾠκοδόμησε τ̀ ἀυλὴν τ̀ ἐσωτά-
την· τρεῖς σίχες ἀπηρτισμένων, καὶ σίχ⊖
(σ) καλλιγραμμένης κάρε κυκλόθεν. καὶ ᾠκε-
δόμησε τὸ καλαπέτασμα τ̀ ἀυλ̃ς τῦ αἰλὰμ
τῦ οἴκυ τῦ καλὰ πρόσωπον τῦ ναῦ.

Κεφ. ζ'.

13 Καὶ ἀπέςειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν, καὶ
14 ἔλαβε τ̀ Χειρὰμ ἐκ Τύρε, Υἱὸν γυναικὸς
χήρας, καὶ ⊖ ἀπὸ τ̀ (α) φυλ̃ς τ̀ Νεφθαλίμ·
καὶ ὁ πατὴρ ἀυτῦ (β) ἀνὴρ Τύρι⊖, τέκτων
χαλκῦ, καὶ πεπληρωμέν⊖ τ̃ς τέχνης καὶ
συνέσεως καὶ ἐπιγνώσεως τ̀ ποιεῖν πᾶν
ἔργον ἐν χαλκῷ. καὶ (γ) εἰσηλύθη
πρὸς τ̀ βασιλέα Σολομὼν· καὶ ἐποίησε πάν-
τα τὰ ἔργα.

MS.A. (ρ) οἶκυ. Καὶ ὅλον τὸ ἔσω τῦ Δαβεὶρ ἐπλάτυνεν χρυσίῳ.
Καὶ ἐποίησεν (χ) *χερυβὶν ξύλων κυπαρισσίνων, δίκα (ψ) ἑσαθμω-
μένων· (ω) ἀυτ̃ν τὸ ὂν, καὶ πήχυς (α) δίκα ἐν πήχει ἀπὸ (β) καὶ ἕως
μέρες (γ) ἀυτῦ, καὶ δίκα ἐν πήχει. Οὕτως τῷ Χερὶβ τῷ (δ) ἀμφι-
ρους τοῖς χερυβὶν. Καὶ τὸ (ε) χερὶβ (ζ) ὕτως τῦ χερὶβ τῦ δευτέ-
ρυ. Καὶ ἔθηκεν ἀμφότερα τὰ χερυβὶν (η) ἡ πτέρυξ τῦ ἑνὸς τῦ τοίχυ,
καὶ ἡ πτέρυξ τῦ χερὶβ τῦ δευτέρυ ἥπτετο (θ) καὶ πτέρυγες (ι) α
ἐν (κ) ἥπτετο (λ) χερυβὶν (μ) Καὶ πάντας (ν) χερυβὶν,
καὶ *φοίνικας, καὶ ᾠγλυφε ἐγκόλοπτα τῷ ἐσωτέρῳ (ξ) ἐκ ξύλων
ἀρκευθίνων, καὶ φλιὰς πλατλὰς, Καὶ δύο θύρας ξύλων πυκίνων ἡ
ἐγκολαπτὰ ἐπ' ἀυτῶν ἐγκεκολαμμένα χερυβὶν, καὶ φοίνικας, καὶ πέ-
ταλα διαπεπτασμένα, καὶ ᾠκείαεν χρυσίῳ, καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὰ
ξύλων ἀρκεύθε, σταὶ πλατλὰς, (ο) καὶ αἱ ἀμφοτέραις (π) ἀυτῶν, δύο

Et totam domum operuit auro uſq; ad conſummationem univerſæ domûs. Et fecit in Debir duo
(γ)Cherubim : decem cubitorum magnitudo menſurata;Et quinque cubitorum ala Cherubim unius:&
quinque cubitorũ ala ejus ſecunda in cubito: decem à parte alæ ejus ad partem alæ ejus. Et
Cherubim ſecundo, in mensura una conſummatio una utriſque.Et altitudo Cherubim unius, decem
in cubito:& ſic Cherubim ſecundo. Et utraque Cherubim in medio domûs intimæ. Et expandit
alas eorum, & tangebat ala una parietem:& ala Cherubim ſecundi tangebat parietem ſecundum.
Et alæ eorum in medio domûs tangebant ala alam. Et operuit
Cherubim auro. Omnes parietes domûs in circuitu celatos ſcripturâ ſcripſit Cherubim, & (ϛ) pal-
mas interiore, & exteriore. Et pavimentum domûs operuit auro, intimæ, & extimæ. Et oſtium
ipſius Debir fecit januas (α) ex lignis juniperinis, porticu quadrupliciter, In utriſque januis
ligna abiegna : duæ plicæ januæ una,& cardines earum: & duæ plicæ januæ ſecundæ, volubiles.
Inſculpta Cherubim, & palma, & expanſæ lamine, & operta auro deducto ſuper ſculpturam.
Et ædificavit atrium intimum (bb) ex tres ordines lapidis dolatorum, & ordinem fabrefactæ cedri in circuitu. (cc)Et ædificavit velamen atrii ipſius Ælam domûs, quæ ad faciem templi.

CAP. VII.

E(a)miſit rex Salomon,et accivit Chiram è Tyro Filium mulieris viduæ : & hic de tribu Nephthalim. Et pater ejus vir Tyrius, faber æris, & plenus ſapientiâ, & intelligentiâ, & ſcientiâ faciendi omne opus in ære. Et introductus eſt ad regem Salomon, Et fecit omnia opera.

Δαβεὶρ ἐπλάτυνεν χρυσίῳ.

MS.A. Κεφ. ζ'. (α) φυλ̃ς Νεφθαλείμ· (β) ἀνὴρ *πίμι⊖, τέκτων (γ) εἰσήλθη

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְחַפָּא נְסִרִין דְּאַרְזָא מֵעִלַּוֵי מְחִיצָיָא דְּעַל עַמּוּדַיָּא אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא חַמְשִׁין עַסְרֵי סִדְרָיָא :
וּכְלֵנְסָא תִּלַּת סִדְרִין וְוֵי לְקֵבִיל וְוֵי תִּלַּת זִמְנִין : וְכָל תַּרְעַיָּא וְסַפָּיָא מְרַבְּעִין וְחַפָּן כְּלֵנְסָא
וּמְקֵבִיל וְוֵי לְקֵבִיל וְוֵי תִּלַּת זִמְנִין : וְיַת אוּלְמָא דְּעַמּוּדַיָּא עֲבַד חַמְשִׁין אַמִּין אוֹרְכֵיהּ
וְתַלְתִּין אַמִּין פּוּתְיֵהּ וְאוּלְמָא עַל אַפֵּיהוֹן וְעַמּוּדַיָּא וְסִקוֹפְתָא עַל אַפֵּיהוֹן : וְאוּלְמָא
לַאֲתָקְנָא תַּמָּן כּוּרְסֵי בֵּית דִּינָא דְּדָאן תַּמָּן פְּרוֹסְדָא לְבֵית דִּינָא עֲבִיד וְחַפֵּי נְסִרִין דְּאַרְזָא
מֵאוּשִׁיָּא עַד אוּשִׁיָּא : וּבֵיתֵיהּ דִּיתֵיב תַּמָּן דְּרָתָא אָחֳרָנְתָא מִנָּיו לְאוּלְמָא בְּעוֹבְדָא הָדִין
דְּוֵה וּבֵיתָא עֲבַד לְבַת פַּרְעֹה דְּנְסִיב שְׁלֹמֹה כְּאוּלְמָא הָדֵין : כָּל אִלֵּין אַבְנִין טָבָן כְּמִשְׁחַת
גְּוִית מְמַסְרָן בְּמִסְרִין מְנָיו וּמִבְּרָא וּמִשַּׁכְלָלָן בְּפוּשְׁכָיָא וּמִלְּבָרָא עַד דְּרָתָא רַבְּתָא :
וּמִשַּׁכְלָל בְּאַבְנִין טָבָן אַבְנֵי רַבְרְבָן אַבְנֵי עֶסֶר אַמִּין וְאַבְנֵי תַמְנֵי אַמִּין : וּמִלְּעֵלָא אַבְנִין
טָבָן כְּמִשְׁחַת גְּוִית וְחַפֵּי נְסִרִין דְּאַרְזָא : וְדִרְתָא רַבְּתָא סְחוֹר סְחוֹר תִּלַּתָא סִדְרִין דְּאֶבֶן
טָבָא וְסִדְרָא חַד דְּמַרִישׁ אֲעֵי אֲרָזִין וּלְדִרְתָּ בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיֵי גַּוְיְתָא וּלְאוּלְמָא דְּבֵיתָא :
וְשִׁלַּח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וּדְבַר יַת חִירָם מִצּוֹר : בַּר אִתְּתָא אַרְמַלְתָּא הוּא מִשִּׁבְטָא דְּבִירַת
נַפְתָּלִי וַאֲבוּהִי גְּבַר צוֹרִי אוּמָן בְּעוֹבְדָא דְּנְחָשָׁא וְאִתְמְלֵי יַת חוֹכְמְתָא וְיַת סוֹכְלְתָנָא
וְיַת דַּעְתָּא לְמֶעְבַּד כָּל עֲבִידָא בְּנְחָשָׁא וְאֵתָא לְוָת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וַעֲבַד יַת כָּל עֲבִדְתֵּיהּ :
וְצַר יַת תְּרִין עַמּוּדַיָּא דְּנְחָשָׁא תַּמְנֵי עַסְרֵי אַמִּין רוּמֵיהּ דְּעַמּוּדָא חַד וְחוּט מְשַׁח
תְּרֵיתִין עַסְרֵי אַמִּין מַקַּף לֵיהּ וְכֵן לְעַמּוּדָא תִּנְיָנָא : וְתַרְתֵּין קְרוֹנָתָן עֲבַד לְמֶתַּן עַל רֵישׁ
עַמּוּדַיָּא מַתַּךְ נְחָשָׁא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמָהּ דְּקְרוֹנָתָא חָדָא וְחַמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ דְּקְרוֹנָתָא
תִּנְיָתָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et obduxit tabulis cedrinis ſupra ; tabulata, quæ erant ſuper columnas, quadraginta & quinque, quindecim ordine. Et vectium erant tres ordines, & angulus è regione anguli tribus vicibus. Et omnes portæ & poſtes erant quadrata ; & operiebant vectes : & è regione anguli contra angulum tribus vicibus. Et porticum columnarum fecit : quinquaginta cubitorum erat longitudo ejus, & triginta cubitorum latitudo ejus, & porticus erat ante faciem illarum, & columnæ & limina ante faciem illarum. Et porticum ut præpararetur ibi ſolium domus judicii in quo judicaret ; vestibulum domui judicii fecit, & obduxit tabulis cedrinis à pavimento uſq; ad pavimentum. Et domui ſuæ in qua habitabat fecit atrium aliud intra porticum,ſecundùm opus iſtud erat : & domum fecit filiæ Parghoh,quam acceperat Selomoh, ſicut porticum hanc. Omnia hæc lapidib' bonis ſecundùm menſura lapidum dolatorum,ſerratis ſerris intrinſecus & extrinſecus, fundatis verò in palmis, & extrinſecus uſq; ad atrium magnum. Et fundatum lapidib' bonis, lapidib' magnis, lapidib' decem cubitorum, & lapidib' octo cubitorum. Et deſuper erant lapides boni ſecundùm menſuram lapidum dolatorum, & obduxit tabulis cedrinis. Et atrio majori per circuitum erant tres ordines lapidis boni, & ordo unius tigni è lignis cedrinis,& atrio domus ſanctuarii Dñi interiori & porticui dom'. Et miſit rex Selomoh & tulit Hhiram ex Szor. Fili' mulieris viduæ erat ille de tribu dom' Nephthali : & pater illius vir Szuræ' artifex *in opificio* æris; & repletus erat ſapientia & intelligentia & ſcientia ad faciendum omne opus ex ære : & venit ad regem Selomoh , & fecit omne opus ejus. Et formavit duas columnas æreas, octodecim cubitorum erat altitudo columnæ unius, & filum menſuræ duodecim cubitorum ambibat illam, & ſic fecit columnæ ſecundæ. Et duas coronas fecit ut ponerentur ſuper capita columnarum fuſa ex ære : quinque cubitorum erat altitudo coronæ unius, & quinque cubitorum altitudo coronæ alterius.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Tecta erat cedris superne, supra quadraginta quinq; trabes columnis impositas, quindenas unoquoque ordine. Et podiorum tres ordines ternâ serie sese respicientium. Et tam januæ omnes quàm podia, quadrata erant, ternâque serie sese respiciebant. Fecit etiam porticum columnarum, quinquaginta cubitorum longitudine, & triginta cubitorum latitudine: & quidem porticus super ipsas erat columnas, & ante has atrium. Item porticum tribunalis ubi judicabat, porticum *in-quam* ad jus dicendum fecit, eámque cedro contabulavit à solo ad cœlum ej' usque. Et domum in qua habitabat, in alio atrio cis porticum, hâc eâdem structurâ fecit. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis quam duxerat Salomon, similis structuræ. Hæc omnia ex optimis lapidibus, ejusdem cum sectis *lapidibus* torno elaboratis mensuræ, extrinsecùs & intrinsecùs, à solo ad summum usque; Et ab exteriori parte usque ad atrium domûs, quæ aptata erat optimis lapidibus & magnis lapidibus, lapidib' *scilicet*, decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorũ: Supernè *quoque* lapidibus optimis æqualis cum *lapidibus* sectis mensuræ, & cedris. Denique atrio magno circunquaque, tres erant ordines *lapidis* cæsi, & ordo trabium cedrinarum: idemque interiori atrio domûs Dñi & porticui domûs. Misit quoque Salomon rex, adduxitque Hiramum de Tyro. (Is autem filius erat mulieris cujusdam viduæ, de tribu Nephtali; pater autem ipsius erat vir fictor & faber ærarius: atque is imbutus erat sapientiâ, sagacitate, & peritiâ ad faciendũ omne opus æneum) Qui veniens ad regem Salomonem, fecit totum opus. Finxit enim duas columnas æneas: altitudo columnæ octodecim erat cubitorum, & fascia duodecim cubitorum ambiebat eam: ejusmodi erat altera columna. Fecit etiam duo epistylia ad collocandum supra verticem columnarum, ex ære fuso: quinque cubitorum erat altitudo epistylii unius, & quinque cubitorum altitudo epistylii alterius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et contignavit eam trabibus pinеis, trabéſque imposuit tignis quæ erant super capita columnarum quarum numerus erat sexaginta columnæ, quindecim videlicet columnæ unoquoque ordine. Super has etiam podia extruxit pensilia terno ordine dispositа, tribus vicibus sese respicientia. Et januas, earúmque limina omnia fecit quadrata, tribus vicibus sese respicientia. Fecit præterea porticum habentem columnas; fecitque longitudinẽ ejus quinquaginta cubitorum, latitudinem verò triginta cubitorum: porticum hanc collocavit è regione columnarum, atrium autem ante porticum. Fecit etiam porticum in qua statuebatur tribunal judicii, ut in eo sederet judicaréque, & contexit parietes ejus lignis pineis, ab imo ad summum usque tabulatum. Domum quoque in qua morabatur in atrio postremo intrà porticũ, consimili fecit opificio. Ædificavit etiam Salomon pro filia Pharaonis, quam duxerat uxorem, habitaculum simílis ædificii: Nam totum ædificium ejus erat ex lapidibus aptatis, itáque complanatis, ac si torno elaborati essent. Et ita fecit tam in interna quàm externâ ædificii parte, ab imo ad tabulatum usque. Idem præstitit extra domum usque ad atrium domûs illi usquæ ingentibus extructa erat lapidibus elaboratis, (erat enim longitudo cujusque lapidis decem cubitorum, & nonnullorum longitudo lapidum octo cubitorum) Lapidibus inquam aptatis juxta mensuram lapidũ qui planissimâ dolaturâ cæsi erant, ijsque tabulas imposuit cedrinas. Idem fecit interiori atrio domûs Domini, porticibus, & domui. Deinde misit Salomon rex, adduxitque Hiramum è Tyro. (Erat autem Hiramus iste, filius mulieris cujusdam ex familia Nephtali; pater autem ipsius erat fictor peritus artis metallicæ: hunc imbuerat Deus sapientiâ, judicio, atque prudentiâ ad exercendum opus æris, & efformandum ex eo omnia vasorum genera) Qui cùm venisset ad Salomonem regem, fecit illi quæcunque exoptabat vasa. Fudit autem duas columnas æreas: longitudo cujuslibet columnæ octodecim erat cubitorum: & uni circunduxit veluti filum quoddam æreum duodecim cubitorũ, eodémque modo columnæ alteri. Super caput cujuslibet columnæ posuit magnam veluti conchàm rotundam ex ære fusam: fecitque altitudinem conchæ unius quinque cubitorũ, totidémque alterius conchæ.

מלכים א׳ ז

17 שִׁבְלִים מַעֲשֵׂה שְׁבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֵׂה שַׁרְשְׁרוֹת לַכֹּתָרֹת
18 אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְשִׁבְעָה
18 לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: וַיַּעַשׂ אֶת הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים סָבִיב
18 עַל הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ
19 הָרִמֹּנִים וְכֵן עָשָׂה לְכֹתֶרֶת הַשֵּׁנִית: וְהַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר
19 עַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֶׂה שׁוֹשַׁן בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת:
20 וְכֹתֶרֶת עַל שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם מִמַּעַל לִמְעַט
20 הַבֶּטֶן אֲשֶׁר לְעֵבֶר שְׂבָכָה וְהָרִמֹּנִים מְאתַיִם טֹרִים
21 סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּדִים
21 לְאוּלָם הַהֵיכָל וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
21 יָכִין וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמְאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
22 בֹּעַז: וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֻּם
23 מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים: וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר
23 בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ עַד שְׂפָתוֹ עָגֹל סָבִיב וְחָמֵשׁ
23 בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָוֶה שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ
24 סָבִיב: וּפִקְעֵיהֶם מִתַּחַת לְשְׂפָתוֹ סְבִיב סְבִבִים
24 אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּפִים אֶת הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים
25 הַפְּקָעִים יְצֻקִים בִּיצִקָתוֹ: עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר
25 שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה
25 פָּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם
26 מִלְמָעְלָה וְכָל אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה: וְעֻבְיוֹ
26 טֹפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁן
27 אַלְפַּיִם בַּת יָכִיל: וַיַּעַשׂ אֶת הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת
27 אַרְבַּע בָּאַמָּה אֹרֶךְ הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בָּאַמָּה
27 רָחְבָּהּ וְשָׁלֹשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתָהּ: וּמַעֲשֵׂה הַמְּכוֹנָה
28 מְסִגְּרוֹת לָהֶם וּמְסִגְּרֹת בֵּין הַשַּׁלְּבִים: וְעַל
29 בֵּין הַמְּסִגְּרוֹת אֲשֶׁר אֲרָיוֹת בָּקָר וְכְרוּבִים
29 וְעַל הַשַּׁלְּבִים בֵּן מִמַּעַל וּמִתַּחַת לָאֲרָיוֹת וְלַבָּקָר
29 לְיוֹת מַעֲשֶׂה מוֹרָד:

Versio VUL. LAT.

17 Et quasi in modum retis, & catenarũ sibi invicèm miro opere contextarum, utrumque capitellum columnarum fusile erat: septena versuum retiacula in capitello uno, & septena retiacula in capitello altero. Et 18 fecit columnas, & duos ordines per circuitum retiaculorũ singulorum, ut tegerent capitella, quæ erant super summitatem, malogranatorum: eodem modo fecit & capitello secun- 19 do. Capitella autem, quæ erant super capita columnarũ, quasi opere lilii fabricata erant in porticu quatuor cubitorum. Et 20 rursum alia capitella in summitate columnarum desup juxta mensuram columnæ contra retiacula: malogranatorum autem ducenti ordines erant in 21 circuitu capitelli secundi. Et statuit duas columnas in porticu templi: cúmq; statuisset columnam dexterã, vocavit eam nomine, Jachin: similiter erexit columnam secundam, & voca- 22 vit nomen ejus, Booz. Et super capita columnarum op' in modum lilii posuit: perfectúmque 23 est opus columnarum. Fecit quoque mare fusile decem cubitorum à labio usque ad labium, rotundum in circuitu: quinque cubitorum altitudo ejus, et resticula triginta cubitorũ cingebat illud per circuitum. Et 24 sculptura subter labium circuibat illud decem cubitis ambiens mare: duo ordines sculpturarum striatarum erant fusiles. 25 Et stabat super duodecim boves, è quibus tres respiciebant ad Aquilonem, & tres ad Occidentem, & tres ad Meridiem, & tres ad Orientem, & mare super eos desuper erat: quorum posteriora universa intrinsec' 26 latitabant. Grossitudo autem lutéris, trium unciarum erat: labiúmque ejus, quasi labium calicis, & folium repandi lilii: 27 duo millia batos capiebat. Et fecit decem bases æneas, quatuor cubitorum longitudinis bases singulas, & quatuor cubitorum latitudinis, & trium cubitorum altitudinis. Et ipsũ opus basium, interrasile erat: & sculpturæ inter juncturas. Et inter coronulas & plectas, leones & boves & cherubim: & in junctures similiter desuper: & subter leones & boves, quasi lora ex ære dependentia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἐχώνδυσε τὰς δύο σύλας τῷ αἰλὰμ τῆ οἴκυ· ὀκτωκαίδεκα πήχεις ὕψος τῆ σύλη· καὶ σχοινίον τεσσαρεσκαίδεκα πήχεις ἐκύκλου αὐτὸν τὸ πάχος τῆς σύλης· τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα· καὶ ἕτως ὁ σύλος ὁ δευτερος. 16 Καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησε δοῦναι ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν σύλων (δ) χωνδτὰ χαλκᾶ· πέντε πήχεις τὸ ὕψος τῆ ἐπιθέματος τῆ ἑνὸς, καὶ πέντε πήχεις τὸ ὕψος τῆ ἐπιθέματος τῆ 17 δευτέρυ. Καὶ ἐποίησε δύο δίκτυα ἀναλύλλα τὸ ἐπίθεμα τῶν σύλων· καὶ δίκτυον τῷ (ε) ἐπιθέματι τῷ ἑνὶ, καὶ δίκτυον τῷ ἐπιθέ- 18 ματι τῷ δευτέρῳ. Καὶ ἔργον κρεμαστὸν, δύο σίχοι ῥοῶν χαλκῶν, δεδικτυωμένοι, ἔργον κρεμαστὸν, σιχὸς ἐπὶ σίχον. καὶ ἕτως ἐποίησε τῷ ἐπιθέματι τῷ (ζ) δευτέρῳ. Καὶ ἔστησε 21 τὰς σύλας τῷ αἰλὰμ τῷ ναῷ. καὶ ἔστησε τὸν σύλον τὸν ἕνα, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ (η) Ἰαχὶμ· καὶ ἔστησε τὸν σύλον τὸν δεύτερον, καὶ 19 ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ (θ) Βολώζ. Καὶ ἐπὶ τὸν (ι) κιφαλῶν τῶν σύλων ἔργον κρίνε κατὰ τὸ αἰλὰμ τετάρων πηχῶν· καὶ μέλαθρον ἐπάνω ἀμφοτέρων τῶν σύλων· καὶ ἐπάνωθεν τῶν πλευ- 23 ρῶν ἐπίθεμα τὸ μέλαθρον τῷ πάχει. Καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν δέκα ἐν πήχει ἀπὸ τῆς χείλους αὐτῆς ἕως τῆ χείλες αὐτῆς, στρογγύλον κύκλῳ τὸ αὐτό· πέντε ἐν πήχει (κ) τὸ ὕψος αὐτῆς· καὶ συνησάνη σχοῖς καὶ κιάλον- 24 λα ἐν (λ) πήχει. Καὶ ὑποσημείσματα ὑποκάτωθεν τῆ χείλες αὐτῆς κυκλόθεν ἐκύκλουν αὐτὴν δέκα ἐν πήχει (μ) κυκλόθεν· καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς ἔργον χείλυς ποτηρίυ βλαστὸς κρίνε· καὶ τὸ πάχος αὐτῆ παλαιστής. 25 Καὶ δώδεκα βόες ὑποκάτω τῆ θαλάσσης, οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες Βορρᾶν, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες θάλασσαν, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες Νότον, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες (ν) ἀνατολώ· καὶ πάντα τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ οἶκον, καὶ ἡ 27 θάλασσα ἐπ' αὐτῆ ἐπάνωθεν. Καὶ ἐποίησε δέκα μεχωνὼθ χαλκᾶς· πέντε πήχεις μῆκος τῆ μεχωνὼθ τῆ μιᾶς, καὶ τέσσαρες πήχεις (ξ) τὸ 28 πλάτος αὐτῆ, καὶ ἓξ ἐν πήχε ὕψος αὐτῆ. Καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τῆ μεχωνὼθ συσκλῆσον αὐτοῖς, 29 καὶ ζυσκλῆσον ἀναμέσον τῆ ἐξεχομένων. Καὶ ἐπὶ τὰ(ο)ζυσκλείσματα αὐτῆ ἀναμέσον ἐξεχομένων λέοντες καὶ βόες καὶ (π) χερυβὶμ, καὶ ἐπὶ τῆ ἐξεχομένων, ὕτως καὶ ἐπάνωθεν· καὶ ὑποκάτωθεν τῆ λεόντων καὶ τῆ βοῶν χῶρα, ἔργον 30 καλαδάσεως. Καὶ τέσσαρες τροχοὶ χαλκοῖ τῷ μεχωνὼθ τῷ μιᾷ, καὶ τὰ φοστέχοντα χαλκᾶ καὶ (ρ) τέσσαρες μέρη αὐτῶν, ὡμίαι (σ) ὑποκάτω τῆ λεήρων. 31 Καὶ τὸ στόμα αὐτῆ ἔσωθεν τῆς κεφαλῆς ἄνωθεν ἐν πήχει, καὶ τὸ στόμα αὐτῆ στρογγυλῶν, ποίημα ὕτως πήχεος, καὶ ἡμίσους τῷ πήχε· καὶ ἐπὶ στόματος αὐτῆ διατορεύματα, καὶ διάπυκα αὐτῆ τετράγωνα, ἃ στρογγύλα. 32 Καὶ τέσσαρες τροχοὶ εἰς ὑποκάτωθεν τῆ διαπύκων, καὶ χῆρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν *τῷ Μεχωνώθ.

(δ) χωνδτὰ χαλκᾶ· (ε) ὀπιθέματι * τῷ δευτέρῳ. (ζ) δευτέρῳ. 19 Καὶ ἐπιθέματα ὅτι τῶν κιφαλῶν τῶν σύλων, ἔργον κρίνε, καὶ τὸ αἰλὰμ, πεταράων πηχῶν. 20 Καὶ μέλαθρον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σύλων, καὶ ἐπάνωθεν τῶν πλευρῶν ἐπίθεμα μέλαθρον, καὶ τῶν ῥοῶν * πέντε σίχοι κύκλῳ ἐπὶ τῆ κιφαλίδος τῆς δευτέρας. Καὶ ἔστησεν τὰς (η) Ἰαχὶν· (θ) Βοός. (ι) κεφαλῶν ἔργον κρίνε· καὶ ἐλειλώθη τὸ ἔργον τῶν σύλων. Καὶ ἐποίησεν τῆ θαλάσσας αὐτῆ δέκα(κ) ὕλος αὐτῆ· καὶ συνεξμένοι(λ) πήχε * ἐκύκλε αὐλὴν κύκλῳ. Καὶ ὑποσημείσματα(μ) κυκλόθεν· δύο σίχοι τῆ ὑποσημάτων κεχυμένοι ἐν τῆ χύσει αὐτῆ ἐξ ὅτε. Καὶ δώδεκα βόες(ν) ἀνατολὴν, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῆ ἐπάνωθεν, καὶ πάντα τὰ ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον. 26 Καὶ τὸ πάχος αὐτῆ παλαιστῆς· καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς ἔργον χείλους ποτηρίου, βλαστὸς κρίνου, δοχεῖον χωρεῦντας. Καὶ ἐποίησεν τὰς Μεχωνὼθ δέκα χαλκᾶς· (ξ) πλάτος αὐτῆ, (ο) συγκλίματα(π) χερυβεὶν, (ρ) τέσσερα (σ) αὐτοῖς ὑποκάτω τῶν λουτήρων, αἱ ὠμίαι καυχμέναι ἀπὸ πέραν ἀνδρὸς προσκείμεναι. 31 Καὶ τόμα αὐτῆ ἔσωθεν τῆς κεφαλῆς ἄνωθεν ἐν πήχει, καὶ τόμα αὐτῆ στρογγυλῶν. ποίημα ὕτως πήχεος, καὶ ἡμίσους τῷ πήχε. καὶ ἐπὶ τόματος αὐτῆ διατορεύματα, καὶ διάπυκα αὐτῆ τετράγωνα, ἃ στρογγύλα. 32 Καὶ τέσσαρες τροχοὶ εἰς ὑποκάτωθεν τῆ διαπύκων. Καὶ χῆρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν *τῷ Μεχωνώθ.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

17 סְרִינָן עוֹבַד סְרִינָא קְלִיעִן עוֹבַד גְּדִילָן לִקְרוֹנְתָן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדֵיָא שַׁבְעָא לִקְרוֹנְתָא
18 חָדָא וְשַׁבְעָא לִקְרוֹנְתָא תִּנְיָתָא: וַעֲבַד יָת עַמּוּדַיָּא וְתַרְתֵּין סְדָרִין סְחוֹר סְחוֹר עַל סְרִנְתָא
19 חָדָא לְכַסָּאָה יָת קְרוֹנְתָן דְּעַל רֵישׁ רִמּוֹנַיָּא וְכֵן עֲבַד לִקְרוֹנְתָא תִּנְיָתָא: וּקְרוֹנְתָן דְּעַל
20 רֵישׁ עַמּוּדַיָּא עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָא לְקֵיט בְּאוּלְמָא אַרְבַּע אַמִּין: וּקְרוֹנְתָא עַל תְּרֵין עַמּוּדַיָּא אַף
מִלְעֵלָּא מִלְקֳבֵיל דְּבָקָא דִּי לְעֵבֶר סְרִנְתָא וְרִמּוֹנַיָּא מָאתַן סְדָרִין עֲבִידִין לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר
21 עַל קְרוֹנְתָא תִּנְיָתָא: וְאָקִים יָת עַמּוּדַיָּא לְאוּלְמָא דְּהֵיכְלָא וְאָקִים יָת עַמּוּדָא מִימִינָא
22 וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ יָכִין וְאָקִים יָת עַמּוּדָא מִסְמָלָא וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ בּוֹעַז: וְעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא
23 עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָא וְשִׁלֵּימַת עֲבִידַת עַמּוּדַיָּא: וַעֲבַד יָת יַמָּא מַתֵּךְ עֲסַר אַמִּין מִסְפֵּיהּ עַד
סְפֵּיהּ סַנְלַנֵּל סְחוֹר סְחוֹר וְחַמֵּשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ וְחוּט מְשַׁח תְּלָתִין אַמִּין מַקַּף לֵיהּ סְחוֹר
24 סְחוֹר: וְצוּרַת בֵּיעִין מִלְרַע לִסְפֵּיהּ סְחוֹר סְחוֹר מַקְּפִין לֵיהּ עֲסַר אַמִּין מַקְּפִין יָת יַמָּא
25 סְחוֹר סְחוֹר תְּרֵין סְדָרִין דְּצוּרַת בֵּעִין מַתְכִין בְּאַתְכוּתֵיהּ: קָאֵם עַל תְּרֵי עֲסַר תּוֹרִין תְּלָתָא
אַפֵּיהוֹן לְצִפּוֹנָא וּתְלָתָא אַפֵּיהוֹן לְדָרוֹמָא וּתְלָתָא אַפֵּיהוֹן לְמַעְרְבָא וּתְלָתָא אַפֵּיהוֹן
לְמַדְנְחָא וְיַמָּא מִתְקַן עִלְוֵיהוֹן מִלְעֵלָּא וְכָל אֲחוֹרֵיהוֹן לְגָיו: וְסוּמְכֵיהּ פּוּשְׁכָא וְסִפֵּיהּ
26 כְּעוּבַד שִׁפַּת כָּס סַנְלַנֵּל לָקֵיט בְּשׁוֹשַׁנְתָא תְּרֵין אַלְפִין בִּיתִין בִּרְטִיבָא מַחְסִיל: וְעַבַד יָת
27 בְּסִיסַיָּא עֲסָרָא דְּנְחָשָׁא אַרְבַּע אַמִּין אוּרְכָּא דְּבִסְיָא חָדָא וְאַרְבַּע אַמִּין פּוּתְיֵהּ וְתִלְתָּ
אַמִּין רוּמֵיהּ: וְדִין עוֹבַד בְּסִיסַיָּא גְּדִנְפִין לְהוֹן וּגְדִנְפִין בֵּין שְׁלִיבַיָּא: וְעַל גְּדִנְפַיָּא דְּבֵין
28 29 שְׁלִיבַיָּא צִיוּר אַרְיָוִן תּוֹרִין וְכְרוּבִין וְעַל שְׁלִיבַיָּא כַּנְתָא מִלְעֵיל וּמִלְרַע לְאַרְיָוִן וְלְתוֹרִין
מְדַבַּק עוֹבַד כְּבוּשׁ:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Reticula opere intricato, cælata opere perplexo, coronis quæ erant super 17
caput columnarum: septem erant coronæ uni, & septem coronæ secundæ.
Et fecit columnas & duos ordines circuitu super reticulum unum, ad ope- 18
riendum coronas quæ erant super capita malogranatorum: & sic fecit
coronæ secundæ. Et coronæ, quæ erant super caput columnarum, erat opus 19
liliacei floris in porticu, quatuor cubitorum. Et coronæ erant su- 20
per duas columnas, etiam desuper è regione cohærentiæ quæ erat trans
reticulum, & malogranata ducentos ordines faciebant sibi in circuitu, 21
super coronam secundam. Et statuit columnas in vestibulo templi, & 22
statuit columnam à dextris, & vocavit nomen ejus Jachin; & statuit co-
lumnam à sinistris, & vocavit nomen ejus Boghazz. Et super caput co- 23
lumnarum erat opus lilii, & perfecta est factura columnarum. Et fecit
mare fusile, decem cubitorum à labio ejus usq; ad labium ejus orbiculare
in circuitu, & quinq; cubitorum altitudo ejus, & filum mensuræ triginta 24
cubitorum ambiebat illud per circuitum. Et figuræ ovorum subter labi-
um ejus in circuitu ambibant illud; decem cubiti ambibant mare in cir- 25
cuitu: duo ordines figuræ ovorum fusiliũ erant in fusione illi'. Stabat sup
duodecim boves: tres facie sua ad Septentrionem [*respiciebant*.] & tres
facie sua ad Meridiem, & tres facie sua ad Occasum, & tres facie sua ad 26
Orientem: & mare statutũ erat sup eos supernè, & omnia posteriora eo-
rum erant intra. Et crassitudo illi' erat palm', & labium illius secundùm 27
opus labii calicis rotundi, & floris in lilio: duo millia batorum humoris
continebat. Et fecit bases decem æris: quatuor cubitorum erat longitu- 28
do basis unius, & quatuor cubitorum latitudo ejus, & trium cubitorum
altitudo ejus. Et hoc est op' basium: clausuræ erant illis, & clausuræ erant 29
inter commissuras. Et super clausuras quæ erant inter commissuras fer-
mavit leones, boves, & cherubin: & super commissuras erat basis desu-
per, & subter leones & boves adjunctum erat opus extensum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * ܘܥܒܕ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܝܢ ܐܝܟ ܕܡܣܬܟܠ ܒܗ ܥܒܕ ܫܒܥ ܫܪܫ̈ܐ ܕܟܠ ܟܦܬܐ ܘܫܒܥ ܫܪܫ̈ܐ ܕܟܠ ܟܦܬܐ ܐܚܪܬܐ ܘܥܒܕ

מלכים א : ז

,æreæ tabulæ & ,æri *fulcimento* æreæ rotæ quatuor Et

30 וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵי נְחֹשֶׁת לַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְסַרְנֵי נְחֹשֶׁת
humeri concham desubter *cælis* humeri ejus angulis quatuor &

וְאַרְבָּעָה פַּעֲמֹתָיו כְּתֵפֹת לָהֶם מִתַּחַת לַכִּיֹּר הַכְּתֵפֹת
superiùs & ,*coronamentũ* intra ejus os Et ,copulationũ *viri transitu* ex fusi

31 יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לְיוֹתוֹ׃ וּפִיהוּ מִבַּיִת לַכֹּתֶרֶת וּמַעְלָה
:cubiti dimidium & ,cubitus ,basis opere rotundum ejus os & ,cubito in

בָּאַמָּה וּפִיהוּ עָגֹל מַעֲשֵׂה־כֵן אַמָּה וְחֵצִי הָאַמָּה
pon ,quadratæ earum clausuræ & ,cælaturæ ejus os ſuper etiam &

וְגַם־עַל־פִּיהוּ מִקְלָעוֹת וּמְסַגְרֹתֵיהֶם מְרֻבָּעוֹת לֹא
manus & ,clauſuras ſubter *ad* rotæ quatuor Et .rotundæ

עֲגֹלוֹת׃ וְאַרְבַּע הָאוֹפַנִּים לְמִתַּחַת לַמִּסְגְרוֹת וִידוֹת
dimidium & ,cubitus unius rotæ *ſtatura* & :baſi in rotarum

הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה וְקוֹמַת הָאוֹפָן הָאֶחָד אַמָּה־ וְחֵצִי
:currus rotæ opus ſicut rotarum opus Et .cubiti

הָאַמָּה׃ וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן הַמֶּרְכָּבָה
cmæ ,earum ligamina & ,earum canthi & ,earum radii & ,earum *manus*

יְדוֹתָם וְגַבֵּיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשֻּׁרֵיהֶם הַכֹּל
:unius *fulcimenti* angulos quatuor *ad* humeri quatuor Et .*fuſum*

34 מוּצָק׃ וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת הַמְּכוֹנָה הָאַחַת
cubiti dimidii *fulcimenti* *capite* in Et .ejus humeri baſe ex

35 מִן־הַמְּכוֹנָה כְּתֵפֶיהָ׃ וּבְרֹאשׁ הַמְּכוֹנָה חֵצִי הָאַמָּה
,ejus *manus* *fulcimenti* caput ſuper & :*circum* rotunditas ,altitudine

קוֹמָה עָגֹל סָבִיב וְעַל רֹאשׁ הַמְּכוֹנָה יָדֹתֶיהָ
,ejus *manuum* tabulis ſuper *aperuit* Et .ea ex ejus clauſuræ &

36 וּמִסְגְרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃ וַיִּפַּח עַל־הַלְּחֹת יְדֹתֶיהָ
viri nuditatem *ſecundum* palmas & ,leones ,Cherubim ejus clauſuris ſuper &

וְעַל וְמִסְגְרֹתֶיהָ כְּרוּבִים אֲרָיוֹת וְתִמֹרֹת כְּמַעַר־ אִישׁ
fuſura :*fulcimenta* decem fecit hoc Secundũ .*circumquaq;* *copulationum* &

37 וְלִיוֹת סָבִיב׃ בְּיֵצֶר עָשָׂה אֶת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק
conchas decem fecit Et .ipſis cunctis una inciſio ,una menſura ,una

38 אֶחָד מִדָּה אַחַת קֶצֶב אֶחָד לְכֻלָּהֵנָּה׃ וַיַּעַשׂ עֶשֶׂר כִּיֹּרוֹת
cubito in quatuor : una concha capiebat batos quadraginta :æreas

נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת יְכִיל י הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בָּאַמָּה
decem *unam* *fulcimentum* ſuper *una* *concha* *una* *concha*

הַכִּיּוֹר הָאֶחָד כִּיּוֹר אֶחָד עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר
domus *humerum* *ſuper* quinque *fulcimenta* *dedit* Et .*fulcimentis*

39 הַמְּכֹנוֹת׃ וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת
dedit mare & :ejus ſiniſtra à domus *humerum* *ſuper* quinq; & ,dextera à

מִיָּמִין וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְּׂמְאוֹלוֹ וְאֶת־הַיָּם נָתַן
Chiram fecit Et .*meridiei* *regione* è orientem ad dextero domus *humero* *ab*

40 מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קִדְמָה־ מִמּוּל נֶגֶב׃ וַיַּעַשׂ חִירוֹם
Chiram complevit & :pelves & ,ſcopas & ,conchas

אֶת־הַכִּיֹּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם
domo Selomoh regi fecit quod *opificium* omne facere

לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
ſuper quæ ,*coronamentorum* vaſa rotunda & ,duas Columnas .Domini

41 יְהוָה׃ עַמּוּדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹּת הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־
duo *operiendum* *ad* ,duo retiacula & ,duarum columnarum caput

רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת שְׁתֵּי
.columnarum caput ſuper quæ ,capitellorum rotunda vaſa

גֻלֹּת הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
duo :retiaculis duobus quadringenta malogranata Et

42 וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵי־
duo operiendum ad ,uni retiaculo malogranatorum ordines

טוּרִים רִמֹּנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי
Et .columnarum *facies* ſuper quæ ,*coronamentorum* rotunda vaſa

43 גֻלֹּת הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים׃ וְאֶת־
Et .*fulcimenta* ſuper decem conchas & ,decem *fulcimenta*

הַמְּכֹנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשֶׂרֶה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ וְאֶת־
.mare ſubter duodecim boves & ,unum mare

44 הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחַת הַיָּם׃

Versio VULG. LAT.

Et quatuor rotæ per baſes ſingulas, & axes ærei: & per quatuor partes quaſi humeruli ſubter luterem fuſiles, contra ſe invicèm reſpectantes. Os quoque lutêris intrinſecùs erat in capitis ſummitate: et quod foris ſecùs apparebat, unjus cubiti erat totum rotundum, paritérque habebat unum cubitum & dimidium: in angulis autem columnarum variæ cælaturæ erant: & media intercolumnia, quadrata non rotunda. Quatuor quoque rotæ, quæ p quatuor angulos baſis erant, cohærebant ſibi ſubter baſim: una rota habebat altitudinis cubitum & ſemis. Tales autè rotæ erant, quales ſolent in curru fieri: & axes earum, & radii, & canthi, & modioli, omnia fuſilia. Nam & humeruli illi quatuor per ſingulos angulos baſis unius, ex ipſa baſi fuſiles & conjuncti erant. In ſummitate autem baſis erat quædam rotunditas dimidii cubiti, ita fabrefacta, ut luter deſuper poſſet imponi, habens cælaturas ſuas, variáſque ſculpturas ex ſemetipſa. Sculpſit quoque in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in angulis, cherubim, & leones, & palmas, quaſi in ſimilitudinem hominis ſtantis, ut non cælata, ſed appoſita per circuitum viderentur. In hunc modum fecit decem baſes, fuſurâ unâ, & menſurâ, ſculpturâque conſimili. Fecit quoque decem luteres æneos: quadraginta batos capiebat luter unº, erátque quatuor cubitorum: ſingulos quoque luteres per ſingulas, id eſt, decem baſes, poſuit. Et conſtituit decem baſes, quinque ad dexteram partem templi, & quinque ad ſiniſtram: mare autem poſuit ad dexteram partem templi contra Orientem ad Meridiẽ. Fecit ergò Hiram lebetes, & ſcutras, & hamulas, & perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini. Columnas duas, & funiculos capitellorũ ſuper capitella columnarum duos: & retiacula duo, ut operirent duos funiculos, qui erant ſuper capita columnarum. Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: duos verſus malogranatorum in retiaculis ſingulis, ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant ſuper capita columnarum. Et baſes decem, & luteres decem ſuper baſes. Et mare unum, & boves duodecim ſubter mare.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

32 Καὶ χεῖρες ὑπὸ τοὺς ὤμους ἐν τῇ μοχλωτῇ· καὶ τὸ ὕψος τοῦ ἑνὸς τροχοῦ πήχεως καὶ
33 (τ) ἡμίσους. Καὶ τὸ ἔργον τῶν τροχῶν ἔργον τροχῶν ἅρματος· αἱ χεῖρες (υ) αὐτῶν καὶ οἱ
ῥῶτοι αὐτῶν καὶ ἡ στραγματεία αὐτῶν (φ)
34 πάντα χωνευτά. Αἱ τέσσαρες ὠμίαι ὅθεν τὰ
τεσσάρων γωνιῶν τῆς μοχλωτῆς τῆς μιᾶς, ἐκ τῆς
35 μοχλωτῆς οἱ ὦμοι αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μοχλωτῆς ἥμισυ τοῦ πήχεως (χ)
μίλιον αὐτῆς στρογγύλον κύκλῳ ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τῆς μοχλωτῆς· καὶ ἀρχὴ χειρῶν αὐτῆς
καὶ τὰ συγκλείσματα (ψ) αὐτῆς καὶ ἡνιόχη
36 ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χειρῶν αὐτῆς. Καὶ τὰ συγ-
κλείσματα αὐτῆς (ω) χερουβὶμ καὶ λέοντες
καὶ φοίνικες ἐσῶτα, ἐχόμενον ἕκαστον κατὰ
37 πρόσωπον (α) ἴσον καὶ τὰ κυκλόθεν. Κατὰ
αὐτὸ ἐποίησε πάσας τὰς δέκα μοχλωτὰς
38 (β) τάξιν μίαν καὶ (γ) μέτρον ἓν πάσας. Καὶ
ἐποίησε δέκα (δ) χυτροκαύλους χαλκοῦς, (ε)
τεσσαράκοντα χοᾶς χωροῦντα (ζ) τὸ ἕνα χυ-
τροκαυλον μεχώσει τεσσάρων πηχῶν· χυτρό-
καυλος ὁ εἷς ἐπὶ (η) τῇ μοχλωτῇ τῇ μιᾷ
39 τῶν δέκα μοχλωτῶν. Καὶ ἔθετο (θ) τὰς
πέντε μοχλωτὰς ἀπὸ τῆς ὠμίας τῆς οἴκου ἐκ
δεξιῶν, καὶ (ι) πέντε ἀπὸ τῆς ὠμίας τῆς οἴκου
ἐξ (κ) ἀευτερῶν. καὶ ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς (λ) ὠμί-
ας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν κατ' ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς
40 κλίτης τοῦ Νότου. Καὶ ἐποίησε Χιρὰμ τοὺς
λέβητας καὶ τὰς θερμαστρεῖς καὶ τὰς φιάλας.
καὶ συνετέλεσε Χιρὰμ ποιῶν πάντα τὰ ἔρ-
γα ἃ ἐποίησε τῷ βασιλεῖ Σαλωμὼν ἐν οἴ-
41 κῳ κυρίου. Στύλας δύο, καὶ τὰ στρεπτὰ τῶν
στύλων ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων δύο· καὶ τὰ
δίκτυα δύο τοῦ καλύπτειν ἀμφότερα τὰ στρε-
42 πτὰ τῶν γλυφῶν τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν στύλων· Τὰς
ῥοὰς τετρακοσίας ἀμφοτέρους τοῖς δικτύ-
οις, δύο σείρους ῥοῶν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνὶ, τοῦ
καλύπτειν ἀμφότερα τὰ ὄντα τὰ στρεπτὰ
τῆς μοχλωτῆς ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς στύλοις·
43 Καὶ (μ) τὰ μοχλωτὰ δέκα, καὶ τὰς (ν) χυτρο-
44 καύλους δέκα ἐπὶ (ξ) τῆς μοχλωτῆς· Καὶ τὴν
θάλασσαν μίαν, καὶ τοὺς βόας δώδεκα ὑποκά-
τω τῆς θαλάσσης· Καὶ τοὺς λέβητας καὶ
τὰς θερμαστρεῖς καὶ τὰς φιάλας καὶ πάντα τὰ
σκεύη, ἃ ἐποίησε Χιρὰμ τῷ βασιλεῖ Σαλω-
μὼν τῷ οἴκῳ κυρίου· καὶ οἱ στύλοι (ο) τεσσα-
ράκοντα καὶ ὀκτὼ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ
47 τοῦ οἴκου (π) κυρίου· πάντα τὰ ἔργα τοῦ βα-
σιλέως ἃ ἐποίησε Χιρὰμ χαλκᾶ ἄρδωι. Οὐκ
ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ ὃ ἐποίησε πάντα τὰ
ἔργα ταῦτα ἐκ πλήθους σφόδρα, ὡς ἦν τέρ-
μα τοῦ σταθμοῦ τοῦ (ρ) χαλκοῦ.

Et manus in votis in ipſa Mechonoth: Et altitudo rotæ unius, cubiti cc dimidii. Et opus rotarum, opus rotarum currûs. Manus earum, & dorſa earum, & tractatio earum; omnia fuſilia: Quatuor humeruli ſuper quatuor angulos Mechonoth unius: ex ipſa Mechonoth humeri ejus. Et ſuper caput ipſius Mechonoth dimidium cubiti magnitudo ejus rotunda in circuitu ſuper caput ipſius Mechonoth. Et principium manuum ejus, & clauſuræ (ſ) ejus. Et aperiebatur ſuper principia manuum ſuarum: Et clauſuræ ejus Cherubim, & leones, & palmæ, ſtantia, cohærens unumquodque ad faciem intùs, & quæ in circuitu. Secundùm hanc fecit omnes decem Mechonoth, ordinem unum, & menſuram unâ omnibus. Et fecit decem (t) Chytrocaulos æneos, quadraginta choas capientem unum Chytrocaulum menſurâ quatuor cubitorum. Chytrocaulus unus ſuper Mechonoth unam, decem ipſis Mechonoth. Et poſuit quinque Mechonoth ab humero domûs à dextris, & quinque ab humero domûs à ſiniſtris. Et mare ab humero domûs à dextris ad Orientem à latere Auſtri. Et fecit Chiram lebetes, & (u) calfactoria, & phialas. Et conſummavit Chiram faciens omnia opera, quæ fecit regi Salomon in domo Domini: Columnas duas: & vertibilia (x) columnarum ſuper capita columnarum duo: & retia duo ad operiendum utraque vertibilia ſculpturarum exiſtentia ſuper columnas: Malogranata quadringenta utriſque retibus: duo ordines malogranatorum retiuni, ad cooperiendum utraque exiſtentia vertibilia (y) ipſius Mechonoth, ſuper utraſque columnas. Et Mechonoth decem, & Chytrocaulos decem ſuper Mechonoth. Et mare unum, & boves duodecim ſubtus mare: Et lebetes, & calfactoria, & phialas, & omnia vaſa, quæ fecit Chiram regi Salomon, (z) domo domini. Et columna quadraginta & octo domûs regis, & domûs Domini. Omnia opera regis, quæ fecit Chiram, ante abundanter. Non erat pondus æris, quo fecit omnia opera hæc præ multitudine valdè: non erat terminus ponderum æris.

MS. A. (τ) ἡμίσους τοῦ πήχεος. Καὶ (υ) αὐτῶν καὶ ἀγκῶνες αὐτῶν καὶ οἱ νῶτοι (φ) ἴσα πάντα (χ) μίλιον στρογγύλον (ψ) αὐτῆς ἐξ αὐτῆς· καὶ (ω) χερουβεὶν (α) ἀνθ' ἕτω (β) τάξις μία (γ) μέτρον ἓν, τέρμα ἓν πάσαις. (δ) χυτροκαύλοις (ε) τεσσεράκοντα (ζ) τὸν χυτρόκαυλον τὸν ἕνα τεσσάρων πηχῶν· ὁ χυτρόκαυλος (η) τῆς μεχωνὰθ τῆς μιᾶς (θ) τὰς μεχωνὰθ πέντε ἀπὸ (ι) πέντε ἐπ' ὠμίαν (κ) ἀειστερὰν αὐτῶ. καὶ (λ) ὠμίδος τὸ (μ) τὰς (ν) χυτροκαύλους (ξ) τῆς (ο) πεντεκάοντα ὀκτὼ (π) τοῦ κυρίου· (ρ) χαλκοῦ σίλοντος. Ἐν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 וְאַרְבְּעָה֙ גַּלְגַּלֵּי נְחָשָׁא לְכַסְיָא חֲדָא וְנִסְרִין דִּנְחָשׁ וְאַרְבַּע זְוִיתֶיהָ֙ כְּתִפִּין לְהוֹן מִלְרַע
31 לְכִיוֹרָא כַּתְפִּין מַתְכִּין כְּכַבָּשׁ עוֹבַד דְּבוּק׃ וּפוּמֵּיהּ֙ מְגִין לִקְרוֹנְתְהוֹן וּלְעִלָּא בְּאַמְתָּא
וּפוּמֵּיהּ֙ סַנְגַּלְגַּל עוֹבַד כַּנְתָא אַמְתָּא וּפַלְגוּת אַמְתָּ֙ וְאַף עַל פּוּמֵּהּ֙ קְלִיעִין וְנַרְנְפֵיהוֹן מְרַבְּעִין
32 וְלָא סַנְגַּלְגִּלִין׃ וְאַרְבְּעָא גַּלְגַּלְיָא לְמִלְרַע לְנַרְנְפֵיָּא וְאַשְׁדַּת גַּלְגַּלְיָא בְּבִסְיָא וְרוֹמֵיהּ֙
33 דְּנַגַּל חַד אַמְתָּא וּפַלְגוּת אַמְתָּא׃ וְעוֹבַד גַּלְגַּלְיָא כְּעוֹבַד גַּלְגֵּי מְרַכְּבַת יְקָרָא אַשְׁדַּתְהוֹן
34 וְנַבִּיהוֹן וְחוּפֵּיהוֹן וְכִבּוּשֵׁיהוֹן כּוּלָּא מַתְּךָ׃ וְאַרְבַּע כַּתְפִּין לְאַרְבַּע זְוִין דְּבִסְיָא חֲדָא מִן
35 בִּסְיָא כַּתְפָּהָא׃ וּבְרֵישׁ בִּסְיָא פַּלְגוּת אַמְתָּא רוּמָא סַנְגַּלְגַּל סְחוֹר סְחוֹר וְעַל רֵישׁ בִּסְיָא
36 אַשְׁדַּתָהָא וּנַרְנְפָהָא מִנֵּהּ׃ וּגְלַף עַל לוּחַיָּא אַשַׁרְתָּהָא וְעַל נַדְנְפָהָא כְּרוּבִין אַרְיָוָן וְצוּרַת
37 דְּקַלִּין כְּבַשׁ חַד וּמַדְבַּק סְחוֹר סְחוֹר׃ כְּהָדָא עֲבַד יַת עֲסַר בִּסְיָא מַתִּךְ חַד מְשַׁחְתָּא חֲדָא
38 עוֹבָדָא חַד לְכוּלְּהוֹן׃ וַעֲבַד עֲשַׂרְ כְּיוֹרָא דְּנְחָשָׁא אַרְבְּעִין בְּיתִין בְּרִטְיָא מַחְסֵיל לְכִיוֹרָא
39 חַד אַרְבַּע אַמִּין כְּיוֹרָא חַד עַל בִּסְיָא חֲדָא לַעֲשַׂר בִּסְיָא׃ וְיָהַב יַת בִּסְיָא
חֲמֵשׁ עַל עִבַּר בֵּיתָא מִימְנָא וַחֲמֵשׁ עַל עִבַּר בֵּיתָא מִסְמָלֵיהּ וְיָת יַמָּא יְהַב מֵעִבַּר בֵּיתָא
40 מִימְנָא קְדוֹמָא מְקַבֵּיל דָּרוֹמָא׃ וְעַבַד חִירָם יַת כִּיוֹרַיָּא וְיָת מַגְרוּפַיָּתָא וְיָת מִזְרְקַיָּא וְשֵׁיצֵי
41 חִירָם לְמֶעְבַּד יַת כָּל עֲבִידְתָּא דַּעֲבַד לַמַּלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ עַמּוּדַיָּא תְּרֵין
וַאֲנָנֵי קְרוֹנְתָן דִּי עַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא תַּרְתֵּין וְסִרְיָנָתָא תַּרְתֵּין לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אֲנָנֵי
42 קְרוֹנְתָן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא׃ וְיָת רִמּוֹנַיָּא אַרְבַּע מְאָה לְתַרְתֵּין סִרְיָנָתָא תְּרֵין סְדִירִין
43 דְּרִמּוֹנִין לְסִרְנָתָא חֲדָא לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אֲנָנֵי קְרוֹנְתָן דְּעַל אַפֵּי עַמּוּדַיָּא׃ וְיָת בִּסְיָא
עֲשַׂר וְיָת כִּיוֹרָא עַסְרָא עַל בִּסְיָא׃ וְיָת יַמָּא חַד וְיָת תּוֹרֵי תְרֵי עֲסַר תְּחוֹת יַמָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et quatuor rotæ æris erant baſi cuique, & aſſeres æris, & quatuor angulis ejus erant humeri illis: ſubter lutrum humeri fuſiles protracto opere adhæſionis. Et os ejus erat intra coronas earum, & ſupra in cubito; & os ejus erat orbiculare opere baſis, cubitus & dimidium cubiti: & etiam ſuper os ejus erant cælaturæ, & clauſuræ earum quadratæ, & non orbiculares. Et quatuor rotæ erant ſubter clauſuras, & radii rotarum in baſi: & altitudo rotæ unius erat cubitus & dimidium cubiti. Et opus rotarum erat ſicut opus rotarum currus gloriæ: radii earum & coſtæ earum, & ligamina earum, & ſubligacula earum, omne erat fuſile. Et quatuor humeri erant quatuor *angulis* baſis unius: ex baſi erant humeri ejus. Et in capite baſis dimidium cubiti altitudine orbiculata per circuitum, & ſuper caput baſis radii ejus erant & peripheriæ ejus ex ea. Et ſculpſit ſuper tabulas radiorum ejus & ſuper peripherias ejus cherubin, leones, & figuram palmarum in gradu uno & junctura per circuitum. Sic fecit decem baſes; fuſio eadem, menſura eadem, inciſio eadem erat omnibus illis. Et fecit decem lebetes æris, quadraginta batos humoris continebat lebes unus; quatuor cubitorum erat lebes quiſque: lebes unus ſuper baſim unam decé baſibus. Et dedit lebetes quinque ad latus domus à dextra, & quinque ad latus domus à ſiniſtra *ejus*, & mare dedit à latere domus dextro ad Orientem è regione Auſtri. Et fecit Hhiram ollas & ſcopas & pelves: & finivit Hhiram facere omne opus quod fecit regi Selomoh in domo ſanctuarii Domini. Columnas duas, & vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper caput columnarum duarum, & retia duo ad operiendum duo vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper caput columnarum. Et malogranata quadringenta duobus reticulis: duo ordines malogranatorum erant reti uni ad operiendum duo vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper faciem columnarum. Et baſes decem, & lebetes decem ſuper baſes. Et mare unum, & boves duodecim ſubter mare.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quatuor autem rotas æneas habebat unaquæque lagena & circulum æneum: quatuor anguli erant eis annexi, & scapulas habebant infernè, scapulas *inquam* fusas, elegantis opificii. Os lagenæ intrinsecùs, erat cubitale; & os ejus rotundum erat sesquicubitale: & super os ejus etiam extabant catenæ & mutuli quadrati, non rotundi. Quatuor autem *illæ* rotæ sub mutulis erant, & axes rotarum in unaquaque lagena: & altitudo cujuslibet lagenæ, sesquicubitalis erat. Opificium autem rotarum simile erat opificio rotarum currûs: & tam axes earum, quàm latera, ornamentum, & concinnitas earum opus erant fusorium. Quatuor scapulæ erant super quatuor angulos cujuslibet lagenæ *prædictarum* lagenarum. Scapulæ & venter lagenæ, dimidii erant cubiti: & summitas ejus rotunda circunquaque in vertice lagenæ: & tam axes, quam mutuli ejus erant ex ipsamet *lagena*. Et super tabulas, axes, & mutulos ejus excìdit cherubinos, leones, ac palmas circunquaque. In hunc modum fecit decem illas lagenas: fusura eadem, mensura eadem, eadémque statura erat omnibus. Fecit præterea decem labra ænea: quadraginta metretas capiebat unumquodque labrum: quatuor cubitorum erat unumquodque labrum, *singula* singulis lagenis imposita: hoc modo decem illis lagenis. Et harum lagenarum quinque posuit in dextero latere domûs, & quinque in sinistro latere domûs: mare verò posuit in latere domûs, Meridiem inter & Orientem, Meridiem versûs. Fecit denique Hiram labra, lebetes, cacabos, atque sartagines: absolvítq; Hiram facere omne opus quod *fieri jusserat* rex Salomon in domo Domini. Columnas duas, & lagenas quæ erant super summitate columnarum, duas: & tegumenta duo, ad tegendas duas lagenas quæ erant supra verticem columnarum. Et malogranata quadringenta pro duobus tegumentis; duos ordines malogranatorum pro tegumento unoquoque, ad tegendum duo ora lagenarum quæ super columnas. Lagenas decem, & labra decem imposita lagenis. Mare unum, & boves qui mare sustinebant, duodecim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Singulis lagenis quaternas fecit rotas æneas, magnamque rotam æneam sub ipsis, quatuor habentē angulos ipsi inhærentes: fecitq; sub iis loca pro vectione (vectibus) scapulis similia, ex ære, opere solido. Amplitudinem lagenæ fecit cubitalem, ambitus autem ejus erat sesquicubitalis: & super labium lagenæ fecit catenas, et labium foràs porrexit; quadratásque fecit illas, non rotundas fecit. Sub labio ejus prominente fecit quatuor rotas, & super rotas lagenæ fecit quasdam veluti manus: porrò altitudinem rotarum fecit sesquicubitalem. Opus rotarum simile erat operi rotarum currûs: & manus, latera, lilia, & narcissi earū firma erant ex ære fuso. Super quaternos cujuslibet lagenæ angulos, quaternæ erant scapulæ. Et alvus lagenæ cum scapulis ejus erat sesquicubitalis: horum autem vertex, rotundus erat, super summitatem lagenæ, & tam manus quàm labia ejus erant ex ipsa procedentia. Tabulas habebant sibi annexas, & manibus ac labiis earum insculpti erant leones, cherubini, et palmæ circunquaque. Ejusmodi erat fabrica lagenarum: eadémque erat mensura, artificium, & capacitas earum. Item fecit decem couchas æneas: quælibet conchа utres quadraginta capiebat, & amplitudo cujuslibet conchæ quatuor erat cubitorū: fita autem erat concha super lagenam: & hac ratione dispositæ erant denæ lagenæ. Earum quinque positæ erant à dextera domûs, quinque verò à sinistra ipsius; mare autē collocavit in lætere domûs, Meridiē inter & Orientem. Fecit præterea Hiramus cacabos, ollas, & conchas: absolvítque Hiramus opus quod Solomon fieri præceperat pro domo Dei. Cùm ergò fecisset duas illas columnas, & discos qui erant supra verticem utriusque columnæ, fecit etiam utrique duo opercula quibus tegeret discos qui erant super duas columnas: Et quadringenta malogranata ænea super duo illa opercula, duplicem malogranatorum seriem super unumquodque operculum, ut operiret discos qui erant super duas columnas. Item lagenas decem, & conchas decem super easdem lagenas: Mare unum, & boves duodecim sub mari:

מלכים א : ח

vasa omnia & ,ſſarſoria & ,ſcopas & ,lebetes Et
45 וְאֶת הַסִּירֹת וְאֶת הַיָּעִים וְאֶת הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל הַכֵּלִים
ære ,Domini domo Selomoh regi Chiram fecit quæ hæc
46 הָאֵהֵל אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת
inter ,terræ *denſitate* in rex ea fudit Jarden planitie In *terſo*
מְמֹרָט: בְּכִכַּר הַיִּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין
,vaſa omn a Selomoh omiſit Et .Sarthan inter & ,Succoth
47 סְכוֹת וּבֵין צָרְתָן: וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת כָּל הַכֵּלִים
fecit Et .æris pondus eſt exploratū non ,*valde valde multitudine* præ
48 מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת: וַיַּעַשׂ
,aureum altare ,Domini domo quæ vaſa omnia Selomoh
שְׁלֹמֹה אֵת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב
candelabra Et .auream ,facierum *panis eam ſuper quam* menſam &
49 וְאֶת הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב: וְאֶת הַמְּנֹרוֹת
,*concluſo* auro *oraculi facies ad* ſiniſtra à quinque & ,dextera à quinque
חָמֵשׁ מִימִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר
,ſpſalteria & ,*ſcyphos* Et .auro forcipes & ,lucernas & ,*florem* &
50 וְהַפְּרָחִים וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב: וְהַסִּפּוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת
cardines & *:concluſo* auro acerras & ,cochlearia & ,pelves &
וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפְּתוּחוֹת
domus *foribus* ,Sanctitatum Sanctitati interioris domus *foribus*
לְדַלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְדַלְתֵי בֵּית
rex fecit quod *opificium* omne eſt perfectum Et .aureo templo
51 לַהֵיכָל זָהָב: וַתֵּשָׁלֶם כָּל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
,ſui patris David Sanctitates Selomoh intulit &,Domini domo Selomoh
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת קָדְשֵׁי דָוִד אָבִיו
domus theſauris in *deſit* vaſa & ,aurum & ,argentum
אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית
.Domini
יְהוָה: CAP. VIII. ח

tribuum *capita omnia* & ,Iſrael ſeniores Selomoh cōgregavit Tūc
1 אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת
,Jeruſalaim Selomoh regem ad Iſrael filiorum patrum *prælatos*
נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלִַם
.Sion ipſa:David civitate de Domini fœderis arcam aſcendere *faciendū* ad
לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן:
menſe in Iſrael viri omnes Selomoh regem ad convenerunt Et
2 וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח
ſeniores omnes venerunt Et .ſeptimus menſis ipſe *ſtrepidio* in *fortium*
הָאֶתָנִים בְּחַג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי
arcam fecerunt aſcendere Et .arcam ſacerdotes tulerunt & ,Iſrael
3 יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת הָאָרוֹן: וַיַּעֲלוּ אֶת אֲרוֹן
:tentor.o in quæ ,Sanctitatis vaſa omnia & ,*convenium tentorium* & Domini
יְהוָה וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל
,Selomoh rex Et .Levitæ & ſacerdotes ea fecerunt aſcendere &
5 וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
,arcæ *facies ad* ſecum ,eum *ſuper convenientes* ,Iſrael cœtus omnis &
וְכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי הָאָרוֹן
ſupputabantur nec ,enumerabantur non quæ ,*bovem* & ,*pecu* immolantes
מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ
ad Domini fœderis arcam ſacerdotes adduxerāt Et.multitudine præ
6 מֵרֹב: וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל
ſub ad,Sanctitatum Sanctitatem ad ,domus oraculum ad ,ſuum locū
מְקוֹמוֹ אֶל דְּבִיר הַבַּיִת אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל תַּחַת
locum *ad* alas *expandentes* Cherubim Nam .Cherubim alas
7 כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים: כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל מְקוֹם
.deſuper ejus veſtes *ſuper* & ,arcam *ſuper* .Cherubim operiebāt & ,arcæ
הָאָרוֹן וַיִּסְכּוּ הַכְּרוּבִים עַל הָאָרוֹן וְעַל בַּדָּיו מִלְמָעְלָה:

Verſio VUL. LAT.

45 Et lebetes, & ſcutras, & hamulas: omnia vaſa, quæ fecit Hirā
regi Salomoni in domo Domi-
46 ni, de aurichalco erant. In
campeſtri regione Jordanis fu-
dit ea rex in argilloſa terra, in-
47 ter Sochoth & Sarthan. Et po-
ſuit Salomon omnia vaſa: pro-
pter multitudinem autē nimi-
48 am non erat pondus æris. Fe-
cítque Salomon omnia vaſa in
domo Domini: altare aureū, et
menſam, ſuper quam pone-
49 rentur panes propoſitionis, au-
ream: Et candelabra aurea,
quinque ad dexteram, et quin-
que ad ſiniſtrā, contra oraculū,
ex auro puro: & quaſi lilii flo-
res, & lucernas deſup aureas:
50 & forcipes aureos, Et hydrias,
& fuſcinulas, & phialas, &
mortariola, et thuribula, de au-
ro puriſſimo: et cardines oſtio-
rum domûs interioris Sancti
ſanctorum, & oſtiorum domûs
templi, ex auro erant. Et per-
51 fecit omne opus quod faciebat
Salomon in domo Domini, &
intulit quæ ſanctificaverat Da-
vid pater ſuus, argentū et au-
rum, & vaſa, repoſuítque in
theſauris domûs Domini.

CAP. VIII.

1 TUnc congregati ſunt omnes
majores natu Iſrael cum prin-
cipibus tribuum, & duces fa-
miliarum filiorum Iſrael, ad re-
gem Salomonem in Jeruſalem:
ut deferrent arcam fœderis
Domini, de civitate David, id
2 eſt, de Sion. Convenítque ad
regem Salomoné univerſus Iſ-
rael in menſe Ethanim, in ſo-
lenni die, ipſe eſt menſis ſepti-
3 mus. Venerúntque cuncti ſe-
nes de Iſrael, & tulerunt arcā
4 ſacerdotes, Et portaverunt ar-
cam Domini, & tabernaculum
fœderis, et omnia vaſa Sanctu-
arii, quæ erant in tabernaculo:
& ferebant ea ſacerdotes &
5 Levitæ. Rex autem Salomon,
et omnis multitudo Iſrael, quæ
convenerat ad eum, gradieba-
tur cum illo ante arcam, et im-
molabant oves & boves abſq;
6 æſtimatione & numero. Et in-
tulerunt ſacerdotes arcam fœ-
deris Domini in locum ſuum,
in oraculum templi, in Sanctū
ſanctorum, ſubter alas cheru-
7 bim. Siquidé cherubim expan-
debant alas ſuper locū arcæ, &
protegebant arcam & vectes
ejus deſupér.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

46 Εν τῷ πεδίῳ τῆ Ιορδάνε ἐχώνδυσεν (σ)
αὐτὰ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἀναμέσον Σοκχὼθ
48 καὶ ἀναμέσον (ν) Σαρά. Καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς
Σολωμὼν (υ) τὰ σκεύη ἃ ἐποίησεν ἐν οἴκῳ
κυρίε, τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσῦν, καὶ τὴν πρό-
θεσιν ἐφ' ἧς οἱ ἄρτοι τῆ προσφορᾶς, χρυσᾶ.
49 Καὶ τὰς λυχνίας (φ) πέντε ἐξ ἀριστερῶν, καὶ
πέντε ἐκ δεξιῶν κατὰ πρόσωπον τῆ διαῤῥ
χρυσᾶς ζυγλυφομένας, καὶ τὰ λαμπάδια, καὶ
τὰς λύχνας, καὶ τὰς (χ) ἐπαρύστρις χρυσᾶς.
50 Καὶ τὰ πεδύσεα, καὶ οἱ ἧλοι, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ
τὰ τριβλία, καὶ αἱ θυΐσκαι χρυσαῖ, ζυγλυ-
γά. καὶ τὰ θυρώματα τῆ θυρῶν τῆ οἴκε τῆ ἐσω-
τάτε (ψ) ἁγίε τῆ ἁγίων, καὶ τὰς θύρας τῆ
ναῦ χρυσᾶς. Καὶ ἀνεπληρώθη (ω) τὸ ἔργον ὃ
ἐποίησε Σολωμὼν οἴκε κυρίε. καὶ εἰσήνεγκε
Σολωμὼν τὰ ἅγια Δαυὶδ τῆ πατρὸς αὐτῆ, καὶ
πάντα τὰ ἅγια Σολωμὼν, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ
χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἔδωκεν εἰς τοὺς θησαυ-
1 ροὺς οἴκε (ι) κυρίε. (α) Καὶ τότε οἶκον ἐωυτῷ ᾠ-
κοδόμησε Σολωμὼν τρισκαίδεκα ἔτεσι. Καὶ
2 ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον δρυμῶ τὸν Λιβάνε. ἑκα-
τὸν πήχεις (β) μῆκος αὐτῆ, καὶ πεντήκοντα
πήχεις πλάτος αὐτῆ, καὶ τριάκοντα πηχῶν
ὕψος αὐτῆ· καὶ τριῶν σίχων σύλων κεδρείνων,
3 καὶ ὠμίαι κέδριναι τοῖς σύλοις. Καὶ ἐφάτνω-
σε τὸν οἶκον ἄνωθεν ὅθι τὰ πλευρῶν τὰ σύλων·
καὶ ἀριθμὸς τῶν σύλων (γ) πεντεκαίδεκα καὶ πέν-
4 τε ὁ σίχος. Καὶ μέλαθρα τρία, καὶ χῶρα ὅθι
5 χῶραν τρισσῶς. Καὶ πάντα τὰ θυρώματα, καὶ
αἱ χῶραι τετράγωνοι μεμβαδρωμέναι· καὶ ἀπὸ
6 τῆ θυρώματος ἐπὶ θύραν τρισσῶς. Καὶ τὸ
αἴλαμ τῶν (δ) σύλων, πεντήκοντα μῆκος, καὶ
(ε) πεντήκοντα ἐν πλάτει ἐζυγωμένα αἴλαμ
ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν· καὶ σύλοι καὶ πάχος ἐ-
7 πὶ πρόσωπον (ζ) αὐλῆς τοῖς αἰλαμίν. Καὶ τὸ
αἴλαμ τῶ θρόνου ἧ κρινεῖ ἐκεῖ, (η) αἴλαμ τῆς
8 κρισεῖς. Καὶ ὁ οἶκος αὐλῶν ἐν ᾧ καθήσε)
ἐκεῖ, αὐλὴ μία ἐξηγιασμένη τόποις κατὰ τὸ ἔρ-
9 γον τῆτο. καὶ οἶκον τῆ θυγατρὸς Φαραὼ ὃν ἔλα-
βε Σολωμὼν, κατὰ τὸ αἴλαμ τῆτο. Πάντα ταῦ-
τα ἐκ λίθων (θ) τιμίων κεκολαμμένα ἐκ δι-
ασπυαλ (ι) ἔσωθεν καὶ ἐκ τῆ ἐκκλησίε ἕως τῶ
ἐξωτάτε καὶ ἐκ τῆ αὐλῆς τῆ μεγάλε τὴν
10 τετεμελιωμένην (κ) ἐν τιμίοις λίθοις μεγά-
λοις, λίθοις δεκαπήχεσι καὶ τοῖς ὀκταπήχεσι·
11 Καὶ ἐπάνωθεν (λ) τιμίοις κατὰ τὸ μέσον ἀπε-
12 λεκήτων, καὶ κέδροις. Τῆς αὐλῆς τῆ μεγάλης
κύκλῳ τρεῖς σίχοι ἀπελεκήτων, καὶ σίχος
κεκολαμμένης (μ) κέδρε. καὶ ζυγίσθησε
Σολωμὼν ὅλον τὸν οἶκον αὐτῆ.

In circuitu tres ordines non dolatorum, & ſummavit Salomon totam domum ſuam.

MS.A. (σ) αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν (τ) Σιαρά. Καὶ ἔδωκαν ὁ(ω)ὑτὶ πάντα
τὰ σκεύη ἀπὸ τῆ πλήθες σφόδρα σφόδρα ἐκ ἦν σταθμὸς τῆ χαλκῆ. Καὶ ἐ-
ποίησεν Σολωμὼν πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίε, τὸ θυσιαστήριον (φ)
πέντε ἐκ δεξιῶν, καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν κατ(χ)έναντι χρυσᾶς χρυσᾶς τρεῖς.
Καὶ τὰ(ψ)ἁγίε ἁγίων, καὶ τὰς θύρας τῆ οἴκε τῆ ναῦ(ω)πᾶν τὸ ἔργον ὃ ἐποίη-
Κεφ.η'. Τότε ἐξεκκλησίασεν ὁ βασιλεὺς Σολωμὼν πάντας τὰς φυσβυτέρας
Ισραὴλ ut in ſeq. cap. v, 1. lit. (α) Quæ autem hic ſequuntur in textu Romano, Καὶ τὸν οἶκον ἑαυτῷ, &c.
uſque ad κέδρε. Καὶ Συνετέλεσεν Σολωμὼν habentur in MS. A. ante initium hujus 7. cap. (α) Καὶ τὸν οἶκον αὐτῆ ᾠκοδόμησεν Σολωμὼν τρισκαίδεκα ἔτεσιν, καὶ συνετέλεσεν ὅλον τὸν
οἶκον αὐτῆ, καὶ ᾠκοδόμησεν τὸν οἶκον δρυμῶ (β) τὸ μῆκος (γ) πεντεράκοντα καὶ πέντε. δέκα καὶ πέντε ὁ σίχος, (δ) σύλων ἐποίησεν πεντήκοντα πηχῶν μῆκος, (ε) πηχῶν
ἐν πλάτει (ζ) αὐτῶν τοῖς ἁλαμείμ. (η) τὸ αἴλαμ τῆ κριτηρίε ἐποίησεν, καὶ ὠρόφωσεν ἐν κέδρῳ ἀπὸ τῆ ἐδάφες ἕως τῆ ἐδάφες. Καὶ οἶκος αὐλῇ ἐν ᾧ καθήσε) (θ) τιμίων μέσον ἀπ-
ξεκῶν κεκολαμένα (ι) ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ ἐκ (κ) τιμίοις (λ) λίθοις τιμίοις (μ) κέδρε. Καὶ οἰκοδόμησεν αὐλὴν οἴκε κυρίε τὸν αἴλαμ τῆ οἴκε τῆ κατ' πρόσωπον τῆ ναῦ.
Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σολωμὼν, prout ſequitur in principio hujus capitis.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

45 וית דודיא וית מזרפיתא וית מזרקיא וית כל מניא האלין בעובד מני משכנא דעבד
46 משה כן עבד חירם למלכא שלמה בית מקדשא דיי נחש טב: במישרי ירדנא אתיכנון
47 מלכא בעובי גרגשתא בין סכות ובין צרתן: ואצנע שלמה ית כל מניא מטני לחודא
48 לית סוף למתקל נחשא: ועבד שלמה ית כל מניא די בבית מקדשא דיי ית מדבחא
49 דדהבא וית פתורא די עלוהי לחם אפיא דהבא: וית מנרתא חמש מימנא וחמש מסמלא
50 קדם בית כפורי דהבא טבא ושושנתא ובוציניא וצבתיא דהבא: וקוליא ומזמריא
ומזרקיא ובוכיא ומחתיתא דהבא טבא ומובלסיא לרשי בית גויא לקדש קודשיא
51 לרשי ביתא להיכלא דהבא: ושלימת כל עבידתא דעבד שלמה מלכא בית מקדשא
דייי ואייתי שלמה ית קודשי דוד אבוהי ית כספא וית דהבא וית מניא יהב באוצריה בית
מקדשא דייי: ח

1 בכן כנש שלמה ית סבי ישראל וית כל רישי שבטיא רברבי אבהתא דבני ישראל לות
2 מלכא שלמה לירושלם לאסקא ית ארון קיימא דייי מקרתא דדוד היא ציון: ואתכנשו
לות מלכא שלמה כל אנש ישראל ביירחא דעתיקיא דקרן ליה ירחא קדמאה בחגא
3 יכען הוא ירחא שביעאה: ואתו כל סבי ישראל ונטלו כהניא ית ארונא: ואסיקו ית
4 ארונא דייי וית משכנא וית כל מני קודשא די במשכנא ואסיקו יתהון כהניא ולויא:
5 ומלכא שלמה וכל כנשתא דישראל דאודמנו עלוהי קיימין עמיה קדם ארונא מנכסין עון
6 ותורין דלא יתחשבון ולא יתמנון מסני: ואעילו כהניא ית ארון קיימא דייי לאתריה לבית
7 כפורי די מתקרין ליה בנו ביתא לקודש קודשיא תחות כנפי כרוביא: ארי כרוביא
פרסן גדפיהון על אתר ארונא ומטלין כרוביא על ארונא ועל אריחוהי מלעלא:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et ollas, & ſcopas, & pelves: & omnia vaſa hæc ſecundùm opus vaſo-
rum tabernaculi quod fecit Moſes, ſic fecit Hhiram regi Selomoh in domo
ſanctuarii Domini ex ære bono. In planiciebus Jardena fudit illa rex in
denſitate argillæ inter Zzuchoth & Zzarthan. Et poſuit Selomoh
omnia vaſa præ multitudine copioſiſſima, non erat finis ponderis æris.
Et fecit Selomoh omnia vaſa *quæ [erant] in domo* ſanctuarii Domini, altare
aureum, & menſam, ſuper quam erat panis facierum, auream. Et cande-
labra quinque à dextera, & quinque à ſiniſtra ante domum oraculi ex au-
ro bono, & lilia, & lucernas, & forcipes ex auro. Et hydrias, & pſalte-
ria, & pelves, & cochlearia, & thuribula ex auro bono: & cardines
portis domus interioris in ſanctum ſanctorum, & portis domus templi,
ex auro. Et perfecta eſt omnis factura quam fecit Selomoh rex domui ſan-
ctuarii Domini, & intulit Selomoh ſanctitates David patris ſui; argentum
& aurum & vaſa ded.t in theſauris in domo ſanctuarii Domini.

CAP. VIII.

1 TUnc congregavit Selomoh ſenes Iſrael, & omnia capita tribuum, ma-
gnates patrum filiorum Iſrael, ad regem Selomoh in Jeruſalem, ut trans-
ferrent arcam fœderis Dñi ex civitate David, ipſa eſt Zzion. Et congregati
2 ſunt ad regem Selomoh omnes homines Iſrael, in menſe quem veteres vo-
cabant Menſem primum, in feſtivitate: & nunc ipſe eſt menſis ſeptimus.
3 Et venerunt omnes ſenes Iſrael, & tulerunt ſacerdotes arcam. Et trans-
4 tulerunt arcam Domini, & tabernaculum pacti, & omnia vaſa ſanctitatis
quæ erant in tabernaculo, & tranſtulerunt ea Sacerdotes & Levitæ. Et rex
5 Selomoh & omnis congregatio Iſrael, qui convenerant ad eum, ſtabant
cum eo ante arcam mactantes pecudes & boves qui non ſupputabuntur,
6 nec numerabuntur præ multitudine. Et introduxerunt ſacerdotes arcam
fœderis Domini in locum ſuum in domum oraculi quod paratum erat ei
7 intra domum in ſancta ſanctorum ſubter alas cherubaja. Nam cherubin
extendebant pennas ſuas ſuper locum arcæ, & obumbrabant cherubaja
ſuper arcam & vectes deſuper.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 *ܘܥܒܕ ܠܟܠ ܐܢܝܐ ܒܝܬ ܡܪܝ ܕܢܚܐܫ ܘܕܢܚܐܫ ܘܡܙܠܓ̈ܐ ܘܡܙܠܓ̈ܐ ܘ

מלכים א: ח

super sanctitate è vectium capita apparebãt &, vectes fecerunt elongare Et
8 וַיַּאַרְכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרְאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל
hanc diem ad usque ibi fuerũntque: extrinsec' apparebãt non &, oracali facies
פְּנֵי הַדָּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
Moseh ibi reposuerat quas, lapidez tabulæ duæ tantùm arca in Non
9 אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם מֹשֶׁה
eos egrediendo in, Israel filiis cum DOMINUS excidit quando, Choreb in
בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
nubes &, sanctitate è sacerdotes exeundo in, fuit Et .Ægypti terra è
10 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן
sacerdotes potuerũt non Et .DOMINI domum replevit
11 מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה: וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים
DOMINI gloria repleverat quia: nubis faciebus à ministrandum ad stare
לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה
dixit DOMINUS: Selomoh dixit Tunc .DOMINI domum
12 אֶת־בֵּית יְהוָה: אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר
,tibi habitaculi domum ædificavi Ædificando .caligine in habitandũ ad
לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל: בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ
,suas facies rex vertit Et .fecula te sedendum ad locũ (paratum)
14 מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים: וַיָּסֶב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו
,stans Israel concio omnis &: Israel coetui omni benedixit &
וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד:
suo ore in est locutus qui, Israel Deus DOMINUS Benedictus: ait Et
15 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו
qua die A: dicendo, implevit suis manu &, meo patre David cum
16 אֶת דָּוִד אָבִי וּבְיָדֹו מִלֵּא לֵאמֹר: מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
civitate in elegi non, Ægypto ex Israel meũ populũ eduxi
הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר
meũ nomẽ exi, e dũ ad, domũ ædificandũ ad, Israel tribubus universis ex
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי
cum fuit Et .Israel meũ populũ super existendũ ad, David in elegi &: ibi
17 שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי עִם־
Dei DOMINI nomini domum ædificandũ ad, mei patris David corde
לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
fuit quòd (eo) Pro: meũ patrẽ David ad DOMINUS dixit Et .Israel
18 יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה
fuit quia, benefecisti, meo nomini domũ ædificandum ad, tuo corde cum
עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה
quamvis, domum ædificabis non tu Tantùm .tuo corde cum
19 עִם־לְבָבֶךָ: רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־
.meo nomini domum ædificabit ipse, tuis lumbis de egrediens tuus filius
בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי:
David pro surrexi &, est locut' quod suũ verbũ DOMINUS Firmavitque
20 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד
est locut' quemadmodum, Israel thronum super sedi &, meo patre
אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
.Israel Dei DOMINI nomini domum ædificavi &, DOMINUS
יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
quod, DOMINI fœdus ibi, quæ, arcæ locum ibi posui Et
21 וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר
stet: t Et .Ægypti terra è eos eum educendo in, nostris patrib' cum excidit
22 כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיַּעֲמֹד
, Israel concione omni coram DOMINI altarũ facies ad Selomoh
שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
Deus DOMINE: dixit Et .cœlos ad suas palmas extendit &
23 וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיְמָה: וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
terram super nec, desuper cœlis in Deus tu sicut non, Israel
יִשְׂרָאֵל אֵין כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ
ambulantibus, tuis servis misericordiã &, pactum custodiens, deorsum
מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים
.suo corde toto in tuas facies ad
לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם:

Versio VULG. LAT.

8 Cúmq; eminerent vectes, & appareret summitates eorum foris Sanctuariũ ante oraculũ, non apparebant ultrà extrinsecùs, qui & fuerũt ibi usq; in
9 præsentẽ diem. In arca autem non erat aliud, nisi duæ tabulæ lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dñs fœdus cũ filiis Israel, cùm egrederentur de terra
10 Ægypti. Factũ est autẽ, cùm exissent sacerdotes de Sanctuario, nebula implevit domum
11 Dñi, Et nõ poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebulã: impleverat enim glo-
12 ria Dñi domũ Dñi. Tunc ait Salomon, Dñs dixit ut habi-
13 taret in nebula. Ædificans ædificavi domũ in habitaculũ tuũ, firmissimum soliũ tuũ in
14 sempiternũ. Convertítque rex faciẽ suam, & benedixit omni ecclesiæ Israel: omnis enim
15 ecclesia Israel stabat. Et ait Salomon; Benedict' Dñs Deus Israel, qui locut' est ore suo ad David patrẽ meũ, & in mani-
16 bus ej' perfecit, dicens; A die quâ eduxi populũ meũ Israel de Ægypto, nõ elegi civitatẽ de universis tribub' Israel, ut ædificaretur dom', & esset nomen meũ ibi: sed elegi David ut esset super populũ meũ
17 Israel. Voluítq; David pater meus ædificare domũ nomini
18 Dñi Dei Israel: Et ait Dñs ad David patrẽ meũ; Quòd cogitâsti in corde tuo ædificare domũ nomini meo, benè feci-
19 sti, hoc ipsũ mente tractans. Veruntamen tu nõ ædificabis mihi domũ, sed filj' tu', qui egredietur de renib' tuis, ipse ædificabit domũ nomini meo.
20 Cõfirmavit Dñs sermonẽ suũ, quẽ locutus est: stetíq; pro David patre meo, & sedi super thronũ Israel, sicut locutus est
21 Dñs: & ædificavi domũ nomini Dñi Dei Israel. Et cõstitui ibi locũ arcæ in qua fœdus
22 Dñi est, q̃ percussit cũ patribus nostris, quando egressi sũt de terra Ægypti. Stetit autẽ Salomon ante altare Dñi in conspectu ecclesiæ Israel, & expandit manũ suas in cœlum.
23 Et ait; Domine Deus Israel, non est similis tuî Deus in cœlo desuper, & super terrã deorsũ: qui custodis pactum et misericordiam servis tuis; qui ambulabant coram te in toto corde suo.

Versio GRÆC. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν Σολομὼν τῷ οἰκοδομῆσαι † οἶκον κυρίῳ καὶ † οἶκον αὐτοῦ μ' ἔτεσιν ἔτη, τότε ἐξεκκλησίασεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους (a) Ισραηλ ἐν Σιὼν, τοῦ ἐνεγκεῖν † κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως Δαυὶδ, αὕτη ἐστὶ (β) Σιὼν, Ἐν μηνὶ Ἀθανείμ. Καὶ ἤγαγον οἱ ἱερεῖς † κιβωτὸν Καὶ τὸ σκεύωμα † μαρτυρίου (γ) καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῷ σκευώματι τῷ (δ) μαρτυρίου. Καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἔμπροσθεν † κιβωτοῦ δύοντες πρόβατα, βόας, ἀναρίθμητα. Καὶ εἰσφέρουσιν οἱ ἱερεῖς † κιβωτὸν εἰς † τόπον αὐτῆς εἰς τὸ δαβὶρ τῆς οἰκίας εἰς τὰ ἅγια † ἁγίων ὑπὸ τὰς πτέρυγας † (ι) χερουβίμ. Ὅτι τὰ (ζ) χερουβὶμ διαπετασμένα † πτέρυξιν ἐπὶ † τόπον † κιβωτοῦ καὶ περικάλυπτον τὰ (η) χερουβὶμ ἐπὶ † κιβωτὸν καὶ ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν. Καὶ ὑπῆρχον τὰ ἡγασμένα· καὶ ἐπελείποντο αἱ κεφαλαὶ † ἡγασμένων ὀπὶ † ἁγίων εἰς πρόσωπον † δαβὶρ, καὶ οὐκ ὠπτάνοντο (θ) ἔξω. Οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύο πλάκες λίθιναι, πλάκες † διαθήκης ἃς ἔθηκαν (ι) Μωυσῆς ἐν Χωρὴβ, ἃς διέθετο κύριος (κ) μετ' † υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ ἱερεῖς ἐκ † ἁγίου, καὶ ἡ νεφέλη ἔπλησε † (λ) οἶκον. Καὶ οὐκ (μ) ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς (ν) στῆκαι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου † νεφέλης, ὅτι ἔπλησε δόξα κυρίου † (ξ) οἶκον. Καὶ ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν ὁ βασιλεὺς πᾶσαν Ἰσραὴλ· καὶ πᾶσα ἐκκλησία Ἰσραὴλ εἱστήκει. Καὶ εἶπεν; Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὃς ἐλάλησεν (ο) ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ πρὸς Δαυὶδ † πατρός μου καὶ ἐν † χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσε, λέγων, Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον † λαόν μου † Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἐν ἐνὶ σκήπτῳ Ἰσραὴλ † οἰκοδομῆσαι οἶκον † (π) τοῦ ὀνομάζειν ἐκεῖ. καὶ ἐξελεξάμην (π) ἐν Ἰερουσαλὴμ (π) τοῦ ὀνομάζειν † Δαυὶδ † ἐπὶ † λαόν μου † Ἰσραήλ. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ † (ρ) καρδίας † πατρός μου οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Δαυὶδ † πατέρα μου, Ἀνθ' ὧν ἦλθεν ὀπὶ † καρδίαν (σ) † οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγενήθη ἐπὶ † καρδίαν (σ).

MS. A. (α) Ισραηλ (β) Σιών. (γ) † μαρτυρίου † υἱῶν Ισραηλ (δ) † χερουβίν. (ε) † χερουβίν. (ζ) † χερουβὶν (η) † χερουβὶν † (θ) ἔξω, (ι) Μωσῆς (κ) † υἱῶν (λ) οἶκον κυρίου. (μ) ἐδύναντο (ν) στῆναι ἐν οἴκῳ κυρίου. (ξ) οἶκον κυρίου. Τότε εἶπεν Σολομών, Κύριος εἶπεν τοῦ κατοικεῖν ἐν γνόφῳ. Οἰκοδόμησον οἶκον κατοικητήριόν σοι ἑδραίωμα † κτίσμα (ο) αἰῶνας. Καὶ ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεὺς, (π) ἐν τῷ στόματι † Δαυὶδ τοῦ † λαόν μου (ρ) καρδίας Δαυὶδ τοῦ (σ) οἰκοδομῆσαι

CAP. VIII.

1 Et(a) factum est, postquã consummavit Salomõ ædificare do-
mũ Domini, & domum suã post
viginti annos, tunc convocavit
rex Salomon omnes seniores Is-
rael in Sion ad ferendum arcam
testamenti Domini è civitate Da-
vid, (hæc est Sion,) In mense A-
thanim. Et tulerunt sacerdotes ar-
cã, Et tabernaculũ testimonii, &
vasa sancta, quæ in tabernaculo
testimonii. Et rex, & omnis Is-
rael ante arcã, immolantes oves, bo-
ves sine numero. Et inferunt sa-
cerdotes arcã in locũ ejus, in Da-
bir domũs, in sancta sanctorũ sub
alas Cherubim. Quoniam Cherubim expansa alis super locum ar-
cæ, & cooperiebant Cherubim su-
per arcam, & super (b) sancta ejus
desuper. Et emissæ faciebant san-
ctificata: & infpiciebantur capita
sanctificatorum è sanctis ad
faciem Dabir: & non videbantur (c) extrà. Non erat in arca, nisi
duæ tabulæ lapideæ, tabula testa-
menti, quas (d) posuit Moyses in
Choreb: quas disposuit Dominus
cum filiis Israel in egrediendo e-
os è terra Ægypti. Et factũ est
quando exierũt sacerdotes è sanc-
to; & nubes implevit domum:
Et non potuerunt sacerdotes stare
ad ministrandum à facie nubis:
quoniam impleverat gloria Domi-
ni (e) domum. Et convertit rex fa-
ciẽ suã: & benedixit rex omni
Israel: & omnis Ecclesia Israel
stabat. Et dixit; Benedictus Domi-
nus Deus Israel, qui locutus
est in ore suo de David patre
meo, & in manibus suis implevit,
dicens; Ex qua die eduxi populũ
meum Israel de Ægypto, non e-
legi in civitate in uno sceptro Is-
rael ad ædificandam domum, ut
esset nomen meum ibi. Et ele-
gi in Hierusalem esse nomen
meum ibi. Et elegi David,
ut esset super populum me-
um Israel. Et fuit super cor pa-
tris mei ædificare domum nomini
Domini Dei Israel. Et dixit Do-
minus ad David patrem meum;
Pro eo quod venit in cor tuum,
ædificare domum nomini meo;
rectè fecisti, quia factum est su-
per cor tuum.

† factũ est ut egrederentur † sacerdotes è sanctuario, ex Sion, ut introirent
2 † (β) Sion. Et congregati sunt ad † regem Salomonem omnes viri
3 Israel in mense Athanim, in festo mensis septimi. Et venerunt omnes
4 seniores Israel, & tulerunt sacerdotes arcam, & tabernaculum testimonii, & omnia vasa sanctuarii quæ erant in tabernaculo: & portabant
5 ea sacerdotes & Levitæ. Rex autem Salomon & omnis cœtus Israel qui congregatus fuerat ad eum, ante arcam immolabant oves & boves
6 absque numero. Et introduxerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in sanctum sanctorum, subter alas
7 cherubim. Nam cherubim extendebant alas suas super locum arcæ, & protegebant arcam & vectes eius desuper. Et emissæ sunt extremitates vectium, & apparebant capita eorum in sanctuario ante oraculum, & non videbantur foris: et fuerunt ibi usque in diem hanc.
8 Nihil erat in arca, nisi duæ tabulæ lapideæ quas posuerat illic Moseh in
9 Horeb, super quas erant scripta decem verba fœderis quæ pepigit Dñs cum filiis Israel quando exierunt de terra Misraim. Et fuit cùm exirent sacerdo-
10 tes de sancto, nubes caliginis implevit domum sanctuarii Dñi. Et non potue-
11 runt sacerdotes stare ad ministrandum propter nubem, quia impleverat gloria
12 Dñi domum sanctuarii Dñi. Tunc dixit Selomoh: Dñs voluit ponere habi-
13 taculum suum in caligine. Ædificando ædificavi domum sanctuarii ante te locum paratum in domum majestatis tuæ in sæcula. Et circuntulit rex faciem suam
14 et benedixit omni ecclesiæ Israel: et omnis ecclesia Israel stabat. Et dixit:
15 Benedictus Dñs Deus Israel, qui pepigit fœdus in dicto suo cum David pa-
16 tre meo, et in voluntate sua firmavit, dicendo: A die qua eduxi populum meum Israel ex Misraim, non mihi complacui in urbe ulla ex omnib' tri-
bub' Israel ad ædificandum domum in qua poneret majestatem meam; sed com-
placui mihi in David ut esset rex super populum meum Israel. Et fuit in corde
17 David patris mei ædificare domum nomini Dñi Dei Israel. Et dixit Dñs
18 David patri meo: Propterea quòd fuit cum corde tuo ædificare domum no-
mini meo, rectè fecisti quòd fuerit in corde tuo. Veruntamen tu non ædi-
19 ficabis domum, sed filius tuus qui egredietur de lumbis tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. Et
20 stabilivit Dñs verbum suum quod locutus est, et surrexi pro David patre meo, et sedi super solium regni Israel sicut locutus est Dominus; et ædificavi do-
mum nomini Domini Dei Israel. Et posui ibi locum paratum arcæ in qua
21 depositæ sunt duæ tabulæ petrarum, super quas [erat] fœdus Domi-
ni, quod pepigit cum patribus nostris cùm eduxit illos de terra Misraim.
22 Et stetit Salomoh ante altare Dñi è regione omnis ecclesiæ Israel, et ex-
23 tendit manus suas in oratione ad summitatem cœlorum: Et dixit: Domine Deus Israel, non est præter te; tu ipse es Deus cujus divinitas est in cœlis desuper, & imperas super terram deorsum, custodiens pactum & miseri-
cordiam servis tuis, qui *ambulant coram te* in omni corde suo.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וְאַרִיכוּן אַרְיְחָיָא וּמַתְחָזָן רֵישֵׁי אַרְיְחָיָא מִן קוּדְשָׁא עַל אַפֵּי בֵית כַּפּוֹרֵי וְלָא מִתְחָזָן לְבָרָא
9 וְהוֹו תַמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין: לֵית בַּאֲרוֹנָא דְאַצְנַע תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב
10 דִי עַל יְדֵיהוֹן כְּתִיבִין עֲשָׂרָא פִּתְגָמֵי קְיָמָא דְגַר יְיָ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַפָּקְהוֹן מֵאַרְעָא
11 דְמִצְרַיִם: וַהֲוָה בְּמִפַּק כָּהֲנַיָּא מִן קוּדְשָׁא וַעֲנָן אֲמְטָתָא אִתְמְלֵי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי: וְלָא
12 יְכִילוּ כָהֲנַיָּא לְמֶקַם לְשַׁמָּשָׁא מִן קֳדָם עֲנָנָא אֲרֵי אִתְמְלֵי יְקָרָא דְיָי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי:
13 בֵּן אֲמַר שְׁלֹמֹה יְיָ אִתְרְעֵי לְאִשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ: בְּירוּשְׁלֵם: מְבָנָא בְנֵיתִי בֵּית מַקְדְּשָׁא
14 קֳדָמָךְ אֲתַר מְתַקַּן לְבֵית שְׁכִנְתָּךְ עַלְמִין: וְאַסְחַר מַלְבָּא יַת אַפּוֹהִי וּבָרִיךְ יַת כָּל קְהָלָא
15 דְיִשְׂרָאֵל וְכָל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל קָאֵם: וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִי גְזַר בְּמֵימְרֵיהּ עִם
16 דָּוִד אַבָּא וּבְרַעוּתֵיהּ קַיֵּם לְמֵימַר: מִן יוֹמָא דִי אַפֵּקִית יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לָא
אִתְרְעֵיתִי בְּקִרְתָּא מִכֹּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִבְנֵי בַיְתָא לְאִשְׁרָאָה שְׁכִנְתִּי תַּמָּן וְאִתְרְעֵיתִי
17 בְּדָוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַהֲוָה בִּלְבָּא דְדָוִד אַבָּא לְמִבְנֵי בַיְתָא לִשְׁמָא דַיְיָ
18 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל: וַאֲמַר יְיָ לְדָוִד אַבָּא חֲלַף דִּי הֲוָה עִם לִבָּךְ לְמִבְנֵי בַיְתָא לִשְׁמִי אַתְקִינְתָּא
19 אֲרֵי הֲוָה עִם לִבָּךְ: לְחוֹד אַתְּ לָא תִבְנֵי בַּיְתָא אֱלָהֵן בַּר דְּתוֹלִיד הוּא יִבְנֵי בַיְתָא לִשְׁמִי:
20 וְקַיֵּם יְיָ יַת פִּתְגָמֵיהּ דְמַלֵּיל וְקֵמִית תְּחוֹת דָּוִד אַבָּא וְיָתֵבִית עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל
21 כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ וּבְנֵיתִי בַיְתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל: וְשַׁוֵּיתִי תַּמָּן אֲתַר מַתְקַן לַאֲרוֹנָא
דִי בֵיהּ מַחֲתִין תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דִי עַל יְדֵיהוֹן קְיָמָא דַיְיָ עִם אֲבָהָתָנָא בְּאַפָּקוּתֵיהּ
22 יְתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם: וְקָם שְׁלֹמֹה קֳדָם מַדְבְּחָא דַיְיָ לְקַבֵּיל כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּפְרַס
23 יְדוֹהִי בְּצְלוֹ לְצֵית שְׁמַיָּא: וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לֵית בַּר מִנָּךְ אַתְּ הוּא אֱלָהָא דְשָׁכְנְתָּךְ
בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵלָּא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא נְגַר קְיָמָא וְחִסְדָּא לְעַבְדָּךְ דִי מְהַלְכִין קֳדָמָךְ
בְּכָל לִבְּהוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina

Et prolongabant vectes; et visa sunt capita vectiũ à sancto sup faciem do-
mus oraculi, et non visa sunt extrinsecus, et fuerunt ibi usq; ad diem hanc.
Nihil erat in arca, *nisi* duæ tabulæ lapidũ quas reposuerat illic Moseh in
Hhoreb, sup quas erant scripta decẽ verba fœderis q̃ pepigit Dñs cum fi-
liis Israel quando exierunt de terra Misraim. Et fuit cùm exirent sacerdo-
tes de sancto, nubes caliginis implevit domũ sanctuarii Dñi. Et non potue-
runt sacerdotes stare ad ministrandũ propter nubẽ, quia impleverat gloria
Dñi domũ sanctuarii Dñi. Tunc dixit Selomoh: Dñs voluit ponere maje-
statẽ suã in Jerusalẽ. Ædificando ædificavi domum sanctuarii ante te lo-
cum paratũ in domũ majestatis tuæ in secula. Et circuntulit rex faciẽ suã
et benedixit omni eccl. siæ Israel: et omnis ecclesia Israel stabat. Et dixit:
Benedictus Dñs Deus Israel, qui pepigit fœd' in dicto suo cum David pa-
tre meo, et in voluntate sua firmavit, dicendo: A die qua eduxi populum
meum Israel ex Misraim, non mihi complacui in urbe ulla ex omnib' tri-
bub' Israel ad ædificandũ domũ in qua ponerẽ majestatem meã; sed com-
placui mihi in David ut esset rex sup populum meũ Israel. Et fuit in corde
David patris mei ædificare domum nomini Dñi Dei Israel. Et dixit Dñs
David patri meo: Propterea quòd fuit cum corde tuo ædificare domũ no-
mini meo, rectè fecisti quòd fuerit in corde tuo. Veruntamen tu non ædi-
ficabis domũ, sed filj' quẽ gignes, ipse ædificabit domum nomini meo. Et
stabilivit Dñs verbũ suum q̃ locut' est, et surrexi pro David patre meo,
et sedi sup solium regni Israel sicũt locutus est Dominus; et ædificavi do-
mum nomini Domini Dei Israel. Et posui ibi locum paratum arcæ in qua
depositæ sunt duæ tabulæ petrarum, super quas [*erat*] *fœdus* Domi-
ni, quod pepigit cum patribus nostris cùm eduxit illos de terra Misraim.
Et stetit Selomoh ante altare Dñi è regione omnis ecclesiæ Israel, et ex-
tendit manus suas in oratione ad summitatem cœlorũ: Et dixit: Domine
Deus Ilrael, non est præter te; tu ipse es Deus cujus divinitas est in cœlis
desuper, & imperas super terram deorsum, custodiens pactum & miseri-
cordiam servis tuis, qui *ambulant coram te* in omni corde suo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Porrò vectes longi erant, adeoque conſpiciebantur vertices vectiũ à ſanctuario uſque ad templi frontẽ; foris autem non conſpiciebantur: ibiq; manſerunt ad hunc uſque diẽ. Nihil erat in arca præter duas tabulas lapideas quas collocaverat ibi Moſes in Horeb, quando pepigit Dominus pactum cum filiis Iſrael poſtquam exierunt ex Ægypto. Cùm autẽ egreſſi eſſent ſacerdotes è Sancto, nube repleta fuit domus Domini: Adeo ut non poſſent ſacerdotes conſiſtere ac miniſtrare, propter nubẽ; impleta enim fuerat gloriâ Domini domus Domini. Tunc dixit Salomon, Domine, tu dixiſti in caligine te commoraturum; Ego tamen domicilium planè ædificavi tibi, paratum ſtationi tuæ in ſempiternum. Deinde rex converſâ facie ſuâ benedixit univerſo cœtui Iſraelis; & aſtante univerſo cœtu Iſraelis, Dixit, Benedictus ſit Dominus Deus Iſraelis, qui ore ſuo collocutus eſt cum Davide patre meo, & manibus ſuis executus eſt. Dixerat enim, Ab eo die quo eduxi populũ meum filios Iſraelis ex Ægypto, nulla ex omnibus tribubus Iſraelis arriſerat mihi civitas ad ædificandam domum ubi eſſet nomen meum: ſed oblectatus ſum Davide, ut præeſſet populo meo Iſraeli. Cúmque animo conceptiſſet David pater meus ædificare domum nomini Domini Dei Iſraelis, Dixit Dominus Davidi patri meo, Animo tuo te concepiſſe ædificare domum nomini meo, optimè feciſti animo *id* concipiens: Verùm tu non ædificabis domũ nomini meo, ſed filius tuus qui prodibit è lumbo tuo, is ædificabit domum nomini meo. Et quidem exitu comprobavit Dñs ſermonẽ quem dixit; exurgens enim ego loco Davidis patris mei, & ſedens ſuper ſolium Iſraelis, quemadmodũ prædixerat Dñs; ædificavi domum nomini Dñi Dei Iſraelis: Ibique poſui arcam fœderis Dñi, quod pepigerat cum patribus noſtris, quando eduxit illos è terra Ægypti.* Deinde ſtetit Salomon ante altare Dñi, coram univerſo cœtu Iſraelis, manibúſq; cœlũ versùs expanſis oravit, ac dixit; Dñe Deus Iſraelis, nemo tui ſimilis eſt in cœlo ſupernè, nec ſuper terram infernè, qui ſervas pactũ & gratiã ſervis tuis ſincerè coràm ambulantib⁹ toto corde totóque animo:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فَكَانَتِ الذُّهُوفُ طِوَالاً تُرَى رُوسُهَا مِنْ فَوْقِ الْقُدْسِ اِلَى الْهَيْكَلِ * وَلَمْ تَكُنْ تُرَى مِنْ خَارِجٍ الْهَيْكَلِ * وَصَارَتْ هُنَاكَ اِلَى الْيَوْمِ * وَلَمْ يَكُ فِي التَّابُوتِ * اِلَّا اللَّوْحَيْنِ الْحَجَارَةِ اللَّذَانِ وَضَعَهُمَا مُوسَى فِي التَّابُوتِ بِحُورِيبَ حَيْثُ عَاهَدَ الرَّبُّ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَاَخْرَجَهُمْ مِنْ اَرْضِ مِصْرَ * فَلَمَّا خَرَجَ الْكَهَنَةُ مِنْ بَيْتِ الْقُدْسِ اِمْتَلَى بَيْتُ الرَّبِّ سَحَابَةً * وَلَمْ يَقْدِرِ الْكَهَنَةُ اَنْ يَقُومُوا وَيَخْدُمُوا لِاَجْلِ السَّحَابَةِ مِنْ اَجْلِ اَنَّ الْبَيْتَ اِمْتَلَى مِنْ كَرَامَةِ اللهِ * فَقَالَ سُلَيْمَانُ هُنَاكَ يَا رَبُّ اَنْتَ قُلْتَ اَنَّكَ تَحِلُّ فِي الضَّبَابِ * وَاَنَا قَدْ بَنَيْتُ بَيْتاً مَسْكَناً لَكَ * مُصْلَحاً لِجُلُوسِكَ اِلَى الْاَبَدِ * وَاَقْبَلَ الْمَلِكُ بِوَجْهِهِ اِلَى بَنِي اِسْرَائِيلَ وَدَعَى لَهُمْ * وَكَانَ جَمَاعَةُ بَنِي اِسْرَائِيلَ كُلِّهِمْ مُجْتَمِعِينَ * فَقَالَ * تَبَارَكَ اللهُ اِلَهُ اِسْرَائِيلَ الَّذِي كَلَّمَ دَاوُدَ اَبِي * وَاَكْمَلَ بِقَوْلِهِ وَمَوْعِدِهِ لَهُ * اِنَّهُ قَالَ * مُنْذُ يَوْمٍ اَخْرَجْتُ اٰلَ اِسْرَائِيلَ سَعْبِي مِنْ مِصْرَ لَمْ اَخْتَرْ بَقْرِيَةٍ مِنْ جَمِيعِ قُرَى اَسْبَاطِ بَنِي اِسْرَائِيلَ اَنْ يُبْنَى لِي فِيهَا بَيْتٌ يَكُونُ فِيهِ اِسْمِي * وَهَوَيْتُ دَاوُدَ وَاَحْبَبْتُ اَنْ يَكُونَ مَلِكاً عَلَى اٰلِ اِسْرَائِيلَ سَعْبِي * وَقَدْ كَانَ قَلْبُ دَاوُدَ اَبِي نَوَى اَنْ يَبْنِيَ بَيْتاً لِلّٰهِ اِلٰهِ اِسْرَائِيلَ * فَقَالَ الرَّبُّ لِدَاوُدَ اَبِي * لِاَنَّكَ نَوَيْتَ فِي قَلْبِكَ اَنْ تَبْنِيَ بَيْتاً لِاِسْمِي * بِمَا صَنَعْتَ حَيْثُ نَوَيْتَ فِي قَلْبِكَ * وَلٰكِنْ اَنْتَ لَا تَبْنِي الْبَيْتَ * بَلِ ابْنُكَ الَّذِي يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِكَ هُوَ يَبْنِي بَيْتاً لِاِسْمِي * وَاَكْمَلَ الرَّبُّ الْقَوْلَ الَّذِي قَالَ * وَقُمْتُ بَدَلَ دَاوُدَ اَبِي * وَجَلَسْتُ عَلَى مِنْبَرِ اِسْرَائِيلَ * كَمَا قَالَ الرَّبُّ وَوَعَدَ * وَبَنَيْتُ بَيْتاً لِاِسْمِ اِلٰهِ اِسْرَائِيلَ * وَوَضَعْتُ فِيهِ تَابُوتَ عَهْدِ الرَّبِّ * الَّذِي عَاهَدَ اٰبَاءَنَا حَيْثُ اَخْرَجَهُمْ مِنْ اَرْضِ مِصْرَ * وَقَامَ سُلَيْمَانُ اَمَامَ مَذْبَحِ الرَّبِّ بَيْنَ يَدَيْ جَمِيعِ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَمَدَّ يَدَيْهِ اِلَى السَّمَاءِ * وَصَلَّى وَقَالَ * اَللّٰهُمَّ اِلٰهَ اِسْرَائِيلَ * لَيْسَ مِثْلُكَ فِي السَّمَاءِ فَوْقُ * وَلَا فِي الْاَرْضِ اَسْفَلُ * اِنَّكَ تَحْفَظُ الْعَهْدَ وَالنِّعْمَةَ لِعَبِيدِكَ الَّذِينَ يَسِيرُونَ اَمَامَكَ بِالْقِسْطِ مِنْ كُلِّ قُلُوبِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ *

Erant autem vectes adeo longi, ut ſummitates eorũ ſanctuarium ſuperantes conſpicerentur quidem ab his qui erant in templo, non autem conſpicerentur ab his qui erant extra templum: ibique manſerunt ad hodiernum uſque diem. Nihil autem erat in arca, niſi duæ tabulæ lapideæ quas poſuerat Moſes intra arcã in Horeb, quando fœdus iniit Dominus cum Iſraelitis, & eduxit eos è terra Ægypti. Porrò cùm exiſſent ſacerdotes è domo ſanctitatis, impleta eſt domus Domini nube; Nec potuerunt ſacerdotes conſiſtere et miniſtrare, propter nubem: impleta enim fuerat domus gloriâ Dei. Tunc dixit Salomon; O Domine, tu dixiſti te habitaturum in caligine. Et ego quidem domum extruxi in habitaculum tuum, commodam manſionẽ tuæ in ſeculum. Tum verũ rex faciem ſuam ad Iſraelitas & bene precatus eſt eis (erat autem cœtus Iſraelitarum omniũ congregatus) Et ait, Benedictus Deus, Deus Iſraelis, qui allocutus eſt Davidem patrem meum, & explevit quod locutus ac pollicitus ei fuerat. Ipſe enim dixerat, Ab eo die quo eduxi Iſraelitas populũ meum ex Ægypto, nullam approbavi civitatem ex omnibus civitatibus tribuum Iſraelitarum, ut extrueretur mihi in ea domus in qua eſſet nomen meum: ſed approbavi Davidem, et volui ut eſſet rex ſuper Iſraelitas populum meum. Et quidem animus Davidis patris mei decreverat extruere domũ D'o, Deo inquam Iſraelis. At dixit Dominus Davidi patri meo, Quòd animo tuo decreveris extruere domũ nomini meo, rectè feciſti animo tuo id decernendo: Attamen tu non extrues domũ illam, ſed filius tuus qui egredietur è dorſo tuo, ipſe domum extruet nomini meo. Et quidem perfecit Dominus ſermonem quem dixit: nam ſurrexi pro Davide patre meo, & ſedi ſuper thronũ Iſraelis, quemadmodũ dixerat Dominus ac promiſerat, et domũ extruxi nomini Dei Iſraelis: Et in ea collocavi arcã fœderis Domini quod inierat cum patribus noſtris, quando eduxit eos è terra Ægypti. Conſtitit autem Salomon ante aram Domini coram omnibus Iſraelitis, & extenſis ad cœlũ manib⁹, Oravit, ac dixit: Deus Deus Iſraelis, Non eſt tibi ſimilis in cœlo ſursũ, nec in terra deorsũ: tu enim ſervas pactum et favorem ſervis tuis legitimè coram te ambulantibus ex totis cordibus animiſque ſuis.

מלכים א: ח

ci es locutus quæ ,meo patri David tuo servo servâsti Qui
24 אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ
.hanc diem secundàm implêsti tua manu in & ,tuo ore in es locutus &
וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
meo patri David tuo servo custodi ,Israel Deus DOMINE nunc Et
25 וְעַתָּה יְהוָה׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת
sedens,meis faciebus à vir tibi excidetur Non :dicendo,ei es locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב
,suam viam tui filii custodierint *si tantùm* :Israel thronum super
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
nunc Et ,meis facies ad ambulâsti sicut ,meis facies ad ambulandum ad
26 לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃ וְעַתָּה
tuo servo es locutus quod tuum verbum nunc verum sit ,Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן נָא דְּבָרְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדֶּךָ
? terram super Deus habitabit verè num Quoniam .meo patri David
27 דָּוִד אָבִי׃ כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ
domus quæ etiam ,te continent non cœlorum cœli & ,cœli ecce
הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי הַבַּיִת
,tui servi orationem ad respicies Et ? ædificavi quam hæc
28 הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ
,tuæ confisus ad audiendum ad ,mi Deus DOMINE ejus deprecationem ad &
וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־הָרִנָּה
existendum Ad:hodie tuæ faciei ad orans tuus servus quam orationem ad &
29 וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃ לִהְיוֹת
quo loco in ,die ac nocte istam domum ad apertos tuos oculos
עֵינְךָ פְּתֻחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וְיוֹמָם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
orat quam ,orationem ad audiendum ad ,ibi meū nomē Erit : dixisti
אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל
,tui servi deprecationē ad exaudies Et .isto loco in tuus servus
30 עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ
tu & :isto loco in oraverint qui ,Israel tui populi &
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּללוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה
.parces & ,exaudies & ,cœlis in tux sessionis loco in exaudies
תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ׃
,eū adjurandū ad ,juramētū eo in tulerit & ,sua ,ocium in vir peccaverit Cùm
31 אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ
exaudies tu Et :hac domo in tui altaris facies ad juramētu venerit &
וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע
,impiū impietate cōdemnans,tū ad,tuos servos judicabis &,facies &,cœlis in
32 הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע
ei dando ,justum *justificandū* ad & ,ejus caput in ejus viam dando
לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ
,immici facies ad Israel tuū populum cæsum exigendo In ,ej⁹ justitiā secdm
33 כְּצִדְקָתוֹ׃ בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב
,tuū nomē fuerint cōfessi & ,te ad fuerint reversi & ,tibi peccaverint si
אֲשֶׁר יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ
exaudies tu Et .hac domo in te ad fuerint deprecati & ,oraverint &
34 וְהִתְפַּללוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע
in eos reduces & ,Israel tui populi peccato parces & ,cœlis in
הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְהֲשִׁבֹתָם אֶל
fuerint non &,*calos clausos existendo In*.eorū patribus dedisti quam *humum*
35 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם׃ בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
fuerint cōfessi &,isto loco in oraverint & ,tibi peccaverint *quia* ,pluvia
מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ לָךְ וְהִתְפַּללוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ
: eos afflixeris cùm ,fuerint averti suo peccato à & ,tuum nomen
אֶת־שְׁמְךָ וּמֵחַטָּאתָם יָשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם׃
tui populi &,tuorū servorū peccato parces & ,cœlis in exaudies tu Et
36 וְאַתָּה תִּשְׁמַע בַּשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ
dabis & ,es *in ambulent qua* ,bonam viam eos docebis quia :Israel
יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶת־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה
hæreditatem in tuo populo dedisti quam ,tuam terram super pluviam
מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃

Versio VULG. LAT.

24 Qui custodisti servo tuo David patri meo quæ locutus es ei : ore locutus es , & manibus perfeciſti,ut hæc dies probat. Nunc igitur,Domine Deꝰ Israel , conserva famulo tuo David patri meo quæ locutus es ei, dicens ; Non auferetur de te vir corā me, qui sedeat super thronū Israel : ita tamē si custodierint filii tui viā suā, ut ambulent corā me sicut tu ambulâsti in conspectu meo. 26 Et nunc,Dñe Deꝰ Israel,firmētur verba tua,quæ locutꝰ es servo tuo David patri meo. Ergóne putandū est q̄ verè Deꝰ habitet sup terrā? si enim cœlū et cœli cœlorū te capere nō possūt,quātò magis domꝰ hæc, quā ædificavi? Sed respice ad orationē servi tui,& ad preces ejꝰ, Dñe Deus meꝰ : audi hymnum & orationē, quā servus 29 tuus orat coram te hodié : ut sint oculi tui aperti sup domū hanc nocte ac die: sup domū, de qua dixisti ; Erit nomen meum ibi : ut exaudias orationem,quā orat in loco isto ad 30 te servꝰ tuꝰ. Ut exaudias deprecationē servi tui & populi tui Israel, quodcumq; oraverint in loco isto,& exaudies in loco habitaculi tui in cœlo,& cùm exaudieris, propitiꝰ eris. 31 Si peccaverit homo in proximū suū, & habuerit aliquod juramentū,quo teneatur astrictus; & venerit propter juramentū corā altari tuo,in 32 domū tuā,Tu exaudies in cœlo: & facies, & judicabis servos tuos condemnans impium,& reddens viā suā super caput ejus, justificánsq; justū, & retribuens ei secundùm justitiā 33 suā. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos (quia peccatur⁹ est tibi) & agentes pœnitentiā,& confitentes nomini tuo,venerint, & oraverint, & deprecati te fuerint in 34 domo hac; Exaudi in cœlo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terrā, quā dedisti patribus eorū.Si clausū fuerit cœlum, & 35 non pluerit propter peccata eorum,& orantes in loco isto, pœnitentiam egerint nomini tuo, et à peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suā: Exaudi eos in cœlo, 36 et dimitte peccata servorū tuorum, et populi tui Israel : et ostende eis viam bonā per quā ambulent,et da pluviam super terram tuam,quam dedisti populo tuo in possessionem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Πλὴν(τ) σὺ οὐκ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον, ἀλλ' ἢ
ὁ υἱός σου ὁ ἐξελεύσεται ἐκ τῶν πλευρῶν σου, οὗτος
20 οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου. Καὶ ἀνέστησε κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησε· καὶ
ἀνέστην ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ὅπως τοῦ θρόνου Ἰσραὴλ, καθὼς ἐλάλησε
κύριος, καὶ ᾠκοδόμησα τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι
21 κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἐθέμην ἐκεῖ τόπον
τῇ κιβωτῷ, ἐν ᾗ ὅτι ἐκεῖ διαθήκη κυρίου
ἣν διέθετο κύριος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν
τῷ ἐξαγαγεῖν αὐτὰ αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.
22 (υ) Καὶ ἀνέστη Σαλωμὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ
θυσιαστηρίου κυρίου ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας
Ἰσραήλ· καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς
τὸν οὐρανόν, Καὶ εἶπε, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ,
23 οὐκ ἔστιν ὡς σὺ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ
τῆς γῆς κάτω, φυλάσσων διαθήκην καὶ ἔλεος
τῷ δούλῳ σου τῷ πορευομένῳ ἐνώπιόν σου ἐν
24 (φ) ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, Ἃ ἐφύλαξας τῷ
δούλῳ σου Δαυὶδ τῷ πατρί (χ) μου· καὶ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν χερσὶ σου
ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ νῦν κύριε
ὁ θεὸς Ἰσραήλ, φύλαξον τῷ δούλῳ σου Δαυὶδ τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ, λέγων,
Οὐκ ἐξαρθήσεταί σου ἀνὴρ ἐνώπιόν μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου Ἰσραήλ, πλὴν ἐὰν
φυλάξωνται τὰ τέκνα σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν τοῦ
πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθης ἐν-
26 ώπιον ἐμοῦ. Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ,
(ψ) πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά (ω) σου τῷ Δαυὶδ
27 τῷ πατρί μου. Ὅτι εἰ ἀληθῶς κατοικήσει (α) ὁ
θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς; εἰ ὁ οὐρανὸς
(β) καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐ χωρήσουσί σοι,
πλὴν καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὃν (γ) ᾠκοδόμηκα τῷ ὀ-
28 νόματί σου; Καὶ ἐπιβλέψῃ (δ) ἐπὶ τὴν δέησιν
μου κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ἀκούειν (ε) τῆς προσ-
ευχῆς σου ἣν ὁ δοῦλός σου προσεύχεται (ζ) ἐναντίον
σου πρὸς σὲ σήμερον, Τοῦ (ζ) εἶναι τοὺς ὀφθαλ-
μούς σου ἠνεῳγμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦτον (η)
ἡμέρας καὶ νυκτός, εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπας, Ἔσται
τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, τοῦ εἰσακούειν τῆς προσευχῆς
ἧς (θ) προσεύχεται ὁ δοῦλός σου εἰς τὸν
30 τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ εἰσακούσῃ (ι) τῆς
δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ
ἃ ἂν (κ) προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον. καὶ
σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικήσεώς σου
(λ) ἐν οὐρανῷ· καὶ (μ) ποιήσεις καὶ ἵλεως ἔσῃ.
31 (ν) Ὅσα ἂν ἁμάρτῃ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ,
καὶ ἐὰν λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν τοῦ ἀρᾶσθαι
αὐτὸν, καὶ ἔλθῃ καὶ ἐξαγορεύσῃ κατὰ πρόσ-
ωπον τοῦ θυσιαστηρίου σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ,
32 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσεις·
καὶ κρινεῖς τοὺς παῖδάς σου Ἰσραὴλ, ἀνομη-
θῆναι ἄνομον, δοῦναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν
αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον, δοῦναι αὐ-
τῷ κατὰ τὸν (ν) δικαιοσύνην αὐτοῦ.

MS. A. (τ) ὁ σὺ (υ) Καὶ ἔστη (φ) ὅλῃ καρδίᾳ (χ) μου, ὅσα ἐλάλησας αὐτῷ.
καὶ ἐλάλησας ἐν στόματί (ψ) πιστωθῇ δὴ (ω) σου, ὁ ἐλάλησας τῷ δούλῳ σου
Δαυὶδ τῷ πατρί (α) θεὸς μου (β) καὶ οὐρανὸς (γ) ᾠκοδόμησα· Καὶ (δ) ὅπως
προσευχὴν δούλου σου καὶ τὴν δέησιν μου ὁ θεὸς (ε) τοῦ τέρψεως καὶ προσευχῆς
(ζ) ἧς ὀφθαλμούς σου ἀνεῳγμένους (η) νυκτὸς καὶ ἡμέρας, (θ) ὁ δοῦλός σου
προσεύχεται (ι) τῆς φωνῆς τοῦ δούλου σου Ἰσραὴλ (κ) προσεύχωνται (λ) ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ· (μ) ποιήσης (ν) δικαιοσύνην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 דִּי נְטַרְתָּ לְעַבְדָּךְ דָּוִד אַבָּא יָת דְּמַלֶּלְתָּא לֵיהּ וְגָזַרְתָּא בְּמֵימְרָךְ וּבְרַעוּתָךְ קַיֶּמְתָּ בְּיוֹמָא
הָדֵין׃ וּכְעַן יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל טַר לְעַבְדָּךְ דָּוִד אַבָּא יָת דְּמַלֶּלְתָּא לֵיהּ לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק
25 לָךְ גְּבַר מִן קֳדָמַי יָתִיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל לְחוֹד אִם יִטְרוּן בְּנָךְ יָת אוֹרְחָתְהוֹן
לְהַלָּכָא קֳדָמַי כְּמָא דְהַלַכְתָּא קֳדָמַי׃ וּכְעַן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַיְּמוּן כְּעַן פִּתְגָמַיָּא דִּי
26 מַלֶּלְתָּא לְעַבְדָּךְ דָּוִד אַבָּא׃ אֲרֵי הֲמַן יְסוֹבַר וּמַן דְּמֵי כִּי בְקוּשְׁטָא אִתְרְעֵי יְיָ לְאַשְׁרָאָה
שְׁכִנְתֵּיהּ בְּנוֹ בְנֵי אֱנָשָׁא דִּדְירִין עַל אַרְעָא הָא שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא לָא יְכִלּוּן לְסוֹבָרָא יָקָרָךְ
אַף אֱלָהִין בֵּיתָא הָדֵין דִּבְנֵיתִי׃ וְתִתְפְּנֵי לְצַלּוֹתָא דְעַבְדָּךְ וְלִבְעוּתֵיהּ יְיָ אֱלָהִי לְקַבָּלָא
29 צְלוֹתָא וּבְעוּתָא דְעַבְדָּךְ מְצַלֵּי קֳדָמָךְ יוֹמָא דִּין׃ לְמֶהֱוֵי רַעְוָא קֳדָמָךְ לְאַנָּגָא עַל בֵּיתָא הָדֵין
לֵילְיָא וְיוֹמָם לְאַתְרָא דִּי אֲמַרְתָּ יְהֵי שְׁמִי תַּמָּן לְקַבֵּל צְלוֹתָא דִּי צַלֵּי עַבְדָּךְ לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין׃
30 וְתִקְבֵּל בְּשׁוּם עַבְדָּךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דִּיצְלוּן לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין וְאַתְּ תְּקַבֵּל מֵאֲתַר בֵּית
31 שְׁכִנְתָּךְ מִן שְׁמַיָּא וּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּתְשֵׁבוֹק לְחוֹבֵיהוֹן׃ יָת דְּיֵחוּב גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וְיִרְשֵׁי
בֵּיהּ מוֹמֵי לְאוֹמָיוּתֵיהּ וְיֵיתֵי וְיוֹמְנֵיהּ קֳדָם מַדְבְּחָךְ בְּבֵיתָא הָדֵין׃ וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא
32 וְתַעֲבֵיד וּתְדִין יָת עַבְדָּךְ לְחַיָּבָא חַיָּבָא לְמִתַּן אוֹרְחֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וּלְזַכָּאָה זַכָּאָה לְמִתַּן לֵיהּ
כְּזָכוּתֵיהּ׃ כַּד יִתְמְחוֹן עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן דְּיִחְבוֹן קֳדָמָךְ וְיִתְוְבוֹן לְפוּלְחָנָךְ
34 וְיוֹדוּן לְשׁוּמָךְ וְיִצְלוֹן וְיִבְעוֹן מִן קֳדָמָךְ בְּבֵיתָא הָדֵין׃ וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי
35 עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וְתָתִיבִנּוּן לְאַרְעָא דְיַהֲבְתָּא לַאֲבָהָתְהוֹן׃ כַּד יִתְכְּלוֹן שְׁמַיָּא וְלָא יְהֵי מִטְרָא
אֲרֵי יְחוֹבוּן קֳדָמָךְ וְיִצְלוֹן לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין וְיוֹדוּן לְשׁוּמָךְ וּמֵחוֹבֵיהוֹן יְתוּבוּן אֲרֵי תְּקַבֵּל
36 צְלוֹתְהוֹן׃ וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי עַבְדָּךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי תַלְפִּנּוּן יָת
אוֹרְחָא דְתֶהֱכוֹן בָּהּ וְתִתֵּן מְטַר עַל אַרְעָךְ דְּיַהֲבְתָּא לְעַמָּךְ לַאֲחַסָּנָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui custodisti servo tuo David patri meo quod locutus es ei, et pepigisti fœdus in dicto tuo,et in voluntate tua firmâsti *in die hac*. Et nunc Dominꝰ Deus Israel,serva servo tuo David patri meo id quod locutꝰ es ei,dicendo: Non deficiet tibi vir à facie mea sedens sup soliū regni Israel, dum modò servaverint filii tui vias suas ut ambulent ante me,sicut ambulâsti ante me. Et nunc Deꝰ Israel,firmentur,quæso,verba quæ locutus es servo tuo David patri meo.Nam quis opinabitur,et quis existimabit quod in veritate velit Dñs ponere majestatē suā inter filios hominis qui habitant sup terrā?ecce [*si*] cœli et cœli cœlorū non possunt sustinere gloriā tuā,nedū etiā domus hæc quā ædificavi. At tu respicias ad orationē servi tui, et ad deprecationē ejus Dñe Deus *meus*, suscipiendo orationē et deprecationē quam servus tuus orat ante te hodie. Ut sit voluntas ante te protegere domū hanc nocte et die in loco de quo dixisti;Erit nomē meū ibi: ut suscipias orationem quā oraverit servꝰ tuus contra faciē loci hujus. Et suscipias deprecationē servi tui et populi tui Israel,quā oraverint contra faciē loci hujus, & tu suscipias è loco domus majestatis tuæ de cœlis, et suscipias orationem eorū,et remittas peccata eorū.Cùm debuerit vir socio suo qui exegerit ab illo juramentū ut jurare cogat illū; et venerit et juraverit ante altare tuū in domo hac: Et tu suscipias de cœlis,et facias et judices servos tuos,condemnando impiū,ut des viā ejus in caput ejus ; et justificando justū, ut des ei secundùm justitiā ejus. Quando percussi fuerint populus tuus Israel ante auctores inimicitiarū suarū q̄ peccaverint ante te, et redierint ad cultum tuū, et confessi fuerint nomini tuo, et oraverint et deprecati fuerint ante te in domo hac: Et tu suscipias de cœlis, et remittas peccata populi tui Israel,et reducas eos in terrā quam *dedisti* patribus eorum. Quando clausi fuerint cœli,et non fuerit pluvia, quòd peccaverint ante te,et oraverint contra faciē loci hujus,et confessi fuerint nomini tuo,et à peccatis suis reversi fuerint,ut suscipias orationem eorum. Et tu suscipias de cœlis,& remittas debita servorū tuorū et populi tui Israel: nam docebis eos viā quæ bona erit,q̄ quā ambulent;et dabis pluviā super terram tuam quam dedisti populo tuo in hæreditatem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܕܥܒܕܬ ܠܥܒܕܟ ܕܘܝܕ ܐܒܝ ܡܐ ܕܡܠܠܬ ܠܗ ܐܦ ܡܠܠܬ ܒܦܘܡܟ ܘܒܐܝܕܝܟ ܫܠܡܬ ܟܝܘܡ ܗܢܐ
25 ܗܟܢܐ ܗ̈ܘ ܡܪܝ ܐܠܗ̈ܐ ܕܐܝܠܗ̈ ܥܠ ܥܒܕܟ ܕܘܝܕ ܐܒܝ ܕܫܒܩ ܠܗ ܡܐ ܕܡܠܠܬ ܠܗ ܡܪܝ ܐܠܗ̈ܐ ܕܐܝܠܗ̈ ܠܡܐ ܕܢܗ̈ܘܐ ܒܢ̈ܝܟ ܠܐܘܪܚ̈ܬܗ̈ܘܢ ܕܢܗ̈ܠܘܢ ܩܕܡܝ ܐܦ ܐܢܬ ܗ̈ܠܟܬ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗ̈ܐ ܕܐܝܠܗ̈ ܠܡܐ ܕܢܗ̈ܘܐ ܒܢ̈ܝ

locusta, ærugo *ſigetum percuſſio*, fuerit ſi peſtis, terra in fuerit cùm Fames
37 רָעָב כִּי יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה
ſuarũ portarũ terra in ej⁹ inimicus eũ *coarũaverit* ſi, fuerit cùm bruchus
חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יְצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו
quæ, deprecatio omnis, oratio Omnis : infirmitas omnis, plaga omnis
כָּל־נֶגַע כָּל־מַחֲלָה: כָּל־תְּפִלָּה כָּל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר
38 vir cognoverint ſi, Iſrael tuo populo omni, homini omni fuerit
תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם לְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ
tu Et : *iſtam domum ad* ſuas *volas* expanderit &, ſui cordis plagam
נֶגַע לְבָבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה: וְאַתָּה
39 dabiſque, facies ac, parces &, tuæ *ſeſſionis (parato)* loco cœlis exaudies
תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ
tu quoniã : *ejus* cor *cognoſces* cujus ſuas vias omnes ſecũdũ *viro*
לְאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה
omnib⁹ te timeant Ut *humanis* filiorũ omniũ cor tu ſolus nõſti
יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: לְמַעַן יִרְאוּךָ כָּל־
40 dediſti quam, terræ *facies ſuper viventes ipſi* quibus diebus
הַיָּמִים אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
Iſrael tuo populo de non qui, *alienum ad* etiam Et *noſtris patrib⁹*
41 לַאֲבֹתֵינוּ: וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
audierint Si ; tuũ nomen propter longinqua terra de *venerit* &, *ipſe*
הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ: כִּי יִשְׁמְעוּן
42 ; extentũ tuũ brachiũ &, validam tuam *manum* &, magnum tuũ nomen
אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה
, cœlis exaudies Tu ; hac domo in *oraverit* &, *venerit* &
43 וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה: אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם
te ad vocabit quibus omnia juxta faciẽſque : tuæ reſidentiæ *(parato)* loco
מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ
te *timendũ ad*, tuum nomen terræ populi omnes ſciant ut, *alienigena*
הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ
ſuper eſt invocatũ tuũ nomẽ quòd *ſciendum ad* &, Iſrael tu⁹ popul⁹ ſicut
כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־
bellum ad tu⁹ popul⁹ fuerit egreſſus Si ædificavi quam hanc domum
44 הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי: כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה
DOMINUM ad oraverint &, eos miſeris *qua via in*, ſuum inimicũ *ſuper*
עַל־אֹיְבוֹ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־יְהוָה
: tuo nomini ædificavi quam domum &, *ea in* elegiſti quam civitatis via
דֶּרֶךְ הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ:
facies & ; eorũ deprecationẽ &, eorũ orationem cœlis exaudies Et
45 וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ
(, peccet non qui homo non quia), tibi peccaverint Si *eorum judicium*
מִשְׁפָּטָם: כִּי יֶחֱטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא
46 eos *captivaverint* &, *inimici facies ad* eos tradideriſque, eos *in excandueris* &
וְאָנַפְתָּ בָּם וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם
: propinquam vel, longinquam, inimici terram in eos *captivantes*
שֹׁבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה:
, ibi ſunt ducti captivi *quo*, terra in ſuum cor ad fuerint reverſũ Et
47 וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם
:dicendo, *eos captivantiũ* terra in te *ad* fuerint deprecati &, fuerint reverſi &
וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר
fuerint reverſũ Et ,egimus impiè ,egimus iniquè &, Peccavimus
48 חָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ: וְשָׁבוּ
,ſuorũ inimicorũ terra in ſua anima tota in &, ſuo corde toto in te ad
אֵלֶיךָ בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם
quam, ſuæ terræ *via* te ad oraverint &; eos duxerunt captivos qui
אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר־
ædificavi quam domus &, elegiſti quam civitatis, eorũ patribus dediſti
נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי
tuæ reſidentiæ *(parato)* loco cœlis exaudies Et : tuo nomini
49 לִשְׁמֶךָ: וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
eorum judicium facies &; eorum deprecationem &, eorum orationem
אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם:

Verſio VUL. LAT.

Fames ſi oborta fuerit in terra,
37 aut peſtilentia, aut corruptus
aer, aut ærugo, aut locuſta, vel
rubigo, & afflixerit eum inimi-
cus ej⁹ portas obſidens, omnis
plaga, univerſa infirmitas,
Cuncta devotatio, & impreca-
38 tio, quæ acciderit omni homi-
ni de populo tuo Iſrael: ſi quis
cognoverit plagam cordis ſui,
et expanderit man⁹ ſuas in do-
mo hac, Tu exaudies in cœlo
in loco habitationis tuæ, & re-
propitiaberis, & facies ut des
unicuiq, ſecundùm omnes vias
ſuas, ſicut videris cor ej⁹, (quia
tu nõſti ſolus cor omnium fili-
40 orum hominum,) Ut timeant
te cunctis dieb⁹, quibus vivunt
ſuper faciem terræ, quam de-
diſti patribus noſtris. Inſuper
41 & alienigena, qui non eſt de
populo tuo Iſrael, cùm vene-
rit de terra longinqua propter
nomen tuum, (audietur enim
nomen tuum magnum, & ma-
nus tua fortis, & brachiũ tuum
42 Extentum, ubique,) cùm vene-
rit ergò, et oraverit in hoc lo-
43 co, Tu exaudies in cœlo, in fir-
mamento habitaculi tui, & fa-
cies omnia pro quibus invoca-
verit te alienigena: ut diſcant
universi populi terrarum no-
men tuum timere, ſicut popul⁹
tu⁹ Iſrael, & probent quia no-
men tuum invocatum eſt ſuper
domum hanc, quam ædificavi.
44 Si egreſſus fuerit populus tuus
ad bellũ contra inimicos ſuos,
per viam, quocunque miſeris
eos, orabunt te contra viam ci-
vitatis, quam elegiſti, & con-
tra domum, quam ædificavi
45 nomini tuo, Et exaudies in
cœlo orationes eorum, & pre-
ces eorum, & facies judicium
46 eorum. Quòd ſi peccave-
rint tibi (non eſt enim homo
qui non peccet) & iratus tradi-
deris eos inimicis ſuis, & ca-
ptivi ducti fuerint in terram
47 inimicorum longè vel propè,
Et egerint pœnitentiã in cor-
de ſuo in loco captivitatis, &
converſi deprecati te fuerint in
captivitate ſua, dicentes; Pec-
48 cavimus, iniquè egimus, impiè
geſſimus: Et reverſi fuerint
ad te in univerſo corde ſuo, &
tota anima ſua, in terra ini-
micorum ſuorum, ad quam ca-
ptivi ducti fuerint: & ora-
verint te contra viam terræ
ſuæ, quam dediſti patribus
eorum, & civitatis quam ele-
giſti, & templi quod ædifi-
49 cavi nomini tuo: Exaudies
in cœlo, in firmamento ſolii
tui, orationes eorum, & pre-
ces eorum, & facies judicium
eorum:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

33 Ἐν τῷ πταίσαι σε λαόν σε Ἰσραὴλ ἐνώπιον
ἐχθρῶν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ (ξ) ἐπιστρέ-
ψωσι καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σε,
καὶ προσεύξονται καὶ δεηθήσονται (ο) ἐν τῷ οἴκῳ
34 τούτῳ, καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ ἵλε-
ως ἔσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ τῷ λαῷ σε Ἰσραὴλ, καὶ
(π) ἐπιστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας
35 τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Ἐν τῷ συνέχεσθαι τὸν
οὐρανὸν καὶ μὴ γίνεσθαι ὑετὸν, ὅτι ἁμαρτήσονται
σοι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον,
καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σε, καὶ ἀπὸ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν (ρ) ἀποστρέψουσιν ὅταν τα-
36 πεινώσῃς αὐτοὺς, καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καὶ ἵλεως ἔσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ τῶν δούλων σε καὶ τοῦ
λαοῦ σε Ἰσραήλ· ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁ-
δὸν ἀγαθὴν πορεύσεσθε ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις
ὑετὸν ὅτι (σ)γῆν ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου ἐν
37 κληρονομίᾳ. Λιμὸς ἐὰν(τ)γένηται, θάνατος
ἐὰν γένηται, ὅτι ἔσται ἐμπυρισμὸς, (υ)βρού-
χος, ἐρυσίβη ἐὰν γένηται, (φ) καὶ ἐὰν θλίψῃ
αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων αὐτοῦ,
38 πᾶν ζωάντιμα, (χ) πᾶν πόνον, Πᾶσαν
προσευχὴν, πᾶσαν δέησιν ἐὰν γένηται παντὶ
(ψ) ἀνθρώπῳ, ὡς ἂν γνῶσιν ἕκαστος ἁφὴν
καρδίας αὐτοῦ, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ
39 εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ ὐ-
ρανοῦ ἕξ ἑτοίμης κατοικήσεώς σε, καὶ ἵλεως
ἔσῃ, καὶ ποιήσεις καὶ δώσεις ἀνδρὶ (ω) κατὰ τὰς
ὁδοὺς αὐτοῦ, καθὼς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ,
ὅτι σὺ μονώτατος οἶδας τὰς καρδίας πάν-
40 των υἱῶν ἀνθρώπων, ὅπως φοβῶνταί σε
πάσας τὰς (α) ἡμέρας ὅσας αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ
41 τῆς, ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν. Καὶ
τὸν ἀλλογενῆ ὃς ἐκ ἔστιν ἀπὸ λαοῦ (β) σου σὺ
42 Καὶ ἥξουσι καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦ-
43 τον, (γ)καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ ὐρανοῦ ἐξ ἑ-
τοίμης κατοικητηρίας σε, καὶ ποιήσεις κατὰ πάν-
τα ὅσα ἂν ὀπτήσηταί σε ὁ ἀλλότριος, ὅ-
πως γνῶσι πάντες οἱ (δ)λαοὶ τὸ ὄνομά σου,
καὶ φοβῶνταί σε, καθὼς ὁ λαός σε Ἰσραὴλ,
καὶ γνῶσιν ὅτι τὸ ὄνομά σε ἐπικέκληται ἐπὶ τὸ
44 (ε)οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησα. Ὅταν ἐξέλ-
σῃ ὁ λαός σε εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς
αὐτοῦ ἐν ὁδῷ ᾗ ἀποστελεῖς αὐτοὺς, καὶ προσ-
εύξονται ἐν ὀνόματι κυρίου ὁδὸν τῆς πόλεως ἧς
ἐξελέξω ἐν αὐτῇ, καὶ τοῦ οἴκου ὃ ᾠκοδόμησα
45 τῷ ὀνόματί σε, (ζ)καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ
ὐρανοῦ (η) τὴν δέησιν αὐτῶν, καὶ τὴν προσευχὴν
46 αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτοῖς. Ὅτι
ἁμαρτήσονταί σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς
(θ) οὐκ ἁμαρτήσεται, καὶ ἐπάξεις αὐτοὺς καὶ
παραδώσεις αὐτοὺς ἐνώπιον ἐχθρῶν, καὶ αἰχ-
μαλωτιοῦσιν (ι) οἱ αἰχμαλωτίζοντες (κ) εἰς
γῆν μακρὰν ἢ ἐγγύς,

MS. A. (ξ) ἐπιστρέψουσιν πρὸς (ο) πρὸς σὲ ἐν τῷ (π) ἀποστρέψ
(ρ) ἐπιστρέψουσιν (σ) γῆν (τ) γένηται ἐν τῇ γῇ, θάνατος (υ) ἐκ
τερος, βρυσίχη, (φ) καὶ ἐκθλίψει αὐτὸν ἐχθρὸς (χ) πᾶσα πόνον, (ψ)
ἀνθρώπῳ παντὸς λαοῦ (α) Ἰσραὴλ, ὡς (ω) κατ' πάσας τὰς (α) ἡμέρας αὐ-
τοὶ ζῶσιν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς (β) συ Ἰσραὴλ εἶδε, καὶ ἔλθῃ ἀπὸ γῆς
μακρόθεν ἕνεκα ὀνόματός σου, ὅτι ἀκούσουσιν τὸ ὄνομα σου τὸ μέγα, καὶ τὴ
χεῖρά σου τὴ ἰσχύουσ, καὶ βραχίονά σου Τὸν ἐκτεταμένον, καὶ ἥξουσι καὶ
προσεύξονται (γ)Καὶ εἰσακούσῃ (δ)λαοὶ τῆς γῆς τὸ (ε)οἶκον ὃν (ζ)Καὶ ἐποιήσῃ
(η) τὴ προσδεήσεις αὐτῶν, καὶ τὴ δέησεως αὐτῶν, (θ)ἐχ ἁμαρτήσεταί σοι, καὶ ἐπαρεῖς
ἐπ' αὐτὸς (ι) αὐλὸς οἱ (κ) αὐλὸς εἰς τὴν γῆν τῆ ἐχθρῆ μακρὰν καὶ ἐγγύς,

In cadendo populum tuum Iſra-
el coram inimicis, quoniam pec-
cabunt tibi, & revertent, & con-
fitebuntur nomini tuo, & depre-
cabuntur, & orabunt in domo
hac; Et tu exaudies de cœlo, &
propitius eris peccatis populi tui
Iſrael, & reduces eos in terram,
quam dediſti patribus eorum. Cũ
cohibuerit fuerit cœlum, & non
fuerit facta pluvia, quoniam pec-
cabunt tibi, & deprecabuntur in
loco hoc, & confitebuntur nomini
tuo, & à peccatis ſuis avertent-
ſe, cùm humiliaveris eos, Et ex-
audies de cœlo, & propitius eris
peccatis ſervi tui, & populi tui
Iſrael: Quoniam manifeſtabis e-
is viam bonam ad ambulandum
in ea: & dabis pluviam ſuper ter-
ram, quam dediſti populo tuo in
hæreditate. Fames ſi facta fuerit,
mors ſi facta fuerit, (ι) quia erit
incendium, bruchus, ergo ſi fu-
erit, & ſi tribulaverit eum ini-
micus ejus in una civitatum ejus
omnem occurſum, (m)omnem la-
borem, Omnem deprecationem, &
omnem orationem, ſi acciderit
omni homini, poſtquàm cognove-
rint unuſquiſq; tactũ cordis ſui,
& expanderit manus ſuas in lo-
co hoc; Et tu exaudies de cœlo,
ex parato habitaculo tuo, & pro-
pitius eris, & facies, & dabis vi-
ro juxta vias ejus, ſicut cogno-
veris cor ejus: Quoniam tu pro-
ſus ſolus noviſti cor omnium fili-
orum hominum: ut timeant te o-
mnibus diebus, quibus ipſi vive-
rint ſuper terram, quã dediſti pa-
trib⁹ noſtris. Etiã alienigena, qui non
eſt de populo tuo hic, (n)Et veni-
ent, & deprecabuntur in loco hoc;
Et tu exaudies de cœlo de pra-
parato habitaculo tuo, & facies
juxta omnia quæcunq; invocave-
rit te alien⁹: ut cognoſcant omnes
populi nomen tuũ, & timeant te;
ſicut populus tu⁹ Iſrael; & cog-
noſcant, quia nomen tuũ invoca-
tum eſt ſuper domum hanc, quã
ædificavi. Quia egreditur popu-
lus tuus in bellum ſuper inimicos
ſuos in via, quã converſi eos, &
deprecabuntur in nomine Domini
(o) viã civitatis, quam elegiſti in
ea, et dom⁹, quã ædificavi nomini
tuo; Et tu exaudies de cœlo ora-
tionẽ eorũ, et deprecationẽ eorũ;
& facies juſtificationẽ ea. Quia
peccabunt tibi (quoniã nõ eſt ho-
mo, qui non peccabit) & iraduces
eos, & trades eos coram inimi-
cis, & captivantes captivabunt
in terram longè, vel propè,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

37 בְּפִנְיָא אֲרֵי יְהֵי בְּאַרְעָא מוֹתָא אֲרֵי יְהֵי שִׁדְפוֹנָא יַרְקָנָא גוּבָא שַׁמּוּטָא אֲרֵי יְהֵי אֲרֵי יְעִיקוּן
38 לֵיהּ בַּעֲלֵי דְבָבִיהוֹן בְּאַרְעָא קְרֵוֵיהוֹן כָּל מַכְתַּשׁ כָּל מַרַע: כָּל צְלוֹתָא כָּל בָּעוּתָא דְּתְהֵי
לְכָל אֱנָשָׁא לְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דִּי יְדְעוּן גַּבַּר מַכְתַּשׁ לִבֵּיהּ וִיפְרוֹס יְדוֹהִי בְּצְלוֹ לְאַפֵּי בֵיתָא
39 הָדֵין: וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתָּךְ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן וְתַעֲבֵיד בָּעוּתְהוֹן
וְתִתֵּן לְגַבַּר כְּכָל אוֹרְחָתֵיהּ דִּנְלֵי קֳדָמָךְ לְבֵיהּ אֲרֵי אַתְּ הוּא לֵית בַּר מִנָּךְ קֳדָמָךְ לְחוֹד גְּלֵן
40 לִבְנֵי אֲנָשָׁא: בְּדִיל דִּידְחֲלוֹן מִן קֳדָמָךְ כָּל יוֹמַיָּא דְּאִנּוּן קַיְמִין עַל אַפֵּי אַרְעָא דִּי
41 יְהַבְתְּ לַאֲבָהָתָנָא: וְאַף מִן בַּר עַמְּמִין דְּלָא מֵעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וְייֵתֵי מֵאַרְעָא רְחִיקָא בְּדִיל
42 שְׁמָךְ: אֲרֵי יִשְׁמְעוּן אֵת שְׁמָךְ רַבָּא וְאֵת יְדָךְ תַּקִּפְתָּא וּדְרָעָךְ מְרַמְמָא וְייֵתֵי וְיִצְלֵי לְאַפֵּי בֵיתָא
43 הָדֵין: אַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתָּךְ וְתַעֲבֵיד כְּכֹל דִּי יְצַלֵּי קֳדָמָךְ בַּר עַמְּמִין
בְּדִיל דִּידְעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא אֵת שְׁמָךְ לְמִדְחַל קֳדָמָךְ כְּעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּלְמִדַּע אֲרֵי שְׁמָךְ
44 אִתְקְרֵי עַל בֵּיתָא הָדֵין דִּי בְנֵיתִי: אֲרֵי יִפּוֹק עַמָּךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בְּאוֹרַח
דְּתִשְׁלְחִנּוּן וְיִצְלוֹן קֳדָם יְיָ לְאַפֵּי אוֹרַח קַרְתָּא דְּאִתְרְעֵיתָא בַהּ וּבֵיתָא דִּי בְנֵיתִי לְשְׁמָךְ:
45 46 וְתְקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא יַת צְלוֹתְהוֹן וְיַת בָּעוּתְהוֹן וְתִתְפְּרַע עוֹלְבַּנְהוֹן: אֲרֵי יְחוֹבוּן קֳדָמָךְ אֲרֵי
לֵית אֱנָשׁ דְּלָא חָטֵי וְיִחוֹל רוֹנְזָךְ בְּהוֹן וְתִמְסְרִנּוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְיִשְׁבּוֹנוּן שׁוֹבֵיהוֹן
47 לְאַרַע בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן דְּרָחִיקָא אוֹ קְרִיבָא: וְיִתְיְבוּן לְלִבְּהוֹן בְּאַרְעָא דְּאִשְׁתְּבִיאוּ לְתַמָּן
48 וְיִתְוְבוּן וְיִבְעוּן מִן קֳדָמָךְ בְּאַרְעָא שְׁבִיהוֹן לְמֵימַר חַבְנָא וְאִטְפַּשְׁנָא סְרַחְנָא: וְיִתְוְבוּן
לְפוּלְחָנָךְ בְּכָל לִבְּהוֹן וּבְכָל נַפְשְׁהוֹן בְּאַרְעָא בַעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן דְּשִׁבְיוּ יָתְהוֹן וְיִצְלוֹן קֳדָמָךְ
לְאַפֵּי אַרְעְהוֹן דְּאַרְעֲתוֹן דִּידַבְתָּא לַאֲבָהָתְהוֹן קַרְתָּא דְּאִתְרְעֵיתָא וּבֵיתָא דִּבְנֵיתִי לִשְׁמָךְ:
49 וְתְקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתָּךְ יַת צְלוֹתְהוֹן וְיַת בָּעוּתְהוֹן וְתִתְפַּ־ע עוֹלְבַּנְהוֹן

Fames cùm fuerit in terra, peſtis cùm fuerit, aeris corruptio, rubigo, locu-
ſta, bruchus cùm fuerit; cùm obſederint *illum* auctores inimicitiarũ ſuarũ
in terra urbiũ ſuarũ, omnis plaga, oĩs infirmitas: Omnẽ orationẽ et omnẽ
deprecationẽ quæ fuerit oĩi homini & oĩi populo tuo Iſrael, cùm nove-
rint quiſq; plagã cordis ſui, et extenderint manus ſuas in oratione contra
faciẽ dom⁹ huj⁹; Et tu ſuſcipias de cœlo è loco dom⁹ majeſtatis tuæ, et re-
mittas peccata eorũ, et facias deprecationes eorum, et des unicuiq; ſecun-
dùm omnẽ viã ſuã cuj⁹ revelatum fuerit ante te cor (quia tu ipſe es, non eſt
præter te, ante te tantùm revelata ſunt corda omnium filiorum hominum.)
Ut timeant te omnib⁹ dieb⁹ quib⁹ manſerint ſuper faciẽ terræ, quã dediſti
patrib⁹ noſtris. Et etiã ex filiis gentium qui non ſunt de populo tuo Iſrael,
et venerint de terra longinqua propter nomẽ tuum. Quòd audierint nomẽ
tuum magnũ, et manũ tuã validã, et brachiũ tuum excelſum; et venerint et
oraverint contra faciem dom⁹ huj⁹: Et tu ſuſcipias de cœlo de loco dom⁹
majeſtatis tuæ, et facias juxta omnia quæ oraverit ante te fili⁹ gentiũ, ut
ſciant omnes gentes terræ nomen tuũ, ut timeant te ſicut popul⁹ tu⁹ Iſrael;
et ut ſciant q⁹ nomẽ tuũ invocatũ ſit ſup dom⁹ hanc quam ædificavi. Cùm
exierit popul⁹ tu⁹ ut ineat bellũ contra auctores inimicitiarum ſuarũ per
viam qua miſeris eos, et oraverint ante Dñm contra faciẽ viæ urbis in qua
tibi complacuiſti, et dom⁹ quam ædificavi nomini tuo. Et ſuſcipias de cœ-
lis orationẽ eorũ et deprecationẽ eorũ, et ulciſcaris injurias eorum. Cùm
peccaverint ante te, quia non eſt homo qui non peccet, et ſtillaverit indi-
gnatio tua in illos, et tradideris eos ante auctores inimicitiarũ ſuarũ, &
captivos abduxerint eos captivantes eos in terrã auctorũ inimicitiarũ ſua-
rum longinquã aut propinquã. Et redierint ad corda ſua in terra in qua ca-
ptivati fuerint, et redierint, et precati fuerint ante te in terra captivitatis
ſuæ, dicendo: Peccavim⁹, inſanivim⁹, iniq; egim⁹. Et redierint ad cultũ tuũ
in oĩi corde ſuo, et in oĩi anima ſua in terra auctorũ inimicitiarũ ſuarum
qui captivaverint eos, et oraverint ante te contra faciẽ viæ terræ ſuæ quam
dediſti patrib⁹ eorũ, urbis in qua tibi complacuiſti, et dom⁹ quã ædificavi
nomini tuo. Et exaudias de cœlis è loco domus majeſtatis tuæ orationem eorum et deprecationem eorum, et ulciſcaris injurias eorum,

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Fames cùm fuerit in terra, peſtis cùm fuerit, aeris corruptio, rubigo, locu-
ſta, bruchus cùm fuerit; cùm obſederint *illum* auctores inimicitiarũ ſuarũ
in terra urbiũ ſuarũ, omnis plaga, oĩs infirmitas: Omnẽ orationẽ et omnẽ
deprecationẽ quæ fuerit oĩi homini & oĩi populo tuo Iſrael, cùm nove-
rint quiſq; plagã cordis ſui, et extenderint manus ſuas in oratione contra
faciẽ dom⁹ huj⁹; Et tu ſuſcipias de cœlo è loco dom⁹ majeſtatis tuæ, et re-
mittas peccata eorũ, et facias deprecationes eorum, et des unicuiq; ſecun-
dùm omnẽ viã ſuã revelatum fuerit ante te cor (quia tu ipſe es, non eſt
præter te, ante te tantùm revelata ſunt corda omnium filiorum hominum.)
Ut timeant te omnib⁹ dieb⁹ quib⁹ manſerint ſuper faciẽ terræ, quã dediſti
patrib⁹ noſtris. Et etiã ex filiis gentium qui non ſunt de populo tuo Iſrael,
et venerint de terra longinqua propter nomẽ tuum. Quòd audierint nomẽ
tuum magnũ, et manũ tuã validã, et brachiũ tuum excelſum; et venerint et
oraverint contra faciem dom⁹ huj⁹: Et tu ſuſcipias de cœlo de loco dom⁹
majeſtatis tuæ, et facias juxta omnia quæ oraverit ante te fili⁹ gentiũ, ut
ſciant omnes gentes terræ nomen tuũ, ut timeant te ſicut popul⁹ tu⁹ Iſrael;
et ut ſciant q⁹ nomẽ tuũ invocatũ ſit ſup dom⁹ hanc quam ædificavi. Cùm
exierit popul⁹ tu⁹ ut ineat bellũ contra auctores inimicitiarum ſuarũ per
viam qua miſeris eos, et oraverint ante Dñm contra faciẽ viæ urbis in qua
tibi complacuiſti, et dom⁹ quam ædificavi nomini tuo. Et ſuſcipias de cœ-
lis orationẽ eorũ et deprecationẽ eorũ, et ulciſcaris injurias eorum. Cùm
peccaverint ante te, quia non eſt homo qui non peccet, et ſtillaverit indi-
gnatio tua in illos, et tradideris eos ante auctores inimicitiarũ ſuarũ, &
captivos abduxerint eos captivantes eos in terrã auctorũ inimicitiarũ ſua-
rum longinquã aut propinquã. Et redierint ad corda ſua in terra in qua ca-
ptivati fuerint, et redierint, et precati fuerint ante te in terra captivitatis
ſuæ, dicendo: Peccavim⁹, inſanivim⁹, iniq; egim⁹. Et redierint ad cultũ tuũ
in oĩi corde ſuo, et in oĩi anima ſua in terra auctorũ inimicitiarũ ſuarum
qui captivaverint eos, et oraverint ante te contra faciẽ viæ terræ ſuæ quam
dediſti patrib⁹ eorũ, urbis in qua tibi complacuiſti, et dom⁹ quã ædificavi
nomini tuo. Et exaudias de cœlis è loco domus majeſtatis tuæ orationem eorum et deprecationem eorum, et ulciſcaris injurias eorum,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ité cùm fames acciderit in terra, & peſtilentia, diverberatio *grandinis*, aurigo, locuſta, aut bruch' cùm acciderit cúmque infeſtárint eos hoſtes in aliqua ex urbibus eorũ, quicunque tandẽ morbus, aut quæcunq; plaga: Omnem orationẽ, omnémq; ſupplicationẽ quæ facta fuerit à quocunque homine, ab univerſo populo tuo Iſraele, cùm pceptâ unuſquiſq; affli&ione cordis ſui, manus ſuas expanderit corã te in domo iſta: Tu exaudias è cœlo, è firmiſſimo habitaculo tuo, & parcas, facias, ac des illi pro viis ſuis, prout noveris eſſe cor ejus; quia tu ſolus nôſti cor omnium hominũ: Ut revereantur te cunctis dieb' quib' victuri ſunt ſuper faciem terræ quam dediſti patrib' eorum. Quin etiam pro extraneo *precor*, qui non fuerit ex populo tuo Iſraele, ſed venerit è longinqua terra propter nomen tuum, Cùm audierint nomen tuum magnum, manum tuã validam, & brachium tuum excelſum; venerit inquã, & oraverit corã te in domo iſta: Audies tu de cœlo, de firmiſſima ſtatione tua, faciéſq; prout invocaverit te extrane': ut cognoſcant omnes populi terræ nomen tuũ, ut revereantur te ſicut populus tuus Iſrael, & ut ſciant nomen tuum invocatum eſſe ſuper domum iſtam quam ædificavi. Præterea cùm proceſſerit populus tuus ad bellũ contra inimicos ſuos, per viã quã mittes eos; & oraverint coram te Dñe, in via *ſuſcepta* pro civitate quam gratã habes, & domo iſtâ quam ædificavi nomini tuo: Tu quoque audias è cœlo orationẽ & ſupplicationem eorũ, & peragas cauſam eorũ. Cùm peccaverint in te (nemo enim eſt qui non peccet) & ſuccenſueris eis, tradideríſque eos corã hoſtibus, & captivos abduxerint eos prædatores eorũ in terrã inimicam longinquam ſive propinquam; Ipſi verò animo ſuo conſiderárint in terra ad quã abducti ſunt captivi, pœnitentiã egerint, teq; deprecati fuerint in terra captivantiũ eos, & dixerint, Peccavimus, culpam et crimen commiſimus; Et reverſi fuerint ad te totâ mente totóque animo ſuo in terra inimicorum ſuorũ qui captivos abduxerunt eos; & oraverint coram te versùs terrã ſuam quam dediſti patribus eorum, *id eſt*, civitatẽ quam elegiſti, & domũ quam ædificavi nomini tuo: Exaudies è cœlo, de firmiſſima tua manſione orationẽ & deprecationẽ eorũ & perages cauſã eorũ;

37 * ܐܘ ܕܢܗܘܐ ܒܐܪܥܐ ܟܦܢܐ ܐܘ ܡܪܝܢܐ ܐܘ ܫܕܦܐ ܐܘ ܝܪܩܢܐ ܐܘ ܓܪܕܐ ܐܘ ܚܝܛܐ ܐܘ ܟܠ ܡܬܬܐ ܐܘ ܟܠ ܡܪܥܐ ܐܘ ܟܠ ܡܫܝܚܐ
38 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܟܠ ܨܠܘܬܐ ܘܒܥܘܬܐ ܕܢܗܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ ܘܠܟܠ ܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ ܕܢܕܥܘܢ ܓܒܐ ܕܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܡܟܐܒ ܠܒܗ ܘܢܦܪܫ ܐܝܕܘܗܝ
39 ܠܘܬ ܒܝܬܐ ܗܕܐ ܐܢܬ ܬܫܡܥ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܡܬܒ ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܘܬܫܒܘܩ ܘܬܥܒܕ ܠܟܠ ܓܒܐ ܕܝܕܥܬ ܠܒܗ ܕܗܘ ܐܝ ܓܒ ܐܢܬ ܠܒܪ ܐܢܫ
40 ܕܢܕܚܠܘܢ ܠܡܗܘܐ ܟܠ ܝܘܡܝܢ ܕܚܝܝܢ ܥܠ ܐܦܐ ܕܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܬܢ ܘܠܓܝܪܐ ܕܠܐ ܡܢ ܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ ܗܘ ܐܦ ܗܘ ܐܬܐ
41 ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ܡܛܠ ܫܡܟ ܪܡ ܡܛܠ ܕܢܫܡܥܘܢ ܐܢܫ ܫܡܟ ܪܒ ܘܝܕܟ ܚܣܝܢܬܐ ܘܪܡܝܬ ܕܪܥܝܬ ܘܐܬܐ ܘܢܨܠܐ ܠܘܬ ܒܝܬܐ ܗܕܐ
42 ܐܢܬ ܬܫܡܥ ܒܫܡܝܐ ܕܡܬܒ ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܘܬܥܒܕ ܟܠ ܕ ܥܠ ܐܢܬ ܩܪܐ ܠܟ ܓܝܪ ܢܕܥܘܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܫܡܟ ܕܢܕܚܠܘܢ ܡܢܟ ܐܝܟ ܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ
43 ܘܢܕܥܘܢ ܕܫܡܟ ܩܪܝܐ ܥܠ ܗܕܐ ܒܝܬܐ ܕܒܢܝܬ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܓܝܪ ܕܫܡܟ ܩܪܝܐ ܥܠ ܗܕܐ ܒܝܬܐ ܕܒܢܝܬ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܓܝܪ ܕܫܡܟ ܩܪܝܐ ܥܠ ܗܕܐ ܒܝܬܐ ܕܒܢܝܬ ܐܢܐ
44 * ܐܡ ܢܦܩ ܥܡܟ ܒܩܪܒܐ ܥܠ ܒܥܠ ܕܫܕܪܢ ܠܗ ܐܘ ܒܝܕ ܥܕܝܐ ܕܒܝܬ ܣܓܪ ܐܘ ܒܝܕ ܐܣܝܪܐ ܕܢܫܕܪܢ ܠܗ ܠܐܪܥܐ ܕܒܚܪ ܠܗ ܐܢܬ ܘܠܐ ܐܪܥܐ ܕܢܒܢܐ ܠܗ
45 ܘܢܨܠܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܕܐܪܥܐ ܘܠܘܬ ܒܝܬܐ ܗܕܐ ܐܢܬ ܬܫܡܥ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܡܬܒ ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܘܬܥܒܕ ܠܟܠ ܓܒܐ ܕܝܕܥܬ ܠܒܗ ܕܗܘ ܐܝ ܓܒ ܐܢܬ ܠܒܪ ܐܢܫ
46 ܕܢܚܛܘܢ ܠܟ ܓܝܪ ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܠܐ ܚܛܐ ܘܬܬ ܒܗܘܢ ܘܬܫܠܡ ܠܗܘܢ ܘܢܫܒܝܘܢ ܠܗܘܢ ܠܩܕܡ ܒܥܠ ܕܫܕܪܢ ܠܗ ܠܐܪܥܐ ܕܒܥܝܪ ܐܘ ܩܪܝܒ
47 ܘܢܬܒ ܠܒܗ ܒܐܪܥܐ ܕܫܒܝ ܠܗܘܢ ܘܢܬܚܢܢ ܘܢܐܡܪ ܚܛܝܢ ܗܘܝܢ ܘܥܘܠ ܥܒܕܢ ܘܪܫܥ ܗܘܝܢ ܘܢܬܒ ܠܟ ܒܟܠ ܠܒܗ ܘܒܟܠ ܢܦܫܗ
48 ܒܐܪܥܐ ܕܫܒܝ ܠܗܘܢ ܕܐܢܘܢ ܒܗ ܘܢܨܠܘܢ ܠܘܬ ܐܪܥܗܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܬܗܘܢ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܒܢܝܬ ܠܫܡܟ ܘܠܒܝܬܐ ܗܕܐ ܕܒܢܝܬ ܠܫܡܟ
49 ܐܢܬ ܬܫܡܥ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܡܬܒ ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܘܬܥܒܕ ܕܝܢܗܘܢ ܘܬܫܪܐ ܠܗܘܢ ܘܬܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܕܪܚܡ ܠܗܘܢ ܩܕܡ ܟܠ ܕ ܫܒܝ ܠܗܘܢ ܘܢܪܚܡܘܢ ܠܗܘܢ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cúmque fuerit in terra fames, lues graſſans, egritudines, & aurigo: cúmque creverint locuſtæ, & muſcæ: & cum obſederint eos hoſtes eorum in aliqua urbium eorum: cùm denique calamitatibus ac morbis afflictati fuerint; Oraverint autem & deprecati fuerint ſervi tui & populus tuus Iſrael, & confeſſus fuerit unuſquiſque eorum malum quid latet in corde ſuo, extenderitq; manum ſuam ad te in hac domo: Audies è cœlo & ex habitaculo tuo, condonabis, faciéſque eis quod te dignum eſt, rependes unicuiq; pro ratione viæ ſuæ, eorum quæ meretur, & eorum quæ animo ſuo molitur; tu enim ſolus nôſti quid inſit animis omnium hominum: ut te veneretur tota ætate in terra quam dediſti patribus eorum. Alienum etiam, qui non fuerit ex Iſraelitis, cùm ad te venerit è regione longinqua ut confugiat ad nomen tuum, Cùm audierit ingens nomen tuũ, et manũ tuam arduam, brachiumque tuum maximum; venerit inquam, & oraverit coram te in domo iſta: Audies è cœlo, ex habitaculo tuo, et exaudies alienũ in his quæ poſtulaverit à te: ut cognoſcant omnes gentes nomen tuum, teque veneretur ut populus tuus Iſraeliticus, & ſciant invocatum eſſe nomen tuum ſuper hanc domum. Cùm proditurus populus tuus ad prælium, viâ ſcilicet quã mittes eos, oraverint coram te in civitate tibi grata, à te electa, in domo quæ extructa eſt nomini tuo: Audies è cœlo orationem & ſupplicationem eorum, opemque feres illis; Nec animadvertes in eos pro culpis eorum, ſed parces eis: quandoquidem nemo eſt qui non peccet. Cúmque iratus fueris eis, & concitaveris in eos hoſtes eorum, & captivos abduxerint eos de terra eorum in terram inimicam, remotam ſive propinquam: Si animis expenderint dum fuerint in ea regione ad quam captivi ſunt abducti, pœnitentiam egerint, te deprecati fuerint in regione captivitatis ſuæ, ac dixerint, Peccavimus, culpam & ſcelus commiſimus; Denique ad te redierint totis cordib' animiſque ſuis in regione hoſtili ad quam abducti ſunt, teque ſupplicaverint eam & terra quam dediſti patribus eorum, & civitatis quã elegiſti, atque domũs quæ extructa eſt nomini tuo: Audies è cœlo orationem & ſupplicationem eorum, & ſublevabis eos:

37 * وَإِذَا كَانَ فِي ٱلْأَرْضِ جوع وَمُوت فَاشِي وَأَمْرَاض وَيَرَقَان * وَإِذَا كَثُرَ ٱلْجَرَاد وَٱلدَّبَا * وَإِذَا ضَيَّقَ
38 عَلَيْهِمْ أَعْدَاؤُهُمْ فِي مَدِينَةٍ مِنْ مُدُنِهِمْ * وَإِذَا ٱبْتُلُوا بِٱلْبَلَايَا وَٱلْأَسْقَامِ * فَصَلَّوْا وَطَلَبَ عَبْدُكَ
وَشَعْبُكَ إِسْرَائِيل * وَأَقَرَّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ بِمَا كَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ ٱلشَّرِّ * وَمَدَّ يَدَهُ إِلَيْكَ فِي هَذَا
39 ٱلْبَيْتِ * تَسْمَعُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ وَمِنْ مَسْكِنِكَ * وَتَغْفِرُ وَتَصْنَعُ بِهِمْ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ * وَتَجْزِي كُلَّ رَجُلٍ
كَطَرِيقِهِ وَمَا هُوَ أَهْلُهُ * وَمَا أَصْمَرَ فِي قَلْبِهِ * لِأَنَّكَ أَنْتَ وَحْدَكَ تَعْرِفُ مَا فِي قُلُوبِ جَمِيعِ ٱلنَّاسِ
40 * لِيَتَّقُوكَ طُولَ ٱلْعُمْرِ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَعْطَيْتَ آبَاءَهُمْ * وَٱلْغَرِيبُ ٱلَّذِي لَيْسَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيل * إِذَا
41 أَتَاكَ مِنْ أَرْضٍ بَعِيدَةٍ لِيَلْتَجِيَ إِلَى ٱسْمِكَ * إِذَا سَمِعَ بِٱسْمِكَ ٱلْعَظِيمِ * وَيَدِكَ ٱلْمَبْسُوطَةِ * وَذِرَاعِكَ
42 ٱلْعَظِيمِ * فَيَأْتِي وَيُصَلِّي إِلَى هَذَا ٱلْبَيْتِ * تَسْمَعُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مِنْ مَسْكِنِكَ * وَتَسْتَجِيبُ لِلْغَرِيبِ
43 فِيمَا يَدْعُوكَ * لِتَعْرِفَ جَمِيعُ شُعُوبِ ٱلْأَرْضِ ٱسْمَكَ * وَيَتَّقُونَكَ مِثْلَ شَعْبِكَ بَنِي إِسْرَائِيل * وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
ٱسْمَكَ قَدْ دُعِيَ عَلَى هَذَا ٱلْبَيْتِ * وَإِذَا خَرَجَ شَعْبُكَ إِلَى ٱلْحَرْبِ فِي ٱلطَّرِيقِ ٱلَّتِي تُرْسِلُهُمْ * وَيُصَلُّونَ
44 أَمَامَكَ فِي ٱلْقَرْيَةِ ٱلَّتِي هَوَيْتَ وَٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي بَنَيْتُ لِٱسْمِكَ * تَسْمَعُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ صَلَاتَهُمْ
45 وَتَصْنَعُ بِهِمْ وَتَغْفِرُ لِشَعْبِكَ * وَلَا تُعَاقِبُهُمْ بِذُنُوبِهِمْ * وَتَغْفِرُ لَهُمْ * لِأَنَّهُ لَيْسَ إِنْسَانٌ لَا يُخْطِئُ * وَإِذَا غَضِبْتَ
عَلَيْهِمْ * وَسَلَّطْتَ عَلَيْهِمْ أَعْدَاءَهُمْ * فَسَبَوْهُمْ مِنْ أَرْضِهِمْ إِلَى أَرْضِ أَعْدَائِهِمْ * بَعِيدَةً كَانَتْ
46 أَوْ قَرِيبَةً * فَيَعْكِرُونَ فِي قُلُوبِهِمْ وَهُمْ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي سُبُوا إِلَيْهَا * وَيَدْعُونَ وَيَطْلُبُونَ إِلَيْكَ فِي
47 أَرْضِ سَبْيِهِمْ * وَيَقُولُونَ * أَخْطَأْنَا وَأَسَأْنَا وَأَثِمْنَا * وَيَقْبِلُونَ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ قُلُوبِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي
48 أَرْضِ أَعْدَائِهِمُ ٱلَّذِي سَبَوْا إِلَيْهَا * وَيُصَلُّونَ إِلَيْكَ فِي سَبَبِ ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَعْطَيْتَ آبَاءَهُمْ * وَٱلْقَرْيَةِ
49 ٱلَّتِي ٱخْتَرْتَ * وَٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي بَنَيْتُ لِٱسْمِكَ * فَتَسْمَعُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ صَلَاتَهُمْ وَتَصْنَعُ عَدْلَهُمْ * وَتَغْفِرُ

מלכים א: ח

omnibus & ,tibi peccaverunt qui tuo populo Parcéſque
50 וְסַלַּחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־
eos dabis & :te *in* sunt prævaricati quibus ,eorum prævaricationibus
פִּשְׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וְנָתַתָּם
.eorum miserebuntur & ,eos *captivantium facies ad* misericordias in
לְרַחֲמִים לִפְנֵי שֹׁבֵיהֶם וְרִחֲמוּם :
Ægypto ex eduxiſti quos ,*ipſi* tua hæreditas & ,tuus populus Quia
51 כִּי־עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם
deprecationē ad *apertos tuos oculos exiſtendū Ad* :ferreæ fornacis medio è
52 מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל : לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת
eos *ad exaudiendū ad* ,Iſrael tui populi deprecationē ad & ,tui ſervi
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹעַ אֲלֵיהֶם
tibi eos ſeparâſti tu Nam .te *ad eos clamare* omni in
53 בְּכֹל קְרָאָם אֵלֶיךָ : כִּי־אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ
Moſeh *manu in* es locutus ſicut ,terræ populis univerſis de hæreditatē in
לְנַחֲלָה מִכָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּיַד מֹשֶׁה
.*Domine Adonai* Ægypto ex noſtros patres *te educendo in* ,tui ſervi
עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יְהוִה׃
DOMINUM ad orare Selomoh *complere ſecundum* ,fuit Et
54 וַיְהִי ׀ כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת
,DOMINI altaris *faciebat* à ſurrexit ,hac deprecatione &,oratione omni
כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃
.cœlos ad expanſis ſuis *volis* & ,ſua genua ſuper flectendo genu A
מִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרוּשׂוֹת הַשָּׁמָיִם׃
: dicendo ,magna voce ,Iſrael *concioni* omni benedixit & ,ſtetit Et
55 וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר :
,Iſrael ſuo populo requiem dedit qui ,DOMINUS Benedictus
56 בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
ej' verbo omni ex unum verbū cecidit non ; eſt locutus quæ omnia juxta
כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ
DOMINUS Sit .ſui ſervi Moſeh *manu in* eſt locutus quod bono
הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ : יְהִי יְהוָה
57 ,nos derelinquat ne ,noſtris patrib' cum fuit ſicut ,nobiſcū noſter Deus
אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ
ambulandā ad ,ſe ad noſtrum cor *inclinare faciendū Ad* .nos deſerat neque
58 וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ : לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת
,ejus *ſtatuta* & ,ejus præcepta *cuſtodiendum ad* & ,ejus viis univerſis in
בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו
mea verba ſint Et .noſtris patrib' præcepit quæ ,ejus judicia &
59 וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ : וִיהִיּוּ דְבָרַי
DOMINUM *ad* propinqua,DOMINI *facies ad* ſum deprecat' quib' ,hæc
אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים אֶל־יְהוָה
judicium & ,ſui ſervi judicium *faciendum ad* ,*noſtr' & die noſtrum Deum*
אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וְלָיְלָה לַעֲשׂוֹת ׀ מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט
omnes ſcire Pro :*ſuo die in diei verbum* Iſrael ſui populi
60 עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ : לְמַעַן דַּעַת כָּל־
.ultrà nec ; Deus *ipſe* DOMINUS quod ,*terræ populos*
עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃
ambulandū ad ,noſtro Deo DOMINO cum perfectum *veſtrum* cor ſit Et
61 וִיהִי לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת
.hanc diem ſecundùm ,ejus præcepta *cuſtodiendum ad* & ,ejus decretis in
בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם הַזֶּה׃
facies ad ſacrificium ſacrificabant ,eo cum Iſrael omnis & ,Et
62 וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח לִפְנֵי
quod ,pacificorum ſacrificium Selomoh ſacrificavit Et .DOMINI
63 יְהוָה : וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר
centum oves & ,millia duo & viginti boves DOMINO ſacrificavit
זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה
omnes & ,rex DOMINI domum dedicaverunt & : millia viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־
.Iſrael filii
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

Versio VULG. LAT.

50 Et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatib' eorū,quibus prævaricati ſunt in te:et dabis miſericordiā corā eis qui eos captivos habuerint,ut miſereantur eis. Popul' enim tu' eſt,et hæreditas tua,quos eduxiſti de terra Ægypti, de medio fornacis ferreæ.Ut ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſervi tui,& populi tui Iſrael, & exaudias eos in univerſis pro quib' invocaverint te. Tu enim ſeparâſti eos tibi in hæreditatē de univerſis populis terræ, ſicut locut' es p Moyſen ſervum tuū,quando eduxiſti patres noſtros de Ægypto,Dñe De'. Factum eſt autē,cùm compléſſet Salomon orans Dñm omnē orationē & deprecationē hanc, ſurrexit de conſpectu altaris Dñi:utrumq;enim genu in terrā fixerat,et man' expanderat in cœlū. Stetit ergò,& benedixit omni eccleſiæ Iſrael voce magnā,dicens;Benedict' Dñs,qui dedit requiē populo ſuo Iſrael, juxta omnia quæ locut' eſt: non cecidit ne un' quidē ſermo, ex omnib' bonis quæ locut' eſt p Moyſen ſervū ſuū. Sit Dñs De' noſter nobiſcū, ſicut fuit cum patribus noſtris, non derelinquens nos,neq; projiciens.Sed inclinet corda noſtra ad ſe,ut ambulem' in univerſis viis ej', & cuſtodiam' mandata ej', & ceremonias ej',et judicia quæcunque mandavit patrib' noſtris. Et ſint ſermones mei iſti, quibus deprecatus ſum coram Dño, appropinquantes Dño Deo noſtro die ac nocte,ut faciat judiciū ſervo ſuo,et populo ſuo Iſrael p ſingulos dies : ut ſciant omnes populi terræ, quia Dñs ipſe eſt Deus,& non eſt ultrà abſque eo. Sit quoq; cor noſtrū perfectū cum Dño Deo noſtro,ut ambulem' in decretis ejus,& cuſtodiam' mandata ej',ſicut & hodié. Igitur rex,et omnis Iſrael cum eo,immolabant victimas corā Dño. Mactavítque Salomon hoſtias pacificas, quas immolavit Dño,boū viginti duo millia,et ovium centū viginti millia:& dedicaverunt templū Dñi rex & filii Iſrael.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

47 Καὶ ἐπιστρέψουσιν καρδίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ ᾗ
μετήχθησ᾽ ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψωσι (λ) ἐν γῇ
μετοικίας αὐτῶν, καὶ δεηθῶσί σε, λέγοντες,
Ἡμάρτομεν, (μ) ἠδικήσαμεν, ἀνομήσαμεν,
48 Καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐ-
τῶν καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ ἐχθρῶν
αὐτῶν ᾗ μετήγαγες αὐτοὺς, καὶ (ν) προσεύξον-
ται πρὸς σὲ ὁδὸν γῆς αὐτῶν ἣν ἔδωκας τοῖς πα-
τράσιν (ξ) αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω,
καὶ τοῦ οἴκου (ο) ᾠκοδόμηκα τῷ ὀνόματί
49 σου, Καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ ἑτοίμου
50 κατοικητηρίου (π) σου, Καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἀδικί-
αις αὐτῶν αἷς (ρ) ἠμάρτοσάν σοι, καὶ πάντα τὰ
ἀθετήματα αὐτῶν ἃ ἠθέτησάν σοι, καὶ δώσεις
αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον αἰχμαλωτευ-
όντων αὐτοὺς, καὶ οἰκτιρήσουσιν (σ) εἰς αὐτούς,
51 Ὅτι λαός σου καὶ κληρονομία (τ) σου, οὓς ἐξή-
γαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐκ μέσου καμινοτηρίου
σιδήρου. Καὶ ἔσῃ οἱ ὀφθαλμοί σου καὶ τὰ
ὦτά σου ἠνεῳγμένα εἰς τ᾽ δέησιν τοῦ δούλου
σου, καὶ εἰς τ᾽ δέησιν τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ, εἰσα-
κούειν αὐτῶν ἐν πᾶσιν οἷς (υ) ἂν ἐπικαλέσων-
ται σε. Ὅτι σὺ διέστειλας αὐτοὺς (φ) σεαυ-
τῷ εἰς κληρονομίαν ἐκ πάντων τ᾽ λαῶν τῆς
γῆς, καθὼς ἐλάλησας ἐν (χ) χειρὶ δούλου σου
Μωυσῆ, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε τοὺς πατέρας
ἡμῶν (ψ) ἐκ γῆς Αἰγύπτου, κύριε κύριε. Τότε
ἐλάλησε Σαλωμὼν ὡς τοῦ οἶκος, ὡς συνετέλεσε τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτόν, Ἥλιον ἐγνώ-
ρισεν ἐν οὐρανῷ· κύριος εἶπε τοῦ κατοικεῖν
ἐν γνόφῳ· οἰκοδόμησον οἶκόν μου, οἶκον (ω)
εὐπρεπῆ σαυτῷ τ᾽ κατοικεῖν ὀπὶ καινότη-
τος. (α) οὐκ ἰδοὺ αὐτὸ γέγραπται ἐν (β) βι-
βλίῳ τῆς ᾠδῆς ; Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλε-
σε Σολομὼν προσεύχόμενος πρὸς κύριον
πᾶλιν τὴν προσευχὴν καὶ τ᾽ δέησιν ταύτην,
καὶ ἀνέστη ἀπὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου κυρί-
ου ἐκλακὼς (γ) ὀπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ αἱ χεῖ-
ρες αὐτοῦ διεπετασμέναι εἰς τ᾽ οὐρανόν. Καὶ
ἔστη, καὶ εὐλόγησε πᾶσ᾽ ἐκκλησίαν Ἰσραὴλ
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Εὐλογητὸς κύριος
Σήμερον, ὃς ἔδωκε κατάπαυσιν τῷ λαῷ
αὐτοῦ Ἰσραὴλ, κατ᾽ (δ) πάντα ὅσα ἐλάλησεν.
διεφώνησε λόγος εἷς ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις
αὐτοῦ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐλάλησεν ἐν (ε) χει-
ρὶ δούλου αὐτοῦ Μωυσῆ. Γένοιτο κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν μεθ᾽ ἡμῶν, καθὼς ἦν μετὰ τ᾽ πατέρων ἡ-
μῶν· μὴ (ζ) ἐγκαταλίποι ποτὲ ἡμᾶς μηδὲ (η)
ἀποστρέψοιτο ἡμᾶς, Ἐπικλῖναι καρδίας ἡ-
μῶν (θ) ἐπ᾽ αὐτὸν τοῦ πορεύεσθ ἐν πάσαις
ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ φυλάσσειν πάσας ἐντολὰς
αὐτοῦ, (ι) καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ἃ ἐνετεί-
59 λατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν. Καὶ ἔστωσ᾽ οἱ (κ)
λόγοι ἕτοι οὓς δεδέημαι ἐνώπιον κυρίου θεοῦ
ἡμῶν, ἐγγίζοντες πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν ἡ-
μέρας καὶ νυκτὸς, τ᾽ ποιεῖν τὸ δικαίωμα τ᾽
δούλου σου, καὶ τὸ δικαίωμα (λ) λαοῦ Ἰσραὴλ
ῥῆμα ἡμέρας ἐν (μ) ἡμέρᾳ ἐνιαυτοῦ·

Et convertent corda ſua in terra,quò tranſlati ſuerint illuc,& converterint ſe in terra tranſmigrationis ſuæ, & oraverint te, dicentes;Peccavimus,injuſtè egimus,iniquitatem fecimus, 47
& reverterint ad te in toto corde ſuo, & in tota anima ſua,in terra inimicorum ſuorum,quò tranſtulerint eos, & deprecabuntur ad te 48
viâ terræ ſuæ, quâ dediſti patribus eorum,& civitatis,quam elegiſti,& domûs, quam ædificavi nomini tuo; Et exaudies de cœlo 49
de præparato habitaculo(ρ)uo : Et propitius eris injuſtitiis eorū, quibus peccaverunt tibi,& juſta omnes prævaricationes eorum, 50
quas prævaricati ſuerint tibi; & dabis eos in miſericordias coram iis qui captivaverunt eos, & miſerebuntur in eos,Quoniã populi tu',& hæreditas tua,quos eduxiſti de terra Ægypti, è medio fornaciũ ferri.Et ſient oculi tui,et 51
aures tuæ apertæ ad orationem ſervi tui, & ad orationem populi tui Iſrael;ad exaudiendū eos in omnibus, quæcunq; invocaverint te.Quoniam tu diſtinxiſti 52
eos tibi in hæreditatē ex omnibus populis terræ : ſicut locutus es in manu ſervi tui Moyſi,in educendo te patres noſtros è terra Ægypti,Domine, Domine.(q)Tunc locutus eſt Salomon pro domo, poſquã conſummavit ædificare eã; 53
Solem fecit notum in cœlo : Dominꝰ dixit habitare in caligine : Ædifica domũ meã,domum decorã tibi ad inhabitandum ſuper novitatẽ.Nónne ecce(ν)hæc ſcripta eſt in libro Canticũ?Et factũ 54
eſt,poſtquã conſummavit Salomõ deprecans ad Dominũ deprecationẽ,& orationẽ hanc; & ſurrexit à facie altaris Domini, cùm curvaſſet ſe ſuper genua ſua, & 55
manꝰ ej' expanſæ ad cœlũ.Et ſtetit,& benedixit omnem Eccleſiã Iſrael voce magnã,dicens; 56
Benedictꝰ Dominꝰ bodiè,qui dedit requiẽ populo ſuo Iſrael juxta omnia quæcunq; locutus eſt. Non diſſonuit verbũ unũ in omnibus verbis ejus bonis,quæ locutꝰ eſt in manu ſervi ſui Moyſi.Sit Dominꝰ 57
Deꝰ noſter nobiſcũ,ſicut fuit cũ patribus noſtris. Nẽ derelinquat nos, 58
(ſ)neque avertat nos, Inclinando corda noſtra ad ipſũ,ut eamus in omnibus viis ejus,& cuſtodiamus omnia mandata ejus, & præcepta ejus, quæ mandavit patribꝰ noſtris. Et ſint verba hæc, 59
ſicut oravi corã Domino Deo noſtro,appropinquantia ad Dominũ Deũ noſtrũ die ac nocte,ad faciendũ juſtificationẽ ſervi tui, & juſtificationẽ populi Iſrael,verbũ diei in die(ι)anni.

MS.A.(λ)καὶ δεηθῶσίν σε ἐν γῇ μετοικείας αὐτῶν,λέγοντες,(μ)ἠνομήσαμεν,ἠδι-
κήσαμεν,Καὶ ἐπιστρέψωσιν(ν)προσεύξων(ξ)αὐτῶν,τ᾽(ο)ᾠκοδόμησα(π)σε τ᾽ ονο-
μάζειν αὐτῶ,καὶ τ᾽ δέησιν αὐτῶν,καὶ ποιήσεις κρίσιν αὐτῶν,Καὶ ἵλεως ἔσῃ(ρ)ἡμάρτοσάν(σ)
αὐτὲς,(τ)Ὅτι εἰσὶν,οὓς(υ)ἐὰν(φ)σαυτῷ(χ)χειρὶ Μωσῆ δούλε σε,ἐν τῷ (ψ) ἐξ
Αἰγύπτε. τότ᾽(ω)ἐκπρεπῆ σεαυτῷ(α)κ᾽ αὐτὴ(β)βίβλῳ (γ) ὅτι τὰ γόνα αὐτῶ,
(δ)πάντα ἃ ἐλάλησεν. (ε)χειρὶ Μωσῆ δούλε αὐτῦ. (ζ)ἐκκαλ[illegible]ποτ[illegible]ἐπιστρέψαι
(θ)πρὸς αὐτ(ι)ᾶ προστάγματα(κ)λόγοι μὲ ἕτοι οὓς δεδέημαι(λ)λαῦ σε Ἰσραὴλ(μ)ἡμέρᾳ αὐτ᾽ Ὅσοις

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְתִשְׁבּוֹק לְעַמָּךְ דְּחָבוּ קֳדָמָךְ וּלְכָל מֶרָדְיְהוֹן דִּי מָרְדוּ בָךְ וּבְמֵימְרָךְ וְתִתְּנִנּוּן לְרַחֲמִין קֳדָם 50
שׁוּבְיְהוֹן וְיִרְחֲמוּן עֲלֵיהוֹן:אֲרֵי עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ אִנּוּן דְּאַפֵּקְתָּא מִמִּצְרַיִם מִגּוֹ כּוּרָא דִּבְרִזְלָא: 51
לְמֶהֱוֵי רַעְוָא קֳדָמָךְ לְקַבָּלָא בָּעוּת עַבְדָּךְ וּבָעוּת עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְקַבָּלָא צְלוֹתְהוֹן בְּכָל עִדָּן 52
דְּאִנּוּן מְצַלִּין קֳדָמָךְ : אֲרֵי אַתְּ אַפְרֵשְׁתַּנּוּן לָךְ לְאַחְסָנָא מִכֹּל עַמְמֵי אַרְעָא כְּמָא דְמַלֵּלְתָּא 53
בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדָּךְ בְּאַפָּקוּתָךְ יָת אֲבָהָתָנָא מִמְצְרַיִם יְיָ אֱלָהִים:וַהֲוָה כַּד שֵׁצִי שְׁלֹמֹה לְצַלָּאָה 54
קֳדָם יְיָ יָת כָּל צְלוֹתָא וּבָעוּתָא הָדָא קָם מִן קֳדָם מַדְבְּחָא דְיָי מִדְּהֲוָה כְּרִיעַ עַל בִּרְכּוֹהִי
וִידוֹהִי פְּרִיסָן בִּצְלוֹ לְצֵית שְׁמַיָּא: וְקָם וּבָרִיךְ יָת כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל קָל רַב לְמֵימַר: בְּרִיךְ 55
יְיָ דִּי יְהִיב נְיָחָא לְעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל דִּי מַלֵּל לָא בְטִיל פִּתְגָמָא חַד מִכָּל פִּתְגָמוֹהִי תַּקָּנַיָּא 56
דִּי מַלֵּל בִּידָא דְמֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ: יְהִי מֵימְרָא דְיָי אֱלָהָנָא בְּסַעֲדָנָא כְּמָא דַהֲוָה בְּסַעֲדָא 57
דַאֲבָהָתָנָא לָא יִשְׁבְּקִנָּנָא וְלָא יִרְחֲקִנָּנָא: לְאַפָּנָאָה לְבָּנָא לְרַחֲלָתְהוֹן לְמֶהֱךְ בְּכָל אוֹרְחָן 58
דְּתַקְּנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמַטַּר פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי וְדִינוֹהִי דְּפַקֵּיד יָת אֲבָהָתָנָא:וִיהוֹן פִּתְגָמַי אִלֵּין 59
דִּי בְעִיתִי מִן קֳדָם יְיָ מִתְקָבְלִין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא יוֹמָם וְלֵילֵי לְמֶעְבַּד דִּין עַבְדֵּיהּ וְעוּלְבָּן
עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵהּ : בְּדִיל דִּידְעִין כָּל עַמְמֵי אַרְעָא אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהִים לֵית 60
עוֹד : וִיהֵי לִבְּכוֹן שְׁלִים בְּרַחֲלָתָא דְיָי אֱלָהָנָא לְמֶהֱךְ בְּקְיָמוֹהִי וּלְמַטַּר פִּקּוּדוֹהִי כְּיוֹמָא 61
הָדֵין : וּמַלְכָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מְנַכְּסִין נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ : וּנְכִיס שְׁלֹמֹה יָת נִכְסַת 62
קוּדְשַׁיָּא דִּי נְכִיס קֳדָם יְיָ תּוֹרִי תַּרְתִּין וְעֶשְׂרִין רִבּוֹא וְתַרְתִּין אַלְפִין וְעָנָא תַּרְתָּא עַסְרֵי רִבּוֹא 63
וְחַנִּיכוּ יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי מַלְכָּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ignoſcas populo tuo qui peccaverũt ante te,et omnib' rebellionib' eorũ quib' rebellaverũt *in te,et* in dictũ tuũ et des eos in miſericordias ante captivatores eorũ,& miſereantur eorũ. Quia popul' tu' et hæreditas tua illi ſunt,quos eduxiſti ex Miſzraim de medio fornacis ferri. Ut ſit voluntas ante te ad ſuſcipiendam deprecationem ſervi tui et deprecationem populi tui Iſrael , ſuſcipiendo orationem eorum omni tempore quo deprecati fuerint ante te. Nam tu ſeparâſti illos tibi in hæreditatẽ ex omnibus gentibus terræ, ſicut locutus fueras per manum Moſeh ſervi tui, cùm educeres patres noſtros ex Miſzraim Domine Deus. Et fuit cùm finiſſet Selomoh orare ante Dñm oẽm orationẽ et deprecationẽ hanc, ſurrexit à conſpectu altaris Dñi, ex quo fuerat curvat' ſup genua ſua, et manus ſuæ extenſæ in oratione ad ſummitatẽ cœli. Et ſtetit et benedixit oñi eccleſiæ Iſrael voce magna dicendo:Benedict' Dñs, qui dedit quietẽ populo ſuo Iſrael, juxta omnia quæ locutus eſt : non vacavit verbũ unum ex omnib' verbis ej' rectis, quæ locut' eſt p manũ Moſeh ſervi ſui.Sit dictũ Dñi Dei noſtri in auxiliũ noſtrũ, ſicut fuit in auxiliũ patrũ noſtrorum; non deſerat nos neq; elonget nos : Ut convertat cor noſtrũ ad timorẽ ej', ut ambulem' in omnib' viis quæ rectæ fuerint ante illũ,et ſervem' præcepta ej', et decreta ej', et judicia ejus quæ præcepit patrib' noſtris. Et ſint verba mea hæc, quib' deprecatus ſum ante Dñm, ſuſcepta à Dño Deo noſtro die ac nocte, ut faciat judiciũ ſervi ſui, et injuriã populi ſui Iſrael [*vindicet*]per ſingulos dies: Ut cognoſcant omnes gentes terræ, q̃ Dñs ipſe eſt Deus,nec ultra ipſum alius.Et ſit cor veſtrum perfectũ in timore Domini Dei noſtri, ambulando in decretis ejus,et ſervando præcepta ejus ſecundùm diẽ hanc. Et rex et omnis Iſrael cum illo mactabãt victimã ſanctitatũ ante Dominũ. Et mactavit Selomoh victimam ſanctitatum quam mactavit a[illegible] Dominum, boum viginti & duo millia, & pecudum centum et viginti millia, & initiaverunt domum ſanctuarii Domini rex & omnes filii Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et parces populo tuo quicquid peccaverint in te, et culpas omnes quas in te commiserint: & gratiosos reddes illos apud captivantes eos, ut diligant eos. Ipsi enim sunt populus tuus & hæreditas tua, quos eduxisti ex Ægypto, è camino ferri. Et sint oculi tui aperti super deprecationem servorum tuorum & populi tui Israelis, & exaudias eos in omni re pro qua ad te clamaverint: Quoniam tu segregásti eos tibi in hæreditatem ex omnibus terræ gentibus, quemadmodum dixisti per Mosen servum tuum, quando eduxisti patres eorum ex Ægypto, Domine Deus. Cúmque cessásset Salomon orare coram Domino Deo totam orationem & petitionem istam, surrexit è conspectu altaris Domini, nam procumbens erat in genua sua manibus ad cœlum expansis. Surrexit inquam, & elatâ voce benedixit universo cœtui Israelis, dicens; Benedictus sit Dominus Deus qui pacem dedit Israeli populo suo, quemadmodum dixerat, nullo decidente sermone ex omnibus sermonibus optimis quos protulerat Dominus per Mosen servum suum. Sitque Dominus nobiscum, quemadmodum fuit cum patribus nostris: non deserat nos, neque derelinquat: Revocando cor nostrum ad se, ut ambulemus in viis ejus, ut custodiamus præcepta, pacta, judicia, & leges quas præcepit patribus nostris. Sintque sermones isti quos à Dño postulavi, propinqui Dño Deo noctu diúque; ut peragat causâ servi sui, & causam populi sui Israelis de die in diem: Ut cognoscant omnes terræ gentes Dominum esse Deum, nec alium esse præter ipsum. Sit autem cor vestrum syncerum erga Dominum Deum nostrum, ambulando in viis ejus, & observando præcepta, fœdera, judicia, & leges ejus, ut hodierno die. Porrò Salomon Rex & totus Israel cum eo sacrificabant sacrificium magnum coram Domino. Sacrificavit enim Salomon sacrificia pacifica coram Domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia, & renovárunt domum Domini rex & omnes filii Israelis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dimittes peccata quæ coram te perpetrárunt, & delebis omnes culpas quas commiserunt; & conciliabis eis amorem inimicorum suorum, ut diligant eos: Quoniam ipsi populus tuus sunt, ipsique sunt hæreditas tua, quos eduxisti è terra Ægypti. Amen O Domine ac Deus noster; cùm tu sis misericors & clementissimus.

*** *Alii duo versus desunt in utroque MS.*

Cúmque finem fecisset Salomon precandi Deum Dominum, & hanc orationem, totamq; supplicationem istã perfecisset atq; absolvisset; stetit ante aram Domini ante quam erat in genua sua procumbens manibus ad cœlum expansis: Cumque stetisset, altissimâ voce precatus est pro toto cœtu filiorum Israel, & ait; Benedictus sit Deus Dominus, qui requiem dedit Israeli populo suo quemadmodum dixerat, ita ut ne ullus quidem sermo deciderit ex omnibus sermonibus optimis quos dixerat Dominus Mosi servo suo. Quare Deum Dominum nostrum deprecamur ut sit nobiscum, quemadmodum fuit cum patribus nostris, nec deserat nos, neque vejiciat; Sed corda nostra reducat ut ambulemus in viis ejus, & observemus leges, fœdera, mandata, & judicia ipsius, quæ præcepit patribus nostris. Et sint res istæ quas à Domino postulavit, propinquæ Deo Domino nostro noctu diúque, ut benefaciat servis suis & populo suo, & indies uleiscatur eos. Ut sciant omnes populi terræ Dominum esse Deum verum, nec alium esse Deum præter ipsum. Sint igitur corda vestra syncera coram Deo Domino nostro, ut ambuletis in viis ejus, & custodiatis mandata, fœdera, judicia, & leges ejus, ut hodie no die. Deinde sacrificaverunt Salomon & omnes Israelitæ sacrificia magna coram Domino. Sacrificavit enim Salomon sacrificia perfecta coram Domino, ex bobus quidem viginti duo millia, ex ovibus autem centum viginti millia. Eodem die renovavit rex cum omnibus filiis Israel domum Domini.

מלכים א: ט

facies ad quod ,atrii medium rex ſanctificavit illa die In
64 בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי
,ſacrificium & ,aſcenſionem ibi fecit quippe : Domini domus
בֵּית יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה
facies ad quod æreum altare quia ; pacificorum adipes &
וְאֶת חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי
adipes & ,ſacrificium & ,aſcenſionem comprehendendo à parvum, Domini
יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלְבֵי
omnis & ,feſtivitatem illo tempore in Selomoh Fecitque .pacificorum
65 הַשְּׁלָמִים: וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת הַהִוא׳ אֶת־הֶחָג וְכָל־
torrentem ad uſque Chamath introitu ab magna conciane eo cum Iſrael
יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת׳ עַד־נַחַל
ſeptem & ,diebus ſeptem ,noſtri Dei Domini facies ad Ægypti
מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת
dimiſit octavo die In .diebus quatuordecim ,diebus
יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם: בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־
66 , læti ſua tentoria in abierunt & : regi benedixerunt & ,populum
הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים
David Dominus fecerat quod ,bonum omne ſuper corde boni &
וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד
ſuo populo Iſrael & ,ſuo ſervo
עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

CAP. IX.

& ,Domini domum ædificare Selomoh complere juxta ,fuit Et
1 וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת
: facere voluit quod Selomoh deſideriũ omne & ,regiam domum
בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת:
eum ad apparuerat ſicut ,ſecundò Selomoh ad Dominus apparuit Et
2 וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה שֵׁנִית כַּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו
,tuam orationem Exaudivi : eum ad Dominus Dixitque .Ghibhon in
3 בְּגִבְעוֹן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתְךָ
domum ſanctificavi :meas facies ad es deprecatus quam tuã deprecatione &
וְאֶת־תְּחִנָּתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לְפָנַי הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת
erunt & :ſeculũ in uſque ibi meũ nomen ponendũ ad ,ædificâſti quam ,hanc
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתָה לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ
ambulaveris ſi tu Et .diebus omnibus ibi meum cor & ,mei oculi
4 עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים: וְאַתָּה אִם־תֵּלֵךְ
,cordis perfectione in tuus pater David ambulavit ſicut ,meas facies ad
לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ בְּתֹם־לֵבָב
,mea decreta ,tibi præcepi quæ omnia ſcũm faciendum ad ,rectitudine in &
וּבְיֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ חֻקַּי
Iſrael ſuper tui regni thronum firmabo Et .ſervaveris mea judicia &
5 וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר: וְהֵקַמְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל
Non : dicendo ,tuũ patrẽ David ſuper ſum locutus ſicut ,ſeculũ in
לְעֹלָם כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־דָּוִד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא
avertendo Si .Iſrael throno deſuper vir tibi abſcindetur
6 יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל: אִם־שׁוֹב
,mea præcepta cuſtodieritis non &,me poſt à veſtri filii & ,vos fueritis averſi
תָּשׁוּבוּן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי וְלֹא תִשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי
diis ſervieritis & ,abieritis & ,veſtras facies ad dedi quæ mea decreta
חֻקֹּתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְהָלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים
deſuper Iſrael excidam Et : eis vos incurvaveritis & , alienis
7 אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְהִכְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל
ſanctificavi quam domum & : eis dedi quam ,tumi faciebus
פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי
,parabolam in Iſrael erit & : meas facies deſuper dimittam ,meo nomini
לִשְׁמִי אַשְׁלִיךְ מֵעַל פָּנָי וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמָשָׁל
, excelſa erit iſta domus Et .populis omnibus in juge diſterium in &
8 וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים: וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן
fecit quid Super ;dicent & :ſibilabit &,obſtupeſcet ,eã ſuper tranſiens omnis
כָּל־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם וְשָׁרַק וְאָמְרוּ עַל־מָה עָשָׂה
? huic domui & ,huic terræ ſic Dominus
יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה:

Versio VULG. LAT.

64 In die illa ſanctificavit rex medium atrii, quod erat ante domum Domini: fecit quippe holocauſtum ibi, & ſacrificiũ & adipem pacificorũ: quoniam altare æreum, quod erat coram Dño, minus erat, & capere non poterat holocauſtũ, & ſacrificium, & adipem pacificorum. Fecit ergò Salomon 65 in tempore illo feſtivitatem celebrem, & omnis Iſrael cum eo, multitudo magna ab introitu Emath uſque ad rivum Ægypti, coram Domino Deo noſtro, ſeptem diebus & ſeptem diebus, id eſt, quatuordecim diebus. Et in die octava 66 dimiſit populos: qui benedicentes regi, profecti ſunt in tabernacula ſua lætantes, & alacri corde ſuper omnibus bonis, quæ fecerat Dñs David ſervo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

1 FActum eſt autem cùm perfeciſſet Salomon ædificium domũs Domini, & ædificium regis, & omne quod optaverat 2 & voluerat facere: Apparuit ei Dñs ſecundò, ſicut apparuerat ei in Gabaon. 3 Dixitque Dñs ad eum; Exaudivi orationem tuam & deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me: ſanctificavi domũ hanc, quam ædificâſti, ut ponerem nomen meum ibi in ſempiternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus. 4 Tu quoq; ſi ambulaveris coram me, ſicut ambulavit pater tuus, in ſimplicitate cordis, & in æquitate: & feceris omnia quæ præcepi tibi, & legitima mea & judicia mea ſervaveris, 5 Ponam thronũ regni tui ſuper Iſrael in ſempiternũ, ſicut locutus ſum David patri tuo, dicens; Non auferetur vir de genere tuo de ſolio Iſrael. 6 Si autem averſione averſi fueritis vos & filii veſtri, non ſequentes me, nec cuſtodientes mandata mea, & ceremonias meas, quas propoſui vobis, ſed abieritis & colueritis deos alienos, & adoraveritis eos: 7 Auferam Iſrael de ſuperficie terræ, quam dedi eis: & templũ, quod ſanctificavi nomini meo, projiciam à conſpectu meo, eritq; Iſrael in proverbiũ, & in fabulam cunctis populis. 8 Et domus hæc erit in exemplum: omnis qui tranſierit per eam, ſtupebit, & ſibilabit, & dicet; Quarè fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

60 Ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τ γῆς, ὅτι (ν) κύριος ὁ θεὸς, αὐτὸς θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι.
61 Καὶ ἔστω ἡ καρδία ὑμῶν τέλειαι πρὸς κύριον (ξ) θεὸν ἡμῶν, καὶ ὁσίως πορεύεσθε ἐν
62 τοῖς προστάγμασιν αὐτῦ, καὶ φυλάσσειν ἐντολὰς αὐτῦ, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ ὁ βασιλεὺς
καὶ πάντες οἱ υἱοὶ (ο) Ισραὴλ ἔθυον θυσίαν ἐν-
63 ὰντιον κυρίε. Καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τὰς θυσίας τ εἰρηνικῶν ἃς ἔθυσε τῷ
κυρίῳ, βοῶν (π) δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδας, (ρ) προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας. καὶ ἐν-
εκαίνισε τὸν οἶκον κυρίε ὁ βασιλεὺς καὶ πάν-
64 τες οἱ υἱοὶ Ισραήλ. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς τὸ μέσον τ αὐλῆς τὸ κατ
πρόσωπον τε οἴκε κυρίε· ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τ ὁλοκαύτωσιν (σ) καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰ στέ-
ατα τ εἰρηνικῶν, ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκῶν τὸ ἐνώπιον κυρίε μικρὸν τε μὴ δύνασθαι
τ ὁλοκαύτωσιν (τ) καὶ τὰς θυσίας τ (υ) εἰρηνικῶν χωρεσαι. Καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν τ
65 ἑορτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ πᾶς Ισραὴλ μετ' αὐτῦ, ἐκκλησία μεγάλη ἀπὸ τ εἰσόδου
Ἡμαθ ἕως ποταμῦ Αἰγύπτε, ἐνώπιον κυρίε τε θεε ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ ῷ (φ) ᾠκοδόμησεν, ἐ-
δίων καὶ πίνων καὶ εὐφρανόμενοι ἐνώπιον
66 κυρίε τε θεε ἡμῶν (χ) ἑπτὰ ἡμέρας. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξαπέστειλε τ λαόν. καὶ εὐλό-
γησε τ βασιλέα, καὶ (ψ) ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῦ χαίροντες · καὶ (ω)
ἀγαθὴ ἡ καρδία ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐ-
ποίησε κύριος τῷ Δαυὶδ δούλῳ αὐτε, καὶ τῷ
(α) Ισραὴλ λαῷ αὐτ.

ΚΕΦ. Θ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν Σολωμὼν οἰκοδομεῖν τ οἶκον κυρίε, καὶ τ οἶκον τ βασιλέως, καὶ πᾶσαν τ προαίρεσιν Σαλωμὼν, ὅσα
2 ἠθέλησε ποιῆσαι, Καὶ ὤφθη κύριος τῷ Σα-
λωμὼν δεύτερον, καθὼς (α) ὤφθη ἐν Γαβα-
3 ών. Καὶ εἶπεν (β) πρὸς αὐτὸν κύριος, Ἤκουσα τ
φωνῆς τ προσευχῆς σε, καὶ τ (γ) δεήσεώς σε
ἧς ἐδεήθης (δ) ἐνώπιόν με· πεποίηκά σοι καὶ
πᾶσαν τ προσευχήν σε (ε) ἡγίακα τ οἶκον τῦ-
τον ὃν ᾠκοδόμησας τ θεῖναι τὸ ὄνομά μου
ἐκεῖ εἰς τ αἰῶνα· καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί (ζ) με
4 ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία με πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ
σὺ ἐὰν πορεύθῃς (η) ἐνώπιόν ἐμῦ, καθὼς ἐ-
πορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σε, ἐν ὁσότητι (θ)
καρδίας καὶ ἐν εὐθύτητι, καὶ τ ποιεῖν κατὰ πάν-
τα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματά
5 με καὶ τὰς ἐντολάς με φυλάξῃς, Καὶ ἀναστήσω
τ (ι) θρόνον τ βασιλείας σε ἐν Ἰσραὴλ εἰς
τ αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα Δαυὶδ (κ) πατρί
σε, λέγων, Οὐκ ἐξαρθήσεταί (λ) σοι ἀνὴρ ἡ-
γούμενος ἐν Ἰσραήλ. Ἐὰν δ ἀποστραφέντες
6 ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐ-
μοῦ, καὶ μὴ φυλάξητε τὰς ἐντολάς με καὶ τὰ
προστάγματά με ἃ ἔδωκα Μωυσῆς ἐνώπιον
ὑμῶν, καὶ πορευθῆτε καὶ (μ) δουλεύσητε θεοῖς
ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς,

MS. A. (ν) κύριος αὐτὸς ὁ θεὸς, καὶ οὐκ (ξ) τ θεὸν (ο) Ισραὴλ μετ'
αὐτῦ ἔθυσε (π) εἴκοσι καὶ δύο (ρ) καὶ προβάτων ἑκατὸν εἴκοσι (σ) τὸ δῶ-
ρον καὶ τὰς (τ) καὶ τὸ δῶρον καὶ τὰς (υ) εἰρηνικῶν. Καὶ ἐποίησεν Σαλομὼν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τ ἑορτὴν, καὶ πᾶς (φ) οἰκοδόμησεν, (χ) ἑπτὰ ἡμέρας καὶ
ἑπτὰ ἡμέρας, τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας. Καὶ ἐν τῇ (ψ) ἀπῆλθον (ω) ἀγαθὴ
καρδία ἐπὶ πᾶσιν τοῖς (α) λαῷ Ἰσραὴλ αὐτῦ. MS. A. Κεφ. Θ'. (α) ὤφθη αὐτῷ ἐν (β) κύριος πρὸς αὐτ, Ἤκουσα (γ) δεήσεώς ἧς (δ) ἐνώπιον ἐμῦ· (ε) ἡγίασα (ζ) με καὶ
καρδία με ἐκεῖ πάσας (η) ἐνώπιόν με, (θ) καρδίας, ἐν εὐθύτητι τε ποιεῖν (ι) θρόνον σε ὃν Ἰσραὴλ (κ) τῷ πατρί (λ) σε ἀνὴρ (μ) δουλεύσητε

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 בְּיוֹמָא הַהוּא קַדִּישׁ מַלְכָּא יָת גּוֹ דְּרָתָא דִּי קֳדָם בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ אֲרִי עֲבַד חַנּוּכַּת יָת עַלְתָּא
וְיָת מִנְחָתָא וְיָת תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא אֲרֵי מַרְבְּחָא דְּנְחָשָׁא דִּי קֳדָם יְיָ דְּחִיק מִלְּסוֹבְרַיָת
עֲלְתָא וְיָת מִנְחָתָא וְיָת תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא : וַעֲבַד שְׁלֹמֹה בְּעִדָּנָא הַהִיא יָת חַגָּא וְכָל
יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ קְהָלָא רַב מִמַּעֲלָנָא דַּחֲמָת עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין
חַנּוֹכַת בֵּיתָא וְשַׁבְעָא יוֹמִין חַגָּא אַרְבְּעַת עֲשַׂר יוֹמִין : בְּיוֹמָא תְמִינָאָה שַׁלַּח יָת עַמְמָא
וּבָרִיכוּ יָת מַלְכָּא וַאֲזָלוּ לְקִרְוֵיהוֹן כַּד חֶדָן וְשַׁפִּירָא לִבְהוֹן עַל כָּל טָבְתָא דַּעֲבַד יְיָ לְדָוִד
עַבְדֵּיהּ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיהּ :

ט

1 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ וְיָת בֵּית מַלְכָּא וְיָת כָּל רְעוּת שְׁלֹמֹה
2 דְּאִתְרְעֵי לְמֶעְבַּד : וְאִתְגְּלִי יְיָ לִשְׁלֹמֹה תִּנְיָנוּת כְּמָא דְּאִתְגְּלִי לֵיהּ בְּגִבְעוֹן : וַאֲמַר לֵיהּ
3 יְיָ שְׁמִיעַ קֳדָמַי צְלוֹתָךְ וּבָעוּתָךְ דִּבְעֵיתָא מִן קֳדָמַי אַקְדֵּישִׁית יָת בֵּיתָא הָדֵין דִּי בְנֵיתָא
לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתִּי תַּמָּן עַד עָלְמָא וּתְהֵי שְׁכִנְתִּי שָׁרְיָא בֵּיהּ אִם רְעוּתִי מִתְעַבְּדָא תַּמָּן כָּל
יוֹמַיָּא : וְאַתְּ אִם תְּהָךְ קֳדָמַי כְּמָא דַּהֲלִיךְ דָּוִד אֲבוּךְ בְּקִשְׁיוּת לִבָּא וּבְתִירְיוּתָא לְמֶעְבַּד
4 כְּכֹל דְּפַקֵּידְתָּךְ קְיָמַי וּדְיָנַי תִּטַּר : וַאֲקִים יָת כּוּרְסִי מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְעָלַם כְּמָא
5 דְּמַלֶּלִית עִם דָּוִד אֲבוּךְ לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מֵעַל כּוּרְסִי מַלְכוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל : אִם
מֵתָב תְּתוּבוּן אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן מִבָּתַר פּוּלְחָנִי וְלָא תִטְּרוּן פִּקּוּדַי קְיָמַי דִּי יְהַבִית קֳדָמֵיכוֹן
וְתֵהָכוּן וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן לְהוֹן : וְאֶשֵׁיצִי יָת יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא דִּי
יְהָבִית לְהוֹן וְיָת בֵּיתָא דְּאַקְדֶּשִׁית לִשְׁמִי אַרְחִיק מִקֳּבֵיל מֵימְרִי וְיהֵי יִשְׂרָאֵל לְמַתְלָא
8 וּלְשׁוֹעִי בְּכָל עַמְמַיָּא : וּבֵיתָא הָדֵין דְּהֵוָה עִלָּאי יְהֵי חָרִיב כָּל דְּיַעְבַּר עֲלוֹהִי יְכֵלִי וְיָנוּד
וְיֵימְרוּן עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְאַרְעָא הָדָא וּלְבֵיתָא הָדֵין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

In die illo ſanctificavit rex mediũ atrii quod erat ante domũ ſanctuarii 64
Dñi, quia fecit ibi holocauſtũ, & munera, & pinguedines oblationis ſanctitatũ, quia altare æris quod erat ante Dñm, anguſtius erat, quàm ut ſuſtineret holocauſta, & mun', & pinguedines oblationis ſanctitatũ. Et fecit 65
Selomoh tempore illo feſtivitatẽ, & omnis Iſrael cum eo, eccleſia multa ab introitu Hhamath uſq; ad fluviũ Miſzraim ante Dñm Deũ noſtrũ, ſeptem dieb' initiationis dom', & ſeptem dieb' feſtivitatis, [ideſt,] quatuordecim dieb'. Die octavo miſit populũ: & benedixerunt regi, & iverunt 66
in habitacula ſua eùm lætati fuiſſent, & jucundatũ eſſet cor eorũ propter omne bonũ quod fecerat Dñs David ſervo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

ET fuit cùm finiſſet Selomoh ædificare domũ ſanctuarii Dñi, & domũ 1
regis, & omnẽ voluntatẽ Selomoh quam voluit facere. Et revelatus eſt 2
Dñs Selomoh ſecundò, ſicut revelatus fuerat illi in Gibghon. Et dixit 3
illi Dñs: Audita eſt à me oratio tua & deprecato tua quã deprecatus es ante me: ſanctificavi domũ hanc quã ædificâſti, ad ponendũ majeſtaté meam ibi uſque in ſeculũ: & erit majeſtas mea manens in ea, ſi beneplacirũ meũ fiet ibi omnibus diebus. Et tu ſi ambulaveris ante me, ſicut ambu- 4
lavit David pater tuus in veritate cordis & rectitudine, faciendo juxta omnia quæ præcepi tibi, decreta mea & judicia mea ſervaveris: Statuã 5
ſoliũ regni tui ſuper Iſrael in ſeculũ, ſicut locutus ſum cum David patre tuo dicendo: Non abſcindetur tibi vir à ſolio regni Iſrael. Si avertendo 6
averſi fueritis vos & filii veſtri ne [eatis] poſt cultum meũ, nec ſervaveritis præcepta mea, decreta mea quæ dedi ante vos, ſed iveritis & colueritis errores gentiũ, & adoraveritis eos: Tunc conſumã Iſrael de ſuperficie 7
terræ quã dedi illis, & domũ quam ſanctificavi nomini meo elongabo ex adverſo dicti mei, & erit Iſrael in parabolã & in fabulã omnibus gentibus. Et dom' hæc quæ fuit excelſa, erit diruta: omnis qui tranſierit per 8
eam, ſibilabit & nutabit: & dicent, Quamobrem fecit Dominus ſic terræ huic & domui huic?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

64 * ܗܘ ܝܘܡܐ ܩܕܫ ܡܠܟܐ ܠܦܠܓ ܕܟܪܬܐ ܕܩܕܡ ܒܝܬ ܝܗ̈ ܡܪܝ ܐܪܥ ܠܐ ܥܒܕ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܕܢܚܫ

מלכים א : ט

qui ,ſuum Deum Dominum dereliquerunt quòd Eò ,dicent Et
וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר 9
ſ alienos deos *in* apprehẽderũt &,Ægypti terra è eorũ patres eduxit
הוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים
eos ſuper Dominus induxit idcirco :eis ſervierũt &,eis ſe incurvaverũt &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא יְהוָה עֲלֵיהֶם
annorum viginti fine à ,fuit Et .hoc malum omne
אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת: וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה 10
,Domini domum ſ domos duas Selomoh ædificavit quibus
אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת־בֵּית יְהוָה
Selomoh *exaltârat* Tyri rex Chiram .regiam domum &
וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ: חִירָם מֶלֶךְ־צֹר נָשָׂא אֶת־שְׁלֹמֹה 11
:ejus voluntatẽ omnẽ *ad* ,*auro in &* ,*abietum lignis in &* ,*cedrorum lignis in*
בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְזָהָב לְכָל־חֶפְצוֹ
terra in urbes viginti Chiram ipſi Selomoh rex dedit tunc
אָז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ
quas urbes *videndum ad* ,Tyro è Chiram eſt egreſſus Et .Galil
הַגָּלִיל: וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר 12
Quid : dixit Et .ejus oculis in *fuerũt rectæ* non & ,Selomoh ei tradiderat
נָתַן־לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו: וַיֹּאמֶר מָה 13
terram eas appellavit & ,mi frater mihi dediſti quas ,iſtæ urbes
הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ
centum regem ad Chiram miſit Et .hanc diem ad uſque Chabul
כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה 14
fecit aſcendere quam ,tributi res hæc Et .auri talenta viginti &
וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב: וְזֶה דְּבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־הֶעֱלָה 15
,ſuam domũ & ,Domini domum ædificandum ad Selomoh rex
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ
,Meghiddo & ,Chaſor & ,Jeruſalaim murum & ,Millo &
וְאֶת־הַמִּלּוֹא וְאֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־חָצוֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ
,Gheſer cepit & ,aſcendit Ægypti rex Parhoh .Gheſer &
וְאֶת־גָּזֶר: פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה 16
ſ interfecit civitate in *habitantem* Chenahanæum & ,igni *in* eã ſuccendit &
וַיִּשְׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּשֵׁב בָּעִיר הָרֵגָ
Selomoh ædificavit Et .Selomoh uxori ſuæ filiæ *miſſiones* eã tradidit &
וַיִּתְּנֶהָ שִׁלֻּחִים לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה: וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה 17
Thadmor & ,Bahalath Et .inferiorem Beth-choron & ,Gheſer
אֶת־גָּזֶר וְאֶת־בֵּית חֹרֹן תַּחְתּוֹן: וְאֶת־בַּעֲלַת וְאֶת־תַּמָּר 18
erant quæ theſaurorum urbes omnes Et .terra in deſerto in
בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ: וְאֶת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ 19
deſideriũ & ,equitum civitates & ,*currus* civitates & ,Selomoh ipſi
לִשְׁלֹמֹה וְאֵת עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת יְ חְשֹׁק
omni in &,Lebanon in &,Jeruſalaim in ædificare deſideravit quod,Selomoh
שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַ ם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל
,Chittæo ,Emoræo de *reſiduum* populum Omnem .ſui dominii terra
אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ: כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הָאֱמֹרִי הַחִתִּי 20
: *ipſi* Iſrael filiis de non qui ,Jebuzæo &,Chivvæo,Perizzæo
הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:
potuerunt non quos ,terra in eos poſt remanſerant qui eorũ Filios 21
בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נִתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָכְלוּ
,*ſervile tributum in* Selomoh *eos fecit aſcendere &* ,*eos occidere* Iſrael filii
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָם וַיַּעַל שְׁלֹמֹה לְמַס־עֹבֵד
Selomoh dedit non Iſrael filiis de Et .hanc diem ad uſque
עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה 22
,*ejꝰ triarii* &,*ejꝰ* principes &,*ejꝰ* ſervi & ,*belli* viri *ipſi quia* ;ſervũ
עֲבָד כִּי־הֵם אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשָׁלִשָׁיו
qui ,præfectorum principes Iſti :ejus equitũ &,*ejꝰ currus* principes &
וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו: אֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר 23
dominantes ,quingenti & ,quinquaginta ,Selomoh opus ſuper
עַל־הַמְּלָאכָה לִשְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים
,*ſcipſio in* ,*facientes* ,*populum in*
בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה:

Versio VULG. LAT.

9 Et reſpondebunt; Quia dereliquerunt Dñm Deũ ſuũ, qui eduxit patres eorũ de terra Ægypti, & ſecuti ſunt deos alienos, & adoraverunt eos, & coluerunt eos: idcircò induxit Dominus ſuper eos omne malum hoc. Expletis autem annis viginti poſtquàm ædificaverat Salomon duas domos, id eſt, domũ Domini, & domum regis, (Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina & abiegna, & aurum juxta omne quod opus habuerat,) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilææ. Et egreſſus eſt Hiram de Tyro, ut videret oppida quæ dederat ei Salomon, & non placuerunt ei. Et ait; Hæcine ſunt civitates, quas dediſti mihi, frater? Et appellavit eas terram Chabul, uſque in diem hanc. Miſit quoque Hiram ad regem Salomonem centũ viginti talenta auri. Hæc eſt ſumma expenſarum, quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini & domum ſuam, & Mello, & murum Jeruſalem, et Heſer, & Mageddo, & Gazer. 16 Pharao rex Ægypti aſcendit, & cepit Gazer, ſuccenditque eam igni: & Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit, et dedit eam in dotem filiæ ſuæ uxori Salomonis. 17 Ædificavit ergò Salomon Gazer, et Bethoron inferiorem, 18 Et Baalath et Palmirã in terra Solitudinis. 19 Et omnes vicos qui ad ſe pertinebãt, et erant abſq; muro, munivit, et civitates curruũ et civitates equitũ, et quodcunque ei placuit ut ædificaret in Jeruſalem, et in Libano, et in omni terra poteſtatis ſuæ. 20 Univerſum populum, qui remanſerat de Amorrhæis, et Hethæis, et Pherezæis, et Heuæis, et Jebuſæis, qui non ſunt de filiis Iſrael: 21 Horum filios, qui remanſerant in terra, quos ſcilicèt non potuerant filii Iſrael exterminare: fecit Salomon tributarios, uſq; in diem hanc. 22 De filiis autem Iſrael non conſtituit Salomon ſervire quenquam: ſed erant viri bellatores, et miniſtri ejus, et principes, et duces, et præfecti curruum et equorum. 23 Erant autẽ principes ſuper omnia opera Salomonis præpoſiti quingenti quinquaginta, qui habebant ſubjectum populum, et ſtatutis operibus imperabant.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ἐξαρῶ τ Ἰσραὴλ ἀπὸ τ γ̃ης ἧς ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ τ οἶκον τ̃ον ὃν ἡγίασα τ̃ῷ ὀνόματί μου ἀποῤῥίψω ἐκ προσώπου μου· καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς λάλημα εἰς πάντας 8 τοὺς λαούς. Καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὑψηλὸς, πᾶς ὁ διαπορεύόμενος δι' αὐτοῦ ἐκστήσεται καὶ συρεῖ, καὶ ἐρεῖσιν, (ξ) Ἕνεκεν τίνος ἐποίησεν κύριος οὕτως τ̃ῇ γ̃ῇ ταύτῃ καὶ τ̃ῷ οἴκῳ τούτῳ; 9 Καὶ ἐροῦσιν, Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον (ο) κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, ὃς ἐξήγαγε τοὺς πατέρας αὐτ̃ῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας, καὶ ἀνελάβοντο (π) θεοὺς ἑτεροζίους καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε κύριος ἐπ' αὐτοὺς (ρ) τ κακίαν ταύτην. τότε ἀνήγαγε Σαλωμὼν τ θυγατέρα Φαραὼ ἐκ πόλεως Δαυὶδ (σ) εἰς οἶκον αὐτοῦ, ὃν ᾠκοδόμησεν (τ) ἑαυτῷ ἐν τ ἡμέραις 10 ἐκείναις. Εἴκοσιν ἔτη ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σαλωμὼν τοὺς δύο οἴκους, τ οἶκον κυρίε καὶ τ οἶκον 11 τοῦ βασιλέως, Χιραὰμ βασιλεὺς Τύρου ἀνελάβετο τῷ Σαλωμὼν ἐν ξύλοις κεδρίνοις, (υ) καὶ ἐν ξύλοις πευκίνοις, καὶ ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν παντὶ θελήματι (φ) αὐτῷ. τότε ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τῷ Χιραὰμ εἴκοσι πόλεις (χ) ἐν τ̃ῇ 12 γ̃ῇ τ̃ῇ Γαλιλαίᾳ. Καὶ ἐξῆλθε Χιραὰμ ἐκ Τύρου, καὶ ἐπορεύθη εἰς τ Γαλιλαίαν τοῦ ἰδεῖν τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν αὐτῷ Σαλωμών· καὶ 13 οὐκ ἤρεσ αὐτῷ. Καὶ εἶπε, Τί αἱ πόλεις αὗται ἃς ἔδωκάς μοι ἀδελφέ; καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς, 14 Ὅριον, ἕως τ ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἔπεμψε Χιραὰμ τ̃ῷ Σαλωμὼν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα (ψ) χρυσίου.

MS. A.

(ν) ἔσαι ὑψηλὸς, (ξ) Ἕνεκα (ο) τ κύριον (π) θεῶν ἑτέρων καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο (ρ) συμπᾶς τ κακίαν (σ) εἰς τ οἶκον (τ) ἑαυτ̃ῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, εἴκοσι ἔτη (υ) καὶ ἐν χρυσίῳ, καὶ παντὶ (φ) αὐτ. τότε *ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τ̃ῷ Χιραὰμ (χ) ἐν τ̃ῇ Γαλιλαίᾳ. 15 (ψ) χρυσίου. Αὕτη ἡ φασματία τ προσνομῆς, ἧς ἀνήνεγκαν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν εἰκοδομῆσαι τ οἶκον κυρίε, καὶ τ οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ Ζὼν τὴν Μελὼ, καὶ τὴν ἄκραν τοῦ περιφράξαι τ φραγμὸν τ πόλεως Δαυὶδ, καὶ τ Ἀσσὲρ, καὶ τὴν Μεδὰν, καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλὴμ, καὶ τ Ἐσὲρ, καὶ τὴν Μασσὰ, 16 καὶ τὴν Γεζὲρ. Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἀνέβη, καὶ κατελάβετο τ Γεζὲρ, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν ἐν πυρὶ, καὶ Ζὼν τὸν Χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν τ πόλει ἀπέκτεινεν. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀποστελὰς τ̃ῇ θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ 17 Σαλωμών. Καὶ ᾠκοδόμησεν Σαλωμὼν τὴν Γαζὲρ, καὶ τὴν Βαιθωρὼν τ κατωτάτω, Καὶ τὴν Βαλαὰθ, καὶ τ Θερμὰθ ἐν τ̃ῇ ἐρήμῳ, Καὶ ἐν τ̃ῇ γ̃ῇ πάσας τὰς πόλεις τῶν Χελωμαάτων, αἳ ἦσ τῷ Σαλωμὼν, καὶ τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ τὴν φαντασίαν Σαλωμὼν ἣν ἐφαντασεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν τ̃ῷ Λιβάνῳ, 20 καὶ ἐν πάσῃ τ̃ῇ γ̃ῇ τ̃ῆς μὴ καταρξαι αὐτῶ. Πάντα τὸν λαὸν τὸν ὑπολελιμμένον ὑπὸ τῶν Ἀμορῥαίων, καὶ τῶν Χεττταίων, καὶ τῶν Φερεζαίων, καὶ τῶν Χαναναίων, καὶ τῶν Εὐαίων, καὶ τῶν Ἰεβουσαίων, καὶ τῶν Γεργεσαίων τ μὴ ὄντων ἐξ υἱῶν Ἰσραὴλ ὑπολειμμάτων, Τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελιμμένα μεθ' αὐτοὺς ἐν τ̃ῇ γ̃ῇ ἃς οὐκ ἠδύναντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς· καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς Σαλωμὼν εἰς 22 φόρον δουλείας ἕως τ̃ῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἐκ ἦν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς δοῦλον ἐν Σαλωμὼν εἰς φαγμα, ὅτι αὐτοὶ ἦσ ἄνδρες πολεμισταὶ, καὶ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντες αὐτοῦ, καὶ τειστὴ αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντες αὐτῶ ἦσ ἁρμάτων, καὶ 23 ἱππέων αὐτοῦ. Οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἱ ἐπιλαμένοι οἱ ὄντ τοῦ ἔργου τ Σαλωμὼν, πεντήκοντα καὶ πεντακόσιοι ὁπιχραίνοντες ἐν τῷ λαῷ οἱ ποιοῦντες ἐν 24 τῷ ἔργῳ. Ἦλθε δὲ θυγάτηρ Φαραὼ ἀνέβη ἐκ πόλεως Δαυὶδ πρὸς οἶκον αὐτῆς, ὃν ᾠκοδόμησεν Ζὼν τ Μελώ. Καὶ ἀνεβίβασεν Σαλωμὼν πρεῖς 25 καθόδους ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ὁλοκαύτωμα καὶ εἰρωικὰς ὃν τ θυσιαστηρίου *ὃν ᾠκοδόμησεν τ̃ῷ κυρίῳ, καὶ ἐθυμία αὐτὸς εἰς πρόσωπον κυρίε. καὶ ἀπῴ- 26 κησεν Ζὼν τ οἶκον. Καὶ ναῦν ὑπὲρ ἐποίησεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַיֵּמְרוּן עַל דִּי שְׁבָקוּ יָת פּוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן דְּאַפֵּיק יָת אֲבָהָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם 9
וְאַתְקִיפוּ בְּטָעוּת עַמְמַיָּא וְסַגִידוּ לְהוֹן וּפָלְחוּנוּן עַל כֵּן אַיְתֵי יְיָ עֲלֵיהוֹן יָת כָּל בִּישְׁתָּא
הָדָא: וַהֲוָה מִסּוֹף עֶשְׂרִין שְׁנִין דִּי בְנָא שְׁלֹמֹה יָת תְּרֵין בָּתְיָא יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיָת בֵּית 10
מַלְכָּא: חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר סוּבַר יָת שְׁלֹמֹה בַּאֲעֵי אַרְזִין וּבַאֲעֵי בְּרוֹן וּבְדַהֲבָא לְכָל 11
צוֹרְכֵיהּ בְּכֵין יְהִיב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְחִירָם עַסְרִין קִרְוִין בְּאַרְעָא גְלִילָא: וּנְפַק חִירָם מִצּוֹר 12
לְמִסְעַד יָת קִרְוַיָא דִיהַב לֵיהּ שְׁלֹמֹה וְלָא כְשָׁרִין בְּעֵינוֹהִי: וַאֲמַר מָה קִרְוַיָא הָאִלֵּין דִּי 13
יְהַבְתָּא לִי אָחִי וְקָרָא לְהוֹן אַרְעָא כָבוּל עַד יוֹמָא הָדֵין: וּשְׁדַר חִירָם לְמַלְכָּא מְאָה וְעַסְרִין 14
כִּכְּרֵי דְהַבָא: וְדִין פִּתְגָם מַסְקִי מִסִּין דְמַנִי מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיָת 15
בֵּיתֵיהּ וְיָת מִלְיָתָא וְיָת שׁוּרָא דִירוּשְׁלֶם וְיָת חָצוֹר וְיָת מְגִדּוֹ וְיָת גֶּזֶר: פַּרְעֹה מַלְכָּא 16
דְמִצְרַיִם סְלִיק וְכָבֵשׁ יָת גֶּזֶר וְאוֹקְדַהּ בְּנוּרָא וְיָת כְּנַעֲנָאָה דְיָתֵב בְּקִרְתָּא קְטַל וִיהַבַהּ מַתְנָן
לִבְרַתֵּיהּ אִתַּת שְׁלֹמֹה: וּבְנָא שְׁלֹמֹה יָת גֶּזֶר וְיָת בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה: וְיָת בַּעֲלַת וְיָת 17 18
תַּדְמוֹר בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא: וְיָת כָּל קִרְוֵי אוֹצָרָא דִי הֲוָאָה לִשְׁלֹמֹה וְיָת קִרְוֵי רְתִיכָיָא וְיָת 19
קִרְוֵי פָּרְשָׁיָא וְיָת כָּל רְעוּת שְׁלֹמֹה דְאִתְרְעִי לְמִבְנֵי בִירוּשְׁלֶם וּבְלִיבְנָן וּבְכָל אַרְעָ
שׁוּלְטָנֵיהּ: כָּל עַמְמַיָּא דְאִשְׁתְּאַר מִן אֱמוֹרָאֵי חִתָּאֵי פְּרִיזָאֵי חִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי דְלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל 20
אִנּוּן: בְּנֵיהוֹן דְאִשְׁתְּאָרוּ בַּתְרֵיהוֹן בְּאַרְעָא דְלָא יְכִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְנַטָּרוּתְהוֹן וּמַנִּינוּן 21
שְׁלֹמֹה לְמַסְקֵי מִסִּין עַד יוֹמָא הָדֵין: וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא יְהַב שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי פָּלְחִין אֲרִי 22
אִנּוּן גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְעַבְדּוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי וּנְגִדְרוֹהִי וְרַבָּנֵי רְתִיכוֹהִי וּפָרְשׁוֹהִי: אִלֵּין 23
רַבָּנֵי אַסְטַרְטִינְיָא דִי מְמַנָּן עַל עֲבִידְתָּא דִשְׁלֹמֹה חֲמֵשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין דִי מְפַלְחִין
בְּעַמָּא דְעָבְדִין בַּעֲבִידְתָּא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dicent: Eò quòd dereliquerunt cultum Domini Dei ſui, qui eduxit 9
patres eorum de terra Miſzraim, & apprehenderunt Errores gentium, &
adoraverunt illos & coluerunt illos, idcircò induxit Dominus ſuper eos
omne malum hoc. Et fuit à fine viginti annorum quibus ædificavit 10
Selomoh duas domos, domum ſanctuarii Domini & domum regis.
(Hhiram rex Szor ſuſtentarat Selomoh in lignis cedrinis & lignis abie- 11
gnis, & auro in omni neceſſitate illius:) tunc dedit rex Selomoh ipſi
Hhiram viginti urbes in terra Gelila. Et exivit Hhiram de Szor, ut vi- 12
ſitaret urbes quas dederat ei Selomoh: & non rectæ fuerunt in oculis
ejus: Et dixit: Quænam ſunt urbes hæ quas dediſti mihi frater mi? & 13
vocavit illas terram Chabul uſque ad diem hanc. Et miſit Hhiram regi 14
centum & viginti talenta auri. Et hæc eſt ratio tollentium tributa quòs 15
præpoſuit rex Selomoh ad ædificandum domum ſanctuarii Domini, &
domum ſuam, & aggerem & *murum* Jeruſalem, & Hhaſzor, & Megido 16
& Gazer. Pargho rex Miſzraim aſcendit & ſubegit Gazer, & incendit
eam igni; & Kenaghanæum, qui habitabat in urbe, occidit: & dedit
illam dono filiæ ſuæ uxori Selomoh. Et ædificavit Selomoh Gezer, & 17
Beth-Hhoron inferiorem: Et Baghalath, & Thadmor in deſerto in ter- 18
ra: Et omnes urbes repoſitoriorum quæ erant Selomoh, & urbes cur- 19
ruum, & urbes equitum, & *omnem* voluntatem Selomoh quam voluit
ædificare in Jeruſalem, & in Libnan, & in omni terra imperii ſui. Omnē 20
populũ qui relictꝰ fuerat ex Emorrhæis, Hhithæis, Perizæis, Hhivæis, &
Jebuzæis, qui non erant de filiis Iſrael: Filios eorũ qui relicti fuerant poſt 21
illos in terra, quos non potuerant filii Iſrael conſumere, conſtituit Selo-
moh in allatores tributorũ uſq; ad diem hanc. Et ex filiis Iſrael non dedit 22
Selomoh ut eſſent ſervi, quia erant viri belligeratores, & ſervi ejꝰ, et ma-
giſtratus ejus, et viri ejus, et magiſtri curruũ ejꝰ et equitum ejꝰ. Hi ſunt 23
magiſtri antefignanorũ, qui erant præpoſiti ſuper opus Selomoh, quingen-
ti et quinquaginta qui ſervire faciebant populum qui faciebant opus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et respondebitur, Quia reliquerunt Dominum Deum suum qui eduxit patres eorum è terra Ægypti, & adhæserunt diis gentium exterarum, & coluerunt atque adoraverunt eos; idcirco induxit in eos Dominus malum hoc universum. Factum est etiam post annos viginti quibus ædificavit Salomon duas illas domos, *nempe* domum Domini & domum regiam; Cùm Hiramus rex Tyri suppeditâsset Salomoni ligna cedrina, & ligna abiegna, atque aurum, prout optaverat; ut tunc donaret rex Salomon Hiramo viginti civitates in terra Galilææ. Et egressus est Hiram è Tyro ad invisendas civitates quas donaverat ei Salomon, nec placuerunt ei; Dixítque, Quid sunt hæ civitates quas donásti mihi frater mi? & vocavit eas, Terram Chabuli, in hunc usque diem. Miserat enim rex Hiramus regi Salomoni centum viginti talenta auri. Hæc autem est taxatio vectigalis quod indixit rex Salomon pro ædificio domûs Domini & domûs suæ, & ædificio muri Jerusalem, & Mello, & Hasor, & Mageddo, & Gazar. Porrò Pharaon rex Ægypti ascendens subegit Gazar, & igne succendit; Chananæos habitantes in ea civitate peremit, & dono dedit illam filiæ suæ uxori Salomonis. Ædificavítque Salomon Gazar, & Beth-horon inferiorem, Et Baaloth, & Thadmur quæ est in terra deserti: Omnes quoque civitates ærarii, quæ fuerunt Salomonis, & civitates curruum, & civitates equitum; quicquid denique optavit Salomon ædificare in Jerusalem, & in Libano, & in tota terra ditionis suæ. Totum populum qui remanserat ex Amorhæis, Hethæis, Pherezæis, Hevæis, & Jebusæis, qui non erant ex filiis Israel; Horum *in-quam* filios qui remanserant post eos, quos filii Israel exterminare non potuerant; reddidit Salomon servos tributum afferentes, in hunc usque diem. Ex Israelitis verò nullos reddidit Salomon servos; hi enim erant viri bellatores, ministri ejus, magnates, ac heroes ejº, præfecti curruũ ejº, ac equites ejº. Iidé erant præpositi operi Salomonis, quingenti *videlicet* quinquaginta, qui præerant populo, & opus urgebant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et respondebunt, Quia relicto cultu patrum suorum, qui eduxerat eos è terra Ægypti, adhæserunt diis alienis, & coluerunt & adoraverunt eos; propterea intulit in eos Dominus miseriam hanc atrocissimam. Post annos viginti, ædificatâ jam domo Domini, & domo regis; Quia Hiramus rex Tyri miserat ad Salomonem vegem pinos, & ligna abiegna, & auri prout optaverat; dedit Salomon Hiramo viginti oppida in terra Galilææ. Cumq; egressus esset Hiram ut viseret oppida quæ dederat Salomon, nec placuissent ei; Dixit, Quæ sunt oppida ista quæ mihi dedisti ô mi frater? vocavitq; nomen eorum, Oppida spinarum, ad hodiernum usq; diem. Tum misit Hiramus ad Salomonem vegem centum viginti quintaria (pondus centum librarum) auri. Hæc est inductio quam Salomon vex imposuit orbi veluti quoddã vectigal, pro structurâ domûs Domini & domûs suæ, structurâ quoq; mœnium Jerusalem, & structurâ Meluæ, Hasoris, Magheddo, & Ghazeris. (Interea Pharaon vex Ægypti ascendens Ghazarem obsedit eam, & combussit eam, interfectis Chananæis qui erant in ea, dediitq; eam filiæ suæ uxori Salomonis. Salomon verò ædificavit limites Beth-horan inferioris: Et ædificavit Baaloth, & Tadmur quæ est in solitudine: Omnesq; civitates in quibus constituerat æraria sua, civitates quas constituerat pro curribus & equitibus suis: denicq; quicquid optavit Salomon ædificare in Jerusalem & Libano, torâque terrâ dominii sui.) Populus verò qui remanserat ex Amoræis, Hethæis, Pherezeis, Hevæis, & Jabisæis, qui non erant ex filiis Israel; Nec non filios eorum qui remanserant post eos, quos Israelitæ perdere minimè potuerant; fecit Salomon servos vectigal pendentes ad hodiernum usque diem. At verò filios Israel fecit liberos, eò quòd strenuus essent, viri belligeri: ipsíque erant gigantes ejus, duces ac nobiles ejus, præpositi curribus & equitibus ejus. Iidemque erant qui præerant operibus. Salomonis, quingenti scilicet quinquaginta viri populo præpositi, perficiundis operibus ejus demandati.

מלכים א : י

24 אַף בַּת־פַּרְעֹה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד אֶל־בֵּיתָהּ
fecit ascendere Et .Millo ædificavit tunc : ei ædificaverat quam
25 אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ אָז בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא: וְהָעֹלָה
super pacifica & ,ascensiones anno in vicibus tribus Selomoh
שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת וּשְׁלָמִים עַל־
facies ad quod illud super suffiendo &,Domino ædificaverat quod altare
הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בָּנָה לַיהוָה וְהַקְטִיר אִתּוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי
Selomoh rex fecit navem Et .domum perfecit & :Domini
26 יְהוָה וְשִׁלֵּם אֶת־הַבָּיִת: וַאֲנִי עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
terra in Suph maris labium super Eloth cum quæ ,Hesiongheber in
בְּעֶצְיוֹן־גֶּבֶר אֲשֶׁר אֵת אֵילוֹת עַל־שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ
gnaros ,navium viros ,suos servos navi in Chiram Misitque .Edom
27 אֱדוֹם: וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עֲבָדָיו אַנְשֵׁי אֳנִיּוֹת יְדָעֵי
inde ceperunt & ,Ophir in venerunt Et .Selomoh servis cum ,maris
28 הַיָּם עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה: וַיָּבִאוּ אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם
regem ad adduxerunt & :talenta viginti & quadringenta ,aurum
וַיָּבִיאוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וַיָּבִאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
.Selomoh
שְׁלֹמֹה:

CAP. X. י

Domini nomine in ,Selomoh auditum audiens Seba regina Et
1 וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה לְשֵׁם יְהוָה
virtute in Jerusalaim in est ingressa Et .ænigmatib' in eũ tentandũ ad venit &
2 וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת: וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּחַיִל
,valde multum aurũ & , aromata portantibus camelis ,valde gravi
כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד
omne eum ad est locuta & ,Selomoh ad venitque :pretiosum lapidẽ &
וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־
omnia Selomoh ei indicavit Et .suo corde cum erat quod
3 אֲשֶׁר הָיָה עִם־לִבָּהּ: וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל
non quod rege à absconditum verbum fuit non :ejus verba
דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא
,Selomoh sapientiam omnem Seba regina vidit Et .ei indicaverit
4 הִגִּיד לָהּ: וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה
habitationem & ,ejus mensæ cibum Et : ædificavit quam domum &
5 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה: וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב
,eorum vestimenta & ,ejus ministrorum assistentiam & , ejus servorum
עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם
erat non & ;Domini domũ ascendebat quo ,ejus ascensum & ,ejus pincernas &
וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־הָיְתָה
verbum fuit Veritas : regem ad Dixitque .spiritus ultrà ea in
6 בָהּ עוֹד רוּחַ: וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר
.tua sapientia super & ,tuis verbis super ,mea terra in audivi quod
אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ:
,mei oculi viderunt & , veni donec , verbis credidi non Et
7 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינָי
bonum & ,sapientiã addidisti : dimidiũ mihi fuit nunciatũ non ecce &
וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֲצִי הוֹסַפְתָּ חָכְמָה וְטוֹב
tui servi beati ,tui viri Beati .audivi quam auditionem ad
אֶל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי: אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ אַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ
.tuam sapientiam audientes ,semper tuæ facies ad stantes ii
8 אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ:
te dandum ad ,te in complacuit qui ,benedictus tuus Deus Dominus Sit
9 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְרַתֶּתְךָ
: seculum in Israel ergà Domini amore in : Israel solium super
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם
.justitiam & ,judicium faciendum ad ,regem in te posuit &
וַיְשִׂמְךָ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה:

Versio VUL. LAT.

24 Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam ædificaverat ei Salomon: tunc ædificavit Mello. Offerebat quoque
25 Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta, & pacificas victimas, super altare quod ædificaverat Domino, & adolebat thymiama
26 coram Domino: perfectúmq; est templum. Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quæ est juxta Ailath in littore Maris rubri, in terra
27 Idumææ. Misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos & gnaros maris, cum
28 servis Salomonis. Qui cùm venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAP. X.

1 SEd & Regina Saba, auditâ famâ Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in
2 ænigmatibus. Et ingressa Jerusalem multo cum comitatu, & divitiis, camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, & locuta est ei universa quæ habebat in corde suo.
3 Et docuit eam Salomon omnia verba quæ proposuerat: non fuit sermo, qui regem posset latêre, & non responderet ei.
4 Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificaverat, Et cibos mensæ ejus, & habitacula servorum, & ordines ministrantium, vestésque eorum, & pincernas, & holocausta quæ offerebat in domo Domini: non habebat ultrà
6 spiritum. Dixítque ad regem; Verus est sermo, quem audivi
7 in terra mea, Super sermonibus tuis, & sup sapientia tua: & non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni, & vidi oculis meis, & probavi quòd media pars mihi nuntiata non fuerit: major est sapientia & opera tua, quàm rumor quem
8 audivi. Beati viri tui, & beati servi tui, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam
9 tuam. Sit Dñs Deus tuus benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thronum Israel, eò quòd dilexerit Dominus Israel in sempiternum, & constituit te regem, ut faceres judicium & justitiam.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ ναῦν ἔστρεψε ὃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σα-
λωμὼν ἐν Γασιὼν Γαβὲρ ἣ ἐστιν ἐχομένη
Αἰλαθ ὅτι τῷ χείλει τῆ ἐρυθρᾶς θαλάσσης
27 ἐν γῇ Ἐδώμ. Καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ ἐν τῇ
νηὶ τοὺς παῖδων αὐτοῦ ἄνδρας ναυπηγὲς ἐλαύ-
νειν εἰδότας θάλασσαν μετὰ τῶν παίδων Σα-
28 λωμών. Καὶ ἦλθον εἰς (ω) Σωφιρὰ, καὶ ἔλα-
βον ἐκεῖθεν χρυσίν (α) ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τά-
λαντα, καὶ ἤνεγκαν τῷ βασιλεῖ Σαλω-
μών.

MS.A. (ω) Σωφαρὰ, καὶ (α) πεντακόσια

Κεφ. ι'.

CAP. X.

1 ΚΑὶ βασίλισσα Σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα
Σαλωμὼν καὶ τὸ ὄνομα κυρίε, καὶ ἦλθε πει-
2 ράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασι. Καὶ ἦλθεν εἰς
Ἰερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα. καὶ
κάμηλοι αἴροσαι (α) ἡδύσματα καὶ χρυσὸν
πολὺν σφόδρα καὶ λίθον τίμιον. καὶ εἰσῆλθε
πρὸς Σαλωμὼν, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ πάντα
3 ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ ἀπήγγει-
λεν αὐτῇ Σαλωμὼν πάντας τοὺς λόγους αὐ-
τῆς· οὐκ ἦν λόγος παρεωραμένος (β) παρὰ
τῷ βασιλέως, ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ.
4 Καὶ εἶδε βασίλισσα Σαβὰ πᾶσὰν τὴν σο-
φίαν Σαλωμὼν, καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε,
5 Καὶ τὰ βρώματα Σολομὼν, καὶ τὰ καθέδρας
(γ) παίδων αὐτῦ, καὶ τὴν στάσιν λειτεργῶν
αὐτῦ, καὶ τὰ ἱματισμὸν αὐτῦ, καὶ τοὺς οἰνοχόους
αὐτῦ, καὶ τὴν ὁλοκαύτωσιν αὐτῦ ἣν ἀνέφερεν
ἐν οἴκῳ κυρίε· καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐξέστη.
6 Καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμὼν,
Ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου
7 περὶ τῶ λόγου σου καὶ περὶ τὰ φρονήσεώς σε.
καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς λεγῦσί μοι, ἕως ὅτε
παρεγενόμην καὶ (δ) ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλ-
μοί μου· καὶ ἰδοὺ (ε) οὐκ εἰσὶ τὸ ἥμισυ καθὼς
ἀπήγγειλάν μοι· προσέθηκας ἀγαθὰ πρὸς
αὐτὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀκοὴν ἣν ἤκουσα ἐν
8 τῇ γῇ μου. Μακάριαι αἱ γυναῖκές σου,
μακάριοι οἱ παῖδές σου ὅτοι οἱ (ζ)
παρεστηκότες ἐνώπιόν σου διόλε, οἱ ἀ-
κόοντες πᾶσαν τὴν φρόνησίν σου. Γέ-
νοιτο κύριος ὁ θεός σου εὐλογημένος,
ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δῆναί σε ἐπὶ θρόνου
Ἰσραὴλ, διὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν Ἰσ-
ραὴλ σῶσαι εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔθετό σε
βασιλέα ἐπ' αὐτοὺ, τοῦ ποιεῖν κρίμα (η)
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίμασιν (θ) αὐτῦ.
10 Καὶ ἔδωκε τῷ Σολομὼν ἑκατὸν εἴκοσι τά-
λαντα χρυσίε, καὶ ἡδύσματα πολλὰ σφό-
δρα, καὶ λίθον τίμιον. οὐκ ἐλήλυθει κατὰ
τὰ ἡδύσματα (ι) ὀκεῖνα ἔτι εἰς πλῆθος,
ἃ ἔδωκε βασίλισσα Σαβὰ (κ) τῷ βασιλεῖ
11 Σαλωμών. Καὶ ἡ ναῦς Χιρὰμ ἣ αἶρουσα τὸ
χρυσίον ἐκ Σουφὶς, (λ) ἤνεγκε ξύλα πο-
λεκῆλα πολλὰ σφόδρα καὶ λίθον τίμιον.
12 Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ (μ)
πολεκῆλα ὑποστηρίγματα τῷ οἴκῳ κυρίε καὶ τῷ
οἴκῳ τῦ βασιλέως, (ν) καὶ νάβλας καὶ κινύρας
τοῖς ᾠδοῖς. οὐκ (ξ) ἐλήλυθε τοιαῦτα ξύλα
ἀπολεκῆλα ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὤφθησάν που
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Et navem (f) pro ea re fecit rex Salomon in Gasion Gaber, quæ est juxta Ælath super labium ul-
timi maris in terra Edom. Et
misit Chiram in navi puerorũ su-
orũ viros nauticos impellere sci-
entes mare cum pueris Salomon.
Et venerunt in Sophiram & sum-
pserunt indè auri (g) centum &
viginti talenta, & attulerunt
regi Salomon.

MS.A. (α) ἡδύσματα, χρυσίον * πολὺν σφόδρα (β) ὑπὸ τῦ (γ) παῖδῶν φρόνησιν (γ) τῶν παίδων (δ) ἑωράκασιν (ε) οὐκ ἔστιν καθὼς ἀπήγγειλάν μοι τὸ ἥμισυ· προσέθηκας σοφίαν καὶ ἀγαθὰ
(ζ) παρεστήκοντες (η) καὶ δικαιωσύνῃ (θ) ἑαυτῶν. (ι) ἐκεῖνα εἰς (κ) τῷ Σαλωμών. (λ) ἤνεγκεν ἐκ Σωφὶς ξύλα (μ) ἀπολέκητα (ν) καὶ κινύρας καὶ νάβλας τοῖς (ξ) ἐλήλυθε τοιαῦτα ξύλα τε ἕως

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 וּבְרַם בַּת פַּרְעֹה סְלִיקַת מִקַּרְתָּא דְּדָוִד לְבֵיתָא דִּי בְנָא לַהּ בִּקְבֵן בְּנָא יַת מִלְיָתָא : וְאַסִּיק
25 שְׁלֹמֹה תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא עֲלָוָן וּנְכָסַת קוּדְשִׁין עַל מַדְבְּחָא דִּבְנָא קֳדָם יְיָ וּמַקְטַר
26 עֲלוֹהִי קְטוֹרַת בּוּסְמַיָּא דִּי קֳדָם יְיָ וְשַׁלֵּים יַת בֵּיתָא : וְסַפִּינְתָּא עֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעֶצְיוֹן
27 גָּבֶר דְּעִם אִילוֹת עַל כֵּיף יַמָּא דְסוּף בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם : וּשְׁדַר חִירָם בְּסַפִּינְתָּא יַת עַבְדּוֹהִי
28 גַּבְרִין סַפָּנִין דְּאוֹמָנִין לְדַבְּרָא בְיַמָּא עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה : וְאַתוֹ לְאוֹפִיר וְנָסִיבוּ מִתַּמָּן
דַּהֲבָא אַרְבַּע מְאָה וְעַסְרִין כִּכְּרִין וְאַיְתִיאוּ לְוָת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה :

י

1 וּמַלְכַּת שְׁבָא שְׁמַעַת יַת שְׁמַע שְׁלֹמֹה לְשׁוּמָא דַיְיָ וַאֲתַת לְנַסָּיוּתֵיהּ בְּחִידָאִין : וַאֲתַת
2 לִירוּשְׁלֵם בְּמִשְׁרְיָן סַגִּיאִין לַחֲדָא גַּמְלִין טְעָנִין בּוּסְמִנִין וְדַהֲבָא סַגִּי לַחֲדָא וְאַבְנִין טָבָן
3 וַאֲתַת לְוָת שְׁלֹמֹה וּמַלִּילַת עִמֵּיהּ יַת כָּל דִּי הֲוָה עִם לִבַּהּ : וְחַוִי לַהּ שְׁלֹמֹה יַת כָּל
4 פִּתְגָמָא לָא הֲוָה מְדַעַם דְּאִתְגַּבָּא מִן מַלְכָּא דְּלָא חַוִי לַהּ : וְחָזַת מַלְכַּת שְׁבָא יַת כָּל
5 חוּכְמַת שְׁלֹמֹה וּבֵיתָא דִּי בְנָא : וּמֵיכַל פָּתּוֹרֵיהּ וְאַסְתָּרוּת עַבְדּוֹהִי וּמְקָם מְשׁוּמְשָׁנוֹהִי
וְלִבּוּשֵׁיהוֹן וְשַׁקְיוֹתֵיהּ וְעֻלָּתֵיהּ דְּמַסֵּיק בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְלָא אִשְׁתְּאַר בָּהּ עוֹד רוּחַ :
6 וְאָמְרַת לְמַלְכָּא קוּשְׁטָא הֲוָה פִּתְגָמָא דִּי שְׁמַעִית בְּאַרְעִי עַל פִּתְגָמָךְ וְעַל חוּכְמָתָךְ : וְלָא
7 הֵימְנִית לְפִתְגָמַיָּא עַד דַּאֲתֵיתִי וַחֲזָאָה עֵינַי וְהָא לָא אִתְחֲוָא לִי פַּלְגוּ מָה דַחֲזֵיתִי אוֹסַפְתָּא
חוּכְמְתָא וּטְבְתָא עַל שְׁמוּעָתָא דִּי שְׁמָעִית : טוּבֵי גַבְרָךְ טוּבֵי עַבְדָךְ אִלֵּין דְּקָיְמִין קֳדָמָךְ
8 תְּדִירָא דְּשָׁמְעִין יַת חוּכְמָתָךְ : יְהִי יְיָ אֱלָהָךְ בְּרִיךְ דְּאִתְרְעֵי בָךְ לְמִתְּנָךְ עַל כּוּרְסֵי
9 מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמַת יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל לָעָלַם וּמַנָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד דִּין
וּקְשׁוֹט וְזַכּוּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Verùm filia Parghoh ascendit de civitate Davidis in domum quam ædificaverat ei: tunc ædificavit aggerem. Et offerebat Selomoh tribus tem-
25 poribus in anno holocausta, & victimam sanctitatum super altare quod ædificaverat ante Dominum; & adolebat super illud sufficum aromatum,
26 quæ erant ante Dominum, & perfecit domũ. Et navem fecit rex Selomoh in Gheszion Gaber super litus maris Zzuph in terra Edom. Et
27 misit Hhiram in navi servos suos viros nautas & peritos regendi *in mari*
28 cum servis Selomoh. Et venerunt in Ophir, & acceperunt inde aurum, quadringenta & viginti talenta; & adduxerunt ad regem Selomoh.

CAP. X.

1 ET regina Seba audivit famam Selomoh in nomine Domini, & venit
2 ut tentaret eum in *ænigmatibus*. Et venit in Jerusalem cum turmis mul-
tis valdè, & cameli onusti aromatibus, & auro multo valdè, & lapidi-
bus bonis; & venit ad Selomoh, & locuta est cum eo omne quod fuit cum
3 corde suo. Et indicavit illi Selomoh omnia verba ejus, & non fuit quic-
4 quam quod celatum fuerit à rege, quod non indicaret illi. Et vidit re-
gina Seba omnem sapientiam Selomoh, & domum quam ædificaverat
5 Et cibum mensæ ejus, & discubitum servorum ejus, & stationem minis-tro-
rum ejus, & vestimenta eorum, & potum ejus, & holocausta ejus quæ
offerebat in domo sanctuarii Domini, & non remansit in ea ultrà spiri-
6 tus. Et dixit regi, Verum fuit verbum quod audivi in terra mea super
7 verbis tuis & super sapientia tua. Et non credidi verbis, usq; quò veni, &
viderunt oculi mei, & ecce non indicatum est mihi dimidium ejus quod
8 vidi; addidisti sapientiam & bonitatem super famam quam audivi. Beati
viri tui, beati servi tui isti, qui stant ante te semper, qui audiunt sapienti-
9 am tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui complacuit sibi in te,
ita ut posuerit te super solium regni Israel, eò quòd amaverit Dominus
Israel in seculum, & præposuit te ut esses rex causa faciendi judicium ve-
ritatis & justitiæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܒܪܬ ܦܪܥܘܢ ܣܠܩܬ ܡܢ ܕܘܝܕ ܠܒܝܬܗ ܕܒܢܐ ܠܗ ܫܠܡܘܢ ܗܝ ܒܢܬ ܠܗ ܠܡܠܬ ܗܕܝܢ ܒܢܐ ܫܠܡܘܢ ܠܡܓܕܠ ܐܝ

מלכים א : י

aromata & , auri talenta viginti & centum regi Deditque
10 וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים
illud aroma ſicut venit non : pretioſum lapidem & , valde multa
הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא כַּבֹּשֶׂם הַהוּא
.Salomoh regi Seba regina dedit quæ , multitudine in ultrà
11 עוֹד לָרֹב אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה :
, Ophir ex aurum portabat quæ , Chiram navis etiam Et
וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־נָשְׂאָה זָהָב מֵאוֹפִיר
lapidem & , valde multum almugim ligna Ophir ex detulit
הֵבִיאָה מֵאוֹפִיר עֲצֵי אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן
fulcrum almugim ligna rex Fecitque .pretioſum
12 יְקָרָה : וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים מְסִלָּה
: cantoribus nabla & , citharas & , regis domus & , Domini domus
לְבֵית־יְהוָה וְלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים
diem ad uſque eſt viſam nec , almugim ligna ſic venit non
לֹא בָא כֵן עֲצֵי אַלְמֻגִּים וְלֹא נִרְאָה עַד הַיּוֹם
omnem Seba reginæ dedit Salomoh rex Et .hanc
13 הַזֶּה : וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־
manum ſecundùm ei dedit quæ præter , petivit quam ſuam voluntatem
חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר נָתַן לָהּ כְּיַד
.ejus ſervi & ipſa , ſuam terram in abiit & , ſe vertit & : Salomoh regis
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ :
, uno anno in Salomoh ad veniebat quod auri pondus erat Et
14 וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת
viros Præter .auri talentorum ſex & ſexaginta ſexcentorum
שֵׁשׁ מְאוֹת שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ כִּכָּר זָהָב : לְבַד מֵאַנְשֵׁי
,Arabiæ reges omnes & , aromatariorum negotiationem & , ſcrutatores
15 הָרְכִלִים וּמִסְחַר הָרֹכְלִים וְכֹל־מַלְכֵי הָעֲרָב
ſcuta ducenta Salomoh rex fecit Et .terræ duces &
וּפַחוֹת הָאָרֶץ : וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה־
ſcutum ſuper fecit aſcendere aureos ſexcentos : tracto auro
16 זָהָב שְׁחוּט שֵׁשׁ־מְאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה־
tres : tracto auro clypeos trecentos Et .unum
הָאַחַת : וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָנִנִים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ
eos dedit & : unumquemque clypeum ſuper aſcendere fecit auri minas
17 מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּנֹן הָאַחַת וַיִּתְּנֵם
ſolium rex fecit Et .Lebanon ſylvæ domo rex
הַמֶּלֶךְ בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן : וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא
gradus Sex .deborato auro illud operuit & , grande dentis
18 שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מוּפָז : שֵׁשׁ מַעֲלוֹת
hinc manus & , ipſum poſt à ſolio rotundum caput & , ſolio
לַכִּסֵּא וְרֹאשׁ עָגֹל לַכִּסֵּא מֵאֲחֹרָיו וְיָדֹת מִזֶּה
ſtantes leones duo & : ſedionis locum ad inde &
וּמִזֶּה אֶל־מְקוֹם הַשֶּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת עֹמְדִים
ibi ſtantes leunculi duodecim Et .manus apud
19 אֵצֶל הַיָּדוֹת : וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם
omnibus in ſic fuit factum non : inde & hinc gradus ſex ſuper
עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־
.regnis
מַמְלָכוֹת :

Verſio VULG. LAT.

10 Dedit ergò regi centũ viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretioſas: non ſunt allata ultrà aromata tam multa, quàm ea quæ dedit regina Saba regi Salomoni.
11 (Sed & claſſis Hiram, quæ portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, & gemmas pretioſas. Fecítque rex de lignis thyinis fulcra domûs Domini, & domûs regiæ, & cytharas lyráſq; cantoribus: non ſunt allata hujuſcemodi ligna thyina, neque viſa uſque in præſentem diem.) Rex autem Salomon
12 dedit reginæ Saba omnia quæ voluit & petivit ab eo: exceptis his, quæ ultrò obtulerat ei munere regio. Quæ reverſa eſt, & abiit in terram ſuam
13 cum ſervis ſuis. Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per annos ſingulos, ſexcentorum ſexaginta ſex talentorum auri: Excepto eo, quod afferebant viri qui ſuper vectigalia erant, & negotiatores, univerſique ſcruta vendentes, & omnes reges Arabiæ, ducéſque terræ. Fecit quoq; rex Salomon ducenta ſcuta de auro
14 puriſſimo, ſexcentos auri ſiclos dedit in laminas ſcuti unius.
15 Et trecentas peltas ex auro probato: trecentæ minæ auri unam peltam veſtiebant: poſuítque eas rex in domo ſaltûs
16 Libani. Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem: & veſtivit eum auro
17 fulvo nimis, Qui habebat ſex gradus: & ſummitas throni rotunda erat in parte poſteriori: & duæ manus hinc atque inde tenentes ſedile:
18 & duo leones ſtabant juxta manus ſingulas. Et duodecim
19 leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde: non eſt factum tale opus in univerſis regnis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ Σαλὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ὅσα ἠτήσατο, ἐκτὸς πάντων ὧν ἐδεδώκει αὐτῇ διὰ χειρὸς τῶν βασιλέως Σολομών. καὶ ἀπεστράφη, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν (o) αὐτῆς αὐτὴ, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτῆς. Καὶ (π) ἦν ὁ σταθμὸς
14 τοῦ χρυσίου τοῦ ἐληλυθότος τῷ Σολομὼν ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ, (ρ) ἑξακόσια καὶ ἑξηκονταέξ τάλαντα χρυσίου, χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτελασμένων καὶ τῶν (σ) ἐμπόρων καὶ πάντων τῶν βασιλέων τῶν πέραν καὶ τῶν σατραπῶν τῆς γῆς. Καὶ
16 ἐποίησε (τ) Σολομὼν σταιακόσια δόρατα χρυσᾶ ἐλαϊᾶ· σταιακόσιοι χρυσοῖ ἐτάγη ἐπὶ τὸ δόρυ τὸ ἕν· Καὶ σταιακόσια (υ) ὅπλα
17 χρυσᾶ ἐλατά· καὶ τρεῖς φιμαῖ ἐνῆγ χρυσᾶ εἰς τὸ ὅπλον τὸ ἕν. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ὁ βασι-
18 λεὺς εἰς οἶκον δρυμᾶ τὸ Λιβάνου. Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐλεφάντινον μέγαν, καὶ περιεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.
19 Ἓξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ, καὶ θρομομὰ μόσχων τῷ θρόνῳ ἐν τῷ ὀπίσω αὐτῷ, καὶ (χ) χεῖρες ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὅθι τὸ τόπος τῆς καθέδρας, καὶ δύο (ψ) λέοντες ἑστηκότες παρὰ τὰς χεῖ-
20 ρας, Καὶ δώδεκα λέοντες ἑστῶτες ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἓξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν. ὃ γέγονεν
21 ὅπως πάσῃ βασιλείᾳ. Καὶ πάντα τὰ (ω) σκεύη τὰ τοῦ τῶν Σαλωμὼν γεγονότα χρυσᾶ, καὶ λυτῆρες (α) χρυσοῖ, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου (β) δρυμᾶ τοῦ Λιβάνου χρυσίῳ (γ) συσκεκλασμένα. οὐκ ἦν ἀργύριον, ὅτι οὐκ ἦν (δ) λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις (ε) Σολομών· Ὅτι
22 ναῦς Θαρσὶς τῷ (ζ) βασιλεῖ Σολομὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ μετὰ τῶν νεῶν Χιράμ. μίαν διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο τῷ βασιλεῖ ναῦς ἐκ Θαρσὶς χρυσίου καὶ (η) ἀργυρίου καὶ λίθων τροφῆς καὶ πελεκητῶν. Αὕτη ἦν ἡ φραγμα-
τεία τῆς φορομυῆς ἧς ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίε, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τεῖχος Ἰερουσαλὴμ, καὶ τὸ ἄκραν, τὸ περιφράξαι τὸ φραγμὸν τῆς πόλεως Δαυὶδ, καὶ τὴν Ἀσὲρ, καὶ τὴν Μασφὰθ, καὶ τὴν Γαζὲρ, καὶ τὴν Βαιθωρὼν τὴν ἀνωτέρω, καὶ τὴν Ἰεθερμὰθ, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ τὴν φραγματείαν Σολομὼν, ἣν ἐφραγματεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, τοῦ μὴ καταῤῥῦαι αὐτοῦ τὸ πάντα τὸν λαὸν τὸν ὑπολελειμμένον ἀπὸ τοῦ Χεττὰίε καὶ τοῦ Ἀμορῥαίε καὶ τοῦ Φερεζαίε καὶ τοῦ Χαναναίε καὶ τοῦ Εὐαίε καὶ τοῦ Ἰεβουσαίε καὶ τοῦ Γεργεσαίε τῶν μὴ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὄντων, τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελειμμένα μετ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, ὃς οὐκ ἐδύναντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸς, καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς Σολομὼν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε Σολομὼν
23 θρᾶσμα, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἄνδρες οἱ πολεμισαὶ, καὶ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἄρχοντες καὶ τριστοὶ αὐτοῦ, καὶ ἄρ-
24 χοντες τῶν ἁρμάτων αὐτῶν, καὶ ἱππεῖς αὐτῶν. Καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει. Καὶ πάντες βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σολομὼν, τοῦ
25 ἀκοῦσαι τῆς φρονήσεως αὐτοῦ ἧς ἔδωκε κύριος τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Καὶ αὐτοὶ (ϑ) ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα, σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἱματισμὸν, σακλὼ, καὶ ἡδύσματα, καὶ ἵππους, καὶ ἡμιόνους τὸ κατ' ἐνιαυ-
26 τὸν ἐνιαυτῷ. Καὶ ἦσε τῷ Σολομὼν τέσσαρες χιλιάδες θήλεαι ἵππου (κ) εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων. καὶ ἔδηλο αὐλὰς ἐν τοῖς πόλεσι τῶν ἁρμάτων καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως ὁρίων Αἰγύπτε.

Et rex Salomon dedit reginæ Saba omnia, quæcunq; voluit, quæcunq; petiit, præter omnia quæ dederat ei per (k) manum regis Salomon. Et revertit, & venit in terram ſuam, ipſa, & omnes pueri ejus. Et erat pondus auri, quod veniebat ad Salomon in anno uno, ſexcenta, & ſexaginta ſex talenta auri, Abſq; tribuis ſubditorũ, (l) et mercatorum, & omnium regum regionis ulterioris, & ſatraparum terræ. Et fecit Salomon (m) trecentas lanceas aureas ductiles (trecenti aurei inerant in lancea una) & trecenta (n) ſcuta aurea ductilia: & tres minæ inerant aurei in ſcuto uno. Et dedit ea rex in domum ſylvæ Libani. Et fecit rex thronum elephantinum magnum: & circumduxit illũ auro probato. Sex gradus throno: & prominentiæ vitulorum ipſi throno ex poſterioribus ejus: & manus hinc, & hinc ſuper locum cathedræ: & duo leones ſtantes juxta manus: Et duodecim leones ſtantes ibi ſuper ſex gradus, hinc, & hinc. Non factum eſt ſic omni regno. Et omnia vaſa, (o) quæ à Salomon facta, aurea, & lucres aurei, Et omnia vaſa domûs ſylvæ Libani auro concluſa. Non fuit argentum: quoniam non erat reputatum in diebus Salomon: Quia navis Thaſis erat regi Salomon in mari cum (p) navibus Chiram: una per tres annos veniebat regi navis è Thaſis, auri, & (q) argenti, & lapidum tornatorum, & dolatorum. Hæc (r) fuit ſumma diſtributionis quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini, & domum regis, & murum Hieruſalem, & arcem, ad circumcingendum ſepem civitatis David, & Aſſiur, & Magdal, & Gazy, & Bethoron ſuperiorem, & Jethermath, & omnes civitates curruum, & omnes civitates equitum, & negotiationem Salomon, quam negotiatus eſt, ædificando in Hieruſalem, & in omni terra. (ſ) Ut non opprimeret eum; omnem populum reſiduum de Chetæo, & Amorrhæo, & Pherezæo, et Chananæo, & Euæo, & Jebuſæo, & Gergeſæo, de iis qui non erant ex filiis Iſrael, filios eorum reſiduos (i) eum eo in terra, quos non potuerant filii Iſrael exterminare eos, & adduxit eos Salomon in tributum uſq; in diem hanc. Et de filiis Iſrael non dedit Salomon (u) molleſtiam: quoniam ipſi erant viri bellatores, & pueri ejus & principes, & (x) tertiarii ejus, & principes curruum eus, & equites ejus. Et magnificatus eſt Salomon ſuper omnes reges terræ divitiis, & prudentiâ. Et omnes reges terræ quærebant faciem Salomon, ad audiendam prudentiam ejus quam dederat Dominus cordi ejus. Et ipſi ferebant unuſquiſq; dona, vaſa (y) aurea, & veſtem, ſtactem, & unguentes, & equos, & mulos, (z) quod per anuum, anno. Et fuerunt Salomon (aa) quatuor mille fœminæ equæ ad currus, & duodecim millia equitum. Et poſuit ea in civitatibus curruum, & cum rege in Hieruſalem. Et fuit Dux omnium regum à flumine, & uſq; ad terram alienigenarum, & uſq; ad terminos Ægypti.

MS. A. (o) αὐτῆς, καὶ (π) ἦν σταθμὸς (ρ) ἑξακόσια ἑξηκονταέξ (σ) ἐμπόρων τῶν ῥοστοπωλῶν, καὶ (τ) ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν (υ) ὅπλα ἐλατὰ· (φ) μναῖ χρυσίε ἑνῆς (χ) χεῖρες ἐπὶ τὸ θρόνε ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τῶν θρόνε τῆς καθέδρας, (ψ) λέοντες * ἑστῶτες ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἓξ (ω) Σκεύη τῶν ποτὲ τῶν βασιλέως Σολωμὼν χρυσᾶ γεγονότα, καὶ (α) χρυσοῖ, πάντα (β) τῆς δρυμᾶ (γ) συσκεκλισμένα. (δ) λογισμένον (ε Σολωμών. Εἰσὶ πᾶν ὅτι (ζ) βασιλεῖ ἐν (η) ἀργυρίᾳ καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πθήκων καὶ ταώνων. Καὶ ἐμεγαλύνθη Σολωμὼν ut verſ. ſeq. ;. (ϑ) ἔφερον πρὸς αὐτὸν τὰ δῶρα αυτῆ, Σκεύη ἀργυρᾶ καὶ Σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἱματισμὸν, (ι) ἐνιαυτὸν ἐνιαυτόν. Καὶ συνέλεξεν Σαλωμὼν ἅρματα καὶ ἵππους, καὶ ἦσε τῷ Σολωμὼν πα-
ρακοντα χιλιάδες (κ) καὶ εἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְיָהֲבַת לְמַלְכָּא מְאָה וְעַסְרִין כִּכְּרִין דְּהָבָא וּבוֹכְמִנִין סַגִּי לַחְדָּא וְאַבְנִין טָבָן
11 לָא אִתָא כְּבוֹסְמָנְיָא הָאִנוּן עוֹד לְסַגִּי דְּיָהֲבַת מַלְכַּת שְׁבָא לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה : וְאַף
סְפִינָתָא דְּחִירָם דְּמַיְתְיָא דַּהֲבָא מֵאוֹפִיר אַיְתִיאַת מֵאוֹפִיר אָעֵי אַלְמוּגִין סַגִּי לַחְדָּא
12 וְאַבְנִין טָבָן : וַעֲבַד מַלְכָּא יַת אָעֵי אַלְמוּגַיָּא סְעִיד לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּלְבֵית
מַלְכָּא וְכִנָּרְיָא וּנְבָלְיָא לְבַנֵי לֵוִי לְהָא אִתְחֲזִיאוּ עַד יוֹמָא
13 דֵּין : וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה יְהַב לְמַלְכַּת שְׁבָא יַת כָּל רְעוּתַהּ דִּשְׁאֵלַת בַּר מִדְּמַנִּי לָהּ
בְּעוּתֵי יְדָא דְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה וְאִתְפְּנִיאַת וְאָזְלַת לְאַרְעָהּ הִיא וְעַבְדָהָא : וַהֲוָה
מִתְקַל דַּהֲבָא דִּי הֲוָה אָתֵי לִשְׁלֹמֹה בְּשַׁתָּא חָדָא שִׁית מְאָה שְׁתִּין וְשִׁית כִּכְּרֵי
15 דַּהֲבָא : בַּר מֵאֲנַי אוּמָנַיָּא וְסָחֲרַת תַּגְרַיָּא וְכָל מַלְכֵי סוּמְכוּתָא וְשַׁלְטוֹנֵי
16 אַרְעָא : וַעֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מָאתַן תְּרִיסִין דַּהֲבָא טָבָא שִׁית מְאָה דַּהֲבָא
17 מְסִיק עַל תְּרִיסָא חָדָא : וּתְלַת מְאָה מָנִנִין דַּהֲבָא טָבָא אַתְלֵתָא מָנָן דַּהֲבָא
18 מְסִיק עַל מָנָא חָדָא וּמָנָנוּן מַלְכָּא בֵּית מְקִירַת מַלְכָּא : וַעֲבַד מַלְכָּא
19 כּוּרְסְיָא דְּשִׁנָּא רַבָּא וְחַפֵּהִי דַּהֲבָא טָבָא : שִׁתָּא דַּרְגִין לְכוּרְסְיָא וְרֵישׁ סַנְלַגְ
לְכוּרְסְיָא מֵאֲחוֹרוֹהִי וְאִשְׁדַּרְתָּא מִכָּא וּמִכָּא עַל אַתַר מוֹתְבָא וּתְרֵין אַרְיָוִן
20 קָיְמִין בְּסִטַר אֲשְׁדַּרְתָּא : וּתְרֵי עֲשַׂר אַרְיָוִן קָיְמִין תַּמָּן עַל שִׁתָּא דַּרְגִין מִכָּאוּמִכָּא
לָא אִתְעֲבַד כֵּן לְכָל מַלְכְוָתָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dedit regi centum & viginti talenta auri, & aromata multa valdè, & lapides bonos, non venerunt ſicut aromata illa amplius in multitudine, quæ dedit regina Seba regi Selomoh. Et etiam navis Hhiram quæ adferebat aurum ex Ophir, advexit ex Ophir lignа coraliorum multa valdè, & lapides bonos. Et fecit rex è lignis coraliorum appodiamen domui ſanctuarii Domini, & domui regis; & citharas, & nabla filiis Levi: non venerunt talia ligna coraliorum, nec viſa ſunt ad diem hanc. Et rex Selomoh dedit reginæ Seba omne placitum ejus quod petivit; præter id quod numeravit ei ſecundùm opulentiam manus regis Selomoh; & vertit ſe, & ivit in terram ſuam ipſa, & ſervi ejus. Et erat pondus auri, quod veniebat ipſi Selomoh ſingulis annis; ſexcentorum & ſexaginta ſex talentorum auri. Præter mercedem artificum, & negotiationem mercatorum, & omnium regum Zzumchevatha & principum terræ. Et fecit rex Selomoh ducenta ſcuta auri boni, ſexcentos aureos aſcendere faciens ſuper ſcutum unumquodque. Et trecentos clypeos auri boni tres minas auri aſcendere fecit ſuper clypeum quodque, & poſuit eos rex in domo refrigerii regum. Et fecit rex ſolium eburneum magnum, & obduxit illud auro bono. Sex gradus erant ſolio, & caput rotundum erat ſolio à poſteriori ejus, & ſuſtentacula hinc & inde ſuper locum ſeſſionis, & duo leones ſtabant in latere ſuſtentaculi. Et duodecim leones ſtabant ibi ſuper ſex gradus hinc & inde; non factum fuit tale in cunctis regnis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܝܗܒ ܠܡܠܟܐ ܫܠܡܘܢ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܟܟܪ ܕܕܗܒ ܘܒܣܡܐ ܣܓܝܐ ܘܐܒܢ ܝܩܪ ܠܐ ܐܬܝܗܒ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܣܡܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܡܠܟܐ ܫܠܡܘܢ ܘܠܐ ܐܬܝ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܣܡܐ ܕܐܬܝ

מלכים א: יא

domus vasa omnia & ,aurea Selomoh regis *propinationis* vasa omnia Et
21 וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהַב וְכֹל כְּלֵי בֵית־
diebus in reputabatur nec ,argentum non *:concluso* auro Lebanon saltus
יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סְגוֹר אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשָׁב בִּימֵ
cum *mari in* regi Tarsis navis Quia .quicquam *in* Selomoh
22 שְׁלֹמֹה לְמַאוּמָה: כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם
Tharsis navis veniebat annis tribus in semel :Chiram navi
אֳנִי חִירָם אַחַת לִשְׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹא אׇנִי תַרְשִׁישׁ
.pavos & ,simias & ,elephantum dentes ,argentum & aurum *portans*
נֹשְׂאֹת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים וְקֹפִים וְתֻכִּיִּים:
,terræ regibus omnibus præ Selomoh rex est magnificatus Et
23 וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ
facies quærentes terra omnis Et .sapientia in & *opulentia* in
לְעֹשֶׁר וּלְחׇכְמָה: וְכׇל־הָאָרֶץ מְבַקְּשִׁים אֶת־פְּנֵי
24 ,ejus corde in Deus *dederat* quam ,ejus sapientiam *audiendum ad* ,Selomoh
שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חׇכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים בִּלְבּוֹ:
,aurea vasa & ,argentea vasa ,suum munus *vir* *afferentes* *ipsi* Et
25 וְהֵמָּה מְבִיאִים אִישׁ־מִנְחָתוֹ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב
.anno in *anni rem* ,mulos & ,equos ,aromata &,*armaturã* &,vestes &
וּשְׂלָמוֹת וְנֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשׇׁנָה:
quadrin- & mille ei *fuit* & :equites & ,*currum* Selomoh congregavit Et
26 וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־
civitatibus in eos posuit &:equites millia duodecim & ,currus genti
מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיְנִחֵם בְּעָרֵי
rex dedit Et .Jerusalaim in rege cum & ,*currûs*
27 הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ
dedit cedros & ,lapides tanquam Jerusalaim in argentum
אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן
exitum Et .multitudine in campestri in quz ,sycomoros tanquam
כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: וּמוֹצָא
28 regis negotiatores,netum & ,Ægypto ex Selomoh ipsi qui equorum
הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ
quadriga egrediebatur & ascendebat Et .pretio *in* netum capiebant
29 יִקְחוּ מִקְוֵה בְּמִחִיר: וְתֶעֱלֶה וְיֹצֵא מֶרְכָּבָה
,centum & quinquaginta *in* equus & ,argenteis sexcentis *in* Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה
eorum *manu in* Aram *regibus* & ,Chitthæorum *regibus* *omnibus* sic &
כֵּן לְכׇל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם
.educebant
יֹצִיאוּ:

CAP. XI. יא

filiam & ,multas alienigenas mulieres adamavit Selomoh rex Et
1 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נׇכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת־בַּת־
:Chitthæas ,Sidonias ,Edomæas ,Hammonitidas ,Moabitidas ,Parhoh
פַּרְעֹה מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳנִיּוֹת אֲדֳמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת חִתִּיוֹת:
Non :Israel filios ad Dominus dixit quibus gentibus De
2 מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־
facient declinare *certè*:vos *in* ingredientur non ipsi & ,*eos* *in* ingrediemini
תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם אָכֵן יַטּוּ אֶת־
.amando Selomoh adhæsit eis *in* :suos deos post vestrum cor
לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בְּהֶם דָּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה:
:trecentæ *pellices* & ,septingentæ *principes* uxores ei *fuit* Et
3 וַיְהִי־לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת וּפִלַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
.ejus cor ejus mulieres fecerũt declinare &
וַיִּטּוּ נָשָׁיו אֶת־לִבּוֹ:

Versio VUL. LAT.

21 Sed & omnia vasa,quibus potabat rex Salomon, erant aurea: & universa supellex domus saltûs Libani de auro purissimo: non erat argentum, nec alicujus pretii putabatur
22 in diebus Salomonis, Quia classis regis ꝑ mare cum classe Hiram semel per tres annos
23 ibat in Tharsis, deferens indè aurum, & argentum,& dentes elephantorum,& simias,& pavos. Magnificatus est ergò rex Salomon super omnes reges terræ, divitiis, & sapientiâ. Et universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut
24 audiret sapientiam ejus, quam
25 dederat Deus in corde ejus. Et singuli deferebant ei munera, vasa argentea & aurea, vestes & arma bellica, aromata quoque, & equos & mulos, per annos singulos. Congregavítque Salomon currus & equites, & facti sunt ei mille
26 quadringenti currus, & duodecim millia equitum: & disposuit eos per civitates munitas, & cum rege in Jerusalem.
27 Fecítque ut tanta esset abundantia argenti in Jerusalem, quanta & lapidum: & cedrorum præbuit multitudinem, quasi sycomoros quæ nascuntur in campestribus. Et educebantur equi Salomoni de
28 Ægypto,& de Coa. Negotiatores enim regis emebant de Coa,et statuto pretio perducebant. Egrediebatur autè quadriga ex Ægypto sexcentis siclis
29 argenti, & equ⁹ centum quinquaginta. Atque in hunc modum cuncti reges Hethæorum & Syriæ equos venundabant.

CAP. XI.

1 REx autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas,filiâ quoque Pharaonis,& Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas, & Sidonias, & Hethæas: De gentibus sup quib⁹
2 dixit Dñs filiis Israel ;Non ingrediemini ad eas,neque de illis ingredientur ad vestras:certissimè enim avertent corda vestra ut sequamini deos earũ.
3 His itaq; copulat⁹ est Salomon ardentissimo amore. Fuerúntq; ei uxores quasi reginæ septingentæ,et concubinæ trecentæ: et averterũt mulieres cor ejus.

Ver. GRÆ. LXX. Interp.

17 Καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς (λ) τὸ χρυσίον καὶ τὸ
ἀργύριον ἐν Ἰερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέ-
δρους ἔδωκεν ὡς ζυγαμίους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ
18 εἰς πλῆθος. Καὶ ἡ ἔξοδος (μ) Σολομὼν τῶ
ἱππέων καὶ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐκ Θεκουὲ ἔμπο-
ροι τ῀ βασιλέως· καὶ ἐλάμβανεν ἐκ (ν) Θεκουὲ
19 ἐν ἀλλάγματι. Καὶ ἀνέβαινεν ἡ ἔξοδος (ξ)
ἐξ Αἰγύπτου ἅρμα ἀνὰ ἑξακόσια ἀργυρίου, καὶ
ἵππος ἀνὰ πεντήκοντα ἀργυρίου. καὶ ὕστερ
πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι Χετταίων, καὶ βασιλεῦσι
Συρίας χ῀ θαλάσσαν ἐξεπορεύοντο.

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ ὁ βασιλεὺς (α) Σολομὼν ἦν φιλογύ-
3 νης. Καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτα-
κόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι. Καὶ ἐλαβε
γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τ῀ θυγατέρα Φαραὼ,
Μωαβίτιδας, (β) Ἀμμανίτιδας, Σύρας, καὶ
2 Ἰδουμαίας, Χεττταίας, καὶ Ἀμορραίας, Ἐκ τῶν
ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
Οὐκ εἰσπλεύσεσθε εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσ-
ελεύσονται εἰς ὑμᾶς, μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας
ὑμῶν ὀπίσω εἰδώλων αὐτῶν· εἰς αὐτοὺς ἐκολ-
λήθη Σολομὼν, (γ) τῶ ἀγαπῆσαι. Καὶ ἐγε-
νήθη ἐν καιρῷ γήρους Σολομὼν, καὶ οὐκ ἦν ἡ
καρδία αὐτοῦ τελεία μ῀ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, κα-
θὼς ἡ καρδία (δ) Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ
ἐξέκλιναν γυναῖκες αἱ ἀλλόφυλαι τ῀ καρδίαν
7 αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. Τότε ᾠκοδόμησε Σα-
λωμὼν ὑψηλὸν τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ, καὶ
5 τῷ βασιλεῖ αὐτῶν εἰδώλῳ υἱῶν Ἀμμὼν, Καὶ
8 τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων. Καὶ οὕ-
τως ἐποίησε πάσαις τ῀ γυναιξὶν αὐτοῦ τ῀ ἀλ-
λοφύλαις, αἳ ἐθυμία καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις
6 (ε) αὐτῶν. Καὶ ἐποίησε Σολομὼν τὸ πονηρὸν
ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου, ὡς
9 Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ὠργίσθη κύριος
ὀπὶ Σολομὼν, ὅτι ἐξέκλινε καρδίαν αὐτοῦ
ἀπὸ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ
10 δὶς, Καὶ ἐντειλάμενος αὐτῷ περὶ τοῦ λόγου
τούτου, τοῦ παραπαν μὴ πορευθῆναι ὀπίσω
θεῶν ἑτέρων, καὶ (ζ) φυλάξαι ποιῆσαι ἃ ἐνε-
τείλατο αὐτῷ κύριος ὁ (η) θεός· οὐκ ἦν ἡ
καρδία αὐτοῦ τελεία μ῀ κυρίου, καθὼς ἡ καρδί-
11 α Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ εἶπε κύριος
πρὸς Σολομὼν, Ἀνθ' ὧν ἐγένετο τοῦτα μ῀
σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας (θ) τὰς ἐντολάς μου καὶ
τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετειλάμην σοι, δι-
αῤῥήσσων διαῤῥήξω τ῀ βασιλείαν σου ἐκ χει-
12 ρός σου, καὶ δώσω αὐτ῀ τῷ δούλῳ σου. Πλὴν ἐν
τ῀ ἡμέραις σου οὐ ποιήσω αὐτὰ διὰ Δαυὶδ τ῀
πατέρα σου· ἐκ χειρὸς υἱοῦ σου λήψομαι αὐ-
13 τήν. Πλὴν ὅλην τ῀ βασιλείαν οὐ μὴ λάβω·
σκῆπτρον ἓν δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ Δαυὶδ
τ῀ δοῦλόν μου καὶ διὰ Ἰερουσαλὴμ τ῀ πόλιν ἣν
14 ἐξελεξάμην. Καὶ ἤγειρε κύριος σατὰν τῷ
Σαλομὼν τ῀ Ἀδὲρ τ῀ (ι) Ἰδουμαῖον, καὶ τ῀ Ἐσ-
ρὼμ υἱὸν Ἐλιαδὰ τ῀ ἐν Ῥααμὰ, Ἀδα-
ζὲρ βασιλέα Σωβὰ κύριον αὐτοῦ. καὶ συνηθροίσθησ᾽ ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες, καὶ ἦν ἄρχων
συστήματος, καὶ προκατελάβετο τ῀ Δαμασκὸν. καὶ ἦσ᾽ σατὰν τῷ Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡ-
μέρας Σαλομών. καὶ Ἀδὲρ ὁ Ἰδουμαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος τ῀ βασιλείας ἐν Ἰδουμαίᾳ.

Et dedit rex aurum, et argentum 17
in Hierusalem, tanquã lapides:
& cedros dedit, tanquam Sycomoros, quæ in campestri, in mul-
titudine. Et exitus Salomon (bb) 18
equorum et ex Ægypto, et ex The-
coe mercatores regis: et accipiebãt
è Thecoe in permutatione: Et a-
scendebat exitꝰ ex Ægypto, cur- 19
ro(cc)centũ argenti, et equꝰ pro
quinquaginta argenti. Et sic omni-
bus regibus Chettiin, & regibus
Syriæ(dd)per mare egrediebãtur.

CAP. XI.

ET rex Salomon erat amator 1
mulierũ: (a)Et fuerunt ei uxores
principes septingentæ, et concubi-
næ trecentæ. Et accepit uxores a- 3
lienas,et filiam Pharaõ,Moabiti-
das, Ammanitidas, Syras, et Ido- 2
mæas, Chetteas, et Amorrheas, Ex
gentibus, quibus interdixit Domi-
nus filiis Israel, Non intrabitis ad
eos, & ipsi non intrabunt ad vos,
ne inclinent corda vestra post ido-
la suas; ad eos adhæsit Salomon, a-
mando. Et factum est in tempore 4
senectutis Salomon, & non fuit
cor ejus perfectum cum Domino
Deo suo,sicut cor David patris(b)
ejus. Et declinare fecerunt mulie-
res alienæ cor ejꝰ post deos suos.
Tunc ædificavit Salomon excel- 7
sum ipsi Chamos idolo (c) Moab,
et (d) regi eorum idolo filiorum 5
Ammon, et Astarte abominationi
Sidoniorum. Et sic fecit omnibus 8
uxoribꝰ suis alienis; (e)quæ adole-
bant, et sacrificabant idolis suis.
Et fecit Salomon malum in con- 6
spectu Domini: non ambulavit
post Dominum, sicut David pater
ejus. Et iratus est Dominꝰ in Sa- 9
lomon; quoniã declinare fecit cor
suũ à Domino Deo Israel,qui ap- 10
paruerat ei bis, Et mandaverat ei
super verbo hoc: omninò, ut non
iret post deos alios, (f) et custo-
diret facere, quæ mandaverat ei
Dominꝰ De: nec fecerat cor ejꝰ per-
fectum cum Domino, juxta cor
David patris ejus. Et dixit Domi- 11
nus ad Salomon; Pro eo, quòd
facta sunt hæc tecum, et non cu-
stodisti mandata mea, et præcepta
mea, quæ mandavi tibi; discin-
dens discindam regnum tuum de
manu tua:et dabo illud servo tuo.
Verumtamen in diebꝰ tuis non fa- 12
ciã ea propter David patrẽ tuũ:
de manu filii tui tollam illud. Ve- 13
runtamen totum regnum non tol-
lam: (i) sceptrum unum dabo filio
tuo propter David servum meum,
et propter Hierusalem civitatem,
quam elegi. Et suscitavit Dominꝰ 14
Satan Salomoni Ader Idumæũ,
(g) et Esrom filiũ Eliadar,(h)qui
in Rhaemma, Addadezer regẽ Su-
ba dominum suum. Et congregati sunt super eum viri: & fuit
princeps congregationis, & præoccuparunt Damascũ. Et (i) fe-
cerunt Satan Israeli omnibus diebus Salomon: & Ader Idu-
mæus de semine regni in Idumæa.

MS.A (λ)τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν (μ)τ῀ ἵππων Σαλομὼν ἐξ (ν) Θεκουὲμ (ξ) ἅρματα ἐξ Αἰγύπτου ἀντὶ ἑκατὸν ἀργυρίου. ὕστερ πᾶσιν τοῖς βασιλεῦσιν*, καὶ βασι-
λεῦσιν Κεφ. ια'. MS.A. (α) Σολομὼν φιλογύναι῀ ἦν, καὶ ἔλαβεν γυναῖκας ἀλλοτρίας πολλὰς, καὶ τ῀ θυγατέρα Φαραὼ,(β) καὶ Ἀμμανίτιδας, καὶ Ἰδουμαίας, Συρίας,
3.4 Χεττταίας, καὶ (γ) τῶ ἀγαπῆσαι. Καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι· καὶ ἐκκλιναν γυναῖκας αὐτοῦ τ῀ καρδίαν αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη ἐν και-
5 ρῷ γήρους Σολομὼν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἐξέκλιναν τ῀ καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ οὐκ ἦν καρδία (δ) Δαυὶδ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύθη Σαλομὼν ὀπίσω τ῀ Ἀσάρτης
6 * βδελύγματι Σιδωνίων, καὶ ὀπίσω τ῀ βασιλέων αὐλῶν, εἰδώλων υἱῶν Ἀμμών. Καὶ ἐποίησεν Σαλομὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ
7 αὐτοῦ. Τότε ᾠκοδόμησεν Σαλωμὼν ὑψηλὸν τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ ἐν τῷ ὄρει ὃ ἐστὶ πρόσωπον Ἰερουσαλὴμ, καὶ τῷ Μολὸχ εἰδώλῳ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ τῇ Ἀσάρτῃ βδελύγματι Σιδω-
8.9 νίων. Καὶ οὕτως (ε) αὐτ῀. Καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ Σαλομὼν, (ζ) καὶ φυλάξαι καὶ ποιῆσαι (η) θεός. Καὶ εἶπεν κύριος (θ) τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἐνετειλάμην (ι) Σολο-
μῶντι ἐκ τ῀ σπέρματος τ῀ βασιλείας ἐν Ἰδουμαίᾳ. Καὶ ἐγένετο

תרגום יונתן Targum Jonathan.

21 וְכָל מָנֵי מִשְׁתְּיָא דְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה דַּהֲבָא וְכָל מָנֵי בֵּירַת מַקְרַת מַלְכָּא דַּהֲבָא טָבָא
22 לֵית כַּסְפָּא לָא אִתְחֲשִׁיב בְּיוֹמֵי שְׁלֹמֹה לְמִדְעַם: אֲרֵי סְפִינְתָא אַפְרִיקָא לְמַלְכָּא
בְּיַמָּא עִם סְפִינְתָא דְּחִירָם חֲדָא לְחָלְתָ שְׁנִין אָתְיָא סְפִינַת אַפְרִיקָא טְעִינָא דְּהַב
23 וְכַסְפָּ שֵׁן דְּפִיל וְקוֹפִין וְטָווְסִין: וּרְבָא מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי אַרְעָא לְעוּתַר
24 וּלְחוּכְמָא: וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא בָּעָן לְמֶחֱזֵי יָת סְבַר אַפֵּי שְׁלֹמֹה לְמִשְׁמַע יָת חוּכְמְתֵיהּ
25 דְּיְהַב יְיָ בְּלִבֵּיהּ: וְאִנּוּן מַיְתָן גְּבַר קוּרְבָּנֵיהּ מָנֵי כַסְפָּא וּמָנֵי דַּהֲבָא וּלְבוּשִׁין וּמָנֵי
26 וְיָנָא וּבוּסְמִנִין סוּסְוָן וְכוּדַנְן גּוּיַרְתָ שְׁנָא בְּשְׁנָא: וּכְנַשׁ שְׁלֹמֹה רְתִיכִין וּפָרָשִׁין
וַהֲווֹ לֵיהּ אַלְפָּ וְאַרְבַּע מְאָה רְתִיכִין וּתְרֵי עֲסַר אַלְפִּין פָּרָשִׁין וְאַשְׁרִנּוּן בְּקִרְוֵי רְתִיכַיָּא בַּר
27 מְדַּהֲווֹ עִם מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֶם: וְיָהַב מַלְכָּא יָת כַּסְפָּא בִּירוּשְׁלֶם כְּאַבְנַיָּא וְיָת אַרְזַיָּא יְהַב
28 כִּשְׁקְמַיָּא דִּבְשְׁפֵלְתָּא לְסַגֵּי: וּמַתְפְּקִין סוּסְוָתָא דִּלְשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה תַּגָּרֵי
29 מַלְכָּא וְבִנִּין מִקְוֵה בְּדָמֵין: וְסָלְקָא וְנָפְקָא רְתִיכָא מִמִּצְרַיִם בְּשִׁית מְאָה כַסְפָּא וְסוּסְוָתָא
בְּמְאָה וְחַמְשִׁין וְכֵן לְכָל מַלְכֵי חִתָּאֵי וּמַלְכֵי אֲרָם בִּרְעוּתְהוֹן נְפָקִין:

יא

1 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה רְחִים נְשִׁין בְּרַת עַמְמִין סַנִיאִין וְיָת בַּרַת פַּרְעֹה מוֹאֲבָאָן עַמּוֹנָאָן
2 אֲדוֹמָאָן צִידוֹנָאָן חִתָּאָן: מִן עַמְמַיָּא דִּי אֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תִתְעָרְבוּן בְּהוֹן
וְאִנּוּן לָא יִתְעָרְבוּן בְּכוֹן דִּלְמָא יַטְעוֹן יָת לִבְכוֹן בָּתַר טַעֲוָתְהוֹן בְּהוֹן אִתְרְעִי
שְׁלֹמֹה לְמִרְחָם: וַהֲוָאֹ לֵיהּ נְשִׁין מַלְכָּן שְׁבַע מְאָה וְלֵחֵינָן תְּלָת מְאָה
3 וְאַטְעָיאָ נְשׁוֹהִי יָת לִבֵּיהּ:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et omnia vasa pôtus regis Selomoh erant ex auro, & omnia vasa domus 21
refrigerii *regis* ex auro bono, non erat argentum; non æstimabatur in
diebꝰ Selomoh quicquam. Nam navis Aphrica erat regi in mari, cum navi 22
Hhiram: semel in tribus annis veniebat navis Aphrica, onusta auro & ar-
gento, dente elephantis, & simiis, & pavonibus. Et magnificatus est rex 23
Selomoh præ omnibꝰ regibus terræ, in divitiis, & in sapientia. Et omnes 24
habitatores terræ quærebant videre aspectum faciei Selomoh, ut audi-
rent sapientiam ejus, quam dederat Dominus in corde ejus. Et illi affe- 25
rebant quisque munus suum, vasa argenti, & vasa auri, & vestes, & vasa
armorum, & aromata, equos & mulos; statutum singulis annis. Et con- 26
gregavit Selomoh currus & equites, & fuerunt illi mille & quadringenti
currus, & duodecim millia equitum, & collocavit illos in urbibus cur-
ruum, præter eos qui erant cum rege in Jerusalem. Et dedit rex argentum 27
in Jerusalem tanquam lapides, & cedros dedit tanquam sycomoros quæ
sunt in planitie in multitudine. Et educebantur equi Selomoh ex Misz- 28
raim, & collectio mercatorum regis emebant collectionem precio. Et
ascendebat & exibat currus ex Misraim pro sexcentis argenteis, & equi-
tatus pro centum quinquaginta: & sic omnibus regibus Hhithæorum, &
regibus Aram in voluntate eorum exibant.

CAP. XI.

ET rex Selomoh amavit mulieres filias gentium multarum, & filiam 1
Pharghoh, Moabæas, Ghamonæas, Edomæas, Szidonæas, & Hhithæas.
Ex gentibus quas dixerat Dominus filiis Israel, Non immiscebimini cum 2
illis, & illæ non miscebuntur vobiscum, ut non errare faciant corda
vestra post errores suos; in illis complacuit sibi Selomoh ut amaret. Et 3
fuerunt ei uxores reginæ septingentæ, & concubinæ trecentæ; & erare
fecerunt uxores ejus cor ejus.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Omnia quoque vasa ministerii regis Salomonis erant ex auro, & omnia vasa domûs saltûs Libani ex auro purgatissimo. Argentum verò nihili æstimabatur in diebus Salomonis, Quia naves Tharsis habebat rex in mari cum navibus Hirami: semel ternis quibúsque annis adveniebat classis è Tharsis, onusta argento & auro, elephantis, simiis, & pavonibus. Sic antecelluit rex Salomon cunctos reges orbis cùm divitiis tum sapientia. Et omnes reges terræ cupiebant videre vultum Salomonis, & audire sapientiam quam Deus indiderat cordi ejus. Et afferebat unusquisque munus suum, vasa aurea, & vasa argentea, vestes, arma, aromata, equos, carrucas & mulos, *idque* annuatim. Et congregavit rex Salomon currus & equites; habebat enim mille quadringentos currus, & duodecim millia equitum: & quidem currus reliquit in civitatibus, aliquot apud regē *retentis* in Jerusalem. Redidítque rex Salomon argentum in Jerusalem ut lapides, & cedros ut ficus sylvestres, *maximâ* copiâ. Transvectio autem equorum Salomonis erat ex Ægypto: & præmium mercatorum regis hoc erat, *nimirum* accipiebant rei emptæ pretium. *(i. merces suas regi afferentibus, rei emptæ pretiū numeratâ pecuniâ solvebatur)* Et currus quidé ex Ægypto *transvectus* constabat sexcentis argenteis, equus autem centum quinquaginta. Pari modo reges Hethæorum & reges Edom magnam copiam per man' eorū *mercatorum* adduci sibi *curabant*.

CAP. XI.

Verùm Salomon rex adamavit mulieres multas alienigenas, & filiam Pharaonis, & Ammonitidas, Moabitidas, Adumæas Sidonias, & Hethæas: E gentibus *scilicet* de quibus dixerat Dñs Israelitis, Ne commercium habueritis cum eis, nec ipsæ commercium habeant vobiscum, ne fortè seducant animum vestrum post deos suos: his *inquam* adhæsit Salomon, *has* tenuit et adamavit: Habuítq; uxores ingenuas septingentas, concubinas autē trecentas; & seduxerunt uxores ejus animum ipsius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Omnia denique vasa ministerii Salomonis erant aurea, nempe mensæ, paropsides, scutellæ, calices, & crateres: & omnia vasa quæ erant in æde saltûs, erant ex auro obryzo. Argentum verò nihili fiebat in diebus Salomonis; Quia rex naves habebat in mari cum classe Hiramis: semel ternis quibusque annis accedebant naves ex India, advehentes argentum et aurum, elephantes, simias, & pavones. Itaque magnificatus est Salomon rex, & superavit omnes reges terræ divitiis atque sapientiâ. Et reges terræ cupiebant aspicere Salomonem, & avebant audire sapientiam quâ imbuerat eum Dominus. Quamobrem unusquisque eorum afferebat ei munera, vasa aurea & argentea, vestes, arma, odoramenta, equos, jumenta, & mulos. Et singulis annis colligebat Salomon rex currus & equites, habebátque mille quadringentos currus, et duodecim millia equitum: currus autem statuit in civitatibus, exceptis iis qui apud regem erant in Jerusalem. Reddidítq; Salomon argentum in Jerusalem quamplurimum ceu lapides, et collegit ex lignis abiegnis veluti sycomoros quæ sunt in deserto. Advehebantur etiam Salomoni equi è terra Ægypti, emebátque equos à mercatoribus præfinito quodam pretio. Et cujuslibet quidem currûs pretium perveniebat ad sexcentos siclos (nam currus constabat ex quatuor equis simul conjugatis, circa quos insidebant quatuor viri ad pugnandum: equi verò pretium erat centum quinquaginta siclorum. Similiter omnes reges Gethæorum & reges Edom plurima ei munera propriis manibus afferebant.)

CAP. XI.

Salomon autem rex adamaverat mulieres multas alienigenas, et filiâ Pharaonis, et duxerat sibi uxores ex Ammonitis, Moabitis, Edomæis, Gethæis, Sidoniis, Et ex populis de quibus dixerat Deus Israelitis, Ne commisceamini cum eis, & ipse ne commisceantur vobiscum, neque nubatis ex eis; neforè inclinentur corda vestra ad deos eorum: his conjunxit se Salomon, has adamavit & accepit: Fecitque sibi septingentas uxores liberas, & trecentas concubinas; et deceperunt uxores eius animum ipsius.

מלכים א : יא

inclinaverunt ejus uxores ,Selomoh senectutis tempore in fuit Et
4 וַיְהִי לְעֵת זְקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת
cum perfectum ejus cor erat non & ,alienos deos post ejus cor
לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם
Selomoh ivit Et .sui patris David cor sicut ,suo Deo Domino
5 יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו : וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה
abominationem Milchom post & ,Sidoniorum deum Hastoreth post
אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים וְאַחֲרֵי מַלְכֹּם שִׁקֻּץ
non & :Domini oculis in malum Selomoh fecit Et .Hammonitarum
6 עַמֹּנִים : וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא
ædificavit Tunc .ejus pater David sicut Dominum post adimplevit
7 מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִיד אָבִיו : אָז יִבְנֶה
super qui monte in Moab abominationi Chemos ipsi excelsum Selomoh
שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל
fecit sic Et .Hammon filio abominationi Molech & ,Jerusalem *facies*
8 פְּנֵי יְרוּשָׁלִָם וְלַמֹּלֶךְ שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן : וְכֵן עָשָׂה
,suis diis *immolantibus & suffiemibus* :alienigenis suis uxoribus omnibus
לְכָל נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן :
cum à ejus cor declinaverat quia ,Selomoh *in* Dominus est iratus Et
9 וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי נָטָה לְבָבוֹ מֵעִם
præceperat Et .duabus vicibus *cum ad visio* Israel Deo Domino
10 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמָיִם : וְצִוָּה
:alienos deos post *ire non pro* ,hoc verbo super *cum ad*
אֵלָיו עַל דָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי לָכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
Dominus dixit Et .Dominus præcepit quod custodivit non &
11 וְלֹא שָׁמַר אֵת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה : וַיֹּאמֶר יְהוָה
custodisti non & ,*tecum* hoc fuit quod Pro :Selomoh ad
לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ
scindam scindendo,*te super* præcepi quæ mea decreta &,meum pactum
בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת
tuis diebus in Veruntamen .tuo servo illud dabo & ,*te desuper* regnum
12 הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ : אַךְ בִּימֵיךָ
illud scindã tui filii manu de :tuũ patrem David propter hoc faciam non
13 לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה :
,tuo filio dabo unam tribum: scindam non regnum totum *Tantum*
רַק אֶת כָּל הַמַּמְלָכָה לֹא אֶקְרָע שֵׁבֶט אֶחָד אֶתֵּן לִבְנֶךָ
.elegi quam Jerusalaim propter &,meum servum David propter
לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי :
;Edomæum Hadad Selomoh ipsi adversarium Dominus suscitavit Et
14 וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֶת הֲדַד הָאֲדֹמִי
David *existentio in*,fuit Et .Edom in *ipse* regio semine de
15 מֶזֶרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בֶּאֱדוֹם : וַיְהִי בִּהְיוֹת דָּוִד אֶת
,interfectos sepeliendum ad militiæ *principem Joab ascendendo in* ,Edom in
אֲדוֹם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שַׂר הַצָּבָא לְקַבֵּר אֶת הַחֲלָלִים
mensibus sex Quoniam .Edom in masculum omnem percussisset &
16 וַיַּךְ כָּל זָכָר בֶּאֱדוֹם : כִּי שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
masculum omnem *excinderet* donec ,Israel omnis &,Joab ibi mansit
יָשַׁב שָׁם יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד הִכְרִית כָּל זָכָר
servis de Edomæi viri & ,ipse Adad fugit Et .Edom in
17 בֶּאֱדוֹם : וַיִּבְרַח אֲדַד הוּא וַאֲנָשִׁים אֲדֹמִיִּם מֵעַבְדֵי
.parvulus puer Hadad & :Ægyptum *ingrediendum ad* ,secum sui patris
אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרַיִם וַהֲדַד נַעַר קָטָן :
secum viros *ceperunt* & ,Paran venerunt &,Midian de surrexerũt Et
18 וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן וַיָּבֹאוּ פָארָן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם
,Ægypti regem Parhoh ad Ægyptum sunt ingressi & ,Paran de
מִפָּארָן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם
.ei dedit terram & ,*ei dixit panem* &,domum ei dedit &
וַיִּתֶּן לוֹ בַּיִת וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ :

Versio VULG. LAT.

4 Cúmque jam esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos : nec erat cor ejus perfectum cum Dño Deo suo, sicut cor David patris ejus. Sed colebat Salomon Astarthen deã Sidoniorum, & Moloch idolũ
6 Ammonitarum. Fecítque Salomon quod non placuerat coram Domino, & non adimplevit ut sequeretur Dominũ, sicut
7 David pater ejus. Tunc ædificavit Salomon fanum Chamos idolo Moab, in monte qui est contra Jerusalẽ, & Moloch i-
8 dolo filiorum Ammon. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis, quæ adolebant thura, et immolabãt
9 diis suis. Igitur iratus est Dñs Salomoni, ꝙ aversa esset mens ejus à Domino Deo Israel, qui
10 apparuerat ei secundò, Et præceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos, & non custodivit quæ mandavit ei
11 Domin⁹. Dixit itaque Domin⁹, Quia habuisti hoc apud te, & non custodisti pactum meum, & præcepta mea quæ mandavi tibi, dísrumpens scindam regnum tuum, & dabo illud
12 servo tuo, Veruntamen in diebus tuis non faciam, propter David patrem tuum : de manu filii tui scindam illud.
13 Nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo, propter David servum meum, & Jerusalem quam elegi. Suscitavit autem Dominus
14 adversarium Salomoni, Adad Idumæum de semine regio,
15 qui erat in Edom. Cùm enim esset David in Idumæa, & ascendisset Joab princeps militiæ ad sepeliendum eos qui fuerãt interfecti, & occidisset omne masculinũ in Idumæa,
16 (Sex enim mensibus ibi moratus est Joab, & omnis Israel, donec interimeret omne masculinum in Idumæa,) Fũgit
17 Adad ipse, & viri Idumæi de servis patris ejus cum eo, ut ingrederetur Ægyptum : erat autem Adad puer parvulus.
18 Cúmq; surrexissẽt de Madian, venerunt in Pharan, tulerúntque secum viros de Pharan, et introierunt Ægyptum ad Pharaonem regem Ægypti : qui dedit ei domum, & cibos constituit, & terram delegavit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ (κ) ἐξολεθρεῦσαι Δαυὶδ τὴν
Ἐδὼμ ἐν τῷ πορεύθῆναι (λ) Ἰωὰβ ἀρχοντα
τὴν στρατᾶς θάπτειν τοὺς (μ) τραυματίας, καὶ ἔ-
16 κοψαν πᾶν ἀρσενικὸν ἐν τῇ Ἰδυμαίᾳ. Ὅτι
ἓξ μησὶν (ν) ἐνεκάθητο ἐκεῖ Ἰωὰβ καὶ πᾶς
Ἰσραὴλ ἐν τῇ Ἰδυμαίᾳ. (ξ) ἕως ὅτε ἐξω-
λόθρευσεν πᾶν ἀρσενικὸν (ο) ἐν τῇ Ἰδυμαίᾳ.
17 Καὶ ἀπέδρα Ἄδερ αὐτὸς καὶ πάντες ἄνδρες
Ἰδυμαῖοι τῶν παίδων τῶν παῖδος αὐτοῦ μετ' αὐ-
τοῦ, καὶ (π) εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον· καὶ Ἄδερ
18 παιδάριον μικρόν. Καὶ ἀνίσαντες ἄνδρες ἐκ
τῆς πόλεως Μαδιὰμ, καὶ ἦρχον εἰς Φαρᾶν, καὶ
λαμβάνουσιν ἄνδρας (ρ) μετ' αὐτῶν, καὶ ἔρχον-
ται πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου. καὶ εἰσῆλ-
θεν Ἄδερ πρὸς Φαραὼ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ οἶ-
19 κον, καὶ ἄρτους διέταξεν (σ) αὐτῷ. Καὶ εὗρεν
Ἄδερ χάριν ἐναντίον Φαραὼ ζφόδρα, καὶ ἔ-
δωκεν αὐτῷ γυναῖκα ἀδελφὴν τῆς γυναικὸς
20 αὐτοῦ, ἀδελφὴν Θεκεμίνας (τ) μείζω. Καὶ ἔ-
τεκεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ Θεκεμίνας τῷ Ἄδερ τὸν
Γανηβὰθ υἱὸν αὐτῆς· καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὸν
Θεκεμίνα ἐν μέσῳ υἱῶν (τ) Φαραώ. καὶ ἦν
21 Γανηβὰθ ἐν μέσῳ υἱῶν Φαραώ. Καὶ Ἄδερ
ἤκουσεν ἐν Αἰγύπτῳ ὅτι κεκοίμη Δαυὶδ μετὰ
τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν Ἰωὰβ ὁ
ἄρχων τῆς στρατᾶς, καὶ εἶπεν Ἄδερ πρὸς Φα-
ραώ, Ἐξαπόστειλόν με, καὶ ἀποστρέψω εἰς τὴν
22 γῆν μου. Καὶ εἶπε(υ)Φαραὼ τῷ Ἄδερ, Τίνα
σὺ ἐλαττονῇ μετ' ἐμοῦ; καὶ ἰδοὺ ζητεῖς ἀπ-
ελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἄδερ,
Ὅτι ἐξαποστέλλων ἐξαποστελεῖς με. καὶ ἀνέ-
στρεψεν Ἄδερ εἰς τὴν γῆν (φ) αὐτοῦ. αὕτη
ἡ κακία ἣν ἐποίησεν Ἄδερ· καὶ ἐβαρυθύμησε
23 ν Ἰσραὴλ, καὶ ἐβασίλευσεν (χ) ἐν γῇ Ἐ-
δώμ. Καὶ Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ ὁ Ἐφραθὶ
ἐκ τῶν (ψ) Σαριρὰ υἱὸς γυναικὸς χήρας ἐδού-
24 λευσε Σολομών. Καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὃ ἐπῆρατο
χεῖρας ὅτε βασιλέα (ω) Σολομών. καὶ ὁ βα-
σιλεὺς Σολομὼν ᾠκοδόμησε τὴν ἄκραν, Συνέ-
κλεισε τὸ φραγμὸν τῆς πόλεως Δαυὶδ τοῦ πα-
25 τρὸς αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος Ἱεροβοὰμ ἰσχυ-
ρὸς δυνάμει. καὶ εἶδε Σολομὼν τὸ παιδάρι-
ον ὅτι ἀνὴρ ἔργων ὄζει, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
29 (α) ὀδηγὸν τοῖς ἄρσεσιν οἴκου Ἰωσήφ. Καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ Ἱεροβοὰμ ἐξῆλθεν
ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔυρεν αὐτὸν (β) Ἀχιὰ ὁ
Σηλωνίτης ὁ προφήτης ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπέ-
στησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ. (γ) καὶ Ἀχιὰ περι-
30 ζεζωσμένος ἱματίῳ καινῷ, καὶ (δ) ἀμφό-
τεροι μόνοι ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ ἐπελάβετο
Ἀχιὰ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τοῦ καινοῦ τοῦ ἐπ' αὐ-
τῷ, καὶ διέρρηξεν αὐτὸ δώδεκα ῥήγμα-
31 τα. Καὶ εἶπε τῷ Ἱεροβοὰμ, Λάβε σεαυ-
τῷ δέκα ῥήγματα, ὅτι τάδε λέγει κύ-
ριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ῥήσω τὴν
βασιλείαν ἐκ χειρὸς Σαλωμὼν, καὶ δώσω
σοι (ε) δέκα σκῆπτρα.

MS. A. (κ) ἐξολεθρεῦσαι (λ) Ἰωὰβ τὸν ἄρχοντα τὴν δυνάμεως τὴν
(μ) τραυματίας, ἔκοψαν (ν) ἐνάθητο (ξ) ἕως οὗ ἐξόλεθρευσεν (ο) ἐκ τῆς
Ἰδυμαίας. (π) εἰσῆλθεν (ρ) μετ' αὐτῶν ἀπὸ Φαρὰν, καὶ ἦρχον (σ) εἰς Αἰ-
μὼν τὸν Ῥαζὼν υἱὸν Ἐλιαδαὲ τὸν Βαραμεεὶθ Ἀδαδέζερ βασιλέα Σωβὰ κύριον αὐτοῦ. Καὶ συνηθροίσθη ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες, καὶ ἦν ἄρχων συστρέμματος, ἐν τῷ ἀποκλεῖναι Δαυὶδ αὐτούς. καὶ ἐ-
πορεύθη Δαμασκὸν, καὶ ἐκάθητο ἐν αὐτῇ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν Δαμασκῷ. Καὶ ἐγένετο ἀντικείμενος τῷ Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας Σαλωμών. αὕτη ἡ κακία Ἄδερ. καὶ ἐβαρυθύμησε(χ) ἐν
τῷ Ἐδώμ. (ψ) Σαφιδὰ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτῆς Σαρεὰ γυνὴ χήρα, ἐδούλευσε Σολομών, καὶ ὕψωσεν χεῖρα ἐν τῷ βασιλεῖ. Καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα (ω) Σολομών. * ᾠκοδόμησεν τὴν ἄκραν, καὶ
Συνέκλεισεν(α) ἐπὶ ἀρσεσι (β) Ἀχιὰς (γ) καὶ ὁ Ἀχιὰς (δ) ἀμφότεροι ἐν (ε) δέκα * ῥήγματα. Καὶ

Cum Translatione LATINA.

Et factum fuerat, cùm exterminaret David Edom, in cundo Joab principem militiæ ad sepeliendã cæsos; & excidérunt omne masculinũ in Idumæa: Quoniam sex menses obsedit ibi Joab, & universus Israel in Idumæa: quoadusque exterminavit omne masculinum in Idumæa. Et ausũgit Ader ipse, & omnes viri Idumæi de (k) servis patris ejus cum eo: & intrárunt in Ægyptum: & Ader puerulus parvus. Et exurgunt (l) viri de civitate Madiam: & veníunt in Pharan, & assumunt vires secum, & veniunt ad Pharao regem Ægypti. Et intravit Ader ad Pharao. Et dedit ei domum, & panes (m) constituit ei. Et invenit Ader gratiam in conspectu Pharaonis valdé: & dedit ei uxorem, sororem uxoris suæ, sororem Thecemine majorem. Et peperit ei
20 *sóror Thecemine, ipse Ader Genebath filium suum.* Et enutrivit *eum Thecemina in medio filiorum* Pharaonis. Et fuit Genebath in *medio filiorum Pharaonis.* Et Ader audívit in Ægypto, *quia dormivit David cum patribus suis,* & quia mortuus est Joab princeps militiæ: & dixit Ader ad
22 Pharao; Dimitte me, & revertam in terram meam. Et dixit Pharao ad Ader, Quid tu quæris mecum? Et ecce tu quæris ámeam in terram tuam? Et dixit ei Ader; (n) Quia dimittens dimittes me. Et revertit Ader in terram suam. Hoc est malum, quod fecit Ader: & (o) graviter offécit Israel, & regnavit in terra Edom.
23 Et Hieroboam filius Nebat Ephrathi è Sarira, fili⁹ mulieris viduæ, fervus Salomonis. (p) Et
24 *hæc res, quia elevavit manus super regem Salomon.* Et vir Salomon ædificávit arcem, concluſit sepem civitatis David patris sui. Et homo Hieroboam for-
25 tis virtute. Et vidit Salomon parvulum, quia vir operum est, et constituit eum super onera domũs Joseph. Et factum est in
29 tempore illo, & Hieroboam exivit è Hierusalem: & invenit eum Achia Selonites prophéta in via, & removit eum de via. Et
30 Achia indutus vestimento novo: & utrique soli in campo. Et apprehendit Achia vestimentum
31 *suum novum, quod super se,* & discidit illud duodecim scissuras, Et dixit ad Hieroboam; Sume tibi decem scissuras: quoniam hæc dicit Dominus Deus Israel, Ecce ego scindo regnum de manu Salomonis: & dabo tibi decem sceptra.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וַהֲוָה לְעִדָּן דְּסִיב שְׁלֹמֹה נְשׁוֹהִי אַטְעִיאָה יָת לִבֵּיהּ בָּתַר טָעוּת עַמְמַיָּא וְלָא הֲוָה לִבֵּיהּ
5 שְׁלִים בְּדַחֲלְתָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ כִּלְבָא דְּדָוִד אֲבוּהִי : וַאֲזַל שְׁלֹמֹה בָּתַר עַשְׁתּוֹרֶת טָעוּת
6 צִידוֹנָאֵי וּבָתַר מַלְכֹּם שִׁקּוּץ עַמּוֹנָאֵי : וַעֲבַד שְׁלֹמֹה דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְלָא אַשְׁלִים בָּתַר
7 דַּחֲלְתָא דַיְיָ כְּדָוִד אֲבוּהִי : בְּכֵן בְּנָא שְׁלֹמֹה בָּמְתָא לְכְמוֹשׁ שִׁקּוּץ מוֹאָב בְּטוּרָא דִּי
8 עַל אַפֵּי יְרוּשְׁלֵם וּלְמוֹלֵךְ שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן : וְכֵן עֲבַד לְכָל נְשׁוֹהִי בְּנָת עַמְמַיָּא מַסְּקָן
9 בּוּסְמִין וּמַדְבְּחִין לְטָעוּתְהוֹן : וּתְקִיף רוֹגְזָא דַיְיָ בִּשְׁלֹמֹה אֲרֵי אִתְפְּנִי לִבֵּיהּ מִדַּחֲלְתָא דַיְיָ
10 אֱלָהֵא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּלִי לֵיהּ תְּרֵתֵין זִמְנִין : וּפַקִּיד עֲלוֹהִי עַל פִּתְגָמָא הָדֵין בְּדִיל דְּלָא
11 לְמֵהַךְ בָּתַר טָעוּת עַמְמַיָּא וְלָא נְטַר יָת דְּפִקְדַת יְיָ : וַאֲמַר יְיָ לִשְׁלֹמֹה חֲלָף דַּהֲוָת דָּא
12 עִמָּךְ וְלָא נְטַרְתְּ פִּקּוּדַי וּקְיָמַי דִּי פְקֵדִית עֲלָךְ אֲעַדֵּאָה אֶעְדֵי יָת מַלְכוּתָא מִנָּךְ וְאֶתְּנִנַּהּ
13 לְעַבְדָּךְ : בְּרַם בְּיוֹמָךְ לָא אֶעְבְּדִנַּהּ בְּדִיל דָּוִד אֲבוּךְ מִיַּד בְּנָךְ אֶעְדִּנַּהּ : לְחוֹד יָת כָּל
מַלְכוּתָא לָא אֶעְדֵּי שִׁבְטָא חַד אֶתֵּן לִבְרָךְ בְּדִיל דָּוִד עַבְדִּי וּבְדִיל יְרוּשְׁלֵם קִרְתָּא
14 דְּאִתְרְעִיתִי : וְאָקִים יְיָ סָטָן לִשְׁלֹמֹה יָת הֲדַד אֲדוֹמָאָה מִזַּרְעָא דְמַלְכָּא הוּא בֶּאֱדוֹם :
15 וַהֲוָה כַּד הֲוָה דָּוִד בֶּאֱדוֹם כַּד סְלִיק יוֹאָב רַב חֵילָא לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וּקְטַל כָּל־
16 דְּכוּרָא בֶּאֱדוֹם : אֲרֵי שִׁתָּא יַרְחִין יְתִיב תַּמָּן יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד דְּיַשֵּׁיצֵי כָּל דְּכוּרָא
17 בֶּאֱדוֹם : וַעֲרַק אֲדַד הוּא וְגֻבְרִין אֲדוֹמָאִין מֵעַבְדֵי אֲבוּהִי עִמֵּיהּ לְמֵעַל לְמִצְרַיִם
18 וַהֲדַד זְעֵיר וְעָר : וְקָמוּ מִמִּדְיָן וַאֲתוֹ לְפָארָן וּדְבָרוּ גַּבְרִין עִמְּהוֹן מִפָּארָן וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם
לְוָת פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְיַהֲב לֵיהּ בֵּיתָא וּמָזוֹן אֲמַר לְסַפְּקָא לֵיהּ וְאַרְעָא
יְהַב לֵיהּ :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et fuit in tempore quo senuit Selomoh, uxores ejus errare fecerunt cor ejus post errores gentium, nec fuit cor ejus perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor David patris sui. Sed ambulavit Selomoh post Ghasthoreth errorem Szidonæorum, & post Milchom abominationem Ghammonæorum. Et fecit Selomoh quod malum erat ante Dominum, & non perfecit [*ambulare*] post timorem Domini sicut David pater ejus. Tunc ædificavit Selomoh excelsum Chamos abominationi Moabæorum in monte, qui est super faciem Jerusalem, & Molech abominationi filiorum Ghamon. Et sic fecit omnibus uxoribus suis, filiabus gentium adolentibus aromata, & sacrificantibus erroribus suis. Et invaluit indignatio Domini in Selomoh quòd aversum esset cor ejus à timore Domini Dei Israel, qui revelatus fuerat ei duabus vicibus. Et jusserat ei super re hac, ut non ambularet post errores gentium; & non custodivit quod jusserat Dominus. Et dixit Dominus Selomoh, Propterea quòd fuit hoc tecum, & non servásti præcepta mea, & decreta mea quæ jussi tibi; removendo removebo regnum à te, & dabo illud servo tuo. Verùm in diebus tuis non faciam hoc, propter David patrem tuum: de manu filii tui removebo illud. Attamen omne regnum non removebo; tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum, & propter Jerusalem quem volui. Et suscitavit Dñs adversarium Selomoh Hadad Edomæum de semine regio; ipse erat in Edom. Et fuit cùm esset David in Edom; & cùm ascendisset Joab princeps exercit⁹ ad expoliandũ mortuos, & interfecit omnem masculum in Edom. Nam sex menses sederat ibi Joab, & omnis Israel, usq; quo delevissent omnem masculum in Edom. Et fugerat *Adad* ipse, et viri Edomæi de servis patris sui cum eo, ut intrarent in Misraim; & Hadad erat puer parvus. Et surrexerunt de Midian, & venerunt in Pharan, & acceperunt viros secum de Pharan, & venerunt in Misraim ad Pharghoh regem Misraim, & dedit ei domum, & victum: dixit ut supeterent illi, & terram dedit illi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܘܐ ܒܥܕܢ ܣܝܒܘܬܐ ܕܫܠܡܘܢ ܢܫ̈ܘܗܝ ܐܛܥܝܢ ܠܒܗ ܒܬܪ̈ܥܝܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܒܗ ܫܠܡ ܥܡ ܡܪܗ ܐܝܟ ܠܒ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ
5 ܗܟܢܐ ܐܙܠ ܫܠܡܘܢ ܒܬܪ ܥܫܬܪܬ ܐܠܗ ܨܝܕܢܝܐ ܘܒܬܪ ܡܠܟܘܡ ܪܓܣ ܕܥܡ̈ܘܢ ܐ̈ܠܗ ܐ̈ܚܪ̈ܢ ܐ̈ܠܗ ܨܝܕܢܝ̈ܐ ܘ̈ܐ̈ܠܗ ܡ̈ܘܐܒ ܘ̈ܐ̈ܠܗ ܒ̈ܢܝ ܥܡ̈ܘܢ
6 ܘܥܒܕ ܫܠܡܘܢ ܒܝܫ ܩܕܡ ܡܪܗ ܘܠܐ ܡܠܐ ܒܬܪ ܡܪܗ ܐܝܟ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ ܘܠܐ ܥܒܕ ܐܦ ܗܘ ܠܐ ܐܦ ܗܟܢܐ ܐ̈ܠܗ ܐ̈ܚܪ̈ܢ
7 ܕܒܢܐ ܫܠܡܘܢ ܒܡܪܬܐ ܕܝܪ̈ܘܫܠܡ ܒܛܘܪܐ ܕܡܫܚܐ ܠܟܡܘܫ ܪܓܣ ܕܡ̈ܘܐܒ ܘܠܡܠܟܘܡ ܪܓܣ ܕܒ̈ܢܝ ܥܡ̈ܘܢ
8 ܘܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܟ̈ܠ ܢܫ̈ܘܗܝ ܐ̈ܚܪ̈ܢ ܕܩܛܪ̈ܝܢ ܘܕܕܒ̈ܚܝܢ ܠ̈ܐ̈ܠܗ ܐ̈ܚܪ̈ܢ ܘ̈ܐ̈ܠܗ ܗ̈ܘ ܐ̈ܠܗ ܨܝܕܢܝ̈ܐ ܘ̈ܐ̈ܠܗ ܡ̈ܘܐܒ ܘ̈ܐ̈ܠܗ ܒ̈ܢܝ ܥܡ̈ܘܢ
9 ܘܬܟܠ ܡܪܗ ܥܠ ܫܠܡܘܢ ܕܐܬܦܢܝ ܠܒܗ ܡܢ ܡܪܗ ܐܠܗ ܝܫܪܝܠ ܕܐܬܪ̈ܐܝ ܠܗ ܬ̈ܪܝܢ ܙ̈ܒܢ̈ܝܢ
10 ܘܦ̈ܩܕ ܠܗ ܥܠ ܗܕܐ ܦܬ̈ܓܡܐ ܕܠܐ ܢܕܚܠ ܒ̈ܬܪ ܐ̈ܠܗ ܐ̈ܚܪ̈ܢ ܘܠܐ ܢܣܓܕ ܠ̈ܐ̈ܠܗ ܐ̈ܚܪ̈ܢ ܘܠܐ ܥܒܕ ܫܠܡܘܢ ܕܛܪ ܠܡ̈ܐ ܕܦ̈ܩܕ ܠܗ ܡܪܗ
11 ܐ̈ܠܗ ܝܫܪܝܠ ܘܐ̈ܡܪ ܡܪܗ ܠܫܠܡܘܢ ܒ̈ܬܪ ܕܗ̈ܢܘ ܥܒ̈ܕܬ ܗ̈ܢܐ ܠܘܬܟ ܘܠܐ ܛܪ ܠܡ̈ܐ ܕܩ̈ܝܡܬ ܠܟ ܘܩ̈ܝܡܬ ܠܟ ܐ̈ܟ ܩܪܥ ܐ̈ܩܪܥ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܠܘܬܟ
12 ܘܢܬܠ ܠܥܒ̈ܕܟ ܒ̈ܬܪ ܕܝܠܝ ܐ̈ܟ ܒ̈ܝܘܡ̈ܝܗܘܢ ܒ̈ܝܘܡ̈ܝ ܕܫܠܡܘܢ ܐ̈ܒܕ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܝܕ ܒ̈ܪܗ ܘ̈ܐ̈ܬܝܗܒ ܠܟ ܫܒ̈ܛ ܚܕ ܠ̈ܐ ܐ̈ܒܕ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܝܕ ܒ̈ܪܗ

מלכים א : יא

uxorem ei dedit & ;valde Parhoh oculis in gratiam Hadad invenit Et
19 וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֶּן־לוֹ אִשָּׁה
ei peperit Et .*here* Tachpenes ſororem ſuæ uxoris ſororem
20 אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס הַגְּבִירָה: וַתֵּלֶד לוֹ
Tachpenes eum ablactavit & ,ejus filium Ghenubath Tachpenes ſoror
אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס אֶת־גְּנֻבַת בְּנוֹ וַתִּגְמְלֵהוּ תַּחְפְּנֵס
medio in Parhoh *domi* Ghenubath fuit & :Parhoh domus medio in
בְּתוֹךְ בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי גְנֻבַת בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ
David *jacêret* quòd ,Ægypto in audivit Hadad Et .Parhoh filiorum
21 בְּנֵי פַרְעֹה: וְהַדַד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד
dixit & ;militiæ princeps Joab eſſet mortuus quòd & ,ſuis patribus cum
עִם־אֲבֹתָיו וְכִי־מֵת יוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר
ei Dixitque .meam terram ad ibo & ,me Dimitte :Parhoh ad Hadad
הֲדַד אֶל־פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה אֶל־אַרְצִי: וַיֹּאמֶר לוֹ
ad ire *quærens tu ecce* & ,mecum *indigens* tu quo Nam :Parhoh
22 פַּרְעֹה כִּי מֶה אַתָּה חָסֵר עִמִּי וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־
ſuſcitavit Et .me dimitte dimittendo ſed ,*Non* :dixit & ?tuam terram
אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר ׀ לֹא כִּי שַׁלֵּחַ תְּשַׁלְּחֵנִי: וַיָּקֶם
ab fugerat qui ,Eljadah filium Rezon adverſarium ei Deus
אֱלֹהִים לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן בֶּן־אֶלְיָדָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת
,viros eum *ſuper* congregavit Et .ſuo domino Sobah rege Hadadhezer
23 הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה אֲדֹנָיו: וַיִּקְבְּצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים
,Dammeſec abieruntque :eos David *occidendo in* ,*agminis* princeps fuit &
וַיְהִי שַׂר־גְּדוּד בַּהֲרֹג דָּוִד אֹתָם וַיֵּלְכוּ דַמֶּשֶׂק
adverſarius Eratque .Dammeſec in regnaverunt & ,ea in habitaverunt &
24 וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּמְלְכוּ בְּדַמָּשֶׂק: וַיְהִי שָׂטָן
:Hadad quod malo cum & ,Selomoh diebus omnibus Iſraeli
לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה וְאֶת־הָרָעָה אֲשֶׁר הֲדַד
Jarobham Et .Syriam ſuper regnavitque ,Iſrael *in* eſt deteſtatus &
25 וַיָּקָץ בִּישְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם: וַיִּרְבְעָם
Seruhah ejus matris nomen &) :Seredah de Ephratæi Nebat filius
בֶּן־נְבָט אֶפְרָתִי מִן־הַצְּרֵדָה וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה
,regem *in* manum levavit & ;Selomoh ipſi ſervus (,vidua mulier
אִשָּׁה אַלְמָנָה עָבַד לִשְׁלֹמֹה וַיָּרֶם יָד בַּמֶּלֶךְ:
ædificavit Selomoh :regem *in* manum levavit *quare* ,*res* *hæc* Et
27 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵרִים יָד בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת־
vir Et .ſui patris David civitatis diruptionem claſſit ;Millo
הַמִּלּוֹא סָגַר אֶת־פֶּרֶץ עִיר דָּוִד אָבִיו: וְהָאִישׁ
faciens quia puerum Selomoh vidit & :robore potens Jarobham
28 יָרָבְעָם גִּבּוֹר חָיִל וַיַּרְא שְׁלֹמֹה אֶת־הַנַּעַר כִּי־עֹשֶׂה
,fuit Et .Joſeph domus *comportationi* omni eum præfecit & *:ipſe* *opus*
מְלָאכָה הוּא וַיַּפְקֵד אֹתוֹ לְכָל־סֵבֶל בֵּית יוֹסֵף: וַיְהִי
eum invenit & ,Jeruſalaim de eſt egreſſus Jarobham & ,illo tempore in
29 בָּעֵת הַהִוא וְיָרָבְעָם יָצָא מִירוּשָׁלִָם וַיִּמְצָא אֹתוֹ
veſte opertus *ipſe* & ,via in propheta Silonites Achijah
אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי הַנָּבִיא בַּדֶּרֶךְ וְהוּא מִתְכַּסֶּה בְּשַׂלְמָה
veſtem *in* Achijah apprehendit Et .agro in ſoli ipſi ambo & ,nova
30 חֲדָשָׁה וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה: וַיִּתְפֹּשׂ אֲחִיָּה
Dixitque .ſciſſiones duodecim illam ſcidit &,ſe ſuper quæ ,novam
הַשִּׂלְמָה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָעֶהָ שְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים: וַיֹּאמֶר
Dominus dixit ſic nam :ſciſſiones decem tibi *Cape* :Jarobham ad
31 לְיָרָבְעָם קַח־לְךָ עֲשָׂרָה קְרָעִים כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
,Selomoh manu de regnum *ſcindens* ego *Ecce* ,Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי קֹרֵעַ אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה
,ei erit una tribus Et .tribus decem tibi dabo &
32 וְנָתַתִּי לְךָ אֶת עֲשָׂרָה הַשְּׁבָטִים: וְהַשֵּׁבֶט הָאֶחָד יִהְיֶה־לּוֹ
quam civitatem Jeruſalaim propter & ,David meum ſervum propter
לְמַעַן ׀ עַבְדִּי דָוִד וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם הָעִיר אֲשֶׁר
.Iſrael tribubus omnibus ex ,*ea in* elegi
בָּחַרְתִּי בָהּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

Versio VULGATA LATINA.

19 Et invenit Adad gratiam coram
Pharaone valdè, in tantum ut
daret ei uxorem, ſororem uxo-
ris ſuæ germanam Taphnes re-
ginæ. Genuitque ei ſoror
20 Taphnes Genubath filium, &
nutrivit eum Taphnes in do-
mo Pharaonis : erátque Ge-
nubath habitans apud Phara-
21 onem cum filiis ejus. Cúmq;
audiſſet Adad in Ægypto, dor-
miſſe David cum patrib⁹ ſuis,
& mortuũ eſſe Joab principe
militiæ, dixit Pharaoni; Dimit-
te me, ut vadã in terram meã.
22 Dixitque ei Pharao; Quâ enim
re apud me indiges, ut quæras
ire ad terram tuam? At ille re-
ſpondit, Nullâ: ſed obſecro te
23 ut dimittas me. Suſcitavit
quoque ei Deus adverſarium
Razon filium Eliada, qui fuge-
rat Adarezer regẽ Soba domi-
24 num ſuum: Et congregavit
contra eum viros, & factus eſt
princeps latronum cùm inter-
ficeret eos David: abieruntq;
Damaſcum, & habitaverunt
ibi, & conſtituerunt eum regẽ
25 in Damaſco. Erátque adver-
ſarius Iſraeli cunctis dieb⁹ Sa-
lomonis: & hoc eſt malum A-
dad, & odiũ contra Iſrael, re-
gnavítque in Syria. Jeroboã
quoque filius Nabath, Ephra-
thæus, de Sareda, ſervus Salo-
monis: cujus mater erat nomi-
ne Sarua, mulier vidua: leva-
27 vit manum contra regem. Et
hæc eſt cauſa rebellionis ad-
verſùs eum, quia Salomon ædi-
ficavit Mello, et coæquavit vo-
raginem civitatis David patris
28 ſui. Erat autem Jeroboam vir
fortis & potens: vidénſque
Salomon adoleſcentem bonæ
indolis & induſtrium, conſti-
tuerat eum præfectũ ſuper tri-
buta univerſæ domûs Joſeph.
29 Factum eſt igitur in tempore
illo, ut Jeroboam egrederetur
de Jeruſalem, & inveniret eum
Ahias Silonites propheta in
via, opertus pallio novo: erant
30 autẽ duo tantùm in agro. Ap-
prehendénſque Ahias pallium
ſuum novum, quo coopertus
erat, ſcidit in duodecim partes.
31 Et ait ad Jeroboam, Tolle tibi
decem ſciſſuras: hæc enim di-
cit Dominus Deus Iſrael; Ecce
ego ſcindam regnum de manu
Salomonis, & dabo tibi decẽ
32 tribus. Porrò una tribus re-
manebit ei, propter ſervum
meum David, & Jeruſalem ci-
vitatem, quam elegi ex omni-
bus tribubus Iſrael:

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

32 Καὶ δύο σκῆπτρα ἔσον᾽ αὐτῷ, διὰ τ᾽ δοῦλόν
μου Δαυὶδ, καὶ διὰ Ἰερουσαλὴμ τ᾽ πόλιν ἣν
ἐξελεξάμην ἐν αὐτῇ ἐκ πασῶν φυλῶν Ἰσρα-
33 ήλ. Ἀνθ᾽ ὧν (ζ) ἐγκατέλιπέ με, καὶ ἐποίησε
τῇ Ἀσάρῃ βδελύγματι Σιδωνίων, καὶ τῷ
Χαμὼς, καὶ τοῖς εἰδώλοις Μωὰβ, καὶ τῷ βα-
σιλεῖ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ
οὐκ (κ) ἐπορεύθη ἐν τ᾽ ὁδοῖς μου τοῦ ποιῆσαι τὸ
εὐθὲς ἐνώπιόν (λ) ἐμοῦ, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ
34 αὐτοῦ. Καὶ ὐ μὴ λάβω (ι) τ᾽ βασιλείαν ὅλην
ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, διότι ἀντιτασόμενός ἀπε-
τάξομαι αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τ᾽ ζωῆς
αὐτοῦ, (κ) διὰ τ᾽ Δαυὶδ τ᾽ δοῦλόν μου ὃν ἐξ-
35 ελεξάμην (λ) αὐτόν. Καὶ λήψομαι τ᾽ βασι-
λείαν ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ δώσω σοι τὰ
δέκα σκῆπτρα. Τῷ δ᾽ υἱῷ αὐτοῦ δώσω (†) τὰ δύο
36 σκῆπτρα, ὅπως ᾖ στάσις τῷ δούλῳ μου Δαυὶδ
πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιόν ἐμοῦ ἐν Ἰερουσα-
λὴμ τῇ πόλει, ἣν ἐξελεξάμην ἐμαυτῷ τοῦ
θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. Καὶ σὺ λήψομαι, καὶ
37 βασιλεύσεις ἐν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου,
καὶ σὺ ἔσῃ βασιλεὺς ὅλῃ τ᾽ Ἰσραήλ. Καὶ ἔσαι
38 ἐὰν φυλάξῃς πάντα ὅσα ἂν ἐνετείλωμαί σοι,
καὶ πορεύσῃς ἐν τ᾽ ὁδοῖς μου, καὶ (ν) ποιήσῃς τὸ
εὐθὲς ἐνώπιον (μ) ἐμοῦ, τοῦ φυλάξαι τὰ
προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου, καθὼς
ἐποίησε Δαυὶδ ὁ δοῦλός μου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ
καὶ (ν) οἰκοδομήσω σοι οἶκον πιστὸν, καθὼς ᾠ-
39 κοδόμησα τῷ (ξ) Δαυίδ. Καὶ ἐζήτησε Σα-
λωμὼν θανατῶσαι τ᾽ Ἱεροβοάμ. καὶ (ο) ἀνέστη
καὶ ἀπέδρα εἰς Αἴγυπτον πρὸς Σουσακὶμ βα-
σιλέα Αἰγύπτε, καὶ ἦν ἐν Αἰγύπτῳ ἕως ὗ
40 ἀπέθανε Σολομών. Καὶ τὰ λοιπὰ τ᾽ λόγων
Σαλωμὼν καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ πᾶσαν τ᾽
φρόνησιν αὐτοῦ, (π) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα (ρ) γέγρα-
πται ἐν βιβλίῳ ῥημάτων Σολομών; Καὶ αἱ
41 ἡμέραι ἃς (σ) ἐβασίλευσε Σολομὼν ἐν Ἰερου-
σαλὴμ ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ (τ) τεσσεράκοντα
42 ἔτη. Καὶ ἐκοιμήθη Σολομὼν μετὰ τ᾽ πατέρων
αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη αὐτ᾽ ἐν πόλει Δαυὶδ τ᾽ πα-
τρὸς (υ) αὐτοῦ. καὶ ἐβασίλευσε Ῥοβο-
43 ὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

MS.A. (ζ) καταλιπέν με, (κ) ἐπορεύθη ἐνώπιον κυρίε τ᾽ (λ) ἐμοῦ καὶ
διαπρεῖαι μου καὶ κρίσεις μου, ὡς Δαυὶδ (ι) ὅλην τὴν βασιλείαν ἐκ
(κ) διὰ Δαυὶδ (λ) αὐτὸν, ὃς ἐφύλαξεν ἐντολάς μου καὶ ἀκρίβασμόν. Καὶ
λήμψομαι (†) δύο (") ποιήσις (μ) ἐμοῦ, φυλάξαδς τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ
προστάγματά μου, καθὼς (ν) οἰκοδομήσω οἶκον (ξ) Δαυὶδ, καὶ δώσω (οι τ᾽
Ἰσραὴλ. Καὶ κακυχήσω τὸ σπέρμα *Ισραὴλ διὰ ταῦτλω, πλὴ ὐ πάσας
τὰς ἡμέρας. Καὶ ἐζήτησεν Σαλωμὼν (ο) ἀνέσι Ἱεροβοὰμ καὶ
(π) ὐχ (ρ) γεγραμμένα ἐν (σ) ἐβασίλευσεν (τ) πεντεκόντα (υ) αὐτῆ.
καὶ ἐβασίλευσεν Ῥοβοὰμ υἱὸς

KEΦ. ιβ'.

1 Καὶ πορεύε᾽ (α) βασιλεὺς Ῥοβοὰμ εἰς
Σίκιμα, ὅτι εἰς Σίκιμα (β) ἤρχοντο πᾶς
Ἰσραὴλ βασιλεῦσαι (γ) αὐτόν.

CAP. XII.

ET vadit rex Roboam in Sicima: quoniam in Sicima veniebant omnis Iſrael ad faciendum regem eum.

2 MS.A. (α) ὁ βασιλεὺς (β) ἤρχετο (γ) αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ, καὶ αὐτὸς
3 καὶ ἐπέστρεψεν Ἱεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτε. Καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν· καὶ ἦλθεν Ἱεροβοὰμ, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰσραήλ. καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς τὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 וְאַשְׁכַּח הֲדַד רַחֲמִין בְּעֵינֵי פַּרְעֹה לַחֲדָא וִיהַב לֵיהּ אִתְּתָא יַת אֲחָת אִתְּתֵיהּ אֲחָתֵי־
20 דְתַחְפְּנֵס מַלְכְּתָא: וְיָלִידַת לֵיהּ אֲחָתָא דְתַחְפְּנֵס יַת גְּנֻבַת בְּרֵיהּ וְחַסְלְתֵּיהּ תַּחְפְּנֵס
21 בְּנוֹ בֵּירַת פַּרְעֹה וַהֲוָה גְנֻבַת דְּבֵית פַּרְעֹה בְּנוֹ בְּנֵי פַּרְעֹה: וַהֲדַד שְׁמַע בְּמִצְרַיִם אֲרֵי
שְׁכִיב דָּוִד עִם אֲבָהָתוֹהִי וַאֲרֵי מִית יוֹאָב רַב חֵילָא וַאֲמַר הֲדַד לְפַרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵהָךְ
22 לְאַרְעִי: וַאֲמַר לֵיהּ פַּרְעֹה אֲרֵי מָא אַתְּ חָסַר עִמִּי דְּאַתְּ בָּעֵי לְמֵיזַל לְאַרְעָךְ וַאֲמַר לָא אֲרֵי
23 שַׁלְּחָא תְּשַׁלְּחֵנִי: וַאֲקֵים לֵיהּ סָטָן יַת רְזוֹן בַּר אֶלְיָדַע דְּעָרַק מִן קֳדָם הֲדַד עֲוִיר
24 מַלְכָּא דְצוֹבָה רִבּוֹנֵיהּ: וּכְנַשׁ עֲלוֹהִי גַּבְרִין וַהֲוֹה רַב מַשְׁרִיתָא כַּד קְטִיל דָּוִד יַתְהוֹן
25 וְאָזְלוּ לְדַמָּשֶׂק וִיתִיבוּ בָהּ וּמַלְכוּ בְּדַמָּשֶׂק: וַהֲוָה סָטָן לְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵי שְׁלֹמֹה וַיַת
26 בִּישְׁתָּא דַּעֲבַד הֲדַד וּמְרִיד בְּיִשְׂרָאֵל וּמַלְכָּ עַל אֲרָם: וְיָרְבְעָם בַּר נְבָט אֶפְרָתִי מִן צְרֵדָא
27 וְשׁוּם אִמֵּיהּ צְרוּעָה אִתְּתָא אַרְמַלְתָּא עַבְדָּא לִשְׁלֹמֹה וַאֲרִים יְדָא בְּמַלְכָּא: וְדִין
פִּתְגָמָא דַּאֲרִים יְדָא בְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּנָא יַת מִלְיְתָא אַחֲדַת קַרְתָּא דְּדָוִד
28 אֲבוּהִי: וּגְבָרָא יָרְבְעָם גִּבָּר חֵילָא וַחֲזָא שְׁלֹמֹה יַת עוֹלְמָא אֲרֵי עֲבִיד עֲבִידְתָּא הוּא וּמַנִּי
יְתֵיהּ לְכָל מַסְקֵי מִסִּין דְּבֵית יוֹסֵף: וַהֲוָה בְּעִדְנָא הַהִיא וְיָרְבְעָם נְפַק מִירוּשְׁלֵם
29 וְאַשְׁכַּח יְתֵיהּ אֲחִיָּה שִׁלוֹנָאָה נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא וְהוּא מִתְכַּסֵי בְּכִסוּתָא חַדְתָּא וְתַרְוֵיהוֹן
30 אֱנוֹן בִּלְחוֹדֵיהוֹן בְּחַקְלָא: וַאֲחַד אֲחִיָּה בְּכִסוּתָא חַדְתָּא דִּי עֲלוֹהִי וְסָרִיקָהּ לְתַרִין
31 עֲסַר סִדְקִין: וַאֲמַר לְיָרְבְעָם סַב לָךְ עֲסַרְ סִדְקִין אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא
32 אֲנָא מַעְדֵי יַת מַלְכוּתָא מִידָא דִשְׁלֹמֹה וְאֶתֵּן לָךְ יַת עֲסַרְ שִׁבְטִין: וְשִׁבְטָא חַד יְהֵי לֵיהּ
בְּדִיל דָּוִד עַבְדִּי וּבְדִיל יְרוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְּאִתְרְעֵיתִי בָהּ מִכֹּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et invenit Hadad gratiam in oculis Pharghoh valdè, & dedit illi uxorem 19
ſororem uxoris ſuæ, ſororem Thahhpenezz reginæ: Et peperit illi ſoror 20
Thahhpenezz, Genubath filium ejus, & ablactavit illum Thahhpenezz in
medio *domus* Pharghoh, & fuit Genubath [*adoleſcens*] domus Pharghoh
in medio filiorum Pharghoh. Et Hadad audivit in Miſzraim, quòd dor- 21
mîſſet David cum patribus ſuis, & quòd mortuus eſſet Joab magiſter ex-
ercitus: & dixit Hadad ad Pharghoh, Dimitte me ut abeam in terram 22
meam. Et dixit illi Pharghoh, Nam quo indiges tu mecum, ut quæras
ire in terram tuam? & dixit: Non, quia dimittendo dimittes me. Et 23
ſuſcitavit Dñs illi adverſarium Rezon filium Eljadagh, qui fugerat ab
ante *Hadadgheſer* regem Szoba dominum ſuum. Et congregavit ad ſe vi- 24
ros, & fuit magiſter caſtrorum quando occîdit David illos; & iverunt in
Dameſech, & ſederunt in ea, & regnârunt in Dameſech. Et fuit adver- 25
ſarius Iſraeli omnibus diebus Selomoh: & cum malo quod fecit Hadad,
rebellavit in Iſrael, & regnavit ſuper Aram. Et Jerobgham filius Nebat 26
Ephratæi de Szerada, & nomen matris ejus Szerughah mulier vidua, ſerv⁹
Selomoh extulit manum in regem. Et hæc eſt cauſa propter quam extulit 27
manum in regem, Selomoh ædificavit aggerem, & occlufit rupturam ur-
bis David patris ſui. Et vir Jerobgham erat robuſt⁹ fortitudine: & vidit 28
Selomoh adoleſcentem, quòd factor operis eſſet, & præpoſuit illum omnib⁹
allatoribus tributorum domus Jozzeph. Et fuit in tempore iſto & Jerob- 29
gham exivit de Jeruſalem, & invenit illum Ahhia Silonæus propheta in
via, & ipſe erat opert⁹ operimento novo, & ambo ipſi erant ſoli in agro.
Et apprehendit Ahhia operimentum novum quod erat ſuper ſe, & ſcidit 30
illud in duodecim ſciſſiones. Et dixit ad Jerobgham, Accipe tibi decem 31
ſciſſiones: nam ſic dixit Dñs Deus Iſrael: Ecce ego transfero regnum de
manu Selomoh, & dabo tibi decem tribus. Et tribus una erit illi propter 32
ſervum meum David, & propter Jeruſalem urbem in qua complacui mihi
præ omnibus tribubus Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nactúsque est Hadad gratiam apud Pharaonem, ita ut daret illi uxorem sororem uxoris suæ *nempe* sororem Tahphis Augustæ. Peperit autem ei soror Tahphisæ Gebothem filium ejus, & ablactavit eum Tahphis in domo Pharaonis inter filios Pharaonis. Audiens autem Hadad in Ægypto quòd occubuisset David cum patribus suis, & mortuus esset Joab imperator exercitûs; dixit Hadad Pharaoni, Dimitte me ut vadam ad terrã meam. Cui dixit Pharaon, Quid tibi quæso defuit apud me, quòd cupias abire in terram tuam? Ait illi, Nequaquam, sed omnino dimitte me. Suscitavit etiam illi Dominus adversarium Hedronem Elidai filium, qui cùm aufugisset ab Hadarezere rege Sobæ domino suo, Confluxerunt ad eum viri, factúsque est princeps turmarum: sed Davide necem eorum pertentante, abierunt in Damascum, ibique morati sunt, & regnavit Hedron in Damasco. Et fuit infensus Israeli cunctis diebus Salomonis, propter malum quod perpetraverat. Hadad etiam qui regnaverat super Edom, infestabat Israelitas. Et Jeroboam filius Nabath Ephrathæus de Sedra (cujus matris nomen erat Seroa mulier quædam vidua) servus Salomonis, manum extulit contra regem Salomonem. Hæc autem fuit causa quòd manum sustulerit in regem Salomonem: Cùm ædificaret Mallo, & occluderet hiatum civitatis David, Essétque vir iste Jeroboam robustus ac strenuus; videns rex Salomon adolescentem robustum esse ac strenuum, præfecit eum toti oneri domûs Josephi. Contigítq; eodem tempore, ut exeunte Jeroboam è Jerusalem offenderet eum Ahia propheta Silonites in via, & Ahia opertus esset veste novâ, essétq; ambo soli in agro. Ubi prehendens Ahia vestẽ novã quam gestabat, discidit eam in duodecim frusta; Et ait ad Jeroboam, Sume tibi decem frusta; sic enim dicit Dñs Deus Israelis, Ecce scissurus sum regnum de manu Salomonis, & traditurus tibi decem tribus. Unicâ ei tribu manente, propter Davidem servum meum, & propter Jerusalem civitatem quâ sum oblectatus præ cunctis tribubus Israelis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Deinde favorem nactus est Hadad apud Pharaonem, conjunxitque cum matrimonio cum sorore uxoris suæ, sorore scilicet Tahphis magnæ reginæ. Quæ peperit ei filium quem Tahphis ablactavit in ædibus Pharaonis, & vocavit eum Gebboth; mansitque Gebboth in ædibus Pharaonis unà cum filiis ejus. Cùm autem audisset Hadad in Ægypto mortuum esse Davidem et abiisse ad patres suos, et Joabum Sarissophorum ejus interfectum esse; dixit Hadad Pharaoni, Dimitte me ut repetam patriam meam. Ait illi Pharaon, Quid tibi defuit apud me ut reverti quæras in patriam tuam? Respondit ei, Non expedit mihi ista comovari, imò verò revertar in patriam meam: sic veniens Hadad factus est adversarius Salomoni. Alium quoque adversarium suscitavit Dominus Salomoni, nempe Hedronem filium Elidai, qui fugiens ab hero suo Hadadezere rege Nisibin, Collegit viros, factúsque est bellator in diebus Davidis: at cùm necî traderet eos David, profectus in Damascum habitavit in ea; regnavitque Hedron iste in Damasco, Et factus est adversarius filiis Israel cunctis diebus Salomonis, propter modum quo habitus fuerat ab eis. Hadad etiam vexabat Israelitas, dum regnaret super Edom. Suscitavit præterea Dominus adversarium Jeroboam Nabati filium, Ephratæum. Erat is filius mulieris cujusdam viduæ quæ vocabatur Seroa, eâ que servus Salomonis: is baculum (i. imperium) detrectavit rebellavitque in regem Salomonem. Rebellavit autem is contra Salomonem, cùm ædificâsset Salomon Meluam, & obstruxisset rupturam quæ erat in muro civitatis David. Cùm enim esset Jeroboam iste vir valentissimus robore, et cùm vidisset Salomon rex juvenem hunc esse robore valentissimum, demandavit illi curam negotiorum in familia Josephi. Eodem tempore cùm Jeroboam egrederetur è Jerusalem, offendit eum Achia propheta Silonites in via, veste novâ præcinctus: soli autem occurrerunt invicem in agro. Tum apprehendens Achia propheta vestem quâ præcinctus erat, dilaceravit ac discidit eam in duodecim partes; Dixitque Jeroboamo, Accipe ex his decem partes: sic enim dicit Deus Deus Israelis, Equidem ablaturus sum regnum de manu Salomonis regis, decémque tribus ad te devoluturus: Ipsi verò tradam tribum unam, propter Davidem servum meum, & propter urbem pacis quam selegi ex omnibus tribubus filiorum Israel:

מלכים א : יב

deo Hastoreth se incurvaverunt & ,me dereliquerunt quòd Eò
33 יַעַן׳ אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְעַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵ
Hammon filiorū deo Milchom & ,Moab deo Chemos ,Sidoniorum
צִדְנִיִּן לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי מוֹאָב וּלְמַלְכֹּם אֱלֹהֵי בְנֵי־עַמּוֹ
meis oculis in rectum faciendum ad ,meis viis in ambulaverunt non &
וְלֹא־הָלְכוּ בִדְרָכַי לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינָי
capiam non Et .ejus pater David sicut mea judicia & ,mea decreta &
34 וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי כְּדָוִד אָבִיו׃ וְלֹא־אֶקַּח אֶת
ejus vitæ diebꝰ omnibꝰ eum ponā prælatum sed ,ejus manu de regnum omne
כָּל־הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי נָשִׂיא אֲשִׁיתֶנּוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו
mea præcepta custodivit quia ,eum elegi quem ,meū servū David ꝓpter
לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי
tibi illud dabo &:ejꝰ filii manu de regnum capiam Et .mea decreta &
35 וְחֻקָּתָי׃ וְלָקַחְתִּי הַמְּלוּכָה מִיַּד בְּנוֹ וְנָתַתִּיהָ לְךָ אֶת
esse pro ,unam tribum dabo ejus filio Et .tribus decem
עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים׃ וְלִבְנוֹ אֶתֵּן שֵׁבֶט־אֶחָד לְמַעַן הְיוֹת
36 ,Jerusalaim in meis faciēs ad diebus omnibus meo servo David lucernam
נִיר לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים׃ לְפָנַי בִּירוּשָׁלַם
,assumam te Et .ibi meū nomen ponendum ad ,mihi elegi quam civitate
הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִי לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם׃ וְאַתָּה אֶקַּח
37 super rex eris que :tua anima desiderabit quæ omnibus in regnabis &
וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ וְהָיִיתָ מֶלֶךְ עַל־
,tibi præcepero quæ omnia audieris si ,erit Et .Israel
יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה אִם־תִּשְׁמַע אֵת־כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ
38 custod endum ad ,meis oculis in rectum feceris & ,meis viis in ambulaveris &
וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכַי וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִשְׁמֹר
,tecum ero & :meus servus Dav d fecit sicut ,mea præcepta &,mea decreta
חֻקֹּתַי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ
tibi dabo &,David ædificavi sicut ,firmam domum tibi ædificabo &
וּבָנִיתִי לְךָ בֵּית נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לָךְ
non veruntamen :hoc propter David semen affligam Et .Israel
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וְאַעֲנֶה אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אַךְ לֹא
39 surrexit & :Jarobham interficere Selomoh quæsivit Et .diebus omnibus
כָּל־הַיָּמִים׃ וַיְבַקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהָמִית אֶת־יָרָבְעָם וַיָּקָם
fuitque :Ægypti regem Sisach ad Ægyptum fugit & ,Jarobham
יָרָבְעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיִם אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיְהִי
,Selomoh verborum r eſiduum Et .Selomoh mortem ad usque ,Ægypto in
40 בְּמִצְרַיִם עַד־מוֹת שְׁלֹמֹה׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
libro super ſcripta ipſa nonne ,ejus ſapientia & ,fecit quæ omnia &
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחָכְמָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
Jeruſalaim in Selomoh regnavit quibus dies Et ?Selomoh verborum
41 דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה׃ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלַם
cum Selomoh jacuit Et .anni quadraginta ,Israel omnem ſuper
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם
42 Rechabham regnavit& :ſui patrisDavid civitate in eſt ſepultꝰ &,ſuis patribꝰ
אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם
.eo pro ejus filius

CAP. XII. יב

בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
,Israel omnis venerat Sechem quia ;Sechem Rechabham abiit Et
1 וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶם כִּי שְׁכֶם בָּא כָּל־יִשְׂרָאֵל
filium Jarobham audire ſecundum ,fuit Et .eum regem creandum ad
2 לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָרָבְעָם בֶּן־
Selomoh ſuccēbum à fugerat quia ,Ægypto in ipſe adhuc ipſe &): Nebat
נְבָט וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה
,Miſerantque .Ægypto in Jarobham habitaverat & ,regis
הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃ וַיִּשְׁלְחוּ
3 ſunt locuti &:Iſrael concio omnis &,Jarobham venerunt &(:eſt vocaverāt &
וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ
:dicendo ,Rechabham ad
אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃

Versio VUL. LAT.

33 Eò quòd dereliquerit me, & adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloch deum filiorū Ammon: & non ambulaverit in viis meis, ut faceret justitiā corā me, & præcepta mea, & judicia, ſicut David pater ejus. Nec auferā omne regnum de manu ejus, ſed ducem ponā eum cunctis diebus vitæ ſuæ, propter David ſervum meum, quē elegi, qui cuſtodivit mandata mea & præcepta mea. Auferam autem regnū de manu filii ejus, & dabo tibi decē
35 tribus: Filio autem ejus dabo
36 tribum unam, ut remaneat lucerna David ſervo meo cunctis diebus coram me in Jeruſalem civitate, quam elegi ut eſſet nomen meum ibi. Te autem aſſumā, & regnabis ſup omnia quæ deſiderat anima tua, eríſque rex ſuper Iſrael. Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaveris in viis meis, et feceris quod rectū eſt corā me, cuſtodiens mandata mea & præcepta mea, ſicut fecit David ſervus meus: ero tecum, & ædificabo tibi domū fidelem, quomodò ædificavi David domum, & tradam tibi
39 Iſrael: Et affligam ſemen David ſuper hoc, veruntamen
40 non cunctis diebus. Voluit ergò Salomon interficere Jeroboam: qui ſurrexit, & aufūgit in Ægyptum ad Seſac regē Ægypti, & fuit in Ægypto uſque ad mortem Salomonis. Reliquum autem verborum Salomonis, & omnia quæ fecit, & ſapientia ejus: ecce univerſa ſcripta ſunt in libro Verborū
41 dierum Salomonis. Dies autē, quos regnavit Salomon in Jeruſalem ſuper omnem Iſrael, quadraginta anni ſunt. Dormivítque Salomon cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in civitate David patris ſui, regnavítque Roboam filius ejus pro eo.

CAP. XII.

1 VEnit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Iſrael ad conſtituendum eum regem. At verò
2 Jeroboam filius Nabat, cùm adhuc eſſet in Ægypto profugus à facie regis Salomonis, auditâ morte ejus, reverſus eſt de
3 Ægypto. Miſerúntque & vocaverunt eum: venit ergò Jeroboam, & omnis multitudo Iſrael, & locuti ſunt ad Roboam, dicentes;

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς τ βασιλέα Ροβοὰμ, λέγοντες, Ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε (δ) τ ζυγὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τ δουλείας τ πατρός σου τ σκληρᾶς, καὶ ἀπὸ τ ζυγοῦ αὐτοῦ τ βαρέως, ὃ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
6 (ε) Ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν τριῶν, καὶ ἀναστρέψατε πρός με. καὶ ἀπῆλθον. Καὶ (ι) ἀπῆγγειλεν ὁ βασιλεὺς τοῖς πρεσβυτέροις, οἳ ἦσαν παρεστῶτες ἐνώπιον Σολομὼν τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, λέγων, Πῶς ὑμεῖς (ζ) βουλεύεσθε καὶ ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ λόγον;
7 Καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔσῃ δοῦλος τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ (η) δουλεύσῃς αὐτοῖς, καὶ λαλήσῃς πρὸς αὐτοὺς λόγους ἀγαθοὺς, καὶ ἔσονταί σοι δοῦλοι
8 πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγκατέλιπε τ βουλὴν τ πρεσβυτέρων ἃ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ συνεβουλεύσατο μετ' αὐτοῦ τ παιδαρίων τ ἐκτραφέντων μετ' αὐτοῦ τ παρεστηκότων πρὸ
9 προσώπου αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμεῖς (θ) συμβουλεύεσθε; καὶ πῶ ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ (ι) τοῖς λέγουσι πρός με, λέγοντων, Κούφισον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς;
10 Καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ παιδάρια τὰ ἐκτραφέντα μετ' αὐτοῦ οἱ παρεστηκότες πρὸ προσώπου αὐτοῦ, λέγοντες, Τάδε λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ τοῖς λαλήσασί σοι, λέγοντες, Ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τ ζυγὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀφ' ἡμῶν, τάδε λαλήσεις πρὸς αὐτούς, Ἡ μικρότης μου
11 (κ) παχυτέρα τ ὀσφύος τοῦ πατρός μου. Καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπισάτευε ὑμᾶς ζυγῷ βαρεῖ, κἀγὼ προσθήσω ὅτι τ ζυγὸν ὑμῶν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξι, κἀγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. Καὶ
12 ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι οὐκ ἦν μεταστρεφὴ παρὰ κυρίου, ὅπως στήσῃ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν (μ) ἐν χειρὶ Ἀχιὰ τοῦ Σηλωνίτου πρὸς Ἱεροβοὰμ υἱὸν Ναβάτ.
6 Καὶ εἶδον πᾶς Ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν· καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ (ν) βασιλεῖ, λέγων, Τίς μερὶς ἐν Δαυίδ; καὶ οὐκ ἔστιν (ξ) ἡμῖν κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. (ο) ἀπόστρεχε Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματά σου· νῦν βόσκε τὸν οἶκόν σου Δαυίδ. καὶ ἀπῆλθεν Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματα (π) αὐτοῦ.

MS. A. (δ) τὸ κλοιὸν (ε) Ἀπέλθατε ἕως τριῶν ἡμερῶν, καὶ (ι) παρήγγειλεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ τοῖς (ζ) βέλεσθαι (η) δουλεύσῃς αὐτοῖς, καὶ εἴξις αὐτοῖς, καὶ λαλήσῃς αὐτοῖς λόγοις (θ) βουλεύ; (ι) τοῖς λέγουσι ἐν (ν) βασιλεῖ λόγον, λέγων, (ξ) ὑμῖν (ο) ἀπόστρεχε εἰς τὰ σκηνώματά σου

(κ) παχυτέρα ὑπὲρ τ ὀσφὺν τοῦ (λ) αὐτὸς, καὶ συνεβάλησεν πρὸς αὐτὸς καὶ τ (μ) κύριος ἐν (ν) βασιλεῖ λόγον, λέγων, (ξ) ὑμῖν (ο) ἀπόστρεχε εἰς τὰ σκηνώματά σου
17 Ἰσραὴλ· νῦν (π) αὐτοῦ. Καὶ υἱῶν Ἰσραὴλ τ καθημένων ἐν πόλεσιν Ἰούδα καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ αὐτῶν Ροβοάμ. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ τ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

חֲלַף דִּשְׁבָקוּ פּוּלְחָנִי וְסִגִידוּ לְעַשְׁתָּרֹת צִידוֹנָאֵי וּלְכָמוֹשׁ טָעוּת מוֹאָבָאֵי וּלְמַלְכוֹם
33 טָעוּת בְּנֵי עַמּוֹן וְלָא הַלִיכוּ בְאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמַי לְמֶעְבַּד דְּכַשֵּׁר קֳדָמַי וּקְיָמֵי וְדִינַי
כְּדָוִד אֲבוּהִי׃ וְלָא אֶסְבֵּית כָּל מַלְכוּתָא מִנֵּיהּ אֲרֵי מַלְכָּא אֲשׁוֹנֵיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי בְּדִיל
34 דָּוִד עַבְדִּי דְּאִתְרְעִיתִי בֵּיהּ דְּנָטַר פִּקּוּדַי וְאוֹרָיְתִי וּקְיָמַי׃ וְאֶסַּב מַלְכוּתָא מִיַּד בְּרֵיהּ
35 וְאֶתְּנַהּ לָךְ יַת עַסְרָא שִׁבְטִין׃ וְלִבְרֵיהּ אֶתֵּן שִׁבְטָא חַד בְּדִיל לְקָיָמָא מַלְכוּ לְדָוִד עַבְדִּי
כָּל יוֹמָא קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְּאִתְרְעִיתִי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתִּי תַּמָּן׃ וְיָתִךְ אֶקְרֵב וְתִמְלוֹךְ
36 בְּכֹל דְּרַעֲוָא נַפְשָׁךְ וְתֶהֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ וְיְהֵי אִם תְּקַבֵּיל לְמֵימְרַי יַת כָּל דַּאֲפַקֵּדְנָךְ
37 וְתֵהָךְ בְּכָל אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמַי וְתַעְבֵּיד דְּכַשֵּׁר בְּעֵינַי לְמִטַּר קְיָמַי וּפִקּוּדַי כְּמָא דַּעֲבַד
דָּוִד עַבְדִּי וְיְהֵי מֵימְרִי בְּסָעֲדָךְ וַאֲקִים לָךְ מַלְכוּ קַיָּמָא כְּמָא דְקַיְמִית לְדָוִד וְאֶתֵּן לָךְ יַת
39 יִשְׂרָאֵל׃ וַעֲנֵי יַת זַרְעָא דְדָוִד בְּדִיל דָּא בְּרַם לָא כָּל יוֹמָא׃ וּבָעָא שְׁלֹמֹה לְמִקְטַל יַת
40 יָרָבְעָם וְקָם יָרָבְעָם וְעָרַק לְמִצְרַיִם לְוָת שִׁישַׁק מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְהֲוָה בְּמִצְרַיִם עַד דְּמִית
41 שְׁלֹמֹה׃ וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי שְׁלֹמֹה וְכָל דִּי עֲבַד וְחָכְמְתֵיהּ הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי
42 שְׁלֹמֹה׃ וְיוֹמַיָּא דְמַלַּךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשְׁלֶם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין׃ וּשְׁכִיב שְׁלֹמֹה
43 עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּקִרְתָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי וּמַלַּךְ רְחַבְעָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

יב

1 וַאֲזַל רְחַבְעָם לִשְׁכֶם אֲרֵי לִשְׁכֶם אֲתוֹ כָל יִשְׂרָאֵל לְאַמְלָכָא יָתֵיהּ׃ וַהֲוָה כַּד שְׁמַע יָרָבְעָם
2 בַּר נְבָט וְהוּא עַד כְּעַן בְּמִצְרַיִם דַּעֲרַק מִן קֳדָם מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וִיתֵיב יָרָבְעָם בְּמִצְרַיִם׃
3 וּשְׁלַחוּ וּקְרוֹ לֵיהּ וַאֲתָא יָרָבְעָם וְכָל קְהַל יִשְׂרָאֵל וּמַלּוּ עִם רְחַבְעָם לְמֵימַר׃

rat Jerobgham in Misʒraim. Et miserunt & vocaverunt illum: & venit Jerobgham

Paraph. Chald. Versio Latina.

Eò quod reliquerunt cultum meum & adoraverunt Ghastoreth errorem 33
Szidonæorum, & Chamos errorem Moabæorum, & Milchom errorem
filiorum Ghamon, & non ambulaverunt in viis quæ rectæ ſunt ante me,
faciendo quod rectum eſt ante me, & decreta mea, & judicia mea, ſicut
David pater ejus. At non accipiam omne regnum ab eo; quia regem po- 34
nam eum omnibus diebus vitæ ſuæ propter David ſervum meum in quo
mihi complacui, qui ſervavit præcepta mea, & legem meam, & decreta
mea. Sed accipiam regnum de manu filii ejus, & dabo illud tibi, decem 35
[ſcilicet] tribus. Et filio ejus dabo tribum unam, ut firmetur regnum Da- 36
vid ſervo meo omnibus diebus ante me in Jeruſalem urbe, in qua mihi
complacui, ut ponerem majeſtatem meam ibi. Et te applicabo, & regna- 37
bis in omni quod voluerit anima tua, & eris rex ſuper Iſrael. Et erit ſi 38
ſuſceperis omnia quæ juſſero tibi, & ambulaveris in omnibus viis quæ
rectæ fuerint ante me, & feceris quod rectum eſt in oculis meis, ſervando
decreta mea, & præcepta mea, ſicut fecit David ſervus meus; erit verbum
meum in auxilio tuo, & firmabo tibi regnum firmum ſicut firmavi David, 39
& dabo tibi Iſrael. Et humiliavit ſemen David propter hoc, verùm non 40
omnibus diebus. Et quæſivit Selomoh occidere Jerobgham, & ſurrexit Je-
robgham, & fugit in Miſzraim ad Siſak regem Miſzraim, & fuit in Miſ-
raim uſq; quò mortuus eſt Selomoh. Et reliquum verborum Selomoh, & 41
omnia quæ fecit, & ſapientia ejus, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborū
Selomoh? Et dies quibus regnavit Selomoh in Jeruſalem ſup omnem Iſrael 42
fuerunt quadraginta anni. Et dormivit Selomoh cum patribus ſuis, & ſe- 43
pultꝰ eſt in urbe David patris ſui, & regnavit Rehhabgham filiꝰ ejus pro eo.

CAP. XII.

ET fuit Rehhabgham in Sechem, quia in Sechem venerant omnis Iſrael 1
ut regē conſtituerent illum. Et fuit cùm audiſſet Jerobgham filiꝰ Nebat, & 2
ipſe hucuſq; erat in Miſzraim, quò fugerat ab-ante regē Selomoh, & ſede-
rat Jerobgham in Miſzraim. Et miſerunt & vocaverunt illum: & venit Jerobgham & omnis eccleſia Iſrael, & locuti ſunt cum Rehhabgham, dicendo. 3

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Eò quòd me derelicto adoraverit Esteroth deam Sidoniorum, & Chamos deum Moabitarum, & Malchom deum Ammonitarũ; non ambulaverit in viis meis, nec fecerit q̃ bonũ erat coram me, nec servaverit statuta & judicia mea ut David pater ejus. Non tamen auferã totum regnũ de manibus ejus, sed principem constituam eum cunctis diebus vitæ ipsius, propter Davidem servum meum quem elegi, qui custodivit præcepta & statuta mea. Sed auferam regnũ de manibus filii ejus, tradámque tibi decem tribus: Ejus autem filio tradam tribum unam, ut maneat lucerna Davidi servo meo cunctis diebus corã me in Jerusalem civitate quam elegi mihi ut ibi collocarem nomen meum. Tibi itaque concedam ut regnes pro animi tui voto, fisque rex sup Israelem. Quòd si audieris quicquid præcepero tibi, & ambulaveris in viis meis, feceris quod rectum est coram me, & statuta ac præcepta mea servaveris, quemadmodũ fecit David servus meus; ero tecum, & ædificabo tibi domum firmam prout ædificavi Davidi servo meo, tradámque tibi Israelem, Et deprimã semen Davidis hac de causa, non tamen cunctis diebus. Quamobrẽ Salomone Jeroboamum occidere volente, surrexit Jeroboam, fugitque in Ægyptum ad Sisac regẽ Ægypti, & mansit in Ægypto donec mortuus esset Salomon. Reliqua autẽ gesta Salomonis, quicquid fecit, ac sapientia ejus; ecce scripta sunt in libro rerum gestarum Salomonis. Porrò dies quibus regnavit Salomon in Jerusalẽ super universũ Israelẽ, fuerunt quadraginta annorũ. Deinde occubuit Salomon cum patribꝰ suis, & sepultus est in civitate David patris sui: regnavitque Rehabaam filius ejus post eum.

CAP. XII.

Tum profectus est Rehabaam in Sechim, quoniam ad Sechim confluxerat universus Israel ad creandum eum regem. Quod cùm audisset Jeroboam Nabati filius dum adhuc esset in Ægypto, (fugiens enim à conspectu regis Salomonis habitaverat Jeroboam in Ægypto) Mittentes accersiverunt eum. Cúmque venisset Jeroboam & universus Israel, dixerunt ad Rehabaam;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Eò quòd Salomon coluerit Astaroth deam Sidoniorũ, & Chamos deum Moabitarũ, et Malchom deũ Ammonitarum; non ambulaverit in via mea, nec fecerit bona coram me, neque custodierit fœdera & judicia mea, quemadmodum pater ejus cunctis diebus vitæ suæ. At propter Davidẽ servum meũ quem elegi, quique præcepta & fœdera mea servavit; Non abstrahabam regnũ de manu filii ejus: sed tibi tradam decem tribus: Ejus autem filio tradam tribũ unã, ut sit lucerna Davidi servo meo coram me cunctis diebus in Jerusalem civitate quam elegi ut in ea collocarem nomen meũ. Tibi verò concedam quod promisi tibi, & regnabis pro animi tui voto, erisq; rex super Israelitas. Quòd si tu auscultaveris quicquid præcepero tibi, & ambulaveris in via mea, bona fecerus coram me, & fœdera atque mandata mea custodieris ut David servus meus; adero tibi, & ædificabo tibi domũ stabilem, quemadmodũ ædificavi Davidi, præficiamque te Israelitis: Prosapiam verò Davidis deprimã hac de causa, non tamen cunctis diebus. Quare Salomone necem Jeroboam; quærente, fugit Jeroboam in terram Ægypti ad Sisacum regem Ægypti, mansitq; in Ægypto usque ad obitum Salomonis. Reliquæ verò historiæ Salomonis & quicquid fecit, & narratio de sapientia ipsius, scripta sunt in libro sententiarũ Salomonis. Fuit autem numerus annorum quibus regnavit Salomon super Israelitas, anni quadraginta. Mortuo Salomone & ad patres suos recepto, & in civitate Davidis patris sui sepulto, regnavit Rahabaam filius ejus post ipsum.

Absolutũ est tertiũ volumẽ librorũ Regũ, videlicet regnũ Salomonis filii Davidis: cũ incolumitate à Domino *concessa*. Amen.

Liber Rahabaami filii Salomonis.

CAP XII.

Regno suscepto Rahabaam Salomonis filius abiit in Sechem ubi convenerant Israelitæ ad creandum eum regem. Cúmque id audisset Jerobaam Nabati filius in Ægypto ubi tunc erat (nam ex quo fugerat à conspectu Salomonis, manserat in Ægypto) Et misissent ad eum, & advocâssent illum, ipsique venissent; abiit cum cœtu Israelitarum, & allocuti sunt Rahabaamum, dicentes,

מלכים א : יב

servitute de allevia nunc tu & ,nostrũ jugum aggravavit tuus Pater
4 אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה עַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת
tibi ſerviem' &,nos ſuper dedit quod ,gravi ej' jugo de & ,dura tui patris
אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃
abierunt & :me ad revertimini &,dies tres adhuc Ite : eos ad Dixitque
5 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלְכוּ
ſtantes fuerant qui ,ſeniorib' cum Rechabhã rex eſt cõſiliat' Et .populus
6 הָעָם׃ וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים
Quomodo : dicendo ,vivente eo exiſtendo in ejus patris Selomoh faciebus cum
אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ
ſunt locuti Et ? verbum huic populo reſpondendum ad conſultantes vos
7 אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב אֶת־הָעָם הַזֶּה דָּבָר׃ וַיְדַבְּרוּ
,eis ſervieriſque ,huic populo ſervus fueris hodie Si : dicendo ,eum ad
אֵלָיו לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה עֶבֶד לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם
erunt & : bona verba eos ad fueris locutúſque ,eis reſponderis &
וַעֲנִיתָם וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ
quod ,ſeniorum conſilium dereliquit Et .diebus omnibus ſervi tibi
8 לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
,eo cum evaſerant grandes qui , natos conſuluit & : ei conſuluerant
יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ
, conſulentes vos Quid : eos ad Dixitque : ej' facies ad ſtantes qui
9 אֲשֶׁר הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה־אַתֶּם נוֹעָצִים
:dicendo ,me ad ſunt locuti qui ,huic populo verbum reſpondeam' &
וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר
ſunt locuti Et ? nos ſuper tuus pater dedit quod jugo de Allevia
10 הָקֵל׳ מִן־הָעֹל אֲשֶׁר נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ וַיְדַבְּרוּ
populo dices Sic : dicendo ,eo cum evaſerant grandes qui ,nati eum ad
אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לָעָם
,noſtrũ jugũ aggravavit tu' Pater :dicendo ,te ad ſunt locuti qui ,huic
הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ
greſſus meus Parvus : eos ad loquêris ſic ;nobis deſuper allevia tu &
וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תְדַבֵּר אֲלֵיהֶם קָטְנִי עָבֶה
vos ſuper impoſuit onus meus pater nunc Et .mei patris lumbis pre
11 מִמָּתְנֵי אָבִי׃ וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם
vos corripuit me' pater : veſtro jugo ſuper addam ego & ;grave jugum
עֹל כָּבֵד וְאָנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם
Venitque .ſcorpionibus in vos corripiam ego & , flagellis in
12 בַּשּׁוֹטִים וְאָנִי אִיַּסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ וַיָּבֹא
ſicut , tertio die in Rechabham ad populus omnis & , Jarobham
יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר
.tertio die in me ad Revertimini : dicendo ,rex fuerat locutus
דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׃
quod ſeniorum conſilium reliquit & :durum populo rex Reſponditque
13 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
me' Pater:dicendo,juventi cõſiliũ ſcdm eos ad eſt locut' Et .ei cõſuluerãt
14 יְעָצֻהוּ׃ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי
corripuit me' pater: veſtro jugo ſuper addam ego &,veſtrũ jugũ aggravavit
הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר
exaudivit non Et.ſcorpionib' in vos corripiam ego &,flagellis in vos
15 אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אִיַּסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ וְלֹא־שָׁמַע
firmare pro ,DOMINO cum à cauſa fuit nam : populum ad rex
הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הָיְתָה סִבָּה מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים
ad Silonitæ Achijah manu in Dominus fuerat locut' quod,ſuũ verbum
אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי אֶל־
exaudivit non quod ,Iſrael omnis vidit Et .Nebat filiũ Jarobham
16 יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃ וַיַּרְא כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע
:dicendo,verbum regem ad populus reſponderunt & : eos ad rex
הַמֶּלֶךְ אֲלֵהֶם וַיָּשִׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר
tua tentoria ad : Iſai filio in hæreditas non & ?David in pars nobis Quæ
מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי לְאָהָלֶיךָ
.ſua tentoria in Iſrael abiit & :David tuam domum vide nunc ;Iſrael
יִשְׂרָאֵל עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו׃

REGUM I. — Versio VULG. LAT.

4 Pater tuus durissimũ jugũ imposuit nobis : tu itaq; nunc imminue paululùm de imperio patris tui durissimo, & de jugo grauissimo quod imposuit nobis,& serviem' tibi. Qui ait eis;Ite usq; ad tertium diem, & revertimini ad me. Cúmq; abiisset populus, Iniit consilium rex Roboam cum senioribus, qui assistebant coram Salomone patre ejus cùm adhuc viveret, & ait; Quod datis mihi consilium,ut respondeam 7 populo huic ? Qui dixerunt ei ; Si hodiè obedieris populo huic, & servieris, & petitioni eorum cesseris, locutúsq; fueris ad eos verba lenia,erunt 8 tibi servi cunctis diebus. Qui dereliquit consiliũ senũ,quod dederant ei, & adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant 9 cum eo, & assistebant illi. Dixítq; ad eos ; Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi; Levius fac jugum quod imposuit pater tuus super nos ? 10 Et dixerunt ei juvenes qui nutriti fuerant cum eo ; Sic loquêris populo huic, qui locuti sunt ad te , dicentes ; Pater tuus aggravavit jugũ nostrũ, tu releva nos. Sic loquêris ad eos ; Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei. 11 Et nunc pater meus posuit super vos jugum grave, ego autem addam super jugum vestrum : pater meus cecidit vos flagellis,ego autem cædam vos 12 scorpionibus. Venit ergò Jeroboam, & omnis populus ad Roboam die tertiâ, sicut locutus fuerat rex, dicens ; Revertimini ad me die tertiâ. Respondítq; rex populo dura, derelicto consilio seniorum, 14 quod ei dederant, Et locutus est eis secundùm consilium juvenum, dicens ; Pater meus aggravavit jugum vestrum,ego autem addam jugo vestro: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus. Et non acquievit rex 15 populo : quoniam aversatus fuerat eum Dominus , ut fuscitaret verbum suum, quod locutus fuerat in manu Ahiæ Silonitæ, ad Jeroboam filium 16 Nabat. Videns itaque populus quòd noluissent eos audire rex, respondit ei, dicens: Quæ nobis pars in David ? vel quæ hæreditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israel, nunc vide domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua.

Vers. GRÆC. LXX. Interp. cum Trans. LAT.

13 Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἀδωνιρὰμ τὸν ἐπὶ τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησεν (ρ) αὐτὸν ἐν λίθοις καὶ ἀπέθανε. καὶ ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ ἔφυγεν (σ) ἀναβαῖναι εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἠθέτησεν Ἰσραὴλ εἰς τὸν οἶκον Δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἐγένετο ὡς (τ) ἤκουσε πᾶς Ἰσραὴλ ὅτι ἀνέκαμψεν (υ) Ἰεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἐπὶ Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἦν ὀπίσω (φ) οἴκου Δαυὶδ πάρεξ Σκήπτρου Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν μόνοι. 21 Καὶ Ροβοὰμ εἰσῆλθεν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἐξεκκλησίασε τὴν συναγωγὴν Ἰούδα καὶ σκῆπτρον Βενιαμὶν (χ) ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας νεανιῶν πολεύοντων πόλεμον, τοῦ πολεμεῖν μετὰ οἴκου Ἰσραὴλ, ὀπιστρέψαι τὴν βασιλείαν Ροβοὰμ υἱῷ Σολομών. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σαμαΐαν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, 23 λέγων, Εἰπὸν τῷ Ροβοὰμ υἱῷ Σολομὼν βασιλεῖ Ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα οἶκον Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ τῷ καταλοίπῳ λαῷ, λέγων, Τάδε 24 λέγει κύριος, Οὐκ ἀναβήσεσθε (ψ) καὶ πολεμήσετε μὴ πρὸς ἀδελφοὺς ὑμῶν υἱοὺς Ἰσραήλ. (ω) Ἐπιστρεφέτω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἤκουσαν τὸν λόγον κυρίου, καὶ κατέπαυσαν τοῦ πορευθῆναι κατὰ τὸ ῥῆμα (α) κυρίου. (β) Καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν κοιμᾶται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ τάφῃ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυὶδ. καὶ ἐβασίλευσε Ροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ, υἱὸς ὢν ἐξκαίδεκα ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ ἑπτὰ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ναανὰν, θυγάτηρ Ανα υἱοῦ Ναὰς βασιλέως υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐξ ὄρους Εφραὶμ δήλου τῷ Σολομὼν, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰροβοὰμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σαρειρὰ, γυνὴ πόρνη· καὶ ἔδωκεν αὐτὸ Σολομὼν εἰς ἀρχοντα Σκυλάλης ὅτι ἄρσεις οἶκου Ἰωσήφ. καὶ ᾠκοδόμησε τῷ Σολομὼν τὴν Σαειρὰ τὴν ἐν ὄρει Εφραὶμ. καὶ ἦξε αὐτῷ τειακόσια ἅρματα ἵππων. ἔτι ᾠκοδόμησε τὴν ἄκραν ἐν τῇ ἄρσεσιν οἴκου Εφραὶμ, ἔτι συνέκλεισε τὴν πόλιν Δαυὶδ, καὶ ἦν ἐναρρόμενος ὅτι τὴν βασιλείαν. καὶ ἐζήτει Σολομὼν Δανιὴλ αὐτόν. καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἀπέδρα αὐτὸς πρὸς Σουσακὶμ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἦν μετ' αὐτοῦ ἕως ἀπέθανε Σολομών. καὶ ἤκουσεν Ἰεροβοὰμ ἐν Αἰγύπτῳ ὅτι τέθνηκε Σολομὼν, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὦτα Σουσακὶμ βασιλέως Αἰγύπτου, λέγων, Ἐξαπόστειλόν με, καὶ ἀπελεύσομαι ἐγὼ εἰς τὴν γῆν μου. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σουσακὶμ, Αἴτησαί τι αἴτημα, καὶ δώσω σοι. καὶ Σουσακὶμ ἔδωκε τῷ Ἰεροβοὰμ τὴν Ἀναὰ ἀδελφὴν θεκεμίνας τὴν πρεσβυτέραν γυναικὸς αὐτοῦ αὐτῷ εἰς γυναῖκα. ἄυξη δὴ μεγάλη ἐν μέσῳ τῶν θυγατέρων τῶν βασιλέως, καὶ ἔτεκε τῷ Ἰεροβοὰμ τὴν Αβιὰ υἱὸν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Ἰεροβοὰμ πρὸς Σουσακὶμ, Οὕτως ἐξαπόστειλόν με, καὶ ἀπελεύσομαι.

Et misit rex Adoniram,qui super tributum: & lapidaverunt eũ in (d)lapidibus: & mortuus est. Et rex Roboam anticipavit (e)ascendere,ad fugiendum in Hierusalē. Et rebellũ fuit Israel in domum David usq; in diē hanc. Et factũ est postquã audivit omnis Israel, quia revertit Hieroboã ex Ægypto; & miserunt,& vocaverunt eum in synagogã: & regem fecerunt eum super Israel. Et non fuit post domum David, nisi de sceptro Juda,& Benjamin solũ. Et 21 Roboã ingravit in Hierusalē: & evocavit synagogam Juda, & sceptrum Benjamin, centũ & viginti millia adolescentiũ faciũ bellũ, ad bellandũ adversũ domũ Israel,ad restituendum regnum Roboã filio Salomon. Et factum est verbum Domini ad Samæã hominẽ Dei,dicens; Dic Roboã filio Salomon regi Juda, & ad universam domum Juda, & Benjamin, & reliquo populi, dicens; Hæc dicit Domin', Non ascendetis,neq; bellabitis cum fratrib' vestris filiorũ Israel. Revertatur unusquisq; in domum suã: quoniam a me factum est verbũ hoc. Et audierunt verbum Domini: & quieverunt ab eundo juxta verbũ Domini. Et (f)rex Salomon dormit cum patribus suis: & sepelitur cũ patrib' suis in civitate David. Et regnavit Roboã filius ejus pro eo in Hierusalē: cum esset filius sex & decẽ annorum, cũ regnũ ipse adiit. Et (g)duodecim annos regnavit in Hierusalē. Et nomẽ matri ejus Naaman, filia Ana filii Naas regis filiorum Ammon. Et fecit malũ in conspectu Domini, & non iit in via David patris sui. Et erat homo ex monte Ephraim servus Salomonis: & nomen ejus, Hieroboã; & nomẽ matris ejus, Sarira,(b)mulier fornicaria: & dedit eum Salomõ in principẽ sciyalæ super omnẽ domũ Joseph. Et ædificavit Salomõni ipsam Sariã, quæ in monte Ephraem. Et fuerũt ei triginta curru equoruũ. Hic ædificavit arcẽ in oppidis dom' Ephraim. Hic cõclusit civitatẽ David: & erat elevans se super regnũ. Et quærebat Salomõ interficere eũ. Et timuit, & fugit ipse ad Susacim regẽ Ægyptiorũ: & fuit cũ eo, donec mortuus est Salomõ. Et audivit Hieroboã in Ægypto, quia mortuus est Salomõ: et locutus est in aures Susacim regis Ægypti dicens; Dimitte me, ei abibo ego in terrã meã. Et dixit ei Susacim; Pete aliquam petitionẽ, & dabo tibi. Et Susacim dedit ipsi Hieroboã Ano sororẽ Thecemine seniorẽ uxoris suæ ei in uxorẽ. Hæc fuit magna in medio filiarũ regis: et peperit ipsi Hieroboã Abia filiũ ejus. Et dixit Hieroboã ad Susacim, Omninò dimitte me, & abiã.

MS. A. (ρ) αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ ἐν λίθοις (σ) ἀναβαῖναι ἐπὶ τὸ ἅρμα (τ) ἤκουσε πᾶς Ἰσραὴλ (υ) Ἰεροβοὰμ, καὶ ἀπέστειλαν καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς (φ) οἶκον (χ) ἑκατὸν χιλιάδες (ψ) οὐ μὴ πολεμήσητε (ω) ἀναστρεφέτω (α) κυρίου. Καὶ ᾠκοδόμησε Ἰεροβοὰμ

(†) Quæ hic sequuntur in textu Romano aa v. 25. è diversis locis hinc inde conjecta sunt; neque in MS. A. (uti nec in Vulgata) uno in loco simul habentur.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 אֲבוּךְ אַקְשִׁי יָת נִירָנָא וְאַתְּ כְּעַן אַקֵּיל יָת פּוּלְחָנָא דַּאֲבוּךְ תַּקִּיפָא דִּיהַב
5 עָלָנָא וּנְפַלְחָנֵךְ׃ וַאֲמַר לְהוֹן אִזְלוּ עוֹד תְּלָתָא יוֹמִין וְתוּבוּ לְוָתִי וַאֲזַלוּ עַמָּא׃
6 מַלְכָּא רְחַבְעָם בְּסַבְיָא דְּהֲווֹ מְשַׁמְּשִׁין קֳדָם שְׁלֹמֹה אֲבוּהִי כַּד הֲוָה קָיֵם לְמֵימַר אִכְדֵין
7 אַתּוּן מִתְמַלְכִין לְאַתְבָּא יָת עַמָּא הָדֵין פִּתְגָמָא׃ וַאֲמַלִּילוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר אִם יוֹמָא דֵין
תִּתְעַלִּיב לְעַמָּא הָדֵין וְתִפְלְחִנּוּן וְתַעֲנִנּוּן מִלִּין טָבָן וְתִמַּלֵּל עִמְּהוֹן פִּתְגָמִין תַּקִּנִין וְיֶהוֹן לָךְ
8 עַבְדִין כָּל יוֹמַיָּא׃ וּשְׁבַק יָת מְלַכָּא דְּסַבְיָא דִּי מַלְכוּהִי וְאִתְמְלִיךְ בִּינְקַיָּא דְּרַבְיוּ עִמֵּיהּ
9 דְּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹהִי׃ וַאֲמַר לְהוֹן מָה אַתּוּן מִתְמַלְכִין וְנֵיתִיב פִּתְגָמָא יָת עַמָּא הָדֵין דְּמַלִּילוּ
10 עִמִּי לְמֵימַר אָקֵיל מִן נִירָא דִּיהַב אֲבוּךְ עָלָנָא׃ וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ יַנְקַיָּא דְּרַבְיוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר
כְּדֵין תֵּימַר לְעַמָּא הָדֵין דְּמַלִּילוּ עִמָּךְ לְמֵימַר אֲבוּךְ תַּקִּיפַת יָת נִירָנָא וְאַתְּ אֲקֵיל מִנָּנָא כְּדֵין
11 תֵּימַר לְהוֹן חַלְשׁוּתִי תַּקִּיפָא מֵעוּלֵימוּתִיהּ דַּאֲבָא׃ וּכְעַן אֲבָא רְמָא עֲלֵיכוֹן נִיר תַּקִּיף וַאֲנָא
12 אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אֲבָא רְדָא יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִיטִין וַאֲנָא אֲרְדֵי יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃ וַאֲתָא יָרָבְעָם
וְכָל עַמָּא לְוָת רְחַבְעָם בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה כְּמָא דְּמַלֵּל מַלְכָּא לְמֵימַר תּוּבוּ לְוָתִי בְּיוֹמָא
13 תְּלִיתָאָה׃ וְאַתִּיב מַלְכָּא יָת עַמָּא פִּתְגָם קְשֵׁי וּשְׁבַק יָת מַלְכָּא דְּסַבְיָא דִּי מַלְכוּהִי׃ וּמַלֵּל
עִמְּהוֹן כְּמַלְכָּא דִּינְקַיָּא לְמֵימַר אֲבָא אַתְקִיף יָת נִירְכוֹן וַאֲנָא אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אֲבָא רְדָא
15 יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִיטִין וַאֲנָא אֲרְדֵי יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃ וְלָא קַבֵּיל מַלְכָּא מִן עַמָּא אֲרֵי הֲוָת פַּלּוּגְתָּא
מִן קֳדָם יְיָ בְּדִיל לְאַקָּמָא יָת פִּתְגָמֵיהּ דְּמַלֵּל יְיָ בְּיַד אֲחִיָּה שִׁילוֹנָאָה עַל יָרָבְעָם בַּר נְבָט׃
16 וְחָזוֹ כָל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי לָא קַבֵּיל מַלְכָּא מִנְּהוֹן וַאֲתִיבוּ עַמָּא יָת מַלְכָּא פִּתְגָמָא לְמֵימַר לֵית
לָנָא חוּלָק בְּדָוִד וְלָא אַחְסָנָא בְּבַר יִשַׁי גְּבַר לְקָרְוָךְ יִשְׂרָאֵל כְּעַן מְלוֹךְ עַל אֵנָשׁ בֵּיתָךְ דָּוִד
וַאֲזַל יִשְׂרָאֵל לְקָרְוֹהִי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Pater tuus induravit jugum nostrũ, et tu nunc allevia *servitium* patris tui *durum*, et de jugo illi' forti quod dedit sup nos, et serviem' tibi. Et dixit illis, Ite adhuc trib' dieb', et redite ad me: et abierunt populus. Et petivit consiliũ rex Rehhabgham à senib' qui ministraverant ante Selomoh patrẽ suum, cùm adhuc esset superstes, dicendo: Quonã modo vos consulitis, ut respondeã populo huic verbum? Et locuti sunt cum eo dicendo, Si hodie conniveris populo huic, et servieris eis, et responderis eis locutiones bonas, et locut' fueris cum eis verba rectaꝛerunt tibi servi omnib' dieb'. Et reliquit consiliũ senũ quod consuluerant ei: et petivit consiliũ à juvenib', qui creverant cum eo, qui ministrabant ante eum. Et dixit eis, Quid vos consulitis, ut respondeam' verbũ populo huic, qui locuti sunt mecũ, dicendo: Allevia de jugo quod dedit pater tuu' super nos. Et locuti sunt cum eo juvenes qui creverant cum eo, dicendo: Sic loquêris populo huic qui locuti sunt tecũ, dicendo: Pater tu' induravit jugũ nostrũ, et tu allevia à nobis, sic loquêris cum illis, Debilitas mea fortior est robore patris mei. Et nunc pater meus injecit super vos jugũ forte, et ego addã sup jugũ vestrũ: pater meus dominat' est in vos flagellis, at ego dominabor in vos scorpionibus. Et venit Jerobgham et omnis popul' ad Rehhabghã die tertio, sicut locutus fuerat rex, dicendo: Redite ad me die tertio. Et respondit rex populo *verbum durum*, et reliquit consilium senum, quod consuluerant ei. Et locutus est cum eis juxta consilium juvenũ, dicendo: Pater meus induravit jugum vestrum, at ego addam super jugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, et ego dominabor in vos scorpionibus. Et non suscepit rex populum, quia fuit contradictio ab-ante Dominum, ut firmaret verbũ suũ, quod locut' fuerat Dñs per manũ Ahhiah Silonæi sup Jerobgham filiũ Nebat. Et viderunt omnis Israel quòd non suscepisset eos rex; et responderunt populus regi verbũ, dicendo: *Non* est nobis pars in David, neque hæreditas in filio Isai, quisque in tabernaculum suum Israel; nunc regna super viros domus tuæ David: et ivit Israel ad tabernacula sua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Pater tuus aggravavit jugum nostrum : tu itaque remitte præduram patris tui servitutem & grave jugum quod imposuit nobis, & serviemus tibi. Qui dixit illis, Ite. & hinc ad tres dies revertimini ad me. Toto igitur populo profecto, Consuluit rex Rehabaam senes qui assistebant patri suo dum viveret, dixitque ad eos; Quodnam responsum vestro consilio reddam populo? Dixerunt ei; Si fueris hodiè servus populo huic, obsequaris eis, respondeas & alloquaris eos verbis bonis; erunt tibi servi cunctis diebus. At is derelicto senum consilio quod dederant, consuluit juvenes qui cum eo adoleverant, quique assistebant ei; Dixitad eos, Quodnam responsum vestro consilio reddam populo qui mihi dicunt; Remitte jugum nostrum quod imposuit nobis pater tuus? Dixerunt ei juvenes qui cum eo adoluerant, Sic respondeas populo qui tibi dixerunt, Pater tuus aggravavit jugum nostrum, tu remitte nobis aliquid: respondeas *inquam* eis, Digitus meus minimus crassior est pollice patris mei: Pater meus grave jugum vobis imposuit, ego addam jugo vestro: pater meus vos castigavit ferulis, ego verò castigabo vos loris. Cùm ergò venisset Jeroboam & universus Israel ad Rehabaam die tertio, quemadmodum locutus fuerat eis rex, *dicens* Revertimini ad me die tertio; Respondit rex populo asperè, derelicto consilio quod dederant illi seniores, Dixitque ad eos juxta consilium adolescentium; Pater meus aggravavit jugum vestrum, ego superaddam jugo vestro: pater meus ferulis vos castigavit, ego verò loris castigabo vos. Et non auscultavit rex populo, quoniam instigatio fuit à Domino, ut confirmaret Dominus sermones suos quos locutus fuerat per servum suum Ahiam prophetam Silonitem de Jeroboam Nabati filium. Videns autem universus Israel non acquievisse sibi regem, responsum reddiderunt populus regi, ac dixerunt ei; Nulla nobis sors est cum Davide, neque hæreditas cum filio Isai: ad tentoria tua O Israel: provide jam domui tuæ O David: sic abierunt Israelitæ, quisque in civitatem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*إن اباك صعب نيره علينا. وانت الآن اقلل من استعمال ابيك الصعب وبيره العظيم الذي
كان جعله علينا. فانا نكون تحت طاعتك *فقال لهم. امضوا ثم عودوا الي بعد ثلثة ايام. فانصرف
القوم عنه *وشاور رحبعام الملك الشيوخ الذين كانوا جلساء الملك سليمان ابيه في ايام حياته.
فقال لهم. بماذا تشيرون ان اجيب هؤلاء القوم من الكلام *فاجابوه قايلون. ان انت رفقت بالقوم
في هذا اليوم. وخضعت لهم. واجبتهم بمخاطبة حسنة. صاروا لك عبدا في كل الايام *فاطرح
رأي المشايخ الذين اشاروا عليه. وشاور الاحداث الذين ربيوا معه *وقال لهم. ما الذي تشيرون
علي. ان اجيب هذا الشعب. لانهم قالوا لي. خفف عنا الرف الذي استعبدنا به ابوك *قالوا له
الاحداث الذين نشوا معه. قل لهذا الشعب الذين خاطبوك قايلون. ابوك صعب نيره. وانت
خفف عنا. اجبهم بان خنصري اعلظ من الهام ابي *والآن فان ابي رسم عليكم نيرا صعبا. وانا
اريد عليكم نيركم. ابي ادبكم بالسياط. وانا ادبكم بالعقربين *وفي يوم رحبعام وجميع
الشعب الي رحبعام في اليوم الثالث. كما خاطبهم قايلا. عودوا الي في اليوم الثالث *فاجاب الملك
الشعب بكلام حسن. واطرح رأي المشايخ الذين اشاروا عليه *واجابهم حسب ما اشاروا به
الاحداث. ان ابي صعب نيركم. وانا اريد على نيركم. ابي صربكم بالسياط. وانا اصربكم
بالعقارب *ولم يقبل الملك من الشعب. لانها كانت فتنة من الله. كما يقيم كلامه الذي
تكلمه على يد اخيا السيلوني على يوربعام بن ناباط *ولما راى الجماعة من آل اسرايل. ان
الملك لم يقبل منهم. اجاب الشعب الملك عن كلامه قايلون. ليس لنا حظ في داود. ولا نحلة
بابن ايسي. فليرجع كل رجل منكم الي وطنه يا آل اسرايل. والآن فاملك على اهل بيتك يا
داود. ورجع آل اسرايل الي اوطانهم.

Pater quidem tuus difficile reddiderat super nos jugum suum: tu jam minue servitutem patris tui asperam, & gravissimum jugum ipsius quod nobis imposuerat, ut subditi simus obedientiæ tuæ. Ait illis, Ite, tum ad me redite post tres dies: discessitque ab eo populus. Interea consuluit Rahabaam rex seniores illos qui erant assessores regis Salomonis patris sui dum esset in vivis, & dixit eis, Quibus me verbis huic populo respondere consilium datis? Responderunt ei dicentes, Si tu benignè tractaveris hodiè populum istum, teque submiseris eis, & allocutus fueris blando sermone; evadent servi tui cunctis diebus. Sed rejecit sententiam seniorum illorum qui consilium dederant ei, & consuluit adolescentes illos qui secum educati fuerant: Et dixit eis, Quid consulitis ut respondeam huic populo? dixerunt enim mihi, Leva nos ex servitute quâ nos presserat pater tuus. Dixerunt ei adolescentes qui cum eo creverant, Dic populo huic qui te sunt allocuti dicentes, Pater tuus difficile reddiderat jugum nostrum, tu verò leva illud nobis: responde inquam eis. Digitus meus parvus crassior est pollice patris mei. Jam verò pater quidem meus difficile vobis jugum injunxit, ego verò augebo vobis jugum vestrum: pater meus flagris vos punivit, ego verò puniam vos scorpionibus. Itaque Jeroboamo cunctoq; populo Rahabaamum die tertio convenientibus, prout allocutus fuerat eos dicens, Redite ad me die tertio; Excepit rex populũ verbis acerbis, & rejectâ sententiâ seniorum qui consiliũ dederant ei, Respondit illis prout cõsiliũ dederant adolescentes; Pater quidem meus asperam reddiderat jugum vestrum, ego verò augebo jugũ vestrũ: pater meus verberavit vos ferulis, ego verò loris verberabo vos. Et non acquievit rex populo; nam à Deo obvenerat hoc dissidium, quatenus eventu comprobaret verba sua quæ locutus fuerat per Achiam Silonitem de Jeroboamo Nabati filio. Cùm ergò videret cœtus Israelitarum non acquievisse sibi regem, respondit populus regi ad ea quæ locutus fuerat, dicentes; Non habemus partem in Davide, neque possessionem in filio Jesse: revertatur unusquisq; vestrũm in patriam suam O Israelitæ, & nunc regna super gentem dom. tuæ O David: sic reversi sunt Israelitæ in patrias suas.

מלכים א: יב

eos *super* regnavit & ,Jehudah urbibus in *habitantes* Iſrael *filii* Et
17 ובני ישראל הישבים בערי יהודה וימלך עליהם
,Adoram Rechabham rex miſit Et .Rechabham
18 רחבעם: וישלח המלך רחבעם את ארם
,lapide eum *in* Iſrael omnis *obruerunt* & :tributum ſuper qui
אשר על המס וירגמו כל ישראל בו אבן
,currum *in aſcendendū ad* ſe roboravit Rechabham rex & :eſt mortuus &
וימת והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה
domum in Iſrael ſunt prævaricati Et .Jeruſalaim *fugiendum ad*
19 לנוס ירושלם: ויפשעו ישראל בבית
Iſrael *omnem audire ſecundum* ,fuit Et .hanc diem ad uſque David
20 דוד עד היום הזה: ויהי כשמע כל ישראל
,*cætum* ad eum vocaverunt & ,miſerāt & ,Jarobham eſſet reverſus quòd
כי־שב ירבעם וישלחו ויקראו אתו אל העדה
domum poſt fuit non :Iſrael omnem ſuper eum regē conſtituerunt &
וימליכו אתו על כל ישראל לא היה אחרי בית
,Jeruſalaim Rechabham venit Et .ſola Jehudah tribus niſi ,David
21 דוד זולתי שבט יהודה לבדו: ויבאו רחבעם ירושלם
centum ,Binjamin tribum & ,Jehudah domum omnem congregavit &
ויקהל את כל־בית יהודה ואת שבט בנימן מאה
domo cum *pugnandum ad* ,bellum *facientis electi* millia octoginta &
ושמנים אלף בחור עשה מלחמה להלחם עם בית
.Selomoh filium Rechabham ad regnum *reducendum ad* ,Iſrael
ישראל להשיב את המלוכה לרחבעם בן שלמה:
,Dei virum Semahjah ad Dei verbum fuit Et
22 ויהי דבר האלהים אל שמעיה איש האלהים
,Jehudah regem ,Selomoh filium Rechabham ad Dic :dicendo
23 לאמר: אמר אל־רחבעם בן שלמה מלך יהודה
,populi reliduum & ,Binjamin & ,Jehudah domum omnem ad &
ואל כל־בית יהודה ובנימין ויתר העם
ne & ,aſcendatis Ne :DOMINUS dicit Sic :dicendo
24 לאמר: כה אמר יהוה לא תעלו ולא־
vir revertimini :Iſrael filiis veſtris fratribus cum pugnetis
תלחמון עם־אחיכם בני־ישראל שובו איש
audierunt & :hoc verbum eſt factum me à quia :ſuam domum in
לביתו כי מאתי נהיה הדבר הזה וישמעו
verbum juxta *eundum ad* ſunt reverſi & ,DOMINI verbum
את־דבר יהוה וישובו ללכת כדבר
,Ephraim monte in Sechem Jarobham ædificavit Et .DOMINI
25 יהוה: ויבן ירבעם את־שכם בהר אפרים
.Penuel ædificavit & ,inde eſt egreſſus & :ea in habitavit &
וישב בה ויצא משם ויבן את־פנואל:
regnum revertetur Nunc :ſuo corde in Jarobham Dixitque
26 ויאמר ירבעם עתה תשוב הממלכה
faciendum ad iſte populus aſcenderit Si .David domum ad
27 לבית דוד: אם יעלה העם הזה לעשות
hujus populi cor revertetur &,Jeruſalaim in DOMINI domo in ſacrificia
בבית יהוה בירושלם ושב לב העם הזה
,me interficient & :Jehudah regem Rechabham ad ſuum dominum ad
אל־אדניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגני
eſt conſiliatus Et .Jehudah regem Rechabham ad revertentur &
28 ושבו אל רחבעם מלך־יהודה: ויועץ
,vobis *Idulum* :eos ad dixitque ,aureos vitulos duos fecit & ,rex
המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אלהם רב־לכם
te fecerūt aſcendere qui ,Iſrael tui dii ecce :Jeruſalaim *aſcendere præ*
מעלות ירושלם הנה אלהיך ישראל אשר העלוך
& ,Bethel in unum poſuit Et .Ægypti terra è
29 מארץ מצרים: וישם את־האחד בבית־אל ואת
.Dan in *dedit unum*
האחד נתן בדן:

REGUM I.

Verſio VULG. LAT.

17 Super filios autem Iſrael, quicunque habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam. Miſit ergò rex Roboam Aduram, qui erat ſuper tributa: & lapidavit eum omnis Iſrael, & mortuus eſt. Porrò rex Roboam feſtinus aſcendit currum, & fūgit in Jeruſalem:
19 Receſſitque Iſrael à domo David, uſque in præſentem diem.
20 Factum eſt autem cùm audiſſet omnis Iſrael, quòd reverſus eſſet Jeroboam, miſerunt, & vocaverunt eum congregato cœtu, & conſtituerunt eum regem ſuper omnem Iſrael, nec ſecutus eſt quiſquam domum David præter tribum
21 Juda ſolam. Venit autem Roboam Jeruſalem, & congregavit univerſam domum Juda, & tribum Benjamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Iſrael, & reducerent regnum Roboam filio Salomonis. Fa-
22 ctus eſt autem ſermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens;
23 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, & ad omnem domum Juda, & Benjamin, & reliquos de
24 populo, dicens; Hæc dicit Dominus; Non aſcendetis, neque bellabitis contra fratres veſtros filios Iſrael: revertatur vir in domum ſuam, à me enim factum eſt verbum hoc. Audierunt ſermonē Dñi & reverſi ſunt de itinere,
25 ſicut eis præceperat Dñs. Ædificavit autem Jeroboam Sichem in monte Ephraim, & habitavit ibi: & egreſſus indè
26 ædificavit Phanuel. Dixítque Jeroboam in corde ſuo; Nunc revertetur regnum ad domum
27 David, Si aſcenderit populus iſte ut faciat ſacrificia in domo Domini in Jeruſalem: & convertetur cor populi hujus ad dominum ſuum Roboam regem Juda, interficiéntque me, & revertentur ad
28 eum. Et excogitato conſilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis; Nolite ultrà aſcendere in Jeruſalem: Ecce dii tui Iſrael, qui te eduxerunt de
29 terra Ægypti. Poſuítque unum in Bethel, & alterum in Dan.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ ἐξῆλθεν Ἱεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Σαειρὰ † ἐν ὄρει Ἐφραίμ· καὶ ζωάγρησεν ἐκεῖ πᾶν σκῆπτρον Ἐφραίμ. καὶ ἀνοκοδόμησεν ἐκεῖ Ἱεροβοὰμ χάραξ. καὶ ἠρρώστησε τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἀῤῥωσία κραταιᾷ ζφόδρα. καὶ ἐπορεύθη Ἱεροβοὰμ ἐρωτῆσαι περὶ τοῦ παιδαρίου· καὶ εἶπε πρὸς Ἀνὼ † γυναῖκα αὐτοῦ, Ἀνάστηθι, πορεύου, ἐπερώτησον † θεὸν περὶ τοῦ παιδαρίου, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀῤῥωσίας αὐτοῦ. καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ καὶ ἐπορεύθη εἰς Σηλώμ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἀχιά, καὶ αὐτὸς ἦν ὑὸς ἐξήκοντα ἐτῶν, καὶ ῥῆμα κυρίου μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ πρὸς † γυναῖκα αὐτοῦ, Ἀνάστηθι, καὶ λάβε εἰς † χεῖρά σου τὰ ἀνθρώπῳ τῷ θεῷ ἄρτους, καὶ κολλύρια, καὶ σταφυλὴν, καὶ σίμιον μέλιτος· καὶ ἀνάστα ἡ γυνὴ, καὶ ἔλαβε εἰς † χεῖρα αὐτῆς ἄρτους, καὶ δύο κολλύρια, καὶ σταφυλὴν, καὶ σίμιον μέλιτος· καὶ ἦλθε τὸ Ἀχιά. καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠμαυρώθησαν τοῦ ἰδεῖν. καὶ ἀνέστη ἐκ Σαειρὰ καὶ πορεύθη. καὶ ἐγένετο ἐλθόντος αὐτῆς εἰς † πόλιν πρὸς Ἀχιὰ τὸν Σηλωνίτην, καὶ εἶπεν Ἀχιὰ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε δὴ εἰς ἀπαντὴν Ἀνὼ τῇ γυναικὶ Ἱεροβοὰμ, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ, Εἴσελθε, καὶ μὴ στῇς, ὅτι τάδε λέγει κύριος, Σκληρὰ ἐγὼ ἐπαποστέλλω ἐπὶ σέ. καὶ εἰσῆλθεν Ἀνὼ πρὸς † ἄνθρωπον τὸν θεὸν, καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀχιά, Ἴνα τί ἐνλωόχας μοι ἄρτους, καὶ σταφυλὴν, καὶ κολλύρια, καὶ σίμιον μέλιτος; τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ σὺ ἀπελεύσῃ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἔσῃ εἰσελθοῦσα σὺ † πόλιν εἰς Σαειρὰ, καὶ τὰ κορασιά σου ἐξελεύσονταί σοι εἰς συνάντησιν, καὶ ἐρεῖσί σοι, Τὸ παιδάριον τέθνηκεν· ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξολοθρεύσω † Ἱεροβοὰμ ὑεσθῆτα πρὸς τοῖχον, καὶ ἔσονται οἱ τεθνηκότες τῷ Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται οἱ κύνες, καὶ † τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ καταφάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ παιδάριον κόψεται, Οὐαὶ κύριε, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν πρὸς τὸν κύριον. καὶ ἀπῆλθεν ἡ γυνὴ, ὡς ἤκουσεν. καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν εἰς † Σαειρὰ, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε. καὶ ἐξῆλθεν ἡ κραυγὴ εἰς ἀπαντήν. καὶ ἐπορεύθη Ἱεροβοὰμ εἰς Σίκιμα † ἐν ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ συνήθροισεν ἐκεῖ τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέβη ἐκεῖ Ῥοβοὰμ ὑὸς Σαλωμών. καὶ λόγος κυρίου ἐγένετο πρὸς Σαμαΐαν τὸν Ἐνλαμὶ, λέγων, Λάβε σεαυτῷ ἱμάτιον καινὸν τὸ μὴ εἰσῳλυδὸς εἰς ὕδωρ, καὶ ῥῆξον αὐτὸ δώδεκα ῥήγματα, καὶ δώσεις τῷ Ἱεροβοὰμ, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, Τάδε λέγει κύριος, Λάβε σεαυτῷ δέκα ῥήγματα τῷ σεαυτοῦ· καὶ ἔλαβεν Ἱεροβοὰμ. καὶ εἶπε Σαμαΐας, Τάδε λέγει κύριος ὅτι τὰς δέκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοβοὰμ ὑὸν Σολωμών, Ὁ πατήρ σου ἐζάρυνε † χλοιδν αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐζάρυνε τὰ ζράσματα † τραπέζης αὐτοῦ· καὶ νῦν κυφιεῖς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι. καὶ εἶπεν Ῥοβοὰμ πρὸς † λαὸν, Ἔτι τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν ῥῆμα. καὶ εἶπε Ῥοβοὰμ, Εἰσαγάγετέ μοι τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ συμβουλεύσομαι μετ' αὐτῶν τί ἀποκριθῶ τῷ λαῷ ῥῆμα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. καὶ ἐλάλησε Ῥοβοὰμ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν, καθὼς ἀπέστειλεν ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, Οὕτως ἐλάλησεν πρὸς Ζὲ ὁ λαός.

Et exiit Hieroboam de Ægypto, & venit in terram Sariæ, quæ in monte Ephræm. Et congregatur illuc omne ſceptrum Ephræm. Et ædificavit ibi Hieroboam vallum. (i) Et ægrotavit puer ejus ægrotatione validâ valdè. Et ait Hieroboam interrogare de puero: & dixit ad Ano uxorem ſuam; Surge, vade, interroga Deum de puero, ſi vivet de infirmitate ſua. Et homo erat in Selom: & nomen ei Achia: & hic erat ſua ſexagiata annorum: & verbum Domini cum eo. Et dixit Hieroboam ad uxorem ſuam; Surge, & ſume in manum tuam bonos Dapanes, & collyridas filiis ejus, & uvam, & vaſculum mellis. Et ſurrexit mulier, & ſumpſit in manum ſuam panes, & duas collyridas, & uvam, & vaſculum mellis ipſi Achia. Et homo ſenior: & oculi ejus obtuſi erant ad videndum. Et ſurrexit de Sariæ, & vadit. Et factum eſt veniente eâ in civitatem ad Achia Selonitem, & dixit Achia ad puerum ſuum; Exi nunc in occurſum Ano uxori Hieroboam, & dices ei; Intra, & noli ſtare: quamobrem hæc dicit Dominus, Dura ego immitto ſuper te. Et intravit Ano ad hominem Dei. Et dixit ei Achia; Ut quid attuliſti mihi panes, & uvam, & collyridas, & vaſculum mellis? Hæc dicit Dominus; Ecce tu abibis à me: & erit, ingrediente te (k) civitatem, in Sariæ, & puelle tuæ egredientur tibi in occurſum, & dicent tibi; Parvulus eſt mortuus. Quoniam hæc dicit Dominus; Ecce ego exterminabo de Hieroboam mingentem ad parietem: (l) & erunt mortui Hieroboam in civitate, comedent canes: & mortuum in agro comedent volatilia cœli: & parvulus (m) plangetur, Vch Domine, quia inventum eſt in eo verbum bonum de Domino. Et abiit mulier, poſquàm audivit. Et factum eſt, ut intravit in Sariæ; & parvulus mortuus eſt. Et exiit vociferatio in occurſum. Et ivit Hieroboam in Sicima, quæ in monte Ephræm, & congregavit illuc tribus Iſrael. Et aſcendit illuc Roboam filius Salomon. Et (n) verbum Domini factum eſt ad Sameam Enlami, dicens; Sume tibi veſtimentum novum, quod non intravit in aquam: & ſcinde illud duodecim ſciſſuras: & dabis Hieroboam, & dices ei; Hæc dicit Dominus; Sume tibi decē ſciſſuras ad inſtar tui. Et ſumpſit Hieroboam. Et dixit Sameas; Hæc dicit Dominus (o) ſuper decē tribus Iſrael. Et dixit populus ad Roboam filium Salomonis; Pater tuus aggravavit jugum ſuum ſuper nos: & aggravatas eſcas menſæ ſuæ. Et nunc allevabis ſuper nos, & ſerviemus tibi. Et dixit Roboā ad populū; Adhuc tribus dies, & reſpondebo vobis verbum. Et dixit Roboā; Introducite mihi ſeniores, et conſultabo cū eis, quod reſpondeā populo verbū in die tertia. Et locutus eſt Roboā in aures eorū, ſicut miſit populus ad eū. Et dixerūt ſeniores populi; Sic locutus eſt ad te populus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ובני ישראל דיתבין בקריא דבית יהודה ומלך עליהון רחבעם: ושלח מלכא רחבעם
18 ית ארורם דממנא על מסקי מסין ורגמו כל ישראל יתיה באבנא ומית ומלכא רחבעם
19 אתקף למסק ברתיכא למפק ירושלם: ומרדו בית ישראל בבית דוד עד יומא הדין:
20 והוה כד שמעו כל ישראל ארי תב ירבעם ושלחו וקרו יתיה לות כנשתא ואמליכו יתיה
21 על כל ישראל לא הות בתר בית דוד אלהן שבטא דיהודה בלחודוהי: ואתא רחבעם
לירושלם וכנש ית כל בית יהודה ויח שבטא דבית בנימין מאה ותמנן אלף גבר גבר
עבדי קרבא לאנחא קרבא עם בית ישראל לאתבא ית מלכותא לרחבעם בר שלמה:
22 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם שמעיה נביא דיי למימר: אמר לרחבעם בר שלמה
24 מלכא דבית יהודה ולכל שבטא דבית יהודה ובנימין ושאר עמא למימר: כדין
אמר יי לא תסקון ולא תניחון קרבא עם אחיכון בני ישראל תובו גבר לביתיה ארי מן
25 קדם יי הוה פתגמא הדין וקבילו למיזל כפתגמא דייי ותבו למיזל כמימרא דייי: ובנא
26 ירבעם ית שכם בטורא דבית אפרים ויתיב בה ונפק מתמן ובנא ית פנואל: ואמר ירבעם
27 בלביה כען ליתבא מלכותא לבית דוד: אם יסק עמא הדין למעבד נכסת קודשין
בבירת מקדשא דייי בירושלם ויתפני לבא דעמא הדין בתר רבונהון בתר רחבעם מלכא
28 שבטא דבית יהודה ויקטלנני ויתובון לות רחבעם מלך שבטא דבית יהודה: ואתמליך
מלכא ועבד תרין עגלין דדהבא ואמר להון סניאה לכון ארחא מלמסק לירושלם הא
29 אנון דחלתך ישראל דאסקוך מארעא דמצרים: ושוי ית חד בביתאל ית חד בדן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et [*ſuper*] filios Iſrael qui habitabant in urbib⁹ domus Jehudah, regnavit
17 Rehhabgham. Et miſit rex Rehhabgham Adoram, qui præpoſit⁹ erat ſuper
18 allatores tributorum, et lapidaverunt omnis Iſrael illum lapide, et mortuus eſt: et rex Rehhabghā roboravit ſe ut aſcenderet currū, ut
19 conveniret ſe in Jeruſalē. Et rebellaverunt *dom⁹* Iſrael in domū David uſq; ad diē
20 hanc. Et fuit cùm audiſſent omnis Iſrael q̄ rediiſſet Jerabgham, miſe-
runt et vocaverunt illū ad congregationē, et regē conſtituerunt eum ſuper
21 omnē Iſrael: non fuit poſt David, niſi trib⁹ Jehudah ſola. Et venit Rehhabgham in Jeruſalē, et congregavit *omnē domū* Jehudah, et tribū *domus* Binjamin, centū et octoginta millia virorū robuſtorū belligerantiū, ut inirent
22 bellū cum *domo* Iſrael, ad reducendū regnū ad Rehhabghā filiū Selomoh.
23 Et fuit verbū prophetiæ ab-ante Dominū cum Semaghiah propheta ante
Dñm, dicendo: Dic ad Rehhabgham filiū Selomoh regē dom⁹ Jehudah,
24 et ad *omnē tribū domus* Jehuda & *tribū* Binjamin, et reliquū populū, dicendo: Sic dixit Dñs, Non aſcendatis, neq; ineatis bellū cum fratribus veſtris filiis Iſrael; redite quiſq; in domū ſuā; quia ab-ante dictū meū factum
25 eſt verbū iſtud: et ſuſceperunt verba Dñi, et redierunt ut abirent juxta verbum Dñi. Et ædificavit Jerabgham Sechem in monte dom⁹ Ephraim, et ſe-
26 dit in ea, et exiit inde et ædificavit Phenuel. Et dixit Jerabgham in corde
27 ſuo, Nunc fortè redibit regnū ad domum David. Si aſcenderit populus hic ad faciendum oblationem ſanctitatum in domo ſanctuarii Domini in Jeruſalem; divertetur cor populi hujus poſt dominum ſuum poſt Rehhabgham
28 regem tribus domus Jehudah, et occident me et redibunt ad Rehhabgham regem tribus domus Jehudah. Et petivit conſilium rex, et fecit duos vitu-
29 los auri, et dixit illis: Sufficiat vobis via, ne aſcendatis in Jeruſalem: ecce hi ſunt Timores tui Iſrael, qui eduxerunt te de terra Miſraim. Et poſuit unum in Bethel et alterum dedit in Dan.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Israelitis itaque confidentibus in civitatibus suis, Judæi regem creârunt super se Rehabaamum filium Salomonis. Tum misit rex Rehabaam ad universum Israelem, Adoniramum qui præerat vectigali: at obruerunt eum omnes Israelitæ lapidibus, & mortuus est. Rex autem Rehabaam fategit ut conscenderet currum, & fugeret in Jerusalem. Sic defecerunt Israelitæ à familia Davidis in hunc usque diem. Et cùm audîsset universus Israel reversum esse Jerobaamum, acciverunt eum ad cœtum, regémque creârunt super universum Israelem: nec remansit sectator familiæ Davidis, nisi sola tribus Judæ. Rehabaamo in Jerusalem reverso, congregati sunt omnes Judæi & tribus Benjaminitarum, centum octoginta millia virorum belligerantium, pugnaturi adversùs Israelitas ut reducerent regnum ad Rehabaammum filium Salomonis. Fuit autem sermo Domini ad Semajam prophetam Dei, dicendo; Dic Rehabaamo filio Salomonis regi Judæ, & universæ familiæ Judæ & Benjamin, & reliquo populo, hæc verba; Sic dicit Dominus, Ne ascenderitis, néve pugnaveritis adversùs fratres vestros Israelitas, revertimini quisque domum suam; quoniam à me fuit sermo iste: & acquieverunt sermoni Domini, reversíque sunt ut abirent juxta sermonem Domini. Deinde ædificavit Jerobaam Sechim quæ est in monte Aphrem, & habitavit in ea. Inde egressus ædificavit Phanuelem. Dixítque Jerobaam apud semetipsum, Mox reversurum est regnum ad domum Davidis, Si populus hic ascenderit ad immolandum sacrificium in domo Domini in Jerusalem, revertetur animus populi hujus ad Rehabaam regem Judæ, occident me, & revertentur ad Rehabaam dominum suum regem Judæ. Quamobrem inito rex consilio, fecit duos vitulos aureos, dixítque universo Israeli, Supervacaneum est vobis ascendere in Jerusalem: tum dixit; Ecce deos tuos Israel, qui te extraxerunt è terra Ægypti. Et posuit unum in Beth il, alterum verò posuit in Dan.

17 *ותהי על בני ישראל הישבים בערי יהודה וימלך עליהם רחבעם׃ ויהי
18 אדוניהם אשר על המס וירגמו בני ישראל באבנים ויכהו למות וימהר
19 המלך רחבעם לעלות במרכבה לנוס ירושלם׃ ויפשעו ישראל בבית
20 דויד עד היום הזה׃ ויהי כשמע כל ישראל כי שב ירבעם ויקראו
ויקראו אתו אל העדה וימליכו אתו על כל ישראל לא נשאר שבט
21 בית דויד כי אם שבט יהודה לבדו׃ ויבא רחבעם ירושלם ויקהל את
כל בית יהודה ואת שבט בנימין מאה ושמנים אלף בחור עשה מלחמה
22 להלחם עם בית ישראל להשיב את הממלכה לרחבעם בן שלמה׃ ויהי
23 דבר יהוה אל שמעיה איש האלהים לאמר׃ אמר אל רחבעם בן שלמה
24 מלך יהודה ואל כל בית יהודה ובנימין ואל יתר העם לאמר׃ כה אמר
יהוה לא תעלו ולא תלחמו עם אחיכם בני ישראל שובו איש לביתו כי
מאתי נהיתה הדבר הזה׃ וישמעו את דבר יהוה וישבו ללכת כדבר
25 יהוה׃ ויבן ירבעם את שכם בהר אפרים וישב בה ויצא משם ויבן את
26 פנואל׃ ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דויד׃ אם יעלה
העם הזה לעשות זבחים בבית יהוה בירושלם ושב לב העם הזה אל
27 אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגני ושבו אל רחבעם מלך יהודה׃
28 ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אל העם רב לכם מעלות ירושלם
הנה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים׃ וישם את האחד בבית
29 אל ואת האחד נתן בדן׃

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ad verò super Israelitas qui erant in civitate Juda, regnavit Rahabaam. Deinde misit rex Rahabaam Adoniramum tributo præpositum ad filios Israel, sed obruit eum lapidibus universitas filiorum Israel, ita ut moreretur. Rex autem Rahabaam stipatus ascendit cum equitatu suo ut abiret urbem pacis. Defecerunt ergò Israelitæ à domo Davidis ad hunc usque diem. Cúmque novissent Israelitæ reversum esse Jerobaamũ ad urbem pacis, mittentes accersiverunt eum dum essent congregati, & regem creârunt super universitatẽ Israelitarum: nec remansit ex eis quisquam sequens domũ Davidis, præter solam tribũ Judæ. Cùm autem advenisset Rahabaam in urbem pacis, collegit omnem gentem Judæ & tribum Benjamin, centum videlicet octoginta millia virorum fortium, virorum militiã exercentium, ut per hos impeteret in pugna Israelitas, reduceretque regnũ ad Rahabaamum Salomonis filium. Tunc autem advenit à Deo prophetia ad Semejam Dei prophetam, dicens; Alloquere Rahabaamum regem tribũs Judæ & Benjamini, reliquumque populum, dicens; Sic dicit Deus, Ne ascenderitis, nec pugnam instituetis cum fratribus vestris Israelitis, sed revertatur quilibet vestrûm domum suam; quia me permittente contigit hujusmodi casus: quapropter acquiescentes oraculo divino, conversi redierunt, quemadmodum præceperat Deus. Ædificavit autem Jeroboam Sechem in monte Ephraim, & commoratus est in eo: tum inde egressus ædificavit Phanuelem. Postea cogitavit Jeroboam in corde suo, & ait, Incertus modò sum an non revertatur regnum ad Davidem: Cùm enim ascenderit populus iste ad immolandum sacrificia sancta in sanctuario Dei in urbe pacis, inclinabuntur corda hujus populi erga dominum suum Rahabaamum regem tribũs Juda, meque interfecto redibunt ad Rahabaamum regem Juda. Itaque capto rex hac de re consilio, fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, Nimis longũ est iter vestrum, cùm ascenditis ad urbem pacis: ecce deus tuus O Israel, qui te eduxit è terra Ægypti. Et collocavit unum in Beth-el, alterum verò collocavit in Danias.

17 *وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي قُرَى يَهُوذَا * فَمَلَكَ عَلَيْهِمْ رَحَبْعَامُ *
18 وَوَجَّهَ الْمَلِكُ رَحَبْعَامُ أَدُونِيرَامَ الْمُوَلِّيَ عَلَى الْخَرَاجِ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ * فَرَجَمَهُ الْجَمَاعَةُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِالْحِجَارَةِ حَتَّى
مَاتَ * وَالْمَلِكُ رَحَبْعَامُ تَأَيَّدَ وَعَلَا فِي رُكُوبِهِ لِيَمْضِيَ إِلَى دَارِ السَّلَامِ * وَعَدَرَ آلُ إِسْرَائِيلَ بَيْتَ
19 دَاوُدَ إِلَى هٰذَا الْيَوْمِ * وَعِنْدَ عِلْمِ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِرُجُوعِ يُورَبْعَامَ إِلَى دَارِ السَّلَامِ * وَجَّهُوا وَدَعَوْهُ
20 عِنْدَ اجْتِمَاعِهِمْ * وَمَلَّكُوهُ عَلَى جَمَاعَةِ آلِ إِسْرَائِيلَ * وَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ تَابِعًا لِبَيْتِ دَاوُدَ * إِلَّا سِبْطَ
21 يَهُوذَا وَحْدَهُ * وَعِنْدَ مُوَافَاةِ رَحَبْعَامَ إِلَى دَارِ السَّلَامِ * جَمَعَ الْكُلَّ مِنْ آلِ يَهُوذَا وَسِبْطِ بِنْيَامِينَ *
مِائَةً وَثَمَانِينَ أَلْفَ رَجُلٍ جَبَّارٍ رِجَالٍ يَعْمَلُونَ الْحَرْبَ، لِيُنَاطِحَ بِهِمْ فِي الْحَرْبِ لِآلِ إِسْرَائِيلَ * لِيَرُدُّوا
22 الْمُلْكَ إِلَى رَحَبْعَامَ بْنِ سُلَيْمَانَ * وَعِنْدَ ذٰلِكَ حَضَرَ نُبُوَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ إِلَى سَمَعْيَا نَبِيِّ اللّٰهِ قَائِلًا
23 * قُلْ لِرَحَبْعَامَ مَلِكِ سِبْطِ يَهُوذَا وَبِنْيَامِينَ * وَبَاقِي الْقَوْمِ قَائِلًا * كَذَا قَالَ اللّٰهُ * لَا تَطْلَعُونَ *
24 وَلَا تُقَاتِلُونَ حَرْبًا مَعَ إِخْوَتِكُمْ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَلْيَرْجِعْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ إِلَى بَيْتِهِ * فَإِنَّ مِنْ قِدَمِ
أَمْرِي كَانَ هٰذَا الْحَالُ * فَقَبِلُوا كَلَامَ اللّٰهِ * وَعَادُوا رَاجِعِينَ * كَمَا أَمَرَ اللّٰهُ * وَبَنَى يُورَبْعَامُ سَكَامَ فِي
25 جَبَلِ إِفْرَايِمَ * وَأَقَامَ بِهَا * وَخَرَجَ مِنْ هُنَاكَ وَبَنَى فَنُوَالَ * ثُمَّ يُورَبْعَامُ فَكَّرَ فِي قَلْبِهِ وَقَالَ * الْآنَ
لَسْتُ آمِنُ * إِنْ تَرْجِعَ الْمَمْلَكَةُ إِلَى دَاوُدَ * حِينَ يَطْلَعُ هٰذَا الشَّعْبُ يَذْبَحُونَ ذَبَائِحَ مُقَدَّسَةً فِي
27 بَيْتِ قُدْسِ اللّٰهِ فِي دَارِ السَّلَامِ * فَتَعْطِفُ قُلُوبُ هٰذَا الشَّعْبِ نَحْوَ سَيِّدِهِمْ رَحَبْعَامَ مَلِكِ سِبْطِ يَهُوذَا *
28 فَيَقْتُلُونِي وَيَرْجِعُونَ إِلَى رَحَبْعَامَ مَلِكِ يَهُوذَا * وَسَاوَرَ الْمَلِكُ فِي ذَاكَ * وَعَمِلَ عِجْلَيْنِ مِنَ الذَّهَبِ *
وَقَالَ لَهُمْ * قَدْ بَعُدَ عَلَيْكُمْ طَرِيقُكُمْ فِي الطُّلُوعِ إِلَى دَارِ السَّلَامِ * هُوَذَا مَعْرِفَتُكَ يَا إِسْرَائِيلُ الَّذِي
29 أَطْلَعَكَ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * فَجَعَلَ أَحَدَهُمَا فِي بَيْتِ آلَ * وَالْآخَرَ جَعَلَهُ فِي بَانِيَاسَ *

Ad verò super Israelitas qui erant in civitate Juda, regnavit Rahabaam. Deinde misit rex Rahabaam Adoniramum tributo præpositum ad filios Israel, sed obruit eum lapidibus universitas filiorum Israel, ita ut moreretur. Rex autem Rahabaam stipatus ascendit cum equitatu suo ut abiret urbem pacis. Defecerunt ergò Israelitæ à domo Davidis ad hunc usque diem. Cúmque novissent Israelitæ reversum esse Jerobaamũ ad urbem pacis, mittentes accersiverunt eum dum essent congregati, & regem creârunt super universitatẽ Israelitarum: nec remansit ex eis quisquam sequens domũ Davidis, præter solam tribũ Judæ. Cùm autem advenisset Rahabaam in urbem pacis, collegit omnem gentem Judæ & tribum Benjamin, centum videlicet octoginta millia virorum fortium, virorum militiã exercentium, ut per hos impeteret in pugna Israelitas, reduceretque regnũ ad Rahabaamum Salomonis filium. Tunc autem advenit à Deo prophetia ad Semejam Dei prophetam, dicens; Alloquere Rahabaamum regem tribũs Judæ & Benjamini, reliquumque populum, dicens; Sic dicit Deus, Ne ascenderitis, nec pugnam instituetis cum fratribus vestris Israelitis, sed revertatur quilibet vestrûm domum suam; quia me permittente contigit hujusmodi casus: quapropter acquiescentes oraculo divino, conversi redierunt, quemadmodum præceperat Deus. Ædificavit autem Jeroboam Sechem in monte Ephraim, & commoratus est in eo: tum inde egressus ædificavit Phanuelem. Postea cogitavit Jeroboam in corde suo, & ait, Incertus modò sum an non revertatur regnum ad Davidem: Cùm enim ascenderit populus iste ad immolandum sacrificia sancta in sanctuario Dei in urbe pacis, inclinabuntur corda hujus populi erga dominum suum Rahabaamum regem tribũs Juda, meque interfecto redibunt ad Rahabaamum regem Juda. Itaque capto rex hac de re consilio, fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, Nimis longũ est iter vestrum, cùm ascenditis ad urbem pacis: ecce deus tuus O Israel, qui te eduxit è terra Ægypti. Et collocavit unum in Beth-el, alterum verò collocavit in Danias.

מלכים א: יג

unius *faciem ad* populus abierunt & : peccatum in hoc verbum fuit Et
30 וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיִּלְכּוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד
extremis de ſacerdotes fecit & ,excelſorũ domum fecit Et .Dan uſque
31 עַד־דָּן: וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת
ſolennitatẽ Jarobham fecit Et .Levi filiis de erant non qui ,populi
32 הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי: וַיַּעַשׂ יָרָבְעָם ׀ חָג
quæ ſolennitatẽ ſcdm menſis die decimaquinta ,octavo menſe in
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחָדֶשׁ כְּחַג ׀ אֲשֶׁר
,Bethel in fecit ſimiliter : altare ſuper *fecit aſcendere* &,Jehudah in
בִּיהוּדָה וְעָל ׀ הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל
ſacerdotes Bethel in conſtituit & : fecerat quos vitulis immolãdo
לְזַבֵּחַ לָעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית־אֵל אֵת כֹּהֲנֵי
quod altare ſuper *fecit aſcendere* Et .fecerat quæ excelſorum
33 הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־
menſe in ,octavo *menſe in* die decimaquinta in Bethel in fecerat
עָשָׂה בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ
,Iſrael filiis ſolennitatẽ fecit & : ſuo corde de *fuerat commentus* quem
אֲשֶׁר־בָּדָא מִלִּבּוֹ וַיַּעַשׂ חַג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
ſuffiendum ad ,altare ſuper aſcendit &
וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר:

CAP. XIII. יג

in DOMINI verbo in Jehudah de venit Dei vir ecce Et
1 וְהִנֵּה אִישׁ אֱלֹהִים בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר יְהוָה אֶל־
clamavit Et *ſuffiendum ad* ,altare *ſuper ſtans* Jarobham & : Bethel
בֵּית אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר: וַיִּקְרָא
2 dixit ſic ,altare ,Altare : dixit & ,DOMINI verbo in altare *ſuper*
עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה וַיֹּאמַר מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ כֹּה אָמַר
immolabit &,ejꝰ nomẽ Joſiahu,David domui naſcetur filius Ecce:Dominus
יְהוָה הִנֵּה בֵן נוֹלַד לְבֵית דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח
hominis oſſa & ,te ſuper *ſuffientes* excelſorum ſacerdotes te ſuper
עָלֶיךָ אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת הַמַּקְטִירִים עָלֶיךָ וַעֲצְמוֹת אָדָם
: dicendo ,portentum illa die in dedit Et .te ſuper comburent
3 יִשְׂרְפוּ עָלֶיךָ: וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר
,ſcindetur altare Ecce :DOMINUS eſt locutus quod portentum Hoc
זֶה הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה הִנֵּה הַמִּזְבֵּחַ נִקָּרַע
regem audire ſecundũ ,fuit Et .illud ſuper qui cinis effundetur &
4 וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר־עָלָיו: וַיְהִי כְּשָׁמַע הַמֶּלֶךְ
,Bethel in altare *ſuper* clamaverat quod ,Dei viri verbum
אֶת־דְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל
:eũ Apprehẽdite,dicendo ,altari deſuper ſuam manum Jarobham *miſit* &
וַיִּשְׁלַח יָרָבְעָם אֶת־יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר ׀ תִּפְשֻׂהוּ
eam *reducere* potuit non &,eum contra *miſerat* quam ,ejꝰ manus exaruit &
וַתִּיבַשׁ יָדוֹ אֲשֶׁר־שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכַל לַהֲשִׁיבָהּ
portentũ ſcdm,altari de cinis eſt effuſus &,eſt ſciſſum altare Et .ſe ad
5 אֵלָיו: וְהַמִּזְבֵּחַ נִקָּרַע וַיִּשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן מִן־הַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹפֵת
,rex reſpondit Et .Domini verbo in Dei vir dederat quod
6 אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּדְבַר יְהוָה: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ
Domini *facies nunc Deprecare* : Dei virum ad dixit &
וַיֹּאמֶר ׀ אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל־נָא אֶת־פְּנֵי יְהוָה
vir *eſt deprecatꝰ* &:me ad mea manꝰ revertatur &,me pro ora & ,tui Dei
אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וְתָשֹׁב ׀ יָדִי אֵלָי וַיֶּחֱלְ אִישׁ
ſuitque,eum ad regis manus eſt reverſa & ,Domini *facies* Dei
הָאֱלֹהִים אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַתָּשָׁב יַד־הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וַתְּהִי
mecũ Ingredere : Dei virum ad rex eſt locutꝰ Et.*principio in* ſicut
כְּבָרִאשֹׁנָה: וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים בֹּאָה־אִתִּי
7 Dei vir Dixitque .donum tibi dabo & : *te ſulci* & ,domum
הַבַּיְתָה וְסָעֳדָה וְאֶתְּנָה לְךָ מַתָּת: וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים
8 ,tecum veniã non ,tuæ domus dimidiũ mihi dederis Si : regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן־לִי אֶת־חֲצִי בֵיתֶךָ לֹא אָבֹא עִמָּךְ
.iſto loco in aquam bibam neque ,panem comedam neque
וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא אֶשְׁתֶּה מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

REGUM I.

Verſio VULG. LAT.

Et factum eſt verbum hoc in peccatum : ibat enim populus ad adorandũ vitulum uſque in Dan. Et fecit fana in excelſis, & ſacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Levi. Conſtituítque diem ſolennẽ in menſe octavo, quintadecimâ die menſis,in ſimilitudinem ſolennitatis, quæ celebrabatur in Juda. Et aſcendens altare, ſimiliter fecit in Bethel, ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat:conſtituítque in Bethel ſacerdotes excelſorum,quæ fecerat. Et aſcendit ſuper altare q extruxerat in Bethel, quintadecimâ die menſis octavi, quem finxerat de corde ſuo : & fecit ſolennitatem filiis Iſrael, & aſcendit ſuper altare, ut adoleret incenſum.

CAP. XIII.

ET ecce vir Dei venit de Juda in ſermone Domini in Bethel, Jeroboam ſtante ſuper altare,et thus jaciente. Et exclamavit contra altare in ſermone Domini,& ait ; Altare, altare, hæc dixit Dominus ; Ecce filius naſcetur domui David, Joſias nomine, & immolabit ſuper te ſacerdotes excelſorum, qui nunc in te thura ſuccendunt,& oſſa hominũ ſuper te incendet. Dedítque in illa die ſignum, dicens;Hoc erit ſignum quod locutꝰ eſt Dominus ; Ecce altare ſcindetur, & effundetur cinis qui in eo eſt. Cúmque audíſſet rex ſermonem hominis Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum ſuam de altari, dicens;Apprehendite eum. Et exaruit manus ejꝰ, quã extenderat contra eũ: nec valuit retrahere eã ad ſe. Altare quoque ſciſſũ eſt, & effuſus eſt cinis de altari, juxta ſignum quod prædixerat vir Dei in ſermone Domini. Et ait rex ad virum Dei Deprecare faciem Domini Dei tui, & ora pro me, ut reſtituatur manus mea mihi. Oravítque vir Dei faciem Domini,& reverſa eſt manus regis ad eum, & facta eſt ſicut priùs fuerat. Locutus eſt autem rex ad virũ Dei; Veni mecum domum ut prandeas,& dabo tibi munera. Reſpondítque vir Dei ad regem ; Si dederis mihi mediam partẽ domûs tuæ, non veniam tecũ, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco iſto :

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

Καὶ διεκέδασε Ῥοβοὰμ τ βελὴν αὐτ, καὶ ἐκ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτ. καὶ ἀπέστειλε, καὶ εἰσήγαγε τοὺς Ζωῤῥόφους ἀπ᾽ αὐτ, καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς, Τάδε καὶ τάδε ἀπέδηκεν ὁ λαὸς πρός με, λέγων. καὶ εἶπαν οἱ σύνδουλοί αὐτ, Οὕτως λαλήσεις πρὸς τὸν λαὸν, λέγων, Ἡ μακροπορία μου πλείων ὑπὲρ τὴν ὀσφῦν τ πατρός μου· ὁ πατήρ μου ἐμάστιγου ὑμᾶς μάστιξιν, ἐγὼ δὲ κατάρξω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. καὶ ἦρεσε τὸ ῥῆμα ἐνώπιον Ῥοβοάμ. καὶ ἀπεκρίθη τ λαῷ, καθὼς Ζωῤῥόλεσαν αὐτῷ οἱ Σύνδουλοι αὐτ τὰ παιδάρια. καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαὸς εἷς ἀνὴρ εἷς ἕκας τ πλησίον αὐτ, καὶ ἀνέκραξαν ἅπαντες, λέγοντες, Οὐ μερὶς ἡμῖν ἐν Δαυὶδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. ἕκας εἰς τὰ σκηνώματά Ϛ Ἰσραὴλ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὐκ εἰς ἄρχοντα οὐδὲ εἰς ἡγούμενον. καὶ διεσπάρη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ Σικίμων, καὶ ἀπῆλθον ἕκας εἰς τὸ σκήνωμα αὐτ. καὶ κατεκράτησε Ῥοβοὰμ, καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἀνέζη ὅτι τὸ ἅρμα αὐτ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰρυσαλήμ. καὶ πορεύον ὀπίσω αὐτ πᾶν Ϛκῆπτρον Ἰούδα, καὶ πᾶν Ϛκῆπτρον Βενιαμίν. καὶ ἐγένετο ἐνιαμένη τ ἐνιαυτ, καὶ Ζωῤῥοίσε Ῥοβοὰμ πάντα ἄνδρα Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἀνέζη τὸ πολεμεῖν πρὸς Ἱεροβοὰμ εἰς Σίκιμα. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Σαμαίαν ἄνθρωπον τ θεοῦ, λέγων, Εἶπον τῷ Ῥοβοὰμ βασιλεῖ Ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα οἶκον Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ πρὸς τὸ κατάλειμμα τ λαοῦ, λέγων, Τάδε λέγει κύριος, Οὐκ ἀναβήσεσθε οὐδὲ πολεμήσετε πρὸς τοὺ ἀδελφοὺς ὑμῶν υἱὸς Ἰσραὴλ, ἀναστρεφέτ ἕκας εἰς τ οἶκον αὐτ, ὅτι παρ᾽ ἐμοῦ γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἤκουσ τ λόγου κυρίου, καὶ ἀνέζην μὴ πορευθῆναι κτ τὸ ῥῆμα κυρίου. Καὶ ᾠκοδόμησεν Ἱεροβοὰμ τ Σίκιμα τὴν ἐν ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ κατῴκει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ᾠκοδόμησε τ Φανουήλ. Καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτ, Ἰδὼ νῦν ἐπιστρέψει ἡ βασιλεία (θ) εἰς οἶκον Δαυὶδ, Ἐὰν ἀναζῇ ὁ λαὸς οὗτ ἀναφέρειν (γ) θυσίαν ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς Ἰρουσαλὴμ, καὶ ἐπιστραφήσε (δ) καρδία τ λαοῦ τούτου πρὸς κύριον καὶ κύριον αὐτ, πρὸς Ῥοβοὰμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ ἀποκτενοῦσί (ε) με. Καὶ βουλεύσατο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐποφεύθη, καὶ ἐποίησε δύο δαμάλεις χρυσᾶς, καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαὸν, Ἱκανούσθω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς Ἰερουσαλὴμ· ἰδοὺ (ζ) θεοί Ϛ Ἰσραὴλ (η) οἱ ἀναγαγόντες Ϛ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἔθετο τ μίαν ἐν Βαιθὴλ, καὶ τ μίαν ἔδωκεν ἐν Δάν. Καὶ ἐγένετο ὁ λόγος οὗτ εἰς ἁμαρτίαν. καὶ ἐποφεύετο ὁ λαὸς πρὸ προσώπου τ μιᾶς ἕως (θ) Δάν, καὶ ἐίαζ τ οἶκον κυρίου. Καὶ ἐποίησεν οἴκους (ι) ἐφ᾽ ὑψηλῶν, καὶ ἐποίησεν ἱερεῖς μέρος π ὸκ τοῦ λαοῦ, (κ) οἳ ὐκ ἦσαν ὸκ τῶν υἱῶν Λευί. Καὶ ἐποίησεν Ἱεροβοὰμ ἑορτὴν ἐν τῇ μηνὶ τῇ ὀγδόῳ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τ μηνὸς κτ τ ἑορτὴν τ ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ ἀνέζη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν Βαιθὴλ τ θῦσ τ δαμάλεσιν ἃς ἐποίησε, καὶ παρέστησεν ἐν Βαιθὴλ τοὺ ἱερεῖς τ ὑψηλῶν ὧν ἐποίησε.

Et diſſipavit Roboam conſilium eorum,& non placuit corã eo.Et miſit, & introduxit coalumnos ſuos, & locutus eſt eis, Hæc & hæc miſit populus ad me, dicens. Et dixerunt coalumni ejus ; Sic loquẽris ad populum,dicens;Parvitas mea craſſior ſuper lumbum patris mei. Pater meus caſtigabat vos flagellis : ego autem opprimã vos in ſcorpionibus. Et placuit verbum coram Roboam. Et reſpondit populo, ſicut conſilium dederant ei coalumni ejus ipſi pueri. Et dixit omnis populus tanquàm vir unus,unuſquiſq; ad tabernacula ſua, Iſrael:quoniam homo hic non in Principem,neque in Ducem.Et diſperſus eſt omnis populus è Sicimis: & abierunt unuſquiſq; ad tabernaculum ſuum.Et vim fecit Roboã,& abiit, & aſcendit ſuper currum ſuum, & intravit in Hieruſalem. Et vadunt poſt eum omne ſceptrũ Juda,et omne ſceptrũ Benjamin. Et factum eſt in eunte anno, & congregavit Roboã omnẽ virum Juda, & Benjamin: & aſcendit ad bellandum adverſus Hieroboã in Sicima. Et factum eſt verbum Domini ad Samæam hominẽ Dei,dicens;Dic ad Roboã regẽ Juda,& ad omnẽ domum Juda,& Benjamin & ad reſiduum populi, dicens ; Hæc dicit Dominꝰ;Nõ aſcendetis, neq; bellabitis adverſùs fratres veſtros filios Iſrael.Revertitur unuſquiſq; in domum ſuã:quoniam à me factum eſt verbũ hoc. Et audierunt verbũ Domini: & ſuſcinuerunt non ire, juxta verbum Domini. Et ædificavit Hieroboã Sicima, quæ in monte Ephræm:& habitabat in ea. Et egreſſus eſt indè, & ædificavit Phanuel. Et dixit Hieroboam in corde ſuo , Ecce nunc revertetur regnũ ad domũ David; Si aſcenderit populꝰ hic ſacrificiũ offerre in domo Domini in Hieruſalẽ:& convertetur cor populi (ρ) ad Dominũ, & dominum ſuum,ad Roboã regẽ Juda:et occident me.Et conſilium cepit rex,& ivit,& fecit duas vitulas aureas, & dixit ad populũ; (q)Sufficiat vobis aſcendere in Hieruſalem. Ecce dii tui Iſrael ; qui reduxerunt te de terra Ægypti. Et poſuit unam in Bethel:& unã dedit in Dan. Et factum eſt verbũ hoc in peccatũ: & ibat populꝰ ante faciẽ unius uſq; Dan. Et dimiſerunt domũ Dei. Et fecit domos ſuper excelſa:et fecit ſacerdotes partẽ quandã de populo, qui non erant ex filiis Levi. Et fecit Hieroboã feſtivitatẽ in menſe octavo in quintadecima die menſis ſecundùm feſtivitatẽ, quæ in terra Juda.Et (r)aſcendit ſuper altare,quod fecit in Bethel,ut ſacrificaret vitulabus,quas fecit: & conſtituit in Bethel ſacerdotes excelſorum,(ſ)quæ fecerat.

MS.A. (β) εἰς τὸν οἶκον (γ) θυσίας (δ) καρδία λαοῦ (ε) μι, καὶ ἀποκτε- σουζ πρὸς Ῥοβοὰμ βασιλέα Ἰούδα. Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐποίησεν (ζ) οἱ θεοί (η) οἱ ἀνήγαγόν σε ἐκ (θ) Δάν. Καὶ ἐποίησεν (ι) οἴκι (κ) οἱ * ἦσαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 וַהֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לְחוֹבָא אֲוֹלוּ עַמָּא קֳדָם חַד עַד דָּן: וְעַבַד יַת בֵּית בָּמָתָא וְעַבַד כּוֹמָרַיָא
31 קְצָת מִן עַמָּא דְּלָא הֲווּ מִבְּנֵי לֵוִי: וְעַבַד יָרָבְעָם חַגָּא בְּיַרְחָא תְמִינָאָה בְּחַמְשָׂא עַסְרָא יוֹמָא
32 לְיַרְחָא כְּחַגָּא דְּשַׁבְטָא דִּיהוּדָה וְאַסֵּיק עַל אַגּוֹרָא כֵּן עַבַד בְּבֵיתְאֵל לְדַבָּחָא לְעָגְלַיָּא דִּי
33 עַבַד וַאֲקִים בְּבֵיתְאֵל יַת כּוֹמְרֵי בָּמָתָא דִּי עֲבַד: וְאַסֵּיק עַל אַגּוֹרָא דַּעֲבַד בְּבֵית אֵל בְּחַמְשָׂא
עַסְרָא יוֹמָא לְיַרְחָא תְמִינָאָה בְּיַרְחָא דַּעְדָּא מַרְעוּתֵיהּ וַעֲבַד חַגָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְסַלֵּיק עַל
אַגּוֹרָא לַאֲקָטָרָא:

יג

1 וְהָא נְבִיָא דְיָי אֲתָא מְשֻׁבַט יְהוּדָה בְּפִתְגָמָא דְיָי לְבֵירַת אֵל וְיָרָבְעָם קָאֵם עַל אַגּוֹרָא
2 לַאֲקָטָרָא: וְאִתְנַבִּי עַל אַגּוֹרָא בְּפִתְגָמָא דְיָי וְאָמַר מַדְבְּחָא מַדְבְּחָא כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הָא בְרָא
מְתִילִיד לְבֵירַת דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמֵיהּ וְיִנְכֵּס עֲלָךְ יַת כּוֹמְרֵי בָּמָתָא דְּאַסְּקוּ בּוֹסְמִין עֲלָךְ
3 וְגַרְמֵי אֲנָשָׁא יוֹקְדוּן עֲלָךְ: וְיִתֵּן בְּיוֹמָא הַהוּא אָתָא לְמֵימַר דָּא אָתָא דִּי מַלִּיל יְיָ דְּחַדְּעוֹן
4 דִּי שַׁלְחַנִי יְיָ הָא מַדְבְּחָא מִתְבַּזַע וּמִשְׁתַּפֵּךְ קִטְמָא דִּי עֲלוֹהִי: וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת
פִּתְגָמָא דְנְבִיָא דִּי דְאִתְנַבִּי עַל אַגּוֹרָא בְּבֵית אֵל וְאוֹשֵׁיט יָרָבְעָם יַת יְדֵיהּ מֵעֲלַוִי מַדְבְּחָא
5 לְמֵימַר אַחֲדוּהִי וִיבֵשַׁת יְדֵיהּ דְּאוֹשֵׁיט עֲלוֹהִי וְלָא יְכִיל לַאֲתָבוּתֵהּ לְוָתֵיהּ: וּמַדְבְּחָא אִתְבַּזַע
6 וְאִשְׁתַּפִּיךְ קִטְמָא מִן מַדְבְּחָא כְּאָתָא דִּיהַב נְבִיָא דְיָי בְּפִתְגָמָא דְיָי: וַאֲתִיב מַלְכָּא וַאֲמַר
לְנְבִיָא דְיָי צַלֵּי כְעַן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּבְעֵי מִן קֳדָמוֹהִי וְתִתּוּב יְדִי לִי וְצַלֵּי נְבִיָא דְיָי קֳדָם יְיָ
7 וְתָבַת יְדָא דְמַלְכָּא לְוָתֵיהּ וַהֲוָת כְּקַדְמָיְתָא: וּמַלֵּל מַלְכָּא עִם נְבִיָא דְיָי עוֹל עִמִּי לְבֵיתָא וְסָעוֹד
8 וְאֶתֶּן לָךְ מַתְנָא: וַאֲמַר נְבִיָא דְיָי לְמַלְכָּא אִם תִּתֶּן לִי יַת פַּלְגוּת בֵּיתָךְ לָא אֵעוֹל עִמָּךְ וְלָא
אֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי מַיָא בְּאַתְרָא הָדֵין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit res iſta in peccatum: & iverunt populus ante unũ uſq; Dan. Et fecit domũ excelſorũ, et fecit ſacerdotes, partem ex populo qui non erant de filiis Levi. Et fecit Jerabgham ſolemnitatem menſe octavo quintadecima die menſis,ſecundùm ſolemnitatem tribꝰ Jehudah,et obtulit ſup aram: ſic fecit in Bethel ſacrificando vitulis quos fecerat,et ſtatuit in Bethel ſacerdotes excelſorum quæ fecerat. Et obtulit ſuper aram, quam fecerat in Bethel,quintadecima die, menſe octavo,menſe quem conceperat juxta placitum ſuum,et fecit ſolemnitatẽ filiis Iſrael et aſcendit ad aram ut ſuffiret.

CAP. XIII.

ET ecce propheta Dñi venit de tribu Jehudah in verbo Dñi in Bethel:et Jerabgham ſtabat juxta aram ut ſuffiret. Et prophetavit et clamavit contra aram in verbo Dñi,et dixit: Altare altare, ſic dixit Dñs, Ecce filius naſcetur domui David, Joſiah erit nomen ejus,et jugulabit ſup te ſacerdotes excelſorum qui obtulerunt aromata ſup te, et oſſa hominum comburent ſup te. Et dedit in die illo ſignũ,dicendo: Hoc eſt ſignum quod locutus eſt Dominus, quo cognoſcetis q miſerit me Dñs, Ecce altare finditur et ſpargitur cinis qui eſt ſup illud. Et fuit cùm audiſſet rex verbũ prophetæ Dñi, quod prophetaverat contra aram in Bethel ; extendit Jerabgham manum ſuam de altari,dicendo: Apprehendite illũ, et exaruit manus ejus quã extenderat in eum,et non potuit reducere illã ſibi. Et altare fiſſũ eſt,et ſparſus eſt cinis ex altari juxta ſignum quod dederat propheta Domini in verbo Dñi. Et reſpondit rex et dixit Prophetæ Dñi, Ora quæſo ante Dñm Deum tuum,et precare illum,ut redeat manus mea ad me : et oravit propheta Dñi ante Dñm,et rediit manꝰ regis ad eum,et fuit ſicut priùs. Et locutus eſt rex cum propheta Dñi, Intra mecum in domum, et refocilla te, et dabo tibi donũ.Et dixit propheta Dñi ad regem,Si dares miſi dimidium domus tuæ,non intrarem tecum, et non comederem panem,nec biberem aquam in loco hoc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܗܘܐ ܗܢܐ ܠܚܛܗ ܠܒܝܬ ܝܪܒܥܡ ܕܗܘܐ ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܥܓܠ ܚܕ ܥܕ ܕܢ. ܘܥܒܕ ܒܝܬ ܒܡܬ ܐܓܪ ܕܟܗܢ ܡܢ ܟܠ ܥܡܐ ܕܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܠܘܝ ܡܢ ܕܡܠܐ ܝܕܗ ܠܡܠܐ ܐܓܪ ܕܟܗܢ ܠܒܡܬ ܗܢܘ ܡܢ ܟܠ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘ

comedes Non : dicendo , DOMINI verbo in mihi præcepit sic Nam

9 כִּי־כֵן צִוָּה אֹתִי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל
.venisti *qua via in* revertêris neque ; *aquas* bibes neque , panem

לֶחֶם וְלֹא תִשְׁתֶּה־מָיִם וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַכְתָּ׃
ea in venerat *qua via in* est reversus non & , *alia via in* abiit Et

10 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא־שָׁב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בְהּ
, Bethel in *habitans* senex unus propheta Et .Bethel in

11 אֶל־בֵּית־אֵל׃ וְנָבִיא אֶחָד זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל
fecerat quod opus omne ei narravit & , ejus filius venit &

וַיָּבוֹא בָנָו וַיְסַפֵּר־לוֹ אֵת כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה
quæ verba , Bethel in hodie Dei vir

אִישׁ־הָאֱלֹהִים׀ הַיּוֹם בְּבֵית־אֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
est locutus Et .suo patri ea narraverunt & , regem ad fuerat locutus

12 דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם לַאֲבִיהֶם׃ וַיְדַבֵּר
ejus filii ostenderunt & ? abiit *via Qua* : eorum pater eos ad

אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ הָלָךְ וַיִּרְאוּ בָנָיו אֵת
.Jehudah de venerat qui , Dei vir ambulaverat *qua* viam

הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה׃
ei straverunt & : asinum mihi Sternite ; suos filios ad Dixitque

13 וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־לִי הַחֲמוֹר וַיַּחְבְּשׁוּ־לוֹ
, Dei virum post abiit Et .eum super equitavit & , asinum

14 הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב עָלָיו׃ וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים
tu Num : eum ad dixitque , quercum subter sedentem eum invenit &

וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאַלָּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַאַתָּה
.*Ego* : dixit & ? Jehudah de venisti qui Dei vir

אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה וַיֹּאמֶר אֲנִי׃
.panem comede & , domum mecum *Vade* : eum ad Dixitque

15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אִתִּי הַבֵּיתָה וְאֹכַל לָחֶם׃
neque , tecum venire & , tecum reverti *potero* Non : Dixitque

16 וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתָּךְ וְלָבוֹא אִתָּךְ וְלֹא־
.isto loco in *aquas* tecum bibam neque , panem comedam

אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתְּךָ מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
, panem comedes Non , DOMINI verbo in me ad verbum Quia

17 כִּי־דָבָר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם
qua via in eundum ad revertêris non : *aquas* ibi bibes neque

וְלֹא־תִשְׁתֶּה שָׁם מַיִם לֹא־תָשׁוּב לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־
angelus & : tu sicut propheta ego Etiam : ei Dixitque .*ea in ambulâsti*

הָלַכְתָּ בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ וּמַלְאָךְ
in tecum eum Reduc : dicendo , DOMINI verbo in me ad est locutus

דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ אִתְּךָ אֶל־
.ei est mentitus : *aquas* bibat & , panem comedat & , tuâ domum

בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיִשְׁתְּ מַיִם כִּחֵשׁ לוֹ׃
.*aquas* bibit & , ejus domo in panem comedit & , eo cũ est reversus Et

19 וַיָּשָׁב אִתּוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיִּשְׁתְּ מָיִם׃
verbum fuit & , mensam ad sedentibus ipsis , fuit Et

20 וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל־הַשֻּׁלְחָן ׃ וַיְהִי דְּבַר
clamavit Et .eum reduxerat qui prophetam ad DOMINI

21 יְהוָה אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃ וַיִּקְרָא
dicit Sic : dicendo , Jehudah de venerat qui Dei virum ad

אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר
servâsti non & , DOMINI ori fuisti rebellis quòd eo Pro : DOMINUS

יְהוָה יַעַן כִּי מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ
: tuus Deus DOMINUS tibi præcepit quod præceptum

אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
, loco in *aquas* bibisti & , panem comedisti & , es reversus Et

22 וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתִּשְׁתְּ מַיִם בַּמָּקוֹם
bibas neque , panem comedas Ne , te ad est locutus quo

אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאַל־תִּשְׁתְּ
.tuorũ patrũ sepulchrum in tuum cadaver ingredietur non : *aquas*

מַיִם לֹא־יָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קֶבֶר אֲבֹתֶיךָ׃

Sic enim mandatum est mihi
in sermone Domini præcipien-
tis ; Non comedes panem, ne-
que bibes aquam, nec rever-
10 teris per viâ quâ venisti. Abiit
ergò per aliam viam, & non est
reversus per iter, quo venerat
11 in Bethel. Prophetes autem
quidam senex habitabat in Be-
thel, ad quem venerunt filii
sui, & narraverunt ei omnia o-
pera, quæ fecerat vir Dei illâ
die in Bethel : & verba quæ
locutus fuerat ad regem, nar-
12 raverunt patri suo. Et dixit
eis pater eorum, Per quam
viam abiit ? Ostenderunt ei fi-
lii sui viam per quam abierat
vir Dei, qui venerat de Juda.
13 Et ait filiis suis, Sternite mihi
asinum. Qui cùm stravissent,
14 ascendit, Et abiit post virum
Dei, & invenit eum sedentem
subtus terebinthum : & ait illi,
Túne es vir Dei qui venisti de
Juda ? Respondit ille, Ego sum.
15 Dixítque ad eum ; Veni me-
cum domum, ut comedas pa-
16 nem. Qui ait; Non possum re-
verti neque venire tecum, nec
comedam panem, neque bibã
17 aquam in loco isto : Quia lo-
cutus est Dominus ad me in
sermone Domini, dicens; Non
comedes panem, & non bibes
aquam ibi, nec revertêris per
18 viam quâ ieris. Qui ait illi,
Et ego propheta sum similis
tuî : & angelus locutus est mihi
in sermone Domini dicens; Re-
duc eum tecum in domum tuã,
19 ut comedat panem, & bibat
aquam. Fefellit eum, Et re-
duxit secum : comêdit ergò pa-
nem in domo ejus, & bibit a-
20 quam. Cúmque sederent ad
mensam, factus est sermo Do-
21 mini ad prophetam, qui redu-
xerat eum. Et exclamavit ad
virum Dei, qui venerat de Ju-
da, dicens ; Hæc dicit Domi-
nus ; Quia non obediens fui-
sti ori Domini, & non custo-
disti mandatum quod præcepit
22 tibi Dominus Deus tuus : Et
reversus es, & comedisti pa-
nem, & bibisti aquam, in loco
quo præcepit tibi, ne comede-
res panem, neque biberes a-
quam ; non inferetur cadaver
tuum in sepulchrum patrum
tuorum.

Versio VULG. LAT.

33 Καὶ ἀνέζη ὅτι τὸ θυσιαστήριον ὃ (λ) ἐποίησι, τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ· ἐν τῇ ἑορτῇ ᾗ ἠθέλησατο ἀπὸ καρδίας αὐτῦ, καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, καὶ (μ) ἀνέζη ὅτι τὸ θυσιαστήριον τῦ ὀσφῦσαι.

MS. A. (λ) ἐποίησεν ἐν Βαιθὴλ τῇ (μ)

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τῦ θεῦ (α) ἐξ Ἰούδα παρεγένετο ἐν λόγῳ κυρίου εἰς Βαιθὴλ, καὶ Ἱεροβοὰμ εἱστήκει ὅτι τὸ θυσιαστήριον (β)
2 ὀσφῦσαι. Καὶ ἐβεκάλεσεν πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ εἶπε, Θυσιαστήριον θυσιαστήριον, τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ Δαυὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ, καὶ (γ) θύσει ὅτι ζῇ ποὺ ἱερεῖς τῶν
3 ὑψηλῶν ὧδε ὑποθυόντων ἐπὶ (δ) ζῇ, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων καύσει ἐπὶ ζῇ. Καὶ δώσει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας, λέγων, (ε) Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησε κύριος, λέγων, Ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον (ζ) ῥήγνυται, καὶ ἐκχυθήσεται
4 ἡ πιότης ἡ (η) ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἱεροβοὰμ τὸν λόγον τῦ ἀνθρώπου τῦ θεῦ τῦ ὑποκαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν Βαιθὴλ, καὶ ἐξέτεινεν ὁ βασιλεὺς τὴν χεῖρα αὐτῦ ἀπὸ τῦ θυσιαστηρίου, λέγων, Συλλάζετε αὐτόν. καὶ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτῦ, ἣν ἐξέτεινεν ἐπ' αὐτόν, καὶ οὐκ (θ) ἐδυνήθη ὑποστρέψαι αὐτὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἐξεχύθη ἡ πιότης ἀπὸ τῦ θυσιαστηρίου, κατὰ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος τῦ θεῦ ἐν λόγῳ κυρίου. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
6 Ἱεροβοὰμ τῷ ἀνθρώπῳ τῦ θεῦ, Δεήθητι (ι) τῦ προσώπου κυρίου τῦ θεῦ (κ) ζῶ, καὶ ὑπόστρεψάτω ἡ χείρ μου (λ) πρός με. καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τῦ θεῦ τῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα τῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐγένετο (μ) καθὼς τὸ
7 πρότερον. Καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἄνθρωπον τῦ θεῦ, Εἴσελθε μετ' ἐμῦ εἰς οἶκον, καὶ ἀρίστησον, καὶ δώσω σοι δόμα.
8 Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τῦ θεῦ πρὸς τὸν βασιλέα, Ἐὰν δῷς μοι τὸ ἥμισυ τῦ οἴκου ζου, οὐκ εἰσελεύσομαι μετὰ ζῦ, οὐδὲ μὴ φάγω ἄρτον, οὐδὲ μὴ πίω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· Οὕτως γὰρ ἐνετείλατό μοι (ν)
9 κυρίῳ ἐν λόγῳ, λέγων, Μὴ φαγῇς (ξ) ἄρτον καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ καὶ μὴ ὑποστρέψῃς ἐν τῇ
10 ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ. Καὶ ἀπῆλθεν ἐν ὁδῷ ἄλλῃ, καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ ὁδῷ
11 ᾗ ἦλθεν ἐν αὐτῇ εἰς Βαιθήλ. Καὶ προφήτης εἷς προσβύτης (ο) κατῴκει ἐν Βαιθὴλ, καὶ ἔρχονται οἱ υἱοὶ αὐτῦ καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τῦ θεῦ ἐν τῇ (π) ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν Βαιθὴλ, καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησε τῷ βασιλεῖ, καὶ (ρ)
12 ἐπέστρεψαν τὸ πρόσωπον τῦ πατρὸς αὐτῶν. Καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς ὁ πατὴρ αὐτῶν, λέγων, Ποίᾳ ὁδῷ πεπόρευται; καὶ διηκρύουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ αὐτῦ τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τῦ θεῦ ὁ (σ) ἐλθὼν ἐξ Ἰούδα.

Et ascendit super altare, quod
fecit, quintâ & decimâ die in
mense octavo, in festivitate, quam
fixit è corde suo : & fecit fe-
stivitatem filiis Israel : & a-
scendit super altare ad sacrifi-
candum.

ἐπέζη

CAP. XIII.

Et ecce homo Dei de Juda
advenit in verbo Domini in Be-
thel, & Hieroboam stabat ad al-
tare ad adolendum. Et invoca-
vit (a) adversùs altare, in ver-
bo Domini, & dixit ; Altare,
altare, hæc dicit Dominus ; Ecce
filius nascitur domui David,
Josias nomen ei : & sacrifi-
cabit super te sacerdotes excel-
sorum (b) adolentium super
te : & ossa hominum combure-
tur super te. Et (c) dabit in die il-
la prodigium, dicens ; Hoc ver-
bum quod locutus est Dominus,
dicens; Ecce altare rumpitur, &
effundetur pinguedo, quæ super
ipsum. Et factum est, ut audivit
rex Hieroboam verbos hominis
Dei invocantis super altare, quod
in Bæthel ; & extendit rex ma-
num suam ab altari, dicens; Com-
prehendite eum. Et ecce exaruit
manus ejus, quam extenderat in
illum : & non potuit reducere il-
lam ad se. Et altare rumpitum est,
& effusa est pinguedo de altari
juxta prodigium, quod dedit ho-
mo Dei in verbo Domini. Et di-
xit rex Hieroboam homini Dei,
Ora faciem Domini Dei tui : &
revertatur manus mea ad me.
Et oravit homo Dei faciem Do-
mini : & reduxit manum regis
ad eum : & facta est, sicut an-
tea. Et locutus est rex ad homi-
nem Dei ; Intra mecum in do-
mum, & prande : & dabo tibi
donum. Et dixit homo Dei ad
regem ; Si dederis mihi dimi-
dium domûs tuæ, non intrabo
tecum, neque manducabo panem,
neque bibam aquam in loco hoc :
Quoniam sic mandavit mihi
Dominus in verbo, dicens ; Ne
comedas panem, neque bibas a-
quam, neque reverteris in via,
quâ ivisti in ea. Et abiit in viâ
alia ; & non reversit in via,
quâ venerat in ea in Bethel. Et
propheta unus senex habitabat in
Bethel : & venerunt filii ejus,
& narraverunt ei omnia ope-
ra, quæ fecerat homo Dei in die
illa in Bethel, & verba, quæ lo-
catus fuerat regi. (d) Et aver-
terunt faciem patris sui. Et lo-
cutus est ad eos pater eorum, di-
cens ; Quali viâ ivit ? Et ostê-
dunt ei filii ejus viam, in qua
abiit homo Dei, qui venerat
ex Juda.

MS. A. (α) παρεγένετο ἐξ Ἰούδα ἐν (β) αὐτῦ ὀσφῦσαι. (γ) θύσει (δ) ζῇ, *Καὶ ἔδωκαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ (ε) Τοῦτο τέρας ὃ ἐλάλησεν (ζ) ῥήγνυται, (η) ἐν αὐτῷ. (θ) ἠδυνήθη (ι) τῷ προσώπῳ (κ) ζου, καὶ πρόσ-
δεξαι μοὶ ἐμέ, καὶ ὑποστρέψατω (λ) πρός με. (μ) καθὼς πρότερον. (ν) ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων, (ξ) ἄρτον, μὴ (ο) κατῴκη (π) ἡμέρᾳ ἐν Βαιθὴλ, τοῦ (ρ) ἀπέστρεψαν (σ) ἐξελθὼν

אֲרֵי כֵן פַּקֵּד יָתִי בְּפִתְגָמָא דַיְיָ לְמֵימַר לָא תֵיכֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי תַּמָּן מַיָּא וְלָא תְתוּב
9 בְּאָרְחָא דַּאֲזַלְתָּא׃ וַאֲזַל בְּאָרְחָא אָחֳרָנָא וְלָא תָב בְּאוֹרְחָא דַּאֲתָא בַהּ לְבֵית אֵל׃ וּנְבִיָא
11 שַׁקְרָא חַד סָבָא יָתֵב בְּבֵית אֵל וַאֲתָא בְרֵיהּ וְאוֹדַע לֵיהּ יָת כָּל עוֹבְדָא דַּעֲבַד נְבִיָא דַיְיָ
יוֹמָא דֵין בְּבֵית אֵל יָת פִּתְגָמַיָּא דְּמַלֶּל עִם מַלְכָּא וְאוֹדְעוּנוּן לַאֲבוּהוֹן׃ וּמַלֶּל לְהוֹן אֲבוּהוֹן
12 בְּאֵי דֶּרֶךְ אֲזַל וְאַחֲוָאוּ בְנוֹהִי יָת אָרְחָא דַּאֲזַל נְבִיָא דַיְיָ דַּאֲתָא מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה׃
13 וַאֲמַר לִבְנוֹהִי זָרְזוּ לִי חֲמָרָא וְזָרִיזוּ לֵיהּ חֲמָרָא וְרָכִיב עֲלֵיהּ׃ וַאֲזַל בָּתַר נְבִיָא דַיְיָ וְאַשְׁכְּחֵיהּ
14 יָתֵיב תְּחוֹת בּוּטְמָא וַאֲמַר לֵיהּ הַאַתְּ נְבִיָא דַיְיָ דַּאֲתֵיתָא מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה וַאֲמַר אֲנָא׃
15 וַאֲמַר לֵיהּ אֲתָא עִמִּי לְבֵיתָא וְאֵכוֹל לַחְמָא׃ וַאֲמַר לָא אִכּוֹל לַחְמָא וְלָא לְמֵעַל עִמָּךְ וְלָא
16 אֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי עִמָּךְ מַיָּא בַּאֲתָרָא הָדֵין׃ אֲרֵי גְּזַר עֲלַי בְּפִתְגָמָא דַיְיָ לָא תֵיכוֹל
17 לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי תַּמָּן מַיָּא וְלָא תְתוּב לְמֵיזַל בְּאוֹרְחָא דַּאֲזַלְתָּ בַהּ׃ וַאֲמַר לֵיהּ אַף אֲנָא
נְבִיָא כְּוָתָךְ וּמַלְאָכָא מַלֵּל עִמִּי בְּפִתְגָמָא דַיְיָ לְמֵימַר אֲתִיבֵהִי עִמָּךְ לְבֵיתָךְ וְיֵיכוֹל לַחְמָא
19 וְיִשְׁתֵּי מַיָּא כַּדִּיב לֵיהּ׃ וְתָב עִמֵּיהּ וְאֵכַל לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וְשָׁתֵי מַיָּא׃ וַהֲוָה עַד דְּאִנּוּן מְסָחֲרִין
20 עַל פִּתּוֹרָא וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ לְנְבִיָא דְּאֲתֵיבֵהּ׃ וְאִתְנַבִּי עַל נְבִיָא דַיְיָ דַּאֲתָא
מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה לְמֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּסָרְבְתָּא עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְלָא נְטַרְתָּא יָת
תַּפְקֵדְתָּא דְּפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ וְתַבְתָּא וְאֵכַלְתָּ לַחְמָא וְאִשְׁתֵּיתָ מַיָּא בַּאֲתָרָא דְּמַלֵּל עִמָּךְ
22 לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי מַיָּא לָא תִתְכְּנֵישׁ נִבְלָתָךְ לְקִבְרָא דַּאֲבָהָתָךְ׃

Nam sic præcepit mihi in verbo Dñi, dicendo: Non comedes panẽ et non bibes *illic* aquam, et non redibis p viã qua iviſti. Et abiit p viam aliam, & non rediit in via per quã iverat in Bethel. Et propheta mendax un' ſenex, habitabat in Bethel, et venit filius ejº, et narravit illi omne opus p egerat propheta Dñi die illo in Bethel, verba quæ locutº fuerat cum rege, et narraverunt ea patri ſuo. Et locutº eſt eis pater eorũ, Quanam via abiit? & oſtenderunt filii ejº viã quà abierat propheta Dñi, qui venerat de tribu Jehudah. Et dixit filiis ſuis, Expedite mihi aſinũ: et expedierunt illi aſinum, et equitavit ſup eum. Et ivit poſt prophetã Dñi, et invenit eum ſedentem ſub quercu, et dixit ei: Num tu es propheta Dñi, qui veniſti de tribu Jehuda? et dixit, Ego ſum. Et dixit ei, Veni mecũ in domũ; et comede panem. Et dixit, Non poſſũ redire tecũ et intrare tecũ, et non comedã panẽ, et non bibã tecũ aquam in loco hoc. Nam decretũ eſt ſuper me in verbo Domini, Non comedes panẽ, et non bibes ibi aquã, et non redibis ut vadas per viam qua iviſti. Et dixit ei, Etiã ego ſum propheta ſicut tu, et angelº locutus eſt mecum in verbo Dñi, dicendo: Reduc illum tecum in domum tuam, & comedat panem & bibat aquam: mentitus eſt ei. Et rediit cum illo, & comedit panem in domo ejus, et bibit aquam. Et fuit adhuc illis in circuitu menſæ ſedentibus, factum eſt verbum prophetiæ à Domino *propheta* qui reduxerat illum. Et vaticinatus eſt contra prophetam Domini, qui venerat de tribu Jehudah, dicendo: Sic dixit Dominus, Propterea quòd rebellâſti in dictum Domini, nec ſervâſti præceptum quod præceperat tibi Dominus Deus tuus. Sed rediiſti et comediſti panem, & bibiſti aquam in loco de quo locutus fuerat tecum; Non comedes panem & non bibes aquam: non colligetur cadaver tuum in ſepulchrum patrum tuorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quoniam ita præcepit mihi ſermone *ſuo* Dominus, dixítque mihi; Ne comedas panem, nec bibas aquam, neque revertaris per viam quâ venisti. Abiit ergò per aliam viam, nec reverſus eſt per viam quâ venerat in Beth-il. Habitabat autem in Beth-il propheta quidàm ſenex, ad quem accedentes filii ſui narraverunt ei totum negotium quod eo die fecerat propheta Dei in Beth-il, & ſermonem quem habuerat ad regem. Quæ cùm narrâſſent filii patri ſuo, Dixit eis pater illorum, Quânam viâ abiit? & indicaverunt ei filii ſui viam quâ abierat propheta Dei, qui venerat ex Juda. Qui dixit ad filios ſuos, Sternite mihi aſinum: & ſtraverunt ei aſinum, conſcendítque eum: Et ſequutus prophetam Dei, invenit eum ſedentem ſub terebintho, dixítque ad eum, Túne es propheta Dei qui venisti ex Juda? Reſpondit illi, Ego ſum. Ait illi, Veni mecum domum, & comede panem. Qui reſpondit ei, Non poſſum tecum reverti, & domũ tuam adire, nec panem comedere tecum, nec aquam bibere hoc in loco; Quoniam ita dictum fuit mihi oraculo divino, Ne comedas illic panẽ, nec bibas aquam, neque revertaris per viam quâ venisti. Dixit ei, Etiam ego propheta ſum ſicut tu, & angelus dixit mihi ex reſponſo divino, Reduc illum tecum domum, panem comedat, & aquam bibat: & fefellit eum. Quare cum eo reverſus panem comedit in domo ipſius, & aquam bibit. Iis menſæ aſſidentibus, factus eſt ſermo Domini ad prophetam quem is reduxerat. Inclamavit enim prophetam Dei, qui venerat ex Juda, & ſic allocutus eſt eum; Sic dicit Dominus, Quandoquidé exacerbâſti verbum oris Domini, nec ſervâſti præceptum quod mandaverat tibi Dominus Deus tuus; Sed reverſus es, & comediſti panem, & aquam bibiſti in loco ubi tibi dixerat, Ne comederis panem, nec biberis aquam; idcirco non ingredietur cadaver tuum in ſepulchrum patrum tuorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Sic enim præcepit mihi Deus ſermone ſuo, dicens; Ne comedas cibum, nec aquam bibas, nec revertaris per viam quâ abiiſti. Tum profectus abiit per aliam viam, nec reverſus eſt per viam quâ venerat in Beth-el. Verùm ad falſum quendam prophetam ſenem habitantem in Beth-el, adveniens unus è filiis ejus narravit ei quicquid fecerat eo die propheta Dei in Beth-el, quidve ei cum rege contigerat. Quæ omnia cùm narrâſſent patri ſuo, Dixit eis, Quânam viâ perrexit? viderant autem filii ejus viam per quam perrexerat Dei miſſus qui advenerat è tribu Juda. Quapropter dixit filiis ſuis, Sternite mihi aſinum; & ſtraverunt ei aſinum; quo conſcenſo, Inſecutus eſt prophetam Dei, & invenit eum ſedentem ſub terebintho, dixítque ad eum; Túne es Dei miſſus qui adveniſti è tribu Juda? Dixit, Ego ſum. Ait illi, Perge mecum ad domum, et comede cibum meum. Dixit ad eum, Non poſſum tecum redire, nec tecum venire, nec cibum comedere, nec aquam bibere hoc in loco: Mandatum enim præſignificatum mihi eſt à Deo hiſce verbis, Ne comederis ibi cibum, nec aquam biberis, nec redieris per viam quâ abiiſti. Reſpondit, Propheta ſum ſicut tu; & quidem angelus allocutus eſt me ex parte Dei, dicens; Reduc eum tecum in domum tuam, cibúmque comedat, & aquam bibat: fuit autem in hujuſmodi ſermone ſuo mendax. Et reverſus eſt cum eo in domum ipſius, comeditque in ea cibum, & bibit aquam. Dum ergò menſæ aſſiderent et comederent, ecce pervenit oraculum à Deo ad prophetam illum Dei, quẽ falſus propheta reduxerat. Vocánſque prophetam Dei qui venerat è tribu Juda, dixit ad eum; Sic dicit Deus, Præmium tuum pro eo quòd inobediens fuiſti præcepto Dei, nec cuſtodiſti mandatum quod injunxerat tibi Deus Deus tuus: Sed reverſus es, & comediſti cibum, & aquam bibiſti in loco iſto in quo dixerat tibi ne cibum comederes, nec biberes aquam; illud eſto: non ingredietur cadaver tuum ſepulchra patrum tuorum.

מלכים א: יד

ei *stravit* & ,*cum bibere post* & ,panem *eum comedere* postquam ,fuit Et

23 וַיְהִי אַחֲרֵי אֲכָלוֹ לֶחֶם וְאַחֲרֵי שְׁתוֹתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ־לוֹ
leo eum invenit &,abiit Et.*cum* reduxerat quem prophetæ ipſi ,aſinum

24 הַחֲמוֹר לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֲשִׁיבוֹ: וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָאֵהוּ אַרְיֵה
aſinus & ,via in projectum ejus cadaver fuit & :eum occidit & ,via in

בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ וַתְּהִי נִבְלָתוֹ מְשֻׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר
viri ecce Et .cadaver juxta *ſtans* leo & ,eum juxta *ſtans*

עֹמֵד אֶצְלָה וְהָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה: וְהִנֵּה אֲנָשִׁים
leonem & ,via in projectum cadaver viderunt &,tranſeuntes

עֹבְרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנְּבֵלָה מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־הָאַרְיֵה
qui ,civitate in ſunt locuti & ,venerunt & ,cadaver juxta ſtantem

עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָּעִיר אֲשֶׁר
eum reduxerat qui propheta audivit Et .*es in manens* ſenex propheta

25 הַנָּבִיא הַזָּקֵן יֹשֵׁב בָּהּ: וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֵשִׁיבוֹ
ori fuit rebellis qui ,*ipſe* Dei Vir :dixit & ,via de

מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי
,eum confregit & ,leoni Dominus eum tradidit & :Domini

יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה לָאַרְיֵה וַיִּשְׁבְּרֵהוּ
eſt locutus Et .ei fuerat locut' quod ,Domini verbum juxta eum occidit &

26 וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ: וַיְדַבֵּר
,abiit Et.ſtraverunt & ,aſinum mihi Sternite :dicendo ,ſuos filios ad

אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְשׁוּ־לִי אֶת־הַחֲמוֹר וַיַּחְבֹּשׁוּ: וַיֵּלֶךְ
leonem & aſinum & ,via in projectum ejus cadaver invenit &

27 וַיִּמְצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וַחֲמוֹר וְהָאַרְיֵה
neque ,cadaver leo comedit non :cadaver juxta ſtantes

עֹמְדִים אֵצֶל הַנְּבֵלָה לֹא־אָכַל הָאַרְיֵה אֶת־הַנְּבֵלָה וְלֹא
viri cadaver propheta tulit Et .aſinum confregit

29 שָׁבַר אֶת־הַחֲמוֹר: וַיִּשָּׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלַת אִישׁ־
ad venit & :illud reduxit & ,aſinum ſuper illud poſuit & ,Dei

הָאֱלֹהִים וַיְנִיחֻהוּ אֶל־הַחֲמוֹר וַיְשִׁיבֵהוּ וַיָּבֹא אֶל־
poſuit Et .*eum ſepeliendum &,plangendum ad*,ſenioris prophetæ civitatem

30 עִיר הַנָּבִיא הַזָּקֵן לִסְפֹּד וְלִקְבֹּרוֹ: וַיָּנַח אֶת־
,fuit Et.mi frater Heu:eũ ſuper planxerunt &:ſuo ſepulchro in ej' cadaver

נִבְלָתוֹ בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוֹי אָחִי: וַיְהִי
,*me moriendo In* :dicendo ,ſuos filios ad dixit & ,*ipſum eum ſepelire poſt*

אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר אֶל־בְּמוֹתִי
apud :*eo in* ſepultus Dei vir quo ſepulchro in me *ſepelietis* &

וִקְבַרְתֶּם אֹתִי בַּקֶּבֶר אֲשֶׁר אִישׁ הָאֱלֹהִים קָבוּר בּוֹ אֵצֶל
quod verbum erit eſſendo Quia .mea oſſa ponite ejus oſſa

32 עַצְמֹתָיו הַנִּיחוּ אֶת־עַצְמֹתָי: כִּי הָיֹה יִהְיֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר
ſuper &,Bethel in quod altare ſuper Domini verbo in exclamavit

קָרָא בִּדְבַר יְהוָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל
verbum Poſt .Someron urbibus in quæ ,excelſorum domos omnes

33 בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן: אַחַר הַדָּבָר
fecit & ,eſt reverſus & ,mala ſua via à Jarobham eſt reverſus non hoc

הַזֶּה לֹא־שָׁב יָרָבְעָם מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ
,ſuam manum *implebat volens* :excelſorum ſacerdotes populi extremis de

מִקְצוֹת הָעָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת: כָּל־הָפֵץ יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ
domus peccatum in hoc *verbo in* fuit Et .excelſorum *ſacerdotes* erat &

34 וַיְהִי כֹּהֲנֵי בָמוֹת: וַיְהִי בְּדָבָר הַזֶּה לְחַטָּאת בֵּית
:*burns* . ſuperficie è delendum ad &,*excindendum* ad & ,Jarobham

יָרָבְעָם וְלַהַכְחִיד וְלַהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:

CAP. XIV. יד

Dixitque .Jarobham filius Abijah ægrotavit illo tempore In

1 בָּעֵת הַהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶּן־יָרָבְעָם: וַיֹּאמֶר
2 cognoſcant non & ,te muta & ,nunc Surge :ſuã uxorem ad Jarobham

יָרָבְעָם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא וְהִשְׁתַּנִּית וְלֹא יֵדָעוּ
Achijah ibi ecce :Siloh *ibi* & ;Jarobham uxor *tu* quòd

כִּי־אַתְּ אֵשֶׁת יָרָבְעָם וְהָלַכְתְּ שִׁלֹה הִנֵּה שָׁם אֲחִיָּה
,hunc populum ſuper *regem in* me ſuper eſt locutus ipſe :propheta

הַנָּבִיא הוּא־דִבֶּר עָלַי לִמְלֹךְ עַל־הָעָם הַזֶּה:

Versio VULG. LAT.

23 Cúmque comediſſet & bibiſſet, ſtravit aſinum ſuum prophetæ, quem reduxerat. Qui
24 cùm abiiſſet, invenit eum leo in via, & occidit: & erat cadaver ejus projectum in itinere: aſinus autem ſtabat juxta illum, & leo ſtabat juxta cada-
25 ver. Et ecce, viri tranſeuntes viderunt cadaver projectum in via, & leonem ſtantem juxta cadaver. Et venerunt & divulgaverunt in civitate, in qua
26 prophetes ille ſenex habitabat. Quod cùm audiſſet propheta ille, qui reduxerat eum de via, ait; Vir Dei eſt, qui inobediens fuit ori Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & confregit eum, & occîdit
27 juxta verbum Domini, q locutus eſt ei. Dixítq; ad filios ſuos, Sternite mihi aſinũ. Qui cùm
28 ſtraviſſent, Et ille abiiſſet, invenit cadaver ejus projectum in via, & aſinum & leonem ſtantes juxta cadaver: non cõ-
29 êdit leo de cadavere, nec læſit aſinum. Tulit ergò prophetes cadaver viri Dei, & poſuit illud ſuper aſinum, & reverſus intulit in civitatem prophetæ
30 ſenis ut plangeret eum. Et poſuit cadaver ejus in ſepulchro ſuo: & planxerunt eum; Heu heu, mi frater. Cúmque plan-
31 xiſſent eum, dixit ad filios ſuos; Cùm mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro, in quo vir Dei ſepultus eſt: juxta oſſa ejꝰ
32 ponite oſſa mea. Profectò enim veniet ſermo, quem prædixit in ſermone Domini contra altare quod eſt in Bethel, & contra omnia fana excelſo-
33 rum, quæ ſunt in urbibus Samariæ. Poſt verba hæc non eſt reverſus Jeroboam de via ſua peſſima, ſed econtrariò fecit
34 de noviſſimis populi ſacerdotes excelſorum: quicunque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos excelſorum. Et propter hanc cauſam peccavit domus Jeroboã, & everſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.

CAP. XIV.

1 IN tempore illo ægrotavit Abia filius Jeroboam. Dixítque
2 Jeroboam uxori ſuæ; Surge, & commuta habitum, ne cognoſcaris quòd ſis uxor Jeroboam: & vade in Silo, ubi eſt Ahias propheta, qui locutus eſt mihi, quòd regnaturus eſſem ſuper populum hunc.

Ver. GRÆ. LXX. Interp. Cum Tranſ. LAT.

23 Καὶ εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, Ἐπισάξατέ μοι (ἀ)
τὸν ὄνον. καὶ ἐπέσαξαν αὐτῷ (υ) τὸν ὄνον, καὶ
14 ἐπέβη (φ) ἐπ' αὐτὸν, Καὶ ἐπορεύθη κατόπι-
σθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴδεν αὐτὸ
καθήμενον (χ) ὑπὸ δρῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ε
σὺ εἶ ὁ (ψ) ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ ἐλθὼν
15 ἐξ Ἰούδα; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ. Καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Δεῦρο μετ' (ω) ἐμοῦ, καὶ φάγε ἄρτον
16 Καὶ εἶπεν, Οὐ μὴ (α) δύνωμαι τοῦ ἐπιστρέ-
ψαι μετὰ σοῦ, (β) οὐδὲ μὴ φάγομαι ἄρτον, οὐ-
δὲ πίομαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· Ὅτι ὅ-
17 τως ἐντέτα(γ)ταί μοι ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων,
(γ) Μὴ φάγῃς ἄρτον ἐκεῖ καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ
καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἐπορεύ-
18 θης ἐν αὐτῇ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Κἀγὼ
προφήτης εἰμὶ καθὼς σύ, καὶ ἄγγελος (δ) λε-
λάληκε πρός με ἐν ῥήματι κυρίου, λέγων,
Ἐπίστρεψον αὐτὸν πρὸς σαυτὸν εἰς τὸν οἶκόν
σου, καὶ (ε) φαγέτω ἄρτον, καὶ (ζ) πέτω ὕδωρ·
19 καὶ ἐψεύσατο αὐτῷ. Καὶ ἐπέστρεψεν (η) αὐτὸν,
καὶ ἔφαγεν ἄρτον καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐν τῷ οἴκῳ
20 αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ἀνθημένων ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης, καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς τὸν
21 προφήτην τὸν ἐπιστρέψαντα αὐτόν. Καὶ ἔπε-
σε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ τὸν ἥκοντα ἐξ Ἰού-
δα, λέγων, Τάδε λέγει κύριος, Ἀνθ' ὧν
παρεπίκρανας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ οὐκ ἐφύλα-
ξας τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος
22 ὁ Θεός σου, Καὶ ἐπέστρεψας, καὶ ἔφαγες ἄρτον
καὶ ἔπιες ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ (ϑ) ᾧ ἐλά-
λησε πρός σε, (ι) λέγων, Οὐ μὴ φάγῃς ἄρ-
τον καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ, ὅπως μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά
σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου. Καὶ ἐγένε-
23 το μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτὸν ἄρτον καὶ πιεῖν ὕ-
δωρ, καὶ ἐπέσαξεν αὐτῷ (κ) τὸν ὄνον, καὶ ἐπέ-
24 στρεψε, Καὶ ἀπῆλθε. καὶ εὗρεν αὐτὸν λέων
ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ διέστησεν αὐτόν· καὶ ἦν τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ ὄνος
εἱστήκει (λ) παρ' αὐτὸ, καὶ ὁ λέων εἱστήκει παρὰ
25 τὸ σῶμα. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες διαπορευόμενοι
καὶ εἶδον τὸ θνησιμαῖον (μ) ἐρριμμένον ἐν τῇ
ὁδῷ, καὶ ὁ λέων εἱστήκει ἐχόμενα τοῦ θνησι-
μαίου· καὶ (ν) εἰσῆλθον, καὶ ἐλάλησαν ἐν τῇ πό-
λει ᾗ ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτης κατῴκει ἐν αὐ-
26 τῇ. Καὶ ἤκουσεν ὁ ἐπιστρέψας αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ,
καὶ εἶπεν, Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐστὸς ὃν ὃς
παρεπίκρανε τὸ ῥῆμα (ξ) κυρίου· Καὶ ἐπο-
ρεύθη καὶ ἔνευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν
τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ ὄνος εἱστήκει παρὰ τὸ σῶμα· καὶ ὁ λέων εἱστήκει παρὰ τὸ σῶ-
μα τοῦ ἀνθρώπου (π) τοῦ Θεοῦ, καὶ ὃ (ρ) ἔφαγεν
29 τὸν ὄνον. Καὶ ἦρεν ὁ προφήτης τὸ σῶμα τοῦ
ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ
30 ὄνου, καὶ ἐπέστρεψεν (ρ) αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ὁ
προφήτης, Τοῦ θάψαι αὐτὸν
ἐν τῷ τάφῳ ἑαυτοῦ· καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν, Οὐαὶ ἀδελφέ.

MS. A. (τ)τὸν ὄνον. (υ) τὸν ὄνον, (φ)ἐπ' αὐτὴν, *κατόπιθεν τοῦ (χ)ὑπὸ (ψ)
ἀνθρώπου ὁ ἐλθὼν ἐξ (ω) ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ φάγε (α) δύνωμαι ἐπιστρέ-
ψαι (β) οὐδὲ φάγομαι (γ) Οὐ μὴ φάγῃς ἐκεῖ ἄρτον καὶ (δ) λελάληκέ μοι
ἐν (ε)φάγῃ (ζ) πίῃ (η) αὐτὸν σὺν ἑαυτῷ, καὶ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, καὶ ἔπιεν ὕδωρ. Καὶ ἐγένετο(ϑ)ὡς (ι)λέγων, Μὴ (κ) τὸν ὄνον τῷ προ-
φήτῃ, καὶ (λ) παρ' αὐτὸ, *τὸ σῶμα. (μ) ἐρριμμένον (ν) εἰσῆλθεν, καὶ ἐλάλη-
σεν (ξ)κυρίου· καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ κύριος τῷ λέοντι, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν,
καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ. Καὶ ἐλάλησεν
πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ *τῷ λέγειν, Ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον· καὶ ἐπίσαξε.
Καὶ ἐπορεύθη (ο)καὶ ὁ λέων (π)τοῦ Θεοῦ, * καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ (ρ)αὐτὸν, καὶ ἐλ-
θὼν ἐν τῇ πόλει τοῦ προφήτου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ θάψαι αὐτὸν, καὶ ἀνέπαυσεν τὸ νεκρικαῖον αὐτοῦ ὁ προφήτης τοῦ θάψαι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκόλαυσαν αὐτὸν, Οὐαὶ ἀδελφέ.

*Et dixit filiis ſuis, Sternite mihi aſinum. Et ſtraverunt ei aſinum. Et in*ſcendit *ſuper eum, Et iviit poſt hominem Dei: & invenit illum ſedentem ſub (e)quercu, & dixit ei; Si tu es homo Dei, qui veniſti è Juda? Et dixit ei, Ego. Et dixit ei; Veni mecum, et manduca panem. Et dixit; Non poſſum reverti tecum, neque manducabo panem, neque bibam aquam in loco hoc: Quoniã ſic mandavit mihi in verbo Dominus, dicens; Ne manducaveris panem ibi, neque biberis aquam, neque revertaris(f) illic in via, quâ iviſti in ea. Et dixit ad eũ; Et ego propheta ſum, ſicut tu: & angelus locut' eſt ad me in verbo Domini, dicens; Reduc eum ad te in domum tuam: & manducet panem, & bibat aquam: Et mentit' eſt ei. Et reduxit eum, & manducavit panem, et bibit aquam in domo ejus. Et factũ eſt, ſedentiũ illis ad menſam, et factum eſt verbum Domini ad prophetam, qui reduxerat eum. Et dixit ad hominem Dei, qui venerat ex Juda, dicens; Hæc dicit Dominus; Propterea quòd exacerbâſti verbum Domini, et non cuſtodiſti mandatum, quod mandaverat tibi Dominus Deus tuus, Et revertiſti, et manducâſti panem, et bibiſti aquam in loco hoc, de quo locut' eſt ad te, dicens; Non manducabis panem, neque bibes aquam; non intrabit corpus tuum in ſepulchrum patrum tuorum. Et factum eſt poſtquàm manducavit ipſe panem, & bibit aquam; & ſtravit ei aſinum: & reverti, Et abiit. Et invenit eum leo in via, & occidit eum: & erat corp' ejꝰ projectum in via: & aſin' ſtabat apud ipſum: & leo ſtabat juxta corp'. Et ecce viri prætereuntes, viderunt morticinum projectũ in via, & leo ſtabat juxta morticinum. Et ingreſſi ſunt, & locuti ſunt in civitate, ubi propheta ſenex habitabat in ea. Et audivit qui reduxerat eum de via, & dixit; Homo Dei hic eſt, qui exacerbavit verbum(g) Domini. Et ivit, & invenit corpus ejus projectum in via: & aſinus, & leo ſtabant apud corp': & non comẽdit leo corp'(h) hominis Dei: et non contrivit aſinum. Et levavit propheta corpus hominis Dei, et impoſuit illud ſuper aſinum. Et reduxit eum in civitate propheta Ad ſepeliendum eum in ſepulchro ſuo. Et planxerunt eum; Veh, frater.*

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וַהֲוָה בָּתַר דַּאֲכָלוּ לַחְמָא וּבָתַר דְּשָׁתִיאוּ וְזָרוּ לֵיהּ חַמְרָא לִנְבִיָּא דַּאֲתֵבְיֵהּ: וַאֲזַל
24 וַאֲשַׁכַּחֵיהּ אַרְיֵא בְּאָרְחָא וְקַטְלֵיהּ וַהֲוָת נִבְלְתֵּיהּ רַמְיָא בְּאָרְחָא וְחַמְרָא קָאֵם לְקִבְלֵהּ:
אַרְיֵא קָאֵם בְּסִטַר נִבְלְתָּא: וְהָא נַבְרַיָּא עָבְרִין וַחֲזוֹ יָת נִבְלְתָּא רַמְיָא בְּאוֹרְחָא וְיָת אַרְיֵא
25 קָאֵם בְּסִטַר נִבְלְתָּא וַאֲתוֹ וּמַלִּילוּ בְּקִרְתָּא דִּנְבִיָּא שָׁקְרָא סָבָא יָתִיב בַּהּ: וּשְׁמַע נְבִיָּא
26 דְּאַתְבְיֵהּ מִן אָרְחָא וַאֲמַר נְבִיָּא דְיֵי הוּא דְּסָרִיב עַל מֵימְרָא דְיֵי וּמְסַרִיהּ יְיָ לְאַרְיֵא
27 וְתַבְרֵיהּ וְקַטְלֵיהּ כְּפִתְגָמָא דְיֵי דְּמַלֵּל עִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר זָרִיזוּ לִי יָת חַמְרָא
28 זָרִיזוּ: וַאֲזַל וַאֲשַׁכַּח יָת נִבְלְתָּא וְלָא תַבְרַת יָת חַמְרָא וַאֲרְיֵא קָיְמִין בְּסִטַר נִבְלְתָּא
29 לָא אֲכַל אַרְיֵא יָת נִבְלְתָּא וְלָא תַבַּר יָת חַמְרָא: וּנְטַל נְבִיָּא יָת נִבְלְתָּא דְנְבִיָּא
דְיֵי וְאַתְרֵיהּ עַל חַמְרָא וְאַתְבֵיהּ וְאָתָא לְקִרְתָּא דִנְבִיָּא שָׁקְרָא סָבָא לְמִסְפַּד וּלְמִקְבְּרֵיהּ:
30 וְאַחֵית יָת נִבְלְתֵּיהּ בְּקִבְרֵיהּ וְסִפְּדוּ עֲלוֹהִי וַי עַל אָחָא: וַהֲוָה בָּתַר דְּקָבְרוּ יָתֵיהּ וַאֲמַר
לִבְנוֹהִי לְמֵימַר כַּד אֵימוּת וְתִקְבְּרוּן יָתִי בְּקִבְרָא דְנְבִיָּא דְיֵי קְבִיר בֵּיהּ בְּסִטַר גַּרְמוֹהִי
31 אַחֵיתוּ יָת גַּרְמַי: אֲרֵי אִתְקַיָּמָא יִתְקַיֵּם פִּתְגָמָא דְאִתְנַבִּי בְּפִתְגָמָא דְיֵי עַל אֲנוֹרָא דִּי
32 בְּבֵיתְאֵל וְעַל כָּל בָּתֵּי בְּמָתָא דִּי בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן: בָּתַר פִּתְגָמָא הָדֵין לָא תָב יָרָבְעָם
מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וְתָב וַעֲבַד קָצָת מִן עַמָּא דִּוּמְרֵי בְּמָתָא דְרַעְיָ מַקְרִיב יָת קוּרְבָּנֵיהּ וִיהוֹן
33 דּוּמְרִין לְבָמָתָא: וַהֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לְחוֹבֵי בֵּית יָרָבְעָם וּלְנַטָּרָא וּלְשֵׁיצָאָה מֵעַל אַפֵּי
אַרְעָא:

יד

1 בְּעִדָּנָא הַהִיא אִתְמְרַע אֲבִיָּה בַּר יָרָבְעָם: וַאֲמַר יָרָבְעָם לְאִתְתֵּיהּ קוּמִי כְעַן וְתִשְׁתַּנַּיִן וְלָא
2 יְדְעוּן דְּאַתְּ אִתַּת יָרָבְעָם וְתֵהֲכִין לְשִׁלוֹ הָא תַמָּן אֲחִיָּה נְבִיָּא הוּא מַלֵּל עֲלַי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא
עַל עַמָּא הָדֵין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit poſtquam comederunt panem, & poſtquam biberunt, ſtravit illi aſinum prophetæ quem reduxerat. Et abiit & invenit eum leo in via, & occîdit illum: & erat cadaver ejus projectum in via, & aſinus ſtabat juxta illud, & leo ſtabat in latere cadaveris. Et ecce viri tranſeuntes viderunt cadaver projectum in via, & leonem ſtantem in latere cadaveris; & venerunt & locuti ſunt in civitate in qua propheta mendax ſenex habitabat. Et audivit propheta qui reduxerat illum de via, & dixit, Propheta Dñi ipſe eſt qui rebellavit in dictum Dñi, & tradidit eum Dñs leoni, & fregit eum & occîdit eum juxta verbum Dñi quod locutus fuerat ei. Et locutus eſt cum filiis ſuis, dicendo, Sternite mihi aſinum: & ſtraverunt. Et ivit & invenit cadaver ejus projectum in via, & aſinum & leonem ſtantes prope cadaver, non comedit leo cadaver, & non fregit aſinum. Et tulit propheta mendax cadaver prophetæ Domini, & collocavit illud ſuper aſinum, & reduxit illud, & venit in civitatem prophetæ mendacis ſenis, ad plangendum & ſepeliendum illud. Et deduxit cadaver ejus in ſepulchrum ſuum, & lamentati ſunt ſuper illo; Heu ſuper fratre meo. Et fuit poſtquam ſepelierunt illum, dixit filiis ſuis, dicendo: Cùm mortuus fuero, & ſepelietis me in ſepulchro in quo propheta Domini eſt ſepultus: juxta oſſa ejus ponite oſſa mea. Nam firmando firmabitur verbum, quod vaticinatus eſt in verbo Domini contra aram, quæ eſt in Bethel, & contra omnes domos excelſorum quæ ſunt in urbibus Somron. Poſt verba iſta non rediit Jerobgham ex via ſua mala, ſed rediit & fecit partem è populo ſacerdotes excelſorum: qui volebant, offerebant munus ſuum, & erant ſacerdotes excelſorum. Et fuit res iſta in reatum domûs Jerabgham, & ut exterminaretur & perderetur è ſuperficie terræ.

CAP. XIV.

1 IN tempore illo malè habuit Abiah filius Jerabgham. Et dixit Jerabgham
2 uxori ſuæ, Surge nunc & muta te, ut cognoſcant quòd tu ſis uxor Jerabgham: & ibis in Silo, & ecce ibi eſt Ahhiah propheta, ipſe locutus eſt de me quòd futurus eſſem rex ſuper populum hunc.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Postquam igitur pané comedissent & aquam bibissent, straverunt asinum pro Dei propheta. Cúmque reversus abiret, offendit eum leo in via, & interfecit eum, mansitque cadaver ejus abjectum in via, astabátque asinus juxta illud, astabátq; leo juxta cadaver. Ecce autem viatores quidam videntes cadaver abjectum in via, & asinum secus illud astantem, leonémque propè cadaver astantem; venerunt & retulerunt *hæc* in civitate in qua ille propheta senex habitabat. Quod cùm audisset ille propheta qui eum de via reduxerat, ait, Propheta Dei est: eò quòd immutárit verbum oris Domini, trádidit eum Dominus leoni, qui fregit ac interfecit eum, juxta sermonem Domini quem edixerat ei. Tum dixit filiis suis, Sternite mihi asinum, & straverunt ei. Abiénsque invenit cadaver abjectum in via, & asinum atque leonem juxta cadaver astantes: non devoráverat leo cadaver, nec asinum fregerat. Tollens itaque ille propheta cadaver prophetæ Dei, imposuit illud asino, attulítq; in civitaté in qua idé ille propheta senex habitabat, ut eum plangeret ac sepeliret. Ejus cadavere in sepulchrum posito, planxit eum, & ait, Heu frater mi, heu mi frater. Postquam autem sepelissent eum, dixit filiis suis; cùm mortuus fuero, sepelite me in sepulchro in quo propheta Dei sepultus est, & secus ejus ossa reponite ossa mea. Nam proculdubiò eveniet sermo quo clamavit ex oraculo divino adversùs altare Beth-il & adversùs domos excelsorum quæ sunt in urbibus Samariæ. Hoc facto non retraxit se Jeroboam à via sua mala, sed iterum creavit ex populo sacerdotes excelsorum: quicunque sacerdos fieri volebat, munus offerebat, fiebátque sacerdos excelsi. Quæ res cessit in peccatum domui Jerobaam, quo extirparetur & extingueretur à superficie terræ.

CAP. XIV.

EOdem tempore, ægrotante Abiâ Jerobaami filio, Dixit Jerobaam uxori suæ; Surge, aliam te simula ita ut nesciant te esse uxorem Jerobaami, & vade in Silo: ecce ibi est Ahia propheta qui mihi dixerat me regnaturum super hunc populum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cùm itaque edisset ac bibisset, stratus fuit asinus pro Dei propheta. Qui cùm reversus abisset, inventus est à leone in via, et ab eo interfectus, mansitque cadaver ejus in via prostratum, & asinus ex adverso ipsius, leo verò stabat ad latus cadaveris. Venerunt autem quidam, idque nuntiaverunt in ea civitate in qua erat falsus ille propheta qui reduxerat eum. Quæ cùm audisset ille propheta qui eum reduxerat è via, dixit; Propheta Dei est, qui quia divino sermoni refragatus est, ideò prostituit eum Deus leoni, & comminuit & interfecit eum, juxta id quod pronuntiaverat ei Deus. Tum jussit filios suos sternere sibi asinum: quem cùm stravissent, Abiit, viditque cadaver ejus in via prostratum, et asinum atque leonem prope cadaver astantes: non devoraverat leo cadaver, nec asinum laceraverat. Sustulit ergò falsus hic propheta cadaver prophetæ Dei, & imposítum asino reduxit in civitatem ipsiusmet falsi prophetæ senis qui reduxerat illum, luxitque eum, ac tum sepelivit. Cúmque posuisset cadaver ejus in sepulchrum suum, & luxisset eum, fratris nomine appellabat eum. Et postquam sepelivit eum, dixit filiis suis; Cùm mortuus fuero, sepelite me intra sepulchrum prophetæ Dei, in quo ipse sepultus est, & facite ut cadaver meum contiguum sit cadaveri ipsius. Nam certissimè subsistet sermo ipsius quem ex dicto Dei prædixit de altari quod est in Bethel, déq; idolis omnibus quæ sunt in civitatibus Samariæ. Post hanc rem non recessit Jerobaam à via sua mala, imò novos creavit sacerdotes idolorum ex variis hominum climatibus, prout volebat offerre sacrificium suum; & erant sacrificuli idolorum. Fuitque opus istud causa peccatorum familiæ Jerobaami, & destructionis atque evulsionis ejus è superficie terræ.

CAP. XIV.

EO tempore cùm ægrotaret Abia Jerobaami filius, Dixit Jerobaam uxori suæ, Surge jam, téque alienam ita finge, ut ignoretur esse te uxorem Jorobaami, & perge in Silo: illic enim est Achia propheta qui mihi prædixerat futurum me regem super Israelitas.

מלכים א : יד

Lagenam & ,gustum & ,panes decem tua manu in tolles Et
וְלָקַחְתְּ בְּיָדְךָ עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִים וּבְקַבֹּק 3
puero erit quid tibi indicabit ipse eum ad venies & ,mellis
דְּבַשׁ וּבָאתָ אֶלְיָו הוּא יַגִּיד לְךָ מַה־יִּהְיֶה לַנָּעַר׃
venit & ,Siloh abiit & ,surrexit & ,Jarobham uxor sic fecit Et
וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ שִׁלֹה וַתָּבֹא 4
consisterant quia ,videre poterat non Achijahu & ,Achijah domum
בֵּית אֲחִיָּהוּ וַאֲחִיָּהוּ לֹא־יָכֹל לִרְאוֹת כִּי־קָמוּ
Ecce :Achijahu ad dixit Dominus Et .ejus caniine præ ejus oculi
עֵינָיו מִשֵּׁיבוּ׃ וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה 5
,suo filio super tecum à verbum quærendum ad venit Jarobham uxor
אֵשֶׁת־יָרָבְעָם בָּאָה לִדְרשׁ דָּבָר מֵעִמָּךְ אֶל־בְּנָהּ
fuit & :eam ad loquêris hoc sicut & hoc sicut :ipse ægrotans quia
כִּי־חֹלֶה הוּא כָּזֹה וְכָזֹה תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ וְהָיָה
audire secundum fuit Et .aliam se præferebat ipsa & ,ipsam intrare circa
כְּבֹאָהּ וְהִיא מִתְנַכֶּרֶת׃ וַיְהִי כְּשָׁמַע 6
Ingredere ,dixit & ,ostiũ ad venientis ejus pedum vocem Achijahu
אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ בָּאָה בַּפָּתַח וַיֹּאמֶר בֹּאִי
ego & ? ferens te præ aliam tu hoc cur :Jarobham uxor
אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אֵת מִתְנַכֶּרֶת וְאָנֹכִי
Sic :Jarobham ad dic ,Vade .durus te ad missus
שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשֶׁה׃ לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם כֹּה־ 7
te exaltavi quod eo Pro :Israel Deus Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִמֹתִיךָ
:Israel meum populum super ducem te aeci & ;populi medio è
מִתּוֹךְ הָעָם וְאֶתְּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
non & ;tibi illud dedi & ,David domo à regnum ;cidi Et
וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנָה לָךְ וְלֹא 8
,mea præcepta custodivit qui ,David meus servus sicut fuisti
הָיִיתְ כְּעַבְדִּי דָּוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי
tantèm faciendum ad ,suo corde toto in me post ambulavit qui &
וַאֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת רַק
omnibus præ faciendo malefecisti Et :meis oculis in rectum
הַיָּשָׁר בְּעֵינָי׃ וַתֵּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל 9
deos tibi fecisti & ,ivisti & ;tuis facies ad fuerunt qui
אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ וַתֵּלֶךְ וַתַּעַשׂ־לְךָ אֱלֹהִים
post projecisti me & ,me irritandum ad ,conflatiles & ,alienos
אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת לְהַכְעִיסֵנִי וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי
domum ad malum adducens ego ecce Idcirco ,tuum tergum
גֵּוֶךָ׃ לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית 10
,clausum ,parietem ad mingentem Jarobham ipse excidam & ,Jarobham
יָרָבְעָם וְהַכְרֵתִי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר
,Jarobham domus posteriores succidam & :Israel in derelictum &
וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית־יָרָבְעָם
Jarobham ipsi Mortuum .ipsum consummari ad usque ,stercum succideres sicut
כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגֶּלֶל עַד־תֻּמּוֹ׃ הַמֵּת 11
volucres comedent ,agro in mortuum & :canes comedent civitate in
לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף
vade ,surge tu Et .est locutus Dominus quia :cœli
הַשָּׁמָיִם כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ וְאַתָּה קוּמִי לֵכִי 12
,manus morietur & ,urbem tuos pedes ingrediendo in :tuam domum in
לְבֵיתֵךְ בְּבֹא רַגְלַיִךְ הָעִירָה וּמֵת הַיָּלֶד׃
solus ipse quia :eum sepelient & ,Israel omnis eum plangent Et
וְסָפְדוּ־לוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ אֹתוֹ כִּי־זֶה לְבַדּוֹ 13
verbum eo in est inventum quia :sepulchrum in Jarobham ipsi ingredietur
יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קֶבֶר יַעַן נִמְצָא־בוֹ דָּבָר
statuet Et .Jarobham domum in Israel Deum Dominum erga bonum
טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃ וְהֵקִים 14
Jarobham domum excidet qui ,Israel super regem sibi Dominus
יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַכְרִית אֶת־בֵּית יָרָבְעָם
? nunc etiam quid & :die illa
הַיּוֹם וּמֵה־גַּם־עָתָּה׃

Versio VULG. LAT.

3 Tolle quoque in manu tua decem panes, & crustulam, et vas mellis, & vade ad illum: ipse enim indicabit tibi quid eventurum sit puero huic. Fecit ut dixerat, uxor Jeroboam: & consurgens abiit in Silo, & venit in domum Ahiæ: at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi ejus præ senectute.
5 Dixit autem Dominus ad Ahiam, Ecce uxor Jeroboã ingreditur ut consulat te super filio suo qui ægrotat: hæc et hæc loquêris ei. Cùm ergò illa intraret, & dissimularet se esse quæ erat, Audivit Ahias sonitum pedum ejus introeuntis per ostium, & ait; Ingredere uxor Jeroboam: quarè aliam te esse simulas? ego autem missus sum
7 ad te durus nuntius. Vade, & dic Jeroboam; Hæc dicit Dominus Deus Israel; Quia exaltavi te de medio populi, & dedi te ducem super populum
8 meum Israel: Et scidi regnum domûs David, & dedi illud tibi, & non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, & secutus est me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu
9 meo: Sed operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te, & fecisti tibi deos alienos & conflatiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem projecisti post corpus tuum:
10 Idcircò ecce ego inducam mala super domum Jeroboam, & percutiam de Jeroboam mingentem ad parietem, & clausum, & novissimum in Israel: & mundabo reliquias domûs Jeroboam, sicut mundari solet
11 fimus usque ad purum. Qui mortui fuerint de Jeroboam in civitate, comedent eos canos: qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves cœ-
12 li: quia Domin' locutus est. Tu igitur surge, et vade in domum tuam: & in ipso introitu pedum tuorum in urbem, moriet
13 etur puer. Et plangent eum omnis Israel, & sepelient: iste enim solus inferetur de Jeroboam in sepulchrum, quia inventus est super eo sermo bonus à Domino Deo Israel, in domo
14 Jeroboam. Constituit autem sibi Dominus regem super Israel, qui percutiet domum Jeroboam in hac die, & in hoc tempore:

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Et factum est, postquàm plangerunt eum; & dixit filius suus, deceas; Si mortuus fuero, sepelite me in sepulchro hoc, ubi homo Dei sepultus est in eo: apud ossa ejus pone me, ut salventur ossa mea cum ossibus ejus: Quoniam conveniens erit verbum, quod locutus est in sermone Domini super altare in Bæthel, & super domos excelsorum, quæ in Samaria. Et post verbum hoc non revertit Hieroboam à malitia sua: & revertit, et fecit de parte populi sacerdotes excelsorũ. Qui volebat, (i) implebat manũ suã, & fiebat sacerdos in excelsis. Et factum est verbum hoc in peccatum domus Hieroboam, & in perditionem, et in exterminium à facie terræ.

CAP. XIV.

Et (a) Roboam filius Salomonis regnavit super Judam.

MS.A. (σ)τάφῳ ἕ ὁ ἀνθρωπ☩(τ)παρ' αὐτῷ,(υ)ἐπὶ τὸ συναχθὴν τὸ ἐν
ΚΕΦ. ιδ.

(α)Καὶ Ῥοβοὰμ ὑὸς Σολομὼν ἐβασίλευ-
σεν ἐπὶ Ἰούδαν.

1 MS.A. (α)Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ *ἠρρώστησεν Ἀβιὰ υἱὸς Ἱεροβοάμ. Καὶ
2 εἶπεν ὁ Ἱεροβοὰμ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, Ἀνάστηθι, καὶ ἀλλοιώθητι, καὶ
οὐ γνώσονταί ὅτι σὺ γυνὴ Ἱεροβοάμ, καὶ πορεύθητι εἰς Σηλώ. καὶ
ἰδοὺ ἐκεῖ Ἀχιὰ ὁ προφήτης· αὐτὸς ἐλάλησεν ἐμὲ τοῦ βασιλεῦσαι ἐπὶ τοῦ
3 λαοῦ τούτου. Καὶ λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου τῷ ἀνθρώπῳ ☩ δέκα *ἄρτους, καὶ κολ-
λυρίδα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ σαφίδας, καὶ σάμιον μέλι☩, καὶ ἔλθοι πρὸς
4 αὐτὸν· αὐτὸς ἀναγγείλῃ σοι τί ἔσται τῷ παιδί. Καὶ ἐποίησεν οὕτως γυνὴ Ἱε-
ροβοάμ. καὶ ἀνέστη, καὶ ἐπορεύθη εἰς Σηλὼ, καὶ εἰσῆλθεν ἐν οἴκῳ Ἀχιά. καὶ ὁ
ἄνθρωπ☩ πρεσβύτερ☩ τοῦ ἰδεῖν, καὶ ἠμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ
5 γήρους αὐτοῦ. Καὶ κύριος εἶπεν πρὸς Ἀχιά, Ἰδοὺ γυνὴ ☩ Ἱεροβοὰμ εἰσέρχε-
ται ἐκζητῆσαι ῥῆμα παρὰ σοῦ *ὑὲ αὐτῆς, ὅτι ἀῤῥωστεῖ ἐστιν, καὶ τοῦτο καὶ
οὕτω ἀπεξενῶθη. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἀχιὰ ☩ φωνὴ ποδῶν αὐτῆς,
6 εἰσερχομένης αὐτῆς ἐν τῷ ἀνοίγματι, καὶ εἶπεν, Εἴσελθε γυνὴ Ἱεροβοάμ,
7 ἵνατί σὺ τοῦτο ἀπεξενῶσαι; καὶ ἐγώ εἰμι ἀπόστολ☩ πρὸς σὲ Κυρίου. Πο-
ρεύθητι εἶπον τῷ Ἱεροβοάμ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἀνθ' ὧν
ὕψωσά σε ἀπὸ μέσου λαοῦ, καὶ ἔδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ ☩ λαὸν μου Ἰσ-
8 ραὴλ, Καὶ ἔῤῥηξα σὺν τὸ βασίλειον ἀπὸ τοῦ οἴκου Δαυὶδ, καὶ ἔδωκα αὐτὸ
σοὶ, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς ὁ δοῦλός μου Δαυὶδ, ὃς ἐφύλαξεν τὰς ἐντολάς μου, καὶ ὃς
ἐπορεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, ποιῆσαι *ἔναντι τοῦ ἐνδίκου ἐν
9 ὀφθαλμοῖς μου, Καὶ ἐπονηρεύσω τοῦ ποιῆσαι παρὰ *πάντας ὅσοι ἐγένοντο ἔμ-
πρόσθεν σου, καὶ ἐπορεύθης καὶ ἐποίησας σαυτῷ θεοὺς ἑτέρους, χωνευτὰ τοῦ
10 παροργίσαι με, καὶ ἐμὲ ἔῤῥιψας ὀπίσω σώματός σου, Διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄγω κα-
κίαν *πρὸς σὲ εἰς οἶκον Ἱεροβοάμ, ἐξολεθρεύσω τοῦ Ἱεροβοὰμ ἰσχύοντα πρὸς
τοῖχον, ἐκλοῦσον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκκαίω *οἶκου Ἱερο-
11 βοάμ, καθὼς ἐκκαίεται ὁ κόπρος *ὡς τελειωθῆναι αὐτόν. Οἱ τεθνηκότες τοῦ
Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφάγονται οἱ κύνες, καὶ ☩ τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ κα-
12 ταφάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. Καὶ σὺ ἀναστὰς
πορεύθητι εἰς ☩ οἶκόν σου· ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι πόδα σου ☩ πόλιν, ἀποθανεῖ
13 τὸ παιδάριον. Καὶ κόψονται αὐτ☩ πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ θάψουσιν αὐτόν, ὅτι οὗτος μό-
νος εἰσελεύσεται τῷ Ἱεροβοὰμ πρὸς τάφον, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν
14 τοῦ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν οἴκῳ Ἱεροβοάμ. Καὶ ἀναστήσει κύριος ἑαυτῷ
βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ, ὃς πλήξει ☩ οἶκον Ἱεροβοὰμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τί
15 καὶ νῦν; Κύριος πλήξει ☩ Ἰσραὴλ καθὰ κινεῖται ὁ ἄνεμος ☩ ἐν τῷ ὕδατι· καὶ ἐκ-
πλεῖ ☩ Ἰσραὴλ ἀπὸ ἄνω ☩ χρόνος ☩ ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκα τοῖς πα-
τράσιν αὐτ☩· καὶ λικμήσει αὐτοὺς ἀπὸ πέραν ☩ ποταμοῦ, ἀνθ' ὧν ἐποίησαν
τὰ ἄλση αὐτ☩ παροργίζοντες ☩ κύριον. Καὶ ☩ βδελύξεται ☩ κύριος ☩ Ἰσραὴλ χά-
17 ριν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοάμ, ὃς ἥμαρτεν καὶ ὃς ἐξήμαρτεν ☩ Ἰσραήλ. Καὶ ἀνέστη
ἡ γυνὴ Ἱεροβοάμ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γῆν Σαριρά. καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἐν
18 τῷ προθύρῳ τοῦ οἴκου, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε. Καὶ ἔθαψαν αὐτ☩, καὶ κό-
ψασθαι αὐτ☩ πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐ-
19 τοῦ Ἀχιὰ τοῦ προφήτου. Καὶ τὸ λοιπὸν ῥημάτων Ἱεροβοὰμ ὅσα ἐπολέμησεν καὶ
ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδοὺ αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου ῥημάτων τῶν ἡμερῶν
20 τῶν βασιλέων Ἰσραήλ. Καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν Ἱεροβοὰμ, ἐκοι-

νὸν ἔτη, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ναδὰβ υἱὸς αὐτ☩ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ Ῥοβοὰμ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְתִסְבִּין בִּידָךְ עֲסַר טוּלְמִין דִּלְחֵם וְכִסְנִין וְלוּעַ דִּדְבַשׁ וְתֵהֵכִין לְוָתֵיהּ הוּא יְחַוִּי לִיךְ 3
מָא יְהֵי לְרַבְיָא׃ וַעֲבַדַת כֵּן אִתַּת יָרָבְעָם וְקָמַת וַאֲזַלַת לְשִׁילוֹ וַאֲתַת לְבֵית אֲחִיָּה׃ 4
וְאֲחִיָּה לָא יָכִיל לְמֶחְזֵי אֲרֵי קְהָאָה עֵינוֹהִי מִסֵּיבָתֵיהּ׃ וַיְיָ אֲמַר לַאֲחִיָּה הָא אִתַּת 5
יָרָבְעָם אָתְיָא לְמִתְבַּע פִּתְגָם מִנָּךְ עַל בְּרַהּ אֲרֵי מְרַע הוּא כְּדֵין וְכֵדֵין תִּמַלֵּל עִמַּהּ׃
וִיהֵי בְּמֵעֲלַהּ וְהֵיא מְשַׁתַּנְיָא׃ וַיְיָ כַּד שְׁמַע אֲחִיָּה יַת קַל רַגְלָהּ עַלַת בְּתַרְעָא וַאֲמַר 6
עוּלִי אִתַּת יָרָבְעָם לְמָא דְנָן אַתְּ מְשַׁתַּנְיָא וַאֲנָא שְׁלִיחַ לְאִתְנַבָּאָה עֲלָךְ פִּתְגָמִין קָשָׁן׃
אֲזִלִי אֲמָרִי לְיָרָבְעָם כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֲלַף דְּאַפְרַשְׁתָּךְ מִגּוֹ עַמָּא 7
וּמַנְיֵתָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְאַעְדֵּיתִי יַת מַלְכוּתָא מִבֵּית דָּוִד וְיַהֲבֵיתִי לָךְ׃ 8
וְלָא הֲוֵיתָא כְּעַבְדִּי דָּוִד דִּי נָטַר פִּקּוּדַי וְדַהֲלִיךְ בָּתַר פֻּלְחָנִי בְּכָל לִבֵּיהּ לְמֶעְבַּד
לְחוֹד דְּכַשַּׁר קֳדָמַי׃ וְאַבְאַשְׁתְּ לְמֶעְבַּד מִכֹּל דַּהֲווֹ קַדְמָךְ וְאָזַלְתָּא וְעַבַדְתָּא לָךְ טַעֲוָתִין 9
וְצַלְמִיָּא וּמַתְכָּן לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי וּפוֹלְחָנִי אַרְחַקְתָּא מִקְּבֵיל עִינָךְ׃ בְּכֵן הָא אֲנָא מַיְתֵי 10
בִּישְׁתָּא לְבֵית יָרָבְעָם וְאֶשֵׁצֵי לְיָרָבְעָם יָדַע מַדַּע וְאָחִיד וְשָׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲפֵלֵי בָּתַר
בֵּית יָרָבְעָם כְּמָא דְמָנְדְּרִין בְּגִלְּיִלִין עַד דְּמָסְיִפִין׃ דֵּימוּת לְיָרָבְעָם בְּקִרְתָּא יֵכְלוּן 11
כַּלְבַיָּא וּדֵימוּת בְּחַקְלָא יִכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא אֲרֵי מֵימְרָא דְיָי גְּזַר כֵּן׃ וְאַתְּ 12
קוּמִי אֲזִלִי לְבֵיתֵךְ בְּמֵעַל רַגְלַיִךְ לָקְרְתָא יְמוּת רַבְיָא׃ וְיִסְפְּדוּן לֵיהּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִקְבְּרוּן 13
יָתֵיהּ אֲרֵי דֵין בִּלְחוֹדוֹהִי יִתְכְּנֵישׁ לְיָרָבְעָם לְקִבְרָא חֲלַף דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פִּתְגָם דְּרַחֲקַן קֳדָם
יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃ וְיָקִים יְיָ קָדָמוֹהִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל דְּיִשֵׁצֵי יַת בֵּית 14
יָרָבְעָם מַן דְּקַיָם יוֹמָא דֵין וְאַף דְּאִתְלִיד מִבְּכַן וּלְהַלָּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et accipies in manu tua decem tortas panis, & placentas, & gutturnium; mellis; & ibis ad eum, ille indicabit tibi quid erit puero. Et fecit sic uxor Jerabgham, & surrexit & ivit in Siloh, & venit in domum Ahhiah; & Ahhiah non poterat videre, & *hebetes erant* oculi ejus præ senectute ejus. Et Dñs dixit ad Ahhiahu, Ecce uxor Jerabgham venit ut quærat verbum ex te super filio suo, quia malè habet: sic & sic loquêris cum ea: & fuit cùm ingrederetur ipsa, erat mutata. Et fuit cùm audiisset Ahhiah strepitũ pedum illius introeuntis portam, dixit, Intra uxor Jerabgham: ut quid mutata es? Et ego missus sum ad vaticinandum contra te verba dura. Abi dic Jerabgham, Sic dixit Dominus Deus Israel: Propterea quòd separavi te de medio populi, & præposui te ut esses rex super populum meum Israel. Et transtuli regnum de domo David, & dedi illud tibi; sed non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit præcepta mea, & qui ambulavit post me ut cultum meum in toto corde suo, faciendo tantummodo quod rectum est ante me. Sed malè fecisti faciendo præ omnib⁹ qui fuerunt ante te, & iisti & fecisti tibi Errorem gentiũ, & *conflatilia*, ut irritares me; & cultum meum clongâsti è regione oculorum tuorum. Idcircò ecce ego adduco malum in domum Jerabgham, & exterminabo de Jerabgham cognoscentem cognitionem, & clausum, & derelictum in Israel: & auferam post *domum* Jerabgham, sicut qui removent stercus quousq; finiant. Eum qui mortuus fuerit de Jerabgham in urbe, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aves cœli, quia dicto Domini decretũ sic est. Et tu surge & abi in domum tuam; cùm intraverint pedes tui urbem, morietur puer. Et lamentabuntur illum omnis Israel, & sepelient eum; quia hic solus congregabitur de Jerabgham in sepulchrum, propterea quòd inventa fit in eo res quæ recta est ante Dominum Deum Israel in domo Jerabgham. Et suscitabit Dominus ante se regem super Israel, qui exterminabit domum Jerabgham, eum qui vivit hodie, & etiam qui gignetur ex nunc & ultra.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sume autem in manibus tuis decem panes, fructus aridos, & cucurbitam melle *plenam*, eum adi, ipséque indicabit tibi quid eventurum sit puero. Ita fecit uxor Jerobaami; surgens enim abiit in Silo, & ingressa est domum Ahiæ: porro Ahia nihil videre poterat, nam caligaverant oculi ejus præ senio ipsius. Dominus autem dixerat ad Ahiam, Ecce uxor Jerobaami aditura te est ut sciscitetur à te verbum de filio suo qui ægrotat: talibus ac talibus eam effare cùm ingredietur: en aliam se simulat. Cùm ergò audiisset Ahia strepitum pedum ejus introeuntis in januam, ait illi, Ingredere uxor Jerobaami, cur aliam te simulas? ego verò missus sum ad te duris cum *nuntiis*. Vade, & dic Jerobaamo, Sic ait Dominus Deus Israelis, Ego te evexi è plebe, & constitui te moderatorem super populum meum Israelem; Scidi regnum è familia Davidis, & tradidi illud tibi: tu tamen non fuisti sicut David qui custodivit præcepta mea, & ambulavit post me toto corde suo, faciendo quod rectum erat coram me: Imò tu pejus fecisti quàm omnes prædecessores tui, & abiens fecisti deos fusiles, ut irritares me; me autem projecisti post corpus tuum. Ob hoc en adducturus sum malum super domum Jerobaami, & consumpturus Jerobaamo omnem mingentem ad parietem, & ligantem atque solventem in Israele, & racematurus posteritatem domûs Jerobaami, quemadmodum racemantur vites vineæ absolutâ vindemiâ. Morientem Jerobaamo in civitate, devorabunt canes: morientem verò ei in agro devorabit volucre cœli, quoniam Dominus locutus est. Tu autem surge, vade in domum tuam: & cùm ingressi fuerint pedes tui civitatem, morietur puer, Et plangent eum universus Israel, & sepelient eum: is enim solus ingredietur Jerobaamo in sepulchrum, quod in ipso repertum sit aliquid boni coram Domino Deo Israelis in domo Jerobaami, Suscitabit insuper sibi Dominus regem super Israelem, qui exterminabit domum Jerobaami ab hac die, quid ergò imposterum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tolles autem in manu tua decem panes, fructus, & lagenam mellis, & relinques apud eum; ipseque tibi significabit quid eventurum sit puero. Sic fecit uxor Jerobaam; nam surgens perrexit in Silo, perveniitque domum Achiæ: Achia verò tunc temporis nihil videbat oculis suis præ senectute. Tunc dixit Deus ad Achiam, Ecce uxor Jerobaami accedit ad te, nuntium de filio suo à te postulatura, quoniam ægre est ibi et talibus alloquitor eam: accedit autem simulata. Cùm igitur audisset eam Achia venientem & januæ jam astantem, procidit ad pedes ejus, dixi que ei; Accede O uxor Jerobaami: quare simulata es? ego verò missus sum ut infausta tibi prædicam. Vade, & dic Jerobaamo, Sic ait Deus, Deus Israelis; Præmium tuum hoc erit, *quandoquidem* evexi te è communi populo, & constitui te regem super populum meum, nempe gentem Israeliticam: Avulsi regnum è domo Davidis, tuisque feci, attamen non es imitatus servum meum Davidem in custodia præceptorum meorum, nec imitatus es ambulationem ejus in religione mea ex toto corde suo, nihil pervers ergà me agendo: Imò pessimè te gessisti, adeo ut superaveris hac in re cunctos prædecessores tuos: & abiens fecisti tibi idola gentium, fusilia, & quidquid ad iram me provocabat; & rejecisti pietatem meum à conspectu oculorum tuorum: Propterea ego illaturus sum in domum Jerobaami mala, nec relicturus Jerobaamo mingentem ad parietem, neque solventem, neque ligantem, sed evellam stirpem Jerobaam, quo modo racemator vites perscrutatur ad extremum usque racemum. Qui mortuus fuerit Jerobaamo in civitate, hunc comedent canes: & qui mortuus fuerit ex eis in deserto, hunc aves cœli comedent: sic enim locutus est Deus sententiâ irrevocabili. Tu verò surge, teque domum tuam recipe, & ad ingressum pedis tui in civitatem, morietur adolescens, Et lugebunt eum omnes Israelitæ, & sepelient eum: is enim solus ingredietur adhuc Jerobaamo in sepulchrum, eò quòd in ipso solo ex Jerobaami familia inventum sit aliquod bonum opus coram Deo, Deo Israelis. Creabit ergò Deus regem super gentem Israeliticam, qui extirpabit familiam Jerobaami, tam eos qui sunt modò præsentes, quàm qui nascituri sunt in posterum ad illud usque tempus.*

מלכים א : יד

arundo movetur sicut ,Israel Dominus percutiet Et
15 והכה יהוה את־ישראל כאשר ינוד הקנה
,ista bona terra *desuper* Israel evellet & ,aquis in
במים ונתש את־ישראל מעל האדמה הטובה הזאת
quod eo :flumen trans eos disperget ,eorum patribus dedit quam
אשר נתן לאבותיהם ויזרם מעבר לנהר יען אשר
tradet Et .Dominum irritantes suos lucos fecerunt
16 עשו את־אשריהם מכעיסים את־יהוה : ויתן
qui & ,peccavit qui Jarobham peccata propter ,Israel
את־ישראל בגלל חטאות ירבעם אשר חטא ואשר
venit & ,abiit & ,Jarobham uxor surrexit Et .Israel fecit peccare
17 החטיא את־ישראל : ותקם אשת ירבעם ותלך ותבא
est mortuus puer & ,domus limen *in* ingrediente ipsa :Tirsah in
תרצתה היא באה בסף־הבית והנער מת :
verbum juxta ,Israel omnis eum planxerunt & ,eum sepelierunt Et
18 ויקברו אתו ויספדו־לו כל־ישראל כדבר
.prophetæ Achijahu sui servi *manu in* fuerat locutus quod ,Domini
יהוה אשר דבר ביד־עבדו אחיהו הנביא :
regnavit quibus & ,pugnavit quibus ,Jarobham verborum *residuum* Et
19 ויתר דברי ירבעם אשר נלחם ואשר מלך
.Israel regum dierum verborum libro *super* scripta ipsa ecce
הנם כתובים על־ספר דברי הימים למלכי ישראל :
:anni duo & viginti ,Jarobham regnavit quibus dies Et
20 והימים אשר־מלך ירבעם עשרים ושתים שנה
.eo pro ejus filius Nadab regnavit & :suis patribus cum *jacuitque*
וישכב עם־אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו :
quadraginta filius :Jehudah in regnavit Selomoh filius Rechabham Et
21 ורחבעם בן־שלמה מלך ביהודה בן־ארבעים
annis septendecim & ,*ipsum regnando in* Rechabham anni unius &
ואחת שנה רחבעם במלכו ושבע עשרה שנה י
ponendum ad ,Dominus elegit quam civitate ,Jerusalaim in regnavit
מלך בירושלם העיר אשר־בחר יהוה לשום
ejus matris nomen & :Israel tribubus omnibus ex ibi suum nomen
את־שמו שם מכל שבטי ישראל ושם אמו
,Domini oculis in malum Jehudah Fecitque .Hammonitis Nahamah
נעמה העמנית : ויעש יהודה הרע בעיני יהוה
eorum patres fecerunt quæ omnibus præ eum fecerunt æmulari &
ויקנאו אתו מכל אשר עשו אבתם
sibi ipsi etiam ædificaverunt Et .peccaverunt quæ suis peccatis in
23 בחטאתם אשר חטאו : ויבנו גם־המה להם
subter & ,excelsum collem omnem super ,lucos & ,statuas & ,excelsa
במות ומצבות ואשרים על־כל־גבעה גבהה ותחת
fecerunt :terra in erat scortator etiam Et .viride lignum omne
24 כל־עץ רענן : וגם־קדש היה בארץ עשו
Dominus ejecit quas ,gentium abominationes omnes secundùm
ככל התועבת הגוים אשר הוריש יהוה
regis quinto anno in ,fuit Et .Israel filiorum *faciebus* à
מפני בני ישראל : ויהי בשנה החמישית למלך
tulit Et :Jerusalaim *super* Ægypti rex Sisac ascendit ,Rechabham
25 רחבעם עלה שושק מלך־מצרים על־ירושלם : ויקח
& ,regiæ domus thesauros & ,Domini domus thesauros
את־אצרות בית־יהוה ואת־אוצרות בית המלך את־הכל לקח ואת־
.Selomoh fecerat quæ ,aurea scuta omnia tulit & :tulit omnia
הכל לקח ויקח את־כל־מגני הזהב אשר עשה שלמה :
mandavit & ,;erea scuta eis pro Rechabham rex fecit Et
27 ויעש המלך רחבעם תחתם מגני נחשת והפקיד
.regiæ domus ostium *observantium* cursorum principum manu *super*
על־יד שרי הרצים השמרים פתח בית המלך :
,cursores ea portabant ,Domini domum *regem intrandi tempore* à ,fuit Et
28 והיה מדי־בא המלך בית יהוה ישאום הרצים
.cursorum thalamum ad ea reportabant &
והשיבום אל־תא הרצים :

REGUM I. Versio VULG. LAT.

Et percutiet Dominus Deus Israel, sicut moveri solet arundo in aqua: & evellet Israel de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, & ventilabit eos trans Flumen: quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent
16 Dominũ. Et tradet Dñs Israel propter peccata Jeroboam, qui peccavit, & peccare fecit Israel. Surrexit itaq; uxor Jeroboã,
17 & abiit, & venit in Thersa: cúmque illa ingrederetur limen domûs, puer mortuus est.
18 Et sepelierunt eum. Et planxit eum omnis Israel juxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiæ prophetæ. Reliqua autem verborum Jeroboam, quomodò pugnaverit, & quomodò regnaverit, ecce scripta sunt in libro Verborum dierum regum
20 Israel. Dies autem, quibus regnavit Jeroboam, viginti duo anni sunt: & dormivit cum patribus suis: regnavitque Nadab filius ejus pro eo. Porrò
21 Roboã filius Salomonis regnavit in Juda. Quadraginta & unius anni erat Roboam, cùm regnare cœpisset: decem & septem annos regnavit in Jerusalé civitate, quam elegit Dominus ut poneret nomen suum ibi, ex omnibus tribub⁹ Israel. Nomen autẽ matris ejus Naama Ammanitis. Et fecit Judas
22 malum coram Domino, & irritaverunt eum super omnib⁹, quæ fecerant patres eorum in peccatis suis quæ peccaverunt. Ædificaverunt enim & ipsi sibi aras, & statuas, & lucos, super omnem collem excelsum, & subter omnem arborem frondosam:
24 Sed & effœminati fuerũt in terra, feceruntq; omnes abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciẽ filiorum Israel.
25 In quinto autẽ anno regni Roboã, ascendit Sesac rex Ægypti in Jerusalem, Et tulit thesauros domûs Domini, & thesauros regios, & universa diripuit: scuta quoque aurea, quæ
27 fecerat Salomon: Pro quibus fecit rex Roboam scuta ærea, et tradidit ea in manum ducum scutariorum, & eorum qui excubabant ante ostium domûs
28 regis. Cúmque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: & posteà reportabant ad armamentarium scutariorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Υἱὸς (β) τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ ἐνιαυτῶν Ροβοὰμ ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. καὶ ἐπτακαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ τῇ πόλει, ἣν ἐξελέξατο κύριος ὁ θεὸς τὸ ὄνομα αὐτῶ (γ) ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τῆ Ἰσραήλ. (δ) καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Νααμὰ ἡ (ε) Ἀμμανῖτις. Καὶ ἐποίησεν Ροβοὰμ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· καὶ (ζ) παρεζήλωσεν αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησαν οἱ πατέρες (η) αὐτῶν. καὶ ὠκοδόμησαν (θ) ἑαυτοῖς ὑψηλὰ καὶ στήλας καὶ ἄλση ὑπὸ πᾶσαν βουνὸν (ι) ὑψηλὸν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου συσκίου. Καὶ ζῆνδεσμος ἐστήνθη ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐποίησαν ἀπὸ (κ) πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ισραήλ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πέμπτῳ βασιλεύοντος Ροβοὰμ, ἀνέβη Σουσακὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἰερουσαλήμ, Καὶ (λ) ἔλαβε πάντας τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ δόρατα τὰ χρυσᾶ ἃ ἔλαβε Δαυὶδ ἐκ χειρὸς τῶν παίδων (μ) Ἀδραζὰρ βασιλέως Σωβὰ, καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὰ εἰς Ἰερουσαλὴμ τὰ (ν) πάντα ἃ ἔλαβεν, ὅπλα τὰ χρυσᾶ ὅσα ἐποίησε (ξ) Σολομών, καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἐποίησε Ροβοὰμ ὁ βασιλεὺς ὅπλα χαλκᾶ ἀντ' αὐτῶν· καὶ ἐπέστησεν ἐπ' αὐτῶν οἱ ἡγούμενοι τῶν παραξεχόντων οἱ φυλάσσοντες τὸν πυλῶνα οἴκου(ο) βασιλέως. Καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσεπορεύετο ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ (π) ἦρον αὐτὰ οἱ παραξέχοντες καὶ ἀπεφέροντο αὐτὰ εἰς τὸ Θεὸς τῶν παραξεχόντων. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ροβοὰμ καὶ(ρ) πάντα ἃ ἐποίησεν, οὐχὶ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα. Καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον Ροβοὰμ καὶ ἀναμέσον Ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἐκοιμήθη Ροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει (σ) Δαυὶδ. καὶ ἐβασίλευσεν Αβιὰ (τ) ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS.A. (β) πεντεκαίδεκα (γ) ἐκεῖ καὶ ἐκ (δ) καὶ ὄνομα (ε) Ἀμανίτις. (ζ) παρεζήλωσαν (η) αὐτῶ καὶ ἐν (θ) καὶ αὐτοῖ ἑαυτοῖς (ι) ὑψηλὰ, (κ) πάντων βδελυγμάτων (λ) ἔλαβεν τὰς (μ) Ἀδρααζὰρ (ν) πάντα ἔλαβεν, καὶ ἔλαβεν ὅπλα (ξ) Σολομών. Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ αντ' αὐτῶν ὅπλα χαλκᾶ· καὶ (ο) τῶ βασιλέως. (π) ἦραν (ρ) πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ (σ) Δαυὶδ· καὶ ὄνομα τῆ μητρὸς αὐτοῦ Νααμὰ ἡ Ἀμανίτις. καὶ(τ) ὁ υἱὸς

KEΦ. ιε.

Καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ, βασιλεύει Αβιὰ υἱὸς Ροβοὰμ ἐπὶ Ἰούδαν. (α) Καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν (β) ἐπὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτῦ Μαχὰ θυγάτηρ Αβεσσαλώμ. Καὶ ἐπορεύθη (γ) ἐν πάσαις ταῖς παρὸς αὐτοῦ αἷς ἐποίησεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, ὡς ἡ καρδία τοῦ παρὸς αὐτοῦ. Ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ (δ) κύριος καταλλαμα, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, καὶ στήσῃ τ' Ἱερυσαλήμ,

MS.A. (α) Καὶ *ενγαξ ἔτη (β) ἐν (γ) ἐν πάσαις τ' (δ) κύριος ὁ θεὸς καταλλαμα ἐν Ἰσραὴλ, ἵνα

CAP. XV.

Et in anno octavo & decimo, regnante Hieroboam filio Nabat, regnat Abiu filius Roboam super Judam. Et trilus annis regnavit in Hierusalem. Et nomen matris ejus Machа filia Abissalom. Et ambulavit in peccatis patris sui, quæ fecit in (a) conspectu ejus: & non fuit cor ejus perfectum cum Domino Deo suo, sicut (b) cor patris ejus. Quamobrem propter David dedit ei (c) Dominus vel quias, ut staret filios ejus post eum, & statuat Hierusalem:

Filius (b) quadraginta, & unius annorum Roboam, cùm ipse iniisset regnum: & septem & decem annos regnavit in Hierusalem, civitate, quam elegit Dominus ad ponendum nomen suum ibi ex omnibus tribubus Israel. Et nomen matris ejus, Naama Ammonites.
22 Et fecit (c) Roboam malum in conspectu Domini: & ad zelum provocavit eum in omnibus, quæ fecerant patres sui, in peccatis suis, quæ peccaverunt. Et ædificaverunt
23 sibi excelsa, & titulos, & lucos super omnem collem excelsum, & subter omnem arborem umbrosam. Et (d) colligatio facta est in
24 terra: & fecerunt de omnibus abominationibus gentiũ, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel. Et factum est in anno
25 quinto regnante Roboam, ascendit Susacim rex Ægypti super Hierusalem: Et cepit omnes the-
26 sauros domûs Domini, & thesauros domûs regis, & (e) lanceas aureas, quas tulerat David de manu puerorum Adrazar regis Suba, & intulerat ea in Hierusalem, omnia, quæ tulerat, scuta aurea quæcunq; fecerat Salo-
27 mon: & abstulit ea in Ægyptum. Et fecit Roboam rex scuta ænea pro eis: & præpositi sunt super ea duces præcursorum, qui custodiebant ostium domûs regis.
28 Et factum est; quando ingrediebatur rex in domum Domini & portabant ea præcursores, & resciebant ea in (f) Thee præcursorum. Et reliqua verborum Ro-
29 boam, & omnia, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum (g) regibus Judæ?
30 Et bellum fuit inter Roboam, & inter Hieroboam omnibus diebus.
31 Et dormivit Roboam cum patribus suis: & sepelitus cum patribus suis in civitate David. Et regnavit Abiu filius ejus pro eo.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וימחי יי ית ישראל כמא דנאד קניא במיא ויעקר ית ישראל מעל ארעא טבתא הדא
דיהב לאבהתהון וינלנון מעבר פרת חלף דעבדו ית אשרייהון מרגזין קדם יי :
וימסר ית ישראל בידיל חובי ירבעם דחב ודחייב ית ישראל : וקמת אתת ירבעם ואזלת
ואתת לתרצת היא עלת בספא דביתא ורביא מית : וקברו יתיה וספדו עלוהי כל
ישראל כפתנמא דיי דמלל ביד עבדיה אחיא נביא : ושאר פתנמי ירבעם דאניח קרבא
ודמלך הלא אנון כתיבין על ספר פתנמי יומיא למלכיא דישראל : ויומיא דמלך
ירבעם עסרין ותרתין שנין ושכיב עם אבהתוהי ומלך נדב בריה תחותוהי : ורחבעם בר
שלמה מלך על דבית יהודה בר ארבעין וחדא שנא רחבעם כד מלך ושבע עסרי שנין
מלך בירושלם קרתא דאתרעי יי לאשראה ית שכנתה תמן מכל שבטיא דישראל
ושום אמיה נעמה מבני עמון : ועבד דבית יהודה דביש קדם יי וארגיזו קדמוהי
מכל דעבדו אבהתהון בחוביהון די חבו : ובנו אף אנון להון במן וקמן ואשרין על
כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף : ואף נפקת ברא הוה בארעא עבדו ככל
תועבת עממיא די תריך יי מן קדם בני ישראל : והוה בשתא חמישתא למלכא
רחבעם סליק שישק מלכא דמצרים על ירושלם : ונסיב ית אוצרי בית מקדשא דיי
וית אוצרי בית מלכא וית כולא נסיב ונסיב ית כל מגני דהבא דעבד שלמה :
ועבד מלכא רחבעם חלופיהון מגני נחשא ומני על רבני רהטיא דנטרין תרע בית
מלכא : והוה בומן דעלל מלכא לבית מקדשא דיי נסבין להון רהטיא ומתיבין להון
לדוכא דרהטיא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et percutiet Dominus Israel, sicut agitatur canna in aquis; & evellet Israel de terra bona hac quam dedit patribus eorum, & transmigrare faciet ultra Perath; propterea quòd fecerunt lucos suos, irritantes Dũm. Et tradet
16 Israel ob reatus Jerabgham, qui peccavit & peccare fecit Israel. Et
17 surrexit uxor Jerabgham, & abiit, & venit in Thirsah: ipsa intrante li-
18 men domus, puer mortuus est. Et sepelierunt illum & lamentati sunt super illum omnis Israel, juxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum servi sui Ahhiah prophetæ. Et reliquum verborum Jerabgham
19 quomodo iniverit bellum, & quomodo regnaverit, ecce illa scripta sunt
20 in libro verborum dierum regum Israel. Et dies quibus regnavit Jerabgham, fuerunt viginti & duo anni; & dormivit cum patribus suis, & regnavit Nabab filius ejus pro eo. Et Rehhabgham filius Selomoh regnavit
21 super viros domus Jehudah: filius quadraginta & unius annorum erat Rehhabgham quando regnavit, & septendecim annis regnavit in Jerusalem, civitate in qua complacuit sibi Dũs ponere majestatem suam ibi
22 præ omnibus tribubus Israel, & nomen matris ejus Naghamah, de filiis Ghamon. Et *fecit* [*populus*] domûs Jehudah, quod malum erat ante Dominum, & irritaverunt eum magis, quàm omnia quæ fecerant *patres* eo-
23 rum, peccatis suis quæ peccaverunt. Et ædificaverunt etiam ipsi sibi excelsa, & statuas & lucos super omnem collem elevatum, & sub omni arbore
24 frondosa. Et etiam scortum fuit in terra: fecerunt secundùm omnem abominationem gentium quas ejecit Dũs ante filios Israel. Et fuit anno quinto
25 regis Rehhabgham, ascendit Sisak rex Misraim contra Jerusalem. Et ce-
26 pit *thesauros* domus sanctuarii Dñi & thesauros domus regis, & omnia cepit, & cepit omnia scuta auri quæ fecerat Selomoh. Et fecit rex Re-
27 hhabgham pro eis scuta æris, & deposuit *apud magistros* cursorum, qui cu-
28 stodiebant portã dom⁹ regis. Et fuit tempore quo veniebat rex in domum sanctuarii Dñi, accipiebãt ea cursores, et referebãt illa in conclave cursorũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Percutiétque Dominus Iſraelem, quemadmodum arundo agitatur vento; & evellet Iſraelem è terra bona quam dedit patribus eorum, & diſperget eos citra fluvium; eò quòd fecerint ſibi cultus, & Dominum irritent. Tradétque Iſraelem propter peccata Jerobaami qui peccavit, & ad peccandum induxit Iſraelem. Surgens itaque uxor Jerobaami diſceſſit, & intravit in Therſam, eâque ingrediente januam domûs ſuæ, mortuus eſt puer. Et plangentes eum omnes Iſraelitæ ſepelierunt eum, juxta ſermonem Domini quem locutus fuerat per ſervum ſuum Ahiam prophetam Silonitem. Reliqua geſta Jerobaami, prælia, & regnum, ecce ſcripta ſunt in libro Chronicorum regum Iſraelis. Dies autem quibus regnavit Jerobaam ſuper Iſraelem, fuerunt viginti duo anni. Jerobaamo cum patribus ſuis occumbente, regnavit Nadab filius ejus poſt ipſum. Interea Rehabaam filius Salomonis regnabat ſuper Judam: annos quadraginta unum natus erat Rehabaam quando regnavit: ſeptemdecim autem annis regnavit in Jeruſalem civitate quam Dominus elegerat ex omnibus tribubus Iſraelis, ut ibi collocaret nomen ſuum; nomen matris ejus erat Naama Ammonitis. Juda quoque fecerunt quod malum erat coram Domino, & ad zelotypiam moverunt eum cunctis rebus quas fecerant patres eorum, & peccatis ſuis quæ commiſerunt. Nam extruxerunt etiam ipſi ſibi altaria, ſtatuas, & cultus ſuper omnem collem excelſum, & ſubter omnem arborem ſpiſſam. Quin etiam ſcortatio fuit in terra, & fecerunt juxta omnem abominationem gentiũ quas Dominus conſumpſerat à conſpectu filiorum Iſraelis. Factúmque eſt anno quinto regis Rehabaam, ut aſcenderet Siſac rex Ægypti contra Jeruſalem, Raperétque theſaurum domûs Domini, & theſaurum domûs regiæ, & deriperet omnes clypeos aureos quos fecerat Solomon. Fecítq; rex Rehabaam loco illorum æneos, tradiditque eos in manum magnatum & curſorum qui cuſtodiebant oſtium domûs regiæ. Et quoties ingrediebatur rex domum Domini, ferebant eos curſores, tum referebant eos in domum curſorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Agitabitque Deus filios Iſrael, quemadmodum agitatur arundo in aqua; & extirpabit Iſraelitas ex hac terra optima quam dederat patribus eorum, & captivos amandabit eos ultra Euphratem; eò quòd olium adoraverint præter Dominum ſuũ, et pro irritationibus quas coram Deo commiſerunt. Atque ita perdet Deus filios Iſrael pro culpis ab eo commiſſis, & eò quòd ſecuti ſint ea in quibus deliquit Jerobaã, inſiſtentes ejuſmodi actionibus ejus. Tum ſurgens uxor Jerobaami, abiit, perveniitque Therſam, & ſtatim ac attigit limen portæ, mortuus eſt adoleſcens; Et ſepelivit eum cœtus Iſraelitarum, & luxerunt eum, quemadmodum dixerat Deus per ſervum ſuum Achiam prophetam. Reliquæ hiſtoriæ Jerobaami, bella, & regnũ ejus, jam deſcripta ſunt in libro hiſtoriarũ regum Iſraelitarum. Intervallum autem quo regnavit Jerobaam, fuit viginti duorum annorum. Deinde occubuit cum patribus ſuis, regnavitque Nadab filius ejus loco ipſius. Rehabaam verò filius Salomonis cùm primùm regnavit in gentẽ Judæ, natus erat annos quadraginta unum, & annos ſeptemdecim regnavit in urbe pacis: (hæc eſt civitas illa quam Deus elegerat ex omnibus portionibus tribuum Iſraelitarum ad ſtatuendum in ea habitationem ſuam.) Nomen matris ejus erat Naema ex Ammonitis. Gens quoque Judæ turpitudinem deſignârunt in conſpectu Dei, & irritationes coram eo commiſerunt, & ſuperârunt hac in re patres ſuos, & ſcelera eorum quæ perpetrârant: Et ædificârunt ſibi quoque excelſa, & tumulos, trabéſq; ſuper quemcunque locum altum ac ſublimem, & ſub qualibet arbore denſa. Fecerunt etiam in terra ſua res horrendas, et egerunt ſecundùm turpitudines earum gentium quas Deus extirpârat à conſpectu Iſraelitarum. Anno quinto regni Rehabaami aſcendit Siſac rex Ægypti in urbẽ pacis, Et abſtulit quicquid erat in cellis ſanctuarii Dei, et cellis ædis regiæ; abſtulitque clypeos aureos quos fecerat Salomon. Fecitque rex Rehabaam loco illorum clypeos æneos, & commiſit eos in manus ducum peditum cuſtodientium januam domûs regiæ. Et quoties adibat rex domum Dei, pedites geſtabant eos, tum reſtituebant eos duces peditum.

מלכים א : טו

ipſa nonne ,ſecit quæ omnia &,Rechabham verborum *reſiduum* Et
bellum Et ?Jehudah regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta
facuitque .diebus omnibus Jarobham inter & Rechabham inter fuit
civitate in ſuis patribus cum eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum Rechabham
Abijam regnavit & :Hammonitis Nahamah ejus matris nomen & :David
.eo pro ejus filius

CAP. XV.

regnavit ,Nebat filii Jarobham regis decimo octavo anno in Et
nomen & :Jeruſalaim in regnavit annis Tribus .Jehudah ſuper Abijam
peccatis omnibus in ambulavit Et .Abiſalom filia Mahachah ejus matris
cum perfectum ejus cor fuit non & :eum ante fecerat quæ ,ſui patris
dedit David propter Quia ,ſui patris David cor ſicut ſuo Deo Domino
ejus filium *ſuſcitandum ad* ,Jeruſalaim in lucernam ei ejus Deus Dominus
rectum David fecit Quia .Jeruſalaim *faciendi ſtare ad* & ,eum poſt
omnibus ei præcepit quæ omnibus ab declinavit non &,Domini oculis in
fuerat bellum Et .Chitthæi Urijah *re in tantum* ,ſuæ vitæ diebus
reſiduum Et.ejus vitæ diebus omnibus Jarobham inter & ,Rechabham inter
libro *ſuper* ſcripta ipſa nonne ,fecit quæ omnia &,Abijam verborum
,Abijam inter fuit bellum & ?Jehudah regum dierum verborum
cum ſepelierũt &,ſuis patribus cum Abijam *jacuit* Et .Jarobham inter &
vigeſimo anno in Et .eo pro ej° filius Aſa regnavit Et.David civitate in
quadraginta Et .Jehudah ſuper Aſa regnavit ,Iſrael regis Jarobham
filia Mahachah ejus matris nomẽ Et.Jeruſalaim in regnavit annis uno &
David ſicut ,Domini oculis in rectum Aſa Fecitque .Abiſalom
univerſa abſtulit & ,terra de *catamitos* fecit tranſire Et .ejus pater
,ſuam matrẽ Mahachah etiam Et .ſui patres fecerant quæ idola
ſuccidit & :Luco *terriculamentum* fecerat quæ ,*bera ab eam* amovit &
excelſa Et .Chidron torrente in combuſſit & ,ejus *terriculamentum* Aſa
omnibus Domino cum perfectum erat Aſa cor *tantum: ſunt remota* non
domus ſanctificationes & ,ſui patris ſanctificationes intulit Et.ſuis diebus
,Aſa inter erat bellum Et .vaſa & ,aurum &,argentum,Domini
.eorum diebus omnibus ,Iſrael regem Bahaſa inter &

Verſio VUL. LAT.

29 Reliqua autem ſermonum Roboam,& omnja quæ fecit,ecce
30 ſcripta ſunt in libro Sermonũ dierum regum Judæ. Fuitque
bellum inter Roboam & Jero-
31 boam cunctis diebus. Dormi-
vítque Roboam cum patribus
ſuis,et ſepult° eſt cum eis in ci-
vitate David:nomen autẽ ma-
tris ej°,Naama Ammanitis: &
regnavit Abiã filj° ej° pro eo.

CAP. XV.

1 IGitur in octavo decimo an-
no regni Jeroboam filii Nabat,
regnavit Abiam ſuper Judam.
2 Tribus annis regnavit in Jeru-
ſalẽ:nomen matris ej° Maacha,
3 filia Abeſſalom. Ambulavítq,
in omnibus peccatis patris ſui,
quæ fecerat ante eum:nec erat
cor ejus p fectum cum Domino
4 Deo ſuo,ſicut cor David patris
ejus. Sed propter David dedit
ei Dñs Deus ſuus lucernam in
Jeruſalem,ut ſuſcitaret filiũ ej°
poſt eum,et ſtatueret Jeruſalẽ:
5 Eò quòd feciſſet David rectũ
in oculis Dñi,& non declinâſ-
ſet ab omnibus, quæ præcepe-
rat ei cunctis diebus vitæ ſuæ,
14 excepto ſermone Uriæ Hethæi.
6 Attamen bellum fuit inter Ro-
boam & Jeroboam,omni tem-
7 pore vitæ ejus. Reliqua autem
ſermonũ Abiam,et omnia quæ
fecit,nónne hæc ſcripta ſunt in
16 libro Verborum dierum regũ
Juda ? Fuítque prælium inter
17 Abiam & inter Jeroboam. Et
8 dormivit Abiam cum patribus
ſuis, & ſepelierunt eum in ci-
vitate David:regnavítque Aſa
9 filj° ej° pro eo. In anno ergò
vigeſimo Jeroboam regis Iſra-
el regnavit Aſa rex Juda, Et
10 quadraginta & uno anno re-
gnavit in Jeruſalem. Nomen
matris ejus Maacha,filia Abeſ-
11 ſalom. Et fecit Aſa rectum an-
te conſpectũ Dñi, ſicut David
19 pater ejus: Et abſtulit effœmi-
natos de terra,purgavítque u-
niverſas ſordes ídolorum quæ
13 fecerant patres ejus. Inſuper
& Maacham matrem ſuam a-
movit, ne eſſet princeps in ſa-
cris Priapi,et in luco ejus, quẽ
conſecraverat:ſubvertítq; ſpe-
cum ejus, & confregit ſimula-
crum turpiſſimum,& combuſ-
14 ſit in torrente Cedron: Ex-
celſa autem non abſtulit. Ve-
runtamen cor Aſa perfectum
erat cum Domino cunctis die-
15 bus ſuis: Et intulit ea,quæ ſan-
ctificaverat pater ſuus, & vo-
verat, in domum Domini, ar-
16 gentum & aurum,& vaſa.Bel-
lum autem erat inter Aſa, &
Baaſa regem Iſrael cunctis di-
ebus eorum.

Verſio GRÆCA. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

5 Ὡς ἐποίησε Δαυὶδ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίε, οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τ ζωῆς (ε) αὐτ̃. 7 Καὶ τὰ λοιπὰ τ λόγων Ἀϐιὰ καὶ πᾶσα (ζ) ἃ ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα (η) ἐπὶ βιϐλίῳ λόγων τ ἡμερ̃ν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; καὶ πόλεμ& ἦν ἀναμέσον Ἀϐιὰ καὶ ἀναμέσον Ἱεροϐοάμ. 8 Καὶ ἐκοιμήθη Ἀϐιὰ μετ̃ τ πατέρων (θ) αὐτ̃ ἐν τῷ εἴκοστ̃ καὶ τετάρτῳ ἔτ τ̃ Ἱεροϐοὰμ, καὶ ἐτάφη μετ̃ τ πατέρων αὐτ̃ ἐν πόλ Δαυίδ. καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσὰ υἱὸς αὐτ̃ ἀντ' αὐτ̃. (ι) 9 Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τεσσαρτῳ καὶ εἰκοστῷ τ̃ Ἱεροϐοὰμ βασιλέως Ἰσραὴλ, βασιλεύει Ἀσὰ ἐπὶ Ἰούδαν· 10 καὶ (κ) τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτ& ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ὄνομα τ μητρὸς αὐτ̃ (λ) Ἀναὰ θυγάτηρ Ἀϐεσσαλώμ. 11 Καὶ ἐποίησεν Ἀσὰ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίε, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτ̃. 12 Καὶ ἀφεῖλε τὰς τελετὰς ἀπὸ τ γ̃ς, καὶ ἐξαπέστειλε πάντα τὰ σπανιδάλματα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτ̃. 13 Καὶ τ (μ) Ἀναὰ τ μητέρα (ν) ἐαυτ̃ μετέστησε (ξ) τ̃ μὴ εἶν̃ ἡγεμόνα, καθὼς ἐποίησε ζύνοδον ἐν τῷ ἄλσει αὐτ̃ς. καὶ ἐξέκοψεν Ἀσὰ τὰς καταδύσεις αὐτ̃ς, καὶ ἐνέπρησε πυρὶ ἐν τῷ χειμάῤῥῳ τ Κέδρων. 14 Τὰ δ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρε. (ο) πλὴν ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετ̃ κυρίε πάσας τὰς ἡμέρας αὐτ̃. 15 Καὶ εἰσήνεγκε τοὺς χίονας τ πατρὸς αὐτ̃, καὶ τοὺς χίονας αὐτ̃ εἰσήνεγκεν εἰς τ οἶκον κυρίε ἀργυρ̃ς καὶ χρυσ̃ς, καὶ σκεύη. 16 Καὶ πόλεμ& ἦν ἀναμέσον Ἀσὰ καὶ ἀναμέσον Βαασὰ βασιλέως Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας (π) αὐτῶν. 17 Καὶ ἀνέϐη Βαασὰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ ᾠκοδόμησε τ (ρ) Ῥαμᾶ, τ̃ μὴ εἶν̃ ἐκπορεύομενον καὶ εἰσπορεύομενον τῷ Ἀσὰ βασιλεῖ Ἰούδα. 18 Καὶ ἔλαϐεν Ἀσὰ σύμπαν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν (τ) ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκε κυρίε καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς (σ) τ οἴκε τ̃ βασιλέως, καὶ (τ) ἔδωκεν αὐτὰ εἰς χεῖρας παίδων (υ) αὐτ̃· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὰς ὁ βασιλεὺς Ἀσὰ πρὸς υἱὸν Ἄδερ (φ) υἱὸν Ταϐερεμὰ υἱ̃ Ἀζὶν βασιλέως Συρίας τ̃ κατοικοῦντ& ἐν Δαμασκῷ, λέγων, 19 Διάθε διαθήκην ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ, καὶ ἀναμέσον τ̃ πατρός με καὶ τ̃ πατρός σε. ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σοι (χ) δ̃ρα ἀργύριον καὶ χρυσίον· δεῦρο, διασκέδασον τ διαθήκην σε τ (ψ) πρὸς Βαασὰ βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ ἀναϐήσετ) ἀπ' ἐμοῦ. 20 Καὶ ἤκουσεν υἱὸς Ἄδερ τ̃ βασιλέως Ἀσὰ, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τ (ω) δυνάμεων αὐτοῦ τ πόλεσι τ̃ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξαν (α) τ Ἰὰν, τ Δὰν, καὶ τ Ἀϐὲλ οἶκε Μααχὰ, καὶ πᾶς τ (β) Χενερὲθ, ἕως πάσης τ γ̃ς Νεφθαλί.

MS.A. (ε) αὐτ̃, ἓκλὸς ἐν ῥήμασι Οὐρία τ̃ Χεττ̃αίου. Καὶ πόλεμ& ἦν μεταξὺ Ῥοϐοὰμ, καὶ μίσος ἦν Ἱεροϐοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας τ ζωῆς αὐτ̃ν. Καὶ τὰ (ζ) ὅσα ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ (η) ἐπὶ βιϐλίε (ϑ) αὐτ̃, καὶ ταῦτ) ἐν πόλ Δαυίδ. καὶ βασιλεύει (ι) Καὶ ἐν ἔτ) *εἰκοστ̃ τ̃ (κ) πεντεκαιδεκάτ τ̃ (λ) Μααχὰ (μ) Μααχὰ (ν) αὐτ̃ (ξ) τ̃ εἶν̃ (ο) πλὴν καρδία (π) αὐτ̃. (ρ) Ῥαμμὰν, (ί)ἐν θησαυροῖς (σ) οἴκε (τ) ἔδωκεν εἰς (υ) αὐτ̃· * ὁ βασιλεὺς (φ) υἱ̃ Τὰϐ ἐν Ῥαμμὰ υἱ̃ Ἀζαὴλ βασιλέως (χ) δ̃ρα (ψ) τ̃ς βασιλέα (ω) δυνάμεων τ αὐτ̃ (α) τ Ναὶν, καὶ τ (β) Χενερὶθ,

Quæ fecit David rectum coram Domino: non declinavit ab omnibus, quæ mandavit ei, omnibus diebus (d) vitæ ſuæ. Et reliqua verborum Abiu, & omnia quæ fecit,nónne ecce hæc ſcripta in libro Verborum dierum regum Juda? Et bellum fuit inter Abiu & inter Hieroboam. Et dormivit Abiu cum patrib° ſuis in(e)vigeſimo & quarto anno Hieroboam: & ſepelitur cum patribus ſuis in civitate David. Et regnat Aſa filius ejus pro eo. In anno quarto & vigeſimo Hieroboam regis Iſrael, regnat Aſa ſuper Judam. Et quadraginta & unum annum regnavit in Hieruſalem. Et nomen matris ejus (f)Aſa, filia Abeſſalom. Et fecit Aſa rectum in conſpectu Domini, ſicut David pater ejus. Et abſtula (g) tulit ea de terra,& (h)dimiſit omnes adinventiones, quas fecerant patres ſui. Et ipſam Ana matrem ſuam amovit, ne eſſet hera, ſicut fecerat conventum in luco ſuo. Et excidit Aſa lustra ejus, & combuſſit igni in torrente Cedron: Excelſa autem non abſtulit. Veruntamen cor Aſa (i)fuit perfectum cum Domino omnibus diebus ejus. Et intulit columnas patris ſui, & columnas ejus intulit in domum Domini argenteas, & aureas, & vaſa. Et bellum fuit inter Aſa, & inter Baaſa regem Iſrael omnibus diebus eorum. Et aſcendit Baaſa rex Iſrael ſuper Judam: & ædificavit Rama, ut non eſſet egrediens & ingrediens ipſi Aſa regi Juda. Et ſumpſit Aſa omne argentum, & omne inventum in theſauris domũs Domini, & in theſauris domũs regis: & dedit ea in manu puerorum ſuorum. Et miſit eos rex Aſa ad filium Ader(k)filium Teberema filii Axia regis Syriæ, habitantis in Damaſco, dicens; Diſpone teſtamentum inter me,& inter te, et inter patrem meum, & patrem tuum. Ecce miſi tibi dona argentum, et aurum. Vade, diſſipa teſtamentum tuum, quod erga Baaſa regem Iſrael: et aſcendet à me. Et audivit filius Ader regem Aſa; et miſit principes virtutum ſuarum civitatibus Iſrael: et percuſſerunt Ain, Dan, et Abel domũs Maacha, et omnem Chennereth uſque ad omnem terram Nephthali.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי רְחַבְעָם וְכֹל דַּעֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכוּ דְּבֵית 29
יְהוּדָה : וְקְרָבָא הֲוָת בֵּין רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל יוֹמָיָא : וּשְׁכִיב רְחַבְעָם עִם אֲבָהָתוֹהִי 30 31
וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד וְשׁוּם אִמֵּיהּ נַעֲמָא דְמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמַלְכָּא אֲבִים בְּרִיהּ
תְּחוֹתוֹהִי :

טו

וּבְשַׁנַת תְּמָנֵי עַסְרֵי לְמֶלֶךְ יָרָבְעָם בַּר נְבַט מְלַךְ אֲבִים עַל דְּבֵית יְהוּדָה : הְלָת שְׁנִין 1
מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מַעֲכָא בַּת אֲבִישָׁלוֹם : וַאֲזַל בְּכָל חוֹבֵי אֲבוּהִי דַּעֲבַד קֳדָמוֹהִי 2 3
וְלָא הֲוָה לְבֵיהּ שְׁלִים בְּרַחֲמֵי דְיָיָ אֱלָהֵיהּ כְּלִבְּיָה דְּדָוִד אֲבוּהִי : אֲרֵי בְּדִיל דָּוִד יְהַב 4
יְיָ אֱלָהֵיהּ לֵיהּ מַלְכוּ בִּירוּשְׁלֶם לְאָקָמָא יָת בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי וּלְקַיָּמָא יָת יְרוּשְׁלֶם : דַּעֲבַד 5
דָּוִד יָת דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ וְלָא סְטָא מִכֹּל דְּפַקֵּדְיֵהּ כָּל יוֹמֵי חַיָּוהִי לְחוֹד בְּפִתְגָמָא דְּאוּרִיָּה
חִתָּאָה : וּקְרָבָא הֲוָת בֵּין רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל יוֹמֵי חַיָּוהִי : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֲבִים וְכֹל 6 7
דַּעֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה וּקְרָבָא הֲוָת בֵּין
אֲבִים וּבֵין יָרָבְעָם : וּשְׁכִיב אֲבִים עִם אֲבָהָתוֹהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בְּקִרְתָּא דְּדָוִד וּמַלְכָּא אָסָא 8
בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי : וּבְשַׁנַת עַסְרִין לְיָרָבְעָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אָסָא עַל שִׁבְטָא דְבֵית 9
יְהוּדָה : וְאַרְבְּעִין וְחַדָּא שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מַעֲכָא בַּת אֲבִישָׁלוֹם : וַעֲבַד 10 11
אָסָא דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ כְּדָוִד אֲבוּהִי : וּפַלֵּי נַפְקַת בָּרָא מִן אַרְעָא וְאַעְדִּי יָת כָּל טָעוּתָא דַּעֲבַדוּ 12
אֲבָהָתוֹהִי : וְאַף יָת מַעֲכָא אִמֵּיהּ אַעְדֵּיהּ מִסַּלְכוּתָהּ דַּעֲבַדַת טָעוּתָא לַאֲשֵׁרְתָּא וְקַץ אָסָא 13
יָת טָעוּתָהּ וְאוֹקִיד בְּנַחֲלָא דְקִדְרוֹן : וּבָמָתָא לָא עֲתָרָא לְחוֹד לְבָא דְאָסָא הֲוָה שְׁלִים 14
דַּהֲלָהִיהּ דַּיְיָ כָּל יוֹמוֹהִי : וְאַיְתֵי יָת קוּדְשֵׁיהּ אֲבוּהִי וְקוּדְשׁוֹהִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ כַּסְפָּא 15
וְדַהֲבָא וּמָנְיָא : וּקְרָבָא הֲוָת בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵיהוֹן : 16

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et reliquum verborum Rehhabgham & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum *regni* domus Jehudah? Et bellum fuit inter Rehhabgham & inter Jerabgham omnibus diebus. Et dormivit Rehhabgham cum patribus ſuis; & ſepultus eſt cum patribus ſuis in urbe David, & nomen matris ejus Naghamah, quæ erat de filiis Ghamon, & regnavit Abiam filius ejus pro eo.

CAP. XV.

ANno autem decimo octavo regis Jerabgham filii Nebath regnavit Abiam ſuper [*populum*] domus Jehudah. Tribus annis regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Maghachah filia Abiſalom. Et ambulavit in omnibus peccatis patris ſui, quæ fecerat ante eum, & non fuit cor ejus perfectum in timore Domini Dei ſui, ſicut cor David patris ſui. Nam propter David *dedit* Dñs Deus illi regnum in Jeruſalem, ſuſcitando filium ejus *loco ejus*, & firmando Jeruſalem. Quòd feciſſet David quod rectum erat ante Dominum, neque declinâſſet ab omnibus quæ præceperat ei omnibus diebus vitæ ſuæ, præterquam in re Uriah Hhithæi. Et bellum fuit inter Rehhabgham & Jerabgham omnibus diebus vitæ illius. Et reliquum verborum Abiam & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah? & bellum fuit inter Abiam & inter Jerabgham. Et dormivit Abiam cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in urbe David, & regnavit Azza filius ejus pro eo. Et anno vicesimo Jerabgham regis Iſrael, regnavit Azza ſuper tribum domũs Jehudah. Et quadraginta & uno annis regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Maghachah filia Abiſalom. Et fecit Azza quod rectum erat ante Dñm ſicut David pater ejus. Et extirpavit ſcorta de terra, & amovit omnem errorem quem fecerant patres ejus. Et etiam Maghachah matrem ſuã amovit de regno quæ fecerat Errorem in luco; & excidit Azza Errorem *ejus*, & incendit in torrente Kidron. Sed excelſa non ſublata ſunt; tantummodo cor Azza erat perfectũ in timore Dñi omnib° diseb° ejus. Et attulit ſancta patris ſui, & ſanctа *ſua in domum* ſanctuarii Domini, argentum & aurum, & vaſa. Et bellum fuit inter Azza & Baghſa regem Iſrael omnibus diebus eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Reliqua Rehabaami gesta, & quidquid fecit, ecce scripta sunt in libro annaliũ regũ Judæ. Fuit autẽ bellum inter Rehabaã & inter Jerobaam cunctis diebus. Occubuítque Rehabiam cum patrib⁹ suis, & sepult⁹ est in civitate David, & regnavit Abia fili⁹ ejus post ipsũ.

CAP. XV.

Anno decimo octavo regis Jerobaam filii Nabat, regnavit Abia super Judam tribus annis in Jerusalem. Nomen autem matris ejus erat Maacha Ebed-selomi filia. Is ambulavit in omnibus patris sui peccatis quæ fecerat ante eum, nec fuit cor ejus integrum erga Dominum Deum suum, sicut cor Davidis patris sui. At propter Davidem patrem ejus, concessit ei Domin⁹ Deus lucernam in Jerusalem suscitando filium ejus post ipsum, eúmque in Jerusalem stabiliendo: Eò quòd feciſſet David quod rectum erat coram Domino Deo suo, nec aberrâſſet ab ulla rerum quas præceperat ei, cunctis diebus vitæ suæ, præterquam in sola re Uriæ Hethæi. Fuit autem bellum inter Abiam Rehabaami filium, & inter Jerobaamum, cunctis diebus vitæ illorum. Reliqua facta Abiæ, & quidquid gessit, ecce scripta sunt in libro annalium regum Judæ. Deinde occubuit Abia cum patribus suis, & sepultus est in civitate David; regnavítque Asa filius ejus post ipsum. Anno itaque vigesimo Jerobaami regis Israel, regnavit Asa rex Judæ. Annis quadraginta uno regnavit in Jerusalem: (nomen matris ejus erat Maacha Ebed-selomi filia.) Fecítque Asa quod rectum erat coram Domino, sicut David pater suus. Abstulit enim scortatores è terra, & abstulit omnia simulachra quæ fecerant patres sui. Quin etiam ipsam Maacham matrem suam propriâ ipsius magnificentiâ privavit, eò quòd celebraret solennitatem cultui suo: & excidit Asa idololatriam ejus, & exussit eam in torrente Cedron: Verùm excelsa non abstulit. Cor tamen Asæ perfectum fuit erga Dominum Deum suum cunctis diebus suis. Intulítque sacra patrum suorum & sacra sua in domum Domini, argentum *videlicet* & aurum, ac vasa. Fuit autem bellum inter Asam & inter Baasam regem Israelis cunctis diebus eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Reliquæ historiæ Rehabaami, et quid fecerit, jam scriptũ est in libro annaliũ regni Judæ. Cæterùm fuit acerrima pugna inter Rehabaamũ & inter Jerobaamũ toto intervallo regni ipsorum. Cúmq; occubuisset Rehabaam cum patribus suis, & sepultus esset cum patribus suis in civitate Davidis, (nomen autem matris ejus erat Naema Ammonitis,) regnavit Abiamus filius ejus loco ipsius.

Finis regni Rehabaami filii Salomonis.

Regnum Abiami filii Rehabaam filii Salomonis.

CAP. XV.

Anno decimo octavo regni Jerobaami filii Nabat, regnavit Abiam super gentem Judæ: tribus autẽ annis regnavit in urbe pacis. Nomen matris ejus erat Maacha Abisalomi filia. Feciq; juxta peccata patris sui, quæ perpetrârat ante eum nec fuit animus ejus perfectus in timore Dei sicut animus Davidis patris sui. Verùm propter Davidem, stabilivit Deus, Deus ejus regnũ ipsius in urbe pacis regẽ creando filiũ ejus post ipsum, & urbem pacis conservando. Idque, quia David rectitudinem exercuit coram Deo, neque defluxit ab omnibus quæ præceperat ei toto spatio dierũ vitæ suæ, exceptâ re Uriæ Gethæi. Fuit autẽ bellum inter Abiamum & inter Jerobaamũ totâ utriusq; ætate. Reliquæ historiæ Abiami, & quæ fecerit, jam scriptæ sunt in libro annalium regũ Judæ. Tum acerrimâ pugnâ inter Abiamũ & inter Jerobaamum redintegratâ, Occubuit Abiamus cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David; regnavitque Asa filius ejus loco ipsius. Anno vigesimo regni Jerobaami regis Israel, regnavit Asa rex Judæ. Annis autem quadraginta uno regnavit in urbe pacis. Et fecit Asa rectitudinem coram Deo, sicut David pater suus. Nam operantes horrenda expulit è terra, et amovit omnia idola quæ fecerant patres ejus. Præterea Maacham matrẽ suã ab ejus regno amovit, eò quòd proceræ arboris idolum feciſſet: tum succidit Asa idolum ejus, et combuſſit illud in torrente Cedron: Verumtamen excelsa non fuerunt amota. Nihilominus animus Asæ sincerus fuit in timore Dei cunctis diebus suis. Attulitque sacra patris sui & sacra sua in sanctuariũ Dei, argentum, aurũ, & vasa. Cúmq; bellũ esset inter Asam & inter Baasam regem Israelitarum cunctis utriusque diebus,

מלכים א : טו

17 וַיַּעַל בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה
18 לְבִלְתִּי תֵּת יֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַיִּקַּח
אָסָא אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים ׀ בְּאֹצְרוֹת בֵּית־
יְהוָה וְאֶת־אוֹצְרוֹת ׀ בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל־בֶּן־הֲדַד בֶּן־טַבְרִמּוֹן בֶּן־חֶזְיוֹן
19 מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ
בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כֶּסֶף
וְזָהָב לֵךְ הָפֵר אֶת־בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
20 וְיַעֲלֶה מֵעָלָי: וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח
אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־עִיּוֹן
וְאֶת־דָּן וְאֶת־אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְאֶת כָּל־כִּנְרוֹת עַל כָּל
21 אֶרֶץ נַפְתָּלִי: וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיַּחְדֵּל מִבְּנוֹת
22 אֶת־הָרָמָה וַיֵּשֶׁב בְּתִרְצָה: וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הִשְׁמִיעַ אֶת כָּל־
יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ
אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶת־גֶּבַע
23 בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה: וְיֶתֶר כָּל־דִּבְרֵי אָסָא וְכָל־
גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא־הֵמָּה
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת
זִקְנָתוֹ חָלָה אֶת־רַגְלָיו: וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו
24 וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ
יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו: וְנָדָב בֶּן־יָרָבְעָם מָלַךְ עַל־
25 יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל שְׁנָתַיִם: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ
בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
27 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה לְבֵית יִשָּׂשכָר וַיַּכֵּהוּ
בַּעְשָׁא בְּגִבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וְנָדָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל
28 צָרִים עַל־גִּבְּתוֹן: וַיְמִתֵהוּ בַּעְשָׁא בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא מֶלֶךְ
29 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו: וַיְהִי כְמָלְכוֹ הִכָּה
אֶת־כָּל־בֵּית יָרָבְעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה לְיָרָבְעָם
עַד־הִשְׁמִדוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד
עַבְדּוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי:

REGUM I. Versio VUL. LAT.

17 Ascendit quoque Baasa rex Israel in Judam, & ædificavit Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte
18 Asa regis Juda. Tollens itaque Asa omne argentum & aurũ, quod remanserat in thesauris domûs Dñi, & in thesauris domûs regiæ, dedit illud in manus servorũ suorũ : & misit ad Benadad filiũ Tabremon filii Hezion, regem Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens;
19 Fœdus est inter me & te, & inter patrem meũ & patrem tuũ : ideò misi tibi munera, argentũ & aurũ : & peto ut venias, & irritũ facias fœdus, quod habes cũ Baasa rege Israel, & recedat à me. Acquiescens Benadad regi Asa, misit
20 principes exercitûs sui in civitates Israel, & percusserunt Ahion, & Dan, & Abeldomũ Maacha, & universam Cenneroth, omnem scilicèt terram
21 Nephthali. Quod cũ audisset Baasa, intermisit ædificare Rama, & reversus est in Thersa.
22 Rex autem Asa nuntiũ misit in omnem Judã, dicens; Nemo sit excusatus : & tulerunt lapides de Rama, & ligna ejus, quibus ædificaverat Baasa, & extruxit de eis rex Asa Gabaa Benjamin, & Maspha. Reliqua autẽ omniũ sermonum Asa, & universæ fortitudines ejꝰ, & cuncta quæ fecit, & civitates quas extruxit, nónne hæc scripta sunt in libro Verborũ dierũ
30 regum Juda? Veruntamen in tempore senectutis suæ doluit
24 pedes. Et dormivit cũ patribus suis, & sepultus est cũ eis in civitate David patris sui. Regnavitq; Josaphat filius ejꝰ pro
25 eo. Nadab verò filiꝰ Jeroboam regnavit sup Israel anno secũdo Asa regis Juda: regnavitq;
26 sup Israel duobus annis. Et fecit ꝙ malum est in conspectu Dñi, & ambulavit in viis patris sui, & in peccatis ejꝰ, quibus peccare fecit Israel. Insidiatus est autem ei Baasa filius Ahiæ de domo Issachar, & percussit eum in Gebbethon, quæ est urbs Philisthinorum : siquidem Nadab & omnis Israel
28 obsidebant Gebbethon. Interfecit ergò illum Baasa in anno tertio Asa regis Juda, & regnavit pro eo. Cúmq; regnâsset,
29 percussit omnem domũ Jeroboam: non dimisit ne unã quidẽ animam de semine ejꝰ, donec deleret eũ, juxta verbum Dñi, quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiæ Silonitis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε (γ) Βαασὰ, καὶ ἐκάλυπτε τ οἰκοδομεῖν τ Ῥαμὰ, καὶ ἀνέστρεψεν εἰς Θερσά. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀσὰ παρήγγειλε (δ) παντὶ Ἰούδᾳ εἰς ἐναχεῖμ, καὶ αἴρουσι τοὺς λίθους τ (ε) Ῥαμὰ, καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἃ ᾠκοδόμησε Βαασά· καὶ (ζ) ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Ἀσὰ τὰν Βυνὸν Βενιαμὶν καὶ τ Σκοπιάν. Καὶ τὰ λοιπὰ πάντα λόγων Ἀσὰ, καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία (η) αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἃς ᾠκοδόμησεν, (θ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; πλὴν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ (ι) γήρως αὐτοῦ ἐπόνεσε τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ ἐκοιμήθη Ἀσὰ μετὰ τ πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τ πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυὶδ (κ) πατρὸς αὐτοῦ. καὶ (λ) βασιλεύει Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ (μ) Ναβὰτ υἱὸς Ἱεροβοὰμ βασιλεύει ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν (ν) ἐν Ἰσραὴλ ἔτη δύο. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν τ ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτε τ Ἰσραήλ. Καὶ συνεκάδησεν αὐτ Βαασὰ υἱὸς Ἀχιὰ ἐπὶ τ (ξ) οἶκον Βελαὰν υἱὸς Ἀχιά, καὶ ἐχάραξεν αὐτὸν ἐν Γαλαδὼν τῇ τ ἀλλοφύλων· καὶ (ο) Ναδὰτ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ συνεκάθητο ἐπὶ Γαλαδών. Καὶ ἐθανάτωσεν αὐτ Βαασὰ ἐν ἔτει (π) τρίτῳ τοῦ Ἀσὰ υἱὸς Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐβασίλευσεν, καὶ (ρ) ἐπάταξεν ὅλον τ οἶκον Ἱεροβοὰμ, καὶ οὐχ ὑπελείφθη πᾶς πνοὴν τῷ Ἱεροβοὰμ ἕως τ ἐξολοθρεῦσαι αὐτ, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτ Ἀχιὰ τ Σηλωνίτου· διὰ τ ἁμαρτίαν Ἱεροβοὰμ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τῷ παροργισμῷ αὐτ (σ) ᾧ παρώργισε τ κύριον (τ) θεὸν τ Ἰσραήλ. Καὶ τὰ λοιπὰ τ λόγων (υ) Ναδὰτ καὶ πάντα (φ) ἃ ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν (χ) Ἰσραήλ; Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ τ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα βασιλεύει Βαασὰ υἱὸς Ἀχιὰ (ψ) ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Θερσᾷ εἴκοσι καὶ (ω) τέσσαρα ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ

MS. A. (γ) Βαασὰ, * τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν Ῥαμὰ, (δ) παντὶ τῷ λαῷ Ἰούδα εἰς ἀναχεῖμ, (ε) Ῥαμὰ, (ζ) ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς πᾶν βουνὸν (η) αὐτοῦ καὶ πάντα ἃ * ἐποίησαν, καὶ τὰς πόλις ἃς (θ) οὐχ ἰδοὺ (ι) βιβλίου (ι) γήρους (κ) τοῦ παρὸς (λ) ἐβασίλευσεν (μ) Ναδὰβ (ν) ὅτι Ισραὴλ δύο ἔτη. (ξ) οἶκον Εἰσάχαρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Βαασὰ ἐν Γαλαδὼν (ο) Ναδὰβ (π) τρίτῳ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα, (ρ) ἐπάταξεν † Σύμπαντα οἴκου Ἱεροβοὰμ ἕως οὗ ἐξολεθρεύσαι αὐτ, καὶ οὐκ ὑπελείφθη πᾶσαν πνοὴν † Ἱεροβοὰμ, *ὃς ἥμαρτεν καὶ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τῷ παροργισμῷ (σ) ὡς (τ) θεὸν Ἰσραήλ. (υ) Ναδὰβ (φ) ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ (χ) Ἰσραήλ; Καὶ πόλεμον ἦν μεταξὺ Ἀσὰ καὶ μεταξὺ Βαασὰ βασιλέως Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Καὶ ἐν τῷ (ψ) ὅτι πάντα Ἰσραὴλ (ω) τέσσερα (α) ἁμαρτίαις ὡς

Et factum est, ut audivit Baasa; & omisit ædificare Ramatha, & revertit in Thersa. Et rex Asa condixit omni Juda (ι) in Exilium. Et tulerunt lapides ipsius Ramatha, & ligna ejus, quæ ædificaverat Baasa. Et ædificavit rex Asa omnem collem Benjamin, & speculam. Et reliqua verborum Asa, & omnis potentia ejus, (m) quæ fecit, & omnes civitates, quas ædificavit, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regum Juda? Tamen in tempore senectutis suæ laboravit pedibus suis. Et dormivit Asa cum patribus suis : & sepelitur cum patribus suis in civitate David patris sui. Et regnat Josaphat filius ejus pro eo. Et Nabat filius Hieroboam regnat super Israel in anno secundo ipsius Asa regis Juda. Et regnavit in Israel annis duos. Et fecit malum in conspectu Domini, & ambulavit in via patris sui, & in peccatis ejus, quibus peccare fecit Israel. Et insidiatus est ei Baasa filius Achia super domum (o) Belaan filii Achia : & (p) fecavit eum in Gabathon Alienigenarum. Et Nabat, & omnis Israel obsidebat super Gebbathon. Et interfecit eum Baasa in anno tertio ipsius Asa filii (q) Asa regis Juda: & regnavit pro eo. Et factum est, ut regnavit; & percussit totam domum Hieroboam: & non reliquit omne spiraculum ipsius Hieroboam, donec exterminavit eum juxta verbum Domini, quod locutus est in manu servi sui Achia Selonitæ. De peccatis Hieroboam, qui peccare fecit Israel, & in irritatione sua, quâ irritavit Dominum Deum Israel. Et reliqua verborum Nabat, & omnia quæ fecit, nónne ecce hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regum (r) Israel? Et in anno tertio ipsius Asa, regis Juda regnat Baasa filius Achia super Israel in Thersa, viginti & quatuor annos. Et fecit malum in conspectu Domini : & ambulavit in via Hieroboam filii Nabat, & in peccatis ejus, (s) quomodo peccare fecit Israel.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וסליק בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית יְהוּדָה וּבְנָא יָת רָמְתָא בְּדִיל לְמִשְׁבַּק לְמִתַּן נָפִיק
18 וְעָלֵל לְאָסָא מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה: וּנְסִיב אָסָא יָת כָּל כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דְאִשְׁתָּאֲרוּ בְּאוֹצְרוֹת
בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיָת אוֹצְרֵי בֵּית מַלְכָּא וּמְנָנוּן בִּידָא דַעַבְדּוֹהִי וְשַׁדְּרוּנוּן מַלְכָּא אָסָא לְוָת
בַּר הֲדַד בַּר טַבְרִמּוֹן בַּר חֶזְיוֹן מַלְכָּא דַארָם דְיָתִיב בְּדַמַּשְׂק לְמֵימַר: קְיָם בֵּינִי וּבֵינָךְ וּבֵין
אֲבָא וּבֵין אֲבוּךְ הָא שַׁדְּרִית לָךְ שׁוֹחְרָא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱוֵיל אַשְׁנֵי יָת קְיָמָךְ עִם בַּעְשָׁא
20 מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְיִסְתַּלַק מִנַּי: וְקַבֶּל בַּר הֲדַד מִן מַלְכָּא אָסָא וְשַׁדַּר יָת רַבָּנֵי חֵילוֹתָא
דִילֵיהּ עַל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּמְחָא יָת עִיּוֹן וְיָת דָּן וְיָת אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְיָת כָּל גִּינוֹסַר עַל כָּל
21 אַרְעָא שְׁבָטָא דִבְרִית נַפְתָּלִי: וְהֲוָה כַּד שְׁמַע בַּעְשָׁא וְאִתְמְנַע מִלְמִבְנֵי יָת רָמְתָא וְיָתֵב
22 בְּתִרְעִיתָא: וּמַלְכָּא אָסָא כְּנַשׁ יָת כָּל דְּבֵית יְהוּדָה לֵית דְּנָקִי וּנְטָלוּ יָת אַבְנֵי רָמְתָא וְיָת
אַעְדָּא דִי בְנָא בַּעְשָׁא וּבְנָא בְהוֹן מַלְכָּא אָסָא יָת גִּבְעַת בִּנְיָמִין וְיָת מִצְפְּיָא: וּשְׁאַר
כָּל פִּתְגָמֵי אָסָא וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ וְכֹל דִי עֲבַד וְקִרְוַיָא דִי בְנָא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא
פִּתְגָמֵי יוֹמַיָא לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה לְחוּד לְעִדָּן סֵיבְתֵּיהּ אִתְמָרַע בְּרַגְלוֹהִי: וּשְׁכִיב אָסָא
עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ יְהוֹשָׁפָט בְּרֵיהּ
25 תְּחוֹתוֹהִי: וְנָדָב בַּר יָרָבְעָם מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְאָסָא מַלְכָּא דִשְׁבָטָא דְבֵית
26 יְהוּדָה וּמְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין שְׁנִין: וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאָזַל בְּאוֹרַח אֲבוּהִי וּבְחוֹבֵיהּ
27 דְּחַיֵּב יִשְׂרָאֵל: וּמְרַד עֲלוֹהִי בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה מִשִּׁבְטָא דְבֵית יִשָּׂשכָר וּמְחָהִי בַּעְשָׁא
בְּגִבְּתוֹן דִי לְפִלִשְׁתָּאֵי וְנָדָב וְכָל יִשְׂרָאֵל צָיְרִין עַל גִּבְּתוֹן: וּקְטָלֵיהּ בַּעְשָׁא בְּשַׁנְתָּא תְּלָת
28 לְאָסָא מַלְכָּא דִשְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי: וְהֲוָה כְּמִמְלְכֵיהּ קְטַל יָת בֵּית יָרָבְעָם
29 לָא אִשְׁאַר כָּל נְשָׁמָא לְיָרָבְעָם עַד דִי שֵׁיצֵיהּ כִּפְתְגָמָא דַיְיָ דְמַלֵּיל בִּידָא דְעַבְדֵּיהּ אֲחִיָּה
שִׁילוֹנָאָה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ascendit Baghsa rex Israel contra [populũ] domus Jehudah, & ædificavit Ramatha, ut non amplius permitteret exeuntẽ & intrantem ad Azza regem tribus domus Jehudah. Et accepit Azza omne argentũ & aurum quæ relicta erant in thesauris domus sanctuarii Dñi & thesauros domus regis, & numeravit ea in manu servorũ suorũ, & misit illa rex Azza ad Barhadad filiũ Tabrimon filii Hhezion regem Aram qui habitabat in Damasek, dicendo: Fœdus sit inter me & te, & inter patrẽ meum & patrem tuum ; ecce mitto tibi munus, argentũ & aurũ : vade immuta fœdus tuũ cum Baghsa rege Israel ut ascendat à me. Et obtemperavit Barhadad regi Azza, & misit magistros exercituum qui erant illi adversus urbes Israel, & percussit Ghijon & Dan, & Abel Beth-maghacha, & omnẽ Ginozrar usque ad omnẽ terrã tribus Nephtali. Et fuit cùm audisset Baghsa, prohibitus est ædificare Ramatha, & sedit in *Tharghitha*. Et rex Azza congregavit omnes viros domus Jehudah; non erat qui esset immunis ; & tulerunt lapides Ramatha, & ligna ejus quæ ædificaverat Baghsa, et ædificavit ex eis rex Azza Gibghatha filiorum Binjamin, et Mispeia. Et reliquũ omnium verborum Azza, et omnis fortitudo ejus, et omnia quæ fecit, et urbes quas ædificavit, nónne illa scripta sunt in libro verborũ dierũ regis domus Jehudah? Verùm tempore senectutis suæ malè habuit in pedibus suis. Et dormivit Azza cum patribus suis, et sepultus est cum patribus suis in civitate David patris sui, et regnavit Jehosaphat filius ejus pro eo. Et Nadab filius Jerabghã regnavit super Israel anno secundo Azza regis tribus domꝰ Jehudah, et regnavit super Israel duobus annis. Et fecit quod malum erat ante Dominum, et ambulavit in via patris sui, et in peccato ejus quo peccare fecit Israel. Et rebellavit in eum Baghsa filius Ahhiah de tribu domus Issachar, et percussit eum Baghsa in Gibthon, quæ erat Pelistæis; et Nadab et omnis Israel obsidebant Gibthon. Et occidit illũ Baghsa anno tertio Azza regis tribꝰ domꝰ Jehudah, et regnavit pro eo. Et fuit cùm regnaret, occîdit omnẽ domũ Jerabgham : non relicta fuit ulla anima Jerabghamo quoſq; consumpsit eã, secundũ verbũ Domini, quod locutus fuerat per manum servi sui Ahhia Silonzi ;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc ascendit Baasa rex Israelis contra Judam, & ædificavit Ramatham, nullúmque reliquit Asæ regi Judæ egredientem & ingredientem. Quamobrem accipiens Asa totum argentum & aurum quod supererat in domo Domini & in thesauro domûs regiæ, tradidit in manum servorum suorum, & misit eos Asa rex Judæ ad filium Hadadi filii Tebar-Amonis, filii Hezjonis regis Adum residentis in Damasco, ut dicerent; Fœdus est inter me & te, & inter patrem meum & patrem tuum: ecce mitto tibi munus argentũ & aurum: age, rumpe fœdus tuum cum Baasa rege Israelis, ut abscedat à me. Filius itaque Hadadi acquiescens Asæ, misit imperatores exercituum suorum contra civitates Israelis; qui destruxerunt Ijonem, & Danem, Abel Beth-maachæ, omnésque civitates quæ erant in tota terra Nephtali. Quæ cùm audisset Baasa, desistit ab ædificando Ramatham, & resedit in Thersa. Tum Asa Rege promulgante apud universũ Judam, (nemo erat immunis) sustulerunt lapides Ramathæ, et ligna quibus ædificaverat Baasa; iisque ædificavit rex Asa Gebaum Benjamini, & Masphiam. Reliquæ res gestæ Asæ, totum robur ejus, & quicquid fecit, & civitates quas ædificavit; ecce scripta sunt in libro annaliũ regum Juda. Tempore autem senectutis suæ agrotavit Asa pedibus suis: Tum occubuit Asa cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in civitate David patris sui, regnavítque Josaphat filius ejus post ipsum. Porrò Nadab Jerobaami filius regnavit super Israelem anno secundo Asæ regis Juda: regnavit autem super Israelé duobus annis. Et fecit quod malum erat coram Domino, & ambulavit in via patris sui, & in peccatis ejus quibus peccare fecit Israelé. Conspiravit autẽ in eum Baasa filiꝰ Ahiæ, de domo Isachar, et occidit eum in Gath-Palestinorum, dum Nadab & omnes Israelitæ obsiderent Gath. Occidit eum, inquam, Baasa anno tertio Asæ regis Juda, & regnavit post ipsum. Et cùm regnâsset, percussit universam domum Jerobaami, ita ut nullam relinqueret animam domui Jerobaami, donec perderet eam; juxta sermonem Domini quem locutus fuerat per servum suũ Ahiam prophetam Silonitem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ascendit Baasa rex Israelis contra gentem Juda, & extruxit Ramã, ut aditum præcluderet euntibus & redeuntibus ad Asam regẽ Juda. Sed accipiens Asa quicquid remanserat ex argento & auro in ærariis regiis, mittensq; illud per manus amicorũ suorũ ad filium Hadadi filii Tabarmonis filii Hezjonis, regẽ Aram, habitantẽ in Damasco, dixit ad eum, Tu nõ sli quale fœdus sit inter me & inter te, & inter patrem meum & patrem tuum: munus jam ad te mitto, argentum & aurum, ut quamprimũ frangas fœdus quod est inter te & inter Baasam regem Israelis; eumq; à me pellito. Filius ergò Hadadi morẽ gerens Asæ regi, misit duces turmarum suarũ in civitates Israelitarum, & bellũ intulit Ijoni, & Dani, Abeli Beth-Maachæ, omnibusque civitatibus quæ erant in terra Nephtali. Cùm id audisset Baasa, destitit à proposito Ramæ ædificio absolvendo, & commoratus est in Thersa. Tunc rex Asa accedens cum universa tribu Judæ, nemine eum impediente, asportãrunt lapides Ramæ ac ligna quibus ædificaverat Baasa; iisque extruxit rex Asæ Gabaam quæ pertinet ad Benjaminitas, et Masphã. Reliquæ historiæ Asæ, ejusque fortitudo, & quidquid fecit, & civitates quas extruxit; jam scripta sunt in libro historiarũ dierũ regũ Juda: Verùm cùm senex esset, laboravit pedibus: Et occubuit Asa cum patribus suis, & sepultus est in civitate David patris sui; regnavitque Josaphat filius ejus loco ipsius. Fuit autem initium regni Nadabi filii Jerobaami super Israelitas, anno secundo Asæ regis Juda; regnavitque super Israelitas duob⁹ annis. Et fecit turpitudinẽ in conspectu Dei, & ambulavit in viis scelerũ patris sui, quibus delinquere fecit filios Israelis. Quapropter rebellavit in eum Baasa filius Achiæ de tribu Isachar, peremitque eum Baasa in Gebtone quæ pertinet ad Palestinos, omnibus Israelitis tunc temporis Gebtonẽ obsidentibus. Peremit autẽ illum Baasa anno tertio Asæ regis tribûs Judæ, cumque regnâsset, interfecit totã familiã Jerobaami, ita ut neminẽ Jerobaamo reliquerit spirantẽ, adeoque penitùs consumpserit eam, juxta id quod prædixerat Deus per servum suum Achiam Silonitem:

מלכים א: יו

fecit peccare qui & ,peccavit qui ,Jarobham peccata *Super*
30 עַל־חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
.Israel Deum DOMINUM irritavit qua ,ej' *irritatione in* ;Israel
יִשְׂרָאֵל בְּכַעְסוֹ אֲשֶׁר הִכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
ipsa nónne ,fecit quæ omnia & ,Nadab verborum *residuum* Et
31 וְיֶתֶר דִּבְרֵי נָדָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
bellum Et ? Israel regum dierum verborū libro *super* scripta
32 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלְחָמָה
.eorū diebus omnibus Israel regem Bahasa inter & Asa inter fuit
הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם:
super Achijah filius Bahasa regnavit Jehudah regis Asa tertio anno In
33 בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה עַל־
malum Fecitque .annis quatuor & viginti ,Tirsah in Israel omnem
כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע
34 ,ejus peccato in & ,Jarobham via in ambulavit & ,DOMINI oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם וּבְחַטָּאתוֹ
.Israel fecit peccare quo
אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל:

CAP. XVI. יו

, Bahasa *super* Chanani filiū Jehu ad DOMINI verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי עַל־בַּעְשָׁא
te *dedi* & ,pulvere de te exaltavi quod eo Pro :dicendo
2 לֵאמֹר: יַעַן אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךָ מִן־הֶעָפָר וָאֶתְּנְךָ
,Jarobham via in ambulâsti & ,Israel meū populum super ducem
נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם
:eorum *peccatis in* me *irritandum ad* Israel meū populum fecisti peccare &
וְהֶחֱטֵאתָ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי בְּחַטֹּאתָם:
tejus domus posteros & ,Bahasa posteros *succidens* ego Ecce
3 הִנְנִי מַבְעִיר אַחֲרֵי בַּעְשָׁא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ
.Nebat filii Jarobham domum sicut tuam domum dabo &
וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט:
ei *mortuum* & :canes comedent ,civitate in Bahasa *ipsi Mortuum*
4 הַמֵּת לְבַעְשָׁא בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת לוֹ
,Bahasa verborum *residuum* Et .*cælorum volatile* comedent ,agro in
5 בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם: וְיֶתֶר דִּבְרֵי בַּעְשָׁא
libro *super* scripta ipsa nónne ,ej' fortitudo & ,fecit quæ &
וַאֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
cum Bahasa *jacuit* Et ? Israel regum dierum verborum
6 דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב בַּעְשָׁא עִם־
.eo pro ej' filius Elah regnavit & :Tirsah in est sepultus &,suis patrib⁹
אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּתִרְצָה וַיִּמְלֹךְ אֵלָה בְנוֹ תַּחְתָּיו:
ad fuit DOMINI verbū prophetæ Chanani filii Jehu *manu in* etiam Et
7 וְגַם בְּיַד־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי הַנָּבִיא דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־
oculis in fecit quod malum omne super & ,ejus domum *ad* & ,Bahasa
בַּעְשָׁא וְאֶל־בֵּיתוֹ וְעַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּעֵינֵי
dom' sicut *existendum ad*,suarū manuū opere in eum irritando DOMINI
יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו
.eum percussit quod eo pro & ,Jarobham
8 יְרָבְעָם וְעַל אֲשֶׁר־הִכָּה אֹתוֹ: בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ
Israel super Bahasa filius Elah regnavit ,Jehudah regis Asa anno
שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ אֵלָה בֶן בַּעְשָׁא עַל־יִשְׂרָאֵל
,Zimri ej' servus eū *super* conjuravit Et .annis duobus Tirsah in
9 בְּתִרְצָה שְׁנָתָיִם: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ זִמְרִי
domo ,ebrio ,bibente Tirsah in ipso Et .*currus* partis mediæ princeps
שַׂר מַחֲצִית הָרָכֶב וְהוּא בְתִרְצָה שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בֵּית
,eū percussit & ,Zimri venit Et :Tirsah in domū super qui ,Arsah
10 אַרְצָא אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת בְּתִרְצָה: וַיָּבֹא זִמְרִי וַיַּכֵּהוּ
:Jehudah regis Asa septimo & ,vigesimo anno *in* eū occidit &
וַיְמִיתֵהוּ בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה
.eo pro regnavit &
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו:

REGUM I. Versio VULG. LAT.

30 Propter peccata Jeroboam, quæ peccaverat, & quibus peccare fecerat Israel: & propter delictum, quo irritaverat Dominum Deū Israel.
31 Reliqua autem sermonum Nadab, & omnia quæ operatus est, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regū Israel? Fuítque bellum inter
32 Asa, & Baasa regē Israel, cunctis diebus eorum. Anno tertio
33 Asa regis Juda, regnavit Baasa filius Ahiæ, super omnem Israel, in Thersa, viginti quatuor annis. Et fecit malum coram Dño, ambulavítque in via Jeroboam, & in peccatis ejus, quibus peccare fecit Israel.
34

CAP. XVI.

1 Factus est autem sermo Dñi ad Jehu filium Hanani contra
2 Baasa, dicens; Pro eo quòd exaltavi te de pulvere, & posui te ducem super populum meum Israel, tu autem ambulâsti in via Jeroboam, & peccare fecisti populum meum Israel, ut me irritares in pec-
3 catis eorum: Ecce, ego demetam posteriora Baasa, & posteriora dom' ejus: & faciam domum tuam sicut domum Je-
4 roboam filii Nabat. Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes: & qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum vo-
5 lucres cœli. Reliqua autem sermonum Baasa, & quæcunq; fecit, & prælia ejus, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regum Israel? Dormivit ergò Baasa cum pa-
6 tribus suis, sepultúsque est in Thersa: & regnavit Ela filius
7 ejus pro eo. Cùm autem in manu Jehu filii Hanani prophetæ verbū Dñi factū esset contra Baasa, & contra domū ejus, & contra omne malū, quod fecerat coram Dño, ad irritandum eum in operibus manuū suarū, ut fieret sicut domus Jeroboam: ob hanc cau-
8 sam occidit eum, hoc est, Jehu filium Hanani, prophetam. Anno vigesimo sexto Asa regis
9 Juda, regnavit Ela filius Baasa super Israel in Thersa duobus annis. Et rebellavit contra eū servus suus Zambri, dux mediæ partis equitū: erat autem Ela in Thersa bibens, & temulen-
10 tus, in domo Arsa præfecti Thersa. Irruens ergò Zambri, percussit & occidit eum, anno vigesimo septimo Asa regis Juda, & regnavit pro eo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ις'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ (α)
2 Ιὲ υἱῦ Ἀνανὶ πρὸς Βαασά· Ἀνθ' ὧν ὕψωσά
σε ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔθηκά σε ἡγούμενον
ἐπὶ (β) † λαόν μου Ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθη
ἐν τῇ ὁδῷ Ἱεροβοὰμ, καὶ ἐξήμαρτες τὸν λα-
ὸν (γ)μου † Ἰσραὴλ, τοῦ παροργίσαι με ἐ
3 τοῖς ἁμαρτίοις αὐτῶν, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω
ὀπίσω Βαασὰ καὶ ὀπισθεν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ
δώσω † οἶκόν σε ὡς τὸν οἶκον Ἱεροβοὰμ υἱοῦ
4 Ναβάτ. Τὸν τεθνηκότα τοῦ Βαασὰ ἐν τῇ
πόλει (δ) καταφάγουσι αὐτὸν οἱ κύνες, καὶ
τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ καταφά-
γονται αὐτὸν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ τὰ
5 λοιπὰ τῶν λόγων Βαασὰ καὶ πάντα (ε) ἃ ἐ-
ποίησε, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, (ζ) οὐκ ἰδοὺ
ταῦτα γεγραμμένα (η) ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν
6 ἡμερῶν † βασιλέων Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη
Βαασὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη (θ) ἐν
Θερσᾷ, καὶ βασιλεύει Ηλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ
7 (ι) αὐτοῦ. Καὶ ἐν χειρὶ (ι) Ιὲ υἱῦ Ἀνανὶ ἐλά-
λησε κύριος (κ) ὅλῃ Βαασὰ καὶ ὅλῃ † οἴκῳ αὐ-
τοῦ, πᾶσῃ † κακίαν ὧν ἐποίησεν ἐνώπιον κυ-
ρίου τοῦ παροργίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν αὐτοῦ, τοῦ (λ) εἶναι κατὰ τὸν οἶκον Ἱερο-
8 βοὰμ, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατάξαι (μ) αὐτόν. Καὶ
Ηλὰ υἱὸς Βαασὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ
9 δύο ἔτη ἐν Θερσᾷ. Καὶ συνέρεψεν ἐπ'
(ν) αὐτὸν Ζαμβρὶ ὁ ἄρχων τῆς ἡμίσους τῆς
ἵππου, καὶ αὐτὸς ὢν ἐν Θερσᾷ πίνων με-
θύων ἐν τῷ οἴκῳ (ξ) Ωσᾶ τοῦ οἰκονόμου ἐν
10 Θερσᾷ. Καὶ εἰσῆλθε Ζαμβρὶ καὶ ἐπάταξεν
αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν (ο) αὐτὸν, καὶ ἐβασί-
11 λευσεν ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ βα-
σιλεῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ καθίσαι αὐτὸν ἐπὶ
12 τοῦ θρόνου (π) αὐτοῦ, Καὶ ἐπάταξεν ὅλον
τὸν (ρ) οἶκον Βαασὰ, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ
ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον Βαασὰ, καὶ
πρὸς (σ) Ιοὺ τὸν προφήτην Πρὸ πασῶν
13 τῶν ἁμαρτιῶν Βαασὰ καὶ Ηλὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
(τ)ὡς ἐξήμαρτε † Ἰσραὴλ, τοῦ παροργίσαι
(υ) κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς μα-
14 ταίοις αὐτῶν. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων
(φ) Ηλὰ ἃ ἐποίησεν, (χ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα
γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν
15 τῶν βασιλέων(ψ) Ἰσραήλ; Καὶ Ζαμβρὶ ἐβα-
σίλευσεν ἐν Θερσᾷ ἡμέρας ἑπτά. καὶ ὁ
παρεμβολὴ Ἰσραὴλ ἐπὶ Γαλααδὼν (ω) τὸν
τῶν ἀμορραίων.

CAP. XVI.

ET factum est verbum Domi-
ni in manu Ihu filii Anani ad
Baasa, Pro eo, quòd exaltavi
te de terra, & dedi te ducem
super populum meum Israel, &
ambulâst. in via Hieroboam, &
peccare fecisti populum meum Is-
rael, ad irritandum me in vani-
tatibus suis; Ecce ego fuscita
post Baasa, & post domum (a) ejus: & dabo domum tuam sicut
domum Hieroboam filii Nabat.
Mortuum ipsius Baasa in civita-
te comedent eum canes: & mor-
tuum ejus in campo comedent e-
um volatilia cæli. Et reliqua
verborum Baasa, & omnia quæ
fecit, & potentatus ejus, nónne
ecce hæc scripta in libro Verbo-
rum dierum regum Israel? Et
dormivit Baasa cum patribus su-
is: & sepelitur in Thersa: &
regnat Ela filius ejus pro eo. Et
in manu Ihu filii Anani locutus
est Dominus super Baasa, & su-
per domum ejus, (b) omne ma-
lum quod fecit in conspectu Do-
mini ad irritandum eum in ope-
ribus manuum suarum: ut esset
secundùm domum Hieroboam
& propterea quòd percussit e-
um. (c) Et Ela filius Baasa re-
gnavit super Israel duobus an-
nis in Thersa. Et (d) conspira-
vit super eum Zambri princeps di-
midii equitatûs: & ipse erat in
Thersa bibens temulentus in do-
mo Osa œconomi in Thersa. Et
intravit Zambri, & percussit e-
um, & interfecit (e) eum: &
regnavit pro eo. Et factum est in
regnando ipsum, in sedendo i-
psum super thronum ejus, Et per-
cussit totam domum (f) Baasa,
juxta verbum, quod locutus est
Dominus super domum Baasa,
& (g) ad Ihu prophetam De o-
mnibus peccatis Baasa, & Ela
filii ejus: quomodò peccare fecit
Israel, irritando Dominum Deum
Israel in vanitatibus eorum. Et
reliqua verborum Ela, (b) quæ
fecit, nónne ecce hæc scripta in
libro Verborum dierum regum
Israel? Et (i) Zambri regnavit
in Thersa dies septem. Et castra
Israel erant super Gabathon alie-
nigenarum.

MS.A. (α)Εἰπὲ(β)† δεῦρο μι (γ)μι Ἰσραὴλ, (δ)καταφάγῃ οἱ (ε)ὅσα (ζ)
ἐποίησε (η)ὅτι βιβλίῳ (θ)αὐτῶ ἐν τῷ εἰκοστῷ ἕτει βασιλέως Ἀσὰ. Καὶ ἐτε(ι)λεύ-
τησε Ἀναρία † στρατηγὸς ἐλάλησεν (κ)πρὸ Βαασὰ, † κακίαν (λ) τοῦ κεῖσθαι ὁ οἶκος
Ἱεροβοὰμ, (μ)αὐτόν. Ἐν ἕτει εἰκοστῷ καὶ ἑκτῷ * ἐπὶ † Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα ἐβασί-
λευσεν Ηλὰ υἱὸς Βαασὰ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Θερσᾷ δύο ἔτη. Καὶ (ν) συνέρεψε
Ζαμβρεὶ (ξ) Ἀρσᾶ (ο)αὐτῶ ἐν ἕτει εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ † Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐ
βασίλευσεν ἀντ' † αὐτοῦ. Ἐν τῷ καθίσαι αὐτὸν † (π)αὐτῶ, Ἐπάταξεν (ρ)οἶκον αὐτῶ † Βε
ασὰ, οὐχ ὑπελίπετο αὐτῷ ὑρῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ ἀσχετεῖς αὐτῶ, καὶ ἐπαίρων αὐτῶ. Καὶ
ἐξέπεψεν Ζαμβρὶ ὅλον † οἶκον Βαασὰ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐπὶ
τὸν (σ) Εἰηὲ (τ) ὃ ἤμαρτον, καὶ ὡς ἐξήμαρτεν (υ) κύριον θεὸν τῆ Ἰσραὴλ ἐ
τοῖς (φ) Ηλὰ καὶ πάντα ἃ (χ) οὐχ ἰδοὺ (ψ) Ἰσραὴλ; Ἐν ἕτει εἰκοστῷ ἑβδόμῳ τῆ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα καὶ ἐβασίλευσεν Ζαμβρὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐν Θερ-
σᾷ. καὶ ἡ (ω) τῆ ἀμορραίων

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 עַל חוֹבֵי יָרְבְעָם דְּחָב וְדַחֲבִית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְגִּיזוּתֵיהּ דְּאַרְגִּיז קֳדָם יְיָ אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל:
31 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי נָדָב וְכֹל דִּי עֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּמִתְגְּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
32 33 וּקְרָבָא הֲוָת בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵיהוֹן: בִּשְׁנַת תְּלָת לְאָסָא מַלְכָּא
שְׁבָטָא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ בַּעְשָׁא בַר אֲחִיָּה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עַסְרִין וְאַרְבַּע שְׁנִין:
34 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאָזֵל בְּאוֹרַח יָרְבְעָם וּבְחוֹבֵיהּ דְּחָב דִּי חַיֵּב יַת יִשְׂרָאֵל:

יו

1 2 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יֵהוּא בַּר חֲנָנִי עַל בַּעְשָׁא לְמֵימַר: חֲלַף דְּאַפְרַשְׁתָּךְ מִן
עַפְרָא וּמַנְיֵתָךְ מַלְכָּא עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְאָזַלְתָּא בְּאוֹרַח יָרְבְעָם וְחַיַּבְתָּא יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
3 לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּחוֹבֵיהוֹן: הָא אֲנָא מְפַלֵּי בָּתַר בַּעְשָׁא וּבָתַר בֵּיתֵיהּ וְאֶתֵּן יַת בֵּיתָךְ כְּבֵית
4 יָרְבְעָם בַּר נְבָט: דִּימוּת לְבַעְשָׁא בְּקִרְתָּא יִכְלוּן כַּלְבַיָּא וְדִימוּת לֵיהּ בְּחַקְלָא יִכְלוּן עוֹפָא
5 דִּשְׁמַיָּא: וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי בַּעְשָׁא וְדַעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּמִתְגְּמֵי יוֹמַיָּא
6 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וּשְׁכִיב בַּעְשָׁא עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּתִרְצָה וּמַלַּךְ אֵלָה בְרֵיהּ
7 תְּחוֹתוֹהִי: וְאַף עִם יֵהוּא בַּר חֲנָנִי נְבִיָּא פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עַל בַּעְשָׁא וְעַל בֵּיתֵיהּ
וְעַל כָּל בִּישְׁתָּא דַּעֲבַד קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי בְּעוֹבָדֵי יְדוֹהִי לְמֶהֱוֵי כְּבֵית יָרְבְעָם וְעַל
8 דְּקַטֵל יָתֵיהּ: בִּשְׁנַת עַסְרִין וְשִׁית שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ אֵלָה בַּר
בַּעְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה תַּרְתֵּין שְׁנִין: וּמַרְד עֲלוֹהִי עַבְדֵּיהּ זִמְרִי חַד מִתְּרִין רַבְנֵי רְתִיכָיָא
9 10 וְהוּא בְתִרְצָה שָׁתֵי רַוֵי בֵּית אַרְצָא טַעְוָתָא דִּי בְבֵיתָא בְּתִרְצָה: וְאָתָא זִמְרִי וּמְחָדֵי וְקַטְלֵיהּ
בִּשְׁנַת עַסְרִין וּשְׁבַע לְאָסָא מַלְכָּא שְׁבָטָא דְּבֵית יְהוּדָה וּמַלַּךְ תְּחוֹתוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Propter peccata Jerabgham quæ peccavit, et quibus peccare fecit Israel in irritatione sua, qua irritavit Dñm Deum Israel. Et reliquū verborū Nadab et omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborū dierū regum Israel? Et bellū fuit inter Azza et Baghsa regem Israel omnib⁹ dieb⁹ eorū. Anno tertio Azza regis trib⁹ dom⁹ Jehudah, regnavit Baghsa filius Ahhiah super omnē Israel in Thirsza viginti et quatuor annis. Et fecit quod malum erat ante Dñm, et ivit in via Jerabgham, et in *peccato* illius *quod peccavit, quo* peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

ET fuit verbū prophetiæ ab-ante Dñm cum Jehu filio Hhanani in Baghsa, dicendo: Propterea quòd separavi te de pulvere, et præposui te regē super populū meū Israel, sed ambulâsti in via Jerabgham, et peccare fecisti populum meum Israel, irritando me peccatis eorū. Ecce ego extirpo post Baghsa et post domū ejus, et dabo domū tuā sicut domū Jerabgham filii Nebat. Eum qui mortuus fuerit ex Baghsa in civitate, comedent canes, et eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aves cœli. Et reliquū verborū Baghsa, et quæ fecit, et fortitudo ejus, nónne illa scripta sunt in libro verborū dierū regum Israel? Et dormivit Baghsa cum patrib⁹ suis, et sepulcus est in Thirsza, et regnavit Elah fili⁹ ej⁹ pro eo. Et etiā cum Jehu filio Hhanani propheta verbū prophetiæ ab-ante Dñm fuerat contra Baghsa, et contra domū ejus, et contra omne malū quod fecit ante Dñm, irritando eū operib⁹ manuū suarū, ut esset sicut dom⁹ Jerabghā, et propterea q occidisset eum. Anno vicesimo sexto annorū Azza regis trib⁹ dom⁹ Jehudah, regnavit Elah fili⁹ Baghsa sup Israel in Thirsza duobus annis. Et conjuravit contra eum servus ejus Zimri unus è duobus magistris currū, et ipse erat in Thirsza bibens ebrius in domo Arsza *idoli quod* erat *in domo* in Thirsza. Et venit Zimri et percussit eum, et occidit eum anno vicesimo septimo Azza regis tribus domus Jehudah, et regnavit pro eo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܠܐ ܗܘܬ ܥܡ ܐܚܐܒ ܒܪ ܥܡܪܝ ܒܥܝܢܝ ܕܡܪܝ ܠܡܟܣܘܬ ܥܠ ܟܠ ܡܠܟܝ ܝܣܪܝܠ ܒܝܪܘܫܠܡ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܐܣܐ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܠܟ ܐܚܐܒ ܒܪ ܥܡܪܝ ܫܢ ܬܫܥ ܣܪ ܥܠ ܫܡܪܘܢ ܫܢ ܬܪܬܝܢ ܣܪ ܥܠ ܬܪܨܐ ܫܢ ܬܪܬ ܣܪ ܥܠ ܝܣܪܝܠ ܒ

מלכים א: יו

omnem percussit ejꝰ soliũ super *eum sedere juxta eum regnando in*, fuit Et
11 וַיְהִי בְמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסְאוֹ הִכָּה אֶת־כָּל־
ejꝰ *rede: tores* & *pariete in* mingentẽ *ei* reliquit non : Bahasa domum
בֵּית בַּעְשָׁא לֹא הִשְׁאִיר לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר וְגֹאֲלָיו
, Bahasa domũ omnẽ Zimri perdidit Et .ejus *socios* &
12 וְרֵעֵהוּ : וַיַּשְׁמֵד זִמְרִי אֶת כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא
manu in , Bahasa *ad* fuerat locutus quod ,DOMINI verbum juxta
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־בַּעְשָׁא בְּיַד
Elah peccata & , Bahasa peccata omnia *Ad* .prophetæ Jehu
13 יֵהוּא הַנָּבִיא : אֶל כָּל חַטֹּאות בַּעְשָׁא וְחַטֹּאות אֵלָה
irritando , Israel fecerũt peccare qui & ,peccaverunt qui ,ejꝰ filii
בְנוֹ אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס
residuum Et .suis vanitatibus in Israel Deum DOMINUM
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם : וְיֶתֶר
scripta hæc nónne , fecit quæ omnia & , Elah verborum
דִּבְרֵי אֵלָה וְכֹל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
anno In ? Israel regum dierum verborum libro *super*
14 עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : בִּשְׁנַת
septem Zimri regnavit , Jehudah regis Asa *anno* septimo & ,vigesimo
עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ זִמְרִי שִׁבְעַת
quæ Ghibbethon *super castrametantes* populus Et .Tirsah in diebus
15 יָמִים בְּתִרְצָה וְהָעָם חֹנִים עַל־גִּבְּתוֹן אֲשֶׁר
: dicendo , *castrametantes* populus Audivitque .Philistinis
לַפְּלִשְׁתִּים : וַיִּשְׁמַע הָעָם הַחֹנִים לֵאמֹר
constituerunt regem & : regem percussit etiam & , Zimri Conjuravit
16 קָשַׁר זִמְרִי וְגַם הִכָּה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּמְלִכוּ
die in Israel super exercitus principem Homri Israel omnis
כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶת־עָמְרִי שַׂר־צָבָא עַל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם
Israel omnis & , Homri Ascenditque .*castrametatione* in illa
17 הַהוּא בַּמַּחֲנֶה : וַיַּעַל עָמְרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל
fuit Et .Tirsah *super coarctaverunt* & , Ghibbethon de eo cum
עִמּוֹ מִגִּבְּתוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־תִּרְצָה : וַיְהִי
dom' palatium ad venit & ,civitas esset capta quòd, Zimri *videre secundũ*
כִּרְאוֹת זִמְרִי כִּי־נִלְכְּדָה הָעִיר וַיָּבֹא אֶל־אַרְמוֹן בֵּית
, est mortuus & , igni *in* regiã domum se *super* cõbussit & , regiæ
18 הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרֹף עָלָיו אֶת־בֵּית־הַמֶּלֶךְ בָּאֵשׁ וַיָּמָת :
oculis in malum faciendo , peccavit quibus ,sua peccata Propter
19 עַל־חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר חָטָא לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
, fecit *quòd* ,ejus *peccato* in &, Jarobham via in ambulando ;DOMINI
יְהוָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
ejus *colligatio* & ,Zimri verborũ *residuum* Et .Israel faciendo peccare
20 לְהַחֲטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל : וְיֶתֶר דִּבְרֵי זִמְרִי וְקֶשְׁרוֹ
dierum verborum libro *super* scripta ipsa nónne ,conjuravit qua
אֲשֶׁר קָשָׁר הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
dimidium : *dimidia* in Israel popul' est divisus Tunc ? Israel regum
21 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : אָז יֵחָלֵק הָעָם יִשְׂרָאֵל לַחֲצִי חֲצִי
dimidium &, eũ *faciendã* regnare *ad*, Ghinath filium Tibni post erat populi
הָעָם הָיָה אַחֲרֵי חֲבִנִי בֶן־גִּינַת לְהַמְלִיכוֹ וְהַחֲצִי
populo , Homri post qui popul' prævaluit Et .Homri post
22 אַחֲרֵי עָמְרִי : וַיֶּחֱזַק הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי עָמְרִי אֶת־הָעָם
regnavit & , Tibni est mortuus & : Ghinath filium Tibni post qui
אֲשֶׁר אַחֲרֵי חֲבִנִי בֶן־גִּינַת וַיָּמָת חֲבִנִי וַיִּמְלֹךְ
, Jehudah regis Asa anno uno & , trigesimo anno *In* .Homri
23 עָמְרִי : בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה
regnavit Tirsah In .annis duodecim Israel super Homri regnavit
מָלַךְ עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּתִרְצָה מָלָךְ
Semer à Someron montem Emitque .annis sex
24 שֵׁשׁ־שָׁנִים : וַיִּקֶן אֶת־הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֵת שֶׁמֶר
nomen vocavitque ,montẽ ædificavit & : argenti talentis duob' *in*
בְּכִכְּרַיִם כָּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם
.Someron montis domini Semer nomine *super* ,ædificavit quam civitatis
הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל־שֵׁם שֶׁמֶר אֲדֹנֵי הָהָר שֹׁמְרוֹן :

Versio VULG. LAT.

11 Cúmque regnâsset, & sedisset super solium ejus, percussit omnem domum Baasa, & non dereliquit ex ea mingentem ad parietem, & propinquos & amicos ejus. Delevítque Zambri omnem domum Baasa, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Jehu prophetæ, Propter universa peccata Baasa, & peccata Ela filii ejus, qui peccaverunt, & peccare fecerunt Israel, provocantes Dominum Deum Israel in vanitatibus suis. Reliqua autem sermonum Ela, & omnia quæ fecit, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regum Israel? Anno vigesimo septimo Asa regis Juda, regnavit Zambri septem diebus in Thersa: porrò exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philisthinorum. Cúmque audísset rebellâsse Zambri, & occidisse regem, fecit sibi regem omnis Israel Amri, qui erat princeps militiæ sup Israel in die illa in castris. Ascendit ergò Amri, & omnis Israel cum eo, de Gebbethon, & obsidebant Thersa. Videns autem Zambri quòd expugnanda esset civitas, ingressus est palatium, & succendit se cum domo regia: & mortuus est In peccatis suis, quæ peccaverat faciens malum coram Domino, & ambulans in via Jeroboam, & in peccato ejus, quo fecit peccare Israel. Reliqua autem sermonum Zambri, & insidiarum ejus, & tyrannidis, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierũ regum Israel? Tunc divisus est populus Israel in duas partes: media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth, ut constitueret eum regem: & media pars Amri. Prævaluit autem populus qui erat cum Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: mortuúsque est Thebni, & regnavit Amri. Anno trigesimo primo Asa regis Juda, regnavit Amri super Israel duodecim annis: in Thersa regnavit sex annis. Emítque montem Samariæ à Semer duobus talentis argenti: & ædificavit eum, & vocavit nomen civitatis, quam extruxerat, nómine Semer domini montis, Samariam.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ, λεγόντων, Συνεστράφη Ζαμβρὶ καὶ ἔπαισε τὸν βασιλέα. καὶ ἐβασίλευσε ἐν Ἰσραὴλ τὸν (α) Ἀμβρὶ τὸν ἡγούμενον τῆς στρατιᾶς (β) ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ ἀνέβη (γ) Ἀμβρὶ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ Γαβαθὼν, καὶ ἐκαθέζοντο ἐπὶ (δ) Θερσᾶ. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδε Ζαμβρὶ ὅτι (ε) ἐκλήμφθη αὐτῷ ἡ πόλις, καὶ (ς) εἰσεύσεται εἰς ἄνδρα τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ (ζ) ἐνεπύρισεν ἐπ' αὐτὸν τὸν οἶκον τοῦ (η) βασιλέως, καὶ ἀπέθανεν Τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου (θ) πορευθῆναι ἐν ὁδῷ Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ (ι) αὐτοῦ ὡς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ. Καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου Ζαμβρὶ καὶ τὰς συστάσεις αὐτοῦ ἃς συνῆψεν, (κ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα (λ) ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ; Τότε μερίζεται ὁ λαὸς Ἰσραὴλ (μ) ἥμισυ τοῦ λαοῦ γίνεται ὀπίσω Θαμνὶ υἱοῦ Γωνὰθ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ γίνεται ὀπίσω (ν) Ἀμβρί. Ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω Ἀμβρὶ ὑπερεκράτησε τοῦ λαοῦ ὀπίσω Θαμνὶ υἱοῦ Γωνάθ. καὶ ἀπέθανε Θαμνὶ καὶ Ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἐβασίλευσεν (ξ) Ἀμβρὶ μ' Θαμνί. Ἐν τῷ ἔτει τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ (ο) ἑνὶ τῷ τοῦ βασιλέως Ἀσὰ βασιλεύει Ἀμβρὶ ὅτι Ἰσραὴλ δώδεκα ἔτη· ἐν Θέρσᾳ βασιλεύει ἓξ ἔτη. Καὶ ἐπήσατο (π) Ἀμβρὶ τὸ ὄρος τὸ (ρ) Σεμερὼν Σεμὴρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους ἐν δύο ταλάντοις ἀργυρίου. καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ὄρος, καὶ (σ) ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ ὄρους οὗ ᾠκοδόμησεν ἐπὶ τοῦ ὀνόματι Σεμὴρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους (τ) Σεμηρών. Καὶ ἐποίησεν (υ) Ἀμβρὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἡγουμένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ (φ) ὁδῷ Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ, τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον Θεὸν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν. Καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου (χ) Ἀμβρὶ καὶ πάντα ἃ ἐποίησε, (ψ) καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ; καὶ ἐκοιμήθη (ω) Ἀμβρὶ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ. (α) καὶ βασιλεύει Ἀχαὰβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Ἀμβρὶ βασιλεύει Ἰωσαφὰτ υἱὸς Ἀσὰ ἐπὶ πεντήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ εἰκοσιτέσσαρα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ.

MS. A. (α) Ζαμβρὶ (β)* ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ. (γ) Ζαμβρὶ (δ) μεγκατήλημφεν (ε) εἰσπορεύσεται (ζ) ἐνεπύρισε (η) βασιλέως ἐν πυρὶ, καὶ ἀπέθανεν (θ) τῶν πορευθῆναι (ι) αὐτοῦ αἷς ἐποίησεν ὡς (κ) ἐν ταῦτα (λ) ἐπὶ βιβλίῳ (μ) τὸ ἥμισυ (ν) Ζαμβρί. Καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λαὸς ὁ ἀκολουθῶν τῷ Ζαμβρὶ, καὶ ἠθήθη ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω Θαμνὶ, * καὶ ὁ Ἰωρὰμ ἀδελφὸς (ξ) Ζαμβρὶ (ο) πρώτῳ ἔτει τῷ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα βασιλεύει Ζαμβρὶ ἐπὶ Ἰσραὴλ δώδεκα * · ἐν Θερσᾷ βασιλεύει (π) Ζαμβρὶ (ρ) Ἐμερὼν (σ) ἐκαλέσεν (τ) Σομηρών. (υ) Ζαμβρὶ (φ) τῷ ὁδῷ (χ) Ζαμβρὶ (ψ) καὶ δυναστεία ἐν τῷ * ἣν ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα (ω) Ζαμβρὶ (α) καὶ ἐβασίλευσεν Ἀχαὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀχαὰβ υἱὸς Ζαμβρὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν ἔτει πεντεκοστῷ καὶ ὀγδόῳ τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα. Βασιλεύσας δὲ Ἀχαὰβ υἱὸς Ζαμβρὶ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρίᾳ εἰκοσιδύο ἔτη. Καὶ ἐποίησεν Ἀχαὰβ υἱὸς Ζαμβρὶ τὰ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יְהוָה בְּמִמְלְכֵיהּ כְּמִתְבֵי עַל כּוּרְסֵיהּ קְטַל יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא לָא אַשְׁאַר לֵיהּ יְדַע מַדָּע
12 וְקָרִיבוֹהִי וְחַבְרוֹהִי : וְשֵׁיצִי זִמְרִי יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא כְּפִתְגָמָא דְיָי דְמַלֵּל עַל בַּעְשָׁא בְּיַד
13 יֵהוּא נְבִיָא : עַל כָּל חוֹבֵי בַּעְשָׁא וְחוֹבֵי אֵלָה בְּרֵיהּ דִי חָבוּ וְדִי חֵיבוּ יַת יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא
14 קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּטָעוּתְהוֹן : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֵלָה וְכָל דִי עֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל
15 סִפְרָא דְמִלַּיָא יוֹמַיָא לְמַלְכָּא יִשְׂרָאֵל : בְּשַׁתָּא עֶסְרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא דְיִהוּדָה שַׁבְטָא זִמְרִי
16 יוֹמִין בְּתִרְצָה וְעַמָּא שָׁרֵן בְּגִבְּתוֹן דִפְלִשְׁתָּאֵי : וּשְׁמַע עַמָּא דְשָׁרֵן לְמֵימַר מְרַד זִמְרִי וְאַף קְטַל יַת מַלְכָּא וְאַמְלִיכוּ כָל יִשְׂרָאֵל יַת עָמְרִי רַב חֵילָא עַל יִשְׂרָאֵל
17 בְּיוֹמָא הַהוּא בְּמַשְׁרְיָתָא : וּסְלִיק עָמְרִי וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִגִּבְּתוֹן וְצָרוּ עַל תִּרְצָה : וַהֲוָה
18 כַּד חֲזָא זִמְרִי אֲרֵי אִתְכְּבִישַׁת קִרְתָּא וְעָל לְאִדְרוֹן בֵּית מַלְכָּא וְאוֹקִיד עֲלוֹהִי יַת בֵּית מַלְכָּא
19 בְּנוּרָא וּמִית : עַל כָּל חוֹבָיָא דִי חָב לְמֶעְבַּד דְבִישׁ קֳדָם יְיָ לְמֵיזַל בְּאוֹרַח יָרְבְעָם וּבְחוֹבֵיהּ
20 דִי עֲבַד לְחַיָבָא יַת יִשְׂרָאֵל : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי זִמְרִי וּמְרִידְיָהּ דְמָרַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא
21 דְמִלַּיָא יוֹמַיָא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : בְּכֵן אִתְפְּלַג עַמָּא יִשְׂרָאֵל לְתַרְתֵּין פַּלְגוּת פַּלְגוּת עַמָּא הֲוָה
22 בְּתַר תִּבְנִי בַר גִּינַת לְאַמְלָכְיוּתֵיהּ וּפַלְגוּת בָּתַר עָמְרִי : וְתַקִּיף עַמָּא דְבָתַר עָמְרִי מִן עַמָּא
23 דְבָתַר תִּבְנִי בַר גִּינַת וּמִית תִּבְנִי וּמַלַךְ עָמְרִי : בִּשְׁנַת תְּלָתִין וְחָדָא שְׁנִין לְמַלְכָּא אָסָא מַלַךְ
שַׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מַלַךְ עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל תְּרֵיסַר עֶסְרִין שְׁנִין בְּתִרְצָה מַלַךְ שִׁית שְׁנִין :
24 וּבְנָא יַת כְּרַכָּא דְשׁוֹמְרוֹן מִן שֶׁמֶר בְּתַרְתֵּין כִּכְרִין דְכַסְפָּא וּבְנָא יַת כְּרַכָּא וּקְרָא יַת שְׁמֵהּ
דְקִרְתָּא דִבְנָא עַל שׁוּם שֶׁמֶר מָרֵיהּ דְטוּרָא שׁוֹמְרוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit regnando ipso, cùm primùm sederet super soliũ suũ, occídit omnẽ 11
domũ Baghsa: non reliquit ei cognoscentẽ cognitionẽ, et propinquos ejꝰ,
et socios ejus. Et consumpsit Zimri omnem domũ Baghsa, secundùm verbũ 12
Dñi, ꝙ locutus fuerat super Baghsa per manũ Jehu prophetæ. Propter
omnia peccata Baghsa, et peccata Elah filii ejus, qui peccaverunt et pec- 13
care fecerunt Israel, irritando Dñm Deum Israel errorib' suis. Et reliquũ 14
verborũ Elah, et omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum
dierũ regũ Israel? Anno vicesimo et septimo annorũ Azza regis trib' do- 15
mus Jehuda regnavit Zimri septẽ dieb' in Thirsza, et populus castrame-
tabatur contra Gibthon quæ erat Peliſtæis. Et audivit populus qui castrame- 16
xabantur, dicendo, Conjuravit Zimri et etiam occîdit regẽ; et regẽ consti-
tuerunt omnis Israel Ghamri magistrum exercitꝰ sup Israel die illa in ca-
stris. Et ascendit Ghamri et omnis Israel cum eo ex Gibthon, et obsederunt 17
Thirsza. Et fuit cùm videret Zimri subactã civitatẽ, intravit in conclave 18
domꝰ regis, et incẽdit sup se domũ regis igni, et mortuꝰ est; Propter omnia 19
peccata quæ peccavit, faciendo quod malũ erat ante Dñm, ambulando in
via Jerabgham filii Nebat, et in peccatis ejus quæ fecerat, peccare faciendo
Israel. Et reliquũ verborũ Zimri et conjuratio ejus quâ conjuravit; nónne 20
illa scripta sunt in libro verborũ dierũ regũ Israel? Tunc divisus est popu- 21
lus Israel in duas partes: dimidiũ populi erat post Thibni filiũ Ginath, ut
regem constitueret eum; et dimidiũ post Ghamri. Et prævaluit populus, 22
qui erat post Ghamri, populo qui erat post Thibni filium Ginath; et mor-
tuus est Thibni, et regnavit Ghamri. Anno tricesimo primo annorum re- 23
gis Azza regis tribus domus Jehudah, regnavit Ghamri super Israel duo-
decim annis; in Thirsza regnavit sex annis. Et emit arcem Somron à Semer 24
duobus talentis argenti, & ædificavit arcem, et vocavit nomen ipsius ur-
bis quam ædificavit, de nomine Semer domini ipsius montis Somron.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܟܕ ܐܬܬܟܠ ܘܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܩܛܠ ܟܠ ܒܝܬ ܒܥܫܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܕܡܫܬܢ ܒܚܝܛܐ ܘܠܐ ܠܘܬ ܩܪܝܒܘܗܝ ܘܪܚܡܘܗܝ ܘܠܐ ܠܘܬ ܚܒܪܘܗܝ ܘܐܚܘܗܝ ܘܐܪܕܦ ܙܡܪܝ ܠܟܠ ܒܝܬ ܒܥܫܐ ܘܐܒܕ ܠܗ ܟܠ ܕܡܠܠ ܝܗܘܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܥܠ ܒܥܫܐ ܘܥܠ ܟܠ ܒܝܬܗ ܘܥܠ ܟܠ ܕܥܒܕ ܒܝܫ ܒܥܝܢ ܝܗ ܒܟܠ ܥܒܕܝ ܕܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܗ ܘܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܒܟܥܣܗ ܕܐܟܣ ܠܐܠܗ ܝܫܪܝܠ ܒܒܛܠܐ ܗܠ ܘܫܐܪ ܡܠܝ ܥܒܕ ܒܥܫܐ ܘܒܢܘܗܝ ܥܠ

מלכים א: יז

omnibus præ fecit malum &, DOMINI oculis in malum Homri fecit Et
25 וַיַּעַשׂ עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיָּרַע מִכֹּל filii Jarobham via omni in Ambulavitque suas facies ad qui
26 אֲשֶׁר לְפָנָיו: וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן irritando, Israel fecit peccare qui, ej' peccato in &, Nebat
נְבָט וּבְחַטֹּאתָיו אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת reliquum Et suis vanitatibus in Israel Deum DOMINUM
27 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם: וְיֶתֶר nónne, fecit quam ej' fortitudo &, fecit quæ, Homri verborum
דִּבְרֵי עָמְרִי אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא ? Israel regum dierum verborum libro super scripta ipsa
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: , Someron in est sepultus &, suis patribus cum Homri Jacuitque
28 וַיִּשְׁכַּב עָמְרִי עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן Homri filius Achab Et eo pro ejus filius Achab regnavit &
29 וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו: וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי regis Asa anno octavo &, trigesimo anno in Israel super regnavit
מָלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ , Someron in Israel super Homri filius Achab regnavitque : Jehudah
יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן malum Homri filius Achab Fecitque annis duobus & viginti
30 עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה: וַיַּעַשׂ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי הָרַע fuit leve nomine fuit Et se ante qui, omnibus præ, DOMINI oculis in
31 בְּעֵינֵי יְהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו: וַיְהִי הֲנָקֵל Izebel uxorem tulit Et ? Nebat filii Jarobham peccatis in ipsum in
לֹכְתּוֹ בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיִּקַּח אֶשָּׁה אֶת־אִיזֶבֶל , Bahal servivit &, abiit &, Sidoniorum regis Ethbahal filiam
בַּת־אִתְבַּעַל מֶלֶךְ צִדנִים וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבָּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ quod, Bahal domo Bahal ipsi altare statuit Et ei se incurvavitque
32 לוֹ: וַיָּקֶם מִזְבֵּחַ לַבָּעַל בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר addiditque : Lucum Achab fecitque .Someron in ædificaverat
33 בָּנָה בְּשֹׁמְרוֹן: וַיַּעַשׂ אַחְאָב אֶת־הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף omnib' præ Israel Deum DOMINUM irritandi ad facere Achab
אַחְאָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס אֶת יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִכֹּל ædificavit suis diebus In se ante fuerunt qui Israel regibus
34 מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו: בְּיָמָיו בָּנָה , eā fundavit suo primogenito Abiram in, Jerichoh haelita-Beth Chiel
חִיאֵל בֵּית הָאֵלִי אֶת יְרִיחֹה בַּאֲבִירָם בְּכֹרוֹ יָסַד , DOMINI verbum juxta, ej' portas statuit suo minimo Seghub in &
וּבִשְׁנִיבָ צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ כִּדְבַר יְהוָה .Nun filii Jehosuah manu in fuerat locutus quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן:

CAP. XVII. יז

Vivit : Achab ad, Ghilhad advenis de Tisbites Elijahu Dixitque
1 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי מִתֹּשְׁבֵי גִלְעָד אֶל־אַחְאָב חַי־ erit si, ej' facies ad steti cujus, Israel Deus DOMINUS
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה verbum Fuitque .mei verbi os ad quam, pluvia &, ros his annis
2 הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי: וַיְהִי דְבַר־ orientem ad tibi vespicies &, hinc Vade : dicendo, eum ad DOMINI
3 יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר: לֵךְ מִזֶּה וּפָנִיתָ לְךָ קִדְמָה , erit Et .Jarden facies super qui, Cherith torrente in te abscondes &
וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן: וְהָיָה .ibi te alendum ad præcepi corvis &, bibes torrente de
מִן־הַנַּחַל תִּשְׁתֶּה וְאֶת־הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלְךָ שָׁם: torrente in seditque, abiit & :DOMINI verbum juxta fecitque, abiit Et
5 וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ כִּדְבַר יְהוָה וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל panem ei adferentes corvi Et .Jarden facies super qui, Cherith
6 כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן: וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם .bibebat torrente de &, vesperi in carnem & panem &, mane in, carnem &
וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעֶרֶב וּמִן־הַנַּחַל יִשְׁתֶּה:

Versio VULG. LAT.

25 Fecit autem Amri malum in conspectu Domini, et operatus est nequiter, super omnes qui
26 fuerunt ante eum. Ambulavitque in omni via Jeroboam filii Nabat, & in peccatis ejus quibus peccare fecerat Israel: ut
27 irritaret Dominum Deum Israel in vanitatibus suis. Reliqua autem sermonũ Amri, & prælia ejus quæ gessit, nónne hæc
28 scripta sunt in libro Verborum dierum regum Israel? Dormivitque Amri cum patribus
29 suis, & sepultus est in Samaria: regnavitque Achab filius ejus pro eo. Achab verò filiꝰ Amri regnavit super Israel anno tri-
30 gesimo octavo Asa regis Juda. Et regnavit Achab filius Amri super Israel in Samaria viginti
31 & duobus annis. Et fecit Achab filiꝰ Amri malum in conspectu Domini, super omnes qui fuerunt ante eum. Nec sufficit ei ut ambularet in peccatis Jeroboã filii Nabat: insuper duxit uxorẽ Jezabel filiã Ethbaal regis Sidoniorũ. Et abiit
32 & servivit Baal, & adoravit eum. Et posuit aram Baal in templo Baal, quod ædificaverat in Samaria. Et plantavit
33 lucum: & addidit Achab in opere suo, irritans Dominum Deum Israel, super omnes reges Israel qui fuerũt ante eum
34 In diebus ejus ædificavit Hiel de Bethel, Iericho: in Abiram primitivo suo fundavit eam, & in Segub novissimo suo posuit portas ejus: juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Josue filii Nun.

CAP. XVII.

1 ET dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab; Vivit Dominus Deus Israel, in cujus conspectu sto, si erit annis his ros et pluvia, nisi
2 juxta oris mei verba. Et factũ est verbum Domini ad eum,
3 dicens; Recede hinc, & vade contra Orientem, & absconde-
4 re in torrente Carith, qui est contra Jordanem. Et ibi de torrente bibes: corvísque præcepi ut pascant te ibi. Abiit
5 ergò, et fecit juxta verbum Domini: cúmque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra
6 Jordanem. Corvi quoque deferebant ei panem & carnes manè, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτῦ Γαζυβὰ θυγάτηρ Σελί. Καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ ὁδῷ Ἀσὰ τῦ πατρὸς αὐτῦ, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς τοῦ ποιεῖν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν· ἦσαν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ ἐθυμίων. καὶ ἃ συνέθετο Ἰωσαφὰτ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία ἣν ἐποίησε, καὶ ὃς ἐπολέμησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰούδα; καὶ τὰ λοιπὰ τῶν συμπλοκῶν ἃς ἐπέθετο ἐν αἷς ἡμέρεσιν Ἀσὰ τῦ πατρὸς αὐτῦ ἐξῆρεν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Συρίᾳ Νασίβ. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφὰτ ἐποίησε ναῦν εἰς Θαρσὶς πορεύεσθαι εἰς Σωφὶρ διὰ τὸ χρυσίον· καὶ οὐκ ἐπορεύθη, ὅτι συνετρίβη ἡ ναῦς ἐν Γασιὼν Γαβέρ. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ, Ἐξαποστελῶ τοὺς παῖδάς μου καὶ τὰ παιδάριά μου ἐν τῇ νηΐ. καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἰωσαφάτ. καὶ ἐκοιμήθη Ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτῦ ἐν πόλει Δαυίδ. καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ υἱὸς αὐτῦ ἀντ' αὐτῦ. Ἐν ἔτει δευτέρῳ τῦ Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα, Ἀχαὰβ υἱὸς Ἀμβεὶ ἐβασίλευσεν ὅλη Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη. Καὶ ἐποίησεν (β) Ἀχαὰβ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον (γ) κυρίου, καὶ ὑπερηύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἡμφεσθεν αὐτῦ. Καὶ οὐκ ἰκανὸν αὐτῷ ἐνῆν (δ) τὸ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις Ἱεροβοὰμ υἱῦ Ναβὰτ, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἰεζάβελ θυγατέρα (ε) Ἰεθεβαὰλ βασιλέως Σιδωνίων· καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐδούλευσε τῷ Βάαλ, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ ἔστησε θυσιαστήριον τῷ (ζ) Βάαλ ἐν οἴκῳ τῦ προσχυθισμάτων αὐτῦ, (η) ὃν ᾠκοδόμησεν ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ ἐποίησεν Ἀχαὰβ ἄλσος. καὶ προσέθηκεν Ἀχαὰβ τῦ (θ) ποιῆσαι παροργίσματα, τῦ παροργίσαι κύριον (ι) θεὸν τῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῦ ἐζολοθρεῦσαι, ἐκακοποίησεν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς Ἰσραὴλ τοὺς γεγονότας ἔμπροσθεν (κ) αὐτῦ. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῦ ᾠκοδόμησεν Ἀχιὴλ ὁ (λ) Βαιθηλίτης τὴν Ἰεριχώ· ἐν τῷ Ἀβιρὼν (μ) πρωτοτόκῳ αὐτῦ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ τῷ Σεγὼβ τῷ νεωτέρῳ αὐτῦ ἔστησε θύρας αὐτῆς, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἰησοῦ υἱῦ Naυῆ.

MS. A. (β) Ἀχαὰβ υἱὸς Ζαμβρὶ τὸ (γ) κυρίου ὑπὲρ (δ) πρόσωπος ἐν (ε) Ἰαβαὰλ (ζ) Βάαλ ἐνώπιον τῶν (η) ὧν (θ) ποιῆσαι τῦ παροργίσαι (ι) θεὸν Ἰσραὴλ, ὑπὲρ πάντας τοὺς (κ) αὐτ. Ἐν ταῖς (λ) Βαιθηλίτης (μ) τῷ πρωτοτόκῳ

ΚΕΦ. ιζ'.

1 Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ ὁ (α) προφήτης Θεσβίτης ὁ ἐκ Θεσβῶν τῆς Γαλαὰδ πρὸς Ἀχαὰβ, Ζῇ κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ᾧ παρέστηκα ἐνώπιον αὐτῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετὸς, ὅτι εἰ μὴ διὰ στόματος λόγου μου. Καὶ ἐγένετο (β) ῥῆμα κυρίου 3 πρὸς Ἠλιὰ, Πορεύου ἐντεῦθεν (γ) κατὰ ἀνατολὰς, καὶ κρύβηθι ἐν τῷ χειμάρρῳ (δ) Χορὰθ τῷ ἐπὶ προσώπου τῦ Ἰορδάνου.

MS. A. (α) προφήτης ὁ ἐκ Θεσβῶν τῆς (β) λὰς, (δ) Χορρὰθ ἐπὶ

Et nomen matris ejus Gazuba filia Seli. Et ambulavit in via 22
patris sui, & non declinavit ab ea, faciendo rectum in conspectu Domini. Tantùm excelsa non abstulerunt. Sacrificabant in excelsis, & adolebant. Et quæ 23
composuit Josaphat cum rege Israel, & omnia potentatus quem fecit, & quos impugnavit, nónne ecce hæc scripta in libro Verborum dierum regum Judæ? Et reliqua complicationum quas imposuerant in diebus Asa patris sui, sustulit de terra. Et rex non erat in Syria Nasib. Et rex 22
Josaphat fecit navem in Thasis ad eundum in Sophir ad aurum: & non ivit, quoniam contrita est navis in Gasion Gaber. Tunc dixit rex Israel ad Josaphat, Mittam pueros tuos (o) & pueriulos meos in navi. Et noluit Josaphat. Et dormivit Josaphat cum patribus suis: & sepelitur cum patribus suis in civitate David. Et regnavit Joram filius ejus pro eo. (p) In anno secundo 17
Josaphat regis Juda, Achaab filius Ambri regnavit super Israel in Samaria viginti & duos annos. Et fecit Achaab malum in 30
conspectu Domini, & malefecit super omnes, qui ante eum. Et non fuit ei satis ire in peccatis Hieroboam filii Nabat: & accepit uxorem Jezabel filiam Jethbaal regis Sidoniorum. Et 31
ivit, & servivit Baal, & adoravit eum. Et statuit altare Baal (q) in domo offendiculorum ejus, quam ædificavit in Samaria. Et fecit Achaab lucum. Et ad- 33
jecit Achaab facere irritationes, ad irritandum Dominum Deum Israel, (r) & ad perdendum animam suam: malefecit super omnes reges Israel, qui fuerant ante eum. Et in diebus ejus ædificavit Achiel Bethelita ipsam Hiericho: in Abiron primogenito suo fundavit eum: & (s) Segub juniori suo imposuit portas ejus, juxta verbum Domini, quod locutus est in manu Jesu filii Nun. 34

CAP. XVII.

ET dixit Elias propheta Thesbites, qui de (a) Thesbon Galaad ad Achaab; Vivit Dominus Deus virtutum, Deus Israel, cui adstiti coram eo; si erit annis his ros, & pluvia, (b) nisi per os verbi mei. Et factum 1
est verbum Domini ad Eliu, dicens: 2
Vade hinc ad Orientem: & abscondere in torrente Chorrath, qui 3
super faciem Jordanis.

CAP. XVII.

λόγου κυρίου (γ) κατ' ἀνατο-

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 וְעַבַד עָמְרִי דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּבְאִישׁ מִכֹּל דִּי קַדְמוֹהִי : וְאָזֵל בְּכָל אָרְחָא יָרָבְעָם בַּר נְבָט
26 וּבְחוֹבְזֹהִי דִּי חַיֵּב יָת יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּטָעוּתְהוֹן : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי
27 עָמְרִי דִּי עֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ דִּי עֲבַד הָלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
28 וְשַׁכִּיב עָמְרִי עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּשׁוֹמְרוֹן וּמְלַךְ אַחְאָב בְּרֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ : וְאַחְאָב בַּר
29 עָמְרִי מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁנַת תְּלָתִין וְתַמְנֵי שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא דִּיהוּדָה וּמְלַךְ
30 אַחְאָב בַּר עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹמְרוֹן עַסְרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין : וַעֲבַד אַחְאָב בַּר עָמְרִי דְּבִישׁ
31 קֳדָם יְיָ מִכֹּל דִּי קַדְמוֹהִי : וְהָוָה שִׁיט בְּעֵינוֹהִי לְמֵיזַל בְּחוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּנְסִיב אִתְּתָא
32 דִּית אִיזֶבֶל בַּת אִתְבַּעַל מַלְכָּא דְצִידוֹן וַאֲזַל וּפְלַחִית בַּעֲלָא וּסְגִיד לֵיהּ : וַאֲקִים אֲנוּרָא
33 לְבַעֲלָא בֵּית בַּעֲלָא דִּבְנָא בְּשׁוֹמְרוֹן : וַעֲבַד אַחְאָב יָת אֲשֵׁרְתָּא וְאוֹסִיף אַחְאָב לְמֶעְבַּד
34 לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דְּהוֹוּ קַדְמוֹהִי : בְּיוֹמוֹהִי בְּנָא חִיאֵל
בֵּית מוֹמֵי יָת יְרִיחוֹ קְטַל אֲבִירוֹם בּוּכְרֵיהּ כַּד שְׁרֵי לְשַׁכְלֵל יָתֵהּ וּשְׁנוּב זְעִיר בְּנוֹהִי כַּד אֲקִים
יָת תְּרֵעָא כְּפִתְגָמָא דַּיְיָ דִּי מַלֵּל בִּידָא דִּיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן :

יז

1 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ דְּמִתּוֹשַׁב מִתּוֹתְבֵי גִלְעָד לְאַחְאָב קַיֶּם הוּא יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁמַשְׁנָא
2 קֳדָמוֹהִי אִם יְהֵי שְׁנַיָּא הָאִלֵּין טַלָּא וּמְטַרָא אֶלָּהֵן כְּדַאֲמַר : וַהֲוָה פִּתְגָמֵהּ נְבִיאָה מִן קֳדָם
3 יְיָ עֲשִׂיָה לְמֵימַר: אֲזֵיל מִכָּא וְתִתְפְּנֵי לְךָ לְקִדְמָא וְתִטְמַר בְּנַחֲלָא דִּכְרִית דִּי עַל אַפֵּי יַרְדְּנָא:
4 יְהֵי מִנַּחֲלָא תִּשְׁתֵּי וְיָת עוֹרְבַיָּא פַּקֵּדִית לְסָבְרוּתָךְ תַּמָּן : וַאֲזַל וַעֲבַד כְּפִתְגָמָא דְיָי וַאֲזַל
5 וְיָתֵב בְּנַחֲלָא דִּכְרִית דִּי עַל אַפֵּי יַרְדְּנָא: וְעוֹרְבַיָּא מַיְתָן לֵיהּ לַחְמָא וּבִסְרָא בְּצַפְרָא
6 וְלַחְמָא וּבִסְרָא בְּרַמְשָׁא וּמִן נַחֲלָא שָׁתֵי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fecit Ghamri quod malum erat ante Dñm, et *pejor fuit* omnibus qui fuerant ante se. Et ambulavit in omni via Jerabgham filii Nebat, et in peccatis illiꝰ quibꝰ peccare fecit Israel, irritando Dñm Ðeum Israel erroribus suis. Et reliquũ verborũ Ghamri quæ fecit, et fortitudo ejꝰ quam fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborũ dierũ regũ Israel? Et dormivit Ghamri cum patribꝰ suis, et sepultꝰ est in Somron, et regnavit Ahhab filiꝰ ejꝰ pro eo. Et Ahhab filiꝰ Ghamri regnavit sup Israel anno trigesimo octavo anno- 29
rum Azza regis tribꝰ domꝰ Jehudah, regnavit Ahhab filiꝰ Ghamri sup Israel in Somron viginti et duobꝰ annis. Et fecit Ahhab filiꝰ Ghamri pejus 30
ante Dñm omnibꝰ, qui fuerunt ante se. Et fuit leve in oculis ejꝰ ambulare 31
in peccatis Jerabgham filii Nebat, et accepit etiã uxorẽ Izebel filiã Ethbaghal regis *Sidon*, et ivit et colut Baghala, et adoravit illud. Et statuit aram 32
ipsi Baghala, in domo Baghala quã ædificaverat in Somron. Et fecit Ahh- 33
ab lucũ et addidit facere, ut irritaret Dñm Deum Israel præ omnibꝰ regibus Israel qui fuerant ante se. In diebꝰ ejꝰ ædificavit Hhiel de Beth-mome 34
Jericho; occidit Abiram primogenitũ suũ, quando cœpit fundare eam, et Zzigub parvum filiũ suũ quando erexit portas ejus, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum Jehosuagh filii Nun.

CAP. XVII.

ET dixit Eliah qui erat ex Thosab, de habitatoribꝰ Gilghad, ad Ahhab, 1
Permanet ipse Dñs Deus Israel, ante quem ministro, si erit annis his ros et 2
pluvia, nisi cùm dixero. Et fuit verbũ prophetiæ à Dño cum eo, dicendo: 3
Abi hinc, et verte te ad Orientẽ, et abscondaris in torrente Cherith, qui 4
est ante Jardena. Et erit, de torrente bibes, et corvis præcepi ut alant te ibi. 5
Et abiit, et fecit juxta verbũ Dñi: et abiit et sedit in torrente Cherith, qui erat ante Jardena. Et corvi afferebant illi panem et carnẽ manè, et panem 6
et carnẽ vesperi; at de torrente bibebat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܥܒܕ ܐܚܐܒ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗ̈ ܘܥܠ ܟܠ ܕܝܢ ܕܐܬܝ ܩܕܡ ܝܗ̈ ܒܝܫ ܥܠ ܟܠ ܡܠ̈ܟ̈ܐ ܕܩܕܡܘ ܠܗ ׃ ܘܗܠܟ ܒܟܠ ܐܘܪܚ̈ܬ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ׃ ܘܒܟܠ ܚܛ̈ܗ̈ ܕܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܚܛ̈ܐ ܐܝܬ ܠܝܫܪܝܠ ׃ ܕܐܟܣ ܠܡ̈ ܒܚܛ̈ܗ̈ ܗ̈ܘ ܕܚܛ̈ܐ ܐܝܬ ܠܝܫܪܝܠ ׃ ܘܫ̈ܪ ܦ̈ܬ̈ ܥܒܕ ܐܚܐܒ ׃ ܘܟܠ ܕ̈ ܕܥܒܕ ܘܓܒܪ̈ܘܬܗ ׃ ܗ̈ܐ ܟܬ̈ܒ ܥܠ ܣܦ̈ܪ ܡ̈ܠ̈ܟ̈ܐ ܕܝ̈ܡ̈ܝ ܠܝܫܪܝܠ ׃ ܘܫ̈ܟܒ ܥܒܕ ܐܚܐܒ ܥܡ ܐ̈ܒ̈ܗ̈ ܘܐܬܩܒܪ ܒܫ̈ܡܪܘܢ ׃ ܘܡ̈ܠܟ ܐܚܙܝܐ ܒܪܗ ܬܚ̈ܘܗ ׃ ܒܫ̈ܢܬ ܬ̈ܪ̈ܬ̈ܝܢ ܘܥ̈ܣ̈ܪ̈ܝܢ ܫ̈ܢ̈ܐ ׃ ܡ̈ܠܟ ܐܚܐܒ ܒܪ ܥܡ̈ܪܝ ׃ ܥܠ ܝܫܪܝܠ ׃ ܒܫ̈ܡܪܘܢ ׃ ܬ̈ܪ̈ܬ̈ܝܢ ׃ ܫ̈ܢ̈ܐ ׃ ܡ̈ܠܟ ׃ ܥܠ ׃ ׃ ׃

מלכים א: יז

pluvia fuerat non quia : torrens eſt ſiccatus & dierum ſine à fuit Et
7 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיִּבַּשׁ הַנַּחַל כִּי לֹא הָיָה גֶשֶׁם
vade ,Surge .dicendo ,eum ad Domini verbum Fuitque .terra in
8 בָּאָרֶץ: וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר: 9 קוּם לֵךְ
ibi præcepi Ecce .ibi manebis & ,Sidon ipſi quæ ,Sarphath in
צָרְפַתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וְיָשַׁבְתָּ שָּׁם הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם
venit & ,Sarphath in abiit &,Surrexitque .te *alendum ad* viduæ mulieri
10 אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ: וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צָרְפַתָה וַיָּבֹא
, ligna colligens vidua mulier ibi ecce Et .*civitatis oſtium* ad
אֶל־פֶּתַח הָעִיר וְהִנֵּה־שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה מְקֹשֶׁשֶׁת עֵצִים
,vaſe in aquæ paululum mihi quæſo *Cape* : dixit & ,eam *ad clamavit* &
וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר קְחִי־נָא לִי מְעַט־מַיִם בִּכְלִי
Cape : dixit & ,eam *ad clamavit* & :*tollendum ad* abiit Et .bibam &
11 וְאֶשְׁתֶּה: וְהֹלֵךְ לָקַחַת וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר לְקְחִי־
Dominus Vivit : ait Et .tua manu in panis buccellam mihi obſecro
12 נָא לִי פַּת־לֶחֶם בְּיָדֶךָ: וַתֹּאמֶר חַי־יְהוָה
farinæ *volæ plenitudo quin* ,ſubcineritius mihi eſt ſi ,tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־לִי מָעוֹג כִּי אִם־מְלֵא כַף־קֳמַח
duo *colligens* ego ecce Et .lenticula in olei paululum & ,hydria in
בַּכַּד וּמְעַט־שֶׁמֶן בַּצַּפַּחַת וְהִנְנִי מְקֹשֶׁשֶׁת שְׁנַיִם
,illud comedamus & ,meo filio &,mihi illum *faciam* &,ingrediar & : ligna
עֵצִים וּבָאתִי וְעָשִׂיתִיהוּ לִי וְלִבְנִי וְנֹאכְלֶנּוּ־
fac ,ingredere : timeas Ne : Elijahu eam ad Dixitque .moriamur &
13 וָמֵתְנוּ: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלִיָּהוּ אַל־תִּירְאִי בֹּאִי עֲשִׂי
parvum tortam inde mihi fac Veruntamen .tuũ verbum ſecundùm
כִדְבָרֵךְ אָךְ עֲשִׂי־לִי מִשָּׁם עֻגָה קְטַנָּה־
,*poſtremo in* facies tuo filio & ,tibi & : mihi affer & ,*principio in*
בְרִאשֹׁנָה וְהוֹצִאת לִי וְלָךְ וְלִבְנֵךְ תַּעֲשִׂי בְּאַחֲרֹנָה:
non farinæ Hydria : Iſrael Deus Dominus dixit ſic Etenim
14 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הַקֶּמַח לֹא
dandi diem ad uſque ,deficiet non olei lenticula & , conſumetur
תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסַר עַד יוֹם תֵּת
fecit & , ivit Et .*humi facies* ſuper pluviam *Dominum*
15 יְהוָה גֶּשֶׁם עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַתֵּלֶךְ וַתַּעַשׂ
.dies ejus *domus* & ,ipſe & ,ipſa comedit Et .Elijahu verbũ ſecundùm
כִּדְבַר אֵלִיָּהוּ וַתֹּאכַל הִוא־וְהוּא וּבֵיתָהּ יָמִים:
,defecit non olei lenticula & ,*eſt conſumpta* non farinæ Hydria
16 כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר
fuit Et .Elijahu *manu in* fuerat locutus quod ,Domini verbum juxta
17 כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ: וַיְהִי
: domus *patronæ* mulieris filius ægrotavit ,hæc *verba* poſt
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶּן־הָאִשָּׁה בַּעֲלַת הַבַּיִת
.halitus eo in remaneret non donec ,valde fortis ejꝰ infirmitas fuitq;
וַיְהִי חָלְיוֹ חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא־נוֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה:
Veniſti ? Dei vir tibi & mihi Quid : Elijahu ad Dixitque
18 וַתֹּאמֶר אֶל־אֵלִיָּהוּ מַה־לִּי וְלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ
,meum filium *faciendum* mori *ad* & ,meam iniquitatem *memorandum ad* me ad
אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת־עֲוֹנִי וְלַהֲמִית אֶת־בְּנִי:
,illius ſinu de eum tulit Et .tuum filium mihi Da : eam ad dixit Et
19 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־בְּנֵךְ וַיִּקָּחֵהוּ מֵחֵיקָהּ
eũ fecit jacere & ,*ibi manens* ipſe quo cœnaculum in eũ fecit aſcendere &
וַיַּעֲלֵהוּ אֶל הָעֲלִיָּה אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיַּשְׁכִּבֵהוּ
Domine : dixit & ; Dominum ad clamavit Et .ſuum lectum ſuper
20 עַל־מִטָּתוֹ: וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה
ea cum hoſpitans ego qua viduam ſuper etiam num ,mi Deus
אֱלֹהַי הֲגַם עַל־הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מְתָגּוֹרֵר עִמָּהּ
tribus *infantem* ſuper ſe eſt menſus Et ? ejꝰ filium *faciendũ mori ad*,malefeciſti
21 הָרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת־בְּנָהּ: וַיִּתְמֹדֵד עַל־הַיֶּלֶד שָׁלֹשׁ
revertatur ,mi Deus Domine :dixit & ,Dominum ad clamavit & ,vicibus
פְּעָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהַי תָּשָׁב
.ejus *interius* ſuper hujus *infantis* anima obſecro
נָא נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד הַזֶּה עַל־קִרְבּוֹ:

Verſio VULG. LAT.

7 Poſt dies autem ſiccatꝰ eſt torrens :non enim pluerat ſuper
8 terram. Factus eſt ergò ſermo
9 Dñi ad eum, dicens ; Surge & vade in Sarephta Sidoniorũ, & manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ ut paſcat te.
10 Surrexit,& abiit in Sarephta. Cúmq; veniſſet ad portam civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna,& vocavit eam, dixitq; ei ; Da mihi paululum aquæ in vaſe, ut bibam.
11 Cúmque illa pergeret ut afferret , clamavit poſt tergum ejꝰ, dicens; Affer mihi,obſecro, & buccellam panis in manu
12 tua. Quæ reſpondit; Vivit Dominus Deꝰ tuꝰ,quia non habeo panem, niſi quantum pugillus capere poteſt farinæ in hydria, & paululum olei in lecytho: en colligo duo ligna,ut ingrediar & faciam illum mihi & filio meo,ut comedamus,& moriamur.
13 Ad quam Elias ait ; Noli timere, ſed vade, & fac ſicut dixiſti : veruntamen mihi primùm fac de ipſa farinula ſubcineritium panem parvulum , & affer ad me : tibi autem
14 & filio tuo facies poſteá. Hæc autem dicit Dñs Deus Iſrael; Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei minuetur, uſq, ad diem in qua Dominus daturꝰ eſt pluviam ſuper faciẽ
15 terræ. Quæ abiit, et fecit juxta verbum Eliæ:et comẽdit ipſe, et illa, & domus ejꝰ : et ex illa
16 die,Hydria farinæ non defecit, et lecythus olei non eſt imminutus, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu
17 Eliæ. Factum eſt autem poſt hæc, ægrotavit filius mulieris matris familiás,et erat languor
18 fortiſſimꝰ, ita ut non remaneret in eo halitꝰ. Dixit ergò ad Eliam;Quid mihi et tibi, vir Dei?ingreſſꝰ es ad me,ut rememorarentur iniquitates meæ,et
19 interficeres filium meum ? Et ait ad eam Elias, Da mihi filium tuum. Tulítq; eum de ſinu ejꝰ, et portavit in cœnaculum ubi ipſe manebat,et poſuit ſu-
20 per lectulum ſuum. Et clamavit ad Dominum,et dixit;Dñe Deꝰ meꝰ,etiámne viduã, apud quá ego utcunque ſuſtentor, afflixiſti ut interficeres filium
21 ejꝰ ? Et expandit ſe,atq; menſus eſt ſuper puerum tribus vicibus,& clamavit ad Dominũ, et ait; Domine Deus meꝰ, revertatur, obſecro, anima pueri hujus, in viſcera ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ ἔσται ἐν τῷ χειμάῤῥῳ πίεσαι ὕδωρ, καὶ τοῖς
κόραξιν ἐντέταλμαι διαθρέψαι σε ἐκεῖ. (ε)
5 Καὶ ἐποίησεν Ἠλιὰ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ
ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάῤῥῳ Χορρὰθ (ζ) ὃ ἐστὶ
6 κατενάντι τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ οἱ κόρακες ἔφερον
αὐτῷ (η) ἄρτους τὸ πρωΐ, καὶ κρέα τὸ δείλης, καὶ
7 ὃν τὸν χειμάῤῥῳ ἔπινεν ὕδωρ. Καὶ ἐγένετο
(θ) μεθ' ἡμέρας, καὶ ἐξηράνθη ὁ χειμάῤῥους,
8 ὅτι οὐκ ἐγένετο ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο
9 ῥῆμα κυρίου πρὸς (ι) Ἠλιὰ, Ἀνάστηθι, καὶ πο-
ρεύου εἰς Σαρεπτὰ τὴν Σιδωνίας· ἰδοὺ ἐντέταλ-
10 μαι ἐκεῖ γυναικὶ χήρᾳ τοῦ διαθρέψαι σε. Καὶ
ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς (κ) Σαρεπτὰ, καὶ ἦλθεν
εἰς τὴν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυνὴ χήρα συνέλεγε ξύλα. καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς Ἠ-
λιὰ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Λάβε δή μοι ὀλίγον ὕ-
δωρ εἰς ἄγγος, καὶ πίομαι. Καὶ ἐπορεύθη λα-
11 βεῖν, καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς Ἠλιὰ, καὶ εἶπεν
Λήψη δή μοι (λ) ψωμὸν ἄρτου τῇ ἐν τῇ χει-
12 ρί σου. Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, Ζῇ κύριός ὁ θεός
σου, εἰ (μ) ἔστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δρά-
ξωμαι ἐν τῇ ὑδρίᾳ, καὶ ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ
καψάκῃ· καὶ (ν) ἰδοὺ ἐγὼ συλλέξω δύο ξυλά-
εια, καὶ εἰσελεύσομαι καὶ ποιήσω αὐτὸ ἐμαυτῇ
καὶ τοῖς τέκνοις μου, καὶ (ξ) φαγόμεθα, καὶ ἀπο-
13 θανούμεθα. Καὶ εἶπε (ο) πρὸς αὐτὴν Ἠλιὰ, Θάρ-
σει, εἰσελθὲ καὶ ποίησον κατὰ τὸ ῥῆμά σου·
ἀλλὰ ποίησόν μοι ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν (π)
μικρὸν, καὶ ἐξοίσεις μοι ἐν φωτοῖς, σαυτῇ
δὲ καὶ τοῖς τέκνοις σου ποιήσεις (ρ) ἐπ' ἐσχά-
14 του. Ὅτι τάδε λέγει (σ) κύριος, Ἡ ὑδρία τοῦ
ἀλεύρου οὐκ ἐκλείψει, καὶ ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου
οὐκ ἐλαττονήσει ἕως ἡμέρας τοῦ δοῦναι (τ) κύ-
15 ριον τὸν ὑετὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐπορεύθη ἡ γυ-
νὴ, καὶ (υ) ἐποίησε, καὶ ἔφαγεν αὐτὴ καὶ αὐτὸς καὶ
16 τὰ τέκνα (φ) αὐτῆς. Καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου
οὐκ ἐξέλιπε, καὶ ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ (χ) ἠ-
λαττονήθη, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν
17 χειρὶ Ἠλιού. Καὶ ἐγένετο (ψ) μετὰ ταῦτα,
καὶ ἠρρώστησεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς κυρίας
τοῦ οἴκου· (ω) καὶ ἦν ἡ ἀῤῥωστία αὐτοῦ κραταιὰ
σφόδρα (α) ἕως οὐκ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ πνεῦ-
18 μα. Καὶ εἶπε πρὸς Ἠλιὰ, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ
ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ; εἰσῆλθες πρὸς μὲ τοῦ ἀνα-
μνῆσαι (β) ἀδικίας μου, καὶ θανατῶσαι τὸν
19 υἱόν μου; Καὶ εἶπεν Ἠλιοὺ πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα, Δός μοι τὸν υἱόν σου. καὶ ἔλαβεν αὐ-
τὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, (γ) καὶ ἀνέβιβασεν
αὐτὸν εἰς τὸ ὑπερῷον ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκάθητο
ἐκεῖ, καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς (δ) κλί-
20 νης. Καὶ ἀνεβόησεν Ἠλιὰ, καὶ εἶπεν, Οἴ
μοι κύριε, ὁ μάρτις τῆς χήρας μθ' ἧς ἐγὼ
κατοικῶ μετ' αὐτῆς, σὺ κακώσας τὸ
θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Et erit, de torrente bibes aquam, & corvis mandabo nutrire te illic. Et fecit Eliu juxta verbum Domini, & ſedit in torrente Chorrath ſuper faciẽ jordanis. Et corvi ferebãt ei(c)panes manè & carnes veſperi:et de torrente bibebat aquã. Et factũ eſt poſt dies & exarun torrens:quia non fuerat pluvia ſuper terram. Et factum eſt verbum Domini ad Eliu ; Surge, & vade in Sarepta Sidoniæ. Ecce mandavi ibi mulieri viduæ de muriendo te. Et ſurrexit, & ivit in Sarepta & venit ad oſtium civitatis. Et ecce ibi mulier vidua colligebat ligna. Et clamavit poſt eam Eliu, & dixit ad eam ; Cape nunc mihi puſillam aquam in vaſe,& bibam. Et ivit capere. Et clamavit poſt eam Eliu, & dixit ; Cape nunc mihi buccellam panis, (d) qui in manu tua. Et dixit mulier ; Vivit Dominus Deus tuus, ſi eſt mihi ſubciacritiꝰ, niſi quantum pugillum farinæ in hydria & paucum oleum in lecytho: Et ecce ego colligam duo lignicula, & ingrediar, & faciam illum mihi, & filiis meis : & comedemus, & moriemur. Et dixit ad eam Elias; Confide,intra,& fac juxta verbum tuum. Sed fac mihi indè ſubcinerĩtium parvũ: & afferes mihi in primis ; tibi autem & filiis tuis facies in ultimo : Quoniam hæc dicit Dominus ; (e)Hydria farinæ non deficiet,& lecythus olei non minuetur,uſque ad diem quo dabit Dominus pluviam ſuper terram. Et vult mulier, & fecit : & comẽdit (f) ipſa, & ipſe, & filii ejus. Et hydria farinæ non defecit : & lecythus olei non eſt imminutus, juxta verbum Domini, quod locutus eſt in manu Eliu. Et factum eſt poſt hæc, & egrotavit filius mulieris domine domis,& erat infirmitas ejus valida valdè,donec non remanſit in eo (g) ſpiritus. Et dixit ad Eliu; Quid milhi & tibi,homo Dei? Introiſti ad me ad rememorandum injuſtitias meas,& interficiendum filium meum? Et dixit Eliu ad mulierem; Da mihi filium tuum. Et ſumpſit illum de ſinu ejus, & attulit eum in cœnaculum, in quo ipſe ſedebat ibi : & cubare eum fecit ſuper (b) lectum. Et exclamavit Eliu, & dixit ; Hei mihi, Domine, teſtis viduæ, quacum ego habito cum ea, tu afflixiſti interficiendo filium ejus.

MS.A.(ε)Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐποίησεν,καὶ ἐκάθισεν(ζ)ὅπι πρόσωπον(η)ἄρτους καὶ κρέας τοπρωΐ,καὶ ἄφλον καὶ κρέας τοδείλης, (θ)ὡς ἡμέρας, (ι)Ἠλιὰ,λέγων,Ἀναάστηθι,καὶ πορεύθητει εἰς*Σεφθὰ τ Σιδωνίας,καὶ καθίσῃ ἐκεῖ· ἰδοὺ(κ)Σαρεπθὰ,ἧς τ(λ)ψωμὸν*ἄφλον ἐν(μ)ἔσῃ(ν)ἰδοὺ συλλέγω δύο ξυλήρια,(ξ)φαγόμθα αὐτὸ,καὶ(ο) Ἠλιὰ πρὸς αὐτ,Θάρσει,(π)μικρὸν ἐν πρώτοις,καὶ ἐξοίσεις μοι,σαυτῇ(ρ)ἐπ' ἐσχάτων'(σ)κύρι& ὁ θεὸς Ἰσραὴλ,Ἡ(τ)κύελον ὑδρὶν ὅπι πρόσωτε τ γῆς.(υ) ἐποίησεν καὶ τὸ ῥῆμα Ἠλιὰ, καὶ ἔφαγεν αὐτὸς καὶ αὐτὴ καὶ τὰ (φ) αὐτ. καὶ ἀπὸ τ ἡμέρας ταύτης Καὶ ἡ ὑδρία(χ)ἐλαττονηθῇ(ψ)μτ τὰ ῥῆματα ταῦτα,(ω)καὶ ἦ(α)ἵνος ὑπῆρχεν(β)τὰς ἀδικίας(γ)καὶ ἀνήγαγεν αὐτ (δ)κλίνης αὐτῆς. Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 יְהוָה מִסּוֹף יוֹמִין וְיָבֵשׁ נַחֲלָא אֲרֵי לָא הֲוָה מְטַר בְּאַרְעָא: 8 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן
9 קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָּה לְמֵימַר: קוּם אֲזֵיל לְצָרְפַת דִּי לְצִידוֹנָאֵי וְתֵיתֵב תַּמָּן הָא פַּקֵּידִית תַּמָּן אִתְּתָא
10 אַרְמַלְתָּא לְסוּבְרוּתָךְ: וְקָם וַאֲזַל לְצָרְפַת וַאֲתָא לְתָרַע קִרְיְתָא וְהָא תַמָּן אִתְּתָא אַרְמַלְתָּא
11 מְנַבְּבָא אָעִין וְקָרָא לָהּ וַאֲמַר סַבִּי כְעַן לִי וְעִיר מַיָּא בְּמָנָא וְאֶשְׁתֵּי: וַאֲזָלַת לְמַסַּב וְקָרָא
12 לָהּ וַאֲמַר סַבִּי כְעַן לִי פִּתָּא דַּלְחְמָא בִּידָךְ: וַאֲמַרַת קָיֵם הוּא יְיָ אֱלָהָךְ אִם אִית לִי מִדַּעַם
אֱלָהִין מְלֵי פִּסַּת יְדָא קֻמְחָא בְּמָנָא וּעְיר מִשְׁחָא בִּצְלוּחִיתָא וְהָא אֲנָא מְנַבְּבָא תְּרִין אָעִין
13 וְאֵהָךְ וְאֶעְבְּדִנֵּיהּ לִי וְלִבְרִי וְנִיכְלִנֵּיהּ וּנְמוּת: וַאֲמַר לָהּ אֱלִיָּהוּ לָא תְּדַחֲלִין עוֹבִי עֲבִידִי
כְּפִתְגָמֵיכִי בְּרַם עֲבִידִי לִי מִתַּמָּן חֲרָרָא וְעִירָא בְּקַדְמֵיתָא וְתִפְקִין לִי וְלִיךְ וְלִבְרִיךְ תַּעְבְּדִין
14 בְּבַתְרֵיתָא: אֲרֵי כְדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מָנָא דְקֻמְחָא לָא יִגְמַר וְצְלוּחִיתָא דְמִשְׁחָא
15 לָא יְחַסַּר עַד יוֹמָא דִיתֵּן יְיָ מְטַר עַל אַפֵּי אַרְעָא: וַאֲזָלַת וַעֲבָדַת כְּפִתְגָמָא דְאֵלִיָּהוּ
וְאֵכְלַת הִיא וְהוּא וְאֵנֶשׁ בֵּיתָא יוֹמִין: 16 מָנָא דְקֻמְחָא לָא גְמַר וְצְלוּחִיתָא דְמִשְׁחָא לָא חַסַּר
17 כְּפִתְגָמָא דְיְיָ דְמַלִּיל בִּידָא דְאֵלִיָּהוּ: וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין אִתְמְרַע בַּר אִתְּתָא מָרַת
18 בֵּיתָא וַהֲוָה מַרְעִיהּ תַּקִּיף לַחֲדָא עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַרַת בֵּיהּ נְשִׁמְתָא: וַאֲמַרַת לְאֵלִיָּהוּ
מָה לִי וְלָךְ נְבִיָּא דְיְיָ אֲתֵיתָא לְוָתִי לְאַדְכָּרָא יָת חוֹבִי וּלְמִקְטַל יָת בְּרִי: וַאֲמַר לָהּ הַבִּי
19 לִי יָת בְּרִיךְ וְנַסְבֵּיהּ מֵחֵינָהּ וַאֲסִקֵיהּ לְעִלִּיתָא דְהוּא יָתִיב תַּמָּן וְאַשְׁכְּבֵיהּ עַל עַרְסֵיהּ:
20 וְצְלֵי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהִי בְּרַם עַל אַרְמַלְתָּא דִי אֲנָא דָר עִמֵּהּ לָא יְתְבָּאֵשׁ לְהּ
21 וְלָא יְמוּת בְּרֵהּ: וְאִתְמְקַק עַל רַבְיָא תְּלָת זִמְנִין וְצְלֵי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהִי תְּתוּב כְּעַן
נַפְשָׁא דְרַבְיָא הָדֵין לְמָעוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit in fine dierum & aruit torrens,quia non fuerat pluvia in terra. Et fuit verbum prophetiæ à Dño cum illo, dicendo : Surge, vade ad Szarphath *Szidoniorum*,& ſedeas ibi:ecce præcepi ibi mulieri viduæ ut alatte. Et ſurrexit & ivit in Szarphath,& venit ad portam urbis, & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna, & vocavit illam & dixit; Accipe, quæſo,mihi paululum aquæ in vaſe, & bibam. Et ivit ut acciperet,& vocavit illã : & dixit, Accipe obſecro mihi fruſtũ panis in manu tua. Et dixit, Permanet ipſe Dñs Deus tuus,ſi eſt mihi quicquã, niſi plenum volæ manus fãrinæ in vaſe, & paululũ olei in lecytho: & ecce ego colligo duo ligna, ut eam,& faciam illud mihi & filio meo,& comedamus illud,& moriamur. Et dixit illi Eliahu,Ne timeas,ingredere,fac juxta verbum tuum ; verùm fac mihi inde placentam pertuſam parvã priùs, & proferas ad me : & tibi & filio tuo facies poſteriús. Nam ſic dixit Dñs Deus Iſrael, Vas farinæ non abſumetur, & lecythus olei non deficiet uſque in diẽ quo dabit Dñs pluviam ſuper faciem terræ. Et ivit & fecit juxta verbum Eliah,et comedit illa et ipſe et viri domus illius aliquot dies. Vas farinæ non abſumptum eſt, et lecythus olei non defecit, juxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum Eliah. Et fuit poſt res iſtas, malè habuit filius mulieris dominæ domus,et erat morbus illius vehemens valdè, ita ut non remaneret in illo ſpiritus. Et dixit ad Eliah, Quid mihi et tibi propheta Domini : veniſti ad me ut rememores peccatum meum , et occideres filium meum ? Et dixit illi, Da mihi filium tuum : & accepit eum de ſinu illius , et aſcendit cum illo in cœnaculum ſuperius in quo habitabat,et poſuit illum ſuper lectum ſuum. Et oravit Dominum, et dixit ; Domine Deus *meus*, verùm viduæ,cum qua ego habito,ne malè ſit, neque moriatur filius ejus. Et coarctavit ſe ſuper puerum tribus vicibus , et oravit Dominum , et dixit : Domine Deus *meus* , redeat, quæſo, anima pueri hujus in viſcera ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Post dies autem aliquot exiccato torrente, (non enim deciderat pluvia in terram) 7
Factus est ad eum sermo Domini, dicendo; 8
Surge, abi in Sarphath Sidonis, ibique morare: ecce mandavi illic mulieri viduæ ut te alat. 9
Surgens itaque abiit ad Sarphath, & portam civitatis ingressus, vidit ibi mulierem viduam colligéntem ligna; & vocans eam ait illi, Affer mihi parum aquæ in vase ut bibam. 10
Cúmque abiisset ut afferret ei, rursus vocavit eam, et dixit illi; Affer mihi micam panis in manibus tuis. 11
Quæ dixit, Vivit Dñs Deus tuus, nihil habeo præter *tantum* farinæ *quantum* volâ capi potest, in hydria; & parum olei in cornu: & en colligo duo ligna ut vadam & apparem mihi & filio meo, & comedamus, deinde moriamur. 12
Dixit ad eam Elia, Ne timeas, vade & fac ut dixisti: verùm para mihi parvam placentam priùs, & produc ad me; tibi autem & filio tuo parabis postea. 13
Quoniam sic dicit Dñs Deus Israelis, Hydria farinæ non consumetur, & cornu olei non deficiet, usque ad eum diem quo Dñs pluviam dederit super faciem terræ. 14
Abiit itaque, fecitque juxta sermonem Eliæ, & comêdit ipsa & ipse, & filii familiâs ejus. 15
Diebus illis nec hydria farinæ consumpta est, nec cornu olei defecit, juxta sermonem Domini quem locutus fuerat per Eliam. 16
His rebus gestis ægrotavit filius mulieris illius dominæ domûs, fuitque morbus ejus adeo gravis, ut nulla remaneret in eo respiratio. 17
Dixitque illa ad Eliam, Quid mihi tecum propheta Dei? venisti ad me ut memoriam excitares iniquitatum mearum, & interficeres filium meum? 18
Dixit ad eam Elia, Da mihi filium tuum: quem ex ejus gremio acceptum detulit in cœnaculum ubi morabatur, depositque super lectum. 19
Tum inclamans Dominum dixit, Domine Deus, etiamne viduam istam apud quam hospitor, affligis interficiendo filium ejus? 20
Sesé-que super puero ter admensus clamavit ad Dominum, & ait; Domine Deus meus, revertatur anima pueri hujus in viscera ipsius. 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Elapsis autem diebus aliquot exrnit: torrens, eò quòd nulla caderet super terram pluvia. 7
Tum venit ad eum sermo Dei dicentis, 8
Surge, proficiscere in Sareptam quæ pertinent ad Sidonem, ibiq; maneto: 9
nam illic præcepi mulieri cuidam ut nutriat te. Quare surgens profectus est in Sareptam Sidonis, & cum perveniisset ad portam civitatis, invenit ibi mulierem quandam viduam colligentem ligna: 10
cui advocatæ dixit, Affer mihi paululum aquæ in vase ut bibam. Tumq; abiisset ut aquam afferret ei, vocavit eam, & dixit; 11
Affer etiam mihi in manu tua placentam panis ut comedam. Respondit, 12
Per Deum, Deum tuum non est in domo mea cibus ullus præter volam farinæ in lagena, & paululum olei in lecytho: en & ego duos ligni stipites colligo, ut parem illam mihi & filio, comedamus illam, tum demum moriamur. 13
Ait ad eam Elia, Ne metuas; vade, & fac quemadmodum dixisti: veruntamen fac primùm ex ea placentam parvam, & affer mihi; tibi verò & filio tuo facies postea. 14
Sic enim ait Deus, Deus Israelis, Vas farinæ non exhaurietur, & lecythus olei non deficiet usque ad diem, quo Deus est super faciem terræ pluviam dimissurus. 15
Abiens ergò illa fecit quemadmodum præceperat ei Elia, comeditque tam ipsa & ipse, quàm domestici ejus multis diebus. 16
Et quidem vas farinæ non fuit exhaustum, neque lecythus olei defecit, juxta sermonem Dei quem locutus fuerat per Eliam prophetam. 17
His rebus exactis ægrotavit filius viduæ dominæ domûs, fuitque morbus ejus gravis admodum; nam eò devenit, ut nulla manserit in ipso vitæ superstes. 18
Quapropter dixit mulier illi ad Eliam, Quid mihi tecum ô Dei nuntie? venisti ad me ut culpas meas asseverares, & filium meum hoc pacto interficeres? 19
Dixit ad eam, Trade mihi filium tuum: tulitque eum è sinu illius, & asportavit eum in cœnaculum in quo ipse degebat, prostravitque eum super lectum suum: 20
Deinde Deum oravit, ac dixit; Deus, misereare hujus viduæ apud quam ego commoror, & ne noceas illi, nec moriatur filius ejus. 21
Tum sese super puerum tribus vicibus extendens, Deum oravit ac dixit; Deus, ô mi Deus, redus animam hujus pueri intra ipsum.

מלכים א : יח

infantiâ anima est reversa & ;Elijahu voce in Dominus exaudivit Et
22 וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וַתָּשָׁב נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד
eum deposuit & ,infantem Elijahu Tulitque .revixit & ,ejus interius super
23 עַל־קִרְבּוֹ וַיֶּחִי: וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־הַיֶּלֶד וַיּוֹרֶד־הוּ
: Elijahu Dixitque .suæ matri illum dedit & ,domum in cœnaculo de
מִן־הָעֲלִיָּה הַבַּיְתָה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ
Nunc : Elijahu ad mulier Dixitque .tuus filius vivit ,Vide
24 רְאִי חַי בְּנֵךְ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֵלִיָּהוּ עַתָּה
Domini verbum & ;tu Dei vir quòd ,novi jam
זֶה יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים אָתָּה וּדְבַר־יְהוָה
.veritas tuo ore in
בְּפִיךָ אֱמֶת:

CAP. XVIII. יח

anno in Elijahu ad fuit Domini verbum & ,multi dies *fuit* Et
1 וַיְהִי יָמִים רַבִּים וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־אֵלִיָּהוּ בַּשָּׁנָה
pluviam dabo & ,Achab *ad* te ostende ,Vade :dicendo ,tertio
הַשְּׁלִשִׁית לֵאמֹר לֵךְ הֵרָאֶה אֶל־אַחְאָב וְאֶתְּנָה מָטָר
: Achab *ad* se *ostendendum ad* Elijahu abiit Et ,*humi* *facies* *super*
2 עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ לְהֵרָאוֹת אֶל־אַחְאָב
,Hobadjahu *ad* Achab *clamavit* Et .Someron in valida fames &
וְהָרָעָב חָזָק בְּשֹׁמְרוֹן: וַיִּקְרָא אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ
.valde Dominum timens erat Hobadjahu & :domum super qui
3 אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְעֹבַדְיָהוּ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה מְאֹד:
tulit & ,Domini prophetas Izebel *faciendo excidere in* ,fuit Et
4 וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזֶבֶל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וַיִּקַּח
viros *quinquaginta* eos abscondit & ,prophetas centum Hobadjahu
עֹבַדְיָהוּ מֵאָה נְבִיאִים וַיַּחְבִּיאֵם חֲמִשִּׁים אִישׁ
ad Achab Dixitque .aquis & ,pane eos *sustentavit* & ,spelunca in
5 בַּמְּעָרָה וְכִלְכְּלָם לֶחֶם וָמָיִם: וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־
ad & ,aquarum fontes universos ad terram in Vade : Hobadjahu
עֹבַדְיָהוּ לֵךְ בָּאָרֶץ אֶל־כָּל־מַעְיְנֵי הַמַּיִם וְאֶל־
mulum & *equum* *vivificemus* & ,herbam inveniamus fortè si ,torrentes omnes
כָּל־הַנְּחָלִים אוּלַי נִמְצָא חָצִיר וְנִחְיֶה סוּס וָפָרֶד
terram sibi *sunt* Partitique .animalis de excidere faciam' non &
6 וְלוֹא נַכְרִית מִן־הַבְּהֵמָה: וַיַּחְלְקוּ לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ
Hobadjahu & ,solus *una* *via* *in* abiit Achab *ea in transeundum ad*
לַעֲבָר־בָּהּ אַחְאָב הָלַךְ דֶּרֶךְ אֶחָד לְבַדּוֹ וְעֹבַדְיָהוּ
ecce & ,via in Hobadjahu fuit Et .solus *una* *via* *in* abiit
הָלַךְ דֶּרֶךְ־אֶחָד לְבַדּוֹ: וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בַּדֶּרֶךְ וְהִנֵּה־
: dixit & ,*suas* *facies* super *cecidit* &,eâ agnovit Et .ei' occursum in Elijahu
7 אֵלִיָּהוּ לִקְרָאתוֹ וַיַּכִּרֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיֹּאמֶר
dic ,Vade .*Ego* ;ei Dixitque ?Elijahu meus dominus *hic* tu Nonne
הַאַתָּה זֶה אֲדֹנִי אֵלִיָּהוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לֵךְ אֱמֹר
tu quòd ,peccavi Quid :dixit Et .Elijahu ecce ,tuo domino
8 לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ: וַיֹּאמֶר מָה חָטָאתִי כִּי־אַתָּה
Dominus Vivit ?me *interficiendum ad* Achab manu in tuum servum *tradens*
9 נֹתֵן אֶת־עַבְדְּךָ בְּיַד־אַחְאָב לַהֲמִיתֵנִי: חַי־יְהוָה
meus dominus misericordit non *quò* regnum & ,gens est si ,tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־גּוֹי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־שְׁלַח אֲדֹנִי
,regnum adjuravit Et .Non :dixerunt & ;te *quærendum ad* ,*illuc*
שָׁם לְבַקְּשֶׁךָ וְאָמְרוּ אַיִן וְהִשְׁבִּיעַ אֶת־הַמַּמְלָכָה
dic ,Vade :*dicem* tu nunc Et .te invenit non quia gentem &
10 וְאֶת־הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאֶכָּה: וְעַתָּה אַתָּה אָמַר לֵךְ אֱמֹר
spiritus & ,*tecum* à ibo ego ,erit Et .Elijahu Ecce : tuo domino
11 לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ: וְהָיָה אֲנִי׳ אֵלֵךְ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ
indicandum ad veniam & ,cognoscam .non *quod* *super* te tollet Domini
יְהוָה׳ יִשָּׂאֲךָ עַל־אֲשֶׁר לֹא־אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד
timens tuus servus & : me interficiet & ,te inveniet non & ,Achab *ipsi*
12 לְאַחְאָב וְלֹא יִמְצָאֲךָ וַהֲרָגָנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא
.*meis* *pueritiis* à Dominum
אֶת־יְהוָה מִנְּעָרָי:

Versio VULG. LAT.

22 Et exaudivit Dominus vocem Eliæ : & reversa est anima pueri intra eum, & revixit.
23 Tulítque Elias puerum, & deposuit eum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit matri suæ, & ait illi ; En vivit filius tuus. Dixítque mulier ad Eliam; Nunc in isto cognovi, quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum est.

CAP. XVIII.

1 POst dies multos factum est verbum Domini ad Eliam, in anno tertio dicens ; Vade, & ostende te Achab,ut dem pluviam super faciem terræ. Ivit
2 ergò Elias, ut ostenderet se Achab : erat autem fames ve-
3 hemens in Samaria. Vocavítq; Achab Abdiam dispensatorem domûs suæ : Abdias autem timebat Dominum valdé. Nam cùm interficeret
4 Jezabel prophetas Domini, tulit ille centum prophetas, & abscondit eos quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pavit eos pane &
5 aquâ. Dixit ergò Achab ad Abdiam; Vade in terram ad universos fontes aquarum, & in cunctas valles, si fortè possímus invenire herbam, & salvare equos & mulos, & non penitùs jumenta inter-
6 eant. Divisérúntque sibi regiones, ut circuirent eas: Achab ibat per viam unam, & Abdias per viam alteram seorsúm. Cúmque esset Abdias in
7 via, Elias occurrit ei : qui cùm cognovísset eum, cecidit super faciem suam, & ait ; Num tu es, domine mi, Elias?
8 Cui ille respondit, Ego. Vade, & dic domino tuo ; Adest
9 Elias. Et ille; Quid peccavi, inquit,quoniam tradis me servum tuum in manu Achab,
10 ut interficiat me? Vivit Dominus Deus tuus,quia non est gens aut regnum, quò non miserit dominus meus te requirens : & respondentibus cunctis,Non est hìc:adjuravit regna síngula & gentes, eò quòd minimè reperírieris. Et nunc
11 tu dicis mihi ; Vade, et dic domino tuo ; Adest Elias. Cúmq; recessero à te, Spiritus Dñi asportabit te, in locum quem
12 ego ignoro : et ingréssus nuntiabo Achab, et non inveniens te, interficiet me : servus autem tuus timet Dominum ab infantia sua.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ ἐνεφύσησε τῷ παιδαρίῳ τούτῳ, καὶ ἐπε-
κλέσατο τὸν κύριον, καὶ εἶπε, Κύριε
Θεός μου, ἐπιστραφήτω δὴ ἡ ψυχὴ τοῦ παι-
δαρίου τούτου εἰς αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ὕ-
23 στερον· καὶ (ε) ἀνεζώσησε τὸ παιδάριον. Καὶ
κατήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ὑπερῴου εἰς τὸν οἶ-
κον, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ εἶ-
24 πεν Ἠλιὰ, Βλέπε, ζῇ ὁ υἱός σου. Καὶ
εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς Ἠλιὰ, (ζ) Ἰδοὺ ἔγνω-
κα ὅτι σὺ ἄνθρωπος Θεοῦ, καὶ ῥῆμα κυρίου
(η) ἐν τῷ στόματί σου ἀληθινόν.

MS.A. (ε) ἀνεζώσησεν, καὶ ἤκουσεν κύριος τὴν φωνὴν Ἠλίᾳ. καὶ ἀπεστράφη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου πρὸς ἔγκατον * αὐτοῦ, καὶ ἔζησεν. Καὶ ἐλάλησεν Ἠλιὰ τὸ παιδάριον, καὶ κατήγαγεν * αὐτὸν (ζ) Ἰδοὺ τοῦτο ἔγνωκα ὅτι ἄνθρωπος Θεοῦ εἶ, καὶ ῥῆμα (η) ἐν στόματί

CAP. XVIII.

1 Καὶ ἐγένετο (†) μετὰ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ῥῆμα
κυρίου ἐγένετο πρὸς Ἠλιὰ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ
τῷ τρίτῳ, λέγων, Πορεύθητι, καὶ ὀφθήτι
τῷ Ἀχαὰβ, καὶ δώσω ὑετὸν ἐπὶ προσώπου
2 τῆς γῆς. Καὶ ἐπορεύθη Ἠλιὰ τοῦ ὀφθῆ-
ναι τῷ Ἀχαάβ, (α) καὶ ἡ λιμὸς κραταιὸς
3 ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ ἐκάλεσεν (β) Ἀχαὰβ
τὸν Ἀβδιὰ τὸν οἰκονόμον. καὶ (γ) Ἀβδιὰ
ἦν φοβούμενος τὸν κύριον σφόδρα. Καὶ
4 ἐγένετο ἐν τῷ τύπτειν (δ) τὴν Ἰεζάβελ
τοὺς προφήτας κυρίου, καὶ ἔλαβεν (ε) Ἀβδιὰ
ἑκατὸν ἄνδρας προφήτας καὶ (ζ) κατέκρυψεν
αὐτοὺς κατὰ πεντήκοντα ἐν σπηλαίῳ, καὶ ἐδί-
5 τρεφεν αὐτοὺς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι. Καὶ εἶπεν
Ἀχαὰβ πρὸς (η) Ἀβδιὰ, Δεῦρο, καὶ (θ) δι-
ελθωμὲν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ πηγὰς ὑδά-
των καὶ (ι) ἐπὶ χειμάρρους, ἐάν πως (κ) εὕ-
ρωμεν βοτάνην, καὶ (λ) περιποιησώμεθα ἵππους
καὶ ἡμιόνους, καὶ ἐκ (μ) ἐξολοθρεύθησόμεθα
6 ἀπὸ (ν) προσώπων. Καὶ ἐμέρισαν ἑαυτοῖς
τὴν ὁδὸν τοῦ διελθεῖν αὐτήν. Ἀχαὰβ ἐπο-
ρεύθη ἐν (ξ) ὁδῷ μιᾷ, καὶ Ἀβδιὰ ἐπορεύθη
7 ἐν ὁδῷ ἄλλῃ μόνος. Καὶ ἦν (ο) Ἀβδιὰ ἐν
τῇ (π) ὁδῷ μόνος· καὶ ἦλθεν Ἠλιὰ εἰς
συνάντησιν αὐτῷ μόνος. καὶ (ρ) Ἀβδιὰ ἔπεσε
ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν,
8 Εἰ σὺ εἶ αὐτὸς, κύριέ μου, Ἠλιά; Καὶ εἶ-
πεν (σ) Ἠλιὰ αὐτῷ, Ἐγώ. πορεύου, (τ)
9 λέγε τῷ κυρίῳ σου, Ἰδοὺ Ἠλιά. Καὶ εἶπεν
Ἀβδιὰ, Τί ἡμάρτηκα, (υ) ὅτι δίδως τὸν δοῦ-
λόν σου εἰς χεῖρας Ἀχαὰβ τοῦ θανατῶσαί
με; Ζῇ κύριός σου ὁ θεός σου, εἰ ἔστιν (φ) ἔθνος
ἢ βασιλεία, ὅθεν οὐκ (χ) ἀπέστειλεν ὁ κύριός
μου ζητεῖν σε· (ψ) καὶ εἰ εἶπον, Οὐκ ἔστι,
καὶ ἐνέπρησεν (ω) τὴν βασιλείαν καὶ τὰς χώ-
10 ρας αὐτῆς, ὅτι οὐχ εὕρηκέ σε. Καὶ (α) νῦν
σὺ λέγεις, Πορεύου, ἀνάγγελε τῷ κυρίῳ
σου, Ἰδοὺ Ἠλιά.

*MS.A. (†) μβ' (α) καὶ ἦν λιμὸς κραταιὸς ἐν (β) Ἀχαὰβ Ἀβδιὰ (γ) Ἀβδιὰ (δ) Ἰεζάβελ τοὺ (ε) Ἀβδιὰ (ζ) ἔκρυψεν (η) Ἀβδιὰ, (θ) διελθωμὲν τὸ παιδάριον ἐπὶ τὰς πηγὰς (ι) ἐπὶ πάντας χειμάρρους, (κ) ἐυρεμὲν (λ) περιποιησόμεθα (μ) ἐξολεθρεύθησόμεθα (ν) ἀπὸ προσώπων. Καὶ ἐμέρισαν αὐτοῖς (ξ) ὁδῷ ἄλλῃ μόνος, καὶ Ἀβδιοὺ (ο) Ἀβδιοὺ (π) ὁδῷ καὶ ἀπῆλθεν (ρ) Ἀβδιοὺ (σ) Ἠλιοὺ, Ἐγώ. (τ) εἶπον τῷ (υ) ὅτι δώσεις τὸν δοῦλόν σε εἰς χεῖρας (φ) ἔθνη (χ) ἀπέσταλκέν με ὁ (ψ) καὶ εἶπον, (ω) τὰς χώρας αὐτῆς καὶ τὴν βασιλείαν, ὅτι (α) νῦν, Πορεύου, σὺ λέγεις, καὶ ἀνάγγελε

Et insufflavit puerulo tergo in vocavit Dominum, & dixi Domine Deus meus, reverta nunc anima pueruli ejus in psum. Et factum est sic : & ex clamavit puerulus. Et deduxit eum de cœnaculo in domum, & dedit eum matri ejus. Et dixit Elias ; Aspice, vivit filius tuus. Et dixit mulier ad Elias; Ecce cognovi, quia tu homo Dei: & verbum Domini in ore tuo verum.

CAP. XVIII.

Et factum est post dies multos, & verbum Domini factum est ad Eliam in anno tertio, dicens; Vade, & appare Achab : & dabo pluviam super faciem terræ. Et ivit Elias apparere Achab. Et fames valida in Samaria. Et vocavit Achab Abdiam œconomum. Et Abdias erat timens Dominum valdé. Et factum est in percutiendo Jezabel prophetas Domini, & sumpsit Abdias centum viros prophetas, & occultavit eos ad (a) quinquagenos in spelunca : & enutrivit eos in pane, & aqua. Et dixit Achab ad Abdiam; Heus,& transeamus super terram, & ad fontes aquarum, & ad torrentes ; si quomodò inveniamus herbam, & conservemus equos, & mulos : & non exterminabuntur (ὶ) de tabernaculi. Et divisérunt sibi viam ad transeundum eam. Achab ivit in via una : & Abdias ivit in via alia solus. Et erat Abdias in via solus. Et venit Elias in occursum ejus solus. Et Abdias festinavit, & cecidit super faciem suã,& dixit, Si tu es ipse, domine mi, Elias? Et dixit Elias ei, Ego. Vade, dic domino tuo, Ecce Elias. Et dixit Abdias, Quid peccavi; quia das servum tuum in manum Achaab ad interficiendum me? Vivit Dominus Deus tuus, si est gens, aut regnum ; quòd non (c) miserit dominus meus quærere te. Et (d) si dixerunt, non est , & incendit regnum, & regiones ejus quia non invenit te. Et nunc tu dicis, Vade, annuntia domino tuo, Ecce Elias.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 וקבל יי צלותא דאליהו ותבת נפשא דרביא למעוהי ואחיא : ונסיב אליהו ית רביא
23 ואחתיה מן עליתא לביתא ויהביה לאתיה חיו אליהו חיו אחיא בריך : ואמרת
24 אתתא לאליהו כען ידין ידענא ארי נביא דיי את ופתגמא דיי בפומך אנון קשוט :

יח

1 והוה מומן יומין סגיאין ופתגם נבואה מן קדם יי הוה עם אליהו בשתא תליתאה
2 למימר איול אתחזי לאחאב ואתן מטרא על אפי ארעא : ואזל אליהו לאתחזאה
3 לאחאב וכפנא תקיף בשומרון : וקרא אחאב לעובדיהו די ממנא על ביתא ועובדיה
4 הוה דחיל מן קדם יי לחדא : והוה כד קטלת איזבל ית נביאיא דיי ודבר עובדיה מאה
5 גברין נביאין ואטמרנון חמשין גברא במערתא וסוברנון בלחמא ובמיא : ואמר אחאב
6 לעובדיה הלוך בארעא על כל מבועי מיא ועל כל נחלייא מאים נשכח עסבא ונקיים
סוסין וכורדנין ולא נפסוק מבעירא : ופלינו להון ית ארעא למעבר בה אחאב אורח
7 באורחא חדא בלחודוהי ועובדיהו אזל באורחא חדא בלחודוהי : והוה עובדיה אויל
באורחא והא אליהו לקדמותיה ואשתמודעיה ונפל על אפוהי ואמר האת דין רבוני
8 אליהו : ואמר ליה אנא איול אמר לרבונך הא אליהו : ואמר מה חבית ארי את מסר
9 ית עבדך בידא דאחאב למקטלי : קים חוא יי אלהך אם איתי עם ומלכו דלא שלח רבוני
10 לתמן למבעך ואמרו לא הוה כא ומומי ית מלכותא וית עמא ארי לא משכח לך : וכען
11 את אמר איול אמר לרבונך הא אליהו : ויהי עוד דאנא איול מלותך ורוחא מן קדם יי
12 יטלנך לאתר דלא אדע ואהך לחוואה לאחאב ולא ישכחנך ויקטלנני ועבדך דחיל מן
קדם יי מעוהי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et susceptit Dñs orationem Eliah,& rediit anima pueri in viscera ejus,& revixit. Et accepit Eliah puerum,& descendere fecit illum è superiori cœnaculo in domũ ,& dedit illum matri suæ : & dixit Eliah,Vide quòd vivit filius tuus. Et dixit mulier ad Eliah,Nunc jam cognovi, quòd propheta Domini tu es, & verba Domini in ore tuo sunt veritas.

CAP. XVIII.

Et fuit à tempore dierum multorum verbum prophetiæ à Domino, & fuit cum Eliah anno tertio, dicendo:Vade ostende te ipsi Ahhab,& dabo pluviã sup *faciem terræ*. Et ivit Eliah ut ostenderet se ipsi Ahhab, & fames valida erat in Somron. Et vocavit Ahhab Ghobadiah qui præpositus erat sup domũ:& Ghobadiah timebat Dominum valdè. Et fuit cum occideret Izebel prophetas Domini,accepit Ghobadiah centũ *viros* prophetas, & absconditeos quinquaginta viros in spelunca , & aluit illos pane & aquâ. Et dixit Ahhab ad Ghobadiah, Ambula per terram ad omnes scaturigines aquarum, & ad omnes fluvios : forsan inveniemus herbam, & vivificabimus equos & mulos;& non deficiemur jumentis. Et divisérunt sibi terram per quam transirent : Ahhab *ivit* per viam unam seorsũ, & Ghobadiah *ivit* per viam alteram seorsum. Et Ghobadiah pergebat in via,& ecce Eliah fit in occursum ejus,& agnovit illum & cecidit super faciem suam, & dixit, Num tu es dominus meus Eliah ? Et dixit ei,Ego sum:vade dic domino tuo, Ecce Eliah. Et dixit, Quid peccavi,quòd tradis servum tuum in manu Ahhab, ut occidat me ? Permanet ipse Dominus Deus tuus,si est populus aut regnum,quò non miserit dominus meus, ut ibi quæreret te : & dixerunt, Non fuit hic : & adjuravit regnum & populum, quod non reperisset te. Et nunc tu dicis, Vade,dic domino tuo,Ecce Eliah. Et erit interim dum abeo à te,spiritus à Domino tollet te in locum quem non cognoscam , & ibo ut indicem ipsi Ahhab, & non inveniet te;tunc occidet me : et ego servus tuus timeo Dominum à pueritia mea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et exaudivit Dominus vocem Eliæ, reversáque est anima pueri in viscera ejus, & revixit. Tum acceptum Elia puerum deduxit è cœnaculo domum, tradiditque eum matri ejus: dixitque ad eam Elia, Vide quomodo vivat filius tuus. Dixit autem illa, Nunc agnosco te esse prophetam Dei, & verbum Domini reverà esse in ore tuo.

CAP. XVIII.

Contigit autem post multos dies illos, ut fieret sermo Domini ad Eliam anno tertio, dicens; Vade, ostende te Ahabo, & dabo pluviam super faciem terræ. Abiit itaque Elia ut ostenderet se Ahabo. Quoniam tamen fames increbruerat in Samaria, Accersivit Ahab Obadiam præfectum domûs suæ (timebat autem Obadia Dñm valdé: Nam cùm occideret Izabil prophetas Dei, tulit Obadia centum prophetas, & abscondit eos quinquagenos in spelunca, & aluit eos pane & aquâ.) Dixitque Ahab ad Obadiam, Vade, perambula terrâ ad omnes fontes aquarû & ad omnes torrentes, si fortè inveniamus fœnum, & vivos conservem' equos & mulos, nec privemur jumétis. Itaq; partiti sibi viâ p quam transirent, abiit Ahab per unâ viâ solus, Obadia verò abiit per alterâ viâ solus. Cúmq; Obadia esset in itinere, ecce obvius factus est ei Elia: & cùm agnovisset eum, procidit super faciê suam, & ait illi; Túne es dñs meus Elia? Dixit ad eum, Ego sum: tum subjunxit, Vade, dic dño tuo, Ecce *adest* Elia. Respondit Obadia, Quid peccavi, quòd tradis servum tuum in manus Ahabi, ut interficiat me? Vivit Dñs Deus tuus, si sit populus aut regnum, quò non miserit dominus meus te quæsitum: qui responderunt, Non adest: imò adjuravit regna & populos, an non te invenissent. Tu verò modò mihi dicis, vade, dic dño tuo, En *adest* Elia: Cúmque ego à te recessero, spiritus Domini te tollet, deferetque nescio quó: & ibo nuntiatum Ahabo, nec te inveniet, occidetque me: cùm tamen servus tuus Dominum metuat à pueritia sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Suscepitq; Deus orationem Eliæ, & reversa est anima pueri in ipsũ, & revixit. Et tollens puerum attulit eum è cœnaculo in domum, tradiditq; eum matri ejus, & dixit ad eam; Vide, jam revixit filius tuus. Dixit mulier illa ad Eliam, Nunc experior te esse Dei prophetam, & sermonem Dei verè esse in ore tuo.

CAP. XVIII.

Post multos autem dies venit sermo propheticus à Deo ad Eliam, anno tertio, dicens; Vade, teque præbe Achabo, ut pluviam adducam super faciem terræ. Abeunte igitur Eliâ ut se præberet Achabo, fames jam invaluerat in Samaria: Et vocaverat Achab Obadiahum præfectum domûs (timebat autem Obadiahu Deum vehementer: Cùm enim Izabel prophetas Dei trucidaret, duxit Obadiahu centum vivos ex prophetis Dei, & abscondit eos singulos quinquaginta in singulis cavernis, eósque cibo & aquâ refocillavit) Dixeratque Achabus ad Obadiahum, Percurramus terram & sequamur aquæ fontes, aq; torrentes: fortassis inveniemus gramen quo vivos conservemus aliquot equos & mulos, nec penitùs deficiamur jumentis. Sic sese dividentes ad percurrendam terram, perrexit Achabus per quandam viarum solus, Obdiahu verò aliam cæpit viam solus. Dum Obadiahu iter faceret, ecce videt Eliam ante se, eoque agnito procidit in faciem suã, & ait, An non es dominus mi Elia? Respondit, Maximè: vade autem ad dominum tuum, & dic illi, Ecce Eliam. Qui dixit, Quid culpæ mihi est, quòd prostituis nunc servum tuum in manu Achabi, ut interficiat me? Per Dominum Deum tuum, nulla gens est neque regnum, quò non miserit dominus meus te quæsitum; qui dixerunt, Ignoramus locum ejus: quin & regnum illud atque gens jurejurando asseverare coacti sunt quòd te minimè reperierint: Nunc tamen dicis, Vade ad dominum tuum, & dic, Adest Elia. Vereor etiam ne cùm abiero à conspectu tuo, transferat te spiritus aliquis à Deo missus in locum mihi ignotum; & cùm dixero Achabo te adesse, nec te reperierit, interficiat me: servus autem tuus Deum timet ab adolescentia sua.

מלכים א: יח

Izebel *occidendo in* feci quod meo domino fuit indicatū Nónne
13 הֲלֹא־הֻגַּד לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּהֲרֹג אִיזֶבֶל
viros centum Domini prophetis ex abscondi & ? Domini prophetas
אֵת נְבִיאֵי יְהוָה וָאַחְבֵּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ
.aqua & ,pane eos *sustentavi* & ,spelunca in viros *quinquagenta* ,*quinquagenta*
חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה וַאֲכַלְכְּלֵם לֶחֶם וָמָיִם׃
me interficiet &:Elijahu Ecce,tuo domino dic ,Vade :*dicens* tu nunc Et
14 וְעַתָּה אַתָּה אָמַר לְךָ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ וַהֲרָגָנִי׃
ejus facies ad steti cujus ,exercituum Dominus Vivit ;Elijahu Dixitque
15 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ חַי יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו
, Achab occursum in Hobadjahu abiit Et .eum ad me ostendam hodie quia
כִּי הַיּוֹם אֵרָאֶה אֵלָיו׃ וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרַאת אַחְאָב
videre secundum fuit Et .Elijahu occursum in Achab ivit Et .ei nunciavit &
17 וַיְהִי כִּרְאוֹת
conturbans ille tu Nónne :eum ad Achab dixit & ,Elijahu Achab
אַחְאָב אֶת־אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֵלָיו הַאתָּה זֶה עֹכֵר
domus & ,tu *quinimò* ,Israel turbavi Non :dixit Et ? Israel
18 יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר לֹא עָכַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־אַתָּה וּבֵית
post ambulaveritis & ,Domini mandata *vos relinquendo in* ,tui patris
אָבִיךָ בַּעֲזֹבְכֶם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְהָלַכְתְּךָ אַחֲרֵי
ad Israel universum me ad congrega ,mitte nunc Et .Behalim
הַבְּעָלִים׃ וְעַתָּה שְׁלַח קבֹץ אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל
,quinquaginta & ,quadringentos Bahal prophetas & ,Carmel montem
הַר הַכַּרְמֶל וְאֶת נְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
misit Et .Izebel mensa *vescentes* quadringentos Luci prophetas &
20 וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע מֵאוֹת אֹכְלֵי שֻׁלְחַן אִיזֶבֶל׃ וַיִּשְׁלַח
monte in prophetas congregavit & ; Israel filios omnes ad Achab
אַחְאָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקבֹּץ אֶת הַנְּבִיאִים אֶל־הַר
Usquequò : dixit & ,populū universum ad Elijahu accessit Et .Carmel
21 הַכַּרְמֶל׃ וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי
ite ,Deus Dominus si ? cogitationes duas *super claudicantes* vos
אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם־יְהוָה הָאֱלֹהִים לְכוּ
ei populus respondērūt non & :eū post ite ; Bahal si & : eum post
אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא־עָנוּ הָעָם אֹתוֹ
propheta remansi Ego : populum ad Elijahu Dixitque .verbum
22 דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא
quinquaginta & ,quadringenti Bahal prophetæ & : *ego* solus Domini
לַיהוָה לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
, unum juvencum sibi eligant & ,juvenci duo nobis Denturque .viri
אִישׁ׃ וְיִתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וְיִבְחֲרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד
: supponant non ignem & , ligna super ponant & ,eum *detruncent* &
וְיַנַּתְּחֻהוּ וְיָשִׂימוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יָשִׂימוּ
ignem & , ligna super *dabo* & ,*unum* juvencum *faciam* ego &
וְאָנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנָתַתִּי עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ
invocabo ego & ,vestrorum deorū *nomine in invocabitis* Et .supponam non
לֹא אָשִׂים׃ וְקָרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאָנִי אֶקְרָא
ipse ,*igne in respondebit* qui Deus erit & : Domini *nomine in*
בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בָּאֵשׁ הוּא
.verbum Bonum : *dixerunt* & ,populus omnis Respondítque .Deus
הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר׃
, unum juvencum vobis Eligite : Bahal prophetas ad Elijahu Dixitque
25 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בְּחָרוּ לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד
,vestrorū deorū *nomine in* invocate & : *multi* vos quia , *initio* facite &
וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם
, eis dederat quem ,juvencum tulerunt Et .supponatis ne ignem &
וְאֵשׁ לֹא תְשִׂימוּ׃ וַיִּקְחוּ אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם
,meridiem ad usq; & mane à Bahal *nomine in* invocaverunt &,fecerunt &
וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל מֵהַבֹּקֶר וְעַד־הַצָּהֳרַיִם
transiliebantque :respondens nec ,vox non & ;nos exaudi Bahal :dicendo
לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ
.*fecerat* quod altare super
עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשׂוּ׃

Versio VULG. LAT.

Numquid non indicatum est tibi domino meo, quid fecerim cùm interficeret Jezabel prophetas Dñi, quòd absconderim de prophetis Dñi centū viros, quinquagenos & quinquagenos, in speluncis, & paverim eos pane & aquâ? Et nunc tu dicis, Vade, & dic domino tuo, Adest Elias: ut interficiat me? Et dixit Elias; Vivit Dñs exercituū, ante cuj' vultum sto, quia hodiè apparebo ei. Abiit ergò Abdias in occursum Achab, & indicavit ei: venítque Achab in occursum Eliæ. Et cùm vidisset eum, ait; Túne es ille, qui conturbas Israel? Et ille ait; Non ego turbavi Israel, sed tu, & domꝰ patris tui, qui dereliquistis mandata Dñi, & secuti estis Baalim. Veruntamen nunc mitte, & congrega ad me universum Israel in monte Carmeli, & prophetas Baal quadringentos quinquaginta, prophetasq; lucorū quadringentos, qui comedunt de mensa Jezabel. Misit Achab ad omnes filios Israel, & congregavit prophetas in monte Carmeli. Accedens autē Elias ad omnē populū, ait; usquequò claudicatis in duas partes? si Dñs est Deꝰ, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum. Et non respondit ei populꝰ verbū. Et ait rursus Elias ad populum, Ego remansi propheta Dñi solus: prophetæ autem Baal quadringenti & quinquaginta viri sunt. Dentur nobis duo boves, & illi eligant sibi bovē unū, & in frusta cædentes, ponant sup ligna, ignem autem non supponant: & ego faciam bovem alterum, & imponam sup ligna, ignē autē non supponam. Invocate nomina deorum vestrorum, & ego invocabo nomen Dñi mei: & Deus qui exaudierit p ignē, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait, Optima propositio. Dixit ergò Elias prophetis Baal; Eligite vobis bovem unum, et facite primi, quia vos plures estis: & invocate nomina deorū vestrorū, ignémq; non supponatis. Qui cùm tulissent bovem, quem dederat eis, fecerunt: & invocabant nomen Baal de manè usque ad meridiem; dicentes, Baal, exaudi nos. Et non erat vox, nec qui responderet; transiliebántque altare quod fecerant.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Καὶ ἔσται ἐὰν ἐγὼ ἀπέλθω ἀπὸ Cυ, καὶ πνεῦμα κυρίου ἀρεῖ (β) Cε εἰς τ γῆν ἣν οὐκ οἶδα, καὶ εἰσελεύσομαι ἀπαγγεῖλαι τῷ Ἀχαάβ, καὶ οὐχ εὑρήσει Cε, καὶ ἀποκτενεῖ με. καὶ ὁ δοῦλός Cυ ὅτι φοβεῖταί Θ τ κύριον ἐκ νεότητ Θ αὐτοῦ. (γ) Ἡ οὐκ ἀπηγγέλη Coι τῷ κυρίῳ μου, οἷα πεποίηκα ἐν τῷ (δ) ἀποκτείνειν τὴν Ἰεζάβηλ τοὺς προφήτας κυρίου, καὶ ἔκρυψα ἀπὸ τ προφητ κυρίου ἑκατὸν ἄνδρας, ἀνὰ πεντήκοντα (ε) ἐν σπηλαίῳ, καὶ ἔτρεφα (ζ) ἐν ἄρτοις καὶ ὕδατι; Καὶ νῦν Cὺ (η) λέγεις μοι, Πορεύου, λέγε τῷ κυρίῳ Cου, Ἰδοὺ Ηλιού· καὶ ἀποκτενεῖ με. Καὶ εἶπεν Ηλιού, Ζῇ κύρι Θ τ δυνάμεων ᾧ παρέστηκα ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι σήμερον ὀφθήσομαι αὐτῷ. Καὶ ἐπορεύθη (θ) Ἀβδιοὺ εἰς Cυναντὴν τῷ Ἀχαάβ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ. καὶ ὡς ἐθεάσατο Ἀχαάβ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Cυάντησιν (ι) Ἠλιού. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν Ἀχαὰβ τ Ηλιού, καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ πρὸς Ηλιού, Εἰ Cὺ εἶ αὐτὸς ὁ διαστρέφων τ Ἰσραήλ; Καὶ εἶπεν Ηλιού, Οὐ διαστρέφω τ Ἰσραὴλ, ὅτι ἀλλ' ἢ Cὺ καὶ (κ) οἶκ Θ τ πατρός Cου, ἐν τῷ καταλιμπάνειν ὑμᾶς τ κύριον τὸν ὑμῶν, καὶ (λ) ἐπορεύθης ὀπίσω τ Βααλείμ. Καὶ νῦν ἀπόστειλον, Cυνάθροισον πρός με πάντα Ἰσραὴλ (μ) εἰς ὄρος τὸ Καρμήλιον, καὶ τοὺς (ν) προφήτας τ ἀσχύνης τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τοὺς προφήτας τ ἀλσῶν τετρακοσίους ἐσθίοντας τράπεζαν Ιεζάβηλ. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀχαὰβ εἰς πάντα Ἰσραὴλ, καὶ (ξ) ὀπεσυνήγαγε πάντας τοὺς προφήτας εἰς ὄρ Θ τὸ Καρμήλιον. Καὶ προσῆλθε Ηλιοὺ πρὸς (ο) πάντας· καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ηλιού, Ἕως πότε (π) ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέρας τ ἴγνυας; (ρ) εἰ ἔστι κύρι Θ ὁ Θεὸς, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ· εἰ δὲ (σ) Βάαλ, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς (τ) λόγον. Καὶ εἶπεν Ηλιού πρὸς τ λαὸν, Ἐγὼ ὑπολέλειμμαι προφήτης τ κυρίου μονώτατ Θ· καὶ οἱ προφῆ τ Βάαλ τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα ἄνδρες, (υ) καὶ οἱ προφῆ τ ἄλσους τετρακόσιοι· Δότωσ ἡμῖν δύο βόας, καὶ ἐκλεξάσθωσ ἑαυτοῖς τ ἕνα, καὶ (φ) μελισάτωσ, καὶ ὀπτέτωσαν ὀπτὰ τ ξύλων, καὶ πῦρ μὴ ὀπτέτωσ· καὶ ἐγὼ ποιήσω τ βοῦν τ (χ) ἄλλον, καὶ πῦρ οὐ μὴ ὀπτήσω. Καὶ βοᾶτε ἐν ὀνόματι (ψ) Θεῶν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ ἐπικαλέσομαι (ω) ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου τ Θεοῦ μου· καὶ ἔσται ὁ Θεὸς ὃς (α) ἂν ἐπακούσῃ ἐν πυρὶ, οὗτος Θεός. καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς, καὶ (β) εἶπον, Καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας.

MS.A. (β) Cαι εἰς γλῶ (γ) Καὶ ὡκ ἀνηγγέλη (δ) ἀπκλέινειν Ιεζαβηλ (ε) ἄνδρας ἐν (ζ) αὐτὸς ἐν ἄρλῳ καὶ (η) λέγεις, Πορεύου, καὶ λέγε (θ) Αβδιὰ εἰς Cυνάντησιν (ι) Ηλιού. * καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ (κ) ὁ οἶκ Θ (λ) ἐπορεύθη ὀπίσω τῶ Βαδηείμ. (μ) πρὸς τὸ ὄρ Θ (ν) προφήτας τῶ Βάλ πεντακοσίους πενηκοντα, καὶ προφῆλας τ ἀσχύνης πεντακοσίους καὶ πενηκοντα, *τὸς προφῆλας τ ἀλσῶν πεντακοσίους ἐσθίοντας (ξ) Cυνήγαγεν (ο) πάντα λαόν· καὶ (π) ὑμεῖς χωλανῖτε ὑμεῖς ἐπ' (ρ) εἰ κύριός ἐζιν ὁ Θεὸς, (σ) ὁ Βάλ αὐτὸς, πορεύεσθε (τ) αὐτῷ λόγον. (υ) καὶ προφῆ τῶ ἄλσους *. Δότωσ (φ) μελισάτωσ, * καὶ πῦρ μὴ (χ) ἄλλον, καὶ δώσω ὀπὶ τὰ ξύλα, καὶ πῦρ (ψ) Θεῶ (ω) ἐν ὀνόμαλι (α) ἐὰν (β) εἶπαν,

Et erit, si ego abiero à te, & Spiritus Domini tollet te in terram, quam non novi: & ingrediar annuntiare Achab: & non inveniet te: & occidet me. Et servus tuus est timens Dominum à juventute sua. Numquid non annuntiatum est tibi domino meo, qualia feci in occidendo Jezabel prophetas Domini, & occultavi de prophetis Domini centum viros, singulos quinquaginta in spelunca, & nutrivi in panibus, & aqua? Et nunc tu dicu mihi; Vade, dic Domino tuo; Ecce Elias: Et interficiet me. Et dixit Elias, Vivit Dominus virtutum, cui assisti in conspectu ejus; quia hodiè apparebo ei. Et ivit Abdias in occursū Achaab: et annuntiavit ei. Et cucurrit Achaab, et ivit in occursum Eliu. Et factum est, ut vidit Achaab Eliu, Et dixit Achaab ad Eliu; Si tu es ipse, qui evertis Israel? Et dixit Elias, Non everto Israel: Sed quinimò tu, & domus patris tui: dum reliquistis vos Dominum Deum vestrum, (e) & ivisti post Baalim. Et nunc mitte, congrega ad me omnem Israel in montem Carmeli, & prophetas (f) confusionis quadringentos, & quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos (g) manducantes mensam Jezabel. Et misit Achaab in omnem Israel, & collegit omnes prophetas in montem Carmeli. Et accessit Eliu (h) ad omnes: & dixit eis Eliu, Usquequò vos claudicabitis in (i) ambobus poplitibus? Si Deus est Dominus, ite post eum: Si autem Baal, ite post eum. Et non respondit populꝰ verbum. Et dixit Eliu ad populum, Ego remansi propheta Domini solus: et prophetæ Baal quadringenti & quinquaginta viri, & (k) prophetæ lucūs quadringenti. Dent nobis duos boves: & eligant sibi unum, & demembrent, & imponant super ligna, & ignem non (l) apponant. Et ego faciam bovem alterum, & ignem non apponam. Et clamate in nomine deorum vestrorum: & ego invocabo in nomine Domini Dei mei. Et erit, Deꝰ quicunq; exaudierit in igne, hic Deus. Et respondens omnis populus, & dixerunt; Bonum est verbum, quod locutus es.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 הֲלָא אִתְּחֲוָא לְרִבּוֹנִי יָת דַּעֲבַדִית כַּד קְטַלַת אִיזֶבֶל יָת נְבִיָּיא דְיָי וְאַטְמִרִית מִנְּבִיָּיא דְיָי
מְאָה גַבְרִין חַמְשִׁין חַמְשִׁין גַּבַר בִּמְעָרְתָּא וְסוֹבַרְתִּנוּן בְּלַחְמָא וּבְמַיָּא׃ וּכְעַן אַתְּ אָמַר
14 לְאָזַל אֱמַר לְרִבּוֹנָךְ הָא אֵלִיָּהוּ וְיִקְטְלִנָּנִי׃ וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ קַיָּם הוּא יְיָ צְבָאוֹת דִּי מְשַׁמְּשְׁנָא
15 קֳדָמוֹהִי אֲרֵי יוֹמָא דֵין אִתְחֲזֵי לֵיהּ׃ וַאֲזַל עוֹבַדְיָה לְקַדְמוּת אַחְאָב וְחֲוִי לֵיהּ וַאֲזַל אַחְאָב
17 לְקַדְמוּת אֵלִיָּהוּ׃ וַהֲוָה כַּד חֲזָא אַחְאָב יָת אֵלִיָּהוּ וַאֲמַר אַחְאָב לֵיהּ הַאַתְּ דֵין עָכַרְתָּ
18 דִּישְׂרָאֵל׃ וַאֲמַר לָא עָכַרִית יָת יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵן אַתְּ וּבֵית אֲבוּךְ בְּדִשְׁבַקְתּוּן יָת פִּקּוֹדַיָּא דְיָי
19 וְאוֹלְתּוּן בָּתַר בְּעַלָיָא׃ וּכְעַן שְׁלַח כְּנוֹשׁ לְוָתִי יָת כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוּר כַּרְמֶלָא וְיָת נְבִיֵּי בַּעְלָא
20 אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין וּנְבִיֵּי אֲשֵׁרְתָּא אַרְבַּע מְאָה אָכְלֵי פָּתּוּרָא דְאִיזֶבֶל׃ וּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל
21 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכַנֵּשׁ יָת נְבִיֵּי שְׁקָרָא לְטוּר כַּרְמֶלָא׃ וּקְרִיב אֵלִיָּהוּ לְוָת כָּל עַמָּא וַאֲמַר עַד
אֵימָתַי אַתּוּן פְּלִיגִין לְתַרִין פַּלְגִין הָלָא יְיָ אֱלָהִים פְּלַחוּ קֳדָמוֹהִי בִּלְחוֹדוֹהִי וּלְמָה אַתּוּן
22 טָעַן בָּתַר בַּעְלָא דְלֵית בֵּיהּ צְרוֹךְ וְלָא אִתְיְבוּ עַמָּא יְתֵיהּ פִּתְגָם׃ וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לְעַמָּא אֲנָא
אִשְׁתְּאֲרִית נְבִיָּא קֳדָם יְיָ בִּלְחוֹדַי וּנְבִיֵּי בַּעְלָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין גַּבְרָא׃ וְיִתְיְהִבוּן לָנָא
23 תְּרִין תּוֹרִין וְיִבְחְרוּן לְהוֹן תּוֹרָא חַד וְיִדְּמוּנֵיהּ וְיִשְׁוּן עַל אָעַיָּא וְאֶשְׁתָּא לָא יְשַׁוּן וַאֲנָא
24 אֶעְבֵּיד יָת תּוֹרָא חַד וְאֶתֵּן עַל אָעַיָּא וְאֶשְׁתָּא לָא אֶשַׁוִּי׃ וְתִקְרוֹן בְּשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְלָא
תְחַשְׁנוּן מִן קֳדָם דְּלֵית בֵּיהּ צְרוֹךְ בְּרַם אֲנָא אֶצְלֵי בְּשׁוּם דְיָי וְיִשְׁלַח מֵימְרֵיהּ וְיִחוֹת אֶשְׁתָּא
25 אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהִים וְאַתִּיב כָּל עַמָּא וַאֲמָרוּ תַּקִּין פִּתְגָמָא׃ וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיֵּי בַּעְלָא
בְּחָרוּ לְכוֹן תּוֹרָא חַד וַעֲבָדוּ קֳדָמַיְתָא אֲרֵי אַתּוּן סַגִּיאִין וְקִרוּ בְּשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְאֶשְׁתָּא
26 לָא תְשַׁוּוּן׃ וּנְסִיבוּ יָת תּוֹרָא דְיְהַב לְהוֹן וְעַבָדוּ וְקָרוּ בְּשׁוּם בַּעְלָא מִצַּפְרָא וְעַד עִדָּן
טִיהֲרָא לְמֵימַר בַּעְלָא עֲנֵינָא וְלֵית קָל וְלֵית דְּעָנֵי וְאִשְׁתַּטִּיוּ עַל אֲנוּרָא דַּעֲבַד׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nónne indicatum est domino meo quod feci cùm occideret Izebel prophetas Dñi, ut absconderim ex prophetis Dñi centū viros, quinquaginta & quinquaginta viros in spelunca; & aluerim illos pane & aquâ? Et nunc tu dicis, Vade, dic dño tuo: Ecce Eliah, & occidet me. Et dixit Eliahu, Permanet ipse Dñs Szebaoth ante quē ministro, quòd hodiè ostendar illi. Et abiit Ghobadiah in occursū Ahhab, & nunciavit ei: & venit Ahhab in occursū Eliahu. Et fuit cùm vidisset Ahhab Eliah, dixit Ahhab illi, Num tu ipse es conturbator ipsius Israel? Et dixit, Non conturbavi Israel, sed tu & domus patris tui, in eo quòd deseruistis præcepta Dñi, & ambulâstis post Baghalaja. Et nunc mitte, congrega ad me omnē Israel in montē Charmela, & prophetas Baghala, quadringentos & quinquaginta, & prophetas lucorū quadringentos comedentes in mensa Izebel. Et misit Ahhab ad omnes filios Israel, & congregavit prophetas mendaces in monte Charmela. Et accessit Eliah ad omnē populū, & dixit, usq; quò divisi estis in duas partes? nónne Dñs est Deꝰ? servite igitur ei soli: & quare erratis post *Baghla* in quo non est utilitas? & non respondit populus illi verbū. Et dixit Eliah populo, Ego relictus sum propheta Dñi solus, & prophetæ Baghla sunt quadringenti & quinquaginta viri. Dentur ergo nobis duo boves, & eligant sibi bovē unū, & dissecent illū, & ponant super ligna, ignē autem non submittant, & ego parabo bovem unū, & ponam super ligna, & ignē non supponam. Tunc invocabitis nomen Erroris vestri, & non respondebitur vobis ab eo in quo non est utilitas; verùm ego orabo in nomine Dñi, & mittet dictum suum, & descendere faciet ignem, quia Dñs ipse est Deus: & respondit omnis populus, & dixerunt, Rectū est verbum. Et dixit Eliah ad prophetas Baghla, eligite vobis bovem unum, & parate prius, quia estis plures, & invocate nomen Erroris vestri, & ignem non ponatis. Et acceperunt bovem quem dedit illis, & paraverunt, & invocaverunt nomen Baghla, ab aurora usque ad tempus meridiei, dicendo: Baghla exaudi nos: & non erat vox, nec qui responderet: & insaniebant super aram quam fecerat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 *ܠܐ ܫܡܥ ܡܪܝ ܡܐ ܕܥܒܕܬ ܐܝܙܒܝܠ ܟܕ ܩܛܠ ܠܢܒܝ̈ܐ ܕܐܠܗܐ ܘܛܡܪ ܡܢ ܢܒܝ̈ܐ ܕܡܪܝ ܡܐܐ ܓܒܪ̈ܐ ܚܡܫܝܢ ܒܚܕ ܒܡܥܪܬܐ ܘܐܟܣܢ ܐܢܘܢ ܚܡܫܝܢ ܚܡܫܝܢ ܒܡܥܪܬܐ ܘܡܙܢ ܠܗܘܢ ܠܚܡ ܘܡܝ ܐܝܟ ܕܐܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܐܙܠ ܐܡܪ ܠܡܪܟ ܗܐ ܐܠܝܐ ܘܢܩܛܠ ܐܢܐ ܘܗܘܐ ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܐ ܡܢ ܩܕܡܝܟ ܘܪܘܚܐ ܕܡܪܝ ܢܫܩܠܟ ܠܐܬܪ ܕܠܐ ܐܝܕܥ ܐܢܐ ܘܐܥܠ ܘܐܚܘܐ ܠܐܚܐܒ ܘܠܐ ܫܟܚ ܐܢܘܢ ܘܗܘ ܐܚܐܒ ܐܬܐ ܠܩܒܠ ܐܝܠܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܠܝܐ ܐܡܪ ܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܐܠܐ ܐܢܬ ܘܒܝܬ ܐܒܝܟ ܕܫܒܩܬܘܢ ܠܦܘܩܕܢܐ ܕܡܪܟܘܢ ܘܐܙܠܬܘܢ ܒܬܪ ܒܥܠܝܢ ܘܗܫܐ ܫܕܪ ܠܝ ܠܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܟܢܫ ܠܝ ܠܛܘܪ ܟܪܡܠ ܠܢܒܝ̈ܐ ܕܒܥܠ ܐܪܒܥ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܠܢܒܝ̈ܐ ܕܐܫܬܪܬ ܐܪܒܥ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܕܐܟܠܝܢ ܡܢ ܣܘܟ̈ܢ ܐܝܙܒܝܠ ܘܫܕܪ ܐܚܐܒ ܠܟܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܟܢܫ ܠܛܘܪ ܟܪܡܠ ܘܐܬܐ ܐܝܠܝܐ ܠܘܬ ܟܠ ܥܡܐ ܘܐܡܪ ܥܕ ܡܬܝ ܐܢܬ ܡܥܪܩ ܥܠ ܬܪܬܝ ܣܥܦ̈ܐ ܐܢ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܗܘ ܗܘ ܠܗ ܘܐܢ ܒܥܠ ܗܘ ܗܘ ܠܗ ܘܠܐ ܥܢܘ ܥܡܐ ܠܡܠܬܐ ܘܐܡܪ ܐܝܠܝܐ ܠܥܡܐ ܐܢܐ ܐܫܬܪ ܢܒܝ ܕܡܪܝ ܠܒܕ ܘܢܒܝ̈ܐ ܕܒܥܠ ܐܢܫ̈ܝܢ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܢܬܠܘ ܠܢ ܬܪ̈ܝܢ ܬܘܪ̈ܐ ܘܢܒܪܘ ܠܗܘܢ ܠܐܢܘܢ ܘܢܫܕܘ ܒܐܫ ܘܐܢܐ ܐܥܒܕ ܬܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܘܢܬܠ ܒܐܫ ܘܠܐ ܢܫܕ ܐܢܐ ܘܐܢܬܘܢ ܩܪܘ ܒܫܡ ܐܠܗ̈ܟܘܢ ܘܐܢܐ ܐܩܪܐ ܒܫܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܘܗܘ ܐܠܗܐ ܕܢܐܝܬ ܒܐܫ ܗܘ ܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܘܥܢܘ ܟܠ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ ܫܦܝܪ ܡܠܬܐ ܘܐܡܪ ܐܝܠܝܐ ܠܢܒܝ̈ܐ ܕܒܥܠ ܒܪܘ ܠܟܘܢ ܬܘܪܐ ܚܕ ܘܥܒܕܘ ܩܕܡܝܬ ܐܢܬܘܢ ܐܪܒܥ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܩܪܘ ܒܫܡ ܐܠܗ̈ܟܘܢ ܘܐܢܐ ܠܐ ܐܫܕ ܘܗܘ ܐܠܗܐ ܕܢܐܝܬ ܒܐܫ ܗܘ ܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܘܥܢܘ ܟܠ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ ܫܦܝܪ ܡܠܬܐ ܘܩܪܐ ܐܝܠܝܐ ܠܢܒܝ̈ܐ ܕܒܥܠ ܒܪܘ ܠܟܘܢ ܬܪ ܘܥܒܕܘ ܩܕܡܝܬ ܐܢܬܘܢ ܐܢܫ̈ܝܢ

מלכים א: יח

Clamate : dicebat atque, Elijahu eis *in* illudebat & ,meridie in fuit Et

27 וַיְהִי בַּצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ
quia &, ei insecutio quia &, meditatio quia , *ipse* *Deus* *quia* : magna voce *in*
בְקוֹל־גָּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִּי־שִׂיחַ וְכִי־שֵׂג לוֹ וְכִי
voce *in* Clamabantque .excitabitur & ,ipse dormit forsitan ,ei *via*
דֶרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָּץ : וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל
,lanceolis *in* & , *gladiis in* *suum judicium* juxta se incidebant & ,magna
גָּדוֹל וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בְּחַרְבוֹת וּבְרֻמָחִים
, *meridiem transire secundum* ,fuit Et .se super *sanguinem effundendum ad usque*
עַד־שְׁפָךְ־דָּם עֲלֵיהֶם : וַיְהִי כְּעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם
neque , vox non & : sacrificium *ascendendum ad* usque prophetabant &
וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאֵין־קוֹל וְאֵין
: populum omnem ad Elijahu Dixitque .attentio nec ,respondens
עֹנֶה וְאֵין קַשֵּׁב : וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל־הָעָם
curavit & : eum ad populus omnis accesserunt & ,me ad Accedite
גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ כָל־הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת
duodecim Elijahu Tulitque .dirutum Domini altare
מִזְבַּח יְהוָה הֲהָרוּס : וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
fuit quem : Jahacob filiorum tribuum numerum juxta , lapides
אֲבָנִים כְּמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה
.tuum nomen erit Israel : dicendo ,*eum ad* Domini verbum
דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ :
Fecitque .Domini nomine in altare lapidibus ædificavit Et
32 וַיִּבֶן אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעַשׂ
.altare *circum* sementis satorum duorum *domum* secundùm aquæductum
תְּעָלָה כְּבֵית סָאתַיִם זֶרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ :
super posuit & ,juvencum concidit frusta in & , ligna ordinavit Et
33 וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתַּח אֶת־הַפָּר וַיָּשֶׂם עַל
fundite & ,aquis hydrias quatuor Implete : dixit Et .ligna
הָעֵצִים : וַיֹּאמֶר מַלְאוּ אַרְבָּעָה כַדִּים מַיִם וְיִצְקוּ
,dixit & : iterarunt & ,Iterate ,dixit Et .ligna super & ,holocaustū super
עַל־הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ וַיֹּאמֶר
, *altare* *circum* aquæ ibant Et .fecerunt tertiò & :facite Tertiò
שַׁלֵּשׁוּ וַיְשַׁלֵּשׁוּ : וַיֵּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ
ascendendo in , fuit Et .aquis implevit aquæductum etiam &
36 וְגַם אֶת־הַתְּעָלָה מִלְּאוּ מָיִם : וַיְהִי ׀ בְּעֲלוֹת
Deus Domine : dixit & , propheta Elijahu accessit & , sacrificium
הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
Deus tu quòd cognoscatur hodie , Israel & ,Ischac , Abraham
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים
verbo omnia feci tuo verbo in & ,tuus *servo* ego & , Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי עַבְדֶּךָ וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
quòd , hic populus *sciant* & ,me exaudi ,Domine me Exaudi .hæc
37 הָאֵלֶּה : עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי־
.retrorsum eorum cor convertisti tu & ,Deus Dominus tu
אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הָסַבְתָּ אֶת־לִבָּם אֲחֹרַנִּית :
,ligna & ,holocaustum consumpsit & ,Domini ignis cecidit Et
38 וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הָעֵצִים
,aquæductu in quæ ,aquas & : pulverem & , lapides &
וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הֶעָפָר וְאֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בַּתְּעָלָה
,suas facies super *ceciderunt* & ,populus omnis Viditque .linxit
לָחָכָה : וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
.Deus *ipse* Dominus , Deus *ipse* Dominus : dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים :
non *vir* ; Bahal prophetas Apprehendite : eos ad Elijahu Dixitque
40 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלִיָּהוּ תִּפְשׂוּ ׀ אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל אִישׁ אַל־
ad Elijahu eos fecit descendere Et .eos apprehenderāt & :eis ex evadat
יִמָּלֵט מֵהֶם וַיִּתְפְּשׂוּם וַיּוֹרֶד אֹתָם אֵלִיָּהוּ אֶל־
.ibi eos jugulavit & , Chison torrentem
נַחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָטֵם שָׁם :

Versio VULG. LAT.

27 Cúmque esset jam meridies, illudebat illis Elias, dicens; Clamate voce majore: Deus enim est, & forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certè dormit, ut 28 excitetur. Clamabant ergò voce magnâ, & incidebant se juxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine. Postquâ autem transiit meridies, & illis 29 prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes: Dixit Elias 30 omni populo, Venite ad me. Et accedente ad se populo, curavit altare Domini, quod destructum fuerat. Et tulit duodecim lapides juxta numerum tribuum filiorum Jacob, ad quem factus est sermo Dñi, 31 dicens; Israel erit nomen tuũ. Et ædificavit de lapidibus altare in nomine Domini: fecítque aquæductum, quasi per 32 duas aratiunculas, in circuitu altaris, Et composuit ligna: 33 divisítque per membra bovẽ, & posuit sup ligna, Et ait; Implete quatuor hydrias aquâ, & 34 fundite super holocaustum, & super ligna. Rursúmque dixit, Etiam secundò hoc facite. Qucùm fecíssent secundò, ait; Etiam tertiò idipsum facite. Fecerúntque tertió. Et currebant aquæ circum altare, & fossa aquæductûs repleta est. 35 Cúmque jam tempus esset ut offerretur holocaustum, accedens Elias propheta, ait; Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israel, ostende hodiè quia tu es Deus Israel, & ego 36 servus tuus, & juxta præceptum tuum feci omnia verba hæc. Exaudi me, Domine, ex- 37 audi me: ut discat populus iste, quia tu es Dominus Deꝰ, & tu convertísti cor eorum iterúm. Cecidit autem ignis 38 Domini, & voravit holocaustum, & ligna, & lapides: pulverem quoque, & aquam quæ erat in aquæductu lambens. Quod cùm vidísset omnis po- 39 pulus, cecidit in faciem suam, & ait; Dominus ipse est Deꝰ, Dominus ipse est Deus. Di- 40 xítque Elias ad eos; Apprehendite prophetas Baal, et ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cùm apprehendíssent, duxit eos Elias ad torrentem Císon, et interfecit eos ibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ τοῖς προφήταις τ αἰχύνης, Ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς τ μόχον τ ἕνα, καὶ ποιήσατε πρῶτοι, ὅτι πολλοὶ ὑμεῖς· καὶ (γ) ὀπτ- 26 καλέσασθε ἐν ὀνόματι θεῦ ὑμῶν, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθῆτε. Καὶ ἔλαβον τ (δ) μόχον καὶ ἐποίησαν, καὶ ἐπεκαλέσατο ἐν ὀνόματι τῦ Βάαλ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως μεσημβρίας, καὶ εἶπον, Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Βάαλ, ἐπάκουσον ἡμῶν. καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις. καὶ διέβλεχον ὅτι τ θυσιαστηρίῳ 27 ἐποίησαν. Καὶ ἐγένετο μεσημβρία, καὶ ἐμυκλήσισεν αὐτοὺς Ἠλιὰ ὁ Θεσβίτης, καὶ εἶπεν, Ἐπικαλεῖσθε ἐν φωνῇ μεγάλῃ, ὅτι θεός ἐστιν, ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν, καὶ ἅμα μή ποτε χρηματίζῃ αὐτὸς, ἢ μή ποτε καθεύδῃ αὐτὸς, καὶ ἐξαναστῇ. Καὶ ἐπεκαλέσατο ἐν φω- 28 νῇ μεγάλῃ, καὶ κατετέμοντο (ε) κατ τ ἐθισμὸν αὐτῶν ἐν μαχαίραις καὶ (ζ) σπαθίσαις ἕως ἐκχύσεως αἵματος ἐπ' (ζ) αὐτοῦ, Καὶ προε- 29 φήτευον ἕως ὥ παρῆλθε τὸ δειλινόν. καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τῦ ἀναβῆναι τ (η) θυσίαν, καὶ ἐλάλησεν Ἠλιὰ ὁ Θεσβίτης πρὸς τοὺς προφήτας τ προσευχθισμάτων, λέγων, Με- τάστητε ἀπὸ τῦ νῦν, (θ) καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸ ὁλοκαύτωμά μου. καὶ μετέστησαν, καὶ ἀπῆλθον. Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ πρὸς τ λαὸν, Προσαγάγετε 30 πρός με. καὶ προσήγαγε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς (ι) αὐτόν. Καὶ ἔλαβεν Ἠλιὰ δώδεκα λίθους κατ 31 ἀριθμὸν (κ) φυλῶν τ Ἰσραὴλ, ὡς ἐλάλησε κύριος πρὸς αὐτὸν, λέγων, Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸν λίθους ἐν 32 ὀνόματι (λ) κυρίου, καὶ ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ καλεπωμένον· καὶ ἐποίησε θάλασσαν χωροῦσαν δύο μετρητὰς σπέρματος κυκλόθεν τῷ θυσιαστηρίῳ. Καὶ ἐστοίβασε τὰς σχίδακας 33 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησε, καὶ ἐμέλισε τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰς σχίδακας, καὶ ἐστοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ εἶπε, Λάβετέ μοι τέσσαρας ὑδρίας ὕδα- 34 τος, καὶ ὀπχείσθω ἐπὶ τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπὶ τὰς (μ) σχίδακας. καὶ ἐποίησε ὕπως. καὶ εἶπε, Δεύτερόσατε. καὶ ἐδεύτερωσαν. καὶ εἶπε, Τριτωσάσθε. καὶ (ν) ἐτρίτωσαν. Καὶ διεπο- 35 ρεύετο τὸ ὕδωρ κύκλῳ τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ τ θάλασσαν ἔπλησε (ξ) ὕδατος. Καὶ ἀνεβόη- 36 σεν Ἠλιὰ εἰς τ ὐρανὸν, καὶ εἶπε, Κύριε ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ (ο) καὶ Ἰσραὴλ, ἐπά- κουσόν μου κύριε, ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρὶ, καὶ γνώτωσαν πᾶς ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ δοῦλός σου, 37 καὶ διὰ σὲ πεποίηκα τὰ ῥήματα ταῦτα. Ἐπά- κουσόν μου κύριε, ἐπάκουσόν μου, καὶ (π) γνώτω ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ (ρ) Θεὸς, καὶ σὺ ἔστρεψας τ καρδίαν τῦ λαῦ τούτου ὀπίσω.

MS.A. (γ) ἐπικαλεῖσθε (δ) μόχον ὃν ἔδωκαν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησ, (ε) κατ τὸ κρίμα αὐτῶν (ζ) αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ὡς παρῆλθεν τὸ δυεῖον, καὶ ἐπεφήτευον ὡς ὁ καιρὸς τῦ (η) θυσίαν, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ ἐλάλησεν (ϑ) καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸ θυσιαστήριον κυρίου τὸ κατεκαυμένον. Καὶ ἔλαβεν (κ) φυλῶν τῦ Ἰακὼβ, ὡς (λ) κυρίου· καὶ ἐποίησεν (μ) σχίδακας. καὶ εἶπεν, (ν) ἐστίωσ. (ξ) ὕδατος, καὶ ἐγένετο κατ ἀνάλωσιν τὸ ὕδωρ. Καὶ ἀνεβόησεν (ο) καὶ Ἰακὼβ, σήμερον γνώτωσ, ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καγὼ (π) γνώτως ὁ λαὸς, ὅτι (ρ) θεὸς μόνος, καὶ σὺ

Et dixit Elias ad prophetas confusionis; Eligite vobis vitulum unum, & facite primi, quoniam multi vos estis: & invocate in nomine (m) dei vestri: & ignem ne apponatis. Et acceperunt vitulum, & fecerunt, & invocabant in nomine Baal à mane usque ad meridiem, & dicebant; Exaudi nos Baal, exaudi nos. Et non fuit vox, & non fuit auditio. Et transiliebant super altare, quod fecerant. Et fatta est 27 meridies: & subsannavit eos Elias Thesbites, & dixit; Invocate in voce magna, (n) quia Deus est, quia fabulatio ei est, & simul, ne forte responsa dat ipse, vel ne forte dormiat ipse, & suscitabitur. Et invocabant in voce magna, & secabant se secundùm consuetudinem suam in gladiis, (o) & 28 syromastibus usq; ad effusionem sanguinis super se: Et prophetabant usq; dum transiret (p) vespera. Et factum est, quando fuit 29 tempus ut ascenderet (q) sacrificium; & locutus est Elias Thesbites ad prophetas offendiculorum, dicens; Discedite amodò, & ego faciam holocaustoma meum. Et 30 discesserunt, et abierunt. Et dixit Elias ad populum, Accedite ad me. Et accessit omnis populus ad eum. Et accepit Elias duodecim lapides 31 secundùm numerum tribuum Israel; sicut locutus est Dominus ad eum, dicens, Israel erit nomen tuum. Et ædificavit lapides in nomine Domini: & curavit altare 32 divutum, & fecit (r) mare, quod caperet duas metretas semina in gyro altaris: Et constipavit (s) 33 schizas super altare, quod fecit; & dememembravit holocaustoma, & imposuit super schizas: & sustulit super altare. Et dixit; Accipite mihi quatuor hydrias aquæ, 34 & effundite super holocaustum, & super schizas. Et fecerunt sic. Et dixit, Iterate. Et iteraverunt. Et dixit, Repetite tertiò. Et tertiò repetierunt. Et manabat aqua 35 in circuitu altaris: & mare impleverunt aquâ. Et (t) exclamavit Elias in cælum, et dixit; Domine Deus Abraam, et Isaac, et Israel, exaudi me, Domine, exaudi me hodiè in igne: et sciant omnia populus hic; quoniam tu es Dominus Deus Israel, et ego servus 36 tuus, et per te feci opera hæc. Exaudi me Domine, exaudi me: et cognoscat populus hic, quia tues Dominus Deus, et tu vertisti cor populi hujus (u) retrò.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 וַהֲוָה בְּעִדָּן טִיהֲרָא וְחֵיךְ בְּהוֹן אֵלִיָּהוּ וַאֲמַר קְרוֹ בְקָל רַב אֲרֵי אָתוֹן אֲמְרִין דְּחֵלָא הוּא
דִּלְמָא שׁוּעִי לֵיהּ אוֹ אִשְׁתְּדָפָא אוֹ אוֹרַח הַוָת לֵיהּ אוֹ דִלְמָא דְמוּךְ הוּא וְיִתְעַר :
28 וְקָרוֹ בְּקָל רַב וְאִתְהַמְּמוּ בְּנִימוֹסֵיהוֹן בְּסַיְפִין וּבְרוּמְחִין עַד דְּאִשְׁתְּפִיךְ דְּמָא עֲלֵיהוֹן :
29 וַהֲוָה כְּמַעְבַּר טִיהֲרָא וְאִשְׁתַּטִּיאוּ עַד לְמִסַּק מִנְחָתָא וְלֵית קָל וְלֵית דְּעָנֵי וְלֵית דְּמַצִּית :
30 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לְכָל עַמָּא אִתְקָרִיבוּ לְוָתִי וְקָרִיבוּ כָּל עַמָּא לְוָתֵיהּ וּבְנָא יַת מַדְבְּחָא דְיְיָ
31 דְּהֲוָה מְפַגַּר : וְנָסִיב אֵלִיָּהוּ תְּרֵיסְרֵי אַבְנַיָּא לְמִנְיַן שִׁבְטֵי בְנֵי יַעֲקֹב דְּיְיָ הֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ
32 עִמֵּיהּ לְמֵימַר יִשְׂרָאֵל יְהֵי שְׁמָךְ : וּבְנָא יַת אַבְנַיָּא מַדְבְּחָא בִּשְׁמָא דְיְיָ וַעֲבַד מְזִיקְתָא כְּבֵית
33 סָאתַן זַרְעָא סְחוֹר סְחוֹר לְמַדְבְּחָא : וְסַדַּר יַת אָעַיָּא וְהַדִּים יַת תּוֹרָא וְשַׁוִּי עַל אָעַיָּא : וַאֲמַר
34 מְלוֹ אַרְבַּע כַּדִּין מַיָּא וְאַרִיקוּ עַל עֹלְתָא וְעַל אָעַיָּא וַאֲמַר תְּנוּ וְתָנוּ וַאֲמַר תַּלִיתוּ וְתַלִיתוּ :
35 וַאֲזָלוּ מַיָּא סְחוֹר סְחוֹר לְמַדְבְּחָא וְאַף יַת מְזִיקְתָא מְלֵי מַיָּא : וַהֲוָה בְּמִסַּק מִנְחָתָא וּקְרִיב
36 אֵלִיָּהוּ נְבִיָּא וַאֲמַר יְיָ אֱלָהִיהּ דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל יוֹמָא דֵין יִתְיְדַע אֲרֵי אַתְּ יְיָ דִּשְׁכִינְתָךְ
37 שְׁרְיָא בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנָא עַבְדָּךְ וּבְפִתְגָמָךְ עֲבֵדִית יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין : קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ
בְּאִשְׁתָּא קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ בְּמִטְרָא וִידְעוּן עַמָּא הָדֵין בְּמֵימְרָךְ לְהוֹן נְסָא אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהִים
וְאַתְּ בְּרַחֲמָתָךְ יַתְהוֹן מְשַׁתְּאֵיל לְהוֹן בְּמֵימְרָךְ לַאֲתָבוּתְהוֹן לְדַחֲלָתָךְ וְאִנּוּן יְהֵבוּ יַת
38 לִבְּהוֹן פְּלִיג : וּנְפַלַת אִשְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וְאַכְלַת יַת עֹלְתָא וְיַת אָעַיָּא וְיַת אַבְנַיָּא וְיַת עַפְרָא
39 וְיַת מַיָּא דְּבְמִזְקְתָא לְחִיכַת : וְחָזוֹ כָּל עַמָּא וּנְפַלוּ עַל אַפֵּיהוֹן וַאֲמָרוּ יְיָ הוּא אֱלָהִים יְיָ הוּא
40 אֱלָהִים : וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לְהוֹן אַחִדוּ יַת נְבִיֵּי בַעְלָא גְבַר אַל יִשְׁתֵּיזִיב מִנְּהוֹן וְאַחֲדוּנוּן
וְאַחְתִנּוּן אֵלִיָּהוּ לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן וְנַכְסִנּוּן תַּמָּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit in tempore meridiei deridebat eos Eliah, & dicebat, Clamate voce *magna*, quia vos dicitis quòd Deus est: fortassè confabulatio est illi, vel communicando communicat apud se, vel via fuit illi; vel fortè sopitꝰ est, & excitabitur. Et clamaverunt voce magna, et incidebant se jux- ta ritum suum gladiis & lanceis, usquequo effunderetur sanguis super eos. Et fuit cùm transiret meridies, & insanirent usque quo offerri solet mun- & non erat vox neq; qui responderet, atque attenderet. Et dixit Eliah ad omnẽ populũ, Accedite ad me: & accesserunt omnis populus ad eum: & ædificavit altare Dñi q fuerat dirutũ. Et accepit Eliah duodecim lapides juxta numerũ tribuũ filiorũ Jaghacob, cũ quo fuerat verbũ Dñi, dicendo: Israel erit nomen tuũ. Et ædificavit ex lapidibus altare in nomine Dñi, & fecit fossã secundùm locum duorum satorum seminis in circuitu altaris. Et ordinavit ligna & discerpsit bovẽ, & posuit super ligna. Et dixit, Implete quatuor hydrias aqua, & effundite super holocaustum & super li- gna: & dixit, Iterate; & iteraverunt: & dixit, Tertiò facite: & tertiò fece- runt. Et iverunt aquæ per circuitum altaris, & etiã fossam implevit aquis. Et fuit cùm offerri solebat munus, accessit Eliah propheta, & dixit, Domine Deus Abraham, Jisʒhhak, & Israel, hodie cognoscatur, quòd tua divina majestas manet in Israel, & quòd ego sum servus tuus, & quòd in verbo tuo feci omnes res istas. Susci̇pe orationem meam Dñe *per ignem*, susci̇pe orationẽ meam *per pluviã*, & cognoscat populꝰ hic, cùm feceris illis signũ, quòd tu es Dñs Deus, & cùm diligas illos, petis eos dicto tuo convertere ad timorem tuum, licet ipsi dederint cor suum divisum. Et cecidit ignis à Domino, & consumpsit holocaustum; & ligna, & lapides, & pulve- rem, & aquas quæ erant in fossa, linxit. Et vidit omnis populus, & proci- dit in facies suas, et dixerunt, Dominus ipse est Deus; Dominus ipse est Deus. Et dixit Eliah illis, Apprehendite prophetas Baghla, et homo non evadat ex eis: et apprehenderunt illos, et deduxit illos Eliah ad torren- tem *Kison*, et jugulavit illos ibi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Adveniente autem meridie, illudebat eis Elia, 27
ac dicebat, Clamate sublatâ voce, quoniam
deus est; *sed* fortassis aliquâ curâ premitur,
aut fortassis negotium aliquod agit, aut for-
tassis iter est illi *perficiendum*, aut fortassis
dormit, & expergefiet. Clamaverunt igitur 28
sublatâ voce; & dimicaverunt, pro more suo,
gladio & lanceis, donec effunderetur sanguis
eorum super ipsos. Transacto meridie, pro- 29
phetare cœperunt usque ad tempus quo of-
ferri *solet* sacrificium: sed cùm nec vox esset,
nec qui responderet, nec qui auscultaret;
dixit Elia ad prophetas idolorum, Recedite
hinc, *ut* ego etiam faciam holocausta mea
perfecta: et recedentes abierunt. Tunc dixit 30
Elia toti populo, Accedite ad me: & cùm ac-
cessissent ad eum totus populus, reparavit al-
tare Domini, quod destructum fuerat. Accipi- 31
ens enim Elia duodecim lapides juxta nume-
rum tribuum filiorũ Jacob ad quem factus fu-
erat sermo Dñi, dicentis, Israel erit nomen tu-
um; Extruxit iisdem lapidibus aram in no- 32
mine Domini, fecítque canalem ut *fieri solet*
inter jugera sementis, & vallavit aram: Dein- 33
destruxit ligna, dissecuit bovem, & superim-
posuit lignis, Tum dixit, Implete quatuor hy- 34
drias aquâ, & fundite super holocaustum &
super ligna. Dixit iterum, Iterate; & iterârunt.
Rursus ait, Tertiò repetite; et repetierunt ter-
tió. Currebant itaq; aquæ circum aram; quin 35
et canalé impleverunt aquis. Cúmq; sacrificii 36
tempus ádesset, accedens Elia propheta, dixit;
Dñe Deus Abraham, Isahac, & Israelis, inno-
tescat hodiè te esse Deum in Israele, me ser-
vum tuum esse, & tuo dicto me feciſſe omnes
res istas. Exaudi me Dñe, exaudi me, ut agno- 37
scant totus hic populus te esse Dñm Deum,
téque reduxisse mentem eorum perversam.
Tum decidit ignis Dñi, & devoravit holo- 38
caustum, ac ligna, lapides, ac pulverem; &
aquas quæ erant in canali, delinxit. Quod vi- 39
dentes universus populus, prociderunt in fa-
cies suas, & dixerunt, Dñs est Deus, Dñs est
Deus. Deinde dixit eis Elia, Prehendite pro- 40
phetas Baalis, ita ut nullus ex eis evadat: quos
cùm prehendissent, deduxit Elia ad torren-
tem Cison, ibique jugulavit eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Cùm autem esset tempus meridianum, il- 27
lusit eis Elia. dixitque; Clamate voce ma-
gnâ, quandoquidè dicitatis eum esse deũ
auxilio opportunũ, et reverentiâ dignum:
fortè aliquâ curâ detinetur, aut est aliquo
negotio quod agit, occupatus; fortè absens
est, vel fortè dormiens, et evigilabit. Cla- 28
maverunt ergò voce magnâ; seseque, se-
cundùm consuetudinem suam, gladiis ac
lanceis ita percusserunt, ut effunderentur
sanguines eorum super ipsos. Transacto 29
tempore meridiano precari denuò cœperunt
usq; ad tempº sacrificii: verùm neque vox,
neq; exaudiens aderat, neq; auscultans. Tũ
dixit Elia universo populo, Accedite ad
me; & accessérunt ad eum populus: & re- 30
ædificato altari Domini, quod ruerat; Tu-
lit Elia duodecim lapides juxta numerum
tribuum filiorum Jacob ad quem perlatus 31
fuerat sermo Dei dicentis, Nomen tuum
erit etiam Israel antonomasticè; Et fabri-
cavit lapides illos in altare Deo dicatum,
fecitque circũ altare quasi clices effossos: 32
Tum struxit ligna, bovem concidit, & li- 33
gnis imposuit. Deinde jussit hauriri qua- 34
tuor hydrias aquæ, & fundi super ligna:
tum dixit, Idem repetite, fecerunt: quæ-
cundó: tum dixit, Tertiò iterate, & fece-
runt: Ita ut undequaque nataret aqua su- 35
per altare; quin & fossam illam implevit
aquâ. Cúmque adfuisset tempus offerendi 36
sacrificium, accessit Elia propheta, & ait;
Deus, tu quidem es Deº Abrahami, Ishaci,
& Israelis: notum fiat hodiè te esse Dum
illum cujus habitaculum versatur inter
Israelitas, me servum esse tuum, tuóque
imperio id me feciſſe, jussúmque tuum
me executũ esse in his quæ locutus es ser-
vo tuo. Accipe Deus orationem meam ex- 37
audiens me per ignem tuum, ut populus
iste discat ab hoc portento quod es edituº,
te velle proinde redigere eos ad obedientiã
ac timorem tuum, se autem esse qui eleger-
int aversionem & divisionem animorum
suorũ. Itaque decidit ignis à Domino, & 38
devoravit sacrificiũ, ligna, lapides, ac pul-
verem; adeóque lambuit aquâ quæ erat in
fossa. Cùm id vidisset universus populus, 39
procubuerunt in facies suas, adorantes, &
dixerunt, Sanè Deus est verè Deus, sanè
Deus est verè Deus. Tum dixit eis Elia, 40
Prehendite prophetas Baalis, & neminem
ex eis dimittatis; & prehenderunt eos:
deduxitque eos Elia ad torrentem Cison,
ibique jugulavit eos.

מלכים א: יט

vox quia ,bibe & ,comede ,Ascende :Achab ad Elijahu Dixitque

41 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב עֲלֵה אֱכֹל וּשְׁתֵה כִּי־קוֹל

,bibendum ad &,comedendum ad Achab Ascenditque ,pluviæ *tumultus*

42 הֲמוֹן הַגָּשֶׁם: וַיַּעַל אַחְאָב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת

,terram in se prostravit & ,Carmel *cacumen* in ascendit Elijahu Et

וְאֵלִיָּהוּ עָלָה רֹאשׁ הַכַּרְמֶל וַיִּגְהַר אַרְצָה

Ascende:suum puerum ad dixit Et .*sua genua* inter *suam faciem* posuit &

43 וַיָּשֶׂם פָּנָיו בֵּין בִּרְכָּיו: וַיֹּאמֶר אֶל־נַעֲרוֹ עֲלֵה

:quicquam Non ,ait & ;respexit &,ascendit &:maris *via* respice,nunc

נָא הַבֵּט דֶּרֶךְ־יָם וַיַּעַל וַיַּבֵּט וַיֹּאמֶר אֵין מְאוּמָה

Ecce :dixit & ;septima in ,fuit Et .*vicibus* septem Revertere,dixit &

וַיֹּאמֶר שֹׁב שֶׁבַע פְּעָמִים: וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה

dic ,Ascende :dixit Et .mari è *ascendens* viri vola sicut parva nubes

44 עָב קְטַנָּה כְּכַף־אִישׁ עֹלָה מִיָּם וַיֹּאמֶר עֲלֵה אֱמֹר

fuit Et .pluvia te *cohibeat* ne ,descende & ;Liga :Achab ad

אֶל־אַחְאָב אֱסֹר וְרֵד וְלֹא יַעַצָרְכָה הַגָּשֶׁם: וַיְהִי

,vento & nubibus ;sunt contenebrati cœli & ,illuc usque & ,huc usque

עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ עָבִים וְרוּחַ

manus Et .Izrehel in abiit & ;Achab equitavit Et .magna pluvia fuit Et

45 וַיְהִי נָשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחְאָב וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה: וְיַד

facies ad currebat &;*suos* lumbos accinxit &;Elijahu *in* fuit Domini

יְהוָה הָיְתָה אֶל־אֵלִיָּהוּ וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי

,Izrehel in *te venire ad usque* Achab

46 אַחְאָב עַד־בֹּאֲכָה יִזְרְעֶאלָה:

CAP. XIX. יט

& ,Elijahu fecerat quæ omnia Izebel Achab nunciavit Et

1 וַיַּגֶּד אַחְאָב לְאִיזֶבֶל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֵלִיָּהוּ וְאֵת

Mittitque ,gladio in prophetas omnes occiderat quos omnes

2 כָּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת־כָּל־הַנְּבִיאִים בֶּחָרֶב: וַתִּשְׁלַח

sic & ,dii faciant Sic :dicendo ,Elijahu ad nuncium Izebel

אִיזֶבֶל מַלְאָךְ אֶל־אֵלִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה

animam sicut ,tuam animam posuero cras *tempus secundum quis* ,addant

וֹסִפוּן כִּי־כָעֵת מָחָר אָשִׂים אֶת־נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ

venit & ,*suam animam* ad abiit &,surrexit &,Viditque .illis ex unius

3 אַחַד מֵהֶם: וַיַּרְא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא

.ibi *suum* puerum dimisit & ;Jehudah ipsi quæ ,sebah--Beer

בְּאֵר שָׁבַע אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם:

genistam subtus sedit & ,venit & ,dici itinere desertû in perrexit ipse Et

4 וְהוּא־הָלַךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וְיֵשֶׁב תַּחַת רֹתֶם

,Domine nunc *Multum* :dixit & ,*mori* *sua* anima petivit & ,*suam*

אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עַתָּה יְהוָה

,accubuit Et.*meis* patribus *præ ego bonus* non quia :meam animam *tolle*

קַח נַפְשִׁי כִּי לֹא־טוֹב אָנֹכִי מֵאֲבֹתָי: וַיִּשְׁכַּב

,*eum in tangens* angelus *hic* ecce Et .*unam* genistam subtus dormivitq;

וַיִּישַׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְהִנֵּה־זֶה מַלְאָךְ נֹגֵעַ בּוֹ

sibum *suis capitibus* ecce &,respexit Et .comede ,Surge :ei dixit &

6 וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֱכוֹל: וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת

,est reversus & :bibit & ,comedit & ;*aquæ* *scyphus* & ,*prunorum*

רְצָפִים וְצַפַּחַת מַיִם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיָּשָׁב

,*eum in* tetigit &,*secundò* Domini angelus est reversus Et .accubuit &

7 וַיִּשְׁכַּב: וַיָּשָׁב מַלְאַךְ יְהוָה שֵׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ

,Surrexitque .via te à *multa* quia :comede ,Surge :dixit &

8 וַיֹּאמֶר קוּם אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ: וַיָּקָם

quadraginta illius cibi fortitudine in abiit & ,bibit & ,comedit &

וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים

.Choreb Dei montem ad usque ,noctibus quadraginta & ,diebus

יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב:

verbum ecce & :ibi *pernoctavit* & ,*speluncam* in illic est ingressus Et

9 וַיָּבֹא שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר־

? Elijahu hic tibi Quid :ei dixitque,eum ad Domini

יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ:

Versio VULG. LAT.

41 Et ait Elias ad Achab, Ascende, comede, & bibe: quia sonus multæ pluviæ est. Ascendit Achab, ut comederet, et biberet: Elias autem ascendit in verticem Carmeli, & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua. Et dixit ad puerum suum; Ascende, & prospice contra mare. Qui cùm ascendisset, & contemplatus esset, ait; Non est quidquam. Et rursum ait illi, 44 Revertere septem vicibus. In septimâ autem vice, Ecce nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait, Ascende, & dic Achab; Junge currum tuum & descende, ne occupet te pluvia. Cúmque se verteret huc atque illuc, ecce cœli contenebrati sunt, et nubes, & ventus, & facta est 45 pluvia grandis. Ascendens itaque Achab abiit in Jezrahel: 46 Et manus Domini facta est super Eliam, accinctísque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Jezrahel.

CAP. XIX.

1 Nuntiavit autem Achab Jezabel omnia quæ fecerat Elias, et quo modo occidisset universos prophetas gladio. Misitque Jezabel nuntiû ad Eliã, 2 dicens; Hæc mihi faciant dii, & hæc addant, nisi hâc horâ eras posuero animã tuam sicut animam unius ex illis. Timuit 3 ergò Elias, & surgens abiit quocunque eum ferebat voluntas: venítque in Bersabee Juda, & dimisit ibi puerum suum. Et perrexit in desertû, 4 viam unius diei. Cúmque venisset, & sederet subter unam juniperum, petivit animæ suæ ut moreretur, & ait; Sufficit mihi, Dñe, tolle animã meam: neque enim melior sum, quàm patres mei. Projecítque se, & obdormivit in umbra junipe- 5 ri: & ecce Angel' Domini tetigit eum, & dixit illi; Surge, & comede. Respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis, & vas aquæ: comêdit ergò, & bibit, & rursũ obdor- 6 mivit. Reversúsque est Angelus Domini secundò, & tetigit eum, dixítque illi; Surge, comede: grandis enim tibi restat 7 via. Qui cùm surrexisset, comédit & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta noctibus, usque ad montem 8 Dei Horeb. Cúmque venisset illuc, mansit in spelunca: & ecce sermo Dñi ad eum, dixítque illi; Quid hîc agis, Elia?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA

38 Καὶ ἔπεσε πῦρ παρὰ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὴν ὁλοκαυτώσιν καὶ τὰς (σ) σχίζας, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ διώρυγι, καὶ τοὺς
39 λίθους καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξε τὸ πῦρ. (τ) Καὶ ἴδοντες πᾶς ὁ λαὸς ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ
(υ) εἶπον, Ἀληθῶς κύριος ὁ θεὸς αὐτὸς ὁ
40 θεός. Καὶ εἶπεν Ἠλιοὺ πρὸς τὸν λαόν, Συλλάβεσθε τοὺς προφήτας τοῦ Βάαλ, (φ) μὴ εἷς ὑμῶν
ἐξ αὐτῶν· καὶ συνέλαβον αὐτούς, καὶ κατήγαγεν (χ) αὐτοὺς Ἠλιοὺ εἰς τὸ χειμάρρουν
41 (ψ) Κισσῶν, καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ εἶπεν Ἠλιοὺ (ω) πρὸς Ἀχαάβ, Ἀνάβηθι, καὶ
φάγε καὶ πίε, ὅτι φωνὴ τοῦ ποδῶν τοῦ ὑετοῦ. Καὶ
42 ἀνέβη Ἀχαάβ τοῦ φαγεῖν καὶ πεῖν. καὶ Ἠλιοὺ ἀνέβη (α) ἐπὶ τὴν Κάρμηλον καὶ ἔκυψεν ἐπὶ
τὸ γόνυ, καὶ (β) ἔθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναμέσον τῶν γονάτων (γ) αὐτοῦ. Καὶ εἶπε τῷ
43 παιδαρίῳ (δ) αὐτοῦ, Ἀνάβηθι, καὶ ἐπίβλεψον ὁδὸν τὴν θαλάσσης. καὶ (ε) ἐπέβλεψε τὸ
παιδάριον, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔστιν ἐθέν. καὶ εἶπεν
44 Ἠλιοὺ, Καὶ σὺ ἐπίστρεψον ἑπτάκις. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ παιδάριον ἑπτάκις. καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ ἑβδόμῳ, καὶ ἰδοὺ νεφέλη μικρὰ ὡς ἴχνος
ἀνδρὸς ἀνέβαινεν ὕδωρ. καὶ εἶπεν, Ἀνάβηθι,
καὶ εἶπον (ζ) Ἀχαάβ, Ζεῦξον τὸ ἅρμα σου
45 καὶ κατάβηθι, μὴ καταλάβῃ σε ὁ ὑετός. Καὶ
ἐγένετο ἕως ὧδε (η) καὶ ὧδε, καὶ ὁ οὐρανὸς συνεσκότασε νεφέλαις καὶ πνεύματι, καὶ ἐγένετο
(θ) ὑετὸς μέγας. καὶ ἔκλαυσεν καὶ (ι) ἐπορεύετο
46 Ἀχαάβ (κ) ἕως Ἰεζραέλ. Καὶ χεὶρ κυρίου
(λ) ἐπὶ τὸν Ἠλιοὺ, καὶ συνέσφιγξε τὸ ὀσφῦν
αὐτοῦ, καὶ ἔδραμεν ἔμπροσθεν (μ) Ἀχαάβ εἰς
Ἰεζραέλ.

MS. A. (σ) σχίδακας καὶ τὰς λίθους, καὶ τὸν χοῦν καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐξέλιξεν (τ) Καὶ εἶδαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ (υ) εἶπαν, Ἀληθῶς κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεός. (φ) μηθεὶς (χ) αὐτὸς εἰς (ψ) Κισσῶν, (ω) πρὸς Ἀχαάβ, (α) εἰς τὸ καρυφὴν τοῦ Καρμήλου καὶ (β) ἔθηκεν πρόσωπον (γ) ἑαυτοῦ. (δ) ἑαυτοῦ, (ε) καὶ ἀνέβη καὶ ἐπέβλεψεν (ζ) τῷ Ἀχαάβ, (η) καὶ ἕως ὧδε, (θ) ὁ ὑετὸς (ι) ἐπορεύθη (κ) εἰς (λ) ἐγένετο ἐπὶ (μ) Ἀχαάβ τὸ ἐλθεῖν εἰς

ΚΕΦ. ιθ'.

1 Καὶ ἀνήγγειλεν Ἀχαάβ τῇ Ἰεζάβελ γυναικὶ αὐτοῦ πάντα ἃ ἐποίησεν Ἠλιοὺ, καὶ ὡς
ἀπέκτεινε (α) τοὺς προφήτας ἐν ῥομφαίᾳ.
2 Καὶ ἀπέστειλεν Ἰεζάβελ (β) πρὸς Ἠλιοὺ, καὶ
εἶπεν, Εἰ σὺ εἶ (γ) Ἠλιοὺ ἐγὼ Ἰεζάβελ,
τάδε (δ) ποιήσαι μοι ὁ θεὸς, καὶ τάδε
προσθείη, ὅτι ταύτην τὴν ὥραν αὔριον
3 θήσομαι τὴν ψυχήν σου καθὼς ψυχὴν ἑνὸς
ἐξ αὐτῶν. Καὶ φοβηθεὶς Ἠλιοὺ, καὶ ἀνέστη καὶ
ἀπῆλθε κατὰ τὴν ψυχὴν (ε) αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς
(ζ) Βηρσαβεὲ τῆς Ἰούδα, καὶ ἀφῆκε τὸ παι-
4 δάριον αὐτοῦ ἐκεῖ. Καὶ αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν
τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν ἡμέρας, καὶ ἦλθε καὶ ἐκάθισεν
ὑποκάτω (η) ῥαθμὸν, καὶ ἀπῄτησατο τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἀποθανεῖν· καὶ εἶπεν, Ἱκανούσθω (θ) νῦν,
λάβε δὴ τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ κύριε, ὅτι οὐ
κρείσσων ἐγώ εἰμι ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου.
5 Καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὕπνωσεν ἐκεῖ ὑπὸ φυλόν.
καὶ ἰδού τις ἥψατο αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ι)
Ἀνάστηθι καὶ φάγε.

MS.A. (α) πάντας τοὺς (β) ἄγγελον πρὸς (γ) Ἠλίας κἀγὼ (δ) ποιήσαιάν μοι οἱ θεοὶ, καὶ τάδε προσθείησ, ὅτι τὴν ὥραν ταύτην ἀυριον(ε)ἑαυτῶ, (ζ) Βηρσαβεὲ τῆς Ἰούδα, (η) ῥαμὰθ, (θ) ἱκανὸν κύριε, λάβε τὴν (ι) Ἀνάστηθι, φάγε.

CAP. XIX.

ET nunciavit Achab Jezabel uxori suæ omnia, quæ fecerat Elias, et quomodò interfecit prophetas in gladio. Et misit Jezabel ad Elias, et dixit; (a) Si tu es Elias, et ego Jezabel: Hæc mihi faciat Deus, et hæc adjiciat; quia hâc horâ cras ponam animam tuam, quemadmodùm ex illis. Et timuit Elias, et surrexit, et abiit secundùm animam suam. Et venit in Bersabee terram Juda: et dimisit puerum suum ibi. Et ipse ivit in desertum viam diei: et venit, et sedit sub (b) Rathmon: et petivit animam suam mori: et dixit, Sufficiat nunc. Tolle, quæso, animam meam à me, Domine: quoniam non melior ego sum super patres meos. Et dormivit, et soporatus est ibi subtus plantam. Et ecce (c) quidam tetigit eum, et dixit ei, Surge, et comede.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

41 וְאָמַר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב סַק אֱכוֹל וּשְׁתִי אֲרֵי קָל אִתְרַנּוּשַׁת מְטָרָא: וְסַלִּיק אַחְאָב לְמֵיכַל
42 וְלִמְשְׁתֵי וְאֵלִיָּהוּ סְלִיק לְרֵישׁ טוּרָא דְכַרְמֶלָא וּנְחִין לְאַרְעָא וְשַׁוִּי אַפּוֹהִי בֵּין בִּרְכּוֹהִי:
43 וְאָמַר לְעוּלֵמֵיהּ סַק כְּעַן סְכִי לְאוּרַח מַעַרְבָא וְסַלִּיק וּסְכָא וַאֲמַר לֵית מִדַּעַם וַאֲמַר תּוּב
שְׁבַע זִמְנִין: וַהֲוָה בְּזִמְנָא שְׁבִיעֵיתָא וַאֲמַר הָא עֲנָנָא סַלִּיק וְעַיְרָא כִּפְסַת יַד גְּבַר סָלִיק
44 מִמַּעַרְבָא וַאֲמַר סַק אֱמַר לְאַחְאָב אְוֹדַרוּ וְחוּת וְלָא יְעִכְּבִנָּךְ מְטָרָא: וַהֲוָה עַד דְּמְוֹדְרוּ
45 וְנָחִית וּשְׁמַיָּא אִתְחַפְיוּ עֲנָנָא וְרוּחָא וְהֲוָה מָטַר סַגִּי וּרְכִיב אַחְאָב וַאֲזַל לְיִזְרְעֶאל: וְרוּחַ
גְּבִירָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת עִם אֱלִיָּהוּ וְזָרִיז חַרְצֵיהּ וְרָהֵט קֳדָם אַחְאָב עַד דְּאָתֵי לְיִזְרְעֶאל:

יט

1 וְחַוִּי אַחְאָב לְאִיזֶבֶל יָת כָּל דִּי עֲבַד אֱלִיָּהוּ וְיָת כָּל דְּקַטַל יָת כָּל נְבִיֵּי שֵׁקְרָא בְּחַרְבָּא:
2 וּשְׁלַחַת אִיזֶבֶל אוֹנְדָא לְוָת אֱלִיָּהוּ לְמֵימַר כְּדֵין יַעְבְּדוּן דַּהֲלָתָא וּכְדֵין יוֹסְפוּן אֱלָהִין
3 כְּעִדְנָא הָדֵין מָחָר אֲשַׁוֵּי יָת נַפְשָׁךְ דְּחַד מִנְּהוֹן: וְחָזָא וְקָם וַאֲזַל לְשׁוּבָא נַפְשֵׁיהּ
4 וַאֲתָא לִבְאֵר שְׁבַע דִּי לִשְׁבְטָא יְהוּדָה וּשְׁבַק יָת עוּלֵמֵיהּ תַּמָּן: וְהוּא הַלִּיךְ בְּמַדְבְּרָא
מַהֲלַךְ יוֹמָא וַאֲתָא וְיָתֵב תְּחוֹת רְתָמָא חַד וּשְׁאֵל יָת נַפְשֵׁיהּ לְמֵמָת וַאֲמַר סַגִּי לִי אַרְכָּא
5 עַד אִימָתַי אֲנָא מְשַׁרֵּף כְּדֵין כְּעַן יְיָ סַב נַפְשִׁי אֲרֵי לָא טָב אֲנָא מֵאֲבָהָתַי: וּשְׁכִיב וּדְמוֹךְ
תְּחוֹת רְתָמָא חַד וְהָא דֵין מַלְאָכָא קְרִיב בֵּיהּ וַאֲמַר לֵיהּ קוּם אֱכוֹל: וְאִסְתְּכִי וְהָא אִפְרוּחֵי
7 חַרְרָא מַעְפְּפָא וְצַלּוּחִיתָא דְמַיָּא וַאֲכַל וּשְׁתֵי וְתָב וּשְׁכִיב: וְתָב מַלְאָכָא דְיְיָ תִּנְיוּת וּקְרִיב
8 בֵּיהּ וַאֲמַר לֵיהּ קוּם אֱכוֹל אֲרֵי סַגִּי מִנָּךְ אוֹרְחָא: וְקָם וַאֲכַל וּשְׁתֵי וַאֲזַל בְּחֵילָא דַאֲכִילְתָּא
הַהִיא אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְוָן עַד דַּאֲתָא לְטוּרָא דְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דְיְיָ לְחוֹרֵב:
9 וְעַל תַּמָּן לְמְעָרְתָּא וּבָת תַּמָּן וְהָא פִּתְגָמָא דְיְיָ עֲתִיד לֵיהּ מָה לָךְ פֹּא אֵלִיָּהוּ:

Domini in Hhoreb. Et ingressus est illuc in speluncam, et pernoctavit ibi:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Eliah ad Ahhab, Ascende comede & bibe, nam vox est fragoris 41
pluviæ. Et ascendit Ahhab ad comedendum & ad bibendum: & Eliah
ascendit in verticem *montis* Charmela, & incurvavit se in terra, & posuit
faciem suam inter genua sua. Et dixit puero suo, Ascende nunc, & pro- 42
spice ad viam occidentis: & ascendit & prospexit; & dixit, Non video
quicquam: & dixit, Redi septem vicibus. Et fuit vice septima, & dixit, 43
Ecce nubes parva sicut vola manus hominis ascendit de Occidente: &
dixit, Ascende; dic ad Achab, expedito te & descende, ne impediat te
pluvia. Et fuit dum se expediret, & descenderet, cœli operti sunt nubibus 44
& vento, & fuit pluvia magna, & ascendit currum Ahhab, & abiit in
Jezreghel. Et spiritus fortitudinis à Domino fuit cum Eliah, & accinxit 45
lumbos suos, & cucurrit ante Ahhab usq; quo venit in Jezreghel.

CAP. XIX.

ET indicavit Achab Jizebeli omnia quæ fecerat Eliah, & penitus quòd 1
occidisset omnes prophetas mendaces gladio. Et misit Jizebel nuncium
ad Eliah, dicendo: Sic faciant dii, & sic addant, nisi tempore hoc cras 2
posuero animam tuam, sicut animam unius ex illis. Et vidit, & surrexit,
abiit; ut eriperet animam suam, & venit in Beersebagh, quæ est tribus
Jhudah; & reliquit puerum suum ibi. Et ipse ambulavit per desertum 3
viner diei: & venit, & sedit sub genista una, & petivit animæ suæ
mori: & dixit, Sufficit mihi terminus, usq; quò conturbabor *sic?* quæso
ergo Domine accipe animam meam, quia non melior sum patribus meis. 4
Et cubuit, & dormivit sub genista una; & ecce tunc angelus accessit ad
illum, & dixit illi, Surge comede. Et circunspexit, & ecce ad cervical ejus 5
placenta perforata prunis cocta, & lecythus aquæ: & comedit et bibit,
& conversus recubuit. Et rediit angelus Domini secundò, et accessit ad 6
eum et dixit *ei*, Surge, comede: nam longior à te est via. Et surrexit, et com-
edit, et bibit, ambulavitq; in virtute cibi illi' quadraginta dies, et quadra-
ginta noctes, usq; quo venit in montem super quem revelata fuerat gloria
et ecce verbum Dñi [*faciunm est*] eum illo, et dixit illi, Quid tibi hic Eliah?

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

41 * ܘܐܡܪ ܐܝܠܝܐ ܠܐܚܐܒ ܣܩ ܟܘܠ ܘܫܬܐ ܡܛܠ ܕܩܠ ܕܡܐ ܕܡܛܪܐ ܐܬܐ ܗܐ. * ܣܩ ܐܟܘܠ ܘܫܬܐ
42 ܘܣܩ ܐܟܘܠ ܘܫܬܐ. ܘܐܚܐܒ ܣܩ ܠܡܟܘܠ ܘܠܡܫܬܐ. ܘܐܝܠܝܐ ܣܩ ܠܪܝܫ ܟܪܡܠ. ܘܫܪܐ ܠܐܪܥܐ ܘܣܡ ܦܢܝܗ ܒܝܢ ܒܪܟܘܗܝ.
43 * ܘܐܡܪ ܠܥܠܡܗ ܣܩ ܚܙܐ ܗܟܐ. ܘܣܩ ܫܒܥ ܙܒܢ ܘܐܡܪ ܗܟܐ. ܘܐܡܪ ܐܙܠ ܬܐ ܗܟܐ. ܘܐܡܪ ܐܝܠܝܐ ܠܐܚܐܒ ܣܩ ܠܡܪ ܐܣܩ ܘܟܘܠ
44 ܕܠܐ ܢܚܬܘܢ ܠܟ ܡܛܪܐ. * ܘܗܘܐ ܒܙܒܢ ܗܘ ܐܡܪ ܗܐ ܥܢܢܐ ܙܥܘܪܐ ܡܢ ܝܡܐ ܥܠܐ ܟܐܝܪ ܓܒܪܐ. ܘܐܡܪ ܣܩ ܠܡܪ ܐܣܩ ܘܟܘܠ
45 ܕܠܐ ܢܥܟܒܟ ܡܛܪܐ. ܘܗܘܐ ܒܗܢܐ ܙܒܢ ܫܚܡ ܫܡܝܐ ܥܪܒ ܘܪܘܚܐ ܘܗܘܐ ܡܛܪܐ ܪܒܐ. ܘܐܚܐܒ ܪܟܒ ܘܐܙܠ ܠܝܙܪܥܐܠ.
46 ܘܐܝܕ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܥܠ ܐܠܝܐ. ܘܐܙܪ ܡܬܢܘܗܝ ܘܪܗܛ ܩܕܡ ܐܚܐܒ ܥܕ ܕܡܬܐ ܠܝܙܪܥܐܠ.

Tum dixit Elia ad Ahab, Aſcende, comede ac bibe: quoniam vocem ſtrepitantis pluviæ audio. Aſcendit itaque Ahab ad comedendũ & bibendum: Elia autem aſcendit in verticem Charmeli, & procumbens in terram, poſuit faciem ſuam inter genua ſua. Dixítque diſcipulo ſuo, Aſcende, & ſpecta versùs mare: qui aſcendens & ſpectans, ait, Nihil eſt. Dixítque ad eum, Revertere ſaptem vicibus. Septimâ autem vice dixit, Vidi, & ecce nubem parvam quaſi volam manûs è mari aſcendentẽ. Dixit illi, Aſcende, dic Ahabo, Conſcende equum, et deſcende antequam impediat te pluvia. Dum autem ille hùc illùc ſe converteret, præcincti ſunt cœli nubibus ac ventis, fuítq; pluvia magna: Ahab verò equo conſenſo abiit Jezraelem. Et manus Dñi adfuit Eliæ, præcinxítque lumbos ſuos, & cucurrit ante Ahabum, quouſque ingrederetur Jezraelem.

CAP. XIX.

1 INdicavit autem Ahab Izabeli quicquid fecerat Elia, & quomodo cunctos prophetas Baalis & phanorum enſe trucidâſſet. 2 Quapropter miſit Izabel per nuntium ad Eliam, & ait; Sic faciant mihi dii, & ſic addant mihi, niſi cras hoc eodem tempore reddidero animam tuam ut animam unius ex ipſis. Exterritus 3 Elia ſurrexit, & animam ſuam erepturus diſceſſit, abiítq; in Bir-ſebaa Judæ: relictóque ibi diſcipulo ſuo, 4 Perrexit ipſe in deſertum itinere unius diei; & conſidens ſub quadam terebintho expetivit ſibi mortem, & ait, Sufficit mihi; jam Dñe, tolle à me animam meam; non enim melior ſum patribus meis. Ita recumbens conſopitus eſt ſub junipero: quum ecce Angelus 5 tetigit eum, & ait illi; Surge, comede. Ille reſpiciens vidit ad cervical ſuum placentam panis, & hydriam aquæ: & cùm ediſſet ac bibiſſet, rurſus obdormivit. 6 Reverſus autem Angelus Dñi ſecundò, tetigit eum, et ait; Surge, comede, ac bibe; quia multũ tibi ſupereſt iter. Surgens itaque comẽdit, ac bibit: deinde ambulavit virtute cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus, uſque ad montẽ Dei, *nempè* Horib: 7 Ibique ſpeluncam ingreſſus, ibidem pernoctavit: factúſque eſt ad eum ſermo Domini, et dixit ei, Quid iſtic agis Elia?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * ثم قال ايليا لأخاب. اطلع. كل واسرب. فقد سمعت بصوت وروود المطر. * وطلع اخاب ليأكل
42 ويسرب. * وطلع ايليا الى راس الكرمل. ونكس الى الارض. وجعل وجهه بين ركبتيه. * وقال
43 لخادمه. اطلع هٰهنا. وانظر طريق المغرب. فطلع ونظر. وقال. ليس أرى شيأ. وقال له. ارجع.
44 فرجع سبع مرات. كذاك. * فلما كان في المرة السابعة. قال. هوذا أرى سحابة صغيرة كمقدار
كف رجل. طالعة من جهة المغرب. وتبلي جهة البحر. فقال له. اطلع وقل لأخاب. سد واكدر.
45 لئلا يصعطك المطر. * فما كان الا بمقدار ان سد واكدر حتى اسودت السماء بالسحب. وهبت
46 الرياح. وجاء مطر عظيم. وركب أخاب متوجها الى يزرعال. * فاوحى الله الى ايليا. فسد متنيه.
1 ومضى. وقدام اخاب. حتى وافا يزرعال. * الفصل التاسع عشر. * وحكى اخاب لكل
2 ما صنعه ايليا. وقتله الأنبياء بالسيف. * ووجهت ايزابل رسولا الى ايليا النبي. وقالت.
كذاك تفعل بها الالهة. وكذاك يزيدون. اني ساجعل نفسك في هذا الوقت من غد كنفس
3 واحد منهم. * فلما نظر ذلك. قام ومضى ملتمسا لنجاة نفسه. ووافا بير سبع لسبط يهوذا. وخلف
4 خادمه هناك. * فلما كان من طريقه في البرية على مسيرة يوم. جاء وجلس تحت رتمة واحدة.
والتمس لنفسه الموت. وقال. حسبي من البقاء. والآن مني لا ازال مسيئا هكذا. * الآن يا رب نوفي
5 نفسي من ذاتي. فليس انا باجود من اباي. * ثم انضجع ونام تحت احدى الرتم. فاذا بملاك قد
6 لامسه. وقال له. قم فكل. * فالتفت. واذا عند مضجعه راسه قرصا ملبلة وجن ماء. * فاكل
7 وسرب. ثم عاد منضجعا. * فعاوده ملاك الله. وأداه وقال له. قم كل. فان الطريق منك بعيد. * فقام
8 وأكل وسرب. * وسار بقوة تلك الأكلة التي أكل. اربعين يوما واربعين ليلة. حتى صار
الى جبل حوريب. الذي تجلى عليه وقار الله. * ووافا المغارة هناك وبات فيها. ثم واقاه كلام
9 الله وجيه. وقال له مستفهما. ما سببك ههنا يا ايليا. *

Tum dixit Elia ad Achabum, Aſcende, comede, & bibe: nam percepi ſonitum advenientis pluviæ. Et cùm aſcendiſſet Achab ad edeadum & bibendum, conſcendit Elia cacumen Charmeli, & inclinato capite humum versùs, poſuit faciem ſuam inter genua. Tum dixit miniſtro ſuo, Aſcende iſtuc, & intuere viam Occidentis: aſcendit ille, intuitus eſt, & ait, Nihil video. Dixit illi, Revertere; reverſúſque eſt ſeptem vicibus eodem modo. Septimâ autem vice dixit, Ecce video parvulam nubem magnitudinis volæ humanæ emergentem ex parte Occidentali & Auſtrali plagæ maritimæ. Dixit illi, Aſcende & dic Achabo, Junge equos, & deſcende, ne pluviâ premaris. Vix junxit equos & deſcendit, quum nigreſcente nubibus cœlo, flantibúſque ventis, maximus imber decidit. Cùm ergò conſcendiſſet Achab Jezraelem abiturus, Inſpiravit Eliam Deus; qui accinctis lumbis ſuis præcucurrit Achabo, donec perveniſſet Jezraelem.

CAP. XIX.

1 Cum autem narrâſſet Achab quidquid fecerat Elia, & necem quam falſis prophetis gladio intulerat; 2 Miſit Izabel nuntium ad Eliam prophetam, & ait; Sic faciant mihi dii, & ſic addant, ut reddiderit ſum animam tuam pari tempore craſtinâ die, ſicut animã unius ex ipſis. 3 Quod cùm intellexiſſet, ſurrexit abiítque, contendens eripere ſeſe; & perveniens ad Birſeba tribûs Juda, reliquit ibi miniſtrum ſuum. 4 Cùmque ex via ſua per deſertum exegiſſet iter diei, venit, conſeditque ſub genista quadam, & optavit ſibi mortem, et ait; Satis jam vixi: & quouſque tandem inceſſanter ita vagabor? Nunc O Domine mi, repete à meipſo animam meam; quoniam non ſum melior majoribus meis. Tum recumbens obdormivit ſub quadam geniſta: ſed ecce Angelus tetigit eum, & dixit illi; Surge, & comede. 6 Cùmque ſe convertiſſet, ecce ad locum capitis ejus placentam ſubcinericiam, & hydriam aquæ: editque, ac bibit, tum denuo recubuit. 7 Reverſus eſt autem ad eum Angelus Dei, & vocans eum dixit illi; Surge, comede; nam longa te manet via. 8 Surgens igitur comedit ac bibit, & pervexit vi comeſtionis illius quam comederat, quadraginta diebus et quadraginta noctibus, ita ut perveniret ad montem Horib ſuper quem manifeſtaverat ſe Dei majeſtas: 9 Ibique ſpeluncam adiens pernoctavit in ea. Tum venit ad eum ſermo Dei per revelationem, & ait illi per interrogationem, Qua de cauſa iſtic es O Elia?

מלכים א : יט

quia ſexercituum Deo Domino ſum zelatus Zelando :dixit Et
10 וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה׀ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־
,deſtruxerunt tua altaria ,Iſrael filii tuum pactum dereliquerũt
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ
,ſolus ego remanſi & :gladio in occiderunt tuos prophetas &
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי
,Egredere :ait Et .eam tollendum ad ,meam animam queſierunt &
11 וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃ וַיֹּאמֶר צֵא
tranſiens Dominus ecce Et .Domini facies ad monte in ſtabis &
וְעָמַדְתָּ בָהָר לִפְנֵי יְהוָה׀ וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר
petras confringens & ,montes diſſipans fortis & ,grandis ſpiritus &
וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים
ſpiritum poſt & ,Dominus ſpiritu in non :Domini facies ad
לִפְנֵי יְהוָה לֹא בָרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ
commotionem poſt Et .Dominus commotione in non ,fragor
12 רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְהוָה׃ וְאַחַר הָרַעַשׁ
.tenuis ſilentii vox ignem poſt & :Dominus igne in non ,ignis
אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה׃ וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה׃
:ſuo pallio in ſua facies involvit & ,Elijahu audire ſecundùm ,fuit Et
13 וַיְהִי׀ כְּשָׁמְעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ
,vox eum ad ecce Et .ſpeluncæ oſtium ſtetit & ,eſt egreſſus &
וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הַמְּעָרָה׃ וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל
ſum zelatus Zelando :dixit Et ?Elijahu hic tibi Quid :dixit &
14 וַיֹּאמֶר מַה־לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי
filii tuum pactum dereliquerunt quia ,exercituum Deo Domino
לַיהוָה׀ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
occiderunt tuos prophetas & ,deſtruxerunt tua Altaria .Iſrael
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ
.eam tollendum ad ,meã animã queſierunt & ,ſolus ego remanſi &:gladio in
בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
deſertum in tuam viam in revertere ,Vade :eum ad Dominus Dixitque
15 וַיֹּאמֶר יְהוָה׀ אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדַרְכְּךָ מִדְבְּרָה׃
.Aram ſuper regem in Chazael unges & ,venies & :Dammaſec
דַּמֶּשֶׂק וּבָאתָ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־אֲרָם׃
& ,Iſrael ſuper regem in unges Nimſi filium Jehu Et
16 וְאֶת־יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־
prophetam in unges mecholah- Abel de Saphat filium Eliſah
אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לִנְבִיא
:Jehu interficiet ,Chazael gladio à erepium ,erit Et .te pro
17 תַּחְתֶּיךָ׃ וְהָיָה הַנִּמְלָט מֵחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יֵהוּא
faciam remanere Et .Eliſah interficiet ,Jehu gladio à erepium &
וְהַנִּמְלָט מֵחֶרֶב יֵהוּא יָמִית אֱלִישָׁע׃ וְהִשְׁאַרְתִּי
18 se curvaverũt non quæ ,genua omnia ,millia ſeptem Iſrael in
בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ
,inde abiit Et .ei oſculum dedit non quod os omne & ,Bahal ipſi
19 לַבָּעַל וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ׃ וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם
duodecim ;arans ipſe & :Saphat filium Eliſah reperit &
וַיִּמְצָא אֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט וְהוּא חֹרֵשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר
,eum ad Elijahu tranſivit Et .duodecim inter ipſe & ,ejus facies ad paria
צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים הָעָשָׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיו
poſt cucurrit & ,boves reliquit Et .eum ad ſuum palliũ projecit &
20 וַיַּשְׁלֵךְ אַדַּרְתּוֹ אֵלָיו׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבָּקָר וַיָּרָץ אַחֲרֵי
ibo & ,meam matrem & ,meum patrem obſecro Oſculer :dixit & ,Elijahu
אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶשְׁקָה־נָּא לְאָבִי וְלְאִמִּי וְאֵלְכָה
eſt reverſus Et ?tibi feci quid quia:revertere,Vade ,ei dixit & :te poſt
21 אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוּב כִּי מֶה עָשִׂיתִי לָךְ׃ וַיָּשָׁב
inſtrumento in & ,illud mactavit & ,boum par tulit & ,eum poſt &
מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבָּחֵהוּ וּבִכְלִי
,Surrexitque .comederunt &,populo dedit & ;carnem eos coxit bovis
הַבָּקָר בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקָם
.ei miniſtrabat & ,Elijahu poſt abiit &
וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ וַיְשָׁרְתֵהוּ׃

Verſio VULG. LAT.

10 At ille reſpondit ; Zelo zelat⁹ ſum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Iſrael : altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelict⁹ ſum ego ſolus, & quærunt animam meã ut auferant eam. Et
11 ait ei; Egredere, & ſta in monte coram Domino: et ecce Dñs tranſit, & ſpiritus grandis & fortis ſubvertens montes, & conterens petras ante Dominum; non in ſpiritu Dominus: & poſt ſpiritũ commotio; non
12 in commotione Dñs : Et poſt commotionem ignis; non in igne Dominus: et poſt ignem ſibilus auræ tenuis. Quod cùm
13 audiſſet Elias, operuit vultum ſuũ pallio, & egreſſus ſtetit in oſtio ſpeluncæ, & ecce vox ad eũ dicens; Quid hìc agis Elia ?
14 Et ille reſpondit, Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum : quia dereliquerunt pactum tuum filii Iſrael : altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus ſum ego ſolus, & quærunt animã meam ut auferant eam.
15 Et ait Dominus ad eum; Vade, & revertere in viam tuam per deſertum in Damaſcum : cúmque veneris illuc, unges Ha-
16 zael regem ſuper Syriam, Et Jehu filium Namſi unges regẽ ſuper Iſrael : Eliſeum autem filium Saphat, qui eſt de Abelmeula, unges prophetam pro
17 te. Et erit, quicunque fugerit gladium Hazael, occidet eum Jehu: et quicunque fugerit gladium Jehu, interficiet eum Eliſeus. Et derelinquam mihi
18 in Iſrael ſeptem millia virorũ, quorum genua non ſunt incurvata ante Baal, & omne os, quod non adoravit eum oſculans manus. Profectus ergò
19 indè Elias, reperit Eliſeum filium Saphat, arantem in duodecim jugis boum : & ipſe in duodecim jugis boum arantib⁹ unus erat: cúmque veniſſet Elias ad eum, miſit pallium ſuũ
20 ſuper illum. Qui ſtatim relictis bobus cucurrit poſt Eliã, & ait; Oſculer, oro, patrem meum, & matrem meam, & ſic ſequar te. Dixítque ei ; Vade, & revertere : quod enim meũ
21 erat, feci tibi. Reverſ⁹ autẽ ab eo, tulit par boum, & mactavit illud, & in aratro boum coxit carnes, & dedit populo, & comederunt : conſurgénſque abiit, & ſecutus eſt Eliam. & miniſtrabat ei.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

6 Καὶ ἐπέβλεψεν Ἠλιού· καὶ ἰδοὺ πρὸς κεφαλῆς
αὐτοῦ ἐγκρυφίας ὀπτὸς καὶ κάλαμος ὕδατος·
καὶ ἀνέστη καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ὑπέστρεψας ἐκοι-
7 μήθη. Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκ
δευτέρου, καὶ ἥψατο αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (κ)
8 Ἀνάστα, φάγε, ὅτι πολλὴ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός. Καὶ
ἀνέστη, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιε· καὶ ἐπορεύθη (λ) ἐν
ἰσχύι τ βρώσεως ἐκείνης (μ) τεσσαράκοντα
ἡμέρας καὶ (ν) τεσσαράκοντα νύκτας ἕως (ξ) ὄρους
9 Χωρήβ. Καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ κατέλυσεν ἐκεῖ. καὶ ἰδοὺ ῥῆμα κυ-
ρίου πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπε, Τί σὺ ἐνταῦθα
10 Ἠλιού; Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ, Ζηλῶν (ο) ἐζήλω-
κα τῷ κυρίῳ παντοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλι-
πόν σε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· τὰ θυσιαστήριά σου
(π) κατέσκαψαν, καὶ τοὺς προφήτας σου ἀ-
πέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὑπολέλειμμαι ἐγὼ
μονώτατος, καὶ ζητοῦσι τ ψυχήν μου λαβεῖν
11 αὐτήν. Καὶ εἶπεν, Ἐξελεύσῃ αὔριον, καὶ (ρ)
στήσῃ ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει· ἰδοὺ παρελεύ-
σεται κύριος. καὶ ἰδοὺ πνεῦμα μέγα κραταιὸν
διαῤῥήγνυον ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον κυ-
ρίου, οὐκ ἐν τῷ πνεύματι κύριος· καὶ μετὰ τὸ
πνεῦμα συσμός, οὐκ ἐν τῷ συσμῷ κύ-
12 ριος· Καὶ μετὰ τ συσμὸν πῦρ, οὐκ ἐν τῷ
πυρὶ κύριος· καὶ μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὔρας
13 (σ) λεπτῆς. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἠλιὰ,
καὶ ἐπικάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ μη-
λωτῇ (τ) αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε καὶ ἔστη ἐπὶ (υ)
στήλαιον. καὶ ἰδοὺ πρὸς αὐτὸν φωνὴ, καὶ εἶπεν,
14 Τί σὺ ἐνταῦθα Ἠλιού; Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ, Ζη-
λῶν (ρ) ἐζήλωκα τῷ κυρίῳ παντοκράτορι,
ὅτι (χ) ἐγκατέλιπόν σε οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ· τὰ θυσιαστήριά σου καθεῖλαν, καὶ
τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν ἐν (ψ) ῥομ-
φαίᾳ, καὶ ὑπολέλειμμαι ἐγὼ μονώτατος. καὶ
15 ζητοῦσι τ ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν. Καὶ εἶπε
κύριος πρὸς αὐτὸν, Πορεύου, ἀνάστρεφε εἰς
τ ὁδόν σου, καὶ ἥξεις εἰς τ ὁδὸν ἐρήμου Δα-
μασκοῦ· καὶ ἥξεις καὶ (ω) χρίσεις τ Ἀζαὴλ εἰς
16 βασιλέα τ Συρίας· Καὶ τ (α) Ἰὲ υἱὸν Να-
μεσσὶ χρίσεις εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ· καὶ
τ (β) Ἐλισαιὲ υἱὸν Σαφὰτ (γ) χρίσεις εἰς
17 προφήτην ἀντὶ σοῦ. Καὶ ἔσται τ σωζόμενον
ἐκ ῥομφαίας Ἀζαήλ, θανατώσει (δ) Ἰέ· καὶ
τ σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας Ἰὲ, θανατώσει
18 Ἐλισαιέ. Καὶ καταλείψεις ἐν Ἰσραὴλ ἑπτὰ
χιλιάδας ἀνδρῶν, πᾶσα γόνατα ἃ οὐκ (ε)
ὤκλασε γόνυ τῷ Βάαλ, καὶ πᾶν στόμα ὃ οὐ (ζ)
19 προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν
καὶ εὑρίσκει τ (η) Ἐλισαιὲ υἱὸν Σαφὰτ, καὶ
αὐτὸς ἠροῦτο ἐν βοσὶ (θ) δώδεκα ζεύγη
ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα. καὶ
ἀπῆλθεν (ι) ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπέῤῥιψε τ μη-
λωτὴν αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν.

MS.A. (κ) Ἀνάστηθι, (λ) ἐν τῇ ἰσχύϊ (μ) τεσσαράκοντα (ν) τεσσεράκοντα (ξ) ὄρους τοῦ Θεοῦ τοῦ Χωρήβ. (ο) ἐζήλωσα (π) καθέσκαψαν, τοὺς (ρ) σὺν ἐν τῷ ὄρει ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἰδοὺ κύριος παρεύσεται. καὶ πνεῦμα (σ) λεπτὸς κάλαι κύριος. Καὶ ἐγένετο (τ) ἑαυτοῦ, (υ) τὸ σπήλαιον. (φ) ἐζήλωσα (χ) ἐγκατέλιπόν σε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· τὰ (ψ) ῥομφαίαις, (ω) * χρήσεις ἐπὶ Ἀζαὴλ (α) Ἰοὺ βασιλέα (β) Ἐλισαιὲ (γ) ἀπὸ Ἀβὲλμαὴλ * χρήσεις προφήτην (δ) Ἰού. * θανατώσει Ἐλισαιέ. (ε) ὤκλασε τῷ (ζ) προσκυνήσῃ (η) Ἐλισαιὲ (θ) δώδεκα βοῶν * ἐνώπιον (ι) * Ἐλισαιὲ ἐπ

Et Eliu reſpexit: & ecce ad caput ejus ſubcinericius ſit gincus, & lycythus aquæ. Et ſurrexit, & manducavit, & bibit, & reverſus dormivit. Et reverſit Angelus Domini ſecundò, & tetigit eum, & dixit ei; Surge, comede; quia multa à te via. Et ſurrexit, & manducavit, & bibit: & ivit in fortitudine cibi illius quadraginta dies, & quadraginta noctes uſque ad montem Choreb. Et intravit illic in ſpeluncam, & mansit ibi. Et ecce verbum Domini ad eum, & dixit; Quid tu hic Elia? Et dixit Eliu, Zelans zelavi(d) Domino omnipotenti; quia dereliquerunt te filii Iſrael. Altaria tua diruerunt, & prophetas tuos occiderunt in gladio. Et relictus ſum ego ſolus: & quærunt animam meam ad tollendam eam. Et dixit; Egredièris (e) cras, & ſtabis coram Domino in monte. Ecce tranſibit Dominus, & ecce ſpiritus magnus validus diſſolvens montes, & conterens petras coram Domino: Non in ſpiritu Domini. Et poſt ſpiritũ concuſſio: Non in concuſſione Dñs. Et poſt concuſſionem ignis: Non in igne Dominus. Et poſt ignem vox auræ (f) tenuis. Et factum eſt, ut audivit Eliu; & cooperuit faciem ſuam in melote ſua: & exiit, & ſtetit ſub ſpelunca. Et ecce ad eum vox, & dixit; Quid tu hic Eliu? Et dixit Eliu; Zelans zelavi Domino omnipotenti, quia dereliquerunt teſtamentum tuum filii Iſrael; & altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos occiderunt in gladio. Et relictus ſum ego ſolus: & quærunt animam meam ad tollendam eam. Et dixit ad eum Dominus; Vade, reverte in viam tuam: & venies in viam deſerti Damaſci. Et venies, et unges Azael in regem Syriæ: et Jehu filium Nameſſi unges in regem ſuper Iſrael: et Eliſæe filium (g) Saphat unges in prophetam pro te. Et erit; evadentem è gladio Azael, interficiet Ihu: & evadentem è gladio Ihu, interficiet Eliſæe. Et (h) relinques in Iſrael ſeptem millia virorum, omnia genua, quæ non flexerunt genu ipſi Baal, & omne os, quod non adoravit eum. Et abiit indè: et invenit Eliſæe filium Saphat: et ipſe arabat in bobus: duodecim juga coram eo: et ipſe in his duodecim. Et abiit ad eum, et projecit mantem ſuum ſuper eum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְאָמַר קַנָּאָה קְנֵיתִי קֳדָם יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲרֵי שְׁבָקוּ קְיָמָךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מַדְבְּחָךְ פַּגָּרוּ
11 יָת נְבִיָּךְ קְטָלוּ בְחַרְבָּא וְאִשְׁתְּאֲרִית אֲנָא בִּלְחוֹדִי וּבָעוּ יָת נַפְשִׁי לְמִקְטְלַהּ׃ וַאֲמַר פּוֹק
וְתֵקוֹם בְּטוּרָא קֳדָם יְיָ וְהָא יְיָ מִתְנַגְלֵי וְקֳדָמוֹהִי מַשְׁרִית מַלְאֲכֵי רוּחָא מְפָרְקִין טוּרַיָּא
וּמְתַבְּרִין כֵּיפַיָּא קֳדָם יְיָ וְלָא בְמַשְׁרִית מַלְאֲכֵי רוּחָא שְׁכִנְתָּא דְיָי וּבָתַר מַשְׁרִית מַלְאֲכֵי
12 רוּחָא מַשְׁרִית מַלְאֲכֵי זִיעָא וְלָא בְמַשְׁרִית מַלְאֲכֵי זִיעָא שְׁכִנְתָּא דְיָי׃ וּבָתַר מַשְׁרִית מַלְאֲכֵי
זִיעָא אֶשְׁתָּא וְלָא בְמַשְׁרִית מַלְאֲכֵי אֶשְׁתָּא שְׁכִנְתָּא דְיָי וּבָתַר מַשְׁרִית מַלְאֲכֵי אֶשְׁתָּא קַל
13 דְּמִשְׁבְּחִין בַּחֲשִׁי׃ וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֵלִיָּהוּ וּכְרִיךְ אַפּוֹהִי בְּשׁוּשִׁיפֵיהּ וּנְפַק וְקָם בְּתָרַע מְעָרְתָּא
וְהָא עִטְיָה קָלָא וַאֲמַר מָא לָךְ כָּא אֵלִיָּהוּ׃ וַאֲמַר קַנָּאָה קְנֵיתִי קֳדָם יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲרֵי
14 שְׁבָקוּ קְיָמָךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מַדְבְּחָךְ פַּגָּרוּ וְיָת נְבִיָּךְ קְטָלוּ בְחַרְבָּא וְאִשְׁתְּאֲרִית אֲנָא
בִּלְחוֹדִי וּבָעוּ יָת נַפְשִׁי לְמִקְטְלַהּ׃ וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ אֲזִיל תּוּב לְאוֹרְחָךְ לְמַדְבְּרָא דַמֶּשֶׂק
15 וְתֵיתֵךְ וְתִמְשַׁח יָת חֲזָאֵל לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל אֲרָם׃ וְיָת יֵהוּא בַּר נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא
16 עַל יִשְׂרָאֵל וְיָת אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְמֶהֱוֵי נְבִיָּא תְּחוֹתָךְ׃ וְיְהֵי
17 דְּיִשְׁתֵּיזֵב מִן חַרְבָּא דַחֲזָאֵל יְקְטוֹל יֵהוּא וּדְיִשְׁתֵּיזֵב מִן חַרְבָּא דְיֵהוּא יְקְטוֹל אֱלִישָׁע׃ וְאַשְׁאַר
18 בְּיִשְׂרָאֵל שַׁבְעָא אַלְפִין כָּל רְכִיבַיָּא דְּלָא כְרָעוּ לְבַעְלָא וְכָל פּוּמָא דְּלָא נְשַׁק לֵיהּ׃ וַאֲזַל
מִתַּמָּן וְאַשְׁכַּח יָת אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט וְהוּא רָדֵי בְּתַרֵי עֲשַׂר פַּדָּנִין דְּתוֹרָא קֳדָמוֹהִי
19 וְהוּא בְּחַד מִתְּרֵי עֲסָרָא וַעֲבַר אֵלִיָּהוּ לְוָתֵיהּ וּרְמָא שׁוּשִׁיפֵיהּ עֲלוֹהִי׃ וּשְׁבַק יָת תּוֹרַיָּא
וּרְהַט בָּתַר אֵלִיָּהוּ וַאֲמַר אֲנְשׁוֹק כְּעַן לְאַבָּא וּלְאִמָּא וְאֵהָךְ בָּתְרָךְ וַאֲמַר לֵיהּ אֲזִיל תּוּב אֲרֵי
20 מָה עֲבִידִית לָךְ׃ וְתָב מִבָּתְרוֹהִי וּנְסִיב יָת פַּדָּן תּוֹרַיָּא וְדַבְּחֵיהּ וּבְמָנֵי תּוֹרַיָּא בַּשֵּׁיל לְהוֹן
בִּסְרָא וִיהַב לְעַמָּא וַאֲכָלוּ וְקָם וַאֲזַל בָּתַר אֵלִיָּהוּ וְשַׁמְּשֵׁיהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit, Zelo zelavi ante Dominum Deum Szebaoth, quia deſeruerunt 10
fœdus tuum filii Iſrael; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam ut occi-
dant eam. Et ait, Exi, & ſta in monte ante Dñm : & ecce Dominus revelatur, & ante eum exercitus erat angelorum venti diſrumpentium montes, & confringentium petras ante Dñm, & non erat in exercitu angelorum venti majeſtas Domini, & poſt exercitum angelorum venti, erat exercitus angelorum commotionis, & non erat in exercitu angelorum commotionis majeſtas Domini. Et poſt exercitum angelorum commotionis, 12
ignis, & non erat in exercitu angelorum ignis majeſtas Domini : & poſt exercitum angelorum ignis vox canentium in ſilentio. Et fuit cùm 13
audiſſet Eliah, operuit faciem ſuam pallio ſuo, & exiit, & ſtetit in porta ſpeluncæ, & ecce [*facta eſt*] cum illo vox, & dixit, Quid tibi hic Eliah ? Et dixit, Zelo zelavi ante Dñm Deum Szebaoth, quia deſeruerunt fœdus 14
tuum domus Iſrael; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio ; & relict⁹ ſum ego ſolus, & quærunt animam meam ut occidant
eam. Et dixit Dñs illi, Vade, redi in viam tuam in deſertum Dammeſeq : 15
& ibis, & unges Hhazael ut ſit rex ſuper Aram. Et Jehu filium Nimſi unges, ut ſit rex ſuper Iſrael ; & Eliſagh filium Sephat de planicie Mehholah unges ut ſit propheta pro te. Et erit qui evaſerit à gladio Hhazael, oc- 17
cidet eum Jehu ; & qui evaſerit à gladio Jehu, occidet eum Eliſagh. Et
reſervabo in Iſrael ſeptẽ millia, omnia genua quæ non curvaverunt ſe ipſi 18
Baghla, et omne os quod non oſculatum eſt illum. Et abiit inde et invenit Eliſagh filium Sephat, et ipſe præerat duodecim jugis boum ligatis ante 19
ſe, et ipſe erat in uno de duodecim : et tranſivit Eliah ad eum, et projecit pallium ſuum ſuper illum. Et dereliquit boves, et cucurrit poſt Eliah, et 20
dixit, Oſculer quæſo patrem meum et matrem meam, et ibo poſt te : et dixit ei, Vade, redi ; nam quid feci tibi ? Et rediit ab illo, et accepit jugum
boum, et diſſecuit illud, et in vaſis boum coxit illis carnem, et dedit populo ut comederent ; et ſurrexit et ivit poſt Eliah, et miniſtravit illi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Respondit, Planè zelavi pro Dño Deo potentissimo, quòd filii Israel fœdus tuum dereliquerunt, aras tuas diruerunt, & prophetas tuos ense trucidârunt; cúmque ego solus remanserim, en tollere quærunt animam meã. Dixit ad eum, Egredere, sta in monte corã Domino: & ecce Dominum cum vento magno & vehementi, montes diffindente, petrásq; frangente ante Dñm; non *tamen* erat in *eo* vento Dñs. Post ventum concussio; *at* non erat in ea concussione Dñs. Post concussionem, ignis; sed non aderat in eo igne Dñs. Demũ post ignem vox sermonis tenuis: Quam cùm audisset Elia, obvolvit faciem suam amictu suo *capitis*, & egressus stetit ad os speluncæ: factáque est ad eum vox, & dixit illi, Quid hìc agis Elia? Respondit, planè zelo affectus sum pro Dño Deo potentissimo, quòd dereliquerunt Israelitæ fœdus tuum, aras tuas diruerunt, & prophetas tuos ense trucidârunt; cúmq; remanserim ego solus, ecce tamen tollere quærunt animam meam. Ait illi Dñs, Revertere, perge iter tuum versùs desertum Damasci, & vade, unge Hezaelem ut regnet super Adum; Et Jehu filium Jamsi ut regnet super Israelem; Elisæum quoq; filiũ Saphati qui est ex Abelmeholæ, ungito, ut sit propheta loco tui. Et quisquis evaserit gladium Hezaelis, interficiet eum Jehu: quisquis autem evaserit gladiũ Jehu, interficiet eum Elisæus. Servabo tamen ex Israele septem millia, omnia *nimirum* genua quæ non curvaverunt se Baali, & omne os quod non osculatum est eum. Inde ergò profectus invenit Elisæum filium Saphati ducentem jugum boum (nam duodecim juga boum habebat ante se, & illud erat unum è duodecim) & transiens propè eum Elia projecit super eum amictum *capitis* suum. Ille dimisso jugo boum secutus est Eliam, & ait illi, Vadam osculatum patrem meũ matremq; meam, deinde veniam post te. Dixit ei, Revertere, abi tibi; quid feci tibi? Qui recedens ab eo tulit jugum boum & mactavit eos, & instrumentis boum coxit carnem, deditq; populo, & comederunt: postea surgens secutus est Eliam, & ministravit ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Qui dixit, Equidem zelo afficiar sum pro Deo exercituum, ob rejectum ab Israelitis fœdus tuum, destructa ab iis altaria tua, & prophetas tuos gladio interfectos; & cùm ego solus sim reliquus, ecce tamen ipsi quæsierunt necem animæ meæ. Dixit ad eum, Egredere, & sta supra montem, quoniã Deus manifestatus est ei: & præcedent eum angeli ventorum montes disrumpentium, & lapides confringentium, attamen inter illos ventorum angelos non aderit apparitio habitaculi Dei. Tum post illos ventorum angelos aderunt angeli tonitruum, tunc tamen non apparebit habitatio Dei. Tum post angelos tonitruum, angeli ignis; sed ad præsentiam angelorum ignis non apparebit habitatio Dei. Denique post angelos ignis vox cantici cum quiete (id est, submissa.) Cùm id audisset Elia, operuit faciem suã amictu suo, & surgens stetit in ostio speluncæ. Tunc venit ad eum sermo Dei dicentis, Quid rei tibi est O Elia? Qui respondit, Zelo motus sum coram Deo, Deo exercituum, quum violarent Israelitæ fœdus tuum, destruerent altaria tua, & prophetas tuos gladio verimerent; méque solo remanente, quæsierint animam meam ad perdendam illam. Ait illi Deus, Vade, revertere viã tuâ è deserto in Damascum, cúmque perveneris ad eam, ungito ibi Hazaelem in regem super gentem Aram: Unges etiam Jehu filium Namsi, regem super Israelitas: & regem constitues Elisæum Saphati filium de Abel-meholæ, ut sit propheta loco tui. Erítque ut qui evaserit gladium Hazaelis, hunc interficiat Jehu: & qui evaserit gladium Jehu, hunc interficiat Elisæus. Restant autem inter Israelitas septem millia, quorum genua non sunt incurvata Baali, & quorum ora non osculata sunt eum. Cùm itaque inde abiisset, invenit Elisæum Saphati filium ducentem ante se duodecim paria boum jugatorum, & ipse erat cum uno ex illis duodecim, & accedens ad eum Elia projecit super eum amictum suum. Qui dimissis duodecim illis, cucurrit post Eliam, dixitque ad eum; Ibo jam osculatum patrem meum & matrem meam, tum te sequar. Ait illi, Revertere: quid feci tibi? Qui cùm recessisset ab eo, accepit par boum, & mactavit eos, coxitque carnes eorum instrumentis aratri, obtulitque populo, & comederunt: deinde surrexit abiitque cum Elia, & ministravit ei.

מלכים א : כ

CAP. XX. כ

triginta & ,ſusm virtutem omnem congregavit Aram rex hadad-Ben Et
1 וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם קִבֵּץ אֶת־כָּל־חֵילוֹ וּשְׁלֹשִׁים
ſuper coarctavit & ,aſcendit Et .currus & ,equum &,ſecum reges duo &
וּשְׁנַיִם מְלָכִים אִתּוֹ וְסוּס וָרָכֶב וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־
Achab ad nuncios Miſitque .ea cum pugnavit & ,Someron
2 שֹׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אַחְאָב
,hadad-Ben dicit Sic :ei Dixitque .civitatem in Iſrael regem
3 מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הָעִירָה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן־הֲדַד
boni tui filii &,tuæ uxores &,ipſum mihi tuũ aurum & ,tuum Argentum
כַּסְפְּךָ וְהַבְּךָ לִי־הוּא וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים
tuum verbum Secundùm :dixit & ,Iſrael rex reſpondit Et .ipſi mihi
4 לִי־הֵם׃ וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמַר כִּדְבָרְךָ
nuncii ſunt reverſi Et .mihi quæ omnia & ,ego tibi ,rex mi domine
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְךָ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים
,te ad miſi Quia :dicendo ,hadad-Ben dixit Sic :dixerunt atque
5 וַיֹּאמְרוּ כֹּה־אָמַר בֶּן־הֲדַד לֵאמֹר כִּי־שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ
mihi tuos filios &,tuas uxores &,tuum aurum &,tuum Argentum :dicendo
לֵאמֹר כַּסְפְּךָ וְזָהֳבְךָ וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ לִי
,te ad meos ſervos mittam cras .tempus ſecundum Quinimò .dabis
6 תִּתֵּן׃ כִּי׀ אִם־כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח אֶת־עֲבָדַי אֵלֶיךָ
omne ,erit & ,tuorum ſervorum domos & ,tuam domum ſcrutabuntur &
וְחִפְּשׂוּ אֶת־בֵּיתְךָ וְאֶת בָּתֵּי עֲבָדֶיךָ וְהָיָה כָּל
vocavit Et .tollent &,ſuis manib' in ponent tuorum oculorũ concupiſcibile
מַחְמַד עֵינֶיךָ יָשִׂימוּ בְיָדָם וְלָקָחוּ׃ וַיִּקְרָא
obſecro Cognoſcite :ait & ,terræ ſeniores omnes Iſrael rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא
,meis uxoribus ,me ad miſit quia :quærens iſte malum quoniam,videte &
7 וּרְאוּ כִּי רָעָה׀ הוּא מְבַקֵּשׁ כִּי שָׁלַח אֵלַי לְנָשַׁי
.eo ab prohibui non & ,meo auro & ,meo argento & ,meis filiis &
וְלִבָנַי וְלִכַסְפִּי וְלוֹהֲבִי וְלֹא מָנַעְתִּי מִמֶּנּוּ׃
,audi.s Ne :populus omnis & ,ſeniores omnes eum ad Dixeruntque
8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם אַל־תִּשְׁמַע
meo domino Dicite :hadad-Ben nunciis Dixitque .acquieſcas neque
וְלוֹא תֹאבֶה׃ וַיֹּאמֶר לַמַּלְאֲכֵי בֶן־הֲדַד אִמְרוּ לַאדֹנָי
:faciam prima in tuum ſervum ad miſiſti quibus Omnia :regi
הַמֶּלֶךְ כֹּל׀ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בָּרִאשֹׁנָה אֶעֱשֶׂה
ei retulerunt & ,nuncii abierunt & :facere *patero nou hoc verbum &*
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיְשִׁבֻהוּ
,dii mihi faciant Sic :ait & ,hadad-Ben eum ad Miſitque .rem
9 דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים
,populi omnis pugillis Someron pulvis ſuffecerit ſi ,addant ſic &
וְכֹה יוֹסִפוּ אִם־יִשְׂפֹּק עֲפַר שֹׁמְרוֹן לְשָׁעָלִים לְכָל־הָעָם
:Loquimini ,dixit & ,Iſrael rex reſpondit Et .meis pedibus in qui
10 אֲשֶׁר בְּרַגְלָי׃ וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמַר דַּבְּרוּ
verbum *aud.re ſecundùm* ,fuit Et .*aperiri* ſicut accinctus ſe laudet Ne
אַל־יִתְהַלֵּל חֹגֵר כְּמַפְתֵּחַ׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֶת הַדָּבָר
ad dixit & :tabernaculis in reges & ,ipſe *bibens* ipſe & ,hoc
הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֶה הוּא וְהַמְּלָכִים בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־
unus propheta ecce Et .civitatem *ſuper* poſuerunt & :Ponite ,ſuos ſervos
עֲבָדָיו שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ עַל־הָעִיר׃ וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד
:Dominus dixit Sic :dixit & ,Iſrael regem Achab ad acceſſit
11 נִגַּשׁ אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה
eam *tradam* eg, Ecce ?hanc magnam *turbam* omnem vidiſti Nonne
הֲרָאִיתָ אֶת כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה הִנְנִי נֹתְנוֹ
,Achab Dixitque .Dominus *ego* quòd ſcies et ,hodie tua manu in
12 בְיַד־הַיּוֹם וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר אַחְאָב
.provinciarum principum *pueris* Ita :Dominus dixit Sic :ait Et ?quo In
בְּמִי וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בַּנְּעָרִי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת
.Tu :dixit Et ? bellum *ligabit* Quis:dixit Et
וַיֹּאמֶר מִי־אָסַר הַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אָתָּה׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XX.

1 PORrò Benadad rex Syriæ, congregavit omnem exercitũ ſuum, & triginta duos reges ſecum, & equos,& currus: & aſcendens pugnabat contra Samariam, & obſidebat eam.
2 Mitténſque nuntios ad Achab
3 regem Iſrael in civitatẽ, Ait; Hæc dicit Benadad; Argentũ tuum,& aurũ tuum meum eſt: & uxores tuæ,& filii tui optimi,mei ſunt.
4 Reſponditq; rex Iſrael ; Juxta verbum tuum, domine mi rex, tuus ſum ego, & omnia mea.
5 Revertentéſq; nuntii, dixerũt;Hæc dicit Benadad, qui miſit nos ad te ;Argentum tuum,& aurum tuum, & uxores tuas, & filios tuos
6 dabis mihi.Cras igitur hâc eâdem horâ mittam ſervos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam,& domum ſervorũ tuorum: & omne quod eis placuerit, ponent in manibus ſuis, & auferent.
7 Vocavit autem rex Iſrael omnes ſeniores terræ, & ait ; Animadvertite, & videte,quoniam inſidietur nobis:miſit enim ad me pro uxoribus meis,& filiis, & pro argento & auro : & non abnui.
8 Dixerúntque omnes majores natu,& univerſus populus, ad
9 eum ;Non audias,neq; acquieſcas illi. Reſpondit itaq; nuntiis Benadad, Dicite domino meo regi;Omnia propter quæ miſiſti ad me ſervum tuum in initio,faciam:hanc autem rem facere non poſſum. Reverſiq; nuntii retulerunt ei. Qui remiſit, & ait ;Hæc faciant mihi dii,& hæc addant,ſi ſuffecerit
10 pulvis Samariæ pugillis omnis populi qui ſequitur me.
11 Et reſpondens rex Iſrael,ait;Dicite ei,Ne glorietur accinctꝰ æquè
12 ut diſcinctus. Factum eſt autem , cùm audiſſet Benadad verbum iſtud, bibebat ipſe & reges in umbraculis,& ait ſervis ſuis ; Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam.
13 Et ecce propheta unus accedens ad Achab regem Iſrael, ait ei ;Hæc dicit Dominꝰ, Certè vidiſti omnem multitudinẽ hanc nimiam ? ecce,ego tradã eam in manu tua hodiè:ut ſcias,quia ego ſum Dominus.
14 Et ait Achab, Per quem ? Dixitque ei;Hæc dicit Dominꝰ, Per pediſſequos principum provinciarum. Et ait, Quis incipiet prælіari ? Et ille dixit, Tu.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2c Καὶ κατέλιπεν Ἐλισαιὲ τὰς βόας, καὶ (κ)κατ-
ἔδραμεν ὀπίσω Ἠλιὰ, καὶ εἶπε, Καταφιλήσω τὸν πατέρα μου, καὶ ἀκολουθήσω ὀπίσω σου. καὶ
(λ) εἶπεν Ἠλιὰ, Ἀνάστρεφε, ὅτι πεποίηκά
21 σοι. Καὶ ἀνέστρεψεν ἐξ ὄπισθεν αὐτοῦ· καὶ ἔ-
λαβε (μ) τὰ ζεύγη τῶν βοῶν, καὶ (ν) ἔθυσε καὶ
ἥψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τῶν βοῶν, καὶ ἔ-
δωκε τῷ λαῷ, καὶ ἔφαγον. καὶ ἀνέστη καὶ ἀπο-
ἐθάνη ὀπίσω Ἠλιὲ, καὶ ἐλειτούργει (ξ) αὐτῷ.

MS.A. (κ)ἐπέδραμεν (λ) εἶπεν αὐτῷ, Πορεύου, ἀνάστρεφε, ὅτι(μ)τὰ ζεύ-
γ & (ν) ἔθυσεν, *ἐν τοῖς σκεύεσιν τῶν βοῶν ἥψησεν αὐτὰ, καὶ ἔδωκαν (ξ)
αὐτῷ. Καὶ ὡς Ἀσὰρ βασιλεὺς Συρίας Συνήθροισεν πᾶσ

Hic tranſponuntur capp. 20, et 21. quódque hìc eſt cap. 20. in MS.A. quemadmodùm et in Vulg.Lat. eſt 21. et vice verſâ.

CAP. [XX. κ΄.

1 (α)Καὶ ἀμπελὼν ἦν τῷ Ναβουθαὶ τῷ
Ἰεζραελίτῃ παρὰ τὴν ἄλω Ἀχαὰβ βασι-
2 λέως Σαμαρείας. Καὶ ἐλάλησεν Ἀχαὰβ πρὸς
Ναβουθαὶ, λέγων, Δός μοι τὴν ἀμπελῶνά σου,
καὶ ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων, ὅτι (β) ἐγ-
γίζων ἐστὶ τῷ οἴκῳ μου, καὶ δώσω σοι ἀμπελῶ-
να ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν. εἰ δὲ ἀρέ-
σκει ἐνώπιόν σου, δώσω σοι ἀργύριον
(γ) ἄλλαγμα ἀμπελῶνός σου τούτου, καὶ ἔσται
μοι εἰς κῆπον λαχάνων. Καὶ εἶπε Ναβουθαὶ
3 πρὸς Ἀχαὰβ, Μὴ (δ) γένοιτό μοι παρὰ θεοῦ
μου δοῦναι κληρονομίαν πατέρων μου σοί.
4 (ε)Καὶ ἐγένετο τὸ πνεῦμα Ἀχαὰβ πεπαρ-
μένον, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, καὶ
συνεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔφαγεν
5 ἄρτον. Καὶ εἰσῆλθεν (ζ) Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, Τί τὸ
πνεῦμά σου πεπαρμένον, καὶ οὐκ ἔσθιεις
6 ἄρτον; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, Ὅτι ἐλάλησα πρὸς
Ναβουθαὶ τὸν (η) Ἰεζραελίτην, λέγων, Δός μοι
τὴν ἀμπελῶνά σου ἀργυρίου· εἰ δὲ βούλῃ, δώσω
σοι ἀμπελῶνα ἄλλον (θ) ἀντ' αὐτῆς· καὶ εἶπεν,
7 Οὐ δώσω σοι κληρονομίαν πατέρων μου. Καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ (ι) αὐτοῦ,
Σὺ νῦν οὕτω ποιεῖς βασιλεία ἐπὶ Ἰσραήλ;
(κ) ἀνάστηθι καὶ φάγε ἄρτον καὶ σαυτὸν ἠμῦ·
(λ) ἐγὼ δώσω σοι τὴν ἀμπελῶνα Ναβουθαὶ
8 τοῦ (μ) Ἰεζραελίτου. Καὶ ἔγραψε βιβλίον ἐπὶ
τῷ ὀνόματι Ἀχαὰβ, καὶ ἐσφραγίσατο τῷ
σφραγῖδι αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε τὸ βιβλίον
πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους (ν) καὶ τοὺς ἐλευθέ-
9 ρους τοὺς κατοικοῦντας μετὰ Ναβουθαί. Καὶ ἔγρα-
ψεν ἐν τοῖς βιβλίοις, λέγων, Νηστεύσατε
νηστείαν, καὶ καθίσατε τὸν Ναβουθαὶ ἐν ἀρχῇ
10 τοῦ λαοῦ· Καὶ (ξ) ἐξαποστείλατε δύο ἄνδρας υἱοὺς
παρανόμων ἐξεναντίας αὐτοῦ, καὶ καταμαρ-
τυρησάτωσαν αὐτῷ, λέγοντες, Εὐλόγησας
τὸν θεὸν καὶ βασιλέα· καὶ ἐξαγαγέτωσαν αὐτὸν,
καὶ λιθοβολησάτωσαν αὐτὸν, καὶ ἀποθανέτω.

MS.A. Κεφ.κα΄. (α) Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἀμπελὼν ἦν τῷ
Ναβουθαὶ τῷ Ἰσραηλίτῃ παρὰ *τῷ ἄλῳ ἀμπελῶνος τούτου, (δ) γένοιτο παρὰ (ε) Καὶ ἦλθεν Ἀχαὰβ πρὸς οἶκον αὐτοῦ
συγκεχυμένος καὶ ἐκλυόμενος ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὡς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν
Ναβουθαὶ ὁ Ἰσραηλίτης, καὶ εἶπεν, Οὐ δώσω σοι κληρονομίαν πατέρων μου.
καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς (ζ) πρὸς αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, *[καὶ εἰσῆλθεν
πρὸς αὐτὸν] καὶ ἐλάλησεν (η) Ἰσραηλίτην, (θ) ἀντὶ τούτου (ι) αὐτῆς, Νῦν
ὅπως ποιεῖς βασιλείαν ἐπὶ (κ) ἀνάστηθι, φάγε (λ) ἐγὼ δώσω(μ) Ἰσραηλίτου.
(ν) καὶ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους οἱ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ τοὺς(ξ) καθίσατε τὸν Ἠυλόγησεν

Et deſeruit Eliſæe boves, & cucurrit poſt Eliu, & dixit; Deoſculabor patrem meum: et ſequar poſt te. Et dixit Eliu; Revertere, (i) quoniam feci tibi. Et reverſus
21 à poſt eum: & cepit juga boum, & immolavit, et coxit ea in vaſis boum: & dedit populo: & comederunt. Et ſurrexit, & iuit poſt Eliu: & miniſtrabat ei.

Et (a) vinea una erat Nabuthe
1 Jezraelitæ juxta (b) aream Achaab regis Samariæ. Et locutus
2 eſt Achaab ad Nabuthe, dicens; Da mihi vineam tuam : & erit mihi in hortum olerum: quoniam propinquat hæc domus mea: & dabo tibi vineam aliam bonam ſuper eam. Si verò placet coram
3 te, dabo tibi argentum, permutationem vineæ tuæ iſtius, & (c) erit mihi in hortum olerum. Et dixit Nabuthe ad Achaab ; Non
4 fiat mihi à Deo meo, ut dem hereditatem patrum meorum tibi. Et (d) turbatus eſt ſpiritus Achaab: & dormivit in lectо ſuo, & velavit faciem ſuam, & non
5 manducavit panem. Et intravit Jezabel uxor ejus ad eum, & locuta eſt ad eum; Quid ſpiritus tuus turbatus, & non es tu manducans panem?
6 Et dixit ad eam; Quia locutus ſum ad Nabuthe Jezraelitam, dicens; Da mihi vineam tuam argento; ſi autem velis, dabo tibi vineam aliam pro
7 ea: & dixit, Non dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et dixit ad eum Jezabel uxor ejus, Tu nunc ſic facis (e) regem ſuper Iſrael? Surge, & manduca panem, (f) & eſto tui ipſius: ego verò dabo tibi vineam Nabuthe
8 Jezraelitæ. Et ſcripſit librum in nomine Achaab, et ſignavit annulo illius. Et miſit librum ad ſeniores, & (g) liberos, eos qui
9 habitabant cum Nabuthe. Et erat ſcriptum in libris, dicens; Jejunate jejunium, & federe ſacite Nabuthe in (b) principio po-
10 puli: Et collocate duos viros filios iniquorum ex adverſo ejus: & teſtentur contra eum, dicentes; (i) Benedixit Deum, & regem. Et (k) producant eum, et lapident eum: et moriatur.

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

כ

1 וּבַר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם כְּנַשׁ יַת כָּל מַשְׁרִיתֵיהּ וְתַלְתִּין וְתַרֵין מַלְכִּין עִמֵּיהּ וְסוּסְוָן וּרְתִיכִין
2 וְסָלִיק וְצַר עַל שֹׁמְרוֹן וַאֲגִיחַ קְרָבָא בָּהּ׃ וְשַׁלַּח אוֹנְדִּין לְוָת אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
3 לְקִרְתָּא׃ וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵנָן אֲמַר בַּר הֲדַד כַּסְפָּךְ וְדַהֲבָךְ דִּילִי הוּא וְנָשָׁךְ וּבְנָךְ שַׁפִּירַיָּא
4 דִּילִי אִנּוּן׃ וַאֲתִיב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר כְּפִתְגָמָךְ רְבוֹנִי מַלְכָּא דִּילָךְ נַפְשִׁי וְכָל דִּילִי׃
5 וְתָבוּ אוֹנְדִּיָא וַאֲמָרוּ כְּדֵנָן אֲמַר בַּר הֲדַד לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלַחִית לְוָתָךְ לְמֵימַר כַּסְפָּךְ וְדַהֲבָךְ
6 וְנָשָׁךְ וּבְנָךְ לִי תִּתֵּן׃ אֱלָהֵן כְּעִדָּנָא הָדֵין מְחַר אֶשְׁלַח יָת עַבְדַי לְוָתָךְ וְיִבְלְשׁוּן יָת בֵּיתָךְ
7 וְיָת בָּתֵּי עַבְדָּךְ וְיְהֵי כָּל דְּנָגִא בְּעֵינָךְ יָשְׁווּן בִּידֵיהוֹן וְיִסְבּוּן׃ וּקְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְכָל
סָבֵי אַרְעָא וַאֲמַר דְּעוּ כְעַן וַחֲזוּ אֲרֵי בִישְׁתָּא דֵּין בָּעֵי אֲרֵי שְׁלַח לִי לְנָשַׁי וְלִבְנַי וּלְכַסְפִּי
8 וּלְדַהֲבִי וְלָא מְנַעֵית מִנֵּיהּ׃ וַאֲמָרוּ לֵיהּ כָּל סָבַיָּא וְכָל עַמָּא לָא תִשְׁמַע וְלָא תֵיבֵי׃ וַאֲמַר
9 לְאוֹנְדֵּי בַּר הֲדַד אֲמָרוּ לְרְבוֹנִי מַלְכָּא כָּל דִּי שְׁלַחְתָּא לְעַבְדָּךְ בְּקַדְמֵיתָא אֶעְבֵּיד וּפִתְגָמָא
10 הָדֵין לָא אֵכוֹל לְמֶעְבַּד וַאֲזָלוּ אוֹנְדִּיא וְאַתִּיבוּהִי פִּתְגָמָא׃ וְשַׁלַּח לֵיהּ בַּר הֲדַד וַאֲמַר
כְּדֵין יַעְבְּדוּן לִי דַּיְחֲלָתָא וּכְדֵין יוֹסְפוּן אִם יִסְפּוֹק עֲפַר דְּשֹׁמְרוֹן לְמִסַּב בִּשְׁעוֹלֵי פַּרְסַת
11 רַגְלֵי עַמָּא דְעִמִּי׃ וַאֲתִיב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר אֱמָרוּ לֵיהּ לָא יִשְׁתַּבַּח דְּמוֹדְרוּ וְנָחִית
12 בְּקִרְבָא כְּנָבַר דְּנָצַח וְסָלִיק מִנֵּיהּ׃ וַהֲוָה כַּד שְׁמַע יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְהוּא שְׁתֵי הוּא וּמַלְכַיָּא
13 בְּמַטַּלַיָּא וַאֲמַר לְעַבְדּוֹהִי אוּדְרוּ וּכְמָנוּ עַל קִרְתָּא׃ וְהָא נְבִיָּא חַד קְרִיב לְוָת אַחְאָב מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ הַחֲזֵיתָא יַת כָּל הֲמוֹנָא סַגִּיאָה הָדֵין הָא אֲנָא מְסַר לֵיהּ בִּידָךְ
יוֹמָא דֵין וְתִדַּע אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ וַאֲמַר אַחְאָב בְּמַן וַאֲמַר כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ בְּעוֹלֵי מְדִינָתָא
וַאֲמַר מַן יְסַקֵּס קְרָבָא וַאֲמַר אַתְּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XX.

ET Bar-hadad rex Aram congregavit omnem exercitum ſuum, triginta
1 duos reges ſecum, & equos & currus ; & aſcendit, & obſedit Somron, & bellum inivit in eam. Et miſit nuncios ad Ahhab regem Iſrael in urbem.
2 Et dixit illi, Sic dixit Bar-hadad, Argentum tuum & aurum tuum meum
3 eſt, & uxores tuæ,& filii tui pulchri mei ſunt. Et reſpondit rex Iſrael, & dixit,Juxta verbum tuum domine mi rex,tua eſt anima mea,& omne quod
4 mihi eſt. Et redierunt nuncii,& dixerunt,Sic dixit Ben-hadad,dicendo :
5 Quia miſi ad te,dicendo: Argentum tuum,& aurum tuũ,& uxores tuas,& filios tuos mihi dabis. Sed tempore hoc,cras mittam ſervos meos ad te,&
6 ſcrutabuntur domum tuam, & domos ſervorum tuorum, & erit, omnem concupiſcentiam oculorum tuorum ponent in manu ſua, & accipient.
7 Et vocavit rex Iſrael omnes ſenes terræ, & dixit, Cognoſcite, quæſo, & videte quòd malum iſte quærit ; nam miſit ad me pro uxoribus meis, & pro filiis meis, & pro argento meo,& pro auro meo: & non denegavi ei.
8 Et dixerunt ei omnes ſenes, & omnis populus, Non pareas neq; velis. Et
9 dixit nunciis Bar-hadad, Dicite domino meo regi, omnia quæ miſiſti ad ſervum tuum initio faciam, ſed rem iſtam non ponderо facere : & abierunt
10 nuncii, & reſponderunt illi verbum. Et miſit illi Bar-hadad, & dixit, Sic faciant mihi Timores mei, & ſic addant, ſi ſuffecerit μulvis Somron, ut feratur ſoleis plantarum pedum populi qui mecum erit. Et reſpondit rex
11 Iſrael,& dixit,Dicite illi,Ne laudet ſe expedit',& deſcendens in prœlium,
12 ſicut vir qui vincit, & aſcendit ex eo. Et fuit cùm audiſſet verbum hoc, & ille bibebat, ipſe & reges in tentoriis : & dixit ſervis ſuis, Expedimini: &
13 poſuerunt ſe in inſidiis adverſus urbem. Et ecce propheta unus acceſſit ad Ahhab regem Iſrael, & dixit, Sic dixit Dominus, Num vidiſti omnem multitudinem magnam hanc ? ecce ego trado illam in manu tua hodie, ut
14 cognoſcas quòd ego ſum Dñs. Et dixit Ahhab, Per quem ? & dixit, Sic dixit Dominus, Per adoleſcentes magnatum provinciarum : & dixit, Quis ordinab it prœlium ? & dixit, Tu.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

1 Porrò filius Hadad rex Edom collectâ totâ militiâ suâ, & triginta duobus regib' quos secum habebat, nechon equis & curribus; ascendit & castrâ posuit adversùs Samariam, & oppugnavit eam. 2 Deinde missis legatis ad Ahab regem Israelis, 3 Dixit ad eum, Sic dicit Hadad, Argentum & aurum tuum, meum est; & uxores ac filii tui elegantes, mihi sunt. 4 Respondens rex Israelis ait; Juxta sermonem tuum domine mi rex, tam ego quàm quicquid possideo, tuum est. 5 Sed legati *denuò* redeuntes dixerunt, Sic dicit filius Hadad, Miserâ ad te initio, quòd argentum & aurum tuum & uxores ac filios tuos mihi dares: 6 Cras verò hoc ipso tempore mittam ad te servos meos, & scrutabuntur domos tuas & domos servorum tuorum: & quicquid jucundum videbitur eis, tollent manibus suis, & venient. 7 Quamobrem rex Israel convocatis omnibus terræ senioribus, dixit eis; Cognoscite, & videte quòd malum quærat iste: misit enim pro uxoribus ac filiis meis, & pro argento et auro meo, nec denegavi ei. 8 Dixerunt ad eum omnes seniores et universus populus, Ne auscultes, néve acquiescas. 9 Dixit ergò legatis filii Hadad, Dicite domino meo regi, Quicquid initio mandâsti servo tuo, faciam: rem verò istam facere minimè possum. Abierunt itaque nuntii, et retulerunt ei responsum. 10 Misit ad eum filius Hadad, et ait; Sic faciant mihi dii, et sic addant mihi, si sufficerit pulvis Samariæ populo qui mecum est, *ut* vel pugillum quisque capiat. 11 At rex Israelis respondens ait, Dicite, Ne glorietur qui ligat ut is qui solvit. 12 Qui cùm audisset responsum istud (bibebat autem *tunc* unà cum regibus in tentoriis) dixit servis suis, Premite obsidione civitatem. 13 Interim ecce propheta quidam accessit ad regem Israelis, et ait illi, Sic dicit Dominus, Vides omnem exercitum hunc maximum? en traditurus sum eum in manus tuas hodiè, ut sciatis me esse Dominum. 14 Dixit Ahab, Per quos? Ait illi, Per juvenes et magnates urbis. Dixit ad eum, Quis prior aciem componet? Ait illi, Tu.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

1 Ben-haddad autem rex Aram congregavit totum exercitum suum, & stipatus triginta duobus regibus, equis, atque desultoriis, ascendit in Samariam præliaturus adversùs incolas ejus. 2 Tum misit nuntios ad Achabum regem Israelitarum in urbem Samariam locum residentiæ ipsius, 3 Et ait, Sic dicit Ben-haddad, Argentum quidem & aurum tuum, meum est: sic etiam filii tui & uxores tuæ pulcherrimæ sunt quoque meæ. 4 Respondit Rex Israelitarũ, & ait; Quemadmodum dixit dominus meus rex, ego & quicquid meum est, ipsius sumus. 5 Reversi sunt autem nuntii & dixerunt, Sic ait Ben-haddad: Mandaveram equidem ut mihi traderes argentum & aurum tuum, uxores & filios tuos: 6 At crastinâ die, paulò tempore mittam ad te servos meos ut scrutentur domum tuam, & domos servorum tuorum, considerent omne pretiosum ac pulchrum oculis tuis, tollant illud manib' suis, & afferant. 7 Igitur accersitus rex Israel omnibus terræ senioribus, dixit; Cognoscite jam, & considerate hunc; sanè malum quærit; miserat ad me pro uxoribus & filiis meis, argento atque auro meo, nec denegaveram ei. 8 Responderunt seniores & universus populus, & dixerunt; Ne obedias, néve te submittas. 9 Quarè dixit ad legatos, Dicite domino meo regi, Egò primam legationem planè exequar, hujus verò legationis exequendæ nullus est mihi modus. Abeuntibus ergò nuntiis, & talia verba referentibus, 10 Remisit ad eum Ben-haddad dictus; Sic faciant mihi dii, & sic addant, si pulvis Samariæ satis sit ante populum qui mecum est. 11 Respondit ei rex Israelitarum, & ait; Ne jactet se homo cui jucundum est belliũ, velut is qui eo se expedit extricâtque. 12 Qui cùm audîsset hujusmodi verba (is autem jam biberat cum regibus in tentoriis) dixit servis suis, In unum cogimini, & insidiamini civitati. 13 Tunc accedens quidam propheta rum ad Achab regem Israelitarum, dixit; Sic ait Deus, Vidésne hanc turbam magnam? hodiè cadere faciam illam in manum tuam, & cognosces me esse Deum. 14 Respondens Achab dixit, Per quem fiet allus hic heroicus? qui dixit, Sic ait Deus, Per pueros præfectorum urbis. Dixit, Ecquis instruet aciem? Respondit, Tu.

מלכים א : כ

ducenti fuerunt & :provinciarum principum pueros recensuit Et

15 וַיִּפְקֹד אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ מָאתַיִם
omnium populum omnem recensuit eos post & : triginta & ,duo
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים וַאֲחֵרֵיהֶם פָּקַד אֶת־כָּל־הָעָם כָּל
,meridie *in* sunt egressi Et millia septem Israel filiorum
16 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים : וַיֵּצְאוּ בַּצָּהֳרָיִם
triginta ,reges & ipse ,tabernaculis in ebrius *bibens* hadad-Ben Et
וּבֶן־הֲדַד שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בַּסֻּכּוֹת הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים
principum pueri sunt egressi Et .ei auxiliantes reges duo &
17 וּשְׁנַיִם מְלָכִים עֹזְרִ֖ים אֹתוֹ : וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי
,ei nunciaverunt & ,hadad-Ben misit & ,initio in provinciarum
הַמְּדִינוֹת בָּרִאשֹׁנָה וַיִּשְׁלַח בֶּן־הֲדַד וַיַּגִּידוּ לוֹ
pacem ad Sive : a't Et .Someron de sunt egressi Viri : dicendo
לֵאמֹר אֲנָשִׁים יָצְאוּ מִשֹּׁמְרוֹן : וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם
,fuerint egressi bellum ad five : vivos eos capite ,fuerint egressi
יָצְאוּ תִּפְשׂוּם חַיִּים וְאִם לְמִלְחָמָה יֵצְאוּ
principum pueri ; urbe de sunt egressi ii Et .eos *prehendite* vivos
19 חַיִּים תִּפְשׂוּם : וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי
vir percusserunt Et .eos post qui exercitus & ,provinciarum
הַמְּדִינוֹת וְהַחַיִל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם : וַיִּכּוּ אִישׁ
evasit & ; Israel eos est persecutus & ,Aram fugerunt & ,*suum* virum
אִישׁוֹ וַיָּנֻסוּ אֲרָם וַיִּרְדְּפֵם יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּלֵט
est egressus Et .equites & ,equo super Aram rex hadad-Ben
21 בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם עַל־סוּס וּפָרָשִׁים : וַיֵּצֵא
percussit & ; *currum* & ,*equum* percussit & ,Israel rex
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־הַסּוּס וְאֶת־הָרָכֶב וְהִכָּה
,Israel regem ad propheta accessit Et .magna plaga Aram *in*
22 בַּאֲרָם מַכָּה גְדוֹלָה : וַיִּגַּשׁ הַנָּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
; facias quod vide & ,scito & ,confortare ,Vade : ei dixit &
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִתְחַזָּק וְדַע וּרְאֵה אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה
servi Et .te *super ascendens* Aram rex ,anni reversione in quia
23 כִּי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה מֶלֶךְ אֲרָם עֹלֶה עָלֶיךָ : וְעַבְדֵי
; eorum dii montium Dii : eum ad dixerunt Aram regis
מֶלֶךְ־אֲרָם אָמְרוּ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי הָרִים אֱלֹהֵיהֶם
,campestri in *eis cum* pugnemus veruntamen & :nobis prævaluerunt idcirco
עַל־כֵּן חָזְקוּ מִמֶּנּוּ וְאוּלָם נִלָּחֵם אֹתָם בַּמִּישׁוֹר
: fac hoc verbum Et .eis prævalebimus *non si*
אִם־לֹא נֶחָזַק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיַּעַשׂ כֵּן :
ascendit & ; Aram hadad-Ben recensuit & ,anni reversione in fuit Et
26 וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד בֶּן־הֲדַד אֶת־אֲרָם וַיַּעַל
,sunt numerati Israel filii Et .Israel cum bellum ad ,Aphec in
אַפֵקָה לַמִּלְחָמָה עִם־יִשְׂרָאֵל : וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָתְפָּקְדוּ
filii sunt castrametati & :eorũ occursum *ad* abierunt & ,*redditi calculum in* &
27 וַיִּלְכְּלוּ וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם וַיַּחֲנוּ בְנֵי־
repleverũt Aramæi &:*caprarum* denudati greges duo tanquã eos contra Israel
יִשְׂרָאֵל נֶגְדָּם כִּשְׁנֵי חֲשִׂפֵי עִזִּים וַאֲרָם מִלְאוּ
,Israel regem ad ait & ,Dei vir accessit Et .terram
28 אֶת־הָאָרֶץ : וַיִּגַּשׁ אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
montium Deus ,*Aram* dixerunt quòd eo Pro :Domin⁹ dixit Sic : ait &
וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲרָם אֱלֹהֵי הָרִים
multitudinem omnem dabo & : *ipse* vallium Deus non &,Domin⁹
יְהוָה וְלֹא־אֱלֹהֵי עֲמָקִים הִוא וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־הֲמוֹן
.Dominus *ego* quòd scietis & ,tua manu in hanc magnam
הַגְּדוֹל הַזֶּה בְּיָדֶךָ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

15 Recensuit ergò pueros principum provinciarum,& reperit numerum ducentorum triginta duorum : & recensuit post eos populum, omnes filios Israel, septem millia: Et egressi sunt meridié. Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo,& reges triginta duo cum eo,qui ad auxiliũ ejus venerant. Egressi sunt autẽ pueri principum provinciarũ in prima fronte. Misit itaque Benadad. Qui nuntiaverunt ei, dicentes;Viri egressi sunt de Samaria. Et ille ait;Sive pro pace veniũt,apprehédite eos vivos:sive ut prælietur,vivos eos capite. Egressi sunt ergò pueri principũ provinciarũ,ac reliquus exercitus sequebatur: Et pcussit unusquisque virum,qui contra se veniebat : fugerúntque Syri, & persecutus est eos Israel. Fũgit quoque Benadad rex Syriæ in equo cum equitibus suis. Necnon egressus rex Israel pcussit equos et curr⁹,& percussit Syriã plagã magnã. (Accedens autẽ propheta ad regem Israel,dixit ei ;Vade,& confortare, & scito , & vide quid facias:sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te.) Servi verò regis Syriæ dixerunt ei ;Dii montium sunt dii eorum, ideò superaverunt nos:sed meli⁹ est ut pugnem⁹ contra eos in campestribus,& obtinebim⁹ eos.Tu ergò verbum hoc fac ;Amove reges singulos ab exercitu tuo,& pone principes pro eis: Et instaura numerũ militũ qui ceciderũt de tuis,& equos secundùm equos pristinos,& curr⁹ secundùm curr⁹ quos antè habuisti: & pugnabim⁹ contra eos in campestrib⁹,& videbis q̃ obtinebimus eos.Credidit consilio eorum,& fecit ita. Igitur postquàm annus transierat,recensuit Benadad Syros, & ascendit in Aphec,ut pugnaret contra Israel. Porrò filii Israel recensiti sunt , & acceptis cibariis profecti ex adverso, castráque metati sunt contra eos,quasi duo parvi greges caprarum : Syri autem replevérunt terram. (Et accedens unus vir Dei, dixit ad regem Israel ; Hæc dicit Domin⁹ ; Quia dixerunt Syri ; Deus montium est Dominus, & non est Deus vallium : dabo omnem multitudinem hanc grandem in manu tua, & scietis quia ego sum Dominus.)

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ ἐπίσης οἱ (ο) ἄνδρες τ̃ πόλεως ἀυτ̃ οἱ πρεσβύτεροι κ̀ οἱ ἐλεύθεροι (π) οἱ κατοικοῦντες ἐν τ̃ πόλ ἀυτ̃, (ρ) καθὼς ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺ (σ) Ἰεζάβηλ, κ̀ κατὰ ἃ ἐγέγραπτο ἐν τοῖς βιβλίοις οἷς ἀπέστειλε πρὸς
11 (τ) αὐτ́ς. Καὶ ἐκάλεσαν νησείαν, κ̀ ἐκάθισε Ναβουθαὶ (υ) ἐν ἀρχῇ τ̃ λαοῦ. Καὶ
13 (φ) εἰσῆλθον δύο ἄνδρες (χ) υἱοὶ παρανόμων, κ̀ ἐκάθισεν ἀπέναντι ἀυτοῦ, κ̀ κατεμαρτύρησάν ἀυτῷ, λέγοντες, Εὐλόγηκας θεὸν κ̀ βασιλέα. κ̀ ἐξήγαγον ἀυτὸν ἔξω τ̃ πόλεως,
14 κ̀ ἐλιθοβόλησ ἀυτὸν ἐν λίθοις, κ̀ ἀπέθανε. Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς Ἰεζάβηλ, λέγοντες, Λελιθοβόλη Ναβουθαὶ, κ̀ τέθνηκε.
15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν (ω) Ἰεζάβηλ, κ̀ εἶπεν πρὸς Ἀχαάβ, Ἀνάστα, κληρονόμει τ̀ ἀμπελῶνα Ναβουθαὶ τοῦ (α) Ἰεζραηλίτου, ὃς οὐκ ἤθελέν σοι ἀργύριον, ὅτι οὐκ ἔστι Ναβουθαὶ ζῶν,
16 ὅτι τέθνηκε. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἀχαὰβ ὅτι τέθνηκε Ναβουθαὶ ὁ (β) Ἰεζραηλίτης, κ̀ διέρρηξε τὰ ἱμάτια ἀυτ̃, κ̀ περιεζώσατο σάκκον. κ̀ ἐγένετο μ τ̃ταῦτα, κ̀ (γ) ἀνέστη κ̀ κατέβη Ἀχαὰβ εἰς τ̀ ἀμπελῶνα Ναβουθαὶ τ̃ (δ) Ἰεζραηλίτου κληρονομῆσαι ἀυτόν.
17 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἠλιὲ τ̀ Θεσβίτην,
18 λέγων, Ἀνάστηθι κ̀ καταβήθι εἰς (ε) ἀπαντὴν Ἀχαὰβ βασιλέως Ἰσραὴλ τ̃ ἐν Σαμαρείᾳ, ὅτι ἔστ ἐν ἀμπελῶνι (ζ) Ναβουθαὶ, ὅτι καταβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομῆσαι ἀυτόν.
19 Καὶ λαλήσεις πρὸς ἀυτὸν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος, Ὡς ζ̀ ἐφόνευσας κ̀ ἐκληρονόμησας, δὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐν παντὶ τόπῳ ᾧ (η) ἔλιξαν αἱ ὗες κ̀ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαὶ, ἐκεῖ (θ) λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά ζ̀, (ι) κ̀ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί ζ̀. Καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ πρὸς Ἠλιὰ,
20 Εἰ ἐυρηκάς με ὁ ἐχθρός μ; κ̀ εἶπεν, Εὕρηκα· διότι μάτην πέπρασαι ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, παροργίσαι ἀυτόν·
21 Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ὅτι ζ̀ κακὰ· κ̀ ἐκκαύσω ὀπίσω ζ̀, κ̀ ἐξολοθρεύσω τ̃ Ἀχαὰβ ἀπὸ τοίχου πρὸς τοῖχον, κ̀ συνεχόμενον κ̀ ἐγκαταλελειμένον ἐν Ἰσραήλ. Καὶ δώσω τ̀ οἶκον ζ̀ ὡς τ̀ οἶκον Ἱεροβοὰμ υἱ̃ Ναβάτ, κ̀ ὡς τ̀ οἶκον Βαασὰ υἱ̃ Ἀχιὰ, ἀφ̀ τ̃ παροργισμάτων ὧν παρώργισας κ̀ ἐξήμαρτες τ̀ Ἰσραήλ. Καὶ τ̃ Ἰεζάβελ ἐλάλησε κύριος,
23 λέγων, Οἱ κύνες καταφάγονται ἀυτὴν ἐν τ̃ πρασιᾷ τ̃ Ἰεζραέλ. Τὸν τεθνηκότα
24 τ̃ Ἀχαὰβ ἐν τῇ πόλει (κ) φάγονται οἱ κύνες, κ̀ τὸν τεθνηκότα ἀυτ̃ ἐν τῷ πεδίῳ (λ) φάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

MS.A. (ο) ἄνδρες πόλεως (π) οἱ καθήμενοι ἐν πόλει (ρ) καθὰ (σ) Ἰεζάβελ, καθὰ γέγραπται ἐν(τ)αὐτοῖς. * Ἐκάλεσεν(υ)ἐν νηστείᾳ τ̃ (φ)λαὸν (χ) οἱ υἱοὶ (ψ) καλιωβλύρησαν ἄνδρες τ̀ ἀποστασίας τ̃ Ναβουθαὶ κατέναντι τ̃ λαοῦ, λέγοντες, Ηὐλόγησεν Ναβουθαὶ θεὸν (ω) Ἰεζάβελ, ὅτι λελιθοβόλη Ναβουθαὶ κ̀ ἀπέθανεν, κ̀ εἶπεν Ἰεζάβελ πρὸς (α) Ἰεζραηλίτ, (β) Ἰσραηλίτης, (γ) ἀνέστη Ἀχαὰβ κ̀ καβήκεν εἰς (δ) Ἰεζραηλίτ κληρονομῆσαι αὐτόν.
17 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἠλιὲ τ̀ Θεσβίτην,
18 λέγων, Ἀνάστηθι κ̀ καταβήθι εἰς (ε) ἀπαντὴν Ἀχαὰβ βασιλέως Ἰσραὴλ τ̃ ἐν Σαμαρείᾳ, ὅτι ἔστ ἐν ἀμπελῶνι (ζ) Ναβουθαὶ, ὅτι καταβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομῆσαι ἀυτόν.
19 Καὶ λαλήσεις πρὸς ἀυτὸν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος, Ὡς ζ̀ ἐφόνευσας κ̀ ἐκληρονόμησας, δὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐν παντὶ τόπῳ ᾧ (η) ἔλιξαν αἱ ὗες κ̀ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαὶ, ἐκεῖ (θ) λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά ζ̀, (ι) κ̀ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί ζ̀. Καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ πρὸς Ἠλιὰ,
20 Εἰ ἐυρηκάς με ὁ ἐχθρός μ; κ̀ εἶπεν, Εὕρηκα· διότι μάτην πέπρασαι ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, παροργίσαι ἀυτόν·
21 Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ὅτι ζ̀ κακὰ· κ̀ ἐκκαύσω ὀπίσω ζ̀, κ̀ ἐξολοθρεύσω τ̃ Ἀχαὰβ ἀπὸ τοίχου πρὸς τοῖχον, κ̀ συνεχόμενον κ̀ ἐγκαταλελειμένον ἐν Ἰσραήλ. Καὶ δώσω τ̀ οἶκον ζ̀ ὡς τ̀ οἶκον Ἱεροβοὰμ υἱ̃ Ναβάτ, κ̀ ὡς τ̀ οἶκον Βαασὰ υἱ̃ Ἀχιὰ, ἀφ̀ τ̃ παροργισμάτων ὧν παρώργισας κ̀ ἐξήμαρτες τ̀ Ἰσραήλ. Καὶ τ̃ Ἰεζάβελ ἐλάλησε κύριος,
23 λέγων, Οἱ κύνες καταφάγονται ἀυτὴν ἐν τ̃ πρασιᾷ τ̃ Ἰεζραέλ. Τὸν τεθνηκότα
24 τ̃ Ἀχαὰβ ἐν τῇ πόλει (κ) φάγονται οἱ κύνες, κ̀ τὸν τεθνηκότα ἀυτ̃ ἐν τῷ πεδίῳ (λ) φάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

Et fecerunt viri civitatis illius, ipſi ſeniores, & liberi, qui habitabant in civitate ejus, ſicut miſerat ad eos Jezabel,& ſicut ſcriptum erat in libris,quos miſerat ad eos. 11
Et (l) vocaverunt jejunium, & ſedere fecerunt Nabuthæ in principio populi. Et introïérunt duo viri filii iniquorum, & ſederunt 13
ex adverſo ejus, & teſtati ſunt contra eum,(m) dicentes; Benedixiſti Deum, & regem. Et produxerunt eum extra civitatem, & lapidaverunt eum in lapidibus : & mortuus eſt.Et miſerunt 14
ad Jezabel, dicentes; Lapidatus eſt Nabuthæ, & mortuus eſt. Et factum eſt, ut audivit(n) Jezabel 15
& dixit ad Achaab,Surge,hereditata vineæ Nabuthæ Jezraelitæ, qui non dederat tibi argenti quantitatem non eſt Nabuthe vivens, 16
quia mortuus eſt. Et factum eſt ut audivit Achaab,quia mortuus eſt Nabuthe (o) Jezraelita, & conſcidit veſtimenta ſua, & cooperuit ſe cilicio. Et factum eſt 17
poſt hæc, & ſurrexit, & deſcendit Achaab ad vineam Nabuthæ Jezraelitæ poſſidere eam. Et dixit Dominus ad Eliu Thesbitem, 18
dicens ; Surge, & deſcende in obviàm Achaab regi Iſrael, qui eſt in Samaria,quia hic in vinea Nabuthæ, quia deſcendit illuc 19
poſſidere eam.Et loquêris ad eum, dicens; Hæc dicit Dominus; (p) Quomodò tu occidiſti, & poſſediſti: propter hoc hæc dicit Dominus; In(q)omni loco in quo linxerunt (r)ſues & canes ſanguinem Nabuthæ, ibi lingent canes ſanguinem tuum: & (ſ) meretrices lavabunt in ſanguine tuo.Et dixit 20
Achaab ad Eliu, Si invenîſti me inimicus meus? Et dixit, Invenî: Quoniam fruſtrà venditus es ad faciendum malum in conſpectu 21
Domini, ad exacerbandum eum; (t) Ecce ego induco ſuper te malа: & ſuccendam poſt te, & diſperdam de Achaab mingentem ad parietem, & clauſum, & derelictum in Iſrael: Et dabo domum 22
tuam,ſicut domum Hieroboam filii Nabat, & ſicut domum Baaſa filii Achia, pro exacerbationibus, quibus exacerbâſti, et peccare feciſti Iſrael.Et ad Jezabel loquutus eſt Dominus, dicens; Canes 23
manducabunt eam in antemurali Jezrael. Mortuum de Achaab in civitate comedent canes: et mortuum ejus in campo comédent volatilia cœli. 24

Targum JONATHAN.

15 וּמְנָאַת עוּלְמֵי רַבְרְבֵי מְדִינְתָא וַהֲווֹ מְאָתֵן וּתְלָתִין וְתַרְתִין וּבַתְרֵיהוֹן מְנָא יַת כָּל עַמָּא
16 כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שַׁבְעָא אַלְפִין : וּנְפָקוּ בְּטִיהֲרָא וּבַר הֲדַד שְׁתֵי רַוֵי בְּמַטַלְיָא הוּא
17 וּמַלְכַיָא תְּלָתִין וְתַרְתִין מַסָּעֲדִין לֵיהּ : וּנְפָקוּ עוּלְמֵי רַבְרְבֵי מְדִינְתָא בְּקַדְמֵיתָא
18 וְשַׁלַח בַּר הֲדַד וְחַוְיוּ לֵיהּ לְמֵימַר גַּבְרִין נְפָקוּ מִשּׁוֹמְרוֹן : וַאֲמַר אִם לִשְׁלָמָא נְפָקוּ
19 אֲחוּדוּנוּן כַּד חַיִּין וְאִם לְקְרָבָא נְפָקוּ כַּד חַיִּין אֲחוּדוּנוּן : וְאִלֵּין נְפָקוּ מִן קִרְתָא עוּלְמֵי
20 רַבְרְבֵי מְדִינְתָא וְחֵילָא דְּבַתְרֵיהוֹן : וְקַטְלוּ גְּבַר נַבְרוֹהִי וְאַפְּכוּ אֱנָשׁ אֲרָם וְרַדְפוּנוּן
21 יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתֵּיזִיב בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם עַל סוּסְיָן וְעִשְׂיָה תְּרֵין זוּג פָּרְשִׁין : וּנְפַק מַלְכָּא
22 דְּיִשְׂרָאֵל וּמְחָא יַת סוּסְוָתָא וּמַגִּיר יַת רְתִיכָיָא וּמְחָא בְּאֱנָשׁ אֲרָם מְחָא סַגִּיאָה : וּקְרִיב
נְבִיָא לְוָת מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לֵיהּ אִיזִל אִתְקַף וְדַע וְחֲזֵי יַת דְּתַעֲבִיד אֲרֵי לְזִמַן סוּפָא
דְּשַׁתָּא מַלְכָּא דַּאֲרָם סָלִיק עֲלָךְ : וְעַבְדֵי מַלְכָּא דַּאֲרָם אֲמָרוּ לֵיהּ אֱלָהָא דְּשַׁלִּיט עַל
23 טוּרַיָא אֱלָהֲהוֹן עַל כֵּן תַּקִּיפוּ מִנָּנָא וּבְרֵם נְגִיחַ עִמְּהוֹן בְּמֵישְׁרָא אִם לָא נְתַקֵּף מִנְּהוֹן :
24 וְיַת פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבִיד אַעְדֵּי מַלְכַיָא גְּבַר מֵאֲתְרֵיהּ וּמַנֵּי שַׁלְטוֹנַיָא חֲלוֹפֵיהוֹן : וְאַתְּ תְּמַנֵּי
25 לָךְ מַשַּׁרְיָן כְּמִשַּׁרְיָן דְּאִתְקְטָלָא מִנָּךְ וְסוּסְיָן כְּסוּסְיָן וּרְתִיכִין כִּרְתִיכִין וְנֵגִיחַ עִמְּהוֹן
בְּמֵישְׁרָא אִם לָא נְתַקֵּף מִנְּהוֹן וְקַבֵּל לְמֵימְרֵיהוֹן וַעֲבַד כֵּן : וְהָוָה לְזִמַן סוּפָא דְּשַׁתָּא
27 וּמְנָאַ בַּר הֲדַד יַת אֱנָשׁ אֲרָם וְסָלִיק לַאֲפֵק לְאַגָחָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל : וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אִתְמְנִיאוּ וְאוּזְדַּמָּנוּ וְאָזְלוּ לְקִדְמוּתְהוֹן וּשְׁרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְקִבְלְהוֹן כְּתַרְיִן גְּדֵי עִזִּין וְאֱנָשׁ
28 אֲרָם מְלִיאוּ יַת אַרְעָא : וּקְרִיב נְבִיָא דַּיְיָ וַאֲמַר לְוָת מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר
יְיָ חֲלַף דַּאֲמְרוּ אֱנָשׁ אֲרָם דְּאֱלָהָא דְּשַׁלִּיט עַל טוּרַיָא יְיָ וְלָא אֱלָהָא דְּשַׁלְטָא עַל מֵישְׁרַיָא
הוּא וְאֶמְסַר יַת כָּל חֵילָא רַבָּא הָדֵין בִּידָךְ וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et numeravit adoleſcentes magnatum provinciarum, & fuerunt ducenti triginta duo, & poſt illos numeravit populum omnium filiorum Iſrael, ſeptem millia. Et exierunt in meridie, & Ben-hadad bibebat ebrius in tentoriis ipſe & reges, [*quippe*] triginta duo reges auxiliabantur ei. Et exierunt adoleſcentes magnatum regionum initio, & miſit Bar-hadad, & indicaverunt illi, dicendo : Viri exierunt de Somron. Et dixit, Si ad pacem exierunt,apprehendite eos vivos ; ſive in bellum exierunt,vivos etiam apprehendite. Et hi exierunt ex urbe adoleſcentes magnatum regionum, & exercitus qui erat poſt illos. Et occiderunt quiſq; virum ſuum : & fugerunt homines Aram, & perſequuti ſunt illos Iſrael, & evaſit Barhadad rex Aram ſuper equum, & cum illo duo paria equitum. Et exivit rex Iſrael, & percuſſit equos & conſumpſit currus, & percuſſit homines Aram percuſſione magna. Et acceſſerat propheta ad regem Iſrael, & dixerat illi, Vade & confortare, & cognoſce, vidéq; quid facias ; nam in tempore finis anni rex Aram aſcendet contra te. Et ſervi regis Aram dixerunt illi, Deus qui imperat montibus, Deus illorum eſt, propterea prævaluerunt nobis : verùm congrediamur cum eis in planicie, num prævalebimus eis. Et rem iſtam facito : aufer reges quemq; de loco ſuo , & pone imperatores pro eis. Et tu numerabis tibi exercitus, ſicut exercitus qui occiſi ſunt de te, & equos ſicut equos, & currus ſicut currus ; et congrediemur cum illis in planicie, [*tunc videbis,*] num prævalebimus eis: et excepit dicta eorum, et fecit ſic. Et fuit in tempore finis anni numeravit Barhadad *homines* Aram,& aſcendit in Aphec, ut iniret bellum cum Iſrael. Et filii Iſrael numerati ſunt atque parati, & iverunt in occurſum illorum, & poſuerunt caſtra filii Iſrael è regione illorum, tanquam duo greges caprarum ; ſed homines Aram impleverant terram. Et acceſſerat propheta Domini, & dixerat regi Iſrael ; dixerat enim *ei*, Sic dixit Dominus, Eò quòd dixerunt homines Aram, Deus qui imperat montibus, Dominus eſt ; & non Deus qui imperat planiciebus, eſt Dñs : tradam omnem multitudinem magnam hanc in manum tuam, ut ſciatis quòd ego ſum Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܡܢܝܢ ܚܕܝܢ ܡܫܓܚ ܒܪ̈ܝ ܡܕܝܢ̈ܬܐ ܘܗܢܘܢ ܬܠ̈ܬ ܡ̈ܐܐ ܘܬ̈ܪܬܝܢ ܘܒܬܪ ܗܢܘܢ ܡܢܝܢ ܟܠ ܥܡܐ ܘܟܠ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ ܫܒ̈ܥܐ ܐ̈ܠܦ̈ܐ ܀

16 ܘܢܦ̈ܩܘ ܒܨܪܗܪ̈ܐ ܗ̇ܘ ܘܬ̈ܪܬܝܢ ܡ̈ܠ̈ܟܐ ܕܥܡܗ ܒܡܫܬܐ ܘܒܣܡ̈ܐ ܘܗ̇ܘ ܒܕܪ ܒܣܡ̈ܐ ܘܫܬܝ ܀

17 ܘܢܦ̈ܩ ܒܪ ܗ̈ܕܕ ܘܥܡ ܟ̈ܠ ܚ̈ܝܠ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܗ̇ܘ ܫ̈ܕܪ ܠܩ̈ܕܡ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܚ̈ܙ ܠ ܡ̈ܠ̈ܟܐ ܕܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܐ̈ܡܪ ܠ ܒ̈ܝ ܚ̈ܝܠ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܢ̈ܦ̈ܩ ܒ̈ܝ ܒ̈ܝ ܀

18 ܘܐ̈ܡܪ ܠ ܐ̈ܢ ܠ ܠ̈ܫܠܡ ܢ̈ܦ̈ܩ ܘܐ̈ܢ ܠ ܠ̈ܡܠ̈ܚܡ ܒ̈ܝ ܢ̈ܬ̈ܦ̈ܩ ܀

19 ܘܢܦ̈ܩ ܒ̈ܝ ܡ̈ܕܝܢ̈ܬܐ ܗ̇ܢ ܡ̈ܢ ܩ̈ܪܬܐ ܗ̇ܢ ܘܚ̈ܝܠ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܕܒ̈ܬܪ̈ܝܗ̇ ܀

20 ܘܩ̈ܛܠ ܓ̈ܒܪ ܠ ܓ̈ܒܪ ܘܪ̈ܕܦ ܐ̈ܪܡ ܘܢ̈ܦ̈ܠ ܒ̈ܢ ܗ̈ܕܕ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܪܡ ܥ̈ܠ ܣ̈ܘܣ̈ܝܐ ܘܥ̈ܡ ܫ̈ܟ̈ܝܢ ܀

21 ܘܢܦ̈ܩ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܡ̈ܚ ܠ ܣ̈ܘܣ̈ܝܐ ܘܠ ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܐ ܘܡ̈ܚ ܠ ܐ̈ܪܡ ܒ̈ܡ̈ܟ̈ܬ̈ܐ ܪ̈ܒ̈ܐ ܀

22 ܘܩ̈ܪܒ ܢ̈ܒ̈ܝܐ ܠ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܐ̈ܡܪ ܠ ܙ̈ܠ ܬ̈ܬ̈ܚ̈ܙܩ ܘܕ̈ܥ ܘܚ̈ܙ ܡ̈ܢ ܕ̈ܥ̈ܒ̈ܕ ܐ̈ܝܬ̈ ܕ̈ܒ̈ܫ̈ܢ̈ܬ̈ܐ ܗ̇ܘ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܪܡ ܥ̈ܠ̈ܝ ܀

23 ܘܥ̈ܒ̈ܕ̈ܝ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܪܡ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝܢ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܕ̈ܛ̈ܘܪ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܗ̇ܢ ܥ̈ܠ ܟ̈ܝ ܗ̇ܢ ܘܥ̈ܠ ܟ̈ܝ ܢ̈ܬ̈ܓ̈ܒ̈ܪ ܥ̈ܠ̈ܝ̈ܢ ܐ̈ܢ ܢ̈ܥ̈ܒ̈ܕ ܥ̈ܡ̈ܗ̈ܘܢ ܀

24 ܘܗ̇ܕ ܥ̈ܒ̈ܕ ܠ ܬ̈ܥ̈ܒ̈ܕ ܐ̈ܦ̈ܪ̈ܘ ܡ̈ܠ̈ܟ̈ܐ ܡ̈ܢ ܐ̈ܬ̈ܪ̈ܝܗ̇ ܘܣ̈ܝ ܣ̈ܓ̈ܢ̈ܝܢ ܬ̈ܚ̈ܬ̈ܝܗ̇ ܀

25 ܘܡ̈ܢ ܐ̈ܢ ܬ̈ܡ̈ܢ ܠ ܟ̈ܝ ܚ̈ܝܠ ܐ̈ܝܟ ܚ̈ܝܠ ܕ̈ܢ̈ܦ̈ܠ ܡ̈ܢ ܟ̈ܝ ܘܣ̈ܘܣ̈ܝܐ ܟ̈ܣ̈ܘܣ̈ܝܟ ܘܪ̈ܟ̈ܒ̈ܐ ܟ̈ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܟ ܘܢ̈ܬ̈ܓ̈ܒ̈ܪ ܥ̈ܡ̈ܗ̈ܘܢ ܐ̈ܢ ܒ̈ܡ̈ܝ̈ܪ̈ܐ ܀

26 ܘܗ̇ܘ ܫ̈ܡ̈ܥ ܠ ܩ̈ܠ̈ܗ̈ܘܢ ܘܥ̈ܒ̈ܕ ܐ̈ܝܟ ܗ̇ܕ ܥ̈ܒ̈ܕ ܘܗ̇ܘ ܡ̈ܢ ܬ̈ܬ̈ܐ ܠ ܫ̈ܢ̈ܬ̈ܐ ܥ̈ܡ̈ܪ ܒ̈ܢ ܗ̈ܕܕ ܘܣ̈ܠ ܠ ܐ̈ܦ̈ܩ ܐ̈ܪܡ ܘܐ̈ܣ̈ܩ ܠ ܐ̈ܦ̈ܩ ܀

27 ܘܐ̈ܦ̈ܩ ܒ̈ܢ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܡ̈ܢ ܐ̈ܬ̈ܪ̈ܝ ܠ ܐ̈ܦ̈ܩ ܘܗ̇ܘ ܫ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܐ̈ܪ̈ܡ̈ܝ ܐ̈ܪ̈ܡ̈ܝ ܠ ܐ̈ܦ̈ܩ ܀

28 ܘܩ̈ܪܒ ܐ̈ܝܫ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܘܐ̈ܡܪ ܠ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܐ̈ܡܪ ܟ̈ܕ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ ܝ̈ܗ̈ ܠ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܗ̇ܢ ܥ̈ܠ ܟ̈ܝ ܗ̇ܢ ܘܥ̈ܠ ܟ̈ܝ ܢ̈ܬ̈ܓ̈ܒ̈ܪ ܥ̈ܠ̈ܝ̈ܢ ܐ̈ܢ ܢ̈ܥ̈ܒ̈ܕ ܥ̈ܡ̈ܗ̈ܘܢ ܀

29 ܘܐ̈ܬ̈ܪ̈ܝ ܫ̈ܒ̈ܥ ܝ̈ܘ̈ܡ̈ܝܢ ܐ̈ܠ̈ܝ ܐ̈ܠ̈ܝ ܘܗ̇ܘ ܩ̈ܪܒ ܡ̈ܠ̈ܚ̈ܡ̈ܬ̈ܐ ܘܢ̈ܦ̈ܩ ܒ̈ܢ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܘܩ̈ܛܠ ܒ̈ܢ ܗ̈ܕܕ ܡ̈ܐܐ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ܐ ܪ̈ܓ̈ܠ̈ܐ ܒ̈ܝ̈ܘ̈ܡ̈ܐ ܚ̈ܕ̈ ܀

30 ܘܢ̈ܣ̈ܩ ܗ̇ܢ ܕ̈ܢ̈ܦ̈ܠ ܒ̈ܐ̈ܦ̈ܩ ܠ ܩ̈ܪ̈ܬ̈ܐ ܘܢ̈ܦ̈ܠ ܫ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܦ̈ܩ ܒ̈ܪ̈ܬ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ܐ ܘܫ̈ܒ̈ܥ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܦ̈ܐ ܪ̈ܓ̈ܠ̈ܐ ܀

31 ܘܩ̈ܡ ܒ̈ܢ ܗ̈ܕܕ ܘܥ̈ܠ ܒ̈ܒ̈ܝܬ̈ ܒ̈ܒ̈ܝܬ̈ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܢ̈ܬ̈ܚ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܢ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ܢ̈ܐ ܕ̈ܒ̈ܝܬ̈ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܡ̈ܠ̈ܟ̈ܐ ܚ̈ܣ̈ܕ̈ܐ ܗ̇ܢ ܢ̈ܣ̈ܝ ܢ̈ܬ̈ܚ̈ܒ̈ܐ ܒ̈ܣ̈ܩ̈ܐ ܘܒ̈ܚ̈ܒ̈ܠ̈ܐ ܒ̈ܪ̈ܫ̈ܝ ܘܢ̈ܬ̈ܐ ܠ ܡ̈ܠ̈ܟ ܐ̈ܝܣܪ̈ܐ ܀

32 ܘܚ̈ܙ ܒ̈ܣ̈ܩ̈ܐ ܘܒ̈ܚ̈ܒ̈ܠ̈ܐ ܒ̈ܪ̈ܫ̈ܝ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

33 ܘܢ̈ܚ̈ܫ̈ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ ܘܢ̈ܚ̈ܛ̈ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

34 ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

35 ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

36 ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

37 ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

38 ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܢ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܘܐ̈ܡ̈ܪ ܠ ܗ̇ ܐ̈ܝ̈ܟ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܐ̈ܢ ܚ̈ܝ ܗ̇ ܐ̈ܚ̈ܝ ܗ̇ ܀

Recensuit ergò juvenes & magnates urbis, fuerúntque ducenti triginta duo: post hos recensuit universum populum & omnes filios Israelis, septem millia. Egressíque sunt meridie, dum filius Hadad biberet in tentoriis *vinum* vetus unà cum regibus illis, triginta duobus qui venerant auxiliatum illi. Cùm essent itaque juvenes & magnates urbis primi egressi, misit filius Hadad (nuntiatum quippe fuerat ei, ac dictum; Ecce viri egressi sunt è Samaria) Et ait, sive ad pacem sint egressi, prehendite eos vivos; sive ad pugnam sint egressi, vivos apprehendite eos. Hi ex urbe egressi *nempe* juvenes & magnates urbis, & exercitus post eos; Interfecit quisque virum suum, ita ut fugeret Adum: sed persequente eos Israele, evasit Hadad rex Adum, cum curribus & equitibus. Et egressus rex Israelis, equos currúsque peremit, percussítque Adumæos plagâ admodum ingenti. Ecce autem propheta Dei accedens ad regem Ahab dixit illi, Vade, corroborare, scito, & vide quid facturus sis; quoniam revoluto anno rex Adum ascensurus est contra te. Servi autem regis Adum dixerunt ad eum, Deus montium est Deus eorum, propterea vicerunt nos: verùm certemus cum eis in planitie, & proculdubiò vincemus eos. Hanc autem rem faciemus: Abdica reges, quemque suo munere, & eorum loco substitue præfectos: Tum recense tibi exercitum qualis erat exercitus qui à te cecidit, & equos *prioribus* equis, equitésque *prioribus* equitibus pares; & dimicemus cum eis in planitie, & proculdubiò firmiores erimus eis: auscultavit ille voci eorum, & fecit sic. Anno revoluto recensuit filius Hadad Adumæos, & ascendit in Aphec dimicaturus cum Israele. Filii quoque Israel recensiti dispositi sunt sese, stetérúntque ex adverso illorum ceu duo greges hœdorum caprarũ, Adumæi verò replebant terram. (Accedens autem propheta Dei ad Ahab regem Israelis, dixit ad eum; Sic dicit Dominus; Quia dixerunt Adumæi Deum montium esse Dominum, non Deum convallium; tradam totum hunc ingentem exercitum in manus tuas, & scietis me esse Dominum.)

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فَاحْصَا اَحْدَاثَ رُوسَاءِ ٱلْمَدِينَةِ فَكَانَ مَبْلَغُهُمْ مِائَتَا وَاثْنَانِ وَثَلَاثُونَ رَجُلًا * وَاحْصَى بَعْدَهُمْ سَائِرَ

16 ٱلْحَارِيَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَانُوا سَبْعَةَ اَلْفِ رَجُلٍ * خَرَجُوا وَقْتَ ٱلظُّهْرِ * وَابْنُ هَدَّادَ فِي ذَاكَ مِنْ حَالِ

17 قَدْ سَرِبَ وَسَكِرَ فِي ٱلْخِيَمِ * هُوَ وَاثْنَانِ وَثَلَاثُونَ مَلِكًا ٱلْمُحْدِقُونَ لَهُ * فَكَانَ اَوَّلُ مَنْ خَرَجَ اِلَيْهِمْ * اَحْدَاثُ

رُوسَاءِ ٱلْمَدِينَةِ * فَوَجَّهَ بْنُ هَدَّادَ مُسْتَعْلِمًا اَخْبَرَ * فَقِيلَ لَهُ اَنَّ نَفَرًا خَرَجُوا لِلْأَمَانِ * فَقَالَ * اِنْ كَانُوا

خَرَجُوا لِلْأَمَانِ * فَاقْبِضُوا عَلَيْهِمْ اَحْيَاءً وَاِنْ كَانَ خُرُوجُهُمْ لِلْمُسَالَحَةِ * وَاَحْيَاءً هُمْ اقْبِضُوا عَلَيْهِمْ اَيْضًا

19 * فَلَمَّا خَرَجَ اَحْدَاثُ رُوسَاءِ ٱلْمَدِينَةِ * خَرَجَ بَعْدَهُمْ ذٰلِكَ ٱلْجَيْشُ * فَقَتَلَ ٱلرَّجُلُ صَاحِبَهُ * وَانْهَزَمُوا

20 قُدَّامَ اَرَامَ * وَكَبَسَهُمُ ٱلْاِسْرَائِيلِيُّونَ فَافْلَتَ بْنُ هَدَّادَ مَلِكُ اَرَامَ عَلَى فَرَسٍ * وَمَعَهُ سَاكِرِينَ * ثُمَّ خَرَجَ

21 مَلِكُ الْاِسْرَائِيلِيِّينَ * فَقَتَلَ ٱلْخَيْلَ وَرُكْبَانَهَا * وَقَتَلَ فِي قُدَّامِ اَرَامَ مَقْتَلَةً عَظِيمَةً * وَبَعْدَ ذٰلِكَ ٱلنَّبِيُّ اِلَى

22 مَلِكِ بَنِي اِسْرَائِيلَ * فَقَالَ لَهُ * اِمْضِ وَاسْتَدَّ * وَاعْلَمْ * وَانْظُرْ مَا تَصْنَعُ * فَاِنَّهُ عِنْدَ تَصَرُّمِ ٱلسَّنَةِ

23 يَطْلَعُ اِلَيْكَ مَلِكُ اَرَامَ * ثُمَّ اِنَّ عَبِيدَ مَلِكِ اَرَامَ قَالُوا لَهُ * اِنَّ اٰلِهَهُمْ هُوَ اِلٰهُ مُسَلَّطٌ عَلَى ٱلْجِبَالِ *

وَلَيْسَ بِمُسَلَّطٍ عَلَى ٱلسُّهُولِ * فَلِذٰلِكَ تَمَكَّنُوا مِنَّا * وَالْآنَ فَكَارِيهِمْ اِلَى ٱلسَّهْلِ * اِذَا لَمْ نَظْفَرْ بِهِمْ

24 هُنَاكَ * وَالَّذِي يَجِبُ اَنْ تَفْعَلَ فِي ذَاكَ * اَنْ تَنْزِلَ ٱلْمُلُوكَ كُلَّ رَجُلٍ مِنْ مَكَانِهِ * وَاجْعَلْ مَكَانَهُمْ

25 سَلَاطِينَ * وَيَجِبُ اَنْ تَعُدَّ لَكَ جَيْشًا كَالْجَيْشِ ٱلَّذِي قُتِلَ لَكَ * وَخَيْلًا كَالْخَيْلِ * وَرُكَّابًا كَالرُّكَّابِ *

وَنُقَاتِلُهُمْ فِي ٱلسَّهْلِ اِنْ لَمْ نَظْفَرْ بِهِمْ * فَقَبِلَ مِنْهُمْ * وَاَمْتَثَلَ ذٰلِكَ * فَلَمَّا تَصَرَّمَتِ ٱلسَّنَةُ اَحْصَى بْنُ

27 هَدَّادَ قُومَ اَرَامَ لِلْعَرْضِ ثُمَّ طَلَعَ بِهِمْ اِلَى اَفِيقَ لِمُحَارَبَةِ ٱلْاِسْرَائِيلِيِّينَ * وَخَرَجَ لِلِقَائِهِمْ * وَاصْطَفُّوا بِنُو

28 اِسْرَائِيلَ اَمَامَهُمْ * كَقَطِيعَيْنِ مِنَ ٱلْمَعْزِ * وَاَمَّا قُومُ اَرَامَ * فَامْتَلَأَتِ ٱلْاَرْضُ مِنْهُمْ * ثُمَّ تَقَدَّمَ ٱلنَّبِيُّ اِلَى مَلِكِ

بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَقَالَ لِمَلِكِ اٰلِ اِسْرَائِيلَ * اِنَّ جَرَاءَةَ اَرَامَ عَلَى قَوْلِهِمْ اَنْ سُلْطَانَ ٱللّٰهِ اِلٰهُنَا عَلَى ٱلْجِبَالِ

29 وَلَيْسَ هُوَ اِلٰهَ سُلْطَانِهِ عَلَى ٱلسُّهُولِ * اِنِّي اَوْقِعُ هٰذَا ٱلْجَمْعَ ٱلْعَظِيمَ فِي يَدِكَ * وَتَعْلَمُونَ اَنِّي اَنَا ٱللّٰهُ

Recensitis ergò pueris præcipuorum urbis, fuit summa eorũ ducentorũ triginta duorũ virorũ: post hos recensuit omnes bellatores Israelitarum, fuerúntq; septẽ millia virorũ. Et egressi sunt tempore meridiano: (Ben-haddad autẽ tunc temporis jam ebrius erat & inebriatus fuerat in tentoriis unà cum illis triginta duobus regibus subsidiariis ejus.) Et qui primâ fronte prodierunt ad eos, fuerunt pueri præcipuorum urbis. Quoniã verò Ben-haddad id miserat explorandũ aliquod nuntiũ, dictũ est ad eũ aliquot homines prodisse ad pace. Quapropter dixit, Sive ad pacẽ prodierint, prehendite eos vivos; sive prodierint ad pugnã, vivos etiã prehendite eos. Postquã prodiêre pueri præcipuorũ urbis, prodiit post eos exercitus ille, & interfecit quisq; adversariũ suum: Adeoq; fugit gens Aram. At persequentibus eos Israelitis, evasit Ben-haddad rex Aram super equiti aliquot cũ ministris. Tum egressus rex Israelitarum trucidavit equos usq; infidentes, & gentem Aramæã acerbissimâ clade vastavit. Posthæc accedens ille propheta ad regem Israelitarũ dixit ei; Abi, sume animos, scito, & vide quid sis acturus: nã ad anni finem ascensurus est contra te rex Aram. Deinde servi regis Aram dixerunt ad eũ, Deus eorum Deus est præsidens montibus, non autem præsidens planitiebus, ideoque prævaluerunt nobis: jam verò oppugnemus eos in planitie, cùm non vicerimus eos ibi. Quod autem hãc in re facias oportet, est ut amoveas omnes regibus è dignitatibus eorum, constituas loco ipsorũ imperatores. Oportet etiã paves tibi copias, totidẽ, quot erant copiæ quæ interfectæ sunt tibi, totidem equos, totidemque equites, & oppugnemus eos in planitie, si non vicerimus eos qui acquiescens eis, id executus est. Itaque exacto anno, recensuit Ben-haddad gentem Aramæam ad exercitũ, & ascendere jussit eos in Aphec ad oppugnandos Israelitas, processítque obviàm illis. Filii quoque Israelis instituxerunt sese ex adverso illorũ quasi duo greges caprarum: turbâ autẽ Aramæã plena erat terra. (Tũ accessit ille propheta ad regẽ Israelitarũ, dixitq; regi Israelitarũ; Mercedem Aramæi pro dicto suo quo asseruerunt dominiũ Dei, Dei inquam nostri in montes esse, eum; Deũ esse cujus imperium non protendatur ad planities, hanc reportabunt: cadere facĩã turbam hanc ingentẽ in manum tuam, ut sciatis me esse Deum.)

מלכים א : כ

septima die in fuit Et .diebus septem illos cõtra isti sũt castrametati Et
29 וַיִּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
centum Aram Israel filii percussérũt &,prælium appropinquavit &
וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה וַיַּכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲרָם מֵאָה־
in Aphec in residui fugerunt Et .una die in peditum millia
30 אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם אֶחָד : וַיָּנֻסוּ הַנּוֹתָרִים אֲפֵקָה אֶל־
virorum millia septem & ,viginti super ,murus cecidit & :civitatem
הָעִיר וַתִּפֹּל הַחוֹמָה עַל־עֶשְׂרִים וּשְׁבָעָה אֶלֶף אִישׁ
.cubiculũ in cubiculo civitatẽ in venit & ,fugit hadad-Ben Et .*residuorum*
הַנּוֹתָרִים וּבֶן־הֲדַד נָס וַיָּבֹא אֶל־הָעִיר חֶדֶר בְּחֶדֶר :
reges quod audivimus ,obsecro Ecce : sui servi eum ad Dixeruntque
31 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדֶיו הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ כִּי־מַלְכֵי
saccos obsecro ponamus .*ipsi misericordiæ* reges *quòd* ,Israel domus
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־מַלְכֵי חֶסֶד הֵם נָשִׂימָה־נָּא שַׂקִּים
: Israel regẽ ad egrediamur &,nostro capite in funes & ,nostris lũbis in
בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ וְנֵצְאָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
,suis lumbis in saccos accinxerunt Et .tuã animã vivificabit forsitan
אוּלַי יְחַיֶּה אֶת־נַפְשֶׁךָ : וַיַּחְגְּרוּ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם
:dixerunt atque,Israel regem ad venerunt & ,suis capitibus in funes &
וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
ipse adhuc Nã;dixit &:mea anima obsecro Vivat:dixit hadad-Ben tu⁹ Serv⁹
עַבְדְּךָ בֶן־הֲדַד אָמַר תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעוֹדֶנּוּ
,festinaverunt &,sunt augurati viri Et .*ipse* me⁹ frater *vivens*
33 חַי אָחִי הוּא : וְהָאֲנָשִׁים יְנַחֲשׁוּ וַיְמַהֲרוּ
Venite,dixit &:hadad-Ben tu⁹ Frater:dixerunt &,eo ab *num frater*:puerunt &
וַיַּחְלְטוּ הִמְּמֶנּוּ וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ
super eũ fecit ascendere & ;hadad-Ben eum ad est egressus Et .eũ tollite
קָחֻהוּ וַיֵּצֵא אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ עַל־
meus pater tulit quas Civitates : eum ad Dixitque .currum
הַמֶּרְכָּבָה : וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶעָרִים אֲשֶׁר־לָקַח־אָבִי
posuit sicut ,Dammasec in tibi pones plateas &,restituã ,tuo patre à
מֵאֶת אָבִיךָ אָשִׁיב וְחוּצוֹת תָּשִׂים לְךָ בְּדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר שָׂם
,pactum *ei excidit* & : te dimittã fœdere in ego & :Someron in me⁹ pater
אָבִי בְּשֹׁמְרוֹן וַאֲנִי בְּבְרִית אֲשַׁלְּחֲךָ וַיִּכְרֹת לוֹ בְרִית
ad dixit ,prophetarum filiis de unus vir Et .eum dimisit &
35 וַיְשַׁלְּחֵהוּ : וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־
.eũ percutere vir renuit & :quæso me Percute ,Domini verbo in suũ *socium*
רֵעֵהוּ בִּדְבַר יְהוָה הַכֵּנִי נָא וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ :
tu ecce ,DOMINI *voce in* audisti non quòd eo Pro : ei Dixitque
36 וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן אֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה
eum invenit & ,*eum apud ad* abiit & : leo te percutiet & ,me à *vadens*
הוֹלֵךְ מֵאִתִּי וְהִכְּךָ הָאֲרִיֵה וַיֵּלֶךְ מֵאֶצְלוֹ וַיִּמְצָאֵהוּ
: dixit & ,alterum virum invenit Et .eum percussit & , leo
37 הָאֲרִיֵה וַיִּכֵּהוּ : וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר
.vulnerando & ,percutiendo vir eum percussit Et .obsecro me Percute
הַכֵּנִי נָא וַיַּכֵּהוּ הָאִישׁ הַכֵּהוּ וּפָצֹעַ :
velo in se mutavit & : viam *ad regi obstitit* & , propheta abiit Et
38 וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיַּעֲמֹד לַמֶּלֶךְ בַּדָּרֶךְ וַיִּתְחַפֵּשׁ
ad clamavit ipse & ,transeunte rege , fuit Et .suos oculos super
עַל־עֵינָיו : וַיְהִי הַמֶּלֶךְ עֹבֵר וְהוּא צָעַק אֶל־
ecce & , prælii *interim* in est ingressus tuus Servus : ait & , regem
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ יָצָא בְקֶרֶב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־
,iſtum virum Custodi : dixit &,virum me ad adduxit &,recessit vir
אִישׁ סָר וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה
talentũ vel,ipſi⁹ anima pro tua anima erit & ,*desideretur desiderando* ſi
אִם־הִפָּקֵד יִפָּקֵד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר־
ipse & , illuc & huc agente tuo servo , fuit Et .appendes argenti
39 כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל : וַיְהִי עַבְדְּךָ עֹשֶׂה הֵנָּה וְהֵנָּה וְהוּא
tu ,tium judicium Sic ; Israel Rex eum ad dixit & :*ipse* non
אֵינֶנּוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִשְׁפָּטְךָ כֵּן אַתָּה
.*decidisti*
חָרָצְתָּ :

REGUM I.

Versio VULG. LAT.

29 Dirigebántque septẽ diebꝰ ex adverso hi atq; illi acies,septimâ autẽ die cõmissũ est bellũ: percusserúntque filii Israel de Syris centũ millia peditum in die una. Fugerunt autẽ qui remanserãt in Aphec,in civitatẽ: & cecidit murꝰ sup viginti septẽ millia hominũ,qui remanserant. Porrò Benadad fugiens ingressꝰ est civitatẽ,in cubiculũ quod erat intra cubiculũ. Dixerúntque ei servi sui ; Ecce, audivimꝰ quòd reges domꝰ Israel clementes sint : ponamus itaq; saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus nostris, & egrediamur ad regem Israel : forsitan salvabit animas nostras. Accinxerunt saccis lumbos suos, & posuerunt funiculos in capitibꝰ suis, venerúntq; ad regẽ Israel, & dixerunt ei ; Servꝰ tuꝰ Benadad dicit; Vivat,oro te,anima mea. Et ille ait; Si adhuc vivit,frater meꝰ est. Quod acceperunt viri pro omine : & festinantes rapuerunt verbũ ex ore ejus, atq; dixerũt; Frater tuꝰ Benadad. Et dixit eis;Ite,& adducite eum ad me. Egressꝰ est ergò ad eũ Benadad,& levavit eũ in currũ suũ. Qui dixit ei;Civitates,quas tulit pater meꝰ à patre tuo,reddã: et plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meꝰ in Samaria,& ego fœderatꝰ recedã à te. Pepigit ergò fœdꝰ, & dimisit eũ. Tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad sociũ suũ in sermone Dñi, Percute me. At ille noluit percutere. Cui ait; Quia noluisti audire vocẽ Dñi, ecce recedes à me,& percutiet te leo. Cúmque paululũ recessisset ab eo, invenit eũ leo,atque percussit. Sed & alterũ inveniens virũ, dixit ad eũ ; Percute me. Qui percussit eũ,& vulneravit. Abiit ergò propheta, et occurrit regi in via, et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos. Cúmq; rex transisset,clamavit ad regẽ,et ait; Servꝰ tuꝰ egressus est ad præliandũ cominús: cúmq; fugisset vir unꝰ, adduxit eũ quidã ad me,et ait; Custodi virũ istum : qui si lapsꝰ fuerit, erit anima tua pro anima ejus, aut talentũ argenti appendes. Dum autem ego turbatus huc illúcq; me verterẽ,subitò non comparuit. Et ait rex Israel ad eum ; Hoc est judicium tuum, quod ipse decrevisti.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Πλὴν ματαίως (μ) Ἀχαὰβ, ὃς ἐπεφάθη ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὡς μετέθηκεν αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ ἐξεδυλύχθη Ζοῤῥὰ πορδιᾶς ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων, ᾗ πάντα ἃ ἐποίησεν ὁ Ἀμορραῖος, (ν) ὃν ἐξωλόθρευσε κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ὡσεὶ τῷ λόγου (ξ) ὡς κατενύγη Ἀχαὰβ ἀπὸ προσώπου (ο) τοῦ κυρίου, καὶ ἐπορεύετο κλαίων, καὶ διέῤῥηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, καὶ ἐζώσατο (π) Ζάκκον ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐνήστευσεν· καὶ ἐκοιμᾶτο ἐπὶ σάκκου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξεν Ναβουθαὶ τὸν (ρ) Ἰεζραηλίτου, καὶ ἐπορεύθη. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου ἐν χειρὶ Δηλὰ αὐτοῦ Ἠλὶ τοῦ Ἀχαάβ, καὶ εἶπε κύριος, (σ) Ἑωράκας ὡς κατενύγη Ἀχαὰβ ἀπὸ προσώπου μου; οὐκ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐν ταῖς ἡμέραις (τ) αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπάξω τὴν (υ) κακίαν.

(μ) *Verùntamen frustrà Achaab qui venundatꝰ est facere malũ in conspectu Domini : secus evertit eum Jezabel uxor ejus. Et factus est abominabilis valdè, et eundo post abominationes secundùm omnia , quæ fecerat Amorræus, quem exterminavit Dominus à facie filiorum Israel.* (ν) *Et pro verbo, quomodò compunctus est Achaab à facie Domini, & ibat plorans & conscidit tunicam suam, & accinxit saccum super corpus suum, & jejunavit. Et indutus est saccum in die quâ percussit Nabutha Jezraelitem : &* (ο) *vixit. Et factum est verbum Domini in manu servi sui Eliu de Achaab. Et dixit Dominus ; Vidisti, quemadmodùm compunctus est Achaab à facie mea? (τ) Non inducam malum in diebus ejus: sed in diebus filii ejꝰ inducã (υ) malũ.*

MS. A. (μ) ἐπεφάθη Ἀχαὰβ ὡς ἐπεφάθη (ν) ὃν ἐξωλόθρευσεν (ξ) ἕ (ο) κυρίου, καὶ (π) Ζάκκον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξεν (ρ) Ἰεζραηλίτου, καὶ ἐπορεύθη κεκλιμένος. Καὶ (σ) Ἑώρακας (τ) αὐτοῦ, καὶ ἐν (υ) κακίαν ὅτι ὁ οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ἐκάθισεν ηεία ἔτη

Quod hìc est Cap. 21. in MS. A. et in Vulgat. est Cap. 22.

ΚΕΦ. [κα'.

1 (α) Καὶ Συνήθροισεν υἱὸς Ἀδὲρ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη καὶ περιεκάθισεν ὅπι Σαμάρειαν, καὶ πειαχονταδύο βασιλεῖς μετ' αὐτοῦ, καὶ πᾶς ἵππος καὶ ἅρμα. καὶ ἀνέβησαν καὶ (β) περιεκάθισαν ὅπι Σαμάρειαν, καὶ (γ) ἐπολέμησαν ἐπ' αὐτήν. Καὶ ἀπέστειλεν (δ) πρὸς Ἀχαὰβ βασιλέα Ἰσραὴλ εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει (ε) υἱὸς Ἀδὲρ, Τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου ἐμόν ἐστι, καὶ αἱ γυναῖκές σου καὶ τὰ τέκνα (ζ) σου ἐμά ἐστι. Καὶ ἀπεκρίθη (η) βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ εἶπε, Καθὼς (θ) ἐλάλησας κύριέ μου βασιλεῦ, (ι) σὸς ἐγὼ εἰμὶ καὶ πάντα τὰ ἐμά. Καὶ ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι, καὶ (κ) εἶπαν, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς (λ) Ἀδὲρ, Ἐγὼ ἀπέστειλα πρὸς σὲ, λέγων, Τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου καὶ τὰς (μ) γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου (ν) δώσεις ἐμοί, Ὅτι ταύτῃ τῇ ὥρᾳ αὔριον (ξ) ἀποστελῶ τοὺς παῖδάς μου πρὸς σὲ, καὶ ἐρευνήσουσι τὸν οἶκόν σου καὶ τοὺς οἴκους τῶν παίδων σου, καὶ (ο) ἔσται πάντα τὰ ὀπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἐφ' ἃ ἂν ὀπιβάλωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ λήψονται. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, καὶ εἶπε, Γνῶτε δὴ καὶ ἴδετε ὅτι κακίαν οὗτος ζητεῖ, ὅτι ἀπέστειλε πρὸς μὲ περὶ τῶν γυναικῶν μου καὶ περὶ τῶν υἱῶν μου καὶ περὶ τῶν θυγατέρων μου· (π) τὸ ἀργύριόν μου καὶ τὸ χρυσίον μου οὐκ ἀπεκώλυσα ἀπ' αὐτοῦ.

(α) *Et congregavit filius Ader omnem virtutem suam, & ascendit, & obsedit super Samariam & triginta duo reges cum eo, &* (a) *omnis equus, & currus. Et ascenderunt, & obsederunt super Samariam, & pugnaverunt super eam. Et misit ad Achaab regem Israel in civitatem, & dixit ad eum; Hæc dicit filius Ader ; Argentum tuum, & aurum tuum, meum est : &* (b) *uxores tuæ, & filii tui, mei sunt. Et respondit rex Israel, & dixit; Sicut locutus es, domine mi rex, tuus ego sum, & omnia mea. Et reverterunt nuntii, & dixerunt; Hæc dicit filius Ader, Ego misi ad te, dicens; Argentum tuum, & aurum tuum, & uxores, & filios tuos dabis mihi: Quoniam hàc horâ cras mittam pueros meos ad te, & scrutabuntur domum tuam, & domos puerorum tuorum. Et erit, omnia desiderata oculorum suorum, super quæcunque injicient manus suas, & (c) tollent. Et vocavit rex Israel omnes seniores terræ, & dixit; Cognoscite nunc, & videte, quia malum iste quærit: quoniam misit ad me pro uxoribus meis, & pro filiis meis, & pro filiabus meis.* (d) *Argentum meum, & aurum meum non prohibui ab eo.*

MS. A. (α) Καὶ υἱὸς Ἀδὲρ βασιλεὺς Συρίας συνήθροισεν πᾶσαν (β) περιεκάθισεν (γ) ἐπολέμησεν (δ) ἀγγέλους πρὸς (ε) ὁ υἱὸς (ζ) Σου τὰ καλὰ ἐμά (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἐλάλησάς μοι κύριέ (ι) Σὸς ἐγὼ εἰμὶ καὶ (κ) εἶπαν πρὸς αὐτ, Τάδε (λ) Ἀδὲρ, Ἐγὼ* ἀπέστειλα Τὸ (μ) γυναῖκάς Σου καὶ τὰ (ν) ἐμοὶ δώσεις, (ξ) ἀποστέλλω (ο) ἔσαι τὰ ὀπιθυμητὰ ὀφθαλμῶν (π) τὸ χρυσίον μου καὶ τὸ ἀργύριόν μου οὐκ

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

29 ושרו אלין לקביל אלין שבעא יומין והוה ביומא שביעאה וקריבו עברי קרבא ומחו כל
30 בני ישראל ית ארנש ארם מאה אלפין גבר רגלי ביומא חד : ואפכו דאשתארו לאפק
לקרתא ונפל שורא על עשרין ושבעה אלפין גברא דאשתארו ובר הדד ערק ועל
31 לקרתא תון בתון : ואמרו ליה עבדוהי הא כען שמענא ארי מלכי בית ישראל ארי מלכין
גמלי חסדא אנון ניסר כען בחרצנא ואטונין ברישנא ונפוק לות מלכא דישראל
32 מאים יקים ית נפשך : ואסרו שקין בחרצהון ואטונין ברישיהון ואתו לות מלכא דישראל
ואמרו עבדך בר הדד אמר תתקים כען נפשי ואמר הען קיים אחי הוא : ונברייא
33 נחשו ואוחיאו וחטפוהא מניה ואמרו אחוך בר הדד ואמר עולו דברוהי ונפק לותיה
בר הדד ואסקיה לרתיכא : ואמר ליה קרוין דנסיב אבא מן אבוך אחיב ושוקין תמני לך
35 בדמשק כמא דמני אבא בשומרון ואנא בקים אשלחנך ונור ליה קים ושלחיה : ונברא
חד מבני תלמידי נביא אמר לחבריה בפתגמא דיי מחיני כען ולא אבה נברא לממחה
36 ואמר ליה חלף דלא קבלתא למימרא דיי הא אתך אויל מלותי ויקטל נך אריא ואזל
37 מלותיה ואשכחיה אריא וקטליה : ואשכח נברא אוחרנא ואמר מחני כען ומחי נברא
38 מחהי ופרעיה : ואזל נביא וקם למלכא על אורחא וכריך במעפרא עיניהי : והוה מלכא
39 עבר והוא צוח קדם מלכא ואמר עבדך נפק בגו קרבא והא גברא זר ואיתי לי גבריא
ואמר טר ית גברא הדין אם משנא ישני ותהי נפשך חלף נפשיה או כפרא דכספא
40 תתקול : והוה עד דעבדך מתפני לכא ולכא והא ליתוהי ואמר ליה מלכא דישראל אתה
דנתא דינך ופסקת :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et manserunt hi è regione horum septem diebus:et fuit die septima, ap- 29
propinquaverunt belligeratores,et percusserunt *omnes* filii Israel homines
Aram, [*nempe*] centũ millia virorũ peditũ die una. Et verterunt terga hi 30
qui relicti fuerant versus Aphec,in urbem, et cecidit murꝰ sup viginti &
septẽ millia virorũ qui relicti fuerãt:et Bar-hadad terga vertens, introivit
in civitatẽ in thalamos intra thalamos [*alios.*] Et dixerunt illi servi ejus, 31
Ecce nunc audivimꝰ quòd reges domus Israel,quòd reges sunt *exhibentes*
misericordiã, ligemꝰ quæso saccis lumbos nostros,et funibꝰ capita nostra,
et exeamꝰ ad regẽ Israel : forsitan superstitẽ servabit animã tuã. Et liga- 32
verunt saccis lumbos suos,et funibꝰ capita sua, et venerunt ad regẽ Israel,
et dixerunt, Servꝰ tuꝰ Bar-hadad dixit, Superstes sit quæso anima mea. Et
dixit,Nunquid adhuc superstes estꝰ frater meꝰ est. Et viri augurati sunt, & 33
festinârunt, et arripuerunt illud ab ipso,et dixerunt, Frater tuꝰ est Bar-ha-
dad:et dixit,Intrate,accipite illũ:et exiit ad eum Bar-hadad,et fecit ascen-
dere illũ in curruũ. Et dixit illi, Urbes quas cepit pater meus à patre tuo 34
reddam,et plateas numerabis tibi in Dammeseq, sicut numeravit pater meꝰ
in Somron,et ego cum fœdere dimittã te:et pepigit illi fœdus,et misit illũ.
Et vir unꝰ de *filiis discipulorum* prophetarũ dixit socio suo in verbo Dñi: 35
Percute me,quæso; et noluit vir percutere eum. Et dixit illi,Eo quòd non
susceptisti dictũ Dñi,ecce cùm tu abieris à me,occidet te leo:et abiit ab il-
lo, et invenit eum leo, et occidit eum. Et invenit virum alterum, et dixit, 37
Percute me obsecro:et percussit eũ vir, percussit eũ et vulneravit eum. Et
abiit propheta et astitit regi in via, et operuit panno oculos suos. Et fuit 39
rege transeunte; ille clamavit ad regem,et dixit, Servus tuus exivit in me-
diũ belli,et ecce vir declinavit,et adduxit mihi virũ,et dixit, Custodi virũ
hunc,si aberrando aberraverit,erit anima tua pro anima ejꝰ,aut talentum
argenti pendes. Et fuit cùm servꝰ tuꝰ respiceret huc et illuc, et ecce non 40
fuit : & dixit ei rex Israel,Tu judicâsti judiciũ tuũ,et sententiam decidisti.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܘܐܬܓܪܝܘ ܐܠܝܢ ܥܡ ܐܠܝܢ ܫܒܥ ܝܘܡ̈ܝ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ ܩܪܒ ܩܪܒܐ ܒܬܪ̈ܝܗ ܕܚ̈ܝܠܐ ܒܪ ܡܐܐ ܐܠܦ ܓܒܪ̈ܐ ܪ̈ܓܠܝ ܒܝܘܡ ܚܕ ܩܛܠ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܥܡ ܐܪܡ ܡܐܐ ܐܠܦ ܓܒܪ̈ܐ ܪ̈ܓܠܝ ܒܝܘܡ ܚܕ ܘܐܢ̈ܘܢ ܕܫܪ̈ܝܢ ܗܪ̈ܒܘ ܠܐܦܝܩ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܢܦܠ ܫܘܪܐ ܥܠ ܐܠܦ ܓܒܪ̈ܐ ܕܫܪ̈ܝܢ ܗܘ ܕܗܪ̈ܒ ܠܐܦܝܩ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܥܠ ܟܪ̈ܟܐ ܘܥܠ ܟܪ̈ܟܐ ܘܗܪ̈ܒ ܠܓܘ ܟܘܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܗܐ ܫܡܥܢ ܕܡ̈ܠܟ̈ܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܡ̈ܠܟ̈ܐ ܪ̈ܚܡ̈ܢ̈ܐ ܗܘ ܢܣܝܡ ܢ ܟ̈ܪ̈ܟ̈ܐ ܒܣܛ̈ܪ̈ܝ ܢ ܘܒ̈ܢ̈ܝ ܢ ܒܚ̈ܒ̈ܠ̈ܐ ܒܣܛ̈ܪ̈ܝ ܢ ܘܢܦܩ ܠܘܬ ܡ̈ܠܟ̈ܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܐ̈ܘ ܢ ܢܚ̈ܐ ܢܦ̈ܫ̈ܗ ܘ ܢ ܚ̈ܝ ܢ ܘܐ̈ܙ̈ܠ ܒ̈ܥ̈ܐ ܠܩ̈ܒ̈ܠ ܡ̈ܠܟ̈ܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܠ ܥܒ̈ܕ̈ܘ ܗ̈ܝ ܒ̈ܪ̈ܗ ܕ ܒ̈ܥ̈ܐ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܠ ܢ ܚ̈ܝ ܢ ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܠ ܢ ܐ̈ܚ̈ܝ

מלכים א: כא

eum agnovit & ,ſuis oculis *deſuper velum* amovit & ,feſtinavit Et
41 וַיְמַהֵר וַיָּסַר אֶת־הָאֵפֹד מֵעָלָיו עֵינָיו וַיַּכֵּר אֹתוֹ
dixit Sic : eum ad dixit Et .*ipſe* prophetis de quòd Iſrael rex
42 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי מֵהַנְּבִיאִים הוּא׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר
tua anima erit &,manu de *mei anathematis* virum dimiſiſti Quia :Domin
יְהוָה יַעַן שַׁלַּחְתָּ אֶת־אִישׁ־חֶרְמִי מִיָּדְךָ וְהָיְתָה נַפְשֶׁךָ
rex abiit Et .ipſius populo pro tu populus &,ipſius anima pro
43 תַּחַת נַפְשׁוֹ וְעַמְּךָ תַּחַת עַמּוֹ׃ וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ
.Someron in venit & : *ſævus* & ,*contumax* ſuam domũ *ſuper* Iſrael
יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹנָה׃

CAP. XXI. כא

,Izrehelitæ Naboth erat vinea ,hæc *verba* poſt fuit Et
1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
eſt locut Et .Someron regis Achab ædem apud ,Izrehel in quæ
2 אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל הֵיכַל אַחְאָב מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן׃ וַיְדַבֵּר
mihi erit &,tuam vineam mihi Da : dicendo ,Naboth ad Achab
אַחְאָב אֶל־נָבוֹת לֵאמֹר תֶּנָה־לִּי אֶת־כַּרְמְךָ וְיִהְיֶה־לִּי
tibi dabo &,*meam domum* apud propinqua *ipſa* quia : oleris hortum in
לְגַן־יָרָק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי וְאֶתְּנָה לְךָ
argentũ tibi dabo ,tuis oculis in *bonum* Si ,illa *præ bonam* vineam ea pro
תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ אֶתְּנָה לְךָ כֶּסֶף
DOMINO à mihi Abſit : Achab ad Naboth Dixitque .ipſius pretii
3 מְחִיר וה׃ וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל־אַחְאָב חָלִילָה לִּי מֵיהוָה
ſuã domũ in Achab Venitque .tibi meorũ patrũ hæreditatẽ *me damno à*
4 מִתִּתִּי אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתַי לָךְ׃ וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־בֵּיתוֹ
, Izrehelita Naboth ſibi fuerat locut quod verbum *ſuper ſævus & recedens*
סַר וְזָעֵף עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
jacuit & : meorũ patrum hæreditatẽ tibi dabo Non : dixit &
וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתָי וַיִּשְׁכַּב
venit Et .panem comedit non & *ſuas facies* vertitque ,ſuũ lectũ ſuper
עַל־מִטָּתוֹ וַיָּסֵב אֶת־פָּנָיו וְלֹא־אָכַל לָחֶם׃ וַתָּבֹא
,*recedens* tu ſpiritus *hoc Quid*:eum ad eſt locuta &,ejus uxor Izebel eum ad
אֲלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֶּר אֵלָיו מַה־זֶּה רוּחֲךָ סָרָה
Naboth ad ſum locut Quia:eam ad eſt locut Et ?panem *comedens tu* nõ &
6 וְאֵינְךָ אֹכֵל לָחֶם׃ וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ כִּי־אֶדַבֵּר אֶל־נָבוֹת
velens ſi vel;pecunia *in* tuã vineam mihi Da : ei dixique ,Izrehelitam
הַיִּזְרְעֵאלִי וָאֹמַר לוֹ תֶּנָה־לִּי אֶת־כַּרְמְךָ בְּכֶסֶף אוֹ אִם־חָפֵץ
.meã vineã tibi dabo Non ;dixit & :ea pro vineam tibi dabo ,*tu*
אֶתֵּן אֶת־כַּרְמִי תַּחְתָּיו וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־כַּרְמִי׃
ſuper regnum facies nunc Tu : ejus uxor Izebel eũ ad Dixitque
7 וַתֹּאמֶר אֲלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ אַתָּה עַתָּה תַּעֲשֶׂה מְלוֹכָה עַל־
tibi dabo ego :tuſi cor *ſit bonum* & ,panem comede ,Surge .Iſrael
יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכֹל־לֶחֶם וְיִטַב לִבֶּךָ אֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶת־
, Achab nomine *in* literas Scriplitque .Izrehelitæ Naboth vineam
8 כֶּרֶם נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃ וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחְאָב
ad & ,ſeniores ad literas miſit & : ej *ſigillo in* ſignavit &
וַתַּחְתֹּם בְּחֹתָמוֹ וַתִּשְׁלַח הַסְּפָרִים אֶל־הַזְּקֵנִים וְאֶל־
, literis in ſcripſit Et .Naboth cum *habitantes* ipſi civitate in qui *heroes*
הַחֹרִים אֲשֶׁר בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת־נָבוֹת׃ וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים
.populi capite in Naboth facite ſedere &,jejuniũ Prædicate :dicendo
9 לֵאמֹר קִרְאוּ־צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
,eũ teſtificabitur &,eũ cõtra *belial filios* viros duos facite ſtare Et
10 וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ וְיָעִדֻהוּ
.moriatur &,eũ lapidate &,eũ educite Et.regi & ,Deo *Benedixiſti*:dicendo
לֵאמֹר בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים וּמֶלֶךְ וְהוֹצִיאֻהוּ וְסִקְלֻהוּ וְיָמֹת׃
habitantes qui *heroes* & ,ſeniores ipſius civitatis viri Feceruntque
11 וַיַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים אֲשֶׁר הַיֹּשְׁבִים
quod ſecundũ ,Izebel eos ad miſerat quod ſecundùm ipſi civitate in
בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם אִיזֶבֶל כַּאֲשֶׁר
.eos ad miſerat quas ,literis in ſcriptum
כָּתוּב בַּסְּפָרִים אֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם׃

Versio VUL.LAT.

41 At ille ſtatim abſterſit pulvere de facie ſua,et cognovit eũ rex Iſrael, & eſſet de prophetis.
42 Qui ait ad eũ, Hæc dicit Dñs; Quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua,erit anima tua pro anima ejꝰ, & populus tuus pro populo ejꝰ.
43 Reverſus eſt igitur rex Iſrael in domum ſuã,audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

CAP. XXI.

1 POſt verba autẽ hæc,tẽpore illo vinea erat Naboth Jezrahelitæ,qui erat in Jezrahel,juxta palatiũ Achab regis Samariæ,
2 Locutus eſt ergò Achab ad Naboth, dicens; Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina eſt. & prope domum meam, dabóq; tibi pro ea vineã meliorẽ: aut ſi cõmodiꝰ tibi puras, argenti pretiũ, quanto digna
3 eſt. Cui reſpondit Naboth; Propitiꝰ ſit mihi Dñs, ne dem hæreditatẽ patrũ meorũ tibi.
4 Venit ergò Achab in domũ ſuã indignans,et frendens ſup verbo, & locutꝰ fuerat ad eũ Naboth Jezrahelites,dicens;Non dabo tibi hæreditatem patrum meorũ.Et projiciens ſe in lectulũ ſuũ, avertit faciẽ ſuã ad parietem,& nõ comẽdit panẽ.
5 Ingreſſa eſt autẽ ad eũ Jezabel uxor ſua, dixitq; ei ; Quid eſt hoc,unde anima tua cõtriſtata
6 eſt ? & quarè nõ comedis panem ? Qui reſpondit ei ; Locutꝰ ſũ Naboth Jezrahelitæ,& dixi ei ; Da mihi vineã tuam, acceptâ pecuniâ : aut, ſi tibi placet, dabo tibi vineã meliorem pro ea. Et ille ait, Non da-
7 bo tibi vineã meã. Dixit ergò ad eũ Jezabel uxor ejꝰ;Grandis auctoritatis es, & benè regis regnũ Iſrael. Surge et comede panẽ,& æquo animo eſto, ego dabo tibi vineã Naboth
8 Jezrahelitæ.Scripſit itaq; literas ex nomine Achab,& ſignavit eas annulo ejꝰ, & miſit ad majores natu et optimates,qui
9 erant in civitate ejꝰ,& habitabant cũ Naboth. Literarũ autem hæc erat ſententia; Prædicate jejuniũ, & ſedere facite Naboth inter primos populi,
10 Et ſubmittite duos viros filios Belial contra eum, & falſum teſtimoniũ dicant; Benedixiſti Deum & regem : & educite eum, & lapidate, ſicq; moria-
11 tur. Fecerunt ergò cives ejꝰ majores natu & optimates, qui habitabant cum eo in urbe, ſicut præceperat eis Jezabel, & ſicut ſcriptum erat in literis quas miſerat ad eos :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι καὶ πᾶς ὁ λα-
9 ὸς, Μὴ ἀκούσῃς, καὶ μὴ θελήσῃς. Καὶ εἶπε τοῖς ἀγγέλοις ὑῶ Ἀσὲρ, Λέγετε τῷ κυρίῳ (ρ) ὑμῶν, Πάντα ὅσα ἀπέσταλκας πρὸς τὸν δοῦλόν (σ)σου ἐν πρώτοις ποιήσω, τὸ δὲ ῥῆ-
10 μα τοῦτο οὐ δυνήσομαι ποιῆσαι. Καὶ ἀπῆλθαν οἱ ἄνδρες, καὶ (τ)ἐπέστρεψαν αὐτῷ λόγον. καὶ (υ) ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ὑὸς Ἀσὲρ, λέ-
11 γων, (φ) Τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείῃ, εἰ ἐκποιήσει ὁ χοῦς Σαμαρείας τὰ
12 ἀλώπεξι παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πιζοῖς μου. Καὶ (χ) ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, Ἰκανόω· μὴ καυχάσθω ὁ κυρτὸς
13 ὡς ὁ ὀρθός. Καὶ ἐγένετο (ψ) ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, πίνων ἦν αὐτὸς καὶ πάντες οἱ (ω) βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν Ζαλωαῖς· καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οἰ-
κοδομήσατε χάρακα. καὶ ἔδεντο χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προφήτης εἷς προσ-
ῆλθε τῷ Ἀχαὰβ (α) βασιλεῖ Ἰσραὴλ, καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Εἰ (β) ἑώρακας τὸν ὄχλον τὸν μέγαν τοῦτον; ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν (γ) Ζήμερον εἰς χεῖρας Ζὰς, καὶ γνώσῃ
14 ὅτι ἐγώ κύριος. Καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ, Ἐν τί-
νι; καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Ἐν τοῖς παιδαρίοις ἀρχόντων (δ) χωρῶν. καὶ
15 εἶπεν Ἀχαὰβ, Τίς ζωάψει τὸν πόλεμον; καὶ εἶπεν, Σύ. Καὶ (ε) ἐπισκέψατο Ἀχαὰβ τοὺς ἄρχοντας τὰ παιδάρια χωρῶν, καὶ
16 ἐγένοντο (ζ) διακόσια τεσσαράκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεσκέψατο (η)τὸν λαὸν πάντα υἱὸν δυ-
νάμεως, ἑπτὰ χιλιάδας. Καὶ ἐξῆλθε μεσημβρίας. καὶ υἱὸς Ἀσὲρ πίνων μεθύων ἐν (θ)
Σοκχὼθ αὐτὸς καὶ οἱ βασιλεῖς, τεσσαράκοντα καὶ
17 δύο βασιλεῖς συμβοηθοὶ (ι) αὐτῷ. Καὶ ἐξῆλ-
θον ἄρχοντες παιδάρια χωρῶν ἐν πρώ-
τοις. καὶ ἀποστέλλουσι καὶ ἀπαγγέλλουσι τῷ βα-
σιλεῖ Συρίας, λέγοντες, Ἄνδρες ἐξεληλύθα-
σιν ἐκ Σαμαρείας. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Εἰ εἰς
18 εἰρηνὴν ἐκπορεύονται, (κ) συλλαβεῖν αὐτοὺς
ζῶντας· καὶ (λ) εἰ εἰς πόλεμον, ζῶντας συλ-
19 λαβεῖν αὐτούς. Καὶ μὴ ἐξῇ δάτωσ (μ) ἐκ τῆς
πόλεως ἄρχοντα τὰ παιδάρια χωρῶν. καὶ
20 ἡ δύναμις ὀπίσω αὐτῶν Ἐσάταξεν ἕκασ-
τος (ν) παρ' αὐτοῦ· καὶ ἐδιώξησαν ἕκας-
τος παρ' αὐτοῦ. καὶ ἔφυγε Συρία· καὶ κατεδίωξεν
αὐτοὺς Ἰσραήλ. καὶ Ζὼξεθ υἱὸς Ἀσὲρ βασι-
λεὺς Συρίας (ξ) ἐφ' ἵππου ἱππέως.

MS. A. (ρ) ὑμῶν τῷ βασιλεῖ, Πάντα (σ) σου ποίησαι, (τ) ἀνέῳξεν
(υ) ἀνταπέστειλεν (φ) Τάδε ποιήσαισάν μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθείηϛ, εἰ (χ) ἀπεκρίθη βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Ἰκανούδω· (ψ) ὡς (ω) βασιλεῖς μετ' (α) τῶ βασιλεῖ (β) ἑόρακας πάντα τὸν (γ) ὄχλον τὸν μέγαν Ζὰς Ζήμδον, καὶ (δ) τῶν πόλεων. καὶ (ε) ἐπεσκέψατο τὰς παῖδας τῶν ἀρ-
χόντων τῶν χωρῶν, (ζ) τριακόσιοι τριάκοντα δύο· καὶ μετὰ (η)
Ζύμπαντα τὸν λαὸν πάντα υἱὸν (θ) Σοκχὼ (ι)μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν
παιδάρια ἀρχόντων τῶ χωρῶν ἐν πρώτοις. καὶ ἀπέστειλαν υἱὸς Ἀσὲρ, καὶ
ἀνήγγειλαν αὐτῷ, λέγοντες, (κ) Συλλάβετε (λ) ἢ εἰς πόλεμον ἐξῆλ-
θον, ζῶντας Συλλάβετε αὐτούς. (μ) τὰ παιδάρια ἐκ τῆς πόλε-
ως ἀρχόντων τῶν χωρῶν. (ν) παρ' αὐτοῦ. καὶ ἔφυγεν (ξ) ἐφ' ἵππου ἱππέως

Et dixerunt ei ſeniores, & omnis populus ; Non audias, & non velis. Et dixit nuntiis filii Ader, Dicite domino veſtro; Omnia quæcunque miſiſti ad ſervum tuum in primis, faciam: verbum autem hoc non poteris facere. Et abierunt viri, & retulerunt ei verbum. Et miſit ad eum filius Ader,dicens; Hæc faciat mihi Deus, & hæc adjiciat, ſi ſufficiet pulvis Samariæ (e) vulpibus, omni populo, pedibus meis. Et reſpondit rex Iſrael, & dixit; Satis ſit. Non glorietur gibboſus, ut rectus. Et factum eſt, quando reſpondit ei verbum hoc, bibens erat ipſe, & omnes reges, qui cum eo, ad tabernaculis. Et dixit pueris ſuis; Ædificate vallum. Et poſuerunt vallum ſuper civitatem. Et ecce propheta unus advenit Achaab regi Iſrael, & dixit, Hæc dicit Dominus ; Si vidiſti (f) turbam magnam hanc? Ecce ego do eam bodiè in manus tuas ; & cognoſces,quia ego Dominus. Et dixit Achaab, *In quo ?* Et dixit, Hæc dicit Dominus ; In pueris principum (g) regionum. Et dixit Achaab, Quis committet pugnam ? Et dixit, Tu. Et recognovit Achaab (h) principes pueros regionum: & fuerunt (i) ducenti triginta. Et poſt hæc recognovit populum, omnem filium virtutis , ſeptem millia. Et egreſſus eſt meridiè. Et filius Ader bibens temulentus in Socchoth, ipſe, & reges,triginta & duo reges coadjutores ejus. Et egreſſi ſunt principes, pueri regionum in primis. Et (k) nuntiant, & annuntiant regi Syriæ, dicentes; Viri exierunt de Samaria. Et dixit ei ; Si ad pacem egrediuntur, (l) comprehendere eos vivos: & ſi ad bellum, vivos comprehendere eos : Et non exeant è civitate (m) principes pueri regionum, & virtus poſt eos, Percuſſit unuſquiſque eum, qui juxta ſe: & iteravit unuſquiſque eum, qui juxta ſe. Et fugit Syria. Et proſecutus eſt eos Iſrael. Et ſalvatus eſt filius Ader rex Syriæ ſuper equum equitu.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

41 וְאוֹחִי וְאַעְדִּית מֵעֲפַרָא מֵעַלְוֵי עֵינוֹהִי וְאִשְׁתְּמוֹדַע יְתֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִתַּלְמִידֵי
42 נְבִיָּיא הוּא : וְאָמַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּשַׁבְתָּא יָת גְּבַר דְּחַיָּב קְטוֹל מֵימְרִי וְתֶהֵי נַפְשָׁךְ
43 חֲלַף נַפְשֵׁיהּ וְעַמָּךְ חֲלַף עַמֵּיהּ : וַאֲזַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וְדָוֵי וַאֲתָא לְשׁוֹמְרוֹן׃

כא

1 וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין כַּרְמָא הֲוָה לְנָבוֹת יִזְרְעֵאלָא דִּי בְיִזְרְעֵאלָא בְּסִטַר הֵיכְלֵיהּ
2 דְּאַחְאָב מַלְכָּא דְשׁוֹמְרוֹן : וּמַלֵּיל אַחְאָב עִם נָבוֹת לְמֵימַר הַב לִי יָת כַּרְמָךְ וְיֶהֵי לִי לְגִנַּת
יָרָקָא אֲרֵי הוּא קָרִיב לְבֵיתִי וְאֶתֶּן לָךְ חֲלוּפֵיהּ כַּרְמָא דְּטַב מִנֵּיהּ אִם תַּקִּין בְּעֵינָךְ אֶתֶּן לָךְ
3 כַּסְפָּא דְּמוֹהִי מָה דְּשַׁוִּי : וַאֲמַר נָבוֹת לְאַחְאָב חָס לִי מִן קֳדָם יְיָ מִלְמִתַּן יָת אַחֲסָנַת אֲבָהָתַי
4 לָךְ : וַאֲתָא אַחְאָב לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וְדָוֵי עַל פִּתְגָמָא דְּמַלֵּל עִמֵּיהּ נָבוֹת יִזְרְעֵאלָה וַאֲמַר לָא
אֶתֵּן לָךְ יָת אַחֲסָנַת אֲבָהָתַי וְשָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ וְאַסְחַר יָת אַפּוֹהִי וְלָא אֲכַל לַחְמָא : וַאֲתַת
5 לְוָתֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ וַאֲמַרַת לֵיהּ מָה דֵּין רוּחָךְ סְטָיָא וְלֵית אַתְּ אָכֵיל לַחְמָא : וַאֲמַר לַהּ
אֲרֵי מַלֵּילִית עִם נָבוֹת יִזְרְעֵאלָא וַאֲמָרִית לֵיהּ הַב לִי יָת כַּרְמָךְ בְּכַסְפָּא אוֹ אִם רָעֵי אַתְּ
6 אֶתֵּן לָךְ כַּרְמָא חֲלוּפֵיהּ וַאֲמַר לָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמִי : וַאֲמַרַת לֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ אַתְּ כְּעַן
תַּצְלַח מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכוֹל לַחְמָא וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ אֲנָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמָא דְנָבוֹת
7 יִזְרְעֵאלָה : וְכָתַבַת אַגַּרְתָּא בִּשְׁמָא דְאַחְאָב וַחֲתָמַת בְּעוֹקְתֵיהּ וְשַׁדַּרַת אַגַּרְתָּא לְסָבַיָּא
וְלִתְרִבִּינַיָּא דִּבְקִרְתָּא דְיָתְבִין עִם נָבוֹת : וְכָתַבַת בְּאַגַּרְתָּא לְמֵימַר גָּרוּ צוֹמָא וְאוֹתִיבוּ יָת
8 נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא : וְאוֹתִיבוּ תְּרֵין בְּנֵי רְשָׁעָא לְקֳבְלֵיהּ וְיִסְהְדוּנֵיהּ לְמֵימַר נְדַפְתָּא
קֳדָם יְיָ וּמַלְכָּא לְטָתָא וְאַפְקוּהִי וּרְגוּמוּהִי וְיִתְקְטֵיל : וַעֲבָדוּ אֱנָשֵׁי קִרְתֵּיהּ כְּמָא דִּשְׁלַח לְוָתְהוֹן אִיזֶבֶל כְּמָא דִּכְתִיבַת בְּאַגַּרְתָּא דִּשְׁלַחַת לְוָתְהוֹן :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et feſtinavit et amovit pannum ab oculis ſuis,et agnovit illũ rex Iſrael, quòd de diſcipulis prophetarũ eſſet. Et dixit ei,Sic dixit Dñs,Eò quòd liberaſti virum obnoxiũ occiſioni de manu;erit anima tua pro anima illi, et populus tuus pro populo ipſius. Et abiit rex Iſrael in domum ſuam turbatus, & dolens, et venit in Somron.

CAP. XXI.

ET fuit poſt verba iſta,vinea erat Naboth Jizreghelæo,quæ erat in Jizreghel, in latere palatii Ahhab regis Somron. Et locutus eſt Ahhab cũ Naboth,dicendo:Da mihi vineã tuã, et erit mihi in hortum oleris, quia ipſa eſt propinqua *domui* meæ,et dabo tibi pro ea vineã quæ melior erit illâ: ſi rectum fuerit in oculis tuis, dabo tibi argentũ pro pretio *ejus* & æquum fuerit. Et dixit Naboth ad Ahhab,Abſit mihi à Dño ut dem hæreditatẽ patrum meorũ tibi. Et venit Ahhab in domum ſuã turbat', et dolens propter verbũ & locut' fuerat ſecum Naboth Jizreghelæus,qui dixerat, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum: et cubuit ſup lectũ ſuum,et avertit faciẽ ſuã, et non comedit panem. Et venit ad illũ Izebel uxor ejus, et locuta eſt cum eo; Quare ſpiritus tuus averſus eſt,et non comedis panem? Et locutus eſt cum illa,Quia locutus ſum cum Naboth Jezreghelæo, et dixi illi, Da mihi vineã tuã pro argento;aut ſi tu vis, dabo tibi vineã pro ea: et dixit, Non dabo tibi vineã meã. Et dixit ei Izebel uxor ejꝰ,Tu nunc proſperabis *regnum tuum* ſup Iſrael : ſurge comede panẽ,et jucundetur cor tuum;ego dabo tibi vineã Naboth Jizreghelæi. Et ſcripſit epiſtolã in nomine Ahhab, et ſigillavit [*illam*] annulo ejus,et miſit epiſtolã ad ſenes,et ad magiſtratus qui erant in civitate ſedentes cum Naboth. Et ſcripſit in epiſtola, dicendo,Decernite jejuniũ,et ſedere facite Naboth in capite populi. Et collocate duos viros filios improbitatis contra eum, et teſtentur [*adverſus*] illum, dicendo : Blaſphemaſti Deũ,et regi maledixiſti:et educite illum,& lapidate eũ,et occidatur. Et fecerunt homines civitatis illius ſenes et magiſtratus,qui ſedebant in civitate illius, ut id quod miſerat ad eos Izebel, ſicut ſcriptũ erat in epiſtola quam miſerat ad eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is autē festinans absterſit cinerē à vultu ſuo, 41
agnovitque rex Iſraelis eum ex prophetis eſſe: Et dixit ill., Sic dicit Dominus, Quia ho- 42
minem anathematī devotū è manu dimiſiſti, erit anima tua pro anima ipſius, & populus tuus pro populo ipſius. Quapropter abiit 43
rex Iſraelis domum ſuam triſtis & indignabundus, & ingreſſus eſt Samariam.

CAP. XXI.

COntigit autem his rebus geſtis, cùm vi- 1
neam haberet Naboth Jezraelita in Jezraele ad latus ædis Ahab regis Samariæ, Ut dice- 2
ret Ahab ad Naboth, Da mihi vineam tuam, ut cedat mihi in hortum olerum, quandoquidem contigua eſt lateri domûs meæ: dabóque tibi pro ea vineam illâ meliorē; vel ſi magis, ſolvam pecuniâ pretiū ejus. Ait Naboth ad 3
Ahab, Non pmittat mihi Dñs ut dem tibi hæreditatem majorū meorum. Quamobrem re- 4
diit Ahab domū ſuam triſtis & indignabundus propter reſponſum q̄ dederat ei Naboth Jezraelita, *dicens*; Nequaquam dabo tibi hæreditatem majorū meorum: jacuítque ſup lectum ſuum, & avertit faciem ſuam, nec comēdit panem. Veniens autem ad eum Izabel 5
uxor ejus, dixit illi; Ecquid faſtidioſe eſt animus tuus, nec vis comedere panē? Ad quam 6
ille ait, Quia dixerā Nabotho Jezraelitæ, Da mihi vineam tuam pro pecunia; aut ſi mavis, dabo tibi pro ea vineā illâ meliorē: ipſe verò reſpondit mihi, Nequaquā dabo tibi vineam meam. Ait illi uxor ejus, Tūne aptus es ad re- 7
gnandum ſup Iſraelem? ſurge, comede panē, bonóque ſis animo: ego dabo tibi vineā Nabothi Jezraelitæ. Scripſit itaque epiſtolā no- 8
mine Ahabi, & obſignavit eam annulo ipſius, miſitque epiſtolā ad ſeniores & nobiles qui degebant in civitate cum Naboth. Scripſit au- 9
tem in epiſtola, Indicite jejuniū, & collocate Nabothū in principiis populi: Et adducite 10
duos homines flagitioſos, & collocate eos ex adverſo ipſius; qui teſtentur contra eum, dicántque, Blaſphemavit Naboth Deū ac regē: tum educite eum, & lapidib⁹ obruite ut moriatur. Fecerunt ergò cives urbis ejus, *nempe* 11
ſeniores & nobiles qui degebant in civitate cum Naboth, quemadmodum miſerat ad eos Izabel, quemadmodum ſcriptum erat in epiſtola quam miſerat ad eos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tunc feſtinans amovit cinerem ab oculis 41
ſuis, cognovitque rex eum eſſe è diſcipulis prophetarum: Tum dixit ad eum, Sic dicit 42
Deus, Pœna tua, quòd homine nece digni dimiſeris poſtquam præbe derat eum, erit ut ſubſtituam animam tuam pro anima ipſius & necem tuam pro nece ipſius. Sic 43
abiit rex Iſraelitarum domum ſuam triſtis ac dolens, venitque Samariam.

CAP. XXI.

HIs rebus geſtis, vineam habebat Na- 1
both ezraelita contiguam templo Achabi regis Samariæ. Quapropter allocutus eſt 2
Achab Nabothum dicens ei, Cedò mihi vineam tuam, ut ſit mihi in hortum, quandoquidem propinqua & contigua eſt ædibus meis; & ego dabo tibi loco illius vineam iſtâ meliorem, vel ſi tibi gratius fuerit, pro pretio ejus tantum ecunie quanti valet. Reſpondit Nabo h Achabo, Abſit à me 3
coram Deo, ut tibi cedam poſſeſſionem patrum meorum. Venit ergò Achab domum 4
ſuam triſtis ac mœrens propter verba quibus allocutus eum fuerat Naboth Jezraelita dicens, Haudquaquam cedam tibi poſſeſſionem patrum meorum; & decumbens ſuper lectum ſuum vertit faciem ſuam, neque comēdit cibum. Veniens autem 5
ad eum Izabel uxor ejus, dixit illi, Quam ob cauſam triſti ac mœrenti es animo, nec cibum comedis? Cui is reſpondit, quia allo- 6
cutus Nabothum Jezraelitam dixeram ei, Cedò mihi vineam tuam pecuniâ, aut ſi mavis, dabo tibi vineam loco illius; ipſe verò dixit, Non cedam tibi vineam meam. Dixit ad eum Izabel uxor ejus, Te 7
ſanè dedecet eſſe regem ſuper Iſraelitas: ſurge, comede cibum, & bono ſis animo; ego enim dabo tibi vineam Nabothi Jezraelitæ. Tum ſcribens illa epiſtolam no- 8
mine ipſius, eamque ſigillo ejus obſignans, miſit literas ad ſeniores & nobiles qui erant in civitate Nabothi, qui cum eo degebant. Ita ſcriptis autem hoc continebatur, Præſcribite vobis ipſis jejunium, & 9
collocate Nabothum in præcipuo loco conſeſſūs veſtri: & adducentes duos homines 10
perditos, collocate eos ante ipſum; & hi teſtimonium ferant adverſūs eum dicentes, Tu Deum blaſphemāſti, & regi maledixiſti: tum educentes eum, lapidate illum donec moriatur. Ita fecerunt concives ejus 11
ſeniores & nobiles, prout miſerat ad eos Izabel, quemadmodum ſcripſerat in literis quas miſerat ad eos.

מלכים א: כא

populi capite in Naboth fecerunt ſedere & ,jejunium Prædicaverunt
12 קָרְאוּ צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
eum contra ſederunt & ,belial filii viri duo Veneruntque
13 וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיָּעַל וַיֵּשְׁבוּ נֶגְדּוֹ
populo coram Naboth belial viri eum ſunt teſtificati &
וַיְעִדֻהוּ אֲנָשֵׁי הַבְּלִיָּעַל אֶת־נָבוֹת נֶגֶד הָעָם
extra eum deduxerunt & ;regi & ,Deo Naboth Benedixit:dicendo
לֵאמֹר בֵּרַךְ נָבוֹת אֱלֹהִים וְמֶלֶךְ וַיֹּצִיאֻהוּ מִחוּץ
Miſeruntque .eſt mortuus & ,lapidibus *in* eũ lapid verunt & ,civitatem
14 לָעִיר וַיִּסְקְלֻהוּ בָאֲבָנִים וַיָּמֹת׃ וַיִּשְׁלְחוּ
,fuit Et .eſt mortu⁹ & ,Naboth eſt Lapidatus : dicendo ,Izebel ad
15 אֶל־אִיזֶבֶל לֵאמֹר סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת׃ וַיְהִי
eſſet mortuus & ,Naboth eſſet lapidatus quòd Izebel *audire ſecundum*
כִּשְׁמֹעַ אִיזֶבֶל כִּי־סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת
Naboth vineam poſſide ,Surge : Achab ad Izebel dixit &
וַתֹּאמֶר אִיזֶבֶל אֶל־אַחְאָב קוּם רֵשׁ אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת
Naboth non quoniam :pecunia *in* tibi dare renuit qui ,Izrehelitæ
הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לָתֶת לְךָ בְכֶסֶף כִּי אֵין נָבוֹת
eſſet mortu⁹ quòd ,Achab *audire ſecundum* fuit Et .eſt mortuus ſed ,vivit
16 חַי כִּי־מֵת׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אַחְאָב כִּי מֵת
,Izrehelitæ Naboth vineam ad *deſcendendum ad* Achab ſurrexit &,Naboth
נָבוֹת וַיָּקָם אַחְאָב לָרֶדֶת אֶל־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
Tisbiten Elijahu ad DOMINI verbum fuit Et .eam *poſſidendum ad*
17 לָרֶשְׁתָּהּ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי
qui ,Iſrael regis Achab occurſum in deſcende ,Surge : dicendo
18 לֵאמֹר׃ קוּם רֵד לִקְרַאת אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
eã *poſſidendã ad illuc* deſcendit quam Naboth vinea in ecce :Someron in
בְּשֹׁמְרוֹן הִנֵּה בְכַרְמ נָבוֹת אֲשֶׁר־יָרַד שָׁם לָרִשְׁתּוֹ׃
,occidiſti Nonne : DOMINUS dixit Sic : dicendo ,eũ ad loquêris Et
19 וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָצַחְתָּ
: DOMINUS dixit Sic :dicendo ,eũ ad Loquerisque ? poſſed ſti etiam &
וְגַם־יָרַשְׁתָּ וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
canes lingent ,Naboth ſanguinẽ canes linxerunt quo loco In
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת יְלַקּוּ הַכְּלָבִים
: Elijahu ad Achab dixit Et .*tu* etiam,tuum ſanguinem
20 אֶת־דָּמְךָ גַּם־אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־אֵלִיָּהוּ
faciendũ ad *te vendidiſti* quia ,Inveni : dixit & ? mi inimice me inveniſti Nũ
הַמְצָאתַנִי אוֹיְבִי וַיֹּאמֶר מָצָאתִי יַעַן הִתְמַכְּרְךָ לַעֲשׂוֹת
,malum te *ad adducens* ego Ecce .DOMINI oculis in malum
21 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ רָעָה
,clauſum & ,*pariete in* mingentẽ Achab ſuccidã & ,*te poſt* auferam &
וּבִעַרְתִּי אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר
domum ſicut tuam domum dabo Et .Iſrael in derelictum &
22 וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית
irritationem *ad* ,Achijah filii Baaſa domũ ſicut & ,Nebat filii Jarobham
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה אֶל־הַכַּעַס
Izebel *ad* etiam Et .Iſrael feciſti peccare & ,irritaſti qua
23 אֲשֶׁר הִכְעַסְתָּ וְהַחֲטֵאתָ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם־לְאִיזֶבֶל
Izebel comedent Canes : dicendo ,DOMINUS eſt locutus
דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת־אִיזֶבֶל
comedent civitate in Achab *ipſi Mortuum* .Izrchel antemurale intra
24 בְּחֵל יִזְרְעֶאל׃ הַמֵּת לְאַחְאָב בָּעִיר יֹאכְלוּ
non Verè .cœli *volucris* comedent ,agro in *mortuum* & : canes
כְּלָבִים וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃ רַק לֹא־
25 oculis in malum faciendum ad ſeipſum *venaiderit* qui Achab ſicut fuit
הָיָה כְאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
fecit abominationes Et .ejus uxor Izebel eum *ſeduxit* quia ,DOMINI
26 יְהוָה אֲשֶׁר הֲסִתָּה אֹתוֹ אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ׃ וַיִּתְעַב
,Emorræi fecerunt quæ omnia juxta ,idola poſt *eundo* ,valde
מְאֹד לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַגִּלּוּלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֱמֹרִי
.Iſrael filiorum *faciebus* à DOMINUS expulit quos
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Versio VUL. LAT.

12 Prædicaverunt jejunium , & ſedere fecerunt Naboth inter
13 primos populi. Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos ſedere contra eũ: at illi, ſcilicèt ut viri diabolici, dixerũt contra eum teſtimonium coram multitudine;Benedixit Naboth Deum et regem: quam ob rem eduxerunt eum extra civitatẽ,& lapidibus interfecerũt. Miſerúntque ad
14 Jezabel, dicentes;Lapidat⁹ eſt Naboth,& mortuus eſt. Factũ
15 eſt autẽ, cùm audiſſet Jezabel lapidatum Naboth, & mortuum, locuta eſt ad Achab ; Surge, & poſſide vineam Naboth Jezrahelitæ, qui noluit tibi acquieſcere, & dare eam acceptâ pecuniâ:non enim vivit Naboth, ſed mortuus eſt.
16 Quod cùm audiſſet Achab, mortuũ videlicèt Naboth,ſurrexit,& deſcendebat in vineã
17 Naboth Jezrahelitæ, ut poſſideret eam. Fact⁹ eſt igitur ſermo Domini ad Eliam Thesbiten,dicens;
18 Surge,& deſcende in occurſũ Achab regis Iſrael,qui eſt in Samaria : ecce ad vineã Naboth deſcendit,ut
19 poſſideat eam: Et loquêris ad eum, dicens;Hæc dicit Dominus ; Occidiſti , inſuper & poſſedisti. Et poſt hæc addes, Hæc dicit Dñs; In loco hoc in quo linxerunt canes ſanguinẽ Naboth,lambent quoque ſanguinem tuum. Et ait Achab ad
20 Eliam, Num inveniſti me inimicum tibi? Qui dixit;Inveni, eò quòd venundatus ſis, ut faceres malum in conſpectu Domini. Ecce ego inducam ſupte malum, & demetam poſteriora tua,& interficiam de Achab mingentem ad parietem,
21 & clauſum & ultimum in Iſrael. Et dabo domum tuam
22 ſicut domum Jeroboam filii Nabat, & ſicut domum Baaſa filii Ahia:quia egiſti,ut me ad iracundiã provocares, & peccare feciſti Iſrael. Sed & de
23 Jezabel locutus eſt Dominus, dicens;Canes comedent Jezabel in agro Jezrahel. Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes:ſi autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cœli. Igitur non fuit alter talis ſicut Achab, qui venundatus eſt ut faceret malũ in conſpectu Domini : concitavit enim eum
26 Jezabel uxor ſua, Et abominabilis factus eſt,in tantum ut ſequeretur idola, quæ fecerant Amorrhæi, quos conſumpſit Dominus à facie filiorum Iſrael.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

21 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἔλαζε πάντας τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἅρματα, καὶ ἐπάταξε (o) πληγὴν μεγάλην ἐν Συρίᾳ. Καὶ προσῆλθεν ὁ προφήτης πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ (π) εἶπε, Κραταιῦ καὶ γνῶθι καὶ ἴδε τί ποιήσεις, ὅτι (ρ) ὀπισρέφοντος τοῦ ἐνιαυτοῦ υἱὸς Ἀδὰρ βασιλεὺς (σ)Συρίας ἀναβαίνει ἐπὶ σὲ, Καὶ οἱ παῖδες βασιλέως (τ) Συρίας καὶ εἶπον, Θεὸς ὀρέων θεὸς Ἰσραὴλ καὶ ὁ θεὸς κοιλάδων, διὰ τοῦτο ἐκραταίωσεν ὑπὲρ ἡμᾶς· ἐὰν δὲ (υ) πολεμήσωμεν αὐτοὺς κατ' ὀυδὺ, (φ) εἰ μὴ κραταιώσομεν ὑπὲρ αὐτούς. Καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποίησον· ἀπόςησον τοὺς βασιλεῖς ἕκαςον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, καὶ (χ) δὸς ἀντ' αὐτῶν Ματέρας, Καὶ ἐκλέξομέν σοι δύναμιν κατ' τὴν δύναμιν (ί) πεσοῦ, καὶ ἵππον κατ' τὴν ἵππον, καὶ ἅρματα κατ' τὰ ἅρματα, καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτοὺς κατ' ὀυδὺ, καὶ κραταιώσομεν ὑπὲρ αὐτούς. καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς (ψ) αὐτῶ, καὶ ἐποίησεν ὕτως. Καὶ ἐγένετο ὑπερέλαυτ⊕ τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἐπεσκέψατο υἱὸς Ἀδὰρ τὴν Συρίαν, καὶ ἀνέβη εἰς (ω) Ἀφεκὰ εἰς πόλεμον ὀπὶ Ἰσραήλ. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν, (α) καὶ παρεγένοντο εἰς ἀπαντὴν αὐτῶν· καὶ (β)παρενέβαλεν Ἰσραὴλ ἐξεναντίας αὐτῶν ὡσεὶ δύο ποίμνια αἰγῶν· καὶ Συρία ἔπλησε τὴν γῆν. Καὶ (γ) προσῆλθεν ὁ ἄνθρωπ⊕ τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπε πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, Τάδε λέγει κύρι⊕, (δ) Ἀνθ' ὧν εἶπε Συρία, Θεὸς ὀρέων κύρι⊕ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ καὶ ὐ θεὸς κοιλάδων (ε) αὐτὸς, καὶ δώσω τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην εἰς χεῖρα σὴν, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύρι⊕. Καὶ παρεμεβάλλοσιν (ζ) ὅτοι ἀπέναντι τέτων ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ ἐγένετο ἐν (η)τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ προσήγαγε ὁ πόλεμ⊕, καὶ ἐπάταξεν Ἰσραὴλ τὴν Συρίαν ἑκατὸν χιλιάδας πεζῶν (θ) μᾷ ἡμέρᾳ. Καὶ ἔφυγον οἱ καταλοιποὶ εἰς Ἀφεκὰ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔπεσε τὸ τεῖχ⊕ ὅτι εἴκοσι καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν τ κατῳκοίπων. καὶ υἱὸς Ἀδὰρ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τ κοιτῶν⊕, εἰς τὸ ταμεῖον. (ι) Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτῦ, Οἶδα ὅτι βασιλεῖς Ἰσραὴλ βασιλεῖς ἐλέους εἰσίν· ὀπιθώμεθα (κ) δὴ Ζάκκους ὀπὶ τὰς ὀσφύας ἡμῶν, καὶ σοινία ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἐξέλθωμεν πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, εἴπως ζωογονήσει τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Καὶ περιεζώσαντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτ, καὶ (λ) ἔθεν σοινία ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτ, καὶ (μ) εἶπον τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, Δῦλός σ υἱὸς Ἀδὰρ λέγει, (ν) Ζησάτω δὴ ἡ ψυχή ἡμῶν. καὶ εἶπεν, Εἰ ἔτι ζῇ, ἀδελφός μ ὄςι. Καὶ οἱ ἄνδρες οἰωνίσαντο, καὶ ἐπεἰσαντο· καὶ (ο)ἀνῆξεν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὀπ τ σώματος αὐτ, καὶ εἶπον, Ἀδελφός σ υἱὸς (π) Ἀδὰρ. καὶ εἶπεν, Εἰ σέλθατ καὶ λάζετ αὐτὸν. καὶ ὠξύνθη πρὸς αὐτ υἱὸς Ἀδὰρ, καὶ ἀναβιβάζεται αὐτ πρὸς αὐτ ἐπὶ τὸ (ρ)ἅρμα. sumite eũ. Et egreſſ⁹ eſt ad eum filius Ader: & faciunt aſcendere eum ad eum ſuper currum.

Et egreſſus eſt rex Iſrael, & cepit omnes equos, & currus, & percuſſit plagam magnã in Syria. Et accеſſit prophẽta ad regem Iſrael, & dixit ; Confortare,& cognoſce, & vide, quid facies ; quoniam revertente anno filius Ader rex Syriæ aſcendit ſuper te, Et pueri regis Syriæ. (o) Et dixerunt ; Deus montium Deus Iſrael, & non Deus vallium: propter hoc valuit ſuper nos. Si autem impugnemus eos per planum ; proficiẽtò valebimus ſuper eos. Et verbum hoc fac. Amove reges, unumquemque in locum ſuum: & pone pro eis ſatrapas: Et (p) inſtaurabimus tibi virtutem ſecundùm virtutem, quæ cecidit,& equum juxta equum,& currus juxta currus : & pugnabimus adverſùs eos per planum: & valebimus ſuper eos. Et audivit vocem (q) ejus, & fecit ſic. Et factum eſt reverente anno,& recognovit filius Ader Syriam, & aſcendit in Aphec ad bellandum ſuper Iſrael. Et filii Iſrael recogniti ſunt,& advenerunt in occurſũ eorũ. Et caſtrametatus eſt Iſrael ex adverſo eorum , tanquàm duo greges caprarum. Et Syria implevit terram. Et accеſſit homo Dei, & dixit regi Iſrael; Hæc dicit Dominus ; Pro eo, quòd dixit Syria, Deus montium Dominus Deus Iſrael, & non Deus vallium ipſe ; & dabo virtutem magnam hanc in manum tuam, & cognoſces,quia ego Dominus. Et caſtrametantur hi è regione horum ſeptem dies. Et factum eſt in die ſeptima, & appropinquavit prælium , & percuſſit Iſrael Syriam centum millia peditum uno die. Et fugerunt reliqui in Aphec in civitatem: & cecidit murus ſuper viginti & ſeptem millia virorum, qui remanſerant. Et filius Ader fugit,et intravit in domum, (r) cubiculo in thalamum : (ſ) Et dixit pueris ſuis ; Novi, quia reges Iſrael, reges miſericordiæ ſunt: Imponamus nunc ſaccos ſuper lumbos noſtros, & funiculos ſuper capita noſtra , & exeamus ad regem Iſrael, ſi forte vivificabit animas noſtras. Et induti ſunt ſaccis ſuper lumbos ſuos, & poſuerunt funiculos ſuper capita ſua,& dixerunt regi Iſrael; Servus tuus filius Ader dicit; Vivat, quæſo, anima noſtra. (t) Et dixit; Si adhuc vivit, frater m.⁹ eſt. Et viri pro omine acceperũt, & (u) pro ſedere,et rapuerũt verbum de ore ej⁹,et dixerũt; Frater tu⁹ filius Ader. Et dixit, Ingrediminì, et ejicite eũ. Et egreſſ⁹ eſt ad eum, & aſcendere fecit eum ſuper currum.

MS. A. (o)ὸν Συρία πληγὴν μεγάλην. Καὶ (π) εἶπεν αὐτῷ, Κραταιῦ (ρ) ὀπισρέφαντ⊕ (σ)Συρίας ἀνεισιν ἐπὶ (τ) Συρίας εἶπαν πρὸς αὐτὸν, Θεὸς ὀρέων κύρι⊕ ὁ θεὸς (υ) πολεμήσωμεν (φ) εἰ μὴ (χ)δῦ Ματέρας αὐτ αὐτῶν, Καὶ (ί) πεσοῦσαν ἀπὸ σοῦ, καὶ (ψ) αὐτῶν, (ω) Ἀφηκὰν (α) καὶ διοικήθησαν, καὶ παρεγένοντο εἰς ἀπάντησιν (β) παρεβάλοσ⊕ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (γ)προσῆλθεν ἄνθρωπ⊕ τοῦ θεοῦ πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, *Τάδε (δ)Ἀνθ' ὧν *Συρία, Ὁ θεὸς (ε)αὐτὸς, δώσει τ (ζ)αὐτοὶ (η)τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, καὶ (θ)ἐν ἡμέρᾳ μᾷ Καὶ (ι) Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ παῖδες αὐτῦ, Ἰδοὺ δὴ οἴδαμεν ὅτι βασιλεῖς οἶκε Ἰσραὴλ (κ)οὖν σάκκους (λ)ἔθηκαν (μ)εἶπαν (ν)Ζήτω (ξ)ψυχή μ. (ο) ἀνέλεξαν (π) *Ἀδὰρ *λέγει καὶ εἶπεν, (ρ) ἅμα * πρὸς αὐτόν. Καὶ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

12 גָּזְרוּ צוֹמָא וְאוֹתִיבוּ יַת נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא׃ וְאַתוּ תְרֵין גַּבְרִין בְּנֵי רְשִׁיעָא וִיתִיבוּ לְקֳבֵלֵיהּ
13 וְאַסְהִידוּ גַּבְרֵי רְשִׁיעָא יַת נָבוֹת קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר גְּדִיף נָבוֹת קֳדָם יְיָ וּמַלְכָּא לָט וְאַפְּקוּהִי
מִבַּרָּא לְקָרְתָא וּרְגַמוּהִי בְּאַבְנַיָּא וּמִית׃ וּשְׁלַחוּ לְוָת אִיזֶבֶל לְמֵימַר אִתְרְגִים נָבוֹת וּמִית׃
14 וְהָוָה כַּד שְׁמַעַת אִיזֶבֶל אֲרֵי אִתְרְגִים נָבוֹת וּמִית וְאָמְרַת אִיזֶבֶל לְאַחְאָב קוּם אַחֲסִין יַת
15 כַּרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָא דְּלָא אֲבִי לְמִתַּן לָךְ בְּכַסְפָּא אֲרֵי לֵית נָבוֹת קַיָּם אֶלָּהֵן מִית׃ וְהָוָה
16 כַּד שְׁמַע אַחְאָב אֲרֵי מִית נָבוֹת וְקָם אַחְאָב לְמֵחַת לְכַרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָה לְמֵירְתֵיהּ׃
17 וְהָוָה פִּתְגָם נְבִיאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָּהוּ דְמִן תּוּשְׁבֶּ לְמֵימַר׃ קוּם חוּת לְקֳדָמוֹת אַחְאָב
18 מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּי בְשֹׁמְרוֹן הָא הוּא בְּכַרְמָא דְנָבוֹת דְּנָחַת חַמֵּן לְמֵירְתֵיהּ׃ וְתִמַּלֵּל עִמֵּיהּ
לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ הַקְטַלְתָּ וְאַף אַחְסַנְתָּ וְתִמַּלֵּל עִמֵּיהּ לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ בְּאַתְרָא
19 דִּלְחִיכוּ כַלְבַיָּא יַת דְּמָא דְנָבוֹת יִלְחֵכוּן כַּלְבַיָּא אַף דִּילָךְ׃ וַאֲמַר אַחְאָב לְאֵלִיָּהוּ
הַאִשְׁכַּחְתָּנִי לִי בְּעֵיל דְּבָבִי וַאֲמַר אִשְׁכַּחִית חֲלָף דְּזַבֵּינְתָּא לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃ הָא
אֲנָא מַיְתֵי עֲלָךְ בִּישְׁתָּא וַאֲפַלֵּי בָּתְרָךְ וְאֶשֵׁיצֵי לְאַחְאָב יְדַע מַדֵּי וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃
22 וְאֶתֵּן יַת בֵּיתָךְ כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בַר אֲחִיָּה עַל אַרְגּוּחָא דְאַרְגַּזְתָּא
23 וְחֵיבְתָּא יַת יִשְׂרָאֵל׃ וְאַף עַל אִיזֶבֶל גַּוַר יְיָ לְמֵימַר כַּלְבַיָּא יִכְלוּן יַת אִיזֶבֶל בַּאֲחַסְנַת
24 יִזְרְעֶאל׃ דִּימוּת לְאַחְאָב בְּקִרְתָּא וְיֵכְלוּן כַּלְבַיָּא וְדִימוּת לֵיהּ בְּחַקְלָא יִכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא׃
25 לְחוּד לָא הֲוָה כְּאַחְאָב דְּזַבִּין לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ דְּאַטְעָיַת יָתֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ׃
26 וְאַרְחֵישׁ לְמֵרְחַ בְּתַר טָעֲוָתָא כְּכֹל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאָה דְּתָרֵיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Decreverunt jejunĩu,et ſedere fecerunt Naboth in capite populi.Et venerunt duo viri filii improbitatis, et ſederunt contra illũ,et teſtati ſunt viri improbitatis [*adverſùm*] Naboth, ante populũ, dicendo, Blaſphemavit Naboth Dñm,et regi maledixit:et eduxerunt illũ extra civitatẽ, et lapidaverunt eum lapidib⁹,et mortu⁹ eſt. Et miſerunt ad Izebel,dicendo:Lapidatus eſt Naboth, et mortu⁹ eſt.Et fuit cùm audiſſet Izebel, quòd lapidatus eſſet Naboth,et mortu⁹ eſſet,dixit Izebel ad Ahhab:Surge,poſſide vineam Naboth Jizreghelæi,quã noluit dare tibi pro argento; quia non eſt Naboth ſuperſtes ſed mortu⁹. Et fuit cùm audiſſet Ahhab quòd mortu⁹ eſſet Naboth, ſurrexit Ahhab ut deſcenderet in vineã Naboth Jizreghelæi ad poſſidendũ eã.Et fuit verbũ prophetiæ à facie Dñi cum Eliah qui [*erat*] ex Thoſab,dicendo: Surge deſcende in occurſũ Ahhab regis Iſrael,qui eſt in Somron: ecce *ille* [*eſt*] in vinea Naboth, ad quam deſcendit ut poſſideat eam. Et loquêris cum eo,dicendo:Sic dixit Dñs,Nónne occidiſti et etiam hæreditâſti? et loquêris cum eo,dicendo:Sic dixit Dñs,In loco in quo linxerunt canes ſanguinẽ Naboth,lingent canes ſanguinẽ tuũ etiam tuum. Et dixit Ahhab ad Eliah,Num inveniſti me auctor inimicitiæ meæ? et dixit,Inveni, quia excogitâſti facere quod malũ eſt ante Dñm. Ecce ego adduco ſuper te malũ, et extirpabo poſt te,et conſumã de Ahhab cognoſcentẽ cognitionem,et clauſum et derelictũ in Iſrael. Et dabo domũ tuam ſicut domũ Jerabgham filii Nebath,et ſicut domũ Baghſa filii Ahhia, propter irritationẽ qua irritâſti et peccare feciſti Iſrael. Et etiam contra Izebel decrevit Dñs,dicendo:Canes comedent Izebel in hæreditate Jizreghel.[*Enim*] qui mortu⁹ fuerit Ahhabo in urbe,comedent canes; et [*eum*] qui mortuus fuerit in agro, comedent aves cœli. Veruntamen non fuit ſicut Ahhab,qui excogitavit facere quod malum eſt ante Dñm, quem errare fecit Izebel uxor ejus. Et improbè egit valdè eundo poſt errores, juxta omnia quæ fecerant Emorræi,quos expulit Dñs à facie filiorũ Iſrael.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܒܐܢ ܐܓܪܡܘ ܨܘܡܐ ܘܐܬܒܢܘ ܢܒܘܬ ܒܪܫ ܥܡܐ ܘܐܬܝܢ ܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܒܠܝܥܠ ܘܐܬܒܢܘ ܩܕܡ ܢܒܘܬ ܘܐܡܪ ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܒܠܝܥܠ ܩܕܡ ܢܒܘܬ ܒܪܟ ܢܒܘܬ ܐܠܗܐ ܘܡܠܟܐ ܘܦܩܘ ܠܗ ܒܪ ܡܢ ܘܪܓܡܘ ܐܢܘܢ ܒܐܒܢܐ ܘܡܝܬ ܘܫܕܪ ܐܝܙܒܠ ܠܐܚܐܒ ܘܐܡܪ ܩܘܡ ܪܬ ܠܟ ܠܟܪܡܐ ܕܢܒܘܬ ܐܝܙܪܥܠܝܐ ܕܐܒܐ ܠܡܙܒܢ ܠܟ ܠܟܣܦܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܢܒܘܬ ܚܝ ܐܡܪ ܐܚܐܒ ܠܐܝܙܒܠ ܕܡܝܬ ܢܒܘܬ ܘܩܡ ܐܚܐܒ ܢܚܬ ܠܡܬܬ

מלכים א : כב

scidit & ,hæc verba Achab *audire secundum* ,fuit Et
27 וַיְהִי֙ כִּשְׁמֹ֣עַ אַחְאָ֔ב אֶת־הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה וַיִּקְרַ֣ע
facuit & ,jejunavit & ,suam carnem super saccum posuit & ,sua vestimenta
בְּגָדָ֗יו וַיָּ֤שֶׂם שַׂק֙ עַל־בְּשָׂר֔וֹ וַיָּצ֖וֹם וַיִּשְׁכַּ֣ב
ad Domini verbum fuit Et .sensim ambulavit & ,sacco in
בַּשָּׂ֑ק וַיֵּ֖לֶךְ אָֽט׃ וַיְהִ֤י דְבַר־יְהוָה֙ אֶל־
28 שֶׁ֣בַח הַתִּשְׁבִּ֔י לֵאמֹֽר׃ הֲרָאִ֖יתָ כִּֽי־נִכְנַ֣ע
non ,*meis faciebus* à se humiliavit quod eo pro *? meis faciebus* à A hab
אַחְאָ֣ב מִלְּפָנָ֑י יַ֗עַן כִּֽי־נִכְנַע֙ מִפָּנַ֔י לֹא־
malum inducam ejus filii diebus in : ejus diebus in malum inducam
אָבִ֣יא הָרָעָ֔ה בִּימֵ֖יו בְּנ֥וֹ אָבִ֛יא הָרָעָ֖ה
.ejus domum super
עַל־בֵּיתֽוֹ׃

CAP. XXII. כב

.Israel inter & ,Aram inter bello non ,annis tribus *fœderunt* Et
1 וַיֵּשְׁב֖וּ שָׁל֣שׁ שָׁנִ֑ים אֵ֥ין מִלְחָמָ֖ה בֵּ֥ין אֲרָ֖ם וּבֵ֥ין יִשְׂרָאֵֽל׃
Jehudah rex Jehoſaphat deſcendit & ,tertio anno in fuit Et
2 וַיְהִ֕י בַּשָּׁנָ֥ה הַשְּׁלִשִׁ֖ית וַיֵּרֶ֣ד יְהוֹשָׁפָ֣ט מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֑ה
:ſuos ſervos ad Iſrael rex Dixitque .Iſrael regem ad
3 אֶל־מֶ֖לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל וַיֹּ֤אמֶר מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵל֙ אֶל־עֲבָדָ֔יו
accipiendo ab *ſilentes* nos & *?* Ghilhad Ramoth *nob s quia* nôſtis Nonne
הֲיְדַעְתֶּ֕ם כִּֽי־לָ֥נוּ רָמֹ֖ת גִּלְעָ֑ד וַאֲנַחְנוּ֙ מַחְשִׁ֣ים מִקַּ֔חַת
mecum *Ibiſne* : Jehoſaphat ad Dixitque *?* Aram regis manu de eam
4 אֹתָ֖הּ מִיַּ֥ד מֶֽלֶךְ־אָרָֽם׃ וַיֹּ֥אמֶר אֶל־יְהוֹשָׁפָ֖ט הֲתֵלֵ֣ךְ אִתִּ֑י
regem ad Jehoſaphat dixit & *?* Ghilhad Ramoth prælium ad
לַמִּלְחָמָ֣ה רָמַ֔תָה גִּלְעָ֑ד וַיֹּ֤אמֶר יְהוֹשָׁפָט֙ אֶל־מֶ֣לֶךְ
,*mei* equi ſicut ;tu*ᵘ* populᵘ ſic,me*ᵘ* populus ſicut :tu ſic ,ego ſicut : Iſrael
יִשְׂרָאֵ֔ל כְּמ֥וֹנִי כְמוֹךָ֖ כְּעַמִּ֣י כְעַמֶּ֑ךָ כְּסוּסַ֖י
obſecro Quære :Iſrael regem ad Jehoſaphat Dixitque .tui equi ſic
כְּסוּסֶ֥יךָ׃ וַיֹּ֥אמֶר יְהוֹשָׁפָ֖ט אֶל־מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל דְּרֹשׁ־נָ֥א
Iſrael rex congregavit Et .Domini verbum *diem ſecundum*
5 כַּיּ֖וֹם אֶת־דְּבַ֥ר יְהוָֽה׃ וַיִּקְבֹּ֣ץ מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶת־
ibo Num :eos ad dixitque ,viros quadringentos fermè prophetas
הַנְּבִיאִים֙ כְּאַרְבַּ֣ע מֵא֔וֹת אִ֖ישׁ וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֑ם הַאֵלַ֤ךְ
,Aſcende :dixerunt & *? ceſſibo* an ,prælium ad Ghilhad Ramoth *ſuper*
עַל־רָמַ֙תְ גִּלְעָ֔ד לַמִּלְחָמָ֖ה אִם־אֶחְדָּ֑ל וַיֹּ֣אמֶר עֲל֔וּ
non Nunquid :Jehoſaphat Dixitque .regis manu in Dominus dabit &
6 וְיִתֵּ֥ן אֲדֹנָ֖י בְּיַ֥ד הַמֶּֽלֶךְ׃ וַיֹּ֨אמֶר יְהוֹשָׁפָ֜ט הַאֵ֣ין
Dixitque *?* eo ab requiramus & ,ultrà Domini propheta hic
פֹּֽה־נָבִיא֮ לַיהוָה֒ עוֹד֙ וְנִדְרְשָׁ֣ה מֵאוֹתֽוֹ׃ וַיֹּ֣אמֶר
requirendum ad ,unus vir Adhuc :Jehoſaphat ad Iſrael rex
מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֔ל אֶל־יְהוֹשָׁפָ֖ט ע֣וֹד אִישׁ־אֶחָ֑ד לִדְרֹשׁ
prophetizabit non quia ,eum odi ego & ,eo ab Dominum
אֶת־יְהוָ֔ה מֵאֹתוֹ֙ וַאֲנִ֣י שְׂנֵאתִ֔יו כִּ֥י לֹא־יִתְנַבֵּ֖א
Dixitque .Imlah filius Michajehu ,malum *quamdò* ,bonum *me ſuper*
עָלַ֣י טוֹב֮ כִּ֣י אִם־רָ֒ע מִיכָיְהוּ֙ בֶּן־יִמְלָ֔ה וַיֹּ֥אמֶר
Iſrael rex vocavit Et .ita rex dicat Ne : Jehoſaphat
יְהוֹשָׁפָ֖ט אַל־יֹאמַ֣ר הַמֶּ֑לֶךְ כֵּֽן׃ וַיִּקְרָ֣א מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל
rex Et .I lah filium Michajehu *Accerſa* :dixit & ,unum eunuchum *ad*
אֶל־סָרִ֤יס אֶחָד֙ וַיֹּ֣אמֶר מְהֵרָ֔ה מִיכָיְהוּ֖ בֶּן־יִמְלָֽה׃ וּמֶלֶךְ
10 ,*ſuum* ſol*ᵘᵃ* ſuper *ut ſedentes* Jehudah rex Jehoſaphat & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵ֣ל וִיהוֹשָׁפָ֣ט מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֗ה יֹשְׁבִים֙ אִ֣ישׁ עַל־כִּסְא֔וֹ
vates omnes & ;Son eron portæ ſtium area in veſtibus induti
מְלֻבָּשִׁ֖ים בְּגָדִ֑ים בְּגֹ֤רֶן פֶּ֙תַח֙ שַׁ֣עַר שֹׁמְר֔וֹן וְכָל־הַנְּבִיאִ֖ים
Chenahanah filius Sidchijah ſibi Fecitque .*eorum* facies ad *vaticinantes*
11 מִתְנַבְּאִ֥ים לִפְנֵיהֶֽם׃ וַיַּ֣עַשׂ לוֹ֩ צִדְקִיָּ֨הוּ בֶן־כְּנַעֲנָ֜ה
cornupetes his *In* :Dominus dixit Sic ; dixit & ,ferrea cornua
קַרְנֵ֣י בַרְזֶ֗ל וַיֹּ֙אמֶר֙ כֹּ֣ה אָמַ֣ר יְהוָ֔ה בְּאֵ֖לֶּה תְּנַגַּ֣ח אֶת־
.*eos conſumenaus* ad *uſque* Aram
אֲרָ֑ם עַד־כַּלּוֹתָ֖ם׃

27 Itaq; cùm audiſſet Achab ſermones iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, jejunavítque & dormivit in ſacco, & ambulavit demiſſo capite. 28 Et factus eſt ſermo Domini ad Eliam Theſbiten, dicens; 29 Nónne vidiſti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus eſt meî cauſâ, non inducam malum in diebus ejus, ſed in diebus filii ſui inferam malum domui ejus.

CAP. XXII.

1 TRanſierunt igitur tres anni abſque bello inter Syriam & 2 Iſrael. In anno autem tertio, deſcendit Joſaphat rex Juda 3 ad regem Iſrael. (Dixitque rex Iſrael ad ſervos ſuos; Ignoratis quòd noſtra ſit Ramoth Galaad, & negligimus tollere eam de manu regis Syriæ?) 4 Et ait ad Joſaphat, Veniéſne mecum ad prælianduꝫ in Ramoth 5 Galaad? Dixitque Joſaphat ad regem Iſrael; Sicut ego ſum, ita & tu: populus meus, & populus tuus unum ſunt: & equites mei, equites tui. Dixítque Joſaphat ad regẽ Iſrael; Quære, oro te, hodiè ſermonẽ Dñi. 6 Congregavit ergò rex Iſrael prophetas, quadringẽtos circiter viros, & ait ad eos; Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quieſcere? Qui reſponderunt; Aſcende, & dabit eam Dominus in manu regis. 7 Dixit autem Joſaphat; Non eſt hic propheta Domini quíſpiam, ut interrogemus per eum? 8 Et ait rex Iſrael ad Joſaphat; Remanſit vir unus, per quem poſſumus interrogare Dominũ: ſed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonũ, ſed malum, Michæas filius Iemla. Cui Joſaphat ait, Ne loquáris ita rex. 9 Vocavit ergò rex Iſrael eunuchum quendã, & dixit ei; Feſtina adducere Michæam filium Iemla. 10 Rex autem Iſrael, & Joſaphat rex Juda, ſedebant unuſquiſque in ſolio ſuo, veſtiti cultu regio, in area juxta oſtium portæ Samariæ, et univerſi prophetæ prophetabant in conſpectu eorum. 11 Fecit quoque ſibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, & ait; Hæc dicit Dominus; His ventilabis Syriam, donec deleas eam.

Verſio VULG. LAT.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

34 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ, Τὰς πόλεις ἃς ἔλαβεν ὁ πατήρ μου ἀπὸ τῆς παιδός Cu ὑποδώσω σοι· καὶ ἐξόδους θήσεις (σ) σαυτῷ ἐν Δαμασκῷ, καθὼς ἔθετο ὁ πατήρ μου ἐν Σαμαρείᾳ, (τ) καὶ ἐγὼ ἐν διαθήκῃ ἐξαποστελῶ σε. καὶ διέθετο αὐτῷ διαθήκην, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτόν. Καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτ ἐν λόγῳ κυρίου, (υ) Πάταξον δή με. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἄνθρωπος πατάξαι αὐτόν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτ, Διὰ τί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς (φ) κυρίου, καὶ ἰδοὺ σὺ ἀποστρέχεις ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πατάξει σε λέων. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτ, καὶ ὑρίσκει αὐτὸν λέων, καὶ ἐπάταξεν (χ) αὐτόν. Καὶ ὑρίσκει ἄνθρωπον ἕτερον, καὶ εἶπε, Πάταξόν με δή. καὶ ἐπάταξεν αὐτ ὁ ἄνθρωπος, πατάξας καὶ σωίτειψε. Καὶ ἐπορεύθη ὁ προφήτης καὶ ἔστη τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ὁδὸν ἐπὶ ὁδοῦ, καὶ (ψ) κατεδήσατο ἐν τῇ μάχῃ τοὺ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο (ω) ὡς παρεπορεύετο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔστ ἐβόα πρὸς τ βασιλέα, καὶ εἶπεν, Ὁ δοῦλός Cu ἐξῆλθεν ἐπὶ τ φαπὰν τ πολέμου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἰσήγαγε πρός με ἄνδρα, καὶ (α) εἶπε πρός με, Φύλαξον τοῦτον τ ἄνδρα· ἐὰν ὲ ἐκπηδῶν ἐκπηδήσῃ, καὶ ἔσῃ ἡ ψυχή Cu ἀντὶ τ ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντον ἀργυρίου σήσεις. Καὶ ἐγένετο, ἀπεστράφη ὁ δοῦλός Cu ὧδε καὶ ὧδε, καὶ οὐκ ἦν ὡ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ καὶ τάνευσεν παρ' ἐμοὶ ἐφόνευσας. Καὶ ἔταπείνωσε καὶ ἀφεῖλε τ (β) τραμμάα ἀπὸ τ ὀφθαλμῶ αὐτ καὶ (γ) ἐπέγνω αὐτ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, ὅτι ὁ τ προφητῶν ἐστ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ, Τάδε λέγει κύριος, Διότι διεξελύσεγκας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον (ε) ἐκ τ χειρός σου, καὶ ἔσῃ ἡ ψυχή Cu ἀντὶ τ ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός Cu ἀντὶ τ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς (ζ) Ἰσραὴλ συγκεχυμένος καὶ ἐκλελυμένος, καὶ ἔρχε(η) εἰς Σαμάρειαν.

ΚΕΦ. κϛ'.

1 Καὶ (α) ἐκάθισε τὰ βία ἔτη, καὶ οὐκ ἦν πόλεμος ἀναμέσον Συρίας καὶ ἀναμέσον Ἰσραήλ. 2 Καὶ (β) ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ βίτῳ, καὶ κατέζη Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα πρὸς βασιλέα Ἰσραήλ. 3 Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς τοὺ παῖδας αὐτοῦ, Εἰ οἴδατε ὅτι ἡμῶν Ῥεμμὰθ Γαλαάδ, καὶ ἡμεῖς Cωπῶμεν λαβεῖν αὐτ ἐκ χειρὸς βασιλέως Συρίας; 4 Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ, Ἀναβήσῃ μεθ' ἡμῶν (γ) εἰς Ῥεμμὰθ Γαλαάδ εἰς πόλεμον; Καὶ εἶπεν (δ) Ἰωσαφὰτ, Καθὼς ἐγὼ, σὺ ὕτως καθὼς ὁ λαός μου, ὁ λαός σου καθὼς οἱ ἵπποι μου, οἱ ἵπποι σου. Καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα πρὸς βασιλέα Ἰσραήλ, Ἔρα ἐκζητήσατε σήμερον τὸ ῥῆμα κυρίου. 5 Καὶ συνήθροισεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πάντας τοὺ προφήτας (ε) ὡς τετρακοσίους ἄνδρας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, Εἰ πορευθῶ εἰς Ῥεμμὰθ Γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ὀκνήσω; καὶ (ζ) εἶπον, Ἀνάβαινε, καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας τῆ βασιλέως. 6 Καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ (η) πρὸς βασιλέα Ἰσραήλ, Οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης (θ) κυρίου, καὶ ἐπερωτήσωμεν τ κύριον δι' αὐτοῦ; 8 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ, Εἷς ἔτι ἀνὴρ εἰς τὸ ἐπερωτῆσαι (κ) δι' αὐτοῦ τ κύριον, καὶ ἐγὼ μεμίσηκα αὐτ, ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ καλὰ ἀλλ' ἢ κακά, Μιχαίας υἱὸς (λ) Ἰεμβλαά. καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα, Μὴ λεγέτω ὁ βασιλεὺς οὕτως.

Et dixit ad eum, Civitates, quas cepit pater meꝰ à patre tuo, reddã tibi: & exit*ᵒ* pones tibi in Damasco, ſicut poſuit pater meꝰ in Samaria: & ego in teſtamẽto dimittã te. Et diſpoſuit ei teſtamentũ, & dimiſit eũ. Et homo unꝰ de 35 filiis prophetarũ dixit ad proximũ ſuũ in verbo Domini, Percute nunc me. Et noluit homo percutere eum. Et dixit ad eum, Pro eo quòd non audiſti vocem Domini; & ecce tu recedis à me, percutiet te leo. Et abiit ab eo, & invenit eum leo, & percuſſit eũ. Et invenit hominem alium, & dixit; Percute me nunc. Et percuſſit eum homo (x) percutiens, & contrivit. Et vivit propheta: & 38 aſtitit regi Iſrael ſuper vixm, & obligavit ſe in vitta oculos ſuos. Et 39 factũ eſt, ut prætereũtes rex: & hic clamabat ad regẽ, & dixit; Servus tuꝰ exiit ad militiam belli: & ecce vir introduxit ad me virũ, & dixit ad me; Custodi hunc virum: Si autem exiliens exiierit, & erit anima tua pro anima ejꝰ, vel talentum argenti appendes. Et 40 factum eſt: circumſpexit ſervus tuus huc, & huc, & hic non erat. Et dixit ad eum rex Iſrael (y) Ecce & in ſidie apud me: occidiſti. Et ſuſtinuit, & abſtulit vitã ab oculis ſuis. Et agnovit eum rex Iſrael, quia ex prophetis 41 hic. Et dixit ad eum, Hæc dicit 42 Dominus; Propterea quod emiſiſti tu virum pernicioſum de manu tua; & erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo ejus. Et abiit rex Iſrael 43 confuſus, & (z) triſtis: & venit in Samariam.

CAP. XXII.

1 ET ſedit tribus annis; & non fuit bellũ inter Syriam, & 2 Iſrael. Et factum eſt in anno tertio, & deſcendit Joſaphat rex Juda ad regẽ Iſrael. Et dixit rex 3 Iſrael ad pueros ſuos; Scitis (a) quia nobis Rhemmath Galaad: et nos tacemus capere eam de 4 manu regis Syriæ? Et dixit rex Iſrael ad Joſaphat; Aſcendes tecum in Rhemmath Galaad ad 5 bellũ? Et dixit Joſaphat; Sicut (b) ego, ei tu ſicut populꝰ meꝰ, populus tuus: ſicut equi mei, equi tui. Et dixit Joſaphat rex Juda ad regem Iſrael; Interroga, quæſo, hodiè Dominum. Et congregavit 6 rex Iſrael omnes prophetas, circiter quadringentos viros. Et dixit eis rex; Si vadam in Rhemmath Galaad ad bellum, an ceſſem? Et dixerunt, Deſcende: Dñs dabit Domin in manꝰ regis. 7 Et dixit Joſaphat ad regẽ Iſrael; Et adhuc eſt vir ad interrogandũ Dominum per eũ: & ego odi eum; quoniam non loquitur de me bona, ſed mala, Michæas filius Iemblaa. Et dixit Joſaphat 8 rex Juda, Non dicat rex ſic.

MS. A. (σ) Ζαυτῷ (τ) κἀγὼ ἐν * Δαμασκῷ ὀξαποστελῶ σε. καὶ διέθετο αὐτῷ (υ) Πάταξόν με δή. (φ) κυρίου, ἰδοὺ (χ) αὐτόν. * ὁ ἄνθρωπος, πατάξας (ψ) καὶ ἐδήσατο τὸ τραυμᾶτι τοῦ (ω) ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο, καὶ (α) εἶπεν, Φύλαξον τὸν ἂν ἐκπηδῶν (β) τραυμᾶτα (γ) ἔγνω (δ) ὀξήνασε Cὺ (ε) ἐκ χειρός * μου, (ζ) Ἰσραὴλ πρὸς οἶκον αὐτοῦ Cυγχυμένος (η) Σαμάρειαν. Καὶ ἐγένετο μ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἀκηκοὼν MS. A. Κεφ. κϛ'. (α) ἐκαθίσεν ησία (β) ἐγένετο Γ' Ἀνάζηθ (γ) εἰς πόλεμον Ῥεμμὰθ Γαλαάδ; Καὶ (δ) Ἰωσαφὰτ πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, Κατὰ ὡς (ε) ὧσε πεντακοσίους (ζ) εἶπαν, Ἀνάζευναι, ὅτι δώσει (η) πρὸς τ βασιλέα Ἰσραὴλ, Ἆρα οὐκ (θ) κυρίῳ οὐκ ἔστ, καὶ (ι) Ἔτ ὅδιν (κ) τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ (λ) Ἰεμβλαά.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 וַהֲוָה֙ כַּד שְׁמַ֣ע אַחְאָ֔ב יָרֵ֖ט פִּתְגָמַיָּ֣א הָאִלֵּ֑ין וּבְוַ֣ע יָ֗ת לְבוּשׁוֹהִי֙ וַאֲסַ֣ר סַקָּ֔א עַל־בִּסְרֵ֖יהּ וְצָ֑ם
28 וּשְׁכִ֣יב בְּסַקָּ֔א וְהַלִּ֖יךְ יְחִֽיף׃ וַהֲוָ֣ה פִּתְגָ֤ם נְבוּאָה֙ מִן־קֳדָ֣ם יְיָ֔ עִם־אֵלִיָּ֥הוּ תִשְׁבָּ֖אָה לְמֵימָֽר׃
29 הַחֲזַ֕יְתָא אֲרֵ֥י אִתְכְּנַ֖ע אַחְאָ֑ב מִן־קֳדָמַ֙י֙ חֲלַ֣ף דְּאִתְכְּנַ֔ע מִן־קֳדָמַ֙י֙ לָ֣א אַיְתֵ֔י בִּישְׁתָּ֖א בְּיוֹמ֣וֹהִי
כב בְּיוֹמֵ֥י בְרֵיהּ֖ אֵיתֵ֥י בִישְׁתָּ֛א עַל־בֵּיתֵֽיהּ׃
1 וְיָתִ֣בוּ תְל֔ת שְׁנִ֖ין לֵ֣ית קְרָ֑בָא בֵּ֥ין אֲרָ֖ם וּבֵ֥ין יִשְׂרָאֵֽל׃ וַהֲוָ֣ה בְשַׁתָּ֔א תְּלִיתָאָ֖ה וּנְחַ֣ת יְהוֹשָׁפָ֑ט
2 מַלְכָּ֥א דִֽיהוּדָ֖ה לְוָ֥ת מַלְכָּ֖א דְּיִשְׂרָאֵֽל׃ וַאֲמַ֣ר מַלְכָּ֣א דְיִשְׂרָאֵ֔ל לְעַבְדּ֖וֹהִי הֵ֣ידְעִתּ֑וּן
3 אֲרֵ֣י דִילָ֗נָא רָמ֙וֹת גִּלְעָ֔ד וַאֲנַ֥חְנָא שְׁתִיקִ֖ין מִלְּמִסַּ֥ב יְתָ֛הּ מִיַּ֥ד מַלְכָּ֖א דַּאֲרָֽם׃ וַאֲמַ֣ר לִיהוֹשָׁפָ֑ט
4 הֲתֵיזֵ֥ל עִמִּ֖י לְאַגָּ֣חָא קְרָ֔בָא לְרָמ֖וֹת גִּלְעָ֑ד וַאֲמַ֣ר יְהוֹשָׁפָ֔ט לְמַלְכָּ֥א דְיִשְׂרָאֵ֖ל אֲנָ֣א כְוָתִ֑ךְ עַמִּ֣י
5 כְעַמָּ֔ךְ וְסוּסְוָתִ֥י כְּסוּסְוָתָֽךְ׃ וַאֲמַ֣ר יְהוֹשָׁפָ֔ט לְמַלְכָּ֥א דְיִשְׂרָאֵ֖ל תְּבַ֣ע כְּעַן֙ בְּיוֹמָ֣א דֵ֔ין יָת֖
פִּתְגָמָ֑א דַּיְיָ֔ וְכַנֵּ֥שׁ מַלְכָּ֛א דְיִשְׂרָאֵ֖ל יָ֥ת נְבִיֵּ֣י שְׁקָרָ֔א כְּאַרְבַּ֥ע מְאָ֖ה גַּבְרָ֑א וַאֲמַ֣ר לְהוֹן֮ הַאֵיזֵל֒
בְּרָמ֙וֹת גִּלְעָ֔ד לְאַגָּ֖חָא קְרָבָ֑א אִם־אֶתְכְּנַ֣ע סָ֔ק וּמְסַ֥ר יְיָ֖ בִּידָ֥א דְמַלְכָּ֖א׃ וַאֲמַ֣ר יְהוֹשָׁפָ֑ט
8 הָלִ֣ית כָּ֔א נְבִ֥יָא קֳדָ֖ם יְיָ֣ עוֹד֙ וְנִתְבַּ֣ע מֵנֵ֔יהּ׃ וַאֲמַ֣ר מַלְכָּ֣א דְיִשְׂרָאֵ֔ל לִיהוֹשָׁפָ֖ט עוֹד֙ גַּבְרָ֣א חַ֔ד
לְמִתְבַּ֥ע יָת֙ פִּתְגָמָ֣א דַּיְיָ֔ מִנֵּ֖יהּ וַאֲנָ֑א סְנֵיתֵ֣יהּ אֲרֵ֔י לָ֥א יִתְנַבֵּ֖י עֲלַ֣י טַ֣ב אֶלָּ֔הֵין בִּישׁ֥ מִיכָ֖ה בַּר
9 יִמְלָ֑ה וַאֲמַ֣ר יְהוֹשָׁפָ֔ט לָ֥א יֵימַ֖ר מַלְכָּ֥א כֵּֽן׃ וּקְרָ֣א מַלְכָּ֣א דְיִשְׂרָאֵ֔ל לְנַיוּאָ֖ה חַ֣ד וַאֲמַ֑ר אוֹחֵ֥י
10 תְּבַ֛ע מִיכָ֥ה בַר־יִמְלָ֖ה׃ וּמַלְכָּ֣א דְיִשְׂרָאֵ֗ל וִיהוֹשָׁפָט֙ מַלְכָּ֣א דִיהוּדָ֔ה יָתְבִ֥ין גְּבַר֙ עַל־כּוּרְסְיֵ֣הּ
לְבִישִׁ֣ין לְבוּשִׁ֔ין וְיָתְבִ֖ין בְּאִדְרָ֑א בְּמַעֲלָ֣נָא דְתַרְעָ֔א שֹׁמְר֔וֹן וְכָל־נְבִיֵּ֖א מִתְנַבְּאִ֥ין
קֳדָמֵיהֽוֹן׃ וַעֲבַ֣ד לֵ֔יהּ צִדְקִיָּ֥ה בַר־כְּנַעֲנָ֖ה קַרְנִ֣ין דְּבַרְזֶ֑ל וַאֲמַ֣ר כְּדֵ֔נָן אֲמַ֣ר יְיָ֔ בְּאִלֵּ֥ין תְּקַטֵּ֖ל יָ֥ת
11 אֲרָ֖ם עַד־דִּ֥י תְשֵׁצִנּֽוּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit cùm audiſſet Ahhab verba hæc, ſcidit veſtimenta ſua, et ligavit lacum ſup carnẽ ſuã, et jejunavit, et jacuit in ſacco, et ambulavit diſcalceat*ᵘ*. Et fuit verbũ prophetiæ à Dño cum Eliah qui [*erat*] ex Thoſab, dicendo: Num vidiſti quòd humiliat*ᵘ* eſt Ahhab ante me? propterea quòd humiliaverit ſe ante me, non adducam malum in diebus ejus: in diebus filii ejus adducam malum ſuper domum ejus.

CAP. XXII.

ET ſederunt tribus annis; non fuit bellũ inter Aram et Iſrael. Et fuit anno tertio, et aſcendit Jehoſaphat rex trib*ᵘ* dom*ᵘ* Jehudah, ad regẽ Iſrael. Et dixit rex Iſrael ſervis ſuis, Num cognoviſtis quòd noſtra ſit Ramoth Gilghad, et nos quieſcim*ᵘ* à recipiendo eam de manu regis Aram? Et dixit ad Jehoſaphat, Num venies mecũ ad ineundũ bellũ in Ramoth Gilghad? & dixit Jehoſaphat regi Iſrael, Ego ſicut tu, popul*ᵘ* me*ᵘ* ſicut popul*ᵘ* tu*ᵘ*; equi mei ſicut equi tui. Et dixit Jehoſaphat regi Iſrael, Interroga quæſo hodie verbũ Dñi. Et congregavit rex Iſrael prophetas mendaces, quaſi quadringentos viros, et dixit illis, Nũ ibo in Ramoth Gilghad ad ineundũ bellũ, an abſtinebo? et dixerunt, Aſcende et tradet [*eam*] Dñs in manũ regis. Et dixit Jehoſaphat, An non hîc eſt propheta Dñi adhuc ut quæram*ᵘ* ex eo? Et dixit rex Iſrael ad Jehoſaphat, adhuc eſt vir un*ᵘ* de quo quæram*ᵘ* verbum Dñi, ſed ego odi eum; quia non vaticinabitur ſuper me bonum, ſed malum; Micha filius Jimlah: et dixit Jehoſaphat, Ne dicat rex ſic. Et vocavit rex Iſrael eunuchũ unũ, et dixit, *Accelera quære* Michajahu filiũ Jimlah. Et rex Iſrael et Jehoſaphat rex Jehudah, ſedebant quiſq; ſup ſoliũ ſuũ veſtiti veſtib*ᵘ*, & ſedentes in area in introitu portæ Somron, et omnes prophetæ mendaces vaticinabantur ante illos. Et fecerat ſibi Szidkiah filius Chenaghana cornua ferri, et dixit, Sic dixit Dñs, His occides homines Aram quouſq; conſumas eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܘܣܡ ܐܚܐܒ ܒܣ ܩܕܡ ܡܠܐ ܗܕܐ ܘܩܪܥ ܠܒܘܫܗ ܘܣܡ ܫܩ ܥܠ ܒܣܪܗ ܘܨܡ ܒܫܩ ܘܗܠܟ ܒܟܬܐ ܘܫܟܒ ܒܫܩ ܘܗܠܟ ܒܚܦܝܐ ܘܐܡܪ ܝܗܘ ܠܐܠܝܐ ܬܫܒܝܐ ܠܡܐ ܚܙܐ ܐܚܐܒ ܠܡ ܐܬܟܢܥ ܩܕܡ ܘܠ ܐܒܝ ܐܢ ܠܐ ܐܒܝ

מלכים א : כב

Ramoth Ascende :dicendo ,sic *prophetasmes* vates omnes Et
12 וְכָל־הַנְּבִאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת
.regis manu in Dominus tradet & ,*prosperare* & ,Ghilhad
גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
,est ad est locutus,Michajehu vocandum ad ierat qui nuncius Et
13 וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו
ad bonum uno ore prophetarum verba obsecro Ecce :dicendo
לֵאמֹר הִנֵּה־נָא דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב אֶל־
loquêris & ,eis ex unius verbum sicut,tuũ verbũ obsecro Sit .*regem*
הַמֶּלֶךְ יְהִי־נָא דְבָרְךָ כְּדַבֵּר אַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ
dixerit quod quia ,Dominus *Vivit* :Michajehu Dixitque .bonum
14 טוֹב׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֵת אֲשֶׁר יֹאמַר
Dixitque .regem ad venit Et .loquar illud ,me ad Dominus
15 יְהוָה אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
,bellum ad Ghilhad Ramoth *ad ibimus* num Michajehu:eum ad rex
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה
Dominus tradet & ,*prosperare* &,Ascende :eum ad Dixitque *?abstinebimus* an
אִם־נֶחְדָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֵה וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה
vices tot ad Usque :rex eum ad Dixitque .regis manu in
16 בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים
nomine in veritatem *tantùm* me ad loquaris non ut ,te *adjurans* ego
אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָּ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק־אֱמֶת בְּשֵׁם
ad dispersos Israel universum Vidi :ait Et ?Domini
17 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפֹצִים אֶל־
Non:Dominus Dixitque .pastor *eis* non quibus oves sicut ,montes
הָהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־
Dixitque .pace in suam domum in *vir revertantur* ,istis *domini*
18 אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר
vos ,te ad dixi Nonne :Jehosaphat ad Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לוֹא־
verbum audi Idcirco :ait Et ?malum *quinimo* ,bonũ *me super vaticinabitur*
19 יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע׃ וַיֹּאמֶר לָכֵן שְׁמַע דְּבַר
omnem & ,suum solium super sedentem Dominum Vidi :Domini
יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־
,ejus sinistra à &,ejus dextera à eum *super* stantem *cælorum* exercitum
צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
20 cadat & ,ascendat & ,Achab decipiet Quis :Dominus Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל
21 :est egressus Et .sic *in* dicens ille & ,sic in hic dixit Et?Ghilhad Ramoth in
בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אָמַר בְּכֹה׃ וַיֵּצֵא
Dixitque .eum decipiam Ego :ait & ,*Domini facies ad* stetit &,spiritus
22 הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר
spiritus ero & ,Egrediar :ait Et ?quo In :eum ad Dominus
יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ
.prævalebis etiam &,Decipies ;dixit & ,ejus vatum omnium ore in *mendacii*
שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל
mendacii spiritum Dominus dedit ecce nunc Et .sic fac & ,egredere
23 צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃ וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר
te super est locutus Dominus & :istorum tuorum vatum omnium ore in
בְּפִי כָּל־נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ
Michajehu percussit & ,Chenahanah filius Sidchijahu accessit Et .malum
24 רָעָה׃ וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ
,me à Domini spiritus transivit *Ubinam* :dixit & ,maxillam *super*
עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי
,illa die in *videns* tu Ecce :Michajehu dixit Et ?te *alloquendum ad*
25 לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנָּךְ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא
rex Dixitque .te *abscondendum ad* cubiculum in cubiculo ingredieris qua
אֲשֶׁר תָּבֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ
principem Amon ad eum fac redire & ,Michajehu Tolle :Israel
26 יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכָיְהוּ וְהָשִׁיבֵהוּ אֶל־אָמֹן שַׂר־
.regis filium Joas ad & ,civitatis
הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃

Versio VULG. LAT.

12 Omnésque prophetæ similiter prophetabant, dicentes ; Ascende in Ramoth Galaad, & vade prosperè, & tradet Dñs
13 in manus regis. Nuntius verò, qui ierat ut vocaret Michæam, locut⁹ est ad eum, dicens; Ecce sermones prophetarũ ore uno regi bona prædicant : sit ergò
14 sermo tuus similis eorũ, & loquere bona. Cui Michæas ait; Vivit Domin⁹, quia quodcunque dixerit mihi Domin⁹, hoc
15 loquar. Venit itaque ad regẽ, & ait illi rex ; Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad præliandum, an cessare ? Cui ille respondit ; Ascende, & vade prosperè, & tradet eam
16 Dominus in manus regis. Dixit autem rex ad eum ; Iterùm atq; iterùm adjuro te, ut non loquaris mihi nisi quod verum
17 est, in nomine Domini. Et ille ait ; Vidi cunctum Israel dispersum in montibus, quasi oves non habentes pastorem: & ait Dominus, Non habent isti dominum : revertatur unusquisque in domum suam in
18 pace. (Dixit ergò rex Israel ad Josaphat ; Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, sed semper malum?) Ille verò addens, ait ;
19 Propterea audi sermonem Domini ; Vidi Dominum sedentẽ super solium suum, & omnem exercitum cœli assistentem ei à dextris & à sinistris : Et ait Dominus ; Quis decipiet Achab regem Israel,ut ascendat, & cadat in Ramoth Galaad ? Et dixit unus verba hujuscemodi, & ali⁹ aliter. Egress⁹ est autem spiritus, & stetit coram
20 Domino,& ait;Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus, In quo ? Et ille ait ; Egrediar, & ero spirit⁹ mendax in ore omnium prophetarum ejus. Et dixit Dominus ; Decipies, & prævalebis :egredere,
22 & fac ita. Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hîc sunt,& Dominus locutus est contra te malum. Accessit autem Sedecias filius Chanaana, & percussit Michæam in maxillam, & dixit ; Méne ergò dimisit Spiritus Domini, & locut⁹ est tibi?
23 Et ait Michæas ; Visurus es in die illa,quando ingrediêris cubiculum,intra cubiculũ ut abscondaris. Et ait rex Israel ;
26 Tollite Michæam,et maneat apud Amon principẽ civitatis, & apud Joas filium Amelech.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἐκάλεσιν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ εὐνοῦχον
ἕνα, καὶ εἶπε, Τοπάχ Μιχαίαν υἱὸν (μ)
10 Ἰεμβλαά. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰω-
σαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα (ν) ἐκάθισαν ἀνὴρ
ἐπὶ τοῦ θρόνου (ξ) αὐτοῦ ἔνδοξοι ἐν ᾗ † πύλαις
Σαμαρείας, καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐπροφήτευ-
11 ον ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ ἐποίησεν (ο) ἑαυτῷ Σε-
δεκίας υἱὸς (π) Χαναὰν κέρατα σιδηρᾶ, καὶ
εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Ἐν τούτοις κερα-
12 τιεῖς † Συρίαν ἕως συντελεσθῇ. Καὶ πάν-
τες οἱ προφῆται (ρ) ἐπροφήτευον ὕτως, λέ-
γοντες, Ἀνάβαινε εἰς Ῥεμμὰθ Γαλαάδ, καὶ
εὐοδώσει καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας (κ) καὶ
τὸν (σ) βασιλέα Συρίας. Καὶ ὁ ἄγγελος
13 ὁ πορευθεὶς καλέσαι † Μιχαίαν, ἐλάλησεν
αὐτῷ, λέγων, Ἰδοὺ δὴ λαλοῦσι πάντες οἱ
προφῆται ἐν στόματι ἑνὶ καλὰ πρὸ † βασι-
λέως· γίνου δὴ καὶ σὺ (τ) εἰς τοὺς λόγους σου
καὶ τοὺς λόγους ἑνὸς τούτων, καὶ λάλησον κα-
14 λά. Καὶ εἶπε Μιχαίας, Ζῇ κύριος, (υ) ὅτι
ἃ ἐὰν εἴπῃ κύριος πρός με, ταῦτα λαλήσω.
15 Καὶ ἦλθε πρὸς † βασιλέα. καὶ (φ) εἶπεν
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Μιχαία, εἰ ἀναβῶ εἰς
Ῥεμμὰθ Γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπισχῶ; καὶ
(χ) εἶπεν, Ἀνάβαινε, καὶ (ψ) εὐοδώσει νίκειος
16 εἰς χεῖρα τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
(ω) βασιλεὺς, Ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε, ὅ-
πως (α) λαλήσῃς πρός με ἀληθῆ ἐν ὀνό-
17 ματι κυρίου; Καὶ εἶπε, Οὐχ ὕτως. (β) ἐ-
ώρακα πάντα τὸν Ἰσραὴλ διεσπαρμένον
ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς ποίμνιον, ᾧ οὐκ ἔστι
ποιμήν· καὶ εἶπε κύριος, Οὐ κύριος
(γ) τούτοις θεός ; ἕκαστος εἰς † οἶκον αὐ-
18 τοῦ ἐν εἰρήνῃ ἀναστρεφέτω. Καὶ εἶπε βασι-
λεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ βασιλέα Ἰού-
δα, Οὐκ εἶπα πρὸς σέ, ὅτι οὐ προφητεύει
19 ὅτός μοι καλὰ, ἀλλὰ ἢ κακά; Καὶ εἶπε
Μιχαίας, Οὐχ ὕτως· ὑχ ἑγώ. ἄκουε ῥῆμα
κυρίου. οὐκ ὕτως. (δ) Εἶδον ὃν Ἰσ-
ραὴλ καθήμενον ἐπὶ (ε) θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶ-
σα ἡ στρατιὰ † οὐρανοῦ εἱστήκει πρὸ αὐτοῦ ἐκ
20 (ζ) δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ
εἶπε κύριος, Τίς ἀπατήσει † Ἀχαὰβ βα-
σιλέα Ἰσραὴλ, καὶ ἀναβήσεται,
καὶ πεσεῖται
ἐν (η) Ῥεμμὰθ Γαλαάδ; καὶ (ϑ) εἶπεν οὕτως
ὕτως, καὶ οὕτως ὕτως. Καὶ ἐξῆλθε πνεῦμα καὶ
21 ἔστη ἐνώπιον κυρίου, καὶ εἶπεν, Ἐγὼ ἀπατήσω
αὐτόν. καὶ εἶπε (ι) πρὸς αὐτὸν κύριος,
22 Ἐν τίνι ; Καὶ εἶπεν, Ἐξελεύσομαι, καὶ ἔσο-
μαι πνεῦμα ψευδὲς (κ) εἰς τὸ στόμα πάντων
† προφητῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, Ἀπατή-
σεις, καὶ γε δυνήσῃ· ἔξελθε καὶ ποίησον ὕ-
23 τως. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκε κύριος πνεῦμα ψευ-
δὲς ἐν στόματι πάντων † προφητῶν σου τού-
των, καὶ κύριος ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακά.

MS.A. (μ) Ἰεμαά. (ν) ἐκάθητο (ξ) αὐτῶν † πύλεσιν (ο) αὐλῇ (π) Χαναὰ (ρ) προεφήτευον (σ) βασιλέα. Καὶ ὁ (τ) εἰς λόγους (υ) ὅτι ἐὰν (φ) εἶπεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ, (χ) εἶπεν πρὸς αὐτὸν, Ἀνάβαινε, (ψ) εὐοδώσει καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας τῷ (ω) βασιλεῖ, Ἕλεγξεις ἐγὼ (α) λαὸν (β) ἐπ᾽ ἐμὲ (γ) τούτοις; ἀναστρεφέτω ἕκας εἰς † οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς (δ) εἶδον † κύριον τὸν Ἰσραὴλ (ε) τῷ θρόνῳ (ζ) δεξιῶν καὶ ἐξ (η) Ῥαμμὰθ (ϑ) εἶπεν ἕτος ὕτως. Καὶ ἐξῆλθεν (ι) κύριος πρὸς * αὐτὸ, Ἐν (κ) ἐν στόμα]ι

Et vocavit rex Israel eunuchum unum, & dixit ; Cùr Michæam filium Iemblaa. Et rex Israel, & Josaphat rex Juda sedebant, vir super thronum suum, ornati in portis Samariæ. Et omnes prophetæ prophetabant coram eis. Et fecit sibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea, & dixit; Hæc dicit Dominus; In his comminabis Syriam, quoadusq; consummata fuerit. Et omnes prophetæ prophetabant sic, dicentes; Ascende in Rhemmath Galaad: & (c)prosperabit, & dabit Dominus in manus tuas & regem Syriæ. Et nuntius, qui iverat ad vocandum Michæam, locutus est ei, dicens; Ecce nunc loquuntur omnes prophetæ in ore uno bona de rege. Esto, quæso, & tu in verbis tuis juxta verbum unius eorum, & loquere bona. Et dixit Michæas; Vivit Dominus, quia quæcunq; dixerit Dominus ad me, hoc loquar. Et venit ad regem. Et dixit ei rex; Michæa, si ascendam in Rhemmath Galaad ad bellum, an cessem? Et dixit, Ascende, & prosperabit Dominus in manu regis. Et dixit ei rex, (f)Toties ego adjuro te; ut loquaris ad me veritatem, in nomine Domini. Et dixit, (g)Non sic. Vidi universum Israel dispersum in montibus, sicuti oves quibus non est pastor: & dixit Dominus, Non habent dominum: revertatur unusquisque ad domum suam in pace. Et dixit rex Israel ad Josaphat, Nonne dixeram tibi, quòd non vaticinaretur super me bonum, sed malum? Et dixit, Propterea accipe verbum Domini; vidi gloriam Domini sedentis super solium suum, & omnes virtutes cœlorum stantes ante illum, à dextra ejus, & à sinistra ejus. Et dixit Dñs, Quis seducet Ahhab, ut ascendat & cadat in Ramoth Gilghad? Et dixit hic hoc modo: & iste dixit sic. Et exiit spiritus & stetit ante Dñm, & dixit, Ego decipiam illum: & dixit Dñs ei, In quo? Et dixit, Exibo & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum *ejus*: & dixit, Seduces, & etiam prævalebis: exi & fac *ita*. Et nunc ecce dedit Dñs spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum horum, & Dñs decrevit afferre super te malum. Et accessit Szidkiah filius Chenaghana, & percussit Michajahu super maxillam ejus, & dixit, Quanam hora ascendit spiritus prophetiæ Domini à me ut loqueretur tecum? Et dixit Michajahu, Ecce tu videbis die illo quo intrabis thalamum in medio thalamorum ut abscondaste. Et dixit rex Israel, Cape Michajahu, & reduc eum ad Amon magistrum civitatis, & ad Joas filium regis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וְכָל נְבִיֵּי שְׁקָרָא מִתְנַבְּן כֵּן לְמֵימַר סַק לְרָמַת גִּלְעָד וְאַצְלַח וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃
13 וְאוּנְדָּא דַאֲזַל לְמִקְרֵי מִיכָיְהוּ מַלֵּל עִמֵּיהּ לְמֵימַר הָא כְעַן פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שְׁקָרָא מַמְלְלִין
חַד שַׁוִּי קֳדָם מַלְכָּא יְהֵי כְעַן פִּתְגָמָךְ כְּפִתְגָמָא דְחַד מִנְּהוֹן וְתִמַּלֵּל פִּתְגָמִין תַּקָּנִין׃
14 15 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ קְיָם הוּא יְיָ אֲרֵי יַת דְּיֵימַר יְיָ לִי יָתֵיהּ אֲמַלֵּל׃ וַאֲתָא לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר
מַלְכָּא לֵיהּ מִיכָה הֲנֵוִיל רָמַת גִּלְעָד לְאַגָּחָא קְרָבָא אִם נְתְמַנַּע וַאֲמַר לֵיהּ סַק וְאַצְלַח
16 וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא עַד כַּמָּה זִמְנִין אֲנָא מְקַיֵּם עֲלָךְ דְּלָא
17 חַמַּלֵּל לִי לְחוֹד קְשׁוֹט בִּשְׁמָא דַיְיָ׃ וַאֲמַר חֲזֵיתִי יַת כָּל יִשְׂרָאֵל מְבַדְּרִין עַל טוּרַיָּא
כְּעָנָא דְּלֵית לְהוֹן רָעֵי וַאֲמַר יְיָ לֵית רְבוֹנִין לְאִלֵּין יְתוּבוּן גְּבַר לְבֵיתֵיהּ בְּשָׁלֵם׃
18 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְיהוֹשָׁפָט הֲלָא אֲמַרִית לָךְ דְּלָא יְתְנַבֵּי עֲלַי טָב אֶלָּהֵן בִּישׁ׃
19 וַאֲמַר בְּכֵן קַבֵּיל פִּתְגָמָא דַיְיָ חֲזֵיתִי יַת יְקָרָא דַיְיָ שָׁרֵי עַל כּוּרְסֵיהּ וְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא
קָיְמִין קֳדָמוֹהִי מִיַּמִּינֵיהּ וּמִסְּמָלֵיהּ׃ וַאֲמַר יְיָ מַן יְטַעֵי יַת אַחְאָב וְיִסַּק וְיִפּוֹל בְּרָמַת גִּלְעָד
21 וַאֲמַר דֵּין בְּכֵדֵין וְדֵין אֲמַר בְּכֵדֵין׃ וּנְפַק רוּחָא וְקָם קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אֲנָא אַטְעֵנֵיהּ וַאֲמַר יְיָ
לֵיהּ בְּמָא׃ וַאֲמַר אֶפּוֹק וְאֶהֱוֵי לְרוּחַ שְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיּוֹהִי וַאֲמַר תְּטַעֵי וְאַף תְּכוֹל פּוֹק
23 וְעֲבִיד כֵּן׃ וּכְעַן הָא יְהַב יְיָ רוּחַ שְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיֵּא אִלֵּין וְיָי גְּזַר לְאִתְאָה עֲלָךְ בִּישָׁא׃
24 וְקָרִיב צִדְקִיָּהוּ בַּר כְּנַעֲנָה וּמְחָא יַת מִיכָיְהוּ עַל לֶסְתֵּיהּ וַאֲמַר אֵידָא שְׁעָה אִסְתַּלַּק רוּחַ
נְבִיאוּתָא מִן קֳדָם יְיָ מִנִּי לְמַלָּלָא עִמָּךְ׃ וַאֲמַר מִיכָיְהוּ הָא אַתְּ חֲזֵי בְּיוֹמָא הַהוּא דְּאַתְּ
עָלִיל חָוִן בְּגוֹ חָוִן לְאִטְטָרָא׃ וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דַּבַּר יַת מִיכָה וְאַתְיְבֵהִי לְוָת אָמוֹן רַב
קַרְתָּא וְלְוָת יוֹאָשׁ בַּר מַלְכָּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et omnes prophetæ mendaces vaticinabantur sic, dicendo: Ascende in Ramoth Gilghad, & prosperare, & dabit [*eam*] Dñs in manum regis. Et nuncius qui ierat ad vocandum Micha, locutus est cum illo, dicendo: Ecce nunc, verba prophetarum mendacium *locutionem unam* ponunt ante regem ; sit quæso verbum tuum, sicut verbum unius ex illis, & loquaris verba recta. Et dixit Micha, Permanet ipse Dñs, quòd quicquid dixerit mihi Dñs, idipsum loquar. Et venit ad regem, & dixit rex illi, Micha, num ibimus Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebimus? & dixit illi, Ascende & prosperare; & tradet [*eam*] Dñs in manum regis. Et dixit illi rex, usq; ad quot vices ego adjuro te ne loquaris de me, [*nisi*] tantùm verum in nomine Domini? Et dixit, Vidi omnem Israel dispersum super montes, sicut oves quib⁹ non est pastor : & dixit Dñs, Non sunt magistri his; redeant singuli in domum suam in pace. Et dixit rex Israel ad Jehosaphat, Nónne dixeram tibi, quòd non vaticinaretur super me bonum, sed malum? Et dixit, Propterea accipe verbum Dñi ; vidi gloriam Domini sedentis super solium suum, & omnes virtutes cœlorum stantes ante illum, à dextra ejus, & à sinistra ejus. Et dixit Dñs, Quis seducet Ahhab, ut ascendat & cadat in Ramoth Gilghad? Et dixit hic hoc modo : & iste dixit sic. Et exiit spiritus & stetit ante Dñm, & dixit, Ego decipiam illum: & dixit Dñs ei, In quo? Et dixit, Exibo & ero spirit⁹ mendax in ore omnium prophetarum *ejus* : & dixit, Seduces, & etiam prævalebis : exi & fac *ita*. Et nunc ecce dedit Dñs spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hîc sunt, & Dñs locutus est malum super te. Et accessit Szidkiah filius Chenaghana, & percussit Michajahu super maxillam ejus, & dixit, Quanam hora ascendit spiritus prophetiæ Domini à me ut loqueretur tecum? Et dixit Michajahu, Ecce tu videbis die illo quo intrabis thalamum in medio thalamorum ut absconderis te. Et dixit rex Israel, Cape Michajahu, & reduc eum ad Amon magistrum civitatis, & ad Joas filium regis.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

* ܘܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܡܬܢܒܐ ܐܡܪܝܢ ܠܡܐܡܪ ܣܩ ܠܪܡܬ ܓܠܥܕ ܘܗܘ ܡܨܠܚ ܘܝܗܒ ܡܪܝ ܒܝܕ ܡܠܟܐ ׃ 12
ܘܡܠܐܟܐ ܕܐܙܠ ܠܡܩܪܝ ܠܡܝܟܝܐ ܡܠܠ ܠܗ ܗܐ ܡܠܝ ܕܢܒܝܐ ܫܦܝܪ ܠܡܠܟܐ ܒܚܕ ܦܘܡܐ ܘܢܗܘܐ ܡܠܝܟ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܘܬܡܠܠ ܫܦܝܪ ׃ 13
* ܐܡܪ ܡܝܟܝܐ ܚܝ ܡܪܝ ܕܐܡ ܠܐ ܡܐ ܕܐܡܪ ܡܪܝ ܐܬܐ ܐܡܪ ܐܢ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ׃ 14
ܘܐܡܪ ܐܠ ܡܠܟܐ ܡܝܟܝܐ ܠܡܐ ܐܙܠ ܠܪܡܬ ܓܠܥܕ ܠܡܩܪܒ ܐܘ ܢܬܪ ׃ 15
ܘܐܡܪ ܠܗ ܣܩ ܘܗܘ ܡܨܠܚ ܘܝܗܒ ܡܪܝ ܒܝܕ ܡܠܟܐ ׃ 16
ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܟܐ ܥܕ ܡܐ ܐܢܐ ܡܫܒܥ ܠܟ ܕܠܐ ܬܡܠܠ ܥܠܝ ܐܠܐ ܫܪܪܐ ܒܫܡܐ ܕܡܪܝ ׃ 17
* ܘܐܡܪ ܚܙܝܬ ܐܢܐ ܐܝܬ ܐܝܟ ܕܦܝܙ ܟܠ ܐܝܠ ܥܠ ܛܘܪܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܪܥܝܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ׃
ܠܐ ܠܗ ܪܥܝܐ ܗܐ ܢܗܘܢ ܗܠܝܢ ܒܫܠܡܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝ ׃ 18
ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܝܗܘܫܦܛ ܠܡܐ ܐܡܪܬ ܠܟ ܕܠܐ ܢܒܐ ܥܠܝ ܛܒ ܐܠܐ ܒܝܫ ׃ 19
* ܘܐܡܪ ܫܡܥ ܠܡܐ ܕܡܪܝ ܚܙܝܬ ܐܢܐ ܠܡܪܝ ܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܘܟܠ ܓܝܫ ܫܡܝܐ ܩܐܡ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܡܫܡܠܗ ׃
ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܡܢ ܢܦܬ ܐܬ ܐܚܐܒ ܕܢܣܩ ܘܢܦܠ ܒܪܡܬ ܓܠܥܕ ܘܐܡܪ ܗܢܐ ܐܡܪ ܗܟܢܐ ׃ 20
ܘܢܦܩ ܪܘܚܐ ܘܩܡ ܩܕܡ ܡܪܝ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܐܦܬܐ ܘܐܗܘܐ ܪܘܚܐ ܕܫܩܪܐ ܒܦܘܡ ܟܠ ܢܒܝܐ ܗܢܘܢ ׃ 21
ܘܐܡܪ ܐܢ ܬܦܬ ܘܐܦ ܬܟܠ ܦܘܩ ܘܥܒܕ ܗܟܢܐ ׃ 22
* ܘܗܫܬܐ ܗܐ ܢܬܠ ܡܪܝ ܪܘܚܐ ܕܫܩܪܐ ܒܦܘܡ ܟܠ ܢܒܝܐ ܗܠܝܢ ܘܡܪܝ ܡܠܠ ܥܠ ܒܝܫ ׃ 23
ܘܩܪܒ ܨܕܩܝܐ ܒܪ ܟܢܥܢܐ ܘܡܚܐ ܠܡܝܟܝܐ ܥܠ ܠܚܝܬܐ ܘܐܡܪ ܐܝܟܐ ܥܒܪ ܪܘܚ ܡܢ ܠܘܬ ܐܢܬ ܠܡܡܠܠ ׃ 24
* ܘܐܡܪ ܡܝܟܝܐ ܗܐ ܐܢܬ ܚܙܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܬܥܘܠ ܒܟܘܟܐ ܠܟܘܟܐ ܠܡܣܬܪ ׃ 25
ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܐܣܪܝܠ ܣܒܘ ܠܡܝܟܝܐ ܘܗܒ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܐܡܘܢ ܪܒ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܘܬ ܝܘܐܫ ܒܪ ܡܠܟ ׃ 26

Sic etiam vaticinabantur omnes prophetæ, ac 12
dicebant, Ascende in Ramath-gelaad, & vinces, tradétq; eos Dominꝰ in manus tuas ô rex.
Nuntius autem qui abierat vocatum Micham, 13
dixit ei; Ecce sermones falsorum prophetarum uno ore fausta prædixerunt regi, sit verbum tuum, ut verbum unius illorum, & prædic tu quoque fausta. Dixit Micha, Vivit Do- 14
minus, id tantùm quod dixerit mihi Dominꝰ, illud idem referam. Cùm ergò venisset ad 15
regem, ait illi rex; Micha, Ibimúsne in Ramath-gelaad ad bellum, an desistemus? Ait illi, Ascende, & vince; tradétque eos Dominus in manus tuas, ô rex. Ait illi rex, Quoties 16
tandem adjurabo te ut non nisi verum mihi referas in nomine Domini? Respondit Mi- 17
cha, Vidi Israelem dispersum super montes velut oves quibus non est pastor: dixitq; Dominus, Non hábent isti dominum, revertantur quique domum suam incolumes. Tum dixit 18
rex Israelis ad Josaphat, Nónne dixeram tibi quòd non prophetat de me bonũ, sed malum? Dixit Micha, Propter hoc audi verbum Do- 19
mini, Vidi Dominum sedentem super solium suum, & omnem exercitum cœlestem stantem super eum à dextra & à sinistra ipsius: Dixítque Dominus, Quis pelliciat Ahabum 20
ut ascendat & corruat in Ramath-gelaad? Cúmque alius hoc modo, alius hoc modo diceret, Tandem prodiit spiritus quidam, & 21
stans coram Domino, dixit; Ego pelliciam eum. Dicente autem ei Domino, Per quid? Respondit, Ego egrediar, & ero spiritus men- 22
dax in ore omnium prophetarum ejus. Ait illi, Pellicies, & quidem valebis? egredere, & fac ita. Et nunc ecce indidit Dominus 23
spiritum mendacem in os omnium istorum prophetarum tuorum, & Dñs pronuntiavit in te malum. Tunc accedens Sedecia Chana- 24
neæ filius percussit Micham in maxillam ejus, & ait illi, Quànam transivit à me spiritus Domini, & per te locutus est? Ait illi Micha, 25
Ecce tu videris eo die quo ingrediêris è conclavi in conclave ad abscondendum te. Dixit 26
verò rex Israelis, Ducite Micham, & tradite eum Amoni præfecto civitatis, & Joas filio regis;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وجماعة الانبياء الكذبة حينيذ مستوين كذاك وقايلين امض الى راموت جلعاد فانك 12
تنجح ويطعر الله يد الملك * وان الرسول الذي مضى ليدعو ميخا خاطبه قايلا ان جماعة 13
الانبياء يعني الكذبة قد تكلموا بكلام واحد من الخير امام الملك فليكن كلامك ككلام
احدهم وقل خيرا * فاجابه ميخا وقال وحي الله الذي يقول الله لي اياه اقول * فلما صار بين 14
يدي الملك قال له الملك يا ميخا أنمضي الى راموت جلعاد للملاحمة ام نمتنع فقال له اطلع 15
وانجح ويطعر الله يد الملك * فقال له الملك الى كم منّ انا محلفك الا تتكلم علي الا بحق
عن الله * فقال رايت جماعة اسرايل مبددين على الجبال كالغنم الذي لا راعي لها وقال الله ليس 17
لهولاء سيد فليرجع كل امرء منهم الى بيته بسلام * فقال ملك اسرايل ليهوسافاط الم اقل لك 18
انه لا يتنبي علي خيرا بل سرا * فقال لهم اسمعوا كلام الله في ذلك * اني رايت وقار الله ثابتا على 19
كرسيه وجماعة جيوس السماء قياما قدامه على يمينه وسماله * فقال الله من ذا يغوي اخاب * 20
حتى يطلع ويسقط في راموت جلعاد فقال هذا بكذا وقال هذا بكذا * ثم خرج روح وقام 21
بين يدي الله وقال * انا اغويه فقال الله بماذا * فقال بان اخرج * فاكون روح كذب في افواه
جميع انبياءه الكذبة فقال الله له انك لتقدر على ذلك فاخرج واصنع ذاك * والآن فقد 23
جعل الله روحا كاذبة في افواه هولاء من انبيائك وقد جرم الله بان يدبر بك سوا * فتقدم 24
صدقيا بن كناعنا وضرب على الحي من ميخا وقال * في اي ساعة زال روح الربوه من
عند الله عني * وخاطبتك دوني * فقال ميخا ستبطر في ذلك اليوم كيف تدخل للاستحفاء
خدرا داخل خدر * فقال ملك اسرايل * خذ ميخا وسلمه الى امون رييس القرية * والى 26
يواس بن الملك *

Et omnes illi prophetæ falsi eadem tuxt 12
prophetantes dicebant, Proficiscere ad Ramoth-galaad; nam prosperè tibi succedet, & victricem reddet Deus manum regis. Et verò nuntius ille qui ierat vocatum 13
Micham, allocutus est eum, dicens; Omnes quidem prophetæ, nempe falsi, communi sermone fausta locuti sunt coram rege: sit ergò sermo tuus consentiens sermoni eorum, & prædic fausta. Respon- 14
dit ei Micha, dicens; Per Deum verum, quod dixerit mihi Deus, illud ipsum dicam. Cùm itaque stitisset se ante regem, 15
ait illi rex; O Micha, ibimúsne in Ramoth-galaad ad bellum, an desistemus? Ait illi, Ascende, prosper sis, & victricem reddat Deus manum regis. Dixit ad 16
eum rex, Quoties adjuratus sum te ne loquaris de me nisi veritatem nomine Dei? Qui dixit, Vidi Israelitas dispersos su- 17
per montes quasi oves pastore carentes: & ait Deus, Non est dominus istis; redeat ergò quilibet eorum domum suam incolumis. Dixit autem rex Israelis ad Jeho- 18
saphat, Aanon dixeram tibi quòd is non prophetat de me bonum sed malum? Ait illis, Audite sermonem Dei quoad hoc, Equidem vidi majestatem Dei manentem 19
super solium suum, & turbam agminum cœlestium adstantium ei, à dextra & à sinistra ipsius: Et dixit Deus, Quisnam 20
instigabit Achabum ut ascendat & corruat in Ramoth-galaad? Cúmque aliud diceret, & alius aliud diceret, Egressus 21
quidam spiritus stitit se coram Deo, et ait; Ego seducam eum. Cui dicente Deo, Quâ ratione? Respondit, Egrediar, & ero spi- 22
ritus mendax in oribus omnium prophetarum ejus falsorum. Ait illi Deus, Procul dubio id assequêris: egredere jam, et hoc age. Quarè nunc posuit Deus spiritum 23
mendacem in ora istorum prophetarum tuorum, & decrevit jam Deus immittere in te malum. Accedens autem Sedecia 24
Chananæ filius, percussit Michæ maxillam, & ait; Quânam horâ spiritus prophetiæ jussu Dei abscessit à me, téque allocutus est sine me? Respondit Micha, Vi- 25
delbis eo die quomodo ingrediêris ad abdendum te de penetrali in penetrale. Ait 26
autem rex Israelis, Duc Micham, & trade eum Amoni primati civitatis, & Joa- so regis filio;

מלכים א : כב

27 ,carceris domo hunc Ponite :rex dicit Sic ;dices Et
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ אֶת־זֶה בֵּית הַכֶּלֶא
,pace in *me* venire *usq;* ,*angustiæ* aquâ & ,*angustiæ* panem eũ facite comedere &
28 וְהַאֲכִלֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וָמַיִם לַחַץ עַד בֹּאִי בְשָׁלוֹם׃
est locutus non ,pace in fueris reversus revertendo Si:Michajehu Dixitque
28 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר
,Israel rex ascendit Et .omnes populi Audite :ait &;me *in* Domin⁹
29 יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃ וַיַּעַל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
Israel rex Dixitque .Ghilhad Ramoth Jehudah rex Jehosaphat &
30 וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָמֹת גִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
:tuis vestib⁹ induere tu &,bellum *in ingrediendũ & Mutandũ* .:Jehosaphat ad
אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ וּבֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ
Aram rex Et .bellum *in* est ingressus & ,Israel rex se mutavit &
31 וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבוֹא בַּמִּלְחָמָה׃ וּמֶלֶךְ אֲרָם
Non :dicendo ,duobus & triginta ,sibi qui *currus* principibus præcepit
צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא
.solũm Israel rege cum nisi,magno cum &,parvo cũ pugnabitis
תִּלָּחֲמוּ אֶת־קָטֹן וְאֶת־גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃
:dixerunt ipsũ & ,Jehosaphat curruum principes *videre secundũ*,fuit Et
32 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמְרוּ
,pugnandum ad eum *super* declinaverunt Et .*ipse* Israel rex Certè
אַךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֻרוּ עָלָיו לְהִלָּחֶם
quòd ,curruum principes *videre secundũ* fuit Et .Jehosaphat exclamavit Et
33 וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי־
arcu *in tetendit* vir Et .*eum post à* sunt averſi &,ipse Israel rex non
לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו׃ וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת
inter & cõjuncturas inter Israel regem percussit &,sua simplicitate in
לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין
de me educ & ,tuam manum Verte :suo aurigæ Dixitque .loricam
הַשִּׁרְיֹן וַיֹּאמֶר לָרַכָּבוֹ הָפֵךְ יָדְךָ וְהוֹצִיאֵנִי מִן־
:illa die in prælium ascendit Et.sum vulneratus quia,*castrametatione*
35 הַמַּחֲנֶה כִּי הֶחֱלֵיתִי׃ וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא
,vesperè in est mortu⁹ & ;*Aram* contra curru in *statutus* erat rex &
וְהַמֶּלֶךְ הָיָה מָעֳמָד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמָת בָּעֶרֶב
præconium transivit Et .currus *sinum ad* plagæ sanguis effluebat &
36 וַיֹּצֶק דַּם הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב׃ וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה
,suã civitatẽ ad *Vir* :dicendo ,*solem occumbere secundùm castrametationem in*
בַּמַּחֲנֶה כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עִירוֹ
sepelierũt &:Someron venit & ,rex est mortuus Et .suam terram *ad vir* &
37 וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ׃ וַיָּמָת הַמֶּלֶךְ וַיָּבוֹא שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ
,Someron piscina *super* currum lavit Et .Someron in regem
38 אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשֹׁמְרוֹן׃ וַיִּשְׁטֹף אֶת־הָרֶכֶב עַל־בְּרֵכַת שֹׁמְרוֹן
,Dñi verbum juxta,laverunt *zonas* & ,ejus sanguinẽ canes linxerunt &
וַיִּלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמוֹ וְהַזֹּנוֹת רָחֲצוּ כִּדְבַר יְהוָה
,fecit quæ omnia & ,Achab verborum reſiduum Et .fuerat locutus quod
39 אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי אַחְאָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
nónne,ædificavit quas urbes omnes & ,ædificavit quam ,*dentis* domus &
וּבֵית הַשֵּׁן אֲשֶׁר בָּנָה׃ וְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלוֹא
dormivit Et ?Israel regum dierum verborum libro *super* ſcripta ipſa
40 הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב
.eo pro ejus filius Achazjahu regnavit & ,ſuis patribus cum Achab
אַחְאָב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃
Achab quarto anno *in* Jehudah ſuper regnavit Aſa filius Jehoſaphat Et
41 וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אָסָא מָלַךְ עַל־יְהוּדָה בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְאַחְאָב
annorum quinque & triginta *ſilius* Jehoſaphat .Iſrael regis
42 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ יְהוֹשָׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
.Jeruſalaim in regnavit annis quinque & vigẽti & ,*ipſum regnando in*
בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה־מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
.Silchi filia Hazubah ejus matris nomen Et
וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי׃

Versio VUL. LAT.

27 Et dicite eis, Hæc dicit rex; Mittite virũ iſtum in carcerẽ, & ſuſtentate eum pane tribulationis,& aquâ anguſtiæ, donec revertar in pace. Dixitq; Michæas ;Si reverſus fueris in pace,non eſt locut⁹in me Dñs. Et ait, Audite populi omnes.
29 Aſcendit itaq; rex Iſraël,et Joſaphat rex Juda, in Ramoth
30 Galaad. Dixit itaq; rex Iſrael ad Joſaphat ;Sume arma,& ingredere prælių,& induere veſtib⁹ tuis:porrò rex Iſrael mutavit habitũ ſuum,& ingreſſus
31 eſt bellũ. Rex autẽ Syriæ præceperat principib⁹ curruũ triginta duobus, dicens;Non pugnabitis contra minorẽ & majorẽ quempiam,niſi contra regẽ Iſrael ſolũ. Cùm ergò vidiſſent principes curruũ Joſaphat,ſuſpicati ſunt ꝙ ipſe eſſet
32 rex Iſrael,& impetu facto pugnabant contra eum:& exclamavit Joſaphat.Intellexerúntque principes curruũ ꝙ non eſſet rex Iſrael, & ceſſaverunt
34 ab eo.Vir autẽ quidam tetendit arcum, in incertũ ſagittam dirigens,& caſu pcuſſit rẽgem Iſrael inter pulmonẽ & ſtomachũ. At ille dixit aurigæ ſuo; Verte manum tuã, et ejice me de exercitu, quia graviter vul-
35 nerat⁹ſum. Commiſſũ eſt ergò prælių in die illa,et rex Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros,et mortu⁹ eſt veſperé:fluebat autẽ ſanguis plagæ in ſinũ
36 curr⁹. Et præco inſonuit in univerſo exercitu antequàm Sol occumberet, dicens;Unuſquiſque revertatur in civitatem,et
37 in terram ſuam. Mortuus eſt autẽ rex,& plat⁹eſt in Samariã:ſepelierũntque regẽ in Samaria. Et laverũt currũ ej⁹ in piſcina Samariæ, & linxerunt canes ſanguinẽ ej⁹,& habenas laverunt, juxta verbũ Dñi ꝙ
39 locut⁹ fuerat.Reliqua autẽ ſermonũ Achab,& univerſa quæ fecit, & dom⁹ eburnea quam ædificavit, cunctarúmq; urbiũ quas extruxit,nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonũ dierum regũ Iſrael? Dormivit
40 ergo Achab cum patrib⁹ ſuis, & regnavit Ochozias filius ejus pro eo. Joſaphat verò filius Aſa regnare cœperat ſup
41 Judam anno quarto Achab regis Iſrael. Triginta quinq; annorum erat cùm regnare cœpiſſet,& vigintiquinque annis
42 regnavit in Jeruſalem:nomen matris ejus Azuba,filia Salai.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

24 Καὶ προσῆλθε Σεδεκίας ὑὸς Χαναάν, καὶ ἐπάταξε τὸν Μιχαίαν ὀπὶ τὴν σιαγόνα, καὶ εἶπε, (λ)Ποῖον πνεῦμα κυρίου τὸ λαλῆσαν ἐν σοί; Καὶ εἶπε Μιχαίας, (ι)Ἰδοὺ σὺ ὄψῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν εἰσέλθῃς (μ) ταμεῖον τὸ ταμεῖόν σου (ν)κρυβῆναι ἐκεῖ. Καὶ εἶπεν ὁ (ξ) βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Λάβετε τὸν Μιχαίαν, καὶ ἀποστρέψατε αὐτὸν (ο) πρὸς Σεμὴρ τὸν βασιλέα τῆς πόλεως· καὶ τῷ Ἰωὰς υἱῷ τοῦ βασιλέως (π) Εἶπον Θέσθε τοῦτον ἐν φυλακῇ, καὶ (ρ) ἐσθίειν αὐτὸν ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως τοῦ (σ) ὀπισρέψαι με ἐν εἰρήνῃ. Καὶ εἶπε Μιχαίας, Ἐὰν ὀπισρέφων ὀπισρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, (τ) οὐ λελάληκε κύριος ἐν (υ) ἐμοί. Καὶ ἀνέβη βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα μετ' αὐτοῦ εἰς Ῥεμμὰθ Γαλαάδ. Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ βασιλέα Ἰούδα, Συσκηνύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὸν ἱματισμόν μου. καὶ συνεσκηνύψαλο (φ) βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πόλεμον. Καὶ βασιλεὺς Συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ τεσσαράκοντα (χ) καὶ δυσὶ, λέγων, Μὴ πολεμεῖτε μικρὸν καὶ μέγαν, ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ μονώταλον. Καὶ ἐγένελο ὡς εἶδον οἱ ἄρχονλες τῶν ἁρμάτων τὸν Ἰωσαφὰτ βασιλέα Ἰούδα, καὶ αὐλοὶ (ψ) εἶπαν, Φαίνεται βασιλεὺς Ἰσραὴλ οὗ, καὶ ἐπύκλωσε αὐτὸν πολεμῆσαι. καὶ ἀνέκραξεν Ἰωσαφάτ. Καὶ (ω) ἐγένελο ὡς εἶδον οἱ ἄρχονλες τῶν ἁρμάτων ὅτι οὐκ ἔστι βασιλεὺς Ἰσραὴλ οὗ, καὶ ἀνέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐπίτεινεν (α) εἷς τὸ τόξον αὐτοῦ εὐσχόως, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀναμέσον τοῦ θώρακος. καὶ εἶπε τῷ ἡνιόχῳ αὐτοῦ, Ἐπίστρεψον (β) τὰς χεῖράς σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου, ὅτι τέτρωμαι. Καὶ ἐστράφη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξεναντίας Συρίας ἀπὸ πρωὶ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀπέχυνε τὸ αἷμα (γ) ἀπὸ τῆς πληγῆς εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἅρματος, καὶ ἀπέθανεν ἑσπέρας, καὶ ἐξεπορεύθη τὸ αἷμα (δ) τῆς θοπῆς ἕως τῆς κοιλάδος τοῦ ἅρματος. Καὶ ἔστη ὁ σρατοκήρυξ (ε) συνοσῶ τῆς ἡλίου, λέγων, Ἕκας ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν καὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ (ζ) γῆν. Ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς. καὶ (η) ἦλθον εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἔθαψαν τὸν βασιλέα ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ ἀπένιψαν τὸ (θ) αἷμα ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἐξέλιξαν αἱ ὗες καὶ οἱ κύνες τὸ (ι) αἷμα, καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησε. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἀχαὰβ καὶ πάντα ἃ ἐποίησε, καὶ οἶκον ἐλεφάντινον ὃν ᾠκοδόμησε, καὶ πάσας τὰς πόλεις ἃς ἐποίησεν, (ι) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη Ἀχαὰβ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας ὑὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Et accessit Sedecias filius Chanaan, & percussit Michæam super maxillam, & dixit ; Qualis spiritus Domini, (k) qui locutus eſt in te? Et dixit Michæas, Ecce tu videbis die illâ : quis intrabis cubiculum(l)cubiculo ad latendum illùc. Et dixit rex Iſrael, Capite Michæam , & reducite eum ad (m) Semer regem civitatis:Et ad Joas filium regis Dicito,ut ponat eum in cuſtodia, & ipſe comedat panem tribulationis, & aquam tribulationis, quoadusq; revertero ego in pace.Et dixit Michæas, Si revertens reverteris in pace, non eſt locut⁹ Dominus (n)in me. Et aſcendit rex Iſrael & Joſaphat rex Juda cum eo ad Remmath Galaad. Et dixit rex Iſrael ad Joſaphat regem Juda; Cooperiar, & ingrediar in prælium: & tu induere veſtimentum (o) meum. Et cooperuit ſe rex Iſrael, & intravit in prælium. Et rex Syriæ mandaverat principib⁹ curruum ſuorum triginta & duobus, dicens; Non impugnetis parvum & magnum , ſed regem Iſrael ſolum. Et factum eſt,ut viderunt principes curruum Joſaphat regem Juda, & ipſi dixerunt; Videtur rex Iſrael hic. Et circumdederunt eum ad impugnandum. Et exclamavit Joſaphat. Et factum eſt, ut viderunt principes curruum, quia non eſt rex Iſrael hic, & reverterunt ab eo. Et intendit unus arcum (p) bonè collimans : & percuſſit regem Iſrael inter pulmonem , & inter thoracem. Et dixit aurigæ ſuo ; Converte manus tuas, & educ me de prælio : quoniam vulneratus ſum. Et prosiligatum eſt prælium in die illa: & rex erat ſtans ſuper currum ex adverſo Syriæ à manè uſq; ad veſperã: et(q) effundebat ſanguinẽ e plaga in ſinũ curruũ, et mortu⁹ eſt veſperi:et egrediebatur ſanguis(r)ſtragis uſq; ad ſinũ currũs. Et ſteit præco exercitũ, occidente Sole,dicens; Unuſquiſq; ad ſuam civitatem, & ad ſuam terram: Quoniam mortuus eſt rex. Et venerunt in Samariam, & ſepelierunt regem in Samaria. Et abluerunt (ſ)ſanguinem ſuper fontem Samariæ: & linxerunt (t)ſues, & canes ſanguinem:& meretrices laverunt ſe in ſanguine, juxta verbum Domini, quod locutus eſt. Et reliqua verborum Achaab, & omnia quæ fecit, & domum eburneam, quam ædificavit, & omnes civitates, quas fecit, nónne ecce hæc ſcripta ſunt in libro Verborum dierum regum Iſrael? Et dormivit Achaab cum patribus ſuis. Et regnavit Ochozias filius ejus pro eo.

MS.A. (λ) Ποῖον τοῦτο παρῆλθεν πνεῦμα κυρίου παρ' ἐμοῦ τοῦ (ι)λαλῆσαι σοί; Καὶ εἶπε Μιχαίας, Ἰδοὺ σὺ ὄψῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅταν εἰσέλθῃς (μ) ταμεῖον τοῦ ταμείου (ν) κρυβῆναι. Καὶ (ξ) βασιλεύς, Λάβετε (ο) πρὸς Ἀμμὼν τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ πρὸς Ἰωὰς υἱὸν (π) Εἶπον, Τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, Θέσθαι (ρ) ἐσθιέτω ἄρτον (σ) ὀπισρέψωμαι ἐν (τ) εἰρήνῃ οὐκ ἐλάλησεν (υ) ἐμοί. καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε λαοὶ πάντες. Καὶ ἀνέβη (ρ) ὁ βασιλεὺς (χ) καὶ δύο, (ψ) εἶπον, (ω) ἐγένοντο (α) εἷς τόξον (β) τῆς χειρὸς (γ) ἐκ τῆς (δ) ἐκ τῆς θοπῆς (ε) ἐν τῇ παρεμβολῇ συνοσῶ (ζ) γῆν ὑποζεχόμενοι, (η) ἦλθον εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἔθαψαν τὸν βασιλέα ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ ἀπένιψαν τὸ (θ) αἷμα ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἐξέλιξαν αἱ ὗες καὶ οἱ κύνες τὸ (ι) αἷμα, καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησε. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἀχαὰβ καὶ πάντα ἃ ἐποίησε, καὶ οἶκον ἐλεφάντινον ὃν ᾠκοδόμησε, καὶ πάσας τὰς πόλεις ἃς ἐποίησεν, (ι) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη Ἀχαὰβ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας ὑὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

27 וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר מַלְכָּא שַׁוּוּ יַת דִּין בְּבֵית אֲסִירֵי וְאַכִּילוּהִי לַחְמָא בִּדְחוּק וּמַיָּא בִּדְחוּק
28 עַד מֵיתַאי בְּשְׁלָם׃ וַאֲמַר מִיכָיְהוּ אִם מֵתֵב תְּתוּב בְּשְׁלָם לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר שְׁמַעוּ
29 עַמְמַיָּא כּוּלְהוֹן׃ וְסַלִּיק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא שְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה רָמֹת
30 גִּלְעָד׃ וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט אֲנָא אֶשְׁתַּנֵי וְאֵעוֹל בְּקְרָבָא וְאַתְּ לְבַשׁ לְבוּשָׁךְ
31 וְאִשְׁתַּנִי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְעָל בְּקְרָבָא׃ וּמַלְכָּא דַאֲרָם פַּקִּיד יַת רַבְּנֵי רְתִיכָא דִילֵיהּ
תְּלָתִין וּתְרִין מַלְכִּין לְמֵימַר לָא תְּנִיחוּן קְרָבָא עִם זְעִירָא וְעִם רַבָּא אֱלָהֵן עִם מַלְכָּא
32 דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹהִי׃ וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבְּנֵי רְתִיכַיָּא יַת יְהוֹשָׁפָט וַאֲמָרוּ בְּרַם מַלְכָּא
33 דְיִשְׂרָאֵל הוּא וְזָרוּ עֲלוֹהִי לְאַנָּחָא קְרָבָא בֵּיהּ וְצַוַּח יְהוֹשָׁפָט׃ וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבְּנֵי רְתִיכַיָּא
34 אֲרֵי לָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל הוּא וְתָבוּ מֵאֲחוֹרוֹהִי׃ וּגְבַר נָגַד בְּקַשְׁתָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְחָא יַת
מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בֵּין דְּבָקֵי וּבֵין שִׁרְיָנָא וַאֲמַר לְמַרְכַּבְנֵיהּ אִתְחַוַּר לַאֲחוֹרָךְ וְאַפְקֵנִי מִן
35 מַשְׁרִיתָא אֲרֵי מְרַע אֲנָא׃ וְסַלִּיקוּ עָבְדֵי קְרָבָא בְּיוֹמָא הַהוּא וּמַלְכָּא דְהֲוָה מִתְקַף וְקָאֵם
36 בִּרְתִיכָא לְקִבֵּיל אֲנָשׁ אֲרָם וּמִית בְּרַמְשָׁא וְאִתְרִיק דְּמָא דְמַחְתָּא לְגוֹ רְתִיכָא׃ וְאַעְבְּרוּ
37 כְרוֹז בְּמַשְׁרִיתָא כְּמֵעַל שִׁמְשָׁא לְמֵימַר גְּבַר לְקִרְוְתֵיהּ וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ׃ וּמִית מַלְכָּא וְאֶתָא
38 לְשֹׁמְרוֹן וְקָבְרוּ יַת מַלְכָּא בְּשֹׁמְרוֹן׃ וּשְׁטַף יַת רְתִיכַיָּא עַל בְּרֵכְתָא דְשֹׁמְרוֹן וְלָחֲכוּ כַלְבַיָּא
39 יַת דְּמֵיהּ וּמְנֵי זָנֵי שְׁטַפוּ כְּפִתְגָמָא דְיָי דְמַלֵּל׃ וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי אַחְאָב וְכָל דַּעֲבַד וּבֵית שְׁנָא
דְפִיל דִּי בְנָא וְכָל קְרָוְיָא דִּבְנָא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
40 וְשָׁכִיב אַחְאָב עִם אֲבָהָתוֹהִי וּמְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בְרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ וִיהוֹשָׁפָט בַּר אָסָא מְלַךְ
41 עַל דְּבֵית יְהוּדָה בְּשַׁנַת אַרְבַּע לְאַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ יְהוֹשָׁפָט בַּר תְּלָתִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין
כַּד מְלַךְ וְעֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ עֲזוּבָה בַּת שִׁלְחִי׃

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et dices, Sic dixit rex, Ponite hunc in domo vinctorum, & cibate eum pane in afflictione & aqua in oppreſſione,quoad veniam in pace. Et dixit Michajahu, Si redeundo redieris in pace, non eſt beneplacitum à Domino in me : & dixit, Audite populi omnes. Et aſcendit rex Iſrael & Jehoſaphat rex tribus domus Jehudah Ramoth Gilghad. Et dixit rex Iſrael ad Jehoſaphat, Ego mutabo me & intrabo in prœlium, & tu veſti veſtes tuas: & mutavit ſeſe rex Iſrael & intravit in prœlium. Et rex Aram præcepit magiſtris curruum qui erant ſibi, triginta & duobus *regnis*, dicendo, Ne pugnetis prœlium cum parvo nec magno, niſi cum rege Iſrael ſolo. Et fuit quando viderunt magiſtri curruum Jehoſaphat, ipſi dixerunt, Verè rex Iſrael ipſe eſt, & declinaverunt contra illum, ut inirent prœlium *in eum* : & clamavit Jehoſaphat. Et fuit cùm vidiſſent magiſtri curruum, quòd non eſſet rex Iſrael, averſi ſunt ab eo. Et quidam contraxit arcum è regione ſui, & percuſſit regem Iſrael inter juncturas *& inter loricam* : & dixit ad aurigam ſuum, Verte retro te & educ me de caſtris, nam malè affectus ſum. Et aſcenderunt belligeratores die illa, & rex roborabat ſe,& ſtabat in curru è regione virorum Aram, & mortuus eſt veſperi, & effundebatur ſanguis percuſſionis intra currum. Et tranſire fecerunt præconem per caſtra occumbente Sole,dicendo : Unuſquiſq; ad urbem ſuam, et unuſquiſq; in terram ſuam. Et mortuus eſt rex,& venit in Somron : & ſepelierunt regem in Somron. Et lavit [*quiſpiam*] *currus* juxta piſcinam Somron, & linxerunt canes ſanguinem ejus; & vaſa armorũ laverunt, juxta verbum Dni quod locut⁹ fuerat. Et reliquum verborum Ahhab & omnia quæ fecit, & domus eburnea quam ædificavit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael ? Et cubuit Ahhab cum patribus ſuis, & regnavit Ahhaziah filius ejus pro eo. Et Jehoſaphat filius Azza regnavit ſuper [*populum*] domus Jehudah anno quarto Ahhab regis Iſrael. Jehoſaphat erat filius triginta quinq; annorum quando regnavit ; & viginti & quinq; annis regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus erat Ghazubah filia Silhhi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dicite, Sic ait rex, Conjicite hunc in carcerem, & alite eum pane ad conservationem *tantummodò* vitæ, & præbete ei aquam ad conservationem vitæ, donec revertar incolumis. Dixit Micha, Sanè si incolumis redieris, haudquaquam locutus est in me Dñs: tum subdidit, Audite populi omnes. Ascendit itaque rex Israelis, & Josaphat rex Juda in Ramath-gelaad: Dixitq; rex Israelis ad Josaphat, Alium me simulabo, & ingrediar ad bellum; tu verò induere vestibus tuis: sic rex Israelis immutatâ specie ingressus est ad bellû. (Porrò rex Adum præceperat ducibus curruum suorum triginta duobus, & dixerat, Ne dimicetis cum parvo, neque cum magno, sed cum solo rege Israelis.) Cúmque duces curruum vidissent Josaphatum, existimantes eum esse regem Israelis, diverterunt ad eum ut cum eo dimicarent: ululavit autem Josaphat. Quare cùm vidissent duces curruum quòd non esset rex Israelis, recesserunt ab eo. Sed homo quidam arcu ante se simplici animo jaculans, feriit regem Israelis inter junctura thoracis: quapropter dixit aurigæ suo, Reflecte manum tuam, & educito me è castris, quoniam occupârunt me dolores mortis. Et invaluit prælium eo die: rex autem constiterat in curru ex adverso Adumeorum, & mortuus est vesperè, effluxitq; sanguis ex ejus plaga in fundû currûs. Quapropter proclamavit præco in castris ubi sol occubuisset, ac dixit, Ite quisque in civitatê suâ, et quisq; in terrâ suâ, Mortuus est inquam rex, & Samariam ingressus; & sepelierunt regem in Samaria. Cùm autem lavissent currum in Ramath-samariæ, & ejus arma lavissent, linxerunt canes sanguinem ejus, juxta verbum quod Dominus protulerat. Reliquæ res Ahabi, & quidquid gessit, domus eburnea quam fabricavit, omnesque civitates quas ædificavit; ecce scripta sunt in libro annalium regum Israelis. Cùm itaque occubuisset Ahab cum patribus suis, regnavit Ehazia filius ejus pro ipsum. Porrò Josaphat Asæ filius regnum occupavit super Judam anno quarto Ahabi regis Israelis. Erátque Josaphat annos natus triginta-quinque quando regnum obtinuit, & viginti-quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Aruba Salhi filia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et dices, Ita mandavit rex, Ponite istum in carcere, eumque pauco cibo alite usque ad tempus fœlicis reditionis meæ. Dixit Micha, Si redeas incolumis, ingravatus ero Deo: ait etiam, Audite hoc, omnes populi. Deinde ascendit rex Israelis, & Jehosaphat rex gentis Judaicæ in Ramoth-galaad; Et ait Jehosaphato, Ego immutato habitu accedam ad prælium, tu autem indue vestimentum tuum: immutavitque rex Israelis habitum, & accessit ad prælium. (Rex autem Aram præceperat ducibus equitum suorum secum venientibus, nempe triginta duobus qui cum eo erant, dicens; Neminem destinato impetetis in prælio, parvum aut magnum, præter solum regem Israelitarum. Cùm itaque duces equitum Jehosaphatum vidissent, dixerunt; Is est rex Israelitarum, cumque eum oppugnare destinâssent, exclamavit Jehosaphat. Unde percipientes duces equitum quòd is non esset rex Israelitarum, recesserunt à vestigiis ejus. Verùm quidam tenso arcu versus regem Israelitarum, jaculatus est in eum sagittâ quæ penetravit inter commissuram loricæ ipsius: quare dixit suis curruûm ductori, Retrocede, & educ me de castris, quia jam interii. Et ascenderunt eo die milites, dum rex consideret in curru suo, propter Aramæos, & mortuus est sub vesperam, fluxitque sanguis vulneris ex ictu sagittæ in currum ejus. Et proclamavit præco in castris ad occasum solis, dicens; Abeat unusquisque in civitatem & patriam suam. Et vexerunt regem mortuum in Samariam, sepultúsque fuit in ea. Cúmque lavarent currum ejus in piscina Samariæ, linxerunt canes sanguinem ejus, juxta sermonem Domini, quem prædixerat. Reliquæ historiæ Achabi, & quicquid fecit, & domus eburneæ januæ, quam exstruxit, & omnes civitates quas ædificavit, jam scripta sunt in libro historiarum regum Israelitarum. Cùm occubuisset Achab cum patribus suis, regnavit Ahaziahu filius ejus loco ipsius. Fuit autem initium regni Jehosaphati regis Juda, anno quarto Achabi regis Israel. Erátque Jehosaphat cùm regnavit, annos natus triginta-quinque; mansitq; rex in urbe Jacis annos viginti-quinque: & nomen matris ejus fuit Aruba Salhi filia.

מלכים ב : א

ea ab declinavit non ,sui patris Asa via omni in ambulavit Et
43 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ אָסָא אָבִיו לֹא־סָר מִמֶּנּוּ excelsa Veruntamen .DOMINI oculis in rectum faciendo
44 לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה : אַךְ הַבָּמוֹת excelsis in *suffimentibus & immolantibus* populo adhuc ,recesserunt non
לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת : verborum reſiduum Et .Iſrael rege cum Jehoſaphat fecit pacem Et
45 וַיַּשְׁלֵם יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל : וְיֶתֶר דִּבְרֵי pugnavit quo & ,fecit quod ejus robur & ,Jehoſaphat
46 יְהוֹשָׁפָט וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה וַאֲשֶׁר נִלְחָם regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta ipſa nónne
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי Aſa diebus in remanſerat quod ,*proſtituit* reſiduum Et ?Jehudah
47 יְהוּדָה : וְיֶתֶר הַקָּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא erat præfectus ,Edom in non rex Et .terra de abſtulit ,ſui patris
48 אָבִיו בָּעַר מִן־הָאָרֶץ : וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נָצָב *eundum ad* Tharſis naves fecit Jehoſaphat .rex
49 מֶלֶךְ : יְהוֹשָׁפָט עָשָׂה אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ לָלֶכֶת naves ſunt confractæ quia *ivit* non & ,auro Ophir in
אוֹפִירָה לָזָהָב וְלֹא הָלָךְ כִּי־נִשְׁבְּרָה אֳנִיּוֹת ad Achab filius Achaziahu dixit Tunc .ghaber--Helion in
50 בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר : אָז אָמַר אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב אֶל־ :navibus in tuis ſervis cum mei ſervi Vadant :Jehoſaphat
יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת ,ſuis patribus cum Jehoſaphat *Jaciſque* .Jehoſaphat noluit &
51 וְלֹא אָבְתָה יְהוֹשָׁפָט : וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו regnavit & ,ſui patris David civitate in ſuis patribus cum eſt ſepultus &
וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ regnavit Achab filius Achaziahu .eo pro ejus filius Jehoram
52 יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו : אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ Jehoſaphat decimo ſeptimo anno *in* Someron in Iſrael ſuper
עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט Fecitque .annis duobus Iſrael ſuper regnavit & ,Jehudah regis
53 מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם : וַיַּעַשׂ via in & ,ſui patris via in ambulavit & :DOMINI oculis in malum
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְדֶרֶךְ fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham via in & ,ſuæ matris
אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא irritavit &,ei ſe incurvavit & ,Baal Servivitque .Iſrael
54 אֶת־יִשְׂרָאֵל : וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ וַיַּכְעֵס fecerat quæ omnia ſecundùm Iſrael Deum Dominum
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה .ejus pater
אָבִיו :

Verſio VULG. LAT.

43 Et ambulavit in omni via Aſa patris ſui, & non declinavit ex ea : fecítque quod rectum erat in conſpectu Domini. Veruntamen excelſa non abſtulit: adhuc enim populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in excelſis. Pacémque habuit
44 Joſaphat cum rege Iſrael. Reliqua autem verborũ Joſaphat, & opera ejus, quæ geſſit, & prælia, nónne hæc ſcripta
45 ſunt in libro Verborum dierum regum Juda? Sed & reliquias effœminatorum, qui remanſerant in dieb⁹ Aſa patris
46 ej⁹, abſtulit de terra. Nec erat
47 tunc rex conſtitutus in Edom.
48 Rex verò Joſaphat fecerat claſſes in mari, quæ navigarẽt in Ophir propter aurum : & ire non potuerunt, quia con-
49 fractæ ſũt in Aſiongaber. Tunc
50 ait Ochozias filius Achab ad Joſaphat, Vadant ſervi mei cum ſervis tuis in navibus. Et
51 noluit Joſaphat. Dormivítq; Joſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in civitate
David patris ſui: regnavítque
52 Joram filius ejus pro eo. Ochozias autem filius Achab regnare cœperat ſuper Iſrael in Samaria, anno ſeptimodecimo Joſaphat regis Juda, regnavítque ſuper Iſrael duobus
53 annis. Et fecit malum in conſpectu Domini, & ambulavit in via patris ſui & matris ſuæ, et in via Jeroboam filii Nabat,
54 qui peccare fecit Iſrael. Servivit quoque Baal, & adoravit eum, & irritavit Dominũ Deum Iſrael, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

41 Καὶ Ἰωσαφὰτ ὑὸς Ἀσὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ (κ)
Ἰούδαν. ἐν ἔτει τετάρτῳ τῷ Ἀχαὰβ βασιλέως
42 Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφὰτ, Τριά-
κοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν· καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν
Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτῷ Ἀζου-
43 βὰ θυγάτηρ (λ) Σελαΐ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν
πάσῃ ὁδῷ Ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐκ ἐξέκλι-
νεν ἀπ' αὐτῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς (μ) ἐν
44 ὀφθαλμοῖς κυρίου. Πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆ-
ρεν· ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμία ἐν τοῖς
45 ὑψηλοῖς. Καὶ εἰρήνευσεν Ἰωσαφὰτ μετὰ βα-
46 σιλέως Ἰσραήλ. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων
Ἰωσαφὰτ, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ὅσα (ν) ἐ-
ποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βι-
βλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν (ξ) βασιλέων Ἰούδα;
47 Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων
αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη παρὰ τοῖς πατράσιν αὐτοῦ ἐν
πόλει Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευ-
48 σεν Ἰωρὰμ υὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ Ὀχο-
49 ζίας υὸς Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ
ἐν Σαμαρείᾳ. ἐν ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ Ἰω-
σαφὰτ βασιλέως (ο) Ἰούδα Ὀχοζίας υὸς
Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ ἐν Σα-
50 μαρείᾳ δύο ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν
(π) ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ Ἀ-
χαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ὁδῷ Ἰεζά-
βελ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν (ρ) ἁμαρτίαις εἶκε Ἰε-
51 ροβοὰμ υἱῷ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ·
52 Καὶ ἐδούλευσε τοῖς Βααλὶμ καὶ προσεκύνη-
σεν αὐτοῖς, καὶ παρώργισε τὸν κύριον θεὸν
Ἰσραὴλ, κατὰ πάντα τὰ ῥηθέντα ὑπ' αὐτοῦ.

MS.A. (κ) Ἰούδαν. ἔτι (λ) Σαλαδά. (μ) ἐνώπιον κυρίου. (ν) ἐποίη-
σεν, καὶ ὅσα ἐπολέμησεν, οὐχὶ ταῦτα (ξ) τῶν βασιλέων Ἰούδα; Καὶ ἐκοι-
47 σὸν τῶ ἐνδιπλαγμένου * οὐχ ὑπῆρξεν ἐν ἡμέραις Ἀσὰ πατρὸς αὐτοῦ ἑτέ-
48 λεξεν ἀπὸ τ γῆς. Καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Ἐδὼμ ἐπιλαμών. Καὶ ὁ βασι-
49 λεὺς Ἰωσαφὰτ ἐποίησεν νῆας τοῦ πορευθῆναι * Ὀφιραὲ εἰς χρυσίον, καὶ οὐκ
ἐπορεύθησ, ὅτι ζωντρίβησ νῆες ἐν Ἀσιεὼν Γαβέρ. Τότε εἶπεν Ὀχο-
50 ζίας υὸς Ἀχαὰβ πρὸς Ἰωσαφὰτ, Πορευθήτωσ δοῦλοί * ζω μετὰ τῶν δούλων μου
καὶ τ ναυσὶν. καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἰωσαφάτ. Καὶ ἐκοιμήθη (ο) Ἰούδα, καὶ ἐτά-
σίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ δύο ἔτη. (π) ἐνώπιον κυρίου, (ρ) ἁμαρτίας Ἰεροβοὰμ

Βασιλέων γ'.

Et Joſaphat filius Aſa regnavit ſuper Judam. In anno quarto Achab regis Iſrael regnavit Joſaphat, Filius(u)triginta & quinq; annorum in regnando ipſum: & viginti & quinq; annos regnavit in Hieruſalem. Et nomen matris ejus Azuba, filia Salai. Et ambulavit in omni via Aſa patris ſui: non declinavit ab ea, faciendo rectum in oculis Domini. Verumtamen excelſa non abſtulit. Adhuc populus ſacrificabat, & adolebat in excelſis. Et pacem habuit Joſaphat cum rege Iſrael. Et reliqua verborum Joſaphat, & fortitudinem ejus quam fecit, nónne ecce hæc ſcripta in libro Verborum dierum regum (y) Judæ? Et dormivit Joſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt apud patres ſuos in civitate David patris ſui. Et regnavit Joram filius ejus pro eo. Et Ochozias filius Achab regnavit ſuper Iſrael in Samaria. In anno ſeptimo & decimo Joſaphat regis Juda Ochozias filius Achab regnavit in Iſrael in Samaria duos annos. Et fecit malum ante Dominum, & ambulavit in via Achab patris ſui, & in via Jezabel matris ſuæ, & in peccatis domûs Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael. Et ſervivit Baalim, & adoravit eos: & exacerbavit Dominum Deum Iſrael ſecundùm omnia, (z) quæ facta fuerant ante eum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

43 וְאָזַל בְּכָל אָרְחָא אָסָא אֲבוֹהִי לָא סְטָא מִנֵּיהּ לְמֶעְבַּד דְּכַשֵּׁר קֳדָם יְיָ : בְּרַם בָּמָתָא
44 לָא עֲטָרָא עוֹד כֵּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא : וְאִשְׁלִים יְהוֹשָׁפָט עִם מַלְכָּא
45 דְּיִשְׂרָאֵל : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹשָׁפָט וְגִבּוּרְתֵּיהּ דַּעֲבַד וּדְאַגִּיחַ קְרָבָא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל
46 סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמִין לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה : וּשְׁאָר נַפְקַת בְּרָא דְּאִשְׁתְּאַר בְּיוֹמֵי אָסָא אֲבוֹהִי
47 פָּלֵי מִן אַרְעָא : וּמַלְכָּא לֵית בַּאֱדוֹם מְמַנָּא אֱלָהֵן אִסְטַרְטֵיגִי מַלְכָּא : יְהוֹשָׁפָט עֲבַד סְפִינָת
אַפְרִיקָא לְמֵיזַל לְאוֹפִיר לְאֵיתָאָה דַּהֲבָא וְלָא אָזַל אֲרֵי אִתְבָּרוּ סְפִינָתָא בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר :
50 בְּכֵן אֲמַר אֲחַזְיָהוּ בַר אַחְאָב לְיהוֹשָׁפָט יְזִלוּן עַבְדַי עִם עַבְדָךְ בִּסְפִינָתָא וְלָא אֲבָה
51 יְהוֹשָׁפָט : וּשְׁכִיב יְהוֹשָׁפָט עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד אֲבוֹהִי
52 וּמַלְכָּא יְהוֹרָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי : אֲחַזְיָה בַּר אַחְאָב מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת שְׁבַע
53 עַסְרֵי לְיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל תְּרֵתִין שְׁנִין : וַעֲבַד
דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאָזַל בְּאוֹרַח אֲבוֹהִי וּבְאוֹרַח אִמֵּיהּ וּבְאוֹרַח יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יָת
54 יִשְׂרָאֵל : וּפַלְחַת בַּעְלָא וּסְגִיד לֵיהּ וְאַרְגִּיז קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל כְּכֹל דַּעֲבַד אֲבוֹהִי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ambulavit in omni via Azza patris ſui; non declinavit ab ea faciendo 43
quod rectum erat ante Dominum. Veruntamen excelſa non receſſerunt : 44
adhuc uſq; populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa. Et
pacem fecit Jehoſaphat cum rege Iſrael. Et reliquum verborum Jehoſa- 45
phat, & *fortitudinem* ejus *quam* fecit, & quomodo iniit prœlium, nónne 46
illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah? Et re- 47
liquum ſcortorum quod relictum fuerat in diebus Azza patris ſui, extir-
pavit de terra. Et rex non erat in Edom præpoſitus: niſi antefignanus re- 48
gis. Jehoſaphat fecit naves Aphrikah, eundi cauſa in Ophir, ut deferret au- 49
rum: & non ivit; quia fractæ ſunt naves in Gheſzion Gaber. Tunc dixit 50
Ahhaziahu filius Ahhab ad Jehoſaphat, Eant ſervi mei cum ſervis tuis
in navi : & noluit Jehoſaphat. Et jacuit Jehoſaphat cum patribus 51
ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in urbe David patris ſui, & regnavit
Jehoram filius ejus pro eo. Ahhaziahu filius Ahhab regnavit ſuper Iſrael 52
in Somron anno decimo ſeptimo Jehoſaphat regis tribus domus Jehudah,
& regnavit ſuper Iſrael duobus annis. Et fecit quod malum erat ante 53
Dominum, & ambulavit in via patris ſui, & in via matris ſuæ, & in via Ja-
rabgham filii Nebat qui peccare fecit Iſrael. Et coluit Baghala, & adoravit 54
illum, & irritavit Dñm Deum Iſrael juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

מלכים ב : א

CAP. I. א

ecidit ?t .Achab *mortem pyſt Iſrael in Moab eſt prævaricatus* Et
1 וַיִּפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת אַחְאָב : וַיִּפֹּל
2 Someron in qui-d ,ſuum cœnaculum in *cancellum* per Achaziah
אֲחַזְיָה בְּעַד הַשְּׂבָכָה בַּעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן inquirite ,Ite :eos ad dixit & ,nuncios miſitque :ægrotavit &
וַיֵּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ דִרְשׁוּ
.hac infirmitate de vivam ſi ,Hecron Deum zebub--Bahal *in*
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן אִם־אֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה :

Verſio VULG. LAT.

Liber REGUM quartus, Secundùm Hebræos

MALACHIM SECUNDUS.

CAP. I.

1 PRævaricatus eſt autẽ Moab in Iſrael, poſtquàm mortuus
2 eſt Achab. Cecidítque Ochozias per cancellos cœnaculi ſui, & habebat in Samaria, & ægrotavit: miſítq; nuntios, dicens ad eos; Ite, conſulite Beelzebub deũ Accaron, utrùm vivere queam de infirmitate mea hac.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Tranſlatione LATINA.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ'. *REGNORUM LIB. IV.*

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Καὶ ἠθέτησε Μωὰβ ἐν Ἰσραὴλ μετὰ τὸ
2 ἀποθανεῖν Ἀχαάβ. Καὶ ἔπεσεν Ὀχοζίας
διὰ τῶν δικλυωτῶν τῶν ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτῶ τῷ
ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἠρρώστησε. καὶ ἀπέστειλεν
ἀγγέλους, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Δεῦτε (α) καὶ
ἐπιζητήσατε ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν θεὸν Ἀκκα-
ρών, εἰ ζήσομαι ἐκ τ ἀῤῥωστίας μου ταύτης. καὶ
ἐπορεύθησ ἐπερωτῆσαι δι' αὐτῶ.

MS.A. Βασιλειῶν δ'. (α) καὶ ἐπερωτήσατε ἐν τῇ Βαὰλ

Et prævaricatus eſt Moab in Iſrael, poſtquàm mortuus eſt Achab. Et cecidit Ochozias per cancellum, qui in cœnaculo ſuo in Samaria, & ægrotavit. Et miſit nuntios, & dixit ad eos; Ite, & inquirite in Baal muſcam (z) deum Accaron, ſi vivam ex infirmitate mea hac. Et iverunt interrogare per eum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 וּמְרָדוּ מוֹאָבָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל בָּתַר דְּמִית אַחְאָב : וְנָפַל אֲחַזְיָה מִן סַרְנָתָא בְּעִלִּיתֵיהּ דִּי
2 בְשֹׁמְרוֹן וְאִתְמָרַע וּשְׁלַח אִוְנָדִין וַאֲמַר לְהוֹן אִזִילוּ תְבָעוּ בְּבַעַל זְבוּב טָעוּת עֶקְרוֹן אִם
אִחֵי מִסְּרָעִי דֵּין

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. I.

ET rebellaverunt Moabæi in Iſrael, poſtquam mortuus eſt Ahhab. Et 1
decidit Ahhaziah è cancellis in cœnaculum ſuum quod erat in Somron, 2
& ægrotavit: miſitque nuncios & dixit eis, Ite, interrogate Baghal-ze-
bub Errorem Gheqron, ſi vivam de ægritudine mea hac.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ambulavit autem in omnibus viis Asæ patris 43
ſui, & non deflexit ab eis, fecitq; quod rectum
erat coram Domino. Verùm altaria non abſ- 44
tulit, ſed adhuc populus ſacrificabant, & ado
lebant thura ſuper altaria. Et pacem inivit 45
Joſaphat cum regibus Iſraelis. Reliquæ res 46
Joſaphati, & præclara quæque facinora &
bella ab eo geſta, ecce ſcripta ſunt in libro
annalium regum Juda. Reliquias etiam ſcor- 47
tationis quæ remanſerat in diebus Asæ patris
ſui, abolevit à terra. In Adum verò nullus 48
extabat rex. Præterea naves fecerat Joſa- 49
phat in Tharſis, ut proficiſcerentur in Ophir
auri gratiâ: ſed non profectæ ſunt, quoniam
fractæ ſunt naves in Iſiun-geber. Tunc dixit 50
Ehazia filius Ahabi ad Joſaphat, Ibunt ſervi
mei cum ſervis tuis in navibus: at non ac-
quievit Joſaphat. Demum occumbente Joſa- 51
phato cum patribus ſuis, & cum patribus ſuis
ſepulto in civitate Davidis patris ſui, regna-
vit poſt eum Joram filius ejus. Porrò Ehazias 52
Ahabi filius regnum inivit ſuper Iſraelem in
Samaria anno decimo ſeptimo Joſaphati re-
gis Juda: regnavit autem ſuper Iſraelem
duobus annis; Et fecit quod malum erat co- 53
ram Domino: nam ambulavit in viis patris
ſui, in viis matris ſuæ, & in viis Jerobaami
filii Nabati, qui ad peccandum induxerat Iſ-
raelem: Coluitque Baalem, & adoravit eum, 54
& excitavit iram Domini Dei Iſraelis, ut fe-
cerat pater ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et ambulavit in omnibus viis patris ſui 43
Aſæ, nec aberravit ab eis quod ad rectè
agendum coram Deo: Veruntamen tem- 44
pla non ceſſârunt, imò ad id uſque tempo-
ris ſacrificabant populus, & adolebant in
templis. Pacem quoque inierat Jehoſa- 45
phat cum rege Iſraelis. Reliquæ hiſtoriæ 46
Jehoſaphati, & fortitudo ejus quam geſ-
ſit, & bellum ejus, jam ſcripta ſunt in li-
bro hiſtoriarũ dierum regum tribûs Juda.
Eos etiã qui remanſerant ex his qui uxo- 47
res duxerant ex extraneis per modum con-
cubinatûs, ejecit è terra. (Iis diebus non 48
erat in Edom rex præpoſitus regno.) Fe- 49
cerat etiam naves in Tharſo ut iret in In-
diam, iiſque aurum inde adveheret: at
non ivit, quia naves aliquot confractæ
ſunt in Eſion-gaber. Tunc dixit Ahazia- 50
hu Achabi filius ad Jehoſaphat, Exeant
quæſo ſervi tui cum ſervis meis in navi-
bus: at non acquievit illi Jehoſaphat. Dein- 51
de accubuit Jehoſaphat cum patribũ ſuis,
& ſepultus eſt cum patribus ſuis in civi-
tate Davidis; regnavitque Jehoram filius
ejus loco ipſius. Fuit autem principiũ re- 52
gni Ahaziahu filii Achabi, anno decimo-
ſeptimo regni Jehoſaphati regis tribũ Ju-
da; regnavitque ſuper Iſraelitas duobus
annis: Et fecit malum coram Deo, ſecutus 53
in hoc viam patris ſui & matris ſuæ, nec-
non viam Jerobaami filii Nibati, qui ad
peccatum provocaverat Iſraelitas. Coluit 54
enim Baalem, & adoravit eum, & per-
petravit ea quæ iram merebantur coram
Deo, Deo Iſraelis, prorſus ut fecerat pa-
ter ejus.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Sequitur Liber ſecundus

REGNORUM.

ELISÆUS PROPHETA.

CAPUT I.

DEfecit autem Moab ab Iſraelitis poſt- 1
quam mortuus eſt Ahab. Et cadens Ehazias 2
è xyſto cœnaculi ſui quod erat in Samaria,
ægrotavit: quamobrem miſit nuntios, qui-bus
dixit, Ite, conſulite Beelzebub deum Ecronis,
ſimne convaliturus ab hoc morbo meo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

LIBRORUM REGUM
Liber quartus.

CAPUT I.

DEfecerunt autem Moabitæ ab Iſraeli- 1
tis poſt obitum Achabi. Deciditque Aha- 2
ziahu è feneſtra cœnaculi ſui quod erat
in Samaria, & cùm ægrotâſſet, miſit nun-
tios, & dixit eis; Ite, ſciſcitamini Bael-
zebub idolum Acronis, num ſanitatem ſim
recuperaturus ab hoc morbo meo.

מלכים ב: א

ascende ,Surge :Tisbiten Elijah ad est locutus Domini angelus Et
3 וּמַלְאַךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי קוּם עֲלֵה
non *non ob* An ,eos ad loquere & ,Someron regis nunciorum occursum in
לִקְרַאת מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן וְדַבֶּר אֲלֵהֶם הֲמִבְּלִי אֵין
Deum zebub-Bahal *in* inquirendū ad *euntes vos* ,Israel in *Deum*
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי
illuc ascendisti quem lecto :Dominus dicit Sic idcirco Et ?Hecron
4 עֶקְרוֹן: וְלָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם
sunt reversi Et .Elijah abiit & :morieris moriendo sed *,eo de* descendes non
לֹא תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּה: וַיָּשׁוּבוּ
5 Dixeruntque ?estis reversi *hoc Quid* :eos ad Dixitque .eum ad nuncii
הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה־זֶּה שֻׁבְתֶּם:
6 revertimini ,Ite :nos ad dixitque ,nostrū occursum in ascendit Vir :eum ad
אֵלָיו אִישׁ עָלָה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ לְכוּ שׁוּבוּ
,Dñs dixit Sic,eum ad loquemini & ,vos misit qui ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר שְׁלַחַ אֶתְכֶם וְדַבֶּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה
-Bahal *in* inquirendū ad *mittens tu* Israel in *Deum* non *non ob* An
הֲמִבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שֹׁלֵחַ לִדְרֹשׁ בְּבַעַל
non *,illuc* ascendisti quem lecto Idcirco ?Hecron Deum zebub-
זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא
:eos ad est Locutusque .morieris moriendo sed *,eo ex* descendes
תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת: וַיֵּרְדְּבֶר אֲלֵיהֶם
7 est locutus &:vestrum occursum in ascendet qui ,viri *judicium Quod*
מַה־מִּשְׁפַּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה לִקְרַאתְכֶם וַיְדַבֵּר
habitor Vir :eum ad Dixeruntque ?istos sermones vos ad
8 אֲלֵיכֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בַּעַל
Tisbites Elijah :ait & *,suis renibus in* accinctus pelliceo cingulo &*,crinis*
שֵׂעָר וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו וַיֹּאמֶר אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי
:ej° quinquagi nta &,quinquagenarium principem eum ad Misitque .*ipse*
9 הוּא: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁיו
est locutusque :montis *capite super sedens* ecce & ;eum ad ascendit &
וַיַּעַל אֵלָיו וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל־רֹאשׁ הָהָר וַיְדַבֵּר
respondit Et .Descende :est locutus rex ,Dei Vir :eum ad
10 אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ דִּבֶּר רֵדָה: וַיַּעַן
Dei vir si Et *:quinquagima* principem ad est locutusque:Elijahu
אֵלִיָּהוּ וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם־אִישׁ אֱלֹהִים
:tuos quinquaginta & ,te consumat & *,ealis* de ignis descendat *,ego*
אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ
.ejus quinquaginta & ,eum consumpsit & cœlis è ignis descendit &
וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו:
,alium quinquagenarium principem eum ad misitque ,est reversus Et
11 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים שֵׁנִי אַחֵר
,Dei Vir :eum ad est locutus & respondit &ej° quinquaginta &
וַחֲמִשָּׁיו · וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
est locutus &,Elijah respondit Et .descende ,Festina :rex dixit sic
12 כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רֵדָה: וַיַּעַן אֵלִיָּה וַיְדַבֵּר
,cœlis de ignis descendat *,ego* Dei vir Si :eos ad
אֲלֵיהֶם אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם
ignis descendit & :tuos quinquaginta & *,te comedat* &
וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ־
.ejus quinquaginta & ,eum consumpsit & ,cœlis de Dei
אֱלֹהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו:
,tertium quinquagenarium principem misit & ,est reversus Et
13 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר־חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים
quinquagenarius princeps venit Et ,ascendit Et .ej° quinquaginta &
וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל וַיָּבֹא שַׂר־הַחֲמִשִּׁים
est deprecatus &,Elijahu *regione* è *sua* genua *super se* incurvavit &,tertius
הַשְּׁלִשִׁי וַיִּכְרַע עַל־בִּרְכָּיו לְנֶגֶד אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן
,mea anima quæso sit preciosa Dei Vir :eū ad est locutusq;,eum *ad*
אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַר־נָא נַפְשִׁי
.tuis oculis in quinquaginta horum tuorum servorum anima &
וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ:

Versio VULG. LAT.

3 Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens; Surge, & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ,& dices ad eos; Numquid non est Deus in Israel,ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron? Quam
4 ob rem hæc dicit Dominus; De lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte moriêris. Et abiit Elias.
5 Reversíque sunt nuntii ad Ochoziam. Qui dixit eis, Quarè reversi estis? At illi re-
6 sponderunt ei; Vir occurrit nobis, & dixit ad nos; Ite,& revertimini ad regem,qui misit vos, & dicetis ei; Hæc dicit Dominus; Numquid, quia non erat Deus in Israel, mittis ut consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcircò de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte
7 moriêris. Qui dixit eis; Cujus figuræ & habitûs est vir ille, qui occurrit vobis, & locutus est verba hæc? At illi
8 dixerunt; Vir pilosus,& zonâ pelliceâ accinctus renibus. Qui ait, Elias Thesbites est.
9 Misítque ad eum quinquagenarium principem, & quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentíque in vertice montis, ait; Homo Dei, rex præcepit ut descendas. Respondénsque Elias,
10 dixit quinquagenario; Si homo Dei sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cœlo,& devoravit eum, & quinquaginta
11 qui erant cum eo. Rursúmque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi; Homo Dei, hæc dicit rex; Festina, descende.
12 Respondens Elias ait; Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cœlo,& devoret te,& quinquaginta tuos. Descendit ergò ignis de cœlo,& devoravit illum, & quinquaginta e-
13 jus. Iterùm misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cùm venisset,curvavit genua contra Eliam, & precatus est eum, & ait;Homo Dei, noli despicere animam meam, & animas servorum tuorum qui mecum sunt.

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκάλεσεν Ἠλιὰ τὸν Θεσβί-
την, (β)λέγων, Ἀναστὰς δεῦρο εἰς συνάν-
τησιν τῶν ἀγγέλων Ὀχοζίου βασιλέως Σα-
μαρείας, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς, Εἰ παρὰ
τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, ὑμεῖς πορεύε-
σθε ζητῆσαι ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν θεὸν Ἀκκα-
4 ρών; καὶ οὐχ ὕτως. Οὗτος τάδε λέγει κύριος,
Ἡ (γ) κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβή-
σῃ ἀπ' αὐτῆς, (δ) ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ. καὶ
5 ἐπορεύθη Ἠλιὰ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. Καὶ
ἐπεστράφησαν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν· καὶ εἶπε
6 πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι (ε) ἐπεστρέψατε; Καὶ εἶ-
παν πρὸς αὐτὸν, Ἀνὴρ ἀνέβη εἰς συνάντη-
σιν ἡμῶν, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, Δεῦτε, ὅπο-
στράφητε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀποστείλαντα ὑ-
μᾶς, καὶ λαλήσατε πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέ-
γει κύριος, Εἰ παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν (ζ)
ἐν Ἰσραὴλ, σὺ πορεύῃ (η) ζητῆσαι ἐν τῷ
Βάαλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρών; οὐχ (θ) ὕτως. ἡ
κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβήσῃ ἀπ'
7 αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ (ι) ἀποθανῇ. Καὶ ἐπιστρέ-
ψαντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ καθὰ ἐλά-
λησεν Ἠλιά. καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτούς, Τίς
ἡ κρίσις τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀναβάντος εἰς συνάν-
τησιν ὑμῖν καὶ λαλήσαντος πρὸς ὑμᾶς τοὺς
8 λόγους τούτους; Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Ἀ-
νὴρ δασύς, καὶ ζώνῃ δερματίνῃ περιεζω-
σμένος τὰς (κ) ὀσφῦς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, Ἠλιὰ
9 ὁ Θεσβίτης (λ) ἐστός ὅτι. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς
(μ) αὐτὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς πεντήκον-
τα αὐτοῦ, καὶ (ν) ἀνέβη πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδοὺ
Ἠλιὰ ἐκάθητο ἐπὶ τὸ κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ
ἐλάλησεν ὁ πεντηκόνταρχος πρὸς αὐτὸν, καὶ
εἶπεν, Ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ὁ βασιλεὺς ἐκά-
λεσέ σε, καταβήθι. Καὶ ἀπεκρίθη Ἠλιὰ,
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον, Καὶ εἰ
10 ἄνθρωπος (ξ) θεοῦ ἐγώ, καταβήσετ) πῦρ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατάφαγέτα σε καὶ τοὺς πεντή-
κοντά σε. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατ-
έφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. Καὶ
11 (ο)προσέθετο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε πρὸς
αὐτὸν ἄλλον πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς πεντή-
κοντα αὐτοῦ. (π) καὶ ἐλάλησεν ὁ πεντηκόνταρ-
χος πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπε τοῦ
θεοῦ, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, Ταχέως κατά-
βηθι. Καὶ ἀπεκρίθη Ἠλιὰ καὶ ἐλάλησε πρὸς
12 αὐτὸν, καὶ εἶπεν, Εἰ ἄνθρωπος (ρ) θεοῦ ἐγώ,
καταβήσετ) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατάφαγέ-
σε καὶ τοὺς πεντήκοντά σε. καὶ κατέβη πῦρ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεντ-
ήκοντα αὐτοῦ. Καὶ (σ) προσέθετο ὁ βασιλεὺς
13 ἔτι ἀποστεῖλαι ἡγούμενον καὶ τοὺς πεντήκοντα
αὐτοῦ. (τ) καὶ ἦλθεν ὁ πεντηκόνταρχος ὁ τρί-
τος, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα (υ) αὐτοῦ
κατέναντι Ἠλιὰ, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐλάλη-
σε πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ,
ἐνιμωθήτω ἡ ψυχή μου, καὶ ἡ ψυχὴ τῶν δέκα
πέντε τῶν πεντήκοντα ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

MS. A. (β)λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς (γ)κλίνη σου ἐφ' (δ)ὅτι ἐκεῖ
θανάτῳ(ε)ἐπεστράφη);(ζ)ἐν Ἰσραὴλ,(η)ζητῆσαι ἐν τῷ Βάαλ(θ)ὕτως. *ἐφ'
ἧς ἀνέβης ὅτι ὑ(ι)ποθανῇ. Καὶ ἐλάλησεν(κ)ὀσφῦν. καὶ(λ)ἐστί σοι. Καὶ(μ)
αὐτοῦ ἡγούμενον πεντηκόνταρχον(ν)ἀνέβη καὶ ἦλθεν πρὸς(ξ)τοῦ θεοῦ (ο)προσέ-
θηκεν(π) καὶ ἀνέβη καὶ ἐλάλησεν (ρ)τοῦ θεοῦ εἰμι ἐγώ,(σ)προσέθηκαν ὁ βασι-
λεὺς ἀποστεῖλαι ἡγούμενον πεντηκόνταρχον τρίτον καὶ τοὺς(τ)καὶ ἀναβὰς ἦλ-
θεν πρὸς αὐτὸν ὁ πεντηκόνταρχος (υ) ἑαυτοῦ

Et angelus Domini vocavit Eliu Thesbitem, dicens; Surgens, vade in obviam nuntiorū Ochoziæ regis Samariæ, & loquêris ad eos; Si propterea quòd non sit Deus in Israel, vos itis inquirere in Baal muscam deum Accaron? Et (b) non ita. Quoniam hæc dicit Dominus; Lectus, super quem ascendisti illuc, non descendes ab eo, quia morte moriêris. Et ivit Elias, & dixit ad eos. Et reversi sunt nuntii ad eum. Et dixit ad eos, Quid, quòd reversi estis? Et dixerunt ad eum; Vir ascendit in occursum nostrum, & dixit ad nos; Ite, revertite ad regem, qui misit vos, et loquimini ad eum; Hæc dicit Dominus; Si propterea quòd non sit Deus in Israel, tu vadis inquirere in Baal mustā deū Accaron? Non ita. Lectus, super quem ascendisti illuc, non descendes ab eo, quia morte moriêris. Et (c)reversi annuntiaverunt regi secundùm quæ locutus fuerat Elias. Et locutus est ad eos; Quodnam judicium viri, qui ascendit in obviam vobis, & locutus est ad vos verba hæc? Et dixerunt ad eum; Vir pilosus, & zonâ pellicêâ accinctus lumbum suum. Et dixit, Elias Thesbites hic est. Et misit ad eum principem quinquagenarium, et ipsos quinquaginta illius. Et (d) ascendit ad eum. Et ecce Elias sedebat super cacumen montis. Et locutus est princeps quinquagenarius ad eum, & dixit. Homo Dei, rex vocavit te: Descende. Et respondit Elias, & dixit ad principem quinquagenarium. Et, si homo Dei ego, descendet ignis de cœlo, & devorabit te, & quinquaginta tuos. Et descendit ignis de cœlo, & devoravit eum, & quinquaginta ejus. Et adjecit rex, & misit ad eum alium principē quinquagenariū, et ipsos quinquaginta illius. Et locutus est princeps quinquagenarius ad eum, & dixit; Homo Dei, hæc dicit rex; Cùm descende. Et respondit Eliu, & locutus est ad eum, & dixit; Si homo Dei ego, descendet ignis de cœlo, & devorabit te, & quinquaginta tuos. Et descendit ignis de cœlo, & devoravit eum, & quinquaginta ejus. Et adjecit adhuc rex mittere (t) ducem, & quinquaginta ejus. Et venit princeps quinquagenarius tertius, & curvavit se super genua sua ante Eliu, & oravit eum, & locutus est ad eum, & dixit; Homo Dei, pretiosa sit anima mea, & anima servorum tuorum, horum quinquaginta, in oculis tuis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּמַלְאָכָא דְיָי מַלֵּל עִם אֵלִיָּהוּ דְמִן תּוּשְׁבִּ קוּם סַק לְקֳדָמוּת אוּגְדֵי מַלְכָּא דְשֹׁמְרוֹן וּמַלֵּל
עִמְּהוֹן הֲלָא אֱלָהָא קַיָּם דְּשַׁכְנָתֵיהּ שְׁרָיָא בְּיִשְׂרָאֵל אַתּוּן אָזְלִין לְמִתְבַּע בְּבַעַל זְבוּב
טַעֲוַת עֶקְרוֹן : וּבְכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַרְסָא דְּסֵלְקְתָּא תַּמָּן לָא תֶחוֹת מִנַּהּ אֲרֵי מְמָת תְּמוּת
וְאָזַל אֵלִיָּה : וְתָבוּ אוּגְדַיָּא לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לְהוֹן מָא דִין תְּבַתּוּן : וַאֲמַרוּ לֵיהּ גַּבְרָא סְלִיק
לְקֳדָמוֹתָנָא וַאֲמַר לָנָא אִזִילוּ תּוּבוּ לְוָת מַלְכָּא דְשַׁלַּח לְכוֹן וְתִמַּלְלוּן עִמֵּיהּ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ
הֲלָא אֱלָהָא קַיָּם דְּשַׁכְנָתֵיהּ שְׁרָיָא בְּיִשְׂרָאֵל אַתְּ שְׁלַח לְמִתְבַּע בְּבַעַל זְבוּב טַעֲוַת עֶקְרוֹן
בְּכֵן עַרְסָא דְּסֵלְקְתָּא תַּמָּן לָא תֶחוֹת מִנַּהּ אֲרֵי מְמָת תְּמוּת : וּמַלֵּל עִמְּהוֹן מָא נִימוֹסָא
דְנָבְרָא דְּסָלִיק לְקֳדָמוֹתְכוֹן וּמַלֵּל עִמְּכוֹן יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין : וַאֲמַרוּ לֵיהּ גְּבַר בְּעִיל
סְעָרָן וְזָרְוָא דְמַשְׁכָּא אְסִיר בְּחַרְצֵיהּ וַאֲמַר אֵלִיָּה דְמִן תּוּשְׁבִּ הוּא : וְשַׁלַּח לְוָתֵיהּ רַב
חֲמִשִּׁין וַחֲמִשָּׁין דְּעִמֵּיהּ וְסָלִיק לְוָתֵיהּ וְהוּא יָתִיב עַל רֵישׁ טוּרָא וּמַלֵּל עִמֵּיהּ נְבִיָּא דְיָי
מַלְכָּא חוֹת : וַאֲתִיב אֵלִיָּה וּמַלֵּל עִם רַב חֲמִשִּׁין אִם נְבִיָּא דְיָי אֲנָא תֶּחוֹת אֶשְׁתָּא
מִן שְׁמַיָּא וְתֵיכוֹל יָתָךְ וְיָת חֲמִשִּׁין דְּעִמָּךְ וּנְחַתַת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְאָכְלַת יָתֵיהּ וְיָת חֲמִשִּׁין
דְּעִמֵּיהּ : וְתָב וְשַׁלַּח לְוָתֵיהּ רַב חֲמִשִּׁין אוֹחֳרָנִין וַחֲמִשִּׁין דְּעִמֵּיהּ וַאֲתִיב וּמַלֵּל עִמֵּיהּ נְבִיָּא
דְיָי כִּדְנָן אֲמַר מַלְכָּא אוֹחִי חוֹת : וַאֲתִיב אֵלִיָּהוּ וּמַלֵּל עִמְּהוֹן אִם נְבִיָּא דְיָי אֲנָא תֶּחוֹת
אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְתֵיכוֹל יָתָךְ וְיָת חֲמִשִּׁין דְּעִמָּךְ וּנְחַתַת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְאָכְלַת יָתֵיהּ וְיָת
חֲמִשִּׁין דְּעִמֵּיהּ : וְתָב וּשְׁלַח רַב חֲמִשִּׁין תְּלִיתָאֵין וַחֲמִשִּׁין דְּעִמֵּיהּ וְסָלִיק וַאֲתָא רַב חֲמִשִּׁין
תְּלִיתָאֵין וְכָרַע עַל בִּרְכּוֹהִי לְקֳבֵיל אֵלִיָּהוּ וּבְעָא מִן קֳדָמוֹהִי וּמַלֵּל עִמֵּיהּ נְבִיָּא דְיָי תִּיקַר
כְּעַן נַפְשִׁי וְנַפְשָׁא דְעַבְדָּךְ אִלֵּין חֲמִשִּׁין בְּעֵינָךְ :

coram eo & locutus est cum illo, Propheta Domini, pretiosa sit quæso an

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et angelus Domini locut° est cum Eliah qui erat ex Thosab, Surge ascende in occursum nunciorum regis Somron,& *loquere cum* illis: Nonne Deus vivit cujus majestas manet in Israel; ut eatis interrogare Baghal-zebub idólum Gheqron? Et idcirco sic dixit Dñs, De lecto, in quem ascendisti, non descendes, quia moriendo morieris: & abiit Eliah. Et redierunt nuncii ad illum: & dixit eis, Quare rediistis? Et dixerunt ei, Vir ascendit in occursum nostrum, & dixit nobis, Ite, redite ad regem qui misit vos, & loquimini cum illo, Sic dixit Dñs, Nónne Deus vivit cujus majestas manet in Israel, ut miseris interrogare Baghal-zebub Errorem Gheqron? idcircò de lecto in quem ascendisti non descendes, quia moriendo morieris. Et locut° est cum illis, Quæ est disposítio viri qui ascendit in occursum vestrum,& locut° est vobiscum verba hæc? Et dixerunt ei, Vir præditus capillis, & cinctorio pelliceo alligat° lumbos suos. Et dixit, Eliah qui est ex Thosab, ipse est. Et misit ad eum magistrum quinquagenarium, & quinquaginta,qui erant cum illo;& ascendit ad illum: & ipse sedebat super caput montis, & locutus est cum illo, Propheta Domini, Rex locutus est, Descende. Et respondit Eliah, & locutus est cum magistro quinquagenorum, Si propheta Dñi sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te & quinquaginta qui sunt tecum; & descendit ignis de cœlo, & devoravit illum & quinquaginta qui erant cum illo. Et rursum misit ad illum magistrum quinquagenorum *aliorum*, & quinquaginta qui erant cum eo; & respondit & locutus est cum illo, Propheta Dñi, sic dixit rex, Festina, descende. Et respondit Eliah & *locutus est cum illis*, Si propheta Dñi sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te & quinquaginta qui tecum sunt: tunc descendit ignis de cœlo, & devoravit illum & quinquaginta qui erant cum eo. Et rursum misit magistrū quinquagenorum *tertiorum* & quinquaginta qui erant cum eo: & ascendit & venit magister quinquagenorum *tertiorum*, & incurvavit se super genua sua coram Eliah, & precatus est ma mea, & anima servorum tuorum horum quinquaginta in oculis tuis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Angelus autem Domini dixit Eliæ qui erat
è Thesbi, Surge, ascende obviàm nuntiis Re-
gis Samariæ, & dic eis; Num quòd desit Deus
in Israele, itis consultũ Beel-zebub deum E-
cronis? Ob id sic dicit Dominus, E lecto
quem ascendisti, non descendes, sed certissi-
mè moriêris: deinde abiit Elia. Reversis
itaque nuntiis ad Ehaziã, dixit eis Ehazia;
Cur reversi estis? Vir quidam, inquiunt
illi, ascendit in occursum nostrum, dixitque
nobis; Revertimini, ite ad virum qui misit
vos, & dicite ei; Num quòd desit Deus in
Israele, misisti consultũ Beel-zebub deum E-
cronis? ob id è lecto quem ascendisti, non de-
scendes, sed omnino moriêris. Ait illis,
Qualis est habitus viri qui ascendit in occur-
sum vestrum, dixitque vobis hujusmodi ver-
ba? Dicunt ad eum, Vir pilosus est, & zo-
nâ pellicea præcinctus lumbos suos. Ait illis,
Elias est Thesbites. Misitque contra eum
ducem quinquaginta cum quinquaginta qui
cum eo erant: qui cùm ascendissent ad eum
dum sederet super cacumine montis, dixerunt
ei; Propheta Dei, rex dicit, Descende. Re-
spondens Elia dixit duci quinquaginta; Si
propheta Dei sum, descendat ignis de cœlo,
devorétque te & quinquaginta qui tecum
sunt: & descendens ignis è cœlo devoravit
eum atque quinquaginta qui erant cum eo.
Rursũ misit contra eum ducem aliorum quin-
quaginta, & quinquaginta qui erant cum eo:
qui compellans eum dixit, Propheta Dei, sic
dicit rex, Descende confestim. Respondens
Elia dixit ei; Si propheta Dei sum, descen-
dat ignis de cœlo, devorétque te & quin-
quaginta qui tecum sunt: & descendens
ignis Dei de cœlo, devoravit tam illũ quàm
quinquaginta qui erant cum eo. Tertiò
quoque misit in eum præfectum quinquagin-
ta cum quinquaginta qui cum eo erant: & a-
scendens præfect' quinquaginta, flexis coram
Elia gembus suis precabatur eum, & dicebat
illi; Propheta Dei, in pretio sit *quæso* vita mea
& vita servorum tuorum istorum quinqua-
ginta coram te astantium.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Interim allocutus est Angelus Dei Eliam
Thesbiten dicens, Surge, & ascende obvi-
ãm nuntius regis Samariæ, & vaticina-
re illis dicens, Quasi verò non adesset
Deus qui stationem suam collocavit ma-
nentem inter Israelitas, vos itis sciscita-
turi Beel zebub idolum Acronis. Jam
autem sic dixit Deus, De lecto quidem
super quem ascendisti, nequaquam nisi
mortuus ac defunctus descendes: tum
discessit Elia. Redeuntibus igitur ad eum
nuntiis, ait illis, Qua de causa venistis?
Respondevunt ei, Vir quidam ascendit ob-
viãm nobis, dixitque, Ite redeuntes ad re-
gem qui vos misit, & dicite ei; Sic di-
cit Deus, Quasi verò non sit Deus qui
domicilium suum collocavit inter Israe-
litas, misisti sciscitatum Beel-zebub idol-
lum Acronis: propter hujusmodi actionem
tuam, è lecto quem conscendisti, nequa-
quam descendes incolumis, sed morte
super eum moriêris. Dixit eis, Quis ha-
bitus est viri illius qui ascendit obviãm
vobis, & talibus vos est verbis allocu-
tus? Respondérunt, Vir est hirsutus,
pelle contectus. Dixit, Est Elia Thesbi-
tes. Misit itaque ad eum ducem cum
quinquaginta viris: qui cùm ascendisset
ad eum sedentem in vertice montis, ait
illi; O propheta Dei, rex quidem dicit,
Descende quamprimùm. Respondens E-
lia dixit præfecto quinquaginta, Si pro-
pheta Dei sum, descendat ignis de cœlo,
devoretque te & quinquaginta qui tecum
sunt: descenditque ignis de cœlo, & de-
voravit eum cum quinquaginta qui erant
cum eo. Rursus misit ad eum secundò
præfectum quinquaginta, & quinquagin-
ta cum eo: qui eum allocutus dixit; O
propheta Dei, rex quidem dicit, Descende
quamprimùm. Respondens Elia dixit
præfecto quinquaginta; Si propheta Dei
sum, descendat ignis de cœlo, consu-
matque te & quinquaginta qui te-
cum sunt: descenditque ignis de cœlo,
& consumpsit eum & quinquaginta
qui cum eo erant. Rursus etiam misit
ad eum tertiò præfectum quinquagin-
ta, & quinquaginta cum eo: & ob-
temperans tertius ille præfectus quin-
quagenarius, venit, procubuitque in
genua ipsius coram Elia, & rogavit eum
dicens; O propheta Dei, rogo te jam
ut in pretio habeatur apud te vita mea
& vita servorum tuorum istorum quin-
quaginta in oculo tuo.

מלכים ב: ב

principes duos *comedit &* , *exiit* è ignis descendit Ecce
sit preciosa nunc & :eorũ quinquaginta & , primos quinquagenarios
הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם וְעַתָּה תִּיקַר
Elijahu ad DOMINI angelus est Locutúsque .tuis oculis in mea anima
נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ: וַיֵּרֶד מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ
descenditque ,surrexit Et .*ejus facienti* à timeas ne , eo cum Descende
רֵד אוֹתוֹ אַל־תִּירָא מִפָּנָיו וַיָּקָם וַיֵּרֶד
DOMINUS dixit Sic : eum ad est locutus Et .regem ad eo cũ
אוֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַיְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
zebub-Bahal *in* inquirendum ad nuncios misisti quòd eo Pro
יַעַן אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב
quærendum ad Israel in *Deum non non pro* An : Hecron Deum
אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ
descendes non ,*illuc* ascendisti quem lecto Idcirco ? ejus verbum per
בִּדְבָרוֹ לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא־תֵרֵד
,DOMINI verbum juxta est mortuus Et .morieris moriendo sed , *eo ab*
מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת: וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בִּדְבַר־יְהוֹרָם
anno *in* , eo pro Jehoram regnavit & : Elijahu fuerat locut° quod
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת
.fili° ei fuerat non quia, Jehudah regis Jehosaphat filii Jehoram secundo
שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן:
scripta ipsa nónne , fecit quæ Achaziah verborum *residuum* Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא הֵמָּה כְּתוּבִים
? Israel regum dierum verborum libro *super*
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:

CAP. II.

ב

turbinem per Elijahu DOMINUS *faciendo ascendere in* , fuit Et
וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה
Elijahu Dixitque .Ghilghal de Elisaah & ,Elijahu abiit & ,cœlos in
הַשָּׁמַיִם וְאֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל: וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ
ad usque me misit DOMINUS quia ,hic obsecro Sede : Elisaah ad
אֶל־אֱלִישָׁע שֶׁב־נָא פֹּה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי עַד־
, tua anima vivit & ,DOMINUS *Vivus* : Elisaah Dixitque ; el-Beth
בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ
filii sunt egressi Et .el--Beth descenderunt & : te dereliquero si
אִם־אֶעֶזְבֶךָ וַיֵּרְדוּ בֵּית־אֵל: וַיֵּצְאוּ בְנֵי־
: eum ad dixerunt atque , Elisaah ad , el--Beth qui , prophetarum
הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל אֶל־אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
? tuo capite *desuper* tuũ dominũ *accipiens* DOMINUS hodie quòd nôsti Num
הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ
: Elijahu ei Dixitque .tacete , novi ego Etiam : Dixitque
וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הַחֲשׁוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִיָּהוּ
: dixit & ; Jericho in me misit DOMINUS quia ,hic obsecro sede Elisaah
אֱלִישָׁע שֶׁב־נָא פֹּה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר
.Jericho venerunt & : te dimisero si ,tua anima vivit &,DOMINUS vivit
חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ:
dixeruntque ,Elisaah ad ,Jericho qui ,prophetarum filii accesserunt Et
וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל־אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ
tuũ dominũ *capiens* DOMINUS hodie quòd nôsti Num : eum ad
אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ
ei Dixitque .silete , novi ego Etiam : ait & ? tuo capite *desuper*
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הַחֲשׁוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ
: ait & , Jarden ad me misit DOMINUS quia ,hic obsecro Sede : Elijahu
אֵלִיָּהוּ שֶׁב־נָא פֹּה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר
abierunt Et : te dereliquero si ,tua anima vivit & ,DOMINUS Vivit
חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָ וַיֵּלְכוּ
,abierunt prophetarum filiis de viri quinquaginta Et .ipsi ambo
שְׁנֵיהֶם: וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ
.Jarden juxta steterunt ipsi ambo & : longe è regione è steterúntque
וַיַּעַמְדוּ מֻנָּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל־הַיַּרְדֵּן:

Versio VULG. LAT.

14 Ecce descendit ignis de cœlo, & devoravit duos principes quinquagenarios primos, & quinquagenos qui cum eis erant: sed nunc, obsecro, ut
15 miserearis animæ meæ. Locutus est autem Angelus Domini ad Eliam, dicens; Descende cum eo, ne timeas. Surrexit igitur, & descendit cum eo ad
16 regem. Et locutus est ei; Hæc dicit Dñs; Quia misisti nuncios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, à quo posses interrogare sermonem, ideò de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed
17 morte moriêris. Mortuus est ergò juxta sermonem Domini, quem locutus est Elias, & regnavit Joram frater ejus pro eo, anno secundo Joram filii Josaphat regis Judæ: non e-
18 nim habebat filium. Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nónne hæc scripta sunt in libro Sermonum regum Israel?

CAP. II.

1 FActum est autem, cùm levare vellet Dñs Eliam p turbinem in cœlũ, ibant Elias &
2 Eliseus de Galgalis. Dixítque Elias ad Eliseum; Sede hìc, quia Dñs misit me usque in Bethel. Cui ait Eliseus; Vivit Dñs, & vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cúmque
3 descendissent Bethel, Egressi sunt filii prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum, & dixerunt ei; Numquid nôsti, quia hodiè Dñs tollet dominũ tuũ à te? Qui respondit, Et
4 ego novi: silete. Dixit autem Elias ad Eliseũ; Sede hìc, quia Dñs misit me in Jericho. Et ille ait, Vivit Dñs, & vivit anima tua, quia non derelinquam te.
5 Cúmq; veniissent Jericho, Accesserunt filii prophetarum, qui erant in Jericho, ad Eliseũ, & dixerunt ei; Numquid nôsti quia Dñs hodiè tollet dominũ tuũ à te? Et ait, Et
6 ego novi: silete. Dixit autem ei Elias; Sede hìc, quia Dñs misit me usque ad Jordanem. Qui ait; Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquã te. Ierunt igitur ambo
7 pariter. Et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt eos, qui & steterunt econtrà, longé: illi autem ambo stabant super Jordanem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Ἰδοὺ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τοὺς δύο πεντηκοντάρχους τοὺς (φ)πρώτους· καὶ νῦν ἐντιμωθήτω δὴ ἡ (χ)ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς
15 Ἠλιὰ, καὶ εἶπε, Καταβηθι μετ' αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἀνέστη Ἠλιὰ καὶ
16 κατέβη μετ' αὐτοῦ πρὸς τ βασιλέα. Καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, καὶ (ψ)εἶπεν Ἠλιὰ, Τάδε λέγει(ω)κύριος, Τί ὅτι ἀπέστειλας ἀγγέλους (α) ἐκζητῆσαι ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν θεὸν(β)Ακκαρών; οὐκ ὕπως. ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ.
17 Καὶ ἀπέθανε (γ)κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν (δ)Ἠλιά. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ὀχοζίου
18 ἃ ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ; Καὶ Ἰωσὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ βασιλεύει ὅτι Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ(ε)ἔτη δεκαδύο, ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου πλὴν οὐχ ὡς οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστησε τὰς στήλας τῆς Βάαλ ἃς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ συνέτριψεν αὐτάς. πλὴν ἐν τ ἁμαρτίαις οἷς ἐξήμαρτε τ Ἰσραὴλ, ἐκολλήθη, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος εἰς τ οἶκον(ζ)Ἀχαάβ.

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀναγειν (α) κύριον ἐν συναγωγῇ τ Ἠλιὰ ὡς εἰς τ οὐρανὸν, καὶ ἐπο-
2 ρεύθη Ἠλιὰ καὶ(ϛ)Ἐλισαιὲ ἐκ Γαλγάλων. Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ πρὸς (γ)Ἐλισαιὲ, Κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι(δ)ὁ θεὸς ἀπέσταλκέ με ἕως Βαιθήλ. καὶ εἶπεν (ε)Ἐλισαιὲ, Ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ(ζ)ἐγκαταλείψω σε. καὶ ἦλθον εἰς
3 Βαιθήλ. Καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τ προφητῶν οἱ (η) ἐν Βαιθὴλ πρὸς (ϑ)Ἐλισαιὲ, καὶ εἶπον πρὸς (ι)αὐτὸν, Εἰ ἔγνως, ὅτι κύριος σήμερον λαμβάνει τ κύριόν σου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου; καὶ
4 εἶπε, (κ)Καὶ γὼ ἔγνωκα, σιωπᾶτε. Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ πρὸς (λ)Ἐλισαιὲ, Κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με εἰς Ἰεριχώ. καὶ †εἶπεν, Ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε.
5 καὶ ἦλθον εἰς Ἰεριχώ. Καὶ προσῆλθον οἱ υἱοὶ τ προφητῶν οἱ ἐν Ἰεριχὼ πρὸς (μ)Ἐλισαιὲ, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Εἰ ἔγνως, ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τ κύριόν σου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου; καὶ εἶπε, Καί γε ἐγὼ (ξ)ἔγνων, σιωπᾶτε. Καὶ(ο)εἶπεν αὐτῷ Ηλιὰ, Κάθου δὴ ὧδε, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ (π)με ἕως εἰς τ Ἰορδάνου. καὶ εἶπεν(ϱ)Ἐλισαιὲ, Ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε. καὶ ἐπορεύθησαν ἀμφότεροι, Καὶ πεντήκοντα ἄνδρες υἱοὶ τ προφητῶν, καὶ ἔστησαν ἐξεναντίας μακρόθεν· καὶ ἀμφότεροι ἔστησαν ὅπου τοῦ Ἰορδάνου.

MS. A. (φ)πρώτους, καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτῶν· καὶ νῦν (χ)ψυχὴ τ δούλων σου (ψ)εἶπεν, Τάδε(ω)κύριος, Ανθ' ὧν ἐξαπέστειλας(α)ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ(β)Ακκαρών, παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ τ ἐκζητῆσαι ἐν ῥήματι αὐτοῦ; οὐχ ὕπως. (γ)Οχοζίας κτ(δ)Ἠλιέ. Καὶ Ἰωσὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ὅτι(ε)ἔτη *δύο, (ζ)Αχαάβ. Καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωσὰμ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ, ἐν ἔτει δευτέρῳ Ἰωσαφὰτ υἱῷ Ἰωσαφὰτ *βασιλεῖ Ἰούδα, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ υἱός. Καὶ τὰ λοιπὰ τ λόγων Ὀχοζίου ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ὅτι βιβλίῳ λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βασι-

λεῦσιν Ἰσραήλ; Καὶ ἐγένετο MS. A. Κεφ. β'. (α) κύριον † Ἠλιὰ ἐν Γωσισμῷ εἰς(β)Ἐλισαιὲ(γ)Ἐλισαιὲ, (δ)κύριος ἀπέσταλκέν με (ε)Ἐλισαιὲ, (ζ)κατάμεινον (η) εἰς Βαιθὴλ(ϑ)Ἐλισαιὲ, (ι) αὐτὸν οἱ υἱοὶ τ προφητῶν, Εἰ ἔγνως, (κ)Καὶ ἐγὼ(λ)Ἐλισαιὲ, Γ εἶπεν Ἐλισαιὲ, Ζῇ(μ)Ἐλισαιὲ, (ν) ἀπάνωθεν (ξ) ἔγνωκα, (ο)εἶπεν Ἠλιὲ, (π)μὴ εἰς (ϱ)Ἐλισαιὲ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 הָא נְחַתַת אֶשָּׁתָא מִן שְׁמַיָּא וַאֲכַלַת יַת תְּרֵין רַבָּנֵי חַמְשִׁין קַדְמָאִין וְיַת חַמְשִׁין דְּעִמְּהוֹן
15 וּכְעַן תִּיקַר נַפְשִׁי בְּעֵינָךְ: וּמַלְּל מַלְאֲכָא דַיְיָ עִם אֵלִיָּהוּ חוֹת עִמֵּיהּ לָא תִדְחַל מִן קֳדָמוֹהִי
16 וְקָם וּנְחַת עִמֵּיהּ לְוָת מַלְכָּא: וּמַלֵּל עִמֵּיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ חֲלָף דְּשַׁלַּחְתָּא אוֹגְדִין לְמִשְׁאַל
בְּבַעַל וּבוּב טַעֲוַת עֶקְרוֹן הֲלָא אֱלָהָא קַיָּם דְּשָׁכְנָתֵיהּ שָׁרְיָא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁאַל בְּפִתְגָמֵיהּ
17 בְּכֵן עַרְסָא דְּסַלְקְתָּא תַּמָּן לָא תֶחוֹת מִנֵּיהּ אֲרֵי מְמָת תְּמוּת: וּמֵית בְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֵּל
אֵלִיָּהוּ וּמְלַךְ יְהוֹרָם תְּחוֹתוֹהִי בְּשַׁנַת תַּרְתֵּין לְיְהוֹרָם בַּר יְהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דִּבְיַת יְהוּדָה אֲרֵי
18 לָא הֲוָה לֵיהּ בַּר: וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֲחַזְיָה דַּעֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּמֵימַיָּא יוֹמַיָּא
לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל:

ב

1 וַהֲוָה בְּאַסָּקוּת יְיָ יַת אֵלִיָּהוּ בְּסַעֲוָלָא לְצֵית שְׁמַיָּא וְאָזַל אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן נִגְלְגָלָא: וַאֲמַר
2 אֵלִיָּהוּ לֶאֱלִישָׁע תּוּב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי עַד בֵּיתְאֵל וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי
3 נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִנָּךְ וּנְחַתוּ לְבֵיתְאֵל: וּנְפָקוּ תַלְמִידֵי נְבִיָּיא דִּי בְבֵיתְאֵל לְוָת אֱלִישָׁע
וַאֲמַרוּ לֵיהּ הַיְדַעְתָּא אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ דָּבַר יַת רִבּוֹנָךְ מֵעַל רֵישָׁךְ וַאֲמַר אַף אֲנָא יָדַעְנָא
4 שְׁתוֹקוּ: וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע תּוּב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי לִירִיחוֹ וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ
5 וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִנָּךְ וַאֲתוֹ לִירִיחוֹ: וּקְרִיבוּ תַלְמִידֵי נְבִיָּיא דִּי בִירִיחוֹ לְוָת אֱלִישָׁע
וַאֲמַרוּ לֵיהּ הַיְדַעְתָּא אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ דָּבַר יַת רִבּוֹנָךְ מִנֵּיהּ וַאֲמַר אַף אֲנָא יָדַעְנָא שְׁתִיקוּ:
6 וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ תּוּב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי עַד יַרְדְּנָא וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם
7 אֶשְׁבְּקִנָּךְ וַאֲזָלוּ תַּרְוֵיהוֹן: וְחַמְשִׁין גַּבְרָא מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּיא אֲזָלוּ וְקָמוּ מְקַבֵּיל מֵרְחִיק
וְתַרְוֵיהוֹן קָמוּ עַל יַרְדְּנָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce descendit ignis à Domino & devoravit duos magistros quinquage-14
norum priores, & quinquaginta qui, erant cum illis, & nunc preciosa sit
anima mea in oculis tuis. Et locutus est angelus Dñi cum Eliah, Descende 15
cum eo, ne timeas eum: & surrexit & descendit cum illo ad regem. Et lo- 16
cut° est cũ eo, Sic dixit Dñs, Eò quòd misisti nuncios ut interrogares Baghal
Zebub idôlum Gheqron, nónne Deus vivit, cuj° majestas manet in Israel, ut
interrogares verbũ ej° ? idcircò de lecto, in quem ascendisti, non descen-
des; qnia moriendo morieris. Et mortuus est juxta verbum Dñi, quod lo- 17
cutus erat Eliahu; & regnavit Jehoram pro eo, anno secundo Jehoram
filii Jehosaphat regis tribus domus Jehudah, quia non fuerat illi filius.
Et reliquum verborum Ahhaziah quæ fecit, nónne illa scripta sunt in li- 18
bro verborum dierum *regis* Israel?

CAP. II.

ET fuit cùm ascendere faceret Dominus Eliahu per turbinem ad summi- 1
tatem cœlorũ, ivit Eliah & Elisagh de Gilgela. Et dixit Eliah ad Elisagh,
Revertere quæso hìc, quia Dñs misit me usq; in Bethel: & dixit Elisagh,
Permanet ipse Dñs, & vivit anima tua, si reliquero te: & descenderunt
in Bethel. Et exierunt discipuli prophetarum, qui erant in Bethel, ad 3
Elisagh, & dixerunt ei, Num cognovisti quòd hodie Dominus accipit do-
minum tuum à *capite tuo* ? & dixit, Etiam, ego cognovi, tacete. Et dixit 4
illi Eliah, Elisagh *revertere*, quæso, hìc; quia Dominus misit me in Jerihho.
Et dixit, Permanet ipse Dñs, & vivit anima tua si reliquero te. Et venę- 5
runt in Jerihho. Et accesserunt discipuli prophetarũ, qui erant in Jerihho, ad
Elisagh, & dixerunt ei, Num cognovisti quòd hodie Dominus accipit do-
minum tuum à te ? et Dixit, Etiam ego cognovi, tacete. Et dixit ei Eliah, 6
Revertere quæso hìc, quia Dominus misit me *usque* Jardena: Et dixit,
Permanet ipse Dominus, & vivit anima tua, si reliquero te: & ambula-
verunt illi ambo. Et quinquaginta viri de discipulis prophetarum iverunt 7
& steterunt è regione à longe: & ambo ipsi steterunt juxta Jardena.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܗܘ ܕܢܚܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܐܟܠ ܠܬܪܝܗܘܢ ܪܫܝ ܚܡܫܝܢܝ ܕܗܘ ܘܠܚܡܫܝܗܘܢ ܕܗܘ ܗܫܐ ܢܦܫܝ ܩܪܝܬܐ ܒܥܝܢܝܟ
15 ܘܒܥܝܢܝ ܥܒܕܝܟ ܢܗܘܝ ܝܩܪܐ ܩܕܡܝܟ ܘܐܡܪ ܡܠܐܟ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܐ ܢܚܬ ܥܡܗ ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢܗ
16 ܘܩܡ ܘܐܬ ܥܡܗ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܒܕܝܢ ܕܫܕܪܬ ܠܡܫܐܠ ܒܥܠ ܙܒܘܒ
ܐܠܗ ܥܩܪܘܢ ܗܠܟ ܠܐ ܡܢ ܡܛܬܐ ܗܘ ܕܣܠܩܬ ܥܠܝܗ ܐܠܐ ܡܝܬ ܬܡܘܬ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
17 ܘܡܝܬ ܐܚܙܝܐ ܒܡܠܬܐ ܕܐܠܝܐ ܘܡܠܟ ܝܘܪܡ ܒܪܗ ܬܚܘܬܗ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܝܗܘܫܦܛ
ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܒܪ ܐܚܪܢܐ ܕܫܡܗ ܝܗܘܪܡ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܒܪ ܐܚܪܢܐ ܕܫܡܗ
18 ܝܗܘܪܡ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܒܪ ܐܚܪܢܐ ܕܫܡܗ ܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܘܫܐܪ ܡܠܝ ܐܚܙܝܐ
ܘܟܠ ܕܥܒܕ ܗܐ ܠܐ ܟܬܝܒ ܗܠܝܢ ܥܠ ܣܦܪܐ ܕܡܠܟܝ ܝܗܘܕܐ ܘܫܪܝ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ
ܘܥܡ ܒܢܝܗ ܒܡܩܒܪ ܕܕܘܝܕ ܩܒܪ ܐܒܗ ܘܡܠܟ ܝܗܘܪܡ ܒܪܗ ܬܚܘܬܗ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ
ܡܠܟ ܝܫܪܝܠ ܘܐܚܙܝܐ ܒܪ ܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܠܟ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ ܡܠܟ
ܝܫܪܝܠ ܒܫܡܪܘܢ ܡܠܟ ܒܫܢܬ ܬܡܢܝ ܥܣܪ ܫܢܝܢ ܐܚܙ ܒܪ ܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܬܠܬ ܥܣܪ
ܫܢܝܢ ܐܚܙ ܡܠܟ ܘܫܬ ܫܢܝܢ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܫܡ ܐܡܗ ܥܬܠܝܐ ܒܪܬ ܥܡܪܝ ܘܗܠܟ ܒܐܘܪܚܬ ܒܝܬ
ܐܚܐܒ ܘܥܒܕ ܒܫܝܐ ܒܥܝܢܝ ܝܗܘܐ ܘܐܦ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܒܝܬ ܐܚܐܒ ܐܡܐ ܕܗܘ ܐܬܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ
ܠܗ ܠܡܫܬܘܬ ܠܒܥܠ ܘܠܡܣܓܕ ܠܗ ܘܫܓܐ ܒܝܗܘܕܐ ܥܒܕ ܝܗܘܫܦܛ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܒܫܢܬ ܬܡܢܝ
ܥܣܪ ܫܢܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܫܪܝܠ ܒܪ ܐܚܐܒ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܬܠܬ ܥܣܪ ܫܢܝܢ ܐܚܙ ܡܠܟ
ܘܫܬ ܫܢܝܢ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܫܡ ܐܡܗ ܥܬܠܝܐ ܒܪܬ ܥܡܪܝ ܘܥܒܕ ܒܫܝܐ ܒܥܝܢܝ ܝܗܘܐ ܘܐܦ ܐܝܟ
ܕܥܒܕ ܒܝܬ ܐܚܐܒ ܐܡܐ ܕܗܘ ܐܬܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܬܘܬ ܠܒܥܠ ܘܠܡܣܓܕ ܠܗ ܘܫܓܐ
ܒܝܗܘܕܐ ܥܒܕ ܝܗܘܫܦܛ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܘܫܪܝ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ܘܥܡ ܒܢܝܗ ܒܡܩܒܪ
ܕܕܘܝܕ ܩܒܪ ܐܒܗ ܘܡܠܟ ܝܗܘܪܡ ܒܪܗ ܬܚܘܬܗ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ ܡܠܟ ܝܫܪܝܠ
ܘܐܚܙܝܐ ܒܪ ܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܠܟ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ ܡܠܟ ܝܫܪܝܠ
ܒܫܡܪܘܢ ܡܠܟ ܒܫܢܬ ܬܡܢܝ ܥܣܪ ܫܢܝܢ ܐܚܙ ܒܪ ܝܗܘܪܡ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܬܠܬ ܥܣܪ ܫܢܝܢ
ܐܚܙ ܡܠܟ ܘܫܬ ܫܢܝܢ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܫܡ ܐܡܗ ܥܬܠܝܐ ܒܪܬ ܥܡܪܝ ܘܥܒܕ ܒܫܝܐ ܒܥܝܢܝ ܝܗܘܐ
ܘܐܦ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܒܝܬ ܐܚܐܒ ܐܡܐ ܕܗܘ ܐܬܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܬܘܬ ܠܒܥܠ ܘܠܡܣܓܕ ܠܗ
ܘܫܓܐ ܒܝܗܘܕܐ ܥܒܕ ܝܗܘܫܦܛ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܘܫܪܝ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ܘܥܡ ܒܢܝܗ
ܒܡܩܒܪ ܕܕܘܝܕ ܩܒܪ ܐܒܗ ܘܡܠܟ ܝܗܘܪܡ ܒܪܗ ܬܚܘܬܗ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܝܗܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ ܡܠܟ
ܝܫܪܝܠ

מלכים ב: ב

aquas percussit & involvit & suum pallium Elijahu Tulitque
8 וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־אַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלֹם וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וְלֹא
sic in ipsi ambo transierunt & : illuc & huc se diviserunt &
יֵחָצּוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה :
Postula : Elisaah ad dixit Elijahu & eos transire secundùm fuit Et
9 וַיְהִי כַּעֲבָרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל־אֱלִישָׁע שְׁאַל
sit Et : Elisaah dixit & tecum à tollar antequam tibi faciam quid
מַה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וִיהִי־
si jejulando egisti Durè : ait Et me ad tuo spiritu in duorum os obsecro
נָא פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי : וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל
erit non non si & sic tibi erit te à ablatum me videris si
אִם־תִּרְאֶה אֹתִי לֻקָּח מֵאִתְּךָ יְהִי־לְךָ כֵּן וְאִם־אַיִן לֹא יִהְיֶה :
igneus currus ecce & loquendo & eundo euntibus ipsis fuit Et
10 וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב־אֵשׁ
Elijahu ascendit & ipsos duos inter diviseruntque igneique equi &
וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ
mi Pater clamans ipse & videns Elisaah Et cœlos in turbinem per
11 בַּסְעָרָה הַשָּׁמָיִם : וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי
ejus amplius eum vidit non Et ejus equites & Israel currus mi pater
רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד
scissiones duas in ea scidit & sua vestimenta apprehendit &
וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים :
eo desuper ceciderat quod Elijahu pallium elevavit Et
12 וַיָּרֶם אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
pallium Tulitque Jarden labium juxta stetit & est reversus &
וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל־שְׂפַת הַיַּרְדֵּן : וַיִּקַּח אֶת אַדֶּרֶת
Ubi : dixit & aquas percussit Et ipso desuper ceciderat quod Elijahu
אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר־נָפְלָה מֵעָלָיו וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה
aquas percussit Et ? ipse etiam Elijahu Deus DOMINUS
יְהוָה אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־הוּא וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם
eũ viderunt Et Elisaah transivit & : illuc & huc sunt dimidiatæ &
וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע : וַיִּרְאֻהוּ
15 Requievit : dixerunt atque regione è Jericho in qui prophetarum filii
בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נָחָה
ejus occursum in venerunt & : Elisaah super Elijahu spiritus
רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל־אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ לִקְרָאתוֹ
est obsecro Ecce : eum ad dixerunt Et terrâ super ei se incurvaverunt &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אָרְצָה : וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יֶשׁ
16 quærant & nunc eant ; roboris filii viri quinquaginta tuis servis cum
אֶת־עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים אֲנָשִׁים בְּנֵי חַיִל יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ
eũ projecerit &, DOMINI spiritus eum tulerit fortè ne, tuũ dominum
אֶת אֲדֹנֶיךָ פֶּן־נְשָׂאוֹ רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלְכֵהוּ
mittatis Ne , dixit & : vallium unam in aut , montium unum in
בְּאַחַד הֶהָרִים אוֹ בְאַחַת הַגֵּאָיוֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ :
miserunt & : Mittite , dixit & spudefieri ad usque eum in injiciunt Et
17 וַיִּפְצְרוּ־בוֹ עַד־בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שִׁלָּחוּ וישלחו
non & , diebus tribus quæsieruntque , viros quinquaginta
חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים וְלֹא
Jericho in habitans ipse & ; eum ad sunt reversi Et eum invenerunt
מְצָאֻהוּ : וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ
dixerunt Et ? eatis Ne : vos ad dixi Nónne : eos ad Dixitque
18 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ : וַיֹּאמְרוּ
bonus civitatis situs obsecro Ecce : Elisaah ad civitatis viri
אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא מוֹשַׁב הָעִיר טוֹב
urbans terra & malæ aquæ & : viduæ meus dominus sicut
כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת :
sal ibi ponite & novam phialam mihi Tollite : dixit Et
19 וַיֹּאמֶר קְחוּ־לִי צְלֹחִית חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח
eum ad attulerunt &
וַיִּקְחוּ אֵלָיו :

Versio VULG. LAT.

8 Tulítque Elias pallium suum, & involvit illud, & percussit aquas, quæ divisæ sunt in utramque partem, & transierunt ambo per siccum. Cúmque transissent, Elias dixit ad Eliseum; Postula quod vis ut faciam tibi, antequàm tollar à te. Dixítque Eliseus, Obsecro ut fiat in me duplex spiritus
10 tuus. Qui respondit, Rem difficilem postulásti: attamen si videris me, quando tollar à te, erit tibi quod petisti: si autem non videris, non erit.
11 Cúmque pergerent, & incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, et equi ignei diviserunt utrumque: & ascendit Elias per turbinem in
12 cœlũ. Eliseus autem videbat, & clamabat; Pater mi, pater mi, currus Israel, & auriga ejus. Et non vidit eum amplius: apprehendítque vestimenta sua, & scidit illa in duas
13 partes. Et levavit pallium Eliæ, quod ciderat ei: reversúsque stetit super ripam
14 Jordanis. Et pallio Eliæ, quod ciderat ei, percussit aquas, & non sunt divisæ: & dixit, Ubi est Deus Eliæ etiam nunc? Percussítque aquas, & divisæ sunt huc atque illuc, & transiit Eliseus. Videntes autem
15 filii prophetarum, qui erant in Jericho econtrà, dixerunt; Requievit spíritus Eliæ super Eliseum. Et venientes in occursum ejus, adoraverunt eum
16 proni in terram. Dixeruntq; illi; Ecce, cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, & quærere dominum tuum, ne fortè tulerit eũ spíritus Domini, & projecerit eum in unum montium, aut in unam vallium. Qui ait, Nolite
17 mittere. Coëgerúntque eum, donec acquiesceret, & diceret; Mittite. Et miserunt quinquaginta viros; qui cùm quæsíssent tribus diebus, non invenerũt.
18 Et reversi sunt ad eum: at ille habitabat in Jericho, & dixit eis; Numquid non dixi vobis,
19 Nolite mittere? Dixerunt quoq; viri civitatis ad Eliseũ; Ecce habitatio civitatis hujus optima est, sicut tu ipse, domine, perspicis: sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. At
20 ille ait; Afferte mihi vas novum, et mittite in illud sal. Quod cùm attulíssent,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ ἔλαβεν Ἠλιὰ τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ καὶ ἔῤῥηξε καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ, καὶ (σ) διῃρέθη τὸ ὕδωρ ἔνθα καὶ ἔνθα· καὶ διέβησαν ἀμ-
9 φότεροι ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαβῆναι αὐτοὺς, καὶ Ἠλιὰ εἶπε πρὸς (τ) Ἐλισαιὲ, (υ) Αἴτησαι τί ποιήσω σοι (φ) πρὶν ἢ ἀναληφθῆναί με ἀπὸ σοῦ. καὶ εἶπεν (χ)
10 Ἐλισαιὲ, Γενηθήτω δὴ διπλᾶ ἐν πνεύματί σου ἐπ' ἐμέ. Καὶ εἶπεν Ἠλιὰ, Ἐσκλήρυνας τῷ (ψ) αἰτήσασθαι. ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔσται σοι ὅπως
11 καὶ ἐὰν μὴ, ὃ μὴ γένηται. Καὶ ἐγένετο αὐτῶν πορευομένων, ἐπορεύοντο καὶ ἐλάλουν καὶ ἰδοὺ ἅρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρὸς, καὶ (ω) διέστειλεν ἀναμέσον ἀμφοτέρων. καὶ ἀνε-
12 λήφθη Ἠλιὰ ἐν (α) Συσσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ (β) Ἐλισαιὲ (γ) ἑώρα, καὶ ἐκόα, Πάτερ, πάτερ, ἅρμα Ἰσραὴλ καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ. καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἔτι. καὶ ἐπελάβετο τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ διέῤῥηξεν αὐ-
13 τὰ εἰς δύο ῥήγματα. Καὶ ὕψωσεν τὴν μηλωτὴν Ἠλιὰ, ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν Ἐλισαιέ. καὶ ἐπέστρεψεν (δ) Ἐλισαιὲ, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς χείλους τοῦ
14 Ἰορδάνου. Καὶ ἔλαβε τὴν μηλωτὴν Ἠλιὰ ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ, καὶ εἶπε, (ε) Ποῦ ὁ θεὸς Ἠλιὰ ἀφῶ; καὶ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ διεῤῥάγησαν (ζ)
15 ἔνθα καὶ ἔνθα· καὶ διέβη (η) Ἐλισαιέ. Καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν Ἰεριχὼ ἐξεναντίας, καὶ εἶπον, Ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα Ἠλιὰ ἐπὶ (θ) Ἐλισαιέ. καὶ
16 ἦλθον εἰς (ι) Συναντὴν αὐτῷ, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ δὴ μετὰ τῶν παίδων (κ) Σου πεντήκοντα ἄνδρες υἱοὶ δυνάμεως· πορευθέντες δὴ ζητησάτωσαν τὸν κύριόν Σου, μή ποτε ἦρεν αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐν τῷ (λ) Ἰορδάνῃ ἢ ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων ἢ ἐφ' ἕνα τῶν βουνῶν. καὶ εἶπεν
17 Ἐλισαιὲ, Οὐκ ἀποστελεῖτε. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, ἕως (μ) ἠχύνετο· καὶ εἶπεν, Ἀποστείλατε. καὶ ἀπέστειλαν πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέ-
18 ρας, καὶ οὐχ ηὗρεν αὐτόν. καὶ (ν) ἀνέστρεψαν πρὸς αὐτόν. καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν Ἰεριχώ. καὶ εἶπεν (ξ) Ἐλισαιὲ, Οὐκ εἶπον τοῦ πρὸς ὑμᾶς, Μὴ πορεύεσθε; Καὶ εἶ-
19 πον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς (ο) Ἐλισαιὲ, Ἰδοὺ ἡ κατοίκησις τῆς πόλεως ἀγαθὴ, καθὼς ὁ κύριος βλέπει, καὶ τὰ ὕδατα πονηρὰ, καὶ ἡ γῆ ἀτεκνουμένη. Καὶ εἶπεν
20 (π) Ἐλισαιὲ, Λάβετέ μοι ὑδρίσκιλλα καινὸν, καὶ δότε ἐκεῖ ἅλα. καὶ (ρ) ἔλαβον, καὶ ἤνεγκαν πρὸς αὐτόν.

MS.A. (σ) διεῤῥέθη (τ) Ἐλισαιὲ, (υ) Αἴτησαί με τί (φ) πρὸ τοῦ ἀναλημφθῆναί (χ) Ἐλισαιὲ, (ψ) αἰτήσασθαί Cs. ἐὰν (ω) διέστειλαν (α) Συσσισμῷ εἰς τὸν (β) Ἐλισαιὲ (γ) ἔῤῥε, (δ) Ἐλισαιὲ, (ε) Ποῦ κύριος ὁ θεὸς (ζ) ἔνθεν καὶ ἔνθεν. (η) Ἐλισαιέ. Καὶ ἴδον (θ) Ἐλισαιέ. (ι) Συνάντησιν (κ) Σου οἱ υἱοὶ δυνάμεως πεντήκοντα ἄνδρες προφῆται (λ) Ἰορδάνῃ * ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων. καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ, (μ) ὅπου (ν) ἐπέστρεψαν (ξ) Ἐλισαιὲ πρὸς αὐτὸν, Εἶπον ὑμῖν, Μὴ (ο) Ἐλισαιὲ, (π) Ἐλισαιὲ, (ρ) ἔλαβον * πρὸς αὐτόν.

Et sumpsit Eliu melotem suam, & convolvit, & percussit aquam: & divisa est aqua hinc & hinc. Et transierunt utrique in (a) deserto. Et factum est in transcundo ipsos, & Eliu dixit ad Elisæe, Pete quid faciam tibi, antequàm ego assumar à te. Et dixit Elisæe, (b) Fiat, quæso, duplicia in spiritu tuo super me. Et dixit Eliu, Durè egisti petendo. Si videris me, dum assumor à te, & erit tibi sic: & si non, non fiet. Et factum est ipsis euntibus, ibant, & loquebantur. Et ecce currus ignis, & equi ignis, & diviserunt inter utrosque. Et assumptus est Eliu in concussione (c) tanquàm in cœlum. Et Elisæe videbat: & clamabat; Pater pater, (d) currus Israel, & eques ejus. Et non vidit eum ultrà. Et apprehendit vestimenta sua, & discidit ea in duas scissuras. Et elevavit melotem Eliu, quæ ceciderat desuper (e) Elisæe. Et revertit Elisæe, & stetit super labium Jordanis. Et sumpsit melotem Eliu, quæ ceciderat desuper eos & percussit (f) aquam, & dixit; Ubi Deus Eliu (g) Appho? Et percussæ aquæ & discissæ sunt hinc, & hinc. Et transivit (h) Elisæe. Et viderunt eum filii prophetarum, qui in Hiericho ex adverso: & dixerunt, Requievit spiritus Eliu super Elisæe. Et venerunt in occursum ejus, & adoraverunt eum in terram. Et dixerunt ad eum; Ecce nunc cum pueris tuis quinquaginta viri, filii (i) virtutis. Eantes nunc quærant dominum tuum, nè fortè tulerit eum spiritus Domini, & projecerit eum in Jordantem, vel super unum montium, vel super unum collium. Et dixit Elisæe, Non mittetis. Et coëgerunt eum, quoadusque erubuit: & dixit, Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: & quæsierunt tribus diebus, et non invenerunt eum. Et reversi sunt ad eũ; et ipse sedebat in Hiericho. Et dixit Elisæe, Nónne dixi ad vos, Nolite ire? Et dixerunt viri civitatis ad Elisæe; Ecce habitatio civitatis bona, sicut dominus videt, & aquæ malæ, & terra (k) sterilis. Et dixit Elisæe, Sumite mihi hydriolam novam, & ponite ibi sal. Et sumpserunt, et attulerunt ad eum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 ונסיב אליהו ית שושיפיה ואחור ומחא ית מיא ואתפלינו לכא ולכא ועברו תריהון
9 ביבשתא: והוה כמעברהון ואליהו אמר לאלישע שאל מה אעביד לך עד דלא אתבר
10 מלותך ואמר אלישע ויהי כען על חד תרין ברוחא נבואתך עמי: ואמר אקשיתא למישאל
11 אם חזוי יתי דאנא מתבר מלותך יהי לך כן ואם לא לא יהי: והוה עד דאנון אולין מיזל
וממללין והא ריתכין דאשתא וסוסון דאשתא ואפרישו בין תריהון וסליק אליהו
12 בעלעולא לציית שמיא: ואלישע חזי והוא מצוח רבי רתב להון לישראל בצלותיה
13 מריכין ופרשין ולא חזוהי עוד ואתקף בלבושיה וסדקנון לתרין סדיקין: ואריס ית
14 שושיפא דאליהו די נפלת מניה ותב וקם על כיף ירדנא: ונסיב ית שושיפא דאליהו
דנפלת מניה ומחא ית מיא ואמר קביל בעותי יי אלהיה דאליהו אף הוא ומחא ית מיא
15 ואתפלינו לכא ולכא ועבר אלישע: וחזוהי תלמידי נביא דבירחו מקבל ואמרו נחת
16 רוחיה דאליהו על אלישע ואתו לקדמותיה וסנידו ליה על ארעא: ואמרו ליה הא כען
איתי עם עבדך חמשין גברין בני חילא יולון כען ויבעון ית רבונך דלמא נטליה רוח מן
17 קדם יי ורמהי בחד מן טוריא או בחד מן חילייא ואמר לא תשלחון: ואתקיפו ביה עד
18 סניא ואמר שלחו ושלחו חמשין גברא ובעו תלתא יומין ולא אשכחוהי: ותבו לותיה
19 והוא יתיב בירחו ואמר להון הלא אמרית לכון לא תיזלון: ואמרו אנשי קרתא לאלישע
20 הא כען מותב קרתא שפיר כמא דרבוני חזי ומיא בישין וארעא מתכלא: ואמר אייתו לי
צלוחיתא חדתא ושוו תמן מלחא ואיתיאו לותיה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et accepit Eliah pallium suum et convolvit, et percussit aquas, et divisæ sunt huc et illuc: et transierunt ambo ipsi per siccitatem. Et fuit cùm transissent ipsi, Eliah dixit ad Elisagh, Pete quid faciam tibi, donec non capior à te: et dixit Elisagh, Sit quæso super unum duorũ in spiritu prophetiæ tuæ mecum. Et dixit, Dura petivisti: si videris me dum ego capiar à te, erit tibi ita sic: at si non, non erit. Et fuit adhuc illis ambulantibus ambulando et loquentibus, et ecce currus ignei, et equi ignei separaverunt inter utrumque, et ascendit Eliah per turbinem ad summitatem cœlorum. Et Elisagh videbat, idemq; clamabat: Magister mi, magister mi, qui melior erat ipsis Israel oratione sua, curribus et equitibus: et non vidit illum amplius: et apprehendit vestimenta sua, et scidit illa in duas scissuras. Et sustulit pallium Eliah quod deciderat ab illo, et rediit et stetit juxta ripam Jardena. Et accepit pallium Eliah quod deciderat ab illo, et percussit aquas, et dixit: Suscipe petitionem meam Domine Deus Eliah etiam ipse: & percussit aquas, & divisæ sunt huc et illuc, et transiit Elisagh. Et viderunt eum discipuli prophetarum qui erant in Jerihho è regione, et dixerunt: Descendit spiritus Eliah super Elisagh: et venerunt in occursum ejus, et incurvati sunt ei in terram. Et dixerunt ei: Ecce nunc sunt cum servis tuis quinquaginta viri filii virtutis; eant quæso et quærant dominum tuum; fortasse tulit illum spiritus à Dño, et projecit illum in unũ ex montibus, aut in unam ex vallibus: et dixit, Ne mittatis. Et invaluerunt in eum usq; multum: et dixit, Mittite: et miserunt quinquaginta viros, et quæsierunt tribus diebus, et non invenerunt illum. Et redierunt ad eum, et ipse habitabat in Jerihho: et dixit illis: Nonne dixi vobis, ne eatis? Et dixerunt homines civitatis ad Elisagh: Ecce nunc habitatio urbis pulcherrima, sicut dominus meus videt; tamen aquæ sunt malæ et terra orbatrix. Et dixit: Adferte mihi phialam novam, et ponite in ea sal: et attulerunt ei.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܢܣܒ ܐܝܠܝܐ ܠܦܪܝܬܗ ܘܩܦܠ ܘܡܚܐ ܠܡܝܐ ܘܐܬܦܠܓܘ ܗܟܐ ܘܗܟܐ ܘܥܒܪ ܐܝܠܝܐ ܘܐܠܝܫܥ ܒܝܒܫܐ ܒܝܪܘܕܢ ׃
9 ܘܗܘܐ ܟܕ ܥܒܪܘ ܐܡܪ ܐܝܠܝܐ ܠܐܠܝܫܥ ܫܐܠ ܡܐ ܐܥܒܕ ܠܟ ܩܕܡ ܕܐܬܦܠ ܡܢܟ ׃ ܘܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܢܗܘܐ ܟܦܠ ܒܪܘܚܐ ܕܒܟ ׃
10 ܐܡܪ ܫܐܠܬ ܩܫܐ ܐܢ ܬܚܙܝ ܕܐܬܦܠ ܡܢܟ ܢܗܘܐ ܠܟ ܟܢ ܘܐܢ ܠܐ ܠܐ ׃ ܘܗܘܐ ܕܗܠܟܝܢ ܗܠܟ ܘܡܡܠܠ ܗܘ ܘܗܐ ܪܬܟ ܢܘܪܐ ܘܣܘܣܝ ܢܘܪܐ ׃
11 ܘܦܪܫܘ ܒܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܘܣܠܩ ܐܝܠܝܐ ܒܣܥܪܐ ܒܪܝܫ ׃ ܘܚܙܐ ܐܠܝܫܥ ܘܩܪܐ ܒܩܠ ܪܡ ܐܒܝ ܐܒܝ ܪܬܟ ܐܝܣܪܝܠ ׃ ܘܠܐ ܚܙܐ ܠܗ ׃
12 ܘܐܚܕ ܒܓܠܝܢܗ ܘܩܪܥ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܘܗܘ ܫܕܪ ܠܗ ܠܐܝܠܝܐ ׃ ܘܐܠܝܫܥ ܚܙܐ ܘܩܪܐ ܐܒܝ ܐܒܝ ܪܬܟ ܐܝܣܪܝܠ ׃ ܘܠܐ ܚܙܐ ܠܗ ׃
13 ܘܐܣܒ ܐܝܠܝܐ ܠܦܪܝܬܗ ܘܩܦܠ ܘܡܚܐ ܠܡܝܐ ׃ ܘܐܬܦܠܓܘ ܗܟܐ ܘܗܟܐ ׃ ܘܥܒܪ ܐܝܠܝܐ ׃
14 ܘܐܬܐ ܠܝܪܝܚܘ ܘܚܙܘ ܠܗ ܒܢܝ ܢܒܝܐ ܕܐܝܬ ܒܝܪܝܚܘ ܘܐܡܪܘ ܢܚ ܪܘܚܐ ܕܐܝܠܝܐ ׃ ܘܐܬܘ ܠܩܒܠ ܗ ׃
15 ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܕܘ ܐܢܫ ܚܝܠ ܠܥܒܕܝܟ ܡܐܬ ܘܚܡܫܝܢ ׃ ܘܢܒܥܘ ܘܒܥܘ ܠܪܒܟ ׃ ܕܠܡܐ ܢܫܩܠܗ ܪܘܚܐ ܕܝܗ ׃ ܘܫܕܗ ׃
16 ܘܐܡܪ ܠܐ ׃ ܫܕܘ ׃ ܘܫܕܘ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ׃ ܘܠܐ ܫܟܚܘܗ ׃
17 ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܕܘ ׃ ܘܫܕܘ ׃ ܘܐܠܝܫܥ ܐܡܪ ܠܗ ׃ ܠܐ ׃ ܫܕܘ ׃
18 ܘܗܘ ܗܘ ܝܬܒ ܒܝܪܝܚܘ ׃ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ׃ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ׃ ܠܐ ܬܐܙܠܘ ׃
19 ܘܐܡܪܘ ܠܡܪܗ ׃ ܗܐ ܢܚ ܐܝܬ ܒܐܝܫ ܗܕܐ ׃ ܒܡܪܝ ׃ ܐܠܐ ׃ ܡܝܐ ׃ ܪܥܝܢ ׃ ܐܪܥܐ ׃ ܡܫܟܠܐ ׃
20 ܘܐܡܪ ܗܒܘ ܠܝ ܨܘܢܝܐ ܚܕܬܐ ׃ ܘܣܘܡܘ ܡܠܚ ܒܗ ׃ ܘܣܡܘ ܠܘܬܗ ׃ ܘܢܣܒ ׃ ܘܐܬܘ ׃ ܠܗ ׃

Quum Elia sumpto *capitis* amiculo, eoque complicato percussit aquas Jordanis; quibus partim huc, partim illuc divisis, transierunt ambo per siccum. Et cùm transîssent, dixit Elia ad Elisæum, Pete quod faciam tibi antequam assumar à te. Dixit Elisæus, Fiat duplicatus spiritus tuus super me. Qui dixit, Nimium petis: si me videris dum assumar à te, fiet tibi sic; sin minùs, non fiet. Factum est itaque ut dum ipsi confabulantes ambularent, ecce currus igneus & equi ignei separarent utrumque, ascenderétque Elia turbine in cœlum. Vidit hoc Elisæus, & ecce ululans dicebat, Pater mi, pater mi, currus Israelis & equites ejus. Cúmque non videret eum ampliùs, arreptis vestimentis suis laceravit ea in duo segmenta. Sublatóque amiculo Eliæ quod deciderat ab eo, reversus stetit ad ripam Jordanis, ubi sumpto amictu Eliæ qui ceciderat ab eo, percussit aquas, dicens; Ah Domine Deus domini mei Eliæ: tum is quoque percussit aquas, divisæque sunt partim huc, partim illuc, & transivit Elisæus. Quod cùm procul vidissent filii prophetarum qui erant in Jericho, dixerunt; Habitavit spiritus Elia super Elisæum: quare venerunt obviàm ei, & humi adorârunt eum. Tum dixerunt ei, Ecce adsunt hîc cum servis tuis quinquaginta viri valentes robore, eant quæsitum dominum tuum; ne fortè rapuerit eum spiritus Domini, & projecerit eum in aliquem montiũ aut in aliquam vallium. Qui dixit, Ne mittatis. Verùm iis cum ipso adeo certantibus ut erubescceret ab eis, tandem dixit; Mittite. Miserunt ergò quinquaginta viros, qui quæsierunt eum tribus diebus, nec invenerunt. Cúmque rediissent ad eum dum ipse maneret in Jericho, dixit eis; Annon dixeram vobis ne iretis? Dicentibus autem civibus urbis illius ad Elisæum, En situs urbis pulcher est, ut dominus noster videt; at aquæ malæ sunt, & terra orbitatem generat: Dixit, Afferte mihi lagunculam unam novam, & injicite in eam salem: & attulerunt ei.

8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَأَخَذَ إِيلِيَّا عِمَامَتَهُ. فَحَلَّهَا وَضَرَبَ بِهَا ٱلْمَآءَ. فَٱنْصَفَ ٱلْمَآءُ. مَسَقًّا هٰكَذَا وَهٰكَذَا. إِلَى هٰهُنَا. وَهٰهُنَا.
9 وَجَازَا كِلَاهُمَا فِي قَعْرِ ٱلْأُرْدُنِّ يَابِسًا * وَلَمَّا عَبَرُوا قَالَ إِيلِيَّا سَلْنِي مَا أَحْبَبْتَ أَنْ أَصْنَعَ بِكَ قَبْلَ
10 أَنْ أُوخَذَ مِنْكَ. فَقَالَ لَهُ ٱلْيَسَعُ * أَنْ يَكُونَ لِي لِلْوَاحِدِ ٱثْنَيْنِ كَرُوحِ بِنْوَيْكَ مَعِي * فَقَالَ لَهُ.
بِٱلْغْتَ فِي ٱلسُّؤَالِ * إِنْ أَنْتَ رَأَيْتَنِي فِي حَالِ مَا أُوخَذُ مِنْ عِنْدِكَ يَكُونُ لَكَ كَذَا * وَإِنْ لَمْ تَرَنِي
11 فَلَنْ يَكُونَ * بَيْنَمَا هُمَا سَايِرَانِ وَهُمَا يَتَحَاطَبَانِ فِي مَسِيرِهِمَا * فَإِذَا بِرَكَّابٍ مِنْ نَارٍ عَلَى خَيْلٍ مِنَ
12 ٱلنَّارِ. وَفَارَقُوا بَيْنَهُمَا * وَطَلَعَ إِيلِيَّا صَاعِدًا إِلَى ٱلسَّمَآءِ * وَٱلْيَسَعُ يَنْظُرُ ذٰلِكَ وَصَائِحٌ * يَا سَيِّدِي.
يَا سَيِّدِيَ ٱلْأَجْوَدَ لِآلِ إِسْرَائِيلَ بِصَلَاتِهِ مِنْ مَرَاكِبِهِمْ وَفُرْسَانِهِمْ * ثُمَّ لَمْ يَرَ أَيْضًا * وَتَعَلَّقَ
بِلِبَاسِهِ وَقَطَعَهُ بِقِطْعَتَيْنِ * وَسَالَ عِمَامَةَ إِيلِيَّا ٱلَّتِي سَقَطَتْ عَنْهُ * وَرَجَعَ وَوَقَفَ عَلَى سَاطِي ٱلْأُرْدُنِّ
13 * ثُمَّ رَفَعَ عِمَامَةَ إِيلِيَّا ٱلَّتِي سَقَطَتْ عَنْهُ * وَضَرَبَ بِهَا ٱلْمَآءَ * وَقَالَ * أَقْبِلْ طِلْبَتِي يَا ٱللّٰهُ إِلٰهَ إِيلِيَّا *
14 وَعِنْدَ ضَرْبِهِ ٱلْمَآءَ ٱنْصَفَ بِنِصْفَيْنِ إِلَى هٰهُنَا وَهٰهُنَا * وَعَبَرَ ٱلْيَسَعُ * وَرَاوُهُ تَلَامِيذُ ٱلْأَنْبِيَآءِ
15 ٱلَّذِينَ فِي يَرِيحَا حِينَ حَاذَاهُمْ * وَقَالُوا * حَلَّتْ رُوحُ إِيلِيَّا عَلَى ٱلْيَسَعِ * وَجَاؤُا فَٱسْتَقْبَلُوهُ * وَسَجَدُوا
16 لَهُ عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَقَالُوا لَهُ * إِنَّ مَعَ عَبِيدِكَ ٱلْآنَ خَمْسِينَ رَجُلًا ذَوِي قُوَّةٍ * يَمْضُوا ٱلْآنَ وَيَطْلُبُوا
سَيِّدَكَ * فَعَسَى أَنْ تَكُونَ حَمَلَتْهُ رُوحُ مِنْ عِنْدِ ٱللّٰهِ * وَطَرَحَتْهُ فِي أَحَدِ ٱلْجِبَالِ أَوْ أَحَدِ ٱلْأَوْدِيَةِ *
17 فَقَالَ * لَا تُبْعِدُوا * فَلَجُّوا عَلَيْهِ كَثِيرًا * فَقَالَ لَهُمْ ٱبْعَثُوا * فَبَعَثُوا خَمْسِينَ رَجُلًا * وَطَلَبُوهُ
ثَلٰثَةَ أَيَّامٍ فَلَمْ يَجِدُوهُ * وَرَجَعُوا إِلَيْهِ وَهُوَ جَالِسٌ فِي يَرِيحَا * فَقَالَ لَهُمْ * أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَا
18 تَمْضُوا * فَقَالَ أَهْلُ ٱلْقَرْيَةِ لِلْيَسَعِ * هُوَذَا سُكْنَى هٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ طَيِّبٌ كَمَا يَرَى سَيِّدِي * إِلَّا أَنَّ
19 مَآءَهَا رَدِيٌّ وَٱلْأَرْضَ مُوبِئَةٌ * فَقَالَ لَهُمْ * ٱئْتُونِي بِجَرَّةٍ جَدِيدَةٍ * وَٱجْعَلُوا فِيهَا مِلْحًا فَجَاؤُهُ
20 بِذٰلِكَ *

ubi sumens Elia fasciam capitis sui, solvit illam, eâque percussit aquam; adeoque bipertita aqua divisit se bifariam hîc atque illuc, & ambo per imum torrentem sicco pede transîêre. Cúmque transîssent, dixit Elia, Postula à me quod cupis tibi faciam antequam rapiar à te. At ille Elisæus, ut pro simplici duplicem mecum habeam spiritum tuum prophetícum. Qui dixit ei, Modum excedis postulatione tuâ; si tu me videris quo tempore à te rapiar, eris voti compos; quòd si non videris, nequaquam eris. Dum incederent & inter incedendum confabularentur, ecce equites igneis igneis equis insidentes separárunt utrumq; & ascendit Elia sublimè in cœlum, Elisæo id videnti & clamante; O domine mi, O domine mi, qui oratione tuâ utilior es genti Israelíticæ, quàm currus & equites eorum: nec vidit eum deinceps: & appendens se ad vestem illius, scidit eam duas in partes: Tum collectâ fasciâ capitis Eliæ, quæ ceciderat ab eo, reversus est, stetitque ad ripam Jordanis: Deinde sumptâ fasciâ capitis Eliæ, quæ ceciderat ab eo, aquam eâ percussit, & ait; Suscipe deprecationem meam O Deus, Deus Eliæ. Et cùm percussisset aquam, separavit se duas in partes huc atque illuc, transivitque Elisæus. Videntes autem eum discipuli prophetarum qui erant in Jericho, cùm essent ex adverso ipsorum, dixerunt, Descendit spiritus Eliæ super Elisæum: quæ propter venerunt obviàm illi, & adorantes eum terram usque, Dixerunt ei; Adsunt modò cum servis tuis quinquaginta viri strenui, eant nunc quæsitum dominum tuum: nam forsitan asportavit eum spiritus aliquis à Deo missus, & projecit eum in aliquem montium, aut in aliquam vallium. Dixit, Ne mittatis. Sed vehementer ipsum urgentibus, ait illis, Mittite. Miserunt itaque quinquaginta viros, qui cùm quæsîssent eum tribus diebus, nec invenissent; Redierunt ad eum dum ipse consideret in Jericho: dixitque eis, Nónne dixeram vobis, Ne eatis? Porrò dixerunt incolæ civitatis ad Elisæum, Ecce habitatio civitatis hujus commoda est, ut dominus meus videt; verùm ejus aqua mala, & tellus pernicíosa. Ait illis, Afferte mihi hydriam novam, salemque ponite in eam. Quod cùm attulissent ei,

8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

מלכים ב: ג

dixit & ,sal illuc projecit & ,aquarum exitum ad est egressus Et
21 וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצָא הַמַּיִם וַיַּשְׁלֵךְ־שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר
indè erit non ;istas aquas Sanavi :DOMINUS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה רִפֵּאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה מִשָּׁם
hanc diem ad usque aquæ sunt sanatæ Et .orbans & ,mors ultrà
22 עוֹד מָוֶת וּמְשַׁכֵּלֶת: וַיֵּרְפּוּ הַמַּיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה
indè ascendit Et .fuerat locutus quod Elisæi verbum juxta
23 כִּדְבַר אֱלִישָׁע אֲשֶׁר דִּבֵּר: וַיַּעַל מִשָּׁם
sunt egressi parvi pueri & ,viam per ascendente ipso & ,el--Beth
בֵּית־אֵל וְהוּא עֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וּנְעָרִים קְטַנִּים יָצְאוּ
.calve ascende,calve Ascende :ei dixerunt &,eum in illudebant & ,urbe ex
מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְּסוּ־בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲלֵה קָרֵחַ עֲלֵה קָרֵחַ:
: DOMINI nomine in eis maledixitque ,eos vidit & ,se post respexit Et
24 וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְהוָה
eis ex laceraverunt & ,sylva è ursi duo sunt egressæ &
וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־הַיַּעַר וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם
: Carmel montem in indè abiit Et .natos duos & ,quadraginta
25 אַרְבָּעִים וּשְׁנֵי יְלָדִים: וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר הַכַּרְמֶל
.Someron est reversus indè &
וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן:

CAP. III. ג

anno in Someron in Israel super regnavit Achab filius Joram Et
1 וְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת
regnavitque ,Jehudah regis Josaphat decimo octavo
שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
,DOMINI oculis in malum Fecitque .annis duodecim
2 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
removit & :sua mater sicut & ,suus pater sicut non veruntamen
רַק לֹא כְאָבִיו וְכַאֲמּוֹ וַיָּסַר אֶת־
peccatis in Veruntamen .suus pater fecerat quam ,Bahal statuam
3 מַצֵּבַת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו: רַק בְּחַטֹּאות
: adhæsit ,Israel fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל דָּבַק
,pecuarius erat Moab rex Mesaah Et .eo ab recessit non
4 לֹא־סָר מִמֶּנָּה: וּמֵישַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה נֹקֵד
millia centum & agnos millia centum Israel regi reddebat &
וְהָשִׁיב לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל מְאַה־אֶלֶף כָּרִים וּמְאַה אֶלֶף
est prævaricatus & ,Achab mori secundum ,fuit Et .lanigeros arietes
5 אֵילִים צָמֶר: וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב וַיִּפְשַׁע־
Jehoram rex est egressus Et .Israel regem in Moab rex
מֶלֶךְ מוֹאָב בְּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם
.Israel universum recensuit & ,Someron de illa die in
6 בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן וַיִּפְקֹד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל:
Moab Rex :dicendo ,Jehudah regem Jehosaphat ad misit & ,abiit Et
7 וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר מֶלֶךְ מוֹאָב
: dixit & ?prælium in Moab ad mecum ibis num ;me in est prævaricatus
פָּשַׁע בִּי הֲתֵלֵךְ אִתִּי אֶל־מוֹאָב לַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר
,mei equi sicut,tu populus sic,me populus sicut : tu sic,ego Sicut.Ascendam
אֶעֱלֶה כָּמֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי
: dixit Et ? ascendemus viam quam Per : dixit Et .tui equi sic
8 כְּסוּסֶיךָ: וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ נַעֲלֶה וַיֹּאמֶר
rex & ,Jehudah rex & ,Israel rex abiit Et .Edom deserti Via
9 דֶּרֶךְ מִדְבַּר אֱדוֹם: וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ
aqua erat non & ,diebus septem via circuierunt Et .Edom
אֱדוֹם וַיָּסֹבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם
: Israel rex Dixitque .eorum pecibus in quæ ,jumento &,castrametationi
10 לַמַּחֲנֶה וְלַבְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
damnum ad istos reges tres DOMINUS vocavit quoniam ,Ohe
אֲהָהּ כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת
.Moab manu in eos
אוֹתָם בְּיַד־מוֹאָב:

Versio VULG. LAT.

21 Egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, & ait; Hæc dicit Dominus; Sanavi aquas has, & non erit ultrà in eis
22 mors, neque sterilitas. Sanatæ sunt ergò aquæ usque in diem hanc, juxta verbum Elisei, quod
23 locutus est. Ascendit autè indè in Bethel: cúmque ascenderet per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, & illudebant ei, dicentes; Ascende calve, ascende calve. Qui cùm respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini: egressíq; sunt duo ursi de saltu,
24 & laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros. Abiit autem inde in montem Carmeli, & inde reversus est in Samariam.

CAP. III.

1 JOram verò filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno decimo octavo Josaphat regis Judæ. Regnavítque duo-
2 decim annis. Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater: tulit enim statuas Baal, quas fecerat pa-
3 ter ejus. Veruntamen in peccatis Jeroboã filii Nabat, qui pecca e fecit Israel, adhæsit,
4 nec recessit ab eis. Porrò Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, & solvebat regi Israel centum millia agnorum, & centum miliia arietum, cum
5 velleribus suis. Cúmque mortuus fuisset Achab, prævaricatus est fœdus, quod habebat
6 cum rege Israel. Egressus est igitur rex Joram in die illa de Samaria, & recensuit universum Israel.
7 Misítque ad Josaphat regem Juda, dicens; Rex Moab recessit à me, veni mecum contra eum ad prælium. Qui respondit, Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: & e-
8 qui mei, equi tui. Dixítque, Per quam viam ascendemus? At ille respondit, Per desertum Idumææ. Perrexerunt
9 igitur, rex Israel, & rex Juda, & rex Edom, & circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui, & jumen-
10 tis quæ sequebantur eos. Dixítque rex Israel; Heu heu heu, congregavit nos Dominus tres reges, ut traderet in manus Moab.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ἐξῆλθεν (σ) Ἐλισαιὲ εἰς τὴν διέξοδον
τῶν ὑδάτων, καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ ἅλα, καὶ εἶπε,
Τάδε λέγει κύριος, Ἰαμαι τὰ ὕδατα ταῦτα,
οὐκ ἔσαι ἔτι ἐκεῖθεν θάνατος καὶ ἀτεκνωμένη.
22 Καὶ ἰάθησαν τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης, κατὰ τὸ ῥῆμα (τ) Ἐλισαιὲ ὃ ἐ-
23 λάλησε. Καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς Βαιθήλ. καὶ
ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ παιδία
μικρὰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς (υ) πόλεως καὶ
κατέπαιζον αὐτῷ, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἀνάβαινε
24 φαλακρὸ, (φ) ἀνάβαινε. Καὶ ἐξένισεν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ εἶδεν αὐτὰ, καὶ κατηράσατο
αὐτοῖς ἐν ὀνόματι (χ) κυρίου. καὶ ἰδοὺ ἐξῆλ-
θον δύο ἄρκοι ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ ἀνέῤῥηξαν
(ψ) ἀπ' αὐτῶν τεσσεράκοντα καὶ δύο παῖδας.
25 Καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ Καρ-
μήλιον, (ω) κἀκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Σα-
μάρειαν.

MS. A. (σ) Ἐλισαιὲ (τ) Ἐλισαιὲ (υ) πόλεως κατεπαίζον (φ) ἀνάβαινε φαλακρό. Καὶ (χ) κυρίου. καὶ εἶπεν, Τέκνα πορδάπτως καὶ ἀρχίας. καὶ ἰδοὺ (ψ) ἐξ αὐτῶν δύο καὶ τεσσεράκοντα (ω) καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν

Et exivit Elisæe ad transitum aquarum, & projecit illuc sal, & dixit; Hæc dicit Dominus, Sanavi aquas has: non erit ultrà indè (l) mors, & sterilis. Et sanatæ sunt aquæ usque in diem hanc juxta verbum Elisæi, quod locutus est. Et ascendit indè in Bæthel. Et ascendente eo in via, & pueruli parvi exierunt de civitate, & illudebant eum, & dixerunt ei; Ascende calve, ascende. Et respexit post(m) eos, & vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. Et ecce exiverunt duo ursi de sylva: & discerpserunt de eis quadraginta & duos pueros. Et ivit indè ad montem Carmelum: & indè reversit in Samariam.

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ Ἰωρὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ (α) ἐβασίλευσεν
ἐν Ἰσραὴλ ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ Ἰωσα-
φὰτ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσε δώ-
2 δεκα ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀ-
φθαλμοῖς κυρίου· πλὴν οὐχ ὡς ὁ πατὴρ
(β) αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ μετέσ-
τησε τὰς στήλας τοῦ Βάαλ, ἃς ἐποίησεν ὁ πα-
3 τὴρ αὐτοῦ. Πλὴν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ Ἱεροβοὰμ
υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ, ἐκολ-
4 λήθη, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῆς. Καὶ Μωσὰ
βασιλεὺς Μωὰβ ἦν (γ) νωκηδ, καὶ ἐπέστρε-
φε τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐπαναστάσει
ἑκατὸν (δ) χιλιάδας ἀρνῶν, καὶ ἑκατὸν
5 χιλιάδας κριῶν σὺν πόκῳ. Καὶ ἐγένετο
μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀχαὰβ, καὶ ἠθέτησε
6 βασιλεὺς Μωὰβ ἐν βασιλεῖ Ἰσραήλ. Καὶ
ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφὰτ βασιλέα Ἰούδα, λέγων,
Βασιλεὺς Μωὰβ ἠθέτησεν ἐν ἐμοί· εἰ
πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς Μωὰβ εἰς πόλεμον;
καὶ εἶπεν, Ἀναβήσομαι· ὅμοιός μοι, ὅ-
μοιός σοι· ὡς ὁ λαός μου, ὁ λαός σου·
ὡς οἱ ἵπποι μου, οἱ ἵπποι σου. Καὶ
εἶπε, Ποίᾳ ὁδῷ ἀναβῶ; καὶ εἶπεν, Ὁδὸν
7 ἔρημον Ἐδώμ. Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς
Ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς
Ἐδὼμ, καὶ ἐκύκλωσαν ὁδὸν ἑπτὰ ἡμερῶν·
καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ παρεμβολῇ καὶ τοῖς κτή-
νεσι τοῖς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν. Καὶ εἶπεν (ε)
10 ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Ὦ, ὅτι κέκληκε κύριος
τοὺ τρεῖς βασιλεῖς (ζ) παραγενομένους δοῦ-
ναι αὐτοὺ ἐν χειρὶ Μωάβ.

MS. A. (α) ἐβασίλευσεν * δώδεκα ἔτη. Καὶ ἐποίησεν (β) αὐτοῦ * Πλὴν ἐν τῇ (γ) νωκηδ, (δ) χιλιάδας * κριῶν σὺν (ε) βασιλεὺς (ζ) καταχομένους

CAP. III.

ET Joram filius Achab regnavit in Israel in anno octavo & decimo Josaphat regis Juda: & regnavit duodecim annos. Et fecit malum in oculis Domini: veruntamen non sicut pater ejus, & non sicut mater ejus. Et amovit titulos Baal, quos fecerat pater ejus. Tantummodo in (a) peccato Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit: non recessit ab eo. Et Mesa rex Moab erat (b) Noced: & reddebat regi Israel (c) in rebellione centum millia agnorum, & centum millia arietum in velleribus. Et factum est, postquàm mortuus est Achab; & prævaricatus est rex Moab in regem Israel. Et egressus est rex Joram in die illa è Samaria, & recensuit Israel. Et ivit, & misit ad Josaphat regem Juda, dicens: Rex Moab prævaricatus est in me. Si ibis mecũ in Moab ad bellum? Et dixit, Ascendam. (d) Similis mihi, similis tibi: sicut populus meus, populus tuus: sicut equi mei, equi tui. Et dixit, Quali viâ ascendam? Et dixit, viam deserti Edom. Et ivit rex Israel, & rex Juda, & rex Edom: & circumierunt viam septem dierum. Et non erat aqua castris, & pecoribus, quæ in pedibus eorum. Et dixit rex Israel; Heu, quia vocavit Dominus tres reges (e) advenientes ad dandum eos in manus Moab.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 ונפק למפקנא דמיא ורמא תמן מלחא ואמר כדנן אמר יי אסיתי למיא האלין ולא יהי
22 מתמן עוד מותא ומתכלא: ואתסיאו מיא עד יומא הדין כפתגמא דאלישע דמלל:
23 וסליק מתמן לבית־אל והוא סליק באורחא וינקין זעירין נפקו מן קרתא ואתלעבו ביה
24 ואמרו ליה סק קרחא סק קרחא: ואתפני לאחורוהי וחזנון ולטנון בשמא דיי ונפקו
25 תרתין דובין מן חורשא ובזעו מנהון ארבעין ותרין ינקין: ואזל מתמן לטור כרמלא
ומתמן תב לשמרון:

ג

1 ויהורם בר אחאב מלך על ישראל בשמרון בשנת תמני עסרי ליהושפט מלך שבטא
2 דבית יהודה ומלך תרתא עסרי שנין: ועבד דביש קדם יי לחוד לא כאבוהי וכאמיה
3 ואעדי ית קמת בעלא דעבד אבוהי: לחוד בחובי ירבעם בר נבט דחיב ית ישראל אתרעי
4 לא סטא מנה: ומישע מלכא דמואב הוה מרי נתין ומתיב תוקרבא למלכא דישראל שנא
5 בשנא מאה אלפין תורין דפטמא ומאה אלפין דכרין דרעיא: והוה כד מית אחאב ומריד
6 מלכא דמואב במלכא דישראל: ונפק מלכא יהורם ביומא ההוא משמרון ומנא ית כל
7 ישראל: ואזל ושלח לות יהושפט מלכא דבית יהודה למימר מלכא דמואב מריד בי
8 התיול עמי לות מואב בקרבא ואמר אסק אנא כוותך עמי כעמך סוסוי כסוסיך: ואמר
9 באידא ארחא נסק ואמר אורח מדברא דאדום: ואזל מלכא דישראל ומלכא דבית
יהודה ומלכא דאדום ואסחרו מהלך שבעא יומין ולא הוה מיא למשריתא ולבעירא
10 דעמהון: ואמר מלכא דישראל יי ארי זמן יי לתלתא מלכיא האלין לממסר יתהון בידא
דמואב:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et exiit ad exitum aquarum, & conjecit ibi sal, & dixit: Sic dixit Dominus: Sanavi aquas istas, & non erit indè amplius mors et *orbans*. Et sanatæ sunt aquæ usque in diem hanc, juxta verbum Elisagh quod locutus est. Et ascendit indè in Bethel: & ipso ascendente per viam pueri parvuli exierunt ex urbe, & irriserunt eum, & dixerunt ei: Ascende calve, ascende calve. Et respexit post se & vidit illos, & maledixit illis in nomine Domini: & exierunt duo ursi è sylva, & ruperunt ex illis quadraginta & duos pueros. Et abiit indè in montem Charmela, & indè rediit in Somron.

CAP. III.

ET Jehoram filius Ahhab regnavit super Israel in Somron, anno octavo decimo Jehosaphat regis tribus domus Jehudah: & regnavit duodecim annis. Et fecit quod malũ erat ante Dñm: veruntamẽ non sicut pater ejus & sicut mater ejus, & abstulit statuam Baghal quam fecerat pater ejus. Attamen in peccatis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Israel, complacuit sibi, nec declinavit ab illis. Et Meisagh rex Moab erat dominus pecorum, & reddebat munus regi Israel singulis annis, centum millia bourum saginæ, & centum millia agnorum pascuæ. Et fuit cùm mortuus esset Ahhab, rebellavit rex Moab in regem Israel. Et exiit rex Jehoram die illâ de Somron, & numeravit omnem Israel. Et ivit & misit ad Jehosaphat regem tribus domus Jehudah, dicendo: Rex Moab rebellavit in me; non venies mecum contra Moab in bellum? & dixit: Ascendam ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus, equi mei sicut equi tui. Et dixit: Per quam viam ascendem? & dixit: Per viam deserti Edom. Et ivit rex Israel & rex *tribus domus* Jehudah & rex Edom, & circuierunt iter septem dierum, & non fuerunt aquæ exercitui & jumentis quæ erant cum illis. Et dixit rex Israel. Heu quia vocavit Dominus tres reges istos, ut traderet eos in manum Moab.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܐܬܒ ܗܘ ܠܐܪܥ ܡܨܥ ܡܝ ܡܘ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪ ܐܢ ܐܢ ܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
22 ܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
23 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
24 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
25 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ

* ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ

1 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
2 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
3 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
4 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
5 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
6 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
7 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
8 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
9 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ
10 ܗܘ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ * ܘܐܬܪ ܡܝ ܗܠ ܠܡ ܢܗܘ ܡܢܗ ܡܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܠ ܬ

21 Tum egressus ad scaturiginem aquæ, injecit illuc salem, & ait; Sic dicit Dominus, Sanavi aquas istas, nec erit ibi deinceps qui moriatur, nec quod orbitatem generet. Sic sanatæ fuerunt aquæ illæ ad hunc usque diem, juxta sermonem quem protulerat Elisæus. 22 Deinde ascendit illinc ad Beth-il; dúmque per viam ascenderet, pueri parvi exigui exierunt è civitate, & illudentes ei dicebant; Ascende calve, ascende calve. 23 Qui retrospiciens & videns eos, maledixit illis in nomine Domini: quapropter egressæ duæ ursæ è sylva, exenterárût ex eis quadraginta duos pueros. 24 Inde se recepit in montem Charmelum, & inde rursus in Samariam. 25

CAP. III.

1 JOram Ahabi filius regnavit super Israelem in Samaria, anno decimo octavo Josaphat regis Juda: regnavit autem annis duodecim, 2 Fecitque malum coram Domino, sed non sicut pater ac mater ipsius: abstulit enim statuam Baalis quam fecerat pater ejus. 3 Verùm peccatis Jerobaami filii Nabati qui peccare fecerat Israelem, inhæsit, neque deflexit ab eis. 4 Porrò Misa rex Moab princeps erat pastorum, pendebátque regi Israelis centum millia ovium pinguium, centum millia arietum lanigerorum. 5 Mortuo autem Ahabo, defecit rex Moab à rege Israelis. 6 Quapropter egressus rex Joram eo die de Samaria, recensuit universum Israelem. 7 Et abiens misit ad Josaphat regem Juda, dicendo, Rex Moab defecit à me: age, veni mecum adversùs Moab in prælium. Ait illi Josaphat, Ascensurus sum sicut tu, & populus meus sicut populus tuus, & equi mei sicut equi tui. 8 Tum dixit ei, Quânam viâ ascendemus? Ait illi, Viâ deserti Adum. 9 Profectus est ergò rex Israel, & rex Juda, atq; rex Adum: et cùm circuîssent itinere septem dierû, non fuerunt aquæ exercitui & populo qui erant cum eis. 10 Quapropter dixit rex Israelis, Eheu, ad hócne vocavit Dominus tres reges istos, ut traderet eos in manum Moabi?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * وَصَارَ بِذٰلِكَ اِلَى اَصْلِ يَنْبُوعِ ٱلْمَآءِ * وَرَمَى فِيهِ مِلْحًا وَقَالَ * هٰكَذَا قَالَ ٱللّٰهُ * اِنِّي اَسْقَيْتُ ٱلْمَآءَ * وَلَا
22 يَكُونُ مِنْهُ اَبَدًا مَوْتٌ وَلَا ثُكْلٌ * وَسَقِيَ ٱلْمَآءُ اِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ * كَكَلَامِ ٱلْيَسَعِ ٱلَّذِي تَكَلَّمَ * وَطَلَعَ
23 مِنْ هُنَاكَ اِلَى بَيْتِ اِيلَ * فَبَيْنَمَا هُوَ طَالِعٌ فِي ٱلطَّرِيقِ * فَاِذَا بِصِبْيَانٍ اَصَاغِرَ قَدْ خَرَجُوا مِنَ ٱلْقَرْيَةِ
24 فَوَلِعُوا بِهِ وَقَالُوا لَهُ * اِطْلَعْ يَا اَصْلَعُ اِطْلَعْ يَا اَصْلَعُ * فَٱلْتَفَتَ اِلَى وَرَآئِهِ فَنَظَرَهُمْ وَلَعَنَهُمْ بِٱسْمِ ٱللّٰهِ *
25 فَخَرَجَ عِنْدَ ذٰلِكَ دُبَّانِ مِنَ ٱلْعَيْصَةِ * وَمَزَّقَا مِنْهُمُ ٱثْنَيْنِ وَاَرْبَعِينَ صَبِيًّا * ثُمَّ مَضَى مِنْ ثَمَّ اِلَى
جَبَلِ ٱلْكَرْمَلِ * ثُمَّ رَجَعَ مِنْ هُنَاكَ اِلَى سُومَرُونَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

1 * وَكَانَ ٱبْتِدَآءُ مُلْكِ يَهُورَامَ بْنِ اَخَابَ عَلَى اِسْرَائِيلَ فِي سُومَرُونَ * فِي سَنَةِ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً لِمُلْكِ
2 يَهُوشَافَاطَ مَلِكِ آلِ يَهُودَا * وَمَلَكَ اَثْنَيْ عَشْرَةَ سَنَةً * وَصَنَعَ ٱلْقَبِيحَ بَيْنَ يَدَيِ ٱللّٰهِ * اِلَّا اَنَّهُ لَمْ
3 يَبْلُغْ فِي ذٰلِكَ مُبَالَغَةَ اَبِيهِ وَاُمِّهِ * فَاِنَّهُ اَزَالَ مَنَاصِبَ ٱلْبَاعِلِ ٱلَّذِي كَانَ اَبُوهُ قَدْ جَعَلَهَا * لٰكِنَّهُ
لَزِمَ آثَامَ يُرُبْعَامَ بْنِ نَابَاطَ ٱلَّذِي اَثَمَ آلَ اِسْرَائِيلَ * وَلَمْ يَزُلْ عَنْهَا * وَكَانَ مِنْسَاعُ مَلِكُ مُوَابَ
4 صَاحِبَ مَاشِيَةٍ * وَكَانَ يَسُوقُ اِلَى مَلِكِ بَنِي اِسْرَائِيلَ هَدِيَّةً فِي كُلِّ سَنَةٍ مِائَةَ اَلْفِ دُورٍ مُسَمَّنٍ
5 وَمِيَةَ اَلْفِ كَبْشٍ رَاعِيٍ * فَلَمَّا مَاتَ اَخَابُ عَصَى مَلِكُ مُوَابَ لِمَلِكِ اِسْرَائِيلَ * وَخَرَجَ ٱلْمَلِكُ
6 يَهُورَامُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ مِنْ سُومَرُونَ * وَعَدَّ آلَ اِسْرَائِيلَ * ثُمَّ مَضَى اِلَى يَهُوشَافَاطَ مَلِكِ سِبْطِ يَهُودَا
7 قَائِلًا * اِنَّ مَلِكَ مُوَابَ قَدْ غَدَرَنِي * فَمْضِي مَعِي لِمُحَارَبَتِهِ * فَقَالَ لَهُ * نَعَمْ * اِطْلَعْ * فَاِنِّي فِي ذَاكَ
كَاَنَّنِي وَسَعْيِي كَسَعْيِكَ * وَخَيْلِي كَخَيْلِكَ * فَقَالَ لَهُ * فِي اَيِّ طَرِيقٍ نَطْلَعُ * فَقَالَ طَرِيقَ
8 بَرِّيَّةِ اَدُومَ * فَمَضَى مَلِكُ اِسْرَائِيلَ * وَمَلِكُ يَهُودَا * وَمَلِكُ اَدُومَ * وَدَارُوا مَسِيرَ سَبْعَةِ اَيَّامٍ * فَلَمْ
9 يَجِدُوا مَآءً لِعَسْكَرِهِمْ وَلَا لِلْبَهَائِمِ ٱلَّتِي مَعَهُمْ * فَقَالَ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ * اَوَيْ حَيْثُ دَعَا ٱللّٰهُ لِهٰؤُلَآءِ ٱلْمُلُوكِ
10 لِيَدْفَعَهُمْ فِي يَدِ ٱلْمُوَابِيِّينَ *

21 Devexit illud ad originem fontis aquæ, projecítque in eam sale dixit; Sic ait Deus, Sanavi quidem aquam, nec gignetur ab ea imposterum mortalitas, nec orbitas. 22 Sanata est aqua ad hodiernum usque diem, juxta verba quæ locutus est Elisæus. 23 Inde postea ascendit ad Beth-il; dumque ascenderet per viam suam, ecce pueri parvi egressi è civitate molestiam facessebant ei, ac dicebant, Ascende O calve, ascende O calve. 24 Qui cùm retro conversus vidisset eos, execratus est eos in nomine Dei: quare duo lupi illicò è sylva egressi, discerpserunt ex eis quadraginta duos pueros. 25 Deinde discessit illinc ad montem Carmelum, indeque rursus rediit in Samariam.

CAP. III.

1 FuIt autem principium regni Jorami filii Achabi super Israelem in Samaria, anno decimo octavo regni Josaphati regis gentis Judaicæ; regnavitque annis duodecim: 2 Et impia quidem perpetravit coram Deo, verum non attigit in hi gradum patris matrisque suæ: nam ipse abstulit statuas Baalis, quas pater ejus jam exercerat. 3 Nihilominus adhærebat sceleribus Jerobaami filii Nabati qui in peccatum induxerat Israelitas, & non recessit ab eis. 4 Porrò Misa rex Moabi dives erat pecoris, & munus adducebat quotannis ad regem Israelitarum centum millia borum saginatorum, & centum millia arietum paschalium. 5 Sed cùm mortuus esset Achab, rebellavit rex Moab in regem Israelis. 6 Egressus itaque rex Joramus eo die de Samaria, recensuit Israelitas: 7 Deinde contulit se ad Josaphat regem tribûs Juda, dicens; Rex Moab fraudavit me, ideo mecum eas ad oppugnandum eum. Ait illi, Libenter: ascende; & in hac re æquè ero ac tu, & populus meus ac populus tuus, & equi mei ac equi tui. 8 Dixitque ad eum, Quâ viâ ascendes? Respondit, Viâ solitudinis Edom. 9 Abierunt ergò rex Israel, rex Juda, & rex Edom, & circumeuntes itinere septidui, non invenerunt aquam exercitui suo, neque jumentis quæ secum habebant. 10 Quare dixit rex Israel, Num fortè tempus hoc destinavit Deus tribus hisce regibus, ut tradat eos in manum Moabitarum?

מלכים ב : ג

DOMINI propheta hic non An : Jehoſaphat Dixitque
11 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה
ſervis è unus Reſponditque ? eo ab DOMINUM inquiramus &
וְנִדְרְשָׁה אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי
fundebat qui ,Saphat filius Eliſaah Hic : dixit & ,Iſrael regis
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־יָצַק
eo *cum* Eſt : Jehoſaphat Dixitque .Elijahu manus ſuper aquam
12 מַיִם עַל־יְדֵי אֵלִיָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֶשׁ אוֹתוֹ
,Jehoſaphat & ,Iſrael rex eum ad deſcenderunt Et ? DOMINI verbum
דְּבַר־יְהוָה וַיֵּרְדוּ אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט
: Iſrael regem ad Eliſaah Dixitque .Edom rex &
13 וּמֶלֶךְ אֱדוֹם׃ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
prophetas ad & ,tui patris prophetas ad Vade ? tibi & ,mihi Quid
מַה־לִּי וְלָךְ לֵךְ אֶל־נְבִיאֵי אָבִיךָ וְאֶל־נְבִיאֵי
convocavit quia,Nequaquam ; Iſrael rex ei Dixitque : tuæ matris
אִמֶּךָ וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַל כִּי־קָרָא
manu in eos *dandum ad* iſtos reges tres DOMINUS
יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּיַד
ſteti *cujus*,exercituũ DOMINUS Vivit : Eliſaah Dixitque .Moab
14 מוֹאָב׃ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי
ſi ,*ſuſcipiens* ego Jehudah regis Jehoſaphat *facies* niſi quia,*ejus facies* ad
לְפָנָיו כִּי לוּלֵי פְנֵי־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא אֶם־
: *modulantem* mihi tollite nunc Et .te vidiſſem ſi & ,te ad reſpexiſſem
15 אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאֶכֶר־אֵרֶךְ׃ וְעַתָּה קְחוּ־לִי מְנַגֵּן
.DOMINI *manus* eum ſuper fuit & ,*modulantem* *mouluri ſecundùm* fuit &
וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יְהוָה׃
.foſſas ,foſſas hunc torrentem Fac : DOMINUS dixit Sic : ait Et
16 וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשֵׂה הַנַּחַל הַזֶּה גֵּבִים גֵּבִים׃
videbitis neque ,ventum videbitis Non : DOMINUS dixit ſic Nam
17 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא־תִרְאוּ
, vos bibetis & : aquâ implebitur ipſe torrens & ; pluviam
גֶּשֶׁם וְהַנַּחַל הַהוּא יִמָּלֵא מָיִם וְשְׁתִיתֶם אַתֶּם
.DOMINI oculis in hoc eſt leve Et .*veſtrum jumenta &*,*veſtræ acquiſitiones* &
18 וּמִקְנֵיכֶם וּבְהֶמְתְּכֶם׃ וְנָקֵל זֹאת בְּעֵינֵי יְהוָה
civitatem omnem percutietis Et .veſtra manu in Moab Dabitque
19 וְנָתַן אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם׃ וְהִכִּיתֶם כָּל־עִיר
,facietis cadere *bonum lignum omne* & *electionis* civitatem omnem & ,*munitionis*
מִבְצָר וְכָל־עִיר מִבְחָר וְכָל־עֵץ טוֹב תַּפִּילוּ
bonum ,*ariem* omnem & ,obturabitis aquarum fontes cunctóſque
וְכָל־מַעְיְנֵי־מַיִם תִּסְתֹּמוּ וְכָל חֶלְקַת הַטּוֹבָה
, *munus aſcendere ſecundùm* mane in fuit Et .lapidibus *in adore afficietis*
תַּכְאִיבוּ בָאֲבָנִים׃ וַיְהִי בַבֹּקֶר כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה
.aquis terra eſt repleta & ,Edom via è *venientes* aquæ ecce &
20 וְהִנֵּה־מַיִם בָּאִים מִדֶּרֶךְ אֱדוֹם וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֶת־הַמָּיִם׃
pugnandum ad reges aſcendiſſent quòd audierunt Moab univerſus Et
21 וְכָל־מוֹאָב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ הַמְּלָכִים לְהִלָּחֶם
ſteterunt & : ſupra & ,cingulo *cingente* omni ab *ſunt acciti* & : eos *in*
כֻּם וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל חֲגַר חָגְרָה וּמַעְלָה וַיַּעַמְדוּ
ſuper erat ortus ſol & ,mane *m manicaverunt* Et .terminum ſuper
22 עַל־הַגְּבוּל׃ וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל־
.ſanguis ſicut rubras aquas regione è Moab Viderunteque :aquas
הַמָּיִם וַיִּרְאוּ מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת־הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם
: , reges ſunt *vaſtati* *Vaſtando* : *hic* Sanguis ; dixerunt Et
23 וַיֹּאמְרוּ דָּם זֶה הֶחָרֵב נָחְרְבוּ הַמְּלָכִים
.Moab *ſi olium* ad nunc & : ſuum *ſocium* *vir* percuſſerunt &
וְכִּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְעַתָּה לַשְּׁלָל מוֹאָב׃
, Iſrael ſurrexerunt & : Iſrael *caſtramentationem* ad Veneruntque
24 וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיָּקֻמוּ יִשְׂרָאֵל
percuſſerunt & : eorum *faciebus* à fugerúntque ; *Moab* percuſſerunt &
וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב וַיָּנֻסוּ מִפָּנֵיהֶם וַיַּכּוּ־
.*Moab* percutiendo & ,*eam in*
בָהּ וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב׃

Verſio VULG. LAT.

11 Et ait Joſaphat; Eſtne hîc propheta Domini, ut deprecemur Dominũ per eum? Et reſpondit unus de ſervis regis Iſrael; Eſt hîc Eliſeus filius Saphat, qui fundebat aquam ſuper manus Eliæ. Et ait Joſaphat, Eſt apud eum ſermo Domini. Deſcenditque ad eum rex Iſrael, & Joſaphat rex Juda, & rex Edom. Dixit autem Eliſeus ad regẽ Iſrael, Quid mihi & tibi eſt? vade ad prophetas patris tui, et matris tuæ. Et ait illi rex Iſrael; Quarè congregavit Dominus tres reges hos, ut traderet eos in manus Moab? Dixítq; ad eum Eliſe⁹; Vivit Dominus exercituũ, in cujus conſpectu ſto, quòd ſi non vultum Joſaphat regis Judæ erubeſcerem, non attendiſſem quidẽ te, nec reſpexiſſem. Nunc autem adducite mihi pſaltem. Cúmque caneret pſaltes, facta eſt ſuper eum manus Domini: & ait, Hæc dicit Dominus; Facite alveum torrentis hujꝰ foſſas & foſſas. Hæc enim dicit Dñs; Non videbitis ventum, neq; pluviã: & alveus iſte replebitur aquis, & bibetis vos, & familiæ veſtræ, & jumenta veſtra. Parúmque eſt hoc in conſpectu Dñi: inſuper tradet etiam Moab in manus veſtras. Et percutietis omnem civitatẽ munitã, & omnem urbẽ electam, & univerſum lignum fructiferũ ſuccidetis, cunctóſque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregiũ operietis lapidibus. Factum eſt igitur manè, quando ſacrificium offerri ſolet, & ecce, aquæ veniebant p viam Edom, & repleta eſt terra aquis. Univerſi autem Moabitæ, audientes quòd aſcendiſſent reges ut pugnarent adverſùm eos, convocaverũt omnes qui accincti erant balteo deſuper, & ſteterunt in terminis. Primóque manè ſurgentes, & orto jam ſole ex adverſo aquarum, viderũt Moabitæ econtrà aquas rubras quaſi ſanguinem, Dixerúntque; Sanguis gladii eſt: pugnaverunt reges contra ſe, et cæſi ſunt mutuó: nunc perge ad prædam, Moab. Perrexeruntque in caſtra Iſrael: porrò conſurgens Iſrael, percuſſit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, & percuſſerunt Moab,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

11 Καὶ εἶπεν Ἰωσαφάτ, (ν) Οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπιζητήσωμεν τὸν κύριον παρ' αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἀπὸ παίδων (ο) τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, (ι) Ὧδε Ἐλισαιὲ υἱὸς Σαφάτ, ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἠλιού. Καὶ εἶπεν Ἰωσαφάτ, Ἔστιν (κ) αὐτῷ ῥῆμα κυρίου. καὶ (λ) κατέβη πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα καὶ βασιλεὺς Ἐδώμ. Καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ, Τί ἐμοὶ καὶ σοί; δεῦρο πρὸς τοὺς προφήτας τοῦ πατρός σου (μ) καὶ πρὸς τοὺς προφήτας τῆς μητρός σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Μὴ ὅτι κέκληκε κύριος τοὺς τρεῖς (ν) βασιλεῖς τοῦτους παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας Μωάβ; Καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ, Ζῇ κύριος ὃν σὺ μνημονεύων ᾧ παρίσταμαι ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα ἐγὼ λαμβάνω, εἰ ἐπέβλεψα πρὸς σέ, καὶ εἶδόν σε. Καὶ νῦν (ξ) λάβετέ μοι ψάλλοντα. καὶ ἐγένετο ὡς ἔψαλεν ὁ ψάλλων, καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν χεὶρ κυρίου, καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Ποιήσατε τὸν χειμάρρουν τοῦτον βοθύνους βοθύνους. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Οὐκ (ο) ὄψεσθε πνεῦμα, καὶ οὐκ ὄψεσθε ὑετὸν, καὶ ὁ χειμάρρους οὗτος πλησθήσεται ὕδατος, καὶ (π) πίεσθε ὑμεῖς καὶ αἱ κτήσεις ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν. Καὶ κουφὴ αὐτὴ ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου· καὶ παραδώσει τὴν Μωὰβ ἐν χειρὶ ὑμῶν. Καὶ (ρ) πατάξετε πᾶσαν (σ) πόλιν ὀχυρὰν, καὶ πᾶν ξύλον ἀγαθὸν καταβαλεῖτε, καὶ πάσας πηγὰς ὕδατος (τ) ἐμφράξετε, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγαθὴν (υ) ἀχεισώσετε ἐν λίθοις. Καὶ ἐγένετο περὶ ἀναβαινούσης τῆς θυσίας, καὶ ἰδοὺ ὕδατα ἤρχοντο ἐξ ὁδοῦ Ἐδὼμ, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ ὕδατος. Καὶ πᾶσα Μωὰβ ἤκουσαν ὅτι ἀνέβησαν (φ) οἱ τρεῖς βασιλεῖς πολεμεῖν αὐτούς. καὶ (χ) ἀνεβόησαν ἐκ παντὸς περιζωσμένοι (ψ) ζώνην· καὶ ἔστησαν, Ὦ· καὶ ἔρησαν ὅτι τὸ θεῖον. Καὶ ὄρθρισαν τοπρωΐ, καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ὅτι τὰ ὕδατα· καὶ εἶδε Μωὰβ ἐξεναντίας τὰ ὕδατα πυῤῥὰ (ω) ὡς αἷμα, Καὶ εἶπον, Αἷμα τοῦτο τῆς (α) ῥομφαίας· καὶ ἐμαχέσαντο οἱ βασιλεῖς, καὶ (β) ἐπάταξεν ἀνὴρ τὸν πλησίον αὐτοῦ· καὶ νῦν ὅτι τὰ σκῦλα Μωάβ. Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν Ἰσραήλ. καὶ Ἰσραὴλ ἀνέστησαν καὶ ἐπάταξαν τὴν Μωὰβ, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθον εἰσπορευόμενοι καὶ τύπτοντες τὴν Μωὰβ,

Et dixit Joſaphat; Non eſt hîc propheta Domini, (ſ) & inquiramus Dominum ab eo? Et reſpondit unus puerorum regis Iſrael, & dixit; Hic Eliſæe filius Saphat, qui effundebat aquam ſuper manus Eliæ. Et dixit Joſaphat, Eſt ei verbum Domini. Et deſcendit ad eum rex Iſrael, & Joſaphat rex Juda, & rex Edom. Et dixit Eliſæe ad regem Iſrael; Quid mihi, & tibi? Vade ad prophetas patris tui & prophetas matris tuæ. Et dixit ei rex Iſrael, Nunquid vocavit Dominus tres iſtos reges ad tradendum eos in manus Moab? Et dixit Eliſæe; Vivit Dominus virtutum, cui adſtiti coram eo: quia niſi facium Joſaphat regis Juda ego ſumerem, ſi reſpexiſſem ad te, & vidiſſem te. Et nunc accipe mihi pſallentem. Et factum eſt, ut pſallente pſallente, & facta eſt ſuper eum manus Domini, & dixit; Hæc dicit Dominus, Facite torrentem hunc foſſas foſſas: Quoniam hæc dicit Dominus, Non videbitis ſpiritum, & non videbitis pluviam; & torrens hic implebitur aquâ: & bibetis vos, (ϱ) & poſſeſſiones veſtræ, & pecora veſtra. Et (b) laevis hæc in oculis Domini: & (i) tradam Moab in manu veſtra: Et percutietis omnem civitatem (k) munitam: & omne lignum bonum dejicietis: & omnes fontes aquæ obſtruetis, & omnem portionem bonam inutilem veddetis in lapidibus. Et factum eſt manè ascendente ſacrificio, & ecce aquæ venichant è via Edom: & terra impleta eſt aquâ. Et audierunt univerſa Moab audierunt, quia aſcenderant tres reges impugnare eos. Et exclamaverunt ex (l) omni, accincti zonâ: & dixerunt, Hem: Et ſteterunt ſuper terminum. Et dilucuit ſurrexerunt manè, & Sol exortus eſt ſuper aquas. Et vidit Moab ex adverſo aquas rubras tanquàm ſanguinem. Et dixerunt, Sanguis hic gladii: Et pugnaverunt reges: & percuſſit vir proximum ſuum: & nunc ad ſpolia, Moab. Et intraverunt in caſtra Iſrael. Et Iſrael ſurrexerunt, & percuſſerunt ipſam Moab. Et fugerunt à facie eorum. Et intraverunt ingredientes, & percutientes ipſam Moab:

MS. A. (ν) Εἰ οὐκ (ο) βασιλέως (ι) Ὧδαι Ἐλισαιὲ (κ) οὗ αὐτῷ (λ) κατέβησαν (μ) καὶ πρὸς τοὺ (ν) βασιλεῖς παραχρημένους δοῦναι (ξ) ἴδε μοι (ο) ὄψεδαι *ὑετὸν, (π) πίεπι (ϱ) πατάξατε (σ) † πόλιν ὀχυρὰν, καὶ πᾶσαν πόλιν ἐκλεκτὴν, καὶ πᾶν (τ) ἐμφράξεται, (υ) ἀχειώσατε (φ) οἱ βασιλεῖς (χ) ἀνέβησαν (ψ) ζώνην καὶ ἐπάνω. καὶ ἔρησαν (ω) ὡσεὶ (α) ῥομφαίας· ἐμαχέσαντο (β) ἐπάταξαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וְאָמַר יְהוֹשָׁפָט הַלֵּית כָּא נְבִיָא דַיְיָ וְנִשְׁאַל יָת פִּתְגָמָא דַיְיָ מִנֵּיהּ וְאִתַּב חַד מֵעַבְדֵי מַלְכָּא
2 דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר הָכָא אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט דְשַׁמֵּשׁ יָת אֵלִיָּהוּ׃ וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט אִית עִמֵּיהּ
3 פִּתְגָמָא דַיְיָ וּנְחָתוּ לְוָתֵהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דְאֱדוֹם׃ וַאֲמַר אֱלִישָׁע לְמַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל מָה לִי וְלָךְ אִזֹל לְוָת נְבִיֵּי אֲבוּךְ וּלְוָת נְבִיֵּי אִמָּךְ וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּבָעוּ
4 לָא תְּדַבַּר חוּבִין רְשִׁעְתָּא הָהִיא בְּעִי עֲלָנָא רַחֲמִין אֲרֵי יַמָּן יְיָ לְתַלְתָּא מַלְכַיָּא הָאִלֵּין
לְמִמְסַר יַתְהוֹן בִּיד מוֹאָבָאֵי׃ וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַיָּם הוּא יְיָ צְבָאוֹת דְּמִשְׁתַּמְשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אֲרֵי
5 אִלּוּלָא פּוּן אֲפֵי יְהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל שַׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה אֲנָא נָסֵב אֵם אֶסְתַּכֵּל בָּךְ וְאִם אֲחַזְנָךְ׃
6 וּכְעַן אַיְתוֹ לִי נַבְרָא דְיַדַּע לְנַגָּנָא בְּכִנּוֹרָא וַהֲוָה כַּד נָגֵן דְּמְנַגֵּן וּשְׁרֵיָא עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן
7 קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ יִתְעֲבִיד נַחֲלָא הָדֵין פְּצִידִין פְּצִידִין׃ אֲרֵי כְדֵין אֲמַר יְיָ לָא
8 תֶּחֱזוֹן רוּחָא וְלָא תֶחֱזוֹן מְטָרָא וְנַחֲלָא הָהוּא יִתְמְלֵי מַיָּא וְתִשְׁתּוֹן אַתּוֹן וְגִיתֵיכוֹן
9 וּבְעִירְכוֹן׃ וְקַלִּילָא דָּא קֳדָם יְיָ וְיִמְסַר יָת מוֹאָבָאֵי בִּידְכוֹן׃ וְתִמְחוֹן כָּל כַּרְכָּא תַּקִּיף וְכָל
קִרְוִין בְּרִירִין וְכָל אִילָן דְּיאֵי תַּעֲקְרוּן וְכָל מַבּוּעֵי מַיָּא תִּסְתְּמוּן וְכָל אַחְסַנְתָּא שַׁפְּרִיתָא
10 תְּטוּמוּן בְּאַבְנַיָּא׃ וַהֲוָה בְּאַפְרָא כְּמִסַּק מִנְחָתָא וְהָא מַיָּא אָתְיָן מֵאוּרַח אֱדוֹם וְאִתְמְלִיאַת
11 אַרְעָא יָת מַיָּא׃ וְכָל מוֹאָבָאֵי שְׁמַעוּ אֲרֵי סְלִיקוּ מַלְכַיָּא לְאַנָחָא קְרָבָא בְּהוֹן וְאִתְכַּנִּישׁוּ מִכֹּל
12 אֲסִירֵי סַיְפָא וּלְעֵלָּא וְקָמוּ עַל תְּחוּמָא׃ וְאַקְדִּימוּ בְצַפְרָא וְשִׁמְשָׁא נְחַת עַל מַיָּא וְחָזוֹ
13 מוֹאָבָאֵי מִקְבֵּיל יָת מַיָּא סוּמָקִין כְּדָמָא׃ וַאֲמַרוּ דָּם דֵּין אִתְנָרָאָה אִתְגָּרִיאוּ מַלְכַיָּא וּקְטָלוּ
14 גְּבַר יָת חַבְרִיהּ וּכְעַן פּוּקוּ לְבִיזָתָא מוֹאָבָאֵי׃ וְאִתּוֹ לְמַשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל וְקָמוּ יִשְׂרָאֵל וּמְחוֹ
יָת מוֹאָבָאֵי וְאַפְּכוּ מִן קֳדָמֵיהוֹן וּמְחוֹ בְהוֹן וּקְטָלוּ יָת מוֹאָבָאֵי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit Jehoſaphat: An non hîc eſt propheta Dñi, ut interrogemus verbũ Domini per eum? et reſpondit unus è ſervis regis Iſrael, et dixit: Hic eſt Eliſagh filius Sephat, qui miniſtrabat Eliah. Et dixit Jehoſaphat: Eſt cum illo verbũ Dñi: et deſcenderunt ad eum rex Iſrael, et Jehoſaphat, et rex Edom. Et dixit Eliſagh regi Iſrael: Quid mihi et tibi? vade ad prophetas patris tui, et ad prophetas matris tuæ: et dixit ei rex Iſrael; Obſecro, ne memineris peccata *impietatis* hujus: roga pro nobis miſericordiã, quia vocavit Dñs tres reges iſtos, ut traderet eos in manum *Moabæorum*. Et dixit Eliſagh: Permanet ipſe Dominꝰ Tzebaoth ante quem miniſtro, ꝙ niſi faciem Jehoſaphat regis tribus domꝰ Jehudah ego ſuſciperem, ſi contemplarer te et viderem te. Et nunc adducite mihi virum qui nôrit pſallere cithara: et fuit pſallente illo qui pſallebat, manſit ſuper illum ſpiritus prophetiæ à Domino. Et ait: Sic dixit Dominꝰ, Fiant in valle hac foſſæ et foſſæ. Quia ſic dixit Dominꝰ: Non videbitis ventũ, nec videbitis pluviã, et vallis hæc implebitur aquis: et bibetis vos et greges veſtri et jumenta veſtra. Et leve hoc eſt ante Dominũ, et tradet Moabæos in manũ veſtram. Et percutietis omnem arcẽ fortem, et omnẽ urbem munitam, et omnẽ arborẽ pulchram evelletis, et omnes ſcaturigines aquarũ obturabitis, et omnem poſſeſſionẽ elegantẽ operietis lapidibus. Et fuit in aurora cùm offertur oblatio, ecce aquæ veniebant de via Edom, et impleta eſt terra aquis. Et omnes Moabæi audierunt ꝙ aſcendiſſent reges ad ineundũ bellum in eos; et congregaverunt ſe ex omnibꝰ accingentibus ſe gladio et ſuprà, et ſteterunt in termino: Et prævenerunt auroram, et ſol deſcendit ſuper aquas: et viderunt Moabæi è regione aquas rubras tanquam ſanguinem. Et dixerunt: Sanguis eſt: contendendo contenderunt reges, et occiderunt quiſque ſocium ſuum: et nunc exite ad prædam Moabæi. Et venerunt ad caſtra Iſrael, et ſurrexerunt [*ri*] Iſrael et percuſſerunt Moabæos: et verterunt terga à facie eorum, & percuſſerunt eos, et occiderunt Moabæos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dixit Josaphat, Annon est hic propheta Dñi, ut postulemus ab eo sermonem Dñi? Respondens quidam è servis regis Israelis, dixit, Est hic Elisæus Saphati filius qui fundebat aquam super manus Eliæ. Dixit Josaphat, Est quidem apud eum sermo Domini. Descenderunt ergò ad eum rex Israel, & Josaphat rex Juda, atque rex Adum. Tum ait Elisæus ad regem Israelis, Quid mihi tecum? Vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ: cui dixit rex Israelis, Ad hócne vocavit Dñs tres reges istos ut traderet eos in manum Moabi? Dixit Elisæus, Vivat Dñs potentissimus coram quo steti, nisi vultum Josaphat regis Juda revererer, non intuerer te, nec aspicerem te. Jam verò adducite mihi psaltem. Factumque est ut cùm psaltes ille pulsaret, adesset huic manus Domini, Diceretque; sic dicit Dñs, Fiant in hac valle plures foveæ: Quoniam sic ait Dñs, Non videbitis ventũ nec videbitis pluviã; vallis tamen ista replebitur aquis, ut bibatis vos, & pecora atque jumenta vestra. At exiguum est hoc in oculis Dñi: tradet insuper Moabitas in manus vestras: Et expugnabitis omnes civitates munitas, omnesq; civitates electas, pulcherrimas quasq; arbores dejicietis, omnes aquarũ fontes obturabitis, & omnem possessionem bonam lapidibus implebitis. Factum est autem manè, quo tempore offerri *solet* sacrificium, ut ecce venirent aquæ de via Adum, & terra illa aquis impleretur. Audientes autem omnes Moabitæ quòd ascendissent illi reges ad eos oppugnandos, voce præconis acciverunt ab omnibus gladio se accingentibus & suprà, steteruntque in confinibus. Cúmque manè surrexissent, & sol ortus esset super aquas, & vidissent Moabitæ à longe aquas ceu sanguinem rubicundas; Dixerunt, Sanguis est iste: proculdubiò mutuò interfecerunt se reges & peremerunt alter alterũ: ad prædam igitur O Moab. Et cùm venissent ad castra Israelis, surrexerunt Israelitæ, & occiderunt Moabitas, ita ut fugerent ab eis: illi verò *mixtim* cum eis ingressi peremerunt Moabitas;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit verò Jehosaphat, Estne hîc ullus propheta, ut postulemus ab eo oraculum divinum? Respondit quidam servorum regis Israelitarum, & ait; Est hîc Elisæus Saphati filius, qui ministravit Eliæ, & aquam fudit super manus ejus. Dixit Jehosaphat, Verè, apud ipsum est oraculum divinum: sic descenderunt ad eum rex Israelitarum, & Jehosaphat rex Judeorum, necnon rex Edom simul. Dixit autem Elisæus ad regem Israelis, Quid mihi tecum? abi ad prophetas patris tui, & prophetas matris tuæ. Ait illi rex Israelis, Rogo te ne mentionem modò facias delictorum, sed utere nobiscum benevolentiâ: ánne tempus hoc destinavit Deus tribus hisce regibus, ut injiciat eos in manum Moabitarum? Dixit Elisæus, Per Deum Dominum exercituum, coram quo ministro, nisi vultum Jehosaphati conspicerem, eumq; verterer, haudquaquã me verterem ad te, nec aspicerem te. Nunc autem adducite mihi virum auloedum fidicinem: quem cùm adduxissent ei, fidesq; pulsâsset, descendit à Deo super eũ prophetia: Et dixit, Sic ait Deus, Vertetur hæc vallis in varios elices. Sic enim dixit Deus, Nec ventos quidem, nec pluviam videbitis, nihilominus hæc vallis implebitur aquâ, & bibetis vos, & armenta jumentaq; vestra. Verùm quoniam hoc minimũ est apud potentiã divinam, adhæc cadere faciet Moabitas in manus vestras: Et vrvuetis in omnem urbem excelsam, & omnem civitatem munitam, omnemq; regionem fortem: omnem arborem pulchram succidetis, & omnem aquæ scaturiginem obturabuis, & pulchrum quodque rus lapidibus obruetis. Itaque sequenti die, quo tempore sacrificium offerri consuevit, efflaxerunt aquæ tam copiosæ è via regionis Edom, ut ex terra iis impleretur. Cùm autè audissent omnes Moabitæ ascendisse reges illos ad prælium secum incundũ, congregati sunt quicunq; gladio sese accingebant, & alii præter istos, steteruntq; in limitibus. Et manè consurgentes orto jam sole super aquã, cùm aqua objecisset se aspectui Moabitarũ, viderũt eã esse rubrã velut sanguinẽ. Quapropter dixerũt, Hoc sanguis est, nec alsunde est nisi ex pugna quã reges inter se gesserunt mutuò se trucidantes: venite ergò O Moabitæ ad rapienda spolia. Quare cũ pervenissent ad castra Israelitarũ, surgentes Israelitæ irruerũt in Moabitas, ita ut terga verterẽt ab eisdem illi hi iterũ impetentes, trucidárunt Moabitas

מלכים ב: ד

vir projecerunt bonam partem omnem & ;destruxerunt urbes Et
25 וְהָעָרִים יַהֲרֹסוּ וְכָל־חֶלְקַת טוֹבָה יַשְׁלִיכוּ אִישׁ
,obturaverunt aquarum fontem omnem & ,illam repleverunt & ,suũ lapidem
אַבְנוֹ וּמִלְאוּהָ וְכָל־מַעְיַן־מַיִם יִסְתֹּמוּ
pariete in ejus lapides reliquit donec ,fecerunt cadere bonum lignum omne &
וְכָל־עֵץ־טוֹב יַפִּילוּ עַד־הַשְׁאִיר אַבְנֶיהָ בְּקִיר
vidit Et .eam percusserunt & ,fundibularii circundederunt & :Charesethi
26 חֲרֶשֶׁת וַיַּסֹּבּוּ הַקַּלָּעִים וַיִּכּוּהָ : וַיַּרְא
secum tulit & ,bellum se à prævaleret quòd ,Moab rex
מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח אִתּוֹ
regem ad irrumpendum ad ,gladium evaginantes viros septingentos
שְׁבַע־מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־מֶלֶךְ
qui ,primogenitum ejus filium cepit Et .potuerunt non & ,Edom
27 אֱדוֹם וְלֹא יָכְלוּ : וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר־
.murum super ascensionem eam fecit ascendere & ,eo pro erat regnaturus
יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל־הַחוֹמָה
,eo desuper sunt profecti & ;Israel super magnus furor fuit Et
וַיְהִי קֶצֶף־גָּדוֹל עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו
.terram in sunt reversi &
וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ :

CAP. IV. ד

ad clamavit prophetarum filiorum uxoribus de una mulier Et
1 וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל־
,nôsti tu & ;est mortuus meus vir tuus Servus :dicendo ,Elisaah
אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ
venit creditor Et .Dominum timens erat tuus servus quòd
כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנּשֶׁה בָּא
eam ad Dixitque .servos in sibi meos natos duos capiendum ad
לָקַחַת אֶת־שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים : וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
tibi est quid ,mihi indica ? tibi faciam Quid : Elisaah
2 אֱלִישָׁע מַה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי לִי מַה־יֶּשׁ־לָבַיִת
nisi ,domo in omne tuæ ancillæ Non : ait Et ? domo in
בְּבַיִת וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹל בַּבַּיִת כִּי אִם
,platea à vasa tibi pete ,Vade : dixit Et .olei lecythum
אָסוּךְ שָׁמֶן : וַיֹּאמֶר לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ
,ingredieris Et .paucissimos non vacua vasa ,tuis vicinis omnibus ab
3 מֵאֵת כָּל־שְׁכֵנָיִךְ כֵּלִים רֵקִים אַל־תַּמְעִיטִי : וּבָאת
omnia super fundes & ,tuos filios super & ,te super ostium claudes &
וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעַדְךְ וּבְעַד־בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ עַל כָּל־
clausit & ,eo ab Ivitque .profectis facies plenum & :hæc vasa
הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסְעִי : וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר
,eam ad admovemus Ipsi .suos filios super & ,se super ostium
4 הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ וּבְעַד בְּנֶיהָ הֵם מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ
,suũ filium ad dixit & ,vasa implere secundùm ,fuit Et .infundens ipsa &
וְהִיא מֹזֶגֶת : וַיְהִי כְּמַלְאֹת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ
: vas ultrà Non :eam ad Dixitque .vas adhuc me ad Admove
5 הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כֶּלִי
: ait & ,Dei viro indicavit & ,Venitque .oleum stetit &
וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן : וַתָּבֹא וַתַּגֶּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
tuis filiis cum tu & : tuo creditori redde & ,oleum vende ,Vade
6 לְכִי מִכְרִי אֶת־הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכִי וְאַתְּ ׀ בָּנַיִךְ
,Sunem ad Elisaah transibat & ,dies fuit Et .residuo in vives
7 תִּחְיִי בְּנוֹתָר : וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוּנֵם
,fuit & : panem comedendũ ad eum in fecit vim & ,magna mulier ibi &
וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־בּוֹ לֶאֱכָל־לָחֶם וַיְהִי
Dixitque .panem comedendum ad ,illuc declinabat,ipse transiret dum
מִדֵּי עָבְרוֹ יָסַר שָׁמָּה לֶאֱכָל־לָחֶם : וַתֹּאמֶר
sanctus Dei vir quòd novi nunc Ecce : suum virum ad
8 אֶל־אִישָׁהּ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ
: jugiter nos super transiens ,ipse
הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד :

Versio VULG. LAT.

25 Et civitates destruxerunt : & omnem agrũ optimũ, mittentes singuli lapides, repleverunt : & universos fontes aquarũ obturaverunt: & omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantùm fictiles remanerent : & circumdata est civitas à fundibulariis,& magna ex parte percussa. Quod 26 cùm vidisset rex Moab, prævaluisse scilicèt hostes, tulit secũ septingentos viros educentes gladiũ, ut irrumperent ad regem Edom : & non potuerunt. Arripiénsque filium suũ primogenitum,qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum sup murũ : & facta est indignatio magna in Israel, statímq; recesserunt ab eo, & reversi sunt in terram suam.

CAP. IV.

1 Mulier autem quædam de uxoribꝰ prophetarũ clamabat ad Eliseum, dicens ; Servus tuus vir meus mortuus est, & tu nôsti quia servus tuꝰ fuit timens Dñm : & ecce creditor venit ut tollat duos filios meos 2 ad serviendum sibi. Cui dixit Eliseus, Quid vis ut faciam tibi ? Dic mihi, quid habes in domo tua ? At illa respondit; Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parũ 3 olei, quo ungar. Cui ait ; Vade, pete mutuò ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non 4 pauca. Et ingredere,& claude ostium tuum, cùm intrinsecùs fueris tu,& filii tui : & mitte indè in omnia vasa hæc : & 5 cùm plena fuerint, tolles. Ivit itaque mulier, & clausit ostium super se, & super filios suos : illi offerebant vasa, & 6 illa infundebat. Cúmq; plena fuissent vasa, dixit ad filium suum ; Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit, Non habeo. 7 Stetítque oleum. Venit autem illa, & indicavit homini Dei. Et ille, Vade, inquit, vende oleum,& redde creditori tuo: tu autem, & filii tui vivite de 8 reliquo. Facta est autẽ quædã dies, & transibat Eliseus per Sunam : erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum ut comederet panẽ ; cúmq; frequenter inde transiret, diverte- 9 bat ad eam ut comederet panem. Quæ dixit ad virum suũ ; Animadverto quòd vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ τὰς πόλεις καθεῖλον, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγαθὴν ἔρριψαν ἀνὴρ τὸν λίθον καὶ ἐνέπλησαν αὐτὴν, καὶ πᾶσαν (γ) πηγὴν ἐνέφραξαν, καὶ πᾶν ξύλον ἀγαθὸν κατέβαλον ἕως τοῦ καταλιπεῖν τοὺ λίθους τὸ τοίχου (δ) καθῃρημένους· καὶ ἐκύκλωσαν οἱ (ε) ϛρενδονῆται, καὶ ἐπάταξαν αὐτήν. 26 Καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς Μωὰβ ὅτι ἐκραταίωσεν ὑπὲρ αὐτὸν ὁ πόλεμος· καὶ ἔλαβε (ζ) μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτακοσίους ἀνδρας ἐσπασμένους ῥομφαίαν διακόψαι πρὸς βασιλέα Ἐδὼμ, 27 καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. Καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον (η) ὃν ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκαν αὐτὸν ὁλοκάυτωμα ὀπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἐγένετο μετάμελος μέγας ὀπὶ Ισραὴλ. καὶ ἀπῆραν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ (θ) ἐπέστρεψαν εἰς τὴν γῆν.

MS. A. (γ) πηγὴν ὕδατος ἐνέφραξαν, (δ)* καθημένους· (ε) ϛρεν- δονηται, καὶ ἐπάταξεν (ζ) μετ' αὐτοῦ (η) ὃς ἐβασίλευσεν (θ) ἐπέστρεψαν

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ γυνὴ μία ἀπὸ υἱῶν τῶν προφητῶν ἐβόα (α) πρὸς τὸν Ἐλισαιὲ, λέγουσα, Ὁ δοῦλός σου (β) ἀνήρ μου ἀπέθανε, καὶ σὺ ἔγνως, ὅτι (γ) δοῦλός σου ἦν φοβούμενος τὸν κύριον· καὶ ὁ (δ) δανιςὴς ἦλθε λαβεῖν τοὺ δύο 2 υἱές μου (ε) ἑαυτῷ εἰς δούλους. Καὶ (ζ) εἶπεν Ἐλισαιὲ, Τί (η) ποίησω σοι; ἀνάγγειλόν μοι τί ὅτι σοι ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἡ δὲ ἔφη, Οὐκ ἔϛι τῇ δούλῃ σου ἐν τῷ (θ) οἴκῳ, ὅτι ἐὰν ἦ ὁ ἀλείφομαι ἔλαιον. 3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, Δεῦρο (ι) αἴτησαι ϛεαυτῇ ϛκεύη ἔξωθεν (κ) παρὰ πάντων τῶν γειτόνων ϛκεύη κενὰ, μὴ ὀλιγώσῃς. 4 Καὶ εἰσελεύσῃ καὶ (λ) ἀποκλείσεις τὴν θύραν κατὰ ϛόν καὶ κατὰ τῶν υἱῶν ϛου, καὶ (μ) ἀποχεεῖς εἰς τὰ ϛκεύη ταῦτα, καὶ τὸ πληρωθὲν ἀρεῖς. Καὶ ἀπῆλθε † παρ' αὐτοῦ, καὶ 5 ἀπέκλεισε τὴν θύραν (ν) κατ' ἑαυτῆς καὶ κατὰ τῶν υἱῶν (ξ) αὐτῆς· αὐτοὶ προσήγγιζον πρὸς αὐτὴν, καὶ αὐτὴ ἐπέχεεν ἕως ἐπλήσθησαν τὰ ϛκεύη. Καὶ εἶπε πρὸς τοὺ υἱὸς 6 αὐτῆς, Ἐγγίσατέ ἔτι πρὸς (ο) μὲ τὸ σκεῦος. καὶ εἶπον αὐτῇ, Οὐκ ἔϛιν ἔτι ϛκεῦος. καὶ ἔϛη τὸ ἔλαιον. (π) Καὶ ἦλθε, καὶ ἀπή- 7 γγειλε τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. καὶ εἶπεν (ρ) Ἐλισαιὲ, Δεῦρο καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον, καὶ ἀποτίσεις τοὺ τόκους σου, καὶ ϛὺ καὶ οἱ υἱοί ϛου ζήσεσθε ἐν τῷ (τ) ὑπολοίπῳ ἐ- 8 λαίῳ. Καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ διῆλθεν (υ) Ἐλισαιὲ εἰς (φ) Σωμὰν, καὶ ἐκεῖ γυνὴ μεγάλη, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν φαγεῖν ἄρτον. καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τοῦ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν, ἐξέκλινεν 9 (χ) τοῦ ἐκεῖ φαγεῖν. Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, Ἰδὲ δὴ (ψ) ἔγνων ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἅγιος ὑπ' διαπορεύεται ἐφ' (ω) ἡμᾶς διαπαντός.

MS. A. (α) πρὸς Ἐλισαιὲ, (β) ὁ ἀνὴρ (γ) δοῦλος ἦν (δ) * δανιὴς μεῆλθεν (ε) αὐτῷ (ζ) εἶπεν πρὸς * αὐτὸν Ἐλισαιὲ, (ι) ποίησω; ἀνάγγειλόν (ϑ) οἴκῳ, ἐν (ι) αἴτησον (κ) παρὰ πᾶσι γειτόνων ϛου ϛκεύη (λ) ϗκλείσῃς (μ) ἀποχεῖς πάντα τὰ † ἀπ' αὐτοῦ, (ν) κατ' αὐτῆς (ξ) ἑαυτῆς (ο) μὲ ϛκεῦος. (π) Καὶ ἀνέϛη, καὶ ἀπέγγειλεν * κυρίῳ τῷ θεῷ. (ρ) Ἐλισαιὲ, (σ) καὶ ὑπὸ (τ) ϗπολοίπῳ (υ) Ἐλισαιὲ (φ) Σιωμὰμ, (χ) τοῦ φαγεῖν. (ψ) ἔγνωκα (ω) ἡμᾶς. Παπάσαμεν' αὐτῷ

Et civitates destruxerunt: & omnem portionem bonam, projecerunt vir lapidem,& implevernnt eam: & omnem fontem obstruxerunt : & omne lignum bonum dejecerunt usque ad reliquendum lapides muri (m) defectos. Et circumierunt fundibularii, & percusserunt eam. Et vidit 26 rex Moab, quia invaluit super eum pugna : & sumpsit secum septingentos viros educentes gladium ad irrumpendum ad regem Edom : & non potuerunt. Et sumpsit filium suum primo- 27 genitum, quem regem foceret pro se, & obtulit eum holocaustoma super murum. Et facta est pœnitentia magna super Israel. Et recesserunt ab eo, & reverterunt in terram.

CAP. IV.

1 Et mulier una de filiis prophetarum clamabat ad Elisæe, dicens ; Servus tuus vir meus mortuus tuus est : & tu nôsti, quia servus tuus erat timens Dominum. Et creditor venit tollere ambos filios meos sibi in servos. Et di- 2 xit Elisæe, Quid faciam tibi ? Annuntia mihi, quid est tibi in domo. At illa dixit ; Non est ancillæ tuæ quicquam (a) in domo, nisi, quo ungar, oleum. Et dixit ad eam ; Vade, pete ti- 3 bi vasa deforis ab omnibus vicinis, vasa vacua: (b) non pauca. Et introibis, & claudes ostium super te, & super filios tuos, & effundes in vasa ista : & 4 quod impletum fuerit, tolles. Et 5 abiit ab (c) eo : & clausit ostium super se, & super filios suos : ipsi afferebant ad eam: & ipsa infundebat, donec implerentur vasa. Et dixit ad filios suos, Afferte adhuc ad me vas. Et dixerunt ei, Non est ultrà vas. Et stetit oleum. Et venit, 7 & annuntiavit homini Dei. Et dixit Elisæe ; vade, & vende oleũ,& redde(d)ta tua tua: & tu, & filii tui vivetis in re- 25 siduo oleo. Et facta est dies, 8 & transivit Elisæe in Sunam: & ibi mulier magna : & tenuit eum ad manducandum panem. Et factum est ex multo ingressu ejus, (e) diverte- 26 bat ad manducandum illic. Et dixit mulier ad virum suum ; Ecce nunc novi, quia homo Dei sanctus hic transit per nos frequenter. 27

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

25 וקרוֵיא פַּנרו וְכָל אַחסַנתָא שַׁפִּירָא רמו גבר אַבנוֵיה ומַלאוהָא וכָל מַבּועֵי מַיָא סחמו וכָל
אִילָן דְיאֵי עַקרו עַד דְלָא אִשתאַרַת אַבָנָא בקַרתָא דְלָא פַּנרוהָא ואסתחרו קלָעַיָא
26 ומחוֵיהָא : וחָזָא מלכָא דמואָב אַרֵי תקִיפוּ מִניה עָבדֵי קרָבָא ודבר עִמֵיה שבַע מְאָה
27 גַבְרָא שְׁלפֵי סַיפָּא לַאפָּנָאה לַוָת מַלכָּא דְאֱדום ולָא יכִילו : ונסִיבַ יָת בַּרֵיה בּוכרָא דְעָתִיד
דִימלוֹךְ תְחוֹתוֹהִי ואַסקֵיה עַלתָא עַל שוּרָא והָוָה רגַז רַב עַל יִשׂרָאֵל ואסתַלקוּ
מִניה ותָבוּ לַארעָא :

ד

1 ואִתתָא חדָא מִנַשֵי תַלמִידֵי נבִייָא קדָם אֱלִישָׁע למֵימַר עַבדָךְ הָוָה דַחיל יָת יְיָ דְבַר מְנהוֹן
וְאַתְ יַדעַתְ אַרֵי עַבדָךְ הָוָה דַחיל מִן קדָם יְיָ כַּד קטלַת אִיזבֶל יָת נבִייָא דַיְיָ דְבַר מְנהוֹן
מְאָה גַברִין וְאטמַרנִין חַמשִין חַמשִין גַבְרָא במעַרתָא והָוָה זִיוָף ומוכִיל לְהוֹן בְּדִיל דְלָא
לְאוכלָא יַתהוֹן מִנכסוֹהִי דְאַחאָב מִן קדָם דְאנוֹן רָשִׁיעָא אִתָא לְמדבַּר יָת
תְרֵין בְּנֵי לֵיהּ לְעַבדִין : וַאמַר לֵהּ אֱלִישָׁע מָה אֶעבִיד לִיךְ חַוִי לִי מָא אִית לִיךְ בְּבֵיתָא
3 וַאמַרַת לֵית לְאַמתָךְ כָּל מִדַעם בְּבֵיתָא אֱלָהֵן מְנָא דְמִשחָא : וַאמַר אִזִילִי שְׁאֵילִי לִיךְ מָנִין
מִן בָּרָא מִן כָּל שְׁכֵנַיִכִי מָנִין רִיקנִין לָא תְזעִירִין : וְתֵדכִין וְתַניפִין דָשָׁא בְּאַפֵּיךְ וּבְאַפֵּי בְרָךְ
4 וְתרִיקִין עַל כָּל מָנָיָא הָאִלֵין וּמָנָא דְאִתמְלִי תְסַלקִין : וַאזלַת מִלוָתֵיהּ וְאַנפַּת דָשָׁא
בְּאַפָּהָא וּבְאַפֵּי בְנָהָא אִנון מְקָרבִין לֵהּ מָנָיָא והִיא מְרִיקָא מִשחָא : והָוָה כְּמִשלַם מָנָיָא
6 וַאמַרַת לְבַרהּ קְרִיב לִי עוֹד מָנָא וַאמַר לֵהּ לֵית עוֹד מָנָא וּפְסַק מִשחָא : וַאתַת וְחַוִיאַת
לְנבִיָא דַיְיָ וַאמַר אִזִילִי זַבְנִי יָת מִשחָא וְשַׁלְמִי לְמָרֵי חוּבתָךְ וְאַת וּבנַיִךְ תִתפַּרנסִין
8 מִדִישׁתָאר : והָוָה יוֹמָא וְעָבַר אֱלִישָׁע לְשוּנֵם וְתַמָן אִתתָא רַבתַת חֵטאִין וְאַתקִיפַת בִּיהּ
לְמִיכַל לַחמָא והָוָה בְּזִמנָן מְעַדוֹהִי מִתפְּנִי לְתַמָן לְמִיכַל לַחמָא : וַאמַרַת לְבַעלָהּ הָא כְעַן
9 יְדַעְנָא אַרֵי נבִיָא דַיְיָ קדִישָׁא הוּא מִתפְּנִי לְוָתָנָא תְדִירָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et urbes destruxerunt, & in omne hæreditatẽ elegantem projecerunt quil- 25 que lapidem suum & impleverunt illam, & omnes scaturigines aquarum obturaverunt,& omnes arbores pulchras eruerunt, quousque non relict est lapis in urbe quẽ non destruxerint : & circuierunt fundibularii & percusserunt eam. Et vidit rex Moab quòd prævalerent in se belligerantes, 26 & accepit secum septingentos viros educentes gladium, ut converteret se ad regem Edom, & non potuerunt. Et accepit filium suũ primogeni- 27 tum,qui futurus erat ut regnarct pro eo, & obtulit eum holocaustum super murum : & fuit indignatio magna super Israel, & ascenderunt ab eo, & redierunt in terram.

CAP. IV.

Et mulier una de uxoribꝰ discipulorũ prophetarum clamavit ad Elisagh 1 dicendo : Servus tuus Gobadiah maritus meus mortuus est, & tu nôsti quòd servus tuus timebat Dñm ; *cùm occideret Izebel prophetas Domini, accepit ex iis centũ viros, & abscondit eos, quinquaginta, quinquaginta viros in spelunca, & mutuatꝰ est & aluit eos ; ne aleret eos de facultatibus Ahhab, propterea quod essent rapina[acquisita:]* & nunc creditor venit ut accipiat duos filios meos sibi in servos. Et dixit illi Elisagh: Quid faciam 2 tibi ? indica mihi, quid est tibi in domo ? & dixit: Non est ancillæ tuæ prorsus quicquã in domo, nisi vas olei. Et dixit, Vade pete tibi vasa deforis ab 3 omnibꝰ vicinis tuis, vasa vacua, ne pauca petas. Et eas & claudas januam 4 sup faciẽ tuã & faciẽ filiorũ tuorũ, & fundas in vasa hæc, & vas quod impletũ fuerit amoveas. Et abiit ab eo, & clausit portã sup faciẽ suam & su- 5 per faciẽ filiorũ suorũ: ipsi adferebant ei vasa, & ipsa infundebat oleum. Et fuit cùm absoluta essent vasa, dixit filio suo: Adfer mihi adhuc vas : & 6 dixit ei: Non *est* ampliꝰ *vas*, & defecit oleũ. Et venit & indicavit prophetæ Dñi: & dixit Vade, vende oleũ, & exsolve dño debiti tui: & tu & 7 filii tui alamini de eo quod relinquetur. Et fuit die quadã, transiit Elisagh 8 in Sunẽ, & ibi erat mulier timens peccata, et apprehendit eũ ut comederet panẽ: et erat tempore quo transibat, divertebat illuc ut comederet panem. Et dixit marito suo: Ecce nunc cognovi quòd propheta Domini sanctus 9 est iste divertens ad nos semper.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܘܚܪܒܘ ܐܬܪ̈ܐ ܘܟܠ ܐܝܩܪ ܛܒ ܘܟܠ ܐܝܠܢ ܛܒ ܪܡܘ ܒܟܠ ܚܕ ܐܒܢܗ ܘܡܠܘ ܐܬ ܟܠ ܡܝ ܡܫܪ̈ܐ ܘܣܬܡܘ ܟܠ ܡܒܘܥ ܡܝ ܘܟܠ ܐܝܠܢ ܛܒ ܩܛܘ ܒܟܠ ܚܕ ܐܒܢܗ ܐܝ ܒܩܝܪ̈ܗ ܐܝ ܒܫܪ̈ܐ ܐܝ ܒܟܠ ܐܝܠܢ ܛܒ ܐܝ ܒܟܠ ܐܒܢ ܛܒ ܫܒܩܘ ܠ ܐܒܢ ܩܝܪ ܚܪܣܬ ܒܩܝܪ̈ܗ ܘܣܒܒܘ ܩܠܥ̈ܐ ܘܩܛܠܘ ܐܢ̈ܘܢ ܩܠܥ̈ܐ

מלכים ב : ד

, lectum ibi ei ponamusque ,parvum parietis cœnaculá nunc Faciamus
10 נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת־קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה
, nos ad *ipsum veniendo in* ,erit Et .candelabrum & ,sellam & ,mensam &
וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְיִהְיֶה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ
ad declinavit & : illuc venit & ,dies Fuitque .illuc declinabit
11 יָסוּר שָׁמָּה : וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־
Voca : suũ puerum Ghechazi ad Dixitque .ibi requievit & ,cœnaculũ
הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שָׁמָּה : וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא
: ei Dixitque .*ejus facies ad* stetit & ,eam vocavit & : hanc Sunamitem
12 לַשּׁוּנַמִּית הַזֹּאת וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו : וַיֹּאמֶר לוֹ
trepidatione omni *nos ad trepidáſti* Ecce ,eam ad nunc Dic
אֱמָר־נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ אֵת כָּל־הַחֲרָדָה
, regem ad tibi loquendũ *ad* est Num ? tibi *faciendum ad* quid : ista
הַזֹּאת מַה־לַּעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֶּר־לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ
habitans ego mei populi medio In :dixit & ? exercitus principem ad vel
אוֹ אֶל־שַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת :
Equidem : Ghechazi dixit & ? ei faciendum ad quid Et : dixit Et
13 וַיֹּאמֶר וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אָבָל
vocavit Et .eam Voca : ait Et .senex ejus vir & ,ei non filius
בֵּן אֵין לָהּ וְאִישָׁהּ זָקֵן : וַיֹּאמֶר קְרָא לָהּ וַיִּקְרָא
tempus secundùm ipſud tempus ſtatutum Ad : dixit Et .ostio in stetit & ,eam
14 לָהּ וַתַּעֲמֹד בַּפָּתַח : וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה
vir mi domine Ne : ait Et .filium *amplexans tu puerperæ*
חַיֶּיהָ אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן וַתֹּאמֶר אַל־אֲדֹנִי אִישׁ
peperit & ,mulier concepit Et .*tuam ancillam in* mentiaris ne ,Dei
15 הָאֱלֹהִים אַל־תְּכַזֵּב בְּשִׁפְחָתֶךָ : וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד
fuerat locutus quod ,vitæ tempus juxta ipſum tempus *ſtatutum* ad ,filium
בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כְּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
est egressus & ,*dies* fuit Et .*vatis evaſit* grandis Et .Eliſaah eam ad
16 אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע : וַיִּגְדְּלוּ הַיְלָדִ וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא
: ſuum patrem ad dixit Et .messores ad ,ſuum patrem ad
אֶל־אָבִיו אֶל הַקֹּצְרִים : וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו
ad eum Tolle : puerum ad Dixitque .meum caput ,meum Caput
רֹאשִׁי רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל־הַנַּעַר שָׂאֵהוּ אֶל־
ſedit Et .ſuam matrem ad eum adduxit & eum Tulit que .ſuam matrem
17 אִמּוֹ : וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב
,ascendit Et .est mortuus & ,meridiem ad usque ejus genua super
עַל־בִּרְכֶּיהָ עַד־הַצָּהֳרַיִם וַיָּמֹת : וַתַּעַל
,eum super clausit & ,Dei viri lectum super eũ fecit accumbere &
18 וַתְּשַׁכְּבֵהוּ עַל־מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בְּעָדוֹ
obsecro Mitte : ait & ,ſuum virum *ad* . Vocavitque .est egressa &
וַתֵּצֵא : וַתִּקְרָא אֶל־אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה־נָּא
ad usque curram & ,*asinarum* unam & ,pueris è unum mihi
לִי אַחַד מִן־הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֲתֹנוֹת וְאָרוּצָה עַד־
vadens tu Cur ; dixit Et .revertar & ,Dei virum
19 אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה : וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ אַתְּ הֹלֶכֶת
.Pax ; dixit & : ſabbatum nec ,*menſis* non Hodie ? eum ad
אֵלָיו הַיּוֹם לֹא־חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם :
ne ,vade & ,Duc : *ſuum* puerum ad dixitque ,asinam ſtravit Et
20 וַתַּחְבֹּשׁ הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־נַעֲרָהּ נְהַג וְלֵךְ אַל־
venit & ,ivit Et .tibi dixero niſi ,equitando *me* moreris
תַּעְצַר־לִי לִרְכֹּב כִּי אִם־אָמַרְתִּי אֵלָיִךְ : וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא
videre ſecundùm ,fuit Et .Carmel montem *ad* Dei virum ad
אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הָר הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת
ſuũ puerum Ghechazi ad dixit & ,contra è illam Dei *virum*
אִישׁ הָאֱלֹהִים אוֹתָהּ מִנֶּגֶד וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ
,eius occursum in obsecro curre Nunc .illa Sunamitis Ecce
21 הִנֵּה הַשּׁוּנַמִּית הַלָּזוֹ : עַתָּה רֹוץ־נָא לִקְרָאתָהּ
? *natio* pax Num ? tuo viro pax Num ? tibi pax Num : ei dic &
וְאֱמֹר־לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיָּלֶד
:Pax : dixit &
וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם :

Versio VULG. LAT.

10 Faciamus ergò ei cœnaculum parvum, & ponamus ei in eo lectulum, & mensam, & sellã, & candelabrũ, ut cùm venerit ad nos, maneat ibi. Facta est
11 ergò dies quædam, & veniens divertit in cœnaculum, & requievit ibi. Dixitq; ad Giezi
12 puerũ suũ, Voca Sunamitidẽ istam. Qui cùm vocâsset eam, & illa stetisset corã eo, Dixit
13 ad puerũ suũ, Loquere ad eã; Ecce, sedulè in omnibus ministrâsti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotiũ, & vis ut loquar regi, sive principi militiæ? Quæ respondit, In medio populi mei habito. Et ait, Quid ergò vult ut
14 faciam ei? dixitque Giezi; Ne quæras: filiũ enim non habet, & vir ejus senex est. Præcepit itaq; ut vocaret eam: quæ cùm
15 vocata fuisset, & stetisset ante ostiũ, Dixit ad eam; In tempore isto, & in hac eadẽ hora, si vita comes fuerit, habebis in
16 utero filiũ. At illa respondit; Noli, quæso, domine mi, vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ.
17 Et concepit mulier, & peperit filiũ in tempore, & in hora eadem, quâ dixerat Eliseus. Crevit autem puer. Et cùm esset quædã dies, & egressus isset ad
18 patrem suũ, ad messores, Ait
19 patri suo; Caput meũ doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero; Tolle, & duc eum
20 ad matrem suam. Qui cùm tulisset, & duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, & mortuus est. Ascendit
21 autẽ, & collocavit eum super lectulũ hominis Dei, & clausit ostium: & egressa, Vocavit
22 virum suum, & ait; Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, et asinam, ut excurram usque
23 ad hominem Dei, et revertar. Qui ait illi, Quam ob causam vadis ad eum? hodiè non sunt Calendæ, neque Sabbatum.
24 Quæ respondit, Vadam. Stravitque asinã, et præcepit puero; Mina, et propera, ne mihi moram facias in eundo: et hoc
25 age & præcipio tibi. Profecta est igitur, et venit ad virum Dei in montem Carmeli: cúmque vidisset eam vir Dei
26 ecóntrà, ait ad Giezi puerum suum; Ecce Sunamitis illa. Vade ergò in occursum ejus, et dic ei; Recténe agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quæ respondit, Rectè.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Ποιήσωμεν δὴ αὐτῷ ὑπερῷον τόπον μικρὸν καὶ θῶμεν αὐτῷ ἐκεῖ κλίνην, καὶ τράπεζαν, καὶ δίφρον, καὶ λυχνίαν· καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ
11 ἐκκλινεῖ ἐκεῖ. Καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ, καὶ ἐξέκλινεν εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ. Καὶ εἶπε
12 πρὸς Γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτῦ, Κάλεσόν μοι τὴν (α) Σωμανίτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτῦ.
13 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἶπον δὴ πρὸς αὐτὸν, Ἰδὲ ἐξέστησας (β) ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἔκστασιν ταύτην, τί δεῖ ποιῆσαί σοι; εἰ ἔστι λόγῳ σοι πρὸς τὸν βασιλέα, ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως; ἢ ἡ εἶπεν,
14 Ἐν μέσῳ τοῦ (γ) λαῦ ἐγώ εἰμι οἰκῶ. Καὶ (δ) εἶπε πρὸς Γιεζὶ, Τί δεῖ ποιῆσαι αὐτῇ; καὶ εἶπε Γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτῦ, Καὶ μάλα υἱὸς οὐκ ἔστιν αὐτῇ, καὶ ὁ ἀνὴρ (ε)
15 αὐτῆς πρεσβύτης. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν, καὶ ἔστη παρὰ τὴν θύραν. Καὶ εἶπεν (ζ)
16 Ἐλισαιὲ πρὸς αὐτὴν, Εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ὡς ἡ ὥρα, ζῶσα ζῇ, περιειληφῦα υἱόν. ἢ ἡ εἶπε, Μὴ (η) κύριε, μὴ διαψεύσῃ τὴν δούλην σου. Καὶ ἐν γαστρὶ
17 ἔλαβεν ἡ γυνὴ, καὶ ἔτεκεν υἱὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ὡς ἡ ὥρα, ζῶσα, ὡς ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν (θ) Ἐλισαιέ. Καὶ ἠδρύνθη τὸ παιδάριον· καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξῆλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῦ πρὸς τοὺς
19 θεριζοντας, Καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῦ, Τὴν κεφαλήν μου, τὴν κεφαλήν μου. καὶ εἶπε τῷ παιδαρίῳ, Ἆρον αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα (ι) αὐτῦ. Καὶ ἦρεν αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα αὐτῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῶ γονάτων
21 αὐτῆς ἕως μεσημβρίας, καὶ ἀπέθανε. Καὶ (κ) ἀνελίξεν αὐτὸν, καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλίνην τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεῦ· καὶ ἀπέκλεισε κατ' αὐτῦ, καὶ ἐξῆλθε, Καὶ ἐκάλεσε τὸν
22 ἄνδρα αὐτῆς, καὶ εἶπεν, Ἀπόστειλόν δή μοι ἓν τῶν παιδαρίων καὶ μίαν τῶν ὄνων, καὶ δραμοῦμαι ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεῦ, καὶ ἐπιστρέψω. Καὶ εἶπε, Τί ὅτι σὺ πορεύῃ πρὸς αὐτὸν σήμερον; οὐ νεομηνία οὐδὲ σάββατον. ἡ
24 δὲ εἶπεν, Εἰρήν. Καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον, καὶ εἶπε πρὸς τὸ παιδάριον (λ) αὐτῦ, Ἄγε, πορεύε, μὴ ἐπίσχῃς μοι τοῦ ὁδηγῆσαί σε ἐὰν εἴπω σοι. πορεύσῃ καὶ ἀπελεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς ὄρος τὸ (μ) Καρμήλιον. Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν (ν) Ἐλισαιὲ ἐρχομένην αὐτὴν, καὶ εἶπε πρὸς Γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτῦ, (ξ) Ἰδὲ δὴ ἡ Σωμανίτις ἐκείνη. Νῦν δράμε (ο) εἰς ἀπαντὴν αὐτῇ, καὶ (π) ἐρεῖς, Ἡ εἰρήνη σοι; ἡ εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου; ἡ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ; ἡ δὲ εἶπεν, Εἰρήνη.

MS.A. (α) Σωμανίτιν (β) ἡμᾶς (γ) λαῦ μου εἰμὶ ἐγὼ οἰκῶ. (δ) εἶπεν, Τί (ε) αὐτῆς * ἐκ ἔστιν πρεσβύτης. καὶ εἶπεν, Κάλεσον αὐτήν. Καὶ ἐκάλεσεν (ζ) Ἐλισαιὲ (η) κύριε ἀνθρωπε τοῦ θεοῦ, μὴ (θ) Ἐλισαιέ. (ι) αὐτῦ. * καὶ ἐκοιμήθη (κ) ἤνεγκεν (λ) ἑαυτῆς, (μ) Καρμήλιον. * καὶ ἐγένετο (ν) Ἐλισαιὲ (ξ) Ἰδὲ ἡ (ο) εἰς ἀπάντησιν (π) ἐρεῖς, Εἰρήνη σοι, * εἰρήνῃ τῷ (ρ) εἰρήνη

Faciamus, quæso, ei cœnaculum (ſ) parvum, & ponamus ei ibi lectum, & mensam, & sellam, & candelabrum. Et evenit, in ingrediendo ad nos, divertet illuc. Et facta est die quadam, & intravit illuc, & diverſit in cœnaculum, & dormivit ibi. Et dixit ad Giezi puerum ſuum, Voca mihi Sonamitem hanc. Et vocavit eam: & ſtetit coram eo. Et dixit ad eum; Dic nunc ad eam; Ecce (g) trepidáſti nobis omnem trepidationem hanc: Quid oportet facere tibi? Si eſt verbum tibi ad regem, vel ad principem virtutis? At illa dixit, In medio populi (h) ego quidem habito. Et dixit ad Giezi, Quid oportet facere ei? Et dixit Giezi puer ejus, Et profectò filius non eſt ei: & vir ejus ſenex. Et vocavit eam: & ſtetit apud oſtium. Et dixit Eliſæe ad eam; In tempore hoc, (i) ſicut hora, vivens tu, habens in utero filium. At illa dixit; Noa (k) domine, non fallas ancillam tuam. Et in utero concepit mulier, & peperit filium in tempore iſto, ſicut hora, viveas, quemadmodùm locutus erat ad eam Eliſeus. Et crevit puer. (l) Et factum eſt quando egreſſus eſt ad patrem ſuum, ad meſſores, Et dixit ad patrem ſuum; Caput meum, caput meum. Et dixit puero, Tolle illum ad matrem ſuam. Et tulit eum ad matrem ſuam, & cubuit ſuper genua ejus uſque ad meridiem, & mortuus eſt. Et extulit eum, & cubare fecit eum ſuper lectum hominis Dei: & clauſit ſuper eum, & egreſſa eſt, Et vocavit virum ſuum, & dixit; Mitte, quæſo, mihi unum puerorum & unam aſinarum: & cursum uſque ad hominem Dei, & revertam. Et dixit; Quid, quòd tu vadis ad eum hodie? non Neomenia, neque Sabbatum. Ipſa autem dixit, Pax. Et inſtravit aſinam, & dixit ad puerum ſuum; Age, vade, ne ceſſáris mihi ad inſcendendum, quocunque dixero tibi. Heus, & ibi, & venies ad hominem Dei in montem Carmelum. Et ivit, & venit uſque ad hominem Dei in montem. Et factum eſt, ut vidit Eliſæe venientem eam; & dixit ad Giezi puerum ſuum; Ecce nunc Sonamites illa: Nunc curve in occurſum ejus, & dicas; Pax tibi, vel pax viro tuo, vel pax (m) puerulo? At illa dixit, Pax.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

נְעַבֵּיד כְּעַן עֲלִיַּת כֻּתְלָא זְעִירָא וְנִתְקֹן לֵיהּ תַּמָּן אִתַּר עַרְסָא וּפְתוֹרָא וְכוּרְסְיָא וּמְנָרְתָּא
10 יְהֵי בְּמֵיתוֹהִי לְוָתָנָא יְתֵפֵי לְתַמָּן : וַהֲוָה יוֹמָא וַעֲל לְתַמָּן וְוָר לְעִלַּיְתָא וּשְׁכִיב תַּמָּן : וַאֲמַר
11 לְגֵחֲזִי עוּלֵמֵיהּ קְרֵי לְשׁוּנַמִּיתָא הָדָא וְקָרָא לָהּ וְקָמַת קֳדָמוֹהִי : וַאֲמַר לֵיהּ אֱמַר כְּעַן
לָהּ הָא עֲסַקְתָּא לְנָא יַת כָּל עִסְקָא הָדָא מָה לְמֶעְבַּד לֵיךְ הֲפַתְגָם אִית לֵיךְ לְמַלָּא עִם
12 מַלְכָּא אוֹ עִם רַב חֵילָא וַאֲמַרַת בְּנוֹ עִסְקֵי עַמִּי אֲנָא מְסוּבְרָא : וַאֲמַר וּמָה לְמֶעְבַּד לָהּ
13 אֲמַר גֵּחֲזִי בְּקוּשְׁטָא בַּר לֵית לָהּ וּבַעְלָהּ סִיב : וַאֲמַר קְרֵי לָהּ וְקָרָא לָהּ וְקָמַת בִּתְרָעָא :
14 וַאֲמַר לְוָמְנָא הָדֵין כְּעִדָּן דְּאִתְיוֹן קַיְמִין תְּהֵא מְחַבְּקָא בְּרָא וַאֲמַרַת בְּבָעוּ רְבוֹנִי נְבִיָּא
15 דְיִי לָא יְתַכְּדִיב פִּתְגָמָךְ בְּאַמְתָּךְ : וְעַדְּיַאת אִתְּתָא וִילִידַת בַּר לְוָמְנָא הָדֵין כְּעִדָּן דְּהֵיא
16 קַיְמָא דִּי מַלֵּל עִמַּהּ אֱלִישָׁע : וּרְבָא רַבְיָא וַהֲוָה יוֹמָא וּנְפַק לְוָת אֲבוּהִי לְוָת חַצָּדַיָּא :
17 וַאֲמַר לַאֲבוּהִי רֵישִׁי רֵישִׁי וַאֲמַר לְעוּלֵמָא סַבְרֵי אוּבִילֵיהּ לְאִמֵּיהּ : וְנַסְבֵיהּ וְאוּבִילֵיהּ
18 לְאִמֵּיהּ וִיתִיב עַל בִּרְכָהָא עַד עִדָּן טְהָרָא וּמִית : וְסִלֵּיקַת וְאַשְׁכְּבַתֵּיהּ עַל עַרְסָא דִּנְבִיָּא
19 דְיִי וְאַנְפַּת בְּאַפּוֹהִי וּנְפַקַת : וּקְרַת לְבַעְלָהּ וַאֲמַרַת שַׁדַּר כְּעַן לִי חַד מִן עוּלֵמַיָּא וְחַד
20 מִן אָתָנַיָּא וְאֶרְהֲמִטֵי לְוָת נְבִיָּא דְיִי וְאֶתּוּב : וַאֲמַר מָא דִּין אַתְּ אָזְלַת לְוָתֵיהּ יוֹמָא דֵין לָא
21 רֵישׁ וְלָא שַׁבְּתָא וַאֲמַרַת שְׁלָם : וְרִיזַת אָתָנָא וַאֲמַרַת לְעוּלֵמָא דְבַר וְאָזֵיל לָא
22 תְּרַחוֹק עֲלַי לְמִרְכַּב אֶלָּהֵן כַּד אֵימַר לָךְ : וַאֲזַלַת וַאֲתַת לְוָת נְבִיָּא דְיִי לְטוּר כַּרְמֶלָא
23 וַהֲוָה כַּד חֲזָא נְבִיָּא דְיִי יָתָהּ מְקַבֵּיל וַאֲמַר לְגֵחֲזִי עוּלֵמֵיהּ הָא שׁוּנַמִּית דֵּיכִי :
24 כְּעַן רְהוֹט כְּעַן לְקֳדָמוֹתָהּ וְאֵימַר לָהּ הַשְׁלָם לֵיךְ הַשְׁלָם לְבַעְלֵיךְ הַשְׁלָם לְרַבְיָא
אֲמַרַת שְׁלָם :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Faciamus quæſo cœnaculum muri parvum, & componamus illi ibi locũ
10 cubilis, & menſam, & ſedem & candelabrum: & erit cùm venerit ad nos,
11 divertet illuc. Et fuit die quadam, intravit eò, et declinavit ad cœnaculum, & cubuit ibi. Et dixit ad Gehhazi puerum ſuum, Voca Sunamithen
12 hanc: & vocavit illam, & ſtetit ante eum. Et dixit illi; Dic nunc ei: Ecce negociata es nobis omne negocium hoc; quid vis ut faciam tibi? num verbum eſt tibi ut proloquar eum rege aut cum magiſtro exercitus? & dixit:
13 In medio negociorum populi mei ego ſuſtentor. Et ait: Et quid eſt ut faciam illi? & dixit Gehhazi: In veritate filius non eſt ei, & maritus ejus ſe-
14 nex eſt. Et dixit; Voca illam: & vocavit illam, & ſtetit in porta. Et dixit:
15 In tempore hoc ſecundùm tempus quo ſuperſtites eritis, amplexaberis filium: & dixit; Obſecro domine mi propheta Dñi, ne mendax ſit verbum
16 tuum ancillæ tuæ. Et concepit mulier, & peperit filium in tempore hoc
17 ſecundùm tempus quo fuit vivens, quod locutus fuerat cum illa Eliſagh.
18 Et crevit puer, & fuit die quadam, exivit ad patrem ſuum ad meſſores. Et
19 dixit patri ſuo; Caput meum, caput meum: & dixit puero [*cuidam*;] Accipe
20 illum, & defer eum ad matrem ſuam. Et accepit illum & detulit eum ad matrem ſuam, & ſedit ſuper genua ejus uſque ad tempus meridiei, & mor-
21 tuus eſt. Et aſcendit & collocavit eum ſuper lectum prophetæ Domini, &
22 clauſit oſtium contra faciem ejus, & exivit. Et vocavit maritũ ſuum, & dixit: Mitte, obſecro, mihi unum de adoleſcentib⁹ & unam de aſinabus, ut
23 perveniam uſq; ad prophetam Domini, & redibo. Et dixit: Quare vadis ad eum hodie? non eſt neomenia nec ſabbathum: & dixit; Pax. Et ſtravit
24 aſinam, & dixit puero ſuo: Duc & ambula, ne moleſtes me ut equitem, niſi
25 cùm dixero tibi. Et ivit & venit ad prophetam Dñi in montem Gharmela: & fuit cùm vidiſſet propheta Dñi illam è regione, dixit ad Ghe-
26 hazi puerum ſuum: Ecce Sunamithen iſtam. Nunc quæſo curre nunc in occurſum ejus, & dic illi: Num pax eſt tibi? num pax marito tuo? num pax infanti? et dixit: Pax.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܢܥܒܕ ܥܠܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܘܢܣܝܡ ܠܗ ܬܡܢ ܘܟܪܣܐ ܘܡܢܪܐ ܘܟܘܪܣܝܐ ܘܡܢܪܐ ܕܢܗܘܐ ܒܗ ܟܕ ܢܐܬܐ ܠܘܬܢ ܢܣܬܪ ܒܗ
11 * ܘܗܘܐ ܝܘܡܐ ܚܕ ܘܥܠ ܠܥܠܝܬܐ ܘܫܟܒ ܬܡܢ * ܘܐܬܪ ܒܪ ܠܓܚܙܝ ܥܠܡܗ ܩܪܝ ܠܫܘܡܢܝܬܐ ܗܕܐ
12 * ܘܩܪܝܗ ܘܩܡܬ ܩܕܡܘܗܝ * ܘܐܡܪ ܠܓܚܙܝ ܥܠܡܗ ܩܪܝ ܠܗ ܗܐ ܫܘܡܢܝܬܐ ܗܕܐ * ܘܩܪܝܗ ܘܩܡܬ ܩܕܡ
13 ܐܝܠܝܫܥ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܪܝ ܠܗ ܗܐ ܐܬ ܚܫܝܫܐ ܠܢ ܗܕܐ ܡܐ ܢܥܒܕ ܠܗ ܡܐ ܐܝܬ ܠܟ ܠܡܡܪ ܠܡܠܟܐ ܐܘ
ܠܪܒ ܓܝܫܐ * ܘܐܡܪ ܠܐ ܐܢܐ ܒܬܘܟ ܥܡܝ ܐܢܐ ܝܬܒ ܘܡܐ ܐܝܬ ܠܡܡܪ ܠܗ ܐܠܐ ܕܒܪ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ
14 ܘܒܥܠܗ ܣܒ ܗܘ * ܘܐܡܪ ܠܓܚܙܝ ܥܠܡܗ ܡܐ ܠܗ ܐܡܪ ܓܚܙܝ ܐܠܐ ܕܒܪ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܒܥܠܗ ܣܒ ܗܘ
15 * ܘܐܡܪ ܩܪܝ ܠܗ ܩܪܝ ܠܗ ܘܩܪܝܗ ܘܩܡ ܒܬܪܥܐ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ
16 ܠܐ ܬܟܕܒ ܒܝ ܐܕܘܢܝ ܠܐ ܬܟܕܒ ܒܐܡܬܟ ܘܐܡܪ ܠܐ ܐܕܘܢܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܬ ܐܡܪ ܠܝ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ
17 ܐܬܒܪ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ
18 ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ
19 ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ
20 ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ
21 ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ
22 ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ
23 ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ
24 ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ
25 ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ
26 ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ ܘܚܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܗܕ ܥܕܢܐ ܐܢ ܚܝ ܐܢܬ

Paremus ei cœnaculum parvũ,& ei ponamus ibi lectum, mensam, sedem, atque candelabrum; ut cùm ad nos venerit,illuc divertat. Factum est igitur quodam die,ut cùm venisset illuc, divertisseturque in cœnaculum illud, ibique dormîsset; Diceret ad Gahzi discipulum suum,Voca Silumitidem istam : quæ advocata, stetit coram eo : Dixitque ad eam, Ecce tu tantam nobis exhibuisti reverentiam; quid expedit tuâ causâ facere? occurrítne aliquid de te dicendum regi, aut principi militiæ.Quæ respondit, Commodè in medio populi mei ego habito. Tum dixit,Quid faciam illi? Ait illi Gahzi, Profectò filium non habet,& maritus ejus jam senuit. Dixit ille,Voca eam: vocavitque eam:& cùm stetisset ad ostium, Dixit ad eam,hâc istâ tempestate, te vivente, amplexatura es filium. Quæ dixit,Ne domine mi, propheta Dei, ne fallas ancillam tuam. Concepit ergò mulier, peperitque filium eâdem illâ tempestate,ipsâ vivente, quemadmodum dixerat ei Elisæus. Cúmque puer adolevisset,contigit quodâ die ut egrederetur ad patrem suum, ad messores. Diceretque patri suo,Caput meum,caput meum. Et ille ad puerum *quendam* ait, Gestato *eum*,& defero cum ad matrem suam. Gestavit ille puerum, retulitque eum ad matrem ipsius; & cùm sedisset super genua ipsius ad meridiem usque,mortuus est.Illa verò sublatum collocavit in lecto prophetæ Dei, clausisque circa eum *foribus*,egressa est: Et advocato marito suo dixit, Mitte ad me unum ex pueris, & asinam unam; ut perveniam usque ad prophetam Dei. Qui dixit illi, Cur ires ad eum hodie,cùm nec sit initium mensis, nec sabbatum?præcepit tamen Silumitis, & straverunt ei asinam. Tum dixit puero, Duc, & perge;ne interrumpas sessionem meam *in asina*,nisi dixero tibi. Contulit ergò se ad prophetam Dei in montem Charmelum:cúmque propheta Dei procul vidisset eam, dixit ad Gahzi discipulũ suũ,Ecce Silumitis est hæc: Curre igitur in occursum ejus,& dic illi, Valésne tu? valétne maritus tuus? valétne puer? quæ respondit, Bene est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فلنصنع الآن له عليه صغير * ونجعل له فيها سريرا ومايدة وكرسيا ومنارة * حتى يكون
11 عند مجيئه الينا يأوي فيها * فجاء في بعض الايام الي هناك * وصار الي تلك العلية *
12 وانضجع فيها * فقال النبي لجاريه خادمه * ادعوا هذه السونمية * فدعاها ووقف بين
13 يديه * وقال له * قل لها ما بالك فعلت الينا هذا القلق كله * كما تستبين ان نصنع في امرك *
فهل لك من حاجة أكلم فيها الملك او رئيس الجيش * فقالت * انا في جملة قومي معيشة ولي
14 اسوتهم فيما يقومون * فقال * فما اصنع في امرها * فقال جاحزي * اكفيكه فما تطلب فانها لا ابن
15 لها وبعلها سيخ * فقال له * ادعوها * ووقف على الباب * فقال لها * في مثل هذا الاوان وهذا
16 الوقت الذي انتم فيه تعانقين ابنا * فقالت * الا يا سيدي يا رسول الله * فلا تكذب من
17 بنوبك امتك * وحملت المراة وولدت ابنا في اوان الزمان والوقت الذي خاطبها فيه السع *
18 * ونشأ الصبي ومضي الي ابيه وهو مع الحصادين * فقال لابيه راسي راسي * فقال للغلام *
19 وديه الي امه * فاخذ الغلام وجاء به الي امه واقام على ركبتيها الي وقت الظهر ومات *
20 * واطلعه واضجعه على سرير نبي الله * واغلق دونه ومضى * ووجهت الي بعلها ان ابعث
21 لي باحد الغلمان * ومعه احدي الاتن * لاسرع نحو نبي الله وارجع * فقال لها * لماذا تمضين اليه
22 في يومك هذا * ولا هو راس الشهر ولا بطلان * فقالت * سلاما * فاسرجت الاتان * وقالت لغلامها *
23 اهص * وامضي ولا تلجج علي في الركوب حتي اقول لك * ومضت حتي جاءت الي نبي الله الي جبل
24 الكرمل * فلما راها رسول الله تحاديه * قال لجاحزي * هودا السونمية * الآن اعترض لاستقبالها
25 سايلا عن سلامتها وسلامة بعلها وسلامة ولدها * ففعل * فقالت خيرا *

Faciamus ergò ei cœnaculum parvum,& in eo ponamus illi lectum, mensam, sellam, & candelabrum; ut cùm ad nos advenerit, hospitetur in eo. Quodam ergò die eò veniens, recepit se in cœnaculum illud, & cubavit in eo. Tum dixit propheta ad Gahzi ministrum suum, Voca Sunamitidem istam : cúmque vocâsset eam, stetit ipsa coram eo. Dixit ad eum rursus, Dic illi, Quo consilio usa es erga nos tantâ solicitudine? quonam pacto cupis agamus tui causâ? Habésne aliquod negotium pro quo regem aut principem exercitûs alloquar? Ait illa, Inter communitatem concivium meorum commoror,quibuscũ æqualis est mihi fortuna in casibus eorũ.Dixit, Quid ergò faciã causâ ipsius? Respondit Gahzi, Quod verò à postulat,est quòd prolem non habet,& maritus ejus senex est. Ait illi, Voca eam; & cùm illa stetisset ad ostium, Dixit ad eam,Consimili tempore, & consimili momento quo præsentes estis, amplexaberis filiũ.Quæ dixit, Ne quæso mi domine, O Apostole Dei, ne fraudes prophetiâ tuâ ancillã tuã. Concepit itaq; mulier, peperitq; filiũ puncto temporis ac momenti quod prædixerat ei Elisæus. Deinde crevit puer, abiitq; ad patrem suũ cũ messoribus existentẽ.Ubi dixit patri suo, Caput meũ, caput meũ doleo. Ait ille juveni cuidam, Perduc cum ad matrem suam. Tulitq; eum juvenis, & adduxit eum ad matrem ipsius; cúmq; mansisset super ejus genua usq; ad tempus meridianũ, mortuus est.Tunc illa sursũ deportans eũ,composuit eũ super lectũ prophetæ Dei, clausáque post eum januâ abiit, Misitque ad maritũ suũ hisce mandatis, Mitte ad me unũ ex adolescentibus, & cũ eo unam asinarũ, ut eam celeriter ad prophetã Dei,& revertar. Dixit ad eã, Cur ives ad eum hodiernâ die, cùm neque Kalendæ sint,neque feria? Ait illa,Valet: tũ instravit asinã, Dixitque adolescenti suo, Surge,& vade nec me compellas ad equitandum,quoad dicã tibi. Et profecta pervenit ad prophetã Dei in montẽ Charmelum. Cùm autẽ vidisset eã missus Dei ex adverso sui,dixit ad Gahzi, Ecce Sunamitidem illã : Curre modò obviàm illi interrogaturus de valetudine ipsius,valetudine mariti sui,& valetudine filii sui: quod cùm is fecisset respondit illa, Rectè.

מלכים א: ד

apprehendit & ,montem *ad* Dei virum ad venit Et
27 וַתֹּבֵא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הָהָר וַתַּחֲזֵק
vir Dixitque .eam *expellendam ad* Ghechazi accessit Et .ejus pedes *in*
בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהַדְּפָהּ וַיֹּאמֶר אִישׁ
Dominus & ,ei amara ejus anima quia ,eam Dimitte : Dei
הָאֱלֹהִים הַרְפֵּה־לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָהּ וַיהוָה
petivi Nunquid .ait Et .mihi indicavit non & ,me à celavit
28 הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי: וַתֹּאמֶר הֲשָׁאַלְתִּי
? me *reddas securam* Ne ,dixi non Nunquid ? meo domino à filium
בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלוֹא אָמַרְתִּי לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי:
meum *scipionem* tolle & ,tuos lumbos Accinge : Ghechazi ad Dixitque
29 וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי
ciam & : ei *benedixeris* non ,*virum* inveneris Si .vade & ,tua manu in
בְיָדֶךָ וְלֵךְ כִּי תִמְצָא־אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־
facies super meũ *scipionem* pones & : ei respondebis non ,*vir* *tibi benedixerit*
יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל־פְּנֵי
si ,tua anima vivit & ,Dominus Vivit : pueri mater dixit Et .pueri
הַנָּעַר: וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
transivit Ghechazi Et .eam post ivit & ,surrexit Et .te dimisero
30 אֶעֱזָבֶךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ: וְנַחֲוֹי עָבַר
,vox non & ,pueri *facies* super *scipionem* posuit & ,*eorũ facies ad*
לִפְנֵיהֶם וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעֶנֶת עַל־פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל
: dicendo ,ei nunciavit & ,ejus occursum in est reversus Et .attentio nec
וְאֵין קָשֶׁב וַיָּשָׁב לִקְרָאתוֹ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר
ecce & ,domum in Elisaah est ingressus Et .puer *est expergefactus* Non
31 לֹא־הֵקִיץ הַנָּעַר: וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבַּיְתָה וְהִנֵּה
clausit & ,est ingressus Et .ejus lectum super jacebat mortuus puer
הַנַּעַר מֵת מֻשְׁכָּב עַל־מִטָּתוֹ: וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר
,ascendit Et .Dominum ad oravitque ; *ipsos ambos* super ostium
32 הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה:
suos oculos & ,ejus os super suum os posuitque : puerum super incubuit &
וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל־פִּיו וְעֵינָיו
: eum super se *prostravit* & ,ejus *volas* super suas *volas* & ,ejus oculos super
עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו
domo in deambulavit & ,est reversus Et .*infantis* caro est calefacta &
33 וַיִּחַם בְּשַׂר הַיָּלֶד: וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ בַּבַּיִת
sternutavit Et .eũ super se *prostravit* &,ascẽdit &,illuc semel & ,huc semel
אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וַיַּעַל וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּזֹּרֶר
Vocavitque .suos oculos puer aperuit & : vices septem ad usque puer
34 הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקַח הַנַּעַר אֶת־עֵינָיו: וַיִּקְרָא
, *eam* vocavit & : hanc Sunamiten *ad* Voca ; dixit &,Ghechazi ad
אֶל־גֵּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל־הַשֻּׁנַמִּית הַזֹּאת וַיִּקְרָאֶהָ
super cecidit & ,venit Et .*tuum* filium Tolle : ait Et .*eum* ad venitque
35 וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בִנֵךְ: וַתָּבֹא וַתִּפֹּל עַל־
,est egressa & ,*suũ* filium tulitque ; terrã super se incurvavit &,ejus pedes
רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה וַתִּשָּׂא אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא:
prophetarum filii & ,terra in fames & :Ghilghal in est reversus Elisaah Et
36 וֶאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים
,grandem ollam Dispone :suo puero Dixitque .*ejus facies ad habitantes*
יֹשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר הַגְּרוֹלָה
,agrum *ad* unus est egressus Et .prophetarum filiis pulmentum coque &
37 וּבַשֵּׁל נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים: וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה
colocyntidas ea ex collegitque,agrestem vitem invenit & ,*erucas colligendũ ad*
לְלַקֵּט אֹרָךְ וַיִּמְצָא גֶּפֶן שָׂדֶה וַיְלַקֵּט מִמֶּנָּה פַּקְעֻת
: pulmenti ollam in concidit & ,venit & :*suũ* vestimentũ plenum,agrestes
שָׂדֶה מְלֹא בִגְדוֹ וַיָּבֹא וַיְפַלַּח אֶל־סִיר הַנָּזִיד
fuit Et .*comedendum ad* viris fuderunt Et .cognoverant non etenim
38 כִּי־לֹא יָדָעוּ: וַיִּצְקוּ לָאֲנָשִׁים לֶאֱכֹל וַיְהִי
Mors : dixeruntque ,clamaverunt illi & ,pulmento de *eos comedere secundum*
כְּאָכְלָם מֵהַנָּזִיד וְהֵמָּה צָעֲקוּ וַיֹּאמְרוּ מָוֶת
.comedere potuerunt non & : Dei vir olla in
בַּסִּיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא יָכְלוּ לֶאֱכֹל:

Versio VULG. LAT.

27 Cúmq; venisset ad virum Dei in montẽ, apprehendit pedes ejꝰ: & accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo Dei, Dimitte illã: anima enim ejꝰ in amaritudine est & Dñs celavit à me, & non indicavit mihi. Quæ dixit illi, Numquid petivi filium à dño meo? numquid non dixi tibi, Ne illudas me? Et ille ait ad Giezi; Accinge lumbos tuos, & tolle baculũ meum in manu tua, & vade. Si occurrerit tibi homo, nõ salutes eũ: et si salutaverit te quispiã, non respondeas illi: & pones baculũ meũ sup faciem pueri. Porrò mater pueri ait; Vivit Dñs, & vivit anima tua, non dimittã te. Surrexit ergò, & secutus est eã. Giezi autem præcesserat ante eos, & posuerat baculũ sup faciẽ pueri, & non erat vox, neq; sensꝰ: reversúsque est in occursũ ejus, & nuntiavit ei, dicens; Non surrexit puer. Ingressꝰ est ergò Eliseus domum, & ecce puer mortuꝰ jacebat in lectulo ejꝰ: Ingressúsq; clausit ostiũ sup se, & super puerũ: & oravit ad Dñm. Et ascendit, et incubuit super puerũ: posuítq; os suũ sup os ejꝰ, et oculos suos super oculos ejꝰ, et manꝰ suas super manꝰ ejꝰ: et incurvavit se sup eũ, et calefacta est caro pueri. At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atq; illuc: et ascendit, et incubuit super eum: et oscitavit puer septies, aperuítq; oculos. At ille vocavit Giezi, et dixit ei; Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingressa est ad eũ. Qui ait, Tolle filiũ tuũ. Venit illa, et corruit ad pedes ejus, et adoravit super terram: tulítq; filiũ suũ; et egressa est. Et Elisꝰ reversus est in Galgala. Erat autem fames in terra, et filii prophetarum habitabant coram eo: dixítque uni de pueris suis; Pone ollam grandem, et coque pulmentum filiis prophetarum. Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes: invenítque quasi vitẽ sylvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri, et implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam pulmenti: nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergò sociis, ut comederent; cúmque gustássent de coctione, clamaverunt dicentes; Mors in olla, vir Dei. Et non potuerunt comedere.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 Καὶ ἦλθε (σ) πρὸς Ἐλισαιὲ εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐκράτησεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ. καὶ ἤγγισεν Γιεζὶ ἀπῶσαι αὐτόν. καὶ εἶπεν (τ) Ἐλισαιὲ, Ἄφες αὐτόν, ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτῆς κατώδυνος αὐτῇ, καὶ κύριος ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀνήγγειλέ μοι. 28 Ἡ εἶπα, Μὴ ᾐτησάμην υἱὸν παρὰ τοῦ κυρίου μου (υ) ὅτι οὐκ εἶπα, Οὐ μανήσῃ μετ' ἐμοῦ; 29 Καὶ εἶπεν (φ) Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζὶ, Ζῶσαι τὰ ὀσφύν σου, καὶ λάβε τὴν βακτηρίαν μου ἐν τῇ (χ) χειρί σου, καὶ δεῦρο, ὅτι ἐὰν ὕμνῃς ἄνδρα οὐκ εὐλογήσῃς αὐτὸν, καὶ ἐὰν (ψ) εὐλογήσῃ σε ἀνὴρ οὐκ ἀποκριθήσῃ αὐτῷ· καὶ ὀπιθήσῃς τὴν βακτηρίαν μου ὅτι πρόσωπον τοῦ παιδαρίου. 30 Καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου, Ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε. καὶ ἀνέστη (ω) Ἐλισαιὲ, καὶ 31 ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῆς. Καὶ Γιεζὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ (α) ἀπέθηκε τὴν βακτηρίαν ὅτι πρόσωπον τοῦ παιδαρίου· καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις· καὶ ἐπέστρεψεν εἰς (β) ἀπαντὴν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, λέγων, Οὐκ ἠγέρθη τὸ παιδάριον. Καὶ εἰσῆλθεν (γ) Ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἰδοὺ τὸ παιδάριον τεθνηκὸς (δ) κεκοιμισμένον ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ· 33 Καὶ εἰσῆλθεν (ε) Ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν κατὰ τοῦ δύο (ζ) ἑαυτοῦ, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον. 34 Καὶ ἀνέβη καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον. καὶ ἔθηκε τὸ στόμα (η) αὐτοῦ ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς χεῖρας (θ) αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ· καὶ διέκαμψεν ἐπ' αὐτὸν, καὶ διεθερμάνθη ἡ σὰρξ τοῦ παιδαρίου. Καὶ 35 ἐπέστρεψε, καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔνδεν καὶ ἔνδεν. καὶ ἀνέβη καὶ συνέκαμψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον ἕως ἑπτάκις· καὶ ἤνοιξε τὸ παιδάριον τοὺς ὀφθαλμοὺς (ι) αὐτοῦ. Καὶ 36 ἐξεβόησεν (κ) Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζὶ, καὶ εἶπε, Κάλεσον τὴν (λ) Σωμανίτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν (μ) Ἐλισαιὲ, 37 Λάβε τὸν υἱόν σου. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ καὶ (ν) ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτῆς, καὶ 38 ἐξῆλθε. Καὶ Ἐλισαιὲ ἐπέστρεψεν εἰς Γάλγαλα. καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ γῇ, καὶ (ξ) υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐκάθηντο ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν (ο) Ἐλισαιὲ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, Ἐπίσκεψαι τὴν λέβητα τὴν μέγαν, καὶ ἕψε ἕψεμα τοῖς 39 υἱοῖς τῶν προφητῶν. Καὶ ἐξῆλθεν εἷς εἰς ἀγρὸν συλλέξαι ἀειώδη· καὶ εὗρεν ἄμπελον ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ συνέλεξεν ἀπ' αὐτῆς (π) τολύπην ἀγρίαν πλῆρες τὸ ἱμάτιον (ρ) αὐτοῦ, καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὴν λέβητα τοῦ ἕψέματος, ὅτι 40 οὐκ ἔγνωσαν. Καὶ (σ) ἐνέχεαν τοῖς ἀνδράσι φαγεῖν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ (τ) ἕψέματος, καὶ ἰδοὺ ἀνεβόησαν, καὶ εἶπαν, Θάνατος ἐν τῇ λέβητι, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ· καὶ οὐκ ἠδύναντο φαγεῖν.

MS.A. (σ) πρὸς τὸν Ἐλισαιὲ (τ) Ἐλισαιὲ, (υ) ὅτι οὐκ εἶπον, (φ) Ἐλισαιὲ (χ) χειρί, καὶ (ψ) εὐλογήσῃ (ω) Ἐλισαιὲ, (α) ἐπέθηκεν (β) ἀπάντησιν (γ) Ἐλισαιὲ (δ) κεκοιμημένον (ε) Ἐλισαιὲ (ζ) αὐτῶν, (η) ἑαυτοῦ (θ) ἑαυτῶν (ι) ἑαυτοῦ. (κ) Ἐλισαιὲ (λ) Σωμανίτιν † αὐτὴν, καὶ (μ) Ἐλισαιὲ, Λάβον τὸν (ν) ἐπέπεσεν (ξ) οἱ υἱοὶ (ο) Ἐλισαιὲ (π) τολύπην * πήρεις τὸ (ρ) αὐτοῦ ἐλθὼν, καὶ ἐνέβαλεν (σ) ἐτέχεαν (τ) ἕψήματος,

Et venit ad Elisæe in montem, et apprehendit pedes ejus. Et accessit Giezi ad removendam eam. Et dixit Elisæe, Dimitte eam: quoniam anima ejus tristitia amara ei: & Dominus abscondit à me, & non annunciavit mihi. Et illa dixit, Nunquid postulavi filium à domino meo? quia nonne dixi, non decipies mecum? Et dixit Elisæe ad Giezi, Accinge lumbum tuum, & sume baculum meum in manu tua, & vade: quemcunq; inveneris virum, non benedices eum: & si benedixerit vir, non respondebis ei. Et impones baculum meum super faciem pueri. Et dixit mater pueri, Vivit Dominus, & vivit anima tua, si derelinquam te. Et surrexit Elisæe, & ivit post eam. Et Giezi 31 evanuivit ante eam, & posuit baculum super faciem pueri: & non fuit vox, & non fuit auscultatio. Et revertit in (n) occursum ejus, & annuntiavit ei, dicens; Non est expergefactus puer. Et intravit Elisæe in domum: & ecce puer mortuus cubans super lectum ejus. Et intravit Elisæe in domum, & clausit ostium super ambos se: et deprecatus est ad Dominum. Et ascendit, & cubuit super puerum: et posuit os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, et manus suas super (o) manus ejus. Et (p) intexit se super eum: & calefactus est caro pueri. Et conversus se, & 35 ambulavit in domo hinc, & hinc. Et ascendit, & (q) curvavit se super puerum usq; septies. Et aperuit puer oculos suos. Et exclamavit Elisæe ad Giezi, et dixit; Voca Somanitem istam. Et vocavit, et intravit ad eum. Et dixit Elisæe, Accipe filium tuum. Et intravit mulier, et cecidit super pedes ejus, et adoravit in terram. Et sumpsit filium suum, et exiit. Et Elisæe reversit in Galgala. Et 38 fames in terra: et filii prophetarum sedebant coram eo. Et dixit Elisæe puero suo; Appone lebetem magnum, et coque coctionem filius prophetarum. Et exiit in agrum ad colligendum (r) Ariotis: et invenit vitem in agro: et collegit de ea colocynthidam agrestem, plenum vestimentum suum: et incecit in lebetem coctionis; quoniam non noverant. Et effudit viris ad comedendum. Et factum est in comedendo eos de coctione, et ecce exclamaverunt, et dixerunt; Mors in lebete, homo Dei: Et non poterant comedere.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 וְאִתַּת לוֹת נְבִיָא דַיְיָ לְטוּרָא וְאִתְקֵיפַת בִּרְגְלוֹהִי וּקְרִיב גֵּיחֲזִי לְמַדְחֵיהּ וַאֲמַר נְבִיָא דַיְיָ
28 שְׁבוֹק מִנֵּהּ אֲרֵי נַפְשָׁהּ מְרִירָא לַהּ וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְכַּסְיָא מִנִּי וְלָא אוֹחֲיָא לִי: וַאֲמַרַת
הַשְׁאֵלִית בְּרָא מִן רִבּוֹנִי הֲלָא אֲמָרִית לָךְ אִם מִתְיַהֵיב לִי בַּר קַיָם אִם לָא לָא תְנַסַּח יָתִי
29 וַאֲמַר לְגֵחֲזִי זְרִיז חַרְצָךְ וְסַב חוּטְרִי בִידָךְ וְתֵיזֵל אֲרֵי תְשַׁכַּח גְּבַר לָא תְשָׁאֲלִנֵּהּ בִּשְׁלָמָא
3 וְאֲרֵי יְשַׁאֲלִנָּךְ בִּשְׁלָמָךְ גַּבְרָא לָא תְחַבְּנִנֵּיהּ וְתְשַׁוֵי חוּטְרִי עַל אַפֵּי רְבִיָא: וַאֲמַרַת אִמֵּיהּ
31 דְרְבִיָא קַיָם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִנָךְ וְקָם וְאָזֵל בַּתְרָהָא: וְנַחֲוֵי עֲבַר קֳדָמֵיהוֹן וְשַׁוִי
חוּטְרָא עַל אַפֵּי רְבִיָא וְלֵית קָל וְלֵית דְמֵצִית וְתָב לְקָדָמוֹתֵיהּ וְחַוִי לֵיהּ לְמֵימַר לָא
32 אִתְעֲרָ רְבִיָא: וְאָתָא אֱלִישָׁע לְבֵיתָא וְהָא רְבִיָא מִית רְמִי עַל עָרְסֵיהּ: וְעָל וְאַנַף דְשָׁא
33 בְּאַפֵּי תַרְוֵיהוֹן וְצָלֵי קֳדָם יְיָ: וְסָלִיק וְשָׁכִיב עַל רְבִיָא וְשַׁוִי פּוּמֵיהּ עַל פּוּמֵיהּ וְעֵינוֹהִי עַל
34 עֵינוֹהִי וִידוֹהִי עַל יְדוֹהִי וַאֲלָהִי וְחַם בִּסְרֵיהּ דְרְבִיָא: וְתָב וְהָלִיךְ בְּבֵיתָא וְמָנָא
חַדָא לְכָא וּמָנָא חַדָא לְכָא וְסָלִיק וַאֲלָהִי עֲלוֹהִי וְאִתְמְרַק רְבִיָא עַד שְׁבַע זִמְנִין וּפְקַח
36 רְבִיָא יָת עֵינוֹהִי: וּקְרָא לְגֵחֲזִי וַאֲמַר קְרִי לְשׁוּנַמִיתָא דָא וּקְרָא לֵיהּ וַאֲתַת לְקָדָמוֹהִי
37 וַאֲמַר סַבִי בְרִיךְ: וַאֲתַת וְנָפְלַת קֳדָם רַגְלוֹהִי וְסָגְדַת עַל אַרְעָא וְנָסִיבַת יָת בְּרַהּ וּנְפָקַת
38 וֶאֱלִישָׁע תָב לְגִלְגָּלָא וְכַפְנָא בְאַרְעָא וְתַלְמִידֵי נְבִיָא יָתְבִין קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר לְעוּלְמֵיהּ
39 חֲפֵי דוּדָא רַבָא וּבַשֵּׁיל תַבְשִׁילָא לְתַלְמִידֵי נְבִיָא: וּנְפַק חַד לְחַקְלָא לְלַקְטָא יְרוֹקִין
אֲשַׁכַּח גוּפְנָא בְחַקְלָא וְלַקִיט מִנֵּיהּ פְּקָעֵי חַקְלָא מְלֵי לְבוּשֵׁיהּ וַאֲתָא וּפְרַם וּרְמָא
לְדוּדָא דְתַבְשִׁילָא אֲרֵי לָא יְדָעוּ: וְאַרִיקוּ לְגַבְרַיָא לְמֵיכַל וַהֲוָה כְּמֵיכַלְהוֹן מְתַבְשֵׁילָא
40 אֲנוּן צַוְחוּ וַאֲמַרוּ מוֹתָא בְדוּדָא נְבִיָא דַיְיָ וְלָא יְכִילוּ לְמֵיכַל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et venit ad prophetã Dñi in montẽ, & apprehendit pedes ejus: & accessit Gehhazi ut repelleret illam: & dixit propheta Dñi, Cessa ab ea, quia anima ejus amara est ei; & à Dño celatum est mihi, nec indicavit mihi. Et dixit: Nónne petivi filium à domino meo? nonne dixi tibi, Si datur mihi filius, vivat; sin minus, ne turbes me? Et dixit ad Ghehhazi: Accinge lumbos tuos, & accipe baculum meum in manu tua & vade: quòd si inveneris virũ, ne roges illi pacem; quòd si petierit tibi pacem quispiã, ne respondeas illi: & pones baculum meũ super faciem pueri. Et dixit mater pueri: Permanet ipse Dñs, & vivit anima tua, si dimisero te: & surrexit & ivit post illam. Et Gehhazi transierat ante eos, posueratque baculum super faciem infantis, & non erat vox, nec qui attenderet: & rediit in occursum ejus, & renunciavit illi, dicendo: Non excitatus est infans. Et ingressus est Elisagh in domum, & ecce infans mortuus jacebat in lecto ejus. Et intravit, & clausit portam contra faciem utriusque, & oravit Dñm. Et ascendit & cubuit sup puerũ, & posuit os suũ super os ejꝰ, & oculos suos sup oculos ejꝰ, & manꝰ suas sup manꝰ ejus, & defatigavit se super illum, & incaluit caro infantis. Et rediit & ambulavit per domum vice una huc, et vice altera illuc: et ascendit et defatigavit se super illum, et oscitavit infans usque ad septem vices, & aperuit infans oculos suos. Et vocavit Gehhazi, et dixit, Voca Sunamithen istam: et vocavit eã, et venit *ante* illã: et dixit, Accipe filium tuum. Et venit et procidit ante pedes illius, et incurvavit se super terram, et accepit filium suum et exivit. Et Elisagh rediit in Gilgela, et fames erat in terra, et discipuli prophetarum habitabant coram eo. Et dixit puero suo: Pone ollam magnam, et coque pulmentũ discipulis prophetarũ. Et exivit unus in agrum ut legeret olera, et invenit vitẽ agrestẽ, et legit ex illa cucurbitas agrestes plenũ vestimentum suũ; et venit et scidit, et jecit in ollã pulmenti, quia non noverant. Et effuderunt viris ut comederent: et fuit cùm comederent de pulmento, illi clamaverũt et dixerunt, Mors est in olla propheta Domini: nec poterant comedere.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܐܚܕܬ ܒܪܓܠܘܗܝ ܘܩܪܒܬ ܓܚܙܝ ܕܢܕܚܐ ܐܝܬ ܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܕܐܠܗܐ ܐܢܕܚ ܠܗ ܡܛܠ ܕܢܦܫܗ ܡܪܝܪܬ ܠܗ ܘܡܪܝ ܐܟܬܡ ܘܠܐ ܐܚܘܐ ܠܝ ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܝ

28 * ܐܝܬ ܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܠܓܚܙܝ ܙܪ ܬܬܢ ܠܟ ܘܫܕܪ ܠܟ ܡܫܟܒܐ ܘܠܟ ܠܐ ܬܫܠܡ ܠܐ ܬܫܠܡ ܠܗ ܘܠܐ ܬܫܠܡ ܠܟ ܐܢ ܫܠܡ ܠܟ ܐܢܫ ܠܐ ܬܦܘܩ ܠܗ ܘܬܣܡ ܠܟ ܐܢ ܠܐ ܬܣܡ ܠܟ ܐܢ ܠܐ ܬܣܡ ܠܟ ܐܢ ܠܐ

מלכים ב : ה

:populo Funde :dixit &,ollam in projecit Et .farinā tollite Et :dixit Et
41 וַיֹּאמֶר וּקְחוּ־קֶמַח וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צַק לָעָם
Bahal de venit vir Et .olla in *malum verbum* fuit non & : *comedent* &
41 וְיֹאכֵלוּ וְלֹא הָיָה דָבָר רָע בַּסִּיר : וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל
panes viginti primitiarum *panem* Dei virum ad detulit & ,Salisah
שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים לָחֶם
, populo Da : dixit & ; *sua tunica in viridem sficam plenam* & ,hordeaceos
שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בִּצְקְלֹנוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
? *virorum centum facies ad* hoc dabo *Quid* :ej⁹ minister dixit Et .comedent &
43 וְיֹאכֵלוּ : וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
,*Comedere* ;Dominus dixit sic quoniam :comedent & ,populo Da :dixit &
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכוֹל
fecerunt reliquum & ,comederunt Et .*eorum facies ad* dedit Et *.sufferesse &*
43 וְהוֹתֵר : וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתְרוּ
.Domini verbum juxta
כִּדְבַר יְהוָה :

CAP. V. ה

facies ad magnus vir erat Aram regis militiæ princeps Nahaman Et
1 וְנַעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי
.Aram salutem Dominus dedit *illo in* quia ,*faciebat acceptus &* ,*sui domini*
אֲדֹנָיו וְנִשֵּׂא פָּנִים כִּי־בוֹ נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לַאֲרָם
egenus fuerant egressa Aram Et .leprosus robore potens erat vir Et
וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר חַיִל מְצֹרָע : וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים
vxoris facies ad erat & ;parvam puellam Israel terra è duxerāt captivā &
וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קְטַנָּה וַתְּהִי לִפְנֵי אֵשֶׁת
, *prophetæ facies ad* meus dñs Utinam : suam *heram* ad Dixitque .Nahaman
2 נַעֲמָן : וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אֲחֵלַי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנָּבִיא
nunciavit &,venit Et .*sua* lepra à eum *colleg-isset* tunc ,Someron in qui
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יֶאֱסֹף אֹתוֹ מִצָּרַעְתּוֹ : וַיָּבֹא וַיַּגֶּד
terra è quæ ,puella est locuta *hoc sicut & hoc Sicut* :dicendo ,suo dño
לַאדֹנָיו לֵאמֹר כֹּאת וְכֹאת דִּבְּרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ
! bellum mittam & ;ingredere ,Vade : Aram rex Dixitque .Israel
3 יִשְׂרָאֵל : וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לְךָ־בֹא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר
,argenti talenta decem *sua* manu in tulit & ,abiit & : Israel regem ad
אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְּרֵי־כֶסֶף
ep stolam detulit Et .vestimenta mutatoria decē &,aureos millia sex &
4 וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וַעֲשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים : וַיָּבֵא הַסֵּפֶר
,te ad *hunc libellum venire secundum* nunc Et :dicendo ,Israel regem ad
אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ
.*sua* lepra à eū *recolliges* &,meā *servā* Nahaman te ad *missi* ecce
הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ מִצָּרַעְתּוֹ :
,*sua* vestimenta scidit & ,epistolam Israel *regem legere secundum* ,fuit Et
5 וַיְהִי כִּקְרֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו
iste quia :*vivificandum ad* & ,*mortificandum ad* ,*ego* Deus Num : ait &
וַיֹּאמֶר הַאֱלֹהִים אֲנִי לְהָמִית וְלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה
,nunc scitote enimverò ? *sua* lepra à virum *recolligendum ad* ,me ad *mittens*
שֹׁלֵחַ אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ מִצָּרַעְתּוֹ כִּי אַךְ־דְּעוּ־נָא
.*Elisæah audire secundum* ,fuit Et .*mihi iste* occasionem *quærens* quòd videte &
וּרְאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה הוּא לִי : וַיְהִי כְּשָׁמַע אֱלִישָׁע
misit & ;*sua* vestimenta Israel rex scidisset quòd ,Dei *virum*
אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־קָרַע מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח
,me ad nunc veniat ?*tua* vestimenta scidisti quid Ut :dicendo ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְגָדֶיךָ יָבֹא נָא אֵלָי
suis equis in Nahaman Venitque .Israel in propheta est quòd sciat &
9 וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל : וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו
eum ad Misitque .Elisæah domus ostium stetit & ,*suo* curru &
וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־הַבַּיִת לֶאֱלִישָׁע : וַיִּשְׁלַח אֵלָיו
vicibus septem te *lavabis* & ,Vade : dicendo ,nuncium Elisæah
10 אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְרָחַצְתָּ שֶׁבַע־פְּעָמִים
.*mundabitur* & ,*tibi tua* caro *revertetur* & ,Jarden in
בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וּטְהָר :

Versio VUL. LAT.

41 At ille, Afferte, inquit, farinā. Cúmq; tulissent, misit in ollā, & ait; Infúde turbæ, ut comedāt. Et non fuit ampliùs quidquā amaritudinis in olla. Vir autē quidā venit de Baalsalisa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, & frumentū novum in pera sua. At ille dixit; Da populo, ut comedat. Respondítque ei minister ejus; Quantum est hoc, ut apponā centū viris? Rursum ille ait; Da populo, ut comedat: hæc enim dicit Dñs, Comedent & supererit. Posuit itaq; corā eis: qui comederunt; & superfuit juxta verbum Domini.

CAP. V.

1 NAaman princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominū suū, & honoratus: per illū enim dedit Dñs salutem Syriæ: erat autē vir fortis & dives, sed leprosus. 2 Porrò de Syria egressi fuerant latrunculi, & captivā duxerāt de terra Israel puellā parvulā, quæ erat in obsequio uxoris 3 Naaman, Quæ ait ad dominā suam; Utinam fuisset dominus meus ad prophetam, qui est in Samaria; profectò curâsset eum à lepra, quam habet. 4 Ingressus est itaque Naaman ad dñm suū, & nuntiavit ei, dicens; Sic & sic locuta est puella de terra Israel. 5 Dixítque ei rex Syriæ; Vade, & mittam literas ad regem Israel. Qui cùm profect⁹ esset, & tulisset secū decē talenta argenti, & sex millia aureos, & decē mutatoria vestimentorū, 6 Detulit literas ad regē Israel, in hæc verba; Cùm acceperis epistolam hanc, scito q̄ miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eū à lepra sua. 7 Cúmque legisset rex Israel literas, scidit vestimenta sua, & ait; Numquid De⁹ ego sum, ut occidere posim, & vivificare, quia iste misit ad me, ut curem hominē à lepra sua? animadvertite, & videte quòd occasiones quærat adversùm me. 8 Quod cū audisset Eliseus vir Dei, scidisse, videlicèt, regem Israel vestimenta sua, misit ad eū, dicens; Quarè scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat esse prophetam in Israel. 9 Venit ergò Naaman cū equis & curribus, & stetit ad ostiū 10 domûs Elisei: Misítque ad eum Eliseus nuntium, dicens; Vade, & lavare septies in Jordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis.

Versio GRÆCA. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ εἶπε, (υ) Λάβε σε ἄλφιτα, καὶ (φ) ἐμβάλε εἰς τὴν λέβητα. καὶ εἶπεν (χ) Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζὶ τὸ παιδάριον, Ἔγχει τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν. καὶ οὐκ ἐγλυκάνθη (ψ) ἐκεῖ ἔτι ῥῆμα πονηρὸν ἐν τῷ λέβητι. Καὶ ἀνὴρ διῆλθεν ἐκ
42 (ω) Βαιθαρισὰ, καὶ ἤνεγκε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τ(α) θεοῦ πεπτωκυνημάτων εἴκοσι ἄρτους κριθίνους καὶ παλάθας· καὶ εἶπε, Δότε τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν. 43 Καὶ εἶπεν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ, (β) Τί δῶ τοῦτο ἐνώπιον ἑκατὸν ἀνδρῶν; καὶ εἶπε, (γ) Δὸς τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν, ὅτι τάδε λέγει κύριος, Φάγονται καὶ (δ)
44 κατὰ περισσεύσουσι. Καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

MS.A. (υ) Λάβε σε (φ) ἐμβάλε τ (χ) Ἐλισαιὲ (α) θεοῦ ἄρτους πεπτωκυνημάτων εἴκοσι ἄρτους κριθίνους καὶ παλάθας βαιθαρισὰ· καὶ (β) Τίνι δῶ ταῦτα (γ) Δὸς τῷ (δ) κατὰ περισσεύσουσιν. Καὶ ἔφαγον καὶ ἔδωκεν εἰς πρόσωπον αὐτῶν. καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον, κατὰ

KEΦ. ε'.

1 Καὶ Ναιμὰν ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως (α) Συρίας ἦν ἀνὴρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ, ὅτι ἐν αὐτῷ (β) ἔδωκε κύριος σωτηρίαν (γ) Συρίᾳ· καὶ ὁ ἀνὴρ ἦν δυνατὸς ἰσχύϊ λελεπρωμένος. 2 Καὶ Συρία (δ) ἐξῆλθον μονόζωνοι, καὶ ἠχμαλώτευσαν ἐκ γῆς Ἰσραὴλ νεάνιδα μικράν, καὶ ἦν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς Ναιμάν. 3 Ἡ δὲ εἶπε τῇ κυρίᾳ αὐτῆς, Ὄφελον ὁ κύριός μου ἐνώπιον τοῦ προφήτου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Σαμαρείᾳ, τότε ἀποσυνάξει αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ. 4 Καὶ εἰσῆλθε καὶ ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ ἑαυτῆς, καὶ εἶπεν, Οὕτως καὶ οὕτως ἐλάλησεν
5 ἡ νεᾶνις ἡ ἐκ γῆς Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε (ε) βασιλεὺς Συρίας πρὸς Ναιμάν, Δεῦρο, εἴσελθε καὶ ἐξαποστελῶ βιβλίον πρὸς βασιλέα Ἰσραήλ. καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δέκα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἑξακισχιλίους
6 χρυσοῦς, καὶ δέκα ἀναστολὰς στολάς. Καὶ ἤνεγκε τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραήλ, λέγων, Καὶ νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρός σε, ἰδοὺ ἀπέσταλα πρός σε Ναιμὰν τὸν δοῦλόν μου, καὶ ἀποσυνάξεις αὐτὸν (ζ)
7 ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέγνω (η) βασιλεὺς Ἰσραὴλ τὸ βιβλίον, διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια (θ) αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ὁ θεὸς ἐγὼ τοῦ θανατῶσαι καὶ ζωοποιῆσαι, ὅτι οὗτος ἀποστέλλει πρός με ἀποσυνάξαι ἄνδρα (ι) ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ; ὅτι πλὴν γνῶτε δὴ καὶ ἴδετε, ὅτι προφασίζεται (κ) μοι. Καὶ ἐγέ-
8 νετο ὡς ἤκουσεν (λ) Ἐλισαιὲ, ὅτι διέῤῥηξεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ τὰ ἱμάτια (μ) αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ, λέγων, Ἱνατί διέῤῥηξας τὰ ἱμάτιά σου; ἐλθέτω δὴ πρός με Ναιμὰν, καὶ γνώτω ὅτι ἔστι προφήτης
9 ἐν Ἰσραήλ. Καὶ ἦλθε Ναιμὰν ἐν ἵπποις καὶ ἅρμασι, καὶ ἔστη (ν) ἐπὶ θύρας οἴκου Ἐλισαιέ.
10 Καὶ ἀπέστειλεν (ξ) Ἐλισαιὲ ἄγγελον πρὸς αὐτὸν, λέγων, Πορεύθεις λοῦσαι ἑπτάκις ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, καὶ ὀπισθόφει ἡ σάρξ σου σοὶ καὶ καθαρισθήσῃ. (ο)

MS.A. (α) τῆς Συρίας (β) ἔδωκεν κύριος (γ) Συρίας· (δ) ἐξῆλθεν (ε) ὁ βασιλεὺς Συρίας, Πορεύου πρὸς Ναιμὰν, Δεῦρο, (ζ) ἐκ τῆς (η) ὁ βασιλεὺς (θ) αὐτοῦ (ι) ἐκ τῆς (κ) μου. Καὶ (λ) Ἐλισαιὲ ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, ὅτι (μ) ἔσχε, (ν) ἐπὶ τὰς θύρας οἴκου Ἐλισαιέ. (ξ) πρὸς αὐτὸν Ἐλισαιὲ ἄγγελον, λέγων, (ο) καθαρισθήσῃ.

Et dixit; Samite farinam, & ,*icite* in *libetem*. Et dixit Elisæ
41 *ad* Giezi puerum, Effunde populo, & comedent. Et non fuit illic ultrà *verbum malum* in lebete. Et vir transivit de Baalsalisa,
42 *et attulit* ad hominem Dei de primitiis (f) viginti panes hordeaceos, & (t) palathas. Et dixit; Date populo & comedant. Et dixit
43 minister ejus, Quid dem hoc coram centum viris? Et dixit; Da populo, & comedant: Quoniam hæc dicit Dominus; Comedent,
44 & relinquent. Et comederunt, & reliquerunt juxta verbum Domini.

(ψ) ἐκεῖ ῥῆμα (ω) Baθa ....

CAP. V.

1 ET Næman (a) princeps virquis Syriæ erat vir magnus in conspectu domini sui, & (b) acceptus facie, quia in eo dederat Dominus salutem Syriæ: & vir erat potens fortitudine, leprosus. Et (c) Syria exierunt acinetti, & captivam duxerunt de terra Israel adolescentulam parvam: & erat in conspectu uxoris
3 Næman. Hæc verò dixit domine suæ; utinam dominus meus in conspectu prophetæ Dei, qui in (d) Samaria. Tunc (e) curabit eum à lepra ejus. Et intravit, &
4 annuntiavit domino suo, & dixit; Sic & sic locuta est adolescentula, quæ de terra Israel. Et
5 dixit rex Syriæ ad Næman, Veni, vade: & mittam librum ad regem Israel. Et ivit, & sumpsit in manu sua decem talenta argenti, & sex mille aureas, & decem mutatorias stolas. Et attulit librum ad regem Israel, dicens;
6 Et nunc, cùm venerit liber hic ad te, ecce misi ad te Naman servum meum: & curabis eum à lepra sua. Et factum est, ut agnovit rex
7 Israel librum, discidit vestimenta sua, & dixit; (f) Deus ego ad mortificandum, et vivificandum: quoniam hic mittit ad me curare virum à lepra ejus? Verumtamen cognoscite, quæso, & videte, quia occasionem quærit iste (g) mihi.
8 Et factum est, ut audivit (h) Eliseus, quia discidit rex Israel vestimenta sua, & misit ad regem Israel, dicens; ut quid discidisti vestimenta tua? Veniat nunc ad
9 me Næman, & cognoscat, quia est propheta in Israel. Et venit Naman in equo & curru: & stetit
10 super ostium domûs Elisæi. Et misit Elisæe nuntium ad eum, dicens; Vadens lava septies in Jordane: & revertet caro tua tibi, & mundaberis.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

41 וְאָמַר אַיְתוּ קְמָחָא וּרְמוּ לְרוּדָא וַאֲמַר אֲרִיק לְעַמָּא וְיֵכְלוּן וְלָא הֲוָה מִדְּעָם בִּישׁ בְּדוּדָא :
42 וַעֲבָרָא אָתָא מֵאַרְעָא דְּרוּמָא וְאַיְתִי לְנְבִיָא דֵּיי לְחֵם בִּכּוּרִין עֲסַרִין טוּלְמִין דִּלְחֵם סְעוּרִין
43 דִּירוּכָן בִּלְבוּשֵׁיהּ וַאֲמַר הַב לְעַמָּא וְיֵכְלוּן : וַאֲמַר מְשַׁמְּשָׁנֵיהּ מָא אֶתֵּן דֵּין קֳדָם מְאָה
44 גַּבְרָא וַאֲמַר הַב לְעַמָּא וְיֵכְלוּן אֲרֵי כְדֶנָן אֲמַר יְיָ וְיֵכְלוּן וְיוֹתְרוּן : וְיָהַב קֳדָמֵיהוֹן וַאֲכָלוּ
וְאוֹתִירוּ כְּפִתְגָמָא דַיְיָ :

ה

1 נַעֲמָן רַב חֵילָא דְמַלְכָּא דַאֲרָם הֲוָה גְּבַר רַב קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ וְנָסִיב אַפִּין אֲרֵי עַל יְדֵיהּ עֲבַד יְיָ
2 גְּבוּרְתָנָא לְאֵנָשׁ אֲרָם וְגַבְרָא הֲוָה גְּבַר חֵילָא וְהוּא לְקֵי בִּסְנִירוּתָא : וְאֵנָשׁ אֲרָם נְפַקוּ
בְּמַשְׁרְיָן וְשִׁבוּ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עוֹלְמְתָא וְעָרְקָא וַהֲוָת מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם אִתַּת נַעֲמָן :
3 וַאֲמָרַת לְמָרְתָהּ טוּבֵי רִבּוֹנִי אִם יְזֵיל לְקֳדָם נְבִיָא דִּי בִשְׁמְרוֹן בְּכֵן יְסֵי יָתֵיהּ מִסְנִירוּתֵיהּ :
4 וְאָתָא וְחַוִי לְרִבּוֹנֵיהּ לְמֵימַר כְּדֵין וּכְדֵין מַלְלַת עוֹלְמְתָא דִּי מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : וַאֲמַר
5 מַלְכָּא דַאֲרָם אֱתָא אֱוִיל וְאַשְׁדַּר אַגַּרְתָּא לְוָת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲזַל וּנְסִיב בִּידֵיהּ עֲסַר
כִּכְּרִין דִּכְסַף וְשִׁתָּא אַלְפִין דִּינְרִין דִּדְהַב וְעַסְרָא אֲצְטְלָוִן דִּלְבוּשָׁא : וְאֵיתֵי אַגַּרְתָּא לְמַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר וְכַן כְּתִיב בָּהּ וּכְעַן כְּמֵיתֵי אַגַּרְתָּא הָדָא לְוָתָךְ הָא שַׁדַּרִית לָךְ יָת נַעֲמָן
עַבְדִּי וְתַסְנֵיר מִסְנִירוּתֵיהּ : וַהֲוָה כַּד קְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יָת אַגַּרְתָּא וּבְזַע יָת לְבוּשׁוֹהִי
וַאֲמַר הֲצְרוּךְ אֱלָהּ בִּי מִן קֳדָם יְיָ לְמִקְטַל וּלְאַחָיָה אֲרֵי דֵין שָׁלַח לִי לְאַסָּאָה נַעֲמָן
6 מִסְנִירוּתֵיהּ אֲרֵי בְרַם דְּעוּ כְעַן וְחֲזוֹ אֲרֵי תּוֹסְקְפָא דֵין בְּעֵי לְאִתְנָרָאָה בִּי : וַהֲוָה כַּד שְׁמַע
אֱלִישָׁע נְבִיָא דְיָי אֲרֵי בָּזַע מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יָת לְבוּשׁוֹהִי וְשָׁלַח לְוָת מַלְכָּא לְמֵימַר לְמָא
בְזַעְתָּא לְבוּשָׁךְ יֵיתֵי כְעַן לְוָתִי וְיֵדַע דְּאִית נְבִיָא בְּיִשְׂרָאֵל : וַאֲתָא נַעֲמָן בְּסוּסוֹהִי וּבִרְתִיכוֹהִי
וְקָם בְּתָרַע בֵּיתָא דֶאֱלִישָׁע : וְשָׁלַח לְוָתֵיהּ אֱלִישָׁע אוֹנְדָא לְמֵימַר אֱוִיל וּטְבוֹל שְׁבַע זִמְנִין
בְּיַרְדְּנָא וְיִתוּב בִּסְרָךְ לָךְ וְאִתְסֵי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit: Afferte farinam, & conjicite in ollam: & dixit; Effunde populo, 41
ut comedant: & non fuit quicquam mali in olla. Et vir quidam venit de 42
terra Australi, & attulit prophetæ Domini panem primitiarum, viginti
placentas panis ordeacei, & manipulos in vestimento suo: & dixit; Da po-
pulo ut comedant. Et dixit minister ejus; Quid dabo hoc ante centum vi- 43
ros? & dixit; Da populo ut comedant: quia sic dixit Dominus: Comedent
& relinquent. Et dedit ante illos; & comederunt & reliquerunt juxta 44
verbum Dñi.

CAP. V.

ET Naghaman magister exercitus regis Aram erat vir magnus ante 1
dominū suum, & facie acceptus; quia per manum ejus fecerat Dñs victo-
riam hominibus Aram: & vir erat robustus virtute, sed erat percussus le-
pra. Et homines Aram exierant in turmis, & captivā duxerant de terra 2
Israel puellam parvā, quæ ministrabat uxori Naghaman. Et dixit domina
suæ: Beatus dominus meus, si iverit ad prophetam qui est in Somron: tunc 3
sanabit eum à lepra ejus. Et venit & nunciavit domino suo dicendo 4
Sic & sic locuta est puella quæ est ex terra Israel. Et dixit rex Aram: Veni, 5
vade, et mittam epistolam ad regem Israel: & abiit, & accepit in manu sua
decem talenta argenti, & sex millia denariorum auri, & decem mutatoria
as vestes. Et attulit epistolam ad regem Israel, dicendo; & sic scriptum 6
erat in ea: Et nunc cùm venerit epistola hæc ad te, ecce misi tibi Nagha- 7
man servū meum, ut sanes eum à lepra sua. Et fuit cùm legisset rex Israel
epistolam, scidit vestimenta sua, & dixit: An commoditas est in me à Dño
ad occidendū & vivificandū, quòd miserit iste ad me, ut sanē virū à lepra
ejus? enimvero cognoscite, obsecro, & videte, quòd occasionē hanc quærat, 8
ut contendat contra me. Et fuit cùm audisset Elisagh propheta Dñi quòd
scidisset rex Israel vestimenta sua, misit ad regē, dicendo: Ut quid scidisti
vestimenta tua? veniat nunc ad me, & cognoscat q̄ sit propheta in Israel. Et 9
venit Naghaman in equis suis & in curribꝰ suis, & stetit in porta domꝰ Eli-
sagh. Et misit ad illum Elisagh nuncium dicendo: Vade & intinge te 10
septem vicibus in Jardena, & redibit caro tua tibi, & sanabitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 ... ...
42 ... ...
43 ... ...
44 ... ...
1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...
4 ... ...
5 ... ...
6 ... ...
7 ... ...
8 ... ...
9 ... ...
10 ... ...

41 At ille dixit, Sumite farinam, & injicite in ca-
cabum. Tum dixit, Infunde populo ut come-
42 dant: tum nihil mali fuit in cacabo. Post hæc
venit quidam è civitate gigantum, attulítque
prophetæ Dei panem primitiarum, *nempè*
viginti panes hordeaceos, & triticum frica-
tum in mantili. Dixitq; *Elisæus*, Offer turbæ
43 ut comedant. Respondit illi minister ejus,
Quid apponerem hoc centum viris? Dixit ad
eum Elisæus, Offer populo ut comedant; nam
sic ait Dominus, Comedent & relinquent.
44 Apposuit itaque eis, & comederunt, ac reli-
quum fecerunt, juxtà sermonem Domini.

CAP. V.

1 VErùm Naaman princeps militiæ regis
Adum, vir erat insignis & spectatissimus apud
dominum suum, quia per eum præstiterat Dñs
salutem Adumæis; et *quidem* vir iste Naaman
strenuissimus erat, sed leprosus. Adumæi au-
2 tem turmatim egressi fuerant, et captivam
duxerant à terra Israelis adolescentulâ quan-
dam parvam, quæ facta fuerat *ministra* coram
3 uxore Naamanis. Dixit hæc heræ suæ, Beatus
esset dñs meus si se conferret ad prophetam
qui est in Samaria; nam illico sanaret eum à
4 lepra ipsius. Itaque ingressi indicârunt hero
ipsius, et dixerunt ei, Hæc et talia loquuta est
adolescentula illa quæ est è terra Israelis.
5 Tum dixit ei rex Adum, Age, abi, ego mittam
epistolam ad regem Israelis. Abiens igitur ille
accepit in manu sua decem talenta argenti,
et sex millia aureorum, ac decem paria vesti-
um; Attulítque epistolam ad regem Israelis,
6 in qua sic scriptum erat, Quâ horâ pervenerit
epistola hæc ad te, ecce mitto ad te Naamanem
7 servum meum, sana eum à lepra ejus. Per-
lectâ rex Israelis epistolâ, scidit vestimenta
sua, et ait, Egóne Deus sum mortificans et
vivificans, ut is ad me miserit, Sana virum
ab ejus lepra? advertite jam, et considerate
quomodo penitùs me provocet. Cùm verò
8 Elisæus propheta Dei audìsset quòd rex vesti-
menta sua scidisset, misit ad regem, et ait illi;
Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me,
et experietur prophetam esse in Israele. Venit
9 ergò Naaman cum equis et curribus suis, et
constitit ad ostium domûs Elisæi prophetæ.
Sed misit ad eum Elisæus per nuntium, Vade,
10 et lava te septies in Jordane, et restituetur
tibi caro tua, et mundabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 ... ...
42 ... ...
43 ... ...
44 ... ...
1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...
4 ... ...
5 ... ...
6 ... ...
7 ... ...
8 ... ...
9 ... ...
10 ... ...

41 *Qui dixit, Afferte mihi farinam, & in-*
jicite eam in ollâ. Deinde præcepit ut hau-
rirentur turbæ: & comederunt, & nihil de-
inceps pernicioſi reperierunt in toto eo quod
erat in olla cibi. Interea venit quidam 42
ad prophetam Dei è regione Darum cum
viginti panibus hordei primotici, et aristis
in veste sua. Dixitque propheta, Offer tur-
bæ ut comedant, Ait illi minister ejus, 43
Quomodo ponerē hoc ante centum viros?
dixit ille, Imò verò appone turbæ ut come-
dant; ait enim Deus, Comedent ad satieta-
tem suam, & supererit. Obtulit ergò eis, 44
comederunt, & reliquerunt ex iis quæ ob-
tulerat eis, postquam saturati essent, quem-
admodum dixerat Deus.

CAP. V.

NAaman antè princeps exercitûs regis 1
Aram erat vir maximus inter aulicos do-
mini sui, et dilectissimus eorum apud ipsum
propter assertam à Domino per manum e-
jus libertatem genti Aramææ: erátque vir
iste gigas et robustus, verùm erat leprosus.
Gens autem Aramæa egressa jam fuerat 2
cum bellatoribus, & captivam duxerat è
terra Israelitica puellam parvam, quæ de-
inde fuit in conspectu uxoris Naamanis
ministrans ei. Hæc dixit aliquando uxori 3
illius, O fœlicem herũ meũ si se sisteret a-
pud prophetam Samariæ, is enim proculdu-
biò curaret eum à lepra ipsius. Igitur acce- 4
deus quidam narravit domino suo, & ait,
Talia ac talia dixit puella quæ est de terra
Israelitica. Quapropter dixit ad eum 5
rex Aram, Abi, & eras ad me revertere
ut scribam epistolam ad regem Israelita-
rum. Abiit ille, sumptisque secum decẽ ar-
genti quintalibus, & sex millibus aurei fi-
ciis, decémque pretiosis indumentorũ ve-
stibus; Detulit epistolam ad regem Israeli- 6
tarũ hujuscemodi tenore conscriptã, Sta-
tim atq; pervenerit ad te hæc epistola mea
missa per Naamanem servum meũ, statim
inquam atque pervenerit ad te, cura eum
à morbo suo. Cùm ergò legisset rex Isra- 7
elitarum epistolam, scidit vestes suas, &
ait; Num inest mihi à me ipso potentia quâ
morte vel vitâ afficiam, ut hominẽ à lepra
sua curem? verum enimverò sciatis opor-
tet hoc esse prætextum adversandi mihi.
Cùm autem audisset Elisæus propheta Dei 8
scidisse regem vestes suas, misit ad regem,
dicens, Cur scidisti vestes tuas? veniat as eũ
ad me, ut sciat esse inter Israelitas prophe-
tam. Igitur Naaman cum equis et equiti- 9
bus suis venit ut præsentem se sisteret apud
Elisæum. At Elisæus misit ad eum nun- 10
tiũ ut diceret ei, Vade, lavare in Jordane
septẽ vicibus, & redintegrabitur caro tua
viva ut antehac habebas, & sanitatem
consequêris.

מלכים ב : ה

me *apud* *dixi* Ecce :dicebat & ,abibat & ,Nahaman *ira efferbuit* Et

11 וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלַי
,sui Dei Domini *nomine in* invocabit &,ſtabit &,egrediendo Egredietur

יֵצֵא יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו
Nonne .leproſum *recolliget* & ,locum ad ſuam manum *agitabit* &

12 וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְצֹרָע: הֲלֹא
? Iſrael aquis omnibus *præ* Dammeſec fluvii Parpar &,Abanah *bonæ*

טוֹב אֲבָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל מֵימֵי יִשְׂרָאֵל
.ira *m* ibat &,ſe vertit & ?me mundabo &,eis in me lavabo non an

הֲלֹא־אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה:
,mi Pater :dixerunt & ,eum ad ſunt locuti & ,ejus ſervi acceſſerunt Et

13 וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
,etiam & ?feciſſes nonne ,te ad fuiſſet locutus vates *magnum verbum*

דָּבָר גָּדוֹל הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאַף
ſe *immerſit* &,deſcendit Et *pojto* mundus &,te Lava ,te ad dixerit *quia*

כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחַץ וּטְהָר: וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל
eſt reverſa & :Dei viri verbum juxta,vicibus ſeptem Jarden in

בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב
ad eſt reverſus Et.eſt mundatus &,parvi pueri caro ſicut ejus caro

14 בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר: וַיָּשָׁב אֶל־
,ejus faciem ad ſtetitq; ,venit & ,ejus turma omnis & ipſe ,Dei virum

אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו
,terra omni in Deus non quòd ,novi nunc Ecce :dixit &

וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ
.ſuo ſervo à benedictionem *nunc* tolle nunc & :Iſrael in niſi

כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה מֵאֵת עַבְדֶּךָ:
:accepero ſi ,*ejus faciem ad* ſteti cujus ,Dominus Vivit :dixit Et

16 וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח
non Et :Nahaman Dixitque .renuit & ,*capiendum ad eum in inſtabat* &

וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן: וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא
non quia ?*terræ* mulorum paris onus tuo ſervo nunc dabitur

יִתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־פְּרָדִים אַדְמָה כִּי לֹא־
,alienis diis ſacrificium & ,*aſcenſionem* tuus ſervus ultrà faciet

יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים
,tuo ſervo Dominus parcat *hoc verbo* Is .Domino niſi

18 כִּי אִם־לַיהוָה: לַדָּבָר הַזֶּה יְסַלַּח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ
ipſe & ,ibi *ſe incurvandum ad* Rimmon domum *meu dominũ* intrando *in*

בְּבוֹא אֲדֹנִי בֵית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
Rimmon domo *me incurvavero* & ,meam manum ſuper fuerit innixus

נִשָּׁעַן עַל־יָדִי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן
Dominus *queſo* ignoſcat ,Rimmon domo ,mea *incurvatione* in

בְּהִשְׁתַּחֲוֹתִי בֵּית רִמֹּן יְסַלַּח־נָא יְהוָה
abiit & :pace in Vade ,ei Dixitque .*hoc verbo* in tuo ſervo

19 לְעַבְדֶּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ
viri Eliſaah puer Ghechazi dixit Et .terræ milliare quali eo ab

מֵאֹתּוֹ כִּבְרַת אֶרֶץ: וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר 20 אֱלִישָׁע אִישׁ־
,hunc Aramæum Nahaman meus dominus prohibuit Ecce :Dei

הָאֱלֹהִים הִנֵּה־נָא חָשַׂךְ אֲדֹנִי אֶת־נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הָזֶה
cucurrero *quin* ,Dominus vivit :attulit quæ ejus manu de *accipiendo ab*

מִקַּחַת מִידוֹ אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיא חַי־יְהוָה כִּי־אִם־רַצְתִּי
poſt Ghechazi eſt ſecutus Et .aliquid eo ab accepero &,eum poſt

אַחֲרָיו וְלָקַחְתִּי מֵאִתּוֹ מְאוּמָה: 21 וַיִּרְדֹּף גֵּיחֲזִי אַחֲרֵי
deſuper cecidit & ,ſe poſt currentem Nahaman viditque ;Nahaman

נַעֲמָן וַיַּרְא־רָץ אַחֲרָיו וַיִּפֹּל מֵעַל
:Pax ,dixit Et ?pax Nunquid :dixit & ,ejus occurſum in curru

הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם: 22 וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם
duo me ad venerunt hoc *nunc* Ecce :dicendo,me miſit meus domin*

אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי־
eis *nunc* da :prophetarum filiis de Ephraim monte de pueri

נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים תְּנָה־נָא לָהֶם
.veſtimenta mutatoria duo &,argenti talentum

כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים:

Verſio VULG. LAT.

11 Iratus Naaman recedebat, dicens; Putabam quòd egrederetur ad me, & ſtans invocaret nomen Dñi Dei ſui, & tangeret manu ſuâ locũ lepræ, et curaret me. Numquid non meliores ſunt Abana & Pharphar, fluvii Damaſci, omnibus aquis Iſrael, ut laver in eis, & munder? Cùm ergò vertiſſet ſe, et 12 abiret indignans, Acceſſerunt ad eum ſervi ſui, & locuti ſunt ei; Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, certè facere debueras: quantò magis quia nunc dixit tibi; Lavare, & 13 mundaberis? Deſcendit, & lavit in Jordane ſepties juxta ſermonem viri Dei, & reſtituta eſt caro ejus, ſicut caro pueri parvuli, et mundatus eſt. Reverſúſque ad virum Dei cum 14 univerſo comitatu ſuo, venit, et ſtetit coram eo, et ait; Verè ſcio quòd non ſit alius Deus in univerſa terra, niſi tantùm in Iſrael. Obſecro itaque ut accipias benedictionem à ſervo tuo. At ille reſpondit; Vivit 15 Dominus, ante quem ſto, quia non accipiam. Cúmque vim faceret, penitùs non acquievit. Dixítque Naaman, Ut vis: ſed, obſecro, concede mihi ſervo 16 tuo, ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultrà ſervus tuus holocauſtum aut victimam diis alienis, niſi Domino. Hoc autem 17 ſolum eſt, de quo depreceris Dominũ pro ſervo tuo, quando ingredietur dominus meus templum Remmon, ut adoret, & illo innitente ſuper manum meam, ſi adoravero in templo 18 Remmon, adorante eo in eodẽ loco, ut ignoſcat mihi Dominus ſervo tuo pro hac re. Qui 19 dixit ei, Vade in pace. Abiit ergò ab eo electo terræ tempore. Dixítque Giezi puer viri 20 Dei; Pepercit dominus meus Naaman Syro iſti, ut non acciperet ab eo quæ attulit: vivit Dominus, quia curram poſt eum, & accipiã ab eo aliquid. 21 Et ſecutus eſt Giezi poſt tergum Naaman: quem cùm vidiſſet ille currentem ad ſe, deſiliit de curru in occurſum ejº, & ait; Recténe ſunt omnia? 22 Et ille ait, Rectè: dominus meus miſit me ad te, dicens; Modò venerunt ad me duo adoleſcentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, & veſtes mutatorias duplices.

Verſio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

11 Καὶ ἐθυμώθη Ναιμὰν καὶ ἀπῆλθε, καὶ (π) εἶπεν, Ἰδοὺ εἶπον, Πρὸς μὲ πάλαι ἐξελεύσεται καὶ στήσεται, καὶ ἐπικαλέσεται ἐν ὀνόματι (ρ) θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τόπον, 12 καὶ (σ) ἀποσπάξει τὸ λεπρόν. Οὐχὶ (τ) ἀγαθοὶ Ἀβανὰ καὶ Φαρφὰρ πάλαι ὑδάτων Ἰσραὴλ (υ) ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα Συρίας; οὐχὶ προβὰς λούσομαι ἐν αὐτοῖς, καὶ καθαρισθήσομαι; καὶ ἐξέκλινε καὶ ἀπῆλθεν ἐν θυμῷ. Καὶ 13 προσῆλθον οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς (φ) αὐτὸν, Μέγαν λόγον ἐλάλησεν ὁ προφήτης πρὸς σέ· οὐχὶ (χ) ποιήσεις; καὶ ὅτι εἶπε πρὸς σέ, Λοῦσαι καὶ καθαρίσθητι. Καὶ κατέβη 14 Ναιμὰν καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἑπτάκις κατὰ τὸ ῥῆμα (ψ) Ἐλισαιέ. καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σὰρξ αὐτοῦ ὡς σὰρξ παιδαρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐπέστρεψε πρὸς (ω) Ἐλισαιὲ αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ 15 ἦλθε καὶ ἔστη (α) ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἔγνωκα ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ Ἰσραήλ. καὶ νῦν λάβε τὴν (β) 16 εὐλογίαν παρὰ τοῦ δούλου σου. Καὶ εἶπεν (γ) Ἐλισαιὲ, Ζῇ κύριος ᾧ παρέστηκα ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ λήψομαι. καὶ (δ) παρεβιάσατο αὐτὸν λαβεῖν, καὶ ἠπείθησε. Καὶ εἶπε Ναιμὰν, 17 Καὶ εἰ μὴ, δοθήτω δὴ τῷ δούλῳ σου (ε) γόμος, ζεῦγος ἡμιόνων, ὅτι οὐ ποιήσει ἔτι ὁ δοῦλός σου ὁλοκαύτωμα καὶ (ζ) θυσίασμα θεοῖς ἑτέροις, 18 εἰς ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ τῷ ῥήματι τούτῳ. Καὶ ἱλάσεται κύριος τῷ δούλῳ σου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν κύριόν μου εἰς οἶκον (η) Ῥεμμὰν προσκυνῆσαι ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ἐπαναπαύσεται ἐπὶ τὴν χεῖρός μου, καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ (ϑ) Ῥεμμὰν ἐν τῷ προσκυνεῖν αὐτὸν ἐν οἴκῳ Ῥεμμὰν, καὶ ἱλάσεται δὴ κύριος τῷ δούλῳ 19 σου ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Καὶ εἶπεν (ι) Ἐλισαιὲ πρὸς Ναιμὰν, Δεῦρο εἰς εἰρήνην. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' (κ) αὐτοῦ εἰς διάστημα τῆς γῆς. 20 Καὶ εἶπε Γιεζὶ τὸ παιδάριον (λ) Ἐλισαιὲ, Ἰδοὺ ἐφείσατο ὁ κύριός μου τῷ Ναιμὰν τῷ Σύρῳ τούτῳ, τῷ μὴ λαβεῖν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ (μ) ἃ ἐνήνοχε· ζῇ κύριος, ὅτι εἰ μὴ δραμοῦμαι ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ λήψομαι (ν) ἀπ' αὐ- 21 τοῦ τι. Καὶ ἐδίωξε Γιεζὶ ὀπίσω τοῦ Ναιμάν. καὶ εἶδεν ἄνδρα Ναιμὰν (ξ) τρέχοντα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν (ο) ἀπὸ τοῦ ἅρματος εἰς ἀπαντὴν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν, Εἰρήνη· 22 ὁ κύριός μου (π) ἀπέστειλέ με, λέγων, Ἰδοὺ νῦν ἦλθον πρὸς μὲ δύο παιδάρια ἐξ ὄρους Ἐφραὶμ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν· δὸς δὴ αὐτοῖς τάλαντον ἀργυρίου, καὶ δύο μεταμφιάσεις στολάς.

Et indignat' eſt Naaman, et abiit: & dixit, Ecce dixi; Ad me omnino egredietur, & ſtabit, & invocabit in nomine Dei ſui, & imponet manum ſuam ſuper locum, & curabit lepram. Nonne meliores ſunt Abana, & Pharphar fluvii Damaſci, (t) ſuper omnes aquas Iſrael? Nonne vadens lavabor in eis, & mundabor? Et declinavit, & abiit in furore. Et acceſſerunt pueri ejus, & locuti ſunt ad eum; (k) Magnum verbum locutus eſt pro, beta ad te nónne facies? Etiam quia dixit ad te, Lavare, & mundaberis? Et descendit Naaman: & merſit ſe in Jordane ſepties juxta verbum (l) Eliſæe. Et reverſit caro ejus ſicut caro pueri parvi: & mundat' eſt. Et reverſit ad Eliſæe, ipſe, & universa caſtra ejus: & venit, & ſtetit coram eo, & dixit; Ecce novi, quia non eſt Deus in omni terra, niſi in Iſrael. Et nunc accipe benedictionem à ſervo tuo. Et dixit Eliſæe; Vivit Dominus, cui aſtiti coram eo, ſi accipiam. Et urgebat eum accipere: & recuſavit. Et dixit Naman, Et ſi non, detur quæſo, ſervo tuo onus, (m) par mulorum, quoniam non faciet ultrà ſervus tuus holocauſtum, & ſacrificium diis alius, ſed (n) Domino verbo hoc. Et propitiabitur Dominus ſervo tuo, in ingrediendo dominum meum in domum Rhemman ad adorandum ibi, & ipſe requieſcet ſuper manum meam, & adorabo in domo Rhemman, dum ipſe adorat in domo Rhemman: Et propitiabitur nunc Dominus ſervo tuo in verbo hoc. Et dixit Eliſæe ad Naaman; Vade in pace. Et abiit ab eo (o) in Debratha terræ. Et dixit Giezi puer Eliſæi, Ecce pepercit Dominus meus ipſi Naaman Syro huic, non accipiendo de manu ejus, quæ attulit. Vivit Dominus, niſi curram poſt eum, & accipiam ab eo aliquid. Et perſequutus eſt Giezi poſt Naman. Et vidit eum Naman, currentem poſt ſe: & converſus eſt de curru in occurſum ejus. Et dixit, (p) Pax: dominus meus miſit me, dicens; Ecce nunc venerunt ad me duo pueri è monte Ephraem de filiis prophetarum. Da, quæſo, eis talentum argenti, & duas ſtolas mutatorias.

MS. A. (π) εἶπεν, * Πρὸς μὲ (ρ) κυρίου αὐτοῦ, (σ) ζυνάξει (τ) ἀγαθοὶ Ναεζανὰ καὶ (υ) ὑ (φ) αὐτὸν, Πάτερ, μέγαν (χ) ποιήσεις; ὅτι (ψ) Ἐλισαιέ. (ω) Ἐλισαιὲ (α) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, * Ἰδοὺ δὴ ἔγνωκα (β) εὐλογίαν τῷ (γ) Ἐλισαιὲ, (δ) παρεβιάσατο λαβεῖν, (ε) γόμαρ ζεύγος ἡμιόνων ἀπὸ τῆς γῆς, ὅτι (ζ) θυσίαν (η) Ῥεμμὰθ προσκυνῆσαι αὐτόν· καὶ ἐπαναπάυσεται ἐπὶ (ϑ) Ῥεμμὰ· καὶ ἱλαδήσει δὴ (ι) Ἐλισαιὲ (κ) αὐτοῦ ἀπὸ τῆς γῆς Ἰσραήλ. Καὶ (λ) Ἐλισαιὲ, (μ) ὧν (ν) παρ' αὐτοῦ (ξ) ὀπίσω τρέχουσα αὐτοῦ, (ο) εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ἅρματος. Καὶ (π) ἀπέστειλεν πρὸς Ζὲ, λέγων, Νῦν τοῦτο ἦλθον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּרְגַז נַעֲמָן וַאֲזַל וַאֲמַר הָא הֲוֵיתִי אֲמַר דִּלְוָתִי יִפּוֹק מְפַּק וְיוּקוּם וְיִצְלֵי בִּשְׁמָא דַּייָ אֱלָהֵיהּ 11
וְיֵרְנֵי יְדֵיהּ עַל אַתַר בֵּית מָחֵתָא וְיִתְסֵי סְגִירוּתָא : הֲלָא טָבִין אֲמָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרֵי דַּמֶּשֶׂק 12
מִכֹּל מֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל הֲלָא אֶשְׁתְּבוֹל בְּהוֹן וְאֶתְסֵי וְאֶתְפְּנֵי וַאֲזַל בְּרַגַז : וּקְרִיבוּ עַבְדּוֹהִי 13
וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ וַאֲמַרוּ מָרִי אִלּוּ פִּתְגָמָא רַבָּא נְבִיָא מַלֵּיל עִמָּךְ הֲלָא תַעֲבִיד וְאַף אֱלָהִין
דַּאֲמַר לָךְ טְבוֹל וְאֶתְסֵי : וּנְחַת וּטְבַל בְּיַרְדְּנָא שְׁבַע וּמְנִין כְּפִתְגָמָא נְבִיָא דַּייָ וְתָב בְּסַרְיֵהּ 14
כְּבִסַר יְנִיק זְעִיר וְאִתְסֵי : וְתָב לְוָת נְבִיָא דַּייָ הוּא וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ וְאָתָא וְקָם קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר 15
הָא כְעַן יְדַעִית אֲרִי לֵית אֱלָהָא קָיֵם בְּכָל אַרְעָא אֱלָהִין בְּיִשְׂרָאֵל וּכְעַן קַבֵּיל כְּעַן
חֻקְרוּבְתָא מִן עַבְדָךְ : וַאֲמַר קָיֵם הוּא יְיָ דְּי מְשַׁמְשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אִם אֶקַבֵּל וַאֲתֵקִיף בֵּיהּ 16
לְקַבָּלָא וְלָא אֲבָא : וַאֲמַר נַעֲמָן וְלָא יְתִיהֵב כְּעַן לְעַבְדָךְ טָעוּן חַד כּוּדַנְיוֹן מֵעַפְרָא אַרְעָא 17
אֲרִי לָא יַעֲבִיד עוֹד עַבְדָךְ עֲלָתָא וּדְבַח לְטָעוּת עַמְמַיָא אֱלָהִן לְשִׁמָא דַּייָ : לְפִתְגָמָא 18
הָדֵין יְשְׁבוֹק יְיָ לְעַבְדָךְ בְּמֵעַל רַבּוֹנִי לְבֵית רִמּוֹן לְמִסְגַּד תַּמָּן וְהוּא סָמִיךְ עַל יְדִי וְאֶסְגּוֹד
בֵּית רִמּוֹן בְּמִסְגְּדִי בֵּית רִמּוֹן יְשְׁבוֹק יְיָ לְעַבְדָךְ בְּפִתְגָמָא הָדֵין : וַאֲמַר לֵיהּ אֲזֵיל לְשָׁלֵם 19
וַאֲזַל מִלְוָתֵיהּ פַּרְוִיהּ מִלְקַבְלָא מִנֵיהּ יַרְחָא דְּאִילֵישַׁע נְבִיָא דַּייָ הוּא מָנַע רַבּוֹנִי יַרְחָא 20
נַעֲמָן אֲרַמָאָה הָדֵין מִלְקַבָּלָא מִנֵיהּ יַרְחָא דְּאִיתַי קָיֵם הוּא יְיָ אֱלָהֵן אֲרַהוֹט בַּתְרוֹהִי
וְאַסְבַּ מִנֵיהּ מִדְעָם : וּרְדַף גֵּחֲזִי בַּתַר נַעֲמָן וַחֲזָא נַעֲמָן גַּבְרָא דְּרָהִיט בַּתְרוֹהִי וְאִתְרְכִין 21
מִן רְתִיכָא לְקֳדָמוֹתֵיהּ וַאֲמַר הַשְׁלָם : וַאֲמַר שְׁלָם רַבּוֹנִי שַׁלְחַנִי לְמֵימַר הָא כְעַן דֵּין אָתוּ 22
לְוָתִי תְּרֵין עוּלֵימִין מְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם מִתַּלְמִידֵי נְבִיֵא הַב כְּעַן לְהוֹן כִּכְרָא דְכַסְפָּא
וּתְרֵין אֲצְטְלָן דְּלְבוּשָׁא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et indignatus eſt Naghaman, & abiit, dixitque: Ecce dicebam quòd ad me exiret exeundo, & ſtaret & oraret in nomine Dñi Dei ſui; & levaret manum ſuam ſuper locum plagæ meæ, & ſanaretur lepra. Nónne meliores ſunt Amanah & Parpar fluvii Dammeſeq omnibus aquis terræ Iſrael? nunquid ſi intinxero me in illis, ſanabor? & converſus abiit cum indignatione. Et acceſſerunt ſervi ejus, & locuti ſunt cum illo & dixerunt: Domine mi, ſi fortè rem magnam propheta locutus fuiſſet tecum, nónne feciſſes? quanto magis quod dixit tibi: Tinge te, & ſanaberis? Et deſcendit & intinxit ſe in Jardena ſeptem vicibus, juxta verbum prophetæ Dñi; & rediit caro ejus ſicut caro pueruli parvi, & ſanatus eſt. Et rediit ad prophetam Dñi ipſe & omnis exercit' ejus, & venit & ſtetit ante illum & dixit: Ecce nunc cognovi quòd non eſt Deº manens in omni terra, niſi in Iſrael: & nunc ſuſcipe quæſo oblationem à ſervo tuo. Et dixit: Permanet ipſe Dñs ante quem miniſtro, ſi accepero: & urgebat eum ut caperet; ſed noluit. Et dixit Naghaman: Et nónne dabitur quæſo ſervo tuo onus paris mulorum de pulvere terræ? quia non faciet ultra ſervus tuus holocauſtum & ſacrificium Erroribus gentium, ſed nomini Dñi. In re hac ignoſcat Dñs ſervo tuo, cùm intrabit dominus meus in domum Rimon ut adoret ibi, & ipſe innixus fuerit ſuper manum meam; & incurvavero me domo Rimon, incurvãte me domo Rimon ignoſcat Dñs ſervo tuo in re iſta. Et dixit illi; Vade in pace: & abiit ab eo milliare terræ. Et dixit Gehhazi diſcipulus Eliſagh prophetæ Dñi: Ecce abſtinuit dominus meus à Naghaman Aramæo iſto accipere quæ attulerat; permanet ipſe Dñs, niſi cucurrero poſt illum, ut accipiam ab illo aliquid. Et ſecutus eſt Gehhazi poſt Naghaman, & vidit Naghaman virum currentem poſt ſe, & dejecit ſe de curru in occurſum ejus: & dixit, Num pax eſt? Et dixit; Pax: dñs meus miſit me dicendo: Ecce tempore hoc venerunt ad me duo adoleſcentes de monte Ephraim è diſcipulis prophetarum; da quæſo illis talentum argenti & duas mutatorias veſtes.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

11 * ܘܬܟܦ ܢܥܡܢ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܝ ܕܢܦܩ ܢܦܩ ܘܢܩܪܐ ܒܫܡ ܝܗ̈ ܐܠܗܗ ܘܢܡܐ ܐܝܕܗ ܥܠ ܐܬܪܐ ܘܢܐܣܐ ܡܢ ܣܥܪܐ
12 ܗ̈ ܐܠ ܐܠ ܐܡܢܐ ܘܦܪܦܪ ܢܗܪ̈ ܕܕܡܣܩ ܠܐ ܛܒ̈ ܡܢ ܟܠ ܡ̈ ܕܐܣܪܐܝܠ ܐܢ ܠܐ ܐܬܚܛ ܒܗ̈ ܘܐܬܛܗܪ ܘܦܢܐ ܘܐܙܠ ܒܚܡܬܐ
13 ܘܩܪܒܘ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܘܡܠܠܘ ܠܗ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܐܒ ܡܪܢ ܢܒܝܐ ܕܡܠܬܐ ܪܒܬܐ ܐܡܪ ܠܟ ܠܐ ܬܥܒܕ ܗܐ ܐܦ ܟܕ ܐܡܪ ܠܟ
14 ܐܬܚܛ ܘܬܬܛܗܪ ܘܢܚܬ ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ ܘܛܒܠ
15 ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ
16 ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ
17 ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ
18 ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ ܘܛܒܠ ܒܝܪܕܢ ܫܒ ܙ̈ ܟܡܐ ܕܐܡܪ ܐܝܫ ܐܠܗܐ ܘܗܦܟ ܒܣܪ̈ ܟ ܟܣܝܢ ܛܗܪ ܗܘ ܘܢܚ

11 Iratus est Naaman, & abiens dicebat, Ego dicebam, Proculdubiò egredietur ad me, & stans invocabit nomen Domini Dei sui, motabítque manum suam super locum, & sanabor à lepra. Annon præstant Amnan & Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israelis? ibo me lavatum in eis, & mundabor: versus itaque abibat indignabundus. Accedentes autem servi ejus, dixerunt ei, Domine noster, si rem arduam dixisset tibi propheta, exequi eam oporteret: verùm ecce rem levem tibi dixit, Vade, lava te, & mundare. Abiit ergò, lavítque se in Jordane septies, juxta sermonem prophetæ Dei; & restituta est caro ejus ut caro pueri parvi, & mundatus est. Tum reversus ad prophetam Dei ipse cum omnibus copiis suis, venit, stetítque ante eum, & ait; Nunc sanè cognovi quòd non sit Deus in tota terra, nisi in Israele. Jam verò accipe benedictionem istam à servo tuo. Dixit Elisæus, Vivat Dominus ante quem sto, non sum accepturus: & efflagitavit ab eo ut acciperet, sed noluit. Dixit ad eum Naaman, Quandoquidem non *vis*, detur servo tuo de terra ista onus duorum mulorum: quoniam non est imposterum facturus servus tuus holocausta & sacrificia alii deo, præterquam Domino. Hac in re condonabítne Dominus servo tuo? quum ingressus fuerit dominus meus phanum Remmonis ut illic adoret, (is enim innititur manibus meis) & in phano Remmonis adoravero? cùm adoravero in phano Remmonis, condonabítne Dñs servo tuo hac in re? Ait illi, Vade in pace. Cúmq; profect' esset ab eo circiter stadium terræ, Dixit Gahzi discipulus Elisæi prophetæ Dei, Ecce pepercit domin' meus Naamani Adumæo, quò minùs acciperet ab eo quod attulerat: vivat Dominus, curram post eum, & accipiam aliquid ab eo. Cucurrit itaque Gahzi post Naamanem: quem videns Naaman post se currentem, descendit è curru obviàm illi, & dixit ei, Pacificéne venis? Ait ille, Pacificé: dominus meus mittit me, dicítque; Modò venerunt ad me duo viri de monte Aphrem ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, & duo paria vestium.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فغضب نعمان ومضى وهو يقول اما قدر ان يخرج الي خارجا ويقوم ويصلي باسم الله الاهه *
12 ويسير بيده الي موضع الداء ويسفي البرص * الا ان بردا ونورى انهار دمسق خيرا من جميع
13 مياه ارض آل اسرائيل فاما اغتسل فيهن وابرأ * ورولي ماضيا بسخط * فتقدم اليه عبيده
وخاطبوه وقالوا له يا سيدنا هل خاطبك النبي بخطب عظيم فيتعاظمك امتثاله وانما قال لك
14 اغتسل وابرأ * فمضى واغتسل في الاردن سبع مرات كما قال نبي الله فعاد لحمه كلحم صبي صغير
15 وبرئ * فرجع الي حصن نبي الله في جميع جيشه ووقف بين يديه قائما وقال اليوم علمت
ان ليس في الارض الها قادرا الا الله اله اسرائيل والآن فاقبل برا من يد عبدك * فقال وحي
16 الله القيوم لا آخذ شيئا فلج عليه ان ياخذ فلم يجبه * فقال له نعمان سائلا اتامر لعبدك
17 الآن ما يحمل بغلان من تراب هذه الارض فانه لا يصنع من الآن عبدك حريقا ولا ذبحا لربا
18 لطواغيت السعوب بل لله وحده * فهل ما ذكربه من القول يغفر الله لعبدك الا ابي عند
طلوع سيدي الي بيت رمون للسجود هناك وهو مسند علي يدي فاسجد انا في بيت رمون
19 بسجودي هل يغفر الله لعبدك معما ذكربه * فقال له امض بسلام فانصرف من حضرته *
20 فلما بعد في مسيره في الارض * قال جاحزي تلميذ النسع نبي الله متعجبا كيف امتنع
سيدي من قبول ما جاء به نعمان الارامي وحي الله القيوم لاحضرن وراءه حتي آخذ منه شيئا
21 * وجري جاحزي وري نعمان فراي نعمان رجلا يحضر وراءه فالقي نفسه عن مركبه وقال له
22 اهو الاخير اوسلامة * فقال خيرا ابعثني اليك سيدي قائلا ان وافاني الآن غلامان من جبل
افرايم من تلاميذ الانبياء فادفع اليهما من الفضة قنطارا ومن الثياب حلتين فقال نعمان
اسالك ان تقبل وتاخذ قنطارين * ولج عليه وشد القنطارين في كيسين وحلتين من الثياب

11 *Indignatus Naaman discessit, ac dicebat;* Annon poterat foras ad me prodire, & stans deprecari per nomen Dei, Dei sui, suâque manu morbi locum indicare, et lepram curare? Annon Barda & Thaura flumina Damasci meliora sunt omnibus aquis regionis Israeliticæ? equidem in iis lavabor, & curabor: sic conversus abibat iratus. Sed accedentes ad eum servi ejus, alloquuti sunt eum, et dixerunt ei; O domine noster, num rem difficilem tibi dixit propheta, cujus executio ardua sit apud te? at verò tibi dixit, Lavare, & curaberis. Abiit itaque, lavitque se in Jordane septem vicibus, quemadmodum dixerat prophetæ Dei; & redintegrata est caro ejus ut caro parvi pueri, et sanatus est. Quare ad præsentiam prophetæ Dei reversus unà cum universo comitatu suo, stetit erectus coram eo, et ait; Hodiè cognovi nullum esse in terra Deum potentem, præter Deum, Deum Israelis. Nunc ergò accipe munus expiatorium de manu servi tui. Dixit ille, Per Deum sempiternum nihil accipiam: & quamvis institisset apud eum ut acciperet, non tamen acquievit ei. Dixit ad eum Naaman interrogans, Permittésne modò servo tuo asportare ex hujus terræ pulvere quantum ferre possunt duo muli? non enim facturus est posthac servus tuus holocaustum neque victimam in sacrificium idolis gentium, sed soli Deo. Num rem quam proposui, condonaturus est Deus servo tuo? Num is ego, quum ascenderit dominus meus in ædem Remmonis ad adorandum ibi, innixus manui meæ, ego inquam deinde adoravero in æde Remmonis in sacello meo; num condonabit De' servo tuo quod proposui? Ait illi, Vade in pace: et discessit à conspectu illius. Cúmq; in itinere suo per illam regionem processisset, Miratus Gahzi discipulus Elisæi 20 prophetæ Dei, dixit; Quomodò continuit se dominus meus ab accipiendo quod attulit Naaman Arameus? per Deum sempiternum curram post eum, ut aliquid accipiam ab eo. Cucurrit ergò Gahzi post 21 Naamanem: vidensq; Naaman hominem post se currentem, exiliit è curru suo, et ait illi, Aliónne consilio quàm bono et salubri? Bono, inquit: misit me dominus meus ad 22 te, dicens; Pervenerunt ad me modò duo juvenes è monte Ephraim ex discipulis prophetarum, Da quæso eis ex argento quintale, et ex vestibus duas stolas. Dixit Naaman, Rogo te ut grata habeas & accipias duo quintalia, institítque apud eum: et ligavit duo quintalia in sportis duabus, necnon stolas duas è vestibus.

מלכים ב : ו

ligavit & :eum *in rupit* & :duo talenta *accipe* ,*Velis* ,Naaman Dixitque
23 וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּכָּרָיִם וַיִּצְרֹר־בּוֹ וַיִּצַר
,veſtimenta mutatoria duo & ,*marſupiis* duobus in argenti talenta duo
בִּכְּרַיִם כֶּסֶף בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים
ad venit Et .*ejus facies ad* portaverunt &,ſuos pueros duos *ad dedit* &
24 וַיִּתֵּן אֶל־שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו: וַיָּבֹא אֶל־
dimiſit & :domo in *commendavit* &,eorum manu de tulit &,*editum* locum
הָעֵפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בַּבָּיִת וַיְשַׁלַּח אֶת־
:ſuum dominum *ad* ſtetit & ,eſt ingreſſus ipſe Et .abierunt & ,viros
25 הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ: וְהוּא־בָא וַיַּעֲמֹד אֶל־אֲדֹנָיו
tuus ſervus ivit Non :dixit & ?Ghechazi Unde :Eliſaah eum ad dixitque
וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹ אֶלִישָׁע מֵאַיִן גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא־הָלַךְ עַבְדְּךָ
ſe vertit cùm ,*abiit* meum cor *Non* :eum ad Dixitque .illuc & ,huc
אָנָה וָאָנָה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא־לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ־
,pecuniam *accipiendum ad tempus* an?tui occurſum in ſuo curru *deſuper* vir
אִישׁ מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הַעֵת לָקַחַת אֶת־הַכֶּסֶף
,ſervos & ,*bovem* & ,*pecus* & ,vineas & ,oliveta & ?veſtes accipiendum ad &
וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וְכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים
tuo ſemine in & ,*te in* adhærebit Naaman lepra Et ? ancillas &
27 וּשְׁפָחוֹת: וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק־בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ
.nix ſicut leproſus ejus *faciebus* à eſt egreſſus & :ſeculum in
לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג:

CAP. VI. ו

Iocus nunc Ecce :Eliſaah ad prophetarum filii dixerunt Et
1 וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא הַמָּקוֹם
Ibimus .nobis à anguſtus *tum facies ad ibi habitantes* nos quo
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ: נֵלְכָה־
faciemus & ,unum tignum *vir* inde *capiemus* &,Jarden ad uſq; nunc
2 נָּא עַד־הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ קוֹרָה אַחַת וְנַעֲשֶׂה־
Dixitque .Ite ,dixit & *tibi habitandum ad* locum ibi nobis
לָנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת שָׁם וַיֹּאמֶר לְכוּ: וַיֹּאמֶר
abiit Et.veniam Ego ,dixit & :tuis ſervis cum *ito* & ,*nunc Velis* :unus
3 הָאֶחָד הוֹאֵל נָא וְלֵךְ אֶת־עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֵלֵךְ:
uno ,fuit Et .ligna cædebant & ,Jarden ad venerunt & :eis cum
4 אִתָּם וַיֵּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיְגֹרוּ הָעֵצִים: וַיְהִי הָאֶחָד
,clamavit & :*aquas* in cecidit ferrum & ,trabem faciente cadere
מַפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת־הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־הַמָּיִם וַיִּצְעַק
vir Dixitque .*petitum* ipſum & ,mi domine Ahah :dixit &
וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנִי וְהוּא שָׁאוּל: וַיֹּאמֶר אִישׁ־
,lignum præciditque :locum ei oſtendit & ?cecidit Ubi :Dei
5 הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ אֶת־הַמָּקוֹם וַיִּקְצָב־עֵץ
:*tibi* Leva ,dixit Et .ferrum fecit ſupernatare & ,illuc projecit &
וַיַּשְׁלֵךְ שָׁמָּה וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל: וַיֹּאמֶר הַרֵם לָךְ
6 pugnans *erat* Aram rex Et .illud tulit &,ſuam manum extendit &
בִּישְׁרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל־מָקוֹם פְּלֹנִי
regem ad Dei vir miſit Et .*mea caſtrametatio* ineelebri
אַלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי: וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־מֶלֶךְ
illuc quia :illum locum ad *tranſeundo* à *te obſerva* :dicendo ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִשָּׁמֶר מֵעָבְרֹ הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁמָּה
quem locum ad Iſrael rex miſit Et .*deſcendentes Aram*
7 אֲרָם נֹחֲתִים: וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
,ſemel non,ibi ſe obſervavit &,eũ monuerat & ,Dei vir ei dixerat
אָמַר־לוֹ אִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִזְהִירֵהוּ וְנִשְׁמַר־שָׁם לֹא־אַחַת
verbo ſuper Aram reg's cor eſt conturbatum Et .ſecundò neque
8 וְלֹא שְׁתָּיִם: וַיִּסָּעֵר לֵב מֶלֶךְ־אֲרָם עַל־הַדָּבָר
indicabitis Nonne :eos ad ait & ,ſuos ſervos *ad clamavit* & ,hoc
הַזֶּה וַיִּקְרָא אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ
? Iſrael *regem ad* nobis *qui* ex quis mihi
לִי מִי מִשָּׁלֵנוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

Verſio VULG. LAT.

23 Dixitque Naaman, Melius eſt ut accipias duo talenta. Et coëgit eum, ligavitq; duo talenta argenti in duobus ſaccis, & duplicia veſtimenta, & impoſuit duobus pueris ſuis, qui & portaverunt coram eo. Cúmque veniſſet jam veſperi, tulit de manu eorum, & repoſuit in domo, dimiſitque viros, & abierunt. Ipſe autem ingreſſ', ſtetit corã domino ſuo. Et dixit Eliſeus, Unde venis Giezi? Qui reſpondit, Non ivit ſerv⁹ tuus quoquã. At ille ait; Nónne cor meum in præſenti erat, quando reverſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tuí? Nunc igitur accepiſti argentũ, & accepiſti veſtes, ut emas oliveta, & vineas, & oves, & boves, & ſervos, & ancillas. 27 Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo, uſque in ſempiternum. Et egreſſus eſt ab eo leproſus quaſi nix.

CAP. VI.

1 Dixerunt autẽ filii prophetarum ad Eliſeum; Ecce locus, in quo habitamus coram te, 2 anguſtus eſt nobis. Eamus uſque ad Jordanem, & tollant ſinguli de ſylva materias ſingulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit, Ite. Et ait unus ex illis, Veni ergò & tu cum ſervis 4 tuis. Reſpondit, Ego veniã. Et abiit cum eis. Cúmq; veniſſent ad Jordanem, cædebant ligna. 5 Accidit autẽ, ut cùm unus materiam ſuccidiſſet, caderet ferrum ſecuris in aquam: exclamavítque ille, & ait; Heu heu heu, domine mi, & hoc ipſum 6 mutuò acceperam. Dixit autẽ homo Dei, Ubi cecidit? At ille monſtravit ei locum. Præcidit ergò lignum, & miſit illuc: natavítque ferrum. Et ait, Tolle. Qui extendit manum, & tu- 8 lit illud. Rex autem Syriæ pugnabat contra Iſrael, conſiliúmq; iniit cum ſervis ſuis, dicens; In loco illo et illo ponamus inſidias. Miſit itaq; vir Dei 9 ad regem Iſrael, dicens; Cave ne tranſeas in locũ illum: quia ibi Syri in inſidiis ſunt. Miſit itaque rex Iſrael ad locum quẽ dixerat ei vir Dei, & præoccupavit eum, & obſervavit ſe ibi 10 non ſemel neque bis. Conturbatúmque eſt cor regis Syriæ pro hac re: & convocatis ſervis ſuis, ait; Quarè non indicatis mihi quis proditor meî ſit apud regem Iſrael?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Καὶ (ϱ) εἶπε, Λάβε διτάλαντον ἀργυρίου. καὶ ἔλαβε δύο τάλαντα ἀργυρίου ἐν δυσὶ βυλάκοις, καὶ δύο ἀλλαξομένας στολὰς, καὶ ἔδωκεν ἐπὶ δύο παιδάρια αὐτῦ, καὶ ἦραν ἔμπροσθεν 24 αὐτῦ. Καὶ (σ)ἦλθεν εἰς τὸ σκοτεινὸν, καὶ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ παρέθετο ἐν οἴκῳ, 25 καὶ ἐξαπέστειλε τὸς (τ) ἄνδρας. Καὶ αὐτὸς εἰσῆλθε, καὶ παρέστη πρὸς τὸν κύριον αὐτῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (υ) Ἐλισαιὲ, Πόθεν Γιεζί; καὶ εἶπε Γιεζὶ, Οὐ πεπόρευ⁊ ὁ 26 δῦλός σε ἔνθα καὶ ἔνθα. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἐλισαιὲ, Οὐχὶ ἡ καρδία μυ (φ)ἐπορεύθη μετ᾽ σε ὅτε ἐπέστρεψεν ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τῦ ἅρματός (χ) εἰς συναντήν σοι; καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον, καὶ νῦν ἔλαβες (ψ) τὰ ἱμάτια, καὶ (ω) ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας. Καὶ ἡ 27 λέπρα Ναιμὰν κολληθήσε⁊ ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ σπέρματί σε εἰς ⁜ αἰῶνα. καὶ ἐξῆλθεν ἐκ(α) πρσώπυ αὐτῦ λελεπρωμένος ὡσεὶ χιών.

MS.A. (ϱ) εἶπεν Ναιμὰν, Οὐκεν, λάβε δίτάλαντον ἀργυρίυ. καὶ ἐξέσασλο αὐτόν. καὶ ἔλαβεν διτάλαντον ἀργυρίυ (σ) ἦλθαν (τ) ἀνδρας, καὶ ἐπορεύθη⁊. Καὶ αὐτὸς (υ) Ἐλισαιὲ ⁅ Ἐλισαιὲ, (φ) ἐπορεύθυ ὅτι (χ) εἰς συνάντησίν σε; καὶ (ψ) τὰ (ω) ἐλαιῶνα καὶ ἀμπελῶνα (α) τὰ πρσόντα

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Καὶ εἶπον (α) υἱοὶ τ προφητῶν πρὸς (β) Ἐλισαιὲ, Ἰδὲ δὴ ὁ τόπ⊖ ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκυμεν ἐνώπιόν σε στενὸς ἀφ᾽ ἡμῶν. Πορευθωμεν δὴ ἕως τ Ἰορδάνυ, καὶ λάβωμεν ἐκεῖθεν (γ) ἀνὴρ εἷς δοκὸν μίαν, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ἐκεῖ τὸ οἰκεῖν ἐκεῖ. καὶ εἶπε, Δεῦτε. Καὶ 3 εἶπεν ὁ (δ) εἷς ὀπίσω, Δεῦρο μετ᾽ τ δύλων σε. (ε) καὶ εἶπεν, Ἐγὼ πορεύσομαι. Καὶ ἐπορεύθη μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἦλθον εἰς τ Ἰορδάνυν, 5 καὶ ἔτεμνον τὰ ξύλα. Καὶ ἰδὲ ὁ εἷς (ζ) καλαβάλλων τ δοκὸν, καὶ τὸ σιδήριον ἐξέπεσεν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ (η) ἐβόησεν, Ὦ κύριε, καὶ αὐτὸ κεκρυμμένον. Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπ⊖ τ 6 Θεῦ, Πῦ ἔπεσε; καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τ τόπον. καὶ ⁅ἀπέκοψε ξύλον καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ, καὶ ἐπε- 7 πόλασε τὸ (θ)σιδήριον. Καὶ εἶπεν, Ὑφωσον σεαυτῷ. καὶ ἐξέτεινε τ (ι) χεῖρα, καὶ ἔλαβεν αὐτό. (ι) Καὶ ὁ βασιλεὺς Συρίας ἐπολεμῶν (κ) ἐν Ἰσραὴλ. καὶ ἐβελεύσατο πρὸς τὸς παῖδας αὐτῦ, λέγων, Εἰς τ τόπον τὸν δεῖνα ἐλμωνὶ παρεμβαλῶ. Καὶ 11 ἀπέστειλεν (λ) Ἐλισαιὲ πρὸς τ βασιλέα Ἰσραὴλ, λέγων, Φύλαξαι μὴ παρελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ τύτῳ, (μ) ὅτι ἐκεῖ Συρία κέκρυπται. 10 Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ εἰς τ τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ (ν) Ἐλισαιὲ, καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν ὐ μίαν (ξ) ὐδὲ δύο. Καὶ ἐξε- 11 κινήθη ἡ ψυχὴ βασιλέως Συρίας ἐπὶ τῷ λόγῳ τύτῳ· καὶ ἐκάλεσε τὸς παῖδας αὐτῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς, Οὐκ ἀναγγελεῖτέ μοι τίς προδώσει με βασιλεῖ Ἰσραήλ;

MS.A. (α) οἱ υἱοὶ (β) Ἐλισαιὲ, (γ) ἀνὴρ δοκὸν (δ) εἷς, * Δεῦρο ἐπίσω, δεῦρο μετ᾽ (ε) ὁ ᾧ εἶπεν, (ζ) καλαβάλλων (η) ἐβόησεν, καὶ εἶπεν, Ὦ κύριε, ⁅ ἀπέκοψεν (θ) Σίδηρον. Καὶ εἶπεν, Ὕψωσον (ι) χεῖρα σε, καὶ (ι) Καὶ βασιλεὺς (κ) ἐν *Ἰορσαλήμ. (λ) Ἐλισαιὲ (μ) ὅτι Συρία ἐκεῖ κέκρυπ⊖. (ν) Ἐλισαιὲ, καὶ διεσείλατο αὐτῷ, καὶ ἐφυλάξατο (ξ) ὐ δύο.

Et dixit, Accipe duplex talentum argenti. Et accepit duo talenta argenti in duobus marſupiis, & duas mutatorias ſtolas, & dedit ſuper duos pueros ſuos: et tulerunt ante eum. Et venit in tenebroſum, & ſumpſit de manu eorum, et depoſuit in domo, & dimiſit viros. Et ipſe intravit, et 25 aſtitit apud dominum ſuum. Et dixit ad eum Eliſæe, Unde Giezi? Et dixit Giezi, Non ivit ſervus tuus huc, & huc. Et dixit ad eum Eliſæe, Nónne cor meum ivit tecum, quando (q) converſus eſt vir de curru in obviam tibi? Et nunc accepiſti argentum, & nunc accepiſti (r) veſtimenta, & olivetа, & vincta, & oves, & boves, & pueros, & ancillas: Et lepra Naaman adhærebit in te, & in ſemine tuo in ſeculum. Et egreſſus eſt à facie ejus leproſus tanquàm nix.

CAP. VI.

ET dixerunt filii prophetarum 1 ad Eliſæe; Ecce nunc locus, in quo nos habitamus coram te, anguſtus à nobis. Eamus nunc uſq; 2 ad Jordanem, & capiamus indè, vir unus trabem unam, & faciamus nobis ibi ſis (a)ibi ad habitandum ibi. Et dixit, Vadue. Et dixit unus (b)lenitur, Veni cum ſervis tuis. Et dixit, Ego ibo. Et ivit 4 cum eis: & venerunt ad Jordanem, & cædebant ligna. Et ecce unus dejicicus trabem: & ſerrum (c) cecidit in aquam. Et clamavit, Heu, domine: & hoc (d) abſconditum. Et dixit homo Dei, 6 ubi cecidit? Et oſtendit ei locum. & amputavit lignum, & projecit illuc: & enatavit ferrum. Et 7 dixit, (e)Elevatibi. Et extendit manum, & cepit illud. Et rex 8 Syriæ erat bellans in Iſrael: & conſultabat apud ſuos ſuos, dicens; In loco iſto quodam (f) Emoni caſtrametabor. Et miſit Eli- 9 ſæe ad regem Iſrael, dicens; Observa non tranſire in locũ iſtum: quoniam ibi Syria abſcondita eſt. Et miſit rex Iſrael ad locum, 10 quem dixerat ei Eliſæe: & obſervavit ſe inde non ſemel, neq; bis. Et emota eſt anima regis Syriæ de 11 verbo hoc. Et vocavit pueros ſuos, & dixit ad eos; Non annuntiabitis mihi, quis prodit me regi Iſrael?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 וַאֲמַר נַעֲמָן שְׁרִי סַב תְּרֵתִין כִּכְּרִין וְאִתְקְשִׁי בִּיהּ וְצַר תַּרְתֵּין כִּכְּרִין דְּכַסַף בְּתַרִין פְּלַדְסִין
24 וְתַרִין אֲצְטְלִין דְּלַבּוּשִׁין וְיָהַב לְתַרִין עוּלֵימוֹהִי וּנְסִיבוּ קֳדָמוֹהִי: וְעַל לַאֲתַר כַּסֵּי וּנְסִיב
25 מִידֵהוֹן וּפַקֵּד בְּבֵיתָא וּשְׁלַח יָת גַּבְרַיָּא וַאֲזָלוּ: וְהוּא אֲתָא וְקָם קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ
26 אֶלִישָׁע מִנָּן אֲתֵי גֵּחֲזִי וַאֲמַר לָא אֲזַל עַבְדָּךְ לְכָא וּלְכָא: וַאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה
אִתְחֲזֵאת לִי כַּד אִתְהַפִּיךְ גַּבְרָא מֵעַל רְתִיכְיהּ לְקֳדָמוֹתָךְ הַשַּׁעְא הֵיאַךְ דְּנָסְבְתָּא כַסְפָּא
וְנָסְבְתָּא לְבוּשַׁיָּא וְחַשִׁיבְתָּא בְלִבָּךְ לְמִקְנֵי זֵיתִין וְכַרְמִין וְעָאן וְתוֹרִין וְעַבְדִין וְאַמְהָן:
27 וְסְנִירוּת נַעֲמָן תִּדְבַּק בָּךְ וּבִבְנָךְ לְעָלַם וְנָפַק מִן קֳדָמוֹהִי חִוַּר כִּתְלָגָא:

ו

1 וַאֲמַרוּ תַּלְמִידֵי נְבִיָּא לֶאֱלִישָׁע הָא כְעַן אֲתַר דִּי אֲנַחְנָא יָתְבִין תַּמָּן קֳדָמָךְ עֵק לָנָא:
2 נֵיזִל כְּעַן עַד יַרְדְּנָא וְנִסַּב מִתַּמָּן גֻּבַר כַּשׁוּרָא חָדָא וְנַעְבֵּיד לָנָא תַּמָּן אֲתַר לְמִתַּב תַּמָּן וַאֲמַר
3 אִזְלוּ: וַאֲמַר חַד שְׁרִי כְעַן וְאִזֵיל עִם עַבְדָּךְ וַאֲמַר אֲנָא אֵיזֵיל: וַאֲזַל עִמְּהוֹן וַאֲתוֹ לְיַרְדְּנָא
4 וְקָצוֹ אָעֵיָא: וְהָוָה חַד מָחֵי בְּשָׁרִיתָא וְאִשְׁתְּלִיף בַּרְזְלָא וּנְפַל לְמַיָּא וְצַוַּח וַאֲמַר בְּבָעוּ
5 רִבּוֹנִי וְהוּא מִשְׁאַל שְׁאֵלְתֵּיהּ: וַאֲמַר נְבִיָּא דַיְיָ אֵן נְפַל וְאַחְוֵיהּ יָת אֲתַרָא וְקָץ אָעֵא
6 וְרָמָא לְתַמָּן וְקָפָא בַּרְזְלָא: וַאֲמַר טוֹל לָךְ וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנָסְבֵיהּ: וּמַלְכָּא דַּאֲרָם הֲוֵה
מְנַיַּח קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאִתְמְלִיךְ בְּעִבְדּוֹהִי לְמֵימַר לַאֲתַר כְּפֵי וְטִמִּיר יְהֵי בְּיַת מְשָׁרֵי:
9 וּשְׁלַח נְבִיָּא דַיְיָ לְוָת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִסְתַּמַּר מִלְּמֶעְבַּר אֲתַרָא הָדֵין אֲרֵי תַּמָּן
10 אֻמָּא אֲרָם כָּמְנִין: וּשְׁלַח מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לַאֲתַרָא דִי אֲמַר לֵיהּ נְבִיָּא דַיְיָ וְאַזְהֲרֵיהּ וְאִסְתְּמַר
תַּמָּן לָא חַדָּא וְמַנָּא וְלָא תְרֵתִין זִמְנִין: וְאִסְתְּעַר לִבָּא דְמַלְכָּא דַּאֲרָם עַל פִּתְגָמָא הָדֵין
11 וּקְרָא לְעַבְדּוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא תְּחַוּוֹן לִי מַן מִדִּילָנָא גְּלֵי רְזֵי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit Naghaman: Age, ſume duo talenta: & coegit eum, & ligavit 23 duo talenta argenti in duobus marſupiis, & duas mutatorias veſtes, & dedit duobus adoleſcentib⁹ ſuis, & tollebant ante eum. Et intravit in locum 24 celatum, & accepit de manib⁹ eorum, & depoſuit in domo; & dimiſit viros, & profecti ſunt. Et ipſe venit & ſtetit ante dñm ſuum: & dixit illi 25 Eliſagh: Unde tu venis Gehhazi? & dixit, Non ivit ſervus tuus huc aut illuc. Et dixit illi: In ſpiritu prophetico indicatum eſt mihi, quando con- 26 vertit ſe vir de curru ſuo in occurſum tuum: an hora [*fuit*] tibi ut accipe- res argentum, & caperes veſtes; & cogitares in corde tuo emere oliveta, & vineas, & pecudes, & boves, & ſervos & ancillas? Lepra ergo Naghaman 27 adhærebit tibi & filiis tuis in ſeculum: & exiit à facie ejus albus ſicut nix.

CAP. VI.

ET dixerunt diſcipuli prophetarum ad Eliſagh: Ecce quæſo locus, in 1 quo nos ſedemus ante te, anguſt⁹ eſt nobis: Eamus quæſo uſq; ad Jardena, 2 & accipiamus indè quiſq; tignum unum, & faciamus nobis ibi locum in quo habitemus: & dixit, Ite. Et dixit unus: Acquieſce obſecro & veni 3 cum ſervis tuis: & dixit, Ego ibo. Et ivit cum illis: et venerunt ad Jar- 4 dena, et ſciderunt ligna. Et fuit quodam percutiente tignum, exiliens ferrum, decidit in aquam: et clamavit et dixit, Obſecro dñe mi, & *ipſum* 5 poſtulando commodato acceperam. Et dixit propheta Dñi: Quò decidit? 6 et oſtendit ei locum: et abſcidit lignum et projecit illuc, et enatavit ferrum. Et dixit, Tolle tibi: et extendit manum ſuam et accepit illud. Et rex Aram 7 iniit bellum in Iſrael, et conſilium iniit cum ſervis ſuis dicendo: Loco celato et abſcondito erit ſtatio caſtrorum *meorum*. Et miſit propheta Do- 8 mini ad regem Iſrael, dicendo: Cave ne tranſeas locum illum, quia ibi homines Aram ſunt abſconditi. Et miſit rex Iſrael ad locum quem dixerat 9 illi propheta Domini, atq; monuerat illum: et cavit ſibi illinc non una vice nec duabus. Et turbatum eſt cor regis Aram propter rem iſtam, et 10 vocavit ſervos ſuos, et dixit illis: Nónne annunciabitis mihi quis ex nobis revelat arcana mea regi Iſrael?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܐܡܪ ܢܥܡܢ ܫܒܩ ܒܥܝ ܣܒ ܬܪܬܝܢ ܟܪܟܪ ܕܟܣܦܐ ܘܐܣܪ ܒܪ ܬܪܬܝܢ ܚܠܦ ܠܒܘܫ ܘܗܒ ܠܗ ܘܐܣܪ ܒܬܪܬܝܢ ܥܒܕ
24 ܠܗ ܩܕܡ ܗܘ ܘܐܬܘ ܠܬܠܐ ܘܩܒܠ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘ ܘܐܬܪ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪ ܓܒܪܐ ܘܐܙܠ ܗܘ ܘܐܢܘܢ ܐܙܠܘ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܬܠܐ ܘܩܒܠ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘ ܘܐܬܪ ܒܒܝܬܐ ܘܫܕܪ ܓܒܪܐ ܘܐܙܠ ܗܘ ܘܐܢܘܢ ܐܙܠܘ
25 * ܘܗܘ ܐܝܬ ܒܗ ܡܟܬܫ ܘܐܬܐ ܐܝܫܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܬ ܓܚܙܝ ܘܐܡܪ ܠܐ ܐܙܠ ܥܒܕܟ ܠܐ ܗܟ ܘܠܐ ܗܟ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܒܐ ܠܝ ܐܡܪ ܠܟ ܗܠ ܥܕܢ ܗܘ ܠܡܣܒ ܟܣܦܐ ܘܠܡܣܒ ܠܒܘܫܐ ܘܙܝܬܝܢ ܘܟܪܡܐ ܘܥܢܐ ܘܒܩܪ ܘܥܒܕ ܘܐܡܬ ܘ

מלכים ב : ו

Elisæ sed ,rex mi domine Non : ejus servis è unus Dixitque

12 וַיֹּאמֶר אֶחָד מֵעֲבָדָיו לֹוא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־אֱלִישָׁע

verba Israel regi indicat ,Israel in qui ,propheta

הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יַגִּיד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־הַדְּבָרִים

ubi videte & ,Ite : Dixitque .tui cubiculi penetrali in loqueris quæ

13 אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בַּחֶדֶר מִשְׁכָּבֶךָ : וַיֹּאמֶר לְכוּ וּרְאוּ אֵיכֹה

.Dothan in Ecce : dicendo ,ei est Nunciatúq; .eâ tollã & ,mittam & ; *ipse*

הוּא וְאֶשְׁלַח וְאֶקָּחֵהוּ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן :

venerunt & : gravem exercitum & *currum* & ,equos illuc Misitque

14 וַיִּשְׁלַח שָׁמָּה סוּסִים וְרֶכֶב וְחֵיל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ

viri ministet *manicavit* Et .civitatem *super* circundederunt & ,nocte

לַיְלָה וַיָּקִפּוּ עַל־הָעִיר : וַיַּשְׁכֵּם מְשָׁרֵת אִישׁ־

,civitatem circundans exercit' ecce & :est egressus &,*surgendum ad* Dei

15 הָאֱלֹהִים לָקוּם וַיֵּצֵא וְהִנֵּה־חַיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר

quomodo ,mi domine Ahah ;eum ad ejus puer dixitque :currus & ,*equus* &

וְסוּס וְרֶכֶב וַיֹּאמֶר נַעֲרוֹ אֵלָיו אֲהָהּ אֲדֹנִי אֵיכָה

qui quàm ,nobiscum qui *multi* quia ,timeas Ne : dixit Et ?faciemus

16 נַעֲשֶׂה : וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר

,ejus oculos *nunc* aperi Domine : ait & ,Elisæi oravit Et .eis cum

17 אוֹתָם : וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע וַיֹּאמַר יְהוָה פְּקַח־נָא אֶת־עֵינָיו

mons ecce & ,vidit & ,pueri oculos Dominus aperuit & : videat &

וְיִרְאֶה וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵי הַנַּעַר וַיַּרְא וְהִנֵּה הָהָר

descenderunt Et .Elisæi *circuitus ignis* currus & ,equis plenus

18 מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ סְבִיבֹת אֱלִישָׁע : וַיֵּרְדוּ

nunc Percute : ait & ,Dominum ad ,Elisæi oravitque :eum ad

אֵלָיו וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר הַךְ־נָא אֶת־

verbum juxta cæcitatibus in eos percussit & : cæcitatibus in istam gentem

הַגּוֹי הַזֶּה בַּסַּנְוֵרִים וַיַּכֵּם בַּסַּנְוֵרִים כִּדְבַר

hæc nec ,via hæc Non : Elisæi eos ad Dixitque .Elisæi

19 אֱלִישָׁע : וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלִישָׁע לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֹה

: quæritis quem virum ad vos deducam &,me post venite:civitas

הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר תְּבַקְשׁוּן

dixit & ,Someron *eos intrare secundùm* ,fuit Et .Someron in eos duxit &

וַיּוֹלֶךְ אוֹתָם שֹׁמְרוֹנָה : וַיְהִי כְּבֹאָם שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר

20 Domin' aperuit &:videant &,istorũ oculos aperi Domine : Elisæi

אֱלִישָׁע יְהוָה פְּקַח אֶת־עֵינֵי־אֵלֶּה וְיִרְאוּ וַיִּפְקַח יְהוָה

rex Dixitque .Someron medio in ecce & ,viderunt &,eorum oculos

אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה בְּתוֹךְ שֹׁמְרוֹן : וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־

21 percutiã percutiendo Num :eos *ipsum videre secundùm* Elisæi ad Israel

יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישָׁע כַּרְאֹתוֹ אוֹתָם הַאַכֶּה אַכֶּה

,tuo gladio *in captivâsti* quos num : percuties Non ,ait Et ?mi pater

22 אָבִי : וַיֹּאמֶר לֹא תַכֶּה הֲאֲשֶׁר שָׁבִיתָ בְּחַרְבְּךָ

,*cernum facies ad* aquam & ,panem pone ?*percutiens* tu ,tuo arcu in &

וּבְקַשְׁתְּךָ אַתָּה מַכֵּה שִׂים לֶחֶם וָמַיִם לִפְנֵיהֶם

eis præparavit Et .*suos dominos* ad vadant & ,bibant & ,comedant &

23 וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיֵלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם : וַיִּכְרֶה לָהֶם

abierunt & ; eos dimisit & : biberunt & ,comederunt & ,magnum apparatũ

כְּרֶה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ

,Aram *agmina* ultrà addiderunt non & : suum dominum ad

אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אֲרָם

congregavit & ,hæc post fuit Et .Israel terram in *veniendum ad*

24 לָבוֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל : וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּקְבֹּץ

,ascendit & : sua castra omnia Aram rex Benhadad

בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל

: Someron in magna fames Fuitque .Someron *super coarctavit* &

25 וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן : וַיְהִי רָעָב גָּדוֹל בְּשֹׁמְרוֹן

asini caput *esse* ad usque ,eam *super coarctantes* ecce &

וְהִנֵּה צָרִים עָלֶיהָ עַד הָיוֹת רֹאשׁ־חֲמוֹר

quinque *in* columbarum stercoris cabi quartum & ,argenteis octoginta *in*

בִּשְׁמֹנִים כֶּסֶף וְרֹבַע הַקַּב חֲרִיוֹנִים בַּחֲמִשָּׁה

.argenteis

כָּסֶף :

Versio VULG. LAT.

12 Dixítque unus servorum ejus; Nequaquã, domine mi rex, sed Eliseus propheta, qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quæcunque locutus fueris in conclavi tuo. Dixítque 13 eis, Ite, et videte ubi sit: ut mittam, & capiam eum. Annuntiavérúntq; ei, dicentes; Ecce in Dothan. Misit ergò illuc equos & currus, & robur exercitûs: qui cùm venissent nocte, circumdederunt civitatem. Consurgens autem diluculò minister viri Dei, egressus, vidit exercitum in circuitu civitatis, et 14 equos & currus: nuntiavítque ei, dicens; Heu heu heu, domine mi, quid faciemus? At ille respondit, Noli timere: plures enim nobiscũ sunt, quàm cum 17 illis. Cúmque orâsset Eliseus, ait; Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dñs oculos pueri, & vidit: & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum, in circuitu Elisei. Hostes verò descenderunt ad eum: porrò Eliseus oravit ad Dñm, dicens; Percute, obsecro, gentẽ hanc cæcitate. Percussítque eos Dominus, ne viderent, juxta verbum Elisei. 19 Dixit autem ad eos Eliseus; Non est hæc via, neque ista est civitas: sequimini me, & ostendam vobis virũ quẽ quæritis. Duxit ergò eos in Samariam: Cúmque ingressi fuissent eos Samariã, dixit Eliseus; 20 Domine, aperi oculos istorum, ut videant. Aperuítque Dñs oculos eorum, & viderũt se esse in medio Samariæ. Dixítque rex Israel ad Eliseum, cùm vidisset eos; Numquid percutiam eos, pater mi? At ille ait, 22 Non percuties: neque enim cepisti eos gladio & arcu tuo, ut percutias: sed pone panem & aquam coram eis, ut comedant & bibant, & vadant ad dominũ suum. Appositáque est eis ciborum magna præparatio, & comederunt & biberunt, & dimisit eos, abierúntque ad dominum suum, & ultrà non venerunt latrones Syriæ in terram Israel. 24 Factũ est autem post hæc, congregavit Benadad rex Syriæ, universũ exercitum suum, et ascendit, et obsidebat Samariam. 25 Factáq; est fames magna in Samaria: & tam diu obsessa est, donec venundaretur caput asini octoginta argenteis, & quarta pars cabi stercoris columbarũ quinque argenteis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

12 Καὶ εἶπεν εἷς τ παίδων αὐτ, Οὐχὶ κύριέ μ βασιλεῦ, ὅτι (ο) Ἐλισαιὲ ὁ προφήτης ὁ ἐν Ἰσραὴλ (π) ἀναγγέλλ τ βασιλεῖ Ἰσραὴλ πάντας τοὺς λόγους, ὓς ἐὰν λαλήσ ς ἐν τῷ (ρ) ταμείῳ τῶ κοιτῶνός σ. Καὶ εἶπε, Δεῦτε ἴδετε πῦ(σ)ς ἐστ, κ ἀποστείλας λήψομαι αὐτόν. κ (τ)ἀπήγγειλαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἰδ ἐν Δωθαΐμ. Καὶ ἀπέστειλεν ἐκεῖ ἵππον κ ἅρμα κ δύναμιν βαρεῖαν, κ (υ) ἦλθον νυκτὸς 15 κ περιεκύκλωσ τ πόλιν. Καὶ ὠρθρισεν ὁ λάτρις (φ) Ἐλισαιὲ ἀναστῆναι, κ ἐξῆλθε· κ ἰδ δύναμις κυκλῶσα τ πόλιν, κ (χ)ἵππ κ ἅρμα. κ εἶπε τὸ παιδάριον πρὸς (ψ)αὐτὸν, Ὦ κύριε, πῶς ποιήσομ; 16 Καὶ εἶπεν (ω) Ἐλισαιὲ, Μὴ φοβῦ, ὅτι πλείους 17 οἱ μθ ἡμῶν ὑπὲρ τοὺς μθ' αὐτ. Καὶ προσηύξαθ (α) Ἐλισαιὲ, κ εἶπε, Κύριε, διάνοιξον δ τὸς ὀφθαλμὸς τοῦ παιδαρίου κ ἰδέτω. κ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτ κ εἶδε· κ ἰδὲ τὸ ὄρ ⊖ πλῆρες ἵππων, κ ἅρμα πυρὸς περικύκλω (β) Ἐλισαιέ. Καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν· κ προσηύξαθ (γ) πρὸς κύριον, κ εἶπε, Πάταξον (δ) δ τὸ ἔθν ⊖ τοῦτο ἀορασίᾳ. κ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀορασίᾳ, 19 κτ τὸ ῥῆμα (ε) Ἐλισαιέ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς (ζ) Ἐλισαιὲ, Οὐχὶ αὕτη ἡ πόλις κ αὕτη ἡ ὁδός. δεῦτε ὀπίσω μ, κ (η) ἄξω ὑμᾶς πρὸς τ ἄνδρα ὃν ζητεῖτε. κ ἀπήγαγεν αὐτοὺς (θ) πρὸς Σαμάρειαν. Καὶ ἐγένετο ὡς (ι) εἰσῆλθον εἰς Σαμάρειαν, κ εἶπεν (κ) Ἐλισαιὲ, Ἄνοιξον δ κύριε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτ κ ἰδέτωσ. κ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτ, κ (λ)εἶδον· κ ἰδὲ ἦσ ἐν μέσῳ Σαμαρείας. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς (μ) Ἐλισαιὲ, ὡς εἶδεν αὐτούς, Εἰ πατάξω πατάξω, πάτερ; Καὶ εἶπεν, Οὐ πατάξῃς, εἰ μὴ οὓς ἠχμαλώτευσας ἐν ῥομφαίᾳ Cᾳ κ τόξῳ Cᾳ † Cὺ τύπτῃς. παράθες ἄρτους κ ὕδωρ ἐνώπιον αὐτῶν, κ φαγέτωσαν κ πιέτωσ, κ ἀπελθέτωσ πρὸς τ κύριον αὐτῶν. Καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς παράθεσιν μεγάλω, κ ἔφαγον κ ἔπιον· κ ἀπέστειλεν αὐτοὺς, κ ἀπῆλθον πρὸς τ κύριον αὐτῶν. κ οὐ προσέθεντο ἔτι μονάζωνοι Συρίας τοῦ ἐλθεῖν εἰς γ Ἰσραήλ. Καὶ ἐγένετο μ ταῦτα, κ ἤθροισεν υἱὸς Ἀδ βασιλεὺς Συρίας πᾶ τ παρεμβολὴν αὐτοῦ, κ ἀνέβη, κ περιεκάθισε ἐπὶ Σαμάρειαν. Καὶ ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐν Σαμαρείᾳ· κ ἰδ περικαθῆτο ὅτε κεφαλὴ ὄνου πεντήκοντα ἀργυρίου, (ξ) κ τέταρτον τοῦ κάβου κόπρου περιστερῶν πέντε ἀργυρίου.

Et dixit unus puerorum ejus; Nequaquàm, domine mi rex: quoniam Elisæe propheta, qui in Israel, annuntiat regi Israel omnia verba, quæcunq; locutus fueris in thalamo cubiculi tui. Et dixit: Vadite, videte, ubi iste: & mittens capiam eum. Et annuntiaverunt ei, dicentes; Ecce in Dothaim. Et misit illuc equum, & currum, & virtutem gravem: & venerunt nocte, & circumdederunt civitatem. Et evigilavit minister Elisæe ad surgendum, & egressus est: & ecce virtus circundans civitatem, & equus, & currus. Et dixit puer ad eum; Heu, Domine, quomodò faciemus? Et dixit Elisæe, Ne timeas: quoniam plures, qui nobiscum, super eos, qui cum illis. Et deprecatus est Elisæe, & dixit; Domine, aperi, quæso, oculos pueri, & videat. Et aperuit Dominus oculos ejus, & vidit: & ecce mons plenus equorum, & currus ignis circa Elisæe. Et descenderunt ad eum. Et deprecatus est ad Dominum, & dixit; Percute nunc gentem hanc cæcitate. Et percussit eos cæcitate juxta verbum Elisæe. Et dixit ad eos Elisæe; Nónne hæc civitas, & hæc via? Venite post me, & ducam vos ad virum quem quæritis. Et abduxit eos ad Samariam. Et factum est, ut intrárunt in Samariam: & dixit Elisæe; Aperi, quæso, Domine, oculos eorum, & videant. Et aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt: & ecce erant in medio Samariæ. Et dixit rex Israel ad Elisæe, ut vidit eos; Si percutiens percutiam, pater? Et dixit, Non percuties: (g) Numquid quos captivâsti in gladio tuo, et arcu tuo, (h) tu percutis? Appone panes, & aquam coram eis, & comedant, & bibant, & abeant ad dominum suum. Et apposuit eis appositionem magnam: & comederunt, et biberunt. Et misit eos; et abierunt ad dominum suum. Et non adjecerunt ultrà accinctí Syriæ venire in terram Israel. Et factum est post hæc, et congregavit filius Ader rex Syriæ omnia castra sua, et ascendit, et obsidebat super Samariam. Et facta est fames magna in Samaria: et ecce obsederunt super eam: donec factum est caput asini (i) quinquaginta argenti, et quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenti.

MS. A. (ο) Ἐλισαιὲ προφήτης ἐν (π) ἀναγγ ἐῖ (ρ) ταμιείῳ (σ) αὐτὸς, (τ) ἀπήγγλαν (υ) ἦλθαν (φ) Ἐλισαιὲ (χ) ἵππ (ψ) αὐτὸν, Κύρι, τῶς ποιήσομ; (ω) Ἐλισαιὲ, (α) Ἐλισαιὲ, (β) Ἐλισαιέ. (γ) Ἐλισαιὲ πρὸς (δ) δ τοῦτο τὸ ἔθν ⊖ ἀορασίᾳ. (ε) Ἐλισαιέ. (ζ) Ἐλισαιὲ, Οὐκ αὕτη ἡ ὁδὸς, κ ὐκ αὕτη ἡ πόλις. δεῦτε (η) ἀπάξω (θ) εἰς (ι) εἰσῆλθεν (κ) * Ἐλισαι, (λ) ἦσαν· (μ) Ἐλισαιὲ, † τύπ ς. (ν) περὶ αὐτῶ ἵνος ἐχώσθη (ξ) κ τέταρτος κάβου κόπρου περιστερῶν * πεντήκοντα πέντε ἀργυρίου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וַאֲמַר חַד מֵעַבְדוֹהִי לָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֱרֵי אֱלִישָׁע נְבִיָא דִּי בְיִשְׂרָאֵל יְחַוִי לְמַלְכָּא 12
דְיִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגָמַיָא דִּי תְמַלֵיל בְּאוּדְרָן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ : וַאֲמַר אִזִילוּ וְחָזוּ הֵיכָא הוּא 13
וְאִשְׁלַח וְאֵדְבְּרִנֵיהּ וְאִתְחֲזֵיָא לֵיהּ לְמֵימַר הָא בְרוֹתָן : וּשְׁלַח תַּמָּן סוּסְוָן וּרְתִיכִין וּמַשְׁרְיָן 14
סַגִיאִין וַאֲתוֹ בְלֵילְיָא וְאַקִיפוּ עַל קִרְתָּא : וְאַקְדִים מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ דְנְבִיָא דְיֵי לְמֶקֱם וְנָפַק וְהָא 15
מַשְׁרְיָן אַקִיפָא יַת קִרְתָּא סוּסְוָן וּרְתִיכִין וַאֲמַר עוּלֵימֵיהּ לֵיהּ בְּבָעוּ רִבּוֹנִי אֵיכְדֵין נַעֲבִיד : 16
וַאֲמַר לָא תְדַחַל אֱרֵי סַגִיאִין דְעִמָנָא מִדְעִמְהוֹן : וְצְלֵי אֱלִישָׁע וַאֲמַר יְיָ גְלֵי כְעַן יַת עֵינוֹהִי 17
וְיֶחֱזֵי וּגְלָא יְיָ יַת עֵינֵי רְבִיָא וְחָזָא וְהָא טוּרָא מְלֵי סוּסְוָן וּרְתִיכִין דְאִשְׁתָא סַחֲרָנוּת אֱלִישָׁע : 18
וּנְחָתוּ לְוָתֵיהּ וְצְלֵי אֱלִישָׁע קֳדָם יְיָ וַאֲמַר מְחֵי כְעַן יַת עַמָא הָדֵין בְּשִׁבְרִירָיָא וּמְחָנוּן 19
בְּשִׁבְרִירָיָא כְּפִתְגָמָא דְאֱלִישָׁע : וַאֲמַר לְהוֹן אֱלִישָׁע לָא דֵין אָרְחָא וְלָא דָא קִרְתָּא אֶתְוֵי 20
בָּתְרַי וְאוֹבִיל יַתְכוֹן לְוַת גְבַר דִי אַתּוּן בָּעְיִן וְאוֹבִיל יַתְהוֹן לְשֹׁמְרוֹן : וַהֲוָה כְּמֵעְלֵהוֹן
לְשֹׁמְרוֹן וַאֲמַר אֱלִישָׁע יְיָ גְלֵי יַת עֵינֵי אִלֵין וְיֶחֱזוֹן וּגְלָא יְיָ יַת עֵינֵיהוֹן וְחָזוֹ וְהָא בְגוֹ שֹׁמְרוֹן :
וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לֶאֱלִישָׁע כַּד חָזָא יַתְהוֹן הַמְקַטוֹל אֶקְטוֹל רַבִּי : וַאֲמַר לָא תְקַטוֹל 21
הָא דְשַׁבְיְתָא בְּחַרְבָּךְ וּבְקַשְׁתָּךְ אַתְ קָטֵיל שַׁוִי לַחְמָא וּמַיָא קֳדָמֵיהוֹן וְיֵכְלוֹן וְיִשְׁתּוֹן וְיֵזְלוֹן 22
לְרִבּוֹנֵיהוֹן : וְאַתְקֵין לְהוֹן שִׁירוּ רַבָּא וַאֲכָלוּ וּשְׁתִיאוּ וּשְׁלַחְנוּן וַאֲזָלוּ לְוַת רִבּוֹנֵיהוֹן וְלָא 23
אוֹסִיפוּ עוֹד מַשְׁרִיַת אֲרָם לְמֵעַל בְּתְחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : וַהֲוָה בָתַר כֵּן וְכַנֵּשׁ בַּר הֲדַד 24
מַלְכָּא דַאֲרָם יַת כָּל מַשְׁרִיתֵיהּ וְסַלִיק וְצַר עַל שֹׁמְרוֹן : וַהֲוָה כַּפְנָא רַבָּא בְּשֹׁמְרוֹן וְהָא 25
צָיְרִין עֲלָהּ עַד דַהֲוָה רֵישָׁא דַחֲמָרָא מְזַבַּן בְּתַמָנֵן כְּסַף וּרְבַעַת קַבָּא דְזֶבֶל מַפְקַת יוֹנַיָא
בְּחַמְשָׁא סְלָעִין דְכָסֶף :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit unus è servis ejus: Minimè, domine mi rex: sed Elisagh propheta 12
qui est in Israel, indicat regi Israel verba quæ loqueris in penetrali do-
mûs cubiculi tui. Et dixit: Ite videte ubinam sit, ut mittam & tollam 13
eum: & indicatum est ei, dicendo: Ecce est in Dothan. Et misit illuc 14
equos & currus, & turmas magnas: & venerunt nocte & circundederunt
urbem. Et maturavit ministet prophetæ Domini exsurgere, & exiit, & 15
ecce exercitus circundabant urbem, equi & currus: & dixit minister ejus
illi: Obsecro, domine mi, quomodo faciemus? Et dixit: Ne timeas, 16
nam plures sunt qui nobiscum sunt, quàm qui cum illis. Et oravit Elisagh 17
& dixit: Domine, aperi, quæso, oculos ejus ut videat: & aperuit Domi-
nus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equis & curribus & igni
circum Elisagh. Et descenderunt ad eum: & oravit Elisagh ad Dominum, 18
& dixit: Percute obsecro populum hunc cæcitatibus: & percussit illos
cæcitatibus juxta verbum Elisagh. Et dixit illis Elisagh: Non hæc est via, 19
nec est hæc urbs: venite post me, & deducam vos ad virum quem quæri-
tis: & deduxit illos in Somron. Et fuit cùm ingressi essent in Somron, 20
dixit Elisagh: Domine, aperi quæso oculos istorum, ut videant: & ape-
ruit Dominus oculos eorum, & viderunt: & ecce erant in *medio* Somron.
Et dixit rex Israel ad Elisagh cùm vidisset illos: Num occidendo occi- 21
dam, magister mi? Et dixit, Non occides: ecce quos captivos duxisti 22
gladio tuo & arcu tuo occides: pone panem & aquam ante eos, ut com-
edant & bibant, abeantq; ad dominum suum. Et apparavit illis convivi- 23
um magnum, & comederunt & biberunt, & dimisit illos: & abierunt
ad dñm suum, & non addiderunt amplius exercit' Aram intrare terminum
terræ Israel. Et fuit post hæc, congregavit Bar-Hadad rex Aram omnem 24
exercitũ suũ, & ascendit & obsedit Somron. Et fuit fames magna in Som- 25
ron, & ecce obsederunt eam, quousq; fuit caput asini venditũ octoginta ar-
genteis, & quarta pars cabi fimi stercoris columbarũ quinq; siclis argenti.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

12 * ܐܡܪ ܚܕ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܠܐ ܗܟܝ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܡܚܘܐ ܠܡܠܟܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܐܝܬ ܠܗ ܕܡܠܠ ܒܟܣܬܟ ܡܪܝ ܠܐ ܗܟܝ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܡܚܘܐ ܠܡܠܟܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܐܝܬ ܠܗ ܕܡܠܠ ܒܟܣܬܟ

13 * ܐܡܪ ܙܠ ܚܙܐ ܐܝܟ ܐܬܪ ܗܘ ܘܐܫܕܪ ܘܐܣܒ ܘܐܚܙܐ ܐܝܟ ܐܬܪ ܗܘ ܘܐܫܕܪ ܘܐܣܒ ܘܐܚܙܐ

14 ܕܬܡ ܗܘ ܒܕܬܝܢ ܫܕܪ ܠܬܡ ܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܡ ܗܘ ܒܕܬܝܢ ܫܕܪ ܠܬܡ ܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܡ

15 * ܘܐܫܟܡ ܒܪ ܫܡܫܗ ܕܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܦܩ ܘܚܙܐ ܠܓܝܣ ܕܐܪܡ ܚܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܫܟܡ ܒܪ ܫܡܫܗ ܕܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܦܩ ܘܚܙܐ ܠܓܝܣ ܕܐܪܡ ܚܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ

16 ܘܐܫܟܡ ܒܪ ܫܡܫܗ ܕܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܦܩ ܘܚܙܐ ܠܓܝܣ ܕܐܪܡ ܚܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܫܟܡ ܒܪ ܫܡܫܗ ܕܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܦܩ ܘܚܙܐ ܠܓܝܣ ܕܐܪܡ ܚܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܣܘܣܝܐ ܘܪܟܒܐ ܘܚܝܠ ܣܓܝ ܐܬܘ ܠܠܝܐ ܘܚܬܪܘ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ

17 ܒܥܝ ܡܪܝ ܦܬܚ ܒܥܝ ܘܢܚܙ ܘܦܬܚ ܝܗܘܐ ܠܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܐ ܘܗܐ ܛܘܪܐ ܡܠܝ ܣܘܣܝ ܘܪܟܒܐ ܕܢܘܪ ܚܘܠ ܠܐܠܝܫܥ ܒܥܝ ܡܪܝ ܦܬܚ ܒܥܝ ܘܢܚܙ ܘܦܬܚ ܝܗܘܐ ܠܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܐ ܘܗܐ ܛܘܪܐ ܡܠܝ ܣܘܣܝ ܘܪܟܒܐ ܕܢܘܪ ܚܘܠ ܠܐܠܝܫܥ

18 ܘܢܚܬ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܐ ܟܬ ܗܕܐ ܥܡܐ ܒܥܘܪܐ ܕܥܝܢܐ ܘܐܡܪ ܐܟ ܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܘܢܚܬ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܐ ܟܬ ܗܕܐ ܥܡܐ ܒܥܘܪܐ ܕܥܝܢܐ ܘܐܡܪ ܐܟ ܐܡܪ ܐܠܝܫܥ

19 ܠܐ ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܘܠܐ ܗܕܐ ܩܪܬܐ ܐܬܘ ܒܬܪܝ ܐܘܒܠ ܐܢܐ ܐܪܕ ܠܟ ܠܓܒܪܐ ܕܐܢܬ ܒܥܐ ܘܐܘܒܠ ܠܗ ܠܫܡܪܝܢ ܠܐ ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܘܠܐ ܗܕܐ ܩܪܬܐ ܐܬܘ ܒܬܪܝ ܐܘܒܠ ܐܢܐ ܐܪܕ ܠܟ ܠܓܒܪܐ ܕܐܢܬ ܒܥܐ ܘܐܘܒܠ ܠܗ ܠܫܡܪܝܢ

20 ܘܐܥܠ ܐܠܝܫܥ ܠܫܡܪܝܢ ܘܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܡܪܝ ܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܕܐܠܝܢ ܘܢܚܙܘܢ ܘܦܬܚ ܝܗܘܐ ܠܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܘ ܘܗܐ ܒܓܘ ܫܡܪܝܢ ܘܐܥܠ ܐܠܝܫܥ ܠܫܡܪܝܢ ܘܐܡܪ ܐܠܝܫܥ ܡܪܝ ܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܕܐܠܝܢ ܘܢܚܙܘܢ ܘܦܬܚ ܝܗܘܐ ܠܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܘ ܘܗܐ ܒܓܘ ܫܡܪܝܢ

21 ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܒܝܫܪܝܠ ܠܐܠܝܫܥ ܟܕ ܚܙܐ ܐܒܐ ܗܠ ܐܒܐ ܗܠ ܡܪܝ ܐܠܝܫܥ ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܒܝܫܪܝܠ ܠܐܠܝܫܥ ܟܕ ܚܙܐ ܐܒܐ ܗܠ ܐܒܐ ܗܠ ܡܪܝ ܐܠܝܫܥ

22 ܐܡܪ ܠܐ ܬܩܛܠ ܗܠ ܡܢ ܕܫܒܝ ܒܪܩܬܟ ܘܒܩܘܫܬܟ ܐܢܬ ܬܩܛܠ ܘܬܫܒܝ ܩܪܒ ܠܗܘܢ ܘܢܐܟܠܘܢ ܘܢܫܬܘܢ ܘܢܗܠܟܘܢ ܠܘܬ ܡܪܗܘܢ ܐܡܪ ܠܐ ܬܩܛܠ ܗܠ ܡܢ ܕܫܒܝ ܒܪܩܬܟ ܘܒܩܘܫܬܟ ܐܢܬ ܬܩܛܠ ܘܬܫܒܝ ܩܪܒ ܠܗܘܢ ܘܢܐܟܠܘܢ ܘܢܫܬܘܢ ܘܢܗܠܟܘܢ ܠܘܬ ܡܪܗܘܢ

23 ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܣܥܘܕܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܟܠܘ ܘܫܬܘ ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܠܘܬ ܡܪܗܘܢ ܘܐܬܘ ܓܕܘܕܐ ܕܐܪܡ ܠܐ ܗܠܟܘ ܠܡܫܕܐ ܠܐܪܥܐ ܕܒܝܫܪܝܠ ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܣܥܘܕܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܟܠܘ ܘܫܬܘ ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܠܘܬ ܡܪܗܘܢ

24 ܘܐܬܟܢܫ ܒܪ ܗܕܕ ܡܠܟ ܐܪܡ ܠܟܠ ܚܝܠܗ ܘܣܠܩ ܘܚܪ ܥܠ ܫܡܪܝܢ ܘܐܬܟܢܫ ܒܪ ܗܕܕ ܡܠܟ ܐܪܡ ܠܟܠ ܚܝܠܗ ܘܣܠܩ ܘܚܪ ܥܠ ܫܡܪܝܢ

25 ܘܗܘܐ ܟܦܢ ܪܒ ܒܫܡܪܝܢ ܘܗܐ ܡܨܪܝܢ ܥܠ ܫܡܪܝܢ ܘܗܘ ܩܛܠ ܒܗ ܥܕ ܕܗܘܐ ܪܫ ܚܡܪܐ ܒܡܐܬܬ ܟܣܦܐ ܘܪܒܥ ܩܒ ܕܡܢ ܒܪܝܐ ܚܡܪܐ ܒܚܡܫ ܟܣܦܐ ܘܗܘܐ ܟܦܢ ܪܒ ܒܫܡܪܝܢ ܘܗܐ ܡܨܪܝܢ ܥܠ ܫܡܪܝܢ ܘܗܘ ܩܛܠ ܒܗ ܥܕ ܕܗܘܐ ܪܫ ܚܡܪܐ ܒܡܐܬܬ ܟܣܦܐ ܘܪܒܥ ܩܒ ܕܡܢ ܒܪܝܐ ܚܡܪܐ ܒܚܡܫ ܟܣܦܐ

Respondit unus ex servis ejus, Nemo quidem ex nostris domine mi rex, est ibi: sed Elisæus propheta qui est in Israele, indicat regi Israelis quicquid agis in penetrali cubilis tui. Dixit, Ite, videte ubi sit, ut mittam & adducam eum. Cúmq; indicássent ei & dixissent, Ecce in Dothan; Misit illuc equos & equites, & exercitum validum, qui noctu venientes circundederunt civitatem. Consurgens autem minister prophetæ Dei ut exiret, egressus vidit exercitum ambientē civitatem cum equis & equitibus: quare dixit ad eum juvenis ejus, Heu Domine mi, quomodo faciemus? Ait illi, Ne timeas, quoniā plures sunt qui nobiscum sunt, quàm qui cum eis. Oravítque Elisæus coram Domino, & ait, Domine aperi oculos ejus ut videat: aperuítque Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce montem plenum equis & equitibus igneis circum Elisæum. Cúmque descendissent ad eos, oravit Elisæus Dominum et ait, Percute populum hunc universum caligine oculorum: percussítque eos caligine juxta sermonem Elisæi. Dixit autem ad eos Elisæus, Non est hæc via, neque hæc est civitas: venite mecum, & perducam vos ad virum quem quæritis: duxit autem eos in Samariam. Cúmque venissent in Samariam, dixit Elisæus, Domine, aperi oculos istorum ut videant: aperuítq; Dñs oculos eorum, & viderunt ecce se esse in Samaria. Dixit rex Israelis ad Elisæum, cùm vidisset eos, Percutiendóne percutiam eos pater mi? Ait illi, Ne percutias eos: quos gladio & arcu tuo captivos abduxeris, hos trucidabis: appone eis panem et aquam, ut edant ac bibant, abeántque ad dominum suum. Apparavit igitur eis convivium splendidum, et comederunt ac biberunt: tum remisit eos, et abierunt ad dominum suum: nec perrexerunt deinceps turmæ Adumæorum venire ad limitem Israelis. Post hæc congregavit filius Hadad rex Adum universas copias suas, et ascendens castra posuit contra Samariam, et oppugnavit eam. Orta est autem fames magna in Samaria dum illi obsiderent eam: adeo ut caput asini venditum fuerit octoginta argenteis, et quarta pars cabi stercoris columbini, quinque argenteis.

12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فَاَجَابَهُ اَحَدُ عَبِيْدِهِ وَقَالَ * لَا يَا سَيِّدِي اَيُّهَا الْمَلِكُ * اِلَّا اَنَّ الْيَسَعَ نَبِيَّ بَنِي اِسْرَائِيلَ هُوَ يُخْبِرُ

13 مَلِكَ آلِ اِسْرَائِيلَ بِمَا تَتَكَلَّمُ بِهِ دَاخِلَ حِدْرِ مَضْجَعِكَ * فَقَالَ * اِمْضُوا وَانْظُرُوا فِي اَيِّ الْمَوَاضِعِ

هُوَ حَيْ اَبْعَثُ وَآخُذُهُ فَقِيلَ لَهُ هُوَ الْآنَ بِدُوثَانَ * فَوَجَّهَ اِلَيْ ثَمَّ فُرْسَانًا وَرَكْبًا وَجَيْشًا عَظِيمًا *

14 * فَبَكَّرَ خَادِمُ رَسُولِ اللّٰهِ لِلْقِيَامِ * فَلَمَّا خَرَجَ فَاِذَا الْجَيْشُ قَدْ اَحَاطَ بِالْقَرْيَةِ وَفُرْسَانًا وَرَكْبًا * فَقَالَ

لَهُ خَادِمُهُ اَسْاَلُكَ يَا سَيِّدِي مَاذَا نَصْنَعُ * فَقَالَ لَهُ لَا تَخَفْ * فَاِنَّ الَّذِينَ مَعَنَا اَكْثَرُ مِنَ الَّذِينَ

مَعَهُمْ * وَدَعَا الْيَسَعُ وَقَالَ * اَللّٰهُمَّ اَكْشِفِ الْآنَ عَنْ عَيْنَيْهِ لِيَنْظُرَ * فَكَشَفَ اللّٰهُ عَنْ عَيْنَيِ

الْغُلَامِ * فَرَاَي الْجَبَلَ مَمْلُوًّا خَيْلًا وَرَكَبَاتِهَا نَارًا حَوْلَ الْيَسَعِ * فَنَزَلَ الْاَرَامِيُّونَ اِلَيْهِ * وَعِنْدَ ذٰلِكَ

دَعَا الْيَسَعُ اِلَي اللّٰهِ قَائِلًا * اَللّٰهُمَّ اَضْرِبْ هٰؤُلَاءِ الْقَوْمَ بِالسُّبْكَرَةِ * فَضَرَبُوا بِالسُّبْكَرَةِ * كَمَا قَالَ الْيَسَعُ

* ثُمَّ قَالَ لَهُمُ الْيَسَعُ لَيْسَ هٰذَا الطَّرِيقَ وَلَا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ * اِتْبَعُونِي وَاَنَا اَجِيئُكُمْ اِلَي الرَّجُلِ

الَّذِي اَنْتُمْ طَالِبُوهُ فَجَاءَ بِهِمْ اِلَي سَامِرُونَ * وَقَالَ * رَبِّ اَكْشِفْ عَنْ عَيْنَيْ هٰؤُلَاءِ لِيَنْظُرُوا * فَكَشَفَ

عَنْ اَعْيُنِهِمْ * فَرَاَوْا اَنْفُسَهُمْ دَاخِلَ سَامِرُونَ * فَقَالَ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ لِلْيَسَعِ حِينَ رَاٰهُمْ * اَاَقْتُلُ

قَتْلًا يَا سَيِّدِي * فَقَالَ لَهُ * لَا تَقْتُلْ * هَلْ اَنْتَ سَبَيْتَهُمْ بِسَيْفِكَ وَبِقَوْسِكَ * قَدِّمْ لَهُمْ قَتْلًا *

قَدِّمِ الْآنَ قُدَّامَهُمْ طَعَامًا وَمَاءً * لِيَاْكُلُوا وَيَشْرَبُوا وَيَنْصَرِفُوا اِلَي سَيِّدِهِمْ * فَاَصْلَحَ لَهُمْ طَعَامًا

كَثِيرًا * فَاَكَلُوا وَشَرِبُوا * وَاَطْلَقَهُمْ وَمَضَوْا اِلَي سَيِّدِهِمْ * وَلَمْ يَعُودُوا غُزَاةً اَرَامُ بَعْدَ ذٰلِكَ اِلَي

اِلَي نَحْوِ آلِ اِسْرَائِيلَ * وَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ جَمَعَ بْنُ هَدَّادَ مَلِكُ اَرَامَ جَمِيعَ عَسْكَرِهِ * وَطَلَعَ

وَحَاصَرَ سَامِرُونَ * وَكَانَ بِسَامِرُونَ جُوعًا عَظِيمًا بِسَبَبِ حِصَارِهِمْ لَهَا * اِلَي اَنْ صَارَ رَاْسُ الْحِمَارِ

يُبَاعُ بِثَمَانِينَ دِرْهَمًا * وَرُبْعُ قَبٍّ مِنْ رِبْلِ الْحَمَامِ بِخَمْسَةِ دَرَاهِمَ *

Respondit ei quidam servorum ejus, & ait; Nequaquam O domine mi, O rex: sed Elisæus propheta filiorum Israel, ipse indicat regi Israelitarum quæ loqueris intra conclave cubilis tui. Dixit, Ite & videte quonam sit in loco, ut mittens capiam eum. Cúmque dictum fuisset ei, Est nunc in Dothan, Misit illuc equites & equitatu, & exercitum magnum. Porrò minister nuntii Dei manè surrexit; & cùm egressus esset, ecce exercitus ille jam obsiderat civitatem cum equitibus et equitatu: quapropter dixit illi minister ejus, Obsecro te O mi domine, quid agemus? Ait illi, Ne metuas; nam qui nobiscum sunt, plures sunt eis qui sunt cum illis. Et orans Elisæus dixit, Retege nunc O Deus oculos ejus ut videat: retexitque Deus oculos juvenis, et vidit montem plenum equis quorum equites ignis erant, circum Elisæum. Descendentibus autem Aramæis ad ipsum, deprecatus est tunc Deum Elisæus dicens, Percute O Deus gentē istam caligine: percussítque eam caligine, prout dixerat Elisæus. Tum dixit Elisæus, Non est hæc via, neque hæc est civitas: sequimini me, ut ducam vos ad virum quem quæritis: & duxit eos ad Samariam. Tum dixit, Domine mi, retege horum oculos ut videant: retexitque oculos eorum, & viderunt sese intra Samariam. Dixit autem rex Israelis ad Elisæum cùm vidisset eos, Cædene perimam eos O domine mi? Ait illi, Ne perimas: num tu cepisti eos gladio tuo & arcu tuo, ut inferas eis necem? propone jam cibum illis & aquam, ut edant ac bibant, sesequè recipiant ad dominum suum. Paravit igitur illis cibum copiosum; & cùm edissent ac bibissent, dimisit eos, reversíque sunt ad dominū suum: neque perrexerunt bellatores Aram imposterum venire versùs Israelitas. Sed fuit postea, ut collecto filius Haddad rex Aram universo exercitu suo, ascenderet obsideretque Samariam: Et oriretur in Samaria fames magna propter obsidionem ejus; in tantum ut caput asini emeretur octoginta drachmis, & quarta pars cabi fimi columbarum quinque drachmis:

12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

מלכים ב ז

clamavit mulier & ,murum ſuper tranſeunte Iſrael rege ,fuit Et
26 וַיְהִי֙ מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֔ל עֹבֵ֖ר עַל־הַחֹמָ֑ה וַתִּצְעַ֤ק הָֽאִשָּׁה֙
te faciat ſalvā Non :dixit Et .rex mi domine me ſalvā Fac :dicendo ,eum ad
27 אֵלָ֣יו לֵאמֹ֔ר הוֹשִׁ֖יעָה אֲדֹנִ֣י הַמֶּֽלֶךְ׃ וַיֹּ֤אמֶר אֵלֶ֙יהָ֙ יְהוֹשָׁ֔פָט
? torculari de vel ,area de num ?te faciam ſalvam unde ,Dominus
יְהוָ֖ה מֵאַ֣יִן אוֹשִׁ֑יעֵךְ הֲמִן־הַגֹּ֥רֶן אוֹ֙ מִן־הַיֶּ֔קֶב׃
dixit hæc Mulier :ait & ?tibi Quid :rex ei dixit Et
28 וַיֹּ֥אמֶר לָ֖הּ הַמֶּ֑לֶךְ מַה־לָּ֔ךְ וַתֹּ֣אמֶר הָֽאִשָּׁה֮ הַזֹּאת֒ אָמְרָ֗ה
meum filium & ,hodie eum comedamus & ,tuum filium Da :me ad
אֵלַ֤י תְּנִי֙ אֶת־בְּנֵ֔ךְ וְנֹאכְלֶ֖נּוּ הַיּ֑וֹם וְאֶת־בְּנִ֥י
dixiq; :eum comedimus & ,meum filium coximus Et .cras comedemus
29 נֹאכַ֖ל מָחָֽר׃ וַנְּבַשֵּׁ֥ל אֶת־בְּנִ֛י וַנֹּאכְלֵ֑הוּ וָאֹמַ֤ר
abſcondit &:eum comedemus & ,tuum filium Da :altera die in eam ad
אֵלֶ֙יהָ֙ בַּיּ֣וֹם הָאַחֵ֔ר תְּנִ֥י אֶת־בְּנֵ֖ךְ וְנֹאכְלֶ֑נּוּ וַתַּחְבֵּ֥א
ſcidit & ,mulieris verba regem audire ſecundùm ,fuit Et .ſuum filium
אֶת־בְּנָֽהּ׃ וַיְהִי֙ כִּשְׁמֹ֣עַ הַמֶּ֔לֶךְ אֶת־דִּבְרֵ֖י הָאִשָּׁ֑ה וַיִּקְרַ֥ע
populus vidit & ,murum ſuper tranſeunte eo & :ſua veſtimenta
30 אֶת־בְּגָדָ֖יו וְהוּא֙ עֹבֵ֣ר עַל־הַחֹמָ֔ה וַיִּרְא֙ הָעָ֔ם
faciat Sic :ait Et .intrinſecus ejus carnem ſuper ſaccus ecce &
31 וְהִנֵּה־הַשָּׂ֥ק עַל־בְּשָׂר֖וֹ מִבָּֽיִת׃ וַיֹּ֕אמֶר כֹּֽה־יַעֲשֶׂה־
Saphat filii Eliſaah caput ſteterit ſi ,addat ſic & ,Deus mihi
לִ֥י אֱלֹהִ֖ים וְכֹ֣ה יוֹסִ֑ף אִם־יַעֲמֹ֨ד רֹ֤אשׁ אֱלִישָׁע֙ בֶּן־שָׁפָ֔ט
ſedentes ſeniores & ,ſua domo in ſedens Eliſaah Et .hodie eum ſuper
עָלָ֖יו הַיּֽוֹם׃ וְאֱלִישָׁ֣ע יֹשֵׁ֔ב בְּבֵיתוֹ֙ וְהַזְּקֵנִ֣ים יֹשְׁבִ֔ים
,eum ad nuncius veniret antequam ,ſuis ſuæ ſuis à virum miſitque :ſecum
אִתּ֑וֹ וַיִּשְׁלַ֤ח אִישׁ֙ מִלְפָנָ֔יו בְּטֶ֣רֶם יָבֹ֔א הַמַּלְאָ֖ךְ אֵלָ֑יו
homicidæ filius miſerit quòd vidiſtis Num :ſeniores ad dixit ipſe &
וְהוּא֙ אָמַ֣ר אֶל־הַזְּקֵנִ֔ים הֲרְאִיתֶ֕ם כִּֽי־שָׁלַ֥ח בֶּן־הַמְרַצֵּ֖חַ
claudite ,nuncium mirare ſecundùm ,videte ?meum caput auferendum ad ,hujus
הַזֶּ֑ה לְהָסִ֣יר אֶת־רֹאשִׁ֔י רְא֣וּ כְבֹ֔א הַמַּלְאָךְ֙ סִגְרוּ
ej' domini pedum vox nónne :oſtio in eum opprimetis & ,oſtium
הַדֶּ֔לֶת וְלַחַצְתֶּ֥ם אֹת֖וֹ בַּדָּ֑לֶת הֲלוֹא֩ קוֹל֙ רַגְלֵ֣י אֲדֹנָ֔יו
deſcendens nuncius ecce & ,eis cum loquente eo Adhuc .eum poſt
אַחֲרָ֖יו עוֹדֶ֥נּוּ מְדַבֵּ֛ר עִמָּ֖ם וְהִנֵּה־הַמַּלְאָ֣ךְ יָרַ֑ד
expectabo quid :Domino à malum hoc Ecce :ait & ,eum ad
אֵלָ֗יו וַיֹּ֙אמֶר֙ הִנֵּה־זֹ֣את הָרָעָ֔ה מֵאֵ֖ת יְהוָ֑ה מָֽה־אוֹחִ֥יל
? ampliùs Dominum
לַיהוָ֖ה עֽוֹד׃

CAP. VII.

:Dominus dixit ſic ;Domini verbum Audite :Eliſaah dixit Et
1 וַיֹּ֣אמֶר אֱלִישָׁ֗ע שִׁמְעוּ֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה כֹּ֥ה׀ אָמַ֖ר יְהוָ֑ה
hordeorum ſata duo & ,ſeclo in ſimilæ ſatum cras tempus Juxta
כָּעֵ֣ת׀ מָחָ֗ר סְאָה־סֹ֙לֶת֙ בְּשֶׁ֣קֶל וְסָאתַ֣יִם שְׂעֹרִ֔ים
rex cujus ,triarim reſpondit Et .Someron porta in ſeclo in
בְּשֶׁ֖קֶל בְּשַׁ֣עַר שֹׁמְר֑וֹן׃ וַיַּ֤עַן הַשָּׁלִישׁ֙ אֲשֶׁר֙ לַמֶּ֔לֶךְ
Dominus Ecce :ait & ,Dei virum ad ,ejus manū ſup innitebatur
2 נִשָּׁעָ֖ן עַל־יָדֹ֑ו אֶת־אִ֣ישׁ הָאֱלֹהִ֔ים וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּ֤ה יְהוָה֙
in Ecce :dixit & hoc verbum erit nunquid ,cœlis in cataractu faciens
עֹשֶׂ֣ה אֲרֻבֹּ֔ות בַּשָּׁמַ֖יִם הֲיִהְיֶ֣ה הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֑ה וַיֹּ֣אמֶר הִנְּךָ֥
erant viri quatuor Et .comedes non inde &,tuis oculis in videns
רֹאֶ֖ה בְּעֵינֶ֑יךָ וּמִשָּׁ֥ם לֹ֖א תֹאכֵֽל׃ וְאַרְבָּעָ֥ה אֲנָשִׁ֖ים הָי֣וּ
nos Quid :ſuum ſocium ad vir dixeruntque ;portæ oſtium leproſi
3 מְצֹרָעִ֑ים פֶּ֚תַח הַשָּׁ֔עַר וַיֹּ֣אמְרוּ֮ אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֒הוּ֒ מָ֣ה אֲנַ֗חְנוּ
,civitatem Ingrediamur :dixerimus Si ?moriamur donec hic manentes
יֹשְׁבִ֥ים פֹּ֖ה עַד־מָתְנוּ׃ אִם־אָמַ֣רְנוּ נָבֹ֣וא הָעִ֔יר
,hic manſerimus ſi & ,ibi moriemur & ,civitate in fames &
וְהָרָעָ֖ב בָּעִ֑יר וָמַ֥תְנוּ שָׁ֛ם וְאִם־יָשַׁ֥בְנוּ פֹּ֖ה
ſi :Aram caſtrametatæ nem ad incidamus & ,ite nunc &:moriemur &
וָמָ֑תְנוּ וְעַתָּ֣ה לְכ֔וּ וְנִפְּלָ֖ה אֶל־מַחֲנֵ֣ה אֲרָ֑ם אִם־
,moriemur & ,nos mortificaverint ſi & ,vivemus ,nos vivificaverint
יְחַיֵּ֙נוּ֙ נִחְיֶ֔ה וְאִם־יְמִיתֻ֖נוּ וָמָֽתְנוּ׃

Versio VULG. LAT.

26 Cúmque rex Iſrael tranſiret per murum, mulier quædam exclamavit ad eum, dicens;
27 Salva me, domine mi rex. Qui ait, Non te ſalvat Dominus: unde te poſſum ſalvare? de area, vel de torculari? Dixítque
28 ad eam rex, Quid tibi vis? Quæ reſpondit, Mulier iſta dixit mihi; Da filium tuum, ut comedamus eum hodiè, & filium meum comedemus cras.
29 Coximus ergò filium meum, et comedimus. Dixíque ei die alterâ; Da filium tuũ, ut comedamus eum. Quæ abſcondit fi-
30 lium ſuum. Quod cùm audiſſet rex, ſcidit veſtimenta ſua, et tranſibat per murum. Vidítq; omnis populus cilicium, quo veſtitus erat ad carnẽ intrinſecús.
31 Et ait rex; Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, ſi ſteterit caput Eliſei filii Saphat
32 ſuper iſtum hodié. Eliſeus autem ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant cum eo. Præmiſit itaque virum: & antequàm veniret nuntius ille, dixit ad ſenes; Numquid ſcitis quòd miſerit filius homicîdæ hic, ut præcidatur caput meũ? videte ergò, cùm venerit nuntius, claudite oſtium, & non ſinatis eum introire: ecce enim
33 ſonit' pedum domini ejus poſt eum eſt. Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum. Et ait, Ecce, tantum malum à Domino eſt: quid ampliùs expectabo à Domino?

CAP. VII.

1 Dixit autem Eliſeus, Audite verbum Domini: Hæc dicit Dñs; In tempore hoc cras modius ſimilæ uno ſtatêre erit, &
2 duo modii hordei ſtatêre uno, in porta Samariæ. Reſpondens unus de ducibus, ſuper cujus manum rex incumbebat, homini Dei, ait; Si Dominus fecerit etiá cataractas in cœlo, numquid poterit eſſe quod loqueris? Qui ait; Videbis oculis tuis, & indè non comedes.
3 Quatuor ergò viri erãt leproſi juxta introitum portæ: qui dixerunt ad invicèm, Quid hîc eſſe volumꝰ donec moriamur?
4 Sive ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur; ſive manſerimꝰ hîc, moriendũ nobis eſt: venite ergò, & tranſfugiamus ad caſtra Syriæ: ſi pepercerint nobis, vivemus; ſi autem occidere voluerint, nihilominùs moriemur.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ διαπορεύομενος ἐπὶ τοῦ τείχους. καὶ γυνὴ ἐβόησε πρὸς αὐτὸν,
27 λέγουσα, Σῶσον κύριε βασιλεῦ. Καὶ (ο) εἶπεν αὐτῇ, Μὴ σὲ σώσει κύριος· πόθεν σώσω σε, μὴ ἀπὸ (π) ἅλωνος ἢ ἀπὸ ληνοῦ; καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, Τί σοί ἐστι;
28 καὶ εἶπεν, Ἡ γυνὴ αὕτη εἶπεν πρός με, Δὸς τὸν υἱόν σου καὶ φαγόμεθα αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν
29 υἱόν μου (ρ) φαγόμεθα αὐτὸν αὔριον. Καὶ ἡψήσαμεν τὸν υἱόν μου καὶ ἐφάγομεν αὐτόν, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, Δὸς τὸν υἱόν σου καὶ φάγωμεν αὐτόν· καὶ ἔκρυψεν τὸν υἱὸν αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασι-
30 λεὺς Ἰσραὴλ τοὺς λόγους τῆς γυναικὸς, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διεπορεύετο ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸ σάκκον ἐπὶ
31 τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν. Καὶ εἶπεν, Τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ στήσεται κεφαλὴ (σ) Ἐλισαιὲ ἐπ' αὐτῷ σήμερον.
32 Καὶ (τ) Ἐλισαιὲ ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐκάθηντο μετ' αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν ἄνδρα πρὸ προσώπου αὐτοῦ. πρὶν ἐλθεῖν τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, (υ) Εἰ ἐπέστειλε τοῦτο ὁ υἱὸς τοῦ φονεύσαι τὴν κεφαλήν μου; ἴδετε ὡς ἂν ἔλθῃ ὁ ἄγγελος, ἀποκλείσατε τὴν θύραν, καὶ θλίψατε αὐτὸν ἐν τῇ θύρᾳ· ἰχὲ φωνὴ τῶν
33 ποδῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ κατόπισεν αὐτοῦ; Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κατέβη πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ αὕτη ἡ κακία παρὰ κυρίου· (φ) τί ὑπομείνω τῷ κυρίῳ ἔτι;

MS.A. (ο) εἶπεν, Μὴ σὲ σώσῃ κύριος· (π) ἢ ἅλωνος ἢ ἀπὸ ληνοῦ; (ρ) φαγόμεθα ἄυριον. †φάγομεν (σ) Ἐλισαιὲ ὑῦ Σαφὰτ ἐπ' (τ) Ἐλισαιὲ (υ) Μὴ οἴδατε (φ) τί ὑπομένω ἔτι;

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ εἶπεν (α) Ἐλισαιὲ, Ἄκουσον λόγον κυρίου· τάδε λέγει κύριος, Ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὔριον μέδιμνος σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δίμεδιμνος κριθῶν σίκλου ἐν τῇ πύλῃ Σαμαρείας.
2 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης ἐφ' οὗ ὁ βασιλεὺς ἐπαναπαύετο ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ (β) τῷ Ἐλισαιὲ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ποιήσει κύριος καταράκτας ἐν οὐρανῷ, μὴ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ (γ) Ἐλισαιὲ εἶπεν, (δ) Ἰδοὺ σὺ ὄψει τοῖς
3 ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ φάγῃ. (ε) Καὶ τέσσαρες ἄνδρες ἦσαν λεπροὶ παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Τί ἡμεῖς καθήμεθα ὧδε ἕως ἀποθανώμεθα; Ἐὰν εἴπωμεν, Εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀποθανούμεθα ἐκεῖ· καὶ ἐὰν καθίσωμεν ὧδε, καὶ ἀποθανούμεθα. καὶ νῦν δεῦτε, καὶ ἐμπέσωμεν εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας· ἐὰν ζωογονήσωσιν ἡμᾶς, καὶ ζησόμεθα· καὶ ἐὰν θανατώσωσιν ἡμᾶς, καὶ ἀποθανούμεθα.

MS.A. (α) Ἐλισαιὲ, (β) πρὸς τὸ Ἐλισαιὲ (γ) Ἐλισαιὲ (δ) Ἰδοὺ ὄψῃ (ε) Καὶ ἰδοὺ τέσσαρες

Et fuit vex Iſrael obambulans ſuper murum. Et mulier clamavit ad eum, dicens; Salva, domine vex. Et dixit ei; Non te ſalvet Dominus, unde ſalvabo te, nunquid ab area, aut à torculari? Et dixit ei vex, Quid eſt tibi? (l) Et dixit, Mulier hæc dixit ad me; Da filium tuum, & comedemꝰ eũ hodiè: et filiũ meũ comedemus cras. Et coximus filium meum, & manducavimus eum. Et dixi ad eam die ſecundâ; Da filium tuum, & comedamus eum. Et occultavit filium ſuum. Et factum eſt, ut audivit vex Iſrael verba mulieris; conſcidit veſtimenta ſua, & ipſe obambulabat ſuper murum: & vidit populus ſaccum ſuper carnem ejus ab intus. Et dixit; Hæc faciat mihi Deus, & hæc adjiciat; ſi ſtabit caput Eliſæe ſuper ipſum hodiè. Et Eliſæe ſedebat in domo ſua: & ſeniores ſedebant cum eo. Et miſit virum (m) ante faciem ſuam. Antequã veniret nuntius ad eum, & (n) vidiſtis quia miſit filius homicîdæ hic auferre caput meum? Videte cùm venerit nuntius, claudite oſtium, & opprimite eum in oſtio. Nónne vox pedum domini ejus poſt eum? Adhuc ipſo loquente cum eis, & ecce nuntius deſcendit ad eum: & dixit, Ecce hoc malum à Domino. Quid exſpectabo (o) Domino ultra?

CAP. VII.

1 Et dixit Eliſæe, Audi verbum Domini: Hæc dicit Dominus; (a) Sicut hora hæc, cras menſura ſimilaginis ſiclo, & duæ menſuræ hordeorum ſiclo in portis Samariæ. Et reſpondit triſtata ſu-
2 per quem vex innitebatur ſuper manum ejus, ad Eliſæe, & dixit; (b) Ecce faciet Dominus cataractas in cœlo, nunquid erit verbum hoc? Et Eliſæe dixit, Ecce tu videbis oculis tuis: et inde non
3 comedes. Et quatuor viri erant leproſi apud oſtium civitatis: & dixit vir ad proximum ſuum; Quid nos ſedemus hîc, donec moriamur? Si dixerimus, ingrediamur in civitatem; & fames in
4 civitate: & moriemur ibi. Et, ſi ſederimus hîc; & moriemur. Et nunc venite, & (c) incidamus in caſtra Syriæ: ſi viviſicaverint nos; & vivemus: & ſi mortificaverint nos; & moriemur.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 וַיהוָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עָבַר עַל שׁוּרָא וְאִתְּתָא קָבְלָא קַדְמוֹהִי לְמֵימַר פְּרִיק רְבוֹנִי מַלְכָּא:
27 וַאֲמַר לָא יְפָרְקִנָּךְ יְיָ מִנָּן אֶפְרְקִנָּךְ הֲמִן אִדְרָא אוֹ מִן מַעֲצַרְתָּא: וַאֲמַר לַהּ מַה לֵיךְ
28 וַאֲמַרַת אִתְּתָא הָדָא אֲמַרַת לִי הַבִי יַת בְּרִיךְ וְנִכְלִנֵּיהּ יוֹמָא דֵין וְיַת בְּרִי נִיכוֹל מָחָר:
29 וּבַשֵּׁלְנָא יַת בְּרִי וַאֲכַלְנוּהִי וַאֲמָרִית לַהּ בְּיוֹמָא אוֹחֳרָנָא הַבִי יַת בְּרִיךְ וְנִיכְלִנֵּיהּ וַאֲטַמַּרַת
30 יַת בְּרַהּ: וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגָמֵי אִתְּתָא וּבָזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְהוּא עָבַר עַל שׁוּרָא
31 וְחָזָא עַמָּא וְהָא סַקָּא אֲסִיר עַל בִּסְרֵיהּ מִלְּגָיו: וַאֲמַר כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אִם
32 יִתְקַיֵּם רֵישָׁא דְאֶלִישָׁע בַּר שָׁפָט עֲלוֹהִי יוֹמָא דֵין: וֶאֱלִישָׁע יָתִיב בְּבֵיתֵהּ וְסָבַיָּא יָתְבִין
עִמֵּהּ וְשַׁלַּח גַּבְרָא קֳדָמוֹהִי עַד לָא אֲתָא מַלְאֲכָא דְנָפֵק לְוָתֵהּ וְהוּא אֲמַר לְסָבַיָּא הַחֲווֹתִין אֲרֵי
שְׁלַח בַּר קְטוֹלָא הָדֵין לְאַעְדָּאָה יַת רֵישִׁי חֲזוֹ כְּמֵיתִי אוֹנְדָּא אֲחוֹדוּ רֵשָׁא וְתַרְחֲקוּן יָתֵיהּ
33 בְּרַשָׁא דְּסוּסְוָתָא דְרִגְלֵי רְבוֹנֵיהּ בַּתְרוֹהִי: עַד דְּהוּא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן וְהָא אוֹנְדָּא נְחִית לְוָתֵיהּ
וַאֲמַר הָא דָא בִישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ מָה אֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ עוֹד:

ז

1 וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַיְיָ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ כְּעִדָּנָא הָדֵין מְחַר סָאָה סוֹלְתָא בְּסֶלַע
וְסָאתַן סְעוֹרִין בְּסֶלַע בִּתְרַע דְּשׁוֹמְרוֹן: וַאֲתִיב גַּבְרָא דְמַלְכָּא דְסָמִיךְ עַל יְדוֹהִי יַת נְבִיָּא
2 דְיָ וַאֲמַר אִילּוּ יְיָ פָּתַח כַּוִּין וּמְחָת טוּבָא מִן שְׁמַיָּא הֲדֵין הֲוָא אַתּ חָזֵי וַאֲמַר הָא אַתְּ חָזֵי
3 בְּעֵינָךְ וּמִתַּמָּן לָא תֵיכוֹל: וְאַרְבְּעָה גַבְרִין הֲווֹ סְנִירִין בְּמֵעֲלָנָא דִתְרַע וַאֲמָרוּ
גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מָה אֲנַחְנָא יָתְבִין כָּא עַד דְּנָמוּת: אִם נֵימַר נֵעוֹל לְקִרְתָּא וְכַפְנָא בְקִרְתָּא
4 וְנָמוּת תַּמָּן וְאִם נְתִיב הָכָא וְנָמוּת וְנִשְׁתֵּמַע לְמַשְׁרִית אֲרָם אִם יְחַיּוּנָא וְנִחְיֵי
וְאִם יְקַטְּלוּנָא וְנִתְקַטֵּיל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fuit rege Iſrael tranſeunte ſuper murum, mulier clamavit ad eum, dicendo: Salva domine mi rex. Et dixit: Ni ſalvet te Dominus: unde ſalvabo te, num ex area an ex torculari? Et dixit illi rex: Quid eſt tibi? & dixit: Mulier hæc dixit mihi; Da filium tuum ut comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras. Et coximus filium meum, & comedimus eum, & dixi illi die altero, Da filium tuum ut comedamus eum: & abſcondit filium ſuum. Et fuit cùm audiſſet rex verba mulieris, ſcidit veſtimenta ſua; & ipſum tranſeuntem ſuper murum vidit populus, & ecce ſaccus alligatus erat ſuper carnem ejus interiùs. Et dixit, Sic faciat mihi Dominus, & ſic addat ſi remanſerit caput Eliſagh filii Saphat ſuper eum hodie. Et Eliſagh ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant cum illo; & miſit [*quendam*] virum à facie ſua: nondum venerat nuncius ad eum, & ipſe dixit ad ſenes, Num vidiſtis quòd miſerit filius occiſoris hic, ut auferat caput meum? videte cùm venerit nuncius, claudite portam & opprimatis eum in porta; nónne ſonitus pedum domini ejus poſt eum eſt? Adhuc cùm ipſe loqueretur cum illis, ecce nuncius deſcendebat ad eum, & dixit, Ecce hoc malum eſt à Domino; quid orabo ad Dominum ampliùs?

CAP. VII.

ET dixit Eliſagh, Excipite verbum Domini, ſic dixit Dominus, Circa tempus hoc cras ſatum ſimilæ ſiclo, & duo ſata ordei ſiclo in porta Someron [*ementur.*] Et reſpondit *vir*, ſuper cujus manum rex innitebatur, prophetæ Domini, & dixit, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cœlis; nunquid erit verbum iſtud? & dixit, Ecce tu videbis oculis tuis, at ex eis non comedes. Et quatuor viri erant leproſi, ſedentes in introitu portæ, & dixerunt quiſque ſocio ſuo, Quare ſedemus hîc quouſque moriamur? Si dixerimus, Intremus urbem, fames eſt in urbe, & moriemur ibi: & ſi commorati fuerimus hîc, moriemur quoque: & nunc venite & confugiemus in caſtra Aram, ſi vivere nos permiſerint, & vivemus; aut ſi occiderint nos, & occidemur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Rege quoque Israelis super murum transeunte, mulier quædam clamitabat ante eum, & 26
dicebat, Serva me domine mi rex. Qui dixit 27
ad eam, Servet te Dominus: ego unde servarem te? ex area, an ex torculari? Rursus dixit 28
ad eam rex, Quid habes? ait illi, Mulier ista dixerat mihi, Da filium tuum ut comedamus eum hodiè, filium autem meum cras comedemus. Coximus igitur filium meum, & come- 29
dimus illum: postero verò die dixi ad eam, Da filium tuum ut comedamus eum, illa verò abscondit filium suum. Cùm ergò rex super 30
murum ambulans audisset verba mulieris, scidit vestimenta sua, (vidítque populus eum esse cilicio indutum super carnem suam intrinsecus) Et ait, Sic faciat mihi Deus, & sic 31
addat mihi, si manserit hodiè caput Elisæi filii Saphati super eum. Igitur Elisæo domi 32
suæ sedente, & circunsedentibus ei senibus, præmisit virum: & antequam perveniret ad eum nuntius, dixit ille senibus, Viditísne quòd miserit filius hic homicidæ ad tollendum caput meum? Observate cùm venerit nuntius, obserate januam, cúmque foras repellite; quoniam strepitus pedum heri sui sequitur eum. Adhuc eo cum illis loquente, ve- 33
nit ad eum nuntius, & ait *Elisæus*, Quandoquidem malum hoc est à Domino, quorsum ulteriùs deprecarer Dominum?

CAP. VII.

Rursum dixit Elisæus, Audite sermonem 1
Domini: sic dicit Dominus, Cras tempore consimili satum farris stabere, & sata hordei *plura* obolo *vendentur* in porta Samariæ. Re- 2
spondens vir ille cujus manibus rex innitebatur, dixit, Si Dominus fecerit fenestras in cœlis, erit sermo iste. Dixit ad eum, Ecce visurus es oculis tuis, sed ex eo non comedes. Interea viri quatuor leprosi sedebant 3
extra januam, & dixit alter ad alterum, Quid istic sedemus donec moriamur? Si statuerimus urbem ingredi, fames valida est in urbe, 4
ac proinde ibi moriemur: si verò hìc sedeamus, moriemur: agite igitur, eamus ad castra Adum: si nos vitâ donabunt, vivemus: sin autem morte nos afficient, moriemur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Dúmque rex Israelis quodam die transiret super murum, ecce mulier quædam occurrens ei dicebat, Fer mihi opem O rex. 26
Dixit ad eam, Quandoquidem non fert opem tibi Deus, unde feriem tibi opem? num ex area, an ex torculari? Tum dixit ei rex, 27
Quid tibi est? Quæ dixit, Mulier hæc dixerat mihi, Affer filium tuum ut comedamus eum hodiè, filium verò meum cras comedemus. Itaque coximus eum, et come- 28
dimus eum: sed cùm dicerem ad eam postero die, Affer filium tuum ut comedamus eum, abscondit illa filium suũ. Cùm ergò 29
audisset rex verba mulieris, laceravit vestes suas dum transiret super murum (vidítque populus detectũ cilicium quod erat super corpus ejus subter vestes ipsius.) Tum 30
dixit, Sic faciat mihi Deus, et sic addat, si vivus manserit Elisæus Saphati filius hodiernâ die. Itaque Elisæo tunc temporis se- 31
dente domi suæ, & sedentibus cum eo senibus, misit rex hominem quendam nomine suo: sed antequàm perveniret ad eum nuntius ille, jam dixerat; Videtísne quomodo miserit filius hic homicidæ ad tollendum caput meum? videte cum venerit nuntius, occludite januam, & comprimite eum; nam ecce strepitus pedum domini ejus sequitur eum. Dum ipse talia ver- 32
ba loqueretur, advenit nuntius descendens ad eum: dixitque, Calamitas hæc à Deo est, quid ergò Deum amplius oraturus?

CAP. VII.

Tum dixit Elisæus, Audite verba Dei: 1
sic dicit Deus, Hoc eodem tempore die crastino vendetur gjarib (pondus 255 librarum) similagínis statere argenteo, & duo gjaribi hordei statere uno, in porta Samariæ. Respondens gagas ille cujus manus rex in- 2
nitebatur, prophetæ Dei, Num etiamsi aperiret Deus è cœlo fenestras, indéque bona profunderet, num inquam id fieret? Respondit illi propheta, Id quidem videbis oculo tuo, at non vives ut comedas ex eo. Porrò quatuor viri leprosi secluſi degebant extra portam, dixitque alter alteri, Quorsum moramur istic ad mortem usque? Si dixerimus, Ingrediamur ur- 4
bem, fame quæ exisit in ea, moriemur: sive maneamus istic, itidem moriemur: agite nunc eamus ad castra Aramæorum: num vel servabunt nos, ac vivemus; vel certè si interficiant nos, ecce nos periturí sumus.

מלכים ב : ז

:Aram *castrametationem ad veniendum ad* ,crepusculo in surrexerunt Et

5 וַיָּקֻמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם
.*vir* ibi non ecce & ,Aram *castrametationis* extremũ ad usq; veneruntq;
וַיָּבֹאוּ עַד־קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין שָׁם אִישׁ׃
vocem & ,*currus* sonitum Aram *castrametationem* fecerat *audire* Dominus Et
6 וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב וְקוֹל
; suum fratrem ad *vir* dixeruntque :magni exercitus sonitum ,*equi*
סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו
,Chittæorum reges Israel rex nos *super* conduxit mercede Ecce
הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים
fugerunt &,surrexerunt Et.nos *super veniendum ad*,Ægyptiorum reges &
7 וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ׃ וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ
& ,suos equos & ,sua tentoria reliquerunt &,crepusculo in
בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־
,*suam animam ad* fugerunt & ,*ipsa* quod secundùm ,*castrametatio* ,suos asinos
חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר הוּא וַיָּנוּסוּ אֶל נַפְשָׁם׃
venerũt &,*castrametationis* extremũ ad usq; ii leprosi venerunt Et
8 וַיָּבֹאוּ הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ
,argentum inde tulerunt,biberunt &,comederũt &,unũ tentorium ad
אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף
ad venerunt &,sunt reversi &:absconderũt &,abierũt &,vestes &,aurum &
וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־
Dixeruntq; ,absconderũt &,abierũt &,inde tulerunt & ,aliud tentorium
אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ׃ וַיֹּאמְרוּ
dies hæc dies :*facientes nos* rectè Non ,suum *socium* ad *vir*
9 אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן׳ אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם
,matutinam lucem ad usq; *differemus* &,*reticentes* nos & ,*ipsa* boni nuncii
בְּשֹׂרָה הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכִּינוּ עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
.regis domo nunciem' &,*ingrediamur* &,*itaque* nũc &:*pravinos* nos inveniet &
וּמָצָאנוּ עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
,eis nunciaverunt &,civitatis portarium ad clamaverunt &,venerunt Et
10 וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שֹׁעֵר הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם
vox & ,*vir* ibi non ecce & ,Aram *castrametationem* ad Venimus :dicendo
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין שָׁם אִישׁ וְקוֹל
tentoria & ,*ligatus asinus* & ,*ligatus equus* nisi ,hominis
אָדָם כִּי אִם־הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמוֹר אָסוּר וְאָהֳלִים
regis domo nunciaverunt & ,*portarios vocavit* Et .*ipsa* quòd secundùm
כַּאֲשֶׁר הֵמָּה׃ וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
Ind cabo :suos servos ad dixit & ,nocte rex Surrexitque .intrinsecus
11 פְּנִימָה׃ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֵ־עֲבָיו אַגִּידָה־
fauelici quòd sciverunt ;*Aram* nobis fecerunt quod vobis nunc
נָּא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רְעֵבִים
Cùm :dicendo ,agro in *latitandum ad castrametatione* è sunt egressi & ,*nos*
אֲנָחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֶחְבֵּה בַּהַשָּׂדֶה לֵאמֹר כִּי־
.ingrediemur urbem in &,vivos eos *apprehendemus* &,civitate è fuerint egressi
יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנַחְפְּשֵׂם חַיִּים וְאֶל הָעִיר נָבֹא׃
ex quinque nunc *capiant* Et :dixit & ,ejus servis è unus respondit Et
13 וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־
omnẽ secundùm ipsi ecce ;ea in remanserunt qui ,residuis equis
הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־
multitudinem omnẽ secundùm ipsi eccę;ea in remanserũt qui ,Israel *multitudinem*
הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן
duos tulerunt Et.videamus &,mittamus & :erant consumpti qui ,Israel
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תַּמּוּ וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה׃ וַיִּקְחוּ־שְׁנֵי
:dicendo,Aram *castrametationem* post rex misit & ,equorum currus
14 רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר׃
via omnis ecce & ,Jarden ad usque eos post abierunt Et .videte &,Ite
15 לְכוּ וּרְאוּ׃ וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ
:*ipses restimando in Aram* projecerunt quæ vasis & ,vestibus erat plena
מְלֵאָה בְגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּהָחְפָּזָם
,regi indicaverunt et ,nuncii sunt reversi &
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ׃

REGUM II. Versio VULG. LAT.

5 Surrexerunt ergò vesperì, ut venirent ad castra Syriæ. Cúmque venissent ad principium castrorum Syriæ, nullum ibidẽ
6 repererunt. Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriæ, curruũ, & equorum, & exercitûs plurimi: dixerúntque ad invicem; Ecce mercede conduxit adversũ nos rex Israel reges Hethæorum & Ægyptiorũ, & venerunt super
7 nos. Surrexerunt ergò, & fugerũt in tenebris, et dereliquerũt tentoria sua, & equos & asinos, in castris, fugerúntque animas tantùm suas salvare cupientes. Igitur cùm venissent
8 leprosi illi ad principiũ castrorum, ingressi sunt unũ tabernaculum, & comederunt, & biberunt: tulerúntque indè argentum, & aurum, & vestes, et abierunt, et absconderunt: et rursũ reversi sunt ad aliud tabernaculum, & indè similiter
9 auferentes absconderunt. Dixerúntque ad invicẽ, Non rectè facimus: hæc enim dies boni nuntii est. Si tacuerimus, & noluerim' nuntiare usque manè, sceleris arguemur: venite, eamus, & nuntiemus in aula
10 regis. Cúmque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes; Ivimus ad castra Syriæ, & nullum ibidem reperimus hominem, nisi equos et asinos alligatos, & fixa tentoria. Ierunt ergò portarii, & nuntiaverunt in palatio regis intrinsecús. Qui surrexit nocte, & ait ad servos suos; Dico
11 vobis quid fecerint nobis Syri: Sciunt quia fame laboramus, & idcircò egressi sunt de castris, & latitant in agris, dicentes; Cúm egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, & tunc civitatem ingredi po-
12 terimus. Respondit autem unus servorum ejus; Tollamus quinq; equos, qui remanserunt in urbe, (quia ipsi tantùm sunt in universa multitudine Israel, alii enim consumpti sunt,) & mittentes, explorare poteri-
13 mus. Adduxerunt ergò duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens; Ite, & videte. Qui abierunt post eos usque ad Jordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus & vasis, quæ projecerant Syri cùm turbarentur: reversíque
14 nuntii indicaverunt regi.

II. Cap. VII. Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἀνέστησ ἐν τῷ σκότῃ εἰσῆλθεῖν εἰς τ παρεμβολὴν Συείας· κ ἦλθον (ζ) εἰς μέρ τ παρεμβολῆς Συρίας, κ ἰδοὺ οὐκ ἦσιν ἀνὴρ
6 ἐκεῖ. Καὶ κύρι (ν) ἀκουσὴν ἐποίησε παρεμβολὴ τ Συρίας φωνὴν ἅρματ κ φωνὴν ἵππ, φωνὴν δυνάμεως μεγάλης. κ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τ ἀδελφὸν αὐτ, Νῦν ἐμισθώσαλο ἐφ' (θ) ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ τὸν βασιλέας τ Χετταίων κ τὺς βασιλέας Αἰγύπ τ τοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἀνέστησ κ ἀπῆλθ
7 ραεῖ ἐν τῷ σκότῃ, κ ἐγκατέλιπον τὰς σκηνὰς (ι) αὐτ, κ τὺς ἵππους (κ) αὐτ, κ τὺς ὄνους (λ) αὐτῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ ὡς ἔχει, κ ἔφυγον πρὸς τ ψυχὴν ἑαυτῶν. Καὶ εἰσῆλθον
8 οἱ λεπροὶ ἕπει ἕως μέρους τ παρεμβολῆς, κ εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν μίαν, κ ἔφαγον, κ ἔπον, κ ἦραν ἐκεῖθεν ἀργύριον, κ χρυσίον, κ ἱμάτισμόν· κ ἐπορεύθησ, (μ) κ ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν, κ εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν ἄλλυ, κ ἔλαβον ἐκεῖθεν κ ἐπορεύθησ, κ κατέ
9 κρυψαν. Καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τ πλησίον αὐτ, Οὐχ ὥτως ἡμεῖς ποιοῦμ. ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμέρα εὐαγγελίας ἐσ, κ ἡμεῖς σιωπῶμεν, κ μένομεν ἕως φωτὸς τ πρωΐ, κ εὑρήσομεν ἀνομίαν· κ νῦν δεῦρο, κ εἰσέλθωμεν κ ἀν-
10 αγγείλωμεν εἰς τ οἶκον τ βασιλέως. Καὶ εἰσῆλθον κ ἐβόησ πρὸς τ πύλαν τ πόλεως, κ ἀνήγγειλαν αὐλοῖς, λέγοντες, Εἰσ-ἤλθομεν εἰς τ παρεμβολὴν Συρίας, κ ἰδοὺ οὐκ ὅσιν ἐκεῖ ἀνὴρ κ φωνὴ ἀνθρώπ, ὅτι εἰ μὴ ἵππ δεδεμέν κ (ν) ὄν, κ αἱ
11 σκηναὶ αὐτῶν ὡς εἰσί. Καὶ ἐβόησ οἱ θυρωροὶ, κ ἀνήγγειλαν εἰς τ οἶκον τ βασιλέως ἔσω. Καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς νυκτὸς, κ εἶπεν
12 πρὸς τοὺς παῖδας αὐτ, Ἀναγγελῶ δὴ ὑμῖν ἃ ἐποίησεν ἡμῖν Συρία. ἔγνῶσ ὅτι πεινῶμεν (ξ) ἡμεῖς, κ ἐξῆλθαν ἐκ τ παρεμβολῆς κ ἐκρύβησ ἐν τῷ ἀγρῷ, λέγοντες, Ὅτι ἐξελεύσον͂ται (ο) ἐκ τ πόλεως, κ συλλη-ψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας, κ εἰς τ πόλιν (π) εἰσελευ-
13 σόμεθα. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς τ παίδων αὐτ, κ εἶπε, Λαβέτῶσ (ρ) δὴ πέντε τ ἵππων τ ὑπολελειμμένων ὧδε, ἰδοὺ εἰσὶ πρὸς πᾶν τὸ πλῆθ Ἰσραὴλ τὸ ἐκλεῖπον,
14 κ ἀποστελοῦμεν ἐκεῖ κ ὀψόμεθα. Καὶ ἔλαβον δύο ἁρμάτας ἵππων· κ ἀπέστειλεν ὁ (σ) βασιλεὺς Ἰσραὴλ ὀπίσω τῆς βασιλείας Συρίας,
15 λέγων, Δεῦτε, κ ἴδετε. Καὶ ἐπορεύθησ ὀπίσω αὐτῶν ἕως τοῦ Ἰορδάνυ. κ ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων κ σκευῶν ὧν ἔρριψε Συρία ἐν τῷ σπουδάζειν αὐτούς. κ ἐπέ-στρεψαν οἱ ἄγγελοι κ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ.

Et surrexerunt in tenebris ad introeundum in castra Syriæ: & venerunt in partem castrorum Syriæ: & ecce non est vir ibi. & Dominus (d) audientia fecerat castra Syriæ vocem currũs, & vocem equi, vocem virtutis magnæ. Et dixit vir ad fratrem suum; Nunc mercede conduxit super nos rex Israel reges Chettæorum, & reges Ægypti ad veniendum super nos. Et surrexerunt, & fugerunt in tenebris, & reliquerunt tabernacula sua, & equos suos, & asinos suos in castris, sicut (e) sunt: & fugerunt (f) ad animam suam. Et introierunt leprosi hi usq; ad partem castrorũ, & introierunt in tabernaculum unum, & comederunt, & biberunt, & tulerunt indè argentum, & aurum, & vestem. Et (g) introierunt, & converterunt se indè, & introierunt in tabernaculum aliud, & sumpserunt indè, & iverunt, & absconderunt. Et dixit vir ad proximum suum, (h) Non sic nos facimus. Dies hæc, dies boni nuntii est: & nos tacemus, & manemus usq; ad lucem matutinam, & invenietur iniquitatem. Et nunc age, & intremus, & annuntiemus in domum regis. Et introierunt, & clamaverunt ad portam civitatis, & annuntiaverunt eis, dicentes; Introivimus in castra Syriæ: & ecce non est ibi vir, & vox hominis: quoniam nisi equum ligatum, & asinum, & tabernacula eorum, sicut (i) sunt. Et clamaverunt janitores, & annuntiaverunt in domum regis intrinsecùs. Et surrexit rex nocte, & dixit ad pueros suos; Annuntiabo nunc vobis, quæ fecit nobis Syria. Noverunt, quia esurimus nos: & exierunt de castra, & absconderunt se in agro, dicentes; Quoniam egredientur de civitate, & comprehendemus eos viventes, & in civitatem intrabimus. Et respondit unus puerorum ejus, & dixit; Sumant nunc quinq; de equis residuis, qui (i) remanserunt hic, (ecce sunt ad omnem multitudinem Israel, quod defecit,) & mittemus illuc, et videbimus. Et sumpserunt duos ascensores equorum: Et misit rex Israel post (k) regem Syriæ, dicens; Ite, et videte. Et iverunt post eos usq; ad Jordanem. Et ecce omnia via plena vestimentorum, et vasorum, quæ projecerat Syria, dum ipsi pavorem. Et reverterunt nuntii, et annuntiaverunt regi.

MS.A. (ζ) εἰς μέσον (ν) ἐποίησεν ἀκουσὴν παρεμβολὴν Συρίας (ι) ἅρματ κ φωνὴν δυνάμεως (θ) ἡμᾶς βασιλεὺς (ι) ἑαυτῶν, (κ) ἑαυτῶν, (λ) ἑαυτῶν (μ) κ ἔκρυψαν, κ ἐπέστρεψαν, κ εἰσῆλθον (ν) οὐ δεδομένος, κ αἱ (ξ) κ ἡμεῖς, (ο) ἐκ τ * γῆς, κ (π) εἰσελθόμεθα κ ἐξελθόμεθα. Καὶ (ρ) δὴ * πάντες ἀπὸ τ (σ) βασιλεὺς ὀπίσω

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְקָמוּ בְקִבְלָא לְמֵעַל לְמַשְׁרִיַּת אֲרָם וְאָתוּ עַד סְיָפֵי מַשְׁרִיַּת אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן אֱנָשׁ׃ 5
וּמִן קֳדָם יְיָ אִשְׁתְּמַע לְמַשְׁרִיַּת אֲרָם קַל רְתִיכִין וְקַל סוּסְוָן קַל מַשְׁרְיָן סַגִּיאָן וַאֲמָרוּ גְבַר 6
לְחַבְרֵיהּ הָא אֲנַן עֲלָנָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת מַלְכֵי חִתָּאֵי יַת מַלְכֵי מִצְרָאֵי לְמֵיתֵי עֲלָנָא׃
וְקָמוּ וַעֲרָקוּ בְקִבְלָא וּשְׁבָקוּ יַת מַשְׁכְּנֵיהוֹן וְיַת סוּסְוָתְהוֹן וְיַת חֲמָרֵיהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא כְּמָא 7
דְהִיא וַעֲרָקוּ לְשֵׁיזָבָא נַפְשֵׁיהוֹן׃ וַאֲתוֹ סְנִירַיָּא הָאִלֵּין עַד סְיָפֵי מַשְׁרִיתָא וְעָלוּ לְמַשְׁכְּנָא 8
חַד וְאָכְלוּ וּשְׁתִיאוּ וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן כַּסְפָּא וּדְהָבָא וּלְבוּשִׁין וַאֲזָלוּ וְאַטְמָרוּ וְתָבוּ וְעָלוּ
לְמַשְׁכְּנָא אָחֳרָנָא וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן וַאֲזָלוּ וְאַטְמָרוּ׃ וַאֲמַרוּ גְבַר לְחַבְרֵיהּ לָא כְשַׁר מַה 9
דַּאֲנַחְנָא עָבְדִין יוֹמָא דֵּין יוֹם בְּסוֹרָא הוּא וַאֲלוּ אֲנַחְנָא שָׁתְקִין וּמוֹרְכִין עַד נְהוֹר צַפְרָא
וְיַרְעָנָנָא חוֹבָא וְכַעַן אֲתוֹ וְנִתְמֵטֵי וְנֵחֲוֵי בֵּית מַלְכָּא׃ וַאֲתוֹ וְקָרוּ לְנְטָרֵי תַּרְעָא קִרְיְתָא 10
וְחַוִּיאוּ לְהוֹן לְמֵימַר אֲתֵינָא לְמַשְׁרִית אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן גְּבַר וְקַל אֱנָשׁ אֱלָהֵן סוּסְוָן
אֲסִירִין וַחֲמָרִין אֲסִירִין וּמַשְׁכְּנִין כְּמָא דַאֲנוּן׃ וּקְרָא נְטָרֵי תַּרְעָא וְחַוִּיאוּ בֵּית מַלְכָּא לְגָיו׃ 11
וְקָם מַלְכָּא בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לְעַבְדּוֹהִי אֲחַוִּי כְעַן לְכוֹן יַת דַּעֲבָדוּ לָנָא אֱנָשׁ אֲרָם יְדָעִין אֲרֵי 12
כְּפֵנִין אֲנַחְנָא וּנְפָקוּ מִן מַשְׁרִיתָא לְאִטְמָרָא בְּחַקְלָא לְמֵימַר אֲם יִפְקוּן מִן קִרְיְתָא
וְנֵיחֲדִינוּן כַּד חַיִּן וְלִקְרְיְתָא נָעוֹל׃ וַאֲתִיב חַד מֵעַבְדּוֹהִי וַאֲמַר וְיִדְבְּרוּן כְּעַן חֲמִשָּׁא מִן 13
סוּסְוָתָא מִן שַׁאֲרָא דְּאִשְׁתְּאָרוּ בָהּ הָא אִנּוּן כְּכֹל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִשְׁתְּאָרוּ בָהּ אִם
יִבְדּוֹן הָא אִנּוּן כְּכֹל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְּסָפוּ וְנִשְׁלַח וְנֵחֲוֵי׃ וּדְבָרוּ תְּרֵין רְכָבֵי סוּסִין וְשַׁלַּח 14
מַלְכָּא בָּתַר מַשְׁרִית אֲרָם לְמֵימַר אֲזוֹלוּ וְחֲזוֹ׃ וַאֲזָלוּ בָּתְרֵיהוֹן עַד יַרְדְּנָא וְהָא כָל אוֹרְחָא 15
מָלְיָא לְבוּשִׁין וּמָנִין דְּרְמוּ אֱנָשׁ אֲרָם בְּאִתְבָּעוּתְהוֹן לְמֵעְרַק וְתָבוּ אוֹנְדָיָא וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et surrexerunt in tenebris ut intrarent castra Aram: & venerunt usq; ad 5
extrema castrorum Aram, & ecce non erat ibi aliquis. Et à Dño audita est 6
in castris Aram vox curruum, & vox equorum, vox castrorum multorum;
& dixerunt quisq; ad socium suum, Ecce conduxit contra nos rex Israel
reges Hhithæorum, & reges Ægyptiorum ut veniant contra nos. Et sur- 7
rexerunt & fugerunt in tenebris, & deseruerunt tabernacula sua, & equos
suos, & asinos suos, castris sicut fuerunt [*existentibus*,] & fugerunt ut ser-
varent animas suas. Et venerunt leprosi illi usq; ad extrema castrorum, & 8
introierunt in tabernaculũ cujusdam; & comederunt & biberunt; & acce-
perunt inde argentũ et aurum, et vestes, & abierunt et absconderunt, & re-
dierunt, & ingressi sunt in tentoriũ aliud, & acceperunt inde, & abierunt
& absconderunt. Et dixerunt unusquisq; ad sociũ suum, Non rectum est id 9
quod nos facim': dies hæc, dies boni nuncii est; & siquidem nos tacuerim'
& distulerim' quousq; luceat aurora, occurret nobis culpa: & nunc venite, 10
& pertingamus, & indicemus domui regis. Et venerunt & clamaverunt
ad custodes portæ urbis, & nunciaverunt eis, dicendo: Venimus ad ca-
stra Aram, & ecce non erat ibi aliquis, nec vox hominis, sed equi ligati,
& asini ligati, & tentoria sicuti fuerant. Et clamaverunt custodes portæ, 11
& renunciaverunt domui regis interiùs. Et surrexit rex nocte, & dixit 12
servis suis, Indicabo nunc vobis quid fecerunt nobis homines Aram: cog-
noverunt quòd famelici sumus, & exierunt ex castris ut absconderent se
in agro, dicendo: Quoniam exibunt ex urbe, & comprehendemus illos
vivos, & in urbem intrabimus. Et respondit unus de servis suis, & dixit, 13
Accipiant, quæso, quinque ex equis relictis, qui relicti sunt in ea: ecce illi
sunt sicut omnis multitudo Israel qui relicti sunt in ea: si perierint, ecce illi
sunt sicut omnis multitudo Israel qui finierunt, & mittamus & videamus.
Et acceperunt duos currus equorum, & misit rex post castra Aram, dicen- 14
do, Ite & videte. Et iverunt post illos usq; ad Jardena, & ecce omnis via 15
plena vestibus & vasis quæ projecerant homines Aram, dum festinarent fugere; & redierunt nuncii & indicaverunt regi.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Quare surgentes in crepusculo ad eundum in castra Adum, & pervenientes usque ad terminum castrorum Adum, nemo illic erat. (Nam Dominus audire fecerat in castris Adum strepitum equitum, & sonitum equorum, & sonitum exercitûs magni: ideóque dixerant alter ad alterum, Ecce rex Israelis conduxit adversùm nos regem Hethæorum & regem Ægyptiorum, ut veniant contra nos. Et surgentes fugerant in crepusculo, & reliquerant tentoria sua, equos & asinos suos, & castra sua ut erant composita, & fugerant ipsi nudi.) Venientes inquam, leprosi illi usque ad terminum castrorum, ingressi sunt tentorium unum, cõmederunt ac biberunt: & auferentes inde argentum, aurum, & vestes, abierunt & *humi* absconderunt: tum reversi, & in aliud tentorium ingressi, abstulerunt inde, & euntes abdiderunt. Dixerunt autem alter ad alterum, Non rectè facimus: hodie dies est *faustî* nuntii: quousque tandem silebimus, & expectabimus donec illucescat matutinum, ut deprehendat nos peccatum? agite igitur, eamus indicatum in domo regia. Itaque venientes vocaverunt janitores civitatis, & indicârunt eis, ac dixerunt, Ivimus ad castra Adum, nec ullus erat ibi homo, neque vox humana, sed tantummodo equi ligati, & asini ligati, & castra ut erant. Accedentes ergò janitores, rem indicârunt domui regis. Quapropter rex noctu consurgens dixit servis suis, Indicabo vobis quid fecerint nobis Adumæi: scientes nos fame laborare, egressi sunt è castris ad abdendũ se in deserto, dicẽtes, Cùm exierint è civitate, capiemus eos vivos, & ingrediemur civitatem. Respondens quidem è servis ejus dixit, Adducantur quinque ex equitibus qui reliqui sunt: si capti fuerint, censebuntur cum universo populo Israelis qui perierunt: & mittamus exploratum. Cùm ergò equos conscendissent duo paria equitũ, misit *eos* rex post castra Adum, & ait, Ite, explorate. Qui sectantes eos ad Jordanẽ usque, & videntes totam viam plenã armis et vestibus quæ reliquerant Adumæi in festinatione sua; reversi sunt nuntii, et indicârunt regi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Surgentes itaq; tempore vespertino ut pergerent ad exercitum Aramæorum, pervenerunt ad extrema eorum castra, & ecce nemo illic aderat. Nam Deus audiendum prodiderat à se in castris Aram sonitum equitum, et sonitum equorum, & strepitum ingentis exercitûs; adeò ut diceret quilibet ex eis socio suo, Nil aliud est hoc nisi rex filiorum Israel, qui mercede conduxit adversùm nos reges Hethæorum & reges Ægypti, ut veniant contra nos. Et surgentes fugerunt sub nocte, et relictis omnibus tentoriis suis, equis & asinis suis, totisque ut erant castris, fugerunt, supremũ spiritum suum eripientes. Venientes inquam, illi secluſi ad extrema castra, ingressi tentorium quoddam ederunt ac biberunt, & acceperunt inde argentum & aurum, atque vestes, et euntes abdiderunt eas: tum redeuntes, & aliud tentorium ingressi rapuerunt inde, et euntes abdiderunt etiam. Tum dixit unus eorum, Iniquum est quod agimus; dies enim hodierna fausti dies est nuntii: quòd si siluerimus, & expectaverimus lucem matutinam, in crimen ob id incurremus: agite ergò, ingrediamur; idque in æde regia narremus. Itaque venientes nuntiaverunt custodibus portarum civitatis, & narraverunt eis, dicentes; Permeavimus usque ad castra Aramæorum, & ecce nullus erat ibi homo, neque vox humana; at verò equi sunt ibi ligati, & asini ligati, & tentoria integra manentia. Promulgârunt id custodes januarum civitatis in urbe, notumque fecerunt eis qui aulam regiam ingrediebantur. At rex noctu consurgens dixit servis suis, Ego dicam vobis quid fecerint Adumæi: nôrunt nos esse famelicos, ideò è castris egressi insidias tetenderunt in deserto, dicentes; ubi egredientur è civitate, capiemus eos vivos, et urbem ingrediemur. Respondens autem quidam servorum regis, ait, Mittamus jam quinque ex equitibus residuis qui remanent, illuc: si evaserint, computabuntur inter eos qui reliqui sunt ex Israelitis; sin autem perierint, censebimus eos perinde ac reliquos Israelitas qui perierunt: mittamus igitur, & videamus. Tulerunt ergò duos equites, quos misit rex post castra Aramæorum, dicens eis, Ite, & videte. Sequentes igitur eorum vestigia, ad Jordanem usque, reperierunt universam terram plenam vestimentis et armis, prout jecerant ex Aramæi dum trepidi fugerent; tum reversi sunt.

מלכים ב : ח

ſatum fuit &: Aram caſtramentationem diripuerunt & ,populus eſt egreſſus Et
16 וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹזּוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי סְאָה־
.Domini verbum juxta ſeclo in hordeorum ſata duo & ,ſeclo in ſimilæ
סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וּסְאָתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר יְהוָה׃
ſuper ejus manâ ſuper innitebatur cujus triſtatam conſtituit rex Et
17 וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ עַל־
fuerat locut'licut,eſt mortu'&,porta in popul' eum conculcaverũt &,portam
הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
,fuit Et.eum ad regem deſcendendo in eſt locutus qui ,Dei vir
18 אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֶדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו׃ וַיְהִי
hordeorum ſata Duo :dicendo ,regem ad Dei virum loqus ſecundùm
כְּדַבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סְאָתַיִם שְׂעֹרִים
porta in cras tempus ſecundùm erit ſeclo in ſimilæ ſatum & ,ſeclo in
בְּשֶׁקֶל וּסְאָה סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר
ecce Et :ait & ,Dei virum ad triſtata reſpondit Et .Someron
שֹׁמְרוֹן׃ וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר וְהִנֵּה
? hoc verbum ſecundùm erit nunquid ,cœlis in cataractas faciens Dominus
יְהוָה עֹשֶׂה־אֲרֻבוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה כַּדָּבָר הַזֶּה
ei fuit Et .comedes non inde & ,tuis oculis in videns tu Ecce:dixit &
וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃ וַיְהִי־לוֹ
20 .eſt mortuus & ,porta in populus eum conculcaverunt & :ſic
כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃

CAP. VIII. ח

feceràt vivere cujus ,mulier[illegible]ad eſt locutus Eliſaah Et
1 וְאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־
peregrinare & ,tua domũ & tu vade & ,Surge :dicendo ,ejus filium
בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וְלְכִי אַתְּ וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי
ad venit etiam & ,famem ad Dominus vocavit nam :peregrinaberis quo in
בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־
verbum juxta fecit & ,mulier Surrexitque .annis ſeptem terram
הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים׃ וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר
2 terra in eſt peregrinata &,ejus domũ & ,ipſa abiit & :Dei viri
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ
,annorum ſeptem fine à ,fuit Et .annis ſeptem Peliſtim
3 פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים׃ וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים
ad clamandum ad eſt egreſſa & ,Peliſtim terra è mulier eſt reverſa &
וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לְצַעֵק אֶל־
Ghechazi ad loquens rex Et .ſuum agrum ad & ,ſuũ domum ad regem
הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־שָׂדֶהָ׃ וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל־
magnalia omnia mihi nunc Narra :dicendo ,Dei viri puerum
נַעַר אִישׁ הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־נָּא לִי אֶת כָּל־הַגְּדֹלוֹת
regi narrante eo ,fuit Et .Eliſaah fecit quæ
אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע׃ וַיְהִי הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֶת־
5 vivificaverat cujus mulier ecce & ,mortuum fecerat vivere quòd
אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת־הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה
:ſuo agro ſuper & ,ſua domo ſuper regem ad clamans ,ejus filium
אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶהָ
,ejus filius hic & ,mulier hæc ,rex mi Domine;Ghechazi dixitque
וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ
,mulierem rex interrogavit Et .Eliſaah vivificavit quem
אֲשֶׁר־עִזָּה אֱלִישָׁע׃ וַיִּהִי הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֶת־
6 Reſtitue :dicendo unum eunuchum rex ei deditque :ei narravit &
וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֵּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב
reliquit die à agri proventus omnes & ,ei quæ omnia
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֶת־כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ
Ben-hadad & ,Dammeſec Eliſaah venit Et .nunc ad uſque &,terram
7 אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־עָתָּה׃ וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד
vir Venit :dicendo ,ei eſt nunciatumq; ægrotans Aram rex
מֶלֶךְ־אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ
.huc uſque Dei
הָאֱלֹהִים עַד־הֵנָּה׃

Verſio VULG. LAT.

16 Et egreſſus populꝰ diripuit caſtra Syriæ : factúſque eſt modius ſimilæ ſtatêre uno, & duo modii hordei ſtatêre uno, juxta verbum Domini. Porrò rex ducem illum, in cujus manu incumbebat, conſtituit ad portam : quem conculcavit turba in introitu portæ, & mortuus eſt, juxta quod locutus fuerat vir Dei, quando deſcenderat
18 rex ad eum. Factúmque eſt ſecundùm ſermonem viri Dei, quem dixerat regi, quando ait; Duo modii hordei ſtatêre uno erunt, & modius ſimilæ ſtatêre uno, hoc eodem tempore cras
19 in porta Samariæ: Quando reſponderat dux ille viro Dei, & dixerat; Etiamſi Dominus fecerit cataractas in cœlo, numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei; Videbis oculis tuis, & indè non comedes.
20 Evênit ergò ei ſicut prædictũ fuerat, & conculcavit eum populus in porta, & mortuus eſt.

CAP. VIII.

1 ELiſeus autem locutus eſt ad mulierem, cujus vivere fecerat filium, dicens; Surge, vade tu & domus tua, & peregrinare ubicunque repereris? vocavit enim Dominus famem, & veniet ſuper terram ſeptem an-
2 nis. Quæ ſurrexit, & fecit juxta verbum hominis Dei: & vadens cum domo ſua, peregrinata eſt in terra Philiſthiim
3 diebus multis. Cúmque finiti eſſent anni ſeptẽ, reverſa eſt mulier de terra Philiſthiim: & egreſſa eſt ut interpellaret regẽ pro domo ſua, & pro agris
4 ſuis. Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens; Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eliſeus. Cúmque ille narraret regi quo modo mortuum ſuſcitâſſet, apparuit mulier, cujus vivificaverat
5 filium, clamans ad regem prõ domo ſua, & pro agris ſuis. Dixítque Giezi; Domine mi rex, hæc eſt mulier, & hic eſt filius ejus, quem ſuſcitavit Eliſeus.
6 Et interrogavit rex mulierem: quæ narravit ei, Dedítq; ei rex eunuchum unum, dicens; Reſtitue ei omnia quæ ſua ſunt, & univerſos reditus agrorum, à die quâ reliquit terram uſque
7 ad præſens. Venit quoque Eliſeus Damaſcum, & Benadad rex Syriæ ægrotabat: nuntiavérúntque ei, dicentes; Venit vir Dei huc.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ διήρπαϛ τ παρεμβολὰς Συρίας. καὶ ἐγένετο μέϱον σεμιδάλεως (τ) σίκλ, καὶ τὸ ῥῆμα κυϱίυ, καὶ δίμεϱον κϱιθῶν σίκλ. Καὶ ὁ βασιλεὺς κατέϛησε τ ηγισάτ ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπανεπαύετο (υ) τῇ χϱεῖ αὐτ ὀπὶ τ πύλης. καὶ Συνεπάτησεν αὐλὸν ὁ λαὸς (φ) ἐν τῇ πύλῃ, καὶ ἀπέθανε (χ) καθὰ ἐλάλησεν ὁ ἄνθϱωπ τ θ, ὃς ἐλάλησεν ἐν τ καταβῆναι τ ἄγγελον ϖϱὸς αὐτόν. Καὶ ἐγένετο (ψ) καθὰ ἐλάλησεν (ω) Ἐλισαιὲ ϖϱὸς τ βασιλέα, λέγων, Δίμεϱον κϱιθῆς σίκλ καὶ μέϱον σεμιδάλεως σίκλ· καὶ ἔϛαι ὡς (α) ἡ ὥϱα ἄϱιον ἐν τῇ πύλῃ Σαμαϱείας. Καὶ ἀπεκϱίθη ὁ ηγισάτης τῷ (β) Ἐλισαιὲ, καὶ εἶπεν, Ἰδὲ κύϱι ϖοιεῖ καθαϱίσμ ἐν τῷ ὐϱανῷ, μὴ ἔϛαι τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ εἶπεν (γ) Ἐλισαιὲ, Ἰδὲ (δ) ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σ, καὶ ἐκεῖθεν (ε) ὲ μὴ φάγῃ. Καὶ ἐγένετο (ζ) ὅτως· καὶ (η) Συνεπάτησαν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν τῇ πύλῃ, καὶ ἀπέθανε.

MS.A. (τ) σίκλ, καὶ δίμεϱον κϱιθῶν σίκλ καὶ τὸ ῥῆμα κυϱίυ. Καὶ (υ) ἐπὶ τῇ (φ) ἐπὶ τ πύλης, (χ) καθὼς (ψ) καθὼς (ω) Ἐλισαιὲ (α) ἡ ὥϱα μέϱα ἄϱτη ἄϱιον (β) Ἐλισαιὲ, (γ) Ἐλισαιὲ, (δ) ὄψῃ (ε) ὲ φάγῃ. (ζ) αὐτῷ ὅτως· (η) Συνεπάτησεν

Et exivit populus: & diripuerunt 16
castra Syriæ. Et facta eſt menſura ſimilaginis ſiclo juxta verbum Domini, & duæ menſuræ hordeorum ſiclo. Et rex ſtatuit 17
triſtatam, ſuper quem rex innitebatur (l) manu ſuâ, ſuper portam. Et conculcavit eum populus in porta: & mortuus eſt; ſicut locutus eſt homo Dei, qui locutus eſt in aſcendendo vivatium ad eum. Et 18
factum eſt, ſicut locutus eſt Eliſæus ad regem, dicens; Duæ menſuræ hordei ſiclo, & menſura ſimiliginis ſiclo: & erit, ſicut hora, erit 19
in porta Samariæ: Et reſpondit triſtata ad Eliſæe, & dixit; Ecce Dominus facit cataractas in cœlo; nunquid erit verbum hoc? Et dixit Eliſæe, Ecce videbis oculis tuis, & indè non comedes. Et 20
factum eſt ita. Et conculcaverunt eum populus in porta: & mortuus eſt.

MS.A. (τ) παροικήσῃς, (β) Ἐλισαιὲ, καὶ ἐπορεύθη γυνὴ καὶ ὁ(ϛ)ὶκ τ ἀλλοφύλων, καὶ ἦλθεν (δ) αὐτ(ε)ἑαυτ. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλησεν (ζ) Ἐλισαιὲ (η) δή μοι (ϑ) μεγάλα ϖοίησεν Ἐλισαιέ. (ι) Ἐλισαιὲ, (κ) ὃς ὑὸς (λ) Ἐλισαιὲ. (μ) πάντα αὐλῆς, (ν) ἐγκαλέλιφεν (ξ) Ἐλισαιὲ (ο) ἀνέϛϱεψεν.

CAP. VIII.

1 KΑὶ Ἐλισαιὲ ἐλάλησε ϖϱὸς τ γυναῖκα, ἧς ἐζωπύϱησε τ υἱὸν, λέγων, Ἀνάϛηθι καὶ πϱεύου σὺ καὶ ὁ οἶκός σ, καὶ ϖαροίκει ἐὰν (α) ϖαροικήσῃς, ὅτι κέκληκε κύϱι λιμὸν ἐπὶ τ γῆν, καὶ γε ἥξει ἐπὶ τὴν γῆν ἑϖτὰ
2 ἔτη. Καὶ ἀνέϛη ἡ γυνὴ, καὶ ἐϖοίησε κατ τὸ ῥῆμα (β) Ἐλισαιὲ καὶ ἀνῆλθ καὶ ὁ οἶκ αὐτῆς, καὶ ϖαῴκει ἐν γῇ ἀλλοφύλων ἑϖτὰ ἔτη.
3 Καὶ ἐγένετο μ τὸ τέλ τ ἑϖτὰ ἐτῶν, καὶ ἐϖέϛϱεψεν ἡ γυνὴ (γ) ὁκ γῆς ἀλλοφύλων εἰς τ ϖόλιν, καὶ ἦλθε βοῆσαι ϖϱὸς τ βασιλέα ϖϱὶ τ οἴκ (δ) ἑαυτῆς καὶ ϖϱὶ τ ἀϱῶν
4 (ε) αὐτῆς. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλ ϖϱὸς Γιεζὶ τὸ ϖαιδάϱιον (ζ) Ἐλισαιὲ τῶ ἀνθϱώϖ τ θ, λέγων, Διήγησαι (η) δὴ ἐμοὶ ϖάντα τὰ (ϑ) μεγάλα ἃ ἐϖοίησεν Ἐλισαιέ. Καὶ
5 ἐγένετο αὐτ ἐξηγημένῳ τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐζωπύϱησεν τὸν τεθνηκότα, καὶ ἰδὲ ἡ γυνὴ ἧς ἐζωπύϱησε τ υἱὸν αὐτῆς (ι) Ἐλισαιὲ, βοῶσα ϖϱὸς τ βασιλέα ϖϱὶ τ οἴκ ἑαυτῆς καὶ ϖϱὶ τ ἀϱῶν ἑαυτῆς. καὶ εἶπε Γιεζὶ, Κύϱιε βασιλεῦ, αὕτη ἡ γυνὴ, καὶ (κ) οὗτ ὁ υἱὸς
6 αὐτῆς ὃν ἐζωπύϱησεν (λ) Ἐλισαιέ. Καὶ ἐϖηϱώτησεν ὁ βασιλεὺς τ γυναῖκα· καὶ διηγήσατο αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς εὐνοῦχον ἕνα, λέγων, Ἐϖίϛϱεψον (μ) ϖάντα τὰ αὐτ, καὶ ϖάντα τὰ γενήματα τ ἀϱῶν ἀϖὸ τ ἡμέϱας ἧς (ν) καϑέλιπε τ γῆν ἕως τ νῦν.
7 Καὶ ἦλθεν (ξ) Ἐλισαιὲ εἰς Δαμασκόν. καὶ υἱὸς Ἀδϱ βασιλεὺς Συρίας (ο) ἠῤῥώϛησε. καὶ ἀνήγγελαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἧκε ὁ ἀνθϱώϖ τ θ ϖϱὸς ὧδε.

Et exiit populus & diripuerunt caſtra Aram, & fuit ſatum ſimilæ pro ſiclo, & duo ſata ordei pro ſiclo, juxta verbum Dñi. Et rex præpoſuit virum ſuper cujus manum innitebatur ſuper portam, & conculcavit illum populꝰ in porta, & mortuus eſt ſicut locutꝰ fuerat propheta Dñi qui locutꝰ fuerat, cùm deſcendiſſet rex ad eum. Et fuerat cùm loqueretur propheta Domini cum rege, dicendo: Duo ſata ordei pro ſiclo, & ſatum ſimilæ pro ſiclo erit ſecundùm tempus hoc cras in porta Somron. Et reſponderat vir prophetæ Dñi, & dixerat, Siquidem Dñs aperiat cataractas, & demittat bona de cœlo, nunquid erit res iſta? & dixerat, Ecce tu videbis oculis tuis, ſed de eis non comedes. Et fuit illi ſic; & conculcaverunt eum populus in porta, & mortuus eſt.

CAP. VIII.

1 ET Eliſæe locutus eſt ad mulierem, cujus vivificaverat filium, dicens; Surge, & vade tu, & domus tua, & incole, ubicunq; inveneris: quoniam vocavit Dominus famem ad terram: & etiam venit ad terram ſeptem annis. Et ſurrexit mulier, & fecit 2
juxta verbum Eliſæe, & ipſa, et domus ejus: & incoluit in terra alienigenarum ſeptem annos. Et 3
factum eſt poſt finem ſeptem annorum; & reverſa mulier de terra alienigenarum in civitatem: & venit clamare ad regem de domo ſua, & de agris ſuis. Et 4
rex loquebatur ad Giezi puerum Eliſæe hominis Dei, dicens; Narra nũc mihi omnia magna, quæ fecit Eliſæe. Et factum eſt eo narrante 5
regi, quomodò ſuſcitavit filium mortuum; & ecce mulier, cujus ſuſcitaverat filium ejus Eliſæe, clamans ad regem de domo ſua, & de agris ſuis. Et dixit Giezi; Domine rex, hæc eſt mulier, & hic filius ejus, quem ſuſcitavit Eliſæe. Et interrogavit rex mu- 6
lierem. Et narravit ei. Et dedit ei rex Eunuchum unum, dicens; Fac vedire omnia, quæ ipſius, & omnia genimina agri à die, quâ reliquit terram, uſq; nunc. Et 7
venit Eliſæe in Damaſcum. Et filius Ader rex Syriæ egrotavit. Et annuntiaverunt ei, dicentes; Venit homo Dei uſq; huc.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ונפק עמא ובוזו ית משריתא דארם והוה סאה סולתא בסלעא וסאתן סעורין בסלעא
17 כפתגמא דייי : ומלכא מני ית גברא דסמיך על ידוהי על תרעא ודשוהי עמא בתרעא
18 ומית כמא דמליל נביאא דייי דמלל כד נחת מלכא לותיה : והוה כד מלל נביאא דייי עם
מלכא למימר סאתן סעורין בסלעא וסאה סולתא בסלעא יהי כעדנא הדין מחר
19 בתרעא דשמרון : ואתיב גברא ית נביאא דייי ואמר ואלו ייי פתח כוין ומחית טובא מן
20 שמיא היהי כפתגמא הדין ואמר הא אנת חזי בעינך ומתמן לא תיכול : והוה ליה כן
ודשוהי עמא בתרעא ומית :

ח

1 ואלישע מלל עם אתתא דאחיי ית ברה למימר קומי ואזילי את ואנש ביתיך ודורי
2 באתר דכשר למדר ארי זמין ייי בכפנא ואף עתיד למיתי על ארעא שבע שנין : וקמת
אתתא ועבדת כפתגמא דנביאא דייי ואזלת היא ואנש ביתה ואתותבת בארעא פלשתאי
3 שבע שנין : והוה מסוף שבע שנין ורובת אתתא מארעא פלשתאי ונפקת למקבל קדם
4 מלכא על ביתה ועל חקלה : ומלכא מלל עם גחזי תלמידא דנביאא דייי למימר אשתעי
כען לי ית כל רברבתא דעבד אלישע : והוה הוא משתעי למלכא ית דאחיי ית מיתא
5 והא אתתא דאחיי ית ברה קבלא קדם מלכא על ביתה ועל חקלה ואמר גחזי רבוני
מלכא דא אתתא ודין ברה דאחיי אלישע : ושאל מלכא לאתתא ואשתעיאת ליה ומני
6 ליה מלכא נוזה חד למימר אתיבית כל דילה וית כל עללת חקלה מיומא דשבקת ית
ארעא ועד כען : ואתא אלישע דמשק ובר הדד מלכא דארם מרע ואתחוא ליה למימר
7 אתא נביאא דייי עד הלבא :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et exiit populus & diripuerunt caſtra Aram, & fuit ſatum ſimilæ pro ſiclo, 16
& duo ſata ordei pro ſiclo, juxta verbum Dñi. Et rex præpoſuit virum 17
ſuper cujus manum innitebatur ſuper portam, & conculcavit illum populꝰ in porta, & mortuus eſt ſicut locutꝰ fuerat propheta Dñi qui locutꝰ fuerat, cùm deſcendiſſet rex ad eum. Et fuerat cùm loqueretur propheta Domini 18
cum rege, dicendo: Duo ſata ordei pro ſiclo, & ſatum ſimilæ pro ſiclo erit ſecundùm tempus hoc cras in porta Somron. Et reſponderat vir prophetæ Dñi, & dixerat, Siquidem Dñs aperiat cataractas, & demittat bona 19
de cœlo, nunquid erit res iſta? & dixerat, Ecce tu videbis oculis tuis, ſed de eis non comedes. Et fuit illi ſic; & conculcaverunt eum populus in porta, & mortuus eſt. 20

CAP. VIII.

ET Eliſagh locutus eſt cum muliere, cujus filium vivificârat, dicendo: 1
Surge, & abi tu, & homines domus tuæ, & habita in loco qui rectus fuerit ut habitetur; quia vocavit Dñs famem etiam futuram ut veniat ſuper terram ſeptem annis. Et ſurrexit mulier & fecit juxta verbũ prophetæ Dñi, 2
& abiit ipſa & homines domus ejus, & habitavit in terra Peliſtæorum ſeptem annis. Et fuit in fine ſeptem annorum, rediit mulier de terra Peli- 3
ſtæorum, & exiit ut clamaret ante regem pro domo ſua & pro agro ſuo. Et rex loquebatur cum Gehhazi diſcipulo prophetæ Dñi, dicendo: Narra 4
quæſo mihi omnia magnalia quæ fecit Eliſagh. Et fuit illo narrante regi, 5
quomodo vivificâſſet mortuum, ecce mulier cujus vivificârat filium, clamabat ad regem pro domo ſua, & pro agro ſuo: & dixit Gehhazi, Domine mi rex, *hæc* mulier, & hic eſt filius ejus quem vivificavit Eliſagh. Et interrogavit rex mulierẽ, & narravit ei, & delegavit illi rex eunuchum unũ, 6
dicendo: Reſtitue illi omnia quæ erant ei, & omnem proventum agri *ſui* à die quo reliquit terram ad uſque nunc. Et venit Eliſagh in Dam- 7
meſeq, & Bar-hadad rex Aram ægrotabat, & indicatum eſt ei, dicendo: *Advenit* propheta Domini hucuſque.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et egressus populꝰ diripuerunt castra Adum : tum *vendatum* fuit satum farris statere, & sata hordei obolo, quemadmodum dixerat Dominus. Porrò rex virum illum cujus innitebatur manibus, præfecit portæ, conculcavítque eum populus in porta, & mortuus est; quemadmodum dixerat propheta Dei, quando descendit ad eum nuntius. Evenit inquam sermo prophetæ Dei : nam eo regi dicente, Satum farris statere, et sata hordei obolo cras consimili tempore vendentur in porta Samariæ; Respondérat vir ille, et dixerat prophetæ Dei, Si Dominus fecerit fenestras in cœlis, erit sermo iste : dixerátque ad eum, Ecce oculis tuis visurus es, non tamen ex eo comesturus. Sic itaque evénit ei; nam conculcárunt eum populus in porta, et mortuus est.

CAP. VIII.

Elisæus autem dixit mulieri illi cujus filium vitæ restituerat, Surge, abi tu & domus tua, & hospitare ubicunque hospitari poteris; quoniam vocavit Dominus famem, & quidem ventura est super terram septem annos. Surrexit mulier illa, fecítq; juxta sermonem prophetæ Dei; & abiens tam ipsa quàm domus ejus, hospitata est in terra Palestinorũ septem annos. Post annos septẽ reversa venit è terra Palestinorum, abiitq; ut conquereretur apud regem ob domum suam & ob agrum suum. Rex autem dixerat ad Gahzi juvenem prophetæ Dei, Narra mihi omnes res magnas quas fecit Elisæus. Dum ergò narraret ille regi quomodo mortuum vitæ restituisset, videns mulierem illam cujus filium vitæ restituerat conquerentem apud regem ob domum suam & ob agrum suum; dixit Gahzi, Hæc est mulier illa, & hic est filius ejus quem Elisæus vitæ restituit. Cúmq; rex mulierẽ interrogâsset, narravit illa ei; deinde dedit ei rex eunuchum quendam, cui dixit, Restitue ei quicquid pertinet ad eam, totúmq; agri sui proventum, à die quo terram deliquit ad hoc usque tempus. Postea venit Elisæus Damascum: Bar-Hadad autem rex Adum ægrotabat; & indicaverunt ei, dixerúntque, Venit propheta Dei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quare egressus populus, depœdati sunt castra Aramæorum: factúque ejus similaginis venditus statere argenteo, et duo gravibi hordei statere argenteo, uti dixerat Deus. Rex autem præfecerat gigantem illum cui innitebatur, januæ; sed conculcaverunt eum homines in janua, & mortuus est, quemadmodum prædixerat propheta Dei quando descenderet ad eum rex. Et factum est quemadmodum indicaverat Dei propheta regi, dicens; Gravib similaginis statere argenteo, & duo gravibi hordei statere argenteo vendentur consimili tempore die crastino ad portam quæ est in Samaria: Ille verò gigas respondens prophetæ Dei dixerat, Nam licèt faciat Deus fenestras in cœlo, per quas bona profundat, num inquam contingat juxta verbum hoc? cui dixerat ille, Imò verò oculis tuis id videbis, at ex eo minimè comedes. Id inquam contigit ei : nam conculcavit eum turba populatis in janua, & mortuus est.

CAP. VIII.

Monuerat autem Elisæus mulierem illam cujus filium vitæ restituerat, dicens; Surge, & abscede hinc tu & domestici tui, et commorare aliquo in loco cujus habitatio sit tibi commoda; destinavit enim Deus famem, eaque sanè duratura est in terra septem annos. Surrexit ergò mulier illa, & fecit quemadmodum præcepit illi propheta Dei, & commorata est in regione Palæstinæ septem annos. Exactis autem septem annis reversa est mulier è regione Palestinæ, clamavitque vegem appellans pro domo sua & agro suo. Rex autem tunc temporis alloquebatur Gahzi discipulum Apostoli Dei, & dicebat ei; Narra mihi modò omnia præclara è facta quæ gessit Elisæus : Dum, hic regi narraret, et in sua narratione pervenisset ad restitutum vitæ mortuum; ecce advenit mulier illa cujus filium vitæ restituerat, orem regis imploratura pro domo sua & agro suo : dixitque Gahzi, Domine mi rex, ecce mulierem, & en filium ejus quem Elisæus vitæ restituit. Cùm ergò rex mulierem eam de re interrogâsset, illáque ei narrâsset; misit cum ea rex ministrum quendam cui demandavit restitutionem omnium bonorum ejus, et restitutionem proventûs agri ejus, ab eo tempore quo egressa fuerat ex ea regione usque ad tempus reditûs ipsius. Deinde venit Elisæus Damascum : Ben-hadad autem rex Aram æger erat tunc temporis, dictúmque fuit ei; Jam venit huc propheta Dei.

מלכים ב : ח

vade & ,munus tua manu in Tolle :Chazael ad rex ait Et
8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָאֵל קַח בְּיָדְךָ מִנְחָה וְלֵךְ
:dicendo ,eo ab Dominum requires & :Dei viri occurſum in
לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר
,ejus occurſum in Chazael abiit Et ? hac infirmitate de vivam Nunquid
9 הַאֶחְיֶה מַחֳלִי זֶה : וַיֵּלֶךְ חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ
quadraginta onus ,Dammeſec bonum omne &,ſua manu in munus tulit &
וַיִּקַּח מִנְחָה בְיָדוֹ וְכָל־טוּב דַּמֶּשֶׂק מַשָּׂא אַרְבָּעִים
Ben-hadad tuus Filius :ait &,ejus facies ad ſtetitque ,venit & :camelorum
גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לִפְנֵיו וַיֹּאמֶר בִּנְךָ בֶן־הֲדַד
?hac infirmitate de vivam Nunquid:dicendo ,te ad me miſit Aram rex
מֶלֶךְ אֲרָם שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה :
:vives Vivendo ,ei dic ,Vade :Eliſaah eum ad Dixitque
10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ אֱמָר־לוֹ חָיֹה תִחְיֶה
fecit ſtare Et .morietur moriendo quòd ,Dominus mihi oſtendit &
וְהֶרְאַנִי יְהוָה כִּי־מוֹת יָמוּת : וַיַּעֲמֹד אֶת־
dixit Et .Dei vir flevitque :pudefieri ad uſq; poſuit &,ſuas facies
11 פָּנָיו וַיָּשֶׂם עַד־בּוֹשׁ וַיִּבְךְּ אִישׁ הָאֱלֹהִים : וַיֹּאמֶר
quòd novi, Quia :ait & ?flens meus dominus Quare :Chazael
חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה וַיֹּאמֶר כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־
,ignem in mittes eorum munitiones :malum Iſrael filiis es facturus
תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ
,allides eorum parvulos & ,occides gladio in eorum juvenes &
וּבַחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב תַּהֲרֹג וְעוֹלְלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ
tu⁹ ſerv⁹ quid Quoniã :Chazael Dixitque .dirumpes eorũ prægnantes &
12 וְהָרִיּוֹתָם תְּבַקֵּעַ : וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ
mihi Oſtendit:Eliſaah dixitque ?hoc magnum verbum faciat ut ,canis
הַכֶּלֶב כִּי יַעֲשֶׂה הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הֶרְאַנִי
venit &,Eliſaah ab abiit Et .Aram ſuper regem te Dominus
יְהוָה אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אָרָם : וַיֵּלֶךְ מֵאֵת אֱלִישָׁע וַיָּבֹא
:ait & ?Eliſaah tibi dixit Quid :ei dixitque ,ſuum dominum ad
14 אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה־אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר
,ſtragulam tulit & ,craſtino ā fuit Et .vives Vivendo ,mihi Dixit
אָמַר לִי חָיֹה תִחְיֶה : וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיִּקַּח הַמַּכְבֵּר
regnavit & :eſt mortuus &,ej⁹ faciem ſuper expandit & ,aquã in intinxit &
15 וַיִּטְבֹּל בַּמָּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ
regis Achab filii Joram quinto anno in Et .eo pro Chazael
חֲזָאֵל תַּחְתָּיו : וּבִשְׁנַת חָמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ
Joſaphat filius,Joram regnavit ,Jehudah regis Joſaphat & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
,ipſum regnãdo in erat annorum duorum & triginta Filius .Jehudah regis
16 מֶלֶךְ יְהוּדָה : בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ
,Iſrael regum via in ambulavit Et .Jeruſalaim in regnavit annis octo &
וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם : וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
17 כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַּת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ
Dominus noluit Et .Domini oculis in malum fecitque :uxorem in
לְאִשָּׁה וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה : וְלֹא־אָבָה יְהוָה
,ſuum ſervum David propter Jehudah corrumpere
19 לְהַשְׁחִית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן דָּוִד עַבְדּוֹ
ejus filiis ,lucernam ei dare ad ,ei dixerat quemadmodum
כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ לָתֵת לוֹ נִיר לְבָנָיו
manu ſub à Edom eſt prævaricatum ejus diebus In .diebus cunctis
כָּל־הַיָּמִים : בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־
Joram tranſivit Et .regem ſe ſuper fecerunt regnare & ,Jehudah
20 יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ : וַיַּעֲבֹר יוֹרָם
,nocte ſurrexit ipſe ,fuit & :eo cum currus omnis & ,Sehir in
צָעִירָה וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי־הוּא קָם לַיְלָה
fugitque :currus principes & ,cum ad circundantem Edom percuſſit &
21 וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם הַסֹּבֵיב אֵלָיו וְאֵת שָׂרֵי הָרֶכֶב וַיָּנָס
.ſua tentoria in populus
הָעָם לְאָהֳלָיו :

Verſio VULG. LAT.

8 Et ait rex ad Hazael; Tolle tecum munera, & vade in occurſum viri Dei, & conſule Dominum per eum, dicens; Si evadere potero de infirmitate
9 mea hac? Ivit igitur Hazael in occurſum ejꝰ, habens ſecum munera, & omnia bona Damaſci, onera quadraginta camelorum. Cúmq; ſtetiſſet coram eo, ait; Filius tuus Benadad rex Syriæ miſit me ad te,
10 dicens; Si ſanari potero de infirmitate mea hac? Dixítque ei Eliſeus; Vade, dic ei; Sanaberis: porrò oſtendit mihi Dominus quia morte moriétur. Stetítq; cum eo, & conturbatus eſt uſque ad ſuffuſionem vultûs: flevítque vir Dei.
12 Cui Hazael ait, Quarè dominus meus flet? At ille dixit, Quia ſcio quæ facturus ſis filiis Iſrael mala. Civitates eorum munitas igne ſuccendes, & juvenes eorũ interficies gladio, & parvulos eorum elides, & prægnantes divides. Dixítque
14 Hazael; Quid enim ſum ſervus tuus canis, ut faciam rem iſtam magnam? Et ait Eliſeus, Oſtendit mihi Dominus te regẽ Syriæ fore. Qui cùm receſſiſſet ab Eliſeo, venit ad dominum ſuũ. Qui ait ei, Quid dixit tibi
15 Eliſeus? At ille reſpondit, Dixit mihi; Recipies ſanitatem. Cúmque veniſſet dies altera, tulit ſtragulum, & infudit aquam, & expandit ſuper faciem ejus: quo mortuo, regnavit
16 Hazael pro eo. Anno quinto Joram filii Achab regis Iſrael, & Joſaphat regis Juda, regnavit Joram filius Joſaphat rex
17 Juda. Triginta duorum annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & octo annis regnavit in Jeruſalem. Ambulavítque in viis regum Iſrael, ſicut ambulaverat domus Achab: filia enim Achab erat uxor ejus: &
18 fecit quod malum eſt in conſpectu Domini. Noluit autem Dominus diſperdere Judam, propter David ſervum ſuum, ſicut promiſerat ei, ut daret illi lucernam, et filiis ejus cunctis
20 diebus. In diebus ejus receſſit Edom, ne eſſet ſub Juda, & conſtituit ſibi regem. Venítque Joram Seira, & omnes currus cum eo: & ſurrexit nocte, percuſſítque Idumæos, qui eum circumdederant, & principes curruum, populus autem fúgit in tabernacula ſua.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀζαὴλ, Λάβε ἐν τῇ χειρί σου μανασὴ, καὶ δεῦρο εἰς (π) ἀπαντὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπιζήτησον τὸν κύριον παρ' αὐτοῦ, λέγων, Εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας μου ταύτης; Καὶ ἐπορεύθη Ἀζαὴλ εἰς (ρ) ἀπαντὴν αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε μανασὴ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ Δαμασκοῦ, ἄρσιν (σ) τεσσεράκοντα καμήλων, καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς (τ) Ἐλισαιέ, Υἱός σου υἱὸς Ἀδὲρ βασιλεὺς Συρίας ἀπέστειλέ με (υ) πρὸς σὲ ἐπερωτῆσαι, λέγων, Εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας μου ταύτης; Καὶ (φ) εἶπεν Ἐλισαιέ, Δεῦρο, (χ) εἰπὸν, Ζωῇ ζήσῃ, καὶ ἔδειξέ μοι κύριος ὅτι θανάτῳ ἀποθανεῖ. Καὶ παρέστη τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν ἕως αἰσχύνης. καὶ ἔκλαυσεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶπεν (ψ) Ἀζαὴλ, Τί ὅτι ὁ κύριός μου κλαίει; καὶ (ω) εἶπεν, Ὅτι οἶδα ὅσα ποιήσεις τοῖς υἱοῖς (α) Ἰσραὴλ κακά· τὰ ὀχυρώματα αὐτῶν ἐξαποστελεῖς ἐν πυρὶ, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀποκτενεῖς, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας αὐτῶν ἀναῤῥήξεις. Καὶ εἶπεν Ἀζαὴλ, Τίς ὅτι ὁ δοῦλός (β) σου, ὁ κύων ὁ πεπνικώς, ὅτι ποιήσει τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ μέγα; καὶ εἶπεν (γ) Ἐλισαιέ, Ἔδειξέ μοι κύριος σὲ βασιλεύοντα ἐπὶ Συρίαν. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπὸ (δ) Ἐλισαιέ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν (ε) αὐτῷ, Τί εἶπέ σοι Ἐλισαιέ; καὶ εἶπεν, Εἶπέ μοι, Ζωῇ ζήσῃ. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ἔλαβε (ζ) τὸ μαχαῖρ καὶ ἔβαψεν ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανε. καὶ ἐβασίλευσεν Ἀζαὴλ ἀντ' αὐτοῦ. Ἐν ἔτει πέμπτῳ (η) τῷ Ἰωρὰμ υἱῷ Ἀχαὰβ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, καὶ Ἰωσαφὰτ (θ) βασιλεῖ Ἰούδα, ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ υἱὸς Ἰωσαφὰτ (ι) βασιλεὺς Ἰούδα. Υἱὸς τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, (κ) καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ (λ) βασιλέων Ἰσραὴλ καθὼς ἐποίησεν οἶκος Ἀχαὰβ, ὅτι θυγάτηρ Ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. Καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι τὸν Ἰούδαν διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καθὼς (μ) εἶπε δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἠθέτησεν Ἐδὼμ ὑποκάτω χειρὸς Ἰούδα, καὶ (ξ) ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτὸν βασιλέα. Καὶ ἀνέβη (ο) Ἰωρὰμ εἰς Σιὼρ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα τὰ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο αὐτῷ (π) ἀναστὰς καὶ, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἐδὼμ τὸν κυκλώσαντα ἐπ' αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων, καὶ ἔφυγε ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν.

MS. A. (π) ἀπάντησιν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ (ρ) ἀπάντησιν (σ) πεντήκοντα. (τ) Ἐλισαιέ, Ὁ υἱός (υ) πρὸς σὲ, λέγων, (φ) εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἐλισαιέ, (χ) εἶπον Ζωῇ, Ζωῇ (ψ) Ἀζαὴλ, *ὅτι κύριός (ω) εἶπεν, Οἶδα (α) Ἰσραὴλ· καὶ τὰ (β) ὦ κύριε, ὅτι ποιήσεις (γ) Ἐλισαιέ, (δ) Ἐλισαιέ, (ε) αὐτῷ, Ὅτι εἶπεν Ἐλισαιέ; καὶ εἶπεν, Εἶπέν (ζ) τὸ *Ναβρὰ καὶ ἔβαψεν τῷ (η) Ἰωρὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ *βασιλεῖ (θ) *βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν (ι) βασιλεύων (κ) καὶ *τεσσεράκοντα ἔτη (λ) βασιλέως (μ) εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ (ν) καὶ χειρὸς (ξ) ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτῷ (ο) Ἰωρὰμ, καὶ πάντα ἅρματα μετ' (π) ἀναστὰς νυκτὸς, καὶ ἐπάταξεν Ἐδὼμ

Et dixit rex ad Aſael; Sume in manu tua (ῠ) Manaa, & vade in occurſum hominis Dei, & inquire Dominum ab eo, dicens; Si vivam ex infirmitate mea hac? Et ivit Azael in occurſum ejus, & ſumpſit Manaa in manu ſua, & omnia bona Damaſci, onus quadraginta camelorũ: & venit, & ſteiit coram eo, & dixit ad Eliſæe; Filius tuus filius Ader rex Syriæ miſit me ad te interrogare, dicens; Si vivam ex infirmitate mea hac. Et dixit Eliſæe; Vade, dic, Vtã vives: (c) Et oſtendit mihi Dominus, quia morte morietur. Et (d) ſteiit facie ſuã, & poſuit uſque ad confuſionem. Et ploravit homo Dei. Et dixit Azael, Quid, quòd dominus meus ploratat? Et dixit; Quoniam novi, quæcunque facies filiis Iſrael mala: munitiones eorum mittes in ignem, & electos eorum in gladio occides, & infantes eorum (e) concuties; & prægnantes eorum diſcerpes. Et dixit Azael; Quis eſt ſervus tuus, canis mortuus; quia faciet verbum hoc? Et dixit Eliſæe, Oſtendit mihi Dominus te regnantem ſuper Syriam. Et abiit ab Eliſæe, & intravit ad dominum ſuum. Et dixit ei, Quid dixit tibi Eliſæe? Et dixit; Dixit mihi, Vtã vivet. Et factum eſt craſtinã, & ſumpſit (f) Machbar, & tinxit in aqua, & circumjecit ſuper faciem ejus: & mortuus eſt. Et regnavit Azael pro eo. In anno quinto Joram filio Achaab (g) regi Iſrael, & Joſaphat regi Juda, regnavit Joram filius Joſaphat rex Juda. Filius triginta & duorum annorum erat in regnando ipſum: & octo annos regnavit in Hieruſalem. Et ambulavit in viis regum Iſrael, ſicut fecerat domus Achaab: quoniam filia Achaab erat ei in uxorem. Et fecit malum in conſpectu Domini. Et noluit Dominus corrumpere Judam propter David ſervum ſuum; ſicut dixit dare ei lucernam, & filiis ejus, omnibus diebus. In diebus ejus rebellavit Edom de ſub manu Juda. Et regnave fecerunt ſuper ſe regem. Et aſcendit Joram in Sior, & omnes currus, qui cum eo. Et factum eſt, cùm ipſe (h) ſurrexiſſet; & percuſſit Edom, qui circumierat ſuper eum, & principes currũum. Et fugit populus ad tabernacula ſua.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וַאֲמַר מַלְכָּא לַחֲזָאֵל סַב בִּידָךְ תִּקְרוּבְתָּא וְאֵזֵיל לְקַדָּמוּת נְבִיָּא דְיָי וְתִתְבַּע יָת פִּתְגָמָא דְיָי
9 מִנֵּיהּ לְמֵימַר הַאֲחֵי מִפָּרַע דֵּין : וַאֲזַל חֲזָאֵל לְקַדָּמוּתֵיהּ וּנְסִיב תִּקְרוּבְתָּא בִּידֵיהּ וְכָל טוּב
דִּמֶּשֶׂק טְעוּן אַרְבְּעִין גַּמְלִין וַאֲתָא וְקָם קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר בְּרָךְ בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַאֲרָם שְׁלָחַנִי
10 לְוָתָךְ לְמֵימַר הַאֲחֵי מִפָּרַעְיָ דֵין : וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע אֵזֵיל אֱמַר לֵיהּ מְחָא תְּחֵי וְאַחְוַנַנִי
11 יְיָ אֲרֵי מֵמְתָ יְמוּת : וְאַסְחַר יָת אַפּוֹהִי וְאוֹרִיךְ עַד סָנִי וּבְכָא נְבִיָּא דְיָי : וַאֲמַר חֲזָאֵל מָא
12 דֵין רַבּוֹנִי בָכֵי וַאֲמַר אֲרֵי יָדַעְנָא יָת דְּתַעֲבִיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּישָׁא כַּרְבִּיהוֹן תּוֹקִיד בְּנוּרָא
וְעוּלֵימֵיהוֹן בְּחַרְבָּא תִּקְטֵל וְעוּלְמֵהוֹן תְּטָרֵף וּמְעַרְיְתֵיהוֹן תְּבַזַּע : וַאֲמַר חֲזָאֵל אֲרֵי מָה
עַבְדָּךְ כַּלְבָּא אֲרֵי יַעֲבִיד פִּתְגָמָא רַבָּא הָדֵין וַאֲמַר אֱלִישָׁע אַחְוַנַנִי יְיָ מַלְכָּא עַל אֲרָם :
14 וְאָזַל מִלְוָת אֱלִישָׁע וַאֲתָא לְוָת רַבּוֹנֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמַר לָךְ אֱלִישָׁע וַאֲמַר אֲמַר לִי
15 מְחָא תְּחֵי : וַהֲוָה בְיוֹמָא דַּבָּתְרוֹהִי וּנְסִיב גּוּנְבָא וּטְבַל בְּמַיָּא וּפְרַס עַל אַפּוֹהִי וּמִית וּמַלְכָּ
חֲזָאֵל תְּחוֹתוֹהִי : וּבְשַׁנַת חֲמֵשׁ לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּ
16 דְבֵית יְהוּדָה מַלְכָּ יְהוֹרָם בַּר יְהוֹשָׁפָט מַלְכָּ יְהוּדָה : בַּר תְּלָתִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין הֲוָה כַּד מַלְכָּ
17 וְתַמְנֵי שְׁנִין מַלְכָּ בִּירוּשְׁלֵם : וַאֲזַל בְּאוֹרַח מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דַעֲבַדוּ בֵּית אַחְאָב אֲרֵי
18 בַּת אַחְאָב דָּוַת לֵיהּ וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ : וְלָא הֲוָה רָעוּא קֳדָם יְיָ לְחַבָּלָא יָת דְּבִית
יְהוּדָה בְּדִיל דָּוִד עַבְדֵּיהּ כְּמָא דַאֲמַר לֵיהּ לְמִתַּן לֵיהּ מַלְכוּ וּלְבָנוֹהִי כָּל יוֹמָיָא : בְּיוֹמוֹהִי
20 מְרַדוּ אֲדוֹמָאֵי מִתְּחוֹת יַד אֱנָשׁ יְהוּדָה וְאַמְלִיכוּ עֲלֵיהוֹן מַלְכָּא : וְעָבַר יוֹרָם לְצָעִיר וְכָל
21 רְתִיכָיָא עִמֵּיהּ וַהֲוָה הוּא קָם בְּלֵילְיָא וּמְחָאַיִת אֱנָשׁ אֲדוֹם דְּמַקְפִּין לֵיהּ וְיָת רַבְּנֵי רְתִיכָיָא
וְאַפֵּךְ עַמָּא לְקִרְוָתֵי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit rex ad Hhazahel, Accipe in manu tua munus, & vade in occurſum 8
prophetæ Domini, & quæres verbum Dñi ab eo, dicendo: Num vivam
ex morbo meo hoc? Et ivit Hhazahel in occurſum ejus, & accepit munus 9
in manu ſua, & omne bonum Dammeſeq, onus quadraginta camelorum: &
venit & ſtetit ante illum, & dixit, Filius tuus Bar-hadad rex Aram miſit
me ad te, dicendo: Num vivam ex morbo meo hoc? Et dixit ei Eliſagh, 10
Vade, dic ei, Vivendo vives: tamen oſtendit mihi Dominus qnòd mori-
endo morietur. Et vertit faciem ſuam, & morat⁹ eſt uſq; multum, & flevit 11
propheta Domini. Et dixit Hhazahel, Quamobrem dominus meus flet? 12
& dixit, Quia cognovi quòd facies filiis Iſrael malum; arces eorum com-
bures igni, & adoleſcentes eorum gladio occides, infantes illorum illides,
& prægnantes eorũ diſſecabis. Et dixit Hhazahel, Nam quid eſt ſerv⁹ tuus 13
canis, ut faciat rem magnam iſtam? & dixit Eliſagh, Oſtendit mihi Dñs
te regem ſuper Aram. Et abiit ab Eliſagh, & venit ad dominum ſuum, & 14
dixit, Quid dixit tibi Eliſagh? & ait, Dixit mihi, Vivendo vives. Et fuit 15
die poſtero, accepit operimentum villoſum, & intinxit in aquam, & exten-
dit ſuper faciem ejus & mortuus eſt: regnavitq; Hhazahel pro eo. Anno 16
autẽ quinto Joram filii Ahhab regis Iſrael, & Jehoſaphat regis trib⁹ domus
Jehudah; regnavit Joram filius Jehoſaphat regis Jehudah. Filius triginta & 17
duorum annorum erat cùm regnaret, & octo annis regnavit in Jeruſalem.
Et ambulavit in via regum Iſrael, ſicut fecerant viri domus Ahhab, quia 18
filia Ahhab fuit illi in uxorem, & fecit quod malũ erat ante Dñm. Sed non 19
fuit voluntas Domino diſperdere [*populum*] *domus* Jehudah propter Da-
vid ſervum ſuum, ſicut dixerat ei, quòd *daret* illi regnum, & filiis ejus
omnib⁹ diebus. In diebus ejus defecerunt Edomæi ab imperio virorum Je- 20
hudah, & regnare fecerunt ſuper ſe regem. Et tranſivit Joram in Szeghir & 21
omnes currus cum illo: & fuit, ut ille ſurrexit nocte, percuſſit viros Edom,
qui circundabant illum, & magiſtros curruum, & vertit terga populus ad
habitacula ſua.

Versio SYRIACA cum interpretatione LATINA.

Quapropter dixit rex ad Hezael, Accipe munus in manu tua, et vade obviàm prophetæ Dei, postula ab eo verbum Domini, et dic illi num sanitatem sim recuperaturus ab hoc morbo meo. Abiit ergò Hezael obviàm illi accepto secum munere ex præstantissimis quibusque rebus Damasci, onere quadraginta camelorum; et veniens stitit se coram eo, dixítque, Filius tuus Bar-Hadad rex Adum misit me ad te, et ait, Num revicturus sum ab hoc morbo meo? Dixit ad eum Elisæus, Vade, et dic ei, Certissimè revivisces: *verùm* ostendit mihi Dominus te certissimè morituru[m]. Post hæc flevit propheta Dei. Dixítque Hezael, Qua de causa flet dominus meus? cui dixit Elisæus, Novi malum quod facturus es filiis Israel: urbes eorum igni succensurus es, juvenes eorum gladio interfecturus, infantes eorum allisurus, & prægnantes eorum exenteraturus. Dixit Hezael, Cujus æstimationis est servus tuus canis, ut faciat rem tantam? dixit ei Elisæus, Ostendit mihi Dominus te regem fore super Adum. Discessit ergò Hezael ab Elisæo, & rediit ad dominum suum: dixítque ad eum dominus ejus, Quid dixit tibi Elisæus? Ait, Dixit mihi te certissimè victurum. Sed postero die accepit aulæum, & aquâ intinctum expandit super faciem suam, & mortuus est: regnavítq; post eum Hezael. Anno quinto Joram filii Ahabi regis Israel, regnavit Joram Josaphati filius rex Juda. Triginta duos natus erat annos cùm regnavit, & annis octo regnavit in Jerusalem. Ambulavit in viis regum Israelis, quemadmodum *scilicet* fecerunt qui fuerunt de domo Ahab: nam Ahabi soror fuit ejus uxor. Et *quanvis* malum feciísset coram Domino, Noluit tamen Dñs Judam extinguere, propter Davidem servum suum, quemadmodum dixerat ei daturum se illi filios ejus in lucernam cunctis diebus. In diebus ejus defecerunt Adumæi ab imperio Judæ, & creárunt super se regem. Quapropter transivit Joram in Seira, omnésque cum eo equites: & cùm noctu surrexísset ad trucidandos Adumæos sibi circunjacentes, & equites duces eorum; aufugit populus in tentoria sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dixit ergò rex Hazaeli, Sume tecum munus, & cum eo obviàm ito prophetæ Dei, & fcifcitare ab eo oraculum Jovæum, utrum convaliturus sim ab hoc morbo meo. Ivit Hazael obviàm illi sumpto secũ munere ex optimis quibusque rebus Damasci, quantum ferre potuerant quadraginta camelæ; cúmque perveníset ad eum, fletit coram eo, & ait illi, Filius tuus Ben-hadad rex Aram misit me ad te, dicens, Num convalescam ab hoc morbo meo? Dixit ad eum Elisæus, Vade et dic ei; Convalescès quidem ac vives: indicavit tamen mihi Deus te morte proculdubiò moriturũ. Tum aversâ facie suâ, valdúque diu demisso, tandem flevit propheta Dei. Ait illi Hazael, Cur flet dominus meus? Dixit, Quia novi quantum mali illaturus es filiis Israel: nam arces eorum igni succendet, juvenes eorum ense trucidabis, puerulos eorum quassabis, & prægnantes eorum dilaniabis. At Hazael, Quantus est servus tuus canis, ut tantas actiones committat? Dixit ad eum Elisæus, Quoniam Deus indicavit mihi te regnaturum super gentem Aramæam. Tum discessit à conspectu Elisæi ad dominum suum: qui dixit illi, Quid ait tibi Elisæus? Dixit, Ait mihi te sanandum & victurum. Verùm postero die accipiens tapetum, & in aquam comprimens, expandit illud super vultum ejus, & mortuus est: regnavítque Hazael loco ipsius. Anno quinto Jorami filii Achabi regis Israelitarum, regnavit Jehoram filius Jehosaphati regis Judæorum. Natus erat annos triginta duos cùm regnare cœpisset, & annis octo regnavit in urbe pacis. Ambulavit proterviè per vestigia regum filiorum Israel, prorsus ut fecerat gens Achabi: atque id quidem, quia Achabi filia erat ipsius uxor: turpiter itaque se gessit coram Deo. Nihilominùs misericordiâ usus est Deus, nec perdidit tribum Juda, propter Davidem servum suum, quemadmodum pollicitus ei fuerat conservationem regni in familia ipsius cunctis diebus. In diebus ejus rebellárunt Adumæi, & subtraxerunt se ab obsequio gentis Judaicæ, & constituerunt sibi regem. Quapropter Joram abiit in Seir, omnésque cum eo equites ejus (pervexit autem ad eos noctu) & Adumæos sibi vicinos invasit, & in equites etiam eorum irruit: at terga dederunt populus ad patrias suas:

מלכים ב : ט

defecit tunc:hanc diem ad usque Jehudah *manu sub de* Edom defecit Et
22 וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע
quæ omnia &,Joram verborum residuum Et .illo tempore in Libnah
23 לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא: וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל־אֲשֶׁר
regum dierum verborum libro *super* scripta ipsa nónne ,fecit
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
suis patrib^us cum est sepult^us &,suis patrib^us cum Joram *Jacuitque* ? Jehudah
24 יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
anno In .eo pro ejus filius Achaziahu regnavit &:David civitate in
25 בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו: בִּשְׁנַת
regnavit ,Israel regis Achab filii Joram *anno* duodecimo
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ
duorum & viginti Filius .Jehudah regis Jehoram filius Achaziahu
26 אֲחַזְיָהוּ בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתֵּים
:Jerusalaim in regnavit uno anno & *ipsum regnando in* Achaziahu annorum
שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
ambulavit Et .Israel regis Homri filia ,Hathaliahu ejus matris nomé &
27 וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ בַּת־עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיֵּלֶךְ
domus sicut Domini oculis in malum fecitque ;Achab domus *via in*
בְּדֶרֶךְ בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית
filio Joram cum abiit Et *.ille* Achab domus gener quia :Achab
אַחְאָב כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא: וַיֵּלֶךְ אֶת־יוֹרָם בֶּן־
:Ghilhad Ramoth in Aram *rege* Chasael *cum* prælium in Achab
28 אַחְאָב לַמִּלְחָמָה עִם־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמֹת גִּלְעָד
,rex Joram est reversus Et .Joram Aramæi percusserunt &
29 וַיַּכּוּ אֲרַמִּים אֶת־יוֹרָם: וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ
Aramæi eum percusserant quibus plagis à Izrehel in se *curandum ad*
לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים
filius Achaziahu & :Aram *rege* Chazael *cum ipsum pugnando in*,Ramah in
בְּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־
Achab filium Joram *videndum ad* descendit Jehudah rex Jehoram
יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
.*ipse ægrotans* quia ,Izrehel in
בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא:

CAP. IX. ט

:ei dixitque ,prophetarum filiis è unum *ad* vocavit propheta Elisaah Et
1 וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים וַיֹּאמֶר לוֹ
vade &,tua manu in hujus olei lenticulam tolle &,tuos lumbos Accinge
חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ וְלֵךְ
filium Jehu ibi vide & ,illuc venies Et .Ghilhad Ramoth in
2 רָמַת גִּלְעָד: וּבָאתָ שָׁמָּה וְרָאָה־שָּׁם יֵהוּא בֶּן־
,sutorũ fratrum medio de eum statues &,venies & ,Nimsi filii Jehosaphat
יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וְהַקֵּמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֲחָיו
,olei lenticulam tolles Et .cubiculum *in* cubiculum eum introduces &
3 וְהֵבֵאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר: וְלָקַחְתָּ פַּךְ־הַשֶּׁמֶן
te Unxi :Dominus dixit Sic :dices &,ejus caput super fundes &
וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה מָשַׁחְתִּיךָ
.expectabis non &,fugies & ,ostium aperies & :Israel *in* regem in
לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת וְנַסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה:
ecce & ,venit Et Ghilhad Ramoth prophetæ puer ,puer abiit Et
4 וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנָּעַר הַנָּבִיא רָמַת גִּלְעָד: וַיָּבֹא וְהִנֵּה
5 :princeps ô te ad mihi Verbum :dixit & ,*sedentes* exercitus principes
שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר
.princeps ô te Ad :dixit & ?nobis omnibus ex quem Ad ,Jehu dixitque
וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ הַשָּׂר:
,ejus caput *ad* oleum fudit & ,domum in est ingressus &,Surrexitque
6 וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן אֶל־רֹאשׁוֹ
regem in te Unxi :Israel Deus Dominus dixit Sic :ei dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ
.Israel *in* Domini populum super
עַל־עַם יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל:

Versio VULG. LAT.

Recessit ergò Edom ne esset
22 sub Juda,usque ad diem hanc.
Tunc recessit et Lobna in tem-
pore illo. Reliqua autem ser-
monũ Joram, & universa quæ
23 fecit, nónne hæc scripta sunt
in libro Verborum dierum re-
gum Juda? Et dormivit Joram
24 cum patribus suis,sepultúsque
est cum eis in civitate David,
& regnavit Ochozias filius e-
jus pro eo. Anno duodecimo
25 Joram filii Achab regis Israel,
regnavit Ochozias filius Jorã
regis Judæ. Viginti duorum
26 annorum erat Ochozias cùm
regnare cœpisset, & uno an-
no regnavit in Jerusalem:no-
men matris ejus Athalia filia
27 Amri regis Israel. Et ambu-
lavit in viis domûs Achab:&
fecit quod malum est coram
Domino, sicut domus Achab:
gener enim dom^us Achab fuit.
28 Abiit quòque cum Joram filio
Achab,ad præliandum contra
Hazael regem Syriæ in Ra-
moth Galaad, & vulnerave-
runt Syri Joram: Qui re-
versus est ut curaretur,in Jez-
rahel:quia vulneraverãt eum
29 Syri in Ramoth, præliantem
contra Hazael regem Syriæ.
Porrò Ochozias filius Joram
rex Juda, descendit invisere
Joram filium Achab in Jezra-
hel, quia ægrotabat ibi.

CAP. IX.

1 ELise^us autem prophetes vo-
cavit unum de filiis prophета-
rum, & ait illi ; Accinge lum-
bos tuos,et tolle lenticulã olei
hanc in manu tua, & vade in
2 Ramoth Galaad. Cúmque ve-
neris illuc, videbis Jehu filium
Josaphat filii Namsi:et ingres-
sus suscitabis eum de medio
fratrum suorum,& introduces
3 in interius cubiculum.Tenéns-
que lenticulã olei, fundes sup
caput ejus, & dices ; Hæc di-
cit Dominus, Unxi te regẽ sup
Israel. Aperiésque ostium, &
4 fugies,& non ibi subsistes.Ab
iit ergò adolescens puer pro-
5 phetæ in Ramoth Galaad, Et
ingressus est illuc:ecce autem
principes exercitûs sedebant,
& ait ; Verbum mihi ad te, ô
princeps. Dixítque Jehu, Ad
quem ex omnibus nobis ? At
ille dixit ; Ad te, ô princeps.
6 Et surrexit & ingressus est cu-
biculum : at ille fudit oleum
super caput ejus, & ait ; Hæc
dicit Dominus Deus Israel ,
Unxi te regem super populum
Domini Israel,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ ἠθέτησεν Ἐδὼμ (ρ) ὑποκάτω τ χειρὸς
Ἰούδα ἕως τ ἡμέρας ταύτης. τότε ἠθέτησεν
13 (σ) Λοβνὰ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Καὶ τὰ λοιπὰ
τ λόγων Ἰωρὰμ κ πάντα ὅσα ἐποίησεν,
(τ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται (υ) ὅτι βιβλίῳ
14 λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; Καὶ
ἐκοιμήθη Ἰωρὰμ μ τ πατέρων (φ) αὐτοῦ,
κ ἐτάφη μ τ πατέρων αὐτ ἐν πόλει Δαυ-
ὶδ τῷ παιδὸς αὐτοῦ. κ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας
15 υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Ἐν ἔτ δωδεκάτῳ
(χ) τῷ Ἰωρὰμ υἱῷ Ἀχαὰβ βασιλεῖ Ἰσραὴλ
ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας (ψ) Ἰωράμ.
16 Υἱὸς εἴκοσι κ δύο ἐτῶν Ὀχοζίας ἐν τῷ βα-
σιλεύειν αὐτὸν, κ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐβασίλευ-
σεν (ω) ἐν Ἰερουσαλὴμ, κ ὄνομα τ μητὸς
αὐτοῦ Γοδολία θυγάτηρ Ἀμβρὶ βασιλέως
17 Ἰσραήλ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου Ἀχαάβ,
κ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καθὼς
18 ὁ οἶκ (α) Ἀχαάβ. Καὶ ἐπορεύθη μ Ἰω-
ρὰμ υἱῷ Ἀχαὰβ εἰς πόλεμον μ Ἀζαὴλ βα-
σιλέως ἀλλοφύλων ἐν (β) Ῥεμμὼθ Γαλαάδ,
19 κ ἐπάταξαν οἱ Σύροι τ Ἰωράμ. Καὶ ἐπέ-
στρεψεν ὁ βασιλεὺς Ἰωρὰμ (γ) τῦ ἰαθῆ-
ναι ἐν Ἰεζράὴλ ἀπὸ τ πληγῶν ὧν ἐπάτα-
ξαν αὐτὸν (δ) ἐν Ῥεμμὼθ, ἐν τῷ πολεμεῖν
αὐτὸν μ Ἀζαὴλ βασιλέως Συείας. κ Ὀ-
χοζίας υἱὸς (ε) Ἰωρὰμ καθίζει τῦ ἰδεῖν τ
Ἰωρὰμ υἱὸν Ἀχαὰβ (ζ) ἐν Ἰεζράὴλ, ὅτι
ἠρρώστ αὐτός.

MS.A. (ρ) ὑποκάπωθεν χειρὸς (σ) Λομνὰ (τ) οὐχ ἰδοὺ (υ) ἐν βιβλίῳ (φ) αὐτοῦ, * ἐν πόλει (χ) *τῦ Ἰωρὰμ υἱῷ (ψ) Ἰωρὰμ βασιλέως Ἰούδα. Ἐ-
κοσι κ δύο ἐτῶν ἦν Ὀχοζίας (ω) ἐν * Ἰσραὴλ, κ (α) Ἀχαὰβ γαμβρὸς
γὰρ οἴκου Ἀχαὰβ ὅτιν. Καὶ ἐπορεύθη (β) Ῥαμὼθ (γ) πρὸ τῦ (δ) οἱ Σύροι
ἐν Ῥαμὼθ, (ε) Ἰωρὰμ, βασιλεὺς Ἰούδα καθίζει (ζ) εἰς

Et rebellavit Edom (i) sub manu 22
Juda usq; in diem hanc. Tunc
rebellavit Lobna in tempore illo.
Et reliqua verborum Joram, & 23
omnia, quæcunq; fecit, nónne hæc
scripta sunt in libro Verborũ di-
cium regibus Juda? Et dormi- 24
vit Joram cum patribus suis in
sepulcris est cum patribus suis in
civitate David patris sui. Et
regnavit Ochozias filius ejus pro
eo. In anno duodecimo Joram fi- 25
lio Achaab regi Israel, regnavit
Ochozias filius (k) Joram. Fi- 26
lius viginti & duorum annorum
Ochozias in regnando ipsum: & 27
annum unum regnavit in Hieru-
salem: & nomen matris ejus Go-
tholia filia Ambri regis Israel. Et
ambulavit in via domûs Achaab:
& fecit malum in conspectu Do-
mini, sicut domus (l) Achaab. Et 28
ivit cum Joram filio Achaab ad
bellum cum Azael rege (m) alie-
nigenarum in Rhemmoth Galaad.
Et percusserunt Syri ipsum Jo-
ram. Et revertit rex Joram, ut 29
curaretur in Jezrael à plagis,
quibus percusserant eum in Rhem-
moth, in bello in ipsum cum A-
sael rege Syriæ. E Ochozias fi-
lius Joram descendit ad videndum
Joram filium Achaab in
Jezrael, quia ægrotabat ille.

CAP. IX.

1 ET Elisæe propheta vocavit u- 1
num ex filiis prophetarum, &
dixit ei ; Accinge lumbum tuum,
& sume lentem olei hujus in ma-
nu tua : & vade in Rhemmoth
Galaad. Et ingredièris illuc, et vi- 2
debis ibi Ihu filium Josaphat filii
Namessi:& ingrediêris, & susci-
tabis eum de medio fratrum ejus,
& introduces eum in cubiculum
3 in (a) cubiculo: Et sumes lentem 3
olei,& effundes super caput ejus,
& dic; Hæc dicit Dominus, Unxi
te in regem super Israel. Et ape-
ries ostium, & fugies, & non
4 manebis. Et ivit puer propheta 4
in Rhemmoth Galaad, Et intra-
vit: & ecce principes virtutis se-
5 debant. Et dixit;Verbum mihi ad 5
te, ô princeps. Et dixit Ihu, Ad
quem ex omnibus nobis? Et dixit;
Ad te, ô princeps. Et surrexit, & 6
intravit in domum. Et effudit o-
leum super caput ejus,& dixit ei;
Hæc dicit Dominus Deus Israel;
Unxi te in regem super populum
Domini, super Israel.

(γ) ὅ ἐστιν (δ) Ἰνὰ (ε) ὑὸν Α- (ζ) Ῥεμὰθ (ι) Ἰνὰ, (κ) ἐπὶ τ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּמְרַדוּ אֲדוֹמָאֵי מִתְּחוֹת יַד אֱנָשׁ יְהוּדָה עַד יוֹמָא הָדֵין בְּכֵן מְרַדוּ יָתְבֵי לִבְנָה בְּעִדָּנָא 22
הַהִיא: וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יוֹרָם וְכָל דַּעֲבַד הָלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי 23
דְּבֵית יְהוּדָה: וּשְׁכִיב יוֹרָם עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד וּמָלַךְ 24
אֲחַזְיָהוּ בְרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי: בִּשְׁנַת תְּרֵתָּא עֲסַרְ שְׁנִין לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מָלַךְ 25
אֲחַזְיָהוּ בַּר יְהוֹרָם מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה: בַּר עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין אֲחַזְיָה כַּד מָלַךְ 26
וּשְׁתָּא חֲדָא מָלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וּשְׁמֵהּ עֲתַלְיָה בַּת עָמְרִי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל: וַאֲזַל בְּאוֹרַח 27
בֵּית אַחְאָב וְעָבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּבֵית אַחְאָב אֲרֵי חַתְנָא דְבֵית אַחְאָב הוּא: וַאֲזַל עִם 28
יוֹרָם בַּר אַחְאָב לְאַנְחָא קְרָבָא עִם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם בְּרָמוֹת גִּלְעָד וּמְחוֹ אֱנָשׁ אֲרָם יָת
יוֹרָם: וְתָב יוֹרָם מַלְכָּא לְאִתְסָאָה בְּיִזְרְעֶאל מִן מְחָתָא דְמָחוֹהִי אֱנָשׁ אֲרָם בְּרָמְתָא כַּד 29
אֲנִיחַ קְרָבָא עִם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וַאֲחַזְיָה בַּר יְהוֹרָם מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה נְחַת
לְמִסְעַד יָת יוֹרָם בַּר אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל אֲרֵי מַרַע הוּא: ט

וְאֶלִישָׁע נְבִיָּא קְרָא לְחַד מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּא וַאֲמַר לֵיהּ זְרִז חַרְצָךְ וְנְסִיב מָנָא דְמִשְׁחָא הָדֵין 1
בִּידָךְ וְאֵזִיל לְרָמוֹת גִּלְעָד: וְתֵיתֵי לְתַמָּן וְחֲזֵי תַּמָּן יָת יֵהוּא בַּר יְהוֹשָׁפָט בַּר נִמְשִׁי וְתֵיעוֹל 2
וְתֵקֳמְנֵיהּ מִגּוֹ אֲחוֹהִי וְתֵעֵיל יָתֵיהּ תִּגּוֹ בְּנוֹ תִּגּוֹ: וְתִסַּב מָנָא דְמִשְׁחָא וְתֵרִיק עַל רֵישֵׁיהּ 3
וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִפְתַּח דְּשָׁא וְתֵעְרוֹק וְלָא חַסְבֵּי:
וַאֲזַל עוֹלְמָא תַּלְמִידָא דִנְבִיָּא לְרָמוֹת גִּלְעָד: וַאֲתָא וְהָא רַבָּנֵי חֵילָא יָתְבִין וַאֲמַר פִּתְגָם 4
אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ רַבָּא וַאֲמַר יֵהוּא מַן מִכּוּלָּנָא וַאֲמַר עִמָּךְ רַבָּא: וְקָם וְעַל לְבֵיתָא 5
וְאֵרִיק מִשְׁחָא עַל רֵישֵׁיהּ וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא 6
עַל עַמָּא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et defecerunt Edomæi à manu virorum Jehudah usq; ad diem hanc: tunc 22
rebellârunt habitatores Libna eo tempore. Et reliquum verborum Joram, 23
& omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum re-
gum domus Jehudah? Et dormivit Joram cum patribus suis, & sepul^us est 24
cum patribus suis in civitate David; & regnavit Ahhaziahu filius ejus pro
eo. Anno duodecimo annorum Joram filii Ahhab regis Israel regnavit 25
Ahhaziahu filius Joram regis tribus dom^us Jehudah. Filius viginti & duo- 26
rum annorum Ahhaziah cùm regnavit, & anno uno regnavit in Jerusa-
lem: & nomen matris ejus erat Gathaliah filia Ghamri regis Israel. Et 27
ambulavit in via domus Ahhab, & fecit quod malum erat ante Dominum,
sicut domus Ahhab: quia gener domus Ahhab erat. Et ivit cum Joram filio 28
Ahhab ut inirent prælium cum Hhazael rege Aram in Ramoth Gilghad,
& percusserunt homines Aram, Joram. Et rediit Joram rex ut curaret se 29
in Jizreghel à plagis quibus percusserant illum homines Aram in Ramatha
cùm prælium committeret cum Hhazael rege Aram: & Ahhaziahu filius
Joram rex tribus domus Jehuda, descendit ut visitaret Joram filium Ahhab,
in Jizreghel, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

ET Elisagh propheta vocavit unum è discipulis prophetarum, & dixit 1
ei, Accinge lumbos tuos, & accipe vas olei hujus in manu tua, & ito in
Ramoth Gilgad. Et ibis illuc, & vide ibi Jehu filium Jehosaphat filii Nim- 2
si: & ibis [*inquam*] & surgere facies eum de medio fratrum suorum, &
introduces illum [*in*] thalamum intra [*alium*] thalamum. Et accipies vas 3
olei & effundes super caput illius, & dices, Sic dixit Dñs, Unxi te ut sis rex
super Israel, & aperies portam & fugies, nec resp̃icies. Et abiit adolescens 4
discipulus prophetarum in Ramoth Gilgad. Et venit; & ecce magistri ex-
ercitus sedebant: & dixit, Verbum est mihi ad loquendum tecum prin- 5
ceps: & dixit Jehu, Cum quo nostrûm omnium? & dixit, Tecum ô prin-
ceps. Et surrexit & intravit in domũ, & effudit oleũ sup caput ej^us, & dixit 6
illi, Sic dixit Dñs De^us Israel, Unxi te ut sis rex sup populũ Dñi, super Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܥܠ ܦܘܠܚܢܗܘܢ ܥܕ ܗܫܐ ܝܘܡܐ ܗܢܐ ܘܒܗܝ ܥܕܢܐ ܥܒܪܘ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܝܬ ܠܒܢܐ ܘܫܪܝܬ ܐܝܟ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܝܬ ܐܚܐܒ ܐܠܐ ܐܝܠ ܒܝܬ ܐܚܐܒ ܒܠܚܘܕ

מלכים ב: ט

sanguines ulciſcar & ,tui domini Achab domum percuties Et
7 וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ וְנָקַמְתִּי דְמֵי
DOMINI ſervorum omnium *ſanguines* & ,prophetarum meorum ſervorum
עַבְדַי הַנְּבִיאִים וְדִמֵי כָּל־עַבְדֵי יְהוָה
ſuccidam & ,Achab domus omnis peribit Et .Izebel manu de
8 מִיַּד אִיזֶבֶל: וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי
.Iſrael in derelictum & ,clauſum & ,parietem ad mingentē Achab *ipſa*
לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל:
domū ſicut &,Nebat filii Jarobham domū ſicut ,Achab domū dabo Et
9 וְנָתַתִּי אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְכִבְיָת
canes comedent Izebel Et .Achijah filii Baaſa
בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה: וְאֶת־אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
10 fugit & ,oſtium aperuit & : ſepeliens non & ,Izrehel *parte* in
בַּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנָס:
? pax *Nunquid* : ei dixitque ,ſui domini ſervos ad eſt egreſſus Jehu Et
11 וַיֵּהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
nōſtis Vos : eos ad dixitque ? te ad ille inſanus venit cur
מִדּוּעַ בָּא הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם יְדַעְתֶּם
nunc indica ;Falſum : dixerunt Et .ejus eloquium & ,virum
אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׂיחוֹ: 12 וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הִגַּדְתָּ נָא
dixit Sic : dicendo ,me ad dixit *hoc ſicut & hoc Sicut* ; dixit & : nobis
לָנוּ וַיֹּאמֶר כֹּה וְכֹה אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר
,feſtinaverunt Et .Iſrael *in* regem in te Unxi : DOMINUS
יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל: 13 וַיְמַהֲרוּ
es . *ad* eum ſubter poſuerunt & ,ſuum veſtimentum *vir* tulerunt &
וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדּוֹ וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו אֶל־גֶּרֶם
.Jehu Regnavit : dixerunt atque , tuba in clanxerunt & ,graduum
הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא:
Joram & : Joram *in* Nimſi filii Jehoſaphat filius Jehu conjuravit Et
14 וַיִּתְקַשֶּׁר יֵהוּא בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי אֶל־יוֹרָם וְיוֹרָם
faciebus à · Iſrael omnis & ,ipſe ,Ghilhad Ramoth *in obſervans juerat*
הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי
ſe *curandum ad* rex Jehoram fuerat reverſus Et .Aram regis Chazael
15 חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם: וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא
, Aramæi eum vulneraverant quibus , vulneribus à Izrehel in
בְּיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים
eſt Si ; Jehu dixitque : Aram *rege* Chazael *cum ipſum pugnando in*
בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֶשׁ
.Izrehel in *nunciatū eundū ad*,civitate è evaſor egrediatur ne,*veſter animus*
נַפְשְׁכֶם אֵל־יֵצֵא פָּלִיט מִן־הָעִיר לָלֶכֶת לְגֵיד בְּיִזְרְעֶאל:
: ibi *cubans* Joram quia , Izrehel in abiit & ,Jehu equitavit Et
16 וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה
.Joram videndum ad deſcenderat Jehudah rex Achaziah &
וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם:
cepiam vidit & , Izrehel in turrem ſuper *jtans* ſpeculator Et
17 וְהַצֹּפֶה עֹמֵד עַל־הַמִּגְדָּל בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא אֶת־שִׁפְעַת
; Jehoram dixitque : *videns ego* Copiam : dixit & ,*ipſum veniendo in* , Jehu
יֵהוּא בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר שִׁפְעַת אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם
? pax *Num* . dicat & ,eorū occurſum in mitte & ,equitantem Tolle
קַח רַכָּב וּשְׁלַח לִקְרָאתָם וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם:
dixit Sic : dixit & ,ejus occurſum in equum equitans abiit Et
18 וַיֵּלֶךְ רֹכֵב הַסּוּס לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶל כֹּה־אָמַר
ad gyra ? paci & tibi Quid : Jehu dixitque ? pax *Num* : rex
הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אַל
ad ſique nuncius Venit : dicendo,ſpeculator nunciavit & : *mea poſteriora*
אַחֲרָי וַיַּגֶּד הַצָּפֶה לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ עַד־
venit & ,ſecundum equum equitantem Miſitque .revertitur non & ,eos
הֵם וְלֹא־שָׁב: 19 וַיִּשְׁלַח רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא
tibi Quid : Jehu dixit & ? Pax : rex dixit Sic : ait & , eos ad
אֲלֵהֶם וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ
.*mea poſteriora ad gyra* ? paci &
וּלְשָׁלוֹם סֹב אַל־אַחֲרָי:

REGUM II. Verſio VULG. LAT.

7 Et percuties domum Achab domini tui, & ulciſcar ſanguinem ſervorum meorum prophetarum, & ſanguiné omniū ſervorū Dñi, de manu Jezabel.
8 Perdámque omnem domum Achab: & interficiā de Achab mingentem ad parietem, & clauſum & noviſſimum in Iſrael.
9 Et dabo domum Achab, ſicut domum Jeroboam filii Nabat, & ſicut domum Baaſa filii Ahia.
10 Jezabel quoque comedent canes in agro Jezrahel, nec erit qui ſepeliat eā. Aperuítque oſtium, & fûgit.
11 Jehu autem egreſſus eſt ad ſervos domini ſui: qui dixerunt ei, Recténe ſunt omnia? quid venit inſanus iſte ad te? Qui ait eis; Nôſtis hominem, & quid locut⁹ ſit. At illi reſpon-
12 derunt, Falſum eſt: ſed magis narra nobis. Qui ait eis; Hæc & hæc locutus eſt mihi, & ait; Hæc dicit Dñs, Unxi te regem
13 ſuper Iſrael. Feſtinaverunt itaque, & unuſquiſque tollens pallium ſuum poſuerunt ſub pedibus ejus, in ſimilitudinē tribunalis, & cecinerunt tubâ, atque dixerunt; Regnavit Je-
14 hu. Conjuravit ergò Jehu filiꝰ Joſaphat filii Namſi contra Joram: porrò Joram obſederat Ramoth Galaad, ipſe & omnis Iſrael, contra Hazael
15 regem Syriæ. Et reverſus fuerat ut curaretur in Jezrahel propter vulnera, quia percuſſerant eum Syri, prœliantem contra Hazael regem Syriæ. Dixitque Jehu; Si placet vobis, nemo egrediatur profugꝰ de civitate, ne vadat, & nuntiet in Jezrahel. Et aſcendit, &
16 profectus eſt in Jezrahel: Joram enim ægrotabat ibi, & Ochozias rex Juda deſcenderat ad viſitandū Joram. Igitur
17 ſpeculator qui ſtabat ſuper turrim Jezrahel, vidit globum Jehu venientis, et ait; Video ego globum. Dixítque Joram; Tolle currum, et mitte in occurſum eorum, et dicat vadens, Recténe ſunt omnia? Abiit ergò, qui aſcenderat currum, in occurſum ejus, et ait; Hæc
18 dicit rex, Pacatáne ſunt omnia? Dixítque Jehu, Quid tibi et paci? tranſi, et ſequere me. Nuntiavit quoq; ſpeculator, dicens; Venit nuntius ad
19 eos, et non revertitur. Miſit etiam currū equorū ſecundū: venítque ad eos, et ait; Hæc dicit rex; Numquid pax eſt? Et ait Iehu, Quid tibi et paci? tranſi, et ſequere me.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκον Ἀχαὰβ τὸν κυρίου σου ἐκ χειρὸς μου, καὶ ἐκδικήσεις τὰ αἵματα τῶν δούλων μου τῶν προφητῶν, καὶ τὰ αἵματα πάντων τῶν δούλων κυρίου ἐκ χειρὸς Ἰεζάβελ. 8 Καὶ ἐκ χειρὸς ὅλου τοῦ οἴκου Ἀχαὰβ, καὶ ἐξολοθρεύσεις (μ) τὸν οἶκον Ἀχαὰβ ἀφοῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλελειμένον ἐν Ἰσραήλ. (ν) 9 Καὶ δώσω τὸν οἶκον Ἀχαὰβ ὡς τὸν οἶκον (ξ) Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον Βαασὰ υἱοῦ Ἀχιά. 10 Καὶ τὴν Ἰεζάβελ καταφάγονται οἱ κύνες ἐν τῇ μερίδι (ο) Ἰεζράελ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ θάπτων. καὶ ἠνοίξε τὴν θύραν καὶ ἔφυγε. 11 Καὶ (π) Ἰὼ ἐξῆλθε πρὸς τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ (ρ) εἶπαν αὐτῷ, Εἰρήνη; τί ὅτι εἰσῆλθεν ὁ ἐπίληπτος οὗτος πρὸς σέ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οἴδατε τὸν ἄνδρα καὶ τὰ ἀδολεσχίαν αὐτοῦ. 12 Καὶ εἶπαν, Ἀδικον, ἀπάγγειλον δὴ ἡμῖν. καὶ εἶπεν (σ) Ἰὼ πρὸς αὐτούς, (τ) Οὕτω καὶ οὕτω ἐλάλησε πρός με, (υ) λέγων, καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Κέχρικά (φ) σε εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἀκούσαντες ἔσπευσαν, καὶ 13 ἔλαβεν ἕκας τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω (ψ) αὐτοῦ ἐπὶ τὸ γαρὲμ τὸ ἀναβαθμῶν· καὶ ἐσάλπισεν ἐν κρατήρι, καὶ (ω) εἶπαν, Ἐβασίλευσεν (α) Ἰού. 14 Καὶ συνεφάψη (β) Ἰὼ υἱὸς Ἰωσαφὰτ υἱοῦ (γ) Ναμεσσὶ πρὸς Ἰωράμ. (δ) καὶ Ἰωρὰμ αὐτὸς ἐφύλασσεν ἐν (ε) Ρεμμὼθ Γαλαάδ, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου Ἀζαὴλ βασιλέως Συρίας. 15 Καὶ ἀπέστρεψεν (ζ) Ἰωρὰμ ὁ βασιλεὺς ἰαθῆναι ἐν Ἰεζράελ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἔπαιον αὐτὸν οἱ Σύροι ἐν τῷ πολεμεῖν (υ) αὐτὸν μετὰ Ἀζαὴλ βασιλέως Συρίας. καὶ εἶπεν (θ) Ἰὼ, Εἰ ἔστι ψυχὴ ὑμῶν μετ' ἐμοῦ, μὴ ἐξελθέτω (ι) ἐκ τῆς πόλεως διαπορεύεσθαι πορευθῆναι καὶ (κ) ἀπαγγεῖλαι ἐν Ἰεζράελ. 16 (λ) Καὶ ἵππευσε καὶ ἐπορεύθη Ἰὼ, καὶ κατέβη εἰς Ἰεζράελ, ὅτι Ἰωρὰμ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐθεραπεύετο (μ) ἐν τῷ Ἰεζράελ ἀπὸ τῶν τραυμάτων, ὧν κατετρώθη αὐτὸν (ν) οἱ Ἀραμαῖοι ἐν τῇ Ῥαμὰθ ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ Ἀζαὴλ βασιλέως Συρίας, ὅτι αὐτὸς σωτὴρ καὶ ἀνὴρ (ξ) δυνάμεως. καὶ Ὀχοζίας βασιλεὺς Ἰούδα κατέβη ἰδεῖν τὸν Ἰωρὰμ. 17 Καὶ ὁ σκοπὸς ἀνέβη ἐπὶ τὸν πύργον (ο) Ἰεζράελ, καὶ εἶδε τὸν κονιορτὸν (π) Ἰὼ ἐν τῷ (ρ) παραγίνεσθαι αὐτὸν, καὶ εἶπε, Κονιορτὸν ἐγὼ βλέπω. καὶ εἶπεν Ἰωρὰμ, Λάβε ἐπίβατον, καὶ ἀπάντησον ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἐπάτω, (σ) Ἡ εἰρήνη; 18 Καὶ ἐπορεύθη ἐπίβατος ἵππου εἰς (τ) ἀπαντὴν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, (υ) Ἡ εἰρήνη; καὶ εἶπεν (φ) Ἰὼ, Τί σοι καὶ εἰρήνη; ἐπίστρεφε (χ) εἰς τὰ ὀπίσω μου. καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων, Ἦλθεν ὁ ἄγγελος ἕως αὐτῶν, καὶ 19 οὐκ ἀνέστρεψεν. Καὶ ἀπέστειλεν ἐπίβατον ἵππου δεύτερον, καὶ ἦλθε (ψ) πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν, Τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, (ω) Ἡ εἰρήνη; καὶ εἶπεν (α) Ἰὼ, Τί σοι καὶ (β) εἰρήνη; ἐπιστρέφε εἰς τὰ ὀπίσω μου.

MS. A. (λ) Χ, καὶ (μ) τῶ οἰκω (ν) Καὶ ἐπάταξαν † εἶχον † Ἀχαὰβ (ξ) τῶ Ἰεροβόαμ (ο) τῶ * Ἰσραὴλ, (π) Ἰηὼ (ρ) εἶπον (σ) Ἰηὼ (τ) Οὕτως καὶ ὅτως (υ) λέγων, Τάδε (φ) σε βασιλέα (χ) ἔλαβον (ψ) αὐτῶ. ἐπὶ γδ ἔνα † ἀναβαθμῶν ἐκάθωντο, καὶ ἐσάλπισε (ω) εἶπον, (α) Ἰηὼ. (β) Ἰηὼ (γ) Ναμεσσὶ (δ) καὶ αὐτὸς Ἰωρὰμ ἐφύλασσε (ε) Ραμὼθ Γαλαὰδ, αὐτὸς καὶ πᾶς (ζ) ὁ βασιλεὺς Ἰωρὰμ (υ) αὐτὸς (θ) Ἰηὼ, (ι) διαπορεύεσθαι ἐκ τῆς πόλεως τῶ (κ) ἀπαγγεῖλαι (λ) Καὶ ἔππευσεν Ἰηὼ, καὶ ἐπορεύθη (ξ) διωκόμενος ἐπὶ κατέβη (μ) ἐν Ἰεζράελ (ν) οἱ Ῥαμαθὶ ἐν τῇ † Ῥεμμαθ (ξ) διωκόμενος ἐπὶ

Et exterminabis domum Achab domini tui à facie mea: & vindicabis ſanguines ſervorū meorum prophetarū, & ſanguines omniū ſervorū Domini de manu Jezabel, Et de manu totius domꝰ Achaab: & exterminabis domū Achaab mingentē ad parietē, & clauſum, & derelictū in Iſrael. Et dabo domū Achaab, ſicut domū Hieroboā filii Nabat, & ſicut domum Baaſa filii Achia. Et Jezabel comedent canes in poſſione Jezrael: & non eſt ſepeliens. Et aperuit oſtium, & fugit. Et Iehu egreſſus eſt ad pueros domini ſui. Et dixerūt ei, (ν) Pax? quid quòd intravit arreptitius iſte ad te? Et dixit eis, Vos nôſtis virū, et garrulitatem ejꝰ. Et dixerunt, (c) Injuſtum: annuntia nunc nobis. Et dixit Ihu ad eos, Sic & ſic locutus eſt ad me, dicens, & dixit, Hæc dicit Dominus; Unxi te in regē ſuper Iſrael. Et audientes feſtinaverunt: & ſumpſit unuſquiſque veſtimentum ſuum: & poſuerunt ſub eo ſuper (d) Gaveu gradduum. Et clanxerunt in cornea, & dixerunt; Regnavit Ihu. Et convertit ſe Ihu filius Joſaphat filii Nameſſi ad forā. Et Joram (e) ipſe cuſtodiebat in Rhemmoth Galaad, & omnis Iſrael à facie Haſael regis Syriæ. Et reverterat Joram rex ad curandū ſe in Jezrael à plagis, quibꝰ percuſſerant eum Syri in bellando ipſum cū Azuel rege Syriæ. Et dixit Ihu; Si eſt anima veſtra mecum, non exeat de civitate profugꝰ ad eundū, & annuntiandū in Jezrael. Et equitavit, & ivit Ihu, & deſcendit in Jezrael, quoniā Joram rex Iſrael curabatur in Jezrael (f) à vulneribꝰ ſagittarū, quibꝰ ſagittaverūt eū ipſi Aramin in Rhammuth in prælio cum Azuel rege Syriæ: quoniā ipſe potens, & vir virtutis. Et Ochozias rex Juda deſcenderat videre Joram. Et ſpeculator aſcendit ſuper turrim Jezrael: & vidit (g) pulverē Ihu in adveniendo illum: & dixit, Pulverē ego video. Et dixit Joram; Sume aſcenſorē, & mitte ante eos, & dicat; Si pax? Et ivit aſcenſor equi in occurſū eorū, & dixit; Hæc dicit rex, (h) Pax? Et dixit Ihu; quid tibi, & pax? (i) Converteve ad poſteriora mea. Et annuntiavit ſpeculator, dicens; (k) venit nunti⁹ uſq; ad eos, & non revertit. Et miſit aſcenſorē equi ſecundū. Et venit ad eū, & dixit; Hæc dicit rex, Pax? Et dixit Ihu, Quid tibi, & pax? Converteve ad poſteriora mea.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וְתִמְחֵי יָת בֵּית אַחְאָב רְבוֹנָךְ וְאִתְפָּרַע פּוּרְעָנוּת דַּם עַבְדַי נְבִיָּא וְדִמֵי כָּל עַבְדַיָּא דַיְיָ מִידָּא
8 דְאִיזֶבֶל: וְיֵיבַד כָּל בֵּית אַחְאָב וְאֶשֵׁיצֵי לְאַחְאָב יָדַע מַדַּע וְאַחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל: וְאֶתֵּן
9 יָת בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה: 10 וְיָת אִיזֶבֶל יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא
11 בַּאֲחַסְנַת יִזְרְעֶאל וְלֵית דְּקָבִיר וּפָתַח דְּשָׁא וְעָרַק: וַיהוּא נְפַק לְוָת עַבְדֵי רְבוֹנֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ
הַשְׁלָם מָה דֵּין אֲתָא שְׁטְיָא הָדֵין לְוָתָךְ וַאֲמַר לְהוֹן אֲתוֹן יְדַעְתּוּן יָת גַּבְרָא וְיָת שִׁעְיָתֵיהּ:
12 וַאֲמָרוּ שִׁקְרָא אַרְחֵי אֲמַר חֵוִי כְעַן לָנָא וַאֲמַר כְּדֵין וְכְדֵין אֲמַר לִי לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ
13 מְשַׁחְתָּךְ לְמַהֲוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל: וְאוֹחִיאוּ וּנְסִיבוּ גְּבַר לְבוּשֵׁיהּ וְשַׁוִּיאוּ תְּחוֹתֵיהּ לְדַרְגָּא
14 שַׁעְיָא וְתָקְעוּ בְּשׁוֹפָר וַאֲמָרוּ מְלַךְ יֵהוּא: וּמְרִיד יֵהוּא בַּר יְהוֹשָׁפָט בַּר נִמְשִׁי עַל יוֹרָם
15 וְיוֹרָם הֲוָה נָטִיר בְּרָמוֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַּאֲרָם: וְתָב יְהוֹרָם
מַלְכָּא לְאִתַּסָּאָה בְּיִזְרְעֶאל מִן מָחֳרָתָא דְּמָחֲיָן אֱנָשׁ אֲרָם כַּד אֲנִיחַ קְרָבָא עִם חֲזָאֵל מַלְכָּא
דַּאֲרָם וַאֲמַר יֵהוּא אִם רַעֲוָת נַפְשְׁכוֹן לָא יִפּוֹק מְשֵׁיזְבָא מִן קִרְתָּא לְמֵיזַל לְחַוָּאָה בְּיִזְרְעֶאל:
16 וּרְכַב יֵהוּא וַאֲזַל לְיִזְרְעֶאל אֲרֵי יוֹרָם שְׁכִיב תַּמָּן וַאֲחַזְיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה נָחֵת
17 לְמִסְעַד יָת יוֹרָם: וְסַכְוָאָה קָאֵם עַל מִגְדְּלָא בְּיִזְרְעֶאל וְחָזֵא יָת מַשְׁרִיתָא דֵּיהוּא בְּמֵיתֵיהּ
18 וַאֲמַר מַשְׁרִיתָא אֲנָא חֲזֵי וַאֲמַר יְהוֹרָם דַּבַּר רַכְבָא וְשַׁלַּח לְקַדְמוֹתְהוֹן וְיֵימַר הַשְׁלָם: וַאֲזַל
רַכָּב סוּסְיָא לְקַדְמוֹתֵיהּ וַאֲמַר כְּדֵין אֲמַר מַלְכָּא הַשְׁלָם וַאֲמַר יֵהוּא מָה לָךְ וּלְשְׁלָם
אִסְתַּחַר לַאֲחוֹרָי וְחֵוִי סַכְוָאָה לְמֵימַר אֲתָא אוֹגְדָא עַד לְוִתְהוֹן וְלָא תָב: 19 וְשַׁלַּח רַכָּב
סוּסְיָא תִּנְיָנָא וַאֲתָא לְוִתְהוֹן וַאֲמַר כְּדֵין אֲמַר מַלְכָּא הַשְׁלָם וַאֲמַר יֵהוּא מָה לָךְ וּלְשְׁלָם
אִסְתַּחַר לַאֲחוֹרָי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et percuties domum Ahhab domini tui, et ulciſcar ultionem ſanguinis ſervorū meorū prophetarū, et ſanguinum omniū ſervorum Dñi de manu Jezebel. Et peribit omnis domus Ahhab, et delebo de Ahhab cognoſcentem cognitionem, et clauſum et derelictum in Iſrael. Et dabo domum Ahhab ſicut domū Jarabgham filii Nebat, et ſicut domū Baghaſſa filii Ahhiah. Et Jizebel comedent canes in hæreditate Jizreghel, et non erit qui ſepeliat: et aperuit portam et fugit. Et Jehu exiit ad ſervos domini ſui, et dixit ei, Num eſt pax? ad quid venit ſtultus hic ad te? et dixit eis, Vos noviſtis virum, et narrationē ejus. Et dixerunt, Falſum tu dicis; indica nunc nobis: & dixit, Sic et ſic dixit mihi, dicendo: Sic dixit Dñs, Unxite ut ſis rex ſup Iſrael. Et feſtinaverunt, et acceperunt quiſq; veſtimentum ſuum, et poſuerunt ſubter eum *ad gradum* horarū, et clanxerunt buccina, et dixerunt, Regnat Jehu. Et rebellavit Jehu filiꝰ Jehoſaphat, filii Nimſi, in Joram: et Joram cuſtodierat Ramoth Gilghad, ipſe et oīs Iſrael à facie Hhazahel regis Aram. Et redierat Jehoram rex ut curaretur in Jizreghel à plagis quibꝰ percuſſerant eum homines Aram, cùm iniret bellū cum Hhazael rege Aram: et dixit Jehu, Si voluntas eſt animæ veſtræ, non exibit evadens ex urbe qui exeat ut indicet in Jizreghel. Et equitavit Jehu et venit in Jizreghel, quia Joram cubabat ibi, et Ahhaziah rex tribꝰ domꝰ Jehudah deſcenderat ad viſitandū Joram. Et ſpeculator ſtabat ſup turrem in Jizreghel, et vidit turmam Jehu cùm veniret ille: et dixit, Turmam ego video: et dixit Joram, Accipe *equitem*, et mitte in occurſum eorum, et dicat, Num pax eſt? Et ivit eques in occurſum ejus, et dixit: Sic dixit rex, Num eſt pax? et dixit Jehu, Quid tibi et paci? revertere poſt me: & indicavit ſpeculator, dicendo: Venit nuntius uſque ad eos, ſed non redit. Et miſit equitem ſecundum et venit ad illos, et dixit, Sic dixit rex, Num eſt pax? et dixit Jehu, Quid tibi et paci? revertere poſt me.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Percute familiam Ahabi domini tui, & ulciscere sanguinem servorum meorum prophetarum, & sanguinem omnium servorum Domini de manu Izabelis. Et perdam totam domum Ahabi, perdámque Ahabo mingentem ad parietem, & ligantem atque solventem in Israele. Reddámque domum Ahabi ficut domum Jerobaami filii Nabati, & ficut domum Baasæ filii Ahiæ. Izabelem verò devorabunt canes in prædio Jezraelis, nec erit qui sepeliat: apertóque ostio fugit. Jehu ad servos domini sui egresso, dixerunt ei; Recténe res habet? quam ob causam venit ad te stolidus ille? Qui dixit, Vos nôstis hominem & stoliditatem ejus. Dicunt ei, Mentiris, indica nobis. Ait illis, Ita mihi dixit; Sic dicit Dominus, Unxi te ut regnes super Israelem. Illi ergò statim accipientes unusquisque vestem suam, posuerunt subter eum super thronum graduum, & clangentes buccinâ dixerunt; Regnavit Jehu. Deinde conspiravit Jehu Iamsi filius contra Joram, (dum Joram defenderet Ramath-galaad ipse unà cum toto Israele ab Hezaele rege Adum: Et reversus esset rex Joram ad curandum se in Jezraele à vulnere quod inflixerat ei quidam Adumæus, cùm bellum gereret contra Hezaelem regem Adum.) dixitque Jehu, Si cupiant animi vestri, nemo egredietur qui è civitate evadat, ut nuntiatum eat in Jezraele. Tum consenso Jehu equo abiit illuc, quoniam Joram jacebat illic, & Ehazja rex Juda descenderat invisum Joramum. Porrò speculator qui stabat supra turrim Jezraelis, vidit equitatum Jehu venientem, dixítque speculator, Equites video. Dixit Joram, Adduc currum, & mitte obviàm illis, dicátque; Ad pacémne? Abiit ergò eques obviàm illi, & dixit ei; Sic ait rex, Ad pacémne? Dixit Jehu, Quid tibi cum pace? retrocede post me: speculator autem nuntiavit dicens, Pervenit nuntius ad illos usque, at non reversus est. Misit ergò alium equitem ad eos, dixítque; Sic ait rex, Pacificéne? Dixit Jehu, Quid tibi cum pace? retrocede post me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Inferes autem manus in gentem domûs Achabi domini tui, atque ita vindictam sumes ab eis, eò quòd effuderint sanguines servorum meorum, & prophetarum meorum, & sanguines cultorum Dei, de manu Izabelis. Num decrevi perdere totam Achabi familiam, nec relinquere ex eis mingentem ad parietem, neque solitarii, neque profugam inter Israelitas. Et reddam Achabi familiam ut familiam Jerobaami filii Nabati, & ut familiam Baasæ filii Achiæ. Izabelem verò devorabunt canes in portione Jezraelis, nec habebit sepelientem: apertoque ostio discessit. Tum egresso Jehu ad servos domini sui, dixerunt ei, Num felix ob nuntium venit ad te vesanus iste? Ait illis, Vos novistis hunc hominem ejusque conditionem. Dixerunt, Falsum est; quam ob causam venit ad te? narra nobis. Dixit eis, Hæc & talia indicavit mihi, ac dixit, Sic ait Deus, unxi te regem super Israelitas. Tunc illi festinantes acceperunt unusquisque vestem suam, & posuerunt eam subter eum, super gradus fenestræ: & clangentes buccinâ dixerunt, Regnavit Jehu. Rebellavitque Jehu filius Jehosaphati filii Iamsi contra Joramum (Joram autem iis diebus tuebatur Ramoth-galaad, assistentibus ei omnibus Israelitis, contra Hazaelem regem Aram: Sed morabatur in Jezraele, ut mederetur vulneribus quæ inflixerunt illi Aramæi inter pugnandum cum Hazaele rege Aram) dixitque Jehu, Si libeat vobis, nemo vestrûm egrediatur aut se proripiat è civitate ut eat in Jezraelem. Joramo illic interim decumbente, descenderat ad eum Ahazjahu rex tribûs Juda, invisurus eum. Dum itaque speculator staret super turrim in Jezraele, vidit agmen Jehu venientis, & ait, Ecce video agmen stans jam advenisse. Dixit Joram, Accipe equitem, & mitte eum illis obviàm, certiorque fias per eum num hoc sit ad pacem. Abiit igitur eques, & obvius illis factus ait, Sic dixit rex, Ad pacémne? Ait illi Jehu, Quid pacem quæris? retro me cedito. Nuntiavit autem speculator, & ait, Adjunxit se illis nuntius, nec revertitur. Rursus misit equitem secundum, quo dicente, Sic ait rex, Ad pacémne? respondit Jehu, Quid tibi cum pace? recipe te cum his qui me sequuntur.

מלכים ב: ט

revertitur non &,eos ad usque Venit : dicendo, speculator Nunciavitque

20 וַיַּגֶּד הַצָּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד־אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב
ducit temeritate in quia, Nimsi filii Jehu ductus sicut ductus &
וְהַמְּנַהֵג כִּמְנַהֵג יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג:
Jehoram est egressus & :ejus currum ligavit & : Liga ; Jehoram Dixitque

21 וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרָם
, suo curru in vir Jehudah rex Achaziahu & , Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ
Naboth parte in eum invenerunt & : Jehu occursum in sunt egressi &
וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא וַיִּמְצָאֻהוּ בְּחֶלְקַת נְבוֹת
: dixit & , Jehu Jehoram videre secundum , fuit Et .Izrehelita
הַיִּזְרְעֵאלִי: וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר
Izebel fornicationes adhuc ? pax Quæ : dixit & ? Jehu pax Num
הֲשָׁלוֹם יֵהוּא וַיֹּאמֶר מֶה הַשָּׁלוֹם עַד־זְנוּנֵי אִיזֶבֶל
Jehoram convertit Et .multa ejus veneficia & ,tuæ matris
אִמֶּךָ וְכִשְׁפֶּיהָ הָרַבִּים: וַיַּהֲפֹךְ יְהוֹרָם
.Achaziah Dolus : Achaziahu ad dixitque : fugit & ,suas manus
יָדָיו וַיָּנָס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה אֲחַזְיָה:
inter Jehoram percussit & , arcu in suam manum implevit Jehu Et

24 וַיְהוּא מִלֵּא יָדוֹ בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין
.suo curru in se incurvavit & ,ej° corde è sagitta est egressa & ,ej° brachia
זְרֹעָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ:
partem in eum projice ,Tolle : suum tristatam Bidcar ad dixit Et

25 וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר שָׁלִשָׁה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת
equitantibus tu & ego memento quia ; Izrehelitæ Naboth agri
שְׂדֵה נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי־זָכֹר אֲנִי וְאַתָּה אֶת רֹכְבִים
eum super levavit DOMINUS &,ej° patre Achab post copulatis
צְמָדִים אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו וַיהוָה נָשָׂא עָלָיו אֶת־
sanguines & , Naboth sanguines non Si .hoc omni
הַמַּשָּׂא הַזֶּה: אִם לֹא אֶת־דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי
parte in tibi reddam &,DOMINUS dicit ,nocte heri vidi ,ej° filiorū
בָנָיו רָאִיתִי אֶמֶשׁ נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה
,partem in eum projice , tolle nunc Et .DOMINUS dicit ,hac
הַזֹּאת נְאֻם־יְהוָה וְעַתָּה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקָה
, vidit Jehudah rex Achaziah Et .DOMINI verbum juxta

27 כִּדְבַר יְהוָה: וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה
Etiam : ait & , Jehu eum post est persecutúsque ;horti domus vis fugit &
וַיָּנָס דֶּרֶךְ בֵּית הַגָּן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־
: Ibleam cum quæ Ghur ascensu in currum ad eum percutite hunc
אֹתוֹ הַכֵּהוּ אֶל הַמֶּרְכָּבָה בְּמַעֲלֵה גּוּר אֲשֶׁר אֵת יִבְלְעָם
eum fecerunt equitare Et .ibi est mortuus & ,Meghiddo fugit &

28 וַיָּנָס מְגִדּוֹ וַיָּמָת שָׁם: וַיִּרְכְּבוּ אֹתוֹ
cum suo sepulchro in eum sepelierunt que : Jerusalaim in ejus servi
עֲבָדָיו יְרוּשָׁלַמָה וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּקִבְרֹתָיו עִם
anno , undecimo anno in Et .David civitate in suis patribus

29 אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד: וּבִשְׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
Venitque .Jehudah super Achaziah regnavit , Achab filii Joram
לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ עַל־יְהוּדָה: וַיָּבוֹא

30 יְזֶבֶל וַתִּשְׁמַע: וַיָּבוֹא
fecit bonū &,suos oculos fuco in posuit & ,audivit Izebel & , Izrehel in Jehu
יֵהוּא יִזְרְעֶאלָה וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ וַתֵּיטֶב
ingrediebatur Jehu Et .feneſtram per reſpexit & ,suum caput

31 אֶת־רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֵף בְּעַד הַחַלּוֹן: וַיְהוּא בָּא
? sui domini occisori Zamri pax Num : dixit & , portam per
בַּשָּׁעַר וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם זִמְרִי הֹרֵג אֲדֹנָיו:
reſpexerūt & ? quis ,mecum Quis :dixit &,feneſtram ad sua facies levavit Et

32 וַיִּשָּׂא פָנָיו אֶל הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר מִי אִתִּי מִי וַיִּשְׁקְפוּ
; eam Præcipitate : dixit Et .eunuchi tres duo eum ad
אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלִשָׁה סָרִיסִים: וַיֹּאמֶר שַׁמְטוּהָ

33 in & , parietem in ejus sanguine de eſt aſperſus & :eam præcipitārunt &
וַיִּשְׁמְטוּהָ וַיִּז מִדָּמָהּ אֶל הַקִּיר וְאֶל־
.eam conculcavit & , equos
הַסּוּסִים וַיִּרְמְסֶנָּהּ:

Versio VULG. LAT.

20 Nuntiavit autē ſpeculator, dicens; Venit uſq; ad eos, & non revertitur: eſt autē inceſſus quaſi inceſſus Jehu filii Namſi, præceps enim graditur.

21 Et ait Joram, Junge currū. Junxerúntq; currú ejus, & egreſſus eſt Jorā rex Iſrael, & Ochozias rex Juda, ſinguli in currib⁹ ſuis, egreſſique ſunt in occurſú Jehu, & invenerunt eū in agro Naboth

22 Jezrahelitæ. Cúmque vidiſſet Joram Jehu, dixit; Pax eſt Jehu? At ille reſpondit, Quæ pax? adhuc fornicationes Jezabel matris tuæ, & veneficia ej⁹ multa vigent.

23 Convertit autē Joram manum ſuam, & fugiens ait ad Ochoziam; Inſidiæ,

24 Ochozia. Porrò Jehu tetendit arcum manu, & percuſſit Joram inter ſcapulas: & egreſſa eſt ſagitta per cor ejus, ſtatímque

25 corruit in curru ſuo. Dixítque Jehu ad Badacer ducé; Tolle, projice eum in agro Naboth Jezrahelitæ: memini enim quando ego & tu ſedentes in curru ſequebamur Achab patrē hujꝰ, & Dñs onus hoc levaverit ſup eum, dicens;

26 Si non pro ſanguine Naboth, & pro ſanguine filiorum ejus, quem vidi herì, ait Dñs, reddam tibi in agro iſto, dicit Dñs. Nunc ergò tolle, & projice eum in agrum juxta verbum Domini.

27 Ochozias autem rex Juda videns hoc, fûgit per viā domûs horti: perſecutúſque eſt eum Jehu, & ait; Etiam hunc percute in curru ſuo: & percuſſerūt eum in aſcenſu Gaver, qui eſt juxta Jeblaam: qui fûgit in Mageddo, & mortuus eſt ibi.

28 Et impoſuerunt eum ſervi ejꝰ ſuper currum ſuum, et tulerunt in Jeruſalem: ſepelierúntque eum in ſepulchro cum patribꝰ

29 ſuis in civitate David. Anno undecimo Ioram filii Achab, regnavit Ochozias ſuper Judam. Venítque Jehu in Jezrahel. Porrò Jezebel introitu ejus audito, depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornavit caput ſuum, et reſpexit per feneſtram

30 Ingredientem Jehu per portā, et ait; Numquid pax poteſt eſſe Zambri, qui interfecit dominum ſuum? Levavítque Jehu

31 faciem ſuam ad feneſtram, et ait; Quæ eſt iſta? et inclinaverūt ſe ad eum duo vel tres eunuchi. At ille dixit eis, Præcipitate eam deorſum: et præcipitaverunt eam, aſperſúſque eſt ſanguine paries, et equorū

32 ungulæ conculcaverunt eam.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων, Ἦλθεν ἕως αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν, καὶ ὁ ἄγων ἦγεν τὸν (γ) Ἰὲ υἱὸν Ναμεσσὶ, ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἐγίνετο. Καὶ εἶπεν Ἰωσαμ, Ζεῦξον.

21 καὶ (δ) ἔζευξεν ἅρμα. καὶ ἐξῆλθεν Ἰωσαμ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ Ὀχοζίας βασιλεὺς Ἰούδα, ἀνὴρ ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον εἰς (ε) ἀπαντὴν Ἰὲ, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ

22 μερίδι Ναβουθαὶ τῷ (ζ) Ἰεζραηλίτου. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν Ἰωσαμ τὸν (η) Ἰὲ, καὶ εἶπεν, Ἡ εἰρήνη Ἰέ; καὶ εἶπεν (θ) Ἰὲ, Τί εἰρήνη; ἕπ αἱ πορνεῖαι Ἰεζάβελ τῆς μητρός σου καὶ τὰ φάρμακα αὐτῆς τὰ πολλά.

23 Καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωσαμ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔφυγε· καὶ εἶπε πρὸς (ι) Ὀχοζίαν, Δόλος Ὀχοζία. Καὶ ἔπληξεν (κ) Ἰὲ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ τόξῳ, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἰωσαμ ἀναμέσον τῶν βραχόνων αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε

25 τὸ βέλος αὐτοῦ διὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἔκαμψεν ὀπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ. Καὶ εἶπε πρὸς Βαδικὰρ τὸν τριστάτην αὐτοῦ, (λ) Ῥῖψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι (μ) ἀγροῦ Ναβουθαὶ τοῦ Ἰεζραηλίτου, ὅτι μνημονεύω ἐγὼ καὶ

26 σὺ ὀπισθεχηκότες ὀπὶ ζεύγη ὀπίσω Ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ κύριος ἔλαβεν ἐπ' αὐτὸν (ν) τὸ λῆμμα τοῦτο· Εἰ μὴ τὰ αἵματα Ναβουθαὶ καὶ τὰ αἵματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ

27 εἶδον ἐχθὲς, φησὶ κύριος, καὶ ἀνταποδώσω αὐτῷ ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ, φησὶ κύριος. καὶ νῦν ἆρας λῆμμα αὐτὸ ἐν τῇ μερίδι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου. Καὶ Ὀχοζίας βασιλεὺς Ἰούδα εἶδε καὶ

ἔφυγεν ὁδὸν Βαιθγάν· καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ (ξ) Ἰὲ, καὶ εἶπε, Καὶ γε αὐτόν. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν (ο) πρὸς τῷ ἅρματι ἐν τῷ ἀναβαίνειν Γαὶ, ἣ ὅτιν Ἰεβλαάμ. καὶ ἔφυγεν εἰς (π) Μαγεδδὼ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

28 Καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν οἱ παῖδες (ρ) αὐτοῦ ὀπὶ τὸ ἅρμα, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ (σ) αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυίδ. Καὶ ἐν ἔτει (τ) ἑνδεκάτῳ Ἰωραὰμ βασιλέως Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας ὀπὶ Ἰούδαν. Καὶ ἦλθεν (υ) Ἰὲ

30 ὀπὶ Ἰεζράελ. καὶ Ἰεζάβελ ἤκουσε, καὶ (φ) ὥχριμίσατο τοῦ ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἠλάσατο τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ διέκυψε διὰ τῆς θυείδος. Καὶ (χ) Ἰὲ εἰσεπορεύετο ἐν τῇ πόλει, καὶ εἶπεν, Ἡ εἰρὴν Ζαμβεὶ ὁ φονεὺς

32 τοῦ κυρίου αὐτοῦ; Καὶ ἐπῆρεν τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἰς τὴν (ψ) θυρίδα, καὶ εἶδεν αὐτὴν, καὶ εἶπε, Τίς εἶ σύ; κατάβηθι μετ' ἐμοῦ. καὶ κατέκυψαν πρὸς αὐτὸν (ω) δύο εὐνοῦχοι. Καὶ εἶπε, Κυλίσατε (α) αὐτὴν. καὶ ἐκύλισαν αὐτὴν, καὶ ἐρράντισθη τοῦ

33 αἵματος αὐτῆς πρὸς τὸν τοῖχον καὶ πρὸς τοὺς ἵππους, καὶ συνεπάτησαν αὐτήν.

MS.A. (γ) Ἰηοὺ * υἱοῦ Ναμεσιοὺ, (δ) μοὺ, (ζ) Ἰεζραηλίτου. (η) Ἰηοὺ, καὶ εἶπεν, Ὀχοζεὶ, * Δουλος Ὀχοζεί. (κ) Ἰηοὺ τὸ ῥῆμα τοῦτο· (ξ) Ἰηοὺ, (ο) ἐν τῷ ἅρματι πρὸς τῷ ἀναβαίνειν (σ) Μαγεδδὼ, (ρ) αὐτοῦ * εἰς Ἱερουσαλὴμ, (σ) αὐτοῦ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν (τ) ἑνδεκάτῳ υἱοῦ Ἰωραὰμ (υ) Ἰηοὺ εἰς Ἰεζράελ. (φ) ὠχρίσατο (χ) Ἰηοὺ (ψ) θυρίδα, καὶ εἶπεν, (ω) τρεῖς εὐνοῦχοι. (α) αὐτὴν, * καὶ ἐξαντίσθη

Et annunciavit ſpeculator, dicens; Venit uſque ad eos, & non revertitur: & (ι) agens agit Ihu filium Namſſi, quia in æqualitate factus eſt. Et dixit Joram, Junge. Et junxit currum. Et egreſſus eſt Joram rex Iſrael, & Ochozias rex Juda, vir in curru ſuo: & exierunt obviam Ihu: & invenerunt eum in portione Naboth Jezraelitæ. Et factum eſt, ut vidit Joram Ihu: & dixit, Pax Iha? Et dixit Ihu, Quæ pax? Adhuc fornicationes Jezabel matris tuæ, & veneficia ejus multa. Et convertit Joram manus ſuas, & fugit: et dixit ad Ochoziam; Dolus, Ochozia. Et implevit Ihu manum ſuam in arcu, & percuſſit Joram inter brachia ejus: & exiit ſagitta per cor ejus. Et procubuit ſuper genua ſua. Et dixit ad Bidecar triſtatum ſuum, Projice eum in portionem agri Naburha Jezraelitæ: quoniam memini ego, & tu, quia aſcenderamus ſuper currum poſt Achaab patrem ejus, & Dominus (k) aſſumpſit ſuper eum aſſumptionem hanc: Si non ſanguine, Naburha, & ſanguinem filiorum ejus vidi heri, dicit Dominus: & retribuam ti in parte hac, dicit Dominus. Et nunc tollens, quæſo, projice eum in portionem juxta verbum Domini. Et Ochozias rex Juda vidit, & fugit viam Bathgan. Et perſequutus eſt poſt eum Ihu, & dixit; Etiam (l) ipſum. Et percuſſit eum ad currum in aſcendendo Gii, quæ eſt Jeblaam. Et fugit in Mageddo & mortuus eſt ibi. Et aſcendere fecerunt eum pueri ejus ſuper currum: & adduxerunt eum in Hieruſalem: & ſepelierunt eum (m) in ſepulchro ejus in civitate David. Et in anno undecimo Joram regis Iſrael regnavit Ochozias ſuper Judam. Et venit Ihu in Jezrael. Et Jezabel audivit, & ſtibio depinxit oculos ſuos, & (n) bonū fecit caput ſuum, & proſpexit per feneſtrā. Et Ihu ingrediebatur in civitatem. Et dixit, Pax Zambri homicida domini ſui? Et elevavit faciem ſuam ad feneſtram, & vidit eam, & dixit; Quæ es tu? Deſcende mecum. Et reſpexerunt ad eum duo eunuchi. Et dixit, Præcipitate eam. Et præcipitaverunt eam. Et aſperſum eſt de ſanguine ejus ad parietē, & ad equos: & conculcaverunt eam.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

20 וְחַוִי סַכְוָאָה לְמֵימַר אֲתָא עַד לְוָתְהוֹן וְלָא תָב וּרְבָרָא דְיֵהוּא בַּר נִמְשִׁי אֲרֵי בְנִיחַ
21 מַדָּבַּר: וַאֲמַר יְהוֹרָם אוּדְרוּ וְטַקִּים רְתִיכְתֵּיהּ וּנְפַק יְהוֹרָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָה מַלְכָּא
שְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה גְּבַר בְּרְתִיכְתֵּיהּ וּנְפָקוּ לְקֳדְמוּת יֵהוּא וְאַשְׁכְּחוּהִי בְּאַחְסַנְתָּא חֲקַל נָבוֹת
22 יִזְרְעֵאלְיָה: וַהֲוָה כַּד חֲזָא יְהוֹרָם יָת יֵהוּא וַאֲמַר מָה הַשְׁלָם עַד טָעוּת
23 אִיזֶבֶל אִמֵּךְ וְחִרְשָׁהָא סַגִיאִין: וְאִתְחַזַר יְהוֹרָם לַאֲחוֹרוֹהִי וַאֲמַר לַאֲחַזְיָה נְכְלָא
24 אֲחַזְיָה: וְיֵהוּא מְלֵא יְדֵיהּ בְּקַשְׁתָּא וּמְחָא יָת יְהוֹרָם בֵּין דַּרְעוֹהִי וּנְפַק גִּירָא מִלְּבֵיהּ וּכְרַע
25 בְּרְתִיכְתֵּיהּ: וַאֲמַר לְבִדְקַר גַּבְרֵיהּ סַב רְמִיהִי בַּאֲחַסְנַת חֲקַל נָבוֹת יִזְרְעֵאלָא אֲרֵי רְכִיר אֲנָא
אֲנָת כַּד הֲוִינָא רְכִיבִין זוּגָא חַד אֻלְּפָן בָּתַר אַחְאָב אֲבוּהִי וּמְן קֳדָם יְיָ אַתְנַטַל עֲלוֹהִי יָת
26 מַטַל נְבוֹאָה דְּרִין: אִם לָא יָת דְּמֵי נָבוֹת וְיָת דְּמֵי בְנוֹהִי גְּלֵן קֳדָמַי בְּקָרִיב אֲמַר יְיָ וְאַשְׁלֵם
27 לָךְ בַּאֲחַסְנָתָא דְּרָא אֲמַר יְיָ וּכְעַן סַב רְמִיהִי בַּאֲחַסְנָתָא כְּפִתְגָמָא דְיָי: וַאֲחַזְיָה מַלְכָּא שְׁבָטָא
דְבֵית יְהוּדָה חֲזָא וְאִפֵּךְ בְּאוֹרַח בֵּית גַּנְיָא וְרַדַף בָּתְרוֹהִי יֵהוּא וַאֲמַר אַף יָתֵיהּ מְחוֹהִי
28 בִּרְתִיכָא בְּמַסְקָנָא דְגוּר דְּעִם יִבְלְעָם וַאֲפֵיק לְמִנְדּוֹ וּמִית תַּמָּן: וַאֲתֵיתוּ יָתֵיהּ עַבְרוֹהִי
29 לִירוּשְׁלֵם וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בִּקְבוּרְתֵּיהּ עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְוְתָא דְדָוִד: וּבְשַׁנַת חְדָא עֲשַׂר שְׁנִין
30 לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָּא שְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה: וַאֲתָא יֵהוּא לְיִזְרְעֵאל וְאִיזֶבֶל שְׁמַעַת
31 וְכַחֲלַת בְּצְרִידָא עֵינָהָא וְתַקֶּנַת יָת רֵישָׁהּ וְאִסְתְּכִיאַת מִן חֲרַכָּא: וְיֵהוּא עַל בִּתְרַעָא וַאֲמַרַת
32 הֲשְׁלֵם וְמֵרִי קָטִיל רִבּוֹנֵיהּ: וְזָקַף אַפּוֹהִי לַחֲרַכָּא וַאֲמַר מַן הָכָא וְאִסְתְּכִיאוּ לְוָתֵיהּ תְּרֵין
33 חֻלְתָא נַוְוָאִין: וַאֲמַר מַגְרוּהָא וּמַגְרוּהָא וּנְדָא מִדְּמָהּ עַל כּוֹתְלָא וְעַל סוּסְוָתָא וּרְשׁוּהָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et indicavit ſpeculator, dicendo, Venit ad illos, ſed non redit: et ductus eſt ſicut ductus Jehu filii Nimſi, quia in quiete ducit. Et dixit Joram, Expedi: et paravit currū ejus, et exivit Joram rex Iſrael, et Ahhaziahu rex tribus domus Jehudah, quiſq; in curru ſuo, et exierunt in occurſum Jehu, et invenerunt illum in hæreditate agri Naboth Jizreghelæi. Et fuit cùm vidiſſet Joram Jehu, dixit, Num eſt pax Jehu? et dixit, Quæ pax? adhuc fornicationes Jizebel matris tuæ, et maleficia ejus multa. Et reverſus eſt Joram retro ſe, et [terga] vertit, et dixit ad Ahhaziah, Dolus Ahhaziah. Et Jehu implevit manū ſuam arcu, et percuſſit Joram inter brachia ejus, et exiit ſagitta ex corde ejus, et curvatꝰ eſt in curru ſuo. Et dixit ad Bedkar fortē ſuum, Accipe, projice illum in hæreditatē agri Naboth Jizreghelæi; nam memini, ego et tu, cùm equitaremꝰ in jugo uno ambulantes poſt Ahhab patrē ejus, à Dño latum eſſe ſup eum onus prophetiæ hujus. Niſi ſanguis Naboth, et ſanguis filiorū ejus reveletur ante me in proximo, dixit Dñs, et rependā tibi in hæreditate hac, dixit Dñs. Et nunc accipe, projice illum in hæreditatem juxta verbum Dñi. Et Ahhaziah rex tribus domus Jehudah, vidit et vertit [terga] per viam domꝰ horti, et perſequutꝰ eſt poſt eum Jehu: et dixit, Etiam eum percutite in curru in aſcenſu Gur, quæ eſt juxta Jiblagham; et vertit [terga] in Megiddo, et mortuꝰ eſt ibi. Et detulerunt illū ſervi ejus in Jeruſalem, et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo cum patribus ſuis in civitate David. Et anno undecimo annorum Joram filii Ahhab regnavit Ahhaziah ſuper [populum] domus Jehudah. Et venit Jehu in Jizreghel, et Jizebel audivit, et fucavit ſtibio oculos ſuos, et compoſuit caput ſuum, et proſpexit de feneſtra. Et Jehu intravit portā: et dixit [illa,] Num eſt pax Zimri, occiſor domini ſui? Et ſuſtulit faciem ſuam ad feneſtram, et dixit, Quis eſt hic? quis? et proſpexerunt ad eum duo [aut] tres eunuchi. Et dixit, Dejicite eam: et dejecerunt illam, et aſperſum eſt ex ſanguine ejus ſuper parietem et ſuper equos, et conculcaverunt eam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Rursus nuntiavit speculator, & ait; Pervenit nuntius ad illos usque, at non reversus est: ductus autē iste est ut ductor Jehu filii Jamsi; præcipitanter enim ducebat. Dixit Jorā, Aptate habenas: aptarúntq; habenas curribus, egressúsque est Joram rex Israelis, & Ehazja rex Juda, quisque in suo curru; egressi sunt inquā in occursum Jehu, & invenerunt eum in hæreditate Nabothi Jezraelitæ. Cúmque Joram vidisset Jehu, dixit ad eum; Ad pacémne O Jehu? qui respondit, Quænam est pax scortationis Izabelis matris tuæ, aut veneficiorū ejus plurimorū? Tum conversus Joram aufugit, & simul ad Ehazjā dixit; Proditio est O Ehazja. Jehu verò præhenso manu suâ arcu, percussit Joramum inter brachia, ita ut exiliret sagitta ex ejus corde, corruerétq; in curru suo. Tum dixit Jehu ad Bar-decar gigantem suum, Tolle, dejice eum in prædium Nabothi Jezraelitæ: memini enim ego & tu quòd equitantibus nobis, & Ahabum patrem ejus sequentibus, Dominus protulerit adversùs eum onus istud; Equidé sanguinē Nabothi et sanguiné filiorum ejus vidi herì vesperi, ait Dñs; & rependam tibi in isto prædio, ait Dñs. Nunc ergò tolle dejice eum in prædiū istud, juxta sermonem Domini. Quæ cùm vidisset Ehazja rex Juda, fugit per viam quæ erat inter hortos; sed insequutus est eum Jehu, & dixit; Etiam hunc interficite: & interfecerunt eum in curru suo, in clivo God, juxta Neblaam: qui fugiens in Magedo, mortuus est ibi. Vexerunt autē eum servi ejus, & asportārunt in Jerusalē, & sepelierunt eum in sepulchro cum patribus ejus in civitate Davidis. Anno undecimo Joramī filii Ahabi, regnaverat Ehazja super Judam. Deinde venit Jehu in Jezraelem: quod cùm audisset Izabel, ornavit stibio oculos suos, & præcinxit caput suum, & prospectabat è fenestra. Et ingrediente Jehu portam, dixit illa, Salve Zamri homicida domini sui. Ille verò sublatis oculis ad fenestram, dixit; Quis mecum est? & obtulerunt se illi duo vel tres eunuchi. Quibus dixit, Discerpite eam: & discerpserunt eam; aspersúsque est paries sanguine ipsius, & prætereuntes equi conculcaverunt eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Et nuntiavit speculator dicens, Pervenit is: etiam eques ad eos, nec revertitur: & incessus iste similis est incessui Jehu filii Jamsi, quoniā lentè incedit. Dixit Joram, Surgite, & jungite currus: & egressi Joram rex Israelitarum & Ahazjahu rex tribūs Juda, quisque in curru suo; obviā, quum egrederentur, habuerunt Jehu in portione Nabothi Jezraelitæ. Et cùm vidisset Jehoram Jehu, dixit ei, An non ad pacem? Respondit Jehu, Quæ pax cū idolis Jezabelis matris tuæ, et veneficiis ejus magnis? Retrocessit ergò Jehoram fugiens, dixitque ad Ahazjam, Dolus est hic O Ahazja. Tum Jehu tenso arcu quantum enti poterat manu suâ, vegem Israelis jaculo ferit inter utrunque brachium; adeoque ejus corde transverberato, corruit ille in curru suo. Deinde dixit ad Bedcar heroem suum, Tolle eum, et projice in possessionem Nabothi Jezraelitæ: nam memini me et te equitantibus, et simul abeuntibus post Achabū patrē ejus, prolatam fuisse prophetiam de hac prorsus eadem re, dicente Deo; Nuperrimè quidem conspectus est apud me sanguis Nabothi et sanguis filiorum ejus: hunc ob finem est quod modò tibi dixi, Tolle eum, & projice in portionem Nabothi Jezraelitæ, quemadmodum dixit Deus. Hæc cùm vidisset Ahazjahu rex gentis Judaicæ, fugit per viam domūs Gannæ: sed cucurrit post eum Jehu, & dixit, Hunc etiam in curru suo jaculamini: & jaculati sunt eum similiter, quum jam progressus esset usque ad ascensum Guris quæ est prope Neblaam; unde fugit ad Mageddo, & mortuus est ibi. Postea tulerunt eum servi ejus in urbem pacis, & sepelierunt eum in civitate Davidis. Fuit autem principium regni Ahazjahu, anno undecimo regni Joramī filii Achabi. Tum venit postea Jehu Jezraelem: & cùm audisset Jezabel adventum ejus, pinxit collyrio oculos suos, pexuit capui suum, & prospexit è fenestra. Cúmque is ad portam accessisset, dixit illa, Ave Zamri interfector domini sui. Ille vultu ad fenestram erecto dixit, Quis adest? & compareatibus duobus vel tribus aulicis, Ait, Præcipitate eam, qui præcipitārunt eam: fluxitque ex ejus sanguine super parietem & super equos, qui conculcaverunt eam.

מלכים ב: י

maledictam nunc Visitate : dixit & ,bibit & ,comedit & ,venit Et
34 וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ נָא אֶת־הָאֲרוּרָה
: ea *sepelianam ad* abierunt Et .*ipsa* regis filia quia ,ea sepelite & ,illam
35 הַזֹּאת וְקִבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ הִיא: וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ
vola & ,pedes & ,calvariam nisi ea in invenerunt non &
וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם־הַגֻּלְגֹּלֶת וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת
Domini Verbum ; dixit & : ei nunciaverunt &,sunt reversi Et .manuum
36 הַיָּדָיִם: וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה
: dicendo ,Tisbitæ Elijahu sui servi *manu in* est locutus quod *ipsum*
הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר
.Izebel carnem canes comedent Izrehel *parte* In
בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל יאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזֶבֶל:
parte in agri *facies* super stercus sicut ,Izebel cadaver erit Et
37 וְהָיְתָה נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֶלְקַת
.Izebel Hæc : *dicant non* ut ,Izrehel
יִזְרְעֶאל אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אִיזֶבֶל:

CAP. X.

Jehu scripsitque : Someron in filii septuaginta Achab Et
1 וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
ad & ,seniores Izrehel principes ad Someron misit & ,literas
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים וְאֶל
ejusdem venire *secundum* nunc Et : dicendo ,Achab nutricios
2 הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר: וְעַתָּה כְּבֹא הַסֵּפֶר
,currus vobiscum & ,vestri domini filii vobiscum &) ,vos ad *hanc*
הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם הָרֶכֶב
rectum & *bonum* videbitis Et (*armatura* & ,munita civitas & ,equi &
3 וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק: וּרְאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר
pugnate & ,sui patris solium super *ponetis* & ,vestri domini filiis de
מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׂמְתֶּם עַל־כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ
e dixerunt & ,*valde valde* Timueruntque .vestri domini domo *super*
4 עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם: וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד וַיֹּאמְרוּ
quomodo & ,*ejus* facies *ad* steterunt non reges duo Ecce
הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ
,civitate super qui & ,domum super qui *misit* Et ? nos stabimus
5 נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ: וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וַאֲשֶׁר עַל־הָעִיר
; *nos* tui Servi : dicendo ,Jehu ad nutricii & ,seniores &
וְהָאֹמְנִים אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנָחְנוּ
regem constituemus non : faciemus ,nos ad dixeris quæ omnia &
וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִיךְ
epistolam eos ad scripsit Et .fac tuis oculis in bonum : *virum*
6 אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר ׀
,*audientes* *ves* *meam vocem* & ,*vos* *mihi* Si : dicendo ,secundam
שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם וּלְקֹלִי אַתֶּם שֹׁמְעִים
me ad venite & ,vestri domini filiorum virorum capita tollite
קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי־אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי
cum viri septuaginta regis filii & : Izrehel in cras *tempus secundum*
כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ אֹתָם
epistolam venire secundum ,fuit Et .*eos* *grandes reddentibus* civitatis *magnatib*
7 גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים אוֹתָם: וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר
,viros septuaginta *matarunt* & ,regis filios tulerunt & ,eos ad
אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אִישׁ
.Izrehel in eum ad miserunt & ,*absentis* in eorum capita posuerunt &
וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעֶאלָה:
filiorum capita Attulerunt : dicendo ,ei indicavit & ,nuncius venit Et
8 וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְנֵי־
porta ostium *acervos duos* ea Ponite ; dixit & : regis
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אוֹתָם שְׁנֵי צִבְרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
.mane ad usque
עַד־הַבֹּקֶר:

Versio VULG. LAT.

Cúmque introgressus esset, ut comederet, biberétque, ait ; Ite, & videte maledictam illã, & sepelite eam : quia filia regis est. Cúmque issent ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariã, & pedes, & summas manus. Reversíque nuntiaverunt ei. Et ait Jehu ; Sermo Domini est, quem locutus est per servum suum Eliam Thesbiten, dicens ; In agro Jezrahel comedent canes carnes Jezabel. Et erunt carnes Jezabel sicut stercus super faciem terræ in agro Jezrahel : ita ut prætereuntes dicant, Hæccine est illa Jezabel ?

CAP. X.

ERant autem Achab septuaginta filii in Samaria : scripsit ergò Jehu literas, & misit in Samariam, ad optimates civitatis, & ad majores natu, & ad nutritios Achab, dicens ; Statim ut acceperitis literas has, qui habetis filios domini vestri, & currus, & equos, & civitates firmas, & arma, Eligite meliorem, & eum qui vobis placuerit de filiis dñi vestri, et eum ponite super soliũ patris sui, & pugnate pro domo domini vestri. Timuerunt illi vehementer, & dixerunt ; Ecce duo reges non potuerunt stare corã eo, & quo modo nos valebimus resistere ? Miserunt ergò præpositi domûs, & præfecti civitatis, & majores natu, nutritii, ad Jehu, dicentes ; Servi tui sumus, quæcunque jusseris faciemus, nec constituemus nobis regem : quæcunque tibi placent, fac. Rescripsit autem eis literas secundò, dicens ; Si mei estis, & obeditis mihi, tollite capita filiorũ domini vestri, et venite ad me hâc eâdem horâ cras in Jezrahel. Porrò filii regis, septuaginta viri, apud optimates civitatis nutriebantur. Cúmq; venissent literæ ad eos, tulerunt filios regis, & occiderunt septuaginta viros, & posuerunt capita eorum in cophinis, & miserunt ad eum in Jezrahel. Venit autẽ nuntius, et indicavit ei, dicens ; Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit ; Ponite ea ad duos acervos juxta introitum portæ usque manè.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

34 Καὶ εἰσῆλθε καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ εἶπεν,
Et introivit, & comẽdit, & bibit, & dixit ; Visitate, quæso, maledictam istam, & sepelite eam : quoniam filia regis est. Et introierunt sepelire eam :
Εἰσκέψασθε δὴ τὴν κατηραμένην ταύτην, καὶ θάψατε αὐτήν, ὅτι θυγάτηρ βασι-
35 λέως ἐστί. Καὶ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτήν,
& non invenerunt in ea aliud quid, quàm cranium, & pedes, & vestigia manuum. Et
καὶ οὐχ εὗρον ἐν αὐτῇ ἀπὸ τι ἢ τὸ κρανίον
36 καὶ οἱ πόδες καὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν. Καὶ ἐπο-
reverterunt, & annuntiaverunt ei. Et dixit ; Verbum Domini, quod locutus est in manu Eliu Thesbitæ, dicens ;
ρεύθησαν καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ. καὶ εἶπε, Λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἠλιοὺ
In parte Jezrael canes comedent carnes Jezabel. Et erit
τοῦ Θεσβίτου, λέγων, Ἐν τῇ μερίδι Ἰεζραὴλ
37 κατα φάγονται οἱ κύνες τὰς σάρκας Ἰε-
morticinum Jezabel tanquàm stercus super faciem agri in parte Jezrael, ut non (o) dicant
ζάβελ. Καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον Ἰεζάβελ
ὡς κοπρία ἐπὶ προσώπου τοῦ ἀγροῦ ἐν τῇ
μερίδι Ἰεζραὴλ, ὥστε μὴ εἰπεῖν αὐτοὺς, Ἰε-
ipsi, Jezabel.
ζάβελ.

ΚΕΦ. ι'.

1 Καὶ τῷ Ἀχαὰβ ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐν Σα-
CAP. X.

Et ipsi Achaab septuaginta
μαρείᾳ. καὶ ἔγραψεν (α) Ἰὲ βιβλίον, καὶ ἀπ-
filii in Samaria. Et scripsit Jehu
ἔστειλεν ἐν Σαμαρείᾳ πρὸς τοὺς ἄρχοντας (β)
librum, & misit in Samariam
Σαμαρείας, καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, (γ)
2 καὶ πρὸς τοὺς τιθηνοὺς Ἀχαάβ, λέγων, Καὶ
ad principes (a) Samariæ, & ad seniores, & ad nutritios (b) Achaab, dicens ; Et nunc,
νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς (δ)
cùm venerit liber hic ad vos, & vobiscum filii domini ve-
ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν οἱ υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν,
stri, & vobiscum currus, & equi, & civitates munitæ, &
καὶ μεθ' ὑμῶν τὸ ἅρμα καὶ οἱ ἵπποι καὶ (ε) πό-
3 λεις ὀχυραὶ καὶ τὰ ὅπλα. Καὶ ὄψεσθε τὸν
arma : Et videbitis eum, qui bonus, & rectus in filiis domini vestri : & constituetis eum
ἀγαθὸν (ζ) καὶ τὸν εὐθῆ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ
κυρίου (η) ὑμῶν, καὶ καταστήσετε αὐτὸν
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ πο-
super thronum patris ejus : & bellabitis pro domo domini vestri. Et timuerunt valdè, &
λεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ὑμῶν.
4 Καὶ ἐφοβήθησαν (θ) σφόδρα, καὶ εἶπον, Ἰδοὺ οἱ δύο βασιλεῖς οὐκ ἔστησαν κατὰ πρόσ-
dixerunt ; Ecce duo reges non steterunt ad faciem ejus : & quomodò stabimus nos ? Et miserunt ii, qui su-
ωπον αὐτοῦ, καὶ πῶς στησόμεθα (ι) ἡμεῖς ;
5 Καὶ ἀπέστειλαν οἱ (κ) ἐπὶ τοῦ οἴκου (λ) καὶ
per domum, & qui super civitatem, & seniores, & nutritii ad Jhu, dicentes ; Pueri tui et nos : & quæcunque di-
οἱ ἐπὶ τῆς πόλεως, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ
οἱ τιθηνοὶ πρὸς (μ) Ἰού, λέγοντες, Παῖ-
xeris ad nos, faciemus : non faciemus regnare virum : quod
δές σου (ν) καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅσα ἐὰν εἴπῃς πρὸς ἡμᾶς ποιήσομεν. οὐ βασιλεύ-
bonum in oculis tuis, faciemus.
σομεν ἄνδρα, τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς
6 σου ποιήσομεν. Καὶ ἔγραψε πρὸς (ξ) αὐ-
Et scripsit ad eos Jhu librum
τοὺς Ἰοὺ βιβλίον δεύτερον, λέγων, Εἰ ἐ-
secundum, dicens ; Si mei
μοὶ ὑμεῖς, καὶ τῆς φωνῆς μου ὑμεῖς
vos, & vocem meam vos exauditis ; tollite caput vi-
εἰσακούετε, λάβετε τὴν κεφαλὴν (ο) ἀν-
rorum filiorum domini vestri,
δρῶν τῶν υἱῶν τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐνέγ-
& afferte ad me, sicut hora, cras in Jezrael. Et filii
κατε πρός με, ὡς ἡ ὥρα αὔριον (π) ἐν
regis erant septuaginta viri :
Ἰεζραέλ. καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἦσαν
hi magnates civitatis enutriebant eos. Et factum est, ut
ἑβδομήκοντα ἄνδρες, ἔτοι ἀσποὶ τῆς πό-
7 λεως ἐξετρεφον αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ὡς
venit liber ad eos ; & ceperunt filios regis, & jugulaverunt eos septuaginta viros : &
ἦλθε τὸ βιβλίον πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἔλαβον
τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ (ρ) ἔσφαξαν αὐ-
posuerunt capita eorum in cartallis : & miserunt ea ad il-
τοὺς ἑβδομήκοντα ἄνδρας · καὶ ἔθηκαν τὰς
lum in Jezrael. Et venit nun-
κεφαλὰς αὐτῶν ἐν καρτάλλοις, καὶ ἀπέστει-
8 λαν αὐτὰς πρὸς αὐτὸν (σ) εἰς Ἰεζραέλ.
tius, & annuntiavit, dicens ; Attulerunt capita filiorum regis. Et dixit, Ponite ea acervos duos apud ostium portæ
Καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος καὶ ἀπήγγειλε, λέγων,
Ἠνέγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως.
καὶ εἶπε, Θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο παρὰ τὴν
θύραν (ι) τῆ πύλης εἰς πρωΐ.
in (c) manè.

MS. A. (α) Ἰηοὺ (β) Σαμαρείας, πρὸς (γ) καὶ τοὺς (δ) ὑμᾶς, μεθ' (ε) αἱ πόλεις (ζ) καὶ * εὐθῆ (η) ὑμῶν, καταστήσατε (θ) Σφόδρα Σφόδρα, καὶ (ι) ἡμεῖς αὐτοί ; Καὶ (κ) ἀπὸ τῆ (λ) καὶ ἀπὸ τῆς (μ) Ἰηοὺ, (ν) ἡμεῖς αὐτοὶ, (ξ) αὐτὸς βιβλίον (ο) ἀνδρῶν ☧ κυρίε (π) εἰς (ρ) ἔσφαξαν ἑβδομήκοντα (σ) ἐν (τ) τῆ πόλεως εἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

34 וְעַל וַאֲכַל וּשְׁתֵי וַאֲמַר סְעַרוּ כְעַן יָת אֲרוּרְתָּא הָדָא וְקִבְרוּהָא אֲרֵי בַת מַלְכָּא הִיא: וְאָזְלוּ
35
36 לְמִקְבְּרַהּ וְלָא אַשְׁכַּחוּ בַהּ אֶלָּהֵין גּוּלְגַּלְתָּא וְרַגְלַיָּא וּפַסַּת יְדָהּ: וְתָבוּ וְחַוִּיאוּ לֵיהּ וַאֲמַר
פִּתְגָמָא דְיָי הוּא דְמַלֵּל בְּיַד עַבְדֵּיהּ אֵלִיָּה דְמָן הוֹשֶׁב לְמֵימַר בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל יְכְלוּן
37 כַּלְבַיָּא יָת בִּסְרָא דְאִיזֶבֶל: וּתְהֵי נְבִילְתָּא דְאִיזֶבֶל כְּזִבֶל מְבַדַּר עַל אַפֵּי חַקְלָא בְּאַחְסָנַת
יִזְרְעֶאל דְּלָא יֵימְרוּן דָּא אִיזֶבֶל:

ו

1 וּלְאַחְאָב שַׁבְעִין בְּנִין בְּשֹׁמְרוֹן וְכָתַב יֵהוּא אִגְּרִין וְשַׁדַּר לְשֹׁמְרוֹן לְרַבְרְבֵי יִזְרְעֶאל סָבַיָּא
2 וּלְתוּרְבָּנַיָּא דְאַחְאָב לְמֵימַר: וְכְעַן כְּמֵיתֵיכוֹן אִגַּרְתָּא הָדֵין לְוָתְכוֹן וְעִמְּכוֹן בְּנֵי רְבוֹנֵיכוֹן
3 וְעִמְּכוֹן רְתִיכִין וְסוּסְוָן וְקִרְיִן כְּרִיכָן וּמָאנֵי וְיָנָא: וְתֶחֱוֹון דְּתַקִּין וְדִכְשַׁר מִבְּנֵי רְבוֹנֵכוֹן
4 וְתִשְׁוֹון עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דַּאֲבוּהִי וְתֵגִיחוּן קְרַב עַל בֵּית רְבוֹנֵכוֹן: וּדְחִילוּ לַחֲדָא לַחֲדָא
5 וַאֲמַרוּ הָא תְּרִין מַלְכַיָּא לָא יְכִילוּ לְמִקָּם קֳדָמוֹהִי וְאֵיכְדִין נְקוּם אֲנַחְנָא: וְשַׁלַּח דְּמַנָּא
עַל בֵּיתָא וּדְמַנָּא עַל קִרְתָּא וְסָבַיָּא וְתוּרְבָּנַיָּא לְוָת יֵהוּא לְמֵימַר עַבְדָּךְ אֲנַחְנָא וְכֹל
דְּתֵימַר לָנָא נַעְבֵּיד לָא נַמְלִיךְ בְּעֵינָךְ עֲבֵיד: וּכְתַב לְהוֹן אִגַּרְתָּא תִּנְיָנוּת לְמֵימַר
6 אִם דִּילִי אַתּוּן וּמָנֵי אַתּוּן מְקַבְּלִין סַבּוּ רֵישֵׁי גַּבְרֵי בְנֵי רְבוֹנְכוֹן וְתֵיתוֹן לְוָתִי כְּעִדְנָא
הָדֵין מְחַר לְיִזְרְעֶאל וּבְנֵי מַלְכָּא שַׁבְעִין גַּבְרַיָּא יָת רַבְרְבֵי קִרְתָּא מְרַבְּן יָתְהוֹן: וַהֲוָה כְּמֵיתֵי
7 אִגַּרְתָּא לְוָתְהוֹן וּדְבַרוּ יָת בְּנֵי מַלְכָּא וּנְכִיסוּ שַׁבְעִין גַּבְרַיָּא וְשַׁוִיאוּ יָת רֵישֵׁיהוֹן בְּסַלְיָא
וְשַׁדַּרְנוּן לְוָתֵיהּ לְיִזְרְעֶאל: וַאֲתָא אוֹנְדָּא וְחַוִי לֵיהּ לְמֵימַר אַיְתִיאוּ רֵישֵׁי בְנֵי מַלְכָּא וַאֲמַר
8 שַׁוּוּ יָתְהוֹן תְּרִין דְּגוּרִין בְּמַעֲלָנָא דְתַרְעָא עַד צַפְרָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ingressus comedit & bibit : & dixit, Visitate nunc maledictã istã ; & sepelite eam, quia filia regis illa est. Et iverunt ut sepelirent illã, & non repererunt in illa nisi calvariã & pedes, & extremitates manuũ *ejus*. Et redierunt & indicaverunt illi, & dixit, Verbũ Dñi est, quod locut' est in eo servus ejus Eliah, qui erat ex Thosab, dicendo : In hæreditate Jizreghel comedent canes carnẽ Jizebel. Et erit cadaver Jizebel sicut stercus dispersum super faciem agri in hæreditate Jizreghel, ita ut non dicant, Hæc est Jizebel.

CAP. X.

ET Ahhab erant septuaginta filii in Somron : & scripsit Jehu epistolas, & misit in Somron ad magnates Jizreghel, ad senes, & ad nutricios Ahhab, dicendo : Et nunc cùm venerit epistola hæc ad vos ; & vobiscum sunt filii domini vestri, & vobiscum currus & equi, & urbes munitæ, & vasa armorum. Et videatis quis aptior, & quis gratior sit de filiis dñi vestri, & ponatis [*eum*] sup solium regni patris ejus : et inite bellum pro domo dñi vestri. Et timuerunt vehementissimè, et quomodo stabimus nos ? Et misit qui præpositus erat super domum, & qui præpositus erat super civitatem, et senes & nutricii ad Jehu, dicendo : Servi tui sumus, & omnia quæ dixeris nobis faciemus : non regem statuemus quemquam : quod rectum est in oculis tuis fac. Et scripsit illis epistolam secundò, dicendo : Si mei vos estis, & mihi obeditis, accipite capita virorum filiorum domini vestri, & afferte ad me juxta tempus hoc cras in Jizreghel ; & filii regis erant septuaginta viri cum magistris civitatis nutrientibus eos. Et fuit ut venit epistola ad illos, acceperunt filios regis, & jugulaverunt septuaginta viros, & posuerunt capita eorum in canistris : & miserunt illa ad illum in Jizreghel. Et venit nuncius & indicavit ei, dicendo, Attulerunt capita filiorum regis : & dixit, Ponite illos in duos acervos in introitu portæ usque ad auroram.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܘܐܠ ܥܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܐܟܠ ܘܫܬܐ ܘܐܡܪ ܦܩܕܘ ܗܫܐ ܠܝܬ ܗܕܐ ܠܐܢܬܬ ܘܩܒܪܘ ܗܘ ܐܡܪ ܐܡܪ ܐܝܙܒܠ ܒܪ ܡܠܟ ܗܘ ܐܬ ܐܡܪ ܐܡܪ ܐܝܙܒܠ ܒܪ ܡܠܟ ܗܘ ܐܬ
35 ܐܝܙܒܠ ܘܐܙܠ ܠܡܩܒܪ ܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܐܠ ܓܘܠܓܠ ܘܐܠ ܐܝ ܘܐ ܐ ܐ

9 populum omnem ad ait & ,ſtetit & ,eſt egreſſus & ,manè *in* fuit Et
וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם
9 cũ interfeci &,meũ dominũ *ſuper* conjuravi ego ecce : vos Juſti
צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאַהַרְגֵהוּ
non quòd ,nunc Scitote ? hos omnes percuſſit quis &
וּמִי הִכָּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה: דְּעוּ אִפּוֹא כִּי לֹא
10 DOMINUS eſt locutus quem ,terram in DOMINI ſermone de *cadet*
יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָה אַרְצָה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
eſt locutus quod fecit DOMINUS & : Achab domum *ſuper*
עַל־בֵּית אַחְאָב וַיהוָה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר
reſiduos omnes Jehu Percuſſitque .Elijahu ſui ſervi *manu in*
בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ: וַיַּךְ יֵהוּא אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים
11 ,ejus *notos* & ,ejus *magnates* omnes & ,Izrehel in Achab domo
לְבֵית אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו
,ſurrexit Et .ſuperſtitẽ ei reliquit non donec ,ejus ſacerdotes &
וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד: וַיָּקָם
12 .via in paſtorum *legationis* domum ipſe ,Someron abiit & ,venit &
וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ שֹׁמְרוֹן הוּא בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ:
Qui : dixit & ,Jehudah regis Achaziahu fratres invenit Jehu Et
וַיְהוּא מָצָא אֶת־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר מִי
13 *filiorum pacem ad* deſcendimus & ,*nos* Achaziahu Fratres: dixerunt & ?*vos*
אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד לִשְׁלוֹם בְּנֵי־
:vivos eos Comprehendite ,Dixitque .*principis filiorum* & ,*regis*
הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה: וַיֹּאמֶר תְּפְשׂוּם חַיִּים
14 ,*Ignioris* domus ciſterna in eos *mactaverunt* & ,vivos eos cõprehenderunt &
וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם אֶל־בּוֹר בֵּית עֵקֶד
abiit Et .cis ex *virum* reliquit non & ,viros duos & quadraginta
אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא־הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם: וַיֵּלֶךְ
15 ,*ei benedixit* & ,ſibi occurſum in Rechab filiũ Jehonadab invenit & ,inde
מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ
meũ cor quemadmodum ,rectum tuum cor eſt Numquid : eum ad ait &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי
: tuã manum da : eſt & ,Eſt : Jehonadab dixitque ? tuo corde cum
עִם־לְבָבְךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֶשׁ וַיִּשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ
: dixit Et .currum in ſe ad eũ fecit aſcendere &,ſuã manũ dedit &
וַיִּתֶּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה: וַיֹּאמֶר
16 .ſuo curru in eũ fecit equitare & :DOMINO *meo zelo in* vide & ,mecũ *Ito*
לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָה וַיִּרְכְּבוּ אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ:
,Someron in Achab *ipſi* *reſiduos* omnes percuſſit &,Someron venit Et
וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן
17 fuerat locutus quod ,DOMINI verbum juxta ,ipſum diſperdidit donec
עַד־הִשְׁמִדּוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
dixitque ,populum omnem Jehu congregavit Et .Elijahu ad
אֵלִיָּהוּ: וַיְקַבֵּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר
18 .multùm ei *ſerviet* Jehu ,parum Bahal *ſervivit* Achab : eos ad
אֲלֵהֶם אַחְאָב עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעַט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה:
omnes & ,ejus ſervos omnes ,Bahal prophetas omnes nunc Et
וְעַתָּה כָּל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֲבָדָיו וְכָל־
19 grande ſacrificium quia : deficiat ne *vir* : me ad vocate ej⁹ ſacerdotes
כֹּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי זֶבַח גָּדוֹל
faciebat Jehu & : vivet non ,defecerit qui omnis : Bahal *ipſi* mihi
לְ לַבַּעַל כֹּל אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וַיהוּא עָשָׂה
: Jehu Dixitque .Bahal *ſervientes* perderet ut ,*aſtutia in*
בְּעָקְבָּה לְמַעַן הַאֲבִיד אֶת עֹבְדֵי הַבָּעַל: וַיֹּאמֶר יֵהוּא
Jehu Militque .vocaverunt & : Bahal *retentionem* Sanctificate
20 קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבָּעַל וַיִּקְרָאוּ: וַיִּשְׁלַח יֵהוּא
remanſit non & ,Bahal *ſervientes* omnes venerunt & ,Iſrael omnem in
21 בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי הַבַּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר
eſt repleta & ,Bahal domum ſunt ingreſſi & : venerit non qui , *vir*
אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא
os ad cre Bahal domus
בֵּית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה:

Verſio VULG. LAT.

9 Cúmque diluxiſſet,egreſſ⁹ eſt, & ſtans dixit ad omnẽ populum ; Juſti eſtis : ſi ego conjuravi contra dominum meum, & interfeci eum, quis percuſſit omnes hos ? Videte ergò nunc quoniam non cecidit de ſermonibus Domini in terrã, quos locutus eſt Dominus ſup domum Achab,& Domin⁹ fecit quod locutus eſt in manu ſervi ſui Eliæ. Percuſſit igitur Jehu, omnes qui reliqui erant de domo Achab in Jezrahel,et univerſos optimates ejus, & notos, & ſacerdotes, donec non remanerét ex eo reliquiæ.
12 Et ſurrexit, & venit in Samariã:cúmq; veniſſet ad Camerã paſtorum in via, Invenit fratres Ochoziæ regis Juda, dixítque ad eos;Quinã eſtis vos? Qui reſponderunt ;Fratres Ochoziæ ſumus, & deſcendimus ad ſalutandos filios regis, & filios reginæ. Qui ait, Comprehendite eos vivos. Quos cùm comprehendiſſent vivos, jugulaverunt eos in ciſterna juxta Cameram, quadraginta duos viros, & non reliquit ex eis quenquam. Cúmque abiiſſet inde, invenit Jonadab filium Rechab in occurſum ſibi, & benedixit ei. Et ait ad eum; Numquid eſt cor tuum rectũ, ſicut cor meũ cum corde tuo ? Et ait Jonadab, Eſt.Si eſt, inquit,da manũ tuam. Qui dedit ei manum ſuam. At ille levavit
16 eum ad ſe in currum: Dixítq; ad eum;Veni mecũ & vide zelum meũ pro Domino. Et impoſitum in curru ſuo, Duxit in Samariam. Et percuſſit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria uſque ad unũ,juxta verbum Domini,quod locutus eſt per Eliã. Congregavit ergò Jehu omnem populum, & dixit ad eos;Achab coluit Baal parũ,ego autem colam eum ampliús. Nunc igitur omnes prophetas Baal, & univerſos ſervos ej⁹,& cunctos ſacerdotes ipſius, vocate ad me : nullus ſit qui non veniat,ſacrificium enim grande eſt mihi Baal: quicunq; defuerit, non vivet. Porrò Jehu faciebat hoc inſidioſè, ut diſperderet cultores
20 Baal. Et dixit,Sanctificate diẽ ſolennem Baal. Vocavítque, Et miſit in univerſos terminos Iſrael,& venerunt cunctiſervi Baal:non fuit reſiduus ne unus quidem qui non veniret. Et ingreſſi ſunt templum Baal : & replera eſt domus Baal, à ſummo uſque ad ſummum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 Καὶ ἐγένε|το (τ) πρωΐ· καὶ ὀξυπλὰς καὶ ἔστη, καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαὸν, Δίκαιοι ὑμεῖς· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι συνεστράφην ὅλῃ τὴν κύριόν μου, καὶ ἀπέκτεινα αὐτόν· καὶ τίς ἐπάταξε πάντας
10 τούτους; Ἴδετε ἀφ' ὧν, ὅτι οὐ πεσεῖται ἀπὸ τῶν ῥημάτων κυρίου εἰς τὴν γῆν ἃ ἐλάλησε κύριος ὃν τρόπον ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ἠλιού. Καὶ ἐπάταξεν (υ) Ἰὲ πάντας (φ) τοὺς κατελειφθέντας
11 ἐν τῷ οἴκῳ Ἀχαάβ ἐν Ἰεζραέλ, καὶ πάντας τοὺς ἀδρεῖς αὐτοῦ, καὶ τοὺς (χ) γνωστὰς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, ἕως μὴ καταλιπεῖν αὐτῷ κατάλειμμα. Καὶ (ψ) ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς Σα-
12 μάρειαν, αὐτὸς ἐν(ω)βαιθακὰδ τῷ ποιμένων ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ (α) Ἰὲ εὗρε τοὺς ἀδελφοὺς Ὀχοζίου βασιλέως Ἰούδα, καὶ εἶπε, Τίνες ὑμεῖς; καὶ εἶπον, (β) Ἀδελφοὶ Ὀχοζίου ὑμεῖς, καὶ κατα-
13 βήσομαι εἰς εἰρήνην τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν υἱῶν τῆς βασιλίσσης. Καὶ εἶπε, Συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας. (γ) καὶ ἔσφαξαν αὐτοὺς εἰς
14 (δ) βαιθακὰδ παρεμβάλοντα καὶ δύο ἄνδρας· καὶ κατέλιπεν ἀνδρα ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἐπορεύθη
15 ἐκεῖθεν καὶ εὗρε τὸν Ἰωναδὰβ υἱὸν Ῥηχὰβ εἰς (ε) ἀπαντὴν αὐτῷ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (ζ) Ἰὲ, Εἰ ἔστι καρδία σου μετὰ καρδίας μου ὁμοίως καθὼς ἡ καρδία μου μετὰ τῆς καρδίας σου; καὶ εἶπεν Ἰωναδὰβ, Ἔστιν. καὶ εἶπεν (η) Ἰὲ, Καὶ εἰ ἔστι, δὸς τὴν χεῖρά σου. καὶ ἔδωκε τὴν χεῖρα αὐτῷ. καὶ (θ) ἀνεβίβασεν
16 αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ ἴδε ἐν τῷ ζηλῶσαί με τῷ κυρίῳ. καὶ (ι) ἀπεκάθισεν αὐ-
17 τὸν ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ, Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Σαμάρειαν. καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς καταλειφθέντας τῷ Ἀχαάβ ἐν Σαμαρείᾳ ἕως τοῦ ἀφανίσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλη-
18 σεν πρὸς Ἠλιού. (κ) Καὶ συνήθροισεν Ἰὲ πάντα τὸν λαὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἀχαὰβ ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγα, (λ) Ἰὲ δουλεύσῃ αὐ-
19 τῷ πολλά. Καὶ νῦν πάντες οἱ προφῆται τοῦ Βάαλ πάντας τοὺς δούλους αὐτοῦ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ καλέσατε πρός με, ἀνὴρ μὴ ὀπισθεπόπτω, ὅτι θυσία μεγάλη μοι τῷ (μ) Βάαλ· πᾶς ὃς ἐὰν ὀπισθεπῇ, οὐ ζήσεται. καὶ (ν) Ἰὲ ἐποίησεν ἐν
20 πανουργίᾳ, ὡς ζήσεται. καὶ ἐκήρυξαν. Καὶ ἀπέστειλεν (π) Ἰὲ ἐν παν-
21 τὶ (ρ) Ἰσραὴλ, λέγων, Καὶ νῦν πάντες οἱ δοῦλοι, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ προφῆται αὐτοῦ· μηδεὶς ἀπολιπέσθω, ὅτι θυσίαν μεγάλην ποιῶ· ὃς ἂν ἀπολειφθῇ, οὐ ζήσε|ται. καὶ ἦλθον πάντες οἱ δοῦλοι τοῦ (σ) Βάαλ, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ προφῆται αὐτοῦ· οὐ καλῶς ἐφθέγξατο ἀνὴρ ὃς οὐ παρεγένετο. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ. καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος τοῦ Βάαλ στόμα εἰς στόμα.

MS.A. (τ) ἐν πρωΐᾳ· (υ) Ἰησοῦ (φ) τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ Ἀχαὰβ καταλειφθέντας ἐν τῷ Ἰεζραήλ, (χ) γνωστὰς αὐτοῦ, (ψ) ἀνέστη καὶ ἦλθεν καὶ ἐπορεύθη (ω) βαιθακὰδ (α) Ἰησοῦ (β) Οἱ ἀδελφοὶ (γ) καὶ συνελάβοντο αὐτοὺς ζῶντας, καὶ ἔσφαξαν (δ) βαιθακὰδ τεσσεράκοντα δύο (ε) ἀπάντησιν (ζ) Ἰησοῦ, Εἰ ἔστιν μετὰ * καρδία σου εὐθεῖα (η) Ἰησοῦ, Εἰ (θ) ἀνεβίβασεν αὐτὸς (ι) ἐσ-
εκάθισεν (κ) Καὶ * ἐζήλωσεν Ἰησοῦ (λ) Ἰησοῦ (μ) Βάαλ ὃς ἂν (ν) Ἰησοῦ (ξ) ἵνα (ο) Ἰησοῦ, (π) Ἰησοῦ (ρ) Ἰσραὴλ, καὶ ἦλθον πάντες (σ) Βάαλ καὶ ἐπλήσθη

Targum JONATHAN.

9 וַיהוֹה בְּצַפְרָא וּנְפַק וְקָם וַאֲמַר לְכָל עַמָּא זַכָּאין אַתּוּן הָא אֲנָא מְרָדִית עַל רִבּוֹנִי וְקַטֵלְתֵּיהּ
10 וּמַן קְטַל יַת כָּל אִלֵּין : דְּעוּ כְעַן אֲרֵי לָא יִבְטַל מִפִּתְגָמָא דְיְיָ דְמַלִּיל יְיָ עַל בֵּית אַחְאָב וְיְיָ
11 קַיֵם יַת דְמַלֵל בִּיד עַבְדֵיהּ אֵלִיָּהוּ : וּמְחָא יְהוּא יַת כָּל דְאִשְׁתְאַרוּ לְבֵית אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל
12 וְכָל רַבְרְבוֹהִי וְקְרִיבוֹהִי וְחַבְרוֹהִי עַד דְלָא אִשְׁתְאַר לֵיהּ מְשִׁיבְ;וְקָם וַאֲתָא וַאֲזַל לְשֹׁמְרוֹן
13 הוּא בֵּית כְּנִישְׁתָא דְרָעְיָא בְּאוֹרְחָא : וַיהוּא אַשְׁכַּח יַת אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה
וַאֲמַר מַן אַתּוּן וַאֲמַרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנָא וּנְחֵתְנָא לְמִסְעַד שְׁלָם בְּנֵי מַלְכָּא וּבְנֵי מַלְכְּתָא :
14 וַאֲמַר מַן אַתּוּן בַּד חַיִין וְאִתְרוֹנִין כַּד חַיִין וְנִכְסוֹנִין לָנוּ בֵּית כְּנִשְׁתָא אַרְבְּעִין וְתַרְיִן גַּבְרָא
15 וְלָא אִשְׁתְאַר אֲנָשׁ מִנְהוֹן :וְאָזַל מְחָטֵן וְאַשְׁכַּח יַת יְהוֹנָדָב בַּר רֵכָב לְקַדְמוּתֵיהּ וּבָרְכֵיהּ
וּשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הַאִית לִבָּךְ כְּשַׁר כְּמָא דְלִבִּי עִם לִבָּךְ וַאֲמַר יְהוֹנָדָב אִית וְאִית
הַב יַת יְדָךְ וְיָהַב יְדֵיהּ וְאַסְקִיהּ לְוָתֵיהּ לְרִתְכָא: וַאֲמַר אֲתָא עִמִי וְחֲזִי בְּקִנְאָתִי דַאֲנָא מְקַנֵי
17 קֳדָם יְיָ וְאַחִיתוּ יְתֵיהּ בְּרִתְכֵיהּ: וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן וּמְחָא יַת כָּל דְאִשְׁתְאַרוּ לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן
18 עַד דְשֵׁיצֵיהּ כְּפִתְגָמָא דְיְיָ דְמַלֵל עִם אֵלִיָּהוּ : וְכַנֵשׁ יְהוּא יַת כָּל עַמָּא וַאֲמַר לְהוֹן אַחְאָב
19 פָּלַח יַת בַּעְלָא זְעֵיר יְהוּא יִפְלַחִנֵיהּ סַגִי : וּכְעַן כָּל נְבִיֵי בַּעְלָא וְכָל פָּלְחוֹהִי וְכָל כּוֹמְרוֹהִי
זַמִינוּ לִי אֱנָשׁ לָא יִשְׁגֵי אֲרֵי דַבְחָ רַבְ לִי לְבַעְלָא כָּל דְיִשְׁגֵי לָא יִתְקַיֵם וְיְיָ עָבַד בְּחוֹכְמָא
20 בְּדִיל לַאֲבָדָא יַת פָּלְחֵי בַּעְלָא: וַאֲמַר יְהוּא זַמִינוּ כְנִשְׁתָא לְבַעְלָא וְזַמִינוּ : וּשְׁלַח יְהוּא
21 בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ כָּל פָּלְחֵי בַּעְלָא וְלָא אִשְׁתְאַר אֱנָשׁ דְלָא אֲתָא וְעָלוּ לְבֵית בַּעְלָא
וְאִתְמְלִי בֵית בַּעְלָא סָפָא בְּסָפָא :

eſt homo qui non venerit: et introierunt in ædem Baghla, et repleta eſt ædes Baghla ex angulo in angulum,

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et fuit in aurora, exiit & ſtetit, dixítq; omni populo, Innoxii eſtis : ecce
9 ego rebellavi in dominũ meũ & occidi eum, & quis occidit omnes hos?
Cognoſcite nunc quòd non otioſum fuit de verbo Dñi,quòd locutus eſt
10 Dñs contra domũ Ahhab;& Dñs firmavit id quod locutus fuerat per mã-
11 ũ ſervi ſui Eliah. Et percuſſit Jehu omnes qui relicti fuerant de domũ Ah-
hab in Jizreghel,& omnes magnates ejus, & propinquos ejus, & ſocios
ej⁹,quoad non relict⁹ eſt illi qui evaderet. Et ſurrexit & venit,ivítque in
12 Somron,ipſe[*juxta*]domũ congregationis paſtorũ in via. Et Jehu invenit
13 fratres Ahhaziah regis trib⁹ dom⁹ Jehudah: & dixit, Quinã eſtis? & dixe-
runt,Fratres Ahhaziah ſumus,& deſcendim⁹ ad viſitandũ in pace filios re-
14 gis et filios reginæ. Et dixit,Comprehendite illos vivos: et comprehen-
derunt illos vivos,et jugulaverunt illos ad ciſternã dom⁹ congregationis
quadraginta et duos viros;et non relict⁹ eſt ullus ex eis. Et abiit inde et in-
15 venit Jehonadab filium Recab in occurſum ſuũ,et optavit ei pacẽ:et dixit
illi,Num eſt cor tuũ rectũ ſicut cor meũ cũ corde tuo?et dixit Jehonadab,
Eſt.Si eſt;da manũ tuam : et dedit manum ſuam ; et aſcendere fecit illum
16 ad ſe in currum. Et dixit, Veni mecum, et vide zelum meum quem ego
zelo ante Dñm:et impoſuerunt illum in currum ejus. Et venit in Somron,
17 et percuſſit omnes qui relicti fuerant de Ahhab in Somron quoad exter-
minavit illum juxta verbum Domini quod locutus fuerat cum Eliah. Et
18 congregavit Jehu omnem populum : et dixit illis , Ahhab coluit Baghla
parum, Jehu colet eum multùm. Et nunc omnes prophetas Baghla, et
19 omnes famulos ejus,et omnes ſacerdotes ejus vocate mihi ; nemo deficiat,
quia ſacrificium eſt magnum mihi ad Baghla : et omnis qui deficiet, non
20 ſuperſtes erit: et Jehu fecit callidè,ut perderet cultores Baghla. Et dixit
21 Jehu,Convocate congregationem ipſi Baghla: et convocaverunt. Et mi-
ſit Jehu in omnem Iſrael, et venerunt omnes famuli Baghla ; non relictus

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܐܡܪ ܠܟܠ ܥܡܐ ܙܕܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܐܢܐ ܗܘܝܬ ܥܠ ܡܪܝ ܘܩܛܠܬ ܠܗ ܡܢ ܟܠ ܩܛܠ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܘܡܢ ܟܠ ܩܛܠ ܠܟܠ ܐܠܝܢ ܐܚܝܢ ܠܗ ܐܢ ܠܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܗܝ ܕܡܠܠ ܡܪܝ ܥܠ ܒܝܬ ܐܚܒ ܘܥܒܕ ܡܪܝ ܕܡܠܠ ܒܝܕ ܥܒܕܗ ܐܝܠܝܐ

מלכים ב: י

servientib⁹ omnib⁹ vestimentum Profer : vestiario super qui ei Dixitque
22 וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־הַמַּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכֹל עֹבְדֵי
Jehonadab &, Jehu est ingressus Et .vestem eis protulit &: Bahal
23 הַבָּעַל וַיֹּצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ: וַיָּבֹא יֵהוּא וְיהוֹנָדָב
Scrutamini : Bahal servientibus dixitque, Bahal domum Rechab filius
בֶּן־רֵכָב בֵּית הַבָּעַל וַיֹּאמֶר לְעֹבְדֵי הַבָּעַל חַפְּשׁוּ
servientes nisi, DOMINI servis de vobiscum hic sit fortè ne videte &
וּרְאוּ פֶּן־יֵשׁ פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי
: ascensiones &, sacrificia faciendum ad sunt ingressi Et .soli Bahal
24 הַבָּעַל לְבַדָּם: וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת
qui Vir : ait &, viros octoginta foris sibi posuit Jehu &
וַיְהוּא שָׂם־לוֹ בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר
ej⁹ anima, vestras manus super adducens ego quos hominibus de evaserit
יְמַלֵּט מִן־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ
ascensionem facere ipsum complere secundum, fuit Et .illius anima pro
25 תַּחַת נַפְשׁוֹ: וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לַעֲשׂוֹת הָעֹלָה
vir, eos percutite, Ingredimini : triariis &, cursoribus Jehu dixit &
וַיֹּאמֶר יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בֹּאוּ הַכּוּם אִישׁ
, cursores projecerunt &; gladii os ad eos percusserunt &: egrediatur ne
אַל־יֵצֵא וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ הָרָצִים
.Bahal domus civitatem ad usque iverunt & : triarii &
וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל:
.eam combusserunt &, Bahal domus statuas eduxerunt Et
26 וַיֹּצִאוּ אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־הַבָּעַל וַיִּשְׂרְפוּהוּ:
, Bahal domum diruerunt &, Bahal statuam diruerunt Et
27 וַיִּתְּצוּ אֶת מַצְּבַת הַבַּעַל וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבָּעַל
Bahal Jehu delevit Et .hodie usque latrinas in eâ posuerunt &
28 וַיַּשְׁמִדוּ לְמֹחֳרָאוֹת עַד־הַיּוֹם: וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבָּעַל
qui, Nebat filii Jarobham peccatis Veruntamen .Israel de
29 מִיִּשְׂרָאֵל: רַק חַטֹּאי יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר
vitulis, ea post à Jehu declinavit non, Israel fecit peccare
הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאֲחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי
ad DOMINUS dixit Et .Dan in qui &, Bethel qui aureis
הַזָּהָב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל
,meis oculis in rectum faciendum ad benefecisti quòd eo Pro : Jehu
30 יֵהוּא יַעַן אֲשֶׁר־הֵטַבְתָּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי
quartorum filii, Achab domui fecisti, meo corde in quæ omnia juxta
כְּכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רְבִיעִים
eundum ad custodivit non Jehu Et .Israel solium super tibi sedebunt
יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל: וַיֵּהוּא לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת
declinavit non : suo corde toto in Israel Dei DOMINI lege in
בְּתוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא סָר
diebus In .Israel fecit peccare qui, Jarobham peccatis desuper
32 מֵעַל חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: בַּיָּמִים
Chazael eos percussit & : Israel in excidere DOMINUS cœpit illis
הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם חֲזָאֵל
Solis ortum Jarden A .Israel termino omni in
33 בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת
, Menassiten &, Reubeniten &, Ghaditen, Ghilhad terram omnem
כָּל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי
.Basan &, Ghilhad &, Arnon torrentem super quæ, Haroher ab
מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן:
,ejus fortitudo omnis &, fecit quæ omnia &, Jehu verborũ residuũ Et
34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ
? Israel regum dierum verborum libro super scripta ipsa nónne
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
: Someron in eum sepelierunt &, suis patribus cum Jehu Jacuitque
35 וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּשֹׁמְרוֹן
regnavit quibus dies Et .eo pro ejus filius Jehoachaz regnavit &
36 וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו: וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ
.Someron in anni octo &, viginti, Israel super Jehu
יֵהוּא עַל יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן:

Versio VULG. LAT.

22 Dixitq; his qui erant sup vestes; Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. Ingressúsque
23 Jehu, & Jonadab filius Rechab, templum Baal, ait cultoribus Baal; Perquirite, & videte, ne quis fortè vobiscũ sit de servis Dñi, sed ut sint servi Baal soli. Ingressi sunt igitur ut facerent victimas & holocausta: Jehu autẽ præparaverat sibi foris octoginta viros, & dixerat eis; Quicunque
25 fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manꝰ vestras, anima ejꝰ erit pro anima illiꝰ. Factũ est autẽ, cùm completũ
esset holocaustũ, præcepit Jehu militibus & ducibus suis; Ingredimini, & percutite eos, nullus evadat. Percusserúntq; eos in ore gladii, & projecerunt milites & duces: & ierunt in civitatẽ templi Baal,
26 Et protulerunt statuam de fano Baal, & combusserunt, Et
27 comminuerunt eam. Destruxerunt quoq; ædẽ Baal, & fecerunt pro ea latrinas usque in
28 diem hanc. Delevit itaq; Jehu
29 Baal de Israel: Veruntamen à peccatis Jeroboã filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, &
30 in Dan. Dixit autẽ Dominus ad Jehu; Quia studioſè egisti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in corde meo fecisti cõtra domum Achab: filii tui usq; ad quartã generationem sedebunt sup thronum Israel.
31 Porrò Jehu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non enim recessit à peccatis Jeroboam, qui peccare fecerat Israel. In diebus illis cœpit Dominꝰ tædere sup Israel: percussítq; eos Hazael in univer-
33 sis finibus Israel, A Jordane contra Orientalem plagam, omnem terrã Galaad, & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer, quæ est sup torrentem
34 Arnon, & Galaad, & Basan. Reliqua autẽ verborum Jehu, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, nónne hæc scripta sunt in libro Verborũ dierũ
35 regũ Israel? Et dormivit Jehu cũ patribus suis, sepelierúntq; eũ in Samaria: & regnavit Joachaz filius ejus pro eo. Dies
36 autem, quos regnavit Jehu super Israel, viginti & octo anni sunt, in Samaria.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ(τ)εἶπεν τῷ ὄντι ἐπ' οἴκου μεδάδη, Ἐξάγαγε ἔνδυμα πᾶσι τοῖς δούλοις τῆ Βάαλ. καὶ
23 ἐξηνέγκαν αὐτοῖς ὁ σολισής. Καὶ εἰσῆλθεν (υ)Ἰὴ καὶ Ἰωναδὰβ υἱὸς Ῥηχὰβ εἰς οἶκον τῆ (φ)Βάαλ, καὶ εἶπε τοῖς δούλοις τῆ Βάαλ, Ἐρευνήσατε καὶ ἴδετε, εἰ (χ) ἔστ μεθ' ὑμῶν ὧδε τῶν δούλων κυρίυ, ὅτι ἀλλ' ἢ οἱ δοῦλοι τῆ Βάαλ μονώτατοι. Καὶ εἰσῆλθε τῆ ποιῆσαι τὰ θύματα καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα. καὶ (ψ) Ἰὴ ἔταξεν
24 ἑαυτῷ (ω)ἔξω ὀγδοήκοντα ἄνδρας, καὶ εἶπεν, Ἀνὴρ (α) ὃς ἐὰν διασωθῇ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ (β) ἀνάγω ὑπὲρ χεῖρα ὑμῶν, ἡ ψυχὴ
25 αὐτῆ ἀντὶ τ ψυχῆς αὐτῆ. Καὶ ἐγένετο ὡς Ⲥωσῆλεσε ποιῶν τ ὁλοκαύτωσιν, καὶ εἶπεν (γ)Ἰὴ τοῖς παιχτέχουσι καὶ τοῖς τειςάτας, Εἰσῆθοΐλες πατάξαλε (δ)αὐτοὺ, μὴ ἐξελθάτω ἐξ αὐτῶν ἀνής. καὶ ἐπάταξαν αὐτὲς
26 ἐν ςόματι ῥομφαίας, καὶ ἔῤῥιψαν οἱ παιχτέχοντες καὶ οἱ τειςάται, καὶ ἐπορεύθη ἕως
27 πόλεως οἴκυ (ε) τῆ Βάαλ. Καὶ ἐξήνεγκαν (ζ)τ ςήλω τῆ Βάαλ, καὶ ἐνέπρησ αὐτήν. Καὶ
κατέπαυ τὰς ςήλας τῆ (η)Βάαλ, καὶ ἔταξαν αὐτ εἰς (θ) λυπῶνα ἕως τ ἡμέρας ταύτης.
28 Καὶ ἠφάνισεν (ι) Ἰὴ τ Βάαλ ἐξ Ἰσραήλ.
29 Πλὴν (κ)ἁμάρτων Ἱεροβοὰμ υἱῆ Ναβὰτ ὃς
ἐξήμαρλε τ Ἰσραὴλ, ὐκ ἀπέςη (λ) Ἰὴ ἀπὸ
ὄπισθεν αὐτ· αἱ δαμάλεις αἱ χρυσαῖ (μ) ἐν
30 Βαιθὴλ, καὶ ἐν Δάν. Καὶ εἶπε κύει πρὸς
(ν) Ἰὴ, Ἀνθ' ὧν ὅσα ἠγάθωας ποιῆσαι τὸ
εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μυ καὶ πάντα ὅσα ἐν τῇ
καρδίᾳ μυ ἐποίησας τῷ οἴκῳ Ἀχαάβ, υἱοὶ
τέταρτοι καθήσονταί σοι ἐπὶ θρόνυ Ἰσραήλ.
31 Καὶ (ξ) Ἰὴ ὐκ ἐφύλαξε πορεύεσθ ἐν νόμῳ
κυρίυ θεῦ Ἰσραὴλ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῆ· ὐκ
ἀπέςη (ο) ἀπ' ὀπίσω τῶν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ
32 ὃς ἐξήμαρλε τ Ἰσραήλ. Ἐν τ ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύει συνκόπλειν (π) ἐν τῇ
Ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν αὐλὲς Ἀζαὴλ ἐν παντὶ ὁείῳ Ἰσραὴλ, Ἀπὸ τ Ἰορδάνυ κατ' ἀνατολὰς ἡλίυ πᾶσ τὴν γῆν Γαλαάδ (ρ) τῆ
Γαδδὶ, καὶ τ Ῥουβὴν, καὶ τῆ Μανασσῆ, ἀπὸ
Ἀροὴρ, ἣ ὅτιν ὅπι τῆ χείλους (σ) χειμάῤῥω
34 Ἀρνὼν, καὶ τ Γαλαὰδ καὶ τ Βασάν. Καὶ τὰ
λοιπὰ τ λόγων (τ) Ἰὴ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ πᾶσα ἡ δυναςεία αὐτῆ, καὶ τὰς Ⲥωφὴς ἃς Ⲥωῆφεν, (υ) ὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ὅπι βιβλίου λόγων τ ἡμερῶν τοῖς βα-
35 σιλεῦσιν Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη (φ) Ἰὴ μ τῶν πατέρων αὐτῆ, καὶ ἔθαψαν αὐλὸν ἐν
Σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτῆ
36 ἀντ' αὐτῆ. Καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν
(χ) Ἰὴ ὅπι Ἰσραὴλ, εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἐν Σαμαρείᾳ.

MS. A. (τ)εἶπεν Ἰηὲ τοῖς ὄπι τ μισθάδη, Ἐξαγάγετ *ἐνδύμαα(υ)Ἰηὲ(φ)
Βάδη, *Ἐρευνήσατ(χ)ἔστν ὧδε μεθ' ὑμῶν τῶν δούλων(ψ) Ἰηὲ(ω)ἔξω *ὀκλὼ ἀνδρας,
(α)ὃς ἂν(β)ἀνάγω *[σωθῇ ἀπὸ τ ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ ἀνάγω] ἐπὶ χίρας ὑμῶν,
(γ)Ἰηὲ (δ)αὐτὸς,ἀνὴρ μὴ ἐξελθάτω ἐξ αὐτῶν. καὶ ἐπάταξεν (ε)τὸ *βασιλέως. Καὶ ἐξήνεγκαν(ζ)τ *ςολὴν οἴκυ τῆ (η)Βάδη, καὶ κατέλυσεν τὸν οἶκον τ
Βάαλ· καὶ ἔταξαν (θ) λυπῶνας (ι) Ἰηὲ (κ) τῶν ἁμαρτιῶν (λ) Ἰεὺ ἐποίησεν
(μ) αἱ ἐν (ν) Ἰησοῦ, (ξ) Ἰησοῦ (ο) ἐπάνωθεν (π) ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν (ρ) τῆ Γαδδὶ, (σ) τῆ χειμάῤῥου (τ) Ἰησοῦ (υ)ἐχ
ἑδὲ ταῦτα (φ) Ἰησοῦ (χ) Ἰησοῦ

Et dixit ei, qui super domum (m)Mesthbaal, Proferte indumentum omnibus servis Baal. Et protulit eis præpositus stolarum. Et intravit Ihu, & Jonadab filius Rhechab in domum Baal: & dixit servis Baal; Scrutamini, & videte si est vobiscum de servis (n)Domini: quoniam tantum servi Baal soli. Et (o) intraverunt ad faciendum sacrificia et holocausta. Et Ihu posuit sibi foris octoginta viros, & dixit; Vir, quicunque salvus evaserit de viris, quos ego adduco in manum vestram; anima ipsius pro anima ejus. Et factum est, ut(p) consummavit faciens holocaustum, & dixit Ihu cursoribus, & tristatis; Intrantes percutite eos: non exeat ex eis vir. Et percusserunt eos in ore gladii, & projecerunt cursores, & tristatæ: & iverunt (q) usque ad civitatem domûs Baal: Et extulerunt statuam Baal, & incenderunt eam. Et diruerunt titulos (r)Baal: & posuerunt eam in latrinam usque in diem hanc. Et delevit Ihu Baal de Israel. Veruntamen de peccatis Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit Ihu à post eo. (s) Vitulæ aureæ in Bethel, & in Dan. Et dixit Dominus ad Ihu; Pro iis, quæcunque bene fecisti, faciendo rectum in oculis meis (t) juxta omnia, quæcunque in corde meo, fecisti domui Achaab; filii quarti sedebunt tibi super thronum Israel. Et Ihu nõ observavit ire in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non recessit desuper peccatis Hieroboam, qui peccare fecit Israel. In diebus illis cepit Deus excidere in Israel. Et percussit eos Azael in omni termino Israel, A Jordane ad Ortum Solis omnem terram Galaad ipsius Gaddi, & Ruben, & Manasse, ab Aroer, quæ est super labium torrentis Arnon, & Galaad, & Basan. Et vel qua verborum Ihu, & omnia, quæcunque fecit, & omnis potentatus ejus, & conjurationes quas conjuravit, nõne hæc scripta super libro Verborum dierum regibus Israel? Et dormivit Ihu cum patribus suis: & sepelierunt eum in Samaria. Et regnavit Joachaz filius ejus pro eo. Et dies, quibus regnavit Ihu super Israel, viginti octo annis in Samaria.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 ואמר לרממנא על קמטריא אפיק לבושא לכל פלחי בעלא ואפיק להון לבושא: ואתא
23 יהוא ויהונדב בר רכב לבית בעלא ואמר לפלחי בעלא בלושו וחזו דלמא אית הכא
24 עמכון מעבדיא דיי אלהן פלחי בעלא בלחודהון: ואתו למעבד נכסת קודשין ועלין
ויהוא מני ליה בברא תמנין גברא ואמר גברא דישתויב מן גברא דאנא מסל על ידיכון
25 נפשיה חלף נפשיה: והוה כד שיצי למעבד עלתא ואמר יהוא לרהטיא ולנגריא עולו
25 קטלון אנש לא יפוק ומחונון לפתגם דחרב ורמו רהטיא ונגריא קטילין ואזלו עד קריית
26 בית בעלא: ואפיקו ית קמת בית בעלא ואוקידוהא: ותרעו ית קמת בעלא ותרעו ית
27 בית בעלא ושויוהא לבית מפקת אנשא עד יומא דין: ושיצי יהוא ית בעלא מישראל:
28 לחוד בחובי ירבעם בר נבט דחיב ית ישראל לא סטא יהוא מבתריהון אשתעביד לעגלי
30 דהבא די בבית אל ודי בדן: ואמר יי ליהוא חלף דאתקנתא למעבד דכשר קדמי ככל
31 דברעותי עבדתא לבית אחאב בנין רביעין יתבון לך על כורסי מלכותא דישראל: ויהוא
לא נטר למהך באורית דיי אלהא דישראל בכל לבה לא סטא מעל חובי ירבעם דחיב
32 ית ישראל: ביומיא האנון שרי רונא דיי למתקף בישראל ומחנון חזאל בכל תחום
33 ארעא דישראל: מן ירדנא מרנח שמשא ית כל ארעא נלעד שבטא נד ושבטא ראיבן
34 ושבטא דמנשה מערוער דעל כיף נחלא דארנון וארעא נלעד ומתנן: ושאר פתגמי יהוא
35 ל דעבד וגבורתיה הלא אנון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל: ושכב
36 יהוא עם אבהתוהי וקברו יתיה בשמרון ומלך יהואחז בריה תחותוהי: ויומיא דמלך
יהוא על ישראל עסרין ותמני שנין בשמרון:

Et dixit ei qui præpositus erat super thecas, Profer vestes omnibus famulis Baghla: & protulit illis vestes. Et venit Jehu & Jehonadab filius
23 Recab in ædem Baghla, & dixit famulis Baghla, Scrutamini & videte, ne
24 fortè sit hîc vobiscum de servis Dñi, nisi famuli Baghla soli. Et intraverunt ut facerent sacrificium sanctitatum, & holocausta: & Jehu constituerat
25 sibi foris octoginta viros, & dixerat, Vir qui liberabitur de viris quos subducam manibus vestris; anima ejus [erit] pro anima illius. Et fuit cùm
finisset facere holocaustum, dixit Jehu cursoribus & fortibus, Intrate,
percutite illos, homo non exeat: & percusserunt illos acie gladii, et projecerunt cursores et robusti occisos, et ambulaverunt usque ad urbem ædis
26 Baghla. Et produxerunt statuam ædis Baghla, et combusserunt illam. Et
27 destruxerunt statuã Baghla, et diruerunt ædem Baghla, et posuerunt illam
28 pro latrinis hominũ usq; ad diem hanc. Et delevit Jehu Baghla ex Israel.
29 Veruntamen à peccatis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Israel, non declinavit Jehu; [sed] servivit vitulis auri, qui erant in Bethel et in Dan.
30 Et dixit Dñs ad Jehu, Eò quòd direxisti facere quod rectum erat ante me,
31 juxta omnia quæ [erant] in voluntate meâ fecisti domui Ahhab, filii quarti sedebunt tibi sup solium regni Israel. Et Jehu non custodivit ut ambularet
in lege Dñi Dei Israel in toto corde suo: non declinavit ab omnibus
32 peccatis Jarabgham, qui peccare fecit Israel. In dieb⁹ illis cœpit indigna-
33 tio Dñi invalescere in Israel: & percussit illos Hhazael in omni termino terræ Israel. A Jardena ad ortum Solis omnem terram Gilghad, terram
34 tribus Gad, et tribus Reuben, et tribus Menasseh à Gharogher quæ est sup
35 ripam fluvii Arnon, et terram Gilghad et Mathnan. Et reliquum verborum
Jehu, et omnia quæ fecit, et fortitudo ejus; nónne illa scripta sunt in libro
36 verborum dierum regum Israel? Et cubuit Jehu cum patribus suis, et sepelierunt illum in Somron, et regnavit Jehoahhaz filius ejus pro eo. Et
dies, quib⁹ regnavit Jehu sup Israel, fuerunt viginti octo anni in Somron.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum dixit ad præfectum thesauri *vestiam*, Profer vestes omnibus cultoribus Baalis; & protulit eis vestes. Et ingressus Jehu cum Jonadabo Rechabi filio phanum Baalis, dixit cultoribus Baalis; Inquirite, & videte num adsit vobiscum hîc *quisquam* è cultoribus Domini, qui non sint cultores Baalis. His itaque ad sacrificia & holocausta peragenda ingressis, collocavit Jehu foris trecentos octoginta viros, quibus dixit; Anima viri illius *à quo* evaserit quispiam ex his hominibus quos vobis committo, erit pro anima ejus. Cùm verò absolvissent sacrificium holocaustorum, dixit Jehu cursoribus & heroibus, Ingredimini, trucidate eos, nequis exeat: & trucidârunt eos acie gladii, & projecerunt eos cursores & heroes. Tum euntes usque ad civitatem phani Baalis, Eduxerunt statuam phani Baalis, & combusserunt eam igni. Eversâ statuâ Baalis, everterunt etiam phanum ipsum Baalis, & fecerunt illud latrinam ad hodiernam usque diem. Sic delevit Jehu Baalem ex Israele. Verùm à sequendis peccatis Jerobaami filii Nabati, quibus peccare fecerat Israelem, non recessit Jehu, *nempe* à vitulis aureis qui erant in Beth-il & in Dan. Dixit ergò Dominus ad Jehu, Quia fecisti quod gratum mihi erat; & quicquid cordi mihi erat, fecisti domui Ahabi; filii quartani sedebunt tibi super solium Israelis. Non observavit inquam, Jehu ut ambularet in lege Domini Dei Israelis ex toto corde suo, nec recessit à peccatis Jerobaami qui peccare fecit Israelem. Iis diebus cœpit Dominus Israelem vexare: nam percussit eos Hezael in toto termino Israelis: A Jordane in plaga Orientali, totâque regione Gelaad, Gad, Rubil, & Manasse: ab Adoir quæ est secus torrentem Arnon, & Gelaad, & Mathnin. Reliquæ res gestæ Jehu, quicquid fecit, & omnia præclara facta ipsius; ecce scripta sunt in libro annalium regum Israelis. Demum occubuit Jehu cum patribus suis, & sepelierunt eum in Samaria: & regnavit Jehuahaz filius ejus post ipsum. Porrò dies quibus regnavit Jehu super Israelem in Samaria, fuerunt viginti octo anni.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Dixit custodi vestium, Profer stolas vestiarias omnibus cultoribus Baalis: promptisque eas pris. Tum venientes Jehu & Jonadab Rechabi filius ad ædē Baalis, dixerunt eis, Perveſtigate, & videte ne sit vobiscum è cultoribus Dei alius quispiam præter solos cultores Baals. Postea accesserunt ad faciendas victimas, sacra, & holocausta. Jehu verò jam disposuerat suis octoginta viros, et dixerat eis, Si quis horum hominum evaserit quos ego mittam ad aliquē vestrûm in insidiis latentē, anima unius vestrûm erit pro anima illius. Absolutis sacrificiis, dixit Jehu præsidibus ac ducibus, Venite, perdite eos, & cavete ne quis eorum effugiat aciem gladii: Sic præsides ac duces prostraverunt eos confossos. Tum euntes in civitatem Beth-baal, Eduxerunt statuas Baals, & combusserunt eas: Everterunt statuas Baals, & ædem ejus, & scamna fecerunt illas in hunc usque diem. Abolevit ergò Jehu Baalem ex Israelitis. Attamen à sceleribus Jerobaami filii Nabati sequendis, quibus ad peccatum induxerat gentem Israeliticam, non abstinuit Jehu: hoc est à duobus vitulis aureis, quorum unus erat in Beth-il, alter in Banias. Revelavit etiam hæc Deus Jehu, Remuneratio tua quòd bonis actionibus te dedideris coram me, teque gesseris contra gentē Achabi secundùm voluntatem meam; est, ut collocem quatuor è filiis tuis super solium regni Israelitici. Nihilominus Jehu nullam adhibuit curam incedendi in lege Dei, Dei Israelis toto animo suo, nec abstinuit à sceleribus Jerobaami filii Nabati, quibus ad peccandum induxerat Israelitas. Iisdemque diebus cœpit ira Dei crudescere in Israelitas, & irruere fecit in eos Hazaelem in omnibus limitibus Israelitarum, A Jordane Orientem solem versùs; hoc est, universâ terrâ Galaadis, tribu Gadis, tribu Rubilis, & dimidiâ tribu Manassis; ab Aroër quæ est secus torrentem Arnon, terrâ Galaadis, & Baisan. Reliquæ historiæ Jehu, quæ gessit, & omnis fortitudo ejus, jam scripta sunt in libro dierum regum Israelitarum. Occumbente Jehu cum patribus suis, regnavit Jehuahaz filius ejus loco ipsius. Summa verò dierum Jehu, quibus regnavit super gentem Israeliticam in Samaria, fuit viginti octo annorum.

מלכים ב : יא

CAP. XI. יא

1 וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ
Jehoſebah tulit Et .regni ſemen omne perdidit & ,ſurrexit &
2 וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֶת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה: וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע
,Achaziah filium Joas Achaziahu ſoror ,Joram regis filia
בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ אֶת יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה
& ,ipſum ,interfectorum regis filiorum medio è eum eſt furata &
וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמְּמֻתִים אֹתוֹ וְאֶת
ſuccibus à eum occultaverunt & : lectorum cubiculo in ej' lattatricem
מֵנִקְתּוֹ בְּחֶדֶר הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי
DOMINI domo ſecum Fuitque .eſt interfectus non & ,Hathaliahu
עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת: וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה
.terram ſuper regnans Hathaliah & : annis ſex abſconditus
3 מִתַּחְבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ:
,centuriarum principes tulit &,Jehojadah miſit ſeptimo anno in Et
4 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת
,DOMINI domum ſe ad eos introduxit &,curſores & ,duces
לַכָּרִי וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה
,DOMINI domo in eos fecit jurare & ,fœdus eis excidit &
וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה
verbum Hoc : dicendo,eis Præcepitque .regis filium eis oſtendit &
וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ: וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר
cuſtodientes & ſabbatum intrantes vobis ex pars Tertia ; facietis quod
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי
,Sur ,porta in pars tertia Et .regis domus cuſtodiam
מִשְׁמֶרֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ: וְהַשְּׁלִישִׁית בְּשַׁעַר סוּר
6 cuſtodiam cuſtodictis & : curſores poſt porta in pars tertia &
וְהַשְּׁלִישִׁית אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת
egredientes omnes ,vobis in manus duæ Et .ſepoſitoris domus
הַבָּיִת מִסָּח: וּשְׁתֵּי הַיְּדוֹת כֻּלְּכֶם יֹצְאֵי
,regem ad DOMINI domus cuſtodiam cuſtodiant &,ſabbatho
7 הַשַּׁבָּת וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ:
: ejus manu in ejus vaſa & ,vir circum regem ſuper circundabitis Et
8 וְהִקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ
,ipſum egrediendo in ,rege cum eſtote & : interficiatur ordines ad venient &
וְהַבָּא אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת יוּמָת וְהָיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּצֵאתוֹ
omnia juxta centuriarum principes fecerunt Et .ipſum introeundo m &
9 וּבְבֹאוֹ: וַיַּעֲשׂוּ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת כְּכֹל
ſuos viros vir tulerunt & ; ſacerdos Jehojadah præceperat quæ
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו
ad venerunt & : ſabbatho egredientibus cum ,ſabbatho ingredientes
בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ אֶל־
centuriarum principibus ſacerdos Deditque .ſacerdotem Jehojadah
10 יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־
domo in quæ ,David regis quæ ,clypeos & lanceam
הַחֲנִית וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית
humero ab,ejus manu in ejus vaſa & , vir curſores ſteterunt Et .DOMINI
11 יְהוָה: וַיַּעֲמִדוּ הָרָצִים אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף
,domũ &,altare ad ſiniſtrum domus humerum ad uſque dextero domus
הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמְאִלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבָּיִת
dedit & , regis filium eduxit Et .circum regem ſuper
עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב: וַיֹּצֵא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן
12 : eum conſtituerunt regem & ,teſtimoniam & ,diadema eum ſuper
עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ
.rex Vivat : dixerúntque ,celam percuſſerunt & ,eum unxeruntque
וַיִּמְשְׁחֻהוּ וַיָּכֹּף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ:
ad eſt ingreſſa & : populi currentium ſonitum Hattaliah audivit Et
13 וַתִּשְׁמַע עֲתַלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעָם וַתָּבֹא אֶל־
.DOMINI domum in populum
הָעָם בֵּית יְהוָה:

Verſio VULG. LAT.

CAP. XI.

1 ATHalia verò mater Ochoziæ, videns mortuum filium ſuum, ſurrexit, & interfecit
2 omne ſemen regium. Tollens autem Joſaba filia regis Joram, ſoror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata eſt eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem ejus, de triclinio: & abſcondit eum à facie Athaliæ, ut non interficere-
3 tur. Erátque cum ea ſex annis clàm in domo Domini: porrò Athalia regnavit ſuper
4 terram. Anno autem ſeptimo miſit Joiada, & aſſumens centuriones & milites, introduxit ad ſe in templum Domini, pepigítque cum eis fœdus: & adjurans eos in domo Domini, oſtendit eis
5 filium regis: Et præcepit illis, dicens; Iſte eſt ſermo,
6 quem facere debetis: Tertia pars veſtrûm introeat ſabbato, & obſervet excubias domûs regis. Tertia autem pars ſit ad portam Sur: & tertia pars ſit ad portam,quæ eſt poſt habitaculum ſcutariorum: & cuſtodietis excu-
7 bias domûs Meſſa. Duæ verò partes è vobis, omnes egredientes ſabbato, cuſtodiant excubias domûs Domini
8 circa regem. Et vallabitis eum, habentes arma in manibus veſtris: ſi quis autem ingreſſus fuerit ſeptum tempi, interficiatur: eritíſque cum rege introeunte & e-
9 grediente. Et fecerunt centuriones, juxta omnia quæ præceperat eis Joiada ſacerdos: & aſſumentes ſinguli viros ſuos, qui ingrediebantur ſabbatum, cum his qui egrediebantur ſabbato, venerunt
10 ad Joiadam ſacerdotem. Qui dedit eis haſtas, & arma regis David, quæ erant in domo
11 Domini. Et ſteterunt ſinguli habentes arma in manu ſua, à parte templi dextera, uſque ad partem ſiniſtram altaris & ædis, circum regem. Produxítq; filium regis, & poſuit ſuper eum diadema, & teſtimoniû: fecerúntq; eum regem, & unxerunt: & plaudentes manu, dixerunt; Vivat rex. Audivit autem Athalia vocem populi currentis; & ingreſſa ad turbas in templum Domini,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ια'.

1 ΚΑὶ Γοδολία ἡ μήτηρ Ὀχοζίου εἶδεν ὅτι (α) ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀπώλεσε
2 πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας. Καὶ ἔλαβεν Ἰωσαβεὲ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως (β) Ἰωρὰμ ἀδελφὴ Ὀχοζίου τὸν Ἰωὰς υἱὸν ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων, αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ (γ) ταμείῳ τῶν κλιτῶν, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου
3 Γοδολίας, καὶ οὐκ ἐθανατώθη. Καὶ ἦν μετ' αὐτῆς (δ) κρυβόμενον ἐν οἴκῳ κυρίου ἓξ ἔτη. καὶ Γοδολία βασιλεύουσα ἐπὶ τῆς γῆς.
4 Καὶ † ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν (ε) Ἰωδαὲ, καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχους (ζ) τῶν Χορρὶ καὶ τῶ Ῥασὶμ, καὶ ἀπήγαγεν (η) αὐτοὺ πρὸς αὐτὸν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ διέθετο αὐτοῖς διαθήκην κυρίου, (θ) καὶ ὥρκωσε· καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς (ι) Ἰωδαὲ τὸν
5 υἱὸν τοῦ βασιλέως, Καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, Οὗτος ὁ λόγος ὃν (κ) ποιήσετε·
6 Τὸ τρίτον ὑμῶν εἰσελθέτω τὸ Σάββατον, καὶ φυλάξατε φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πυλῶνι, καὶ τὸ τρίτον (λ) ἐν τῇ πύλῃ τῇ ὀπίσω (μ) παρατειχέντων, καὶ φυ-
7 λάξατε τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου. Καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν, πᾶς ὁ (ν) ἐκπορευόμενος τὸ Σάββατον, καὶ φυλάξουσι τὴν φυλακὴν
8 οἴκου κυρίου πρὸς † βασιλέα. Καὶ κυκλώσατε ὅλοι τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνδρὶ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰς σαδηρὼθ, ἀποθανεῖται. (ξ) καὶ ἔσονται μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι
9 αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτόν. Καὶ ἐποίησαν οἱ ἑκατόνταρχοι πάντα ὅσα ἐνετείλατο (ο) Ἰωδαὲ ὁ Ιωβετός· καὶ ἔλαβεν ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας αὐτῶ καὶ τοὺς εἰσπορευομένους τὸ Σάββατον μετὰ τῶν ἐκπορευομένων τὸ Σάββατον, καὶ (π) εἰσῆλθον πρὸς Ἰω-
10 δαὲ τὸν ἱερέα. Καὶ ἔδωκεν ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις τὰς σειρομάστας καὶ τοὺς θυρεοὺς τοῦ βασιλέως Δαυὶδ τοὺς ἐν οἴκῳ κυ-
11 ρίου. Καὶ (ρ) ἔστησαν οἱ σαββατοῦντες ἀνὴρ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ (σ) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς εὐωνύμου τοῦ θυσιαστηρίου
12 καὶ τοῦ οἴκου ὧδε τὸν βασιλέα κύκλῳ. Καὶ ἐξαγαγὼν τὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκαν ἐπ' (τ) αὐτὸν τὸ διάδημα καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν καὶ ἔχρισεν αὐτόν. καὶ (υ) ἐκρότησαν τῇ χειρὶ, καὶ εἶπαν, Ζήτω ὁ βα-
13 σιλεύς. Καὶ ἤκουσε Γοδολία τὴν φωνὴν τῶν τρεχόντων τὸν λαὸν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν λαὸν εἰς οἶκον κυρίου,

MS. A. (α) ἀπέθανεν οἱ υἱοὶ αὐτῆς, (β) Ἰωρὰμ * υἱὸν Ὀχοζίου † Ἰωὰς υἱὸν Ἀζία, καὶ ἔκλεψεν (γ) ταμιείῳ (δ) ἐν οἴκῳ κυρίου κρυβόμενον ἓξ ἔτη (ε) Ἰωιαδαὲ, (ζ) τὸν Χορρὶ καὶ † Ῥασὶμ, (η) αὐτὸς εἰς (θ) ἄμυσιν αὐτὸς ἐν τῇ * διαθύ κυρίου· καὶ ἔδειξεν (ι) Ἰωιαδαὲ (κ) ἐποίησετε· (λ) ἐν πύλῃ (μ) παρατειχόντων, φυλάξατε (ν) ἐκπορευόμενοι *, καὶ φυλαξουσιν (ξ) καὶ * ἐγένετό μετὰ (ο) Ἰωαδαὲ (π) ἐσῆλθεν πρὸς Ἰωαδαὲ (ρ) ἀνέστησαν (σ) ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ † ὠμίας τοῦ οἴκου * † εὐωνύμου (τ) αὐτῷ τὸ ἐξῆ καὶ τὸ (υ) * ἐκρότησεν τῇ χειρὶ, καὶ εἶπεν,

CAP. XI.

1 ET Gotholia mater Ochoziæ vidit, quia mortuus eſt filius ſuus: & ſurrexit, & perdidit omne ſemen regni. Et accepit Joſabeth filia regis
2 Joram, ſoror ipſi' Ahhaziah, Joas filium Ahhaziah, & furata eſt illum de medio filiorũ regis, qui occidebantur, & abſcondit illum & nutricem illius in conclavi cubiculi, & abſconderunt illũ à facie Gathaliah, & non occiſus
3 eſt. Et fuit cum illa in domo ſanctuarii Dñi abſcondit' ſex annis; & Gathaliah regnabat ſup terram. Et anno ſeptimo miſit Jehojadah & accepit cen-
4 turiones, tum barones, tum & curſores, & introduxit eos ad ſe in ſanctuarium Dñi, & pepigit cum illis fœdus, & adjuravit eos in domo ſanctuarii Dñi, & oſtendit illis filiũ regis. Et præcepit illis, dicendo: Hæc eſt res quam
5 facietis, Tertia pars veſtrûm [erit] eorũ qui intrabunt ſabathum, & qui cuſtodient cuſtodiam domus regis. Et tertia pars [erit] in porta baronum, & et
6 tertia in porta, poſt quam eſt porta curſorum; & cuſtodietis cuſtodiam domus nequid per oblivionem peccetur. Et duæ partes de vobis, [erunt] omnes
7 exeuntes ſabathum; & cuſtodietis cuſtodiam domus ſanctuarii Dñi circa regem. Et circundabitis circa regem in circuitu, quiſq; arma ſua in manu ſua
8 [tenens:] & qui intraverit intra ordinem, occidatur: & eſtote cum rege, cùm exierit ipſe, & cùm intraverit. Et fecerunt magiſtri centenorũ juxta omnia
9 quæ præceperat Jehojadagh ſacerdos, & acceperunt quiſq; viros ſuos, introeũntes in ſabatho cum exeuntibus à ſabatho, & venerunt ad Jehojadagh
10 ſacerdotẽ. Et dedit ſacerdos magiſtris centenorũ haſtas & ſcuta quæ [fuerant] regis David, quæ [erant] in domo ſanctuarii Dñi. Et ſteterũt curſores, &
11 quiſque arma ſua in manu ſua [tenens,] à latere dom' dextro uſque ad laquiſque arma ſua in manu ſua [tenens,] à latere dom' dextro uſque ad la-
12 tus domus ſiniſtrũ ad altare, & ad domũ propiciatorii juxta regem per circuitum. Et eduxit filium regis, & dedit ſuper illum coronam & teſtimoni-
13 um, & regem creaverunt illum, & unxerunt eum, & comploſerunt manu, & dixerunt, Proſperet rex. Et audivit Ghathaliah vocem plaudentium populi; et intravit ad populum in domum ſanctuarii Domini.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יא

1 וַעֲתַלְיָה אִתְּתֵיהּ דַּאֲחַזְיָה חֲזַת אֲרֵי מִית בְּרֵהּ וְקָמַת וְאַבְּדַת יָת כָּל זַרְעָא דְמַלְכוּתָא: וּנְסִיבַת
2 יְהוֹשֶׁבַע בַּת מַלְכָּא יוֹרָם אֲחָתֵיהּ דַּאֲחַזְיָה יָת יוֹאָשׁ בַּר אֲחָזְיָה וְגָנְבַת יָתֵיהּ מִגּוֹ בְנֵי מַלְכָּא
דְּמִתְקַטְלִין וְאַטְמַרַת יָתֵיהּ וְיָת מֵנִקְתֵּיהּ בְּאוֹדְרוֹן בֵּית עַרְסְתָּא וְאַטְמְרוּ יָתֵיהּ מִן קֳדָם
3 עֲתַלְיָה וְלָא אִתְקְטִיל: וַהֲוָה עִמָּהּ בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִטְמַר שִׁית שְׁנִין וַעֲתַלְיָה מַלְכַּת עַל
4 אַרְעָא: וּבְשִׁתָּא שְׁבִיעָאָה שְׁלַח יְהוֹיָדָע וּדְבַר יָת רַבְנֵי מַאָתָא לְנַבְרַיָּא וְלִרְהָטָיָא וְאֵתֵי
יָתְהוֹן לְוָתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְגָזַר לְהוֹן קְיָם וְאוֹמֵי יָתְהוֹן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְאַחְוִי
5 יָתְהוֹן יָת בַּר מַלְכָּא: וּפְקִדְנוּן לְמֵימַר דֵּין פִּתְגָמָא דְּתַעְבְּדוּן תַּלְתָּא מִנְכוֹן עָלֵי שַׁבָּא וְנָטְרֵי
6 מַטַּרַת בֵּית מַלְכָּא: וְתַלְתָּא בְּתָרַע גַּבְרַיָּא וְתַלְתָּא בְּתָרַע אֲבַתְרוּהִי תַּרַע רַהֲטָיָא וְתִטְרוּן
7 יָת מַטַּרַת בֵּיתָא מֵרֵאשְׁתְּלֵי: וְתַרְתֵּין חוּלְקִין בְּכוֹן כֹּל נָפֵק שַׁבָּא וְתִטְרוּן יָת מַטַּרַת בֵּית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ עַל מַלְכָּא: וְתַקְפוּן עַל מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר גְּבַר וְזֵינֵיהּ בִּידֵי וּדְיָעוֹל לְגוֹ מִן
8 סְדְרָא יִתְקְטִיל וֶהֱווֹ עִם מַלְכָּא בְּמִפְקֵיהּ וּבְמֵעֲלֵיהּ: וַעֲבָדוּ רַבְנֵי מַאָתָא כְּכֹל דְּפַקֵּיד
יְהוֹיָדָע כָּהֲנָא וּדְבָרוּ גְּבַר יָת גַּבְרֵיהּ עֲלֵי שַׁבָּתָא עִם נָפְקֵי שַׁבָּתָא וַאֲתוֹ לְוָת יְהוֹיָדָע כָּהֲנָא:
9 וְיָהַב יְהוֹיָדָע כָּהֲנָא לְרַבְנֵי מַאָתָא יָת מִרְנֵיתָא וְיָת שְׁלָטֵיָא דִּי לְמַלְכָּא דָּוִד דִּי בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ: וְקָמוּ רָהֲטָיָא גְּבַר וְזֵינֵיהּ בִּידֵיהּ מֵעִבַּר בֵּיתָא מִסְיָנָא עַד עִבַּר בֵּיתָא מִסְיָנָא
10 לְמַדְבְּחָא וּלְבֵית כַּפּוּרֵי עַל מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר: וְאַפֵּיק יָת בַּר מַלְכָּא וְיָהַב עֲלוֹהִי יָת
11 כְּלִילָא וְיָת סַהֲדוּתָא וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ וּמְשָׁחוּהִי וְטַפָּחוּ יָד וַאֲמָרוּ יְצַלַּח מַלְכָּא: וּשְׁמַעַת
עֲתַלְיָה יָת קַל דַּרְקָדְנִין עַמָּא וְאָתַת לְוָת עַמָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XI.

ET Gathaliah mater Ahhaziah vidit quòd mortuus eſſet filius ſuus: & ſurrexit, et perdidit omne ſemen regni. Et accepit Jehoſebagh filia regis
2 Jehoram, ſoror ipſi' Ahhaziah, Joas filium Ahhaziah, et furata eſt illum de medio filiorũ regis, qui occidebantur, et abſcondit illum et nutricem illius
in conclavi cubiculi, et abſconderunt illũ à facie Gathaliah, et non occiſus
3 eſt. Et fuit cum illa in domo ſanctuarii Dñi abſcondit' ſex annis; et Gathaliah regnabat ſup terram. Et anno ſeptimo miſit Jehojadah et accepit cen-
4 turiones, tum barones, tum et curſores, et introduxit eos ad ſe in ſanctuarium Dñi, et pepigit cum illis fœdus, et adjuravit eos in domo ſanctuarii
Dñi, et oſtendit illis filiũ regis. Et præcepit illis, dicendo: Hæc eſt res quam
5 facietis, Tertia pars veſtrûm [erit] eorũ qui intrabunt ſabathum, et qui cuſtodient cuſtodiam domus regis. Et tertia pars [erit] in porta baronum, et
6 tertia in porta, poſt quam eſt porta curſorum; et cuſtodietis cuſtodiam domus nequid per oblivionem peccetur. Et duæ partes de vobis, [erunt] omnes
7 exeuntes ſabathum; et cuſtodietis cuſtodiam domus ſanctuarii Dñi circa regem. Et circundabitis circa regem in circuitu, quiſq; arma ſua in manu ſua
8 [tenens:] et qui intraverit intra ordinem, occidatur: et eſtote cum rege, cùm exierit ipſe, et cùm intraverit. Et fecerunt magiſtri centenorũ juxta omnia
9 quæ præceperat Jehojadagh ſacerdos, et acceperunt quiſq; viros ſuos, introeũntes in ſabatho cum exeuntibus à ſabatho, et venerunt ad Jehojadagh
10 ſacerdotẽ. Et dedit ſacerdos magiſtris centenorũ haſtas et ſcuta quæ [fuerant] regis David, quæ [erant] in domo ſanctuarii Dñi. Et ſteterũt curſores, et
11 quiſque arma ſua in manu ſua [tenens,] à latere dom' dextro uſque ad laquiſque arma ſua in manu ſua [tenens,] à latere dom' dextro uſque ad la-
12 tus domus ſiniſtrũ ad altare, et ad domũ propiciatorii juxta regem per circuitum. Et eduxit filium regis, et dedit ſuper illum coronam et teſtimoni-
13 um, et regem creaverunt illum, et unxerunt eum, et comploſerunt manu, et dixerunt, Proſperet rex. Et audivit Ghathaliah vocem *plaudentium* populi; et intravit ad populum in domum ſanctuarii Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐ * ܩܠܝܠܐ *

CAP. XI.

1 ܘܐܬܬܪ̈ܥܝܐ ܐܡ ܐܚܙܝܐ ܕܡܝܬ ܒܪܗ ܩܡܬ ܘܐܒܕܬ ܟܠ ܙܪܥܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ׃
2 ܘܢܣܒܬ ܝܗܘܫܒܥ ܒܬ ܝܘܪܡ ܐܚܬ ܐܚܙܝܐ ܠܝܘܐܫ ܒܪ ܐܚܙܝܐ ܘܓܢܒܬ ܠܗ ܡܢ ܒܝܢ ܒܢܝ ܡܠܟܐ ܕܡܬܩܛܠܝܢ ܘܐܟܡܬ ܗܝ ܘܡܪܒܝܬܗ ׃
3 ܒܓܘ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܡܢ ܩܕܡ ܥܬܠܝܐ ܘܠܐ ܐܬܩܛܠ ׃ ܗܘܐ ܥܡܗ ܒܒܝܬ ܡܟܣܐ ܫܬ ܫܢܝܢ ׃ ܘܥܬܠܝܐ ܡܠܟܐ ܗܘܬ ܥܠ ܐܪܥܐ ׃
4 ܒܫܢܬ ܫܒܥ ܫܕܪ ܝܘܕܥ ܘܣܒ ܠܘܬ ܪܒܢ̈ܐ ܘܪܨ̈ܐ ܘܐܥܠ ܠܘܬܗܘܢ ܒܒܝܬ ܝܗ ܘܩܛܥ ܥܡܗܘܢ ܒܝܬ ܝܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܬܥܒ̈ܕܘܢ ׃
5 ܬܠܬ ܦ̈ܠܓ̈ܝ ܥܡܟܘܢ ܕܥܠ ܡܛܪ̈ܬ ܒܫܒܬܐ ܢܛ̈ܪܝܢ ܒܒܝܬ ܡܠܟܐ ׃ ܘܬܠܬ ܦ̈ܠܓ̈ܝ ܢܗ̈ܘܘܢ ܒܬܪܥܐ ׃
6 ܘܬܠܬ ܦ̈ܠܓ̈ܝ ܒܬܪܥ ܒܝܬ ܡܣܪ̈ܬ ܪܨ̈ܐ ׃ ܘܐܢܬܘܢ ܢܛ̈ܪܝܢ ܡܛ̈ܪܬ ܒܝܬ ܝܗ ׃ ܕܠܐ ܢܗ̈ܘܐ ܒܙܥ̈ܐ ׃
7 ܘܬܪܝܢ ܦ̈ܠܓ̈ܝ ܕܢܦ̈ܩܝܢ ܒܫܒܬܐ ܘܢܛ̈ܪܝܢ ܡܛ̈ܪܬ ܒܝܬ ܝܗ ׃ ܠܡܠܟܐ ׃
8 ܘܬܚܘܪ̈ܘ ܥܠ ܡܠܟܐ ܓܒܪ ܓܒܪ ܒܝܕܗ ܙܝܢ̈ܘ ܕܩܪ̈ܒ ܠܬܘܟ ܣܕܪ̈ܐ ܘܡܢ ܕܢܦ̈ܩ ܢܬܩܛܠ ׃ ܘܗ̈ܘܘ ܥܡ ܡܠܟܐ ܒܢܦ̈ܩܗ ܘܒܥܠܬܗ ׃
9 ܘܥܒ̈ܕܘ ܪ̈ܒܢ̈ܐ ܟܟܠ ܕܦܩܕ ܝܗܘܝܕܥ ܟܗܢܐ ׃ ܘܢܣܒ ܓܒܪ̈ܐ ܠܗ ܓܒܪ ܒܝܕܗ ܥܡ ܓܒܪ̈ܐ ܕܥܠ ܡܛ̈ܪ ܒܫܒܬܐ ܘܥܠ ܕܢܦ̈ܩ ܒܫܒܬܐ ׃ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܟܗܢܐ ׃
10 ܘܝܗܒ ܟܗܢܐ ܠܪ̈ܒܢ̈ܐ ܪ̈ܡ̈ܚܐ ܘܬܪ̈ܣ̈ܐ ܕܗ̈ܘܘ ܕܝܘܕ ܡܠܟܐ ܕܒܒܝܬ ܝܗ ׃
11 ܘܩܡ̈ܘ ܪ̈ܨ̈ܐ ܓܒܪ ܙܝܢ̈ܘ ܒܝܕܗ ܡܢ ܟܬܦ ܝܡܢܐ ܕܒܝܬ ܥܕ ܟܬܦ ܣܡܠܐ ܠܡܕܒܚ ܘܠܒܝܬ ܡܣܒ ܥܠ ܡܠܟܐ ܣܒܝܒ ׃
12 ܘܢܦ̈ܩ ܠܒܪ ܡܠܟܐ ܘܣܡ ܥܠܘܗܝ ܐܬ ܣܗܕܘܬܐ ܘܡܠܟ ܐܝܬܘܗܝ ܘܫܚ ܐܝܬܘܗܝ ܘܡ̈ܚܘ ܐܝܕ̈ܝܗܘܢ ܘܐܡܪ̈ܘ ܝܚܝ ܡܠܟܐ ׃
13 ܘܫܡܥܬ ܥܬܠܝܐ ܩܠ ܪ̈ܨ̈ܐ ܩܠ ܥܡܐ ܪ̈ܒ̈ܐ ܘܥܠܬ ܠܘܬ ܥܡܐ ܒܒܝܬ ܝܗ ׃

CAP. XI.

1 VErùm Athalia mater Ehazjæ videns mortuum esse filium suum, surrexit, perdidítque totũ semen regium.
2 Sed Josebaa filia regis Joraim soror Ehazjæ, tollens Joasum Ehazjæ filium, furata est eum è medio filiorum regis qui occidebantur, & abscondit eum ac nutricem ejus in conclavi cubilis sui; abscondit inquam illum ab Athalia, nec mortuus est:
3 Fuítque apud eam in domo Domini absconditus sex annis, interim Athaliâ regnante super terram.
4 Anno verò septimo, mittens Jojada tulit centuriones, & cursores, atque tabellarios; & introduxit eos ad se in domum Dñi: cúmque fœd⁹ cum eis pepigisset, & jusjurandum cum eisdem jurâsset, ostendit eis filium regis:
5 Deinde hortatus est eos, & dixit illis, Hoc est quod facere *debetis*: Tertia pars vestrûm excubias agant, ingrediente sabbatho, in custodia domûs regiæ:
6 Tertia pars in porta præliari: & tertia pars in porta domûs cursorum: & custodite custodiam ædis à damno.
7 Duæ verò partes ex vobis, quoties expiraverit sabbathum, custodiant custodiam domûs Domini, simúlque domûs regiæ:
8 Et cingite regem, arma quisque sua, manu tenens: & quicunque ordines perruperit, moriatur: & estote cum rege tam egrediente quàm ingrediente.
9 Fecerũt ergò centuriones quemadmodum præceperat eis Jojada sacerdos; adduxit enim quilibet milites suos tam ingrediente sabbatho quàm expirante sabbatho, & adierunt Jojadam sacerdotem:
10 Dedítque sacerdos centurionibus hastas & pharetras regis Davidis, quæ erant in domo Domini.
11 Steterunt ergò cursores, arma quisque sua, manu tenens, à latere domûs dextro usque ad latus domûs finistrum; & altare domúmque regiam cinxerunt:
12 Tum educentes filium regis, imposuerunt capiti ejus coronam testimonii, regem constituerunt eum, & unxerunt illum; & plaudentes manibus dixerunt, Vivat rex.
13 Audiens autem Athalia vocem tumultûs populi, & populum gestientem, venit ad populum in domum Domini:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلْحَادِي عَشَرَ *

CAP. XI.

1 * وَاَنَّ اَعْثَلْيَا اُمَّ اَحَزْيَاهُو لَمَّا رَاَتْ وَفَاةَ اَبْنِهَا ۔ قَامَتْ فَاَبَادَتْ جَمِيعَ اَبْنَاءِ اَلْمَمْلَكَةِ *
2 وَعِنْدَذٰلِكَ اَخَذَتْ يَهُوشَابِعَ اَبْنَةُ اَلْمَلِكِ يُورَامَ * وَهِيَ اُخْتُ اَحَزْيَاهُو لِيُوَاشَ بْنِ اَحَزْيَاهُو * وَاِنَّهَا سَرَقَتْهُ مِنْ وَسْطِ
بَنِي اَلْمَلِكِ اَلْقَتْلَى * وَاَخْفَتْهُ وَدَايَتُهُ فِي حُجْرَةِ بَيْتِ اَلْاَسِرَّةِ * وَكَانَ سَتَرَهَا لَهُ مِنْ عَثْلْيَا * وَسَلِمَ وَلَمْ
3 يُقْتَلْ * وَاَقَامَ مُسْتَتِرًا فِي بَيْتِ قُدْسِ اَللّٰهِ سِتَّ سِنِينَ * وَعَثْلْيَا مَلِكَةٌ عَلَى اَلْاَرْضِ * وَلَمَّا كَانَ فِي اَلسَّنَةِ
4 اَلسَّابِعَةِ بَعَثَ يَهُويَادَاعُ * وَاَخَذَ رُوسَاءَ اَلْمِائِينَ * اَلْجُبَاةَ وَالْاَحْنَادَ * وَاَدْخَلَهُمْ اِلَيْهِ اِلَى بَيْتِ اَللّٰهِ *
وَاَقَامَهُمْ فِيهِ * وَعَاهَدَهُمْ عَهْدًا * وَحَلَفَ لَهُمْ وَحَلَّفُوا لَهُ * فَلَمَّا تَوَثَّقَ مِنْهُمْ اَظْهَرَ لَهُمُ اَبْنَ اَلْمَلِكِ
5 * وَاَمَرَهُمْ وَقَالَ * اِصْنَعُوا بِمَا اَمَرْتُكُمْ * اَلثُّلُثُ مِنْكُمْ يَحْفَظُونَ مَوْضِعَ حَرَسِ اَلْمَلِكِ مَدْخَلَ اَلسَّبْتِ
6 * وَثُلُثٌ يَكُونُ فِي بَابِ اَلْحَرْبِ * وَاَلثُّلُثُ فِي اَلْبَابِ اَلَّذِي يَكُونُ فِيهِ اَلْجُبَاةُ * وَاَحْرَسُوا اَلْبَابَ *
7 وَاحْفَظُوا اَلَّا يَكُونَ فِيهِ حَرَمٌ * وَيَكُونُ ثَلَاثُونَ مِنْكُمْ فِي مَخْرَجِ اَلسَّبْتِ لَيْلَةَ اَلْاَحَدِ يَحْفَظُونَ حَرَسَ
8 بَيْتِ اَللّٰهِ وَمَوْضِعَ حَرَسِ اَلْمَلِكِ * وَاحْتَفِظُوا بِاَلْمَلِكِ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ مُتَسَلِّحًا بِاَلسِّلَاحِ اَلسَّاكِ * وَمَنْ
9 يَكْبُرِي وَيَدْخُلُ بَيْنَ اَلصَّفَّيْنِ يُقْتَلُ * وَاَكْمَلُوا اَلْمَلِكَ * وَكُونُوا مَعَهُ فِي دُخُولِهِ وَخُرُوجِهِ * وَعَمِلَ
رُوسَاءُ اَلْمِائِينَ كَمَا اَمَرَهُمْ يَهُويَادَاعُ اَلْاِمَامُ وَسَاقَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ اَصْحَابَهُ * وَصَيَّرَهُمْ حَيْثُ اَمَرَ لَيْلَةَ
اَلسَّبْتِ وَلَيْلَةَ اَلْاَحَدِ * وَاَتَوْا يَهُويَادَاعَ * فَدَفَعَ اِلَى رُوسَاءِ اَلْمِائِينَ اَلْاَرْمَاحَ وَاَلْاَجْعَابَ اَلَّذِي جَعَلَ
11 دَاوُدُ اَلْمَلِكُ فِي بَيْتِ اَللّٰهِ * وَقَامَ اَلْاَحْنَادُ كُلُّ رَجُلٍ بِيَدِهِ سِلَاحُهُ * مِنْ جَانِبِ اَلْبَيْتِ اَلْاَيْمَنِ اِلَى جَانِبِ
12 اَلْبَيْتِ اَلْاَيْسَرِ * وَاَحَاطُوا بِبَيْتِ اَللّٰهِ وَبَيْتِ اَلْمَلِكِ * وَاَخْرَجُوا اَبْنَ اَلْمَلِكِ * وَوَضَعُوا تَاجَ اَلْمُلْكِ عَلَى
رَاْسِهِ وَمَسَكُوهُ * وَصَفَّقُوا وَطَرِبُوا * وَقَالُوا يَعِيشُ اَلْمَلِكُ * فَسَمِعَتْ عَثْلْيَا ضَجَّةَ اَلشَّعْبِ وَرَجْمَهُمْ *
13 فَجَاءَتْ اِلَى اَلشَّعْبِ اِلَى بَيْتِ اَللّٰهِ *

מלכים ב: יב

principes &, judicia secundū columnā super stans rex ecce & ,vidit Et
14 וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הָעַמּוּד כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים
clangens & , lætus terræ populus omnis & ,regem ad tubæ &
וְהַחֲצֹצְרוֹת אֵל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ
ligatio Ligatio ;clamavit &,sua vestimēta Hattaliah scidit & : tubis in
בַּחֲצֹצְרוֹת וַתִּקְרַע עַתַלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר קָשֶׁר:
exercitus præpositis centuriarum principibus sacerdos Jehojadah præcepit Et
15 וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת פְּקִדֵי הַחָיִל
venientem & ,ordines extra ad eam Educite : eos ad dixitque
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית לַשְּׂרֵפוֹת וְהַבָּא
moriatur Ne ; sacerdos dixerat nam : gladio in interfice ,eam post
אַחֲרֶיהָ הָמֵת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן אַל־תּוּמַת
introitus via venit & ,manus ei posuerunt Et .DOMINI domo in
בֵּית יְהוָה: וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדִים וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ־מְבוֹא
excidit Et .ibi est interfecta & , regis domus equorum
16 הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וְתוּמַת שָׁם: וַיִּכְרֹת
,populum inter &,regem inter &,DOMINUM inter fœdus Jehojadah
יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם
,populum inter & ,regem inter & ,DOMINI populum in existendum ad
17 לִהְיוֹת לָעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם:
; illam diruerunt & ,Bahal domum terræ populus omnis sunt ingressi Et
וַיֵּבְאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית הַבַּעַל וַיִּתְּצֻהוּ
sacerdotē Mattan & ,bene confregerunt ej' imagines & ,ejus aras
18 אֶת־מִזְבְּחֹתָיו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ הֵיטֵב וְאֶת־מַתָּן כֹּהֵן
super præfectura sacerdos posuit & : altarium facies ad occiderunt Bahal
הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיָּשֶׂם הַכֹּהֵן פְּקֻדֹּת עַל־
,cursores & ,duces & ,centuriarum principes tulit Et .Domini domū
19 בֵּית יְהוָה: וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכֹּרִי וְאֶת־הָרָצִים
,DOMINI domo è regem fecerunt descendere & ,terræ populi omnē &
וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרִידוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה
thronū super sedit & : regiam domum cursorum portæ via venerunt &
וַיָּבֹאוּ דֶּרֶךְ שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב עַל כִּסֵּא
: requievit civitas & ,terræ populus omnis est lætatus Et .regum
20 הַמְּלָכִים: וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה
septem Filius .regis domo gládio in occiderunt Hathaliabu &
וְאֶת־עַתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית ׳ מֶלֶךְ: בֶּן־שֶׁבַע
,ejus regnando in ,Jehoas annorum
21 שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ:

CAP. XII. יב

regnavit annis quadraginta & ,Jehoas regnavit Jehu septimo anno In
1 בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ
Jehoas Fecitque .sebah-Beer de Sibiah ej' matris nomen & : Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע: וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ
Jehojadah eū docuit quibus, suis dieb' omnib' DOMINI oculis in rectum
2 הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע
,immolantes populus Adhuc : recesserunt non excelsa Veruntamen : sacerdos
3 הַכֹּהֵן: רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
Omnem ; sacerdotes ad Jehoas Dixitque .excelsis in suffientes &
וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת: וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים כֹּל
transeuntis pecuniā, DOMINI domā introducetur quæ sanctitatū pecuniā
4 כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יוּבָא בֵּית־יְהוָה כֶּסֶף עוֹבֵר
super ascenderit quæ pecuniā omnē, ej' ordinationis animarū pecuniā , viri
אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כֹּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה־עַל־
, sacerdotes sibi Tollent : DOMINI domum inducendum ad viri cor
5 לֵב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה: יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים
quæ omnem ad domus supturam fortificabunt ipsi &, suo noto à vir
אִישׁ מֵאֵת מַכָּרוֹ וְהֵם יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר־
anno tertio & , vigesimo anno in ,fuit Et .supturam ,ibi invenietur
6 יִמָּצֵא שָׁם בֶּדֶק: וַיְהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה
.domus fissuram sacerdotes fortificaverunt non , Jehoas regis
לַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת:

Versio VULG. LAT.

Vidit regem stantem super tribunal juxta morē, et cantores & tubas prope eum, omnémque populū terræ lætantem, & canentē tubis: & scidit vestimenta sua, clamavítque; Conjuratio, conjuratio. Præcepit autē Joiada centurionibus, qui erant super exercitū, & ait eis; Educite eam extra septa templi, & quicunque eam secutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos, Non occidatur in templo Domini. Imposuerúntque ei manus, & impegerunt eam per viam introitūs equorū, juxta palatiū, et interfecta est ibi. Pepigit ergò Joiada fœdus inter Dominū, & inter regem, & inter populum, ut esset populus Domini, et inter regem & populū. Ingressúsque est omnis populus terræ templum Baal, & destruxerūt aras ejus, & imagines contriverunt validé: Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. Tulítque centuriones, & Cerethi & Phelethi legiones, et omnem populum terræ, deduxerúntque regem de domo Domini: & venerunt per viam portæ scutariorum in palatium, & sedit super thronum regum. Lætatúsque est omnis populus terræ, & civitas conquievit: Athalia autem occísa est gladio in domo regis. Septémque annorum erat Joas, cùm regnare cœpísset.

CAP. XII.

1 ANno septimo Jehu, regnavit Joas: & quadraginta annis regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Sebia de Bersabee.
2 Fecítque Joas rectum corā Domino cunctis diebus, quib' docuit eum Joiada sacerdos.
3 Veruntamen excelsa non abstulit: adhuc enim popul' immolabat, & adolebat in excelsis incensum.
4 Dixítq; Joas ad sacerdotes; Omnem pecuniam sanctorum, quæ illata fuerit in templū Domini à prætereuntibus, quæ offertur pro pretio animæ, & quam sponte & arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini:
5 Accipiant illam sacerdotes juxta ordinem suum, & instaurent sartatecta domûs, si quid necessariū viderint instauratione. Igitur usque ad vigesimū tertiū annū regis Joas, non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἐφεστήκει ἐπὶ τῆς στύλης κατὰ τὸ κρίμα· καὶ οἱ ᾠδοὶ καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς χαίρων καὶ σαλπίζων ἐν σάλπιγξι. καὶ διέρρηξε Γοδολία τὰ ἱμάτια ἑαυτῆς, καὶ ἐβόησε,
15 Σύνδεσμος, Σύνδεσμος. Καὶ ἐνετείλατο (φ) Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχαις τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐξαγάγετε αὐτὴν ἔσω τοῦ (χ) σωρὼθ, ὁ εἰσπορεύομενος ὀπίσω (ψ) αὐτῆς θανάτῳ θανατωθήσεται ἐν ῥομφαίᾳ. ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεύς, (ω) Καὶ μὴ ἀποθάνῃ ἐν οἴκῳ κυρίου.
16 Καὶ ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας, καὶ (α) εἰσῆλθον ὁδὸν εἰσόδου ἵππων οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. Καὶ διέθετο (β) Ἰωδαὲ διαθήκην ἀναμέσον κυρίου καὶ ἀναμέσον τοῦ βασιλέως καὶ ἀναμέσον τοῦ λαοῦ, τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ· καὶ ἀναμέσον τοῦ βασιλέως
18 καὶ ἀναμέσον τοῦ λαοῦ. Καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς οἶκον τοῦ Βάαλ καὶ κατέαξαν αὐτὸν, καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ συνέτριψαν ἀγαθῶς· καὶ τὸν (γ) Μαθὰν τὸν ἱερέα τοῦ Βάαλ ἀπέκτειναν κατὰ πρόσωπον τῶν θυσιαστηρίων. καὶ ἔθηκεν ὁ ἱερεὺς
19 ἐπισκόπους εἰς τὸν οἶκον κυρίου. Καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχας, καὶ τὸν (δ) Χορρὶ, καὶ τὸν Ῥασὶμ, καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ κατήγαγον τὸν βασιλέα ἐξ οἴκου κυρίου· καὶ (ε) εἰσῆλθον ὁδὸν πύλης τῶν διαπεχόντων οἴκου τοῦ βασιλέως,
20 καὶ (ζ) ἐκάθισε αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τῶν βασιλέων. Καὶ ἐχάρη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύχασε. καὶ τὴν Γοδολίαν ἐθανάτωσεν ἐν ῥομ-
21 φαίᾳ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως. Υἱὸς ἑπτὰ ἐτῶν Ἰωὰς ἐν τῷ (η) βασιλεύειν αὐτόν.

MS.A. (φ) Ἰωαδαὲ (χ) τοῦ Σαδηρὼθ, καὶ ὁ (ψ) αὐτῆς θανάτῳ θανατωθήσεται ῥομφαίᾳ· (ω) Καὶ εἰ μὴ (α) εἰσῆλθαν (β) Ἰωαδαὲ (γ) Μαχὰν (δ) Χορρὶ, καὶ τὸν Ῥασὶμ, (ε) εἰσῆλθεν (ζ) ἐκάθισεν (η) βασιλεύειν. Ἐν ἔτει

ΚΕΦ. ιβ'.

1 ΕΝ ἔτει ἑβδόμῳ (α) τοῦ Ἰὲ ἐβασίλευσεν Ἰωὰς, καὶ (β) τεσσεράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ (γ)
2 Σαβιὰ ἐκ τοῦ Βηρσαβεέ. Καὶ ἐποίησεν Ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐφώτισεν αὐτὸν (δ) Ἰωδαὲ ὁ ἱερεύς.
3 Πλὴν τοῦ ὑψηλῶν οὐ μετεστάθησαν, καὶ ἐκεῖ ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε, καὶ ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. Καὶ εἶπεν Ἰωὰς πρὸς τοὺς ἱερεῖς, Πᾶν
4 τὸ ἀργύριον τοῦ ἁγίου τὸ εἰσδιαζόμενον (ε) ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου (ζ) ἀργύριον ζωμμήσεως, ἀνὴρ ἀργύριον λαβὼν ζωμμήσεως, πᾶν ἀργύριον ὃ ἐὰν ἀναβῇ ἐπὶ καρδίαν ἀνδρὸς
5 ἐνεγκεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου, λαβέτωσαν (η) ἑαυτοῖς οἱ ἱερεῖς ἀνὴρ ἀπὸ (θ) τοῦ πεφάσεως αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ (ι) κατίσουσι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου
6 εἰς πάντα ὃ ἐὰν εὑρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως Ἰωὰς οὐκ ἐκραταίωσαν οἱ ἱερεῖς τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου.

MS.A. (α) τοῦ Ἰηὲ (β) πεντεκόντα (γ) Ἀβιὰ (δ) Ἰωαδαὲ (ε) ἐν οἴκῳ (ζ) ἀργύριον παρεχόμενον ἀνὴρ ψυχῶν συντιμήσεως ἀνὴρ πᾶν ἀργύριον ὃ ἐὰν (η) αὐτοῖς (θ) τῆς πεφάσεως αὐτῶν, (ι) κατίσωσι τὸ βεδέκ

CAP. XII.

IN anno septimo Ihu regnavit Joas: & quadraginta annes regnavit in Hierusalem: & nomen matris ejus Sabia de Bersabee. Et fecit Joas rectum in conspectu Domini omnibus diebus, quibus illuminavit eum Jodae sacerdos. Veruntamen ab excelsis non se removerunt: & ibi adhuc populus sacrificabat, & adolebant in excelsis. Et dixit Joas ad sacerdotes; Omne argentum sanctorum quod illatum fuerit in domo Domini argentum æstimationis, vir (a) argentum accipiens æstimationi, omne argentum, quodcunque ascenderit in cor viri offerre in domo Domini, Accipiant sibi sacerdotes, vir à (b) venditione sua: & ipsi (c) stabilient Bedec domûs in omnibus, ubicunq; inventum fuerit ibi Bedec. Et factum est in vigesimo et tertio anno regis Joas non firmaverant sacerdotes Bedec domûs.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וְחָזֵת וְהָא מַלְכָּא קָאֵם עַל אַסְטְוָנָא כְּהִלְכְתָא וְרַבְרְבַיָּא עַיְּטִין וְחַצּוֹצְרָתָא קָרְמֵי מַלְכָּא וְכָל
עַמָּא דְאַרְעָא חָדָן וְתָקְעִין בְּחַצּוֹצְרָתָא וּבְזִעַת עֲתַלְיָה יַת לְבוּשָׁהָא וְקָרַת מְרָדָא מְרָדָא:
15 וּפַקֵּד יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא יַת רַבְנֵי מְאָתָא דְמַמְנָן עַל חֵילָא וַאֲמַר לְהוֹן אַפִּיקוּ יָתַהּ לְגָו מִן
סִדְרָא וּדְיֵעוֹל בַּתְרָהָא יִתְקְטֵל בְּחַרְבָּא אֲרֵי אֲמַר כָּהֲנָא לָא תִתְקְטֵל בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי:
16 וְשַׁוִּיאוּ לַהּ אַתְרָא וְעָלַת בְּאוֹרַת מֵעֲלָנָא דְסוּסַיָּא לְבֵית מַלְכָּא וְאִתְקְטָלַת תַּמָּן: וְגוֹר
17 יְהוֹיָדָע יַת קְיָמָא בֵּין מֵימְרָא דְיָי וּבֵין מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא לְמֶהֱוֵי לְעַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בֵּין
מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא: וְעָלוּ כָל עַמָּא דְאַרְעָא לְבֵית בַּעְלָא וְסַתְּרוּהִי יַת אֲגוֹרוֹהִי יַת צַלְמוֹהִי
18 דְּתַבִּירוּ יָאוּת יַת מַתָּן כּוּמָרַיָּא דְבַעְלָא קְטָלוּ קֳדָם אֲגוֹרָא וּמַנִּי כָּהֲנָא מַטָּרָן עַל בֵּית
19 מַקְדְּשָׁא דְיָי: וּדְבַר יַת רַבְנֵי מְאָתָא וְיַת גַּבְּרַיָּא וְיַת רָהֲטַיָּא וְיַת כָּל עַמָּא דְאַרְעָא וְאַחִיתוּ
יַת מַלְכָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי וְעָלוּ בְּאוֹרַח תְּרַע רָהֲטַיָּא דְבֵית מַלְכָּא וְיַתֵּב עַל כּוּרְסֵי
20 מַלְכַיָּא: וְחַדִּי כָל עַמָּא דְאַרְעָא וְקִרְתָא שְׁדוֹכַת וְיַת עֲתַלְיָה קְטָלוּ בְּחַרְבָּא בֵּית מַלְכָּא:
21 בַּר שְׁבַע שְׁנִין יְהוֹאָשׁ כַּד מְלַךְ:

יב

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבְּעִין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וּשְׁמֵהּ אֶסְיָה צִבְיָה מִבְּאֵר
2 שְׁבַע: וַעֲבַד יְהוֹאָשׁ דְכַשֵּׁר קֳדָם יְיָ כֹּל יוֹמוֹהִי כְּמָא דְאַלְפֵיהּ יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא:
3 לְחוֹד בְּמָתָא לָא עֲתָרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמְסַקִּין בּוּסְמִין עַל בְּמָתָא: וַאֲמַר יְהוֹאָשׁ לְכָהֲנַיָּא כֹּל
4 כְּסַף קוּדְשַׁיָּא דְמִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי כְּסַף תְּקַלְיָא דְעָבַר עַל מִנְיָן גַּבְרַיָּא כְּסַף פִּרְקָן
נַפְשָׁתָא דְמַתַּן גַּבַר פּוּרְקָן נַפְשֵׁיהּ אַף כֹּל כְּסַף דְּמִתְנַדַּב גַּבַר בְּלִבֵּיהּ לְאַיְתָאָה לְבֵית
5 מַקְדְּשָׁא דְיָי: יִסְבּוֹן לְהוֹן כָּהֲנַיָּא גַּבַר מִן מַכְּרִיהּ וְאִנַּיִן יִתְקְפוּן יַת בִּרְקָא דְבִירְתָא לְכֹל אֲתַר
6 דִּי יִשְׁתְּכַח תַּמָּן בִּרְקָא: וַהֲוָה בְּשַׁתַּת עֶסְרִין וּתְלַת שְׁנִין לְמַלְכָּא יְהוֹאָשׁ לָא תַקִּפוּ כָּהֲנַיָּא
יַת בִּרְקָא דְבֵירְתָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et vidit, et ecce rex stabat juxta columnā secundùm consuetudinē, et magnates [erant] cum illo, et tubæ ante regē: et omnis popul' terræ lætabantur, et clangebant tubis; et scidit Ghathaliah vestimenta sua, et clamavit, Conjuratio, conjuratio. Et præcepit Jehojadagh sacerdos magistris centenorū, qui præpositi erant sup exercitū; et dixit eis, Educite illā p medium extra ordinem, et qui iverit post eam, occidatur gladio, quia dixerat sacerdos, Ne occidatur in domo sanctuarii Dñi. Et posuerunt illi locū, et ingressa est per viā ascensus equorum in domū regis, et occisa est ibi. Et percussit Jehojadagh fœd' inter verbū Dñi, et inter regē et populū, ut esset in populum ministrantē Dño, et inter regē et populū. Et intraverunt omnis populus terræ in ædem Baghla, et destruxerunt eā, & aras ej', et simulachra ejus fregerunt pulchrè, & Mathan sacerdotē Baghla occiderunt ante aram: & præfecit sacerdos custodes sup domū sanctuarii Dñi. Et accepit magistros centenorū, & barones, et cursores, et omnē populum terræ, et deduxerunt regē de domo sanctuarii Dñi, et intraverunt per viā portæ cursorū domus regis, et sedit super soliū regū. Et lætat' est omnis popul' terræ, et urbs quievit, et Ghathaliah occiderunt gladio in domo regis. Filius septem annorum erat Jehoas quando regnavit.

CAP. XII.

1 ANno septimo Jehu regnavit Jehoas: et quadraginta annis regnavit in Jerusalem, et nomen matris ej' Szibiah de Beersabagh.
2 Et fecit Joas p rectū erat ante Dñm omnib' dieb' suis, quatenus docuit illū Jehojadagh sacerdos. Tantūmodo excelsa non recesserant, hactenus populo sacrificante, et adolente aromata super excelsa. Et dixit Joas sacerdotib', Omne argentū sanctorū quod inducitur in domū sanctuarii Dñi, argentū offensionum p transit super computū virorum, argentū redemptionis animarū, p est donū viri [pro] redemptione animæ suæ, etiā omne argentū p sponte proposuerit vir in corde suo afferre in domū sanctuarii Dñi, Accipiant sibi sacerdotes, quisq; a noto suo, et ipsi fortificabunt scissurā dom' in omni loco, in quo inventa fuerit ruptura. Et fuit anno vicesimo tertio annorum regis
3 Joas, non fortificaverant sacerdotes scissuram domus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܚܙܐ ܠܡܠܟܐ ܩܝܡ ܥܠ ܥܡܕܗ ܐܝܟ ܢܝܡܘܣܐ ܘܣܪܒܝ ܓܒܪܐ ܘܩܪܢܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܘܟܠ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܚܕܝܢ ܘܬܩܥ ܒܩܪܢܐ ܘܩܪܥ ܐܬܠܝܐ ܠܘܒܫܗ ܘܩܪܝܬ ܣܪܒܝ ܣܪܒܝ ܘܦܩܕ ܐܬܠܝܐ ܠܟܗܢܐ ܪܒܐ ܥܠ ܡܐܐ ܪܫܝ ܚܝܠܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܩܘ ܠܗ ܒܪ ܡܢ ܕܬܬܒܥ ܐܢ ܢܬܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܗܢܐ ܠܐ ܢܬܩܛܠ ܒܒܝܬ ܝܗ ܘܣܝܡܘ ܠܗ ܐܬܪܐ ܘܥܠ ܕܥܠ ܒܬܪ ܣܘܣܝ ܘܩܛܠܘ ܬܡܢ ܠܡܠܟܐ ܒܒܝܬ ܝܗ ܘܐܬܪ

מלכים ב: יב

dixitque :ſacerdotes & ,ſacerdotem Jehojadah Jehoas rex vocavit Et
7 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וְלַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר
ne nunc Et *? domus fiſſuram fortificantes vos non Cur ;eos ad
אֲלֵהֶם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת וְעַתָּה אַל־
.eam tradite domus *fiſſuram* ad ſed ,veſtris notis à pecuniam accipiatis
תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מַכֵּרֵיכֶם כִּי־לְבֶדֶק הַבַּיִת תִּתְּנֻהוּ׃
,populo à pecuniam *accipere* non *pro* ſacerdotes *conſenſerunt* Et
8 וַיֹּאְרוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קַחַת־כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם
ſacerdos Jehojadah tulit Et .domus *rupturam fortificare non pro* &
וְלִבְלְתִּי חַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃ וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן
apud eam *dedit* & : ejus oſtio in foramen perforavit &,unius arcam
9 אֲרוֹן אֶחָד וַיִּקֹּב חֹר בִּדַלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל
dederunt & : Domini domum *virum ingrediendo in* ,dextera in altare
הַמִּזְבֵּחַ בִּימִין בְּבוֹא־אִישׁ בֵּית יְהוָה וְנָתְנוּ־
introeuntium pecuniam omnem ,liminis cuſtodes ,ſacerdotes ibi
שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי הַסַּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא
pecunia multa quòd *eos videre ſecundum* ,erat Et .Domini domum
בֵּית־יְהוָה׃ וַיְהִי בִּרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף
,ligabant & ,magnus ſacerdos & ,regis ſcriba aſcendebat & ,arca in
10 בָּאָרוֹן וַיַּעַל סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ
tradebant Et .Domini domo *inventam* pecuniam numerabant &
וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה׃ וְנָתְנוּ אֶת־
præpoſitorum epiſcium facientium manus *ſuper* paratam pecuniam
11 הַכֶּסֶף הַמְתֻכָּן עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַפְּקֻדִים
ædificatores ad & ,lignarios fabros ad eam educebant & : Domini domo
בֵּית יְהוָה וַיּוֹצִיאוּ־הוּ לְחֹרְשֵׁי הָעֵץ וְלַבֹּנִים
,*lapidis* cæſores ad & cæmentarios ad Et .Domini domo *facientes*
12 הָעֹשִׂים בֵּית יְהוָה׃ וְלַגֹּרִים וְלַחֹצְבֵי הָאֶבֶן
rupturam fortificandum ad ,*exciſionis* lapides & ligna *emendum ad* &
וְלִקְנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־בֶּדֶק
domum ſuper egrediebatur quod omne ad & ,Domini domus
בֵּית־יְהוָה וּלְכָל אֲשֶׁר־יֵצֵא עַל־הַבַּיִת
,*argenti ſcyphi* Domini domo *fiebat* non Veruntamen *fortificandum* ad
13 לְחִזּוּקוֹ׃ אַךְ לֹא יֵעָשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת כֶּסֶף
vaſa & ,aurea vaſa omnia ,tubæ ,pelves ,pſalteria
מְזַמְּרוֹת מִזְרָקוֹת חֲצֹצְרוֹת כָּל־כְּלִי זָהָב וּכְלִי
Etenim .Domini domum *introducta* pecunia ex ,argentea
14 כֶסֶף מִן־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־יְהוָה׃ כִּי־
domum ea *in* fortificabant & ,eam dabant *opiſcium* facientibus
לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה יִתְּנֻהוּ וְחִזְּקוּ־בוֹ אֶת־בֵּית
querum homines rationem reddere faciebant non Et .Domini
15 יְהוָה׃ וְלֹא יְחֻשְׁבוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
,opus facientibus *dandum ad ,eorum manus ſuper pecuniam dabant*
יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לָתֵת לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
peccatorum pecunia & ,*delicti* Pecunia ,*facientes ipſi* fide in ſed
16 כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃ כֶּסֶף אָשָׁם וְכֶסֶף חַטָּאוֹת
aſcendit Tunc .*erant* ſacerdotum : Domini domum inferebatur non
לֹא יוּבָא בֵּית יְהוָה לַכֹּהֲנִים יִהְיוּ׃ אָז יַעֲלֶה
poſuit & : eam cepitque ,Ghath *ſuper* pugnavit & ,Aram rex Chazael
חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיִּלָּחֶם עַל־גַּת וַיִּלְכְּדָהּ וַיָּשֶׂם
Jehoas tulit Et .Jeruſalem *ſuper aſcendendum ad* ,*ſuæ facies* Chazael
חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ
ſanctificaverant quas ſanctificationes omnes Jehudah rex
17 מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶת כָּל־הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר־
& ,Jehudah reges eius patres Achaz ,ahu & ,Jehoram & ,Jehoſaphat
הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וִיהוֹרָם וַאֲחַזְיָהוּ אֲבֹתָיו מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת
domus theſauris in inventum aurum omne & ,ſuas ſanctificationes
קָדָשָׁיו וְאֶת כָּל־הַזָּהָב הַנִּמְצָא בְּאֹצְרוֹת בֵּית־
aſcendit & ,Aram regem Chazael ad miſit & : regis domus & ,Domini
יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל
.Jeruſalem *deſuper*
מֵעַל יְרוּשָׁלִָם׃

Verſio VULG. LAT.

7 Vocavítq; rex Joas Joiadā pontificē & ſacerdotes,dicens eis; Quarè ſartatecta non inſtauratis templi ? nolite ergò ampliùs accipere pecuniam juxta ordinem veſtrū, ſed ad inſtaurationem templi reddite eam.
8 Prohibitíque ſunt ſacerdotes ultrà accipere pecuniā à populo, & inſtaurare ſartatecta domûs. Et tulit Joiada pontifex gazophylácium unum, aperuítque foramen deſuper,& poſuit illud juxta altare ad dexteram ingredientium domū Domini, mittebántq; in eo ſacerdotes, qui cuſtodiebant oſtia, omnem pecuniam,quæ deferebatur ad templum Dñi. Cúmque viderent nimiam pecuniā eſſe in gazophylacio,aſcendebat ſcriba regis, & pontifex, effundebántque & numerabāt pecuniā, quæ inveniebatur in
11 domo Domini: Et dabant eam juxta numerum atque menſuram,in manu eorum qui præerant cæmentariis domûs Domini:qui impendebant eam in fabris lignorum,& in cæmentariis iis, qui operabantur in
12 domo Domini,Et ſartatecta faciebant:& in iis, qui cædebāt ſaxa,et ut emerent ligna,& lapides, qui excidebantur, ita ut impleretur inſtauratio domûs Dñi, in univerſis quæ indigebant expenſa ad muniendā domum. Veruntamen non fiebant ex eadē pecunia hydriæ templi Domini, & fuſcinulæ, & thuribula,& tubæ,& omne vas aureum & argenteum, de pecunia quæ inferebatur in
14 templū Domini. Iis enim qui faciebant opus, dabatur ut inſtauraretur templum Domini:
15 Et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniā ut diſtribuerent eam artificibus,ſed in fide tractabāt eam.
16 Pecuniam verò pro delicto,et pecuniam pro peccatis, non inferebant in templum Domi-
17 ni,quia ſacerdotum erat. Tunc aſcendit Hazael rex Syriæ, & pugnabat contra Geth, cepitque eam: & direxit faciem ſuā ut aſcenderet in Jeruſalem.
18 Quam ob rem tulit Joas rex Juda omnia ſanctificata, quæ conſecraverāt Joſaphat & Joram & Ochozias, patres ejus reges Juda, & quæ ipſe obtulerat:et univerſum argentum, quod inveniri potuit in theſauris templi Dñi,et in palatio regis : miſitque Hazaeli regi Syriæ,et receſſit ab Jeruſalem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἐκάλεσεν (κ) Ἰωὰς ὁ βασιλεὺς Ἰωδαὲ τὸν ἱρέα καὶ τοὺς ἱρεῖς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι οὐκ ἐνισχύετε τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου; καὶ νῦν μὴ (λ) λάβητε ἀργύριον ἀπὸ τῶν πρασίων ὑμῶν, ὅτι εἰς τὸ βε-
8 δὲκ τοῦ οἴκου δώσετε αὐτό. Καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν ἀργύριον παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ μὴ ἐνισχύσαι τὸ
9 βεδὲκ τοῦ οἴκου. Καὶ ἔλαβεν (μ) Ἰωδαὲ ὁ ἱρεὺς κιβωτὸν μίαν, καὶ ἔτρησε (ν) τρώγλιον ὀπὴ τῆς βαιθ αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἐκ (ξ) δεξιῶν ἐν τῷ οἴκῳ εἰσόδου οἴκου κυρίου· καὶ ἔδωκαν οἱ ἱερεῖς οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ (ο) κυρίου.
10 Καὶ ἐγένετο ὡς (π) εἶδον ὅτι πολὺ τὸ ἀργύριον ἐν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀνέβη ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἔσφιγξαν καὶ ἐσφήμισε τὸ ἀργύριον τὸ εὑ-
11 ρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ ἐπιμεθὲν ὅπη χεῖρες (ρ) ποιούντων τὰ ἔργα (σ) τῶν ὁπισθόπων οἴκου κυρίου, καὶ ἐξέδοσαν τοῖς τέκτοσι τῶν ξύλων, καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τοῖς ποιοῦσιν ἐν
12 οἴκῳ κυρίου, Καὶ τοῖς (τ) τειχισταῖς, καὶ τοῖς λατόμοις τοῦ λίθων τοῦ κτήσασθαι ξύλα καὶ λίθους λαξομικοὺς τοῦ κατισχῦν (υ)
13 τὸ βεδὲκ οἴκου κυρίου, εἰς πάντα ὅσα ἐξωδιάσθη ἐπὶ τῷ οἴκου κυρίου τοῦ κρατωῦσαι. Πλὴν
14 ὧν (φ) ποιηθήσοντ οἴκῳ κυρίου θύραι ἀργυραῖ, ἅλοι, φιάλαι, καὶ βάλπιγγες, πᾶν σκεῦος χρυσοῦν καὶ σκεῦος ἀργυροῦν, ἐκ τοῦ ἀργυρίου τοῦ εἰσενεχθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου, Ὅτι
15 τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα δώσουσιν αὐτό. καὶ ἐκραταίωσε (χ) ἐν αὐτῷ τὸν οἶκον κυρίου.
16 Καὶ οὐκ ἐξελογίζοντο τοὺς ἄνδρας οἷς (ψ) ἐδίδουν τὸ ἀργύριον ἐπὶ χειρὰς αὐτῶν δοῦναι
17 τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ὅτι ἐν πίστει αὐτῶν ποιοῦσιν. Ἀργύριον περὶ ἁμαρτίας, (ω) καὶ ἀργύριον περὶ παραπτώματος, (α) ὅτι εἰσωνέχθη ἐν οἴκῳ κυρίου, τοῖς ἱερεῦσιν ἐγέ-
18 νετο. Τότε ἀνέβη Ἀζαὴλ βασιλεὺς Συρίας, καὶ ἐπολέμησεν ἐπὶ Γὲθ, καὶ προσεκατελάβετο αὐτήν· καὶ ἔταξεν Ἀζαὴλ τὸ πρόσωπον (β) αὐτῶ ἀναβαῖνα ἐπὶ Ἰερουσα-
19 λήμ. Καὶ ἔλαβεν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰούδα πάντα τὰ ἅγια ὅσα ἡγίασεν Ἰωσαφὰτ καὶ Ἰωρὰμ καὶ Ὀχοζίας οἱ πατέρες αὐτῶ καὶ βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ τὰ ἅγια αὐτῶ, καὶ πᾶν (γ) τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τῶ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλε τῶ Ἀζαὴλ βασιλεῖ Συρίας, καὶ ἀνήβη ἀπὸ Ἰερουσαλήμ.

MS.A. (κ) ὁ βασιλεὺς Ἰωὰς Ἰωιαδαὲ (λ) λάβετε (μ) Ἰωαδαὲ (ν) τρώγλω ἐν τῇ * τρώγλη (ξ) Ἀμασῆ ἐν τῷ (ο) κυρίου κυρίῳ. Καὶ (π) ἴδεν αὐτὸν ὅτι (ρ) τῶν ποιούντων (σ) τῶν ἐπὶ Ϛκδῶν οἴκου (τ) πλιθαῖς καὶ τοῖς τειχίταις καὶ τοῖς λατόμοις (υ) τὸν βεδὲκ (φ) ποιηθήσοντ οἴκου (χ) ὡπῶ τὸν (ψ) ἐδίδου ἀργύριον (ω) καὶ περὶ (α) ὅτι ἐκ ὠσωνέχθη (β) ὡπῶ προσώπου ἐπὶ (γ) τὸ * ἀρχιον τὸ

Et vocavit Joas rex Jodæ ſacerdotem, & ſacerdotes,& dixit ad eos; Quid, quòd non firmâſtis Bedec domus ? Et nunc non accipiatis argentum de venditionibus veſtris: quoniam in Bedec domûs dabitis illud. Et conſenſerunt ſacerdotes non accipere argentum à populo, & non ſtabilire Bedec domûs. Et ſumpſit Jodæ ſacerdos arcam unam: & perforavit foramen in oſtio ejus, & dedit eam apud (d) Ammazibi in domo viri domûs Domini. Et dederunt ſacerdotes cuſtodientes limen, omne argentum inventum in domo Domini. Et factum eſt ut viderent, quia multum argentum in arca; & aſcendit ſcriba regis, & ſacerdos magnus, & ligarent, & numerarent argentum inventū in domo Domini. Et dederunt argentum paratum in manus facientium opera viſitatorum domûs Domini. Et præpoſuerunt fabris lignorum, & ædificatoribus faſcientibus in domo Domini, Et cæmentariis, & cæſoribus lapidum, ad emenda ligna, & lapides exciſos, ad continendum Bedec domûs Domini, in omnia quæcunque expendebantur in domum ad fulciendum. Veruntamen non fiunt domui Domini portæ argenteæ, clavi, phialæ,et tubæ,omne vas aureū, & vas argenteum, ex argento illato in domum Domini: Quoniam facientibus opera dabunt illud. Et fulcirent in eo domum Domini. Et non exigebant rationem à viris, quibus dabant argentum in manus eorum ad dandum facientibus opera: quoniam in fide (e) ipſorum faciunt. Argentum pro peccato, & argentum pro delicto quicquid illatum fuerit in domo Domini, ſacerdotibus fuit. Tunc aſcendit Azael rex Syriæ: & bellavit ſuper Geth, & cepit eam. Et poſuit Azael faciem ſuam ad aſcendendum ſuper Hieruſalem. Et ſumpſit Joas rex Juda omnia ſancta, quæcunque ſanctificaverat Joſaphat, & Joram, & Ochoz as patres ejus, & reges Juda, & ſancta ſua, & omne aurum inventum in theſauris domûs Domini, & domûs regis, & miſit Azael regi Syriæ: & aſcendit de Hieruſalem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וקרא מלכא יהואש ליהוידע כהנא ולכהניא ואמר להון מא דין ליתכון מתקפין ית
7 בדקא דביתא וכען לא תסבון כספא מן מדכיכון ארי לבדקא דביתא תתנוניה: ואטפסו
8 כהניא בדיל דלא למסב כספא מן עמא ובדיל דלא לתקפא ית בדיתא: ונסיב
9 יהוידע כהנא ארונא חד ונקב חורא בדשיה ויהב יתיה בסטר מדבחא מימינא במעל
גברא לבית מקדשא דיי ויהבון תמן כהניא אמרכליא יתכל כספא דמתעל לבית
10 מקדשא דיי: והוה כד חזו ארי סני כספא בארונא וסליק ספרא דמלכא וכהנא רבא ועזרו
11 ומנו ית כספא דאשתכח בית מקדשא דיי: ויהבין ית כספא דמטקס על ידי עבדי עבידא
די ממנן על בית מקדשא דיי ומפקין לנגרי אעיא ולארכלא דעבדין בית מקדשא דיי:
12 ולארגובלא ולפסלי אבניא ולמזבן אעין ואבנין פסילן לתקפא ית בדקא בית מקדשא
13 דיי וכל דיפוק על ביתא לתקפותיה: ברם לא מתעבד בית מקדשא דיי קולין דכספ
מזמרייא ומני מורקיא חצוצרתא כל מאני דהבא ומאני כספא מן כספא דמתעל לבית
14 מקדשא דיי: ארי לעבדי עבידתא יהבין ליה ומתקפין ביה ית בית מקדשא דיי: ולא
15 מחשבין עם גברייא די יהבין ית כספא על ידיהון למיתן לעבדי עבידתא ארי בהמנותא
16 אנון עבדין: כסף אשמא וכסף חטותא לא מתעל לבית מקדשא דיי לכהניא יהבין
17 ליה: בדין סליק חזאל מלכא דארם ואגיח קרבא על גת וכבשה ושוי חזאל אפוהי
למסק לירושלם: ונסיב יהואש מלך שבטא דבית יהודה ית כל קודשיא די אקדישו
יהושפט ויהורם ואחזיהו אבהתוהי מלכא דבית יהודה ית קודשוהי וית כל דהבא
דאשתכח באוצרי בית מקדשא דיי ובית גנוי מלכא ושדר לחזאל מלכא דארם
ואסתלק מעל ירושלם:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et vocavit rex Joas Jehojadah ſacerdotem, et ſacerdotes,et dixit illis, Ut
7 quid non fortificatis rimas dom⁹ ? et nunc non accipiatis argentū à noſtris veſtris,*quia* ad rupturas dom⁹ dabitis illud. Et contentati ſunt ſacerdotes,
8 ut non acciperent argentū à populo,et ne fortificarent ruinā dom⁹. Et ac-
9 cepit Jehojadah ſacerdos arcā unā, et perforavit foramen in porta ejus,et dedit illā in latere altaris *à* dextra,quū ingreditur quis in domū ſanctuarii Dñi:et dederunt ibi ſacerdotes *theſaurarii* omne argentum, q̄ introducebatur in domū ſanctuarii Dñi. Et fuit quando videbant quòd multū argentū [*erat*] in arca,aſcendebat ſcriba regis et ſacerdos magn⁹,et colligebant
10 et numerabant argentū quòd inveniebatur in domo ſanctuarii Dñi. Et da-
11 bant argentū quòd æſtimatū erat in manus facientium opus qui præpoſiti erant in domo ſanctuarii Dñi,et impendebant in fabros lignarios et architectos,qui faciebant domū ſanctuarii Dñi. Et in lapicidas et cæſores lapi-
12 dum, et ad emenda ligna,et lapides dolatos,ut fortificarent ruinam domus ſanctuarii Dñi,et oīa quæ inſumebantur domui fortificandæ. Verū ñon fie-
13 bant in domo ſanctuarii Dñi calices argenti,pſalteria,*et vaſa pelvīū*,tubæ, *omnia vaſa* auri,et *vaſa* argenti ex argento quòd inducebatur in domum
14 ſanctuarii Dñi. Quia factoribus operis dabant illud et fortificabant ex eo
15 domū ſanctuarii Dñi. Et non ponebant rationē cum viris q̄ quorū manus dabant argentū,ut darent factorib⁹ operis, quia in fide illi faciebant. Ar-
16 gentum delicti et argentum peccati non inducebatur in domū ſanctuarii Domini,ſacerdotibus dabant illud. Tunc aſcendit Hhazael rex Aram,& in-
17 ivit bellum contra Gath et ſubegit eam; et poſuit Hhazael faciem ſuam ut aſcenderet contra Jeruſalem. Et accepit Jehoas rex tribus domus Jehudah
18 omnes ſanctitates,quas ſanctificaverant Jehoſaphat, et Jehoram, et Ahhaziah patres ejus reges domus Jehudah, et ſanctitates ſuas, et omne aurum quod inventum eſt in theſauris domus ſanctuarii Domini, & in gazis regis, et miſit [*ea*] ad Hhazael regem Aram, et aſcendit à Jeruſalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܩܪܐ ܡܠܟܐ ܝܘܐܫ ܠܝܗܘܝܕܥ ܟܗܢܐ ܘܠܟܗܢܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܕܠܐ ܒܕܩܬܘܢ ܐܢܬ ܕܒܝܬܐ ܗܫܐ ܠܡܣܒ ܟܠ ܟܤܦܐ ܕܡܝܬܝܬܐ ܠܒܝܬ ܝܗ ܟܠ ܟܤܦܐ ܕܡܬܝܩܪ ܠܒܝܬ ܝܗ ܘܠܒܝܬ ܡܫܟܢ ܩܕܫ ܗܘ ܕܢܗܒ ܠܗ ܒܝܕ ܓܒܪ ܘܓܒܪ

מלכים ב: יג

scripta ipſa nonne ,fecit quæ omnia & ,Joas *verborum reſiduum* Et
19 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
,ejus ſervi ſurrexerunt Et ? Jehudah regum dierum verborum libro *ſuper*
20 עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיָּקוּמוּ עֲבָדָיו
Millo domo Joas percuſſerunt & :conjurationem conjuraverunt &
וַיִּקְשְׁרוּ־——קֶשֶׁר וַיַּכּוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֵּית מִלֹּא
Somer filius Jehozabad & ,Simhath filius Jozachar Et .Silla *deſcendente*
21 הַיֹּרֵד סִלָּא: וְיוֹזָכָר בֶּן־שִׁמְעַת וִיהוֹזָבָד בֶּן־שֹׁמֵר
cum eum ſepelierunt & ,eſt mortuus & ,eum percuſſerunt ejus ſervi
עֲבָדָיו הִכֻּהוּ וַיָּמֹת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־
.eo pro ejus filius Amaſiah regnavit & :David civitate in ſuis patribus
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XIII. יג

regis Achaziahu filii Joas anno tertio & vigeſimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁלֶשׁ שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ
Someron in Iſrael ſuper Jehu filius Jehoachaz regnavit ,Jehudah
יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
ambulavit & ,Domini oculis in malum fecit Et .annis ſeptendecim
2 שֵׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ
,Iſrael fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham peccata poſt
אַחַר חַטֹּאת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
:Iſrael *in* Domini *naſum* eſt iratus Et .*ea* ab declinavit non
3 לֹא־סָר מִמֶּנָּה: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
Ben-hadad manu in & ,Aram regis Chazael manu in eos tradidit &
וַיִּתְּנֵם בְּיַד־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וּבְיַד בֶּן־הֲדַד
faciem Jehoachaz eſt deprecatus Et .diebus omnibus Chazael filii
4 בֶּן־חֲזָאֵל כָּל־הַיָּמִים: וַיְחַל יְהוֹאָחָז אֶת־פְּנֵי
oppreſſionem vidit quia ,Dominus eum *ad* exaudivit & ,Domini
יְהוָה וַיִּשְׁמַע אֵלָיו יְהוָה כִּי רָאָה אֶת־לַחַץ
Dominus dedit Et .Aram rex eos oppreſſit quia ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל כִּי־לָחַץ אוֹתָם מֶלֶךְ אֲרָם: וַיִּתֶּן יְהוָה
5 filii habitaverũtq; ,Aram *manu ſub* de ſunt egreſſi &,ſervatorem Iſraeli
לְיִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ וַיֵּצְאוּ מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיֵּשְׁבוּ בְנֵי
receſſerũt non Veruntamẽ .nudiuſtertius heri ſicut ſuis *tentoriis* in Iſrael
יִשְׂרָאֵל בְּאָהֳלֵיהֶם כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם: אֶפֶס לֹא־סָרוּ
eis in ,Iſrael fecit peccare qui ,Jarobham domus peccatis à
6 מֵחַטֹּאת בֵּית־יָרָבְעָם אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּהֶם
non Quoniam .Someron in ſtetit lucus etiam & ,ambulavit
הָלָךְ וְגַם הָאֲשֵׁרָה עָמְדָה בְּשֹׁמְרוֹן: כִּי לֹא
,equites quinquaginta niſi :*populum* Jehoachaz ipſi dimiſit
7 הִשְׁאִיר לִיהוֹאָחָז עָם כִּי אִם־חֲמִשִּׁים פָּרָשִׁים
rex eos diſperdiderat quia :peditum millia decem & ,currus decem &
וַעֲשָׂרָה רֶכֶב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רַגְלִי כִּי אִבְּדָם מֶלֶךְ
verborum reſiduum Et .triturandã ad pulverem veluti eos poſuerat & ,Aram
8 אֲרָם וַיַּשְׂמֵם כֶּעָפָר לָדִשׁ: וְיֶתֶר דִּבְרֵי
ſcripta ipſa nonne ,ejus fortitudo & ,fecit quæ omnia & ,Jehoachaz
יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
Jehoachaz *Jacuitque* ? Iſrael regum dierum verborum libro *ſuper*
9 עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָחָז
ejus filius Joas regnavitq; :Someron in eũ ſepelieruntq; ,ſuis patribus cum
עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ־וּ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בְּנוֹ
,Jehudah regis Joas anno ſeptimo & ,trigeſimo anno In .eo pro
10 תַּחְתָּיו: בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה
ſedecim Someron in Iſrael ſuper Jehoachaz filius Jehoas regnavit
מָלַךְ יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
omnibus ab declinavit non : Domini oculis in malum fecit Et .annis
11 שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא־סָר מִכָּל־
,Iſrael fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham *peccatis*
חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
.ambulavit eo in
בְּדַרְכָּהּ הָלָךְ:

Versio VULG. LAT.

19 Reliqua autem ſermonũ Joas, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Verborum dierũ regum Juda? Surrexerunt autem ſervi ejus, & conjuraverunt inter ſe, percuſſerúntque Joas in domo Mello in deſcenſu Sella. Joſachar namque filius Semaath, & Jozabad filius Somer, ſervi ejus, percuſſerunt eum, & mortuus eſt: & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in civitate David, regnavítque Amaſias filiꝰ ejus pro eo.

CAP. XIII.

1 ANno vigeſimo tertio Joas filii Ochoziæ regis Juda, regnávit Joachaz filius Jehu ſuper Iſrael in Samaria decem et
2 ſeptem annis. Et fecit malum coram Domino, ſecutúſque eſt peccata Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael, et non
3 declinavit ab eis. Iratúſque eſt furor Domini contra Iſrael, & tradidit eos in manu Hazael regis Syriæ, et in manu Benadad filii Hazael, cunctis die-
4 bus. Deprecatus eſt autẽ Ioachaz faciem Domini, & audivit eum Dominus: vidit enim anguſtiam Iſrael, quia attriverat eos rex Syriæ: Et dedit Do-
5 minus ſalvatorẽ Iſraeli, & liberatus eſt de manu regis Syriæ: habitaverúntq; filii Iſrael in tabernaculis ſuis ſicut herì
6 & nudiuſtertiús: Veruntamen non receſſerunt à peccatis domûs Jeroboam, qui peccare fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulaverunt: ſiquidem & lucus permanſit in Samaria. Et non ſunt derelicti Joachaz de populo niſi quinquaginta equites, &
7 decem currus, & decem millia peditũ: interfecerat enim eos rex Syriæ, & redegerat quaſi pulverem in tritura areæ. Reliqua autem ſermonũ Joachaz,
8 & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierũ
9 regũ Iſrael? Dormivítque Joachaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Samaria: regnavítque Joas filius ejus pro
10 eo. Anno trigeſimo ſeptimo Joas regis Juda, regnavit Joas filius Joachaz ſuper Iſrael in Samaria ſedecim annis. Et
11 fecit quod malum eſt in conſpectu Domini: non declinavit ab omnibꝰ peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulavit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ τὰ λοιπὰ τ̃ λόγων Ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, (δ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα (ε) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τ̃ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; Καὶ ἀνέστησ οἱ δοῦλοι αὐτ̃ καθ' ἑνὸς πάντα ζύνδεσμον, καὶ ἐπάταξαν τ̃ Ἰωὰς ἐν οἴκῳ (ζ) Μαλλὼ τ̃ ἐν Σηά. Καὶ 21 Ἰεζιρχὰρ υἱὸς Ἰεμναὰδ, καὶ Ἰεζεβοὺδ (η) ὁ υἱὸς αὐτ̃ Σωμὴρ οἱ δοῦλοι αὐτ̃ ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἀπέθανε, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μ τ̃ πατέρων αὐτ̃ ἐν πόλει Δαυίδ. καὶ ἐβασίλευσεν (θ) Ἀμεσίας υἱὸς αὐτ̃ ἀντ' αὐτ̃.

MS.A. (δ) οὐχ ἰδοὺ (ε) ἐπὶ βιβλίῳ (ζ) Μαγὼ τ̃ καλαμώνοσ Γηαάδ. Καὶ Ἰωζαχὰρ (η) υἱὸς αὐτ̃ Ὠσωμὴρ οἱ (θ) Ἀμεσίας

ΚΕΦ. ιγ'.

1 ΕΝ ἔτει εἰκοστῷ καὶ (α) τρίτῳ ἔτει τῷ Ἰωὰς υἱῷ Ὀχοζίᾳ (β) βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς (γ) Ἰὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἑπτακαίδεκα
2 ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ υἱ̃ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τ̃ Ἰσραὴλ, 3 οὐκ ἀπέστη (δ) ἀπ' αὐτ̃. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τ̃ Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸς ἐν χειρὶ Ἀζαὴλ βασιλέως Συρίας, καὶ ἐν χειρὶ υἱ̃ Ἀδὲρ υἱ̃ Ἀζαὴλ πάσας τὰς ἡμέ-
4 ρας. Καὶ ἐδεήθη Ἰωάχαζ τ̃ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπήκουσεν αὐτ̃ κύριος, ὅτι εἶδε τ̃ θλῖψιν Ἰσραὴλ, ὅτι ἔθλιψεν αὐτὸς βασι-
5 λεὺς Συρίας. Καὶ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐξῆλθεν ὑποκάτωθεν χειρὸς Συρίας· καὶ ἐκάθισ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτ̃ καθὼς ἐχθὲς καὶ τρίτης.
6 Πλὴν οὐκ ἀπέστησ (ε) ἀπὸ ἁμαρτιῶν οἴκου Ἱεροβοὰμ (ζ) ὃς ἐξήμαρτε τ̃ Ἰσραὴλ, (η) ἐν αὐτῇ ἐπορεύθη· καί γε τὸ ἄλσος ἑστὼς
7 ἐν Σαμαρείᾳ. Ὅτι οὐκ ὑπελείφθη τῷ Ἰωάχαζ λαὸς, ἀλλ' ἢ πεντήκοντα ἱππεῖς καὶ δέκα ἅρματα καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν, ὅτι ἀπώλεσεν αὐτὸς βασιλεὺς Συρίας, καὶ ἔθεν-
8 το αὐτὸς ὡς χοῦν εἰς καταπάτησιν. Καὶ τὰ λοιπὰ τ̃ λόγων Ἰωάχαζ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ δυναστεῖαι αὐτ̃, (θ) οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα (ι) ὀπὶ βιβλίῳ λόγων τ̃
9 ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωάχαζ μ τ̃ πατέρων αὐτ̃, καὶ ἔθαψαν (κ) αὐτὸν ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ ἐβασί-
10 λευσεν Ἰωὰς υἱὸς αὐτ̃ ἀντ' αὐτ̃. Ἐν ἔτει πεντηκοστῷ καὶ (λ) ἑβδόμῳ ἔτει τῷ Ἰωὰς βα-

Et reliqua verborum Joas, & omnia, quæcunq; fecit, nónne ecce hæc ſcripta in libro Verborũ dierũ regibus Juda? Et ſurrexerunt 19
ſervi ejus, & (g) ligaverunt conjurationem, & percuſſerunt Joas in domo Millo, (h) 20
quæ in Sela. Et Jezrchar filius Jemuath, & Jezebuth filius (i) 21
ipſius Somer ſervi ejus percuſſerunt eum: & mortuus eſt. Et ſepelierunt eum cum patrib⁹ ejus in civitate David. Et regnavit Amaſſias filius ejus pro eo.

CAP. XIII.

IN anno vigeſimo & tertio (a) 1
anno Joas filii Ochoziæ regis Juda regnavit Joachaz filius Ihu in Samaria ſeptem & decem annos. Et fecit malum in oculis 2
Domini, & ambulavit poſt peccata Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael: non receſſit ab (b) eo. Et iratus eſt indignatione Dominus in Iſrael: & dedit 3
eos in manu Azael regis Syriæ, & in manu filii (c) Ader filii Azael omnibus diebus. Et oravit 4
Joachaz faciem Domini: & exaudivit eum Dominus: quoniam vidit tribulationem Iſrael: quoniam tribulavit eos rex Syriæ. Et 5
dedit Dominus ſalutem Iſrael: & exivit de ſub manu Syriæ. Et ſederunt filii Iſrael in habitaculis ſuis, ſicut heri & nudius tertius. Veruntamen non receſſerunt 6
à peccatis domûs Hieroboam, qui peccare fecit Iſrael: in ipſo ambulavit. Etiam lucus ſtetit in Samaria. Quoniam non remanſit 7
ipſi Joachaz populus, niſi quinquaginta equites, & decem curſus, & decem millia peditum: quia diſperdidit eos rex Syriæ: & poſuerunt eos tanquàm pulverem in conculcationem. Et reliqua 8
verborum Joachaz, & omnia quæcunq; fecit, & potentatus ejus; nonne has ſcripta in libro Verborum dierum regib⁹ Iſrael? Et dormivit Joachaz cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum in 9
Samaria. Et regnavit Joas filius ejus pro eo. In anno vigeſimo 10
& ſeptimo anno Joas regis Juda regnavit Joas filius Joachaz ſuper Iſrael in Samaria ſex & decem annos. Et fecit malum in 11
oculis Domini: non receſſit ab omni peccato Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael: in eo ambulavit.

MS.A. (α) τρίτῳ Ἰωὰς (β) βασιλέως (γ) Ἰηὲ ὃς Ἰσραὴλ ἐν (δ) ἀπ' αὐτῶν. (ε) ἀπὸ ἁμαρτίας (ζ) υἱ̃ Ναβὰτ ὃς (η) ἐν αὐτῇς ἐπορεύθησαν· καί γε τὸ ἄλσος ὃ ἐνσάθη (θ) οὐχ ἰδοὺ ταῦτα (ι) ὀπὶ βιβλίῳ (κ) αὐτὸν μ τ̃ πατέρων αὐτ̃ ἐν (λ) ἑβδόμῳ τῷ Ἰωὰς (μ) Ἰωάχας ἐν Σαμαρίᾳ (ν) πάσης ἁμαρτίας Ἱεροβοὰμ υἱ̃ Ναβὰτ, ὃς (ξ) ἐν αὐτ̃ἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יוֹאָשׁ וְכֹל דַּעֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְבֵית 19
יְהוּדָה: וְקָמוּ עַבְדּוֹהִי וּמָרְדוּ מֶרֶד וּמְחוֹתַת בֵּית מְלוֹ דְּנָחֹת לְסִלָּא: וְיוֹזָכָר בַּר 20 21
שִׁמְעַת וִיהוֹזָבַד בַּר שֹׁמֵר עַבְדּוֹהִי מְחוֹהִי וְקַטְלוֹהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא
דְּדָוִד וּמְלַךְ אֲמַצְיָה בְרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי:

יג

בִּשְׁנַת עֶסְרִין וּתְלַת שְׁנִין לְיוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָחָז בַּר 1
יֵהוּא עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שְׁבַע עֶסְרֵי שְׁנִין: וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בָּתַר חוֹבֵי יָרָבְעָם 2
בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יָת יִשְׂרָאֵל לָא סְטָא מִנָּהוֹן: וּתְקִיף רוּגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִנוּן בְּיַד חֲזָאֵל 3
מַלְכָּא דַאֲרָם וּבְיַד בַּר הֲדַד בַּר חֲזָאֵל כָּל יוֹמָיָא: וְצַלֵּי יְהוֹאָחָז קֳדָם יְיָ וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ 4
אֲרֵי נְגִיד קְדָמוֹהִי דּוּחֲקָא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי דְחַק יָתְהוֹן מַלְכָּא דַאֲרָם: וִיהַב יְיָ לְיִשְׂרָאֵל פָּרִיק 5
וּנְפַקוּ מִתְּחוֹת יַד אֲגַשׁ אֲרָם וְיָתִיבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִרְוֵיהוֹן כְּמֵאתְמָלֵי וּמִדְּקָמוֹהִי: בְּרַם 6
לָא סְטוּ מֵחוֹבֵי יָרָבְעָם דְּחַיֵּב יָת יִשְׂרָאֵל בְּדִהוֹן אָזְלוּ וְאַף אֲשֵׁירְתָּא קָמַת בְּשֹׁמְרוֹן: אֲרֵי 7
לָא אַשְׁאַר לִיהוֹאָחָז עַם אֶלָּהֵן חַמְשִׁין פָּרָשִׁין וַעֲסַר רְתִיכִין וַעֲסַרְאֶלְפִין גְּבַר רַגְלִין אֲרֵי
אֲבַדִנּוּן מַלְכָּא דַאֲרָם וְשׁוּנִנּוּן כְּעַפְרָא לְרִישׁ: וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יְהוֹאָחָז וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ 8
הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וּשְׁכִיב יְהוֹאָחָז עִם אֲבָהָתוֹהִי 9
וּקְבָרוּהִי בְּשֹׁמְרוֹן וּמְלַךְ יְהוֹאָשׁ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי: בִּשְׁנַת תְּלָתִין וְשֵׁבַע שְׁנִין לְיוֹאָשׁ מַלְכָּא 10
שְׁבַטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁית עֶסְרֵי
שְׁנִין: וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יָת יִשְׂרָאֵל 11
בְּדִהוֹן אָזֵל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina

Et reliquum verborum Joas & omnia quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt in 19
libro verborum dierum regum domus Jehudah? Et ſurrexerunt ſervi ejus, 20
& conjuraverunt conjurationem, & percuſſerunt Joas in domo Millo, quæ deſcendit in Szilla. Et Jozacharfilius Simghath & Jehozabad filius 21
Somer ſervi ejus percuſſerunt illum, & occiderunt eum, & ſepelierunt eum cum patrib⁹ ejus in civitate David, & regnavit Amaziah filius ejus pro eo.

CAP. XIII.

ANno viceſimo tertio annorum Joaz filii Ahhaziah regis tribus domus 1
Jehudah regnavit Jehoahhaz filius Jehu ſuper Iſrael in Somron ſeptendecim annis. Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ivit poſt peccata 2
Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Iſrael: non declinavit ab eis. Et 3
invaluit indignatio Domini in Iſrael, & tradidit illos in manu Hhazael regis Aram, & in manu Bar-hadad filii Hhazael omnibus diebus. Et oravit 4
Jehoahhaz Dominum, & ſuſcepit orationem ejus Dominus, quia apparebat ante ipſum afflictio Iſrael, quia afflixerat illos rex Aram. Et dedit Do- 5
minus Iſraeli ſalvatorem, & exierunt de manu hominum Aram, & ſederunt filii Iſrael in habitaculis ſuis, ſicut heri & nudius tertius. Verùm non 6
declinaverunt à peccatis Jarabgham, qui peccare fecit Iſrael; in illis ambulaverunt: & etiam lucus ſtabat in Somron. Namq; non reliquerat ipſi 7
Jehoahhaz de populo, niſi quinquaginta equites & decem curr⁹, & decem millia virorũ peditum, quia perdiderat eos rex Aram, & poſuerat eos ſicut pulverem ad conculcandũ. Et reliquum verborũ Jehoahhaz, & omnia quæ 8
fecit, & fortitudo ejus, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regis Iſrael? Et cubuit Jehoahhaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt illum 9
in Somron: & regnavit Joas filius ejus pro eo. Anno triceſimo ſeptimo 10
annorum Joas regis tribus domus Jehudah regnavit Joas filius Jehoahhaz ſuper Iſrael in Somron ſedecim annis. Et fecit quod malum erat ante Do- 11
minum: non declinavit ab omnibus peccatis Jarabgham filii Nebat qui peccare fecit Iſrael, in illis ambulavit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Reliquæ res gestæ Joas, & quicquid fecit, ecce scripta sunt in libro annalium regum Iuda. 19
Insurrexerunt autem servi Ioas, & conjuratione factâ trucidârunt eum in Beth-mallo, quum descenderet in Selaa. Iozachar filius Semaath, & Iozabar filius Somir servi ipsius percutierunt eum, & mortuus est; & sepelierunt eũ cum patribus ej° in civitate Davidis: regnavítque Amosia filius ejus post ipsum. 20 21

CAP. XIII.

ANno vigesimo tertio Ioasi filii Ehazjæ regis Iuda, regnavit Iehuahaz filius Iehu super Israelem in Samaria, septemdecim annis. Fecítq; quod malum erat coram Domino, & ambulavit post peccata Ierobaami filii Nabati qui peccare fecerat Israelem, nec recessit ab eis. Quapropter exardescens ira Dñi adversùs Israelitas, tradidit eos in manum Hezaelis regis Adum, & in manum Bar-hadadi filii Hezaelis, cunctis diebus. (Sed Iehuahazo Dñm orante, exaudivit eum Dñs, quoniam viderat calamitatem Israelitarum, quâ presserat eos rex Adum. Dedit enim Dñs Israeli servatorem, excussítq; jugum Adumæi, atque adeò resedérunt filii Israel pacificè in habitaculis suis, ut herì & ut nudiustertiús. Nihilominus haud recessit à peccatis Ierobaami filii Nabati qui peccare fecerat Israelem, sed in iis ambulavit; quin etiam *falsus* cultus perseverabat in Samaria.) Nec remanserat Iehuahazo popul°, præter quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: extinxerat enim eos rex Adum, & redegerat eos veluti pulverem conculcandum. Reliquæ res gestæ Jehuahazi, & quicquid fecit, & fortitudo ejus; ecce scripta sunt in libro annalium regum Israelis. Iehuahazo cum suis patribus occumbente, & in Samaria sepulto, regnavit Jehuas filius ejus post ipsum. Anno trigesimo septimo Joasi regis Iuda, regnavit Iehuas filius Jehuahazi filii Iehu super Israelem in Samaria, tredecim annis. Fecítque quod malum erat coram Domino, neque recessit ab omnibus peccatis Ierobaami filii Nabati qui peccare fecerat Israelem, sed in iisdem ambulavit. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Reliquæ res Joasi, et quicquid gessit, scripta sunt in libro Dibre-jamin regum Iuda. Tandem servi Joas prostitutes rebellárunt & occiderunt eum inter Mello, quum descenderet, & inter Selaa. Nomina verò eorum qui occiderunt eum, sunt Jozachar filius Sameith, et Jozabab filius Samir, servi ipsius, à quibus vulneratus interiit, & sepultus fuit cum majoribus suis in civitate Davidis: regnavitque post eum Amasia filius ejus. 19 20 21

CAP. XIII.

ANno vigesimo tertio regni Joasi filii Ahazjæ regis Juda, regnavit Jehuhaz filius Jeha super Israelem in Samaria septemdecim annis. Fecitque malum coram Domino, & ambulavit in peccatis Jerobaami filii Nabati, quæ commiserat in Israele, neque deflexit ab eis. Quarè incensus furore Dominus in Israelitas, tradidit eos in manũ Hazaelis regis Edom, & in manum Ben-hadadi filii Hazaelis, cunctis diebus. (Oravit autem Deum Jehuahaz, & exaudivit eum Dominus, eò quòd vidisset miseriam Israelitarum, inquâ redegerat eos rex Edom. Et quanvis dederit Dominus salutem Israelitis, ita ut e nergerent è potestate Edomæi, sederéntque Israelitæ securi in domiciliis suis, ut herì & antea: Non tamen recessit à peccatis Jerobaami filii Nabati, quibus peccare fecerat Israelem.) Adeoque non remanserunt Jehuahazo milites, nisi quinquaginta equites, viginti currus, & decem millia virorum: quia perdiderat eos rex Edom, & reddiderat eos ut pulverem qui calcatur. Reliqua gesta Jehuhazi, quicquid fecit, & præclara ejus facinora; scripta sunt in libro Dibre-jamin regum Israelis. Quum occubuisset Jehuhaz cum majoribus suis, & sepultus esset in Samaria, regnavit post eum Jehuas filius ejus. Anno trigesimoseptimo regni Joas regis Juda, regnavit Jehuas filius Jehuhazi super Israelem in Samaria, tredecim annos. Is malum perpetravit coram Domino, & non deflexit ab omnibus peccatis Jerobaami filii Nabati, quæ commiserat in Israele, sed per eandem ac illa viam incessit. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

מלכים ב : יג

qua ,ejus fortitudo & ,fecit quæ omnia & ,Joas *verborum reſiduum Et*

12 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכֹל־אֲשֶׁר עָשָׂה וגבורתו אֲשֶׁר
libro *ſuper* ſcripta ipſa nónne ,Iehudah rege Amaſiah cum pugnavit
נִלְחַם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר
ſuis patrib⁹ cum Joas *Jacuitque* ? Iſrael regum dierum verborum
13 דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו
cum Someron in Joas eſt ſepultuſq; :ej⁹ ſolium ſuper ſedit Jarobham &
וְיָרָבְעָם יָשַׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיְקֻבַּר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם
qua ,ſua ægrotatione ægrotavit Eliſaah Et .Iſrael regibus
14 מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וְאֶלִישָׁע חָלָה אֶת־חָלְיוֹ אֲשֶׁר
ſuper flevit & ,Iſrael rex Joas eum ad deſcendit & *ea m* eſt mortuus
יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל־
,ejus equites & ,Iſrael currus ,mi pater ,mi Pater :dixit &,ejus *facies*
פָּנָיו וַיֹּאמַר אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו :
,arcum *ſe ad* accepit & :ſagittas & ,arcum Tolle :Eliſaah ei Dixitque
15 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחִצִּים וַיִּקַּח אֵלָיו קֶשֶׁת
ſuper tuam manum fac Equitare :Iſrael regem ad Dixitque .ſagittas &
וְחִצִּים : וַיֹּאמֶר ׀ לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַרְכֵּב יָדֶךָ עַל־
16 ſuper ſuas manus Eliſaah poſuit & *:ſuam manum fecit equitare* & ;arcum
הַקֶּשֶׁת וַיִּרְכַּב יָדָו וַיָּשֶׂם אֱלִישָׁע יָדָיו עַל־
:aperuit & ;orientem ad feneſtram Aperi :dixit Et .regis manus
יְדֵי הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר פְּתַח הַחַלּוֹן קֵדְמָה וַיִּפְתָּח וַיֹּאמֶר
Domini ſalutis Sagitta ,ait & :jecit & ;Jace ,Eliſaah dixitque
אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לַיהוָה
ad uſque,Aphec in Aram percutieſque :Aram *in* ſalutis ſagitta &
וְחֵץ תְּשׁוּעָה בַּאֲרָם וְהִכִּית אֶת־אֲרָם בַּאֲפֵק עַד־
regem ad dixitque :tulit & ;ſagittas Tolle , ait Et *conſumere*
כַּלֹּתָה : וַיֹּאמֶר קַח הַחִצִּים וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ
,ſtetit & ,vicibus tribus percuſſit & :terram *in* Percute ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל הַךְ אָרְצָה וַיַּךְ שָׁלֹשׁ־פְּעָמִים וַיַּעֲמֹד :
quinque Percutiendum :ait & ,Dei vir eum *ſuper* eſt iratus Et
19 וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת חָמֵשׁ
nunc & :*conſumere uſque* ,Aram percuſſiſſes tunc ,vicibus ſex vel
אוֹ־שֵׁשׁ פְּעָמִים אָז הִכִּית אֶת־אֲרָם עַד־כִּלֹּתָהּ וְעַתָּה
,Eliſaah eſt mortuus Et .Aram percuties vicibus tribus
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תַּכֶּה אֶת־אֲרָם : וַיָּמָת אֱלִישָׁע
.anno *veniente* terram in venerunt Moab *agmina* & :eum ſepelierunt &
וַיִּקְבְּרֻהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבְאוּ בָאָרֶץ בָּא שָׁנָה :
agmen viderunt ecce & ,virum ſepelientibus *ipſis* ,fuit Et
21 וַיְהִי הֵם ׀ קֹבְרִים אִישׁ וְהִנֵּה רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד
vir tetigit &,abiit & :Eliſaah ſepulchrum in virum projecerunt &
וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר אֱלִישָׁע וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע הָאִישׁ
Chazael Et .ſuos pedes ſuper ſurrexit & ,vixit & ,Eliſaah oſſa *in*
בְּעַצְמוֹת אֱלִישָׁע וַיִּחִי וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו : וְחַזָהאֵל
.Jehoachaz diebus omnibus Iſrael oppreſſit Aram rex
מֶלֶךְ אֲרָם לָחַץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי יְהוֹאָחָז :
eſt converſus & ,eorum eſt miſertus & ,eis Dominus eſt miſeratus Et
23 וַיְחָנֵּן יְהוָה אֹתָם וַיְרַחֵם וַיִּפֶן
: Jahacob ,& Iſchac ,Abraham cum ſuum pactum propter eos ad
אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
ad uſque,*ſan facubus de*ſuper eos projecit nec ;eos diſperdere noluit &
וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פָּנָיו עַד־
Ben-hadad regnavit & ,Aram rex Chazael eſt mortuus Et *,nunc*
עָתָּה : וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַיִּמְלֹךְ בֶּן־הֲדַד
tulit & ,Jehoachaz filius Jehoas eſt reverſus Et ,eo pro ejus filius
25 בְּנוֹ תַּחְתָּיו : וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־
manu de tulerat quas ,Ch zael filii Ben--hadad manu de civitates
הֶעָרִים מִיַּד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד
,Joas eum percuſſit vicibus tribus :prælio in ſui patris Jehoachaz
יְהוֹאָחָז אָבִיו בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ יוֹאָשׁ
.Iſrael civitates reddidit &
וַיָּשֶׁב אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל :

Verſio VULG. LAT.

12 Reliqua autem ſermonũ Joas, & univerſa quæ fecit,& fortitudo ejus,quomodò pugnaverit contra Amaſiam regem Juda, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonũ dierum regum
13 Iſrael? Et dormivit Joas cum patribus ſuis : Jeroboam autẽ ſedit ſuper ſolium ejus. Porrò Joas ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael. Eliſeus autem ægrotabat infirmitate,quâ
14 & mortuus eſt : deſcenditque ad eum Joas rex Iſrael, & flebat coram eo, dicebátque;Pater mi,pater mi,curr⁹ Iſrael,& auriga ejus. Et ait illi Eliſeus;
15 Affer arcum,& ſagittas. Cúmque attuliſſet ad eum arcũ, et
16 ſagittas,Dixit ad regem Iſrael; Pone manum tuam ſuper arcum. Et cùm poſuiſſet ille manum ſuam,ſuperpoſuit Eliſeus
17 manus ſuas manibus regis, Et ait ; Aperi feneſtrã Orientalẽ. Cúmque aperuiſſet, dixit Eliſeus;Iace ſagittam. Et jecit. Et ait Eliſeus;Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta ſalutis contra Syriã: percutiéſque Syriam in Aphec, donec conſumas eam.
18 Et ait,Tolle ſagittas. Qui cùm tuliſſet,rurſum dixit ei;Percute jaculo terram. Et cùm percuſſiſſet tribus vicib⁹, & ſtetiſ-
19 ſet, Irat⁹ eſt vir Dei contra eũ, & ait ; Si percuſſiſſes quinquies, aut ſexies,ſive ſepties,percuſſiſſes Syriã uſque ad conſumptionem:nunc autem trib⁹ vi-
20 cibus percuties eam. Mortuus eſt ergò Eliſeus,& ſepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipſo
21 anno. Quidam autem ſepelientes hominẽ,viderũt latrunculos, & projecerunt cadaver in ſepulchro Eliſei. Quod cùm tetigiſſet oſſa Eliſei,revixit homo,& ſtetit ſuper pedes ſuos.
22 Igitur Hazael rex Syriæ afflixit Iſrael cunctis diebus Joa-
23 chaz: Et miſertus eſt Dñs eorum,& reverſ⁹ eſt ad eos propter pactum ſuum,quod habebat cum Abraham,& Iſaac,& Jacob : & noluit diſperdere eos, neque projicere penitùs,
24 uſque in præſens tempus.Mortuus eſt autem Hazael rex Syriæ, & regnavit Benadad fili⁹
25 ejus pro eo. Porrò Joas filius Joachaz tulit urbes de manu Benadad filii Hazael,quas tulerat de manu Joachaz patris ſui jure prælii : tribus vicibus percuſſit eum Joas, & reddidit civitates Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ἃς ἐποίησε μετὰ (ο) Ἀμεσίᾳ βασιλέως Ἰούδα, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα (π) ὅπι βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ; Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ Ἱεροβοὰμ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐτάφη ἐν
14 Σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων Ἰσραήλ. Καὶ (σ) Ἐλισαιὲ ἠρρώστει τὴν ἀρρωστίαν αὐτοῦ, ἣν ἦν ἀπεθανε· καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Πάτερ πάτερ, ἅρμα
15 Ἰσραὴλ καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ (τ) Ἐλισαιὲ, Λάζε τόξον καὶ βέλη. Καὶ ἔ-
16 λαζε (υ) πρὸς ἑαυτὸν τόξον καὶ βέλη. Καὶ εἶπε τῷ (φ) βασιλεῖ, Ἐπίβασον τὴν χεῖρά σε (χ) ἐπὶ τὸ τόξον. καὶ ἐπέβασεν Ἰωὰς τὴν χεῖρα (ψ αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκεν (ω) Ἐλισαιὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ βασι-
17 λέως, Καὶ εἶπεν, Ἄνοιξον τὴν θυρίδα κατ' ἀνατολάς. καὶ ἤνοιξε. καὶ εἶπεν (α) Ἐλισαιὲ, Τόξευσον. καὶ ἐτόξευσε. καὶ εἶπε, Βέλος σωτηρίας τῷ κυρίῳ, καὶ βέλος σωτηρίας ἐν Συρίᾳ, καὶ πατάξῃς τὴν Συρίαν ἐν Ἀφὲκ ἕως
18 συντελείας. Καὶ εἶπεν αὖθις τῷ Ἐλισαιὲ, Λάβε τόξα. καὶ ἔλαβε. καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, Πάταξον εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐπάταξεν
19 ὁ βασιλεὺς τρὶς, καὶ ἔστη. Καὶ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν, Εἰ ἐπάταξας πεντάκις ἢ ἑξάκις, τότε ἂν ἐπάταξας τὴν Συρίαν ἕως συντελείας, καὶ νῦν
20 τρὶς πατάξεις τὴν Συρίαν. Καὶ ἀπέθανεν (β) Ἐλισαιὲ, καὶ ἔθαψαν αὐτόν. καὶ μονόζωνοι Μωὰβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ, ἐλθόντος τοῦ
21 ἐνιαυτοῦ. Καὶ ἐγένετο αὐτῶν ταφόντων τὸν ἄνδρα, καὶ ἰδὲ εἶδον τὸν μονόζωνον, καὶ ἔῤῥιψαν τὸν ἄνδρα ἐν τῷ τάφῳ (γ) Ἐλισαιέ· καὶ ἐπορεύθη καὶ ἥψατο τῶν ὀστέων (δ) Ἐλισαιὲ, καὶ ἔζησε καὶ ἀνέστη ἐπὶ τοὺς πόδας
22 αὐτοῦ. Καὶ (ε) Ἀζαὴλ ἐξέθλιψε τὸν Ἰσραὴλ
23 πάσας τὰς ἡμέρας Ἰωάχαζ. Καὶ ἐλέησε κύριος αὐτὸς καὶ (ζ) ᾠκτείρησεν αὐτὸς, καὶ ἐπέβλεψεν (η) ἐπ' αὐτὸς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέῤῥιψεν αὐτὸς ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐ-
24 τοῦ. Καὶ ἀπέθανεν Ἀζαὴλ βασιλεὺς Συρίας, καὶ ἐβασίλευσεν υἱὸς (θ) Ἀδὲρ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
25 αὐτοῦ. Καὶ (ι) ἐπέστρεψεν Ἰωὰς υἱὸς Ἰωάχαζ, καὶ ἔλαβε τὰς πόλεις ἐκ χειρὸς υἱοῦ (κ) Ἀδὲρ υἱοῦ Ἀζαὴλ, ἃς ἔλαβεν ἐκ χειρὸς Ἰωάχαζ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. τρὶς ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωὰς, καὶ ἐπέστρεψε τὰς πόλεις Ισραήλ.

MS.A. (ο) Ἀμεσὶς (π) ἐπὶ βιβλίῳ (ῥ) ἐτάφη Ἰωὰς ἐν (σ) Ἐλισαιὲ (τ) Ἐλισαιὲ, (υ) πρὸς αὐτὸν (φ) βασιλεῖ Ἰσραὴλ, Ἐπίβασον (χ) ἐπὶ τόξον. (ψ) αὐτοῦ ἐπὶ τὸ τόξον· καὶ (ω) Ἐλισαιὲ τὰς χεῖρα αὐτοῦ (α) Ἐλισαιὲ, Ῥοίζησον. καὶ ἐροίζησεν. καὶ εἶπεν, Ἐλισαιὲ, (β) Ἐλισαιὲ, (γ) Ἐλισαιὲ, (δ) Ἐλισαιὲ, (ε) Ἀζαὴλ βασιλεὺς Συρίας ἐξέθλιψεν (ζ) οἰκτίρησεν (η) πρὸς αὐτὸς (θ) Ἀζερ (ι) ἀπέστρεψεν (κ) Ἀδαὰ

Et reliqua verborum Joas, & omnia quæcunq; fecit, & fortitudo ejus qua pugnavit contra Amaſiam regem Juda, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Verborũ dierum regibus Iſrael? Et dormivit Joas cum patribus ſuis. & Hieroboam ſedit ſuper thronum ejus: & (d)ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael. Et Eliſæe infirmatus eſt infirmitatem ſuam, per quam mortuus eſt. Et deſcendit ad eum Joas rex Iſrael, & plorabat ſuper faciem ejus, & dixit; Pater, pater, currus Iſrael, & eques ejus. Et dixit ei Eliſæe; Cape arcum, & ſagittas. Et cepit ad ſe arcum, & ſagittas. Et dixit regi Impone manum tuam ſuper arcum. Et impoſuit Joas manum ſuam. Et impoſuit Eliſæe manus ſuas ſuper manus regis, Et dixit; Aperi feneſtram ad Orientem. Et aperuit. Et dixit Eliſæe, Jacula. Et jaculatus eſt. Et dixit; Sagitta ſalutis Domino: & ſagitta ſalutis in (e)Syria: & percuties Syriam in Aphec uſq; ad conſummationem. Et dixit ei Eliſæe, Cape ſagittas. Et cepit. Et dixit regi Iſrael, Percute in terram. Et percuſſit vice ter: & ſtetit. Et contriſtatus eſt ſuper eo homo Dei, & dixit; Si percuſſiſſes quinquies, vel ſexies; tunc percuſſiſſes Syriam uſq; ad conſummationem. Et nunc ter percuties Syriam. Et mortuus eſt Eliſæe: et ſepelierunt eum. Et accinẽti Moab venerunt in terram, veniente anno. Et factum eſt, (f) ipſis ſepelientibus virum, et ecce viderunt accinctum, et projecerunt virum in ſepulchrum Eliſæi: et vit, et tetigit oſſa Eliſæi: et vixit, et ſurrexit ſuper pedes ſuos. Et Azael afflixit Iſrael omnibus diebus Joachaz. Et miſertus eſt Dominus eorum, et reſpexit illorum propter teſtamentũ ſuum, quod cum Abraam, et Iſaac, et Jacob. Et noluit Dominus corrumpere eos, et non ejecit eos à facie(g)ſua. Et mortuus eſt Azael rex Syriæ, et regnavit filius Ader filius ejus pro eo. Et reverſus Joas filius Joachaz, et cepit civitates de manu filii Ader filii Azael, quas ceperat de manu Joachaz patris ejus in bello. Ter percuſſit eum Joas : et reddidit civitates Iſrael.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יוֹאָשׁ וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ דְּאִנַּח עִם אֲמַצְיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה
13 הָלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וּשְׁכִיב יוֹאָשׁ עִם אֲבָהְרְוֹהִי
14 וְיָרָבְעָם יְתִיב עַל כּוּרְסְיֵהּ וְאִתְקְבַר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וֶאֱלִישָׁע מַרְעִית
מַרְעִיתֵהּ דִּימוֹת בֵּיהּ וּנְחַת לְוָתֵיהּ יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל וּבְכָא עַל אַפּוֹהִי וַאֲמַר רַבִּי רַבִּי
15 דַּטָב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּצִלּוֹתֵיהּ מֵרְתִיכִין וּמִפְרְשִׁין : וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע סַב קַשְׁתָּא וּנְרַיָּא
16 וְנָסִיב לְוָתֵיהּ קַשְׁתָּא וּנְרַיָּא : וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל אַחֵית יְדָךְ עַל קַשְׁתָּא וַאֲחֵית יְדֵיהּ
17 וְשַׁוִי אֱלִישָׁע יְדוֹהִי עַל יְדֵי מַלְכָּא : וַאֲמַר פְּתַח כַּוָּן לְמַדְנְחָא וּפְתַח וַאֲמַר אֱלִישָׁע שְׁדִי
וּשְׁדָא וַאֲמַר הָדֵין גֵּירָא יִתְעֲבִיד לָנָא פּוּרְקָנָא מִן קֳדָם יְיָ וְהָדֵין גֵּירָא יִתְעֲבִיד לָנָא נִצְחָנָא
18 בַּאֲנָשׁ אֲרָם וְתִמְחֵי יַת אֲנָשׁ אֲרָם בַּאֲפֵק עַד דְּיִשְׁתֵּיצוֹן : וַאֲמַר סַב נְרַיָּא וּנְסִיב וַאֲמַר
19 לְמַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְחֵי אַרְעָא וּמְחָא תְּלַת זִמְנִין וּפְסַק : וּרְגַז עֲלוֹהִי נְבִיָּא דְיָי וַאֲמַר הָוֶה
חֵוֵי לָךְ לְמִמְחֵי חַמֵּשׁ אוֹ שִׁית זִמְנִין בְּכֵן פּוֹן מְחֵיתָא יַת אֲנָשׁ אֲרָם עַד שֵׁצִיוּתָא וּכְעַן תְּלַת
20 זִמְנִין תִּמְחֵי יַת אֲנָשׁ אֲרָם : וּמִית אֱלִישָׁע וְקַבְּרוּהִי וּמַשְׁרְיַת מוֹאָב עָלַת בְּאַרְעָא בְּמֵעַל
21 שַׁתָּא : וַהֲוָה עַד דַּאֲנוּן קָבְרִין גַּבְרָא וְהָא חָזוּ יַת מַשְׁרְיָתָא וּרְמוּ יַת גַּבְרָא בְּקִבְרָא דֶאֱלִישָׁע
וַאֲזַל וּקְרִיב גַּבְרָא בְּגַרְמֵי דֶאֱלִישָׁע וְחָיָא וְקָם עַל רַגְלוֹהִי : וְחַזָאֵל מַלְכָּא דַּארָם דְּחַק יַת
22 יִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵי יְהוֹאָחָז : וְחֵם יְיָ עֲלֵיהוֹן וְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְאִתְפְּנִי בְּמֵימְרֵיהּ לְאוֹטָבָא לְהוֹן בְּדִיל
23 קְיָמֵיהּ דְּעִם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלָא אֲבָה לְחַבָּלוּתְהוֹן וְלָא אַנְלִנּוּן מֵאַרְעָא שְׁכִנְתֵּיהּ
24 עַד כְּעַן : וּמִית חֲזָאֵל מַלְכָּא דַּארָם וּמַלַךְ בַּר הַדַד בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי : וְתָב יְהוֹאָשׁ בַּר
25 יְהוֹאָחָז וּנְסִיב יַת קִרְוֵיָא מִיַּד בַּר הַדַד בַּר חֲזָאֵל דִּנְסִיב מִן יְהוֹאָחָז אֲבוֹהִי בְּקִרְבָא תְּלַת
זִמְנִין מְחֵהִי יוֹאָשׁ וַאֲתֵיב יַת קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reliquum verborum Joas & omnia quæ fecit,& fortitudo ejus qua con-12
greſſus eſt cum Amaſziah rege tribus domus Jehudah; nónne illa ſcripta
ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael ? Et cubuit Joas cum patri-13
bus ſuis,& Jarabgham ſedit ſuper ſolium ejus,& ſepultus eſt Joas in Som-
ron cum regibus Iſrael. Et Eliſagh ægrotavit morbo ſuo quo mortu⁹ eſt,& 14
deſcendit ad illũ Joas rex Iſrael,& flevit ſuper faciem ej⁹: & dixit,Magiſter
mi,magiſter mi:melior[*erat*]ipſi Iſrael in oratione ſua curribus & equiti-
b⁹. Et dixit illi Eliſagh, Accipe arcũ & jacula:& accepit arcum & jacula. 15
Et dixit regi Iſrael, Appone manũ tuam ſuper arcũ: & appoſuit manũ ſu- 16
am;& poſuit Eliſagh man⁹ ſuas ſup man⁹ regis. Et dixit,Aperi feneſtras ad 17
orientem; & aperuit : & dixit Eliſagh, Jaculare ; & jaculatus eſt : & di-
xit, Hoc jaculum fiet *nobis* liberatio ante Dominum, & hoc jaculum fiet
nobis victoria contra homines Aram, & percuties homines Aram in A-
pheq, quouſq, *conſumantur*. Et dixit, Accipe jacula ; & accepit : & dixit 18
regi Iſrael, Percute in terram : & percuſſit tribus vicibus,& deſtitit. Et 19
indignatus eſt in illum propheta Domini : & dixit, Oportuiſſet te percu-
tere quinq; aut ſex vicibus, tunc ſtatim percuſſiſſes homines Aram quo-
uſq; exterminâſſes eos; ſed nunc tribus vicibus percuties Aram. Et mor- 20
tuus eſt Eliſagh, & ſepelierunt illum;& exercitus *Moab* intrârunt in ter-
ram in introitu anni. Et fuit interim dum illi ſepelirent virum, & ecce 21
viderunt exercitum, & projecerunt virum in ſepulchrum Eliſagh, & de-
ſcendit, & acceſſit vir ad oſſa Eliſagh, & vixit et ſtetit ſuper pedes ſuos.
Et Hhazael rex Aram afflixit Iſrael omnibus diebus Jehoahhaz. Et pe- 22
percit Dominus eis. et miſert⁹ eſt illorum,et reſpexit in dicto ſuo,ut bene-
faceret illis propter fœdus ſuum cum Abraham, Jiſzhhaq,et Jaghakob, et
noluit diſperdere eos, et non migrare fecit eos de terra domus majeſtatis
ſuæ uſq; nunc. Et mortuus eſt Hhazael rex Aram, et regnavit Bar-hadad 24
filius ejus pro eo. Et rediit Jehoas filius Jehoahhaz.et accepit urbes de ma- 25
nu Bar-hadad filii Hhazael , quas acceperat de [*manu*] Jehoahhaz patris
ſui in bello, tribus vicibus percuſſit illum Joas,et reſtituit urbes Iſrael.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Reliquæ res gestæ Jehuasi, quicquid fecit, ejusque fortitudo, & quomodo pugnaverit cum Amosia rege Iuda; ecce scripta sunt in libro annalium regum Israelis. Occubuit itaque Iehuas cum patribus suis & Ierobaam filius ejus sedit super solium ipsius; & sepultus fuit Iehuas in Samaria cum regib⁹ Israelis. Porrò cum Elisæus morbo laboraret quo moriturus erat, descendit ad eum Iehuas rex Israelis, & flens super vultum ejus dicebat, Pater mi, pater mi, currus Israelis, & equites ejus. Tum dixit ad eum Elisæus, Accipe arcum & sagittas, & accepit arcum & sagittas. Rursus dixit ad regem Israelis, Superpone manû tuam arcui, & superposuit manû suam: imposuitq; Elisæus manus suas manibus regis. (Dixerat autem, Aperi fenestram Ortum versùs, & aperuerat eam,) dixitq; ad eum Elisæus, Ejaculare: quo sagittam ejaculante, dixit, Sagitta salutis Domini, & sagitta salutis contra Adum: percuties enim Adumæos in Aphec, donec absumas eos. Rursus ait illi, Accipe sagittam: quâ acceptâ, dixit, Confodito terram; cúmque trib⁹ vicibus confodisset, destitit. Quamobrem indignatus illi propheta Dei, dixit, Percutiendum fuisset quinque aut sex vicibus, & tunc percussisses Adumæos usque ad consumptionem: proinde tribus vicibus percuties Adum. Mortuo Elisæo, ac sepulto, turmæ Moab invaserunt terram illam eodem anno. Dum autem isti hominem sepelirent, visis turmis, projecerunt hominem illum in sepulchrũ Elisæi: & iniens homo ille, tetigit ossa Elisæi, et revixit, surrexitq; in pedes suos. *Finis* historiæ *Elisæi*.
Itaque Hezael rex Adum vexabat Israelem cunctis dieb⁹ Iehuahazi. Sed clementiâ et misericordiâ commotus erga eos Dñs, respexit eos, propter pactum suum cum Abrahamo, Ishaco, et Iacobo; neque voluit Dominus delere eos; nec abjecit eos à conspectu suo usque ad id temporis. Unde mortuo Hezaele rege Adum, et regnante Bar-hadad filio ejus post ipsum; Recuperavit Iehuas Iehuahazi filius è *manu* Bar-hadad filii Hezaelis, civitates illas quas ille ceperat ab Iehuahazo patre suo in bello: tribus annis percussit eum Iehuas, ac demum reduxit civitates Israeli.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Reliquæ res gestæ Jehuasi, et quicquid fecit, præclara ejus facinora, ejusque pugna cum Amosia rege Judæ, scripta sunt in libro chronicorum regum Israelis. Posteà occubuit Jehuas cum majoribus suis, seditque Jerobaam filius ejus post ipsum super solium ipsius: sepultus autẽ fuit Jehuas in Samaria cum regibus Israelis. Verùm Elisæo prophetâ laboraute eo morbo quo mortuus est, descenderat ad eum Jehuas rex Israelis, & flens super faciem ejus dixerat, O pater mi, O pater mi, currus Israelis & equites ejus. Elisæus autem dixit ei, Sume arcum & sagittas; sumptisque arcu & sagittis, Dixit ad regem Israelis, Impone manũ tuam arcui; et cùm imposuisset manum suam, imposuit Elisæus manum suam manui regis: (Dixerat autem, Aperi fenestram Orientem versùs, & aperuerat: tum dixit ad eum Elisæus, Jaculare; & cùm sagittam jaculatus esset, ait, Sagitta salutis Domino, & sagitta salutis in Edom: & percuties Edomæos in penitima terra eorum, ita ut perdas eos. Rursum dixit, Sume sagittam, quam cùm sumpsisset, ait; Incute in terram: & cùm ter incussisset, destitit. Quarè irâ percitus in eum propheta Dei, dixit; Incutere oportebat quinquies aut sexies, ac tunc percussisses Edomæos usq; ad internecionem: nunc autem ter percuties Edom. Cùm mortuus esset Elisæus, & sepelissent eum, turmæ Moab invaserunt terram illam eodem anno. Dumque sepelirent hominem quendam, visis turmis, projecerunt mortuum illum in sepulchrum Elisæi: & simul atque tetigerunt membra hominis illius mortui ossa corporis Elisæi prophetæ, surrexit in pedes suos. At verò Hazael rex Edom infensus erat Israelitis cunctis diebus Jehuhazi. Dominus autem benignitate, misericordiâ, atq; clementiâ usus est in eos, propter fœdus suum quod pepigerat cum Abrahamo, Ishaco, & Jacobo, noluitque Dominus extinguere eos, nec abjecit eos à conspectu suo. Nam mortuus est Hazael rex Edom, regnavitque Ben-hadad filius ejus post ipsum. Reversus itaq; Jehuas recepit à Ben-hadad filio Hazaelis civitates illas quas ceperat ab Jehuhazo patre suo: tribus annorum spatio percussit eum Jehuas, & restituit civitates Israeli.

מלכים ב : יד

CAP. XIV. יד

regnavit ,Israel regis Joachaz filii Joas ſecundo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלָךְ
quinque & viginti Filius .Jehudah regis Joas filius Amaſiahu
2 אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
regnavit annis novem & viginti & ,ipſum regnando in erat annorum
שָׁנָה׀ הָיָה בְמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ
fecit Et .Jeruſalaim de Jehohaddan ejus matris nomen &: Jeruſalaim in
3 בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדִּין מִן־יְרוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ
:ejus pater David ſicut non veruntamen :Domini oculis in rectum
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּדָוִד אָבִיו
excelſa Veruntamen .fecit,ejus pater Joas fecit quæ omnia juxta
4 כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבִיו עָשָׂה: רַק הַבָּמוֹת
.excelſis in ſuffienies & ,immolantes populus adhuc :receſſerunt non
לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת:
percuſſit & ,ejus manu in regnum eſſet roboratum cùm ,fuit Et
5 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיַּךְ
filios Et .ſuum patrem regem percutientes ,ſuos ſervos
אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו: וְאֶת־בְּנֵי
quo ,Moſeh legis libro in ſcriptum ſicut ,occidit non percuſſorum
הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר־תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר
,filiis ſuper patres morientur Non :dicendo ,Dominus præcepit
צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים
ſuo peccato in vir quin ,patribus ſuper morientur non filii &
וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִם־אִישׁ בְּחֶטְאוֹ
,millia decem ſalis valle in Edom percuſſit Ipſe .morietur
יָמוּת: הוּא־הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּנֵי־הַמֶּלַח עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
Jocthеel ejus nomen vocavit & :bello in Selah cepit &
וְתָפַשׂ אֶת־הַסֶּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ יָקְתְאֵל
ad nuncios Amaſiah miſit Tunc .hanc diem ad uſque
8 עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אָז שָׁלַח אֲמַצְיָהוּ מַלְאָכִים אֶל־
,Jo :dicendo ,Iſrael regis Jehu filii Jehoachaz filium Jehoas
יְהוֹאָשׁ בֶּן־יֵהוּא בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה
Iſrael rex Jehoas Miſitque .facibus nos videamus
9 נִתְרָאֶה פָּנִים: וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
Lebanon in qui Carduus :dicendo ,Jehudah regem Amaſiahu ad
אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
tuam filiam Da :dicendo ,Lebanon in quæ cedrum ad miſit
שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ
,Lebanon in quæ agri beſtia tranſivit & :uxorem in meo filio
לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
,Edom percuſſiſti Percutiendo .carduum conculcavit &
וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ: הַכֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם
te immiſcebis quid ut & ;tua domo in ſede &,gloriare :tuſi cor te elevavit &
וְנִשָּׂאֲךָ לִבֶּךָ הִכָּבֵד וְשֵׁב בְּבֵיתֶךָ וְלָמָּה תִתְגָּרֶה
audivit non Et ? tecum Jehudah & tu cadas & ,malum in
11 בְרָעָה וְנָפַלְתָּה אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ: וְלֹא־שָׁמַע
,faciebus ſe viderunt & ;Iſrael rex Jehoas aſcendit & :Amaſiahu
אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים
.Jehudah ipſi quæ ,ſemes-Beth in ,Jehudah rex Amaſiahu & ,ipſe
12 הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה:
.ſua tentoria in vir fugerunt & ,Iſrael facies ad Jehudah eſt cæſus Et
וַיִּנָּגֵף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהֳלָיו:
,Achaziahu filii Jehoas filium Jehudah regem Amaſiahu Et
13 וְאֶת־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ
ſ Jeruſalaim venit & :ſemes--Beth in Iſrael rex Jehoas cepit
תָּפַשׂ יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם
,anguli portam ad uſque ,Ephraim porta in Jeruſalaim muro in rupit &
וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה
.cubitis quadringentis
אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה:

Versio VULG. LAT.

CAP. XIV.

1 In anno ſecundo Joas filii Joachaz regis Iſrael, regnavit Amaſias filius Joas regis Juda.
2 Viginti quinque annorū erat cùm regnare cœpiſſet: viginti autem & novem annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris
3 ejus Joadan de Jeruſalem. Et fecit rectum coram Domino, veruntamen non ut David pater ejus. Juxta omnia, quæ fecit
4 Joas pater ſuus, fecit: Niſi hoc tantùm, quòd excelſa non abſtulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat incenſum in excelſis. Cúmque obtinuiſſet regnum, percuſſit ſervos ſuos, qui interfecerant re-
6 gem patrem ſuum. Filios autem eorum qui occiderant, non occidit, juxta quod ſcriptum eſt in libro legis Moyſi, ſicut præcepit Dominus, dicens; Non morientur patres pro filiis, neq; filii morientur pro patribus: ſed unuſquiſque
7 in peccato ſuo morietur. Ipſe percuſſit Edom in valle Salinarum decem millia, & apprehendit petram in prælio, vocavitque nomen ejus Jectehel, uſque in præſentem diem.
8 Tunc miſit Amaſias nuntios ad Joas filium Joachaz, filii Jehu regis Iſrael, dicens; Veni, & videamus nos. Remiſitque Joas rex Iſrael ad Amaſiam regē Juda, dicens; Cardu' Libani miſit ad cedrum quæ eſt in Libano, dicens; Da filiam tuam filio meo uxorē. Tranſierúntque beſtiæ ſaltûs, quæ ſunt in Libano, & conculcaverunt carduum. Percutiens invaluiſti ſuper Edom, et ſublevavit te cor tuum: contentus eſto gloriâ, & ſede in domo tua: quarè provocas malum, ut cadas tu & Judas tecum? Et non acquievit Amaſias: aſcendítque Joas rex Iſrael, & viderunt ſe, ipſe & Amaſias rex Juda, in Bethſames oppido Judæ. Percuſſúſque eſt Juda coram Iſrael, & fugerunt unuſquiſque in tabernacula ſua. Amaſiam verò regem Juda, filium Joas filii Ochoziæ, cepit Ioas rex Iſrael in Bethſames, & adduxit eum in Jeruſalem: & interrupit murum Jeruſalem, à porta Ephraim uſque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιδ. CAP. XIV.

1 Ἐν ἔτει δευτέρῳ τῷ Ἰωὰς υἱῷ (α) Ἰωάχαζ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, ἐβασίλευσεν (β) Ἀμεσίας υἱὸς Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰούδα.
2 Τριὰκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (γ) εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ ὄνομα (δ) τῇ μητρὸς αὐτοῦ Ἰωαδὶμ ἐξ Ἰερουσαλήμ.
3 Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἰωὰς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐποίησεν.
4 Πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν· ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.
5 Καὶ ἐγένετο ὅτε κατίσχυσεν ἡ βασιλεία ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς πατάξαντας (ε) τὸν πατέρα αὐτοῦ.
6 Καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν παταξάντων οὐκ ἐθανάτωσε, καθὼς γέγραπται (ζ) ἐν βιβλίῳ νόμων Μωυσῆ, ὡς ἐνετείλατο κύριος, λέγων, Οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν, καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων, ὅτι ἀλλ' ἢ ἕνας ἐν τῇ ἁμαρτίας αὐτοῦ ἀποθανεῖται).
7 Αὐτὸς ἐπάταξε (η) τὴν Ἐδὼμ ἐν γαιμελὲθ δέκα χιλιάδας, καὶ συνέλαβε τὴν πέτραν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς (θ) Ἰεθθὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
8 Τότε ἀπέστειλεν (ι) Ἀμεσίας ἀγγέλους πρὸς (κ) Ἰωὰς υἱὸν Ἰωάχαζ υἱὸς (λ) Ἰὲ βασιλέως Ἰσραὴλ, λέγων, Δεῦρο ὀφθῶμεν πρόσωποις.
9 Καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς (μ) Ἀμεσίαν βασιλέα Ἰούδα, λέγων, Ὁ ἄκανθος ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ Λιβάνῳ, λέγων, Δὸς τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα. καὶ (ν) διῆλθον τὰ θηρία τοῦ (ξ) ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ συνεπάτησαν τὴν ἄκανθαν. Τύπτων ἐπάταξας τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπῆρέ σε (ο) καρδία σου, ἐνδόξαζε δὴ καὶ κάθησον ἐν τῷ οἴκῳ (π) σου, καὶ ἵνατί ἐρίζεις ἐν κακίᾳ σου καὶ πεσῇ σὺ καὶ Ἰοὺδας μετὰ σοῦ.
10 Καὶ οὐκ ἤκουσεν (ρ) Ἀμεσίας. καὶ ἀνέβη Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ ὤφθησαν πρόσωποις ἑαυτοὺς καὶ (σ) Ἀμεσίας βασιλεὺς Ἰούδα ἐν Βαθσαμοὺς τῇ τοῦ Ἰούδα.
11 Καὶ ἔπεσεν Ἰούδας ἀπὸ προσώπου Ἰσραὴλ, καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. Καὶ (υ) Ἀμεσίαν τὸν Ἰωὰς υἱὸν Ὀχοζίου συνέλαβεν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν (χ) Βαθσαμοὺς καὶ ἦλθεν εἰς Ἰερουσαλήμ, (ψ) καὶ καθεῖλεν ἐν τῷ τείχει Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ πύλῃ Ἐφραὶμ ἕως τῆς πύλης τῆς γωνίας πεντακοσίους πήχεις.

1 In anno ſecundo Joas filii Joachaz regis Iſrael, & regnavit Amaſias filius Joas rex Juda.
2 Filius viginti & quinq; annorum erat in regnando ipſum: & viginti & novem annos regnavit in Hieruſalem: & nomen matris
3 ejus Joadim de Hieruſalem. Et fecit rectum in oculis Domini veruntamen non ſicut David pater ejus: juxta omnia, quæcunq; fecerat Joas pater ejus, fecit. Ve-
4 runtamen excelſa non ſuſtulit. Adhuc populus ſacrificabat, & adolebant in excelſis. Et factum
5 eſt, quando confortatum fuit regnum in manu ipſius, & percuſſit ſervos ſuos, qui percuſſerant patrem ipſius. Et filios eorum, qui percuſſerant, non interfecit; ſicut ſcriptum eſt in libro legum
6 Moyſi, quomodò mandavit Dominus, dicens; Non morientur patres pro filiis: & filii non morientur pro patribus: quia tantùm unuſquiſq; in peccatu ſuo morietur. Ipſe percuſſit Edom in (a)
7 Gemeled decem millia: & cepit petram in bello, & vocavit nomen ejus Jethoel uſq; in diem hanc. Tunc miſit Amaſias nun-
8 tios ad Joas filium Joachaz filii Ihu regis Iſrael, dicens; Veni, Conſpiciamus nos (b) facibus. Et
9 miſit Joas rex Iſrael ad Amaſiā regem Juda, dicens; Carduus, qui in Libano, miſit ad cedrum, quæ in Libano, dicens; Da filiam tuam filio meo in uxorem. Et tranſierunt beſtiæ agri, quæ in Libano:
10 & conculcaverunt carduū. Percutiens percuſſiſti Idumeam: & elevavit te cor (c) tuum. Gloriare ſedens in domo tua. Et ut quid contendis in malum tuum? et cades tu, & Judas tecum.
11 Et non audivit Ameſias. Et aſcendit Joas rex Iſrael; & conſpexerunt ſe facibus, ipſe & Amaſias rex Juda in Bethſamys,
12 quæ ipſius Juda. Et cecidit Judas à facie Iſrael: & fugit vir
13 in tabernaculum ſuum. Et Ameſiam filium Joas filii Ochoziæ cepit Joas rex Iſrael in Bethſamys. Et (d) venit in Hieruſalem: & diruit in muro Hieruſalem ja
porta Ephraim uſq; ad portam anguli, quadringentos cubitos.

(α) Ἀχαζ (β) Ἀμασίας (γ) εἰκοσιεννέα (δ) τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἰωαδὶν (ε) τὸν βασιλέα τὸν παλαιὰν (ζ) ἐν βίβλῳ νόμῳ Μωσῆ, ὡς ἐνετείλατο (η) τὸν Ἐδὼμ ἐν γαιμελὲ δέκα (θ) Ἰεκθεὴλ (ι) Ἀμασίας (κ) * Ἰὰς (λ) Ἰηοὺ (μ) Ἀμασίαν (ν) διῆλθεν (ξ) ἀκὴ ἐν (ο) ἡ καρδία (π) σου, ἐνατί (ρ) Ἀμασίας. (σ) Ἀμασίας (τ) Βηθσαμοὺς τῆ Ἰουδαίας. (υ) Ἀμασίαν βασιλέα Ἰούδα υἱὸν (φ) Ἀαζία ἔλαβεν Ἰωὰς υἱὸς Ἰωαχὰζ βασιλεὺς (χ) Βεθσαμούς· (ψ) καὶ διέκοψεν ἐν τείχει (ω) τῆ πύλης τῆ γωνίᾳ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יד

1 בִּשְׁנַת תְּרֵתִין לְיוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אֲמַצְיָה בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא שִׁבְטָא
2 דְבֵית יְהוּדָה: בַּר עֶסְרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְעֶסְרִין וְתֵשַׁע שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם
3 וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְהוֹעַדִּן מִן יְרוּשְׁלֵם: וַעֲבַד דְּכְשַׁר קֳדָם יְיָ לְחוֹד לָא כְּדָוִד אֲבוּהִי כְּכֹל דַּעֲבַד
4 יוֹאָשׁ אֲבוּהִי עֲבַד: לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲטָרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְקִין בּוֹסְמִין עַל
5 בָּמָתָא: וַהֲוָה כַּד תְּקִפַת מַלְכוּתָא בִּידֵיהּ וּקְטַל יָת עַבְדּוֹהִי דִּי קְטָלוּ יָת מַלְכָּא אֲבוּהִי:
6 וְיָת בְּנֵי קְטָלַיָּא לָא קְטַל כְּמָא דִכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דְמֹשֶׁה דְּפַקִּיד יְיָ לְמֵימַר לָא יוּמְתוּן
7 אֲבָהָן עַל פּוּם בְּנִין וּבְנִין לָא יוּמְתוּן עַל פּוּם אֲבָהָתְהוֹן אֱלָהֵן אֱנָשׁ בְּחוֹבוֹהִי יְמוּת: הוּא מְחָא יָת
אֱנָשׁ אֱדוֹם בְּנֵי מֶלַח עַסְרָא אַלְפִין וּכְבַשׁ יָת בַּרְקָא בְּקְרָבָא וּקְרָא יָת שְׁמֵהּ יָקְתְאֵל עַד
8 יוֹמָא הָדֵין: בְּכֵן שְׁלַח אֲמַצְיָה אוּנְדְּרִין לְוָת יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז בַּר יֵהוּא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
9 לְמֵימַר אֲתָא נְקַבֵּל אַפִּין בְּקְרָבָא: וְשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְוָת אֲמַצְיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא
דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר חוֹחָא דִי בְלִבְנָן שְׁלַח לְאַרְזָא דִי בְלִבְנָן לְמֵימַר הַב יָת בְּרַתָּךְ לִבְרִי
לְאִתּוּ וְעַבְרַת חֵיוַת בָּרָא דִי בְלִבְנָן וּדְשַׁת יָת חוֹחָא: מְמָחֵא מְחֵיתָ יָת אֱנָשׁ אֱדוֹם וְרָאֵם
10 עֲלָךְ לִבָּךְ אִתְיַקַּר וְתֵב בְּבֵיתָךְ וּלְמָא אַתְּ מִתְגַּרֵי בִּבְישְׁתָא וְתִתְקַטֵל אַתְּ וּדְבֵית יְהוּדָה
עִמָּךְ: וְלָא קַבֵּל אֲמַצְיָה וּסְלֵק יְהוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְקַבִּילוּ אַפֵּיהוֹן בְּקְרָבָא הוּא
11 וַאֲמַצְיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ דִּי לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה: וְאִתְבְּרוּ אֱנָשׁ יְהוּדָה
12 קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְאַפְּכוּ גְּבַר לְקִרְוֵהִי: יָת אֲמַצְיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בַּר יְהוֹאָשׁ בַּר
אֲחַזְיָה אְחַר יְהוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאַתּוֹ לִירוּשְׁלֵם וּפְרַץ בְּשׁוּרָא דִירוּשְׁלֵם
13 בִּתְרַע שִׁבְטָא דְאֶפְרַיִם עַד תְּרַע זְוִיתָא אַרְבַּע מְאָה אַמִּין:

Paraph. Chald. Versio Latina.

CAP. XIV.

ANno ſecundo Joas filii Jehoahhaz regis Iſrael regnavit Amaſziah filius 1
Joas regis tribus domus Jehudah. Filius viginti & quinq; annorum erat 2
quando regnavit, & viginti & novem annos regnavit in Jeruſalem: & nomen matris ejus erat Jehoghadan de Jeruſalem. Et fecit quod rectum 3
erat ante Dominum; veruntamen non ſicut David pater ejus: juxta omnia quæ fecerat Joas pater ejus, fecit. Veruntamen excelſa non receſſerant: 4
adhuc uſq; populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa. Et fuit 5
firmato regno in manu ejus, occidit ſervos ſuos qui occiderant regem patrem ejus. Sed filios occiſorum non occidit, ſicut ſcriptum eſt in libro 6
legis Moſeh, quo præcepit Dominus, dicendo: Non morientur patres pro filiis, & filii non morientur pro patribus: quiſq; in peccato ſuo morietur.
Ipſe percuſſit homines Edom in valle Salis decem mille, & ſubegit arcem 7
bello, & vocavit nomen ejus Jaqthel uſq; ad diem hanc. Tunc miſit Amaſziah nuncios ad Joas filium Jehoahhaz filii Jehu regis Iſrael, dicendo: 8
Veni excipiamus [*adinvicem*] facies in bello. Et miſit Joas rex Iſrael ad 9
Amaſziah regem tribus domus Jehudah, dicendo: Carduus qui eſt in Libnan, miſit ad Cedrum quæ eſt in Libnan, dicendo: Da filiam tuam filio meo in uxorem: & tranſivit fera agri quæ eſt in Libnan, & conculcavit carduum. Percutiendo percuſſiſti homines Edom, & elatum eſt ſuper te 10
cor tuum; gloriare & ſede in domo tua: quare immiſcebis te in malum, ut *occidaris* tu & [*populus*] domus Jehudah tecum? Et non paruit Amaſziah; & aſcendit Joas rex Iſrael: & oppoſuerunt [*invicem*] facies ſuas 11
in bello ipſe & Amaſziah rex tribus domus Jehudah in Beth-ſemes quæ eſt tribus Jehudah. Et fracti ſunt homines Jehudah ante Iſrael, & verte- 12
runt terga ſinguli ad tabernacula ſua. Et Amaſziah regem tribus domus Jehudah, filium Jehoas filii Ahhaziah, apprehendit Joas rex Iſrael in Beth-Sames, & *venerunt* in Jeruſalem, & diſrupit de muro Ieruſalem *in* porta tribus Ephraim, uſq; ad portam anguli, quadringentos cubitos. 13

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIV.

ANno secundo Jehuasi filii Jehuahazi regis Israel, regnavit Amosia filius Joasi regis Juda. Natus erat annos vigintiquinque quando regnavit, & vigintinovem annis regnavit in Jerusalem; nomen autem matris ejus erat Jehuadan, de Jerusalem. Fecit quod rectum erat coram Domino, non tamen ut David pater suus: sed prout fecerat Ioas pater suus, fecit. Veruntamen altaria non abstulit, nam populus adhuc sacrificabant & adolebant super altaria. Quum confirmatum esset regnum in manu ejus, trucidavit servos suos qui occiderant regem Ioasum patrem suum. Sed homicidarum filios non trucidavit, quemadmodum scriptum est in libro legis Mosis, quam Dominus præcepit dicens, Non morientur patres pro filiis, & filii non morientur pro patribus suis; sed quisque ob peccata sua morietur. Is trucidavit in Gamlah viginti millia Adumæorum, & Selaam bello vastavit, vocavitque nomen ejus Nectael in hunc usque diem. Tunc misit Amosia rex Iuda legatos ad Iehuas filium Iehuahazi filii Iehu, regem Israelis, dicens; Age, alter alterius faciei occurramus. Remisit Iehuas rex Israelis ad Amosiam regem Judæ, dicens; Prunus quæ est in Libano, misit ad cedrum quæ est in Libano, Da filiam tuam filio meo uxorē: interea præteriens bestia quæ erat in Libano, conculcavit prunum. Clade vastâsti Adumæos, ideò extulit te animus tuus: gloriare, & domi tuæ te contine; & ne præceps feraris in malū *tuum*, ne cadas tu et Juda tecum: At non obtemperavit ei Amosia Quare ascendens Iehuas rex Israelis, & Amosia rex Iudæ: occurrerunt sibi mutuò apud Beth-semes *urbem* Iudæ, ipse & Amosia rex Iudæ: Et contritus Juda coram Israele, fugerunt quisque in habitaculum suum: Et Amosia rex Iudæ captus est ab Iehuas rege Israelis in Beth-semes. Deinde ingressus est Ierusalem, perruptis in muro Ierusalem à porta Aphremi usque ad portam anguli quadringentis cubitis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIV.

ANno secundo regni Jehuasi filii Jehuhazi regis Israelitarum, regnavit Amosia filius Joasi regis Juda. Erat is quo die regnavit, annos natus vigintiquinque, mansit que rex super Judam in Jerusalem viginti septē annis; nomen matris ejus, Jehuadan è Jerusale. Rectè se gessit coràm Deo, non tamen ut David pater ejus; sed secundùm opera Joasi patris sui fecit. Excelsa non amovit, et populus adhuc sacrificabant & adolebant super excelsa. Is regno in manu sua firmato, peremit servos suos qui interfecerant regem Joasum patrem suum. Filios autem eorum non peremit, quemadmodum scriptum est in lege Mosis, quam Deus præcepit dicens; Non morientur parentes pro crimine filiorum, neque morentur filii pro crimine parentum; sed quisque morte afficietur pro peccato suo. Peremit etiam rex Amosia ex Edomæis in Gamlah, viginti millia hominum: & Salaam bello vastavit, vocavitque nomen ejus Nectaelem ad hodiernum usque diem. Tunc misit Amosia rex Juda nuntios ad Jehuasum filium Jehuhaz filii Jehu, regem Israeliis, dixit; Veni dimicatum alter cum altero. Misit autem Jehuas rex Israelis ad Amosiam regem Juda, dixitque ad eum Quemadmodum arundo quæ est in Libano, misit ad cedrum Libani, dicens ei; Junge matrimonio filiam tuam cum filio meo, mox autem prætereuntia Libani animantia super prunum, conculcaverunt eam; Sic tu ob debellatos victóque Edomæos animâ efferis, gloriare quantum libuerit, & conside domi tuæ, neve te objectes periculo, ne cornas tu & Juda tecum. Sed non acquiescente ei Amosiâ, ascendit Jehuas rex Israelis, & Amosia rex Judæ, inciderúntque adversis frontibus alter in alterum in Beth-semes quæ pertinet ad Judam, i se & Amosia rex Judæ: Et profligatus est Juda ab Israele, et fugit unusquisque in patriam suam: Prætereà Amosiam regem Judæ cepit Jehuas rex Israelis in Beth-semes, & ingressus est Jerusalem perruptis in muro Jerusalem à porta Aphremi ad portam anguli quadringentis cubitis,

מלכים ב : יד

vasa omnia & ,argentum & ,aurum omne Tulitque
14 וְלָקַח אֶת־כָּל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
& ,regis domus thesauris in & ,Domini domo in inventa
הַנִּמְצָאִים בְּבֵית־יְהוָה וּבְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת
verborum reſiduum Et .Someron in eſt reverſus & :arrhabonum filios
15 בְּנֵי הַתֵּעָרֻבוֹת וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹנָה : וְיֶתֶר דִּבְרֵי
cum pugnavit quomodo & ,ejus fortitudo & ,fecit quæ ,Jehoas
יְהוֹאָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר נִלְחַם עִם
libro ſuper ſcripta ipſa nonne ,Jehudah rege Amaſiahu
16 אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
cum Jehoas Jacuitque ?Iſrael regum dierum verborum
דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־
:Iſrael regibus cum Someron in eſt ſepultúſque ,ſuis patribus
אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
filius Amaſiahu vixit Et .eo pro ejus filius Jarobham regnavitque
17 וַיִּמְלֹךְ יָרָבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו : וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־
Jehoachaz filii Jehoas mortem poſt Jehudah rex Joas
יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז
verborum reſiduum Et .annis quindecim ,Iſrael regis
18 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה : וְיֶתֶר דִּבְרֵי
verborum libro ſuper ſcripta ipſa nonne ,Amaſiahu
אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
Igationem eum ſuper ligaverunt Et ?Jehudah regum dierum
19 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה : וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר
,Lachis in eum poſt miſerunt & :Lachis in fugit & ,Jeruſalaim in
בִּירוּשָׁלִַם וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיְשַׁלְּחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה
:equis ſuper eum tulerunt Et .ibi eum occiderunt &
20 וַיְמִיתֻהוּ שָׁם : וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים
.David civitate in ſuis patribus cum Jeruſalaim in eſt ſepultus &
וַיִּקָּבֵר בִּירוּשָׁלִַם עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד :
filius ipſe & ,Hazariah Jehudah populus univerſus tulerunt Et
21 וַיִּקְחוּ כָּל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזַרְיָה וְהוּא בֶן־
ſuo patre pro eum conſtituerunt regem & :annorum ſedecim
שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו
eam reſtituit & ,Elath ædificavit Ipſe .Amaſiahu
22 אֲמַצְיָהוּ : הוּא בָּנָה אֶת־אֵילַת וַיְשִׁבָהּ
anno In .ſuis patribus cum rex jacuit poſtquam ; Jehudah ipſi
23 לִיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו : בִּשְׁנַת
,Jehudah regis Joas filii Amaſiahu anno ,decimoquinto
חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה
Someron in Iſrael regis Joas filius Jarobham regnavit
מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
:Domini oculis in malum fecit Et .annis uno & quadraginta
24 אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה : וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
qui ,Nebat filii Jarobham peccatis omnibus ab declinavit non
לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר
,Iſrael terminum reſtituit Ipſe .Iſrael fecit peccare
25 הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל : הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
Domini verbum juxta ,planitiei mare ad uſque Chamath introitu ab
מְלְבוֹא חֲמָת עַד־יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְהוָה
filii Jonah ſui ſervi manu in fuerat locutus quod ,Iſrael Dei
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־
Dominus vidit Quoniam .hachepher-Gath de qui ,prophetæ Amithai
26 אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר : כִּי־רָאָה יְהוָה
non & ,clauſus non & :valde mutabilem Iſrael afflictionem
אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מָרֹה מְאֹד וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס
Dominus eſt locutus non Et .Iſraeli auxilians neque ,derelictus
27 עָזוּב וְאֵין עוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל : וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה
manu in eos ſervavit & :cœlis ſub à Iſrael nomen deleendum ad
לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד
.Joas filii Jarobham
יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ :

Verſio VULG. LAT.

14 Tulítque omne aurum, & argentum, & univerſa vaſa, quæ inventa ſunt in domo Domini, & in theſauris regis, & obſides, & reverſus eſt in Samariam. Reliqua autem verborum Joas quæ fecit, & fortitudo ejus quâ pugnavit contra Amaſiam regẽ Juda, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Iſrael? 15 Dormivítque Joas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael: & regnavit Jeroboam filius ejus pro eo. 16 Vixit autem Amaſias, filius Joas, rex Juda, poſtquàm mortuus eſt Joas filius Joachaz regis Iſrael, quindecim annis. 17 Reliqua autẽ ſermonũ Amaſiæ, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Juda? 18 Factáque eſt contra eum conjuratio in Jeruſalem: at ille fûgit in Lachis. Miſerúntque poſt eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi. 19 Et aſportaverunt in equis, ſepultúſque eſt in Jeruſalem cum patribus ſuis in civitate David. 20 Tulit autem univerſus populus Judæ Azariam annos natum ſedecim, & conſtituerunt eum regem pro patre ejus Amaſia. 21 Ipſe ædificavit Ælath, & reſtituit eam Judæ, poſtquàm dormivit rex cum patribus ſuis. 22 Anno quintodecimo Amaſiæ filii Joas regis Juda, regnavit Jeroboam filius Joas regis Iſrael in Samaria, quadraginta & uno anno: 23 Et fecit quod malum eſt coram Domino. Non receſſit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael. 24 Ipſe reſtituit terminos Iſrael, ab introitu Emath, uſque ad mare ſolitudinis, juxta ſermonem Domini Dei Iſrael, quem locutus eſt per ſervum ſuum Jonam filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ eſt in Opher. 26 Vidit enim Dominus afflictionem Iſrael amaram nimis, & quòd conſumpti eſſent uſque ad clauſos carcere, & extremos, & non eſſet qui auxiliaretur Iſraeli. 27 Nec locutus eſt Dominus ut deleret nomen Iſrael de ſub cœlo, ſed ſalvavit eos in manu Jeroboam filii Ioas.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ ἔλαβε τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ὑπερθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ παῖδας τῆς συμμίξεως, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. 15 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωὰς ὅσα ἐποίησεν ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ, ἃ ἐπολέμησε μετ' Ἀμεσίου βασιλέως Ἰούδα, (α) οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα (β) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ; 16 Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων Ἰσραήλ. καὶ ἐβασίλευσεν Ἰροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' 17 αὐτοῦ. Καὶ ἔζησεν (γ) Ἀμεσίας υἱὸς Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰούδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἰωὰς υἱὸν Ἰωάχαζ βασιλέα Ἰσραὴλ, πεντεκαίδεκα ἔτη. 18 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἀμεσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; 19 Καὶ συνεστράφησαν ἐπ' (δ) αὐτὸν σύστημα ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔφυγε εἰς Λαχίς· καὶ ἀπέστειλαν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς Λαχίς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ. 20 Καὶ ἦραν αὐτὸν ἐφ' ἵππων, καὶ ἐτάφη ἐν Ἰερουσαλὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυίδ. 21 Καὶ ἔλαβε πᾶς ὁ λαὸς Ἰούδα τὸν Ἀζαρίαν, καὶ αὐτὸς υἱὸς (ε) ἐκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ (ζ) ἐβασίλευσεν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀμεσίου. 22 Αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν (η) Αἰλὼθ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν τῷ Ἰούδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. 23 Ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ Ἀμεσίου (θ) υἱοῦ Ἰωὰς βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσεν Ἰροβοὰμ υἱὸς (ι) Ἰωὰς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ (κ) πεντεκονταέξ καὶ ἔτη. 24 Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν Ἰροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ. 25 Αὐτὸς ἀπέστησε τὸ ὅριον Ἰσραὴλ ἀπὸ εἰσόδου Αἰμὰθ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς Ἀραβα, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ (λ) ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ἰωνᾶ υἱοῦ Ἀμαθὶ τοῦ προφήτου τοῦ ἐκ (μ) Γεθχοφέρ. 26 Ὅτι εἶδε κύριος τὴν ταπείνωσιν Ἰσραὴλ πικρὰν σφόδρα, καὶ (ν) ὀλιγοστὸς συνεχόμενος, καὶ ἐπανισμένος, καὶ ἐγκαταλελειμμένος, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν τῷ Ἰσραήλ. 27 Καὶ οὐκ ἐλάλησε κύριος ἐξαλεῖψαι τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς (ξ) διὰ χειρὸς Ἰροβοὰμ υἱοῦ Ἰωάς.

Et cepit aurum, & argentum, & omnia vaſa inventa in domo Domini, & in theſauris domus regis, & (e) filios commiſſionum: & revertit in Samariam. Et reliqua verborum Joas, quæcunque fecit in potentatu ſuo, quæ bellavit cum Ameſſia rege Juda, nónne hæc ſcripta in libro verborum dierum regibus Iſrael? Et dormivit Joas cum patribus ſuis: & ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael: & regnavit Hieroboam filius ejus pro eo. Et vixit Ameſſias filius Joas rex Juda, poſtquàm mortuus eſt Joas filius Joachaz rex Iſrael, quinq; & decem annos. Et reliqua verborum Ameſſiu, et omnia quæcunq; fecit, nónne hæc ſcripta in libro verborum dierũ regibꝰ Juda? Et conjuraverunt ſuper eum conjurationem in Hieruſalem: & fugit in Lachis: & miſerunt poſt eum in Lachis: & occiderunt eum ibi. Et tulerunt eum ſuper equos: & ſepultus eſt in Hieruſalem cum patribus ſuis in civitate David. Et aſſumpſit omnis populus Juda Azariam (& ipſe filius ſex & decem annorum) & regnare fecerunt eum pro patre ejus Ameſſia. Hic ædificavit Ælath, & reſtituit eam ipſi Juda, poſtquàm dormivit rex cum patribus ſuis. In anno quinto & decimo Aneſſiæ filii Joas regis Juda regnavit Hieroboam filius Joas ſuper Iſrael in Samaria quadraginta & unum annos. Et fecit malum in conſpectu Domini: non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael. Ipſe (f) amovit terminum Iſrael ab introitu Æmath uſque ad mare ipſius Araba, juxta verbum Domini Dei Iſrael, quod locutus eſt in manu ſervi ſui Jonæ filii Amathi prophetæ, qui de Gethchopher. Quoniam vidit Dominus humiliationem Iſrael amaram valdè, & paucos, clauſos, (g) & vexatos, & derelictos: & non erat qui auxiliaretur Iſrael. Et non locutus eſt Dominus delere ſemen Iſrael de ſub cœlo. Et ſalvavit eos per manum Hieroboam filii Joas.

MS. A. (α) οὐχ ἰδοὺ ταῦτα (β) ἐν βιβλίῳ (γ) Ἀμασίας (δ) αὐτὸν συσχάτδμα ἐν (ε) ἓξ καὶ δέκα (ζ) ἐβασίλδσεν αὐτὸς ἀντὶ (η) Ελὼθ, καὶ ἀπέστρεψεν (θ) υἱῦ Ἰωὰς βασιλέως (ι) Ἰωὰς βασιλέως Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἰσραὴλ (κ) πεντεράκοντα (λ) ὃς ἐλάλησεν (μ) Γεθαχοβίρ. (ν) ὀλιγοὺς συγκεχυμένους, καὶ ἐπανισμένους, (ξ) ὃν χειρὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְנָסֵיב יַת כָּל דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְיַת כָּל מָנְיָא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָ וּבְגִנְזֵי בֵּית מַלְכָּ וְיָת 14
בְּנֵי רַבְרְבַיָא וְתָב לְשֹׁמְרוֹן : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹאָשׁ דִּי עֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ וּדְאַגִיחַ עִם אֲמַצְיָה 15
מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
וּשְׁכִיב יְהוֹאָשׁ עִם אֲבָהָתּוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלַכ יָרָבְעָם בְּרֵיהּ 16
תְּחוֹתוֹהִי : וְחַיָא אֲמַצְיָהוּ בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בָּתַר דְּמֵית יְהוֹאָשׁ בַּר 17
יְהוֹאָחָז מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל חַמֵשׁ עַסְרֵי שְׁנִין : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֲמַצְיָה הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין 18
עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָא לְמַלְכֵי יְהוּדָה : וּמַרְדוּ עֲלוֹהִי מֵרְדָא בִּירוּשְׁלֵם וְאַפֵּךְ 19
לְלָכִישׁ וּשְׁלַחוּ בָתְרוֹהִי לְלָכִישׁ וְקַטְלוּהִי תַּמָן : וְנַטְלוּ יָתֵיהּ עַל סוּסְוָתָא וְאִתְקְבַר 20
בִּירוּשְׁלֵם עִם אֲבָהָתּוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד : וְדַבְּרוּ כָּל עַמָּא דִיהוּדָה יַת עֲזַרְיָה וְהוּא בַּר 21
שִׁית עַסְרֵי שְׁנִין וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ תְּחוֹת אֲבוֹהִי אֲמַצְיָהוּ : הוּא בְּנָה יַת אֵילַת וְאַתְיְבַהּ 22
לְבֵית יְהוּדָה בָּתַר דְּשָׁכִיב מַלְכָּא עִם אֲבָהָתּוֹהִי : בְּשְׁנַת חַמֵשׁ עַסְרֵי שְׁנִין לַאֲמַצְיָה 23
בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַכ יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
אַרְבְּעִין וְחַדָא שְׁנִין : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט 24
דְּחַיֵב יַת יִשְׂרָאֵל : הוּא אֲתֵיב יַת תְּחוּם יִשְׂרָאֵל מִמַּעְלָנֵי דַחֲמַת עַד יַמָּא דְמֵישְׁרָא 25
כְּמָא דְמַלֵל יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּי מַלֵל בִּיַד עַבְדֵיהּ יוֹנָה בַּר אֲמִתַּי נְבִיָא דִי מִגַּת חֵפֶר :
אֲרֵי גְלִי קֳדָם יְיָ שִׁעְבּוּדָא דְיִשְׂרָאֵל תַּקִיף לַחֲדָא וְאֵנוּן מְטַלְטְלִין וּשְׁבִיקִין וְלֵית 26
דְּסָעֵיד לְיִשְׂרָאֵל : וְלָא הֲוָה רָעָא קֳדָם יְיָ לְמִמְחֵי יַת שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל מִתְּחוֹת שְׁמַיָא 27
וּפְרָקִנוּן עַל יְדֵי יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et accepit omne aurum & argentum, & omnia vaſa quæ inventa ſunt in 14
domo ſanctuarii Domini, & in theſauris domus regis, & filios magnatum;
& rediit in Somron. Et reliquum verborum Joas quæ fecit, & fortitudo 15
ejus, & quomodo congreſſus eſt cum Amaſziah rege tribꝰ domus Jehudah,
nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael? Et cubuit 16
Joas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Somron cum regibus Iſrael: &
regnavit Jarabgham filius ejus pro eo. Et vixit Amaſziah filius Joas rex 17
tribus domus Jehudah, poſtquàm mortuus eſt Joas filius Jehoahhaz regis
Iſrael, quindecim annis. Et reliquum verborum Amaſziah, nónne illa 18
ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum domus Jehudah? Et con- 19
juraverunt in eum conjurationem in Jeruſalem, & vertit terga ad Lachis,
& miſerunt ad eum in Lachis, & occiderunt illum ibi. Et portaverunt il- 20
lum ſuper equos, & ſepultus eſt in Jeruſalem cum patribus ſuis in urbe
David. Et acceperunt omnis populus *Jehudah* Ghazariah, & ipſe filius 21
erat ſexdecim annorum, & regem crearunt illum pro patre ſuo Amaſziah.
Ipſe ædificavit Eilath, & reſtituit illam domui Jehudah, poſtquàm cubuit 22
rex cum patribus ſuis. Anno decimo quinto annorum Amaſziah filii Joas 23
regis tribus domus Jehudah regnavit Jarabgham filius Joas regis Iſrael in
Somron quadraginta & uno annis. Et fecit quod malum erat ante Dñm, 24
non declinavit ab omnibꝰ peccatis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fe-
cerat Iſrael. Ipſe reſtituit terminum Iſrael ab introitu Hhamath uſque ad 25
mare planitiei, ſicut locutus fuerat Dñs Deus Iſrael, *qui locutus eſt per ma-*
num ſervi ſui Jonah *filii* Amithai *prophetæ* qui erat de Gath-Hhepher. Quia 26
revelata fuerat ante Dominum ſervitus Iſrael dura valdè, & erant di-
ſperſi & deſerti, neque erat qui auxiliaretur Iſrael. Et non fuit voluntas 27
Domino delere nomen Iſrael ne [*eſſet*] ſub cœlis, & liberavit illos per
manus Jarabgham filii Joas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܣܝ ܟܠ ܕܗܒܐ ܘܟܣܦܐ ܘܟܠ ܡܢܐ ܕܐܫܟܚ ܒܒܝܬ ܡܪܝܐ ܘܒܓܢܙܐ ܕܒܝܬ ܡܠܟܐ ܘܫܕܪ ܠܗ ܪܗܝܢܐ ܘܐܬܐ ܠܫܡܪܘܢ ܘܗܦܟ ܠܐܪܥܐ ܕܒܢܝ ܥܪܒ

מלכים ב : טו

ejus fortitudo &,fecit quæ omnia & ,Jarobham *verborum reſidtum* Et

28 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
Jehudah ipſi Chamath & Dammeſec reſtituit qua & ,pugnavit qua

אֲשֶׁר־נִלְחַם וְאֵת אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־חֲמָת לִיהוּדָה
dierum verborum libro *ſuper* ſcripta ipſa nónne ,Iſrael in

בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
cum ,ſuis patribus cum Jarobham *Facitque* ? Iſrael regum

29 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם
.eo pro ejus filius Zechariah regnavitque :Iſrael regibus

מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו :

CAP. XV. טו

regnavit ,Iſrael regis Jarobham anno ,ſeptimo & vigeſimo anno In

1 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ
annorum ſedecim Filius .Jehudah regis Amaſiah filius Hazariah

2 עֲזַרְיָה בֶּן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה : בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
regnavit annis duobus & quinquaginta & *ipſum regnando in* erat

הָיָה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ
fecit Et .Jeruſalaim de Jecholiahu ejus matris nomen & : Jeruſalaim in

3 בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ מִירוּשָׁלִָם : וַיַּעַשׂ
.ejus pater Amaſiahu fecerat quæ omnia Juxta ,Domini oculis in rectum

הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו :
,*immolantes* populus adhuc *receſſerunt* non excelſa Veruntamen

4 רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
fuit & ,regem Dominus percuſſit Et .excelſis in *ſuffentes &*

5 וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת : וַיְנַגַּע יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי
: libera domo in habitavit & ,*ſuæ mortis* diem ad uſque leproſus

מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית
.terræ populum judicans domum ſuper regis filius Jotham &

וְיוֹתָם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַבַּיִת שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ :
ipſa nónne ,fecit quæ omnia & ,Hazariahu *verborum reſiduum* Et

6 וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
Facitque ? Jehudah regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta

כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה : וַיִּשְׁכַּב
ſuis patribus cum eum ſepelierunt & :ſuis patribus cum Hazariah

7 עֲזַרְיָה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו
anno In .eo pro ejus filius Jotham regnavitque : David civitate in

בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו : בִּשְׁנַת
regnavit ,Jehudah regis Hazariahu anno ,octavo & trigeſimo

8 שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ
.menſibus ſex Someron in Iſrael ſuper Jarobham filiꝰ Zechariahu

וְזַכַרְיָהוּ בֶן־יָרָבְעָם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים:
:ejus patres fecerunt quemadmodum ,Domini oculis in malum Fecitque

9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו
fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham peccatis à declinavit non

לֹא סָר מֵחַטֹּאוֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
,Jabes filius Sallum eum adverſus conjuravit Et .Iſrael

10 אֶת־יִשְׂרָאֵל : וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ
.eo pro regnavit & :eum occidit & ,*ſepuli oppoſito ex* eum percuſſit &

וַיַּכֵּהוּ קִבְלְעָם וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו :
libro *ſuper* ſcripta ipſa ecce ,Zechariahu *verborum reſiduum* Et

11 וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
Domini verbum Hoc .Iſrael regum dierum verborum

12 דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : הִוא דְבַר־יְהוָה
tibi ſedebunt *quartorum* Filii :dicendo ,Jehu ad fuerat locutus quod

אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר בָּנִי רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ
regnavit Jabes filius Sallum ita fuitque :Iſrael thronum ſuper

עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל וַיְהִי־כֵן : שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ מָלָךְ
13 regnavit & ,Jehudah regis Huzijah anno ,nono & trigeſimo anno in

בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָ שָׁנָה לְעֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
.Someron in dierum *menſe*

יָרֵחַ יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן :

Verſio VULG. LAT.

28 Reliqua autem ſermonum Jeroboam, & univerſa quæ fecit, & fortitudo ejus quâ præliatus eſt, & quomodò reſtituit Damaſcum & Emath Judæ in Iſrael, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regũ
29 Iſrael ? Dormivítque Jeroboam cum patribus ſuis regibus Iſrael, & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

CAP. XV.

1 ANno vigeſimoſeptimo Jeroboam regis Iſrael, regnavit Azarias filiꝰ Amaſiæ regis Juda.
2 Sedecim annorũ erat cùm regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem : nomen matris
3 ejus Jechelia de Jeruſalem. Fecítque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ
4 fecit Amaſias pater ejus. Veruntamen excelſa non eſt demolitus : adhuc populus ſacrificabat, & adolebat incenſum
5 in excelſis. Percuſſit autem Dominus regem, & fuit leproſus uſque in diem mortis ſuæ, & habitabat in domo libera ſeorſùm : Joatham verò filius regis gubernabat palatium, &
6 judicabat populum terræ. Reliqua autem ſermonũ Azariæ, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Verborum dierum regum Juda?
7 Et dormivit Azarias cum patribus ſuis : ſepelierúntque eum cum majoribus ſuis in civitate David, & regnavit Joathan filius ejus pro eo.
8 Anno trigeſimo octavo Azariæ regis Juda, regnavit Zacharias filius Jeroboam ſuper Iſrael in Samaria ſex menſibus.
9 Et fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut fecerant patres ejus: non receſſit à peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fe-
10 cit Iſrael. Conjuravit autem contra eum Sellum filiꝰ Jabes: percuſſítque eum palàm, et interfecit, regnavítque pro eo.
11 Reliqua autem verborum Zachariæ, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Iſrael?
12 Iſte eſt ſermo Domini, quem locutꝰ eſt ad Jehu, dicens; Filii tui uſque ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſrael. Factúmque eſt ita.
13 Sellum filius Jabes regnavit trigeſimo nono anno Azariæ regis Juda : regnavit autem uno menſe in Samaria.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

28 Καὶ τὰ λοιπὰ τ῀ λόγων Ἱεροβοὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτ῀, ὅσα ἐπολέμησε, καὶ ὅσα ἐπέστρεψε τ῍ Δαμασκὸν καὶ τ῍ Αἰμὰθ τῇ Ἰούδα ἐν Ἰσραὴλ, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων
29 τ῍ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ ; Καὶ ἐκοιμήθη Ἱεροβοὰμ μετὰ τ῍ πατέρων αὐτ῀ μετὰ βασιλέων Ἰσραὴλ, (ο) καὶ ἐβασίλευσε Ζαχαρίας ὑὸς αὐτ῀ ἀντ᾽ αὐτ῀.

MS.A. (ο) καὶ ἐβασίλευσεν Ἀζαρίας αὐτ῀.

Et reliqua verborum Hieroboam, & omnia quæcunq; fecit, & potentatus ejus, quæcunq; bellavit, et quæcunq; reſtituit Damaſcum, & Æmath ipſi Juda in Iſrael, nónne hæc ſcripta in libro Verborum dierum regibus Iſrael? Et dormivit Hieroboam cum patribus ſuis cum regibus Iſrael: & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

ὑὸς Ἀμεσίου ἀντὶ τ῀ πατ῀ρὸς αὐτ῀.

ΚΕΦ. ιε΄.

1 ΕΝ ἔτει εἰκοστ῍ καὶ (α) ἑβδόμῳ τῇ Ἱεροβοὰμ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν Ἀζαρίας ὑὸς Ἀμεσίου βασιλέως Ἰούδα. Υἱὸς
2 ἐκκαίδεκα ἐτ῍ν ἦν ἐν τ῍ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (β) πενηκονταδύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα (γ) τ῍ μητρὶ αὐτ῀
3 Ἰεχολία ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε (δ) τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, κατ᾽ πάντα ὅσα
4 ἐποίησεν Ἀμεσίας ὁ πατὴρ αὐτ῀. Πλὴν τ῍ ὑψηλῶν οὐκ ἐξ῍ρεν, (ε) ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε
5 καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. Καὶ ἥψατο κύριος (ζ) τ῀ βασιλέα, καὶ ἦν λεπρὸς ἕως ἡμέρας (η) θανάτου αὐτ῀· καὶ ἐβασίλευσεν ἐν οἴκῳ ἀφεσώθ· καὶ (θ) Ἰωάθαμ ὑὸς τ῀ βασιλέως ὅλῃ τῷ οἴκῳ (ι) κρίνων τ῍ λαὸν
6 τ῍ γ῀ς. Καὶ τὰ λοιπὰ τ῍ λόγων Ἀζαρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα (κ) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τ῍ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα ; Καὶ ἐκοιμήθη
7 Ἀζαρίας μετὰ τ῍ πατέρων (λ) αὐτ῀, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τ῍ πατέρων αὐτ῀ ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωάθαμ ὑὸς αὐτ῀ ἀντ᾽ αὐτ῀. Ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ (μ) ὀγδόῳ τῷ Ἀζαρίου βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσεν (ν)
8 Ζαχαρίας ὑὸς Ἱεροβοὰμ ὅλη Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἑξ῍μηνον. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν
9 ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ ἐποίησε οἱ πατέρες αὐτ῀, οὐκ ἀπ῍στη (ξ) ἀπὸ πασῶν τ῍ ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ ὑ῀ Ναβὰτ ὃς ἐξ῍μαρτε τ῍
10 Ἰσραήλ. Καὶ ζυνεστράφη ἐπ᾽ αὐτὸν Σελλὴμ ὑὸς (ο) Ἰαβὶς καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν Κεβλαὰμ καὶ ἐθανάτωσε αὐτὸν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ᾽ αὐτ῀. Καὶ τὰ λοιπὰ τ῍ λόγων
11 (π) Ζαχαρίου, ἰδοὺ εἰσι γεγραμμένα (ρ) ὅλῃ βιβλίῳ λόγων τ῍ ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν
12 Ἰσραήλ. Ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησε πρὸς (σ) Ἰὲ, λέγων, Υἱοὶ τέταρτοι καθήσονταί σοι ἕως ὅλῃ τρόνου Ἰσραὴλ· καὶ ἐγένετο ἕτως. Καὶ
13 Σελλὲμ ὑὸς (τ) Ἰαβὶς ἐβασίλευσεν. καὶ ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ (υ) ἐννάτῳ Ἀζαρία βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσε (φ) Σελλὲμ μῆνα ἡμερῶν ἐν Σαμαρείᾳ.

MS.A. (α) ἑβδόμῳ ἔτι τῷ (β) πενήκοστα καὶ δύο (γ) μητρὶ αὐτ῀ (δ) τὸ ἀγαθὸν ἐν (ε) ὅτι (ζ) τῶν βασιλέως, (η) θανάτου· καὶ (θ) Ἰούδαν (ι) κρίνει (κ) ἐν βιβλίῳ (λ) αὐτῶν, * ἐν πόλι Δαυὶδ, (μ) ὀγδόῳ ἔτι τῶ Ἀζαρίε βασιλέως (ν) Ἀζαρίας (ξ) ἀπὸ ἁμαρτιῶν (ο) Ἀβὶς, καὶ Κεβλαὰμ καὶ ἐπάταξαν αὐλὸν καθέναυλι τῶ λαῶ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ Σελὴμ ἐβασίλευσεν. (π) Ἀζαρίε, ἰδοὺ ὧδε (ρ) ἐπὶ βιβλίε (σ) Ἰηὲ, (τ) Ἰαβὶς ἐβασίλευσεν. ἐν ἔτει (υ) ἑνάτῳ τῶ * Ὀχοζίε βασιλέως Ἰούδα (φ) Σελὴμ ὀκτὼ ἡμέρας ἐν

CAP. XV.

1 IN anno vigeſimo, & ſeptimo Hieroboam regis Iſrael, regnavit (a) Azarias filius Ameſiæ regis Juda. Filius ſex & decem an-
2 norum erat in regnando ipſum: et quinquaginta duos annos regnavit in Hieruſalem: & nomen
3 matri ejus Hiechelia de Hieruſalem. Et fecit rectum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat
4 Ameſſias pater ejus. Veruntamen excelſa non ſuſtulit : adhuc populus ſacrificabat, & adolebant
5 in excelſis. Et retigit Dominus regem, & fuit leproſus uſq; ad diem mortis ſuæ : & regnavit in domo (b) Apphaſath. Et Jotham filius regis ſuper domum judicans populum terræ.
6 Et reliqua verborum Azariæ, & omnia quæcunq; fecit, nonne hæc ſcripta in libro Verborum dierum
7 regibus Juda? Et dormivit Azaria cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum cum patribus ejus in civitate David: & regnavit Jo-
8 atham filius ejus pro eo. Anno trigeſimo & octavo Azariæ regis Juda regnavit Zacharias
9 filius Hieroboam ſuper Iſrael in Samaria ſex menſes. Et fecit malum in oculis Domini, ſicut fe-
10 cerant patres ejus: non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael. Et (c) conjuraverunt ſuper eum Sellum filius Jabis. Et percuſſerunt eum Ceblaam, & occiderunt
11 eum. Et regnavit pro eo. Et reliqua verborum Zachariæ, ecce ſunt
12 ſcripta in libro Verborum dierum regibus Iſrael. (d) Verbum Domini, quod locutus eſt ad Ihu, dicens; Filii quarti ſedebunt ti-
13 bi ſuper thronum Iſrael : & factum eſt ſic. Et Sellum filius Jabis (e) regnavit. Et in anno trigeſimo & nono Azariæ regis Juda regnavit Sellum menſem di-
erum in Samaria.

Targum JONATHAN.

28 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יָרָבְעָם וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵיהּ דְּאַגִּיחַ וְדַאֲתִיב יַת דַּמֶּשֶׂק וְיַת חֲמָת לְרִבְרִית
29 יְהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : וּשְׁכִיב יָרָבְעָם
עִם אֲבָהָתּוֹהִי עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלַךְ זְכַרְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי :

טו

1 בִּשְׁנַת עֲשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְיָרְבְעָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ עֲזַרְיָה בַּר אֲמַצְיָה מַלְכָּא שַׁבְטָא
2 דְבֵית יְהוּדָה : בַּר שִׁית עֲסְרֵי שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וְתַרְתֵּין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם
3 וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְכָלְיָה מִירוּשְׁלֵם : וַעֲבַד דְּכָשֵׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד אֲמַצְיָה אֲבוּהִי : לְחוֹד
4 בָּמְתָא לָא עֲטָרָא עוֹד כְּעַן מְדַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמָא עַל בָּמְתָא : וְאִיתֵי יְיָ מַכְתֵּשׁ עַל מַלְכָּא
וְהֲוָה סְנִיר עַד יוֹם מוֹתֵיהּ וְיָתֵב בַּר מִן יְרוּשְׁלֵם וְיוֹתָם בַּר מַלְכָּא מְמַנָּא עַל בֵּיתָא דְאֶן יַת
עַמָּא דְאַרְעָא : וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל דִּי עֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא
7 לְמַלְכֵי דְבֵית יְהוּדָה : וּשְׁכִיב עֲזַרְיָה עִם אֲבָהָתּוֹהִי וְקַבְרוּ יָתֵיהּ עִם אֲבָהָתּוֹהִי בְּקִרְתָּא
8 דְדָוִד וּמַלַךְ יוֹתָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי : בִּשְׁנַת תְּלָתִין וְתַמְנֵי שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מַלְכָּא שַׁבְטָא דְבֵית
9 יְהוּדָה מְלַךְ זְכַרְיָה בַּר יָרְבְעָם עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁתָּא יַרְחִין : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּמָא
10 דַעֲבַדוּ אֲבָהָתּוֹהִי לָא סְטָא מֵחוֹבֵי יָרְבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יַת יִשְׂרָאֵל : וּמְרַד עֲלוֹהִי שַׁלּוּם
11 בַּר יָבֵשׁ וּמְחָהִי קֳדָם עַמָּא וְקַטְלֵיהּ וּמַלַךְ תְּחוֹתּוֹהִי : וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי וְכַרְיָה הָא אִנּוּן כְּתִיבִין
12 עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : הוּא פִּתְגָמָא דְיָי דִּי מַלֵּל עִם יֵהוּא לְמֵימַר
13 בְּנִין רְבִיעָאִין יְתִבוּן לָךְ עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל וַהֲוָה כֵּן : שַׁלּוּם בַּר יָבֵשׁ
מְלַךְ בְּשַׁנַת תְּלָתִין וְתֵשַׁע שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מַלְכָּא שַׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמַלַךְ יַרְחָא
יוֹמִין בְּשֹׁמְרוֹן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

28 Et reliquum verborum Jarabgham, & omnia quæ fecit, & fortitudo ejus qua congreſſus fuerit, & reſtituerit Dammeſeq & Hhamath, viris domus
29 Jehudah in Iſrael ; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael ? Et cubuit Jarabgham cum patribus ſuis cum regibus Iſrael : & regnavit Zechariah filius ejus pro eo.

CAP. XV.

1 ANno viceſimo ſeptimo annorum Jarabgham regis Iſrael regnavit Ghazariah filius Amaſziah rex tribus domus Jehudah. Filius ſedecim an-
2 norum erat quando regnavit, & quinquaginta & duobus annis regnavit in Jeruſalem: & nomen matris ejus Jechaliah de Jeruſalem. Et fecit quod
3 rectum erat ante Dñm, juxta omnia quæ fecit Amaſziah pater ejus. Ve-
4 runtamen excelſa non receſſerunt : adhuc uſq; [*populus*] ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa. Et adduxit Dñs plagam ſuper regem, &
5 fuit leproſus uſq; ad diem mortis ſuæ, & ſedit extra Jeruſalem : & Jotham filius regis præpoſitus erat ſuper domum, judicans populum terræ. Et re-
6 liquum verborum Ghazariah, & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah ? Et cubuit Ghazariah
7 cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum cum patribꝰ ejus in civitate David : & regnavit Jotham filius ejus pro eo. Anno tricesimo & octavo anno-
8 rum Ghazariah regis tribus domus Jehudah regnavit Zachariah filius Ja-
9 rabgham ſuper Iſrael in Somron ſex menſibus. Et fecit quod malum erat ante Dominum, ſicut fecerant patres ejus : non declinavit à peccatis Ja-
10 rabgham filii Nebat, qui peccare fecit Iſrael. Et conjuravit in illũ Sallum filius Jabes : & percuſſit illam coram populo, & occîdit illum, & regna-
11 vit pro eo. Et reliquum verborum Zachariah, ecce illa ſcripta ſunt in li-
12 bro verborum dierum regum Iſrael. Hoc eſt verbum Domini quod locutus fuerat cum Jehu, dicendo : Filii quarti ſedebunt tibi ſuper ſolium regni
13 Iſrael : & fuit ſic. Sallum filius Jabes regnavit anno tricesimo & nono annorum Ghazariah regis tribus domus Jehudah, & regnavit menſem dierum in Somron.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܟܠ ܕܥܒܕ ܘܓܒܘܪܬܗ ܘܐܝܟ ܩܪܒ ܠܕܡܣܩ ܘܠܚܡܬ ܠܐܦܪܝܡ ܗܠܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܕܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ
29 * ܒܝܘܡܝܗܘܢ ܐܬܐ ܬܓܠܬ ܦܠܣܪ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܢܣܒ ܐܝܘܢ ܘܐܒܝܠ ܒܝܬ ܡܥܟܐ ܘܟܠ ܢܦܬܠܝ ܘܓܠܥܕ ܘܓܠܝܠ ܘܐܬܒܝ ܠܟܠ ܐܪܥܐ ܕܢܦܬܠܝ ܘܐܫܒܝ ܠܗ ܠܒܒܠ ܘܠܐܫܘܪ ܘܠܩܕܫ ܘܠܚܨܘܪ ܘܠܓܠܥܕ ܘܠܓܠܝܠ ܘ

מלכים ב : טו

,Someron venitque :Tirſah de Ghadi filius Menachem aſcendit Et
14 וַיַּעַל מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי מִתִּרְצָה וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן
,eum interemit & :Someron in Jabes filium Sallum percuſſit &
וַיַּךְ אֶת־שַׁלּוּם בֶּן־יָבֵשׁ בְּשֹׁמְרוֹן וַיְמִתֵהוּ
qua ,ejus *ligatio* & ,Sallum *verborum reſiduum Et* .eo pro regnavitque
15 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו: וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלּוּם וְקֶשְׁרוֹ אֲשֶׁר
regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta ipſa ecce ,conjuravit
קָשָׁר הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
qui omnes & ,Tipſack Menachem percuſſit Tunc .Iſrael
16 יִשְׂרָאֵל: אָז יַכֶּה־מְנַחֵם אֶת־תִּפְסַח וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
:percuſſit & ,aperuerat non quia ,Tirſah à ejus terminos & ,ea in
בָּהּ וְאֵת־גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה כִּי לֹא פָתָח וַיַּךְ אֶת
anno ,nono & trigeſimo anno In .ſcidit ejus prægnantes omnes
17 כָּל־הָרְהוֹתֶיהָ בָּקָע: בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע שָׁנָה
Iſrael ſuper Ghadi filius Menachem regnavit ,Jehudah regis Hazariah
לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל
non :Domini oculis in malum Fecitque .Someron in annis decem
18 עֶשֶׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא־
fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham peccatis *deſuper* receſſit
סָר מֵעַל חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא
ſuper Aſſur rex Pul Venit.ſuis diebus omnibus Iſrael
19 אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל־יָמָיו: בָּא פּוּל מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־
exiſtendum ad ,argenti talenta mille Pul ipſi Menachem dedit & ,terram
הָאָרֶץ וַיִּתֵּן מְנַחֵם לְפוּל אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִהְיוֹת
.ejus manu in regnum roborandum ad ,ſecum ejus *manus*
יָדוֹ אִתּוֹ לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ:
ſollemnes omnes ſuper ,Iſrael ſuper argentum Menachem *fecit exire* Et
20 וַיֹּצֵא מְנַחֵם אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־גִּבּוֹרֵי
viro ,argenteos ſeclos quinquaginta Aſſur regi *dandum ad* ,*potentia*
הַחַיִל לָתֵת לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף לָאִישׁ
.terra in ibi ſtetit non & ,Aſſur rex eſt reverſus & :*ani*
אֶחָד וַיָּשָׁב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא־עָמַד שָׁם בָּאָרֶץ:
ipſa nónne ,fecit quæ omnia & ,Menachem *verborum reſiduum Et*
21 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַחֵם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
Facuitque ? Iſrael regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta
22 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב
ejus ſfilius Pechachiah regnavit & :ſuis patribus cum Menachem
מְנַחֵם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פְּקַחְיָה בְנוֹ
,Jehudah regis Hazariah anno quinquageſimo anno In .eo pro
תַּחְתָּיו: בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
23 מָלַךְ פְּקַחְיָה בֶן־מְנַחֵם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
Someron in Iſrael ſuper Menachem filius Pechachiah regnavit
שְׁנָתָיִם: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר
.Iſrael fecit peccare qui ,Nebat filii Jarobham peccatis à
מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל:
eum percuſſit & ,ejus *triſtitia* Remaliahu filius Pechach eum *ſuper ligavit* Et
25 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ שָׁלִישׁוֹ וַיַּכֵּהוּ
;Arjeh cum & ,Arghob eum *regis* domus palatio in Someron in
בְשֹׁמְרוֹן בְּאַרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ אֶת־אַרְגֹּב וְאֶת־הָאַרְיֵה
,eum interfecit & :Ghilhaditarum filiis de viri quinquaginta eo cum &
וְעִמּוֹ חֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַגִּלְעָדִים וַיְמִתֵהוּ
omnia & ,Pechachiah *verborum reſiduum Et* .eo pro regnavitque
26 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו: וְיֶתֶר דִּבְרֵי פְקַחְיָה וְכָל־
regum dierum verborum libro *ſuper* ſcripta ipſa ecce ,fecit quæ
אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
Hazariah anno ,ſecundo & quinquageſimo anno In .Iſrael
27 יִשְׂרָאֵל: בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה
Iſrael ſuper Remaliahu filius Pechach regnavit ,Jehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל
.annis viginti Someron in
בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים שָׁנָה:

Versio VULG. LAT.

14 Et aſcendit Manahé filiꝰ Gadi de Therſa : venítque in Samariam, & percuſſit Sellum filiũ Jabes in Samaria, & interfecit eum, regnavítque pro eo. Reliqua autẽ verborum Sellũ, & conjuratio ejus, per quã tetendit inſidias, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierũ regum Iſrael? Tunc percuſſit Manahem Thapſam, & omnes qui erant in ea, & terminos ejus de Therſa: noluerant enim aperire ei: & interfecit omnes prægnantes ejus, & ſcidit eas. 17 Anno trigeſimo nono Azariæ regis Juda, regnavit Manahem filius Gadi ſuper Iſrael decem annis in Samaria. Fecítque quod erat malum coram Domino : non receſſit à peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael cunctis dieb' 19 ejus. Veniebat Phul rex Aſſyriorum in terram, et dabat Manahẽ Phul mille talenta argenti, ut eſſet ei in auxilium, & firmaret regnum ejus. Indixítq; 20 Manahem argentum ſup Iſrael cunctis potentibus et divitib', ut daret regi Aſſyriorũ, quinquaginta ſiclos argenti p̃ ſingulos : reverſúſque eſt rex Aſſyriorum, & non eſt moratus in terra. Reliqua autem ſermonum Manahẽ, & univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regũ 22 Iſrael? Et dormivit Manahem cum patribus ſuis : regnavítque Phaceia filius ejus pro eo. 23 Anno quinquageſimo Azariæ regis Juda, regnavit Phaceia filius Manahem ſuper Iſrael in Samaria biennio. Et fecit quod erat malum coram Domino : non receſſit à peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Iſrael. Conjuravit autem adverſùs eum Phacee filius Romeliæ, dux ejus, & 25 pcuſſit eum in Samaria in turre domûs regiæ, juxta Argob, & juxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, regnavítque pro eo. Reliqua autem ſermonum Phaceia, & 26 univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Iſrael? Anno 27 quinquageſimo ſecundo Azariæ regis Juda, regnavit Phacee filius Romeliæ ſuper Iſrael in Samaria viginti annis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἀνέβη Μαναὴμ υἱὸς (χ)Γαδδὶ ἐκ Θαρσιλὰ, καὶ ἦλθεν εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἐπάταξε τὸν Σελλὴμ υἱὸν (ψ) Ἰαβὶς ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ 15 ἐθανάτωσεν (ω) αὐτόν. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Σελλὴμ, καὶ ἡ Συσταφὴ αὐτῶ (α) ἰδοὺ εἰσι γεγραμμένα (β) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσ- 16 ραήλ. Τότε ἐπάταξε (γ) Μαναὴμ καὶ τὴν Θερσὰ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς ἀπὸ Θερσὰ, ὅτι οὐκ ἤνοιξαν αὐτῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας 17 ἀνέῤῥηξε. Ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ (δ) ἐννάτῳ τῷ Ἀζαρίᾳ βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσε Μαναὴμ υἱὸς Γαδδὶ ἐπὶ Ἰσραὴλ (ε) ἐν 18 Σαμαρείᾳ δέκα ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξή- 19 μαρτε τὸν Ἰσραήλ. Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη Φοὰ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ (ζ) Μαναὴμ ἔδωκε τῷ Φοὰ χίλια τάλαντα ἀργυρίου ἵνα ᾖ χεῖρα αὐτοῦ (η) μετ' 20 αὐτοῦ. Καὶ ἐξήνεγκε Μαναὴμ τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ πᾶν δυνατὸν (θ) ἰσχύι, δοῦναι τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων, πεντήκοντα (ι) σίκλους τῷ ἀνδρὶ τῷ ἑνί. καὶ ἀπέστρεψε βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἔστη ἐκεῖ 21 ἐν τῇ γῇ. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων (κ) Μαναὴμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, (λ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα (μ) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ; 22 Καὶ ἐκοιμήθη (ν) Μαναὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε (ξ) Φακεσίας υἱὸς 23 αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Ἐν ἔτει πεντηκοστῷ τῷ Ἀζαρίᾳ (ο) βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσε (π) Φακεσίας υἱὸς Μαναὴμ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν 24 Σαμαρείᾳ (ῥ) δύο ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρ- 25 τε τὸν Ἰσραήλ. Καὶ ζυνεστράφη ἐπ' αὐτὸν Φακεὲ υἱὸς Ῥομελίου ὁ τριστὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν Σαμαρείᾳ ἐναντίον οἴκου τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀργὸβ καὶ μετὰ τοῦ (σ) Ἀριὲ, καὶ μετ' αὐτοῦ πεντήκοντα (τ) ἄνδρες ἀπὸ τῶν τεθρακοσίων, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, 26 καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων (ὑ) Φακεσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, ἰδοὺ εἰσι γεγραμμένα (υ) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ. 27 Ἐν ἔτει πεντηκοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ Ἀζαρίου (φ) βασιλεῖ Ἰούδα ἐβασίλευσε Φακεὲ υἱὸς Ῥομελίου ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη εἴκοσιν ἔτη.

MS.A. (χ) Τεδδεὶ ἐκ Θερσιλὰ, (ψ) Ἰαβεὶς (ω) ἀυτὸν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' ἀυτοῦ. Καὶ τὰ (α) ὧν Συνεστράφη, (β) ἐπὶ βιβλίῳ (γ) Μαναὴν τὴν Θερσὰ (δ) ἐνάτῳ Ἀζαρίᾳ βασιλέως Ἰούδα καὶ ἐβασίλευσεν Μαναὴν (ε) δέκα ἔτη ἐν Σαμαρείᾳ. Καὶ (ζ) Μαναὴν (η) Σὺν αὐτῷ, τῆ ἰσχύϊ τὸ βασίλιον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἐξήνεγκεν (θ) ἐν ἰσχύι, (ι) σίκλους ἀργυρίου τῷ (κ) Μαναὴν (λ) οὐχὶ ταῦτα (μ) ἐπὶ βιβλίῳ (ν) Μαναὴν (ξ) Φακείας υἱὸς Μαναὴν ἀντ' αὐτοῦ. (ο) βασιλέως (π) Φακείας υἱὸς Μαναὴν (ῥ) * δέκα ἔτη. (σ) Ἀριὲ, (τ) ἄνδρας (ὑ) Φακεῖς (υ) ἐπὶ βιβλίῳ (φ) βασιλέως

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וסליק מנחם בר גדי מתרצה ואתא לשמרון ומחא ית שלום בר יבש בשמרון
15 וקטליה ומלך תחותוהי : ושאר פתגמי שלום ומרדיה די מרד הא אנון כתיבין על ספרי
16 פתגמי יומיא למלכי ישראל : בכין מחא מנחם ית תפסח וית כל די בה וית תחומה
17 מתרצה ארי לא פתחת תרעא לאשלמא ומחה ית כל מעדיתה בגוע : בשנת
תלתין ותשע שנין לעזריה מלך שבטא דבית יהודה מלך מנחם בר גדי על ישראל עסר
18 שנין בשמרון : ועבד דביש קדם יי לא סטא מעל חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל
19 כל יומוהי : אתא פול מלכא דאתור על ארעא ויהב מנחם לפול אלף ככרין דכסף
20 לאשלמא ידוהי עמיה לאתקפא מלכותא בידיה : ורמא מנחם ית כספא על ישראל ועל
כל גברי חיל לאתן למלכא דאתור חמשין סלעין דכסף לגברא חד ותב מלכא דאתור
21 ולא אניק תמן בארעא : ושאר פתגמי מנחם וכל די עבד הלא אנון כתיבין על ספר
22 פתגמי יומיא למלכי ישראל : ושכיב מנחם עם אבהתוהי ומלך פקחיה ברוהי תחותוהי :
23 בשנת חמשין שנין לעזריה מלך שבטא דבית יהודה מלך פקחיה בר מנחם על
24 ישראל בשמרון תרתין שנין : ועבד דביש קדם יי לא סטא מחובי ירבעם בר נבט דחייב
25 ית ישראל : ומרד עלוהי פקח בר רמליהו גברה מבני גלעדאי וקטליה ומלך תחותוהי :
26 ית ארגוב וית אריא ועמיה חמשין גברא מבני גלעדאי וקטליה ומלך תחותוהי : ושאר
פתגמי פקחיה וכל די עבד הא אנון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
27 בשנת חמשין ותרתין שנין לעזריה מלך שבטא דבית יהודה מלך פקח בר רמליהו על
ישראל בשמרון עסרין שנין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et aſcendit Menahhem filiꝰ Gadi de Thirſzah, & venit in Somron, & percuſſit Sallum filium Jabes in Somron, & occidit illum, & regnavit pro eo. Et reliquum verborum Sallum, & conjuratio ejꝰ quam conjuravit, ecce illa ſcripta ſunt in *libris* verborum dierum regum Iſrael. Tunc percuſſit Menahhem Thiphzah & omnes qui erant in ea, & omnes terminos ejus à Thirſzah, quia non aperuerat portam ad pacem ineundam, & percuſſit illam, & omnes prægnantes ejus diffidit. Anno tricesimo nono annorum Ghazariah regis tribus domus Jehudah regnavit Menahhem filius Gadi ſup Iſrael decẽ annis in Somron. Et fecit quod malũ erat ante Dñm: non declinavit à peccátis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Iſrael omnib' dieb' ſuis. Venit Pul rex Athur contra terram, & dedit Menahhem Pulo mille talenta argenti ad pacificandas manus ipſius ſecum, ut firmaret regnum in manu ſua. Et impoſuit Menahhem argentum Iſraeli & omnib' potentib' ſubſtantiâ ad dandum regi Athur, quinquaginta ſiclos argenti viro cuique, & rediit rex Athur, & non nocuit ibi in terra. Et reliquum verborum Menahhem, & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael? Et cubuit Menahhem cum patribus ſuis, & regnavit Pekahhiah filius ejus pro eo. Anno quinquageſimo annorum Ghazariah regis tribus domus Jehudah regnavit Pekahhiah filius Menahhem ſuper Iſrael in Somron duobus annis. Et fecit quod malum erat ante Dominum : non declinavit à peccatis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Iſrael. Et conjuravit contra eum Pekahh filius Remaliahu baro ejus, & percuſſit illum in conclavi domus regis cum Argob & Arjeh, & cum eo quinquaginta viri de filiis *Gilghadæorum*, & occidit illum, & regnavit pro eo. Et reliquum verborum Pekahhiah, & omnia quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael. Anno quinquageſimo & ſecundo annorum Ghazariah regis tribus domus Jehudah, regnavit Pekahh filiꝰ Remaliah ſuper Iſrael in Somron viginti annis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܣܥ ܒܢ ܝܘܚܢ ܡܢ ܬܪܨܐ ܘܐܬܐ ܠܫܡܪܝܢ ܘܡܚܐ ܒܫܠܡ ܒܪ ܝܒܫ ܘܡܠܟ ܬܚܘܗ ܒܫܡܪܝܢ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܠܗ ܘܡܠܟ ܬܚܘܗ ܀

15 ܫܠܡ ܘܟܠ ܕܥܒܕ ܩܛܝܪ ܗܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܡܠܟܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀ ܘܒܗ ܙܒܢ ܢܦܩ ܦܚܬ ܒܢ ܪܡܠܝܐ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܠܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܘܡܠܟ ܬܚܘܗ ܀

16 ܒܫܡܪܝܢ ܠܬܦܣܚ ܘܟܠ ܕܒܗ ܘܬܚܘܡܗ ܡܢ ܬܪܨܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܦܬܚܘ ܠܗ ܘܟܠ ܢܫܝ ܒܛܢܗ ܒܩܥ ܀

17 ܒܫܢܬ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥ ܠܥܙܝܐ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܠܟ ܡܢܚܡ ܒܪ ܓܕܝ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܒܫܡܪܝܢ ܫܢܝܢ ܥܣܪ ܀

18 ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗܘܐ ܠܐ ܐܬܦܪܫ ܡܢ ܚܛܗܝ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܐ ܠܡܥܒܕ ܐܝܣܪܝܠ ܟܠ ܝܘܡܝܗ ܀

19 ܘܐܬܐ ܦܘܠ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܝܗܒ ܡܢܚܡ ܠܦܘܠ ܐܠܦ ܟܟܪ ܟܣܦ ܕܢܗܘܐ ܥܡܗ ܘܬܬܚܙܩ ܡܠܟܘܬܐ ܒܝܕܗ ܀

20 ܘܓܒܐ ܡܢܚܡ ܠܝܩܪ ܐܝܣܪܝܠ ܟܠ ܓܒܪ ܚܝܠ ܕܠܟܠ ܓܒܪ ܚܡܫܝܢ ܣܛܝܪ ܕܢܬܠ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܗܦܟ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܩܡ ܬܡܢ ܒܐܪܥܐ ܗܝ ܀

21 ܘܫܪܝܬ ܡܢܚܡ ܘܟܠ ܕܥܒܕ ܗܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܡܠܟܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀ ܘܫܟܒ ܡܢܚܡ ܥܡ ܐܒܗܝܗ ܘܐܬܩܒܪ ܒܫܡܪܝܢ ܘܡܠܟ ܦܩܚܝܐ ܒܪܗ ܬܚܘܗ ܀

22 ܒܫܢܬ ܚܡܫܝܢ ܘܬܪܬܝܢ ܠܥܙܝܐ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܘܡܠܟ ܦܩܚܝܐ ܒܪ ܡܢܚܡ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܡܠܟ ܫܬܝܢ ܫܢܝܢ ܀

23 ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗܘܐ ܠܐ ܐܬܦܪܫ ܡܢ ܚܛܗܝ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܐ ܠܡܥܒܕ ܐܝܣܪܝܠ ܀

24 ܘܩܫܪ ܥܠܝܗ ܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܪܒ ܚܝܠ ܘܡܚܐ ܒܫܡܪܝܢ ܠܒܝܬ ܡܠܟܐ ܥܡ ܐܪܓܘܒ ܘܥܡ ܐܪܝܐ ܘܥܡ ܚܡܫܝܢ ܓܒܪ ܒܪ ܓܠܥܕܝ ܘܩܛܠ ܐܝܬ ܘܡܠܟ ܬܚܘܗ ܀

25 ܘܫܪܝܬ ܦܩܚ ܘܟܠ ܕܥܒܕ ܗܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܡܠܟܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀ ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܥܙܝܐ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ܡܠܟ ܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܒܫܡܪܝܢ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܀

26 ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗܘܐ ܠܐ ܐܬܦܪܫ ܡܢ ܚܛܗܝ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܐ ܠܡܥܒܕ ܐܝܣܪܝܠ ܀

27 ܒܫܢܬ ܫܬܝܢ ܘܚܡܫܝܢ ܠܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܒܫܡܪܝܢ ܫܬ ܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗܘܐ ܠܐ ܐܬܦܪܫ ܡܢ ܚܛܗܝ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܐ ܠܡܥܒܕ ܐܝܣܪܝܠ ܀

Ascendens Mahanim filius Gadi è Terſa, & Samariam ingreſſus, percuſſit Salum Jabiſi filium in Samaria, eoque interfecto regnavit poſt ipſum. Reliqua geſtorum Salum, & conſpiratio quam fecit, ecce ſcripta ſunt in libro annalium regum Iſraelis. Tunc percuſſit Mahanim Taphſahum & quotquot erant in ea, necnon confinia ejus à Terſa; eò quòd non aperuiſſent ei portam: vaſtavit eam, & omnes gravidas ejus exenteravit. Anno trigeſimonono Oziæ regis Juda regnavit Mahanim filius Gadi ſuper Iſraelem in Samaria, decem annos. Fecítque quod malum erat coram Domino, nec deflexit à peccatis Ierobaami filii Nabati qui peccare fecerat Iſraelem, cunctis diebus ſuis. Invadente autem Phule rege Athur terram *illam*, dedit Mahanim ipſi Phuli mille argenti talenta, ut opem ſibi ferret, regnúmque per eum obtineret. (Quam pecuniam ut daret regi Athur, indixit Mahanim Iſraeli, *nempè* ditioribus terræ, quinquagenos argenti ſiclos in virũ unumquemque) reverſúſque eſt rex Athur, nec ſubſtitit ibi in *ea* regione. Reliqua geſtorum Mahanimi, & quicquid fecit, ecce ſcripta ſunt in libro annalium regum Iſraelis. Poſthæc occubuit Mahanim cum patribus ſuis, & regnavit Phecahia filius ejus poſt ipſum. Anno quinquageſimo Oziæ regis Iuda, regnavit Phecahia filius Mahanimi ſuper Iſraelem in Samaria, duobus annis. Fecítque quod malum erat coram Domino, neque declinavit à peccatis Ierobaami filii Nabati qui peccare fecerat Iſraelem. Conſpirans autem in eum Phecah filius Romeliæ heros ejus, interfecit eum in Samaria, in palatio regio: ductis enim ſecum Regaob & Ani cum quaquaginta viris è filiis Gelaad, interfecit eum, & regnavit poſt ipſum. Reliqua geſtorum Phecahiæ, & quicquid fecit, ecce ſcripta ſunt in libro annalium regum Iſraelis. Anno quinquageſimo ſecundo Oziæ regis Juda, regnavit Phecah Romeliæ filius ſuper Iſraelem in Samaria, viginti annos.

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وصعد منحم بن جادي من ترصا * فدخل سمرين * وضرب شلوم بن يابيس * وقتله

15 وملك بعده * وسائر امور شلوم * وعرده الذي عرد عليه * فانه مكتوب في سفر بيامين

16 الذي لملوك اسرائيل * عند ذلك ضرب منحم تفساح وكل الذي فيها * وبحومها من

17 ترصا * لما لم يفتحوا له الباب * فاحرقها وبقج جميع النساء الحوامل * وفي سنة تسع وتلثين

18 من ملك عوريا ملك يهودا * ملك منحم بن جادي على اسرائيل بسمرين * واقام ملكا عشر

19 سنين * وصنع السوء قدام الله * ولم يعدل عن خطايا يوربعام بن ناباط الذي خطي

20 باسرائيل جميع ايامه * فاتي فول ملك الموصل على الارض * فاعطي منحم فول الف قنطار

21 فضة * ليكون يك معه حي ياخذ المملكة بيده * والقي منحم على اسرائيل فضة * على

22 جميع اغنياء السعب في كل الارض * خمسين مثقالا فضة على كل رجل * ليعطي فول الملك

23 ورجع ملك الموصل * ولم يقم على البلاد * وسائر امور منحم * وكل الذي صنع * فانه

24 مكتوب في سفر بيامين الذي لملوك اسرائيل * وانصجع منحم مع ابائه * وملك بقج

25 ابنه فقحيا * وفي السنة الخمسين من ملك عوريا ملك يهودا * ملك فقحيا بن منحم على

26 اسرائيل بسمرين * واقام ملكا سنتين انتين * وصنع السوء قدام الله * ولم يعدل عن

27 خطايا يوربعام بن ناباط الذي خطي باسرائيل * ومرد عليه فقح بن رومليا جبان * وقتله

بسمرين في قصر الملك * وساف لرجوب واني ومعهما خمسين رجلا من بني جلعاد * فقتله

وملك مكانه * وسائر امور فقحيا * وجميع الذي صنع * فمكتوب في سفر اخبار ملوك

اسرائيل * في انتي وخمسين سنة لعوريا ملك يهودا * ملك فقح بن رومليا على اسرائيل بسمرين

عشرين سنة *

Aſcendit Mahanim Gadi filius è Theirſa, & Samariam ingreſſus percuſſit Salumem Jabiſi filium, eoque peremto regnavit poſt ipſum. Reliquæ res geſtæ Salumis, & conjuratio quâ rebellavit in illum, ſcriptæ ſunt in libro chronicorum regum Iſraelis. Tunc percuſſit Mahanim Taphſahum & quicquid erat in ea, & limites ejus à Terſa, quia non aperuerant ei portam; vaſtavit eam, & mulieres omnes prægnantes diffidit. Anno trigeſimonono regni Oziæ regis Judæ, regnavit Mahanim filius Gadi ſuper Iſraelem in Samaria, manſitque rex annis decem. Scelerate ſe geſſit coram Deo, nec receſſit à peccatis Ierobaami filii Nabati qui peccavit in Iſraelem, cunctis diebus ſuis. Aggrediente autem Phule rege Mauſel regionem illam, dedit Mahanim Phuli mille quintalia argenti, quatenus eſſet ſibi adjumento ut regnum manu ſuâ occuparet. Impoſuit verò Mahanin Iſraelitis opulentioribus quibuſque populi, qui erant in tota ea regione pecuniã, nimirum quinquagenos argenti ſiclos cuilibet viro, quam daret Phuli regi: reverſúſque eſt rex Mauſel, nec manſit in ea regione. Reliquæ res geſtæ Mahanini, & omnia quæ fecit, ſcripta ſunt in libro chronicorum regum Iſraelis. Mahanino cum majoribus ſuis occumbente, regnavit poſt eum filius ejus Phecahia. Anno quinquageſimo regni Oziæ regis Juda, regnavit Phecahia filius Mahanini ſuper Iſraelem in Samaria, manſitque rex annis duobus. Scelerate ſe geſſit coram Deo, neque divertit à criminibus Ierobaami filii Nabati qui peccavit in Iſraelem. Contra hunc conjurans Phecah filius Romeliæ heros ipſius, interfecit eum in Samaria in palatio regio: ductis enim Rogab & Ani, & cum his quinquaginta viris è filiis Galaad, interfecit eum, & regnum occupavit loco ipſius. Reliquæ res geſtæ Phecahiæ, & omnia quæ fecit, ſcripta ſunt in libro chronicorum regum Iſraelis. Anno quinquageſimo ſecundo Oziæ regis Juda, regnavit Phecah filius Romeliæ ſuper Iſraelem in Samaria, annis viginti.

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

מלכים ב : יו

Jarobham peccatis à recessit non:Domini oculis in malum Fecitque
28 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מֵחַטֹּאוֹת יָרָבְעָם
regis Pechach diebus In .Israel fecit peccare qui ,Nebat filii
29 בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל : בִּימֵי פֶקַח מֶלֶךְ
& ,Hijon tulit & ,Assur rex pileser--Tiglath venit Israel
יִשְׂרָאֵל בָּא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עִיּוֹן וְאֶת
& ,Chasor & ,Chedes & ,Janoach & ,mahachah Beth Abel
אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְאֶת־יָנוֹחַ וְאֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־חָצוֹר וְאֶת־
eos transtulit &:Naphthali terram omnem ,Galilah & ,Ghilhad
הַגִּלְעָד וְאֶת־הַגָּלִיל כֹּל אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם
filium Pecach *super* Elah filius Hoseah *ligatione ligavit* Et .Assur in
אַשּׁוּרָה : וַיִּקְשֹׁר־קֶשֶׁר הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה עַל־פֶּקַח בֶּן־
anno in ,eo pro regnavitque ,eum occidit &,eum percussit &,Remaliahu
30 רְמַלְיָהוּ וַיַּכֵּהוּ וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת
omnia & ,Pecach *verborum residuum* Et .Huzzijah filii Jotham vigesimo
עֶשְׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ : וְיֶתֶר דִּבְרֵי פֶקַח וְכָל־
regum dierum verborum libro *super* scripta ipsa ecce ,fecit quæ
31 אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
,Israel regis Remaliahu filii Pecach secundo anno In .Israel
יִשְׂרָאֵל : בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
quinque & viginti Filius .Jehudah regis Huzziahu filius Jotham regnavit
33 מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה : בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
:Jerusalaim in regnavit annis sedecim & ,*ipsum regnando in* erat annorum
שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
oculis in rectum fecit Et .Sadoc filia Jerusah ejus matris nomen &
34 וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַּת־צָדוֹק : וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינָי
Veruntamen .fecit ,ejus pater Huzziahu fecit quæ omnia juxta:Domini
35 יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו עָשָׂה : רַק
:excelsis in *sacrificantes & immolantes* populus adhuc *præcesserunt* non excelsa
הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת
verborum residuum Et .superiorem Domini domus portam ædificavit ipse
36 הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן : וְיֶתֶר דִּבְרֵי
verborum libro *super* scripta ipsa nonne ,fecit quæ omnia &,Jotham
יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
mittere Dominus cœpit ipsis diebus In ?Jehudah regum dierum
37 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה : בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ
Jacuitque .Remaliahu filium Pecach &' ,Aram regem Resin Jehudah in
בִּיהוּדָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וְאֶת פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ : וַיִּשְׁכַּב
David civitate in suis patrib' cum est sepultus & ,suis patrib' cum Jotham
38 יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד
eo pro ejus filius Achaz regnavitque :sui patris
אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו :

CAP. XVI. יו

regnavit ,Remaliahu filii Pecach annno decimoseptimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מָלַךְ
Achaz annorum viginti Filius .Jehudah regis Jotham filius Achaz
2 אָחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה : בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז
non & :Jerusalaim in regnavit annis sedecim & ,*ipsum regnando in*
בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא
David sicut ,sui Dei DOMINI oculis in rectum fecit
עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו כְּדָוִד
suum filium etiam & :Israel regum via in abiit Et .ejus pater
3 אָבִיו : וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ
quas ,gentium abominationes secundùm ignem per fecit transire
הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
immolavit Et .Israel filiorum *faciebus* à *eis* DOMINUS expulit
4 הוֹרִישׁ יְהוָה אוֹתָם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וַיִּזְבַּח
lignum omne subter & ,collibus *super* & ,excelsis in suffivit &
וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ
frondosum
רַעֲנָן :

Versio VULG. LAT.

28 Et fecit quod erat malum coram Domino : non recessit à peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. In diebus Phacee regis Israel venit Theglath-phalasar rex Assur, & cepit Aion, & Abel Domûs, Maacha & Janoc, & Cedes, & Asor, & Galaad, & Galilæam, & universam terram Nephthali: & transtulit eos in Assyrios. Conjuravit autè, & tetendit insidias Osee filiꝰ Ela contra Phacee filiũ Romeliæ, & percussit eum, & interfecit: regnavítque pro eo vigesimo anno Joatham filii Oziæ. Reliqua autem sermonũ Phacee, & universa quæ fecit, nónne hæc scripta sunt in libro Sermonum dierum regum Israel? Anno secundo Phacee, filii Romeliæ regis Israel, regnavit Joathã filius Oziæ regis Juda. Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jerusa, filia Sadoc. Fecítque ꝙ erat placitum coram Domino: juxta omnia quæ fecerat Ozias pater suus, operatus est. Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc populus immolabat, & adolebat incensum in excelsis: ipse ædificavit portam domûs Domini sublimissimam. Reliqua autem sermonũ Joatham, & universa quæ fecit, nónne hæc scripta sunt in libro Verborum dierum regum Juda? In diebus illis cœpit Dominꝰ mittere in Judam, Rasin regem Syriæ, & Phacee filiũ Romeliæ. Et dormivit Joatham cum patribꝰ suis, sepultúsque est cum eis in civitate David patris sui, & regnavit Achaz filius ejus pro eo.

CAP. XVI.

1 ANno decimo septimo Phacee filii Romeliæ, regnavit Achaz filius Joatham regis Juda.
2 Viginti annorum erat Achaz cùm regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Jerusalem: non fecit quod erat placitũ in conspectu Dñi Dei sui, sicut David pater ejus. Sed ambulavit in via regum Israel: insuper & filium suum consecravit, transferens per ignem secundùm idola gentium: quæ dissipavit Dominus coram filiis Israel. Immolabat quoq; victimas, & adolebat incensũ in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

28 Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ. Ἐν ταῖς
29 ἡμέραις Φακεὲ βασιλέως Ἰσραὴλ ἦλθε Θαγλαθφελλασὰρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ἔλαβε τὴν Αἰὼν καὶ (χ) τὴν Ἀβὲλ καὶ τὴν Θαμααχὰ καὶ τὴν Ἀνιὼχ καὶ τὴν Κενὲζ καὶ τὴν Ἀσὼρ καὶ τὴν (ψ) Γαλαὰν καὶ τὴν Γαλιλαίαν πᾶσὴν γῆν (ω) Νεφθαλί, καὶ ἀπώκισεν αὐτὸς εἰς Ἀσσυρίους. Καὶ ζυνέσφιξε σύστρεμα Ὡσηὲ
30 υἱὸς Ἠλὰ ἐπὶ Φακεὲ υἱὸν Ρομελίου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ (α) ἐθανάτωσεν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' (β) αὐτοῦ ἐν ἔτει εἰκοστῷ (γ)
31 Ἰωάθαμ υἱοῦ Ἀζαρίου. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Φακεὲ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, (δ) ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων
32 τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰσραήλ. Ἐν ἔτει δευτέρῳ Φακεὲ υἱοῦ Ρομελίου (ε) βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν (ζ) Ἰωάθαμ υἱὸς Ἀζαρίου βασιλέως Ἰούδα. Υἱὸς εἴκοσι καὶ
33 πέντε ἐτῶν ὢν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (η) ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὸς αὐτοῦ (θ) Ἰερουσὰ θυγάτηρ Σαδώκ. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς
34 ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἀζαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ὤρυξεν, (ι) ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ
35 ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὸν πύλωνα οἴκου κυρίου ἐπάνω. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωάθαμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα (κ) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος
37 (λ) ἐξαποστέλλειν ἐν Ἰούδᾳ τὸν Ῥαασὼν βασιλέα Συρίας, καὶ τὸν Φακεὲ υἱὸν Ρομελίου. Καὶ
38 ἐκοιμήθη Ἰωάθαμ μετὰ τῶν πατέρων (μ) αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐβασίλευσεν Ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS.A. (χ) τὴν Καζὲλ βερμααχὰ καὶ τὴν Ἰανὼχ καὶ (ψ) Γαλαὰδ (ω) Νεφθαλὶμ, (α) ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ (β) αὐτοῦ καὶ ἐν (γ) *Ἰωνὰν (δ) ἰδοὺ ὅσα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίοις (ε) βασιλέως (ζ) Ἰωάθαν (η) ἐξ καὶ (θ) Ἱερὼς (ι) ὅτι ὁ (κ) ἐπὶ βιβλίοις (λ) ἐξαποστέλλειν τὸν (μ) αὐτοῦ, * ἐν πόλ

ΚΕΦ. ις'.

1 ΕΝ ἔτει ἑπταικαιδεκάτῳ Φακεὲ υἱοῦ Ρομελίου ἐβασίλευσεν Ἄχαζ υἱὸς Ἰωάθαμ βασιλέως Ἰούδα. Υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν ἦν (α)
2 Ἄχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ· καὶ οὐκ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου (β) θεοῦ αὐτοῦ πιστῶς, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
3 Καὶ ἐπορεύθη ἐν (γ) ὁδῷ βασιλέων Ἰσραὴλ, καί γε τὸν υἱὸν αὐτοῦ διῆγεν ἐν πυρὶ, κατὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος
4 ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.

MS.A. (α) Ἀχαὰζ (β) θεοῦ πιστῶς, (γ) ὁδῷ Ἰεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ βασιλέως Ἰσραὴλ,

CAP. XVI.

1 IN anno septimo et decimo Phacee filii Romeliæ regnavit Achaz filius Joatham regis Juda. Filius viginti annorum erat Achaz in regnando ipsum, & sex & decem annos regnavit in Hierusalem. Et non fecit rectum in oculis Domini Dei sui fideliter, sicut David pater ejus. Et ambulavit 3 in via regum Israel: etiam (a) filium suum traduxit in igne secundùm abominationem gentium, quas sustulerat Dominus à facie filiorum Israel. Et sacrificabat, 4 & adolebat in excelsis, & super colles, et sub omni ligno frondoso.

Targum JONATHAN.

28 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִן חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יָת יִשְׂרָאֵל : בְּיוֹמֵי פֶקַח
29 מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲתָא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר וְשָׁבָא יָת עִיּוֹן וְיָת אָבֵל בֵּית מַעֲכָה
וְיָת יָנוֹחַ וְיָת קֶדֶשׁ וְיָת חָצוֹר וְיָת גִּלְעָדָה וְיָת גְּלִילָא כָּל אַרְעָא שִׁבְטָא נַפְתָּלִי וְאַגְלִנּוּן
30 לְאַתּוּר : וּמְרִיד מְרָדָא הוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה עַל פֶּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ וּמְחָהִי וְקַטְלֵיהּ וּמְלַךְ
31 תְּחוֹתוֹהִי בְּשַׁתָּא עַסְרִין לְיוֹתָם בַּר עֻזִּיָּה : וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי פֶקַח וְכֹל דִּי עֲבַד הָא אִנּוּן כְּתִיבִין
32 עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל : בְּשַׁתַּת תַּרְתִּין לְפֶקַח בַּר רְמַלְיָהוּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
33 מְלַךְ יוֹתָם בַּר עֻזִּיָּה מַלְכָּא דִּבְיַת יְהוּדָה : בַּר עַסְרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְשִׁית
34 עַסְרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְרוּשָׁא בַּת צָדוֹק : וַעֲבַד דְּכַשֵּׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד
35 עֻזִּיָּה אֲבוּהִי עֲבַד : לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲתָרָא עוֹד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמַיָּא עַל
36 בָּמָתָא הוּא בְּנָא יָת תְּרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דֵּיי עִלָּאָה : וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יוֹתָם וְכֹל דִּי עֲבַד הֲלָא
37 אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דִּפְתִגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה : בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן שָׁרֵי יְיָ לְנָרָאָה
38 בְּדֵבִית יְהוּדָה רְצִין מַלְכָּא דַּאֲרָם וְיָת פֶּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ : וְשָׁכִיב יוֹתָם עִם אֲבָהָתוֹהִי
וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ אָחָז בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי :

יו

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע עַסְרֵי שְׁנִין לְפֶקַח בַּר רְמַלְיָהוּ מְלַךְ אָחָז בַּר יוֹתָם מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה : בַּר
2 עַסְרִין שְׁנִין אָחָז כַּד מְלַךְ וְשִׁית עַסְרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְלָא עֲבַד דְּכַשֵּׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ
כְּדָוִד אֲבוּהִי : וַאֲזַל בְּאוֹרַח מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְאַף יָת בְּרֵיהּ אַעֲבַר בְּנוּרָא כְּתוֹעֲבָת עַמְמַיָּא
3 דְּתָרִיךְ יְיָ יָתְהוֹן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וּדְבַח וְאַסֵּיק בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא וְעַל רָמָתָא
4 וְתְחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹת :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et fecit quod malum erat ante Dñm: non declinavit à peccatis Jarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Israel. In diebus Pekahh regis Israel venit Thiglath Pilezzer rex Athur, & captivavit Ghion, & Abel-Beth-Maghachah, & Janoahh, & Kedes, & Hhasor, & Gilghad, & Galil, omnem terram Naphthali, & migrare fecit eos in Athur. Et conjuravit conjurationem Hoseagh filius Elah contra Pekahh filium Remaliah, & percussit eum & occidit eum, & regnavit pro eo anno vicesimo Jotham filii Ghuziah. Et reliquum verborum Pekahh, & omnia quæ fecit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel. Anno secundo Pekahh filii Remaliahu regis Israel, regnavit Jotham filius Ghuziah regis tribus domus Jehudah. Filius viginti & quinq; annorum erat quando regnavit, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: & nomen matris eis Jerusa filia Szadoq. Et fecit quod rectum erat ante Dñm: juxta omnia quæ fecerat Ghuziah pater ejus, fecit. Veruntamen excelsa non recesserant; adhuc usque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa: ipse ædificavit portam domus sanctuarii Dñi superiorem. Et reliquum verborum Jotham, & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah? In diebus ipsis cœpit Dñs immittere in populum domus Jehudah Reszin regem Aram, & Pekahh filium Remaliah. Et cubuit Jotham cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in civitate David patris sui: & regnavit Ahhaz filius ejus pro eo.

CAP. XVI.

ANno septimodecimo annorũ Pekahh filii Remaliah regnavit Ahhaz 1
filius Jotham regis domus Jehudah. Filius viginti annorum erat Ahhaz 2
cùm regnavit, & sedecim annos regnavit in Jerusalem: & non fecit quod
rectum erat ante Dñm Deum suum, sicut David pater suus. Sed ambulavit 3
in via regum Israel: & etiam filium suum transire fecit per ignem, secun-
dùm abominationes gentium quas expulerat Dominus à facie filiorum 4
Israel. Et sacrificabat & adolevit aromata super excelsa, & super colles,
& sub omni arbore frondosa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܡܪܝ ܠܐ ܐܫܬܩܠ ܡܢ ܟܠ ܚܛܗܬ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܐ ܠܝܫܪܝܠ ׃
29 ܒܝܘܡܝ ܦܩܚ ܐܬܐ ܬܓܠܬܦܠܣܪ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܢܨܒ ܐܝܘܢ ܘܐܒܠ ܒܝܬ ܡܥܟܐ ܘܟܠ ܟܢܪܬ ܘܟܠ ܐܪܥ ܢܦܬܠܝ ׃ * ܘܫܒܝ ܐܢܘܢ ܠܐܬܘܪ ׃
30 ܘܥܒܕ ܗܘܫܥ ܒܪ ܐܠܐ ܩܫܪ ܥܠ ܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܘܡܚܝܗ ܘܡܬ ܬܚܘܗ ܘܡܠܟ ܒܬܪܝܗ ׃ * ܘܫܐܪ ܡܠܝ ܦܩܚ ܘܥܒܕ ׃
31 ܒܝܘܡ ܝܘܬܡ ܒܪ ܥܘܙܝܐ ׃ * ܘܫܐܪ ܡܠܝ ܦܩܚ ܘܟܠ ܕܥܒܕ ׃ ܗܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܡܠܝ ܠܝܬ ܝܘܬܡ ׃
32 ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܡܠܟ ܝܘܬܡ ܒܪ ܥܘܙܝܐ ܡܠܟ ܝܗܘܕܐ ׃ * ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ׃
33 ܒܡܠܟܘ ׃ ܘܫܬ ܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܡܠܟ ܒܝܪܘܫܠܡ ׃ * ܘܫܡ ܐܡܗ ܝܪܘܫܐ ܒܬ ܨܕܘܩ ׃
34 * ܘܥܒܕ ܫܦܪ ܩܕܡ ܡܪܝ ׃ ܟܠ ܕܥܒܕ ܥܙܝܐ ܐܒܘܗ ׃ ܐܦ ܗܢܘ ׃ * ܒܪ ܟܪ ܡܪܝ ׃
35 ܐܠܐ ܕܒܡܬܐ ܥܕܝܢ ܕܒܚܝܢ ܘܡܩܛܪܝܢ ׃ ܗܘ ܒܢܐ ܐܬ ܬܪܥܐ ܕܥܠܝܬܐ ׃ ܕܒܝܬ ܡܪܝ ׃
36 ܘܫܐܪ ܡܠܝ ܝܘܬܡ ܘܟܠ ܕܥܒܕ ׃ ܗܐ ܟܬܝܒ ܥܠ ܣܦܪ ܡܠܝ ܠܝܬ ܝܘܬܡ ׃ * ܒܝܘܡܝܗ ܫܕܪ ܡܪܝ ܒܪܨܝܢ ܡܠܟ ܐܪܡ ܘܒܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ׃
37 ܒܝܗܘܕܐ ׃ * ܘܫܟܒ ܝܘܬܡ ܥܡ ܐܒܗܝܗ ܘܐܬܩܒܪ ܥܡ ܐܒܗܝܗ ׃ * ܘܡܠܟ ܐܚܙ ܒܪܗ ׃
38 ܬܚܘܗ ׃ ܒܥܝܪ ܕܘܝܕ ׃ ܘܫܟܒ ܐܚܙ ܥܡ ܐܒܗܝܗ ׃ ׃ ܘܐܬܩܒܪ ܒܥܝܪ ܕܘܝܕ ׃

1 * ܟܠ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ ׃ * ܐ * ׃ * ܘܥܒܕ ܥܙܝܐ ܒܪ ܫܒܥ ܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܟܕ ܡܠܟ ܬܚܘܗ ׃
2 ܒܝܪܘܫܠܡ ׃ ܘܫܡ ܐܡܗ ܝܟܠܝܐ ׃ ܡܢ ܐܪܘܫܠܡ ׃ * ܘܥܒܕ ܫܦܪ ܩܕܡ ܡܪܝ ׃
ܟܟܠ ܕܥܒܕ ܐܡܨܝܐ ܐܒܘܗ ׃ ܐܠܐ ܕܗܠܟ ܒܐܘܪܚܬ ܡܠܟܝ ܝܫܪܝܠ ׃ ܐܦ ܒܪܗ ׃
3 ܐܥܒܪ ܒܢܘܪܐ ׃ * ܘܟܢܫ ܒܡܬ ܐܝܣܪܝܠ ׃ ܟܢܝܣ ܕܥܡܡܐ ׃ ܕܐܬܪ ܐܝܢ ׃ ׃
4 ܘܒܒܡܬܐ ׃ ܘܥܠ ܓܒܥܐ ׃ ܘܬܚܬ ܟܠ ܐܝܠܢ ׃ ׃ ׃

מלכים ב : יו

rex Remaliahu filius Pecach & ,Aram rex Reſin aſcendit Tunc
5 אז יעלה רצין מלך־ארם ופקח בן־רמליהו מלך
non & ,Achaz *ſuper coæſtaverunt* & ; prælium in Jeruſalaim Iſrael
ישראל ירושלם למלחמה ויצרו על־אחז ולא
Aram rex Reſin reſtituit illo tempore In .expugnare potuerunt
6 יכלו להלחם : בעת ההיא השיב רצין מלך־ארם
Aromi & :Eloth de Jehudæos exſtirpavit & Aram ipſi Elath
את־אילת לארם וינשל את־היהודים מאילות וארומים
miſit Et .hanc diem ad uſque ibi habitaverunt & ,Elath in venerunt
7 באו אילת וישבו שם עד היום הזה : וישלח
dicendo ,Aſſur regem peleſer-Tiglath ad nuncios Achaz
אחז מלאכים אל־תגלת פלסר מלך־אשור לאמר
,Aram regis *vola* de me ſerva & ,aſcende *ego* tuus filius &, tuus Serv°
עבדך ובנך אני עלה והושעני מכף מלך־ארם
,argentum Achaz tulit Et .me *ſuper inſurgentium* ,Iſrael regis *vola* de &
8 ומכף מלך ישראל הקומים עלי : ויקח אחז את־הכסף
domus theſauris in & ,Domini domo inventum aurum &
ואת־הזהב הנמצא בית יהוה ובאצרות בית
eum *ad* exaudivit Et .munus Aſſur regi miſit & *regis*
9 המלך וישלח למלך־אשור שחד : וישמע אליו
,eam cepit & ,Dammeſec in Aſſur rex aſcendit & ,Aſſur rex
מלך אשור ויעל מלך אשור אל־דמשק ויתפשה
perrexit Et .interemit Reſin & Chir in eam fecit tranſmigrare &
וינלה קירה ואת־רצין המית : ויבך
:Dammeſec Aſſur regis peleſer-Tiglath occurſum in Achaz rex
10 המלך אחז לקראת תגלת פלאסר מלך אשור דמשק
Achaz rex miſit & :Dammeſec in quod altare viditque
וירא את־המזבח אשר בדמשק וישלח המלך אחז
omne *ad* ejus *exemplar* & ,altaris ſimilitudinem ſacerdotem Urijah ad
אל־אוריה הכהן את־דמות המזבח ואת־תבניתו לכל־
omnia juxta :altare ſacerdos Urijah Exſtruixque .ejus opus
11 מעשהו : ויבן אוריה הכהן את־המזבח ככל
Urijah fecit ſic ,Dammeſec è Achaz rex miſit quæ
אשר שלח המלך אחז מדמשק כן עשה אוריה־
rex venit Et .Dammeſec è Achaz *regem venire ad uſque* ,ſacerdos
12 הכהן עד־בוא המלך אחז מדמשק : ויבא המלך
rex accelit & :altare rex vidit & ,Dammeſec è
מדמשק וירא המלך את־המזבח ויקרב המלך
,ſuum holocauſtum ſuffivit Et .illud ſuper *fecit aſcendere* & ,altare *ſuper*
13 על־המזבח ויעל עליו : ויקטר את־עלתו
ſanguinem ſparſit & ,ſuum libamen libavit & ,ſuum *munus* &
ואת־מנחתו ויסך את־נסכו ויזרק את־דם
,æreum altare Et .altare ſuper ei qui ,pacificorum
14 השלמים אשר־לו על־המזבח : ואת המזבח הנחשת
domus *facubus* à fecit appropinquare & ,*Domini facies ad* quod
אשר לפני יהוה ויקרב מאת פני הבית
ſuper illud *dedit* & :Domini domum inter *ab* & ,altare inter *ab*
15 מבין המזבח ומבין בית יהוה ויתן אתו על־
Urijah Achaz rex Præcepitque .aquilonem ad altaris *femur*
ירך המזבח צפונה : ויצוה המלך אחז את־אוריה
holocauſtam ſuffi majus altare Super :dicendo ,ſacerdoti
הכהן לאמר על המזבח הגדול הקטר את־עלת
,ejus *munus* & ,*regis* holocauſtum &, veſpertinum *munus* & ,matutinum
הבקר ואת־מנחת הערב ואת עלת המלך ואת־מנחתו
,eorũ libamina & ,eorũ *munus* & ,terræ populi univerſi holocauſtum &
ואת עלת כל־עם הארץ ומנחתם ונסכיהם
victimæ ſanguinem univerſum & ,holocauſti ſanguinem omnem &
וכל־דם עלה וכל־דם זבח
fecit Et .quærendum ad mihi erit æreum altare & :ſparges illud ſuper
16 עליו תזרק ומזבח הנחשת יהיה־לי לבקר : ויעש
.Achaz rex præcepit quæ omnia juxta ,ſacerdos Urijah
אוריה הכהן ככל אשר־צוה המלך אחז :

Verſio VULG. LAT.

5 Tunc aſcendit Raſin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Iſrael, in Jeruſalem ad prælíandum: cúmque obſiderent Achaz, non valuerunt ſuperare eum. 6 In tempore illo reſtituit Raſin rex Syriæ, Ailam Syriæ, & ejecit Judæos de Aila: & Idumæi venerunt in Ailam, & habitaverunt ibi uſque in diem hanc. 7 Miſit autem Achaz nuntios ad Theglathphalaſar regem Aſſyriorũ, dicens; Servus tuus, & filius tuus ego ſum: aſcende, & ſalvum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael, qui conſurrexerunt adverſùm me. 8 Et cùm collegiſſet argentum & aurum, quod inveniri potuit in domo Domini, & in theſauris regis, miſit regi Aſſyriorum munera. 9 Qui & acquievit voluntati ejus: aſcendit enim rex Aſſyriorum in Damaſcum, & vaſtavit eam: et tranſtulit habitatores ej° Cyrenen, Raſin autem interfecit. 10 Perrexítque rex Achaz in occurſum Theglathphalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum: cúmq, vidiſſet altare Damaſci, miſit rex Achaz ad Uriam ſacerdotem exemplar ejus, & ſimilitudinem juxta omne opus ejus. 11 Extruxitque Urias ſacerdos altare: juxta omnia quæ præceperat rex Achaz de Damaſco, ita fecit ſacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damaſco. 12 Cúmque veniſſet rex de Damaſco, vidit altare, & veneratus eſt illud: aſcenditque & immolavit holocauſta et ſacrificium ſuum, 13 Et libavit libamina, & fudit ſanguinẽ pacificorum, quæ obtulerat ſuper altare. 14 Porrò altare æreum quod erat coram Domino, tranſtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Dñi: poſuitq; illud ex latere altaris ad Aquilonem. 15 Præcepit quoque rex Achaz Uriæ ſacerdoti, dicens; Super altare majus offer holocauſtum matutinum, et ſacrificium veſpertinũ, & holocauſtum regis, & ſacrificium ejus, & holocauſtum univerſi populi terræ, & ſacrificia eorum, & libamina eorum: & omnem ſanguinẽ holocauſti, & univerſum ſanguinem victimæ ſuper illud effundes: altare vero æreum erit paratum 16 ad voluntatẽ meã. Fecit igitur Urias ſacerdos juxta omnia quæ præceperat rex Achaz.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Τότε ἀνέβη Ῥαασὼν βασιλεὺς Συρίας καὶ Φακεὲ υἱὸς Ῥομελίου βασιλεὺς Ἰσραὴλ εἰς Ἰερουσαλὴμ εἰς πόλεμον, καὶ ἐπολιόρκουν ἐπὶ Ἄχαζ, καὶ οὐκ ἠδύναντο πολεμεῖν. 6 Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ (δ) ἐπέστρεψε Ῥαασὼν βασιλεὺς Συρίας τὴν (ε) Αἰλὰθ τῇ Συρίᾳ, καὶ ἐξέβαλε τοὺς Ἰουδαίους ἐξ (ζ) Αἰλὰθ, καὶ Ἰδουμαῖοι ἦλθον εἰς (η) Αἰλὰθ, καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 7 Καὶ ἀπέστειλεν Ἄχαζ ἀγγέλους (θ) πρὸς Θαγλαθφελλασὰρ βασιλέα Ἀσσυρίων, λέγων, Δοῦλός σου καὶ υἱός σου ἐγώ, ἀνάβηθι, (ι) σῶσόν με ἐκ χειρὸς βασιλέως Συρίας, καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἰσραὴλ, ὡς ἐπανεστάμενόν με ἐπ' ἐμέ. 8 Καὶ ἔλαβεν Ἄχαζ (κ) ἀργύριον καὶ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ (λ) οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλε τῷ βασιλεῖ (μ) δῶρα. 9 Καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ βασιλεὺς Ἀσσυρίων· καὶ ἀνέβη βασιλεὺς Ἀσσυρίων εἰς Δαμασκὸν, καὶ ζωγρήσας αὐτὴν, καὶ τὸν Ῥαασὼν βασιλέα ἐθανάτωσε. 10 Καὶ ἐπορεύθη βασιλεὺς (ξ) Ἄχαζ εἰς Δαμασκὸν εἰς ἀπαντὴν Θαγλαθφελλασὰρ βασιλεῖ Ἀσσυρίων εἰς Δαμασκόν. καὶ εἶδε τὸ θυσιαστήριον (ο) ἐν Δαμασκῷ· καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ πρὸς Οὐρίαν ἱερέα τὸ ὁμοίωμα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ (π) ῥυθμὸν αὐτοῦ καὶ πᾶσαν ποίησιν αὐτοῦ. 11 Καὶ ᾠκοδόμησεν Οὐρίας ὁ ἱερεὺς τὸ θυσιαστήριον, κατὰ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ ἐκ(ρ)Δαμασκοῦ. 12 Καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς τὸ θυσιαστήριον, (σ) καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἐθυμίασε τὰ ὁλοκαυτώσεις αὐτοῦ, καὶ τὰ θυσίαν (τ) αὐτοῦ, 13 Καὶ τὰ σπονδὴν αὐτοῦ, καὶ προσέχεε τὸ αἷμα τῶν εἰρηνικῶν τῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἀπέναντι κυρίου. 14 Καὶ προσήγαγε τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου (υ) κυρίου ἀπὸ τοῦ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀναμέσον τοῦ οἴκου κυρίου· καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ἐπὶ μηρὸν τοῦ θυσιαστηρίου χαῤῥᾶν. 15 Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ τῷ Οὐρίᾳ τῷ ἱερεῖ, λέγων, Ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ μέγα πρόσφερε τὸ ὁλοκαύτωσιν τὸ πρωϊνὴν καὶ τὸ θυσίαν τὸ ἑσπερινὴν, καὶ τὸ ὁλοκαύτωσιν τοῦ βασιλέως καὶ τὸ θυσίαν αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁλοκαύτωσιν (φ) παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν θυσίαν αὐτῶν (χ) καὶ τὴν σπονδὴν αὐτῶν, καὶ πᾶν αἷμα ὁλοκαυτώσεως, καὶ πᾶν αἷμα θυσίας (ψ) ἐπ' αὐτῷ ἐκχεεῖς. καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἔσαι μοι (ω) εἰς πρωϊ. 16 Καὶ ἐποίησεν Οὐρίας ὁ ἱερεὺς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ.

MS.A.(δ) * ἀπέστρεψεν (ε) Αἰλαμ (ζ) Αἰλαμ, (η) Αἰλαμ, (θ) πρὸς βασιλέα (ι) καὶ σῶσόν (κ) τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον (λ) οἴκου βασιλέως, (μ) Ἀσσυρίων δῶρα. (ν) αὐτὴν Κυρήνην, * καὶ Ῥαασὼν ἐθανάτωσεν. (ξ) Ἄχαζ εἰς ἀπάντησιν τῷ Ἀγλαθφελλασὰρ βασιλεῖ (ο) τὸ ἐν (π) ῥυθμὸν εἰς πᾶσ (ρ) Δαμασκῷ, ὅτως ἐποίησεν Οὐρίας ὁ ἱερεὺς ἕως ἔρχεται βασιλέα Ἄχαζ ἀπὸ Δαμασκοῦ. Καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Δαμασκοῦ, καὶ εἶδεν (σ) καὶ προσῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀνέβη (τ) αὐτὸ. Καὶ ἔσπεισεν τὴν σπονδὴν αὐτοῦ, καὶ προσέχεεν (υ) κυρίου καὶ ἀπὸ τοῦ (φ) τοῦ λαοῦ * γῆς, καὶ τὴν (χ) καὶ * σπονδὴν (ψ) ἐπ' αὐτὸ προχεεῖς. (ω) εἰς πρωΐ.

Tunc aſcẽdit Rhaſſon rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Iſrael in Hieruſalem ad bellum: & obſidebant ſuper Achaz: & non potuerunt expugnare. In tempore illo reſtituit Rhaſſon rex Syriæ ipſam Ælath ipſi Syriæ: & ejecit Judæos de Ælath, & Idumæi venerunt in Ælath, & habitaverunt ibi uſq; in diẽ hanc. Et miſit Achaz nuntios ad Theglath Phellaſar regem Aſſyriorum, dicens; Servus tuus, & filius tuus ego: Aſcende, ſalva me de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael inſurgentium ſuper me. Et ſumpſit Achaz argentum, & aurum inventum in theſauris domũs domini, & domũs regiæ: & miſit regi dona. Et audivit eum rex Aſſyriorum. Et aſcendit rex Aſſyriorum in Damaſcum: & cepit eam, & tranſtulit eam, & Rhaſſon regem interfecit. Et iuit rex Achaz in Damaſcum in obviã Thalgath Phellaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum. Et vidit altare in Damaſco: & miſit rex Achaz ad uriam ſacerdotem ſimilitudinem altaris, & typhum ejus, (b) & omnem factũram ejus. Et ædificavit urias ſacerdos altare juxta omnia, quæcunq, miſerat rex Achaz è (c) Damaſco, et vidit rex Achaz è (c) Damaſco, et vidit rex altare, & (d) aſcendit ſuper illud: & adoleuit holocauſtoſim ſuam, & ſacrificium ſuum, Et libationem (e) ſuam: & effudit ſanguinem pacificorum ſuorum ſuper (f) altare æneum, quod ant'e Dominum. Et adduxit faciem domũs Domini, ab eo quod inter altare, & ab eo quod inter domum Domini. Et offendit illud ſuper femur altaris ad Aquilonẽ. Et mandavit rex Achaz uriæ ſacerdoti, dicens; Super altare magnum offer holocauſtoſim matutinam, & ſacrificium veſpertinum, & holocauſtoſim regis, & ſacrificium ejus, & holocauſtoſim univerſi populi, & ſacrificium eorum & libationem eorum: & omnem ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem ſacrificii ſuper illud effunder. Et altare æneum erit mihi in (g) mane. Et fecit urias ſacerdos juxta omnia quæcunq, mandavit ei rex Achaz.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בכן סליק רצין מלכא דארם ופקח בר רמליה מלכא דישראל לירושלם לאגחא קרבא
וצרו על אחז ולא יכילו לאגחא : בעדנא ההיא אתיב רצין מלכא דארם ית אילת
לארם ותרדית יהודאי מאילת וארמאי אתו לאילת ויתיבו תמן עד יומא הדין : ושלח
אחז אונדין לות תגלת פלסר מלכא דאתור למימר עבדך וברך אנא סק ופרוקני מיד
מלכא דארם ומיד מלכא דישראל דקמו עלי : ונסיב אחז ית כספא וית דהבא דאשתכח
בבית מקדשא דיי ובאוצרי בית מלכא ושדר למלכא דאתור שוחדא : וקבל מניה
מלכא דאתור וסליק מלכא דאתור על דמשק ואחדה ואגלי עמא די בה לקרינא וית
רצין קטל : ואזל מלכא אחז לקדמות תגלת פלאסר מלכא דאתור לדומשק וחזא
ית מדבחא די בדמשק ושדר מלכא אחז לות אוריה כהנא ית דמות מדבחא וית
טקוסיה לכל עובדוהי : ובנא אוריה כהנא ית מדבחא ככל דשלח מלכא אחז מדמשק
כן עבד אוריה כהנא עד דאתא מלכא אחז מדמשק : ואתא מלכא מדמשק וחזא
מלכא ית מדבחא וקריב מלכא על מדבחא ואסיק עלוהי : ואסיק ית עלתיה וית
מנחתיה ונסיך ית נסכיה וזרק ית דם נכסת קודשיא די ליה על מדבחא : וית מדבחא
דנחשא די קדם יי וקריב מן קדם בי אתא מבין מדבחא ומבין בית מקדשא דיי ויהב יתיה
על שדא דמדבחא צפונא : ופקיד מלכא אחז ית אוריה כהנא למימר על מדבחא רבא
אסיק ית עלת צפרא וית מנחת מלכא וית עלת כל עמא דארעא ומנחתהון ונסכיהון וכל דם עלתא וכל דם נכסת קודשיא
עלוהי תזרוק ומדבחא דנחשא יהי לי לבקרא : ועבד אוריה כהנא ככל דפקיד
מלכא אחז :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Tunc aſcendit Reſzin rex Aram, & Pekahh filius Remaliah rex Iſrael in Jeruſalem ad ineundum bellum, & obſederunt Ahhaz, nec potuerunt expugnare. In tempore illo reſtituit Reſzin rex Aram Eilath ipſi Aram, & expulit Jehudæos ex Eilath; & *Aramæi* venerunt in Eilath, & ſederunt ibi uſq, ad diem hanc. Et miſit Ahhaz nuncios ad Theglath Pelezzer regem Athur dicendo: ſervus tuus, & filius tuus ego ſum; aſcende & libera me de manu regis Aram, & de manu regis Iſrael, qui ſurrexerunt contra me. Et accepit Ahhaz argentum & aurum quod inventum eſt in domo ſanctuarii Domini & in theſauris domus regis, & miſit regi Athur munus. Et paruit ei rex Athur, & aſcendit rex Athur contra Dammeſeq, & cepit eam, & migrare fecit populum, qui erat in ea, in *Kirjana*, & Reſzin occidit. Et ivit rex Ahhaz in occurſum Theglath Pelezzer regis Athur in Dummeſeq, & vidit altare quod erat in Dammeſeq: & miſit rex Ahhaz ad Uriah ſacerdotem ſimilitudinem altaris & exemplar ejus in omni factura ejus. Et ædificavit Uriah ſacerdos altare: juxta omnia quæ miſerat rex Ahhaz ex Dammeſeq; ſic fecit Uriah ſacerdos, quouſq; venit rex Ahhaz de Dammeſeq. Et venit rex ex Dammeſeq, & vidit rex altare, & acceſſit rex ad altare, & obtulit ſuper illud: Et obtulit holocauſtum ſuum, & munus ſuum, & libavit libationem ſuam; & ſparſit *ſanguinem victimæ* ſanctitatum quæ erat illi, ſuper altare. Altare, inquam, æneum quod erat ante Dominum, applicuit à facie domus inter altare & inter domum ſanctuarii Domini, & dedit illud ad latus altaris Septentrionem verſus. Et præcepit rex Ahhaz Uriah ſacerdoti, dicendo: Super altare magnum incende holocauſtum auroræ & munus veſperæ, & holocauſtum regis & munus ejus, & holocauſtum omnis populi terræ, & munera eorum, & libationes eorum, & omnem ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem victimæ ſanctificatum ſuper illud ſparges, & altare æneum erit mihi ad requirendum. Et fecit Uriah ſacerdos juxta omnia quæ præceperat rex Ahhaz.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc aſcendit Raſan rex Aram, & Phecah filius Romeljæ rex Iſraelis in Jeruſalem, ut bellum gererent cum ea : at non potuerunt expugnare eam. Eodem tempore Raſan rex Aram recuperavit Ilath Aramæis, & expulſo Juda ex Ilath, venerunt Aramæi in Ilath, ibíque ſederunt ad hunc uſque diem. Ahaz verò miſſis legatis ad Teglathpalaſar regem Athur, dixit ; Servus tuus ſum & filius tuus, aſcende & aſſere me de manibus regis Aram, & è manibus regis Iſraelis, qui adverſantur mihi. Tollénſque Ahaz argentum & aurum quod inventum fuit in domo Domini & in theſauro regio, miſit regi Athur munus. Auſcultavit ei rex Athur, & aſcendit rex Athur contra Damaſcum, cepit eam, tranſtulítque eam in Kir, Raſane interfecto. Abiit autem rex Ahaz obviàm Teglah-palaſari regi Athur in Damaſcum, & videns altare in Damaſco, miſit Ahaz rex Uriæ ſacerdoti ſimilitudinem altaris illius, & ſtructuram ejus, totúmque artificium ejus. Et extruxit Uria ſacerdos altare : quale miſerat rex Ahaz è Damaſco, tale fecit Uria ſacerdos antequam veniret Ahaz rex è Damaſco. Cùm itaque veniſſet rex è Damaſco, vidit rex Ahaz altare, & accedens rex ad altare, conſcendit illud ; Obtulítque ſuper illud holocauſta & oblationes, libavit libamina, ſparſítque ſanguinem pacificorum ſuorum ſuper altare. Altare verò æneum quod erat ante Dominum, longiùs amovit ab anteriore parte domûs, ab *ea videlicet parte quæ eſt* inter altare & inter Dominum ; & collocavit illud à latere altaris, Aquilonem verſùs. Præcepítque rex Ahaz Uriæ ſacerdoti, & ait illi ; Super altare magnum offer holocauſtum matutinum, & oblationem veſpertinam, holocauſtum regis & oblationem ejus, holocauſtum totius populi terræ & oblationem ac libamen eorum ; omnem quoque ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem ſacrificiorum, ſuper illud ſpargito : altare verò æneum erit mihi ad precandum. Fecítque Uria ſacerdos prout mandaverat ei rex Ahaz.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Tunc aſcenderunt Raſan rex Armeniæ, & Phecah Romeliæ filius rex Iſraelis ad Jeruſalem ut oppugnarent eam : ſed non potuerunt expugnare eam tunc temporis. At Riſan rex Armeniæ traduxit Ailam ad Armenos, expulſíſque Judæis ex Aila, venerunt Armeni in Ailam, moratique ſunt in ea ad hodiernum uſque diem. Miſit autem Ahaz rex Judæ ad Teglatphalſavem regem Mauſel, & dixit; Equidem ſervus ac filius tuus ſum : aſcende, & ſerva me de manu regis Armenorum, & de manu regis Iſraelis, qui me obſederunt. Et accipiens Ahaz argentum & aurum quod invenit in domo Dei & in theſauro regis, miſit illud regi Mauſel munus. Quamobrem obtemperans ei rex Mauſel, aſcendit rex Mauſel contra Damaſcum, cepit eam tranſtulítque ad Kir, & occídit Raſanem regem Armenorum. Profectus autem rex Ahaz ut obviàm iret Teglatphalſari regi Mauſel in Damaſcum, quum vidiſſet aram quæ erat in Damaſco, miſit rex Ahaz ad Uriam ſacerdotem ut faceret ſibi formam & ſtructuram illius aræ cum omni ejus opificio. Fabrefecítque Uria ſacerdos aram : prout mandaverat ei rex Ahaz è Damaſco, ſic fabrefecit eam Uria ſacerdos antequam veniret rex Ahaz è Damaſco. Ahaz viſâ arâ, acceſſit ad aram, & conſcendit illam ; Obtulit ſuper eam holocauſta, & munera, & vinum purum ; ſpariítque ſanguines ſacrificiorum perfectorum ſuorum ſuper aram. Et aram æneam quæ erat coram Domino, removens ab anteriore domûs parte quæ erat inter aram & domum Domini, collocavit eam ad aræ latus Aquilonare. Et præcepit Ahaz rex Uriæ ſacerdoti, dixítque ad eum ; Super aram magnam offeres holocauſtum matutinum, & oblationem veſpertinam ; holocauſtum regis & oblationem ipſius ; holocauſtum totius populi terræ & oblationem ac vinum eorum ; omnem denique ſanguinem holocauſti, omneſque ſacrificiorum ſanguines ſparges ſuper illam : ara autem ænea erit pro precibus. Et fecit Uria ſacerdos quemadmodum præcepit ei rex Ahaz.

מלכים ב: יז

removit & ,*falcimentorum* clauſuras Achaz rex abſcidit Et
17 וַיְקַצֵּץ הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת־הַמִּסְגְּרוֹת הַמְּכֹנוֹת וַיָּסַר
bobus deſuper fecit *deſcendere* mare & ,concham eis *deſuper*
מֵעֲלֵיהֶם וְאֶת־הַכִּיֹּר הוֹרַד מֵעַל הַבָּקָר
.lapideum pavimentum ſuper *ipſum dedit* & :eo ſub qui ,æreis
הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶ וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל מִרְצֶפֶת אֲבָנִים:
ingreſſum & ,domo in ædificaverant quod ſabbathi *operimentum* Et
18 וְאֶת־מוֹסַךְ הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר־בָּנוּ בַּבַּיִת וְאֶת־מְבוֹא
.Aſſur *regis faciebus à*,DOMINI domum fecit circuire extrinſecum regis
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה הֵסֵב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר:
ſcripta ipſa nónne ,fecit quæ Achaz *verborum reſiduum* Et
19 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָחָז אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
Achaz *Faciuntque* ? Jehudah regum dierum verborum libro *ſuper*
20 עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב אָחָז
: David civitate in ſuis patribus cum eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum
עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
.eo pro ejus filius Chizchijahu regnavit &
וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XVII. יח

filius Hoſeah regnavit ,Jehudah regis Achaz duodecimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ הוֹשֵׁעַ בֶּן־
oculis in malum Fecitque .annis novem Iſrael ſuper Someron in Elah
2 אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל תֵּשַׁע שָׁנִים: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
.ej' *facies ad* fuerunt qui Iſrael reges ſicut non veruntamen :DOMINI
יְהוָה רַק לֹא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו:
Hoſeah ei fuit & ,Aſſur rex Salmaneſer aſcendit eum Adverſus
3 עָלָיו שַׁלְמַנאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיְהִי־לוֹ הוֹשֵׁעַ
Hoſeah in Aſſur rex invenit Et .munus ei reddebatque :ſervus
4 עֶבֶד וַיָּשֶׁב לוֹ מִנְחָה: וַיִּמְצָא מֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ
non & ,Ægypti regem So ad nuncios miſit quòd ,conjurationē
קֶשֶׁר אֲשֶׁר שָׁלַח מַלְאָכִים אֶל־סוֹא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלֹא
eum clauſit & :*anno in annum ſecundum* Aſſur regi munus *fecit aſcendere*
הֶעֱלָה מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כְּשָׁנָה בְשָׁנָה וַיַּעְצְרֵהוּ
Aſſur rex aſcendit Et .carceris domo in eum vinxit & ,Aſſur rex
5 מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּאַסְרֵהוּ בֵּית כֶּלֶא: וַיַּעַל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
.annis tribus eam *ſuper coarctavit* &,Someron aſcendit & :terrā omne in
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ שָׁנִים:
,Someron Aſſur rex cepit Hoſeah nono anno In
6 בִּשְׁנַת הַתְּשִׁעִית לְהוֹשֵׁעַ לָכַד מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־שֹׁמְרוֹן
,Chelach in eos fecit habitare & ,Aſſur in Iſrael tranſtulit &
וַיַּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיֹּשֶׁב אוֹתָם בְּחַלַח
cùm ,fuit Et .Medorum civitatibus & ,Gozan flumine Chabor in &
וּבְחֹבור נְהַר גּוזָן וְעָרֵי מָדָי: וַיְהִי כִּי־
eos aſcendere *facienti* ,ſuo Deo DOMINO Iſrael filii peccâſſent
7 חָטְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּעֲלֶה אֹתָם
timuerunt & ,Ægypti regis Parhoh *manu ſub à* ,Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּירְאוּ
ejecerat quas ,gentium decretis in ambulaverunt Et .*alios* deos
אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ
.fecerunt quæ ,Iſrael regum & ,Iſrael filiorū *faciebus* à DOMINUS
יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ:
DOMINO *ſuper rectum non quod* ,verba Iſrael filii *occultaverunt* Et
9 וַיַּחַפְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־יְהוָה
turre à ,ſuis urbibus cunctis in excelſa ſibi ædificaverunt &ſuo Deo
אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכֹל־עָרֵיהֶם מִמִּגְדַּל
,ſtatuas ſibi ſtatuerunt Et .*munitionis* civitatem ad uſque cuſtodum
10 נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר: וַיַּצֵּבוּ לָהֶם מַצֵּבוֹת
lignum omne ſubter & ,elevatum collem omnem ſuper ,lucos &
וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְּבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ
.*frondoſum*
רַעֲנָן:

Verſio VULG. LAT.

17 Tulit autē rex Achaz cælatas baſes, & luterē, qui erat deſupér: & mare depoſuit de bobus æreis, qui ſuſtentabant illud, & poſuit ſuper pavimentum ſtratum lapide. Muſach quoque ſabbati, quod ædificaverat in templo, & ingreſſum regis exteriùs, convertit in templum Domini, propter regem Aſſyriorum. Reliqua autē verborum Achaz, quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Juda? Dormivítque Achaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in civitate David, & regnavit Ezechias filius ejus pro eo.

CAP. XVII.

1 ANno duodecimo Achaz regis Juda, regnavit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael novem
2 annis. Fecítque malum coram Domino: ſed non ſicut reges Iſrael, qui ante eum fuerant.
3 Contra hunc aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorū, & factus eſt ei Oſee ſervus, reddebátq;
4 illi tributa. Cúmque deprehendiſſet rex Aſſyriorum Oſee, quòd rebellare nitens miſiſſet nuntios ad Sua regem Ægypti, ne præſtaret tributa regi Aſſyriorum, ſicut ſingulis annis ſolitus erat, obſedit eum, & vinctum miſit in carcerem.
5 Pervagatúſque eſt omnem terram: & aſcendens Samariam, obſedit eam tribus
6 annis. Anno autem nono Oſee, cepit rex Aſſyriorum Samariam, & tranſtulit Iſrael in Aſſyrios: poſuítque eos in Hala, & in Habor, juxta fluviū Gozan, in civitatibus Medorum.
7 Factum eſt enim, cùm peccâſſent filii Iſrael Domino Deo ſuo, qui eduxerat eos de terra Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos alienos.
8 Et ambulaverunt juxta ritum gentium, quas conſumpſerat Dominus in conſpectu filiorum Iſrael, & regum Iſrael: quía ſimiliter fecerant.
9 Et offenderunt filii Iſrael verbis non rectis Dominum Deum ſuum: & ædificaverunt ſibi excelſa in cunctis urbibus ſuis, à turre cuſtodū uſq; ad Civitatem
10 munitam. Fecerúntque ſibi ſtatuas, & lucos, in omni colle ſublimi, & ſubter omne lignum nemoroſum:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

17 Καὶ ζωέκοψεν ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ τὰ ζυγαλείσματα τῆς μεχωνὰθ, καὶ μετῆρεν ἀπ' αὐτῶν τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν θάλασσαν καθεῖλεν ἀπὸ τῶν βοῶν τῶν χαλκῶν (χ) τῶν ὑποκάτω αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἐπὶ βάσιν λιθίνῳ. 18 Καὶ τὸν θεμέλιον τῆς καθέδρας ᾠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ βασιλέως τὴν ἔξω ἐπέστρεψεν ἐν οἴκῳ κυρίου ἀπὸ προσώπου (ψ) βασιλέως Ἀσσυρίων. 19 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἄχαζ ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; 20 Καὶ ἐκοιμήθη Ἄχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ (ω) ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS. A. (χ) τῶν δέκα ὑποκάτω (ψ) τῆς βασιλέως (ω) ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει

Et concîdit rex Achaz clauſuras ipſarum Mechonaōth, & tranſtulit ab eis lutē: & mare dijecit à bobus æneis, qui ſub eo: & dedit illud ſuper baſim lapideum. Et fundamentum (h) cathedræ ea fecit in domo Domini: & introitum regis (i) exteriorem convertit in domum Domini à facie regis Aſſyriorum. Et rel qua verborum Achaz quæ fecit, nónne hæc ſcripta in libro Verborum dierum regibus Juda? Et dormivit Achaz cum patribus ſuis: & ſepultus eſt in civitate David. Et regnavit Ezecias filius ejus pro eo.

MS. A. (h) ſuper baſim (i) ſuper

CAP. XVII.

1 ΕΝ ἔτει (α) δωδεκάτῳ τοῦ Ἄχαζ βασιλέως Ἰούδα ἐβασίλευσεν Ὡσηὲ υἱὸς Ηλὰ ἐν Σαμαρείᾳ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐννέα ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς οἱ βασιλεῖς Ἰσραὴλ οἳ ἦσ ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Ἐπ' αὐτὸν ἀνέβη (β) Σαλαμαναασὰρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων. καὶ ἐγενήθη αὐτῷ Ὡσηὲ δοῦλος, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτῷ μαναά. 4 Καὶ εὗρε βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐν τῷ Ὡσηὲ ἀδικίαν, ὅτι ἀπέστειλεν ἀγγέλους (γ) πρὸς Σηγὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἤνεγκεν μαναὰ τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ. καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν οἴκῳ φυλακῆς. 5 Καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἀνέβη εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκησεν (δ) ἐπ' αὐτὴν τρία ἔτη. 6 Ἐν ἔτει (ε) ἐννάτῳ Ὡσηὲ ζωέλαβε βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὴν Σαμάρειαν, καὶ ἀπῴκισεν (ζ) Ἰσραὴλ εἰς Ἀσσυρίους, καὶ κατῴκησεν αὐτοὺς ἐν (η) Αλαὲ καὶ ἐν Ἀβὼρ ποταμοῖς Γωζὰν, καὶ ὄρη Μήδων. 7 Καὶ ἐγένετο (θ) ὅτι ἥμαρτον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν τῷ ἀναγαγόντι αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου ὑποκάτωθεν χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ ἐφοβήθησαν θεοὺς ἑτέρους, 8 Καὶ ἐπορεύθησαν τοῖς δικαιώμασι τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος (ι) ἐκ προσώπου υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οἱ βασιλεῖς Ἰσραὴλ ὅσοι ἐποίησαν, 9 Καὶ ὅσοι (κ) ἠμφιέσαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ λόγοις, οὐχ ὕπως χῇ κυρίου θεῷ αὐτῶ· (λ) καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς (μ) ὑψηλὰ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπὸ πύργου φυλασσόντων ἕως πόλεως ὀχυρᾶς, 10 Καὶ ἐστήλωσαν ἑαυτοῖς στήλας καὶ ἄλση ὑπὸ παντὶ βουνῷ ὑψηλῷ καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου θαλλώδους·

MS. A. δωδεκάτῳ Ἄχαζ βασιλεῖ (β) Σαλαμαναασὰρ (γ) πρὸς Σωὲ (δ) ἐν αὐτῇ (ε) ἑνάτῳ (ζ) τὸν Ἰσραὴλ (η) Αλλαὲ (θ) ὅτι (ι) ἀπὸ (κ) ἠμφιάσαντο (λ) καὶ ὧν ᾠκοδόμησ (μ) ὑψηλῶν ἐν

In CAP. XVII.
1 anno duodecimo Aſbaz regis Juda regnavit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael novem annos. Et fecit malum in
2 oculis Domini: verumtamen non ſicut reges Iſrael, qui fuerant ante eum. Super ipſum
3 aſcendit Salamanaſſar rex Aſſyriorum. Et factus eſt ei Oſee ſervus, & reddidit ei (a) Manaa. Et invenit rex Aſſyriorum
4 in Oſee (b) injuſtitiam; quoniam miſerat nuntios ad Segor regem Ægypti: & non attulerat Manaa regi Aſſyriorum in (c) anno illo. Et oppugnavit eum rex Aſſyriorum, & ligavit eum in domo cuſtodiæ. Et
5 aſcendit rex Aſſyriorum in omnem terram, & aſcendit in Samariam, & oppugnavit ſuper eam tribus annis. In anno
6 nono Oſee cepit rex Aſſyriorum Samariam: & tranſtulit Iſrael in Aſſyrios: & collocavit eos in Alae, & in Abor fluvii Gozan, & (d) ore Medorum.
7 Et factum eſt, (e) quia peccaverunt filii Iſrael Domino Deo ſuo, qui eduxerat eos de terra Ægypti de ſub manu Pharaonis regis Ægypti, & timuerunt deos alios. Et ambula-
8 verunt juſtificationibus gentium, quas ſuſtulerat Dominus à facie filiorum Iſrael, & reges Iſrael. (f) quicunque fecerunt, Et quicunque inducti ſunt filii Iſrael verba, non
9 ſic contra Dominum Deum ſuum: & ædificaverunt ſibi excelſa in omnibus civitatibus ſuis à Turre cuſtodum uſque
10 ad Civitatem munitam: Et ſtatuerunt ſibi titulos, & lucos in omni colle excelſo, & ſub omni ligno frondoſo:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וְקַצַּץ מַלְכָּא אָחָז יַת גַּרְנַפֵּי בְּסַיְסָיָא וְאַעְדֵי מִנְּהוֹן יַת כִּיּוֹרָא וְיַת יַמָּא אֲחֵית מֵעַל תּוֹרֵיָא
18 דְּנְחָשָׁא דְּתְחוֹתוֹהִי וְיָהַב יְתֵיהּ עַל רְצִפַּת אַבְנַיָּא: וְיַת טְקוּס שַׁבְּתָא דִּי בְנוֹ בְּבֵיתָא וְיַת
19 מַעֲלְנָא דְּמַלְכָּא בָּרָא אַסְחַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ מִן קֳדָם מַלְכָּא דְּאַתּוּר: וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי
20 אָחָז דַּעֲבַד הָלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּמִלַּיָּא דְּבֵית יְהוּדָה: וְשָׁכִיב אָחָז
עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד וּמַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּרֵיהּ אֲתָר תְּחוֹתוֹהִי:

יח

1 בְּשַׁנְתָּא תְּרֵתֵי עַסְרֵי לְאָחָז מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ הוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל
2 יִשְׂרָאֵל תְּשַׁע שְׁנִין: וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְחוּד לָא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דְּהֲווֹ קַדְמוֹהִי: עֲלוֹהִי
3 סַלִּיק שַׁלְמַנאֶסֶר מַלְכָּא דְּאַתּוּר וַהֲוָה לֵיהּ הוֹשֵׁעַ עַבְדָּא וְאָתִיב לֵיהּ תַּקְרוֹבְתָּא: וְאַשְׁכַּח
4 מַלְכָּא דְּאַתּוּר בְּהוֹשֵׁעַ מֵרְדָא דִּי שְׁלַח אוֹנְדִין לְוַת סוֹא מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וְלָא אַסִּיק
תַּקְרוֹבְתָּא לְמַלְכָּא דְּאַתּוּר כְּשַׁנָא בְשַׁנָא וְאַחֲדֵיהּ מַלְכָּא דְּאַתּוּר וְאַסְרֵיהּ בְּבֵית אֲסִירֵי:
5 וְסַלִּיק מַלְכָּא דְּאַתּוּר בְּכָל אַרְעָא וְסַלִּיק לְשֹׁמְרוֹן וְצַר עֲלָהּ תְּלַת שְׁנִין: בְּשַׁתָּא תְּשַׁעְתָּא
6 לְהוֹשֵׁעַ כְּבַשׁ מַלְכָּא דְּאַתּוּר יַת שֹׁמְרוֹן וְאַגְלִי יַת יִשְׂרָאֵל לְאַתּוּר וְאוֹתֵיב יַתְהוֹן בַּחְלַח
7 וּבְחָבוֹר נַהַר גּוֹזָן וְקִרְוֵי מָדָי: וַהֲוָה כַּד חֲבוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ אֱלָהְהוֹן דְּאַסִּיק יַתְהוֹן
8 מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִתְּחוֹת יַד פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וּדְחִילוּ טָעוּת עַמְמַיָּא: וַאֲזָלוּ בְּנוֹהִי
9 עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דַּעֲבָדוּ: וְאָמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּין
דְּלָא כְשָׁרִין קֳדָם יְיָ אֱלָהְהוֹן וּבְנוֹ לְהוֹן בָּמָן מִכָּל קִרְוֵיהוֹן מִמִּגְדַּל תַּקִּיף עַד קִרְוִין בְּרִיכִין:
10 וְאַקִימוּ לְהוֹן קָמָן וַאֲשִׁירִין עַל כָּל רָמָא מְנַטְלָא וְתַחוֹת כָּל אִילָן עָבִיף:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et confregit rex Ahhaz peripherias baſium, et amovit ab eis pelves, et mare depoſuit de bobus æneis, qui erant ſub illo, et dedit illud ſup pavimentum lapidum. Et exemplar Sabtha, quod conſtruxerant in domo, et introitum regis exteriùs avertit in domum ſanctuarii Dñi propter regem Athur. Et reliquum verborum Ahhaz et quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah. Et cubuit Ahhaz cum patribus ſuis, et ſepultus eſt cum patribus ſuis in civitate David: et regnavit Hhizkiahu filius ejus pro eo.

CAP. XVII.

ANno duodecimo Ahhaz regis tribus domus Jehudah, regnavit Hoſeagh filius Elah in Somron ſuper Iſrael novem annis: Et fecit quod malum erat ante Dñm: tantummodo non ſicut reges Iſrael qui fuerunt ante illum. Contra eum aſcendit Salmanezzer rex Athur, et fuit illi Hoſeagh ſervus, et reddidit illi munus. Et invenit rex Athur in Hoſeagh conjurationem, quòd miſerat nuncios ad Zzo regem Miſzraim, et non afferret munus regi Athur annuatim: et clauſit illum rex Athur, et vinxit illum in domo vinctorum. Et aſcendit rex Athur in omnem terram, et aſcendit in Somron, et obſedit illam tribus annis. Anno nono Hoſeagh ſubegit rex Athur Somron, et migrare fecit Iſrael in Athur, et collocavit illos in Hhalahh et in Hhabor fluvio Gozan et urbibus Madai. Et fuit quando peccaverunt filii Iſrael ante Dñm Deum ſuum, qui eduxerat illos de terra Miſzraim, ne eſſent ſub manu Pargho regis Miſzraim, et venerati ſunt idola gentium. Et ambulaverunt in decretis gentium, quas expulerat Dñs à facie filiorum Iſrael, et regum Iſrael quæ faciebant. Et dixerunt filii Iſrael locutiones quæ non rectæ erant ante Dñm Deum ſuum, et ædificaverunt ſibi excelſa in omnibus urbibus ſuis, à turri forti uſq; ad urbes munitas. Et ſtatuerunt ſibi ſtatuas, et lucos ſuper omnem collem elatum, et ſub omni arbore frondoſa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܦܨܐ ܐܚܙ ܠܬܪܥܐ ܕܒܝܬܐ ܘܫܕܪ ܡܢܗ ܠܝܡܐ ܘܢܚܬ ܝܡܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܢܚܫܐ ܘܣܡ ܥܠ ܐܒܢ ܣܡܘܬܐ
18 ܘܐܦ ܣܘܟܐ ܕܫܒܬܐ ܕܒܢܐ ܒܒܝܬܐ ܘܥܠܬܐ ܕܡܠܟܐ ܐܬܦܢܝ ܡܢ ܒܝܬ ܡܪܝܐ * ܡܢ ܩܕܡ ܡܠܟ ܐܫܘܪ
19 ܘܫܪܝ ܐܚܙ ܥܠ ܟܠ ܕܥܒܕ ܘܟܬܝܒ ܗܠܝܢ ܒܣܦܪ ܡܠܟܘܬ ܝܗܘܕܐ ܘܒܣܦܪ ܡܠܟܘܬ ܐܝܣܪܝܠ
20 * ܘܫܟܒ ܐܚܙ ܥܡ ܐܒܗܘܗܝ ܘܐܬܩܒܪ ܥܡ ܐܒܗܘܗܝ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܕܘܝܕ ܘܡܠܟ ܚܙܩܝܐ ܒܪܗ ܬܚܘܬܘܗܝ *

Secuit etiam rex Ahaz antes basis, & se- 17
junxit ab eis labra : lacum depositit à bobus æneis,& collocavit illum super podiolum lapideum. Præterea domum sabbathi, quæ 18
extructa erat in æde Domini, & ingressum portæ extimæ,septo conjunxit cum domo Domini à conspectu regis Athur. Reliqua gesta 19
Ahazi, & quicquid fecit,ecce scripta sunt in libro annalium regum Judæ. Demum occu- 20
buit Ahaz cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in civitate David : regnavitque Hezecia filius ejus post ipsum.

CAP. XVII.

1 * ܒܫܢܬ ܬܪܬܥܣܪ ܫܢܐ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܚܙ ܡܠܟ ܗܘܫܥ ܒܪ ܐܝܠܐ ܒܫܡܪܘܢ ܥܠ ܝܣܪܝܠ ܬܫܥ ܫܢܝܢ
2 ܡܠܟ ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܡܪܝܐ * ܠܐ ܐܝܟ ܡܠܟܐ ܕܝܣܪܝܠ ܕܩܕܡܘ ܠܗ ܗܘ ܒܪ ܡܠܟ ܐܫܘܪ
3 ܥܠ ܗܘܫܥ ܘܐܬܝ ܠܗ ܡܢܚܐ * ܘܐܫܟܚ ܗܘܫܥ ܒܝܕ ܣܘ ܡܠܟ ܡܨܪ ܘܠܐ ܐܣܩ ܡܢܚܐ
4 ܠܡܠܟ ܐܫܘܪ ܐܝܟ ܫܢܐ ܒܫܢܐ ܘܐܣܪ ܐܝܬܘܗܝ ܘܐܣܩ ܒܝܬ ܡܠܟ ܐܫܘܪ ܠܒܝܬ ܣܘܪ ܘܐܣܩ ܠܡܠܟ ܐܫܘܪ
5 ܘܣܓܪ ܐܝܬܘܗܝ ܘܐܬܪ ܒܫܡܪܘܢ ܘܣܠܩ ܒܫܠܫ ܫܢܝܢ ܘܐܣܪ ܐܝܬܘܗܝ ܒܒܝܬ ܣܓܪ ܘܒܟܠ ܐܪܥܐ
6 ܗܘ ܣܠܩ ܘܐܬܐ ܠܫܡܪܘܢ ܘܐܣܪ ܐܝܬ ܝܣܪܝܠ ܠܐܬܘܪ ܘܐܣܟ ܐܢܘܢ ܒܚܠܚ ܘܒܚܒܘܪ ܢܗܪ ܓܘܙܢ
7 ܘܒܡܕܝ ܩܪܝ ܗܘ ܡܕܝ ܐܝ * ܘܗܘ ܡܛܠ ܕܚܛܝ ܒܢܝ ܝܣܪܝܠ ܠܡܪܝܗܘܢ ܐܠܗܐ ܕܐܣܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܚܘܬ
8 ܝܕ ܦܪܥܘܢ ܡܠܟ ܡܨܪ ܘܕܚܠܘ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢ * ܘܗܠܟܘ ܒܢܡܘܣܐ ܕܥܡܡܐ ܕܐܬܪ ܡܢ ܩܕܡ ܒܢܝ ܝܣܪܝܠ
9 ܘܕܒܪ ܒܢܝ ܝܣܪܝܠ ܡܠܐ ܠܐ ܫܦܝܪ ܥܠ ܡܪܝܗܘܢ ܐܠܗܐ ܘܒܢܘ ܠܗܘܢ ܒܡܪܡܐ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܗܘܢ
10 ܡܢ ܡܓܕܠ ܢܛܪ ܥܕ ܩܪܬܐ ܕܒܨܪ ܘܩܝܡܘ ܠܗܘܢ ܨܠܡܐ ܘܐܫܝܪܬܐ ܥܠ ܟܠ ܛܘܪ ܪܡ ܘܬܚܬ ܟܠ ܐܝܠܢ

Anno duodecimo Ahazi regis Juda, re- 1
gnavit Hosea filius Elæ super Israelem in Samaria, novem annis. Fecit quod malum 2
erat coram Domino, sed non ut reges Israelis, qui præcesserant eum. Contra hunc a- 3
scendit Salmanasar rex Athur, factúsque est ei Hosea servus,& afferebat ei munera. De- 4
prehensâ autem rex Athur in Hosea rebellione(miserat enim legatos ad Sau regem Ægypti,nec offerebat munera regi Athur ut quotannis) conclusit eum rex Athur,& vinxit in carcere. Nam pervasit rex totam *ejus* regio- 5
nem,& ascendens contra Samariam, obsedit eam tribus annis. Tum demum anno nono 6
Hoseæ subegit rex Athur Samariam,ductísq; filiis Israel captivis in Athur, collocavit eos in Helah & in Hobar-fluvii Gozan civitatibus Mediæ. Factúmque est ut cùm peccás- 7
sent Israelitæ contra Dominum Deum suum qui eduxerat eos è terra Ægypti,de sub manu Pharaonis regis Ægypti, & coluissent deos alios: Ambulâssent in ritibus gentium quas 8
deleverat Dominus à conspectu filiorum Israelis; Et protulissent filii Israelis verba 9
indecentia in Dominum Deum suum, tam ipsi quàm reges eorum : struxissent sibi aras in omnibus civitatibus suis. à Turre custodum usque ad urbem munitam : Erexissent sibi 10
statuas & numina super omnem collem excelsum, & subter omnem arborem opacam :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَقَطَعَ ٱلْمَلِكُ اَحَازُ ٱلْجَوَانِحَ ٱلْقَائِمَةَ وَاَبْعَدَهَا مِنَ ٱلسُّفُولِ وَاَحْدَرَ ٱلْبَحْرَ عَنِ ٱلْبَيْرَانِ وَوَضَعَهُ عَلَى
18 رَصْفِ ٱلْحِجَارَةِ * وَبَيْتُ ٱلسَّبْتِ ٱلَّذِي بَنَاهُ فِي بَيْتِ ٱلرَّبِّ وَمَدْخَلُ بَابِ ٱلْبَرَّانِيِّ اَطَافَهُ بَيْتَ ٱلرَّبِّ
19 مِنْ قُدَّامِ مَلِكِ ٱلْمَوْصِلِ * وَسَايِرُ اُمُورِ اَحَازَ * وَكُلُّ سَعْيٍ صَنَعَ * فَانَّهُ مَكْتُوبٌ فِي سِفْرِ
20 بَيَانَاتِ ٱلَّذِي لِمُلُوكِ يَهُوذَا * وَٱنْضَجَعَ اَحَازُ مَعَ اٰبَائِهِ * وَدُفِنَ مَعَهُمْ فِي مَدِينَةِ دَاوُدَ * وَمَلَكَ
بَعْدَهُ حَزَقِيَا ٱبْنُهُ *

Deinde truncavit rex Ahaz alas erectas 17
semovitque è basibus : deposuit mare à bobus,& collocavit illud super podiolum lapideum. Domum quoque sabbathi,quam 18
ædificavit in domo Domini, & introitum portæ exterioris, effecit ut cingerent domum Domini à facie regis Musel. Reliquæ res gestæ Ahazi, & omnia quæ fecit, scripta sunt in libro chronicorum regum Juda. Occumbente Ahazo cum ma- 19
joribus suis, & cum iisdem sepulto in civitate Davidis, regnavit post eum Hezecia filius ejus. 20

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ *

CAP. XVII.

1 * وَفِي ٱلسَّنَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ مِنْ مُلْكِ اَحَازَ مَلِكِ يَهُوذَا مَلَكَ هُوشَعُ بْنُ اَلَا عَلَى اِسْرَائِيلَ بِسَمَرِينَ
2 سَبْعَ سِنِينَ * وَعَمِلَ ٱلسُّوءَ قُدَّامَ ٱللهِ * وَلٰكِنْ لَيْسَ مِثْلَ مُلُوكِ اِسْرَائِيلَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَبْلَهُ * وَصَعِدَ
3 عَلَيْهِ سَلْمَانَاسَارُ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ وَكَانَ لَهُ هُوشَعُ عَبْدًا وَقَرَّبَ اِلَيْهِ هَدَايَا * فَوَجَدَ سَلْمَانَاسَارُ فِي
4 هُوشَعَ غَدْرًا * مِنْ اَجْلِ اَنَّهُ بَعَثَ ٱلرُّسُلَ بِٱلْهَدَايَا اِلَى سَاوَ مَلِكِ مِصْرَ * وَلَمْ يُصْعِدْ هَدَايَا لِلْمَلِكِ
ٱلْمَوْصِلِ مِثْلَ كُلِّ سَنَةٍ * فَاَحَاطَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ * وَاَسَرَهُ فِي ٱلْحَبْسِ * وَصَعِدَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ عَلَى جَمِيعِ 5
ٱلْاَرْضِ * وَصَعِدَ عَلَى سَمَرِينَ * فَدَارَ عَلَيْهَا ثَلَاثَ سِنِينَ * وَفِي ٱلسَّنَةِ ٱلتَّاسِعَةِ مِنْ مُلْكِ هُوشَعَ 6
اَخَرَبَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ سَمَرِينَ * وَاَجْلَى بَنِي اِسْرَائِيلَ اِلَى ٱلْمَوْصِلِ * وَاَسْكَنَهُمْ بِحَلَاحَ وَبِخَابُورَ نَهْرِ
عُورَانَ فَرْيِ مَادَايَ * وَلَمَّا اَخْطَاُوا بَنُو اِسْرَائِيلَ لِلرَّبِّ اِلٰهِهِمُ ٱلَّذِي اَخْرَجَهُمْ مِنْ اَرْضِ مِصْرَ مِنْ 7
تَحْتِ يَدِ فِرْعَوْنَ مَلِكِ مِصْرَ * وَعَبَدُوا اٰلِهَةً اُخَرَ * وَسَلَكُوا بِسُنَنِ ٱلْاُمَمِ ٱلَّتِي اَهْلَكَهَا ٱلرَّبُّ مِنْ 8
قُدَّامِ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَقَالَ بَنُو اِسْرَائِيلَ قَوْلًا لَيْسَ حَسَنًا عَلَى ٱلرَّبِّ اِلٰهِهِمْ * هُمْ وَمُلُوكُهُمْ * وَبَنَوْا 9
صَوَاعِدَ لِلْاَصْنَامِ فِي جَمِيعِ قُرَاهُمْ * مِنْ رَابِيَةِ ٱلْمَحَارِسِ اِلَى ٱلْقَرْيَةِ ٱلْعَظِيمَةِ * وَاَقَامُوا لَهُمْ اَنْصَابًا 10
وَاَصْنَامًا عَلَى كُلِّ رَابِيَةٍ عَالِيَةٍ * وَتَحْتَ كُلِّ شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ *

In anno duodecimo regni Ahazi regis 1
Juda, regnavit Hosea filius Elæ super Israelem in Samaria, septem annis. Scelera- 2
tè se gessit coram Deo, sed non ut reges Israelis, qui præcesserant eum. Contra 3
hunc ascendit Salmanasar rex Musel, factusque est ei Hosea servus, & pendebat ei tributum. Postea deprehendens Sal- 4
manasar dolum in Hosea, eo quòd misisset nuntios cum muneribus ad Sua regem Ægypti, neque penderet tributum regi Musel, uti consueverat singulis annis; apprehendit eum rex Musel,& vinctum conjecit in carcerem. Pervadens e- 5
nim rex Musel regionem ejus universam, & contra Samariam ascendens, eâque tribus annis obsessâ; Anno tandem no- 6
no regni Hoseæ vastavit rex Musel Samariã, & filios Israelis abduxit in Musel, & habitare fecit eos in Helah & in Habar-fluminis Gozan civitatibus Mediæ. Cùm enim peccâssent filii Israelis in Do- 7
minum Deum suum qui eduxerat eos de terra Ægypti, è ditione Pharaonis regis Ægypti, & servivissent diis alienis : Ambulâssent in ritibus gentium 8
quas Dominus perdiderat à conspectu filiorum Israelis : Et locuti essent Israelitæ sermonem minimè honestum de Domino Deo suo, tam ipsi quàm reges eorum : ædificâssent altaria idolis in 9
omnibus civitatibus suis, à colle excubiarum usque ad urbem maximam : Erexissent sibi statuas & idola super omnem collem edium, & subter omnem arborem umbrosam ; 10

מלכים ב: יז

transtulerat quas gentes ſicut excelſis omnibus in ibi ſuſſiverunt Et
11 וַיְקַטְּרוּ־שָׁם בְּכָל־בָּמוֹת כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִגְלָה
irritandum ad *mala verba* fecerunt & : eorum *faciebus* à DOMINUS
יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס
: *eis* DOMINUS dixit quibus , idolis ſervierunt Et .DOMINUM
12 אֶת־יְהוָה: וַיַּעַבְדוּ הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם
, Iſrael in DOMINUS fecit teſtificari Et .hoc *verbum* facietis Non
13 לֹא תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וַיָּעַד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
: dicendo , *videntis omnis* ,prophetarum omnium *manu in* Jehudah in &
וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיאוֹ כָּל־חֹזֶה לֵאמֹר
,mea decreta,mea præcepta cuſtodite & , malis veſtris viis à Revertimini
שֻׁבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי
mihi quam & ,veſtris patrib⁹ præcepi quam legem omnẽ juxta
כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וַאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי
: audierunt non Et .prophetarum meorũ ſervorum *manu in* vos ad
אֲלֵיכֶם בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים: וְלֹא שָׁמְעוּ
14 non qui , ſuorũ patrum cervicẽ juxta ſuam cervicem induraverũt &
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם כְּעֹרֶף אֲבוֹתָם אֲשֶׁר לֹא
,ej⁹ decreta contemſerunt Et .ſuo Deo DOMINO *in* crediderunt
הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו
15 ej⁹ teſtificationes & ,eorum patrib⁹ cum *excidit* quod ej⁹ pactum &
וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבוֹתָם וְאֶת עֵדוֹתָיו
,ſunt facti vani &,vanitatẽ poſt ambulaverũt & :eis *in* eſt teſtificat⁹ quibus
אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ
, *eis* DOMINUS præcepit quibus,eorũ *circuitus* quæ gentes poſt &
וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם
DOMINI præcepta omnia dereliquerunt Et .illæ ſicut *facientium* eos ad
16 לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם: וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
, Iscum fecerunt & :vitulos duos ,conflatile ũbi fecerunt & ,ſui Dei
אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה שְׁנֵים עֲגָלִים וַיַּעֲשׂוּ אֲשֵׁרָה
.Bahal ſervierunt & ,cœlorum militiæ univerſæ ſe incurvaverunt &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל:
divinaverunt &,ignem per ſuas filias & ,ſuos filios fecerũt tranire Et
17 וַיַּעֲבִירוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ וַיִּקְסְמוּ
oculis in malum *faciendum ad ſe venditaverunt* & :augurabantur &,divinationes
קְסָמִים וַיִּנְחָשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
, Iſrael *in* valde Dominus eſt iratus Et .eum *irritandum ad* ,DOMINI
יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ: וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל
.ſolo Jehudah tribus niſi remanſit non *ſuis facibus deſuper* eos removit &
וַיָּסַר נַעַל פָּנָיו לֹא נִשְׁאַר רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה לְבַדּוֹ:
: ſui Dei DOMINI præcepta cuſtodivit non Jehudah Etiam
19 גַּם־יְהוּדָה לֹא שָׁמַר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
reprobavit Et .fecerunt quæ Iſrael decretis in ambulaverunt &
וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ: וַיִּמְאַס
20 manu in eos tradidit & ;eos affixit & , Iſrael ſemen omne *in* Dominus
יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם בְּיַד
ſe ſcidit Quoniam .*ſuis facibus* à eos projiceret donec : diripientium
שׁוֹסִים עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו: כִּי־קָרַע
21 : Nebat filiũ Jarobham coſt⁹ fecerunt reg⁹ & ,David domo *deſuper* Iſrael
יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד וַיַּמְלִיכוּ אֶת־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
eos fecit peccare &,Dominu⁹ a poſt à , Iſrael Jarobham *fugavit* &
וַיַּדַּח יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהֶחֱטִיא אוֹתָם
peccatis univerſis in Iſrael filii ambulaverunt Et .grande peccatum
חַטָּאָה גְדוֹלָה: וַיֵּלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטֹּאת
22 removit Donec .eos ab receſſerunt non : fecit quæ Jarobham
23 יָרָבְעָם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה: עַד אֲשֶׁר־הֵסִיר
omnis⁹ *manu in* fuerat locut⁹ ſicut *ſuis facibus deſuper* Iſrael Dominus
יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד כָּל־
ſua terra *deſuper* Iſrael eſt *inveſtatus* & : prophetarũ ſuorũ ſervorũ
עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַדְמָתוֹ
.hanc diem ad uſque Aſſur in
אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

Versio VULG. LAT.

11 Et adolebant ibi incenſũ ſuper aras in morẽ gentium, quas tranſtulerat Dñs à facie eorum : fecerũntque verba peſſima irritantes Dñm. Et coluerunt immunditias,de quib⁹ 12 præcepit eis Dñs ne facerent verbũ hoc. Et teſtificatus eſt Dñs in Iſrael & in Juda, per manũ omniũ prophetarũ & Videntiũ, dicens ; Revertimini à viis veſtris peſſimis, & cuſtodite præcepta mea,& ceremonias , juxta omnẽ legem quã præcepi patribus veſtris: & ſicut miſi ad vos in manu ſervorũ meorũ prophetarum. 14 Qui non audierunt, ſed induraverunt cervicem ſuã juxta cervicẽ patrũ ſuorũ, qui noluerunt obedire Dño Deo ſuo. 15 Et abjecerunt legitima ej⁹, & pactũ, quod pepigit cũ patribus eorum, & teſtificationes, quibus conteſtatus eſt eos : ſecutiq; ſunt vanitates,et vanè egerunt : & ſecuti ſunt gentes, quæ erant per circuitum eorũ, ſup quibus præceperat Dñs eis, ut non facerent ſicut illæ faciebant. Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei ſui : fecerũntq; ſibi conflatiles duos vitulos, & lucos , & adoraverunt univerſam militiam cœli : ſervierũntque Baal, Et conſecraverunt filios ſuos, & filias ſuas , per ignem : & divinationibus inſerviebant & auguriis : & tradiderunt ſe ut facerent malũ corã Domino, 18 ut irritarent eũ. Iratúſq; eſt Dominus vehementer Iſraeli, & abſtulit eos à conſpectu ſuo, & non remanſit niſi tribus 19 Iuda tantummodò. Sed nec ipſe Iuda cuſtodivit mandata Domini Dei ſui ; verùm ambulavit in erroribus Iſrael, 20 quos operatus fuerat. Projecit⁹q; Dñs omne ſemen Iſrael, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientiũ , donec projiceret eos à facie ſua: Ex eo 21 jã tẽpore, quo ſciſſ⁹ eſt Iſrael à domo David , et conſtituerunt ſibi regẽ Jeroboam filiũ Nabat : ſeparavit enim Jeroboam Iſrael à Dño, & peccare eos fecit peccatũ magnum. 22 Et ambulaverunt filii Iſrael in univerſis peccatis Jeroboam quæ fecerat: et non receſſerũt 23 ab eis , uſquequò Dñs auferret Iſrael à facie ſua,ſicut locutus fuerat in manu omniũ ſervorũ ſuorũ prophetarũ: tranſlatúſq; eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios, uſq; in diem hanc.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ ἐθυμίασαν ἐκεῖ ἐν πᾶσιν ὑψηλοῖς, καθὼς τὰ ἔθνη (ν) ἃ ἀπῴκισε κύριος ἐκ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν (ξ) κοινωνὸς, καὶ ἐχάρεξαν τὰ παροργίσαι τὸν κύριον. 12 Καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς εἰδώλοις οἷς εἶπε κύριος αὐτοῖς, Οὐ ποιήσετε τὸ ῥῆμα (ο) τοῦτο τῷ κυρίῳ. 13 Καὶ διεμαρτύρατο κύριος τῷ Ἰσραὴλ καὶ (π) ἐν τῷ Ἰούδᾳ καὶ ἐν χειρὶ πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ παντὸς ὁρῶντος, λέγων, Ἀποστράφητε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ φυλάξατε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ὅσα ἀπέστειλα (ρ) αὐτοῖς ἐν χειρὶ τῶν δούλων μου τῶν προφητῶν. 14 Καὶ οὐκ (σ) ἤκουσαν, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν νῶτον αὐτῶν τὸν νῶτον τῶν πατέρων (τ) αὐτῶν. Καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ ὅσα διεμαρτύρατο αὐτοῖς οὐκ ἐφύλαξαν, καὶ ἐπορεύθησαν (υ) ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλῳ αὐτῶν, ὧν ἐνετείλατο κύριος αὐτοῖς (φ) μὴ ποιῆσαι κατὰ ταῦτα. Ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολὰς κυρίου θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα δύο (χ) μόσχους, καὶ ἐποίησαν ἄλση, καὶ προσεκύνησαν πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐλάτρευσαν τῷ Βάαλ. 17 Καὶ διῆγον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ, καὶ (ψ) ἐμαντεύοντο μαντείας, καὶ οἰωνίζοντο· καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου παροργίσαι αὐτόν. 18 Καὶ ἐθυμώθη κύριος σφόδρα ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ οὐκ ὑπελείφθη πλὴν φυλὴ Ἰούδα μονωτάτη. Καὶ γε Ἰούδας οὐκ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς (ω) κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς δικαιώμασιν Ἰσραὴλ οἷς ἐποίησαν, (α) καὶ 20 ἀπεώσαντο τὸν κύριον. Καὶ ἐθυμώθη κύριος παντὶ σπέρματι Ἰσραὴλ, καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς, καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ διαρπαζόντων αὐτούς, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. 21 Ὅτι πλὴν Ἰσραὴλ ἐπάνωθεν οἴκου (β) Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσε † Ἱεροβοὰμ υἱὸν Ναβάτ· καὶ ἐξέστησεν Ἱεροβοὰμ † Ἰσραὴλ (γ) ἐξόπισω κυρίου, καὶ ἐξήμαρτεν αὐτοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην. 22 Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν πάσῃ ἁμαρτίᾳ Ἱεροβοὰμ (δ) ἃς ἐποίησεν, οὐκ ἀπέστησαν ἀπ' 23 αὐτῆς Ἕως οὗ μετέστησε κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καθὼς ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ πάντων τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. καὶ ἀπῳκίσθη Ἰσραὴλ ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτῆς εἰς Ἀσσυρίους ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Et adolebãt ibi in omnibus excelſis, ſicut gentes, quas tranſtulit Dominus à facie eorum : & fecerunt (g) participes, & (b) ſculpſerunt ad irritandum Dominum. Et ſervierunt idolis, de quibus dixit Dominus eis; Non facietis verbum hoc (i) Domine. Et teſtificatus eſt Dominus in Iſrael, & in Juda, & in manu omnium prophetarũ ſuorum, omnis Videntis, dicens ; Revertimini à viis veſtris malis, & cuſtodite mandata mea, & juſtificationes meas, & omnem legem quam mandavi patribus veſtris, quæcunq; miſi eis in manu ſervorum meorum prophetarum. Et non audierunt, & induraverunt dorſum ſuum ſuper dorſum patrum (k) ſuorũ. Et teſtimonia ejus, quæcunque conteſtatus eſt eis, non cuſtodierunt, & ambulaverunt poſt vana, & evanuerunt, & poſt gentes, quæ in circuitu eorum, de quibus mandaverat Dominus eis non facere ſecundum illas. Dereliquerunt mandata Domini Dei ſui: & fecerunt ſibi ſuſtile, duas vitulas: & fecerunt (l) lucos, & adoraverunt omnem virtutem cœli, & ſervierunt Baal. Et traduxerunt filios ſuos, & filias ſuas in igne, & captivinati ſunt vaticinia, & (m) augurati ſunt. Et venditi ſunt ad faciendum malum in oculis Domini ad irritandum eum. Et iratus eſt Dominus valdè in Iſrael, & amovit eos à facie ſua : & non remanſit niſi tribus Judæ ſolitaria. Etiam Judas non cuſtodivit mandata Domini Dei ſui : & ambulaverunt in juſtificationibus Iſrael, quas fecerant, & abjecerunt (n) Dominum. Et indignatus eſt Dominus omni ſemini Iſrael, & commovit eos, & dedit eos in manu diripientium eos, quoadusq; ejecit eos à facie ſua : (o) Quia maxime Iſrael deſuper domo David, & regem fecerũt Hieroboam filium Nabat. Et expulit Hieroboam iſſum Iſrael à poſt Dominum, & peccare fecit eos peccatum magnum. Et ambulaverunt filii Iſrael in omni peccato Heroboam, quod fecit: non receſſerunt ab eo, Donec nec removit Dominus ipſum Iſrael à facie ſua,ſicut locutus eſt Dominus in manu omnium ſervorum ſuorum prophetarum. Et tranſlatus * eſt Iſrael deſuper terra ſua in Aſſyrios uſq; in die hãc.

MS. A. (ν) ἃ ἀπῴκισεν κύριος ἀπὸ προσώπου (ξ) κοινωνοὺς, ἐχάρεξαν (ο) τοῦτο κυρίῳ. (π) ἐν Ἰούδᾳ (ρ) αὐτὲς πρὸς ὑμᾶς ἐν (σ) ἤκουσαν αὐτῶν, καὶ (τ) αὐτῶν, οἳ οὐκ ἐπίστευσαν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν. Καὶ ἀπέρριψαν τὰς ἀχρειασμὸς * αὐτῶν, καὶ τὴν ζωοπλαν αὐτῆ ἐν ἐκκλησίαις αὐτῶν, καὶ τὰ μαρτύρια (υ) ὀπίσω * ἐθνῶν τῶν περικυκλωσάντων αὐτὲς, ὧν (φ) τῷ μὴ (χ) θυμάλεις, καὶ προσκύνησαν (ψ) ἐμαντεύοντο· καὶ ἐπράθησαν (ω) τῷ κυρίῳ θεῷ (α) καὶ ἀπῳκίσατο τὸν κύριον ἐν παντὶ σπέρματι Ἰσραὴλ, (β) Δαυὶδ, ἐβασίλευσε (γ) ὄξόπισθεν (δ) ἃ ἐποίησεν,

תרגום יונתן Targum Jonathan.

11 וְאַסִּיקוּ בּוֹסְמִין חַתָּן עַל כָּל בְּמָתָא כְּעַמְמַיָּא דַּאֲגַלֵּי יְיָ מִן קֳדָמֵיהוֹן וְעַבְדוּ קָרְמוֹהִי פִּתְגָמִין
12 בִּישִׁין לְאַרְגָּוָא קֳדָמַי יְיָ: וּפַלְחוּ יָת בְּעַלָיָא דִּי אֲמַר יְיָ לְהוֹן לָא תַעְבְּדוּן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין:
13 וְאַסְהִיד יְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בִּידָּ כָּל סָפַר כָּל מֵילַף לְמֵימַר תּוּבוּ מֵאוֹרְחָתְכוֹן בִּישְׁתָּא
וְטַרוּ פִּקּוּדַי וְקָיְמֵי כְּכָל אוֹרַיְתָא דְּפַקֵּידִית יָת אֲבָהָתְכוֹן וְדִשְׁלַחִית לְוָתְכוֹן בִּידָ עַבְדַי
14 נְבִיָּא: וְלָא קַבִּילוּ וְאַקְשִׁיוּ יָת קְרָלְהוֹן כְּקָרְלָא דַּאֲבָהָתְהוֹן דְּלָא הֵימִינוּ בְּמֵימְרָא דַּיְיָ
15 אֱלָהֲהוֹן: וּקְצוֹ בְּקְיָמוֹהִי וּבִנּוֹרְתֵּיהּ דִּי עַר עִם אֲבָהָתְהוֹן וּבְסָהֲדוּתֵיהּ דְּאַסְהִיד בְּהוֹן וְטָעוּ
בַּתַר טָעֲוָתָא וְהֲווֹ לְלָמָא וּבַתַר עַמְמַיָּא דִּי בַסְחַרְנֵיהוֹן דִּי פַקִּיד יְיָ יָתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּד
16 כְּוָתְהוֹן: וּשְׁבְקוּ יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהֲהוֹן וְעַבְדוּ לְהוֹן מַתְּכָא תְּרֵין עָגְלִין וְעַבְדוּ
17 אֲשֵׁירְתָּא וּסְגִידוּ לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וּפַלְחוּ יָת בְּעָלָא: וְאַעֲבְרוּ יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתֵיהוֹן בְּנוּרָא
18 וְקָסְמוּ קְסָמִין וְנָחְשׁוּ וְזַבִּינוּ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּוָא קָרְמוֹהִי: וְהֲוָה רְגַז מִן קֳדָם
יְיָ לְחַדָּא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַנְלִנּוּן מֵאַרְעָא בִּית שְׁכִנְתֵּיהּ לָא אִשְׁתְּאַר לְחוֹד שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה
19 בְּלִחוֹדוֹהִי: אַף דְּבֵית יְהוּדָה לָא נְטָרוּ יָת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהֲהוֹן וְאוֹלוּ בְּגִיזְרַת יִשְׂרָאֵל
20 דְּעַבְדוּ: וְקָץ יְיָ בְּכָל זַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְעַנַּנוּן וּמַסְרִנּוּן בִּידָ בִּזּוּזִין עַד דְּאַנְלִנּוּן מֵאַתַר בֵּית
שְׁכִנְתֵּיהּ: אֲרֵי אַתְפְּלִינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית יְהוּדָה וְאַמְלִיכוּ יָתְהוֹן יָת יָרָבְעָם בַּר נְבָט וְאַטְעֵי
22 יָרָבְעָם יָת יִשְׂרָאֵל מִבַּתַר פּוּלְחָנָא דַּיְיָ וְחַיְבִנּוּן חוֹבָא רַבָּא: וַאֲזָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל חוֹבֵי
23 יָרָבְעָם דַּעֲבַד לָא סְטוּ מִנֵּהּ: עַד דַּאֲנְלֵי יְיָ יָת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא בִּית שְׁכִנְתֵּיהּ כְּמָא דְמַלֵּל
בִּידָ כָּל עַבְדּוֹהִי נְבִיָּא וְגָלוֹ יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַרְעֲהוֹן לַאֲתוּר עַד יוֹמָא הָדֵין:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et adoleverunt aromata ibi in omnibus excelſis, ſicut gentes quas migrare 11
fecerat Dñs à facie eorum, et fecerunt *coram eo* res malas ad irritandum
Dñm. Et ſervierunt *Beghalaja* de quibus Dñs dixerat illis : Non facietis 12
rem iſtam Et obteſtat⁹ eſt Dñs in Iſrael et in Jehudah per manum omnis 13
ſcribæ [&] omnis doctoris,dicendo:Redite à viis veſtris malis,et ſervate
præcepta mea et decreta mea,juxta omnem legem quam præcepi patribus
veſtris,et quam miſi ad vos per manũ ſervorũ meorũ Prophetarũ.Et non 14
audierunt,ſed induraverunt cervicem ſuam juxta cervices patrũ ſuorũ, *qui*
non crediderunt in dictum Dñi Dei ſui. Et ſpreverunt decreta illius,et pa- 15
cta ejus quæ pepigerat cum patribus eorum, et obteſtationes ejus quibus
obteſtatus fuerat in eos,et erraverunt poſt errores,et fuerunt in nihilum,
et [*iverunt*]poſt gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præcepe-
rat Dñs eis,ne facerent ſicut illæ. Et dereliquerũt omnia præcepta Dñi Dei 16
ſui,et fecerunt ſibi conflatile,duos vitulos;et fecerunt lucũ,et adoraverunt
omnem exercitum cœlorum,et coluerunt Baghla: Et tranſire fecerunt fili- 17
os ſuos et filias ſuas per ignem,et hariolati ſunt hariolationes, et augurati
ſunt,et excogitaverunt facere quod malum erat ante Dñm, ut irritarent 18
illum. Et fuit indignatio à Dño valdè in Iſrael,et migrare fecit eos de ter-
ra domus majeſtatis ſuæ,nec relicta eſt niſi tribus *domus* Jehudah ſola. Eti- 19
am homines domus Jehudah non cuſtodierunt præcepta Dñi Dei ſui, ſed
ambulaverunt in decretis Iſrael quæ fecerant. Et abominatus eſt Dñs omne 20
ſemen Iſrael,et afflixit eos,et tradidit illos in manum diripientiũ, quouſq; 21
migrare fecit illos de loco domus majeſtatis ſuæ. Quia litigaverunt [*viri*]
domus Iſrael adverſum [*populum*] domus Jehudah, et regem creârunt Ja-
rabgham filium Nebat;et errare fecit Jarabgham Iſrael,ne [*iret*]poſt cul- 22
tum Dñi,et peccare fecit illos peccatum magnum. Et ambulaverunt filii Iſ-
rael in omnibus peccatis Jarabgham quæ fecerat;non declinaverunt ab eis: 23
Quouſq; migrare fecit Dñs Iſrael de terra domus majeſtatis ſuæ, ſicut lo-
cutus fuerat p manum omnium ſervorum ſuorum Prophetarum:et migrârunt Iſrael de terra ſua in Athur uſque ad diem hanc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et posuissent isti thura super aras, more gen- 11
tium quas Dominus extinxerat à conspectu
eorum: denique res pessimas feciſſent ad iram
Domini provocandam: Et coluissent numi- 12
na de quibus dixerat eis Dominus, Ne faciatis
rem istam. Cúmque contestatus esset Do- 13
minus in Israelē & in Judam per omnes ser-
vos suos prophetas, omnésque Videntes, ac
dixisset; Revertimini à viis vestris malis, &
servate præcepta & statuta mea secundùm le-
ges quas præscripsi majorib⁹ vestris, & quem-
admodum misi ad eos p servos meos prophe-
tas: Et non obtemperâsſent, imò cervicem 14
suam indurâsſent præ cervice majorū suorū,
& non credidisſent in Dominū Deum suum:
Statuta & præcepta mea spreviſſēt quæ man- 15
daveram majoribus eorum, & contestationes
quas contestat⁹ fueram in eos: nihilū sectati,
nihil profeciſſent: sed sectati essent gentes de
quibus præceperat eis Dñs ne facerent sicut i-
psæ: Et derelictis omnibus mandatis Dñi 16
Dei sui, feciſſent sibi fusilia, *nempe* duos vitu-
los, & feciſſent sacrificia idolis: adorâsſent o-
mnes cœlorū exercitus, et coluisſent Baalem:
Traduxisſent filios filiásque suas per ignem: 17
divinationibus & veneficiis usi essent: deniq;
scelera corā Domino perpetrare designâsſent
ut eum ad iram provocarent. Propterea Dñs 18
vehementer in Israelem iratus, amovit eos
à conspectu suo, ut nonnisi sola trib⁹ Juda re-
mansĕrit. At neque filii Judæ servaverunt 19
præcepta Dñi Dei sui, sed ambulantes juxta
mores Israelitarum, ꝑpetrârunt mala coram
Domino, & ad iram concitârunt eum cunctis
diebus. Aspernatus ergò Dominus totum se- 20
men Israelis, infames reddidit eos, & tradidit
eos in manum prædonum, adeóque projecit
eos à conspectu suo: Eò quòd recesserint Is- 21
raelitæ ab obsequio Davidis, & regem super
se constituerint Jerobaamum Nabati filium.
Jerobaamus enim seduxit Israelitas à Domi-
no, & induxit eos ad peccata gravissima; Et 22
incesserunt Israelitæ in omnibus peccatis à
Jerobaamo commissis, neque deflexerunt ab
eis. Adeo ut ejecerit Dominus Israelem è 23
conspectu suo, quemadmodum prædixerat
Dominus per omnes prophetas, et transtule-
rit filios Israelis è terra ipsorum in Athur ad
hunc usque diem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Imposuissent ibi thura altaribus illis pro 11
more gentium quas perdiderat Dominus
à conspectu eorum: actiones denique ne-
farias commisissent quibus iram Domini
concitarent. Adorantes idola de quibus 12
dixerat eis Dominus, Ne perpetretis hu-
jusce modi facinora. Cúmque testatus esset 13
Dominus adversùs Israelem & Judam
per omnes servos suos prophetas, omnesq;
doctores, ac dixisset, Revertimini à viis
vestris scelestis, & custodite præcepta
& fœdera mea secundùm leges quas præ-
cepi majoribus vestris, juxta illa quæ ad
eos misi per linguam servorum meorum
prophetarum: Nec tamen auscultâsſent, imò 14
torva reddidisſent colla sua ut colla ma-
jorum suorum, neq; credidisſent in Domi-
num Deum suum: Parvipendisſent statu- 15
ta & præcepta mea quæ mandaveram
patribus eorum, & testimonia quibus con-
testatus sum; & abiisſent post nihil, rem
scilicet quæ non proderat eis: quandaquidem
abierant per vestigia gentium quas
Dominus imitari vetuerat: Deseruerant 16
præcepta Dei, Dei sui, & fabricâverant sibi
deos fusiles, geminos vitulos: sacrificia fe-
cerant idolis, omnia quæ sydera coluerant,
& Baalem idolum adoraverant: Filios 17
& filias suas in ignem injecerant, tem-
pora observaverant, & præstigiis usi fu-
erant, animoq; decreverant scelerate se
gerere coram Deo, quatenus eum ad iram
provocarent. Idcirco Dominus vehementi 18
furore percitus in Israelitas, ejecit eos à
conspectu suo, nec remansit nisi sola tribus
Juda. Imò etiam nè filii quidem Juda 19
servaverunt præcepta Domini Dei sui, sed
incesserunt viam Israelis, ut scelera co-
ram Deo committerent; & irritaverunt
eum cunctis diebus. Sic respuit Dominus 20
universum semen Israelis, & tradidit eos
in manum direptientium; & eatenus
aspernatus est eos, ut abjecerit eos à con-
spectu suo. Nam separante Jerobaamo Isra- 21
elitas à domo Davidis, creârunt hi regē
super se Jerobaamum Nabati filium:
Jerobaamus verò Israelitas avocavit à
via Domini, & commisit in eos peccata
gravissima: Tum incesserunt Israelitæ in 22
omnibus Jerobaami peccatis quæ commi-
serat, nec recesserunt ab eis. Ita ut ejice- 23
ret Dominus Israelitas à se, quemadmo-
dum prædixerat Dominus per linguas o-
mnium prophetarum; et transferret Israe-
litas è terra ipsorum ad Mausel in hunc
usque diem.

מלכים ב: יז

,Chamath è & ,Havva è & ,Cutha è & , Babel è Assur rex Adduxitque
24 וַיָּבֵא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא וּמֵחֲמַת
: Israel filiis pro Someron civitatib⁹ in fecit habitare &:Sepharvaim &
וּמִסְפַרְוַיִם וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,fuit Et .ejus urbibus in habitaverunt & ,Someron possederunt &
25 וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ: וַיְהִי
mísit & : DOMINUM timuerunt non ,ibi eorum sessionis principio in
בְּתְחִלַּת שִׁבְתָּם שָׁם לֹא יָרְאוּ אֶת־יְהוָה וַיְשַׁלַּח
Dixerúntque .eis in occidentes erant & , leones eos in DOMINUS
26 יְהוָה בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וַיְהִיוּ הֹרְגִים בָּהֶם: וַיֹּאמְרוּ
fecísti habitare &,fecísti trásmigrare quas Gentes :dicendo , Assur regi
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָגְלִיתָ וַתּוֹשֶׁב
: terræ Dei judicium cognoverunt non , Someron civitatib⁹ in
בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ
quòd eo , eos interimentes ipsi ecce & , leones eos in misit &
וַיְשַׁלַּח־בָּם אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנָּם מְמִיתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר
rex præcepit Et .terræ Dei judicium scientes ipsi non
27 אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ: וַיְצַו מֶלֶךְ־
quos sacerdotibus de unum illuc facite Ire : dicendo , Assur
אַשּׁוּר לֵאמֹר הֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר
eos doceat & : illuc sedeant & , eant & : inde feciſtis transmigrare
הֶגְלִיתֶם מִשָּׁם וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ שָׁם וְיֹרֵם אֶת־
quos sacerdotibus è unus venit Et .terræ Dei judicium
28 מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ: וַיָּבֹא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר
docens fuit & ,Bethel in habitavit & ,Someron de fecerãt transmigrase
הָגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן וַיֵּשֶׁב בְּבֵית־אֵל וַיְהִי מוֹרֶה
gens facientes fuerint Et .DOMINUM timerent quomodo eos
29 אֹתָם אֵיךְ יִרְאוּ אֶת־יְהוָה: וַיִּהְיוּ עֹשִׂים גּוֹי
fecerant quæ , excelsorum domo in posuerunt & ,suos deos gens
גּוֹי אֱלֹהָיו וְנִיחוּ בְּבֵית הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ
ibi habitantes ipsi quibus , suis urbibus in gens gens , Someronitæ
הַשֹּׁמְרֹנִים גּוֹי גּוֹי בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם:
fecerunt Chuth viri & : Benoth Succoth fecerunt Babel viri Et
30 וְאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־סֻכּוֹת בְּנוֹת וְאַנְשֵׁי־כוּת עָשׂוּ
fecerunt Havvæi Et .Asima fecerunt Chamath viri & ,Nerghal
אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ אֶת־אַשִּׁימָא: וְהָעִוִּים עָשׂוּ
31 igni in suos filios comburentes Sepharvæi & : Tartach & , Nibchaz
נִבְחַז וְאֶת־תַּרְתָּק וְהַסְפַרְוִים שֹׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ
timentes fuerunt Et .Sepharvæorum diis Hanamelech &,Adramelech
לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלָהּ סְפַרְוָיִם: וַיִּהְיוּ יְרֵאִים
,excelsorum sacerdotes eorum partes sibi fecerunt & : DOMINUM
אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת
DOMINUM .excelsorum domo in eis facientes fuerunt &
33 וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת: אֶת־יְהוָה
judicium juxta servientes erant suis diis & , timentes fuerunt
יָרֵאוּ וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כְּמִשְׁפַּט
hanc diem ad Usque .inde eas fecerant transmigrare quas , gentium
34 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הָגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם: עַד הַיּוֹם הַזֶּה
,DOMINUM timentes ipsi non : prima judicia juxta facientes ipsi
הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים אֵינָם יְרֵאִים אֶת־יְהוָה
,eorum judicium juxta & ,eorum decreta juxta facientes ipsi neque
וְאֵינָם עֹשִׂים כְּחֻקָּתָם וּכְמִשְׁפָּטָם
filiis DOMINUS præcepit quæ , præceptã juxta & ,legẽ juxta &
וְכַתּוֹרָה וְכַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־בְּנֵי
excíderat Et .Israel ejus nomen imposuit cui Jahacob
35 יַעֲקֹב אֲשֶׁר־שָׁם שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיִּכְרֹת
timebitis Non : dicendo ,eis præceperat & , pactum eis cum DOMINUS
יְהוָה אִתָּם בְּרִית וַיְצַו לֵאמֹר לֹא תִירְאוּ
,eis servietis nec , eis vos incurvabitis nec , alienos deos
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְלֹא תַעַבְדוּם
.eis immolabitis nec
וְלֹא תִזְבְּחוּ לָהֶם:

Versio VULG. LAT.

24 Adduxit autẽ rex Assyriorũ de Babylone, & de Cutha, & de Auab,& de Emath, & de Sepharuaim : & collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Israel : qui possederunt Samariam, & habitaverunt in urbibus ejus. Cúmque ibi habitare cœpissent, non timebãt Dominum : & immisit in eos Dominus leones,qui interficiebant eos. Nuntiatúmque est regi Assyriorum, & dictum ; Gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in civitatibus Samariæ , ignorant legitima Dei terræ : & immisit in eos Dñs leones,et ecce interficiunt eos, eò quòd ignorent ritum Dei terræ. Præcepit autem rex Assyriorum, dicens;Ducite illuc unum de sacerdotib⁹,quos indè captivos adduxistis,et vadat,& habitet cum eis:& doceat eos legitima Dei terræ. Igitur cùm venisset unus de sacerdotibus his,qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, & docebat eos quomodò colerent Dominum. Et unaquæque gens fabricata est deum suum : posuerúntque eos in fanis excelsis,quæ fecerant Samaritæ, gens & gens in urbibus suis, in quibus habitabat. Viri enim Babylonii fecerunt Sochothbenoth : viri autem Chutæi fecerũt Nergel: & viri de Emath fecerunt Asima. Porrò Heuæi fecerunt Nebahaz & Tharthac. Hi autem qui erant de Sepharuaim, comburebant filios suos igni, Adramelech et Anamelech diis Sepharuaim, Et nihilominùs colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorũ, et ponebant eos in fanis sublimibus. Et cùm Dñm colerẽt,diis quoque suis serviebant juxta consuetudinem gentium, de quibus translati fuerant Samariã: Usque in præsentem diem morem sequuntur antiquum:non timent Dominum, neque custodiunt ceremonias ejus, judicia,& legem, & mandatum, quod præceperat Dominus filiis Jacob, quem cognominavit Israel: Et percusserat cum eis pactum,et mandaverat eis, dicens ; Nolite timere deos alienos, & non adoretis eos, neque colatis eos, & non immoletis eis.

Versiõ GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

24 Καὶ ἤγαγε βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐκ Βαβυλῶνος καὶ ἐκ (ε) Χουθᾶ, ἀπὸ Ἀϊὰ, καὶ ἀπὸ Αἰμαθ, καὶ (ζ) Σεπφαρουαΐμ, καὶ κατῴκισεν ἐν πόλεσι Σαμαρείας ἀντὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἐκληρονόμησε τὴν Σαμάρειαν, καὶ (η) κατῴκισεν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο ἐν ἀρχῇ τῆς καθέδρας (θ) αὐτῶν οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ἀπέστειλε κύριος ἐν αὐτοῖς τοὺς λέοντας, καὶ ἦσαν ἀποκτέννοντες ἐν αὐτοῖς. Καὶ (ι) εἶπαν τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων, λέγοντες, Τὰ ἔθνη ἃ ἀπῴκισας καὶ (κ) ἀντεκάθισας ἐν πόλεσι Σαμαρείας οὐκ ἔγνωσαν (λ) τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀπέστειλεν (μ) εἰς αὐτοὺς τοὺς λέοντας, καὶ ἰδοὺ εἰσι θανατοῦντες αὐτούς, καθότι οὐκ οἴδασι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, λέγων, (ν) Ἀπαγάγετε ἐκεῖθεν, καὶ πορεύεσθωσαν, καὶ (ξ) κατοικείτωσαν ἐκεῖ, καὶ φωτίσουσιν αὐτοὺς τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς. Καὶ ἤγαγον ἕνα τῶν ἱερέων (ο) ὧν ἀπῴκισε ἀπὸ Σαμαρείας, καὶ ἐκάθισεν ἐν Βαιθήλ, καὶ ἦν φοτίζων αὐτὸς (π) πῶς φοβηθῶσι τὸν κύριον. Καὶ ἦσαν ποιοῦντες ἔθνη ἔθνη θεὸς αὐτῶν· καὶ ἔθηκαν ἐν οἴκῳ τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησαν οἱ (ρ) Σαμαρεῖς, ἔθνη ἔθνη ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐν αἷς (σ) κατῴκουν. Καὶ οἱ ἄνδρες Βαζυλῶν ἐποίησαν (τ) Σωκχὼθ Βενίθ, καὶ οἱ ἄνδρες Χὼθ ἐποίησαν τὴν Ἐργέλ, καὶ οἱ ἄνδρες Αἰμαὰθ ἐποίησαν τὴν (υ) Ἐβλαζὲρ καὶ τὸν Θαρθάκ, καὶ ὁ Σεπφαρουαΐμ ἐνίκα κατέκαιον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν πυρὶ τῷ (φ) Ἀδραμέλεχ καὶ Ἀνημελὲχ θεοῖς Σεπφαρουαΐμ. Καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον· καὶ κατῴκισαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ὑψηλῶν, ἃ ἐποίησαν ἐν Σαμαρείᾳ, ἔθνη ἔθνη ἐν πόλει ἐν ᾗ κατῴκουν ἐν αὐτῇ. καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον· καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἐν οἴκῳ τῶν (χ) ὑψηλῶν. Καὶ τὸν κύριον ἐφοβοῦντο, καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐλάτρευον κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἐθνῶν, ὅθεν (ψ) ἀπῴκισαν αὐτοὺς ἐκεῖθεν. Ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης αὐτοὶ ἐποίουν κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν. αὐτοὶ φοβοῦνται, καὶ αὐτοὶ ποιοῦσι κατὰ τὰ δικαιώματα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν ἐνετείλατο (ω) κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰακὼβ ᾧ ἔθηκε τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἰσραήλ. Καὶ διέθετο (α) κύριος μετ' αὐτῶν διαθήκην, καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, Οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους, καὶ οὐ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ λατρεύσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ (β) θυσιάσετε αὐτοῖς·

os, & non adorabitis eos : & non servietis eis, & non sacrificabitis eis:

MS. A. (ε) Χωά, καὶ ἀπὸ (ζ) Σεφφαρουαΐμ, (η) κατῴκισεν (θ) αὐτῶν ἐκεῖ οὐκ (ι) εἶπον (κ) ἀντεκάθισαν (λ) τὰ κρίματα (μ) κύριος εἰς (ν) Ἀπάγετε ἐκεῖθεν, (ξ) κατοικείπωσαν (ο) ὧν ἤγαγον ἀπὸ (π) ὅπως (ρ) Σαμαρῖται, ἔθνη ἐν(σ)αὐτοῖ κατῴκουν ἐν αὐτ. Καὶ (τ) Σοκχὼθ βενθεὶ, καὶ οἱ ἄνδρες Αἰμαὰθ (υ) Ἀβλαζὲρ καὶ τὴν Ναιβὰς καὶ τὴν Θαρθὰκ, καὶ τὴν Σεφφαρουαΐμ (φ) Ἀδραμέλεκ καὶ Ἀμμελὲχ θεοῖς Ἐφφαρουαΐμ. (χ) ὑψηλῶν. Τὸν κύριον (ψ) ἀπῴκισεν (ω) κύριος υἱοῖς (α) κύριος διαθήκην (β) θυμιάσεις

Et adduxit rex Assyriorũ è Babylone,(ε) qui de Chutha, ab Asia, & ab Æmath, & Sepharuaim : & habitaverunt in civitatibus Samariæ pro filiis Israel, & hereditárunt Samariam, & habitaverunt in civitatibus ejus. Et factum est in principio (η) (θ) sessionis eorum, non timuerunt Dominum : & misit Dominus in eis leones, & erant interficientes in eis. Et dixerunt regi Assyriorum, dicentes ; Gentes, quas transtulisti,& proalis fecisti in civitatibus Samariæ, non cognoverunt judicium Dei terræ : & misit in eos leones: & ecce sunt occidentes eos, sicut non noverunt judicium Dei terræ. Et mandavit rex Assyriorum, dicens ; Abducite (ν) hinc, & eant, & habitent ibi: & illuminabunt eos judicium Dei terræ. Et adduxerunt unum sacerdotum, quos transtulerunt de Samaria : & sedit in Bethel: & fuit illuminans eos,quomodò timeant Dominum. Et fuerunt facientes gentes gentes deos suos : & posuerunt in domo excelsorum, quæ fecerunt Samaritæ, gentes gentes in civitatibus suis,in quibus habitabant. Et viri Babylonii fecerunt ipsam Soccheth Benith;& viri Chuth fecerunt Ergel : & viri Æmath fecerunt Asimath, Et Euæi fecerunt Eblazer, & Tharthac :& Sepharuaim(ζ) tunc comburebant filios suos in igne, ipsi (τ) Adramelech, & Anamelech diis Sepharuaim. Et (υ) erant timentes Dominũ. Et collocárunt abominationes suas in domibus excelsorũ, quæ fecerãt in Samaria,gens gens in civitate,in qua habitabant in ea. Et erant timétes Dominũ.Et fecerunt (χ)sibi sacerdotes excelsorum : & fecerunt (ψ) eis in domo excelsorum. Et Dominum timebant : & diis suis serviebant juxta judicium gentium, unde è translulerãt eos indè. usque in diem hanc (ω) ipsi faciebant juxta judicium eorum. (αα) Ipsi timent ,& ipsi faciunt secundùm justificationes eorũ, & secundùm judicium eorum, & secundùm legem,& secundùm mandatum, quod mandavit Dominus filiis Jacob,cujus posuit nomen ejus Israel.Et disposuit Dominus cum eis testamentum, & mandavit eis,dicens ; Non timebitis deos alienos, & non adorabitis eos : & non servietis eis, & non sacrificabitis eis:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 ואיתי מַלְכָּא דַאתור מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעָוָה וּמֵחֲמָת וּמִסְפַּרְוַיִם ואותיב בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן
25 חֲלַף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִירִיתוּ יַת שֹׁמְרוֹן ויתיבו בְּקִרְוָתָא: וַהֲוָה בְּשָׁרְיוּת לְמִיתְבְהוֹן תַּמָּן לָא
26 הֲווֹ דָחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁרִי יְיָ בְּהוֹן יַת אֲרְיָוָתָא וַהֲווֹ קָטְלִין בְּהוֹן: וַאֲמָרוּ לְמַלְכָּא דַאתור
לְמֵימַר עַמְמַיָּא דַאגְלֵיתָא ואותיבתָּא בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן לָא הֲווֹ יְדָעִין יַת דִּין אֱלָהָא דְאַרְעָא
וְשָׁרֵי בְּהוֹן יַת אֲרְיָוָתָא וְהָא אִנּוּן מְקַטְּלִין יַתְהוֹן בְּדִילֵית אִנּוּן יָדְעִין יַת דִּין אֱלָהָא דְאַרְעָא:
27 וּפַקִּיד מַלְכָּא דַאתור לְמֵימַר אוֹבִילוּ לְתַמָּן חַד מִכָּהֲנַיָּא דְאַגְלִיתְנוּן מִתַּמָּן וְיִזְלוּן וְיִתְבִּין
28 תַּמָּן וְיֵלְפוּן יַת דִּין אֱלָהָא דְאַרְעָא: וַאֲתָא חַד מִכָּהֲנַיָּא דְאַגְלִיאוּ מִשֹּׁמְרוֹן וְיתִיב בְּבֵיתְאֵל
29 וַהֲוָה מַלֵּיף יַתְהוֹן אֵכְדֵין יִדְחֲלוּן מִן קֳדָם יְיָ: וַהֲווֹ עָבְדִין עַמָּא עַמָּא טַעֲוָתְהוֹן וְאַתִּיתוּ
30 בְּמָתָא דְעָבְדוּ שֹׁמְרוֹנָאֵי עַמָּא עַמָּא בְּקִרְוֵיהוֹן דְּאִנּוּן יָתְבִין תַּמָּן: וַאֲנָשֵׁי בָבֶל עָבְדוּ יַת
31 סְכוּת בְּנוֹת וַאֲנָשֵׁי כוּת עָבְדוּ יַת נֵרְגַל וַאֲנָשֵׁי חֲמָת עָבְדוּ יַת אַשִּׁימָא: וְעַוָאֵי עָבְדוּ
נִבְחַז וְיַת תַּרְתָּק וַאֲנָשׁ סְפַרְוַיִם מוֹקְדִין יַת בְּנֵיהוֹן בְּנוּרָא לַאֲדַרְמֶלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ טַעֲוָת
32 סְפַרְוַיִם: וַהֲווֹ דָחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וַעֲבָדוּ לְהוֹן מִקְצָתְהוֹן כּוּמְרֵי בְּמָתָא וַהֲווֹ עָבְדִין לְהוֹן
33 בְּבֵית בָּמָתָא: מִן קֳדָם יְיָ הֲווֹ דָחֲלִין וְיַת טַעֲוָתְהוֹן הֲווֹ פָּלְחִין כְּנִימוֹסֵי עַמְמַיָּא דְאַגְלִיאוּ
34 יַתְהוֹן מִתַּמָּן: עַד יוֹמָא הָדֵין אִנּוּן עָבְדִין בְּנִטּוּסֵי קַדְמָאֵי לֵיתְנַן דָּחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וְלֵיתְנַן
עָבְדִין בִּגְוִירְתְהוֹן וְכִדְחָוֵי לְהוֹן וּכְאוֹרַיְתָא וּכְתַפְקִידְתָּא דְּפַקִּיד יְיָ יַת בְּנֵי יַעֲקֹב דְּשַׁוִּי שְׁמֵהּ
35 יִשְׂרָאֵל: וּגְזַר יְיָ עִמְּהוֹן קְיָם וּפַקְּדִנוּן לְמֵימַר לָא תִדְחֲלוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְלָא תִסְגְּדוּן
לְהוֹן וְלָא תִפְלְחוּנוּן וְלָא תְּדַבְּחוּן לְהוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et adduxit rex Athur [*homines*] ex Babel,et ex *Chutha*,et ex Ghavah,et ex Hhamath, et ex Szepharvaim, et collocavit in urbib⁹ Somron pro filiis Israel,et hæreditaverunt Somron, et federunt in urbib⁹ ej⁹. Et fuit cùm inciperent habitare illi ibi,non timuerunt Dñm; et incitavit Dñs in eos leones,et occidebant de illis.Et dixerunt regi Athur dicendo:Gentes quas migrare fecisti et collocâsti in urbib⁹ Somron, non cognoverunt judiciũ Dei terræ:et incitavit in illos leones,et ecce illi occidũt eos,eo q illi non cognoscunt judiciũ Dei terræ. Et præcepit rex Athur,dicendo:Deducite illuc quendâ de sacerdotib⁹ quos migrare feci indè,et eant et sedeant ibi,et doceant illos judiciũ Dei terræ.Et venit un⁹ de sacerdotibus quos transtulerant ex Somron,et sedit in Beth-el,et docuit illos quomodo timerent à facie Dñi.Et fecerunt gentes singulæ idola sua, et reposuerunt [*in*] *excelsis quæ* fecerant Somronæi,gentes singulæ in urbib⁹ suis,in quibus ipsæ sedebant. Et homines Babel fecerunt Szuchoth-Benoth,et homines Chuth fecerunt Nergal,et homines Hhamath fecerunt Asimah. Et *Ghavæi* fecerunt Nibhhaz et Tharthaq : et hominis Szepharvaim comburebant filios suos igni,ipsi Adramelech, et Ghanamelech idolis Szepharvaim. Et timuerunt à facie Dñi,et fecerunt sibi ex parte eorum sacerdotes excelsorum,et sacrificayerunt illis in æde excelsorum.A facie Dñi timebant , et tamen idolis suis serviebant, juxta ritus gentium,unde migrare fecerant eos.Usq; ad diem hanc ipsi faciunt juxta ritus antiquos,neque ipsi timent à facie Dñi,neq; faciunt juxta statuta eorũ:et cùm videbatur illis nec juxta legẽ, nec juxta præcepta quæ præcepit Dñs filiis fœdus, et præceperat eis,dicendo : Non timebitis idola gentium,*et* non adorabitis ea,et non coletis ea, neque sacrificabitis eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܐܝܬܝ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܡܢ ܒܒܠ ܘܡܢ ܟܘܬ ܘܡܢ ܥܘܐ ܘܡܢ ܚܡܬ ܘܡܢ ܣܦܪ
ܝܡ ܘܐܬܒ ܐܢܘܢ ܒܡܕܝܢܬ ܫܡܪܝܢ ܬܚܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܝܪܬܘ ܠܫܡܪ
ܝܢ ܘܝܬܒܘ ܒܡܕܝܢܬܗ ܘܗܘ ܪܫ ܐܬܒ ܬܡ ܫܕܪ ܠܗܘܢ ܐܪܝܐ ܘܩܛܠ
25 ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܕܐܪܥܐ ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܐܪܝܐ ܘܗܐ
ܩܛܠܝܢ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܕܐܪܥܐ ܘܐܡܪ ܡܠܟ
26 ܐܬܘܪ ܠܡܐ ܕܐܢ ܓܠܘ ܠܗܠܝܢ ܕܐܬܪܟܬ ܘܐܬܒܬ ܒܡܕܝܢܬ ܫܡܪ
ܝܢ ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܕܐܪܥܐ ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܐܪܝܐ ܘܗܐ
ܡܡܝܬܝܢ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܕܐܪܥܐ ܘܐܡܪ ܡܠ
27 ܟܐ ܐܬܘܪ ܠܡܐ ܕܐܢ ܓܠܘ ܬܡ ܚܕ ܡܢ ܟܗܢܝܐ ܕܓܠܝܬܐ ܬܡ ܘܢ
ܬܒ ܘܢܬܒ ܘܢܬܒ ܘܢܠܦ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ ܕܐܪܥܐ ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ
28 ܟܗܢܝܐ ܕܓܠܝܬܐ ܘܝܬܒ ܒܒܝܬ ܐܝܠ ܘܗܘܐ ܡܠܦ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܠ
ܐ ܢܕܚܠܘܢ ܠܗ ܘܐܬܐ ܐܢܘܢ ܘܝܬܒܘ ܒܫܡܪܝܢ ܘܗܘ ܒܪ ܐܡ ܥܒܕ
29 ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐ
ܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠ
ܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘ
ܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐ
ܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥ
ܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐ
ܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘ
ܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠ
ܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐ
ܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐ
ܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠ
ܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐ
ܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥܒܕ ܠ
ܗ ܐܠ ܐܠ ܘܥ
ܒ

Deinde adductis rex Athur è Babel, & è Cuath, ex Ava, ex Hemath, & è Sepharvim *colonis*; habitare fecit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Israel, & possederunt Samariam, & habitaverunt in civitatibus ejus. Principio autem cùm illic habitâssent, non colebant Dominum: quapropter immisit in eos Dominus leones qui trucidabant eos. Quod cùm indicâssent regi Athur, & dixissent ei, Gentes illæ quas transtulisti & habitare fecisti in civitatibus Samariæ, nesciunt ritum Dei terræ; quarè is mittit in eos leones, & ecce trucidant eos, quia nesciunt ritum Dei terræ illius: Præcepit rex Athur dicens, Perducite eò unum è sacerdotibus quos inde transtulistis, ut abeat, & ibi resideat, doceátque eos ritum Dei terræ illius. Veniens itaque unus ex iis sacerdotibus quos transtulerat à Samaria, consedit in Beth-il, & docebat eos quomodo Deum colerent. Attamen quæque gens deum suum colebant, & reservârunt domus excelsorum, quas fecerant in Samaria, quælibet gens in civitatibus suis ubi degebant. Et quidem incolæ Babelis colebant Sochoth-benoth: incolæ Cuth colebant Nergel: incolæ Hemath colebant Asima: Avæi colebant Jebzah & Tartac: Sepharvitæ filios suos igne comburebant Ardamelecho & Amaleco diis Sepharvim. Et quanvis Dominum colerent, tamen creabant sibi ex seipsis sacerdotes excelsorũ, & colebant ea in phanis excelsorum. Dominum reverebantur, & deos suos colebant juxta ritum gentium. Itaque migraverunt Israelitæ de terra sua ad hunc usque diem, Eò quòd Dominum dereliquerint, & non coluerint Dominum, neque fecerint secundùm pactum, judicium, legem, atque præceptum quod præscripserat Dominus filiis Jacob, cui imposuerat nomen Israelis: Et quibuscum pepigerat Dominus fœdus, & præceperat eis, ac dixerat; Ne colatis deos alios, nec adoretis eos, nec serviatis eis, neque sacrificetis eis:

24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وَجَاءَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ مِنْ أَهْلِ بَابِلَ * وَمِنْ أَهْلِ كُوثٍ * وَمِنْ أَهْلِ عَاوَا * وَمِنْ أَهْلِ حَمَاةَ * وَمِنْ
أَهْلِ سَفَرْوَيِمَ * فَأَقْعَدَهُمْ وَأَسْكَنَهُمْ فِي قُرَى سَمِرِينَ مَكَانَ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَوَرِثُوا سَمِرِينَ * وَقَعَدُوا فِي
25 قُرَاهَا * وَمِنْ أَوَّلِ مَا سَكَنُوا ٱلْأَرْضَ لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُوا ٱلرَّبَّ وَلَا يَخَافُوهُ * فَبَعَثَ ٱلرَّبُّ عَلَيْهِمُ ٱلْأُسُودَ
26 وَكَانَتْ تَقْتُلُ مِنْهُمْ * لِأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُوا سِيرَةَ ٱللهِ * وَأَحْكَامَ ٱلرَّبِّ إِلٰهِ ٱلْأَرْضِ * فَأَمَرَ ٱلْمَلِكُ
27 مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ * وَقَالَ * اِبْعَثُوا لَهُمْ وَاحِدًا مِنَ ٱلْكَهَنَةِ ٱلَّذِينَ أَجْلَيْتُمُوهُمْ مِنْ ثَمَّ * فَيَذْهَبُ وَيَقْعُدُ
28 عِنْدَهُمْ * وَيَكُونُ بَيْنَهُمْ * وَيُعَلِّمُهُمْ سِيرَةَ وَأَحْكَامَ إِلٰهِ ٱلْأَرْضِ * فَأَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَاحِدًا مِنَ ٱلْكَهَنَةِ
ٱلَّذِينَ أَجْلَاهُمْ مِنْ سَمِرِينَ * فَسَكَنَ فِي بَيْتِ إِيلَ * وَكَانَ هُنَاكَ يُعَلِّمُهُمْ كَيْفَ يَعْبُدُونَ ٱللهَ
29 * وَكَانُوا يَعْبُدُونَ سُعَبَ سُعَبَ إِلٰهَهُ * وَيَرْكُزُوا بُيُوتَ ٱلصَّوَاعِدِ ٱلَّتِي صَنَعُوهَا فِي سَمِرِينَ * سُعَبَ
30 سُعَبَ فِي قُرَاهُمْ حَيْثُ هُمْ سُكَّانٌ * وَأَهْلُ بَابِلَ يَعْبُدُونَ سَاحُوبَ بَنُوتَ * وَأَهْلُ كُوثٍ يَعْبُدُونَ
31 نِرْعَالَ * وَأَهْلُ حَمَاةَ يَعْبُدُونَ ٱلسِّمَا * وَٱلْعَوَّاييُّونَ يَعْبُدُونَ نِبْرَاحَ وَبِرْيَافَ * وَٱلسَّفَرْوِيُّونَ يُحْرِقُونَ
32 بَنِيهِمْ بِٱلنَّارِ لِأَدْرَمَلَكَ وَٱلْعَمَالِيقِ إِلٰهَةِ سَفَرْوَيِمَ * فَكَانُوا يَتَسَكَّنُونَ لِلرَّبِّ * وَصَنَعُوا لَهُمْ مِنْهُمْ
33 سَدَنَةَ ٱلصَّوَاعِدِ * وَكَانُوا يَعْبُدُونَهَا فِي بُيُوتِ ٱلصَّوَاعِدِ * لِلرَّبِّ كَانُوا يَتَسَكَّنُونَ * وَلِآلِهَتِهِمْ
34 كَانُوا يَعْبُدُونَ مِثْلَ سُنَّةِ ٱلْأُمَمِ * وَأَجْلَوْا بَنُو إِسْرَائِيلَ مِنْ أَرْضِهِمْ إِلَى ٱلْيَوْمِ * حَتَّى
تَرَكُوا ٱلرَّبَّ وَعَمِلُوا مِثْلَ سُنَّةِ ٱلْأُمَمِ * وَلَمْ يَخَافُوا ٱلرَّبَّ * وَلَمْ يَصْنَعُوا مِثْلَ ٱلْعَهْدِ وَمِثْلَ
35 ٱلْأَحْكَامِ * وَمِثْلَ ٱلنَّامُوسِ * وَمِثْلَ ٱلْوَصِيَّةِ ٱلَّذِي أَمَرَ ٱلرَّبُّ بَنِي يَعْقُوبَ ٱلَّذِي سَمَّاهُ إِسْرَائِيلَ
* وَأَقَامَ ٱلرَّبُّ مِيثَاقًا مَعَهُمْ * وَأَوْصَاهُمْ وَقَالَ * لَا تَسْكُنُوا لِآلِهَةٍ أُخَرَ * وَلَا تَسْجُدُوا لَهَا * وَلَا
تَعْبُدُوهَا * وَلَا تَذْبَحُوا لَهَا *

Præterea adduxit rex Mausel è civibus Babelis, & è civibus Kevath, è civibus Ava, è civibus Hamath, & è civibus Sepharvim, & sedere atque habitare fecit eos in civitatibus Samariæ loco Israelitarũ, et possiderunt Samariã, & habitaverunt in civitatibus ejus. Hi cùm primùm terram illam inhabitarent, nec Dominum noverant, nec timebant eum: quare misit in eos Dominus leones qui multos ex eis interficiebant. Eò quòd ignorarent legem Dei & ritus Domini Dei terræ. Præcepit itaque rex, nempe rex Mausel, & ait, Mittite ad eos unum è sacerdotibus quos inde transtuli, ut eat, habitetque apud eos, inter eos maneat, doceatque eos legem & ritus Dei terræ illius. Et misit ad eos unum è sacerdotibus quos transtulerat è Samaria; atque is in Beth-il commoratus, ibi docebat eos qualiter Deum servirent. Nihilominus gens quælibet deo suo servichat, reservantes phana excelsorum quæ fecerant in Samaria, quælibet gens in civitatibus suis ubi degebant. Cives Babelis serviebant Sachoth-benoth, cives Cuth serviebant Nergali, cives Hamath serviebant Asimæ, Avæi adorabant Jebzahum & Tartacum, Sepharvitæ filios suos igne comburebant Ardamelecho & Amaleco diis Sepharvim. Igitur Dominum colebant, ac simul creatis sibi ex seipsis excelsorum ministris, adorabant ea in phanis excelsorum. Dominum colebant, & deos suos adorabant ex more gentium. Porrò filii Israelis demigrârunt de terra sua in hunc usque diem, Quia deserentes Dominum faciebant juxta morem gentium, neque Dominum timebant, neque se gerebant secundùm pactum, nec secundùm judicia, nec secundùm legem, nec secundùm præceptum quod mandaverat Dominus filiis Jacobi quem vocaverat Israelem. Et quanvis pepigisset cum eis Dominus pactum, & præcepisset eis, ac dixisset, Ne colatis deos alienos, nec adoretis eos, nec serviatis illis, nec sacrificetis eis:

24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

מלכים ב : יח

Ægypti terra è vos fecit ascendere qui ,DOMINUM Sed
36 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
ei & ,timebitis eum ,extento brachio in & ,magna fortitudine in
בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה אֹתוֹ תִירָאוּ וְלוֹ
,judicia & ,statuta Et ,sacrificabitis ei & ,flectetis genu
37 תִשְׁתַּחֲווּ וְלוֹ תִזְבָּחוּ : וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים
cunctis *facienda* ad ,custodietis ,vobis scripsit quæ ,præceptum & ,legem &
וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת כָּל־
quod pacti Et ,*alios* deos timebitis non & : diebus
הַיָּמִים וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים : וְהַבְּרִית אֲשֶׁר־
,*alios* deos timebitis non & : obliviscamini ne vobiscum *excidit*
כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא תִשְׁכָּחוּ וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :
vos liberabit ipse &,timebitis vestrum Deum DOMINUM Sed
39 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּירָאוּ וְהוּא יַצִּיל אֶתְכֶם
quinimò ,audierunt non Et .vestrorū inimicorū omniū manu è
מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם : וְלֹא שָׁמְעוּ כִּי אִם
gentes Fuerántque .*facientes ipsi primum suum judicium* juxta
41 כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן הֵם עֹשִׂים : וַיִּהְיוּ הַגּוֹיִם
etiam *servientes fuerunt* suis sculptilibus & ,DOMINUM timentes istæ
הָאֵלֶּה יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם־
ipsi ,eorū patres fecerunt quod secundā : eorū filiorum filii & ,eorū filii
בְּנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתָם הֵם
.hanc diem ad usque *facientes*
עֹשִׂים עַד הַיּוֹם הַזֶּה :

CAP. XVIII. יח

regnavit ,Israel regis Elah filii Hoseah tertio anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ
quinque & viginti Filius .Jehudah regis Achaz filius Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ בֶן־אָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה : בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
regnavit annis novem & viginti & ,*ipsum reg. anno in* erat annorum
שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ
Fecitque .Zechariah filia Abi ej' matris nomen & : Jerusalaim in
2 בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי בַּת־זְכַרְיָהוּ : וַיַּעַשׂ
.ejus pater David fecit quæ omnia juxta,DOMINI oculis in rectum
3 הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד אָבִיו :
succidit & ,statuas contrivit & ,excelsa removit Ipse
4 הוּא הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבֹת וְכָרַת אֶת־
quia ,Mosch fecerat quem ,*erit* serpentem confregit & ,lucum
הָאֲשֵׁרָה וְכִתַּת נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי
vocavit & : ei *sufficiens* Israel : filii *erat* illos dies ad usque
עַד הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מַקְטִירִים לוֹ וַיִּקְרָא־
non eum post & : speravit Israel Deo DOMINO In .Nechustan eum
5 לוֹ נְחֻשְׁתָּן : בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּטָח וְאַחֲרָיו לֹא
.*ejus facies* ad fuerunt qui & ,Jehudah reges cunctis inter *ille* sicut fuit
הָיָה כְמֹהוּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו :
,ei præcepta custodivitque : eo *post* à declinavit non,Domino *in* adhæsit Et
6 וַיִּדְבַּק בַּיהוָה לֹא־סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
: eo cū Dominus fuit Et .Mosch Dominus præcepit quæ
7 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : וַיְהִי יְהוָה עִמּוֹ
,Assur regem *in* rebellavitque : agebat *prudenter* ,egrediebatur quem omni in
בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵצֵא יַשְׂכִּיל וַיִּמְרֹד בְּמֶלֶךְ־אַשּׁוּר
,Hazzah ad usque Philistæos percussit Ipse .ipsi servivit non &
8 וְלֹא עָבָדוֹ : הוּא הִכָּה אֶת־פְּלִשְׁתִּים עַד־עַזָּה
fuit Et .*munitionis* civitatē ad usque custodum turri à ,ej' terminos &
וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר : וַיְהִי
9 septimus annus ipse) ,Chizchijahu regis quarto anno in
בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ הִיא הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
Assur rex Salmaneser ascendit (,Israel regis Elah filii Hoseah
לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה שַׁלְמַנאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר
.eam *super* coarctavit & ,Someron *super*
עַל־שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ :

REGUM II.

Versio VULG. LAT.

36 Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna, & in brachio extento, ipsum timete, & illum adorate, et ipsi immolate. Ceremonias quoque, & judicia, & legem, & mandatū, quod scripsit vobis, custodite ut faciatis cunctis diebus: & non timeatis deos alienos. Et pactum, quod percussit vobiscum, nolite oblivisci: nec colatis deos alienos. Sed Dominum Deum vestrum timete, & ipse eruet vos de manu omniū inimicorum vestrorum. Illi verò non audierunt, sed juxta consuetudinem suam pristinā perpetrabant. Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominùs & idolis suis servientes: nam & filii eorum, & nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt usque in præsentem diem.

CAP. XVIII.

1 ANno tertio Osee filii Ela regis Israel, regnavit Ezechias
2 filius Achaz regis Juda. Viginti quinque annorum erat, cùm regnare cœpisset: & viginti novem annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Abi
3 filia Zachariæ. Fecitque quod erat bonum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus. Ipse dissipavit
4 excelsa, & contrivit statuas, et succidit lucos, confregitque serpentem æneum, quem fecerat Moyses: siquidem usque ad illud temp' filii Israel adolebant ei incensum: vocavitq; nomen ejus, Nohestan. In Domino Deo Israel speravit: itaque post eum non fuit simil is
6 ei de cunctis regibus Juda, sed neque in his qui ante eum fuerunt: Et adhæsit Domino, & non recessit à vestigiis ejus, fecitque mandata ejus, quæ præceperat Dominus Moysi. Unde & erat Dominus cum eo, et in cunctis, ad quæ procedebat, sapienter se agebat. Rebellavit quoque contra regem Assyriorum, & non servivit ei.
8 Ipse percussit Philisthæos usque ad Gazam, & omnes terminos eorum, à Turre custodum usque ad Civitatem munitam. Anno quarto regis
9 Ezechiæ, qui erat annus septimus Osee filii Ela regis Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum in Samariam, & oppugnavit eam,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

36 Ὅτι ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ ὃς ἀνήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν ἰσχύι μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, αὐτὸν φοβηθήσεσθε, (γ) καὶ αὐτῷ θυσιάσετε, αὐτῷ δύσετε.
37 Τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα καὶ † νόμον καὶ τὰς ἐντολὰς, ἃς ἔγραψεν (δ) ὑμῖν ποιεῖν, φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ εὐ-
38 φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους. Καὶ † διαθήκην ἣν διέθετο μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐπιλήσεσθε.
39 καὶ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους (ε)· Ἀλλ' ἢ τὸν κύριον θεὸν ὑμῶν φοβηθήσεσθε, καὶ αὐτὸς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐχθρῶν
40 ὑμῶν. Καὶ οὐκ ἀκούσεσθε ἕως τοῦ κρίματος
41 αὐτῶν, ὃ αὐτοὶ ποιοῦσι. Καὶ ἦσαν τὰ ἔθνη ταῦτα φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν ἦσαν δουλεύοντες· καί γε (ζ) οἱ υἱοὶ καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν, καθὰ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτῶν, ποιοῦσιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

MS. A. (γ) καὶ θεσπιωθήσεται αὐτῷ, καὶ αὐτῷ δυμάσετε. Καὶ τὰ δικαιώματα (δ) ὑμῖν, φυλάσσεσθαι ποιεῖν πάσας (ε) Ὅτι ἀγ' ἢ (ζ) οἱ υἱοὶ * τῶν υἱῶν

ΚΕΦ. ιη.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν ἔτει (α) τρίτῳ τῷ Ὡσηὲ υἱῷ Ἠλὰ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν Ἐ-
2 ζεκίας υἱὸς Ἄχαζ βασιλέως Ἰούδα. Υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε (β) ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (γ) εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἄβου θυγάτηρ (δ) Ζαχα-
3 ρείου. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Αὐτὸς ἐξῆρε τὰ
4 ὑψηλὰ, καὶ συνέτριψε (ε) τὰς στήλας, καὶ (ζ) ἐξωλέθρευσε τὰ ἄλση, καὶ † ὄφιν † χαλκοῦν ἐν ἐποίησε (η) Μωυσῆς, ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῷ· καὶ ἐκάλεσεν
5 (θ) αὐτὸν Νεεσθάν. Ἐν κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ ἤλπισε, καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἐγένηθη ὅμοιος αὐτῷ (ι) ἐν βασιλεῦσιν Ἰούδα, (κ) καὶ ἐν τοῖς γενομένοις ἔμπροσθεν
6 αὐτοῦ. Καὶ ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ, οὐκ ἀπέστη ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐνετείλατο (λ) Μωυ-
7 σῆ. Καὶ ὁ κύριος μετ' (μ) αὐτοῦ, καὶ ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίει, συνῆκε. καὶ ἠθέτησεν ἐν τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἐδούλευσεν αὐτῷ. Αὐτὸς ἐπάταξε τοὺ Φυλιστίνους
8 ἕως Γάζης, καὶ ἕως ὁρίου αὐτῆς ἀπὸ πύργου φυλασσόντων καὶ ἕως πόλεως ὀχυ-
9 ρᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ βασιλεῖ Ἐζεκίᾳ, αὐτὸς (ν) ἐνιαυτὸς ὁ ἕβδομος τῷ Ὡσηὲ υἱῷ Ἠλὰ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, ἀνέβη Σαλαμανασὰρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ Σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκει ἐπ' αὐτήν,

MS. A. (α) τρίτῳ Ὡσηὲ (β) ἐτῶν ιβ̄ ἐν τῷ (γ) ἐνιαυτῷ (δ) Ζαχχαίου. (ε) πάσας τὰς (ζ) ὠξωλέθρευσεν (η) Μωσῆς, (θ) αὐτῷ Νεεθάν. (ι) ἐν πᾶσιν βασιλεῦσιν (κ) καὶ τοῖς (λ) Μωσῆς. (μ) αὐτῷ, ἐν(ν)ὸ ἐνιαυτὸς ἕβδομος Ὡσηὲ

Quia tantùm Dominum, qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna, & in brachio excelso: ipsum timebitis, & ipsum adorabitis, & ei sacrificabitis. Justificationes & judicia, & legem, & mandata, quæ scripsit vobis, facere servabitis omnibus diebus: & non timebitis deos alios. Et testamentum quod disposuit vobiscum, non obliviscemini: & non timebitis deos alios. Sed Dominum Deum vestrum timebitis, & ipse eruet vos de omnib' inimicis vestris. (bb) Et non audietis in judicio eorum, quod ipsi faciunt. Et fuerunt gentes hæ timentes Dominum: & sculptilibus suis erant servientes. Etiam filii, & filii filiorum eorum, sicut fecerant patres eorum, faciunt usque in diem hanc.

CAP. XVIII.

ET factum est in anno tertio Oseæ filio Ela regis Israel regnavit Ezechias filius Achaz regis Juda. Filius viginti & quinque annorum in regnando ipsum: & viginti & novem annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri eius Abu filia Zachariæ. Et fecit rectum in oculis Domini secundùm omnia, quæcunque fecerat David pater ejus. Ipse sustulit excelsa, & contrivit statuas, & exterminavit lucos, & serpentem æneum, quem fecerat Moyses: quoniam usque ad dies illas erant filii Israel adolentes ei: & (a) vocabat eum Nechtan. In Domino Deo Israel speravit: & post eum non fuit similis ei in regibus Juda, & in iis qui fuerunt ante eum: Et adhæsit Domino: non recessit à post eum: & custodivit mandata ejus, quæcunque mandavit Moysi. Et fuit Dominus cum eo: & in omnibus quæ faciebat, intellexit. Et rebellavit in rege Assyriorum, & non servivit ei. Ipse percussit alienigenas usque Gazam, & usque ad terminum eius à Turre custodum, & usque ad Civitatem munitam. Et factum est in anno quarto regis Ezechiæ (ipse annus septimus Oseæ filio Ela regis Israel) ascendit Salmanassar rex Assyriorum super Samariam: & obsidebat super eam;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

36 אֱלָהֵן קֳדָם יְיָ דְּאַסִּיק יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּחֵיל רַב וּבִדְרַע מְרַמָּם יָתֵיהּ תִּדְחֲלוּן
37 וְקֳדָמוֹהִי תִּסְגְּדוּן וְעַל מַדְבְּחֵיהּ תְּדַבְּחוּן: וְיָת קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא וְאוֹרַיְתָא וְתַפְקִידְתָּא דְּכָתַב
38 לְכוֹן תִּטְּרוּן לְמֶעְבַּד כָּל יוֹמַיָּא וְלָא תִדְחֲלוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא: וְקְיָמָא דְּנוּרִית עִמְּכוֹן לָא
39 תִתְנַשְׁוּן וְלָא תִדְחֲלוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא: אֱלָהֵן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן תִּדְחֲלוּן וְהוּא יְשֵׁיזִב
40 יָתְכוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן: וְלָא קַבִּילוּ אֱלָהֵן כִּנְשׁוֹסֵיהוֹן קַדְמָאֵי אִנּוּן עָבְדִין: וַהֲווֹ
41 עַמְמַיָּא הָאִלֵּין דְּחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וְיָת צַלְמֵנֵיהוֹן הֲווֹ פָלְחִין אַף בְּנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן כְּמָא
דְעַבְדוּ אֲבָהָתְהוֹן אִנּוּן עָבְדִין עַד יוֹמָא הָדֵין:

יח

1 וַהֲוָה בְּשַׁנְתָּא תְּלָת לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ חִזְקִיָה בַּר אָחָז מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית
2 יְהוּדָה: בַּר עֶסְרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְעֶסְרִין וְתֵשַׁע שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם
3 אִמֵּיהּ אֲבִי בַּת זְכַרְיָה: וְעֲבַד דְּכְשַׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד דָּוִד אֲבוּהִי: הוּא אַעְדִי יָת בָּמְתָא
4 וְתַבַּר יָת קָמָתָא וְקַיֵּץ יָת אֲשִׁירְתָּא וּפְסִיק יָת חִוְיָא דְנְחָשָׁא דַּעֲבַד מֹשֶׁה אֲרֵי עַד יוֹמַיָּא
5 הָאִנּוּן הֲווֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מַסְקִין בּוּסְמִין לֵיהּ וַהֲווֹ קָרֵן לֵיהּ נְחוּשְׁתָּן: בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא
דְיִשְׂרָאֵל אִתְרְחִיץ וּבְתַרוֹהִי לָא הֲוָה כְוָתֵיהּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וּדְהֲווּ קֳדָמוֹהִי:
6 וְאִדְּבַק בִּדְחִלְתָּא דַיְיָ לָא סְטָא מִבָּתַר פּוּלְחָנֵיהּ וּנְטַר פִּקּוּדוֹהִי דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה: וַהֲוָה
7 מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעְדֵיהּ בְּכָל אֲתַר דִּנְפַק מַצְלַח וּמְרִיד בְּמַלְכָּא דַאתּוּר וְלָא פָלַח לֵיהּ: הוּא קְטַל
8 יָת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד עַזָּה וְיָת תְּחוּמָהָא מִמִּגְדַּל תְּקִיף עַד קִרְיוֹן כְּרֵיכִן: וַהֲוָה בְּשַׁתָּא רְבִיעָיְתָא
9 לְמַלְכָּא חִזְקִיָה הִיא שַׁתָּא שְׁבִיעָיְתָא לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל סְלִיק שַׁלְמַנאֶסֶר
מַלְכָּא דַאתּוּר עַל שֹׁמְרוֹן וְצַר עֲלָהּ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sed dominum qui eduxit vos de terra Ægypti in virtute magna et in brachio excelso, ipsum timebitis, et ante eum adorabitis, et sup altare ejus sacrificabitis. Et statuta, et judicia, et legem, et præceptum quæ scripsit vobis, custodietis, faciendo omnibus diebus: et non timebitis idola populorum. Et pactum quod pepigi vobiscum non obliviscemini, nec timebitis Erores gentium. Sed Dñm Deum vestrum timebitis, et ipse liberabit vos de manu omnium auctorum inimicitiarum vestrarum. Et non obsequuti sunt, sed juxta ritus suos antiquos illi faciebant. Et gentes istæ timuerunt à facie Domini, & tamen simulacris suis servierunt, et etiam filii eorum et filii filiorum eorum, sicut fecerant patres eorum, sic illi faciunt usque ad diem hanc.

CAP. XVIII.

ET fuit anno tertio Hhoseagh filii Elah regis Israel, regnavit Hhizkiah filius Ahhaz regis tribus domus Jehudah. Filius viginti et quinque annorum erat quando regnavit, et viginti et novem annis regnavit in Jerusalem: et nomen matris ejus Abi filia Zechariah. Et fecit quod rectum erat ante Dñm, secundùm omnia quæ fecit David pater ejus. Ipse abstulit excelsa, & fregit statuas, et succidit lucos, et rupit serpentē æreum quem fecerat Moseh; quia usq; ad dies illos filii Israel adolebant aromata ei: et vocabant illum, Nehhustan. In dicto Dñi Dei Israel confisus est: et post eum non fuit sicut ille in omnibus regibus domus Jehudah, et in eis qui fuerunt ante eum. Et adhæsit timori Dñi: non declinavit à cultu ejus, sed custodivit præcepta ejus quæ præceperat Dñs Mosi. Et fuit dictum Domini in auxilium ejus, in omni loco quo exibat, prosperabat: et rebellavit in regem Athur, et non servivit illi. Ipse occidit Philisthæos usque ad Ghaza et termines ejus, à turri valida usque ad urbes munitas. Et fuit anno quarto regis Hhizkiah (ipse est annus septimus Hhoseagh filii Elah regis Israel) ascendit Salmaneszer rex Athur contra Somron, et obsedit eam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed colite Dominum qui extraxit vos è terra Ægypti magno cum robore & brachio excello : ipsum colite, ipsum adorate, ipsi sacrificate : Et statuta, judicia, leges, atque præcepta quæ præscripsit vobis, servate & facite cunctis diebus. Ne revereamini deos alios, & ne obliviscamini fœderum quæ pepigi vobiscum ; Sed Dominum Deum vestrum revereamini, & ipse liberabit vos de manu omnium inimicorum vestrorum. At non obtemperârunt, imò juxta pristinam consuetudinem suam faciebant. Gentes igitur illæ quæ habitabant in Samaria, Dominum reverebantur, & sculptilia sua colebant : & tam filii eorum, quàm nepotes eorum, quemadmodum fecerant patres eorum, *ita* faciebant ipsi quoque ad hunc usque diem.

CAP. XVIII.

ANno tertio Hoseæ filii Elæ regis Israel, regnavit Hezecia filius Ahazi regis Juda. Vigintiquinque natus erat annos quando regnavit, & viginti novem annis regnavit in Jerusalem : nomen matris ejus, Achi filia Zachariæ. Fecit quod rectum erat coram Domino, ut fecerat David pater ejus. Hic enim abstulit altaria, statuas confregit, scidit cultus, & concidit serpentem æneum quem fecerat Moses : nam aberrârât post eum Israelitæ ; & thura ponebant ei ad illos usque dies, vocabântque eum Nehestan. In Domino Deo Israelis speravit, & post ipsũ nullus fuit ejus similis inter omnes reges Judæ, neque inter eos qui præcesserant eum. Adhæsitque Domino, nec recessit ab eo, custodiens præcepta ejus prout mandaverat Dñs Mosi. Quapropter aderat ei Dominus, & quocunque pergebat, vincebat. Is rebellavit contra regem Athur, & non præstitit illi obsequium. Is etiam percussit Palestinos usque ad Aza & limites ejus, à Turre custodũ usque ad urbem magnam. Anno quarto regis Hezeciæ, qui erat annus septimus Hoseæ filii Elæ regis Israel, ascendit Salmanasar rex Athur contra Samariam, & obsedit eam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Sed servite Domino qui extraxit vos è terra Ægypti multa cum majestate & brachio sublimi : ipsi servite, ipsum adorate, ipsi sacrificate : Et fœdera, leges, atque præcepta vobis præscripta servate & facite cunctis diebus. Deos alios ne colatis ; fœdera quæ pepigi vobiscum, ne oblivisciamini ; & ne colatis deos gentium : Sed Dominum Deum vestrum timete, ipseque vos servabit è manu omnium inimicorum vestrorum. Attamen non auscultârunt, sed juxta priscos suos mores agebant. Et hæ quoque gentes quæ habitârunt in Samaria, Deum timebant, & idola sua colebant : & filii ac nepotes etiam eorum, uti fecerant patres eorum, ita faciebant ipsi quoque in hunc usque diem.

CAP. XVIII.

ANno tertio regni Hoseæ filii Elæ regis Israel, regnavit Hezecia filius Ahazi regis Juda, Cùm vigesimum quintum annum ageret ; mansitque rex in Jerusalem annis viginti quinq. : nomen matris ejus, Achi filia Zachariæ. Rectè se gessit coram Deo, uti se gesserat David pater ejus. Is enim amovit aras, statuas confregit, idola concidit, denique serpentem fecit æneum quem Moses fabricaverat in deserto, eò quòd Israelitæ per eum aberrâssent, et adorâssent eum, vocantes eum Nehustan. Et in Domino Deo Israelis fiduciam collocavit, nec fuit ei similis inter omnes reges Juda qui post ipsum, nec etiam inter eos qui ante ipsum fuerunt. Adhæsit Domino, nec recessit ab eo, servans mandata ejus quemadmodum præceperat Dominus Mos. Et aderat ei Dominus, & quocunque pergebat, vincebat. Rebellavit contra regem Mausel, & non servivit ei. Is etiam percussit Philistæos ad Gazam usque & limites ejus, ab Arce excubiarum ad urbem usque maximam. Anno quarto regni Hezeciæ regis Juda, qui septimus est annus regni Hoseæ filii Elæ regis Israelis, invasit Salmanasar rex Mausel Samariam, obsedit eam, & subvertit illam.

מלכים ב: יח

,Chizchijah sexto anno in ,annorum trium fine à eam ceperunt Et
10 וַיִּלְכְּדֻהָ מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים בִּשְׁנַת־שֵׁשׁ לְחִזְקִיָּהוּ
.Someron est capta (,Israel regis Hoseah nonus annus ipse)
הִיא שְׁנַת־תְּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדָה שֹׁמְרוֹן׃
eos collocavit&,Assur in Israel Assur rex fecit transmigrare Et
11 וַיֶּגֶל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיַּנַּחֵם
quòd Eò .Madai civitates &,Ghozan flumen Chabor in &,Chalach in
12 בַּחְלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי׃ עַל־אֲשֶׁר
sunt transgressi & ,sui Dei DOMINI voce in audierunt non
לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ
;DOMINI servus Moseh præcepit quæ omnia ,ejus pactum
אֶת־בְּרִיתוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
regis anno decimoquarto in Et .fecerunt nec ,audierunt non &
13 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא עָשׂוּ׃ וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
civitates omnes super Assur rex Sancherib ascendit Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי
Jehudah rex Chizchijah Misitque .eas cepit & ,munitas Jehudah
יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃ וַיְשַׁלַּח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
: me desuper recede ,Peccavi : dicendo ,Lachis in Assur regem ad
14 אֶל־מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לָכִישָׁה לֵאמֹר חָטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי אֵת
Chizchijah super Assur rex imposuit & : feram ,me super dederis quòd
אֲשֶׁר־תִּתֵּן עָלָי וָאֶשָּׂא וַיָּשֶׁם מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־חִזְקִיָּה
.auri talenta triginta &,argenti talenta trecenta Jehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב׃
,DOMINI domo repertum argentum omne Chizchijah Deditque
15 וַיִּתֵּן חִזְקִיָּה אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הִנָּמְצָא בֵּית־יְהוָה
Chizchijah abscidit illo tempore In .regiæ domus thesauris in &
16 וּבְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ בָּעֵת הַהִיא קִצַּץ חִזְקִיָּה אֶת
Chizchijahu obtexerat quæ firmamenta & ,DOMINI templi valvas
דַּלְתוֹת הֵיכַל יְהוָה וְאֶת־הָאֲסֻנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה חִזְקִיָּה
Assur rex misit Et .Assur regi ea dedit & ,Jehudah rex
17 מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ וַיְשַׁלַּח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
ad Lachis de Rab-sacheh & ,Rab-saris & ,Tarthan
אֶת־תַּרְתָּן וְאֶת־רַב־סָרִיס וְאֶת־רַב־שָׁקֵה מִן־לָכִישׁ אֶל־
,ascenderunt & : Jerusalaim in gravi virtute in Chizchijahu regem
הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחַיִל כָּבֵד יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲלוּ
steterunt & ,venerunt & ascenderunt & : Jerusalaim in venerunt &
וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ
.fullonis agri strata in quæ ,superioris piscinæ aquæductu in
בְּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃
filius Eljachim eos ad est egressus& ,regem ad vocaverunt Et
18 וַיִּקְרְאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם אֶלְיָקִים בֶּן
filius Joach & ,scriba Sebnah & ,domum super qui Chilchijahu
חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָה הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן
nunc Dicite : Rabsacheh eos ad Dixitque .commemorans Asaph
19 אָסָף הַמַּזְכִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־נָא
Quæ : Assur rex magnus rex dicit Sic : Chizchijahu ad
אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה
,labiorum verbum tantùm Dixisti ? es fisus cui ,hæc fiducia
20 הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר שִׂפְתַיִם
quia ,es fisus quo super nunc : prælium ad fortitudo & ,consilium
עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי
fulcro super tibi sperâsti ecce Nunc ? me in fuisti rebellis
21 מָרַדְתָּ בִּי׃ עַתָּה הִנֵּה בָטַחְתָּ לְךָ עַל מִשְׁעֶנֶת
vir innitatur cui : Ægypto super isto collisо cannæ
הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ
Parhoh sic : eam perforabit & ,ejus volam in ingredietur & ,eum super
עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה
.eo super confidentibus omnibus Ægypti rex
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכֹל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃

Versio VULG. LAT.

10 Et cepit.Nam post annos tres, anno sexto Ezechiæ, id est, nono anno Osee regis Israel, capta est Samaria. Et transtulit
11 rex Assyriorũ Israel in Assyrios, collocavítque eos in Hala & in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum;
12 Quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed prætergressi sunt pactũ ejus: omnia, quæ præceperat Moyses serv' Domini, non audierunt, neque fecerunt. Anno quarto-
13 decimo regis Ezechiæ, adscendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Juda munitas: & cepit
14 eas. Tunc misit Ezechias rex Juda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens; Peccavi, recede à me: & omne, quod imposueris mihi, feram. Indixit itaque rex Assyriorum Ezechiæ regi Judæ trecenta talenta argenti,
15 & triginta talenta auri. Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris
16 regis. In tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini, & laminas auri, quas ipse affixerat, & dedit eas re-
17 gi Assyriorum. Misit autem rex Assyriorum Tharthan, & Rabsaris, & Rabsacen, de Lachis ad regem Ezechiam, cum manu valida, Ierusalem: qui cùm ascendissent, venerunt Ierusalem, & steterunt juxta aquæductum piscinæ superioris, quæ est in via agri fullo-
18 nis. Vocavérúntque regem: egressus est autem ad eos Eliacim filius Helciæ, præpositus domûs, & Sobna scriba, & Ioahe filius Asaph à commen-
19 tariis. Dixitque ad eos Rabsaces, Loquimini Ezechiæ; Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum; Quæ est ista fi-
20 ducia, quâ niteris? Forsitan inísti consilium, ut præpares te ad prælium. In quo confidis, ut audeas rebellare?
21 An speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto, super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, & perforabit eam? sic est Pharao rex Ægypti, omnibus qui confidunt in se.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ κατελάβετο αὐτὴν ἀπὸ τέλους τριῶν ἐτῶν ἔτει ἕκτῳ τοῦ Ἐζεκίᾳ, (ξ) αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἔνατος τοῦ Ὡσὴ βασιλεῖ Ἰσραὴλ, καὶ συνελήφθη Σαμάρεια. Καὶ ἀπῴκισεν βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὴν Σαμάρειαν εἰς Ἀσσυρίους, καὶ ἔθηκεν αὐτοὺς ἐν Ἀλαὲ καὶ ἐν Ἀβὼρ ποταμῷ Γωζὰν καὶ ὄρη (ο)Μήδων, Ἀνθ' ὧν ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου θεοῦ αὐτῶν, καὶ παρέβησαν τὸν διαθήκην αὐτοῦ πάντα ὅσα ἐνετείλατο (π) Μωυσῆς ὁ δοῦλος κυρίου, καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ οὐκ ἐποίησαν. Καὶ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἐζεκίου ἀνέβη (ρ) Σενναχηρεὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα τὰς ὀχυρὰς, καὶ ζωάλαβεν αὐτάς. Καὶ ἀπέστειλεν Ἐζεκίας βασιλεὺς Ἰούδα ἀγγέλους πρὸς βασιλέα Ἀσσυρίων εἰς Λαχὶς, λέγων, Ἡμάρτηκα, ἀποστράφηθι ἀπ' (σ) ἐμοῦ· ὃ ἐὰν ὀπιθήσῃς ἐπ' ἐμὲ, βαστάσω. καὶ ἐπέθηκαν ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ Ἐζεκίαν βασιλέα Ἰούδα τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τριάκοντα τάλαντα χρυσίου. Καὶ ἔδωκαν Ἐζεκίας πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως. Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνέκοψεν Ἐζεκίας τὰς θύρας (τ) ναοῦ, καὶ τὰ ἐσηλειμμένα ἃ ἐχρύσωσεν Ἐζεκίας (υ) ὁ βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ βασιλεῖ (φ) Ἀσσυρίων. Καὶ ἀπέστειλε βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὸν Θαρθὰν καὶ τὸν Ῥαφὶς καὶ τὸν Ῥαψάκην ὀπὸ Λαχὶς πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν ἐν δυνάμει βαρείᾳ ἐπὶ Ἰερουσαλήμ. καὶ ἀνέβησαν καὶ ἦλθον εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστησαν ἐν τῇ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω, ἣ ἐστιν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφέως. Καὶ ἐβόησαν πρὸς Ἐζεκίαν. καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν Ἐλιακὶμ (χ) υἱὸς Χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ (ψ) Σωμνὰς ὁ γραμματεὺς (ω) καὶ Ἰωὰς ὁ υἱὸς Σαφὰτ ὁ ἀναμιμνήσκων. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ῥαψάκης, Εἴπατε δὴ πρὸς Ἐζεκίαν, Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Τί ἡ πεποίθησις αὕτη ἣν πέποιθας; Εἶπας, πλὴν λόγοι χειλέων, Βουλὴ καὶ δύναμις εἰς πόλεμον. (α) νῦν ἐπ' τίνι πεποιθὼς ἠθέτησας ἐν ἐμοί; Νῦν ἰδὲ πέποιθας σαυτῷ ἐπὶ τὸν ῥάβδον τὸν καλαμίνην τὸν τεθλασμένην ταύτην, ἐπ' Αἴγυπτον; ὃς ἂν ἐπερείσῃ ἀνὴρ ἐπ' αὐτὴν, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πρήσει αὐτήν. οὕτως Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτόν.

Et cepit eam (b) à fine trium annorum in anno sexto Ezechiæ: ipse annus nonus Oseæ regi Israel: & capta est Samaria. Et transtulit rex Assyriorum Samariam in Assyrios, & posuit eos in Alae, & in Abor fluvio Gozan, & Gre Medorum: Pro eo quòd non audierunt vocem Domini Dei sui, & transgressi sunt testamentum ejus, omnia quæcunque mandavit Moyses servus Domini: & non audierunt, & non fecerunt. Et quarto & decimo anno regis Ezechiæ ascendit Sennacherim rex Assyriorum super civitates Juda munitas, & cepit eas. Et misit Ezechias rex Juda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens; Peccavi, recede à me: quodcunque imposueris super me, portabo. Et imposuit rex Assyriorum super Ezechiam regem Juda trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri. Et dedit Ezechias omne argentum inventum in domo Domini, & in thesauris domûs regis. In tempore illo confidit Ezechias januas templi; & (c) firmata, quæ deauraverat Ezechias rex Juda: & dedit ea regi Assyriorum. Et misit rex Assyriorum ipsum Tharthan, & Raphi, & Rhabsacem è Lachis ad regẽ Ezechiam in virtute gravi super Hierusalem. Et ascenderunt, & venerunt in Hierusalem: & steterunt in aquæ-ductu piscinæ superioris, quæ est in via agri fullonis. Et clamaverunt ad Ezechiam. Et venerunt ad eum Eliacim filius Chelciæ œconomus, & Somnas scriba, & Joas filius Saphat commemorans. Et dixit ad eos Rhapsaces, Dicite nunc ad Ezechiam; Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum; Quid fiducia hæc quâ fidisi? Dixisti, (d) tantum verba labiorum, Consilium, & virtus ad prælium. Nunc igitur quo fretus rebellâsti in me? Nunc ecce fidisti tibi super virgam arundineam fractam istam, super Ægyptum? Quicunque innixus fuerit vir super eam; & introibit in manum ejus, & perforabit eam. Sic Pharao rex Ægypti omnibus confidentibus super (e) eum.

MS. A. (ξ) ἕκτῳ ἐνιαυτὸς ἔνατος (ο) Μήδων, Ὅτι (π) Μωσῆς δοῦλος (ρ) Σεναχηρεὶμ (σ) ἐμοῦ· ἐὰν (τ) ναοῦ κυρίου, καὶ τὰ (υ) βασιλεὺς (φ) Ἀσσυρίων. * τὸν Θαρθὰν καὶ τὸν Ῥαψαρεὶς καὶ † Ῥαψάκην (χ) ὁ υἱὸς Χαλκίου (ψ) Σομνὰς (ω) καὶ * Ἰωσαφὰτ ὁ ἀναμιμνήσκων. † Τίς ἡ (α) καὶ νῦν τίνι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְכַבְּשׁוּהָ מִסּוֹף תְּלַת שְׁנִין בְּשַׁנַת שִׁית לְחִזְקִיָה הִיא שַׁנַת תִּשַׁע לְהוֹשַׁע מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל 10
אִתְכְּבִישַׁת שֹׁמְרוֹן: וְאַגְלִי מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת יִשְׂרָאֵל לְאַתּוּר וְאַשְׁרִנּוּן בַּחֲלַח וּבְחָבוֹר נַהֲר 11
גּוֹזָן וְקִרְוֵי מָדָי: עַל דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימַר דַּיְיָ אֱלָהָהוֹן וַעֲבָרוּ יַת קְיָמֵיהּ יַת כָּל דְּפַקִּיד מֹשֶׁה 12
עַבְדָּא דַיְיָ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרֵיהּ וְלָא עַבְדוּ רְעוּתֵיהּ: וּבְאַרְבַּע עֲשְׂרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא חִזְקִיָה 13
סְלִיק סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל כָּל קִרְוַיָא דְבֵית יְהוּדָה כְּרִיכָתָא וְאַחֲדִנּוּן: וְשַׁלַּח חִזְקִיָה 14
מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוָת מַלְכָּא דְאַתּוּר לְלָכִישׁ לְמֵימַר חֲבֵית אִסְתַּלַק מִנַּי יַת
דְּתִרְמֵי עֲלַי אֶקְבֵּל וּרְמָא מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל חִזְקִיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה תְּלַת מְאָה
כִּכְּרִין דְּכַסְפָּא וְתִלְתִין כִּכְּרִין דְּדַהֲבָא: וְיָהַב חִזְקִיָה יַת כָּל כַּסְפָּא דְאִשְׁתְּכַח בֵּית מַקְדְּשָׁא 15
דַיְיָ וּבְגִנְזֵי בֵית מַלְכָּא: בְּעִדָּנָא הַהִיא קַלֵּיף חִזְקִיָה יַת דְּשֵׁי הֵיכְלָא דַיְיָ וְיַת סְקוֹפֵיָא דְּחַפֵּי 16
חִזְקִיָה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְיָהַבְנוּן לְמַלְכָּא דְאַתּוּר: וּשְׁלַח מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת תַּרְתָּן 17
וְיַת רַב סָרִיס וְיַת רַב שָׁקֶה מִן לָכִישׁ לְוָת מַלְכָּא חִזְקִיָה בְּמַשְׁרְיָן סַגִּיאִין לִירוּשְׁלֵם וּסְלִיקוּ
וַאֲתוּ לִירוּשְׁלֵם וּסְלִיקוּ וַאֲתוּ וְקָמוּ בְּמֵיקַר בֵּרֵיכְתָא עִלָּיְתָא דִּי בְּבֵית חֲקַל מַשְׁטַח 18
קַצָּרַיָא: וּקְרוֹ לְמַלְכָּא וּנְפַק לְוָתְהוֹן אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָה דְּמַמְנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָה סַפְרָא
וְיוֹאָח בַּר אָסָף דְּמַמְנָא עַל דְּכָרָנַיָא: וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֶה אֲמָרוּ כְעַן לְחִזְקִיָה כְּדֵין אֲמַר 19
מַלְכָּא רַבְּתָנָא מַלְכָּא דְאַתּוּר מָה רְחֵצְנָא הָדֵין דְּאִתְרְחֵצְתָּא: אֲמַרְתְּ בְּרַם בְּמֵמַל סִפְּוָן 20
בְּמִילַּךְ וּגְבוּרָא אַעְבַּד קְרָבָא כְּעַן עַל מַן אִתְרְחֵצְתָּא אֲרֵי מְרַדְתָּא בִּי: כְּעַן הָא אִתְרְחֵצְתָּא 21
לָךְ עַל סְמָךְ קַנְיָא רְעִיעָא הָדֵין עַל מִצְרַיִם דְּאִם יִסְתְּמִךְ נַבְרָא עֲלוֹהִי וְיֵעוֹל בִּידֵיהּ
וְיִבְזְעִנֵּיהּ כֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְכֹל דְּמִתְרָחֲצִין עֲלוֹהִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et subegerunt illam in fine trium annorum: anno sexto Hhizkiah (ipse est annus nonus Hhoseagh regis Israel) subacta est Somron. Et migrare fecit 10
rex Athur Israel in Athur, et collocavit illos in Hhalahh et in Hhabor flu- 11
vio Gozan et urbib⁹ Madai. Eò q⁹ non audierunt dicto Dñi Dei sui, sed 12
transgressi sunt pactũ ejus, omnia quæ præceperat Moseh famulus Dñi, & 13
non audierunt dicto ejus, nec fecerunt voluntaté ejus. Et quartodecimo anno regis Hhizkiah ascendit Szanherib rex Athur contra omnes urbes domus Jehudah munitas, et cepit eas. Et misit Hhizkiah rex tribus do- 14
mus Jehudah ad regem Athur in Lachis, dicendo: Peccavi, ascende à me; quod imposueris mihi, suscipiam: et imposuit rex Athur Hhizkiah regi tribus domus Jehudah trecenta talenta argenti, et triginta talenta 15
auri. Et dedit Hhizkiah omne argentum quod inventum est in domo sanctuarii Domini et in thesauris domus regis. In tempore illo abra- 16
sit Hhizkiah portas templi Domini, et limina quæ obduxerat Hhizkiah rex tribus domus Jehudah, et dedit illa regi Athur. Et misit rex Athur 17
Thartan et Rab-zzarizz, et Rabsakeh ex Lachis ad regem Hhizkiah cum copiis multis in Jerusalem: et ascenderunt et venerunt in Jerusalem: ascenderunt, inquam, et venerunt et steterunt in aquæductu piscinæ superioris, 18
quæ est in via agri extensionis fullonũ. Et vocaverunt regem: et exivit ad eos Eljakim filius Hhilkiah, qui præpositus erat sup domum, et Sebna scriba, et Joahh filius Azzaph qui præpositus erat sup monimenta. Et dixit 19
illis Rabsakeh: Dicite nunc Hhizkiah: Sic dixit rex magnus rex Athur: Quæ est fiducia hæc qua confidis? Dixisti, verùm in loquela labiorum in consilio 20
et fortitudine faciã bellum: nunc in quo confisus es, quòd rebellâsti in me? Nunc eia confisus es super sustentaculo arundinis conquassatæ hujus super 21
Ægypto; cui si innitatur quispiam, intrabit in manum ejus, & transfiget eam: sic est Pargho rex Misraim omnibus qui confidunt in eo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܣܝܡ ܠܗ ܡܛܠ ܬܠܬ ܫܢܝܢ ܒܫܢܬ ܫܬ ܕܗܘܫܥ ܡܠܟ ܐܬܪ ܢܣܒ ܫܡܪܝܐ ܒܝܕ ܫܠܡܢܐܣܪ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܐܬܟܪ ܠܗ ܘܐܣܝܪ ܠܗ ܒܐܬܘܪ ܘܒܟܠ ܡܠܟܘܬܗ ܘܒܐܪ ܥܠ ܫܡܪܝܐ ܘܥܠ ܟܠ ܡܕܝܢܬܗ

מלכים ב: יח

nonne : confidimus noſtro Deo DOMINO In : me ad dixerĩtis ſi Et
22 וְכִי־תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלוֹא
dixitque *ejus* altaria & *ejus* excelſa Chizchijahu removit cujus hic
הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר
vos incurvabitis *hujus altaris facies Ad* : Jeruſalaim ad & ,Jehudah ad
לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ
regi meo domino *nunc* ſidejube nunc Et ? Jeruſalaim in
23 בִּירוּשָׁלִָם: וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־אֲדֹנִי אֶת־מֶלֶךְ
tibi dare potueris ſi ,equos millia duo tibi dabo & , Aſſur
אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֵת לְךָ
unius ducis *facies* facies vertere quomodo Et .eos ſuper equitantes
24 רֹכְבִים עֲלֵיהֶם: וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֶת־פְּנֵי פַּחַת אֶחָד
Ægypto *ſuper tibi* confidas & , minimorum mei domini ſervorum
מֵעַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם
ſuper aſcendi DOMINO abſque num Nunc ? equites *in* & ,*currum in*
25 לָרֶכֶב וְלַפָּרָשִׁים: עַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־
Aſcende : me ad dixit DOMINUS ? illũ *diſperdendum ad* ,iſtum locum
הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַשְׁחִתוֹ יְהוָה אֱמַר אֵלַי עֲלֵה
,Chilchijahu filius Eljachim Dixitque .eam *corrumpas* &,hanc terram *ſuper*
26 עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ: וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ
tuos ſervos ad *nunc* Loquere : Rabſacheh ad Joach &,Sebnah &
וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ
,Jehudaicè nobiſcũ loquaris ne & (,*nos audientes* ſiquidem) , Arameicè
אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים אֲנַחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית
: Rabſachch eos ad Dixitque .murum ſuper qui populi auribus in
27 בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה
loquendum ad ,me dominus me miſit te ad & ,tuũ dominũ ad Num
הַעַל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־
,murum ſuper *ſedentes* viros *ſuper* nónne ? iſta verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה
? vobiſcum ſuæ urinæ aquam *bibendum ad* & , ſuum ſtercus *edendum ad*
לֶאֱכֹל אֶת־חָרְיָם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם:
, Jehudaicè magna voce *in* exclamavit & , Rabſacheh Stetitque
28 וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
.Aſſur regis magni regis verbum Audite : dixit & ,eſt locutus &
וַיְדַבֵּר וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר:
poterit non quia , Chizchijahu *vobis imponat* Ne : rex dixit Sic
29 כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁיא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי־לֹא יוּכַל
vos faciat ſperare ne Et .ejus manu è vos eruere
לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם
30 חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילָנוּ יְהוָה
; DOMINUS nos eruet Eruendo : dicendo ,DOMINO in Chizchijahu
Ne .Aſſur regis manu in hæc civitas tradetur non &
31 וְלֹא תִנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: אַל־
mecum Facite ; Aſſur rex dixit ſic quia : Chizchijahu *ad* audiatis
תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲשׂוּ־אִתִּי
,*ſuam vitem vir* comedite & ,me ad egredimini & ,benedictionem
בְרָכָה וְצֵאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ
Uſque .ſuæ ciſternæ aquas *vir* bibite & : *ſuam ficum vir* &
32 וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי־בֹרוֹ: עַד־
terram , veſtram terram ſicut ,terram ad vos tollam & ,*me venire*
בּוֹאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ
oliva terram ; vinearum & , panis terram , *muſti* & , frumenti
דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ לֶחֶם וְכְרָמִים אֶרֶץ זֵית
ad audiatis ne & : moriemini non & ,vivite & ;mellis &,*recentis* olei
יִצְהָר וּדְבַשׁ וִחְיוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל־
.nos eruet DOMINUS : dicendo ,*vos incitaverit* cũm Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ כִּי־יַסִּית אֶתְכֶם לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ:
manu è ,ſuam terram *vir* gentium Dii eruerunt eruendo Num
33 הַהַצֵּל הִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד
? Aſſur regis
מֶלֶךְ אַשּׁוּר:

Verſio VULG. LAT.

22 Quòd ſi dixeritis mihi, In Domino Deo noſtro habemus fiduciam : nónne iſte eſt, cujus abſtulit Ezechias excelſa & altaria : & præcepit Iudæ & Ieruſalem, Ante altare hoc adorabitis in Ieruſalem? Nunc
23 igitur tranſite ad dominũ meum regem Aſſyriorum, & dabo vobis duo millia equorũ, & videte an habere valeatis aſcenſores eorum. Et quo
24 modo poteſtis reſiſtere ante unum ſatrapam de ſervis domini mei minimis? An fiduciam habes in Ægypto propter currus & equites? Numquid ſine Domini voluntate aſcendi ad locum iſtum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi; Aſcende ad terram
26 hanc, & demolire eam. Dixerunt autem, Eliacim filius Helciæ, & Sobna, & Ioahe, Rabſaci; Precamur ut loquaris nobis ſervis tuis Syriacé : ſiquidem intelligimus hanc linguam : & non loquaris nobis Iudaicè, audiente populo, qui
27 eſt ſup murum. Reſpondítque eis Rabſaces, dicens; Numquid ad dominum tuum, & ad te miſit me dominus meus, ut loquerer ſermones hos,& non potiùs ad viros, qui ſedent ſuper murum, ut comedant ſtercora ſua, & bibant urinam ſuam vobiſcum? Stetit itaque Rabſaces, & exclamavit voce magnâ Iudaicè, &
28 ait; Audite verba regis magni, regis Aſſyriorum. Hæc dicit rex, Non vos ſeducat Ezechias : non enim poterit
30 eruere vos de manu mea. Neque fiduciam vobis tribuat ſuper Dũm, dicens; Eruens liberabit nos Dominus,& non tradetur civitas hæc in manu regis Aſſyriorum. Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Aſſyriorum; Facite mecum quod vobis eſt utile, & egredimini ad me: & comedet unuſquiſque de vinea
32 ſua, & de ficu ſua, & bibetis aquas de ciſternis veſtris : Donec veniam, & transferam vos in terram, quæ ſimilis eſt terræ veſtræ, in terram fructiferam, & fertilem vini, terram panis & vinearum, terrã olivarũ, & olei ac mellis, & vivetis, & non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens; Dominus
33 liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium terram ſuam de manu regis Aſſyriorum ?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Καὶ ὅτι εἶπας πρὸς μὲ, Ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν πεποίθαμεν· οὐχὶ αὐτὸς (β) οὗ ἀπέστησεν Ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ Ἰούδᾳ καὶ τῇ Ἱερουσαλήμ, Ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου (γ) προσκυνήσετε ἐν Ἰερουσαλήμ; Καὶ νῦν μίχθητε δὴ τῷ κυρίῳ μου (δ) βασιλεῖ Ἀσσυρίων, καὶ δώσω σοι δισχιλίους ἵππους, εἰ δυνήσῃ δοῦναι (ε) ζεαυτῷ ἐπιβάτας ἐπ' αὐτούς. Καὶ πῶς ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπον τοπάρχου ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν ἐλαχίστων; καὶ ἤλπισας ζαυτῷ (ζ) ἐπ' Αἴγυπτον εἰς ἅρματα καὶ ἱππεῖς. (η) Καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον τοῦ διαφθεῖραι αὐτόν; κύριος εἶπε πρὸς μέ, Ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ διάφθειρον αὐτόν. Καὶ εἶπεν Ἐλιακὶμ υἱὸς Χελκίου καὶ (θ) Σωμνᾶς καὶ Ἰωὰς πρὸς Ῥαψάκην, Λάλησον δὴ πρὸς τοὺς παῖδάς σου Συρισὶ, ὅτι ἀκούομεν ἡμεῖς, καὶ οὐ λαλήσεις (ι) μεθ' ἡμῶν Ἰουδαϊστὶ καὶ ἵνατί λαλεῖς ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ λαοῦ (κ) τοῦ ἐπὶ τοῦ τείχους; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς Ῥαψάκης, (λ) Μὴ ἐπὶ τὸν κύριόν σου καὶ πρὸς σὲ ἀπέστειλέ με ὁ κύριός μου λαλῆσαι τοὺς λόγους τούτους; οὐχὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθημένους ἐπὶ τοῦ τείχους, τοῦ φαγεῖν τὴν κόπρον αὐτῶν, καὶ πιεῖν τὸ ὕδωρ ἀνῶν μεθ' (μ) ὑμῶν ἅμα; Καὶ ἔστη Ῥαψάκης καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδαϊστὶ, καὶ ἐλάλησε καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε τοὺς λόγους (ν) τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσσυρίων. Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, Μὴ ἐπαιρέτω ὑμᾶς (ξ) Ἐζεκίας λόγοις, ὅτι οὐ μὴ δύνηται ὑμᾶς ἐξελέσθαι ἐκ (ο) χειρός αὐτοῦ. Καὶ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς Ἐζεκίας πρὸς κύριον, λέγων, (π) Ἐξαιρούμενος ἐξελεῖ κύριος, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως Ἀσσυρίων. Μὴ ἀκούετε Ἐζεκίου· ὅτι τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Ποιήσατε μετ' ἐμοῦ εὐλογίαν, καὶ ἐξέλθατε πρός με, καὶ πίεται ἀνὴρ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ τὴν συκῆν αὐτοῦ φάγεται, καὶ πίεται ὕδωρ τῆς λάκκου αὐτοῦ, Ἕως ἔλθω καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν ὡς (ρ) γῆν ὑμῶν, γῆν Σίτου καὶ (σ) οἴνου καὶ ἄρτου καὶ ἀμπελώνων, γῆν ἐλαίας ἐλαίου καὶ μέλιτος, καὶ ζήσετε καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε. καὶ μὴ ἀκούετε Ἐζεκίου, ὅτι ἀπατᾷ ὑμᾶς, λέγων, Κύριος ῥύσεται ὑμᾶς. Μὴ ῥύσωνται ἐῤῥύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν ἑαυτῶν χώραν ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων;

Et quoniam dixiſti ad me, Super Dominum Deum confidimus ; nónne hic ipſe eſt cujus abſtulit Ezechias excelſa ejus, & altaria ejus: & dixit ad Judam & Hierusalem, Coram altare hoc adorabitis in Hierusalem? Et nunc (f) miſcete vos, queſo, domino meo regi Aſſyriorum ; & dabo tibi bis mille equos ; ſi potevis dare tibi aſcenſores ſuper eos. Et quomodò aversis faciem toparchæ unius ex servis domini mei minimi ? Et ſperaſti tibi ſuper Ægyptum in curribus, & equitibus. Et nunc nunquid ſine Domino aſcendimus ſuper locum hunc ad corrumpendum eum ? Dominus dixit ad me ; Aſcende ſuper terram iſtam, & corrumpe eam. Et dixit Eliacim filius Chelchiæ, & Somnas, & Joas, ad Rhapſacem ; Loquere, quæſo, ad ſervos tuos Syriacè, quoniam audimus nos: & non loquêris nobiſcum Judaicè. Et ut quid loqueris in auribus populi, qui ſuper murum ? Et dixit ad eos Rhapſaces ; Nunquid ad dominum tuum, & ad te miſit me dominus meus loqui verba hæc ? Nónne ad viros ſedentes ſuper murum, ad comedendum ſtercus ſuum, & bibendum urinam ſuam vobiſcum ſimul ? Et ſtetit Rhapſaces, & clamavit voce magnâ Judaicè, & locutus eſt, & dixit ; Audite verba magni regis Aſſyriorum: Hæc dicit rex, Nè elevet vos Ezechias verbis : quoniam non poterit vos eruere de manu ejus: Et non faciat vos ſperare Ezechiam in Dominum, dicens; Eruens, eruet Dominus : non tradetur civitas hæc in manu regis Aſſyriorum. Nolite audire Ezechiam: quoniã hæc dicit rex Aſſyriorum, Facite mecum benedictionem : & exite ad me: & bibet vir vitem ſuam; & vir ficum ſuam comedet: & bibet aquam ciſternæ ſuæ, Quoadusque veniam, & accipiam vos in terram, ſicut terra veſtra, terra frumenti, & vini, & panis, & vinearum, terra olivæ olei, & mellis ; & vivetis, & non moriemini. Et nolite audire Ezechiam: quoniam decipiet vos, dicens ; Dominus eruet vos. Numquid eruentes eruerunt dii gentium, unuſquiſque ſuam regionem de manu regis Aſſyriorum?

MS. A. (β) ἐστὶ οὗ ἀπέστησεν (γ) προσκυνήσατε (δ) τῷ βασιλεῖ (ε) ζαυτῷ (ζ) εἰς Αἴγυπτον (η) Νῦν ἂν μὴ (θ) Σωμνᾶς καὶ Ἰωσαφὰτ (ι) πρὸς ἡμᾶς Ἰουδαϊστὶ ἐν τοῖς (κ) τούτου ὅτι (λ) Μὴ πρὸς τὸν (μ) ὑμῶν ; Καὶ (ν) τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσσυρίων. (ξ) Ἐζεκίας, ὅτι (ο) χειρός μου. Καὶ (π) Ἐξελούμενος ἐξελεῖται ἡμᾶς κύριος, (ρ) ἢ γῆν (σ) οἴνου καὶ ἀμπελώνων καὶ ἄρτων, γῆν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 וְאִלֵּין תֵּימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָנָא אִתְרַחֲצָנָא הֲלָא הוּא דַּאֲעְדִּי חִזְקִיָּה יָת בְּמָתְהִי
יָת מַדְבְּחוֹהִי וַאֲמַר לְאֶנָשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין תִּסְגְּדוּן בִּירוּשְׁלֵם:
23 וְכַעַן אִתְעָרֵב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי עִם מַלְכָּא דַּאֲתוּר וְאֶתֵּן לָךְ תְּרֵין אַלְפִּין סוּסְוָן אִם תְּכוּל
24 לְמֵיתַן לָךְ רוֹכְבִין עֲלֵיהוֹן: וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְרַחֵשׁ יָת אַפֵּי חַד מִשְׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי רִבּוֹנִי
25 וְעָרֵיָא וְאִתְרְחַצְתְּ לָךְ עַל מִצְרָאֵי לְרְתִיכִין וּלְפָרָשִׁין: כְּעַן הֲבַר מֵימְרָא דַּייָ סְלֵקִית עַל
26 אַתְרָא הָדֵין לְחַבָּלוּתֵהּ יְיָ אֲמַר לִי סַק לְאַתְרָא הָדֵין וְחַבֵּל יָתֵהּ: וַאֲמַר אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה
וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח לְרַב שָׁקֶה מַלֵּל כְּעַן עִם עַבְדָּךְ אֲרָמִית אֲרֵי שָׁמְעִין אֲנַחְנָא וְלָא תְמַלֵּל
עִמָּנָא יְהוּדִית קֳדָם עַמָּא דְעַל שׁוּרָא: וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֶה הַעַל רִבּוֹנָךְ וְעָלָךְ שְׁלַחֲנִי רִבּוֹנִי
לְמַלָּלָא יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין הֲלָא עַל גַּבְרַיָּא דְיָתְבִין עַל שׁוּרָא לְמֵיכַל יָת מַפְקַתְהוֹן
28 וּלְמִשְׁתֵּי יָת מֵימֵי רַגְלֵהוֹן בְּצֵירָא עִמְּכוֹן: וְקָם רַב שָׁקֶה וְקָרָא בְקָל רַב יְהוּדִית וּמַלֵּיל
29 וַאֲמַר שְׁמַעוּ פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא רַבָּא מַלְכָּא דְאַתּוּר: כְּדֵנָן אֲמַר מַלְכָּא לָא יַטְעֵי יַתְכוֹן
30 חִזְקִיָּה אֲרֵי לָא יְכוֹל לְשֵׁזָבָא יַתְכוֹן מִן יְדֵיהּ: וְלָא יְרַחֵץ יַתְכוֹן חִזְקִיָּה עַל מֵימְרָא דַּייָ
31 לְמֵימַר שֵׁזָבָא יְשֵׁזְבִנָּנָא יְיָ וְלָא תִתְמְסַר קִרְתָּא הָדָא בִּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר: לָא תְקַבְּלוּן מִן
חִזְקִיָּה אֲרֵי כְדֵנָן אֲמַר מַלְכָּא דְאַתּוּר עִבִידוּ עִמִּי שְׁלָמָא וּפוּקוּ לְוָתִי וְאִכְלוּ גֶּבֶר פֵּירֵי גוּפְנֵיהּ
31 וְגֶבֶר פֵּירֵי תֵינוּהִי וּשְׁתוּ גֶּבֶר מֵי נוּבֵּירֵיהּ: עַד מֵיתִי וְאִדְבַּר יַתְכוֹן לְאַרְעָא טָבָא כְּאַרְעֲכוֹן
אַרְעָא עְבוּר וַחֲמַר אַרְעָא חֲקַלִּין וְכַרְמִין אַרְעָא דְזֵיתָהָא עָבְדִין מִשְׁחָא וּדְבָשׁ
וְחִיִּין וְלָא תְמוּתִין וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָּה אֲרֵי יַטְעֵי יַתְכוֹן לְמֵימַר יְיָ יְשֵׁזְבִנָּנָא: הֲשֵׁזְבָא
33 שֵׁזִבָא דַּחֲלַת עַמְמַיָּא גְּבַר יָת אַרְעֵיהּ מִיַּד מַלְכָּא דְאַתּוּר:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quod ſi dixeritis mihi: In dicto Dñi Dei noſtri confidimus, nonne ipſe eſt 22
cujus abſtulit Hhizkiah excelſa et altaria? et dixit hominibus Jehudah atq;
habitatoribus Jeruſalem: Ante altare hoc adorabitis in Jeruſalem. Et nunc 23
fidejube nunc domino meo regi Athur, et dabo tibi duo millia equorum,
ſi poteris numerare tibi equitantes ſuper eos. Et quomodo cogitas conver- 24
tere faciem unius è principibus ſervis domini mei parvulis, ut confidas in
Ægyptiis propter currus et equites? Nunc autem num præter dictum Dñi 25
aſcendi in locum hunc ad perdendũ eum? Dñs dixit mihi: Aſcende *in* locũ
hunc, et diſſipa eum. Et dixit Eljakim filius Hhilkiah et Sebna et Joahh ad 26
Rabſakeh: Loquere quæſo cum ſervis tuis Syriacè, ſiquidem intelligimus:
et ne loquaris nobiſcũ Judaicè coram populo qui eſt ſup murum. Et dixit 27
illis Rabſakeh: Nunquid ad dñm tuum et ad te miſit me dñs meus ut lo-
querer *omnia* verba hæc? nónne ad viros qui ſedent ſup murum, ut come-
dant egeſtionem ſuam, et bibant aquas pedum ſuorum in obſidione vobiſ-
cum? Et ſtetit Rabſakeh, et clamavit voce magna Judaicè, et locutus eſt ac 28
dixit: Audite verba regis magni noſtri regis Athur. Sic dixit rex: Ne deci- 29
piat vos Hhizkiah, quia non poterit eripere vos de manu *ejus*. Et ne conſi- 30
dere faciat vos Hhizkiah in dicto Dñi dicendo: Liberando liberabit nos
Dñs, & non tradetur urbs hæc in manum regis Athur. Ne obtemperetis 31
Hhizkiah: nam ſic dixit rex Athur: Facite mecum pacem, et exite ad me, &
comedite unuſquiſq; fructus vineæ ſuæ, & quiſq; fructũ ficus ſuæ, et bibite
unuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ: Quouſq; veniam et tollam vos in terram 32
bonam, ut terram veſtram, terram frumenti et vini, terram agrorum et vi-
nearum, terram in qua olivæ faciunt oleum, et ipſa facit mel; et vivite et
non moriamini: neq; acquieſcatis Hhizkiah, quia ſeducet vos dicendo: Do-
minus liberabit nos. Num liberando liberaverunt *Timores* gentium unuſ- 33
quiſque terram ſuam de manu regis Athur?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܐܢ ܐܡܪ ܐܢ̈ܬ ܠܝ ܒܡܪ ܐܠܗܢ ܗܘ ܐܬܟܠ̈ܢ ܠܝܬ ܗܘ ܗܢܐ ܕܐܣܝ ܚܙܩܝܐ ܐܬ ܒܡܪ̈ܡ̈ܐ ܘܒ̈ܡ̈ܕ̈ܒ̈ܚ̈ܐ ܘܐܡܪ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܝܪ̈ܫ̈ܠ̈ܡ ܩ̈ܕ̈ܡ ܡܕ̈ܒ̈ܚ ܚܕ ܬܣ̈ܓ̈ܕ̈ܘܢ ܒܝܪ̈ܫ̈ܠ̈ܡ ܘܗܫܐ ܗܒ ܥܪ̈ܒ̈ܘܢ ܠܡܪܝ ܠܡܠܟ ܐܫܘܪ ܘܐܬܠ ܠܟ ܐܠ̈ܦ ܣ̈ܘ̈ܣ̈ܝ̈ܢ ܐܢ ܬ̈ܗ̈ܒ ܠܟ ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܝ̈ܢ ܥܠ̈ܝ̈ܗ̈ܘ ܐܢ ܬ̈ܗ̈ܒ ܠܟ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ܝ̈ܢ ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܝ̈ܢ ܘܐܝܟ ܬ̈ܗ̈ܒ ܠܟ ܐ̈ܦ ܚܕ ܡ̈ܢ ܙ̈ܥ̈ܘ̈ܪ̈ܝ̈ܐ ܕ̈ܡ̈ܪ̈ܝ ܕ̈ܝ̈ ܘܐ̈ܢ ܐ̈ܢ̈ܬ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܒ̈ܠ̈ܒ̈ܟ̈ ܥܠ ܡ̈ܨ̈ܪ̈ܝ̈ܐ ܘܥܠ ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܘ̈ܗ̈ܝ ܘܥܠ ܦ̈ܪ̈ܫ̈ܝ̈ܐ ܘܥܠ ܣ̈ܘ̈ܣ̈ܝ̈ܐ ܘܥܠ ܪ̈ܟ̈ܒ̈ܝ̈ܐ

מלכים ב: יט

,Henah , Sepharvaim deus ubi ? Arphad & ,Chamath deus Ubi
34 אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוַיִם הֵנַע
omnes inter Quis ? mea manu è Someron eruerunt *quòd* ,Hivvah &
35 וְעִוָּה כִּי־הִצִּילוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי : מִי בְכָל־
eruet *quòd* ?mea manu è suam terram eruerint qui ,terrarum deos
אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל
non & ,populus tacuerunt Et ? mea manu è Jerusalaim Dominus
36 יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִיָּדִי : וְהֶחֱרִישׁוּ הָעָם וְלֹא
Non : dicendo ,*ipsum* regis præceptum quia : verbum ei responderunt
עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הָיָה לֵאמֹר לֹא
,domum super qui ,Chilchijahu filius Eljachim *Venitque* .ei respondeatis
37 תַעֲנֵהוּ : וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר־עַל־הַבָּיִת
Chizchijahu ad *commonefaciens* Asaph filius Joach & ,scriba Sebna &
וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ
.Rabsacheh verba ei nunciaverunt & ,vestibus scissis
קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ אֶת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה :

CAP. XIX. יט

se operuit &,sua vestimenta scidit&,Chizchijahu *regem audire secundò*,fuit Et
1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיְקָרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיְכַס
qui ,Eljachim misit Et .Domini domum est ingressusque ,sacco *in*
2 בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה : וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־
opertos sacerdotum seniores & ,scribam Sebnam & ,domum super
עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְאֶת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מְכֻסִּים
:eum ad dixerunt Et .Amos filium prophetam Jesahjahu ad ; saccis *in*
3 בַּשָּׂקִים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בֶּן־אָמוֹץ : וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
dies *blasphemiæ* & ,increpationis & ,angustiæ Dies :Chizchijahu dixit Sic
כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה וְתוֹכֵחָה וְנִאָצָה הַיּוֹם
.pariendi non *vis* & ,*ueri ruptura* ad usque filii venerunt quia : hæc
הַזֶּה כִּי־בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְלֵדָה :
, Rabsacheh verba omnia tuus Deus Dominus audiat fortè Si
4 אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־כָּל־דִּבְרֵי רַב־שָׁקֵה
Deum probris *afficiendum ad* ,suus dominus Assur rex *eum* misit quem
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים
levabo & : tuus Deus Dominus audivit quæ verbis *in* argueret & ,vivente
חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ
regis servi Veneruntque .*invento* residuo pro orationem
תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה : וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
5 dicetis Sic : Jesahjahu illis Dixitque .Jesahjahu ad Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ : וַיֹּאמֶר לָהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן
6 *faciebus* à timeas Ne : Dominus dixit Sic : vestrum dominum ad
אֶל־אֲדֹנֵיכֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי
Assur regis pueri affecerunt probris quibus ,audisti quæ verborum
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
revertetur & ,auditum audiet & ,spiritum eo in *dans* ego Ecce .me
אֹתִי : הִנֵּנִי נֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב
7 est reversus Et .sua terra in gladio *in* eũ cadere faciam & ;suam terram in
לְאַרְצוֹ וְהִפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ : וַיָּשָׁב
8 ; Libnah *super* pugnantem Assur regem invenit & , Rabsacheh
רַב־שָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם עַל־לִבְנָה
Tirhacah de Audivitque .Lachis de erat profectus quòd audierat nam
כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ : וַיִּשְׁמַע אֶל־תִּרְהָקָה
,est reversus & :tecum *pugnandum ad* est egressus Ecce :dicendo ,Chus rege
מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר הִנֵּה יָצָא לְהִלָּחֶם אִתָּךְ וַיָּשָׁב
ad dicetis Sic : dicendo ,Chizchijahu ad nuncios misit &
10 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר : כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־
quo tuus deus te decipiat Ne : dicendo ,Jehudah regem Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
regis manu in Jerusalaim tradetur Non : dicendo ,*eo in confidens* tu
אַתָּה בֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּיַד מֶלֶךְ
Assur reges fecerunt quæ audisti tu Ecce .Assur
11 אַשּׁוּר : הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר
? liberaberis tu & ,eas perdendo ,terris universis
לְכָל־הָאֲרָצוֹת לַהֲחֲרִימָם וְאַתָּה תִנָּצֵל :

Versio VULG. LAT.

34 Ubi est de⁹ Emath,& Arphad? ubi est deus Sepharuaim, Ana, & Aua?numquid liberaverũt
35 Samariam de manu mea? Quinam illi sunt in universis diis terrarũ, qui eruerunt regionẽ suã de manu mea,ut possit eruere Domin⁹ Jerusalem de manu
36 mea? Tacuit itaque populus, & non respondit ei quidquam:siquidem præceptum regis acceperant,ut non respon-
37 derent ei. Venítque Eliacim filius Helciæ,præposit⁹ domûs, & Sobna scriba,& Joahe fili⁹ Asaph à commentariis, ad Ezechiã, scissis vestibus,& nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

CAP. XIX.

1 Quæ cùm audisset Ezechias rex,scidit vestimenta sua,& opertus est sacco,ingressúsq; est
2 domum Domini. Et misit Eliacim præpositum domûs, & Sobnam scribam, & senes de sacerdotibus,opertos saccis,ad Isaiam prophetã filium Amos.
3 Qui dixerunt, Hæc dicit Ezechias ; Dies tribulationis, & increpationis, & blasphemiæ, dies iste : venerunt filii usque ad partum, & vires non habet
4 parturiens. Si fortè audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quẽ misit rex Assyriorum dominus suus,ut exprobraret Deum viventem, & argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus:& fac orationem pro reliquiis,quæ re-
5 pertæ sunt.Venerunt ergò ser-
6 vi regis Ezechiæ ad Isaiã. Dixítque eis Isaias, Hæc dicetis domino vestro ;Hæc dicit Dominus;Noli timere à facie sermonum, quos audísti, quibus blasphemaverunt pueri regis
7 Assyriorum me. Ecce,ego immittam ei spiritum, & audiet nuntium, & revertetur in terram suam, & dejiciam eum gladio in terra sua. Reversũ est ergò Rabsaces, & invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam:Audierat enim quòd
9 recessíssset de Lachis. Cúmque audíssset de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes;Ecce, egressus est ut pugnet adversùm te : & iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiã,dicens;Hæc dicite Ezechiæ regi Juda ; Non te seducat Deus tuus, in quo habes fiduciam:neq; dicas, Non tradetur Jerusalem in manu⁹ regis
11 Assyriorũ. Tu enim ipse audísti quæ fecerunt reges Assyriorum universis terris, quo modo vastaverũt eas : num ergò solus poteris liberari ?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

34 Ποῦ ὅτιν ὁ θεὸς Αἰμὰθ, καὶ (τ) Ἀρφάδ; ποῦ ὅτιν ὁ θεὸς (υ) Σεφφαουραΐμ, Ἀνὰ, καὶ (φ)
35 ἈϚὰ, ὅτι ἐξείλαντο Σαμάρειαν ἐκ χειρός μου ; Τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῆς γαιῶν, οἳ ἐξείλαντο τὰς (χ)ὰς αὐτῶν ἐκ χειρός μου,
ὅτι ἐξελεῖ κύριος τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου; Καὶ ἐκώφωσαν καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν
36 αὐτῷ λόγον, ὅτι ἐντολὴ τῷ βασιλέως, λέγων,
37 Οὐκ ἀποκριθήσεσθε αὐτῷ. Καὶ εἰσῆλθεν Ἐλιακὶμ (ψ) ὁ τοῦ Χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ Σωμνὰς ὁ γραμματεὺς, καὶ Ἰωὰς ὁ τοῦ (ω) Σαφὰτ ὁ ἀναμιμνήσκων πρὸς (α) Ἐζεκίαν,
διερρηχότες τὰ ἱμάτια, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους Ῥαψάκου.

MS. A. (τ) Ἀρφάτ ; (υ) Σεφφαρουαΐμ, (φ) Ἀνὰ, μὴ ἐξέλαντο (χ) γαίας (ψ) ὁ τῆς Χελκείου ὁ οἰκονόμος * ὁ τοῦ Χελκίου, καὶ Σομνὰς (ω) Ἀσὰφ (α) † Ἐζεκίαν,

ΚΕΦ. ιϑ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια (α) αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο Ϛάκκον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον
2 κυρίου. Καὶ ἀπέστειλεν Ἐλιακὶμ † οἰκονόμον, καὶ (β) Σωμνὰν † γραμματέα, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους † ἱερέων περιεζωσμένους σάκκους, πρὸς Ἡσαΐαν † προφήτην υἱὸν (γ) Ἀμώς. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει Ἐζεκίας, Ἡμέρα θλίψεως καὶ ἐλεγμοῦ καὶ παροργισμοῦ (δ) ἡ ἡμέρα αὕτη· ὅτι ἦλθον οἱ ὠδῖνες,
4 καὶ ἰσχὺς οὐκ ἔστι τῇ τικτούσῃ. Εἴ πως εἰσακούσῃ κύριος ὁ θεός (ε)σου πάντας τοὺς λόγους Ῥαψάκου, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς Ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα, καὶ βλασφημεῖν (ζ) ἐν λόγοις οἷς ἤκουσε κύριος ὁ θεός Ϛ, καὶ λήψῃ
προσευχὴν περὶ τοῦ λείμματος τοῦ εὑρισκο-
5 μένου. Καὶ ἦλθον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως
6 Ἐζεκίου πρὸς Ἡσαΐαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἡσαΐας, Τάδε ἐρεῖτε πρὸς † κύριον ὑμῶν, Τάδε λέγει κύριος, (η) Μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν ἤκουσας, ὧν ἐβλασφήμησαν τὰ
7 παιδάρια βασιλέως (θ) Ἀσσυρίων. Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐν αὐτῷ πνεῦμα, καὶ ἀκούσε(ι) ἀγγελίαν, καὶ ἀποστραφήσεται εἰς † γῆν αὐτοῦ καὶ καταβαλῶ αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῇ αὐ-
8 τοῦ. Καὶ (κ) ἐπέστρεψε Ῥαψάκης, καὶ ηὗρε † βασιλέα Ἀσσυρίων πολεμοῦντα ὅτι Λοβνᾶ,
9 ὅτι ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν (λ) ἐκ Λαχείς. Καὶ ἤκουσε περὶ Θαρακὰ βασιλέως Αἰθιόπων, λέγων, Ἰδοὺ (μ) ἐξῆλθε πολεμεῖν μετὰ Ϛοῦ
καὶ (ν)ἐπέστρεψε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς
10 Ἐζεκίαν, (ξ) λέγων, Μὴ ἐπαιρέτω Ϛε ὁ θεός Ϛου ἐφ' ᾧ Ϛὺ πέποιθας (ο) ἐν αὐτῷ, λέγων, Οὐ μὴ παραδοθῇ Ἱερουσαλὴμ εἰς
11 χεῖρας βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἰδοὺ Ϛὺ ἤκουσας πάντα ὅσα ἐποίησε βασιλεῖς Ἀσσυρίων πάσας τὰς (π) γαίας τοῦ ἀναθεματίσαι αὐτάς· καὶ Ϛὺ ῥυσθήσῃ ;

MS.A. (α) ἑαυτοῦ, (β) Σομνὰν (γ) Ἀμμώς. (δ) ἡμέρα (ε)Ϛου τοὺς (ζ) λόγους οὓς ἤκουσεν (η) Μὴ φοβοῦ ἀπὸ προσώπου τῶν λόγων (ϑ) Ἀσσυρίων ἐμέ, Ἰδοὺ (ι)ἀγγελίας, καταβάλλω (κ)ἀπέστρεψεν (λ)ἀπὸ Λαχείς. (μ)ἐξῆλθεν (ν) ἀπέστρεψεν, (ξ)λέγων, Τάδε ἐρεῖτε πρὸς Ἐζεκίαν βασιλέα Ἰούδα τῷ λέγειν, Μὴ * ἐπαίρωτω σε (ο) ἐπ' αὐτῷ, (π) * ῥυσεῖς τοῦ

CAP. XIX.

ET factum est,ut audivit rex Ezechias ; & discidit vestimenta sua, & indutus est saccum, & intravit in domum Domini. Et misit Eliacim œconomum, & Somnam scribã,& seniores sacerdotũ indutos saccis,ad Esaiã prophetã filiũ Amos.Et dixerũt ad eum ; Hæc dicit Ezechias, Dies tribulationis, & arguinionis, & invitationis, dies hæc : quoniam venerunt filii usque ad dolores partûs:& fortitudo non est parienti. Si quo modo exaudiet Dominus Deus tuus omnia verba Rhapsacis ; quem misit eum rex Assyriorũ dominus ejus ad exprobrandum Deum vivum, & (a) blasphemandum in verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus : & assumes deprecationem pro residuo, quod invenitur. Et venerunt pueri regis Ezechiæ ad Esaiam. Et dixit eis Esaias ; Hæc dicetis ad dominũ vestrũ, Hæc dicit Dominus ; Nè timeas à verbis quæ audisti, quæ blasphemaverunt pueri regis Assyriorum. Ecce ego do in eo spiritum : & audiet nuntium, & revertetur in terram suam. Et prosternã eum in gladio in terra ejus. Et reversũ Rhapsaces: & invenit regem Assyriorum bellantem super Lobna: quoniam audivit, quia promoverat è Lachis. Et audiit de Tharaca rege Æthiopum, dicens ; Ecce exivit bellare tecum. Et reversũ tit, & misit nuntios ad Ezechiam, (b)dicens ; Nè extollat te Deus tuus, in quo tu confidisti in eo,dicens ; Non tradetur Hierusalem in manus regis Assyriorum. Ecce tu audisti omnia, quæcunque fecerunt reges Assyriorum omnibus terris anathemando eas: & tu evades ?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אָן דְּחַלַת חֲמָת וְאַרְפָּד וְאָן דַּחֲלַת סְפַרְוַיִם הֲלָא טַלְטִילוּנוּן וְאַנְלָאוּנוּן אֲרֵי שֵׁיזְבוּ יַת 34
שְׁמְרוֹן מִן יְדִי : מַן בְּכָל דַּחֲלַת מְדִינָתָא דְּשֵׁיזְבוּ יַת אַרְעְהוֹן מִן יְדִי אֲרֵי יְשֵׁיזֵיב יְיָ יַת 35
יְרוּשְׁלֵם מִן יְדִי: וּשְׁתִיקוּ עַמָּא וְלָא אֲתִיבוּ יְתֵיהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי תַּפְקֵירַת מַלְכָּא הִיא לְמֵימַר 36
לָא תְּתִיבוּנֵיהּ: וַאֲתָא אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּהוּ דְּמַמְנָא עַל בֵּירָאן וְשֶׁבְנָא סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף 37
דְּמַמְנָא עַל דְּכָרָנַיָּא לְוָת חִזְקִיָּהוּ מְבוּעִין לְבוּשֵׁיהוֹן וְחַוְיוּ לֵיהּ יַת פִּתְגָמֵי רַבְשָׁקֵה :

יט

וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא חִזְקִיָּה וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְאִתְכַּסִּי בְּסַקָּא וְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ : 1
וְשַׁלַּח יַת אֶלְיָקִים דִּי מִמְנָא עַל בֵּירָא וְשֶׁבְנָא סַפְרָא וְסָבֵי כָהֲנַיָּא כַּד מְכַסָּן סַקְיָא לְוָת 2
יְשַׁעְיָה נְבִיָּא בַּר אָמוֹץ : וַאֲמָרוּ לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם עָקָא וְחֻסּוֹרִין וְנִיאוּצָא יוֹמָא 3
הֵדֵין אֲרֵי אִקְפַּחְנָא עָקָא כְּאִתְּתָא דְּיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחֵיל לֵית לָהּ לְמֵילַד : מֵאִים שְׁמַע 4
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ יַת כָּל פִּתְגָמֵי רַבְשָׁקֵה דְּשַׁלְחֵיהּ מַלְכָּא דַאֲתוּר רְבוֹנֵיהּ לְחַסָּרָא עֲמָא דַיְיָ
קָיְמָא וְיַעְבֵּיד פּוּרְעָנוּתָא עַל כָּל פִּתְגָמַיָּא דִּשְׁמִיעִין קֳדָמוֹהִי יְיָ אֱלָהָךְ וְתִתְחַנַּן בְּצָלוֹ עַל
שְׁאָרָא הַדֵּין דְּאִשְׁתְּאַר : וַאֲתוֹ עַבְדֵי מַלְכָּא חִזְקִיָּה לְוָת יְשַׁעְיָה כְּדֵין 5
תֵּימְרוּן לְרִבּוֹנְכוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תִדְחַל מִן קֳדָם פִּתְגָמַיָּא דִּשְׁמַעְתָּ דְּחַיְּכוּנִי עוּלֵימֵי מַלְכָּא 6
דַּאֲתוּר קָדְמַי : הָא אֲנָא יְהִיב בֵּיהּ רוּחָא וְיִשְׁמַע בְּסוֹרָא וְיתוּב לְאַרְעֵיהּ וְאַעֲלְנֵיהּ בְּחַרְבָּא 7
בְּאַרְעֵיהּ : וְתָב רַב שָׁקֵה וְאַשְׁכַּח יַת מַלְכָּא דַאֲתוּר מְגִיחַ קְרָבָא עַל לִבְנָה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי 8
נָטַל מִלָּכִישׁ : וּשְׁמַע עַל תִּרְהָקָא מַלְכָּא דְכוּשׁ לְמֵימַר הָא נְפַק לַאֲנָחָא קְרָבָאתְּךָ וְתָב 9
וְשַׁלַּח אוֹנְדִין לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר: כְּדֵין תֵּימְרוּן לְחִזְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר 10
לָא יַטְעִנָךְ אֱלָהָךְ דְּאַתְּ רְחִין בֵּיהּ לְמֵימַר לָא תִתְמְסַר יְרוּשְׁלֵם בִּידָא מַלְכָּא דַאֲתוּר : הָא 11
אַתְּ שְׁמַעְתָּא יַת דַּעֲבַדוּ מַלְכָּא דַאֲתוּר לְכָל מְדִינָתָא לְנַטָּרוּתְהוֹן וְאַתְּ מְרַחֵי לְאִשְׁתֵּיזָבָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

ubi est deus Hhamath et Arpad? et ubi deus Zzeparvaim?nónne *tulerunt* 34
eos et migrare *fecerunt* illos? nimirũ liberaverunt Somron de manu mea. 35
Quiseſt in omnib⁹ diis provinciarũ qui liberaverit terrã suã de manu mea,
quòd liberet Dñs Jerusalem de manu mea?Et tacuerunt popul⁹,et non re- 36
sponderũt illi verbũ,quia mandatũ regis erat,dicendo:Ne respondeatis ei.
Et venit Eljakim filius Hhilkiah,qui præpositus erat sup domum,& Sebna 37
scriba,et Joahh fili⁹ Azzaph,qui præposit⁹ erat sup monimenta,ad Hhizki-
ah,[*cùm*]discidissent vestimenta sua, et indicaverunt illi verba Rabsakeh.

CAP. XIX.

ET fuit cùm audísset rex Hhizkiah, scidit vestimenta sua, et operuit se 1
sacco ,et ingressus est in domũ sanctuarii Dñi.Et misit Eljakim,qui præpo-
situs erat sup domũ,et Sebna scribam ,et seniores sacerdotũ , opertos sac- 2
cis, ad Jesaghjah prophetã filiũ Amosi.Et dixerunt illi: Sic dixit Hhizki- 3
ah: Dies angustiæ,et opprobriorũ,et blasphemiæ est dies hæc ;quia circui-
vit nos angustia,sicut mulierẽ quæ sedet sup sellam parturientis, et virtus
non est illi pariendi. Utinam audita sint à Dño Deo *omnia* verba Rabsakeh, 4
quem misit rex Athur dñs ejus,ut exprobraret populo Dei permanentis,ut
faciat ultionẽ sup *omnibus* verbis quæ audita sunt à Dño Deo tuo : et de-
precare oratione pro reliquo hoc quod relictũ est. Venerunt ergo servi re- 5
gis Hhizkiah ad Jesaghjah. Et dixit illis Jesaghjah:Sic dicetis domino ve- 6
stro:Sic dixit Dñs:Ne *timeas* propter verba quæ audístis, quib⁹ exprobra-
verunt juvenes regis Athur mihi.Ecce ego pono in illo spiritũ, et audiet 7
nuncium,et redibit in terrã suã;et prosternã eum gladio in terra sua.Et re-
diit Rabsakeh,et invenit regẽ Athur ineuntẽ bellũ contra Libna,quia au- 8
diverat quòd profectus esset de Lachis. Et audivit de Thirhacah rege 9
Chus,dicendo: Ecce exivit ad ineundum bellum tecum:et rediit, et misit
nuncios ad Hhizkiah,dicendo : Sic dicetis ad Hhizkiah regem tribus do- 10
mus Jehudah,dicendo: Ne decipiat te Deus tuus in quo confidis,dicendo:
Non tradetur Jerusalem in manu regis Athur. Ecce tu audísti quæ fecerunt 11
reges Athur omnibus provinciis devastando eas, et tu existimas liberari?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ubinam sunt dii Hemath & Rephad? ubi sunt dii Sepharvim, & Naa, & Ava? num liberârunt Samariam de manibus meis? Quis ex omnibus regionum istarum diis liberavit regionem suam de manibus meis, ut liberet Dominus Jerosolymam de manibus meis? Tacuerunt autem populus, nec reddiderunt ei responsum; quoniam rex præceperat ac dixerat, Ne reddatis ei responsum. Venit itaque Eliacim Helciæ filius præfectus domûs, & Sebna scriba, & Joah filius Asaphi à commentariis, ad Hezeciam scissis vestibus, & indicârunt ei verba Rab-sace.

CAP. XIX.

Quæ cùm audisset rex Hezecia, scidit vestimenta sua, operuit se sacco, & ingressus est domum Domini. Misitque Eliacim domûs præfectum, & Sebnam scribam, atque seniores sacerdotum saccis indutos ad Esaiam prophetam filium Amos: Qui dixerunt ei, Sic dicit Hezecia; Dies angustiæ, correptionis, & iræ est dies iste; quoniam instant dolores fœtûs, & non adsunt vires in parturiente. Fortassis audiet Dñs Deus tuus verba Rab-sace quem misit rex Athur dominus ejus ad afficiendum probris Deum viventem, & arguet eum pro verbis quæ audivit Dominus Deus tuus: precaberis itaque & orabis pro reliquis qui residui sunt. Venientibus ergò servis Hezeciæ regis ad Esaiam, Dixit illis Esaia; Sic dicetis domino vestro, Sic dicit Dominus, Ne metuas verba quæ audisti, quibus blasphemârunt legati regis Athur coram me. Ecce indam ei spiritum, & auditâ famâ revertetur in terram suam, & gladio dejiciam eum in terra ipsius. Rabsace verò reversus convênit regem Athur oppugnantem Lebnam: audierat enim profectum esse eum de Lachis. Audiens autem de Tarhace rege Cus quòd prodiisset ad pugnandum contra eum, denuò misit rex Athur legatos ad Hezeciam, dicens; Sic dicetis Hezeciæ regi Judæ, Ne te seducat Deus tuus cui confidis ac dicis, Nequaquam tradetur Jerusalem in manus regis Athur. Ecce tumet audisti quid fecerit rex Athur cunctis regionib⁹, quomodo *scilicet* vastârit eas: & tu evaderes?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ubinam est deus Hamath, et Rephad? ubinam est deus Sepharvim, Naa, et Ava? num salvârunt Samariam de manibus meis? Et quis ex omnibus diis hujus terræ liberavit terram suam de manibus meis, ut liberet Dominus Jerosolymam de manibus meis? Obticuit autem populus, nullumque dedit illis responsum; quoniam rex Hezecia præcipiebat, Nullum reddatis ei sermonem. Venerunt itaque Eliacim filius Helciæ, et Sebna scriba, ac Joah filius Asaphi prorex, ad Hezeciam laceris vestibus, et retulerunt ei sermonem principis militiæ.

CAP. XIX.

Audiens autem hæc rex Hezecia, laceravit vestes suas, induit se cilicio, & ingressus est domum Dei. Interim misit Eliacimum thesaurarium, & Sebnam scribam, atque seniores sacerdotum ciliciis indutos, ad Esaiam prophetam filium Amos, ut dicerent ei; Sic dicit Hezecia, Dies hæc dies est calamitatis, & ultio ac furor imminet hodie: nam instante partûs dolore, desunt vires in parturiente. Forsitan audiet Dominus Deus tuus verba principis militiæ, quem misit dominus ejus rex Mausolicus ut probra jaceret in Deum viventem, & rependet ei pro verbis quæ audivit Dominus Deus tuus: ideo precaberis & orabis pro reliquo quod supereſt. Cùm ergò venissent servi Hezeciæ regis ad Esaiam prophetam, Ait illis Esaia propheta; Sic ait Deus, Ne timeto sermonem quem audisti cùm blasphemaret coram me nuntius regis Mausel: Ego enim ponam in eo spiritum, audietque famam, & redibit in terram suam, & prostituam eum cædi in terra sua. Posthæc reversus princeps militiæ offendit regem Mausel pugnantem adversùs Lebnam: audierat enim quòd is jam discessisset è Lachis; Eò quòd audisset Terbacem regem Æthiopiæ et Chus, jam egressum esse ad bellum cum eo gerendum. Misitque rursus nuntios ad Hezeciam regem Judæ, hisce mandatis; Ne te seducat Deus tuus in quo confidis, et dicas eum minimè traditurum Jerosolymam in manum regis Mausel. Ecce jam audisti omnia quæ fecerunt reges Mausel in tota terra quam everterunt; et tu exemptus ac liber esses?

מלכים ב: יט

,mei patres deleverũt quos ,gentium dii eas liberaverunt Num
11 הַהַצֵּילוּ אוֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ אֲבוֹתָי אֶת
rex *ipse* Ubi ?Telaſar in qui ,Heden filios &,Reſeph &,Haran &,Ghozan
33 גּוֹזָן וְאֶת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֵדֶן אֲשֶׁר בְּתֶלַאשָּׁר׃ אַיֵּה מֶלֶךְ־
? Hivvah &,Henah,Sepharvaim civitatis rex & ,Arphad rex & ,Chamath
חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לְעִיר סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה׃
; eas legit & ,nunciorum manu de literas Chizchijahu tulit Et
14 וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵם
.*Domini facies ad* Chizchijahu eas expandit &,DOMINI domum aſcendit &
וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃
Deus DOMINE : dixit & ,*Domini facies ad* Chizchijahu oravit Et
15 וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
omnium *tu* ſolus Deus *ipſe* tu ,Cherubim *habitans* ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל
.terram & ,*cœlos* feciſti tu : terræ regnorum
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
,tuos oculos DOMINE aperi : audi & ,tuam aurem DOMINE Inclina
16 הַטֵּה יְהוָה׀ אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ
exprobrandum ad ipſum miſit *qui* ,Sancherib verba audi & : vide &
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח
Aſſur reges vaſtaverunt,DOMINE Verè .*viventi Deo*
17 אֱלֹהִים חָי׃ אֶמְנָם יְהוָה הֶחֳרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר
eorum deos *dederunt* Et .eorum terram & ,gentes
18 אֶת־הַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצָם׃ וְנָתְנוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם
,hominis manuum opus *quinimo* ,*ipſi* dii non quia : ignem in
בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם
,noſter Deus DOMINE nunc Et .eos perdiderunt &,lapis & lignum
עֵץ וְאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
, terræ regna omnia ſcient & : ej⁹ manu de obſecro nos fac ſalvos
הוֹשִׁיעֵנוּ נָא מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
filius Jeſahjahu miſit Et .*tu* ſolus Deus DOMINUS tu quòd
20 כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן
: Iſrael Deus DOMINUS dixit Sic : dicendo ,Chizchijahu ad Amos
אָמוֹץ אֶל חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
.audivi ,Aſſur regem Sancherib *ad* me *ad* oràſti quibus
אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל סַנְחֵרִב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר שָׁמָעְתִּי׃
,te Contempſit : eum ſuper DOMINUS eſt locutus quod ,verbum Hoc
21 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ
filia movit caput te poſt ,Sijon filia virgo te ſubſannavit
לָעַגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת
quem ſuper &,es convitiatus & ,affeciſti probris Quem .Jeruſalaim
22 יְרוּשָׁלִָם׃ אֶת־מִי חָרַפְתָּ וְגִדָּפְתָּ וְעַל־מִי
ſanctum *Super* ? tuos oculos excelſum levâſti & ,vocem exaltâſti
הֲרִימוֹתָ קוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ עַל־קְדוֹשׁ
,*meum* dominũ probris affeciſti tuorum nunciorum *manu In* .Iſrael
23 יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד מַלְאָכֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי
altitudinem aſcendi ego meorum curruum multitudine In : dixiſti &
וַתֹּאמֶר בְּרֹכֶב רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם
, ejus cedrorum *ſtaturam* ſuccidam & ,Lebanon latera ,montium
הָרִים יַרְכְתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת קוֹמַת אֲרָזָיו
ſaltum , ejus finis *diverſorium* ingrediar & ,ejus *abietum electionem*
מִבְחַר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹאָה מְלוֹן קִצֹּה יַעַר
; alienas aquas bibi & , fodi Ego .ejus Charmeli
24 כַּרְמֶלוֹ׃ אֲנִי קָרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם זָרִים
,*munitionis* rivos omnes meorum pedum planta *in* ſiccavi &
וְאַחֲרֵב בְּכַף פְּעָמַי כָּל יְאוֹרֵי מָצוֹר׃
,*quondam diebus* à feci *illud* ,longè à audiſti non Nunquid
25 הֲלֹא שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק אֹתָהּ עָשִׂיתִי לְמִימֵי קֶדֶם
acervos , deſolandum ad erit & ,illud adduxi nunc ? illud plaſmavi &
וְיֹצַרְתִּיהָ עַתָּה הֲבִיאוֹתִיךָ וְתִהְיֶה לְהַשּׁוֹת גַּלִּים
.munitas civitates *deſtructos*
נְצִים עָרִים בְּצֻרוֹת׃

Verſio VULG. LAT.

12 Numquid liberaverũt dii gentiũ ſingulos, quos vaſtaverunt patres mei, Gozan videlicèt, & Haran, & Reſeph, & filios Eden, qui erant in Thelaſſar ?
13 Ubi eſt rex Emath, & rex Arphad, & rex civitatis Sepharvaim, Ana, & Aua ? Itaque
14 cùm accepiſſet Ezechias literas de manu nuntiorum, & legiſſet eas, aſcendit in domum Domini, & expandit eas corã
15 Domino. Et oravit in conſpectu ejus, dicens; Domine Deus Iſrael, qui ſedes ſuper Cherubim, tu es Deus ſolus regum omnium terræ : tu feciſti cœlum & terram. Inclina aurem
16 tuam, & audi : aperi, Domine, oculos tuos, & vide : audi omnia verba Sennacherib, qui miſit ut exprobraret nobis Deum vivẽtem. Verè, Domine,
17 diſſipaverunt reges Aſſyriorũ gentes, & terras omnium. Et miſerunt deos eorum in ignẽ:
18 non enim erant dii, ſed opera manuum hominum ex ligno et lapide, & perdiderunt eos.
19 Nunc igitur, Domine Deus noſter, ſalvos nos fac de manu ejus, ut ſciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus
20 ſolus. Miſit autem Iſaias filius Amos ad Ezechiã, dicens; Hæc dicit Dominus Deus Iſrael; Quæ deprecatus es me ſuper Sennacherib rege Aſſyriorũ,
21 audivi. Iſte eſt ſermo, quem locutus eſt Dominus de eo; Sprevit te, & ſubſannavit te, virgo filia Sion : poſt tergum
22 tuum caput movit, filia Jeruſalem. Cui exprobrâſti, & quẽ blaſphemâſti ? contra quem exaltâſti vocem tuam, & elevâſti in excelſum oculos tuos ? contra ſanctum Iſrael. Per manum ſervorum tuorum exprobrâſti Domino, & dixiſti ; In
23 multitudine curruum meorum aſcendi excelſa montium in ſummitate Libani, & ſuccîdi ſublimes cedros ejus, et electas abietes illius. Et ingreſſus ſum
24 uſque ad terminos ejus, & ſaltum Carmeli ejus Ego ſuccîdi. Et bibi aquas alienas, & ſiccavi veſtigiis pedum meorũ omnes aquas clauſas. Num-
25 quid non audiſti quid ab initio fecerim ? Ex diebus antiquis plaſmavi illud, & nunc adduxi : erúntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 (ρ) Μὴ ὦξείλαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ ὧν ἐθνῶν, οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου, τὸν τε Γωζὰν, καὶ τὴν Χαρρὰν, καὶ τὴν (σ) Ῥαφὶς, καὶ υἱοὺς (τ) Ἐδὲμ τοὺς ἐν Θαελσάν; Ποῦ ἐστιν ὁ βασιλεὺς
13 (υ) Αἰμὰθ, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀρφάδ; (φ) καὶ πού ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως (χ)
14 Σεφαρουαΐν, Ἀνὰ, καὶ Ἀβά; Καὶ ἔλαβεν Ἐζεκίας τὰ βιβλία ἐκ χειρὸς (ψ) τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνέγνω αὐτά. καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἀνέπτυξεν (ω) αὐτὰ
15 Ἐζεκίας ἐναντίον (α) κυρίου. Καὶ εἶπεν, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, Σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, Σὺ ἐποίησας
16 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Κλῖνον κύριε τὸ οὖς Σου καὶ ἄκουσον, ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς Σου καὶ ἴδε, καὶ ἄκουσον τοὺς λόγους Σενναχηρὶμ ὃς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν
17 θεὸν ζῶντα. Ὅτι ἀληθείᾳ κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων τὰ (β) ἔθνη, Καὶ
18 ἔδωκαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ, (γ) ὅτι οὐ θεοί εἰσιν, ἀλλ' ἢ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων ξύλα καὶ λίθος, καὶ ἀπώλεσαν
19 αὐτούς. Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, Σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ὅτι (δ) σὺ
20 κύριος ὁ θεὸς μόνος. Καὶ ἀπέστειλεν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς πρὸς Ἐζεκίαν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δωδεκάμων θεὸς Ἰσραὴλ, Ἃ προσηύξω πρός με περὶ Σενναχηρὶμ βασιλέως Ἀσσυρίων, ἤκουσα.
21 Οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος (ε) ἐπ' αὐτὸν, Ἐξουδένωσέ Σε καὶ ἐμυκτήρισέ Σε παρθένος θυγάτηρ Σιὼν, (ζ) ὀπίσω Σοῦ κεφαλὴν αὐτῆς ἐκίνησε θυγάτηρ Ἰ-
22 ερουσαλήμ. Τίνα ὠνείδισας (η) καὶ τίνα ἐβλασφήμησας; καὶ ἐπὶ τίνα ὕψωσας φωνὴν, καὶ (θ) ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς Σου; εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. Ἐν
23 χειρὶ ἀγγέλων Σου ὠνείδισας κύριον, καὶ εἶπας, Ἐν τῷ πλήθει τῶν ἁρμάτων μου ἐγὼ (ι) ἀναβήσομαι εἰς ὕψος ὀρέων (κ) μηροὺς τοῦ Λιβάνου, καὶ ἐκκόψω τὸ μέγεθος τῆς κέδρου αὐτῆς, τὰ ἐκλεκτὰ κυπαρίσσων αὐτῆς, καὶ (λ) ἥλθον εἰς μέσον
24 δρυμοῦ καὶ Καρμήλου. Ἐγὼ ἔψυξα καὶ ἔπιον ὕδατα ἀλλότρια, καὶ ἐξερήμωσα τῷ ἴχνει τῷ ποδός μου πάντας (μ) ποταμοὺς
25 φειοχῆς. Ἔπλασα αὐτὴν, Ϛωήσαγον αὐτήν. καὶ ἐγένοντο εἰς ἐπάρσεις ὀχυρωμάτων πόλεις ὀχυράς.

Numquid eruentes eruerunt eos 12
dii gentium, quos corruperunt
patres mei, Gozam, & Charam, & Raphu, & filios Edem, qui Thaeſſhen ? ubi eſt 13
rex Æmath, & rex Arphad ?
& ubi eſt rex civitatis Sepharuaim, Ana, & Aba ? Et ſuſ- 14
pſit Ezechias libros de manu
nuntiorum, & legit eos. Et aſ-
cendit in domum Domini; &
expandit eos Ezechias ante
Dominum. (c) *Et dixit;* Do- 15
mine Deus Iſrael, qui ſedes ſu-
per Cherubim, tu es Deus ſolus
in omnibus regnis terræ : tu fe-
ciſti cœlum, & terram. Incli- 16
na, Domine, aurem tuam, & au-
di : aperi, Domine, oculos tuos,
& vide : & audi verba Sen-
nacherim, quæ miſit ad expro-
brandum Deum vivum. Quo- 17
niam (d) *veritate, Domine, deſo-*
laverunt reges Aſſyriorum
gentes : Et dederunt deos eo- 18
rum in ignem (quoniam non dii
ſunt, ſed opera manuum homi-
num, ligna, & lapis,) & diſperdiderunt eos. Et nunc, 19
Domine Deus noſter, ſalva nos
de manu ejus : & cognoſcant
omnia regna terræ, quia tu Do-
minus Deus ſolus. Et miſit E- 20
ſaias filius Amos ad Ezechiam,
dicens ; Hæc dicit Dominus
Deus virtutum Deus Iſrael ;
Quæ deprecatus es ad me de
Sennacherim rege Aſſyriorum,
audivi. Hoc eſt verbum, quod 21
locutus eſt Dominus ſuper eum;
Sprevit te, & ſubſannavit te
virgo filia Sion : ſuper te ca-
put ſuum movit filia Hieruſa-
lem. Quem exprobraſti, & 22
quem blaſphemaſti ? Et ſuper
quem exaltaſti vocem, & ele-
vaſti in ſublime oculos tuos ?
in ſanctum Iſrael. In manu 23
nuntiorum tuorum exprobraſti
Dominum, & dixiſti; In mul-
titudine curruum meorum ego
(e) *aſcendam in altitudinem*
montium, & ſummora Libani :
& concidi magnitudinem cedri
ejus, & electa cupreſſorum ejus,
& veni (g) *in medium ſylvæ,*
& Carmeli : Ego (h) *fiecavi,* 24
& bibi aquas alienas, & deſo-
lavi veſtigio pedis mei omnes
fluvios (i) *clauſuræ,* (k) Fin- 25
xi eam, duxi eam. Et fuit
in tumulos demigrationum op-
pugnantium civitates (l) *mu-*
nitas.

MS. A. (ρ) Μὴ ὦξείλαντο αὐτὸς (σ) Ῥαφὶθ, (τ) Ἐδὲμ τὸς ἐν Θαλασσάρ; (υ) Αἰδὰμ, (φ) καὶ βασιλεὺς (χ) Σεφαρσουαΐμ, Αἰνὰ, καὶ Αὐτά; (ψ) ἀγγέλων (ω) αὐτὸ (α) κυρίῳ. Καὶ προσήυξατο Ἐζεκίας εἰς πρόσωπον κυρίῳ, καὶ εἶπεν, (β) ἔθνη καὶ τ' γλῶ αὐτῆ, Καὶ ἔδωκαν (γ) ὅτι οἱ θεοί (δ) Σὺ εἶ κύριος (ε) πρὸς αὐτ', (ζ) ὀπὶ Σὲ κεφαλὴν ἐκείνησεν (η) καὶ ἐβλασφήμησας; (θ) ἦρες (ι) ἀνάβω εἰς (κ) μυ μηρούς (λ) εἰσῆλθον εἰς μέρ τέλους αὐτῆ, δρυμοῦ Καρμήλου αὐτ. Ἐγὼ ἐφύλαξα καὶ ἔπιον (μ) τοὺς ποταμοὺς φειοχῆς. Μὴ οὐκ ἠκουσας; ἀπὸ μακρόθεν αὐτὴν ἐποίησα, εἰς ἀπὸ ἡμερῶν ἀρχαίων ἔπλασα αὐτὴν, καὶ ἤγαγον αὐτήν. καὶ ἐγένοντο

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 הֲשִׁיזְבָא יַתְהוֹן דְּחַבָּלַת עַמְמַיָּא דְּחַבִּילוּ אֲבָהָתַי יַת גּוֹזָן וְיַת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֶדֶן דְּבְתֶלַסָּר׃
13 אַן מַלְכָּא דְחֲמָת וּמַלְכָּא דְאַרְפָּד וּמַלְכָּא סַפַּרְוָיִם הֲא טַלְטִילוּנוּן וְאַנְלִיאוּנוּן׃
14 וּנְסִיב חִזְקִיָּה יַת אִגַּרְתָּא מִיַּד אוֹנְדָּיָא וּקְרָנָן וְסָלִיק לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּפַרְסִנָּן חִזְקִיָּה קֳדָם
15 יְיָ׃ וְצַלֵּי חִזְקִיָּהוּ קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּשָׁכִנְתֵּיהּ שְׁרְיָא עֵילָּא מִן כְּרוּבַיָּא אַתְּ הוּא
16 יְיָ׃ וְלִית בַּר מִנָּךְ לְכֹל מַלְכָוָת אַרְעָא אַתְּ עֲבַדְתָּא יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא׃ גְּלֵי קֳדָמָךְ יְיָ וְדִין
17 וּשְׁמַע קֳדָמָךְ יְיָ וְאִתְפְּרַע וְעָבֵיד פּוּרְעָנוּתָא עַל כָּל פִּתְגָמֵי דְסַנְחֵרִיב דְּשַׁלַּחְיהּ לְחַסָּדָא
18 עֲמָא דַיְיָ קַיְמָא׃ בְּקוּשְׁטָא יְיָ אַחֲרִיבוּ מַלְכֵי אַתּוּר יַת עַמְמַיָּא וְיַת אַרְעָהוֹן׃ וּמוֹקְדִין יַת
19 טָעוּתְהוֹן בְּנוּרָא אֲרֵי לָא טַעֲוָן דְּאִית בְּהוֹן צְרוּךְ אֶנּוּן אֱלָהִין עוֹבַד יְדֵי אֲנָשָׁא אָעָא וְאַבְנָא
20 וְאַבְּדוּנוּן׃ וּכְעַן יְיָ אֱלָהָנָא פְּרוֹקְנָא כְעַן מִן יְדֵיהּ וְיִדְּעוּן כָּל מַלְכָוָת אַרְעָא אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהִים
21 לְחוֹד בַּר מִנָּךְ׃ וּשְׁלַח יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
דְּבָעֵיתָא מִן קֳדָמַי עַל סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר שְׁמִיעַ קֳדָמָי׃ דֵּין פִּתְגָמָא דִּי נְגַר יְיָ עֲלֹהִי
22 מְבַסְּרָא לָךְ מְסִיקָא עֲלָךְ מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן בַּתְרָךְ רֵישֵׁיהוֹן מְנִידִין עֲמָא דִירוּשְׁלֵם׃ יַת
מַן חֲסַדְתָּא וְעַל מַן אַתְרַבְרַבְתָּא וּקְדָם מַן אַרְמֵתָא קָלָא וְזָקַפְתָּא לְרוּמָא עֵינָךְ אֱמַרְתְּ מִלִּין
23 דְּלָא כְשָׁרִין קֳדָם קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד אוֹנְדָּךְ חֲסַדְתָּא עֲמָא דַיְיָ וַאֲמַרְתְּ בְּסִנְיוּת רְתִיכַי
אֲנָא סְלֵקִית לְתֻקּוֹף כְּרֵכֵּהוֹן אַף אֵיחוֹד בֵּירַת מַקְדְּשֵׁהוֹן וְאֶקְטוֹל שָׁפֵר גַּבְרֵיהוֹן מִבְחַר
24 שִׁלְטוֹנֵיהוֹן וְאַכְבֵּישׁ קְרִית תּוּקְפֵּיהוֹן וְאֶשְׁיֵצִי סְנִי מַשְׁרִיתְהוֹן׃ אֲנָא הֲוֵיתִי חָפֵיר גּוּבִין
25 וְשָׁתֵי מַיִן נוּכְרָאִין וְטַפַּחִית בְּפַרְסַת רַגְלֵי עַמָּא דְעִמִּי כָּל מֵי נַהֲרִין עַמִּיקִין׃ הֲלָא שְׁמַעְתָּא
מִלְּקַדְמִין מָה דְּעַבְדִית לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם הֲלָא עַל דְּשֵׁלִיט בְּהוֹן וְאַף עֲלָךְ אִתְנַבִּיאוּ
נְבִיֵּי יִשְׂרָאֵל וְלָא חַבְתָּא וְדָא חֲזָיָא קֳדָמַי מִימֵי קֶדֶם לְמֶעְבַּד לָךְ אַף אִתְקְנָיָא כְעַן
אֵיתֵיתָהּ וְדָא הֲוֵית לָךְ לְתַקָּלָא עַל דַּהֲוָאָה קֳדָמָךְ כְּאִתְרְנוּשַׁת גַּלִּין דְּשַׁחוּ קִרְוִין כְּרֵיכִין׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Num liberaverunt eos dii gentium quas perdiderunt patres mei, Gozan, 12
et Hharan, et Reſzeph, et filios Gheden qui erant in Thalaſſar? Ubi eſt rex 13
Hhamath, et rex Arphad, et rex qui erat in urbe Zzepharvaim, nónne ſuſtu-
lerunt illos et migrare fecerunt eos? Et accepit Hhizkiah epiſtolas de manu 14
nunciorum, et legit eas: et aſcendit in domũ ſanctuarii Dñi, et expandit eas
Hhizkiah ante Dominum. Et oravit Hhizkiahu ad Dominum, et dixit : 15
Domine Deus Iſrael, cujus majeſtas manet *ſupra* Cherubaja, tu es Do-
minus, præter quem non eſt alius, omnium regnorum terræ; tu es fe-
ciſti cœ-
lum et terram. Appareat ante te, Domine, judicium; et audiatur Domine 16
ante te, et ulciſcere, et fac ultionem ſup omnibus verbis Zzanhherib, qui
miſit ut exprobraret populo Dei permanentis. In veritate, Dñe, deſtruxe- 17
runt reges Athur gentes et terram earum. Et incenderunt ſimulachra ea- 18
rum igne, quia non erant dii in quibus eſſet uſus, ſed opera manuum homi-
num, lignum et lapis, et perdiderunt eos. Et nunc Dñe Deus noſter, libera 19
nos quæſo de manu illius, ut cognoſcant omnia regna terræ quòd tu es Dñs
Deus, nec præter te alius. Et miſit Jiſaghjah filius Amoſz ad Hhizkiah di- 20
cendo: Sic dixit Dñs Deus Iſrael: Quod deprecatus es ad me ſuper Zzan-
hherib rege Athur, auditum eſt à me. Hoc eſt verbum quod decrevit Dñs 21
in illum: deſpexit te, *deriſit* te regnum congregationis Szion, poſt te capi-
ta ſua moverunt populi Jeruſalem. Cui exprobrâſti? et ſup quem magnifi- 22
câſti te? et ad quem extuliſti vocem tuam? et elevâſti in altum oculos tuos,
dixiſti loquelas quæ non erant rectæ ante ſanctum Iſrael? Per manum 23
nunciorum tuorum exprobrâſti populo Domini, et dixiſti: In multitudine
curruum meorũ ego aſcendi in fortitudinem arcium eorum: etiam capiam
domum ſanctuarii eorum, et occidam pulchritudinem robuſtorum illorum,
electionem principum ipſorum, et ſubjiciam urbem fortitudinis eorum, &
perdam multitudinem exercituũ ipſorum. Ego fodi ciſternas, et bibi aquas 24
alienas, et calcavi plantâ pedum populi qui mecum erat omnes aquas flu-
minũ profundorũ. Nónne audiſti ab antiquis quid fecerim Parghoh regi 25
Miſzraim, *nonne* eò quòd poteſtatẽ exercuiſſet in eos? et etiam ſup te va-
ticinati ſunt prophetæ Iſrael, et non converſus es, et hoc proſpectum eſt à
me à diebꝰ antiquis fieri tibi : etiã paravi, nunc evenire feci illud: et hoc
fuit tibi in offendiculum, eò quod fuerit ante te ſicut tumultus fluctuum qui deſtruxerunt urbes munitas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Num liberârunt dii gentium quas interfecerunt patres mei, Gozan, & Haran, & Raſaph, & incolas Eden quæ eſt Dalaſar? Ubi eſt rex Hemath, & rex Raphad, & rex urbis Sepharvim, & Naa, & Ava. Accepit ergò Hezecia literas de manu legatorum; et cùm legiſſet eas, aſcendit in domum Domini, et expandit eas Hezecia coram Domino: Oravítque Hezecia coram Domino, dicens; Domine potentiſſimè, Deus Iſraelis, qui ſedes ſuper Cherubim, tu ſolus es Deus ſuper omnia orbis regna, tu feciſti cœlum ac terram. Inclina Domine aurem tuam et audi, aperi mi Domine oculos tuos et vide: audi omnia verba Sanherib qui miſit ad afficiendum probris Deum viventem. Reverà Domine, vaſtaverunt reges Athur gentes et regiones earum, Et deos earum igni ſuccenderunt: quia non erant dii, ſed opus manuum hominum, è ligno et ex lapide; ideóque perdiderunt eos. Itaque nunc Domine Deus noſter, ſerva nos de manibus eorum, ut ſciant omnia orbis regna te ſolum eſſe Dominum Deum. Miſit autem Eſaia filius Amos ad Hezeciam, dicens; Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Quæ precat' es me contra Sanherib regem Athur, exaudivi. Hoc eſt reſponſum quod pronuntiavit in eum Dominus, Contemnit ac ſubſannat te virgo filia Sionis, et poſt te movet caput ſuum filia Jeruſalem. Quemnam probris affeciſti? coram quo blaſphemáſti? et contra quem extuliſti vocem tuam? Extuliſti oculos tuos in altum contra Sanctum Iſraelis. Et per legatos tuos probris affeciſti Dominum, ac dixiſti, Copiâ curruum meorum ego aſcendam in juga montium, et ad radices Libani, præcidámque ſtaturas cedrorum ejus, et electiſſimas abietes ejus, et penetrabo uſque ad apicem extremitatis ſaltûs Charmeli. Ego fodiam, bibámque aquas peregrinas, et ungulis equorum meorum exſiccabo profundos quoſque fluvios. Annon audiſti quòd jampridem fecerim eam, et à priſcis diebus condiderim illam? (i. *urbem Jeruſalem*) et nunc adducerem eam ut ſit in deſertum et ſolitudinem velut urbes illæ magnæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Num vel unus è dîis gentiũ exemit aut liberavit terrã ſuam quã everterunt majores mei, Gozanem, Harranem, Raſaphii, & Adanenſes qui erant in Dalaſa? ubi ſunt rex Hamathæ, rex Rephadis, & rex civitatis Sepharvim, et Naæ, et Avæ? Accepit autem Hezecia epiſtolam de manu nuntii, eâq; lectâ aſcendit in domũ Dei, et explicavit Hezecia epiſtolã coram Domino: Tum oravit Hezecia Deũ, & ait; O Domine fortiſſime, Deus Iſraelis, qui ſedes ſuper Cherubinos, quiq; ſolus es Deus ſuper omnia regna terræ, tu feciſti cœlos ac terram: Præbe O Domine auditũ tuũ & audi; aperi O Domine oculos tuos & vide: audi inquã totũ ſermonem Senharibi, qui miſit ad conviciandũ Deo viventi. Verum quidem eſt O Domine, quòd reges Mauſel deſtruxerunt populos terræ, Et tam terrã quàm deos eorũ igni combuſſerunt: quoniam hi non erant dii, ſed opus manuum humanarum ex lignis & lapidibus, ideo combuſſerunt eos. Nunc autem O Domine & Deus noſter, libera nos de manibus ejus, ut diſcant omnia regna terræ te ſolũ eſſe Dominũ Deum. Tum miſit Eſaja propheta filius Amoſiæ ad Hezeciam, & ait, Sic dicit Dominus Deus Iſraelis, Quemadmodũ orâſti corã me causâ regis Mauſel, exaudivi orationem tuam totumq; ſermonem quem de ipſo locutus es. Protulitque Eſaja prophetiã iſtam de rege Mauſel; Ait Dominus, Te quidem contemnet, teque irridebit virgo filia Sionis, & agitabunt caput ſuum poſt te filiæ Jeruſalem. Cuinã convitiatus es? corã quo blaſphemâſti? & contra quem edidiſti vocẽ tuã? Oculos tuos in ſublime extuliſti contra Sanctũ Iſraelis. Et per nuntios tuos convitiatus es Domino, & dixiſti, Equidẽ cum multitudine curruũ meorũ conſcendã ſummitatẽ montium & ima Libani, & erectas cedros ejus lectiſſimaſq; cupreſſos ejus truncabo, & ad extremũ uſque verticem ſylvæ Charmeli penetrabo. Ego fodiam, & bibam aquam, & ungulis equorum meorum fluvios omnes vel maximos exſiccabo. Annon audiſti quòd ego fecerim eã à priſcis temporibus, & ab anteactis diebus condiderim eam? tu verò jam venires ut redigas eam in ruinum ſolitariam, ut reliquas civitates magnas,

מלכים ב : כ

herba erunt ,*judæi*fati &,sunt contriti,manu abbreviati earũ habitatores Et
26 וישביהן קצרי־יד חתו ויבשו היו עשב
segetis facies ad vento percussa & ,tectorum herba ,germinis olus & ,agri
שדה וירק דשא חציר גגות ושדפה לפני קמה׃
tuum irasci & : novi tuum ingredi & ,tuum egredi &,tuum sedere Et
27 ושבתך וצאתך ובואך ידעתי ותרגזך
ponã &,meas aures in ascendit tu⁹ tumult⁹ &,me *ad te irasci Pro* .me *ad*
28 אלי׃ יען התרגזך אלי ושאננך עלה באזני ושמתי
te faciã redire &,tuis labiis in meum camum &,tuis naribus in meũ hamum
חחי באפך ומתגי בשפתיך והשיבתיך
anno isto Comede :signum tibi hoc Et *.ea in* venisti *qua* ,*via in*
29 בדרך אשר־באת בה׃ והזה־לך האות אכול השנה
tertio anno *in* & :sponte *germinatum* secundo anno *in* & ,*serotinum*
ספיח ובשנה־השנית סחיש ובשנה השלישית
addet Et.earum fructã comedite & ,vineas plantate & ,metite & ,seminate
30 זרעו וקצרו ונטעו כרמים ואכלו פריהם׃ ויספה
fructum faciet & ,deorsum radicem ,*residua* ,Jehudah *domus evasio*
פליטת בית־יהודה הנשארה שרש למטה ועשה פרי
monte de evasio & ,residuum egredietur Jerusalaim de Quia .sursum
31 למעלה׃ כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר
ad Dominus dixit sic Quamobrem .hoc faciet Domini Zelus .Sijon
32 ציון קנאת יהוה תעשה זאת׃ לכן כה־אמר יהוה אל־
,sagittã illuc jaciet non & ,hanc urbem *ad* ingredietur Non :Assur regem
מלך אשור לא יבוא אל־העיר הזאת ולא־יורה שם חץ
.aggerem eam *super* effundet non & ,clypeo eam præoccupabit non &
ולא־יקדמנה מגן ולא־ישפך עליה סללה׃
,ingredietur non hanc civitatẽ *ad* &,revertetur *eam per* ,venit qua *via In*
33 בדרך אשר־יבא בה ישוב ואל־העיר הזאת לא יבא
,me propter,ã *servandum ad* hanc civitatem *ad* protegam Et.Domin⁹ dicit
34 נאם־יהוה׃ וגנותי אל־העיר הזאת להושיעה למעני
angelus est egressus & ,illa nocte *in* fuit Et.meũ servum David *propter* &
35 ולמען דוד עבדי׃ ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך
.millia quinque & octoginta centum Assur *castrametatione* in percussit &,Dñi
יהוה ויך במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף
.mortuorum cadavera ipsũ omnes ecce & ,mane *in manicaverunt* Et
וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים׃
habitavit &,Assur rex Sancherib est reversus & :abiit &,est profectus Et
36 ויסע וילך וישב סנחריב מלך־אשור וישב
,*sa ici* Nisroch domo *se incurvans* ipso ,fuit Et ,Nineveh in
37 בנינוה׃ ויהי הוא משתחוה בית נסרך אלהיו
ipsũ Et .gladio in eum percusserunt ejus filii Sareser & ,Adramelech &
ואדרמלך ושראצר הכהו בחרב והמה
ejus filius Esarchadon regnavit & : Ararat terram evaserunt
נמלטו ארץ אררט וימלך אסר־חדון בנו
.eo pro
תחתיו׃

CAP. XX. כ

venit Et .moriendum ad Chizchijahu ægrotavit illis diebus In
1 בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא
dixit Sic ,eum ad fixitque ,propheta Amos filius Jesahjahu eum ad
אליו ישעיהו בן־אמוץ הנביא ויאמר אליו כה־אמר
.vives non & ,*tu moriens* quia ,tuæ domui Præcipe :Dominus
יהוה צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה׃
: dicendo ,Dominum ad oravit & ,parietem ad *sua facies* vertit Et
2 ויסב את־פניו אל־הקיר ויתפלל אל־יהוה לאמר׃
tuis facies ad an bulaverim quòd quæso memento ;Domine Obsecro
3 אנה יהוה זכר־נא את אשר התהלכתי לפניך
.fecerim tuis oculis in bonum & ,perfecto corde in & ,veritate in
באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי
.magno fletu Chizchijahu flevit Et
ויבך חזקיהו בכי גדול׃

Et qui sedent in eis, humiles
26 manu, contremuerunt & confu-
si sunt, facti sunt velut fœnũ
agri, & virens herba tectorũ,
quæ arefacta est antequàm ve-
niret ad maturitatem. Habi-
taculũ tuum, & egressum tuũ,
27 & introitum tuum, & viam
tuam ego præscivi, & furorem
28 tuum contra me. Insanisti in
me, & superbia tua ascendit in
aures meas: ponam itaque cir-
culum in naribus tuis, & camũ
in labiis tuis, & reducam te in
29 viam, per quam venisti. Tibi
autem, Ezechia, hoc erit signũ:
Comede hoc anno quæ repere-
ris: in secundo autẽ anno, quæ
spontè nascũtur: porrò in ter-
tio anno seminate & metite:
plantate vineas, & comedite
30 fructum earum. Et quodcun-
que reliquum fuerit de domo
Juda, mittet radicem deorsùm,
& faciet fructum sursùm. De
Jerusalem quippe egredientur
31 reliquiæ, & quod salvetur de
monte Sion: zelus Domini ex-
ercituum faciet hoc. Quam
32 ob rem hæc dicit Dominus de
rege Assyriorum; Non ingre-
dietur urbem hanc, nec mittet
in eam sagittam, nec occupa-
bit eam clypeꝰ, nec circumda-
33 bit eam munitio. Per viam,
quâ venit, revertetur: & civi-
tatem hanc non ingredietur,
34 dicit Dominus. Protegámque
urbem hanc, & salvabo eam
propter me, & propter David
35 servum meum. Factum est igi-
tur in nocte illa, venit Angelus
Domini, & percussit in castris
Assyriorum centum octoginta
quinque millia. Cúmque dilu-
culò surrexisset, vidit omnia
corpora mortuorum: & rece-
36 dens abiit, Et reversus est Sen-
nacherib rex Assyriorum, &
37 mansit in Ninive. Cúmq; ado-
raret in templo Nesroch deũ
suum, Adramelech & Sarafar
filii ejus percusserunt eum gla-
dio, fugerúntque in terrã Ar-
meniorum, et regnavit Asar-
haddon filius ejus pro eo.

CAP. XX.

1 IN dieb⁹ illis ægrotavit Eze-
chias usque ad mortem: & ve-
nit ad eum Isaias filius Amos
propheta, dixítque ei; Hæc di-
cit Dominus Deus, Præcipe
domui tuæ: moriéris enim tu,
2 & non vives. Qui convertit
faciem suam ad parietẽ, et ora-
3 vit Dominũ, dicens; Obsecro,
Dñe, memento, quæso, quo-
modò ambulaverim coram te
in veritate, & in corde perfe-
fecto, et quod placitum est co-
ram te, fecerim. Flevit itaque
Ezechias fletu magno.

Καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐλαῖς ἠσθένησ τῇ χει- 26
ρὶ, ἔπηξαν καὶ καληχύθησ· ἐγένοντο χέρ-
ηϑ ἀχεῖ, ὃ χλωρὸν βοτάνη, (ν) χλόη δω-
μάτων, καὶ (ξ) πάτημα ἀπέναντι ἑστηκότ⊖.
Καὶ τὴ καϑέδραν ϛυ καὶ τὴ ἔξοδόν (ο) ϛυ ἔ- 27
γνων, καὶ τὸ θυμόν (π) ϛυ ἐπ' ἐμὲ, Διὰ τὸ 28
ὀργισθῆναί ϛε ἐπ' ἐμὲ, καὶ τὸ τρῆνός ϛυ ἀνέ-
ϛη ἐν τοῖς ὠσί μου. καὶ θήσω τὰ ἄγκιστρά μου
ἐν τοῖς μυκτῆρσί ϛυ, καὶ (ρ) χαλινὸν ἐν τοῖς
χείλεσί ϛυ, καὶ ἀποστρέψω ϛε ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ
ἦλθες ἐν αὐτῇ. Καὶ τοῦτό ϛοι τὸ σημεῖον· 29
(ϑ)φάγε τοῦτον τὸ ἐνιαυτὸν αὐλόμενα, καὶ τῷ ἔτει
τῷ δευτέρῳ τὰ ἀνατέλλοντα, (σ)καὶ ἔτει
τρίτῳ σπορὰ καὶ ἀμητὸς καὶ φυτεία ἀμπελώ-
νων, καὶ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν. Καὶ προ- 30
θήσει (τ) τὸ διασεσωσμένον οἴκου Ἰούδα τὸ
ὑπολελοιφὸν ῥίζαν (υ) κάτω, καὶ ποιήσει καρ-
πὸν ἄνω. Ὅτι ἐξ Ἰερουσαλὴμ ἐξελεύσεται κα- 31
τάλειμμα, καὶ ἀνασωζόμενοι ἐξ ὄρους Σιών. ὁ
ζῆλο⊖ κυρίου τῶν δυνάμεων ποιήσει τοῦτο.
Οὐχ οὕτως; Τάδε λέγει κύρι⊖ πρὸς βασι- 32
λέα Ἀσσυρίων, Οὐκ εἰσελεύσετ εἰς τὴν πό-
λιν ταύτην, καὶ ὁ τοξεύσει ἐκεῖ βέλος, καὶ ὃ (φ)
προφθάσ ἐπ αὐτὴν ὀχυρὸς, καὶ ὃ μὴ ἐκχέ-
ϑῃ πρὸς αὐτὴν πρόχωμα. Τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν, ἐν 33
αὐτῇ ὑποστραφήσετ, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην
οὐκ εἰσελεύσετ, λέγει κύρι⊖. Καὶ ὑπερα- 34
σπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως (χ)ταύτης δι' ἐμὲ καὶ
διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου. Καὶ ἐγένετο (ψ) 35
νυκτὸς, καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελ⊖ κυρίου καὶ ἐπά-
ταξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ἑκατὸν
ὀγδοηκονταπέντε χιλιάδας. καὶ ὤρθρισαν τὸ
πρωΐ, καὶ ἰδοὺ πάντες σώματα νεκρά. καὶ
ἀπῆρε καὶ ἐπορεύθη Καὶ ἀπέστρεψε Σενναχη- 36
εἰμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ᾤκησεν ἐν Νι-
νευή. Καὶ ἐγένετο αὐτὸ προσκυνοῦντ⊖ ἐν 37
οἴκῳ (ω) Μεσεραχ τὸ θεὸ αὐτοῦ, καὶ (α) Ἀ-
δραμέλεχ καὶ Σαρασὲρ (β) οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐ-
πάταξαν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ· καὶ αὐτοὶ (γ)
ἐσώθησ εἰς γῆν (δ) Ἀσσράδ. καὶ ἐβασί-
λευσεν Ἀσρδὰν (ε) ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS.A. (ν) ἢ χλόη (ξ) πλήσματα (ο) ϛυ καὶ τὴ ἔσοδόν ϛυ ἔγνων, (π) ϛυ, Διὰ τὸ (ρ) χεχλινὸν τοῖς (τ) φαγῆ(σ)καὶ τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ(τ) τὸ διασεσω-σμένον (υ) κάτω, ποιήσει (φ) προφθάσει αὐτὴν (χ) ταύτης τὸ σῶσα αὐτὴν δι' ἐμὲ (ψ) ἕως νυκτὸς, (ω) Ἐσορὰχ (α) Ἀσρεμέλεχ (β) υἱοὶ (γ) δι-σώθησ (δ) Ἀρασάδ. (ε) υἱὸς

ΚΕΦ. κ'.

1 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώστησεν Ἐζε-
κίας εἰς θάνατον. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Ἡ-
σαΐας υἱὸς (α) Ἀμὼς ὁ προφήτης, καὶ εἶπε
πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει κύρι⊖, Ἐνετειλα
τῷ οἴκῳ ϛυ, (β)ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ.
2 Καὶ (β) ἀπέστρεψεν Ἐζεκίας πρὸς τὸ τοῖ-
3 χον, καὶ ηὔξατο πρὸς κύριον, (δ) λέγων, Κύ-
ριε, μνήσθητι δὴ ὅσα περιεπάτησα ἐνώπιόν ϛυ
ἐν ἀληθείᾳ καὶ (ε) καρδίᾳ πλήρει, καὶ τὸ ἀγα-
θὸν (ζ)ἐν ὀφθαλμοῖς ϛυ ἐποίησα. καὶ ἔκλαυ-
σεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ.

MS.A. (α) Ἀμὼς (β) ὅτι ἀποθνήσκεις (γ) ἐπέστρεψεν (δ) λέγων, Ὦ δὴ κύριε, (ε) ἐν καρδίᾳ (ζ) ἐνώπιόν ϛυ

CAP. XX.

1 IN dieb⁹ illis ægrotavit Eze-
chias (a) ad mortem Et intravit
ad eum Esaias filius Amos pro-
pheta, et dixit ad eum; Hæc dicit
Dominus: Præcipe (b) domui tuæ:
(c) moriéris tu, et non vives. Et 2
(d) convertit Ezechias ad murũ,
et precatus est ad Dominum, di-
cens; Domine, memento quæso, (e) 3
quæsumq; ambulavi coram te in
veritate, et cordε (f) pleno: et
bonum in oculis tuis feci. Et plo-
ravit Ezechias ploratu magno.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

26 ויתביהון אתקצר חיליהון אתברו ובהיתו הוו כעשב חקליא וכירוק דתאה כעשב
27 אגריא דישלוק עד דלא מטא למהוי שובלין : ומתבך בעיצא ומפקך לאנחא קרבא
28 ומיתך לארעא דישראל גלי קדמי ית דארגוזתא קדמי גלי : חלף דארגוזתא על מימרי
29 ואתרגשותך סלקת לקדמי ואשוי שירין בלי׳סתך וזמם בספותך ואתיבנך באורחא
דאתיתא בה : ודין לך אתא אכול בשתא חדא כפתין ובשתא תניניתא כפתכתין ובשתא
30 תליתאה זרעו וחצודו וצובו כרמין ואכולו אבהון : ויוספון משויבא דבית יהודה
31 דאשתארון כאילן די משלח שורשוהי לרע ומרים נופיה לעלא : ארי מירושלם יפקון
שאר צדיקיא ושיזבת מקימי אוריתא מטורא דציון ממימרא דיי צבאות תתעביד דא :
32 בכן כדנן אמר יי למלכא דאתור לא יעול לקרתא הדא ולא ישקיניה לתמן גיר ולא יקדמנה
33 בתריסין ולא יצבר עלה מליתא : באורחא דאתא בה יתיב ולקרתא הדא לא יעול אמר
34 יי : ואגן על קרתא הדא למפרקה בדיל מימרי ובדיל דוד עבדי : והוה בליליא ההוא
35 ונפק מלאכא דיי וקטל במשריתא דאתוראה מאה ותמנן וחמשא אלפין ואקדימו בצפרא
והא כולהון פגרין מתין : ונטל ואזל ותב סנחריב מלכא דאתור ויתיב בנינוה : והוה
37 הוא סניד בית נסרוך טעוותיה ואדרמלך ושראצר בנוהי קטלוהי בחרבא ואנון אשתיזבו
לארעא קרדו ומלך אסרחדון בריה תחותוהי :

כ

1 ביומיא האנון מרע חזקיהו לממת ואתא לותיה ישעיה בר אמוץ נביא ואמר ליה כדנן
2 אמר יי פקיד על אנש ביתך ארי מאת את ולא תחי מסרעך : ואסחר ית אפוהי לכותל
3 בית מקדשא וצלי קדם יי למימר : קבל בעותי יי אדכר כען ית דפלחת קדמך בקשוט
ובלב שלים ודתקין קדמך עבדת ובכא חזקיה בכיא סגיאה :

Et habitatorum earum abbreviata est virtus, fracti sunt & confusi sunt; fue-
26 runt sicut herba agrorum, & sicut olus virens, sicut herba tectorum quæ
aduritur antequam eo usq; perveniat ut sint ei spicæ. Et sessio tua in con-
27 silio, & exitus tuus ad ineundum bellum, & advent⁹ tuus in terram Israel
manifesta sunt ante me, & id quo irritâsti me manifestum. Eò quòd irri-
28 tâsti dictum meũ, & tumult⁹ tuus ascendit ante me, ponam hamos in ma-
xilla tua, & capistrũ in labiis tuis, & redire faciam te per viã qua venisti.
Et hoc tibi signũ: Comede anno *anno* spõte nascẽtia, & anno secundo spõte
29 cadentia, & anno tertio seminate & metite, & plantate vineas, & com-
edite proventus earum. Et crescent liberati domus Jehudah qui relicti
30 sunt, sicut arbor quæ emittit radices suas deorsum, & tollit ramos suos sur-
sum. Quia de Jerusalem exibunt reliquiæ justorum, & salvatio stabilien-
31 tium legem ex monte Sztion in dicto Dñi Szebaoth fiet hoc. Ideò sic dixit
32 Dñs de rege Athur: Non intrabit in urbem hanc, nec conjiciet in eam ja-
culum, neq; præoccupabit eam clypeis, neq; acervabit juxta eam aggerem.
33 Per viam qua venit redibit, & ad urbem hanc non intrabit, dixit Dñs.
34 Et protegam urbem hanc, ut liberem eam propter *verbum meum*, & pro-
35 pter David servum meum. Et fuit nocte illa, exiit angelus Dñi, & occidit
in exercitu Athuræo centum & octoginta quinq; millia: & anticipaverunt
auroram, & ecce omnes illi cadavera mortuorum. Et profectus est & abiit, 36
& rediit Zzanhherib rex Athur, & sedit in Nineveh. Et fuit cùm adoraret 37
in æde Nizzroch idoli sui, Adramelech & Sareszer filii ejus occiderunt il-
lum gladio, & ipsi evaserunt in terram Kardu: & regnavit Azzarhhadon
filius ejus pro eo.

CAP. XX.

1 IN diebus illis ægrotavit Hhizkiah usq; ad mortem: & venit ad eum Je-
saghjah fili⁹ Amosz propheta, & dixit illi: Sic dixit Dñs: Præcipe homi-
nib⁹ dom⁹ tuæ, quia morieris tu, & non vives ex morbo tuo. Et vertit faciẽ 2
suã ad parietem dom⁹ sanctuarii: & oravit ante Dñm dicendo: Suscipe de- 3
precationẽ meã Dñe, memento quæso q̃ servierim tibi in veritate & corde
perfecto, & q̃ rectũ est ante te fecerim: & flevit Hhizkiah fletu magno.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quarum cives defecerunt viribus, confracti 26
sunt & pudore suffusi; factíq; sunt quasi herba deserti, velut olus viride, sicut fœnũ tecti, & ut folia tritici antequam in culmum assurgat? Sessionem tuam, & ingressum egressúmq; 27
tuum ego novi & quòd audacter egeris coram me. Quoniam arroganter egisti, teque contra 28
me extulisti, & blasphemia tua ascendit in aures meas; injiciam hamum in nares tuas, & fiscellam in labia tua, reducámq; te per viã per quam venisti. Illud autem esto signum quod 29
tibi eveniet; Comedes anno præsenti frumentum sponte nascens, anno secundo sponte renascens, anno verò tertio seretis ac metetis, plantabitis vineas, & comedetis fructus earũ. Et reliquiæ domûs Judæ, quæ supersunt, jacient *dennò* radicem deorsum, & sursum fructus 30
reddent: Quoniam è Jerusalem prodibunt reliquiæ, & effugium de monte Sion; æmulatio 31
Dñi potentissimi id efficiet. Propterea sic dicit 32
Dñs de rege Athur, Nequaquam ingredietur urbem istam, nec jaculabitur illuc sagittam, nec præveniet eam clypeo, nec ponet contra eam insidias: Sed viâ quâ venit, eâdem revertetur, & urbem istam minimè ingredietur: 33
Nam protegam urbem istam, & liberabo eam 34
propter me, & propter Davidem servum meum. Factum est igitur eâdem nocte, ut egressus Angelus Dñi, trucidârit in castris Athuræi centũ octogintaquinque millia: cúmq; manè prætervertissent & aspexissent, ecce erant 35
omnia corpora mortua: Quare profecti abierunt, & reversus est Sanherib rex Athur, et mansit in Ninve: Dúmq; adoraret in æde Nes- 36
roch dei sui, Edramelech et Serasar filii ejus gladio trucidârunt eum; ipsi verò propriuerunt se in terram Ardat: regnavítque Serah- 37
dom filius ejus post ipsum.

CAP. XX.

ILlis diebus cùm ægrotâsset Hezecia ad mor- 1
tem, venit ad eum Esaia propheta fili' Amos, et dixit ei, Sic dicit Dñs; Præcipe de domo tua, quia moriturus es, et non vives. Qua- 2
propter Hezecia vultu ad parietem verso precatus est Dominum, et ait; Eja Domine recordare quòd vero perfectóque animo coram te ambulârim, et quod rectum erat corã te gesserim: flevítq; Hezecia fletu magno.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Quarum incolæ defecerunt viribus, con- 26
fracti, & pudore suffusi sunt, et evaserunt velut gramen terræ, & ut olus viride, ceu fœnum agri, & velut umbra ante columnam? Sessionis tuæ, & introitûs exi- 27
tûsque tui locum planè cognosco: quorsum ergò superbis? Cùm audaciter et arro- 28
ganter contra me te gesseris, & blasphemia tua ad me ascenderit, hamum injiciam in naves tuos, & frænum in labia tua, teque retrorsagam per viam quâ venisti. Insuper dixit Esaia propheta Hezeciæ, Hoc autem erit in hujus rei argumentum, Comedes hoc anno ubertatem, anno sequenti ubertatem ubertatis, anno verò tertio seretis ac metetis, plantabitis vineas & comedetis fructus earum. Et residuum filio- 30
rum Judæ, qui superfuerint, amplores extrunent radices deorsum, & fructus supernè producent: Quoniam de Jerusalem 31
egredietur residuum, & evasio de Sion; ob ardorem Domini potentissimi sic fiet. Nam ita dicit Dominus de rege Mausel, 32
Profectò non ingredietur hanc urbem, nec sagittam jaculabitur in eam, nec circuibit eam, nec armis cinget illam, nec insidias tendet adversùs eam: Sed eâdem viâ 33
quâ venit, redibit; & urbem istam nequaquam ingredietur, ait Dominus. Et urbem 34
hanc protegam, & servabo eam propter me & propter Davidem servum meum. Itaque contigit eâdem nocte ut descendens 35
Angelus Domini perimeret in exercitu Mausel æo centum millia & octogintaquinque millia hominum, cúmque manè surrexissent, & aspicientes vidissent quòd ecce milites omnes mortui jacerent; Pro- 36
fecti abierunt: & Sanherib rex Mausel reversus mansit in Ninive. ubi dum ad- 37
oraret in æde Nesrach deæ Adromelechi & Sarasaris, occiderunt eum filii sui gladio, & fugerunt in terram Ararat: regnavitq; post eum filius ejus Serhaddom.

CAP. XX.

IIs diebus Hezeciâ ad mortem ægrotante, venit Esaia filius Amosi propheta, & 1
dixit illi, Sic tibi dicit Dominus, Consule domui tuæ, quia moriturus es & nequaquam vives. Quapropter Hezecia con- 2
versâ ad parietem facie, oravit coram Domino, & ait; Obsecro mi Domine, memento me ambulâsse coram te bonis operibus integróque animo, & recte me gessisse coram te: flevitque Hezecia fletu magno.

מלכים ב : כ

verbum & ,*mediam* *urbem* fuerat egressus non Jesahjahu ,fuit Et
4 וַיְהִי יְשַׁעְיָהוּ לֹא יָצָא הָעִיר הַתִּיכֹנָה וּדְבַר־
Chizchijahu ad dic & ,Revertere :dicendo ,eum ad fuit Domini
5 יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר: שׁוּב וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ
Audivi :tui patris David Deus Dominus dixit Sic:mei populi ducem
נְגִיד עַמִּי כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי
die in ,te *sanans* ego ecce :tuam lachrymam vidi ,tuam orationem
אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתְךָ הִנְנִי רֹפֵא לָךְ בַּיּוֹם
tuis diebus *super* addam Et .Domini domum ascendes tertia
6 הַשְּׁלִישִׁי תַּעֲלֶה בֵּית יְהוָה: וְהֹסַפְתִּי עַל־יָמֶיךָ
civitatem & ,te eruam Assur regis *vola* de & ,annos quindecim
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת הָעִיר
David propter & ,me propter ,istam civitatem *super* protegam & ,istam
הַזֹּאת וְנַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד
,tulerunt Et .ficuum massam Tollite:Jesahjahu Dixitque,meum servum
עַבְדִּי: וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ קְחוּ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ
:Jesajahu ad Chizchijahu Dixitque .*vixit* & ,ulcus *super* posuerunt &
8 וַיָּשִׂימוּ עַל־הַשְּׁחִין וַיִּחִי: וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
die in ,me Dominus sit *sanaturus* quòd ,signum Quod
מָה אוֹת כִּי־יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם
à signum tibi Hoc :Jesajahu Dixitque ?Domini domum tertio
9 הַשְּׁלִשִׁי בֵּית יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת
Ivit :est locutus quod ,verbum Dominus sit facturus quòd,Domino
יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הֲלֵךְ
Dixitque ?gradibus decem revertatur *si* gradibus decem umbra
10 הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: וַיֹּאמֶר
sed :*Non* .gradibus decem declinare umbræ est Leve :Chizchijahu
יַחֲזִקְיָהוּ נָקֹל לַצֵּל לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת לֹא כִי
Jesajahu clamavit Et .gradibus decem retrorsum umbra revertatur
11 יָשׁוּב הַצֵּל אַחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ
quos .*gradibus in* umbram reduxit & :Dominum ad propheta
הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׁב אֶת־הַצֵּל בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר
tempore In .gradibus decem retrorsum Achaz *gradibus in* descenderat
12 יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז אֲחַרְנִית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: בָּעֵת
,literas Babel rex Baladan filius Baladan Berodach misit illo
הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים
.Chizchijahu ægrotâsset quòd,audierat quoniam:Chizchijahu ad *munus* &
וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ:
domum omnem eis ostendit &,Chizchijahu eos *super* audivit Et
13 וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת כָּל־בֵּית
& ,aromata & ,aurum & ,argentum,suam desiderabilem
נְכֹתֹה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת
quod omne & ,suorum vasorum domum & ,optimum *oleum*
שֶׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
non quod ,*verbum* fuit Non .suis thesauris in est inventum
נִמְצָא בְּאוֹצְרֹתָיו לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא
.sua potestate omni in & ,sua domo in Chizchijahu eis ostenderit
הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ:
dixitque ,Chizchijahu regem ad propheta Jesahjahu venit Et
14 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
? te ad venerunt unde & ,isti viri dixerunt Quid :eum ad
אֵלָיו מָה־אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ
.Babel de ,venerunt longinqua terra De :Chizchijahu Dixitque
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבָּבֶל:
:Chizchijahu Dixitque ? tua domo in viderunt Quid :ait Et
15 וַיֹּאמֶר מָה־רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
quod ,*verbum* fuit non :viderunt ,mea domo in quæ Omnia
אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר
Chizchijahu ad Jesahjahu dixit Et .meis thesauris in eis ostenderim non
16 לֹא־הֶרְאִיתִם בְּאוֹצְרֹתָי: וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ
:Domini verbum Audi
שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה:

Versio VULG. LAT.

4 Et antequàm egrederetur Isaias mediam partem atrii, fa-
& est sermo Domini ad eum,
5 dicens; Revertere, & dic Ezechiæ duci populi mei; Hæc
dicit Dominus Deus David pa-
tris tui; Audivi orationem
tuã, & vidi lachrymas tuas: et
ecce sanavi te, die tertio ascen-
des templum Domini. Et ad-
6 dam dieb⁹ tuis quindecim an-
nos: sed et de manu regis Assy-
riorum liberabo te, & civita-
tem hanc, & protegam urbem
istam propter me & propter
7 David servum meum. Dixitq;
Isaias, Afferte massam ficorũ.
Quam cùm attulissent, & po-
suissent super ulcus ejus, cura-
8 tus est. Dixerat autem Ezechi-
as ad Isaiam; Quod erit signũ,
quia Dominus me sanabit, &
quia ascensurus sum die tertiâ
9 templum Domini? Cui ait
Isaias; Hoc erit signum à Do-
mino, quòd facturus sit Domi-
nus sermonem, quem locutus
est: Vis ut ascendat umbra de-
10 cem lineis, an ut revertatur
totidem gradibus? Et ait Eze-
chias; Facile est, umbram cre-
scere decẽ lineis: nec hoc volo
ut fiat, sed ut revertatur retror-
11 sùm decem gradibus. Invoca-
vit itaque Isaias propheta Do-
minum, & reduxit umbram p
lineas, quibus jam descenderat
in horologio Achaz, retror-
sùm decem gradibus. In tem-
pore illo misit Berodach Bala-
dan, filius Baladan, rex Baby-
loniorum, literas & munera
12 ad Ezechiam: audierat enim
quòd ægrotâsset Ezechias. Læ-
tatus est autem in adventu eo-
rum Ezechias, & ostendit eis
domum aromatum, & aurum
& argentum, & pigmenta va-
ria, unguenta quoque, & do-
mum vasorum suorum, & o-
mnia quæ habere poterat in
13 thesauris suis. Non fuit quod
non monstraret eis Ezechias
in domo sua, & in omni po-
14 testate sua. Venit autem Isaias
propheta ad regem Ezechiam,
dixitque ei; Quid dixerunt vi-
ri isti? aut undè venerunt ad
te? Cui ait Ezechias; De ter-
ra longinqua venerunt ad me,
15 de Babylone. At ille respon-
dit, Quid viderunt in domo
tua? Ait Ezechias; Omnia
quæcunque sunt in domo mea,
viderunt: nihil est q̃ non mon-
straverim eis in thesauris meis.
16 Dixit itaque Isaias Ezechiæ,
Audi sermonem Domini;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ ἦν Ἡσαΐας ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ, καὶ ῥῆ-
5 μα κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, λέγων, Ἐπι-
στρέψον, καὶ ἐρεῖς πρὸς Ἐζεκίαν ἡγούμενον
τοῦ (n) λαοῦ μου, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς
Δαυὶδ τοῦ παιδός σου, Ἤκουσα τῆς προσευ-
χῆς σου, εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδοὺ ἐγὼ ἰά-
σομαί σε· (θ) τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ (ι) ἀνα-
6 βήσῃ εἰς οἶκον κυρίου. Καὶ προσθήσω ἐπὶ
τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη· καὶ ἐκ χει-
ρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων σώσω σε καὶ τὴν
πόλιν ταύτην, καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως
ταύτης (κ) δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν
7 μου. Καὶ (λ) εἶπε, Λαβέτωσαν πλάθλα σύ-
κων, (μ) καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τὸ ἕλκος, καὶ ὑ-
8 γιάσει. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας πρὸς Ἡσαΐαν,
Τί τὸ σημεῖον ὅτι (ν) ἰάσεταί με κύριος,
καὶ ἀναβήσομαι εἰς (ξ) οἶκον κυρίου τῇ ἡμέ-
9 ρᾳ τῇ τρίτῃ; Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας, Τοῦτο
τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου, ὅτι ποιήσει κύριος
τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε· πορεύσῃ ἢ σκιὰ δέκα
(ο) βαθμοὺς, ἐὰν ὀπισθοφυλῇ δέκα βαθμούς;
10 Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, Κοῦφον ἡ σκιὰ κλῖναι
δέκα (π) βαθμούς· οὐχί, (ρ) ἀλλ' ὀπισθοφύ-
τω ἡ (σ) σκιὰ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς δέκα
11 βαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω. Καὶ ἐβόησεν Ἡ-
σαΐας ὁ προφήτης πρὸς κύριον, καὶ ἐπέστρε-
ψεν ἡ σκιὰ ἐν τοῖς (τ) ἀναβαθμοῖς εἰς
12 τὰ ὀπίσω δέκα βαθμούς. Ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ ἀπέστειλε (†) Μαρωδὰχ Βαλαδὰν υἱὸς
Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος βιβλία καὶ
μανὰα πρὸς Ἐζεκίαν, ὅτι ἤκουσεν ὅτι
13 ἠρρώστησεν Ἐζεκίας. Καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς
Ἐζεκίας, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς ὅλον τὸν οἶκον τοῦ
νεχωδὰ, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, (υ) τὰ
ἀρώματα καὶ τὸ ἔλαιον τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὸν οἶ-
κον τῶν σκευῶν, καὶ ὅσα ἦν εὑρεθὲν ἐν τοῖς θη-
σαυροῖς αὐτοῦ, οὐκ (φ) ἦν λόγος ὃν οὐκ ἔδει-
ξεν αὐτοῖς Ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
14 καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Καὶ εἰσῆλθεν
Ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζε-
κίαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τί ἐλάλησαν οἱ
ἄνδρες οὗτοι, καὶ πόθεν ἦκασι πρὸς σέ; καὶ
εἶπεν Ἐζεκίας, Ἐκ γῆς πόρρωθεν ἦκασι
15 πρός με, ἐκ Βαβυλῶνος. Καὶ εἶπε, Τί
εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ (χ) εἶπε, Πάντα
ὅσα ἐν τῷ οἴκῳ μου, εἶδον· οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ
μου ὃ οὐκ ἔδειξα αὐτοῖς, ἀλλὰ (ψ) καὶ τὰ
16 ἐν τοῖς θησαυροῖς μου. Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας
πρὸς Ἐζεκίαν, Ἄκουσον (ω) λόγον κυ-
ρίου,

Et erat Esaias in atrio medio. Et verbum Domini factum est ad eum, dicens; Revertere, & dices ad Ezeciam ducem populi mei; Hæc dicit Dominus Deus David patris tui; Audivi deprecationem tuam, vidi lachrymas tuas. Ecce ego sanabo te: die tertiâ ascendes in domum Domini. Et adjiciam ad dies tuos quinq; & decem annos: & de manu regis Assyriorum salvabo te, & civitatem hanc; & protegam super civitatem hanc propter me, & propter David servum meum. Et (ξ) dixit; Cataplasmant palathum ficorum, & ponant super ulcus: & sanabitur. Et dixit Ezecias ad Esaiam; Quodnam signum, quia sanabit me Dominus, & ascendam in domum Domini die tertiâ? Et dixit Esaias; Hoc signum à Domino, quia faciet Dominus verbum, quod locutus est: Ibit umbra decem gradus, (b) si revertet decem gradus? Et dixit Ezecias; Leve umbram declinare decem gradus. Nequaquàm; sed revertatur umbra in (i) ascensionibus decem gradus retrorsùm. Et clamavit Esaias propheta ad Dominum: & revertit umbra in (k) ascensionibus in posteriora decem gradus. In tempore illo misit Marodach (l) Baladan filius Baladan rex Babylonis libros, & (m) Manaa ad Ezeciam: quoniam audiverat, quia ægrotavit Ezecias. Et gavisus est super iis Ezecias: & ostendit eis totam domũ ipsius (n) Nechotha, argentum, & aurum, aromata, & oleum bonum, & domum vasorum, & quæcunq; inventa sunt in thesauris suis. Non fuit verbum, quod non ostenderit eis Ezecias in domo sua, & in omni (o) potestate sua. Et intravit Esaias propheta ad regem Ezeciam, & dixit ad eum; Quid locuti sunt viri isti? & undè venerunt ad te? Et dixit Ezecias; De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. Et dixit; Quid viderunt in domo tua? Et dixit; Omnia quæcunq; in domo mea, viderunt: non fuit in domo mea, quod non ostenderim eis, sed & quæ in thesauris meis. Et dixit Esaias ad Ezeciam, Audi verbum Domini;

MS.A. (n) λαοῦ, Τάδε (ϑ) ἐν τῇ (ι) * ἀναβήσεσθε εἰς τὸν οἶκον (κ) διὰ
μὲ (λ) εἶπεν Ἡσαΐας, Λαβέτωσαν (μ) * καὶ ἐπιθήσουσιν καὶ ὑγιάσει (ν) ἰάσε-
ται κύριός με, καὶ (ξ) τὸν οἶκον (ο) ἀναβαθμούς, * Καὶ εἶπεν (π) ἀναβαθμούς
(ρ) ἀλλὰ (σ) σκιὰ δέκα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω. (τ) ἀναβαθμοῖς
* καθίσει ἐν ἀναβαθμοῖς Ἄχαζ εἰς τὰ ὀπίσω δέκα βαθμούς. (†) Μαρωδὰχ
(υ) καὶ τὰ (φ) ἦν τόπος ὃν (χ) εἶπεν Ἐζεκίας, Πάντα (ψ) καὶ ἐν (ω) λόγον

תרגום יונתן Targum Jonathan.

וַיְהִי יְשַׁעְיָה לָא נְפַק לְרֻרְתָא מְצִיעָאָה וּפִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עֲשִׂיד לְמֵימָר:
4
חוֹב וְתֵימַר לְחִזְקִיָה מַלְכָּא דְעַמִּי כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִיד דָּוִד אֲבוּךְ שְׁמִיעַ קֳדָמַי צְלוֹתְךְ
5
גְּלִיאַ קֳדָמַי דְּמַעָתְךְ הָא אֲנָא מַסֵּי לָךְ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה תִּסַּק לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ: וְאוֹסִיף
6
עַל יוֹמָךְ חֲמֵשׁ עֲסַרֵי שְׁנִין וּמִיַּד מַלְכָּא דְאַתּוּר אֲשֵׁיזְבִנָּךְ וְית קִרְתָּא הָדָא וַאֲנִין עַל קִרְתָּא
7
הָדָא בְּדִיל מֵימְרִי וּבְדִיל דָּוִד עַבְדִּי: וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ יִסְבוּן דְּבֶלֶת תְּאִינִין וְנִסְיְבוּ וְשַׁוְיוּ עַל
8
שְׁחָנָא וְאִתְסֵי: וַאֲמַר חִזְקִיָהוּ לִישַׁעְיָהוּ מָא אָתָא אֲרֵי יְסֵי לִי וְאֶסַּק בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְבֵית
9
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ: וַאֲמַר יְשַׁעְיָה דֵּין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ אֲרֵי יַעֲבִיד יְיָית פִּתְגָמָא דְמַלֵּל הֲוָיְהִךְ
10
טוֹלָא עֲסַר שְׁעִין אִם יִתּוּב עֲסַר שְׁעִין: וַאֲמַר חִזְקִיָה קַלִּילָא הָא דִיהֲוֵי טוֹלָא עֲסַר שְׁעִין
11
בְּרַם נִסָּא יִתּוּב טוֹלָא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲסַר שְׁעִין: וְצַלֵּי יְשַׁעְיָה נְבִיָּא קֳדָם יְיָ וְאָתִיב יְית טוֹלָא
12
בְּצוּרַת אֶבֶן שְׁעְיָא דְנַחֲתַת בְּמַסְקָנָא דְאָחָז שִׁמְשָׁא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲסַר שְׁעִין: בְּעִדָּנָא הַהוּא
שְׁלַח בְּרוֹדַךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְבָבֶל אִגְרִן וְקִרְבָּנִין לְוַת חִזְקִיָה אֲרִי שְׁמַע אֲרֵי
אִתְמְרַע חִזְקִיָה: וְקַבֵּל מִנְּהוֹן חִזְקִיָה וְאַחֲוִנִּין יְת כָּל בֵּית גַּנְוּתֵהּ יְת כַּסְפָּא וְית דַּהֲבָא וְית
בּוֹסְמַנְיָא וְית מִשְׁחָא טָבָא וְית בֵּית מָנְהוֹהִי וְית כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בְּגַנְוּתֵהּ לָא הֲוָה
מִדְעַם דְּלָא אַחֲזִנּוֹן חִזְקִיָה בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שׁוּלְטָנֵיהּ: וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָא לְוַת
מַלְכָּא חִזְקִיָה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמַרוּ לָךְ הָאִלֵּן וּמִנָּן אֲתוּ לְוָתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָה
מֵאַרְעָא רְחִיקָא אֲתוּ לְוָתִי מִבָּבֶל: וַאֲמַר מָה חֲזוֹ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָה יַת כָּל
דִּי בְּבֵיתִי חֲזוֹ לָא הֲוָה מִדְעַם דִּי לָא אַחֲוֵיתִנּוֹן בְּגַנְוָי: וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ לְחִזְקִיָה קַבֵּל
פִּתְגָמָא דַיְיָ:

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et factum est, Jesaghjah nondum exierat in atrium medium, & verbum
4 prophetiæ à Domino fuit cum eo, dicendo: Redi, & dicito Hhizkiah re-
5 gi populi mei: Sic dixit Dñs Deus David patris tui: Audita est à me
oratio tua, apparuerunt ante me lachrymæ tuæ: ecce ego sano te, die ter-
tio ascendes in domum sanctuarii Domini. Et addam super dies tuos quin-
6 decim annos: & de manu regis Athur liberabo te & urbem hanc, & pro-
tegam urbem istam propter *verbum meum*, & propter David servum me-
um. Et dixit Jesaghjahu: *Accipiant* massam ficuum: & acceperunt & po-
7 suerunt super ulcus, & sanatum est. Et dixerat Hhizkiah ad Jesaghjah:
8 Quod signum erit quòd sanabit Dñs me, & ascendam die tertio in domum
sanctuarii Domini? Et dixit Jesaghjah: Hoc tibi erit signum à Dño quòd
9 faciet Dominus verbum quod locut⁹ est, an procedet umbra decem horis,
10 an recedet decem horis? Et dixit Hhizkiah: Facile est hoc quòd proce-
dat umbra decem horis: sed hoc fit signum, redeat umbra retrorsum decem
11 horis. Et oravit Jesaghjah propheta Dominum, & reduxit umbram per
figuram lapidis horarum quibus descenderat in ascensu Ahhaz Sol retror-
12 sum decem horis. Tempestate illa misit Berodach Baladan filius Baladan
rex Babel epistolas & munera ad Hhizkiah, quia audierat quòd ægrotâsset
13 Hhizkiah. Et accepit eos Hhizkiah, & ostendit illis *omnem domum the-
saurorum suorum*, argentum & aurum, & aromata, & unguentũ bonum, &
domum vasorũ suorũ, & omne quod inventũ est in thesauris suis: non fuit
quicquam quod non ostenderit illis Hhizkiah in domo sua, & in omni
14 imperio suo. Et venit Jesaghjah propheta ad regem Hhizkiah, & dixit ei:
Quid dixerunt *tibi* viri hi, & undè venerunt ad te? & dixit Hhizkiah: De
15 terra longinqua venerunt *ad me*, de Babel. Et dixit, Quid viderunt in
domo tua? & dixit Hhizkiah: Omnia quæ sunt in domo mea viderunt,
16 nec fuit quicquam quod non ostenderim illis in thesauris meis. Et dixit
Jesaghjah ad Hhizkiah: Audi verbum Domini:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܐܝܫܥܝܐ ܠܐ ܦܢܐ ܒܝܬ ܡܨܥܬܐ ܡܠܬ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܘܐܡܪ ܗܦܟ ܘܬܐ ܠܪܫ ܥܡܐ ܕܝ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܕܘܝܕ ܐܒܟ ܫܡܥܬ ܨܠܘܬܟ ܚܙܝܬ ܕܡܟ ܗܐ ܐܣܝܬ ܠܟ ܒܬܠܬܝܐ ܬܣܩ ܒܝܬ ܡܪܝ ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܝܘܡܝܟ ܬܪܥܣܪ ܫܢܝܢ ܘܡܢ ܐܝܕ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܐܫܙܠ ܠܟ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܘܐܓܢ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܠܡܥܒܕ ܠܡܝ ܘܠܕܘܝܕ ܥܒܕܝ ܘܐܡܪ ܐܝܫܥܝܐ ܢܣܒܘ ܒܠܘܠܐ ܕܬܐܢܐ ܘܫܕܘ ܥܠ ܫܚܝܢܐ ܘܢܚܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܠܐܝܫܥܝܐ ܡܢܐ ܗܘ ܐܬܐ ܕܐܣܝ ܠܝ ܘܡܢ ܐܝܟ ܐܬܐ ܐܠܗ ܐܝܫܥܝܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܕܐ ܐܬܐ ܠܟ ܡܢ ܡܪܝ ܕܥܒܕ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝ ܢܬܦܢ ܛܠܠܐ ܐܪܟ ܐܘ ܢܚܘܬ ܐܪܟ ܬܪܥܣܪ ܕܪܓܘܬ ܘܢܚܬ ܛܠܠܐ ܬܪܥܣܪ ܕܪܓܘܬ ܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܫܦܝܠ ܐܢ ܛܠܠܐ ܢܬܚ ܬܪܥܣܪ ܕܪܓܘܬ ܠܐ ܐܦ ܗܟܢܐ ܐܠܐ ܢܬܦܢ ܛܠܠܐ ܬܪܥܣܪ ܕܪܓܘܬ ܘܩܪܐ ܐܝܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܪܝ ܘܐܬܦܢ ܛܠܠܐ ܬܪܥܣܪ ܕܪܓܘܬ ܒܫܥܪ ܕܐܚܙ ܕܢܚ ܒܗܝ ܒܫܥܬܐ ܗܝ ܒܪܕܘܟ ܒܠܕܢ ܒܪ ܒܠܕܢ ܡܠܟ ܒܒܠ ܫܕܪ ܣܦܪ ܘܫܘܕܪ ܠܚܙܩܝܐ ܘܫܡܥ ܕܚܠܝ ܗܘܐ ܘܚܕܐ ܠܗ ܘܚܙܐ ܠܗ ܐܝܬ ܒܝܬ ܡܣܟܬܗ ܘܠܟܠ ܡܚܣܢ ܗܘ ܒܒܝܬ ܡܠܟܘܬܗ ܠܝܬ ܡܕܡ ܕܠܐ ܚܙܐ ܠܗ ܚܙܩܝܐ ܒܒܝܬܗ ܘܒܟܠ ܫܘܠܛܢܗ ܐܬܐ ܐܝܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢܐ ܐܡܪܘ ܠܟ ܐܠܝܢ ܓܒܪܐ ܘܡܢ ܐܝܟ ܐܬܘ ܠܘܬܟ ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ܐܬܘ ܠܘܬܝ ܡܢ ܒܠ ܐܡܪ ܡܢܐ ܚܙܘ ܒܒܝܬܟ ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܟܠ ܕܒܒܝܬܝ ܚܙܘ ܠܐ ܐܫܬܝܪ ܠܗܘܢ ܒܓܢܙܝ ܐܦ ܠܐ ܡܕܡ ܕܐܪܝܬ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܒܝܬ ܡܣܟܬܝ ܘܒܟܠ ܫܘܠܛܢܝ ܘܐܬܐ ܐܝܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܚܙܩܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢܐ ܐܡܪܘ ܐܠܝܢ ܓܒܪܐ ܘܡܢ ܐܝܟ ܐܬܘ ܠܘܬܟ ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ܐܬܘ ܠܘܬܝ ܡܢ ܒܒܠ ܐܡܪ ܡܢܐ ܚܙܘ ܒܒܝܬܟ ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܟܠ ܕܒܒܝܬܝ ܚܙܘ ܠܐ ܐܫܬܝܪ ܠܗܘܢ ܒܓܢܙܝ ܐܦ ܠܐ ܡܕܡ ܕܐܪܝܬ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܒܝܬ ܡܣܟܬܝ ܘܒܟܠ ܫܘܠܛܢܝ ܐܬܐ ܐܝܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟ

מלכים ב : כא

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

quæ & ,tua domo in quod omne deferetur & ,*venientes* dies Ecce
17 הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא ׀ כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וְאֲשֶׁר
temanebit Non .Babel in ,hanc diem ad usque ,tui patres *thesaurizârunt*
אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־יִוָּתֵר
quos ,te de egredientur qui ,tuis filiis de Et .Dominus dixit ,*verbum*
18 דָּבָר אָמַר יְהוָה: וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר
Dixitque .Babel regis palatio in eunuchi erunt & :tollent ,generabis
יוֹלִיד יִקָּחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל: 19 וַיֹּאמֶר
,es locutus quod ,Domini verbum est Bonum :Jesahjahu ad Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
? meis diebus in sit futura veritas & pax *si* Nónne : dixit Et
וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה בְּיָמָי:
fecit quod & ,ejus fortitudo omnis & ,Chizchijahu *verborum residuum* Et
20 וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר עָשָׂה
,civitatem in aquas introduxit & ,aquæductum & ,piscinam
אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת־הַמַּיִם הֲעִירָה
regum dierum verborum libro *super* scripta ipsa nónne
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
Menasseh regnavit & ,suis patribus cum Chizchijahu *facitque* ? Jehudah
יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה
21 .eo pro eius filius
בְּנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XXI. כא

quinquaginta & ,*ipsum regnando in* Menasseh annorum duodecim Filius
1 בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
.Chephsibah ejus matris nomen Et .Jerusalaim in regnavit annis quinque &
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ:
, gentium abominationes juxta , Domini oculis in malum Fecitque
2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם
,est Conversusque .Israel filiorum *faciebat* à Dominus expulit quas
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 3 וַיָּשָׁב
erexit & :eius pater Chizchijahu perdiderat quæ ,excelsa ædificavit &
וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבֵּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם
rex Achab fecerat sicut ,Lucum fecit & ,Bahal ipsi altaria
מִזְבְּחוֹת לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ
.eis servivit & ,cœlorum militiæ omni se incurvavit & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם:
,Dominus dixit qua ,Domini domo in altaria extruxit Et
4 וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
universæ aras extruxit Et .meum nomen ponam Jerusalaim In
בִּירוּשָׁלִַם אָשִׂים אֶת־שְׁמִי: 5 וַיִּבֶן מִזְבְּחֹת לְכָל־
fecit transire Et .Domini domus atriis duobus in ,cœlorum militiæ
6 צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה: וְהֶעֱבִיר
fecit & ,est auguratus & ,tempora observavit & ,ignem per suum filium
אֶת־בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה
Domini oculis in malum *faciendum ad* multiplicavit *sciolos* & ,pythonem
אוֹב וְיִדְּעֹנִים הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
,domo in ,fecerat quod , Luci sculptile posuit Et .irritandum ad
לְהַכְעִיס: 7 וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבָּיִת
; eius filium Selomoh ad & ,David ad Dominus dixerat qua
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ
tribubus cunctis de elegi quam ,Jerusalaim in & ,hac domo In
בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי
addam non Et .sempiternum in meum nomen ponam , Israel
יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם: 8 וְלֹא אֹסִיף
,eorũ patribus dedi quam ,terra è Israel pedem *faciendũ moveri ad*
לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם
,eis præcepi quæ ,omnia juxta *faciendum ad* custodierint *si tantum*
רַק ׀ אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים
.Mosch meus servus eis præcepit quam , legem omnem juxta &
וּלְכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתָם עַבְדִּי מֹשֶׁה:

17 Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diẽ hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus. 18 Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. 19 Dixit Ezechias ad Isaiam; Bonus sermo Domini, quem locutus es: sit pax & veritas in diebus meis. 20 Reliqua autem sermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo ejus, & quomodò fecerit piscinam, & aquæductum, & introduxerit aquas in civitatem, nónne hæc scripta sunt in libro Sermonũ dierum regum Juda? 21 Dormivítque Ezechias cum patribus suis, & regnavit Manasses filiꝰ ejus pro eo.

CAP. XXI.

1 Duodecim annorũ erat Manasses cùm regnare cœpisset, & quinquaginta quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus, Haphsiba. 2 Fecítque malum in conspectu Domini, juxta idola gentium, quas delevit Dominus à facie filiorum Israel. 3 Conversúsq; est, & ædificavit excelsa, quæ dissipaverat Ezechias pater ejus: & erexit aras Baal, & fecit lucos sicut fecerat Achab rex Israel, & adoravit omnem militiam cœli, & coluit eam. 4 Extruxítque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus; In Jerusalem ponam nomen meum. 5 Et extruxit altaria universæ militiæ cœli in duobus atriis templi Domini. 6 Et traduxit filium suum per ignem: & ariolatus est, & observavit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, & irritaret eum. 7 Posuit quoque idolum luci, quem fecerat, in templo Domini: super quod locutus est Dominus ad David, & ad Salomonẽ filium ejus; In templo hoc, & in Jerusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. 8 Et ultrà non faciam commoveri pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opere omnia quæ præcepi eis, & universam legem quam mandavit eis servus meus Moyses.

17 Ἰδὲ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ ληφθήσεται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, εἰς Βαβυλῶνα· καὶ οὐχ (†) ὑπολειφθήσεται ῥῆμα ὃ εἶπε (α) κύριος. 18 Καὶ οἱ υἱοί σου οὓς ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ ὃς γεννήσεις, λήμψεται, καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος. 19 Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας πρὸς Ἡσαΐαν, Ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν (β) ἐλάλησεν, ἔσω εἰρὴνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου. 20 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἐζεκίου καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐποίησε, καὶ κρήνην καὶ τὸ ὑδραγωγὸν, καὶ (γ) εἰσήγαγε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ (δ) βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; 21 Καὶ ἐκοιμήθη Ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS.A. (†) ὑπολημφθήσεται (α) ὁ κύριος. (β) ἐλάλησεν· καὶ εἶπεν, Μὴ ἢ καὶ ἀλήθεια ἔσαι ἐν ἡμέραις μου; (γ) καὶ εἰσήνεγκεν τὸ ὕδωρ (δ) βιβλίῳ * τῶν ἡμερῶν

17 Ecce dies veniunt: & tollentur omnia quæ in domo tua, & quæcunq; thesaurizaverunt patres tui usq; in diem hanc, in Babylonem: & non remanebit verbum (p) quod dixit Dominus. 18 Et filii tui, qui egredientur ex te, quos generabis, (q) capientur, & erunt (r) eunuchi in domo regis Babylonis. 19 Et dixit Ezechias ad Isaiã; Bonum est verbum Domini, quod locutus est: sit (s) pax in diebus meis. 20 Et reliqua verborum Ezechiæ, & omnis potentatus ejus, & quæcunque fecit, fontem, & aquæductum, & introduxit aquã in civitatem, nónne hæc scripta in libro Verborum dierum regibus Juda? 21 Et dormivit Ezechias cum patribus (t) suis. Et regnavit Manasses filius ejus pro eo.

CAP. XXI.

1 Filius duodecim annorũ erat Manasses in regnando ipsum: & quinquaginta & quinque annos regnavit in Hierusalem: & nomen matris ejus, Aphsiba. Et fecit 2 malum in oculis Domini, juxta abominationes gentium, quas sustulit Dominus à facie filiorum Israel. Et revertit, & ædificavit 3 excelsa, quæ diruerat Ezechias pater ejus, & erexit altare Baal: & fecit lucos, sicut fecerat Achaab rex Israel: & adoravit omnem (a) virtutem cœli: & servivit eis. Et ædificavit altare in 4 domo Domini, (b) quomodò dixit, In Hierusalem ponam nomen meum. Et ædificavit (c) altare omni virtuti cœli in duobus atriis 5 domûs Domini: Et traduxit filios 6 suos in igni, & (d) ariolabatur, & augurabatur, & fecit (e) dilubra, & (f) Gnostas multiplicavit faciendo malum in oculis Domini ad irritandum eum. Et 7 posuit sculptile luci in domo, quã dixit Dominus ad David, & ad Salomon filium ejus; In domo hac, & in Hierusalem, quam elegi de omnibus tribubus Israel, & ponam nomen meum in 8 seculum. Et non adjiciam commovere pedem Israel de terra, quã dedi patribus eorum: (h) quòd custodient: omnia, quæcunque mandavi juxta omne mandatum, quod mandavit eis famulus meus Moyses.

MS.A. (α) Ὀφεκδά. (β) ἀπέστρεψεν (γ) κατέσκαψεν (δ) * ἀπέστρεψεν τὸ διασκήνιον (ε) ἄλση (ζ) τὸ διασκήνιον (η) * θρόνον μου. Καὶ (θ) τὸ διασκήνιον (ι) ἐν πάσαις αὐλαῖς (κ) θελητοῦ, καὶ γνώσας (λ) τὸ * κρυπτὸν τοῦ οἴκου ἐν τῷ * ἄσει ὡς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ, ὡς εἶπεν (μ) καὶ Ἰεροσθήμ ἣν ἐξελεξάμην (ν) Ἰσραὴλ, (ξ) ἐκεῖ εἰς τὸ (ο) τοῦ ποιῆν πάσα (π) ἐνετειλάμην αὐτοῖς, καὶ πᾶς ἐντολὴν (ρ) Μωσῆς.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

הָא יוֹמַיָּא אָתַן וְיִתְנְטֵל כָּל דִּי בְּבֵיתָךְ דְּגָנוּ אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין וְיִתּוֹב לְבָבֶל לָא
17 יִשְׁתְּאַר מִדַּעַם אֲמַר יְיָ : וּמִבְּנָךְ דִּי יִפְּקוּן מִנָּךְ דְּתוֹלִיד יִדַּבְּרוּן בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא
18 דְּבָבֶל : וַאֲמַר חִזְקִיָּה לִישַׁעְיָה תַּקִּין פִּתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֶּלְתָּא וַאֲמַר הֲלָא אִם שְׁלָם וְקוּשׁוֹט יְהֵי
19 בְיוֹמָי : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי חִזְקִיָּה וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ וְדַעֲבַד יַת בְּרֵכְתָּא וְיַת מְבִיקְתָּא וְאַיְתִי יַת
20 מַיָּא לְקִרְתָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְבֵית יְהוּדָה : וּשְׁכִיב
21 חִזְקִיָּהוּ עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ מְנַשֶּׁה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי :

כא

1 בַּר תְּרֵתָא עַסְרֵי שְׁנִין מְנַשֶּׁה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ
2 חֶפְצִי בָהּ : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּתוֹעֲבָת עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וְתָב
3 וּבְנָא יַת בְּמָתָא דַּאֲבִיד חִזְקִיָּה אֲבוּהִי וַאֲקִים אֲנוּרִין לְבַעְלָא וַעֲבַד אֲשֵׁירְתָּא כְּמָא דַעֲבַד
4 אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְסָגִיד לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וּפְלַח יַתְהוֹן : וּבְנָא אֲנוּרִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
5 דַּיְיָ דַּאֲמַר יְיָ בִּירוּשְׁלֵם אֲשַׁרֵי יַת שְׁכִנְתִּי : וּבְנָא אֲנוּרִין לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא בִּתְרֵתִין דָּרָתָא
6 דְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ : וְאַעְבַּר יַת בְּרֵיהּ בְּנוּרָא וְעָנִין וְנָחִישׁ וַעֲבַד בִּדְיָן וְזָכוּרוּ אַסְגִּי לְמַעְבַּד
7 דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי : וְשַׁוִּי יַת צְלַם אֲשֵׁירְתָּא דַּעֲבַד בְּבֵיתָא דַּאֲמַר יְיָ לְדָוִד
וּלְשֶׁלֹמֹה בְּרֵיהּ בְּבֵיתָא הָדֵין וּבִירוּשְׁלֵם דְּאִתְרְעִיתִי מִכֹּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲשַׁרֵי
8 יַת שְׁכִנְתִּי לְעָלַם : וְלָא אוֹסִיף לְטַלְטָלָא יַת יִשְׂרָאֵל מִן אַרְעָא דְּהַבֵית לַאֲבָהָתְהוֹן
לְחוֹד אִם יִטְרוּן לְמֶעְבַּד כְּכֹל תַּפְקִידְתָּא דְּפַקֵּידְתִּנוּן וּלְכֹל אוֹרַיְתָא דְּפַקַּד יָתְהוֹן
עַבְדִּי מֹשֶׁה :

Ecce dies veniunt, & tolletur omne quod est in domo tua, quod thesaurizârunt patres tui usq; ad diem hanc; & *revertetur* ad Babel: non relinquetur quicquam, dixit Dñs. Et de filiis tuis qui exibunt de te quos gignes, 18 accipiet: & erunt magnates in palatio regis Babel. Et dixit Hhizkiah ad 19 Jesaghjah, Rectum est verbum Domini quod locutus es: & dixit, Nónne *si* pax & veritas erit in diebus meis? Et reliquum verborum Hhizkiah & 20 omnis fortitudo ejus, & quomodo fecerit piscinam & aquæductum & induxerit aquas in urbem; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah? Et cubuit Hhizkiah cum patribus suis, & 21 regnavit Menasseh filius ejus pro eo.

CAP. XXI.

Filius duodecim annorum erat Menasseh quando regnavit: & quin- 1 quaginta quinq; annis regnavit in Jerusalem, & nomen matris ejus Hhephsibah. Et fecit quod malum erat ante Dominum juxta abominationes 2 gentium, quas expulerat Dñs à facie filiorum Israel. Et conversus reædi- 3 ficavit excelsa, quæ dissipârat Hhizkiah pater ejus: & statuit aras Baghala, & fecit lucum sicut fecerat Ahhab rex Israel, & adoravit omnes virtutes 4 cœlorum, & coluit eas. Et ædificavit aras in domo sanctuarii Dñi de quo dixerat Dñs, In Jerusalem collocabo majestatem meam. Et ædificavit aras 5 omnibus virtutibus cœlorum in duobus atriis domus sanctuarii Dñi. Et 6 transiré fecit filium suum per ignem, & ariolatꝰ est atq; auguratus, & fecit pythones & divinatores: multiplicavit facere quod malum erat ante Dñm ut irritaret eum. Et posuit simulachrum luci quem fecerat in domo, de qua 7 dixerat Dñs David & Selomoh filio ejus, In domo hac & in Jerusalem, in qua mihi complacui præ omnibꝰ tribubꝰ Israel, ponam majestatem meam in seculum. Nec addam transferre Israelem de terra quam dedi patribus 8 eorum: tantummodo si custodierint facere juxta *omne præceptum quod* præcepi eis, & secundùm omnẽ legem quam præcepit eis servꝰ meꝰ Mosch.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܝܟ ܕܢܫܩܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܒܝܬܟ ܘܕܓܢܙܝ ܐܒܗܬܟ ܥܕ ܝܘܡܢܐ ܠܒܒܠ ܠܐ ܫܪܝ ܡܕܡ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܘܡܢ ܒܢܝܟ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢܟ ܘܕܢܗܘܘܢ ܣܪܝܣܐ ܒܗܝܟܠ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܠܐܫܥܝܐ ܛܒ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܡܠܠܬ ܐܡܪ ܕܗܐ ܫܠܡܐ ܘܫܘܪܪܐ ܗܘܝ ܒܝܘܡܝ ܫܪ ܠܫܐ ܕܥܒܕ ܚܙܩܝܐ ܘܟܠ ܓܒܘܪܬܗ ܘܐܝܟ ܥܒܕ ܒܪܟܬܐ ܘܐܝܟ ܐܥܒܪ ܡܝܐ ܠܓܘ ܡܕܝܢܬܐ ܗܐ ܟܬܝܒ ܒܣܦܪ ܕܒܪ ܐܝܡܝ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܫܟܒ ܚܙܩܝܐ ܥܡ ܐܒܗܘܗܝ ܘܐܬܩܒܪ ܒܩܒܪ ܒܢܝ ܕܘܝܕ ܘܡܠܟ ܡܢܫܐ ܒܪܗ ܬܚܘܗ ܐܡܗ ܚܦܙܒܐ ܗ ܫܢ ܡܢܫܐ ܡܟ ܫܢ ܬܪܥܣܪ ܘܫܢ ܚܡܫ ܘܫܒܥܝܢ ܫܢ ܡܠܟ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܫܡ ܐܡܗ ܡܫܠܡܬ ܒܬ ܪܘܡܡ ܡܢ ܝܘܥܕܢ ܕܒܪܨܒܥ ܘܥܒܕ ܒܝܫ ܩܕܡ ܝܗ ܟܒܝܫ ܥܡܡܐ ܕܐܬܪ ܕܓܪܫ ܝܗ ܡܢ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܒܢܐ ܡܕܒܚ ܒܒܝܬ ܝܗ ܕܐܡܪ ܝܗ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܐܣܝܡ ܫܡܝ ܘܒܢܐ ܡܕܒܚ ܠܟܠ ܓܘ ܫܡܝ ܘܒܪ ܬܪܬܝܗ ܒܒܝܬ ܝܗ ܕܐܡܪ ܝܗ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܒܬܪ ܬܪܬܝ

מלכים ב : כא

præ malum faciendum ad ,Menasseh eos fecit errare &:audierunt non Et

9 וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּתְּעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת־הָרַע מִן־
est Locutusque .Israel filiorum *faciebus* à Dñs delevit quas ,*gentibus*

10 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וַיְדַבֵּר
fecit quod eo Pro :dicendo ,prophetarum suorũ servorũ *manu in* Dñs

11 יְהוָה בְּיַד־ עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר : יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה
omnib⁹ *præ* pej⁹ faciendo ,istas abominationes Jehudah rex Menasseh

מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הַתֹּעֵבֹת הָאֵלֶּה הָרַע מִכֹּל
Jehudah etiam fecit peccare &:ej⁹ *facies ad* qui ,Emorræi fecerunt quæ

אֲשֶׁר־עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר לְפָנָיו וַיַּחֲטִיא גַּם־אֶת־יְהוּדָה
inducens ego Ecce :Israel Deus Dominus dixit sic Idcirco.suis idolis in

12 בְּגִלּוּלָיו : לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא
tinniant ,illud *audientium omnium quòd*,Jehudah &,Jerusalaim super malum

רָעָה עַל־יְרוּשָׁלַם וִיהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־ שֹׁמְעָיו תְּצַלֶּנָה
& ,Someron lineam Jerusalaim super extendam Et.*ejus* aures ambæ

13 שְׁתֵּי אָזְנָיו : וְנָטִיתִי עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת־קַו שֹׁמְרוֹן וְאֶת־
abstergit quemadmodũ ,Jerusalaim *delebo* & ,Achab domus pondus

מִשְׁקֹלֶת בֵּית אַחְאָב וּמָחִיתִי אֶת יְרוּשָׁלַם כַּאֲשֶׁר־יִמְחֶה
derelinquam Et .luam faciem super vertit *& abstersit* scutellam

14 אֶת־הַצַּלַּחַת מָחֶה וְהָפֵךְ עַל־פָּנֶיהָ : וְנָטַשְׁתִּי אֶת
eruntq; :eorũ inimicorum manu in eos tradam & ,meæ hæreditatis reſiduos

שְׁאֵרִית נַחֲלָתִי וְנָתַתִּים בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וְהָיוּ
fecerunt quod Eò .suis inimicis omnibus direptionem in &,rapinam in

15 לְבַז וְלִמְשִׁסָּה לְכָל־אֹיְבֵיהֶם : יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ
qua die à ,me *irritantes fuerunt* & ,meis oculis in malum

הָרַע בְּעֵינַי וַיִּהְיוּ מַכְעִסִים אֹתִי מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
etiam Et .hanc diem ad usque & Ægypto ex eorum patres sunt egressi

16 יָצְאוּ אֲבוֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה : וְגַם
impleret donec ,valde multum Menasseh effudit innoxiũ sanguinẽ

דָּם נָקִי שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מִלֵּא
fecit peccare quo ,suum peccatum præter ,*os ad ore* Jerusalaim

אֶת־יְרוּשָׁלַם פֶּה לְפֶה מִלְּבַד חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
verborum reſiduum Et .Domini oculis in malum *faciendum ad* Jehudah

17 יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה : וְיֶתֶר דִּבְרֵי
ipsa nónne,peccavit quod ej⁹ peccatum &,fecit quæ universa &,Menasseh

מְנַשֶּׁה וְכָל־ אֲשֶׁר עָשָׂה וְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא הֲלוֹא־הֵם
Facultque ? Jehudah regum dierum verborum libro *super* scripta

18 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה : וַיִּשְׁכַּב
horto in suæ domus horto in est sepultus &,suis patribus cum Menasseh

מְנַשֶּׁה עִם־ אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּגַן־ בֵּיתוֹ בְּגַן־
duorum & viginti Filius .eo pro ejus filius Amon regnavitque :Huzza

19 עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו : בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
:Jerusalaim in regnavit annis duobus & ,*ipsum regnando in* Amon annorum

שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
Fecitque .Jotbah de Charus filia Mesullemeth ejus matris nomen &

20 וְשֵׁם אִמּוֹ מְשֻׁלֶּמֶת בַּת־חָרוּץ מִן־יָטְבָה : וַיַּעַשׂ
.suus pater Menasseh fecerat sicut ,Domini oculis in malum

הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו :
servivitque :suus pater ambulavit *qua* via omni in ambulavit Et

21 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־ הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָ֙לַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד
.eis se incurvavit & ,suus pater servierat quibus ,idolis

אֶת־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר־ עָבַד אָבִיו וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם :
ambulavit non & ,suorum patrum Deum Dominum dereliquit Et

22 וַיַּעֲזֹב אֶת־ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ
interfecerunt &,eũ *super* Amon servi conjuravere Et .Domini via in

23 בְּדֶרֶךְ יְהוָה : וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי־ אָמוֹן עָלָיו וַיְמִיתוּ
omnes terræ populus percussit Et .sua domo in regem

אֶת־ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ : וַיַּךְ עַם־הָאָרֶץ אֶת כָּל־ 24
terræ populus constituit regem & :Amon regem *super conjuratos*

הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ
.eo pro ejus filium Josijahu

אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו :

Versio VUL. LAT.

9 Illi verò non audierũt:sed seducti sunt à Manasse, ut facerent malum,super gentes quas contrivit Dominus à facie filiorum Israel. Locutúsque est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens; 10 Quia fecit Manasses rex Juda abominationes istas pessimas, super omnia quæ fecerunt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Judam in immunditiis suis: Propterea hæc dicit Dominus Deus Israel, Ecce ego inducam mala super Jerusalem et Judam : ut quicunque audierit, tinniant ambæ aures ejus. 13 Et extendam super Jerusalem funiculum Samariæ, et pondus dom⁹ Achab:et delebo Jerusalem,sicut deleri solent tabulæ:et delens vertam, et ducam crebriùs stylum sup faciem ejus. Dimittam verò reliquias hæreditatis meæ, et tradam eas in manus inimicorum ejus:erúntque in vastitatem, et in rapinam cunctis adversariis suis: 15 Eò quòd fecerint malum coram me, et perseveraverint irritantes me; ex die quâ egressi sunt patres eorum ex Ægypto,usque ad hanc diem. 16 Insuper & sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, donec impleret Jerusalem usque ad os : absque peccatis suis, quibus peccare fecit Judam, ut faceret malum coram Domino. 17 Reliqua autem sermonum Manasse, & universa quæ fecit, & peccatum ejus quod peccavit,nónne hæc scripta sunt in libro Sermonũ dierum regum Juda ? 18 Dormivítque Manasses cum patribus suis, & sepultus est in horto domûs suæ, in horto Oza : & regnavit Amon filius ejus pro eo. 19 Viginti duorum annorum erat Amon cùm regnare cœpisset:duobus quoq; annis regnavit in Jerusalẽ : Nomen matris ejus Messalemeth,filia Harus de Jeteba. 20 Fecítque malũ in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater ejus. 21 Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater ejus: servivítque immunditiis, quibus servierat pater ejus, & adoravit eas. 22 Et dereliquit Dominum Deum patrum suorũ, & non ambulavit in via Domini. 23 Tetenderúntque ei insidias servi sui,et interfecerunt regem in domo sua. 24 Percussit autem populus terræ omnes, qui conjuraverant contra regem Amon : & constituerunt sibi regem Josiam filium ejus pro eo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ὐκ ἤκουϛ᾽, καὶ ἐπλάνησιν αὐτὸς Μανασσῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου ὑπὲρ τὰ ἔθνη, ἃ ἠφάνισε κύριος ἐκ προσώπου ὑῶν Ἰσραήλ. 10 Καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν, λέγων, 11 Ἀνθ᾽ ὧν ὅσα ἐποίησε Μανασσῆς ὁ βασιλεὺς Ἰούδα τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησεν ὁ Ἀμορραῖος (σ) ὁ ἔμπροσθεν, καὶ ἐξήμαρτε (τ) καὶ γε τὸ Ἰούδαν ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, Οὐχ ὕτως· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Ἰδοὺ ἐγὼ (υ) φέρω κακὰ ὅτι Ἰερουσαλὴμ καὶ Ἰούδαν, ὥϛε πάντος ἀκούονϛος ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. 13 Καὶ ἐκτενῶ ὅτι Ἰερουσαλὴμ τὸ μέϛον Σαμαρείας καὶ (φ) τὸ ϛάθμιον οἴκου Ἀχαάβ· καὶ ἀπαλείφω τὸ Ἰερουσαλὴμ, καθὼς ἀπαλείφε (χ) ὁ ἀλάβαϛρος ἀπαλειφόμενος καὶ καλαϛρέφει ὅτι πεϛόντων 14 αὐτοῦ. Καὶ ἀποϛήσομαι τὸ ὑπόλειμμα τῆϛ κληρονομίας μου, καὶ παραδώσω αὐτὸς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔϛαι εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς πεννομὴν πᾶϛι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, 15 (ϕ) Ἀνθ᾽ ὧν ὅϛα ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἦϛε παροργίζονλές με ἀπὸ τῆϛ (ω) ἡμέρας ἧς ἐξήγαγον τὸς πλέρας αὐτῶν ἐξ Αἰγύπλου καὶ ἕως τῆϛ ἡμέρας ταύτης. Καί 16 γε αἷμα ἀθῷον ἐξέχεε Μανασσῆς πολὺ ϛρόϕρα ἕως ἔπλησε τὴ Ἰερουσαλὴμ ϛόμα εἰς ϛόμα, πλὴν ἀπὸ τῆ ἁμαρλιῶν αὐτοῦ ὧν ἐξήμαρτε τὸ Ἰούδαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίε. 17 Καὶ τὰ λοιπὰ τῆ λόγων Μανασσῆ καὶ πάνλα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἡ ἁμαρλία αὐτοῦ ἣν ἥμαρλεν, ὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βα- 18 σιλεῦσιν Ἰούδα; Καὶ ἐκοιμήθη Μανασσῆς μὲ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη (α) ἐν τῷ κήπῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν κήπῳ Ὀζά. καὶ ἐβα- 21 σίλευσιν (β) Ἀμὼς ὑὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ. 19 Υἱὸς ἐικοσι καὶ δύο ἐτῶν (γ) Ἀμὼς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, (δ) καὶ δύο ἔτη ἐβασί- λευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ (ε) Μεσολλὰμ θυγάτηρ Ἀρὼς ἐξ (ζ) 20 Ἰεθέβα. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλ- μοῖς κυρίε, καθὼς ἐποίησε Μανασσῆς ὁ 21 πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐλάτρευσε τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐλάτρευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, 22 καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς. Καὶ ἐγκατέλιπε τὸ κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ὐκ ἐ- 23 πορεύθη ἐν ὁδῷ κυρίε. Καὶ ζυνεσχάρησ᾽ οἱ παῖδες (η) Ἀμὼς τοῦ αὐλοῦ, καὶ ἐθανά- 24 τωσ᾽ τὸ βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Καὶ ἐ- πάταξεν (θ) ὁ λαὸς τῆ γῆς πάντας τὸς συ- σταφέντας ὅτι τὸ βασιλέα (ι) Ἀμὼς, καὶ ἐκα- τέσησεν ὁ λαὸς τῆ γῆς τὸ Ἰωσίαν ὑὸν αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

MS.A.(σ)ἔμπροσθεν,(τ)καί γε Ἰούδας ἐν(υ)φόρῳ ὅτι Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ Ἰούδαν, (φ)τὸ *σταθμὸν (χ)τὸ ἀλάβασϛρον ἀπαλϕόμενον (ψ) Ἀνθ᾽ ὧν ἐποίησαν (ω) ἡμέρας * ταύτης. Καί γε αἷμα (α) ἐν κήπῳ (β) Ἀμμὼν (γ) Ἀμμὼν (δ) καὶ * δώδεκα ἔτη (ε) Μασαλαγεὶθ (ζ) Ἰσαχάλ. (η) Ἀμμὼν (θ) πᾶς ὁ λαὸς (ι) Ἀμμὼν,

Et non audierunt, & decepit eos 9
Manasses ad faciendum malum
in oculis Domini super gentes,
quas deleverat Dominus à facie
filiorum Israel. Et locutus est 10
Dominus in manu servorum suo-
rum prophetarum, dicens; 12
quæ fecit Manasses rex Juda,
abominationes istas malas, ex o-
mnibus quæ fecerat Amorrhæus,
(i) qui ante, & peccare fecit e-
tiam Judã in idolis suis; (k)Non
sic: Hæc dicit Dominus Deus Is-
rael; Ecce ego porto mala super
Hierusalem, & Judam; ita ut
omnis audientis personaturæ sint
ambæ aures ejus. Et extendam 13
super Hierusalem mensuram Sa-
mariæ, et pond⁹ domûs Achab.
Et extergam Hierusalem, sicut
extergitur (l) Alabastrum, quod
abstergitur, & convertitur su-
faciem suam. Et expellam reſidu- 14
um hæreditatis meæ: & tradam
eos in manus inimicorum suorum,
& erunt in direptionem & in
prædam omnib⁹ inimicis suis, Pro 15
eo, quòd fecerunt malum in ocu-
meis, & fuerunt irritantes me à
die, quâ eduxi patres eorum ex
Ægypto, & usq; in diem hanc.
Etiam sanguinem innocentem ef- 16
fudit Manasses multum valdè,
quoadusq; implevit Hierusalem,
os ad os,(m)præter peccata sua,
quibus peccare fecit Judam ad
faciendum malum in oculis Do-
mini. Et reliqua verborum Ma- 17
nasse, & omnia quæcunq; fecit,
& peccatum ejus, quod peccavit,
nónne hæc scripta in libro Verbo-
rum dierum regib⁹ Juda? Et dor- 18
mivit Manasses cum patrib⁹ suis:
et sepultus est in horto dom⁹ sue,
in horto Oza. Et regnavit Amos 19
filius ejus pro eo. Filius viginti
& duorum annorum Amos in
regnando ipsum: & duos annos
regnavit in Hierusalem: & no-
men matri ejus Mosollam, filia 20
Aus de Jeteba. Et fecit malum
in oculis Domini, sicut fecerat
Manasses pater ejus. Et ambula- 21
vit in omni via quâ ambulaverat
pater ejus: & servivit idolis,
quib⁹ servierat pater ejus, & ad- 22
oravit ea. Et dereliquit Domi-
num Deum patrum suorum: et non
ambulavit in via Domini. Et con- 23
jurâverunt pueri Amos adversùs e-
um: & interfecerunt regem in
domo ejus. Et percussit populus 24
terræ omnes, qui conjuraverant
super regem Amos: & regem fe-
cit populus terræ Josiam filium
ejus pro eo.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

9 וְלָא קַבִּילוּ וְאַטְעִינוּן מְנַשֶּׁה לְמֶעְבַּד יַת דְּבִישׁ מִן עַמְמַיָּא דְּשֵׁיצֵי יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
10 וּמַלֵּל יְיָ בִּידֵ עַבְדּוֹהִי נְבִיָּא לְמֵימַר : חֲלַף דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה מַלְכָּא דִּבְיֵת יְהוּדָה יַת
11 חוֹבָתָא דָּאִלֵּין אַבְאִישׁ מִכֹּל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאֵי דְּקַדְמוֹהִי וְחַיֵּב אַף יַת דְּבֵית יְהוּדָה בְּפוּלְחָן
12 טָעֲוָתֵיהּ : בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַיְתֵי בִּישְׁתָּא עַל יְרוּשְׁלֵם וִיהוּדָה דְּכָל
13 דִּשְׁמַעְנַהּ יְצַלֶּן תַּרְתֵּין אוּדְנוֹהִי : וְאֶנּוּד עַל יְרוּשְׁלֵם יַת חוּט חוּרְבָּן שׁוֹמְרוֹן וְיַת מַתְקוֹלֶת
צָרוּת בֵּית אַחְאָב וְאֶמְחֵי יַת יְרוּשְׁלֵם כְּמָא דְּמִתְמַחְיָא צַלּוֹחִיתָא וּמִתְהַפְכָא
14 עַל אַפַּהָא : וְאֶרְטוֹשׁ יַת שְׁאָרָא דְּאַחֲסָנָתִי וְאֶמְסְרִנּוּן בִּידֵ בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וְיֶהוֹן לְבַז וּלְתֵבַר
15 לְכָל סָנָאֵיהוֹן : חֲלַף דַּעֲבַדוּ יַת דְּבִישׁ קֳדָמַי וַהֲווּ מַרְגִּזִין קֳדָמַי מִן יוֹמָא דִּנְפָקוּ אֲבָהָתְהוֹן
16 מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין : וְאַף דָּם זַכַּי דְּאַשַׁד מְנַשֶּׁה סַנִּי לַחֲדָא עַד דִּי מַלֵּא יַת יְרוּשְׁלֵם
17 סִיפָּא בְּסִיפָּא בַּר מֵחוֹבוֹהִי דְּחַיֵּב יַת דְּבֵית יְהוּדָה לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ : וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי
מְנַשֶּׁה וְכָל דַּעֲבַד וְחוֹבוֹהִי דְּחַב הָלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָ פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְּבֵית
18 יְהוּדָה : וּשְׁכִיב מְנַשֶּׁה עִם אֲבָהָתּוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּגַן בֵּיתֵהּ בְּגַן עֻזָּא וּמַלְכָּא אָמוֹן בְּרֵיהּ
19 תְּחוֹתּוֹהִי : בַּר עַסְרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין אָמוֹן כַּד מַלְכָּא וְתַרְתֵּין שְׁנִין מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם
20 אִמֵּהּ מְשׁוּלֶּמֶת בַּת חָרוּץ מִן יָטְבָה : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּמָא דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה אֲבוּהִי : וְאוֹל
21 בְּכָל אָרְחָא דַּהֲלַךְ אֲבוּהִי וּפְלַח יַת טָעֲוָתָא דִּפְלַח אֲבוּהִי וּסְגִיד לְהוֹן : וְשִׁבַק יַת פּוּלְחָנָא
22 דְּיֵי אֱלָהָא דַּאֲבָהָתּוֹהִי וְלָא הַלַּךְ בְּאוֹרְחָא דְּתַקְנָא קֳדָם יְיָ : וּמַרְדוּ עַבְדֵי אָמוֹן עֲלוֹהִי
23 וְקַטָלוּ יַת מַלְכָּא בְּבֵיתֵהּ : וְקַטַל עַמָּא דְּאַרְעָא יַת כָּל דְּמַרְדוּ עַל מַלְכָּא אָמוֹן וְאַמְלִיכוּ
עַמָּא דְּאַרְעָא יַת יֹאשִׁיָּהוּ בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי :

domo sua. Et occidit populus terræ omnes qui conjuraverant adversùm

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non attenderunt, sed errare fecit illos Menasseh, ita ut facerent pejus 9
quàm gentes, quas perdiderat Dñs à facie filiorum Israel. Et locutus est 10
Dñs per manum servorũ suorum prophetarum, dicendo: Propterea quòd 11
fecit Menasseh rex tribus domus Jehudah abominationes has, fecit pejus
omnibus quæ fecerunt Emorræi, qui [*fuerunt*] ante ipsum: & peccare
fecit etiam homines domus Jehudah in cultu idolorum suorum. Ideo sic 12
dixit Dñs Deus Israel, Ecce ego adducam malum super Jerusalem & Jehu-
dah, [*adeò*]ut omnis qui audierit illud, tinniant ambæ aures ejus. Et exten- 13
dã sup Jerusalem filũ desolationis Somron, & pond⁹ *excidii* dom⁹ Ahhab;
& abstergam Jerusalem sicut abstergitur lecythus, abstergitur & vertitur
super faciem suam. Et derelinquam reſiduum hæreditatis meæ, & tradam 14
illos in manum auctorum inimicitiarum suarum, & erunt in direptionem
& confractionem omnibus odientibus se. Eò quòd fecerunt quod malum 15
erat ante me, & irritaverunt me à die qua exierunt patres eorum ex
Misraim usq; ad diem hanc. Etiam sanguis innocens quem effudit Menas- 16
seh, [*fuit*] multus valdè, adeò ut impleret Jerusalem ab extremo ad extre-
mum, præter peccata ejus quibus peccare fecit [*populum*] domus Jehudah,
faciendo quod malum erat ante Dñm. Et reliquum verborum Menasseh 17
& omnia quæ fecit, & peccata ejus quæ peccavit; nónne illa scripta sunt
in libro verborum dierum *regis* domus Jehudah? Et jacuit Menasseh cum 18
patrib⁹ suis, & sepult⁹ est in horto domus suæ in horto Ghuza, & regnavit
Amon fili⁹ ejus pro eo. Fili⁹ viginti & duorũ annorum erat Amon quando 19
regnavit, & duob⁹ annis regnavit in Jerusalem, & nomen matris ej⁹ Me-
sulemet filia Hharusz de Jatbah. Et fecit quod malum erat ante Dñm, sicut 20
fecerat Menasseh pater ej⁹. Et ambulavit in omni via qua ambulaverat pa- 21
ter ejus, & coluit idola quæ coluerat pater ejus, & adoravit ea. Et dese- 22
ruit cultum Dñi Dei patrum suorum, nec ambulavit in *via* quæ *recta* erat
ante Dñm. Et conjuraverunt servi Amon in eum, & occiderunt regem in 23
regem Amon, & regem constituit populus terræ Josiah filium ejus pro eo. 24

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed cùm non obtẽperâssent, & seduxisset eos Manasse, pejùs agens quàm gentes quas perdiderat Dominus à conspectu filiorum Israel; Dixit Dñs per servos suos prophetas, Quia fecit Manasse filius Hezeciæ rex Judæ actiones hujusmodi, & pejùs egit quàm omnes Amoræi qui præcesserunt eum, & peccare fecit Iudam per simulacra sua: Propterea sic dicit Dominus Deus Israelis, Ecce *talem* adducturus sum calamitatem super Iudam & super Ierusalem, ut quisquis audierit eam, tinniant ambæ aures ejus. Iacturus enim sum super Ierusalem filum Samariæ & libram familiæ Ahabi, & percussurus Ierusalem ac perditurus eam, propter universum malum quod Manasse perpetravit in Iuda. Quod restat ex hæreditate mea, deseram; & tradam eos in manum inimicorum eorum, & erunt in direptionem & conculcationem cunctis hostibus suis: Eò quòd scelera perpetrârint coram me, & irritaverint me ab ea die quâ egressi sunt patres eorum ex Ægypto ad hunc usque diem. Adhæc sanguinem innoxiũ fudit Manasse quamplurimũ, ita ut impleret Ierusalem undequaque; præter sua ipsius peccata quibus peccare fecit Iudam, & *ipse* malum perpetravit coram Domino. Cætera gesta Manasse, & quicquid fecit, & peccata quæ commisit; ecce scripta sunt in libro annalium regum Iuda. Occubuit autem Manasse cum patribus suis, & sepultus est in viridario domûs suæ, *nempè* in viridario ærarii, regnavítq; Amon filius ejus post ipsum. Vigintiduos natus erat annos Amon quando regnavit, & duobus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris ejus, Maselmath filia Harus, de Ietbath. Hic etiam fecit quod malum erat coram Domino, quemadmodum fecerat Manasse pater ejus: Et ambulavit in omnib⁹ viis in quib⁹ ambulaverat pater ejus: Coluit enim simulacra quæ coluerat pater ejus, & adoravit ea: Deseruit Dñm Deum patrũ suorum, et non ambulavit in via Dñi. Conspirantes autem servi Amonis contra eum, interfecerunt eum domi suæ. Populus verò terræ interfecerunt omnes qui conspiraverant in Amonem regem, et regem creârunt populus terræ Iosiam filium ejus post ipsum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*At non auscultârunt; seduxit enim illos Manasse, & sceleratè se gesserunt more gentium quas Dominus perdiderat à conspectu filiorum Israelis. Quapropter dixit Dominus per linguas servorum suorum prophetarum, Quandoquidem perpetravit Manasse filius Hezeciæ talia facinora, & in omnibus quæ fecit, peccavit ut Amoræi qui præcesserunt eum, & suis idolis peccavit in Judam: Hac de re sic dicit Deus, Deus Israelis, Equidem adducam tantam calamitatem super Judam & super Jerusalem, ut quisquis audierit eam, præbeat utranque aurem. Jaciam enim super Jerusalem funiculum Samariæ, & stateram domûs Achabi, & percutiam Jerusalem, perdámque eam propter omnẽ ſpurcitiam quam fecit Manasse in Juda: Residuum hæreditatis meæ destituam, & tradam eos in manum hostium suorum; direptioni patebunt, & conculcabunt cos omnes hostes eorum, Eò quòd peccata commiscrint coram me, & me ad iram concitárint ab eo die quo patres eorum egressi sunt è terra Ægypti ad hodiernum usque. Præterea Manasse fudit sanguinis innoxii quamplurimum, adeo ut impleret Jerusalem ab extremo ad extremum, ultra peccata sua quæ commisit in Judam, sceleratè se gerens coram Domino. Reliquæ res gestæ Manassis, & quicquid fecit, & peccata quæ commisit; scripta sunt in libro chronicorum regum Judæ. Tandem occumbens Manasse cum patribus suis, sepultus fuit in viridario domûs suæ, in viridario ærarii, regnavítque post eum Amon filius ejus. Dum annum ageret vigesimum secundum, mansítque rex in Jerusalem annis duobus, nomen matris ejus erat Salmath filia Hadus qui erat ex Jetbath. Is nephariè se gessit coram Deo, uti se gesserat Manasse pater ejus: Et omnem prorsùs viam incessit, quam incesserat pater ejus: adoravit enim idola quæ adoraverat pater ipsius, & genuflexit eis: Et derelicto Domino Deo majorum suorum, non ambulavit in via Domini. Unde rebellantes servi Amonis in ipsum, peremerunt eum domi suæ. At populus terræ trucidatis omnibus iis qui rebellârant in regem Amonem, regem constituerunt populus terræ Josiam filium ejus post ipsum.

מלכים ב : כב

libro *super* ſcripta ipſa nónne ,fecit quæ Amon *verborum reſidui* Et
25 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
ſuo ſepulchro in eum ſepelivit Et ?Jehudah regum dierum verborum
26 דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּקִבְרֹתָו
.eo pro ejus filius Joſijahu regnavitque :Huzza horto in
בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XXII. כב

uno & triginta & ,*ipſum regnando in* Joſijahu annorum octo Filius
1 בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת
filia Jedidah ejus matris nomen & :Jeruſalaim in regnavit anno
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְדִידָה בַּת־
ambulavit & :Domini oculis in rectum Fecitque .Boſcath de Hadajah
2 עֲדָיָה מִבָּצְקַת: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ
.ſiniſtram & ,dexteram declinavit non &,ſui patris David via omni in
בְּכָל־דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאול:
rex miſit ,Joſijahu regis anno decimooctavo *in* fuit Et
3 וַיְהִי בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח הַמֶּלֶךְ
,Domini domum ſcribam Meſullam filii Aſaliahu filium Saphan
אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ בֶּן־מְשֻׁלָּם הַסֹּפֵר בֵּית יְהוָה
,magnum ſacerdotem Chilchijahu ad Aſcende :dicendo
4 לֵאמֹר: עֲלֵה אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
collegerunt *quod* ,Domini domum *illatum argentum conſummet* &
וְיתֻּם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אָסְפוּ
facientium manu eam tradant Et .populo à *abaci* cuſtodes
שֹׁמְרֵי הַסַּף מֵאֵת הָעָם: וְיִתְּנֻהוּ עַל־יַד עֹשֵׂי
eam tradant & :Domini domo in præfectis ,opus
5 הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית יְהוָה וְיִתְּנוּ אֹתוֹ
roborandum ad Domini domo in quod opus facientibus
לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחַזֵּק אֶת־
,cæmentariis & ,ædificatoribus & ,Fabris .domus *ſciſſuram*
6 בֶּדֶק הַבָּיִת: לְחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים וְלַגָּדְרִים
roborandum ad ,*exciſionis* lapides & ,ligna emendum ad &
וּלְקָנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־
datur quod ,argentum eis *cum* ſupputetur non Tantùm .domum
7 הַבָּיִת: אַךְ לֹא־יֵחָשֵׁב אִתָּם הַכֶּסֶף הַנִּתָּן
Dixitque ,*facientes ipſi* fide in ſed ,eorum manum ad
עַל־יָדָם כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים:
legis Librum :ſcribam Saphan ad magnus ſacerdos Chilchijahu
8 וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶל־שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה
ad librum Chilchijah dedit & :Domini domo in inveni
מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־
,regem ad ſcriba Saphan venit Et .illum legitque ,Saphan
9 שָׁפָן וַיִּקְרָאֵהוּ: וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ
tui ſervi Conflaverunt :dixit & ,rem regi retulit &
וַיָּשֶׁב אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הַתִּיכוּ
manum ad illud dederunt & ,domo in eſt inventum quod ,argentum
אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בַּבַּיִת וַיִּתְּנֻהוּ עַל־יַד
Nunciavitque .Domini domo in præfectis ,opus facientium
10 עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים בֵּית יְהוָה: וַיַּגֶּד
:ſacerdos Chilchijahu mihi dedit Librum :dicendo ,regi ſcriba Saphan
שָׁפָן הַסֹּפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן
regem audire ſecundùm ,fuit Et .*regis facies ad* Saphan illum legitq;
וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ
11 præcepit Et .ſua veſtimenta ſcidit & ,legis libri verba
אֶת־דִּבְרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: וַיְצַו
& ,Saphan filio Achicham & ,ſacerdoti Chilchijah rex
12 הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֵת אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֵת־
ſervo Haſajah & ,ſcribæ Saphan & ,Michajah filio Hachbor
עַכְבּוֹר בֶּן־מִיכָיְהוּ וְאֵת שָׁפָן הַסֹּפֵר וְאֵת עֲשָׂיְהוּ עֶבֶד־
: dicendo ,regis
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר:

Verſio VULG. LAT.

25 Reliqua autem ſermonum Amon quæ fecit,nónne hæc ſcripta ſunt in libro Sermonum dierum regum Juda? Sepelierúntque eum in ſepulchro ſuo, in horto Oza: & regnavit Joſias filius ejus pro eo.

CAP. XXII.

1 OCto annorum erat Joſias cùm regnare cœpiſſet, triginta & uno anno regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Idida, filia Hadaia de Beſecath. Fecitque quod placitum erat coram Domino, & ambulavit p omnes vias David patris ſui: non declinavit ad dexteram, ſive ad ſiniſtram. Anno
3 autem octavodecimo regis Joſiæ, miſit rex Saphan filium Aſſia, filii Meſſulam, ſcribam templi Domini, dicens ei; Vade ad Helciam ſacerdotẽ magnum, ut confletur pecunia, quæ illata eſt in templum Domini, quam collegerunt janitores templi à populo, Detúrque fabris per præpoſitos domûs Dñi: qui & diſtribuant eã his qui operantur in templo Dñi, ad inſtauranda ſartatecta
6 templi: Tignariis videlicèt & cæmentariis, & iis qui interrupta componunt: & ut emantur ligna, & lapides de lapicidinis ad inſtaurandum templũ
7 Domini. Veruntamen non ſupputetur eis argentum quod accipiunt, ſed in poteſtate habeant, & in fide. Dixit autem
8 Helcias pontifex ad Saphan ſcribam; Librum Legis reperi in domo Domini: dedítque Helcias volumen Saphan, qui
9 & legit illud. Venit quoque Saphan ſcriba ad regem, & renuntiavit ei quod præceperat, & ait; Conflaverunt ſervi tui pecuniam, quæ reperta eſt in domo Domini: & dederunt ut diſtribueretur fabris à præfectis operum templi Domini.
10 Narravit quoque Saphan ſcriba regi, dicens; Librum dedit mihi Helcias ſacerdos. Quem cùm legiſſet Saphan coram rege, Et audiſſet rex verba libri Legis Domini, ſcidit veſti-
11 menta ſua: Et præcepit Helciæ ſacerdoti, & Ahicam filio Saphan, & Achobor filio Micha, & Saphan ſcribæ, & Aſaiæ ſervo regis, dicens;

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 Καὶ τὰ λοιπὰ τ῀ λόγων (κ) Ἀμὼς ὅσα ἐ-
ποίησεν, (λ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα
(μ) ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τ῀ ἡμερῶν τοῖς βα-
26 σιλεῦσιν Ἰούδα; Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ
(ν) τάφῳ αὐτ῀ ἐν τῷ κήπῳ Ὀζά, καὶ ἐβασί-
λευσεν Ἰωσίας υἱὸς αὐτ῀ ἀντ' αὐτ῀.

MS.A. (κ) Ἀμὼν (λ) οὐχ ἰδοὺ (μ) ἐπὶ βιβλίου (ν) τάφῳ ἐν κήπῳ

Et reliqua verborum Amos, quæ-
cunq; fecit, nónne ecce hæc ſcri-
pta in libro Verborum dierum re-
gibus Juda? Et ſepelierunt eum
in ſepulchro ejus in horto Oza:
& regnavit Joſias filius ejus
pro eo.

ΚΕΦ. κβ'. CAP. XXII.

1 Υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν Ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεῦσαι
αὐτὸν, καὶ τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευ-
σεν ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτ῀
(α) Ἰεδία θυγάτηρ Ἐδαϊὰ ἐκ Βασκηθ.
2 Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου,
καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ Δαυὶδ τ῀ παιδὸς
3 αὐτ῀, οὐκ ἀπέκλινε δεξιὰ (β) καὶ ἀριστερά. Καὶ
ἐγένηθη ἐν τῷ ὀκταιωκαιδεκάτῳ ἔτει τ῀ βα-
σιλεῖ Ἰωσία, ἐν τῷ μηνὶ (γ) τῷ ὀγδόῳ
ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς † (δ) Σαφὰν υἱὸν
Ἐζηλὶ υἱ῀ Μεσολλὰμ † γραμματέα οἴκου
4 κυρίου, λέγων, Ἀνάβηθι πρὸς Χελκίαν †
ἱερέα † μέγαν, καὶ σφράγισον τὸ ἀργύριον
τὸ εἰσενεχθὲν (ε) ἐν οἴκῳ κυρίου, ὃ ζυγάσ-
μασιν οἱ φυλάσσοντες † σταθμὸν παρὰ τ῀ λαο῀.
5 Καὶ δότωσαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας ποιούντων τὰ
ἔργα † καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἔδω-
κεν αὐτὸ τοῖς ποιοῦσι τὰ (ζ) ἔργα τοῖς ἐν
οἴκῳ κυρίου τ῀ καλλιῶσαι τὸ βεδὲκ τ῀
6 οἴκου, Τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις
καὶ τοῖς τέκτοσιν, καὶ τ῀ κλῆσαι ξύλα καὶ λί-
θους λαλομυλὲς, τ῀ κραταιῶσαι τὸ βεδὲκ τ῀
7 οἴκου. Πλὴν οὐκ ἐξηγόρασαν αὐτὸς τὸ ἀρ-
γύριον τὸ διδόμενον αὐτοῖς, ὅτι ἐν πίστει
8 (η) αὐτοὶ ποιοῦσι. Καὶ εἶπε Χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ
μέγας πρὸς (θ) Σαφὰν † γραμματέα, Βι-
βλίον τὸν νόμου εὕρον ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἔδωκε
Χελκίας (ι) τὸ βιβλίον πρὸς Σαφάν, καὶ
9 ἀνέγνω αὐτό. Καὶ εἰσῆλθεν (κ) ἐν οἴκῳ
κυρίου πρὸς † βασιλέα, καὶ (λ) ἀπέστρεψε
τῷ βασιλεῖ ῥῆμα, καὶ εἶπεν, Ἐχώνευσε οἱ
δοῦλοί σου τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν (μ) ἐν
οἴκῳ κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα ποι-
ούντων τὰ ἔργα (ν) καθεσταμένων ἐν οἴκῳ
10 κυρίου. Καὶ εἶπε (ξ) Σαφὰν ὁ γραμματεὺς
πρὸς † βασιλέα, λέγων, Βιβλίον ἔδωκέ
μοι Χελκίας ὁ ἱερεύς. καὶ ἀνέγνω αὐτὸ (ο)
11 Σαφὰν ἐνώπιον τ῀ βασιλέως. Καὶ ἐγένε-
το ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους (π)
βιβλίου τ῀ νόμου, καὶ (ρ) διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια
12 ἑαυτ῀. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Χε-
λκίᾳ τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ Ἀχικὰμ υἱῷ (σ) Σαπ-
φὰν, καὶ τῷ Ἀχβὼρ υἱῷ Μιχαίου, καὶ τῷ (τ)
Σαφὰν τῷ γραμματεῖ, καὶ τῷ (υ) Ἀσαΐᾳ
δούλῳ τ῀ βασιλέως, λέγων,

MS.A. (α) Ἐδιδὰ θυγάτηρ Ἰεδιδὰ (β) ἢ ἀριστερά. (γ) τῷ ὀγδόῳ
ἐξαπέστειλεν (δ) Σεφφὰν υἱὸν Ἐσελίου υἱὸν Μεσιαλλὼ τὸν γραμματέα
τ῀ οἴκου, λέγων, (ε) εἰς οἶκον (ζ) ἔργα ἐν (η) αὐτὸ (θ) Σαφφὰν (ι) πρὸς
Σαφφὰν, καὶ ἀνέγνω (κ) εἰς οἶκον (λ) ἐπέστρεψεν (μ) ἐν τῷ οἴκῳ (ν) τῶν
καθεσταμένων (ξ) Σαφφὰν (ο) Σαφφὰν (π) τὸ βιβλίου (ρ) ἔῤῥηξν (σ)
Σαφφὰν, (τ) Σαφφὰν τῷ (υ) Ἰασαὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אָמוֹן וְכָל דַּעֲבַד הַלָּא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְבֵית
26 יְהוּדָה: וּקְבַר יָתֵיהּ בְּקִבּוּרְתֵּיהּ בְּגִנַּת עֻזָּא וּמְלַךְ יֹאשִׁיָּה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי:

כב

1 בַּר תְּמָנֵי שְׁנִין יֹאשִׁיָּה כַּד מְלַךְ וּתְלָתִין וְחַדָּא שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְדִידָה בַּת
2 עֲדָיָה מִבָּצְקַת: וַעֲבַד דְּכְשַׁר קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח דָּוִד אֲבוֹהִי וְלָא סְטָא לְיַמִּינָא
3 וּלְסִמְאלָא: וַהֲוָה בִּתְמָנֵי עַסְרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ שְׁלַח מַלְכָּא יָת שָׁפָן בַּר אֲצַלְיָה
4 בַּר מְשׁוּלָם סַפְרָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ לְמֵימָר: סָק לְוָת חִלְקִיָּה כָּהֲנָא רַבָּא וְיִטְקֵיס יָת
5 כַּסְפָּא דְּאִתְעֲל בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ דִּי כַנְשׁוּ אַמְרַכְלַיָּא מִן עַמָּא: וְיִתְּנוּנֵיהּ עַל יְדֵי עָבְדֵי
עֲבִידְתָּא דְּמִמַּנִּן בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ וְיִתְּנוּן יַתֵּיהּ לְעָבְדֵי עֲבִידְתָּא דְּבְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ
6 לְתַקָּפָא יָת בְּדָקָא דְבֵיתָא: לְנַגָּרַיָּא וּלְאַרְכְּלַיָּא וְלִמְגַבֵּן אֶעֱין וְלַאֲבָנִין פְּסִילָן
7 לְתַקָּפָא יָת בֵּיתָא: בְּרַם לָא מִתְחֲשַׁב עִמְּהוֹן כַּסְפָּא דְּמִתְיְהַב עַל יְדֵיהוֹן אֲרֵי בְּהֵימְנוּתָא
8 אִנּוּן עָבְדִין: וַאֲמַר חִלְקִיָּה כָּהֲנָא רַבָּא לְשָׁפָן סַפְרָא סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא אַשְׁכַּחִית בְּבֵית
9 מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ וִיהַב חִלְקִיָּה יָת סִפְרָא לְשָׁפָן וְקָרֵיהּ: וַאֲתָא שָׁפָן סַפְרָא לְמַלְכָּא וַאֲתֵיב יָת
מִלְּכָּא פִּתְגָמָא וַאֲמַר טְקִיסוּ עַבְדָּךְ יָת כַּסְפָּא דְּאִשְׁתְּכַח בְּבֵיתָא וְיַהֲבוּהִי עַל יְדֵי עָבְדֵי
10 עֲבִידְתָּא דְּמִמַּנִּן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ: וְחַוִי שָׁפָן סַפְרָא לְמַלְכָּא לְמֵימַר סִפְרָא יְהִיב לִי
11 חִלְקִיָּה כָּהֲנָא וּקְרֵיתֵיהּ שָׁפָן קֳדָם מַלְכָּא: וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יָת פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא
12 וּבְזַע יָת לְבוּשׁוֹהִי: וּפַקֵּיד מַלְכָּא יָת חִלְקִיָּה כָּהֲנָא וְיָת אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן וְיָת עַכְבּוֹר בַּר
מִיכָיָה וְיָת שָׁפָן סַפְרָא וְיָת עַשָׂיָה עַבְדָּא דְמַלְכָּא לְמֵימָר:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reliquum verborum Amon & *omnia* quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt 25
in libro verborum dierum regum domus Jehudah? Et *ſepelivit* illum in 26
ſepulchro ſuo in horto Ghuza, & regnavit Joſiah filius ejus pro eo.

CAP. XXII.

Filius octo annorum erat Joſias quando regnavit: & triginta & uno 1
annis regnavit in Jeruſalem: & nomen matris ejus Jedidah, filia Ghadiah
ex Baſzkath. Et fecit quod,rectum erat ante Dominum, & ambulavit in 2
omni via David patris ſui: nec declinavit ad dexteram aut ad ſiniſtram.
Et fuit octavodecimo anno regis Joſiahu,miſit rex Saphan filium Aſzaliah 3
filii Meſulam ſcribam in domum ſanctuarii Domini, dicendo: Aſcende 4
ad Hhilkiah ſacerdotem magnum, ut conflet argentum quod inductum
eſt in domum ſanctuarii Domini, quod congregaverunt præfecti theſau-
rorum ex populo. Et dent illud in *manus* facientium opus qui præfecti 5
ſunt in domo ſanctuarii Domini:dent,inquam,illud facientibus opus quod
eſt in domo ſanctuarii Domini, ad reficiendum ruinas domus. Fabris 6
& architectis,& lapicidis,& ad emendum ligna & lapides dolatos ad re-
ficiendam domum. Verùm non computatum eſt cum eis argentum, quod 7
datum fuit in manibus eorum, quia in fide illi faciebant. Et dixit Hhil- 8
kiah ſacerdos magnus ad Szaphan ſcribam: Librum legis inveni in do-
mo ſanctuarii Domini: & dedit Hhilkiah librum ipſi Szaphan, & legit
illum. Et venit Szaphan ſcriba ad regem, & retulit regi verbum: & 9
dixit, Conflârunt ſervi tui argentum quod inventum eſt in domo, & de-
derunt illud in *manus* facientium opus qui præpoſiti ſunt in domo ſan-
ctuarii Domini. Et nunciavit Szaphan ſcriba regi, dicendo: Librum 10
dedit mihi Hhilkiah ſacerdos: & legit illum Szaphan ante regem. Et 11
fuit cùm audiſſet rex verba libri legis,ſcidit veſtimenta ſua. Et præcepit 12
rex Hhilkiah ſacerdoti, & Ahhikam filio Saphan, & Ghachbor filio
Michajah, & Saphan ſcribæ, & Ghaſſajah ſervo regis, dicendo:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܥܒܕ ܝܫܝܐ ܕܐܡܘܢ ܒܟܠ ܕܥܒܕ ܐܡܘܢ ܐܒܘܗܝ ܘܠܦܓܪ ܐܬܪ ܠܐ ܐܙܠ ܝܡܝܢ ܘܣܡܐܠ ܒܟܠ ܐܘܪܚܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ ܘ

מלכים ב : כג

omni pro & ,populo pro & ,me pro Dominum inquirite ,Ite
13 לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בְּעַדִי וּבְעַד־הָעָם וּבְעַד כָּל־
ira magna quia ,hujus *inventi* libri verba super Jehudah
יְהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי גְדוֹלָה חֲמַת
audierunt non quòd eò ,nos *in* est succensa *ipsa* quæ ,Domini
יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָּה־בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
scriptum omne juxta *faciendum ad* ,hujus libri verba *super* nostri patres
אֲבוֹתֵינוּ עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב
,Saphan &,Hachbor &,Achicham &,sacerdos Chilchijahu abiit Et .nobis *super*
עָלֵינוּ: וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן
14 Tiqvah filii Sallum uxorem ,prophetissam Chuldah ad Hasajah &
וַעֲשָׂיָה אֶל חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָה
Jerusalaim in *habitans* ipsa & ,vestium custodis Charchas filii
בֶּן־חַרְחָס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
Dñs dixit Sic ,eos ad Dixitque .eam ad sunt locuti &: *Secunda* in
בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ: וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה
15 Sic .me ad vos misit qui viro Dicite :Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי: כֹּה
super & ,istum locum *ad* malum *adducens* ego Ecce:Dominus dixit
אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
,Jehudah rex legit quem ,libri verba omnia ,ejus habitatores
יֹשְׁבָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה:
pro ,alienis diis ſuffierunt &,me dereliquerunt quod eo Pro
תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן
17 meus furor est ſuccenſus & :ſuarum manuum opere omni in me *irritare*
הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצַּתָה חֲמָתִי
,Jehudah regem ad Et .extinguetur non & ,iſto loco in
בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה: וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה
eum ad dicetis ſic ,Dominum requirendum ad vos *mittentem*
הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֲלֵיהוּ
,audiſti quæ verba :Iſrael Deus Dominus dixit ſic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ:
,*Domini facabus* à es humiliatus & ,tuum cor eſt emollitum Propterea
יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִפְּנֵי יְהוָה
ſuper & ,iſtum locum ſuper ſum locutus quæ *te audiendo in*
בְּשָׁמְעֲךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
; maledictionem in & ,deſolationem in *exiſtendum ad* ,ejus habitatores
יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה
,audivi ego etiam &:me in *faciei ad* fleviſti & ,tua veſtimenta ſcidiſti &
וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבְךְּ לְפָנַי וְגַם אֲנִכִי שָׁמַעְתִּי
,tuos patres ad te colligam ego ecce Idcirco .Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה: לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ
20 tui oculi videbunt non & ;ſpace in ,tua ſepulchra ad colligêris &
וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ
retulerũt Et .hunc locum ſuper *inducens* ego quod ,malum omne *in*
בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּשִׁבוּ
.verbum regi
אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר:

CAP. XXIII. כג

, Jehudah ſeniores omnes eum ad ſe congregaverunt & :rex miſit Et
1 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
vir omnis & ,Domini domum rex Aſcenditque .Jeruſalaim &
וִירוּשָׁלִָם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכֹל־אִישׁ
, ſacerdotes & ,eo cum Jeruſalaim habitatores omnes & ,Jehudah
יְהוּדָה וְכֹל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים
.magnum ad uſque & ,parvo à populus omnis & ,propheta &
וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
inventi ,fœderis libri verba omnia eorũ auribus in Legitque
וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֵת כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא
.DOMINI domo in
בְּבֵית יְהוָה:

Versio VULG. LAT.

13 Ite & conſulite Dominum ſuper me, & ſuper populo, & ſuper omni Juda, de verbis voluminis iſtius, quod inventum eſt: magna enim ira Domini ſuccenſa eſt contra nos: quia non audierunt patres noſtri verba libri hujus, ut facerent omne quod ſcriptum eſt 14 nobis. Ierunt itaque, Helcias ſacerdos, & Ahicam, & Achobor, & Saphan, & Aſaia, ad Holdam prophetidem, uxorem Sellum, filii Thecuæ, filii Araas cuſtodis veſtium, quæ habitabat in Jeruſalem in Secunda: locutíque ſunt ad eam. 15 Et illa reſpondit eis, Hæc dicit Dominus Deus Iſrael; Dicite viro, qui miſit vos ad me; 16 Hæc dicit Dominus; Ecce, ego adducam mala ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores ejus, omnia verba Legis 17 quæ legit rex Judæ: Quia dereliquerunt me, & ſacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum ſuarum: & ſuccendetur indignatio mea in loco hoc, 18 & non extinguetur. Regi autem Juda, qui miſit vos ut conſuleretis Dominum, ſic dicetis; Hæc dicit Dominus Deus Iſrael; Pro eo quòd audiſti 19 verba voluminis, Et perterritum eſt cor tuum, & humiliatus es coram Domino, auditis ſermonibus contra locum iſtũ, & habitatores ejus, quòd videlicèt fierent in ſtuporem & in maledictum: & ſcidiſti veſtimenta tua, & fleviſti coram me, & ego audivi, ait Do- 20 minus: Idcircò colligam te ad patres tuos, & colligêris ad ſepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quæ inducturus ſum ſuper locum iſtum.

CAP. XXIII.

1 ET renuntiaverũt regi quod dixerat. Qui miſit: & congregati ſunt ad eum omnes ſenes 2 Juda & Jeruſalem. Aſcenditque rex templum Domini, & omnes viri Juda, univerſíque qui habitabant in Jeruſalem cum eo ſacerdotes & prophetæ, et omnis populus à parvo uſque ad magnum: legitque cunctis audientibus omnia verba libri fœderis, qui inventus eſt in domo Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

13 Δεῦτε ἐκζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ, καὶ περὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ περὶ παντὸς τοῦ (φ) Ἰούδα, καὶ περὶ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τοῦ εὑρεθέντος τούτου, ὅτι μεγάλη ἡ ὀργὴ κυρίου (χ) ἐκκεκαυμένη ἐν ἡμῖν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἤκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα καθ' ἡμᾶς. 14 Καὶ ἐπορεύθη Χελκίας ὁ ἱερεὺς, καὶ Ἀχικὰμ, καὶ Ἀχοβὼρ, καὶ (ψ) Σαπφὰν, καὶ Ἀσαΐας πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφῆτιν (ω) γυναῖκα Σελλὴμ υἱοῦ (α) Θεκκουὲ υἱοῦ Ἀρὰς τοῦ ἱματοφύλακος· καὶ αὐτὴ κατῴκει ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ Μασενᾷ· 15 καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτήν. Καὶ εἶπεν (β) αὐτοῖς, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντα ὑμᾶς πρὸς μὲ, 16 Τάδε λέγει κύριος, (γ) Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ὅλη τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, πάντας τοὺς λόγους (δ) τοῦ βιβλίου οὓς 17 ἀνέγνω βασιλεὺς Ἰούδα, Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἐθυμίων θεοῖς ἑτέροις, ὅπως παροργίσωσί με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἐκκαυθήσεται (ε) θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ οὐ σβεσθήσεται. Καὶ πρὸς βασιλέα Ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς ἐπιζητῆσαι τὸν κύριον, τάδε ἐρεῖτε πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Οἱ λόγοι οὓς ἤκουσας, Ἀνθ' ὧν ὅτι ἠπαλύνθη ἡ καρδία σου καὶ ἐνετράπης ἀπὸ (ζ) προσώπου, ὡς ἤκουσας ὅσα ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς κατάραν, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, 20 (η) καὶ γε ἐγὼ ἤκουσα, λέγει κύριος. Οὐχ (θ) ὅτως· ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου, καὶ συναχθήσῃ εἰς (ι) τὸ ταφόν σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὀφθήσῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἐν πᾶσι τοῖς κακοῖς οἷς ἐγὼ εἰμι ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον.

MS.A. (φ) Ἰούδα, περὶ (χ) ἡ ἐκκεκαυμένη (ψ) Σαφὰν, (ω) γυναῖκα Σελλὴμ (α) Θεκκουὲ (β) πρὸς αὐτὸς, Τάδε (γ) Ἰδοὺ ἐπάγω (δ) τὰ βίβλου (ε) ὁ θυμός (ζ) προσώπου κυρίου, ὡς (η) καὶ ἐγὼ (θ) ὅπως· ἐγὼ προστίθημι (ι) τὸ τόπον σου ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ

ΚΕΦ. κγ'.

1 Καὶ ἐπέστρεψαν τῷ βασιλεῖ τὸ ῥῆμα. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συνή- 2 γαγε πρὸς ἑαυτὸν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰούδα καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ μετ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ προφῆται, καὶ πᾶς ὁ (α) λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου, καὶ ἀνέγνω (β) ἐν ὠσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τῆς διαθήκης τοῦ εὑρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.

CAP. XXIII.

ET retulerunt regi verbum. 1 *Et miſit rex, & congregavit ad ſe omnes ſeniores Juda, & Hieruſalem. Et aſcendit rex in do-* 2 *mum Domini, & omnis vir Judæa, & omnes habitantes in Hieruſalem cum eo, & ſacerdotes, & prophetæ, & omnis populus à parvo & uſq; ad magnum. Et legit in auribus eorum omnia verba libri teſtamenti inventi in domo Domini.*

MS.A. (α) λαὸς μετ' αὐτοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως (β) ἐν τοῖς ὠσὶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 אִזִילוּ תְּבָעוּ מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי וְעַל עַמָּא וְעַל כָּל דְּבֵית יְהוּדָה עַל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְּאִשְׁתְּכַח
הָדֵין אֲרֵי סְגִיאָה חֵימְתָא דְיָי דְּהִיא דְלִיקַת בְּנָא עַל דְּלָא קַבִּילוּ אֲבָהָתָנָא לְפִתְגָמֵי סִפְרָא
14 הָדֵין לְמֶעְבַּד כְּכֹל דִּכְתִיב עֲלָנָא : וַאֲזַל חִלְקִיָּה כָּהֲנָא וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן וַעֲשָׂיָה לְוָת
חוּלְדָּא נְבִיאְתָא אִנְתַּת שַׁלּוּם בַּר תִּקְוָה בַּר חַרְחָס נָטַר לְבוּשַׁיָּא וְהִיא יָתְבָא בִּירוּשְׁלֵם בְּבֵית
15 אוּלְפָנָא וּמַלִּילוּ עִמַּהּ : וַאֲמַרַת לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֱמַרוּ לְגַבְרָא דְּשַׁלַּח
16 יָתְכוֹן לְוָתִי : כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי בִּישְׁתָּא עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי יַת כָּל
17 פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְקָרָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה : חֲלַף דְּשַׁבְקוּ פּוּלְחָנִי וְאַסִיקוּ בּוּסְמִין
לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא כְּדִיל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּכֹל עוֹבְדֵי יְדֵיהוֹן וְיִדְלַק רוּגְזִי בְּאַתְרָא הָדֵין וְלָא
18 יִטְפֵי : וּלְמַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה דְּשַׁלַּח יָתְכוֹן לְמִתְבַּע אוּלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ כְּדֵין תֵּימְרוּן
19 לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל פִּתְגָמָא דִי שְׁמַעְתָּא : חֲלַף דְּוָע לְבָבָךְ וְאִתְכַּנַעְתָּא מִן
קֳדָם יְיָ בְּמִשְׁמְעָךְ דְּנוּרִית עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי לְצָדוּ וּלְלוּטָא וּבְזַעְתָּא יַת
לְבוּשָׁךְ וּבְכֵיתָא קֳדָמַי וְאַף קֳדָמַי שְׁמִיעַ אֲמַר יְיָ : בְּכֵן הָא אֲנָא כְּנִישׁ לָךְ לְוָת אֲבָהָתָךְ
וְתִתְכְּנִישׁ לְקִבְרָךְ בְּשָׁלוֹם וְלָא יְחֶזְיָן עֵינָךְ בְּכֹל בִּישְׁתָּא דִי אֲנָא מֵיתֵי עַל אַתְרָא הָדֵין
וְאַתִיבוּ יַת מַלְכָּא פִּתְגָמָא :

כג

1 וְשַׁלַּח מַלְכָּא וְכַנְּשׁוּ לְוָתֵיהּ כָּל סָבֵי יְהוּדָה וִירוּשְׁלֵם : וְסָלִיק מַלְכָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי
2 וְכָל אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם עִמֵּיהּ וְכָהֲנַיָּא וְסָפְרַיָּא וְכָל עַמָּא לְמִזְעַר וְעַד רַבָּא וּקְרָא
קֳדָמֵיהוֹן יַת כָּל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְקִימָא דְאִשְׁתְּכַח בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ambulate, quærite à Domino ſuper me, et ſuper populo, et ſuper *omni* [*homine*] *domus* Jehudah, propter verba libri qui inventus eſt, hujus, quoniam magna eſt ira Dñi, ea quæ incenſa eſt in nos, eò quòd non attenderunt patres noſtri verbis libri hujus, ut facerent ſecundùm omne quod ſcriptum eſt nobis. Et abiit Hhilkiah ſacerdos, et Ahhikam, et Ghachbor, et Saphan, & Ghaſſajah ad Hhuldah prophetiſſam, uxorem Salum filii Thikvah filii Hharhhazz cuſtodis veſtimentorum: et ipſa ſedebat in Jeruſalem in domo doctrinæ: et locuti ſunt cum illa. Et dixit illis, Sic dixit Dominus Deus Iſrael, Dicite viro qui miſit vos ad me. Sic dixit Dñs, Ecce ego induco malum ſuper locum hunc, et ſuper habitatores ejus, nimirum omnia verba libri quem legit rex tribus domus Jehudah. Eò quòd dereliquerunt cultum meum & adoleverunt aromata idolis gentium, ut irritarent me in omnibus operibus manuum ſuarum; ardebit indignatio mea in locum iſtum, nec extinguetur. Et regi tribus domus Jehudah qui miſit vos ad quærendum oraculum à Domino, ſic dicetis ei, Sic dixit Dominus Deus Iſrael, *verbum quod* audiſti. Quia timuit cor tuum et humiliatus es à facie Domini, cùm audiſſes quæ decrevi ſuper locum hunc, et ſuper habitatores ejus futuros in vaſtationem et maledictionem, et ſcidiſti veſtimenta tua, et plorâſti ante me, et etiam ante me auditum eſt, dixit Dominus: Propterea ecce ego congregabo te ad patres tuos, et congregaberis in ſepulchrum tuum in pace: et non videbunt oculi tui omne malum quod ego inducam ſuper locum hunc. Et reſponderunt regi verbum.

CAP. XXIII.

ET miſit rex: et congregaverunt ad eum omnes ſeniores Jehudah et Jeruſalem. Et aſcendit rex in domum ſanctuarii Domini, et omnes homines Jehudah, et habitatores Jeruſalem cum eo, et ſacerdotes et *ſcriba*, et omnis populus à parvo uſq; ad magnum: et *legit* illis omnia verba libri fœderis, qui inventus fuerat in domo ſanctuarii Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܙܕ ܥܠܘ ܒܥܘ ܡܢܝ ܘܡܢ ܥܡܐ ܘܡܢ ܟܠ ܝܗܘܕܐ ܥܠ ܡܠܝ ܗܕܐ ܕܫܟܚ ܐܫܟܚ ܒܗ ܐܡܪ ܥܠ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܐܪܡ ܪܒ ܬܪܥܬ ܡܢ ܡܪܝ ܕܐܬܩܕ ܒܢ ܕܠܐ ܫܡܥ ܐܒܗܬܢ ܠܡܠܝ ܗܕܐ ܠܡܥܒܕ ܟܠ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܢܥܒܕ ܠܡ ܐܡܪ ܥܠ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܐܪܡ ܪܒ ܬܪܥܬ ܡܢ ܡܪܝ ܕܐܬܩܕ ܒܢ ܕܠܐ ܫܡܥ ܐܒܗܬܢ ܠܡܠܝ ܗܕܐ ܠܡܥܒܕ ܟܠ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܢܥܒܕ ܠܡ

14 ܐܙܠ ܚܠܩܝܐ ܟܗܢܐ ܘܐܚܝܩܡ ܘܥܟܒܘܪ ܘܣܦܢ ܘܥܣܝܐ ܠܘܬ ܚܘܠܕܐ ܢܒܝܬܐ ܐܢܬܬ ܫܠܡ ܒܪ ܬܩܘܥ ܒܪ ܚܣܗ ܢܛܪ ܠܒܝܬ ܠܒܫ ܘܗܝ ܝܬܒܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܒܡܬܢܝܬܐ ܘܡܠܠ ܥܡܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗ ܐܣܪܝܠ ܐܡܪܘ ܠܓܒܪܐ ܕܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܘܬܝ ܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬ ܐܝܬ ܒܝܫ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܕܐ ܘܥܠ ܟܠ ܕܝܪܘܗܝ ܟܠ ܡܠܐ ܕܟܬܒ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܡܛܠ ܕܫܒܩܘܢܝ ܘܩܛܪܘ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܟܣܘ ܠܗ ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܬܬܪܓܙ ܪܘܓܙܝ ܒܗܕܐ ܐܬܪܐ ܘܠܐ ܬܬܟܒܐ ܘܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܫܕܪ ܠܘܬ ܡܫܐ ܗܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗ ܐܣܪܝܠ ܥܠ ܡܠܝ ܕܫܡܥܬ ܬܬܪܓܙ ܠܒܟ ܘܬܬܟܢܥ ܩܕܡ ܡܪܝ ܒܡܫܡܥ ܕܡܠܠ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܕܐ ܘܥܠ ܝܬܒܝܗ ܕܬܗܘܢ ܠܫܡܡܐ ܘܠܠܘܛ ܘܩܪܥܬ ܠܒܘܟ ܘܒܟܝܬ ܩܕܡܝ ܐܦ ܐܢܐ ܫܡܥܬ ܐܡܪ ܡܪܝ ܗܐ ܐܢܐ ܡܟܢܫ ܠܟ ܥܡ ܐܒܗܝܟ ܘܬܬܟܢܫ ܠܩܒܪܝܟ ܒܫܠܡܐ ܘܠܐ ܬܚܙܝܢ ܥܝܢܝܟ ܟܠ ܒܝܫܬܐ ܕܐܢܐ ܡܝܬ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܕܐ ܘܥܠ ܝܬܒܝܗ ܘܗܬܒܘ ܠܡܠܟܐ ܬܘܒ ܡܠܬܐ

15 ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܘܟܢܫ ܠܘܬ ܟܠ ܩܫܝܫܐ ܘܢܒܝܐ ܘܟܠ ܥܡܐ ܡܢ ܙܥܘܪ ܘܥܕ ܪܒ ܘܩܪܐ ܒܐܕܢܝ ܟܠ ܡܠܐ ܕܟܬܒ ܣܦܪܐ ܗܢܐ ܕܐܫܟܚ ܒܒܝܬ ܡܪܝ ܘܐܙܠ ܡܠܟܐ ܥܡܕ ܥܠ ܕܪܓܐ ܘܟܪܬ ܩܕܡ ܡܪܝ ܕܢܗܠܟ ܒܬܪ ܡܪܝ ܘܢܛܪ ܦܩܕܝܗ ܘܣܗܕܘܬܗ ܘܩܝܡ ܠܟܠ ܡܠܐ ܕܟܬܒ ܥܠ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܐܫܟܚ ܒܒܝܬ ܡܪܝ ܘܩܡ ܟܠ ܥܡܐ ܒܥܠ ܒܝܬ ܐܠܗ ܘܐܫܬܟܚ

מלכים ב : כג

Domini fœdus excidit & ,columnam ſuper rex ſtetit Et
3 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה
ejus teſtimonia & ,ejus præcepta *cuſtodiendum ad* &,Dñm poſt *eundum ad*
לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדוֹתָיו
verba *ſtabiliendum ad* ,anima tota *in* &,corde toto *in* ejus decreta &
וְאֶת־חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי
omnis ſtetit & :hoc libro *ſuper* ſcripta quæ ,hujus fœderis
הַבְּרִית הָאֵלֶּה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־
,magno ſacerdoti Chilchijahu rex præcepit Et.fœdere in populus
הָעָם בַּבְּרִית: וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
templo de *educendum ad* abſci cuſtodibus & ,*ſecundi* ſacerdotibus &
וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא מֵהֵיכַל
,Luco & ,Bahal ipſi facta vaſa omnia ,Domini
יְהוָה אֶת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה
Jeruſalaim extra ea combuſſit & :cœlorum militiæ univerſæ &
וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלַם
.el---Beth co.um pulverem tulit & ;Chidron *campeſtribus* in
בִּשְׁדֵמוֹת קִדְרוֹן וַיִּשָּׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית־אֵל:
ſuffivit & ,Jehudah reges *dederant* quos ,*ſacrificulos* fecit ceſſare Et
5 וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְקִטֵּר
& : Jeruſalaim circuitibus & ,Jehudah urbibus in excelſis in
בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבִּי יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־
militiæ omni & ,*inſtantiis* & ,Lunæ & ,Soli ,Bahal ſuffientes
הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא
extra Domini domo è Lucum fecit educere Et *cælorum*
הַשָּׁמָיִם: 6 וַיֹּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ
;Chidron valle in eum combuſſit & ,Chidron *torrentem* in Jeruſalaim
לִירוּשָׁלַם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן
ſepulchrum ſuper ejus pulverem projecit & :pulverem in comminuit et
וַיִּדֹק לְעָפָר וַיִּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קִבְרֵי
domo in qui ,*proſtituterum* domos *diruit* Et .populi filiorum
בְּנֵי הָעָם: 7 וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית
.Luco *domes ibi texentes* mulieres quibus ;Domini
יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה:
excelſa *contaminavit* &,Jehudah urbib⁹ de ſacerdotes omnes eduxit Et
8 וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא אֶת־הַבָּמוֹת
deſtruxit &:ſebah-Beer ad uſq; Ghebah à ſacerdotes *illic* ſuffiebant quibus
אֲשֶׁר קִטְּרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע עַד־בְּאֵר שָׁבַע וַיִּתֹּץ
,civitatis principis Jehoſuah portæ oſtium quæ ,portarum excelſa
אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר
aſcendebant non Veruntamen.civitatis porta in viri ſiniſtram ad quæ
אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר: 9 אַךְ לֹא יָעֲלוּ
comedebant *quinimo*,Jeruſalaim in Dñi altare ad excelſorum ſacerdotes
כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־מִזְבַּח יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם כִּי אִם־אָכְלוּ
valle in quod ,Topheth *polluit* Et.ſuorum fratrum medio in infermentata
מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם: 10 וְטִמֵּא אֶת־הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּנֵי
ſuam filiam & ,ſuum filium *ut non traducere pro* Hinnom filii
בְנֵי־הִנֹּם לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ
dederant quos ,equos feci ceſſare Et .Moloch ipſi ignem per
בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ: 11 וַיִּשְׁבֹּת אֶת־הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתְנוּ
cubiculum ad Domini domus introitu ab Soli Jehudah reges
מַלְכֵי יְהוּדָה לַשֶּׁמֶשׁ מִבֹּא בֵית־יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת
Solis currus & ;ſuburbanis in quod eunuchi melech-Nethan
נָתַן־מֶלֶךְ הַסָּרִיס אֲשֶׁר בַּפְּרָוָרִים וְאֶת־מֶרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ
,Achaz cœnaculi tecto ſuper quæ aras Et .igni in combuſſit
שָׂרַף בָּאֵשׁ: 12 וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגַּג עֲלִיַּת אָחָז
Menaſſeh fecerat quæ altaria & ,Jehudah reges fecerant quas
אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה
,inde *cucurrit* & ,rex deſtruxit ,Domini domus atriis duobus in
בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה נָתַץ הַמֶּלֶךְ וַיָּרֶץ מִשָּׁם
.Chidron torrentem in eorum pulverem fecit projicere &
וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן:

Versio VULG. LAT.

3 Stetitque rex ſuper gradum : & fœdus percuſſit coram Domino, ut ambularent poſt Dominum, & cuſtodirent præcepta ejus, & teſtimonia, & ceremonias, in omni corde, & in tota anima, & ſuſcitarent verba fœderis hujus, quæ ſcripta erant in libro illo: acquievitq; popul⁹ pacto. Et præcepit rex Helciæ pontifici, & ſacerdotibus ſecundi ordinis, & janitoribus, uc projicerent de templo Domini omnia vaſa, quæ facta fuerant Baal, et in luco, et univerſæ militiæ cœli: et combuſſit ea foris Jeruſalé in convalle Cedron, & tulit pulveré eorum in Bethel. Et delevit aruſpices, quos poſuerant reges Juda ad ſacrificandum in excelſis p civitates Juda, & in circuitu Jeruſalem: & eos, qui adolebant incenſum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim ſignis, & omni militiæ cœli. Et efferri fecit lucũ de domo Domini foras Jeruſalem in convalle Cedron, & combuſſit eũ ibi, & redegit in pulverem, et projecit ſup ſepulchra vulgi. 7 Deſtruxit quoque ædiculas effœminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quaſi domunculas luci. 8 Congregavitque omnes ſacerdotes de civitatibus Juda: & contaminavit excelſa, ubi ſacrificabant ſacerdotes, de Gabaa uſque Berſabee: & deſtruxit aras portarum in introitu oſtii Joſue principis civitatis, quod erat ad ſiniſtram portæ civitatis. 9 Veruntamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Jeruſalem: ſed tantùm comedebãt azyma 11 in medio fratrũ ſuorum. Contaminavit quoque Topheth, quod eſt in convalle filii Ennom: ut nemo conſecraret filium ſuum aut filiam per ignẽ, Moloch. 11 Abſtulit quoq; equos, quos dederant reges Juda, Soli, in introitu templi Domini juxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combuſſit igni. 12 Altaria quoque, quæ erant ſuper tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Juda, et altaria quæ fecerat Manaſſes in duobus atriis templi Domini, deſtruxit rex: et cucurrit indè, & diſperſit cinerem eorum in torrentem Cedron.

Versio GRÆCA LXX. Interp. cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς πρὸς τ στύλον, καὶ διέθετο διαθήκην ἐνώπιον κυρίου, τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω κυρίου, (γ) τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐν πάσῃ καρδίᾳ καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ, τοῦ ἀναστῆσαι τοὺς λόγους τ διαθήκης ταύτης, τὰ γεγραμμένα ἐπὶ τὸ βιβλίον τοῦτο. καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ διαθήκῃ.
4 Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Χελκίᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς ἱερεῦσι τ δευτερώσεως καὶ τοῖς (δ) φυλάσσουσι τ σταθμόν, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου πάντα τὰ σκεύη τὰ πεποιημένα τῷ Βάαλ καὶ τῷ ἄλσει καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ· καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἔξω Ἰερουσαλὴμ ἐν σταδιῷ Κέδρων, καὶ ἔδωκε τ χοῦν αὐτῶν εἰς Βαιθήλ.
5 Καὶ κατέπαυσε τοὺς χωμαεὶμ οὓς (ε) ἔδωκαν βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐν τ πόλεσιν Ἰούδα (ζ) καὶ τοῖς περικύκλῳ Ἰερουσαλὴμ, καὶ τοὺς θυμιῶντας (η) τῷ Βάαλ, καὶ τῷ ἡλίῳ, καὶ τῇ σελήνῃ, καὶ τοῖς μαζουρὼθ, καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ.
6 Καὶ ἐξήνεγκε τὸ ἄλσος ἔξω οἴκου κυρίου ἔξωθεν Ἰερουσαλὴμ εἰς τ χειμάρρουν (θ) Κέδρων, καὶ κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν τῷ χειμάρρῳ Κέδρων, καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν· καὶ ἔρριψε τ χοῦν αὐτοῦ εἰς τ τάφον τ υἱῶν τοῦ λαοῦ. 7 Καὶ καθεῖλε τ οἶκον τῶν (ι) καθησὶμ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἃ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ σκηλίμ τῷ ἄλσει. 8 Καὶ ἀνήγαγεν πάντας τοὺς ἱερεῖς ἐκ (κ) πόλεων Ἰούδα, (λ) καὶ ἐμίανε τὰ ὑψηλὰ ἃ ἐθυμίασ ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ (μ) Γαιβαὰ καὶ ἕως Βηρσαβεέ. καὶ καθεῖλε τ οἶκον τ πυλῶν (ν) τ παρὰ τ θύραν τ πύλης Ἰησοῦ ἄρχοντ⊙ (ξ) τ πόλεως, τῶν ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρὸς ἐν τῇ πύλῃ τ πόλεως. 9 Πλὴν οὐκ ἀνέβησαν οἱ ἱερεῖς τ ὑψηλῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον κυρίου ἐν Ἰερουσαλὴμ, ὅτι εἰ μὴ ἔφαγον ἄζυμα ἐν μέσῳ τ ἀδελφῶν αὐτῶν. Καὶ ἐμίανε (ο) τὸν Ταφὲθ τὸν ἐν φάραγγι υἱ (π) Ἐννὸμ, τοῦ διαγαγεῖν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἄνδρα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Μολὸχ ἐν πυρί. 11 Καὶ (ρ) κατέπαυσε τοὺς ἵππους οὓς ἔδωκαν βασιλεῖς Ἰούδα τῷ ἡλίῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ οἴκου κυρίου εἰς τὸ παστοφορεῖον Νάθαν βασιλέως τοῦ εὐνούχου (σ) ἐν φαρουρείμ. καὶ τὸ ἅρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσεν πυρὶ, 12 καὶ τὰ θυσιαστήρια τὰ ἐπὶ τοῦ δώματ⊙ τοῦ ὑπερῴου Ἄχαζ, ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς Ἰούδα. καὶ τὰ θυσιαστήρια ἃ ἐποίησε Μανασσῆς ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου (τ) καθεῖλεν ὁ βασιλεὺς καὶ κατέσπασεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρριψεν τ χοῦν αὐτῶν εἰς τ χειμάρρουν Κέδρων.

MS.A. (γ) καὶ τοῦ (δ) φυλάσσειν, ἐξαγαγεῖν (ε) ἔδωκαν βασιλεὺς (ζ) καὶ ἐν τοῖς (η) τῷ Βάαλ, (θ) Κέδρων, * καὶ ἐλέπτυνεν (ι) καθησὶν (ϊ) πόλεως (κ) καὶ ἐμίαναν (λ) Γαβαὰ (μ) τ παρὰ (ν) τῆς πύλης, τ (ξ) τὸν Θοφὰ (ο) Ἐννομὸμ, (π) διάγειν (ϱ) κατέκαυσαν τὰς ἵππους οὓς ἔδωκεν βασιλεὺς (σ) ὃς ἐν (τ) καθεῖλεν

Et ſtetit rex ad columnam : & diſpoſuit teſtamentum coram Domino, cundi poſt Dominum, & cuſtodiendi mandata ejus, & teſtimonia ejus, & juſtificationes ejus in omni corde, & in omni anima, erigendi verba teſtamenti hujus ſcripta ſuper librum hunc. Et ſtetit omnis populus in teſtamento. Et mandavit rex Chelciæ ſacerdoti magno, & ſacerdotibus * ſecundi ordinis, & cuſtodibus luminis, educere è templo Domini omnia vaſa facta Baal, & (a) lucũ, & omni virtuti cœli: & combuſſit ea extra Hieruſalem in (b) Sademeth Cedron: & eiecit pulverem eorum in Bethel. Et combuſſit (c) Chemarim, (quos dederant reges Juda, & adolebant in excelſis, & in circuitibus Juda, & quæ circa Hieruſalem,) & eos qui adolebant Baal, & Soli, & Lunæ, & ipſis (d) Mazuroth, & univerſæ virtuti cœli. Et extraxit lucum è domo Domini extra Hieruſalem in torrentem Cedron: & combuſſit eum in torrente Cedron, & comminuit in pulverem : & projecit pulverem ejus in ſepulchrum filiorum populi. Et diruit domum ipſorum (e) Cadeſim, qui in domo Domini, ubi mulieres texebant Chattium lucũ. Et eduxit omnes ſacerdotes è civitatibus Juda: et contaminavit excelſa, ubi adolebant ibi ſacerdotes, à Gabal, & uſq; Berſabee. Et diruit domum portarum, quæ juxta oſtium portæ Jeſu principis (g) civitatis, ex iis quæ à ſiniſtris erat in (h) porta civitatis. Veruntamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Hieruſalem: (i) quamvis tantum comedebant azyma in medio fratrum ſuorum. Et contaminavit ipſum (k) Taphet, qui in valle filii Ennom, ad (l) traducendũ virum filium ſuum, et virum filiam ſuam ipſi Moloch in igni. Et combuſſit equos, quos dederant reges Juda Soli in introitu domũs Domini, in gazophylacium Nathan (m) regis Eunuchi in (n) Pharuin. Et currum Solis combuſſit igni, Et altaria, quæ ſuper ſolarium cœnaculi Achaz, quæ fecerunt reges Juda. Et altaria, quæ fecerat Manaſſes in duobus atriis domũs Domini, diruit rex, et dimiſit: eſt indè: et projecit pulverem eorum in torrentem Cedron.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְקָם מַלְכָּא עַל אַסְטְוָנָא וְגָזַר יַת קְיָמָא קֳדָם יְיָ לְמֵהַךְ בָּתַר פּוּלְחָנָא דְיָי וּלְמִטַּר פִּקּוּדוֹהִי 3
וְיָת סְהָדְוָתוֹהִי וְיָת קְיָמוֹהִי בְּכָל לִבָּא וּבְכָל נַפְשָׁא לְקַיָּמָא יַת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין דִּכְתִיבִין
עַל סִפְרָא הָדֵין וְקַבִּילוּ כָּל עַמָּא עֲלִיהוֹן קְיָמָא : וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת חִלְקִיָּהוּ כָּהֲנָא רַבָּא וְיַת 4
סָגָן כַּהֲנַיָּא וְיַת אַסְתַּרְנִיָּא לְאַפָּקָא מֵהֵיכְלָא דְיָי יַת כָּל מָנְיָא דַּעֲבִידִין לְבַעְלָא וְלַאֲשֵׁירְתָּא
וְלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאוֹקִדְנוּן מִבָּרָא לִירוּשְׁלֶם בְּמִשַּׁר קִדְרוֹן וְאוֹבִיל יַת עַפְרֵהוֹן לְבֵיתְאֵל :
וּבְטֵיל יַת כּוּמְרַיָּא דִּי הַבוּ מַלְכַיָּא דִּבְיַת יְהוּדָה וְאַסְקוּ בוּסְמִין עַל בְּמָתָא בְּקִרְוַיָּא דְּבְיַת 5
יְהוּדָה וּבְסַחֲרֵי יְרוּשְׁלֶם וְיָת דְּאַסְקוּ בוּסְמִין לְבַעְלָא וּלְשִׁמְשָׁא וּלְסַהֲרָא וְלְמַזָּלָתָא
וְלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא: וְאַפֵּיק יַת אֲשֵׁירְתָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי מִבָּרָא לִירוּשְׁלֶם לְמִישַׁר קִדְרוֹן 6
וְאוֹקִיד יָתָהּ בְּנַחֲלָא דְקִדְרוֹן וְאַדֶּקָהּ לְעַפְרָא וּרְמָא יַת עַפְרָהּ לְקִבְרֵי בְּנֵי עַלְיָא : וְתָרַע יַת 7
בָּתֵּי הַקְּדֵשׁ טַעְוָתָא דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי דִּי נְשַׁיָּא מְחַיְּין תַּמָּן מְכוֹלִין לַאֲשֵׁירְתָּא : וְאֵיתִי יַת 8
כָּל כּוּמְרַיָּא מִקִּרְוַיָּא דְּבְיַת יְהוּדָה וְסָאַב יַת בְּמָתָא דְאַסְקוּ תַּמָּן כּוּמְרַיָּא מִגֶּבַע
עַד בְּאֵר שָׁבַע וְתָרַע יַת בְּמָת תַּרְעַיָּא דִּי קֳדָם תְּרַע יְהוֹשַׁע רַב קַרְתָּא דִּי עַל שְׂמָאלָא נָבְרָא
בְּמֵעֲלֵיהּ תְּרַע קַרְתָּא : בְּרַם לָא סְלִקִין כְּהֲנַיָּא כּוּמְרֵי בְּמָתָא לְדַבְּחָא עַל מַדְבְּחָא דְיָי 9
בִּירוּשְׁלֶם אֱלָהֵן אֲכָלוּ פַּטִּיר בְּנוֹ אֲחֵיהוֹן : וְסָאַב יַת תּוּפְתָּא דִּי בְּחִילַת בַּר הִנּוֹם בְּדִיל דְּלָא 10
לְאַעְבָּרָא נַבְרַיָת בְּרִיהּ וְיַת בְּרַתֵּיהּ בְּנוּרָא לְמוֹלֵךְ : וּבְטֵל יַת סִיסְיָתָא דִּיהַבוּ מַלְכַיָּא 11
דְּבְיַת יְהוּדָה לְשִׁמְשָׁא מִסַּעֲלָנָא דְּבְיַת מַקְדְּשָׁא דְיָי לְשִׁפְעַת נְתַן סָרִיסָא דְּבֵי רַבְרְבַיָּא
וְיָת רְתֵכֵי שִׁמְשָׁא אוֹקִיד בְּנוּרָא : וְיָת אֲנוֹרַיָּא דִּי עַל אֲנַר עִלַּיְתְּהוֹן דַּעֲבַד מַלְכַיָּא דְּבְיַת 12
יְהוּדָה וְיָת אֲנוֹרַיָּא דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה בִּתְרֵתִין דָּרְתָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי תָּרַע מַלְכָּא וְאַרְחִיק
מִתַּמָּן וּרְמָא יַת עַפְרֵהוֹן לְנַחֲלָא דְקִדְרוֹן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſtetit rex ſuper gradum, & iniit fœdus ante Dominum, ut ambularent 3
poſt cultum Domini, & ut cuſtodirent præcepta ejus, & teſtimonia ejus, &
decreta ejus in omni corde, & in omni anima, ad ſtabiliendum verba fœderis hujus, quæ ſcripta ſunt in libro hoc : & ſuſceperunt omnis populus
ſuper ſe fœdus. Et præcepit rex Hhilkiahu ſacerdoti magno, & vicario 4
ſacerdotum, & præfectis theſaurorum, ut proferrent de templo Domini
omnia vaſa quæ facta fuerant ipſi Baghla, & luco, & omnibus virtutibus
cœlorum : & incendi fecit ea extra Jeruſalem in *valle* Kidron, & detulit pulverem eorum in Bethel. Et abſtulit ſacrificulos quos dederant reges 5
domus Jehudah ut adolerent aromata ſuper excelſa in urbib⁹ domus Jehudah, & in circuitibus Jeruſalem, & etiam eos qui ſuffiebant aromata
Baghla, & Soli, & Lunæ, & ſideribⁿ, & omnibus virtutibus cœlorum. Et 6
ejecit lucum de domo ſanctuarii Dñi extra Jeruſalem in *vallem* Kidron, &
combuſſit eum in torrentem Kidron, & comminuit eum in pulverem, &
projecit pulverem ejus in ſepulchra filiorum Galia. Et diruit domunculas 7
rerum conſecratarum idolis, quæ erant in domo ſanctuarii Dñi, in qua mulieres texebant menſuras luco. Et venire fecit omnes ſacrificulos de urbi- 8
bus domⁱ Jehũdah, & prophanavit excelſa ubi adolebant aromata ſacrificuli à Ghebagh, uſq; ad *Beer-ſebagh*; & diruit excelſa janitorum quæ
erant ante portam Jehoſuagh magiſtri civitatis, quæ erant ad ſiniſtram
viri *cùm ingreditur portam* urbis. Verùm non aſcendebant *ſacerdotes* ſa- 9
crificuli excelſorum ut ſacrificarent ſuper altare Domini in Jeruſalem, ſed
comedebant azymum in medio fratrum ſuorum. Et prophanavit Thopheth 10
quod erat in valle filii Hinom, ne tranſire faceret quiſquam filium ſuum,
& filiã ſuam per ignem ipſi Molech. Et abſtulit equos, quos dederant reges 11
domⁱ Jehudah Soli, *ab* introitu domus ſanctuarii Dñi ad cubiculũ Nathan-Melech eunuchi, quod erat in ſuburbanis : & currus Solis combuſſit igni.
Et aras quæ erant juxta tectũ excelſum Ahhaz, quas fecerant reges domus 12
Jehudah, & aras quas fecerat Manaſſeh in duobⁱ atriis domⁱ ſanctuarii Dñi,
diruit rex & procul indè fecit: & projecit pulverẽ earũ in torrentẽ Kidron.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܘܩܡ ܡܠܟܐ ܥܠ ܥܡܕܐ ܘܟܪܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܠܡܗܠܟ ܒܬܪ ܡܪܝܐ ܘܢܛܪ ܦܬܓܡܝܗ ܘܣܗܕܘܬܗ ܘܩܝܡܗ ܒܟܠ ܠܒܐ ܘܒܟܠ ܢܦܫܐ ܠܡܩܝܡ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ ܕܟܬܝܒܝܢ ܥܠ ܣܦܪܐ ܗܢܐ ܘܩܝܡ ܟܠ ܥܡܐ ܒܬܘܒ ܠܒܐ ܠܩܝܡ ܒܪܝܬܐ ܗܢܐ

4 * ܘܦܩܕ ܡܠܟܐ ܠܚܠܩܝܐ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܠܟܗܢܐ ܕܡܛܪ ܬܪܥ ܘܠܢܛܪܝ ܬܪܥ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܡܪܝܐ ܟܠ ܢܘܟ ܕܥܒܕ ܠܒܥܠ ܘܠܐܫܪܬܐ ܘܠܟܠ ܟܘܟܒܝ ܫܡܝܐ ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ ܒܪ ܒܪ ܒܪ ܝܪܘܫܠܡ ܒܚܩܠ ܩܕܪܘܢ ܘܢܣܒ ܥܦܪܗ ܠܒܝܬ ܐܝܠ

5 * ܘܫܒܬ ܟܡܪܝܢ ܕܫܡ ܝܗܘܕܐ ܘܩܛܪ ܒܡܪܡ ܕܒܬ ܡܪܝܐ ܘܒܡܕܝܢ ܘܒܡܕܝ ܝܪܘܫܠܡ ܘܠܡܩܛܪ ܠܒܥܠ ܘܠܫܡܫ ܘܠܪܝܚ ܘܠܡܙܠ ܘܠܟܘܟܒ ܘܠܟܠ ܟܘܟܒ ܫܡܝܐ ܘܐܦܩ ܐܬ ܐܬܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܪܝܐ ܠܒܪ ܡܢ ܝܪܘܫܠܡ ܠܒܚܩܠ ܩܕܪܘܢ ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ ܒܪ ܒܪ ܒܪ ܝܪܘܫܠܡ ܘܐܬ ܥܦܪܗ ܠܒܝܬ ܐܝܠ

6 ܘܐܦܩ ܐܬ ܐܬܪ ܕܒܝܬ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܪ ܒܪ ܒܪ ܝܪܘܫܠܡ ܠܒܚܩܠ ܩܕܪܘܢ ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ ܒܪ ܒܪ ܒܪ ܩܕܪܘܢ ܘܫܚܩ ܥܦܪܗ ܥܠ ܩܒܪ ܒܢܝ ܥܡܐ ܘܐܬ ܒܝܬ ܩܕܫ ܕܢܫܝ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ ܠܒܪ ܡܢ ܝܪܘܫܠܡ ܠܒܚܩܠ ܩܕܪܘܢ ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ ܒܪ ܒܪ ܒܪ ܩܕܪܘܢ ܘܫܚܩ ܥܦܪܗ ܥܠ ܩܒܪ ܒܢܝ ܥܡܐ

7 ܘܐܬ ܒܝܬ ܩܕܫ ܕܢܫܝ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܕܒܝܬ ܡܪܝܐ ܗܪܣ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܐܫܪܬܐ ܘܐܬ ܒܝܬ ܩܕܫ ܕܢܫܝ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ ܗܪܣ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܐܫܪܬܐ ܘܐܬ ܒܝܬ ܩܕܫ ܕܢܫܝ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ ܗܪܣ ܒܗ ܢܫܝ ܒܬܐ ܠܐܫܪܬܐ

8 ܘܐܬ ܟܗܢܐ ܕܡܢ ܩܪܝ ܐܬ ܘܛܡܐ ܐܬ ܒܡܬ ܕ

מלכים ב: כג

dextera à quæ Jeruſalaim *facies ad* quæ excelſa Et

13 וְאֵת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר מִימִין
Iſrael rex Selomoh ædificaverat quæ *deſtructionis* montis

לְהַר־הַמַּשְׁחִית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
,Moab abominationi Chemos & ,Sidoniorum abominationi Haſtoreth

לְעַשְׁתֹּרֶת ׀ שִׁקֻּץ צִידֹנִים וּלְכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב
cenſuit eſſe immunda ,Hammon filiorum abominationi Milchom &

וּלְמַלְכֹּם תּוֹעֲבַת בְּנֵי־עַמּוֹן טִמֵּא
,Lucos ſuccidit & ,ſtatuas contrivit Et .rex

הַמְּלָךְ׃ 14 וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְכָרֵת אֶת־הָאֲשֵׁרִים
etiam Et .hominum oſſibus eorum locum replevitque

וַיְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמָם עַצְמוֹת אָדָם׃ 15 וְגַם אֶת
Jarobham fecerat quod excelſum ,el--Beth in quod altare

הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל הַבָּמָה אֲשֶׁר עָשָׂה יָרָבְעָם
altare etiam ,Iſrael fecit peccare qui ,Nebat filius

בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
contrivit ,excelſum combuſſitque : deſtruxit excelſum & ,ipſum

הָהוּא וְאֶת־הַבָּמָה נָתָץ וַיִּשְׂרֹף אֶת־הַבָּמָה הָדֵק
vidit & ,Joſijahu ſe vertit Et .Lucum combuſſit & ,pulverem in

לְעָפָר וַיִּשְׂרֹף אֲשֵׁרָה׃ 16 וַיִּפֶן יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּרְא אֶת־
oſſa tulit & ,miſit & : monte in ibi quæ ſepulchra

הַקְּבָרִים אֲשֶׁר־שָׁם בָּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֲצָמוֹת
verbâ juxta ,illud *contaminavit* & ,altare ſuper combuſſit & ,ſepulchris è

מִן־הַקְּבָרִים וַיִּשְׂרֹף עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיְטַמְּאֵהוּ כִּדְבַר
prædicavit qui ,Dei vir prædicaverat quod ,Domini

יְהוָה אֲשֶׁר קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא אֶת־
ego quod hoc indicium Quid : ait Et .hæc *verba*

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 17 וַיֹּאמֶר מַה־הַצִּיּוּן הַלָּזֶה אֲשֶׁר אָנִי
viri Sepulchrum : civitatis viri eum ad dixerunt Et *? videns*

רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקֶּבֶר אִישׁ־
verba prædicavit & ,Jehudah de venit qui ,Dei

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים
: Dixitque .el--Beth altare ſuper feciſti quæ ,hæc

הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עַל הַמִּזְבֵּחַ בֵּית־אֵל׃ 18 וַיֹּאמֶר
liberaverunt & : ejus oſſa moveat ne *Vir* .illum Dimittite

הַנִּיחוּ לוֹ אִישׁ אַל־יָנַע עַצְמֹתָיו וַיְמַלְּטוּ
.Somcron de venerat qui ,prophetæ oſſa ,ejus oſſa

עַצְמֹתָיו אֵת עַצְמוֹת הַנָּבִיא אֲשֶׁר־בָּא מִשֹּׁמְרוֹן׃
civitatibus in quæ ,excelſorum domos omnes etiam Et

19 וְגַם אֶת־כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר ׀ בְּעָרֵי
fecit removere ,irritandum ad Iſrael reges fecerant quas Someron

שֹׁמְרוֹן אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס הֵסִיר
fecerat quæ opera omnia juxta eis Fecitque .Joſijahu

יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה
qui ,excelſorum ſacerdotes omnes *mactavit* Et .el-Beth in

בְּבֵית־אֵל׃ 20 וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר־
: ea ſuper hominum oſſa combuſſit & ,altaria ſuper ibi

שָׁם עַל־הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂרֹף אֶת־עַצְמוֹת אָדָם עַל־
: dicendo ,populo omni rex præcepit Et .Jeruſalaim eſt reverſus &

וַיָּשָׁב יְרוּשָׁלִַם׃ 21 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר
libro *ſuper* ſcriptum ſicut ,veſtro Deo Domino Peſach Facite

עֲשׂוּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר
, hoc Peſach ſicut eſt factum non Quoniam .hujus fœderis

הַבְּרִית הַזֶּה׃ 22 כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה
omnibus & ,Iſrael judicaverunt qui ,Judicum diebus à

מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל
octavo *in Quinimo* .Jehudah regum & ,Iſrael regum diebus

יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 23 כִּי אִם־בִּשְׁמֹנֶה
Domino hoc Peſach eſt factum ,Joſijahu regis anno decimo

עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה לַיהוָה
.Jeruſalaim in

בִּירוּשָׁלִָם׃

Verſio VULG. LAT.

13 Excelſa quoque, quæ erant in Jerusalem ad dexteram partem montis Offenſionis, quæ ædificaverat Salomon rex Iſrael Aſtaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offenſioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. 14 Et contrivit ſtatuas, & ſuccidit lucos: replevítque loca eorum oſſibus mortuorum. 15 Inſuper & altare, quod erat in Bethel, & excelſum, quod fecerat Jeroboam filius Nabat, qui peccare fecit Iſrael: & altare illud, & excelſum deſtruxit, atque combuſſit, & comminuit in pulverem, ſuccendítque etiam lucum. 16 Et converſus Joſias, vidit ibi ſepulchra, quæ erant in monte: miſítque & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſſit ea ſuper altare, & polluit illud juxta verbum Domini, quod locutus eſt vir Dei, qui prædixerat verba hæc. 17 Et ait; Quis eſt titulus ille, quem video? Reſponderúntque ei cives urbis illius; Sepulchrum eſt hominis Dei, qui venit de Juda, & prædixit verba hæc, quæ feciſti ſuper altare Bethel. 18 Et ait; Dimittite eum, nemo commoveat oſſa ejus. Et intacta manſerunt oſſa illius, cum oſſibus prophetæ qui venerat de Samaria. 19 Inſuper & omnia fana excelſorum quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Iſrael ad irritandum Dominũ, abſtulit Joſias: & fecit eis, ſecundùm omnia opera quæ fecerat in Bethel. 20 Et occidit univerſos ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi ſuper altaria: & combuſſit oſſa humana ſuper ea: reverſúſque eſt Jeruſalem. 21 Et præcepit omni populo, dicens; Facite Phaſe Domino Deo veſtro, ſecundùm quod ſcriptum eſt in libro fœderis hujus. 22 Nec enim factum eſt Phaſe tale à diebus Judicum, qui judicaverunt Iſrael, & omnium dierum regum Iſrael, & regum Juda, 23 Sicut in octavo decimo anno regis Joſiæ factum eſt Phaſe iſtud Domino in Jeruſalem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ τὸν (υ) οἶκον ἢ ὅτι πρόσωπον Ἰερουσαλὴμ (φ) τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους τοῦ (χ) Μοσθὰθ, ὃν ᾠκοδόμησε Σαλωμὼν βασιλεὺς Ἰσραὴλ τῇ Ἀσάρτῃ πρόσοχθίσματι Σιδωνίων, καὶ τῷ (ψ) Χαμὼς προσοχθίσματι Μωὰβ, καὶ τῷ (ω) Μολὸχ βδελύγματι υἱῶν Ἀμμὼν, ἐμίανεν ὁ βασιλεύς. 14 Καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ (α) ἐξωλόθρευσε τὰ ἄλση, καὶ ἔπλησε τοὺς τόπους αὐτῶν ὀστέων ἀνθρώπων. 15 Καί γε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν Βαιθὴλ τὸ ὑψηλὸν ὃ ἐποίησεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ, καί γε τὸ θυσιαστήριον ἐκεῖνο (β) τὸ ὑψηλὸν κατέσπασε, καὶ συνέτριψε τοὺς λίθους αὐτῶν καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν, καὶ κατέκαυσε τὸ ἄλσος. 16 Καὶ ἐξέβλεψεν Ἰωσίας καὶ εἶδε τοὺς τάφους (γ) τοὺς ἐκεῖ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀπέστειλε, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ ἐκ τῶν τάφων, καὶ κατέκαυσεν ὅπι τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐμίανεν αὐτὸ, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἑστάναι Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ ἑορτῇ ὅπι τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐπιστρέψας ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὅπι τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ λαλήσαντος τοὺς λόγους τούτους. Καὶ εἶπεν, Τί τὸ σῆμα τοῦτο ὃ ἐγὼ ὁρῶ; καὶ (δ) εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, Ὁ ἄνθρωπος τοῦ (ε) θεοῦ ὃ ἐξῆλυδὼς (ζ) ἐξ Ἰούδα, καὶ ἐκήλεσάμην τοὺς λόγους τούτους ὧς ἐπεκαλέσατο ὅπι τὸ θυσιαστήριον Βαιθήλ. 18 Καὶ εἶπεν, Ἄφετε αὐτὸν, ἀνὴρ μὴ (η) κινησάτωσαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ. καὶ (θ) ἐρύσησαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μὴ τῶν ὀστῶν τοῦ προφήτου τοῦ ἥκοντος ἐκ Σαμαρείας. 19 Καί γε (ι) πάντας τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι Σαμαρείας, ὃς ἐποίησαν βασιλεῖς Ἰσραὴλ παροργίζειν κύριον, ἀπέστησεν (κ) Ἰωσίας, καὶ ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς πάντα τὰ ἔργα ᾧ (λ) ἐποίησεν ἐν Βαιθήλ. Καὶ ἐθυσίασε πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ὄντας ἐκεῖ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων, καὶ κατέκαυσε τὰ ὀστᾶ τῶν ἀνθρώπων ἐπ' αὐτὰ, καὶ ἀπεστράφη εἰς Ἰερουσαλήμ. 21 Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς παντὶ τῷ λαῷ, λέγων, Ποιήσατε πάσχα τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, καθὼς γέγραπται (μ) ἐπὶ βιβλίου τῆς διαθήκης ταύτης. 22 Ὅτι οὐκ ἐγένετο τὸ πάσχα τοῦτο ἀφ' ἡμερῶν τῶν κριτῶν οἳ (ν) ἔκρινον τὸν Ἰσραὴλ, καὶ (ξ) πάσας τὰς ἡμέρας βασιλέων Ἰσραὴλ καὶ βασιλέων Ἰούδα. 23 Ὅτι ἀλλ' ἢ τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῷ βασιλεύειν Ἰωσίᾳ ἐγένετο τὸ πάσχα (ο) τῷ κυρίῳ ἐν Ἰερουσαλήμ.

MS.A. (υ) οἶκον ἐπὶ (φ) ἐκ δεξιῶν (χ) Μοαὰ, (ψ) * Μαχὼς (ω) Ἀμμχὲμ (α) ἐξωλέθρευσεν (β) καὶ τὸ (γ) οἳ ἐκεῖ (δ) εἶπαν (ε) τοῦ θεοῦ ὃ (ζ) ἐκ τῆς Ἰούδα, (η) κινησάτω τὰ (θ) * ἐυρύσησαν (ι) πάντας (κ) Ἰωσίας βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ *ἀπέστησεν ἐν αὐτοῖς (λ) ἐποίησε (μ) ἐπὶ βιβλίῳ (ν) ἔκριναν (ξ) πασῶν ἡμερῶν (ο) τοῦτο τῷ

Et domum, quæ ad faciem Hieruſalem, quæ à dextris montis Moſthuth, quam ædificaverat Salomon rex Iſrael Aſtarœ offendiculo Sidoniorum, & Chamos offendiculo Moab, & Molocho abominationi filiorum Ammon, contaminavit rex. Et contrivit ſtatuas: & exterminavit lucos, & implevit loca eorum oſſibus hominum. Etiam altare, quod in Bethel, excelſum, quod fecerat Hieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Iſrael, etiam altare illud excelſum demolitus eſt, & contrivit lapides ejus, & comminuit in pulverem, & combuſſit lucum. Et vertit ſe Joſias, & vidit ſepulchra, quæ ibi in (o) civitate, & miſit, & tulit oſſa è ſepulchris, & combuſſit ſuper altare, et contaminavit illud juxta verbum Domini, quod locutus eſt homo Dei in ſtando Hieroboam in feſtivitate ad altare. Et converſus levavit oculos ſuos ad ſepulchrum hominis Dei, qui locutus fuerat verba hæc. Et dixit; Quid(p) ſcopulus ille, quem ego video? Et dixerunt ei viri civitatis, Homo Dei, qui venit è Juda, & invocavit verba hæc, quæ invocavit ſuper altare Bethel. Et dixit, Sinite eum. Vir non moveant oſſa ejus. Et ſalvata ſunt oſſa ejus, cum oſſibus prophetæ, qui venerat è Samaria. Etiam omnes domos excelſorum, quæ in civitatibus Samariæ, quas fecerant reges Iſrael, ad irritandum Dominum, amovit Joſias: & fecit in eis omnia opera, quæ fecerat in Bethel. Et immolavit omnes ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi, ſuper altaria: & combuſſit oſſa hominum ſuper ea. Et reverſus eſt in Hieruſalem. Et mandavit rex omni populo, dicens; Facite Paſcha Domino Deo noſtro: ſicut ſcriptum eſt ſuper librum teſtamenti hujus. Quoniã non fuit factũ(q) Paſcha hoc à diebus Judicum, qui judicabant Iſrael, & omnibus diebus regum Iſrael, & regum Juda. Sed tantùm octavo & decimo anno regis Joſiæ factum eſt Paſcha Domino in Hieruſalem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 וְיַת בָּמְתָא דִּי עַל אַפֵּי יְרוּשְׁלֵם דִּמְדְרוֹם לְטוּר זֵיתָיָא דִּי בְנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל לַעֲשְׁתּוֹרֶת שִׁקּוּץ צִידוֹנָאֵי וּלְכְמוֹשׁ שִׁקּוּץ מוֹאָבָאֵי וּלְמַלְכּוֹם רִחוּק בְּנֵי
עַמּוֹן סָאֵב מַלְכָּא׃ 14 וְתַבַּר יַת קָמְתָא וְקַץ יַת אֲשֵׁרְתָא וּמַלָּא יַת אַתְרֵהוֹן גַּרְמֵי
אֲנָשָׁא׃ 15 וְאַף יַת אֲנוֹרָא דִּי בְבֵיתְאֵל בָּמְתָא דַּעֲבַד יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּב יַת
יִשְׂרָאֵל אַף יַת אֲנוֹרָא הַהִיא וְיַת בָּמְתָא תְּרַע וְאוֹקִיד יַת בָּמְתָא אַדְּקָה לְעַפְרָא
וְאוֹקִיד אֲשֵׁרְתָא׃ 16 וְאִתְפְּנִי יֹאשִׁיָּהוּ וַחֲזָא יַת קִבְרַיָּא דְּתַמָּן בְּטוּרָא וְשָׁלַח וּנְסִיב
יַת גַּרְמֵיָא מִן קִבְרַיָּא וְאוֹקִיד עַל אֲנוֹרָא וְסָאֲבִיהּ כְּפִתְגָמָא דְיָיָ דִּמַלֵּל נְבִיָּא
דְיָיָ דְּאִתְנַבִּי יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין׃ 17 וַאֲמַר מָה צִיּוּנָא הָדֵין דִּי אֲנָא חָזֵי וַאֲמָרוּ לֵיהּ
אֲנָשֵׁי קִרְתָּא קִבְרָא דְנָבִיָּא דְיָיָ דְּאָתָא מִשְׁבְטָא דִיהוּדָה וְאִתְנַבִּי יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין
דַּעֲבַדְתָּא עַל אֲנוֹרָיָא בְּבֵיתְאֵל׃ 18 וַאֲמַר שְׁבוּקוּ מְנִיהּ אֱנָשׁ לָא יְנִיד גַּרְמוֹהִי
וְשֵׁזִבוּ גַּרְמוֹהִי עִם גַּרְמֵי נְבִיָּא שְׁקַרָא דְאָתָא מִשֹּׁמְרוֹן׃ 19 וְאַף יַת כָּל בָּתֵּי בָּמְתָא
דִּי בְקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן דִּי עֲבַדוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי אַעְדֵּי יֹאשִׁיָּהוּ וַעֲבַד לְהוֹן כְּכָל עֲבִידָא
דַּעֲבַד בְּבֵיתְאֵל׃ 20 וּנְכִיס יַת כָּל כּוּמְרֵי בָמְתָא דִּי תַמָּן עַל אֲנוֹרָיָא וְאוֹקִיד יַת גַּרְמֵי
אֲנָשָׁא עֲלֵיהוֹן וְתָב לִירוּשְׁלֵם׃ 21 וּפַקֵּיד מַלְכָּא יַת כָּל עַמָּא לְמֵימַר עִבְדוּ פִּסְחָא
קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן כְּמָא דִכְתִיב עַל סִפְרָא דִקְיָמָא הָדֵין׃ 22 אֲרֵי לָא אִתְעֲבִיד כְּפִסְחָא
הָדֵין מִיוֹמֵי נְגִידַיָּא דְּדָנוּ יַת יִשְׂרָאֵל וְכָל יוֹמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכַיָּא דְבֵית
יְהוּדָה׃ 23 אֱלָהֵן בִּתְמָנֵי עַסְרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ אִתְעֲבַד פִּסְחָא הָדֵין קֳדָם יְיָ
בִּירוּשְׁלֵם׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et excelſa quæ erant coram Jeruſalem, ab Auſtro montis olivarum, quæ ædificaverat Selomoh rex Iſrael Ghaſtoreth abominationi Tſidonæorum, & Chamos abominationi Moabæorum, & Milchom immunditiæ filiorum Ghamon, prophanavit rex. Et fregit ſtatuas & ſuccidit lucos, & implevit loca eorum oſſibus hominum. Et etiam aram quæ erat in Bethel, excelſum quod fecerat Jarabgham filius Nebat qui peccare fecit Iſrael, etiam aram illam & excelſum avertit, & incendit excelſum, *comminuendo* in pulverem, & incendit lucum. Et reſpexit Joſiahu, & vidit ſepulchra quæ ibi erant in monte; & miſit & accepit oſſa de ſepulchris, & incendit ſuper aram, & prophanavit eam juxta verbum Domini, quod *locutus fuerat* propheta Domini qui prophetârat res iſtas. Et dixit, Quid titulus hic quem ego video? et dixerunt ei homines civitatis, Sepulchrum prophetæ Domini eſt, qui venerat de tribu Jehudah, et prophetaverat res iſtas quas feciſti contra *aras* in Bethel. Et dixit, Sinite illum; homo non moveat oſſa ejus: et liberaverunt oſſa ejus cum oſſibus prophetæ mendacii, qui venerat de Somron. Et etiam omnes domos excelſorum quæ erant in urbibus Somron, quas fecerant reges Iſrael ad irritandum Dñm extirpavit Joſiahu, et fecit illis juxta omnia opera quæ fecerat in Bethel. Et jugulavit ſacrificulos excelſorum qui erant ibi ſuper aras, et combuſſit oſſa hominum ſuper eas, et rediit in Jeruſalem. Et præcepit rex omni populo, dicendo: Facite PIZZHHA ante Dominum Deum veſtrum, ſicut ſcriptum eſt in libro fœderis hujus. Quia non factum eſt PIZZHHA tale à diebus ducum qui judicaverunt Iſrael, et omnibus diebus regum Iſrael, et regum domus Jehudah. Sed octavo decimo anno regis Joſiahu factum eſt PIZZHHA hoc ante Dominum in Jeruſalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܠܛܘܒܪܐ ܕܗܘ ܩܕܡ ܝܪܘܫܠܡ ܕܡܝܡܝܢ ܛܘܪܐ ܕܚܒܠܐ ܕܐܒܕ ܫܠܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܫܪܝܠ ܠܥܫܬܪܬ ܣܝܕܢܝܐ ܘܠܟܡܘܫ ܪܓܝܢ ܕܡܘܐܒ ܘܠܡܠܟܘܡ ܣܢܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܛܡܐ ܗܘ ܡܠܟܐ ܝܘܫܝܐ
14 ܘܫܒܪ ܩܡܐ ܘܩܨܐ ܐܝܟܪܐ ܘܡܠܐ ܐܬܪܗ ܓܘܠܡܐ ܕܐܢܫܐ ܘܐܦ ܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܗܘ ܐܬܪ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܐܫ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
15 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
16 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
17 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
18 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
19 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
20 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
21 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
22 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ
23 ܘܐܦ ܠܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܒܡܬܐ ܕܥܒܕ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ ܕܐܚܛܝ ܠܝܫܪܝܠ ܐܦ ܗܝ ܐܬܪ ܗܘ ܡܕܒܚܐ ܘܐܬܪ ܪܡܬܐ ܫܪܦ ܘܫܚܩ ܠܥܦܪ ܘܐܫ ܐܬ ܐܝܟܪܐ

Item altaria quæ erant ante Jerusalem ad 13
dexteram montis corrumpentis, quæ struxerat Solomon rex Israelis, Eistherothi deæ Sidoniorum, Chamoso deo Moabitarum, & Malchomo deo filiorum Ammon; evertit rex: Statuas confregit, deos concidit, 14
& locum eorum ossibus humanis implevit. Altare quoque quod erat in Beth- 15
il, & excelsa quæ fecerat Jerobaam Nabati filius qui peccare fecerat Israelem, illud etiam diruit unà cum excelso; sed excelsum combussit, & pulveris instar comminuit: deos etiam combussit. Tum 16
conversus Josias vidit ibi sepulchra quædam in monte, mittènsque tulit ossa de sepulchris, & combussit super altare, & prophanavit illud, juxta sermonem Domini, quem recitaverat propheta Dei, qui recitaverat hujusmodi sermones. Deindè 17
dixit rex, Quid est signum istud quod video? Dicunt ei cives urbis illius, Sepulchrum est prophetæ Dei, qui venerat ex Juda, & res istas quas fecisti, recitaverat de altari quod est in Beth-il. Qui 18
dixit, Sinite eum, nemo turbet ejus ossa: sic servaverunt ejus ossa, *nempe* ossa prophetæ qui venerat è Samaria. Omnes 19
denique ædes excelsorum, quæ erant in civitate Samariæ, quas fecerant reges Israelis ad irritandum Dominum; abstulit Josia, & fecit eis juxta factum quod fecerat in Beth-il. Nam mactatis omnibus 20
excelsorum sacrificulis qui thura posuerant super altaria, ossa humana super his combussit. Tum Jerosolymam reversus, Præ- 21
cepit rex universo populo, dicens; Celebrate pascha Domino Deo vestro sicut scriptum est in hoc fœderis libro. Nun- 22
quam enim celebratum fuerat pascha huic simile à tempore Judicum qui judicaverant Israelem, cunctis diebus regum Israelis & regum Judæ. Sed anno decimo- 23
octavo ipsius regis Josiæ, celebratum fuit hoc pascha Domino in Jerusalem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وَٱلصَّوَاعِدُ ٱلَّتِي قُدَّامَ أُورُشَلِيمَ مِنْ يَمِينِ ٱلْجَبَلِ ٱلْمُفْسِدِ ٱلَّذِي بَنَاهُ سُلَيْمَانُ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ
لِعَسْتُورُوثَ إِلَهَةِ ٱلصِّيدَانِيِّينَ * وَلِكَامُوسَ نَسِيكَةِ ٱلْمُوَابِيِّينَ * وَلِمَلْكُومَ نَسِيكَةِ بَنِي عَمُّونَ *
14 قَلَعَهَا ٱلْمَلِكُ يُوسِيَّا * وَكَسَّرَ ٱلْأَنْصَابَ * وَقَطَّعَ ٱلْأَنْسَاكَ * وَمَلَأَ أَمَاكِنَهَا عِظَامَ ٱلنَّاسِ
15 * وَأَيْضًا ٱلْمَذْبَحُ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ إِيلَ * وَٱلصَّوَاعِدُ ٱلَّذِي صَنَعَ يُورُبْعَامُ بْنُ نَاباطَ * ٱلَّتِي حَطَى
بِإِسْرَائِيلَ * وَأَيْضًا لِذَلِكَ ٱلْمَذْبَحِ وَتِلْكَ ٱلصَّاعِدَ قَلَعَهَا * وَأَحْرَقَ ٱلصَّاعِدَ وَدَقَّهَا مِثْلَ ٱلتُّرَابِ *
وَأَحْرَقَ ٱلْأَنْسَاكَ * وَٱلْتَفَتَ يُوسِيَّا فَأَبْصَرَ قُبُورَ أَنْسَاكٍ فِي ٱلْجَبَلِ * فَبَعَثَ وَأَخَذَ ٱلْعِظَامَ مِنَ 16
ٱلْقُبُورِ * فَأَحْرَقَهَا عَلَى ٱلْمَذْبَحِ وَنَجَّسَهُ * مِثْلَ قَوْلِ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي قَالَ نَبِيُّ ٱللَّهِ سَمَعِيَّا ٱلَّذِي نَادَى
بِهٰذَا ٱلْقَوْلِ * فَقَالَ ٱلْمَلِكُ * مَا هٰذَا ٱلتِّمْثَالُ ٱلَّذِي أَرَاهُ * فَقَالُوا لَهُ أَهْلُ ٱلْقَرْيَةِ بَيْتِ إِيلَ * هٰذَا 17
سَمَعِيَّا نَبِيُّ ٱللَّهِ ٱلَّذِي جَاءَ مِنْ يَهُودَا * وَقَصَّ جَمِيعَ هٰذَا ٱلْقَوْلِ ٱلَّذِي فَعَلْتَهُ أَنْتَ * وَنَادَى
بِهِ عَلَى مَذْبَحِ بَيْتِ إِيلَ * فَقَالَ ٱتْرُكُوهُ * لَا يَقْرَبْ أَحَدٌ إِلَى قَبْرِهِ * وَلَا يُحَرِّكْ أَحَدٌ عِظَامَهُ * 18
فَبَقِيَ قَبْرُهُ سَالِمًا * وَحَسْكُ فِيهِ بَاقِيًا * وَأَيْضًا جَمِيعُ بُيُوتِ ٱلصَّوَاعِدِ ٱلَّتِي فِي قُرَى سَمَرِينَ * 19
ٱلَّذِي صَنَعَتْ مُلُوكُ إِسْرَائِيلَ لِيُغْضِبُوا ٱلرَّبَّ * أَبْعَدَهَا يُوسِيَّا * وَصَنَعَ بِهَا مِثْلَ مَا صَنَعَ
فِي بَيْتِ إِيلَ * وَذَبَحَ جَمِيعَ سَدَنَةِ ٱلصَّوَاعِدِ ٱلَّذِينَ كَانُوا يُصْعِدُونَ ٱلْجُوَارَاتِ عَلَى 20
ٱلْمَذْبَحِ * وَأَحْرَقَ عِظَامَ ٱلنَّاسِ عَلَيْهَا * وَرَجَعَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَأَمَرَ ٱلْمَلِكُ جَمِيعَ ٱلشَّعْبِ 21
وَقَالَ * ٱعْمَلُوا فَصْحًا لِلرَّبِّ إِلٰهِكُمْ * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي سِفْرِ هٰذَا ٱلْمِيثَاقِ * مِنْ 22
أَجْلِ أَنَّهُ لَمْ يُعْمَلْ مِثْلُ هٰذَا ٱلْفَصْحِ مِنْ يَوْمِ ٱلْقُضَاةِ ٱلَّذِينَ قَضَوْا فِي إِسْرَائِيلَ * وَلَا فِي
جَمِيعِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ وَمُلُوكِ يَهُودَا * إِلَّا فِي سَنَةِ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ لِلْمَلِكِ يُوسِيَّا عُمِلَ هٰذَا 23
ٱلْفَصْحُ بِأُورُشَلِيمَ لِلرَّبِّ *

Excelsa quæ erant ante Jerusalem ad 13
dexteram montis exitialis quem ædificaverat Salomon rex Israelis Astarothi deæ Sidoniorum, & Chamoso idolo Moabitarum, & Malchomo idolo filiorum Ammon; evertit rex Josia, 14
Confractis statuis, & concisis idolis: & eorum loca humanis ossibus implevit jussit. Aram etiam quæ erat in Beth-il, & 15
excelsa quæ fecerat Jerobaam Nabathi filius, quibus peccaverat in Israelem; eam inquam aram, & illud excelsum evertit; excelsum autem igne cumbussit & pulveris instar comminuit: idola quoque succendit. Deinde conversus 16
Josia vidit in monte sepulchra deorum: quare mittens tulit ossa è sepulchris, & combussit ea super aram, & contaminavit illam, juxta Domini sententiam quam dixerat propheta Dei Semeia qui hanc sententiam prædicaverat. Postea 17
dixit rex, Quod est hoc simulachrum quod video? Responderunt ei cives urbis Beth-il, Hic est Semeia propheta Dei, qui veniens ex Juda narravit has res omnes quas tu fecisti, & prædicavit eas adversùs aram Beth-il. Dixit, Sinite 18
eum, nemo ad sepulchrum ejus accedat, nemoque ipsius ossa loco moveat: quare sepulchrum ejus intactum remansit, & corpus ejus extat in illo. Omnes item 19
ædes excelsorum quæ erant in civitatibus Samariæ, quas extruxerant reges Israelis ut Dominum ad iram concitarent; summovit Josia, fecitque eis quemadmodum fecerat in Beth-il. Omnes 20
denique excelsorum ministros qui ibus offerebant super altare, jugulavit; & ossa humana super illa combussit: deinde reversus est in Jerusalem. Tum præ- 21
cepit rex toti populo, & ait, Celebrate pascha Domino Deo vestro, quemadmodum scriptum est in libro fœderis hujus. Non enim celebratum fuerat aliud huic 22
paschati simile à die Judicum qui judicaverant in Israele, neque sub ullo regum Israelis et regum Judæ. Sed 23
anno decimo octavo Regis Josiæ celebratum fuit illud pascha Domino in Jerusalem.

מלכים ב: כג

, Teraphim & , *sciolos* & , pythones etiam Et
24 וְגַם אֶת־הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים
conſpiciebantur quæ , abominationes omnes & , idola &
וְאֶת־הַגִּלֻּלִים וְאֶת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ
ſtatueret ut :Joſijahu *expurgavit* Jeruſalaim in & , Jehudah terra in
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם בְּעֲבוּר יַאֲשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים
invenit quem libro *ſuper* ſcripta legis verba
אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא
fuit non ipſe ſicut Et .DOMINI domo ſacerdos Chilchijahu
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה׃ 25 וְכָמֹהוּ לֹא־הָיָה
,ſuo corde toto in DOMINUM ad ſit reverſus qui rex *ejus facies ad*
לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבּוֹ
legem omnem juxta ſua validitate tota in & , ſua anima tota in &
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכָל תּוֹרַת
Veruntamen .ipſe ſicut ſurrexit non eum poſt & : Moſeh
מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ׃ 26 אַךְ
eſt iratus quo magni ſui *naſi* ira ab DOMINUS eſt reverſus non
לֹא־שָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר חָרָה
eum irritavit quibus , irritationes omnes *ſuper* , Jehudah *in ej° naſus*
אַפּוֹ בִּיהוּדָה עַל כָּל־הַכְעִסִים אֲשֶׁר הִכְעִיסוּ
deſuper removebo Jehudah Etiam :DOMINUS dixit Et .Menaſſeh
מְנַשֶּׁה׃ 27 וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם אֶת־יְהוּדָה אָסִיר מֵעַל
civitatem reprobabo & :Iſrael removi ſicut , *meis faciebus*
פָּנַי כַּאֲשֶׁר הֵסַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וּמָאַסְתִּי אֶת הָעִיר
, dixi qua domum & , Jeruſalaim elegi quam , hanc
הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְאֶת הַבַּיִת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי
quæ omnia & , Joſijahu *verborum reſiduum Et* ibi meum nomen Erit
יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם׃ 28 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר
dierum verborum libro *ſuper* ſcripta ipſa nónne , fecit
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
rex Nechoh Parhoh aſcendit ej° diebus In ? Jehudah regum
לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 29 בְּיָמָיו עָלָה פַרְעֹה נְכֹה מֶלֶךְ־
rex abiit & : Perath flumen *ſuper* Aſſur regem *ſuper* Ægypti
מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־נְהַר פְּרָת וַיֹּלֶךְ הַמֶּלֶךְ
Meghiddo in eum occidit & , ejus occurſum in Joſijahu
יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרָאתוֹ וַיְמִיתֵהוּ בְּמְגִדּוֹ
mortuum ſui ſervi eum fecerunt equitare Et .eum *ipſum videre ſecundum*
כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ׃ 30 וַיִּרְכְּבֻהוּ עֲבָדָיו מֵת
eum ſepelierunt & , Jeruſalaim eum adduxerunt & , Meghiddo è
מִמְּגִדּוֹ וַיְבִיאֻהוּ יְרוּשָׁלִַם וַיְקַבְּרֻהוּ
,Joſijahu filium Jehoachaz terræ populus Tulitque .ſuo ſepulchro in
בְּקִבְרָתוֹ וַיִּקַּח עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
.ſuo patre pro eum conſtituerunt regem & , eum unxerunt &
וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו׃
, *ipſum regnando in* Jehoachaz annorum trium & viginti Filius
31 בֶּן־עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ
ejus matris nomen Et .Jeruſalaim in regnavit menſibus tribus &
וְשָׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
,DOMINI oculis in malum Fecitque .Libnah de Irmejahu filia Chamutal
חֲמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 32 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
Parhoh eum ligavit Et .ſui patres fecerunt quæ omnia juxta
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ 33 וַיַּאַסְרֵהוּ פַרְעֹה
dedit & : Jeruſalaim in *regnando in* , Chamath terra in Riblah in Nechoh
נְכֹה בְרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת בְּמָלְכוֹ בִּירוּשָׁלִַם וַיִּתֵּן
.auri talentum & ,argenti talenta centum terram ſuper multam
עֹנֶשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
pro Joſijahu filium Eljachim Nechoh Parhoh conſtituit regem Et
34 וַיַּמְלֶךְ פַּרְעֹה נְכֹה אֶת־אֶלְיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת
Jehoachaz & :Jehojachim ej° nomen vertit & ,ſuo patre Joſijahu
יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־יְהוֹאָחָז
.ibi eſt mortuus & ,Ægyptum venit & ,tulit
לָקַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם׃

REGUM II. — Versio VULG. LAT.

24 Sed & pythones, & ariolos, & figuras idolorum, & immunditias, & abominationes, quæ fuerant in terra Juda & Jeruſalem, abſtulit Joſias: ut ſtatueret verba legis, quæ ſcripta ſunt in libro, quem invenit Helcias ſacerdos in templo Domini. Similis illi non fuit ante eũ rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde ſuo, & in tota anima ſua, & in univerſa virtute ſua, juxta omnem legem Moyſi: neque poſt eũ ſurrexit ſimilis illi. Veruntamen non eſt averſus Dominus ab ira furoris ſui magni, quo iratus eſt furor ejus contra Judam: propter irritationes, quibus provocaverat eum Manaſſes. Dixit itaq; Dominus; Etiam Judam auferam à facie mea, ſicut abſtuli Iſrael: & projiciam civitatem hanc, quam elegi, Jeruſalem, & domum, de qua dixi; Erit nomen meum ibi.
28 Reliqua autẽ ſermonũ Joſiæ, et univerſa quæ fecit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro Verborum dierum regum Juda?
29 In diebus ejº aſcendit Pharao Nechao rex Ægypti, contra regem Aſſyriorum, ad flumen Euphraten: & abiit Joſias rex in occurſum ejus: & occiſus eſt in Mageddo, cùm vidiſſet
30 eum. Et portaverunt eum ſervi ſui mortuum de Mageddo: & pertulerunt in Jeruſalem, & ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo. Tulítque populus terræ Joachaz filium Joſiæ: & unxerunt eum, & conſtituerunt eum regem pro patre
31 ſuo. Viginti trium annorum erat Joachaz cùm regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit in Jeruſalẽ: nomen matris ejus Amital, filiæ Ieremiæ, de Lobna. Et fecit malum coram Domino, juxta
32 omnia quæ fecerant patres ejus. Vinxítque eum Pharao Nechao in Rebla, quæ eſt in terra Emath, ne regnaret in Jeruſalẽ: & impoſuit mulctã terræ, centũ talentis argenti,
34 & talento auri. Regémque conſtituit Pharao Nechao Eliacim filium Joſiæ pro Joſia patre ejus: vertítque nomen ejus Ioakim: porrò Ioachaz tulit, & duxit in Ægyptum, & mortuus eſt ibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

24 Καὶ γε τοὺς ἐγγαστρίους, (π) καὶ τοὺς γνωρίστας, καὶ τὰ θεραφὶν, καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ πάντα τὰ βεβηλώματα τὰ γεγονότα ἐν τῇ γῇ Ἰούδα καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆρεν Ἰωσίας, ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου (ρ) τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ βιβλίου, οὗ εὗρε Χελκίας ὁ ἱερεὺς ἐν οἴκῳ κυρίου. 25 Ὅμοιος αὐτῷ οὐκ (σ) ἐγνώσθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεὺς, ὃς ἐπέστρεψε πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον (τ) Μωυσῆ, καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτῷ. 26 Πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ τῆς μεγάλης ἣ ἐθυμώθη (υ) ὀργῇ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰούδα ἐπὶ τοῖς παροργισμοῖς, οἷς παρώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς. Καὶ εἶπε κύριος, Καί γε (φ) τὸν Ἰούδα ἐκβαλῶ ἀπὸ προσώπου μου, καθὼς ἀπέῤῥιψα τὸν Ἰσραὴλ, καὶ (χ) ἀπεώσομαι τὴν πόλιν ταύτην ἣν ἐξελεξάμην τὴν Ἰερουσαλὴμ, καὶ τὸν οἶκον ὃ εἶπον, Ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων (ψ) ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; 29 Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη Φαραὼ Νεχαὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ βασιλέα Ἀσσυρίων ἐπὶ ποταμὸν Εὐφράτην· καὶ ἐπορεύθη Ἰωσίας εἰς (ω) ἀπαντὴν αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν (α) αὐτὸν Νεχαὼ ἐν Μαγεδδὼ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ἐπέβησαν (β) αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ νεκρὸν ἐκ Μαγεδδὼ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν Ἰωάχαζ υἱὸν Ἰωσίου, καὶ ἔχρισαν αὐτὸν, καὶ (γ) ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἦν Ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (δ) βασιλεύσας ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀμιτὰλ θυγάτηρ Ἱερεμίου ἐκ (ε) Λοβνά. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. Καὶ μετέστησεν αὐτὸν Φαραὼ Νεχαὼ ἐν (ζ) Ῥαβλαὰμ ἐν γῇ Ἐμὰθ τοῦ μὴ βασιλεύειν (η) ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔδωκεν ζημίαν ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑκατὸν τάλαντα χρυσίου. 34 Καὶ ἐβασίλευσε Φαραὼ Νεχαὼ ἐπ' αὐτὸς τὸν Ἐλιακὶμ υἱὸν (θ) Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα ἀντὶ Ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐπέστρεψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακὶμ. καὶ τὸν (ι) Ἰωάχαζ ἔλαβε καὶ εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

Etiam (τ) Thelctas, & cognitores, & Theraphin, & idola, & omnia offendicula, quæ fuerunt in terra Juda, & in Hieruſalem, ſuſtulit Joſias, ut firmaret verba legis ſcripta ſuper librum, quem invenit Chelcias ſacerdos in domo Domini. Similis ei non fuit ante eum rex, qui reverſus eſt ad Dominum in toto corde ſuo, & in tota anima ſua, & in tota fortitudine ſua ſecundùm omnem legem Moyſi: Et poſt eum non ſurrexit ſimilis illi. Veruntamen non eſt averſus Dominus à furore ſuæ magnæ, quo indignatus eſt furor ſuus in Juda ſuper irritationes, quibus irritavit eum Manaſſes. Et dixit Dominus; Etiam Judam removebo à facie mea, ſicut removi Iſrael: & abjiciam civitatem hanc, quam elegeram, ipſam Hieruſalem, & domum (ſ) quâ dixi, Erit nomen meum ibi. Et reliqua verborum Joſiæ, & omnia quæ fecit, nónne hæc ſcripta in libro Verborum dierum regibus Juda? In diebus autem ejus aſcendit Pharao Nechao rex Ægypti ſuper regem Aſſyriorum ſuper flumen Euphratem. Et ivit Joſias in occurſum ejus. Et interfecit eum Nechao in Mageddo, in videndo eum. Et portavérunt eum pueri ejus mortuum de Mageddo, & adduxerunt eum in Hierusalem, & ſepelierunt eum in ſepulchro (τ) ejus. Et ſumſit populus terræ Joachaz filium Joſiæ, & unxerunt eum, & regem fecerunt eum pro patre ejus. Filius viginti & trium annorum erat Joachaz in regnando ipſum, & tres menſes regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Amital, filia Hieremiæ de Lobna. Et fecit malum in oculis Domini, ſecundùm omnia, quæcunque fecerant patres ejus. Et transtulit eum Pharao Nechao in Reblaam in terra Emath, ut non regnaret in Hierusalem: & dedit mulctam ſuper terrã centum talenta argenti, & (υ) centum talenta auri. Et regem fecit Pharao Nechao ſuper eos Eliacim filium Joſiæ regis Juda, pro Joſia patre ejus: & convertit nomen ejus Joacim. Et ipſũ Joachaz cepit, & adduxit in Ægyptum & mortuus eſt ibi.

MS. A. (π) καὶ γνωειστὰς, καὶ θεραφεὶν, (ρ) τὸ γεγραμένον ἐπὶ τοῦ βιβλίῳ, ᾧ εὗρεν (σ) ἐγνωνήθη (τ) Μωυσέως, (υ) ἐν τῇ ὀργῇ (φ) τὸν Ἰούδαν (χ) ἀπώσομαι (ψ) ἡμερῶν (ω) ἀπάντησιν αὐτῷ, (α) αὐτὸν ἐν Μαγεδδὼ (β) αὐτὸν νεκρὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐκ Μαγεδδὼ, (γ) ἐβασίλευσεν (δ) τρεῖς μῆνας (ε) Λοβενά. (ζ) Δεβλαὰ ἐν γῇ Αἰμαὰ (η) αὐτὸ ἐν (θ) Ἰωσίας (ι) Ἰωάχας.

חרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 וְאַף יַת בְּדִין וְיַת זְכוּרוּ וְיַת צַלְמַנְיָא וְיַת טַעֲוָתָא וְיַת כָּל שִׁקּוּצַיָּא דְּאִתְחֲזִיאוּ בְּאַרְעָא דִּבְיַת
יְהוּדָה וּבִירוּשְׁלֵם פַּלֵּי יאשִׁיָּה בְּדִיל לְקַיָּמָא יַת פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּכְתִיבִין עַל סִפְרָא
דְּאַשְׁכַּח חִלְקִיָּה כַּהֲנָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 25 וּכְוָתֵיהּ לָא הֲוָה קָדָמוֹהִי מַלְכָּא דְּתָב לְפוּלְחָנָא
דַיְיָ בְּכָל לִבֵּיהּ וּבְכָל נַפְשֵׁיהּ וּבְכָל נְכָסוֹהִי בְּכָל אוֹרַיְתָא דְּמשֶׁה וּבָתְרוֹהִי לָא קָם כְּוָתֵיהּ׃
26 בְּרַם לָא תָב יְיָ מִתְקוֹף רוּגְזֵיהּ רַבָּא דְּתִקֵּיף רוּגְזֵיהּ בְּדִבְיַת יְהוּדָה עַל כָּל אַרְגּוּזַיָּא דִּי
אַרְגִּיז קָדָמוֹהִי מְנַשֶּׁה׃ וַאֲמַר יְיָ אַף יַת דִּבְיַת יְהוּדָה אַנְלֵי מֵאַרְעָא בְּיַת שְׁכִנְתִּי כְּמָא דְאַנְלֵיתִי
27 יַת יִשְׂרָאֵל וְאַדְחֵיק יַת קִרְתָּא הָדָא דְּאִתְרְעֵיתִי בִּירוּשְׁלֵם וּבְבֵיתָא דַּאֲמַרִית יְהֵי שְׁמִי
28 תַּמָּן׃ וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יאשִׁיָּהוּ וְכָל דִּי עֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דִּמְגִלַּת יוֹמִין לְמַלְכֵי
29 דִּבְיַת יְהוּדָה׃ בְּיוֹמוֹהִי סְלִיק פַּרְעֹה חַגְיָרָא מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם עַל מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל נַהֲר
30 פְּרָת וַאֲזַל מַלְכָּא יאשִׁיָּהוּ לְקַדְמוֹתֵיהּ וְקַטְלֵיהּ בְּמִגְדּוֹ כַּד חֲזָא יָתֵיהּ׃ וְאַחֲתוּהִי עַבְדּוֹהִי
כַּד מִית מִמְּגִדּוֹ וְאַיְתְיוּהִי לִירוּשְׁלֵם וְקַבְּרוּהִי בִּקְבוּרְתֵּיהּ וּדְבַר עַמָּא דְאַרְעָא יַת יְהוֹאָחָז
31 בַּר יאשִׁיָּהוּ וּמְשַׁחוּ יָתֵיהּ וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ תְּחוֹת אֲבוּהִי׃ בַּר עֶסְרִין וּתְלָת שְׁנִין יְהוֹאָחָז כַּד
32 מְלַךְ וּתְלָתָא יַרְחִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וּשׁוּם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָה מִן לִבְנָה׃ וַעֲבַד
33 דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃ וְאַסְרֵיהּ פַּרְעֹה חַגְיָרָא בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דְחֲמָת
מִלְמִמְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וּרְמָא מַגְבִּיתָא עַל עַמָּא מְאָה כִכְּרֵי כַסְפָּא וְכִכְּרָא דְּדָהֲבָא׃
34 וַאֲמְלִיךְ פַּרְעֹה חַגְיָרָא יַת אֶלְיָקִים בַּר יאשִׁיָּהוּ תְּחוֹת יאשִׁיָּהוּ אֲבוּהִי וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ
יְהוֹיָקִים וְיַת יְהוֹאָחָז דַּבַּר וַאֲתָא לְמִצְרַיִם וּמִית תַּמָּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Etiam Pythones & divinatores, et ſimulachra, et idola, et cunctas abomi- 24
nationes quæ videbantur in terra domº Jehudah, et in Jeruſalem delevit
Joſiah, ut firmaret verba legis quæ ſcripta erant in libro quem inveneverat Hhilkiah ſacerdos in domo ſanctuarii Dñi. Et ſicut ille non fuit ante 25
eum rex qui rediret ad cultum Dñi in toto corde ſuo, et tota anima ſua,
et omnibus facultatibus ſuis, juxta omnem legem Moſeh; et poſt illum non
ſurrexit ſicut ille. Verùm non eſt reverſus Dñs à furore indignationis ſuæ 26
magnæ, quo invaluerat indignatio ejus contra [*populum*] *domus* Jehudah
propter omnem irritationem qua irritaverat eum Menaſſeh. Et dixerat 27
Dñs, Etiam homines domus Jehudah migrare faciam de terra domus majeſtatis meæ, ſicut migrare feci Iſrael, et reprobabo civitatem hanc, in qua
mihi complacueram, *in* Jeruſalem, et *in domo* de qua dixeram, Erit nomen
meum ibi. Et reliquum verborum Joſiahu, et omnia quæ fecit; nónne ea 28
ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Jehudah? In diebus 29
illius aſcendit Parghoh claudus rex Miſzraim contra regẽ Athur ad fluvium Perath, et ivit rex Joſiah in occurſum illius, et occidit eum in Megido
quum vidiſſet eum. Et depoſuerunt eum ſervi ſui mortuum ex Megido, et 30
attulerũt illũ in Jeruſalem, et ſepelierunt eũ in ſepulchro ſuo, et accepit populº terræ Jehoahhaz filiũ Joſiahu, et unxerunt eũ, et regem conſtituerunt eũ
pro patre ſuo. Filiº viginti et triũ annorũ erat Jehoahhaz quando regnavit, 31
et tribº menſibus regnavit in Jeruſalem; et nomen matris ejus Hhamutal
filia Jermiah de Libnah. Et fecit quod malum erat ante Dñm, juxta omnia 32
quæ fecerant patres ejus. Et vinxit illum Parghoh claudº in Riblah in terra Hhamath ne regnaret ſuper Jeruſalem, et impoſuit mulctã ſuper popu- 33
lum terræ centũ talenta argenti, et talentũ auri. Et regem conſtituit Par- 34
ghoh claudus Eljakim filium Joſiah pro Joſiah patre ejus, et poſuit nomen ejus Jehojakim et ipſum Jehoahhaz accepit, et venit in Miſzraim, et
mortuus eſt ibi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܐܦ ܐܝܬ ܕܡܓܘܣ̈ܐ ܘܡܢܚ̈ܫ̈ܐ ܘܬܪ̈ܦ̈ܝܡ ܘܓܠ̈ܘܠ̈ܐ ܘܟܠ ܪ̈ܓܣ̈ܐ ܕܐܬܚܙ̈ܝ ܒܐܪ̈ܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫ̈ܘܩ̈ܐ ܕܝܪ̈ܘܫ̈ܠܡ ܐܒܕ ܝܘܫ̈ܝܐ ܕܢܩܝܡ ܐܢ̈ܘܢ ܡ̈ܠ̈ܐ ܕܟܬ̈ܒ̈ܐ ܕܐܫ̈ܟܚ ܚ̈ܠܩ̈ܝܐ ܟܗ̈ܢܐ ܒܒ̈ܝܬ ܡ̈ܪ̈ܝܐ ܒܟܬ̈ܒ̈ܐ ܗ̈ܠ̈ܝܢ ܕܐܫ̈ܟܚ ܗ̈ܠ̈ܩ̈ܝܐ ܒܒ̈ܝܬ ܡ̈ܪ̈ܝܐ ܒܟܬ̈ܒ̈ܐ ܗ̈ܠ̈ܝܢ ܕܐܫ̈ܟܚ ܗ̈ܠ̈ܩ̈ܝܐ

25 ܘܠܐ ܗ̈ܘܐ ܠܗ ܕܡ̈ܝܘ ܠܦ̈ܢ̈ܝܗ ܕܝ̈ܘܫ̈ܝܐ ܕܐ̈ܬܦ̈ܢ̈ܐ ܒ̈ܟ̈ܠ ܠ̈ܒ̈ܗ ܘ̈ܒ̈ܟ̈ܠ ܢ̈ܦ̈ܫ̈ܗ ܘ̈ܒ̈ܟ̈ܠ ܚ̈ܝ̈ܠ̈ܗ ܟ̈ܟ̈ܠ ܕ̈ܟ̈ܬ̈ܝܒ ܒ̈ܟ̈ܬ̈ܒ̈ܐ ܕ̈ܢ̈ܡ̈ܘܣ̈ܐ ܘ̈ܒ̈ܬ̈ܪ̈ܝܗ ܠ̈ܐ ܩ̈ܡ ܕ̈ܟ̈ܘܬ̈ܗ ܕ̈ܝ̈ܘ̈ܫ̈ܝܐ ܕ̈ܠ̈ܐ ܗ̈ܘ̈ܐ ܕ̈ܡ̈ܝ̈ܘ ܠ̈ܦ̈ܢ̈ܝ̈ܗ ܕ̈ܝ̈ܘ̈ܫ̈ܝ̈ܐ ܕ̈ܐ̈ܬ̈

מלכים ב : כד

fecit æstimare Verũtamen .Parhoh ipsi Jehojachim dedit aurũ & argentũ Et
35 וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה֙ אַ֣ךְ הֶעֱרִ֣יךְ
viro : Parhoh *os super* argentum *dandum ad* terram
אֶת־הָאָ֔רֶץ לָתֵ֖ת אֶת־הַכֶּ֑סֶף עַל־פִּ֣י פַרְעֹ֔ה אִ֚ישׁ
populo aurum & ,argentum exigebat suã æstimationẽ secundũ
כְּעֶרְכּ֔וֹ נָגַ֖שׂ אֶת־הַכֶּ֣סֶף וְאֶת־הַזָּהָ֑ב אֶת־עַ֕ם
annorum quinque & viginti Filius .Nechoh Parhoh *dandum ad* ,terræ
36 הָאָ֖רֶץ לָתֵ֣ת לְפַרְעֹ֣ה נְכֹ֔ה׃ בֶּן־עֶשְׂרִ֥ים וְחָמֵ֛שׁ שָׁנָ֖ה
:Jerusalaim in regnavit annis undecim &,*ipsum regnando in* Jehojachim
יְהוֹיָקִ֣ים בְּמָלְכ֑וֹ וְאַחַ֤ת עֶשְׂרֵה֙ שָׁנָ֣ה מָלַ֔ךְ בִּירוּשָׁלָ֔͏ִם
Fecitque .Rumah de Pedaiah filia Zebudah ejus matris nomen &
37 וְשֵׁם֙ אִמּ֔וֹ זְבוּדָּ֥ה בַת־פְּדָיָ֖ה מִן־רוּמָֽה׃ וַיַּ֗עַשׂ
.ejus patres fecerunt quæ omnia juxta ,DOMINI oculis in malum
הָרַ֥ע בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֑ה כְּכֹ֕ל אֲשֶׁר־עָשׂ֖וּ אֲבֹתָֽיו׃

CAP. XXIV. כד

Jehojachim ei fuit & : Babel rex Nebuchadnesar ascendit ej' diebus In
1 בְּיָמָ֗יו עָלָ֤ה נְבֻכַדְנֶאצַּר֙ מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֔ל וַיְהִי־לוֹ֙ יְהוֹיָקִ֔ים
DOMINUS misit Et .eum *in* rebellavit &,est reversus &,annis tribus servus
עֶ֥בֶד שָׁלֹ֖שׁ שָׁנִ֑ים וַיָּ֣שָׁב וַיִּמְרֹד־בּֽוֹ׃ וַיְשַׁלַּ֤ח יְהוָה֙
, Moab *agmina* & , Aram *agmina* & , Chasdim *agmina* eum *in*
2 בּ֣וֹ אֶת־גְּדוּדֵ֣י כַשְׂדִּ֔ים וְאֶת־גְּדוּדֵ֥י אֲרָ֖ם וְאֶת־גְּדוּדֵ֣י מוֹאָ֑ב
ẽ *dispergendum ad* ,Jehudah in eos misit & ,Hammõ filiorum *agmina* &
וְאֶת־גְּדוּדֵ֣י בְנֵֽי־עַמּ֗וֹן וַיְשַׁלְּחֵם֙ בִּיהוּדָ֣ה לְהַאֲבִידוֹ
.prophetarũ suorũ servorũ *manu in* fuerat locut' quod ,Domini verbũ juxta
כִּדְבַר֙ יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר בְּיַד֙ עֲבָדָ֣יו הַנְּבִיאִֽים׃
desuper removendum ad , Jehudah *in* fuit DOMINI os *super* Veruntamen
3 אַ֚ךְ עַל־פִּ֣י יְהוָ֔ה הָיָ֖תָה בִּיהוּדָ֑ה לְהָסִ֣יר מֵעַ֔ל
etiam Et .fecit quæ omnia secundũ ,Menasseh *peccatis in* , *suis faciebus*
פָּנָ֗יו בְּחַטֹּאת֙ מְנַשֶּׁ֔ה כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֑ה וְגַם֙
sanguine Jerusalaim replevit & ẽ effudit quem ,innocentem sanguinem
דָּ֣ם־הַנָּקִ֔י אֲשֶׁר־שָׁפָ֖ךְ וַיְמַלֵּ֣א אֶת־יְרוּשָׁלַ֑͏ִם דָּ֔ם
,Jehojachim *verborum residuum Et* .parcere DOMINUS noluit & : *innocio*
5 נָקִ֔י וְלֹא־אָבְתָ֥ה יְהוָ֖ה לִסְלֹ֑חַ׃ וְיֶתֶר֙ דִּבְרֵ֣י יְהוֹיָקִ֔ים
dierum verbor ũ libro *super* scripta ipsa nónne ,fecit quæ omnia &
וְכָל־אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה הֲלֹא־הֵ֣ם כְּתוּבִ֑ים עַ֚ל סֵ֣פֶר דִּבְרֵ֣י הַיָּמִ֔ים
regnavitque : suis patribus cum Jehojachim *Facultque* ? Jehudah regum
6 לְמַלְכֵ֖י יְהוּדָ֑ה וַיִּשְׁכַּ֤ב יְהוֹיָקִים֙ עִם־אֲבֹתָ֔יו וַיִּמְלֹ֥ךְ
, Ægypti rex ultra addidit non Et .eo pro ejus filius Jehojachin
7 יְהוֹיָכִ֖ין בְּנ֣וֹ תַחְתָּ֑יו וְלֹא־הֹסִ֤יף עוֹד֙ מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֔יִם
Ægypti flumine à Babel rex tulerat quia : sua terra de *exeundum ad*
לָצֵ֖את מֵאַרְצ֑וֹ כִּי־לָקַ֞ח מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֗ל מִנַּחַל֙ מִצְרַ֔יִם
Filius .Ægypti regis erat quicquid , Perath flumen ad usque
8 עַד־נָהָ֖ר פְּרָ֑ת כֹּ֖ל אֲשֶׁר֙ הָיָ֣תָה לְמֶ֔לֶךְ מִצְרָֽיִם׃ בֶּן־
rensibus tribus & ; *ipsum regnando in* Jehojachin annorum decem octo
שְׁמֹנֶ֤ה עֶשְׂרֵה֙ שָׁנָ֣ה יְהוֹיָכִ֔ין בְּמָלְכ֑וֹ וּשְׁלֹשָׁ֥ה חֳדָשִׁ֖ים
Elnathan filia Nechusta ejus matris nomen & : Jerusalaim in regnavit
מָלַ֣ךְ בִּירוּשָׁלָ֔͏ִם וְשֵׁם֙ אִמּ֔וֹ נְחֻשְׁתָּ֥א בַת־אֶלְנָתָ֖ן
omnia juxta ,DOMINI oculi in malum Fecitque .Jerusalaim de
9 מִירוּשָׁלִָֽם׃ וַיַּ֗עַשׂ הָרַ֥ע בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֑ה כְּכֹ֕ל
servi ascenderunt illo tempore In .ejus pater fecerat quæ
10 אֲשֶׁר־עָשָׂ֖ה אָבִֽיו׃ בָּעֵ֣ת הַהִ֔יא עָל֖וּ עַבְדֵ֣י נְבוּכַדְנֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־
.oblidionem in civitas venit & ,Jerusalaim Babel regis Nebuchadnesar
בָּבֶ֑ל עִ֖יר בַּמָּצֽוֹר׃ וַיָּבֹ֣א נְבוּכַדְנֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶל֮ עַל־
contra tempus ejus servi & : civitatẽ *super* Babel rex Nebuchadnesar Venitque
11 הָעִיר֒ וַעֲבָדָ֖יו צָרִ֥ים עָלֶֽיהָ׃ וַיֵּצֵ֣א יְהוֹיָכִ֗ין מֶ֚לֶךְ יְהוּדָה֙ עַל־
,Babel regem ad Jehudah rex Jehojachin est egressus Et .eam *super*
מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֔ל הֽוּא־וְאִמּ֥וֹ וַעֲבָדָ֖יו וְשָׂרָ֣יו וְסָרִיסָ֑יו
.ejus eunuchi & ,ejus principes & ,ejus servi & ,ejus mater & ipse
וַיִּקַּ֣ח אֹתוֹ֮ מֶ֣לֶךְ בָּבֶל֒ בִּשְׁנַ֣ת שְׁמֹנָ֔ה לְמָלְכֽוֹ׃
eum regnandi octavo anno in , Babel rex eum suscepit Et

Versio VULGATA LATINA.

35 Argentum autem & aurũ dedit Joakim Pharaoni, cùm indixisset terræ per singulos, ut conferretur juxta præceptum Pharaonis : & unumquemque juxta vires suas exegit, tam argentum quàm aurum de populo terræ, ut daret Pharaoni
36 Nechao. Viginti quinque annorum erat Joakim cùm regnare cœpisset : & undecim annis regnavit in Jerusalem : nomen matris ejus Zebida filia Phadaia de Ruma. Et fecit
37 malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ej'.

CAP. XXIV.

1 IN diebus ejus ascendit Nabuchonodosor rex Babylonis, & fact' est ei Joakim serv' trib' annis: & rursũ rebellavit cõtra
2 eũ. Immisitq; ei Dñs latrunculos Chaldæorũ, & latrunculos Syriæ, & latrunculos Moab, & latrunculos filiorum Ammon: & immisit eos in Judam, ut disperderent eum, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat per servos suos pro-
3 phetas. Factum est autem hoc per verbum Domini contra Judam, ut auferret eum coram se, propter peccata Manasse universa quæ fecit, Et propter sanguinem innoxium, quem effudit, & implevit Jerusalem cruore innocentium: & ob hanc rem noluit Do-
5 minus propitiari. Reliqua autem sermonum Joakim, & universa quæ fecit, nónne hæc scripta sunt in libro Sermonum dierum regum Juda? Et dormivit Joakim cum pa-
6 tribus suis : Et regnavit Joachin filius ejus pro eo. Et
7 ultrà non addidit rex Ægypti, ut egrederetur de terra sua : tulerat enim rex Babylonis, à rivo Ægypti usque ad fluvium Euphraten, omnia quæ
8 fuerant regis Ægypti. Decem & octo annorum erat Joachin cùm regnare cœpisset, & tri-
10 bus mensibus regnavit in Jerusalem : nomen matris ejus Nohesta filia Elnathan de Jerusalem. Et fecit malum corã Domino, juxta omnia quæ fecerat pater ej'. In tempore illo
11 ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Jerusalẽ, et circũdata est urbs
12 munitionibus. Venitq; Nabuchodonosor rex Babylonis ad civitatem cum servis suis, ut oppugnarẽt eã. Egressúsq; est Joachin rex Juda ad regẽ Babylonis, ipse, et mater ej', et ser-
vi ej', et principes ej', et eunuchi ej' : et susceptit eũ rex Babylonis anno octavo regni sui.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

35 Καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἔδωκαν Ἰωακὶμ τῷ (κ) Φαραώ, πλὴν ἐπιμοχλάφησε τὴ γῆ τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ὃν τρόπον Φαραώ· ἀνὴρ κατὰ τὴν ζωτίμησιν αὐτοῦ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον μὴ τοῦ λαοῦ τῆς
36 γῆς (λ) τοῦ δοῦναι τῷ Φαραὼ Νεχαώ. Τριάκοντα εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν Ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ιελδαὰ
37 δυνάτης (μ) Φασαὴλ ἐκ Ρυμά. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν (ν) ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

MS. A. (κ) Φαραὼ Νεχαὼ, πλὴν ἐπιμοχλάφησε ἐκ Ρυμά. (ν) ἐνώπιον κυρίου,

ΚΕΦ. κδ'.

1 ΕΝ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἐγένηθη αὐτῷ Ἰωακὶμ δοῦλος τρία ἔτη· καὶ ἐπέστρεψε καὶ
2 ἠθέτησεν (α) ἐν αὐτῷ. Καὶ ἀπέστειλε κύριος αὐτῷ τοὺς (β) μονοζώνους τῶν Χαλδαίων, καὶ τοὺς μονοζώνους Συρίας, καὶ τοὺς μονοζώνους Μωάβ, καὶ τοὺς μονοζώνους υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς (γ) ἐν τῇ γῇ Ἰούδα τοῦ καταδυσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου, ὃν ἐλάλησεν
3 ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. Πλὴν διὰ τὸ θυμὸν κυρίου ἦν ἐν τῷ Ἰούδα, (δ) ἀποστῆσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐν ἁμαρ-
4 τίαις Μανασσῆ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε. Καὶ γε (ε) τὸ αἷμα ἀθῷον ἐξέχεε, καὶ ἔπλησε τὴν Ἰερουσαλὴμ αἵματος ἀθῷου, καὶ οὐκ ἠθέλησε
5 κύριος ἱλασθῆναι. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωακὶμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, (ζ) οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα διὰ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡ-
6 μερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα; Καὶ ἐκοιμήθη (η) Ἰωακὶμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν (θ) Ἰωακὶμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
7 Καὶ οὐ προσέθετο ἔτι (ι) βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐξελθεῖν ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου πάντα ὅσα ἦν τοῦ βα-
8 σιλέως Αἰγύπτου. Υἱὸς ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν (κ) Ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ (λ) Νέδα δυνάτης Ἐλλαναθὰμ ἐξ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ πονη-
9 ρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
10 (μ) ἀνέβη Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ᾠκοδομήθη ἡ πόλις ἐν
11 περιοχῇ. Καὶ (ν) εἰσῆλθεν Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς (ξ) πόλιν, καὶ οἱ
12 παῖδες αὐτοῦ ἐπολιόρκουν (ο) ἐπ' αὐτήν. Καὶ ἐξῆλθεν (π) Ἰωακὶμ βασιλεὺς Ἰούδα ὅτι βασιλεὰ Βαβυλῶνος, αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ οἱ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ, (ρ) καὶ οἱ εὐνοῦχοι αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν (σ) αὐτὸ βασιλεὺς Βαβυλῶνος (τ) ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ.

MS. A. (α) αὐτῷ. Καὶ (β) μονοζώνους * Συρίας, (γ) ἐν γῇ (δ) ἀποστῆσαι αὐτὸ ἀπὸ προσώπου (ε) αἷμα (ζ) οὐχ (η) Ἰωακὶμ μετὰ τῶν πατέρων, καὶ (θ) Ἰωακὶμ (ι) βασιλεὺς * ἐξῆλθεν ἐκ γῆς (κ) Ἰωακὶμ (λ) Ναὶδα δυνάτης Ἐλλαμαθὰμ (μ) ἀνέβη βασιλεὺς (ν) εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς (ξ) τῆς πόλιν, (ο) τῆς ἐπ' αὐτήν. (π) Ἰωακὶμ (ρ) καὶ εὐνοῦχοι (σ) αὐτὸς (τ) ἐν ἔτει ὀγδόῳ τῆς

Targum JONATHAN.

35 וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא יְהַב יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה בְּרֵם רְמָא מַגְבִּיתָא עַל עַמָּא דְאַרְעָא לְמִתַּן יַתְכַּסְפָּא
עַל מֵימְרָא דְפַרְעֹה גְּבַר כַּד חֲזִי טַקִּיס יַת כַּסְפָּא וְיַת דַּהֲבָא מִן עַמָּא דְאַרְעָא לְמִתַּן לְפַרְעֹה
36 חֲנִירָא : כַּר עַסְרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין יְהוֹיָקִים כַּד מְלַךְ וְחַדָּא עַסְרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם
37 אִמֵּיהּ זְבוּדָה בַת פְּדָיָה מִן רוּמָה : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבָדוּ אֲבָהָתּוֹהִי :

כד

1 בְּיוֹמוֹהִי סְלִיק נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וַהֲוָה לֵיהּ יְהוֹיָקִים עַבְדָּא תְּלָת שְׁנִין וְתָב וּמְרִיד
2 בֵּיהּ : וְגָרֵי יְיָ בֵּיהּ יַת מַשְׁרִיתָא דַּסְדָאֵי וְיַת מַשְׁרִיתָא אֲרָם וְיַת מַשְׁרִיתָא מוֹאָבִית וְיַת מַשְׁרִיתָא בְּנֵי
3 עַמּוֹן וּגְרֵנוּן בְּדִבְרַת יְהוּדָה לְאוֹבָדֵיהוֹן כְּפִתְגָמָא דְיָיָ דִּי מַלֵּל בִּידָּ עַבְדּוֹהִי נְבִיָּא : בְּרַם עַל
דְּאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ הֲוָת דָּא בִּדְבִרַת יְהוּדָה לְאַנְלָיוּתְהוֹן מֵאַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ בְּחוֹבֵי מְנַשֶּׁה
4 כְּכֹל דַּעֲבַד : וְאַף דְּם זַכַּי דְּאֲשַׁד וּמְלָא יַת יְרוּשְׁלֵם חוֹבַת דָּם זַכַּי רַעֲוָא קֳדָם יְיָ דְּלָא
5 לְמִשְׁבָּק : וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹיָקִים וְכֹל דִּי עֲבַד הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַי לְמַלְכֵי
6 דְּבִרַת יְהוּדָה : וּשְׁכִיב יְהוֹיָקִים עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ יְהוֹיָכִין בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי : וְלָא אוֹסִיף
עוֹד מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְמִפַּק מֵאַרְעֵיהּ אֲרֵי נְסִיב מַלְכָּא דְבָבֶל מִנַּחַל מִצְרַיִם עַד נְהַר פְּרָת
8 כֹּל דַּהֲוָה לְמַלְכָּא דְמִצְרַיִם : בַּר תְּמָנֵי עַסְרֵי שְׁנִין יְהוֹיָכִין כַּד מְלַךְ וּתְלָתָא יַרְחִין מַלְכָּ
9 בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ נְחֻשְׁתָּא בַּרַת אֶלְנָתָן מִירוּשְׁלֵם : וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד
10 אֲבוּהִי : בְּעִדָּנָא דְהַהִיא סְלִיקוּ עַבְדֵי נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַל קִרְתָּא וַעֲבָדוּהִי צִירִין עֲלַהּ קִרְתָּא
11 בְּצִירָא : וַאֲתָא נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַל קִרְתָּא וַעֲבָדוּהִי צִירִין עֲלַהּ : וּנְפַק יְהוֹיָכִין
12 מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבִירַת יְהוּדָה עַלְמַלְכָּא דְבָבֶל הוּא וְאִמֵּיהּ וַעֲבָדוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי וְסָרְסֵיהּ וּנְסִיבֵ
יָתֵיהּ מַלְכָּא דְבָבֶל בְּשַׁנַת תְּמָנֵי לְמַלְכֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et argentum et aurum dedit Jehojakim ipsi Parghoh: verùm imposuit tri- 35
butum super populum terræ, ut daret argentum juxta dictum Parghoh, uni-
cuiq; prout visum est, ordinavit argentum et aurum ex populo terræ ut da-
ret Parghoh claudo. Filius viginti et quinq; annorũ erat Jehojakim quan- 36
do regnavit, et undecim annis regnavit in Jerusalem, et nomen matris ejus
Zebudah filia Pedajah ex Rumah. Et fecit quod malum erat ante Domi- 37
num juxta omnia quæ fecerant patres ejus.

CAP. XXIV.

IN diebus ejus ascendit Nebucadnesar rex Babel, et fuit illi Jehojakim 1
servus tribus annis, sed rediit et rebellavit in eum. Et immisit Dominus in 2
eum exercitus Chazzdæorum et exercitus Aram, et exercitus *Moab*, et ex-
ercitus filiorũ Ghamon; misit eos, inquam, in homines domus Jehudah, ut
perderent eos, juxta verbum Dñi, q̃ locutus fuerat per manũ servorũ suo-
rum prophetarum. Certè quod irritâssent Dñm, fuit hoc in [*populi*] *domus* 3
Jehudah, ut migrare faceret eos de terra dom' majestatis suæ, propter pec-
cata Menasseh juxta omnia quæ fecerat. Et etiam propter sanguiné inno- 4
centẽ quem effuderat et impleverat Jerusalem *reatu sanguinis innocentis*,
fuit voluntas Dñi non parcere. Et reliquũ verborum Jehojakim, et omnia 5
quæ fecit; nónne illa scripta sunt in libro verborũ dierum regum domus
Jehudah? Et cubuit Jehojakim cum patribus suis, et regnavit Jehojachin 6
filius ejus pro eo. Et non addidit ampliùs rex Misraim exire de terra sua, 7
quia ceperat rex Babel à fluvio Misraim usq; ad fluvium Perath, omnia
quæ fuerant regis Misraim. Fili' octodecim annorũ erat Jehojachin quan- 8
do regnavit, et tribus mensib' regnavit in Jerusalem, et nomen matris ejus
Nehhusta filia Elnathan de Jerusalem. Et fecit q̃ malum erat ante Dñm, 9
juxta omnia quæ fecerat pater ejus. In tempore illo ascenderunt servi Ne- 10
buchadnesar regis Babel contra Jerusalem, et venit civitas in obsessio-
nem. Et venit Nebuchadnesar rex Babel contra urbem, et servi ejus obsi- 11
debant eam. Et exivit Jehojachin rex tribus domus Jehudah ad regem Ba- 12
bel, ipse et mater ejus, et servi ejus, et magnates ejus, et barones ej' : et cep-
pit illũ rex Babel anno octavo regni ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Argentum & aurum illud pendit Jojacimus Pharaoni, sed idem argentum & aurum imposuit regioni juxta verbum oris Pharaonis claudi. Vigintiquinque natus erat annos Jojacim quando regnavit, & undecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus fuit Zebida filia Perajæ, de Rama. Is malum fecit coram Domino, quemadmodum fecerat Manasse.

CAP. XXIV.

IN diebus ejus ascendit Nebuchadnasar rex Babelis contra Jerusalem, factúsque est ei Jojacim servus annis tribus; sed versus defecit ab eo. Concitavit autem in eum Dominus turmas Chaldæorum, turmas Adum, turmas Moab, & turmas filiorum Ammon: hos inquam concitavit in Judam ut perderent eum, secundùm sermonem Domini quem locutus fuerat per servos suos prophetas ex ore Domini. Contigit autem hæc ira contra Judam ut amoveret eos à se, propter peccata Manassis & omnia quæ perpetraverat, Et sanguinem innoxium quem effuderat: implevit enim Jerosolymam sanguine innoxio, ideo noluit Dominus parcere. Cætera gestorum Jojacimi, & quicquid fecit, ecce scripta sunt in libro annalium regum Judæ. Postquam occubuit Jojacim cum patribus suis, regnavit Jojachin filius ejus post ipsũ. Porrò rex Ægypti non est deinceps egressus è terra sua, quia rex Babelis occupaverat à fluvio Ægypti usque ad flumen Euphratem quicquid pertinebat ad regem Ægypti. Annos octodecim natus erat Jojachin quando regnavit, & tribus mensibus regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus fuit Nehesta filia Elithanis, de Jerusalem. Fecítque malum coram Domino, quemadmodum fecerat pater ejus. Eo tempore ascendit Nebuchadnasar rex Babelis contra Jerusalem, fuítque civitas arctè conclusa. Et veniente Nebuchadnasare rege Babelis contra civitatem, dum servi ipsius obsiderent eam; Egressus est Jojachin rex Judæ ad regem Babelis, ipse & mater ipsius, servi, magnates, & eunuchi ipsius: abduxítque eum secum rex Babelis anno regni sui octavo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Argentum & aurum illud pendit Jojacim Pharaoni, quoniam exacta fuerunt à populo terræ nomine Pharaonis, ab unoquoq; scilicet populi: prout fere quisque poterat, eâdem ratione pendebant argentum et aurum nomine Pharaonis claudi. Erat autem Jojacim quâ die regem creavit eum Pharaon, natus annos vigintiquinq; manssitque annis undecim rex in Jerusalem: nomen matris ejus fuit Zebida filia Phevajæ, ex Rama. Scelerate autem se gessit Jojacim coram Deo, quemadmodum se gesserant majores ejus.

CAP. XXIV.

HujusCe temporibus ascendit Bochtonassar rex Babelis contra Jerusalem, factusque est illi Jojacim servus tribus annis; sed adversus Jojacim rebellavit in eum. Lacessivit autem in eum Dominus turmas Chaldæorum, & turmas Edom, turmas Moab, & turmas filiorum Ammon; & immisit eos contra Judam ut perderent eum, prout dixerat Dominus, & ut locutus fuerat per linguas servorum suorum prophetarum ex ore Domini. Erat enim ira maxima contra Judam, ut removeret eos à se, propter scelera Manassis, & omnia quæ fecerat, Et sanguinem insontem quem profuderat, implens Jerosolymam sanguine innoxio: nec volebat Dominus prætermittere ultionem sanguinum quos effuderat Manasse. Reliquæ res gestæ Jojacimi, & quicquid fecit, scriptum est in libro chronicorũ regũ Juda. Demum occumbente Jojacimo cum patribus suis, regnavit post eũ Jojachin. Nec perrexit amplius rex Ægypti procedere in Syriam, quia rex Babelis ceperat à flumine Ægypti usque ad flumen Euphratem quicquid erat regis Ægypti. Erat autem Jojachin quâ die regnavit, annos natus decem & octo, mansitq; rex in Jerusalem tribus mensibus: nomen matris ejus erat Nehesta filia Eliathanis, de Jerusalem. Is scelerate se gessit coram Deo, uti fecerant patres ejus. Hujus etiam diebus ascendens Bochtonassar rex Babelis in Jerusalem, obsedit eam; Cúmque versaretur Bochtonassar rex Babelis in ea regione dum servi ipsius obsiderent Ferosolymam, Prodivit Jojachin rex Judæ ad regem Babelis unà cum matre sua, servis suis, principibus, & fidentiaribus suis: abduxitque eum secum rex Babelis, & in captivitatem adegit.

מלכים ב: כה

thesauros &, DOMINI domus thesauros omnes inde eduxit Et
13 וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֵת כָּל־אוֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאוֹצְרוֹת
Selomoh fecerat quæ aurea vasa universa concidit &: regis domus
בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְקַצֵּץ אֵת כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה
.DOMINUS est locutus sicut ,DOMINI templo in Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
& , principes universos & , Jerusalaim omnem transtulit &
14 וְהַגְלֶה אֶת כָּל־יְרוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־הַשָּׂרִים וְאֵת
,artificem omnem & : captivorum millia decem virtute fortes omnes
כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים גּוֹלָה וְכָל־הֶחָרָשׁ
transtulit Et .terræ populi tenuitatem præter remansit non : inclusorem &
15 וְהַמַּסְגֵּר לֹא נִשְׁאַר זוּלַת דַּלַּת עַם־הָאָרֶץ׃ וַיֹּגֶל
, regis uxores & , regis matrem & : Babel in Jehojachin
אֶת־יְהוֹיָכִין בָּבֶלָה וְאֶת־אֵם הַמֶּלֶךְ וְאֶת־נְשֵׁי הַמֶּלֶךְ
captivitatem fecit ire terræ arietes & , ejus eunuchos &
וְאֶת־סָרִיסָיו וְאֵת אֵילֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ גּוֹלָה
septem virtutis viros omnes Et .Babel in Jerusalaim de
מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה׃ וְאֵת כָּל־אַנְשֵׁי הַחַיִל שִׁבְעַת
16 facientes fortes omnes , mille inclusorem & , artificem & , millia
אֲלָפִים וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף הַכֹּל גִּבּוֹרִים עֹשֵׂי
.Babel in captivitatem Babel rex eos adduxitque : bellum
מִלְחָמָה וַיְבִיאֵם מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בָּבֶלָה׃
: eo pro ejus patruum Matthaniah Babel rex constituit regem Et
17 וַיַּמְלֶךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת מַתַּנְיָה דֹדוֹ תַּחְתָּיו
unius & viginti Filius .Sidchijahu ejus nomen vertit &
וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ׃ בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת
18 regnavit annis undecim & : ipsum regnando in Sidchijahu anni
שָׁנָה־צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
.Libnah de Irmejahu filia Chamutal ejᵘ matris nomen Et .Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
fecerat quæ omnia juxta ,DOMINI oculis in malum fecit Et
19 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה
,Jerusalaim in erat DOMINI naso super Quia .Jehojachim
יְהוֹיָקִים׃ כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלִַם
20 rebellavit & : sui faciebus desuper eos ipsum projicere donec, Jehudah in &
וּבִיהוּדָה עַד־הִשְׁלִכוֹ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד
.Babel regem in Sidchijahu
צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃

CAP. XXV. כה

, decimo mense in , ejus regnandi nono anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ
omnis & ipse , Babel rex Nebuchadnesar venit , mensis decima in
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוּא וְכָל־
exstruxerunt & : eam super est castrametatus &, Jerusalaim super ejᵘ potentia
חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלִַם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ
, obsidionē in civitas venit Et .undiquaque vallum eam super
עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב׃ וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר
2 .Sidchijahu regis annum undecimum ad usque
עַד עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃
panis erat non & : civitate in fames prævaluit &, mensis nona In
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא הָיָה לֶחֶם
3 belli viri omnes & , civitas est erupta Et .terræ populo
לְעַם הָאָרֶץ׃ וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
: regium hortū juxta qui , muros duos inter portæ via nocte
4 הַלַּיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר ׀ בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ
.solitudinis via abiit & : circumquaque civitatem super Chasdim &
וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
comprehenderunt & , regem post Chasdim exercitus sunt persecuti Et
5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשִּׂגוּ
.eo desuper sunt dispersi ejᵘ exercitus omnis & : Jericho campestribus in eum
אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפְצוּ מֵעָלָיו׃

Versio VULG. LAT.

13 Et protulit indè omnes thesauros domûs Domini, & thesauros domûs regiæ: & concidit universa vasa aurea, quæ fecerat Salomon rex Israel in templo Domini juxta verbum Do-
14 mini. Et transtulit omnem Jerusalem, & universos principes, & omnes fortes exercitûs, decem millia, in captivitatem; & omnem artificem & clusorem: nihilque relictum est, ex-
ceptis pauperibus populi ter-
15 ræ. Transtulit quoque Joachin in Babylonem, & matrem regis, & uxores regis, & eunuchos ejus: & judices terræ du-
xit in captivitatem de Jerusa-
16 lem in Babylonem. Et omnes viros robustos, septem millia, & artifices, & clusores mille, omnes viros fortes & bellato-
res: duxítque eos rex Babylo-
17 nis captivos in Babylonē. Et constituit Matthaniam patruũ ejus pro eo: impositúque no-
men ei, Sedeciam. Vigesimum
18 & primum annum ætatis habebat Sedecias cùm regnare cœpisset, & undecim annis re-
gnavit in Jerusalem: nomen matris ejus erat Amital, filia
19 Jeremiæ, de Lobna. Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat Joakim.
20 Irascebatur enim Dominº contra Jerusalem & contra Judá, donec projiceret eos à facie sua: recessítque Sedecias à re-
ge Babylonis.

CAP. XXV.

1 FActum est autē anno nono regni ejus, mense decimo, decimâ die mensis, venit Nabu-
chodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus ejus, in Jerusalem, & circumdederunt eam: & extruxerunt in circui-
2 tu ejus munitiones. Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annũ regis Se-
3 deciæ, Nonâ die mensis: prævaluítq; fames in civitate, nec
4 erat panis populo terræ. Et interrupta est civitas: & omnes viri bellatores nocte fugerũt, per viam portæ, quæ est inter duplicem murum ad hortum regis, (porrò Chaldæi obsidebant in circuitu civitatẽ:) fũgit itaque Sedecias p viã quæ ducit ad campestria solitudi-
5 nis. Et persecutus est exercitus Chaldæorum regem, comprehendítque eum in planitie Jericho: & omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, & reliquerunt eum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ (υ) ἐξέωσεν ἐκεῖθεν πάντας τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ (χ) συνέκοψε πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησε Σαλωμὼν (φ) ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ ναῷ κυρίου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου. Καὶ ἀπῴκισε (χ) τὸ Ἰερουσαλὴμ
14 καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχύι αἰχμαλωσίας δέκα χιλιάδας αἰχμαλωτίσας, καὶ πᾶν τέκτονα καὶ τὸ συγκλείοντα, καὶ
15 οὐκ ὑπελείφθη πλὴν οἱ πτωχοὶ τῆς γῆς. Καὶ ἀπῴκισε τὸ (ψ) Ἰωαχὶμ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀρχιτρικλίνους τῆς γῆς (ω) ἀπήγαγε εἰς αἰχμαλωσίαν ἐξ
16 Ἰερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα· Καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας τὸ δυνάμεως ἑπτακισχιλίους, καὶ τὸν τέκτονα καὶ τὸ συγκλείοντα χιλίους, πάντες δυνατοὶ ποιοῦντες πόλεμον· καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς
17 βασιλεὺς Βαβυλῶνος μετοικισίαν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἐβασίλευσε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὸ (α) Ματθανίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ (β) ἐπέθηκε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, (γ) Σεδεκίαν.
18 Υἱὸς (δ) εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἐνιαυτὸς Σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ (ε) Ἀμιτὰλ θυγάτηρ (ζ) Ἱερεμίου
19 Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν (η) ἐνώπιον κυρίου,
20 κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἰωακίμ. Ὅτι διὰ τὸ θυμὸν κυρίου ἦν διὰ Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ Ἰούδα, (θ) ἕως ἀπέῤῥιψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἠθέτησε Σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.

MS. A. (υ) ἐξέωσεν πάντας (φ) βασιλεὺς (χ) πᾶσαν τὴν (ψ) Ἰωακεὶμ (ω) ἀπήγαγεν αἰχμαλωσίαν (α) Μαθθανίαν (β) ἔθηκεν (γ) Σεδεκίαν. (δ) εἴκοσι ἐτῶν Σεδεκίας (ε) Ἀμιτὰλ (ζ) Ἱερεμίου ἀπὸ Λομνά. Καὶ (η) ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, (θ) ὡς

ΚΕΦ. κε'.

1 ΚΑὶ (α) ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ (β) ἐννάτῳ τοῦ βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ μηνὶ τῷ (γ) δεκάτῳ, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ (δ) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτὴν περιτειχισμὸν κύκλῳ.
2 Καὶ ἦλθεν (ε) ἡ πόλις ἐν συνοχῇ ἕως τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους τοῦ βασιλέως Σεδεκίου (ζ) Ἐννάτῃ τοῦ μηνὸς. καὶ ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐν τῇ
4 πόλει, καὶ οὐκ ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς. Καὶ ἐῤῥάγη ἡ πόλις, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου ἐξῆλθον νυκτὸς ὁδὸν πύλης (η) τῆς ἀναμέσον τοῦ τείχους, αὕτη (θ) ἐστὶ τοῦ κήπου τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ Χαλδαῖοι ὅλην τὴν πόλιν κύ-
5 κλῳ. καὶ ἐπορεύθη ὁδὸν τῆς Ἀραβα· Καὶ ἐδίωξεν ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων ὀπίσω τοῦ βασιλέως, καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἐν (ι) Ἀραβὼθ Ἰεριχὼ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσπάρη ἐπάνωθεν αὐτοῦ.

Et exportavit indè omnes thesauros domûs Domini, & thesauros domûs regis: & concîdit omnia vasa aurea, quæ fecerat Salomon rex Israel in templo Domini, juxta verbum Domini. Et transtulit ipsam Hierusalem, & omnes principes, & potentes fortitudine, & captivitatis decem millia captivans, & omnem fabrum & inclusorem: & non remansit, nisi mendici terræ. Et transtulit ipsum Joachim in Babylonem, & matrem regis, & uxores regis, & eunuchos ejus: & fortes terræ abduxit in demigrationem è Hierusalem in Babylonem: Et omnes viros virtutis, septem mille, & fabrum, & inclusorem, mille: omnes potentes facientes bellum. Et duxit eos rex Babylonis transmigrationem in Babylonem. Et regem fecit rex Babylonis ipsum (g) Batthaniam filium ejus pro eo, & imposuit nomen ejus, Sedecia. Filius viginti & unius annorum Sedecias in regnando ipsum: & undecim annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Amital, filia Hieremiæ. Et fecit malum in conspectu Domini, juxta omnia quæ fecerat Joacim. Quoniam super indignationem Domini erat in Hierusalem, & in Juda; quousque abjecit eos à facie sua. Et rebellavit Sedecias in rege Babylonis.

CAP. XXV.

1 ET factum est in anno nono regni ejus in mense (a) decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis virtus ejus super Hierusalem. Et castrametatus est super eam, & ædificavit super eam circummunale in
2 circuitu. Et venit civitas in clausuram usq; ad undecimum annum regis Sedeciæ Nonâ mensis. Et invaluit fames in civitate: & non erant panes populo terræ. Et scissa est civitas:
4 & omnes viri belli exierunt nocte viam portæ, quæ inter muros, (hæc est horti regis:) & Chaldæi super civitatem in circuitu. Et ivit viam (b) Araba: Et persecuta est virtus Chal-
5 dæorum post regem: & cepit eum in Araboth Hiricho: & omnis virtus ejus dispersa est desuper eo.

* δευτέρῳ, παρεπαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἦλθεν (δ) βασιλεὺς (ε) εἰς πόλιν θεωχῆς (ζ) Ἐνάτῃ (η) τοῦ ἀναμέσον (θ) ἥ ἐστιν (ι) Ῥαβὼθ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְאַפֵּיק מַתְקַן יַרְתָּ כָּל אוֹצָרֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיָת אוֹצָרֵי בֵּית מַלְכָּא וְקַצִּין יַת כָּל מָנֵי 13
דַּהֲבָא דְּעָבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּהֵיכְלָא דַיְיָ כְּמָא דִי מַלֵּל יְיָ׃ וְאַגְלִי יַת כָּל יְרוּשְׁלֵם 14
וְיָת כָּל רַבְרְבַיָּא וְיָת כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא עַסְרָא אַלְפִין בְּגָלוּתָא וְכָל אוּמָנַיָּא וְתָרְעַיָּא לָא
אִשְׁתְּאַר אֶלָּהֵן חַשִׁיכֵי עַמָּא דְאַרְעָא׃ וְאַגְלִי יַת יְהוֹיָכִין לְבָבֶל וְיָת אִמָּא דְמַלְכָּא וְיָת נְשֵׁי 15
דְמַלְכָּא וְיָת רַבְרְבָנוֹהִי וְיָת רַבְרְבֵי אַרְעָא אוֹבִיל בְּגָלוּתָא מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃ וְיָת כָּל גִּבָּרֵי 16
חֵילָא שַׁבְעָא אַלְפִין אוּמָנַיָּא וְתָרְעַיָּא אַלְפִין כּוּלְהוֹן גִּבָּרִין גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְאַיְתְנִין
מַלְכָּא דְבָבֶל בְּגָלוּתָא לְבָבֶל׃ וְאַמְלִיךְ מַלְכָּא דְבָבֶל יַת מַתַּנְיָה אַח אֲבוּהִי תְּחוֹתוֹהִי 17
וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ צִדְקִיָּה׃ בַּר עֶסְרִין וְחַדָּא שְׁנִין צִדְקִיָּהוּ כַּד מְלַךְ וְחַדָּא עַסְרֵי שְׁנִין מְלַךְ 18
בִּירוּשְׁלֵם וּשְׁוֹם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ מִן לִבְנָה׃ וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד 19
יְהוֹיָקִים׃ אֲרֵי עַל דְּאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ הֲוָת בִּירוּשְׁלֵם וּבִיהוּדָה עַד דְּאַגְלֵי יַתְהוֹן מֵאַרְעָא בֵּית 20
שְׁכִנְתֵּיהּ וּמְרִיד צִדְקִיָּהוּ בְּמַלְכָּא דְבָבֶל׃

כה

וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּשִׁיעָיְתָא לְמַלְכֵּיהּ בִּירַחָא עֲשִׂירָאָה בְּעַשְׂרָא לִירַחָא אֲתָא נְבוּכַד נֶצַּר 1
מַלְכָּא דְבָבֶל הוּא וְכָל מַשְׁרִיתֵיהּ עַל יְרוּשְׁלֵם וּשְׁרָא עֲלָהּ וּבְנוֹ עֲלָהּ כַּרְקוֹם סְחוֹר סְחוֹר׃
וְעָלַת קִרְתָּא בְּצִירָא עַד חַדָּא עַסְרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא צִדְקִיָּהוּ׃ בְּתִשְׁעָא לִירַחָא וְתַקִּיף כַּפְנָא 2
בְּקִרְתָּא וְלָא הֲוָה מִיכַל לְעַמָּא דְאַרְעָא׃ וְאִתְרַעַת קִרְתָּא וְכָל גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא בְּלֵילְיָא 3
בְּאוֹרַח תַּרְעָא בֵּין שׁוּרְיָא דִי עַל גִּנְתָּא דְמַלְכָּא וְכַסְדָּאֵי שְׁרִין עַל קִרְתָּא סְחוֹר סְחוֹר וְאָזֵל
בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא׃ וּרְדָפוּ מַשְׁרִיתָא כַּסְדָּאֵי בָּתַר מַלְכָּא וְאַדְבִּיקוּ יָתֵיהּ בְּמֵישְׁרֵי יְרִיחוֹ וְכָל 5
מַשְׁרִיתֵיהּ אִתְבַּדַּרַת מִנֵּיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et abstulit inde omnes thesauros domus sanctuarii Dñi, et thesauros domus regis; et confregit omnia vasa auri, quæ fecerat Selomoh rex Israel in templo Dñi, sicut fuerat locutus Dñs. Et migrare fecit omnem Jerusalem, 14
et omnes magnates, et omnes robustos robore decem millia in migrationem, et omnes artifices et janitores; non relicti sunt nisi pauperes populi
terræ. Et migrare fecit Jehojachin in Babel et matrem ipsius regis, et uxo- 15
res regis, et principes ejus, et magnates terræ adduxit in captivitatem à Jerusalem in Babel. Et omnes robustos exercitus septem millia, artifices, & 16
janitores, mille; omnes istos viros robustos facientes bellũ, adduxit, inquam, eos rex Babel in captivitatem in Babel. Et regem constituit rex Babel 17
Matthaniah patruum illius pro illo, et posuit nomen ejus Szidkiah. Filius viginti et unius annorum Szidkiah quando regnavit, et undecim an- 18
nis regnavit in Jerusalẽ: et nomen matris ejus Hhamutal filia Jirmiahu ex
Libnah. Et fecit ꝙ malum erat ante Dñm, juxta omnia quæ fecerat Jehoja- 19
kim. Nam propterea ꝙ provocaverunt ad indignationem Dñm, fuit hoc in 20
Jerusalem, et Jehudah, quousque migrare fecit eos de terra domus majestatis suæ: et rebellavit Szidkiah in regem Babel.

CAP. XXV.

ET fuit anno nono regni ejus mense decimo, decima mensis venit Nebu- 1
chadneſzar rex Babel, ipse et omnes exercitᵘˢ ejᵘˢ contra Jerusalẽ, et castrametatus est adversus eam, et ædificavit contra eam vallum in circuitu. Et
venit urbs in obsidionem usq; ad undecimũ annum regis Szidkiahu. Nona 3
mensis invaluit fames in civitate, nec fuit victus populo terræ. Et diruta est 4
civitas, et omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portæ, inter muros juxta hortum regis: et Chazzdæi castrametabantur contra urbem un-
dique, et abiit per viam planitiei. Et secuti sunt exercitus Chazzdæorum 5
post regem, et apprehenderunt eum in planitiebus Jerihho: & omnis exercitus ejus dispersus est ab eo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et extulit illinc totum thesaurum domûs 13
Domini & thesaurum domûs regis,& concîdit omnia vasa aurea quæ fecerat Salomon
rex Israelis in templo Domini, juxta id quod
prædixerat Dominus. Transtulit etiam totam 14
Jerosolymam, cunctos magnates, omnésque
pollentes viribus,*nempe* decé millia,in captivitatẽ;omnésq; fatellites et cursores,nec reliquit nisi pauperes populi terræ. Transtulit 15
quoque Jojachinũ in Babelé:& matrẽ regis,
& uxores regis, eunuchos ejus, & magnates
terræ ; captivos perduxit è Jerusalem in Babelem. Omnes etiam viros potentes,*nempe* 16
septem millia,& satellites atque cursores mille, omnes denique viros bellatores abduxit
rex Babelis captivos in Babelem. Regé autem constituit rex Babelis Methaniam patruũ 17
ejus pro eo,& vocavit nomen ejus Sedeciam.
Annos vigintiunũ natº erat Sedecias quando 18
regnavit, & undecim annis regnavit in Jerusalem : nomen matris ejus erat Hamtol filia
Jeremiæ, ex Lebna. Fecítque quod malum 19
erat coram Domino, quemadmodum fecerat
Jojacim. Quarè perseveravit ira Domini 20
contra Judam & contra Jerusalem, donec
projiceret eos à conspectu suo.Sed rebellante
Sedeciâ contra regem Babelis,

CAP. XXV.

ANno regni sui nono, decimâ *die* mensis 1
decimi ; venit Nebuchadnasar rex Babelis,
ipse cum omnibus copiis suis contra Jerusalem, & castrametatus est circum eam, extructis undique adversùs eam propugnaculis :
Adeóque arctè fuit obsessa civitas usque ad 2
annum undecimũ regis Sedeciæ. Anno autẽ 3
undecimo regis Sedeciæ,mense quinto,nono
die ejusdem mensis;cùm invaluisset fames in
civitate,nec esset panis populo terræ, Et per- 4
rupta effet civitas ; omnes viri bellatores fugerunt, & noctu ab urbe exeuntes per viam
portæ murorum, quæ erat secus viridarium
regis(Chaldæis interim civitatem obsidentibus) perrexerunt per viam planitiei. Sed 5
exercitus Chaldæorum regem persequentes,
apprehenderunt regem in planitie Jericho,
totâ suâ militiâ ab eo dispersâ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Itaque anno regni sui octavo deprom sit 13
*inde Bochtonassar quicquid erat in thesauro dom*ⁱ *Domini, et quicquid erat in thesauro domûs regiæ,conciditque omnia vasa aurea quæ Salomon rex Israelis fabricaverat pro domo Dei , quemadmodum prædixerat Deus : Et deportavit totã Je-* 14
rosolymam ; & omnes principes, omnesq; robore valentes, nempe *decem millia virorum deportavit Bochtonassar cum omnib*ⁿ *stipatoribus omnibúsque peditibus;nec nisi pauperrimam plebem, & imbecillimos regionis reliquit. Cepit etiam Jojachinum* 15
*regem,& deportavit eum in Babelem:matrem quoque regis, & uxores regis, confidentiores ejus, omnésque regionis principes, captivos abduxit e Jerusalem in Babelem. Item viros omnes robustos,*nempe 16
septem millia, *& custodes ac stipatores mille, omnes denique viros belligeros abduxit rex Babelis captivos in Babelem. Deinde tulit rex Babelis Mathniam Joja-* 17
chini patruum, & creavit eum loco ipsius regem super Jerusalem, imponens illi nomen Sedeciæ. Erat autem Sedecia quo 18
die regnavit, annos natus viginti unum ; mansitque rex super Jerusalem annis undecim: nomen matris ejus erat Hamtol filia Jeremiæ, de Lebna. Hic nephariè se 19
gessit coram Deo,quemadmodum se gesserat Jojacim. Quamobrem erat ira Do- 20
mini contra Judam et contra Jerusalem, ut abjiceret à se. Rebellavit autem Sedecia contra Bochtonassarem regem Babelis.

CAP. XXV.

Quamobrem anno regni Sedeciæ nono, 1
decimâ die mensis decimi ejusdem anni ascendens Bochtonassar rex Babelis unà cum omnibus turmis suis,castra posuit circum Jerusalem,& ædificatis circum eam turribus, obsedit ac pressit eam; Mansit- 2
que in ejus obsidione usque ad undecimum annum regni Sedeciæ regis. Die verò no- 3
nâ quarti mensis ejusdem anni, fame ita crudescente in Jerusalem ut populus terræ cibum habere non possent, Obstipue- 4
runt omnes viri bellatores, & fugientes exierunt ab urbe noctu per portas quæ erant ad latus horti regii, exivitq; Sedecia rex unà cum ipsis, dum milites Chaldæorum urbem obsiderent. Abeunte itaq; rege Sedeciâ,& viris qui erant cum ipso per viam planitiei, Persecutus est Chal- 5
dæorum exercitus regem,& assecuti sunt eum in planitie Jerichuntina solum, quòd universa turma ipsius jam esset ab eo dissipata.

מלכים ב: כה

regem ad eum fecerunt ascendere & ,regem comprehenderunt Et
6 וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ
filios Et .judicium eo cum sunt locuti & : Riblah in Babel
7 בָּבֶל רִבְלָתָה וַיְדַבֵּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט: וְאֶת־בְּנֵי
,cæcavit Sidchijahu oculos & : eius oculis in jugulaverunt Sidchijahu
צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר
mense *in* Et .Babel eum adduxerunt & ,compedibus in eum vinxit &
8 וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיְבִאֻהוּ בָּבֶל: וּבַחֹדֶשׁ
decimus nonus annus ipse ;mensis septima *in* quinto
הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תִּשַּׁע־עֶשְׂרֵה
Nebuzaradan venit ;Babel regis Nebuchadnesar regis annus
9 שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן
combussit Et .Jerusalaim Babel regis servus laniorum magister
רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִָם: וַיִּשְׂרֹף
domos omnes & : regiam domum & ,Domini domum
אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־בָּתֵּי
Et .igni *in* combussit magnam domum omnem & ,Jerusalaim
10 יְרוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־בֵּית גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ: וְאֵת
Chasdim exercitus omnis *destruxerunt circumquaque* Jerusalaim muros
חוֹמֹת יְרוּשָׁלִַם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־חֵיל כַּשְׂדִּים
remanentium populi residuum Et .laniorum magistro qui
11 אֲשֶׁר רַב־טַבָּחִים: וְאֶת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים
,Babel regem ad *fuerant delapsi* qui *cadentium* & ,civitate in
בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל־הַמֶּלֶךְ בָּבֶל
.laniorum magister adan-Nebuzar transtulit ,multitudinis residuum &
וְאֶת יֶתֶר הֲהָמוֹן הגלה נְבוּזַר־אֲדָן רַב־טַבָּחִים:
vinitores *in* laniorum magister reliquit terræ *tenuitate* de Et
12 וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר רַב־טַבָּחִים לְכֹרְמִים
,Domini domo quæ æreas columnas Et .agricolas *in* &
וְלִיגְבִים: וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית־יְהוָה
domo in quod ,æreum mare & ,bases &
וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־בְּבֵית
.Babel in eorum æs tulerunt & ,Chasdim confregerunt ,Domini
13 יְהוָה שִׁבְּרוּ כַשְׂדִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת נְחֹשְׁתָם בָּבֶלָה:
& ,psalteria & ,scopas & ,ollas Et
וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְּזַמְּרוֹת וְאֶת
,*eis in* ministrabant quibus ,ærea vasa omnia & ,cochlearia
14 הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָם
: aurum ,*auru in quod* : pelves & ,acerras Et .tulerunt
15 לָקָחוּ: וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת אֲשֶׁר זָהָב זָהָב
Columnas .laniorum magister tulit : *argentum* ,*argentum quod* &
16 וְאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב־טַבָּחִים: הָעַמּוּדִים
Salomoh fecerat quas ,bases & ,unum mare ,duas
שְׁנַיִם הַיָּם הָאֶחָד וְהַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה
vasorum omnium æris pondus erat non : Domini *domui*
לְבֵית יְהוָה לֹא־הָיָה מִשְׁקָל לַנְּחֹשֶׁת כָּל־הַכֵּלִים
,unius columnæ altitudo cubitorum decem Octo .istorum
17 הָאֵלֶּה: שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד
trium *coronamenti* altitudo & ,æreum eam super *coronamentum* &
וְכוֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכּוֹתֶרֶת שָׁלֹשׁ
coronamentum super malogranata & ,retiaculum & ;cubitorum
אַמּוֹת וּשְׂבָכָה וְרִמֹּנִים עַל־הַכּוֹתֶרֶת
super secundæ columnæ ista sicut & ,ærea Omnia ;*circumquaque*
סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה לָעַמּוּד הַשֵּׁנִי עַל־
sacerdotem Serajah ,laniorum magister tulit Et .retiaculum
18 הַשְּׂבָכָה: וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שְׂרָיָה כֹּהֵן
tres & ,secundum sacerdotem Sephaniahu & ,primum
הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָה כֹּהֵן מִשְׁנֶה וְאֵת־שְׁלֹשֶׁת
abaci custodes
שֹׁמְרֵי הַסַּף:

Versio VULG. LAT.

6 Apprehensum ergò regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui locutus est cum
7 eo judicium. Filios autem Sedeciæ occidit coram eo, & oculos ejus effôdit, vinxitque eum catenis, & adduxit in Babylonem. Mense
8 quinto, septimâ die mensis, ipse est annus nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps exercitûs, servus regis Babylonis, in Jerusalem. Et succendit domum Domini, &
9 domum regis: & domos Jerusalem, omnémque domum
10 combussit igni. Et muros Jerusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldæorum, qui erat cum principe militum. Reliquam autem populi partem, quæ remanserat in civitate, & perfugas qui transfugerant ad
11 regem Babylonis, & reliquum vulgus, transtulit Nabu-
12 zardan princeps militiæ. Et de pauperibus terræ reliquit
13 vinitores & agricolas. Columnas autem æreas, quæ erant in templo Domini, & bases, & mare æreum, quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & transtulerunt æs omne in Babylo-
14 nem. Ollas quoque æreas, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & omnia vasa ærea, in quibus
15 ministrabant, tulerunt. Necnon & thuribula, & phialas, quæ aurea, aurea; & quæ argentea, argentea; tu-
16 lit princeps militiæ: Id est, columnas duas, mare unum, & bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium
17 vasorum. Decem & octo cubitos altitudinis habebat columna una: & capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: & retiaculum, & malogranata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem & columna secunda habebat or-
18 natum. Tulit quoque princeps militiæ Saraiam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres jamtores.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ζωίλαβον τὸν βασιλέα, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς (κ) βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς (λ) Ρεβλαθά· καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίσιν. Καὶ τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἔσφαξε κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσε, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν
8 πέδαις, καὶ ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς, (μ) αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἐννεακαιδέκατος τοῦ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, (ν) ἦλθε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἑστὼς ἐναντίον βασιλέως Βαβυλῶνος εἰς Ἰερου-
9 σαλήμ. Καὶ ἐνέπρησε τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πάντας τοὺς οἴκους Ἰερουσαλὴμ, καὶ (ξ) πᾶν οἶκον ἐνέ-
10 πρησεν ὁ ἀρχιμάγειρος. Καὶ τὸ τεῖχος Ἰερουσαλὴμ (ο) κυκλόθεν κατέσπασεν ἡ
11 δύναμις τῶν Χαλδαίων. Καὶ τὸ κατάλειμμα τοῦ λαοῦ τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεπωκότας οἳ (π) ἐνέπεσον πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ σκεύματος μετῆρε (ρ) Ναβουζαρδὰν
11 ὁ ἀρχιμάγειρος. Καὶ ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῆς γῆς ὑπέλιπεν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ εἰς (σ) γαλῖν. Καὶ τοὺς
13 στύλους τοὺς χαλκοῦς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ (τ) τὰς μεχωνὼθ, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου ζωήτεσαν οἱ Χαλδαῖοι, καὶ ἦραν τὸν
14 χαλκὸν αὐτῶν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τοὺς λέβητας, καὶ τὰ ἀμίν, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐ-
15 τοῖς, ἔλαβε· Καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὰς φιάλας (υ) τὰς χρυσᾶς καὶ τὰς ἀργυρᾶς ἔ-
16 λαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος, Στύλοις δύο, καὶ τὴν θάλασσαν μίαν, καὶ (φ) τὰς μεχωνὼθ ἃς ἐποίησε Σαλωμὼν τῷ οἴκῳ κυρίου. οὐκ
17 ἦν ζυγὸς τοῦ χαλκοῦ πάντων τῶν σκευῶν. Ὀκτωκαίδεκα (χ) πήχεων ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ χωνεῖον ἐπ' αὐτῷ τὸ χαλκοῦν· καὶ τὸ ὕψος τοῦ χω-

Et ceperunt regem, & duxerunt eum ad regem Babylonis in (c) Rheblatha: Et locutus est cum eo judicium. Et filios Sedeciæ jugulavit ante oculos ejus: & oculos Sedeciæ excæcavit: & ligavit eum in compedibus, & duxit in Babylonem. Et in mense quinto, septimâ mensis (ipse annus nonus & decimus Nabuchodonosor regi Babylonis) venit Nabuzardan (d) princeps coquorum stans coram rege Babylonis, in Hierusalem. Et incendit domum Domini, & domum regis, & omnes domos Hierusalem, omnemque (e) domum incendit princeps coquorum. Et murum Hierusalem in circuitu diruit virtus Chaldæorum. Et residuum populi quod remanserat in civitate, & (f) eos, qui procubuerant, qui delapsi erant ad regem Babylonis, & reliquum (g) firmamenti transtulit Nabuzardan princeps coquorum. Et de mendicis terræ reliquit princeps coquorum in vinitores, & in (h) Gabin. Et columnas æreas, quæ in domo Domini, & ipsas (i) Mechonoth, & mare æneum, quod in domo Domini, confreverunt Chaldæi: & tulerunt æs eorum in Babylonem. Et labetes, & (k) fermin, & phialas, & mortariola, & omnia vasa ænea, in quibus ministrant in eis, cepit: Et thuribula, & phialas aureas, & argenteas cepit princeps coquorum, Columnas duas, & mare unum, & Mechonoth, quas fecerat Salomon domui Domini. Non erat pondus æris omnium vasorum. Octo & decem cubitorum altitudo columnæ unius, & (l) Chothar super eam æneum: & altitudo ipsius Chothar trium cubitorum; (m) Sabacha, & mala punica super Chothar in circuitu, omnia ænea: & juxta hæc columnæ secundæ super Sabacha. Et tulit princeps coquorum Saraiam sacerdotem primum, & Sophoniam (n) filium secundi ordinis, & tres qui custodiebant limen.

MS. A. (κ) τὸν βασιλέα (λ) Δεβλαθά· (μ) αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἐννεακαιδέκατος τοῦ (ν) καὶ ἦλθεν (ξ) πάντα οἶκον ἐνέπρησεν ἐν πυρί. Καὶ τὸ (ο) κύκλῳ κατέλυσαν πᾶσα συστρατία Χαλδαίων *ὁ ἀρχιμάγειρος. Καὶ τὸ σκευῶν (π) ἐνέπεσαν πρὸς βασιλέα (ρ) ὁ Ναβουζαρδὰν (σ) γνησίων. (τ) τοὺς μεχαγωθ, (υ) τὰς ἀργυρᾶς καὶ τὰς χρυσᾶς ἔλαβεν (φ) τὰ μεχωνὼθ ἃ ἐποίησεν (χ) πηχῶν (ψ) πηχῶν· Ζαβαχ, (ω) τῶ (†) καὶ τὰ αὐτὰ (α) † Σαρεία

Targum JONATHAN.

וַאֲחַדוּ יַת מַלְכָּא וְאַסִּיקוּ יָתֵיהּ לְוָת מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָתָא וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ פִּתְגָמֵי דִינִין:
וְיָת בְּנוֹהִי דְצִדְקִיָּהוּ נְכִיסוּ לְעֵינוֹהִי וְיָת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוַּר וַאֲסִירֵיהּ בְּשַׁלְשִׁלָן דְנְחָשׁ
וְאוֹבִילִיהּ לְבָבֶל: וּבְיַרְחָא חֲמִשָׁאָה בְּשָׁבְעָא לְיַרְחָא הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עֲסַרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא
נְבוּכַר נֶצַר מַלְכָּא דְבָבֶל אַתָא נְבוּזַר אֲדָן רַב קְטוֹלַיָא עַבְדָּא דְמַלְכָּא דְבָבֶל לִירוּשְׁלֵם:
וְאוּקִיד יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ וְיָת בֵּית מַלְכָּא וְיָת כָּל בָּתֵּי יְרוּשְׁלֵם וְיָת כָּל בָּתֵּי רַבְרְבַיָא אוּקִיד
בְּנוּרָא: וְיָת שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר תַּרְעוּ כָּל מַשְׁרִיתָא כַּסְדָּאֵי דְעִם רַב קְטוֹלַיָא: וְיָת
שְׁאָר עַמָּא דְאִשְׁתְאַרוּ בְקִרְתָּא וְיָת שְׁמִיעָיָא דְאִשְׁתְּמָעוּ עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְיָת שְׁאָר
הֲמוֹנָא אַגְלִי נְבוּזַר אֲדָן רַב קְטוֹלַיָא: וּמִסְכֵּנֵי עַמָּא דְאַרְעָא אַשְׁאַר רַב קְטוֹלַיָא לְמֶהֱוֵי
מַפְלְחִין בְּחַקְלִין וּבְכַרְמִין: וְיָת עַמּוּדֵי נְחָשָׁא דִבְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיָת בְּסִיסַיָא וְיָת יַמָּא
דִנְחָשָׁא דִי בְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ תַּבְּרוּ כַסְדָּאֵי וְאוֹבִילוּ יַת נְחָשֵׁיהוֹן לְבָבֶל: וְיָת דּוּדַיָא וְיָת
מַרְוִפְיָתָא וְיָת מִסְפַּרַיָא וְיָת בָּזִיכַיָא וְיָת כָּל מָנֵי נְחָשָׁא דְהוּו מְשַׁמְּשִׁין בְּהוֹן נְסִיבוּ: וְיָת
מַחְתִּיתָא וְיָת מִזְרָקַיָא דִי דַהֲבָא דַהֲבָא וְדִי כַסְפָּא כַּסְפָּא נְסִיב רַב קְטוֹלַיָא: עַמּוּדַיָא תְּרֵין
וְיַמָּא חַד וּבְסִיסַיָא דְעַבַד שְׁלֹמֹה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לָא הֲוָה מַחְקַל לְנְחָשְׁתְּהוֹן דְכָל מָנַיָא
דְּאִלֵּין: תַּמְנֵי עֲסַרֵי אַמִּין רוּמְיֵהּ דְעַמּוּדָא חַד וְקְרוֹנָתְהוֹן עֲלוֹהִי דְנְחָשָׁא וְרוּמָא
דִקְרוֹנָתְהוֹן תְּלָת אַמִּין וְסִרִינָתָא וְרִמּוֹנַיָא עַל קְרוֹנָתְהוֹן סְחוֹר סְחוֹר כּוּלָא נְחָשָׁא וּכְאִלֵּין
לְעַמּוּדָא תִּנְיָנָא עַל סִרִינָתָא: וּדְבַר רַב קְטוֹלַיָא יַת שְׂרָיָה כַּהֲנָא רַבָּא וְיָת צְפַנְיָה סְגַן
כַּהֲנַיָא וְיָת תְּלָתָא אֲסַרְכְּלַיָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Comprehenderunt itaque regem, et adduxerunt illum ad regem Babel in Riblath: et locutus est cum illo verba judiciorum. Et filios Szidkiahu jugulaverunt in oculis ejus, et oculos Szidkiahu excæcavit, et vinxit eum catenis æreis, et deduxit eum ad Babel. Et mense quinto, septima mensis, ipse est annus nonusdecimus annorum Nebuchadneszar regis Babel, venit Nebuzaradan magister homicidarum, servus regis Babel in Jerusalem. Et incendit *sanctuarium* Domini, et domum regis, et omnes domos Jerusalem, et omnes domos magnatum incendit igni. Et muros Jerusalem undique diruit omnis exercitus Chazzdæorum qui erat cum magistro homicidarum. Et reliquum populi qui relicti fuerant in urbe, et transfugas qui sese dediderant regi Babel, et reliquum turbæ migrare fecit Nebuzaradan magister homicidarum. Et de pauperibus populi terræ reliquit magister homicidarum, ut colerent agros et vineas. Et columnas æreas in domo sanctuarii Domini, et bases, & mare æreum quod erat in domo sanctuarii Domini ruperunt Chazzdæi, et detulerunt æs eorum in Babel. Et ollas, et scopas, et psalteria, & cochlearia, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant sacerdotes, abstulerunt. Et thuribula, & pelves, quæ ex auro aurea, & quæ ex argento argentea; tulit magister homicidarum. Columnas duas, mare unum, et bases quas fecerat Selomoh domui sanctuarii Domini, non erat pondus æri ipsorum omnium vasorum illorum. Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ unius, et corona ejus super eam ærea; et altitudo coronarum singularum, erat trium cubitorum, et retiaculum, et malogranata super coronas per circuitum, omnia ærea erant: & similia his erant columnæ alteri super retiaculum. Et cepit magister homicidarum Sarajah sacerdotem magnum, et Szephania vicarium sacerdotum, & tres custodes thesauri

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ... * ... ...
7 ... ...
8 ... ...
9 ... ...
10 ... ...
11 ... ...
12 ... ...
13 ... ...
14 ... ...
15 ... ...
16 ... ...
17 ... ...
18 ... ...

Et cùm apprehendissent regem, adduxerunt 6
eum ad regem Babelis in Deblath : ubi ratio- 7
nibus cum eo subductis, Filios quidem
Sedeciæ jugulavit rex Babelis in præ-
sentia ipsius ; Sedeciæ verò excæcatis oculis,
vinxit eum catenis, & perduxit in Babelem.
Mense quinto, nono ejusdem mensis *die* (is 8
est annus decimus nonus Nebuchadnasaris
regis Babelis) venit Nebuzardan dux sate-
litum, servus regis Babelis Jerosolymam, Et 9
succendit domum Domini, & domum regis;
& omnes domos Jerosolymæ, cunctasque
domos magnatum igni succendit. Murum 10
autem Jerosolymæ per circuitum everterunt
omnes Chaldæorum copiæ quæ erant cum
duce satellitum. Reliquum verò populum 11
qui remanserant in civitate, & defectores
qui defecerant ad regem Babelis, necnon re-
liquum militiæ, transtulit Nebuzardan dux
satellitum, perduxitque in Babelem. Ex 12
pauperibus autem populi terræ reliquit Ne-
buzardan dux satellitum, in vinitores & agri-
cultores. Porrò columnas æneas quæ erant 13
in domo Domini, & labra, & mare æneum
quæ erant in domo Domini, comminuerunt
Chaldæi, & æs eorum acceperunt ac detule-
runt in Babelem. Item cacabos, lebetes, 14
ahena, radulas, & omnia vasa ænea quibus
ministrabatur, acceperunt. Thuribula ve- 15
rò, & acerras aureas & argenteas, atque cra-
teres, tulit dux satellitum. Tulit etiam co- 16
lumnas duas, & mare unum, ac labra, quæ
fecerat rex Salomon pro domo Domini : non
erat autem pondus æris omnium vasorum
istorum. Octodecim cubitorum erat alti- 17
tudo unius ex his columnis, eique *impo-*
sita erat lagena ænea : altitudo verò lagenæ tri-
um erat cubitorum, & lagena quælibet cincta
erat encarpis & malogranatis, totaque ænea:
eodemque modo super alteram columnam
extabat lagena tota ænea. Abduxit etiam 18
dux satellitum Sariam summum sacerdotem,
& Sephaniam sacerdotem secundum ab eo,
& tres liminum custodes.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فَأَخَذُوا ٱلْمَلِكَ وَأَصْعَدُوهُ إِلَى بِحْصَرَ مَلِكِ بَابِلَ إِلَى دِبْلَتَ فَكَلَّمَهُ بِحُكْمِهِ * فَأَخَذَ بِحْصَرُ مَلِكُ
7 بَابِلَ أَوْلَادَ صَدَقِيَّا قُدَّامَهُ * ثُمَّ قَلَعَ عَيْنَيْ صَدَقِيَّا وَأَعْمَاهُ * وَرَبَطَهُ بِٱلسَّلَاسِلِ ٱلْحَدِيدِ
وَحَمَلَهُ إِلَى بَابِلَ * وَجَعَلَهُ فِي مَنْزِلِ ٱلْمَطَالَبَاتِ إِلَى يَوْمِ مَوْتِهِ * وَفِي تِسْعَةِ أَيَّامٍ مِنَ ٱلشَّهْرِ ٱلْخَامِسِ 8
مِنَ ٱلسَّنَةِ ٱلتَّاسِعَةَ عَشَرَ مِنْ مُلْكِ بِحْصَرَ مَلِكِ بَابِلَ * جَاءَ نَبُوزَرْدَانُ كَبِيرُ ٱلْأَسْرَاطِ
عَبْدُ مَلِكِ بَابِلَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * فَأَحْرَقَ وَأَخْرَبَ بَيْتَ ٱللهِ * وَبَيْتَ ٱلْمَلِكِ * وَجَمِيعَ بُيُوتِ أُورُشَلِيمَ * 9
وَكُلَّ مَنْزِلٍ جَلِيلٍ * وَجَمِيعَ بُيُوتِ ٱلْكِبَرَاءِ أَحْرَقَهَا بِٱلنَّارِ * وَقَلَعَ سُورَ أُورُشَلِيمَ مُسْتَدِيرًا 10
وَبَعَضُوهُ جَمِيعُ جَيْشِ ٱلْكَلْدَانِيِّينَ ٱلَّذِينَ مَعَ كَبِيرِ ٱلسَّرْطِ * وَأَخَذَ كَبِيرُ ٱلسَّرْطِ سَائِرَ ٱلشَّعْبِ 11
ٱلَّذِينَ بَقُوا فِي ٱلْمَدِينَةِ * وَٱلْأُسَارَى ٱلَّذِينَ وَقَعُوا لِمَلِكِ بَابِلَ * وَسَائِرَ ٱلْجَيْشِ ٱلَّذِي كَانَ بِأُورُشَلِيمَ
أَجْلَاهُمْ نَبُوزَرْدَانُ كَبِيرُ ٱلسَّرْطِ ٱلَّذِي لِمَلِكِ بَابِلَ * وَسَبَاهُمْ وَسَاقَهُمْ إِلَى بَابِلَ * وَجَعَلَ 12
نَبُوزَرْدَانُ مِنْ مَسَاكِينِ ٱلْأَرْضِ وَضُعَفَائِهَا كَرَّامِينَ وَفَلَّاحِينَ * وَٱلْأَعْمِدَةَ ٱلنُّحَاسِ ٱلَّذِي فِي 13
بَيْتِ ٱللهِ * وَٱلسَّوْلَ وَبَحْرَ ٱلنُّحَاسِ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ ٱللهِ كَسَّرَ ٱلْكَلْدَانِيُّونَ * وَأَخَذُوا جَمِيعَ
ٱلنُّحَاسِ * مَحْمَلُوهُ وَمَضَوْا بِهِ إِلَى بَابِلَ * وَٱلْأَقْدَاسَ وَٱلْمَرَاجِلَ * وَٱلْقُدُورَ * وَٱلسَّكَارِجَ * وَجَمِيعَ أَدَوَاتِ 14
ٱلنُّحَاسِ ٱلَّتِي كَانُوا يَسْتَخْدِمُونَ بِهَا فِي بَيْتِ ٱللهِ أَخَذُوهَا * وَٱلْمَجَامِرَ * وَٱلْأَدْرَاجَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ * 15
وَٱلْكُؤُوسَ * وَأَخَذَ كَبِيرُ ٱلسَّرْطِ ٱلْأَعْمِدَةَ ٱلنُّحَاسِ ٱلْأَثْنَيْنِ * وَٱلْبَحْرَ ٱلنُّحَاسِ ٱلْوَاحِدَ * وَٱلسَّوْلَ ٱلَّتِي 16
صَنَعَهُمْ سُلَيْمَانُ ٱلْمَلِكُ لِبَيْتِ ٱللهِ * وَلَمْ يَكُنْ وَزْنٌ يُحْصَى لِنُحَاسِ هَذِهِ ٱلْآنِيَةِ * وَهَذَا ٱلْعَمُودُ كَانَ 17
طُولُ كُلِّ عَمُودٍ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ ذِرَاعًا لِلْوَاحِدِ مِنْهَا * وَعَلَيْهِ أَجَانَةٌ مِنْ نُحَاسٍ طُولُهَا ثَلَاثَةُ
أَذْرُعٍ * وَكُلُّ رُمَّانٍ عَلَى ٱلْأَجَانَةِ حَوْلَهَا * وَكُلُّهَا نُحَاسٌ * وَأَخَذَ أَيْضًا كَبِيرُ ٱلسَّرْطِ 18
عَبْدُ بِحْصَرَ * سَارِيَا كَبِيرَ ٱلْكَهَنَةِ * وَصَفْنِيَا ٱلْكَاهِنَ ٱلَّذِي يَصِيرُ مِنْ بَعْدِهِ * وَثَلَاثَةَ
حَفَظَةِ ٱلْأَبْوَابِ *

Captum regem adduxerunt ad Bochto- 6
nassarem regem Babelis in Deblath :
ubi causâ ipsius examinatâ, Accepit 7
Bochtonassar rex Babelis filios Sedeciæ,
& jugulavit eos in præsentia ipsius : tum
effossis Sedeciæ oculis obcæcavit eum,
ferreisque catenis vinctum devexit ca-
ptivum in Babelem, conjecitque in domum
examinationum usq; ad diem obitûs ejus.
Die nonâ mensis quinti anni decimi noni 8
regni Bochtonassaris regis Babelis, Ne-
buzardan stipatorum præfectus apud re-
gem Babelis venit in Jerusalem, Et ac- 9
cepit combussitque domum Dei, & do-
mum regiam ; omnes etiam domos Je-
rosolymorum, cunctas ædes magnificas,
omnesque domos magnatum igni com-
bussit : Muros Jerusalem evulserunt cir- 10
cumquaque & everterunt omnes Chal-
dæorum turmæ quæ erant cum præfecto
stipatorum. Deinde accipiens præfectus 11
stipatorum residuum vulgus quod super-
erat in urbe, & mancipia quæ contige-
rant regi Babelis, & reliquas turmas
quæ erant in Jerusalem ; deportavit eos
Nebuzardan qui stipatorum præfectus
erat apud regem Babelis, & captivos
abduxit in Babelem. Reliquit autem 12
Nebuzardan ex pauperrimis ac tenuissi-
mis terræ, vinitores & agricolas. Præ- 13
terea columnas æneas quæ erant in domo
Dei, & bases ac mare æneum quæ erant
in domo Dei, fregerunt Chaldæi ; & 14
totum æs accipientes, vexerunt illud, ac
miserunt in Babelem. Item lebetes, &
ahena, ollas, & crateres, omniaque vasa
ænea quibus utebantur in domo Dei,
abstulerunt : Nec non thuribula, & a- 15
cerras aureas atque argenteas, calicesq;
quæ. Accepit etiam præfectus stipato- 16
rum columnas æneas duas, & mare
æneum unum, ac bases, quæ fecerat Sa-
lomon rex pro domo Dei : erat autem
innumerabile pondus æris horum vaso-
rum. Earum enim columnarum quælibet 17
columna erat longitudinis decem & octo
cubitorum, & cuique superposita erat
lagena ænea longitudinis trium cubito-
rum, et unaquæque lagena septa erat
palmis et malis punicis ; atque hæc
omnia erant ænea. Item cepit stipa- 18
torum præfectus, servus Bochtonassaris,
Sariam sacerdotem maximum, et Se-
phaniam sacerdotem secundum ab ipso,
et tres liminum custodes.

מלכים ב : כה

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 ומן־העיר לקח סריס אחד אשר־הוא־פקיד על־
regis *facies videntibus* ex viros quinque & ,*belli* viros
אנשי המלחמה וחמשה אנשים מראי פני־המלך
exercentem ,militiæ principem scribam & ,civitate in sunt inventi qui
אשר נמצאו בעיר ואת הספר שר הצבא המצבא
inventos ,terræ populo de viros sexaginta & ,terræ populum
את־עם הארץ ששים איש מעם הארץ הנמצאים
fecit ire & ,laniorum magister Nebuzaradan eos tulit Et .civitate in
בעיר : ויקח אתם נבוזר־אדן רב־טבחים וילך
,Babel rex eos percussit Et .Riblah in Babel regem *super* eos
21 אתם על־מלך בבל רבלתה : ויך אתם מלך בבל
Jehudah est transfatus & ,Chamath terra in Riblah in eos interfecit &
וימיתם ברבלה בארץ חמת וינל יהודה
quem ,Jehudah terra in *relicto* populo Et .sua terra *desuper*
מעל אדמתו : והעם הנשאר בארץ יהודה אשר
eis *super* præfecit & ,Babel rex Nebuchadnesar fecerat remanere
22 השאיר נבוכדנאצר מלך בבל ויפקד עליהם את
principes omnes audierunt Et .Saphan filii Achicham filium Ghedaliahu
23 גדליהו בן־אחיקם בן־שפן : וישמעו כל־שרי
Babel rex præfecisset quòd ,viri & ipsi ,*virtutum*
החילים המה והאנשים כי־הפקיד מלך־בבל את־
filius Ismahel & ,Mispah in Ghedaliahu ad venerunt & ,Ghedaliahu
גדליהו ויבאו אל־גדליהו המצפה וישמעאל בן־
Tanchumeth filius Serajah & ,Careah filius Jochanan & ,Nethaniah
נתניה ויוחנן בן־קרח ושריה בן־תנחמת
.eorum viri & ipsi ,Mahachathi filius Jaazaniahu & ,Netophathites
הנטפתי ויאוניהו בן־המעכתי המה ואנשיהם :
Ne : eis dixitque ,eorum viris & ,Ghedaliahu eis juravit Et
24 וישבע להם גדליהו ולאנשיהם ויאמר להם אל־
regi servite & ,terra in Manete .Chasdim *servis* à timeatis
תיראו מעבדי הכשדים שבו בארץ ועבדו את־מלך
Ismahel venit septimo mense in ,fuit Et .vobis erit bene & ,Babel
25 בבל ויטב לכם : ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל
viri decem & ,regni semine de Elisamah filii Nethaniah filius
בן־נתניה בן־אלישמע מזרע המלוכה ועשרה אנשים
,Jehudæos & ,est mortuus & ,Ghedaliahu percusserunt que ,eo cum
אתו ויכו את־גדליהו וימת ואת־היהודים
omnis *surrexerunt* Et .Mispah in eo cum erant qui ,Chasdim &
26 ואת הכשדים אשר־היו אתו במצפה : ויקמו כל־
venerunt & ,*virtutum* principes & ,magnum ad usque & parvo à populus
העם מקטן ועד־גדול ושרי החילים ויבאו
trigesimo in ,fuit Et .Chasdim *faciebus* à timuerunt quia : Ægyptum
27 מצרים כי יראו מפני כשדים : ויהי
,Jehudah regis Jehojachin transmigrationis anno septimo &
בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך־יהודה
-Evil levavit ,mensis septima & vigesima in ,mense duodecimo *in*
בשנים עשר חדש בעשרים ושבעה לחדש נשא אויל
regis Jehojachin caput ,*ejus regnandi* anno *in* Babel rex merodach
מרדך מלך בבל את־ראש יהויכין מלך־
dedit & : bona eo cum est locutus Et .carceris domo de Jehudah
28 יהודה מבית כלא : וידבר אתו טבות ויתן את־
.Babel in secum qui ,regum thronum *desuper* ejus thronum
כסאו מעל כסא המלכים אשר אתו בבבל :
ejus *facies ad* semper panem comedebat & ,ejus *carceris* vestes mutavit Et
29 ושנא את בגדי כלאו ואכל לחם תמיד לפניו
dabatur *jugis* portio ejus *solita* portio Et .suæ vitæ diebus omnibus
30 כל־ימי חייו : וארחתו ארחת תמיד נתנה
.ejus vitæ diebus omnibus ,*suo die in diei rei* rege à ei
לו מאת המלך דבר־יום ביומו כל ימי חייו :

19 Et de civitate eunuchum unũ, qui erat præfectus super bellatores viros : & quinque viros de his qui steterant coram rege, quos reperit in civitate : & Sopher principem exercitûs, qui probabat tyrones de populo terræ : & sexaginta viros è vulgo, qui inventi fuerant in civitate. Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha. Percussitq; eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath : & transfatus est Juda de terra sua. Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan. Quod cùm audissent omnes duces militũ, ipsi & viri qui erant cũ eis, videlicèt, quòd constituisset rex Babylonis Godoliam : venerunt ad Godoliam in Maspha, Ismahel filius Nathaniæ, & Johanan filius Caree, & Saraia filius Thanehumeth Netophathites, & Jezonias filius Maachathi, ipsi & socii eorum. Juravítque Godolias ipsis & sociis eorum, dicens; Nolite timere servire Chaldæis : manete in terra, & servite regi Babylonis, & benè erit vobis. Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regio, & decem viri cum eo : percussérúntque Godoliam, qui & mortuus est : sed & Judæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Maspha. Cónsurgénsque omnis populus à parvo usque ad magnum, & principes militum, venerunt in Ægyptum, timentes Chaldæos. Factum est verò in anno trigesimo septimo transmigrationis Joachin regis Juda, mense duodecimo, vigesimâ septimâ die mensis : sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Joachin regis Juda de carcere. Et locutus est ei benigné : & posuit thronum ejus super thronũ regũ, qui erant cum eo in Babylone. Et mutavit vestes ejus, quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu ejus cunctis diebus vitæ. Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ & dabatur ei à rege per singulos dies, omnibus diebus vitæ suæ.

19 Καὶ ἐκ τῆς πόλεως (β) ἔλαβον εὐνοῦχον ἕνα, ὃς ἦν ὀπίσατης (γ) ἐπὶ ἀνδρῶν ἐπὶ πολεμιστῶν, καὶ πέντε ἄνδρας ἐκ τῶν ὁρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τοῦ ἀρχοντος τῶν δυνάμεως τοῦ ἐπισκοποῦντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, (δ) καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει. Καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς 20 Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ (ε) ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς (ζ) Ῥεβλαθά. Καὶ ἔπαισεν αὐτοὺς (η) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς (θ) εἰς Ῥεβλαθὰ ἐν γῇ Αἰμάθ. καὶ ἀπῳκίσθη Ἰούδας ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτῆς. Καὶ ὁ λαὸς ὁ 22 καταλειφθεὶς (ι) ἐν τῇ γῇ Ἰούδα ὃς κατέλειπε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ κατέστησεν (κ) ἐπ' αὐτοῖς τὸν Γοδολίαν υἱὸν Ἀχὰμ (λ) υἱὸν Σαφάν. Καὶ ἤκουσαν πάντες 23 οἱ ἄρχοντες τῶν δυνάμεως (μ) αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν, ὅτι κατέστησε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὸν Γοδολίαν, καὶ ἦλθον πρὸς Γοδολίαν εἰς (ν) Μασηφὰθ, καὶ Ἰσμαὴλ υἱὸς (ξ) Ναθανίου, καὶ (ο) Ἰωνὰ υἱὸς Καρὴθ, καὶ Σαρεΐας υἱὸς (π) Θαναμὰθ ὁ Νετωφαθίτης, καὶ Ἰεζονίας υἱὸς τοῦ (ρ) Μαχαθὶ, αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν. Καὶ ὤμοσε (σ) Γοδολίας αὐτοῖς καὶ τοῖς 24 ἀνδράσιν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ φοβεῖσθε παρὰ σὸν (τ) τῶν Χαλδαίων, κάθισατε ἐν τῇ γῇ, καὶ δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ καλῶς ἔσται ὑμῖν. Καὶ ἐγένετο (υ) ἐν τῷ ἑ- 25 βδόμῳ μηνὶ ἦλθεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου υἱοῦ Ἐλισαμὰ ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν βασιλέων, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ (φ) ἐπάταξε τὸν Γοδολίαν καὶ ἀπέθανε, καὶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Χαλδαίους, οὓς ἦν μετ' αὐτοῦ ἐν Μασσηφά. Καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ (χ) ἕως μεγάλου καὶ οἱ ἄρχοντες (ψ) τῶν δυνάμεων, καὶ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον, ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν Χαλδαίων. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 27 τετρακοσιοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει (ω) ἀποικίας τοῦ Ἰωαχὶμ βασιλέως Ἰούδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς, ὕψωσεν (α) Εὐιλμαρώδαχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν (β) Ἰωαχὶμ τοῦ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου φυλακῆς αὐτοῦ. Καὶ ἐλάλησε μετ' αὐ- 28 τοῦ ἀγαθὰ, καὶ ἔδωκε τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνωθεν τοῦ θρόνου τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι. Καὶ (γ) ἠλλοίωσε τὰ ἱμάτια τῆς φυλα- 29 κῆς αὐτοῦ· καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ ἐπιστροφὴ (δ) διαπαντὸς ἐδόθη αὐτῷ ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῆ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

MS. A. (β) ἔλαβεν (γ) δὲ τῆς (δ) καὶ * ἑπτὰ ἀνδρας (ε) ἀπήγαγε (ζ) Δεβλαθά. (η) βασιλεὺς (θ) ἐν Δεβλαθὰ ἐν γῇ Αἰδάμ. (ι) ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὃς (κ) ἐπ' αὐτῷ (λ) υἱῷ (μ) αὐτοῦ (ν) Μασηφὰ, (ξ) Μαθθανίου, (ο) Ἰωανὰ (π) Θανεμὰν ὁ Νετωφαθείτης, (ρ) Μαχαθθεὶ, (σ) ἀυτοῖς Γοδολίας καὶ (τ) Χαλδαίων, (υ) τοῦ ἑβδόμου (φ) ἐπάταξαν (χ) καὶ ἕως (ψ) τῶν δυνάμεως, (ω) τῆς μετοικεσίας τοῦ Ἰωαχεὶμ (α) Εὐιλαραωδὰχ (β) Ἰωαχὶμ βασιλέως (γ) ἠλλοίωσαν (δ) θεράποντος

Βασιλειῶν δ'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

19 ומן קרתא דבר נוויא חד דהוא ממנא על גברי עבדי קרבא וחמשין גברין דחזן אפי
מלכא דאשתכחו בקרתא וית ספרא רב חילא דכנש ית עמא דארעא ושתין גברא מעמא
20 דארעא דאשתכחו בקרתא : ודבר יתהון נבוזר אדן רב קטולייא ואוביל יתהון לות
מלכא דבבל לרבלת : ומחא יתהון מלכא דבבל וקטלנון ברבלה בארעא דחמת ונלו
22 דבית יהודה מעל ארעהון : ועמא דאשתאר בארעא דבית יהודה דאשאר נבוכדנאצר
23 מלכא דבבל ומני עליהון ית גדליה בר אחיקם בר שפן : ושמעו כל רבני חילוותא אנון
ובריהון ארי מני עליהון מלכא דבבל ית גדליה ואתו לות גדליה למצפיא וישמעאל
בר נתניה ויוחנן בר קרח ושריה בר תנחומת דמנטופא ויאוניה בר מעכת אנון
24 ובריהון : וקים להון גדליה ולגבריהון ואמר להון לא תרחלון מעבדי כסדאי תבו
25 בארעא ופלחו ית מלכא דבבל ויטב לכון : והוה בירחא שביעאה אתא ישמעאל בר
נתניה בר אלישמע מורעא דמלכותא ועסרא גברין עמיה ומחו ית גדליה ומית ית
26 יהודאי וית כסדאי דהוו עמיה במצפיא : וקמו כל עמא מועירא ועד רבא ורבני חילוותא
27 ואתו למצרים ארי דחילו מן קדם כסדאי : והוה בתלתין ושבע שנין לגלות יהויכין
מלך שבטא דבית יהודה בתרי עשר ירחין בעשרין ושבעא לירחא רבי אויל מרודך
מלכא דבבל בשנת ממלכיה יתריש יהויכין מלך שבטא דבית יהודה מבית אסירי :
28 ומליל עמיה פתגמין תקנין ויהב ית כורסיה עיל מן כורסי מלכיא די עמיה בבבל :
29 ושני ית לבושי אסוריה ואכיל לחמא קדמוהי כל יומי חיוהי : ושירותיה
30 שירות תדירא מתיהבא ליה מן קדם מלכא פתגם יום ביומיה כל יומי חיוהי :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 *ومن المدينة خادما واحدا الذي كان وكيل على ذوي الحرب * وسبعة رجال من
باطري وجه الملك الذين وجدوا في القرية * وكاتب رئيس الجيش يحيش شعب الارض * وتسعة
رجال من الرعية الموجودين في وسط المدينة * واخذهم نبوزردان كبير السرط * وسار بهم الى
20 ملك بابل * فاماهم في دبلات في ارض حماة * واجلا اليهود عن ارضهم *

* هذه الغذلكة *

Et ex urbe abduxit eunuchum unum qui 19
præfectus erat viris bellatoribus, & quinque viros qui apparebant coram rege, qui inventi fuerunt in urbe; & scribam, & duces exercituum qui animos addebant populo terræ, & sexaginta viros ex populo terræ, qui inventi sunt, qui remanserant in urbe. Hos 20
cùm abduxisset Nebuzardan dux satellitum, & perduxisset ad regem Babelis in Deblath; Percussit rex Babelis, & interfecit eos in 21
Deblath in terra Hemath. Itaque Juda è propria terra transfato, Populo qui remanserat in terra Judæ, quos reliquerat Nebuchadnasar rex Babelis, præfecit Gedaljam filium Ahicem filii Saphan. Audientes autem 23
cuncti duces exercituum tam ipsi quàm milites eorum, quòd præfecisset rex Babelis Gedaljam, venerunt ad Gedaljam in Masphjam Ismael filius Nethanjæ, & Johannes filius Corah, Saria filius Tenahmath Tobia, & Jezanja filius Maathath, ipsi ac milites eorum. Juravitque Gedalja tam ipsis quàm militibus 24
eorum, & dixit eis, Ne metuatis Chaldæos, habitate in terra, & servite regi Babelis, & benè erit vobis. Mense autem septimo 25
venit Ismael filius Nethanjæ filii Ismaelis de semine regio unà cum viris decem, & percusserunt Gedaljam & mortuus est: tam Judæos quàm Chaldæos qui cum eo erant, *occiderunt* in Masphja. Tum surgentes totus 26
terræ populus à minimo ad maximum, omnesque duces exercituum, ingressi sunt Ægyptum; eò quòd Chaldæos metuissent. Anno trigesimo septimo à transmigratione 27
Jojachini regis Juda, mense duodecimo, vigesimo septimo ejusdem mensis *die*; elevavit Evel-merodach rex Babelis anno regni sui primo, caput Jojachini regis Iuda. Eduxit enim illum è carcere, Humaniter allocu- 28
tus est eum, prætulitque solium ejus soliis regum qui secum erant in Babele: Et immutatis vestibus vinculorum ejus, panem 29
coram eo semper comedebat cunctis diebus vitæ suæ: Et dum ille vesceretur, semper 30
cibus huic dabatur à conspectu regis Babelis, quotidie, cunctis diebus vitæ ipsius.

Librorum voluminis regnorum filiorum Israelis & Judæ
FINIS.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ومن المدينة خادما واحدا الذي كان وكيل على ذوي الحرب * وسبعة رجال من
باطري وجه الملك الذين وجدوا في القرية * وكاتب رئيس الجيش يحيش شعب الارض * وتسعة
رجال من الرعية الموجودين في وسط المدينة * واخذهم نبوزردان كبير السرط * وسار بهم الى
20 ملك بابل * فاماهم في دبلات في ارض حماة * واجلا اليهود عن ارضهم *

* هذه الغذلكة *

Ex urbe verò ministrum unum præpositum his qui rem bellicam profitebantur; septem viros ex iis qui vultum regis aspiciebant, qui inventi fuerunt in urbe; scribam principis exercitûs, exercitûs inquam populi terræ; & novem è plebe viros qui reperti sunt intra urbem. His captos deduxit Nebuzardan præfectus stipatorum, ad regem Babelis: Qui monte affecit eos in Deblath in terra Hamath. Sic migrârunt Judæi è terra sua. 19 20 21

Hæc est summa.

اَلقوم الذي اجلا بخصر في السنة السابعة من يهودا * ثلاثة الف وثلاثة وعشرون * وفي
سنة عشرين لبخصر جلا من اورشليم ثمان مية واثنان وثلاثون * وفي سنة ثلاثة وعشرين
من ملك بخصر اجلا نبوزردان كبير السرط سبع مية وخمسة واربعين * فذلك الجملة
اربعة الف وست مية * ولما كان في سنة سبع وثلاثين لجلوة يوياخين ملك يهودا * في
27 الشهر الثاني في خمسة وعشرين منه * رفع اويل مرودخ ملك بابل في اول سنة ملكه يوياخين
ملك يهودا * واخرجه من الحبس * وخاطبه بخطاب حسن * وجعل كرسيه اعلا من كراسي
28 الملوك الذين معه في بابل * وغير ثياب حبسه * واكل طعام بخصر دائما طول ايام حياته *
29 * وطبقه وطبقه دائم معطاه من عند الملك * رسم يوم بيومه طول ايام حياته *

Populus quem anno septimo transtulit Bochtonassar è Juda, fuerunt ter mille & vigintitres. Anno decimo octavo Bochtonassaris migrârunt è Jerusalem octingenti triginta duo. Anno demum vigesimo tertio regni Bochtonassaris traduxit Nebuzardan stipatorum præfectus septingentos quadraginta quinque. Horum summa est, quater mille sexcenti. Anno autem trigesimo septimo à transmigratione Jojachini regis Juda, mense secundo, vigesimaquinta ejusdem, exaltavit Avilmerodach rex Babelis primo regni sui anno Jojachinum regem Judæ. Nam eduxit illum è carcere, Blandis excepit eum verbis, & reddidit thronum ejus sublimiorem thronis regum qui cum eo erant in Babele: Et immutatis carceris sui vestibus, comedebat cibum Bochtonassaris semper cunctis diebus vitæ suæ. Et demensum ejus erat demensum perpetuum à rege concessum statis quibusque diebus quandiu vixit. 27 28 29 30

Voluminis librorum Regum
FINIS.

Deo autem gratiarum actio, laus, gloria, potestas, atque majestas in perpetuum.

דברי הימים א: א

CAP. I. א

1 אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ: 2 קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יָרֶד: 3 חֲנוֹךְ מְתוּשֶׁלַח לֶמֶךְ: 4 נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת:
5 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתוּבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס: 6 וּבְנֵי גֹמֶר אַשְׁכְּנַז
7 וְדִיפַת וְתוֹגַרְמָה: וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה כִּתִּים וְרוֹדָנִים: 8 בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם
9 פּוּט וּכְנָעַן: וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן:
10 וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ: 11 וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוּדִיִּם
12 וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים וְאֶת־נַפְתֻּחִים: וְאֶת־פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם
13 פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹרִים: 14 וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת: וְאֶת־הַיְבוּסִי
15 וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי: וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי: 16 וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת
17 הַצְּמָרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי: בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל
18 וְגֶתֶר וּמֶשֶׁךְ: וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר: 19 וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים
20 שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן: וְיָקְטָן יָלַד אֶת־אַלְמוֹדָד
21 וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח: 22 וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־דִּקְלָה: וְאֶת
23 עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שְׁבָא: וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי
24 יָקְטָן: שֵׁם ׀ אַרְפַּכְשַׁד שָׁלַח: עֵבֶר פָּלֶג רְעוּ: 25 שְׂרוּג נָחוֹר תָּרַח: אַבְרָם הוּא
26 אַבְרָהָם: בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל: 27 אֵלֶּה תּוֹלְדוֹתָם בְּכוֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר
28 אַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם: 29 מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד וְתֵימָא: 30 יְטוּר נָפִישׁ וְקַדְמָה אֵלֶּה הֵם
31 בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל:

Versio VULG. LAT.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON, HEBRAICE DIBREH AIAMIM.

CAP. I.

ADam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Jared, 1 2
Henoch, Mathusale, Lamech, Noe, Sem, 3 4
Cham, & Japheth. Filii Japheth; Gomer & Ma- 5
gog, & Madai, & Javan, Thubal, Mosoch, Thiras. 6
Porrò filii Gomer; Ascenez, & Riphath, & Tho- 7
gorma. Filii autem Javan; Elisa & Tharsis, Ce- 8
thim & Dodanim. Filii Cham; Chus, & Mesraim, 9
& Phut, & Chanaan. Filii autem Chus; Saba, & 10
Hevila, Sabatha, & Regma, & Sabathacha. Porrò
filii Regma; Saba, & Dadan. Chus autem genuit 11
Nemrod: iste cœpit esse potens in terra. Mesraim 12
verò genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, et
Nephthuim, Phetrusim quoque et Casluim: de 13
quibus egressi sunt Philisthiim, et Caphtorim.
Chanaan verò genuit Sidonem primogenitum 14
suum, Hethæum quoque, Et Jebusæum, et Amor- 15
rhæum, et Gergesæum, Heuæumque et Aracæum,
et Cinæum; Aradium quoque, et Samaræum, 16
et Hamathæum. Filii Sem; Ælam, et Assur, et Ar- 17
phaxad, et Lud, et Aram, et Hus, et Hul, et Ge-
ther, et Mosoch. Arphaxad autem genuit Sale, 18
qui et ipse genuit Heber. Porrò Heber nati sunt 19
duo filii, nomen uni Phaleg, quia in diebus ejus
divisa est terra; et nomen fratris ejus Jectan.
Jectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asar- 20
moth, et Jare; Adoram quoque, et Huzal, et De- 21
cla, Hebal etiam, et Abimael, et Saba, necnon Et 22 23
Ophir, et Hevila, et Jobab. Omnes isti filii Je-
ctan. Sem, Arphaxad, Sale, Heber, Phaleg, Ragau, 24 25
Serug, Nachor, Thare, Abram, iste est Abraham. 26 27
Filii autem Abraham, Isaac et Ismahel. Et hæ ge- 28 29
nerationes eorũ. Primogenitus Ismahelis, Naba-
joth, et Cedar, et Adbeel, et Mabsam, Et Masma, 30
et Duma, Massa, Hadad, et Thema, Jetur, Naphis, 31
Cedma. Hi sunt filii Ismaelis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

SEQUITUR LIBER RERUM ACTARUM TEMPORIBUS REGUM JUDÆ, Qui vocatur DIBRE-JAMIN.

CAPUT PRIMUM.

ADam, Seth, Enos, Cainan, Mah- 1 2
lalael, Jared, Henoch, Mathusalah, 3
Lamech, Noe, Sem, Ham, Japhet. 4
Filii Japheth, Gomer, & Magog, & 5
Madai, & Javan, et Thubel, & 6
Mosoch, & Thiras. Filii Gomer, 7
Aschenez, Diphar, & Thogorma. 8
Filii verò Javan, Elisa, Tharsis, Chetim, 9
& Dodanim. Filii Ham, Chus, Mesraim, 10
Phut, & Chanaan. Filii Chus, Seda, He- 11
vila, Sebtha, Raama, Sabechta. Filii 12
Raama, Seba, & Daran. Chus genuit et- 13
iam Nemrod qui cœpit esse potens in 14
terra. Mesraim autem genuit Ludim, 15
Iaabim, Lahabim, Iaphtuhim, Phatrusim 16
& Chasluhim, unde egressi sunt Phili- 17
sthæi, & Cappadoces. Porrò Chanaan 18
genuit Saidon primogenitum suum, & 19
Hethæos, Iebusæos, Amoræos, Gergesæ- 20
os, Hevæos, Aracæos, Sinæos, Aradæos, 21 22
Semathæos, & Hamathæos. Filii Sem, 23
Ilam, Asud, Arphachsar, Lud, Aram, Us, 24
Hul, Gether, & Mas. Arphachsar ge- 25
nuit Saleh: Saleh autem genuit Aber. 26
Abero nati sunt duo filii: nomen unius 27
Phalegh, quia temporibus ejus divisa 28
fuit terra: nomen autem fratris ejus, 29
Iectan. Iectan verò genuit Elmodad, 30
Saleph, Hasarmoth, Iareh, Hadoram, 31
Uzel, Decla, Obal, Abimel, Seba, 32
Ophir, Hevila, Iobab: omnes isti sunt 33
filii Iectan. Sem, Arphachsar, Saleh, 34
Aber, Phalegh, Aru, Serugh, Nahor, 35 36
Tareh, Abram qui est Abraham. Filii 37 38
Abraham, Ishac, et Ismael; Quorum hæ 39
sunt genealogiæ. Primogenitus Ismae-
lis, Nabajoth, Cedar, Arbel, Mabsam,
Masmaa, Reuma, Masa, Hadad, Themna, 40
Netur, Nephes, et Acdama: hi sunt 41
filii Ismaelis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕ'ΝΩΝ Α'.

ΚΕΦ. α'.

Ἀδὰμ, Σὴθ, (α) Ἐνὼς, Καὶ Καϊνὰν, Μαλελεὴλ, Ἰάρεδ, Ἐνὼχ, Μαθουσάλα, Λάμεχ, Νῶε. Οἱ υἱοὶ Νῶε, Σὴμ, Χὰμ, Ἰάφεθ. Υἱοὶ Ἰάφεθ, Γαμὲρ, (β) Μαγὼγ, Μαδαῒμ, Ἰωυὰν, Ἐλισὰ, Θοβὲλ, Μοσὸχ, καὶ Θίρας. (γ) Καὶ οἱ υἱοὶ Γαμὲρ, (δ) Ἀσχανὲζ, καὶ Ῥιφὰθ, καὶ (ε) Θοργαμά. (ζ) Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωυὰν, Ἐλισὰ, καὶ Θαρσὶς, Κίτιοι, καὶ Ῥόδιοι. Καὶ υἱοὶ Χὰμ, Χοὺς, καὶ (η) Μεσραὶμ, Φοὺδ, καὶ Χαναάν. Καὶ υἱοὶ Χοὺς, Σαβὰ, καὶ Εὐιλὰ, καὶ Σαβαθὰ, καὶ Ῥεγμὰ, καὶ Σεβεδαχά. καὶ υἱοὶ Ῥεγμὰ, Σαβὰ, καὶ Δαδάν. Καὶ Χοὺς ἐγέννησε τὸν Νεβρὼδ. οὗτος ἤρξατο (θ) εἶναι γίγας κυνηγὸς ἐπὶ τῆς (ι) γῆς. Υἱοὶ Σὴμ, Αἰλὰμ, καὶ Ἀσσοὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, Σάλα, Ἔβερ, Φαλὲγ, Ῥαγαὺ, Σεροὺχ, Ναχὼρ, Θάρα, Ἀβρὰμ, ἀυτὸς Ἀβραάμ. Υἱοὶ δὲ Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰσμαήλ. Αὗται δὲ αἱ (κ) γενέσεις αὐτῶν· πρωτότοκος Ἰσμαὴλ, Ναβαιὼθ, καὶ Κηδὰρ, (λ) Ναβδεὴλ, Μαβσὰμ, Μασμὰ, (μ) Ἰδουμὰ, Μασσὴ, (ν) Χοδδὰδ, Θαιμὰν, (ξ) Ἰεπτοὺς, Ναφὲς, (ο) Κεδμά· οὗτοι υἱοὶ Ἰσμαήλ.

MS. A.

Παρθειποσμένων βασιλέων Ἰούδα α'. (α) Ἐνὼς, Καϊνὰν, (β) Μαγὼ, Μαδαὶ, (γ) Καὶ υἱοὶ (δ) Ἀχανὲζ, (ε) Θορράμ. (ζ) Καὶ υἱοὶ (η) Μεσραὶμ, Φοὺτ, (θ) τῆς ἔβ (ι) γῆς. Καὶ Μεσραὶμ ἐγέννησεν τὸν Λωδιεὶμ, καὶ τὸν Ἀναμιεὶμ, καὶ τὸς Λαβεὶν, καὶ τοὺς * Νεφθαλὶμ, Καὶ τοὺς Παθροσωνιεὶμ καὶ τοὺς Χασλωνιεὶμ, ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φυλιστιεὶμ, καὶ τοὺς Χαφορεὶμ. Καὶ Χαναὰν ἐγέννησεν τὸν Σιδῶνα πρωτότοκον, καὶ τὸν Χεταῖον, Καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, Καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἀσουναῖον, καὶ τὸν Ἀσσυναῖον, Καὶ τὸν Ἀσάλιον, καὶ τὸν Σαμβραῖον, καὶ τὸν Ἀμαθί. Υἱοὶ Σὴμ, Αἰλὰμ, καὶ Ἀσσοὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Ἀσσὼμ. καὶ υἱοὶ Ἀσσὼμ, Ὡς καὶ Οὖλ, καὶ Γαθὲρ, καὶ Μοσόχ. Καὶ Ἀρφαξὰδ ἐγέννησεν τὸν Καϊνὰν, καὶ Καϊνὰν ἐγέννησεν τὸν Σαλὰ ἐγέννησεν τὸν Ἔβερ. Καὶ πρὸ Ἔβερ ἐγεννήθησαν δύο υἱοί. ὄνομα πρὸ ἑνὶ Φαλὲκ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διεμερίσθη ἡ γῆ· καὶ ὄνομα πρὸ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰεκτάν. Καὶ Ἰεκτὰν ἐγέννησεν τὸν Ἐλμωδὰδ, καὶ τὸν Σαλὲφ, καὶ τὸν Ἀραμωθ, Καὶ τὸν Κεδουεσὶμ, καὶ τὸν Αἰζὼλ, καὶ τὸν Δεκλὰμ, Καὶ τὸν Γεμὰν, καὶ τὸν Ἀβιμεὴλ, καὶ τὸν Σαβὰν, Καὶ τὸν Οὐφεὶρ, καὶ τὸν Εὐὶ, καὶ τὸν Ἀβιμάμ. πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἰεκτάν. Υἱοὶ Σὴμ, Αἰλὰμ, καὶ Ἀσσοὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, Σάλα, Ἔβερ, Φαλὲκ, Ῥαγαὺ, Σεροὺχ, Ναχὼρ, Θάρα, Ἀβρὰμ, ἀυτὸς Ἀβραάμ. Υἱοὶ δὲ Ἀβραὰμ, (κ) γενέσις πρωτοτόκου Ἰσμαὴλ, (λ) καὶ Ναβδεὴλ, Μαβσὰν, (μ) καὶ Ἰδουμὰ, (ν) Χοδδὰδ, (ξ) καὶ Ἰεπτοὺς, (ο) καὶ Κεδμά. οὗτοι εἰσιν οἱ υἱοὶ

PARALIPOMENON I.

CAP. I.

ADam, Seth, Enos, Et Cainan, Maleleel, Jared, Enoch, Mathusala, Lamech, Noe. (a) Filii Noe, Sem, Cham, Japheth. Filii Japheth; Gamer, Magog, Madaim, Joyan, (b) Elisa, Thobel, Mosoch, & Thiras. Et filii Gamer, Aschanaz, & Riphath, & Thorgama. Et filii Joyan, (c) Elisa, & Tharsis, Citii, & (d) Rhodii. Et filii Cham; Chus, & Mesraim, Phud, & Chanaan. Et filii Chus; Saba, & Euila, & Sabatha, & Regma, & Sebethacha. Et filii Regma; Saba, & Dadan. Et Chus genuit Nebrod. Hic cœpit esse gigas, (e) venator super terrã. (f) Filii Sem, Æ'am, & Assur, & Arphaxad, Sala, Eber, Phaleg, Ragau, Seruch, Nachor, Thara, (g) Abraham. Filii autem Abraham, Isaac, & Ismael. Hæ autem generationes eorum: Primogenitus Ismael, Nabaioth, & Cedar, Nabdeel, Massam, Masma, Iduma, Masse, Chodam, Thaeman, Jetur, Naphes, Cedma. Hi filii Ismael.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بِسْمِ ٱللّٰهِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِيْمِ *

* ٱلسِّفْرُ ٱلْاَوَّلُ مِنْ كِتَابِ أَخْبَارِ ٱلْاَيَّامِ ٱلَّذِي يُسَمّٰى

بِٱلْعِبْرَانِيَّةِ دِبْرَا هَيَّامِيْم *

* آدَمُ * شِيثُ * أَنُوسُ * قِينَانُ * مَهْلَالَائِيلُ * يَرِدُ * أَخْنُوخُ * مَتُوشَلَخُ * لَامِخُ * نُوحٌ * سَامُ حَامُ *
يَافِثُ * بَنُو يَافِثَ * اَلتُّرْكُ * وَيَاجُوجُ * وَمَاهَاتُ * وَٱلْيُونَانِيَّةُ * وَٱلصِّينِ * وَخُرَاسَانُ * وَفَارِسُ *
* وَبَنُو ٱلتُّرْكِ * اَلصَّقَالِبَةُ * وَأَفْرِكَةُ * وَٱلْيَرْجَانُ * وَبَنُو ٱلْيُونَانِيَّةِ * ٱلْمَصْنَصَةُ * وَطُرْسُوسُ * وَقُبْرُسُ *
وَأَدِنَةُ * وَبَنُو حَامَ * ٱلْحَبَسَةُ * وَمِصْرُ * وَقِبْطُ * وَكَنْعَانُ * وَبَنُو كُوشَ * سَبَا * وَرَيْلَةُ * وَرَعَاوُ *
وَٱلْفَاقُوا * وَٱلدَّمْسُ * وَبَنُو ٱلْفَاقُوا * ٱلسِّنْدُ * وَٱلْهِنْدُ * وَكُوشُ أَوْلَدَ نَمْرُودَ * وَهُوَ بَدَأَ أَنْ يَكُونَ
جَبَّارًا فِي ٱلْأَرْضِ * وَمِصْرَايِمُ أَوْلَدَ ٱلصَّعْدِيِّينَ * وَٱلْهَسْلَانِيِّينَ * وَٱلْبَسْنِيِّينَ * وَٱلْقَرْمَلِيِّينَ *
* وَٱلْيَمِنِيِّينَ * وَٱلْاَسْكَدَرَانِيِّينَ * ٱلَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ ثَمَّ ٱلْفَلَسْطِينِيُّونَ * وَٱلدِّمْيَاطِيُّونَ * وَكَنْعَانُ
أَوْلَدَ صَيْدُونَ بِكْرَهُ * وَحَاثَ * وَٱلْيَبُوسِيِّينَ * وَٱلْاَمُورِيِّينَ * وَٱلْجِرْجُوسَانِيِّينَ * وَٱلْحَوِيِّينَ *
وَٱلْعُرَقِيِّينَ * وَٱلْاَطْرَابُلُسِيِّينَ * وَٱلْاَرُودِيِّينَ * وَٱلصَّمَارِيِّينَ * وَٱلْحَمَاوِيِّينَ * وَبَنُو سَامَ * حُورَسَانُ *
وَأَرَمَنُ * وَبَنُو أَرَمَنَ * ٱلْعُوطَةُ وَٱلْحُولَةُ * وَٱلْعَرَابِمَةُ * وَمَاسُ * وَٱلْمُوصِلُ * وَأَرْفَخْشَدُ أَوْلَدَ سَالِحَ *
وَسَالِحُ أَوْلَدَ عَابِرَ * وَأَوْلَدَ عَابِرَ ٱبْنَيْنِ * أَحَدُهُمَا قَاسِمُ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ فِي أَيَّامِهِ تَقَسَّمَ أَهْلُ ٱلْأَرْضِ *
وَٱسْمُ أَخِيهِ قَحْطَانُ * وَأَوْلَدَ قَحْطَانُ * ٱلْمُدَادَ * وَسَالِفَ * وَحَضَرْمَوْتَ * وَيَارِحَ * وَهَدُورَمَ * وَأُوزِيلَ *
وَدِقْلَا * وَأُوبَالَ * وَأَبِيمَايِيلَ * وَسَبَا * وَأُوفِيرَ * وَرَوِيلَةَ وَيُوبَبَ * فَهَؤُلَاءِ كُلُّهُمْ وُلْدُ قَحْطَانَ * وَهٰذَا مَا
تَوَالَدَ لِسَامٍ * أَرْفَخْشَدُ أَوْلَدَ سَالِحَ * سَالِحُ أَوْلَدَ عَابِرَ * عَابِرُ أَوْلَدَ فَالِحَ * فَالِحُ أَوْلَدَ أَرْعَوَا * أَرْعَوُ
أَوْلَدَ سَارُوعَ * سَارُوعُ أَوْلَدَ نَاحُورَ * نَاحُورُ أَوْلَدَ تَارِحَ * تَارِحُ أَوْلَدَ أَبْرَمَ وَهُوَ أَبْرَاهِيمُ * وَبَنُو أَبْرَاهِيمَ *
إِسْحٰقَ * وَإِسْمٰعِيلَ * وَبَنُو إِسْمٰعِيلَ * نَبْيُوتُ بِكْرُهُ * وَقِيدَارُ * وَأَدْبَلُ * وَمِبْسَمُ * وَمِسْمَعُ * وَدُومَا *
وَمَسَا * وَحَدَدُ * وَتِيمَا * وَيَطُورُ * وَنَفِيسُ * وَقَدْمَا * هٰؤُلَاءِ بَنُو إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ *

In nomine Dei Misericordis Clementissimi.

LIBRI ANNALIUM

qui Hebraicè vocatur

DIBRE-HAJAMIM,

Volumen Primum.

CAP. I.

ADAM, Seth, Enos, Cainan, Mahalalael, Jared, Enoch, Mathusalah, Lamech, Noe, Sem, Ham, Japheth. Filii Japheth, Turchæ, Jazog, Mithat, Græcia, Sin, Chorasan, & Persia. Filii Turcharum, Slavonia, Francia, & Jarejan. Filii Græciæ, Mosia, Tharsus, Cyprus, & Adena. Filii Ham, Æthiopia, Ægyptus, Coptitæ, & Chanaan. Filii Chus, Saba, Zevila, Zoghava, Alphacu, & Aldams. Filii Alphacu, Sindia, & Hindia. Præterea Chus genuit Nemrodem: & is cepit esse potens in terra. Mesraim genuit Sydæos, Bahansæos, Tennisæos, Caramanæos, Alymanæos, & Alexandrinos, è quibus prodiêre Palestini, & Demiatæi. Chanaan genuit Saidon primogenitum suum, & Heth, et Jebusæos, Amoræos, Gergosæos, Heveos, Arcæos, Tripolitanos, Arudæos, Semaritas, & Hamathenses. Filii Sem, Chorastan, & Armenia. Filii Armeniæ, Alghûla, Alhûla, Ghuzameca, Mas, & Mausel. Arphachad genuit Salch: Salch genuit Eber: Eber etiam genuit duos filios, quorum alter est Caiem, quòd temporibus ejus divisi fuerint incolæ terræ: nomen autem fratris ejus, Cahtan. Genuitque Cahtan Elmodadum, Saleph, Hasarmoth, Jarh, Hadoram, Ozil, Decla, Obal, Abimael, Saba, Ophir, Zevila, Jobab: omnes isti sunt filii Cahtan. His verò sunt qui progeniti fuerunt Sano: Arphachad genuit Salch, Salch genuit Eber, Eber genuit Phaleph, Phaleph genuit Aru, Aru genuit Naborem, Nahor genuit Tarh, Tarh genuit Abram, is est Abraham. Filii Abrahami, Ishac, & Ismael. Filii Ismaelis, Nabajoth primogenitus ejus, Cedar, Adbal, Mabsam, Masmaa, Duma, Massa, Hudad, Tema, Netur, Nephis, & Cadma: hi sunt filii Ismaelis filii Abrahami.

דברי הימים א: ב

filii Et .Suah & ,Isbach & ,Midian & ,Medan & ,Jochsan & ,Zimran peperit ; Abraham concubinæ Cheturah filii Et

32 ובני קטורה פילגש אברהם ילדה את־זמרן ויקשן ומדן ומדין וישבק ושוח ובני
filii isti Omnes .Eldahah & ,Habidah & ,Chanoch & ,Hepher & ,Ephah ,Midian filii Et .Dedan & ,Seba ,Jochsan

33 יקשן שבא ודדן: ובני מדין עיפה ועפר וחנוך ואבידע ואלדעה כל־אלה בני
,Jehus & ,Rehuel ,Eliphaz ,Hesau Filii .Israel & ,Hesau ,Ischac Filii .Ischac Abraham genuit Et .Cheturah

35 34 קטורה: ויולד אברהם את־יצחק בני יצחק עשו וישראל: בני עשו אליפז רעואל ויעוש
Filii .Hamalech & ,Timnah & ,Chenaz ,Ghahetham & ,Sephi ,Omar & ,Teman ,Eliphaz Filii .Corach & ,Jahalam &

37 36 ויעלם וקרח: בני אליפז תימן ואומר צפי ונעתם קנז ותמנע ועמלק: בני
,Efer & ,Difon & ,Hanah & ,Sibhon & ,Sobal & ,Lotan ,Sehir filii Et .Mizzah & ,Sammah ,Zerach ,Nachath ,Rehuel

38 רעואל נחת זרח שמה ומזה: ובני שעיר לוטן ושובל וצבעון וענה ודישן ואצר
,Hebal & ,Manachath & ,Haljan ,Sobal Filii .Timnah ,Lotan soror & :Homam & ,Chori ,Lotan filii Et .Disan &

40 39 ודישן: ובני לוטן חורי והומם ואחות לוטן תמנע: בני שובל עלין ומנחת ועיבל
,Ithran & ,Esban & ,Chamran ,Difon filii & :Difon ,Hanah Filii .Hanah & ,Ajah ,Sibhon filii & :Onam & ,Sephi

41 שפי ואונם ובני צבעון איה וענה: בני ענה דישון ובני דישון חמרן ואשבן ויתרן
qui reges isti Et .Aran & ,Hus ,Disan Filii .Jahachan ,Zahavan & ,Bilhan ,Eser Filii .Cheran &

43 42 וכרן: בני־אצר בלהן ויעון יעקן בני דישן עוץ וארן: ואלה המלכים אשר
ejus civitatis nomen & ,Behor filius Belah :Israel filios *in rigem regnare ante* ,Edom terra in regnaverunt

מלכו בארץ אדום לפני מלך־מלך לבני ישראל בלע בן־בעור ושם עירו
regnavit & ,Jobab est mortuus Et .Bosrah de Zerach filius Jobab eo pro regnavit & ,Belah est mortuus Et .Dinhabah

45 44 דנהבה: וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן־זרח מבצרה: וימת יובב וימלך
Midian *percutiens* ,Bedad filius Hadad eo pro regnavit & ,Chusam est mortuus Et .Temani terra de Chusam eo pro

46 תחתיו חושם מארץ התימני: וימת חושם וימלך תחתיו הדד בן־בדד המכה את־מדין
.Masrechah de Samlah eo pro regnavit & ,Hadad est mortuus Et .Havith ejus civitatis nomen Et .Moab agro in

47 בשדה מואב ושם עירו עוית: וימת הדד וימלך תחתיו שמלה ממשרקה:
Bahalchanan eo pro regnavit & ,Saul est mortuus Et .flumine Rechoboth de Saul eo pro regnavit & ,Samlah est mortuus Et

49 48 וימת שמלה וימלך תחתיו שאול מרחבות הנהר: וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן
,ejus uxoris nomen & : Pahi ejus urbis nomen & ,Hadad eo pro regnavit & ,Bahalchanan est mortuus Et .Hachbor filius

50 בן־עכבור: וימת בעל חנן וימלך תחתיו הדד ושם עירו פעי ושם אשתו
dux ,Timnah *millenarius* ,Edom *millenarii* fuerunt Et .Hadad est mortuus Et .Mezahab filiæ Matred filia ,Mehetabel

51 מהיטבאל בת־מטרד בת מי והב: וימת הדד ויהיו אלופי אדום אלוף תמנע אלוף
.Mibsar dux ,Teman dux ,Chenaz Dux .Pinon dux ,Elah dux ,Aholibamah Dux .Jetheth dux ,Haljah

53 52 עליה אלוף יתת: אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן: אלוף קנז אלוף תימן אלוף מבצר:
.Edom duces Isti .Hiram dux ,Magdiel Dux

54 אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום:

CAP. II. ב

1 .Zebulun & ,Issachar ; Jehudah & ,Levi ,Simhon ,Reuben :Israel filii Isti
אלה בני ישראל ראובן שמעון לוי ויהודה יששכר וזבלון:

Versio VULG. LAT.

Filii autem Ceturæ concubinæ Abraham, quos genuit; Zamran, Jecsan, Madan, Madian, Jesboc, & Sue. Porrò filii Jecsan; Saba, & Dadan. Filii autem Dadan; Assurim, & Latussim, & Laomim. Filii autem Madian; Epha, & Epher, & Henoch, & Abida, & Eldaa: omnes hi, filii Ceturæ. Genuit autem Abraham Isaac: cujus fuerunt filii, Esau & Israel. Filii Esau; Eliphaz, Rahuel, Jehus, Ihelom, & Core. Filii Eliphaz; Theman, Omar, Sephi, Gathan, Cenez, Thamna, Amalec. Filii Rahuel; Nahath, Zara, Samma, Meza. Filii Seir; Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Disón, Eser, Disan. Filii Lotan; Hori, Homam. Soror autem Lotan fuit Thamna. Filii Sobal; Alian, & Manahath, & Ebal, Sephi, & Onam. Filii Sebeon; Aia & Ana. Filii Ana; Disón. Filii Disón; Hamram, & Eseban, & Jethran, & Charan. Filii Eser; Balaan, & Zauan, & Jacan. Filii Disan; Hus & Aran. Isti sunt reges, qui imperaverunt in terra Edom, antequàm esset rex super filios Israel; Bale filius Beor: & nomen civitatis ejus, Denaba. Mortuus est autem Bale, & regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. Cúmque & Iobab fuisset mortuus, regnavit pro eo Husam de terra Themanorum. Obiit quoque & Husam, & regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in terra Moab: & nomen civitatis ejus, Auith. Cúmque & Adad fuisset mortuus, regnavit pro eo Semla de Masreca. Sed & Semla mortuus est, & regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quæ juxta amnem sita est. Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor. Sed & hic mortuus est, & regnavit pro eo Adad: cujus urbis nomen fuit Phau, & appellata est uxor ejus Meetabel filia Matred filiæ Mezaab. Adad autem mortuo, duces pro regib⁹ in Edom esse cœperunt; dux Thamna, dux Alus, dux Ietheth, Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, Dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, Dux Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom.

CAP. II.

1 Filii autem Israel; Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Issachar, & Zabulon,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܒܢܝ ܩܛܘܪܐ ܦܝܠܓܫܐ ܕܐܒܪܗܡ ܝܠܕܬ ܐܬ ܙܡܪܢ ܘܝܩܫܢ ܘܡܕܢ ܘܡܕܝܢ ܘܝܫܒܩ ܘܫܘܚ ܘܒܢܝ

33 ܫܒܐ ܘܕܕܢ ܘܒܢܝ ܡܕܝܢ ܥܝܦܐ ܘܥܦܪ ܘܚܢܘܟ ܘܐܒܝܕܥ ܘܐܠܕܥܐ ܟܠ ܐܠܐ ܒܢܝ

34 ܩܛܘܪܐ ܘܝܠܕ ܐܒܪܗܡ ܐܬ ܝܨܚܩ ܒܢܝ ܝܨܚܩ ܥܣܘ ܘܝܫܪܐܝܠ ܒܢܝ ܥܣܘ ܐܠܝܦܙ ܪܥܘܐܝܠ ܘܝܥܘܫ

35 ܘܝܥܠܡ ܘܩܪܚ ܒܢܝ ܐܠܝܦܙ ܬܝܡܢ ܘܐܘܡܪ ܨܦܝ ܘܢܥܬܡ ܘܩܢܙ ܘܬܡܢܥ ܘܥܡܠܩ ܒܢܝ

37 36 ܪܥܘܐܝܠ ܢܚܬ ܙܪܚ ܫܡܐ ܘܡܙܐ ܒܢܝ ܫܥܝܪ ܠܘܛܢ ܘܫܘܒܠ ܘܨܒܥܘܢ ܘܥܢܐ ܘܕܝܫܢ ܘܐܨܪ

38 ܘܕܝܫܢ ܒܢܝ ܠܘܛܢ ܚܘܪܝ ܘܗܘܡܡ ܘܐܚܬ ܠܘܛܢ ܬܡܢܥ ܒܢܝ ܫܘܒܠ ܥܠܝܢ ܘܡܢܚܬ ܘܥܒܠ

40 39 ܫܦܝ ܘܐܘܢܡ ܘܒܢܝ ܨܒܥܘܢ ܐܝܐ ܘܥܢܐ ܒܢܝ ܥܢܐ ܕܝܫܢ ܚܡܪܢ ܘܐܫܒܢ ܘܝܬܪܢ

41 ܘܒܢܝ ܕܝܫܢ ܚܘܨ ܘܐܪܢ ܒܢܝ ܣܥܝܪ ܐܠܘܦ ܬܝܡܢ ܥܡܠܩ ܒܨܪ ܝܕܘ ܐܠܘܦ ܡܓܕܝܠ ܐܠܘܦ

43 42 ܥܝܪܡ ܐܠܘܦ ܐܕܘܡ ܐܠܐ ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܘ ܒܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ ܩܕܡ ܕܢܡܠܟ ܡܠܟ ܥܠ ܒܢܝ

44 ܝܫܪܐܝܠ ܘܫܡ ܩܪܝܬܗ ܕܡܠܟ ܒܠܥ ܒܪ ܒܥܘܪ ܘܫܡ ܩܪܝܬܗ ܕܝܢܗܒܐ ܘܡܝܬ ܒܠܥ ܘܡܠܟ

45 ܝܘܒܒ ܒܪ ܙܪܚ ܡܢ ܒܨܪܐ ܬܚܘܗܝ ܡܝܬ ܝܘܒܒ ܘܡܠܟ ܚܘܫܡ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܬܝܡܢ ܬܚܘܗܝ

46 ܡܝܬ ܚܘܫܡ ܘܡܠܟ ܗܕܕ ܒܪ ܒܕܕ ܕܡܚܐ ܠܡܕܝܢ ܒܚܩܠ ܡܘܐܒ ܘܫܡ ܩܪܝܬܗ ܥܘܝܬ ܡܝܬ

47 ܗܕܕ ܘܡܠܟ ܫܡܠܐ ܡܢ ܡܣܪܩܐ ܡܝܬ ܫܡܠܐ ܘܡܠܟ ܫܐܘܠ ܡܢ ܪܚܒܘܬ ܥܠ ܢܗܪܐ ܡܝܬ

48 ܫܐܘܠ ܘܡܠܟ ܒܥܠ ܚܢܢ ܒܪ ܥܟܒܘܪ ܡܝܬ ܒܥܠ ܚܢܢ ܘܡܠܟ ܗܕܕ ܘܫܡ ܩܪܝܬܗ ܦܥܝ

49 ܘܫܡ ܐܢܬܬܗ ܡܗܝܛܒܐܝܠ ܒܪܬ ܡܛܪܕ ܒܪܬ ܡܝ ܘܗܒ ܘܡܝܬ ܗܕܕ ܘܗܘܘ ܐܠܘܦܝ ܐܕܘܡ

50 ܐܠܘܦ ܬܡܢܥ ܐܠܘܦ ܥܠܝܒܡܐ ܐܠܘܦ ܐܠܐ ܦܝܢܘܢ ܐܠܘܦ ܩܢܙ ܐܠܘܦ ܬܝܡܢ ܐܠܘܦ ܡܒܨܪ

51 ܐܠܘܦ ܡܓܕܝܠ ܐܠܘܦ ܥܝܪܡ ܐܠܐ ܐܠܘܦܝ ܐܕܘܡ

CAP. II.

1 ܐܠܐ ܒܢܝ ܝܫܪܐܝܠ ܪܘܒܝܠ ܫܡܥܘܢ ܠܘܝ ܝܗܘܕܐ ܝܣܟܪ ܙܒܘܠܘܢ *

CAP. II.

1 Hi sunt filii Israelis: Rubil, Simeon, Levi, Juda, Isachar, Zebolon,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ υἱοὶ Χετθίρας παλλακῆς Ἀβραὰμ· καὶ ἔτεκεν(π) αὐτῷ τὸν Ζεμβραὰμ, Ἰεξὰν, Μαδὰμ, Μαδιὰμ, Σοβὰκ, Σωέ. καὶ υἱοὶ Ἰεξὰν, Δαιδὰν καὶ Σαβά. Καὶ υἱοὶ Μαδιὰμ, Γεφὲρ, καὶ Ὀρὲρ, καὶ Ἐνὼχ, καὶ Ἀβιδὰ, καὶ (σ) Ἐλδαδά· πάντες οὗτοι υἱοὶ Χετθίρας. Καὶ ἐγέννησεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαάκ. καὶ υἱοὶ Ἰσαὰκ, (τ) Ἰακὼβ, καὶ Ἠσαῦ. Τισὶ Ἠσαῦ, Ἐλιφὰζ, καὶ Ῥαγουὴλ, καὶ Ἰεὺλ, καὶ Ἰεγλὲμ, καὶ Κορέ. Τισὶ Ἐλιφὰζ, Θαιμὰν, καὶ Ὠμὰρ, Σωφὰρ, καὶ (υ) Γοωδὰμ, καὶ (φ) Κενὲζ, καὶ Θιμνὰ, καὶ Ἀμαλήκ. Καὶ υἱοὶ Ῥαγουὴλ, Ναχὲ, Ζαρὲ, (χ) Σομὲ, καὶ Μοζέ. Τισὶ Σηὶρ, Λωτὰν, Σωβὰλ, Σεβεγὼν, Ἀνὰ, Δησὼν, (ψ) Ὠσὰρ, καὶ Δισάν. Καὶ υἱοὶ Λωτὰν, Χορρὶ, καὶ Αἰμὰν, ἀδελφὴ δὲ Λωτὰν Θαμνά. Τισὶ Σωβὰλ, (ω) Ἀλὼν, Μαχαναὲθ, Ταιβὴλ, Σωφὶ, καὶ Ὠνάν. υἱοὶ δὲ Σεβεγὼν, (α) Ἀϊὰ, καὶ Σωνάν. υἱοὶ Σωνὰν, Δαιὼν. Τισὶ δὲ Δαιὼν, Ἐμβὼν, καὶ Ἀτεβὼν, καὶ Ἰεθραὰμ, καὶ Χαρράν. Καὶ υἱοὶ (β) Ὠσὰρ, Βαλαὰμ, καὶ Ζωκὰμ, καὶ Ἀκάν. υἱοὶ Δισὰν, Ὡς, καὶ Ἀράν. Καὶ ἔτοι οἱ βασιλεῖς (γ) αὐτῶν· Βαλὰκ υἱὸς Βεὼρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ, Δενναβά. Καὶ ἀπέθανε Βαλὰκ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωβὰβ υἱὸς Ζαρὰ ἐκ Βοσσόρρας. Καὶ ἀπέθανεν Ἰωβὰβ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἀσὼμ (δ) ἐκ γῆς Θυμανών. Καὶ ἀπέθανεν Ἀσὼμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἀδὰδ υἱὸς Βαραὰδ, ὁ πατάξας Μαδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ Μωὰβ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ (ε) Γεθαίμ. Καὶ ἀπέθανεν Ἀδὰδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ (ζ) Σεβλὰ ἐκ Μασεκκάς. (η) Καὶ ἀπέθανε Σεβλὰ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Σαὰλ ἐκ (θ) Ῥωβὼθ τῆς παρὰ ποταμόν. Καὶ ἀπέθανε Σαὰλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ (ι) Βαλαεννὼρ υἱὸς Ἀχωβόρ. Καὶ ἀπέθανε (κ) Βαλαεννὼρ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ (λ) Ἀδὰδ υἱὸς Βαραὰδ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ, (μ) Φογώρ. Ἡγεμόνες Ἐδὼμ· ἡγεμὼν Θαμνὰ, ἡγεμὼν Γωλαδὰ, ἡγεμὼν (ν) Ἰεθὲρ, Ἡγεμὼν Ἐλιβαμὰς, ἡγεμὼν Ἠλὰς, ἡγεμὼν Φινὼν, Ἡγεμὼν Κενὲζ, ἡγεμὼν Θαιμὰν, ἡγεμὼν (ξ) Βαβσὰρ, Ἡγεμὼν Μαγδιὴλ, ἡγεμὼν (ο) Ζαφαὼ· ἔτοι ἡγεμόνες Ἐδώμ.

MS.A. (σ) υἱὸν αὐτῷ τὸν Ζεμρὰν, καὶ Ἰεκσὰν, καὶ Μαδὰν, καὶ Μαδιὰν, Ἰεσβὸκ, Σουέ. (ρ) Ἰεκσὰν, Σαβὰ καὶ Δαιδάν. καὶ υἱοὶ Δαιδὰν, Ῥαγουὴλ, καὶ Ναβδαιὴλ, καὶ Ἀσσειὴμ, καὶ Λατουσιὴμ, καὶ Λοομιείν. Καὶ υἱοὶ Μαδιὰμ, Γαιφὰρ, (σ) Ἐλδαὰ· (τ) καὶ Ἠσαῦ καὶ Ἰακώβ. (υ) Γοδὰμ, (φ) Κεζέζ. Θαμνὰ δὲ ἡ παλλακὴ Ἐλιφὰζ ἔτεκεν * αὐτῷ τὸν Ἀμαλήκ. Καὶ υἱοὶ Ῥαγουὴλ, Ναχὲδ, (χ) Σομμὲ, καὶ Μοχά. Καὶ υἱοὶ (ψ) καὶ Ἀσὰρ, καὶ Ῥισών. (ω) Ἰωλὰμ, καὶ Μαναχαὲθ, καὶ Γαεβὴλ, καὶ Σωφὰρ, (α) Ἀιὰ, καὶ Ὠνάμ. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Ανὰ, Δαισών. καὶ Ἐλιβαμὰ θυγάτηρ Ανά. Καὶ υἱοὶ Δαισὼν, Ἀμασὰ, καὶ Ἰεσεβὰν, καὶ Ἰεθρὰν, (β) Ἀσὰρ, Βαλαὰρ, καὶ Ἀζακὰν, καὶ Ἰωακὰν, καὶ Ὀυκάμ. υἱοὶ δὲ Δαισὼν, Ὡς, καὶ Ἀρράν. (γ) αὐτῶν, οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· Βαλὰκ (δ) ἐκ τῆς γῆς (ε) Γεθθαίμ. (ζ) Σαμαὰ ἐκ (η) Ἀσεθαιεν δὲ Σαμαὰ, καὶ (θ) Ῥοωβὼθ (ι) Βαλαεννὼρ υἱὸς Ἀχωβώρ. (κ) Βαλαεννὼρ υἱὸς Ἀχοβὼρ, καὶ (λ) Ἀδὰδ, καὶ ὄνομα (μ) Φογὼρ, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μεταβεὴλ θυγάτηρ Μαβδάθ. Καὶ ἀπέθανεν Ἀδὰδ, καὶ ἦσαν ἡγεμόνες Ἐδώμ· * Ἡγεμόνες Θαμνὰ, ἡγεμὼν Γωλὰ, (ν) Ἰεθὲθ, (ξ) Μαβσὰς, (ο) Ηράμ· ἔτοι

Et filii Chetturæ concubinæ Abrahæ. Et genuit ei Zambram, Jexan, Madian, Madian, Sobac, &c. Et filii Jexan, (b) Dedan, & Suhi. Et filii Madian, Gepher, & Opher, & Enoch, & Abida, & Eldada. Omnes hi filii Chetturæ. Et genuit Abrahæ, Isaac. Filii Isaac, Jacob, & Esau. Filii Esau, Eliphaz & Raguel. & Jeul, & Jeglom & Core. Filii Eliphaz, Theman, & Omar, Sophar, & Gothoam, & Cenez, & Thamna, & Amalec. Et filii Raguel, Nahes, Zare, Some, & Moze. Filii Seir, Lotan, Sobal, Sebegon, Ana, Dison, Ofar, & Disan. Et filii Lotan, Chorri, & Æman: Soror autem Lotan Thamna. Filii Sobal, Alon, Machanath, Thebi, Sophi, & Onan. Filii autem Sebegon, Aia, et Sonan. Filii Sonan, Deson. Filii autem Dæson, Emeron, & Aschon, & Jethram, & Charran. Et filii Ofar, Balaam, & Zacam, & Acan. Filii Disan, Os, & Aran. Et hi (c) reges eorum. Balac filius Beor: & nomen civitati ejus, Dennaba. Et mortuus est Balac: & regnavit pro eo Jobab filius Zara de Bosora. Et mortuus est Jobab: & regnavit pro eo Asom de terra Themanon. Et mortuus est Asom, & regnavit pro eo Adad filius Barad, qui percussit Madiam in campo Moab: & nomen civitati ejus, Gethaim. Et mortuus est Adad: & regnavit pro eo Sebla de Masecca. Et mortuus est Sebla: & regnavit pro eo Saul de Roboth, quæ juxta flumen. Et mortuus est Saul: & regnavit pro eo Balaennor filius Achobor. Et mortuus est Balaennor: et regnavit pro eo (k) Adad filius Barad: et nomen civitati ejus, (l) Phogor. Duces Edom, Dux Thamni, Dux Golada, Dux Jethet: Dux Elibamas, Dux Elas, Dux Phinon: Dux Cenez, Dux Themon, Dux Babsar: Dux Magediel, Dux (m) Zaphoin. Hi duces Edom.

CAP. II.

Hæc (a) nomina filiorum Israel: Ruben, Symeon, Levi, Juda, Issachar, Zabulon,

MS.A. (a) Καὶ ταῦτα (β) Ἰούδας,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وبنو قنطورا من ابراهيم * زمران * ويقسان * ومدان * ومدين * ويسبق * وسوح * وبنو
يقسان * سبا * ودادن * وبنو ددان اسوريم * ولطوسيم * ولميم * وبنو مدين * عفا * وعافر
واحنوح * وابيدع * والدعا * هولاء بنو قنطورا امراة ابراهيم * واولد ابراهيم اسحاق * وبنو
اسحاق * عيص * ويعقوب وهو اسرايل * وبنو عيص * البفار رعوايل * يعوس * ويعلم * وورح *
* وبنو البفار * يمن * واومر * وصفوا * ععلم * وفدر * وضع كانت سريه لالبفار بن العيص
وولدت له عماليق * وبنو راعوايل * نحت * ورزح * وشما * ومرا * وبنو ساعير * لوطن * وسبل *
وصبعون * واعنا * وديسون * اصر * ديسن * وبنو لوطن * حوري * وهومم * واخت لوطن
تمناع * وبنو سوبل * علوان * ومنحت * وعوبال وسفو * واوام * وبنو صبعون * انا * واعنا * وهو
الذي استكرج البغال حين كان يرعي حمير ابيه صبعون في البريه * وبنو عانا * ديسون *
واهليبما * وبنو ديسون * حمدن * واسبن * ويثرن * وحرن * وبنو اصر بلهان ورعون * وعمن
وبنو ديسن * عوص * وارآن *

* وهاولاء الملوك الذين ملكوا في ارض ادوم * قبل ان يملك ملكا لبني اسرايل *
اول من ملك في ادوم * بالع بن باعور * واسم قريته دنهبه * ومات بالع * وملك
بعك يوبب بن زرح من البصرة * ومات يوبب * وملك بعك حاسوم من ارض اليمن * ومات
حاسوم * وملك بعك هدد بن بدد الذي قتل المديانيين في صياع موآب * واسم قريته عويت *
* ومات هدد * وملك بعك سملا من المشرق * ومات سملا * وملك بعك ساول من رحبه
النهر * ومات ساول * وملك بعك بعلحنن بن عكبور * ومات وملك بعك هدر * واسم
قريته فاعو * واسم امراته مهطيال ابنه مطراد ابن ماء الذهب * ومات هدر *
اسماء صنادبه ادوم * تمناع * علوان * ينبت * اهليبما * ايلا * فينون * فنر يمن * مبصر *
* معديال * عيرم *

* الفصل الثاني *

* وهاولاء بنو يعقوب اسرايل * روبال * سمعون * لاوي * يهودا * ايساخر * زبولون *

Filii verò Centuræ ex Abrahamo geniti, Zamran, Jecsan, Madda, Madian, Jesbac, & Suah. Filii Jecsan, Saba, & Dedan. Filii Dedanis, Assurim, Latsim, & Ommim. Filii Madjanis, Epha, Apher, Enoch, Abidan, & Eldaa: hi sunt filii Centuræ uxoris Abrahami. Genuit ergò Abrahamus Isthcum: filii Isthaci sunt Esau, & Jacob, is est Israel. Filii Esau, Eliphaz, Raguel, Jeus, Jaalam, & Corah. Filii Eliphaz, Teman, Omar, Saphu, Gaiatam, & Cenaz: Temnaa etiam quæ erat concubina Eliphazi filii Esau, peperit ei Amalecum. Filii Raguelis, Nahath, Zerah, Samma, & Mirza. Filii Seir, Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison, Asar, Daisan. Filii Lotanis Hori, Homam, & soror Lotanis Temnaa. Filii Sobal, Alvan, Manhath, Obal, Saphu, & Onam. Filii Sebeonis, Ana, & Aena; is produxit mulos cùm pasceret asinos patris sui Sebeonis in deserto. Filii Anæ, Dison, & Ahlibama. Filii Disonis, Hamdan, Asban, Jethran, & Charan. Filii Asaris, Belhan, Zavan, & Acan. Filii Daisanis, us, & Aran.

Hi sunt reges qui regno potiti sunt in terra Edom, antequam regnâsset rex ullus inter filios Israelis.

Primus qui regnavit in Edom, fuit Balaa filius Beoris: & nomen civitatis ejus Dezhaba. Mortuus est autem Balaa, regnavitque post eum Jobab filius Zerah è Bosra. Cumque mortuus esset Jobab, regnavit post eum Hasom è regione Alyunan. Mortuus est autem Hasom, regnavitque post eum Hadad filius Badadis, qui Medjanitas peremit in pagis Moab: & nomen civitatis ejus, Avith. Mortuo Hadade, regnavit post eum Samla è Masrec. Mortuus est autem Samla, regnavitque post eum Saul è Rahabath fluvii. Cumque mortuus esset Saul, regnavit post eum Balhanan filius Achoboris. Hoc mortuo regnavit post ipsum Hadar: & nomen civitatis ejus, Phau: nomen verò uxoris illius, Mahtael filia Matrad filii Aquæ-aureæ. Deinde mortuus est Hadar. Hæc autem sunt nomina nobilium Edom: Tamna, Alvan, Jethith, Ablibama, Ila, Phinon, Cenaz, Teman, Mabsar, Magdiel, Iram.

CAP. II.

Hi sunt filii Jacobi Israelis: Rubel, Simeon, Levi, Jehuda, Issachar, Zabulon,

דברי הימים א: ב

-Bath de ei sunt nati tres ,Selah & ,Onan & ,Her ;Jehudah Filii .Aser & ,Ghad ,Naphtali ,Binjamin & ,Joseph ,Dan
3 2 דָּן יוֹסֵף וּבִנְיָמִן נַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר: בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה שְׁלוֹשָׁה נוֹלַד לוֹ מִבַּת־
peperit ejus nurus Thamar Et .eum occidit & ,Domini oculis in malus Jehudah primogenitus Her fuit Et .Chenanhanitide Suah
4 שׁוּעַ הַכְּנַעֲנִית וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְמִיתֵהוּ: וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה
,Zimri ,Zerah filii Et .Chamul & ,Chesron ,Peres Filii .quinque ,Jehudah filii Omnes .Zerah & ,Peres ei
6 5 לוֹ אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זֶרַח כָּל־בְּנֵי יְהוּדָה חֲמִשָּׁה: בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל: וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי
est prævaricatus qui ,Israel turbator Hachar ,Charmi filii Et .quinque ii omnes :Darah & ,Chalchol & ,Heman & ,Ethan &
7 וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדָרַע כֻּלָּם חֲמִשָּׁה: וּבְנֵי כַרְמִי עָכָר עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָעַל
.Chelubai & ,Ram & ,Jerachmeel ,ei sunt nati qui Chesron filii Et .Hazariah ,Ethan filii Et .anathemate in
9 8 בַּחֵרֶם: וּבְנֵי אֵיתָן עֲזַרְיָה: וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל וְאֶת־רָם וְאֶת־כְּלוּבָי:
genuit Nachson Et .Jehudah filiorum principem Nachson genuit Haminadab & :Haminadab genuit Ram Et
11 10 וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא בְּנֵי יְהוּדָה: וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד
Isai Et .Isai genuit Hobed & ,Hobed genuit Bohaz Et .Bohaz genuit Salma & ,Salma
13 12 אֶת־שַׂלְמָא וְשַׂלְמָא הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז: וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי: וְאִישַׁי
.quintum Raddai ;quartum Nethanel .tertium Simha & ;secundum Abinadab & ;Eliab suum primogenitum genuit
14 הוֹלִיד אֶת־בְּכֹרוֹ אֶת־אֱלִיאָב וַאֲבִינָדָב הַשֵּׁנִי וְשִׁמְעָא הַשְּׁלִישִׁי: נְתַנְאֵל הָרְבִיעִי רַדַּי הַחֲמִישִׁי:
.tres Hasahel & ,Joab & ,Abisai ,Serujah filii Et .Abigail & Serujah ,eorū sorores Et .septimum David ,sextum Osem
16 15 אֹצֶם הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד הַשְּׁבִעִי: וְאַחְיֹתֵיהֶם צְרוּיָה וַאֲבִיגָיִל וּבְנֵי צְרוּיָה אֲבִשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂהאֵל שְׁלֹשָׁה:
Hazubah genuit Chesron filius Chaleb Et .Ismahelita Jether Hamasa pater Et .Hamasa genuit Abigail Et
18 17 וְאֲבִיגַיִל יָלְדָה אֶת־עֲמָשָׂא וְאֲבִי עֲמָשָׂא יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי: וְכָלֵב בֶּן־חֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־עֲזוּבָה
,Ephrath Chaleb sibi accepit & :Hazubah est mortua Et .Ardon & ,Sobab & ,Jeser ,ejus filii isti Et .Jerioth & ,mulierem
19 אִשָּׁה וְאֶת־יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָּנֶיהָ יֵשֶׁר וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן: וַתָּמָת עֲזוּבָה וַיִּקַּח־לוֹ כָּלֵב אֶת־אֶפְרָת
ad Chesron est ingressus postea Et .Besalel genuit Uri & :Uri genuit Chur Et .Chur ei peperit &
21 20 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־חוּר: וְחוּר הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־בְּצַלְאֵל: וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־
genuit Segub Et .Segub ei peperit & ,annorum sexaginta filius ipse & ,eam accepit ipse & ,Ghilhad patris Machir filiam
22 בַּת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא לְקָחָהּ וְהוּא בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֹּלֶד לוֹ אֶת־שְׁגוּב: וּשְׁגוּב הוֹלִיד
:eis ab Jair villas ,Aram & ,Ghesur accepit Et .Ghilhad terra in civitates tres & viginti ei fuerunt & ;Jair
23 אֶת־יָאִיר וַיְהִי־לוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד: וַיִּקַּח גְּשׁוּר וַאֲרָם אֶת־חַוֹּת יָאִיר מֵאִתָּם
Chaleb in Chesron mari post Et .Ghilhad patris Machir filii isti Omnes .civitates sexaginta ejus filias & ,Chenath
24 אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד: וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן בְּכָלֵב
primogeniti Jerachmeel filii fuerunt Et .Tecoah patrem Aschur ei peperit & ,Abiah Chesron uxor & ,Ephrata
25 אֶפְרָתָה וְאֵשֶׁת חֶצְרוֹן אֲבִיָּה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ: וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְרַחְמְאֵל בְּכוֹר
;Hatarah ejus nomen & ,Jerachmeel ipsi altera uxor fuit Et .Achijah ,Osem & ,Oren & ,Bunah & ,Ram primogenitus ,Chesron
26 חֶצְרוֹן הַבְּכוֹר וְרָם וּבוּנָה וָאֹרֶן וָאֹצֶם אֲחִיָּה: וַתְּהִי אֵשָׁה אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל וּשְׁמָהּ עָטָרָה
,Sammai Onam filii fuerunt Et .Hecher & Jamin & Mahas ,Jerachmeel primogeniti Ram filii fuerunt Et .Onam mater ipsa
28 27 הִיא אֹם אוֹנָם: וַיִּהְיוּ בְנֵי־רָם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל מַעַז וְיָמִין וָעֵקֶר: וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוֹנָם שַׁמַּי
.Molid & Achban ei peperit & :Abihail Abisur uxoris nomen Et .Abisur &,Nadab,Sammai filii & :Jadah &
29 וְיָדָע וּבְנֵי שַׁמַּי נָדָב וַאֲבִישׁוּר: וְשֵׁם אֵשֶׁת אֲבִישׁוּר אֲבִיחַיִל וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַחְבָּן וְאֶת־מוֹלִיד:

Versio VULG. LAT.

Dan, Joseph, Benjamin, Nephthali, Gad, et Aser. Filii 2 3
Juda; Her, Onan, & Sela: hi tres nati sunt ei de filia
Sue Chananitide. Fuit autē Her primogenitus Juda,
malꝰ corā Dño, & occīdit eum. Thamar autē nurꝰ
ejꝰ peperit ei Phares & Zara. Omnes ergò filii Juda, 4
quinque. Filii autē Phares; Hesron & Hamul. Filii
quoq; Zaræ; Zamri, et Ethan, et Eman, Chalchal quo- 5 6
que, & Dara, simul quinq; . Filii Charmi; Achar, qui 7
turbavit Israel, & peccavit in furto anathematis.
Filii Ethan; Azarias. Filii autem Hesron qui na- 8 9
ti sunt ei; Jerameel, & Ram, & Calubi. Porrò 10
Ram genuit Aminadab. Aminadab autem genuit
Nahasson, principem filiorum Juda. Nahasson 11
quoque genuit Salma, de quo ortus est Booz. Booz 12
verò genuit Obed, qui & ipse genuit Isai. Isai au- 13
tem genuit primogenitū Eliab, secundum Abina-
dab, tertium Simmaa, Quartum Nathanael, quin- 14
tum Raddai, Sextum Asom, septimū David. Quo- 15 16
rum sorores fuerunt, Saruia, & Abigail. Filii
Saruiæ; Abisai, Joab, & Asael, tres. Abigail autē 17
genuit Amasa, cujus pater fuit Jether Ismahelites.
Caleb verò filius Hesron accepit uxorem nomine 18
Azuba, de qua genuit Jerioth: fuerúntque filii ejus,
Jaser, & Sobab, & Ardon. Cúmq; mortua fuisset 19
Azuba, accepit uxorem Caleb, Ephrata: quæ pe-
perit ei Hur. Porrò Hur genuit Uri: & Uri genu- 20
it Bezeleel. Post hæc ingressus est Hesron ad fili- 21
am Machir patris Galaad, & accepit eam cùm esset
annorum sexaginta: quæ peperit ei Segub. Sed & 22
Segub genuit Jair, & possedit viginti tres civitates
in terra Galaad. Cepítque Gessur, & Aram, op- 23
pida Jair, & Canath, & viculos ejus sexaginta civi-
tatū: omnes isti, filii Machir patris Galaad. Cùm 24
autem mortuus esset Hesron, ingressus est Caleb ad
Ephrata. Habuit quoque Hesron uxorem Abia, quæ
peperit ei Asthur patrem Thecuæ. Nati sunt autem 25
filii Jerameel primogeniti Hesron; Ram primogeni-
tus ejus, & Buna, & Aram, & Asom, & Achia. Duxit 26
quoque uxorem alterā Jerameel, nomine Atara, quæ
fuit mater Onam. Sed & filii Ram primogeniti 27
Jerameel, fuerunt Moos, Jamin, & Achar. Onam au- 28
tem habuit filios; Semei, & Jada. Filii autē Semei;
Nadab, & Abisur. Nomen verò uxoris Abisur, 29
Abihail, quæ peperit ei Ahobban, & Molib,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dan, Joseph, Benjamin, Nephtali, Gad, 2
Aser. Filii Judæ, Ir, Onan, & Sila: 3
hi tres nati sunt ei ex Bath-sua Cha-
nanæa: fuit autem Ir primogenitus Ju-
dæ nepharius coram Domino, quapro-
pter occidit illum. Thamar autem nu- 4
rus illius peperit illi Phares, & Zarah:
omnes itaque filii Judæ fuerunt quin-
que. Filii Phares, Hesron, & Hemuel. 5
Filii Zarahi, Zamri, Ethan, Heman, 6
Chalchol, & Dardaa: hi omnes, quin-
que. Filii Charmi, Achar perturba- 7
tor Israelis, qui crimen commisit in
anathemate. Filii Ethan, Azaria. Filii 8 9
Hesron, qui nati sunt ei, Rahmael,
Ram, & Salchi. Ram genuit Amina- 10
dab: Aminadab autem genuit Nahson
principem filiorum Iudæ. Nahson ge- 11
nuit Salma: Salma genuit Booz.
Booz genuit Obar: Obar genuit Isai. 12
Isai genuit primogenitum suum Eli- 13
ab, Abinadab secundum, Sama tertiū-
, Nathanael quartum, Dari quin- 14
tum, Osom sextum, Elihu septimum, 15
David octavum: Duas præterea soro- 16
res eorum, *nempe* Suriam, & Abiga-
lem. Filii Suriæ, Abisai, Ioab, & Asael,
tres. Abigal genuit Amasam: pater 17
autem Amasæ fuit Iether. Chaleb fi- 18
lius Hesronis genuit ex Aruba uxore
sua Iediutham: & hi sunt filii istius,
Dechar, Aser, Iobab, & Adon. Mor- 19
tuâ verò Arubâ sumpsit sibi Chaleb
Ephratham quæ peperit illi Hu-
rem. Hur genuit Uri: Uri verò ge- 20
nuit Baslielem. Posthac congressus 21
est Hesron cum filia Machiris patris
Gelaad: accepit autem eam dum an-
num ageret sexagesimum, & peperе-
rat ei Segub. Segub genuit Iair, & 22
is habuit viginti tres civitates in terra
Gelaad. Posthæc mortuus est Hesron
in terra Chaleb in Ephrath: pepe- 24
rerat ei quoque filios, Esthoërem pa-
trem Thecoæ. Filii Irahmelis primo- 25
geniti Hesronis, fuerunt Aram, Baana,
Aran, & Osem soror eorum. Aliam 26
quoque uxorem habuit Irahmel, nomi-
ne Atra, eaque fuit mater Onim. Por- 27
rò filii Arami primogeniti Irahmelis,
fuerunt Maas, Nabin, & Otar. Filii 28
Onim fuerunt Sabi, & Ioda filii Sabi,
Nadab, & Abisur. Nomen verò uxo- 29
ris Abisuris, Abihel, quæ peperit ei
Ahban, & Molid.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Δὰν, Ἰωσὴφ, (γ) Βενιαμὶν, Νεφθαλὶ, Γὰδ, Ἀσήρ. Υἱοὶ Ἰούδα, Ἦρ, Ἀωνὰν, Σηλὼμ · τρεῖς ἐγενήθησαν αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς Σαύας τῆς (δ) Χαναναίτιδος. καὶ (ε) ἦν Ἦρ ὁ πρωτότοκος Ἰούδα πονηρὸς ἐναντίον κυρίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ Θάμὰρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φαρὲς, καὶ τὸν Ζαρά. πάντες υἱοὶ Ἰούδα πέντε. Υἱοὶ Φαρὲς, Ἐσρὼμ, καὶ Ἰαμουήλ. Καὶ υἱοὶ Ζαρὰ, Ζαμβεὶ, καὶ (ζ) Αἰδὰμ, καὶ Αἰμουὰν, καὶ Καλχὰλ, καὶ (υ) Δαρδὰ, πάντες πέντε. Καὶ υἱοὶ Χαρμὶ, Ἀχὰρ ὁ ἐμποδὼν γενόμενος Ἰσραὴλ, ὃς ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα. Καὶ υἱοὶ (ϑ) Αἰθὰμ, Ἀζαείας. Καὶ υἱοὶ Ἐσρὼμ οἳ ἐτέχθησαν αὐτῷ, ὁ (ι) Ἰεραμεὴλ, καὶ ὁ (κ) Ἀρὰμ, καὶ ὁ (λ) Χαλέβ. Καὶ Ἀρὰμ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδὰβ, καὶ Ἀμιναδὰβ ἐγέννησε τὸν Ναασσὼν ἄρχοντα (μ) οἴκου Ἰούδα, Καὶ Ναασσὼν ἐγέννησε τὸν (ν) Σαλμὼν, καὶ Σαλμὼν ἐγέννησε τὸν Βοὸζ, Καὶ Βοοζ ἐγέννησε τὸν (ξ) Ὠβὴδ, καὶ Ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαὶ, Καὶ Ἰεσσαὶ ἐγέννησε τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ τὸν Ἐλιὰβ, Ἀμιναδὰβ ὁ δεύτερος, (ο) Σαμαὰ ὁ τρίτος, Ναθαναὴλ ὁ τέταρτος, (π) Ζαδδαὶ ὁ πέμπτος, (ρ) Ἀσὰμ ὁ ἕκτος, Δαυὶδ ὁ ἕβδομος. (σ) Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῶν Σαρουία, καὶ Ἀβιγαία. καὶ υἱοὶ (τ) Σαρουία, Ἀβισὰ, καὶ (υ) Ἰωὰβ, καὶ Ἀσαὴλ, τρεῖς. Καὶ Ἀβιγαία ἐγέννησε τὸν (φ) Ἀμεσσαὶ. καὶ πατὴρ (χ) Ἀμεσσαὶ Ἰοὲδρ ὁ Ἰσμαηλίτης. Καὶ Χαλὲβ υἱὸς Ἐσρὼμ ἔλαβε τὴν (ψ) Γαζουβὰ γυναῖκα, καὶ τὴν Ἰεριὼθ · καὶ οὗτοι υἱοὶ αὐτῆς, καὶ Ἰεσσαὶ ἐγέννησε τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ τὸν Ἐλιὰβ, Ἀμιναδὰβ ὁ δεύτερος, (ο) Σαμαὰ ὁ τρίτος, Ναθαναὴλ ὁ τέταρτος, (π) Ζαδδαὶ ὁ πέμπτος, (ρ) Ἀσὰμ ὁ ἕκτος, Δαυὶδ ὁ ἕβδομος. (σ) Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῶν Σαρουία, καὶ Ἀβιγαία. καὶ υἱοὶ (τ) Σαρουία, Ἀβισὰ, καὶ (υ) Ἰωὰβ, καὶ Ἀσαὴλ, τρεῖς. Καὶ Ἀβιγαία ἐγέννησε τὸν (φ) Ἀμεσσαὶ. καὶ πατὴρ (χ) Ἀμεσσαὶ Ἰοὲδρ ὁ Ἰσμαηλίτης. Καὶ Χαλὲβ υἱὸς Ἐσρὼμ ἔλαβε τὴν (ψ) Γαζουβὰ γυναῖκα, καὶ τὴν Ἰεριὼθ · καὶ οὗτοι υἱοὶ αὐτῆς, καὶ Ἰεσσὼ · καὶ οὗτοι υἱοὶ αὐτῆς, καὶ Σουβὰβ, καὶ Ἀρδών. Καὶ ἀπέβανε Γαζουβὰ, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ Χαλὲβ τὴν (α) Ἐφρὰθ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Ὦρ · Καὶ Ὦρ ἐγέννησε τὸν Οὐεὶ · καὶ Οὐεὶ ἐγέννησε τὸν Βεσηλέήλ. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν (β) Ἐσρὼν πρὸς τὴν θυγατέρα Μαχὶρ πατρὸς Γαλαάδ, καὶ (γ) αὐτὸς ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ αὐτὸς (δ) ἐξικονταπέντε ἐτῶν υἱῶν · καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν (ε) Σεγούχ. Καὶ Σεγοὺχ ἐγέννησε τὸν (ζ) Ἰαΐρ · καὶ ἦσαν αὐτῷ (η) εἴκοσι καὶ τρεῖς πόλεις ἐν τῇ Γαλαάδ. Καὶ ἔλαβε (ϑ) Γεθσὺρ καὶ Ἀραὰμ τὰς κώμας (ι) Ἰαΐρ ὄζ αὐτῷ, τὴν Κανὰθ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, ἑξήκοντα πόλεις. πάσαι αὗται υἱῶν Μαχὶρ πατρὸς Γαλαάδ. Καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν (κ) Ἐσρὼν, ἦλθε Χαλὲβ εἰς Ἐφραθά. καὶ ἡ γυνὴ (λ) Ἐσρὼν Ἀβιά · καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν (μ) Ἀσχὼ πατέρα Θεκωέ. Καὶ ἦσαν (ν) οἱ υἱοὶ Ἰεραμεὴλ πρωτοτόκου Ἐσρὼν, ὁ πρωτότοκος Ῥὰμ, καὶ (ξ) Βαναὰ, καὶ Ἀραὰμ, καὶ Ἀσὰν ἀδελφὸς αὐτοῦ. Καὶ ὦν γυνὴ ἑτέρα τῷ (ο) Ἰεραμεὴλ, καὶ ὄνομα αὐτῇ (π) Ἀτάρα · αὕτη ἦν μήτηρ (ρ) Ὀζόμ. Καὶ ἦσαν υἱοὶ Ῥὰμ πρωτοτόκου (σ) Ἰεραμεὴλ, Μαὰς, καὶ (τ) Ἰαμὶν, καὶ Ἀκόρ. Καὶ ἦσαν υἱοὶ (υ) Ὀζόμ, Σαμαΐ, καὶ Ἰασαὶ. καὶ υἱοὶ (φ) Σαμαΐ, Ναδὰβ καὶ Ἀβισούρ. Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ Ἀβισοὺρ, (χ) Ἀβιγαία · καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν (ψ) Ἀχαβὰρ, καὶ τὸν (ω) Μωήλ.

Dan, Joseph, Benjamin, Nephthali, Gad, Aser. Filii, Juda Er, Aynan, Selom: tres nati sunt ei ex filia Sua Chinanitide. Et fuit Er primogenitus Judæ malus ante Dominum: & occidit eum. Et Thamar nurus ejus peperit ei Phares, & Zara. Omnes filii Judæ, quinque. Filii Phares; Esrom, & Jemuel. Et filii Zaræ; Zambri, & Æthan, & Æmuam, & Calchal, & Darad, omnes quinque. Filii Charmi, Achar (b) impeditor Israel, qui prævaricatus est in anathema. Et filii Æthan, Azarias. Et filii Esrom, qui nati sunt ei; Hieramael, & (c) Aram, & Chaleb. Et Aram genuit Aminadab; & Aminadab genuit Naasson, principem domûs Juda. Et Naasson genuit Salmon. Et Salmon genuit Booz. Et Booz genuit Obed. Et Obed genuit Jessæ. Et Jessæ genuit primogenitum suum Eliab: Aminadab, secundus: Samaa, tertius: Nathanael, quartus: (d) Zabdai, quintus: Asam, sextus: David, septimus. Et soror eorum Saruia, & Abigæa. Et filii Saruiæ Abisa, & Joab, et Asael, tres. Et Abigæa genuit Amessalo, et pater Amessalo Jethor Ismaelita. Et Chaleb filius Esron accepit Gazuba uxorem, et Jeriothb. Et hi filii ejus; Jasar, et Subab, et Ardon. Et mortua est Gazuba: et accepit sibi Chaleb ipsam Ephrathæ: et peperit ei Or. Et Or genuit Uri. Et Uri genuit Beselecl. Et post hæc intravit Esron ad filiam Machir patris Galaad: et ipse accepit eam: et ipse sexaginta (e) quinque annorum erat. Et peperit ei Seruch. Et Seruch genuit Jair. Et fuerunt ei viginti et tres civitates in Galaad. Et accepit Gedsur et Aram (f) pagos Jair ab eis, ipsum Chanath, et (g) pagos ejus, sexaginta civitates. Omnes hæ filiorum Machir patris Galaad. Et postquàm mortuus est Esron, venit Chaleb in Ephratha. Et uxor Esron Abia: et peperit ei Ascho patrem Thecoe. Et fuerunt filii Hierameel primogeniti Esron; primogenitus Rham, et Buana, et Aram, (h) et Asan frater ejus. Et fuit uxor alia ipsi Hierameel: et nomen ei, Atara. Hæc est mater Ozom. Et fuerunt filii Rham primogeniti Hieramel; Maas, et Jamin, et Acor. Et fuerunt filii Ozom; Samai, et Jadae. Et filii Samai; Nadab, et Abisur. Et nomen uxoris Abisur, Abichæa: et peperit ei Achabar, et Moel.

MS. A. (γ) Βενιαμεὶν, Νεφθαλεὶμ, (δ) Χαναναίτιδος. (ε) ἦν * ἀνὴρ ὁ (ζ) Αἰδὰν, καὶ Αἰμὰν, καὶ Ἀρὰμ. Καὶ Ἀραὰμ (μ) τῶ οἴκου (ν) Σῆμαν, καὶ Σαλμὰν (ξ) Ἰωὴδ, καὶ Ἰωὴδ (ο) Σαμαὰ (π) Ἰωὰβ, (ρ) Ἀμεσσά. (χ) Ἀμεσσὰ Ἰεθὲρ (ψ) Ἀζουβὰ (ω) Ἰωσαὰρ, καὶ Σωβὰβ, καὶ Ὀρνά. (α) Φρὰθ, (β) Ἐσρὼμ (γ) ἐξ (δ) ὧν ἐξήκοντα ἐννέα · καὶ (ε) Σεγούβ. Καὶ Σεγοὺβ (ζ) Ἀεὶς (η) εἴκοσι τρεῖς (ϑ) Γεσσοὺρ (ι) Ἰαφεὶρ (κ) Ἐσρὼμ, (λ) Ἐσρὼμ (μ) Ἀσδὼδ (ν) υἱοὶ Ἱερεμεὴλ * πρωτότοκος (ξ) Βαανὰ, καὶ Ἀρὰν, καὶ Ἀσὰμ (ο) Ἱερεμεὴλ, (π) Ἑτέρα · (ρ) Ὠνωμά. (σ) Ἱερεμεὴλ, (τ) Ἰασεὶν, (υ) Ὠνωμὰ, Σαμμαΐ, (φ) Σαμμαΐ, (χ) Ἀβιγαία · (ψ) Ὀζὰ, (ω) Μωὰδ · Υἱοὶ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

يوسف * بنيامين * نفتالي * جاد * دان * اسير * وبنو يهودا * عير * اونان * سيلا * هاؤلاء الثلاثه

Joseph, Benjamin, Nephtali, Gad, Dan, Aser. Filii Judæ, Ir, Onan, Sila: isti tres fuerunt filii Jehudæ ex Bathsua Chananæa: cùmque Ir primogenitus Jehudæ flagitiosus esset coram Deo, morte affecit eum.

بنو يهودا من باتوسع الكنعانيه * وعير بكر يهودا كان رديا قدام الله * فاماته

Thamar quoque nurus Jehudæ peperit ei Phares, & Zarahum: omnes igitur filii Jehudæ fuerunt quinque. Filii Phares, Hesron, & Hemul. Filii Zarahi, Zimri, Ethan, Heman, Chalchal, & Daridaa; isti quinque. Filii Charmi, Achar; 7

كنه يهودا ولدت له فارص * وزارح * فكل بني يهودا خمسه * وبنوا فارص * حصرون

turbator Israelis, qui fraudem commisit in anathemate. Filii Ethanis; 8

وحمول * وبنوا زارح * زمري * واثان * وهامان وكالبكاك * وداريداع * هاؤلاء خمسه * وبنوا

Azaria. Filii Hesronis, Rahmael, Ram, 9

كرمي * عاخر معكر اسرايل * الذي مكر باكحرم * وبنو اثان * عازريا * وبنو حصرون *

& Sachli. Ram genuit Aminadabum: Aminadab genuit Nahsonem maximum inter natos Jehudæ. Nahson 10 11

رحمايل * ورام * وسكلي * ورام اولد عمينداب * وعمينداب * اولد نحسون الكبير في اولاد

genuit Salmam: Salma genuit Eliazarum: Eliazar genuit Obar: Obar 12

يهودا * ونحسون اولد سالاما * وسالاما اولد البعازار * والبعازار اولد عوفار * وعوفار اولد

genuit Isai. Isai genuit Eliabum primogenitum suum: Abinadab filit. secundus, Samma tertius, Nathanael 13 14

ايساء * وايسي اولد البكر بكره * اييناداب الثاني * سما الثالث * نثنايل الرابع * اداري

quartus, Adari quintus, Osom sextus; 15

الخامس * اصوم السادس * اليهو السابع * داود الثامن * واخواتهم صوريا * وافيعال * وبنو

Elihu septimus, David octavus. Item duæ sorores eorum fuêre Suria, 16

صوريا * ابيساي اول * يواب الثاني * عسوايل الثالث * وافيعال ولدت عمسا * وابو عمسا

& Abigal: filii Suriæ, Abisai primus, Joab secundus, Assael tertius. Abigal verò genuit Amasam; 17

يانور * وكالاب بن حصرون اولد من عرفا امراته ليادايعت * وهاؤلاء بنوا داحار * اسير

pater autem Amasæ, Jetur. Porrò Chaleb filius Hesronis genuit ex Arabâ uxore suâ Jediathem. Et hi sunt filii Decharis, Aser, Jobab, & Adon. Mortuâ 18 19

ويوفاب * وادون * ومات عرفا * فروج كالاب افرت * فولدت له اكور * واكور اولد

Arabâ uxorem duxit Chaleb Ephrathæam quæ peperit ei Hurem. Hur genuit 20

اوري * واوري اولد بصليال * وبعد ذلك حصرون بروج بنت ماخير اتي جلعاد *

Uri: Uri genuit Bastielem. Deindè 21

واكحذها له وكان ابن سبعين سنه * فولدت له ساعب * وساعب اولد لياير * وصارت له

Hesron uxorem duxit filiam Machiris patris Galaad: duxit autem illam cùm natus esset annos sexaginta, peperitque ei Segebum. Segheb genuit Jairem, 22

ثلاثه وعسرون صيعه في ارض جلعاد * واكحذ عاسور واران صياع ياير * كلها سبعون

cui fuerunt viginti tres civitates in terra Galaadis. Accepit etiam Gessurem, 23

صيعه * كل هاؤلاء اولاد جلعاد * ومن بعد ذلك مات حصرون في ارض كالاب بافرت * وكان

& Aramem civitates Jairis: fuerunt autem omnes sexaginta civitates: Omnes isti fuerunt filii Galaadis. Post 24

له اولاد اسوياز ابو نعم * وكان بنو رحمايل بكر حصرون * ارام * وبعنا * واران

hæc mortuus est Hesron in terra Chaleb in Ephratha, fuerunt que ei filii Estuer pater Tecoa. Filii Rahmaelis primogeniti Hesronis, fuerunt Aram, Baana, 25 26

واصوم احيهم * وصار لارحاميل امراءه اخرني * واسمها عطري * وهي ام اوام * وكان

Aran, & Esom soror eorum. Habuit etiam Rahmael uxorem alteram, nomine Atra, quæ fuit mater Onami. Filii Arami primogeniti Rahmaelis fuerunt 27 28

بنو ارام بكر ارحاميل * معاص * وعيان * وعاطا * هاؤلاء بنو اوام * سافي * ويوداع * وبنو

Maas, Nadab, & Jada. Hi sunt filii Onami, Sabi, & Jada. Filii Sabi, Nadab, & Abisur. Nomen autem uxoris Abisuræ, Abihel quæ peperit ei Hubanem & Amolidum. 29

سافي * نادات * وابسور * واسم امراءه ابسور ابيحال * فولدت له لحابان * ولامولايد *

דברי הימים א: ג

.Sesan Ischi filii Et .Ischi Appaim filii Et .filiis absque Seled est mortuus & : Appaim & ,Seled ,Nadab filii Et

30 31 וּבְנֵי נָדָב סֶלֶד וְאַפַּיִם וַיָּמָת סֶלֶד לֹא בָנִים: וּבְנֵי אַפַּיִם יִשְׁעִי וּבְנֵי יִשְׁעִי שֵׁשָׁן

filii Et .filiis absque Jether est mortuus Et .Jonathan & ,Jether ,Sammai fratris Jadah filii Et .Achlai ,Sesan filii Et

32 33 וְאַחְלָי: וּבְנֵי יָדַע אֲחִי שַׁמַּי יֶתֶר וְיוֹנָתָן וַיָּמָת יֶתֶר לֹא בָנִים: וּבְנֵי

Sesan ipsi & : filiæ *quinimo* ,filii Sesan ipsi fuerunt non Et .Jerachmeel filii fuerunt Isti .Zaza & ,Peleth ,Jonathan

34 יוֹנָתָן פָּלֶת וְזוָזָא אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי יְרַחְמְאֵל: וְלֹא־הָיָה לְשֵׁשָׁן בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וּלְשֵׁשָׁן

Hathai ei peperit & ; uxorem in suo servo Jarchah suam filiam Sesan dedit Et .Jarchah ejus nomen & ,Misrita servus

35 עֶבֶד מִצְרִי וּשְׁמוֹ יַרְחָע: וַיִּתֵּן שֵׁשָׁן אֶת־בַּתּוֹ לְיַרְחָע עַבְדּוֹ לְאִשָּׁה וַתֹּלֶד לוֹ אֶת־עַתָּי

.Hobed genuit Ephlal & ,Ephlal genuit Zabad Et .Zabad genuit Nathan & ,Nathan genuit Hathai Et

36 37 וַעֲתַי הוֹלִיד אֶת־נָתָן וְנָתָן הוֹלִיד אֶת־זָבָד: וְזָבָד הוֹלִיד אֶת־אֶפְלָל וְאֶפְלָל הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד:

.Elhasah genuit Cheles & ,Cheles genuit Hazariah Et .Hazariah genuit Jehu & ,Jehu genuit Hobed Et

38 39 וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יֵהוּא וְיֵהוּא הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה: וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־חֶלֶץ וְחֶלֶץ הוֹלִיד אֶת־אֶלְעָשָׂה:

genuit Jechamiah & ,Jechamiah genuit Sallum Et .Sallum genuit Sisinai & ,Sisinai genuit Elhasah Et

40 41 וְאֶלְעָשָׂה הוֹלִיד אֶת־סִסְמַי וְסִסְמַי הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם: וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת־יְקַמְיָה וְיָקְמְיָה הוֹלִיד אֶת־

.Chebron patris Maresah filii & : Ziph pater ipse 3 ejus primogenitus Mesah ,Jerachmeel fratris Chaleb filii Et .Elisamah

42 אֶלִישָׁמָע: וּבְנֵי כָלֵב אֲחִי יְרַחְמְאֵל מֵישָׁע בְּכֹרוֹ הוּא אֲבִי־זִף וּבְנֵי מָרֵשָׁה אֲבִי חֶבְרוֹן:

genuit Rechem & : Jorcheham patrem Racham genuit Semah Et .Semah & ,Rechem &, Tappuach &, Chorach, Chebron filii Et

43 44 וּבְנֵי חֶבְרוֹן קֹרַח וְתַפּוּחַ וְרֶקֶם וְשָׁמָע: וְשָׁמָע הוֹלִיד אֶת־רָחָם אֲבִי יָרְקְעָם וְרֶקֶם הוֹלִיד

& ,Charan peperit Chaleb concubina Hephah Et .Bethsur pater Mahon & ; Mahon ,Sammai filius Et .Samnai

45 46 אֶת־שַׁמָּי: וּבֶן־שַׁמַּי מָעוֹן וּמָעוֹן אֲבִי בֵית־צוּר: וְעֵיפָה פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב יָלְדָה אֶת־חָרָן וְאֶת

.Sahaph & ,Hephah & ,Pelet & ,Ghesan & ,Jotham & ,Reghem ,Jabdai filii Et .Ghazez genuit Charan & : Ghazez & ,Mosa

47 מוֹצָא וְאֶת־גָּזֵז וְחָרָן הוֹלִיד אֶת־גָּזֵז: וּבְנֵי יְהֹדָי רֵגֶם וְיוֹתָם וְגֵישָׁן וּפֶלֶט וְעֵיפָה וְשָׁעָף

,Machbenah patrem Seva ,Madmannah patrem Sahaph peperit Et .Tirchanah & ,Seber peperit, Mahachah Chaleb Concubina

48 49 פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב יָלְדָה שֶׁבֶר וְאֶת־תִּרְחָנָה: וְיָלְדָה שַׁעַף אֲבִי מַדְמַנָּה אֶת־שְׁוָא אֲבִי מַכְבֵּנָה

.Chiriathjecharim pater Sobal ; Ephratha primogeniti Chur filii Chaleb filii fuerunt Isti .Hachsah ,Chaleb filia & : Ghibha patrē &

50 וַאֲבִי גִבְעָא וּבַת־כָּלֵב עַכְסָא: אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי כָלֵב בֶּן־חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה שׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים:

.requietionū dimidiū *videnti* ,Chiriathjecharim patri Sobal filii fuerunt Et .Bethghader pater Chareph : Bethlechem pater Salma

51 52 שַׂלְמָא אֲבִי בֵית לָחֶם חָרֵף אֲבִי בֵית גָּדֵר: וַיִּהְיוּ בְנֵים לְשׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים הָרֹאֶה חֲצִי הַמְּנֻחוֹת:

.Esthaulithæus &, Sorhathæus sunt egressi istis Ab .Misraathæus &, Sumathæus &, Puthæus &, Ithræus, Chiriathjecharim familiæ Et

53 וּמִשְׁפְּחוֹת קִרְיַת יְעָרִים הַיִּתְרִי וְהַפּוּתִי וְהַשִּׁמְתִי וְהַמִּשְׁרָעִי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ הַצָּרְעָתִי וְהָאֶשְׁתָּאלִי:

scribarum familiæ Et .Sorhi *Manachti* dimidium & ,Joab domus coronæ Nethophathi & ,Bethlechem ,Salma Filii

54 55 בְּנֵי שַׁלְמָא בֵּית לָחֶם וּנְטוֹפָתִי עַטְרוֹת בֵּית יוֹאָב וְחֵצִי הַמְּנֻחָתִי הַצָּרְעִי: וּמִשְׁפְּחוֹת סוֹפְרִים

.Rechab domus patris Chamath de *venientes* Chinim Isti .Suchathim ,Simhathim ,Tirhathim ,Jahabes inhabitantium

יוֹשְׁבֵי יַעְבֵּץ תִּרְעָתִים שִׁמְעָתִים שׁוּכָתִים הֵמָּה הַקֵּינִים הַבָּאִים מֵחֲמַת אֲבִי בֵית־רֵכָב:

CAP. III.

, Daniel secundus : *Izrehelitidi* Achinoham ,Amnon Primogenitus .Chebron in ei *est natus* qui ,David filii fuerunt isti Et

1 וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי דָוִיד אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ בְּחֶבְרוֹן הַבְּכוֹר׳ אַמְנֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִזְרְעֶאלִית שֵׁנִי דָנִיֵּאל

.Chaghith filius Adoniah ,Quartus .Ghesur regis Talmai filiæ, Mahachah filius Absalom Tertius .*Carmelitidi* Abigail *ipsi*

2 לַאֲבִיגַיִל הַכַּרְמְלִית: הַשְּׁלִשִׁי לְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־מַעֲכָה בַּת־תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר הָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית:

ibi regnavit Et .Chebron in ei sunt nati Sex .sua uxore Heglah de ,Ithrcham Sextus .Abital *ipsi* ,Sephatiah Quintus

4 3 הַחֲמִשִׁי שְׁפַטְיָה לַאֲבִיטָל הַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אִשְׁתּוֹ: שִׁשָּׁה נוֹלַד־לוֹ בְּחֶבְרוֹן וַיִּמְלֹךְ־שָׁם

.Jerusalaim in regnavit annis tribus & , triginta & : mensibus sex & , annis septem

שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּשְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Filii Nadab, Saled, & Phelarim : mortuus est autem Saled sine liberis. Filii Phelarim, Esaia : filii Esiæ, Susan : filii Susanis, Ahli. Filii Jojadæ fratris Sabi, Jether, & Jonathan : & Jether quidem mortuus est sine liberis : Filii verò Jonathanis, Lapheth, & Uza : hi fuerunt filii Irahmelis. Cæterùm Susan non habuit filios masculos, sed filias fœminas. Fuitque Susani gener vir quidam è Mesra, Jardahus nomine. Huic enim dedit Susan filiam suam uxorem, quæ peperit illi Athi. Athi genuit Nathanem : Nathan genuit Dabir : Dabir genuit Aphil : Aphil genuit Iobab : Iobab genuit Iehu : Iehu genuit Azariam; Azaria genuit Hales : Hales genuit Eleasam : Eleasa genuit Samsi : Samsi genuit Salum : Salum genuit Elcamjam : Elcamja denique genuit Elisemaum. Verùm filii Chaleb fratris Irahmelis, fuerunt Elisemai primogenitus ejus, is est pater Ziph. Filii Maresæ patris Hebronis, Corah, Taphuh, Recem, & Sema. Sema genuit Rahamum patrem Ieracaam: Ieracaam genuit Sami.

Præterea Ophna concubina Chalebi genuit Horanem : Horan autem genuit Gozan.

Isti fuerunt filii Chalebi filii Hur primogeniti Ephrathæ : Sobal natus est in civitate Naarin. Samla natus est in Bethlehem. Abi natus est in Gader. Sobal autem *hos* habuit filios in civitate Naarin, Atroth, Jobal, Hasri, Sepherjam, Neruphath, Samla, Semuethim, Sechab, Hama: hos omnes liberos habuit Sobal in civitate Naarin.

CAP. III.

Hos autem habuit filios David in Hebron : nomen filii ejus primogeniti, Hamnon ex Ahineem Iezraelitide : secundi, Chaleb ex Abigale uxore Nabalis qui erat ex monte Charmelo : Tertii Abisalom filius Maachæ filiæ Tholmai regis Gessur: quarti, Adonia filius Hagith : Quinti, Sephatja filius Aphitelis : sexti, Ithream qui *natus est* ex Eghla uxore Davidis. Hi sex liberi nati sunt Davidi in Hebron, ubi regnavit septem annos & sex menses : triginta tres autem annos regnavit in Jerusalem.

Versio Vulg. Lat.

Filii autem Nadab fuerunt; Saled, & Apphaim. Mortuus est autem Saled absque liberis. Filius verò Apphaim, Iesi : qui Iesi genuit Sesan. Porrò Sesan genuit Oholai. Filii autem Jada fratris Semei; Jether, & Jonathan. Sed et Jether mortuus est absque liberis. Porrò Jonathan genuit Phaleth, & Ziza. Isti fuerunt filii Jerameel. Sesan autem non habuit filios, sed filias; & servum Ægyptium nomine Jeraa. Dedítque ei filiam suam uxorem : quæ peperit ei Ethei. Ethei autem genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad. Zabad quoque genuit Ophlal, & Ophlal genuit Obed, Obed genuit Jehu, Jehu genuit Azariam, Azarias genuit Helles, & Helles genuit Elasa, Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum, Sellum genuit Icamiam. Icamia autem genuit Elisama. Filii autem Caleb fratris Jerameel; Mesa primogenitus ejus, ipse est pater Ziph: & filii Maresa patris Hebron. Porrò filii Hebron; Core, & Taphua, & Recem, & Samma. Samma autem genuit Raham, patrem Jercaam, & Recem genuit Sammai. Filius Sammai, Maon: & Maon pater Bethsur. Epha autē concubina Caleb peperit Haran, & Mosa, & Gezez. Porrò Haran genuit Gezez. Filii autem Jahaddai; Regom, & Joathan, & Gesan, & Phalet, & Epha, & Saaph. Concubina Caleb Maacha peperit Saber, & Tharana. Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrem Machbena, & patrem Gabaa. Filia verò Caleb, fuit Achsa. Hi erant Caleb, filii Hur, primogeniti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim, Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader. Fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim, Qui videbat dimidium requietionum. Et de cognatione Cariathiarim; Jethrei, & Aphuthei, & Semathei, & Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, & Esthaolitæ. Filii Salma; Bethlehem, & Netophathi, Coronæ domûs Ioab, & Dimidiū requietionis Sarai. Cognationes quoque scribarum habitantium in Jabes, Canentes, atque Resonantes, & In tabernaculis commorantes. Hi sunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domûs Rechab.

CAP. III.

David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron; primogenitum Amnon ex Achinoam Iezraelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelitide, Tertium Absalom filium Maacha filiæ Tholmai regis Gessur, quartum Adoniam filium Aggith, Quintum Saphatiam ex Abital, sextum Jethraham de Egla uxore sua. Sex ergò nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis, & sex mensibus. Triginta autem & tribus annis regnavit in Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ υἱοὶ Ναδὰβ, Σαλαὰδ, καὶ (α) Ἀσφαΐν. καὶ ἀπέθανε Σαλαὰδ ἐκ ἔχων τέκνα. Καὶ υἱοὶ (β) Ἀσφαΐν, Ἰσεμιήλ. καὶ υἱοὶ (γ) Ἰσεμιὴλ, Σωσάν. καὶ υἱοὶ Σωσὰν, (δ) Δαδαΐ. Καὶ υἱοὶ (ε) Δαδαΐ, Ἀχισαμὰς, Ἰεθὲρ, Ἰωνάθαν. καὶ ἀπέθανεν Ἰεθὲρ ἐκ ἔχων τέκνα. Καὶ υἱοὶ Ἰωνάθαν, Φλὲθ, καὶ (ζ) Ὀζάμ. ἦσαν υἱοὶ (η) Ἰεραμεήλ. Καὶ ἐκ ἦσαν τῷ Σωσὰν υἱοὶ, ἀλλ' ἢ θυγατέρες· καὶ τῷ Σωσὰν παῖς Αἰγύπτιος, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰαρχά. Καὶ ἔδωκε Σωσὰν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ (θ) τῷ Ἰαρχὰ παιδὶ αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν (ι) Ἐθὶ, Καὶ Ἐθὶ ἐγέννησε τὸν Ναδὰν, καὶ Ναδὰν ἐγέννησε τὸν Ζαβέδ, Καὶ Ζαβὲδ ἐγέννησε τὸν (κ) Ἀφαμὴλ, καὶ Ἀφαμὴλ ἐγέννησε τὸν (λ) Ὠβὴδ, Καὶ Ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν Ἰηὺ, καὶ Ἰηὺ ἐγέννησε τὸν Ἀζαρίαν, Καὶ Ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν Χελλὴς, καὶ Χελλὴς ἐγέννησε τὸν Ἐλεασὰ, Καὶ Ἐλεασὰ ἐγέννησε τὸν Σοσομαΐ, καὶ Σοσομαὶ ἐγέννησε τὸν (μ) Σαλὲμ, Καὶ Σαλὲμ ἐγέννησε τὸν (ν) Ἰεχμίαν, καὶ Ἰεχμίας ἐγέννησε τὸν (ξ) Ἐλισαμὰ, καὶ Ἐλισαμὰ ἐγέννησε τὸν Ἰσμαήλ. Καὶ υἱοὶ Χαλὲβ ἀδελφοῦ (ο) Ἰεχμιὴλ, Μαεισὰ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ· οὗτος πατὴρ Ζὶφ· καὶ υἱοὶ Μαεισὰ πατρὸς Χεβρών. Καὶ υἱοὶ Χεβρὼν, Κορὲ, καὶ (π) Θαππὼς, καὶ Ῥεκὲμ, καὶ Σαμαά. Καὶ Σαμαὰ ἐγέννησε τὸν Ῥαὲμ πατέρα (ρ) Ἰεκλὰν, καὶ Ἰεκλὰν ἐγέννησε (σ) τὸν Σαμαΐ. Καὶ ἦν αὐτῷ Μαών· καὶ Μαὼν πατὴρ (τ) Βαθσούρ. Καὶ Γαιφὰ ἡ παλλακὴ Χαλὲβ ἐγέννησε τὸν (υ) Ἀρὲμ, καὶ τὸν Μοσὰ, καὶ τὸν (φ) Γεζουέ. Καὶ υἱοὶ Ἀδδαΐ, Ῥαγὲμ, καὶ Ἰωάδαμ, (χ) καὶ Σωγὲ, καὶ Φλὲθ, καὶ Γαιφὰ, καὶ (ψ) Σαγαΐ. Καὶ ἡ παλλακὴ Χαλὲβ Μωχὰ ἐγέννησε τὸν (ω) Σαβὲρ, καὶ τὸν Θαρὰμ. Καὶ ἐγέννησε (α) Σαγαὶ πατέρα Μαδμαννὰ, καὶ τὸν (β) Σαὺ πατέρα (γ) Μαχαβωὰ, καὶ πατέρα (δ) Γαβαὰλ. καὶ θυγάτηρ Χαλὲβ, (ε) Ἀχά. Οὗτοι ἦσαν υἱοὶ Χαλὲβ. υἱοὶ Ὢρ πρωτοτόκου Ἐφραθά· Σωβὰλ πατὴρ Καριαθαείμ, Σαλωμὼν πατὴρ (ζ) Βαιθὰ, Λαμμὼν πατὴρ Βαιθαλαὲμ, καὶ Ἀεὶμ πατὴρ Βεθγεδώρ. Καὶ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Σωβὰλ πατρὸς Καριαθαείμ, (η) Ἀροὲ, καὶ Ἀϊσὶ, καὶ Ἀμμανίθ, Καὶ ὑμασφαὶ, πόλεις Ἰαΐρ, Αἰθαλὶμ, καὶ Μιριθὶμ, καὶ Ἡσαμαθὶμ, καὶ Ἠμασεχίμ· ἐκ τούτων ἐξήλθοσαν οἱ Σαραθαῖοι, (θ) καὶ υἱοὶ Ἐσαάμ. Τιοὶ Σαλωμὼν, (ι) Βαιθαλαὲμ ὁ Νετωφατὶ, Ἀτροὼθ οἶκου (κ) Ἰωὰβ, καὶ ἥμισυ τῆς (λ) Μαλαθὶ, Ἡσαεὶ, Παπειαὶ χαμματέων κατοικούντες ἐν (μ) Ἰάβις Θαργαθὶμ, καὶ Σαμαθὶμ, καὶ Σωχαθίμ. οὗτοι οἱ Κιναῖοι οἱ ἐλθόντες ἐξ Αἱμὰθ πατρὸς οἴκου Ῥηχάβ.

MS. A. (α) Ἀφαὶμ. (β) Ἀφφαὶμ, Ἰεσεί. (γ) Ἰεσεὶ, (δ) Ἀαδαΐ. (ε) Ἰεθδαὲ, Ἀχισαμαὲ, καὶ Ἰεθδὲ, καὶ Ἰεθδὶ, Καὶ Ἰεθδεὶ (κ) Ὀφλὰδ, καὶ Ὀφλὰδ (λ) Ἰωβὴδ, Καὶ Ἰωβὴδ (μ) Σαμούμ, Καὶ Σαμούμ (ν) Ἰεκομίαν, καὶ Ἰεκομίας (ξ) Ἐλισαμά. Καὶ υἱοὶ Χαλὲμ(ο) Ἰεραμεὴλ, Μαεισὰς πρωτότοκος (π) Θαφφὼ, καὶ Ῥοκὲμ, καὶ Σεμαά. *ἐγέννησεν(ρ) Ἰερχαὰν, καὶ Ἰερχαὰν (σ) Σαμμαΐ. (τ) Βηθσούρ. (υ) Ἀρρὰν, καὶ τὸν Ἰωσὰ, (φ) Γεζουέ. καὶ Ἀρρὰν ἐγέννησεν τὸν Γεζουέ. Καὶ φοὶ Ἰαδαΐ, Ῥεγὲμ, (χ) καὶ Γιρεὼμ, καὶ Φαλὲτ, (ψ) Σαγάρ. (ω) Σεσὲρ, καὶ τὸν Θαρχνά. (α) Σαγαὶφ (β) Σαοὺλ (γ) Μαχαμωὰ, (δ) Γαβαά. (ε) Ἀχαΐ. (ζ) Βαιθλαμμὼν πατὴρ Βεθλεὲμ. Ἀρεὶ (η) Ἀραὰ, Ἐσεὶ, Ἀμμανίθ, Οὐμασφὰς, Καριαθιαεὶρ, Αἰθαλὶμ, καὶ Ἡφιθὶν, καὶ Ἡσαμαθὶν, καὶ Ἠμασαγεὶν· (θ) καὶ οἱ Ἐδωναῖοι. (ι) Βαιθλεὲμ καὶ Νετωφαθὶ, (κ) Ἰωβὰβ, (λ) Μανὰθ, Ἡσαρχεὶ, (μ) Γάδης, Ἀργαθεὶμ, καὶ Σαμαθεὶμ, Σωκαθείμ.

ΚΕΦ. γ'.

Καὶ οὗτοι ἦσαν υἱοὶ Δαυὶδ οἱ τεχθέντες αὐτῷ ἐν Χεβρών· ὁ πρωτότοκος Ἀμνὼν τῇ Ἀχιναὰμ τῇ (α) Ἰεζραηλίτιδι· ὁ δεύτερος (β) Δαμιὴλ τῇ Ἀβιγαίᾳ τῇ Καρμηλίᾳ· Ὁ τρίτος Ἀβεσαλὼμ, υἱὸς Μαχὰ θυγατὴρ (γ) Θολμαὶ βασιλέως (δ) Γεδσούρ· ὁ τέταρτος Ἀδωνία υἱὸς Ἀγγίθ· Ὁ πέμπτος (ε) Σαφατία τῆς Ἀβιτάλ· ὁ ἕκτος (ζ) Ἰεθραὰμ τῇ Ἀγλᾷ γυναικὶ αὐτοῦ. Ἓξ ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐν Χεβρών. καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἑξάμηνον· καὶ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ.

MS. A. (α) Ἰεχναλίτιδι· (β) Δαμνεὶα (γ) Θολμεὶ (δ) Γεσσύρ· (ε) Σαφατίας (ζ) Ἰεθεὰμ

Et filii Nadab; Salad, & Apphaim. Et mortuus est Salad non habens filios. 30
Et filii Apphaim, (i) Iſemiel. Et filii Iſemiel, Soſan. Et filii Soſan, Dada. 31
Et filii Dadæ; Achiſamas, Jether, Jonathan. Et mortuus eſt Jether non 32
habens filios. Et filii Jonathan; Phaleth, & Ozam. Hi fuerunt filii Hie- 33
rameel. Et non fuerunt Soſan filii, ſed filiæ. Et ipſi Soſan erat puer 34
Ægyptius: & nomen ei, (k) Jochel. Et Soſan dedit filiam ſuam Jochel 35
puero ſuo in uxorem: & peperit ei Ethi. Et Ethi genuit Nathan. Et Na- 36
than genuit Zabed. Et Zabed genuit (l) Aphamel. Et Aphamel genuit 37
Obed. Et Obed genuit Jeu. Et Jeu genuit Azariam. Et Azarias genuit 38 39
Chelles. Et Chelles genuit Eleaſa. Et Eleaſa genuit Soſomai. Et Soſomai 40
genuit Salum. Et Salum genuit Jechemiam. Et Jechemias genuit Eliſa- 41
ma. Et Eliſama genuit Iſmael. Et filii Chaleb fratris Hierameel, (m) 42
Meriſa primogenitus ejus. Hic pater Ziph. Et filii Meriſa patris Chebron.
Et filii Chebron, Core, & Thappus, & Recom, & Samaa. Et Samaa ge- 43 44
nuit Raem patrem Jeclan. Et Jeclan genuit Samai. Et filius ejus Maon. 45
Et Maon pater Bethſur. Et Gepha concubina Chaleb genuit Aram, 46
& Moſa, & Gezue. Et filii Addai, Rhagem, & Jonathan, 47
& Sagar, & Phaleth, & Gepha, & (n) Sagae. Et 48
concubina Chaleb Mocha genuit Saber, & Tharam. Et genuit Sagae pa- 49
trem Madmena, & Sau patrem Machabena, & patrem Gabal. Et filia
Chaleb, Aſcha. Hi fuerunt filii Chaleb. Filii Or primogeniti Ephrata, So- 50
bal pater Cariathiarim, Salomon pater Bæthæ, Lammon pater Bethalaem, 51
& Arim pater Bethgedor. Et fuerunt filii Sobal patri Cariathiarim; (o) 52
Araa, & Aſi, & Ammanith, Et (p) Umaſphae, civitates Jair, Æ halim, 53
& Mephithim, & Samathim, & Maſaraim. Ex his exierunt Sarathæi,
& (q) filii Eſthaam. Filii Salomon; Bethalaem, (r) Netophathi, Ataroth 54
domus Joab, (s) & dimidium Malathi, Eſari. (t) Cognationes ſcribarum
habitantes in Jabis, (u) Thargathiim, et Samathiim, & Sochathim. Hi ſunt 55
Cinæi, qui venerunt ex Hæmath patre domus Rhecab.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 وَبَنُو نَادَابَ • سَالِدٌ • وَأَفلَرِيم • وَمَاتَ سَالِدٌ بِغَيرِ بَنِين • وَبَنُو أَفلَرِيم • اِسعِيَا • وَبَنُو
31 اِسعِيَا • سُوسَان • وَبَنُو سُوسَان • أَحلَي • وَبَنُو يَادَاع • أَحِي • سَافِي • يَايَار وَيُوبَانَان • وَمَات
32 يَايَار بِلَا بَنِين • وَبَنُو يُوبَانَان • لَعَب • وَأُورَا • هَؤُلَاءِ كُلُّهُم بَنُو يَرحَامِيل • وَلَم يَكُن
33 لِسُوسَان أَولَاد ذُكُور بَل بَنَات • وَصَارَ لِسُوسَان صَهرٌ مِن المِصرِيِّين • وَاسمُهُ يَارِدَاع • أَعطَاه
34 سُوسَان اِبنَتَه • فَوَلَدَت لَهُ العَانِي أَولَد نَاثَان • وَنَاثَان أَولَد أَدفِير • وَأَدفِير أَولَد
35 أفيال • وَأفيال أَولَد لِيُوبَاف • وَاليُوبَاف أَولَد يَاهُو • وَيَاهُو أَولَد عَزرِيَا • وَعَزرِيَا أَولَد حَالَاص •
36 وَحَالَاص أَولَد عَسمَا • وَعَسمَا أَولَد سَمسي • وَسَمسي أَولَد سَالُوم • وَسَالُوم أَولَد القَمنَا • وَالقَمنَا
37 أَولَد اليَسمَع • وَبَنُو كَالِيب أَخِي يَرحَامِيل • اليَسمي بِكرُهُ وَهُوَ أَبُو يَرَاف • وَبَنُو مَرسَا أَبِي
38 حَفرُون • فَرح • وَأَفوح • وَرَاقَام • وَاشمَع • وَأَشمَع أَولَد رَاحَام أَبَا يَارِيقعَم • وَيَرِيقعَم أَولَد
39 سَامِي • •

40 • وَعُوفِينَا جَارِيَة كَالَاب وَلَدَت حُورَان • وَحُورَان أَولَد عُورَان • •

50 • هَؤُلَاءِ بَنُو كَالَاب بن حُورٍ بِكرِ أَفرَت • سَافِل وُلِدَ فِي صَنعَة نَعرَان • وَسَامِلَا وُلِدَ فِي
51 بَيت لَحم • أَبِي وَلَدُوه فِي عَادَار • وَصَارَ بَنُون لِسَافَل فِي صَنعَة نَعرَان • عَطرُوت • وَيُوَافِيل •
52 وَحَصرِي • مَافِيرِيم سَاخِف • حَامَا • هَؤُلَاءِ بَنُو سُوفِيل فِي صَنعَة نَعرِين •

• الفَصل الثَّالِث •

1 • وَبَنُو دَاوُد بِحَفرُون • وَاسم اِبنِهِ بِكرِهِ حَمنُون • مِن أَحيَعَام الَّتِي هِيَ مِن اِيزرِعِيل •
2 وَالثَّانِي كَالَاب مِن أَبِيعَال اِمرَاه نَابَال مِن جَبَلِ كَرمِلَا • وَالثَّالِث أَبِيسَالُوم مِن مَكَا اِبنَة
3 بُولمَايِ مَلِكِ عَاشُور • وَالرَّابِع أَدُونِيَا مِن حَاعِيت • وَالخَامِس سَافطِيَا مِن أَفِيطَال • وَالسَّادِس
4 اِرعَام الَّذِي مِن حَاجِل اِمرَاه دَاوُد • هَؤُلَاءِ البَنُون السِّتَّة الَّذِين وُلِدُوا لَهُ فِي حَفرُون • وَمَلَك
هُنَاكَ سَبعَة سِنِين وَسِتَّة أَشهُر • وَثَلَاثَة وَثَلَاثِين سَنَة مَلَك بِأُورُشَلِيم •

Filii Nadabi, Saled, & Ephlaim: ſed mortuus eſt Saled abſque liberis. Filii Ephlaimi, Eſaiæ: filii Eſaiæ, Suſan: filii Suſanis, Ahli. Filii Jadai, Achi, Sabi, Jether, & Jonathan: mortuus eſt autem Jether abſque liberis. Filii Jonathanis, Lapheth, & uza: hi omnes ſunt filii Jhamelis. Suſan non habuit filios maſculos, ſed filias. Habuitque Suſan generum ex Ægyptiis nomine Jaredæum. Cui cùm dediſſet Suſan filiam ſuam, peperit hæc illi Ati. Ati genuit Nathanem: Nathan genuit Adbir. Adbir genuit Aphielem: Aphiel genuit Jobabum. Jobab genuit Jehu: Jehu genuit Azariam. Azaria genuit Haleſum: Hales genuit Aſmam. Aſma genuit Samſam: Samſa genuit Salumum. Salum genuit Elcimiam: Elcimias genuit Eliſcmaum. Porrò filii Chalebi fratris Jerhamelis, Eliſamma primogenitus ejus, atque is eſt pater Jezephi. Filii Mareſæ patris Hebronis, Corah, Taphuh, Racam, & Aſmaa. Aſmaa genuit Rahamum patrem Jericaami: Jericaam genuit Sami.

Ophina quoque ancilla Chalebi peperit Horanem, Horan genuit Ghoranem.

Hi ſunt filii Chalebi filii Huris primogeniti Ephrathæ: Sabel natus eſt in civitate Naaran. Samla natus eſt in Beth lehem: Abi genuerunt in Gadar. Sabel autem hos habuit liberos in civitate Naaran, Athrothem, Joabelem, Hiſii, Sapheriamum, Sachabum, Hamam: hi fuerunt filii Sobelis in civitate Naarin.

CAP. III.

Filii Davidis in Hebrone nati: nomen filii ejus primogeniti, Hamnon ex Abinoame quæ erat ex Jezraele: ſecundus fuit Chaleb ex Abigale uxore Nabalis de monte Charmelo. Tertius Abiſalom è Maacha filia Tholmai regis Geſſur: quartus Adonia è Gaithe. Quintus Sephatia ex Abitale: ſextus Ethraam qui natus eſt ex Hegla uxore Davidis. Hi ſunt ſex filii qui nati ſunt ei in Hebrone: Regnavit enim illic ſeptem annis, & ſex menſibus: annis verò triginta tribus regnavit in Jeruſalem.

דברי הימים א: ד

Ibhar Et .Hammiel *filiæ* Bathſuah *ipſi* quatuor Selomoh & ,Nathan & ,Sobab & Simha : Jeruſalaim in ei ſunt nati iſti Et

5 ואלה נולדו־לו בירושלים שמעא ושובב ונתן ושלמה ארבעה לבת־שוע בת־שמיאל : ויבחר
filii Omnes .novem ,Eliphelet & ,Eljadah & ,Eliſamah Et .Japhiah & ,Nephegh & ,Noghah Et .Eliphelet & ,Eliſamah &

7 ואליפלט : ונגה ונפג ויפיע : ואלישמע ואליעדע ואליפלט תשעה : כל בני
ejus filius Aſa ,ejus filius Abijah ,Rechabham ,Selomoh filius Et .eorũ ſororem Thamar & ,concubinarum filios præter David

10 דויד מלבד בני־פילגשים ותמר אחותם : ובן־שלמה רחבעם אביה בנו אסא בנו
Jotham ,ejus filius Hazariah ; ejus filius Amaſiahu .ejus filius Joas ,ejus filius Achaziahu ,ejus filius Joram .ejus filius Jehoſaphat

12 יהושפט בנו : יורם בנו אחזיהו בנו יואש בנו : אמציהו בנו עזריה בנו יותם
,Joſijahu filii Et .ejus filius Joſijahu ,ejus filius Amon .ejus filius Menaſſeh ,eius filius Chizchiiahu ,ejus filius Achaz .eius filius

15 בנו : אחז בנו חזקיהו בנו מנשה בנו : אמון בנו יאשיהו בנו : ובני יאשיהו
,eius filius Jechoniah ,Jehojachim filii Et .Sallum quartus ,Sidchijahu tertius ,Jehoiachim ſecundus ,Jochanan primogenitus

16 הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום : ובני יהויקים יכניה בנו
,Hoſamah ,Jechamiah ,Senazar & ,Pedaiah & ,Malchiram Et .eius filius Sealthiel ,Aſſir ,Jechoniah filii Et .eius filius Sidchijah

18 צדקיה בנו : ובני יכניה אסר שאלתיאל בנו : ומלכירם ופדיה ושנאצר יקמיה הושמע
.eorum ſoror Selomith & ,Chananiah & ,Meſſullam Zerubbabel filius & : Simhi & ,Zerubbabel ,Pedaiah filii Et .Nedabiah &

19 ונדביה : ובני פדיה זרבבל ושמעי ובן־זרבבל משלם וחנניה ושלמית אחותם :
,Rephaiah filii : Jeſahaja & ,Pelatiah ,Chananiah filius Et .quinque cheſed-Jusab,Chaſadiah &,Berechiah & ,Ohel &,Chaſubah Et

21 20 וחשבה ואהל וברכיה וחסדיה יושב חסד חמש : ובן־חנניה פלטיה וישעיה בני רפיה
,Bariah & ,Ighal & ,Chattus ,Semahajah filii Et .Semahajah ,Secheniah filii Et .Secheniah filii ,Obadiah filii , Arnan filii

22 בני ארנן בני עבדיה בני שכניה : ובני שכניה שמעיה ובני שמעיה חטוש ויגאל ובריח
; Hodaieuahu Eliohenai filii Et .tres Hazricam & ,Chizchijah & ,Eliohenai ,Nehariah filius Et .ſex ,Saphat & ,Nehariah &

24 23 ונעריה ושפט ששה : ובן־נעריה אליועיני וחזקיה ועזריקם שלשה : ובני אליועיני הודויה
.ſeptem Hanani & ,Delaiah & ,Jochanan & ,Haccub & ,Pelaiah & ,Eljaſib &

ואלישיב ופלויה ועקוב ויוחנן ודלויה וענני שבעה :

CAP. IV. ד

Jachath & : Jachath genuit ,Subal filius Reaiah Et .Sobal & ,Chur & ,Charmi & Cheſron ,Peres ; Jebudah Filii

2 1 בני יהודה פרץ חצרון וכרמי וחור ושובל : וראיה בן־שובל הוליד את־יחת ויחת
,Idbas & ,Iſma & ,Iſrehel ,Hetam *patris* hæc Et .Sorhathi familiæ Iſtæ .Lahad & ,Achumai genuit

3 הוליד את־אחומי ואת־להד אלה משפחות הצרעתי : ואלה אבי עיטם יזרעאל וישמא וידבש
Ephratha primogeniti Chur filii Iſti .Chuſah pater Hezer & ,Ghedor pater Penuel Et .Selelphoni eorum ſororis nomen &

4 ושם אחותם הצלפוני : ופנואל אבי גדר ועזר אבי חושה אלה בני־חור בכור אפרתה
,Naharah ei peperit Et .Naharah & ,Chelah ,uxores duæ fuerunt Tecoah patri Aſchur Et .Bethlechem patris

6 5 אבי בית לחם : ולאשחור אבי תקוע היו שתי נשים חלאה ונערה : ותלד לו נערה את־
,Jeſohar ,Sereth ,Chelah filii Et .Naharah filii Iſti .Haachaſtari & ,Temni & ,Chepher & ,Achuzam

7 אחוזם ואת־חפר ואת־תימני ואת־האחשתרי אלה בני נערה : ובני חלאה צרת יצחר
honorabilis Jahabes fuit Et .Harum filii Acharchel familias & ; Haſobebah & ,Hanub genuit Chos Et .Ethnan &

9 8 ואתנן : וקוץ הוליד את־ענוב ואת־הצובבה ומשפחת אחרחל בן־הרם : ויד־יעבץ נכבד
.dolore cum peperi Quia : dicendo ,Jahabes eius nomen vocavit eius mater Et .ſuis fratribus præ

מאחיו ואמו קראה שמו יעבץ לאמר כי ילדתי בעצב :

Porrò in Jeruſalem nati ſunt ei filii; Simmaa, & Sobab,& Nathan, & Salomon, quatuor de Bethſabee filiâ Ammiel. Jebaar quoque,& Eliſama, Et Eliphaleth, & Noge, & Nepheg, & Japhia ; Necnon Eliſama,& Eliada, & Elipheleth, novẽ : Omnes hi, filii David, abſq; filiis concubinarũ : habuerúntque ſororẽ Thamar. Filius autem Salomonis,Roboam: cujus Abia filiꝰ genuit Aſa. De hoc quoque natus eſt Joſaphat , Pater Joram:qui Joram genuit Ochoziã, ex quo ortus eſt Ioas : Et hujꝰ Amaſias filius genuit Azariam. Porrò Azariæ filius Ioathan Procreavit Achaz patrẽ Ezechiæ,de quo natꝰ eſt Manaſſes. Sed & Manaſſes genuit Amon patrẽ Ioſiæ. Filii autem Ioſiæ fuerunt,primogenitꝰ Iohanan,ſecundꝰ Ioakim, tertiꝰ Sedecias,quartꝰ Sellum. De Ioakim natꝰ eſt Iechonias,& Sedecias. Filii Iechoniæ fuerunt; Aſir, Salathiel, Melchiram, Phadaia, Senneſer, & Iecemia,Sama,& Nadabia. De Phadaia orti ſunt Zorobabel & Semei. Zorobabel genuit Moſollam, Hananiam,& Salomith ſororẽ eorũ : Haſaban quoque, & Ohol,& Barachian,et Haſadian,Ioſabheſed,quinque. Filiꝰ autẽ Hananiæ; Phaltias pater Ieſeiæ,cujꝰ filius,Raphaia.Hujꝰ quoque filius,Arnan, de quo natuꝰ eſt Obdia,cujꝰ filiꝰ fuit Sechenias. Filius Sechniæ,Semeia : cujus filii,Hattus,& Iegaal,& Baria,& Naaria, & Saphat, ſex numero. Filius Naariæ; Elioenai,& Ezechias,& Ezricam,tres. Filii Elioenai; Oduia,& Eliaſub,& Pheleia,& Accub,& Iohanan, & Dalaia,& Anani,ſeptem.

CAP. IV.

Filii Iudæ;Phares,Heſron,& Charmi,& Hur,& Sobal. Raia verò filiꝰ Sobal genuit Iahath,de quo nati ſunt Ahumai & Laad. Hæ cognationes Sarathi. Iſta quoq; ſtirps Etam ; Iezrahel,et Ieſema, & Iedebos. Nomen quoque ſororis eorum, Aſalelphuni. Phanuel autem pater Gedor,& Ezer pater Hoſa.Iſti ſunt filii Hur primogeniti Ephrata patris Bethlehem. Aſſur verò patri Thecuæ erant duæ uxores, Halaa,et Naara. Peperit autẽ ei Naara,Oozam,et Hepher,& Themani,& Ahaſthari.Iſti ſũt filii Naara. Porrò filii Halaa;Sereth,Iſaar,et Ethnan.Cos autẽ genuit Anon, & Soboba,& cognationẽ Aharehel filii Arum. Fuit autẽ Iabes inclytus præ fratribus ſuis, et mater ejus vocavit nomen illius Iabes, dicens; Quia peperi eum in dolore.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܒܢܝ ܫܡܥܐ ܚܢܢܐ ܘܫܠܡܘܬ ܚܡܫ ܐܠܝܦܠܛ ܫܒܥ ܘܐܠܝܦܠܛ ܬܫܥ ܘܐܠܝܦܠܛ ܥܣܪ ܫܡܗ ܕܬܡܪ ܐܚܬܗܘܢ ܘܒܢܝ ܫܠܡܘܢ ܪܚܒܥܡ ܒܪܗ ܐܒܝܐ ܒܪܗ ܐܣܐ ܒܪܗ ܝܗܘܫܦܛ ܒܪܗ ܝܘܪܡ ܒܪܗ ܐܚܙܝܗܘ ܒܪܗ ܝܘܐܫ ܒܪܗ ܐܡܨܝܗܘ ܒܪܗ ܥܙܪܝܗ ܒܪܗ ܝܘܬܡ ܒܪܗ ܐܚܙ ܒܪܗ ܚܙܩܝܗܘ ܒܪܗ ܡܢܫܐ ܒܪܗ ܐܡܘܢ ܒܪܗ ܝܘܫܝܗܘ ܘܒܢܝ ܝܘܫܝܗܘ ܒܟܪܐ ܝܘܚܢܢ ܬܢܝܐ ܝܘܝܩܝܡ ܬܠܝܬܝܐ ܨܕܩܝܗܘ ܪܒܝܥܝܐ ܫܠܘܡ ܘܒܢܝ ܝܘܝܩܝܡ ܝܟܢܝܐ ܒܪܗ ܨܕܩܝܗܘ ܒܪܗ ܘܒܢܝ ܝܟܢܝܐ ܐܣܪ ܫܐܠܬܝܝܠ ܒܪܗ ܘܡܠܟܝܪܡ ܘܦܕܝܐ ܘܫܢܐܨܪ ܝܩܡܝܐ ܗܘܫܡܥ ܘܢܕܒܝܐ ܘܒܢܝ ܦܕܝܐ ܙܪܒܒܠ ܘܫܡܥܝ ܘܒܢܝ ܙܪܒܒܠ ܡܫܠܡ ܘܚܢܢܝܐ ܘܫܠܡܝܬ ܐܚܬܗܘܢ ܘܫܠܡܝܬ ܘܚܫܒܐ ܘܐܗܠ ܘܒܪܟܝܐ ܘܚܣܕܝܐ ܘܝܘܫܒ ܚܣܕ ܚܡܫ ܘܒܢ ܚܢܢܝܐ ܦܠܛܝܐ ܘܝܫܥܝܐ ܒܢܝ ܪܦܝܐ ܒܢܝ ܐܪܢܢ ܒܢܝ ܥܒܕܝܐ ܒܢܝ ܫܟܢܝܐ ܘܒܢܝ ܫܟܢܝܐ ܫܡܥܝܐ ܘܒܢܝ ܫܡܥܝܐ ܚܛܘܫ ܝܓܐܠ ܘܒܪܝܚ ܫܡܥܝ ܘܐܝܠܝܥܢܝ ܬܠܬܐ ܚܙܪܩܡ ܘܥܘܒܕܝܐ ܫܒܥܐ ܘܢܥܪܝܐ ܘܫܦܛ ܘܐܠܝܥܢܝ ܘܚܙܩܝܐ ܘܥܙܪܝܩܡ ܬܠܬܐ ܘܐܠܝܥܢܝ ܘܐܠܝܫܒ ܦܠܝܐ ܥܩܘܒ ܝܘܚܢܢ ܘܕܠܝܐ ܥܢܢܝ ܫܒܥܐ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Atque hæc ſunt nomina liberorum qui nati ſunt ei in Jeruſalem: Semu, Sechob, Nathan, Salomon, Jebhar, Eliſemaa , Elidaa , Eliphelet, Nogah, Nepheg, Nephig, & Eliſua. Hi omnes fuerunt filii Davidis;et Thamar ſoror eorum. Filii Salomonis, Rehabaam fuit filius ejus, Abia filius ejus, Aſa filius ejus, Joſaphat filius ejus, Joram filius ejus, Ehazia filius ejus, Joas, filius ejus, Amoſia filius ejus, Ozia filius ejus, Jotham filius ejus, Ahaz filius ejus, Hezecia filius ejus , Manaſſe filius ejus, Amon filius ejus, Joſia filius ejus. Filii Ioſiæ, primogenitus ejus Iohanan , ſecundus Iojacim , tertius Sedecia , quartus Salum. Filii Iojacimi, Iochania filius ejus, Sedecia filius ejus. Filii Iochaniæ, Aſraſtel filius ejus, Malchom filius ejus , Pheraja filius ejus, Saaſar filius ejus, Necamia filius ejus, Semu filius ejus, Nedabia filius ejus. Filii Nedabiæ, Zorobabel, & Semei : Filii Zorobabelis, Maſſam, Hanania, & Selcath ſoror eorum : Item Heſiba, Iehuel , Beriaa, & Heſedia. Filii Hananiæ,Phelatia, Uſaja, Arphaja filius ejus, Arnon filius ejus , Ubia filius Uſaiæ. Filius Sechaniæ, Semaja ; filius Semajæ, Hatus, & Negael, Azaria, Hezecia, Hodia, Leſib , Phelaja , Iacob, Iohanan, Delaja,& Anan.

CAP. IV.

Iſti verò ſunt filii Iudæ : Phares, Heſron, Charmi, Ianor, & Sobal. Leja filius Sobalis genuit Nahath ; Nahath gennit Ahimi, et Ied : hæ ſunt genealogiæ Rehabaami. Atque hi ſunt filii Aminadabi ; Ahizareel , Neſma , & Dibas , Pheguel, & Huſia : hi ſunt filii Huris primogeniti Ephrathæ, qui fuit pater ipſius , ex Beth-lehem. Ahiſur pater Tecue duas habuit vxores ; Quarum una peperit Ahiram, Tepher, Theman,& Hareſtar : hi ſunt filii unius illarum.

Fuit autem unus ex iis charus patri matrique ſuæ, & vocavit nomen ejus, Oculi mei.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ υἱοὶ ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν Ἰερουσαλήμ· Σαμαὰ, Σωβὰβ, Νάθαν, (η) καὶ Σαλωμών· τέσσαρες τῇ Βηρσαβεὲ θυγατρὶ Ἀμιήλ· Καὶ (θ) Ἐβαὰρ, καὶ Ἐλισὰ, Καὶ Ἐλιφαλὴθ, καὶ Νογαὶ, καὶ (ι) Νεφὲκ, καὶ Ἰαφιὰ, Καὶ Ἐλισαμὰ, καὶ (κ) Ἐλιαδὰ, καὶ Ἐλιφαλὲτ, ἐννέα. Πάντες υἱοὶ Δαυὶδ, πλὴν τῶν υἱῶν τῶν παλλακῶν, καὶ Θαμὰρ (λ) ἀδελφὴ αὐτῶν. Υἱοὶ Σαλωμὼν, Ῥοβοὰμ, Ἀβιὰ (μ) υἱὸς αὐτῦ, Ἀσὰ υἱὸς αὐτῦ, Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτῦ, Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτῦ, (ν) Ὀχοζίας υἱὸς αὐτῦ, Ἰωὰς υἱὸς αὐτῦ, Ἀμασίας υἱὸς αὐτῦ, Ἀζαρίας υἱὸς αὐτῦ, (ξ) Ἰωάθαν υἱὸς αὐτῦ, Ἄχαζ υἱὸς αὐτῦ, Ἐζεκίας υἱὸς αὐτῦ, Μανασσῆς υἱὸς αὐτῦ, (ο) Ἀμὼν υἱὸς αὐτῦ, (π) Ἰωσία υἱὸς αὐτῦ. Καὶ υἱοὶ Ἰωσία, πρωτότοκος Ἰωαχὰν, ὁ δεύτερος Ἰωακὶμ, ὁ τρίτος Σεδεκίας, ὁ τέταρτος (ρ) Σαλούμ. Καὶ υἱοὶ Ἰωακὶμ, Ἰεχονίας υἱὸς αὐτῦ, Σεδεκίας υἱὸς αὐτῦ. Καὶ υἱοὶ (σ) Ἰεχονίας, Ἀσὶρ, Σαλαθιὴλ υἱὸς αὐτῦ, Μελχειρὰμ, καὶ Φαδαΐας, καὶ Σανεσὰρ, καὶ (τ) Ἰεκαμία, καὶ Ὡσαμὰ, καὶ Ναβαδίας. Καὶ υἱοὶ Φαδαΐας, Ζοροβάβελ, καὶ Σεμεΐ. καὶ υἱοὶ Ζοροβάβελ, (υ) Μοσολλὲμ, καὶ Ἀνανία, καὶ Σαλωμὶθ ἀδελφὴ αὐτῶν, Καὶ (φ) Ἀσυβὲ, καὶ Ὀὴλ, καὶ Βαραχία, καὶ Ἀσαδία, καὶ (χ) Ἀσυβεσὴδ, πέντε. Καὶ υἱοὶ Ἀνανία, (ψ) Φαλετία, καὶ Ἰεσαΐας υἱὸς αὐτῦ, Ῥαφὰλ υἱὸς αὐτῦ, Ὀρνὰ υἱὸς αὐτῦ, Ἀβδία υἱὸς αὐτῦ, Σεχενίας υἱὸς αὐτῦ. Καὶ υἱὸς Σεχενία, Σαμαΐας· καὶ (τ) υἱοὶ Σαμαΐα, (α) Χαττοὺς, καὶ Ἰωὴλ, (β) καὶ Βαρὶὰ, καὶ Νωαδία, καὶ (γ) Σαφὰτ, ἓξ. Καὶ υἱοὶ Νωαδία, (δ) Ἐλιωηναὶ, καὶ Ἐζεκία, καὶ (ε) Ἐζρικὰμ, τρεῖς. Καὶ υἱοὶ (ς) Ἐλιωηναὶ, Ὀδολία, καὶ Ἐλιασεβὼν, καὶ Φαδαΐα, καὶ (ζ) Ἀκοὺβ, καὶ Ἰωανὰν, καὶ Δαλαΐα, καὶ Ἀνὰν, ἑπτά.

Et filii Noadiæ; (c) Elithenan, et Ezecia, et Ezricam, tres. Et filii Elithenan; Odolia, et Et hi nati sunt ei in Hierusalem; Semaa, Sobab, Nathan, & Salomon: quatuor ipsi Bersabee filiæ Ammiel. Et Elisar, & Elisa, Et Eliphaleth, & Nagai, & Naphec, & Japhie, Et Elisama, & Eliada, & Eliphalet, novem. Omnes filii David, præter filios concubinarum: et Thamar soror eorum. Filii Salomon; (a) Roboam, Abia filius ejus, Asa filius ejus, Josaphat filius ejus, Joram filius ejus, Ochozias filius ejus, Joas filius ejus, Amasias filius ejus, Azarias filius ejus, Joathan filius ejus, Achaz filius ejus, Ezecias filius ejus, Manasses filius ejus, Amon filius ejus, Josia filius ejus. Et filii Josiæ; primogenitus Joanan, secundus Joacim, tertius Sedecias, quartus Salum. Et filii Joacim; Jechonias filius ejus, Sedecias filius ejus. Et filii Jechoniæ; Asir, Salathiel filius ejus, Melchiram, & Phadaias, & Sanesar, & Jecimia, & Osamath, & Nabadias. Et filii Phadaias; Zorobabel, & Semei. Et filii Zorobabel; Mosollam, & Ananias, & Salomethi soror eorum, Et Asube, & Ool, et Barachia, et Asadia, et Asobed, quinque. Et filii Ananiæ; Phaletia, et Jesias filius ejus, Raphal filius ejus, Orna filius ejus, Abdia filius ejus, Sechenias filius ejus. Et filius Sechenia, Samaia. Et filii Samaia; Chattus, et Joel, et Berri, et Noadia, et (b) Saphath, sex. Et filii Noadiæ, Elioenai, et Ezecia, et Eliasebon, et Phadaia, et Acub, et Joanan, et Dalaia, et Anan, septem.

MS.A. (η) Σαλωμών· (θ) Ἰεβαὰρ, καὶ Ἐλισαμὰ, Καὶ Ἐλιφαλὲτ, (ι) Ναφὲγ, (κ) Ἐλισδὰ, καὶ Ἐλιφαλὲτ, (λ) ἡ ἀδελφὴ (μ) ὁ υἱὸς (ν) Ὀζίας (ξ) Ἰωνάθαν (ο) Ἀμὼς (π) Ἰωσίας (ρ) Σαλούμ. (σ) Ἰεχονίας, (τ) Ἰεκαμία, καὶ Ὡσαμὼ, καὶ Ναβαδίας. Καὶ υἱοὶ Σαλαθιὴλ, Ζοροβάβελ, καὶ Σεμεΐ. (υ) Μοσολλαμὸς, (φ) Ἀσυβὰ, (χ) Ἀσυβαὲσδ, (ψ) Φαλετία, καὶ Ἰεσαΐα (ω) Ῥαφαΐα (τ) υἱὸς (α) Χεττὼς, (β) Βερία, (γ) Σαφὰτ, (δ) Ἐλιωηναὶ, (ε) Ἐσρικὰμ, (ς) Ἐλιωηναὶ, Ὡδολία, καὶ Ἐλιασεὶβ, (ζ) Ἀκκοὺβ, καὶ Ἰωανὰμ, καὶ Δαλαΐα, καὶ Ἀνανὶ, ἑπτά.

ΚΕΦ. Δ'.

(α) Καὶ υἱοὶ Ἰούδα, Φαρὲς, Ἐσρὼμ, καὶ Χαρμὶ, καὶ Ὦρ, (ι) Σωβὰλ, Καὶ (β) Ῥαδὰ υἱὸς αὐτῦ. καὶ Σωβὰλ ἐγέννησε τὸν Ἰὲδ. καὶ Ἰὲδ ἐγέννησε τὸν Ἀχιμαὶ, καὶ τὸν (γ) Λααδ· αὗται αἱ γλυφίδες τῆς (δ) Ἀεφαθί. Καὶ οὗτοι υἱοὶ Αἰτὰμ, (ε) Ἰεζραὴλ, καὶ Ἰεσμαὴλ, καὶ Ἰεδβὰς· καὶ ὄνομα ἀδελφῆς αὐτῶν (ζ) Ἐσηλελφώνι. Καὶ Φανουὴλ πατὴρ Γεδὼρ, καὶ (η) Ἰαζὴρ πατὴρ Ὡσὰν· οὗτοι υἱοὶ Ὦρ (θ) τοῦ πρωτοτόκου Ἐφραθὰ πατρὸς (ι) Βαιθλαείμ. Καὶ τῷ (κ) Ἀσὲρ πατρὶ (λ) Θεκωὲ ἦσαν δύο γυναῖκες, (μ) Ἀωδὰ, καὶ Θοαδά. Καὶ ἔτεκεν αὐτῷ (ν) Ἀωδὰ τὸν Ὠχαὶν, καὶ τὸν Ἡφὰλ, καὶ τὸν Θαιμὰν, καὶ τὸν (ξ) Ἀασθὴρ· πάντες οὗτοι υἱοὶ (ο) Ἀωδᾶς. Καὶ υἱοὶ (π) Θοαδᾶς, Σβὴθ, καὶ Σαὰρ, καὶ (ρ) Ἐδναμὶμ. Καὶ Κωὲ ἐγέννησε τὸν (σ) Ἐνὼχ, καὶ τὸν (τ) Σαβαδά. καὶ γλυνήσεις ἀδελφὴ Ῥηχὰβ, ἣ ἔτεκε (υ) Ἰαρίν. Καὶ ἦν Ἰαβὴς ἔνδοξος ὑπὲρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῦ· καὶ ἡ μήτηρ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῦ (φ) Ἰαβὴς, λέγουσα, Ἔτεκον ὡς ὠδίς.

MS.A. (α) Υἱοὶ Ἰούδα, (β) καὶ Σωβὰλ, (γ) Λαὰδ· (δ) Σαραθί. (ε) Ἰεζριὴλ, καὶ Ἰεσμὰ, καὶ Ἰαβὰς· (ζ) Ἐσηλλφών. (η) Ἐζὲρ (θ) πρωτοτόκου (ι) Βαιθλαὲμ. (κ) Ἀσὲρ (λ) Θικωὴ (μ) Ἀλαὰ καὶ Νοορά. (ν) ἡ Νοορὰ τὸν Ὠχαζὲμ, (ξ) Ἀδηρά· (ο) Νοορά. (π) Ἀλαὰ, Σαρὲθ, (ρ) Ἐθναδί. (σ) Ἐγνὰβ, (τ) Σωβηβά. (υ) Ἰαρείμ. (φ) Ἰαγβὴς,

CAP. IV.

Et filii Judæ; Phares, Esrom, et Charmi, et Or, Subal, Et (a) Rada filius ejus: Et Subal genuit Jeth. Et Jeth genuit Achimai, et Laad. Hæ sunt (b) generationes ipsius Arathi. Et hi (c) filii Æthim; Jezrael, et Jesman, et Jebdas: et nomen sororis eorum, (d) Eselelbbon. Et Phanuel pater Gedor: et Jaser pater Osan. Hi filii Or primogeniti Ephratha patris Bethlaem. Et ipse Asur patri Thecoe fuerunt duæ uxores, (e) Aoda, & Thoada. Et Aoda peperit ei Ochaz, & Ephal, & Thæman, et Aasber. Omnes hi filii Aodæ. Et filii Thoadæ; Sereth, et Saar, et Esthanam. Et Coe genuit Enub, et Sabathi, et (f) generationes fratris Rechab filii Jarim. Et fuit (g) Igabes gloriosus super fratres suos: & mater vocabat nomen ejus, Igabes, dicens; Peperi, (b) sicut Gabes.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وَهٰذِهِ أَسْمَاءُ ٱلْأَوْلَادِ ٱلَّذِينَ وُلِدُوا لَهُ بِأُورُشَلِيمَ * سَامَاعُ * وَاسْكُوفُ * وَنَانُ * وَسُلَيْمَانُ

Atque hæc sunt nomina filiorum qui nati sunt ei in Jerusalem: Semaa, Eschob, Nathan, Salomon: hos quatuor liberos habuit ex Bersabee filia Amielis:

هَاؤُلَاءِ أَرْبَعَةُ بَنِينَ مِنْ بِرْسِبَا ٱبْنَةِ عَامَايِيلَ * وَيُوحَافَارُ * وَٱلْيَسَمْعُ * وَٱلْبَدَعُ * وَٱلْفَلَاطُ

Item Jochabar, Elisemaa, Elidaa, Eliphelet, Hzi, Neghab, Nephegh, Japhiaa, & Elisaa.

وَحَاءُ * وَنَاعَاهُ * وَنَافَاعُ * وَيَفِيَاعُ * وَٱلْيَسَاعُ * هَاؤُلَاءِ أَيْضًا تِسْعَةُ بَنِينَ لِدَاوُدَ * وَثَامَارُ

Hi quoque sunt novem filii Davidis; & Thamar soror eorum: omnes qui sunt novemdecim, & Thamar; præter filias ancillarum ejus. Filii Salomonis, Arhabaam, Abia filius Arhabaami, Asa filius Abiæ, Josaphat filius Asæ, Joram filius Josaphati, Ahazia filius Jorami, Joas filius Ahaziæ, Amasia filius Joasi, Ozia filius Amosiæ, Jotham filius Oziæ, Ahaz filius Jothami, Hezecia filius Ahazi, Manasse filius Hezeciæ, Amon filius Manassis, Josia filius Amonis.

أُخْتُهُمْ * وَكُلُّ هَاؤُلَاءِ تِسْعَةَ عَسَرَ * وَثَامَارُ * سِوَى بَنَاتِ جَوَارِيهِ * وَبَنُو سُلَيْمَانَ * أَرْخِعَلَمُ

Filiis Josiæ benedixit pater eorum dicens; Servet vos Deus à malo, ne dominetur in vos, detque vobis Deus quicquid petieritis ab eo: fuit autem primogenitus ejus Johannes, secundus Joacim, tertius Sedecia, quartus Salum. Filii Joacimi, Jechonia, & Sedecia. Filius Jechoniæ, Esbesol, Malchom, Phaxia, Esaasar, Necamia, Asmoa, & Nedabia. Filii Nedabiæ, Zerobabel: & Semei: filii Zerobabelis, Maslam, Hanania, & Taleat soror eorum, quæ est ex inscriptis: Adhæc Jehael, Beriaa, & Hesda. Filii Hananiæ, Phaltia, Asijæ; Arphie verò filii, Arnon filius ejus: Obadia filius Asejæ. Filii Sechaniæ, Semaja: filius Semajæ, Hattus, Negael, Azaria, Hezecia, Jehuda, Elisab, Aphlio, Jacob, Johanan, Delio, & Anan.

أَبِيَا بْنُ أَرْخِعَلَمَ أَسَا بْنُ أَبِيَا * يُوسَافَاطُ بْنُ أَسَا * يُورَامُ بْنُ يُوسَافَاطَ * أَحَزْيَا بْنُ يُورَامَ * يُوَاسُ

بْنُ أَحَزْيَا * أَمُوصِيَا بْنُ يُوَاسَ * عُوزِيَا بْنُ أَمُوصِيَا * يُوثَامُ بْنُ عُوزِيَا * أَحَازُ بْنُ يُوثَامَ *

حِزْقِيَا بْنُ أَحَازَ * مَنَسَّا بْنُ حِزْقِيَا * أَمُونُ بْنُ مَنَسَّا * يُوسِيَا بْنُ أَمُونَ * وَبَنُو يُوسِيَا بَارَكَهُمْ

أَبُوهُمْ وَقَالَ * ٱللَّهُ يُخَلِّصُكُمْ مِنَ ٱلشَّرِّ وَلَا يَتَسَلَّطُ عَلَيْكُمْ * وَيُعْطِيكُمُ ٱللَّهُ مَا تَسْأَلُونَهُ

يَكُنْ يُوحَنَا * وَٱلثَّانِي يُوَاقِيمُ * وَٱلثَّالِثُ سَدَقِيَا * وَٱلرَّابِعُ سَالُومُ * بَنُو يُوَاقِيمَ * يُوحِينَا

وَصَادَقِيَا * وَٱبْنُ يُوحِينَا * إِسْبَاسُولُ * وَمَلْكُمُ * وَفَارِيَا * وَإِسْعَاصَارُ * وَيَقِمِيَا * وَإِسْمُوعُ *

وَنَادَقِيَا * وَبَنُو نَادَقِيَا * زَرُوبَابِلُ * وَسَمْعِي * وَبَنُو زَرُوبَابِلَ مَاسِلَامُ * وَحَنَنِيَا * وَطَلَعَتْ أُخْتُهُمْ *

وَهِيَ مِنَ ٱلْمَكْدُونِيِّينَ * وَيَهِيلُ * وَأَرِيعَا * وَحَصَدَا * وَبَنُو حَنِيَا * فَالطِيَا * وَإِسْعِيَا *

وَأَرِفِيَا بَنُوهُ * أَرْبُونُ ٱبْنُهُ * عُوفَدِيُوا ٱبْنُ إِسْعِيَا * وَبَنُو سَكَنِيَا * سَمْعِيَا * وَٱبْنُ سَمْعِيَا *

حَطُّوسُ * وَأَعَايِيلُ * وَعَارِيَا * وَحَارِفِيَا * وَيَهُودَا * وَٱلْبَسَافُ * وَأَفْلِيُوا * وَيَعْقُوبُ *

وَيُوحَانَانُ * وَدَلْيُو * وَعَنَانُ *

ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

CAP. IV.

Hi sunt filii Jehudæ, Phares, Hesron, Charmi, Jemuel, & Suabel. Porrò Elaja filius Suabelis genuit Nahathum; Nahath genuit Hami; & Lejad genuit Ahabammum. Hi sunt filii Aminadabi, Abizariel, Nesma, Dibus, Raguel, & Husia: hi sunt filii Huris filii Ephrathæ, quorum pater erat ex Beth-lehem. Asburi verò patri Tecuæ fuerunt uxores duæ. Harum una peperit Hiramum, Taphaxem, Temanem, & Hastahaxem. Fuit iste dilectus à matre patreque suo, ideoque vocaverunt nomen ejus, Oculi mei:

هَاؤُلَاءِ بَنُو يَهُودَا * فَارِصُ * وَحَصْرُونُ * وَكَرْمِي * وَيَاثُورُ * وَسُوفَلُ * وَإِلَيَا بْنُ

سُوفَلَ أَوْلَدَ نَاحَاتَ * نَاحَاتُ أَوْلَدَ كَامِي * وَلِيَادُ أَوْلَدَ أَرْخِعَلَمَ * وَهَاؤُلَاءِ بَنُو عَمِيذَابَ *

أَحْبُرْعَايِلُ * نَسْمَا * دِيبُوسُ * رَعُوايِلُ * حُوسِيَا * هَاؤُلَاءِ بَنُو حُورٍ بَنُو أَفْرَاتَ * ٱلَّذِينَ

كَانَ أَبُوهُمْ مِنْ بَيْتِ لَحْمٍ * وَأَشْكُورُ أَبُو تَقُوعَ صَارَ لَهُ ٱمْرَأَتَانِ * فَوَلَدَتِ ٱلْوَاحِدَةُ

حِبْرَامَ * وَلِتَافَارَ * وَلِيَمْنَانَ * وَلِيَشْتَكَارَ * وَصَارَ مَحْبُوبًا مِنْ أُمِّهِ وَأَبِيهِ *

فَسَمُّوا ٱسْمَهُ عَيْنِي *

דברי הימים א: ד

,meum terminum multiplicaveris & ,mihi benedixeris benedicendo Si : dicendo ,Iſrael Deum Jabahes invocavit Et

10 וַיִּקְרָא יַעְבֵּץ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּרֵךְ תְּבָרְכֵנִי וְהִרְבִּיתָ אֶת־גְּבוּלִי

Chelub Et .petlit quod Deus attulit Et ,me dolere non pro ,malo à feceris & ,mecum tua manus fuerit &

וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי וְעָשִׂיתָ מֵרָעָה לִבְלְתִּי עָצְבִּי וַיַּבֵּא אֱלֹהִים אֵת־אֲשֶׁר שָׁאָל׃ וּכְלוּב 11

& ,Bethrapha genuit Eſthon Et .Eſthon pater Ipſe .Mechir genuit ,Suchah frater

אֲחִי־שׁוּחָה הוֹלִיד אֶת־מְחִיר הוּא אֲבִי אֶשְׁתּוֹן׃ וְאֶשְׁתּוֹן הוֹלִיד אֶת־בֵּית רָפָא וְאֶת 12

filii & : Seraiah & ,Hothniel ,Chenaz filii Et .Rechah viri Iſti .Nachas urbis patrem Techinnah & Paſeach

פַּסֵּחַ וְאֶת־תְּחִנָּה אֲבִי עִיר־נָחָשׁ אֵלֶּה אַנְשֵׁי רֵכָה׃ וּבְנֵי קְנַז עָתְנִיאֵל וּשְׂרָיָה וּבְנֵי 13

quia , artificum vallis patrem Joab genuit Seraiah Et .Hophrah genuit Mehonothai Et .Chethath ,Hothniel

עָתְנִיאֵל חֲתַת׃ וּמְעוֹנֹתַי הוֹלִיד אֶת־עֶפְרָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד אֶת־יוֹאָב אֲבִי גֵּיא חָרָשִׁים כִּי 14

: Jehalelel filii Et .Chenaz & ,Elah filii & : Naham & Elah ,Hiru ,Jephunneh filii Chaleb filii Et .fuerunt artifices

חָרָשִׁים הָיוּ׃ וּבְנֵי כָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה עִירוּ אֵלָה וְנַעַם וּבְנֵי אֵלָה וְקֵנַז׃ וּבְנֵי יְהַלְלְאֵל 15 16

,Miriam genuit & : Jalon & ,Hepher & ,Mered & ,Jether ,Hezrah filius Et .Aſarel & ,Tiriah ; Ziphah & ,Ziph

זִיף וְזִיפָה תִּירְיָא וְאַשַּׂרְאֵל׃ וּבְנֵי־עֶזְרָה יֶתֶר וּמֶרֶד וָעֶפֶר וְיָלוֹן וַתֵּהַר אֶת־מִרְיָם 17

Cheber & ,Ghedor patrem Jered peperit Jehudiah eius uxor Et .Ethemoah patrem Isbach & ,Sammai &

וְאֶת־שַׁמַּי וְאֶת־יִשְׁבַּח אֲבִי אֶשְׁתְּמֹעַ׃ וְאִשְׁתּוֹ הַיְּהוּדִיָּה יָלְדָה אֶת־יֶרֶד אֲבִי גְדוֹר וְאֶת־חֶבֶר 18

filii Et .Mered accepit quam ,Parhoh filiæ Bithiah filii iſti Et .Zanoach patrem Jechutiel & , Socho patrem

אֲבִי שׂוֹכוֹ וְאֶת־יְקוּתִיאֵל אֲבִי זָנוֹחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בִּתְיָה בַּת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר לָקַח מָרֶד׃ וּבְנֵי 19

Rinnah &,Amnon ,Simon filii Et .Hamahachathi Eſthemoah & ,Hagharmi ,Chehilah patris Nacham ſororis Hodijah uxoris

אֵשֶׁת הוֹדִיָּה אֲחוֹת נַחַם אֲבִי קְעִילָה הַגַּרְמִי וְאֶשְׁתְּמֹעַ הַמַּעֲכָתִי׃ וּבְנֵי שִׁמוֹן אַמְנוֹן וְרִנָּה 20

,Lechah pater Her , Jehudah filii Selah Filii .Zocheth-Ben & ,Zocheth , Ishi filii Et .Tilon & ,Chanan filius

בֶּן־חָנָן וְתִלוֹן וּבְנֵי יִשְׁעִי זוֹחֵת וּבֶן־זוֹחֵת׃ בְּנֵי שֵׁלָה בֶן־יְהוּדָה עֵר אֲבִי לֵכָה 21

, Joas & ,Chozeba viri & , Jochim Et .Asbeah domo in byſſini operis domus familiæ & : Mareſah pater Lahadah &

וְלַעְדָה אֲבִי מָרֵשָׁה וּמִשְׁפְּחֹת בֵּית עֲבֹדַת הַבֻּץ לְבֵית אַשְׁבֵּעַ׃ וְיוֹקִים וְאַנְשֵׁי כֹזְבָא וְיוֹאָשׁ 22

habitatores & , figuli Iſti .antiqua verba & : Lechem Joſubi & , Moab in ſunt dominati qui , Saraph &

וְשָׂרָף אֲשֶׁר־בָּעֲלוּ לְמוֹאָב וְיָשֹׁבִי לֶחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים׃ הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי 23

,Zerah ,Jarib ,Jamin & , Nemuel ,Simhon Filii .ibi habitaverunt ſuo opere in rege cum ; maceriæ & ,plantationum

נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם־הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ יָשְׁבוּ שָׁם׃ בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח 24

,eius filius Zacchur,ejus filius Chamuel ,Miſmah filii Et .ejus filius Miſmah ,eius filius Mibſam ,eius filius Sallum .Saul

שָׁאוּל׃ שַׁלֻּם בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ׃ וּבְנֵי מִשְׁמָע חֲמוּאֵל בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ 25 26

omnem & : multi filii non eius fratribus Et .ſex filiæ & , ſexdecim filii Simhi ipſi Et .eius filius Simhi

שִׁמְעִי בְנוֹ׃ וְלִשְׁמֹעִי בָּנִים שִׁשָּׁה עָשָׂר וּבָנוֹת שֵׁשׁ וְלֶאֱחָיו אֵין בָּנִים רַבִּים וְכֹל 27

.Chaſarſuhal & ,Moladah & , Beerſebah in habitaverunt Et .Jehudah filios ad uſque multiplicaverunt non ſuam familiam

מִשְׁפַּחְתָּם לֹא הִרְבּוּ עַד־בְּנֵי יְהוּדָה׃ וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר שָׁבַע וּמוֹלָדָה וַחֲצַר שׁוּעָל׃ 28

29 ,Chaſarſuſim in & ,Bethmarchaboth in Et .Sichlagh in & ,Chormah in & ,Bethuel in Et .Tolad in & ,Heſem in & ,Bilhah in Et

וּבִלְהָה וּבְעֶצֶם וְתוֹלָד׃ וּבְבַתּוּאֵל וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג׃ וּבְבֵית מַרְכָּבוֹת וּבַחֲצַר סוּסִים 30 31

,Rimmon ,Hain & ,Hetam eorum villæ Et .David regnare uſque ,eorum civitates Hæ .Saharaim in & , Bethbiri in &

וּבְבֵית בִּרְאִי וּבְשַׁעֲרַיִם אֵלֶּה עָרֵיהֶם עַד־מֶלֶךְ דָּוִיד׃ וְחַצֵרֵיהֶם עֵיטָם וְעַיִן רִמּוֹן 32

Hæc .Baal ad uſque iſtarum civitatum circuitibus qui earum viculi omnes Et .quinque civitates ,Haſan & ,Tochen &

וְתֹכֶן וְעָשָׁן עָרִים חָמֵשׁ׃ וְכָל־חַצֵרֵיהֶם אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעַל וְאֵת 33

Joſibiah filius Jehu & ,Joel Et .Amaſiah filius Joſah & ,Jamlech & ,Meſobab Et .ipſis eorum genealogia & ,eorum habitatio

מוֹשְׁבֹתָם וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם׃ וּמְשׁוֹבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶּן־אֲמַצְיָה׃ וְיוֹאֵל וְיֵהוּא בֶּן־יוֹשִׁבְיָה 34 35

Ziza Et .Benaiah & ,Jeſimiel & ,Hadiel & ,Haſaiah & ,Jeſochaiah & ,Jahacobah & ,Elioenai Et .Haſiel filii Seraiah filii

בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עֲשִׂיאֵל׃ וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וְיֵשׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה וַעֲדִיאֵל וְיִשְׂמִאֵל וּבְנָיָה׃ וְזִיזָא 36 37

.Semahalah filii Simri filii Jedaiah filii , Allon filii Siphhi filius

בֶּן־שִׁפְעִי בֶן־אַלּוֹן בֶּן־יְדָיָה בֶּן־שִׁמְרִי בֶּן־שְׁמַעְיָה׃

Verſio VULG. LAT.

Invocavit verò Jabes Deum Iſrael, dicens; Si benedicens benedixeris mihi, & dilataveris terminos meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris me à malitia non opprimi. Et præſtitit Deus quæ precatus eſt. Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Eſthon. Porrò Eſthon genuit Bethrapha, & Pheſſe, & Tehinna patrem urbis Naas: hi ſunt viri Recha. Filii autem Cenez; Othoniel, & Saraia. Porrò filii Othoniel, Hatath, & Maonathi. Maonathi genuit Ophra, Sarai autem genuit Joab patrē Vallis artificum: ibi quippe artifices erant. Filii verò Caleb filii Jephone, Hir, & Ela, & Naham. Filii quoque Ela; Cenez. Filii quoque Jaleleel; Siph, & Zipha, Thiria, & Aſrael. Et filii Ezra; Jether, & Mered, & Epher, & Jalon, genuitq; Mariam, & Sammai, & Jesba patrem Eſthamo. Uxor quoq; ejus Judaia, peperit Jared patrē Gedor, & Heber patrem Socho, & Icuthiel patrem Zanoe. Hi autem filii Bethiæ filiæ Pharaonis, quam accepit Mered. Et filii uxoris Odaiæ ſororis Naham patris Ceilæ Garmi, & Eſthamo, qui fuit de Machati. Filii quoq; Simon; Amnon, & Rinna filius Hanan, & Thilon. Et filii Jeſi; Zoheth, & Benzoheth. Filii Sela, filii Juda; Her pater Lecha, & Laada pater Mareſa, & cognationes domûs operantium byſſum in domo juramenti. Et qui ſtare fecit Solem, virique Mendacii, & Securus, & Incendens, qui principes fuerunt in Moab, & qui reverſi ſunt in Lahem. Hæc autem verba vetera. Hi ſunt figuli habitantes in Plantationibus, & in Sepibus, apud regem in operibus ejus, commoratique ſunt ibi. Filii Simeon; Namuel & Jamin, Jarib, Zara, Saul. Sellum filius ejus, Mapſam filius ejus, Maſma filius ejus. Filii Maſma; Hamuel filius ejus, Zachur filius ejus, Semei filius ejus. Filii Semei ſedecim, & filiæ ſex: fratres autem ejus non habuerunt filios multos, & univerſa cognatio non potuit adæquare ſummam filiorum Juda. Habitavèrunt autem in Berſabee, & Molada, & Haſarſuhal, Et in Bala, & in Aſom, & in Tholad, Et in Bathuel, & in Horma, & in Siceleg, Et in Bethmarchaboth, & in Haſarſuſim, & in Bethberai, & in Saarim. Hæ civitates eorum uſque ad regem David. Villæ quoque eorum; Etam, & Aen, Remmon, & Thochen, et Aſan, civitates quinque. Et univerſi viculi eorum per circuitum civitatum iſtarum uſque ad Baal. Hæc eſt habitatio eorum, et ſedium diſtributio. Moſobab quoque, et Jemlech, et Joſa filius Amaſiæ, Et Joel, et Jehu filius Joſabiæ filii Saraiæ filii Aſiel, Et Elioenai, & Iacoba, & Iſuhaia, et Aſaia, et Adiel, et Iſmiel, et Banaia, Ziza quoque filius Sephei filii Allon filii Idaia filii Semri filii Samaia.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait illi, Benedicendo benedicat tibi Dominus, & terminum tuum amplificet: ſit manus ejus tecum, ſervetque te à malo, ne dominetur tui: concedatque tibi quicquid rogaveris eum. Verùm Chaleb frater Ahiæ genuit Mehir qui fuit pater Eſtonis. Eſton genuit Rupham, Rupha genuit Phaſhi, Phaſhi genuit Tehiam, Tehia genuit Jaazir,

Hi fuerunt filii Chaleb filii Jophnæ: primogeniti filiorum Chaleb nomen erat Ela, nomen ſecundi Naam, nomen tertii Cenaz, nomen quarti Aſiph, nomen quinti Jemuel, nomen ſexti Jaharob: hi fuerunt filii Chaleb filii Jophnæ.

Filii uxoris Uriæ, ſororis Nahum patris Ceilæ, fuerunt Zamri, Eſtemu, Machith, Eſtemaa, & Aſimon. Filii Aſimon, Amon, Dumia, Zarah, & Sela.

Hi ſunt filii Judæ; Iemuel, Iamin, Ahar, Iachin, Sohar, Rib, Zarah, & Saul. Hi ſunt filii Selæ filii Iudæ. Filii Simeonis, Mebſam filius ejus, Maſmaa filius ejus, Semaati filius ejus, Hemel filius ejus, Semei filius ejus. Habuit autem Semei filies ſexdecim, & ſex filias: at frater ejus haud multos habuit liberos: quapropter omnes familiæ eorum non fuerunt multæ quoad veniſſent ad eos filii Judæ, Et habitâſſent cum eis in civitatibus Bir-ſebaa, in Molada in Dorath-ſue, Belha, Eſem, Elothlad, Neſel, Herma, Haſar-geda, Haſmoo, Hethphelet, Seneglag, Marmarana, & Samſala: has civitates *coluerunt* uſque ad regem Davidem, cum pagis earum. Item Ecim, & Ecin, Remon, Atchen, & Aaſen civitates quinque: Præterea pagos omnes circunjacentes civitatibus illis Aracæorum. Iſtæ fuerunt civitates habitationis eorum, erantque celeberrimi nominis, jucundiſſimæ habitationis, tranquillitate ac pace undique fruentes.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐπεκαλέσατο (χ) Ἰαβὲς ✝ Θεὸν Ἰσραὴλ, λέγων, Ἐὰν εὐλογῶν εὐλογήσῃς με, καὶ πληθύνῃς τὰ ὅριά μου,
καὶ (ϕ) ἔσται χεὶρ σου μετ' ἐμοῦ, καὶ (ω) ποιήσῃς γνῶσίν ✝ μὴ ταπεινῶσαί με. καὶ ἐπήγαγεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ᾐτήσα-
11 το. Καὶ Χαλὲβ πατὴρ (α) Ἀχὰ ἐγέννησε ✝ Μαχίρ· οὗτος πατὴρ Ἀσπαθών· (β) Ἐγέννησε ✝ Βαθραίαν, καὶ ✝
12 Βασσὲ, καὶ ✝ Θαμὰν πατέρα πόλεως Ναᾶς ἀδελφοῦ Ἐσχὼμ ✝ Κενεζί· οὗτοι ἄνδρες (γ) Ῥηχάβ. Καὶ υἱοὶ
13 Κενεζί, Γοθονιὴλ, καὶ Σαραΐα. καὶ υἱοὶ Γοθονιὴλ, Ἀθάθ. Καὶ Μανεθὶ ἐγέννησε ✝ (δ) Γοφρά. καὶ (ε) Σαραΐα ἐ-
14 γέννησε ✝ (ζ) Ἰωὰβ, πατέρα Ἀγαδδαΐρ, ὅτι τέκτονες ἦσαν. Καὶ υἱοὶ Χαλὲβ υἱοῦ Ἰεφοννῆ, (η) Ἦρ, Ἀδὰ,
15 καὶ Νοὲμ. καὶ υἱοὶ (ϑ) Ἀδὰ, Κενέζ. (ι) Καὶ υἱοὶ Ἀλεὴλ, Ζὶφ, καὶ Ζιφὰ, καὶ Θιρεὰ, καὶ Ἐσερήλ. Καὶ υἱοὶ Ἐσρὶ,
16 καὶ Ἰεθὴρ, Μωρὰδ, καὶ (κ) Ἀφὶρ, καὶ Ἰαμών· καὶ ἐγέννησεν Ἰεθὴρ ✝ (λ) Μαρών, καὶ ✝ Σεμεὶ, καὶ ✝ Ἰεσοὰ πατέρα
17 Ἐσθαμών. Καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ αὕτη (μ) Ἀδία ἔτεκε ✝ Ἰάρεδ πατέρα Γεδὼρ, καὶ ✝ Ἀχὲρ πατέρα Σωχών, καὶ
18 ✝ (ν) Χεφὴλ πατέρα Ζαμών. καὶ ἕτεροι υἱοὶ (ξ) Βεθθία θυγατὸς Φαραὼ, ἣν ἔλαβε Μωρήλ. Καὶ υἱοὶ γυναι-
19 κὸς ✝ (ο) Ἰδνίας ἀδελφῆς Ναχαὶμ πατρὸς Κειλὰ, Γαρμὶ, καὶ Ἐσθαμών, Νωχαθί. Καὶ υἱοὶ (π) Σεμών, Ἀ-
20 μνών, καὶ (ρ) Ἀνὰ υἱὸς Φασὲ, καὶ Ἰωνάν. καὶ υἱοὶ Σεὶ, Ζωὰν, καὶ υἱοὶ Ζωὰθ, Ἕτεοὶ Σηλὼμ υἱοῦ Ἰούδα, Ἦρ πατὴρ (σ)
21 Δηχὲβ, καὶ Λααδὰ πατὴρ (τ) Μαρισά. καὶ ϕυσιοῦσι οἰκιῶν (υ) Ἐφραθαΐτῶν τῷ οἴκῳ Ἐσοὰ, Καὶ Ἰωαχὶμ, καὶ ἄν-
22 δρες Χωζεβὰ, καὶ Ἰωὰς, καὶ Σαραὴμ, οἳ κατῴκησαν ἐν Μωὰβ· καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς (χ) ἀδελφηΐν, ἀθυσίμ.
23 Οὗτοι υἱοὶ κεραμεῖς οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἀταὶμ καὶ (ϕ) Γαδιρὰ μετὰ τοῦ βασιλέως, ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐνίσχυσε,
24 καὶ (ω) κατῴκησε ἐκεῖ. Ἕτεοὶ (α) Σεμεών, Ναμουὴλ, καὶ Ἰαμὶν, Ἰαρὶβ, (β) Ζαρὲς, Σαοὺλ, Σελὲμ υἱὸς αὐτοῦ,
25 καὶ (γ) Μαθασὰμ υἱὸς αὐτοῦ, Μασμαὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀμουὴλ υἱὸς αὐτοῦ, Ζακχοὺρ υἱὸς αὐτοῦ, Σε-
26 μεὶ υἱὸς αὐτοῦ. (δ) Τῷ Σεμεῖ υἱοὶ ἐκκαίδεκα, καὶ (ε) θυγατέρες ἕξ. καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ οὐκ ἦσαν υἱοὶ πολλοί.
27 καὶ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ πᾶσαι αἱ πατριαὶ αὐτῶν οὐκ ἐπλεόνασαν ὡς υἱοὶ Ἰούδα. Καὶ κατῴκησαν ἐν Βηρσαβεὲ, (ζ) καὶ Μωλαδὰ,
28 καὶ ἐν Ἑσρουὰλ, Καὶ ἐν Βαλὰ, (η) καὶ ἐν Αἰσὶμ, καὶ ἐν Θωλαδὶ, Καὶ ἐν Βαθουὴλ, καὶ ἐν Ἑρμὰ, καὶ ἐν Σι-
29 κελὲγ, Καὶ ἐν (ϑ) Βαθμαειμὼθ, καὶ Ἡμισουσωσὶν, καὶ οἴκῳ Βαρουσωρείμ· αὗται αἱ πόλεις αὐτῶν
30 ἕως βασιλέως Δαυίδ. Καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν, Αἰτὰν, καὶ Ἦν, (ι) Ῥεμνὼν, καὶ Θοχὰ, καὶ Αἰσὰρ, πόλεις
31 πέντε. Καὶ πᾶσαι (κ) ἐπαύλεις αὐτῶν (λ) κύκλῳ ✝ πόλεων τούτων ἕως Βάαλ· αὗται (μ) κατάσχεσις αὐτῶν,
32 καὶ ὁ καταλογισμὸς αὐτῶν. Καὶ Μοσοβὰβ, καὶ (ν) Ἰεμολὸχ, καὶ Ἰωσία υἱὸς Ἀμασία, Καὶ Ἰωὴλ, καὶ Ἰηὺ
33 υἱὸς (ξ) Ἀσαΐα, υἱὸς Σαρεῦ, υἱὸς Ἀσιὴλ, Καὶ (ο) Ἐλιωναὶ, καὶ Ἰωκαδὰ, καὶ Ἰασουΐα, καὶ Ἀσαΐα, καὶ (π) Ἰεδι-
34 ὴλ, καὶ Ἰσμαὴλ, καὶ (ρ) Βαναΐας, Καὶ Ζοζὰ υἱὸς (σ) Σαφαὶ, υἱοῦ Ἀλών, υἱοῦ Ἰεδιὰ, υἱοῦ Σεμρὶ, υἱοῦ Σαμαΐα.
37 ray, filius Asiel, Et Elionai, et Jocaba, et Jasuia, et Asaia, et Jediel, et Ismael, et Banaias,

Et invocavit Igabes Deum Israel, dicens; Si benedicens benedixeris me, 10
& multiplicaveris fines meos, & fuerit manus tua mecũ, & feceris cognitionem ad non humiliandum me. Et adduxit Deus omnia, quæcunque petiit. Et Chaleb pater Acha genuit Muchir. Hic pater Asathon: (i) Genuit 11 12
Eabraam, & Bessee, & Thamam patrem civitatis Naas fratris Eselom Cenezi. Hi viri Rhecab. Et filii Cenez; Gothoniel, & Saraia. Et filii 13
Gothoniel, (k) Athath. Et Manathi genuit Gophera. Et Saraia genuit (l) 14
Jobab patrem Ageaddair: quoniam fabri erant. Et filii Chaleb filii Jephonne; Er, Ada, & Noom. Et filii Ada, Cenez. Et filii Ateel; Zib, & 15 16
Zephra, & Thiria, & Eserel. Et filii Esri; Jether, Morad, & Apher, & 17
Jamon. Et Jether genuit Maron, & Semei, et Jesba patrem Esthamon: Et uxor ejus hæc Adia peperit Jared patrem Gedor, & Aber patrem Sochon, & (m) Chetiel patrem Zamon. Et hi filii Bethbia filiæ Pharao, quã 18
accepit Mored. Et filii uxoris Iduiæ sororis Nachaim patris Ceila, Garmi, & Esthamon Nochathi. Et filii Semon; Amnon, & Ana filius Phana, 19 20
& Inon. Et filii Sei, Zoan. Et filii Zoab, Filii Selom filii Juda; Et 21
pater Lechab, et Laada pater Marisa. Et (n) generationes domesticorum Ephrathæorum domui Esoba, Et Joacim, et viri Chozeba, et Joas, et Saraph, qui habitabant in Moab. Et reduxit eos (o) Abederim, Athuciim. 22
Hi figuli habitantes in Atain, et Gadira cum rege: in (p) regno ejus 23
invaluerunt, et habitarunt ibi. Filii Semeon, Namuel, et Jamin, Jarib, 24
Zares, Saul, Salem filius ejus, Mabasam filius ejus, Masma filius ejus, 25
Amuel filius ejus, Sabud filius ejus, Zacchur filius ejus, Semei filius ejus. 26
Ipsi Semei filii sex et decem, et filiæ sex. Et fratribus earum non fuerunt 27
filii multi. Et omnes patriæ eorum non abundârunt, ut filii Juda. Et habitaverunt in Bersobee, et Molada, et in Esersual, Et in Balas, et in Æsem, 28 29
et in Tholad, Et in Bathuel, et in Herma, et in Sicelag, Et in Bethmarimoth, et Hemisusæsim, et domũs Barusæorim. Hæ civitates eorum usque 30 31
ad regem David. Et villæ eorum, Atan, et Ea, Remmon, et Thocca, et 32
Æsar, civitates quinque: Et omnes villæ earum in circuitu civitatum 33
harũ usque Baal. Hæc possessio eorum, et distributio eorum. Et Mesobab, 34
et Jemoloch, et Josia filius Amasia, Et Joel, et Jeu filius Asabia, filius Sa- 35
Et Zuza filius Saphai, filii Alom, filii Jedia, filii Semri, filii Samæ. 36 37

MS.A. (χ) Γαζὴς (ϕ) ἦν ἡ (ω) ποιήσεις (α) Ἀχᾶς (β) Καὶ Ἀσπαθὼν ἐγέννησεν τὸν Βαθραφὰ, καὶ τὸν Φεσὴ, καὶ τὸν Θανὰ πατέρα (γ) Ῥηφά. (δ) Γο-
φρά. (ε) Σαρία (ζ) Ἰωὰς, πατέρα Γησρασεὶμ, ὅτι (η) Ἠρὰ, Ἀλὰ, καὶ Ναάμ. (ϑ) Ἀλὰ, (ι) Καὶ υἱὸς Ἰωηλλὴλ, Ζιφαὶ, καὶ Ζαιφὰ, καὶ Θιρεὰ, καὶ Ἐσεραήλ. (κ)
Γαρὶρ, καὶ Ἰωὼν· (λ) Μαιὼν, καὶ ✝ Σεμμαὶ, καὶ τὸν Ἰεσαδὰ (μ) Ἰδία (ν) Ἰακθιὴλ (ξ) Βεθθία (ο) Ἰεδαΐας ἀδελφῆς Ναχὲμ, καὶ Δανὰ πατὴρ Κειλὰ, καὶ Σωμεὼν
πατὴρ Ἰωμὰμ. καὶ υἱοὶ Ναὺμ πατρὸς Κειϊλὰ, Ὀταρμὶ, καὶ Ἰεδημωὴ Μαχαδά. Καὶ (π) Σεμεὼν, (ρ) Ῥαγγὼν υἱὸς Ἀνὰν, καὶ Θιλών. καὶ υἱοὶ Ἐσζωχαὶδ, καὶ υἱοὶ Ζωχαΐδ.
Ἕτεοὶ Σηλὼμ * υἱοὶ (σ) Ληχαὰδ, (τ) Μαρησά. (υ) Ἐβδαδαζεῦς (χ) Ἀζεδδηρὶν, (ϕ) Γαδιηρὰ (ω) κατῴκησαν (α) Συμεὼν (β) Ζαραὶ, (γ) Μα-
ζαεὰν (δ) Καὶ τῷ (ε) θυγατέρες ἦσαν. καὶ (ζ) καὶ Σαμαὰ, καὶ Μωλαδὰ, καὶ Ἐσερσυὰλ, (η) καὶ Βοασὸμ, καὶ Θωλαδὶ, Καὶ Βαθὲλ, καὶ Ἑρμὰ, (ϑ) Βαιθμαρχα-
βὼθ, καὶ Ἡμισωσὶμ, καὶ οἶκον Βαρουμσωρείμ· αὗται πόλεις (ι) Ῥεμμὼν, καὶ Θοχκὰν, καὶ Αἰσὰν, (κ) αἱ ἐπαύλεις (λ) τῶν αὐκλῳ (μ) ἢ καλ-
ἀχσεις (ν) Ἀμιὴλ, καὶ Ἰωσίας (ξ) Ἰσαΐα, υἱὸς Σαραΐα, (ο) Ἐλιωνὶ, καὶ Ἰαχαδὰ, (π) Ἐδιὴλ, (ρ) Βαναΐα, (σ) Σιφὶν, υἱοῦ Ἀλλὼν, υἱοῦ Ἐδιὰ, υἱοῦ Σαμαρίου, υἱοῦ Σαμαΐου.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وَقالوا لَهُ يُبارِكُكَ ٱلرَّبُّ * وَيُكَثِّرُ قومَكَ * وَيَكُونُ يَدُكَ مَعَكَ * لِأَنَّكَ وَلَدْتَ فِي بَيْتِ
11 لَحْمٍ * وَكَالَابُ أَخُو أَحِيَّا أَوْلَدَ مَاحِيرَ * وَهُوَ أَبُو إِسْتُونَ * وَإِسْتُونُ أَوْلَدَ رَافَا * وَرَافَا أَوْلَدَ فِيسَاحَ
12 وَفِيسَاحُ أَوْلَدَ تَحِيَّا * وَتَحِيَّا أَوْلَدَ يَاعَارَارَ * *

Et dixerunt ei, Benedicat tibi Dominus, 10
gentem tuam multiplicet, & adsit tibi manus ejus, eò quòd natus sis in Bethlehem. Chaleb autem frater Abiæ genuit Mathirem qui fuit pater Estonis. 11
Eston genuit Raphaem, Rapha genuit Phisabum, Phisab genuit Tehiam, Tehia genuit Jazroem. 12

15 * هٰؤُلَاءِ بَنُو كَالَابَ * بِكْرُ ٱلَاَ * وَٱلثَّانِي نَعَمُ * وَٱلثَّالِثُ فَنُرُ * وَٱلرَّابِعُ أَسِيفُ * وَٱلْخَامِسُ
يَامِيَالُ * وَٱلسَّادِسُ يَهْرُوفُ * هَاؤُلَاءِ بَنُو كَالَابَ بْنِ يُوفَنَا * *

Hi sunt filii Chalebi; primogenitus ejus 15
Ela, secundus Naam, tertius Cenez, quartus Asiph, quintus Jamiel, sextus Jaharob; isti sunt filii Chalebi filii Jophennæ.

19 * وَبَنُو ٱمْرَأَةِ أُورِيَّا أُخْتِ نَاحُومَ أَبِي قَعِيلَا * نَمْرِي * وَإِسْمُ وَمَاكِيثُ * وَإِسْمِيعُ * وَإِسْمِيُونُ
20 * وَبَنُو إِسْمِيُونَ * أَمُونُ * وَأَدِيعُوا * وَرَاحُ * وَسَالَا * هٰؤُلَاءِ بَنُو يَهُودَا أَخِي نَاحُومَ * أَبُودُ
21 فَعَلُو * *

Filii uxoris Uriæ, sororis Nahumi patris Ceilæ; Zamri, Eftemaus, Machitib, Asmius & Asimon. Filii Asimonis, 19 20
Amon, Adimus, Zarah, & Sela. Hi sunt filii Judæ fratris Nahumi; 21
Abod, Phaalus.

24 * وَبَنُو سِيلَا بْنِ يَهُودَا * يَامُوئِيلُ * وَيَامِينُ * وَهَارُ * وَيَاخِينُ * وَصَاحَارُ * وَأَرِيَافُ * وَرَاحُ
25 وَسَافَالُ * هٰؤُلَاءِ بَنُوا سِيلَا بْنِ يَهُودَا * وَبَنُو سِمْعُونَ * بَاسُومُ * وَمِسْمَعُ * وَسِمْعُ * وَحَامِلُ
26 وَرَكِي * وَسِمْعِي * وَكَانَ لِسِمْعِي أَوْلَادٌ سِتَّةَ عَشَرَ وَسِتَّ بَنَاتٍ * وَمَا كَانَ لِأَخِيهِ أَوْلَادٌ كَثِيرُونَ
27 وَلَا كَانُوا وَوَهُمْ كَثِيرًا * حَيُّ جَاؤُا إِلَيْهِمْ بَنُو يَهُودَا * وَقَعَدُوا مَعَهُمْ فِي فِرِي بِئْرِ سَبْعٍ
28 وَفِي مُولَدَا * وَفِي دَارِ سُوعَ * وَفِي بَلْهَا * وَفِي عَاصِمَ * وَبِالْتَلَادَ * وَأَسَالَ * وَالْحُرْمَا * وَبِكَاصِ
29 عَادَ * وَبِخُمْسَنَ * وَالْحَفْلِيطَ * سَقَالِحَ * وَبِمَارِمَنَا * وَاسُومَلِسَلَا * هٰؤُلَاءِ ٱلصِّيَاعُ حَيُّ إِلَى
30 مُلْكِ دَاوُدَ وَمَنَاهُمْ * وَعَافُونُ * وَعَيْنَانُ * وَرَامُونُ * وَأَدْكُونُ * وَعَاسُونُ * خَمْسُ صِيَاعٍ *
33 * وَكُلُّ ٱلْمُدُنِ ٱلَّتِي حَوَالَيْ ٱلصِّيَاعِ ٱلَّتِي لِلْعَفْرُونِيِّينَ * هٰؤُلَاءِ الصِّيَاعُ وَأَرْبَاطُهُمْ * وَصَارَ لَهُمْ
أَسْمًا كَثِيرًا وَبَحَالِسَ حَسَنَةً * وَهُدُوٌّ وَسَلَامٌ حَوْلَهُمْ * *

Filii uxoris Uriæ, sororis Nahumi patris Ceilæ; Zamri, Eftemaus, Machitib, 19
Asmius & Asimon. Filii Asimonis, 20
Amon, Adimus, Zarah, & Sela. Hi sunt filii Judæ fratris Nahumi; 21
Abod, Phaalus.

Filii Selæ filii Jehudæ, Jemuel, Jamin, Har, Jachin, Sahar, Ariah, Zarah, 24
& Sebel. Isti sunt filii Sellæ 25
filii Judæ. Filii Simeonis, Basum, 26
Mesmaa, Semeath, Hemel, Zachai, & Semei. Fuerunt autem Semei 27
filii sexdecim, & sex filiæ: sed ejus fratri non fuerunt multi filii, nec erat gens illorum copiosa, donec venirent ad eos filii Juda, Et cum iis 28
commorarentur in civitatibus Bir-sebaa, & in Molada, in Darath sue, In 29
Belha, Esem, Eltolad, Aasal, Horma, Hasar-geda, Hamsan, Heiphelet, 30
Seceleg, Maremana, & Asumasela: hæ 31
sunt civitates, & suburbana eorum usque ad regnum Davidis. Præterea 32
Acon, Icar, Ramon, Adchon, & Aason, quinque civitates; Cum suburbiis omnibus quæ erant circum civitates Acroneorum: hæ sunt civitates & regiones eorum. Cæterùm habebant isti 33
nomen celebre, habitacula pulchra, & tranquillitatem ac pacem undequaque.

דברי הימים א: ה

introitum ad abierunt Et .multitudinem in *eruperunt* ſuorum patrum domo & ,ſuis familiis in *prælati nominibus in venientes* Iſti

39 38 אֵלֶּה הַבָּאִים בְּשֵׁמוֹת נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם וּבֵית אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ לְרֹוב : וַיֵּלְכוּ לְמִבוֹא

Iatam terram & ,bonum & ,pingue paſcuum invenerunt Et .*ſuo pecori paſcuum querendum ad* ,vallis orientem ad uſque Ghedor

40 גְּדֹר עַד לְמִזְרַח הַגַּיְא לְבַקֵּשׁ מִרְעֶה לְצֹאנָם : וַיִּמְצְאוּ מִרְעֵה שָׁמֵן וְטוֹב וְהָאָרֶץ רַחַבַת

diebus in nomina per ſcripti iſti venerunt Et .antè ibi habitantes Cham de quia : *tranquillam* & ,quietam & ,*manibus*

41 יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת וְשַׁלְוָה כִּי מִן חָם הַיֹּשְׁבִים שָׁם לְפָנִים : וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי

eoſ interfecerunt & ,ibi ſunt inventa quæ habitacula & ,eorum *tentoria* percuſſerunt & ,Jehudah regis Jechizchijahu

יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיַּכּוּ אֶת אָהֳלֵיהֶם וְאֶת הַמְּעוֹנִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה וַיַּחֲרִימֵם

montē in abierunt Simhon filiis de eis ex Et .ibi *eorum pecori* paſcuum quoniam : eis pro habitaverunt & ,hanc diem ad uſque

42 עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּיהֶם כִּי מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם : וּמֵהֶם מִן בְּנֵי שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר

percuſſerunt Et .eorum capite in Ishi filii Huzziel & ,Rephaiah & ,Nehariah & ,Pelatiah & : quingenti viri , Sehir

43 שְׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלַטְיָה וְנְעַרְיָה וְרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרָאשָׁם : וַיַּכּוּ

.hanc diem ad uſque ibi habitaverunt & :Hamalec *ipſi evaſionis* reſiduum

אֵת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לָעֲמָלֵק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה :

CAP. V.

ה

filiis ejus primogenitura eſt data ,ſui patris *ſtrata ipſum violando in* & ,primogenit' ipſe quia : Iſrael primogeniti Reuben filii Et

1 וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי־הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְכֹרָתוֹ לִבְנֵי

primogenitura &,eo ex *ducē in* &,*ſuis fratrib' in* fuit fortis Jehudah Quia.primogenitura in *genealogizandū ad* non & :Iſrael filii Joſeph

2 יוֹסֵף בֶּן יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה : כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו וְלִנְגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה

Gogh ;ejus filius Semahajah ,Joel Filii .Charmi & ,Chefron ,Pallu & Chanoch ,Iſrael primogeniti Reuben Filii .Joſeph ipſi

4 3 לְיוֹסֵף : בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן וְכַרְמִי : בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְנוֹ גּוֹג

Tilgath *tranſtulit* quem : ejus filius Beerah .ejus filiu Bahal ;ejus filius Reaiah ;ejus filius Michah .ejus filius Simhi ;tjus filius

6 5 בְּנוֹ שִׁמְעִי בְנוֹ : מִיכָה בְנוֹ רֵאָיָה בְנוֹ בַּעַל בְּנוֹ : בְּאֵרָה בְנוֹ אֲשֶׁר הִגְלָה תִּלְגַּת

,ſuas generationes per *genealogizando in* ,ſuas familias per ejus frat es Et .Reubenitæ ipſi *prælatus* ipſe : Aſſur rex Pilneeſer

7 פִּלְנֶאסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא נָשִׂיא לָרְאוּבֵנִי : וְאֶחָיו לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ לְתֹלְדוֹתָם

.Behalmeon &;Nebo ad uſq; &;Haroher in *ſedens* ipſe : Joel filii Semah filii Hazaz filius Belah Et .Zechariahu & ,Jehiel caput

8 הָרֹאשׁ יְעִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ : וּבֶלַע בֶּן־עָזָז בֶּן־שְׁמַע בֶּן יוֹאֵל הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן :

.Ghilhad terra in fuerant *multiplicatæ* eorū *acquiſitiones* quia : Perath flumine à deſerti ingreſſum ad uſque habitavit orientē ad Et

9 וּלְמִזְרַח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה לְמִן־הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד :

omnibus ſuper ,eorum *tentoriis* in habitaverunt & ;eorū manum per *cecidi unt* & ,Hageriim cum bellum fecerunt Saul diebus in Et

10 וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים וַיִּפְּלוּ בְיָדָם וַיֵּשְׁבוּ בְּאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־

Sapham & ,*caput* Joel .Salchah uſque Baſan terra in habitaverunt eorū regione è Ghad filii Et .Ghilhad ad orientis *faciebus*

12 11 פְּנֵי מִזְרַח לִגְלְעָד : וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ בְּאֶרֶץ הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה : יוֹאֵל הָרֹאשׁ וּשְׁפָם

,Sebah & ,Meſullam & ,Michael ,ſuorum patrum domum ſecundùm eorum fratres Et .Baſan in Saphat & ,Jahanai & : ſecundus

13 הַמְּשֻׁנֶּה וְיָעָנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן : וְאֶחֵיהֶם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם וּשְׁבַע

filii ,Michael filii ,Ghilhad filii ,Jaroach filii ,Churi filii ,Abichail filii Iſt .ſeptem ,Heber & Ziah & ,Jahachan ,Jorai &

14 וְיוֹרִי וְיַעְכָּן וְזִיעַ וְעֵבֶר שִׁבְעָה : אֵלֶּה יְבְנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־חוּרִי בֶּן־יָרוֹחַ בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־

.ſuorum patrum domum per *caput* Guni filii Habdiel filius Achi .Buz filii ,Jachdo filii ,Jeſiſai

15 יְשִׁישַׁי בֶּן־יַחְדּוֹ בֶּן־בּוּז : אֲחִי בֶן־עַבְדִּיאֵל בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם :

Verſio VULG. LAT.

Iſti ſũt nominati principes in cognationib' ſuis, & in do- 38
mo affinitatũ ſuarũ multiplicati ſũt vehementer. Et pro-
fecti ſũt ut ingrederentur in Gador uſq; ad Orientẽ vallis 39
et ut quærerent paſcua gregib' ſuis. Invenerũntq; paſcua
uberes,& valdè bonas,& terrã latiſſimã et quietã et fer- 40
tilẽ,in qua antè habitaverant de ſtirpe Cham. Hi ergò ve-
nerũt,quos ſuprà deſcripſim' nominatim,in diebus Eze-
chiæ regis Juda: & percuſſerũt tabernacula eorũ,& habi-
tatores qui inventi fuerant ibi, & deleverunt eos uſq; in
præſentẽ diem : habitaverũntq; pro eis, quoniam uberi- 41
mas paſcuas ibidem repererunt. De filiis quoque Si-
meon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes 42
principes Phalthiam & Naariam & Raphaiam & Oziel
filios Jeſi : Et percuſſerunt reliquias, quæ evadere po-
tuerant, Amalecitarum,& habitaverunt ibi pro eis uſque 43
ad diem hanc.

CAP. V.

Filii quoque Ruben primogeniti Iſrael; (ipſe quippè 1
fuit primogenit' ejus: ſed cùm violáſſet thorũ patris
ſui, data ſunt primogenita ejus filiis Joſeph, filii Iſrael,&
non eſt ille reputatus in primogenitum. Porrò Judas, 2
qui erat fortiſſimus inter fratres ſuos, de ſtirpe ejus prin-
cipes germinati ſunt : primogenita autem reputata ſunt
Joſeph.) Filii ergò Ruben primogeniti Iſrael ; Enoch, 3
& Phallu, Eſron,& Carmi. Filii Joel; Samia filius ejus, 4
Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia 5
filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus, quem ca- 6
ptivum duxit Thelgathphalnaſar rex Aſſyriorum, & fuit
princeps in tribu Ruben. Fratres autem ejus, & uni- 7
verſa cognatio ejus, quando numerabantur per familias
ſuas, habuerunt principes, Jehiel et Zachariam. Porrò 8
Bala filius Azaz, filii Samma, filii Joel, ipſe habitavit in
Aroer uſque ad Nebo et Bee'meon. Contra Orientalem 9
quoque plagam habitavit uſque ad introitum eremi, et
flumen Euphraten. Multum quippe jumentorũ numerum
poſſidebant in terra Galaad. In diebus autẽ Saul præli- 10
ati ſunt contra Agareos, et interfecerunt illos, habitave-
rũntque pro eis in tabernaculis eorũ, in omni plaga, quæ
reſpicit ad Orientẽ Galaad. Filii verò Gad è regione eo- 11
rum habitaverunt in terra Baſan uſque Selcha : Joel in 12
capite, et Saphan ſecund': Janai autẽ, et Saphat, in Baſan.
Fratres verò eorũ ſecundũ domos cognationũ ſuarũ; Mi- 13
chael, et Moſollã, et Sebe, et Jotai, et Jachan, et Zie, et He-
ber, ſeptẽ. Hi filii Abihail, filii Huri, filii Jara, filii Galaad, 14
filii Michael, filii Jeſeſi, filii Jeddo, filii Buz. Fratres quoq; 15
filii Abdiel, filii Guni, princeps domũs in familiis ſuis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Atque hæc ſunt nomina magnatum qui eran' 38
ibi, juxta familias & domos eorum paternas.
Perrexerunt autem uſque ad aditum Gedar, 39
uſque ad Orientalem partem vallis, ut quære-
rent paſcua ovibus ſuis. Et cùm reperiſſent 40
paſcua optima et pinguia, et regionem am-
plam et optimam, ubi pax cum tranquillitate
vigebat (nam ipſimet fuerant olim in ea com-
morati) Adduxerunt viros illos qui recenſiti 41
fuerant temporibus Hezeciæ regis familiæ Ju-
daicæ, et deſtructis habitationibus eorum, et
cunctis aquæ ſcatebris quæ illic erant, ad ho-
diernum uſque diem obturatis, habitárunt
loco eorum, eò quòd paſcua gregis illorum
optima eſſent ibi. Deinde tam ex illis, quàm 42
è filiis Simeonis abierunt ad montem Gebel,
viri quingenti (atque hæc ſunt nomina viro-
rum qui præibant illis; Phelatia, Mathitha,
Rephaia, & Uziel : hi quatuor viri, filii Iſei
præibant illis) Et peremerunt ſuperſtites o- 43
mnes qui remanſerant Amalecitis, et habitá-
runt loco illorum ad hunc uſque diem.

CAP. V.

Filii Rubil primogeniti Iſraelis (is enim erat 1
primogenitus patris ſui, ſed cùm prophanáſ-
ſet torum patris ſui, data fuerunt ejus primo-
genita Joſepho fratri ipſius, filio Iſraelis. Et
ſuper hos duos ex omnibus tribubus Iſraelis, 2
veniũt benedictiones. Ex Juda egredietur rex
Chriſtus, & primogenita tradentur Joſepho)
Filii *inquam* Rubil primogeniti Iſraelis, He- 3
noch, Phalu, Heſron, et Charmi. Filii Charmi, 4
Semaja filius ejus, Doeg filius ejus, Se-
maja filius ejus, Micha filius ejus, Uria filius 5
ejus, Balaa filius ejus, Abdia filius ejus, quem 6
captivum duxit Teglathpalſar rex Aſſur; is
erat princeps tribûs Rubelitarum. Fratrũ au- 7
tem ejus per generationes ſuas, quum propa-
gati eſſent per proſapias ſuas, princeps fuit
Azrael, ſecundus Zacharia, Et Balaa filius Uzi, 8
filii Semei, filii Joelis : is habitabat in Aduir
uſq; ad Nobu, & ſuper planitie Meonis, uſq; 9
ad Orientales partes ipſius, uſque ad limitem
fluvio Euphrate definitum. Nam multiplicati
fuerant tam ipſi quàm poſſeſſiones eorum in
terra Gelaad; Et temporibus Saulis bellum 10
geſſêre cum Arabibus habitantibus in Sacca,
traditique fuerunt in manus eorum; adeoq;
morati ſunt in tentoriis eorum ſuper totam 11
ſuperficiem Orientalem terræ Gelaad. Filii
Gad habitaverunt ex adverſo illorũ in terra
Mathnin uſq; ad terminũ Sibæ & Salchæ. Et 12
Joel prodibat in fronte eorũ, jus dicebat eis, 14
et libros apprimè docebat eos. Iſti ſunt filii A-
bihel filii Huri, filii Zarah, filii Gelaad, filii Ma-
chir, Filii Abdiel, filii Ili, primarii patrũ ſuorũ. 15

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

38 Οὗτοι οἱ διελθόντες ἐν ὀνόμασιν ἀρχόντων ἐν ταῖς γενέσεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν οἴκοις πατριῶν αὐτῶν ἐπληθύνθησαν εἰς πλῆθος, 39 καὶ ἐπορεύθησαν ἕως τῆς ἐλθεῖν Γέδερα ἕως πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γαὶ, τοῦ ζητῆσαι νομὰς προβάτοις αὐτῶν. 40 Καὶ εὗρον νομὰς πλείονας καὶ ἀγαθάς· καὶ ἡ γῆ πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν, καὶ εἰρήνη καὶ ἡσυχία, ὅτι ὃν Χὰμ τῶν κατοικούντων ἐκεῖ ἔμπροσθεν. 41 Καὶ ἦλθοσαν οὗτοι (υ) οἱ γεγραμμένοι ἐπ' ὀνόματος ἐν ἡμέραις Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐπάταξαν (φ) τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τοὺς Μιναίους οὓς εὗρον ἐκεῖ, καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτοὺς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ ᾤκησαν ἀντ' αὐτῶν, ὅτι νομαὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν ἐκεῖ. 42 Καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν Συμεὼν ἐπορεύθησαν εἰς ὄρος Σηὶρ ἄνδρες πεντακόσιοι, καὶ (χ) Φαλατίας, καὶ Νεαδίας, καὶ Ῥαφαΐα, καὶ Ὀζιὴλ υἱοὶ Ἰεσὶ ἄρχοντες αὐτῶν· καὶ ἐπάταξαν τοὺς καταλοίπους τοὺς καταλειφθέντας τοῦ (ψ) Ἀμαλὴκ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Hi sunt qui transierunt in nominibus principum in generationibus suis: & in domibus patriarum suarum multiplicati sunt in multitudine: Et 39 inverunt usque ad veniendum Gerara usque ad Orientem Gai, ad quærendum pascua pecoribus suis. Et invenerunt pascua plura, & bona: & terra 40 lata coram eis: & pax, & quies; quoniam ex filiis Cham habitantium ibi anteà. Et venerunt hi scripti super nomen in diebus Ezeciæ regis Juda: & 41 percusserunt domos eorum, & Minæos, quos invenerunt ibi, & anathemârunt eos usque in diem hanc: & habitaverunt pro eis: quoniam pascua pecoribus suis ibi. (q) Et ex eis de filiis Symeon iverunt in montem Seir 42 viri quingenti, & Phalaettia, & Noadia, & Rhaphaia, et Oziel filii Jesi principes eorum. Et percusserunt residuos, qui remanserant de Amalec 43 (r) usque in diem hanc.

MS. A. (τ) ἑαυτῶν. (υ) γεγραμμένοι (φ) τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν (χ) Φαλετία, (ψ) Ἀμαλὴκ, καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τ

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ υἱοὶ Ῥουβὴν πρωτοτόκου Ἰσραήλ· ὅτι ἐστὶν ὁ (α) πρωτότοκος, καὶ ἐν τῷ ἀναβαῖναι ὃν τὴν κοίτην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔδωκε (β) τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ τῷ υἱῷ αὐτοῦ (γ) Ἰωσὴφ υἱῷ Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγνωσμολογήθη εἰς πρωτότοκα. 2 Ὅτι Ἰούδας δυνατὸς ἰσχύι καὶ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ εἰς ἡγούμενον ἐξ αὐτοῦ, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἰωσήφ· (δ) 3 Υἱοὶ Ῥουβὴν πρωτοτόκου Ἰσραὴλ, Ἐνὼχ, καὶ Φαλλοὺς, (ε) Ἀσρὼμ, καὶ Χαρμί. 4 Υἱοὶ Ἰωὴλ, καὶ Σαμεΐ, καὶ Βαναΐα υἱὸς αὐτοῦ. καὶ υἱοὶ Γουὴ υἱοῦ (η) Σεμεΐ, Υἱὸς αὐτοῦ Μιχὰ, υἱὸς αὐτοῦ Ῥηχὰ, υἱὸς (ϑ) αὐτοῦ 5 (ζ) Σαμεΐ, καὶ Βαναΐα υἱὸς Βεὴλ, ὃν μετῴκισε Θαγλαφφαλασὰρ βασιλεὺς Ἀσσύρ· οὗτος ἄρχων τῶν Ῥουβήν. 6 Καὶ Ἰωὴλ, Υἱὸς αὐτοῦ Βεὴλ, ὃν μετῴκισε Θαγλαφφαλασὰρ βασιλεὺς Ἀσσύρ· οὗτος ἄρχων τῶν Ῥουβήν. Καὶ 7 (ι) ἀδελφοὶ αὐτοῦ τῇ (κ) πατρίᾳ αὐτοῦ ἐν τοῖς καταλογισμοῖς αὐτῶν κατ' γενέσεις αὐτῶν, ὁ ἄρχων Ἰωὴλ, καὶ Ζαχαρίας, 8 Καὶ (λ) Βαλὲκ υἱὸς (μ) Ἀζοὺζ, υἱὸς Σαμὰ, υἱὸς Ἰωήλ· οὗτος κατῴκησεν ἐν Ἀροὴρ, καὶ ἕως Ναβαὺ, καὶ (ν) Βεελμαεών. 9 Καὶ πρὸς ἀνατολὰς κατῴκησεν ἕως ἐρχομένων τῆς ἐρήμου, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ὅτι κτήνη αὐτῶν πολλὰ ἐν γῇ Γαλαάδ. 10 Καὶ ἐν ἡμέραις Σαὰλ (ξ) ἐποίησαν πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀγραίους, καὶ ἔπεσον ἐν χερσὶν αὐτῶν κατοικοῦντες ἐν σκηναῖς αὐτῶν πάντες κατ' ἀνατολὰς τῆς Γαλαάδ. 11 12 Υἱοὶ Γὰδ κατέναντι αὐτῶν κατῴκησαν ἐν γῇ Βασὰν ἕως (ο) Σελά. 13 Ἰωὴλ (π) πρωτότοκος, καὶ (ρ) Ἰανὶν ὁ γαμματεὺς ἐν Βασάν. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, Μιχαὴλ, (σ) Μοσολλὰμ, καὶ Σεβεὲ, καὶ Ἰωρεὲ, καὶ (τ) Ἰωαχὰν, καὶ Ζουὲ, καὶ (ϒ) Ὠβὴδ, ἑπτά. 14 Οὗτοι υἱοὶ Ἀβιχαΐα υἱοῦ Οὐεὶ, υἱοῦ (υ) Ἰαδαΐ, υἱοῦ Γαλαάδ, υἱοῦ Μιχαὴλ, υἱοῦ (φ) Ἰεσαΐ, υἱοῦ Ἰεδδαΐ, υἱοῦ (χ) Βὺζ 15 Ἀδελφοῦ υἱοῦ Ἀβδιὴλ, υἱοῦ Γουὶ, ἄρχων οἴκου πατριῶν.

MS. A. (α) πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ἐν (β) εὐλογίαν (γ) τῷ Ἰωσὴφ (δ) Καὶ υἱοὶ (ε) Ἐσρὼν, (ζ) Σεμεΐν, (η) Σεμεεὶ, (ϑ) αὐτοῦ Βάλη, Υἱὸς αὐτοῦ Βενεὲ, οὗ μετῴκισεν Θαγλαθφαλγαφαλασὰρ (ι) οἱ ἀδελφοὶ (κ) πατριᾷ αὐτοῦ (λ) Βαλὲ (μ) Ὀζὲζ, (ν) Βεθμαών. (ξ) ἐποιήσαντο (ο) Σελχά. (π) ὁ πρωτότοκος, (ρ) Ἰαναὶ (σ) καὶ Μοσολλὰμ, καὶ Σαφατὲ, (τ) Ἰωαχὰν, καὶ Ζοὺζ, (ϒ) Ὠβήδ, (φ) Ἰεσσαΐ, (χ) Ἀχιβὲζ, Υἱοῦ Ἀβδιὴλ,

Et filii Ruben primogeniti Israel. Quoniam hic primogenitus: et in ascendendo super cubile patris sui, dedit benedictionem ejus filio (a) suo Joseph filio Israel: et non est in genealogia computatus in primogenituram: Quoniam Judas potens fortitudine, et in fratribus suis, et in ducem ex ipso, et benedictio ipsius Joseph. Filii Ruben primogeniti Israel; 3 Enoch, et Phallus, Asrom, et Charmi. Filii Joel; (b) Semei, et Banæa filius 4 ejus. Et filii Gug filii Semei, Filius ejus Micha, filius ejus Recha, filius 5 ejus Joel, Filius ejus Bel; quem transtulit Thaglaphallasar rex Assur. 6 Hic princeps eorum, qui ipsius Ruben. Et fratres ejus patriâ suâ in genealogiis suis secundùm generationes suas; princeps Joel, et Zacharia, Et 8 Balec filius Azur, filius Sama, filius Joel. Hic habitavit in Aroer, et super Nabay, et Beelmasson: Et ad Orientem habitavit usque ad contigua 9 deserti, à flumine Euphrate, quoniam pecora eorum multa in terra Galaad. Et in diebus Saul fecerunt bellum adversus (c) incolas, et ceciderunt in 10 manus eorum ii, qui habitabant in tabernaculis suis, omnes ad Orientem ipsius Galaad. Filii Gad è regione eorum habitârunt in terra Basan usq; 11 Sela. Joel primogenitus, et Saphan secundus: et Janin scriba in Basan: Et 12 13 fratres eorum secundùm domos patriarum suarum; Michael, Mosollam, et Sebee, et Joree, et Joachan, et Zue, et Obed, septem. Hi filii Abichaea filii 14 uri, filii Idai, filii Galaad, filii Michael, filii Jesai, filii Jeddai, filii Buz, 15 Fratris filii Abdiel, filii Guni, princeps domûs patriarum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 وَهٰذِهِ أَسْمَاءُ ٱلْكِبَرَاءِ ٱلَّذِينَ أُثْبِتَ أَسْمَاؤُهُمْ *

Hæc sunt nomina principum quorum deprehensa sunt nomina. 38

39 وَجَاؤُا إِلَى دُخُولِ عَادَارَ حَتَّى سَرْبِ ٱلْحَوْمِ * وَطَلَبُوا رَعْيَ غَنَمِهِمْ * وَوَجَدُوا رَعْيًا جَيِّدًا سَمِينًا

40 فِي أَرْضٍ كَثِيرَةٍ جَيِّدَةٍ * وَهَدُوءٍ وَسَلَامٍ كَانُوا هُنَاكَ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا جَلَسُوا فِيهَا قَدِيمًا * فَجَاؤُا

41 هٰؤُلَاءِ ٱلرِّجَالُ ٱلَّذِينَ هُمْ مَكْتُوبُونَ فِي زَمَانِ حَزَقِيَا مَلِكِ يَهُودَا * وَحَرَبُوا قِيَاطِينَهُمْ * وَسَدُّوا

مَجَارِيَ ٱلْمَاءِ ٱلَّتِي كَانَتْ ثَمَّ إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ * وَقَعَدُوا فِي مَوَاضِعِهِمْ لِأَجْلِ رَعْيِ غَنَمِهِمْ

42 لِأَنَّهُ كَانَ حَسَنًا جَصِينًا * وَمِنْهُمْ مِنْ بَنِي سَمْعُونَ مَضَوْا إِلَى جَبَلِ أَعْلَفَ خَمْسُ مِائَةِ رَجُلٍ

* وَهٰذِهِ أَسْمَاءُ ٱلرِّجَالِ مُقَدَّمِيهِمْ *

فَلَطِيَا * وَمَاتِيَا * وَرَافِيَا * وَعُوزِيَلُ * هٰؤُلَاءِ أَرْبَعَةٌ مِنْ بَنِي إِيسَعَ مَضَوْا فِي مُقَدِّمِهِمْ * وَحَرَبُوا

43 كُلَّمَا وَجَدُوهُ لِلْعَمَالِقَةِ * وَقَعَدُوا فِي مَوَاضِعِهِمْ إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ *

Et venerunt ad ingressum Gheder, usque ad Orientalem termini plagam, quærentes pascua pro ovibus suis. Invenerunt autem 40 pascua optima & pinguia in regione spatiosa & optima, ubi tranquillitas & pax regnabant; quoniam ipsi quondam illic habitaverant. Venerunt inquam, 41 viri isti qui conscripti fuerant tempore Hezeciæ regis Judæ, & habitacula eorum destruentes, & aquæ fluenta quæ illic extabant, obstruentes ad hunc usque diem; occupârunt loca eorum propter pascua ovium suarum: erant enim optima & fertilissima. Præterea ex iis, nempè 42 è filiis Simeonis, pervenerunt ad montem Aglaph quingenti viri,

(Atque hæc sunt nomina virorum, ducum eorum:

Phelatia, Mathitha, Raphia, & Uzziel: hi quatuor è filiis Iseæ prodierunt in fronte illorum) Et destruxerunt quicquid ad 43 Amalecitas pertinere deprehenderunt, et habitaverunt in regionibus eorum ad hunc usque diem.

ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

CAP. V.

* وَبَنُو رُوبِيلَ بِكْرِ إِسْرَائِيلَ * لِأَنَّهُ كَانَ بِكْرَ أَبِيهِ وَنَجَسَ فِرَاشَ أَبِيهِ * لِأَجْلِ ذٰلِكَ نُقِلَ ٱلْبُكُورِيَّةُ 1

عَنْهُ لِيُوسُفَ بْنِ إِسْرَائِيلَ * وَعَلَى هٰذَيْنِ ٱلِٱثْنَيْنِ تَحِي ٱلْبُكُورِيَّةُ مِنْ سَائِرِ أَسْبَاطِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * 2

* فَمِنْ يَهُوذَا يَخْرُجُ ٱلْمَلِكُ مَاسِيَا * وَٱلْبُكُورِيَّةُ أُعْطِيَتْ لِيُوسُفَ * بَنُو رُوبِيلَ بِكْرِ إِسْرَائِيلَ * 3 4

أَحْنُوخَ * وَفُولُو * وَحَصْرُونَ * وَكَرْمِي * بَنُو كَرْمِي * سَمْعِيَا * دَوَاعَ * مِيكَا * أُورِيَا * بَالَاعَ * أَبْدِيَا 5 6

ٱلَّذِي جَلَاهُ تِغْلَاثْ فَلَاسَرَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ * هُوَ صَارَ رَئِيسَ أَسْبَاطِ بَنِي رُوبَالَ * وَإِخْوَتِهِ 7

بِكُمُوعِهِمْ حَيْثُ انْسَرَوْا بِأَجْمِعِهِمْ * وَرَئِيسُهُمْ عَزْرَائِيلُ * وَٱلَّذِي رَحِيَا * وَبَالَاعُ بْنُ عُورِي * بْنِ 8

سَمْعِي * بْنِ يُوَالَ * هُوَ ٱلَّذِي مَلَكَ فِي عَدْوِعِيرَ إِلَى نَحْوِ نَافُو * وَدَخَلَ فِي بَرِّيَّةِ دِمَاعُونَ * عَلَى 9

سَرْبِهَا حَيِّ إِلَى نَحْوِ ٱلْبَرِّيَّةِ مِنْ نَهْرِ ٱلْفُرَاتِ * لِأَنَّهُمْ كَثُرُوا جِدًّا وَمَوَاشِيَهُمْ فِي أَرْضِ جِلْعَادَ *

* وَبَنُو سَاوُلَ نَصَبُوا ٱلْحَرْبَ مَعَ سُكَّانِ سَفَا * وَأُعْطُوا بِأَيْدِيهِمْ * وَسَكَنُوا فِي مَوَاطِنِهِمْ وَسَلَبُوا 10

أَرْضَ ٱلْمَسْرِفِ ٱلَّتِي فِي جِلْعَادَ * وَبَنُو دَانٍ سَكَنُوا مُحَاذِيَهُمْ فِي أَرْضٍ مَنْبِنٍ * حَيِّ إِلَى نَحْوِ 11

سَافِيَا وَسَلَاحَا * وَيُوفِيلُ خَرَجَ مِنْ نَسْلِهِمْ * وَصَارَ يَحْكُمُ عَلَيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمْ تَعَالِيمَ حَسَنَةً ** 12

* هٰؤُلَاءِ بَنُو جَادٍ * أَبِيحَايِلُ بْنُ حُورِي * بْنِ يَارِحَ * بْنِ جِلْعَادَ * بْنِ مِيكَائِيلَ * بْنِ عَافَادِيلَ * بْنِ 14 15

عَالِي * وَهُمْ رُؤَسَاءُ بُطُونِهِمْ *

Filii Rubilis primogeniti Israelis (nam 1 erat quidem primogenitus patris sui, sed quia pollùit lectum patris sui, hæc de causa transtulit ab eo primogenita ad Josephum Israelis filium: et bis duobus ex universis tribubus Israelitarum contingunt primogenita. Nam ex Juda e- 2 gressurus est rex Messia, et primogenita data fuerunt Josepho) Filii inquam Ru- 3 bilis primogeniti Israelis, fuerunt Ehnoch, Apollo, Hesron, et Charmi, Filii 4 Charmi, Semaa, Doeg, Michæ, Uria, 5 Balaus, Et Abedia quem captivum 6 abduxit Tiglath-palasar rex Mussulis: idem fuit princeps familiarum Rubelitarum, Omniumque fratrum suorum 7 quando sese dilataverunt omnes: quorum primus erat Azvail, secundus Zacharia. Porrò Balaus filius uzi, filii 8 Semei, filii Joelis, ipse est qui regnavit in Aduer usque ad limites Nebæ, et penetravit in solitudinem Moabis, Ad O- 9 rientalem ipsius plagam, usque ad terminos solitudinis à flumine Euphrate: admodum enim creverant ipsi et armenta eorum in terra Galaad. Filii verò Saulis bellum commisêre cum 10 incolis Saccæ; cúmque traditi fuissent in manus eorum, occupaverunt patriam illorum, totamque terram Orientalem quæ est in Galaad. Et filii Dan habitaverunt 11 è regione ipsorum in terra Muthnin usq; ad limites Sabiæ et Selachæ. Ex bo- 12 rum stirpe ortus est Tobit, imperabat eis, et optimis documentis erudiebat illos. Hi sunt filii Gad, 14 Abihel filius Huvi, filii Zaeb, filii Galaadis, filii Michaus, Filii Abdielis, 15 filii Eli. Hi erant primores familiarum suarum,

דברי הימים א: ו

sunt genealogizati hi Omnes .eorum exitus *super* Saron suburbanis universis in & ,ejus *filiis* in & ,Basan in ,Ghilhad in habitaverũt Et

17 16 וַיֵּשְׁבוּ בִּגְלָעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנוֹתֶיהָ וְכָל־מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן עַל־תּוֹצְאוֹתָם׃ כָּלָּם הִתְיַחְשׂוּ

Menasseh tribus dimidiæ & ,Ghaditæ & Reuben Filii .Israel regis Jarobham diebus in & ,Jehudah regis Jotham diebus in

18 בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי וְחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה

,millia quatuor & quadraginta ,bellum doctis & ,arcum tendentib⁹ & ,gladiũ & ,scutum portantibus viris ,*virtutis* filiis de

מִן־בְּנֵי־חַיִל אַנְשֵׁי נְשֹׂאֵי מָגֵן וְחֶרֶב וְדֹרְכֵי קֶשֶׁת וּלְמוּדֵי מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף

sunt *adjuti* Et .Nodab & ,Naphis & ,Jetur & ,Hageriim cum bellum fecerunt Et .pugnam egredientes sexaginta & ,septingenti &

20 19 וּשְׁבַע־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי צָבָא׃ וַיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִיאִים וַיִּטּוֹר וְנָפֵישׁ וְנוֹדָב׃ וַיֵּעָזְרוּ

fuit exorabilis & ,bello in clamaverunt Deum ad quia ;eis cum qui universi & ,Hageriim eorũ manu in sunt traditique ,eis *super*

עֲלֵיהֶם וְנִתְּנוּ בְיָדָם הַהַגְרִיאִים וְכָל שֶׁעִמָּהֶם כִּי לֵאלֹהִים זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וַיֵּעָתֵר

,millia quinquaginta & ducentas pecudes & ,millia quinque eorũ camelos, *eorũ possessiones captivaverunt* Et .eo in sperarerũt quia ,eis

לָהֶם כִּי־בָטְחוּ בוֹ׃ וַיִּשְׁבּוּ מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְצֹאן מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אָלֶף

21 : bellum Deo à quia ;corruerunt multi vulnerati Quia .millia centum *hominis animam* & ,millia duo asinos &

וַחֲמוֹרִים אַלְפַּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃ כִּי־חֲלָלִים רַבִּים נָפְלוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים הַמִּלְחָמָה

,Chermon Bahal ad usq; Basan à ,terra in habitaverũt Menasseh tribus dimidiæ filii Et .transmigrationẽ ad usq; eis pro habitaverũt &

22 וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּיהֶם עַד־הַגָּלֽוֹת׃ וּבְנֵי חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ מִבָּשָׁן עַד־בַּעַל חֶרְמוֹן

, Hazriel & , Eliel & ,Ishi & ,Hepher & ,eorũ patrum domus capita isti Et .fuerãt multiplicati ipsi : Chermon montẽ & ,Senir &

23 וּשְׂנִיר וְהַר־חֶרְמוֹן הֵמָּה רָבּוּ׃ וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית־אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי וְאֲלִיאֵל עַזְרִיאֵל

sunt prævaricati Et .suorũ patrum domui capita ,*nominum* viri ,robore fortes viri Jachdiel & ,Hodaviah & ,Irmeiah &

24 וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל אַנְשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם׃ וַיִּמְעֲלוּ

suscitavit Et .eorũ *facinbus* à Deus fecit dispersere quos ,terræ populorum deos post sunt fornicati & ,suorũ patrum Deum in

25 בֵּאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם׃ וַיָּעַר

,Reubeniten ,eos transtulit & : Assur regis Pilneser Tilgath spiritum & ,Assur regis Pul spiritum Israelis Deus

אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶת־רוּחַ תִּלְגַּת פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיֹּגֶל לְרֵאוּבֵנִי

.hanc diem ad usque ,Ghozan fluvium & ,Harah & Chabor & ,Chalach in eos adduxit Et .Menasseh tribum dimidiã & ,Ghaditẽ &

וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְבִיאֵם לַחְלַח וְחָבוֹר וְהָרָא וְנַהַר גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. VI.

,Aharon ,Hamram filii Et .Huzziel & ,Chebron & ,Ishas ,Hamram ,Chehath filii Et .Merari & ,Chehath ,Gherson ;Levi Filii

1 2 3 בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃ וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃ וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן

genuit Pinechas : Pinechas genuit Elhazar .Ithamar & ,Elhazar ,Abihu & Nadab,Aharon filii Et .Miriam & ,Moseh &

4 וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃ אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס פִּינְחָס הוֹלִיד

Zerachiah & ,Zerachiah genuit *Huzzi* Et .Huzzi genuit Bucchi & :Bucchi genuit Abisuah Et .Abisuah

5 6 אֶת־אֲבִישׁוּעַ׃ וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־בֻּקִּי וּבֻקִּי הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי׃ וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת־זְרַחְיָה וְזַרְחְיָה

genuit Achitub Et .Achitub genuit Amariah & ,Amariah genuit Meraioth Meraioth genuit

7 8 הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת׃ מְרָיוֹת הוֹלִיד אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב׃ וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד

Jochanan Et .Jochanan genuit Hazariah & : Hazariah genuit Achimahas Et .Achimahas genuit Sadoch & ; Sadoch

9 10 אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־אֲחִימַעַץ׃ וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן׃ וְיוֹחָנָן

Hazariah genuit Et .Jerusalaim in Solomoh ædificavit quam ,domo in est functus sacerdotio qui ipse ; Hazariah genuit

11 הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה

.Achitub genuit Amariah & : Amariah

אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב׃

Versio VULG. LAT.

Et habitaverunt in Galaad, & in Basan, & in viculis ejus, & in cunctis suburbanis Saron, usque ad terminos. Omnes hi numerati sunt in diebus Joathan regis Juda, & in diebus Jeroboam regis Israel. Filii Ruben, & Gad, & dimidiæ tribûs Manasse, viri bellatores, scuta portantes & gladios, & tendentes arcum, eruditique ad prælia, quadraginta quatuor millia et septingenti sexaginta, procedentes ad pugnã. Dimicaverunt contra Agareos: Ituræi verò, & Naphis, & Nodab, Præbuerũt eis auxiliũ. Traditíq; sunt in manus eorum Agarei, et universi qui fuerant cum eis, quia Deum invocaverunt cùm præliarentur: & exaudivit eos, eò quòd credidissent in eum. Ceperúntque omnia quæ possederant, camelorum quinquaginta millia, & ovium ducenta quinquaginta millia, & asinos duo millia, & animas hominum centum millia. Vulnerati autem multi corruerunt: fuit enim bellum Domini. Habitaverúntque pro eis usque ad transmigrationem. Filii quoque dimidiæ tribûs Manasse, possederunt terram à finibus Basan usq; Baal, Hermon, & Sanir, et montem Hermon: ingens quippe numerus erat. Et hi fuerunt principes dom⁹ cognationis eorum; Epher, et Jesi, et Eliel, et Ezriel, et Jeremia, et Odoia, et Jediel, viri fortissimi et potentes, et nominati duces in familiis suis. Reliquerunt autem Deum patrum suorum, et fornicati sunt post deos populorũ terræ, quos abstulit De⁹ coram eis. Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, et spiritum Thelgathphalnasar regis Assur: et transtulit Ruben, et Gad, et dimidiam tribum Manasse, et adduxit eos in Lahela, et in Habor, et Ara, et fluvium Gozan, usque ad diem hanc.

CAP. VI.

FIlii Levi; Gerson, Caath, et Merari. Filii Caath; Amram, Isaar, Hebron, et Oziel. Filii Amram; Aaron, Moyses, & Maria. Filii Aaron; Nadab et Abiu, Eleazar et Ithamar. Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue, Abisue verò genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi. Ozi genuit Zaraiam, et Zaraias genuit Meraioth. Porrò Meraioth genuit Amariam, et Amarias genuit Achitob, Achitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit Achimaas, Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Johanan, Johanan genuit Azariam: ipse est qui sacerdotio functus est, in domo quam ædificavit Salomon in Jerusalem. Genuit autem Azarias Amariam, et Amarias genuit Achitob,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *ܘܫܪܝ ܒܬܪ ܒܝܬ ܫܡܫ ܘܒܬܪ ܒܝܬ ܥܢܬ ܘ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Κατῴκουν ἐν Γαλαὰδ, ἐν Βασὰν, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἐκπίπτοντα Σαρὼν ἕως ἐξ-
17 όδου. Πάντων ὁ καταλογισμὸς ἐν ἡμέραις (ω) Ἰωάθαμ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις Ἱερο-
18 βοὰμ βασιλέως Ἰσραήλ. Υἱοὶ Ῥουβὴν (α) καὶ Γὰδ καὶ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ ἐξ ὑῶν δυνάμεως, ἀν-
δρες αἴροντες ἀσπίδας καὶ μάχαιραν, καὶ (β) τείνοντες τόξον, καὶ διδαγμένοι πόλεμον, (γ) τεσσα-
19 ράκοντα καὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι (δ) καὶ ἑξήκοντα ἐκπορευόμενοι εἰς δύναμιν.
20 Καὶ ἐποίησαν πόλεμον μετὰ τῶν (ε) Ἀγαρηνῶν, καὶ Ἰτουραίων, καὶ Ναφισαίων, καὶ Ναδαβαίων, Καὶ κατίσχυ-
σαν ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐδόθησαν εἰς χεῖρας αὐτῶν (ζ) Ἀγαραῖοι, καὶ πάντα τὰ σκηνώματα αὐτῶν, ὅτι
21 ἐβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῖς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἠχμα-
λώτευσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, καμήλους πεντακισχιλίας, καὶ προβάτων διακοσίας πεντήκοντα χιλι-
22 άδας, ὄνους δισχιλίους, καὶ ψυχὰς ἀνδρῶν ἑκατὸν χιλιάδας. Ὅτι τραυματίαι πολλοὶ ἔπεσον, ὅτι παρὰ
23 τοῦ Θεοῦ ὁ πόλεμος. καὶ κατῴκησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως (η) μετοικεσίας. Καὶ οἱ ἡμίσεις φυλῆς Μανασ-
σῆ κατῴκησαν ἀπὸ Βασὰν ἕως Βαὰλ, Ἑρμὼν, καὶ Σανὶρ, καὶ ὄρος Ἀρμών· καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ αὐτοὶ ἐ-
24 πληθύνθησαν. Καὶ οὗτοι ἀρχηγοὶ οἴκου πατριῶν αὐτῶν· Ὀφὲρ, καὶ (ι) Σεΐ, καὶ Ἐλιὴλ, (κ) καὶ Ἱε-
ρεμία, καὶ Ὡδουΐα, καὶ Ἰεδιὴλ· ἄνδρες ἰσχυροὶ δυνάμει, ἄνδρες ὀνομαστοὶ, ἄρχοντες τῶν οἴκων πατρι-
25 ῶν αὐτῶν. Καὶ ἠθέτησαν ἐν τῷ πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐπόρνευσαν ὀπίσω θεῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς,
26 οὓς ἐξῆρεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Καὶ ἐπήγειρεν ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ τὸ πνεῦμα (λ) Φαλὼχ βα-
σιλέως Ἀσσυρίων, καὶ τὸ πνεῦμα (μ) Θαγλαφαλασὰρ βασιλέως Ἀσσυρίων, καὶ μετῴκισεν τὸν Ῥουβὴν,
καὶ τὸν Γαδδὶ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ, καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς (ν) Χαλὰχ, καὶ Χαβὼρ, καὶ ὀλὶ πο-
ταμὸν Γωζὰν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Habitabant in Galaad, in Basan, & in pagis eorum, (d) Et omnia adjacentia Saron usq; ad exitum. (e) Omnium computatio in diebus Joatham regis Juda, & in diebus Hieroboam regis Israel. Filii Ruben, & Gad, & dimidium tribûs Manasse ex filiis virtutis, viri levantes clypeos, & gladiũ, & tendentes arcũ, & docti bellũ, quadraginta & quatuor mille, & septingenti et sexaginta egredientes in aciẽ. Et faciebãt bellũ cum Agarenis, & Ituræis, & Naphisæis, et Nadabæis, Et invaluerunt super eos. Et dati sunt in manus eorũ Agaræi, et omnia tabernacula eorũ: quoniã ad Deũ clamaverunt in prælio: & exaudivit eos: quoniã speraverũt in eum: Et captivãrunt (f) apparatum eorum, camelos quinquies mille, & ovium ducenta quinquaginta millia, asinos bis mille, & animas virorum (g) centum millia: Quia cæsi multi ceciderunt, quoniam à Deo bellum. (h) Et habitãrunt pro eis usque ad transmigrationem. Et dimidii tribûs Manasse, habitãrunt à Basan usque Baal, Ermon, & Sanir, & montem Aermon. (i) Et in Libano ipsi abundãrunt. Et hi principes domûs patriarum eorum; Opher, & Sei, & Eliel, & Hieremia, & Oduia, & Jediel, viri fortes virtute, viri nominati, principes domorum patriarum suarum. Et prævaricati sunt in Deum patrum suorum, & fornicati sunt post deos populorum terræ, quos sustulerat Deus à facie eorum. Et suscitavit Deus Israel spiritum Phuloch regis Assur & spiritum Thaglathphallasar regis Assur: & transtulit Ruben, & Gaddi, & dimidium tribûs Manasse: & duxit eos in Chanch, & Chabor, & super flumen Gozan usque in diem hanc.

MS. A. (ω) Ἰωδὰν (α) καὶ Γαδδὶ (β) ἐντείνοντες (γ) τέσσαρες καὶ τεσσεράκοντα χιλιάδες (δ) ἑξήκοντα (ε) Ἀγαραίων, (ζ) οἱ Ἀγαρῆοι, (η) τ̃ μετοικεσίας. (ϑ) ἐν γῇ ἀπὸ (ι) Ἰεσεὶ, (κ) καὶ Ἰεζειὴλ, καὶ Ἱερεμία, (λ) Φαλὼς (μ) Θαγλαθφαλασὰρ (ν) Χθλὰ,

ΚΕΦ. ϛ'.

Υἱοὶ Λευὶ, Γεδσὼν, Καὰθ, καὶ Μεραρεί. Καὶ υἱοὶ Καὰθ, (α) Ἀμβρὰμ, καὶ Ἰασαὰρ, Χεβρὼν, καὶ Ὀ-
ζιήλ. Καὶ υἱοὶ (β) Ἀμβραμ, Ἀαρὼν, καὶ Μωυσῆς, καὶ Μαριάμ. καὶ υἱοὶ Ἀαρὼν, Ναδὰβ, καὶ Ἀβιοὺδ,
Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ. Ἐλεάζαρ ἐγέννησε τὸν Φινεὲς, Φινεὲς ἐγέννησε τὸν Ἀβισοὺ, Ἀβισοὺ ἐγέν-
νησε τὸν (γ) Βοκκὶ, καὶ Βοκκὶ ἐγέννησε τὸν Ὀζὶ, Ὀζὶ ἐγέννησε τὸν (δ) Ζαραΐα, Ζαραΐα ἐγέννησε
τὸν (ε) Μαριὴλ, Καὶ Μαριὴλ ἐγέννησε τὸν (ζ) Ἀμαρία, καὶ Ἀμαρία ἐγέννησε τὸν Ἀχιτὼβ, Καὶ
Ἀχιτὼβ ἐγέννησε τὸν Σαδὼκ, καὶ Σαδὼκ ἐγέννησε τὸν Ἀχιμάας, Καὶ Ἀχιμάας ἐγέννησε τὸν Ἀ-
ζαρίαν, καὶ Ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν Ἰωανὰν, Καὶ Ἰωανὰν ἐγέννησε τὸν Ἀζαρίαν, ὃς ἱεράτευσεν ἐν
τῷ οἴκῳ ᾧ ᾠκοδόμησε Σολομὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ, Καὶ ἐγέννησε Ἀζαρίας τὸν (η) Ἀμαρία, καὶ Ἀμαρία
ἐγέννησε τὸν Ἀχιτὼβ,

CAP. VI.

Filii Levi; Gedson, Caath, & Merari. Et filii Caath; Ambram, & Issaar, Chebron, & Oziel. Et filii Ambram; Aaron, & Moyses, & Maria. Et filii Aaron; Nadab, & Abiud, Eleazar, & Ithamar. Eleazar genuit Phinees: Phinees genuit Abisu: Abisu genuit Bocci: & Bocci genuit Ozi. Ozi genuit Zaræa: Zaræa genuit (a) Mariel: Et Mariel genuit Amaria: & Amaria genuit Achitob: Et Achitob genuit Sadoc: & Sadoc genuit Achimaas: Et Achimaas genuit Azariam: & Azarias genuit Joanan: Et Joanan genuit Azariam. Hic sacerdotio functus est in domo, quam ædificavit Salomon in Hierusalem. Et Azarias genuit Amaria: & Amaria genuit Achitob:

MS. A. (α) Ἀμεγμ, (β) Ἀμεγμ, (γ) Βωκαὶ, καὶ Βωκαὶ (δ) Ζαραΐαν, Ζαείας (ε) Μαραιὼϑ, Καὶ Μαειὼϑ, (ζ) Ἀμβρίαν, καὶ Ἀμβρίας (η) Ἀμβρίαν, καὶ Ἀμβρίας

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * فسكنوا بمسنان وسناها * كل هؤلاء تواليدوا في ايام يوثام ملك يهودا * وايام يوبعام ملك
17 اسرايل * وبنو رؤبال * وبنو جاد * ونصف سبط منسا * قوم محاربون بالسيوف والسلاح عارفون
18 بالحرب * وعددهم اربعة وسبعون الفا وسبع مايية وسبعون * هؤلاء كلهم صنعوا الحرب مع
19 سكان ساقا * واستلموا ايديهم وسبوهم جميعهم * لانهم كانوا طايعين لله * وكان يسمع
20 صلاتهم لانكالهم عليه * وعموا اموالا كثيرة * جمالا خمسين الفا * غنما مايتي الف
21 وخمسين الفا حمرا * اناسا مايتي الف * لان سقط قتلى كثير بالسيف * وسكنوا في مواطنهم
22 الى اليوم * لان الحرب كان من عند الله * ونصف سبط منسا سكنوا في ارض مسنان *
23 حي الى البرية برية جبل حورين * ثم حي الى رعر الجبل الكبير الذي بحرمون * حي
الى هور * وكثروا وعظموا * وهؤلاء رؤساء بيت ابايهم * عفي * باسو * الدعا * عزرايل *
24 اودويا * اوريا * حارايل * رجال جبارة رجال مسمون * وهم رؤساء بيت ابايهم * فكفروا
25 بالله اله ابايهم * وعبدوا الهة سعوب الارض الذين اهلكهم الله من بين ايديهم * فاثار الله
26 عليهم روح بالغ ملك السريان * فاهلك سبط رؤبال * وسبط جاد ونصف سبط منسا *
وسباهم الى ارضه * واتى بهم الى حلح والى حافار حلف نهر كورن * وضياع مادي *
وسكنوا فيها الى اليوم *

Et habitabant in Mabnan & suburbiis ejus. Omnes isti propagati sunt diebus Jothami regis Judæ, & diebus Jeroboami regis Israelis. Filii Rubilis, & filii Gadis, & dimidia tribus Manassis, gens belligerans ensibus & armis, belli perita, octoginta quatuor millia, septingenti ac sexaginta numero; Hi omnes bello cum incolis Saccæ commisso, Potiti sunt eorum, & prædati sunt eos omnes: cùm enim Deo obtemperarent, exaudiebat preces eorum, ob eorum in ipso fiduciam: Et opima ceperunt spolia, nempe camelorum quinquaginta millia, ovium ducenta millia, quinquaginta millia asinorum, hominum centum millia: Multi quippe gladio confossi corruerant: & occupaverunt patriam eorum ad hodiernum usque diem: à Deo namque erat hoc prælium. Et verò dimidia tribus Manassis habitârunt in terra Mabnan usque ad solitudinem, nempè solitudinem montis Horin, & usque ad Zogar montem magnum qui est in Hermon, usque ad Hor; & ingenti numero creverunt. Hi sunt autem principes familiarum patrum eorum: Epha, Basu, Eldaa, Ezrael, Odomi, Uria, & Hazael, viri robustissimi, viri nominati, utpote principes familiarum patrum suorum. Verùm cùm negassent Deum, Deum patrum suorum, & coluissent deos gentium terræ, quas Deus perdiderat à conspectu ipsorum; Suscitavit Deus adversùs eos spiritum Balac regis Syrorum, qui perdidit tribum Rubelis, tribum Gadis, & dimidiam tribum Manassis, & captivos abduxit eos in terram suam, transtulitque eos ad Helab & ad Haphar, eis flumen Chozan, aliisque civitates Mediæ, in quibus habitârunt ad hunc usque diem.

* الفصل السادس *

* وبنو لاوي * جرسون * وقاهت * ومريري * وبنو قاهت عمرم * ويصهر * وحبرون * وعزاييل *
2 وبنو عمرم * هرون * موسي * ومريم * وبنو هرون * ناداب * وابيهو * والعازار * وايثمار *
3 * والعازار اولد فنحاس * فنحاس اولد افيسوع * افيسوع اولد افيقار * افيقار اولد عورا *
4 * عورا اولد زرحيا * وزرحيا اولد لمارو * ومارو اولد امريا * وامريا اولد اخيطوب *
5 اولد صادوق * صادوق اولد اخيمعص * اخيمعص اولد عازريا * عازريا اولد يوحنا *
6 اولد عازريا * عازريا كان يخدم بيت الله الذي بناه سليمان بن داود * واولد عازريا اميري *
7 اميري اولد اخيطوب *

CAP. VI.

Filii Levi, Gerson, Cahath, Meriri. Filii Cahath, Amram, Jesbar, Hebron, & Azael. Filii Amrami, Haron, Moses, & Mariam. Filii Haronis, Nadab, Abihu, Eliazar, & Ithamar. Eliazar genuit Phenhasum, Phenhas genuit Abisuem, Abisu genuit Abicarem, Abicar genuit Ozim, Ozi genuit Zarahiam, Zarahia genuit Maru, Maru, genuit Amariam, Amaria genuit Achitobum, Achitob genuit Sadocum, Sadoc genuit Achimeesum, Achimees genuit Azariã, Azaria genuit obamarm, Johanes genuit Azariam; Azarias hic ministrabat domui Dei, quam ædificaverat Salomon filius Davidis. Genuit ergò Azarias Amiram, Amira genuit Achitobum,

דברי הימים א: ו

genuit ChHchijah &:Chilchijah genuit Sallum Et .Sallum genuit Sadoc &: Sadoc genuit Achitub Et

12 11 וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם: וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת־חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת

Dominus *transſoriando in* abiit Jehoſadac Et .Jehoſadac genuit Seraiah &: Seraiah genuit Hazariah Et .Hazariah

14 13 עֲזַרְיָה: וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד אֶת־יְהוֹצָדָק: וַיְהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה

filiorū nomina hæc Et .Merari &,Chehath ,Gherſom : Levi Filii .Neſar-Nebuchad manū per ,Jeruſalaim &,Jehudah

16 15 אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר: בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי

; Muſi &,Machali ,Merari Filii .Huzziel &,Chebron &,Ishar &,Hamram ; Chehath filii Et .Simhi &,Libni ; Gherſom

19 18 גֵּרְשֹׁם לִבְנִי וְשִׁמְעִי: וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל: בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי

Hiddo,ejus filius Joach .ej' filius Zimmah,ej' filius Jachath,ej' filius Libni,Gherſom Ipſi .*ſuos patres ad* Levi familiæ iſtæ &

21 20 וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לַאֲבֹתֵיהֶם: לְגֵרְשֹׁם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת בְּנוֹ זִמָּה בְּנוֹ: יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ

Elchanah .ejus filius Aſſir ; ejus filius Corach,ejus filius Hamminadab,Cheath Filii .ejus filius Jeathrai :ej' filius Zerach :ejus filius

23 22 בְּנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאַתְרַי בְּנוֹ: בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ: אֶלְקָנָה

ejus filius Saul & ,ejus filius Huzziah ,ejus filius Uriel ,ejus filius Tachath .ejus filius Aſſir & ;ejus filius Ebjaſaph &,ejus filius

24 בְּנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר בְּנוֹ: תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְּנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ:

ejus filius Eliab .ejus filius Nachath &,ejus filius Sophai ,Elchanah filii : Elchanah .Achimoth &,Hamaſai ,Elchanah filii Et

27 25 וּבְנֵי אֶלְקָנָה עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת: אֶלְקָנָה בְּנוֹ צוֹפַי בְּנוֹ וְנַחַת בְּנוֹ: אֶלִיאָב בְּנוֹ

ejus filius Libni ,Machali ,Merari Filii .Abijah &,Vaſni primogenitus ,Samuel filii Et .ejus filius Elchanah ,ejus filius Jerocham

29 28 יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ: וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וְשֵׁנִי וַאֲבִיָה: בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנֵי בְנוֹ

ſtatuit quos iſti Et .ejus filius Haſaiah ,ejus filius Chachijah ,ejus filius Simha .ejus filius Huzzah ,ejus filius Simhi

31 30 שִׁמְעִי בְּנוֹ עֻזָּה בְּנוֹ: שִׁמְעָא בְּנוֹ חַגִּיָּה בְּנוֹ עַשָׂיָה בְּנוֹ: וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד

conventus temerii tabernaculi faciesad mm ſtrantes fuerum Et .arcæ requie à ,Domini domus cantici *manus ſuper* David

32 דָּוִיד עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית יְהוָה מִמָּנוּחַ הָאָרוֹן: וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד

.suo *ſervitio ſuper* ſuum *judicium* juxta ſteterunt & : Jeruſalaim in Domini domum Selomoh *ædificare uſque* ,cantico in

33 בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל עֲבוֹדָתָם:

,Elchanah Filii .Semuel filii Joel filius cantor Heman ,Cheathitarum filiis de ; eorum filii & ,*ſtantes* iſti Et

34 33 וְאֵלֶּה הָעֹמְדִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי הַקְּהָתִי הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־שְׁמוּאֵל: בֶּן־אֶלְקָנָה

Filii .Hamaſai filii ,Machath filii ,Elchanah filii ,Suph Filii .Toach filii ,Eliel filii ,Jerocham filii

36 35 בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֲלִיאֵל בֶּן־תֹּוחַ: בֶּן־צִיף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מָכַת בֶּן־עֲמָשַׂי: בֶּן

,Ishar Filii .Corach filii ,Ebjaſaph filii , Aſſir filii ,Tachath Filii .Sephaniah filii ,Hazariah filii ,Joel filii , Elchanah

38 37 אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־צְפַנְיָה: בֶּן־תַּחַת בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח: בֶּן־יִצְהָר

.Simha filii Berechiahu filius Aſaph : ejus dexteram *ſuper ſtans* Aſaph ejus frater Et .Iſrael filii ,Levi filii ,Chehath filii

39 בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל: וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף בֶּן־בְּרֶכְיָהוּ בֶּן־שִׁמְעָא:

,Zimmah filii ,Ethan Filii .Hadaiah filii ,Zerach filii ,Ethni Filii .Malcijah filii ,Bahaſeiah fiii ,Michael Filii

40 בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה בֶּן־מַלְכִּיָּה: בֶּן־אֶתְנִי בֶּן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה: בֶּן־אֵיתָן בֶּן־זִמָּה

,Chiſi filius Ethan : ſiniſtram ad eorum fratres Merari filii Et .Levi filii ,Gherſom filii ,Jachath Filii .Simhi filii

44 43 בֶּן־שִׁמְעִי: בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־לֵוִי: וּבְנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם עַל הַשְּׂמֹאול אֵיתָן בֶּן־קִישִׁי

.Chilchijah filii , Amaſiah filii ,Chaſabiah Filii .Malluch filii , Abdi filii

45 בֶּן־עַבְדִּי בֶּן־מַלּוּךְ: בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה:

Verſio VULG. LAT.

Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Sellum, 12
Sellum genuit Helciam, & Helcias genuit Azariam, 13
Azarias genuit Saraiam, & Saraias genuit Joſedec. 14
Porrò Joſedec egreſſus eſt, quando tranſtulit Dominus 15
Judam & Jeruſalem per manus Nabùchodonoſor.
Filii ergò Levi; Gerſon, Caath, & Merari. Et hæc 16
nomina filiorum Gerſon; Lobni, & Semei. Filii Caath; 17
Amram, & Iſaar, & Hebron, & Oziel. Filii Merari; 18
Moholi & Muſi. Hæ autem cognationes Levi ſecundùm 19
familias eorum. Gerſom, Lobni filius ejus, Jahath 20
filius ejus, Zamma filius ejus, Joah filius ejus, Addo 21
filius ejus, Zara filius ejus, Jethrai filius ejus. Filii Caath; 22
Aminadab filius ejus, Core filius ejus, Aſir filius ejus, 23
Elcana filius ejus, Abiaſaph filius ejus, Aſir filius ejus, 24
Thahath filius ejus, Uriel filius ejus, Ozias filius 25
ejus, Saul filius ejus. Filii Elcana; Amaſai & Achi- 26
moth, Et Elcana. Filii Elcana; Sophai filius ejus, 27
Nahath filius ejus, Eliab filius ejus, Jeroham filius 28
ejus, Elcana filius ejus. Filii Samuel; primogenitus 29
Vaſſeni, & Abia. Filii autem Merari, Moholi: Lobni 30
filius ejus, Semei filius ejus, Oza filius ejus, Sam- 31
maa filius ejus, Haggia filius ejus, Aſaia filius ejus. 32
Iſti ſunt, quos conſtituit David ſuper cantores domûs
Domini, ex quo collocata eſt arca: Et miniſtrabant 33
coram tabernaculo teſtimonii, canentes donec ædifi-
caret Salomon domum Domini in Jeruſalem: ſtabant
autem juxta ordinem ſuum in miniſterio. Hi verò
ſunt qui aſſiſtebant cum filiis ſuis: de filiis Caath; He-
man cantor filius Johel, filii Samuel, Filii Elcana, filii 34
Jeroham, filii Eliel, filii Thohu, Filii Suph, filii El- 35
cana, filii Mahath, filii Amaſai, Filii Elcana, filii 36
Johel, filii Azariæ, filii Sophoniæ, Filii Thahath, 37
filii Aſir, filii Abiaſaph, filii Core, Filii Iſaar, 38
filii Caath, filii Levi, filii Iſrael. Et frater ejus A- 39
ſaph, qui ſtabat à dextris ejus: Aſaph filius Barachiæ,
filii Samaa, Filii Michael, filii Baſaiæ, filii Mel- 40
chiæ, Filii Athanai, filii Zara, filii Adaia, Filii 41
Ethan, filii Zammi, filii Semei, Filii Jeth, filii Ger- 42
ſom, filii Levi. Filii autem Merari fratres eorum, 43
ad ſiniſtram; Ethan filius Cuſi, filii Abdi, filii Ma- 44
loch, Filii Haſabiæ, filii Amaſiæ, filii Hel- 45
ciæ,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ahitob genuit Sadoc, Sadoc genuit Sa- 12
lum, Salum genuit Helciam, Helcia ge- 13
nuit Azariam, Azaria genuit Seraiam, 14
Seraia genuit Sadoc. Captus autem fu- 15
it Sadoc quando tranſtulit Dominus ho-
mines Judæ, & Jeroſolymam, in Babe-
lem ad Nebuchadnaſarem. Filii Levi, 16
Gerſon, Cahath, & Merari. Atque hæc 17
ſunt nomina filiorum Gerſonis, Lebni, 18
& Semei. Filii verò Cahath, Amram, 19
Jeſhar, Hebron, & Uziel. Denique
filii Merari, Mahli, & Muſi. Hæ ſunt ge-
nealogiæ Levitarum per patres ſuos: 20
Gerſon filius ejus, Nahath filius ejus, Ze- 21
ma filius ejus, Joah filius ejus, Adu filius 22
ejus, Jathur filius ejus. Filii Cahath, A-
minadab filius ejus, Corah filius ejus, Afir 23
filius ejus, Helcana filius ejus, Achen- 24
ſaph filius ejus, Tahoth filius ejus, Uriel
filius ejus, Uzia filius ejus, Saul filius 25
ejus. Filii Helcanæ, Amſi, & Ahimoth; 26
Hujus filius Helcana, Soph filius ejus, Na- 27
hath filius ejus, Zarah filius ejus, Semala
filius ejus, Mari filius ejus, Eliab filius 28
ejus, Gadhiel filius ejus, Helcana filius
ejus. Filii Samuelis: filius ejus primo- 29
genitus, Joel: & nomen filii ejus ſecundi,
Abia. Filii verò Merari: Mahli filius 30
ejus, Lebni filius ejus, Semei filius ejus,
Aza filius ejus, Semaia filius ejus, Aſaia
filius ejus. Hi ſunt autem omnes quos 31
conſtituit David ut eſſent miniſtrantes in
domo Domini, in loco ubi poſita erat ar-
ca, Et miniſtrarent coram Domino in
tentorio temporis, magnis canticis, donec
ædificâſſet Salomon ædem Domini quæ
erat in Jeruſalem, & conſtituiſſet eos pro
dignitatibus ſuis in officiis ſuis. Hi ſunt 33
inquam miniſtri, tam ipſi quàm filii eorũ:
E filiis Cahath, è ſtirpe Levitarum, He-
man, & Joel filius Samuelis, Filii Helcanæ, 34
filii Jarhum, filii Eliel, filii Tohu, Filii 35
Soph, filii Helcanæ, filii Hamath, filii Mu-
ſi, Filii Helcanæ, filii Jocl, filii Azariæ, 36
filii Sephaniæ; Filii Tahath, filii Aſir, 37
filii Achſiph, filii Corah, Filii Jeſhar, filii 38
Cahath, filii Levi, filii Iſraelis. Deinde 39
frater ejus Aſaph qui ſtabat ad dexteram
Aſaphi filii Barachiæ, filii Semaiæ, Filii 40
Michaelis, filii Maaſiæ, filii Malachiæ, 41
Filii Ethni, filii Zarah, filii Adaiæ, 42
Filii Ethan, filii Zemæ, filii Semei, 43
Filii Johæ, filii Gerſonis, filii Levi. 44
Filii Merari fratris eorũ, quos ſtatuerat à ſi-
iſtra, Ethan filiꝰ Kiſi, filii Amar, filii Maluch, 45
Filii Haſabiæ, filii Amuſiæ, filii Helciæ,
filii Natur,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ Ἀχιτὼβ ἐγέννησε † Σαδὼκ, καὶ Σαδὼκ ἐγέννησε † (ϑ) Σελλὼμ, Καὶ Σελλὼμ ἐγέννησε † Χελκίαν, καὶ Χελκίας ἐγέννησε † Ἀζαρίαν, Καὶ Ἀζαρίας ἐγέννησε † (ι) Σαραΐα, καὶ Σαραΐας ἐγέννησε † (κ) Ἰωσεδέκ. Καὶ Ἰωσεδὲκ ἐπορεύθη ἐν τῇ μετοικίᾳ μετὰ Ἰούδα (λ) καὶ Ἰερουσαλὴμ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ. Υἱοὶ Λευΐ, (μ) Γεδσὼν, Καὰθ, καὶ Μεραρεί. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν (ν) Γεδσὼν, Λοβενὶ, καὶ Σεμεΐ. Υἱοὶ Καὰθ, (ξ) Ἀμβραμ, καὶ Ἰασαὲρ, Χεβρὼν, καὶ Ὀζιήλ. Υἱοὶ Μεραρεὶ, Μοολὶ, καὶ ὁ Μουσί. καὶ αὗται αἱ πατριαὶ τῶν Λευὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν. (ο) Τῷ Γεδσὼν, τῷ Λοβενὶ υἱῷ αὐτοῦ, Ἰεὲθ υἱὸς αὐτοῦ, (π) Ζαμμαὰθ υἱὸς αὐτοῦ, (ρ) Ἰωαὰχ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀδδὶ υἱὸς αὐτοῦ, Ζαρὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ἰεθρὶ υἱὸς αὐτοῦ. Υἱοὶ (σ) Καὰθ, Ἀμιναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ, Κορὲ υἱὸς αὐτοῦ, (τ) Ἀσὴρ υἱὸς αὐτοῦ, Ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, (υ) Ἀβιασὰφ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀσὴρ υἱὸς αὐτοῦ, Θααὰθ υἱὸς αὐτοῦ, Οὐριὴλ υἱὸς αὐτοῦ, (χ) Ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ, Σαὰλ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ υἱοὶ Ἐλκανὰ, (ψ) Ἀμεσαὶ, καὶ Ἀχιμὼθ, Ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, Σωφὶ υἱὸς αὐτοῦ, (ω) Καιναὰθ υἱὸς αὐτοῦ, Ἐλιὰβ υἱὸς αὐτοῦ, Ἱεροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ, Ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ. Υἱοὶ Σαμουὴλ, ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ Σαρὶ, καὶ Ἀβιά. Υἱοὶ Μεραρὶ, Μοολὶ, Λοβενὶ υἱὸς αὐτοῦ, Σεμεὶ υἱὸς αὐτοῦ, (α) Ὀζὰ υἱὸς αὐτοῦ, (β) Σαμαὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀγγία υἱὸς αὐτοῦ, (γ) Ἀσαΐας υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ ἕτοι οὗς κατέστησε Δαυὶδ ἐπὶ χεῖρας ᾠδῶν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν τῇ καταπαύσει † κιβωτοῦ. Καὶ ἦσαν λειτουργοῦντες ἐναντίον † σκηνῆς (δ) τοῦ μαρτυρίου ἐν ᾠρχέστοις, ἕως οὗ ᾠκοδόμησε Σολομὼν τὸν οἶκον κυρίου ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ ἔστησαν (ε) κατὰ τὸ κρίσιν αὐτῶν ἐπὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν. Καὶ ἕτοι οἱ ἑστηκότες, καὶ (ζ) υἱοὶ αὐτῶν ἐκ τῶν υἱῶν † Καὰθ, Αἱμὰν ὁ ψαλτῳδὸς υἱὸς Ἰωὴλ, υἱοῦ Σαμουὴλ, Υἱοῦ Ἐλκανὰ, υἱοῦ (η) Ἱεροβοὰμ, υἱοῦ Ἐλιὴλ, υἱοῦ (ϑ) Θοὺ, Υἱοῦ Σὺφ, υἱοῦ Ἐλκανὰ, υἱοῦ Μααὰθ, υἱοῦ (ι) Ἀμασὶ, Υἱοῦ Ἐλκανὰ, υἱοῦ Ἰωὴλ, υἱοῦ (κ) Ἀζαρίας, υἱοῦ (λ) Σαφανία, Υἱοῦ Θαὰθ, υἱοῦ (μ) Ἀσὴρ, υἱοῦ Ἀβιασὰφ, υἱοῦ Κορὲ, Υἱοῦ (ν) Ἰσαὰρ, υἱοῦ Καὰθ, υἱοῦ Λευὶ, υἱοῦ Ἰσραήλ. (ξ) Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἀσὰφ ὁ ἑστηκὼς ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ· Ἀσὰφ υἱὸς Βαραχία, υἱοῦ Σαμαὰ, Υἱοῦ Μιχαὴλ, υἱοῦ Βαασία, υἱοῦ Μελχία, Υἱοῦ Ἀθανὶ, υἱοῦ (ο) Ζαμμὰ, υἱοῦ Σεμεΐ, Υἱοῦ Ἰεὲθ, υἱοῦ (τ) Γεδσὼν, υἱοῦ Λευΐ. Καὶ υἱοὶ Μεραρὶ (υ) οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐξ ἀριστερῶν· (φ) Λιθὰμ υἱὸς (χ) Κισὰ, υἱοῦ (ψ) Ἀβδὶ, υἱοῦ Μαλὼχ, Υἱοῦ Ἀσεβὶ,

Et Achitob genuit Sadoc: & Sadoc genuit Salom: Et Salom genuit Chelciam: & Chelcias genuit Azariam: Et Azarias genuit Sarea: & Sareas genuit Josadac. Et (b) Josadac ivit in transmigratione cum Juda, & Hierusalem in manum Nabuchodonosor. Filii Levi; Gedson, Caath, & Merari. Et hæc nomina filiorum Gedson; Lobeni, & Semei. Filii Caath; Ambram, & Issaar, Chebron, & Oziel. Filii Merari; Mooli, & Musi. Et hæ (c) patriæ Levi secundum patrias eorum. Ipsi Gedson, (d) ipsi Lobeni filio ejus, Jeth filius ejus, Zimmath filius ejus, Joab filius ejus, Addi filius ejus, Zara filius ejus, Jethri filius ejus. Filii Caath; (e) Aminadab filius ejus. Core filius ejus, Aser filius ejus, Elcana filius ejus, Abiasaph filius ejus, Aser filius ejus, Thaath filius ejus, Uriel filius ejus, Ozia filius ejus, Saul filius ejus. Et filii Elcanæ; Amessi, & (f) Achimoth, Helcana filius ejus, Suphi filius ejus, Cænaath filius ejus, Eliab filius ejus, Hieroboam filius ejus, Elcana filius ejus. (g) Filii Samuel; primogenitus Sani, & Abia. Filii Merari; Mooli, Lobeni filius ejus, Semei filius ejus, Oza filius ejus. Samaa filius ejus, Angia filius ejus, Asaias filius ejus. Et ipsi, quos constituit David super manus canentium in domo Domini in requietione arcæ. Et fuerunt ministrantes coram tabernaculo testimonii in organis; quoadusque ædificavit Salomon domum Domini in Hierusalem. Et steterunt juxta judicium suum super ministeria sua. Et hi assistentes, & filii eorum de filiis Caath; Æman cantor psalmorum filius Joel, filii Samuel, Filii Elcana filii Heroboam, filii Eliel, filii Thou, Filii Suph, filii Elcana, filii Maath, filii Amath, Filii Elcana, filii Joel, filii Azariæ, filii Saphaniæ, Filii Thaath, filii Aser, filii Abiasaph, filii Core, Filii Isaar, filii Caath, filii Levi, filii Israel. Et frater ejus Asaph stans in dextera ejus: Asaph filius Barachiæ, filii Samaa, Filii Michael, filii Baasiæ, filii Melchiæ, Filii Athani, filii Zamma, filii Semei, Filii Jeeth, filii Gedson, filii Levi. Et fratres eorum Levitæ a sinistris: Æman filius Cisæ, filii Abdi, filii Maloch, Filii Asebi,

MS.A. (ϑ) Σελλὲμ, Καὶ Σελλὲμ (ι) Σαραΐαν, (κ) Ἰωσεδέκ. Καὶ Ἰωσεδὲκ (λ) καὶ * Ἰσραὴλ ἐν χερσὶν (μ) Γηρσὼν, (ν) Γηρσὼν, (ξ) Ἀμραμ, (ο) Τῷ Γηρσὼν, (π) Ζαμμὰ (ρ) Ἰωὰχ (σ) Καὰθ, Ἰσαὰρ υἱὸς αὐτοῦ, Κορὲ (τ) Ἀσεὶρ (υ) καὶ Ἀβισαὰφ (φ) Ἀσεὶρ (χ) Ὀζίας (ψ) Ἀμὰς, (ω) Κριὰθ * αὐτοῦ, (α) Ἀζὰ (β) Σαμὰ (γ) Ἀσαΐα (δ) οἶκε μαρτυρίου (ε) κατὰ τὸν * χρᾶσιν αὐτῶν (ζ) οἱ υἱοὶ (η) Ἱερεὰμ, (ϑ) Θουὲ, (ι) Ἀμὰς, (κ) Ἀζαρίε, (λ) Σαφανίε, (μ) Ἀσεὶρ, (ν) Ἰαμὰρ, (ξ) Καὶ ἀδελφὸς (ο) Ἀζαρίου, (π) Ἀδαΐα, (ρ) Οὐρὶ, (σ) Ζαμμὰ, (τ) Γηρσὼν, (υ) ἀδελφοῦ αὐτῶν (φ) Αἰθὰν (χ) Κεισὰν, (ψ) Ἀβδὶ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* أَحِيطُوبُ أَوْلَدَ صَادُوف * صَادُوف أَوْلَدَ سَالُوم * سَالُوم أَوْلَدَ حَلقِيَّا * وَحَلقِيَّا أَوْلَدَ
عَزَرِيَّا * عَزَرِيَّا أَوْلَدَ سَرَايَا * سَرَايَا أَوْلَدَ صَادُوف * صَادُوف سِبِي حِين سبي بخنصر بيت
يَهُودَا بِأَمْرِ ٱللَّهِ إِلَي بَابِلَ * وَبَنُو لَاوِي * جَرسُون * وَقَاهَت * وَمِرِيرِي * وَهٰذِ أَسْمَآءُ بَنِي
جَرسُون * لَافِي * وَسِمعِي * وَبَنُو قَاهَت * عَمرَم وَيصهر * وحبرون * وَعَارُوبِيل * وَبَنُو
مِرِيرِي * مَاحَالِي * وَمُوسِي * هَاؤُلَآءِ نَسْلُ ٱللَّاوِيِّين لِبَيتِ آبَائِهِم * جَرسُون * وَبَنَا * وَرَامَا
* وَيُوحَ * أَدُّوا * زَارِحَ * يَابُور * وَبَنُو قَاهَت * عَمِّينَدَاب * فورح * وَأَسِير * وَهَلقَانَا * وَأَكَاسِف
* وَبَاحِب * زَارِحَ * سَمُوِيل * مَارِي **

Achitob genuit Sadocum, Sadoc genuit Salomum, Salom genuit Chelciam. Chelcia genuit Azariam, Azaria genuit Seraiam, Seraia genuit Sadocum, Sadoc abductus est in captivitatem quando Bochtonassar permissu divino familiam Judæ captivam duxit in Babelem. Filii Levi; Gerson, Caath, & Merari. Atque hæc sunt nomina filiorum Gersonis; Lobni, & Semei. Filii Caathi; Amram, Jesbur, Hebron, & Azoel. Filii Merari; Mahali, & Musi. Hi sunt fobdes Levitica per familias eorum paternas: Gerson, Nabath, Zema, Joab, Addo, Zaab, & Jathur. Filii Caathi, Aminadab, Corah, Asir, Helcana, Achmesoph, Tabaih, Zarab, Samuel, Mari,

* اَلنَّفُ * قَدْحَايِيلُ * وَبَنُو سَمُوِيل * ٱبنُهُ بِكْر يُوَال * وَالثَّانِي أَفِيَا * وَبَنُو مِرِيرِي * مَحلِي *
لَافِي * سَمعِي * عَارَا * سَمعِيَا * حَاجِيَا * عَاسِيَا * هَاؤُلَآءِ كُلُّهُم أَقَامَهُم دَاوُد ٱلمَلِكُ بَينَ
يَدَيِّ ٱلمُسَكِّينَ فِي بَيتِ ٱللَّهِ فِي مَوضِعِ وَقَارِ صُنْدُوقِ ٱلعَهدِ * يَخدُمُونَ قُدَّامَ ٱللَّهِ فِي
مَسكَنِ خِبَآءِ ٱلحَصِيرِ بِتَسبِيحَاتٍ عَظِيمَةٍ * حَتَّي بَنَي سُلَيمَانُ ٱلبَيتَ فِي أُورُشَلِيمَ * فَأَقَامَهُم
عَلَي تَوَامِيدِهِم * وَعَلَي صَنَايِعِهِم * وَهَؤُلَآءِ ٱلخُدَّامُ هُم وَبَنُوهُم مِن بَنِي قَاهَت مِن نَسلِ
ٱللَّاوِيِّين * هَامَان * وَأُوَال بَنِي سَمُوِيل * بْنِ هَلقَانَا * بْنِ يَرحُوم * بْنِ إِيَال * بْنِ نَاحُور * بْنِ
أَصَاف * بْنِ هَلقَانَا * بْنِ حَامَت * بْنِ مُوسِي * بْنِ هَلقَانَا * بْنِ يُوَال * بْنِ عَزَرِيَا * بْنِ صَفِيَا *
* بْنِ نَاحَات * بْنِ أَسِير * بْنِ أَكسِيف * بْنِ فورح * بْنِ يَصهَر * بْنِ قَاهَت * بْنِ لَاوِي * بْنِ
إِسرَايِيل * وَأَخُوهُم أَصَاف * وَٱلَّذِينَ يَقُومُونَ عَلَي ٱليَمِينِ * أَصَاف بْن بَرَاخِيَا * بْنِ سَمعِيَا *
* بْنِ مِكَايِيل * بْنِ عَمسَا * بْنِ مَلكِيَا * بْنِ أَدي * بْنِ زَارِح * بْنِ عَزِيَا * بْنِ أَثَان * بْنِ
زِمَّا * بْنِ سَمعِي * بْنِ يَوحَا * بْنِ جَرسُون * بْنِ لَاوِي * وَبَنُو مِرِيرِي أَخِيهِم ٱلَّذِينَ يَقُومُونَ
عَلَي ٱلشِّمَالِ * أَثَان بْن قِيس * بْنِ عَمرِي * بْنِ مَالُوح * بْنِ حَاشَبِيَا * بْنِ أَمُوصِيَا * بْنِ
حَلقَايَا * بْنِ نَاطُور **

Eliab, Caalhael. Filii Samuelis: filius ejus primogenitus Joel, secundus Abia. Filii Meriri; Mahali, Lobni, Semei, Aza, Semaia, Hagia, Asia. Hos omnes constituit David rex eorum cantibus in domo Dei, in loco reverentiæ arcæ fœderis: Ut ministrarent coram Deo in habitaculo testorii conventûs, magnis concentibus, donec ædificavit Salomon ædem in Jerusalem, & statueret eos juxta normas & functiones eorum. Hi inquam suæ ministrii, tam ipsi quàm filii eorum: E filiis Cahathi de stirpe Levitarum, Haman, & Ojel, uterque filius Samuelis, Filii Helcanæ, filii Jathumi, filii Eliabi, filii Nahoris, Filii Asaphi, filii Helcanæ, filii Hamathi, filii Amasi, Filii Helcanæ, filii Joelis, filii Azariæ, filii Sephaniæ, Filii Thaathi, filii Asiæ, filii Achsiphi, filii Corahi, Filii Jesbaris, filii Cahathi, filii Levi, filii Israelis. Item frater eorum Asaph, & ii qui stabant ad dexteram; Asaphi filius Barachiæ, filii Semeæ, Filii Michaelis, filii Maasiæ, filii Melchiæ, Filii Athani, filii Zaraï, filii Adai, Filii Æthan, filii Zammam, filii Semei, Filii Jeeth, filii Gedsan, filii Levi. Et filii Merari fratres eorum

UMI

דברי הימים א: ו

46 eorum fratres Et .Levi filii ,Merari filii ,Musi filii ,Machali Filii .Semer filii ,Bani filii ,Amsi Filii
47 48 בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר: בֶּן־מַחְלִי בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי: וְאֲחֵיהֶם
holocausti altare super *fuffientes* ejus filii & ,Aharon Et .Dei domus *tabernaculi* minifterium omne ad dati ,Levitæ
49 הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְכָל־עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים: וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה
præceperat quæ omnia fecundùm Iſrael *fuper* expiandum ad & ,ſanctorum *ſanctitatis* opus omne ad ſuffimenti altare ſuper &
וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּלְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה
Huzzi ,ej' filius Bucchi .ejus filius Abiſuah ,ejus filius Pinechas ,ejus filius Elhazar ,Aharon filii ifti Et .Dei ſervus Moſeh
50 51 מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים: וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ פִינְחָס בְּנוֹ אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ: בֻּקִּי בְנוֹ עֻזִּי
Achimahas ,ejus filius Sadoc .ejus filius Achitub ,ejus filius Amariah ,ejus filius Meraioth .ejus filius Zerachiah ,ejus filius
52 53 בְּנוֹ זְרַחְיָה בְנוֹ: מְרָיוֹת בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ: צָדוֹק בְּנוֹ אֲחִימַעַץ
erat ipſis quia ,Chehathi familiam per Aharon filiis ,eorum termino in ,eorum palatia per eorum habitacula ifta Et .ejus filius
54 בְּנוֹ: וְאֵלֶּה מוֹשְׁבוֹתָם לְטִירוֹתָם בִּגְבוּלָם לִבְנֵי אַהֲרֹן לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי כִּי לָהֶם הָיָה
, urbis *agrum* Et .ejus circuitibus in ejus ſuburbana & , Jehudah terra in Chebron eis dederunt Et .ſors
55 הַגּוֹרָל: וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ: וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר
,Chebron ,*retractus* Jehudah urbes dederunt Aharon filiis Et .Jephunneh filio Chaleb dederunt ,eorum villas &
57 וְאֶת־חַצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה: וְלִבְנֵי אַהֲרֹן נָתְנוּ אֶת־עָרֵי יְהוּדָה הַמִּקְלָט אֶת־חֶבְרוֹן
: ejus ſuburbana & ,Chilen Et .ejus ſuburbana & ,Eſthemoah & ,Jatthir & ; ejus ſuburbana & ,Libnah &
58 וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַתִּר וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ: וְאֶת־חֹלֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ
tribu de Et .ejus ſuburbana & , Bethſemes & : ejus ſuburbana & ,Haſan Et .ejus ſuburbana & ,Debir
60 59 אֶת־דְּבִיר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ: וְאֶת־עָשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ: וּמִמַּטֵּה
Omnes .ejus ſuburbana & ,Hanathoth & : ejus ſuburbana & ,Hallemeth & : ejus ſuburbana & ,Ghebah Binjamin
בִנְיָמִן אֶת־גֶּבַע וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עַלְמֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ כָּל־
tribu dimidia de ,tribus familia de reſiduis Chehath filiis Et .eorum *familiis in* urbes tredecim ,eorum urbes
61 עָרֵיהֶם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עִיר בְּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם: וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֵּה מֶחֱצִית מַטֵּה
, Aſer tribu de & , Iſaſchar tribu de ,ſuas familias per Gherſom filiis Et .decem urbes ,ſorte in Menaſſeh dimidii
62 חֲצִי מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר: וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר
tribu de ſuas familias per Merari Filiis .tredecim civitates ,Baſan in Menaſſeh tribu de & , Naphtali tribu de &
63 וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה: לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה
Levitis Iſrael filii dederunt Et .duodecim civitates ,ſortem in Zebulun tribu de & ,Ghad tribu de & ,Reuben
64 רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה גָד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה: וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם
tribu ex & ,Simhon filiorum tribu ex & ,Jehudah filiorum tribu ex *ſorte in* dederunt Et .earum ſuburbana & ,civitates
65 אֶת־הֶעָרִים וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם: וַיִּתְּנוּ בְגוֹרָל מִמַּטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְנֵי־שִׁמְעוֹן וּמִמַּטֵּה
fuerunt & :Chehath filiorum familiis de Et .nomina per *eas* vocabant quas , has urbes ,Binjamin filiorum
66 בְּנֵי בִנְיָמִן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ אוֹתָם בְּשֵׁמוֹת: וּמִמִּשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת וַיְהִי
,Ephraim monte in ejus ſuburbana & ,Sechem *retractus* urbes eis dederunt Et .Ephraim tribu de ſui termini urbes
67 עָרֵי גְבוּלָם מַטֵּה אֶפְרָיִם: וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ בְּהַר אֶפְרָיִם
.ejus ſuburbana & , Ghazer &
וְאֶת־גֶּזֶר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ:

Verſio VULG. LAT.

Filii Amaſai , filii Boni , filii Somer , Filii Moholi, filii Muſi, filii Merari, filii Levi. Fratres quoque eorum Levitæ, qui ordinati ſunt in cunctum miniſterium tabernaculi domûs Dñi. Aaron verò, et filii ej' adolebant incenſũ ſup altare holocauſti, et ſup altare thymiamatis, in omne opus Sancti ſanctorum: & ut precarentur pro Iſrael, juxta omnia quæ præceperat Moyſes ſervus Dei. Hi ſunt autem filii Aaron ; Eleazar filius ejus, Phinees filius ejus, Abiſue filius ejus, Bocci filius ejus, Ozi filius ejus, Zarahia filius ejus, Meraioth filius ejus, Amarias filius ejus, Achitob filius ejus, Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus. Et hæc habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum ſcilicet Aaron, juxta cognationes Caathitarum : ipſis enim ſorte contigerant. Dederunt igitur eis Hebron in terra Juda, & ſuburbana ejus per circuitum : Agros autem civitatis, & villas, Caleb filio Jephone. Porrò filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum ; Hebron, & Lobna & ſuburbana ejus, Jether quoque & Eſthemo cum ſuburbanis ſuis, Sed & Helon & Dabir cum ſuburbanis ſuis, Aſan quoque & Bethſemes & ſuburbana earum. De tribu autem Benjamin ; Gabee & ſuburbana ejus, & Almath cum ſuburbanis ſuis, Anathoth quoque cum ſuburbanis ſuis : omnes civitates, tredecim, per cognationes ſuas. Filiis autem Caath reſiduis de cognatione ſua, dederunt ex dimidia tribu Manaſſe in poſſeſſionem urbes decem. Porrò filiis Gerſom per cognationes ſuas, de tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Nephthali, & de tribu Manaſſe in Baſan, urbes tredecim. Filiis autem Merari per cognationes ſuas, de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon, dederunt ſorte civitates duodecim. Dederunt quoque filii Iſrael Levitis civitates, & ſuburbana earum : Dederúntque per ſortem, ex tribu filiorum Juda, & ex tribu filiorum Simeon, & ex tribu filiorum Benjamin, urbes has quas vocaverunt nominibus ſuis, Et his qui erant de cognatione filiorum Caath, fuerúntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim. Dederunt ergò eis urbes ad confugiendum; Sichem cum ſuburbanis ſuis in monte Ephraim, & Gazer cum ſuburbanis ſuis,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

47 48 *בני מחלי. בני משי. בני מררי. בני לוי. * ואחיהם בני קהת
49 חתיבו בית מדרשי אלהא כל מה דפקד משה עבד אלהא * ואהרן וברוהי
הוו מסקין על מדבחא דעלתא ועל מדבחא דקטרת בכל עבידת קדש קדשיא
50 51 52 ולמכפר על ישראל ככל דפקד משה עבד אלהא: * ואלין בני אהרן
אלעזר בריה פינחס בריה אבישוע בריה בקי בריה עזי בריה זרחיה בריה
53 54 מרויות בריה אמריה בריה אחיטוב בריה: צדוק בריה אחימעץ בריה
דהוה בידהון דבני אהרן מן משפחת בני קהת ארי להון הות גורלא
55 ויהבו להון ית קרתא דחברון בארעא דיהודה וית מגרשיה סחורי לה: *
56 ית חקלא דקרתא ודכפריה יהבו לכלב בר יפנה. * ולבני אהרן יהבו ית
57 קרתא דמקלטא דחברון וית מגרשיה וית לבנה וית מגרשיה וית יתיר
58 וית אשתמוע וית מגרשיה: וית חילן וית מגרשיה וית דביר וית
59 מגרשיה: * וית עשן וית מגרשיה וית בית שמש וית מגרשיה: ומן
60 שבט בנימין וית גבע וית מגרשיה וית עלמת וית מגרשיה וית ענתות
וית מגרשיה כל קרוי בנהון תלת עשרה קרוי בזרעיתהון: * ולבני קהת
61 דשיירו מן זרעית שבטא דמשפחתא מן פלגות שבטא דמנשה בגורלא
62 עשרה קרוי: ולבני גרשון לזרעיתהון משבטא דיששכר ומשבטא דאשר
63 ומשבטא דנפתלי ומשבטא דמנשה בבשן תלת עשרה קרוי: לבני מררי
לזרעיתהון משבטא דראובן ומשבטא דגד ומשבטא דזבולון בגורלא
64 65 תריסר קרוי: ויהבו בני ישראל ללואי ית קרוי ומגרשיהון: * ויהבו
66 בגורלא משבטא דבני יהודה ומשבטא דבני שמעון ומשבטא דבני בנימין
67 ית קרוי האלין דמתקרין בשמהן: * ומזרעית בני קהת הוו קרוי תחומא
דשבטהון דאפרים. ויהבו להון ית קרתא דמקלטא דחברון ית שכם וית
מגרשיה בטוורא דאפרים וית גזר וית מגרשיה:

Filii Mahli, fili Muſi, filii Merari, filii Levi. Fratres autem eorum *reliqui* Levitæ offerebant omnia utenſilia tabernaculi domûs Dei. Aharon verò & filii ejus, ſuper altare offerebant holocauſta ; & ſuper altare acetabulorum thuris, utenſilia quæque ſancti ſanctorum, ad expiandum Iſraelem, prout mandaverat Moſes ſervus Domini. Hi verò ſunt filii Aharonis, Eliazar filius ejus, Abiſu filius ejus, Baci filius ejus, Azi filius ejus, Zerahia filius ejus; Maru filius ejus, Amaria filius ejus, Ahitob filius ejus, Sadoc filius ejus, Ahimees filius ejus. Hæc autem ſunt nomina civitatum quæ cum terminis ſuis contigerunt familiis filiorum Aharonis. Familiæ Cahathi (his enim contigit ſors prima) Dederunt Hebronem in terra Judæ cum pagis omnibus illi circunjacentibus qui erant in terra Judæ. Omnes autem agros ejuſdem civitatis, & quotquot adjacebant ei, dederunt Chalebo Jophnæ filio. Itaque filiis Aharonis dederunt omnes civitates effugii. Sacerdotibus dederunt Hebronem & pagos ejus, Lebnam & pagos ejus, Jathar & pagos ejus, Lehem & pagos ejus, Eſtemu & pagos ejus, Debir & pagos ejus, Aſan & pagos ejus, Etra & pagos ejus, Bethſemes & pagos ejus. De tribu Benjaminis dederunt Gebaa & pagos ejus, Almoth et pagos ejus, Anathoth et pagos ejus : omnes civitates tredecim per familias eorum. Filiis autem Cahath, qui hæreditatem conſecuti ſunt à tribu familiæ Manaſſis, civitates numero decem. Filii Gerſonis per familias ſuas, à tribu Iſachar, à tribu Aſeritarum, à tribu Manaſſis, et à tribu Nephtalitarum *obtinuerunt* in Mathnin civitates tredecim. Filiis Merari per familias ſuas, à tribu Rubelitarum, à tribu Danitarum, et à tribu Zebolonitarum *datæ fuerunt* duodecim numero civitates. Has civitates cum pagis earum dederunt Iſraelitæ Levitis. Dederunt autem è tribu domûs Judæ, è tribu filiorum Simeon, et è tribu Benjamin, civitates illas quas nuncupabant nomine familiarum Cahathitarum. Præterea iſtæ fuêre civitates cum limitibus ſuis è tribu Aphremitarum : Dederunt enim eis in urbes effugii, Sechim et pagos ejus in monte tribûs Aphremitarum, et Jaazir cum pagis ejus,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Υἱῶ (ω) Ἀμεσσία, υἱῶ Βανὶ, υἱῶ (α) Σεμὴρ, Υἱῶ Μοολὶ, υἱῶ (ϛ) Μουσὶ, υἱῶ Μεραρὶ, υἱῶ Λευὶ. (γ) Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, οἱ Λευῖται (δ) οἱ δεδομένοι εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου τοῦ Θεοῦ. Καὶ Ἀαρὼν καὶ (ε) υἱοὶ αὐτοῦ θυμιῶντες ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ θυμιάματων εἰς πᾶσαν ἐργασίαν (ζ) ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἐξιλάσκεσθαι περὶ Ἰσραὴλ, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωυσῆς παῖς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἦσαν υἱοὶ Ἀαρὼν· Ἐλεάζαρ υἱὸς αὐτοῦ, Φινεὲς υἱὸς αὐτοῦ, Ἀβισοὲ υἱὸς αὐτοῦ, (η) Βοκκὶ υἱὸς αὐτοῦ, Ὀζὶ υἱὸς αὐτοῦ, (θ) Σαραΐα υἱὸς αὐτοῦ, (ι) Μαριὰλ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀμαρία υἱὸς αὐτοῦ, Ἀχιτὼβ υἱὸς αὐτοῦ, Σαδὼκ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀχιμάας υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ αὗται αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἐν ταῖς κώμαις αὐτῶν, ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τῇ (κ) πατριᾷ αὐτῶν τοῖς Κααθὶ, ὅτι αὐτοῖς ἐγένετο ὁ κλῆρος. Καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν Χεβρὼν ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ τὰ προάστια αὐλῆς κύκλῳ αὐτῆς. Καὶ τὰ πεδία τῆς πόλεως, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἔδωκαν τῷ Χαλὲβ υἱῷ Ἰεφοννή. Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν ἔδωκαν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, τὴν Χεβρὼν, καὶ τὴν Λοβνὰ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, Καὶ τὴν (λ) Σελνὰ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἐσθαμὼ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, καὶ τὴν (μ) Ἰεθὲρ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, καὶ τὴν Δαβὶρ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, Καὶ τὴν Ἀσὰν καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, καὶ τὴν Βαιθσαμοὺς καὶ τὰ προάστια (ν) αὐτῆς. Καὶ ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν τὴν Γαβαὲ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς, (ξ) καὶ τὴν Γαλαμὲθ καὶ τὰ προάστια (ο) αὐτῆς, καὶ τὴν Ἀναθὼθ καὶ τὰ προάστια (π) αὐτῆς. πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῶν τρισκαίδεκα πόλεις κατὰ πατριὰς αὐτῶν. Καὶ τοῖς υἱοῖς Καὰθ τοῖς καταλοίποις ἐκ τῶν πατριῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἐκ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, κλήρῳ πόλεις δέκα. Καὶ τοῖς υἱοῖς (ρ) Γεδσὼν κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐκ φυλῆς Ἰσσάχαρ, ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, (σ) ἀπὸ φυλῆς Νεφθαλὶ, ἐκ φυλῆς Μανασσῆ ἐν τῇ Βασὰν, πόλεις (τ) τρισκαίδεκα. Καὶ τοῖς υἱοῖς Μεραρὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, ἐκ φυλῆς Γὰδ, ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, κλήρῳ πόλεις δεκαδύο. Καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τοῖς Λευίταις τὰς πόλεις καὶ τὰ προάστια αὐτῶν. Καὶ ἔδωκαν ἐν κλήρῳ ἐκ φυλῆς υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἐκ φυλῆς υἱῶν (υ) Συμεὼν, καὶ ἐκ φυλῆς υἱῶν Βενιαμὶν τὰς πόλεις ταύτας ἃς ἐκάλεσαν αὐτὰς ἐπ' ὀνόματος. Καὶ ἀπὸ τῶν πατριῶν υἱῶν Καὰθ, καὶ ἐγένοντο πόλεις τῶν ὁρίων αὐτῶν ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ. Καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, τὴν Συχὲμ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς ἐν ὄρει Ἐφραΐμ, καὶ τὴν Γαζὲρ καὶ τὰ προάστια αὐτῆς,

Filii Ameſſia, filii Bani, filii Semer, Filii Mooli, filii Muſi, filii Merari, filii Levi. Et fratres eorum ſecundùm domos patriarum ſuarum. Levitæ dati (b) omnem operationem miniſterii tabernaculi domûs Dei. Et Aaron, & filii ejus adolentes ſuper altare holocauſtomatum, & ſuper altare thymiamatum in omnem operationem, (i) ſancta ſanctorum, & ad propitiandum pro Iſrael juxta omnia, quæcunque mandavit Moyſes puer Dei. Et hi filii Aarón; Eleazar filius ejus, Phinees filius ejus, Abiſu filius ejus, Bocci filius ejus, Ozi filius ejus, Saraia filius ejus, Mariel filius ejus, Amazia filius ejus, Achitob filius ejus, Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus. Et hæ habitationes eorum in pagis eorum, in terminis eorum, filiis Aaron, patriæ eorum, ipſis Caathi: quoniam ipſis facta eſt ſors. Et dederunt eis Chebron in terra Juda, & (k) adjacentia ejus in circuitu ejus. Et campos civitatis, & pagos ejus dederunt Chalcb filio Jephonne. Et filiis Aaron dederunt civitates refugiorum; Chebron, & Lobna, & adjacentia ejus, Et (l) Selna, & adjacentia ejus, & Eſthamo, & adjacentia ejus, & Iethar, & adjacentia ejus, & Dabir, & adjacentia ejus, Et Aſan, & adjacentia ejus, & Bethſamys, & adjacentia ejus. Et de tribu Benjamin Gabai, & adjacentia ejus, & Galemath, & adjacentia ejus, et Anathoth, et adjacentia ejus. Omnes civitates eorum, tres & decem civitates ſecundùm patrias eorum. Et filiis Caath reliquis, (m) ex patriis, ex tribu, ex dimidio tribûs Manaſſe, ſorte civitates decem. Et filiis Gedſon ſecundùm patrias eorum de tribu Iſſachar, de tribu Aſer, de tribu Nephthali, de tribu Manaſſe in Baſan civitates tres et decem. Et filiis Merari ſecundùm patrias eorum de tribu Ruben, de tribu Gad, de tribu Zabulon, ſorte civitates duodecim. Et dederunt filii Iſrael Levitis civitates, et adjacentia earum. Et dederunt in ſorte de tribu filiorum Juda, et de tribu filiorum Symeon, et de tribu filiorum Benjamin civitates has: quas vocaverunt eas in nomine. Et de familiis filiorum Caath, et fuerunt civitates finium eorum de tribu Ephraem. Et dederunt eis civitates refugiorum, Sychem, et adjacentia ejus in monte Ephraem, et Gazer, et adjacentia ejus,

MS. A. (ω) Μαεσσία, υἱοῦ Χχιὶς, υἱοῦ Ἀμασαὶ, υἱῶ Βαανὶ, (α) Σεμμὴρ, (β) Ὁμουσὶ, (γ) Καὶ ἀδελφοὶ (δ) δεδομένοι (ε) οἱ υἱοὶ (ζ) ἁγίαν (η) Βαναὶ (θ) Ζαραΐα (ι) Μεραὼθ (κ) παῖδιᾶ τῶ Κααθὶ, (λ) Νηλὼν (μ) Ἰεθὲρ (ν) αὐτῆς, καὶ τὴν Βαιθθὴρ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς. Καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς Βενιαμὶν τὴν Γαβεὲ (ξ) καὶ Γαμμεὲ (ο) αὐτῆς, καὶ τὴν Λαβεὲ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἀναθὼθ (π) αὐτῆς, καὶ τὴν Ἀγχὼς καὶ τὰ προάστια αὐτῆς. πᾶσαι (ρ) Γηρσὼν (σ) ἐκ (τ) δεκατρεῖς. (υ) Συμεὼν τὰς πόλεις ταύτας

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بْنِ مَحْلِي * بْنِ موسي * بْنِ مَرِيرِي بْنِ لاوِي * وَاخُوهُمَا اللَّاوِيُّونَ الَّذِينَ يعطوهم
الصَّنَايِعَ فِي جِنَاءِ الْمَحْضَرِ الَّتِي فِي بَيْتِ اللهِ * وهرون وبنوه يقربون الذبايح عَلَى الْمَذْبَحِ
وَعَلَي مَذْبَحِ الْأَدْرَاجِ الْبَخُورَ * وَكُلَّ صَنَايِعَ قُدْسِ الْقُدْسِ * لِلْغُفْرَانِ عَلَى إِسْرَائِيلَ * كَمَا أَمَرَ
موسي عَبْدُ الرَّبِّ * وَهَؤُلَاءِ بَنُو هرون * الْبِعَارَارُ ابْنُهُ * وَبِكَاس * أَفْسُوعُ * فَانِي * اَمَرِيَا *
أَحِيطُوبُ * عَازِي * رَاحِيَا * صَادُوقُ * أَخِيصَمَعُ * وَهَذِهِ أَسْمَاءُ الصَّنَايِعِ الَّتِي قُسِمَتْ عَلَى
اَمْيِهِم وَكُومِهَا * لِبَنِي هرون لِأُمَّةِ قَاهَتَ * وَهُمُ الَّذِينَ أُعْطُوا الْجُزْءَ الْأَوَّلَ * أَعْطَوْا حَفرون
بِأَرْضِ يَهُودَا * وَسَايِرَ الْمِي الَّذِي حَوْلَهَا الَّذِي فِي أَرْضِ يَهُودَا * وَسَايِرَ الْحُقُولِ الَّتِي حَوْلَ
صَيَاعِهِمْ أَعْطَوْا لِكَالَابَ بْنِ يوفنا * وَلِأَوْلَادِ هرون أَعْطَوُا الصَّيَاعَ السُّفْلِيَّةَ * وَأَعْطَوُا الْأَيْمَةَ
حفرون وَمَنَاهَا * هَذِهِ الصَّيَاعُ الْخَمْسَةُ * وَهِيَ سَمُوئِيلُ وَمَنَاهَا * وَالْيَاثَارُ وَمَنَاهَا * وَالْإِسْمِعُ
وَمَنَاهَا **

Filii Mahalis, filii Muſi, filii Merari, filii Levi. Horum duorum fratres Levitæ, erant qui dabant eis opera in tentorio conventûs, quod erat in domo Dei. Haron & filii ejus offerebant ſacrificia ſuper altare; & ſuper altare acerrarum, thus, & omnia opera ſancti ſanctorum ad indulgentiam petendam pro Iſraele, quemadmodum præceperat Moſes ſervus Domini. Hi ſunt filii Haronis, Eliazar filius ejus, Phinehas, Abiſu, Baci, Amaria, Achitob, Azi, Zerahia, Sadoc, Ahiſema. Hæ ſunt nomina civitatum quæ cum ſuis limitibus diſtributæ fuerunt inter gentem illorum. Filiis Haronis, genti Cahathi (nam his data fuit pars prima) Dederunt Hebronem in terra Jehudæ cum ſuburbiis omnibus quæ adjacebant illi, quæ erant in terra Jehudæ. Omnia autem prædia quæ circumjacebant civitatibus eorum, dederunt Chalebo filio Jophennæ. Filiis ergò Haronis dederunt civitates inferiores: & dederunt ſacerdotibus Hebronem cum ſuburbiis ejus; has etiam quinque civitates, nempe Samuelem cum ſuburbiis ejus, Jatharum cum ſuburbiis ejus, Eſtemaum cum ſuburbiis ejus,

وَلِعَسَانَ وَمَنَاهَا * وَالْإِلْحَامَ وَمَنَاهَا * وَالْعَطْرَا وَمَنَاهَا * وَبَيْتَ شَمْسٍ وَمَنَاهَا * وَمِنْ سِبْطِ
بِنْيَامِينَ أَعْطَوْا عَافِرَ وَمَنَاهَا * وَعلموث وَمَنَاهَا * وَعَنَاثُوثَ وَمَنَاهَا * سَايِرُ الصَّيَاعِ ثَلَاثَةَ
عشر صَيْعَة لِبَنِي عشر أُمَّةٍ * وَلِبَنِي قَاهَتَ الَّذِينَ وَرِثُوا مِنْ سِبْطِ مَنَسَّا * عَدَدُ الصَّيَاعِ
عشرة * وَبِنِي جرسون لِأُمَمِهِمْ مِنْ سِبْطِ إِيسَاحَرَ * وَسِبْطِ أَشِيرَ * وَمِنْ سِبْطِ مَنَسَّا * وَمِنْ
سِبْطِ نَفْتَالِي * ثَلَاثَةَ عشر صَيْعَة * وَلِبَنِي مَرَارِي لِأُمَمِهِمْ مِنْ سِبْطِ رُوبَالَ * وَمِنْ سِبْطِ
بَنِي يَهُودَا * اثْنَا عشر صَيْعَة * وَأَعْطَوْا بَنُو إِسْرَائِيلَ اللَّاوِيِّينَ هَذِهِ الصَّيَاعَ وَمَنَاهَا *
* وَأَعْطَوْا لِسِبْطِ بَنِي يَهُودَا * وَسِبْطِ بَنِي سَمعون * وَسِبْطِ بَنِي بِنْيَامِينَ * الصَّيَاعَ الَّتِي كَانُوا
يسمونها بِاسْمِ بَنِي قَاهَتَ * فَكَانَ الصَّيَاعُ وَكُومِهَا مِنْ سِبْطِ أَفرَام * الصَّيَاعُ الْمَكِينَةُ *
وَلِسكيم وَمَنَاهَا فِي جَبَلِ سِبْطِ أَفرَام * وَلِيَعَارَارَ وَمَنَاهَا *

Aſnuem cum ſuburbanis ejus, Elihamum cum ſuburbanis ejus: item Atram cum ſuburbanis ejus, Beth-ſemes cum ſuburbanis ejus. Ex tribu Benjaminis dederunt Abirum & ſuburbia ejus, Almoth & ſuburbia ejus, Anathoth & ſuburbia ejus: omnes civitates tredecim pro tredecim familiis. Filiis Cahathi, qui hæreditatem acceperunt à tribu Manaſſis, datæ fuerunt civitates numero decem. Filiis Gerſonis in familias ſuas, à tribu Iſacharis, à tribu Aſiris, tribu Manaſſis, & tribu Nephtali; tredecim civitates. Filiis Merari per familias ſuas, à tribu Rubelis, & à tribu filiorum Zabulonis; duodecim civitates. Dederunt ergò Iſraelitæ Levitis has civitates cum ſuburbiis earum. Dederunt autem à tribu filiorum Judæ, tribu filiorum Simeonis, & tribu filiorum Benjaminis, civitates quas nuncupabant nomine Cahabitarum. * Fuerunt ergò civitates cum terminis ſuis à tribu Ahemi, Civitates nimirum vindices, Sechem, eujuſque ſuburbia in monte tribûs Aphremi, Jazer eujuſque ſuburbia,

דברי הימים א: ז

,Ghathrimmon & ; ejus ſuburbana & ,Ajalon Et .ejus ſuburbana & ,Bethchoron & ; ejus ſuburbana & ,Jochmeham Et

68 69 ואת־יקמעם ואת־מנרשיה ואת־בית חורון ואת־מנרשיה: ואת־אילון ואת־מנרשיה ואת־נת־רמון
familiæ ; ejus ſuburbana & ,Bilham & ; ejus ſuburbana & ,Haner ,Menaſſeh tribu dimidia ex Et .ejus ſuburbana &

70 ואת־מנרשיה: ומחצית מטה מנשה את־ענר ואת־מנרשיה ואת־בלעם ואת־מנרשיה למשפחת
& : ejus ſuburbana & ,Baſan in Gholan ,Menaſſeh tribus dimidiæ familia de Gherſom Filiis .reſiduorum Chehath filiorum

71 לבני־קהת הנותרים: לבני גרשום ממשפחת חצי מטה מנשה את־גולן בבשן ואת־מנרשיה ואת־
.ejus ſuburbana & ,Dobrath : ejus ſuburbana & ,Chedes Iſſaſchar tribu de Et .ejus ſuburbana & ,Haſtaroth

72 עשתרות ואת־מנרשיה: וממטה ישששכר את־קדש ואת־מנרשיה את־דברת ואת־מנרשיה;
& ; ejus ſuburbana & ,Maſal ,Aſer tribu de Et .ejus ſuburbana & ,Hanem & ; ejus ſuburbana & ,Ramoth Et

73 74 ואת־ראמות ואת־מנרשיה ואת־ענם ואת־מנרשיה: וממטה אשר את־משל ואת־מנרשיה ואת־
Naphthali tribu de Et .ejus ſuburbana & ,Rechob & ; ejus ſuburbana & ,Chuchoch Et .ejus ſuburbana & ,Abdon

75 76 עבדון ואת־מנרשיה: ואת־חוקק ואת־מנרשיה ואת־רחב ואת־מנרשיה: וממטה נפתלי את־
Filiis .ejus ſuburbana & ,Chiriathaim & : ejus ſuburbana & ,Chammon & ; ejus ſuburbana & ,Galil in Chedes

77 קדש בגליל ואת־מנרשיה ואת־חמון ואת־מנרשיה ואת־קריתים ואת־מנרשיה: לבני
Jarden trans & Et .ejus ſuburbana & ,Thabor ; ejus ſuburbana & ,Rimmono ,Zebulun tribu de reſiduis Merari

78 מררי הנותרים ממטה זבולון את־רמונו ואת־מנרשיה את־תבור ואת־מנרשיה: ומעבר לירדן
.ejus ſuburbana & ,Jahaſah & ; ejus ſuburbana & ,deſerto in Beſer ,Reuben tribu de ,Jarden orientem ad Jerecho

ירחו למורח הירדן ממטה ראובן את־בצר במדבר ואת־מנרשיה ואת־יהצה ואת־מנרשיה:
& ,Ghilhad in Ramoth Ghad tribu de Et .ejus ſuburbana & ,Mephahath & ; ejus ſuburbana & ,Chedemoth Et

79 80 ואת־קדמות ואת־מנרשיה ואת־מיפעת ואת־מנרשיה: וממטה־גד את־ראמות בגלעד ואת־
.ejus ſuburbana & ,Jahazer & ; ejus ſuburbana & ,Chesbon Et .ejus ſuburbana & ,Machanaim & ; ejus ſuburbana

81 מנרשיה ואת־מחנים ואת־מנרשיה: ואת־חשבון ואת־מנרשיה ואת־יעזיר ואת־מנרשיה:

CAP. VII.

,Jachamai & ,Jeriel & ,Rephaiah & ,Huzzi ,Tolah filii Et .quatuor ,Simron & ,Jaſub ,Puah & ,Tolah ,Iſſachar filiis Et

1 2 ולבני ישששכר תולע ופואה ישוב ושמרון ארבעה: ובני תולע עזי ורפיה יריאל ויחמי
diebus in eorum Numerus .ſuas generationes per robore fortes Tolah Ipſi .ſuorũ patrum domũ per capita Samuel & ,Ibſam &

ויבשם ושמואל ראשים לבית־אבותם לתולע גבורי חיל לתלדותם מספרם בימי
,Hobadiah & ,Michael ,Izrachiah filii Et .Izrachiah Huzzi filii Et .ſexcenti & ,millia duo & viginti David

3 דויד עשרים ושנים־אלף ושש מאות: ובני עזי יזרחיה ובני יזרחיה מיכאל ועבדיה
exercitus turmæ ſuorum patrum domum per ſuas generationes per eis ſuper Et .ipſi omnes capita quinque : Iſſiah ,Joel &

4 ויואל ישיה חמשה ראשים כלם: ועליהם לתלדותם לבית אבותם גדודי צבא
fortes Iſſachar familias omnes per eorum fratres Et .filios & ,uxores multiplicaverũt quia : millia ſex & ,triginta ,belli

5 מלחמה ששים ושש אלף כי־הרבו נשים ובנים: ואחיהם לכל משפחות ישששכר גבורי
,Belah filii Et .tres Jediahael &,Becher &,Belah,Binjamin .omnes per eos genealogizando millia ſeptem & octoginta ,viribus

6 7 חילים שמונים ושבעה אלף התיחשם לכל: בנימן בלע ובכר וידיעאל שלשה: ובני בלע
eos genealogizando & ; viribus potentes patrum domus capita quinque ,Hiri & ,Jeremoth &,Huzziel & ,Huzzi & ,Esbon

אצבון ועזיאל וירימות ועירי חמשה ראשי בית אבות גבורי חילים והתיחשם
.quatuor & ,triginta & ,millia duo & viginti

עשרים ושנים אלף ושלשים וארבעה:

Verſio VULG. LAT.

Jecmaam quoque cum ſuburbanis ſuis,& Bethoron ſimiliter, Necnon & Helon cum ſuburbanis ſuis,& Gethremmon in eundem modum. Porrò ex dimidia tribu Manaſſe;Aner & ſuburbana ejus,Baalam & ſuburbana ejus : his videlicèt, qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant. Filiis autem Gerſom, de cognatione dimidiæ tribûs Manaſſe, Gaulon in Baſan & ſuburbana ejus, & Aſtharoth cum ſuburbanis ſuis. De tribu Iſſachar, Cedes & ſuburbana ejus, & Dabereth cum ſuburbanis ſuis, Ramoth quoq; & ſuburbana ejus, & Anem cum ſuburbanis ſuis. De tribu verò Aſer ; Maſal cum ſuburbanis ſuis, & Abdon ſimiliter, Hucac quoque & ſuburbana ejus, et Rohob cum ſuburbanis ſuis. Porrò de tribu Nephthali; Cedes in Galilæa et ſuburbana ejus, Hamon cum ſuburbanis ſuis , et Cariathaim et ſuburbana ejus. Filiis autem Merari reſiduis : de tribu Zabulon;Remmono et ſuburbana ejus,et Thabor cum ſuburbanis ſuis : Trans Jordanem quoque ex adverſo Jericho contra Orientem Jordanis, de tribu Ruben ; Boſor in ſolitudine cum ſuburbanis ſuis, et Jaſſa cum ſuburbanis ſuis, Cademoth quoque et ſuburbana ejus,et Mephaat cum ſuburbanis ſuis. Necnon et de tribu Gad;Ramoth in Galaad et ſuburbana ejus, et Manaim cum ſuburbanis ſuis, Sed et Heſebon cum ſuburbanis ſuis, et Jezer cum ſuburbanis ſuis.

CAP. VII.

Porrò filii Iſſachar ; Thola, et Phua, Jaſub, et Simeron, quatuor. Filii Thola ; Ozi, et Raphaia, et Jeriel, et Jemai, et Jebſem, et Samuel, principes per domos cognationum ſuarum. De ſtirpe Thola viri fortiſſimi numerati ſunt in diebus David, viginti duo millia ſexcenti. Filii Ozi ; Izrahia,de quo nati ſunt Michael,et Obadia, et Johel,et Jeſia, quinque omnes principes. Cúmque eis per familias et populos ſuos, accincti ad prælium, viri fortiſſimi , triginta ſex millia : multas enim habuerunt uxores,et filios. Fratres quoque eorum per omnem cognationem Iſſachar,robuſtiſſimi ad pugnandum, octoginta ſeptem millia numerati ſunt. Filii Benjamin ; Bela, et Bechor, et Jadiel, tres. Filii Bela ; Esbon, et Ozi, et Oziel,er Jerimoth , et Urai, quinque principes familiarum, et ad pugnandum robuſtiſſimi : numerus autem eorum, viginti duo millia et triginta quatuor.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

68 * ܐܚܝܥܙܪ ܒܢ ܥܡܝ ܘܟܠ ܡܫܦܚܬܗ ܘܟܠ ܒܝܬ ܐܒܗ ܗܢܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܚ̈ܝܠ ܪ̈ܫܝ ܓܒܪ̈ܐ ܚ̈ܝܠ ܐ̈ܠܦ ܘܫܒܥ ܡ̈ܐܐ ܘܫܬ̈ܝܢ ܘܥܣ̈ܪܝܢ ܡ̈ܢܝܢ ܗ̇ܘ ܠܗ̇ܘܢ ܒ̈ܢ̈ܝ ܘܚ̈ܘ̈

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ τὴν Ἰεκμαὰν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Βαιθωρὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, Καὶ τὴν (φ) Αἰλὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Γεθρεμμὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς· Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ τὴν (χ) Ἀνὰχ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (ψ) Ἰεμλααν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, κατὰ (ω) πατριὰς αὐτῶν υἱοῖς Καὰθ τοῖς καταλοίποις. Τοῖς υἱοῖς (α) Γεδσὼν ἀπὸ πατριῶν ἡμίσεις φυλῆς (β) Μανασσῆ τὴν (γ) Γωλὰν ἐκ τῆς Βασὰν καὶ τὰ (δ) προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (ε) Ἀσηρὼθ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς· καὶ ἐκ φυλῆς Ἰσσάχαρ τὴν Κέδες καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (ζ) Δεβεσὶ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (η) Δαβὼρ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, (θ) Καὶ τὴν Ῥαμὼθ, καὶ τὴν Αἰτὰν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς· Καὶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ τὴν (ι) Μασὰλ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἀβδὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, Καὶ τὴν (κ) Ἀκκὰκ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Ῥοὼβ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς· Καὶ ἀπὸ φυλῆς (λ) Νεφθαλὶ τὴν Κέδες ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (μ) Χαμὼθ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Καριαθαΐμ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς. Τοῖς υἱοῖς Μεραρεὶ τοῖς καταλοίποις ἀπὸ φυλῆς Ζαβουλὼν (ν) τὴν Ῥεμμὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Θαβὼρ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς. (ξ) Ἐκ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου τὴν Ἰεριχὼ κατὰ δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν τὴν Βοσὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰασὰ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, Καὶ τὴν (ο) Καδεμὼθ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν (π) Μαεφλὰ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς· (ρ) Ἐκ φυλῆς Γὰδ τὴν Ῥαμὼθ Γαλαὰδ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Μαναὶμ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, Καὶ τὴν Ἐσεβὼν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰαζὴρ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς.

Et Jecmaan, & adjacentia ejus, & Bethoron, & adjacentia ejus, Et Ælon, & adjacentia ejus, & Gethremmon, & adjacentia ejus: Et de dimidia tribu Manassi; Anar, & adjacentia ejus, & Jebliam, & adjacentia ejus, secundùm patriam filiis Caath reliquis. Filiis Gedson de familiis dimidiæ tribûs Manasse, Golan è Basan, & suburbana ejus, & Aseroth, & suburbana ejus: Et de tribu Issachar; Cedes, & adjacentia ejus, & Deberi, & adjacentia ejus, & Dabor, & adjacentia ejus, Et Ramoth, & Anan, & adjacentia ejus: Et de tribu Aser; Masal, & adjacentia ejus, & Abdon, & adjacentia ejus, Et Acac, & adjacentia ejus, & Roob, & adjacentia ejus: Et de tribu Nephthali; Cedes in Galilæa, & adjacentia ejus, & Chamoth, & adjacentia ejus, & Cariathaim, & adjacentia ejus. Filiis Merari reliquis de tribu Zabulon; Remmon, & adjacentia ejus, & Thabor, & adjacentia ejus. De trans Jordanem Hiericho (n) ad Occidentem Jordanis: de tribu Ruben; Bosor in deserto, & adjacentia ejus, & Jasa, & adjacentia ejus, Et Cadmoth, & adjacentia ejus, & Maephla, & adjacentia ejus: De tribu Gad; Rhammoth Galaad, & adjacentia ejus, & Manaim, & adjacentia ejus, Et Ffebon & adjacentia ejus, & Jazer, & adjacentia ejus.

MS. A. (φ) Ἠλὼν (χ) Ἐννὴρ (ψ) Ἰβλάαμ (ω) πατριὰς (α) Γηρσὼν * ἡμίσους (β) Μανασσῆ (γ) Γαυλὼν (δ) προαστεῖα (ε) Ῥαμὼθ καὶ τὰ προάστεια (ζ) Γαδδὴ (η) Ἀμμὼν (θ) Καὶ ✠ Ἀναὰμ (ι) Μασὰλ (κ) Ἰακὰκ (λ) Νεφθαλεὶμ (μ) Χαμὼν (ν) τὴν Ἰεκωὰν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, καὶ ✠ Κάδης καὶ τὰ προάστεια αὐτ, καὶ τὴν Ῥεμμὼθ καὶ τὰ (ξ) Ἐν τῷ πέραν (ο) Καμηδὼθ (π) Φαὰθ (ρ) Καὶ ἐκ (σ) Ῥαμὼθ

ΚΕΦ. ζ'.

(α) Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσσάχαρ, Θωλὰ, καὶ Φουὰ, καὶ Ἰασοὺβ, καὶ (β) Σεμρὼν, τέσσαρες. Καὶ υἱοὶ Θωλὰ, Ὀζὶ, (γ) Ῥαφαΐα, καὶ Ἰδριὴλ, καὶ (δ) Ἰαμαΐ, καὶ (ε) Ἰεμασὶν, καὶ Σαμουὴλ, ἄρχοντες (ζ) οἴκων πατριῶν αὐτῶν τῷ Θωλὰ, ἰσχυροὶ δυνάμει κατ' γενέσεις αὐτῶν, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν ἡμέραις Δαυὶδ, ἔτη καὶ δύο χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι. Καὶ υἱοὶ Ὀζὶ, (η) Ἰεζραΐα. καὶ υἱοὶ (θ) Ἰεζραΐα, Μιχαὴλ, (ι) Ἀβδιοὺ, καὶ Ἰωὴλ, καὶ Ἰεσΐα, πέντε, ἄρχοντες πάντες. (κ) Καὶ ἐπ' αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν, κατ' οἴκους (λ) πατριῶν αὐτῶν, ἰσχυροὶ δυνατάξασθαι εἰς πόλεμον, τειάκοντα καὶ ἓξ χιλιάδες, ὅτι ἐπλήθυναν γυναῖκας καὶ υἱούς. Καὶ (μ) ἀδελφοὶ αὐτῶν εἰς πάσας πατριὰς Ἰσσάχαρ, (ν) καὶ ἰσχυροὶ δυνάμει, ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν πάντων. (ξ) Υἱοὶ Βενιαμὶν, καὶ Βαλὲ, καὶ Βαχὶρ, καὶ Ἰεδιὴλ, τρεῖς. Καὶ υἱοὶ Βαλὲ, (ο) Ἐσεβὼν, καὶ Ὀζὶ, καὶ Ὀζιὴλ, καὶ Ἰριμοὺθ, καὶ Οὐὶ, πέντε, ἄρχοντες οἴκων πατριῶν ἰσχυροὶ δυνάμει, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, εἰκοσι καὶ δύο χιλιάδες καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες.

CAP. VII.

Et filiis Issachar; Thola, & Phua, & Jasub, & Semeron, quatuor. Et filii Thola; Ozi, Raphaia, & Jeriel, & Jamai, & Jemsan, & Samuel, principes domorum patriarum suarum (a) ipsi Thola, fortes virtute secundùm generationes suas: numerus eorum in diebus David, viginti & duo millia, & sexcenti. Et filii Ozi, Jezraia. Et filii Jezraia; Michael, Abdiu, & Joel, & Jesia, quinque, principes omnes. Et super eos, secundùm generationes suas, secundùm domos patriarum suarum, fortes ad pugnandum in prælio, triginta & sex millia: quoniam multiplicaverunt uxores, & filios. Et fratres eorum in omnes (b) patrias Issachar, & fortes virtute, octoginta et septem millia, (c) numerus eorum omnium. Filii Beniamin; et Bale, et Bachir, et Jediel, tres. Et filii Bale; Esebon, et Ozi, et Oziel, et Jerimoth, et uri, quinque: principes domorum patriarum, fortes virtute: et numerus eorum, viginti et duo millia, et triginta quatuor.

MS. A. (α) Καὶ ἔτοι υἱοὶ Ἰσσάχαρ, (β) Σαμερὶμ, (γ) καὶ Ῥαφαΐα, (δ) Ἰεμοὺ, (ε) Ἰεβασὶμ, (ζ) κατ' οἶκον (η) Ἰεζριὰ. (θ) Ἰεζριὰ, (ι) καὶ Ὀβδιὰ, (κ) Καὶ μετ' αὐτῶν, (λ) πατρικὰς αὐτ, (μ) οἱ ἀδελφοὶ (ν) ἰσχυροὶ δυνάμει, (ξ) * Βενιαμεὶν, καὶ Βοχὸρ, καὶ Ἰασιὴλ, τρεῖς. (ο) Ἀσεβὼν,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

68 * وبيت حوريب ومناها * ولايلون * وجعاثرمون ومناهما * ولنصف سبط منسا * عنان
69 * وبيت حوريب وسناها * ولايلون * وجعاثرمون ومناهما * ولنصف سبط منسا * عنان
70 ويافيلين * ومناهما * ولامة ـــ ي فاهت الذين اوربوا * لبني جرسون من نصف منسا
71 عوالان التي في منان * وعاسور * ومناهما * ومن سبط اساخر * رقيم
72 ودبروث * ومناهما **
74 * ومن سبط اسير * ماشل * وعمرون * وعاقف * وداهف * ومناها. * ومن سبط نفتالي * رقيم
75 * ومن سبط اسير * ماشل * وعمرون * وعاقف * وداهف * ومناها * ومن سبط نفتالي * رقيم
76 الذي في الجليل * وهامون * وقريايتم * ومناها * ومن سبط مراري الذين وريوا من
77 سبط ربولون * ارمي * ونابور * ومناهما * وفي فرب اردن اريحوا ومن سرفي الاردن * من
78 سبط روبيل * بسري التي في البرية * ومافوث * وياهص * وقرموث * ومعفعث * ورموث
79 وتحلب * ويعازير * وحسبون * ومناها *
80
81

Beth-horon ejusque suburbia, Ailon, & Gathremon cum utriusque suburbiis. A dimidia tribu Manassis, Anan, & Jabilin cum utriusque suburbiis. Familiæ filiorum Cahathi qui hæreditatem reliquerunt Filiis Gersonis, à dimidia tribu Manassis, Olan quæ est in Mahnan, & Astor, earumque suburbia. A tribu Isacharis, Recem, & Debroth cum suburbiis earum.

63 64 65 66 67 68 69 70 71 72

A tribu Asiris, Masel, Ebron, Acac, Dahab, earumque suburbia. A tribu Nephtali, Recem quæ est in Galilæa, Hamon, & Cariathaim cum suburbiis earum. A tribu Merari qui hæreditatem assecuti sunt à tribu Zabulonis, Armoni, & Thabor, earumque suburbia. Et secus Jordanem Jericho, ab Orientali parte Jordanis; à tribu Rubilis, Bosra quæ est in solitudine, & Maphoth, & Jahas, Kermoth, Meaphath, Remmoth Mahalib, Jaazir, & Hesbon, earumque suburbia.

74 75 76 77 78 79 80 81

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ *

CAP. VII.

1 * وَبَنُو إِيسَاخَرَ * تُولَعُ * وَفُوَّا * وَيَاسُفُ * وَسَمْرِينُ * وَهَاؤُلَآءِ ٱلْأَرْبَعَةُ بَنُوهُ * بَنُو تُولَعَ *
2 عَازِي * أَرْفِيَا * يُوَايِيلُ * لَاحِمِي * وَيَوسَامُ * وَسَمُوئِيلُ * رُؤَسَآءُ بَيْتِ آبَائِهِمْ * هَاؤُلَآءِ بَنُو
3 تُولَعَ شَدِيدُو ٱلْقُوَّةِ * وَعَدَدُهُمْ فِي أَيَّامِ ٱلْمَلِكِ دَاوُدَ ٱثْنَانِ وَعِشْرُونَ أَلْفًا وَسِتَّمِائَةٍ * وَبَنُو
4 عُوزِي * يَزْرَحَانُ * وَبَنُو أَزْرَحَانَ * مِيكَايِيلُ * وَعُوفَدِيَا * يُوَالُ * أَيُوسُوا * أَرْبَعَةُ رُؤَسَآءَ
5 لِكُلِّ أَسْبَاطِ بَيْتِ آبَائِهِمْ * شَدِيدُو ٱلْقُوَّةِ * وَصُنَّاعٌ فِي ٱلْقِتَالِ * وَعَدَدُهُمْ سِتَّةٌ وَثَلَاثُونَ
6 أَلْفًا * لِأَنَّهُمْ كَثِيرُونَ هُمْ وَنِسَاؤُهُمْ وَبَنُوهُمْ وَإِخْوَتُهُمْ * وَكُلُّ أُمَمِ بَنِي إِيسَاخَرَ جَبَابِرَةٌ
7 فِي ٱلْقُوَّةِ * سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا * وَهٰذِهِ أَسْمَآءُ بَنِي بِنْيَامِينَ * بَالِعُ * أَدَاحُورُ * وَأَشْكَلُ
عَارَا * نُعْمَنُ * أَحِي * رُوشُ * مُفِّي * حُفِّيمُ * أَدَارُ * بَنُو بَالِعَ * أَسْوَاعُونُ * وَعَازِي *
وَإِيرَائِيلُ * وَيَرْمُوثُ * وَعَادَارِي * خَمْسَةُ رُؤَسَآءِ بَيْتِ آبَائِهِمْ * شَدِيدُو ٱلْقُوَّةِ * وَعَدَدُهُمْ
ٱثْنَانِ وَعِشْرُونَ أَلْفًا وَأَرْبَعَةٌ وَثَلَاثُونَ *

Filii Isacharis, Thola, Phua, Jasub & Semrin: hi quatuor sunt filii ejus. Filii Tolai, Azi, Raphia, Joel, Lehemi, Josam, & Samuel, principes familiarum patrum suorum: hi sunt filii Tolai, strenui ac robusti; quorum numerus in diebus Davidis erat viginti duorum millium, sexcentorum. Filii Uzi, Jezrahan; filii Ezrahan, Michiel, Obadia, Joel, Asosua, Quatuor principes omnium familiarum domorum patrum suorum, fortissimorum robore, & bellicæ artis peritissimorum, triginta sex millium numero: plurimi enim erant ipsi & mulieres, filii ac fratres eorum. Omnes autem gentes filiorum Isacharis erant valentes robore, octoginta septem millia. Hæc sunt nomina filiorum Beniamini, Balee, Adachor, Aschel, Ghera, Naaman, Ahi, Rosas, Maphi, Hupham, Adar. Filii Balee, Esaion, Azi, Iziel, Jamoth, & Azari, quinque principes domûs paternæ, robore potentes: quorum numerus erat viginti duorum millium, triginta quatuor.

1 2 3 4 5 6 7

דברי הימים א: ז

Isti omnes : Halameth & ,Hanathoth & ,Abijah &,Jeremoth & ,Homri & ,Eliohenai & ,Elihezer &,Johas &,Zemirah,Becher filii Et
8 ובני בכר זמירה ויועש ואליעזר ואליועיני ועמרי וירימות ואביה וענתות ועלמת כל־אלה
filii Et .ducenta & ,millia viginti ,robore fortes *suorum patrum* domus *capita* suas generationes p *eos genealogizando* Et .Becher filii
10 9 בני בכר: והתיחשם לתלדותם ראשי בית אבותם גבורי חיל עשרים אלף ומאתים: ובני
filii isti Omnes .Achisachar & Tharsis &,Zethan &,Chenahanah & ,Ehud & ,Binjamin & ,Jehus ,Bilhan filii & : Bilhan ,Jedihael
11 ידיעאל בלהן ובני בלהן יעיש ובנימן ואהוד וכנענה ויתן ותרשיש ואחישחר: כל־אלה בני
,Suphim Et .bellum ad militiam egredientes ,ducenti & ,millia septendecim ,viribus fortes *patrum* principes Jedihael
12 ידיעאל לראשי האבות גבורי חילים שבעה עשר אלף ומאתים יצאי צבא למלחמה: ושפם
Filii .Bilhah filii Sallum & ,Jeser & ,Ghuni & ,Jachasiel ,Naphthali Filii .Acher filii Chusim Hir filii Chuppim &
14 13 וחפם בני עיר חשם בני אחר: בני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלום בני בלהה: בני
uxorem accepit Machir Et .Ghilhad patrem Machir peperit Aramijah ejº concubina : peperit quem Hasriel ,Menasseh
15 מנשה אשריאל אשר ילדה פילגשו הארמיה ילדה את־מכיר אבי גלעד: ומכיר לקח אשה
filiæ Selophchad ipsi Fuerúntque .Selophchad secundi nomen Et .Mahachah ejº sororis nomen & ,Suphim & ,Chuppim ipsi
לחפים ולשפים ושם אחתו מעכה ושם השני צלפחד ותהינה לצלפחד בנות:
.Rechem & ,Ulam ejº filii & ; Seres ejº fratris nomen & , Peres ejº nomen vocavit &,filium Machir uxor Mahachah peperit Et
16 ותלד מעכה אשת־מכיר בן ותקרא שמו פרש ושם אחיו שרש ובניו אולם ורקם:
peperit , Molecheth ejus soror Et .Menasseh filii ,Machir filii , Ghilhad filii Isti .Bedan Ulam filii Et
18 17 ובני אולם בדן אלה בני גלעד בן־מכיר בן־מנשה: ואחתו המלכת ילדה את־
Ephraim filii Et .Aniham & ,Licchi & ,Sechem & ,Achian ,Semidah filii fuerunt Et .Machalah & ,Abihezer & ,Ishod
20 19 אישהוד ואת־אביעזר ואת־מחלה: ויהיו בני שמידע אחין ושכם ולקחי ואניעם: ובני אפרים
Suthelach & ,ejº filius Zabad Et .ejº filius Tachath & ,ejº filius Elhadah & ,ejº filius Tachath & ,ejº filius Bered & ; Suthelach
21 שותלח וברד בנו ותחת בנו ואלעדה בנו ותחת בנו: וזבד בנו ושותלח
.eorũ *acquisitionis capiendum ad* descenderant quia : terra in nati Ghath viri eos occidérũt Et .Elhad &,Hezer &,ejº filius
בנו ועזר ואלעד והרנום אנשי־גת הנולדים בארץ כי ירדו לקחת את־מקניהם:
,suam uxorem ad est ingressus Et .eum consolandũ ad ejus fratres venerunt & ,multis .diebus eorum pater Ephraim luxit Et
23 22 ויתאבל אפרים אביהם ימים רבים ויבאו אחיו לנחמו: ויבא אל־אשתו
ædificavit Et .Seerah ejus filia Et .ejus domo in fuit *malo in quia* ,Berihah ejus nomen vocavit & :filiũ peperit & ,concepit &
24 ותהר ותלד בן ויקרא את־שמו בריעה כי ברעה היתה בביתו: ובתו שארה ותבן
Tachã & ,ejus filius Telach & ,Reseph & ,ejº filiº Rephach Et .Seerah Uzen & ; superiorem & ,inferiorem Bethchoron
25 את־בית חורון התחתון ואת העליון ואת אזן שארה: ורפח בנו ורשף ותלח בנו ותחן
,eorũ possessio Et .ejus filius Jehosuah ,ejus filius Non .ejus filiº Elisamah ,ejus filius Hammihud ,ejus filius Labadan .ejus filius
27 26 בנו: לעדן בנו עמיהוד בנו אלישמע בנו: נון בנו יהושע בנו: ואחזתם
,Hazah ad usq; ejº *filiæ* &,Sechem & ,ejº *filiæ* &,Ghezer occidentẽ ad & ,Naharã orientẽ ad & ;ejº *filiæ* & ,Beth-el eorũ habitationes &
ומשבותם בית־אל ובנתיה ולמזרח נערן ולמערב גזר ובנתיה ושכם ובנתיה עד־עזה
,Dor .ejus *filiæ* & ,Meghiddo .ejus *filiæ* & ,Tahanach .ejus *filiæ* & ,Beth-sean Menasseh filiorum *manus super* Et .ejus *filiæ* &
29 ובנתיה: ועל־ידי בני־מנשה בית־שאן ובנתיה תענך ובנתיה מגדו ובנותיה דור
.Israel filii , Joseph filii habitaverunt his In .ejus *filiæ* &
ובנותיה באלה ישבו בני יוסף בן־ישראל:

Versio VULG. LAT.

Porrò filii Bechor; Zamira, & Joas, & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Jerimoth, & Abia, & Anathoth, & Almath : omnes hi, filii Bechor. Numerati sunt autem per familias suas principes cognationum suarum, ad bella fortissimi, viginti millia & ducenti. Porrò filii Jadihel, Balan. Filii autem Balan ; Jehus, & Benjamin, & Aod, & Channana, & Zethan, & Tharsis, & Ahisahar. Omnes hi filii Jadihel, principes cognationum suarum, viri fortissimi, decem & septem millia & ducenti, ad prælium procedentes. Sepham quoque, & Hapham filii Hir : & Hasim filii Aher. Filii autem Nephthali ; Jasiel, & Guni, & Jeser, & Sellum, filii Bala. Porrò filius Manasse, Esriel : concubináque ejus Syra peperit Machir patrem Galaad. Machir autem accepit uxores filiis suis Happhim & Saphan : & habuit sororem nomine Maacha : nomen autem secundi, Salphaad, natæque sunt Salphaad filiæ. Et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavítque nomen ejus, Phares : porrò nomen fratris ejus, Sares : & filii ejus; Ulam, & Recen. Filius autem Ulam, Badan. Hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. Soror autem ejus Regina peperit Virumdecorum, & Abiezer, & Mohola. Erant autem filii Semida; Ahin, & Sechem, & Leci, & Aniam. Filii autem Ephraim; Suthala, Bared filius ejus, Thahath filius ejus, Elada filius ejus, Thahath filius ejus, hujus filius Zabad, Et hujus filius Suthala, & hujus filius Ezer & Elad : occiderunt autem eos viri Geth indigenæ, quia descenderant ut invaderent possessiones eorum. Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, & venerunt fratres ejus ut consolarentur eum. Ingressúsque est ad uxorem suam : quæ concepit, & peperit filium, & vocavit nomen ejus Beria, eò quòd in malis domûs ejus ortus esset : Filia autem ejus fuit Sara, quæ ædificavit Bethoron inferiorem & superiorem, & Ozensara. Porrò filius ejus Rapha, & Reseph, & Thale, de quo natus est Thaan, Qui genuit Laadan: Hujus quoque filius Ammiud, qui genuit Elizama, De quo ortus est Nun, qui habuit filium Josue. Possessio autem eorum & habitatio, Bethel cum filiabus suis, & contra Orientem Noran, ac Occidentalem plagam Gazer & filiæ ejus, Sichem quoque cum filiabus suis, usque ad Aza cum filiabus ejus. uxta filios quoque Manasse, Bethsan & filias ejus, Thanach & filias ejus, Mageddo et filias ejus, Dor et filias ejus : in his habitaverunt filii Joseph, filii Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

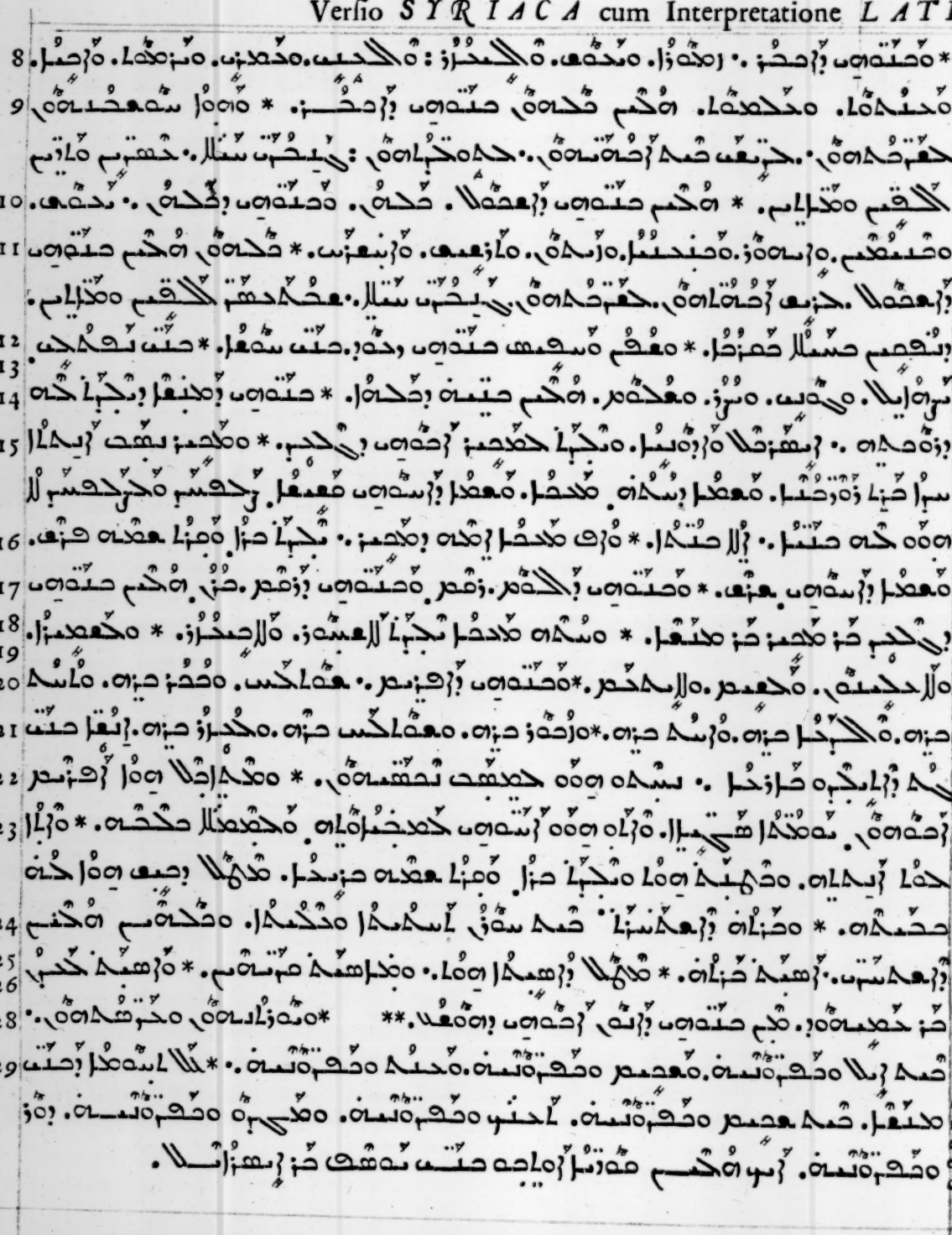

Filii Achbaris, Zemora, Jaüs, Eliazar, Elani, Amri, Jarmoth, Abia, Anathoth, & Almoth : omnes isti filii Achbaris : Quorum census per familias suas, per primores paternæ familiæ suæ, per generationes suas, valentium robore, fuit viginti duorum millium, ducentorum. Hi sunt filii Ascholis, Belhan : filii Belhanis, Jaüs, Benjamin, Ihur, Chanania, Zeton, Tarsis, & Ahasrah. Omnes isti sunt filii Ascholis per primores familiarum .suarum paternarum, per generationes suas, valentes robore, septendecim millia ducenti, procedentes in exercitum ad pugnam. Saphan, & Hephis, filii Udis, filii Husæ. Filii Nephtali, Ethael, Guni, Jasar, & Salum : isti sunt filii Belhæ. Filii Manassis quos peperit ei concubina sua, Isarchel, & Adonia : peperit etiam Machir patrem Gelaad. Machir autem accepit uxorem unam filiam magnatum, cujus sororis nomen erat Maacha ; nomen autem fratris sui majoris erat Salefhad, qui Salefhad non habuit filios, sed filias. Præterea Maacha mater Machiris peperit filium, vocavítque nomen ejus Pheres, & nomen fratris ejus Seres. Filii Alum, Recem : Filii Recem, Beran: hi sunt filii Gelaadis filii Machiris filii Manassis. Soror autem ejus Maacha peperit Asher, Abiazar, Semira, Alinon, Sim, et Itheam. Filii Aphremi, Suthelah, et Bachar filius ejus, Tahath filius ejus, Eldaa filius ejus, Ahath filius ejus, Zabor filius ejus, Suthelah filius ejus, Laazar filius ejus. Homines quidam incolæ Gath, qui nati fuerant in terra illa, descenderunt ut raperent facultates eorũ: Quapropter cùm tristatus esset Aphrem pater eorum diebus multis, venerunt fratres ejus ad consolandum illum, et animum ejus dolore mitigandum. Tum accessit ad uxorem suam, quæ concipiens peperit ei filium, et vocavit nomen ejus Beria, eò quòd improbus esset erga illam in domo illius. Ejus autem filia quæ remansit, Beth-horoni inferiori ac superiori et reliquis omnibus *civitatibus* medebatur eadem ejus filia; Quia medica erat, et medebatur civitatibus earum. Ipsáque curavit Adanem filium Amihudi de filiis Anon patris Hosææ. Horum autẽ possessio & cubilia erant Beth-il & oppida ejus, Sechim & ejº oppida, Anoth ejúsq; oppida, Secº terminum filiorũ Manassis: Beth-sechim & oppida ejº, Taanach et oppida ejº, Magedo et oppida ejº, Dor & oppida ejus: hujusmodi civitates cultas reddidére filii Josephi filii Israelis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ υἱοὶ (π) Βαχὶρ, Ζεμιρὰ, καὶ Ἰωὰς, καὶ Ἐλιέζερ, καὶ (ρ) Ἐλιοηναὶ, καὶ Ἀμβρία, καὶ (σ) Ἰερεμοὺθ, καὶ Ἀβιὰθ, καὶ Ἀναθὼθ, καὶ (τ) Ἐλαμελὲθ· πάντες οὗτοι υἱοὶ (υ) Βαχίρ. Καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν, ἀρχόντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ δυνάμει, εἴκοσι χιλιάδες καὶ διακόσιοι. Καὶ υἱοὶ (φ) Ἰεδιὴλ, Βαλαὰν. καὶ υἱοὶ Βαλαὰν, (χ) Ἰαὺς, καὶ Βενιαμὶν, καὶ (ψ) Ἀὼδ, καὶ Χαναὰ, καὶ Ζαυδὰν, καὶ Θαρσὶ, καὶ Ἀχισάρ. Πάντες οὗτοι υἱοὶ (ω) Ἰεδιὴλ, ἀρχόντες πατριῶν ἰσχυροὶ δυνάμει, ἑπτακαίδεκα χιλιάδες καὶ δισχίλιοι, ἐκπορευόμενοι δυνάμει (α) πολεμεῖν. Καὶ (β) Σαφφὶν, καὶ Ἀφφὶν, καὶ υἱοὶ Ὤς, (γ) Ἀσὼμ, υἱοὶ αὐτῶν Ἀὴρ. Τῷ Νεφθαλὶ, Ἰασιὴλ, (δ) Γωνὶ, καὶ Ἀσὴρ, καὶ Σελλὰμ, (ε) υἱοὶ αὐτῆς, Βαλὰμ υἱὸς αὐτῆς. Τῷ Μανασσῆ, Ἐσριὴλ, ὃν ἔτεκεν ἡ παλλακὴ αὐτῆς ἡ Σύρα, (ζ) ἔτεκε δὲ αὐτῷ καὶ Μαχὶρ πατέρα Γαλαάδ. Καὶ Μαχὶρ ἔλαβε γυναῖκα τῷ (η) Ἀσφὶν καὶ Σαφφὶν· καὶ ὄνομα ἀδελφῆς αὐτῶν (ϑ) Μοωχὰ, καὶ ὄνομα τῷ δευτέρῳ (ι) Σαφφαάδ. ἐγεννήθησαν δὲ τῷ Σαφφαὰδ θυγατέρες. Καὶ ἔτεκε (κ) Μοωχὰ γυνὴ Μαχὶρ υἱὸν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ Φαρὲς· καὶ ὄνομα ἀδελφοῦ αὐτῷ (λ) Σὲρ Θ· υἱοὶ αὐτῷ, Οὐλὰμ, καὶ Ῥοκόμ. Καὶ υἱοὶ Οὐλὰμ, Βαδὰμ· οὗτοι υἱοὶ Γαλαάδ, υἱοῦ Μαχὶρ, υἱοῦ Μανασσῆ. Καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ Μαλεχὲθ ἔτεκε τὸν (μ) Ἰσοὺλ, καὶ τὸν Ἀβιέζερ, καὶ τὸν (ν) Μαελά. Καὶ ἦσαν υἱοὶ Σεμιρὰ, (ξ) Ἀὶμ, καὶ Συχὲμ, καὶ (ο) Λακὶμ, καὶ Ἀνιάν. Καὶ υἱοὶ Ἐφραὶμ, (π) Σωθαλὰθ, καὶ Βαρὲδ (ρ) υἱὸς αὐτῆς, καὶ Θαλὰθ υἱὸς αὐτῆς, (σ) Ἐλαδὰ υἱὸς αὐτῆς, (τ) Σαὰθ υἱὸς αὐτῆς, (υ) καὶ Ζαβὰδ υἱὸς αὐτῆς, Σωθελὲ υἱὸς αὐτῆς, (φ) καὶ Ἀζὲρ, καὶ Ἐλεαδὶ. καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς (χ) οἱ ἄνδρες Γὲθ οἱ τεχθέντες ἐν τῇ γῇ, ὅτι κατέζησαν (ψ) τὰ λαβεῖν τὰ κτήνη αὐτῶν. Καὶ ἐπένθησεν Ἐφραὶμ (ω) ὁ πατὴρ αὐτῶν ἡμέρας πολλὰς· καὶ ἦλθον (α) ἀδελφοὶ αὐτῷ τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν. Καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς· καὶ ἔλαβεν ἐν γαστρὶ, καὶ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ (β) Βεεριὰ, ὅτι ἐν κακοῖς ἐγένετο ἐν οἴκῳ μου. Καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς (γ) Σαεραά· καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς κατοικίοις. καὶ ᾠκοδόμησε (δ) τὴν Βαιθωρὼν τὴν κάτω καὶ τὴν ἄνω. καὶ υἱοὶ Ἀζὰν Σεπρὰ, Καὶ Ῥαφὴ υἱὸς αὐτῆς, (ε) Σαρὰφ καὶ Θαλεὲ υἱοὶ αὐτῆς, Θαὲν υἱὸς αὐτῆς. Τῷ Λαοδὰν υἱῷ αὐτῆς, υἱὸς Ἀμιοὰδ, υἱὸς Ἐλισαμαὶ, Τιὸς Νοὺν, υἱὸς Ἰησουὲ, υἱοὶ αὐτῆς. Καὶ κατάσχεσις αὐτῶν καὶ κατοικία αὐτῶν Βαιθὴλ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, (ζ) κατ' ἀνατολὰς (η) Νοαρὰν, ὁρὸς δυσμαῖς Γάζερ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ Συχὲμ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς ἕως Γάζης, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, Καὶ ἕως ὁρίων υἱῶν Μανασσῆ, (ϑ) Βαιθσὰν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, (ι) Θαανὰχ καὶ αἱ κῶμαι (κ) αὐτῆς, Μαγεδὼ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, Δὼρ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. (λ) ἐν ταύτῃ κατῴκησαν υἱοὶ Ἰωσὴφ υἱῷ Ἰσραήλ.

Et filii Bachir; Zemira, & Joas, et Eliezer; & Elithenan, & Amvia, & Jerimuth, & Abiud, & Anathoth, & Elemeth: omnes hi filii Bachir. Et numerus eorum secundùm generationes eorum, principes domorum patriarum eorum, fortes virtute, viginti millia, et ducenti. Et filii Jediel, Bilaan. Et filii Bilaan; Jaus, & Benjamin, & Aoth, et Chanana, et Zathan, & Tharsi, et Achisaar. Omnes hi filii Jediel, principes patriarum, fortes virtute, septem & decem millia, & ducenti, egredientes virtute ad bellandum. Et Sapphin, & Apphin, & filii Or, (d) Asom filius ipsius Aor. Filii Nephthali; Jasiel, Guni, & Aser, & Sellum, filii (e) ejus, Balam filius ejus. Filii Manasse, Esriel, quem peperit concubina ejus Syra: (f) peperit autem ei & Machir patrem Galaad. Et Machir accepit uxorem ipsi Apphin, & Sapphin: & nomen sororis (g) ejus, Moocha: & nomen secundo, Sapphaad. Nata autem sunt ipsi Sapphaad, filiæ. Et peperit Moocha uxor Machir filium: & vocavit nomen ejus, Phares: & nomen fratris ejus, Suros. Filii ejus, Ulam, & Rocom. Et filii Ulam, Badam. Hi filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. Et sorori ejus Malecheth peperit Isud, & Abiezer, & Maela. Et fuerunt filii Semira; Aim, & Sychem, & Lakim, & Aulan. Et filii Ephraim, Sothalath, & Barad filius ejus, & Thaath filius ejus, Elada filius ejus, Saath filius ejus, & Zabad filius ejus, Sothele filius ejus, & Azer, & Elead. Et occiderunt eos viri Geth, qui nati erant in terra; quoniam descenderant ad capiendum pecora eorum. Et luxit Ephraim pater eorum dies multos: & venerunt fratres ejus ad consolandum eum. Et intravit ad uxorem suam: & concepit in utero, & peperit filium: & vocavit nomen ejus, Beria; quoniam in malis factus est in domo (h) mea. Et filia ejus Saraa & in illis residuis. Et ædificavit Bethoron inferiorem, & superiorem. (i) Et filii Ozin; Seera, Et Raphe filius ejus, Saraph, & Thalees filii ejus, Thaen filius ejus. Ipsi Laadan filio ejus, filius Amiud, filius Elisamai, Filius Noun, filius Jesue; filii ejus. Et possessio eorum, & habitatio eorum, Bethel & pagi ejus, ad Orientem Noaran: ad Occidentem, Gazer & pagi ejus, & Sychem & pagi ejus, (k) usque Gazan, Et pagi ejus, Et usque ad fines filiorum Manasse, Bethsaan & pagi ejus, Thanach et pagi ejus, Mageddo et pagi ejus, Dor et pagi ejus. In (l) hac habitaverunt filii Joseph filii Israel.

MS. A. (π) Βοχὲρ, Ζαμιρίας, (ρ) Ἐλιωναὶ, (σ) Ἰερεμοὺθ, καὶ Ἀβιὰ, (τ) Ἐλιὰβέμ· (υ) Βοχόρ. (φ) Ἀδιὴλ, (χ) Ἰεὼς, (ψ) Ἀμιὴλ, καὶ Χαναὰν, καὶ Ἠὰν, καὶ Θαρσὶς, (ω) Ἀδιὴλ, (α) τῷ πολεμεῖν. (β) Σαφεὶμ, καὶ Ἀφεὶμ, (γ) Ἀασὸδ, (δ) καὶ Γωνὶ, καὶ Σαὰρ, (ε) υἱοὶ Βαλά. Τιοὶ Μανασσὴ, (ζ) ἔτεκεν τὸν Μαχὶρ (η) Ἀφφεὶμ καὶ Σεφφεὶμ· (ϑ) Μοοχὰ, (ι) Σαλπαάδ. καὶ ἐγεννήθησαν τῷ Σαλπαὰδ (κ) Μοοχὰ (λ) Σοφές· υἱὸς αὐτῷ, Οὐλάμ. Καὶ υἱοὶ Οὐλὰμ, Βαδάν· (μ) Σὲδ, (ν) Μοολά. (ξ) Ἀείρ, (ο) Λακεὰ, καὶ Ἀνιάμ. (π) Σωθαλὰ, (ρ) υἱοὶ (σ) Ἐλεαδὶ (τ) Νομὶ (υ) Ζαβὲδ (φ) Ἐζὲρ υἱὸς αὐτῷ, καὶ Ἐλεάδ. (χ) ἄνδρες Γαὶθ (ψ) λαβεῖν (ω) πατὴρ (α) οἱ ἀδελφοὶ (β) Βαεριὰ, (γ) Σαασὲ· (δ) Βαιθωρὼν ἡ Ὀζὰν (ε) καὶ Ῥασὲφ, καὶ Θαλὲ υἱοὶ αὐτῷ. Τῷ Γδαδὰ υἱῷ αὐτῷ, Καδαὰν υἱὸς αὐτῷ, Ἀμιὸδ υἱὸς αὐτῷ, Ἐλισαμὰ υἱὸς αὐτῷ, Νὲμ υἱὸς αὐτῷ, Ἰησουὲ υἱὸς αὐτῷ. Καὶ κατάσχεσις (ζ) κατὰ (η) Ναασὴν, (ϑ) Βαιθσὰν (ι) Θαανὰχ (κ) αὐτῆς, καὶ Βαλαὰδ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, Μαγεδὼ (λ) ἐν ταύταις κατῴκησαν οἱ υἱοὶ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 وَبَنُو ٱلْكَافِرِ * رَامُورُ * وَيُوعَاسُ * وَٱلْبَعَارَارُ * وَٱلْعَرِيثُ * وَعَمْرِيثُ * وَبِرْمُوثُ * وَأَفِيَا * وَعَانَاثُوثُ

Filii Chabris, Zumor, Juas, Eliezar, Elazi, Amvi, Jarmoth, Abia, Anathoth, & Alimoth: omnes isti filii Coaboris. 8

9 وَعَالْمُوثُ * كُلُّ هَاؤُلَآءِ بَنُو ٱلْكَافِرِ * وَعَدَدُهُمْ بِجُمْلَتِهِمْ وَهُمْ رُؤُسَآءُ بَيْتِ آبَائِهِمْ وَمَوَالِيدِهِمْ *

Numerus horum omnium qui principes erant domorum suarum paternarum, eorumque posterorum strenuorum ac fortium, erat vigiati duorum millium, ac ducentorum. 9

10 جِبَابِرِ ٱلْقُوَّةِ * ٱثْنَانِ وَعِشْرُونَ ٱلْفًا وَمِائَتَانِ * وَهَاؤُلَآءِ بَنُو ٱشْكَلَ * بَلْهَانَ * وَبَنُو بَلْهَانَ *

Hi sunt filii Aschelis, Belhan: filii Belhanis, Jaus, Benjamin, Ihur, Achnania, Zaton, Tarses, & Hasras: Isti 10

11 يَاعُوسُ * وَبِنْيَامِينُ * وَإِهُودُ * وَكَنْعَنَيَا * وَرَاوُنُ * وَبَرْسَاسُ * وَحَسْرَاسُ * هَاؤُلَآءِ بَنُو ٱشْكَلَ

11 sunt filii Aschelis, fortes ac robusti, vigiati septem millia ducenti, exeuntes ad prælium. Saphan, & Hiphas, filii Ovadis, filii Husæ. Filii Nephtali, Ihasel, Guni, Aisar, & Salum: isti sunt filii Belhæ. 12 13

12 سَدِيدُوا ٱلْقُوَّةِ * سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ ٱلْفًا وَمِائَتَانِ * يَخْرُجُونَ إِلَى ٱلْحَرْبِ * وَسَافَانُ * وَحَافَاسُ * بَنُو عَوَادَ *

Filii Manassis, quos peperit ei ancilla sua, fuerunt Esrachel, & Adonia: eadem peperit Machivem patrem Galaadis. Porrò 14

13 بَنُو حُوسَا * بَنُو نَعْتَالِي * ٱلْهَاصَالُ * وَعُونِي * وَأَيْصَرُ * وَسَالُومُ * هَاؤُلَآءِ بَنُو بَلْهَا * بَنُو مَنَسَّا

14 ٱلَّذِينَ وَلَدَتْ لَهُ جَارِيَتُهُ * أَسْرَاحَلُ * وَأَدُوبِيَا * وَوَلَدَتْ مَاخِيرُ أَبَا جَلْعَادَ * وَمَاخِيرُ أَخَذَ ٱمْرَأَةً

15 وَٱسْمُ أُخْتِهَا مَعَكَا * وَٱسْمُ أَخِيهَا ٱلْكَبِيرِ صَالْفَحَدُ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ

16 بَنُونَ إِلَّا بَنَاتٍ * وَمَعَكَا أَيْضًا أُمُّهُ ٱلَّتِي تَزَوَّجَتْ * وَلَدَتْ أَبْنًا وَسَمَّتْ ٱسْمَهُ فَارَاسَ * وَٱسْمُ أَخِيهِ

17 سَرَسَ * وَبَنُو أُولَيْمَ * أَرَمُ * وَبَنُو أَرَمَ * بَرُونُ * وَهَاؤُلَآءِ بَنُو جَلْعَادَ بْنِ مَاخِيرَ * بْنِ مَنَسَّا * وَأُخْتُهُ

18 مَعَكَا وَلَدَتْ أَشْحُورَ * وَإِفْعَارَارَ * وَسَمْرِيَا * وَأَعِيلُونَ * وَسَامَ * وَأَبْنَعَمَ * وَبَنُو أَفْرَامَ * سُوثَالَحَ *

19 وَبَاحَارَ ٱبْنُهُ * وَبَاحَتُ ٱبْنُهُ * وَٱلدَعَا * وَأَحَاتُ * وَزَافُورُ * وَسُوثَاحُ * وَٱلْبَعَارَارُ * وَأَيْسَا بَنُو عَاثُ *

20 ٱلَّذِينَ وُلِدُوا فِي ٱلْأَرْضِ * وَقَتَلَهُمْ أَهْلُ عَاثٍ * وَٱسْتَعْجَلُوا وَنَزَلُوا يَأْخُذُونَ أَمْوَالَهُمْ * وَحَزِنَ أَبُوهُمْ

21 أَفْرَايِمُ أَيَّامًا كَثِيرَةً * وَعَزَّاهُ إِخْوَتُهُ وَسَلَّوْا قَلْبَهُ * وَدَخَلَ عَلَى زَوْجَتِهِ * فَحَبِلَتْ وَوَلَدَتِ ٱبْنًا

22 وَٱسْمَتْهُ بَارِيَاعَا * لِأَنَّهُ فِي بَيْتِهِ * وَأَبْنَتُهُ وَجَدُوهَا فِي بَيْتِ حُورِينَ ٱلسُّفْلَانِيَّةِ * وَهَاؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ

23 وَلَدُوا * أَسْبَتُ ٱبْنَتُهُ * لِأَنَّهَا كَانَتْ حَكِيمَةً تُطَيِّبُ أَعْلَالَهُمْ * وَطَبَّتِ ٱلْعَادَانَ بْنَ عَمِيهَادَانَ

مِنْ بَنِي أَمُّونَ * وَٱسْمُ أَبِيهِ هُوسَحُ * *

Filii Chabris, Zumor, Juas, Eliezar, Elazi, Amvi, Jarmoth, Abia, Anathoth, & Alimoth: omnes isti filii Coaboris. Numerus horum omnium qui principes erant domorum suarum paternarum, eorumque posterorum strenuorum ac fortium, erat vigiati duorum millium, ac ducentorum. Hi sunt filii Aschelis, Belhan: filii Belhanis, Jaus, Benjamin, Ihur, Achnania, Zaton, Tarses, & Hasras: Isti sunt filii Aschelis, fortes ac robusti, vigiati septem millia ducenti, exeuntes ad prælium. Saphan, & Hiphas, filii Ovadis, filii Husæ. Filii Nephtali, Ihasel, Guni, Aisar, & Salum: isti sunt filii Belhæ. Filii Manassis, quos peperit ei ancilla sua, fuerunt Esrachel, & Adonia: eadem peperit Machivem patrem Galaadis. Porrò Machir duxit uxorem quandam filiam hominum magnatum; hujus sororis nomen erat Maacha, illius autem fratris natu majoris nomen Salefhad, qui non habuit filios, sed filias. Item Maacha mater ejus, quæ matrimonio conjuncta fuit, peperit filium, & vocavit nomen ejus Pheresum; nomen autem fratris ejus Seresum. Filii ulim, Arcam: filii Arcami, Berou; atque hi sunt filii Galaadis, filii Machiris, filii Manassis. Ejus autem soror Maacha genuit Asbonem, Abiazarem, Samariam, Ailonem, Samum, & Aniamum. Filii Aphremi, Sutalah, & Bachar filius ejus, Tabath filius ejus, Eldaa, Ahath, Zabor, Sutah, Eliazar, & Ansa, incolæ Gath, qui nati fuerant in terra illa. Hos occiderunt incolæ Gath, & illico descenderunt ad rapiendas opes eorum: Quare contristatum patrem eorum Ephraimum diebus multis, consolati sunt fratres ejus, & demulserunt cor ejus. Deinde cum uxore sua congressus est, quæ concepit peperitque filium, vocavitq; nomen ejus Bariaa, quia filiatus est domum ejus; Et filiam ejus invenerunt in Bethhorin inferiore: hi verò sunt qui inventi fuerunt, Osiath ejus filia, quoniam erat medica, & medebatur morbis eorum; Eademque medicata est Eladani filio Ammihadanis de filiis Amon, cujus patris nomen erat Hosa. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

24 وَبَنُو بَلْهَانَ * أَلْيَعْوَنُ * وَبَنْيَامِينُ * وَإِهُودُ * وَكَنْعَنَيَا * وَزَاوُنُ * وَبَرْسَاسُ * وَحَسْرَاسُ * هَاؤُلَآءِ بَنُو ٱشْكَلَ

25 سَدِيدُوا ٱلْقُوَّةِ * سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ ٱلْفًا وَمِائَتَانِ * يَخْرُجُونَ إِلَى ٱلْحَرْبِ * وَسَافَانُ * وَحَافَاسُ * بَنُو عَوَادَ *

26 بَنُو حُوسَا * بَنُو نَعْتَالِي * ٱلْهَاصَالُ * وَعُونِي * وَأَيْصَرُ * وَسَالُومُ * هَاؤُلَآءِ بَنُو بَلْهَا * بَنُو مَنَسَّا

Horum hæreditas & regiones erant Bethel, Neapolis, & Anath, cum suburbiis earum; Et secus terminos Manassis, Beth-neapolis, Taanach, Mageddo, Dovar, earumque suburbia: hæ sunt civitates in quibus habitaverant filii Josephi filii Israelis. 28 29

27 ٱلَّذِينَ وَلَدَتْ لَهُ جَارِيَتُهُ * أَسْرَاحَلُ * وَأَدُوبِيَا * وَوَلَدَتْ مَاخِيرُ أَبَا جَلْعَادَ * وَمَاخِيرُ أَخَذَ ٱمْرَأَةً

28 وَمِيرَاثُهُمْ وَمَوَاطِنُهُمْ * بَيْتِيلُ * وَبَابُلُسُ * وَعَانَاثُ * وَمَنَاهَا * وَعَلَى يَمِينِ مَنَسَّا بَيْتُ بَابُلُسَ * وَبَعَجُ

29 وَمَعْدُو * وَدُوَارُ * وَمَنَاهَا * هَذِهِ ٱلصِّيَاعُ ٱلَّتِي سَكَنَ بَنُو يُوسُفَ بْنِ إِسْرَائِيلَ فِيهَا *

דברי הימים א: ח

Ipſe .Malchiel & ,Cheber : Beriah filii Et .eorum ſoror ,Serach & ,Beribah & ,Iſvi & ,Iſvah & ,Imnah ,Aſer Filii
31 30 בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם: וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא
,Paſach Japhlet filii Et .eorum ſororē Suha & ,Chotham & ,Somer & ,Japhlet genuit Cheber Et .Birzavith pater
33 32 אֲבִי בִרְזָוִת: וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־יָפְלֵט וְאֶת־שׁוֹמֵר וְאֶת־חוֹתָם וְאֶת שׁוּעָא אֲחוֹתָם: וּבְנֵי יָפְלֵט פָּסַךְ
ejus fratris Helem filius Et .Aram & ,Jechubbah, Rouhgah & , Achi ,Semer filii Et .Japhlet filii Iſti .Haſvath & ,Bimhal &
35 34 וּבִמְהָל וְעַשְׁוַת אֵלֶּה בְּנֵי יָפְלֵט: וּבְנֵי שֶׁמֶר אָחִי יְרוּדְגָה יְחֻבָּה וְאָרָם: וּבֶן־הֵלֶם אָחִיו
, Hod & ,Beſer .Imrah & ,Beri & ,Suhal & ,Charnepher & ,Suach ,Sophach Filii .Hamal & ,Seles & ,Imnah & ,Sophach
37 36 צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֶׁלֶשׁ וְעַמָּל: בְּנֵי צוֹפַח סוּחַ וְחַרְנֶפֶר וְשׁוּעָל וּבְרִי וְיִמְרָה: בָּצַר וְהוֹד
,Channiel & ,Arach ,Hulla filii Et .Ara & ,Piſphah & ,Jephunneh , Jether filii Et .Beera & ,Ithran & ,Silſah & ,Sammah &
39 38 וְשַׁמָּא וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן וּבְאֵרָא: וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה וּפִסְפָּה וְאָרַע: וּבְנֵי עֵלָא אֶרַח וְחַנִּיאֵל
eos generaliter ordinando & ,principum capita ,viribus fortes ,electi familiarum domus .capita Aſer filii iſti Omnes .Riſia &
40 וְרִצְיָא: כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָשֵׁר רָאשֵׁי בֵּית הָאָבוֹת בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חַיִל רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִם וְהַתְיֻחָשָׁם
.millia ſex & ,viginti viri eorum numerus : bello in militiam ad
בַּצָּבָא לַמִּלְחָמָה מִסְפָּרָם אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אָלֶף:

CAP. VIII. ח

Raphah & ,quartum Nochah .tertium Achrach & ,ſecundum Asbel ,ſuum primogenitum Belah genuit Binjamin Et
2 1 וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח הַשְּׁלִישִׁי: נֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא
, Ghera Et .Achoach & ,Nahaman & ,Abiſuah Et .Abiud & , Ghera & ,Addar ,Belah ipſi filii fuerunt Et .quintum
4 3 הַחֲמִישִׁי: וַיִּהְיוּ בָנִים לְבֶלַע אַדֹּר וְגֵרָא וַאֲבִיהוּד: וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וְאָחוֹחַ:
5 in eos tranſtulit & ,Ghebah habitantium familiarum .capita ipſi iſti : Echud filii iſti Et .Churam & ,Sephuphan &
6 וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם: וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵחוּד אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי גֶּבַע וַיְגַלוּם אֶל־
genuit Sacharaim Et .Achichud &,Huzzah genuit & ; eos tranſtulit ipſe : Gherah & ,Achijah &,Nahaman Et .Manachath
8 7 מְנָחַת: וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הִגְלָם וְהוֹלִיד אֶת־עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיחוּד: וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד
, Sibiah &,Jobab ,ſua uxore Chodes de genuit Et .ſuas uxores Baharab & ,Chuſim ipſas .eam mittendo à ,Moab agro in
9 בְּשָׂדֵה מוֹאָב מִן־שִׁלְחוֹ אוֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשָׁיו: וַיּוֹלֶד מִן־חֹדֶשׁ אֶשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא
genuit Chuſim de Et .patrum capita ejus filii iſti : Mirmah & , Sachiah & , Jehus Et .Malcham & ,Meſa &
11 10 וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם: וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־שַׁכְיָה וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָּנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת: וּמֵחֻשִׁים הוֹלִיד
.ejus filias & ,Lod & ,Ono ædificavit Ipſe .Samed & ,Misham & ,Heber ,Elphahal filii Et .Elphahal & ,Abitub
12 אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־אֶלְפָּעַל: וּבְנֵי אֶלְפָּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא בָּנָה אֶת־אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ:
,Achio Et .Ghath habitatores fugaverunt Ipſi .Ajalon habitantiū familiarum .capita ipſi : Semah & ,Berihah Et
14 13 וּבְרִיעָה וְשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי אַיָּלוֹן הִמָּה הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַּת: וְאַחְיוֹ
,Zebadiah Et .Berihah filii Jocha & ,Iſphah & ,Michael Et .Hader & ,Harad & ,Zebadiah Et .Jeremoth & ,Saſac
16 15 שָׁשָׁק וְיִרְמוֹת: וּזְבַדְיָה וַעֲרָד וְעֵדֶר: וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה: וּזְבַדְיָה
17 , Elihenai Et .Zabdi &,Zichri &,Jachim Et .Elphahal filii Jobab & , Izliah & ,Iſmeral Et .Cheber &,Chizchi & ,Meſullam &
18 וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר: וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל: וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי: וְאֶלְיְעֵינַי
20 19 ,Habdon Et .Eliel & , Heber & , Iſphan Et .Simhi filii Simrath & ,Beraiah & ,Hadaiah Et .Eliel & , Sillethai &
22 21 וְצִלְּתַי וְאֶלִיאֵל: וְעַדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי: וְיִשְׁפָּן וְעֶבֶר וְאֶלִיאֵל: וְעַבְדּוֹן
23 ,Samſerai Et .Saſac filii Peniel & ,Iphdeiah Et ,Hanthoth jah & , Helam & , Chananiah Et .Chanan & , Zichri &
25 24 וְזִכְרִי וְחָנָן: וְחֲנַנְיָה וְעִילָם וְעַנְתֹתִיָּה: וְיִפְדְּיָה וּפְנוּאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק: וְשַׁמְשְׁרַי
26 .ſuas generationes ad patrum capita Iſta .Jerocham filii Zichri & ,Elijah & , Jahareſiah Et .Hathaliah & ,Secharish &
28 27 וּשְׁחַרְיָה וַעֲתַלְיָה: וְיַעֲרֶשִׁיָה וְאֵלִיָּה וְזִכְרִי בְּנֵי יְרֹחָם: אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְתוֹלְדוֹתָם
.Mahachah ejus uxoris nomen & : ghibhon-Abi habitaverunt Ghibhon in Et .Jeruſalaim in habitaverunt iſta Capita
29 רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם: וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי גִבְעוֹן וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה:

Verſio VULG. LAT.

Filii Aſer ; Jemna, & Jeſua, & Jeſſui, & Baria, & Sara ſoror eorum. Filii autem Baria ; Heber, & Melchiel: 30 31
ipſe eſt pater Barſaith. Heber autem genuit Jephlat, 32
& Somer, & Hotham, & Suaa ſororem eorum. Filii 33
Jephlat ; Phoſech, & Chamaal, & Aſoth : hi filii
Jephlat. Porrò filii Somer ; Ahi, & Roaga, & Haba, 34
& Aram. Filii autē Helem fratris ejus; Supha, & Jem- 35
na, & Selles, & Amal. Filii Supha ; Sue, Harna- 36
pher, & Sual, & Beri, & Jamra, Boſor, & Hod, & 37
Samma, & Saluſa, & Jethran, & Bera. Filii Je- 38
ther ; Jephone, & Phaſpha, & Ara. Filii autem 39
Olla ; Aree, & Haniel, & Reſia. Omnes hi filii 40
Aſer, principes cognationum, electi atque fortiſſimi
duces ducum : numerus autem eorum ætatis quæ
apta eſſet ad bellum, viginti ſex millia.

CAP. VIII.

BEnjamin autem genuit Bale primogenitum ſuum, 1
Asbel ſecundum, Ahara tertium, Nohaa quartum, 2
& Rapha quintum. Fuerúntque, filii Bale ; Addar, 3
& Gera, & Abiud, Abiſue quoque & Naaman, & 4
Ahoe, Sed & Gera, & Sephuphan, & Huram. Hi 5 6
ſunt filii Ahod, principes cognationum habitantium
in Gabaa, qui tranſlati ſunt in Manahath. Naman 7
autem, & Achia, & Gera, ipſe tranſtulit eos, & genuit
Oza, & Ahiud. Porrò Saharaim genuit in regione 8
Moab, poſtquàm dimiſit Huſim & Bara uxores ſuas.
Genuit autem de Hodes uxore ſua Jobab, & Sebia, 9
& Moſa, & Molchom, Jehus quoque, & Sechia, & 10
Marma. Hi ſunt filii ejus, principes in familiis ſuis.
Mehuſim verò genuit Abitob, & Elphaal. Porrò filii 11 12
Elphaal; Heber, & Miſaam, & Samad : hic ædifica-
vit Ono, & Lod, et filias ejus. Baria autē et Sama, 13
principes cognationum habitantium in Aialon : hi
fugaverunt habitatores Geth. Et Ahio, & Seſac, et Je- 14
rimoth, Et Zabadia, et Arod, et Heder, Michael 15 16
quoque, et Jeſpha, et Joha, filii Baria. Et Zabadia, 17
et Moſollam, et Hezeci, et Heber, Et Jeſamari, et 18
Jezlia, et Jobab filii Elphaal, Et Jacim, et Zechri, 19
et Zabdi, Et Elioenai, et Selethai, et Eliel, Et A- 20 21
daia, et Baraia, et Samarath, filii Semei. Et Jeſphan, 22
et Heber, et Eliel, Et Abdon, et Zechri, et Hanan, 23
Et Hanania, et Ælam, et Anathothia, Et Jephdaia, 24 25
et Phanuel, filii Seſac. Et Samſari, et Sohoria, et 26
Otholia, Et Jerſia, et Elia, et Zechri, filii Jeroham. 27
Hi patriarchæ, et cognationum principes, qui habi- 28
taverunt in Jeruſalem. In Gabaon autem habitave- 29
runt Abigabaon, et nomen uxoris ejus, Maacha:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܚܬܝܡ ܐܝܥܡ ܥܒܫ. ܥܒܐ. ܥܒܫ. ܚܙܝܐ. ܣܗܢܝ ܣܗܝܡ. * ܣܚܬ 30
31
ܚܙܝܐ. ܣܟ. ܣܥܚܡܠ. ܐܝܒ ܐܚܕ ܐܝܒ. * ܣܟ ܐܚܕ ܐܝܒ ܚܫܟ. ܣܥܒܐ. 32
ܚܫܟ. ܣܚܡ ܣܗܝܡ. ܣܥܒܐ ܣܗܝܡ. * ܚܬܝܡ ܐܝܒ ܐܚܕ. ܣܗܝ. ܣܥܒܐ ܣܥܒܐ ܣܥܒܐ. ܚܫܟ. 33
ܚܬܝܡ ܐܝܒ ܐܚܕ.**

* ܐܝܙ. ܣܢܝܐܠ. ܣܥܒܐ ܚܬܝܡ ܐܝܒ ܐܚܕ. ܘܒܥ ܚܒ ܐܚܕ ܐܝܒ. ܚܝܣܥܒ ܣܥܒܐ. 39
ܣܠ. ܘܒܥ ܐܝܒ ܐܚܕ. ܐܝܒ ܣܥܚܢ ܣܥܒܐ ܚܣܠ ܐܝܒ ܣܥܒ ܣܥܒܐ. ܚܝܐ ܚܫܝ 40

ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒܐ. * ܣܥܒ *

* ܣܥܒܐ ܐܝܒ ܚܟ ܚܟ ܚܒ. ܚܟ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ 1
2
ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ.
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ.
3
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ ܚܟ ܚܟ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 4
5
* ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 6
ܣܥܒ ܐܝܒ ܚܟ ܚܟ. ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ.
ܣܥܒ ܐܝܒ.**

* ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 11
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒ ܐܝܒ. 12
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 13
14
ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 15
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 16
ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ.
ܣܥܒ ܐܝܒ.**

24
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. * ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 25
ܣܥܒ ܐܝܒ.**

28
* ܣܥܒ ܐܝܒ ܐܚܕ ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. 29
ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ. ܣܥܒ ܐܝܒ.

Filii Afir, Jemna, Seva, Sevi, Beria, & Sa- 30
rah ſoror eorum. Filii Beriæ, Habar, & 31
Malchiel qui eſt pater Bar-zith. Haphar 32
genuit Phelet, Somir, Hothom, & Sue ſororē 33
eorum. Filii Pheleti, Phaſach, Bemhal, &
Aſuth : hi ſunt filii Pheleti.

Arah, Hananael. Hi ſunt filii Afir, primo- 39
res familiarum patrum ſuorum, ſuis ſeculis 40
valentiſſimi robore, principes magnatum :
quorum cenſus in militia bellica ſecundùm
numerum eorum, fuit viginti ſex millium vi-
rorum.

CAP. VIII.

BEnjamin autem genuit Balaa primogeni- 1
tum ſuum, Chebar ſecundum, Sechol ter- 2
tium, Gera quartum, Naaman quintum,
Ahi ſextum, Arus ſeptimum, Mochim octa- 3
vum, Hoſim nonum, & Adar decimum. Fu- 4
erunt autem filii Balai, Abdo, Gera, Abi- 5
hur, Abiſu, Naaman, Ahia, Sophim, 6
Hopham, & Ahiram. Hi ſunt filii Abi-
huris, & hi ſunt primores patrum ſuorum
per familias ſuas : hi migrârunt in deſertum
Naaman.

Genuit inquam ex Haras uxore ſuâ, Joba- 9 10
bum, Sebiam, Malchumum, Manaſſem,
Sariam, Jermonam, & Sebaſum : hi ſunt
filii ejus, primores *familiarum* paterna-
rum. Mahſim genuit Ihubat, & Eliphe- 11 12
legh. Filii Elipheleghi, Obir, Maſiam,
& Somir : & is ædificavit Jo, Lud ac pa- 13
gos ejus, Fuítque princeps patrum ſuper 14
habitatores Gath. Siſac, Jermoth, Ze- 15
badia, Azur, Adi, Manchel, Anſiphi, E- 16
bron, Zabdi,

Hanani, Hanania, Ulam, Anathoth, Phe- 24 25
raja, & Phael, & filii Siſac, & Semirx.

Hi ſunt primores patrum per generationes 28
ſuas : hi ſunt qui antea habitabant in Jeruſa- 29
lem. In Gebaon autem habitabat pater Ge-
baonis, cujus uxoris nomen erat Maacha.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Τοὺς Ἀσὴρ, Ἰεμνὰ, καὶ (μ) Σουΐα, καὶ Ἰσουὶ, καὶ Βεριὰ, καὶ Σορὰ ἀδελφὴ αὐτῶν. Καὶ υἱοὶ (ν) Βεριὰ, Χάβερ, καὶ Μελχιήλ· (ξ) οὗτος πατὴρ Βερδαίθ. Καὶ Χάβερ ἐγέννησε τὸν (ο) Ἰαφλὴτ, καὶ τὸν (π) Σαμὴρ, καὶ τὸν Χωθὰν, καὶ τὸν Σωλὰ ἀδελφὸν αὐτῶν. Καὶ υἱοὶ (ρ) Ἰαφλὴτ, Φασὲκ, καὶ Βαμαὴλ, καὶ Ἀσίθ· οὗτοι υἱοὶ (σ) Ἰαφλήτ. Καὶ υἱοὶ (τ) Σωμὴρ, Ἀχεὶ, καὶ Ῥοογὰ, καὶ Ἰαβὰ, καὶ Ἀρὰμ, Καὶ Βανὴ Ἐλὰμ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, (υ) Σωφὰ, καὶ Ἰμαρὰ, καὶ Βασὰν, καὶ Σοὺδ, καὶ Ἀμάλ. Τοὺς (φ) Σωφὰς, Σουὲ, καὶ Ἀρναφὰρ, καὶ (χ) Σουδὲ, καὶ Βαεὶν, καὶ Ἰμεσὶν, Καὶ Βασὰν, καὶ Σαμὰ, καὶ Σηλισὰ, καὶ (ω) Ἰεθρὰ, καὶ Βεηρά. Καὶ υἱοὶ (α) Ἰεθὴρ, Ἰεφινὰ, καὶ Φασφὰ, καὶ Ἀρά. Καὶ υἱοὶ (β) Ὀλὰ, Ὀρὲχ, (γ) Ἀνιὴλ, καὶ Ῥασιά. Πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἀσὴρ, πάντες ἄρχοντες πατριῶν, ἐκλεκτοὶ δυνάμει δυνάμει, ἄρχοντες ἡγούμενοι. (δ) ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς παράταξιν τῆς (ε) πολεμικῆς, ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνδρῶν ἑκατὸν εἰκοσὶ χιλιάδες.

Filii Aser, Jemna, & Suia, & Isui, & Beria, & Sore soror eorum. Et filii Beria; Chaber, & Melchiel. Hic pater Berthaïth. Et Chaber genuit Japhlet, & Samer, & Cholham, & Sola sororem eorum. Et filii Japhlet; Phasec, & Bamael, & Asith. Hi filii Japhlet. Et filii Semmer; Achi, et Rooga, & Jaba & Aram, Et (m) Bane Elam fratris ejus, Sopha, & Imana, & Salles, & Amal. Filii Sophas, Sue, & Arnaphar, & Suda, & Barin, & Imran, Et Basan, & Oa, & Sama, & Salisa, & Jethra, & Beera. Et filii Jether; Jephona, et Phaspha, et Ara. Et filii Ola; Orech, Aniel, & Rasia. Omnes hi filii Aser, omnes principes patriarum, electi, fortes virtute, (n) principes duces. Numerus eorum in aciem ad pugnandum, numerus eorum viri viginti sex millia.

MS. A. (μ) Ἰεσουὰ, καὶ Ἰεσουὶ, καὶ Βαεὶὰ, καὶ Σαρὰ ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν. (ν) Βαεὶὰ, (ξ) αὐτὸς πατὴρ Βερζαέθ. (ο) Ἰαφλὴτ, (π) Σωμὴρ, (ρ) Ἰαφαλὴτ, Φισηχὲ, Βαμαὴλ, Σωμὴρ, Ἀχοὺ, Ῥασγὰ, καὶ Ὀβὰ, καὶ Ἀρὰμ, Καὶ υἱὸς Ἐλὰμ ἀδελφοῦ (υ) Σωφὰρ, (φ) Σωφὰ, Συὲ, Ἀρναφὰρ, (χ) Σουὰλ, καὶ Βαεὶ, καὶ Ἰεμεσὶ, Καὶ Βασὰς, (ψ) Σωμρὰ, (ω) Ἰεθὲρ, (α) Ἰεθὲς, (β) Ὠλὰ, (γ) καὶ Ἀνιὴλ, (δ) ἀειθμὸς (ε) πολεμικῆς, ἄνδρες

ΚΕΦ. η'.

Καὶ Βενιαμὶν ἐγέννησε (α) Βαλὲ πρωτότοκον αὐτῶ, καὶ Ἀσβὴλ τὸν δεύτερον, (β) Ἀαρὰ τὸν τρίτον, (γ) Νωὰ τὸν τέταρτον, καὶ (δ) Ῥαφὰ τὸν πέμπτον. Καὶ ἦσαν υἱοὶ τῷ Βαλὲ, (ε) Ἀδὶς, καὶ Γηρὰ, καὶ Ἀβιούδ, Καὶ (ζ) Ἀβισαοὺδ, καὶ (η) Νοαμὰ, καὶ Ἀχιὰ, Καὶ Γηρὰ, καὶ Σεφουφὰμ, καὶ Οὐρὰμ. Οὗτοι υἱοὶ (θ) Ἀὼδ, οὗτοί εἰσιν ἀρχοντες πατριῶν τοῖς κατοικοῦσι Γαβαέθ· καὶ μετῴκισαν αὐτοὺς εἰς (ι) Μαχαναθὶ, Καὶ Νοομὰ, καὶ Ἀχιὰ, καὶ Γηρά· οὗτος (κ) ἐσχλαὰμ, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἀζὰ, καὶ τὸν (λ) Ἰαχειχέθ. Καὶ (μ) Σααεὶν ἐγέννησεν ἐν τῇ πεδίῳ Μωὰβ μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν (ν) Ὡσὶν καὶ τὴν Βααδὰ γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Ἀδὰ γυναικὸς αὐτοῦ τὸν (ξ) Ἰωλὰβ, καὶ τὸν Σεβιὰ, καὶ τὸν (ο) Μισὰ, καὶ τὸν (π) Μελχὰμ, Καὶ τὸν (ρ) Ἰεβοὺς, καὶ τὸν (σ) Ζαβιὰ, καὶ τὸν Μαρμά· οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν. Καὶ ἐκ τῆς (τ) Ὡσὶν ἐγέννησε τὸν (υ) Ἀβιτὼλ, καὶ τὸν Ἀλφαὰλ. Καὶ υἱοὶ (φ) Ἀλφαὰλ, Ὠβὴδ, (χ) Μισαὰλ, Σεμμὴρ· οὗτος ᾠκοδόμησε τὸν (ψ) Ὠνὰν, καὶ τὸν (ω) Λὼδ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς· Καὶ (α) Βεριὰ, καὶ Σαμά· οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν τοῖς κατοικοῦσιν (β) Αἰλὰμ, καὶ οὗτοι ἐξῆλίαξαν τοὺς κατοικοῦντας Γέθ. Καὶ (γ) ἀδελφὸς αὐτῶ Σωσὰκ, καὶ (δ) Ἀεισωὲθ, Καὶ Ζαζαδία, καὶ Ὠρὴδ, καὶ Ἐδὲρ, Καὶ Μιχαὴλ, καὶ (ε) Ἰεσφὰ, καὶ Ἰωβὰ, υἱοὶ Βεριά. Καὶ Ζαζαδία, καὶ Μοσολλὰμ, καὶ Ἀζαχὶ, καὶ Ἀβὲρ, Καὶ (ζ) Ἰσαμσὶ, καὶ Ἰεξλία, καὶ Ἰωβαὲβ, υἱοὶ Ἐλφαάλ. Καὶ Ἰακὶμ, καὶ (η) Ζαχρὶ, καὶ Ζαβδὶ, Καὶ (θ) Ἐλιωναῖ, καὶ Σθηδὶ, καὶ Ἐλιηλὶ, Καὶ Ἀδαΐα, καὶ (ι) Βασγία, καὶ Σαμβράθ, υἱοὶ (κ) Σαμαΐθ· Καὶ Ἰεσφὰν, καὶ Ὠβὴδ, καὶ Ἐλιὴλ, Καὶ Ἀβδὼν, καὶ (λ) Ζιχρὶ, καὶ Ἀνὰν, Καὶ Ἀνανία, καὶ Ἀμβεὶ, καὶ (μ) Αἰλὰμ, καὶ Ἀναθωθὶ, Καὶ Ἰαθὶν, καὶ Ἰσραδίας, καὶ Φανουὴλ, υἱοὶ Σωσάκ. Καὶ (ν) Σαμσαρὶ, καὶ Σαασίας, καὶ Γοδολία, Καὶ Ἰαχαασία, καὶ (ξ) Ἐεσὶ, καὶ Ζιχρὶ (ο) υἱὸς Ἰερὰμ. Οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν κατ' ἡγήσεις αὐτῶν· (π) ἄρχοντες οὗτοι κατῴκησαν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐν Γαβαὼν κατῴκησε πατὴρ Γαβαών· καὶ ὄνομα (ρ) γυναικὶ αὐτοῦ (σ) Μοαχά.

CAP. VIII.

Et Benjamin genuit Bale primogenitum suum, & Asbel secundum, Aara tertium, Noa quartum, & Rapha quintum. Et fuerunt filii Bale; Adir, & Gera, & Abiud. Et Abessue, & Noama, (a) & Achia: Et Gera, & Sephuphan, & Huram. Hi filii Aod: hi sunt principes patriarum habitantibus Gabee. Et transtulerunt eos in Machanathi. Et Nooma, & Achia, & Gera: hic (b) Ieglaam: & genuit Aza, & Iachicho. Et Saarin genuit in campo Moab, postquàm ipse dimisit Osin, et Baada (c) uxorem suam. Et genuit ex Ada uxore sua Jolab, & Sebia, & Misa, & Melchas, Et Jeus, & Zabia, & Marma. Hi principes patriarum. Et (d) de Osin genuit Abitol, & Alphaal. Et filii Alphaal; Obed, Misual, Semmer. Hic ædificavit Onan, & Lod, & pagos ejus. Et Beria, & Sama: hi principes patriarum, habitantibus Ælam: & hi persequuti sunt eos, qui habitabant Geth. Et (e) frater ejus Sosec, & Arimoth, Et Zabadia, & Obed, & Eder, Et Michael, & Jespha, & Joda, filii Beria. Et Zabadia, & Mosollam, & Azaci, & Abar, Et Ismari, & Jexlias, et Jobab, filii Elphaal. Et Jacim, & Zichri, & Zabdi, Et Elionai, et Salathi, et Eliel, Et Adaia, et Baraia, et Samarath, filii Samaith. Et Jesphan, et Obed, et Eliel, Et Abdon, et Zechri, et Anan, Et Anania, et Ambri, et Ælam, et Anathoth, Et Jathin, et Jephadias, et Phanuel, filii Sosec. Et Samsari, et Saarias, et Gotholia, Et Jarasia, et Eria, et Zechri (f) filius Iroam. Hi principes patriarum secundùm generationes suas: principes hi habitárunt in Hierusalem. Et in Gabaon habitavit (g) pater Gabaon: et nomen uxori ejus, Maacha.

MS. A. (α) τὸν Βὰλὲ (β) καὶ Ἀαρὰ (γ) Καὶ Νωὰ (δ) Ῥαφὴ (ε) Ἀρὲδ, (ζ) Ἀβισουὲ, (η) Μααμὰν, Καὶ Γηρὰ, καὶ Σωφὰν, καὶ Ἀχραμ, καὶ Ἰωὶμ. Οὗτοι (θ) Ὠδὶ, (ι) Μαεχαθὶ, (κ) Ἰσλαὰμ, (λ) Ἰαχχαέλ. (μ) Σααρὶμ (ν) Ὡσὶμ καὶ τὴν Βααρὰ (ξ) Ἰωβαὲβ, (ο) Μωσὶ, (π) Μελχὰμ, (ρ) Ἰεσὺς, (σ) Σεβιὰ, (τ) Ὡσὶμ (υ) Ἀβιτὼβ, (φ) Ἀλφαὰ, (χ) καὶ Μισαὰλ, (ψ) Ὠνὼ, (ω) Λὼδ, (α) Βαεὶὰ, (β) Ἀλὰμ, (γ) οἱ ἀδελφοὶ (δ) Ἰαειμοὺδ, Καὶ Ἀζαζαδία, καὶ Ἀρὼδ, καὶ Ὠδὲρ, (ε) Εσφὰν, καὶ Ἰωαχὰ, καὶ Ἰεζιὰ, υἱοὶ Βαεὶὰ. (ζ) Ἰσαμψὶ, καὶ Ἰεζλία, (η) Ζεχρὶ, (θ) Ἐλιωναὶ, καὶ Σθηὶ, Ἐλιηλὶ, (ι) Βαεὶὰ, καὶ Βαραΐα, (ια) Σαμαΐ. Καὶ Ἐσφὰν, (λ) Ζοχρὶ, (μ) Ἀηλὰμ, καὶ Ἀναθωθιὰ, Καὶ Ἀδεὶν, καὶ (ω) Ἰσραδία, (ν) Σαμσεία, καὶ Σαασία, καὶ Γοδολίας, (ξ) Ἠλιὰ, (ο) υἱοὶ Ἰερεμὰ. (π) ἀρχηγοὶ (ρ) τῇ γυναικὶ (σ) Μααχά. Καὶ υἱὸς αὐτῇ πρωτότοκος

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وَبَنُو اَسِيرَ * يَمْنَا * وَاِسْوَا * وَاِسْوِي * وَبَرِيَاعَا * وَسَرَاحُ اُخْتُهُمْ * وَبَنُو بَرِيَاعَا * حَافَارُ * وَمِيكَائِيلُ

Filii Asiris, Jemna, Asua, Asui, Beriaa, & Serah soror eorum. Filii Beriaæ, Habar, & Michael qui fuit pater Barziathæ. Abbar genuit Baletum, Semirum, Hothamum, & Jesuam sororem eorum. Filii Baleti, Arab, Hananel.

هُوَ اَبُو بَرْزِيَاتَ * وَاَحْمَرُ اَوْلَدَ بَالِطَ * وَسَامِيرَ * وَحُوثَامَ * وَاِيسُوعَ اُخْتَهُمْ * وَبَنُو بَالِطَ * اَرَاحُ

حَاثَانَائِيلُ **

Omnes isti sunt filii Asiris, principes familiarum suarum paternarum: quorum numerus erat viginti sex millium.

CAP. VIII.

وَبِنْيَامِينُ اَوْلَدَ بَالِعَ بِكْرَهُ * وَاَخَافِرَ * وَاَشْكُولَ * وَالْعَارَ * وَالنَّعْمَنَ * وَاَخِي * وَاَرُوسَ * وَاَمِيمَ * وَاَحِسِيمَ * وَاَدَارَ * وَصَارَ لِبَالِعَ بَنُونَ * وَهُمْ اَقْوَادٌ * وَاَعْرَا * وَاَفِهُودَ * وَاَفِسْعَ * وَنَعْمَنَ * وَاَحِيَا * وَسَافِيمَ * وَحُوفِيمَ * وَاَحِيرَامَ * وَهَاؤُلَاءِ بَنُوا اَفِهُودَ اَلرُّوسَاءُ عَلَى جَمِيعِهِمْ وَدَحَلُوا اِلَى بَرِيَّةِ نَعْمَنَ **

Benjamin autem genuit Balaum primogenitum suum, & Ahaberem, Escholem, Gharem, Naamanem, Achium, Arusum, Amtimum, Abisimum, & Adarem. Balaus habuit filios, & sunt Aphuad, Agra, Abihud, Abisaa, Naaman, Ahia, Saphim, Hophim, & Abiram. Hi sunt autem filii Abihudis principes omnium, & hi ingressi sunt desertum Naamanem.

وَاَوْلَدَ اَفِهُودَ مِنْ حَرَسِ اِمْرَاَتِهِ لِيُوبَابَ * لِصَافِيَا * وَلِمَلْكُومَ * اَيُّوبَ * وَلِمَاسَا * وَلِسَارِيَا * وَلِيَرْمَانَا * وَلِيَاصِبِفَسَ * هَاؤُلَاءِ بَنُو رَيِيسِ اَلْآبَاءِ * نَحْسِيمُ اَوْلَدَ بِحَاطُوفَ * وَلِلِنْقَاعِ * وَبَنُو اَلنِّقَاعِ * عُوفِيرَ * وَمِسْلَمَ * وَسَامِيرَ * وَهُوَ اَلَّذِي بَنَى لِاَبُوبَ * وَلِاَلِيُّودَ * وَمَنَاهَا * وَصَارُوا رُؤَسَاءَ اُمَّةِ اَبَائِهِمْ * لِاَنَّهُمْ جَلَسُوا فِي عَنْ * وَسِيسَافَ * وَيَرْمُوثَ * وَزَافَدِيَا * وَعَارُودَ وَعَادِي * وَمَاثَاحِيلَ * وَسِفِي * وَعَمْرُونَ * وَدَوِي **

Genuit inquam Abihud ex Haraſe uxore ſua, Jobabum, Sebiam, Malchumum, Jobum, Manaſſem, Sariam, Jermanam, & Jaſibaſum: hi ſunt filii principis patrum. Mahſim genuit Chatobum, et Eliphaghum. Filii Eliphaghi, Obir, Maſlam, et Samir (atque is eſt qui ædificavit Abubem, et Eliudem, earumque ſuburbia,) Factique ſunt principes gentis patrum ſuorum; habitaverunt enim in Gaza. Siſac autem, et Jermoth, Zebadia, Azur, Adi, Menachel, Neſiphi, Ebron, Zabri.

هَاؤُلَاءِ كُلُّهُمْ بَنُو اَسِيرَ رُؤَسَاءُ بَيْتِ اٰبَائِهِمْ * وَعَدَدُهُمْ سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ اَلْفًا * اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ *

Omnes iſti ſunt filii Aſiris, principes familiarum ſuarum paternarum: quorum numerus erat viginti ſex millium.

Hanani, Hanania, Ulam, Anathoth, Phaaria, et Phinael, filii Siſac, et Samariæ:

وَحَانَانِي * وَحَانَنْيَا * وَعُولَامَ * وَعَانَاثُوثَ * وَفَرْيَا * وَفِينَائِيلُ * بَنُو سِيسَاقَ * وَسَمَرْيَا **

Iſti primores familiæ ſuæ paternæ, ſtirpisque ſuæ, commorati ſunt initio in Jeruſalem. In Gabaone verò habitavit pater Gabaonis: et nomen uxoris ejus, Maacha.

هُمْ رُؤَسَاءُ بَيْتِ اٰبَائِهِمْ وَسِلِهِمْ * وَهُمْ قَعَدُوا بِاُورُسَلِيمَ اَبْتِدَاءً * وَفِي قَبْعُونَ قَعَدَ اَبُو قَبْعُونَ * وَاِسْمُ اِمْرَاَتِهِ مَعَكَا *

דברי הימים א: ט

genuit Michloth Et .Zecher &, Achio &, Ghedor Et .Nadab &, Bahal &, Chis &, Sur &; Habdon primogenitus ejus filius Et

30 31 וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנָדָב: 32 וְגֵדוֹר וְאַחְיו וְזֶכֶר: וּמִכְלוֹת הוֹלִיד

genuit Ner Et .suis fratribus cum Jerusalaim in habitaverunt suorum fratrum regione è isti etiam Et .Simeah

33 אֶת שִׁמְאָה וְאַף הֵמָּה נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלַם עִם אֲחֵיהֶם: וְנֵר הוֹלִיד

.Esbahal &, Abinadab &, Malchisuah &, Jehonathan genuit Saul &: Saul genuit Chis &: Chis

34 אֶת קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת יְהוֹנָתָן וְאֶת מַלְכִּי שׁוּעַ וְאֶת אֲבִינָדָב וְאֶת אֶשְׁבָּעַל:

.Achaz &, Taareah &, Melech &, Pithon: Michah filii Et .Michah genuit Meribbahal &: Meribbahal, Jehonathan filius Et

35 34 וּבֶן יְהוֹנָתָן מְרִיב בַּעַל וּמְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת מִיכָה: וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַחְרֵעַ וְאָחָז:

.Mosa genuit Zimri Et .Zimri &, Hazmaveth &, Halemeth genuit Jehoaddah &: Jehoaddah genuit Achaz Et

36 וְאָחָז הוֹלִיד אֶת יְהוֹעַדָּה וְיהוֹעַדָּה הוֹלִיד אֶת עָלֶמֶת וְאֶת עַזְמָוֶת וְאֶת זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת מוֹצָא:

ista &; filii sex Asel ipsi Et .ejus filius Asel, ejus filius Elhasah, ejus filius Raphah: Binha genuit Mosa Et

38 37 וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת בִּנְעָא רָפָה בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ: וְלְאָצֵל שִׁשָּׁה בָנִים וְאֵלֶּה

.Asel filii isti omnes .Chanan &, Hobadiah &, Sehariah &, Ismahel &; ejus primogenitus Hazricham: eorum nomina

שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם בְּכֹרוֹ וְיִשְׁמָעֵאל וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל:

viri Ulam filii fuerunt Et .tertius Eliphelet &, secundus Jehus, ejus primogenitus Ulam: ejus fratris Hesech filii Et

40 39 וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכוֹרוֹ יְעוּשׁ הַשֵּׁנִי וְאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִישִׁי: וַיִּהְיוּ בְנֵי אוּלָם אַנְשֵׁי

.Binjamin filiis de isti Omnes .quinquaginta &, centum, filiorum filios &, filios multiplicantes &, arcum tendentes robore fortes

גִבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וְרַבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן:

CAP. IX.

Babel in sunt translati .Jehudah &: Israel regum libro *super* scripti ipsi ecce &; *sunt genealogizati* Israel omnis Et

1 וְכָל יִשְׂרָאֵל הִתְיַחְשׂוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הָגְלוּ לְבָבֶל

.Nethinim &, Levitæ, sacerdotes, Israel, suis urbibus in sua possessione in qui primi *habitantes* Et *sua prævaricatione in*

2 בְּמַעַל: וְהַיֹּשְׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים:

,Hammihud filius Huthai .Menasseh &, Ephraim filiis de &; Binjamin filiis de &, Jehudah filiis de habitaverunt Jerusalaim in Et

3 4 וּבִירוּשָׁלַם יָשְׁבוּ מִן בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן בְּנֵי בִנְיָמִן וּמִן בְּנֵי אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה: עוּתַי בֶּן עַמִּיהוּד

filiis de Et .ejus filii &, primogenitus Hasaiah Siloni de Et .Jehudah filii Peres filiis de, Bani filii, Imri filii, Homri filii

5 6 בֶּן עַמְרִי בֶּן אִמְרִי בֶּן בָּנְיָמִן בְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן יְהוּדָה: וּמִן הַשִּׁילֹנִי עַשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו: וּמִן בְּנֵי

.Hasenuah filii, Hodaviah filii, Mesullam filius Sallu, Binjamin filiis de Et .nonaginta &, sexcenti corũ fratres &, Jehuel, Zerach

7 וְרַח יְעוּאֵל וְאֲחֵיהֶם שֵׁשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים: וּמִן בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן הוֹדַוְיָה בֶּן הַסְּנֻאָה:

corũ fratres Et .Ibnijah filii, Rehuel filii, Sephathiah filii Mesullam &; Michri filii Huzzi filii Elah &: Jerocham filii Ibneiah Et

9 8 וִיבנְיָה בֶּן יְרֹחָם וְאֵלָה בֶן עֻזִּי בֶּן מִכְרִי וּמְשֻׁלָּם בֶּן שְׁפַטְיָה בֶּן רְעוּאֵל בֶּן יִבְנִיָּה: וְאֲחֵיהֶם

.suorũ patrũ domũ *ad patrum capita* viri isti Omnes .sex &, quinquaginta &, nongenti, suas generationes per

לְתוֹלְדוֹתָם תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה כָּל אֵלֶּה אֲנָשִׁים רָאשֵׁי אָבוֹת לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם:

filii, Meraioth filii, Sadoc filii, Mesullam filii, Chilchijah filii Hazariah Et .Jachin &, Jehojarib &, Jedahiah sacerdotibus de Et

11 10 וּמִן הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה וְיהוֹיָרִיב וְיָכִין: וַעֲזַרְיָה בֶן חִלְקִיָּה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן צָדוֹק בֶּן מְרָיוֹת בֶּן

filii, Hadiel filius Mahasai &: Malchijah filii, Paschur filii, Jerocham filius Adaiah Et .Dei domus ducis Achitub

אֲחִיטוּב נָגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים: וַעֲדָיָה בֶּן יְרֹחָם בֶּן פַּשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה וּמַעֲשַׂי בֶּן עֲדִיאֵל בֶּן

.Immer filii, Mesillemith filii, Mesullam filii, Jachzerab

12 יַחְזֵרָה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן מְשִׁלֵּמִית בֶּן אִמֵּר:

Versio VULG. LAT.

Filiúsque ejus primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab. Gedor quoque, & Ahio, & Zacher, & Macelloth. Et Macelloth genuit Samaa: habitaverúntque ex adverso fratrũ suorum in Jerusalé cum fratribus suis. Ner autẽ genuit Cis, & Cis genuit Saul. Porrò Saul genuit Jonathan, & Melchisua, & Abinadab, & Esbaal. Filius autem Jonathan, Meribbaal: & Meribbaal genuit Micha. Filii Micha; Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz. Et Ahaz genuit Joada: & Joada genuit Alamath, et Azmoth, & Zamri: porrò Zamri genuit Mosa, Et Mosa genuit Baana, cujus filiꝰ fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Asel. Porrò Asel sex filii fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocru, Ismael, Saria, Obdia, & Hanan: omnes hi filii Asel. Filii autẽ Esec fratris ejus; Ulam primogenitus, & Jehus secundus, & Eliphalet tertius. Fuerúntq; filii Ulam viri robustissimi, et magno robore tendentes arcum: et multos habentes filios ac nepotes, usque ad centum quinquaginta. Omnes hi, filii Benjamin.

CAP. IX.

UNiversus ergò Israel dinumeratus est: & summa eorum scripta est in libro Regum Israel, & Juda: translatique sunt in Babylonem propter delictum suum. Qui autem habitaverunt primi in possessionibus, & in urbibus suis; Israel, & Sacerdotes, & Levitæ, & Nathinæi. Commorati sunt in Jerusalem de filiis Juda, & de filiis Benjamin, de filiis quoque Ephraim, & Manasse. Othei filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai, filii Bonni, de filiis Phares filii Juda. Et de Siloni; Asaia primogenitus, & filii ejus. De filiis autem Zara; Jehuel, et fratres eorum, sexcenti nonaginta. Porrò de filiis Benjamin; Salo filius Mosollam, filii Oduia, filii Asana: Et Jobania filius Jeroham: et Ela filius Ozi, filii Mochori: et Mosollam filius Saphatiæ, filii Rahuel, filii Jebaniæ, Et fratres eorum per familias suas, nongenti quinquaginta sex. Omnes hi, principes cognationum per domos patrum suorum. De sacerdotibus autem; Jedaia, Joiarib, et Jachin: Azarias quoque filius Helciæ, filii Mosollam, filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex domûs Dei. Porrò Adaias filius Jeroham, filii Phassur, filii Melchiæ: et Maasai filius Adiel, filii Jezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Filius ejus primogenitus, Ebron, tum Cis, Balaa, Nadab, Gud, Ahib, Izabar, & Macloth. Macloth genuit centum; & hi quoque habitabant è regione fratrum suorum in Jerusalem. Præterea Mir genuit Cis, Cis genuit Saulem, Saul genuit Jonathanem, Malchisuem, Jasui, & Esbosulem. Filius autem Jonathanis claudus erat pedibus. Jasui filium habuit Merabeelem, & Merabeel genuit Micham. Filii Michæ, Pethion, Melech, Taraa, Ahor, & Aran. Merabeel quoque genuit Jehujadaum, Jehujadaa genuit Almoth, & Azmoth, & Zamri: Zamri verò genuit Mosiam: Mosia genuit Chenaniam, Chenania genuit Zopham; hujus filius Elasa, hujus filius Asal. Asal sex habuit liberos; Azri primogenitus ejus, Cim secundus, Ismael tertius, tum Seadia, Obadia, & Hanan: hi sunt omnes filii Asalis. Filii verò Esiki fratris ejus, Ulam primogenitus ejus, Jëus secundus, Eliphelet tertius. Filii Ulami erant viri robustissimi, tenentes arcum: ex ipsi docebant filios ac nepotes suos centum quinquaginta: omnes isti ex tribu filiorum Benjamin.

CAP. IX.

MAchinati sunt autem omnes filii Israelis & filii Juda iniquitatem, ii qui migraverunt in Babelem propter iniquitatem suam: Qui priùs sedebant in hæreditate & in civitatibus suis, Israel, sacerdotes, Levitæ, & advenæ. In Jerusalem enim habitabant ex Judæis, Benjaminitis, Aphremitis, & Manassitis; Zeüri filius Amihud, filii Aamri, filii Emri, filii Benjamin, filiorum Phares, filiorum Judæ. Item è regione Silonæ, Asaia primogenitꝰ ejꝰ, & Bana frater ipsius. Et è filiis Zarahi, Javael, & fratres eorum sexcenti nonaginta. E filiis verò Benjaminis, Salu filius Maslami, filii Hadiæ, filii Jahbanæ; Et Jochania filius Jarhumi: hi sunt filii Azi filii Machir. Præterea Maslam filius Arubelis filii Ichaniæ, Et fratres eorum per generationes suas, nongenti nonaginta novem: omnes isti viri valentes robore, centuriones, per familias suas. Item è sacerdotibus, Jonadab, Jodaa, Zachim, Azaria filiꝰ Helciæ, filii Maslam, filii Sadoc, filii Mazu, filii Ahitob cujus domus sita erat ex adverso domûs Domini. Et Azaria filius Jarhum, filii Phashur, filii Malachiæ: & Mansi filius Odiaelis, filii Johanan, filii Maslam, filii Masdaoth, filii Amar:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ὁ πρωτότοκος Ἀβδὼν, καὶ (τ) Σοὺρ, καὶ Κὶς, καὶ Βαὰλ, (υ) καὶ Ναδὰβ, καὶ Νὴρ,
31 32 Καὶ Γεδὼρ, καὶ ἀδελφὸς αὐτῆς, καὶ Ζακχοὺρ, καὶ Μακελώθ. Καὶ Μακελὼθ ἐγέννησε τὸν Σαμαά. καὶ
33 οὗτοι κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν Ἰερουσαλὴμ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Καὶ Νὴρ
ἐγέννησε τὸν Κὶς, καὶ Κὶς ἐγέννησε τὸν Σαοὺλ, καὶ Σαοὺλ ἐγέννησε τὸν Ἰωνάθαν, καὶ τὸν Μελχισουὲ, καὶ
34 τὸν Ἀμιναδὰβ, καὶ τὸν (φ) Ἀσαβάλ. Καὶ υἱὸς Ἰωνάθαν (χ) Μεριβαάλ. καὶ (ψ) Μεριβαὰλ ἐγέννησε τὸν
35 36 Μιχά. Καὶ υἱοὶ Μιχὰ, Φιθὼν, καὶ (ω) Μελὰχ, καὶ Θαρὲχ, καὶ Ἀχάζ. Καὶ Ἀχὰζ ἐγέννησε τὸν (α)
Ἰαδά. καὶ Ἰαδὰ ἐγέννησε τὸν (β) Σαλαμαὲθ, καὶ τὸν Ἀσμωὲθ, καὶ τὸν (γ) Ζαμβεί. καὶ Ζαμβεὶ ἐγέν-
37 νησε τὸν Μωσά. Καὶ Μωσὰ ἐγέννησε τὸν Βαανά. Ῥαφαία υἱὸς αὐτῦ, (δ) Ἐλασὰ υἱὸς αὐτῦ, Ἐσὴλ
38 υἱὸς αὐτῦ. Καὶ τῷ Ἐσὴλ ἓξ υἱοί· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν· Ἐζεικὰμ (ε) πρωτότοκος αὐτῦ, καὶ
39 Ἰωμαὴλ, καὶ Σαρεΐα, καὶ Ἀβδία, καὶ (ζ) Ἀνὰν, καὶ Ἀσά. πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἐσήλ. Καὶ υἱοὶ (η) Ἀσὴλ
40 ἀδελφοῦ αὐτῦ, (θ) Αἰλὰμ πρωτότοκος αὐτῦ, καὶ (ι) Ἰὲς ὁ δεύτερος, καὶ Ἐλιφαὴτ ὁ τρίτος. Καὶ ἦσαν
υἱοὶ (κ) Αἰλὰμ ἰσχυροὶ ἄνδρες δυνάμει, τείνοντες τόξον, καὶ πληθύνοντες υἱὸς καὶ υἱὸς τῶν υἱῶν, (λ) ἑκατὸν
πεντήκοντα. πάντες οὗτοι ἐξ υἱῶν Βενιαμίν.

Et filius ejus primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab, & Ner, Et Gedur, & (b) frater ejus, & Zachur, & Maceloth. Et Maceloth genuit Samaa: & quidem hi è regione fratrum suorum habitárunt in Hierusalem cum fratribus suis. Et Ner genuit Cis: & Cis genuit Saul: & Saul genuit Jonathan, & Melchisue, & Aminadab, & Asabal. Et filius Jonathan Meribaal: & Meribaal genuit Micha. Et filii Micha; Phithon, et Melach, & Thaarach, et Achaz. Et Achaz genuit Jada. Et Jada genuit Salaimath, & Asmoth, et Zambri. Et Zambri genuit Mesa. Et Mesa genuit Biana: Raphaa filius ejus, Elasa filius ejus, Esel filius ejus. Et Esel sex filii: & hæc nomina eorum; Ezricam primogenitus ejus, & Ismael, & Saraia, & Abdia, & Anan, & Asa: omnes hi filii Esel. Et filii Asel fratris ejus; Ælam primogenitus ejus, & Jas secundus, & Eliphalet tertius. Et fuerunt filii Ælam viri fortes potentiâ, tendentes arcum, & multiplicantes filios, & filios filiorum, centum quinquaginta. Omnes hi ex filiis Benjamin.

MS. A. (τ) Ἰσυὺρ, (υ) καὶ Νὴρ, καὶ Ναδὰβ, Καὶ Γεδυὺρ, καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆς, Ζακχυὺρ, καὶ Μακηλώθ. * ἐγέννησεν τὸν Σαμεά. καὶ οὗτοι (φ) Ἰεσαάλ. (χ) Μεφεισαάλ. (ψ) Μεφεισαὰλ (ω) Μιχὼθ, καὶ Θαρεὲ, καὶ Χαάζ. Καὶ Χαὰζ (α) Ἰωιαδά. καὶ Ἰωιαδὰ (β) Γαμεμαὲθ, (γ) Ζαμεί. καὶ Ζαμεὶ (δ) Ἐλεασὰ (ε) ὁ πρωτότοκος (ζ) Ἀνάν. πάντες (η) Ἐσελὲκ τῆς ἀδελφῆς (θ) Οὐλὰμ ὁ πρωτότοκος (ι) Ἰδιὰς (κ) Οὐλὰμ (λ) ἑκατὸν ἑνενήκοντα.

ΚΕΦ. Θ'.

1 Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ὁ συλλογισμὸς αὐτῶν· καὶ οὗτοι καταγεγραμμένοι ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ
2 καὶ Ἰούδα μετὰ τῶν ἀποικισθέντων εἰς Βαβυλῶνα ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν, Καὶ οἱ κατοικοῦντες πρότερον
3 ἐν ταῖς κατασχέσεσιν αὐτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰσραὴλ, οἱ ἱερεῖς, οἱ Λευῖται, καὶ οἱ δεδομένοι. Καὶ ἐν Ἰε-
ρουσαλὴμ κατῴκησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Βενιαμὶν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, καὶ
4 (α) Μανασσῆ. Καὶ Γνωθὶ, καὶ υἱὸς Σαμουὴλ, υἱῦ (β) Ἀμεὶ, υἱῦ Ἀμβακοὺμ, υἱῦ Βουνὶ, υἱῦ υἱῶν Φαρὲς,
5 6 υἱῦ Ἰούδα. Καὶ (γ) ἐκ τῶν Σηλωνὶ, Ἀσαΐα πρωτότοκος αὐτῦ, καὶ (δ) οἱ υἱοὶ αὐτῦ. Ἐκ τῶν υἱῶν Ζα-
7 ρὲ, Ἰεὴλ, καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἑξακόσιοι καὶ (ε) ἐνενήκοντα. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Βενιαμὶν (ζ) Σαλὼμ υἱὸς
8 Μοσολλαμ, υἱῦ Ὠδουΐα, υἱῦ (η) Ἀσινοὺ, Καὶ (θ) Ἰεμναὰ υἱὸς Ἰεροβοὰμ, καὶ Ἠλὼ· οὗτοι υἱοὶ Ὀζὶ υἱ-
9 οῦ Μαχίρ· καὶ Μοσολλαμ υἱὸς Σαφατίε, υἱῦ Ῥαγουὴλ, υἱοῦ (ι) Ἰεμναί. Καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατὰ
γενέσεις αὐτῶν ἐνακόσιοι πεντηκοντατρεῖς, πάντες οἱ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐ-
10 11 τῶν. Καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, Ἰωδαὲ, καὶ (κ) Ἰωαείμ, καὶ Ἰαχὶν, Καὶ (λ) Ἀζαεία υἱὸς Χελκία, υἱῦ Μοσολ-
12 λὰμ, υἱῦ Σαδὼκ, υἱῦ (μ) Μαραϊὼθ, υἱῦ Ἀχιτὼβ (ν) ἡγουμένου οἴκου τοῦ Θεοῦ, Καὶ (ξ) Ἀδαΐα υἱὸς Ἰε-
ροὰμ, υἱῦ Φασχὼρ, υἱῦ (ο) Μελχία, καὶ Μαασαΐα υἱὸς Ἀδιὴλ, υἱῦ (π) Ἐζιρὰ, υἱῦ Μοσολλὰμ, υἱῦ (ρ) Μα-
σειλμὼθ, υἱῦ Ἐμμὴρ,

Et omnis Israel (a) computatio eorum: & hi descripti in libro regum Israel, & Juda, cum iis qui translati sunt in Babylonem in suis iniquitatibus, Et qui habitabant antea in possessionibus eorum (b) in civitatibus Israel, sacerdotes, Levitæ, et dedili. Et in Hierusalem habitaverunt de filiis Juda, et de filiis Benjamin, et de filiis Ephraim, et Manasse. (c) Et Gnothi, et filius Samuel, filii Amri, filii Amvraim, filii Bani, (d) filii filiorum Phares, filii Juda. Et de iis qui Seloni; Asaia primogenitus ejus, et filii ejus. De filiis Zara; Jeel, et fratres (e) eorum sexcenti et nonaginta. Et de filiis Benjamin; Salom filius Mosollam, filii Oduia, filii Asinu. Et Jemnaa filius Hieroboam, et Elo. Hi filii Oz, filii Machir. Et Mosollam filius Saphatia filii Ragual, filii Jemnai, Et fratres eorum secundùm generationes suas, nongenti quinquaginta sex: omnes (f) viri principes patriarum secundùm domos patriarum suarum. Et de sacerdotibus; Jodae, et Joarim, et Jachin, Et Azaria filius Chelciæ, filii Mosollam, filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob (g) ducis domûs Dei. Et Adaia filius Iroam, filii Phaschor, filii Melchiæ: et Maasea filius Adiel, filii Ezira, filii Mosollam, filii Maselmoth, filii Emmer:

MS. A. (α) Μανασσῆ. Γωθὶ υἱὸς Ἀμιουὴλ, (β) Ἀμρὶ υἱῦ υἱῶν Φαρὲς, (γ) ἀπὸ τῆς Σηλωνὶ, Ἀσὰ ὁ πρωτότοκος (δ) υἱοὶ αὐτῦ. (ε) ἐνενήκοντα. (ζ) Σαμὼ (η) Ἀσανουὰ, (θ) Ἰεδναὰ υἱὸς Ἰεροὰμ, καὶ Ἠλὰ υἱὸς Ὀζὶ, υἱῦ Μοχορὲ καὶ Μασθμὲμ (ι) Ἰεδανααὶ, (κ) Ἰωαρεὶβ, (λ) Ἀζαρίας υἱὸς Χελκίε, (μ) Μαειὼθ, (ν) ἡγεμόνος (ξ) Σα-
δίας υἱὸς Ἰεροὰμ, (ο) Μελχίε, καὶ Μασαὶ (π) Ἰεζρίε, (ρ) Μοσολλαμὼθ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 وَابْنُهُ بِكْرُهُ عقرون * وفيس * وبلاع * وباداف * وعاواد * وَاحِيَاف * وَارفاد * ومعلاوب
31 32 * ومعلاوب اوّلد سمايه * وهم ايضا كانوا يسكنون محاذي اخوتهم في يروسليم * وبير اوّلد
33 فيس * وفيس اوّلد ساول * ساوول اوّلد يوناثان * ولملكسوع * ولياسوي * ولاسوبال * وابن
34 يوناثان مفيبست كان اعرج برجليه * ولياسوي كان له ابنا اسمه مرباعل * ومرباعل اوّلد ميكا
35 * وبنو ميكا * فيثون * واملخ * وبرع * واحور * وآران * ومرباعيل اوّلد ياهوداع * وياهوداع اوّلد
36 لعلموب * ولعموب * ولموري * ومري اوّلد اموصيا * أموصيا اوّلد أحنعيا * أحنعيا اوّلد ارفا
37 38 والعسا ابنه وأصل * وأصل ابنه صار له ستة بنين * عزري * فيم * اسمعيل * سعديا * عوفديا
39 40 حنان * هاولاء كلهم بنو أصل * وبنو أعساف أخيه * اولام * يوعس * والبعلط * وكان بنو اولام رجالا
جبابرة يرمون بالقسي * وكانوا يعلمون بنيهم وبني بنيهم مايه وخمسين * هاولاء من سبط
بنيامين * * الفصل التاسع * *

Hujus filius primogenitus fuit Ebron, & Cis, Balaa, Nadab, Gavad, Abiab, Ezbad, & Maclaoth. Maclaoth autem genuit Semjam: & hi quoque habitabant ex adverso fratrum suorum in Jerusalem. Ner genuit Cisum, Cis genuit Saulem, Saul genuit Jonathanem, Melechsuam, Jasui, et Asubalem. Mephibbeseth verò filius Jonathanis claudus erat pedibus suis. Jesuæ etiam filium habuit nomine Merobbaalem, Merobbael genuit Michaam. Filii Michæ, Pethon, Amlech, Taraa, Ahor, & Aran. Merobbael etiam genuit Jehudaum, Jehudaa genuit Almothem, Azmothem, & Zamri: Zamri genuit Amosiam, Amosia genuit Achnaijam, Achnaija genuit Arphaam, cujus filius Elaasa, & Asal. Hujus filius Asal sex habuit filios, nempe Azri, Cimum, Ismaelem, Saadiam, Obadiam, Hanaem: hi omnes filii Asalis. Filii Asacis fratris ejus, Ulam, Jubas, & Fliphelet. Fuerunt autem filii Ulami, viri fortissimi, jaculantes arcubus: docebantq; filios ac nepotes suos centum quinquaginta: isti erant ex tribu Benjamin.

CAP. IX.

1 * وذكر عليهم بنو اسرايل الشر * وهاولاء هم الذين دخلوا الى بابل في بقاقهم * وكانوا يسكنون
2 أولا في ميراثهم وفي صياعهم * اسرايل وايمه ولاويون وخدورون * في يروسليم كانوا يقعدون *
3 من بني يهودا * ومن بني بنيامين * ومن بني افرام * ومن بني منسا * وراعورا بن عبهود بن
4 عمري * بن ماري * بن بنيامين * وبني فارص * بني يهودا * من بلد سلوميا جبابرة ابكار *
5 وبصيا احوه * ومن بني راحم * ياعويل * واخوهم سمايه وتسعون * ومن بني بنيامين * سالو
6 7 بن مسلم * بن يهودا * بن يهنيا * ويوحنيا بن اروحم * هاولاء بنو عازي * بن ميكار * ومسلم بن
8 ارعوال * بن يوحنيا * واخوهم وجماعهم تسع مايه وتسع وتسعون * كلهم رجال افويا رووسا
9 10 11 مبين لامهم * ومن الايمه يوداداب * ويوداع * وياكم * وعازيا بن حلقيا * بن مسلم * بن
12 صادوف * بن مروا * بن خاطب الذي كان مسكنه محاذي مسكن بيت المقدس
* وعازيا بن ياروحام * بن فاشهور * بن ملكيا * ومعازي بن عودياك * بن يوحنا * بن مسلم *
بن ملسورات * بن عامر *

Commenti sunt autem in seipsos filii Israelis malum: atque hi sunt qui Babelem sunt ingressi propter scelus suum, Qui prius habitabant in possessione sua & in civitatibus suis. Israel, sacerdotes, Levitæ, & accolæ In Jerusalem residebant, è Judæis, è Benjaminitis, ex Aphremiticis, & ex Manassitis: Et Zaura filius Ammihudis, filii Amri, filii Mari, filii Benjamin, filiorum Phares, filiorū Judæ E regione Seloniæ, robustissimorum inter primogenitos ejus: tum Basa frater ejus. Item è filiis Zarabi, Javel, & fratres eorum sexcenti nonaginta. Et è filiis Benjamin, Salu filius Maslami, filii Jude, filii Jabbaniæ: Et Jochania filius Aruhami: hi sunt filii Azi filii Micharis. Item Maslam filius Arubelis filii Jochaniæ: Et fratres eorum, quorum summa erat nongentorum nonaginta novem: omnes viri fortissimi, duces centum militū per gentes suas. E sacerdotibus autem, Jonadab, Jodaa, Jachim, Et Azaria filius Heleciæ, filii Maslami, filii Sadoci, filii Maru, filii Chatebis, cujus habitaculum erat è regione domûs Sanctuarii. Deinde Azaria filius Jerohami, filii Phaschuris, filii Malachiæ, & Manazi filius Odielis, filii Johannis filii Maslami, filii Masurathæ, filii Ameis:

דברי הימים א: ט

servitii opere robore fortes ; sexaginta & , septingenti & ,mille suorum patrum domum per capita eorum fratres Et

13 וְאֲחֵיהֶם רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת

Bachbacchar Et .Merari filiis de Chasabiah filii ,Hazricham filii ,Chasub filius Semahajah ; Levitis de Et .Dei domus

בֵּית הָאֱלֹהִים: 14 וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם בֶּן־חֲשַׁבְיָה מִן־בְּנֵי מְרָרִי: 15 וּבַקְבַּקַּר

Jeduthun filii ,Ghalal filii ,Semahajah filius Hobadiah Et .Asaph filii ,Zichri filii,Michah filius Matthaniah & ,Ghalal& ,arrijex

חֲרֶשׁ וְגָלָל וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא בֶּן־זִכְרִי בֶּן־אָסָף: 16 וְעֹבַדְיָה בֶן־שְׁמַעְיָה בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן

,Talmon & ,Haccub & ,Sallum ,janitores Et .Netophathi villis in habitantis ,Elchanah filii , Asa filius , Berechiah &

וּבֶרֶכְיָה בֶּן־אָסָא בֶּן אֶלְקָנָה הַיּוֹשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי: 17 וְהַשֹּׁעֲרִים שַׁלּוּם וְעַקּוּב וְטַלְמוֹן

filiorum turmas per janitores ipsi ,orientem ad regis porta in huc usque Et .caput Sallum eorū fratres & ;Achiman &

וַאֲחִימָן וַאֲחֵיהֶם שַׁלּוּם הָרֹאשׁ: 18 וְעַד־הֵנָּה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת בְּנֵי

,servitii opus super Corchitæ , sui patris domū per ejº fratres & ,Corach filii ,Ebiasaph filii , Choræ filius Sallum Et .Levi

לֵוִי: 19 וְשַׁלּוּם בֶּן־קוֹרֵא בֶּן אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח וְאֶחָיו לְבֵית אָבִיו הַקָּרְחִים עַל מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה

Elhazar filius Pinechas Et .introitus custodes DOMINI turmam super eorum patres & : tabernaculi liminum custodes

שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לְאֹהֶל וַאֲבוֹתֵיהֶם עַל־מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא: 20 וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר

.conventus tentorio ostii janitor Messelemiah filius Zechariah .eo cum DOMINI facies ad eos super erat dux

נָגִיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים יְהוָה עִמּוֹ: 21 זְכַרְיָה בֶּן מְשֶׁלֶמְיָה שֹׁעֵר פֶּתַח לְאֹהֶל מוֹעֵד:

fundavit Ipsos .eos genealogizando suis villis cum Ipsi .duodecim & ,ducenti liminibus in janitores in electi ii Omnes

כָּלֵּם הַבְּרוּרִים לְשֹׁעֲרִים בַּסִּפִּים מָאתַיִם וּשְׁנֵים עָשָׂר הֵמָּה בְּחַצְרֵיהֶם הִתְיַחְשָׂם הֵמָּה יָסַד

tentorii domo in DOMINI domus portis super eorum filii & , ipsi Et .sua fide in Videns Samuel & , David

דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם: 23 וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל־הַשְּׁעָרִים לְבֵית־יְהוָה לְבֵית הָאֹהֶל

suis villis in eorum fratres Et .meridiem & ,aquilonem ,mare ,orientē ad ,janitores erant ventos quatuor Ad .custodias ad

לְמִשְׁמָרוֹת: 24 לְאַרְבַּע רוּחוֹת יִהְיוּ הַשֹּׁעֲרִים מִזְרָח יָמָּה צָפוֹנָה וְנֶגְבָּה: 25 וַאֲחֵיהֶם בְּחַצְרֵיהֶם

ipsi janitorum potentes quatuor ipsi fide in Nam .eis cum tempus ad tempore de dierum septimo in veniendo

לָבוֹא לְשִׁבְעַת הַיָּמִים מֵעֵת אֶל־עֵת עִם־אֵלֶּה: 26 כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה אַרְבַּעַת גִּבֹּרֵי הַשֹּׁעֲרִים הֵם

quia ; pernoctabant Dei domus circuitus Et .Dei domus thesauros super & , cubicula super erant Et .Levitæ

הַלְוִיִּם וְהִיוּ עַל־הַלְשָׁכוֹת וְעַל־הָאוֹצָרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים: 27 וְסָבִיבוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי

,ea inferebant numero in Quia .servitii vasa super ipsis ex Et .mane ad mane ad & clave super ipsi Et .custodia eos super

עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת וְהֵם עַל־הַשְּׁחִטָּה וּלְבֹקֶר לִבֹּקֶר: 28 וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי הָעֲבֹדָה כִּי בְמִסְפָּר יְבִיאוּם

,vinū & ,similam super & ,sanctitatis vasa omnia super & ,vasa super erāt constituti ipsis ex Et .ea educebant numero in &

וּבְמִסְפָּר יוֹצִיאוּם: 29 וּמֵהֶם מְמֻנִּים עַל־הַכֵּלִים וְעַל כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת וְהַיַּיִן

Levitis de Mathitthiah Et .aromatici unguenti unguentarii sacerdotum filiis de Et .aromata & , thus & , oleum &

וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהַבְּשָׂמִים: 30 וּמִן־בְּנֵי הַכֹּהֲנִים רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת לַבְּשָׂמִים: 31 וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם

super ,eorū fratribus de Chehathitarum filiis de Et .sartaginum opus super fide in , Corchitæ Sallum primogenitus ipse

הוּא הַבְּכוֹר לְשַׁלֻּם הַקָּרְחִי בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבִתִּים: 32 וּמִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־

.sabbatho sabbatho parandum ad ,dispositionis panem

לֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת לְהָכִין שַׁבָּת שַׁבָּת:

Versio VULG. LAT.

Fratres quoque eorum principes per familias suas, mille 13
septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendū opus
ministerii in domo Dei. De Levitis autem ;Semeia filius 14
Hassub, filii Ezricam, filii Hasebia, de filiis Merari. Bac- 15
bacar quoque carpentarius, & Galal, & Mathania filius
Micha, filii Zechri, filii Asaph : Et Obdia filius Semeiæ, 16
filii Galal, filii Idithun : & Barachia filius Asa, filii Elca-
na, qui habitavit in atriis Netophati. Janitores autem ; 17
Sellum, & Accub, & Telmon, et Ahimam, & frater eorum
Sellum princeps. Usque ad illud tempº, in porta regis ad 18
Orientem, observabant per vices suas de filiis Levi. Sel-
lum verò filius Core, filii Abiasaph, filii Core, cum fra- 19
tribus suis, & domo patris sui, hi sunt Coritæ super opera
ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi : & familiæ
eorum per vices castrorum Domini custodientes introitū.
Phinees autē filius Eleazari, erat dux eorum coram Dño. 20
Porrò Zacharias filius Mosollamia, janitor portæ taber- 21
naculi testimonii. Omnes hi electi in ostiarios per por- 22
tas, ducenti duodecim : & descripti in villis propriis :
quos constituerunt David, & Samuel Videns, in fide sua,
Tam ipsos, quàm filios eorum, in ostiis domûs Domini, 23
& in tabernaculo, vicibus suis. Per quatuor ventos e- 24
rant ostiarii : id est, ad Orientem, & ad Occidentem, &
ad Aquilonem, & ad Austrum. Fratres autem eorum 25
in viculis morabantur, & veniebant in sabbatis suis de
tempore usque ad tempus. His quatuor Levitis credi- 26
tus erat omnis numerus janitorum, & erant super exe-
dras, & thesauros domûs Domini. Per gyrum quoque 27
templi Domini morabantur in custodiis suis : ut cùm
tempus fuisset, ipsi manè aperirent fores. De horum ge- 28
nere erant & super vasa ministerii : ad numerum enim &
inferebantur vasa, & efferebantur. De ipsis, & qui cre- 29
dita habebant utensilia sanctuarii, præerant similæ, &
vino, & oleo, & thuri, & aromatibus. Filii autem sa- 30
cerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. Et 31
Mathathias Levites primogenitus Sellum Coritæ, præ-
fectus erat eorum quæ in sartagine frigebantur. Porrò 32
de filiis Caath fratribus eorum, super panes erant pro-
positionis, ut semper novos per singula sabbata præ-
pararent.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ... ...
14 ... ...

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ (σ) ἀδελφοὶ αὐτῶν ἄρχοντες οἴκων (τ) πατριῶν αὐτῶν, χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ ἑξήκοντα, ἰσχυροὶ δυνάμει εἰς ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Ἑλιὴλ Λδιὴλ, Σαμαΐα υἱὸς Ἀσὼβ, υἱοῦ Ἐζεκιὰμ, υἱῶ Ἀσαβία ὁ ἐκ τῶν υἱῶν Μερρεί. Καὶ Βακβακὰρ, καὶ (φ) Ἀρὴς, καὶ Γαλαὰλ, καὶ Ματθανίας υἱὸς Μιχὰ, υἱῶ Ζεχρὶ, υἱῶ Ἀσάφ· Καὶ (χ) Ὀβδία υἱὸς Σαμία, υἱῶ Γαλαὰλ, υἱῶ Ἰδιθοὺν, καὶ Βαραχία υἱὸς Ὀσὰ, υἱῶ Ἐλκανὰ, ὁ κατοικῶν ἐν ταῖς κώμαις (ψ) Νωτεφατί. Οἱ πυλωροὶ, (ω) Σαλοὴμ, Ἀκοὺβ, Τελμὼν, καὶ Διμὰν, καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν· Σαλὼμ ὁ ἄρχων, Καὶ ἕως ταύτης ἐν τῇ πύλῃ τῇ βασιλέως (ι) κατ' ἀνατολάς. (α) αὗται αἱ πύλαι τῶν παρεμβολῶν υἱῶν Λδί. Καὶ (β) Σελλοὺμ υἱὸς Κορὲ, υἱοῦ Ἀβιασὰφ, υἱοῦ Κορὲ· καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ εἰς οἶκον πατρὸς αὐτῶ, οἱ Κορίται ὧδε τῶν ἔργων τῆς λειτουργίας φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς· καὶ πατέρες αὐτῶν ὧδε τῆς παρεμβολῆς κυρίου φυλάσσοντες τὴν εἴσοδον. Καὶ Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ ἡγούμενος ὢν ἐπ' αὐτῶν ἔμπροσθεν κυρίου, καὶ οὗτοι μετ' αὐτῶ. Ζαχαείας υἱὸς (γ) Μοσολλαμὶ πυλωρὸς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ (δ) ὧδε τῆς πύλης ἐν ταῖς πύλαις (ε) διακόσιοι καὶ δεκαδύο· οὗτοι ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν, ὁ καταλογισμὸς αὐτῶν. τούτου ἔστησε Δαυὶδ καὶ Σαμουὴλ ὁ Βλέπων τῇ πίστει αὐτῶν. Καὶ οὗτοι καὶ (ζ) οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὧδε τῶν πυλῶν ἐν οἴκῳ (η) κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ τῆς σκηνῆς τοῦ φυλάσσειν. Καθὰ τοῦ τέσσαρας ἀνέμους ἦσαν αἱ πύλαι, κατ' ἀνατολὰς, θάλασσαν, Βορρᾶν, Νότον. Καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν τοῦ εἰσπορεύεσθαι κατὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, μετὰ τούτων· Ὅτι ἐν πίστει εἰσὶ τέσσαρες δυνατοὶ τῶν πυλῶν. (θ) καὶ οἱ Λδῖται ἦσαν ἐπὶ τῶν παρορείων, καὶ ὧδε τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ Θεοῦ (ι) παρεμβάλλουσιν, Ὅτι ἐπ' αὐτοὺ ἡ φυλακή· καὶ οὗτοι ὧδε τῶν κλειδῶν τοσοῦτοι περὶ ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ὀξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, ὅτι ἐν ἀριθμῷ (κ) εἰσάγουσι, καὶ ἐν ἀριθμῷ (λ) ἐξάγουσι. Καὶ ὀξ αὐτῶν καθιερωμένοι ἐπὶ τὰ σκεύη, καὶ ἐπὶ πάντα (μ) σκεύη τὰ ἅγια, καὶ ἐπὶ τῆς σεμιδάλεως, τοῦ οἴνου, τοῦ ἐλαίου, τοῦ λιβανωτοῦ, καὶ τῶν ἀρωμάτων. Καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυροθῆται τοῦ μίγματος, καὶ εἰς τὰ ἀρώματα. Καὶ (ν) Ματθαδίας ὧδε τῶν Λδιτῶν, οὗτος ὁ πρωτότοκος τῷ Σαλοὴμ τῷ Κορίτῃ, ἐν τῇ πίστει ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς θυσίας τοῦ πηγάνου τοῦ μεγάλου ἱερέως. Καὶ Βαναΐας ὁ Καδίτης ὧδε τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως, τοῦ ἑτοιμάσαι Σάββατον κατὰ Σάββατον.

Et fratres eorum principes domorum patriarum suarum, mille & septingenti & sexaginta, fortes virtute ad operationem ministerii domûs Dei. Et de Levitis; Samæa filius Asob, filii Ezricam, filii Asabia, de filiis Merari. Et Bicbacar, & Ares, & Galaal, & Mathanias filius Micha, filii Zechri, filii Asaph. Et Abdia filius Samia, filii Galaal, filii Idithun: Et Barachia filius Ossa, filii Elcana, habitans in (h) pagis Notephati. Janitores; Salom, Acub, Telmon, & Diman, & fratres eorum: Salom princeps, Et usque huc in porta regis ad Orientem. (i) Hæ portæ castrorum filiorum Levi. Et Sellum filius Core, filii Abiasaph, filii Core: & fratres ejus ad (k) domum patris ejus, (l) Coritæ super opera ministerii, custodientes (m) custodias tabernaculi. Et (n) patres eorum super castra Domini, custodientes introitum. Et Phinees filius Eleazari dux fuit super eos ante Dominum. Et hi cum eo: Zacharias filius Mosollami janitor portæ tabernaculi testimonii. Omnes electi (o) super portam portis ducenti & duodecim: hi in villis suis: (p) computatio eorum. Has statuit David, & Samuel Videns, fide ipsorum. Et hi, & filii eorum super portas in domo Domini, & in domo tabernaculi ad (q) custodiendum. Ad quatuor ventos erant portæ, ad Orientem, Mare, Aquilonem, Austrum. Et fratres eorum in villis suis ad ingrediendum secundùm septem dies à tempore in tempus cum his: Quoniam in fide sunt quatuor potentes (r) portarum. Et Levitæ erant super pastophoria, & super thesauros domûs Dei (s) castrametantur, Quoniam super eos custodia: & hi super claves, manè ad aperiendum portas templi. Et ex eis super vasa ministerii: quoniam in numero inferent, & in numero efferent. Et ex eis præfecti super vasa, & super omnia vasa sancta, & super similam, vinum, oleum, thus, & aromata. Et de filiis sacerdotum erant unguentarii unguenti, & in (t) aromata. Et Matthias ex Levitis (hic primogenitus Salom Coritæ) in fide super opera sacrificii sartaginis (u) magni sacerdotis. Et Banaias Caathita ex fratribus eorum super panes propositionis, ad præparandum, sabbatum per sabbatum.

MS. A. (σ) οἱ ἀδελφοὶ (τ) πατριῶν, χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑνενήκοντα, (υ) Ἀσαβίου υἱοῦ υἱῶν Μοραρί. (φ) Ἀρὲς, καὶ Γωλὰλ, (χ) Ὀβδία υἱὸς Σαμίου, υἱοῦ Γωλὰλ, υἱοῦ Ἰδιθοὺν, καὶ Βαραχίας υἱὸς Ἀσὰ, (ψ) Νετωφαθί. Καὶ οἱ (ω) Σαλωὰμ, καὶ Ἀκοὺβ, καὶ Τελμὰν, (ι) χτι (α) αὗ) πύλαι (β) Σαλωὰμ υἱὸς Χωρὴ, (γ) Μοσολλὰμ (δ) ταῖς πύλαις ἐν ταῖς (ε) διακόσιοι δικαδύο· (ζ) υἱοὶ αὐτῶν (η) κυρίου, ἐν (θ) οἱ Λδῖται (ι) παρεμβαθμοῦσιν, (κ) εἰσάουσιν αὐτὰ, καὶ (λ) ἐξάουσιν αὐτά. Καὶ (μ) τὰ σκεύη (ν) Ματθαδίας

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وَاِخوتهم رؤسآء بيت اٰبائهم الف وسبع مايةٍ وسبعون* رِجال اقوياء* ويصنعون الصنايع في بيت
اللّٰه * ومِن اللّاويين* سمعيا بن حوسام* بن عزرائيم* بن حاسبيا* ومِن بني مراري* ياروحاب بن
حادوس* بن عاليل* ماثنين بن ماثيثا* بن رافيدي* بن أصاف * وعقديا بن سمعيا* بن كاليل* بن
ياروبون* وابرحيا بن أصاف* بن هلقانا الذي كان يسكن في رمثا * سالوم * وطالن* ويعقوب* وحامون* واخوهم* وسالوم * وملسكين باب الملك السرقي* هٰؤلآء البوابيين الذين كانوا يقومون
على ساعات بني لاوي * وسالوم بن فورا * بن أكوسيف * بن فرح * واخوهم رؤسآء بيت اٰبائهم
الذين كانوا يقومون على الصنايع * ويحفظون ابواب هيكل الرمان* واٰباؤهم على الامة* وهم الذين
يحرسون المداخل والمخارج على الصناع * وفنحاس بن العزار كان مقدما عليهم من قديم
والله معه* وزخريا بن مسلم معه يحرس هيكل الرمان * هٰؤلآء الذين يقومون بوابين* وعددهم
مية وانثنا عشر * وهؤلآء الذين احتصيوا في رماثهم للخدمة* هٰؤلآء الذين صنع داود
وسموئيل النبي بأمانتهم * وهم الذين قاموا اولادهم من بعدهم يحفظون ابواب بيت المقدس*
والمسكن والساعات * وكانت الابواب مفتوحة للشرق * والغرب * والبحري * والقبلة * واخوهم
الذين كانوا يحرسون بعدهم * ما كانوا يمكثونهم ان يحرسوا الا يوما واحدا في كل اسبوع
* لانهم بالامانة كانوا يحرسون * لان على الاربعة ابواب كانوا اللاويون يقومون يحرسون *
وهؤلآء كانوا مسولين على الصنايع * وعلى بيت مال الله * وكانوا يدورون على بيت الله
ويرقدون فيه * لان هذا حفظهم على الابواب * وفي كل بكر سحر يفتحون جميع البياب
التي تعمل * لانها كانت تدخل بعدد * وتخرج بعدد * وهم اللاويين المحكمين على
الصنايع * وعلى البياب * وعلى المذبح * وعلى بيابه * وعلى الخمر * وعلى الزيت * وعلى اللبان * وعلى
المعجونات الذكية * ومن بني الكهنة الذين كانوا يصنعون المعجونات التي هي بكور
المجامر * والنفرقه من كل سي كانت تعرف على ايدي اللاويين * وابكار سالوم هم الذين
كانوا على الصنايع المسدرين * وايضا اولاد قاهت المسلطون على اخوتهم * وعلى الخبز الذي
كان من سبت الى سبت *

Et fratres eorum principes familiæ suæ paternæ, mille septingenti sexagiata, viri fortissimi, incumbentes operibus in domo Dei. Præterea ex Levitis, Semeia, filius Husami, filii Azracami, filii Hasabiæ. Et è filius Merari, Jerobab filius Hadosi, filii Alelis: Muthnin filius Muthicæ, filii Zabedi, filii Asaphi: Obadia filius Semeiæ, filii Chalelis, filii Jeruthunis: Abrachia filius Asabi, filii Helcana qui habitabat in Ramatha: Salum, Jacob, Talen, Hamon: & fratres eorum, ac Salum, Qui occupabant ostium regis Orientale: hi erant janitores qui præerant statutis horis Levitarum. Salum autem filius Core, filii Achusiphi, filii Corabi, & fratres eorum primores paternæ domûs suæ, erant qui præerant operibus, & custodiebant limina testudinis temporis: patres eorum præerant plebi, ipsi verò observabant aditus per quos operarii ingrediebantur & egrediebantur: Et Phinbas Eliazaris filius fuerat olim antesignanus eorum, cui Deus aderat. Et Zacharia Mastimi filius unà cum illo custodiebat testudinem temporis. Hi sunt qui erant janitores, & numerus eorum, ducenti duodecim: & hi sunt qui suo tempore numerati fuerant ad ministerium: hi sunt quos David ac Samuel propheta constituerant in demandatis sibi officiis. Hi denique sunt quorum posteri successerunt eis in custodia liminum Sanctuarii, ædis, & horarum. Porrò limina aperta erant versùs Orientem, Occidentem, Meridiem, & Aquilonem. Et horum fratres qui custodiâ post eos obibant, non statuebantur in custodia, nisi unico die singulis hebdomadis. Fidelitèr enim excubias obibant, quia ad prædicta quatuor limina stabant Levitæ in excubiis, & iidem præerant operibus, et erario Dei: Circumdabant domum Dei, & cubabant in ea; talis enim erat eorum custodia ad portas. Et singulis diebus matutinis recensebant omnia vasa quæ fiebant: per numerum enim inferebantur, & per numerum asportabantur. Ipsique Leviæ curam gerebant operum, ac vasorum, & altaris atque instrumentorum ejus, vini, olei, thuris, & massarum odoris purissimi. Et filius verò sacerdotum erant ii qui conficiebant massas odorum, nempe thus pro aceruo. Distributio autem rerum omnium fiebat per manus Levitarum. Primogeniti Salumi erant qui præerant operibus secretis. Filii denique Cahathi præerant fratribus suis, & pani qui erat à sabbatho ad sabbathum.

דברי הימים א: י

capita Isti .opere in eos super nocte & die quia ; *soluti* cubiculis in Levitarum *patrum capita* cantores isti Et

33 ואלה המשררים ראשי אבות ללוים בלשכת פטורים כי־יומם ולילה עליהם במלאכה: אלה ראשי
34 ,Gaithon-Abi habitaverunt Ghibhon in Et .Jerusalaim in habitaverunt Isti .capita suas generationes per Levitis *patrum*
האבות ללוים לתלדותם ראשים אלה ישבו בירושלם: ובגבעון ישבו אבי־גבעון 35
,Ghedor Et .Nadab &,Ner &,Bahal &,Chis &,Sur &;Habdon primogenitus ej° filius Et .Mahachah ej° sororis nomen & ; Jehiel
יעואל ושם אחתו מעכה: ובנו הבכור עבדון וצור וקיש ובעל ונר ונדב: ונדור 36
37 Jerusalaim in habitaverunt suos fratres contra ipsi etiam Et .Simam genuit Michloth Et .Micloth & ,Zechariah & ,Achio &
ואחיו וזכריה ומקלות: ומקלות הוליד את־שמאם ואף־הם נגד אחיהם ישבו בירושלם 38
& , Malchisuah & ,Jehonathan genuit Saul & : Saul genuit Chis & , Chis genuit Ner Et .suis fratrib° cũ
עם־אחיהם: ונר הוליד את־קיש וקיש הוליד את־שאול ושאול הוליד את־יהונתן ואת־מלכי־שוע ואת־ 39
, Pithon , Michah filii Et .Michah genuit Meribbahal & : Meribbahal Jehonathan filius Et .Esbahal & , Abinadab
אבינדב ואת־אשבעל: ובן־יהונתן מריב בעל ומרי־בעל הוליד את־מיכה: ובני מיכה פיתון 40 41
Zimri Et .Zimri & , Hazmaveth & ,Halemeth genuit Jaharah & :Jaharah genuit Achaz Et .Tachreah & ,Melech &
ומלך ותחרע: ואחז הוליד את־יערה ויערה הוליד את־עלמת ואת־עזמות ואת־זמרי וזמרי 42
sex Asel ipsi Et .ej° filius Asel ,ejus filius Elhasah ,ej° filius Rephaiah & : Binha genuit Mosa Et .Mosa genuit
הוליד את־מוצא: ומוצא הוליד את־בנעא ורפיה בנו אלעשה בנו אצל בנו: ולאצל ששה 43
44 .Asel filii Isti .Chanan & ,Hobadiah & , Sahariah & , Ismahel & , *Eochru* Hazricham : eorum nomina ista & ; filii
בנים ואלה שמותם עזריקם בכרו וישמעאל ושערית ועבדיה וחנן אלה בני אצל:

CAP. X. יוד

.Gbilboah monte in vulnerati ceciderunt & ,Peliſtim *jacubus* à .Iſrael vir fugit Et .Iſrael cum pugnaverunt Peliſtim Et

1 ופלשתים נלחמו בישראל וינס איש ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים בהר גלבע:
Malchisuah & ,Abinadab & ,Jonathan Peliſtim percuſſerũt & :ej° filios *poſt* & ,Saul *poſt* Peliſtim ſunt perſecuti Et
וידבקו פלשתים אחרי שאול ואחרי בניו ויכו פלשתים את־יונתן ואת־אבינדב ואת־מלכי־שוע 2
.jaculatoribus à eſt vulneratus & ,arcu in jacientes eum invenerunt & ,Saul contra bellum eſt aggravatum Et .Saul filios
בני שאול: ותכבד המלחמה על־שאול וימצאהו המרים בקשת ויחל מן־היורים: 3
me in iſſudant & ,iſti incircunciſi veniant fortè ne ,eo in me perfode & ,tuũ gladiũ Evagina : *ſua vaſa ferentem* ad Saul Dixitque
ויאמר שאול אל־נשא כליו שלף חרבך ודקרני בה פן־יבאו הערלים האלה והתעללו־בי 4
,*ejus vaſa ferens* vidit Et .eum ſuper *cecidit* & ,gladium Saul accepit Et .valde timebat quia : *ejus vaſa ferens* noluit Et
ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד ויקח שאול את־החרב ויפל עליה: וירא נשא־כליו 5
omnis & ,ejus filii tres & ,Saul eſt mortuus Et .eſt mortuus & ,gladium ſuper ipſe etiam *cecidit* & ,Saul eſſet mortuus quòd
כי־מת שאול ויפל גם־הוא על־החרב וימת: וימת שאול ושלשת בניו וכל־ 6
,Saul eſſent mortui quòd & ,fugiſſent quod valle in qui Iſrael viri omnes viderunt Et .ſunt mortui pariter ejus domus
ביתו יחדו מתו: וירא כל־איש ישראל אשר־בעמק כי נסו וכי־מתו שאול 7
vcgerunt & ,craſtino à fuit Et .eis in habitaverunt & ,Peliſtim venerunt Et .fugerunt atq; ,ſuas urbes dereliquerunt & :ejus filii &
ובניו ויעזבו עריהם וינסו ויבאו פלשתים וישבו בהם: ויהי ממחרת ויבאו 8
.Ghilboah monte in jacentes ejus filios & ,Saul invenerunt & ;cæſos expoliandum ad Peliſtim
פלשתים לפשט את־החללים וימצאו את־שאול ואת־בניו נפלים בהר גלבע:

Versio VULG. LAT.

Hi ſunt principes cantorũ per familias Levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter ſuo miniſterio deſervirent. Capita Levitarum, per familias ſuas principes, manſerunt in Jeruſalem. In Gabaon autem commorati ſunt, pater Gabaon Jehiel, & nomen uxoris ej°, Maacha. Filius primogenitus ejus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Nadab, Gedor quoque, & Ahio, & Zacharias, & Macelloth. Porrò Macelloth genuit Samaan: iſti habitaverunt è regione fratrum ſuorum in Jeruſalem, cum fratribus ſuis. Ner autem genuit Cis: & Cis genuit Saul: & Saul genuit Jonathan, & Melchiſua, & Abinadab, & Esbaal. Filius autem Jonathan, Meribbaal, & Meribbaal genuit Micha. Porrò filii Micha; Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz. Ahaz autè genuit Jara, & Jara genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri. Zamri autem genuit Moſa. Moſa verò genuit Banaa: cujus filius Raphaia, genuit Elaſa: de quo ortus eſt Aſel. Porrò Aſel ſex filios habuit his nominibus; Ezricam, Bocru, Iſmahel, Saria, Obdia, Hanan. Hi ſunt filii Aſel.

CAP. X.

Philiſthiim autem pugnabant contra Iſrael, fugerúntque viri Iſrael Palæſthinos, & ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. Cúmque appropinquáſſent Philiſthæi perſequentes Saul, & filios ejus, percuſſerunt Jonathan, & Abinadab, & Melchiſua, filios Saul. Et aggravatum eſt prælium contra Saul, invenerúntq; eum ſagittarii, & vulneraverunt jaculis. Et dixit Saul ad armigerum ſuum; Evagina gladium tuum, & interfice me: ne fortè veniant incircumciſi iſti, & illudant mihi. Noluit autem armiger ejus hoc facere, timore perterritus: arripuit ergò Saul enſem, & irruit in eum. Quod cùm vidiſſet armiger ejus, videlicèt, mortuum eſſe Saul, irruit etiam ipſe in gladium ſuum, & mortuus eſt. Interiit ergò Saul, & tres filii ejus, & omnis domus illius pariter concidit. Quod cùm vidiſſent viri Iſrael, qui habitabant in campeſtribus, fugerunt: & Saul ac filiis ejus mortuis, dereliquerunt urbes ſuas, & huc illúcque diſperſi ſunt: venerúntque Philiſthiim, & habitaverunt in eis. Die igitur altero detrahentes Philiſthiim ſpolia cæſorum, invenerunt Saul, & filios ejus jacentes in monte Gelboe.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Iſti miniſtri, præcipui patres Levitarum, excubias obibant in diverſoriis quæ erant circum ædem: quoniã ipſi præerant operib° diu noctúque. Iidémque erant præcipui patres Levitarum p genealogias ſuas: atque hi degebant in Jeruſalem. In Gebeon autè degebat pater Gebeonis: & nomen filii ejus primogeniti, Joel: nomen verò uxoris ejus, Maacha: Filius ejus ſecundus, Ebron, tum Sur, Ciſon, Balaa, Ner, Nadab, Gedod, Ahia, Zacharia, et Macloth: Macloth genuit Samaſũ. Et hi quoque ex adverſo fratrũ ſuorũ habitabant cum fratribus ſuis in Jeruſalẽ. Ner autem genuit Cis, Cis genuit Saulem, Saul genuit Jonathanem, Malchiſuem, Jaſui, & Eſboſulem. Jaſui verò filium habuit nomine Merabeelem, & Merabeel genuit Micham. Filii Michæ, Pithon, Imelech, & Ahaz. Ahaz genuit Jazaniã, Jazania genuit Almoth, Almoth genuit Zamri, Zamri genuit Moſam, Moſa genuit Chanaaniam, cujus filiº Arphaia, hujus filius Aſal, hujus filius Elaaſa. Aſal ſex habuit filios, quorum hæc ſunt nomina; Azi primogenitus ejus, Cim ſecundus, Aſmaa filius ejus, Seadia filius ejus, Obadia filius ejus, Hanan, filius ejus: hi ſunt filii Afalis.

CAP. X.

Philiſthæis pugnantib° adverſùs Iſraelitas, fugerũt viri Iſraelitæ à Philiſthæis, & corruerunt interfecti multi in monte Gelboe. Tum aſſecuti Philiſthæi Saulem ac filios ejus, trucidárunt Philiſthæi Jonathanem, & Jeſui, & Malchiſuem filios Sauli. Invaluit autem prælium contra Saulem, et invenerunt eum homines ſagittarii, arcu jaculandi artis peritiſſimi; quos cùm vidiſſet Saul, & vehementer extimuiſſet eos, Ait Saul armigero ſuo, Diſtringe gladium tuum, eóque me tranſverberato, antequam veniant præputiati iſti, me trucident & excrucient: renuente verò armigero ejus, quòd ſummo pavore correptus eſſet, exemit Saul gladium tuum, corruítque ſuper eum. Videns autem armiger ejus mortuum eſſe Saulem, corruit ipſe quoque ſuper enſem ſuum, & mortuus eſt cum illo. Sic mortuus eſt Saul cum tribus filiis ſuis, & armigero ſuo; & ſtrenuiſſimi quique *milites* ejus eâdem die ſimul occubuerunt. Videntes igitur omnes Iſraelitæ qui erant in altera convallis parte, quique erant trans Jordanem, terga dediſſe populum Iſraeliticum, & Saulem ac filios ejus interfectos; derelictis civitatibus fugerunt: venerúntque Philiſthæi, & inhabitárunt eas. Accidit autem ut poſtero die venientes Philiſthæi ad ſpoliandũ interfectos, invenirent Saulem & tres filios ejus cæſos ac proſtratos in monte Gelboe.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

33 Καὶ οὗτοι ψαλτῳδοὶ ἄρχοντες πατριῶν τῶν Λευιτῶν διατεταγμέναι ἐφημερίαι, ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς
34 ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔργοις. Οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν τῶν Λευιτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν, ἄρχον-
35 τες οὗτοι κατῴκησαν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐν Γαβαὼν κατῴκησε πατὴρ Γαβαὼν (ξ) Ἰεήλ· καὶ ὄνο-
36 μα γυναικὸς αὐτοῦ Μοωχά. Καὶ (ο) υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος Ἀβδὼν, καὶ (π) Σοὺρ, καὶ Κὶς, καὶ Βα-
37 ὰλ, καὶ Νὴρ, καὶ Ναδὰβ, Καὶ Γεδοὺρ, καὶ (ρ) ἀδελφὸς, καὶ Ζαχχοὺρ, καὶ Μακελώθ. Καὶ Μακελὼθ ἐ-
38 γέννησε τὸν (σ) Σαμαά. καὶ οὗτοι ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν Ἰερουσαλὴμ (τ) ἐν
39 μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Καὶ Νὴρ ἐγέννησε τὸν Κὶς, καὶ Κὶς ἐγέννησε τὸν Σαοὺλ, καὶ Σαοὺλ ἐ-
40 γέννησε τὸν Ἰωνάθαν, καὶ τὸν Μελχησουὲ, καὶ τὸν Ἀμιναδὰβ, καὶ τὸν (υ) Ἀσαήλ. Καὶ υἱὸς Ἰωνά-
41 θαν (φ) Μεριβαάλ. καὶ Μεριβαὰλ ἐγέννησε τὸν Μιχά. Καὶ υἱοὶ Μιχὰ Φιθὼν, καὶ (χ) Μαλὰχ, καὶ
42 Θαρέχ. Καὶ (ψ) Ἀχὰζ ἐγέννησε τὸν Ἰαδά. καὶ Ἰαδὰ ἐγέννησε τὸν Γαλεμὲθ, καὶ ϡ (ω) Γαζμὼθ, καὶ ϡ
43 Ζαμβρί. καὶ Ζαμβρὶ ἐγέννησε τὸν (α) Μασά. Καὶ Μασὰ ἐγέννησε τὸν (β) Βαανὰ, καὶ Ῥαφαΐα
44 υἱὸς αὐτοῦ, (γ) Ἐλασὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ἐσὴλ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ τῷ Ἐσὴλ ἓξ υἱοί· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐ-
τῶν· Ἐζεικὰμ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ Ἰσμαὴλ, καὶ (δ) Σαρεΐα, καὶ Ἀβδία, καὶ (ε) Ἀνὰν καὶ Ἀσά.
οὗτοι υἱοὶ Ἐσήλ.

MS.A. (ξ) Ἰεήλ· (ο) ὁ υἱὸς (π) Ἰσεὴρ, (ρ) ἀδελφοὶ Ζαχχὲρ, (σ) Σαμά. (τ) μετὰ τῶν ἀδελφῶν (υ) Βαάλ. (φ) Μεριβαάλ. καὶ Μεριβαὰλ (χ) Μαλὼχ, καὶ Θαρά. (ψ) Χαάζ (ω) Ἀζμὼθ, (α) Μασά. Καὶ Μασὰ (β) Βανά, Ῥαφαΐα (γ) Ἐλεασὰ (δ) Σαρία (ε) Ἀμάν. ἕτοι

Et hi cantores principes patriarum Levitarum (x) ordinatæ vices, quotidiam dies ac nox super eos in operibus. Hi principes patriarum Levitarum secundùm generationes suas, principes hi habitâvrunt in Hierusalem. Et in Gibaon habitavit pater Gibaon seel: & nomen uxoris ejus, Mooch. Et filius ejus primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Nadab, Et Gedur, & (y) frater, & Zacchur, & Macelath. Et Maceloth genuit Samaa. Et hi in medio fratrum suorum habitâvrunt in Hierusalem (z) in medio fratrum suorum. Et Ner genuit Cis: & Cis genuit Saul: & Saul genuit Jonathan, & Melchisue, & Aminadab, & Asabal. Et filius Jonathan, Meribaal. Et Meribaal genuit Micha: Et filii Michæ, Phithon, & Malach, & Tharach. (aa) Et Achaz genuit Jada: & Jada genuit Galemeth, & Gasmoth, & Zambri. Et Zambri genuit Massa: Et Massa genuit Baana, & Raphæa filius ejus, Elasa filius ejus, Esel filius ejus. Et Esel sex filii: & hæc nomina eorum; Ezricam primogenitus ejus, & Ismael, & Sarais, & Abdia, & Anan, & Asa: hi filii Esel.

33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

ΚΕΦ. ι'.

1 Καὶ ἀμόφυλοι ἐπολέμησαν (α) πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου ἀμοφύλων, καὶ ἔπεσον
2 τραυματίαι ἐν ὄρει Γελβουέ. Καὶ καταδίωξαν (β) οἱ ἀμόφυλοι ὀπίσω Σαοὺλ καὶ ὀπίσω (γ) τῶν υἱ-
3 ῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξαν ἀλλόφυλοι τὸν Ἰωνάθαν καὶ τὸν Ἀμιναδὰβ καὶ τὸν Μελχησουὲ υἱοὺς Σαούλ.
Καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ Σαούλ· καὶ εὗρεν αὐτὸν οἱ τοξόται (δ) ἐν τόξοις καὶ πόνοις, καὶ ἐπό-
4 νεσεν ἀπὸ τῶν τόξων. Καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, Σπάσας τὴν ῥομφαίαν σου,
καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μὴ ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι καὶ ἐμπαίξωσί μοι. καὶ οὐκ ἐβούλετο
ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβεῖτο σφόδρα. καὶ ἔλαβε Σαοὺλ τὴν ῥομφαίαν (ε), καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
5 αὐτήν. Καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανε Σαοὺλ, καὶ ἔπεσε (ζ) καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομ-
φαίαν (η) αὐτοῦ. Καὶ ἀπέθανε Σαοὺλ, καὶ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ πᾶς ὁ οἶκος
6 αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπέθανε. Καὶ εἶδε πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὁ ἐν τῷ πεδίῳ ὅτι ἔφυγον Ἰσραὴλ, καὶ
ὅτι ἀπέθανε Σαὰλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατέλιπον τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ ἔφυγον· καὶ ἦλθον (θ) οἱ ἀμόφυ-
7 λοι, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐταῖς. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐχομένῃ, καὶ ἦλθον ἀμόφυλοι τοῦ (ι) σκυλεύειν τοὺ-
τραυματίας, καὶ ἔυρον τὸν Σαὰλ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει Γελβουέ.

MS. A. (α) πρὸς Ἰσραὴλ, (β) ἀμόφυλοι (γ) υἱῶν (δ) ἐν τοῖς τόξοις καὶ πόνοις, καὶ ἐπόνεσεν (ε) αὐτῷ, καὶ ἔπεσεν (ζ) καὶ γε αὐτὸς (η) αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν. Καὶ ἀπέθανεν (θ) ἀμόφυλοι, (ι) σκυλεύσαι

CAP. X.

1 ET alienigenæ pugnaverunt adversùs Israel. Et (a) fugerunt à facie
2 alienigenarum: & ceciderunt vulnerati in monte Gelbue. Et persequenti sunt alienigenæ post Saul, & post filios ejus: & percusserunt alienigenæ Jonathan, & Aminadab, & Melchisue filios Saul. Et ingravarum est
3 prælium super Saul: & invenerunt eum sagittarii in arcubus et laboribus:
4 & (b) laboraverunt ab arcubus. Et dixit Saul ci, qui portabat vasa ejus; Educ gladium tuum, & interfice me in eo; ne veniant incircumcisi isti, et illudant mihi. Et non voluit portans vasa ejus, quoniam timebat valdè. Et cepit Saul gladium, & incubuit super eum. Et vidit
5 portans vasa ejus, quia mortuus est Saul: & cecidit etiam ipse super gladium suum. Et mortuus est Saul: & tres filii ejus in die illa: &
6 universa domus ejus in idipsum mortua est. Et vidit omnis vir Israel,
7 qui in valle, quia fugit Israel, & quia mortuus est Saul, & filii ejus: & dereliquerunt civitates suas, & fugerunt. Et venerunt alienigenæ, & habitaverunt in eis. Et factum est sequenti die, & venerunt alie-
8 nigenæ ad spoliandum cæsos: & invenerunt Saul, & filios ejus jacentes in monte Gelbue.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * وهاولآء خدام روسآء اللاويين الذين يحرسون حوالي البيت * لانهم كانوا منكبين على
34 صنايع النهار والليل * وهاولآء كانوا روسآء اباء اللاويين في موالدهم * وهم كانوا يسكنون
35 في اورسليم * وفي جبعون كان يسكن ابو جبعون * واسم بكرهِ يوال * وامرايه معكا
36 * وابنه الناني عبرون * وصور * وقيسون وبالع * وبير * وبادان * وقادود * واخيا * واسكريا * ومعلوت
37 * ومعلوت اولد لشماص * وهاولآء كانوا يسكنون مع اخوتهم في اورسليم * وبير اولد قيس
38 وقيس اولد شاول * وشاول اولد يوناثان * ولملكيسع * وليوسوي * ولاسفوسالوا * ويوسوي
41 اولد ابنا وسماه مرباعيل * ومرباعيل اولد ميكا * وبنو ميكا * فاثون * واملخ * واحار * واحار
43 اولد عاريا * وعاريا اولد لعلامت * اولد رمري * اولد امصيا * اولد كانيعنيا * وارفيا ابنه
44 اعطادا اولد ابنه اصيل * واولد عسا ابنه * وصار لاصيل سبه بنين * وهذ اسماوهم * عوري
فيم * اسمع * سعديا * عوبديا * حانان * هاولآء بنو اصيل *

Hi ergò erant ministri principum Levitarum, qui excubias agebant circa domum, quoniam ipsi præerant operibus diurnis nocturnisque. Et isti erant præcipui patres Levitarum in genealogiis suis, iidemque habitabant in Jerusalem. In Gibaone verò habitabat pater Gibaonis: & nomen primogeniti ejus, Joel; uxoris autem ejus, Maacha: Filii ejus secundi, Ebron, & Sur, Ciſon, Balee, Ner, Nadab, Cadod, Abia, Zacharia, & Macalath: Macaloth genuit Samasum. Hi quoque habitabant cum fratribus suis in Jerusalem. Ner genuit Cis, Cis genuit Saulem, Saul genuit Jonathanem, Melechiasem, Jusui, & Esboselum. Jusui genuit filium, & vocavit eum Merbaelem, Merbael genuit Michum: Filii Michæ, Pheton, Amlach, & Abaz: Abaz genuit Azaniam, Azania genuit Alamethum, qui genuit Zamri, qui genuit Amasam: Is genuit Chanaaniam, & hujus filius fuit Arphia: Eztada genuit filium suum Asilem, genuitque Amasam filium suum. Asil sex habuit filios, quorum hæc sunt nomina; uzi, Cim, Asmaa, Szadia, Obadia, Hanan: hi sunt filii Asilis.

33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

* الفصل العاشر *

CAP. X.

1 * وكان الفلسطينيون يحاربون اسرايل * فهرب رجال اسرايل من الفلسطينيين * ووقع منهم
2 قتلاء كثير في جبل جلبوع * وكف الفلسطينيون شاول وبنيه فقتلوهم * وهم يوناثان *
3 وامنيداب * وملكيسوع بنو شاول * لان الحرب اشتد على شاول * واصابته الرماة بسهامهم
4 بجرحوه * فلما جرح شاول * قال لحامل سلاحه * جرد سيفك واقتلني به * لئلا يجيوا الغلف
فيهزاوا بي * ولم يرد حامل سلاحه ان يمد يده اليه * لانه كان يخوف جدا * فجرد شاول سيفه
5 وابكاء عليه ومات * فلما راى حامل سلاحه ان شاول قد مات * القى هو ايضا نفسه على
6 سيفه ومات معه * وفي ذلك اليوم قتل شاول وبنوه الثلاثة * وحامل سلاحه معا * ولما
7 راوا بنو اسرايل ومن في محاص الاردن * ان قد هرب رجال اسرايل * وقد مات شاول
وبنوه * تركوا الصياع وهربوا * فجاوا الفلسطينيون وسكنوا فيها * ومن بعد ذلك
8 بيوم واحد جاوا الفلسطينيون ليسلبوا القتلاء * فوجدوا شاول واولاده الثلاثة مطروحين في جلبوع *

Præliantibus autem Palestinis adversùs Israelem, terga verterunt viri Israelitæ Palestinis, & occubuerunt ex eis cæsi multi in monte Gelboe. Et assecuti Palestini Saulem & filios ejus; peremerunt eos; nempe Jonathanem, Aminadabum, et Malchisuam filios Saulis. Nam bello contra Saulem ingravescente, offenderunt eum sagittariis, & vulnerârunt eum: cúmque vulneratus esset Saul, Dixit ad armigerum suum, Exime gladium tuum, eoque me interfice, ne veniant incircuncisi, & illudant mihi. Sed cùm nollet armiger ejus manum suam extendere in eum, eò quòd vehementer exterritus esset; eximit Saul proprium ensem, eique innixus interiit. Cùm autem vidisset armiger ejus Saulem jam interiisse, projecit ipse quoque seipsum super gladium suum, & mortuus est cum eo. Eodem itaque die simul occubuerunt Saul, tres ejus filii, atque armiger ejus. Cùm autem vidissent Israelitæ & qui erant in tractu vallis Jordanis, fugisse vivos Israelitas, & mortuum esse Saulem ac filios ejus; derelictis civitatibus aufugerunt: venientes verò Palestini, habitârunt in eis. Post exactum diem unum redeuntes Palestini ad spoliandos cæsos, repererunt Saulem tresque filios ejus occisos projectos in monte Gelboe:

דברי הימים א: יא

nunciandum ad ,undiquaque Philistim terram in miserunt & ; ejus vasa & , ejus caput tulerunt & ,eum spoliaverunt Et

9 וַיְפַשִּׁיטוּ וַיִּשְׁאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר

.Daghon domo -affixerunt ejus calvariam & ,sui Dei domo ejus arma posuerunt Et .populo atque , suis doloribus

10 אֶת־עַצַּבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם: וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־גֻּלְגַּלְתּוֹ תָּקָעוּ בֵּית דָּגוֹן:

tulerunt & ,virtutis vir omnis surrexerunt Et .Saul ipsi Philistim fecerunt quæ omnia Ghilhad Jabes omnis audierunt Et

12 11 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל: וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיִּשְׂאוּ

,Jabes in quercum subter eorum ossa sepelierunt & ,Jabes in ea attulerunt que :ej° filiorū corpora & , Saul corpus

אֶת גּוּפַת שָׁאוּל וְאֶת גּוּפוֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם יָבֵשָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה בְּיָבֵשׁ

verbum super, Dominum in est prævaricatus qua sua prævaricatione in Saul est mortuus Et .diebus septem jejunaverunt &

13 וַיָּצוֹמוּ שִׁבְעַת יָמִים: וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל בַּיהוָה עַל־דְּבַר

,eā interfecit & : DOMINO in quæsivit non Et .quærendum ad pythone in interrogandum ad etiam & : custodivit non quod DOMINI

14 יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר וְגַם־לְשָׁאוֹל בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ: וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ

.Isai filium David ad regnum convertit &

CAP. XI. יא

וַיָּסֹב אֶת־הַמְלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי:

etiam ,heri Etiam .nos tua caro & ,tuum os Ecce : dicendo ,Chebron in David ad Israel omnis sunt congregati Et

2 1 וַיִּקָּבְצוּ כָל יִשְׂרָאֵל אֶל דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ: גַּם־תְּמוֹל גַּם

Tu : tibi tuus Deus DOMINUS Dixitque .Israel introducens & educens tu ,regem Saul existendo in etiã, nudiustertio

שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אַתָּה

ad Israel seniores omnes Veneruntque .Israel meũ populũ super dux eris tu & , Israel meũ populũ pasces

3 תִּרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־

regem in David Unxeruntque .DOMINI jaces ad Chebron in fœdus David eis exciãt & , Chebron in regem

הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ

ipsa ; Jerusalaim in Israel omnis & , David ivit Et .Semuel manum per DOMINI verbum juxta , Israel super

4 עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל: וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הִיא

cepit Et .huc ingredieris Non : David ad Jebus habitatores Dixeruntque .terræ habitatores Jebusæi ibi & : Jebus

5 יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: וַיֹּאמְרוּ יוֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא תָבוֹא הֵנָּה וַיִּלְכֹּד

erit , primo in Jebusæum percutiens Omnis : David Dixitque .David civitas ipsa .Sion munitionem David

6 דָּוִיד אֶת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִיד: וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי

vocaverunt Idcirco .munitione in David habitavit Et .caput in fuit & .Seruiah filius Joab primo in ascendit Et .primcps in & caput in

7 רֹאשׁ וְשַׂר וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ: וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצָד עַל־כֵּן קָרְאוּ־

.urbis residuum vivificavit Joab Et .gyrum ad usq; & Millo à circuitu à urbem Ædificavitq; .David Civitatem eam

8 לוֹ עִיר דָּוִיד: וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן הַמִּלּוֹא וְעַד הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר:

eo cum ,seroborantes ,David qui ,fortium capita isti Et .eo cum exercitũ Dominus &: crescendo & ,eundo David abiit Et

10 9 וַיְהִי דָּוִיד הֹלֵךְ וְגָדוֹל וַיהוָה צְבָאוֹת עִמּוֹ: וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ

qui fortium numerus iste Et .Israel super Domini verbũ juxta ,eum regnare faciendũ ad, Israel omni cum ejus regno in

11 בְּמַלְכוּתוֹ עִם־כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל: וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר

.una vice in occisos trecentos contra suã hastã susciatavit Ipse .triariorum caput Chachmoni filius Jasobham: David ipsi

לְדָוִיד יָשְׁבָעָם בֶּן־חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁים הוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָת:

Versio VULG. LAT.

Cúmq; spoliâssent eum, & ampurâssent caput, armísque 9
nudâssent, miserunt in terrã suã, ut circumferretur, & ostenderunt idolorum templis, & populis: Arma autem 10
ejus consecraverunt in fano dei sui, & caput affixerunt in templo Dagon. Hoc cùm audíssent viri Jabes Galaad, 11
omnia scilicèt quæ Philisthiim fecerant sup Saul, Consurrexerunt singuli Virorũ fortiũ, & tulerunt cadavera
Saul & filiorũ ej°: attulerúntq; ea in Jabes, & sepelierunt ossa eorũ subter quercũ, quæ erat in Jabes, & jejunaverunt septem diebus. Mortuus est ergò Saul propter 13
iniquitates suas, eò quòd prævaricatus sit mandatũ Dñi
& præceperat, & non custodierit illud: sed insuper etiã
pythonissam consulúerit, Nec speraverit in Dño: propter 14
& interfecit eũ, & trãstulit regnũ ej° ad David filiũ Isai.

CAP. XI.

COngregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens; Os tuũ sumus, & caro tua. Heri quoq; & 1
nudiustertiùs, cùm adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, & introducebas Israel: tibi enim dixit Dñs Deus 2
tuus; Tu pasces populũ meũ Israel, & tu eris princeps
sup eũ. Venerunt ergò omnes majores natu Israel ad re- 3
gem in Hebron, & iniit David cũ eis fœdus corã Dño:
unxerúntq; eum regẽ super Israel, juxta sermonẽ Dñi,
quem locutus est in manu Samuel. Abiit quoq; David, & 4
omnis Israel, in Jerusalem: hæc est Jebus, ubi erant
Jebusæi habitatores terræ. Dixerúntq; qui habitabant in 5
Jebus ad David, Non ingredièris huc. Porrò David
cepit arcem Sion, quæ est Civitas David, Dixítque; 6
Omnis qui percusserit Jebusæũ in primis, erit princeps
& dux. Ascendit igitur primus Joab filius Saruiæ, & fa- 7
ctus est princeps. Habitavit autẽ David in arce, & id-
circò appellata est, Civitas David. Ædificavitq; ur- 8
bem in circuitu à Mello usq; ad gyrũ, Joab autẽ reliqua
urbis extruxit. Proficiebátq; David vadens & crescens, 9
& Dñs exercituum erat cum eo. Hi principes virorum 10
fortium David, qui adjuverunt eum ut rex fieret super
omnem Israel, juxta verbum Dñi, & locutus est ad Is-
rael. Et iste numerus robustorũ David; Jesbaam filius 11
Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam
suam super trecentos vulneratos unâ vice.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quarè capitibus eorum truncatis, vestibúsq; 9
detractis, miserunt in terram Philisthæorũ, civitates, urbes, ac pagos, nuntiatũ in phanis suis
& populo suo. Et vestes quidẽ atque arma illorum posuerunt in phanis suis, corpora verò 10
eorũ affixerunt muro Beth-jasanis. Audientes autẽ incolæ Jabes-gelaadis quod fecerant 11
Philisthæi Sauli, Surrexerunt omnes viri fortitudine prædíti, totâq; nocte pergentes absstulerunt corpus Saulis & corpora filiorũ ejus
à muro Beth-jasanis, attulerunt in Jabes, ibíque cremârunt: deinde sumentes ossa eorum, 13
sepelierunt sub terebintho quæ erat in Jabes,
& jejunaverunt septem diebus. Mortuus est 14
ita que Saul (eò quòd perfidè cum Dño se gessisset, et & præceperat ei, minimè custodisset:
Præterea consuluisset pythones, Dñm verò
Deum suum non consuluisset) translatúmque
fuit regnum ejus ad Davidem filium Isai.

CAP. XI.

ITaq; congregati sunt omnes Israelitæ apud 1
Davidẽ in Hebron, et dixerunt ei, Sanguis tuus & caro tua. Tam herì quã nudiustertius, 2
quum Saul esset rex sup nos, tu egrediebaris
& ingrediebaris in fronte Israelis: tibíq; dixit Dñs, Vade, tu pasces populũ meum Israelem, tuque rector eris sup omnes tribus Israelis. Quapropter accedentib° cunctis Israelitarũ senioribus ad regẽ in Hebron, sacramento se obligavit eis rex David in Hebron corã
Dño, ac tum constituerunt Davidem ut esset
rex super Israelẽ: sic eventu comprobata sunt
verba Samuelis prophetæ, quæ locutus fuerat nomine Dñi. Deinde cùm profectus esset 4
David cum omnib° Israelitis in Jerusalẽ, quæ
Jebus antea vocabatur, ubi erant Jebusæi indigenæ regionis illius; Dixerũt homines de- 5
gentes in Jebus ad Davidẽ, Nequaquã ingrediéris hûc. Attamen coacto David universo
populo, expugnavit civitates Sionis: eæ sunt 6
quæ vocatæ fuerunt civitates Davidis. Tunc
edixit David, Quicunq; primus occiderit virũ Jebusæũ, is caput erit et dux militiæ: quarè
cùm primus ascendisset Joab Suriæ filius, con- 7
stituit eum rex David caput ac ducẽ militiæ.
Habitavítque David in civitatibus Sionis, ac 8
proinde vocabãt eas, Civitates Davidis. Cinxitque David ædificio civitatẽ à fossis exteri-
oribus: præbuítq; David dexterã cæteris ho- 9
minib° qui erant in iis civitatibus. Sic David
proficiebat indies, ac ditescebat, & Dñs potentissim° aderat illi. Hi autẽ sunt præcipui 10
inter viros Davidis, qui cum eo promovebãt
regnũ ipsius, ut regem constituerent eum sup
universum Israelem, juxta verbum Domini 11
quod pronuntiaverat de Israele. Hi sunt in-
quam numeri virorum Davidis: Primã sedem
obtinens, caput triginta virorum, erat Gede-
hu strenuissimus: is gladium exemit, trecen-
tósque viros unã horã interfecit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν, καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ εὐαγγελίσασθαι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ τῷ λαῷ. Καὶ ἔθηκαν τὰ ὅπλα αὐτῶν ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτῶν· καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔθηκαν ἐν οἴκῳ Δαγών. Καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες Γαλαὰδ (κ) ἅπαντα ἃ ἐποίησαν (λ) οἱ ἀλλόφυλοι τῷ Σαοὺλ καὶ τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἠγέρθησαν ἐν Γαλαὰδ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς, καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα Σαοὺλ καὶ (μ) τὸ σῶμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς Ἰαβίς, καὶ ἔθαψαν τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ὑπὸ τὴν δρῦν ἐν Ἰαβίς· καὶ ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας. Καὶ ἀπέθανε Σαοὺλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ, αἷς ἠνόμησεν (ν) τῷ θεῷ κατὰ τὸν λόγον κυρίου, ὃν οὐκ ἐφύλαξεν, ὅτι ἐπηρώτησε Σαὰλ ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ τοῦ ζητῆσαι, καὶ ἀπεκρίνατο αὐτῷ Σαμουὴλ ὁ προφήτης, Καὶ οὐ (ξ) ἐζήτησε κύριον. καὶ ἀπέκτεινεν (ο) αὐτὸν, καὶ ἐπέστρεψε τὴν βασιλείαν τῷ Δαυὶδ υἱῷ Ἰεσσαί.

9 *Et exuerunt eum: & tulerunt caput ejus, & vasa ejus: & miserunt in terram alienigenarum in circuitu ad evangelizandum (c) idolis suis, & populo. Et posuerunt vasa eorum in domo dei sui:* 10 *& caput ejus posuerunt in domo Dagon. Et audierunt omnes habitantes (d) Galaad omnia, quæ fecerant alienigenæ ipsi Saul, &* 11 *Israel. Et suscitati sunt in Galaad omnis vir potens, & tulerunt corpus Saul, & corpus filiorum ejus: & attulerunt ea in Jabis:* 12 *& sepelierunt ossa eorum sub quercu in Jabis: & jejunârunt septem dies. Et mortuus est Saul in suis iniquitatibus, quibus iniquè* 13 *egit Deo, (e) super verbum Domini: quoniam non observavit: quia interrogavit Saul in ventriloquo ad quærendum, & respondit ei Samuel prophetæ. Et non quæsivit Dominum: & interfecit eum, &* 14 *convertit regnum ad David filium Jessæ.*

MS. A. (κ) πάντα (λ) ἀλλόφυλοι τῷ Σαοὺλ ἐν τῷ (μ) τὰ σώματα (ν) τῷ κυρίῳ κτλ (ξ) ἐξεζήτησεν τὸν κύριον Σαούλ. καὶ (ο) αὐτὸν, καθότι οὐκ ἠρώτησεν ἐν κυρίῳ, καὶ ἐνέστρεψεν

ΚΕΦ. ια.

Καὶ ἦλθε πᾶς Ἰσραὴλ πρὸς Δαυὶδ ἐν Χεβρὼν, λέγοντες, Ἰδοὺ ὀστᾶ σου καὶ σάρκες σού ἐσμεν. Καὶ ἐχθὲς καὶ τρίτην ὅτε Σαοὺλ βασιλεύς, σὺ ἦσθα ὁ ἐξάγων καὶ εἰσάγων τὸν Ἰσραήλ· καὶ (α) εἶπεν Ἰσραὴλ κύριός σοι, Σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ, καὶ (β) σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἦλθον πάντες πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα (γ) εἰς Χεβρών. καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ διαθήκην ἐν Χεβρὼν ἔναντι κυρίου· καὶ ἔχρισαν τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα ὃν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν λόγον κυρίου διὰ χειρὸς Σαμουήλ. Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς καὶ (γ) ἄνδρες αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ, αὕτη Ἰεβοὺς, καὶ ἐκεῖ οἱ Ἰεβουσαῖοι οἱ κατοικοῦντες τὴν (δ) γῆν. Εἶπον τῷ Δαυὶδ, Οὐκ εἰσελθοῦσι ὧδε. καὶ προσετελέσατο τὴν προσοχὴν Σιὼν· αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Πᾶς πλήσων Ἰεβουσαῖον ἐν πρώτοις, καὶ ἔσται εἰς ἀρχοντα καὶ εἰς στρατηγόν. καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἐν πρώτοις Ἰωὰβ υἱὸς (ε) Σαρουΐα, καὶ ἐγένετο εἰς ἄρχοντα. Καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν τῇ προσοχῇ· διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν αὐτὴν, πόλιν Δαυίδ. Καὶ ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν (ζ) κύκλῳ. Καὶ ἐπορεύετο Δαυὶδ προβαίνων καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ. Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως, οἳ ἦσαν τῷ Δαυὶδ, οἱ κατισχύοντες μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ μετὰ παντὸς Ἰσραὴλ, τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐλάλησε περὶ Ἰσραήλ. Καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν τῷ Δαυίδ· (η) Ἰεσεβαὰλ υἱὸς (θ) Ἀχαμανὶ πρῶτος τῶν τριάκοντα· οὗτος ἐπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἅπαξ ὃν τριακοσίους τραυματίας ἐν καιρῷ ἑνί.

CAP. XI.

Et venit omnis Israel ad David in Chebron, dicentes; 1 *Ecce ossa tua, & caraes tuæ nos. Et heri, & nudiustertius, cùm esset Saul rex, tu fuisti educens, & introducens Israel. Et dixit (a) Israel Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel: & tu eris in ducem super Israel. Et venerunt omnes seniores* 2 *Israel ad regem in Chebron. Et disposuit eis rex David testamentum in Chebron ante Dominum: Et unxerunt David in regem super Israel juxta verbum Domini per manum Samuel. Et ivit rex, &* 3 *(b) viri ejus in Hierusalem, (hæc Jebus:) & ibi Jebusæi habitantes terram (c) Dixerunt David, Non ingredieris huc. Et ce-* 4 *pit arcem Sion: hæc est civitas David. Et dixit David; Omnu* 5 *percutiens Jebusæum in primis, & erit in principem, & in ducem. Et ascendit super eam in primis Joab filius Saruiæ: & fa-* 6 *ctus est in principem. Et sedit David in arce. Propter hoc vo-* 7 *cavit eam, Civitatem David. Et ædificavit civitatem in (d) cir-* 8 *cuitu. Et procedebat David proficiens, & crescens: & Dominus omni-* 9 *potens cum eo. Et hi principes potentium, qui fuerunt ipsi David,* 10 *qui invalescebant cum eo in regno ejus cum omni Israel, ad faciendum regnare eum juxta verbum Domini super Israel. Et hic nu-* 11 *merus potentium David; (e) Jesebada filius Achaman primus ipsorum triginta. Hic eduxit gladium suum (f) semel super trecentos vulneratos in tempore uno.*

MS. A. (α) εἶπεν κύριος ὁ θεός σου σοὶ, (β) σὺ εἰς (γ) ἄνδρες Ἰσραὴλ ὃν τὴν Ἰερουσαλὴμ, (δ) γῆν. Εἶπαν ἡ οἱ κατοικοῦντες Ἰεβοὺς τῷ Δαυὶδ, (ε) Σαρουΐας, (ζ) κύκλῳ. καὶ ἐπολέμησεν, καὶ ἔλαβεν τὴν πόλιν. Καὶ ἐπορεύετο (η) Ἰεβααμ (θ) Ἀχαμανὶ * πρωτότοκος τῶν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وسلبوه ثيابه * واخذوا راسه وسلاحه * فارسلوها الى ارض فلسطين * والى الصنايع والمدن والمي
10 يبشروا بيوت اصنامهم واممهم * وجعلوا ثيابه وسلاحه في بيت اوثانهم * وجعلوا راسه في بيت
11 ياسان * فسمع اهل جلعاد ما صنع الفلسطينيون بشاول وباسرايل * فقام كل رجل قوي من
12 جلعاد * وصعوا واخذوا جسد شاول واجساد اولاده * وجاوا بهم الى نابلس ودفنوهم هناك تحت
13 الدوح وصاموا سبعة ايام * ومات شاول بخطاياه التي اخطاء فدام الله * كقول الرب * لانه لم يحفظ
14 ما وصاه به * ومضى وسأل المنجمة * ولم يسل الله * ولم يسلك طريقه * كما قال له شموال النبي
فعدله * ورد الملك الى داود بن يسي *

Et exuentes vestes ejus, tollentesq; caput & arma ipsius, miserunt ea in terram Palestinæ, & in civitates, urbes, & suburbia; ut annuntiarent ædibus idolorum suorum & genti suæ. Vestes & arma 10 *ipsius collocârunt in æde simulachrorum suorum, caput autem ipsius posuerunt in Beth-jasan. Sed cùm audissent incolæ* 11 *Galaadis quod fecerant Palestini Sauli & Israelitis, Surrexerunt viri quique* 12 *robustissimi Galaaditæ, & abeuntes tulerunt corpus Saulis, & corpora filiorum ejus; & asportantes ea Neapolim, ibidem sepelierunt ea subter amygdalum, & jejunârunt septem diebus. Sic mortuus* 13 *est Saul propter peccata sua quæ perpetraverat coram Deo; secundùm sermonem Domini, quia non servaverat quæ mandaverat ei; Et abiens consuluerat astrologam potiùs quàm Deum consuleret; nec ambulaverat in via ejus, quemadmodum dixerat ei Samuel propheta: propterea interfecit eum, revolvitque regnum ad Davidem filium Jesse.*

* واجتمع كل رجال اسرايل الى داود في حفرون * وقالوا نحن دمك ولحمك * من امس ومن اول
2 امس * وحين كان شاول ملكا علينا * انت الذي كنت تدخل وتخرج امام بني اسرايل *
3 وقال الله لك انك انت الذي تمسك اسرايل سعبي * وتكون مقدما ومدبرا لاسرايل * وجاوا اليوح
كلهم الى الملك الى حفرون * فعاهدهم داود بين يدي الرب * ومسحوا داود ملكا على اسرايل *
4 كقول الرب من فم شموال النبي * ومضى داود وجميع رجاله الى يروشليم * وهي التي كانت
5 قدما تسمى يابوس * لان فيها كانوا يسكنون اليابوسيون في تلك الارض * وقال اناس من
سكان اروشليم لداود * لا تدخل لنا الى هاهنا * فجمع داود الامة كلها * وكبس صيعة صيون
6 التي سميت صيعة داود * وقال داود ايضا * كل من يحارب يابوس ويطلع واحدها اولا * يكن
رييسا مقدما على جيش اسرايل * فطلع يواب بن صوريا اولا فاحدها * فاقامه داود الملك
7 رييسا على الجيش * وقعد داود في صيون * ولاجل ذلك سميت صيعة داود * وبنى داود حوالي
8 الصيعة الى برا * واعطى داود اماما لساير الناس الذي في الصنايع * واربح داود وعظم *
9 وكان الله معه صابط الكل * وهاولاء روساء رجال داود الذين ملكوا بملكه * واقامهم
10 الملك على ساير اسرايل * مثل كلمة الله التي تكلم على اسرايل * وهذا عدد رجال داود *
11 يجلس في المجلس لاول رييس ثلاثين * وهو جدحوا الجبار الذي سل سيفه * وقتل ثلاثمايه
رجل في ساعة واحدة *

CAP. XI.

Convenientes enim cuncti viri Israelis 1 *ad Davidem in Hebron, dixerunt, Nos sanguis tuus & caro tua sumus. Ab heri & nudiustertius, dumque regnaret Saul super nos, tu eras qui ingrediebaris & egrediebaris ante filios Israelis:* 2 *Deus etiam tibi dixit te tenturum Israelem populum meum, teque fore ducem ac rectorem Israelis. Tum venientibus cunctis senioribus ad regem in Hebron, fœdus* 3 *inivit cum eis David coram Domino, & unxerunt Davidem in regem super Israelem, juxta sermonem Domini ore Samuelis prophetæ prolatum. Post hæc abiit Da-* 4 *vid cum universis copiis suis in Jerusalem quæ olim vocabatur Jebus, quòd in ea degerent Jebusæi, in regione illa: Et* 5 *dixerunt quidam è civibus Jerusalem ad Davidem, Nequaquam ingredieris hùc ad nos. Sed collectâ David universi plebe, subegit civitatem Sion, quæ nuncupata fuit, Civitas Davidis. Dixit præterea* 6 *David, Quicunque oppugnaverit Jebus, & prior ascendens ceperit eam, erit præpositus militiæ Israelis. Joab ergò Suriæ filius ascendit prior & cepit eam: ac proinde creavit illum David rex imperatorem exercitûs. Habitavitque David in* 7 *Sion, quæ fuit ob id vocata, Civitas Davidis. Struxitque David ædificium circa* 8 *civitatem extrinsecùs, deditque David liberum commeatum cunctis hominibus qui erant in oppidis. Et exaltatus est Da-* 9 *vid, ac magnificatus, & Deus omnipotens aderat ei. Hi sunt capita heroum Da-* 10 *vidis, qui imperium obtinebant in regno ipsius, quos constituerat rex super universum Israelem, juxta verbum Dei quod locutus fuerat de Israele. Hic inquam* 11 *est numerus heroum Davidis: Primum locum occupans, dux triginta, erat Gedehu gigas, qui districto gladio suo trecentos eâdem horâ viros interfecit.*

UMI

דברי הימים א: יא

; dammim--Paſ in David cum fuit Iſte .potentes tres inter Ipſe .Achochitæ *Dodo* filius Elhazar eum poſt Et

12 וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן־דֹּדוֹ הָאֲחוֹחִי הוּא בַּשְּׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים: הוּא־הָיָה עִם־דָּוִיד בְּפַס דַּמִּים
faciebus à *fugerant* populus & ,*hordeis* plena agri pars erat Et .prælium ad ibi erant congregati Peliſtim &

13 וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם לַמִּלְחָמָה וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעֹרִים וְהָעָם נָסוּ מִפְּנֵי
.magna ſalute Dominus ſervavit & : Peliſtim percuſſerũt & ,*eã* liberaverũt & ,*paris* medio in ſteterunt Et : Peliſtim

14 פְּלִשְׁתִּים: וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה וַיַּצִּילוּהָ וַיַּכּוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיּוֹשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה:
Peliſtim *caſtrametatio* & : Hadullam ſpeluncam ad David ad ,petram ad *capitibus* triginta è tres deſcenderunt Et

15 וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשָׁה מִן־הַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ עַל־הַצּוּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים
,David deſideravit Et .Beth-lechem in tunc Peliſtim *præfectus* Et .arce in tunc David Et .Rephaim valle in *caſtrametans*

16 חֹנֶה בְּעֵמֶק רְפָאִים: וְדָוִיד אָז בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז בְּבֵית לָחֶם: וַיִּתְאַו דָּוִיד
caſtrametationem in tres irruperunt Et .porta in quæ ,Beth-lechem ciſterna de aquas mihi *propinabis Quis* : dixit &

17 וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר: וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה
noluit Et .David ad attulerunt & ,acceperunt & ; porta in quæ ,lechem-Beth ciſterna è aquas hauſerunt & , Peliſtim

18 פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׂאֲבוּ־מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא אָבָה
virorum ſanguinẽ Nunquid .hoc *faciendo* à ,meo Deo à mihi Abſit : dixit Et .Domino eas libavit ſed , eas bibere David

19 דָּוִיד לִשְׁתּוֹתָם וַיַּסֵּךְ אֹתָם לַיהוָה: וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם הָאֲנָשִׁים
tres fecerunt Hæc .eas bibere voluit non & ,eas attulerunt *ſuis animabus in* Quia ? eorum *animabus in* bibam iſtorum

הָאֵלֶּה אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֵבִיאוּם וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת
trecentos contra ſuam lanceam ſuſcitavit ipſe & : trium *caput* erat ipſe Joab frater Abſai Et .potentes

20 הַגִּבֹּרִים: וְאַבְשַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא הָיָה רֹאשׁ הַשְּׁלֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
tres ad uſque & ,*principem in* eis fuit & ,glorioſus duos inter tribus Ex .tres inter nomen *non* & , *occiſos*

21 חָלָל וְלוֹ שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה: מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בַּשֵּׁנִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלִשָּׁה
duos percuſſit ipſe : Cabſeel de operibus *multis* ,*virtutis* viri filii Jehojadah filius Benaiah .pervenit non

22 לֹא בָא: בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי
virum percuſſit ipſe Et .nivis die in ciſternæ medio in leonem percuſſit & ,deſcendit ipſe Et .Moab *leones*

אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּרֹחַב הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג: וְהוּא הִכָּה אֶת־הָאִישׁ
eum ad deſcendit Et .texentium liciatorium ſicut lancea Ægyptii manu in Et .*cubito m* quinque menſuræ virum Ægyptium

23 הַמִּצְרִי אִישׁ מַדָּה׳ חָמֵשׁ בָּאַמָּה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית כְּמָנוֹר אֹרְגִים וַיֵּרֶד אֵלָיו
.Jehojadah filius Benaiahu fecit Hæc .ejus lancea in eum occidit & ,Ægyptii manu è lanceam rapuit & ,virga cum

24 בַּשֵּׁבֶט וַיְנַתֵּל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ: אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע
.pervenit non tres ad Et .*ipſe* glorioſus ipſe ecce triginta Ex .potentes tres inter nomen ei Et

25 וְלוֹ שֵׁם בִּשְׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים: מִן־הַשְּׁלֹשִׁים הַנִּ֫ו נִכְבָּד הוּא וְאֶל־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא
.Beth-lechem de *Dodo* filius Elchanan , Joab frater Hatabel *virtutum* potentes Et .ſuã auditum ad David eum poſuit Et

26 וַיְשִׂימֵהוּ דָוִיד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ: וּגְבוּרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דּוֹדוֹ מִבֵּית לָחֶם:
Hilai ,Chuſathites Sibbechai .Hantothites Abihezer ,Techohites Hicches filius Hira .Pelonites Cheles ,Harodites Sammoth

27 29 שַׁמּוֹת הָהֲרוֹדִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי: עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְתֹתִי: סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עִילַי
28 .Netophathites Bahanah filius Cheled ,Netophathites Maharai .Achochites

30 הָאֲחוֹחִי: מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֶלֶד בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי:

Verſio VULG. LAT.

Et poſt eum Eleazar filius patrui ejus Ahohites, qui 12
erat inter tres potentes. Iſte fuit cum David in Phef-
domim,quando Philiſthiim congregati ſunt ad locum 13
illum in prælium : & erat ager regionis illius plenus
hordeo, fugerátque populus à facie Philiſthinorum.
Hi ſteterunt in medio agri,et defenderunt eum:cúmq; 14
percuſſiſſent Philiſthæos, dedit Dominus ſalutem ma-
gnam populo ſuo. Deſcenderunt autem tres de tri-
ginta principibus ad petram, in qua erat David, ad 15
ſpeluncam Odollam, quando Philiſthiim fuerant ca-
ſtrametati in valle Raphaim. Porrò David erat in præ-
ſidio, et ſtatio Philiſthinorum in Bethlehem. Deſide- 16
ravit igitur David,et dixit; O ſi quis daret mihi aquã 17
de ciſterna Bethlehem, quæ eſt in porta. Tres ergò iſti 18
per media caſtra Philiſthinorum perrexerunt, & hau-
ſerunt aquam de ciſterna Bethlehem, quæ erat in por-
ta, & attulerunt ad David ut biberet : qui noluit,ſed
magis libavit illam Domino, Dicens; Abſit ut in con-
ſpectu Dei mei hoc faciam, & ſanguinem iſtorum vi- 19
rorum bibam : quia in periculo animarum ſuarum at-
tulerunt mihi aquam. Et ob hanc cauſam noluit bi-
bere. Hæc fecerunt tres robuſtiſſimi. Abiſai quoque 20
frater Joab ipſe erat princeps trium , & ipſe levavit
haſtam ſuam contra trecentos vulneratos,& ipſe erat
inter tres nominatiſſimus,Et inter tres ſecundos incly- 21
tus, & princeps eorum : veruntamen uſq; ad tres pri-
mos non pervenerat. Banaias filius Joiadæ viri robu- 22
ſtiſſimi,qui multa opera perpetrârat,de Cabſeel: ipſe
percuſſit duos ariel Moab: & ipſe deſcendit, & inter-
fecit leonem in media ciſterna tempore nivis. Et ipſe 23
percuſſit virum Ægyptium, cujus ſtatura erat quinque
cubitorum, & habebat lanceam ut liciatorium texen-
tium : deſcendit igitur ad eum cum virga, & rapuit
haſtam, quam tenebat manu: & interfecit eum haſtâ
ſuâ. Hæc fecit Banaias filius Joiadæ , qui erat inter 24
tres robuſtos nominatiſſimus, Inter triginta primus, 25
veruntamen ad tres uſque non pervenerat : poſuit au-
tem eum David ad auriculam ſuam. Porrò fortiſſimi 26
viri in exercitu, Aſahel frater Joab, & Elchanan fi-
lius patrui ejus de Bethlehem , Sammoth Arorites, 27
Helles Phalonites, Ira filius Acces Thecuites, Abi- 28
ezer Anathothites, Sobbochai Huſathites, Ilai Aho- 29
hites, Maharai Netophathites , Heled filius Baana 30
Netophathites.

Verſio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܚ ܐ ܐ ܐ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 13 Καὶ μετ' αὐτὸν Ἐλεάζαρ υἱὸς Δωδαὶ ὁ Ἀχωχί· οὗτος ἦν ἐν τοῖς τρισὶ (ι) δυνατοῖς. Οὗτος ἦν μετὰ Δαυὶδ ἐν (κ) Φασοδαμὶν, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον, καὶ ἦν μερὶς τοῦ ἀγροῦ πλήρης κριθῶν, καὶ ὁ λαὸς ἔφυγε ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων. Καὶ ἔστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος, καὶ ἔσωσεν αὐτὴν, καὶ ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην. Καὶ κατέβησαν (λ) τρεῖς ἐκ τῶν τριάκοντα ἀρχόντων εἰς τὴν πέτραν πρὸς Δαυὶδ εἰς τὸ σπήλαιον Ὀδολλὰμ, καὶ (μ) παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων. Καὶ Δαυὶδ τότε ἐν τῇ ὀχυρᾷ, καὶ (ν) τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων τότε (ξ) ἐν Βηθλεέμ. Καὶ ἐπεθύμησε Δαυὶδ, καὶ εἶπε, Τίς ποτίσει με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου Βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ; Καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ὑπεδύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλεὲμ, ὃς ἦν ἐν τῇ πύλῃ, καὶ ἔλαβον καὶ ἦλθον πρὸς Δαυίδ. καὶ ἐκ ἠθέλησε Δαυὶδ τοῦ πεῖν αὐτὸ, καὶ ἔκαεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ, Καὶ εἶπεν, Ἱλεώς μοι ὁ Θεὸς τοῦ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο· οἱ αἷμα ἀνδρῶν τούτων πίομαι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν; ὅτι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν (ο) ἤνεγκαν· καὶ οὐκ ἐβούλετο πεῖν αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί. Καὶ (π) Ἀβισὲ ἀδελφὸς Ἰωὰβ, οὗτος ἦν ἄρχων (ρ) τῶν τριῶν· οὗτος ἐπῆρσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ (σ) τριακοσίους τραυματίας ἐν καιρῷ (τ) ἑνὶ, καὶ οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισίν. Ἀπὸ τῶν τριῶν ἔνδοξος τοῦ δύο ἔνδοξος, καὶ ἦν (υ) αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἤρχετο. Καὶ (φ) Βαναία υἱὸς Ἰωδαὲ υἱὸς ἀνδρὸς δυνατοῦ, πολλὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπὸ Καβασεήλ· οὗτος ἐπάταξε τοὺς δύο ἀριὴλ Μωάβ, καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν τῷ λάκκῳ ἐν ἡμέρᾳ χιόνος. Καὶ οὗτος ἐπάταξε τὸν ἄνδρα τὸν Αἰγύπτιον, ἄνδρα ὁράσεως πενταπήχεις, καὶ (χ) ἐν χειρὶ τοῦ Αἰγυπτίου δόρυ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ κατέβη ἐπ' αὐτὸν (ψ) Βαναία ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἁφείλατο ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Αἰγυπτίου τὸ δόρυ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ. Ταῦτα ἐποίησε (ω) Βαναία υἱὸς Ἰωδαὲ, καὶ τούτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶ τοῖς δυνατοῖς. Ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἦν ἔνδοξος οὗτος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἤρχετο· καὶ κατέστησεν αὐτὸν Δαυὶδ ἐπὶ τὴν παιδιὰν αὐτοῦ. Καὶ (α) δυνατοὶ τῶν δυνάμεων, Ἀσαὴλ ἀδελφὸς Ἰωὰβ, Ἐλεανὰν υἱὸς (β) Δωδαὲ ἐκ Βηθλεὲμ, (γ) Σαμαὼθ ὁ Ἀρωεὶ, Χηλὲς ὁ (δ) Φελωνὶ, Ὠρὰ υἱὸς Ἐκκὶς ὁ Θεκωὶ, Ἀβιέζερ ὁ Ἀναθωθὶ, (ε) Σοβοχαὶ ὁ Οὐσαθὶ, Ἠλὶ ὁ (ζ) Ἀχωνὶ, Μαρεὶ ὁ Νετωφαθὶ, (η) Χηλὲδ υἱὸς Νοοζὰ ὁ Νετωφαθὶ,

Et post cum Eleazar filius (g) Dodai, Achochi. Hic fuit in tribus potentibus. Hic fuit cum David in Phasodamin: & alienigenæ congregati sunt ibi ad prælium: & erat pars agri plena hordeorum: & populus fugit à facie alienigenarum. Et stetit in medio partis, & salvavit eam, & percussit alienigenas: & fecit Dominus salutem magnam. Et descenderunt tres de triginta principibus in petram ad David in speluncam Odollam & castra alienigenarum in valle gigantum. Et David tunc in munitione: & statio alienigenarum tunc in Bethleem. Et concupivit David, & dixit; Quis potabit me aqua de cisterna Bethleem, quæ in porta? Et perruperunt illi tres castra alienigenarum, & aquati sunt aquam de cisterna, quæ in Bethleem, quæ erat in porta. Et tulerunt, & venerunt ad David. Et nolut David bibere illam, & libavit illam Domino, Et dixit; Propitius mihi Deus à facindo verbum hoc. Si sanguinem virorum horum bibam in animabus eorum? quoniam in animabus suis attulerunt. Et nolut bibere illam. Hæc fecerunt tres potentes. Et Abisa frater Joab hic fuit princeps trium: hic eduxit gladium suum super trecentos vulneratos in tempore uno: & hic fuit nominatus in tribus: De tribus super duos gloriosus, & fuit eis in principem: & usque ad tres non pervenit. Et Banæa filius Jodae filius viri potentis: multa opera ejus de Cabasiel. Hic percussit duos Ariel Moab: & hic descendit, & percussit leonem in cisterna in die nivis. Et hic percussit virum Ægyptium hominem (h) conspicuum quinque cubitorum: & in manu Ægyptii lancea tanquam licinium texentium, & descendit super eũ Banea in virga: & abstulit de manu Ægyptii lanceã, & interfecit eum in lancea ejus. Hæc fecit Banea filius Jodae, & huic nomen in tribus potentibus: Super triginta fuit honoratus hic: & ad tres non pervenit. Et constituit eum David super patriam suam. Et potentes virtutum; Asael frater Joab, Eleanan filius Dodoe de Bethleem, Samaoth Arori, Chelles Pheloni, Ora filius Eccis Thecoi, Abiezer Anathothi, Sobochæ Usathi, Eli Achoni, Maraï Netophathi, Cheled filius Nooza Netophathi,

MS. A. (ι) δυνατός. (κ) Φασοδαμὶν, (λ) οἱ τρεῖς (μ) ἡ παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβεβλήκει ἐκ τῆ (ν) τὸ σύστημα (ξ) ἐν τῇ Βηθλεέμ. (ο) ἤνεγκεν * αὐτὸν καὶ ἐκ (π) Ἀβεσὰ ὁ ἀδελφὸς (ρ) τῶν * πατριῶν· οὗτος (σ) ἑξακοσίους (τ) ἑνὶ, οὗτος (υ) αὐτὸς εἰς (φ) Βαναίας (χ) ἐν τῇ χειρὶ (ψ) Βαναίας (ω) Βαναίας (α)οἱ δυνατοὶ (β) Δωδαὶ (γ) Σαμὼθ Θαθὶ, (δ) Φαλλωνὶ, Ὠρεὶ υἱὸς Ἐκκὶς (ε) καὶ Σοβοχαὶ ὁ Ἀσωθὶ, (ζ) Ἀχὼς, Μοορὰι (η) Ἐλεὰλ υἱὸς Βαανὰ ὁ Νετωφαθὶ, Ἡσοὺ υἱὸς Ῥηβαὶ ἐκ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وبعك صار البعازار بن داود من دحوح * وهو صار رييسا علي ثلاثمايه رجل * وهو كان مع
13 داود بن ايسي * وهو الذي اتي اليه بالماء من جب بيت لحم * والفلسطينيون يحاربون داود كان
14 هناك حقل واحده مزروعه سعيرا * فلما ببدد الامه من قدام الفلسطينيين * قام هذا الرجل
15 في الحقل * وخلص داود * واهلك الفلسطينيين * وصنع الله به خلاصا عظيما * ونزل ثلاثه من
16 الثلاثين رييسا من عند داود من الصخر الي مغاز عرلم * وعسكر الفلسطينيين مقيم في بريه
17 الجبابين * وداود بارز في المسكن * والرجال الفلسطينيون في بيت لحم * فاسهبي داود وقال من
18 يعطيني من الجب الكبير الذي في بيت لحم في باب الصيعة ماء اسربه * فسمعه من ساعته
19 الثلاثه الرجال الابطال * فنزلوا من عند * وسقوا عسكر الفلسطينيين * ومصوا وملوا الماء من
20 الجب الكبير الذي في باب بيت لحم * واحدوه وجاوا به * واعطوه لداود * فلم يسأ داود ان
يسربه * وسكبه قدام الله * وقال حاش لي ان افعل هذا الفعل قدام الاهي * لان دم هذا دم هؤلاء
الرجال الذين ابوه بانفسهم * ولم يسربه * هذا صنع الثلاثه رجال الابطال * وهذه اسماؤهم *
ابيساي اخو يواب بن صوريا * وهو رييس في الثلاثه * وهو جرد سيفه علي ثلاثمايه رجل * فقتلهم
في ساعه واحده * وله اسم في الثلاثه رؤساء * وهو اعظم من الاثنين * ورييس عليهما * ولم
21 يات الي الثلاثه * وبنايا بن يوياداع بن ايساي * جبار قوي ويحسن في صناعته اكثر من
22 قافصيال * وهو الذي قتل الجبارين * وهما موآب وارسل * وهو الذي نزل الي الجب * وقتل
23 السبع في يوم الثلج * وقتل الرجل المصري الذي كان طويلا * وطوله خمسه اذرع * وفي
يد المصري رمح غلظ سنانه مثل نول الحياك * فاتي اليه بنايا بن يوياداع بعصاه * فاخذ الرمح
24 من يد المصري وقتله برمحه * هذا صنيع بنايا * وله كان اسم اكبر من ثلاثه رجال * وما كان
25 يحصر الي الثلاثه * واقامه داود علي كل منزله * وهؤلاء علي الاقويا * عسايل اخو يواب *
26 والحنين بن عمه * وداود من بيت لحم * واسمود من جبل المدك * وحالص الذي من
27 فلطون * وعيرا بن عافيس الذي من تقوح * وابيعزار الذي من عناثوث * وسلبي
28 الذي من حسبون * وعالي الذي من حوح * ومهري الذي من نوطافت * وحلد بن
29 بعني الذي من نوطافت *

Post hunc erat Eliazar filius Davidis è 12
Dabeb, qui erat dux trecentorũ virorum: Is erat cum Davide filio Isai, atq; is est 13
qui attulit ei aquam è cisterna Bethlehemitica. Præterea Palestinis bellum cum Davide gerentibus, erat illic ager quidam hordeo consitus: cúmque dispersus populus à conspectu Palestinorum, Stetit se vir iste in agro illo, Davidem eripuit, ac perdidit Palestinos: fecitque per eum Deus salutem magnam. Item cùm ex illis triginta ducibus tres 15
descendissent à Davide, è petra ad speluncam Arlam, copiis Palestinorum sedentibus in deserto gigantum, Davide autem habitante in domicilio, & viris Palæstinis in Beth-lehem; Desiderio motus David ait, Quis det mihi è cisterna magna quæ est in Beth-lehem in porta civitatis, aquam bibendam? Hoc itaque 18
statim audito à tribus illis strenuissimis viris, descenderunt ab eo, & perruptis copiis Palestinorum abierunt, hauserunt aquam è cisterna magna quæ erat in porta Beth-lehem, & sumentes eam attulerunt dederuntque Davidi: noluit autem David eam bibere, sed effudit eam coram Deo, Et ait, Absit à me ut tantum faciam 19
pervetrem coram Deo meo: hæc enim sanguis est horum virorum qui vitæ suæ periculo attulerunt eam: quare non bibit illam. Hoc fecerunt tres illi strenuissimi viri. Hæc autem sunt nomina eorum; 20
Abisai frater Joabi, filius Suriæ, idémque præcipuus erat inter hos tres. Idem quoque strinxit gladium suum adversùs trecentos viros, & unicâ horâ trucidavit illos: quare inter tres hos duces celeberrimum consecutus est nomen, Et præstantior erat reliquis duobus, ac princeps amborum: attamen ad tres illos non pervenit. Deinde Benaja filius Jojadai fi- 22
lii Isai, gigas fortissimus, & in arte sua præstantius se gerens quàm Cabsiel: is etiam trucidavit duos gigantes, nempe Moabum, & Arsalem: idemque descendit in foveam, & occidit leonem in diebus nivis. Præterea occidit virum 23
Ægyptium qui procerus erat, longitudo enim ejus erat quinque cubitorum: & quidem licèt Ægyptius lanceam manu gestaret, cujus crassitudo mucronis erat instar jugi textoris, aggressus tamen est eum Benaja Jojadai filius baculo, rapuit lanceam ex ejus manu, eumque propriâ lanceâ confodit. Hoc fuit præ- 24
clarum Benajæ facinus: adeoque celebrius obtinuit nomen præ tribus hisce viris, tametsi ad tres illos non pervenerit: Quamobrem præposuit eum David 25
cunctis opibus suis. Hi quoque præpositi erant robustissimis: Asael frater Joabi, 26
Elhanin filius patrui ipsius, & David Bethlehemita: Asmoth è monte regio, 27
& Halas Phaltonensis: Ira Abisi fi- 28
lius Tecuita, Abiazar qui ex Anathoth: Sabi ex Hasbon, & Ali ex Hoh: 29
Mahri è Notapheth, & Heled filius Baani Notaphites: 30

דברי הימים א: יב

Ha-bathites Abiel , Ghaha torrentibus de Churai .Pirhatonites Benaiah , Binjamin filiorum Ghibhath de Ribai filius Ithai

31 אִיתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי: חוּרַי מִנַּחֲלֵי נָעַשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי:
32 Achiam .Hararites Saghe filius ,Jonathan ,Ghizonites Hasem Filii .Sahalbonites Eliachba , Bacharumites Hazmaveth
33 עַזְמָוֶת הַבַּחֲרוּמִי אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי: בְּנֵי־הָשֵׁם הַגִּזֹנִי יוֹנָתָן בֶּן־שָׁגֵא הַהֲרָרִי: אֲחִיאָם
34 Naharai ,Charmelites Chesro .Pelonites Achijah , Mecherathites Chepher .Ur filius Eliphal ,Hararites Sachar filius
35 בֶּן־שָׂכָר הַהֲרָרִי אֲלִיפָל בֶּן־אוּר: חֵפֶר הַמֵּכֵרָתִי אֲחִיָּה הַפְּלֹנִי: חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי נַעֲרַי
37 Joab *vasa ferens* Berothites Nacharai , Hammonites Selech .Geri filius Mibchar , Nathan frater Joel .Ezbai filius
38 בֶּן־אוּבָי: יוֹאֵל אֲחִי נָתָן מִבְחָר בֶּן־הַגְרִי: צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחֲרַי הַבְּרֹתִי נֹשֵׂא כְלֵי יוֹאָב
39 , Reubenites Siza filius Hadina .Achlai filius Zabad ,Chittæus Urijah .Ithræus Ghareb , Ithræus Hirah .Serujah filii
40 בֶּן־צְרוּיָה: עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי: אוּרִיָּה חֲחִתִּי זָבָד בֶּן־אַחְלָי: עֲדִינָא בֶן־שִׂיזָא הָרְאוּבֵנִי
41 ,Samah : Hasterathites Huzziah .Mithnites Josaphath &,Mahachah filius Chanan .triginta eo *super* & , Reubenitæ ipsi *caput*
42 רֹאשׁ לָרְאוּבֵנִי וְעִלָּיו שְׁלֹשִׁים: חָנָן בֶּן־מַעֲכָה וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי: עֻזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שַׁמְעָ
43 , Jeribai & , Machavites Eliel .Tisites ejus frater Jocha & , Simri filius Jedihael .Haroherites Chotham filii Jehiel &
44 וְיוֹאָה בְּנֵי חוֹתָם הָעַרֹעֵרִי: יְדִיעָאֵל בֶּן שִׁמְרִי וְיוֹחָא אָחִיו הַתִּיצִי: אֱלִיאֵל הַמַּחֲוִים וִירִיבַי
46 Mesobaiah Jahasiel & , Hobed & , Eliel .Moabites Ithmah & , Elnaham filii Jehosaviah &
47 וְיוֹשַׁוְיָה בְּנֵי אֶלְנַעַם וְיִתְמָה הַמּוֹאָבִי: אֱלִיאֵל וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמִּצֹבָיָה:

CAP. XII. יב

.belli auxiliatores potentes inter ipsi Et .Chis filii Saul *faciebus* à clausum adhuc Siclagh in David ad *venientes* hi Et

1 וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד עָצוֹר מִפְּנֵי שָׁאוּל בֶּן קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבּוֹרִים עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה:
, Achihezer *Caput* .Binjamin de Saul fratribus de , arcu *in sagittis in* & , *lapidibus in* , *sinistrantes* & , *dextrantes* arcu Armati
2 נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מְיַמְּנִים וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בְּקֶשֶׁת מֵאֲחֵי שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן: הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר
3 Ismahaiah Et .Hantothites Jehu & ,Beracha & ; Hazmaveth filii Phelet & , Jeziel & , Ghibhathites Semahah filii Joas &
4 וְיוֹאָשׁ בְּנֵי הַשְּׁמָעָה הַגִּבְעָתִי וְיוזִיאֵל וּפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת וּבְרָכָה וְיֵהוּא הָעַנְתֹתִי: וְיִשְׁמַעְיָה
, Elhuzai .Ghederathites Jozabad & , Jochanan & ,Jachaziel & ,Irmeiah & : triginta *super* & ,triginta inter fortis Ghibhonites
5 הַגִּבְעוֹנִי גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וִירְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל וְיוֹחָנָן וְיוזָבָד הַגְּדֵרָתִי: אֶלְעוּזַי
Chorchites Jasobham &,Johezer &,Hazarel &,Iüjahu &,Elchanah .Charuphites Sephathiahu &,Semariabu & ,Behaliah &,Jerimoth &
6 וִירִימוֹת וּבְעַלְיָה וּשְׁמַרְיָהוּ וּשְׁפַטְיָהוּ הַחֲרוּפִי: אֶלְקָנָה וְיִשִּׁיָּהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר וְיָשָׁבְעָם הַקָּרְחִים:
fortes , deserto in munitione ad David ad sunt divisi Ghadi de Et .Ghedor de Jerocham filii Zebadiah & , Johelah Et
7 וְיוֹאֵלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן־הַגְּדוֹר: וּמִן־הַגָּדִי נִבְדְּלוּ אֶל דָּוִיד לַמְצָד מִדְבָּרָה גִּבֹּרֵי
8 montes super capræ sicut & : eorum facies leonis facies & ,*clypeum* & , *scutum dissonentes* , bellum ad militiæ viri , *virtute*
הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה עֹרְכֵי צִנָּה וּמָגֵן וּפְנֵי אֲרִיֵה פְּנֵיהֶם וְכִצְבָאִים עַל־הֶהָרִים
.tertius Eliab , secundus Hobadiah *caput* Hezer .festinandum ad
9 לְמַהַר: עֹזֵר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב הַשְּׁלִישִׁי:

Versio VULG. LAT.

Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, Ba- 31
naia Pharatonites, Hurai de torrente Gaas, Abiel 32
Arbathites, Azmoth Bauramites, Eliaba Salabonites, 33
Filii Assem Gezonites, Jonathan filius Sage Ararites, 34
Ahiam filius Sachar Ararites, Eliphal filius Ur, 35
Hepher Mecherathites, Ahia Pheloni tes. Hesro Car- 36
melites, Narai filius Asbai, Joël frater Nathan, Mi- 37
bahar filius Agarai, Selec Ammonites, Naarai Bero- 38
thites armiger Joab filii Saruiæ. Ira Jethræus, Gareb 39
Jethræus, Urias Hethæus, Zabad filius Oholi, Adina 40
filius Siza Rubenites princeps Rubenitarum, & cum 41 42
eo triginta: Hanan filius Maacha, & Josaphat Matha- 43
nites, Ozia Astarothites, Samma & Jehiel filii Ho- 44
tham Aroïtes, Jedihel filius Samri, & Joha frater ej 45
Thosaites, Eliel Mahumites, & Jeribai & Josaia filii 46
Elnaem, & Jethma Moabites, Eliel, & Obed, & Ja-
siel de Masobia.

CAP. XII.

HI quoque venerunt ad David in Siceleg, cùm ad- 1
huc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi & e- 2
gregii pugnatores, Tendentes arcum, & utràque ma-
nu fundis saxa jacientes, & dirigentes sagittas: de fra- 3
tribus Saul ex Benjamin Princeps Ahiezer, & Joas,
filii Samaa, Gabaathites, & Jaziel & Phallet filii Az-
moth, & Baracha, & Jehu Anathotites. Samaias quoq; 4
Gabaonites fortissimus inter triginta & sup triginta.
Jeremias, Jeheziel, & Johanan, & Jesabad Gaderothi-
tes. Et Eluzai, & Jerimuth, & Baalia, & Samaria, & 5
Saphatia Haruphites. Elcana, & Jesia, & Azareel, & 6
Joëzer, & Jesbaam de Carehim: Joëla quoque, & 7
Zabadia, filii Jeroham de Gedor. Sed & de Gaddi 8
transfugerunt ad David, cùm lateret in deserto, viri
robustissimi, & pugnatores optimi, tenentes clypeũ
& hastam: facies eorum quasi facies leonis, & velo-
ces quasi capreæ in montibus; Ezer princeps, Ob- 9
dias secundus, Eliab tertius,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Athi filius Rabai ex Gebaath Benjaminita- 31
rum, Benaia filius Peraaton: Hadi è Ne- 32
helghis, Abiel filius Arabton: Urban è 33
Merham, Elipha è Salbam: Filii Sem ex 34
Azon, Jonathan Sagæ filius è monte Char- 36
melo: Ahiram Sachami filius è monte 35
Baita, Eliphon Uri filius è Begarton: Ha- 36
phar è Mechartim, Ahia ex Hasar: Hesri 37
à Charmelo, Laazar ex Ubai: Joel frater 38
Jonathanis, Mechad è Gad: Salac Am- 39
monites, Mahzi Berothites portitor instru- 39
mentorum bellicorum Joabi filii Suriæ: Ira 40
de Jathir, Arab ex Jather: Uria, He- 41
thæus, Adinu filius Sara è tribu Rubelita- 42
rum, & iste præpositus erat triginta viris:
Hanan filius Maachæ, Azi ex Anathoth: 43
Josaphat ex Astaroth, Sama & Amael filii 44
Hotham ex Arharoth: Jedael filius Sam- 45
ri, & Joha frater ejus: Amuzoth, & Ana- 46
el, Moham, Mosiel, Ribai, & Asua filius e-
jus, Ahmael, & Jethma Moabitæ. Eliel, & 47
Jethma, & Obir, Lasael, & Aschir.

CAP. XII.

OMnes isti Davidis heroes aderant cum 1
eo in bello, & isti ingressi sunt cum Davide
civitatem Senaclag, cùm fugeret à conspe-
ctu Saulis filii Cis: hi inquam cum forti-
tudine aderant omnes Davidi; qui, si vo-
luissent, occidissent Saulem filium Cis, quip-
pe qui gigantes essent & viri bello assue- 2
ti: at noluit David permittere eis ut occi-
derent Saulem. Arcus enim lævâ, gladios
dexterâ suâ tenebant, & arcus eorum in-
structi erant sagittis: noluit autem David
occidere Saulem, eò quòd esset caput ac
princeps tribûs Benjaminitarum. Atque 3
hæc sunt nomina heroum Davidis qui erant
cum ipso; Ahiazar, & Joas filius ejus, Joël
qui erat è Machsa, Semeia qui è Gebeath,
Pelet & Barachia filii Arbothis, Jehu qui 4
ex Anathoth, Semeia qui è Gebeone: is
erat præfectus triginta, & bellum æquè ac
omnes gerebat: Eremia, Nahzael, Zabor, 5
Azar: Gadi, Jarmuth, Bealia, Azri, Se- 6
maria, Sephatia, Heber: Elcana, Jesua, 7
Azrael, Sebna, Asaph: Joah, Zacharia, 8
filii Jarhum qui erat è Gedar. E tribu
quoque Gaditarum selecti fuerunt à Davide
ut secum procederent ad Masroth quæ est in
solitudine, viri valentissimi robore, & ingen-
tis staturæ; viri in bello strenuissimi, enses
clypeósque ferentes, quorum species spe-
ciem leoninam referebat; qui, si contra mon-
tem certâssent, eradicâssent eum. Ezra ca- 9
put horum gigantum, Obadia secundus,
Eliab tertius,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Αἱρὶ υἱὸς Ῥαϐὶὰ ἐκ βυτῆ Βενιαμὶν, Βαναίας ὁ Φαραθωνὶ, Οὐρὶ ἐκ (ϑ) Ναχαλὶ Γάας, Ἀϐιὴλ ὁ (ι)
Γαϐαωνὶ, Ἀζϐὼν ὁ Βαρωμὶ, Ἐλιαϐὰ ὁ Σωλαϐωνὶ, (κ) Υἱὸς Ἀσὰμ τῆ Γιζωνίτη, Ἰωνάθαν υἱὸς
(λ) Σωλὰ ὁ Ἀραρὶ, (μ) Ἀχὶμ υἱὸς Ἀχὰρ ὁ Ἀραρὶ, (ν) Ἐλφὰτ υἱὸς Θυσϐαὰρ Ὁ Μεχωραθρὶ,
Ἀχία ὁ Φηλωνὶ, (ξ) Ἡσρὶ ὁ Χαρμαδαὶ, Ναασὶ υἱὸς Ἀζοϐαὶ, Ἰωὴλ (ο) υἱὸς Νάθαν, (π) Με-
Καλὰ υἱὸς Ἀραρὶ, Σηλὶ ὁ Ἀμμωνὶ, (ρ) Ναχὼρ ὁ Βηρωθὶ, ἀρὼν Χαδὴν (σ) υἱῷ Σαμία, Ἰρὰ ὁ Ἰε-
Γαρὶς ὁ Ἰεθρὶ, Οὐρία ὁ Χεττὶ, Ζαϐὲτ υἱὸς Ἀχαϊὰ, Ἀθλαὶ υἱὸς (τ) Σαυλὰ Ϗ Ῥαϐὴν ἄρχων,
καὶ (ϕ)ἐπ' αὐτῷ πεντήκοντα, Ἀναὰ υἱὸς (υ) Μοωχὰ, καὶ Ἰωσαφὰτ ὁ (φ) Ματθανὶ, Ὀζία ὁ Ἀσαρωθὶ, (χ)
Σαμαὰ καὶ Ἰεϊὴλ υἱοὶ Χωθὰμ Ϗ Ἀραρὶ, Ἰεδιὴλ υἱὸς (ψ) Σαμερὶ, καὶ Ἰωζαὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆ ὁ Θωσαὶ,
(ω) Ἐλιὴλ ὁ Μαωὶ, καὶ Ἰακεὶβ, καὶ Ἰωσία υἱὸς αὐτῆ, (α) Ἐλααὰμ, καὶ Ἰεδιαὰ ὁ Μωαϐίτης, (β) Δαηὴλ,
καὶ Ὠθὶθ, καὶ Ἰεσιὴλ ὁ Μεσωϐία.

MS.A. (ϑ) Ναχαλὴλ(ι) Σαραϐαθθεὶ, Ἀζμὼθ ὁ Βαρσαμὶ, (κ) Ὑιοὶ Ἀσὰμ ὁ Γωϋνὶ, (λ) Σαγὴ (μ) Ἀχιὰμ υἱὸς Σαχὲρ (ν) Ἐλιφαλὰ υἱὸς Ὠραφὲρ Ὁ Μεχουραθὶ,
Ἀχία (ξ) Ἀσαραὶ ὁ Καρμηλὶ, Νοορὰ υἱὸς Ἀζζὶ, (ο) ἀδελφὸς (π) Μαϐὰρ υἱὸς Ἀταραὶ, Σελλὴκ ὁ (ρ) Νααραὶ ὁ Βηρωθὶ, (σ) Ἰωὰϐ υἱῷ Σαρυΐας, Ἰρὰς ὁ Ἰεθρὶ, Γαρὴϐ ὁ
Ἰεθρὶ, Οὐρίας Χεττὶ, Σαβὰτ υἱὸς Ὀλὶ, (τ) Σεχὰ (ϕ) ὅπι (υ) Μαχὲ, (φ) Ματθανὶ, (χ) Σαμμὰ (ψ)Σαμαρὶ, καὶ Ἰωαζαὰ (ω) Ἰεδιὴλ ὁ Μαωὶν, καὶ Ἰακεϐαὶ, (α) Ἐλααὰμ,
καὶ Ἰεσιμὰ (ϐ) Ἀλιὴλ, καὶ Ἰωϐηὴλ, καὶ Ἐωσιὴλ ὁ

ΚΕΦ. ιϐ'.

Καὶ ὅπι οἱ ἐλθόντες πρὸς Δαυὶδ εἰς Σικελὰγ, ἔτι Συνεχομένου ἀπὸ προσώπου Σαὰλ υἱῆ Κὶς ·
καὶ ὅτι ἐν τοῖς δυναλοῖς βοηθοῦντες ἐν πολέμῳ, Καὶ τόξῳ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, καὶ (ρενδονῆ)
ἐν λίθοις καὶ τόξοις. ἐκ τῶν ἀδελφῶν Σαὰλ ἐκ Βενιαμὶν (α) Ὁ ἄρχων Ἀχιέζερ, καὶ (ϐ) Ἰωὰς υἱὸς
(γ) Ἀσμὰ τῆ Γαϐαδίτου, καὶ Ἰωὴλ, καὶ Ἰωφαλὴτ υἱοὶ Ασμωθ, καὶ (δ) Βερχία, καὶ Ἰηὴλ ὁ Ἀναθωθὶ,
Καὶ Σαμαΐας ὁ Γαϐαωνίτης δυνατὸς ἐν τοῖς τριάκοντα, καὶ ὅπι ἦν τριάκοντα (ε) Ἱερεμία, καὶ Ἰεζιὴλ,
καὶ Ἰωανὰν, καὶ (ζ) Ἰωζαϐὰθ ὁ Γαδαραθίτης, Ἀζαὶ, καὶ Ἀριμὼθ, καὶ Βαδαιὰ, καὶ (η) Σαμαραΐα, καὶ
Σαφατίας ὁ Χαρουφιὴλ, Ἐλκανὰ, καὶ Ἰησουνὶ, καὶ Ὀζριὴλ, καὶ Ἰωζαρὰ, καὶ Σοϐοκαὶ, καὶ οἱ Κορῖται,
Καὶ Ἠλία, καὶ Ζαϐδία υἱοὶ (ϑ) Ἰεροὰμ, καὶ οἱ τῆ Γεδώρ. Καὶ ἀπὸ τῆ Γαδδὶ ἐχωρίσθησαν πρὸς Δαυὶδ
(ι) ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἰσχυροὶ δυνατοὶ ἄνδρες θεραπείας πολέμου, αἴροντες δυρεὰς καὶ δόρατα, καὶ πρόσω-
πον λέοντος τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ κοῦφοι ὡς δορκάδες ὅπι τῶν ὀρέων (κ) τῇ τάχει· Ἀζὰ ὁ
ἄρχων, Ἀϐδία ὁ δευτερος, Ἐλιὰϐ ὁ τρίτος,

MS.A. (α) Ἄρχων (ϐ) Ἰωρὰς (γ)Σαμαὰ τῆ Ταϐαδίτου, καὶ Ἀζιὴλ, καὶ Φαηὴτ (δ) Βαραχία,(ε)καὶ Ἱερεμίας, (ζ) Ἰωζαϐὰδ ὁ Γαδηρωθὶ, Ἐλιωζὶ, καὶ Ἰαρειμὼθ, (η)Σαμαρία,
καὶ Σαρατία ὁ Ἀρουφὶ, Ἠλαζανὰ, καὶ Ἰεσιὰ, καὶ Ἐλιὴλ, καὶ Ἰωζαὲρ, καὶ Ἰεσϐαὰμ, οἱ Κορῖται, Καὶ Ἰωηλὰ, (ϑ) Ἰεροὰμ, υἱοὶ τῆ Γεδώρ. (ι) ὅπι ἦ (κ)ἐν τάχει· Ἀζὲρ

Æri filius Rebie de (i) colle Benjamin, Banæas Phrathoni, uri de Nichali Gaas, Abiel Garabathi, Azbon Baromi, Eliaba Salaboni, Filius Asam Gizonitæ, Jonathan filius Sola Arari, Achim filius Achar Arari, Elphat filius Thyrophar Mechorathri, Achia Phelloni, Esec Charmadai, Naaræ filius Azobæ, Joel filius Nathan, Mebiar filius Agari, Sele Ammoni, Nachor Berothi, portans vasa (k) filio Saviæ, Ira Jethri, Gaber Jethri. Uria Chetti, Zabet filius Achaia, Adina filius Saza (l) ipsius Ruben princeps, & super eum triginta, Anan filius Mooch, & Josaphat Matthani, Oziı Astarothi, Samatha, & Jeiel filii Chotham Aarari, Jediel filius Semeri, & Joxæ frater ejus Thosai, Eliel Maoi, & Jaribi, & Josia filius ejus, Ellam, & Jethama Moabites, Daliel, & Obeth, & Jesiel Mesobia.

CAP. XII.

Et hi, qui venerunt ad David in Sicelag: cùm adhuc comprimeretur à facie Saul filii Cis. Et hi ie potentibus, adjuvantes in bello, (a) Et areu à dextris, & à sinistris, & funditores in lapidibus, & arcubus: De fratribus Saul de Benjamin Princeps Achiezer, & Joas filius Asma Gabathitæ, & Joel, & Jothalel filii Asmoth, & Berchia, & Jeul Anathothi, Et Samaias Gabaonites potens in triginta, & super triginta, Hieremia, & Jeziel, & Joanan, & Jozabath Gadarathitum, Azai, & Arimuth, & Baalia, & Samaraia, & Saphatias, Charephiel, Elcana, & Jesuni, & Oziel, & Joxra, & Sobocam, & (b) Coritæ, Et Jelia, & Zabadia filii Iroam, (c) & qui ipsius Gedor. Et de Gaddi discesserunt ad David à (d) deserto fortes, potentes, viri aciei belli, levantes clypeos, & lanceas, & facies leonis facies eorum, & leves, sicut capreæ super montes, velocitate; Azi princeps, Abdia secundus, Eliab tertius,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* أبي بن ربي الذي من قعي من بني بنيامين وبنيا بن فرعون * وحادي الذي من
بحلطوس * وافيال بن عرفاون * وعوريفان الذي من ارحم * والافيا الذي من سالافم * وبني
سيم الذي من عارون * ويوبان بن ساعا الذي من طور كرملا * واحاريم بن سكن الذي من
جبل بيثا * والبعون بن اور الذي من بعربون * وجافار الذي من مكربيم * واحيا الذي من
حاصار * وحصري الذي من كرملا * ولاعارار الذي من اوبي * ويوال احوباثان * وملكذ الذي
من عذو * وصالع الذي من اميثا * وبكاري الذي من بريثا حامل سلاح يواب بن صوريا *
* وعير الذي من ياثير * وعارب الذي من ياثار * واوريا الجاثاثي * وعاديدوا بن سارا من سبط
روبال * هاولاء كانوا روساء على بلثين بلثين * حانان بن معكا * عازي الذي من عثاثوب *
* يوساقاط الذي من عسروب * سامع * وعاماييل ابنا حوثام الذي من عرعروب * يادوعيل
بن سمري * ويوحيا اخوه * عامروب * وعانيال * وماواحيم * وماصوييل * رياي * ويسوا ابنه * احماييل
ويما * ومافيا * والبل * ويموا * وعوفير * وعسابيل * واسكار * الفصل الثاني عسر *
* هاولاء كلهم جبابرة داود الذين كانوا يقومون معه في الحرب * وهم الذين دخلوا مع داود
الى صيقلاغ الصيعة * حيث كان هاربا من قدام شاول بن قيس * وهم في جبروهم كانوا
يقومون بين يدي داود * ولو اراد داود لقتلوا شاول بن قيس * لانهم كانوا جبابرة صناعا في
الحرب * لكن لم يدعهم داود يقتلوا شاول * وكانوا يرمون بالقسي بسمالهم * والسيوف
بيمينهم * وسيهم مملوة سهاما * ولم يرد داود ان يقتل شاول * هاولاء روساء على سبط بيت
بنيامين * وهذه اسماء رجال داود الذين كانوا معه * اجيعزار * يواش ابنه * يوال الذي من
مكسا * سمعيا الذي من جباعات * بالاط * وابرجيا بنو عاروب * ياهو الذي من عاثوب * سمعيا
الذي من قعون * هاولاء روساء على ثلاثين * وصناع الحرب مثل الجماعة * ارميا حارابيل *
رافود عادر * عادي يرموب * باعليا * عازري * سمريا * سافطيا * حافار * القاثي * يسوا * عرابيل * سعثا *
اسف * نوح * اسكريا * بنو يرحوم الذي من عادار * ومن سبط جاد تبع داود وخرج معه الى
مصروب التي في البرية * رجال اقوياء شديدوا البأس * طوال القامة * اصحاب حرب ومجاهدات *
حاملين الدرق والسيوف * مثل الاسودة في مناظرهم * سريعين مثل العزلان على الجبال في
سرعهم * عريا ريسهم * عوبديا * اليات *

Athi filius Rabi Gabaathites de filiis Benjamin, & Bania filius Phrathonis: Hiddi Nahaliosites, & Abiel filius Arbathonis. Uzibar ex Asham, & Eliphia è Salabame: Filii Sem qui erat ex Azone, & Jonathan Sighæ filius è monte Charmelo: Abarim Sachanis filius è monte Baita, & Eliphon uri filius è Bagartone: Huphar è Macharim, & Abia ex Hasave: Husi è Charmelo, & Abia ex ubai: Joel frater Nathanis, & Machad è Ghaddo: Salaa ex Amina, & Mahazi è Barthia, armiger Joabi filii Suriæ: Ir ex Jathire, & Areb ex Jathare: uria Gethæus: Et Adinu Saræ filius è tribu Rubelis. Hi erant præpositi tricenis viris; Hanan Machæ filius, Azi qui ex Anathoth: Josaphat qui ex Astaroth, Sameus, & Amael filii Hothamia, ex Arharoth: Jadiel Samii filius, & Jobia frater ejus: Amezoth, Aniel, Maachim, Masuiel, Rejabi, & Jesua filius ejus, Ahmael, Jethma, & Mabia: Eliel, Jethmu, Ojir, Asaël, & Eschar.

CAP. XII.

Omnes isti sunt gigantes Davidis, qui assistebant ei in bello, iidemque ingressi sunt cum Davide civitatem Siceleg, ubi profugus erat à conspectu Saulis filii Cis: iidem quoque astabant cum fortitudine sua Davidi, & si annuisset David, occidissent quidem Saulem filium Cis; quoniam gigantes erant, & bellicæ artis peritissimi: at non permisit illis David necem Saulis. Arcubus levâ jaculabantur, & gladios dextrâ suâ tenebant, ac eorum quidem arcus pleni erant sagittis: verùm noluit David interficere Saulem. Hi sunt præfecti tribûs Benjaminitarum. Et hæc sunt nomina virorum Davidis, qui comitabantur eum; Abiazer, Joas filius ejus, Jael qui è Machsa, Semeia qui è Gabaath, Balat, & Abrachia filii Archoth, Jehu qui ex Anathoth, Semeia qui è Gabaone: hi erant præfecti super triginta, & bellicosi ut reliqui omnes, Eremia, Hazael, Zabod, Adar: Adi, Jarmuth, Bualia, Azri, Samaria, Sephatia, Heber: Elcana, Jesua, Azrael, Sebna, Asaph: Nob, Isbaxia, filii Jarhum qui erat è Gedar. Ex tribu Gad secuti sunt Davidem, & exierunt cum eo ad Misroth quæ est in deserto, viri fortissimi atque generosissimi, proceri staturâ, belli ac certaminis arte præditi, scutis ensibusque instructi, leonibus aspectu similes, celeritate veloces sicut cervi super montes. Horum caput Azra: Obadia, Eliab,

דברי הימים א: יב

.nonus Elzabad ,octavus Jochanan .ſeptimus Eliel ,ſextus Hatthai .quintus Irmejah ,quartus Miſmannah
10 משמנה הרביעי ירמיה החמשי: עתי הששי אליאל השבעי: יוחנן השמיני אלזבד התשיעי:
11 .mior & ,minor centum *ad* unus ,exercitus *capita*,Ghad filiis de Iſti .undecimus Machbanai ,decimus Irmejahu
14 15 ירמיהו העשירי מכבני עשתי עשר: אלה מבני גד ראשי הצבא אחד למאה הקטן והגדול
fugaverunt &,ſuas ripas omnes ſuper *veplens* ipſe & ,primo menſe in Jarden tranſierunt qui *ipſi* Iſti .mille *ad*
15 לאלף: אלה הם אשר עברו את הירדן בחדש הראשון והוא ממלא על כל גדותיו ויבריחו
,David ad *mucitionem* ad Jehudah & ,Binjamin filiis de venerunt Et.occidentem ad & ,orientem ad *valles* omnes
16 את כל העמקים למזרח ולמערב: ויבאו מן בני בנימן ויהודה עד למצר לדויד:
vos ſuper mihi ſit ,*me juvandum ad* me ad veniſtis *pacem ad* Si :eis dixit & ,reſpondit &,*eorũ facies ad* David eſt egreſſus Et
17 ויצא דויד לפניהם ויען ויאמר להם אם לשלום באתם אלי לעזרני יהיה לבי עליכם
.increpet & ,noſtrorum patrum Deus videat,meis *volis* in iniquitate abſq; *meis anguſtiatoribus* me decipiendũ ad ſi Sed .pariter cor
לבב ליחד ואם לרמותני לצרי בלא חמס בכפי יראה אלהי אבותינו ויוכח:
quia,*tuo dãjutori* pax & ,tibi pax pax ,Iſai fili tecum &,David Tui .*triariorum* caput Hamaſai induit ſpiritus Et
18 ורוח לבשה את עמשי ראש השלשים לך דויד ועמך בן ישי שלום שלום לך ושלום לעזרך כי
cum *eum veniendo in*,David *ſuper ſum delapſi* Menaſſeh de Et .*agminis* capita *in eos dedit* &,David eos ſuſcepit &:tuus Deus te juvat
19 עזרך אלהיך ויקבלם דויד ויתנם בראשי הגדוד: ומנשה נפלו על דויד בבאו עם
noſtris capitib' *In*:dicendo ,Peliſtim *ſatrapæ* eũ dimiſerunt conſilio in quia,*eos juveñ* noa & :prælium in Saul contra Peliſtim
פלשתים על שאול למלחמה ולא עזרם כי בעצה שלחוהו סרני פלשתים לאמר בראשינו
,Michael &,Jedihael &,Jozabad &,Hadnah,Menaſſeh de eum ad *ſunt delapſi* Siclagh ad *ipſum eundo In* .Saul ſuum dñm ad *cadet*
20 יפול אל אדניו שאול: בלכתו אל צקלג נפלו עליו ממנשה עדנה ויוזבד וידיעאל ומיכאל
quia ,turmam contra *David cum* ſunt auxiliati hi Et .Menaſſeh in qui millium *capita* ,Sillethai & ,Elihu &,Jozabad &
21 ויוזבד ואליהוא וצלתי ראשי האלפים אשר למנשה: והמה עזרו עם דויד על הגדוד כי
ad uſq; ,*ei auxiliandũ ad* David ad veniebant diem in *dei* tempus ad Quia .exercitu in principes fuerunt & :*hi omnes virtute* fortes
22 גבורי חיל כלם ויהיו שרים בצבא: כי לעת יום יבאו על דויד לעזרו עד
,Chebron in David ad venerunt ,*militiam* ad *expediti capitum* numeri iſti Et .Dei *caſtrametationem* quaſi *magnam caſtrametatione*
23 למחנה גדול כמחנה אלהים: ואלה מספרי ראשי החלוץ לצבה באו על דויד חברונה
.octin & millia ſex ,haſtam &,clypeũ portantes Jehudah Filii .Domini os juxta eum ad Saul regnum *convertendum ad*
24 להסב מלכות שאול אליו כפי יהוה: בני יהודה נשאי צנה ורמח ששת אלפים ושמנה
.Levi filiis De .centum & ,millia ſeptem ,pugnam ad *virtute* fortes Simhon filiis De .*exercitus* expediti genti
25 26 מאות חלוצי צבא: מן בני שמעון גבורי חיל לצבא שבעת אלפים ומאה: מן בני הלוי
.ſeptingenti & ,millia tria eo cum & ,Aharon *ipſi* dux Jehojadah Et .ſexcenti & ,millia quatuor
27 ארבעת אלפים ושש מאות: ויהוידע הנגיד לאהרן ועמו שלשת אלפים ושבע מאות:

Verſio VULG. LAT.

Maſmana quartus,Jeremias quintus, Ethi ſextus,Eliel ſeptimus, Johanan octav⁹,Elzebad nonus, Jeremias decim⁹,Machbanai undecimus. Hi de filiis Gad principes exercit⁹:noviſſimus centũ militibus præerat,& maxim⁹,mille. Iſti ſunt qui tranſierunt Jordanẽ menſe primo,quando inundare conſuevit ſup ripas ſuas: & omnes fugaverũt qui morabantur in vallibus ad Orientalẽ plagam,& Occidentalẽ. Venerunt autẽ & de Benjamin, & de Juda,ad præſidiũ in quo morabatur David. Egreſſúſque eſt David obviàm eis,& ait;Si pacificè veniſtis ad me ut auxiliemini mihi pro adverſariis meis,cùm ego iniquitatẽ in manibus non habeã,videat Deus patrum noſtrorũ, & judicet. Spirit⁹ verò induit Amaſai principẽ inter triginta, & ait;Tui ſum⁹, ô David,& tecũ,fili Iſai: pax,pax tibi,et pax adjutorib⁹ tuis:te enim adjuvat De⁹ tu⁹. Suſcepit ergò eos David,& cõſtituit principes turmæ.Porrò de Manaſſe transfugerũt ad David,quando veniebat cum Philiſthiim adverſ⁹ Saul, ut pugnaret: & non dimicavit cum eis;quia inito conſilio remiſerunt eum principes Philiſthinorum, dicentes;Periculo capitis noſtri revertetur ad dominũ ſuũ Saul. Quando igitur reverſ⁹ eſt in Siceleg, transfugerũt ad eum de Manaſſe,Ednas,& Jozabad,& Jedihel, & Michael,& Ednas, & Jozabad,& Eliu,& Salathi, principes milliũ in Manaſſe. Hi præbuerunt auxiliũ David adverſ⁹ latrunculos:omnes enim erant viri fortiſſimi,& facti ſunt principes in exercitu. Sed & p ſingulos dies veniebãt ad David ad auxiliandũ ei,uſque dum fieret grandis numer⁹, quaſi exercit⁹ Dei. Iſte quoq; eſt numerus principũ exercitûs,qui venerũt ad David, cùm eſſet in Hebron,ut transferrent regnũ Saul ad eum, juxta verbũ Dñi. Filii Juda portantes clypeũ & haſtã,ſex millia octingenti expediti ad præliũ. De filiis Simeon, virorũ fortiſſimorũ ad pugnandũ,ſeptẽ millia centũ. De filiis Levi,quatuor millia ſexcenti. Joiada quoque princeps de ſtirpe Aaron, & cũ eo tria millia ſeptingenti.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ܪܒܥܝ ܚܡܝܫܝ ܐܬܢܝ ܫܬܝܣܝ ܥܣܪ ܫܡܝ ܐܠܝ ܐܠܝܐܒ ܫܒܥܝ ܝܘܚܢܢ ܬܡܢܝ ܐܠܙܒܕ ܬܫܥܝ
11 ܥܣܪ ܐܝܪܡܝܐ ܥܣܪ ܡܟܒܢܝ ܐܠܝ ܡܢ ܒܢܝ ܓܕ ܪܫܝ ܚܝܠܐ ܙܥܘܪ ܠܡܐܐ ܙܥܘܪ ܘܪܒ ܠܐܠܦ
12 ܗܠܝܢ ܐܝܠܝ ܥܒܪܘ ܠܝܪܕܢ ܒܫܢ ܩܕܡ ܟܕ ܡܠܐ ܟܠ ܓܕܘܗܝ ܘܐܦܪܝܫܘ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܠܡܕܢܚ
13 ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ
14 ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ
15 ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ
ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ
16 ܕܢܝܣܢ ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ
17 ܘܠܬܝܡܢ ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ
ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ
ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ
18 ܐܒܗܬܢ ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
19 ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
20 ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
21 ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
22 ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
23 ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
24 ܢܪܐ ܘܢܟܚ ** ܘܐܬܝ ܥܠ ܥܣܪ ܪܫܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܢܫܐ ܐܝܠ ܠܓܕ ܒܝܘܡ ܫܪܝܐ ܕܢܝܣܢ
25 ܘܥܒܪ ܠܝܪܕܢ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܒܢܝܣܢ ܘܪܕܦ ܠܟܠ ܡܕܒܪ ܡܕܢܚ ܘܠܡܥܪܒ ܘܠܡܨܦܢ ܘܠܬܝܡܢ
26 ܘܠܡܨܪ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܩܒܠ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪ ܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܕܘܝܕ
27 ܠܩܒܠ ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܠܫܠܡ ܐܬܝܬ ܠܘܬܝ ܠܡܨܪ ܠܒܝ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܘܢ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ
ܢܪܐ ܘܢܟܚ ܒܝ ܘܐܢ ܠܡܓܪ ܠܒܝ ܠܡܓܪ ܒܝܕ ܠܐ ܐܝܬ ܥܘܠܐ ܒܝܕܝ ܘܢܪܐ ܐܠܗ ܐܒܗܬܢ

Aſur quartus, Eremia quintus, Athar ſextus, Eliel ſeptimus, Johanan octavus, Elizabar nonus, Eremia decimus, Sephatia undecimus. Iſti de filiis Gad erant duces militiæ;quorum quidam imperabant centum, alii vero imperabant mille *viris*. Hi ſunt qui trajecerunt Jordanem menſe Niſan quum ad labra uſque plenus eſſet: & torum exercitum qui caſtrametabatur in deſerto, Orientem & Occidentem verſùs fugârunt. Hi ergò ſunt numeri ducum exercitûs, qui venientes contulerant ſeſe ad Davidem in Hebron, ut traderent ei regnum Saulis: quatenus impleretur verbum Samuelis prophetæ, quod locutus fuerat ex ore Domini. Venerunt etiam quidam ex filiis Benjamin, & ex filiis Juda: quibus, cùm ad caſtra perveniſſent apud Davidem, Obviàm egreſſus David, benedixit eis, & ait illis, Si pacis animo & ad auxilium nobis ferendum veniſtis, duplum rependat vobis Dominus, pro re quam habetis in animo. Verùm ſi ad decipiendum me veniſtis, ut me tradatis hoſtibus meis (quum nullam in vos culpam commiſerim, nihilque inhoneſtum ſit in manibus meis: novit hoc enim Deus patrum meorum) ipſe corripiat è nobis eum qui ſocio ſuo injurius eſt. Tum ſpiritus fortitudinis induit Amaſam filium Jetheris ducem triginta, & reſpondens dixit Davidi, Veni David, veni fili Iſai; ego ſum tecum, pax tibi, ne timeto: pax etiam tibi data eſt ab adjutore tuo: nam adjutor quidem tuus omni momento, Deus tuus eſt. Suſcepit ergò eos David, & ſtatuit eos David in fronte exercitûs. Ex tribu verò filiorum Manaſſe ad Davidem confluxerunt *ii qui*, cùm proceſſiſſet ad bellum gerendum cum Philiſthæis, noluerant ad bellum procedere cum Saule ad auxiliandum Sauli, quia odio perſequebantur eum: hi enim conſpiraverant cum principibus Philiſthæorum, & dixerant eis, Nos primi ibimus, & irruemus in Saulem dominum noſtrum euntem in Senaclag, obſidebimus eum, vivúmque capiemus. Et hæc ſunt nomina eorum; Ada, Zabor, Jadiel, Manchiel, Elihu, & Jozabar, tribuni Manaſſitarum. Iidem iſti abierant opémque tulerant Davidi, quando proceſſit adverſùs turmam: omnes enim erant valentiſſimi robore, imperabant toti exercitui, eóque prout volebant, utebantur: Et ſingulis diebus ingrediebantur apud Davidem, ut pane coram eo veſcerentur; quia ſummo eos proſequebatur amore.
Filii Judæ gladios ferentes, & lanceas geſtantes, erant ſexies mille octingenti robore validiſſimi. E filiis Simeon, ſtrenuiſſimi bellatores, octies mille ſeptingenti. E filiis Levi, quater mille ſexcenti. Jehojada princeps erat familiæ Aharonis: & qui comitabantur eum, erant ter mille ſeptingenti.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

(λ) Μασμανὰ ὁ τέταρτος, (μ) Ἱερεμίας ὁ πέμπτος, (ν) Ἰεζὶ ὁ ἕκτος, (ξ) Ἐλιὰβ ὁ ἕβδομος, (ο) Ἰωανὰν ὁ ὄγδοος, (π) Ἐλιαζὲρ ὁ ἔνατος, Ἱερεμία ὁ δέκατος, (ρ) Μιχαβαναὶ ὁ ἑνδέκατος. Οὗτοι ἐκ τῶν υἱῶν Γὰδ ἄρχοντες τῆς στρατᾶς, εἷς τοῖς ἑκατὸν μικρὸς, καὶ μέγας τοῖς χιλίοις. Οὗτοι οἱ διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ· καὶ ἔστι πεπληρωκὼς ἐπὶ πᾶσαν χρηπίδα αὐτοῦ· καὶ ἐξεδίωξαν πάντας τοὺς κατοικοῦντας αὐλῶνας ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν. Καὶ ἦλθον ἀπὸ τῶν υἱῶν Βενιαμὶν καὶ Ἰούδα εἰς βοήθειαν τῷ Δαυίδ. Καὶ Δαυὶδ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν (σ) αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Εἰ εἰς εἰρήνην ἥκατε πρός με, (τ) εἴη μοι καρδία μετ' ἐμοῦ ὑμᾶς· καὶ εἰ τοῦ παραδοῦναί με τοῖς ἐχθροῖς μου οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρὸς, ἴδοι ὁ θεὸς τῶν πατέρων (υ) ὑμῶν καὶ ἐλέγξαιτο. Καὶ πνεῦμα (φ) ἐνέδυσε τὸν Ἀμασαὶ ἄρχοντα τῶν τριάκοντα, καὶ εἶπεν, (χ) Πορεύου καὶ ὁ λαός Σου Δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαὶ, εἰρήνη εἰρήνη σοι, καὶ εἰρήνη τοῖς βοηθοῖς Σου, ὅτι ἐβοήθησέ σοι ὁ θεός Σου. καὶ προσεδέξατο αὐτοὺς Δαυὶδ, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων. Καὶ ἀπὸ Μανασσῆ προσεχώρησαν πρὸς Δαυὶδ ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ἀλλοφύλους ἐπὶ Σαὺλ εἰς πόλεμον· καὶ οὐκ ἐβοήθησεν αὐτοῖς, ὅτι ἐν βουλῇ ἐγένετο παρὰ τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων λεγόντων, Ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὑποστρέψει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ Σαούλ. Ἐν τῷ (ψ) πορεύεσθαι τὸν Δαυὶδ εἰς Σικελὰγ προσεχώρησαν αὐτῷ ἀπὸ Μανασσῆ, Ἐδνὰ, καὶ (ω) Ἰωζαβὰδ, καὶ Ῥωδηλὰ, καὶ Μιχαὴλ, καὶ (α) Ἰωσαβὰδ, καὶ Ἐλιοὺδ, καὶ Σεμαθὶ, ἀρχηγοὶ χιλιάδων εἰσὶ τῷ Μανασσῆ. Καὶ (ι) αὐτοὶ ζωσμάσησαν τῷ Δαυὶδ ἐπὶ τὸν γεδδὲρ, ὅτι δυνατοὶ ἰσχύϊ πάντες· καὶ ἦσαν ἡγούμενοι (β) ἐν τῇ στρατᾷ ἐν τῇ δυνάμει, Ὅτι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἤρχοντο πρὸς Δαυὶδ εἰς δύναμιν μεγάλην ὡς (γ) δύναμις θεοῦ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιᾶς, οἱ ἐλθόντες πρὸς Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν τοῦ (δ) ἀποστρέψαι τὴν βασιλείαν Σαὺλ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου. Υἱοὶ Ἰούδα (ε) δορυφόροι καὶ θυρεοφόροι, ἓξ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι δυνατοὶ δυνάμεως. Τῶν υἱῶν Συμεὼν, δυνατοὶ ἰσχύϊ εἰς παράταξιν, ἑπτὰ χιλιάδες καὶ ἑκατόν. (ζ) Τῶν υἱῶν Λευὶ, τετρακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. Καὶ (η) Ἰωαδὰς ὁ ἡγούμενος (ϑ) τῷ Ἀαρὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι.

Mismana quartus, Hieremias quintus; Jethi sextus, Eliab septimus; Joanan octavus, Eliazer nonus; Hieremia decimus, Melchabanai undecimus. Hi ex filiis Gad principes militiæ, unus ipsis centum parvus, & magnus ipsis mille. Hi, qui transierunt Jordanem in mense primo, (& hic repletus super omnem crepidinem suam,) & persequuti sunt omnes habitantes vallium ab Oriente usque ad Occidentem. Et venerunt de filiis Benjamin, & Juda, in auxilium David. Et David exivit in obviam eorum, & dixit eis; Si ad pacem venistis ad me; (e) fit mihi cor per se super vos: & si ad tradendum me inimicis meis non in veritate manûs; videat Deus patrum (f) vestrorum, & arguat. Et spiritus induit ipsum Amasæ principem triginta, & dixit; Vade, (g) & populus tuus David filius Jessæ, pax, pax tibi, & pax auxiliatoribus tuis: quoniam auxiliatus est tibi Deus tuus. Et suscepit eos David, & constituit eos principes virtutum. Et de Manasse accesserunt ad David, (h) in veniendo alienigenas super Saul ad bellum. Et non adjuvit eos: quoniam in consilio (i) factum est à ducibus alienigenarum dicentium; In capitibus virorum istorum revertet ad dominum suum (k) Saul. In eundo David in Siceleg, accesserunt ei de Manasse, Edna, & Jozabath, & Rodiel, & Michael, & Josabath, & Elimuth & Semathi, principes millium sunt ipsius Manasse. Et ipsi pugnârunt unà cum David super (l) Geddur: quoniam potentes fortitudinis omnes. Et fuerunt duces (m) in exercitu, in virtute: Quoniam (n) diem ex die veniebant ad David, ad virtutem magnam, sicut virtus Dei. Et hæc nomina principum militiæ, qui venerunt ad David in Chebron ad convertendum regnum Saul ad eum, juxta verbum Domini. Filii Juda sciutiferi, & hastiferi, sex mille, & octingenti, potentes acie. De filius Symeon potentes fortitudinis in aciem, septem millia, & centum. De filius Levi, quatuor mille, & sexcenti. Et Joadas dux ipsi Aaron, & cum eo tria millia, & septingenti.

MS. A. (λ) Μασμανὰ (μ) Ἱερεμία (ν) Ἐϑθεὶ (ξ) Ἐλιὴλ (ο) Ἰωνὰν (π) Ἐλεζαβὰδ ὁ ἕνατος, Ἱερεμίας (ρ) Μαχαβαναὶ (σ) αὐτοῖς, (τ) εἰ ἐμοὶ (υ) ὑμῶν καὶ ἐλέγξαι. (φ) ἐνεδυνάμωσεν τὸν Ἀμασαὶ τὸν ἄρχοντα (χ) Πορεύου Δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαὶ καὶ ὁ λαός Σου, εἰρήνη εἰρήνη σοι, εἰρήνη (ψ) πορεύσῃται αὐτὸν εἰς (ω) Ἰωζαβὰδ, καὶ Ἰεδιὴλ, (α) Ἰωζαβεὶδ, καὶ Ἐλιοὺδ, καὶ Γεμαθὶ, (ι) ἔτοι (β) ἐπὶ τῇ στρατιᾷ, Ὅτι (γ) δύναμις θεοῦ. (δ) ἀποστρέψαι (ε) δυρεοφόροι, ἓξ (ξ) Καὶ υἱῶν (η) Ἰωδαὲ (ϑ) τῶν Ἀαρὼν,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* أَمَانَا * مَانَا * ارميا * أَلِي * الآلات * يوبا * العازر * ارميا * ملخيا * أَحَدُ عشرهم هؤلاء
مِن بَنِي جَادٍ * رؤساء الجَيشِ * كُلُّ واحِدٍ يُعَلَّ أَلْفٍ * وهم الَّذين عبروا الأردن في سهل
نيسان * اذ هو ممتلي الى سقيه * وهزموا سائر العساكر الَّذين كانوا في البريه *
الشرق والغرب * وهؤلاء رؤساء الجند الَّذي اجتمعوا عند داود في حبرون * ليجعلوه
ملكا بعد موت شاول * لتتم كلمة صموئيل النبي الَّتي تكلم بها من فم الرب * فجاؤا
بنو بنيامين وبنو يهودا حتى بلغوا عسكر داود * فخرج داود اليهم ليحاربهم * فبارك عليهم
وقال لهم * ان كان جيتم للسلم ولمعونتنا * فان الرب يعطيكم اثنين بواحد على كل ما
في قلوبكم * وان كنتم جيتم لتصرفونا ويسلمونا الى اعدائنا * فالى لم أخطي اليكم
ولا عملت سيا فيكا * الله اله آبائي يعلم ذلك * وهو يحكم بيننا * ومن يخطي على صاحبه *
* وروح الجبرية البسه الله لعمسا بن ناثان رئيس ثلاثين * فالتفت وقال لداود * تعال يا داود *
تعال يا ابن ايسي * وانا معك * السلم لك * لا تخف * والسلم اعطي لك من معينك * لأن معينك
في كل وقت الاهك * فقبلهم داود واقامهم رؤساء على الجيش * ومن سبط منسا خرج مع
داود حين خرج الى حرب الفلسطينيين * ولم يخرجوا مع شاول * ومصوا عقدوا مع كبراء
الفلسطينيين وقالوا لهم * نحن نمضي قبلكم * ويقع على شاول حين يمضي الى صقلاغ
ويهجم ويفص عليه وهو حي * وهذه اسماؤهم * عدا * وزافور * وايداعيل * وماثكال * والهبو *
ويوزافار رؤساء الوف بيت منسا * هؤلاء مضوا الى داود * واعانوه حين مضى الى الحرب * لأن
جميعهم كانوا جبابين جدا * وهم صاروا متكممين على الجيش * ويصنعون ما يريدون *
* وكانوا كل يوم يأكلون على مائدة داود * لأنه كان يحبهم جدا * * * وبنو
يهودا كانوا حاملين رماحا وسيوفا * ستون الفا وثمان مائة جباره اقوياء * ومن بني سمعون
جباره في القوة * ثمانية الف وسبع مائة * ومن بني لاوي * اربعة الف وست مائة * ويوياداع
الكبير الَّذي كان من نسمة هرون * كان معه ثلاثة الاف وسبع مائة *

Amana, Mma, Esemia, Ali, Elath, Jona, Elazar, Eremia, Machia: Hi undecim erant è filiis Gad, belli præfecti, quorum quilibet imperabat mille viris. Hi sunt qui trajicientes Jordanem mense Nisan dum plenus erat usque ad labra, acies omnes quæ erant in deserto, fugaverunt ad Orientem & Occidentem. Hi sunt duces militum qui confluxerant ad Davidem in civitatem Hebron, ut regem creavent eum post mortem Saulis: ut expleretur verbum Samuelis prophetæ, quod prædixerat ex ore Domini. Venientibus ergò filiis Benjamin & filiis Judæ, adúque ad castra Davidis pervenientibus, Egressus David ut oppugnaret eos, benedixit eis, & ait illis; Si pacis causâ & in auxilium nostrum venitis, duplam Dominus reddat vobis mercedem pro quacunque re quam animo versatis: sin autem venitis animo lædendi nos, & tradendi nos inimicis nostris, quum nullam vobis injuriam intulerim, nec quicquam turpe egerim (novit hoc Deus, Deus patrum meorum) ipsemet judicet inter nos, & puniat cum qui peccat in sodalem suum. Tunc spiritu fortitudinis induit Deus Amasam filium Nathanis ducem triginta, & conversus dixit Davidi, Venias O David, venias O filii Isai: ego quoque sum à partibus tuis; pax tibi, ne metuas: & pax tibi data est ab adjutore tuo: tuus enim perpetuus adjutor, Deus tuus est. Quare excepit eos David, & constituit eos principes exercitûs. Ex tribu Manasse illi prodiêre cum Davide quando processit ad oppugnandos Palestinos, (non enim prodierunt cum Saule, sed euntes conspirârunt cum Palestinorum ducibus, & dixerunt eis, Nos antecedemus vos, & aggrediemur Saulem euntem in Siceleg, & irruentes vivum capiemus) Quorum hæc sunt nomina; Ada, Zabor, Idael, Manchel, Elihu, & Jozabar, tribuni Manassitarum. Hi contulerunt sese ad Davidem, opemque tulerunt ei quando processit ad bellum: omnes enim erant valentissimi, ipsique imperabant militiæ, & agebant quicquid libebat: Et singulis diebus comedebant super mensa Davidis, quia summopere diligebat eos. Filii Judæ lanceas gladiósque gestantes, erant sexaginta millia octingenti strenuissimi & fortissimi. E filiis Simeonis, valentissimorum robore octo millia septingenti. E filiis Levi, quatuor millia sexcenti. Cum Joiadaë magno, qui erat ex sorte Haronis, erant tria millia nongenti.

דברי הימים א: יג

Saul fratribus Binjamin filiis de Et .duo & ,viginti principes ejus patris domus & ,robore fortis adolescens Sadoc Et
29 28 וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חָיִל וּבֵית־אָבִיו שָׂרִים עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם: וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי שָׁאוּל
,millia viginti ,Ephraim filiis de Et .Saul domus custodiam *custodientes* eorum multitudo adhuc usque Et .millia tria
30 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעַד־הֵנָּה מְרֻבִּיתָם שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל: וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם עֶשְׂרִים אֶלֶף
,millia decem octo Menasseh tribu dimidia ex Et .*fuorum patrum* domo in *nominum* viri ,robore fortes ,octingenti &
31 וּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם: וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף
temporib⁹ in intelligentiâ scientes Issaschar filiis de Et .David *faciendum regnare ad veniendum ad* ,nomina per sunt *nuncupati* qui
32 אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת לָבוֹא לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד: וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים
exercitui egredientes Zebulun De .eorum *os super* eorū fratres omnes Et .*ducentū* eorum *capita* ,Israel faceret ,quid *sciendum ad*
33 לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁיהֶם מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־פִּיהֶם: מִזְּבוּלֻן יוֹצְאֵי צָבָא
Naphthali de Et .corde & corde non in *acie struendā* ad &,millia quinquaginta bellicis instrumentis omnib⁹ cum bellum *disponentes*
34 עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלֹעֲרֹךְ בְּלֹא־לֵב וָלֵב: וּמִנַּפְתָּלִי
octo & viginti ,prælium *ordinantes* Danitis de Et .millia septem & triginta ,*lancea* & clypeo cum eis cum & ,mille principes
35 שָׂרִים אֶלֶף וְעִמָּהֶם בְּצִנָּה וָחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף: וְמִן־הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
de ,Jarden trans de Et .millia quadraginta ,bellum disponendum ad *exercitui* egredientes Aser de Et .sexcenti & ,millia
37 36 אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים אָלֶף: וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִן
viri ifti Omnes .millia viginti & ,centum *belli militiæ vasis* omnib⁹ *in* Menasseh tribu dimidia &,Ghaditis &,Reubenitis
38 הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בְּכֹל כְּלֵי צְבָא מִלְחָמָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף: כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי
etiam & ,Israel universum sup David regē constituendū ad,Chebron in venerāt perfecto corde in aciei instructores *belli*
מִלְחָמָה עֹרְכֵי מַעֲרָכָה בְּלֵבָב שָׁלֵם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם
,comedentes tribus diebus David cum ibi fuerunt Et .David *regnare faciendum ad* ,uno corde Israel residuum omne
39 כָּל־שְׁאָרִית יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד: וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים
adferentes Naphthali &,Zebulun &,Issaschar ad usque eis propinqui etiam Et .eorum fratres eis præparaverāt quia :bibentes &
40 וְשֹׁתִים כִּי־הֵכִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם: וְגַם הַקְּרוֹבִים אֲלֵיהֶם עַד־יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי מְבִיאִים
jugum &,boves &,oleū &,vinū &,passas uvas & ,palathas ,*farinæ* escam ,bobus *in* & ,mulis *in* & ,camelis *in* & ,asinis *in* panem
לֶחֶם בַּחֲמוֹרִים וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים וּבַבָּקָר מַאֲכָל קֶמַח דְּבֵלִים וְצִמֻּקִים וְיַיִן וְשֶׁמֶן וּבָקָר וְצֹאן
Israel in lætitia quia :multitudine in

CAP. XIII. יג

לָרֹב כִּי שִׂמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל:
: Israel *concionem* omnem ad David ait Et .*ducem omnem ad centenorum & millium principibus* cum David consilium iniit Et
2 1 וַיִּוָּעַץ דָּוִיד עִם־שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת לְכָל־נָגִיד: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
.Israel terras omnes in *residues* nostros fratres ad mittamus ,*dividemus* ,nostro Deo Domino à & ,bonum vobis *super* Si
אִם־עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִפְרְצָה נִשְׁלְחָה עֶל־אֲחֵינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכָל־אַרְצוֹת יִשְׂרָאֵל
.nos ad congregentur & ,suorum suburbanorum urbibus in Levitas & ,sacerdotes eis cum Et
וְעִמָּהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ:

Versio VULG. LAT.

Sadoc etiam puer egregiæ indolis,& domus patris ejus, 28
principes viginti duo. De filiis autem Benjamin fratri- 29
bus Saul, tria millia : magna enim pars eorum adhuc se-
quebatur domū Saul. Porrò de filiis Ephraim,viginti 30
millia octingenti,fortissimi robore,viri nominati in cog-
nationibus suis. Et ex dimidia tribu Manasse,decem & 31
octo millia , singuli per nomina sua venerunt ut consti-
tuerent regem David. De filiis quoque Issachar viri eru-
diti, qui noverant singula tempora ad præcipiendū quid
facere deberet Israel, principes ducenti : omnis autem
reliqua tribus,eorum consilium sequebatur. Porrò de Za- 33
bulon qui egrediebantur ad prælium, & stabant in acie
instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in
auxiliū, non in corde duplici. Et de Nephthali,princi- 34
pes mille : & cum eis instructi clypeo & hastâ, triginta
& septem millia. De Dan etiam præparati ad prælium, 35
viginti octo millia sexcenti. Et de Aser egredientes ad 36
pugnā,& in acie provocantes,quadraginta millia. Trans 37
Jordanem autem de filiis Ruben, & de Gad, & dimidia
parte tribûs Manasse,instructi armis bellicis, centum vi-
ginti millia. Omnes isti viri bellatores expediti ad pu- 38
gnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut consti-
tuerent regem David super universum Israel : sed & o-
mnes reliqui ex Israel, uno corde erant, ut rex fieret Da-
vid. Fuerúntque ibi apud David tribus diebus comede- 39
dentes & bibentes, præparaverant enim eis fratres sui.
Sed & qui juxta eos erant usque ad Issachar,& Zabulon, 40
& Nephthali, afferebant panes in asinis, & camelis, &
mulis, & bobus, ad vescendum : farinam,palathas,uvam
passam, vinum, oleum,boves, arietes,ad omnem copiam:
gaudium quippe erat in Israel.

CAP. XIII.

INiit autem consilium David cum tribunis,& centurio- 1
nibus, & universis principibus, Et ait ad omnem cœ- 2
tum Israel ; Si placet vobis, & à Domino Deo nostro
egreditur sermo , quem loquor : mittamus ad fra-
tres nostros reliquos in universas regiones Israel, & ad
Sacerdotes, & Levitas, qui habitant in suburbanis ur-
bium, ut congregentur ad nos.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 29 * ... Et Sadoc juvenis generosissimus, & domus 28
ejus paterna ac fratres ejus, viginti duo
principes. E Benjaminitis fratribus Saulis, 29
tria millia : & hi usque ad diem quo occi-
sus fuit Saul, observabant custodiam domûs
30 Saulis. E filiis Aphrem, viginti millia octin- 30
genti viri valentissimi robore, viri cele-
berrimi, per familias ac domos paternas
31 corum. Ex dimidia tribu Manasse, decem 31
& octo millia virorum, qui celebri nomine
pollebant : atque hi primi venerunt ad Da-
32 videm in regno statuendum. E filiis Issachar, 32
ducenti principes sapientiâ peritissimi in æ-
vo suo, & optima rectáque opera facientes
coram Domino : quorum fratres omnes il-
lud agebant , quod ii præcipiebant. Ex tri- 33
bu Zebolonitarum egressa sunt virorum va-
lentissimorum robore, bellum toto animo
atque instrumentis suis bellicis gerentium,
quinquaginta millia, ad inferendum bellum
iis qui in dubium revocabant regnum Da-
vidis. E filiis Nephtali, principes mille, 34
ducentes secum viros clypeis & gladiis in-
structos triginta septem millia. E Danitis 35
egressa sunt virorum belligerorum viginti
octo millia sexcenti. Ex Asiritis prodiére 36
virorum bello gerendo strenuissimorum qua-
draginta millia. Ex transjordaninis autem, 37
de tribu Rubelitarum, è Gaditis, & ex di-
midia tribu Manasse, bellicis armis instru-
ctorum centum viginti millia. Omnes isti 38
viri robore valentissimi corde integro de-
scenderunt ab bellum, & venerunt in He-
bron ad initiandum regno Davidem super
universum Israelem : quin & omnes prin-
cipes Israelis candidâ mente venerunt ad
constituendum Davidem regem super Israe-
lem : Et manserunt ibi apud Davidem tri- 39
bus diebus edentes & bibentes: nam fra-
tres eorum præbebant eis annonam. Atque 40
hæc sunt nomina tribuum quæ afferebant eis
annonam, quippe quæ vicinæ eis essent ;
tribus Isacharitarum, Zebolonis, & Neph-
talitarum, asinis, camelis, ac mulis advehe-
bant eis panem, farinam, palathas, cartallos
uvarum, vinum, oleum, oves, ac boves, sum-
mâ copiâ : maxima enim lætitia erat apud
Israelem.

CAP. XIII.

DEinde consilium iniit David cum tri- 1
bunis & centurionibus, cunctísque magna-
tibus & præfectis Israelis : Dixítque Da- 2
vid cunctis cœtibus Israelis, Si vobis con-
sentaneum videtur, rogemus Dominum De-
um nostrum, & restauremus nobis labes
fratrum nostrorum existentium in cunctis
civitatibus Israelis, & collocemus cum eis
sacerdotes & Levitas in civitatibus & oppi-
dis eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

28 Καὶ Σαδὼκ νέος δυνατὸς ἰσχύι, καὶ τῆς πατρικῆς οἰκίας αὐτοῦ ἄρχοντες (ι) εἰκοσιδύο. Καὶ τῶν υἱῶν Βενιαμὶν τῶν ἀδελφῶν Σαὰλ, τρεῖς χιλιάδες· καὶ ὅτι τὸ πλεῖον αὐτῶν ἀπεσκόπει τιὼ (ι) φυλακὴν οἴκου Σαάλ.
30 Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἐφραὶμ, εἴκοσι χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι, δυνατοὶ ἰσχύι ἄνδρες ὀνομαστοὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, δεκαοκτὼ (κ) χιλιάδες, καὶ οἱ ὀνομάσθησαν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλεῦσαι τὸν Δαυίδ. Καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσσάχαρ γινώσκοντες ζύνεσιν εἰς τοὺς καιροὺς, γινώσκοντες τί ποιῆσαι (λ) Ἰσραὴλ, διακόσιοι, καὶ πάντες ἀδελφοὶ αὐτοῦ μεθ' αὐτοῦ. Καὶ ἀπὸ Ζαβουλὼν ἐκπορευόμενοι εἰς παράταξιν πολέμου ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς πεντήκοντα χιλιάδες βοηθῆσαι τῷ Δαυὶδ ἐν χερσὶν ἀνῶν. Καὶ ἀπὸ (μ) Νεφθαλὶ ἄρχοντες χίλιοι, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐν θυρεοῖς καὶ δόρασι, τριακονταεπτὰ χιλιάδες. Καὶ ἀπὸ τῶν Δανιτῶν ἐξηρτισμένοι εἰς πόλεμον, (ν) εἰκοσιοκτὼ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσὴρ ἐκπορευόμενοι βοηθῆσαι εἰς πόλεμον, (ξ) τεσσαράκοντα χιλιάδες. Καὶ ἐκ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἀπὸ Ῥουβὴν, καὶ Γαδδὶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς, ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες. Πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταὶ πεφραγμένοι παράταξιν ἐν ψυχῇ εἰρηνικῇ· καὶ ἦλθον εἰς Χεβρὼν τοῦ βασιλεῦσαι τὸν Δαυὶδ ὅλη πάντα Ἰσραήλ. καὶ ὁ κατάλοιπος Ἰσραὴλ ψυχὴ (ο) μία τοῦ βασιλεῦσαι τὸν Δαυίδ. Καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς ἐδίουσες καὶ πίνουσες, ὅτι (π) ἡτοίμασαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν. Καὶ οἱ ὁμορεῖς αὐτοῖς ἕως Ἰσσάχαρ καὶ Ζαβουλὼν καὶ (ρ) Νεφθαλὶ, ἔφερον αὐτοῖς ἐπὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ ἐπὶ τῶν μόσχων βρώματα, ἄλευρα, πλακοῦντας, σταφίδας, οἶνον, καὶ ἔλαιον, μόσχους καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, ὅτι εὐφροσύνη ἐν Ἰσραήλ.

Et Sadoc juvenis potens fortitudine, & de paterna domo ejus principes viginti duo. Et de filiis Benjamin fratribus Saul, tria millia: & adhuc (o) plurima pars eorum intendebat in custodiam domûs Saul. Et de filiis Ephraem, viginti millia, & octingenti, potentes fortitudine, viri nominati per domos patriarum suarum. Et de dimidio tribûs Manasse, decem octo millia, et qui nominati fuerunt in nomine ad faciendum regnare ipsum David. Et de filiis Issachar, cognoscentes intelligentiam in (p) tempora, cognoscentes, quid faciat Israel, (q) ducenti, & omnes fratres eorum cum eis. Et de Zabulon procedentes in aciem belli in omnibus vasis bellicis, quinquaginta millia ad auxiliandum David (r) non animis vacuis. Et de Nephthali, principes mille, & cum eis in scutis & lanceis triginta septem millia. Et de Danitis instructi ad bellum, viginti octo millia, & octingenti. Et de Aser ingredientes auxiliari in bello, quadraginta millia. Et de trans fordanem de Ruben, & Gaddi, & de dimidio tribûs Manasse in omnibus vasis bellicis, centum viginti millia. Omnes hi viri bellatores instruentes aciem in animo pacifico. Et venerunt in Chebron ad faciendum regnare David super omnem Israel. Et residuus Israel anima una ad faciendum regnare David. Et fuerunt ibi diebus tribus comedentes, & bibentes: quoniam præparârant fratres eorum. Et consules eis usq; ad Issachar, & Zabulon, & Nephthali afferebant eis super camelos, & asinos, & mulos, & super vitulos cibaria, farinas, palathas, uvas passas, vinum, & oleum, vitulos, & oves in multitudine: quoniam lætitia in Israel.

MS.A. (ι) εἴκοσι καὶ δύο. Καὶ ἐκ τῶν (τ) φυλῶν (κ) χιλιάδες, οἳ (λ) Ἰσραὴλ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, διακόσιοι, (μ) Νεφθαλεὶμ (ν) εἴκοσι καὶ ὀκτὼ (ξ) τεσσεράκοντα (ο) μία. Καὶ ἦσαν (π) ἡτοίμασαν αὐτοῖς οἱ (ρ) Νεφθαλείμ,

ΚΕΦ. ιγ.

1 Καὶ ἐβουλεύσατο Δαυὶδ μετὰ τῶν χιλιάρχων καὶ τῶν ἑκατοντάρχων, παντὶ ἡγουμένῳ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ (α) πάσῃ ἐκκλησίᾳ Ἰσραὴλ, Εἰ ἐφ' ὑμῖν ἀγαθὸν καὶ παρὰ κυρίου (β) τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐοδωθῇ, ἀποστείλωμεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ὑπολελειμμένους ἐν πάσῃ γῇ Ἰσραὴλ, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς οἱ Λεῦῖται ἐν πόλεσι κατοικήσεως αὐτῶν, καὶ συναχθήσονται πρὸς ἡμᾶς,

CAP. XIII.

ET consultavit David cum chiliarchis, & centurionibus, omni duce. 1
Et dixit David universæ Ecclesiæ Israel; Si super vos bonum, & a 2
Domino Deo nostro prosperabitur; mittamus ad fratres nostros reliquos in omni terra Israel: & cum eis sacerdotes Levitæ in civitatibus possessionis suæ: & congregabuntur ad nos.

MS.A. (α) τῇ πάσῃ (β) θεοῦ ὑμῶν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *وَصادوق ٱلسّاب جبّار في ٱلجيوس * وبيت ابيهِ واخوتهِ رؤسآء * اثنان وعشرون رييسا من
29 بيت ابيهِ * ومن بني بنيامين من اخوهِ ساوول * ثلاثة آلاف * وهم كانوا الى يوم قتل ساوول
30 يحرسون بيته * ومن بني افريم * عشرون الفا وثمان مية رجالا جبابرة معروفين * ومن
31 نصف سبط منسا * ثمانية عشر الف * رجال صاروا معروفين * لاجل الذين اتوا ليجعلوا
داود ملكا * ومن بني ايساخر * رؤسآء عارفون بالحكمة في زمانهم * وصناع صنايع حسنة
32 مسويين قدام الله * مايتان * وساير اخوتهم كانوا يصنعون كلما يامروهم بهِ * ومن سبط
33 زابلون * منهم جبابرة في الغوة * وصناع في الحرب بكل سلاح * خمسون الفا * ليقيموا الحرب
على كل من يخالف في ملك داود * ومن بني نفتالي * الرؤسآء الف رييس * ومعهم رجال
34 مسلحين بالدرق والرماح * سبعة وثلاثون الفا * ومن سبط اسير الذين خرجوا ليعينوا
36 داود في الحرب * رجال جبابرة اربعون الفا * ومن سبط دان خرج رجال صانعي الحروب *
35 ثمانية وعشرون الفا وتسع مية * ومن عدوة الاردن * من بني روبال وبني جاد ونصف
37 سبط منسا * مربيين بكل سلاح مية وعشرون الفا * هؤلآء الذين خرجوا للحرب رجال اقوياء
38 بقلوب دكية * جاوا الى حفرون * واقاموا لداود الملك على ساير بني اسرايل * وعلى كبراء
39 اسرايل * وكان بحيهم بقلوب دكية * ليقيموا داود ملكا على اسرايل * واقاموا عند داود
40 ثلاثة ايام ياكلون ويسربون * لان اخوهم اعطوهم الطعام * وهذي اسمآء الاسباط الذين كانوا
يجيون اليهم ويقدمون اليهم * سبط ايساخر * زابلون * نفتالي * هؤلآء كانوا ياتوهم بالخبز
على حمير * وجمال * وبغال * ودقيقا * وقواسير عنب * وجمرا * وزبيبا * وعمما * وبيرانا كثير * لان
فرحا كثيرا كان في اسرايل *

Et Sadoc juvenis inter bellatores fortissimus, & familia patris ejus, ac fratres ejus principes, viginti duo scilicet principes ex ejus paterna domo. Ex 28
Benjaminitis fratribus Saulis, tria millia; qui usq; ad diem quo interfectus fuit Saul custodiebant domum ejus. Ex 29
Ephraimitis, viginti millia octingenti, viri fortissimi, viri celeberrimi. E dimidia tribu Manassis, octodecim millia 30
virorum, qui celebres inde facti sunt, quòd venerint ad creandum Davidem regem. Ex filiis Isacharis, principes 31
suis temporibus sapientissimi, & bonis coram Deo vellisque actionibus instantes, ducenti: quorum reliqui fratres exequebantur quicquid ii præcipiebant.
Ex tribu Zabulonis prodierunt valentium robore, & bellum quovis armorum genere gerentium, quinquaginta millia; ut bellum inferrent iis omnibus qui 33
adversarentur regno Davidis. Principes è Nephtalitis erant mille principes, 34
quos comitabantur triginta septem millia virorum scutis & lanceis instructorum.
Ex tribu Asir, qui egressi sunt ad eum 36
Davidi secundum in bello, fuerunt viri robustissimi quadragies mille. Ex 35
tribu Dan prodiêre virorum bellicosorum viginti octo millia nongenti. Ex 37
his autem qui erant trans Jordanem, è Rubelitis, Gaditis, & dimidiâ tribu Manassis, centum viginti millia 38
omni armorum genere instructa. Hi sunt qui sinceris cordibus exierunt ad bellum, viri fortissimi; & venientes in Hebron confirmârunt Davidi regnum super omnes Israelitas, & super omnes magnates Israelis: venerunt inquam sinceris cordibus ut crearent Davidem regem super Israelem. Et triduo manse- 39
runt apud Davidem edentes & bibentes; quoniam fratres eorum suppeditabant eis cibum. Atque hæc sunt nomina 40
tribuum quæ advehebant & offerebant eis; tribus Isacharis, Zabulonis, Nephtali: hæ asinis, camelis, ac mulis advehebant illis panem, farinam, uvarum caniſtra, vinum, oleum, oves, ac boves plurimos: maximum enim gaudium erat in Israele.

* الفصل الثالث عشر *

1 * فملك داود على كبراء الوف ومية * وساير الكبراء والمدبرين * والحكماء في اسرايل * فقال
2 داود لساير بني اسرايل * ان كان حسن في اعينكم ان نجمع ونبعث اليتا صنوف عهد الله *
ونطلب منه ان يريد لنا في ضنايف اخوتنا الذين يسكنون في ضياع اسرايل * ويانى
بوياداف الكاهن معهم * وكهنه ولاويون * بقراهم وساير مناهم *

CAP. XIII.

CUM ergò regnâsset David super 1
tribunos, & centuriones, omnésque principes, rectores, ac judices in Israele; Dixit David cunctis Israelitis, Si congruum vobis videtur, colligimus & addutamus ad nos arcam fœderis Dei, & obsecremus eum ut augeat agmina fratrum nostrorum habitantium in oppidis Israelis veniâq; cum eis Jojadac sacerdos, & sacerdotes ac Levitæ unà cum civitatibus & cunctis oppidis eorum.

דברי הימים א: יד

:sic *faciendum ad* ,*concio omnis* dixerunt Et .Saul diebus in eam requisivimus non quia :nos ad nostri Dei *arcam* *reducemus* Et

4 5 וַנַּקְבֵּץ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ בִּימֵי שָׁאוּל: וַיֹּאמְרוּ כָל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת כֵּן

introitum ad usq; & Ægypti *Sihor* à Israel omnem David congregavit Et .populi omnis oculis in verbũ fuit rectũ quia

5 כִּי־יָשָׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי כָל־הָעָם: וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל יִשְׂרָאֵל מִן שִׁיחוֹר מִצְרַיִם וְעַד־לְבוֹא

-Chiriath in Bahalathah Israel omnis &,David ascendit Et.Chiriathjeharim è Dei arcam *adducendum ad* ,Chamath

6 חֲמַת לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִקִּרְיַת יְעָרִים: וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה אֶל קִרְיַת

,nom ẽ est invocatũ quam ,Cherubim sedentis Domini Dei arcam indè *faciendũ assidere ad*,Jehudah in quæ ,Jearim

7 יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְהוָה יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם:

.*plaustro in ducentes* ejus frater &,Huzzah &: Abinadab domo è novum plaustrum super Dei arcam *equitare* fecerunt Et

וַיַּרְכִּיבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית אֲבִינָדָב וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ נֹהֲגִים בָּעֲגָלָה:

,psalteriis in & ,citharis in & ,canticis in & ,fortitudine omni *in* *Dei facies ad* *ludentes* Israel omnis &,David Et

8 וְדָוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים בְּכָל־עֹז וּבְשִׁירִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים

continendum ad ,suam manum Huzzah misit &,Chidon aream ad usq; venerunt Et .tubis in & ,cymbalis in & ,tympanis in &

9 וּבְתֻפִּים וּבְמצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת: וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ לֶאֱחֹז

:arcam ad suam manum misit quòd eò eum percussit &,Huzzah in Dñi *nasus* est iratus Et .boves *labascebant* quia ,arcam

10 אֶת הָאָרוֹן כִּי שִׁמְטוּ הַבָּקָר: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ עַל הָאָרוֹן

Peres ipsum locum vocavit & :Huzzah in divisionẽ Dominus divisit quia ,David fuit ira Et .Dei *facies ad* ibi est mortu' &

11 וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי אֱלֹהִים: וַיִּחַר לְדָוִיד כִּי־פָרֹץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ

arcam me ad introducam Quomodo :dicendo ,illa die in Deum David timuit Et .hanc diem ad usq;Huzzah

12 עֻזָּא עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּרָא דָוִיד אֶת־הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר אֵיךְ אָבִיא אֵלַי אֶת־אֲרוֹן

edom-Hobed domum ad eã fecit declinare sed:David civitatem ad se ad arcam David fecit declinare non Et ? Dei

13 הָאֱלֹהִים: וְלֹא־הֵסִיר דָּוִיד אֶת־הָאָרוֹן אֵלָיו אֶל־עִיר דָּוִיד וַיַּטֵּהוּ אֶל־בֵּית עֹבֵד אֱדֹם

Dominus benedixit Et .mensibus tribus ejus domo in ,edom-Hobed domo *cum* Dei arca mansit Et .Ghittæi

14 הַגִּתִּי: וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עִם־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם בְּבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־

.ei quæ omnibus & ,edom-Hobed domui

CAP. XIV.

בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ:

ei ædificandum ad,lignorum artifices &,parietis artifices & ,cedrina ligna &,David ad nuncios Sor rex Chiram misit Et

1 וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ צֹר מַלְאָכִים אֶל דָּוִיד וְעֵצֵי אֲרָזִים וְחָרְשֵׁי קִיר וְחָרְשֵׁי עֵצִים לִבְנוֹת לוֹ

propter ejus regnum desuper esset elevatum quòd ,Israel super regem Dñs eum confirmãsset quòd,David Cognovitque.domum

2 בָּיִת: וַיֵּדַע דָּוִיד כִּי־הֲכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשֵּׂאת לְמַעְלָה מַלְכוּתוֹ בַּעֲבוּר

nomina ista Et .filias &,filios adhuc David genuit Et.Jerusalaim in uxores adhuc David accepit Et .Israel suum populum

3 עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיִּקַּח דָּוִיד עוֹד נָשִׁים בִּירוּשָׁלִַם וַיּוֹלֶד דָּוִיד עוֹד בָּנִים וּבָנוֹת: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

.Elphelet & ,Elisuah &,Ibchar Et .Selomoh &,Nathan :Sobab &,Sammuah ;Jerusalaim in ei *fuerunt* *qui* *natorum*

5 הַיְלוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ־לוֹ בִּירוּשָׁלִַם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב נָתָן וְשָׁלֹמֹה: וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וֶאֱלְפָלֶט:

David esset unctus quòd Philistim audierunt Et .Eliphelet & ,Beheljadah & ,Elisamah Et .Japhiah &,Nephegh &,Noghah Et

8 7 וְנֹגַהּ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ: וֶאֱלִישָׁמָע וּבְעַלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט: וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־נִמְשַׁח דָּוִיד

.*contra faciem ad* est egressus &,David audivit Et.David quærendum ad Philistim omnes ascenderunt Et .Israel omnem super *regem in*

לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִיד וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיֵּצֵא לִפְנֵיהֶם:

Versio VULG. LAT.

Et reducamus arcam Dei nostri ad nos, non enim requisivimus eam in diebus Saul. Et respondit universa multitudo ut ita fieret : placuerat enim sermo omni populo. Congregavit ergò David cunctum Israel, à Sihor Ægypti, usque dum ingrediaris Emath, ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim. Et ascendit David, & omnis vir Israel, ad collem Cariathiarim, qui est in Juda, ut afferret indè arcam Domini Dei sedentis super Cherubim, ubi invocatum est nomen ejus. Imposuerúntque arcam Dei super plaustrum novum, de domo Abinadab : Oza autem, & frater ejus, minabant plaustrum. Porrò David, & universus Israel, ludebant coram Deo omni virtute in canticis, & in citharis, & psalteriis, & tympanis, & cymbalis, & tubis. Cùm autem perveniſſent ad Aream Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcam : bos quippe lasciviens paululùm inclinaverat eam. Iratus est itaque Dominus contra Ozam, & percussit eum, eò quòd tetigisset arcam : & mortuus est ibi coram Domino. Contristatúsque est David, eò quòd divisisset Dominus Ozam : vocavítque locum illum ; Divisio Ozæ, usque in præsentem diem. Et timuit Deum tunc temporis, dicens ; Quomodò possum ad me introducere arcam Dei ? Et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est, in civitatem David, sed avertit in domum Obededom Gethæi. Mansit ergò arca Dei in domo Obededom tribus mensibus : & benedixit Dominus domui ejus, & omnibus quæ habebat.

CAP. XIV.

Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina, & artifices parietum, lignorúmque : ut ædificarent ei domum. Cognovítque David quòd confirmâsset eum Dominus in regem super Israel, & sublevatum esset regnum suum super populum ejus Israel. Accepit quoque David alias uxores in Jerusalem : genuítque filios, & filias. Et hæc nomina eorum, qui nati sunt ei in Jerusalem ; Samua, & Sobad, Nathan, & Salomon, Jebahar, & Elisua, & Eliphalet, Noga quoque, & Napheg, & Japhia, Elisama, & Baaliada, & Eliphalet. Audientes autem Philisthiim eò quòd unctus esset David in regem super universum Israel, ascenderunt omnes ut quærerent eum ; quod cùm audisset David, egressus est obviàm eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Congregentur etiam & confluant ad nos, rogentque Dominum Deum nostrum, & deprecemur eum pro peccatis nostris ; cùm non oraverimus eum diebus Saulis. Dicentibus autem cunctis cœtibus ita faciendum esse, Congregavit David omnes Israelitas à fluvio Ægypti usque ad ingressum Antiochiæ, ut adduceret arcam Domini de civitate Naarin. Ascendit igitur David cum universo Israele in civitatem Naarin quæ est in termino terræ tribûs Judæ, ut asportarent inde arcam Domini Dei sedentis super Cherubinos excelsos, super quos invocatum fuerat nomen ejus. Et arcâ Domini plaustro novo impositâ & sublatâ, exierunt è domo Abinadab. Et Aza quidem ac fratres ejus plaustrum ducebant ; David autem & omnes Israelitæ magnificè canebant coram Domino cantica, adhibitis citharis, nablis, cymbalis, ac sistris. Cùmque perveniſſent ad aream Remin, extendit Aza manum suam ad fulciendam arcam, eò quòd cucurrissent boves ad aream. Quare percitus irâ Dominus in Azam, percussit eum ibi, quòd manum suam extendisset super arcam, & mortuus est ibidem coram arca. Displicuit autem Davidi, quòd ruinâ labefactâsset Dominus Azam : quapropter vocatus fuit locus ille, Ruina Azæ, in hunc usque diem. Timuitque David Dominum die illo, & ait, Quomodo introducerem ad me arcam Domini ? Nec voluit ut intraret ad se arca, in civitatem Davidis : sed dixit David ut asportarent eam in domum Obar-edom Gethæi. Confidente autem arcâ Domini in domo Obar-edom Gethæi tribus mensibus, benedixit Dominus domum Obar-edom Gethæi, & cuncta quæ possidebat.

CAP. XIV.

Misit autem Hiram rex Sur legatos ad Davidem, misitque ad eum ligna cedrina, fabros murarios, & fabros lignarios, ut ædificarent ei domum. Tunc sentiens David electum se à Domino ut esset rex super Israelem, regnumque suum sublimè elatum, adeo ut esset rex super populum ejus Israelem ; Duxit David uxores de Jerusalem post adventum suum ex Hebron, natique sunt ei filii ac filiæ. Atque hæc sunt nomina filiorum qui nati sunt ei in Jerusalem, Somua, Sochub, Nathan, Salomon, Jebhar, Elisaa, Eliphelet, Nih, Nepheg, Nephia, Elisemaa, Elidaa, & Eliphelet. Audientes autem Philisthæi unctum fuisse Davidem ut regnaret super universum Israelem, ascenderunt omnes Philisthæi quæsitum Davidem. Quo audito David, processit obviàm illis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ μετενέγκωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ (τ) ἐζητήσαμεν αὐτὴν ἐν ταῖς ἡμέραις Σαούλ. Καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία τοῦ ποιῆσαι οὕτως, ὅτι (γ) ἐυθὺς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐξεκκλησίασε Δαυὶδ τὸν πάντα Ἰσραὴλ ἀπὸ Σιὼρ Αἰγύπτου καὶ (δ) ἕως εἰσόδου Ἡμὰθ συναγαγεῖν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ πόλεως Ἰαρείμ. Καὶ ἀνήγαγεν αὐτὴν Δαυὶδ· καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀνέβη εἰς πόλιν Δαυὶδ, ἢ ἦν τοῦ Ἰούδα, τοῦ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ κυρίου καθημένου ἐπὶ (ε) χερουβὶμ, οὗ ἐπικλῆθη ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐπέστησαν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ (ζ) ἐπ' ἄμαξαν καινὴν ἐξ οἴκου Ἀμιναδάβ· καὶ Ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἦγον τὴν ἄμαξαν. Καὶ Δαυὶδ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κιθάραις, (η) ἐν ταύλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν σάλπιγξι. Καὶ ἦλθοσαν ἕως τῆς (θ) ἅλωος καὶ ἐξέτεινεν Ὀζὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ κρατῆσαι τὴν κιβωτὸν, ὅτι ἐξέκλινεν αὐτὴν ὁ μόσχος. Καὶ ἐθυμώθη κύριος ὀργῇ ἐπὶ Ὀζὰ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ διὰ τὸ ἐκτεῖναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἠθύμησε Δαυὶδ, ὅτι διέκοψε κύριος διακοπὴν ἐν Ὀζὰ, καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖνον, Διακοπὴ Ὀζὰ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ ἐφοβήθη Δαυὶδ τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, Πῶς εἰσέλθω (ι) τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμαυτόν; Καὶ οὐκ ἀπέστρεψε Δαυὶδ τὴν κιβωτὸν πρὸς ἑαυτὸν (κ) εἰς πόλιν Δαυὶδ, καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν εἰς οἶκον Ἀβεδδαρὰ τοῦ (λ) Γεθαίου. Καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν οἴκῳ Ἀβεδδαρὰ (μ) τρεῖς μῆνας. καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς (ν) Ἀβεδδαρὰ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

Et transferamus arcam Dei nostri ad nos; quoniam non (a) quæsierunt eam à diebus Saul. Et dixit universa Ecclesia facere sic; quoniam rectum fuit verbum in oculis universi populi. Et convocavit David omnem Israel à finibus Ægypti, & usque ad introitum Hemath ad inferendum arcam Dei è civitate Jarin. Et (b) adduxit eam David: & omnis Israel ascendit in civitatem David, quæ erat ipsius Juda, ad educendum indè arcam Dei Domini sedentis super Cherubim, ubi invocatum est nomen ejus. Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum novum è domo Aminadab. Et Oza, & fratres ejus ducebant plaustrum. Et David, & omnis Israel ludentes ante Deum in omni virtute, & in (c) cantoribus, & in cithuris, & in nablis, in tympanis, & in cymbalis, & in tubis. Et venerunt usque ad (d) aream: & extendit Oza manum suam ad sustentandam arcam, quoniam inclinaverat eam vitulus. Et indignatus est Dominus irâ super Oza, & percussit eum ibi, propterea quòd extendisset manum suam super arcam: & mortuus est ibi ante Deum. Et tristatus est David, quia discidit Dominus scissuram in Oza, & vocavit locum illum, Scissura Oza, usque in diem hanc. Et timuit David Deum in die illa, dicens; Quomodò introducam arcam Dei ad me? Et non fecit divertere David arcam ad se in civitatem David, & fecit eam declinare in domum (e) Abeddara Gethæi. Et sedit arca Dei in domo Abeddara tres menses. Et benedixit Deus Abeddara, & omnia ejus.

MS.A. (τ) ἐξεζήτησε (γ) ἐυθὺς (δ) ἕως Ἡμὰθ (ε) Χρουβεὶν, (ζ) ἐπὶ (η) καὶ ἐν (θ) ἅλωος Χειδών· καὶ (ι) πρὸς ἐμαυτὸν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ; Καὶ οὐκ (κ) εἰς τὴν πόλιν (λ) Χεπαίου. (μ) τρεῖς * ἡμέρας. (ν) ✠ Ἀβεδδαρὰ,

ΚΕΦ. ιδ'.

Καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου ἀγγέλους πρὸς Δαυὶδ, καὶ ξύλα κέδρινα, καὶ (α) οἰκοδόμους, καὶ τέκτονας ξύλων, τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον. Καὶ ἔγνω Δαυὶδ ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν (β) κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ, ὅτι ἠυξήθη εἰς ὕψος ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ ἔτι γυναῖκας ἐν Ἰερουσαλὴμ· καὶ (γ) ἐτέχθησαν Δαυὶδ ἔτι υἱοὶ καὶ θυγατέρες. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν τεχθέντων, οἳ ἦσαν αὐτῷ ἐν Ἰερουσαλήμ· (δ) Σαμαὰ, Σωβὰβ, Νάθαν, καὶ Σολομὼν, Καὶ (ε) Βααρ, καὶ Ἐλισὰ, καὶ Ἐλιφαλὴθ, Καὶ Ναγὲθ, καὶ (ζ) Ναφὲγ, καὶ Ἰαφιὲ, Καὶ (η) Ἐλισαμαὲ, καὶ Ἐλιαδὲ, καὶ Ἐλιφαλά. Καὶ ἤκουσαν ἀλλόφυλοι ὅτι ἐχρίσθη Δαυὶδ βασιλεὺς ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ· καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ ἀλλόφυλοι ζητῆσαι τὸν (θ) Δαυίδ. καὶ ἤκουσε Δαυὶδ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς.

CAP. XIV.

Et misit Chiram rex Tyri nuntios ad David, & ligna cedrina, & ædificatores, & fabros lignorum ad ædificandam ei domum. Et novit David, quia paravit eum Dominus in regem super Israel: quoniam auctum est in altitudinem regnum suum propter populum ejus Israel. Et accepit David adhuc uxores in Hierusalem, & nati sunt David adhuc filii, & filiæ. Et hæc nomina eorum, qui nati sunt, (a) qui fuerunt ei in Hierusalem; Samaa, Sobab, Nathan, & Salomon, Et Baar, & Elisa, & Eliphaleth, Et Nageth, & Naphath, & Japhie, Et Elisamae, & Eliade, & Eliphala. Et audierunt alienigenæ, quia unctus est David rex super omnem Israel. Et ascenderunt omnes alienigenæ ad quærendum David. Et audivit David, & egressus est in occursum eis.

MS.A. (α) οἰκοδόμους τοίχων, καὶ (β) κύριος ἐπὶ Ἰσραὴλ, (γ) ἐτέχθησαν αὐτῷ ἔτι (δ) Σαμμαὰ, καὶ Σωβὰβ, (ε) Ἰεσαὲ, καὶ Ἐλισαὺ, καὶ Ἐλιφαλὲτ, (ζ) Ναφάγ, (η) Ἐλισαμὰ, καὶ Βαλλιαδὰ, καὶ Ἐλιφαλέτ. (θ) Δαυίδ. Καὶ ἐξῆλθεν Δαυὶδ ὡς ἤκουσεν εἰς ὑπάντησιν

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وَيَأْتُونَ إِلَيْنَا يَصْلُونَ قُدَّامَ ٱللَّهِ * وَنَطْلُبُ مِنْهُ مِنْ أَجْلِ ذُنُوبِنَا لِأَنَّهُمْ لَمْ يَطْلُبُوا ٱلصُّنْدُوقَ

Veniant inquam ad nos, oréntque coram Deo, & rogemus eum pro peccatis nostris: quoniam non requisiverunt arcam, nec oraverunt coram ea in diebus Saulis.

وَلَمْ يَطْلُبُوا قُدَّامَهُ فِي أَيَّامِ شَاوُولَ * فَقَالَ سَائِرُ ٱلْأَسْبَاطِ * نَفْعَلُ هٰكَذَا * لِأَنَّ هٰذَا ٱلْكَلَامَ مُسْتَقِيمٌ

Dixerunt omnes tribus, Ita faciamus: nam hujuscemodi verba consentanea fuerunt apud universam Israelem.

فِي إِسْرَائِيلَ جَمِيعِهِ * فَخَرَجَ دَاوُدُ وَسَائِرُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَحْرِ مِصْرَ حَتَّى أَتَوْا لِحُومَ إِنْطَاكِيَةَ

Egressi sunt ergò David & omnes Israelitæ, à mari Ægyptiaco donec pervenerunt ad limites Antiochiæ, ut afferent arcam fœderis Dei ex oppido Naarim. Et ascendentes ad oppidū Naarin quod situm est in Bethlehem & tribu Juda, ut inde transferent arcam fœderis Dei, Dei inquam ac Domini insidentis Cherubinis à quibus nomen suū accepit; Imposuerunt arcam fœderis Dei plaustro novo, & eduxerunt eam è domo Aminadabi. Et Aza ac fratres ejus regebant plaustrum; David autem & omnes Israelitæ totis viribus canebant coram Domino Laudes, adhibitis fidibus, cymbalis, tintinnabulis, & cithara. Cùm autem pervenissent ad aream Ramin, cucurrerunt boves ad aream: quapropter extendit Aza manum suā ut sustentaret arcam. At iratus in Azam Deus, percussit eum illic, & morte affecit, eò quòd manum suam extendisset ad arcam; et mortuus est ibi coram arca fœderis Dei. Et contristatus est David, quòd ruptionem aperuisset Deus monte Aza: vocatúsque fuit locus ille, Ruptio Azæ. Extimuitque David Deum eo die, & ait; Quomodo ingrederetur ad me arca Dei? Idcòque noluit David ut ingrederetur arca Dei ad se, neque in civitatem Davidis; sed dixit David, Ducite eam in domum Aboris Edomæi Australis: & duxerunt eam illuc. Ubi cùm mansissent tribus mensibus, benedixit Deus domui Aboris, & omnibus qui degebant in ea.

وَكَانَ ٱللَّهُ فِي بَيْتِ عَابُورَ وَكُلِّ مَنْ كَانَ فِيهِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ عَشَرَ *

وَبَعَثَ حِيرَامُ مَلِكُ صُورَ * رُسُلًا إِلَى دَاوُدَ * وَخَشَبَ ٱلْأَرْزِ * وَصُنَّاعًا نَقَّاشِينَ * وَبَنَّائِينَ ٱلْحَجَرَ لِيَبْنُوا لَهُ بَيْتًا * وَلِذٰلِكَ عَرَفَ دَاوُدُ

CAP. XIV.

Misit autem Hiram rex Tyri nuntios ad Davidem, et ligna cedrina, & artifices sculptores, fabrósque lignarios, ut ædificarent ei domum. Quapropter cognoscens David quòd adesset sibi Deus, & elegisset eum ut esset rex super Israelem, & exaltâsset regnum ejus; Duxit sibi David uxores de Jerusalem post reditum suum ex Horeb, genuitque sibi filios & filias. Atque hæc sunt nomina filiorū qui nati sunt ei in Jerusalem, Samus, Sobab, Nathan, et Salomon: Jebihar, Elisaa, Elphalit, Anib, Naphegh, Naphaa, Elisemaa, Elidaa, & Ehlaphat. Audientes autem Palestini quòd David unctus jam esset ut regnaret super Israelem, ascenderunt omnes ut oppugnarent eum: quod audiens David, egressus est ad eos oppugnandos.

أَنَّ ٱللَّهَ مَعَهُ * وَأَحْسَنَ أَنْ يَكُونَ مَلِكًا عَلَى إِسْرَائِيلَ * وَرَفَعَ مُلْكَهُ * وَٱتَّخَذَ دَاوُدُ نِسَاءً مِنْ أُورُشَلِيمَ

بَعْدَ مَا أَتَى مِنْ حُورِيبَ * وَوَلَدَ لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ * وَهٰذِهِ أَسْمَاءُ بَنِيهِ ٱلْمَوْلُودِينَ لَهُ بِأُورُشَلِيمَ *

سَامُوعُ * وَسُوبِبُ * وَنَاثَانُ * وَسُلَيْمَانُ * وَيَافِيكَارُ * وَٱلْيِسَعُ * وَٱلْفَلِيطُ * وَنَافِجُ * وَيَافِعُ * وَٱلْيَسَمَعُ *

وَٱلْيِدَاعُ * وَٱلْيَلْفَاطُ * وَسَمِعَ ٱلْفَلَسْطِينِيُّونَ أَنَّ دَاوُدَ قَدْ مُسِحَ لِيَمْلِكَ عَلَى إِسْرَائِيلَ * فَطَلَعَ

جَمِيعُهُمْ لِيُحَارِبُوهُ * فَسَمِعَ دَاوُدُ وَخَرَجَ لِيُحَارِبَهُمْ *

דברי הימים א: טו

Peliſtim ad aſcendam Num :dicendo ,Deo in David *interrogavit* Et.Rephaim valle in ſunt diffuſi &,venerunt Peliſtim Et
9 וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּפְשְׁטוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים: וַיִּשְׁאַל דָּוִיד בֵּאלֹהִים לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה עַל־פְּלִשְׁתִּים
ibi eos perculſit Et.peraſim-Bahal in aſcenderũt Et.tua manu in eos tradam &,Aſcende:Domin⁹ ei dixit Et⁊mea manu in eos trades &
10 וְנִתַּתָּם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה עֲלֵה וְנָתַתִּים בְּיָדֶךָ: וַיַּעֲלוּ בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם
loci nomen vocaverunt Idcirco .aquæ diviſionem ſecundùm meã manũ per meos inimicos Deus *Rupit* :David dixit & :David
11 דָּוִיד וַיֹּאמֶר דָּוִיד פָּרַץ הָאֱלֹהִים אֶת־אוֹיְבַי בְּיָדִי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם
,Peliſtim adhuc addiderũt Et.igne in *ſunt combuſti* &,David dixit Et .ſuos deos ibi Dereliqueruntq; .Peraſim Bahal ipſius
12 הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים: וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאמֶר דָּוִיד וַיִּשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ: וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים
,eos *deſuper* circunda :eos poſt 'aſcendes Non ;Deus ei dixit Et :*Deo in* David adhuc *interrogavit Et* .valle in ſunt diffuſi &
13 וַיִּפְשְׁטוּ בָּעֵמֶק: וַיִּשְׁאַל עוֹד דָּוִיד בֵּאלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ הָאֱלֹהִים לֹא תַעֲלֶה אַחֲרֵיהֶם הָסֵב מֵעֲלֵיהֶם
:prælium in egredieris tunc ,*mororum* capitibus in greſſus ſonitum *te audire circa*,erit Et .*mororum* adverſo ex eos ad venies &
14 וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל הַבְּכָאִים: וְיִהְיֶה כְּשָׁמְעֲךָ אֶת־קוֹל הַצְּעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא בַּמִּלְחָמָה
,Deus ei præcepit quẽadmodũ David fecit Et .Peliſtim *caſtrametationem percutiendam ad tuas facies* ad Deus eſt egreſſus quia
15 כִּי־יָצָא הָאֱלֹהִים לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים: וַיַּעַשׂ דָּוִיד כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ הָאֱלֹהִים
,terras univerſas in David nomen eſt egreſſum Et.Ghazerah ad uſque & Ghibhon à Peliſtim *caſtrametationem* percuſſerunt &
16 וַיַּכּוּ אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים מִגִּבְעוֹן וְעַד־גָּזֵרָה: וַיֵּצֵא שֵׁם־דָּוִיד בְּכָל־הָאֲרָצוֹת
17 וַיהוָה נָתַן אֶת־פַּחְדּוֹ עַל־כָּל־הַגּוֹיִם:
.gentes omnes ſuper ejus pavorem dedit Dominus Et

CAX. XV. טו

portandũ ad Non:David dixit Tunc .tentorium ei tetendit & ,Dei *arcæ* locum paravit &,David civitate in domos ſibi fecit Et
1 וַיַּעַשׂ־לוֹ בָתִּים בְּעִיר דָּוִיד וַיָּכֶן מָקוֹם לַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּט־לוֹ אֹהֶל: אָז אָמַר דָּוִיד לֹא לְשֵׂאת
in uſq; ei miniſtrandum ad & ,Dei arcam portandum ad Dñs elegit *eis in quia*:Levitæ niſi Dei arcam
2 אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי אִם־הַלְוִיִּם כִּי־בָם בָּחַר יְהוָה לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וּלְשָׁרְתוֹ עַד־
quem ſuum locum in Domini arcam *facendum aſcendere ad* ,Jeruſalaim in Iſrael omnem David Congregavitq; .ſeculum
3 עוֹלָם: וַיְקַהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלִַם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר־
.viginti & centum ejus fratres &,principes Uriel ,Chebath filiis .Levitas & ,Aharon filios David *collegit* Et .ei paraverat
4 הֵכִין לוֹ: וַיַּאֲסֹף דָּוִיד אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶת־הַלְוִיִּם: לִבְנֵי קְהָת אוּרִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים:
.triginta & centum ejus fratres &,princeps Joel,Gherſom filiis .viginti & ducenti ej⁹ fratres &,princeps Haſaiah,Merari filiis
5 לִבְנֵי מְרָרִי עֲשָׂיָה הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים: לִבְנֵי גֵרְשֹׁם יוֹאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתַיִם וּשְׁלֹשִׁים:
6 לִבְנֵי אֱלִיצָפָן שְׁמַעְיָה הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתַיִם: לִבְנֵי חֶבְרוֹן אֱלִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו שְׁמוֹנִים:
7 לִבְנֵי עֻזִּיאֵל עֲמִינָדָב הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר: וַיִּקְרָא דָוִיד לְצָדוֹק וְלַאֲבִיָתָר הַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם
8 לְאוּרִיאֵל עֲשָׂיָה וְיוֹאֵל שְׁמַעְיָה וְאֶלִיאֵל וַעֲמִינָדָב: וַיֹּאמֶר לָהֶם אַתֶּם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם
9 הִתְקַדְּשׁוּ אַתֶּם וְאֶחֵיכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֵת אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַכִּינוֹתִי לוֹ: כִּי
10 לְמַבְּרֵאשׁוֹנָה לֹא אַתֶּם פָּרַץ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּנוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ כַּמִּשְׁפָּט:

.Levitis *parum* capita Vos :eis dixit Et .Hamminadab & ,Eliel & ,Semahaiah ,Joel Et ,Haſaiah ,Uriel
Quia .ei præparavi ad Iſrael Dei Domini arcam facietis aſcendere & ,veſtri fratres & ,vos Sanctificamini
.*judicium* ſecundùm eum quæſivimus non quia ,nobis in noſter Deus Dominus *rupit* vos non principio à

Versio VULG. LAT.

Porrò Philiſthiim venientes, diffuſi ſunt in valle Raphaim. Conſuluitque David Dominum,dicens;Si aſcendam ad Philiſthæos, & ſi trades eos in manu mea ? Et dixit ei Dominus;Aſcende,& tradam eos in manu tua. Cúmque illi aſcendiſſent in Baalpharaſim,percuſſit eos ibi David, & dixit ; Diviſit Deus inimicos meos per manum meam, ſicut dividuntur aquæ: & idcircò vocatum eſt nomen illius loci,Baalpharaſim. Dereliquerúntque ibi deos ſuos, quos David juſſit exuri. Aliâ etiam vice Philiſthiim irruerunt, & diffuſi ſunt in valle. Conſuluitque rurſum David Deum, & dixit ei Deus ; Non aſcendas poſt eos, recede ab eis, & venies contra illos ex adverſo pyrorum. Cúmque audieris ſonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc egrediêris ad bellum. Egreſſus eſt enim Deus ante te, ut percutiat caſtra Philiſthiim. Fecit ergò David ſicut præceperat ei Deus, & percuſſit caſtra Philiſthinorum,de Gabaon uſque Gazera. Divulgatúmque eſt nomen David in univerſis regionibus, & Dominus dedit pavorem ejus ſuper omnes gentes.

CAP. XV.

FEcit quoque ſibi domos in civitate David :& ædificavit locum arcæ Dei, tetenditque ei tabernaculum. Tunc dixit David ; Illicitum eſt ut à quocunque portetur arca Dei niſi à Levitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, & ad miniſtrandum ſibi uſque in æternum. Congregavítque univerſum Iſrael in Jeruſalem, ut afferretur arca Dei in locum ſuum, quem præparaverat ei. Necnon & filios Aaron, & Levitas. De filiis Caath, Uriel princeps fuit ; & fratres ejus centum viginti. De filiis Merari, Aſaia princeps ; & fratres ejus ducenti viginti. De filiis Gerſom, Joël princeps ; & fratres ejus centum triginta. De filiis Eliſaphan,Semeias princeps; & fratres ejus ducenti. De filiis Hebron, Eliel princeps ; & fratres ejus octoginta. De filiis Oziel,Aminadab princeps ; & fratres ejus centum duodecim. Vocavítque David Sadoc & Abiathar ſacerdotes, & Levitas, Uriel,Aſaiam, Joël, Semeiam, Eliel, & Aminadab : Et dixit ad eos ; Vos qui eſtis principes familiarum Leviticarum, ſanctificamini cum fratribus veſtris, & afferte arcam Domini Dei Iſrael, ad locum qui ei præparatus eſt : Ne ut à principio, quia non eratis præſentes, percuſſit nos Dominus ; ſic & nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Venientibus ergò Philiſthæis, & caſtra figentibus in convalle gigantum,Conſuluit David Dominum ; & ait, Aſcendámne contra Philiſthæos,& trades eos in manus meas?Reſpondit ei, Aſcende tradámque eos in manus tuas, Aſcendit ergò ad Planitiem ruptionis,ibique profligavit eos David ; ac dixit, Perrupit Dominus hoſtes meos coram me quaſi ruptionem aquarum. Propterea vocaverunt nomen loci illius, Planitiem ruptionis. Reliquerunt autem illic idola ſua ; dixítque David heroibus ſuis, Comburite illa igni,& pulverem eorum per ventum ſpargite. Iterùm quoque Philiſthæis aſcendentibus, & caſtra in convalle gigantum figentibus, Denuo conſuluit David Dominum : qui dixit illi, Nõ aſcendas ; reflecte ab eis, & vade, occurre illis à fronte : Cúmq; audieris rumorem ululatûs in vertice montis,tunc prodibis ad certamen; tunc enim egredietur Dominus ante te,ad profligandas acies Philiſthæorum. Fecítque David eo modo quo præceperat ei Dominus,profligavítq; acies Philiſthæorũ à Gebeon ad Gedar uſque. Deinde egreſſus eſt David ad omnes urbes,indiditque Dñs pavorem ejus cunctis gentibus.

CAP. XV.

Cumque ædificâſſet ſibi palatia in civitatibus Davidis, ſtruxiſſétq; locum pro arca Domini & vaſis tabernaculi ; Tunc dixit David Levitis ut ferrent arcam Domini & vaſa tabernaculi; Levitas enim Dominus elegerat ad miniſtrandum, & portandum arcam Domini, eique perpetuò miniſtrandum. Et convocavit David univerſum Iſraelem in Jeruſalem, ut transferrent arcam Domini ad locum quem ædificaverat ei. Convocavit quoq; David filios Aharonis & Levitas, dixítque eis, Ac filiis Cahath, Urieli ſeniori, & fratribus ejus centum viginti: Et filiis Merari, Aſaeli ſeniori, & fratribus ejus ducentis viginti : Filiis Gerſon, Joeli ſeniori, & fratribus ejus centum triginta: Filiis Eliſaphan, Semeiæ ſeniori, & fratribus ejus ducentis: Filiis Hebron, Eliabo ſeniori,& fratribus ejus octoginta : Filiis Uziel, Aminadabo ſeniori, & fratribus ejus centum duodecim. Convocavit etiam David Sadoc ſacerdotem, & Abitharem, ac Levitas, Urielem,& Amaſiam, Joelem, Aſaiam, Semeiam, Urielem, & Aminadabum : Et dixit eis, Vos præcipui patres Levitarũ ſanctificate voſipſos & fratres veſtros, ut transferatis arcam Domini Dei Iſraelis in locum qui jamdudum extructus eſt ei: Ne ruptionem faciat Dominus Deus noſter, eò quòd non quæſiverimus eum pro debito.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 10 Καὶ ἀλλόφυλοι ἦλθον, καὶ (ι) ζωέπεσον ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων. Καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ Θεοῦ, λέγων, Εἰ ἀναβῶ ὅπι τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ δώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου; καὶ εἶπεν (κ) αὐτῷ Κύριος, 11 Ἀνάβηθι, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου. Καὶ ἀνέβη εἰς Βαὰλ Φαρασίν, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐκεῖ Δαυίδ. καὶ εἶπε Δαυὶδ, Διέκοψεν ὁ Θεὸς τοὺς ἐχθρούς μου ἐν χειρί μου, ὡς διακοπὴν ὕδατος· διὰ τοῦτο 12 ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, Διακοπὴ Φαρασίν. Καὶ (λ) ἐγκατέλιπον ἐκεῖ τοὺς Θεοὺς αὐτῶν οἱ 13 ἀλλόφυλοι· καὶ εἶπε Δαυὶδ κατακαῦσαι (ι) ἐν πυρί. Καὶ προσέθεντο ἔτι ἀλλόφυλοι, καὶ ζωέπεσαν (μ) ἐπ' ἐν 14 τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων. Καὶ ἠρώτησε Δαυὶδ ἔτι ἐν Θεῷ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, Οὐ πορεύσῃ ὀπίσω 15 αὐτῶν, ἀποστρέψας ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέσῃ αὐτοῖς πλησίον τῶν ἀπίων. Καὶ ἔσαι ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τὴν 16 φωνὴν τῆς (ν) συσεισμοῦ αὐτῶν ἄκρων τῶν ἀπίων, τότε (ξ) εἰσπορεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ Θεὸς ἔμπροσθέν σε τοῦ πατάξαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων. Καὶ ἐποίησε καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ 17 ὁ Θεός. καὶ ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀπὸ Γαβαὼν ἕως Γαζηρά. Καὶ ἐγένετο (ο) ὄνομα Δαυὶδ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ κύριος ἔδωκε τὸν φόβον αὐτοῦ ὅπι πάντα τὰ ἔθνη.

MS.A. (ι) Συνέπεσ (κ) αὐτῷ, Ἀνάβηθι, (λ) ἐγκατέλιπεν ἐκεῖ τοὺς θεοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπεν (ι) αὐτοὺ ἐν (μ) ἐκεῖ ἐν (ν) Συσπσμοῦ τῶ ἄκρα τ (ξ) ἐξῆλθεν (ο) τὸ ὄνομα

ΚΕΦ. ιε'.

1 Καὶ ἐποίησεν αὐτῷ οἰκίας ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἡτοίμασε τὸν τόπον (α) τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐποί-2 ησεν αὐτῇ Σκηνήν. Τότε εἶπε Δαυὶδ, Οὐκ ἔστιν ἄραι τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἢ τοὺς Λευίτας, ὅτι αὐ-3 τοὺς ἐξελέξατο κύριος ἆραι τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ λειτουργεῖν αὐτῷ ἕως αἰῶνος. (β) Καὶ ἐξεκκλησίασε Δαυὶδ τὸν πάντα Ἰσραὴλ (γ) ἐν Ἱερουσαλὴμ, τοῦ (δ) ἀνενέγκαι τὴ κιβωτὸν (ε) κυρίου εἰς τὸν τόπον ὃν 4 ἡτοίμασεν αὐτῇ. Καὶ ζυνήγαγε Δαυὶδ τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν (ζ) τοὺς Λευίτας. Τῶν υἱῶν Καὰθ Οὐριὴλ ὁ 5 ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑκατὸν εἴκοσι. Τῶν υἱῶν Μεραρὶ (η) Ἀσαΐα ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, (ϑ) 6 διακόσιοι εἴκοσι. Τῶν υἱῶν (ι) Γεδσὼν Ἰωὴλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑκατὸν (κ) τεσσαράκοντα. Τῶν 7 υἱῶν (λ) Ἐλισαφὰν Σεμεὶ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, διακόσιοι. Τῶν υἱῶν (μ) Χεβρὼν Ἐλιὴλ ὁ ἄρχων 8 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὀγδοήκοντα. Τῶν υἱῶν Ὀζιὴλ Ἀμιναδὰβ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑκατὸν δώδεκα. Καὶ 9 ἐκάλεσε Δαυὶδ τὸν Σαδὼκ καὶ Ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς Λευίτας, τὸν Οὐριὴλ, Ἀσαΐαν, καὶ Ἰωὴλ, καὶ 10 (ν) Σεμαΐαν, καὶ Ἐλιὴλ, καὶ Ἀμιναδὰβ, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἀρχηγοὶ πατριῶν τῶν Λευιτῶν, ἁγιά-11 σθητε ὑμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ ἀνοίσετε τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ, εἰς ἡτοίμασα αὐτῇ. Ὅτι ἐκ 12 τῶν πρότερον ὑμᾶς ἦν, διέκοψεν ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ὅτι οὐκ (ξ) ἐξεζητήσαμεν ἐν κρίματι.

MS.A. (α) τ κιβωτῦ (β) Καὶ ζυνήγαγε Δαυὶδ (γ) εἰς (δ) ἀνενεγκεῖν (ε) τῦ θεῦ εἰς (ζ) καὶ τὰς (η) Ἀσαΐας (ϑ) διακόσιοι καὶ πντήκοντα. Τῶν (ι) * Βιρσὼν (κ) καὶ πεντήκοντα. (λ) Ἐλισαφὰν Σεμαΐα (μ) Χεζρὼν (ν) Σεμείαν, (ξ) ἐζητήσαμεν

Et alienigenæ venerunt, & (b) consederunt in valle Gigantum. Et interrogavit David per Deum, dicens; Si ascendero super alienigenas, & dabis eos in manus meas? Et dixit ei Dominus; Ascende, & dabo eos in manus tuas. Et ascendit in Baal Pharasin: & percussit eos ibi David. Et dixit David; Consecidit Deus inimicos meos in manu mea, tanquam scissuram aquæ. Propterea vocavit nomen loci illius, Scissura Pharasin. Et dereliquerunt ibi deos suos alienigenæ. Et dixit David comburere in igne. Et adjecerunt adhuc alienigenæ, & consederunt adhuc in valle Gigantum. Et interrogavit David adhuc in Deo. Et dixit ei Deus; Non ibis post eos: avertere ab eis, & adveni eis prope pyros. Et erit in audiendo te vocem concussionis ipsarum summitatum pyrorum, tunc ingrediêris in prælium: quoniam egressus est Deus ante te ad percutiendū castra alienigenarū. Et fecit, sicut mandavit ei Deus: & percussit castra alienigenarum à Gabaon usq; Gazera. Et factum est nomen David in universa terra: & Dominus dedit timorem ejus super omnes gentes.

CAP. XV.

1 Et fecit sibi domos in civitate David; & paravit locum arcæ Dei: 1
& fecit ei tabernaculum. Tunc dixit David, Non est tollere arcam Dei, 2
nisi Levitas: quoniam eos elegit Dominus tollere arcam Domini, & ministrare sibi usque in seculum. Et convocavit David omnem Israel in 3
Hierusalem ad adducendum arcam Domini in locum, quem paraverat ei. Et congregavit David filios Aaron (a) Levitas: De filiis Caath, 4 5
Uriel princeps, & fratres ejus, centum viginti. De filiis Merari, Asaia princeps, & fratres ejus, ducenti (b) viginti: De filiis Gedson, 6 7
Joel princeps, & fratres ejus, centum triginta. De filiis Elisaphat, 8
Semei princeps, & fratres ejus, ducenti. De filiis Chebron, Eliel princeps, 9
& fratres ejus, octuaginta. De filiis Oziel, Aminadab princeps, & fratres ejus, centum duodecim. Et vocavit David Sadoc, & Abiathar sa- 10 11
cerdotes, & Levitas, Uriel, Asaiam, & Joel, & Semeam, & Eliel, & Aminadab: Et dixit eis; Vos principes patriarum Levitarum: Purifica- 12
mini vos & fratres vestri, & efferetis arcam Dei Israel, ubi paravi ei: Quoniam eò quòd antea vos non (c) fuistis, discidit Deus noster in nobis: 13
quoniam non exquisivimus in judicio.

CAP. XV.

Et fecit sibi domos in civitate David, & paravit locum arcæ Dei: 1
& fecit ei tabernaculum. Tunc dixit David, Nemo præter Levitas portabit arcam Dei; 2
quoniam ipsos elegit ad ministrandum coram se in æternum. Congregavit ergò 3
David omnes Israelitas in Jerusalem, ut adducerent arcam fœderis Dei ad locum quem extruxerat illi. Et collegit David 4
filios Haronis, ac Levitas, Et filios Caath, dixitque ad eos, & ad Uzielem primatem, ac fratres ejus qui erant centum viginti: Et ad filios Merari, Isaelem 6
primatem, & fratres ejus qui erant ducenti viginti: Ad filios Gersonis, Joelem primatem, & fratres ejus qui erant 7
centum triginta: Ad filios Elisaphanis, 8
Semeiam primatem, & fratres ejus qui erant ducenti: Ad filios Hebronis, Eliabum primatem, ac fratres ejus qui erant 9
octoginta. Ad filios denique Uzielis, 10
Amminadabum, & fratres ejus qui erant centum duodecim. Prætereà convocavit 11
David Sadocum & Abiathar sacerdotes, necnon Levitas Uriel, Amasam, Joelem, Asiam, Semeiam, Eliabum, & Amminadabum; Dixitque ad eos, Vos 12
præcipui patres Levitarum, sanctificate vos & fratres vestros, ut adducatis arcam fœderis Dei, Dei Israelis ad locum illi paratum: Ne labefaciet nos Domi- 13
nus Deus noster, néve judicet nos secundùm delicta nostra.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 10 * وجاؤا الفلسطينيون الى برية الجبابير * فسأل داود الله وقال * أطلع الى الفلسطينيين
11 وسلمهم في يدي * فقال له الرب * انا فاعل ذلك * فطلع داود الى برية نعرف بسلمه * وقتلهم
هناك وقال * قد ابلم الله اعداءنا قدامنا كمثل نزعة الماء * ومن أجل ذلك سمي الموضع
12 برية النزعة * وحملوا اوثانهم هناك * فقال داود لرجاله * احرقوهم بالنار وادفنوا تراثهم في الريح *
13 * ثم عاد الفلسطينيون * وطلعوا وجلسوا في برية الجبابير * فسأل داود الرب * فقال لا تطلع
14 اليهم * بل ارجع عنهم واسبقهم من قدامهم * ومن تسمع صوت الجلبة في العيصة اخرج
15 للحرب * فاني قدامك لأهلك جماعة الفلسطينيين * فعمل داود كما أمر الله * وأهلك جماعة
16 الفلسطينيين من فمعون الى عادار * وخرج اسم داود على جميع الأرض * وملك داود سائر
17 المدن * وجعل الله خوفه وهيبته في قلوب الأمم *

* الفصل الخامس عشر *

1 * وبنى داود له بيوتا في صيعته * واعد مواضع لصندوق عهد الرب * ولبنيان قبة الزمان
2 * وقال داود * ليس من يأخذ صندوق الله الا اللاويين * لانهم الذين اختارهم للخدمة
3 قدامه الى الأبد * فجمع داود جميع اسرائيل الى اورسليم * ليطلعوا صندوق عهد الله الى
4 الموضع الذي بناه له * وجمع داود بني هرون واللاويين * وبني قاهث * وقال لهم * ولاوريال
5 الكبير واخوته * وهم مايه وعشرون * ولبني مريري * عسايل الكبير واخوته * وهم مينان وعشرون *
6 * ولبني جرسون يوال الكبير واخوته * وهم مينه وثلاثون * ولبني النصعن * سمعيا الكبير واخوته *
7 وهم مينان * ولبني حبرون * اليف الكبير واخوته * وهم عمانون * ولبني عوزاييل * عمناداب
8 واخوته * وهم مايه واثنا عشر * ودعى داود صادوق وابيثار الكاهنين * واللاويين * اوريال *
9 وعسا * ويوال * وعسيا * وسمعيا * اليف * وعمناداب * وقال لهم * انتم رؤساء آباء اللاويين *
10 فتطهروا انتم واخوتكم * واطلعوا بصندوق عهد الله اله اسرائيل الى المكان الذي اعددت له *
15 * ولا يتلمنا الرب الاهنا * لانه لم يدينا مثل ذنوبنا *

Cùm itaque venissent Palestini ad desertum gigantum, Consuluit David Deum, ac dixit, Si ascendero ad Palestinos, tradésne illos in manus meas? Ait illi Dominus, Hoc sum præsiturus. Quare David ascendit in desertum quod vocatur Ruptionis, ibique trucidavit eos, & ait; Perrupit jam Deus inimicos nostros ante nos, ut perrumpitur aqua: & hac de causa vocatus est locus ille, Desertum ruptionis. Reliquerant autem ibi simulachra sua, dixitque David copiis suis, Succendite ea igni, & pulverem eorum per ventum spargite. Denuo ascendentes Palestini, castrametati sunt in deserto gigantum. Quare David Dominum consuluit: qui dixit, Ne ascendas ad eos, sed diverte ab eis, & à fronte præveni eos: utque audieris vocem clamoris in sylva, egredere ad bellum; nam te præcedam ut perdam cœtum Palestinorum. Fecit ergò David quemadmodum præcepit ei Deus, perdiditque cœtum Palestinorum, à Gabaone ad Gazaem usque. Et divulgatum est nomen Davidis per universam terram: & potitus est David omnium urbium: imbuisque Deus timore ac terrore ejus animos gentium.

CAP. XV.

Adhæc ædificavit sibi David ædes in civitate sua, locáque paravit pro arca fœderis Domini, & pro instrumentis festudinis temporis. Tum dixit David, Nemo præter Levitas portabit arcam Dei; quoniam ipsos elegit ad ministrandum coram se in æternum. Congregavit ergò David omnes Israelitas in Jerusalem, ut adducerent arcam fœderis Dei ad locum quem extruxerat illi. Et collegit David filios Haronis, ac Levitas, Et filios Caath, dixitque ad eos, & ad Uzielem primatem, ac fratres ejus qui erant centum viginti: Et ad filios Merari, Isaelem primatem, & fratres ejus qui erant ducenti viginti: Ad filios Gersonis, Joelem primatem, & fratres ejus qui erant centum triginta: Ad filios Elisaphanis, Semeiam primatem, & fratres ejus qui erant ducenti: Ad filios Hebronis, Eliabum primatem, ac fratres ejus qui erant octoginta. Ad filios denique Uzielis, Amminadabum, & fratres ejus qui erant centum duodecim. Prætereà convocavit David Sadocum & Abiathar sacerdotes, necnon Levitas Uriel, Amasam, Joelem, Asiam, Semeiam, Eliabum, & Amminadabum; Dixitque ad eos, Vos præcipui patres Levitarum, sanctificate vos & fratres vestros, ut adducatis arcam fœderis Dei, Dei Israelis ad locum illi paratum: Ne labefaciet nos Dominus Deus noster, néve judicet nos secundùm delicta nostra.

דברי הימים א: טו

Levi filii tulerunt Et .Israel Dei Domini arcam *faciēdā ascendere ad* ,Levitæ & ,sacerdotes sunt sanctificati Et
15 14 וַיִּתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־הַלְוִיִּם אֶת
David Dixitque .se super *perticis* in suo humero in ,Domini verbū juxta Moseh præcepit quemadmodum ,Dei arcam
16 אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה כִּדְבַר יְהוָה בְּכִתְפָם בַּמֹּטוֹת עֲלֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד
facientes audire ,cymbalis & ,citharis & ,psalteriis ,*cantici vasis in* cantores suos fratres *statuendum ad* ,Levitarum principib⁹
לְשָׂרֵי הַלְוִיִּם לְהַעֲמִיד אֶת־אֲחֵיהֶם הַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי־שִׁיר נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת וּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעִים
filiis de & ,Berechiahu filiū Asaph ej⁹ fratrib⁹ de & ,Joel filium Heman Levitæ statuerunt Et .lætitia in *voce in* exaltando
17 לְהָרִים־בְּקוֹל לְשִׂמְחָה׃ וַיַּעֲמִידוּ הַלְוִיִּם אֶת־הֵימָן בֶּן־יוֹאֵל וּמִן־אֲחִיו אָסָף בֶּן־בְּרֶכְיָהוּ וּמִן־בְּנֵי
,Semiramoth & ,Jahaziel & ,Ben ,Zechariahu secundi eorum fratres eis cum Et .Chusaiahu filium Ethan eorum fratribus Merari
18 מְרָרִי אֲחֵיהֶם אֵיתָן בֶּן־קוּשָׁיָהוּ׃ וְעִמָּהֶם אֲחֵיהֶם הַמִּשְׁנִים זְכַרְיָהוּ בֶּן וְיַעֲזִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת
Jehiel & ,Hobededom & ,Michneiahu & ,Eliphelehu & ,Mattithiahu & ,Mahaseiahu & ,Benaiahu & ,Eliab ,Hunni & ,Jechiel &
וִיחִיאֵל וְעַנִּי אֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וּמַעֲשֵׂיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל
Semiramoth & ,Haziel & ,Zechariah Et *facienda audire ad* ,æneis cymbalis in Ethā & ,Asaph ,Heman cantores Et .janitores
19 הַשּׁוֹעֲרִים׃ וְהַמְשֹׁרְרִים הֵימָן אָסָף וְאֵיתָן בִּמְצִלְתַּיִם נְחֹשֶׁת לְהַשְׁמִיעַ׃ וּזְכַרְיָהוּ וְיַעֲזִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת
,Michneiahu & ,Eliphelehu & ,Mathithiahu Et .Halamoth super *nablis* in ,Benaiahu &,Mahaseiahu &,Eliab &,Hunni &,Jechiel &
20 וִיחִיאֵל וְעַנִּי וֶאֱלִיאָב וּמַעֲשֵׂיָהוּ וּבְנָיָהוּ בִּנְבָלִים עַל־עַלְמוֹת׃ וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ
,*exaltatione* in Levitarum princeps Chenaniahu Et .Lenaseah Haseminith super citharis in ,Hazaziahu & ,Jehiel & ,edom-Hobed &
21 וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ בְּכִנֹּרוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ׃ וּכְנַנְיָהוּ שַׂר־הַלְוִיִּם בַּמַּשָּׂא
,Jehosaphat & ,Sebaniahu Et .arcæ janitores Elchanah & ,Berechiah Et .*ipse* intelligens quia,*exaltatione in præerat*
24 23 יָסֹר בַּמַּשָּׂא כִּי מֵבִין הוּא׃ וּבֶרֶכְיָה וְאֶלְקָנָה שֹׁעֲרִים לָאָרוֹן׃ וְשְׁבַנְיָהוּ וְיוֹשָׁפָט
: Dei *arcæ facies ad* tubis *in tubicinantes* sacerdotes Elihezer & ,Benaiahu & ,Zechariahu &,Hamasai &,Nethanel &
וְנְתַנְאֵל וַעֲמָשַׂי וּזְכַרְיָהוּ וּבְנָיָהוּ וֶאֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֲנִים מְחַצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת לִפְנֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
faciendum ascendere ad euntes ,*millium principes* & ,Israel seniores &,David fuit Et .arcæ janitores Jechijah & ,edom-Hobed &
25 וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיָּה שֹׁעֲרִים לָאָרוֹן׃ וַיְהִי דָוִיד וּזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים הַהֹלְכִים לְהַעֲלוֹת
portantes Levitas *Deum adjuvando in* ,fuit Et .lætitia in edom-Hobed domo è Domini fœderis arcam
26 אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִן־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם בְּשִׂמְחָה׃ וַיְהִי בְּעֶזְרַת הָאֱלֹהִים אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי
Levitæ omnes & ,byssino pallio *in* amictus David Et .arietes septem &,*juvencos* septem immolabant & ,Domini fœderis arcam
27 אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים׃ וְדָוִיד מְכֻרְבָּל בְּמְעִיל בּוּץ וְכָל־הַלְוִיִּם
omnis Et .lineum Ephod David super & : cantores ,*elevationis* princeps Chenaniah & ,cantores & ,arcam portantes
28 הַנֹּשְׂאִים אֶת־הָאָרוֹן וְהַמְשֹׁרְרִים וּכְנַנְיָה־שַׂר הַמַּשָּׂא לַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֵפוֹד בָּד׃ וְכָל־
facientib⁹ audire cymbalis in & ,tubis in & ,buccinæ sonitu in & ,jubilo in Domini fœderis arcam *facientes* ascendere Israel
יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר וּבְחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעִים
Saul filia Michal & ,David civitatem ad usq; veniente Domini fœderis arca ,fuit Et .citharis & ,*nablis* in
29 בִּנְבָלִים וּכְנֹרוֹת׃ וַיְהִי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בָּא עַד־עִיר דָּוִיד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל
.suo corde in eum despexit & ;ludentem & saltantem David regem vidit & ,feneſtram per *se præbebat conſpiciam*
נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד מְרַקֵּד וּמְשַׂחֵק וַתְּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ׃

Versio VULG. LAT.

Sanctificati sunt ergò Sacerdotes, & Levitæ, ut portarent arcam Domini Dei Israel. Et tulerunt filii Levi arcam Dei, sicut præceperat Moyses juxta verbum Domini, humeris suis, in vectibus. Dixit que David principibus Levitarum, ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis videlicèt, & lyris, & cymbalis, ut resonaret in excelsis sonitus lætitiæ. Constituerúntque Levitas; Heman filium Joel, & de fratribus ejus, Asaph filium Barachiæ: de filiis verò Merari, fratribus eorum, Ethan filium Casiaæ. Et cum eis fratres eorum: in secundo ordine, Zachariam, & Ben, & Jaziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, Eliab, & Banaiam, & Maasiam, & Mathathiam, & Eliphalu, & Maceniam, & Obededom, & Jehiel, janitores. Porrò cantores; Heman, Asaph, & Ethan, in cymbalis æneis concrepantes. Zacharias autem, & Oziel, & Semiramoth, & Jahiel, & Ani, & Eliab, & Maasias, & Banaias, in nablis arcana cantabant. Porrò Mathathias, & Eliphalu, & Macenias, & Obededom, & Jehiel, & Ozaziu, in citharis pro octava canebant epinicion. Chonenias autem princeps Levitarum, prophetiæ præerat, ad pracinendam melodiam: erat quippe valdè sapiens. Et Barachias, & Elcana, janitores arcæ. Porrò Sebenias, & Josaphat, & Nathanael, & Amasai, & Zacharias, & Banaias, & Eliezer, sacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: & Obededom, et Jehias, erant janitores arcæ. Igitur David, et omnes majores natu Israel, et tribuni, ierunt ad deportandam arcam fœderis Domini de domo Obededom, cum lætitia. Cúmque adjuvisset Deus Levitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, et septem arietes. Porrò David erat indutus stolâ byssinâ, et universi Levitæ qui portabant arcam, cantoréſque, et Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: David autem etiam indutus erat ephod lineo. Universúsque Israel deducebant arcam fœderis Domini in jubilo, et sonitu buccinæ, et tubis, et cymbalis, et nablis, et citharis concrepantes. Cúmque perveniſſet arca fœderis Domini usque ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per feneſtram, vidit regem David saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ... Itaque sanctificârunt se sacerdotes & Levi-
15 ... tæ, ut transferrent arcam Domini Dei Israe-
lis: Et portârunt Levitæ arcâ Dñi, quem-
admodum præceperat Moses ex edicto Do-
mini, ipsi inquam portârunt humeris suis.
16 * Præcepit insuper David principibus Levita-
rum, ut constituerent fratres suos qui vivi e-
rant & canebant instrumentis musicis, nablis
scilicet, citharis, ac cymbalis, ad resonandum
sublatis cum lætitia vocibus. Constituerunt
17 autem Levitæ Hemanem filium Joelis, & è
fratribus ejus Asaphum filium Barachiæ; &
18 è filiis Merari fratribus suis, Ethanem filium
Casiahu: Et cum iis fratrem suum secundum
Zachariam filium Neaelis, & Johielem, &
Eliabum, Benaiam, Asam, Mathitham, Eli-
phelehum, Mekiahum, Obar-edom, & Joae-
lem. Omnes isti præerant januis, & cane-
19 bant; Heman, Asaph, & Ethan. Omnes isti
20 canebant psalteriis instrumentorum æneorū
in ministerium, Azaria, Aziael, Johiel, Jaani,
Eliab, Maasia, & Benaia. Qui autem instru-
21 mentis musicis canebant, Mathitha, Mekiahu,
Obar-edom, Uziael, & Uzania: omnes isti fi-
dibus canebant singulis quibúsque diebus,
horâ tertiâ, sextâ, & nonâ. Benaia verò
22 princeps Levitarum onus quotidie portabat,
23 quia locus erat ei paratus. Barachia, & Hel-
cana providebant arcæ quicquid illi neces-
24 rium erat. Sebna autem, & Josaphat, Na-
thaniel, Amsi, Zacharia, Benaia, & Eliazar,
hi sacerdotes erant tubis canentes ante arcâ
Domini. Obar-edom, & Ahia erant inspe-
25 ctores arcæ. David autem, & seniores Is-
raelis, atque tribuni, procedebant ad addu-
cendam arcam fœderis Domini de domo O-
bar-edom ad civitatē Davidis, magna cum læ-
26 titia. Cúmque opem tulisset Dominus Le-
vitis portantibus arcam in qua erat fœdus
Domini, immolaverunt septem boves & se-
27 ptem arietes. Porrò David indutus erat ve-
stibus lineis, & omnes Levitæ qui portabant
arcam, induti quoque erant vestibus lineis:
& super vestimenta sua David linea indutus
28 erat ephod lineo. Itaque David & omnes
Israelitæ deducebant arcam in qua erat fœd⁹
Domini, cum canticis, & sonitu buccinarum
rectarum et inflexarum, vocem attollentes
in cœlum usque. Accidit autem ut cùm ar-
29 ca in qua erat fœdus Domini, propiùs acce-
sisset, & ingressa esset ac perveniſſet in civi-
tatem Davidis; Malchel filia Saulis prospi-
ceret per feneſtram, videretque Davidem re-
gem ludentem, ac proinde despiceret eum in
corde suo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἡγιάσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, τοῦ ἀνενέγκαι τὴν κιβωτὸν (o) τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ τῶν Λευιτῶν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐνετείλατο Μωυσῆς ἐν λόγῳ Θεοῦ κατὰ τὴν χαρὰν, ἐν ἀναφορεῦσιν (π) ἐπ' αὐτούς. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τοῖς ἄρχουσι τῶν Λευιτῶν, Στήσατε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς ψαλτῳδοὺς ἐν (ρ) ὀργάνοις, νάβλαις, κινύραις, καὶ κυμβάλοις τοῦ φωνῆσαι εἰς ὕψος ἐν φωνῇ εὐφροσύνης. Καὶ ἔστησαν οἱ Λευῖται τὸν Αἰμὰν υἱὸν Ἰωὴλ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἀσὰφ υἱὸν Βαραχίαν καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Μεραρὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ Αἰθὰν υἱὸς Κισαίου· Καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ δεύτεροι, Ζαχαρίας, καὶ (σ) Ὀζιὴλ, καὶ Σεμειραμὼθ, καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ (τ) Ἐλιὼλ, καὶ Ἐλιὰβ, καὶ Βαναίας, καὶ (υ) Μαασαΐας, καὶ Ματθανίας, καὶ Ἐλιφενὰ, καὶ Μακνηΐας, καὶ Ἀβδηδὼμ, καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ Ὀζίας, οἱ πυλωροί. Καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ, Αἰμὰν, Ἀσὰφ, καὶ Αἰθὰν ἐν κυμβάλοις χαλκοῖς τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι. Ζαχαρίας, καὶ Ὀζιὴλ, Σεμιραμὼθ, Ἰεϊὴλ, (φ) Ὠνὶ, Ἐλιὰβ, Μαασαΐας, Βαναίας ἐν νάβλαις ἐπὶ (χ) ἀλαμώθ. Καὶ Ματθανίας, καὶ (ψ) Ἐλιφλὴ, καὶ Μακνηΐα, καὶ Ἀβδηδὼμ, καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ Ὀζίας ἐν κινύραις ὑπομενεῖν τοῦ ἐνισχῦσαι. Καὶ Χωνενίας ἄρχων τῶν Λευϊτῶν ἀρχόντων τῶν ᾠδῶν, ὅτι συνετὸς ἦν. Καὶ Βαραχίας καὶ (ω) Ἐλκανὰ πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ. Καὶ (α) Σομεία, καὶ Ἰωσαφὰτ, καὶ Ναθαναὴλ, καὶ Ὠμασαὶ, καὶ (β) Ζαχαρία, καὶ Βαναΐα, καὶ Ἐλιέζερ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξιν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ. καὶ Ἀβδηδὼμ, καὶ (γ) Ἰεΐα πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἦν Δαυὶδ καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ καὶ οἱ χιλίαρχοι (δ) οἱ πορευόμενοι τοῦ ἀναγαγεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης (ε) ἐξ οἴκου Ἀβδηδὼμ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καλιχῦσαι τὸν Θεὸν τοὺς Λευίτας ἀραῦσαι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ (ζ) ἔθυσαν ἀν' ἑπτὰ μόσχους, (η) καὶ ἀν' ἑπτὰ κριούς. Καὶ Δαυὶδ περιεζωσμένος (ϑ) ἐν στολῇ βυσσίνῃ, καὶ πάντες οἱ Λευῖται αἴροντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ, καὶ (ι) Χωνενίας ὁ ἄρχων τῶν ᾠδῶν τῶν ᾀδόντων, καὶ ἐπὶ Δαυὶδ στολὴ βυσσίνη. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀναγόντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐν σημασίᾳ, καὶ ἐν φωνῇ σωφὲρ, καὶ ἐν σάλπιγξι, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ (κ) ἀναφωνοῦντες ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις. Καὶ ἐγένετο (λ) ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου, καὶ ἦλθεν ἕως πόλεως Δαυίδ. καὶ Μιχὸλ ἡ θυγάτηρ Σαὺλ παρέκυψε διὰ τῆς θυρίδος, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα Δαυὶδ ὀρχούμενον καὶ παίζοντα, καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

Et purificati sunt sacerdotes & Levitæ ad efferendam arcam Dei Israel. 14
Et tulerunt filii Levitarum, arcam Dei, sicut mandaverat Moyses in verbo Dei secundùm scripturam, in supportatoriis (d) super se. 15
Et dixit David principibus Levitarum; Constituite fratres vestros cantores in organis, nablis, citharis, & cymbalis ad resonandum in sublime in voce lætitiæ. Et constituerunt Levitæ Æman (e) filium Joel: 16 17
de fratribus ejus Asaph filius Barachia: & de filiis Merari fratribus ejus Æthan filius Cisæi: Et cum eis fratres eorum, (f) secundi, 18
Zacharias, & Oziel, & Semiramoth, & Jeiel, & Eliel, & Eliab, & Banæa, & Maasaia, & Matthathia, & Eliphena, & Macellia, & Abdedom, & Jeiel, & Ozias, janitores. Et psalmorum cantores, Æman, Asaph, & Æthan in cymbalis æneis ad faciendum audiri: Zacharias, & Oziel, & Semiramoth, Jeiel, 19 20
Oni, Eliab, Maaseas, Banæas in nablis super (g) Alamoth. Et 21
Mattathias, & Eliphalu, & Macenia, & Abdedom, & Jeiel, & Ozias in citharis (h) Amasenith ad vincendum. Et Chonenia 22
princeps Levitarum (i) princeps cantorum; quoniam intelligens erat. Et Barachia, & Elcana janitores arcæ. Et Somnia, & Josaphat, 23 24
& Nathanael, & Amasai, & Zacharia, & Banaia, & Eliezer sacerdotes clangentes tubis ante arcam Dei. Et Abdedom, & Ihia janitores arcæ Dei. Et erat David, & seniores Israel, & Chiliarchi procedentes ad educendum arcam testamenti è domo Abdedom 25
in lætitia. Et factum est in confortando Deum Levitas levantes arcam testamenti Domini, & immolaverunt septem vitulos, & septem arietes. Et David indutus in stola byssina, & omnes Levitæ 26 27
levantes arcam testamenti Domini, & psalmorum cantores, & Chonenias princeps cantorum canentium. Et super David (k) stola byssina. Et omnis Israel educentes arcam testamenti Domini in significatione, 28
& in voce (l) Sophar, & in tubis, et in cymbalis, resonantes in nablis, et in citharis. (m) Et factum est, arca testamenti Domini, et 29
venit usque ad civitatem David. Et Melchol filia Saul prospexit per fenestram, et vidit regem David saltantem, et ludentem: et sprevit eum in anima sua.

MS.A. (o) τοῦ κυρίου Θεοῦ (π) ἐφ' ἑαυτούς. (ρ) ὀργάνοις ᾠδῶν, νάβλαις, καὶ κινύραις, (σ) Ἰεϊὴλ, καὶ Σιμειραμὼθ, (τ) Ἀνὶ, (υ) Μαασίᾳ, καὶ Ματταθίας, καὶ Ἐλιφηλὰ, καὶ Μακνηΐα, (φ) καὶ Ἀνανὶ, καὶ Ἐλιὰβ, καὶ Μαασίας, καὶ Βαναΐας (χ) ἀλημώθ. (ψ) Ἐλιφαλαΐας, καὶ Μακνίας, (ω) Ἠλκανὰ (α) Σωβενία, (β) Ζαχαρίας, καὶ Βαναΐ, (γ) Ἰσαΐα (δ) πορευόμενοι (ε) κυρίου ἐξ (ζ) ἔθυσαν ἑπτὰ (η) καὶ ἑπτὰ (ϑ) στολῇ (ι) Χωνενίας (κ) ἀναφωνοῦντας νάβλαις (λ) κιβωτὸς τῆς διαθήκης

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 فتطهّروا الكهنة ليطلعوا بصندوق عهد الله * واحد اولاد اللاويين صندوق الله * كما
15 امر موسي بكلمة الله * كما هو مكتوب * ليحملوه بسايح * فقال داود لرؤساء الكهنة
16 اللاويين * اقيموا اخوتكم مسكين باوانى السبيح * ويكونوا يعلّوا اصواتهم بالفرح *
17 فاقام اللاويون لهامان بن يوال من اخوتهم * واصاف بن برخيا * ومن بني مريري اثان
18 بن كيسا * واخوتهم معهم * وزخريا بن ياعايل * ويوحاييل * والبال * وبانيا * واسا * وماتنيا
19 والفلهو * ومافيهو * وعافور * وادوم * ويوعاييل * هولاء كلهم الذين يقومون على الابواب
20 ويسبحون * وهامان * واصاف * واثان * هاولاء كلهم يسبحون تسبيحات انية الحاس *
21 وللخدمة * عاريا * وعزاييل * ويوحاييل * وعافار * والبغ * ومعسيا * وبانيا * يسبحون الله *
22 * وماتنيا * ومافيهو * وعافور * وادوم * وعزاييل * وعوريا * هاولاء يسبحون بالبوقات كل يوم في
23 ثلاثة ساعات * وستة ساعات * وتسعة ساعات * وكبراء اللاويين كانوا ياخذون نوبا في
24 كل يوم * لان لهم مواضع مصلحة * ويوحنا وهلقانا يقيمون التابوت في كل ما يصلح
25 له * وسابينا * ويوساطف * واثاناييل * وعمسيا * وزخريا * وبنا * والنعاران * هاولاء الكهنة الذين
26 كانوا يصربون بالقرون قدام صندوق الله * وعافور * وادوم * واخيا * كانوا يقيمون
27 التابوت * وداود والكهنة وكبراء الالاف * طلعوا بالتابوت من بيت عافور الادومي الى
28 صيعة داود بفرح عظيم * وحين اعان الله اللاويين الذين اطلعوا صندوق العهد *
29 ذبحوا سبع بيران ذكور * وكان داود لابس بيابا فاخن * واللاويون والمسبحون كو مايين
كانوا لابسين بيابا فاخن * وكان فوق بياب داود مبرده فاخره * واطلع داود وجميع
بني اسرايل صندوق عهد الرب بتسبيحات وباصوات القرون منبسوطات ومطنبيات * وكانوا
يرفعون اصواتهم الى العلو * وحين دخل صندوق الله الى صيعة داود تطلعت ملكال ابنة
ساوول امرابه * فابصرت داود يطرب قدامه * فاسهرت به في نفسها *

Sanctificârunt ergò se sacerdotes, ut adducerent arcam fœderis Dei. Et tulerunt filii Levitarum arcam Dei, ut præceperat Moses ex edicto Dei, quemadmodum scriptum est; ut gestarent eam cum canticis. Tum dixit David ad principes sacerdotii Levitas, Instituite fratres vestros ut canant instrumentis musicis, attollantq; voces suas cum gaudio. Instituerunt ergò Levitæ Hemanem filium Joelis è fratribus suis, & Asaphum filium Barachiæ: & è filiis Meriri, Ethanem filium Chiseæ, fratresque eorum cum ipsis: Zachariam filium Nazelis, & Jahazelem, Elielem, Banniam, Asam, Mathithiam, Eliphelihum, Mikibum, Aborem, Edomum, & Joaelem: Omnes isti præerant januis, & canebant. Heman, Asaph, & Ethan; Hi omnes canebant musicam instrumentorum æneorum, & ad ministerium aptorum. Azaria, Azuel, Jobael, Aphar, Eliab, Maasia, & Bannia Deum celebrabant. Mathithi, Mikibu, Abor, Edom, Azuel, & Vzzia; hi buccinis canebant singulis diebus horâ tertiâ, horâ sextâ, & horâ nonâ. Principes Levitarum alternis utebantur singulis diebus, quoniam loca erant eis parata. Johannes, & Helcana prospiciebant arcæ in omnibus illi requisitis. Sabina, Josataph, Nathanael, Amasia, Zacharia, Bania, & Eliazar; hi erant sacerdotes buccinis clangentes coram arca Dei. Abor, Edom, & Achia prospiciebant arcæ. Denique David, sacerdotes, atque tribuni educebant arcam è domo Aboris Edomæi ad civitatem Davidis ingenti cum lætitia. Et ubi adjuvit Deus Levitas qui eduxerant arcam fœderis, mactaverunt septem boves masculos. Cæterùm David indutus erat vestibus præstantissimis; & Levitæ atque cantores ducenti circiter, erant induti vestibus præstantissimis: & super vestes Davidis erat pallium præstantissimum. Sic deducebat David omnesque Israelitæ arcam fœderis Domini cum canticis & vocibus tubarum planarum & inflexarum, & attollebant voces suas ad excelsum usque. Cùmque ingressa esset arca Dei civitatem Davidis, prospiciens Melchal filia Saulis, uxor ipsius, vidit Davidem gestientem coram illa, & devisit eum apud semetipsam.

דברי הימים א: טז

CAP. XVI. טז

1 וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ עֹלוֹת
2 וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים: וַיְכַל דָּוִיד מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה:
3 וַיְחַלֵּק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ כִּכַּר־לָחֶם וְאֶשְׁפָּר וְאִשִּׁישָׁה:
4 וַיָּשֶׂם לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי
5 יִשְׂרָאֵל: אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ
6 וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בְּמִצְלְתַּיִם מַשְׁמִיעַ: וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל
7 הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַהוּא אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהֹדוֹת לַיהוָה
8 9 בְּיַד־אָסָף וְאֶחָיו: הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ
10 זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה: דִּרְשׁוּ
11 12 יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ:
13 14 15 16 17 זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ
18 לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ
19 לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:
20 בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעָט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
21 אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־
22 24 23 תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ
25 בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
26 כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה:

Versio VULG. LAT.

CAP. XVI.

1 ATtulerunt igitur arcam Dei, & constituerunt eam in
medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: & obtu-
lerunt holocausta, & pacifica coram Deo. Cúmque com-
plêsset David offerens holocausta, & pacifica, benedixit
populo in nomine Domini. Et divisit universis per sin-
gulos, à viro usque ad mulierem, tortam panis, & par-
tem assæ carnis bubalæ, & frixam oleo similam. Consti-
tuítque coram arca Domini de Levitis, qui ministrarent,
& recordarentur operum ejus, & glorificarent atque lau-
darent Dominum Deum Israel; Asaph principem, &
secundum ejus Zachariam: Porrò Jahiel, & Semiramoth,
& Jehiel, & Mathathiam, & Eliab, & Banaiam, & Obed-
edom: Jehiel super organa psalterii, & lyras: Asaph
autem ut cymbalis personaret: Banaiam verò & Jaziel
sacerdotes, canere tubâ jugiter coram arca fœderis Do-
mini. In illo die fecit David principem ad confitendum
Domino, Asaph, & fratres ejus. Confitemini Domino,
& invocate nomen ejus: notas facite in populis adinven-
tiones ejus. Cantate ei, & psallite ei: & narrate omnia
mirabilia ejus. Laudate nomen sanctum ejus: lætetur
cor quærentium Dominum. Quærite Dominum, & vir-
tutem ejus: quærite faciem ejus semper. Recordamini
mirabilium ejus, quæ fecit: signorum illius, & judiciorum
oris ejus. Semen Israel servi ejus: filii Jacob electi ejus.
Ipse Dominus Deus noster: in universa terra judicia ejus.
Recordamini in sempiternum pacti ejus: sermonis, quem
præcepit in mille generationes. Quem pepigit cum A-
braham: & juramenti illius cum Isaac. Et constituit il-
lud Jacob in præceptum: & Israel in pactum sempiter-
num, Dicens; Tibi dabo terram Chanaan: funiculum
hæreditatis vestræ. Cùm essent pauci numero: parvi
& coloni ejus. Et transierunt de gente in gentem: &
de regno ad populum alterum. Non dimisit quemquam
calumniari eos: sed increpavit pro eis reges. Nolite tan-
gere christos meos: et in prophetis meis nolite malignari.
Cantate Dño omnis terra: annuntiate ex die in diem salu-
tare ejus. Narrate in gentibus gloriâ ejus: in cunctis po-
pulis mirabilia ejus. Quia magnus Dñs, & laudabilis
nimis: & horribilis super omnes deos. Omnes enim
dii populorum, idola: Dominus autem cœlos fecit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVI.

1 ITaque adduxerunt arcam Domini, & po-
suerunt eam in loco suo, intra tabernaculum
quod fixerat ei David: ac tum obtulit holo-
causta & pacifica. Cúmque finem feciſſet Da-
vid offerendi holocausta & pacifica, benedixit
populo Israelitico in nomine Domini poten-
tissimi. Tum distribuit universo populo, cun-
ctis Israelitis, tam viris quàm mulieribus, tam
adolescentibus quàm ubera sugentibus, cui-
que placentam panis unam, partem unam, &
laganum unum: tum abierunt totus populus,
quisque domum suam. Deinde instituit ante
arcam Domini Levitas ministrantes coram
Domino, prædicantes, & gratias ac laudem
Domino Deo Israelis agentes. Horum præci-
puus erat Asaph, secundus Zacharia, tum Io-
ijel, Nuhiel, Mathitha, Eliab, Benaia, Asaph,
Aminadab, Asaph, Nehzael, & Asaph. Omnes
isti erant sacerdotes qui buccinis clangebant
jugiter coram arca Domini. Tunc aperuit os
suum David eo die, ipse ac principes omnes
sacerdotum & Levitarum, ad laudandum Do-
minũ pro tutela Asaphi & fratrũ ejus: atq; hæc
sunt *præcipua* capita laudationum quas eo die
protulit David coram arca Domini. Gratias
agite Domino, & invocate nomen ejus: vul-
gate inter populos opera ejus. Celebrate eum,
& gratias agite illi: narrate universa portenta
ipsius. Gloriamini in nomine sanctitatis ejus:
lætetur cor omnium expetentium Dominum
& amplitudinem ejus. Precamini eum assiduè.
Memoriâ repetite prodigia quæ fecit, porten-
ta ejus, & judicia oris ejus. O semen Abrahæ
servi ejus, & filii Jacob, electi quos elegit:
Ipse Dominus Deus noster, cujus leges in uni-
versa terra. Memores semper estote fœderis
ejus, verbi quod præcepit in mille sæcula,
Quod jurejurando asseruit Abrahæ: & fœ-
deris quod dedit filiis Isahac, & excidit cum
Jacobo in sempiternum. Israelitis dedit fœ-
dus in sæculum sæculorum. Et ait illis, Vobis
daturus sum terram Chanaan sortem hæredi-
tatis vestræ. Cùm essetis *exigui* numeri ho-
mines, pauci, & advenæ in illa; Et capti-
vi abduceremini à populo ad populum, & à
regno ad regnum aliud: Non permisit prin-
cipibus lædere vos; imò reges propter vos
castigavit, & dixit eis: Ne accedatis ad un-
ctos meos, & prophetis meis ne officiatis.
Canite Domino omnis terra, evangelizate
singulis diebus salutem ejus. Narrate inter
populos gloriam ejus: Quoniam magnus est
Dominus, & summè laudandus, & treme-
dus præ cunctis regibus. Omnia enim idola
gentium sunt simulachra, Dominus autem cœ-
lum condidit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ις'.

1 Καὶ εἰσήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπηρείσαντο αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἔπηξεν αὐτῇ Δαυὶδ,
2 καὶ προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα καὶ σωτηρία ἐναντίον (a)τοῦ Θεοῦ. Καὶ (β)συνετέλεσε Δαυὶδ ἀναφέρων ὁλοκαυτώ-
3 ματα καὶ σωτηρίου, καὶ εὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου. Καὶ διεμέρισε παντὶ ἀνδρὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνδρὸς
4 καὶ ἕως γυναικός, τῷ ἀνδρὶ ἄρτον ἕνα ἀρτοκοπικὸν, καὶ ἀμορίτιλον. Καὶ ἔταξε κατὰ πρόσωπον τῆς κιβω-
5 τοῦ διαθήκης κυρίου ἐκ τῶν Λευιτῶν λειτουργοῦντας ἀναφωνοῦντας, καὶ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν (β) κύ-
ριον τὸν Θεὸν Ἰσραήλ· Ἀσὰφ ὁ ἡγούμενος, καὶ (γ) δεύτερεύων αὐτῷ Ζαχαρίας, (δ) Ἰεϊὴλ, Σεμε-
ραμὼθ, (ε) καὶ Ἰεϊὴλ, Ματταθίας, Ἐλιὰβ, καὶ Βαναΐας, καὶ Ἀβδηδὼμ· καὶ Ἰεϊὴλ ἐν ὀργάνοις,
6 (ζ) νάβλαις, κινύραις, καὶ Ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις ἀναφωνῶν· Καὶ Βαναΐας, καὶ Ὀζιὴλ οἱ ἱερεῖς ἐν
7 ταῖς σάλπιγξι διαπαντὸς ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τότε
8 ἔταξε Δαυὶδ ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐν χειρὶ Ἀσὰφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Ὠ Δ Η'. Ἐξομολογεῖ-
9 σθε τῷ κυρίῳ, ἐπικαλεῖσθε αὐτὸν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, γνωρίσατε ἐν λαοῖς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ἄσατε
10 αὐτῷ καὶ ὑμνήσατε αὐτῷ, διηγήσασθε πᾶσι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε κύριος. Αἰνεῖτε ἐν ὀνό-
11 ματι ἁγίῳ αὐτοῦ, εὐφρανθήσεται καρδία ζητοῦσα τὸν εὐδοκίαν αὐτοῦ. Ζητήσατε τὸν κύριον καὶ ἰσχύ-
12 σατε, ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός. (η) Μνημονεύετε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε,
13 τέρατα καὶ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Σπέρμα Ἰσραὴλ παῖδες αὐτοῦ, υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ.
14 Αὐτὸς κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. (θ) Μνημονεύσωμεν εἰς αἰῶνα διαθή-
15 κης αὐτοῦ, λόγου αὐτοῦ ὃν ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς, Ὃν διέθετο τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ὅρκον αὐ-
16 τοῦ τῷ Ἰσαάκ. Ἔστησεν αὐτὸν τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, τῷ Ἰσραὴλ διαθήκην αἰώνιον, Λέγων,
17 Σοὶ δώσω τὴν γῆν Χαναὰν σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν. Ἐν τῷ (ι) γενέσθαι αὐτοὺς ὀλιγοστοὺς ἀριθ-
18 μῷ, (κ) ὡς ἐσμικρύνθησαν, καὶ παρῴκησαν ἐν αὐτῇ. Καὶ ἐπορεύθησαν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἀπὸ
19 βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. Οὐκ ἀφῆκεν ἄνδρα τοῦ συκοφαντῆσαι αὐτοὺς, καὶ ἤλεγξε (λ) ὑπὲρ αὐτῶν
20 βασιλεῖς. Μὴ ἅψησθε τῶν χεισῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε. Ἄσατε τῷ κυ-
21 ρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ἀναγγέλλετε ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (μ) σωτηρίαν αὐτοῦ. Ἐξηγεῖσθε ἐν τοῖς ἔθνε-
22 σι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφό-
23 δρα, φοβερός ἐστιν ὅτι πάντας τοὺς θεούς. Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἴδωλα, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν
(ν) οὐρανὸν ἐποίησε.

CAP. XVI.

1 ET attulerunt arcam Dei, & constituerunt eam in medio tabernaculi, quod fixerat ei David: & obtulerunt holocaustomata, & (a) salutaria
2 ante Deum. Et consummavit David offerens holocaustomata, & (b) salutavis: & benedixit populum in nomine Domini. Et distribuit omni viro
3 Israel à viro, & usque ad mulierem, viro (c) panem unum pistum, & (d) amoenitatem. Et constituit ad faciem arcæ testamenti Domini de Le-
4 vitis ministrantes, resonantes, & ad confitendum, & laudandum Dominum Deum Israel: Asaph dux, & secundus ei Zacharias, Jei-
5 el, Semiramoth, & Jeiel, Muttathias, Eliab, & Banæas, & Abdedom: & Jeiel in organis, nablis, citharis: & Asaph in cymbalis re-
6 sonans. Et Banæas, & Oziel sacerdotes in tubis canebant ante arcam testamenti Dei. In die illa tunc constituit David in principio ad lau-
7 dandum Dominum in manu Asaph, & fratrum ejus. CANTICUM. Confitemini Domino: invocate eum in nomine ejus: notas fa-
8 cite in populis adinventiones ejus. Cantate ei, & hymnum dicite ei: narrate omnibus mirabilia ejus, quæ fecit Dominus. Laudate in nomine san-
9 ctio ejus: lætabitur cor quærens beneplacitum ejus. Quærite Domi-
10 num, & confortamini: quærite faciem ejus semper. Mementote mi-
11 rabilium ejus, quæ fecit: prodigiorum, & judiciorum oris ejus. Semen
12 Israel, pueri ejus: filii Jacob, electi ejus. Ipse Dominus Deus noster:
13 in universa terra judicia ejus. (c) Memores simus in seculum testa-
14 menti ejus: verbi ejus, quod mandavit in mille generationes: Quod
15 disposuit ad Abraham: & juramentum suum Isaac. Statuit illud Ja-
16 cob in præceptum: Israel (f) testamentum æternum, Dicens; Tibi da-
17 bo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ. Cùm essent ipsi pau-
18 ci numero, (g) quasi parvi facti sunt, & incoluerunt in ea: Et
19 irruerunt de gente in gentem: & de regno ad populum alterum. Non per-
20 misit virum opprimere eos: & corripuit pro eis reges. Nolite tange-
21 re Christos meos: & in prophetis meis nolite malignari. Cantate Do-
22 mino omnis terra: annuntiate de die in diem (h) salutem ejus. Nar-
23 rate in gentibus gloriam ejus: in omnibus populis mirabilia ejus. Quo-
24 niam magnus Dominus, & laudabilis valdè: terribilis est super omnes
25 deos. Quoniam omnes dii gentium idola: & Deus noster cœlos fecit.
26

MS. A. (a) τοῦ κυρίου. Καὶ (β) τὸν κύριον Θεὸν (γ) δεύτερος ὢν αὐτῷ (δ) ὁ Ἰεϊὴλ, (ε) Ἰαδιὴλ, (ζ) ἐν νάβλαις, καὶ κινύραις, (η) Μνημονεύσατε (θ) Μνημονεύ-
ων εἰς (ι) λέγων αὐτὸς (κ) ὡς (λ) ὑπὲρ αὐτῶν (μ) τὸ σωτήριον αὐτοῦ. * Ὅτι μέγας κύριος (ν) οὐρανὸν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس عشر *

1 * وجاؤا بالصندوق ووضعوه في وسط القبة في الموضع الذي أسسه له داود * وقدموا ذبايح
2 محرقات قدام صندوق الله * فلما فرغ داود تقدمة الذبايح بارك الشعب * وقسم لهم
3 لجميعهم رغيفا واحدا لكل نفس وجرة من اللحم * ومضى كل واحد منهم الى بيته *
4 * وولى اللاويون الخدمة قدام تابوت عهد الله * وسبحوا الرب اله اسرائيل * واصاف رئيسهم
5 زرحيا * ويواعيل * وبواحل * ومانيا * والیف * وبنيا * واصاف * وعبيداذاب * وسيف * وبكيال
6 واسيف * هاولاء كلهم الكهنة الذين يصربون بالقرون قدام صندوق عهد الرب * وبعد
7 ذلك صح داود فاذ هو وكل رؤساء الكهنة واللاويين * وسبحوا الرب على حفظ اصاف واخوته *
8 وهم رؤساء التسبيحات التي قالها داود قدام صندوق الله في ذلك اليوم * وقال اسكروا
9 الرب وابدوا على اسمه * عرفوا بين الامم صنايعه * سبحوا له وبجدوه * وحدثوا بسائر جبروته *
10 * سبحوا لاسم قدسه * يفرح قلب كل من يريد الرب * اطلبوا وجه الرب * صلوا قدامه دائما *
11 * اذكروا جبروته الذي صنع * واحكام فمه * ذرية ابراهيم عبيده * بنو يعقوب الذي اختاره
12 * هو الرب الهنا * وحاميته في سائر الارض * اذكروا الى الابد عهده * كلمته التي امر بها الى
13 الف جيل * الذي عاهد ابراهيم عليها * واقسم لاسحق * وجعله ليعقوب الى الابد * ولاسرائيل
14 اعطاهم عهدا الى ابد الابدين * قال * لكم اعطي ارض كنعان حبلة ميراث * لكم اذ
15 كنتم اناس قليلي العدد * وسكانا فيها * وكنتم من امة الى امة * ومن ملك الى
16 ملك * ولم اعطي المسلطين عليكم ان يودوكم * ولاجلكم اهبطت الملوك * وقلت
17 لهم * لا تتقدموا الي مسحاي * ولا تصنعوا سوء بانبياي * سبحوا الرب كل الارض *
18 بشروا كل يوم بيوم خلاصه * حدثوا في الامم كرمه * لان الله عظيم ومسبح جدا *
19 وهو مخوف اكثر من سائر الملوك * لان جميع الهة الامم اسباح * والله صنع
20 السماء *

CAP. XVI.

1 ALlatâ itaque arcâ, & in medio tentorii, in loco quem fundaverat ei
David, collocatâ; obtulerunt sacrificia
cremata coram arca Dei. Et cùm ab-
2 solvisset David oblationem sacrificio-
rum, benedixit populo: Et eorum o-
3 mnium unicuique distribuit panem unum,
& frustum carnis; & abierunt singu-
li domum suam. Tunc aggressi sunt
4 Levitæ ministerium coram arca fœde-
ris Dei, & laudaverunt Dominum De-
5 um Israelis. Asaph erat princeps eo-
rum, tum Zacharia, Joael, Joabel,
Maththa, Eliab, Bania, Asaph, Am-
minadab, Siph, Nahziel, & Asiph:
6 His omnes erant sacerdotes illi, qui tu-
bis canebant coram arca fœderis Do-
mini. Posthæc aperuit David os suum,
7 ipse & omnes principes sacerdotum &
Levitarum, & laudaverunt Dominum
ob conservationem Asaphi & fratrum
ejus, qui erant præfecti canticorum
quæ protulit David coram arca Dei co
8 die. Dixit autem, Gratias agite Do-
mino, & celebrate nomen ejus: præ-
dicate inter gentes præclara facta ipsi-
9 us. Laudate eum, & glorificate eum,
10 & narrate omnem potentiam ejus. Lu-
date sanctum nomen ejus: lætetur cor
omnium amantium Dominum, petite ro-
11 bur Domini. Assiduas coram eo fun-
12 dite preces. Mementote fortitudinis quam
præstitit, & judiciorum oris ejus.
13 Progenies Abrahæ, servi ejus; filii
14 Jacob quem elegit: Ipse est Dominus
Deus noster, cujus leges in tota terra.
15 Memores in perpetuum estote fœderis ejus,
verbi ejus quod præcepit mille ævâ:
16 De quo pactum inivit cum Abraha-
mo, & juravit Ishaco; quódque
17 statuit Jacobo in sempiternum. Cum Is-
raelitis etiam pepigit fœdus æternò du-
18 raturum, Dicens, Vobis dabo terram
Chanaan possessionem hæreditariam:
19 Vobis inquam cùm essetis homines pau-
20 ci numero, & inquilini in ea: Et
21 itaretis à gente ad gentem, & à re-
gno ad regnum. Nec permisit his qui
vobis imperabant, nocere vobis: &
causâ vestri detulbavit reges, & di-
xit eis; Ne accedatis ad unctos me-
22 os, neque injuriam inferatis prophe-
23 tis meis. Laudate Dominum universa
terra, prædicate singulis diebus sa-
24 lutem ejus. Narrate inter gentes ma-
25 jestatem ejus: Quoniam Deus maxi-
mus est & glorioßissimus, & ipse ter-
ribilis est præ omnibus regibus. Omnes
26 enim dii gentium, idola; Deus autem
cœlum fecit.

דברי הימים א: יז

gloriam Domino *tribuite* : populorum familiæ Domino *Tribuite* .ejus loco in lætitia & ,fortitudo ;eo coram *elegantia &* ,*Decor*
28 27 הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ : הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד
sanctitatis decore in Domino vos incurvate :ej' *facies ad* venite & ,*munus* levate :ej' nominis gloriã Domino *Tribuite .fortitudinem* &
29 וָעֹז : הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ :
gentibus in dicant & : terra exultet & ,cœli Lætentur .*mutet* ne ,*orbis firmabitur* etiam : *terra omnis ejus faciebus* à Pavete
31 30 חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט : יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם
faciebus à sylvæ ligna *personabunt* Tunc .eo in quod omne & ,ager exultet :ejus plenitudo & ,mare Tonet .regnavit Dominus
33 32 יְהוָה מָלָךְ : יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכֹל אֲשֶׁר־בּוֹ : אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי
dicite Et .ejus misericordia sæculum in quoniam ,bonus quoniã Domino Confitemini .terram judicare venit quia ,*Domini*
35 34 יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ : הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וְאִמְרוּ
gloriandum ad ,tuæ sanctitatis nomini *gratias agendum ad* ,gentibus de nos erue & ,nos congrega & ,nostra salus Deus nos Serva
הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ
: Amen ,populus omnis dicant Et .sæculum in usque & ,sæculo à Israel Deus Dominus Benedictus .tua laude in
36 בִּתְהִלָּתֶךָ : בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
jugiter arca coram *ministrandum ad* ,ej' fratres & ,Asaph Domini fœderis *arcæ facies ad* ibi dereliquit Et .Dominum *laudo* &
37 וְהַלֵּל לַיהוָה : וַיַּעֲזֹב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד
janitores ,Chosah &,Jedithun fili' ,edom-Hobed & :octo & sexaginta eorũ fratres & ,edom-Hobed Et *suo die in diei rem in*
לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ : וְעֹבֵד אֱדֹם וְאֲחִיהֶם שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדוּתוּן וְחֹסָה לְשׁוֹעֲרִים :
ascensiones faciendum ascendere Ad. Ghibbon in quod excelso in Domini *tabernaculi facies ad* sacerdotes ejus fratres &,sacerdotẽ Sadoc Et
40 39 וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן : לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת
.Israel *super* præcepit quam Domini lege in scriptum omne juxta & :*vespera in* & ,mane in jugiter *ascensionis* altare super Domini
לַיהוָה עַל־מִזְבַּח הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב וּלְכֹל־הַכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל יִשְׂרָאֵל :
sæculum in Quoniam :Domino confitendum ad ,nomina per sunt *nuncupati* qui .*puerorum* residuum & ,Jeduthũ & ,Heman eis cum Et
41 וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידוּתוּן וְשְׁאָר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת לְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם
filii Et .Dei cantici instrumentis & ,*facientes audire* ,cymbalis & ,tubis Jeduthun & Heman eis cum Et .ejus misericordia
43 42 חַסְדּוֹ : וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידוּתוּן חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם לַמַּשְׁמִעִים וּכְלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים וּבְנֵי
.suæ domui benedicendum ad David *circuivit* & :suam domum in unusquisque populus omnis abierunt Et .portam ad Jeduthun
יְדוּתוּן לַשָּׁעַר : וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיָּשָׁב דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ :

CAP. XVII. יז

,cedrina domo in *habitans* ego Ecce : prophetam Nathan ad David dixit & ,sua domo in David habitaret cùm ,fuit Et
1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־נָתָן הַנָּבִיא הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית הָאֲרָזִים
.tecum Deus quia : fac tuo corde in quod Omne : David ad Nathan dixit Et .cortinis sub Domini fœderis arca &
2 וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת : וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ :

Versio VULG. LAT.

Confessio & magnificentia coram eo : fortitudo & gaudium in loco ejus. Afferte Domino familiæ populorum: afferte Domino gloriam & imperium. Date Domino gloriam,nomini ejus,levate sacrificium,& venite in conspectu ejus:& adorate Dominũ in decore sancto. Commoveatur à facie ejus omnis terra:ipse enim fundavit orbem immobilem. Lætentur cœli, & exultet terra : & dicant in nationibus, Dominus regnavit. Tonet mare, & plenitudo ejus:exultent agri,& omnia quæ in eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltûs coram Domino : quia venit judicare terram. Confitemini Domino, quoniam bonus : quoniam in æternum misericordia ejus. Et dicite, Salva nos Deus salvator noster : & congrega nos, & erue de gentibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, & exultemus in carminibus tuis. Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno usque in æternum : & dicat omnis populus ; Amen, & hymnum Domino. Reliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini, Asaph & fratres ejus, ut ministrarent in conspectu arcæ jugiter, per singulos dies, & vices suas. Porrò Obededom & fratres ejus sexaginta octo ; & Obededom filium Idithun, & Hosa, constituit janitores. Sadoc autem sacerdotem, & fratres ejus sacerdotes, coram tabernaculo Domini in excelso, quod erat in Gabaon, Ut offerrent holocausta Domino super altare holocaustomatis jugiter, manè & vesperè, juxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quam præcepit Israeli. Et post eum Heman, & Idithun, & reliquos electos, unumquemque vocabulo suo ad confitendum Domino : Quoniam in æternum misericordia ejus. Heman quoque & Idithun canentes tubâ, & quatientes cymbala, & omnia musicorum organa, ad canendum Deo ; filios autem Idithun fecit esse portarios. Reversúsque est omnis populus in domum suam : & David, ut benediceret etiam domui suæ.

CAP. XVII.

Cum autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam ; Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem fœderis Domini sub pellibus est. Et ait Nathan ad David ; Omnia, quæ in corde tuo sunt, fac: Deus enim tecum est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Laus & decentia corã ipso, fortitudo & magnificentia in sanctuario ejus. Gratias agite Domino nationes gentium, fatemini coram Domino honorem & fortitudinem ejus. Fatemini Domino laudem nominis ejus. Ferte oblationes,& gratias agite coram eo oratione oris vestri : adorate Dominum laudibus sanctis. Tremat à conspectu ejus universa terra, & firmetur orbis ne nutet. Lætentur cœli, & laudem dicat terra : dicántque inter gentes, Dñs regnavit. Laudem canat mare cum plenitudine sua,& lætentur agri,& quicquid est in eis. Tunc laudem dicent arbores sylvæ coram Domino qui venturus est ad judicandũ terram. Judicabit orbem cum æquitate,& arguet populos cum fide. Dixit etiam,Gratias agite Domino,quia bonus est,& in perpetuum bonitas ejus. Serva nos Domine,serva nos:& congrega nos,& coge nos de medio gentium,ut gratias agamus nomini tuo sancto, & canamus laudes tuas. Benedictus sit Dominus dominorum Israelis à seculis usque ad secula : & dicat universus populus,Amen.Ore jucundo & puro celebrent Deum suum. Reliquit autem ibi coram arca fœderis Domini Asaphum & fratres ejus, ut assiduè ministrarent coram Domino,suo quisque die: Et Obar-edom ac fratres ejus sexaginta octo : & Obar-edom *natu* minorem, Jothami filium, & Hasu:omnes isti erant custodes januarum exteriorum. Sadoc autẽ sacerdos, & fratres ejus sacerdotes, omnes isti erant sacerdotes qui ministrabant coram tabernaculo Dñi summa cum jucunditate,in civitate Gebeon ; Assiduè offerentes holocausta Domino super altare holocaustí, manè ac vesperè ; & agentes quicquid scriptum est in lege Domini, quam dederat per manum Mosis, ut docerent filios Israelis. Atq; hæc sunt nomina virorum qui instabant laudibus,Heman,& Erithun,aliique probi homines quorum ignota sunt nomina ; ut gratias agerent Dño, quòd in æternum sit bonitas ejus. Itidé autem isti probi homines, nequaquam instrumentis musicis,neque tympanis,neque sistris, neque tubis rectis aut inflexis,neque cymbalis canebant:sed ore jucundo,& oratione purâ atque perfectâ,cum innocentia & integritate canebãt Dño Deo fortissimo,Domino Israelis, omnium servorũ Domino Deniq; dimisit David populũ, & abierunt populꝰ,quisque domum suam, ad benedicendum familiæ suæ.

CAP. XVII.

Contigit autẽ ut cùm resedisset David domi suæ,diceret David Nathani prophetæ,Vide quomodo ego habitem in domo trabibus cedrinis laqueata;arca verò Dñi habitet intra tabernaculũ villosum. Dixit Nathan Davidi, Quicquid est in corde tuo, vade,fac.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Δόξα καὶ ἔπαινος ⁋ πρόσωπον αὐτοῦ, ἰσχὺς καὶ καύχημα ἐν (ξ) τόπῳ αὐτοῦ. Δότε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, δότε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν. Δότε τῷ κυρίῳ δόξαν (o) ὀνόματι αὐτοῦ· λάβετε δῶρα καὶ εἰσέγκατε ⁋ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε (π) κυρίῳ ἐν αὐλαῖς ἁγίαις αὐτοῦ. Φοβηθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, κατορθωθήτω ἡ γῆ, καὶ μὴ σαλευθήτω. Εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, Κύριος (ρ) βασιλεύων. Βομβήσει ἡ θάλασσα ⁋ τὸ πλήρωμα, καὶ ξύλον ἀγρᾶς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ. Τότε ἀγαλλιάσονται τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἦλθε κρῖναι τὴν γῆν. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ εἴπατε, Σῶσον ἡμᾶς, ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας (σ) ἡμῶν, καὶ ἄθροισον ἡμᾶς, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, τοῦ αἰνεῖν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, καὶ καυχᾶσθαι ἐν ταῖς αἰνέσεσί σου. Εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, Ἀμήν. καὶ ἤνεσαν τῷ κυρίῳ. Καὶ (τ) κατέλιπεν ἐκεῖ ἔναντι τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου τὸν Ἀσὰφ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοῦ λειτουργεῖν ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαπαντὸς τὰ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Καὶ (υ) Ἀβδηδὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑξήκοντα καὶ (φ) Ἀβδηδὰμ υἱὸς (χ) Ἰδιθὰν, καὶ Ὡσὰ, εἰς τοὺς πυλωρούς. Καὶ τὸν Σαδὼκ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς ἐναντίον (ψ) τῆς σκηνῆς κυρίου ἐν βαμὰ τῇ ἐν Γαβαών, Τοῦ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων διαπαντὸς πρωῒ καὶ πρωΐας, καὶ κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου ὅσα ἐνετείλατο (ω) ἐφ' υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ Μωυσῆ τοῦ θεράποντος τοῦ θεοῦ. Καὶ μετ' αὐτοὺς Αἰμὰν καὶ (α) Ἰδιθὰν, καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλελεγμένοι ἐπ' ὀνόματος ⁋ αἰνεῖν τὸν κύριον, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ μετ' αὐτῶν σάλπιγγες καὶ κύμβαλα τοῦ ἀναφωνεῖν καὶ ὄργανα τῶν ᾠδῶν τοῦ θεοῦ, (β) οἱ δὲ υἱοὶ Ἰδιθὰν εἰς τὴν πύλην. Καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε Δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

MS.A. (ξ) τῷ τόπῳ (o) ὀνόματος (π) τῷ κυρίῳ (ρ) ἐβασίλευσεν. Βοήσει θάλασσα (σ) ἡμῶν, θεὸς (χ) Ἰσραὴλ, καὶ Ὡσηὲ, εἰς πυλωρούς. (ψ) Σκηνῆς (ω) ἐφ' υἱοὺς (α) Ἰσραὴλ, (β) καὶ οἱ υἱοὶ

Gloria, & laus ad faciem ejus: fortitudo, & gloriatio in(i)loco ejus. Date Domino patriæ gentium: date Domino gloriam, & fortitudinem. Date Domino gloriam nomini ejus: (k) Sumite dona, & afferte ad faciem ejus: & adorate Dominum in (l) atrio sanctis ejus. Timeat à facie ejus omnis terra: (m) dirigatur terra, & non commoveatur. Lætetur cœlum, & exultet terra: & dicant in gentibus, Dominus regnavit. Tonabit mare (n) cum plenitudine: & lignum agri, & omnia quæ in eo. Tunc lætabuntur ligna sylvæ à facie Domini: quoniam venit judicare terram. Confitemini Domino, quoniã bonũ: quoniam in seculum misericordia ejus. Et dicite, Salva nos Deus salutis nostræ, & collige nos, & eripe nos de gentibus: ad laudandum nomen sanctum tuum, & gloriandum in laudationibus tuis. Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & usq; in seculum: & dicet omnis populus, Amen. Et laudem dederunt Domino. Et (o) reliquerunt ibi ante arcam testamenti Domini Asaph, & fratres ejus ad ministrandum ante arcam semper, quod diei in diem. (Et Abdedom & fratres ejus, sexaginta & octo. Et Abdedom filius Idithun, & Osa, in janitores.) Et Sadoc sacerdotem, & fratres ejus sacerdotes ante tabernaculum Domini in Bama, quæ in Gabaon, Ad offerendum holocaustomata Domino super altare holocaustomatum semper manè, & vespere, & secundùm omnia scripta in lege Domini, quecunque mandavit super filios Israel in manu Moysi servi Dei. Et cum eo Æman, & Idithun, & reliqui electi in nomine ad laudandum Dominum; quoniam in seculum misericordia ejus. Et cum eis tubæ, & cymbala ad resonandum, & organa cantorum Dei. Filii autem Idithun ad portam. Et ivit omnis populus, unusquisq; ad domũ suam. Et revertit David ad benedicendũ domum suam.

καὶ ἐξῆλθον (τ) κατέλειπεν ἐκεῖ ἐναντίον (υ) Ἀβδηδὰμ (φ) Ἀβ-

CAP. XVII.

Et factum est, ut habitavit David in domo sua, & dixit David ad Nathan prophetam; Ecce ego habito in domo cedrina: & arca testamenti Domini sub pellibus. Et dixit Nathan ad David; Omne quod in anima tua, fac: quoniam Deus tecum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْمَجْدُ قُدَّامَهُ وَالْعَظَمَةُ وَالْكِبْرِيَاءُ فِي قُدْسِهِ * اُسْكُرُوا لِلرَّبِّ جَمِيعَ الْأُمَمِ اُسْكُرُوا قُدَّامَ الرَّبِّ بِكَرَمِهِ
وَوَسِيمِهِ * اُسْكُرُوا لِلرَّبِّ بِكَرَمِ اِسْمِهِ احْدُوا الْقَرَابِينَ وَاسْكُرُوا قُدَّامَهُ بِصَلَوَاتِ اَفْوَاهِكُمْ اُسْجُدُوا
لِلرَّبِّ بِتَسْبِيحَاتِ الْقُدْسِ * تَفْرَحُ مِنْ قُدَّامِهِ كُلُّ الْأَرْضِ خَلَفَ الدُّنْيَا بِلَا خَوْفٍ * تَفْرَحُ
السَّمَاءُ * وَتَسْبِحُ الْأَرْضُ * وَيَقُولُ الْأُمَمُ الرَّبُّ قَدْ مَلَكَ * يُسَبِّحُ الْبَحْرُ بِمَا فِيهِ * وَيَفْرَحُ الْحُقُولُ وَكُلُّ مَا
عَلَيْهَا * وَيُسَبِّحُ اَيْضًا الشَّجَرُ الَّذِي فِي الْغِيَاضِ قُدَّامَ الرَّبِّ الَّذِي يَاْتِي لِيَدِينَ الْأَرْضَ * وَيَدِينُ
الدُّنْيَا بِالْحَقِّ * وَيَدِينُ الْأُمَمَ عَلَى الْأَمَانَةِ * اَلْتَبِلُوا * ثُمَّ قَالَ اُسْكُرُوا لِلرَّبِّ بِالْحَسَنِ * وَالِي الْأَبَدِ رَاحَتُهُ *
* وَقَالَ نَجِّنَا يَا اَللّٰهُ خَلَاصَنَا * وَخَلِّصْنَا مِنَ الْأُمَمِ لِنَشْكُرَ اِسْمَكَ الْقُدُّوسَ * وَنُسَبِّحَ تَسَابِيحَكَ *
* بَارِكُوا اَللّٰهَ اِلٰهَ اِسْرَائِيلَ مِنَ الْآنَ وَكُلَّ اَوَانٍ * وَالِي اَبَدِ الْآبَدِينَ * يَقُولُ الشَّعْبُ اٰمِينَ * بِفَمٍ طَيِّبٍ
ذَكِّي سَبِّحُوا الْاِلٰهَكُمْ * فَلَمَّا اَتَمُّوا الصَّلَاةَ تَرَكُوا اَصَافَ وَاِخْوَتَهُ بَيْنَ يَدَيْ صُنْدُوقِ عَهْدِ
اَللّٰهِ لِيَخْدِمُوا قُدَّامَ اَللّٰهِ دَائِمًا كُلَّ اِنْسَانٍ فِي يَوْمِهِ * وَعَاوِرُ الْاَدُومِيُّ وَاِخْوَتُهُ عَمَانِيَةٌ وَسِتُّونَ * وَاَبْنُهُ
الصَّغِيرُ يُوبِيمُ * وَحَاسُو * هٰؤُلَاءِ يَحْفَظُونَ الْاَبْوَابَ الْبَرَانِيَّةَ * وَصَادُوقُ الْكَاهِنُ وَاِخْوَتُهُ يَخْدِمُونَ بَيْنَ
يَدَيْ صُنْدُوقِ عَهْدِ اَللّٰهِ * فِي مَسْكَةٍ كَبِيرَةٍ فِي صَيْعَةِ فَعُونَ * يُقَدِّمُونَ الذَّبَائِحَ لِلّٰهِ عَلَى مَذْبَحِ
الْقُدْسِ دَائِمًا بَاكِرًا وَمَسَاءً * وَيُكَمِّلُونَ كُلَّ مَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي شَرِيعَةِ اَللّٰهِ * الَّذِي اَمَرَ بِهِ مُوسَى
بَنِي اِسْرَائِيلَ عَنْ اَمْرِ اَللّٰهِ * وَهٰذِهِ اَسْمَاءُ الرِّجَالِ الَّذِينَ كَانُوا يُقَدِّمُونَ التَّسَابِيحَ * هَامَانُ * وَاَرِيُونُ *
وَجَمَاعَةُ اُنَاسٍ صَالِحِينَ قَدْ سُتِرَتْ اَسْمَاؤُهُمْ * وَكَانُوا يُسَبِّحُونَ اَللّٰهَ لِاَنَّ اِلَى الْاَبَدِ رَاحَتُهُ * وَهٰؤُلَاءِ
النَّاسُ الصَّالِحُونَ كَانُوا يُسَبِّحُونَ * لَيْسَ بِاٰنِيَةِ التَّسْبِيحَاتِ * لَا بِالْمَزَاهِرِ * وَلَا بِالطُّبُولِ * وَلَا بِالْقُرُونِ
الْمُثَنَّيَاتِ وَلَا بِالْمَبْسُوطَاتِ * بَلْ كَانُوا يُسَبِّحُونَ بِالْفَمِ الطَّيِّبِ * بِالصَّلَوَاتِ الْمَقْبُولَةِ وَالْاِنْصَاعِ
يُمَجِّدُونَ اَللّٰهَ * وَاَطْلَقَ دَاوُدُ الشَّعْبَ * وَمَضَى كُلُّ اِنْسَانٍ اِلَى بَيْتِهِ * وَرَجَعَ دَاوُدُ اِلَى بَيْتِهِ لِيُبَارِكَهُمْ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعَ عَشَرَ *

* وَلَمَّا وَصَلَ اِلَى بَيْتِهِ * قَالَ لِنَاثَانَ النَّبِيِّ * اَلَا تَرَى اَنِّي سَاكِنٌ فِي بَيْتٍ مُظَلَّلٍ مَصْنُوعٍ
بِالْاَرْزِ * وَصُنْدُوقُ عَهْدِ اَللّٰهِ سَاكِنٌ فِي قُبَّةِ الزَّمَانِ السَّعِيرِ * وَكَانَ فِيهِ الزَّمَانُ ثَلَاثَةَ طَبَقَاتٍ
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ * اَلْوَاحِدَةُ مَمْسُوحَةٌ بِالذَّهَبِ وَالدِّيبَاجِ * وَالثَّانِيَةُ اَدَمٌ وَكَيْمَخْتٌ * وَالثَّالِثَةُ
سَعِيرٌ * فَقَالَ نَاثَانُ النَّبِيُّ * كُلُّ مَا فِي نَفْسِكَ اِصْنَعْهُ * فَاِنَّ اَللّٰهَ مَعَكَ *

Gloria coram ipso est, majestas & fastus in sanctuario ejus. Gratias agite Domino gentes universæ, gratias agite coram Domino ob honorem & fortitudinem ejus. Gratias agite Domino ob honorem nominis ejus: tollite oblationes, cique gratias agite precibus oris vestri: adorate Dominum cautichs sanctis. Timeat cum tota terra: condidit orbem sine timore. Lætetur cœlum, concinat terra: dicántque populi, Regnavit jam Dominus. Laudem dicat mare cum his quæ continentur in eo: gestiant campi & quicquid super ius existit. Laudem quoque dicant arbores quæ sunt in sylvis, coram Domino qui venturus est ad judicandam terram: Terram veritate judicabit, & gentes arguet de fide. Alleluja. Præterea dixit, Gratias agite Domino pro benignitate, & clementiâ ejus in perpetuum duraturâ. Dixit etiam, Libera nos, O Deus salus nostra, & eripe nos à gentibus, ut gratias agamus nomini tuo sanctissimo, laudésque tuas canamus. Benedicite Deo, Deo Israelis, à nunc, & omni momento, & in sempiterna secula: dicat populus, Amen; ore jucundo & puro canite Deo vestro. Absolutâ oratione, dimiserunt Asaphum & fratres ejus ante arcam fœderis Dei, ut jugiter coram Deo ministrarent, quilibet suo die. Abor autem Edomeus, et fratres ejus sexaginta octo, & Jothan filius ejus natu minimus, & Hasa; isti custodiebant januas exteriores. Sadoc sacerdos & fratres ejus ministrabant coram area fœderis Dei in amplissima platea, in oppido Gabaone: Sacrificia Deo assiduè offerentes super altare sanctuarii, manè ac vesperè: & peragentes quicquid scriptum est in lege Dei, quicquid præceperat Moses Israelitis ex edicto Dei. Porrò hæc sunt nomina virorum qui laudes offerebant, Heman, & Erithus, & copia poborum virorum, quorum suppressa sunt nomina: gratias autem Deo agebant, quòd in æternum benignitas ejus. Homines verò isti probi canebant, non instrumentis musicis, non fidibus, neque tympanis, neque cornibus rectis aut inflexis; sed canebant ore jucundo, precibus acceptabilibus & humilitate Deum glorificabant. Tum dimisit David populum, & discessit quilibet domum suam: & David reversus est domum suam, ut benediceret ea.

CAP. XVII.

Cumque pervenisset domum suam, dixit ad Nathanem prophetam; Annon animadvertis quomodo ego habitem in ædibus cedrinis, cedris elaboratâ; arca verò fœderis Dei habitet in pilea testitudine temporis? (Conflabat enim testudo temporis tribus contignationibus sibi invicem imminentibus, quarum una erat auro & serico vaso contexta, secunda ex pelle & æramento, tertia ex pilis. Respondit Nathan propheta, Quicquid habes in animo fac, quia Deus tecum est.

דברי הימים א: יז

Sic : meum ſervum David ad *dices* & ,Vade : dicendo ,Nathan ad Dei verbum fuit & ,ipſa nocte in fuit Et

3 4 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְּבַר אֱלֹהִים אֶל־נָתָן לֵאמֹר: לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה
qua die à domo in habitavi non Quia .habitandum ad domum mihi ædificabis tu Non : Dominus dixit

5 אָמַר יְהוָה לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־לִּי הַבַּיִת לְשִׁבְתִּי: כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
ambulavi quibus omnibus In .*tabernaculo de* & ,*tentorium in tentorio de* fui & : hanc diem ad uſque Iſrael feci aſcendere

6 הַעֲלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶהְיֶה מִאֹהֶל אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן: בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי
: dicendo ,meũ populum *paſcendum ad* præcepi quibus Iſrael *judicum* uni ſum locutus verbũ nunquid : Iſrael omni cum

בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר
: exercituum Dominus dixit Sic : David meo ſervo dices ſic nunc Et ? cedrinam domum mihi ædificâſtis non quid Ut

7 לָמָּה־לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים: וְעַתָּה כֹּה תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִיד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
omnibus in tecum fui Et .Iſrael meũ populum ſuper *ducem exiſtendum ad* ,*pecore poſt de cauſa* è te tuli Ego

8 אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מִן־אַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל
terra in qui magnorum nomen juxta nomen tibi feci & *:tuis faciebus* à tuos inimicos omnes ſuccidi & ,*viviſti* quæ

אֲשֶׁר הָלַכְתָּ וָאַכְרִית אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:
filii addent non & :ultrà commovebitur non & ,*ſe ſub* habitabit & ,eum plantavi & ,Iſrael meo populo locum poſui Et

9 וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יוֹסִיפוּ בְּנֵי־
,Iſrael meum populum ſuper judicibus præcepi quibus diebus à Et .principio in quemadmodum ,eum *atterere* ,iniquitatis

עַוְלָה לְבַלֹּתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה: וּלְמִימֵים אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל
,tui dies fuerint completi cum ,erit Et .Dominus tibi ædificabit domum & :tibi annunciavi & ,tuos inimicos omnes humiliavi &

10 וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ וְאַגֶּד לְךָ וּבִיתְךָ יִבְנֶה־לְּךָ יְהוָה: וְהָיָה כִּי־מָלְאוּ יָמֶיךָ
.ejus regnum ſtabiliam & ;tuis fiiis de erit quod ,te poſt tuum ſemen ſuſcitabo & ,tuis patribus cum *eundum ad*

11 לָלֶכֶת עִם־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה מִבָּנֶיךָ וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ:
:filium in mihi erit ipſe & ,patrem in ei ero Ego .ſeculum in uſque ejus ſolium firmabo & ,domum mihi ædificabit Ipſe

12 הוּא יִבְנֶה־לִּי בָּיִת וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם: אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
meo regno in & ,mea domo in eum ſtatuam Et .te ante fuit qui eo ab removi ſicut,*eò cum* à removebo non meã miſericordiã &

13 וְחַסְדִּי לֹא־אָסִיר מֵעִמּוֹ כַּאֲשֶׁר הֲסִרוֹתִי מֵאֲשֶׁר הָיָה לְפָנֶיךָ: וְהֶעֱמַדְתִּיהוּ בְּבֵיתִי וּבְמַלְכוּתִי
ſic ,hanc viſionem univerſam juxta & ,hæc verba omnia Juxta .ſeculum in uſq; firmus erit ejus thronus & : ſeculum in uſque

14 עַד־הָעוֹלָם וְכִסְאוֹ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם: כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכָל הֶחָזוֹן הַזֶּה כֵּן
quæ & ,Deus Domine ego Quis : dixit & ,*Domini facies ad* ſedit & ,David rex venit Et .David ad Nathan eſt locutus

15 דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִיד: וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִיד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי
,lõginquã ad tui ſervi domum ſuper es locutus & ,Deus tuis oculis in hoc fuit parum Et ?hucuſq; me venire feciſti quia,mea dom'

16 בֵּיתִי כִּי הֲבִיאֹתַנִי עַד הֵלֹם: וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק
glorificandum ad ,te *ad* David ultrà addet Quid .Deus Domine *excellentiæ* hominis diſpoſitionem ſecundùm me vidiſti &

17 וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר הָאָדָם הַמַּעֲלֶה יְהוָה אֱלֹהִים: מַה־יּוֹסִיף עוֹד דָּוִיד אֵלֶיךָ לְכָבוֹד
omnem feciſti tuum cor ſecundùm & ,tuum ſervum propter Domine .nôſti tuum ſervum tu Et ? tuum ſervum

18 אֶת־עַבְדֶּךָ וְאַתָּה אֶת־עַבְדְּךָ יָדָעְתָּ: יְהוָה בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ וְכִלְבָבְךָ עָשִׂיתָ אֶת־כָּל
.*magnificentias* omnia *notificandum ad* ,hanc magnitudinem

19 הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־כָּל־הַגְּדֻלּוֹת:

Verſio VULG. LAT.

Igitur nocte illâ factus eſt ſermo Dei ad Nathan, dicens; 3
Vade, & loquere David ſervo meo. Hæc dicit Dominus; 4
Non ædificabis tu mihi domum ad habitandum. Neque 5
enim manſi in domo, ex eo tempore quo eduxi Iſrael,
uſque ad diem hanc : ſed fui ſemper mutans loca taber-
naculi, & in tentorio Manens cum omni Iſrael. Num- 6
quid locutus ſum ſaltem uni Judicum Iſrael, quibus præ-
ceperã ut paſcerent populum meũ, & dixi; Quarè non æ-
dificâſtis mihi domum cedrinam ? Nunc itaque ſic lo- 7
quêris ad ſervum meum David, Hæc dicit Dominus
exercituum ; Ego tuli te, cùm in paſcuis ſequereris gre-
gem, ut eſſes dux populi mei Iſrael. Et fui tecum quo- 8
cunque perrexiſti : & interfeci omnes inimicos tuos co-
ram te, fecíque tibi nomen quaſi unius magnorum, qui
celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo Iſrael: 9
plantabitur, & habitabit in eo, & ultrà non commove-
bitur : nec filii iniquitatis atterent eos, ſicut à principio,
Ex diebus quibus dedi Judices populo meo Iſrael, & hu- 10
miliavi univerſos inimicos tuos. Annuntio ergò tibi, ꝙ
ædificaturus ſit tibi Dñs domũ. Cúmq; impleveris dies 11
tuos, ut vadas ad patres tuos, ſuſcitabo ſemen tuũ poſt te,
quod erit de filiis tuis : & ſtabiliam regnum ejus. Ipſe 12
ædificabit mihi domum, & firmabo ſolium ejus uſque
in æternum. Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in 13
filium: & miſericordiam meam non auferam ab eo, ſic-
ut abſtuli ab eo qui ante te fuit. Et ſtatuam eum in 14
domo mea, & in regno meo uſque in ſempiternum : &
thronus ejus erit firmiſſimus in perpetuum. Juxta omnia 15
verba hæc, & juxta univerſam viſionem iſtam, ſic locutus
eſt Nathan ad David. Cúmque veniſſet rex David, & 16
ſediſſet coram Domino, dixit ; Quis ego ſum, Domine
Deus, & quæ domus mea, ut præſtares mihi talia ? Sed 17
& hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo, ideóque locu-
tus es ſuper domum ſervi tui etiam in futurum : & feci-
ſti me ſpectabilem ſuper omnes homines, Domine Deus.
Quid ultrà addere poteſt David, cùm ita glorificaveris 18
ſervum tuum, & cognoveris eum ? Domine, propter 19
famulum tuum juxta cor tuum feciſti omnem magnifcen-
tiam hanc, & nota eſſe voluiſti univerſa magnalia.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed eâdem nocte factum eſt verbum Domini 3
ad Nathanem prophetam, & dixit ad eum;
Vadas, ac talia dicas ſervo meo Davidi; Tu 4
non extrues mihi ædem ad habitandũ in ea:
Non enim habitavi domum ab eo die quo e- 5
duxi Iſraelem ex Ægypto ad hunc uſque
diem, ſed itabam à tentorio in tentorium.
Ecce quandiu ambulavi inter omnes Iſraeli- 6
tas, nunquid ullum verbum feci ulli ex judi-
cibus Iſraelitarum, quos præfeci ad judican-
dum populum meum Iſraelem, & dixi eis;
Quare non extruitis mihi ædẽ cedro laquea- 7
tam ? Igitur ſic dices ſervo meo Davidi, Sic
dicit Dominus potentiſſimus, Ego te duxi è
tugurio à ſequendis ovibus, ut eſſes rex ſuper
populum meum Iſraelem: Et fui tecum quo- 8
cunque perrexiſti, perdidi omnes hoſtes tuos
à conſpectu tuo, feciſque tibi nomen celebre,
par nomini maximorũ qui ſunt in terra. Et 9
locum figam populo meo Iſraeli, & habitare
faciam eum, ſedebítque in loco ſuo, nec mo-
vebitur ampliùs, nec ultrà captivum abdu-
cent eum ſcelerati ut antea. Ab eo die quo 10
te judicem conſtitui ſuper populum meum Iſ-
raelem, pacatum etiam te reddidi ab omnib⁹
inimicis tuis, & indicavit tibi Dñs regnum
perpetuò tibi duraturum. Et cùm exacti fue- 11
rint dies vitæ tuæ, ieris, teque receperis ad pa-
tres tuos; erigam poſt te ſemen tuum quod
prodibit è dorſo tuo, ſtabiliámq; regnũ tuũ.
Is ædificabit mihi ædem nomini meo, & fir- 12
mabo ſolium regni ejus in æternum. Ego 13
ero illi ceu pater, & ipſe erit mihi ceu filius,
& beneficia mea non recedent ab eo, quem-
admodum amovi à Saule qui te præceſſit:
Sed præficiã eum domui meæ & regno meo, 14
in ſeculum ſeculorum; & ſolium regni ejus
erit illi ſtabile in perpetuum. Juxta omnes 15
ſermones iſtos, & ſecundùm totam hanc vi-
ſionem, ita locutus eſt Nathan propheta cum
Davide. Quamobrem veniens rex David, 16
ſedit coram Domino, & ait; Cujus momenti
ſum ego apud te Domine dominorum, &
quid eſt domus mea, ut tantopere me promo-
veris ? Parúmne tibi videtur dominorum 17
Domine, quod jamdudum locutus es de do-
mo ſervi tui ? An verò omnes homines qui
cultum tuum toto animo exercent, è tenebris
in lucem profers O Domine dominorum ? 18
Quid verò glorietur ulteriùs David loqui
coram te? nota ſunt opera ſervi tui Domine
dominorum. Quia nôſti quid inſit animo 19
ſervi tui, has omnes illi magnificentias com-
parâſti, ad extollendum ſervum tuum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς (β) Νάθαν· Πορεύου καὶ εἰπὸν πρὸς Δαυὶδ (γ) τὸν δοῦλόν μου, Οὕτως εἶπε κύριος, Οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με ἐν αὐτῷ. Ὅτι οὐ κατῴκησα ἐν οἴκῳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἤμην ἐν σκηνῇ καὶ ἐν (δ) καλύμματι Ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ Ἰσραήλ· εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν (ε) φυλὴν τοῦ Ἰσραὴλ οἷς ἐνετειλάμην τοῦ ποιμαίνειν τὸν λαόν μου, λέγων, Ὅτι οὐκ (ζ) ᾠκοδομήσατέ μοι οἶκον κέδρινον; Καὶ νῦν οὕτως ἐρεῖς πρὸς δοῦλόν μου Δαυὶδ, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, (η) Ἐγὼ ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ὄξόπισθεν ἧς ποιμαίνων τοῦ εἶ εἰς ἡγούμενον ὀπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ· Καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύθης, καὶ (θ) ὤξωλόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου Ἰσραὴλ, καὶ καταφυτεύσω αὐτὸν, καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτὸν, καὶ οὐ μεεμνήσει ἔτι, καὶ οὐ (ι) προσθήσει ὑὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι αὐτὸν καθὼς (κ) ἀρχῆς, Καὶ ἀφ' ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ὀπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ· καὶ ἐταπείνωσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἀνὴγειλά σε, (λ) καὶ οἶκον οἰκοδομήσει σοι κύριος. Καὶ ἔσται ὅταν πληρωθῶσιν (μ) ἡμέραι σου καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σὲ ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν· καὶ τὸ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἀπέστησα ἀπὸ (ν) τῶν ὄντων ἔμπροσθέν σου. Καὶ πιστώσω αὐτὸν ἐν οἴκῳ μου καὶ ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται (ξ) ἀνορθωμένος ἕως αἰῶνος. Κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὅρασιν ταύτην, οὕτως ἐλάλησε Νάθαν πρὸς Δαυίδ. Καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντι κυρίου, καὶ εἶπε, Τίς εἰμι ἐγὼ κύριε ὁ θεός; καὶ τίς ὁ οἶκός μου, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως αἰῶνος; Καὶ ἐσμικρύνθη ταῦτα ἐνώπιόν σου ὁ θεὸς, καὶ ἐλάλησας ὀπὶ τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου ἐκ μακρῶν, καὶ ἐπεῖδές με ὡς ὅρασις ἀνθρώπου, καὶ ὕψωσάς με κύριε ὁ θεός. Τί προσθήσει ἔτι Δαυὶδ πρὸς σὲ τοῦ δοξάσαι; καὶ σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας, Καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας τὴν πᾶσαν μεγαλωσύνην.

Et factum est in nocte illa, & factum est verbum Domini ad Nathan; Vade, & dic ad David servum meum; Sic dixit Dominus, Non tu ædificabis mihi domum, ad habitandum me in ea. Quoniam non habitavi in domo, à die quâ eduxi Israel, usque in diem hanc, & fui in (a) tabernaculo, & in tegmine, In omnibus quæ transivi in omni Israel: Si loquens locutus sum ad unam tribum Israel, quibus mandaverã pascere populum meum, dicens; Quia non ædificâstis mihi domum cedrinam? Et nunc ita dices servo meo David, Hæc dicit Dominus omnipotens; Ego assumpsi te de mandra de post greges, ut esses in ducem super populum meum Israel: Et fui tecum in omnibus, quibus ivisti: & exterminavi omnes inimicos tuos à facie tua: & feci tibi nomen juxta nomen magnorum, qui super terram. Et ponam locum populo meo Israel; & plantabo eum, & habitabit apud se: & non (b) solicitabitur ultrà: & non adjiciet filius iniquitatis humiliare eum, sicut (c) principio, Et à diebus, quibus constitui judices super populum meum Israel. Et humiliavi omnes inimicos tuos: & angebo te: & domum ædificabit tibi Dominus. Et erit, quando impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis; & suscitabo semen tuum post te, qui erit de ventre tuo: & parabo regnum ejus. Ipse ædificabit mihi domum: & erigam thronum ejus usque in seculum. Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in filium. Et misericordiam meam non removebo ab eo, sicut removi ab iis qui erant ante eum. (d) Et fideliter statuam eum in domo mea, & in regno suo usque in seculum: & thronus ejus erit erectus usque in seculum. Secundùm omnia verba hæc, & secundùm omnem visionem hanc, sic locutus est Nathan ad David. Et venit rex David, & sedit è regione Domini, & dixit; Quis sum ego, Domine Deus? & quæ domus mea, quia dilexisti me usque in seculum? Et facta sunt parva hæc coram te, Deus: & locutus es super domum pueri tui (e) à longinquis, & inspexisti me, tanquam visio hominis: Et exaltâsti me, Domine Deus. Quid adjiciet ultrà David ad te, ad (f) glorificandum te? Et tu servum tuum nôsti: Et (g) juxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam.

MS. A. (β) Νάθαν, λέγων, Πορεύου (γ) τὸν παῖδά μου, (δ) κατηύμασι (ε) φυλὴν Ἰσραὴλ, ἐνὶ τῶν κριτῶν Ἰσραὴλ οἷς (ζ) ᾠκοδομήκατέ (η) Ἔλαβόν σε (θ) ὤξολόθρευσα (ι) προσθήσει ἀδικία τοῦ (κ) ἀπ' ἀρχῆς, (λ) καὶ * οἰκοδομήσει (μ) αἱ ἡμέραι σου κοιμηθήσῃ (ν) ὧν ἔμπροσθέν (ξ) ἀνορθώμενον

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فَلَمَّا كَانَ فِي تِلْكَ ٱللَّيْلَةِ حَلَّ كَلِمَةُ ٱللهِ عَلَى نَاثَانَ ٱلنَّبِيِّ * وَقَالَ لَهُ * قُلْ لِدَاوُدَ عَبْدِي
هٰكَذَا أَمَرَ ٱللهُ * أَنَّكَ لَا تَبْنِي بَيْتًا أَسْكُنُ فِيهِ * لِأَنِّي مَا سَكَنْتُ بَيْتًا مُنْذُ أَطْلَعْتُ
إِسْرَائِيلَ مِنْ مِصْرَ * بَلْ كُنْتُ سَاكِنًا فِي مَوْضِعٍ رَاحَةٍ * وَكُنْتُ أَمْشِي فِيهَا فِي سَائِرِ
بَنِي إِسْرَائِيلَ * فَهَلْ قُلْتُ كَلِمَةً لِوَاحِدٍ مِنْ حُكَمَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَمَرْتُهُ أَنْ يَدُنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ *
أَوْ قُلْتُ لَهُمْ * لِمَ لَا تَبْنُوا لِي بَيْتًا مُطَلًّا بِحَسَبِ ٱلصَّوَبِ * وَٱلْآنَ هٰكَذَا قُلْ لِعَبْدِي
دَاوُدَ * أَنَا أَخَذْتُكَ مِنْ خَلْفِ ٱلْغَنَمِ لِتَكُونَ مَلِكًا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ شَعْبِي * وَكُنْتُ مَعَكَ
فِي كُلِّ بَلَدٍ عَمِلْتَ بِهِ * وَأَهْلَكْتُ سَائِرَ أَعْدَائِكَ مِنْ قُدَّامِكَ * وَصَنَعْتُ لَكَ ٱسْمًا كَبِيرًا كَٱسْمِ
ٱلْكُبَرَاءِ ٱلَّتِي فِي ٱلْأَرْضِ * فَأَعْرِسُ مَوْضِعًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ وَأُحِلُّهُمْ يَسْكُنُونَ فِيهِ * وَلَا تَخَافُ
قُلُوبُهُمْ * وَلَا يَصْنَعُونَ بَغْيًا مِثْلَ ٱلزَّمَانِ ٱلْأَوَّلِ * وَمِنْ يَوْمٍ جَعَلْتُكَ حَاكِمًا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ *
وَكَيْنُونَكَ مِنْ سَائِرِ أَعْدَائِكَ * وَٱلرَّبُّ يُعْرِفُكَ أَنَّكَ لَا تَبْنِي لَهُ بَيْتًا * بَلْ إِذَا تَمَّتْ أَيَّامُكَ
لِتَضْطَجِعَ مَعَ آبَائِكَ * أَنَا أُقِيمُ مِنْ نَسْلِكَ بَعْدَكَ ٱلَّذِي يَكُونُ مِنْ صُلْبِكَ * وَأُثَبِّتُ
مُلْكَهُ * وَهُوَ يَبْنِي لِي بَيْتًا * وَأُثَبِّتُ كُرْسِيَّهُ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَأَنَا أَكُونُ لَهُ أَبًا * وَهُوَ يَكُونُ لِي
ٱبْنًا * وَحَيْرَاتِي لَا أُزِيلُهَا عَنْهُ كَمَا أَزَلْتُهَا عَنْ عَيْرِهِ * وَأُسَلِّطُهُ فِي بَيْتِي وَمُلْكِي إِلَى ٱلْأَبَدِ
ٱلْأَبَدَيْنِ * وَكُرْسِيُّ مُلْكِهِ يَكُونُ دَائِمًا إِلَى ٱلْأَبَدِ * بِسَائِرِ هٰذَا ٱلْكَلَامِ كَلَّمَ نَاثَانُ ٱلنَّبِيُّ
دَاوُدَ * فَجَاءَ دَاوُدُ * وَجَلَسَ بَيْنَ يَدَيِ ٱللهِ وَقَالَ * مَنْ هُوَ أَنَا يَا رَبِّ * وَمَنْ هُوَ بَيْتِي * حَتَّى
أَحْبَبْتَنِي إِلَى ٱلْأَبَدِ * أَنَا صَغِيرٌ قُدَّامَكَ يَا رَبُّ يَا ٱللهُ * أَنْ تَتَكَلَّمَ عَلَى بَيْتِ عَبْدِكَ مِنْ
قَدِيمٍ * وَنَظَرْتَ عَلَى مِثْلِ رُؤْيَا إِنْسَانٍ * وَأَعْلَيْتَنِي يَا رَبَّ ٱلْأَرْبَابِ * لِأَنَّكَ أَنْتَ ٱلَّذِي تُخْرِجُ
مِنَ ٱلظَّلَامِ إِلَى ٱلنُّورِ * فَمَاذَا يَفْخَرُ دَاوُدُ قُدَّامَكَ * وَمَاذَا يَصْنَعُ مِنَ ٱلتَّسَابِيحِ وَٱلْمَجْدِ لَكَ *
* أَنْتَ ٱلَّذِي تَعْرِفُ مَا فِي قَلْبِ عَبْدِكَ * وَصَنَعْتَ لَهُ جَمِيعَ ٱلْعَظَائِمِ *

Eâdem verò nocte advenit verbum Dei Nathani prophetæ, dixitque ad eum; Dicito Davidi servo meo, Ita præcepit Dominus, Tu ne ædifices domum in qua habitem: Quia nullam inhabitavi domum è quo Israelem eduxi ex Ægypto; sed habitabam in loco quietis, Et in ea ambulabam inter omnes filios Israelis. Num ullum verbum dixi cuiquam ex Judicibus Israelitarum, quos præfeceram ad jus dicendum Israelitis? aut dixi eis, Quare non ædificatis mihi domum ligneam tectum abiegnis? Nunc ergò, sic dicito servo meo Davidi, Ego te assumpsi à sequendis ovibus, ut esses rex super filios Israelis populum meum: Et adfui tibi in omni regione ad quam perrexisti, & exterminavi omnes hostes tuos à conspectu tuo, & comparavi tibi nomen maximum, par nomini magnatum qui sunt in terra. Et locum defigam Israelitis, & collocabo eos ut habitent in eo, nec trepident corda eorum, nec impiè se gerant ut pristino tempore. Et ab eo die quo statui te judicem super Israelitas, simul te liberavi ab omnibus inimicis tuis. Itaque notum facit tibi Dominus te non ædificaturum sibi domum; Sed cùm finierint dies tui, ut occumbas cum patribus tuis, ego post te suscitabo è stirpe tua eum qui futurus est è dorso tuo, ejusque regnum firmabo, Et ipse ædificabit mihi domum, stabiliamque thronum ejus in æternum. Et ego ero illi pater, & ipse erit mihi filius, & beneficia mea non amovebo ab eo, quemadmodum amovi ab aliis. Domui meæ & regno meo præficiam eum in sæcula sempiterna, & thronus regni ejus erit in æternum perennis. Omnia verba ista cùm retulisset Nathan propheta Davidi, Venit David, sedit coram Deo, & ait, Quis ego sum O Domine mi, & quæ domus mea, ut in seculum usque me dilexeris? Minimus (i. indignus) ego sum coram te O Domine Deus, ut multò ante loquaris de domo servi tui, & humano intuitu me respexeris, meque evexeris O Domine dominorum. Tu enim ex qui è tenebris ad lucem producis: Qua ergò de re gloriabitur ante te David? & quasnam tibi laudes aque glorias componat? Tu nosti quid lateat in corde servi tui. Omnigenas autem magnificentias cumulâsti eum,

דברי הימים א: יח

,Israel tuus populus sicut quis Et.nostris aurib' in audivimus quos omnes juxta ,te præter Deus nec ,*tu sicut* non Domine
20 יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ : 21 וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
,terribilia & ,magnitudines ,nomen tibi *ponendum ad* ,populum sibi *redimendum ad* ,Deus perrexit quam terra in una gens
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ הָאֱלֹהִים לִפְדּוֹת לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת וְנוֹרָאוֹת
populum in tibi Israel tuum populum *dedisti* Et .gentes ,Ægypto ex redemisti quem tui populi *facietbus à expellendum ad*
לְנָרֵשׁ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם : 22 וַתִּתֵּן אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם
,tuo servo super es locutus quod verbum ,Domine nunc Et .Deum in eis fuisti Domine tu Et .seculum in usque
עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים : 23 וְעַתָּה יְהוָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ
,seculum in usque tuũ nomen magnificetur & ,permaneat Et .es locutus sicut fac Et .seculũ in usq; confirmetur ej' domo super &
וְעַל־בֵּיתוֹ יֶאֱמַן עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ : 24 וְיֶאֱמַן וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם
tu Etenim *.tuus facies ad* firma tui servi David domus & : Israeli Deus ,Israel Deus exercituum Dominus ,*dicendo*
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית־דָּוִיד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ : 25 כִּי אַתָּה
Domine nunc Et *.tuus facies ad orandum ad* ,tuus servus invenit Ideo .domum ei *ædificandũ ad* ,tui servi autem *revelásti* me' De'
אֱלֹהַי גָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ : 26 וְעַתָּה יְהוָה
,tui servi domui benedicere cœpisti nunc Et .hoc bonum tuo servo super es locutus & : Deus ipse tu
אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים וְתִדַּבֵּר עַל־עַבְדְּךָ הַטּוֹבָה הַזֹּאת : 27 וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ לְבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדֶּךָ
.seculum in benedicta & ,benedixisti Domine tu Quia *.tuus facies ad* seculum in *existendum ad*
לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם :

CAP. XVIII. יח

percussit Et .Peliſtim manu de ejus *filias* & ,Ghath tulit Et .eos humiliavit & ,Peliſtim David percussit & ,*ſic* poſt fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח אֶת־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים : 2 וַיַּךְ אֶת־
ipſum eundo in,Chamath in Sobah regem Hadarhezer David percussit Et .munus deferentes ,David ſervi Moabitæ fuerũt &,Moab
מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָב עֲבָדִים לְדָוִיד נֹשְׂאֵי מִנְחָה : 3 וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה חֲמָתָה בְּלֶכְתּוֹ
millia viginti & ,equites millia ſeptem & ,currus mille eo ab David accepit Et .Perath flumine in ſuã *manum* ſtatuendũ ad
לְהַצִּיב יָדוֹ בִּנְהַר פְּרָת : 4 וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מֵהֶנּוּ אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁבְעַת אַלְפִים פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
juvandum ad ,Darmeſec Aram venit Et .currus centum eo ex reſervavit & ,currum omnem David ſubnervavit & :peditũ virorũ
אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִיד אֶת־כָּל־הָרָכֶב וַיּוֹתֶר מֵהֶנּוּ מֵאָה רָכֶב : 5 וַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר
fuit & ,Darmeſec Aram in David poſuit Et .virorum millia duo & viginti Aram *in* David percuſſit & ,Sobah *regem* Hadarheſer
לְהַדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִיד בַּאֲרַם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ : 6 וַיָּשֶׂם דָּוִיד בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי
clypeos David tulit Et .perrexit *quò* omnibus in David Dominus ſervavit Et .munus deferentes ,ſervi Davidi *Aram*
אֲרָם לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ : 7 וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת שִׁלְטֵי
Hadarhezer urbibus Chun de & Tibchath de Et .Jeruſalaim eos adduxit & : Hadarhezer ſervis ſuper erant qui ,aureos
הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִַם : 8 וּמִטִּבְחַת וּמִכּוּן עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר
.æneа vaſa & ,columnas & ,æneum mare Selomoh fecit *eo in* : valde multum æs David tulit
לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ עָשָׂה שְׁלֹמֹה אֶת־הַיָּם וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֵת כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת :

Verſio VULG. LAT.

Domine, non eſt ſimilis tui : & non eſt alius Deus abſ- 20
que te, ex omnibus, quos audivimus auribus noſtris.
Quis enim eſt alius, ut populus tuus Iſrael, gens una in
terra, ad quam perrexit Deus, ut liberaret, & faceret 21
populum ſibi, & magnitudine ſuâ atque terroribus ejiceret nationes à facie ejus, quem de Ægypto liberârat?
Et poſuiſti populum tuum Iſrael tibi in populum uſque 22
in æternum, & tu, Domine, factus es Deus ejus. Nunc 23
igitur, Domine, ſermo, quem locutus es famulo tuo, &
ſuper domum ejus, confirmetur in perpetuum, & fac ſic-
ut locutus es. Permaneátque & magnificetur nomen 24
tuum uſque in ſempiternum: & dicatur; Dominus exercituum, Deus Iſrael, & domus David ſervi ejus permanens coram eo. Tu enim, Domine Deus meus, reve- 25
lâſti auriculam ſervi tui, ut ædificares ei domum: &
idcircò invenit ſervus tuus fiduciam, ut oret coram te.
Nunc ergò, Domine, tu es Deus: & locutus es ad ſervum 26
tuum tanta beneficia. Et cœpiſti benedicere domui 27
ſervi tui, ut ſit ſemper coram te: te enim, Domine, benedicente, benedicta erit in perpetuum.

CAP. XVIII.

FActum eſt autem poſt hæc, ut percuteret David Phi- 1
liſthiim, & humiliaret eos, et tolleret Geth, et filias
ejus, de manu Philiſthiim, Percuterétque Moab, et 2
fierent Moabitæ ſervi David, offerentes ei munera. Eo 3
tempore percuſſit David etiam Adarezer regem Soba
regionis Hæmath, quando perrexit ut dilataret imperium ſuum uſque ad flumen Euphraten. Cepit ergò 4
David mille quadrigas ej', et ſeptẽ millia equitũ, ac viginti
millia virorũ peditũ, ſubnervavítq; omnes equos curruũ,
exceptis centũ quadrigis, quas reſervavit ſibi. Superve- 5
nit autem et Syrus Damaſcen', ut auxiliũ præberet Adarezer regi Soba: ſed et hujus percuſſit David viginti duo
millia virorum. Et poſuit milites in Damaſco, ut Syria 6
quoque ſerviret ſibi, et offerret munera. Adjuvítque
eum Dominus in cunctis, ad quæ perrexerat. Tulit 7
quoque David pharetras aureas, quas habuerant ſervi
Adarezer, et attulit eas in Jeruſalem. Necnon de The- 8
bath et Chun, urbibus Adarezer, æris plurimum, de
quo fecit Salomon mare æneum, et columnas, et vaſa
ænea.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Indè *autem* nôſti dominorũ Domine, quia 20
non eſt ſimilis tui, neq; eſt Deus niſi tu, juxta omnia quæ audivimus auribus noſtris.
Et quis unquã in terra populus apud te eſt 21
ſicut popul' tuus Iſrael? quos ut ſalvares, apparuiſti de cœlo: quorũ gratiâ calamitates
maximas et horrendas, et flagella graviſſima
fabricâſti contra Ægyptios, quoad educeres
eos è medio eorũ: Et populũ tuũ Iſraelé 22
tibi diſpoſuiſti ut eſſet tibi populus in æva
ſempiterna: & tu Domine, Deum eorum te
reddidiſti. Itaque Domine, verbum quod 23
protuliſti de ſervo tuo deq; filiis dom' ejus,
aſſere in ſempiternum uſque, et fac ut locutus es. Et vera comprobentur opera tua in 24
perpetuũ, nomenq; tuum ſemper glorificetur in orbe: ſintq; dicentes, Dñs potentiſſimus, dominorum Dominus, Deus Iſraelis
eſt: & domus Davidis ſervi tui firma ſit coram te in ſempiternum. Quandoquidem tu 25
Deus meus, ſecretum revelâſti ſervo tuo, &
dixiſti ei; Extrue tibi domum; propterea ſervus tuus animo deſtinavit orationem iſtam
coram te fundere. Denique Domine, tu 26
Deus meus es; & omnia verba tua recta quæ
dixiſti ſervo tuo, ſunt optima. Exhibe te 27
igitur ad benedicendum domui ſervi tui,
ut permaneat coram te in ſeculum ſeculorum: quandoquidem tu Domine, dominorum Domine, locutus es; et ex benedictione
tua benedicuntur dom' juſtorum in perpetuum.

CAP. XVIII.

COntigit his geſtis, ut vaſtaret David 1
Philiſthæos, et peſſumdaret eos, caperetque
David lineam dimenſionis è manu Philiſthæorum: caperet etiam Gath et oppida
ejus parva ipſi adjacentia, à Philiſthæis.
Vaſtavit quoque Moabitas, factique ſunt 2
Moabitæ ſervi tributarii. Præterea interfe- 3
cit David Hadarezerem regem Niſibin,
quum abiit, et in fluvio Euphrate limitem
præſcripſit. Cepitque David ab eo mille 4
currus, et ſeptem millia equitum: et extirpatis David omnibus curribus, reliquit ex
eis centum currus. Cúmque veniſſent cives 5
Adum et Damaſci ad opem ferendam Hadarezeri regi Niſibin, trucidavit David ex
Adumæis viginti duo millia virorum. Et 6
conſtituit David præfectos in Damaſco,
factiq; ſunt Damaſceni ſervi Davidis ferentes
vectigal: & ſervavit Dñs Davidem in omni
loco ad quem perrexit. Accepit autem Da- 7
vid umbulos aureos qui appenſi erant equis
ſervorũ Hadarezeris, et attulit eos in Jeruſalem. Et ex Tebah, et Beruthi civitatibus 8
Hadarezeris accepit David æris quamplurimum, ex quo confecit David mare æneum,
columnas æneas, boves æneos, plurimaque
vaſa ænea.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Κύριε οὐκ ἔστιν ὅμοιός Σοι, καὶ οὐκ (o)ἔστι θεὸς πλὴν Σοῦ, κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν ἐν ὠσὶν ἡμῶν. Καὶ τίς ἔτι ὡς ὁ λαός Σου Ἰσραὴλ (π)ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ὡδήγησεν αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι (ρ)λαὸν ἑαυτῷ, τοῦ θεῖναι ἑαυτῷ ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανὲς, τοῦ ἐκβαλεῖν ἀπὸ προσώπου λαοῦ Σου (σ)οὓς ἐλυτρώσω ἐξ Αἰγύπτου ἔθνη. Καὶ ἔδωκας τὸν λαόν Σου Ἰσραὴλ ἑαυτῷ λαὸν ἕως αἰῶνος, καὶ Σὺ (τ)κύριος ἐγνώσθης αὐτοῖς εἰς θεόν. Καὶ νῦν κύριε ὁ λόγος Σου ὃν ἐλάλησας φῶς τὸν παῖδά Σου καὶ ὅτι τὸν οἶκον αὐτοῦ, πεποίθατε ἕως (υ)αἰῶνος· καὶ ποίησον καθὼς ἐλάλησας, Καὶ πεποίθατε καὶ μεγαλυνθήτω τὸ ὄνομά Σου ἕως αἰῶνος, λεγόντων, Κύριε κύριε παντοκράτωρ (φ)θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ ὁ οἶκος Δαυὶδ παιδός Σου ἀνορθωμένος ἐναντίον Σου. Ὅτι (χ)Σὺ κύριος ὁ θεός μου ἠνοίξας τὸ οὖς τοῦ παιδός Σου (ψ)τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον, διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ παῖς Σου τοῦ προσεύξασθαι κατὰ πρόσωπόν Σου. Καὶ νῦν κύριε Σὺ εἶ αὐτὸς (ω)θεὸς, καὶ ἐλάλησας ὅτι τὸν δοῦλόν Σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα. Καὶ νῦν (α)ἤρξαι τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον τοῦ παιδός Σου, τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐναντίον Σου· ὅτι Σὺ κύριε εὐλόγησας, καὶ εὐλόγησον εἰς τὸν αἰῶνα.

MS. A. (o)ἔστιν πλὴν (π)ἔθνος ὅτι (ρ)ἑαυτῷ λαὸν, τοῦ (σ)οὗ (τ)κύριε αὐτοῖς (υ)αἰῶνος. * (ω)ὁ θεὸς, (α)ἤρξω

Domine, non est similis tibi: & non est Deus præter te, juxta omnia quæcunque audivimus in auribus nostris: Et non est, sicut populus tuus Israel, gens ultrà super terram, quomodò (b) deduxit se Deus ad redimendum populum sibi, ad ponendum sibi nomen magnum, & illustre, ad ejiciendum à facie populi tui quos redemisti ex Ægypto, gentes. Et dedisti populum tuum Israel tibi ipsi populum usque in seculum: & tu Dominus factus es eis in Deum. Et nunc, Domine, verbum tuum, quod locutus es ad puerum tuum, & super domum ejus, fidele sit usque in seculum. Et fac, sicut locutus es: Et fidele sit, & magnificetur nomen tuum usque in seculum, dicentibus; Domine, Domine omnipotens Deus Israel, & domus David pueri tui erecta coram te. Quoniam tu Dominus Deus meus (i) aperuisti aurem pueri tui ad ædificandum ei domum; propter hoc invenit puer tuus deprecari ad faciem tuam. Et nunc, Domine, tu es ipse Deus: & locutus es super servum tuum bona hæc. Et nunc incipe benedicere domum pueri tui, ut sit in seculum coram te. Quoniam tu, Domine, benedixisti, (k) & benedic in seculum.

λεγόντων, (φ)ὁ θεὸς (χ)Σὺ κύριε ἠνοίξας (ψ)οἰκοδομῆσαι

CAP. XVIII.

Et factum est post hæc, & percussit David alienigenas, & fugavit eos, & cepit Geth, & pagos ejus de manu alienigenarum. Et percussit Moab, & fuerunt (a) Moab pueri David, ferentes munera. Et percussit David Adraazar regem Suba (b) Emath, eunte illo statuere manum suam super flumen Euphratem. Et cepit David de eis mille currus, & septem millia equorum, et viginti millia virorum peditum. Et dissolvit David omnes currus: & reliquit ex eis centum currus. Et venit Syrus è Damasco ad auxiliandum Adraazar regi Suba. Et percussit David in Syro viginti & duo millia virorum. Et posuit David præsidium in Syria, quæ ad Damascum: & fuerunt David in pueros ferentes munera. Et salvavit Dominus David in omnibus ad quæ ivit. Et cepit David torques aureos, qui fuerant super pueros Adraazar, & attulit eos in Hierusalem. Et de Matabith, & de electis civitatibus, quæ Adraazar, cepit David æs multum valdè. Ex eo fecit Salomon mare æneum, & columnas, et vasa ænea.

CAP. XVIII.

Et factum est post hæc, percussit David Philistæos, & humiliavit eos, & tulit tributum de manu eorum. Et percussit Moab, & facti sunt servi David, ferentes munera. Et percussit David Adraazar regem Suba Emath, eunte illo ut statueret manum suam super flumen Euphratem. Et percussit David de eis septem millia virorum, & viginti millia peditum. Et dissolvit David omnes currus: & reliquit ex eis centum currus. Et venit Syrus è Damasco ad auxiliandum Adraazar regi Suba. Et percussit David in Syro viginti & duo millia virorum. Et posuit David præsidium in Syria, quæ ad Damascum: & facti sunt David in pueros ferentes munera. Et salvavit Dominus David in omnibus ad quæ ivit. Et cepit David torques aureos, qui fuerant super pueros Adraazar, & attulit eos in Hierusalem. Et de Tebath, & de electis civitatibus, quæ Adraazar, cepit David æs multum valdè. Ex eo fecit Salomon mare æneum, & columnas, et vasa ænea.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

لاني قد عرفت ان ليس مثلك يا رب الارباب ولا اله الا انت كما سمعنا باذاننا * واي شعب مثل
شعبك اسرائيل على الارض * انت جليت من السماء وجيشهم * ومن اجلهم صنعت بالمصريين
ضربات كثيرة حتى جيشهم من بينهم * واعددت لك شعبا اسرائيل ليكون لك شعبا الى
الابد وانت يا رب صرت لهم الها * والان الكلمة التي قلت يا رب على عبدك وعلى بيته
يكون حتى الى الابد ويكون كما قلت * ويتعظم اسمك
الى الابد في الدنيا يا رب يا ضابط الكل ويقولون الرب القوي رب الارباب اله اسرائيل *
وبيت داود عبدك يكون مستقيما قدامك الى الابد * لانك الاله الذي كشف السر
لعبدك * لتبني له بيتا * من اجل هذا طهر عبدك قلبه ليصلي هذه الصلوة قدامك *
* لانك انت الرب * وجميع قولك حق الذي وعدت عبدك بالخيرات * وانا اسألك يا رب ان
تبارك بيت عبدك * وليكن قدامك الى ابد الابدين * لانك انت رب الارباب الذي
باركت * وقلت ان من بركاتك تتبارك بيوت الصالحين الى ابدا *

* الفصل الثامن عشر *

* ومن بعد ذلك اهلك داود الفلسطينيين * واخذ منهم عن ومناها * وابادهم وصاروا
عبيدا لداود يعطوه الخراج * وقتل داود هدد بن عرر ملك نصيبين * حين لم يدع
من يجور نهر الفرات * واخذ داود منه الف مركب * وسبعة الف فارس * وعشرين الف رجل
وحل داود المراكب * واحتبس منها مية مركب * وجاء سيرس ملك دمشق ليعين هدد بن
عرر ملك نصيبين * فقتل داود من رجال سيرس * وهم السريان * اثنين وعشرين الف رجل
* واقام داود العمال والحارس في دار دمشق * وصاروا عبيدا لداود يعطوه الخراج * وكان
الرب يحيي داود من كل موضع يتوجه اليه * واخذ داود صفايح ذهب كانت معلقة
على حيل عبيد هدد بن عرر * واحضرها الى اورشليم * واخذ من حمص وبعلبك صياع
هدد بن عرر نحاسا كثيرا * ومنه صنع داود بحر نحاس * واعمدة نحاس كثيرة جدا *

Quia novi neminem esse tui similem O Domine dominorum, nec esse Deum præter te, quemadmodum percepimus auribus nostris. At quis populus comparetur populo tuo Israeli super terram? Tu de cœlo apparuisti, & liberâsti eos: & propter illos exercuisti in Ægyptios multa flagella, donec evipueris eos è medio illorum. Et parâsti tibi populum Israeliticum, ut esset tibi populus in sempiternum usque, & tu O Domine factus es ipsis Deus. Nunc itaque, verbum quod dixisti O Domine, de servo tuo & de domo ipsius, persistat in æternum usque, & sit ut dixisti. Pateat veritas actionum tuarum in seculum seculorum: & in æternum glorificetur in orbe nomen tuum O Domine omnia tenens: & dicant, Dominus fortis, Dominus dominorum, est Deus Israelis. Domus autem Davidis servi tui, recta semper existat coram te: Quandoquidem tu es Deus qui secretum revelâsti servo tuo de ædificanda ei domo. Hanc ob causam mundavit servus tuus cor suum, ut hujusmodi oratione te deprecaretur. Quia tu Dominus es, & omnia verba tua vera, qui servo tuo bona pollicitus es; Rogo te mi Domine, ut benedicas domum servi tui, & persistat coram te in æterna secula: quoniam tu es, Domine dominorum, qui benedixisti, & asseruisti tuis benedictionibus jugiter esse benedicendas proborum domos.

CAP. XVIII.

Posthæc destruxit David Palæstinos, & cepit ab eis Gazam cum suburbiis ejus. Consumpsit etiam Moabitas, factique sunt servi Davidi, pendentes ei vectigal. Item occidit David Hadadum filium Ezeris, regem Nisibin, quando nemini permittebat trajicere fluvium Euphratem. Cepitque David ab eo mille curus, septem millia equitum, & viginti millia peditum: Et dissolutis David reliquis curribus, reservavit ex eis centum currus. Veniente autem Cyro rege Damasci ut præsidio esset Hadado filio Ezeris regi Nisibin, interfecit David è militibus Cyri, nempe Syris, viginti duo millia virorum. Tum constituit David actores & custodes in urbe Damascena, factique sunt servi Davidis pendentes ei vectigal: & Dominus eripiebat Davidem ex omni loco ad quem pergebat. Abstulit autem David laminas aureas quæ appensæ erant equis servorum Hadadi filii Ezeris, & asportavit eas in Jerusalem. Abstulit etiam ex Hemes & Baalbec oppidis Hadadi filii Ezeris, copiam æris, ex quo confecit David maria ænea, & alia permulta vasa ænea.

דברי הימים א: יט

misit Et .Sobah regis Hadarhezer exercitum omnem David percussisset quòd ,Chamath rex Tohu audivit Et

10 9 וַיִּשְׁמַע תֹּעִו מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָוִיד אֶת־כָּל־חֵיל הֲדַרְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה: וַיִּשְׁלַח אֶת־

,Hadarhezer cum pugnavit quòd eò ,ei benedicendũ ad & ,pacem *ad ei optandum ad* ,David regem ad suũ filium Adoram

הֲדוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לִשְׁאוֹל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַרְעֶזֶר

ipsa Etiam .ænea & ,argentea & aurea vasa omnia & : Hadarhezer erat Tohu bellorum vir quia ; eũ percussit &

וַיִּכֶּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִו הָיָה הֲדַרְעֶזֶר וְכֹל כְּלֵי זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: גַּם־אֹתָם 11

filiis de & ,Moab de & ,Edom de ; gentibus universis ex tulerat quod ,auro & argento cum Domino David rex fecit sanctificare

הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֲדוֹם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי

decim--octo , salis Valle in Edom percussit Serujah filius Absai Et .Hamalec de & ,Pelistim de & ,Hammon

עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק: וַאֲבִשַׁי בֶּן־צְרוּיָה הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר 12

omnibus in David Dominus servavit & : David servi Edomæi omnes fuerunt & ; *præsides* Edom in posuit Et .millia

אָלֶף: וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם נְצִיבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִיד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִיד בְּכֹל 13

Joab Et .suo populo omni justitiam & ,judicium *faciens erat* & ; Israel universum super David Regnavitque .perrexit quæ

אֲשֶׁר הָלָךְ: וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ: וְיוֹאָב 15 14

Ebjathar filius Abimelech & , Achitub filius Sadoc Et .*commemorans* Achilud filius Jehosaphat & ,exercitum super Serujah filius

בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר: וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר 16

.regis manũ ad primi David filii Et .Pelethi &,Cherethi super Jehojadah filius Benaiahu Et .scriba Sausah & ; sacerdotes

כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא סֹפֵר: וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי־דָוִיד הָרִאשֹׁנִים לְיַד הַמֶּלֶךְ: 17

CAP. XIX. יט

Faclam : David Dixitque .eo pro ejus filius regnavit & ,Hammon filiorum rex Nachas est mortuus & ,hæc post fuit Et

2 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ בְּנוֹ תַּחְתָּיו: וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶעֱשֶׂה־

eũ consolandũ ad nuncios David Misitque .misericordiã mecum ejus pater fecit etenim : Nachas filio Chanun cum misericordiã

חֶסֶד עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ

principes dixerunt Et .eum *consolandum ad* ,Chanun ad Hammon filiorum terram in David servi venerunt Et .suo patre super

עַל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִיד אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ: וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי 3

propterea Nonne ? consolantes te ad misit quia ,tuis oculis in tuum patrem David *honorans* Nũquid : Chanun ad Hammon filiorũ

בְנֵי־עַמּוֹן לְחָנוּן הַמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא בַעֲבוּר

,eos rasit &,David servos Chanun tulit Et ? te ad ejus servi venerunt,terram *pedib⁹ lustrandũ ad & subvertendã ad & inquirendũ ad*

לַחְקֹר וְלַהֲפֹךְ וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו אֵלֶיךָ: וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד וַיְנַלַּח 4

.viros *super* David ipsi nunciaverũt & ,abierunt Et .eos dimisit & : *podicem* ad usque mediũ per eorum tunicas præscidit &

וַיְגַלַּח אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֲצִי עַד־הַמַּפְשָׁעָה וַיְשַׁלְּחֵם: וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ לְדָוִיד עַל הָאֲנָשִׁים 5

germinet donec ,Jericho in Manete : rex dixit Et (.valde affecti ignominia viri erant quia) : eorũ occursũ in misit Et

וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד אֲשֶׁר־יַצְמַח

mille Hammon filii & ,Chanun misit & : David cum fœtuissent quòd Hammon filii viderunt Et .revertemini & ,vestra barba

זְקָנְכֶם וְשַׁבְתֶּם: וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם־דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן אֶלֶף 6

.equites & *currum* ,Sobah de &,Mahachah Aram de & ,*Naharaim* Aram de sibi mercede *conducendum ad* ,argenti talenta

כִּכַּר־כֶּסֶף לִשְׂכֹּר לָהֶם מִן־אֲרָם נַהֲרַיִם וּמִן־אֲרָם מַעֲכָה וּמִצּוֹבָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים:

Versio VULG. LAT.

Quod cùm audisset Thou Rex Hemath, percussisse videlicèt David omnem exercitum Adarezer regis Soba, Misit Adoram filium suum ad regem David, ut postularet ab eo pacem, & congratularetur ei, quòd percussisset & expugnâsset Adarezer: adversarius quippè erat Thou Adarezer. Sed & omnia vasa aurea, & argentea, & ænea, consecravit David rex Domino, cum argento & auro, quod tulerat ex universis gentibus, tam de Idumæa, & Moab, & filiis Ammon, quàm de Philisthiim & Amalec. Abisai verò filius Saruiæ percussit Edom in valle Salinarum, decem & octo millia: Et constituit in Edom præsidium, ut serviret Idumæa David: salvavítque Dominus David in cunctis, ad quæ perrexerat. Regnavit ergò David super universum Israel, & faciebat judicium atque justitiam cuncto populo suo. Porrò Ioab filius Saruiæ erat super exercitum, & Josaphat filius Ahilud à commentariis. Sadoc autem filius Achitob, & Ahimelec filius Abiathar, sacerdotes: & Susa, scriba. Banaias quoque filius Joiadæ super legiones Cerethi, & Phelethi: porrò filii David, primi ad manum regis.

9 10 11 12 13 14 15 16 17

CAP. XIX.

ACcidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon, & regnaret filius ejus pro eo. Dixitque David, Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas: præstitit enim mihi pater ejus gratiam. Misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cùm pervenissent in terram filiorum Ammon, ut consolarentur Hanon; Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon; Tu forsitan putas, quòd David honoris causâ in patrem tuum miserit qui consolentur te: nec animadvertis, quòd ut explorent, & investigent, & scrutentur terram tuam, venerint ad te servi ejus. Igitur Hanon pueros David decalvavit, & rasit, & præcidit tunicas eorum à natibus usque ad pedes, & dimisit eos. Qui cùm abiissent, & hoc mandâssent David, misit in occursum eorum, (grandem enim contumeliam sustinuerant,) & præcepit ut manerent in Jericho, donec crescerat barba eorum, & tunc reverterentur. Videntes autem filii Ammon, quòd injuriam fecissent David, tam Hanon, quàm reliquus populus, miserunt mille talenta argenti, ut conducerent sibi de Mesopotamia, & de Syria Maacha, & de Soba, currus & equites.

1 2 3 4 5 6

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Audiens autem Phul rex Antiochenorum, quòd cæde vastâsset David copias Hadarezeris regis Nisibin; Misit Joram filium suum ad regem Davidem, ut precaretur ei salutem, & benediceret ei, quòd cum Hadarezere decertâsset, & percussisset eum: erat enim Hadarezer vir bellicosissimus. Tulerat autem Joram manu suâ, vasa argentea, vasa aurea, & vasa ænea: E quibus etiam *quædam* rex David Domino consecravit unà cum argento & auro q̃ abstulerat ab omnib⁹ gentib⁹ quas subjugârat; ab Adumæis, ab Ammonitis, à Moabitis, à Philisthæis, & ab Amalecitis. Et verò Abisai filius Suriæ, frater Joabi, trucidavit *ex* Adumæis in valle Salis decem & octo millia virorum. Adeoque præfectos constituit David super Adumæos, factique sunt omnes Adumæi servi Davidi: servabat autem Dominus Davidem quocunque proficiscebatur. Itaque regnavit David super totum Israelem, et exercebat David judicium & justitiam in totum populum. Porrò Joab Suriæ filius imperabat universis copiis: Jehosaphat Ahiludis filius erat gubernator: Sadoc filius Ahitobi, & Ahimelech filius Abitharis erant sacerdotes: Saria, scriba: Benaia Jojadai filius præerat sagittariis et fundibulariis: filii verò Davidis erant principes.

9 10 11 12 13 14 15 16 17

CAP. XIX.

COntigit posthæc ut moreretur Nahas rex Ammonitarum, regnaretque post eum Hanon filius ejus. Quare dixit David, Sanè beneficio prosequar Hanonem filium Nahasi, quemadmodum beneficio prosequutus est me pater ejus: misitque David consolatum eum de patre ipsius. Cùm ergò perveniissent servi Davidis in terram Ammonitarum ad Hanonem, ut consolarentur eum; Dixerunt magnates Ammonitarum ad Hanonem dominum suum, Summo quidem prosequebatur honore David patrem tuum dum viveret, ut jam mittat tibi consolatores: animo explorandi urbem, et exitûs aditûsque recognoscendi, misit David servos suos ad nos. Tollens igitur Hanon servos Davidis, rasit dimidias barbas et dimidia capita eorum, et tunicas eorum totondit ad imos usque umbilicos eorum, tum dimisit illos. Quod cùm indicâssent Davidi, misit obviàm viris (erant enim rubore suffusi) et ait illis rex, Manete in Jericho donec repullulent barbæ vestræ, tum revertemini. Videntes autem Ammonitæ se deliquisse in servos Davidis, miserunt Hanon et Ammonitæ ad conducendum sibi mille talentis argenteis ex Aram interamni, ex Haran, è Nisibin, et ex Adum, currus et equites:

1 2 3 4 5 6

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἤκουσε (ι) Θωὰ βασιλεὺς Ἡμὰθ, ὅτι ἐπάταξε Δαυὶδ τὴν πᾶσαν δύναμιν (κ) Ἀδραάζὰρ βασι-
10 λέως Σωβά. Καὶ ἀπέστειλε τὸν (λ) Ἀδωρὰμ υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Δαυὶδ τοῦ ἐρωτῆσαι
αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὑπὲρ οὗ ἐπολέμησε τὸν (μ) Ἀδραάζὰρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν,
11 ὅτι ἀνὴρ πολέμου (ν) Θωὰ ἦν τῷ (ξ) Ἀδραάζάρ. Καὶ πάντα τὰ σκεύη (ο) τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ
ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τῷ κυρίῳ, μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ
χρυσίου οὗ ἔλαβεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, ἐξ Ἰδουμαίας, καὶ Μωὰβ, καὶ ἐξ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἐκ τῶν
12 ἀλλοφύλων, καὶ ἐξ Ἀμαλήκ. Καὶ (π) Ἀβεσὰ υἱὸς Σαρουίας ἐπάταξε τὴν Ἰδουμαίαν ἐν κοιλάδι τῶν
13 ἁλῶν, ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας. Καὶ ἔθετο ἐν τῇ κοιλάδι φυλακὰς, καὶ ἦσαν πάντες οἱ Ἰδουμαῖοι παῖ-
14 δες Δαυίδ. καὶ ἔσωζε κύριος τὸν Δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο. Καὶ ἐβασίλευσε Δαυὶδ ὅλῃ τῇ
15 γῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἦν ποιῶν (ῥ) κρίμα καὶ δικαιοσύνην τῷ παντὶ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας ὅλῃ
16 τῆς στρατιᾶς, καὶ Ἰωσαφὰτ υἱὸς Ἀχιλοὺδ ὁ ὑπομνηματογράφος, Καὶ Σαδὼκ υἱὸς Ἀχιτὼβ καὶ Ἀχιμέ-
17 λεχ υἱὸς Ἀβιαθὰρ (ρ) οἱ ἱερεῖς, καὶ Σουσὰ γραμματεύς, Καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωϊαδὲ ὅλῃ τῇ (σ) Χερεθὶ
καὶ ἐπὶ τῇ Φελεθί· καὶ υἱοὶ Δαυὶδ οἱ πρῶτοι διάδοχοι τοῦ βασιλέως.

MS. A. (ι) Θοῦ (κ) Ἀδραζὰρ (λ) Δωρὰμ (μ) Ἀδραζὰρ, (ν) Θοῦ (ξ) Ἀδραζάρ. (ο) χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ταῦτα ἡγίασεν Δαυὶδ τῷ (π) Ἀ-
βισὰ (ῥ) κρίματα (ρ) ἱερεῖς, (σ) Χορηδὶ καὶ τῇ Φαλεθί·

ΚΕΦ. ιθ'.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἀπέθανε Ναὰς βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀνὰν υἱὸς αὐ-
2 τοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Ποιήσω ἔλεος μετὰ Ἀνὰν υἱοῦ Ναὰς, ὡς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
μετ' ἐμοῦ ἔλεος. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους Δαυὶδ τοῦ παρακαλέσαι αὐτὸν περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἦλ-
3 θον παῖδες Δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν (α) Ἀμμὼν πρὸς Ἀνὰν τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν. Καὶ εἶπον (β) ἄρ-
χοντες υἱῶν Ἀμμὼν πρὸς Ἀνὰν, Μὴ δοξάζων Δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου, ἀπέστειλέ σοι
παρακλήτους; (γ) οὐχὶ, ὅπως ἐξερευνήσωσι τὴν (δ) πόλιν, καὶ τοῦ κατασκοπῆσαι τὴν γῆν ἦλθον παῖδες
4 αὐτοῦ πρὸς σέ; Καὶ ἔλαβεν Ἀνὰν τοὺς παῖδας Δαυὶδ, καὶ ἐξύρησεν αὐτοὺς, καὶ ἀφεῖλε τῶν μα-
νδυῶν αὐτῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῆς ἀναζωλῆς, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς. Καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαι τῷ Δαυὶδ περὶ
5 τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ἠτιμωμένοι σφόδρα. καὶ εἶπεν ὁ βασι-
λεύς, Καθίσατε ἐν Ἰερειχὼ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τὰς τρίχας ὑμῶν, καὶ ἀνακάμψατε. Καὶ ἔδοξε (ε) οἱ
6 υἱοὶ Ἀμμὼν ὅτι ἠσχύνθη λαὸς Δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλεν Ἀνὰν καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν χίλια τάλαντα ἀργυρίου
τοῦ μισθώσασθαι (ζ) ἑαυτοῖς ἐκ Συρίας Μεσοποταμίας καὶ ἐκ Συρίας (η) Μααχὰ καὶ παρὰ Σωβὰλ ἅρμα-
τα καὶ ἱππεῖς.

MS. A. (α) Ἀμμὼν τοῦ (β) οἱ ἄρχοντες Ἀμμὼν (γ) οὐχ ὅπως ἐραυνήσωσιν (δ) πόλιν, τοῦ (ε) υἱοὶ (ζ) αὐτὸς ἐκ (η) Μαχὰ καὶ ἐκ Σεβὰ

Et audivit Thoa rex Emath, quia percussit David omnem virtutem 9
Adraazar regis Suba: Et misit Aduram filium suum ad regem Da- 10
vid ad interrogandum eum, quæ ad pacem, & ad benedicendum eum
pro eo quòd impugnavit Adraazar, & percussit eum: quoniam vir (e)
hostilis Thoa erat ipsi Adraazar. Et omnia vasa aurea, & argentea, & 11
enea, & hæc sanctificavit rex David Domino cum argento, & auro, quod
ceperat ex omnibus gentibus, ex Idumæa, & Moab, & ex filiis Ammon,
& ex alienigenis, & ex Amalec. Et Abesa filius Saruiæ percussit 12
Idumæam in valle Salinarum, octo & decem millia. Et posuit in valle
præsidia: & fuerunt omnes Idumæi pueri David. Et salvavit Domi- 13
nus David in omnibus ad quæ ibat, Et regnavit David super omnem 14
Israel: & erat faciens judicium & justitiam omni populo suo. Et Joab 15
filius Saruiæ super militiam: & Iosaphat filius Achilud à commenta-
riis: Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar sacerdotes: 16
& Susa scriba: E. Banaas filius Joiadæ super Cherethi, & super Phe- 17
lethi. Et filii David primi (d) ministri regis.

CAP. XIX.

1 Et factum est post hæc, mortuus est Naas rex filiorum Ammon: et
regnavit Anan filius ejus pro eo. Et dixit David, Faciam misericor- 2
diam cum Anan filio Naas: sicut fecit pater ejus mecum misericordiam.
Et misit nuntios David ad consolandum eum de patre ejus. Et venerunt
pueri David in terram filiorum Ammon ad Anan ad consolandum eum. 3
Et dixerunt principes filiorum Ammon ad Anan, Nunquid glorificans
David patrem tuũ coram te misit tibi, qui consolentur? Nonne, ut explorent
civitatem, et ad speculandam terram venerunt pueri ejus ad te? Et cepit 4
Anan pueros David, et rasit eos, et abstulit de mantellis eorum dimidium
usque ad (a) tunicam: et dimisit eos. Et venerunt annuntiare David de
viris: et misit in obviàm eis; quia erant inhonorati valdè: et dixit rex; 5
Sedete in Hiericho, donec exeuntur barbæ vestræ: et revertite. Et vi-
derunt filii Ammon, quia confusus est populus David: & misit Anan, et
filii Ammon, mille talenta argenti, ad conducendum mercede sibi è
Syria Mesopotamiæ, & è Syria Maacha, et à Sobal, currus et 6
equites.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وَسَمِعَ فَاوِيلُ مَلِكُ انْطَاكِيَةَ أَنَّ دَاوُدَ أَهْلَكَ جَمِيعَ جُنُودِ هَدَدَ بْنِ عَرَرَ مَلِكِ نَصِيبِينَ *
10 * فَبَعَثَ ابْنَهُ يُورَامَ إِلَى عِنْدِ دَاوُدَ الْمَلِكِ يَسْأَلُهُ الصُّلْحَ وَالسَّلَامَةَ وَأَنْ يُبَارِكَ عَلَيْهِ * مِنْ
أَجْلِ أَنَّهُ حَارَبَ هَدَدَ بْنَ عَرَرَ وَقَتَلَهُ * لِأَنَّهُ كَانَ يُنَاصِبُ هَدَدَ بْنَ عَرَرَ * فَأَقْعَدَ مَعَ يُورَامَ
11 ابْنِهِ الذَّهَبَ * وَالْفِضَّةَ * وَالثِّيَابَ الْمُذَهَّبَاتِ * وَابْنَهُ النُّحَاسَ * وَبِهِمْ قَدَّسَ الْمَلِكُ دَاوُدَ
الرَّبَّ مَعَ الْمَالِ وَالْفِضَّةِ الَّتِي أَخَذَ مِنْ جَمِيعِ الْأُمَمِ الَّذِينَ مَلَكَهُمْ * مِنَ الْأَدُومِيِّينَ *
12 وَمِنَ الْمُوَابِيِّينَ * وَبَنِي عَمُّونَ * وَالْفَلَسْطِينِيِّينَ * وَالْعَمَالِقِيِّينَ * وَأَيْشَايُ أَخُو يُوَابَ
13 قَتَلَ الْأَدُومِيِّينَ بِعَسْكَرٍ صَغِيرٍ * ثَمَانِيَةَ عَشَرَ أَلْفَ رَجُلٍ * وَأَقَامَ دَاوُدُ عَلَى الْأَدُومِيِّينَ
14 مُسَلَّطِينَ وَعُمَّالًا * وَصَارُوا عَبِيدًا لَهُ * وَنَجَّاهُ اللهُ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ يَسِيرُ إِلَيْهِ * وَمَلَكَ
15 عَلَى إِسْرَائِيلَ * وَكَانَ يَعْمَلُ بِالْحَقِّ وَالصِّدْقِ فِي جَمِيعِ شَعْبِهِ * وَكَانَ يُوَابُ بْنُ صُورِيَا
مُسَلَّطًا عَلَى الْجَيْشِ كُلِّهَا * وَيُوسَافَاطُ بْنُ أَخِيلُودَ مُدَبِّرًا * وَصَادُوقُ بْنُ أَخِيطُوبَ
16 وَأَخِيمَلِكُ بْنُ أَبِيثَارَ كَاهِنَيْنِ * وَسَارِيَا الْمُعَلِّمُ * وَبَنُو يُوَيَادَاعَ عَلَى الرُّمَاةِ بِالْقَوْسِ وَالْمِقْلَاعِ *
17 وَبَنُو دَاوُدَ كَانُوا كُبَرَاءَهُمْ *

Cùmque audiisset Phaul rex Antiochiæ interemptos à Davide omnes milites Hadadi filii Ezeris regis Nisibia, Misit 10
filium suũ Joramum ad Davidem regem, fœdera pacemque ab eo postulatum, eique
gratulatum, quòd Hadadum filium Ezeris oppugnâsset & occidisset (erat
enim infensus Hadado filio Ezeris) & cum Joramo filio suo misit aurum, ar-
gentum, vestes auratas, & vasa enea. Et tam his David rex Dominum sancti- 11
ficavit, quàm opibus & argento quod abstulerat ab omnibus gentibus quarum
potitus fuerat, nempe ab Edomæis, à Moabitis, Ammonitis, Philistinis, &
Amalecitis. Porrò Abisai frater Jo- 12
abi exiguo exercitu interfecit Edo-
mæos, nempe decem & octo millia
virorum. Et constituit David super 13
Edomæos, præfectos & actores, fact. que
sunt ei servi: salvabat enim illum Deus
in quocunque loco ad quem pergebat.
Demum regnavit super Israelem, & jus 14
ac veritatem decernebat universo popu-
suo. Joab autem Suriæ filius præerat 15
omnibus copiis: Josaphat Achiludis
filius erat gubernator: Sadoc filius A- 16
chitobi, et Achimelech filius Abiharis,
ambo sacerdotes: Saria, doctor. De-
nique filii Joiadæ præerant jaculantibus 17
arcu et fundâ: filii verò Davidis erant
eorum principes.

* الْفَصْلُ التَّاسِعَ عَشَرَ *

CAP. XIX.

* وَبَعْدَ هٰذَا مَاتَ نَاحَاشُ مَلِكُ بَنِي عَمُّونَ * وَمَلَكَ عَمُّونُ ابْنُهُ * فَقَالَ دَاوُدُ * سَأَصْنَعُ
جَمِيلًا مَعَ عَمُّونَ بْنِ نَاحَاشَ * كَمَا صَنَعَ أَبُوهُ مَعِي مَعْرُوفًا * فَأَرْسَلَ دَاوُدُ عَبِيدًا لِيُعَزِّيَهُ
فِي أَبِيهِ * فَمَضَوْا إِلَيْهِ * فَقَالُوا كُبَرَاءُ بَنِي عَمُّونَ لِعَمُّونَ * أَتُرَى كَانَ دَاوُدُ يُكْرِمُ
أَبَاكَ فِي حَيَاتِهِ * حَتَّى يُنْفِذَ إِلَيْكَ مُعَزِّينَ * لَيْسَ الْأَمْرُ كَذَلِكَ * وَإِنَّمَا بَعَثَ لِيَجُسَّ
الْمَدِينَةَ * وَيَعْرِفَ مَدْخَلَهَا وَمَخْرَجَهَا * فَأَخَذَ عَمُّونُ عَبِيدَ دَاوُدَ * حَلَقَ لِحَاهُمْ * وَخَرَقَ
ثِيَابَهُمْ وَأَرْسَلَهُمْ * فَعَرَفُوا دَاوُدَ بِذَلِكَ * فَبَعَثَ دَاوُدُ لَهُمْ رُسُلًا قَالُوا لَهُمْ * اَلْمَلِكُ يَقُولُ
لَكُمْ * أَقْعُدُوا فِي أَرِيحَا حَتَّى تَنْبُتَ لِحَاكُمْ * وَتَدْخُلُونَ الْمَدِينَةَ * ثُمَّ رَأَى بَنُو عَمُّونَ أَنَّهُمْ
قَدْ أَخْطَأُوا إِلَى عَبِيدِ دَاوُدَ * فَبَعَثَ عَمُّونُ أَلْفَ بَدْرٍ إِلَى أَرَامِ نَهْرَيْمَ * وَإِلَى مَلِكِ حَرَّانَ * وَإِلَى
نَصِيبِينَ وَأَدُومَ *

Postìnec mortuo Nahasso rege Ammoni- 1
tarum, et Ammone filio ejus regnum oc-
cupante, Dixit David, Beneficio utar 2
erga Ammonem filium Nahasi, quemad-
modum usus est pater ejus erga me be-
neficio. Quapropter misit David servos
suos ut consolarentur eum de patre
ipsius; qui cùm adissent illum, Dixerunt 3
magnates Ammonitarum ad Ammo-
nem, Putásne Davidem adeò honorásse pa-
trem tuum dum viveret, ut mitteret ad
te consolatores? non ita se res habet;
imò verò misit exploratum urbem, et
cognitum ingressum et egressum ejus.
Quæ accipiens Ammon servos Da- 4
vidis, rasit barbas eorum, et laceravit vestes
eorum, et amandavit illos. Quod 5
cùm significássent Davidi, misit ad eos
David legatos qui dixerunt eis, Regis
mandatum est ut maneatis in Jericho
donec renascantur barbæ vestræ, tum
urbem ingrediamini. Deinde animad- 6
vertentibus Ammonitis injuriam se intu-
lisse servis Davidis, misit Ammon cen-
tum talenta ad Aram-naharaim, ad
regem Harran, ad Nisibin, et E-
dom;

דברי הימים א: כ

sunt castrametati & venerunt Et .ejus populum & ,Mahachah regem & ,curruum millia triginta & duo sibi mercede conduxerũt Et

7 וישכרו להם שנים ושלשים אלף רכב ואת־מלך מעכה ויבאו ויחנו
& ,Joab misit &,David audivit Et .bellum ad venerunt &,suis urbibus de sunt congregati Hammon filii Et .Medba *faciei ad*

לפני מידבא ובני עמון נאספו מעריהם ויבאו למלחמה: וישמע דויד וישלח את־יואב ואת
seorsum venerunt qui reges & : urbis *ostio* prælium disposuerunt & ,Hammon filii sunt egressi Et. fortium exercitum omnem

כל־צבא הגבורים: ויצאו בני עמון ויערכו מלחמה פתח העיר והמלכים אשר באו לבדם
aciem direxit &,Israel in *electo omni* ex elegit & ; retrò & *facies se ad* prælii facies esset quòd ,Joab vidit Et .agro in

בשדה: וירא יואב כי היתה פני־המלחמה אליו פנים ואחור ויבחר מכל־בחור בישראל ויערך
.Hammon filiorum occursum in aciem direxerunt & ,sui fratris Abisai manu in dedit populi residuum Et .Aram occursum in

לקראת ארם: ואת יתר העם נתן ביד אבשי אחיו ויערכו לקראת בני עמון:
.te servabo & ,te *præ* fuerint *fortes* Hammon filii si Et .salutem in mihi eris & , Aram me *præ* fuerit *fortis* Si :Dixitque

ויאמר אם־תחזק ממני ארם והיית לי לתשועה ואם־בני עמון יחזקו ממך והושעתיך:
.faciat suis oculis in bonum Dominus Et .nostri Dei urbibus pro & ,nostro populo pro confortemur & ,Confortare

חזק ונתחזקה בעד־עמנו ובעד ערי אלהינו ויהוה הטוב בעיניו יעשה:
quòd viderũt Hammon filii Et .ejus *faciebm* à fugerũt & :prælium in Aram *facies ad* ,eo cum qui populus & ,Joab appropinquavit Et

ויגש יואב והעם אשר־עמו לפני ארם למלחמה וינוסו מפניו: ובני עמון ראו כי־ 14 15
vidit Et .Jerusalaim Joab est ingressus Et .civitatẽ sunt ingressi &,ejus fratris Abisai *faciebm* à ipsi etiam fugerunt & ,Aram fugisset

נס ארם וינוסו גם־הם מפני אבשי אחיו ויבאו העירה ויבא יואב וירושלם: וירא 16
Sophach & : flumen trans qui *Aram* eduxerunt & ,nuncios miserunt & , Israel *facies ad* essent cæsi quòd , *Aram*

ארם כי נגפו לפני ישראל וישלחו מלאכים ויוציאו את־ארם אשר מעבר הנהר ושופך
, Jarden transivit & , Israel omnem congregavit & ,Davidi est nunciatum Et .eos ante Hadarhezer exercitus princeps

שר־צבא הדרעזר לפניהם: ויגד לדויד ויאסף את־כל־ישראל ויעבר הירדן 17
fugit Et .eo cum pugnaverũt & ,prælium in Aram occursum in David aciem direxit Et .eos contra aciem direxit & ,eos ad venit &

ויבא אלהם ויערך דויד לקראת ארם וילחמו עמו: וינס 18
& ; peditum virorũ millia quadraginta & ,curruum millia septem Aram de David occidit Et .Israel *faciebus* à Aram

ארם מלפני ישראל ויהרג דויד מארם שבעת אלפים רכב וארבעים אלף איש רגלי ואת
cum fecerunt pacem & , Israel *facies ad* essent cæsi quòd ,Hadarhezer servi viderunt Et .interemit exercitus principem Sophach

שופך שר־הצבא המית: וירא עבדי הדרעזר כי נגפו לפני ישראל וישלימו עם־ 19
.ultrà Hammon filios servare Aram noluit Et .ei servierunt & ,David

דויד ויעבדהו ולא־אבה ארם להושיע את־בני עמון עוד:

CAP. XX. כ

, terram *corrupit* & ,militiæ robur Joab duxit & , reges *egrediendi* tempore , anni reversionis tempore fuit Et

1 ויהי לערת השנה לעת צאת המלכים וינהג יואב את־חיל הצבא וישחת את־ארץ
.eam destruxit &,Rabbah Joab percussit Et .Jerusalaim in *manens* David & :Rabbah obsedit & ,venit & ; Hammon filiorũ

בני־עמון ויבא ויצר את־רבה ודויד ישב בירושלם ויך יואב את־רבה ויהרסה:
: preciosum lapidem ea in & ,auri talenti pondus *eam* invenit & : ejus capite *desuper* eorum regis coronam David tulit Et

2 ויקח דויד את־עטרת מלכם מעל ראשו וימצא־ משקל ככר־זהב ובו־ אבן יקרה
.valde *multum* eduxit urbis *stolium* & : David caput supra fuit &

ותהי על־ראש דויד ושלל העיר הוציא הרבה מאד:

Versio VULG. LAT.

Conduxerúntque triginta duo millia curruum, & regem Maacha cum populo ejus. Qui cùm venissent, castrametati sunt è regione Medaba. Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis, venerunt ad bellum. Quod cùm audisset David, misit Joab, & omnem exercitum virorum fortium: Egressíque filii Ammon, direxerunt aciem juxta portam civitatis: reges autem, qui ad auxilium ejus venerant, separatim in agro steterunt. Igitur Joab, intelligens bellum ex adverso & post tergum contra se fieri, elegit viros fortissimos de universo Israel, & perrexit contra Syrum. Reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui: & perrexerunt contra filios Ammon. Dixítque; Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si autem superaverint te filii Ammon, ero tibi in præsidium. Confortare: et agamus viriliter pro populo nostro, & pro urbibus Dei nostri: Dominus autem, quod in conspectu suo bonum est, faciet. Perrexit ergò Joab, & populus qui cum eo erat, contra Syrum ad prælium: & fugavit eos. Porrò filii Ammon videntes quòd fugissent Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem ejus, & ingressi sunt civitatem, reversúsque est etiam Joab in Jerusalem. Videns autem Syrus quòd cecidisset coram Israel, misit nuntios, & adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: Sophach autem princeps militiæ Adarezer, erat dux eorum. Quod cùm nuntiatum esset David, congregavit universum Israel, & transivit Jordanem, irruítque in eos, & direxit ex adverso aciem, illis contrà pugnantibus. Fûgit autem Syrus Israel: & interfecit David de Syris septem millia curruum, & quadraginta millia peditum, et Sophach exercitús principem. Videntes autem servi Adarezer se ab Israel esse superatos, transfugerunt ad David, & servierunt ei: noluítque ultrà Syria auxílium præbere filiis Ammon.

CAP. XX.

FActum est autem post anni circulum, eo tempore, quo solent reges ad bella procedere, congregavit Joab exercitum, et robur militiæ, et vastavit terram filiorum Ammon; perrexítque et obsedit Rabba: porrò David manebat in Jerusalem, quando Joab percussit Rabba, et destruxit eam. Tulit autem David coronam Melchom de capite ejus, et invenit in ea auri pondo talentum, et pretiosíssimas gemmas, fecítque sibi indè diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ... Et conduxerunt sibi triginta duo millia equitum, & regem Haran, regem Adum, regem Aram interamnis, et regem Nisibin, cum exercitibus eorum: qui venientes castrametati sunt ante Madabam: Ammonitæ quoq; congregati sunt de civitatibus suis, & venerunt ad prælium. David his auditis, misit Joabum & omnes copias strenuissimorum. Et Ammonitæ quidem aciem instruxerunt ante portam: illi verò reges, tam ipsi quàm exercitus eorũ, castra habebant seorsim in campis. Animadvertens autem Joab validum esse contra se prælió à fronte & à tergo, selegit sibi ex omnibus robustissimis Israelis, & bellú instruxit adversùs Adumæos: Reliquum verò populum commisit Abisaio fratri suo, qui *aciem* instruxit adversùs Ammonitas. Et ait illi, Si validiores me fuerint Adumæi, venies ut eripias me: sin Ammonitæ validiores te fuerint, veniam, & eripiam te ab eis: Forti sis animo, et prævalebis eis: pro populo nostro, et pro civitatib⁹ Dei *res agitur*: cæterùm Dñs faciat q̃ bonum sibi videbitur. Itaq; accedente Joabo & populo quem secum habebat, ut dimicaret adversùs Adumæos, fugerunt à conspectu illius. Et Ammonitæ videntes quòd terga dedissent Adumæi, fugerunt ipsi quoq; à conspectu Abisai fratris illius, & recepe-

1 ... runt se in urbem: Joab autem reversus est Jerosolymam. Sed videntes Adumæi fractos se esse corã Israelitis, miserunt nuntios, & eduxerunt Adumæos qui erant trans flumen, & venerunt in Hilam, Seboch Hadarezeris militiæ duce eos præcedente. Hoc cùm nuntiatũ esset Davidi, congregavit universum Israelé, & venit ad eos, & instructâ David contra Adumæos acie, prælioque cum eis commisso; Fugerunt Adumæi à conspectu Israelitarum: interfecitq; David ex Adumæis septem millia curruum, et quatuor millia virorum peditum: et Seboch dux militiæ Hadarezeris fuit ibidem occisus. Quare videntes servi Hadarezeris fractos se esse corã Israelitis, man⁹ dedére Davidi, et obsequium præstiterunt ei: nec voluerunt Adumæi auxilio esse ampliùs Ammonitis.

CAP. XX.

COntigit autẽ anno sequenti, sub id temp⁹ quo solent reges egredi, et coactis Joab copiis veniret & castrametaretur adversùs terram Ammonitarũ, & concluderet illã. Tũ obsedit Rabath urbẽ illorũ maximam (Davide interim Jerosolymis sedente) tandem cepit Joab Rabath urbẽ illorum, eamq; funditùs evertit. Porrò David accepit coronam regis eorũ de capite ej⁹, eâq; ponderatâ, invenit in ea pondus talenti aurei; erant etiam in ea gemmæ optimæ: & imposuit eam David capiti suo: prædã quoq; urbis quamplurimã asportavit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐμισθώσαντο ἑαυτοῖς δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδας ἁρμάτων, καὶ τὸν βασιλέα (ϑ) Μααχὰ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ· καὶ ἦλθον καὶ παρενέβαλον κατέναντι (ι) Μηδαβά. καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ζωηχθησαν ἀπ᾽ πόλεων αὐτῶν, καὶ ἦλθον εἰς τὸ πολεμῆσαι. Καὶ ἤκουσε Δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλε τὸν Ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τ στρατιὰν τῶν δυνατῶν. Καὶ ἐξῆλθον (κ) οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ παρετάξαντο εἰς πόλεμον παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως. καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ ἐλθόντες παρενέβαλον καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ εἶδεν Ἰωὰβ ὅτι (λ) γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι τῆ πολεμίᾳ πρὸς αὐτὸν κ τ πρόσωπον καὶ ὀξόπιθε, καὶ ἐξῃρέατο ἐκ παντὸς (μ) νεανίου ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ παρετάξαντο ἐναντίον τῆ Σύρᾳ. Καὶ τὸ κατάλοιπον τ λαοῦ ἔδωκαν ἐν χειρὶ (ν) Ἀβεσσαὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ (ξ) παρετάξαντο ἐξεναντίας υἱῶν Ἀμμών. Καὶ εἶπεν, Ἐὰν (ῆ) κρατήσῃ μου ὑπὲρ ἐμὲ ὁ Σύρ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν· καὶ ἐὰν (ο) οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν κρατήσωσιν ὑπὲρ σὲ, καὶ σώσω σε. Ἀνδρίζου, καὶ ἐνισχύσωμεν ὑπὲρ τῆ λαοῦ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν πόλεων τῆ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κύριος τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιήσῃ. Καὶ παρετάξατο Ἰωὰβ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ᾽ αὐτοῦ πρὸς τοὺς Σύρους εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγον (π) ἀπ᾽ αὐτῶν. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν εἶδον ὅτι ἔφυγον (ρ) οἱ Σύροι, καὶ ἔφυγον καὶ αὐτοὶ ἀπὸ (σ) προσώπου Ἀβεσσαὶ, καὶ ἀπὸ προσώπου Ἰωὰβ τῆ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ (τ) ἦλθον εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἦλθεν Ἰωὰβ εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ εἶδεν (υ) ὁ Σύρ ὅτι ἐξεπόνεσθε αὐτὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους· καὶ ἐξήγαγον τὸν Σύρον ὁπ τῆ πέραν τῆ ποταμοῦ, καὶ (φ) Σωφὰχ ἀρχιστράτηγ δυνάμεως (χ) Ἀδραζὰρ ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ, καὶ ζυνήγαγε τὸν πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διέβη τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ παρετάξατο (ψ) ἐπ᾽ αὐτούς· καὶ παρετάσσετο Δαυὶδ ἐξεναντίας τῆ (ω) Σύρου εἰς πόλεμον, καὶ ἐπολέμησαν αὐτόν. Καὶ ἔφυγε Σύρ ἀπὸ (α) προσώπου Ἰσραήλ. καὶ ἀπέκτεινε Δαυὶδ ἀπὸ Σύρ ἑπτὰ χιλιάδας ἁρμάτων, καὶ (β) τεσσεράκοντα χιλιάδας πεζῶν, καὶ τὸν (γ) Σωφὰθ ἀρχιστράτηγον δυνάμεως (δ) ἀπέκτεινε. Καὶ εἶδον παῖδες (ε) Ἀδραζὰρ ὅτι ἐπτοήθησαν ἀπὸ προσώπου Ἰσραὴλ, καὶ διέστειλε μ Δαυὶδ, καὶ ἐβοήθησαν αὐτῷ· καὶ οὐκ ἠθέλησε Σύρ τ βοηθῆσαι τοῖς υἱοῖς Ἀμμὼν ἔτι.

MS.A. (ϑ) Μωχὰ (ι) τῆ Μηδαβά. καὶ υἱοὶ (κ) υἱοὶ (λ) γέγοναν (μ) νεανίου Ἰσραὴλ, καὶ παρετάξαντο (ν) Ἀβεσσὰ (ξ) παρετάξαντο (ῆ) κρατήσῃ (ο) υἱοὶ (π) ἀπ᾽ αὐτῆ. (ρ) Σύροι, (σ) προσώπου Ἰωὰβ, καὶ ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσὰ τ ἀδελφοῦ (τ) εἰσῆλθον (υ) Σύρ (φ) Σωφὰχ (χ) Ἀδερζὰξ (ψ) πρὸς αὐτούς (ω) Σύρῳ, καὶ ἐπολέμησιν (α) προσώπου Δαυίδ. καὶ (β) πεντεράκοντα (γ) Σωζὰχ τὸν ἀρχιστράτηγον (δ) ἀπέκτειναν. (ε) Ἀδραζὰξ

ΚΕΦ. κ'.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἔτει ἐν τῇ ἐξόδῳ τῶν βασιλέων, καὶ ἤγαγε Ἰωὰβ πᾶσαν τὴν δύναμιν τ στρατιᾶς, καὶ ἔφθειραν τὴν χώραν υἱῶν Ἀμμών. καὶ (α) ἦλθε καὶ ἐπολιόρκησε τ (β) Ραββά· καὶ Δαυὶδ (γ) ἐκάθισεν ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ ἐπάταξεν Ἰωὰβ τ (δ) Ραββὰ, καὶ καθέσκαψεν αὐτήν. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὸν στέφανον Μολχὸμ (ε) τῆ βασιλέως αὐτῶν ἀπὸ τ κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εὗρεν ὁ σταθμὸς αὐτῆ τάλαντον χρυσίου, καὶ ἐν αὐτῷ λίθος τίμιος, καὶ ἦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Δαυίδ· καὶ σκῦλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα.

MS.A. (α) ἦλθαν καὶ πολιόρκησε (β) Ραββάθ· (γ) ἐκάθητο (δ) Ραββὰθ, (ε) βασιλέως

Et mercede conduxerunt sibi duo & triginta millia curruum, & regem Miacha, & populum ejus. Et venerunt, & castrametati sunt è regione Medaba. Et filii Ammon congregati sunt ex civitatibus suis: & venerunt ad bellandum. Et audivit David, & misit Joab, & omnem militiam potentium. Et exierunt filii Ammon: & aciem instruunt in prælium apud portã civitatis. Et reges, qui venerant, castrametati sũt per se in campo. Et vidit Joab, quia facti sũt adversis facieb' ad prælianda adversùs se ad faciẽ, et à tergo: et elegit ex omni juvene ex Israel: et (b) iciem struxerũt adversùs Syriã: Et residuũ populi dedit in manu Abesai fratris sui: et (c) struxerunt aciem ex adverso filiorũ Ammon. Et dixit; Si invaluerit super me Syrus; & eris mihi in salutem: & si filii Ammon invaluerint super te; & salvabo te. Viriliter age: & confortemur pro populo nostro, & pro civitatibus Dei nostri: & Dominus, quod bonum in oculis suis, faciet. Et aciem struxit Joab, & populus, qui cum eo, contra Syros in prælium: & fugerunt ab eis. Et filii Ammon viderunt, quia fugerunt Syri: et fugerunt etiam ipsi à facie Abesai, (d) et à facie Joab fratris ejus: et venerunt in civitatem. Et venit Joab in Hierusalem. Et vidit Syrus quia fugavit eum Israel: & misit nuntios, et eduxerunt Syrum de trans flumine: et Sophath princeps militiæ virtutis Adraazar ante eos. Et annuntiatum est David: et congregavit omnem Israel: et transivit Jordanem, et venit super eos: et instruxit aciem super eos. Et struit aciem David ex adverso Syri in prælium: (e) et impugnaverunt eum. Et fugit Syrus à facie Israel: & occidit David de Syro septem millia curruum, & quadraginta millia peditum: & Sophath principem militiæ virtutis interfecit. Et viderunt pueri Adraazar, quia ceciderunt à facie Israel: & disposuerunt cum David, et servierunt ei. Et noluit Syrus auxiliari filiis Ammon ultrà.

CAP. XX.

Et factum est in sequenti anno in exitu regum, et duxit Joab omnem virtutem militiæ, et corruperunt regionem filiorum Ammon. Et venit, et obsedit Rabba. Et David sedit in Hierusalem. Et percussit Joab Rabba, et diruit eam. Et cepit David coronam (a) Molchom regis eorum de capite ejus: et inventum est pondus ejus talentum auri: et in ea lapis pretiosus: et fuit super caput David. Et spolia civitatis extulit multa valdè:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * يكتروا لهم مراكب وفرسانا اثنين وثلاثين الفا * واجتمعوا جميعهم الي بني عمون * وجاؤا
8 الي الحرب * وسمع داود بذلك * فارسل يوآب بن صوريا * وساير الاجناد الجبابرة * وخرج بنو
9 عمون وصنعوا الحرب قدام باب المدينة * وساير الملوك واجنادهم كانوا جلوسا معهم وحدهم في
10 الحقل * فنظر يوآب ان الحرب قد اشتد عليه * فانتقي له من كل رجال اسرائيل * وصنع
11 الحرب حذاء ادوم * ودفع بقية العسكر لابيشاي اخيه * ونصب الحرب مع بني عمون * وقال
12 لاخيه ابيشاي * ان اشتد الحرب علي نحي وبعيني * وان اشتد عليك حيث اليك * ويشتد
13 وبحارب لاجل قومنا وضياع الهنا * والله يصنع ما يعلم انه الصلاح * ويقدم يوآب والشعب
14 الذين معه لمحاربة الادوميين * وهربوا من قدامه * ولما راوا بنو عمون انه قد هرب
15 الادوميون * هربوا هم ايضا من قدام ابيشاي اخيه وعادا الي الصيعة * ورجع يوآب الي
16 يروسليم * فلما راوا الادوميون انهم قد تبددوا قدام بني اسرائيل * بعثوا الرسل واحرجوا
17 الادوميين الذين في عدوة النهر * وجاؤا الي حيلام * وسفح رييس عسكر هدد بن عرر
قدامهم * وعرفوا داود بذلك * فجمع ساير اسرائيل وعدا الاردن وجاء عليهم * واجمع
18 العسكريون بين يدي الادوميين وحاربهم * فهربوا من بين يديه * وقتل منهم سبعة
19 الف مركب * واربعين الف رجل * وقتل سفح رييس عسكر هدد بن عرر * فلما نظروا
عبيك دلك تعبدوا لداود * ولم ترجع الادوميون لمعونة بني عمون *

* الفصل العسرون *

1 * وفي تاني سنة في زمان خروج الملوك * جمع يوآب العساكر كلها * واهلك ارض عمون *
وجلس علي مدينتهم الكبيرة * وداود جالس في يروسليم * فملك يوآب مدينتهم واخربها
2 * واخذ داود تاج ملكهم عن علي راسه * وكان وزنه قنطار ذهب * وكان فيه جواهر
فاخرة لا تعرف قيمتها * فتركه داود علي راسه والسبي الذي احاز من المدينة
كان عظيما *

ut conducerent sibi currum et equitum triginta duo millia: qui omnes Ammonitis adstipati venerunt ad bellum. Hæc à Davide auditis, expedivit Joabum filium Suriæ cum robustissimis quibusque militibus. Prodeuntes igitur Ammonitæ disposuêre bellum ante portam urbis, reliqui autem reges cum suis copiis castrametati sunt non procul ab eis seorsim in campo. Videns autem Joab urgeri se bello, delegit sibi quosdam ex omnibus viris Israelitis, aciemque composuit è regione Edomæorum: Reliquum verò exercitum tradidit Abisaio fratri suo, qui pugnam conseruit cum Ammonitis. Dixerat autem fratri suo Abisaio, Si bello premar, adesto in subsidium meum: sin tu premaris, adero tibi. Cæterùm forti animo simus, & pugnemus pro gente nostra, & civitatibus Dei nostri: faciatque Deus quod expedire noverit. Tum accedente Joabo & populo qui erat cum ipso, ad certamen cum Edomæis committendum, eo conspecto fugerunt. Iidemque videntes Ammonitæ terga vertisse Edomæos, fugerunt ipsi quoque à conspectu Abisai fratris ejus, reversique sunt in urbem: Joab autem reversus est Ierosolymam. Videntes Edomæi se dispersos ante Israelitas, missis nuntiis evocârunt Edomæos qui erant citra fluvium, tum venerunt ad Hilam, Sebcho duce militiæ Hadadi filii Ezeris eos præcedente. Quod cùm significatum esset Davidi, collegit omnes Israelitas, & trajecto Jordane processit adversùs eos: & compositis militibus ex adverso Edomæorum, manuque cum eis conserta, Fugerunt à conspectu ejus: peremitque ex eis septem millia curruum, & quadraginta millia peditum; & occidit Sebchum ducem exercitûs Hadadi filii Ezeris. Hujus servi cùm id vidissent, subdidêre se Davidi, nullamque imposterum Edomæi opem tulerunt Ammonitis.

CAP. XX.

Anno secundo, tempore egressûs regum, congregavit Joab omnes exercitus, & destruxit terram Ammonitarum, obseditque urbem illorum maximam, Davide Ierosolymis interim sedente: Cùmque potitus esset Joab urbis eorum, & evertisset eam; Tollens David diadema Melechi dei ipsorum ex ejus capite (erat autem centum librarum auri pondo, præstantissimus & ignoti pretii conserta gemmis) imposuit David capiti suo. Spolia quæ diripuit ex urbe, fuerunt opima:

דברי הימים א: כא

urbibus universis David fecit sic Et .ferris in & ,ferreis *tribulis* in & ,serra in serravit & ,eduxit ,ea in qui populum Et

3 ואת־העם אשר־בה הוציא וישר במגרה ובחריצי הברזל ובמגרות וכן יעשה דויד לכל ערי
cum Ghezer in bellum stetit & ,postea fuit Et .Jerusalaim populus omnis & ,David est reversus & : Hammon filiorum

4 בני־עמון וישב דויד וכל־העם ירושלם: ויהי אחרי־כן ותעמד מלחמה בגזר עם
cum bellum adhuc fuit Et .sunt humiliati & ,*gigantis* natis de Sippai Chusathites Sibbechai percussit Tunc .Philistim

5 פלשתים או הכה סבכי החשתי את־ספי מילידי הרפא ויכנעו: ותהי־עוד מלחמה את־
liciatorium velut ejus hastæ lignum & :Ghittæum Gholiath fratrem Lachmi Jahir filius Elchanan percussit & ,Philistim

פלשתים ויך אלחנן בן־יעור את־לחמי אחי גלית הגתי ועץ חניתו כמנור
ipse etiam Et .quatuor & viginti ,sex & sex ejus digiti & ,mensuræ vir erat & ,Ghath in bellum adhuc fuit Et .texentiũ

6 ארגים: ותהי־עוד מלחמה בגת ויהי־איש מדה ואצבעתיו ששׁ־ששׁ עשרים וארבע גם־הוא
sunt nati Isti .David fratris Simha filius Jehonathan eum percussit & : Israel probris afficiebat Et .Rapha ipsi erat natus

8 7 נולד להרפא: ויחרף את־ישראל ויכהו יהונתן בן־שמעא אחי דויד: אלה נולדו
.ejus servorum manum per & ,David manum per ceciderunt Et .Ghath in Rapha ipsi

להרפא בגת ויפלו ביד־דויד וביד־עבדיו:

CAP. XXI. כא

principes ad & ,Joab ad David Dixitque .Israel *numerandum ad* David incitavit & ; Israel contra *satan* stetit Et

2 1 ויעמד שטן על־ישראל ויסת את־דויד למנות את־ישראל: ויאמר דויד אל־יואב ואל־שרי
: Joab Dixitque .eorũ numerum sciam ut ,me ad afferte &: Dan ad usq; & Sebah--Beer à Israel numerate ,Ite :populi

3 העם לכו ספרו את־ישראל מבאר שבע ועד־דן והביאו אלי ואדעה את־מספרם: ויאמר יואב
quid ut ? *servos in* meo domino ipsi omnes rex mi dñe non Nunquid .vicibus centum *ipsi* sicut suo populo *super* Dominus Addat

יוסף יהוה על־עמו כהם מאה פעמים הלא אדני המלך כלם לאדני לעברים למה
,Joab est egressus Et .Joab *super* prævaluit regis verbum Et ? Israeli delictum ad erit quid ut ? meus dñs hoc *quæret*

4 יבקש זאת אדני למה יהיה לאשמה לישראל: ודבר־המלך חזק על־יואב ויצא יואב
omnis fuit Et .David *ad* populi *census* numerum Joab Dedítque .Jerusalaim venit & ,Israel universum per ambulavit &

5 ויתהלך בכל־ישראל ויבא ירושלם: ויתן יואב את־מספר מפקד העם אל־דויד ויהי כל־
educentiũ virorũ millia septuaginta & quadringenta Jehudah Et .gladiũ *educentis viri* millia centum & ,millia mille Israel

ישראל אלף אלפים ומאה אלף איש שלף חרב ויהודה ארבע מאות ושבעים אלף איש שלף
oculis in *fuit malum* Et .Joab ipsi regis verbum fuit abominabile quia :eorũ medio in *recensuit* non Binjamin & Levi Et .gladiũ

6 חרב: ולוי ובנימן לא פקד בתוכם כי־נתעב דבר־המלך את־יואב: וירע בעיני
feci quia ,valde Peccavi : Deum ad David Dixitque .Israel percussit & : hoc verbum *super* Dei

7 האלהים על־הדבר הזה ויך את־ישראל: ויאמר דויד אל־האלהים חטאתי מאד אשר עשיתי את־
Ghad ad Dominus est locutus Et .valde egi insipienter quia ,tui servi iniquitatem obsecro fac transire nunc & : hanc rem

8 הדבר הזה ועתה העבר־נא את־עון עבדך כי נסכלתי מאד: וידבר יהוה אל־גד
tibi elige :te super *extendens* ego Tria : Dominus dixit Sic :dicendo ,David ad *loquêris* & ,Vade : dicendo David videntem

9 חוזה דויד לאמר: לך ודברת אל־דויד לאמר כה אמר יהוה שלוש אני נטה עליך בחר־לך
.tibi Recipe ,Dominus dixit Sic : ei dixitque ,David ad Ghad venit Et .tibi faciam & ,his ex unum

10 אחת מהנה ואעשה־לך: ויבא גד אל־דויד ויאמר לו כה־אמר יהוה קבל־לך:

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ... ...

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ (ζ) ἐξήγαγε, καὶ διέπρισε πρίσαι, καὶ ἐν Χερπάνοις (η) Χιδηρεῖς, καὶ ἐν διαπέλεκεσι καὶ οὕτως ἐποίησε Δαυὶδ (θ) πᾶσιν υἱοῖς Ἀμμών. καὶ ἀνέστρεψε Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς 4 αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν Γαζὲρ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· τότε ἐπάταξε (ι) Σοβοχαὶ Σωσαθὶ τὸν Σαφοὺτ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γιγάντων, καὶ ἐταπείνωσεν 5 αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν Ἐλεανὰν υἱὸς (κ) Ἰαὶρ τὸν Λαχμὶ ἀδελφὸν Γολιὰθ τοῦ (λ) Γετθαίου, καὶ ξύλον δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων. Καὶ ἐγέ- 6 νετο ἔτι πόλεμος ἐν Γὲθ, καὶ ἦν ἀνὴρ ὑπερμεγέθης, καὶ δάκτυλοι αὐτοῦ ἓξ καὶ ἓξ, εἰκοσιτέσσαρες, καὶ 7 οὗτος ἐγεννήθη τοῖς γίγασι. Καὶ ὠνείδισε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωνάθαν υἱὸς (μ) Σαμαὰ ἀδελφὸς Δαυίδ. οὗτοι (ν) ἐγένοντο τῷ Ῥαφὰ ἐν Γὲθ, πάντες ἦσαν τέσσαρες γίγαντες, καὶ (ξ) ἔπεσαν ἐν χειρὶ Δαυὶδ, καὶ ἐν χειρὶ παίδων αὐτοῦ.

MS. A. (ζ) ἐξιώσεγκεν, (η) Χιδηρεῖς· καὶ οὕτως (θ) πᾶσιν ταῖς πόλεσιν υἱῶν (ι) Σοβοχαὶ ὁ Οὐσαθὶ λον τοῦ δόρατος (μ) Σαμαὰς υἱὸς ἀδελφοῦ (ν) ἐγένοντο Ῥαφὰ (ξ) ἔπεσαν

Et populum, qui in ea, eduxit, & dissecuit serris, & in ascis ferreis, & 3
in (b) tribulis. Et sic fecit David omnibus filiis Ammon. Et revertit
David, & omnis populus ejus in Hierusalem. Et factum est post hæc, & 4
factum est adhuc bellum in Gazer cum alienigenis. Tunc percussit So-
bochai Sosathi ipsum Saphut de filiis gigantibus: & humiliavit eum.
Et factum est adhuc prælium cum alienigenis: & percussit Eleanan filius 5
fair ipsum Lachmi fratrem Goliath Gethæi: & lignum lanceæ ejus,
tanquam liciatorium texentium. Et factum est adhuc prælium in Geth: 6
& fuit vir supra modum magnus, & digiti ejus, sex, & sex, viginti
quatuor: & hic erat prognatus ex gigantibus: Et exprobravit Israel. 7
Et percussit eum Jonathan filius Samaa fratris David. Hi fuerunt ipsi
Raphæ in Geth: omnes erant quatuor gigantes: & ceciderunt in
manu David, & in manu puerorum ejus.

τὸν Σεφφὶ (κ) Ἀσεὶρ τὸν Λεσμεὶ (λ) Γεθθαίου, καὶ τὸ ξύ-

CAP. XXI.

1 ET (a) stetit diabolus in Israel: & incitavit David ad numerandum
Israel. Et dixit rex David ad Joab, & ad principes virtutis; Ite, 2
numerate Israel à Bersabee, & usque Dan: & afferte ad me: &
cognoscam numerum eorum. Et dixit Joab; Adjiciat Dominus ad 3
populum suum, sicut ipsi, centupliciter: & oculi domini mei regis videntes: (b) omnes domino meo pueri. ut quid quærit dominus meus hoc?
ut non fiat in peccatum ipsi Israel. Verbum autem regis valuit super 4
Joab. Et exivit Joab, & transiit in omni Israel, & venit in Hierusalem. Et dedit Joab numerum visitationis populi ipsi David. Et fuit o- 5
mnis Israel mille millia, & centum millia virorum educentium gladium.
Et filii Judæ, quadringenta & septuaginta millia virorum educentium
gladium. Et ipsum Levi, & Benjamin non numeravit in medio eorum: 6
quia (c) oppresserat verbum regis ipsum Joab. Et malum (d) coram 7
Deo de re hac: & percussit Israel. Et dixit David ad Deum; Pecca-
vi valdè, quia feci rem hanc: & nunc aufer, quæso, malum pueri tui;
quoniam desipui valdè. Et locutus est Dominus ad Gad videntem, di- 9
cens; Vade, & loquere ad David, dicens; Sic dicit Dominus, Tria 10
feram ego super te: elige tibi unum ex eis, & faciam tibi. Et venit 11
Gad ad David, & dixit ei; Sic dicit Dominus, Eligetibi

MS. A. (a) εἶπεν Δαυὶδ (β) ὀφθαλμοὶ * κυρίου (γ) ὁ κύριός (δ) τῷ λαῷ Ἰσραήλ. (ε) βασιλέως ὀκρατωώθη ὅτι τῷ Ἰωὰβ, (ζ) παντὶ ὁρίῳ Ἰσραὴλ, (η) καὶ Ἰούδας (θ) καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες (ι) ὅτι περσώχθισεν ὁ λόγος (κ) ἐράνη ἐναντίον (λ) Γὰδ ὁρῶντα Δαυὶδ, λέγων, (μ) Οὕτως (ν) καὶ ἔκλεξαι σεαυτῷ ἐν αὐτῇ,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * وَٱلسَّعْبَ ٱلَّذِي كَانَ فِيهَا أَخْرَجَهُمْ وَسَدَهُمْ بِٱلسَّلَاسِلِ جَمِيعَهُمْ * وَكَذٰلِكَ صَنَعَ لِسَائِرِ بَنِي
4 عَمُّونَ * وَلَمْ يَقْتُلْ إِنْسَانًا مِنْهُمْ * وَرَجَعَ دَاوُدُ وَكُلُّ مَنْ مَعَهُ إِلَى يَرُوسَلِيمَ * وَبَعْدَ ذٰلِكَ كَانَ ٱلْحَرْبُ
5 بِعَزَرَ مَعَ ٱلْفَلَسْطِينِيِّينَ * وَقَتَلَ سَبَخِي ٱلَّذِي مِنْ حُسَتَ مِنْ أَوْلَادِ ٱلْجَبَابِرَةِ * وَكَانَ أَيْضًا
ٱلْحَرْبُ مَعَهُمْ * وَقَتَلَ فَلْيَادُ بْنُ يَايِيرَ أَحَدَ فَلْيَادَ ٱلْفَلَسْطِينِيِّ ٱلْجَلْعَادِيَّ ٱلَّذِي مِنْ عَزَّةَ * وَكَانَ
6 سِنَانُ رُمْحِهِ غَلِيظًا مِثْلَ نَوْلِ ٱلنَّسَّاجِ * وَصَارَ أَيْضًا حَرْبٌ فِي عَزَّةَ * وَكَانَ هُنَاكَ رَجُلٌ جَبَّارٌ عَدَدُ
7 أَصَابِعِهِ سِتَّةٌ سِتَّةٌ * وَكَانَ مِنْ بَنِي ٱلْجَبَابِرَةِ * عَدَدُ أَصَابِعِ يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ * وَهُوَ
أَيْضًا عَيَّرَ إِسْرَائِيلَ * فَقَتَلَهُ يُونَاذَابُ بْنُ شَامَا أَخِي دَاوُدَ * وَٱلَّذِينَ أَقْدَرُوا بِعَزَّةَ * هَلَكُوا
8 بِيَدِ دَاوُدَ وَعَبِيدِهِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَقَامَ سَيْطَانُ لِإِسْرَائِيلَ * وَحَرَّكَ قَلْبَ دَاوُدَ لِيُحْصِيَ إِسْرَائِيلَ كُلَّهُ * فَقَالَ دَاوُدُ ٱلْمَلِكُ لِيُوَابَ
2 بْنِ صُورِيَّا رَئِيسِ ٱلْقُوَّةِ * اِمْضُوا وَأَحْصُوا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ دَانَ إِلَى بِيرِ سَبَعَ * وَأْتُونِي بِأَحْصَائِهِمْ
لِأَعْرِفَ عَدَدَهُمْ * فَقَالَ يُوَابُ لِدَاوُدَ * ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ يُضَاعِفُ أُمَّتَهُ مِثْلَهُمْ وَمِثْلَهُمْ مِئَةً مَرَّةٍ *
3 وَعَيْنَا سَيِّدِي تَرَيَانِ ٱلْكُلَّ * لِأَنَّ جَمِيعَهُمْ عَبِيدُكَ * فَلِمَاذَا أَمَرَ سَيِّدِي بِهٰذَا ٱلْعَدَدِ * وَأَخَافُ
أَنْ يَكُونَ هٰذَا خَطِيَّةً فِي إِسْرَائِيلَ * وَحَسُنَتْ كَلِمَةُ ٱلْمَلِكِ عَلَى يُوَابَ * فَخَرَجَ هُوَ وَٱلْقُوَّادُ
4 ٱلَّذِينَ مَعَهُ كَمَا أَمَرَ ٱلْمَلِكُ * وَأَحْصَوْا جَمِيعَ إِسْرَائِيلَ * وَرَجَعَ يُوَابُ إِلَى يَرُوسَلِيمَ * وَأَعْطَى
5 دَاوُدَ حِسَابَ عَدَدِ أُمَّةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ خَاصَّةً * فَكَانَ عَدَدُهُمْ ثَمَانِيَةَ مِئَةِ أَلْفٍ يَسْتَلُّونَ
ٱلسُّيُوفَ * وَسِبْطُ يَهُودَا خَمْسَ مِئَةِ أَلْفِ رَجُلٍ مُسْتَلِّينَ بِٱلسُّيُوفِ * وَٱللَّاوِيِّينَ وَٱلْكَهَنَةُ وَسِبْطُ
6 بِنْيَامِينَ لَمْ يَعُدَّهُمْ * لِأَنَّ يُوَابَ حَلَّا كَلَامَ ٱلْمَلِكِ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَعُدَّهُمْ فَغَضِبَ ٱلرَّبُّ وَضَرَبَ
7 ٱلشَّعْبَ * لِأَجْلِ أَنَّ دَاوُدَ عَدَّ إِسْرَائِيلَ * فَقَالَ دَاوُدُ أَخْطَأْتُ جِدًّا بِمَا فَعَلْتُ مِنْ ذٰلِكَ * اِغْفِرِ ٱلْآنَ
8 لِعَبْدِكَ ذَنْبَهُ * وَكَلَّمَ ٱللّٰهُ جَادَ ٱلنَّبِيَّ وَقَالَ * اِمْضِ إِلَى دَاوُدَ وَقُلْ لَهُ * هٰكَذَا قَالَ ٱللّٰهُ * ثَلَاثَةَ
9 10 أُمُورٍ أَنَا عَارِضٌ بِكَ * فَٱخْتَرْ مِنْهَا وَاحِدًا * فَجَاءَ جَادُ ٱلنَّبِيُّ وَدَخَلَ إِلَى دَاوُدَ وَقَالَ لَهُ * كَذَا وَكَذَا
11 يَقُولُ ٱللّٰهُ * اِخْتَرْ لَكَ وَاحِدًا مِنْهَا *

Populum verò qui erat in ipsa, eduxit, & cæsis ligavit omnes: idemque fecit omnibus Ammonitis, neminem ex eis interficiens. Deinde reversus est David & omnes qui erant cum eo, Jerosolymam. Posthæc factum est bellum in Gaza contra Palestinos, & occisus fuit Sabchi qui erat ex Hamsath, de filiis gigantum. Rursus bello cum iisdem commisso, interfectus fuit Goliad filius Jairi, frater Goliadis Palestini Gathæi qui erat è Gaza, cujus lancea mucro erat crassus velut jugum textoris. Fuit etiam prælium in Gaza, eratque ibi vir quidam gigas, qui digitos habebat numero senos, eratque de filius gigantum, adeoque numerus digitorum manuum ac pedum ejus erat viginti quatuor. Hunc etiam quòd probris afficisset Israelem, interfecit Jonadab filius Sammæ fratris Davidis. Sic omnes qui blasphemaverant in Gaza, perierunt per manum Davidis & servorum ejus. 3 4 5 6 7 8

CAP. XXI.

EXurgens autem Satan contra Israelem, movit animum Davidis ad recensendos omnes Israelitas. Dixitque David rex ad Joabum filium Suriæ principem militiæ, Ite, recensete Israelitas à Dan usque ad Bir-sebaa, & afferte mihi summam eorum, ut sciam numerum eorum. Dixit Joab Davidi, Dominus Deus tuus centuplicatam reddat plebem suam, & oculi domini mei videant omnes: quandoquidem omnes sunt servi ejus, quorsum præcepit dominus meus enumerationem istam? timeo enim ne id peccato vertatur in Israele. At durescente sermone regis in Joabum, egressus est ipse & turba quæ erat cum eo, quemadmodum præcepit rex; numeratisque omnibus Israelitis, reversus est Joab in Jerusalem. Dedituque Davidi summam numeri plebis præsertim Israeliticæ: fuit autem numerus eorum, octingenta millia præcinctorum gladiis: tribus verò Juda, quingenta millia virorum præcinctorum gladiis. Levitas autem & sacerdotes, atque tribum Beniamin, nequaquam numeravit; quia Joab neglexit jussum regis, nec voluit recensere eos. Quamobrem iratus Dominus percussit populum, eò quòd David numerâsset Israelem. Et dixit David, Graviter peccavi id agendo: condona jam servo tuo culpas suas. Deus autem Gadem prophetam alloquutus ait, Vade ad Davidem, & dic illi, Sic dicit Deus, E tribus flagellis quæ sunt immissurus in te, unum elige. Venit igitur Gad propheta, & ingressus ad Davidem ait illi, Talia ac talia dicit Deus; opta tibi unum ex his: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

דברי הימים א: כא

12 אִם־שְׁלוֹשׁ שָׁנִים רָעָב וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ׃ לְמַשֹּׂגֶת
.Israel termino omni in *corrumpentem* DOMINI angelum & ,terra in peſtem & ,DOMINI gladium diebus tribus *ſi Et*

וְאִם־שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב יְהוָה׃ וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
quæſo Incidam .*valde* mihi Anguſtia : Ghad ad David dixit Et .verbum me mittenti reſpondebo quid vide nunc Et

13 וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־שֹׁלְחִי דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְּלָה־נָא
peſtilentiam DOMINUS dedit Et .incidam ne *hominis* manũ in & ,valde ejꝰ miſerationes multæ quia ,DOMINI manum in

בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפֹּל׃ וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר
eam *corrumpendum ad*,Jeruſalaim in angelum Deus miſit Et .virorum millia ſeptuaginta Iſrael de *cecidit* & : Iſrael in

15 בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ
.tuã manũ remitte nunc : *Multum* : *corrumpenti* angelo dixit Et .malo ſuper eſt *duã*ꝰ *pœnitudine* & ,DOMINUS vidit ,*corrumpere ſecundã* &

וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ
Domini angelum vidit & ,ſuos oculos David levavit Et .Jebuſæi Ornan aream juxta *ſtans* DOMINI angelus Et

וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
16 ,David cecidit Et .Jeruſalaim contra extentum ,ejus manu in evaginatum ejꝰ gladium & ; cœlos inter & , terram inter ſtantem

עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפֹּל דָּוִיד
ꝰ *populo in numerandum ad* , dixi ego Nonne : Deum ad David dixit Et .ſuas facies ſuper , ſaccis in operti ſeniores &

וְהַזְּקֵנִים מְכֻסִּים בַּשַּׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי אָמַרְתִּי לִמְנוֹת בָּעָם
17 quæſo ſit ,meus Deus Domine ? fecerunt quid oves iſtæ Et .malefeci malefaciendo & : peccavi qui ipſe ego Et

וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־חָטָאתִי וְהָרֵעַ הָרֵעֹתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ יְהוָה אֱלֹהַי תְּהִי־נָא
,David ad *dicendũ ad*,Ghad ad dixit Domini angelus Et .*plagam in* non tuũ populũ in & ,mei patris domũ in & ,me in tua manus

יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי וּבְעַמְּךָ לֹא לְמַגֵּפָה׃ וּמַלְאַךְ יְהוָה אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד
18 eſt locutus quod ,Ghad *verbo in* David aſcendit Et .Jebuſæi Ornan area in Domino altare erigendum ad David aſcenderet quòd

כִּי יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ וַיַּעַל דָּוִיד בִּדְבַר־גָּד אֲשֶׁר דִּבֶּר
19 triturabat Ornan Et .ſe *abſcondentes* eo cum ejꝰ filii quatuor & , angelum vidit & ,Ornan eſt converſus Et .Domini nomine in

בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיָּשָׁב אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־הַמַּלְאָךְ וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים וְאָרְנָן דָּשׁ
20 David ipſi ſe incurvavit & , area de eſt egreſſus Et .David vidit & , Ornan aſpexit & ,Ornan ad David venit Et .*tritica*

חִטִּים׃ וַיָּבֹא דָּוִיד עַד־אָרְנָן וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן וַיִּשְׁתַּחוּ לְדָוִיד
21 pleno argento In .Domino altare eo in ædificabo & , areæ locum mihi Da : Ornan ad David Dixitque .terram in *facies*

אַפַּיִם אָרְצָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־לִּי מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאִבְנֶה־בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּכֶסֶף מָלֵא
22 bonum rex meus domin' faciat & ,tibi Tolle : David ad Ornan dixit Et .populo *deſuper* plaga *reſtinguetur* &,mihi eum da

תְּנֵהוּ לִי וְתֵעָצֵר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־לְךָ וְיַעַשׂ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב
23 Dixitque .dedi omnia : *mum in tritica &* , *ligna in* tribulas & , *aſcenſiones ad bovem* dedi , Vide .ſuis oculis in

בְּעֵינָיו רְאֵה נָתַתִּי הַבָּקָר לָעֹלוֹת וְהַמּוֹרִגִים לָעֵצִים וְהַחִטִּים לַמִּנְחָה הַכֹּל נָתָתִי׃ וַיֹּאמֶר
24 *aſcendere faciendo &* ,Domino ,tibi quod *tollam* non quia : pleno argento in emam emendo ſed,Nequaquam :Ornan ad David rex

הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִּי־קָנֹה אֶקְנֶה בְכֶסֶף מָלֵא כִּי לֹא אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לְךָ לַיהוָה וְהַעֲלוֹת
.*ſexcentorum* pondere aureos ſeclos , loco in Ornan ipſi David dedit Et .gratis *aſcenſionem*

25 עוֹלָה חִנָּם׃ וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שְׁקָלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת׃

Verſio VULG. LAT.

Aut tribus annis famem : aut tribus menſibus te fugere 12
hoſtes tuos, & gladium eorum non poſſe evadere : aut
tribus diebus gladium Domini , & peſtilentiam verſa-
ri in terra, & angelum Domini interficere in univerſis
finibus Iſrael : nunc igitur vide quid reſpondeam ei, qui
miſit me. Et dixit David ad Gad ; Ex omni parte me an-
guſtiæ premunt : ſed melius mihi eſt, ut incidam in 13
manus Domini, quia multæ ſunt miſerationes ejus, quàm
in manus hominum. Miſit ergò Dominus peſtilentiam
in Iſrael : & ceciderunt de Iſrael ſeptuaginta millia vi- 14
rorum. Miſit quoque angelum in Jeruſalem, ut percu- 15
teret eam : cúmque percuteretur, vidit Dominus, & mi-
ſertus eſt ſuper magnitudine mali : & imperavit ange-
lo, qui percutiebat ; Sufficit, jam ceſſet manus tua. Por-
rò angelus Domini ſtabat juxta aream Ornan Jebuſæi.
Levánſque David oculos ſuos, vidit angelum Domini 16
ſtantem inter cœlum & terram, & evaginatum gladium
in manu ejus, & verſum contra Jeruſalem : & cecide-
runt, tam ipſe quàm majores natu veſtiti ciliciis, proni
in terram. Dixítque David ad Deum ; Nonne ego ſum, 17
qui juſſi ut numeraretur populus? Ego, qui peccavi : ego
qui malum feci : iſte grex quid commeruit? Domine De-
us meus, vertatur, obſecro, manus tua in me, & in domum
patris mei : populus autem tuus non percutiatur. Ange- 18
lus autem Domini præcepit Gad, ut diceret Davidi ut
aſcenderet, extruerétque altare Domino Deo in area Or-
nan Jebuſæi. Aſcendit ergò David juxta ſermonem Gad, 19
quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. Porrò Or- 20
nan cùm ſuſpexiſſet, & vidiſſet angelum, quatuórque fi-
lii ejus cum eo, abſconderunt ſe : nam eo tempore tere-
bat in area triticum. Igitur cùm veniret David ad Or-
nan, conſpexit eum Ornan, & proceſſit ei obviàm de
area, & adoravit eum pronus in terram. Dixítque ei Da- 21
vid ; Da mihi locum areæ tuæ, ut ædificem in ea altare
Domino : ita ut quantum valet argenti accipias, & ceſ- 22
ſet plaga à populo. Dixit autem Ornan ad David ; Tol- 23
le, & faciat dominus meus rex quodcunq; ei placet ſed
& boves do in holocauſtum, & tribulas in ligna, & tri-
ticum in ſacrificium : Omnia libens præbebo. Dixítque 24
ei rex David ; Nequaquàm ita fiet, ſed argentum dabo
quantum valet : neque enim tibi auferre debeo, & ſic
offerre Domino holocauſta gratuita. Dedit ergò David 25
Ornan pro loco ſiclos auri juſtiſſimi ponderis ſexcentos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 *ܐܘ ܬܠܬ ܫܢ̈ܝܢ ܚܪܒܐ ܒܐܪܥܐ ܘܬܠܬ ܝܪ̈ܚܝ ܡܗܪ ܕܬܬܟܫ ܩܕܡ ܒܥܠ ܕܒܟ ܘܢܣܒ ܒܗ ܒܥܠ ܕܒܟ ܘܐܘ ܬܠܬ ܝ̈ܘܡܝ ܚܪܒܐ ܕܡܪܝ ܘܡܠܐܟ ܡܚܒܠ ܒܟܠ ܬܚ̈ܘܡ ܐܪܥܐ ܕܝܫܪܝܠ ܘܗܫܐ ܚܙܝ ܡܐ ܐܦ ܐܬܝܒ ܠܡܫܕܪܝ ܦ̈ܬܓܡ ܠܗ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܓܕ ܨܥܪ ܠܝ ܡܛ̈ܐ ܐܢܐ ܢܦܠ ܒܝܕ ܡܪܝ ܐܪܝ ܕܣܓܝ̈ܐ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܘܒܝܕ ܒܢܝ ܐܢܫ ܠܐ ܢܬܠ ܘܐܫܕ ܡܪܝ ܡܘܬܢܐ ܒܝܫܪܝܠ ܘܢܦܠܘ ܡܢ ܝܫܪܝܠ ܫܒܥܝܢ ܐܠܦ ܓܒܪ̈ܐ ܘܫܕܪ ܡܠܐܟ ܡܪܝ ܠܝܪܘܫܠܡ ܕܢܫܚܝܬ ܒܗ ܘܟܕ ܡܫܚܝܬ ܚܙܐ ܡܪܝ ܘܐܬܢܚܡ ܥܠ ܒܝܫܬܐ ܘܐܡܪ ܠܡܠܐܟ ܡܚܒܠ ܣܓܝ ܗܫܐ ܢܚ ܐܝܕܟ ܘܡܠܐܟ ܡܪܝ ܩܐܡ ܒܬܪ ܐܪܘܢܐ ܝܒܘܣܝ ܘܢܟܣ ܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܐ ܠܡܠܐܟ ܡܪܝ ܩܐܡ ܒܝܢ ܫܡܝܐ ܘܒܝܢ ܐܪܥܐ ܘܫܠܝܦ ܒܝܕܗ ܥܠ ܝܪܘܫܠܡ ܘܢܦܠ ܕܘܝܕ ܘܣܒ̈ܐ ܠܦ̈ܘܠܗܝܢ ܒܣ̈ܩ̈ܐ ܘܐܬܟܣܝ ܒ̈ܣ̈ܩ̈ܐ ܠܥ̈ܝܢ̈ܝܗܘܢ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܡܢܝܬ ܒܥܡܐ ܐܢܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬ ܘܒܝܫ ܥܒܕܬ ܐܢܐ ܗܐ ܥ̈ܢ̈ܐ ܡܢܐ ܥܒܕܘ ܡܪܝ ܐܠܗܝ ܢܗܘܐ ܢ̈ܐ ܐܝܕܟ ܒܝ ܘܒܒܝܬ ܐܒܝ ܘܠܐ ܒܥܡܟ ܠܡܬܟ ܘܡܠܐܟ ܡܪܝ ܐܡܪ ܠܓܕ ܕܢܐܡܪ ܠܕܘܝܕ ܕܢܣܩ ܘܢܩܝܡ ܡܕܒܚܐ ܠܡܪܝ ܒܐܪܥܐ ܕܐܪܘܢܐ ܝܒܘܣܝ ܘܣܩ ܕܘܝܕ ܒܡܠܬܐ ܕܓܕ ܕܡܠܠ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝ ܘܐܬܦܢܐ ܐܪܘܢܐ ܘܚܙܐ ܠܡܠܐܟ ܘܒܢܘܗܝ ܥܡܗ ܐܬܚܒܝ ܘܗܘ ܐܪܘܢܐ ܕܝܫ ܚ̈ܛ̈ܐ ܘܐܬܐ ܕܘܝܕ ܠܘܬ ܐܪܘܢܐ ܘܚܙܐ ܐܪܘܢܐ ܠܕܘܝܕ ܘܢܦܩ ܡܢ ܓܘ ܐܪܥܐ ܘܣܓܕ ܠܕܘܝܕ ܐܦ̈ܝܢ ܠܐܪܥܐ ܘܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐܪܘܢܐ ܗܒ ܠܝ ܐܬܪ ܐܪܥܐ ܕܗܝ ܕܐܒܢܐ ܒܗ ܡܕܒܚ ܠܡܪܝ ܒܟܣܦ ܡܠܐ ܕܢܬܟܠ ܡܬܐ ܡܢ ܥܡܐ ܘܐܡܪ ܐܪܘܢܐ ܠܕܘܝܕ ܣܩ ܘܢܥܒܕ ܡܪܝ ܠܝ ܡܠܟܐ ܛܒܐ ܗܐ ܬܘܪ̈ܐ ܢܬܠ ܠܩܘܪܒܢܐ ܘܡܓ̈ܠ̈ܐ ܠܥ̈ܨ̈ܐ ܘܚ̈ܛ̈ܐ ܠܡܢ̈ܚܬܐ ܟܠ ܢܬܠ ܐܢܐ ܘܐܡܪ ܐܪܘܢܐ ܠܡܠܟܐ ܕܘܝܕ ܠܐ ܐܡ ܒܟܣܦ ܡܠܐ ܐܙܒܢ ܠܟ ܘܠܐ ܐܣܩ ܠܡܪܝ ܕܝܠܟ ܘܠܐ ܐܩܪܒ ܠܡܪܝ ܥܠܘܬܐ ܕܠܐ ܡܓܢ ܘܣܒ ܕܘܝܕ ܠܐܪܘܢܐ ܒܕܪܗܡ ܕܕܗܒ ܫܩܠ ܫ̈ܬ ܡ̈ܐܐ ܘܩܪܐ ܕܘܝܕ ܬܡ ܠܡܪܝ ܘܩܪܒ ܥܠܘܬܐ ܘܫܠܡܝܢ ܘܐܬܚܢܢ ܡܪܝ ܠܐܪܥܐ ܘܐܬܟܠ ܡܬܐ ܡܢ ܥܡܐ ܘܐܬܚܢܢ ܡܪܝ ܠܐܪܘܢ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Ἢ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἀπὸ προσώπου ἐχθρῶν σου, καὶ (ξ) μάχαιρα ἐχθρῶν σου
τοῦ (o) ἐξολοθρεῦσαι, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἄγγελος κυρίου
(π) ἐξολοθρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ Ἰσραήλ. καὶ νῦν ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ (ρ) ἀποστείλαντί με λό-
13 γον. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Γάδ, Στενά μοι καὶ τὰ (σ) τρία ταῦτα Ϛόδρα· ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖ-
14 ρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ Ϛόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω. Καὶ ἔ-
δωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ, καὶ (τ) ἔπεσον ἐξ Ἰσραὴλ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἀπ-
15 έστειλεν ὁ θεὸς ἄγγελον εἰς Ἰερουσαλὴμ τοῦ (υ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν. καὶ ὡς (φ) ἐξωλόθρευεν, ἔδε
κύριος, καὶ μετεμελήθη ὅτι τῇ κακίᾳ· καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ (χ) ἐξολοθρεύοντι, Ἱκανούσθω σοι,
16 νῦν τὴν χεῖρά σου. καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἐστὼς ἐν τῷ ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου. Καὶ ἐπῆρε Δαυὶδ
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδε τὸν ἄγγελον κυρίου ἑστῶτα ἀναμέσον τῆς γῆς (ψ) καὶ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκτεταμένη ὅτι Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔπεσε Δαυὶδ καὶ
17 οἱ πρεσβύτεροι περιβεβλημένοι ἐν Ϛάκκοις ὅτι πρόσωπον αὐτῶν. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν,
Οὐκ ἐγὼ εἶπα τοῦ ἀριθμῆσαι ἐν τῷ λαῷ; καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ἁμαρτὼν, κακοποιῶν ἐκακοποίησα, καὶ ταῦ-
τα τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; κύριε ὁ θεός, γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πα-
18 τρός μου, καὶ μὴ ἐν τῷ λαῷ σου εἰς ἀπώλειαν, κύριε. Καὶ ἄγγελος (ω) κυρίου εἶπε πρὸς Γὰδ τοῦ
εἰπεῖν πρὸς Δαυὶδ, ἵνα ἀναβῇ τοῦ στῆσαι θυσιαστήριον (α) κυρίῳ ἐν ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου. Καὶ
19 ἀνέβη Δαυὶδ κατὰ τὸν λόγον Γάδ, ὃν ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι κυρίου. Καὶ ἐπέστρεψεν Ὀρνὰ, καὶ
εἶδε τὸν βασιλέα, (β) καὶ τέσσαρας υἱοὺς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ μὸβ' ἀχαβίν. καὶ Ὀρνὰ ἦν ἁλοῶν πυρούς.
20 Καὶ ἦλθε Δαυὶδ πρὸς Ὀρνὰ, καὶ Ὀρνὰ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἅλω καὶ προσεκύνησεν τῷ Δαυὶδ τῷ προσ-
ώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ὀρνὰ, Δός μοι τὸν τόπον σου τῆς ἅλω, καὶ οἰκοδομήσω
ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ· ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ δός μοι αὐτὸν, καὶ παύσεται ἡ (γ) πληγὴ ἐκ
22 τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπεν Ὀρνὰ πρὸς Δαυὶδ, Λάβε σεαυτῷ, καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ
ἀγαθὸν ἐναντίον (δ) ἑαυτοῦ· ἴδε, δέδωκα τοὺς μόσχους εἰς ὁλοκαύτωσιν, καὶ τὸ (ε) ἄροτρον εἰς ξύλα, καὶ τὸν
23 σῖτον εἰς θυσίαν, τὰ πάντα (ζ) δέδωκα. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τῷ Ὀρνὰ, Οὐχὶ, ὅτι ἀρ-
γύριον (η) ἀγοράσω ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ, ὅτι οὐ μὴ λάβω ἃ ὄπισί σοι κυρίῳ, τοῦ ἀνενέγκαι (θ) ὁλοκαύ-
24 τωσιν δωρεὰν κυρίῳ. Καὶ ἔδωκε Δαυὶδ τῷ Ὀρνὰ (ι) ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ ϹΙκλους χρυσοῦ ὁλκῆς ἑξ-
ακοσίους.

Vel tres annos fames, vel tres menses fugere te à facie inimicorum tuorum, (& (e) gladius inimicorum tuorum ad exterminandum,) vel tres dies gladium Domini, & mortem in terra: & angelus Domini exterminans in omni hæreditate Israel. Et nunc vide, quod respondeam ei, qui me misit, verbum. 12 *E dixit David ad Gad; Angusta mihi (f) etiam tria ista valdè. Incidam nunc in manus Domini, quoniam multæ miserationes ejus valdè: & in manus hominum non incidam.* 13 *Et dedit Dominus mortem in Israel: & ceciderunt ex Israel septuaginta millia virorum. Et misit Deus angelum in Hierusalem ad exterminandam eam: & ut exterminabat; vidit Dominus, & pœnituit super malo: & dixit angelo exterminanti, Sufficiat tibi; remitte manum tuam. Et angelus Domini stans in area Orna Jebusæi.* 14 15 *Et elevavit David oculos suos, & vidit angelum Domini stantem inter terram & cœlum: & gladius ejus eductus in manu ejus, extentus super Hierusalem. Et cecidit David, & seniores indati in saccis, super faciem suam.* 16 *Et dixit David ad Deum; Nónne ego dixi ad numerandum in populo? Et ego sum qui peccavi: malefaciens malefeci: & hæ oves quid fecerunt? Domine Deus, fiat manus tua in me, & in domo patris mei, & non in populo tuo ad perditionem, (g) Domine. Et angelus Domini dixit ipsi Gad, ut diceret ad David,* 17 18 *ut ascenderet ad statuendum altare Domino in area Orna Jebusæi. Et ascendit David juxta verbum Gad, quod locutus est in nomine Domini. Et convertit se Orna, & vidit regem, & quatuor filios ejus cum eo (h) cum Hachabin: & Orna erat triturans frumenta.* 19 20 *Et venit David ad Orna: & (i) Orna exiit ex area, & adoravit David facie super terram. Et dixit David ad Orna, Da mihi locum tuum areæ: & ædificabo super illum altare Domino: in argento digno da mihi illum: & cessabit plaga de populo. Et dixit Orna ad David, Accipe tibi: & faciat dominus meus vex, quod bonum coram se. Vide, dedi juvencos in holocaustosim, & (k) aratrum in ligna, & frumentum in sacrificium: omnia dedi. Et dixit vex David ad Orna, Nequaquàm: quoniam emens emam in argento digno: quoniam non sumam, quæ sunt tibi, Domino, ad offerendum holocaustosim*

21 22 23

gratis Domino. Et dedit David Orna (l) in loco ejus siclos auri ponderis sexcentos. 24 25

MS.A. (ξ) μάχαιραν (o) ἐξολεθρεῦσαι, (π) ἐξολεθρεύων πάσῃ (ρ) ἀποστείλαντί με λόγον. (σ) τρία ταῦτα Ϛόδρα· (τ) ἔπεσαν (υ) ἐξολεθρεῦσαι (φ) ἐξωλόθρευσεν, (χ) ἐξολεθρεύοντι, (ψ) καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, (ω) κυρίου τῷ Γὰδ εἶπεν τῷ εἰπεῖν (α) τῷ κυρίῳ (β) καὶ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ χρυσόμψοι. καὶ Ὀρ- 1
νὰ (γ) πληγὴ τοῦ (δ) αὐτοῦ· ἴδε, (ε) ἄροτρον καὶ τὰς ἁμάξας εἰς ξύλα, (ζ) ἔδωκα. (η) ἀγοράζω (θ) εἰς ὁλοκαύτωσιν (ι) ἐφ' τοῦ τόπου αὐτοῦ

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * اِمَّا ثَلَاثَ سِنِينَ جُوعٌ فِي اَرْضِكَ * وَاِمَّا ثَلَاثَةَ شُهُورٍ تَكُونُ مَطْرُودًا قُدَّامَ اَعْدَائِكَ * وَاِمَّا
ثَلَاثَةُ اَيَّامٍ يَكُونُ مُوتٌ بِاَرْضِكَ * وَسَيْفُ اللّٰهِ بِيَدِ مَلَاكِهِ يَقْتُلُ فِي جَمِيعِ اِسْرَائِيلَ * فَانْظُرِ الْآنَ
13 مَاذَا يَجِيبُ الَّذِي اَرْسَلَنِي اِلَيْكَ * فَقَالَ دَاوُدُ * اِنَّ الشَّدَائِدَ لَشَدِيدَةٌ عَلَيَّ جِدًّا مِنْ كُلِّ وَجْهٍ *
وَلَكِنْ اَقَعُ بِيَدِ اللّٰهِ * وَلَا اَقَعُ بِيَدِ النَّاسِ * لِاَنَّ رَحْمَتَهُ كَثِيرَةٌ جِدًّا * فَبَعَثَ اللّٰهُ مَوْتًا فِي
14 اِسْرَائِيلَ * فَمَاتَ مِنْهُمْ سَبْعُونَ اَلْفَ رَجُلٍ * وَبَعَثَ اللّٰهُ مَلَاكًا اِلَى يُورُشَلِيمَ لِيُهْلِكَهَا * فَلَمَّا
اَهْلَكَ فِيهَا نَظَرَ اللّٰهُ وَاَسِفَ عَلَى السَّرِّ * فَقَالَ اللّٰهُ لِلْمَلَاكِ الَّذِي يُهْلِكُ اَكْفُفْ يَدَكَ عَنِ
15 الْقَتْلِ * وَكَانَ مَلَاكُ اللّٰهِ قَائِمًا عِنْدَ اَنْدَرِ اَرَانَ الْيَابُوسِيِّ * فَرَفَعَ دَاوُدُ عَيْنَيْهِ * فَرَاَى
مَلَاكَ اللّٰهِ قَائِمًا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ * وَبِيَدِهِ سَيْفٌ مُجَرَّدٌ وَهُوَ يَسْتَدِيرُ بِهِ اِلَى يُورُشَلِيمَ * فَوَقَعَ
16 دَاوُدُ وَالْكَهَنَةُ لَابِسُونَ الْمُسُوحَ اِلَى الْاَرْضِ * وَقَالَ دَاوُدُ لِلرَّبِّ * اَنَا فَعَلْتُ هٰذَا وَاَخْطَاْتُ
وَصَنَعْتُ السَّرَّ * فَهٰؤُلَاءِ الْخِرَافُ مَا الَّذِي صَنَعُوا يَا رَبِّ * تَكُونُ يَدُكَ فِيَّ وَفِي بَيْتِ اَبِي *
17 وَلَا تُهْلِكْ شَعْبَكَ * فَقَالَ مَلَاكُ اللّٰهِ لِجَادَ النَّبِيِّ * قُلْ لِدَاوُدَ اِطْلَعْ وَابْنِ مَذْبَحًا لِلّٰهِ فِي
18 اَنْدَرِ اَرَانَ الْيَابُوسِيِّ * فَطَلَعَ دَاوُدُ كَمَا اَمَرَ جَادُ النَّبِيُّ * الَّذِي تَكَلَّمَ بِاَمْرِ اللّٰهِ
19 * وَنَظَرَ دَاوُدُ الْمَلَاكَ الَّذِي كَانَ يُهْلِكُ الْاُمَّةَ * قَدْ كَفَّ يَدَهُ وَمَا اَهْلَكَ شَيْئًا * فَجَاءَ
20 دَاوُدُ اِلَى عِنْدِ اَرَانَ * فَالْتَفَتَ اَرَانُ * فَرَاَى الْمَلِكَ دَاوُدَ وَاَرْبَعَةً مِنْ اَوْلَادِهِ مَعَهُ * فَسَجَدَ
21 لَهُ عَلَى الْاَرْضِ * وَخَرَجَ اِلَيْهِ مِنَ اَنْدَرٍ * وَكَانَ حِنْطَةً * فَقَالَ لَهُ * اَعْطِنِي مَكَانَ هٰذَا
22 اَنْدَرِ اَبْنِيهِ مَذْبَحًا لِلّٰهِ * لِيَنْقَطِعَ الْمَوْتُ مِنَ الشَّعْبِ * فَقَالَ لَهُ * خُذْ يَا سَيِّدِي * وَاصْنَعْ
23 كُلَّمَا حَسُنَ عِنْدَكَ * وَهٰذِهِ الْبَقَرُ لِلذَّبِيحَةِ * وَالْمَحَارِيثُ لِلْحَطَبِ * وَالْحِنْطَةُ لِلْقُرْبَانِ *
وَكُلُّ شَيْءٍ اَنَا دَافِعُهُ لَكَ * فَقَالَ لَهُ * لَسْتُ اَفْعَلُ هٰذَا * لٰكِنْ اَشْتَرِيهَا مِنْكَ بِالثَّمَنِ الَّذِي
24 تَرْضَاهُ * لِاَنِّي لَا اَخُذُ لَكَ شَيْئًا بَاطِلًا فَاُصْعِدَ قُرْبَانًا لِلّٰهِ * وَدَفَعَ لَهُ الثَّمَنَ مِائَتَيْ اِسْتِيرٍ
مِنْ ذَهَبٍ *

Vel triennium famis in terra tua; vel tribus mensibus expelli coram hostibus tuis; vel triduo grassari pestem in terra tua, & gladium Dei per manum Angeli sui stragem in Israelitis edere: vide jam quid respondeas ei qui me misit ad te. 12 *Dixit David, Equidem tria mihi sunt undique gravissima: verùm incidam in manum Dei, & non incidam in manum hominum, quia plurima est misericordia ejus.* 13 *Immisit ergo Deus pestilentiam in Israelem, mortuique sunt ex eis septuaginta millia virorum. Misit Deus angelum in Jerosolymam ut perderet eam: sed cùm perdidisset aliquot urbes, respexit Deus, & displicuit ei tantum malum; quare dixit Deus ad angelum qui perdebat, Cohibe manum tuam à cæde: stabat autem angelus Dei prope aream Aranis Jebusæi.* 14 15 *Sublatis itaque David oculis suis, vidit angelum Dei stantem inter cœlum ac terram, ensem districtum manu tenentem, eoque Jerosolymam versùs inuentem: quapropter David ac sacerdotes ciliciis indutì in terram ceciderunt.* 16 *Dixitque David ad Dominum, Ego id feci, peccavi, & cui pam commisi: isti verò agnelli quid fecerunt O Domine? vertatur manus tua in me & in domum patris mei, populum verò tuum ne perdas.* 17 *Tum dixit angelus Dei Gadi prophetæ; Dic Davidi, Ascende, & exstrue altare Dei in area Aranis Jebusæi.* 18 *Ascendens itaque David prout mandaverat illi Gad propheta, qui locutus fuerat ex præcepto divino; Vidit David angelum illum qui populum perdebat, jam cohibuisse manum suam, & nihil amplius perdidisse.* 19 20 *Cùm domum perveniisset David ad Aranem, conversus Aran, videnque regem Davidem & quatuor è filiis ejus cum ipso, adoravit cum in terram usque, tum egressus est ex area sua quæ erat triticea.* 21 *Dixit autem ad eum, Da mihi hunc aream locum ut ædificem illud altare Deo, quatenus cesset pestis à populo.* 22 *Qui respondit ei, Accipe illum O domine mi, & fac quicquid libuerit: accipe etiam hos boves pro victima, aratra pro lignis, & triticum pro oblatione; omnia enim do tibi.* 23 *At illi, Non faciam hoc, sed quo libuerit pretio à te emam illa: nihil enim à te gratis accipiam, ut offeram inde sacrificium Deo. Quare soluto illi pretio nempe ducentis auri staleribus,* 24

דברי הימים א: כב

ei reſpondit & ,DOMINUM ad clamavit & : pacifica & ,aſcenſiones obtulit & ,DOMINO altare David ibi ædificavit Et
26 וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵהוּ
ſuā vaginam in ſuum gladium convertit & ,angelo DOMINUS Dixitque .aſcenſionis altare ſuper cœlis è igne in
27 בְּאֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל־נִדְנָהּ:
ibi immolavit & ,Jebuſæi Ornan area in DOMINUS eum exaudivit quòd ,David videndo in ,illo tempore In
28 בָּעֵת הַהִיא רָאָה דָוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם:
.Ghibhon in Bamah in ,illo tempore in holocauſti altare & ,deſerto in Moſeh fecit quod DOMINI tabernaculum Et
29 וּמִשְׁכַּן יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר וּמִזְבַּח הָעֹלָה בָּעֵת הַהִיא בַּבָּמָה בְּגִבְעוֹן:
.DOMINI angeli gladii facibus à erat territus quia : Deum quærendum ad ,illud ante ire David potuit non Et
30 וְלֹא־יָכֹל דָּוִיד לָלֶכֶת לְפָנָיו לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חֶרֶב מַלְאַךְ יְהוָה:

CAP. XXII. כב

congregandum ad,David dixit Et .Iſraeli aſcenſionem in altare hoc & ,Dei DOMINI domus ipſa Hæc : David Dixitque
1 וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הָאֱלֹהִים וְזֶה מִזְבַּח לָעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנֵּס
.Dei domum ædificandum ad ,Ghaſith lapides cædendū ad latomos ſtatuit Et .Iſrael terra in qui peregrinos
2 אֶת־הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֹצְבִים לַחְצוֹב אַבְנֵי גָזִית לִבְנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים:
.fondus non multitudine in æs & : David præparavit juncturas ad & ,portarum fores ad clavos ad multitudine in ferrum Et
3 וּבַרְזֶל לָרֹב לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחַבָּרוֹת הַכֵּן דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת לָרֹב אֵין מִשְׁקָל:
dixit Et .David ad multitudine in cedrina ligna Sorim & ,Sidonim attulerunt quia ,numero abſque cedrina ligna Et
4 וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד: וַיֹּאמֶר
nomen ad ,excellentiam ad ,magnificandum ad ,DOMINO ædificandum ad domus & : tenellus & ,puer meus filius Selomoh : David
5 דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וְרַךְ וְהַבַּיִת לִבְנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם
Selomoh vocavit Et .ſuam mortē ante multitudine in David paravit Et .ei nunc parabo : terris omnibus in ,gloriam ad &
6 וּלְתִפְאֶרֶת לְכֹל הָאֲרָצוֹת אֲכִינָה נָּא לוֹ וַיְכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה
,Ego ;ſuum filium Selomoh ad David Dixitque .Iſrael Deo DOMINO domum ædificandū ad ei præcepit & ,ſuum filium
7 בְּנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת בַּיִת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנִי אֲנִי
multitudine in Sanguinē:dicendo,DOMINI verbū me ſuper fuit Et .mei Dei DOMINI nomini domum ædificare ,meo corde cum fuit
8 הָיָה עִם לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי: וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב
.meus facies ad terram in effudiſti multes ſanguines quia , meo nomini domū ædificabis non : feciſti magna bella & , effudiſti
שָׁפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי:
erit Selomoh quia : circuitu à ſuis inimicis omnib⁹ ab ei requiem dabo & , quietis vir erit ipſe ,tibi natus filius Ecce
9 הִנֵּה־בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִיחוֹתִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה
,filium in mihi erit ipſe & ,meo nomini domum ædificabit Ipſe .ej⁹ dieb⁹ in Iſrael ſuper dabo quietem & ,pacem & ,ej⁹ nomen
10 שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל־יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו: הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
,tecum DOMINUS erit mi fili Nunc .ſeculum in uſque Iſrael ſuper ejus regni ſolium firmabo & : patrem in ei ego &
11 וַאֲנִי־לוֹ לְאָב וְהֵכַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם: עַתָּה בְנִי יְהִי יְהוָה עִמָּךְ
.te ſuper eſt locutus quemadmodum ,tui Dei DOMINI domum ædificabis & ,proſperabis &
וְהַצְלַחְתָּ וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ:

Verſio VULG. LAT.

Et ædificavit ibi altare Domino : obtulítque holocauſta, & pacifica, & invocavit Dominum, & exaudivit eum in igne de cœlo ſuper altare holocauſti. Præcepítque Dominus angelo : & convertit gladium ſuum in vaginam. Protinus ergò David, videns quòd exaudiſſet eum Dominus in area Ornan Jebuſæi, immolavit ibi victimas. Tabernaculum autem Domini, quod fecerat Moyses in deſerto, & altare holocauſtorum, eâ tempeſtate erat in excelſo Gabaon. Et non prævaluit David ire ad altare, ut ibi obſecraret Deum : nimio enim fuerat intimore perterritus, videns gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

Dixítque David ; Hæc eſt domus Dei, & hoc altare in holocauſtum Iſrael. Et præcepit ut congregarentur omnes proſelyti de terra Iſrael, & conſtituit ex eis latomos ad cædendos lapides & poliendos, ut ædificaretur domus Dei. Ferrum quoque plurimum ad clavos januarum, & ad commiſſuras atque juncturas præparavit David : & æris pondus innumerable. Ligna quoque cedrina non poterant æſtimari, quæ Sidonii & Tyrii deportaverant ad David. Et dixit David ; Salomon filius meus puer parvulus eſt & delicatus : domus autem, quam ædificari volo Domino, talis eſſe debet ut in cunctis regionibus nominetur : præparabo ergò ei neceſſaria. Et ob hanc cauſam ante mortem ſuam omnes præparavit impenſas. Vocavítque Salomonem filium ſuum : & præcepit ei ut ædificaret domum Domino Deo Iſrael. Dixítque David ad Salomonem; Fili mi, voluntatis meæ fuit ut ædificarem domum nomini Domini Dei mei : Sed factus eſt ſermo Domini ad me, dicens ; Multum ſanguinem effudiſti, & plurima bella bellâſti : non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuſo ſanguine coram me : Filius, qui naſcetur tibi, erit vir quietiſſimus : faciam enim eum requieſcere ab omnibus inimicis ſuis per circuitum : & ob hanc cauſam Paficus vocabitur : & pacem & otium dabo in Iſrael cunctis diebus ejus. Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ipſe erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem : firmabóque ſolium regni ejus ſuper Iſrael in æternum. Nunc ergò, fili mi, ſit Dominus tecum, & proſperare, & ædifica domum Domino Deo tuo, ſicut locutus eſt de te.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et extruxit ibi David aram Domino, obtulitque holocauſta & pacifica, agnos : & oravit Dominum, et exaudivit eum; & deſcendens ignis de cœlo, devoravit holocauſta quæ erat ſuper altari. Dixítque Dominus ad Angelū, cùm *hæc* vidiſſet, Repone gladiū tuum in vaginam ſuam. Eodem tempore, cùm vidiſſet David quòd exaudiſſet eum Dominus, mactavit ibi victimas magnas: Et oravit illic ante tabernaculum quod fecerat Moſes in deſerto, in exitu filiorum Iſrael ex Ægypto. Eodem tempore vehementer expavit David, nec poterat ire oratum coram Domino ; eò quòd extimuiſſet gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

Dixítque David, Hæc eſt domus Domini Dei, & hæc ara holocauſtorū Iſraelis. Tum edixit David ut convocarent omnes advenas qui erant in terra Iſraelitica, & ex iis conſtituerent latomos qui cæderent lapides pro domo Domini: Alios conſtituerent fabros ferrarios, ad conflandum bipennes, ſcalpra, vectéſque ferreos. Parávit quoque David æs plurimum cui non erat pondus, Et ligna cedrina quibus non erat numerus : nam Tyrii & Sidonii quamplurima ligna cedrina adduxerant ad Davidem. Dicebat enim David, Salomon filius meus adhuc puer eſt parvulus, de ipſo autem dicitur in libro quòd ſit ædificaturus ædem Dño, quódque ſit eum ſublimè exaltaturus ad nomen, majeſtatem, atque gloriam ſuper univerſas urbes: parabo ergò ei quicquid requiritur pro domo, ut nil deſit. Deinde vocavit Salomonem filium ſuum, & ait illi ; Tu ædificaturus es ædem Domino Deo, Domino dominorum Iſraelis. Miſit enim ad me per prophetam, & dixit mihi ; Multum ſanguinem fudiſti, & certamina magna geſſiſti : tu non ædificabis ædem nomini meo, quia ſanguinem multum fudiſti ſuper terram coram me. Verùm filius qui naturus eſt tibi, ipſe erit vir pacificus ; pacificum enim reddam eum ab omnibus inimicis qui circundant eum: Salomon erit nomen ejus, & pax atque tranquillitas erit ſuper totum Iſraelem in diebus ejus. Et ipſe ædificabit ædem nomini meo, ipſéque erit mihi ceu filius, & ego ero illi ceu pater: & firmabo ſoliū regni ejus ſuper Iſraelē in ſeculū ſeculorum, Nunc ergò fili mi, ſit Dominus tecum, proſperè agas, & ædifices ædem Domino Deo tuo, quemadmodum dixit mihi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ ᾠκοδόμησεν (κ) ἐκεῖ Δαυὶδ θυσιαστήριον κυρίῳ, καὶ ἀνὼ́εξεν ὁλοκαυτώματα καὶ Ϛωτηρίου. καὶ
27 ἐβόησε πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῷ ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσε-
28 ως, καὶ (λ) κατωλάωσε τὴν ὁλοκάυτωσιν. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς τὸν ἄγγελον· καὶ (μ) κατέθηκε
29 τὴν ῥομφαίαν εἰς τὸν (ν) κολεὸν αὐτῆς. Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν Δαυὶδ ὅτι (ξ) ἐπή-
κουσεν αὐτῷ κύριος ἐν ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου, καὶ ἐθυσίασεν ἐκεῖ. Καὶ σκηνὴ κυρίου ἣν ἐποίησε
Μωυσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ θυσιαστήριον ἦν ὁλοκαυτωμάτων ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν βαμὰ (ο) ἐν Γα-
30 βαών. Καὶ οὐκ (ῑ) ἐδύνατο Δαυὶδ τοῦ πορευθῆναι ἔμπροσθεν (π) αὐτοῦ τοῦ ζητῆσαι τὸν Θεὸν, (ρ) ὅτι ἐ-
κατάπαυσεν ἀπὸ προσώπου τῆς ῥομφαίας ἀγγέλου κυρίου.

MS. A. (κ) Δαυὶδ ἐκεῖ (λ) καταπάλωσεν ((μ) καθῆκεν (ν) κολεόν. Ἐν τῷ (ξ) εἰσάκουσεν (ο) τῇ ἐν Γαβαωνί. (ῑ) ἠδύναλο (π) αὐτῷ ζητῆσαι (ρ) ὅτι κατέπαυσεν

ΚΕΦ. κβ'.

1 Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Οὗτός ἐστιν ὁ (α) οἶκος κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο τὸ θυσιαστήριον εἰς ὁλοκαύτω-
2 σιν τῷ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ Ϛυναγαγεῖν πάντας τοὺς (β) προσηλύτους τοὺς ἐν γῇ Ἰσραὴλ, καὶ
3 κατέστησε λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστοὺς τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ Θεῷ. Καὶ Ϛίδηρον πολὺν εἰς
τοὺς ἧλους τῶν θυρωμάτων καὶ τῶν πυλῶν, καὶ τοὺς ϛροφεῖς ἡτοίμασε Δαυὶδ καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος,
4 οὐκ ἦν ϛαθμός· Καὶ ξύλα κέδρινα, οὐκ ἦν ἀριθμός· ὅτι ἐφέρασαν οἱ Σιδώνιοι καὶ οἱ Τύριοι ξύ-
5 λα κέδρινα εἰς πλῆθος τῷ Δαυίδ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ, Σαλωμὼν ὁ υἱός μου παιδάριον ἁπαλὸν, καὶ
ὁ οἶκος τῆ οἰκοδομῆσαι τῷ κυρίῳ εἰς μεγαλωσύνῳ ἄνω, εἰς ὄνομα καὶ εἰς δόξαν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν·
6 ἑτοιμάσω αὐτῷ. καὶ ἡτοίμασε Δαυὶδ εἰς πλῆθος ἔμπροσθεν τ τελευτῆς αὐτοῦ. Καὶ ἐκάλεσε Σαλωμὼν
7 τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον (γ) τῷ κυρίῳ Θεῷ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπεν
Δαυὶδ Σαλωμὼν, Τέκνον, ἐμοὶ ἐγένετο ὅτι ψυχῇ τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου Θεοῦ.
8 Καὶ (δ) ἐγένετό μοι λόγος κυρίου, λέγων, Αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας, καὶ πολέμους μεγάλους ἐποί-
ησας, οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου, ὅτι αἵματα πολλὰ ἐξέχεας (ε) ὅτι τὴν γῆν ἐναν-
9 τίον ἐμοῦ. Ἰδοὺ υἱὸς τίκτεταί σοι, οὗτος ἔσται ἀνὴρ ἀναπαύσεως, καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν
ἐχθρῶν αὐτοῦ κυκλόθεν, ὅτι Σαλωμὼν ὄνομα αὐτῷ, καὶ εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν δώσω ὅτι Ἰσραὴλ ἐν ταῖς
10 ἡμέραις αὐτοῦ. Οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καὶ οὗτος ἔσται μοι εἰς υἱὸν, κἀγὼ (ζ) αὐτῷ εἰς
11 πατέρα, καὶ ἀνορθώσω θρόνον βασιλείας αὐτοῦ ἐν Ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος. Καὶ νῦν υἱέ μου ἔσται μετὰ
Σοῦ κύριος, καὶ εὐοδώσει, καὶ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ κυρίῳ Θεῷ Σου, ὡς ἐλάλησε περὶ Σοῦ.

MS. A. (α) οἶκος τοῦ Θεοῦ, (β) προσηλύτους ἐν (γ) τῷ ὀνόματι κυρίου Θεοῦ Ἰσραήλ. (δ) ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ λόγος (ε) ἐπὶ τῆς γῆς (ζ) αὐτῷ ἔσομαι εἰς

Et ædificavit ibi David altare Domino: & obtulit holocaustomata, & salutaris. Et clamabit ad Dominum: & exaudivit eum in igne de cælo super altare holocaustosis: (m) & consumpsit holocaustosim. Et dixit Dominus ad angelum: & deposuit gladium in vaginam ejus. In tempore illo in videndo David, quia exaudivit eum Dominus in area Orna Jebusæi, & immolavit ibi. Et tabernaculum Domini quod fecerat Moyses in deserto, & altare holocaustomatum in tempore illo in Bama in Gabaon. Et non potuit David ire ante illud ad exquirendum Deum; quoniam (n) non festinâsset à facie gladii angeli Domini.

CAP. XXII.

1 Et dixit David, Hæc est domus Domini Dei: & hoc altare in holocaustosim ipsi Israel. Et dixit David congregare omnes proselytos, qui
2 in terra Israel: & constituit lapicidas ad cædendum lapides politos
ad ædificandam domum Deo. Et ferrum multum ad clavos ostio-
3 rum, & portarum, & (a) junctluras paravit David: & æs in multi-
tudine, non erat pondus: Et ligna cedrina, non erat numerus: quo-
4 niam afferebant Sidonii & Tyrii ligna cedrina in multitudine ipsi Da-
vid. Et dixit David; Salomon filius meus, puerulus tener est: & do-
5 mus ædificanda Domino ad magnificentiam sursum, ad nomen, & ad
gloriam in omnem terram: parabo ei. Et paravit David in multitudi-
ne ante finem suum. Et vocavit Salomon filium suum: & mandavit
6 ei ædificare domum Domino Deo Israel. Et dixit David ad Salomon;
7 Fili, mihi fuit in animo ædificare domum nomini Domini Dei. Et fa-
8 ctum est mihi verbum Domini, dicens; Sanguinem in multitudine ef-
fudisti, & bella magna fecisti: non ædificabis domum nomini meo: quo-
niam sanguines multos effudisti super terram coram me. Ecce filius na-
9 scitur tibi: hic erit vir quietis: & quiescere eum faciam ab omnibus
inimicis suis in circuitu: quoniam Salomon nomen ei, & pacem &
quietem dabo super Israel in diebus ejus. Hic ædificabit domum no-
10 mini meo: & hic erit mihi in filium: & ego ei in patrem: & erigam
thronum regni ejus in Israel usque in seculum. Et nunc, fili mi, (b) e-
11 rit tecum Dominus, & (c) prosperabit: & ædificabis domum Domino Deo tuo; quomodò locutus est de te.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وَبَنَاهُ مَذْبَحًا لِلرَّبِّ * وَأَصْعَدَ عَلَيْهِ ٱلذَّبَائِحَ ٱلْمُحْرَقَهْ * مُحْرِقًا بِٱلسَّلَامَةِ وَٱلْخَلَاصِ * وَصَلَّى قُدَّامَ
27 ٱللهِ * فَٱسْتَجَابَ لَهُ * وَبَرَّدَ نَارَ وَأَكَلَتِ ٱلذَّبَائِحَ * وَقَالَ ٱللهُ لِلْمَلَاكِ * إِرْجِعْ وَرُدَّ سَيْفَكَ *
28 وَفِي
ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ لَمَّا رَأَى دَاوُدُ أَنَّ ٱللهَ ٱسْتَجَابَ لَهُ فِي أَنْدَرِ أَرَانَ ٱلْيَابُوسِيِّ * ذَبَحَ هُنَاكَ ذَبَائِحَ كَثِيرَةً
* وَصَلَّى قُدَّامَ ٱللهِ فِي هَيْكَلِ ٱلزَّمَانِ ٱلَّتِي صَنَعَهَا مُوسَى فِي ٱلْبَرِّيَّةِ عِنْدَ خُرُوجِ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ
29 مِصْرَ * وَمَذْبَحُ ٱلْعَرَائِسِ كَانَ يَكُونُ فِي ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ * وَخَافَ دَاوُدُ وَلَمْ يَمْضِ هُنَاكَ * لِأَنَّهُ كَانَ يَخَافُ
30 مِنْ سَيْفِ مَلَكِ ٱلرَّبِّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * فَقَالَ * هٰذَا يَكُونُ بَيْتُ ٱللهِ ٱلْإِلٰهِ * وَهٰذَا ٱلْمَذْبَحُ لِذَبَائِحِ إِسْرَائِيلَ * وَجَمَعَ دَاوُدُ سَائِرَ ٱلْغُرَبَاءِ
2 ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي إِسْرَائِيلَ * وَأَمَرَ أَنْ يُمَيِّزَ مِنْهُمْ قَطَّاعِينَ لِلْحَجَرِ لِيَقْطَعُوا ٱلْحِجَارَةَ لِبِنَاءِ
بَيْتِ ٱللهِ * وَأَنْ يُمَيِّزَ مِنْهُمْ حَدَّادِينَ * لِيَصْنَعُوا مَعَاوِلَ لِقَطْعِ ٱلْحِجَارَةِ * وَأَحْسِيَةً وَمَحَالَّ *
3 وَهَيَّأَ دَاوُدُ نُحَاسًا كَثِيرًا مَا لَا وَزْنَ لَهُ * وَمِنْ حَسَبِ ٱلْأَرْزِ مَا لَا عَدَدَ لَهُ * وَكَذٰلِكَ مِنَ
4 ٱلصَّيْدُونِيِّينَ * لِأَنَّ ٱلصُّورِيِّينَ وَٱلصَّيْدَانِيِّينَ أَتَوْا إِلَى دَاوُدَ بِحَسَبِ ٱلْأَرْزِ * وَقَالَ دَاوُدُ * إِبْنِي
5 سُلَيْمَانُ إِلَى ٱلْآنَ صَبِيٌّ صَغِيرٌ * وَبِهِ قَالَ ٱلْكِتَابُ أَنَّهُ يَبْنِي بَيْتَ ٱللهِ * وَأَنَّ ٱللهَ يُعَظِّمُهُ
فَوْقَ ٱلصِّفَةِ * وَيُجْعَلُهُ عَلَى سَائِرِ ٱلْمُدُنِ * وَيَنْبَغِي أَنْ أُعِدَّ لَهُ كُلَّمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ فِي حَيَاتِي *
فَٱسْتَعَدَّ دَاوُدُ كُلَّمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ ٱلْبَيْتُ * حَيْ لَمْ يَعِشْ سَيِّ * وَدَعَى سُلَيْمَانَ ٱبْنَهُ * وَقَالَ
6 لَهُ * أَنْتَ تَبْنِي بَيْتًا لِلّٰهِ ٱلْإِلٰهِ رَبِّ ٱلْأَرْبَابِ * لِأَنَّهُ أَرْسَلَ إِلَيَّ عَلَى لِسَانِ جَادَ ٱلنَّبِيِّ قَائِلًا * إِنَّ
7 دَمًا كَثِيرًا سَفَكْتَ وَحُرُوبًا كَثِيرَةً صَنَعْتَ * فَأَنْتَ مِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ لَا تَبْنِي لِي بَيْتًا لِٱسْمِي *
8 لِأَنَّ دَمًا كَثِيرًا سَفَكْتَ عَلَى ٱلْأَرْضِ قُدَّامِي * لٰكِنِ ٱلِٱبْنُ ٱلْمَوْلُودُ لَكَ يَكُونُ قَطِنًا * وَأُرِيحُهُ
مِنْ سَائِرِ أَعْدَائِهِ ٱلَّذِينَ حَوَالَيْهِ * وَيَكُونُ ٱسْمُهُ سُلَيْمَانُ * لِأَنَّ سَلَامَةً وَرَاحَةً تَكُونُ لِسَائِرِ
9 إِسْرَائِيلَ فِي أَيَّامِهِ * وَهُوَ يَبْنِي بَيْتًا لِٱسْمِي * وَيَكُونُ لِي كَٱلْوَلَدِ * وَأَنَا أَكُونُ لَهُ مِثْلَ أَبٍ * وَأُثَبِّتُ
10 كُرْسِيَّ مُلْكِهِ إِلَى أَبَدِ ٱلْآبِدِينَ * وَٱلْآنَ يَا ٱبْنِي يَكُونُ ٱللهُ مَعَكَ * وَبَنِي بَيْتًا لِلرَّبِّ
11 إِلٰهِكَ * كَمَا قَالَ لِي *

Ædificavit locum illum in altare Domino, obtulitque super illud victimas crematas, nempe agnos, pro incolumitate & salute: oravitque Deum, & exaudivit illum: defecitque ignis, & victimas devoravit. Dixitque Deus angelo, Recede, & repone gladium tuum. Eodem tempore cùm vidisset David se à Deo exauditum in area Araunis Jebusæi, permultas mactavit ibi victimas; Precesque fudit coram Deo in testudine temporis, quam fecerat Moses in deserto cùm egressi essent Israelitæ ex Ægypto. Altare verò oblationum erat tunc temporis in Gabaone; Timuitque David eò se conferre, quippe qui timeret gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

1 Et ait, Hæc erit domus Dei, Dei
mei; & hoc altare pro sacrificiis Isra-
elis. Collectis igitur David omnibus ad-
2 venis qui erant in Israele, præcepit ut
ex iis destinarentur cæsores lapidum, ad
cædendos lapides pro ædificio domûs Dei:
Et ut ex iisdem destinarentur fabri fer-
3 rarii ad conficiendum bipennes ad cæ-
dendos lapides, & scalpra, vectesque.
Paravitque David æris quamplurimum
absque pondere, Et ligna cedrina in-
4 numera, eodémque modo abietes: quo-
niam Tyrii & Sidonii attulerunt Da-
vidi ligna cedrina. Dicebat enim Da-
5 vid, Filius meus Salomon est adhuc pu-
er parvulus, déque ipso affirmat scri-
ptura quòd is ædificaturus est ædem
Dei, quódque Deus magnificaturus est
eum supra quàm quod narrari queat, &
glorioſum redditurus super omnes urbes:
oportet itaque præparem illi, dum vivo,
quicquid necessarium est: paravitque Da-
vid quicquid necessarium erat ædi, ita
ut nihil ei desideraretur. Tum advo-
6 cato Salomone filio suo, dixit ei; Tu
7 ædificaturus es ædem Deo, Deo inquam
8 dominorum Domino. Nam ipse misit
ad me per linguam Gadis prophetæ, di-
cens, Quia multum sanguinem fudisti,
& multa bella gessisti; tu propterea non
extrues mihi ædem nomini meo: quia
multum sanguinis profudisti super ter-
ram in conspectu meo. Sed filius tibi
9 genitus prudens erit, eumque tranquil-
lum reddam à cunctis hostibus ejus qui
circunjacent illi: Salomon erit nomen
ejus, quia pax & tranquillitas erit to-
ti Israeli in diebus ejus; Et is ædifica-
10 bit domum nomini meo. Erit mihi ceu
filius, & ego ero illi ceu pater: & fir-
mabo solium regni ejus in sempiterna se-
cula. Quare fili mi, adsit tibi Deus
11 ut extruas domum Domino Deo tuo,
quemadmodum dixit mihi;

דברי הימים א: כג

.tui Dei DOMINI legem custodiendū ad & ,Israel super tibi præcipiat &,intelligētiā &,intellectū Dominus tibi det Veruntamē

12 אַךְ יִתֶּן־לְךָ יְהוָה שֵׂכֶל וּבִינָה וְיִצֻוְךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר אֶת־תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

.Israel super Moseh DOMINUS præcepit quæ judicia & ,*statuta faciendā* ad custodieris si,prosperabis Tunc

13 אָז תַּצְלִיחַ אִם־תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל

centum talenta auri DOMINI *domui* præparavi *mea afflictione in* ecce Et .paveas ne & ,timeas ne ;roborare &,Confortare

14 חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת׃ וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־יְהוָה זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה

,præparavi lapides & ,ligna Et .fuit multitudine in quia ,*pondus non ferro &* ,*ære* Et .talenta millia mille argēti & ,millia

אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אֲלָפִים כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב הָיָה וְעֵצִים וְאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי

omni in sapiens omnis & ;ligni & ,lapidis *scalptores &* ,*cæsores* ,*opificum* facientes multitudine in tecum Et .addes eis *super* &

15 וְעָלֶיהָ תּוֹסִיף׃ וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים וְחֹרְשֵׁי אֶבֶן וְעֵץ וְכֹל־חָכָם בְּכָל־

Præcepitque .tecum DOMINUS erit & ,fac & ,Surge .numerus non *ferro &* ,*ære &* ,*argento* ,*Auro opificio*

16 מְלָאכָה׃ לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר קוּם וַעֲשֵׂה וִיהִי יְהוָה עִמָּךְ׃ וַיְצַו

17 *requiem dabit* Et ? vobiscum vester Deus DOMINUS Nonne .suo filio Salomoh *juvandum ad* ,Israel principibus cunctis David

דָּוִיד לְכָל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ׃ הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ

18 Nunc .ejus *populi facies ad* & ,*DOMINI facies ad* terra est subjecta & ,terræ habitatores mea manu in dedit quia ,*circuitu à vobis*

לָכֶם מִסָּבִיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ׃ עַתָּה

19 DOMINI sanctuarium ædificate & ,surgite Et .vestrum Deum DOMINUM quærendū ad vestrā animā &,vestrū cor præbete

תְּנוּ לְבַבְכֶם וְנַפְשֹׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה

.DOMINI nomini *ædificatæ* ,*domui* Dei *sanctitatis* vasa & ,DOMINI fœderis arcam introducendū ad ,Dei

הָאֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם־יְהוָה׃

CAP. XXIII.

כג

, Israel principes omnes cōgregavit Et .Israel super suū filium Selomoh cōstituit regem & ;dierum satur' &,senex David Et

1 וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת־שְׁלֹמֹה בְנוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל

,sua capita per eorū numerus fuit Et .supra & ,annorum triginta filio à Levitæ sunt numerati Et .Levitas & ,sacerdotes &

וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם׃ 3 וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמָעְלָה וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגִלְגְּלֹתָם

,præfecti &;millia quatuor & viginti ,DOMINI domus opus super *urgendā* ad ipsis Ex .millia octo & triginta ,viros per

4 לִגְבָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה אָלֶף׃ מֵאָה לִנְצֹחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית יְהוָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲלָף וְשֹׁטְרִים

quæ *vasis in* DOMINUM laudantes millia quatuor & ,janitores millia quatuor Et .millia sex ,judices &

5 וְשִׁפְטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים׃ וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים שֹׁעֲרִים וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה בַּכֵּלִים אֲשֶׁר

.Simhi &,Lahadan ,Ghersuni Ipsi .Merari &,Chehath ,Gherson ipsi Levi filiis *partitiones David eos est partitus* Et .laudandū ad feci

6 עָשִׂיתִי לְהַלֵּל׃ וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד מַחְלְקוֹת לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃ 7 לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי׃

8 *capita* Isti .tres Haran &,Chaziel &,Selomith ,Simhi Filii .tres Joel &,Zetham &,Jechiel *capus* Lahadan Filii

9 בְּנֵי לַעְדָּן רֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי שִׁמְעִי שְׁלֹמוֹת וְחָזִיאֵל וְהָרָן שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה רָאשֵׁי

.Lahadan ipsi *patrum*

הָאָבוֹת לְלַעְדָּן׃

Versio VULG. LAT.

Det quoque tibi Dominus prudentiam & sensum, ut re- 12
gere possis Israel, & custodire legem Dñi Dei tui. Tunc 13
enim proficere poteris, si custodieris mandata & judicia,
quæ præcepit Dominus Moysi ut doceret Israel: confor-
tare & viriliter age, ne timeas, neque paveas. Ecce ego 14
in paupertate mea præparavi impensas domûs Domini,
auri talenta centum millia, & argenti mille millia talen-
torum: æris verò & ferri non est pondus, vincitur enim
numer' magnitudine: ligna & lapides præparavi ad uni-
versa impendia. Habes quoque plurimos artifices, lato- 15
mos, & cæmentarios, artificésque lignorum, & omnium
artium ad faciendum opus prudentissimos, In auro & 16
argento & ære & ferro, cujus non est numerus. Surge
igitur, & fac, & erit Dominus tecum. Præcepit quoque 17
David cunctis principibus Israel, ut adjuvarent Salomo-
nem filium suum. Cernitis, inquiens, quòd Dominus 18
Deus vester vobiscum sit, & dederit vobis requiem per
circuitum, & tradiderit omnes inimicos vestros in manus
vestras, & subjecta sit terra coram Domino, & coram po-
pulo ejus. Præbete igitur corda vestra & animas ve- 19
stras, ut quæratis Dominum Deum vestrum: & consur-
gite, & ædificate sanctuarium Domino Deo, ut introdu-
catur arca fœderis Domini, & vasa Domino consecrata,
in domum, quæ ædificatur nomini Domini.

CAP. XXIII.

IGitur David senex & plenus dierum, regem constituit 1
Salomonem filium suum super Israel. Et congregavit 2
omnes principes Israel, & Sacerdotes atque Levitas.
Numeratíque sunt Levitæ, à triginta annis, & suprà: & 3
inventa sunt triginta octo millia virorum. Ex his electi 4
sunt, & distributi in ministerium domûs Domini, viginti
quatuor millia: præpositorum autem & judicum sex
millia. Porrò quatuor millia janitores: & totidem 5
psaltæ canentes Domino in organis, quæ fecerat ad ca-
nendum. Et distribuit eos David per vices filiorum Le- 6
vi; Gerson videlicèt, & Caath, et Merari. Filii Gerson; 7
Leedan, et Semei. Filii Leedan; princeps Jahiel, et Ze- 8
than, et Joel, tres. Filii Semei; Salomith, et Hosiel, et 9
Aran, tres: isti principes familiarum Leedan.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ipse tibi largiatur sapientiam & propheti- 12
am, præficiátque te Israeli, & custodias leges
Domini Dei tui, quemadmodum præcepit ti-
bi: tunc enim prosperè tibi cedet. Nam si cu- 13
stodieris & feceris hæc mandata, & leges, at-
que judicia, quemadmodum præcepit Domin'
Mosi ut doceret Israelem; tunc forti atque vi-
rili sis animo, ne timeas, neque formides. Cæ- 14
terùm, ecce omnia paravi tibi, quicquid *vi-
delicet* requiritur ad structuram domûs Domi-
ni. Paravi tibi talentorū auri centum millia:
paravi tibi argenti millies mille talenta: æris
autè ac ferri paravi tibi quod non habet nu-
merum: nullus enim hominum qui gradiun-
tur super terrā, nôsset supputare summam li-
brarum ejus, eò quòd plurima sit. Ligna quo- 15
que & lapides paravi tibi, quibus adjicies.
Auge etiam *numerum* operatiorum, lapicida- 15
rum, murariorum, & fabrorum lignariorum,
Opificum auri, & opificum argenti, artificum 16
æris, & artificum ferri, quibus non est nume-
rus: forti sis animo, & fac, eritque Dñs in au-
xilium tuum. Monuit præterea David omnes 17
seniores Israelis, et ait illis; Opē ferte Salomo-
ni filio meo, Quoniam ecce Dñs Deus vester 18
adest vobis, et auxiliatur vobis, protegítque
vos undequaque; & ecce tradidit corā vobis
omnes habitatores terræ, & subigetur terra
coram Dño et coram populo ejus. Quapro- 19
pter parate cor vestrū et animam vestram ad
preces coram Dño Deo vestro fundendas: &
surgentes ædificate Sanctuariū Dño Deo, éq-
que inferte arcā in qua repositū est fœd' Dñi
Dei nostri, & vasa sanctuarii Domini Dei no-
stri; et ædem extruite pro augustissimo no-
mine ipsius, quod invocatum est super nos.

CAP. XXIII.

DAvid senio confectus et satur dierū, Sa- 1
lomonem filium suum initiavit regno sup Is-
raelem. Tum convocavit omnes sacerdotū 2
ac Levitarum seniores: Et cùm numerati 3
fuissēt Levitæ à nato triginta annos et supra,
fuit numerus virorum per singula capita, tri-
ginta octo millia. Ex his constituit David præ- 4
fectos operibus domûs Domini, viginti qua-
tuor viros super singulis quibusque millenis;
& senos judices atq. scribas singulis quibus-
que centenis: Ut curā haberent ædificii, et 5
instarent ac satagerent auxilii eorum, posses-
sionum, agriculturæ, supputationū, et opum eo-
rum: necnon eleemosynarū, ut prospicerent
pauperibus: creavit enim David sup pau-
peres et inopes, œconomos et præfectos, ut ale-
rent, prospiceréntque pauperibus, unum sup
denos quósque, et nihil eis deesse paterentur.
Et statuit eos David omnes in munerib' eo- 6
rum: è filiis Levi, Gersonē, Cahathum, et Me- 7
rari. E Gersonitis, Laadanē, et Semei. Filii 8
Laadanis, primogenit' ejus Nahlael, Jotham, et
Joel, tres. Filii Semajæ, Selmoth, Hezael, et 9
Aran, tres: hi erant præcipui patres Semei.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Ἀλλ' ἢ δῴη σοι σοφίαν καὶ σύνεσιν κύριος καὶ κατισχύσαι σε ὅπως Ἰσραὴλ, καὶ τοῦ φυλάσσεσθαι καὶ
13 ποιεῖν τὸν νόμον κυρίου τοῦ θεοῦ σου. Τότε (μ) εὐοδώσει ἐὰν φυλάξῃς τοῦ ποιεῖν τὰ προστάγματα
καὶ τὰ κρίματα ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῇ ὅπως Ἰσραὴλ. ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, μὴ φοβοῦ μηδὲ
14 πτοηθῇς. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου ἡτοίμασα εἰς οἶκον κυρίου χρυσίου ταλάντων
ἑκατὸν χιλιάδας, καὶ ἀργυρίου ταλάντων χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον, οὗ οὐκ ἔστι σταθμός,
15 ὅτι εἰς πλῆθός ἐστι· καὶ ξύλα καὶ λίθους ἡτοίμασα, καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθες. Καὶ μετὰ σοῦ πρόσθες οἷς πλῆθός ἐστι ποιούντων ἔργα, τεχνῖται καὶ οἰκοδόμοι λίθων, καὶ τέκτονες ξύλων, καὶ πᾶς σο-
16 φὸς ἐν παντὶ ἔργῳ, Ἐν χρυσίῳ (ϑ) καὶ ἀργυρίῳ, χαλκῷ καὶ ἐν σιδήρῳ, οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ἀνάστηθι καὶ ποίει, καὶ κύριος μετὰ σοῦ. Καὶ ἐνετείλατο Δαυὶδ (ι) τοῖς πᾶσιν ἄρχουσιν Ἰσραὴλ ἀντι-
18 λαβέσθαι τῷ Σαλωμὼν υἱῷ αὐτοῦ. Οὐχὶ κύριος μεθ' ὑμῶν; καὶ ἀνέπαυσεν ὑμᾶς κυκλόθεν, ὅτι ἔδωκεν (κ) ἐν χερσὶν ὑμῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, καὶ ὑπετάγη ἡ γῆ ἐναντίον κυρίου καὶ
19 ἐναντίον (ῑ) λαοῦ αὐτοῦ. Νῦν δότε καρδίας ὑμῶν καὶ ψυχὰς ὑμῶν τοῦ ζητῆσαι τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἐγέρσατε καὶ οἰκοδομήσατε ἁγίασμα (λ) τῷ θεῷ ὑμῶν, τοῦ εἰσενεγκαι τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ σκεύη τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εἰς οἶκον τὸν οἰκοδομούμενον τῷ ὀνόματι κυρίου.

MS. A. (μ) εὐοδωθήσει (ϑ) ἐν ἀργυρίῳ, ἐν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ, (ι) τοῖς πασὶν ἄρχουσιν (κ) ἐν χερσὶ ὑμῶν (ῑ) τῷ λαοῦ (λ) κυρίῳ τῷ θεῷ

Sed det tibi sapientiam, & intellectum Dominus, & confortet te super 12
Israel, & ad custodiendum, & faciendum legem Domini Dei tui.
Tunc(d)prosperabit, si observaveris facere præcepta, & judicia quæ man- 13
davit Dominus Moysi super Israel. Viriliter age, & confortare: ne ti-
meas, neque paveas. Et ecce ego secundùm inopiam meam paravi in 14
domum Domini, auri talentorum centum millia, & argenti talentorum
mille millia, & æs, & ferrum, cujus non est pondus, quoniam in multi-
tudine est: & ligna, & lapides paravi, (e) & ad hæc adde. Et te- 15
cum adde, in multitudine de facientibus opera, artifices, & ædificato-
res lapidum, & fabri lignorum, & omnis sapiens in omni opere, In au- 16
ro, & argento, ære, & in ferro, (f) non est numerus: Surge, & fac: &
Dominus tecum. Et mandavit David omnibus principibus Israel ad- 17
juvare Salomonem filium (g) suum: Nonne Dominus vobiscum? & re- 18
quiescere fecit vos in circuitu: quia dedit in manus (b) vestras ha-
bitantes terram: & subjecta est terra ante Dominum, & ante populum
ejus. Nunc date corda vestra, & animas vestras ad quærendum Do- 19
mino Deo vestro: & suscitamini, & ædificate sanctificationem Deo
vestro, ad inferendum arcam testamenti Domini, & vasa sancta Dei in
domum ædificatam nomini Domini.

(ϑ) ἐν τοῖς ὀργάνοις οἷς ἐποίησαν (ζ) Γηρσὼν, Καὰθ, Μερ-

ΚΕΦ. κγ'.

1 Καὶ Δαυὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, καὶ ἐβασίλευσε Σαλωμὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ (α) ἀνθ'
2 αὐτοῦ ἐπὶ Ἰσραήλ. Καὶ συνήγαγε (β) τοὺς πάντας ἄρχοντας Ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευί-
3 τας. Καὶ ἠριθμήσαν οἱ Λευῖται ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω, καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ
4 κεφαλὴν αὐτῶν εἰς ἄνδρας τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας. (γ) Ἀπὸ τούτων ἐξεδιώκησαν ὅπως τὰ ἔργα (δ) οἴκου
5 κυρίου εἰκοσιτέσσαρες χιλιάδες, καὶ γεγραμμένοι καὶ κριταὶ ἑξακισχίλιοι. Καὶ τέσσαρες χιλιάδες
6 πυλωροί, καὶ τέσσαρες χιλιάδες αἰνοῦντες τῷ κυρίῳ (ε) ἐν ὀργάνοις οἷς ἐποίησεν τοῦ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ.
7 8 9 Καὶ διεῖλεν αὐτοὺς Δαυὶδ ἐφημερίας τοῖς υἱοῖς Λευὶ, τῷ (ζ) Γεδσὼν, Καὰθ, καὶ Μεραρί. Καὶ τῷ (η)
Γεδσὼν, Ἐδὰν, καὶ Σεμεΐ. Υἱοὶ τῷ Ἐδὰν, ἄρχων Ἰεηὶλ, καὶ (ϑ) Ζηθὰμ, καὶ Ἰωὴλ, τρεῖς. (ι) Υἱοὶ
Σεμεΐ, Σαλωμὶθ, (κ) Ἰεηὶλ, καὶ Δὰν, τρεῖς. οὗτοι ἄρχοντες (λ) πατριῶν τῶν Ἐδάν.

MS. A. (α) ἀντ' αὐτοῦ (β) πάντας τοὺς (γ) Ἀπὸ τούτων ἐξεδιώκησαν ἐπὶ (δ) οἴκου εἰκοσιτέσσαρες
ἐφρί. (η) Γηρσὼν, τῷ Λεασδὰν, καὶ τῷ Σεμεΐ Υἱῷ Λεασδὰν, ὁ ἄρχων (ϑ) Ζαιθὰμ, (ι) Καὶ υἱοὶ (κ) καὶ Ἀζιὴλ, καὶ Ἀσὰν, (λ) τῶν πατριῶν τῷ Λεασδάν.

CAP. XXIII.

Et David senex, & plenus dierum: & regnare fecit Salomonem filium 1
suum pro se super Israel. Et congregavit omnes principes Israel, 2
& sacerdotes & Levitas. Et (a) numeraverunt Levitæ à trigesi- 3
mo anno, & suprà: & factus est numerus eorum per caput
eorum in viros triginta, & octo mille. De (b) iis qui urgerent opera, 4
super opera domûs Domini, viginti quatuor mille: & scribæ, & judices,
sex mille: Et quatuor mille janitores: & quatuor mille laudantes Do- 5
minum in organis, quæ fecerat ad laudem dicendam Domino. Et dis- 6
tribuit eos David, diurnas (c) vices filiis Levi, Gedson, Caath, & Me-
rari. Ipsi Gedson, Edan, & Semei. Filii Edan; princeps Jiel, & Ze- 7 8
than, & Joel, tres. Filii Semei; Salomith, Jiel, & Dan, tres. Hi 9
principes patriarum Edan.

(ε) ἐν τοῖς ὀργάνοις οἷς ἐποίησαν (ζ) Γηρσὼν, Καὰθ, Με-

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *وهو يعطيك الحكمة والعبود * ويملك على اسرايل * وتحفظ شرايع الله الهك مثل ما امر
13 * بعد ذلك تصلح ان ان حفظت الوصايا والشرايع والاحكام * كما امر الرب موسي ان يعلم
14 اسرايل * تعظم وتجبر * ولا تخاف ولا ترعب * وهوذا كل سعي قد اعددته لك كما يراد لبنآء
البيت * بدرات ذهب الف بدن * وفضة الف بدن * ونحاسا وحديدا لا عدد له * وسائر
الناس الذين على الارض لا يعرفون يحسبون وزن ارطالها لكثرتها * وحسبا وجان * فنصف
اليها مثلها من عندك * واكثر صناع الصنايع * قطاعين الحجر * والبنايين * ونجارين
15 الخشب * وصناع الذهب * والفضة * والنحاس * والحديد * حتي لا يكون لهم عدد *
16 وابنه واعمل * والله معك * وقال داود لساير بني اسرايل * اعينوا سليمان ابني * فان
18 الرب معكم * ويحفظكم من يد اعدايكم الذين حولكم * وهوذا قد ملكم
ساير سكان الارض * والان فصلوا واصلحوا قلوبكم قدام الله * وقوموا وابنوا مقدسا
19 لاسمه * وضعوا تابوت عهد الله الهنا * وانية القدس للرب الهنا * وابنوا بيتا علي اسمه
العظيم الذي سمي علينا *

* الفصل الثالث والعشرون *

1 * وشاخ داود وشبع من ايامه * واقام سليمان ابنه ملكا علي اسرايل * وجمع ساير كهنة
2 الرب واللاويين * وعدهم الرجال من ابن ثلثين وثلاثين سنة الي فوق ذلك * فكان عدد
3 الرووسآء ثمانية وثلثين الفا * واقام داود فيهم رووسآء علي صنايع بيت الله اربعة وعشرين الفا *
4 وديانين ومعلمين ستة الف * يكونون يسرون علي البنآء * ويسعون بقوتهم واموالهم
5 وصدقاتهم للمساكين * وافكارهم واقوالهم * واقام داود علي المساكين والفقرآء مدبرين
وقومة * يكونون مدبرين وحافظين * لكل عسر واحدا * حتي لا يعوزهم سي * اقامهم
6 من ساير مقدمي بني لاوي * جرسون * وقاهث * ومراري * وجرسون * والعادان * وسمعي * ومن
7 8 بني عادان * كبيرهم واحاييل * ويوبام * ويوييل ثلاثة * ومن بني سمعيا * سمعوث * وحارايل *
9 واران * هولآء رووسآء بيت سمعيا *

Ipséque tibi det sapientiam atque prophe- 12
tiam, regnes super Israelem, & obser-
ves leges Dei, Dei tui, ut tibi jubetur.
Postháec tu prosper eris, si observes man- 13
data, leges, ac judicia, quemadmodum
præcepit Dominus Mosi ut doceret Israe-
lem; magnificentiam & vires acquires,
& non metues neque formidabis. En 14
autem omnia tibi paravi, prout requiritur ad extruendam domum, auri talenta
mille, & argenti mille talenta: æs au-
tem ac ferrum innumerabile, adeo ut
omnes homines qui sunt super terram,
nequeant supputare pondus librarum eo-
rum, præ multitudine: ligna præterea,
ac lapides. His totidem à te ipso adji-
cies; Et multiplica artifices, nempe la- 15
picidas, fabros murarios, & lignarios,
Et auri, argenti, æris, ac ferri opifices, ita 16
ut numerum excedant. Fiymo itaque
sis animo, & fac: & Deus tecum sit.
Tum dixit David omnibus Israelitis, 17
Adjuvate Salomonem filium meum: Do- 18
minus enim aderit vobis, & servabit
vos è manu hostium vestrorum qui circa
vos sunt: & ecce jam possedistis omnes habitatores terræ. Nunc ergò orate, 19
& componite corda vestra coram Deo:
& surgentes ædificate Sanctuarium nomini ejus: & arcam fœderis Dei, Dei
nostri, & vasa Sanctuarii, collocate Domino Deo nostro: & ædificate domum
sub nomine ipsius maximo quod invocatum est super nos.

CAP. XXIII.

Cum senuisset David, & saturatus 1
esset diebus suis, Salomonem filium suum constituit regem super Israelem.
Deinde congregans omnes Domini sacer- 2
dotes ac Levitas, Numeravit eos, 3
nempe viros à nato triginta duos annos
& deinceps: fuitque numerus præcipuo-
rum, triginta octo millia. Inter quos 4
constituit David præpositos operibus do-
mûs Dei, viginti quatuor millia; judi-
cum verò atque præceptorum sex millia:
ut præessent ædificio; & viribus, pe- 5
cuniis, eleemosynis, cogitationibus ac ver-
bis suis, curam agerent pauperum. Præ- 6
posuitque David pauperibus et egenis gu-
bernatores et præfectos, ut regerent ac
tuerentur eos; denis quibusque unum, ut
nil ipsis deesset. Præposuit autem eos ex
omnibus præcipuis filiis Levi, Gersone,
Cahathe, et Merari. Et quidem è Gersone, 7
Eladanem, et Semei. E filiis Adanis, 8
Vachaelem natu majorem, Jothamum,
et Joelem, tres. E filiis Semaiæ, Semao- 9
them, Hazaelem, et Aranum: hi erant
capita familiæ Semaiæ.

דברי הימים א: כג

10 ,Jehus & ;ſecundus Zizah & ,caput Jachath fuit Et .quatuor Simhī filii Iſti .Berihah &,Jehus &,Zinah ,Jachath,Simhī filii Et
ובני שמעי יחת וזינא ויעוש ובריעה אלה בני־שמעי ארבעה: ויהי־יחת הראש וזיזה השני ויעוש
11 ,Huzziel &,Chebron ,Ishar ,Hamram ,Chehath Filii .una *viſitatione* in patris domui fuerunt Et .filios multiplicaverũt non Berihah &
ובריעה לא־הרבו בנים ויהיו לבית אב לפקדה אחת: בני קהת עמרם יצהר חברון ועזיאל
12 ejus filii & ,ipſe ſanctitatum ſanctitatē *ipſum ſanctificandum ad* Aharon eſt ſeparatus Et .Moſeh &,Aharon,Hamram Filii .quatuor
ארבעה: בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש הקדשים הוא־ובניו
13 viri Moſeh Et .ſeculum in uſque ejus nomine in *benedicendũ ad* & *,ipſum miniſtrandum ad Domini facies ad ſuſſiendum ad* ,ſeculum in uſque
עד־עולם להקטיר לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד־עולם: ומשה איש
14 .*caput* Sebuel ,Gherſom Filii .Elihezer & ,Gherſom ,Moſeh Filii .Levi tribu *ſuper* vocabuntur ejus filii Dei
האלהים בניו יקראו על־שבט הלוי: בני משה גרשום ואליעזר: בני גרשום שבואל הראש:
15 Filii .ſuprà ſũt multiplicati Rechabiah filii & : alii filii Elihezer ipſi *fuit* non Et .*caput* Rechabiah ,Elihezer filii fuerũt Et
16 ויהיו בני־אליעזר רחביה הראש ולא־היה לאליעזר בנים אחרים ובני רחביה רבו למעלה: בני
17 Filii .quartus Jechamham & ,tertius Jachaziel,ſecundus Amariah ,*caput* Jerijahu :Chebron Filii .*caput* Selomith ,Ishar
יצהר שלמית הראש: בני חברון ירימו הראש אמריה השני יחויאל השלישי ויקמעם הרביעי: בני
18 ,Elhazar eſt mortuus Et .Chis & ,Elhazar ,Machali Filii .Muſi & ,Machali ,Merari Filii .ſecundus Iſijah & ,*caput* Michah ,Huzziel
עזיאל מיכה הראש וישיה השני: בני מררי מחלי ומושי בני מחלי אלעזר וקיש: וימת אלעזר
19 ,Jeremoth &,Heder &,Machali ,Muſi Filii .earum fratres Chis filii eas *tulerunt* Et .filiæ *quinimo* ,filii ei fuerunt non &
ולא־היו לו בנים כי אם־בנות ויאשאום בני־קיש אחיהם: בני מושי מחלי ועדר וירמות
20 ,ſua capita per nominum *numero in ſuis viſitationibus patrum capita ,ſuorum patrum domui* Levi filii Iſti .tres
שלושה: אלה בני־לוי לבית אבותיהם ראשי האבות לפקודיהם במספר שמות לגלגלתם
21 Dominus *requiem Dedit* :David dixit Quoniam .ſuprà & ,annorum viginti filio à ,Domini domus *ſervitium ad opificium faciens*
עשה המלאכה לעבדת בית יהוה מבן עשרים שנה ומעלה: כי אמר דויד הניח יהוה
22 & ,tabernaculum portare non Levitis etiam Et .ſeculum in uſque Jeruſalaim in habitavit & *,ſuo populo* Iſrael Deus
אלהי־ישראל לעמו וישכן בירושלם עד־לעולם: וגם ללוים אין לשאת את־המשכן ואת
23 ,annorum viginti filio à ,Levi filiorum numerus *ipſi poſterioribus* David *verbis in* Quia .ejus *ſervitium* ad ejus vaſa omnia
כל־כליו לעבדתו: כי בדברי דויד האחרונים המה מספר בני־לוי מבן עשרים שנה
24 in & ,cubiculis in & ,atriis in Domini domus *ſervitio* in Aharon filiorum manũ ad eorum *ſtatio* Quia .ſuprà &
ולמעלה: כי מעמדם ליד בני־אהרן לעבדת בית יהוה על החצרות ועל־הלשכות ועל־
25 laganis in & ,*munere* in ,ſimila in & ,*diſpoſitionis* pane in Et .Dei domus *ſervitii* opere & ,ſanctitate omni in ,munditia
טהרת לכל־קדש ומעשה עבדת בית האלהים: ולחם המערכת וסלת למנחה ולרקיקי
26 laudandũ ad &,confitendũ ad *mane in mane in* ſtandũ ad Et .*menſuratione* &,menſura omni in & ,*frixo* in & ,ſartagine in &,infirmẽtatorũ
המצות ולמחבת ולמרבכת ולכל־משורה ומדה: ולעמד בבקר בבקר להדות ולהלל
27 ,*numero in* ,ſolennitates ad & ,*weomenias* ad ,ſabbatha ad ,Domino *aſcenſiones facere aſcendere* omne ad Et .veſperi ſic & ,Dominum
ליהוה וכן לערב: ולכל העלות עלות ליהוה לשבתות לחדשים ולמועדים במספר
28 ,ſanctitatis cuſtodiam & ,*conventus tentorii* cuſtodiam cuſtodient Et .*Domini facies ad* jugiter eis ſuper *normam* juxta
כמשפט עליהם תמיד לפני יהוה: ושמרו את־משמרת אהל־מועד ואת משמרת הקדש
.Domini domus *ſervitio* in ,ſuorum fratrum Aharon filiorum cuſtodiam &
ומשמרת בני אהרן אחיהם לעבדת בית יהוה:

Verſio VULG. LAT.

Porrò filii Semei;Leheth,& Ziza,& Jaus,& Baria:iſti filii Semei,quatuor. Erat autem Leheth prior, Ziza ſecundus:porrò Jaus et Baria non habuerunt plurimos filios,et idcircò in una familia,unâq; domo,computati ſunt. Filii Caath ; Amram,& Iſaar,Hebron, & Oziel, quatuor. Filii Amram ;Aaron, & Moyſes.Separatúſque eſt Aaron ut miniſtraret in Sancto ſanctorum, ipſe & filii ejus in ſempiternum, & adoleret incenſum Dño ſecundùm ritũ ſuũ,ac benediceret nomini ejus in perpetuũ. Moyſi quoque hominis Dei filii annumerati ſunt in tribu Levi. Filii Moyſi ;Gerſom,& Eliezer. Filii Gerſom ;Subuel primus. Fuerunt autem filii Eliezer ;Rohobia primus: & non erant Eliezer filii alii. Porrò filii Rohobia multiplicati ſunt nimis. Filii Iſaar ;Salomith primus. Filii Hebron ;Jerian primus,Amarias ſecundus, Jahaziel tertius, Jecmaam quartus. Filii Oziel;Micha primus,Jeſia ſecundus. Filii Merari ;Moholi,& Muſi.Filii Moholi ;Eleazar, & Cis. Mortuus eſt autem Eleazar, & non habuit filios, ſed filias:acceperúntque eas filii Cis fratres earum. Filii Muſi ;Moholi,& Eder,& Jerimoth,tres. Hi filii Levi in cognationibus & familiis ſuis, principes per vices,& numerum capitum ſingulorum,qui faciebant opera miniſterii domûs Dñi,à viginti annis & ſuprá. Dixit enim David ;Requiem dedit Dñs Deus Iſrael populo ſuo, & habitationem Jeruſalẽ uſque in æternum. Nec erit officii Levitarum ut ultrà portent tabernaculum, & omnia vaſa ejus ad miniſtrandum. Juxta præcepta quoque David noviſſima,ſupputabitur numerus filiorũ Levi à viginti annis & ſuprá. Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domûs Domini,in veſtibulis,& in exedris, & in loco purificationis, & in ſanctuario, & in univerſis operibus miniſterii templi Domini. Sacerdotes autem,ſuper panes propoſitionis,et ad ſimilæ ſacrificiũ,& ad lagana azyma,& ſartaginem,& ad torrendum, & ſuper omne pondus atque menſuram. Levitæ verò,ut ſtent manè ad confitendum & canendum Domino:ſimilitérque ad veſperã, Tam in oblatione holocauſtorũ Dñi, quàm in ſabbatis & Calendis & ſolennitatibus reliquis, juxta numerum, & ceremonias uniuſcujuſque rei,jugiter coram Domino. Et cuſtodiant obſervationes tabernaculi fœderis, & ritum ſanctuarii, & obſervationem filiorũ Aaron fratrum ſuorum, ut miniſtrent in domo Domini.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Filii Semei, Nahath, Zebda, Jeus, Beria: hi ſunt filii Semei, quatuor: Inter quos Nahath erat natu maximus, Zebda ſecundus, tum Jeus, & Beria. Beria verò haud plures habuit liberos, unde paternæ domûs eorum unica erat familia. Filii Cahath, Amram, Jeshar, Hebron, & Uziel, quatuor. Filii Amram, Aharon, & Moſe : & quidem Aharon electus fuit ad miniſtrandum in ſancto ſanctorum, ipſe & filii ejus in æternum uſque, ad offerendum coram Domino acerras thuris, ad miniſtrandum ei, et benedicendum nomen ejus in ſempiternum uſque: Moſe verò propheta Domini appellatus eſt, Tribus Levitarum : Filii Moſis, Gerſom, & Eliazar. Filii Gerſom, Semuel primogenitus ejus. Fuerunt autem filii Eliazar, Arhima primogenitus ejus, nec alios Eliazar habuit filios. Filii Arhimæ, Ribi primogenitus ejus. Filii Jeshar, Selmoth primogenitus ejus. Filii Hebron, Juda primogenitus ejus, Amaria ſecundus, Nehzael tertius, Necmaem quartus. Filii Azjaelis, Micha primogenitus ejus, Suah ſecundus. Filii Merari, Mahli, & Muſi. Filii Mahli, Eliazar, & Cis. Mortuus eſt autem Eliazar, nec habuit filios, ſed filias, quas duxerunt filii Cis. Filii Muſi, Mahli, Adar, & Jermon, tres. Iſti ſunt filii Levi per domos ſuas paternas, præcipui patres juxta numerum ſuum, ſecundùm numerum nominum ſuorum viritim, præpoſiti operibus domûs Domini, ab annis viginti & ſuprà. Dixit enim David, Requiem dedit Dominus dominorum Iſraeli populo ſuo, & habitavit in Jeruſalem ex nunc in ſeculum uſque. Iiſdé quoque Levitis portandum erit tabernaculũ & omnia vaſa miniſteriorum ejus. Nam poſtremo Davidis imperio abſolutus fuerat numerus filiorum Levi, à nato viginti annos & deinceps. Statuit enim illos ad latus filiorũ Aharonis, ut præeſſent in domo Domini iis qui clangebant tubis rectis & curvis, & cellis in quib⁹ condebant vaſa Sanctuarii Domini, Pani ordinum, ſimilæ, placentis azymis : omnibúſque canentibus, & gratias agentibus, Ut eſſent aſſidui ſingulis matutinis, & gratias agerent, laudarẽntque Dominum; eodémque modo ſingulis veſperis : Ut offerrent holocauſta Domino ſabbathis, Kalendis menſium, ac feſtis, pro ipſorum numero ac ritu debito, *idque* jugiter coram Domino: Obſervarent cuſtodiam vaſorum tabernaculi, & vaſorum Sanctuarii : *denique* obſervarent cuſtodiam filiorum Aharonis fratrum ſuorum, quoties res exigebat ut miniſtrarent in domo Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 11 Καὶ τοῖς υἱοῖς Σεμεΐ, Ἰὲθ, καὶ (μ) Ζιζὰ, καὶ Ἰωὰς, καὶ Βεριά· οὗτοι υἱοὶ Σεμεῒ τέσσαρες. Καὶ
11 Ἰὲθ ὁ ἄρχων, καὶ Ζιζὰ ὁ δεύτερος. καὶ Ἰωὰς, καὶ (ι) Βεριὰ οὐκ ἐπληθύναν υἱὰς, καὶ ἐγένον-
12 το εἰς οἶκον πατριᾶς εἰς ἀπίσευ μίαν. Υἱοὶ Καάθ, (ν) Ἀμβρὰμ, Ἰσαὰρ, Χεβρὼν, (ξ) Ὀζιήλ,
13 τέσσαρες. Υἱοὶ (ο) Ἀμβρὰμ, Ἀαρὼν καὶ Μωυσῆς. καὶ διεστάλη Ἀαρὼν τοῦ ἁγιασθῆναι ἅγια ἁ-
γίων, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, τοῦ θυμιᾶν ἐναντίον τοῦ κυρίου, λειτουργεῖν καὶ ἐπεύ-
14 χεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. Καὶ Μωυσῆς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, υἱοὶ αὐτοῦ ἐκλήθη-
15 σαν ἐν φυλῇ τοῦ Λευΐ. Υἱοὶ Μωυσῆ, Γηρσὰμ, καὶ Ἐλιέζερ. Υἱοὶ Γηρσὰμ, Σουβαὴλ ὁ ἄρχων.
16 17 Καὶ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἐλιέζερ, (π) Ῥαβιὰ ὁ ἄρχων. καὶ οὐκ ἦσαν τῷ Ἐλιέζερ υἱοὶ ἕτεροι· καὶ υἱοὶ
18 19 (ρ) Ῥαβιὰ ηὐξήθησαν εἰς ὕψος. Υἱοὶ (σ) Ἰσαὰρ, Σαλωμὼθ ὁ ἄρχων. Υἱοὶ Χεβρὼν, Ἰεριὰ ὁ
20 ἄρχων, Ἀμβριὰ ὁ δεύτερος, (τ) Ἰεζιὴλ ὁ τρίτος, Ἰεκαμίας ὁ τέταρτος. Υἱοὶ Ὀζιὴλ, Μιχὰ
21 ὁ ἄρχων, καὶ (υ) Ἰσιὰ ὁ δεύτερος. Υἱοὶ Μεραρεῖ, Μοολὶ, (φ) καὶ ὁ Μουσί. υἱοὶ Μοολὶ, Ἐ-
22 λεάζαρ, καὶ Κίς. Καὶ ἀπέθανεν Ἐλεάζαρ· καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοὶ, ἀλλ' ἢ θυγατέρες· καὶ
23 ἔλαβον αὐτὰς υἱοὶ Κὶς ἀδελφοὶ αὐτῶν. Υἱοὶ Μουσὶ, Μοολὶ, καὶ Ἐδὲρ, καὶ Ἰαειμὼθ, τρεῖς. Οὗ-
24 τοι υἱοὶ Λευὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, ἄρχοντες τῶν πατριῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐ-
τῶν, κατὰ τὸν ἀριθμὸν (χ) ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, ποιοῦντες τὰ ἔργα λειτουρ-
25 γείας οἴκου κυρίου ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω. Ὅτι εἶπε Δαυὶδ, Κατέπαυσε κύριος ὁ θεὸς (ψ)
26 Ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ κατασκηώσει ἐν Ἰερουσαλὴμ ἕως αἰῶνος. Καὶ οἱ Λευῖται οὐκ ἦσαν ἀ-
27 ραντες τὴν σκηνὴν (ω) καὶ τὰ πάντα σκεύη αὐτῆς εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς. Ὅτι ἐν τοῖς λό-
28 γοις Δαυὶδ τοῖς ἐσχάτοις ὧδε ὁ (α) ἀριθμὸς υἱῶν Λευὶ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω. Ὅτι ἔστησεν
αὐτοὺ (β) ἐπὶ χειρὶ Ἀαρὼν, τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπὶ τὰς αὐλὰς, καὶ ἐπὶ τὰ παστοφό-
ρια, καὶ ἐπὶ τὸν καθαρισμὸν πάντων ἁγίων, καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα λειτουργείας οἴκου τοῦ (γ) θεοῦ,
29 Καὶ εἰς τοὺ ἄρτους τῆς (δ) προθέσιως, καὶ εἰς τὴν ζεμίδαλιν τῆς θυσίας, καὶ εἰς τὰ λάγανα
30 τὰ ἄζυμα, καὶ εἰς τήγανον, καὶ εἰς τὴν πεφυραμένην, καὶ εἰς πᾶν μέτρον, Καὶ τοῦ στῆναι πρωὶ τοῦ
31 (ε) αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ (ζ) οὕτω τοσπέρας, Καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀναφερομέ-
νων ὁλοκαυτωμάτων τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ζαββάτοις καὶ ἐν ταῖς (η) νουμηνίαις καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς,
κατὰ ἀριθμὸν, κατὰ τὴν κρίσιν ἐπ' αὐτοῖς διαπαντὸς τῷ κυρίῳ. Καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακὰς σκη-
32 νῆς τοῦ (θ) μαρτυρίου, καὶ τὴν φυλακὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὰς φυλακὰς υἱῶν Ἀαρὼν ἀδελφῶν αὐτῶν, τοῦ
λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου.

Et (d) filiis Semei; Jeth, & Ziza, & Joas, & Beria: hi filii Semei quatuor. Et fuit Jeth princeps, & Ziza secundus. Et Joas, & Beria non multiplicaverunt filios: & facti sunt in domum patriæ in computationem unam. Filii Caath; Ambram, Isaar, Chebron, Oziel, quatuor. Filii Ambram; Aaron, & Moyses. Et separatus est Aaron ad sanctificandum sancta sanctorum, ipse, & filii ejus usque in seculum, ad adolendum ante Dominum, ministrandum, & deprecandum in nomine ejus usque in seculum. Et Moyses homo Dei: filii ejus vocati sunt in tribum Levi. Filii Moysi; Gersam, & Eliezer. Filii Gersam, Subael princeps. Et fuerunt filii Eliezer, Rabia princeps. Et non fuerunt Eliezer filii alii. Et filii Rabia aucti sunt in sublime. Filii Isaar, Salomoth princeps. Filii Chebron; Hieria princeps, Amaria secundus, Jeziel tertius, Jecemias quartus. Filii Oziel; Micha princeps, & Isia secundus. Filii Merari; Mooli & Musi. Filii Mooli; Eleazar, & Cis. Et mortuus est Eleazar: & non fuerunt ei filii, sed filiæ. Et acceperunt eas filii Cis fratres earum. Filii Musi; Mooli, & Eder, & Jarimoth, tres. Hi filii Levi secundùm domos patriarum suarum principes patriarum suarum secundùm recognitionem suam, juxta numerum nominum suorum, juxta caput ipsorum; facientes opera ministerii domûs Domini, à vigesimo anno, & suprà. Quoniam dixit David; Requiem dedit Dominus Deus Israel populo suo: & habitavit in Hierusalem usque in seculum. Et Levitæ non erant levantes tabernaculum, & omnia vasa ejus ad ministerium ejus; Quoniam in sermonibus David novissimis est numerus filiorum Levi à vigesimo anno, & suprà: Quoniam statuit eos in manu Aaron ad ministrandum in domo Domini in atriis, & in pastophoriis, & in purgatione omnium sanctorum, & in operibus ministerii domûs Dei, Et in panibus propositionis, & in simila sacrificii, & in laganis azymis, & in sartagine, & in conspersa, (e) & in omni mensura, Et ad standum manè ad laudandum, & confitendum Domino, & sic vesperè, Et super omnia, quæ offeruntur holocausta Domino in sabbathis, & in Neomeniis, & in festivitatibus, juxta numerum, juxta judicium super eis semper Domino. Et custodient custodias tabernaculi testimonii, & custodias sancti, & custodias filiorum Aaron fratrum suorum, ad ministrandum in domo Domini.

MS. A. (μ) Ζιζὰ, * οὗτοι (ι) Βαειὰ (ν) Ἀμεζὰμ, καὶ Ἰσαὰρ, (ξ) καὶ Ὀζιὴλ, (ο) Ἀμεζὰμ, (π) Ῥααβιὰ (ρ) Ῥααβιὰ (σ) Ἰσαὰρ, Σαλουμὼθ (τ) Ἰαζιὴλ (υ) Ἰσσιὰ (φ) καὶ Μουσί. (χ) ὀνομάτων, κατὰ (ψ) τῷ Ἰσραὴλ λαῷ (ω) καὶ πάντα τὰ σκεύη (α) ἀριθμὸς ἀπὸ (β) ἐπὶ χεῖρ (γ) θεοῦ, εἰς (δ) προθέσιως, εἰς (ε) αἰνεῖν, ἐξομολογεῖσθαι (ζ) οὕτως (η) νεομηνίαις (θ) μαρτυρίου, καὶ τὰς φυλακὰς υἱῶν ἀδελφῶν αὐτῶν * Λευιτῶν Λευὶ (β) ἐπὶ χεῖρ (γ) θεοῦ, Εἰς

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * ومن بني سمعوث * ناحث * زيذا * يعوس * بريعا * ولم يكن لبريعا بنين * وكان ليشت
11 ايهم امه واحد * وبنو قاهث عمرم * ايصهر * حبرون * عزاييل * اربعه * وبنو عمرم * هرون
12 13 وموسي * ومريم اختهم * واخيير هرون ان يحدم في قدس القدس هو وبنوه الي ابدا * ويبخروا
14 ويصعدوا الذبايح قدام الله * ويدعوا باسمه * وموسي نبي الله وسموا بنيه باسم سبط لاوي
15 * وبنو موسي * فرسوم * والبعاراز * وبنو فرسوم * اسموييل * وصار له بنون * وصار ابن
16 17 لابعاراز * وهو ارحما الجليل * ولم يكن للعارر ولد اخر * وبنو ارحما * رابيقي ابنه
18 الجليل * وابن ايصاهر * سلموث * وابن حبرون * يودا * امريا * حارابيل * نقوميم * بنو
19 20 حارابيل * ميكا * سوح * بنو مراري * محالي * وموسي * بنو محالي * البعاراز * وقيس * ومات
21 22 البعاراز ولم يكن له بنون * الا بنات واخذ بناته لبني قيس * وبنو موسي * محلي *
23 وعادار * واريموث * هاولاء بنو لاوي لبيت ابايهم * ورووسايهم * فهذه اسماوهم * كل انسان
24 يوم على خدمته من ابن عسرين سنه الي فوق * لان داود قال * ان الله رب اسرايل
25 يريح * سعبه * ويكون في اروسليم الي الابد * واللاويون كانوا يرفعون فيه الشهاده والاها
26 كلها * وان عدد اللاويين كان مكتوبا في الفاظ داود الاخيرة * من ابن عسرين
27 سنه الي فوق ذلك * لانه اقامهم بجانب بني هرون ليخدموا بيت الرب علي الابواب * وفوم
28 29 مهم يصربون بالقرون * وفوم على الصناديق الذي كان يوضع فيها بياب قدس الرب
30 * وعلي خبز الموجه * وكلما للخدمه * وعلي كل من يسبح الرب * يكونون يقومون في كل
31 بكر يسبحون الرب * وفي كل عشيه * وعلي كل سي يأتون به لذبايح الرب في السبوب ورووس
32 الشهور والاعياد * علي عددهم وكاحكامهم * كما يصلح لهم دايما قدام الله * ويكونوا
يحفظون باب قبه الشهاده * وباب القدس * وبياب بني هرون اخوتهم اذا طلبوهم بخدمه
بيت الرب *

E filiis Semaothis, Nabetbum, Zebdam, Jesum, & Bariaam. Nullos autem habuit Bariaa filios, quapropter unica fuit gens domûs eorum paternæ. Filii Caathis, Amram, Isahar, Hebron, Aziel, quatuor. Filii Amrami, Haron & Moses, ac Mariam soror eorum. Haron electus est ut ministraret in sancto sanctorum, tam ipse quàm filii ejus in æternum, atque thus adolerent, offerrent sacrificia coram Deo, & invocarent nomen ejus. Filios verò Mosis prophetæ Dei, vocaverunt nomine tribûs Levi. Filii Mosis, Gersom, & Eliezer. Filii Gersomus, Samuel qui plures habuit filios. Eliazar filium habuit, nempe Arhimam præclarum, nec alios habuit Elazar filios. Filii Achimæ, Rubi filius ejus præcipuus. Filius Isabaris, Selmoth. Filius Hebronis, Judæ, Amaria, Haziel, Necomim. Filii Haziela, Micha, Saab. Filii Merari, Mabuli & Musi. Filii Mabuli, Eliazar, & Cis. Mortuus est autem Eliazar, nec habuit filios sed filias, ductæque fuerunt ejus filiæ in uxores à filiis Cis. Filii Musi, Mabli, Aden, & Armoth. Hi sunt filii Levi per domos paternas & capita eorum, & hæc sunt nomina eorum; quorum quilibet fungebatur officio suo. à nato viginti annos & deinceps. Dixit enim David, Deus Dominus Israelis requiem dabit populo suo, & erit Jerosolymis in perpetuum. Levitæ quoque ferebant testudinem fœderis & omnia vasa illius. Numerus autem Levitarum scriptus erat in postremis eloquiis Davidis; à nato viginti annos & deinceps. Statuerat enim eos ad latus filiorum Haronis, ut ministrarent domui Domini ad januas: & quidam ex eis claugebant buccinis: alii verò præpositi erant arcis in quibus reponebantur vasa Sanctuarii Domini, Et panibus propositis, & rebus omnibus quæ pertinebant ad ministerium: & omnibus iis qui Dominum celebrant, ut surgentes singulis matutinis laudarent Dominum, & singulis vesperis: Omnibus deniq; rebus quæ offerebantur pro sacrificiis Domini, sabbathis, initiis mensium, & festis, secundùm numerum ac leges eorum, prout decebat eos, jugiter coram Deo: Et ut custodirent ostium testudinis fœderis, januam Sanctuarii, & vestes filiorum Haronis fratrum suorum, siquando postularent eas pro ministerio domûs Domini.

דברי הימים א: כד

CAP. XXIV. כד

1 ולבני אהרן מחלקותם בני אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר: 2 וימת נדב ואביהוא לפני אביהם
Achimelech & ,Elhazar filiis de Sadoc & ,David eos diuisit Et .Ithamar & ,Elhazar sunt functi sacerdotio & .eis fuerũt non filii &
3 ובנים לא היו להם ויכהנו אלעזר ואיתמר: ויחלקם דויד וצדוק מן־בני אלעזר ואחימלך
filiis præ virorum capitibus in plures Elhazar filii sunt inventi Et .eorum ministerio in eorum *visitationem ad* ,Ithamar filiis de
4 מן־בני איתמר לפקדתם בעבדתם: וימצאו בני־אלעזר לראשי הגברים מן־בני
.octo *suorum patrum domui* Ithamar filiis & :sedecim *patrum domui capita* Elhazar filiis :eos diuiserunt & ;Ithamar
איתמר ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית־אבות ששה עשר ולבני איתמר לבית אבותם שמונה:
, Elhazar filiis de ; Dei principes & ,sanctitatis principes fuerunt quia ; istis cum istos , sortibus in eos diuiserunt Et
5 ויחלקום בגורלות אלה עם־אלה כי־היו שרי־קדש ושרי האלהים מבני אלעזר
,sacerdote Sadoc &,principibus & , rege coram Levi de scriba Nethanel filius Semahaiah eos descripsit Et .Ithamar filiis *in* &
ובבני איתמר: 6 ויכתבם שמעיה בן־נתנאל הסופר מן־הלוי לפני המלך והשרים וצדוק הכהן
junctis junctis &, Elhazar ipsi *adjuncta* una patris domus : Levitarũ & ,sacerdotum *patrum capitibus* & ,Abiathar filio Achimelech &
ואחימלך בן־אביתר וראשי האבות לכהנים וללוים בית־אב אחד לאלעזר ואחד לאיתמר:
.quarta Sehorim ipsi , tertia Charim Ipsi .secunda Jedahaiah ipsi ,Jehojarib ipsi prima sors exivit Et .Ithamar ipsi
7 ויצא הגורל הראשון ליהויריב לידעיה השני: 8 לחרם השלישי לשערים הרבעי:
.decima Sechaniah , nona Jesuah .octava Abijah , septima Hacchos Ipsi .sexta Mijamin , quinta Malchijah Ipsi
9 לרמלכיה החמישי למימן הששי: 10 להקוץ השבעי לאביה השמיני: 11 לישוע התשעי לשכניהו העשרי:
Bilgha .quartadecima Jesebab , decimatertia Chuppah .duodecima Jachim , undecima Eljasib
12 לאלישיב עשתי עשר ליקים שנים עשר: 13 לחפה שלשה עשר לישבאב ארבעה עשר: 14 לבלגה
, decima nona Pethaciah .octavadecima Pisses , septimadecima Chezir .sextadecima Immer , quintadecima
15 חמשה עשר לאמר ששה עשר: 16 לחזיר שבעה עשר להפצץ שמנה עשר:
Mahaziahu , vigesima & tertia Deliahu .vigesima & secunda Ghamul , vigesima & una Jachin .vigesima Jechezchel
17 ליחזקאל העשרים: ליכין אחד ועשרים לגמול שנים ועשרים: 18 לדליהו שלשה ועשרים למעזיהו
Aharon *manu in eorum normam* secundũ Domini domum ad *ingrediendũ ad* ,eorũ *servitio* in *eorum revisio Ipsi* .vigesima & quarta
19 ארבעה ועשרים: אלה פקדתם לעבדתם לבוא לבית יהוה כמשפטם ביד אהרן
.Subael , Hamram filiis ; *residuis* Levi *filiis* Et .Israel Deus Dominus ei præcepit quemadmodum ,eorum patris
אביהם כאשר צוהו יהוה אלהי ישראל: 20 ולבני לוי הנותרים לבני עמרם שובאל
,Jachath , Selomoth filiis .Selomoth ,Ishari *Ipsi* .Jesiah *caput* , Rechabiahu filiis , Rechabiahu .Jechdeiahu , Subael filiis
21 לבני שובאל יחדיהו: לרחביהו לבני רחביהו הראש ישיה: 22 ליצהרי שלמות לבני שלמות יחת:
Frater .Samir , Michah filiis .Michah Huzziel filii .quartus Jechamam , tertius Jachaziel ,secund' Amariahu , Jerijahu filii Et
23 ובני ירימו אמריהו השני יחואל השלישי יקמעם הרביעי: 24 בני עויאל מיכה לבני מיכה שמור: אחי
25 ,Beno , Jahaziahu ,Merari Filii .Beno ,Jahaziahu Filii .Musi & ,Machali ,Merari Filii .Zechariahu , Jesijah filiis :Jesijah ,Michah
מיכה ישיה לבני ישיה וכריהו: 26 בני מררי מחלי ומושי בני יעזיהו בנו: 27 בני מררי ליעזיהו בנו
.Jerachmeel Chis filii , Chis Ipsi .filii ei *fuit* non &,Elhazar Machali .Hibri &, Zacchur &, Soham &
28 ושהם וזכור ועברי: למחלי אלעזר ולא־היה לו בנים: 29 לקיש בני־קיש ירחמאל:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXIV.

Porrò filiis Aaron hæ partitiones erãt: Filii Aaron; 1
Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar. Mortui sunt 2
autem Nadab & Abiu ante patrem suum absque li-
beris: sacerdotióque functus est Eleazar, & Ithamar.
Et diuisit eos David, id est, Sadoc de filiis Eleazari, 3
& Ahimelech de filiis Ithamar, secundũ vices suas &
ministeriũ. Inventique sunt multò plures filii Eleazar
in principib⁹ viris, quã filii Ithamar. Diuisit autẽ eis, 4
hoc est, filiis Eleazar, principes p familias sedecim: et
filiis Ithamar per familias & domos suas octo. Porrò 5
diuisit utrasque inter se familias sortib⁹: erant enim
principes sanctuarii, & principes Dei, tam de filiis E-
leazar quã de filiis Ithamar. Descripsitq; eos Semeias 6
filiꝰ Nathanael scriba Levites, coram rege & princi-
pibus, & Sadoc sacerdote, & Ahimelech filio Abia-
thar, principib⁹ quoque familiarum sacerdotalium &
Leviticarum: unam domũ, quæ cæteris præerat, Elea-
zar: & alteram domum, quæ sub se habebat cæteros, I-
thamar. Exivit autem sors prima Ioiarib, secunda Je- 7
dei, Tertia Harim, quarta Seorim, Quinta Melchia, sex- 8 9
ta Maiman, Septima Accos, octava Abia, Nona Jesua, 10 11
decima Sechenia, Undecima Eliasib, duodecima Ja- 12
cim, Tertiadecima Hoppha, decimaquarta Isbaab, De- 13 14
cimaquinta Belga, decimasexta Emmer, Decimase- 15
ptima Hezir, decimaoctava Aphses, Decimanona Phe- 16
teia, vigesima Hezechiel, Vigesimaprima Jachin, vi- 17
gesimasecunda Gamul, Vigesimatertia Dalaiau, vige- 18
simaquarta Maaziau. Hæ vices eorum secundùm mi- 19
nisteria sua, ut ingrediantur domũ Domini, & juxta
ritũ suum sub manu Aaron patris eorum: sicut præce-
perat Dominꝰ Deꝰ Israel. Porrò filiorũ Levi, qui reli- 20
qui fuerant, de filiis Amram erat Subael, & de filiis
Subael, Jehedeia. De filiis quoq; Rohobiæ princeps Je- 21
sias. Isaari verò filius Salemoth, filiúsque Salemoth 22
Jahath: Filiúsq; ejus Jeriau primus, Amarias secundꝰ, 23
Jahaziel tertius, Jecmaan quartus. Filius Oziel, Mi- 24
cha: filius Micha, Samir. Frater Micha, Jesia: filiúsq; 25
Jesiæ, Zacharias. Filii Merari; Moholi & Musi. Filius 26
Oziau, Benno. Filius quoque Merari; Oziau & So- 27
am & Zachur & Hebri. Porrò Moholi filius, Elea- 28
zar, qui non habebat liberos. Filius verò Cis, Jera- 29
meel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

Filiorum verò Aharonis, *hæc fuit* distribu- 1
tio: Filii Aharonis, Nadab, & Abihu, Eli- 2
azar, & Ithamar. Sed cùm mortui essent
Nadab & Abihu vivente Aharone patre
suo, nec habuissent filios, ministerio functi
sunt Eliazar & Ithamar. Itaque distribuit 3
eos David; Sadocum *quidem* è filiis Eliazar,
Ahimelechum verò de filiis Ithamar, pro
numero & officio eorum: Et inventi sunt 4
filii Eliazar plures, quoad hominum capita,
quàm filii Ithamar: nam filii Eliazar per ho-
minum capita, juxta domos paternas eorum
distributi, fuerunt sexdecim numero: filii ve-
rò Ithamar juxta domos eorum paternas, per
hominum capita, octo. Distribuit autem 5
illos sortib⁹ promiscuè, tam de filiis Eliazar
quàm de filiis Ithamar. Cùm enim Semaia 6
filius Mathnielis, scriba de *genere* Levitarum,
descripsisset eos coram rege Davide, & co-
ram senioribus Israelis; Sadoc sacerdote, &
Ahimelech filio Abitharis præcipuis sacerdo-
tum ac Levitarum patribus, *nempe* domum
patriarchæ unam Eliazaris, & unam alteram
Ithamaris; Ascendit sors prior Jehujadao, 7
secunda Jedaiæ, Tertia Haramo, quarta 8
Seorimo, Quinta Melechiæ, sexta Mia- 9
mini, Septima Acoso, octava Abiæ, 10
Nona Elisao, decima Sechaniæ, Undeci- 11
ma Elisabo, duodecima Elicarabo. Deci- 12
ma tertia Huphæ, decima quarta Ehaziæ, 13
Decima quinta Beghlæ, decima sexta Pethi- 14
hæ, Decima septima Ehaziæ, decima octa- 15
va Pasino, Decima nona Pethihæ, vigesima 16
Hezechieli, Vigesima prima Jachimo, vi- 17
gesima secunda Ghemuli, Vigesima tertia 18
Delaiæ, vigesima quarta Meadiæ. Isti secun- 19
dùm numerum & officia eorum, ingredie-
bantur domum Domini, juxta leges eorum
prout tenebantur, ex consilio Aharonis pa-
tris eorum: quemadmodum præceperat Do- 20
minus dominorum Israelis. Quod autem ad
filios Levi reliquos; è filiis quidem Amra-
mi, Sebol: è filiis Sebol, Jahdia, & Arha-
bia. E filiis Arhabiæ, primogenitus ejus 21
Jesua, tum Sahar, & Selmoth. E filiis Sel- 22
moth, Nahath, Eremia, Hezael, & Nesamim. 23
Filii Azaelis, Micha. E filiis Michæ, Samar, 24
& Jesua. E filiis Jesuæ, Zacharia. Filii 25 26
Merari, Mahli, & Musi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'.

1 Καὶ (α) τῶν υἱοὺς Ἀαρὼν διαιρέσει Ναδὰβ, καὶ Ἀβιούδ, (β) καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ. Καὶ ἀπέθανε Ναδὰβ καὶ Ἀβιοὺδ ἐναντίον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καὶ υἱοὶ οὐκ ἦσαν αὐτοῖς· καὶ ἐστάθησεν Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ
2 οἱ Ἀαρών. Καὶ διεῖλεν αὐτοὺς Δαυὶδ, καὶ Σαδὼκ ἐκ τῶν υἱῶν Ἐλεάζαρ, καὶ (†) Ἀχιμέλεχ ἐκ τῶν υἱῶν
3 Ἰθάμαρ, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν, κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. Καὶ ἐγένοντο (γ) οἱ υἱοὶ Ἐλεάζαρ πλείους εἰς ἄρχοντας τῶν ἀνδρῶν ἢ οἱ υἱοὶ Ἰθάμαρ. καὶ διεῖλεν
4 αὐτοὺς, τοῖς υἱοῖς Ἐλεάζαρ ἄρχοντας εἰς οἴκους πατριῶν ἑκκαίδεκα, (δ) τοῖς υἱοῖς Ἰθάμαρ κατ' οἴ-
5 κους πατριῶν ὀκτώ. Καὶ διεῖλεν αὐτοὺς κατὰ κλήρους τούτου πρὸς τοῦτο, ὅτι ἦσαν ἄρχοντες τῶν ἁ-
6 γίων, καὶ ἄρχοντες κυρίου ἐν τοῖς υἱοῖς Ἐλεάζαρ καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰθάμαρ. Καὶ ἔγραψεν αὐτοὺς (ε) Σαμαΐας υἱὸς Ναθαναὴλ ὁ γραμματεὺς ἐκ τῆς Λευὶ κατέναντι τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ Σα-
7 δὼκ ὁ (ζ) ἱερεὺς, καὶ Ἀχιμέλεχ (η) υἱὸς Ἀβιάθαρ, καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευ-
8 τῶν οἴκου πατριᾶς, εἷς εἷς τοῦ Ἐλεάζαρ, καὶ εἷς εἷς τοῦ Ἰθάμαρ. Καὶ ἐξῆλθεν (˝) ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος
9 τοῦ (θ) Ἰωαρὶμ, τοῦ Ἰεδία ὁ δεύτερος, Τῷ (ι) Χαρὶμ ὁ τρίτος, (κ) τοῦ Σεωρὶμ ὁ τέταρτος, Τῷ
10 11 Μελχία ὁ πέμπτος, τοῦ Μειαμὶν ὁ ἕκτος, (λ) Τῷ Κὼς ὁ ἕβδομος, τοῦ Ἀβία ὁ ὄγδοος, Τῷ Ἰ-
12 σοὺ ὁ (μ) ἔνατος, τοῦ Σεχενία ὁ δέκατος, Τῷ (ν) Ἐλιαζὶ ὁ ἑνδέκατος, τοῦ (ξ) Ἰακὶμ ὁ δω-
13 δέκατος, Τῷ (ο) Ὀφφᾶ ὁ τρισκαιδέκατος, τοῦ (π) Ἰεσβαὰλ ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος, Τῷ Βελγὰ
14 δέκατος, τοῦ Ἐμμὴρ ὁ ἑκκαιδέκατος, Τῷ (ρ) Χηζὶν ὁ ἑπτακαιδέκατος, τοῦ (σ) Ἀφεσὴ
15 ὁ πεντεκαιδέκατος, Τῷ (τ) Φεθαΐα ὁ ἐννεακαιδέκατος, τοῦ Ἐζεκὴλ ὁ εἰκοστὸς, Τῷ (υ) Ἀχὶμ ὁ εἷς καὶ
16 17 εἰκοστὸς, τοῦ (φ) Γαμὺλ ὁ δεύτερος καὶ εἰκοστὸς, Τῷ (χ) Ἀδαΐαὶ ὁ τρίτος καὶ εἰκοστὸς, τοῦ (ψ) Μαασαὶ
18 ὁ τέταρτος καὶ εἰκοστός. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς οἶ-
19 κον κυρίου κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν διὰ χειρὸς Ἀαρὼν πατρὸς αὐτῶν, ὡς ἐνετείλατο κύριος ὁ θε-
20 ὸς Ἰσραήλ. Καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς καταλοίποις, τοῖς υἱοῖς (ω) Ἀμβρὰμ, Σωβαήλ. τοῖς υἱοῖς Σω-
21 22 βαὴλ, Ἰεδία, Τῷ Ῥααβία ὁ ἄρχων. Καὶ τοῦ Ἰσααρὶ, Σαλωμώθ. τοῖς υἱοῖς Σαλωμὼθ, (α) Ἰ-
23 24 εθ. Υἱοὶ Ἐκδιοῦ, Ἀμαδία ὁ δεύτερος, Ἰαζιὴλ ὁ τρίτος, (β) Ἰεκμοὰμ ὁ τέταρτος. (γ) Τοῖς
25 26 υἱοῖς Ὀζιὴλ, Μιχά. υἱοὶ Μιχὰ, Σαμήρ. (δ) Ἀδελφὸς Μιχὰ, Ἰσία. υἱὸς Ἰσία, Ζαχαρία. Υἱοὶ Μερα-
27 ρὶ, Μοολὶ (ε) καὶ ὁ Μουσί. υἱοὶ (ζ) Ὀζία Τοῦ Μεραρὶ τῷ Ὀζία· υἱοὶ αὐτῷ (η) Ἰωσὰμ, καὶ Σακχὰρ,
28 29 καὶ Ἀβαΐ. Τῷ Μοολὶ (θ) Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ. καὶ ἀπέθανεν Ἐλεάζαρ καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοί. Τῷ Κὶς, υἱοὶ τῷ Κὶς, Ἱραμεήλ.

MS.A. (α) τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν διαιρέσεις· υἱοὶ Ἀαρὼν, Ναδὰβ, (β) Ἐλεάζαρ (†) Ἀχιμέλεχ (γ) υἱοὶ (δ) καὶ τοῖς (ε) Σαμμαΐας (ζ) τῆς ἱερέως, (η) υἱὲ (˝) ὁλόκληρος (θ) Ἰαρεὶβ, τοῦ Ἰδνία (ι) Χαρὶμ (κ) Σεωὶν (λ) Τῷ Ἀκκὼς (μ) ἔνατος, (ν) Ἐλιασεὶβ (ξ) Ἐλιακεὶμ (ο) Ὀφφᾶ (π) Ἰεζαὰλ (ρ) Ἰεζεὶρ (σ) Ἀφεσὴ (τ) Φεθεία (υ) Ἰαχεὶν (φ) Γαμουὴλ (χ) Δηλαία (ψ) Μοοζὰλ (ω) Ἀμεμὶ, Σουζαὴλ, Ἰαδαία, Ἀεμδεία. Τῷ Ῥααδία ὁ ἄρχων Ἰεσίας. Καὶ τοῦ Ἰωαρεὶ, (α) Ἰνάδ. Καὶ υἱοὶ Ἰεδεῖ, Ἀμβρία ὁ δεύτερος, (β) Ἰεκμία (γ) Τιοὶ Ὀζιὴλ, (δ) Ἀδελφοῖς Μιχὰ, Ἀσία. υἱοὶ Ἰσία, Ζαχαρίας. (ε) καὶ Μουσί. (ζ) Ὀζία, υἱοὶ Βοννὶ, Τιοὶ Μεραρὶ τοῦ Ὀζία· (η) Ἰωσὰμ, καὶ Ζακχὲρ, καὶ Ωβδί. (θ) Ἐλεάζαρ. * Τῷ Κεὶς, υἱοὶ τῶ Κεὶς, Ἱεραμεήλ.

CAP. XXIV.

1 Et filios (a) Aaron distributione, Nadab, & Abiud, & Eleazar, & Ithamar. Et mortuus est Nadab, & Abiud, ante patrem suum: & filii non
2 fuerunt eis. Et sacerdotio functus est Eleazar, & Ithamar, filii Aaron. Et
3 distribuit eos David, & Sadoc de filiis Eleazari et Achimelech de filiis Ithamar, secundùm recognitionem eorum, secundùm ministerium eorum,
4 secundùm domos patriarum suarum. Et inventi sunt filii Eleazar plures in principes potentum præ filiis Ithamar. Et distribuit eos, filiis Eleazar
5 principes in domibus patriarum, sex & decem: filiis Ithamar secundùm domos patriarum, octo. Et distribuit eos per sortes hos ad hos: quoniam
6 fuerunt principes sanctorum, & principes Domini in filiis Eleazar, & in filiis Ithamar. Et scripsit eos Samaias filius Nathanael scriba de Levi
7 coram rege, & principibus: & (b) Sadoc sacerdos, & Achimelech filius
8 9 Abiathar, & principes patriarum sacerdotum, & Levitarum: de (c) domo patriæ, una una Eleazaro, & una una Ithamar. Et exiit sors
10 11 prima Joarim, Jedia secunda, Charib tertia, Seorim quarta, Melchiæ quinta, Meciamin sexta, Cos septima, Abiæ octava, Jesu nona,
12 13 Sechemiæ decima, Eliabi undecima, Jacim duodecima, Oppha terti-
14 decima, Jesbaab quartadecima, Belga quintadecima, Emmer sextadecima,
15 16 Chezin septimadecima, Aphese octavadecima, Phetaæ decimanona,
17 Ezecel vigesima, Achim una & vigesima, Gamul secunda & vigesima,
18 19 Adallai tertia & vigesima, Maasa quarta & vigesima. Hæc recognitio eorum juxta ministerium eorum ad ingrediendum in domum Domini juxta judicium eorum per manum Aaron patris eorum, sicut mandavit
20 Dominus Deus Israel. Et filiis Levi residuis, filiis Ambram, Sobael:
21 22 filiis Sobael, Jedia, (d) Ipsi Rabia princeps. Et ipsi Isaari, Salamoth: filiis Salamoth, Jath, Filii Ecdiu, Amadia secundus, Jaziel
23 24 tertius, Jecmoam quartus. Filius Oziel, Micha: filii Micha, Samer:
25 26 Frater Micha, Isia: filius Isia, Zacharia. Filii Merari, Mooli, & Musi.
27 (e) Filii Ozia Ipsius Merari ipsi Ozia. Filii ejus; Isoam, & Sacchur,
28 29 & Abai. Ipsi Mooli; Eleazar, & Ithamar. Et mortuus est Eleazar: & non fuerunt ei filii. Ipsi Cis; filii Cis, Hierameel.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَلِبَنِي هَرُونَ بِقِسْمِهِمْ * وَبَنُو هَرُونَ أَيْضًا نَادَابُ * وَأَبِيهُوا وَٱلْبَعَارَارُ * وَإِيثَمَارُ * وَمَاتَ نَادَابُ
2 وَأَبِيهُوا قُدَّامَ هَرُونَ أَبِيهِمَا فِي حَيَاتِهِ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُمَا أَوْلَادٌ * وَصَارَ ٱلْبَعَارَارُ وَإِيثَمَارُ بَنُو هَرُونَ
3 كَاهِنِينِ * فَقَسَمَ دَاوُدُ خِدْمَةَ ٱلْكَهَنُوتِ عَلَى صَادُوقَ مِنْ بَنِي ٱلْبَعَارَارِ * وَأَحِيمَلِكَ مِنْ بَنِي
4 إِيثَمَارَ وَعَدَدِهِمْ وَٱلْمُحَكَّمِينَ عَلَيْهِمْ * كَعَدَدِهِمْ مِنْ بَنِيهِمْ * وَبَنُو ٱلْبَعَارَارِ أَكْثَرُ مِنْ بَنِي
5 إِيثَمَارَ * فَقَسَمَ بَنِي ٱلْبَعَارَارِ عَلَى رِيَاسَةِ بَيْتِ آبَائِهِمْ * وَكَانَ بَنُو ٱلْبَعَارَارِ سِتَّةَ عَشَرَ رَئِيسًا * وَبَنُو
6 إِيثَمَارَ ثَمَانِيَةً * وَقَسَمَهُمْ بِٱلْقُرْعَةِ * وَصَارَ هَؤُلَاءِ كُبَرَاءَ فِي ٱلْقُدْسِ * وَرُؤَسَاءَ مِنَ ٱللَّهِ * مُحَكَّمِينَ عَلَى
7 ٱلْكَهَنَةِ بَنِي ٱلْبَعَارَارِ وَبَنِي إِيثَمَارَ * وَكَتَبَهُمْ سَمْعِيَا بْنُ نَاثَنِيلَ ٱلْكَاتِبُ فِي بَنِي لَاوِي * قُدَّامَ
8 ٱلْمَلِكِ وَٱلرُّؤَسَاءِ وَٱلْكَهَنَةِ * وَصَادُوقِ ٱلْكَاهِنِ * وَأَحِيمَلِكَ بْنِ أَبِيثَارَ * وَرُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ مِنْ
9 بَيْتِ ٱلْآبَاءِ ٱلْأَوَّلُ ٱلْبَعَارَارُ وَٱلثَّانِي إِيثَمَارُ * فَطَلَعَتِ ٱلْقُرْعَةُ ٱلْأُولَى لِيَهُويَدَاعَ * ٱلثَّانِيَةُ لِأَدْعِيَا
10 * ٱلثَّالِثَةُ لِحَارَامَ * ٱلرَّابِعَةُ لِسُوعُورِيمَ * ٱلْخَامِسَةُ لِمَلْكِيَا * ٱلسَّادِسَةُ لِمِيَامِينَ * ٱلسَّابِعَةُ لِأَقُوصَ *
11 ٱلثَّامِنَةُ لِأَفِيَا * ٱلتَّاسِعَةُ لِأَلْتُسَحَ * ٱلْعَاشِرَةُ لِأَسْكَنِيَا * ٱلْحَادِيَةَ عَشَرَ لِأَلْتُسَفَ * ٱلثَّانِيَةَ عَشَرَ
12 لِأَلْيَقُومَ * ٱلثَّالِثَةَ عَشَرَ لِحُوفَا * ٱلرَّابِعَةَ عَشَرَ لِأَحَدِيَا * ٱلْخَامِسَةَ عَشَرَ لِبَعْلَا * ٱلسَّادِسَةَ عَشَرَ
13 لِإِمِيرَ * ٱلسَّابِعَةَ عَشَرَ لِأَحِيرَا * ٱلثَّامِنَةَ عَشَرَ لِفَاصِصَ * ٱلتَّاسِعَةَ عَشَرَ لِفَلْتِيَا * ٱلْعِشْرُونَ
14 لِحَزِيئِيلَ * ٱلْحَادِيَةَ وَٱلْعِشْرُونَ لِيَاحِينَ * ٱلثَّانِيَةَ وَٱلْعِشْرُونَ لِجَامُلَ * ٱلثَّالِثَةَ وَٱلْعِشْرُونَ
15 لِدَالِيَا * ٱلرَّابِعَةَ وَٱلْعِشْرُونَ لِمَعْزِيَا * هٰذِهِ عَدَدُهُمْ وَصَنَائِعُهُمُ ٱلَّتِي يَدْخُلُونَ فِيهَا إِلَى
16 بَيْتِ ٱلرَّبِّ كَقِسْمِهِمْ مِنْ يَدِ هَرُونَ أَبِيهِمْ * كَمَا أَمَرَ ٱللَّهُ إِلٰهُ إِسْرَائِيلَ * وَبَنُو لَاوِي
17 ٱلَّذِينَ وُجِدُوا فِي ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ * مِنْ بَنِي عَمْرَمَ * سُوفَلُ * وَمِنْ بَنِي سُوفَلَ * يَحْدِيَا *
18 وَأَحِيَا * وَمِنْ بَنِي أَحِيَا * كَبِيرُهُمْ يُوسِيَا * يَصْهَارُ * صَلْمُوثُ * وَمِنْ بَنِي صَلْمُوثَ *
19 نَاحَاثُ * وَرَمِيَا * وَحَارَائِيلُ * وَيَقُومِيمُ * مِنْ بَنِي عَارَائِيلَ * مِيكَا * وَمِنْ بَنِي مِيكَا *
20 سَامِرُ * وَيُوسَا * وَمِنْ بَنِي يُوسَا * زَحَرِي * وَمِنْ بَنِي مَرِيرِيثَ * حَلْبِي * وَمُوسِي *
21 وَفَارَاسُ * وَدَاوُدُ *

CAP. XXIV.

1 Quod autem ad filios Haronis, & distributionem eorum; filii quoq; Haronis fuerunt Nadab, Abihu, Eliazar, & Ithamar. Quia verò mortui sunt Nadab
2 & Abihu ante Haronem patrem suum, ipso vivente, nec habuerunt liberos; fecti sunt Eliazar & Ithamar filii Haronis, sacerdotes. Distribuit enim David
3 ministerium sacerdotii inter Sadocum de filiis Eliazaris, & Achimelechum de filiis Ithamaris, & inter numerum ac præpositos eorum, juxta numerum, de posteris eorum. At filii Eliazaris plures
4 erant quàm filii Ithamavis: cùm enim distribuissent filios Eliazaris secundùm principatum familiarum eorum paternarum, fuerunt filii Eliazaris sexdecim
5 principes, filii verò Ithamaris, octo. Distribuit autem illos sorte: & facti sunt isti præcipui in Sanctuario, & principes à Deo, præpositi sacerdotibus filiis Eliazaris & filiis Ithamaris. Nam Semaija
6 filius Nathanielis peritissimus inter Levitas descripsit eos coram rege, principibus, sacerdotibus, Sadoco sacerdote, Achimelecho filio Abiathavis, & præcipuis inter domos paternas sacerdotum & Levitarum; Eliazarem priorem, secundum Ithamarem: Ascenditq; sors prior Jehujadao, secunda Edaiæ, Tertia Haramo, quarta Souramo, Quinta Melchiæ, sexta Miamini, Septima Acoso,
7 8 9 10 octava Abiæ, Nona Elisao, decima
11 Aschaniæ, undecima Elisabo, duodecima Elicarabo, Decima tertia Huphæ,
12 13 decima quarta Ahadiæ, Decima quinta
14 Beghlæ, decima sexta Omiro, Decima
15 septima Ahaziæ, decima octava Phaseno, Decima nona Phatahiæ, vigesima
16 Hezechieli, Vigesima prima Jachimo,
17 vigesima secunda Ghameli, Vigesima
18 tertia Daliæ, vigesima quarta Meadiæ. Hæc sunt eorum numerus & officia pro
19 quibus ingrediebantur domum Domini, prout distributi fuerant per manum Haronis patris eorum, quemadmodum præceperat Deus, Deus Israelis. Porrò filii Le-
20 vi, qui tunc temporis adevant; è filiis Amrami, Sobal: è filiis Sobal, Jahdia, & Achabia: E filiis Achabiæ, major
21 natu Josia, Jesbar, Selmoth: E filiis
22 Selmoth, Nabath, Rania, Hazael, &
23 Nacomim: De filiis Azaelis, Micha:
24 de filiis Michæ, Samer, & Josa. De
25 filiis Josæ, Zachri. De filiis Meriri,
26 Mabli, Musi, Phares, & David.

דברי הימים א: כה

sortes ipsi etiam projecerunt Et .suorum patrum domum per Levitarum filii Isti .Jeremoth & ,Heder & ,Machali ,Musi filii Et

30 וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם: וַיַּפִּילוּ גַם־הֵם גוֹרָלוֹת
31 patrum ;Levitarum & sacerdotum patrum capitum & ,Achimelech & ,Sadoc & ;regis David facies ad Aharon filios suos fratres contra

לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לְפָנֵי דָוִיד הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת
.minorem suum fratrem contra caput

CAP. XXV. הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטֹן: כה

.cymbalis in & ,nablis in ,citharis in prophetantes Jeduthũ & ,Hemã & ,Asaph filios servitium in exercitus principes & David divisit Et

1 וַיִּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּאִים בְּכִנֹּרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם וּמִסְפָּרָם
;Asaph filii ,Asarelah & ,Nethaniah & ,Joseph & ,Zacchur : Asaph filiis :suum servitium ad operis viri eorum numerus fuit &

2 לַעֲבֹדַת אַנְשֵׁי מְלֶאכָה לַעֲבֹדָתָם: לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה וְאַשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף
Matthithiahu & ,Chasabiahu ,Jesaiahu & ,Seri & ,Ghedaliahu ,Jeduthũ Filii .Jeduthun .regis manus ad propheta ntis ,Asaph manum ad

3 עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ: לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וְיֶשַׁעְיָהוּ חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ
,Heman filii :Heman Ipsi .Dominum laudandum & confitendum ad prophetantis ,cithara in Jeduthun eorum patris manus ad sex

שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן בְּכִנּוֹר הַנִּבָּא עַל־הוֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה: לְהֵימָן בְּנֵי הֵימָן
,Mallothi, Josbechasah,Ezer-Romãthi &,Ghiddalthi,Eliathah,Chanani,Chananiah,Jeremoth et,Sebuel,Huzziel,Mathaniahu,Bucchijahu

4 בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי
Deus Deditque .cornu exaltandum ad Dei verbis in regis videntis Heman filii isti Omnes .Machazioth ,Hothir

5 הוֹתִיר מַחֲזִיאוֹת: כָּל־אֵלֶּה בְּנִים לְהֵימָן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים
,nablis ,cymbalis in ,Domini domus cantico in ,sui patris manus ad isti Omnes .tres filias & ,quatuordecim filios Heman

6 לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ: כָּל־אֵלֶּה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים
suis fratribus cum eorum numerus fuit Et .Heman & ,Jeduthun & ,Asaph ,regis manus ad ,Dei domus servitium ad citharis &

7 וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף וִידוּתוּן וְהֵימָן: וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם
:regione è custodiam ,sortes projecerunt Et .octo & octoginta ducenti intelligentis omnis ,Domini canticum doctis

מְלַמְּדֵי־שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וּשְׁמֹנָה: וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת
Ghedaliahu ; Joseph Ipsi .Asaph ipsi prima sors est egressa Et .discipulo cum faciens intelligere ,magnus sic parvus sicut

8 כְּטַנּוֹל כְּגָדוֹל מְבִין עִם־תַּלְמִיד: וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף גְּדַלְיָהוּ
,ejus filiis ,Isri ipsi Quarta .duodecim ejus fratres & ,ejus filii ,Zacchur Tertia .duodecim ejus filii & ,ej' fratres & ipse ;secunda

9 הַשֵּׁנִי הוּא־וְאָחָיו וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הָרְבִיעִי לְיִצְרִי בָּנָיו
ej' fratrib' & ejus filiis ,Bucchijahu Sexta .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Nethaniahu Quinta .duodecim ejus fratribus &

10 וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאָחָיו
.duodecim ,ejus fratribus & ejus filiis ,Jesaiahu Octava .duodecim ejus fratribus & ejus filiis ,Jesarelah Septima .duodecim

11 שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁבִיעִי יְשַׁרְאֵלָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ; Simhi Decima .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis , Matthaniahu Nona

12 הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Chasabiah Duodecima .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Hazarel Undecima

13 עַשְׁתֵּי עָשָׂר עֻזְרְאֵל בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁנֵים עָשָׂר לְחַשַּׁבְיָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Matthithiahu Quartadecima .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Subael Tertiadecima

14 לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Chananiahu Sextadecima .duodecim ejus fratribus &,ejus filiis ,Jeremoth Quintadecima

15 לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis,Chanani Octavadecima .duodecim ejus fratribus &,ej' filiis ,Josbechasah Septimadecima

16 לְשִׁבְעָה עָשָׂר לְיָשְׁבְּקָשָׁה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
.duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Eliathah Vigesima .duodecim ejus fratribus &,ejus filiis ,Mallothi Nonadecima

17 לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לְעֶשְׂרִים לְאֵלִיָּתָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

Versio VULG. LAT.

Filii Musi;Moholi,Eder,& Jerimoth. Isti filii Levi secundũ domos familiarũ suarum. Miserúntque & ipsi 30
sortes contra fratres suos filios Aaron,corã David rege, & Sadoc , & Ahimelech, & principibus familia- 31
rum Sacerdotalium & Leviticarum, tã majores quàm minores: omnes sors æqualiter dividebat.

CAP. XXV.

IGitur David & magistratus exercitꝰ,segregaverunt 1
in ministerium filios Asaph, & Heman, & Idithun:
qui prophetarent in citharis,& psalteriis,et cymbalis,
secundùm numerũ suũ dedicato sibi officio servientes.
De filiis Asaph; Zacchur, & Joseph, & Nathania, & 2
Asarela, filii Asaph: sub manu Asaph prophetantis
juxta regẽ. Porrò Idithun: filii Idithun; Godolias,So- 3
ri, Jeseias, & Hasabias, & Mathathias, sex, sub manu
patris sui Idithun, qui in cithara prophetabat super
confitentes & laudantes Dñm. Heman quoque: filii 4
Heman; Bocciau, Mathaniau, Oziel,Subuel,& Jeri-
moth,Hananias,Hanani, Eliatha, Geddelthi, & Ro-
memthiezer,& Jesbacassa, Mellothi, Othir, Mahazi-
oth: Omnes isti filii Heman Videntis regis in sermoni- 5
bꝰ Dei,ut exaltaret cornu: dedítq; Deus Heman filios
quatuordecim, & filias tres. Universi sub manu patris 6
sui ad cantandũ in templo Domini distributi erant,in
cymbalis, & psalteriis, & citharis, in ministeria do-
mûs Domini juxta regẽ: Asaph, videlicèt,& Idithun,
& Heman. Fuit autem numerꝰ eorum cum fratribus 7
suis, qui erudiebant canticũ Domini, cuncti docto-
res, ducenti octogintaocto. Miserúntque sortes per 8
vices suas, ex æquo tam major quàm minor, doctus
pariter,& indoctus. Egressáq; est sors prima Joseph, 9
qui erat de Asaph. Secunda Godoliæ, ipsi & filiis e-
jus, & fratribus ejus duodecim. Tertia Zachur, filiis 10
& fratribꝰ ejus duodecim. Quarta Isari, filiis & fra- 11
tribus ejus duodecim. Quinta Nathaniæ, filiis & fra- 12
tribus ejus duodecim. Sexta Bocciau, filiis & fratribus 13
ejus duodecim. Septima Ifreela, filiis & fratribus e- 14
jꝰ duodecim. Octava Jesaiæ, filiis & fratribus ejꝰ duo-
decim. Nona Mathaniæ, filiis & fratribꝰ ejꝰ duodecim. 15
Decima Semeiæ, filiis & fratribus ejus duodecim. Un- 16 17
decima Azareel, filiis & fratribus ejus duodecim.
Duodecima Hasabiæ, filiis & fratribus ejus duode- 18
cim. Tertiadecima Subael, filiis et fratribus ejus duo- 19
decim. Quartadecima Mathathiæ, filiis & fratribꝰ e- 20
jꝰ duodecim. Quintadecima Jerimoth, filiis & fratri- 21
bꝰ ejus duodecim. Sextadecima Hananiæ, filiis & fra- 22
tribus ejus duodecim. Septimadecima Jesbacassæ, fi- 23
liis & fratribus ejus duodecim. Octavadecima Ha- 24
nani, filiis & fratribus ejus duodecim. Nonadecima 25
Mellothi, filiis & fratribus ejus duodecim. Vigesima 26
Eliatha, filiis & fratribus ejus duodecim. 27

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XXV.

SEgregavit quoque David cum principibus 1
suis subsidia pro officiis filiorum Asaphi,
Hemanis, & Irithunis, *nempe* filios Azrámi
filii ejus (hi sunt filii Levitarũ per domos eo-
rum paternas) Atque hi etiam sortes jecerunt
è regione frãtrum suorum filiorum Aharonis
coram David rege, & Sadoco atque Ahime-
lecho primis patribus sacerdotum & Levita-
rum, censu ac numero: minor æquè ac frater
ejus major, ita numerati fuêre. Fuítque nu- 2
merus virorum exercentium ministerium se-
cundùm officia sua; De filiis Asaph, Za- 3
churi, Joseph, Nethania, & Israel; necnon
filii Asaph quos tradiderat rex Iruthani ad
canendum. De filiis Iruthan, Azaria, Esaja, 4
Hesabia, Mathitha, & Iruthan: hi sex tra-
diti fuerant Iruthani patri suo, ut canerent
fidibus, & gratias agerent Domino. De fi- 7
liis Heman, Becaia, Methania, Ezael, Se-
bul, Jermoth, Hanania: Isti connumerati
fuerunt cum fratribus suis, & canticis Do-
minum celebrabant. Fuit inquam numerus
horum cantorum, ducenti octoginta octo. 8
Junior æquè ac senior numeratus fuit, di- 9
scens æquè ac docens. Et prodiit sors pri-
ma in Asaphum Josepho: secunda Gedaliæ,
qui cum fratribus & filiis suis erant duode-
ni: Tertia Zeuri, & filiis ac fratribꝰ ejus duo- 10
decim: Quarta Nasri, & filiis ac fratribus e- 11
jus duodecim: Quinta Lethaniæ, & filiis ac 12
fratribus ejus duodecim: Sexta Becaiæ, & fi- 13
liis ac fratribus ejus duodecim: Septima Sa- 14
rieli, & filiis ac fratribꝰ ejꝰ duodecim: Octa- 15
va Esaiæ, & filiis ac fratribus ejus duodecim:
Nona Methaniæ, & filiis ac fratribꝰ ejus duo- 16
decim: Decima Semaeli, & filiis ac fratribꝰ 17
ejus duodecim: Undecima Azaeli, & filiis ac 18
fratribꝰ ejus duodecim: Duodecima Hesabiæ, 19
& filiis ac fratribus ejus duodecim: Decima 20
tertia Subali, et filiis ac fratribꝰ ejꝰ duodecim:
Decima quarta Mathithæ, & filiis ac fratribus 21
ejus duodecim: Decima quinta Jermoth, & 22
filiis ac fratribus ejus duodecim: Decima sex- 23
ta Hanania, et filiis ac fratribꝰ ejus duodecim:
Decima septima Elisabo, & filiis ac fratribus 24
ejꝰ duodecim: Decima octava Hanani, & fi- 25
liis ac fratribꝰ ejus duodecim: Decima nona 26
Maluthi, & filiis ac fratribus ejus duodecim:
Vigesima Eliabo, & filiis ac fratribus ejus 27
duodecim:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ υἱοὶ τῆ Μουσὶ, Μοολὶ, καὶ Ἐδὲρ, καὶ Ἰερεμώθ. ἕτοι υἱοὶ ℔ Λευιτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν.
31 Καὶ ἔλαχον καὶ αὐτοὶ κλήρους καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν υἱοὶ Ἀαρὼν, ἐναντίον τῆ βασιλέως, καὶ Σαδὼκ, καὶ Ἀχιμέλεχ, (ι) καὶ οἱ ἄρχοντες τ πατριῶν τῶν ἱερέων καὶ τ Λευιτῶν (κ) πατριάρχαι Ἀραὰβ, καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆ οἱ νεώτεροι.

MS. A. (ι) καὶ ἀρχόντων πατριῶν (κ)* πατριαὶ Ἀρὼς,

ΚΕΦ. κέ.

1 Καὶ ἔστησε Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δωδέκατης εἰς τὰ ἔργα τῶν υἱῶν Ἀσὰφ, καὶ Αἰμὰν,
2 καὶ (α) Ἰδιθὼν, τῶν ἀποφθεγγομένων ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κυμβάλοις. καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατ' κεφαλὴν αὐτῶν ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν · Υἱοὶ Ἀσὰφ, (β)
3 Σακχὼρ, Ἰωσὴφ, καὶ Ναθανίας, καὶ (γ) Ἐσριήλ · υἱοὶ Ἀσὰφ (δ) ἐχόμενοι τῆ βασιλέως. Τῷ (ε) Ἰδιθὼν, υἱοὶ Ἰδιθὼν, Γοδολίας, (ζ) καὶ Σουρὶ, καὶ Ἰσαΐας, καὶ Ἀσαβίας, καὶ Ματθαθίας, ἓξ μετὰ τὸν πατέρα αὐτῶν Ἰδιθὼν, ἐν κινύρᾳ ἀναπεμπόμενοι ἐξομολόγησιν καὶ αἴνεσιν τῆ κυρίῳ. Τῷ Αἰμὰν, υἱοὶ Αἰμὰν, (η) Βουκίας, καὶ Ματθανίας, καὶ Ὀζιὴλ, καὶ Σουβαὴλ, καὶ (θ) Ἰερεμώθ, καὶ Ἀνανίας, καὶ (ι) Ἀνὰν, καὶ Ἐλιαθὰ, καὶ
5 (κ) Γοδολλαθὶ, καὶ Ῥωμαμθιέζερ, καὶ Ἰεσβασκασὰ, καὶ Μαλλωθὶ, καὶ Ὠθηὶ, καὶ Μεαζώθ. Πάντες οὗτοι υἱοὶ τῆ Αἰμὰν τῆ ἀναχρουομένῳ τῆ βασιλεῖ ἐν λόγοις θεῦ, ὑψῶσαι κέρας. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῆ Αἰ-
6 μὰν υἱὸς (λ) τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ θυγατέρας τρεῖς. Πάντες ἕτοι μετὰ τῶν πατρὸς αὐτῶν ὑμνῳδοῦντες ἐν
7 (μ) οἴκῳ θεῦ, ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν (ν) κινύραις εἰς τὴν δουλείαν οἴκου τῶ θεῦ, ἐχόμενα τῆ βασιλέως, καὶ Ἀσὰφ, καὶ Ἰδιθὼν, καὶ Αἰμάν. Καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν (ξ) μετὰ τῶν ἀδελφῶν
8 αὐτῶν δεδιδαγμένοι ᾄδειν κυρίῳ πᾶς ζωὴν, διακόσιοι (ο) ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτώ. Καὶ ἔβαλον καὶ αὐτοὶ κλή-
9 ρους ἐφημερειῶν κατ' τὸν μικρὸν καὶ κατ' τὸν μέγαν τελείων καὶ μανθανόντων. Καὶ ἐξῆλθεν (†) ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος
10 ᾧ αὐτῶ καὶ ἀδελφῶν αὐτῆ, τῆ Ἀσὰφ τῶ Ἰωσὴφ, Γοδολίας · ὁ δεύτερος (π) Ἡνία, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελ-
11 φοὶ αὐτῆ δεκαδύο · Ὁ τρίτος Ζακχὼρ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ρ) δεκαδύο · Ὁ τέταρτος (σ) Ἰ-
12 σερὶ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (τ) δεκαδύο · Ὁ πέμπτος (υ) Νάθαν, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (φ) δεκα-
13 δύο · Ὁ ἕκτος (χ) Βουκίας, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ψ) δεκαδύο · Ὁ ἕβδομος (ω) Ἰσραὴλα, υἱοὶ αὐτῆ καὶ
14 ἀδελφοὶ αὐτῆ (α) δεκαδύο · Ὁ ὄγδοος (β) Ἰωσία, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (γ) δεκαδύο · Ὁ ἔνατος
15 Ματθανίας, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (δ) δεκαδύο · Ὁ δέκατος (ε) Σεμεΐα, υἱοὶ αὐτῆ καὶ
16 ἀδελφοὶ αὐτῆ (ζ) δεκαδύο · Ὁ ἑνδέκατος (η) Ἀσεὴλ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (θ) δεκαδύο · Ὁ δωδέ-
17 κατος Ἀσαΐα, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ι) δεκαδύο · Ὁ τρισκαιδέκατος Σουβαὴλ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ
18 αὐτῆ (κ) δεκαδύο · Ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος (λ) Ματθανίας, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (μ) δεκαδύο · Ὁ
19 πεντεκαιδέκατος Ἰερεμώθ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ν) δεκαδύο · Ὁ ἑκκαιδέκατος (ξ) Ἀνανίας, υἱοὶ
20 αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ο) δεκαδύο · Ὁ ἑπτακαιδέκατος (π) Ἰεσβασκασὰ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (ρ) δε-
21 καδύο · Ὁ ὀκτωκαιδέκατος (σ) Ἀνανίας, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (τ) δεκαδύο · Ὁ ἐννεακαιδέκατος
22 (υ) Μαλλωθὶ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ (φ) δεκαδύο · Ὁ εἰκοστὸς (χ) Ἐλιαθὰ, υἱοὶ αὐτῆ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆ
23 (ψ) δεκαδύο ·

MS. A. (α) Ἰδιθὰμ, (β) Ζακχὲρ, καὶ Ἰωσὴφ, (γ) Ἰεσιήλ · (δ) ἐχόμωα (ε) Ἰδιθὲμ, υἱοὶ Ἰδιθὲμ, (ζ) Σουρί, καὶ Ἰεσὰ, καὶ Σεμεΐ, καὶ Ἀσαΐας, καὶ Μασθαθίας, ἓξ (η) Βοκκίας, (θ) Ἰεεμὲθ, (ι) Ἀνανὶ, (κ) Γεδολλαθὶ, καὶ Ῥωμεμθιέζερ, καὶ Σεβακαιτὰν, καὶ Μελλωθὶ, καὶ Ἰωεζερὶ, καὶ Μααζιώθ. (λ) δεκατέσσαρες, (μ) οἴκῳ κυρίου, (ν) κινύραις,* ἐχόμωα (ξ) μετ τ ἀδελφῶν (ο) ὀγδοηκονταοκτώ. (†) ὁλόκληρος (π) Ἡνία, ἀδελφοὶ αὐτῆ καὶ υἱοὶ αὐτῆ δώδεκα · (ρ) δώδεκα · (σ) Ἰεσρὶ, (τ) δώδεκα · (υ) Nadavίας, (φ) δώδεκα · (χ) Κοκκίας, (ψ) δώδεκα · (ω) Ἰσρεηλὰ, (α) δώδεκα · (β) Ἰσία, (γ) δώδεκα · Ὁ ἔνατος (δ) δώδεκα · (ε) Σεμεΐ, (ζ) δώδεκα · (η) Ἐζεὴλ, (θ) δώδεκα · (ι) δώδεκα · (κ) δώδεκα · (λ) Ματθίας, (μ) δώδεκα · (ν) δώδεκα · (ξ) Ἀνανίας, (ο) δώδεκα · (π) Ἰεσβακατὰν, (ρ) δώδεκα · (σ) Ἀνανὶ, (τ) δώδεκα · (υ) Μελλωθὶ, (φ) δώδεκα · (χ) Ἐλιαθὰ, (ψ) δώδεκα ·

Et filii Musi, Mooli, & Eder, & Jerimoth. Hi filii Levitarum secundùm domos patriarum suarum. Et acceperunt etiam ipsi sortes, 31
sicut fratres eorum filii Aaron coram rege, & Sadoc, & Achimelech, & principes patriarum sacerdotum, & Levitarum, (f) patriarchæ Araab; sicut fratres ejus juniores.

CAP. XXV.

Et statuit David rex, & principes virtutis, ad opera filios Asaph, & Æman, & Idithum (a) prophetantes in citharis, & in nablis, & in cymbalis. Et fuit numerus eorum juxta captus eorum, qui operabantur in operibus suis: Filii Asaph; Saccur, Joseph, & Nathonias, & Erasel: filii Asaph (b) adhærentes regi. Ipsi Idithum: filii Idithum; Godolias, & Suri, & Isæas, & Asabias, & Matthathias, sex (c) post patrem suum Idithum, in cithara pulsantes confessionem & laudem Domino. Ipsi Æman: filii Æman; Bucias, & Matthonias, & Oziel, & Subael, & Jerimoth, & Ananias, & Anan, & Heliatha, & Godollathi, & Romethiezer, & Jesbasaca, & Mallothi, & Othori, & Meazoth. Omnes hi filii Æman (d) pulsanti ad regem in verbis Dei ad exaltandum cornu. Et dedit Deus ipsi Æman filios quatuordecim, & filias tres. Omnes hi cum patre suo cantantes hymnos in domo Dei, in cymbalis, & in nablis, & in citharis, ad servitutem domûs Dei, juxta regem, & Asaph, & Idithum, & Æman. Et fuit numerus eorum (e) post fratres suos, docti cantare Domino, omnis intelligens, ducenti octuaginta & octo. Et jecerunt & ipsi sortes vicium diurnarum juxta parvum, & juxta magnum, perfectorum, & discentium. Et exiit sors prima filiorum ejus, & fratrum ejus ipsi Asaph ipsius Joseph, Godolias: secundus Henia, filius ejus, & fratres ejus duodecim: Tertius Zacchur, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Quartus Jesri, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Quintus Nathan, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Sextus Bucias, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Septimus Iseriel, filii ejus, & fratres ejus, duodecim: Octavus Josia, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Nonus Matthanias, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Decimus Semeia, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Undecimus Asiel, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Duodecimus Asabia, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Tertiusdecimus Subael, filii ejus, et fratres ejus, duodecim: Quartusdecimus Matthathias, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Quintusdecimus Jerimoth, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Decimus sextus Ananias, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Decimus septimus Jesbasaca, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Decimus octavus Ananias, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Decimus nonus Mallithi, filii ejus, et fratres ejus duodecim: Vigesimus Heliatha, filii ejus, et fratres ejus duodecim: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وَكُبَرَاءُ ٱلْمُقَدَّمِينَ فِي ٱلصَّنَايِعِ بَنُو آصَافَ * هَامَانَ * وَيَارُوبَانَ * وَابْنُهُ عَزَرْيَا * هَؤُلَاءِ بَنُو لَاوِي
31 * وَطَرَحُوا هُمْ أَيْضًا ٱلْقُرْعَةَ مِثْلَ إِخْوَتِهِمْ قُدَّامَ دَاوُدَ ٱلْمَلِكِ * وَصَادُوقَ * وَأَحِيمَلِكَ رَئِيسِ آبَاءِ ٱلْكَهَنَةِ
رُؤُوسِ بُيُوتِ ٱللَّاوِيِّينَ رُؤَسَاءُ آبَائِهِمْ * وَكَانَ عَدَدُ ٱلْكِبَارِ مِثْلَ ٱلصِّبَارِ *
* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَأَقَامَ دَاوُدُ وَرُؤَسَاءُ ٱلْقُوَّةِ * بَنِي آصَافَ عَلَى صَنَايِعِ ٱلْمُسَبِّحِينَ بِٱلْآلَاتِ وَٱلصَّلَاصِلِ وَعِيدِهَا *
2 وَصَارَ عَدَدُهُمْ كَرُؤَسَائِهِمْ يَصْنَعُونَ أَعْمَالَهُمْ * وَبَنُو آصَافَ * زَكُّورِي * وَيُوسُفُ * وَنَاثَنِيَا
3 وَإِسْرَائِيلُ * وَبَنُو آصَافَ قَرِينِينَ مِنْ دَاوُدَ ٱلْمَلِكِ * وَبَنُو إِدِيثُونَ * دُوفِيَا * وَصُورِي * يَاسَا * وَسَامَايُ
4 وَسَاوِيَا * وَمَطَاتِيَا * وَهُمْ سَبْعَةٌ مَعَ أَبِيهِمْ إِدِيثُونَ * يَسْكُبُونَ بِٱلْعِيدَانِ يَسْكُرُونَ ٱللَّهَ * وَبَنُو هَامَانَ *
بُعَقِيَا * مَتَنِيَا * وَعَزَارِيلُ * وَسَابُولُ * وَلَصُورِي * وَيَارَامَاتُ * وَحَنَنِيَا * وَٱلْيَافَاتُ * وَجَادُولَاتُ * وَكَلَيَاسُ
5 مِنْ بَنِي عُوبَ * وَيَامَاسْكَانَ * وَبَنِي * وَعُونُ * وَمَارُوثُ * هَؤُلَاءِ بَنُو هَامَانَ ٱلَّذِي تَحَرَّكَ ٱلْمَلِكُ مِنْ
كَلَامِ ٱللَّهِ لِيُعَلِّمَ قَرْنَهُ * وَوَهَبَ ٱللَّهُ لِهَامَانَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ بَنِينَ وَثَلَاثَ بَنَاتٍ * وَكَانُوا مَعَ أَبِيهِمْ
7 يَسْكُبُونَ ٱللَّهَ فِي بَيْتِهِ بِٱلْأَرْغُنِ وَعِيدِهِ عِنْدَ دَاوُدَ ٱلْمَلِكِ * مَعْ آصَافَ * وَهَامَانَ * وَإِدِيثُونَ * وَكَانَ
9 عَدَدُهُمْ بِعَدَدِ إِخْوَتِهِمْ * وَهُمْ كُلُّهُمْ مُتَعَلِّمِينَ يَسْكُبُونَ ٱللَّهَ * وَكَانُوا مِائَتَيْنِ وَثَمَانِيَةً وَثَمَانِينَ
* وَقَارَعُوا عَلَى مَرَاتِبِهِمْ ٱلصَّغِيرَ وَٱلْكَبِيرَ * كَامِلِينَ وَيَعْرِفُونَ بَعْضُهُمْ * فَطَلَعَتِ ٱلْقُرْعَةُ ٱلْأُولَى
10 لِآصَافَ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * فَادَلْيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * سَاحُورُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * نَصَارِي وَبَنِيهِ
11 ٱثْنَا عَشَرَ * يَانَانُ وَإِخْوَتُهُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * بُعَقِيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * يَسْرَائِيلُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ
12 * إِسْعِيَا وَبَنِيهِ وَإِخْوَتُهُ ٱثْنَا عَشَرَ * مَتَنِيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * سَامَعِي وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * عَزَارِيلُ
13 وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * حَاصَبِيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * سُوبَلُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * مَتَنِيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ
14 * يَرْمُوثُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * حَنَنِيَا وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * أَلْمَسُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * حَنَانِي وَبَنِيهِ
15 ٱثْنَا عَشَرَ * مَارُوثُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ * ٱلْيَافُ وَبَنِيهِ ٱثْنَا عَشَرَ *
16
17

Præcipui inter præpositos officiis erant filii Asaph, Heman, & Jeruthun, & filius ejus Azam: hi sunt filii Levi. Atque hi etiam sortem jecerunt ut fratres sui coram Davide rege, Sadoco, & Achimelecho patriarchâ sacerdotum qui erant principes familiarum Levitarum, primarii patrum suorum: fuit autem numerus majorum ut juniorum. 30 31

CAP. XXV.

Præterea David & principes militiæ præfecerunt filios Asaphi officiis canentium instrumentis, tympanis, aliisque: fuitque numerus eorum juxta præfectos eorum, & fungebantur muneribus suis. Filii Asaphi, Zachri, & Joseph, Nathania, & Israel: & filii Asaphi propinqui erant Davidi regi. Filii Idithunis, Dophia, Sur, Jasa, Semei, Seona, & Matathias, qui cum patre suo Idithune septem erant, citharis canebant, & Deo gratias agebant. Filii Hemanis, Becaia, Mathania, Ezeriel, Sebul, Lsuri, Jeremath, Hanania, Eliaphath, Gedulath, Kalias de filiis Aueth, Tamescan, Mebai, Aven, & Maroth. Hi sunt filii Hemanis, ad cujus cornu elevandum motus fuit rex verbis divinis: dederat enim Deus Hemani quatuordecim filios, & tres filias: Qui cum patre suo Deum laudabant in æde ipsius, organo cæterisque instrumentis, apud Davidem regem, unà cum Asapho, Hemane, & Idithune: Et ascripti erant in numerum fratrum suorum, et erant omnes edocti, Deumque laudabant. Erant autem ducenti octoginta octo: Et sortiti 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 sunt dignitates suas parvus ac magnus, perfectè periti ac perspicaces. Et prima quidem sors prodiit Asapho et filiis ejus duodecim: Gedaliæ et filiis ejus duodecim: Zachuri et filiis ejus duodecim: Nasari et filiis ejus duodecim: Nathini et fratribus ac filiis ejus duodecim: Becaiæ & filiis ejus duodecim: Jesraeli & filiis ejus duodecim: Esajæ & filiis ac fratribus ejus duodecim: Methaniæ & filiis ejus duodecim: Semei & filiis ejus duodecim: Azareli & filiis ejus duodecim: Hasariæ & filiis ejus duodecim: Subali & filiis ejus duodecim: Mathithiæ & filiis ejus duodecim: Jermotho & filiis ejus duodecim: Hananiæ & filiis ejus duodecim: Eliphaso & filiis ejus duodecim: Hemani & filiis ejus duodecim: Marothi & filiis ejus duodecim: Eliabo & filiis ejus duodecim:

דברי הימים א: כו

ejꝰ fratribus & ,ejus filiis ,Ghiddalti vigesima & Secunda .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Hothir ipsi vigesima & Una

28 לְאַחַד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו וְאַחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לְשֵׁנִים וְעֶשְׂרִים לִנְדַלְתִּי בָּנָיו וְאַחָיו

29 ,Romamthiezer vigesima & Quarta .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis ,Machazioth vigesima & Tertia .duodecim

30 שְׁנֵים עָשָׂר: לִשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאַחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר

31 .duodecim ejus fratribus & ,ejus filiis

CAP. XXVI. כו

בָּנָיו וְאַחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

Zechariahu ,filii Meselemiahu *ipsi* Et .Asaph filiis de Core filius Meselemiahu Chorchim janitorum *Partitionibus*

1 לַמַּחְלְקוֹת לַשְּׁעָרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף: וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ

2 Elioenai ,sextus Jehohanan ,quintus Helam .quartus Jathniel ,tertius Zebadiahu ,secundus Jedihael ,primogenitus

3 הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יְתְנִיאֵל הָרְבִיעִי: עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי

Nethanel & ,quartus Sachar & ,tertius Joach ,secūdus Jehosabad ,primogenitus Semahiah ,filii Edom-Hobed *ipsi* Et .septimus

4 הַשְּׁבִיעִי: וְלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִישִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי וְנַתְנְאֵל

ejus filio Semahiah Et .Deus ei benedixit quia ; octavus Pehullethai ,septimus Issaschar ,sextus Hammiel .quintus

5 הַחֲמִישִׁי: עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְתַּי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים: וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ

6 Elzabad Hobed &, Rephael & ,Hothni ,Semahiah Filii .*ipsi virtute fortes quia* : sui patris domui dominantes filii sunt nati

7 נוֹלַד בָּנִים הַמֹּשְׁלִים לְבֵית אֲבִיהֶם כִּי גִבּוֹרֵי חַיִל הָיוּ: בְּנֵי שְׁמַעְיָה עֹתְנִי וּרְפָאֵל וְעֹבֵד אֶלְזָבָד

.*ut* eorū fratres & ,eorū filii & ipsi : edom-Hobed filiis de isti Omnes .Semachiahu & ,Elihu ; *virtutis* filii ,ejꝰ fratres

8 אֲחָיו בְּנֵי־חַיִל אֱלִיהוּ וְסַכְיָהוּ: כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וְאַחֵיהֶם אִישׁ־

.decem octo *virtutis* filii fratres & , filii Meselemiahu Et .edom-Hobed duo & sexaginta, *servitium* ad fortitudine in *virtutis*

9 חַיִל בְּכֹחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים וּשְׁנֵים לְעֹבֵד אֱדֹם: וּלְמֶשְׁלֶמְיָהוּ בָּנִים וְאַחִים בְּנֵי־חַיִל שְׁמֹנָה עָשָׂר:

.*caput in* suus pater eum posuit & ,primogenitus fuerat non nam :*caput* Simri filii Merari filiis de Chosah *ipsi* Et

10 וְלְחֹסָה מִן־בְּנֵי־מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה בְכוֹר וַיְשִׂמֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ:

Istis .tredecim Chosah *ipsi* fratres & , filii Omnes .quartus Zechariahu ,tertius Tebaliahu ,secundus Chilchijahu

11 חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִיעִי כָּל־בָּנִים וְאַחִים לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר: לְאֵלֶּה

12 projecerunt Et .Domini domo in ministrandū ad ; suos fratres contra *custodiæ* virorum *capitibus* ,janitorum *partitiones*

13 מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֶחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה: וַיַּפִּילוּ

: Selemiahu ipsi oriente ad sors cecidit Et .*sortes & portæ* ,*sorum patrum* domum per magnus sic ,parvus Sicut : sortes

14 גוֹרָלוֹת בְּקָטֹן כְּגָדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשָׁעַר וְשָׁעַר: וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לִשְׁלֶמְיָהוּ

,austrū ad edom-Hobed Ipsi .aquilonem ad ejus sors est egressa & ,sortes projecerunt intellectu *in* cōsiliario ejꝰ filio Zechariahu &

15 וְזַכְרִיָּהוּ בְנוֹ יוֹעֵץ בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה: לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה

contra custodia ,ascensionis *strata in projectionis* porta cum occidentē ad Chosah & ,Suppim Ipsi .*collectionum* domus ejꝰ filiis &

16 וְלִבְנָיו בֵּית הָאֲסַפִּים: לְשַׁפִּים וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת בְּמִסְלַּה הָעוֹלֶה מִשְׁמֶרֶת

.duo *duo collectiones* ad & ,quatuor diem per meridiē ad ,quatuor diem per aquilonē ad ,sex Levitæ orientē Ad .custodiam

17 מִשְׁמָר: לַמִּזְרָח הַלְוִיִּם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לְיוֹם אַרְבָּעָה לְנֶגְבָּה לְיוֹם אַרְבָּעָה וְלָאֲסָפִים שְׁנַיִם שְׁנַיִם:

filiorum & ,Chorchitarum filiorum janitorū *partitiones* Istæ .*cellulæ* duo ,*stratæ* quatuor occidentē ad *cellulam* Ad

18 לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר: אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי הַקָּרְחִי וּלְבָנֵי

19 : Gersanitarum filii Lahadan Filii .sanctitatum thesauros & , Dei domus thesauros super Achiah , Levitæ Et .Merari

20 מְרָרִי: וְהַלְוִיִּם אֲחִיָּה עַל־אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: בְּנֵי לַעְדָּן בְּנֵי הַגַּרְשֻׁנִּי

21 domus thesauros super ,ejus frater Joel &,Zetham ,Jechieli Filii .Jechieli ,*Gersunni* ,Lahadan .*patrum capita* Lahadan *Ipsi*

22 לַלְעָדָן רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלַּעְדָּן הַגַּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי: בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל אָחִיו עַל־אֹצְרוֹת בֵּית

.thesauros super dux Moseh filii Gersom filius Sebuel Et ; Hozzieli *ipsi* ,Chebroni *ipsi* ,Ishari *ipsi* Hamrami .Domini

23 יְהוָה: לְעַמְרָם לְיִצְהָרִי לְחֶבְרוֹנִי לְעֻזִּיאֵלִי: וּשְׁבוּאֵל בֶּן־גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת:

24 .ejus filius Selomith &,ejus filius Zichri &,ejus filius Joram &,ejus filius Jesajahu & ,ejus filius Rechabiahu , Eliezer ejus fratres Et

25 וְאַחָיו לְאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וְיִשְׁעְיָהוּ בְנוֹ וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ וּשְׁלֹמוֹת בְּנוֹ:

, *patrum capita* & ,rex David fecit sanctificare *quæ sanctitatum* thesauros omnes super ejꝰ fratres & Selomith Ipse

26 הוּא שְׁלֹמוֹת וְאֶחָיו עַל כָּל־אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת

.exercitus principes & ,*centuriarum* & ,*millium* principes *ad*

לְשָׂרֵי־הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי הַצָּבָא:

Versio VULG. LAT.

Vigesimaprima Othir, filiis & fratribus ejus duodecim. 28
Vigesimasecunda Geddelthi, filiis & fratribus ejus duo- 29
decim. Vigesimatertia Mahazioth, filiis & fratribus ejus 30
duodecim. Vigesimaquarta Romemthiezer, filiis & fra- 31
tribus ejus duodecim.

CAP. XXVI.

DIvisiones autem janitorum; de Coritis Meselemia, 1
filius Core, de filiis Asaph. Filii Meselemiæ; Zacharias 2
primogenitus, Jadihel secundus, Zabadias tertius, Jatha-
nael quartus, Ælam quintus, Johanan sextus, Elioenai
septimus. Filii autem Obededom; Semeias primogeni- 3 4
tus, Jozabad secundus, Joaha tertius, Sachar quartus, Na-
thanael quintus, Ammiel sextus, Issachar septimꝰ, Phol- 5
lathi octavus: quia benedixit illi Dominꝰ. Semeiæ autem 6
filio ejus nati sunt filii præfecti familiarum suarum: erant
enim viri fortissimi. Filii ergò Semeiæ; Othni, & Ra- 7
phael, & Obed, Elzabad, fratres ejus viri fortissimi: Eliu
quoque, & Samachias. Omnes hi, de filiis Obededom: 8
ipsi, & filii, & fratres eorum fortissimi ad ministrandum,
sexaginta duo de Obededom. Porrò Meselemiæ filii, & 9
fratres eorum robustissimi, decem & octo. De Hosa au- 10
tem, id est, de filiis Merari; Semri princeps, (non enim ha-
buerat primogenitum, & idcircò posuerat eum pater ejus
in principem,) Helcias secundus, Tabelias tertius, 11
Zacharias quartus: omnes hi filii, & fratres Hosa, trede-
cim. Hi divisi sunt in janitores, ut semper principes cu- 12
stodiarum, sicut & fratres eorum, ministrarent in domo
Dñi. Missæ sunt ergò sortes ex æquo, & parvis, & ma- 13
gnis, per familias suas, in unamquamque portarum. Ce- 14
cidit ergò sors Orientalis, Selemiæ. Porrò Zachariæ filio
ejus, viro prudentissimo, & erudito, sortitò obtigit pla-
ga Septentrionalis. Obededom verò & filiis ejus ad 15
Austrum: in qua parte domûs erat seniorum concilium.
Sephim & Hosa ad Occidentem, juxta portam, quæ du- 16
cit ad viam ascensionis: custodia contra custodiam. Ad 17
Orientem verò Levitæ sex: & ad Aquilonem quatuor
per diem: atque ad Meridiem similiter in die quatuor:
& ubi erat concilium, bini & bini. In cellulis quoque 18
janitorum ad Occidentem quatuor in via, binique per
cellulas. Hæ sunt divisiones janitorum, filiorum Core 19
& Merari. Porrò Achias erat super thesauros domûs Dei, 20
& vasa sanctorum. Filii Ledan, filii Gersonni: de Ledan 21
principes familiarum, Ledan, & Gersonni, Jehieli. Filii 22
Jehieli; Zathan, & Joel fratres ejus, super thesauros do-
mûs Domini. Amramitis, et Isaaritis, et Hebronitis, 23
et Ozihelitis. Subael autem filius Gerson, filii Moysi, 24
præpositus thesauris. Fratres quoque ejus Eliezer, cu- 25
jus filius Rahabia, et hujus filius Isaias, et hujus filius Jo-
ram, hujus quoque filius Zechri, et hujus filius Selemith.
Ipse Selemith, et fratres ejus, super thesauros sanctorum, 26
quæ sanctificavit David rex, et principes familiarum, et
tribuni, et centuriones, et duces exercitûs,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Vigesima prima Jathari, & filiis ac fratribus 28
ejus duodecim: Vigesima secunda Rabai, et 29
filiis ac fratribus ejus duodecim: Vigesima 30
tertia Mehaziotho, & filiis ac fratribus ejus
duodecim: Vigesima quarta Romani, & 31
filiis ac fratribus ejus duodecim.

CAP. XXVI.

DIstributiones janitorum quos constituit 1
rex David custodes: Mesalia de filiis Joseph.
Mesalia septem habuit filios masculos, Za- 2
chariam primogenitum suum, Jedielem se-
cundum, Zachariam tertium, Nathanielem
quartum, Ilam quintum, Johanan sextum, 3
Jadei septimum. Obar-edom quoque fi- 4
lios habuit, Semaiam primogenitum suum,
Jehozaban secundum, Joah tertium, Sabar
quartum, Matlal quintum, Gamiel sextum, 5
Isachar septimum, Poali octavum: nam be-
nedixerat illi Dominus. Semaiæ filio ejus 6
nati sunt filii, qui auctoritate pollebant in
familia sua paterna, eò quòd essent valentes
robore. Filii Semaiæ, Gathael, Chadhael, 7
Obdael, Zacharia strenuissimus heros, Elia,
& Semachia. Omnes isti de filiis Obar- 8
edom, tam ipsi quàm filii & fratres eorum
fortitudine pollentes, fortitudine inquam ad
obeunda munera Sanctuarii; erant sexaginta
duo filii Obar-edom. Mesaliæ filio ejus na- 9
tu maximo fuerunt filii valentes robore de-
cem & octo. Hosa quoque de filiis Merari, 10
filios habuit valentes robore: & quia filius
ejus natu maximus mortuus fuerat, pater e-
jus natu secundum substituit caput; sed non 11
insignivit eum nomine primogenituræ. Hel-
cia secundus, Tebalia tertius, Zacharia quar-
tus: omnes filii & fratres Hosæ, tredecim. 12
In hos distributæ fuerunt januæ, *certa* uni-
cuique custodia ex adverso fratrum suorum,
ut essent ministrantes in Sanctuario.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

'Ο εἰκοστὸς (ω) πρῶτος Ὠθνεὶ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ (α) δεκαδύο· 'Ο εἰκοστὸς δεύτερος (β) Γοδολλαθὶ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ (γ) δεκαδύο· 'Ο εἰκοστὸς τρίτος Μεαζὼθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ (δ) δεκαδύο· 'Ο εἰκοστὸς τέταρτος Ρωμετθιέζερ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ (ε) ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκαδύο.

MS. A. (ω) καὶ πρῶτος Ἰεθιρὶ, (α) δώδεκα· (β) Γεδδελθὶ, (γ) δώδεκα· 'Ο τρίτος καὶ εἰκοστὸς Μαζιὼθ, (δ) δώδεκα· 'Ο τέταρτος καὶ εἰκοστὸς Ῥωμεμθιέζερ, (ε) οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

Vigesimus primus Otheri, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Vigesimus secundus Godollathi, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Vigesimus tertius Meazoth, filii ejus, & fratres ejus duodecim: Vigesimus quartus Romethiezer, filii ejus, & fratres ejus duodecim.

ΚΕΦ. κς'.

(α) Καὶ εἰς διαιρέσεις τῶν πυλῶν, υἱοὶ Κορὲ ἐκ τῶν υἱῶν Ἀσάφ. Καὶ τῷ (β) Μοσελλεμίᾳ υἱὸς Ζαχαρίας ὁ πρωτότοκος, Ἰαδιὴλ ὁ δεύτερος, (γ) Ζαβαδία ὁ τρίτος, (δ) Ἰενουὴλ ὁ τέταρτος, (ε) Ἰωλὰμ ὁ πέμπτος, (ζ) Ἰωνάθαν ὁ ἕκτος, (η) Ἐλιωναὶ ὁ ἕβδομος, Ἀβδεδὲμ ὁ ὄγδοος. Καὶ τῷ Ἀβδεδὲμ υἱοὶ, (θ) Σαμαίας ὁ πρωτότοκος, (ι) Ἰωζαβὰδ ὁ δεύτερος, (κ) Ἰωὰδ ὁ τρίτος, (λ) Σαχὰρ ὁ τέταρτος, Ναθαναὴλ ὁ πέμπτος, Ἀμιὴλ ὁ ἕκτος, Ἰσσάχαρ ὁ ἕβδομος, (μ) Φελλαθὶ ὁ ὄγδοος, ὅτι εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός. Καὶ τῷ (ν) Σαμαίᾳ υἱῷ αὐτοῦ ἐτέχθησαν υἱοὶ (ξ) τῷ πρωτοτόκῳ Ῥωσαὶ εἰς τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτοῦ, ὅτι δυνατοὶ ἦσαν. Υἱοὶ (ο) Σαμαΐ, Ὀθνὶ, καὶ Ῥαφαὴλ, καὶ (π) Ὠβὴδ, καὶ Ἐλζαβὰδ, καὶ Ἀχιοὺδ, υἱοὶ δυνατοὶ, Ἐλιοὺ, καὶ Σαβαχία, καὶ Ἰσβακώμ. Πάντες ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀβδεδὲμ, αὐτοὶ (ρ) καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν πάντες δυνατοὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, οἱ πάντες ἑξηκονταδύο τῷ (σ) Ἀβδεδόμ. Καὶ τῷ (τ) Μοσελλεμίᾳ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ (υ) δεκαπεντε δυνατοί. Καὶ τῷ Ὀσᾷ (φ) τῶν υἱῶν Μεραρὶ υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν ἀρχὴν, ὅτι οὐκ ἦν (χ) πρωτότοκος· καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄρχοντα τῆς διαιρέσεως τῆς δευτέρας. Χελκίας ὁ δεύτερος, (ψ) Ταβλαὶ ὁ τρίτος, Ζαχαρίας ὁ τέταρτος. πάντες ἕξτοι υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῷ Ὀσᾷ (ω) πεπαιδέκα. Τούτοις (α) αἱ διαιρέσεις τῶν πυλῶν τοῖς ἄρχουσι δυνατοῖς ἐφημερίαι, καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἔβαλον κλήρους κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς πυλῶνα καὶ πυλῶνα. Καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος τοῦ (β) πρὸς ἀνατολὰς τῷ Σελεμίᾳ, καὶ Ζαχαρίᾳ. (γ) υἱοὶ Σωὰζ τῷ Μελχίᾳ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος Βορρᾶ. Τῷ (δ) Ἀβδεδὸμ Νότου κατέναντι οἴκου (ε) Ἐσεφίμ. Εἰς δεύτερον τῷ Ὀσᾷ πρὸς δυσμαῖς μετὰ τὴν πύλην (ζ) παστοφορείου τῆς ἀναβάσεως· φυλακὴ κατέναντι φυλακῆς. Πρὸς ἀνατολὰς ἓξ τὴν ἡμέραν· Βορρᾶ τῆς ἡμέρας (η) τέσσαρες· Νότου τῆς ἡμέρας τέσσαρες· καὶ εἰς τὸν Ἐσεφὶμ δύο Εἰς διαδεχομένους· καὶ τῷ (θ) Ὀσᾷ πρὸς δυσμαῖς μετὰ τὴν πύλην τὴν παστοφορίου τρεῖς. φυλακὴ κατέναντι φυλακῆς τῆς ἀναβάσεως πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἡμέρας ἓξ, καὶ τῷ Βορρᾷ τέσσαρες, καὶ τῷ Νότῳ τέσσαρες, καὶ Ἐσεφὶμ δύο εἰς διαδεχομένους, καὶ (ι) πρὸς δυσμαῖς τέσσαρες, καὶ εἰς τὸν τρίβον δύο διαδεχομένους. Αὕτη αἱ διαιρέσεις τῶν πυλωρῶν τοῖς (κ) υἱοῖς τοῦ Κορὲ, καὶ τοῖς υἱοῖς Μεραρεί. Καὶ οἱ Λευῖται ἀδελφοὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν θησαυρῶν οἴκου κυρίου, καὶ ὅτι ἦσαν θησαυρῶν ἡγιασμένων. Υἱοὶ (λ) Λαδὰν οὗτοι, υἱοὶ τῷ Γηρσωνὶ· τῷ (μ) Λαδὰν ἄρχοντες πατριῶν τῷ (ν) Λαδὰν, τῷ Γηρσωνὶ Ἰεϊήλ. (ξ) Υἱοὶ Ἰεϊήλ, Ζεθὰμ, καὶ Ἰωὴλ, (ο) οἱ ἀδελφοὶ ὅτι ἦσαν θησαυρῶν οἴκου κυρίου. Τῷ (π) Ἀμβρὰμ, καὶ Ἰσσαὰρ, Χεβρὼν, καὶ Ὀζιήλ. Καὶ Σουβαὴλ ὁ τοῦ Γηρσὰμ τοῦ Μωυσῆ (ρ) ὅτι ἦσαν θησαυρῶν. Καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ (σ) Ἐλιέζερ Ῥαβίας (τ) υἱὸς, καὶ Ἰωσίας, καὶ Ἰωρὰμ, καὶ Ζεχρὶ, καὶ Σαλωμώθ. Αὐτὸς Σαλωμὼθ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὅτι πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων, ὧς ἡγίασε Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν, χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι καὶ ἀρχηγοὶ τῆς δυνάμεως,

CAP. XXVI.

Et ad distributiones portarum, filii (a) Coreim Mosellemia de filiis Asaph. Et Mosellemiæ filius Zacharias primogenitus, Jadiel secundus, Zabadia tertius, Jenuel quartus, Jolam quintus, Jonathan sextus, Elionai septimus, Abdedom octavus. Et ipsi Abdedom filii, Samæas primogenitus, Jozabath secundus, Joath tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus, Amiel sextus, Issachar septimus, Phelathi octavus: quoniam benedixit eum Deus. Et Samæ filio ejus nati sunt filii (b) ipsius primogeniti Rhosæ in domum paternam ejus: quoniam potentes fuerunt. Filii Samai, Othni, & Raphael, & Obed, & Elzabath, & Achiud, filii potentes, Eliu, & Sabachia, & Isbacom. Omnes de filiis Abdedom, ipsi, & filii eorum, & fratres eorum facientes potenter in operatione, omnes sexaginta duo ipsi Abdedom. Et Mosellemiæ filii, & fratres decem & octo potentes. Et ipsi Osa de filiis Merari filii custodientes principatum, quoniam non fuit primogenitus. Et fecit eum pater ejus (c) principem distributionis secundæ, Chelchias secundus, Tablai tertius, Zacharias quartus. Omnes hi filii, & fratres Osa, tredecim: His distributiones portarum principibus potentum (d) diurnæ vices, sicut fratres eorum ad ministrandum in domo Domini. Et miserunt sortes juxta parvum & juxta magnum secundum domos patriarum eorum ad portam, & portam. Et cecidit sors earum, quæ ad Orientem, Selemiæ, (e) & Zachariæ. Filii Soaz ipsi Melchiæ jecerunt sortes, & exiit sors ad Aquilonem: Ipsi Abdedom Austrum è regione domûs (f) Esephim. In secundo, ipsi Osa ad Occidentem (g) post portam pastophorii (h) ascensionis, custodia è regione custodiæ: Ad Orientem (i) sex die, Aquiloni die quatuor, Austrum die quatuor: & ad Esephim (k) duo In excipientibus: & ipsi Osa ad Occidentem post portam pastophorii tres: custodia è regione custodiæ ascensionis, ad Orientem die sex, & Aquiloni quatuor, & Austro quatuor, & Esephim duo (l) in excipientibus, & ad Occidentem quatuor, & ad semitam duo excipientes. Hæ distributiones janitorum filiis Core, & filiis Merari. Et Levitæ fratres eorum super thesauros domûs Domini, & super thesauros sanctificatorum. Filii Ladan hi: filii ipsi Gersoni, ipsi Ladan principes patriarum Ladan ipsi Gersoni Jiel. Filii Jiel Zethom, & Joel, fratres super thesauros domûs Domini. Ipsi Ambram; & Issaar, Chebron, & Oziel. Et Subael, qui Gersam, qui Moysi super thesauros. Et fratri ejus Eliezer Rabias filius, & Josias, et Joram, et Zechri, et Salamoth: Ipse Salamoth, et fratres ejus super omnes thesauros sanctorum, quæ sanctificavit David principes patriarum, chiliarchi et centuriones, et duces virtutis:

MS. A. (α) Καὶ διαίρεσις τῶν πυλῶν υἱοῖς Κορὲ, Μοσολλὰμ υἱὸς Κωρὲ ἐκ τῶν (β) Μασιλλαμίᾳ υἱοὶ (γ) Ζαβαδίας (δ) Ναθαναὴλ (ε) Ἰενουηλωλὰμ (ζ) Ἰωνὰν (η) Ἐλιωναὶ ὁ ἕβδομος. Καὶ τῷ Ἀβδεδὲμ (θ) Σαμείας (ι) Ἰωζαβὰδ (κ) Ἰωαὰ (λ) Σαχὰρ (μ) Φολλαθὶ (ν) Σαμείᾳ (ξ) τῷ πρωτοτόκῳ (ο) Σεμεία, Ἰωδνὶ, (π) Ἰωβὴδ, καὶ Ἐλζαβὰδ, καὶ Ἀχιοῦ, υἱοὶ δυνατοὶ ἰσχύι, Ἐλιοῦ, καὶ Σαμαχίας, καὶ Ἰεβακώβ. (ρ) καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ υἱοὶ αὐτῶν ποιοῦντες (σ) Ἀβδεδόμ. (τ) Μεσολλεμίᾳ (υ) δεκαοκτὼ καὶ δυνατοί. (φ) ἀπὸ τῶν (χ) αὐτῷ πρωτότοκος· (ψ) Ταβελίας (ω) δικαιοῦς. (α) ἡ διαίρεσις (β) κατὰ ἀνατολὰς (γ) ᾧ Ἰσίας (δ) Ἀβδεδὸμ (ε) Ἀσαφείν. Τῷ Σεφιὲμ, τῷ Ὠσᾷ πρὸς δυσμὰς (ζ) τῆς παστοφορίου τῆς ἀναβάσεως· φυλακῆς. Κατ' ἀνατολὰς (η) τέσσαρες· καὶ εἰς τὸ Ἀσαφεὶν δύο δύο (θ) Ἰὰς (ι) πρὸς δυσμὰς (κ) υἱοῖς Κορὲ, (λ) Λεδὰν, υἱοὶ (μ) Λεδὰν (ν) Λαδὰν, (ξ) Καὶ υἱοὶ Ἰεὴλ, Ζοθὸμ, (ο) ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ, ὅτι (π) Ἀμεμὶ, καὶ Ἰσαακὶ, (ρ) ἡγεμὼν ὅτι (σ) τῷ Ἐλιέζερ (τ) υἱὸς αὐτῷ, καὶ Ὠσαΐας,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*وَاثَارُ وَبَنِيهِ اَثْنَا عَشَرَ * يَاءَرُوبُ وَبَنِيهِ اَثْنَا عَشَرَ * يَكْرِيُوبُ وَبَنِيهِ اَثْنَا عَشَرَ * رُومَانُ وَبَنِيهِ اَثْنَا عَشَرَ * وَعَدَدُهُمْ اَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ رَئِيسًا *

Athari & filiis ejus duodecim: Jaarobo & filiis ejus duodecim: Mehar jotho & filiis ejus duodecim: Romani & filiis ejus duodecim: horum numerus, viginti quatuor præfecti.

اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ *

CAP. XXVI.

*وَدَخَلَ فِي قِسْمَةِ اَوْلَادِ فُورَخَ اَجْرَاءُ الْبَوَّابِينَ الَّذِينَ اَقَامَهُمْ دَاوُدُ الْمَلِكُ حُرَّاسًا * مَاسِلِيَّا بْنُ يُوسُفَ مِنْ بَنِي اَصَافَ * وَصَارَ لِمَاسِلِيَّا سَبْعَةُ بَنِينَ * زَخَرِيَّا بِكْرُ * يُودِيعِيلُ * زَخَرِيَّا * نَاثَانِيلُ * عَالِيمُ * يُوحَنَّا * يُودِعُ السَّابِعُ * وَكَذَلِكَ عَافَارُ اَدُومُ * وَكَانَ لَهُ عَنَايِيهُ اَوْلَادٌ * سَمَعِيَا بِكْرُ * يَهْرَافَانُ * يُوحُ * سَافِرُ * مَطْلَالُ * عَنَايِيلُ * اِيسَاحَرُ * فَاعَالِي الثَّامِنُ * لِاَنَّ اللّٰهَ بَارَكَهُ * سَمَعِيَا اَبْنُهُ وُلِدَ لَهُ اَوْلَادٌ اَقْوِيَاءُ جَبَابِرَةٌ * وَمُتَحَكِّمِينَ عَلَى بَيْتِ اَبِيهِمْ * وَبَنُو سَمَعِيَا * عَاعَايِيلُ * وَكَادَاحِيلُ وَعُوفِيدِيلُ * وَزَخَرِيَّا * جَبَابِرَةٌ اَقْوِيَاءُ * وَاِلْيَا اَيْضًا * وَسَمَكِيَّا * هَاؤُلَاءِ كُلُّهُمْ مِنْ بَنِي عَافَارَ الْاَدُومِيِّ * وَهُمْ وَاِخْوَتُهُمْ اَبْنَاءُ وَسِتُّونَ * سَدِيدِي الْقُوَّةِ * مِنْهُمْ عَلَى صَنَايِعِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ * كُلُّهُمْ بَنُو عَافَارَ الْاَدُومِيِّ * وَمَاسِلِيَّا بَنُوهُ وَاِخْوَتُهُ جَبَابِرَةُ الْقُوَّةِ * عَنَايِيهُ عَشَرَ * وَاَخَاسَا مِنْ بَنِي مَرِيرِي لَهُ اَوْلَادُ جَبَابِرَةُ الْقُوَّةِ * وَابْنُهُ الْكَبِيرُ مَاتَ * وَاَقَامَ اَبُوهُ اَخَاهُ الَّذِي بَعْدَهُ رَئِيسًا * وَمَا اَسْمَاهُ بِاسْمِ الْمَيِّتِ * حَلَقِيَّا الثَّانِي * تُوفِيلَايَا الثَّالِثُ * زَخَرِيَّا الرَّابِعُ * كُلُّ بَنِيهِ وَاِخْوَتِهِ الَّذِينَ لِخَاسَا ثَلَاثَةَ عَشَرَ * يَقُومُونَ عَلَى الْاَبْوَابِ رُؤَسَاءَ * يَخْدُمُونَ فِي بَيْتِ اللّٰهِ *

Præterea ingressæ sunt in portionem filiorum Corahi distributiones janitorum quos David rex constituerat custodes; Mesalia filius Josephi, de filiis Asaphi. Fueruntque Mesaliæ septem filii, Zacharia primogenitus ejus, Jodiael, Zacharia, Nathanael, Alim, Johannes, Jodaa septimus. Eodemque modo Abar-edom, qui octo filios habebat, nempe Semajam primogenitum suum, Jehuzaban, Joah, Saber, Mattal, Gamael, Isachar, Phiali octavus; quoniam Deus benedixerat illi. Semajæ filio ipsius nati sunt filii fortes, gigantes, & imperium habentes super domum patris sui. Filii Semajæ, Gathiel, Cadabiel, Obed'el, & Zacharia, gigantes robusti; item Elia, & Semachia. Omnes isti erant de filiis Abar-Edomæi, & hi cum fratribus suis erant sexaginta duo, strenui ac robusti, præpositi operibus Sanctuarii: omnes inquam filii Abaris Edomæi. Mesaliæ quoque filii ac fratres, erant gigantes fortissimi decem & octo. Elhasa quoque de filiis Meriri, filios habebat gigantes robustissimos: & hujus filio natu maximo defuncto, primarium substituit pater ejus fratrem ipsius natu secundum: at non vocavit eum nomine defuncti. Helcia erat secundus Tubilaia tertius, Zacharia quartus; omnes filii et fratres quos habebat Husa, tredecim erant, Præsidentes januis ut præpositi, ministrantes in domo Dei.

****

דברי הימים א: כז

Semuel sanctificavit quod omne Et .DOMINI domum roborandum ad,fecerunt sanctificare *stolio* de & , bellis De
27 מִן־הַשְּׁלָלוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לְחַזֵּק לְבֵית יְהוָה: וְכֹל הַהֶקְדֵּישׁ שְׁמוּאֵל
28 , Selomith *manum super sanctificans omnis* : Seruiah filius Joab & , Ner filius Abner & , Chis filius Saul & , Videns
הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וַאבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כָּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית
.judices & , *præfectos in* Israel *super externo operi* ejus filii & , Chenaniahu Ishari *Ipsi* .ejus fratrum &
29 וְאֶחָיו: לְיִצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה עַל־יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וְלִשְׁפָטִים:
; occidentè ad Jarden trans à , Israel *præfectura* super septingenti & mille ,*virtutis filii* ej⁹ fratres & ,Chasabiahu Chebroni
30 לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן מַעֲרָבָה
ej⁹ generationes *ad* Chebroni ipſi , *caput* Jerijah Chebroni *Ipſi* .*regis ſervitium* ad & , DOMINI opus omne ad
31 לְכָל־מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ: לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלַדְתָיו
.Ghilhad Jahazer in *virtute* fortes eis in ſunt inventi & ,ſunt quæſiti David regni quadrageſimo anno In .*patres* per
לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרְשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל בְּיָעְזֵיר גִּלְעָד:
,Ghaditas &,Reubenitas ſuper rex David eos conſtituit & : familiarum *capitis* ſeptingenti & , mille *virtutis* viri ejus fratres Et
32 וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיְפָקִדֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי
.regis *verbum* & , Dei *verbum omne* ad Menaſſitarum tribum dimidiam &
וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ:

CAP. XXVII. כז

eorum præfecti & , *centuriarum &* , *millium principeſque* , *patrum capita* , ſuum numerum ſecundùm Iſrael filii Et
1 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם
.anni menſes omnes per *menſe in menſe egredientis & ingredientis* , diviſionum rem omnem *ad* regi miniſtrantes
הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכָל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת הַבָּאִים וְהַיֹּצְאִים חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה
filius Jaſobeham primo menſe in prima diviſione Super .millium quatuor & viginti , una Diviſio
2 הַמַּחְלָקֶת הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: עַל הַמַּחְלֹקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן יִשְׁבְעָם בֶּן
menſe in exercituum principum cunctorũ *caput* Peres filiis De .millia quatuor & viginti ej⁹ diviſione *ſuper* & , Zabdiel
3 זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ
ej⁹ diviſione *ſuper* & : dux Micloth & ; ej⁹ diviſio & , Achochites Dodai ſecundi menſis *partitione* ſuper Et .primo
הָרִאשׁוֹן: וְעַל מַחְלֹקֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דוֹדַי הָאֲחוֹחִי וּמַחְלָקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחְלָקְתּוֹ
4 ; *caput* ſacerdotis Jehojadah filius Benaiahu , tertio menſe tertii exercitus Princeps .millia quatuor & viginti
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ
5 .eum poſt ejus filius Zebadiah & , Joab frater Hazael quarto menſe in Quarti .ejus filius Hammizabad
וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וּמַחְלָקְתּוֹ
.Iſrach Samhuth princeps quinto menſe in Quinti .millia quatuor & viginti ejus diviſione in Et
6 עַמִּיזָבָד בְּנוֹ: הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב וּזְבַדְיָה בְּנוֹ אַחֲרָיו
in & : Tecohites Hicches filius Hira ſexto menſe Sexti .millia quatuor & viginti ejus diviſione in Et
7 וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשֹּׁר שַׂמְהוּת הִיזְרָח
; Ephraim filiis de Pelonites Cheles , ſeptimo menſe in Septimi .millia quatuor & viginti ej⁹ diviſione
8 וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי וְעַל
; Zarchi Chuſathites Sibbechai , octavo menſe in Octavi .millia quatuor & viginti , ejus diviſione in &
9 מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרָיִם
Hannethotites Abihezer , nono menſe in Noni .millia quatuor & viginti , ejus diviſione in &
10 וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הַתְּשִׁעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְתֹתִי
Netophathites Maharai , decimo menſe in Decimi .millia quatuor & viginti ejus diviſione in & ; *Benjamitæ*
11 לַבְּנֵימִנִי וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי
Benaiah , menſe undecimo in Undecimi .millia quatuor & viginti ejus diviſione in & ; Zarchi
12 לְזַרְחִי וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: עַשְׁתֵּי־עָשָׂר לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה
duodecimo Duodecimi .millia quatuor & viginti ejus diviſione in & ; Ephraim filiis de Pirhathonites
13 הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר
tribus ſuper Et .millia quatuor & viginti ejus diviſione in & , Hothniel , Netophathites Cheldai ,menſe
14 הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחְלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: וְעַל שִׁבְטֵי
Chaſabiah Levi .Mahachah filius Sephatiahu , *Simeonitæ* : Zichri filius Elihezer , dux *Reubenitæ* ; Iſrael
15 יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן־זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה: לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה
.Michael filius Homri Iſſaſchar .David fratribus de Elihu Jehudah .Sadoc Aharon .Chemuel filius
16 בֶּן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק: לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל:
Hoſeah Ephraim *Filiis* .Hazriel filius Jeremoth Naphthali *Ipſi* : Hobadiahu filius Iſmahajahu Zebulun *Ipſi*
17 לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־עֹבַדְיָהוּ לִנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עֲזְרִיאֵל: לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ
filius Iddo , Ghilhadah Menaſſeh *Dimidiæ* .Pedaiahu filius Joel Menaſſeh *tribus Dimidiæ* .Hazaziahu filius
18 בֶּן־עִזִּיאֵל לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ: לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה בְּגִלְעָד יִדּוֹ בֶּן
.Iſrael tribuum principes Iſti .Jerocham filius Hazarel Dan *Ipſi* .Abner filius Jahaſiel Binjamin .Zechariahu
19 זְכַרְיָהוּ לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־אַבְנֵר: לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
multiplicandum ad DOMINUS dixit quia : infra & annorum viginti filio à eorum numerum David levavit non Et
20 וְלֹא־נָשָׂא דָוִיד אֶת־מִסְפָּרָם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמַטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת
fervor hoc *in* fuit & ; complevit non & , numerare cœpit Seruiah filius Joab .cœlorum ſtellas veluti Iſrael
21 אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם: יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כָלָה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף
thesauros ſuper Et .David regis dierum verborum numerum in numerus aſcendit non & : Iſrael ſuper
22 עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: וְעַל אֹצְרוֹת
filius Jehonathan turribus in & , villis in & , urbibus in , *agro* in theſauros ſuper & : Hadiel filius Hazmaveth regis
23 הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן־עֲדִיאֵל וְעַל הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן־
ſuper Et .Chelub filius Hefri , terræ cultura in agri opus facientes ſuper Et .Huzziahu
24 עֻזִּיָּהוּ: וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶן־כְּלוּב: וְעַל־
ſuper Et .Siphmites Zabdi , vini cellaria *in* vineis in quæ ſuper Et .Ramathites Simhi vineas
25 הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל שִׁבְּכְרְמִים לְאֹצְרוֹת הַיָּיִן וְזַבְדִּי הַשִּׁפְמִי: וְעַל־
ſuper Et .Johas olei cellaria ſuper & : Ghederites Bahalcanan , *planicie* in quæ ſycomoros & oliveta
26 הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל־אֹצְרוֹת הַשָּׁמֶן יוֹאָשׁ: וְעַל־
camelos ſuper Et .Hadlai filius Saphat ,vallibus in boves ſuper & : Saronites Sitrai ,Saron in *paſcentes* boves
27 הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי הַשָּׁרוֹנִי וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי: וְעַל־הַגְּמַלִּים
iſti Omnes .Hagherites Jaziz *pecus* ſuper Et .Meronothites Jechdeiahu aſinas ſuper & : Iſmehelites Obil
28 אוֹבִיל הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל־הָאֲתֹנוֹת יְחְדְיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי: וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי כָּל־אֵלֶּה
: ipſe ſcriba & ,intelligens vir conſiliarius David patruus Jehonathan Et .David regi quæ ſubſtantiæ principes
29 שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: וְיהוֹנָתָן דּוֹד־דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא
.regis *ſocius* Archites Chuſai & ,regis conſiliarius Achithophel Et .regis filiis cum Chachmoni filius Jechiel &
30 וִיחִיאֵל בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ: וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ:
.Joab regis exercitus princeps & ,Ebjathar & ,Benaiahu filius Jehojadah Achithophel poſt Et
31 וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צְבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב:

Verſio VULG. LAT.

De bellis, & manubiis præliorum, quæ conſecraverant ad inſtaurationem, & ſupellectilem templi Domini. Hæc autem univerſa ſanctificavit Samuel Videns, & Saul filius Cis, & Abner filius Ner, & Joab filius Saruiæ: omnes, qui ſanctificaverant ea per manum Selemith, & fratrum ejus. Iſaaritis verò præerat Chonenias, & filii ejus, ad opera forinſecùs ſuper Iſrael, ad docendum & judicandum eos. Porrò de Hebronitis Haſabias, & fratres ejus viri fortiſſimi, mille ſeptingenti, præerant Iſraeli trans Jordanem contra Occidentem, in cunctis operibus Domini, & in miniſterium regis. Hebronitarum autem princeps fuit Jeria, ſecundùm familias & cognationes eorũ. Quadrageſimo anno regni David recenſiti ſunt, & inventi ſunt viri fortiſſimi in Jazer Galaad, Fratréſque ejus robuſtioris ætatis, duo millia ſeptingenti principes familiarum. Præpoſuit autem eos David rex Rubenitis, & Gadditis, & dimidiæ tribui Manaſſe, in omne miniſterium Dei, & regis.

CAP. XXVII.

Filii autem Iſrael ſecundùm numerum ſuum, principes familiarum, tribuni, & centuriones, & præfecti, qui miniſtrabant regi juxta turmas ſuas, ingredientes & egredientes per ſingulos menſes in anno, viginti quatuor millibus ſinguli præerant. Primæ turmæ in primo menſe Jesboam præerat filius Zabdiel, & ſub eo viginti quatuor millia. De filiis Phares, princeps cunctorum principum in exercitu menſe primo. Secundi menſis habebat turmam Dudia Ahohites, & poſt ſe alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitûs, vigintiquatuor millium. Dux quoque turmæ tertiæ in menſe tertio, erat Banaias filius Joiadæ ſacerdos: & in diviſione ſua vigintiquatuor millia. Ipſe eſt Banaias fortiſſimus inter triginta, & ſuper triginta: præerat autem turmæ ipſius Amizabad filius ejus. Quartus, menſe quarto, Aſahel frater Joab, & Zabadias filius ejus poſt eum: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Quintus, menſe quinto, princeps Samaoth Jezerites: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Sextus, menſe ſexto, Hira filius Acces Thecuites: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Septimus, menſe ſeptimo, Helles Phallonites de filiis Ephraim: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Octavus, menſe octavo, Sobochai Huſathites de ſtirpe Zarahi: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Nonus, menſe nono, Abiezer Anathothites de filiis Jemini: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Decimus, menſe decimo, Marai, & ipſe Netophathites, de ſtirpe Zarai: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Undecimus, menſe undecimo, Banaias Pharathonites de filiis Ephram: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Duodecimus, menſe duodecimo, Holdai Netophathites, de ſtirpe Gothoniel: & in turma ejus vigintiquatuor millia. Porrò tribubus præerant Iſrael; Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Simeonitis, dux Saphatias filius Maacha. Levitis, Haſabias filius Camuel: Aaronitis, Sadoc. Juda, Eliu frater David: Iſſachar, Amri filius Michael. Zabulonitis, Jeſmaias filius Abdiæ: Nephthalitibus, Jerimoth filius Oziel. Filiis Ephraim, Oſee filius Oraziu: dimidiæ tribui Manaſſe, Joel filius Phadaiæ. Et dimidiæ tribui Manaſſe in Galaad, Jaddo filius Zachariæ: Benjamin autem, Jaſiel filius Abner. Dan verò, Ezrihel filius Jeroham: hi principes filiorum Iſrael. Noluit autem David numerare eos à viginti annis inferiùs: quia dixerat Dominus ut multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cœli. Joab filius Saruiæ cœperat numerare, nec complevit: quia ſuper hoc ira irruerat in Iſrael: & idcircò numerus eorum qui fuerant recenſiti, non eſt relatus in faſtos regis David. Super theſauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel. His autem theſauris, qui erant in urbibus, & in vicis, & in turribus, præſidebat Jonathan filius Oziæ. Operi autem ruſtico, & agricolis qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub. Vineárúmque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinariis, Zabdias Aphonites. Nam ſuper oliveta & ficeta, quæ erant in campeſtribus, Balanan Gederites: ſuper apothecas autem olei, Joas. Porrò armentis, quæ paſcebantur in Saron, præpoſitus fuit Setrai Saronites: & ſuper boves in vallibus, Saphat filius Adli: Super camelos verò, Ubil Iſmahelites: & ſuper aſinos, Jadias Meronathites. Super oves quoque, Jaziz Agareus: omnes hi, principes ſubſtantiæ regis David. Jonathan autem patruus David, conſiliarius, vir prudens & literatus: Ipſe & Jahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis. Achitophel etiam conſiliarius regis, & Chuſai Arachites amicus regis. Poſt Achitophel fuit Joiada filius Banaiæ, & Abiathar. Princeps autem exercitûs regis erat Joab.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Ἀ ἔλαβεν (υ) ἐκ πόλεων καὶ ἐκ τῶν λαφύρων, καὶ ἡγίασεν ἀπ' αὐτῶν τοῦ μὴ καθυστερῆσαι τοῦ οἰκοδομῆν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, Καὶ ἐπὶ πάντων τῶν (φ) ἁγίων τοῦ Θεοῦ Σαμουὴλ τοῦ προφήτου, καὶ Σαοὺλ τοῦ Κὶς, καὶ Ἀβεννὴρ τοῦ Νὴρ, καὶ Ἰωὰβ τοῦ (χ) Σαρυΐα, πᾶν ὃ ἡγίασαν διὰ χειρὸς Σαλωμὼθ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Τῷ (ψ) Ἰσαασὶ Χωνενία, καὶ υἱοὶ τῆς ἐργασίας τῆς ἔξω ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ γραμματεύειν καὶ διακρίνειν. Τῷ Χεβρωνὶ Ἀσαβίας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνατοὶ χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἰσραὴλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου πρὸς δυσμαῖς, εἰς πᾶσαν λειτουργίαν (ω) κυρίου καὶ ἐργασίαν τοῦ βασιλέως. (α) Τοῦ Χεβρωνὶ Οὐρίας ὁ ἄρχων (β) τῶν Χεβρωνὶ κατὰ γενέσεις αὐτῶν, κατὰ πατριὰς, ἐν τῷ (γ) τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπεσκέψησαν, καὶ εὑρέθη ἀνὴρ δυνατὸς ἐν αὐτοῖς ἐν Ἰαζὴρ τῆς Γαλααδίτιδος· Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνατοὶ (δ) δισχίλιοι ἑπτακόσιοι οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοὺς Ῥουβηνὶ, καὶ Γαδδὶ, καὶ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ (ε) εἰς πᾶν πρόσταγμα κυρίου καὶ λόγον βασιλέως.

Que (m) cepit ex civitatibus, & de spoliis, & sanctificavit de ipsis, ut non deficeret ædificatio domûs Dei: Et super omnia sancta Dei (n) Samuel propheta, & Saul filii Cis, & Abenner filii Ner, & Joab filii Saruiæ, omne quod sanctificaverant per manum Salomoth, & fratrum (o) ejus. Ipsi Issaari Chonenia, & (p) filii operationis, quæ extrà, super Israel, ad scribendum, & dijudicandum. Ipsi Chebroni Asabias, & fratres ejus, filii potentes, mille & septingenti super recognitionem Israel, trans Jordanem ad Occidentem, in omne ministerium Domini, & operationem regis. Ipsius Chebroni urias princeps eorum, qui Chebroni secundùm generationes eorum secundùm patrias, in quadragesimo anno regni ejus (q) recogniti sunt, & inventus est vir potens in eis in Jazer Galaaditidis, Et fratres ejus filii potentes bis mille septingenti, principes patriarum: & constituit eos David rex super Rubeni, & Gaddi, & dimidium tribûs Manasse ad omne præceptum Domini, & verbum regis.

MS.A. (υ) ἐκ τῶν πολέμων (φ) ἁγίων Σαμουὴλ (χ) Σαρυΐας, (ψ) Ἰσαασὶ Χωνενίας, καὶ τῷ Χεβρωνὶ (γ) τεσσαρακοστῷ (δ) χίλιοι ἑπτακόσιοι ἄρχοντες πατριῶν, (ε) εἰς πάντα λόγον υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ (ω) τῷ κυρίῳ καὶ (α) τῷ Χεβρωνὶ Ἰωρίας (β) τοῦ Θεοῦ, καὶ λόγον

ΚΕΦ. κζ'.

Καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν ἄρχοντες τῶν πατριῶν, χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ γραμματεῖς οἱ λειτουργοῦντες (α) τῷ βασιλεῖ καὶ εἰς πᾶν λόγον τοῦ βασιλέως κατὰ διαιρέσεις, (β) πᾶν λόγον τῶν εἰσπορευομένων καὶ ἐκπορευομένου μῆνα ἐκ μηνὸς, εἰς πάσας τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, διαίρεσις μία εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, (γ) Ἰσβοὰλ ὁ τοῦ Ζαβδιὴλ, (δ) ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες· Ἀπὸ τῶν υἱῶν Φαρὲς, ἄρχων πάντων τῶν ἀρχόντων τῆς δυνάμεως τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. Καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου Δωδία (ε) ὁ ἐκ Χὼκ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως (ζ) αὐτοῦ, καὶ Μαχλωθὶ ὁ ἡγούμενος, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες ἀρχόντες δυνάμεως. Ὁ τρίτος τὸν μῆνα τὸν τρίτον Βαναΐας ὁ τοῦ Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (η) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Αὐτὸς Βαναΐας (θ) ὁ δυνατώτερος τῶν τριάκοντα καὶ ἐπὶ τῶν τριάκοντα· καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως (ι) αὐτοῦ Ζαβὰδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ὁ τέταρτος εἰς τὸν μῆνα τὸν τέταρτον Ἀσαὴλ ὁ ἀδελφὸς Ἰωὰβ, καὶ (κ) Ζαβαδίας υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (λ) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ πέμπτος τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ὁ ἡγούμενος Σαμαὼθ (μ) ὁ Ἰεσραὲ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ ἕκτος (ν) τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ (ξ) Ὀδουΐας ὁ τοῦ Ἐκκῆς ὁ Θεκωΐτης, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ ἕβδομος τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ Χελὲς ὁ ἐκ Φωνῆς ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (ο) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ ὄγδοος τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ (π) Σοβοχαὶ ὁ Οὐσαθὶ τῷ Ζαρὰ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (ρ) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ (σ) ἔνατος τῷ μηνὶ τῷ (τ) ἐνάτῳ Ἀβιέζερ ὁ ἐξ Ἀναθὼθ (υ) ὁ ἐκ γῆς Βενιαμὶν, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες. Ὁ δέκατος τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ (φ) Μεηρὰ ὁ ἐκ Νετωφαθὶ τῷ Ζαρεὶ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (χ) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ ἑνδέκατος τῷ μηνὶ τῷ ἑνδεκάτῳ Βαναΐας ὁ ἐκ Φαραθὼν (ψ) ἐκ τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (ω) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Ὁ δωδέκατος εἰς τὸν μῆνα τὸν δωδέκατον (α) Χολδία ὁ ἐκ Νετωφαθὶ τῷ Γοθονιὴλ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ (α) εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες. Καὶ ἐπὶ τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, τοῦ Ῥουβὴν ἡγούμενος Ἐλιέζερ ὁ τοῦ Ζεχεί. τοῦ Συμεὼν, Σαφατίας ὁ τοῦ Μααχά. Τῷ Λευὶ, Ἀσαβίας ὁ τοῦ Καμουήλ. τοῦ Ἀαρὼν, Σαδώκ. Τῷ Ἰούδα, Ἐλιὰβ τῶν ἀδελφῶν Δαυίδ. τοῦ Ἰσσάχαρ, (β) Ἀμβρὶ ὁ τοῦ Μιχαήλ. Τῷ Ζαβουλὼν, Σαμαΐας ὁ τοῦ Ἀβδίου. τοῦ Νεφθαλὶ, (γ) Ἰερμωὼθ ὁ τοῦ Ὀζιήλ. Τῷ Ἐφραὶμ, Ὡσὴ ὁ τοῦ Ὀζίου. τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, Ἰωὴλ (δ) υἱὸς Φαδαΐα. Τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ τοῦ (ε) ἐν γῇ Γαλαὰδ, Ἰαδαὶ ὁ Ϝ (ζ) Ζαδαΐς. τοῖς υἱοῖς Βενιαμὶν, (η) Ἰασιὴλ ὁ τοῦ Ἀβεννήρ. Τῷ Δὰν, (θ) Ἀζαρὴλ ὁ τοῦ (ι) Ἰεροὰδ. ἔτι παρίδρασι τῶν φυλῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ κάτω, ὅτι (κ) οὗτοι κύριος πληθῦναι τὸν Ἰσραὴλ ὡς τοὺ ἀστέρας Ϝ οὐρανοῦ. Καὶ Ἰωὰβ (λ) ὁ Ϝ Σαρυΐα ἤρξατο ἀριθμεῖν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ὁ Συνετέλεσε. καὶ ἐγένετο ἐν τούτοις ὀργὴ (μ) ἐπὶ Ἰσραήλ· καὶ ὁ κατεχωείδη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν Ϝ βασιλέως Δαυίδ. Καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν Ϝ βασιλέως, Ἀσμὼθ ὁ τοῦ Ὀδιὴλ, καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν ἀγρῷ καὶ ἐν Ϝ κώμαις καὶ ἐν ταῖς ἐποικίοις καὶ ἐν ταῖς πύργοις, Ἰωνάθαν ὁ τοῦ Ὀζίου. (γ) Καὶ ἐπὶ τῶν γεωργούντων τὴν γῆν τῶν ἐργαζομένων (ξ) Ἐσδρὶ ὁ τοῦ Χελούβ. Καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων, Σεμεῖ (ο) ὁ ἐκ Ῥαμὰ, καὶ θησαυρῶν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ οἴνου, Ζαβδὶ ὁ τοῦ Σεφεί. Καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαιώνων, καὶ ἐπὶ τῶν συκαμίνων τῶν ἐν τῇ πεδινῇ, (π) Βαγαναὶ ὁ Γεδωρίτης· ἐπὶ δὲ τῶν θησαυρῶν Ϝ ἐλαίου, Ἰωάς. Καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν νομάδων τῶν ἐν τῷ Σαρὼν, Σατραὶ ὁ Σαρωνίτης· καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν τοῖς αὐλῶσι, Σωφὰτ ὁ τοῦ (ρ) Ἀδλί. Ἐπὶ δὲ τῶν καμήλων, (σ) Ἀβία ὁ Ἰσμαηλίτης· ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων, Ἰαδίας ὁ ἐκ (τ) Μεραθών. Καὶ ἐπὶ τῶν προβάτων, (υ) Ἰαζὶζ ὁ Ἀγαρίτης. πάντες ἦτοι προστάται ὑπαρχόντων Δαυὶδ τοῦ βασιλέως. Καὶ Ἰωνάθαν ὁ πατράδελφος Δαυὶδ σύμβουλος, ἄνθρωπος (φ) συνετός· καὶ Ἰαὴλ ὁ τοῦ (χ) Ἀχαμωνὶ μετὰ τῶν υἱῶν Ϝ βασιλέως. (ψ) Ἀχιτόφὴλ συμβουλος Ϝ βασιλέως, καὶ Χουσὶ (ω) ὁ φίλος τοῦ βασιλέως. Καὶ (α) μετὰ τοῦτον Ἀχιτόφὴλ ἐξέβη (β) Ἰωδαὲ ὁ Ϝ Βαναΐου, καὶ Ἀβιάθαρ· καὶ Ἰωὰβ ἀρχιστράτηγος Ϝ βασιλέως.

CAP. XXVII.

Et filii Israel juxta numerum suum principes patriarum, chiliarchi, & centuriones, & scribæ ministrantes regi, & ad omne verbum regis secundùm distributiones, (a) omne verbum, ingredientis, & egredientis, mensem ex mense, in omnes menses anni, distributio una viginti & quatuor millia. Et super distributionem primam mensis primi, Isboaz filius Zabdiel, super distributionem ejus, viginti & quatuor millia: De filiis Phares, princeps omnium principum virtutis, mensis primi. Et super distributionem mensis secundi Dodia, qui de Choc: & (b) super distributionem ejus, & Macelloth præfectus, & super distributionem ejus viginti & quatuor millia, principes virtutis. Tertius mense tertio Banaias filius Jodae (c) sacerdos princeps: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Ipse Banaias potentior triginta, & super triginta: & super distributionem ejus Zabad filius ejus. Quartus in mensem quartum Asael frater Joab, & Zabadias filius ejus, & fratres: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Quintus mensi quinto præfectus Samaoth filius Jesrae: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Sextus mensi sexto Odilias filius Ecces Thecoita: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Septimus mensi septimo Chelles, qui de Phallus, de filiis Ephraem: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Octavus mensi octavo Sobochai usathi ipsi Zarai: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Nonus mensi nono Abiezer, qui ex Anathoth, qui de terra Benjamin: & super distributionem ejus quatuor, & viginti millia. Decimus mensi decimo Meera, qui ex Netophathi, ipsi Zarai, & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Undecimus mensi undecimo Banaias, qui ex Pharathon, de filiis Ephraem: & super distributionem ejus, viginti & quatuor millia. Duodecimus in mensem duodecimum, Choldia, qui ex Netophathi, ipsi Gothoniel: & super distributionem ejus viginti & quatuor millia. Et super tribus Israel, ipsi Ruben præfectus Eliezer, qui ipsius Zechri: Ipsi Symeon, Saphatias, qui ipsius Maacha: Ipsi Levi, Asabias, qui ipsius Chamuel: Ipsi Aaron, Sadoc: Ipsi Juda, Eliab de fratribus David: Ipsi Issachar, Ambri, qui ipsius Mishael: Ipsi Zabulon, Samaias, qui Abdiæ: Ipsi Nephthali, Jerimoth, qui ipsius Oziel: Ipsi Ephraem, Ose, qui Oziæ: Dimidio tribûs Manasse, Joel filius Phadaia: Dimidio tribûs Manasse, quod in terra Galaad, Jadai, qui Zadæi: Filiis Benjamin, Jasiel, qui ipsius Abenner: Ipsi Dan, Azariel, qui ipsius Joab. Hi patriarchæ tribuum Israel. Et non cepit David numerum eorum à viginti annis, & infrà: quoniam dixerat Dominus multiplicare Israel, sicut astra cœli. Et Joab Saruiæ cœpit numerare in populo, & non consummavit, & facta est in his ira super Israel: & non est relatus numerus in librum verborum dierum regis David. Et super thesauros regis, Asmoth, qui ipsius Odiel: & super thesauros, qui in agro, & in pagis, & in villis, & in turribus, Jonathan, qui Oziæ: Et super agricolas terram operantes, Esdri, qui ipsius Chelub. Et super (d) cellas, Semei, qui de Rael: & super thesauros, qui in cellis vini, Zabdi, qui ipsius Sephni. Et super olivveta, & super sycomoros, quæ in campestri, Baltanan Gedorita: super thesauros autem olei, Joas. Et super boves pascuales, qui in Saron, Satrai Saronita: & super boves, qui in vallibus, Sophat, qui ipsius Adli. Super camelos autem, Abias Ismaelita. Super asinos autem Jadias, qui de Merathon. Et super oves, Jazez Agarita. Omnes hi præfecti substantiæ David regis. Et Jonathan patruus David consiliarius, homo intelligens. Et Jeel, qui ipsius Achami, cum filiis regis. Achitophel consiliarius regis: & Chusi (e) primus amicus regis: Et (f) post hunc Achitophel, sequens Jodae, qui Banææ, & Abiathar, & Joab princeps militiæ regis.

MS.A. (α) τῷ λαῷ καὶ εἰς πᾶν λόγον (β) εἰς πάσας λόγον (γ) Ἰσοὰμ (δ) καὶ ἐπὶ (ε) ὁ Ἀωδὶ, καὶ (ζ) αὐτοῦ * εἴκοσι (η) τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες. (θ) δυνατώτερος (ι) αὐτῶν Ἀμιραζαὲ υἱὸς (κ) Ζαβδίας ὁ υἱὸς (λ) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (μ) ὁ Ἰεζραὴλ, (ν) μηνὶ (ξ) Ἐιρὰ υἱὸς Ἐκκῆς (ο) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (π) Σοβοχαὶ, καὶ ἐπὶ τῆς (ρ) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (σ) ἔνατος (τ) ἐνάτῳ (υ) ἐκ γῆς (φ) Μοοραὶ ὁ ἐκ Νετωφὰτ (χ) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (ψ) Ϝ (ω) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (α) Χολδαὶ ὁ ἐκ Νετωφατὶ (β) τέσσαρες καὶ εἴκοσι (γ) Ἰδιμὼθ (δ) ὁ Ϝ Φαδαΐα. (ε) ἐν Γαλααδὶ, Ἰαδδαὶ (ζ) Ζαβδίε. (η) Ἀσιὴλ (θ) Ἐζριὴλ (ι) Ἰωσήμ. (κ) κύριος ἔπτειν πληθῦναι (λ) ὁ τῆς Σαρυΐα (μ) ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ· (ν) Ἐπὶ δὲ τῶν (ξ) Ἐζραὶ (ο) ὁ Ῥαμαθαῖος, καὶ (π) Βαγανὰ ὁ Γεδώ· (ρ) Ἀβαί. (σ) Οὐσίας (τ) Μαραθών. (υ) Ἰωαζὶζ (φ) Συνετὸς, καὶ χαμαιτεὺς αὐτός· καὶ Ἰεριὴλ (χ) Ἀχαμανὶ (ψ) Καὶ Ἀχιτόφελ (ω) πρῶτος (α) μετ' αὐτὸν (β) Ἰωαδαὲ

דברי הימים א: כח

CAP. XXVIII. כח

principes & ,regi ministrantium divisionum principes &,tribuum principes ,Israel principes omnes David congregavit Et
1 וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי
omnem ad & ,potentibus & eunuchis cum ejus filiorū &,regis possessionis &,substātiæ omnis principes &,centuriarū principes &,millium
הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי כָל־רְכוּשׁ וּמִקְנֵהּ לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים וְלִכֹּל־
meo corde *cum Ego*:me' popul' & mei fratres me Audite:ait &,suos pedes super rex David surrexit Et .Jerusalaim in *virtute* fortem
גִּבּוֹר חַיִל אֶל־יְרוּשָׁלִָם: וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי
:mihi dixit Deus Et .ædificandum ad præparavi &,nostri Dei pedum scabello &,Domini fœderis arcæ quietis domum *ædificare*
לִבְנוֹת בֵּית מָנוֹחַ לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וְהַכִינוֹתִי לִבְנוֹת: וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי
omni ex me *in* Israel Deus Dominus elegit Et .effudisti *sanguines* & ,*tu* bellorum vir quia:meo nomini domum ædificabis Non
לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ: וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל
,mei patris domū Jehudah domo *in* &,ducem *in* elegit Jehudah *in* nam:seculum in Israel super *regem in existendum ad*,mei patris domo
בֵּית־אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי
(Dñs mihi dedit filios multos nam) meis filiis omnib' ex Et.Israel universum sup *faciendū regnare ad* voluit me *in* mei patris filiis *in* &
וּבִבְנֵי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עָלֶיךָ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה
ipse,tuus filius Selomoh :mihi Dixitque .Israel super Domini regni thronum super *sedendum ad*,meū filium Selomoh *in* elegit &
וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִּנְךָ הוּא־
usque ejus regnum firmabo Et .patrem in illi ero ego &,filiū in mihi eum *in* elegi quia :mea atria &,meam domū ædificabit
יִבְנֶה בֵיתִי וְחַצֵרוֹתַי כִּי־בְחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב: וְהַכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ עַד־
cœtus Israel omnis oculis in nunc Et .hanc diem secundùm mea judicia &,mea præcepta faciendā ad fuerit robust' si ,seculum in
לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה: וְעַתָּה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־
,bonam terram possideatis ut :vestri Dei Domini mandata cuncta quærite & custodite nostri Dei aurib' in & ,Domini
יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וּדְרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
corde in ei servi &,tui patris Deum scito mi fili Selomoh tu Et .seculum in usque vos post vestros filios faciatis hæreditare &
וְהַנְחִלֹתָם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם: וְאַתָּה שְׁלֹמֹה בְּנִי דַּע אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב
,eum quæsieris Si .*intelligens* cogitationum *figmentum omne* & ,Dominus *inquirens* corda omnia etenim :*voluntaria anima* in & ,perfecto
שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־לִבּוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת מֵבִין אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ
:sanctuario domum *ædificandū ad* te *in* elegit Dominus quòd nunc Vide .æternum in te *execrabitur*,eum dereliqueris si &,tibi invenietur
יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יִזְנַח־לָעַד: רְאֵה עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת־בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ
,ejus cœnaculorū &,ejus domorum & ,porticus *exemplar* suo filio Selomoh David dedit Et .fac & confortare
חֲזָק וַעֲשֵׂה: וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית הָאוּלָם וְאֶת־בָּתָּיו וְאֹצְרֹתָיו וַעֲלִיֹּתָיו
,Domini domus atriis in eo cum spiritu in fuerat quod omnis *exemplar* Et.propitiatorii domus &,intrinsecorum ejus cubiculorum &
וְחֻדְרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת: וְתַבְנִית כָּל־אֲשֶׁר הָיָה בְרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
sacerdotum divisionibus in Et ,sanctitatum thesauris in & ,Dei domus thesauris in,*undiquaque* cubiculis omnibus in &
וְלִכֹּל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְלַאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: וְלַמַּחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים
pondere in ,auro In .Domini domus *servitii* vasis omn ibus in &:Domini domus *servitii* opere omni in & ,Levitarum &
וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה: לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל
servitii & *servitii* vasis omnibus in ,pondere in argenteis vasis omnibus in :*servitii* & *servitii* vasis omnibus in ,auri
לִזְהַב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXVIII.

1 COnvocavit igitur David omnes principes Israel, duces tribuum, & præpositos turmarum, qui ministrabant regi : tribunos quoque & centuriones, & qui præerant substantiæ & possessionibus regis, filiósque suos cum eunuchis, & potentes, & robustissimos quosque in exercitu, Jerusalem. Cúmque surrexisset rex, & stetisset, ait; 2 Audite me fratres mei,& populus meus : Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requiesceret arca fœderis Domini,& scabellum pedum Dei nostri: & ad ædificandum, omnia præparavi. Deus autem dixit mihi ; Non ædificabis domum nomini meo, eò quòd sis vir bellator, & sanguinem fuderis. 3 Sed elegit Dominus Deus Israel me de universa domo patris mei , ut essem rex super Israel in sempiternum : de Juda enim elegit principes : porrò de domo Juda , domum patris mei : & de filiis patris mei, placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israel. 4 Sed & de filiis meis (filios enim mihi multos dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Dñi super Israel. 5 Dixítque mihi; Salomon filius tuus ædificabit domū meam, & atria mea: ipsum enim elegi mihi in filiū,& ego ero ei in patrē. 6 Et firmabo regnum ejus usque in æternum,si pseveraverit facere præcepta mea, & judicia,sicut & hodiè. 7 Nunc ergò coram universo cœtu Israel, audiente Deo nostro, custodite & perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri:ut possideatis terram bonam, & relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum. 8 Tu autem,Salomon fili mi,scito Deum patris tui, & servito ei corde perfecto,& animo voluntario:omnia enim corda scrutatur Dominus, & universas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, invenies : si autem dereliqueris eum, projiciet te in æternum. 9 Nunc ergò quia elegit te Dominus ut ædificares domum Sanctuarii, confortare, & perfice. 10 Dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticús, & templi, et cellariorum,et cœnaculi,et cubiculorum in adytis, & domûs propitiationis, 11 Necnon & omnium quæ cogitaverat atriorum, et exedrarum per circuitum in thesauros domûs Domini, et in thesauros sanctorum, 12 Divisionúmque Sacerdotalium et Leviticarum in omnia opera domûs Domini, et in universa vasa ministerii templi Domini. 13 Aurū in pondere per singula vasa ministerii. Argenti quoque pondus pro vasorum et operum diversitate. 14

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܥܩܠܐ * ܟܚ *

CAP. XXVIII.

1 ܘܟܢܫ ܕܘܝܕ ܠܟܠ ܪܫܝ ܐܝܣܪܝܠ ܪܫܝ ܫܒܛܝܐ ܘܪܫܝ ܦܠܓܝ ܡܫܡܫܢܐ ܠܡܠܟܐ ܘܪܫܝ ܐܠܦܐ ܘܪܫܝ ܡܐܐ ܘܪܫܝ ܟܠ ܩܢܝܢܗ ܘܪܟܫܗ ܘܠܣܪܝܣܐ ܘܠܓܒܪܐ ܘܠܟܠ ܓܒܪ ܚܝܠ ܠܝܪܘܫܠܡ
2 ܘܩܡ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܡܪ ܫܡܥܘܢܝ ܐܚܝ ܘܥܡܝ ܐܢܐ ܒܠܒܝ ܕܒܢܝܬ ܒܝܬ ܢܝܚܐ ܠܬܒܘܬ ܐܪܘܢ ܩܝܡܐ ܕܝܗܘܐ ܘܠܗܕܘܡ ܪܓܠܝ ܐܠܗܢ ܘܐܢܐ ܐܬܟܢܝܬ ܠܡܒܢܐ
3 ܘܐܠܗܐ ܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܒܢܐ ܒܝܬ ܠܫܡܝ ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܓܒܪ ܩܪܒ ܐܢܬ ܘܕܡܐ ܐܫܬܦܟ ܐܝܟ ܕܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
4 ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܒܢܐ ܒܝܬ ܠܫܡܝ ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܓܒܪ ܩܪܒ ܐܢܬ ܘܕܡܐ ܐܫܬܦܟ ܐܝܟ ܕܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
5 ܘܡܢ ܟܠ ܒܢܝ ܐܒܝ ܓܒ ܕܒܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܠܡܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܡܠܟܘܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ ܘܒܪ ܠܫܠܡܘܢ ܒܪܝ ܠܡܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܡܠܟܘܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
6 ܘܐܡܪ ܠܝ ܫܠܡܘܢ ܒܪܟ ܗܘ ܕܢܒܢܐ ܒܝܬܝ ܘܕܪܬܝ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܒܢܐ ܒܝܬ ܠܫܡܝ ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܓܒܪ ܩܪܒ ܐܢܬ ܘܕܡܐ ܐܫܬܦܟ ܐܝܟ ܕܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
7 ܘܐܬܩܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܥܕ ܠܥܠܡ ܐܢ ܬܬܩܦ ܠܡܥܒܕ ܦܩܕܝ ܘܕܝܢܝ ܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
8 ܘܐܡܪ ܠܝ ܫܠܡܘܢ ܒܪܟ ܗܘ ܕܢܒܢܐ ܒܝܬܝ ܘܕܪܬܝ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܒܢܐ ܒܝܬ ܠܫܡܝ ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܓܒܪ ܩܪܒ ܐܢܬ ܘܕܡܐ ܐܫܬܦܟ ܐܝܟ ܕܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
9 ܘܐܬܩܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܥܕ ܠܥܠܡ ܐܢ ܬܬܩܦ ܠܡܥܒܕ ܦܩܕܝ ܘܕܝܢܝ ܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
10 ܘܐܬܩܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܥܕ ܠܥܠܡ ܐܢ ܬܬܩܦ ܠܡܥܒܕ ܦܩܕܝ ܘܕܝܢܝ ܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
11 ܘܐܬܩܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܥܕ ܠܥܠܡ ܐܢ ܬܬܩܦ ܠܡܥܒܕ ܦܩܕܝ ܘܕܝܢܝ ܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ
12 ܘܐܬܩܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܥܕ ܠܥܠܡ ܐܢ ܬܬܩܦ ܠܡܥܒܕ ܦܩܕܝ ܘܕܝܢܝ ܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܬ ܒܥܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܠܡܠܟ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܠܡ

CAP. XXVIII.

POst hæc convocavit David cunctos principes Israelis, & primores tribuum,duces turmarum, qui ministrabant regi, chiliarchas, centuriones, & eos qui præerant possessionibus & pecuariæ regis & filiorum ejus, eunuchos, & robore valentes. Qui cùm venissent omnes in Jerusalem, Dixit eis;Audite me fratres mei, & populus meus. Equidem statueram apud meipsum ædificare domum quietis pro arca fœderis Domini, & in locum habitationis Dei nostri ; & omnia paraveram ad extruendam domum. Sed Dominus dixit mihi, Ne ædifices domum nomini meo, quia vir es bellator,& quia vir es qui multum sanguinem fudisti. Me quidem elegit Dominus Deus Israelis ex toto domo patris mei, ut sim rex super Israelem in æternum : nam ex tribu domûs Judæ elegit sibi regem,& extribu domûs Judæ elegit sibi domum patris mei, è domo verò patris mei elegit me ut rex essem super Israelem. Item ex omnibus filiis meis (multos enim filios dedit mihi Dominus) elegit Salomonem filium meum ut sederet super solium excelsi regni Israelis : Et dixit mihi, Salomon filius tuus ipse ædificabit domum meam, & atrium meum, nam ipsum elegi ut sit mihi filius,& ego ero illi pater : Et stabiliam solium regni ejus in æternum, etiamsi noluerit exercere præcepta & judicia mea, ut hodie. Nunc igitur præsente universo Israele populo Domini, & in præsentia Domini Dei nostri custodite & quærite præcepta ejus; ut vos hæreditariò possideatis terram hanc in perpetua secula, & possidendam tradatis filiis vestris in seculum seculorum,& non vastetur. Tu quoq; Salomon fili mi, disce quicquid præcepit mihi Dominus Deus; eúmque cole corde integro, voluntariè, sine coactu; nam quicquid est in corde, novit Dominus ; & quicquid mortales animis concipiunt, intelligit. Si quæsieris eum, præstò erit tibi ; quòd si dereliqueris eum, perdet te. Scito & considera quòd Dominus elegit te ad ædificandum domum nomini sanctissimo Domini; forti ac virili sis animo, & fac. Tum dedit David Salomoni filio suo exemplar parastadum, & mensuram domûs, et xysti, et cœnaculorum, porticum interiorum, et porticum exteriorum, superiorum et inferiorum, Gazophylacii, officinæ domûs Domini, coquinæ, domûs pincernarum, et domûs tuentium lucernas,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κη'.

Καὶ ἐξεκλησίασε Δαυὶδ πάντας τοὺς ἄρχοντας Ἰσραὴλ, ἄρχοντας φυλῶν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐφημεριῶν τ τοῦ τὸ σῶμα τ βασιλέως, καὶ ἄρχοντας τ χιλιάδων καὶ τ ἑκατοντάδων, καὶ τοὺς ταμίας, καὶ τοὺς ὅσοι τῶν ὑπαρχόντων (a) αὐτῦ, καὶ πάσης τ κλήσεως τῦ βασιλέως, καὶ τ υἱῶν αὐτῦ, σὺν τοῖς εὐνύχοις, καὶ τοὺς δυνάστας, καὶ τοὺς μαχητὰς τ στρατιᾶς εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἔστη (β) Δαυὶδ ἐν μέσῳ τ ἐκκλησίας, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατέ μου (γ) ἀδελφοί μου, καὶ λαός μου· ἐμοὶ ἐγένετο ὅτι καρδίαν οἰκοδομῆσαι οἶκον ἀναπαύσεως τῆς κιβωτῦ διαθήκης κυρίου, καὶ σάτον ποδῶν κυρίου ἡμῶν, καὶ ἡτοίμασα τὰ εἰς τὴν καταπαύσιν ἑτοιμάσια. Καὶ ὁ θεὸς εἶπεν, Οὐκ οἰκοδομήσεις ἐμοὶ οἶκον τῷ ἐπονομάσαι τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ὅτι ἄνθρωπ πολεμιστὴς εἶ σὺ, καὶ (δ) αἷμα ἐξέχεας. Καὶ ἐξελέξατο κύριός ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ πάντος οἴκου (ε) πατρός μου εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς τ αἰῶνα, καὶ ἐν Ἰούδα ᾑρέπησε τὸ βασίλειον· καὶ ἐξ οἴκου Ἰούδα τὸν οἶκον τῦ πατρός μου· καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς τῦ πατρός μου, ἐν ἐμοὶ ἠθέλησε τῦ ποιῆσαί (ζ) με εἰς βασιλέα ἐπὶ παντὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἀπὸ πάντων (η) τῶν υἱῶν μου, ὅτι πολλοὺς υἱοὺς (θ) ἔδωκέ μοι κύριος, ἐξελέξατο ἐν Σολομὼν τῷ υἱῷ μου καθίσαι αὐτὸν ἐπὶ θρόνου βασιλείας κυρίου (ι) ἐπὶ τ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπέ μοι ὁ θεὸς, Σολομὼν ὁ υἱός σου οἰκοδομήσει τὸν οἶκόν μου καὶ τ αὐλήν μου, ὅτι ᾑρέπηκα ἐν αὐτῷ εἶναί μου υἱὸν, κἀγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα· Καὶ καλοριῶσω τ βασιλείαν αὐτῦ ἕως αἰῶνος, ἐὰν ἰσχύσῃ τὸ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ κρίματά μου, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ νῦν κατὰ πρόσωπον πάσης ἐκκλησίας κυρίου, καὶ ἐν ὠσὶ θεῦ ἡμῶν, (κ) φυλάξασθε καὶ ζητήσατε πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου (λ) τῦ θεῦ ἡμῶν, ἵνα κληρονομήσητε τ γῆν τ ἀγαθὴν, καὶ (ι) καταλληρονομήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς ἕως αἰῶνος. Καὶ νῦν Σολομὼν (μ) υἱὲ, γνῶθι τ θεὸν τ πατέρων σου, καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, ὅτι πάσας καρδίας (ν) ἐτάζει κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει. ἐὰν ζητήσῃς αὐτὸν, εὑρεθήσεταί σοι, καὶ ἐὰν (ξ) καταμείψῃς αὐτὸν, καταλείψει σε εἰς τέλος. Ἴδε νῦν, ὅτι κύριος ᾑρέπησε σε οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον εἰς ἁγίασμα, ἴσχυε καὶ ποίει. Καὶ ἔδωκε Δαυὶδ Σολομὼν τῷ υἱῷ αὐτῦ τὸ παράδειγμα τῦ ναῦ καὶ τ οἴκων αὐτῦ, (ο) καὶ τ ζακχὼν αὐτῦ, καὶ τ ὑπερῴων, καὶ τ ὑποδικῶν τ ἐσωτέρων, καὶ τῦ οἴκου τῦ ἱλασμοῦ, Καὶ τὸ παράδειγμα ὃ εἶχεν ἐν πνεύματι αὐτῦ, τ αὐλῶν οἴκου κυρίου, καὶ πάντων τ παστοφορίων τ κύκλῳ τ εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου, καὶ τ ἀποθηκῶν τ ἁγίων, Καὶ τ (π) καθημμάτων, καὶ τ ἐφημεριῶν τ ἱερέων καὶ τ Λευιτῶν εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου, καὶ τ ἀποθηκῶν τ λειτουργησίμων (ρ) κλίνων τ λατρείας οἴκου κυρίου. Καὶ τ σταθμῶν τ ὁλκῆς αὐτῶν τῶν τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν,

mûs Domini, & omnium paſtophoriorum, quæ in circuitu, quæ ad apothecas domûs Domini, & apothecarum ad omnem operationem miniſterii domûs Domini, et apothecarum miniſterialium vaſorum cultûs domûs Domini :

CAP. XXVIII.

ET evocavit David omnes principes Iſrael, principes (a) judicum, & omnes principes diuinarum vicium, quæ circa corpus regis, & principes millium, & centuriarum, & (b) cuſtodes theſauri, & eos, qui ſuper ſubſtantiam ipſius, & omnem poſſeſſionem regis, & filiorum ejus, cum eunuchis, & potentes, & bellatores militiæ in Hieruſalem. Et ſtetit David in medio Eccleſiæ, & dixit; Audite me, fratres mei, & populus meus. Mihi factum eſt ſuper cor ædificare domum requietis arcæ teſtamenti Domini, & (c) ſtationem pedum Domini noſtri: & paravi quæ ad habitationem apta. Et Deus dixit; Non ædificabis mihi domum, ad cognominandum nomen meum in ea: quoniam homo bellator es tu, & ſanguinem effudiſti. Et elegit Dominus Deus Iſrael in me, de omni domo patris mei, eſſe regem ſuper Iſrael in ſeculum: & in Juda elegit (d) regnum, & de domo Juda domum patris mei. Et in filiis patris mei, in me voluit: ut eſſem ego in regem ſuper omnem Iſrael. Et de omnibus filiis meis, (quia multos filios dedit mihi Dominus) elegit in Salomon filio meo, ſedere ipſum ſuper thronum regni Domini ſuper Iſrael. Et dixit mihi Deus; Salomon filius tuus ædificabit domum meam, & atrium meum: quoniam elegi in eo, eſſe meum filium, & ego ero ei in patrem: Et dirigam regnum ejus uſque in ſeculum; ſi invaluerit ad cuſtodiendum mandata mea, & judicia mea, ſicut dies hæc. Et nunc (e) ad faciem univerſæ eccleſiæ Domini, & in auribus Dei noſtri, obſervate, et quærite omnia mandata Domini Dei noſtri, ut hæreditetis terram bonam, & in hæreditatem tradatis filiis veſtris poſt vos uſque in ſeculum. Et nunc, Salomon fili, noſce Deum patrum tuorum, & ſervi ei in corde perfecto, & animâ volente: quoniam omnia corda ſcrutatur Dominus, & omnem (f) cogitationem cognoſcit. Si quæſieris eum, invenietur tibi: & ſi deliqueris eum, derelinquet te in finem. Vide nunc, quia Dominus elegit te ædificare ſibi domum in ſanctificationem. Confortare, & fac. Et dedit David Salomon filio ſuo exemplar (g) templi, & domorum ejus, & (h) Zacchon ejus, & cœnaculorum, & apothecarum interiorum, & domûs (i) propitiationis: Et exemplar, quod habuit in ſpiritu ſuo, atriorum dominûs ſanctorum, (k) Et diverſoriorum, & vicium ſacerdotum, & Levitarum, (l) Et menſuram ponderis eorum, et aureorum, et argenteorum:

MS.A. (a) αὐτῦ, * καὶ τοὺς δυνάστας (β) Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ (γ) ἀδελφοί, καὶ (δ) αἵματα (ε) τ πατρός (ζ) με βασιλέα ἐπὶ τῷ παντὶ (η) υἱῶν (θ) δέδωκέν (ι) ἐπὶ Ἰσραήλ. (κ) φυλάσσεσθαι (λ) θεῦ (ι) καταλληρονομήσεται (μ) υἱέ μου, (ν) ἐξετάζει (ξ) καταμείψεις (ο) καὶ ζακχῶ (π) καταλυμάτων, τῶν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلْعِشْرُونَ *

* وَجَمَعَ دَاوُدُ سَائِرَ رُؤَسَآءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَكُبَرَآءَ ٱلْحُكَّامِ وَٱلْأَسْبَاطِ * وَٱلْآلَافِ * وَٱلْمِئِينَ
وَٱلْمُحَكَّمِينَ عَلَى ٱلْمَوَاشِي * وَأَوْلَادِهِ ٱلْمُوعَمِينَ * سَدِيدِي ٱلْقُوَى ٱلَّذِينَ بِأُورُشَلِيمَ * وَوَقَفَ دَاوُدُ فِي
وَسَطِ ٱلْجَمَاعَةِ وَقَالَ لَهُمْ * ٱسْمَعُوا مِنِّي يَا قَوْمِي وَيَا إِخْوَتِي * أَنَا كَانَ فِي قَلْبِي أَنْ أَبْنِيَ بَيْتًا مَوْضِعَ
رَاحَةٍ لِصُنْدُوقِ عَهْدِ ٱللَّهِ * مَوْضِعَ مَسْكَنِ ٱلْهَنَا * وَٱسْتَعْدَدْتُ كُلَّ سَعْيٍ لِبِنَآءِ ٱلْبَيْتِ *
* فَقَالَ لِي ٱلرَّبُّ * لَا تَبْنِي بَيْتًا لِٱسْمِي * لِأَنَّكَ رَجُلُ حَرْبٍ قَدْ سَفَكْتَ دِمَآءً كَثِيرَةً * وَٱلرَّبُّ إِلَهُ
إِسْرَائِيلَ ٱخْتَارَنِي مِنْ جَمِيعِ بَيْتِ أَبِي * لِأَكُونَ مَلِكًا عَلَى إِسْرَائِيلَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * لِأَنَّهُ مِنْ بَيْتِ
يَهُوذَا ٱخْتَارَ لَهُ مَلِكًا * وَمِنْ أُمَّةِ يَهُوذَا ٱخْتَارَ لَهُ بَيْتًا * وَهُوَ بَيْتُ أَبِي * وَمِنْ بَيْتِ أَبِي ٱخْتَارَنِي مَلِكًا
عَلَى إِسْرَائِيلَ * وَمِنْ جَمِيعِ أَوْلَادِي ٱلْكَثِيرِينَ ٱلَّذِينَ وَهَبَهُمُ ٱللَّهُ لِي * ٱخْتَارَ سُلَيْمَانَ ٱبْنِي
لِيَجْلِسَ عَلَى كُرْسِيِّ ٱلْمُلْكِ ٱلْعَظِيمِ ٱلَّذِي لِلرَّبِّ عَلَى إِسْرَائِيلَ * وَقَالَ ٱللَّهُ لِي * إِنَّ سُلَيْمَانَ
ٱبْنَكَ هُوَ ٱلَّذِي يَبْنِي لِي بَيْتًا وَبِنِيَ صَحْنَهُ * لِأَنِّي ٱصْطَفَيْتُهُ أَنْ يَكُونَ لِي ٱبْنًا * وَأَنَا أَكُونُ
لَهُ أَبًا * وَأُثَبِّتُ كُرْسِيَّ مُلْكِهِ إِلَى ٱلْأَبَدِ * إِذَا حَفِظَ وَصَايَايَ وَأَحْكَامِي كَمِثْلِ ٱلْيَوْمِ * وَقَالَ
دَاوُدُ * ٱلْآنَ قُدَّامَ سَائِرِ إِسْرَائِيلَ جَمَاعَةِ ٱللَّهِ تَشْكُرُونَ ٱللَّهَ ٱلْهَنَا وَتَحْفَظُونَ وَصَايَاهُ * لِكَيْ تَرِثُوا
أَنْتُمْ أَيْضًا هٰذِهِ ٱلْأَرْضَ إِلَى أَبَدِ ٱلْآبِدِينَ * وَيَرِثُوهَا أَوْلَادُكُمْ بَعْدَكُمْ إِلَى أَبَدِ ٱلْآبِدِينَ * إِذْ
هُمْ لَمْ يَفْسِدُوا * وَأَنْتَ يَا ٱبْنِي سُلَيْمَانُ * تَكُونُ تَعْرِفُ كُلَّ مَا أَوْصَانَا ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ بِهِ * فَٱعْبُدْهُ
بِقَلْبٍ سَلِيمٍ وَنَفْسٍ مُسْتَعِدَّةٍ بِغَيْرِ ضَجَرٍ * لِأَنَّ ٱللَّهَ يَفْحَصُ كُلَّ قَلْبٍ وَيَعْرِفُ كُلَّ فِكْرٍ * وَإِذَا
طَلَبْتَهُ وَجَدْتَهُ * وَإِذَا أَخْلَيْتَهُ رَفَضَكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱنْظُرِ ٱلْآنَ * ٱلرَّبُّ قَدِ ٱخْتَارَكَ لِتَبْنِيَ لَهُ
بَيْتًا وَمَوْضِعَ قُدْسِ ٱللَّهِ * فَقَوِّ وَٱعْمَلْ * وَأَوْرَى دَاوُدُ سُلَيْمَانَ ٱبْنَهُ مِثَالَ ٱلْهَيْكَلِ كُلِّهِ *
وَمِقْدَارَ ٱلرَّوَاقَاتِ ٱلْفَوْقَانِيَّةِ * وَٱلْأُسْطُوَانَاتِ ٱلْجَوَانِيَّةِ * وَٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي لِغُفْرَانِ ٱلْخَطَايَا *
* وَٱلْأُسْطُوَانَاتِ ٱلْبَرَّانِيَّةِ * وَٱلْفَوْقَانِيَّةِ وَٱلْجَنَابِيَّةِ * وَٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي يُوضَعُ فِيهِ أَوَانِي بَيْتِ ٱللَّهِ *
وَبَيْتِ ٱلطَّبْخِ * وَبَيْتِ ٱلسِّقَايَيْنِ وَٱلْمَسَارِجِ *

* *

Congregatis itaque David cunctis proceribus filiorum Iſraelis, ſuperioribus rectorum atque tribuum, chiliarchis, centurionibus, præfectis armentorum, ſuis denique filiis arcanorum participibus, ſtrenuis ac generoſis, qui erant in Jeruſalem; Stetit David in media concione, & ait illis, Audite me O populi mei, & O fratres mei. Erat mihi in animo ædificare domum, locum quietis pro arca fœderis Dei, locum habitationis Dei noſtri; & omnia paraveram pro ſtructura domûs: Verùm dixit mihi Dominus, Nequaquam ædificabis domum nomini meo, quoniam es vir generoſus, & multos ſanguines fudiſti. Dominus autem Deus Iſraelis, cùm elegerit me ex tota domo patris mei, ut ſim rex ſuper Iſraelem in æternum (nam è domo Judæ eligens ſibi regem, & è gente Judæ eligens ſibi domum, eámque domum patris mei; ex mea domo paterna me regem elegit ſuper Iſraelem) Ex omnibus filiis meis, qui plures ſunt, quos conceſſit mihi Deus, elegit Salomonem filium meum ut ſederet ſolio auguſtiſſimi imperii quod Dominus habet ſuper Iſraelem. Dixitque mihi Deus, Salomon filius tuus ipſe quidem eſt qui ædificaturus eſt mihi domum, & ædificaturus atrium ejus: nam ipſum elegi ut ſit mihi filius, & ego ero illi pater; Et confirmabo ſolium regni ejus in æternum, dummodò cuſtodiat præcepta mea & judicia mea, ſicut hodie. Tum dixit David, Itaque coram univerſo Iſraele cœtu Dei gratias agetis Deo, Deo noſtro, ejuſque mandata ſervabitis; ut hæreditario jure poſſideatis etiam vos terram iſtam in ſeculum ſeculorum, & poſſideant eam filii veſtri poſt vos in ſecula ſempiterna, modò non depravabuntur. Tu quoque O fili mi Salomon, diſce omnia quæ præcepit nobis Dominus Deus, eumque corde ſincero & rectâ mente cole, ſine tædio: nam Deus omnia corda ſcrutatur, & novit omnes cogitationes: cùm quæſieris eum, invenies illum; cùm verò deſereris eum, rejiciet te in æternum. Adverte jam, Dominus elegit te ut ædificares ipſi domum & locum Sanctuarii Dei: ſume igitur animos & perfice. Deinde oſtendit David Salomoni filio ſuo typum totius templi, & menſuram particuum ſuperiorum, & clathrorum interiorum, & domûs remiſſionis peccatorum: Item clathrorum exteriorum, tam ſuperiorum quàm inferiorum, & domûs in qua ponebantur vaſa domûs Dei, & coquinæ, & domûs pincernarum, & lucernarum.

דברי הימים א: כט

argenteis candelabris & :ej' lucernarũ & candelabri & candelabri pondere in ,aureis eorũ lucernis & ,aureis candelabris in pond' Et

15 וּמִשְׁקָל לַמְנֹרוֹת זָהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף

,diſpoſitionis menſis pondus auri Et .candelabri & *candelabri ſervitium* ſecundùm,ejus lucernis & candelabro pondere in

16 בְּמִשְׁקַל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה: וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחָנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת

aureis crateribus & ,mundũ aurum *mediis calamis* & ,*ſparſoriis* & ,*tridentibus* Et .argenteis menſis argentum &;*menſæ* & *menſæ*

17 לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לְשֻׁלְחָנוֹת הַכֶּסֶף: וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשָׁוֹת זָהָב טָהוֹר וְלִכְפוֹרֵי זָהָב

purificatum aurum ſuffimenti altari Et .*crateri & crateri* pondere in argenteis crateribus & ,*crateri & crateri* ,pondere in

18 בְּמִשְׁקָל לְכָפוֹר וְכָפוֹר וּלְכִפּוּרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָפוֹר וְכָפוֹר: וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק

Omnia .Domini fœderis arcam ſuper tegentib' & expandentib' aurum Cherubim quadrigæ *exemplari* & ,pondere in

19 בַּמִּשְׁקָל וְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרוּבִים זָהָב לִפְרֹשִׂים וְסֹכְכִים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה: הַכֹּל

:ſuo filio Selomoh David Dixitque .*exemplaris* opera omnia ,fecit intelligere me ſuper Domini manu de ſcriptura in

20 בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כָּל מְלֶאכֻת הַתַּבְנִית: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ

te derelinquet non & ,*te debilitabit* non ,tecum meus Deus Deus Dñs quia :*conſternaris* ne & ,timeas ne ,fac & roborare & ,Confortare

חֲזַק וֶאֱמָץ וַעֲשֵׂה אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ

ſervitium omne in,Levitarum & ſacerdotum diviſiones ecce Et .Domini domus *ſervitii* opus omne *conficere ad uſque*

21 עַד־לִכְלוֹת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה: וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־עֲבוֹדַת

omnibus popul' omnis &,principes & ,*ſervitio* omni ſapientia in ſpontaneo omni opere omni in tecum & ;Dei domus

בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְּכָל־מְלָאכָה לְכָל־נְדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם לְכָל־

.tuis verbis

דְּבָרֶיךָ: כט

;grande *opificium* &:tenellũ &,puerum ,Deus *eo in* elegit unum meũ filiũ Selomoh :cœtum omnẽ ad rex David dixit Et

1 וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה בְנִי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וְרַךְ וְהַמְּלָאכָה גְדוֹלָה

:aurum ad ,aurum mei Dei domui præparavi *mea fortitudine omni in* Et .*Deo Domino* ſed ,ædes *homini* non quia

2 כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי לַיהוָה אֱלֹהִים: וּבְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹהָי הַזָּהָב לַזָּהָב

,*variegationis* et,*ſuci* lapides,*impletionis* et ,*onychis* lapides ,ligna ad ,ligna et :ferrum ad ferrum :æs ad æs et :argentum ad argentũ et

וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחשֶׁת לַנְּחשֶׁת הַבְּרוֹל לַבְּרוֹל וְהָעֵצִים לָעֵצִים אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פּוּךְ וְרִקְמָה

peculiare mihi eſt,mei Dei domum erga *mea voluntate in* adhuc Et .multitudine in marmoreos lapides & ,preti oſum lapidem omnem &

3 וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה וְאַבְנֵי־שֵׁשׁ לָרֹב: וְעוֹד בְּרֹצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה

talenta millia Tria .ſanctuarii domui præparavi omnibus ex ,*ſupra* mei Dei domui dedi ;argentum & ,aurum

4 זָהָב וְכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכֹּל־הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ: שְׁלֹשֶׁת אַלְפִּים כִּכְּרֵי

,aurum ad aurum *Ad* .domorum parietes *liniendum ad* purgati argenti talenta millia ſeptem & ,Ophir auro de auri

5 זָהָב מוּזָהָב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכְּרֵי־כֶסֶף מְזֻקָּק לְטוּחַ קִירוֹת הַבָּתִּים: לַזָּהָב לַזָּהָב

hodie ſuam manum *complendum ad*,offert ſponte quiſquis et :artificum manum per opus omne ad et ,argentum ad argentum *ad* &

וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאת יָדוֹ הַיּוֹם

centuriarum et ,*millium principes* et ,Iſrael tribuum principes et ,familiarum principes obtulerunt ſponte Et .Domino

6 לַיהוָה: וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת

.regis operis principes in et

וְלִשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ:

Verſio VULG. LAT.

Sed & in candelabra aurea,& ad lucernas eorum,aurum pro menſura uniuſcujuſque candelabri & lucernarum.Si- militer & in candelabra argentea, & in lucernas eorum, pro diverſitate menſuræ, pondus argenti tradidit. Aurũ quoq; dedit in menſas propoſitionis pro diverſitate men- ſarũ:ſimiliter & argentũ in alias menſas argenteas. Ad fuſcinulas quoque,& phialas,et thuribula ex auro puriſſi- mo,et leunculos aureos,pro qualitate menſuræ pond' diſ- tribuit in leunculũ & leunculũ.Similiter & in leones ar- genteos diverſum argenti pondus ſeparavit. Altari autẽ, in quo adoletur incenſũ,aurum puriſſimũ dedit:ut ex ipſo fieret ſimilitudo quadrigæ cherubim,extendentiũ alas,& velantiũ arcã fœderis Dñi. Omnia,inquit,venerũt ſcri- pta manu Dñi ad me,ut intelligerẽ univerſa opera exem- plaris. Dixit quoque David Salomoni filio ſuo ;Viriliter age,& confortare,& fac:ne timeas,& ne paveas:Dñs e- nim Deus meus tecũ erit,& non dimittet te,nec derelin- quet,donec pficias omne op' miniſterii domûs Dñi.Ecce diviſiones Sacerdotũ & Levitarum, in omne miniſteriũ domûs Dñi aſſiſtunt tibi,& parati ſunt, & noverunt tam principes quàm popul' facere omnia præcepta tua.

CAP. XXIX.

LOcutúſque eſt David rex ad omnẽ eccleſiã ;Salomo- nem filium meum unum elegit Deus,adhuc puerum,& tẽ- nellum:opus namq; grande eſt, neque enim homini præ- paratur habitatio,ſed Deo. Ego autem totis viribus meis præparavi impenſas domûs Dei mei: aurũ ad vaſa aurea, & argentum in argentea,æs in ænea, ferrum in ferrea, li- gna ad lignea:& lapides onychinos,& quaſi ſtibinos, & diverſorum colorum, omnémque pretioſum lapidem, & marmor Parium abundantiſſimé. Et ſuper hæc,quæ ob- tuli in domum Dei mei de peculio meo aurum & argen- tum,do in templum Dei mei,exceptis his,quæ præparavi in ædem ſanctã. Tria millia talenta auri de auro Ophir: & ſeptem millia talentorũ argenti probatiſſimi ad deau- randos parietes templi. Et,ubicunque opus eſt aurum de auro, & ubicunque opus eſt argentum de argento,opera fiant per manus artificum : & ſi quis ſpontè offert, im- pleat manum ſuam hodiè, & offerat quod voluerit Do- mino. Polliciti ſunt itaque principes familiarum, & proceres tribuum Iſrael,tribuni quoque, & centuriones, & principes poſſeſſionum regis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et loci in quo poſita erant candelabra aurea, & lucernæ eorum aureæ, cum ellychniis, ornamentis, & vaſis olei eorum. Omnia ſcripſit David, dedítque Salomoni filio ſuo. Quoad menſas argenteas, & menſas aureas, pelves argenteas, & pelves aureas, Radulas, fuſcinu- las,& cola argentea ; innumerum erat pondus auri iſtorum vaſorum.

Dixit ergò David Salomoni filio ſuo, Forti ac virili ſis animo,& fac : ne timeas, neque for- mides : quia Dominus dominorum tecum eſt, non deſeret te, neque derelinquet donec ab- ſolveris fabricam omnium miniſteriorum do- mûs Dñi. Ecce autem diſtributiones ſacerdo- tum & Levitarum : eos præfeci omnibus of- ficiis domûs Domini : penes te ſunt : ipſique ſapienter facient omnia opera quæ pertinent ad miniſterium domûs Domini. Et ecce præ- feci eiſdem *miniſteriis* præpoſitos ac princi- pes, ut ipſi curam habeant, & agant omnia opera quæ requiruntur.

CAP. XXIX.

PRæterea dixit David rex ad omnes cœtus Iſraelis, Salomon hic filius meus, puer par- vus eſt ; ipſum tamen elegit Domin' ex omni- bus filiis meis, quòd puer ſit ſapiens ac pru- dens. Opus autem hujuſmodi quod commiſ- ſum eſt ei, nequaquam parvi eſt momenti, imò maximi ; quandoquidem nulli mortalium tale quid demandatum eſt. Forti igitur atque virili animo eſtote in hoc *opere*, quoniam Dominum Deum noſtrum reſpicit. Omnes facultates meas & opes meas paravi,quicquid *ſcilicet* requiritur pro domo Domini Dei mei; aurum ad aurea, argentum ad argentea, æs ad ærea, ferrum ad ferrea, lignum ad lignea, ce- drum ad cedrina; lapides optimos, & marga- ritas, Et quicquid neceſſarium eſt ipſi do- mui, jam apparavi & inſtruxi ex paupertate mea : pecuniam denique pro ſumptibus do- mûs Dei mei, ex paupertate mea præparavi; *Nempe* millies mille talenta auri, auri *inquam* optimi, & bis millies mille talenta argenti ad obducendum parietes domûs. Ubi neceſſa- rium erit aurum; inſumetur aurum ; & ubi neceſſarium erit argentum, inſumetur argen- tum ; & *id* quidem ad quælibet opera : ut ab- ſolvatur opus menſe ſtatuto, nec retardetur opus, ſed perficiatur prout exigit dignitas ejus. Tum congregati primates patrum, & principes tribuum Iſraelis, chiliarchi, cen- turiones, & *præpoſiti* eorum qui adminiſtra- bant negotia regis ;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Λυχνιῶν ☩ ὁλκὴ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ☩ λύχνων. Ἔδωκεν αὐτῷ ὁμοίως ☩ σαθμὸν ☩ τραπεζῶν ☩ προθέσεως,
16 ἑκάστης τραπέζης χρυσῆς, καὶ ὡσαύτως ☩ ἀργυρᾶν. Καὶ ☩ κρεαγρῶν καὶ φιαλῶν ☩ χρυσῶν· καὶ ☩
17 σαθμὸν ☩ χρυσῶν καὶ ☩ (ρ) ἀργυρῶν, καὶ θυΐσκων καφορὲ, ἑκάστου σαθμοῦ. Καὶ (σ) ☩ τῶν θυσιαστηρίων ☩ θυμι-
18 μάτων ἐκ χρυσίου δοκίμου σαθμὸν ὑπέδειξεν αὐτῷ, καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἁρμά[Θ ☩ (τ) χερουβὶμ ☩ διαπε-
19 πταμένων ☩ ἐπέρυξι, καὶ σκιαζόντων ὅπι ☩ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου. Πάντα ἐν γραφῇ χειρὸς κυρίου ἔδωκε
20 Δαυὶδ Σολομῶν, κτὶ ☩ φρονιμωτάτῳ αὐτῷ ζωώσιν ☩ καταρτίας ☩ παραδείσμα[Θ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ
Σολομῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, Ἰσχυε καὶ ἀνδρίζε καὶ ποίει, μὴ φοβοῦ μηδὲ πτοηθῇς, ὅτι κύριος ὁ θεός μου μετὰ σοῦ, ἐκ
21 ἀνέσεως (υ) σε καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ ἕως τοῦ συντελέσαι σε πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου. καὶ (φ)
ἰδοὺ τὸ παράδειγμα τῶν ναῶν καὶ τῶν οἴκων αὐτῶν, καὶ ζακχαῖα αὐτῶν, καὶ τὰ ὑπερῷα καὶ τὰς ἀποθήκας τὰς ἐσωτέρας, καὶ
☩ οἶκον τοῦ ἱλασμοῦ, καὶ τὸ παράδειγμα οἴκου κυρίου. Καὶ ἰδοὺ αἱ ἐφημερίαι ΜΜ ἱερέων καὶ ΜΜ Λευιτῶν εἰς
πᾶσαν λειτουργίαν (χ) οἴκου κυρίου, καὶ μετὰ σοῦ ἐν πάσῃ πραγματείᾳ, καὶ πᾶς πρόθυμος ἐν σοφίᾳ κτὶ
πᾶσαν τέχνην, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς πάντας τοὺς λόγους σου.

Candelabrorum pondus dedit ei: & lucernarum. Dedit ei similiter pon- 15 16
dus mensarum propositionis, cujusq; mensæ aureæ, & similiter argentea-
rum. Et fuscinularum, & libationum, & phialarum aurearum: & (m) 17
pondus aureorum, & argenteorum, & thuribulorum Cherubin, cujusq;
ponderis. Et (n) altaris thymiamatum ex auro probato, pondus ostendit 18
ei, & exemplar currûs ipsorum Cherubim expansorum alis, & obumbran-
tium super arcam testamenti Domini. Omnia in scriptura (o) manûs Do- 19
mini dedit David Salomoni, secundùm assistentiam sibi intelligentiam (p)
confectionis exemplaris. Et dixit David Salomon filio suo; Confortare, et 20
viriliter age, & fac: ne timeas, neq; paveas: quoniam Dominus Deus meus
tecum: non dimittet te, et non derelinquet, quoadusq; tu consummes omnē
operationem ministerii domꝰ Domini. (q) Et ecce exemplar templi, et domꝰ
ejꝰ, et Zaccho ejꝰ, et cœnacula, et apothecas interiores, et domū propitiatio-
nis, & exemplar domûs Domini. Et ecce vices sacerdotum, & Levitarum 21
ad omne ministerium domûs Domini; & tecum in (r) omni tractatione,
& omnis promptus in sapientia secundùm omnem artem, & principes, & omnis populus ad omnia verba tua.

MS.A. (ρ) ἀργυρῶν, καφορὲ, (σ) ☩ τῶν (τ) χερουβὶν (υ) σε ἐδ' ὃ μὴ σε ἐγκαταλείπῃ ἕως ἂν συντελέσαι (φ) ἔδον (χ) οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ

ΚΕΦ. κθ'.

1 Καὶ εἶπε Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, Σαλωμὼν ὁ υἱός μου εἰς ὃν ἐξελέξατο ἐν αὐτῷ κύριος
2 ὁ θεὸς καὶ ἀπλοῦς, καὶ τὸ ἔργον μέγα, ὅτι οὐκ (β) ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἢ κυρίῳ θεῷ. Κατὰ πᾶσαν ☩ δύναμιν ἡτοί-
3 μακα εἰς οἶκον θεοῦ μου χρυσίον, ἀργύριον, χαλκὸν, σίδηρον, ξύλα, λίθους (γ) Σοὰμ, καὶ πληρώσεις (δ) λίθους
πολυτελεῖς καὶ ποικίλους, καὶ πάντα λίθον τίμιον, καὶ Πάριον πολύν. Καὶ ἔτι ἐν τῷ εὐδοκῆσαί με ἐν οἴκῳ
4 θεοῦ μου, ἔστι μοι ὁ περιποίημαι χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ ἰδοὺ δέδωκα εἰς οἶκον θεοῦ μου εἰς ὕψος, ἐκτὸς
ὧν ἡτοίμακα (ε) εἰς τὸν οἶκον ΜΜ ἁγίων, Τεσσαράκοντα τάλαντα χρυσίου ἐκ Σωφὶρ, καὶ ἑπτακισχίλια τάλαν-
5 τα ἀργυρίου δοκίμου, (ζ) ἐξαγιασθῆναι ἐν αὐτοῖς τοὺ τοίχους (η) τοῦ ἱεροῦ, Εἰς τὸ χρυσίον τῷ χρυσίῳ, καὶ
6 εἰς τὸ ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ, καὶ εἰς πᾶν ἔργον διὰ χειρὸς ☩ τεχνιτῶν· καὶ τίς ὁ προθυμούμενος πληρῶσαι
τὰς χεῖρας αὐτοῦ σήμερον κυρίῳ; Καὶ (θ) προεθυμήθησαν ἄρχοντες (ι) πατριῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ☩ φυλῶν Ἰσραὴλ,
καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ ἑκατόνταρχοι, καὶ οἱ ἡγούμενοι ☩ ἔργων, καὶ οἱ (κ) οἰκοδόμοι ☩ βασιλέως.

ET dixit David rex omni Ecclesiæ; Salomon filius meus, in quem elegit 1
in eo Dominus, juvenis, & tener: & opus magnum: quoniam non (a) homi-
ni, sed Domino Deo. Juxta omnem potentiam paravi in domum Dei mei, 2
(b) aurum, argentum, æs, ferrum, ligna, lapides (c) Soam, & plenitudinis,
lapides pretiosos, & varios, et omnem lapidem pretiosum, (d) & Parium
multum. Et ultrà in bene sentiendo me in domo Dei mei, est mihi quod re- 3
servavi aurum & argentum, & ecce dedi in domum Dei mei in altitudi-
nem, præter ea, quæ paravi in domum sanctorum, Ter mille talenta 4
auri è Suphir, & septem millia talenta argenti probati, ad liniendum in
eis parietes templi, In aurum auro, & in argentum argento: & in omne 5
opus per manum artificum. Et quis (e) promptus implere manus suas hodiè 6
Domino? Et prompti fuerunt principes patriarum, & principes filiorū Is-
rael, et Chiliarchi, et centuriones, et præsides operū, et (f) ædificatores regis.

MS.A. (β) ἀνθρώπῳ ἢ οἰκοδομὴ, ἀλλ' ἢ (γ) Σοὰμ, (δ) καὶ λίθους (ε) εἰς οἶκον (ζ) ἐξαγιασθῆναι (η) τῷ ἱερῷ, *διὰ χειρὸς τεχνιτῶν· (θ) προεθυμώθησαν (ι) τῶν πατριῶν, (κ) οἰκονόμοι τῶν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وموضع المنابر الذهب واعسيتها * واواني الرب * وكل سي كتبه داود واعطاه سليمن ابنه *
16 * ومواييد الفصة * ومواييد الذهب * وقصع الفصة والذهب * ومعاريف * ومناسل * والمصفيات الفصة
17 الذي يروف بها * كل ذلك فوق العدد وزن دهبهم * وكذلك البياب * وكذلك مواييد الخبز جميعها
18 دهب * وكذلك الفصة * والكاسات الذهب والفصة * ووزن فصة ودهب كل واحد منها * وكذلك الذي
لمذبح البخور الذي من دهب خالص * ومثال الدارات التي للكروبين التي اجنحتها مبسوطة
19 تظلل تابوت عهد الله * المكتوبة كلها من عند الله * واوري داود سليمن ابنه مثال ما يعمل *
20 بالفهم الذي صار فيه * وقال داود لسليمن ابنه * تقوى وتبب واعمل ولا تخف * لان الله الهي
معك * لا يخليك ولا يضيعك * حتى تكمل كل سي من بناء بيت الله * والان فقد اوريتك كل
21 سي * وكل مثالات الهيكل واسطواناته * وما فوقه وداخله * وبيت الصندوق * ومثال بيت الله * والان
هذه مراتب الكهنة واللاويين ليخدموا في بيت الله * ومعك يكونون جميع المراتب * كل من
فيه حكمة بكل الصنايع * والروساء والشعب كلهم يمسكون كل ما تقوله وامريه *

* الفصل التاسع والعشرون *

1 * وقال داود الملك لجماعة اسرايل * ان سليمان ابني هذا الذي اصطفاه الله من جميع بني
صبي صغير * والامر الذي احتار الله له ليس بصغير بل هو كبير عظيم * وما اعطاه امر هذه
2 البنية الا لانه شاب حكيم عارف * وهو الذي يتقوى ويتبب على عمل هذا * لانها ليست
للناس بل للرب الاله * وكهوتي كلها اعددت سايرما اقتنيته * وكل مالي الذي جمعته لبيت
الله * ذهب على ذهب * وفصه على فصة * ونحاس على نحاس * وحديد على حديد * وخشب على خشب *
واوري على اوري * وحجارة رفيعة * ولولوة * وحجارة كبار معتبرة ليس لها قيمة ولا مثل * وكل حجر رفيع *
3 * وكل ما يحتاج اليه البيت اعددته بصغيي * ومال جمعته بمسكتي للنفقة في بيت الله المقدس *
4 * الف الف بدرن من الذهب المصفي الصافي * والفي الف بدرن مال لادهاب حيطان البيت *
5 * الموضع الذي للذهب يذهب * والفصه عمل لموضع يصلح لها * وهذ الصنايع بحكم صنعها
6 في سهرها * ولا تناخر صنعه * الا بحكم على ما يصلح بحسابها * وجمع داود الكتاب * كبراء
الاباء * ورووس اسباط اسرايل * ورووس الالوف والميين * ووما يتولون صنايع الملك *

Et loci candelabrorum aureorum, et orcu- 15
culorum eorum, & vasorū Domini. Quæ
omnia scriptis mandavit David, deditque
Salomoni filio suo. Mensas item argen- 16
teas & mensas aureas, pelves argenteas
& aureas, Cochlearia, fuscinulas, & 17
phialas argenteas quibus libabatur: quæ
omnia auri sui pondere numerum excedebant. Sic etiam reliqua vasa, eodémque
modo mensas panis totas aureas, sic etiam
argenteas, tum crateres aureos & argen-
teos, & pondus argenti vel auri singulo-
rum ex iis. Sic ea quæ spectabant altare 18
suffitûs, quod erat ex auro puro; & ex-
emplar atriorum pro Cherubinis quorum
alæ erant extensæ ut protegerent arcā fœ-
deris Dei: Quæ quidem omnia scripta 19
fuerant ex mandato divino. Ostendit ergò
David Salomoni filio suo figuram agen-
dorum, eo sensu quo extructa fuerunt:
Tum dixit David Salomoni filio suo, For- 20
ti atque constanti sis animo, fac, & ne ti-
meto; quia Deus, Deus meus tecum est, &
non deseret nec perdet te, donec perfeceris
omnia quæ pertinent ad ædificium domûs
Dei. Jam ostendi tibi omnia, tam figuras
omnes templi & clathrorum ejus, externa
quæque & interna ipsius, quàm domûs ar-
cæ, & figuram domûs Dei. Jam verò 21
hæ sunt recensiones sacerdotum & Levi-
tarum, ut ministrent in domo Dei: & pe-
nes te erunt omnes recensiones omniū qua-
liscunque artis scientiâ peritorum: denique principes & universus populus obtem-
perabunt omnibus dictis & imperatis tuis.

CAP. XXIX.

TUm dixit David rex cœtui Israelis, 1
Salomon filius meus iste quem Deus elegit
inter omnes filios meos, puer quidē parvus
est, & negotium ad quod elegit eum Deus,
haud exiguum, sed magnum est & ardu-
um: nec tamen commisit ei negotium tanti
ædificii, nisi quia adolescens est sapiens ac
peritus: ipséque fortis & constans erit in
hoc agendo; quoniam id non homines, sed
Dominum Deum spectat. Ego quidem pro 2
omnibus viribus meis, quicquid possidē-
bam, et omnes opes meas quas collegeram,
præparavi pro domo Dei. Aurum auro ac-
cumulavi, argentum argento, æs æri, fer-
rum ferro, ligna lignis, cedros cedris: la-
pillos quoque præstantes & uniones, lapi-
désque prægrandes ac raros, inæstimabi-
lis pretii & incomparabiles, omnémque lapi-
dem præstantissimum; Omnia denique ne- 3
cessaria domui, ego pro imbecillitate mea et
opibus quas meâ paupertate collegi, paravi
ut impenderentur in ædem Dei sacrosanc-
tam: Millies mille talenta auri purga- 4
ti ac puri, & bis mille millia talentorum
argenti, ad inaurandos parietes ædis. Lo- 5
cus inaurandus, aurabitur; argentum ve-
rò adhibebitur in loco ipsi congruente, at-
que horum quidem artificiorum opus debi-
to mense absolvatur, nullúmque retarde-
tur opus, sed debito modo & numero ab-
solvatur. Deinde congregavit David 6
scribas patriarchas, & primates tribuum
Israelis, tribunos, centuriones, & eos qui
curam gerebant operum regis:

דברי הימים א: כט

decem talenta argenti &,millia decem ſolidos & ,millia quinque talenta auri ,Dei domus *ſervitium* ad dederunt Et

7 וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים זָהָב כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְדַרְכְּנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת

dederunt,lapides *eo cum inventum* Et .talenta millia centum ferri & ,talenta millia octo & millia decem æris & ,millia

8 אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבְרוֹל מֵאָה אֶלֶף כִּכָּרִים: וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נִתְּנוּ

perfecto corde in quia :*ipſorũ offerre ſponte ſuper* populus ſunt lætati Et .Ghersunitæ Jechiel manum *ſuper* ,Domini domus theſaurum in

9 לְאוֹצַר בֵּית־יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי: וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְּלֵב שָׁלֵם

.*concionis* omnis oculis in Domino David benedixit Et .magna lætitia eſt lætatus rex David etiam & :Domino obtulerunt ſponte

10 הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה: וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל

,potentia &,magnificentia Dñe Tibi .ſeculum in uſq; & ſeculo à noſtri patris Iſrael Deus Domine tu Benedictus:David ait Et

11 וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה

,*ſplendor* Et .*caput omne ad exaltatus* & regnum Domine *tibi* ,terra in & ,cœlis in cuncta quia :*decet* & ,victoria & ,gloria &

12 וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר

.omnia confortare &,magnificare tua *manu* in in &:fortitudo & virtus,tua *manu* in Et .*omnes in dominans* tu & ,*tuis faciebus* à gloria &

וְהַכָּבוֹד מִלְפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל:

obtineamus quòd ,me' populꝰ quis &,ego quis Etenim .tuæ gloriæ nomen *laudantes* & ,tibi *nos confitemur* noſter Deus nunc Et

13 וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר

,*tuus facies ad nos* peregrini Nam .tibi dedimus tua manu de &,omnia te à nam ?hoc ſecundùm offerendum ſponte ad potentiã

14 כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ: כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ

,hæc copia omnis noſter Deus ,Domine-expectatio non & ,terram ſuper noſtri dies umbra ſicut:noſtri patres omnes ſicut advenæ &

15 וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־אֲבוֹתֵינוּ כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל הֲמוֹן הַזֶּה

probans tu quòd,mi Deus novi Et .omnia *tibi* & *illud* tua manu de,*tuæ ſanctitatis* nomini domum tibi ædificandum ad paravimus quam

16 אֲשֶׁר הֲכִינֹונוּ לִבְנוֹת־לְךָ בֵּית לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ הִיא וְלְךָ הַכֹּל: וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹּחֵן

vidi ,hic ſunt reperti qui,tuũ populũ nunc & ,hæc univerſa obtuli ſponte mei cordis rectitudine in Ego .*voles* rectitudines & ,cor

17 לֵבָב וּמֵישָׁרִים תִּרְצֶה אֲנִי בְּיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי

formationẽ ad ſeculum in hoc cuſtodi,noſtrorũ patrũ Iſrael & ,Iſchac,Abraham Deus Domine.tibi offerendũ ſponte ad gaudio cum

18 בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֵּב־לָךְ: יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שִׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר

,tua præcepta *cuſtodiendum ad*,perfectum cor da meo filio Selomoh Et .te ad eorum cor para & ,tui populi cordis cogitationum

19 מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וּלְשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ

:eccleſiæ univerſæ David dixit Et .præparavi quam ædem *ædificandum ad* & ,omnia *faciendum ad* & ,tua ſtatuta & ,tua teſtimonia

20 עֵדוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר הֵכִינוֹתִי: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל

,*ſe inclinaverunt* Et .*ſuorum patrum* Deo Domino eccleſia omnis benedixerũt Et .*veſtro* Deo Domino quæſo Benedicite

בָּרְכוּ־נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ

.regi & ,Domino *ſe incurvaverunt* &

וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ:

Verſio VULG. LAT.

Dederúntq; in opera domûs Dei auri talenta quinq; millia,& ſolidos decẽ millia: argenti talenta decẽ millia : & æris talenta decẽ & octo millia: ferri quoque centũ millia talentorũ. Et apud quemcunq; inventi ſunt lapides, dederunt in theſauros domûs Dñi, per manum Jahiel Gerſonitis. Lætatúſque eſt populus, cùm vota ſpontè promitterent: quia corde toto offerebant ea Dño: ſed & David rex lætatus eſt gaudio magno. Et benedixit Dño coram univerſa multitudine, & ait ; Benedictꝰ es, Dñe Deꝰ Iſrael patris noſtri, ab æterno in æternum. Tua eſt, Dñe, magnificentia, & potentia, & gloria, atq; victoria: & tibi laus: cuncta enim quæ in cœlo ſunt, & in terra, tua ſunt: tuum Dñe regnũ, & tu es ſup omnes principes. Tuæ divitiæ, & tua eſt gloria : tu dominaris omniũ, in manu tua virtus & potentia: in manu tua magnitudo, & imperiũ omnium. Nunc igitur, Deus noſter, confitemur tibi, & laudamꝰ nomen tuum inclytũ. Quis ego, & quis populꝰ meꝰ, ut poſſimus hæc tibi univerſa promittere? tua ſunt omnia: & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi. Peregrini enim ſumus coram te, & advenæ, ſicut omnes patres noſtri. Dies noſtri quaſi umbra ſup terrã, & nulla eſt mora. Dñe Deus noſter, omnis hæc copia, quam paravimus ut ædificaretur domus nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tua ſunt omnia. Scio, Deus meus, & probes corda, & ſimplicitatẽ diligas, undè & ego in ſimplicitate cordis mei lætus obtuli univerſa hæc: & populũ tuum, qui hîc repertus eſt, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Dñe Deus Abrahã, & Iſaac, & Iſrael, patrum noſtrorũ, cuſtodi in æternũ hanc voluntatẽ cordis eorũ, & ſemper in venerationẽ tuî mens iſta pmaneat. Salomoni quoq; filio meo da cor perfectũ, ut cuſtodiat mandata tua, teſtimonia tua, & ceremonias tuas, & faciat univerſa: & ædificet ædem, cujus impenſas paravi. Præcepit autẽ David univerſæ eccleſiæ ; Benedicite Dño Deo noſtro. Et benedixit omnis eccleſia Domino Deo patrum ſuorum : & inclinaverunt ſe, & adoraverunt Deum, & deinde regem.

7 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Obtulerunt pro operibus domûs Domini, auri talenta quinque millia : ſtanni optimi pro aquæductibus ducenta millia : argenti talenta viginta millia : æris Corinthii talenta ſeptuaginta millia : ferri centies mille talenta. Argentum denique & aurum, quantum neceſſarium erat ipſi *domui*, intulerunt in theſaurum domûs Domini per manum Gerſonis theſaurarii. Et gaviſus eſt univerſus populus Iſraelis muneribus iſtis, quoniam corde perfecto obtulit ea David coram Domino.

Canticum Davidis.

David etiam gaviſus eſt ingenti gaudio, cecinitque cantica ſolennia Domino : Et benedixit David Domino coram omnibus cœtibus Iſraelis, dixítque David ; Benedictus ſis Dominus Deus Iſraelis patris noſtri, à ſeculis ad ſecula : Tua eſt enim Domine, majeſtas, & fortitudo, gloria, & decus, faſtus, & honor : quia tu imperas cœlo ac terræ. Tuum Domine eſt regnum, & ſapientia, robur, & ſcientia : Divitiæ & honor à te ſunt, tuque rebus omnibus dominaris : tua eſt potentia & fortitudo, tuque attollis & magnificas omnes creaturas quas condidiſti. Nunc igitur Domine Deus noſter, gratias agimus tibi, & laudamus nomen majeſtatis tuæ. Quid enim ſum ego, & quid populus meus ? nam pluſquam omnes docentes me didici quia via vitæ tua opem tulit mihi, & tu es ſpes noſtra Domine Deus noſter. Nos enim ſimiles ſumus vapori ollæ, & advenæ ſumus coram te, exigui in mundo : tu tamen dominatus es jampridem patribus noſtris, & hortatus es eos quânam viâ ambulandum erat eis ut ſervarentur. Teque celebramus Domine Deus noſter, ut liberes nos ab omnibus lædentibus nos : nam probro nos afficiunt gentes, & dicunt nobis, Ubi eſt Deus noſter quem colitis ? Novi Domine mi, quòd tu cor ſcrutaris, & fide tu placaris : unde ego in fide cordis mei hæc omnia cecini. Quin etiam nunc populus tuus qui iſtic adeſt, vides quod magna cum lætitia te celebrant ac dicunt ; Domine Deus Abrahæ, Iſahac, & Iſraelis patrum noſtrorum, conſerva in perpetuum ea omnia quæ pollicitus es nobis, & reflecte cor noſtrum ad timorem tuum. Ego David talia effatus loquor ; Domine mi Deus, etiam Salomoni filio meo da cor perfectum, ut cuſtodiat præcepta & teſtimonia tua, pactúmque tuum ; & peragat quicquid præcepiſti, & ædificet ædem quam præparavi : ut ſanctificetur nomen tuum magnum, & celebretur in mundo quem condidiſti ob oculos (*i. ad uſum*) timentium te. Deinde dixit David toti populo Iſraelitico, Benedicite Dominum Deum veſtrum : ſic benedixit totus populus Domino Deo patrum ſuorum, & procidentes adoraverunt Dominum, & benedixerunt etiam regi Davidi :

7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τ οἴκου κυρίου χρυσίου τάλαντα πενταχιχίλια, καὶ χρυσοῦς μυρίους, καὶ ἀργυρίου
8 τ ταλάντων δέκα χιλιάδας, καὶ χαλκοῦ τάλαντα μύρια ὀκτακιχίλια, καὶ σιδήρου τ ταλάντων χιλιάδας ἑκατόν. Καὶ οἷς εὑρέθη παρ' αὐτοῖς λίθος, ἔδωκαν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς Ἰεϊὴλ τ
9 (λ) Γεδσωνί· Καὶ ἐυφράνθη ὁ λαὸς ὑπὲρ τ προθυμηθῆναι, ὅτι ἐν καρδίᾳ πλήρει προεθυμήθησαν
10 σαν τῷ κυρίῳ. καὶ Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐυφράνθη μεγάλως· Καὶ ἐυλόγησεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τ κύριον ἐνώπιον τ ἐκκλησίας, λέγων, Ἐυλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπὸ τ αἰῶνος καὶ ἕως τ αἰῶνος. Σοὶ κύριε ἡ μεγαλωσύνη, καὶ ἡ δύναμις, καὶ τὸ καύχημα, καὶ ἡ νίκη, καὶ
11 ἡ ἰσχὺς, ὅτι Σὺ πάντων κύριος εἶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ὑπὸ τῆς γῆς δεσπόζεις· ἀπὸ προσώπου Σου παρασταται πᾶς βασιλεὺς, καὶ ἔθνος. Παρὰ Σοῦ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα, Σὺ πάντων ἄρχεις κύριε, ὁ ἄρ-
12 χων πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐν χειρί Σου ἰσχὺς καὶ δυναστεία, καὶ ἐν χειρί (μ) Σου παντοκράτως μεγαλύνει
13 καὶ κατισχύσαι τὰ πάντα. Καὶ νῦν κύριε ἐξομολογούμεθά Σοι, καὶ αἰνοῦμεν τὸ ὄνομα τῆς καυχήσεώς σου. Καὶ
14 τίς ἐμὶ ἐγὼ, καὶ τίς ὁ λαός (ν) μου ὅτι ἰσχύσαμεν προθυμηθῆναι Σοι κ' ταῦτα; ὅτι σὰ τὰ
15 πάντα, καὶ ἐκ τῶν σῶν δεδώκαμέν Σοι. Ὅτι πάροικοι ἐσμὲν ἐναντίον Σου, καὶ παροικοῦντες ὡς
16 πάντες οἱ πατέρες ἡμῶν. ὡς σκιὰ αἱ ἡμέραι ἡμῶν (ξ) ἐπὶ γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπομονή. Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, (ο) πρὸς πᾶν τὸ πλῆθος τοῦτο ὃ ἡτοίμακα οἰκοδομηθῆναι οἶκον τῷ ὀνόματί τῷ ἁ-
17 γίῳ σε, ἐκ χειρός Σου ἐστὶ, καὶ Σοὶ τὰ πάντα. Καὶ ἔγνων κύριε, ὅτι Σὺ εἶ ὁ ἐτάζων καρδίας, καὶ δικαιοσύνην ἀγαπᾷς. ἐν ἁπλότητι καρδίας προεθυμήθην ταῦτα πάντα, καὶ νῦν τὸν
18 λαόν Σου τὸν εὑρεθέντα ὧδε εἶδον ἐν εὐφροσύνῃ προθυμηθέντα Σοι. Κύριε ὁ θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰσραὴλ, τῶν πατέρων ἡμῶν, φύλαξον ταῦτα ἐν διανοίᾳ καρδίας λαοῦ Σου
19 εἰς τὸν (π) αἰῶνα, καὶ κατεύθυνον τὰς καρδίας αὐτῶν πρὸς Σέ. Καὶ Σολομὼν τῷ υἱῷ μου δὸς καρδίαν ἀγαθὴν ποιεῖν τὰς ἐντολάς Σου, καὶ τὰ μαρτύριά Σου, καὶ τὰ προστάγματά Σου,
20 καὶ τῦ ἐπὶ τέλος ἀναγεῖν τὴν κατασκευὴν τ οἴκου Σου. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, Εὐλογήσατε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. καὶ εὐλόγησε πᾶσα ἡ ἐκκλησία (ρ) κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν· καὶ κάμψαντες τὰ γόνατα προσεκύνησαν (σ) κυρίῳ, καὶ τῷ βασιλεῖ.

Et dederunt in opera domûs Domini talenta auri quinque mille, & 7
aureos decem mille, & argenti talentorum decem millia, & æris
talenta decem & octo mille, & ferri talentorum millia centum:
Et quibus inventus est apud eos lapis, dederunt in apotheças do- 8
mûs Domini per manum Jiel Gedsoni. Et lætatus est populus 9
pro promptitudine: quoniàm in corde pleno prompti fuerunt Domino. Et David rex lætatus est magnoperè: Et benedixit rex David 10
Dominum in conspectu Ecclesiæ, dicens; Benedictus es, Domine Deus
Israel pater noster, à sæculo & usque in sæculum. Tibi, Domine, 11
magnificentia, & virtus, & gloriatio, & (g) victoria, & fortitudo:
quoniam tu omnium, quæ in cœlo, & quæ super terram, dominaris. (h) A facie tua turbatur omnis vox, & gens. A te divitiæ, 12
& (i) gloria: tû omnium principaris, Domine, princeps omnis principatûs: & in manu tua, fortitudo, & potentatus: & in manu
tua (k) omnipotens, magnificare, & confortare omnia. Et nunc, 13
Domine, confitemur tibi, & laudamus nomen gloriationis tuæ. Et 14
quis sum ego, & quis populus meus, quia valuimus prompti esse
tibi juxta hæc? Quoniam tua sunt omnia: & de tuis dedimus
tibi. Quoniam incolæ sumus ante te, & peregrinantes, sicut 15
omnes patres nostri. Tanquam umbra, dies nostri super terram:
& non est dilatio. Domine Deus noster, (m) ad omnem multi- 16
tudinem hanc, quam paravi ad ædificandum domum nomini sancto tuo,
de manu tua est, & tibi omnia. Et novi, Domine, quia tu es scru- 17
tans corda, & justitiam diligis. In simplicitate cordis promptè obtuli omnia hæc: & nunc populum tuum inventum hîc vidi
in lætitia promptè offerentem tibi. Domine Deus Abraam, & 18
Isaac, & Israel patrum nostrorum, custodi (n) hæc in cogitatione
cordis populi tui in sæculum: & dirige corda eorum ad te. Et 19
Salomoni filio meo da cor bonum ad faciendum mandata tua, &
testimonia tua, & præcepta tua, & ad perducendum ad finem
(o) apparatum domûs tuæ. Et dixit David omni Ecclesiæ; Be- 20
nedicite dominum Deum nostrum. Et benedixit universa Ecclesia Dominum Deum patrum suorum. Et flectentes genua adoraverunt Dominum, & regem.

MS. A. (λ) Γηρσωνί· Καὶ ἠυφράνθη (μ) Σου ἔλαιος παντοκράτωρ (ν) Σου (ξ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ο) πρὸς τὸ (π) αἰῶνα, κατεύθυνον (ρ) τὸν κύριον θεὸν τῶν (σ) τῷ κυρίῳ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فَدَفَعُوا لِصُنَّاعِ بَيْتِ اللهِ خَمْسِينَ اَلْفَ بَدْرَةِ ذَهَبٍ * وَعِشْرِينَ اَلْفَ فِضَّةٍ * وَفَصْطِرًا
8 وَرُصَاصًا جَيِّدًا لِلْمَجَارِي * مِنَ اَلْأَنْدَلُسِ مِنْ سُوسَ جَابُوهُ * مِيَتِي اَلْفِ بَدْرَةٍ * وَكُلُّ
مَنْ وُجِدَ عِنْدَهُ حَجَرٌ رَفِيعٌ دَفَعَهُ لِبَيْتِ اللهِ * وَاَلْمَالُ وَاَلذَّهَبُ بِحَيْثُ يَصْلُحُ لَهُ * وَجُعِلَ
9 بَيْتُ مَالِ اللهِ لِفِرْسُونَ اَلْغِرْبِرِي * وَفَرِحَ جَمِيعُ سَعْبِ اللهِ لِهٰذِهِ اَلْعَطَايَا اَلَّتِي أَعْطَاهَا دَاوُدُ
10 قُدَّامَ اللهِ * وَفَرِحَ دَاوُدُ فَرَحًا عَظِيمًا * لِأَنَّهُ بِقَلْبٍ مُسْتَقِيمٍ كَامِلٍ أَعْطَاهَا * وَسَبَّحَ
تَسْبِيحَاتٍ عَظِيمَةً لِلهِ قُدَّامَ جَمِيعِ اَلسَّعْبِ * وَقَالَ * تَبَارَكْتَ يَا رَبُّ إِلٰهَ إِسْرَائِيلَ أَبِينَا إِلَى
11 أَبَدِ اَلْآبِدِينَ * لِأَنَّ لَكَ يَا رَبُّ اَلْعَظَمَةَ * وَاَلْقُوَّةَ * وَاَلتَّسْبِحَةَ * وَاَلْجَلَالَةَ * وَاَلْكَرَامَةَ * لِأَنَّكَ يَا
رَبُّ اَلْمُسَلَّطُ عَلَى اَلسَّمَوَاتِ وَاَلْأَرْضِ اَلسُّفْلِيِّ * وَمِنْ وَجْهِكَ يَا رَبُّ تَقْلَقُ اَلْمُلُوكُ وَاَلسُّعُوبُ *
12 وَبِيَدِكَ كُلُّ قَمٍ * وَعِنْدَكَ اَلْغِنَاءُ وَاَلْمَجْدُ * وَأَنْتَ اَلْمُتَسَلِّطُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَعَلَى
اَلرُّؤَسَاءِ * بِيَدِكَ اَلْقُوَّةُ وَاَلْجَبَرُوتُ * تَرْفَعُ وَتَضَعُ * وَبِفَوْتِ اَلْكُلِّ * وَاَلْآنَ نَشْكُرُكَ يَا إِلٰهَنَا *
13 وَنُسَبِّحُ اِسْمَ مَجْدِكَ * فَأَيُّ شَيْءٍ أَنَا * وَمَا هُوَ هٰذَا اَلسَّعْبُ * دَفَعْنَا هٰذِهِ اَلْأَشْيَاءَ لَكَ وَاَلْكُلُّ
14 لَكَ * وَإِنَّمَا دَفَعْنَا لَكَ مِنْ مَا لَكَ * لِأَنَّا غُرَبَاءُ قُدَّامَكَ مِثْلَ آبَائِنَا كُلِّهِمْ * اَلَّذِينَ كَاَلظِّلِّ
15 عَلَى اَلْأَرْضِ * لِأَنَّ لَيْسَ لَنَا ثَبَاتٌ * يَا رَبَّنَا وَإِلٰهَنَا * أَعْدَدْتَ كَثِيرًا لِبِنَاءِ بَيْتٍ لِاِسْمِكَ
16 اَلْمُقَدَّسِ * وَاَلْكُلُّ مِنْ عِنْدِكَ * عَلِمْتَ يَا رَبُّ أَنَّكَ فَاحِصٌ كُلِّ اَلْقُلُوبِ وَتُحِبُّ اَلْعَدْلَ *
17 بِسَلَامَةِ قَلْبِي دَفَعْتُ هٰذِهِ اَلْأَشْيَاءَ * وَاَلَّذِي وَجَدَ سَعْبُكَ اَلْيَوْمَ دَفَعُوهُ هَاهُنَا بِفَرَحٍ * اَللهُ
اَلٰهُ آبَائِنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ * اِحْفَظْ هٰذِهِ اَلْأَفْكَارَ اَلْحَسَنَةَ اَلَّذِي فِي قَلْبِ هٰذَا
18 اَلسَّعْبِ لَكَ * وَاِجْعَلْ قُلُوبَهُمْ مُسْتَقِيمَةً لَكَ فِي كُلِّ زَمَانٍ * وَاِجْعَلْ لِسُلَيْمَانَ اِبْنِي قَلْبًا
صَالِحًا * لِيَحْفَظَ وَصَايَاكَ وَشَرَائِعَكَ وَأَوَامِرَكَ * وَيَبْنِي اَلْبَيْتَ لِيُقَدِّسَ اِسْمَكَ اَلْعَظِيمَ *
19 وَسَبِّحُوا فِي اَلدُّنْيَا اَلَّتِي خَلَقْتَ قُدَّامَ اَصْفِيَائِكَ * ثُمَّ قَالَ دَاوُدُ * كُلُّ جَمَاعَةِ
20 إِسْرَائِيلَ سَبِّحُوا اَللهَ إِلٰهَنَا * فَسَجَدُوا كُلُّهُمْ لِلهِ اَلٰهِهِمْ * وَسَجَدُوا لِلرَّبِّ اَلْإِلٰهِ * وَبَارَكُوا دَاوُدَ
اَلْمَلِكَ *

Dederúntq; artificibus domûs Dei quinquaginta millia talentorum auri, viginti millia argenti; stanni ac plumbi optimi pro canalibus, quod ex Andalos è Sus attulerunt, ducenta millia talentorum. Et quisquis habebat lapidem præstantem, dedit illum domui Dei; necnon argentum & aurum ubicunque requirebatur. Demandatus autem fuit thesaurus Dei Gersoni Gezbræo. Cæterùm gavisus est universus Dei populus ejusmodi muneribus quæ David obtulit coram Domino: & gavisus est David gaudio magno; recto enim & perfecto corde obtulerat ea. Quamobrem summis Deum laudibus celebravit coram universo populo, & ait; Benedictus sis O Domine Deus Israelis patris nostri, in secula seculorum: Tua est enim O Domine, magnificentia, robur, laus, majestas, & honor; quia tu O Domine, dominaris in cœlum ac terram hanc infimam; & vultum tuum O Domine, formidant reges & populi; & omne os te celebrat. Penes te sunt divitiæ & gloria, túque in res omnes & in principes dominaris: in manu tua est robur & potentia: attollis, ac deprimis, ac omnia nutris. Itaque gratias agimus tibi O Deus noster, & nomen gloriæ tuæ laudamus. Quid sum ego, & quid est hic populus? has quidem res tibi dedimus; at cùm omnia tua sint, tibi sanè dedimus ex eo quod tuum est. Nos enim peregrini sumus coram te sicut omnes majores nostri, similes umbræ super terram, quia nulla nobis est consistentia. O Domine ac Deus noster, multa quidem paravi ut ædificetur domus nomini tuo sacrosancto; sed omnia à te sunt. Novi O Domine, te esse scrutatorem omnium cordium, & rectitudine oblectari: in sinceritate cordis mei obtuli res istas; & quæ reperit hodie populus tuus, hîc tibi cum hilaritate obtulerunt. Deus, O Deus, Deus patrum nostrorum Abrahami, Isaaci, & Jacobi, conserva has bonas cogitationes, quas in corde suo populus hic habet erga te, et mentes eorum effice rectas erga te omni tempore. Et inde Salomoni filio meo mentem bonam, ut custodiat præcepta, leges, et mandata tua; ædificetque domum, ut sanctificetur nomen tuum maximum et glorificetur in mundo quem creâsti coram electis tuis. Dixit præterea David, universa congregatio Israelis, laudate Deum, Deum nostrum: et laudaverunt omnes Deum, Deum suum, et adoraverunt Dominum Deum; et benedixerunt Davidi regi.

דברי הימים ב: א

arietes ,mille *juvencos* illius diei crastino in Domino *ascensiones fecerunt ascendere* & ,victimas Domino Immolaveruntque

21 וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה יוֹבְחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵלִים

die in *Domini faciei ad* biberũt & ,comederũt Et .Iſrael omni multitudine in victimas &,eorũ libamina & ,mille agnos ,mille

22 אֶלֶף כָּבְשִׂים אֶלֶף וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־יִשְׂרָאֵל : וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה בַּיּוֹם

Sadoc & ,duceꝫ *in* Domino unxerunt & ,David filium Selomoh ſecundò regẽ conſtituerũt & ,magna lætitia in illa

הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה לְנָגִיד וּלְצָדוֹק

omnis *eum ad audierunt* Et.eſt proſperatus &,ſuo patre David pro *regem in* Domini ſolium ſuper Selomoh Seditque .ſacerdotem *in*

23 לַכֹּהֵן : וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא יְהוָה ׀ לְמֶלֶךְ תַּחַת דָּוִיד אָבִיו וַיִּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו כָּל־

.rege Selomoh ſub manum dederunt David regis filii omnes etiam & ,potentes & ,principes univerſi Et .Iſrael

24 יִשְׂרָאֵל : וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ :

fuit non *qui* regni *decorem eum ſuper* dedit Et .Iſrael omnis oculis in *excellentia in* Selomoh Dominus magnificavit Et

25 וַיְגַדֵּל יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה

ſuper regnavit quibus dies Et .Iſrael univerſum ſuper regnavit Iſai filius David Et .Iſrael ſuper eum ante *rege omni ſuper*

עַל־כָּל־מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל : וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל : וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־ 27 26

eſt mortuus Et .tribus & triginta regnavit Jeruſalaim in & ,annis ſeptem regnavit Chebron In .anni quadraginta , Iſrael

יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלִַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ : וַיָּמָת 28

regis David *verba* Et .eo pro ejus filius Selomoh regnavitque :gloria & ,*opulentia* ,diebus ſaturus ,bona *canitie* in

בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שָׂבַע יָמִים עֹשֶׁר וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְנוֹ תַּחְתָּיו : וּדְבָרֵי דָוִיד הַמֶּלֶךְ 29

verbis in & ,prophetæ Nathan *verbis* in *ſcripta ipſa* ecce ,*poſtrema* & *prima*

הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־דִּבְרֵי

ſuper & ,Iſrael ſuper &,eum ſuper tranſierunt quæ temporum & ,ejus fortitudine & ,ejus regno omni Cum .videntis Ghad

גָּד הַחוֹזֶה : עִם כָּל־מַלְכוּתּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל 30

.terrarum regna univerſa

כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת :

Verſio VULG. LAT.

Immolaverúntque victimas Domino : & obtulerunt holocauſta die ſequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille, cum libaminibus ſuis, & univerſo ritu abundantiſſimè in omnem Iſrael. Et comederunt, & biberunt coram Domino in die illo cum grandi lætitia. Et unxerunt ſecundò Salomonem filium David. Uuxerunt autem eum Domino in principem, & Sadoc in pontificem. Seditque Salomon ſuper ſolium Domini in regem pro David patre ſuo, & cunctis placuit : & paruit illi omnis Iſrael. Sed & univerſi principes, & potentes, & cuncti filii regis David dederunt manum, & ſubjecti fuerunt Salomoni regi. Magnificavit ergò Dominus Salomonem ſuper omnem Iſrael : & dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Iſrael. Igitur David filius Iſai regnavit ſuper univerſum Iſrael. Et dies, quibus regnavit ſuper Iſrael, fuerunt quadraginta anni : in Hebron regnavit ſeptem annis, & in Jeruſalem annis triginta tribus. Et mortuus eſt in ſenectute bona, plenus dierum, & divitiis, & gloriâ : & regnavit Salomon filius ejus pro eo. Geſta autem David regis priora, & noviſſima, ſcripta ſunt in libro Samuelis Videntis, & in libro Nathan prophetæ, atque in volumine Gad Videntis : Univerſíque regni ejus, & fortitudinis, & temporum, quæ tranſierunt ſub eo, ſive in Iſrael, ſive in cunctis regnis terrarum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܕܒܚ ܒܝܘܡ ܗܘ ܒܬܪ ܡܢ ܕܐܬܚܢܟ ܒܝܬ ܡܩܕܫܐ ܩܕܡ ܡܪܝ ܘܐܣܩ ܥܠ ܡܕܒܚ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἔθυσε Δαυὶδ τῷ κυρίῳ θυσίας, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώματα τῷ θεῷ τῇ ἐπαύριον τ῀ πρώτης ἡμέρας μόσχους χιλίους, κριοὺς χιλίους, ἄρνας χιλίους, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ θυσίας εἰς πᾶν θ῀ παντὶ τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἐναντίον (τ) τοῦ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ μετὰ χαρᾶς. καὶ ἐβασίλευσε τὸ δεύτερον τ῀ Σαλωμὼν υἱὸς Δαυὶδ, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν τῷ κυρίῳ εἰς βασιλέα, καὶ Σαδὼκ εἰς ἱερωσύνην. Καὶ ἐκάθισε Σαλωμὼν ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ (υ) εὐοδώθη, καὶ ὑπήκουσεν αὐτῷ πᾶς Ἰσραήλ. Οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ δυνάσται, καὶ πάντες υἱοὶ (φ) Δαυὶδ τοῦ βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπετάγησαν αὐτῷ. Καὶ ἐμεγάλυνε κύριος τ῀ Σαλωμὼν ἐπάνωθεν (χ) παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν βασιλέως, ὃ οὐκ ἐγένετο ἐπὶ παντὸς βασιλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ Δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ Ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα, ἐν Χεβρὼν ἔτη ἑπτὰ, καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ ἔτη τριακονταμία. Καὶ ἐτελεύτησεν ἐν (ω) γήρᾳ καλῷ, πλήρης ἡμερῶν, πλούτου καὶ δόξης, καὶ ἐβασίλευσε Σαλωμὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ λοιποὶ λόγοι τοῦ βασιλέως Δαυὶδ οἱ πρότεροι καὶ οἱ ὕστεροι, γεγραμμένοι εἰσὶν ἐν λόγοις Σαμουὴλ τοῦ βλέποντος, καὶ ἐπὶ λόγων Νάθαν τ῀ προφήτου, καὶ ἐπὶ λόγων Γὰδ τοῦ βλέποντος, Περὶ πάσης τ῀ βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τ῀ δυναστείας αὐτοῦ, καὶ οἱ καιροὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ πάσας βασιλείας τ῀ γῆς.

Et sacrificavit David Domino sacrificia, & obtulit holocaustomata Deo crastinâ primæ dici, vitulos mille, arietes mille, agnos mille, & libamina eorum, & sacrificia in multitudine universo Israel. Et comederunt, & biberunt ante Dominum in illa die cum gaudio: & regem fecerunt secundò Salomon filium David: & unxerunt eum Domino in regem, & Sadoc in sacerdotium. (p) Et sedit Salomon super thronum David patris sui, & (q) beneplacuit: & obedierunt ei omnis Israel. Principes, & potentes, & omnes filii David regis patris sui subjecti fuerunt ei. Et magnificavit Dominus Salomon (r) desuper omni Israel: & dedit ei gloriam (s) regis, quod non fuit super omnem regem ante eum. Et David filius Jessæ regnavit super Israel Annos quadraginta: Chebroni annos septem, & in Hierusalem annos triginta tres. Et obiit in senectute bona, plenus diebus, divitiis, & gloriâ. Et regnavit Salomon filius ejus pro eo. Reliqua autem verba regis David priora, & posteriora, scripta sunt in verbo Samuel Videntis, & super verba Nathan prophetæ, & super verba Gad Videntis. De omni regno ejus, & potentatu ejus, & temporibus, quæ fuerunt super eum, & super Israel, & super omnia regna terræ.

(τ) χυρίῳ ἐν (υ) ηὐοδώθη, καὶ ὑπήκουσεν (φ) τ῀ βασιλέως Δαυὶδ παῖδες (χ) ἐναντίον παντὸς (ψ) τεσσαράκοντα, (ω) γήρει MS.A. Παραλειπομένων τ῀ βασιλειῶν Ἰούδα, α'.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وَذَبَحَ ٱلْمَلِكُ ذَبَائِحَ لِلّٰهِ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ * وَهِيَ ٱلْفُ ثَوْرٍ * وَٱلْفُ كَبْشٍ * وَٱلْفُ حَرُوفٍ * وَسَمَائِنَ
كَثِيرٍ * وَذَبَائِحَ كَثِيرَةٍ لِلشَّعْبِ * فَأَكَلُوا وَشَرِبُوا قُدَّامَ ٱللّٰهِ بِفَرَحٍ كَثِيرٍ عَظِيمٍ * وَأَقَامَ دَاوُدُ
سُلَيْمَانَ ٱبْنَهُ بَعْدَهُ مَلِكًا * وَمَسَحَ سُلَيْمَانَ مَلِكًا قُدَّامَ ٱللّٰهِ بِفَرَحٍ عَظِيمٍ * وَأَقَامَ صَادُوقَ لِلْكَهَنُوتِ
* وَجَلَسَ سُلَيْمَانُ عَلَى كُرْسِيِّ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَسَمِعَ لَهُ وَأَطَاعَهُ سَائِرُ إِسْرَائِيلَ وَٱلْجَبَابِرَةُ ذَوُو ٱلْقُوَّةِ
* وَأَطَاعُوهُ جَمِيعُ بَنِي دَاوُدَ إِخْوَتِهِ * وَكُلُّ بَنِي ٱلْمَمْلَكَةِ * وَعَظَّمَ ٱللّٰهُ سُلَيْمَانَ قُدَّامَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَأَعْطَاهُ مِنْ بَهَاءِ ٱلْمُلْكِ مَا لَمْ يُعْطِهِ أَحَدٌ مُلُوكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَبْلَهُ * وَمَلَكَ دَاوُدُ
مُلْكَ أَرْبَعِينَ سَنَةً مَلَكَ بِحَبْرُونَ سَبْعَ سِنِينَ وَبِأُورُشَلِيمَ ثَلَاثِينَ وَثَلَاثَ سِنِينَ مَلَكَ عَلَى سَائِرِ
إِسْرَائِيلَ وَيَهُودَا * وَمَاتَ دَاوُدُ بْنُ يَسَّي بِشَيْخُوخَةٍ صَالِحَةٍ * بَعْدَ أَنْ شَاخَ وَشَبِعَ مِنْ أَيَّامِهِ بَعْدَمَا
وَجَدَ كَثِيرًا وَقَامَ فِي ٱلْمُلْكِ ٱبْنُهُ سُلَيْمَانُ بَعْدَهُ * وَأَلْفَاظُ دَاوُدَ مَلِكِ إِسْرَائِيلَ ٱلْأُولَى وَٱلْأَخِيرَةُ
هِيَ مَكْتُوبَةٌ فِي كِتَابِ سَمُوَالَ ٱلنَّبِيِّ * وَفِي أَلْفَاظِ نَاثَانَ ٱلنَّبِيِّ * وَأَلْفَاظِ جَادَ ٱلنَّبِيِّ * وَسَائِرُ
مُلْكِهِ وَجَبَرُوتِهِ * وَٱلدُّهُورُ ٱلَّتِي عَبَرَتْ عَلَيْهِ وَعَلَى كُلِّ مُلُوكِ نَسْلِهِ *

* ثُمَّ سِفْرُ ٱلْأَوَّلِ مِنْ كِتَابِ بَرْيُومِينَ * ٱلَّذِي يُسَمَّى بِٱلْعِبْرَانِيَّةِ
دِبْرَاهَيَّامِيمَ * ٱلَّذِي تَفْسِيرُهَا أَخْبَارُ ٱلْأَيَّامِ *

* وَلِلّٰهِ وَاهِبِ ٱلْعَقْلِ ٱلسُّبْحُ * وَٱلْمَجْدُ * وَٱلْكَرَامَةُ * إِلَى أَبَدِ ٱلْآبِدِينَ *

Posteà die immolavit rex sacrificia Deo, nempe mille tauros, mille arietes, mille agnos, & similaginem plurimam: pinguedine quoque victimæ fuerunt à populo; unde comederunt ac biberunt coram Deo magnâ & ingenti lætitiâ. Constituitque David Salomonem filium suum post se regem, unxitque Salomonem in regem coram Deo summa cum exultatione, & Sadocum ad sacerdotium obeundum constituit. Sedit que Salomon super thronum Davidis patris sui, & obsequium atque obedientiam præstiterunt ei omnes Israelitæ, & gigantes virtute præditi: Obtemperaverunt etiam ei omnes filii Davidis, fratres ipsius, omnésque regnicolæ. Et magnificavit Deus Salomonem coram filiis Israelis, talémque largitus est ei regni splendorem, qualem non concesserat ulli regum Israelitarum qui præcesserant eum. Exercuit autem David regnum annis quadraginta: regnavit Hebrone septem annis, Jerosolymis verò triginta tribus annis regnavit super universum Israelem & Judam. Mortuo Davide filio Isai in senectute bona, postquam senuerat & saturatus fuerat diebus suis, magna cum opulentia & gloriâ; successit ei in regno Salomon filius ejus. Porrò acta Davidis regis Israelitarum, tam priora quàm posteriora, scripta sunt in libro Samuelis prophetæ, & in gestis Nathanis prophetæ, & gestis Gadis prophetæ, Cum toto regno & potentiâ ipsius, & temporum varietatibus quæ contigerunt ipsi & omnibus regibus prosapiæ ipsius.

Finis libri primi Barjomin, qui vocatur Hebraicè Dibre-hajamim, hoc est, Historiæ dierum.

Deo autem largitori intellectûs, laus, gloria, & honor in secula seculorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕ'ΝΩΝ Β'.

ΚΕΦ. α'.

Καὶ ἐτίχυσε Σαλωμὼν υἱὸς Δαυὶδ ἐπὶ τ῀ βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὕψος. Καὶ εἶπε Σαλωμὼν πρὸς πάντα Ἰσραὴλ, τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις, καὶ τοῖς κριταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ἐναντίον Ἰσραὴλ τοῖς ἄρχουσι τ῀ πατριῶν. Καὶ ἐπορεύθη Σαλωμὼν καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία (α) εἰς τ῀ ὑψηλὸν τ῀ ἐν Γαβαὼν, ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ τ῀ μαρτυρίου τ῀ θεοῦ, ἣν ἐποίησε Μωυσῆς παῖς κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ.

PARALIPOMENON LIBER II.

CAP. I.

ET confortatus est Salomon filius David super regnum suum: & Dominus Deus ejus cum eo: & magnificavit eum in altitudinem. Et (a) dixit Salomon ad omnem Israel, Chiliarchis, & centurionibus, & judicibus, & omnibus principibus coram Israel, principibus patriarum. Et ivit Salomon, & universa Ecclesia, ad (b) excelsam, quæ in Gabaon, ubi erat ibi tabernaculum testamenti Dei, quod fecit Moyses puer Domini in deserto.

MS.A. Παραλειπομένων τῶν βασιλειῶν Ἰούδα β'. (α) μετ' αὐτοῦ εἰς

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بِسْمِ ٱللّٰهِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِيمِ *

ٱلسِّفْرُ ٱلثَّانِي مِنْ كِتَابِ أَخْبَارِ ٱلْأَيَّامِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

* وَتَعَظَّمَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ فِي مُلْكِهِ * وَٱلرَّبُّ إِلٰهُهُ مَعَهُ * وَعَظَّمَهُ فَوْقَ سَائِرِ مُلُوكِ ٱلْأَرْضِ
* وَقَالَ سُلَيْمَانُ لِسَائِرِ كُبَرَاءِ ٱلْأُلُوفِ وَٱلْمِئِينَ * وَٱلرُّؤَسَاءِ * وَٱلْحُكَمَاءِ * وَرُؤُسِ ٱلْآبَاءِ * وَكُلِّ ٱلْأُمَّةِ
* أَنْ يَمْضُوا إِلَى وَلِيمَةٍ عَظِيمَةٍ صَنَعَهَا فِي فَعُونَ ٱلصِّيعَةِ * لِأَنَّ هُنَاكَ أَصْلَحَ عِيدًا لِلرَّبِّ
وَكَذٰلِكَ مُوسَى صَنَعَ عِيدًا لِلرَّبِّ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ قُدَّامَ صُنْدُوقِ ٱلْعَهْدِ *

IN NOMINE DEI Piissimi Clementissimi.

VOLUMEN SECUNDUM libri Historiarum dierum.

CAP. I.

AMplificatus Salomon filius Davidis in regno suo (Dominus enim Deus ejus aderat illi, & magnificaverat eum præ omnibus regibus terræ) Dixit Salomon ad omnes chiliarchos, & centuriones, principes ac judices, & capita patrum, totámque plebem, ut abirent ad convivium splendidum quod instruxerat in Gabaone civitate; illic enim paraverat festum Domino (pari modo Moses festum Domino celebraverat in deserto coram arca fœderis,

דברי הימים ב: א

Jerusalaim in tabernaculum ei extendit nam:David ei *præparando in*,Chiriathjeharim de David fecerat ascendere Dei Arcam Sed
4 אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָּוִיד מִקִּרְיַת יְעָרִים בַּהֲכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל בִּירוּשָׁלִָם:
,Selomoh illud requisivit & *:Domini tabernaculi facies ad* ibi ,Chur filii Uri filius Besalel fecit quod æneum altare Et
5 וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׁם לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה
illud super obtulit & *:conventus tentorio in* quod ,*Domini facies ad* æneum altare ad illuc Selomoh Ascenditque .cœtus &
6 וְהַקָּהָל: וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו
Selomoh Dixitque .tibi dem quod Postula :ei dixitque ;Selomoni Deus *est visus* ipsa nocte In .mille *ascensiones*
7 עֹלוֹת אָלֶף: בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל מָה־אֶתֵּן לָךְ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה
8 ,Deus Domine Nunc .eo pro me fecisti regnare & ,magnam misericordiam meo patre David cum fecisti Tu :Deo
9 לֵאלֹהִים אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתָּנִי תַּחְתָּיו: עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים
,sapientiã Nunc .terræ pulverem sicut, multum populũ super me fecisti regnare tu quia:meo patre David cum tuũ verbum *sit verum*
10 יֻאֲמַן דְּבָרְךָ עִם דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר הָאָרֶץ: עַתָּה חָכְמָה
?magnum hunc tuum populum judicabit quis quoniam :ingrediar & ,*ijstius populi facies ad* egrediar ut ,mihi da scientiam &
וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־הַזֶּה וְאָבוֹאָה כִּי־מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל:
animam &,gloriam &,substantias ,*opulentiam* postulâsti non &,tuo corde cum hoc fuit quod Pro :Selomoh ad Deus dixit Et
11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹּאת עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד וְאֶת נֶפֶשׁ
quem ,meum populum judices *quo* ,scientiam &,sapientiam tibi petisti & ,postulâsti non multos dies etiam &,te habentium odio
שֹׂנְאֶיךָ וְגַם יָמִים רַבִּים לֹא שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וָמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר
regibus sic fuerit non ut ,tibi dabo gloriã &,substantias & *opulentiã* &:tibi data scientia & ,Sapientia .*illã super* te feci regnare
12 הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו: הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד אֶתֵּן לָךְ אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כֵן לַמְלָכִים
:conventionis tentorii faciebus à Jerusalaim ,Ghibhon in quod excelso Selomoh venit Et .sic erit non te post & ,te ante qui
13 אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה כֵּן: וַיָּבֹא שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלִַם מִלִּפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
duodecim & ,currus quadringenti & mille ei *fuit* & :equites & ,*currum* Selomoh congregavit Et .Israel super regnavit &
14 וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר
aurum & argentum rex Præbuitque .Jerusalaim in rege cum & ,*currus* urbibus in eos collocavit &;equites mille
15 אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיְנִיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב
Selomoni qui ,equorum exitũ Et .multitudine in *planitie* in quæ,sycomoros sicut dedit cedros & ,lapides sicut Jerusalaim in
16 בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת־הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה
quadrigam Ægypto ex educebant &,ascendebant Et .precio in :accipiebant *congregationem*,regis *negotiatorum congregationẽ* &:Ægypto ex
17 מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֶה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֶה יִקְחוּ בְּמֶחִיר: וְיַעֲלוּ וְיֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה
.educebãt eorũ manum per ,Aram regibus & Chittim regibus universis sic &:centum & quinquaginta *in* equũ &,argenteis sexcentis in
בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ:

CAP. II. ב

,suo regno domum & ,DOMINI nomini domum *ædificandum ad* Selomoh dixit &
1 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ:

Versio VULG. LAT.

Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim, in
4 locum quem præparaverat ei, & ubi fixerat illi tabernaculum,hoc est,in Jerusalem. Altare quoque æneum,quod
5 fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo Domini : quod & requisivit Salomon,
6 & omnis ecclesia. Ascenditque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo fœderis Domini,& obtulit in eo
7 mille hostias. Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus,
8 dicens; Postula quod vis, ut dem tibi. Dixitque Salo-
9 mon Deo ; Tu fecisti cum David patre meo misericordiã magnam : & constituisti me regem pro eo. Nunc ergò,
Domine Deus, impleatur sermo tuus, quem pollicitus es
David patri meo : tu enim me fecisti regem super popu-
lum tuum multum, qui tam innumerabilis est, quàm pul-
vis terræ. Da mihi sapientiam & intelligentiam, ut in-
10 grediar & egrediar coram populo tuo : quis enim potest
hunc populum tuum dignè,qui tam grandis est, judicare?
Dixit autem Deus ad Salomonem ; Quia hoc magis pla-
11 cuit cordi tuo, & non postulâsti divitias, & substantiam,
& gloriam, neque animas eorum qui te oderant,sed nec
dies vitæ plurimos : petîsti autem sapientiam & scienti-
am, ut judicare possis populum meum, super quem con-
stitui te regem : Sapientia & scientia data sunt tibi :
12 divitias autem & substantiam & gloriam dabo tibi,ita ut
nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui.
Venit ergò Salomon ab Excelso Gabaon in Jerusalem co-
13 ram tabernaculo fœderis,& regnavit super Israel. Con-
14 gregavítque sibi currus & equites, & facti sunt ei mille
quadringenti currus, & duodecim millia equitum : &
fecit eos esse in urbibus quadrigarum, & cum rege in
Jerusalem. Præbuítque rex argentum & aurum in Je-
15 rusalem quasi lapides, & cedros quasi sycomoros, quæ
nascuntur in campestribus multitudine magnâ. Addu-
16 cebantur autem ei equi de Ægypto, & de Coa, à negotiatoribus regis, qui ibant, & emebant pretio, Qua-
17 drigam equorum sexcentis argenteis, & equum centum
quinquaginta : similiter de universis regnis Hethæorum,
& à regibus Syriæ, emptio celebrabatur.

CAP. II.

1 DEcrevit autem Salomon ædificare domum nomini Domini, & palatium sibi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quam David asportari curaverat è civitate 4
pagorum,*illuc* ubi David locum paraverat ei;
fixerat enim illi tentorium in Jerusalem. Et 5
altare æneum quod fecerat Basliel filius Uri
filii Hur,positum erat ante tabernaculum Do-
mini : hoc petiit Salomon totúsque cœtus
Israelis, Obtulítque Salomon ibi coram Do- 6
mino super altare æneum quod erat in taber-
naculo festivitatis,obtulit inquam super illud
holocaustа mille. Eâdem nocte apparuit Do- 7
minus Salomoni in somnio nocturno, dixitq;
ad eum Dominus, Pete aliquid ut dem tibi.
Respondit Salomon Domino, Tu maximâ 8
clementiâ ulus es erga Davidem patrem me-
um, méque in regno substituisti loco ipsius,
Itaque Domine Deus meus,veritate jam com- 9
probentur verba tua quæ locutus es cum Da-
vide patre meo. Quandoquidem præposuisti
me huic populo qui plurimus est ut pulvis ter-
ræ, Da mihi quæso sapientiam & scientiam, 10
ut ingredi & egredi possim in fronte hujus
populi : alioquin quis possit judicare popu-
lum tuum hunc magnum ? Dixit Dominus Sa- 11
lomoni, Quandoquidem fuit hoc in animo
tuo, & non postulâsti tibi opes & honorem,
nec animas inimicorum tuorum, nec petisti
tibi longos dies quibus vivas, sed petisti tibi
sapientiam & scientiam ad judicandum popu-
lum meum super quem te constitui in regno;
Etiam quod non petîsti do tibi,sapientiam,& 12
scientiã,divitias,opes,& honorem ; ita ut non
fuerit tibi similis inter omnes reges qui te præ-
cesserunt,nec similis tibi sit successurus. Cùm 13
ergò venisset Salomon ad convivium magnũ
quod erat in Gebeone civitate sitâ ad Orien-
talem plagam Jerosolymorũ è regione taber-
naculi festivitatis, regnavit super universum
Israelem.Deinde congregavit Salomon currus 14
& equites, habuítque mille quadringentos
currus, & duodecim millia equitum : & cur-
rus quidem collocavit in civitatibus, aliquot
verò apud regem erant Jerosolymis. Et red- 15
didit rex argentum in Jerusalem quasi lapides,
& cedros reddidit quasi arenam quæ est in li-
tore maris, *summâ* copiâ. Equos autem Salo- 16
moni ex Ægypto & ex urbe Aphelitarum
mercatores regis ex Aphelitarum urbe *orien-
di*, pretio emebant. Ascendebant enim, & 17
currum emebant ex Ægypto sexcentis argen-
teis, equum verò centũ quinquaginta:idemq;
præstabant pro omnibus regibus Hithæis, &
regibus Edom, suísque manibus educebant.

CAP. II.

1 CUm autem decrevisset Salomon ædifica-
re domum nomini Domini, & domum su-
am regiam;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Αλλὰ κωλυτὸν τῷ θεῷ ἀνήνεγκε Δαυὶδ ἐκ πόλεως Καριαθιαείμ, ὅτι ἡτοίμασεν (β) αὐτῇ Δαυὶδ, ὅπ ἔπηξεν αὐτῇ Σκηνὴν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε Βεσελεὴλ υἱὸς Οὐρίου υἱοῦ Ὡρ, ἐκεῖ ἦν ἔναντι τ Σκηνῆς κυρίου· καὶ ἐξεζήτησεν αὐτὸ Σολομὼν καὶ ἡ (γ) ἐκκλησία, Καὶ ἦγεν Σολομὼν ἐκεῖ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ Σκηνῇ, καὶ (δ) ἤνεγκεν ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαύτωσιν χιλίαν. Ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὤφθη (ε) θεὸς τῷ Σαλωμὼν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Αἴτησαι τί σοι δῶ. Καὶ εἶπε Σολομὼν πρὸς τ θεὸν, Σὺ ἐποίησας μὴ Δαυὶδ τ πατρός μου ἔλεος μέγα, καὶ ἐβασίλευσάς με ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς, (ζ) πιστωθήτω δή τὸ ὄνομά σου ἐπὶ Δαυὶδ (η) τ πατέρα μου, ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ὡς λαὸν πολὺν, ὡς ὁ χοῦς τ γῆς. Νῦν σοφίαν καὶ σύνεσιν δός μοι, καὶ ἐξελεύσομαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσελεύσομαι, ὅτι τίς κρινεῖ τὸν λαόν σου τὸν μέγαν τοῦτον; Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Σολομών, Ἀνθ' ὧν ἐγένετο τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ οὐκ ἠτήσω πλοῦτον χρημάτων, οὐδὲ δόξαν, (θ) οὐδὲ τ ψυχὴν τ ἀναιρούντων, καὶ ἡμέρας πολλὰς οὐκ ἠτήσω, καὶ ἤτησας σεαυτῷ σοφίαν καὶ σύνεσιν, ὅπως κρίνῃς τὸν λαόν μου, ἐφ' ὃν (ι) ἐβασίλευσά σε ἐπ' αὐτόν, Τὴν σοφίαν, καὶ τὴν σύνεσιν δίδωμί σοι, καὶ πλοῦτον (κ) καὶ χρήματα καὶ δόξαν δώσω σοι, (λ) ὡς οὐκ ἐγένοντο ὅμοιός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται οὕτως. Καὶ ἦλθε Σολομὼν ἐκ βαμὰ τῆς ἐν Γαβαὼν εἰς Ἰερουσαλὴμ (μ) πρὸ προσώπου τ σκηνῆς τ μαρτυρίου, καὶ ἐβασίλευσεν ὅλη Ἰσραήλ. Καὶ συνήγαγε Σολομὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες (ν) ἱππέων· καὶ κατέλιπεν αὐτὰ ἐν πόλεσι τ ἁρμάτων, καὶ ὁ λαὸς μετὰ τοῦ βασιλέως (ξ) ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἔθηκεν ὁ βασιλεὺς (ο) τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν Ἰερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὡς συκαμίνους (π) τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος. Καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων (ρ) Σολομὼν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἡ πομπὴ τῶν ἐμπόρων τ βασιλέως πορευέσθαι, (σ) καὶ ἠγόραζον, Καὶ ἀνέβαινον καὶ ἐξῆγον ἐξ Αἰγύπτου ἅρμα ἓν ἑξακοσίων ἀργυρίου, (τ) καὶ ἵππον πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου. καὶ οὕτω πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι (υ) τῶν Χετταίων καὶ τοῖς βασιλεῦσι Συρίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον.

Sed arcam Dei eduxerat David de civitate Cariathiarim, quoniam paravit ei David: quoniam fixit ei tabernaculum in Hierusalem. Et altare æneum, quod fecit Beseleel filius uriæ filii Or, ibi erat ante tabernaculum Domini. Et exquisivit illud Salomon, & Ecclesia: Et obtulit Salomon ibi super altare æneum coram Domino, quod in tabernaculo: & obtulit super illud holocaustosim millenariam. In nocte illa apparuit Deus Salomoni, & dixit ei; Postula, quid tibi dem. Et dixit Salomon ad Deum, Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam: & regnare fecisti me pro eo. Et nunc, Domine Deus, fidele sit, quæso, (c) nomen tuum super David patre meo: quoniam tu regnare fecisti me super populum multum, tanquàm pulvis terræ. Nunc sapientiam, & intellectum da mihi: & egrediar coram populo hoc, & ingrediar: quoniam, quis judicabit populum tuam magnum hunc? Et dixit Deus ad Salomon; Pro eo, quòd factum est hoc in corde tuo, & non postulásti divitias (d) pecuniarum, neq; gloriam, neque animam adversariorum, & dies multos non postulásti, & postulásti tibi sapientiam, & intellectum, ut judices populum meum, super quem regnare feci te super eum; Sapientiam & intellectum do tibi: & divitias, & pecunias, & gloriam dabo tibi, quomodò non fuit similis tibi in regibus, qui ante te, & post te non erit ità. Et venit Salomon de Bama, quæ in Gabaon, in Hierusalem (e) ante faciem tabernaculi testimonii: & regnavit super Israel. Et congregavit Salomon currus, & equites: & fuerunt ei mille, & quadringenti currus, & duodecim millia equitum. Et reliquit ea in civitatibus curruum, & (f) populus cum rege in Hierusalem. Et posuit vex argentum & aurum in Hierusalem, tanquàm lapides; & cedros in Judæa, tanquàm sycomoros quæ in campestri, in multitudine. Et exitus equorum Salomon ex Ægypto: & pretium mercatorum regis (g) ad eundum, & emebant & centum argenti. Et sic omnibus regibus Chettæorum, & regibus

mebant, Et ascendebant, & educebant ex Ægypto, currum unum sexcentis argenti, & equum quinquaginta & centum argenti. Et sic omnibus regibus Chettæorum, & regibus Syriæ, in manibus suis afferebant.

MS.A. (β) αὐτῇ Σκηνὴν Δαυὶδ εἰς Ἰερουσαλήμ. (γ) ἐκκλησία ὅλη, Καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ Σαλωμὼν ὅτι (δ) ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ· ὁ θεὸς (ζ) πιστωθήτω τὸ (η) πατέρα μου (θ) δὲ ψυχὴν (ι) ἐβασίλευσας ἐπ' (κ) καὶ δόξαν, καὶ χρήματα (λ) ὡς οὐ οὐκ (μ) ἀπὸ (ν) ἵππων· (ξ) Ἰερουσαλήμ. (ο) τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν (π) ἐν τῇ (ρ) τῶν Σαλωμὼν (σ) ἠγόραζον, Καὶ (τ) καὶ ἵππων ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. καὶ οὕτως (υ) τ Γεθθαίων καὶ βασιλεῦσι

CAP. II.

Et dixit Salomon ædificare domum nomini Domini, & domum regno suo. 1

ΚΕΦ. β'.

Καὶ εἶπε Σολομὼν τ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. 1

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وَاَطْلَعَهُ دَاوُدُ مِنَ ٱلصَّيْعَةِ وَمِنْ سَائِرِ ٱلْمُدُنِ * اِلَى ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي كَانَ اَصْلَحَ فِيهِ دَاوُدُ

5 مَكَانًا * وَبَنَى لَهُ مَجْلِسًا فِي اُورَشَلِيمَ * وَمَذْبَحَ نُحَاسٍ ٱلَّذِي عَمِلَهُ بَاصَلَائِيلُ بْنُ اُورِي بْنِ حُورٍ

6 وَجَعَلَهُ قُدَّامَ قُبَّةِ ٱلزَّمَانِ * وَطَلَبَ سَائِرُ ٱلشَّعْبِ * اَنْ يَصْنَعَ سُلَيْمَانُ هُنَاكَ عَلَى مَذْبَحِ ٱلنُّحَاسِ

7 قُدَّامَ ٱللّٰهِ ٱلذَّبَائِحَ * فَقَدَّمَ عَلَيْهِ فِي تِلْكَ ٱللَّيْلَةِ اَلْفَ ذَبِيحَةٍ * وَتَجَلَّى ٱللّٰهُ عَلَى سُلَيْمَانَ فِي ٱلرُّؤْيَا

8 فِي تِلْكَ ٱللَّيْلَةِ وَقَالَ لَهُ اُطْلُبْ وَكُلَّ شَيْءٍ تَطْلُبُهُ اَنَا اُعْطِيكَ * قَالَ سُلَيْمَانُ لِلّٰهِ * اَنْتَ اَعْطَيْتَ

9 دَاوُدَ اَبِي اِنْعَامًا كَبِيرًا وَاَقَمْتَنِي عَلَى ٱلْمُلْكِ * وَٱلْآنَ يَا رَبِّي وَاِلٰهِي يَثْبُتُ مَا قُلْتَ لِدَاوُدَ اَبِي *

10 لِاَنَّكَ اَجْلَسْتَنِي مَلِكًا عَلَى هٰذَا ٱلْاُمَّةِ * وَهُمْ كَثِيرٌ قُدَّامَكَ مِثْلَ تُرَابِ ٱلْاَرْضِ * فَاَعْطِنِي ٱلْحِكْمَةَ

11 وَٱلْمَعْرِفَةَ اَكُونُ اَدْخُلُ وَاَخْرُجُ فِي هٰذِهِ ٱلْاُمَّةِ * لِاَنَّهُ مَنْ يَقْدِرُ يَحْكُمُ عَلَى هٰذِهِ ٱلْاُمَّةِ ٱلْعَظِيمَةِ *

* فَقَالَ ٱللّٰهُ لَهُ * لِاَجْلِ اَنَّكَ طَلَبْتَ هٰذَا * وَلَمْ تَطْلُبْ مَالًا وَلَا كُنُوزًا * وَلَا نُفُوسَ اَعْدَائِكَ * وَلَا

12 طَلَبْتَ حَيَاةَ اَيَّامٍ كَثِيرَةٍ * بَلْ طَلَبْتَ حِكْمَةً وَمَعْرِفَةً لِتَدْبِيرِ ٱلْاُمَّةِ ٱلَّتِي اَقَمْتُكَ عَلَيْهَا مَلِكًا *

* اَنَا اَعْطَيْتُكَ مَا لَمْ تَطْلُبْهُ مِنِّي * حِكْمَةً وَمَعْرِفَةً * وَمَالًا وَمَوَاشِيَ * وَمَمْلَكَةً لَمْ تَكُنْ لِسَائِرِ

13 ٱلْمُلُوكِ ٱلَّذِينَ قَبْلَكَ * وَبَعْدَكَ لَا يَكُونُ مِثْلُكَ * وَاَتَى سُلَيْمَانُ اِلَى ٱلْوَلِيمَةِ ٱلْعَظِيمَةِ ٱلَّتِي

كَانَتْ فِي فَعُونَ ٱلصَّيْعَةِ سَرْيِ يَرُوشَلِيمَ قُدَّامَ قُبَّةِ ٱلْعَهْدِ * وَمَلَكَ سُلَيْمَانُ عَلَى بَنِي اِسْرَائِيلَ *

14 * وَجَمَعَ رِجَالَهُ وَخَيْلَهُ * فَصَارَ لَهُ اَلْفٌ وَاَرْبَعُ مِائَةِ رَوْحًا * وَاثْنَا عَشَرَ حَيَالَهُ * وَاَقَامَهُمْ عَلَى

15 ٱلصِّيَاعِ ٱلْبَيْنِ * وَمِنْهُمْ مَنْ اَقَامَ مَعَ ٱلْمَلِكِ فِي يَرُوشَلِيمَ * وَحَمَلَ سُلَيْمَانُ اِلَى اُورَشَلِيمَ

16 ذَهَبًا مِثْلَ ٱلْحِجَارَةِ * وَمِنْ حَسَبِ ٱلْاَرْزِ عَدَدَ ٱلرَّمْلِ ٱلَّذِي عَلَى سَاطِ ٱلْبَحْرِ * وَكَانُوا يَسْرُونَ

لِسُلَيْمَانَ حَيْلًا مِنْ مِصْرَ وَمِنْ مَدِينَةِ ٱلْقَبْلِيِّينَ تُجَّارُ ٱلْمَلِكِ * وَمِنَ ٱلْمُدُنِ ٱلْقَبْلِيَّةِ يَسْرِي بِمَالٍ *

17 * وَكَانُوا يَطْلَعُونَ فِي ٱلْاَوْقَاتِ هُمْ يَسْرُونَ ٱلرُّوحَ مِنْ مِصْرَ بِسِتْمِائَةِ مِثْقَالِ ذَهَبٍ * وَيَسْرُونَ

ٱلْفَرَسَ بِمِائَةٍ وَخَمْسِينَ مِثْقَالًا * وَكَذٰلِكَ مُلُوكُ ٱلْحِثِّيِّينَ وَمُلُوكُ اَدُومَ بِاَيْدِيهِمْ كَانَ يَسْرِي

ٱلْاَمْتِعَةَ *

ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

1 * وَاَمَرَ سُلَيْمَانُ بِبِنَاءِ بَيْتٍ لِاِسْمِ ٱللّٰهِ * وَبَيْتٍ لِمُلْكِهِ *

Quam David eduxerat ex urbe & ex omnibus suburbiis, ad locum in quo David stationem paraverat: nam domicilium extruxerat ei in Jerusalem: Et aram æneam, quam fecerat Beselael filius uri filii Hur, & collocárat coram testudine temporis) Et cùm postulâsset universus populus ut faceret ibi Salomon super illam aram æneam sacrificia coram Deo; obtulit super eam nocte illâ mille victimas. Et apparuit Deus Salomoni in somnio eâdem nocte, dixitque ad eum; Pete, & quicquid petieris, dabo tibi. Dixit Salomon Deo, Tu largitus es Davidi patri meo beneficia plurima, et me in regno constituisti: Nunc igitur O Domine & Deus meus, confirma quæ dixisti Davidi patri meo. Quandoquidem collocâsti me regem super hanc plebem quæ copiosissima est coram te, ceu pulvis terræ; Da mihi sapientiam & scientiam quâ ingredi & egredi possim inter hanc plebem: quis enim regere valeat plebem tam ingentem? Ait illi Deus, Quoniam id postulâsti, & non postulâsti opes, neque magnificentiam, neque animas inimicorum tuorum, neque postulâsti vitam multorum dierum, sed postulâsti sapientiam & scientiam ad regendam plebem super quam constitui te regem; Ego tibi do quod à me non postulâsti, sapientiam, & scientiam, opes, & armenta, & regnum quale non fuit ulli regum qui te præcesserunt, & post te nullus erit tibi similis. Venit itaque Salomon ad convivium splendidum quod fiebat in Gabaone civitate ad Orientalem Ferosolymorum plagam sitâ coram testudine festi: regnavitque Salomon super filios Israelis; Et coëtibus peditibus & equitibus suis, fuerunt ei mille quadringentæ bigæ, & duodecim millia equitum quos civitatibus præfecit binos, nonnullis apud regem manentibus in Jerusalem. Advexitque Salomon ad Jerusalem aurum quasi lapides, & è lignis cedrinis ut numerum arenæ quæ adjacet litori maris. Emebant quoque Salomoni equos ex Ægypto & ex urbe Australium, mercatores regis: & quidem ex ubibus Australibus emebantur pecuniâ. Et ascendebant interdum nonnulli, & par equorum emebant ex Ægypto sexcentis auri talentis & equum emebant centum quinquaginta talentis. Similiter per manus regum Hitthæorum & regum Edomæorum emebat supellectilia.

CAP. II.

Deinde præcepit Salomon ædificium domûs nomini Dei, & domûs suæ regiæ. 1

דברי הימים ב: ב

eos ſuper *confortantes* & ,ꝛonte in cædentiũ virorũ millia octoginta & ,*bajulationis* virorum millia ſeptuaginta Selomoh numeravit Et

2 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף אִישׁ חֹצֵב בָּהָר וּמְנַצְּחִים עֲלֵיהֶם
David cum fecisti Sicut : dicendo ,*Sor* regem Churam ad Selomoh misit Et .ſexcentos & millia tria

3 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד
,mei Dei Domini nomini domum *ædificans* ego Ecce .ea in habitandũ ad domum ſibi *ædificandũ* ad ,cedros ei miſiſti & ,meo patre

4 אָבִי וְתִשְׁלַח־לוֹ אֲרָזִים לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ: הִנֵּה אֲנִי בוֹנֶה בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי
,ſabbathis ,veſpere & mane *aſcenſiones* & ,jugem diſpoſitione &,aromaticũ ſuffimentũ *ejus facies ad* ſuffiendũ ad ,eam ſanctificandũ ad

לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת
quippe : magna ,*ædificans* ego quam domus Et .Iſrael ſuper hoc ſeculum in :noſtri Dei Domini ſolennitatib' & ,*menſibus* &

5 וְלַחֳדָשִׁים וּלְמוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל: וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל כִּי־
non cœlorum cœli & ,cœli *Nam* ? domũ ei ædificandũ ad *poteſtatem* obtinebit quis Et .diis omnibus præ noſter De' magnus

6 גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ מִכָּל־הָאֱלֹהִים: וּמִי יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא
ſapientem virum mihi mitte nunc Et .*ejus facies ad* ſuffiendũ ad *quinimo* ? domũ ei ædificem ut ,ego quis & : eũ *comprehendent*

7 יְכַלְכְּלוּהוּ וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה־לּוֹ בַּיִת כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו: וְעַתָּה שְׁלַח־לִי אִישׁ־חָכָם
cum ,*aperturus aperire* ſcientẽ & ,hyacintho & ,coccino & ,purpura in & ,ferro in & ,ære in & ,argento in & ,auro in faciendũ ad

לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבִנְחֹשֶׁת וּבְבַרְזֶל וּבְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ לְפַתֵּחַ פִּתּוּחִים עִם
, abiegna , cedrina ligna mihi mitte Et .meus pater David præparavit quos ,Jeruſalaim in & ,Jehudah in mecũ qui ſapientibus

8 חֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי: וְשִׁלַּח־לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים
.tuis ſervis cum mei ſervi ecce Et .Lebanon ligna cædere *ſcientes* tui ſervi quòd novi ego nam :Lebanon de *breſilia* &

וְאַלְגֻּמִּים מֵהַלְּבָנוֹן כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לְכָרֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ:
ligna ſcindentibus cæſoribus ecce Et .mirabilis & magna ,*ædificans* ego quam domus quia,multitudinẽ in ligna mihi parandũ ad Et

9 10 וּלְהָכִין לִי עֵצִים לָרֹב כִּי הַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל וְהַפְלֵא: וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לְכֹרְתֵי הָעֵצִים
,millia viginti batos vini & ,millia viginti coros hordeorũ & :millia viginti coros tuis ſervis percuſſorum triticorũ dedi

נָתַתִּי חִטִּים מַכֹּרֶת לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְיַיִן בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף
,*ſuo populo cum Domini amore in* : Selomoh ad miſit & ,*ſcriptura in* Sor rex Churam dixit Et .millia viginti batos olei &

11 וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים אָלֶף: וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר בִּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל־שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ
: terram & ,cœlos fecit qui ,Iſrael Deus Domin' Benedictus :Churam Dixitque .regem eos ſuper te *dedit*

12 נְתָנָךְ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
,*ſuo regno* domum & ,Domino domum ædificaret ut ,intelligentiã &,intellectũ ſcientẽ ,ſapientẽ filiũ regi David dedit qui

אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה אֲשֶׁר יִבְנֶה־בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ:
,*Soreus vir* ejus pater & ,Dan filiabus de mulieris Filium ; mei patris Churam intelligentiã ſcientẽ ſapientẽ virum miſi nunc Et

13 14 וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי אִישׁ־חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי: בֶּן־אִשָּׁה מִן־בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי
,coccino *in* & ,byſſo *in* & ,hyacintho *in* ,purpura *in* ;lignis *in* &,lapidibus *in* ,ferro *in* ,ære *in* ,argento in & ,auro in facere ſcientem

יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים וּבָעֵצִים בָּאַרְגָּמָן בַּתְּכֵלֶת וּבַבּוּץ וּבַכַּרְמִיל
David mei dãi ſapientibus & tuis ſapientibus cum ei dabitur quæ ,cogitationẽ omnẽ cogitandũ ad & ,*aperturã omnem aperiendũ ad* &

וְלִפְתֹּחַ כָּל־פִּתּוּחַ וְלַחְשֹׁב כָּל־מַחֲשֶׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֵן־לוֹ עִם־חֲכָמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי דָוִיד
.tuis patris
אָבִיךָ:

Verſio VULG. LAT.

Et numeraverunt ſeptuaginta milliavirorum portantium hu- 2
meris, & octoginta millia qui cæderent lapides in mon-
tibus, præpoſitóſque eorum tria millia ſexcentos. Miſit 3
quoque ad Hiram regem Tyri, dicens; Sicut egiſti cum
David patre meo, & miſiſti ei ligna cedrina ut ædificaret
ſibi domum, in qua & habitavit: Sic fac mecum, ut ædi- 4
ficem domum nomini Dñi Dei mei, ut conſecrem eam ad
adolendum incenſum coram illo, & fumiganda aromata,
& ad propoſitionem panum ſempiternam, & ad holo-
cautomata manè, & veſperè, ſabbatis quoque, & neo-
meniis; & ſolennitatibus Domini Dei noſtri in ſempi-
ternum, quæ mandata ſunt Iſraeli. Domus enim, quam 5
ædificare cupio, magna eſt: magnus eſt enim Deus noſter
ſuper omnes deos. Quis ergò poterit prævalere, ut ædi- 6
ficet ei dignam domum? ſi cœlum, & cœli cœlorum
capere eum nequeunt: quantus ego ſum, ut poſſim ædi-
ficare ei domum? ſed ad hoc tantùm, ut adoleatur incen-
ſum coram illo. Mitte ergò mihi virum eruditum, qui 7
noverit operari in auro, & argento, ære, & ferro, pur-
purâ, coccino, & hyacintho, & qui ſciat ſculpere cælatu-
ras, cum his artificibus, quos mecum habeo in Judæa &
Jeruſalem, quos præparavit David pater meus. Sed & 8
ligna cedrina mitte mihi, & arceuthina, & pinea de Li-
bano: ſcio enim quòd ſervi tui noverint cædere ligna de
Libano, & erunt ſervi mei cum ſervis tuis, Ut parẽ- 9
tur mihi ligna plurima. Domus enim, quam cupio ædi-
ficare, magna eſt nimis, & inclyta. Præterea operariis, 10
qui cæſuri ſunt ligna, ſervis tuis dabo in cibaria tritici
coros viginti millia, & hordei coros totidem, & vini vi-
ginti millia metretas, olei quoque ſata viginti millia.
Dixit autem Hiram rex Tyri per literas quas miſerat Sa- 11
lomoni; Quia dilexit Dominus populum ſuum, idcircò
te regnare fecit ſuper eum. Et addidit, dicens; Bene- 12
dictus Dominus De' Iſrael, qui fecit cœlũ & terram, qui
dedit David regi filium ſapientem & eruditum & ſenſa-
tum atque prudentem, ut ædificaret domum Domino, &
palatium ſibi. Miſi ergò tibi virum prudentem & ſcien- 13
tiſſimum Hiram, patrem meum, Filium mulieris de filia- 14
bus Dan, cujus pater fuit Tyrius, qui novit operari in au-
ro, & argento, ære, & ferro, & marmore, & lignis, in
purpura quoque, & hyacintho, & byſſo, & coccino: &
qui ſcit cælare omnem ſculpturam, & adinvenire pru-
denter quodcunq; in opere neceſſarium eſt, cum artifici-
bus tuis, & cum artificibus domini mei David patris tui.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܡܢܝܢ ܐܢܘܢ ܫܒܥܝܢ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܣܒܠ ܘܫܡܢܝܢ ܐܠܦ ܓܒܪܐ ܚܨܒ ܛܘܪܐ ܘܡܢܨܚܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܬܠܬ ܐܠܦ ܘܫܬ ܡܐܐ׃ 2
ܘܫܕܪ ܫܠܡܘܢ ܠܘܬ ܚܝܪܡ ܡܠܟܐ ܕܨܘܪ ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ ܥܡ ܕܘܝܕ ܐܒܝ ܘܫܕܪܬ ܠܗ ܐܪܙܐ ܠܡܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬ ܕܢܬܒ ܒܗ׃ 3
ܗܐ ܐܢܐ ܒܢܐ ܒܝܬ ܠܫܡܐ ܕܝܗܘܐ ܐܠܗܝ ܠܩܕܫܘ ܠܡܩܛܪ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 4
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 5
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 6
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 7
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 8
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 9
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 10
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 11
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 12
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 13
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ 14
ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ ܩܛܪܝ ܒܘܣܡ ܘܠܡܫܘܝܬ ܠܚܡ ܣܕܪ ܘܠܥܠܘ̈ܬ ܨܦܪ ܘܪܘܚ ܘܒܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܐ ܘܠܡܩܕܫ ܠܗ ܠܡܩܛܪ ܩܕܡܘܗܝ

Numeravit Salomon ſeptuaginta millia viro- 2
rum bajulantium vectes, & octoginta millia
virorum cædentium lapides in monte, qui-
bus præerant tria millia ſexcenti. Miſitque 3
Salomon ad Hiram regem Sur, & ait illi;
Quemadmodum exhibuiſti erga Davidem pa-
trem meum beneficium maximum, & miſiſti
ei cedros ad ædificandum ſibi domum in qua
habitaret; Ita nunc (cùm ego ædificaturus 4
ſim domum nomini Domini Dei mei ad ſan-
ctificandum eum, & offerendum ei acerras
thuris, ad accendendas jugiter lucernas, &
ad offerendum ſacrificia tum matutino cùm
veſpertino tempore, ſabbathis, initiis men-
ſium, & feſtis Domini Dei noſtri: hoc *enim*
præſcriptum eſt toti Iſraeli: Et Domûs quam 5
ego ædificaturus ſum, maxima futura ſit; quia
maximus quidem eſt Deus noſter omnium
regum; Et quis obtineat vim ædificandi ei 6
domum, quandoquidem cœlum & cœli cœ-
lorum non ſufficiunt illi? & quanti ſum ego
ut ædificem ei domum, aut offeram ei acer-
ras thuris?) Mitte mihi virum aliquem in- 7
duſtrium qui *ſciat* operari in auro, argento,
ære, ferro, purpurâ, *pannis* ianthini & flavi
coloris, & byſſo; quique ſciat claves com-
ponere unà cum peritis qui ſunt in Juda &
Jeruſalem, quos paravit David pater meus.
Mitte quoque mihi ligna cedrina, pinea, & 8
abiegna è Libano; ſcio enim ſervos tuos
gnaros eſſe cædendi cedros è Libano: &
ecce ſervi mei cum ſervis tuis. Afferent mihi 9
ligna multa, quia domus quam ædificatu-
rus ſum, maxima futura eſt & admiranda.
Ego verò adducam lignarios peritos, & ego 10
in alimentum ſervorum tuorum dabo tritici
coros vicies mille, hordei vicies mille,
vini quadrantes vicies mille, & olei quadran-
tes vicies mille. Reſpondit Hiram rex Sur 11
per ſcriptum, miſitque Salomoni, et ait illi;
Quia dilexit Dominus populum ſuum, con-
ſtituit te regem ſuper eos. Dicebat etiam 12
Hiram, Benedictus ſit Dominus dominorum
Iſraelis, qui creavit cœlum ac terram, de-
ditque Davidi filium ſapientem, ſcien-
tem, et prudentem, qui ſuopte ingenio
ſtatuit ædificare domum Domino, et do-
mum pro regno ſuo. Nunc itaque mitto 13
tibi virum ſapientem, ſagacitate præditum,
Hiramum: Is filius eſt mulieris cujuſdam 14
viduæ de familia Dan, pater autem ejus
erat vir induſtrius, ſciens operari in auro,
argento, ære, ferro, lapidibus, lignis, pur-
purâ, flavo ſerico, byſſo, ianthino, et ru-
bro colore; componere claves pro foribus,
et exercere omnem artem à Domino ſibi con-
ceſſam; *eſt autem* de peritis tuis et peritis
domini noſtri patris tui.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ συνήγαγε Σολομὼν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν νωτοφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων ἐν τῷ ὄρει, καὶ οἱ ὑπιστάται ἐπ' αὐτῶν τρισχίλιοι ἑξακόσιοι. Καὶ ἀπέστειλε Σολομὼν πρὸς Χιρὰμ βασιλέα Τύρου, λέγων, Ὡς ἐποίησας (α) μετὰ Δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἀπέστειλας αὐτῷ κέδρους τοῦ οἰκοδομῆσαι ἑαυτῷ οἶκον κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ· Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ (β) ὁ υἱός σου οἰκοδομῶ οἶκον τῷ ὀνόματί μου τοῦ θεοῦ μου, ἁγιάσαι αὐτὸν αὐτῷ τοῦ θυμιᾶν ἀπέναντι αὐτοῦ θυμίαμα καὶ προθέσιν διαπαντὸς, καὶ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τὸ πρωὶ καὶ τὸ δείλης, καὶ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν ταῖς (γ) νουμηνίαις, καὶ ἐν τοῖς (δ) ἑορταῖς τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν· εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτο ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Καὶ ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ, μέγας, ὅτι (ε) μέγας κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεούς. Καὶ τίς ἰσχύσει (ζ) οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον; ὅτι ὁ οὐρανὸς, καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ φέρουσιν (η) τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ τίς ἐγὼ οἰκοδομῶν αὐτῷ οἶκον; ὅτι ἀλλ' ἢ τοῦ θυμιᾶν κατέναντι αὐτοῦ. Καὶ νῦν ἀπόστειλόν μοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα τοῦ ποιῆσαι ἐν τῷ χρυσίῳ, καὶ ἐν τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν τῷ χαλκῷ, καὶ ἐν τῷ σιδήρῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ὑπισταμένων (θ) γλύφαι γλυφὴν μετὰ τῶν σοφῶν τῶν μετ' ἐμοῦ ἐν Ἰούδᾳ καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, (ι) ἃ ἡτοίμασε Δαυὶδ ὁ πατήρ μου. Καὶ ἀπόστειλόν μοι ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκευθινα καὶ πεύκινα ἐκ τοῦ Λιβάνου, ὅτι ἐγὼ οἶδα ὡς οἱ δοῦλοί σου οἴδασι κόπτειν ξύλα ἐκ τοῦ Λιβάνου. καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδές σου μετὰ τῶν παίδων μου Πορεύσονταί σοι ἑτοιμάσαι μοι ξύλα εἰς πλῆθος, ὅτι ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ, μέγας καὶ ἔνδοξος. Καὶ ἰδοὺ τοῖς ἐργαζομένοις τοῖς κόπτουσι ξύλα εἰς βρώματα δέδωκα σῖτον εἰς κόρους πυροῦ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ κριθῶν κόρους εἴκοσι χιλιάδας, καὶ οἶνον μέτρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἐλαίου (λ) μέτρων εἴκοσι χιλιάδας. Καὶ εἶπε Χιρὰμ βασιλεὺς Τύρου ἐν γραφῇ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς (μ) Σολομὼν, λέγων, Ἐν τῷ ἀγαπῆσαι κύριον τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἔδωκέ σε ἐπ' αὐτοὺς (ν) βασιλέα. Καὶ εἶπε Χιρὰμ, Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὃς ἔδωκε τῷ Δαυὶδ τῷ βασιλεῖ υἱὸν σοφὸν, καὶ ἐπιστάμενον σύνεσιν καὶ ξύνεσιν, ὃς οἰκοδομήσει οἶκον τῷ κυρίῳ, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ (ι) αὐτοῦ. Καὶ νῦν (ξ) ἀπέστειλά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνεσιν, (ο) Χιρὰμ τὸν πατέρα μου, Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀπὸ θυγατέρων Δὰν, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ Τύριος, εἰδότα ποιῆσαι ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν ἀργυρίῳ, καὶ ἐν χαλκῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, καὶ ἐν λίθοις, καὶ ξύλοις, καὶ ὑφαίνειν ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ βύσσῳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ γλύφαι γλυφὰς, καὶ διανοεῖσθαι πᾶσαν διανόησιν, ὅσα ἂν δῷς αὐτῷ μετὰ τῶν σοφῶν σου, καὶ τῶν σοφῶν Δαυὶδ κυρίου μου (π) πατρός σου.

in byſſo, & in coccino, & ſculpere ſculpturas, & excogitare omnem excogitationem, quæcunque dederis ei cum ſapientibus tuis, et ſapientibus David domini mei patris tui.

Et congregavit Salomon ſeptuaginta millia virorum portantium humeris, & octuaginta millia lapicidarum in monte: & præſides ſuper eos ter mille ſexcenti. Et miſit Salomon ad Chiram regem Tyri, dicens; Sicut feciſti cum David patre meo, & miſiſti ei cedros ad ædificandum ſibi domum ad habitandum in ea: Et ecce ego filius ejus ædifico domum nomini Domini Dei mei, ad ſanctificandum illam ei, ad adolendum coram eo (a) thymiama, & propoſitionem perpetuò, & ad offerendum holocauſtomata ſemper, mane, & veſperè, & in ſabbatis, & in Neomeniis, & in feſtivitatibus Domini Dei noſtri: in ſeculum hoc ſuper Iſrael. Et domus, quam ego ædifico, magna: quoniam magnus Dominus Deus noſter ſupra omnes deos. Et quis valebit ædificare ei domum? quoniam cœlum, & cœlum cœli non ferunt gloriam ejus. Et quis ego ædificans ei domum? ſed tantùm ad adolendum coram eo. Et nunc mitte mihi virum ſapientem, & ſcientem facere in auro, & in argento, & in ære, & in ferro, & in purpura, & in coccino, & in hyacintho, & ſcientem ſculpere ſculpturam cum ſapientibus, qui mecum in Juda, & in Hieruſalem, (b) quæ paravit David pater meus. Et mitte mihi ligna cedrina, & arceuthina, et pinea de Libano: quoniam ego novi quia ſervi tui nôrùt cædere ligna de Libano. Et ecce pueri tui cum pueris meis Ibunt parare mihi ligna in multitudine: quoniâm domus quam ego ædifico, magna, & gloriosa. Et ecce operantibus, cædentibus ligna, in cibaria dedi frumentum, in data pueris tuis, cororum tritici viginti millia, & hordeorum, cororum viginti millia, & vini menſurarum viginti millia, & olei menſurarum viginti millia. Et dixit Chiram rex Tyri, in ſcriptura, & miſit ad Salomon, dicens; In dilegendo Dominum populum ſuum, dedit te ſuper eos regem. Et dixit Chiram; Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui fecit cœlum, & terram, qui dedit David regi filium (c) ſapientem, & ſcientem ſcientiam, & intellectum, qui ædificabit domum Domino, & domum regno ſuo. Et nunc miſi tibi virum ſapientem, & ſcientem intellectum, Chiram (d) patrem meum, (Mater ejus de filiabus Dan; & pater ejus vir Tyrius,) ſcientem facere in auro, & in argento, & in ære, & in ferro, & in lapidibus, & ligno, & texere in purpura & in hyacintho, & in byſſo, & in coccino, & ſculpere ſculpturas, & excogitare omnem excogitationem, quæcunque dederis ei cum ſapientibus tuis, et ſapientibus David domini mei patris tui.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

MS. A. (α) μετὰ τοῦ παιδός μου Δαυὶδ, καὶ (β) υἱὸς (γ) νεομηνίαις, (δ) κυρίου τοῦ θεοῦ (ε) μέγας ὁ θεὸς (ζ) αὐτῷ οἰκοδομῆσαι οἶκον; (η) αὐτοῦ τὴν δόξαν· καὶ (θ) τοῦ γλύφαι (ι) ὧν (κ) πυροῦ κόρων εἴκοσι (λ) κάδων εἴκοσι (μ) Σολομὼν, Ἐν τῷ (ν) εἰς βασιλέα. (ξ) ἑαυτῷ. (ο) ἀπέστηκά (π) τὸν Χιρὰμ τὸν παιδά μου, (π) τοῦ παιδός

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فبناهما سليمان * واقام عمالين على البناء سبعين الفا * وقطاعين الحجر في الجبل ثمانين
الفا * ورؤساء عليهم ثلاثة الف وسبعمائة * وبعث سليمان الى عند حيرام ملك صور وقال له
كما عملت مع داود ابي معروفا كثيرا * فارسلت اليه حسب الارز حي بنا له بيتا ليسكن
* انا ايضا اريد ان ابني بيتا لاسم الله الهي * يقدس له فيه * ويقرب قدامه ادراج البخور
ويسرج سرجا دائما * وذبايح بقرب باكرا ومساء * وفي السبوت * ورؤس الشهور * والاعياد * لله الاهنا الى
الابد * هذا الامر على ساير بني اسرايل * والبيت الذي انا ابنيه كبير جدا * لان الاهنا
اعظم من ساير الملوك * ومن له قوة ان يبني له بيتا * لان السماء وسماء السماء لا تسعه * فمن
انا حتى ابني له بيتا * واطلع ادراج البخور * والان ابعث لي رجلا حلما يعمل لي الذهب
والفضة * والنحاس * والحديد * والديباج * والسوسجرد * ويسيج الذهب والحرير * ويعرف عمل المنالات
بحكمة * التي في يهودا وفي يروسليم * التي كان عملها ابي * وابعث لي حسب الارز * والصنوبر
والاسكر الذي في لبنان * لاني اعلم ان عبيدك يعرفون يقطعون حسب الارز * وها عبيدي
مع عبيدك * حتى يأتوني بحسب كثير * لان البيت كبير * وهو عجيب * وانا اني بكارين
صناع * واعطي حنطة قوتا لعبيدك عشرين الف كر * وشعيرا عشرين الف كر * وخمرا
عشرين الف كيل * وعشرين الف رب زيت * فبعث حيرام الملك الي سليمن في كتابه *
من اجل محبة الله في امته اقامك عليهم ملكا * تبارك رب الارباب اله اسرايل * الذي خلق
السموات والارض * الذي اعطي داود ابنا حكيما له معرفة وبيان * فهو من معرفة بنا
بيتا لله وبيتا لملكه * والان قد بعثت اليك رجلا حكيما عارفا بالصنايع * لحيرام بن
امراة ارملة من بيت دان * وابوه كان رجلا صانعا * وكان يعرف يصنع الذهب * والفضة
والنحاس * والحديد * والحجارة * والخشب * والارجوان * والبياب المطرز * والسوسجرد * ويصنع
مفاتيح الابواب * ويعمل ساير الصنايع التي قد اعطيها من الله في الحكماء * وهو من حكماء
سيدي داود ابيك *

Et ædificium utriuſque aggreſſus Salomon, adhibuit operarios pro ædificio ſeptuaginta millia, cædentes lapidem in monte octoginta millia, præfectóſque ſuper eos ter mille ſexcentos. Tum miſit Salomon ad Hiramum regem Tyri, dixítque ad eum; Quemadmodum uſus es cum Davide patre meo beneficentiâ magnâ, & miſiſti ei ligna cedrina ut extrueret ſibi domum quam inhabitaret: Ita volenti mihi domum ædificare nomini Dei, Dei mei, in qua ſacra celebentur ei, offerantur coram eo thuris acervæ, lucernæ perpetuò accendantur, & ſacrificia matutino veſpertinóque tempore, & ſabbathis, Kalendis menſium, & diebus feſtis Deo, Deo noſtro in perpetuum offerantur (huic enim præcepto tenentur omnes Iſraelitæ) Et cùm domus quam ego ædificatura ſum, maxima futura ſit, eò quòd Deus noſter ſit omnium regum maximus; (Quis autem poſſit ei domum ædificare, quem cœlum & cœli cœlum non capit? proinde quis ego ſum ut ædificem illi domum, & offeram, thuris acervas?) Mitte quæſo mihi virum cordatum, qui faciat mihi aurum, argentum, æs, ferrum, ſericum vaſum, ſericum pilum, & textum aureum ſericumque; & noverit prototypa cum ſagacitate formare, quæ ſunt in Juda & in Jeruſalem, quæ formari juſſerat pater meus. Mitte etiam mihi ligna cedrina, abiegna, & pinea quæ ſunt in Libano; novi enim ſervos tuos peritos eſſe ſecandi ligna cedrina. Et ecce ſervi mei comitabuntur ſervos tuos, ut adducant ad me ligna multa, quia domus maxima erit & admiranda. Cæterùm ego adducam fabros lignarios, dabóque alimentum ſervis tuis, tritici coros viginti millia, hordei viginti millia cororum, vini viginti millia menſurarum, & viginti millia quadrantium olei. Reſpondit Hiram rex Salomoni per epiſtolam ſuam; Ex amore Dei erga plebem ſuam regem te conſtituit ſuper eam. Benedictus ſit Dominus dominorum Deus Iſraelis, qui creavit cœlos ac terram, qui conceſſit Davidi prolem ſapientem, ſcientiâ & intellectu prædiam, quæ ſuâpte ſcientiâ domum extruxit Deo, & domum pro regno ſuo. Cæterùm mitto ad te virum cordatum artium peritum, Hiramum filium cujuſdam mulieris viduæ, de familia Danis: pater ejus homo erat artifex, & ſciebat elaborare aurum, argentum, æs, ferrum, lapides, ligna, purpuram, veſtes acupictas, & ſeri um pilum, claves januarum conſtare, demùm exercere omnes artes à Deo ſibi conceſſas inter ſapientes: eſtque de ſapientibus domini mei Davidis patris tui.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

דברי הימים ב: ג

ligna cædemus nos Et .suis servis mittat ,meus dominus dixit quæ ,vinum & oleum ,hordea & ,tritica nunc Et
15 וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו: 16 וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים
.Jerusalaim *in* ea facies ascendere tu & :Japho mare *super* ratibus tibi ea afferemus & ,*tuâ necessitate omnẽ secundâ* ,Lebanon de
מִן־הַלְּבָנוֹן כְּכָל־צָרְכֶּךָ וְנָבִיאֵם לְךָ רַפְסֹדוֹת עַל־יָם יָפוֹ וְאַתָּה תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִָם:
David eos dinumeravit qua dinumerationem post Israel terra in qui peregrinos viros omnes Selomoh numeravit Et
17 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסְּפָר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד
millia septuaginta eis ex Fecitque .sexenti & millia tria & ,millia quinquaginta & ,centum sunt inventi & :suus pater
18 אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף
.populum operari faciendum ad *conforiantes* sexcenti & millia tria & :monte in cæsores millia octoginta &,*bajulationis*
סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיד אֶת־הָעָם:

CAP. III.

quando ,suo patri David fuerat *visus* qui ,Moriah monte in Jerusalaim in Domini domum ædificare Selomoh cœpit Et
1 וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית־יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם בְּהַר הַמֹּרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ אֲשֶׁר
.sui regni quarto anno *in* ,secundo in ,secundo mense in ædificare cœpit Et .Jebusæi Ornan area in David loco in paravit
2 הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי: 2 וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ:
;sexaginta cubitorum ,prima mensura in ,cubitorum longitudo .Dei domum *ædificandum ad* ,*Selomoh est fundatus iste* Et
3 וְאֵלֶּה יָסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הָאָרְךְ אַמּוֹת בְּמִדָּה הָרִאשׁוֹנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים
altitudo & :viginti cubitorum,dom^s latitudinis *facies super* lõgitudinis *facies super* quæ porticus Et .viginti cubitorum latitudo &
4 וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים: וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ
:bono auro eam texit & ,abiegnis lignis texit magnam domum Et .mundo auro intrinsecus eam texit & :viginti & centum
5 מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר: 5 וְאֶת־הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֲצֵי בְרוֹשִׁים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב
Texitque .Parvaim aurum aurum & :gloriam ad precioso lapide domum texit Et .catenas & ,palmas eã super fecit ascẽdere &
6 וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשֹׁרֹת: 6 וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוִיִם: 7 וַיְחַף
.sanctitatis domum Fecitque .parietibus in Cherubim *aperuit* & :auro ejus *fores* &,ejus parietes & ,*limina* ,trabes ,domum
8 אֶת־הַבַּיִת הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וּקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו וְזָהָב וּפִתַּח כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת: 8 וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית־קֹדֶשׁ
bono auro eam texit & :viginti cubitorum ej^s latitudo &,viginti cubitorum ,domus *latitudinis facies super* ej^s longitudo : sanctitatum
הַקָּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב
domo in Fecitque .auro texit cœnacula & ,auri quinquaginta sclorum clavorum pondus Et .sexcentis talentis
9 לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת: 9 וּמִשְׁקַל לְמַסְמְרוֹת לְשֶׁקֶל חֲמִשִּׁים זָהָב וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב: 10 וַיַּעַשׂ בְּבֵית־
carum longitudo Cherub'm alarum Et .auro eos texerunt & :puerorum opere duos Cherubim sanctitatum sanctitatis
11 קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצָעִים וַיְצַפּוּ אֹתָם זָהָב: 11 וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם
alam *ad attingens* quinq; cubitorum altera ala & :domus parietem *tangens* ,quinque cubitorum una Ala .viginti cubitorum
אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד לְאַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַת לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לִכְנַף
adhærens quinque cubitorum altera ala & :dom^s parietẽ ad *tangens*,quinq; cubitorum unius Cherub ala Et .alterius Cherub
12 הַכְּרוּב הָאַחֵר: 12 וְכִנְפֵי הַכְּרוּב הָאֶחָד אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֵקָה
eorum facies & ,suos pedes super *stantes* ipsi & :viginti cubitos expansæ istorum Cherubim Alæ .alterius Cherub alæ
13 לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר: 13 כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים הָאֵלֶּה פֹּרְשִׂים אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל־רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם
.Cherubim *illud super fecit ascendere* & :byssо & ,cocco & ,purpura & ,hyacintho velum Fecitque .domum *ad*
14 לַבָּיִת: 14 וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל וּבוּץ וַיַּעַל עָלָיו כְּרוּבִים:

Versio VULG. LAT.

Triticum ergò,& hordeũ,& oleum,& vinum,quæ pollicitus es,domine mi,mitte servis tuis. Nos autẽ cædemꝰ ligna de Libano,quot necessaria habueris,& applicabimꝰ ea ratibꝰ p mare in Joppe:tuũ autẽ erit transferre ea in Jerusalẽ. Numeravit igitur Salomon omnes viros proselytos, qui erant in terra Israel, post dinumerationẽ, quam dinumeravit David pater ejꝰ,& inventi sunt centũ quinquaginta millia, & tria millia sexcenti. Fecítque ex eis septuaginta millia,qui humeris onera portarent,& octoginta millia,qui lapides in montibus cæderent:tria autem millia & sexcentos præpositos operum populi.

CAP. III.

ET cœpit Salomon ædificare domum Dñi in Jerusalẽ in monte Moria, qui demonstratꝰ fuerat David patri ejus,in loco,quẽ paraverat David in area Ornan Jebusæi. Cœpit autẽ ædificare mense secundo,anno quarto regni sui. Et hæc sunt fundamenta,quæ jecit Salomon,ut ædificaret domũ Dei,longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta, latitudinis cubitos viginti. Porticũ verò ante frontẽ, quæ tendebatur in longũ juxta mensurã latitudinis domûs, cubitorũ viginti : porrò altitudo centũ viginti cubitorũ erat: & deauravit eam intrinsecꝰ auro mundissimo. Domũ quoque majorem texit tabulis ligneis abiegnis,& laminas auri obryzi affixit p totũ: sculpsitq; in ea palmas,& quasi catenulas se invicẽ complectentes. Stravit quoque pavimentũ templi pretiosissimo marmore,decore multo. Porrò aurũ erat probatissimũ,de cujus laminis texit domũ,et trabes ejus,& postes,& parietes,& ostia:& cælavit Cherubim in parietibꝰ. Fecit quoque domũ Sancti sanctorum:longitudinẽ juxta latitudinẽ domûs, cubitorũ viginti:& latitudinẽ similiter viginti cubitorũ:& laminis aureis texit eam, quasi talentis sexcentis. Sed & clavos fecit aureos,ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appenderent:cœnacula quoque texit auro. Fecit etiam in domo Sancti sanctorũ Cherubim duos, opere statuario: & texit eos auro. Alæ Cherubim viginti cubitis extendebantur, ita ut una ala haberet cubitos quinque, & tangeret parietem domûs:& altera quinque cubitos habens, alam tangeret alterius Cherub. Similiter Cherub alteriꝰ ala, quinque habebat cubitos, & tangebat parietem:& ala ejus altera quinq; cubitorũ, alam Cherub alterius contingebat. Igitur alæ utriusque Cherubim expansæ erant, & extendebantur per cubitos viginti : ipsi autem stabant erectis pedibus, & facies eorum erant versæ ad exteriorem domum. Fecit quoque velum ex hyacintho, purpura, cocco, & byssо : & intexuit ei Cherubim.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܫܥܪ̈ܐ ܚܛ̈ܐ ܘܫܡ̈ܢ ܘܚܡ̈ܪ ܕܡܪܝ ܐܡܪ ܢܫܕܪ ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ ܘܢܚܢ ܢܩܛܘܪ ܥܨ̈ܐ ܡܢ ܠܒܢܢ ܟܟܠ ܨܒܝܢ ܠܟ ܘܢܝܬ̈ܐ ܢܥܒܕ ܠܟ ܠܝܦܘ ܘܐܢܬ ܬܣܩ ܠܝܬ ܐܢܘܢ ܠܝܪܘܫܠܡ ܘܡܢܝܢ ܕܡܢܐ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ ܡܢ ܓܝܪ̈ܐ ܕܐܬܪ̈ܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܬܪ ܕܡܢܐ ܕܡܢܐ ܠܗܘܢ ܫܠܡܘܢ ܘܐܫܟܚ ܕܗܘ ܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܐܠܦ ܘܫܬ̈ܐ ܘܫ̈ܬ ܡ̈ܐ ܘܥܒܕ ܡܢܗܘܢ ܫܒ̈ܥܝܢ ܐܠܦ ܠܡܛܥܢ ܒܛܘܪܐ ܘܫ̈ܬ ܡ̈ܐ ܠܡܩܛܥ ܒܛܘܪܐ ܘܬܠ̈ܬ ܐܠ̈ܦ ܠܡܪܗܛ ܥܠ ܥܡܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒ̈ܕܐ ܗܢ̈ܘ ܕܡ̈ܐ ܘܫ̈ܬ ܡ̈ܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܐܠ̈ܦ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ νῦν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθὴν, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸν οἶνον (ρ) ἃ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀποστελάτω τοῖς παισὶν αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς κόψομεν ξύλα ἐκ τοῦ Λιβάνου κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου, καὶ ἄξομεν αὐτὰ χελδίας ἐπὶ θάλασσαν Ἰόππης, καὶ (σ) σὺ ἄξεις αὐτὰ εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἐξηρίθμησε Σολομὼν πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς προσηλύτους (τ) τοὺς ἐν γῇ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν ἠρίθμησεν αὐτοὺς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ εὑρέθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι (υ) ἑξακόσιοι. Καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ναυφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων, καὶ τρισχιλίους ἑξακοσίους (φ) ἐργοδιώκτας ὅπως τὸν λαόν.

Et nunc frumentum, & hordeum, & oleum, & vinum, quæ dixit dominus meus, mittat pueris suis. Et nos cædemus ligna de Libano juxta omnem usum tuum, & adducemus ea ratibus ad mare Joppes: & tu adduces ea in Hierusalem. Et congregavit Salomon omnes vivos proselytos, qui in terra Israel post numerum, quo numeravit eos David pater ejus: & inventi sunt centum quinquaginta millia, & ter mille sexcenti. Et fecit ex eis septuaginta millia portantium humeris, & octuaginta millia lapicidarum, & ter mille sexcentos exactores operum super populum.

MS. A. (ρ) ὃν εἶπεν (σ) Ζωάξεις (τ) ἐν γῇ (υ) καὶ ἑξακόσιοι. (φ) τοὺς ἐργοδιώκτας

ΚΕΦ. γ'.

Καὶ ἤρξατο Σολομὼν τοῦ οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίου ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν ὄρει τοῦ (α) Ἀμωρία, οὗ ὤφθη κυρίῳ τῷ Δαυὶδ πατρὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἡτοίμασε Δαυὶδ ἐν ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου. Καὶ ἤρξατο οἰκοδομῆσαι ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα ἤρξατο Σολομὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ· μῆκος πήχεων ἡ διαμέτρησις ἡ πρώτη πήχεων ἑξήκοντα, καὶ εὖρος πήχεων εἴκοσι. Καὶ αἴλαμ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου, μῆκος ἐπὶ πρόσωπον πλάτους τοῦ οἴκου πήχεων εἴκοσι, καὶ ὕψος (β) πήχεων ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν ἔσωθεν χρυσίῳ καθαρῷ. Καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσε ξύλοις κεδρίνοις, καὶ κατεχρύσωσε χρυσίῳ καθαρῷ, καὶ ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοίνικας καὶ χαλαστά. Καὶ ἐκόσμησε τὸν οἶκον λίθοις τιμίοις εἰς δόξαν· (γ) καὶ ἐχρύσωσε χρυσίῳ χρυσίου τοῦ ἐκ Φαρσίμ· καὶ ἐχρύσωσε τὸν οἶκον, καὶ τοὺς (δ) τοίχους αὐτοῦ, καὶ τὰς πύλας, καὶ τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, καὶ τὰ θυρώματα χρυσίῳ, καὶ ἔγλυψε (ε) χερουβὶμ ἐπὶ τῶν τοίχων. Καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον τὸν ἅγιος τῶν ἁγίων, μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ (ζ) πρόσωπον πλάτος τοῦ οἴκου πήχεων εἴκοσι, καὶ τὸ μῆκος πήχεων εἴκοσι, καὶ ἐχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ καθαρῷ εἰς (η) χερουβὶμ εἰς τάλαντα ἑξακόσια. Καὶ ὁλκὴ ἧλων, ὁλκὴ τῶν ἐνὸς πυλίσκου σίκλοι χρυσίου, καὶ τὰ ὑπερῷα ἐχρύσωσε (θ) χρυσίῳ. Καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων (ι) χερουβὶμ δύο, ἔργον ἐκ ξύλων· καὶ ἐχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ. Καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τὸ μῆκος πήχεων εἴκοσι, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ μία πήχεων πέντε ἁπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πήχεων πέντε ἁπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ (κ) χερουβὶμ τοῦ ἑτέρου. (λ) Καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τούτων διαπεπετασμέναι πήχεων εἴκοσι, καὶ αὐτὰ ἑστήκοτα ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον. Καὶ ἐποίησε τὸ καταπέτασμα (μ) ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου, καὶ βύσσου, καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ (ν) χερουβίμ.

CAP. III.

ET cœpit Salomon ædificare domum Domini in Hierusalem in monte (a) ipsius Amoria, ubi apparuerat Dominus David patri ejus, in loco, quem paravit David, in area Orna Jebusæi. Et cœpit ædificare in mense secundo, in anno quarto regni sui. Et hæc incœpit Salomon ad ædificandam domum Dei: (b) longitudo cubitorum, mensura prima cubitorum sexaginta: & latitudo cubitorum viginti. Et Ælam ad faciem domûs: longitudo super faciem latitudinis domûs cubitorum viginti: & altitudo cubitorum centum viginti: & deauravit eam ab intùs auro mundo. Et domum magnam texit lignis cedrinis, & deauravit auro mundo: & sculpsit super eam palmas, & (c) catenas dependentes. Et ornavit domum lapidibus pretiosis ad gloriam: Et deauravit auro, de auro, quod de Pharuim. Et deauravit domum, & parietes ejus, & postes, & tecta, & ostia, auro: & sculpsit Cherubim super parietes. Et fecit domũ sancti sanctorũ: longitudo ejus ad faciẽ (d) latitudinem domûs cubitorũ viginti: et longitudo cubitorũ viginti: & deauravit eam auro mundo in Cherubim ad talenta sexcenta. Et pondus clavorum, pondus unius, quinquaginta sicli auri: Et (e) cœnaculum deauravit auro. Et fecit in domo, sancto sanctorum, Cherubim duo, opus ex lignis: & deauravit ea auro: Et alæ ipsorum Cherubim, longitudo cubitorum viginti; & ala una cubitorum quinq;, tangens parietem domûs: & ala altera cubitorum quinq;, tangens alam Cherubim alterius. Et alæ Cherubim horum expansæ, cubitorum viginti: & ipsa stantia super pedes suos: & facies eorum ad domum. Et fecit velum de hyacintho & purpura, & coccino, & bysso: & texuit in eo Cherubim.

MS. A. (α) Ἀμορία, (β) πήχεων * εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸ χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν. Καὶ (γ) Καὶ χρυσίῳ χρυσοῦ τοῦ ἐκ Φαραείμ· (δ) τοίχους, καὶ τὰς (ε) Χερουβὶν (ζ) πρόσωπον πλάτους πήχεων εἴκοσι, καὶ τὸ ὕψος πήχεων εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸ (η) χρυσὸν εἰς (θ) ἐν χρυσίῳ. (ι) χερουβὶν (κ) χρυσὸς (λ) Καὶ ἡ πτέρυξ τοῦ χερουβὶ τοῦ ἑνὸς πήχεων πέντε ἁπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πήχεων πέντε ἁπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ χερουβὶ τοῦ ἑτέρου. Καὶ πτέρυγες τῶν χερουβὶν διαπεπετασμέναι (μ) ἐξ ὑακίνθου, (ν) χερουβίν.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَاَمَّا اَلْحِنْطَةُ وَالسَّعِيرُ وَمَا اَمَرَ بِهِ سَيِّدِي فَيُرْسِلُهُ * وَنَحْنُ نَقْطَعُ لَهُ حَسَبَ اَلْاَمْرِ كَمَا يُرِيدُ
وَمِثْلَ مِقْدَارِ مَا يَحْتَاجُ * وَيَاْتِي بِهِ اِلَيْهِ * وَنَرْمِيهِ فِي بَحْرِ سُوفٍ وَتَطْلُعُ اَنْتَ بِهِ اِلَى بَيْتِ اَلْمَقْدِسِ *
* فَجَمَعَ سُلَيْمَانُ كُلَّ اَلرِّجَالِ اَلْمُجَاوِرِينَ فِي اَرْضِ اِسْرَائِيلَ بَعْدَ اَلْعَدَدِ اَلَّذِي عَدَّهُمْ اَبُوهُ * فَوَجَدَهُمْ
مِيَةَ اَلْفٍ وَثَلَاثَةَ وَخَمْسِينَ اَلْفًا وَسَبْعُمِيَةٍ * مِنْهُمْ سَبْعُونَ اَلْفًا عَتَّالِينَ * وَثَمَانُونَ اَلْفًا قَطَّاعِينَ فِي
اَلْجَبَلِ * وَثَلَاثَةُ اَلْفٍ وَسَبْعُمِيَةٍ رُؤَسَاءَ عَلَى اَلْبِنَاءِ *

* اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثُ *

* وَاِبْتَدَاءَ سُلَيْمَانُ بِبِنَاءِ اَلْبَيْتِ فِي جَبَلِ اَلْاَمُورِيِّينَ * فِي اَلْمَوْضِعِ اَلَّذِي رَسَمَهُ دَاوُدُ اَبُوهُ
فِي اَلْاَنْدَرِ اَلَّذِي اَسْتَرَاهُ مِنْ اَرْنَانَ اَلْيَابُوسِيِّ * وَاِبْتَدَى فِيهِ اَلْبِنَاءَ فِي اَلشَّهْرِ اَلثَّانِي مِنَ
اَلسَّنَةِ اَلرَّابِعَةِ مِنْ مُلْكِهِ * وَهٰذَا قِيَاسُ اَلْمَكَانِ اَلَّذِي قَاسَهُ سُلَيْمَانُ لِيَبْنِيَ فِيهِ اَلْبَيْتَ
اَلْمُقَدَّسَ لِلرَّبِّ * طُولُهُ سِتُّونَ بَاعًا بِمَسَاحَةِ اَلْقُدْسِ * وَعُلُوُّهُ ثَلَاثُونَ بَاعًا * وَعَرْضُهُ عِشْرُونَ بَاعًا
* وَاَلرِّوَاقُ اَلَّذِي جُعِلَ اَمَامَ وَجْهِهِ * طُولُهُ عَلَى عَرْضِ اَلْبَيْتِ عِشْرُونَ بَاعًا * وَعُلُوُّهُ عِشْرُونَ
بَاعًا * وَاَذْهَبَهَا مِنْ دَاخِلٍ وَمِنْ خَارِجٍ * وَاَلْبَيْتُ اَسْقَفُهُ حَسَبَ اَلْاَرْزِ * وَاَذْهَبَ سَمَاءَ اَلْبَيْتِ
بِذَهَبٍ جَيِّدٍ * وَصَوَّرَ عَلَيْهِ شِبْهَ اَلنَّخْلِ وَاَلسَّلْسُورِ * وَاَصْلَحَ فِيهِ جَوَاهِرَ رَفِيعَةً بِذَهَبٍ
جَيِّدٍ * وَاَذْهَبَ اَلْبَيْتَ مِنْ دَاخِلٍ حِيطَانَهُ وَاَسْكُفَّاتِهِ ذَهَبًا جَيِّدًا * وَصَوَّرَ عَلَيْهِ شِبْهَ
اَلنَّخْلِ وَاَلسَّلْسُورِ * وَصَنَعَ بَيْتَ قُدْسِ اَلْقُدْسِ * طُولُهُ عَلَى قِيَاسِ عَرْضِ اَلْبَيْتِ عِشْرُونَ
بَاعًا * وَعَرْضُهُ عِشْرُونَ بَاعًا * وَصَفَحَهُ بِذَهَبٍ جَيِّدٍ مِنْ سِتَّمِيَةِ بَدْنٍ * وَصَنَعَ فِيهِ كَرُوبِيمَ
اَثْنَيْنِ * صَنْعَةَ مِنْقَةٍ مُصَفَّحَةٍ بِذَهَبٍ * * طُولُ اَجْنِحَتِهِمْ عِشْرُونَ بَاعًا * كُلُّ جَنَاحٍ
خَمْسَةُ بَاعَاتٍ * مُتَّصِلَةٌ بِحَائِطِ اَلْبَيْتِ مُظَلِّلَةٌ * وَهُمَا قِيَامٌ عَلَى اَرْجُلِهِمَا * وَوُجُوهُهُمَا اِلَى دَاخِلٍ *
* وَصَنَعَ سِتْرًا عَلَى اَلْمَذْبَحِ * وَفِيهِ صَنَعَ اَلْاُرْجُوَانَ وَاَلْاَلْوَانَ اَلْحُمْرَ وَعَبِيرَهَا * وَاِبْرِيسَمَ مَعْمُولًا
بِالذَّهَبِ * وَصَوَّرَ فِيهِ شِبْهَ اَلْكَرُوبِيمِ * وَجَعَلَ صُنْدُوقَ اَلْعَهْدِ مِنْ دَاخِلِهِ *

Quod autem ad triticum, hordeum, & reliqua quæ præcepit dominus meus, mittat ea: Et nos cædemus ei ligna cedrina prout cupit, & pro ea quam requirit mensura, & ad eum afferemus; projiciemus enim ea in mare Suph, tu verò asportari curabis ad domum sanctam. Congregavit igitur Salomon omnes viros qui coloni erant in terra Israelis, post numerum quo numeraverat eos pater ejus; Inveniique eos centum millia, & quinquaginta tria millia, sexcenta; è quibus septuaginta millia erant bajuli, octoginta millia cæsores in monte, & tria millia sexcenta præpositi ædificio.

CAP. III.

DEinde aggressus est Salomon ædificium domûs in monte Amoræorum, in loco quem destinâverat David pater ejus, in area quam emerat ab Arane Jebusæo. Aggressus est autem ædificium ejus secundo mense anni quarti regni sui. Atque hæc est dimensio loci quem mensus est Salomon ut ædificaret in eo domum sanctam Domino. Longitudo ejus erat sexaginta ulnarum, mensurâ Sanctuarii: altitudo ejus, triginta ulnarum: & latitudo ejus, viginti ulnarum. Longitudo verò porticûs quæ ante frontem ejus extenta fuit, respondebat latitudini domûs, eratque viginti ulnarum, & altitudo viginti ulnarũ: & inauravit eã intùs. Domum texit lignis cedrinis, & laquearia domûs auravit auro optimo, pinxitque super illud figuras palmarum & nymphæa. Et aptavit in eo gemmas præstantissimas auro optimo insertas: Et tam domum intùs, quàm parietes ac limina ejus inauravit auro optimo, pinxitque super illud species palmarum & nymphæa. Deinde fecit domum sancti sanctorum, cujus longitudo respondebat mensuræ latitudinis domûs, nempe viginti ulnarum; & latitudo ejus viginti ulnarum: & obduxit eam laminis auri optimi, talenti scilicet sexcentis. Fecit quoque in ea Cherubinos duos stabilis artificii, aureis laminis opertos: Quorum longitudo alarum erat viginti ulnarum, quælibet ala quinque ulnarum, pertingens ad parietem domûs, & obumbrans. Stabat utrique pedibus & facies utriusque erat introrsum versa. Fecit quoque velum super altare, fecitque in eo purpuram, & rubeos alióque colores, & sericum auro contextum, depinxit in eo formas Cherubinorum, & in illud intulit arcam fœderis.

דברי הימים ב: ד

cubitorum ,ejus *caput ſuper* quod,*periment*ũ &,longitudine quinq; & triginta cubitorum duas columnas domum ante fecit Et
15 וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ אַרְךְ וְהַצַּפֶּרֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשָׁו אַמּוֹת
.catenis in *dedit* & ,centum malogranata Fecitque .columnarum caput ſuper *dedit* & ,oraculo in catenas fecit Et .quinque
16 חָמֵשׁ: וַיַּעַשׂ שַׁרְשׁוֹת בַּדְּבִיר וַיִּתֵּן עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים וַיַּעַשׂ רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן בַּשַּׁרְשׁוֹת:
nomen &,Jachin dexteræ nomen Vocavitque .ſiniſtra à *unam* & ,dextera à unam ,*palatii facies ſuper* columnas ſtatuit Et
17 וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד מִימִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאול וַיִּקְרָא שֵׁם־הַיָּמִין יָכִין וְשֵׁם
.Bohaz ſiniſtræ

CAP. IV. ד

הַשְּׂמֹאלִי בֹּעַז:
.ejus *ſtatura* cubitorum decem & ,ejus latitudo cubitorum viginti & ,ejus longitudo cubitorum viginti :æneum altare fecit Et
1 וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת קוֹמָתוֹ:
,ejus *ſtatura cubito in* quinque & :circuitu rotundum ejus labium ad ejus labio à *cubito in* decem ,fuſile mare Fecitque
2 וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם סוּכַךְ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ עָגֹול סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ
decem illud circundantium *circum circum* illud ſubter boum imago Et .*circùm* illud circundabat *cubito in* triginta linea &
3 וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֵב אֹתוֹ סָבִיב: וּדְמוּת בְּקָרִים תַּחַת לוֹ סָבִיב סָבִיב סֹובְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר
:boves duodecim ſuper *Stans* .illius *ſuſura in* fuſorum *bovis* ordines duo :*circùm* mare *ambientes* , *cubito in*
4 בָּאַמָּה מַקִּיפִים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר יְצוּקִים בְּמַצֻּקָתוֹ: עֹמֵד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר
,orientem ad *reſpicientes* tres & ,meridiem ad *reſpicientes* tres & ,*mare ad reſpicientes* tres & ,aquilonem ad *reſpicientes* tres
5 שְׁלֹשָׁה פָנִים צָפֹונָה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים מִזְרָחָה
labii opus ſicut ejus labium & ,palmi ej⁹ denſitas Et .intrinſecus eorũ poſteriora omnia & :deſuper eos ſuper mare &
וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בַּיְתָה: וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־
,dextera à quinque *dedit* & ,decem conchas fecit Et .*complebat* millia tria battos *comprehendens* :lilii floris calicis
6 כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשַׁנָּה מַחְזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָכִיל: וַיַּעַשׂ כִּיֹּורִים עֲשָׂרָה וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִימִין
.eo in *ſacerdotibus ſe lavandum ad* mare & :eas in impellebant *aſcenſoris* opus ,eis in lavandum ad ſiniſtra à quinque &
וְחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול לְרָחְצָה בָהֶם אֶת־מַעֲשֵׂה הָעֹולָה יְדִיחוּ בָם וְהַיָּם לְרָחְצָה לַכֹּהֲנִים בּוֹ:
fecit Et .ſiniſtra à quinque & ,dextra à quinque templo in *dedit* & ,eorũ normã ſecundùm decem aurea candelabra fecit Et
7 וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרֹות הַזָּהָב עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל חָמֵשׁ מִימִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול: וַיַּעַשׂ
atrium fecit Et .centum aureas crateras fecit & :ſiniſtra à quinque & ,dextera à quinque ,templo in repoſuit & ,decem menſas
8 שְׁלֹחֲנוֹת עֶשְׂרָה וַיָּנַח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה מִימִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול וַיַּעַשׂ מִזְרְקֵי זָהָב מֵאָה: וַיַּעַשׂ חֲצַר
dextero *humero* ab *dedit* mare Et .ære texit eorum *fores* & ,atrio ipſi *fores* & ,magnum *auxilii* atriũ &,ſacerdotũ
9 הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה וּדְלָתוֹת לָעֲזָרָה וְדַלְתֹותֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת: וְאֶת הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַיְמָנִית
facere Churam complevit & :pelves & ,ſcopas & ,lebetes Churam fecit Et .meridiē *ad regione* è orientē ad
10 קֶדְמָה מִמּוּל נֶגְבָּה: וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירֹות וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חוּרָם לַעֲשׂוֹת אֶת־
caput ſuper coronas & ,*orbes* & ,duas Columnas .Dei domo in Selomoh regi fecit quod *opificium*
11 הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית הָאֱלֹהִים: עַמּוּדִים שְׁנַיִם וְהַגֻּלוֹת וְהַכְּתָרוֹת עַל־רֹאשׁ
.columnarum caput ſuper *quæ* ,coronarum *orbes duos* operiendum ad duo retiacula & ,duarum columnarum
הָעַמּוּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלוֹת הַכְּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים:
operiendum ad uni retiaculo malogranatorum ordines Duo .retiaculis duobus in quadringenta malogranata Et
13 וְאֶת־הָרִמֹּונִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵים טוּרִים רִמֹּונִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת
ſuper fecit conchas & ,fecit baſes Et .*columnarum facies ſuper* quæ coronarum *orbes duos*
14 אֶת־שְׁתֵּי גֻּלוֹת הַכְּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים: וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂה וְאֶת־הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל־
,tridentes & ,ſcopas & ,lebetes Et .illud ſubter duodecim boves & ,unum Mare .baſes
15 הַמְּכֹנוֹת: אֶת־הַיָּם אֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחְתָּיו: וְאֶת־הַסִּירֹות וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגֹות
plantiæ In .*terſo* ære Domini domo in Selomoh regi ejus pater Churam fecit eorum vaſa omnia &
16 וְאֶת־כָּל־כֵּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אֲבִיו לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוּק: בְּכִכַּר
vaſa omnia Selomoh fecit Et .Seredathah inter & ,Succoth inter ,*terræ denſitatibus* in rex ea fudit Jarden
17 הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בְּעָבֵי הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צְרֵדָתָה: וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה כָּל־הַכֵּלִים
æris pondus inveſtigabatur non nam :*valde* multudine in hæc
18 הָאֵלֶּה לָרֹב מְאֹד כִּי לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת:

Verſio VULG. LAT.

Ante ſores etiam templi duas columnas, quæ triginta & quinque cubitos habebant altitudinis: porrò capita earum, quinque cubitorum. Necnon & quaſi catenulas in oraculo, & ſuperpoſuit eas capitibus columnarum: malogranata etiam centum, quæ catenulis interpoſuit. Ipſas quoque columnas poſuit in veſtibulo templi, unam à dextris, & alteram à ſiniſtris: eam, quæ à dextris erat, vocavit Jachin; & quæ ad lævam, Booz.

CAP. IV.

FEcit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis. Mare etiam fuſile decem cubitis à labio uſque ad labium, rotundum per circuitum: quinque cubitos habebat altitudinis, & funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum ejus. Similitudo quoque boum erat ſubter illud, & decem cubitis quædam extrinſecùs cælaturæ, quaſi duobus verſibus alvum maris circuibant. Boves autem erant fuſiles: Et ipſum mare ſuper duodecim boves impoſitum erat, quorum tres reſpiciebant ad Aquilonem, & alii tres ad Occidentem: porrò tres alii Meridiem, & tres qui reliqui erant, Orientem, habentes mare ſuperpoſitum: poſteriora autem boum erant intrinſecùs ſub mari. Porrò vaſtitas ejus habebat menſuram palmi, & labium illius erat quaſi labium calicis, vel repandi lilii: capiebátque tria millia metretas. Fecit quoque conchas decem: & poſuit quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris, ut lavarent in eis omnia, quæ in holocauſtum oblaturi erant: porrò in mari ſacerdotes lavabantur. Fecit autem & candelabra aurea decem, ſecundùm ſpeciem quâ juſſa erant fieri: & poſuit ea in templo, quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris. Necnon & menſas decem: & poſuit eas in templo, quinque à dextris, & quinq; à ſiniſtris: phialas quoque aureas centum. Fecit etiam atrium ſacerdotum, & baſilicam grandem: & oſtia in baſilica, quæ texit ære. Porrò mare poſuit in latere dextro contra Orientem ad Meridiem. Fecit autem Hiram lebetes, & creagras, & phialas: & complevit omne opus regis in domo Dei: Hoc eſt, columnas duas, & epiſtylia, & capita, & quaſi quædam retiacula, quæ capita tegerent ſuper epiſtylia. Malogranata quoque quadringenta, & retiacula duo, ita ut bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis jungerentur, quæ protegerent epiſtylia, & capita columnarum. Baſes etiam fecit, & conchas, quas ſuperpoſuit baſibus: Mare unum, boves quoque duodecim ſub mari. Et lebetes, & creagras, & phialas. Omnia vaſa fecit Salomoni Hiram pater ejus in domo Domini ex ære mundiſſimo. In regione Jordanis fudit ea rex in argilloſa terra, inter Sochot & Saredatha. Erat autem multitudo vaſorum innumerabilis, ita ut ignoraretur pondus æris.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܘܕܒܚܐ ܕܢܚܫܐ ܥܣܪܝܢ ܐܡܝܢ ܐܘܪܟܗ ܘܥܣܪܝܢ ܐܡܝܢ ܦܬܝܗ ܘܥܣܪ ܐܡܝܢ ܪܡܗ ܘܝܡܐ ܕܡܫܚܐ ܥܒܝܕ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἐποίησεν ἔμπροσθεν τοῦ οἴκου στύλους δύο, πήχεων τεσσαράκοντα πέντε τὸ ὕψος, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πήχεων πέντε. Καὶ ἐποίησε (ξ) Cερσρὼθ ἐν τῷ λαβίρ, καὶ ἔδωκεν ὅτι τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων· καὶ ἐποίησε ῥοΐσκους 17 ἑκατὸν, καὶ ἔδηκεν ὅτι τῶν χαλασῶν. Καὶ ἔστησε τοὺς στύλους κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, ἕνα ἐκ δεξιῶν, (ο) καὶ τὸν ἕνα ἐξ εὐωνύμων· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τὸν ἐκ δεξιῶν, Κατόρθωσις, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐξ ἀεισρῶν, Ἰαχύς.

MS. A. (ξ) Cερσρὼθ ἐν τῷ λαCείῳ, καὶ ἔδηκεν ἐπὶ (ο) καὶ ἕνα

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ ἐποίησε (α) θυσιαστήριον χαλκοῦν, εἴκοσι πήχεων (β) τὸ μῆκος, καὶ εἴκοσι πήχεων τὸ εὖρος, καὶ δέκα 2 πήχεων τὸ ὕψος. Καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν, (γ) δέκα πήχεων τὴν διαμέτρησιν, στρογγύλου κυ- 3 κλόθεν, καὶ πέντε πήχεων τὸ ὕψος, καὶ τὸ κύκλωμα (δ) τριάκοντα πήχεων. Καὶ ὁμοίωμα μόσχων (ε) ὑποκάτω αὐτῆς κύκλῳ κυκλοῦσιν αὐτήν· δέκα πήχεις (ζ) περιέχουσι τὴν λουτῆρα κυκλόθεν· δύο γένη ἐχώνευσαν 4 τοὺς μόσχους ἐν τῇ χωνεύσει αὐτῶν. Ἡ ἐποίησαν αὐτὸς δώδεκα μόσχους, οἱ τρεῖς ἐβλέποντες Βορρᾶν, καὶ οἱ (η) τρεῖς δυσμάς, καὶ οἱ τρεῖς Νότον, καὶ οἱ τρεῖς κατ' ἀνατολάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἄνω, ὅσαι τὰ ὀπίσθια 5 αὐτῆς ἔσω. Καὶ τὸ πάχος αὐτῆ παλαιστὴς, καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς χεῖλος ποτηρίου, διαγεγλυμμένα βλαστοὺς κρίνου, (θ) χωροῦσα μετρητὰς τρισχιλίους. Καὶ ἐξετέλεσε. Καὶ ἐποίησε λουτῆρας δέκα, καὶ (ι) ἔδηκε τοὺς πέντε ἐκ δεξιῶν 6 καὶ τοὺς πέντε ἐξ ἀεισρῶν, τοῦ πλύνειν ἐν αὐτοῖς τὰ ἔργα ὁλοκαυτωμάτων καὶ ἀποκλύζειν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὸ νίπτεσθαι τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ. Καὶ ἐποίησε τὰς λυχνίας τὰς χρυσᾶς δέκα κατὰ τὸ κρίμα αὐ- 7 τῶν, καὶ ἔδηκεν ἐν τῷ ναῷ, πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ ἀεισρῶν. Καὶ ἐποίησε τραπέζας δέκα, καὶ ἔδηκεν ἐν 8 τῷ ναῷ, πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐποίησε φιάλας χρυσᾶς ἑκατόν. Καὶ ἐποίησε τὴν αὐ- 9 λὴν τῶν ἱερέων, καὶ τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην, καὶ (ι) θύρας τῇ αὐλῇ, καὶ θυρώματα αὐτῶν κατακεχαλκωμένα χαλκῷ. Καὶ 10 τὴν θάλασσαν ἔδηκεν ἀπὸ γωνίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν ὡς πρὸς ἀνατολὰς κατέναντι. Καὶ ἐποίησε Χιρὰμ τοὺς χυτροὺς, καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὴν ἐκχέαν τὰ θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν. καὶ Cωετέλεσε Χιρὰμ ποι- 11 ῆσαι πᾶσαν τὴν ἐργασίαν ἣν ἐποίησε (κ) Σαλωμὼν τῷ βασιλεῖ ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, Στύλους δύο, καὶ ἐπ' αὐ- 12 τοῖς γωλὰθ τῆ κωθαρὲθ ὅτι τὰ κεφαλῶν τὰ στύλων δύο, καὶ δίκτυα δύο συσκαλύψαι τὰς κεφαλὰς τῆ κωθαρὲθ ἃ ἐστιν (λ) ὅτι τὰ κεφαλῶν τὰ στύλων, Καὶ κώδωνας χρυσοῦς τεσσαράκοντα εἰς τὰ δύο δίκτυα, καὶ δύο γένη ῥο- 13 ΐσκων ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνὶ τοῦ συγκαλύψαι τὰς δύο γωλὰθ τὰ κωθαρὲθ ἃ ἐστὶν ἐπάνω τῶν στύλων· Καὶ (ν) τὰς 14 μοχωνὰθ ἐποίησε δέκα, καὶ τὰς λουτῆρας ἐποίησεν ὅτι (μ) τὰς μοχωνὰθ, Καὶ τὴν θάλασσαν μίαν, καὶ τοὺς 15 μόσχους τοὺς δώδεκα ὑποκάτω αὐτῆς, Καὶ τὰς ποδιστῆρας, καὶ τὰς (ν) ἀναλημπτῆρας, καὶ τὰς λέβητας, καὶ τὰς 16 κρέαγρας, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἃ ἐποίησε Χιρὰμ, καὶ ἀνέωξε τῷ βασιλεῖ Σολωμὼν ἐν οἴκῳ κυρίου χαλκᾶ· κα- 17 θαρᾶ. Ἐν τῷ περιχώρῳ τ Ἰορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἐν οἴκῳ Σοκχὼθ καὶ ἀναμέσον 18 (ξ) Σαρδαθά. Καὶ ἐποίησε Σολωμὼν πάντα τὰ σκεύη ταῦτα εἰς πλῆθος σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐξέλιπεν ὀλκὴ τ χαλκοῦ.

si ie terræ in domo Socchoth, et inter Saredatha. Et fecit Salomon omnia vasa hæc in multitudine valdè: quoniam non (n) defecit pondus æris. 18

Et fecit ante domum columnas duas: cubitorum triginta quinq; altitudo, & capita earum, cubitorum quinque. Et fecit (f) Serseroth in Debir: & dedit super capita columnarum. Et fecit malogranata centum: & posuit super catenas dependentes. Et statuit columnas ad faciem templi, unam à dextris, & unam à sinistris: & vocavit nomen ejus, quæ à dextris, Directio; & nomen ejus, quæ à sinistris, Fortitudo. 15 16 17

MS. A. (α) τὸ θυσιαστήριον (β) μῆκος * καὶ τὸ εὖρος πήχεων δέκα. Καὶ (γ) πήχεων δέκα τὴν (δ) πήχεων τριάκοντα. Καὶ (ε) ὑποκάτωθεν (ζ) περιέχουσι τ (η) τρεῖς βλέποντες δυσμὰς, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες Νότον, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες κατὰ ἀνατολὰς, (θ) χωροῦσα (ι) ἐπέδυκεν (†) τὰς θύρας (κ) ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν ἐν οἴκῳ (λ) ἐπαίω τῶν, (ν) τὰς (μ) τ μοχωνὰθ, (ν) ἀναλήμπτορας, (ξ) Σαδαθά.

CAP. IV.

1 Et fecit altare æneum: viginti cubitorum longitudo, & viginti cubitorum latitudo, & decem cubitorum altitudo. 2 Et fecit mare fusile, decem cubitorum (a) diametrum, rotundum in circuitu, & quinq; cubitorum altitudinem: & ambitus triginta (b) cubitorum. 3 Et similitudo vitulorum subter illud in circuitu circumdant illud, decem cubiti ambiunt luterem in circuitu: duo (c) genera fuderunt vitulos in fusura ipsorum. 4 Quâ fecerunt eos duodecim vitulos: tres spectantes Aquilonem, & tres Occidentem, & tres Austrum, & tres ad Orientem: Et mare super eos sursum: erant posteriora eorum intùs. Et crassities ejus palmaris, & labium 5 ejus, tanquam labium calicis, (d) sculpta germinibus lilii, capiens metretas ter mille. Et (e) consummavit. Et fecit luteres decem: & posuit 6 quinque à dexteris, & quinque à sinistris, ad lavandum in eis opera holocaustomatum, & abstergendum in eis: & mare ad lavandum se sacerdotes in eo. Et fecit candelabra aurea decem juxta judicium suum, 7 & posuit in templo, quinq; à dextris, & quinque à sinistris. Et fecit 8 mensas decem, & posuit in templo, quinque à dextris, & quinque à sinistris. Et fecit phialas aureas centum. Et fecit atrium sacerdotum, & 9 atrium magnum, & portas atrio, & postes earum inæratas ære. Et mare 10 posuit ab angulo domûs à dextris (f) tanquam ad Orientem è regione. Et 11 fecit Chiram (g) fuscinulas, & thuribula, & focum altaris, & omnia vasa ejus. Et consummavit Chiram facere omne opificium, quod fecit Salo- 12 moni (h) regi in domo Dei, columnas duas, & (i) super eas Golath ipsi Chothareth super capita columnarum duo, & retiacula duo ad cooperiendum (k) capita ipsarum Chothareth, quæ sunt super capita columnarum, Et (l) tintinnabula aurea quadringenta ad duo retiacula, & duo genera 13 malogranatorum in retiaculo uno ad cooperiendum ambas Golath ipsarum Chothareth, quæ sunt desuper columnas. Et fecit Mechonoth de- 14 cem: & luteres fecit super Mechonoth: Et mare unum, & vitulos duo- 15 decim subter illud: Et (m) podisteras, et analempteras, et lebetes, & fuscinulas, & omnia vasa eorum, quæ fecit Chiram, & obtulit regi Salomon 16 in domo Domini de ære puro. In adjacente Jordanis fudit ea rex in cras-

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وَصَنَعَ قُدَّامَ ٱلْبَيْتِ عَمُودَيْنِ طُولُهُمَا ثَمَانِيَةَ عَشَرَ ذِرَاعًا * وَرَأْسُ ٱلْعَمُودِ خَمْسَةُ أَبْاعٍ *

16 * وَعَمِلَ سَلَاسِلَ خَمْسِينَ بَاعًا * وَعَلَّقَهَا بِرُؤُسِ ٱلْأَعْمِدَةِ * وَصَنَعَ مِئَةَ رُمَّانَةٍ فِي ٱلسَّلَاسِلِ *

17 * وَأَقَامَ عَمُودَيْنِ أَحَدَهُمَا قُدَّامَ ٱلْهَيْكَلِ * وَاحِدًا عَنِ ٱلْيَمِينِ * وَٱلْآخَرَ عَنِ ٱلشِّمَالِ * وَٱسْمُ ٱلَّذِي عَنِ ٱلْيَمِينِ يَكِينُ * وَٱسْمُ ٱلَّذِي عَنِ ٱلشِّمَالِ بَاعَزُ *

Ante domum fecit duas columnas, quarum longitudo erat octodecim cubitorum; capitellum verò columnæ erat quinque ulnarum. Fecitque catenas 15 16 *quinquaginta ulnarum, & appendit eas capitello columnarum: & in catenis fecit centum mala punica. Et exit etiam* 17 *duas alias columnas ante templum, unam à dextera, alteram à sinistra: nomen ejus quæ erat à dextera, Jachin, nomen verò illius quæ à sinistra, Booz.*

CAP. IV.

1 * وَصَنَعَ مَذْبَحَ نُحَاسٍ * طُولُهُ عَشَرَ بَاعَاتٍ * وَعَرْضُهُ عَشَرَ * وَارْتِفَاعُهُ عَشَرٌ * وَصَنَعَ بَحْرًا 2 ٱلذَّبِيحَةِ مِثْلَهُ * عَشَرَ بَاعَاتٍ مِنْ سَفَتِهِ إِلَى سَفَتِهِ مُرَبَّعًا كَمَا يَدُورُ * وَسَمْكُهُ خَمْسَةُ بَاعَاتٍ * وَيَحُوطُ بِٱلْبَحْرِ حَبْلٌ فِيهِ ثَلَاثُونَ بَاعًا * ** 3 * وَهُوَ مَنْصُوبٌ عَلَى ٱثْنَيْ عَشَرَ أَبْوَارًا * مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ثَلَاثَةٌ * وَٱلْبَحْرُ مِنْ فَوْقِهِمْ * 4 وَأَطْرَافُهُمْ كُلُّهَا مِنْ دَاخِلٍ * وَسَفَةُ ٱلْبَحْرِ مِثْلُ سَفَةِ ٱلْكَأْسِ ٱلْمَدُورِ * وَهُوَ حَسَنٌ جِدًّا * 5 وَجَعَلَ عَشَرَ حَمَّالِينَ * مِنَ ٱلْيَمِينِ خَمْسَةً * وَمِنَ ٱلشِّمَالِ خَمْسَةً * يَحْمِلُونَ ٱلْمَذْبَحَ ٱلَّذِي لِلذَّبِيحَةِ * وَصَنَعَ عَشَرَ قَصَارِيَ * مِنَ ٱلْيَمِينِ خَمْسَةً * وَمِنَ ٱلشِّمَالِ خَمْسَةً * تَكُونُ 6 مَمْلُوءَةً مَاءً لِغَسْلِ أَيْدِي ٱلْكَهَنَةِ وَأَرْجُلِهِمْ * وَصَنَعَ عَشَرَ مَنَايِرَ ذَهَبٍ كَنَامُوسِهِمْ * وَوَضَعَهُمْ 7 فِي ٱلْهَيْكَلِ يَمِينًا وَشِمَالًا * وَعَمِلَ أَيْضًا عَشَرَ مَوَائِدَ * وَوَضَعَهُمْ فِي ٱلْهَيْكَلِ * خَمْسَةً عَنِ 8 ٱلْيَمِينِ وَخَمْسَةً عَنِ ٱلشِّمَالِ * وَعَمِلَ مَصْفَيَاتِ ذَهَبٍ مِئَةَ مِيزٍ * وَصَنَعَ صُحُونًا 9 كَثِيرًا لِلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ * وَصَفَحَ ٱلْأَبْوَابَ وَٱلْمَعَالِقَ بِٱلنُّحَاسِ * وَوَضَعَ ٱلْبَحْرَ مِنَ ٱلْجَانِبِ 10 ٱلْجَنُوبِيِّ * يَنْظُرُ إِلَى جَانِبِ ٱلْقِبْلَةِ * ******

Præterea fecit altare æneum, cujus longitudo erat decem ulnarum, decem latitudo, & decem altitudo. Et fecit 1 2 *mare sacrificii illi simile, decem ulnarum à labio uno ad labium alterum, circunquaque quadratum: profunditas ejus erat quinque ulnarum, & linea triginta ulnarum hoc mare cingebat:*

Erectumque erat super duodecim boves 4 *ex omni plaga ternos, & mare impositum erat eis; omnium autem postremæ partes introrsum versæ erant: Labium verò maris erat instar labii crateris rotundi, & erat pulcherrimum.* 5 *Fecit etiam decem bajulos, à dextris quinque, & à sinistris quinque, ut portarent altare sacrificii. Fecit quoque* 6 *decem labra, à dextera quinque, & à sinistra quinque, ut plena essent aquâ pro lotione manuum ac pedum sacerdotum. Item fecit decem candelabra au-* 7 *rea secundùm debitam ipsis normam, & collocavit ea in templo ad dexteram & ad sinistram. Et fecit mensas decem,* 8 *& posuit eas in templo, quinque ad dexteram, & quinque ad sinistram. Fecitque phialas ex auro mundo centum viginti. Fecit præterea atrium maximum* 9 *pro sacerdotibus ac Levitis, & tam januas quàm seras æneis laminis contexit. Mare* 10 *illud collocavit ad latus maximum, & respiciebat ad plagam Meridionalem.*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

* وَصَنَعَ حُورَامُ ٱلْقُدُورَ وَٱلْكُرُكِيَّ وَٱلْمَرَاحَ * وَأَكْمَلَ حُورَامُ عَمَلَ ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي عَمِلَ لِلْمَلِكِ سُلَيْمَانَ * 12 لِبَيْتِ ٱللَّهِ * عَمُودَيْنِ وَٱلْكُرَتَيْنِ وَرَأْسَيِ ٱلْعَمُودَيْنِ * وَٱلشَّبَكَتَيْنِ لِتَغْشِيَةِ ٱلْكُرَتَيْنِ ٱلْمُسْتَدِيرَتَيْنِ 13 ٱللَّتَيْنِ عَلَى رَأْسَيِ ٱلْعَمُودَيْنِ * وَأَرْبَعَ مِئَةِ رُمَّانَةٍ لِلشَّبَكَتَيْنِ * صَفَّيْنِ مِنَ ٱلرُّمَّانِ لِلشَّبَكَةِ ٱلْوَاحِدَةِ * 14 لِتَغْشِيَةِ ٱلْكُرَتَيْنِ ٱلْمُسْتَدِيرَتَيْنِ ٱللَّتَيْنِ عَلَى ٱلْعَمُودَيْنِ * وَٱلْقَوَاعِدَ عَمِلَ * وَٱلْمَرَاحَ عَمِلَ * 15 عَلَى ٱلْقَوَاعِدِ * وَبَحْرًا وَٱحِدًا * وَٱثْنَيْ عَشَرَ ثَوْرًا تَحْتَهُ * وَٱلْقُدُورَ وَٱلْكُرُكِيَّ وَٱلْمَرَاحَ * 16 وَجَمِيعَ آنِيَةِ ٱلْبَيْتِ ٱلَّتِي عَمِلَ حُورَامُ لِلْمَلِكِ سُلَيْمَانَ * لِبَيْتِ ٱللَّهِ * نُحَاسًا مَصْقُولًا * 17 فِي بُقْعَةِ ٱلْأُرْدُنِّ صَبَّهَا ٱلْمَلِكُ فِي ٱلطِّينِ ٱلثَّخِينِ بَيْنَ سُكُّوثَ وَبَيْنَ صَرْدَاثَةَ * 18 فَعَمِلَ سُلَيْمَانُ جَمِيعَ هَذِهِ ٱلْآنِيَةِ كَثِيرَةً جِدًّا * فَوْقَ ٱلْعَدَدِ وَٱلْوَزْنِ مِنَ ٱلنُّحَاسِ وَٱلْبِيَاضِ ٱلَّذِي صُنِعَ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ *

Itaque fecit Salomon omnia vasa ista quamplurima, præter numerum ac pondus æris & vasorum quæ fecit in domo Dei. 18

דברי הימים ב: ה ו

fanem eas ſuper & ,menſas & ,aureum altare & ; Dei domus quæ vaſa omnia Salomoh fecit Et

19 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֵת הַשֻּׁלְחָנוֹת וְעֲלֵיהֶם לֶחֶם

.concluſo auro oraculi faciei ad judicium ſecundum eas ſuccendendum ad ,eorum lucernas & ,candelabra Et .facierum

20 הַפָּנִים: וְאֶת הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר:

auro acerras & ,cochlearia & ,pelves & ,pſalteria Et .auri perfectiones hoc auro forcipes & ,lucernas & ,florem Et

21 22 וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב הוּא מִכְלוֹת זָהָב: וְהַמִּטְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב

.auro templo ipſi domus fores & ,ſanctitatum ſanctitati ipſi interiores ejus fores domus oſtium &:concluſo

סָגוּר וּפֶתַח הַבַּיִת דַּלְתוֹתָיו הַפְּנִימִיּוֹת לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדַלְתֵי הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב:

CAP. V.

:ſui patris David ſanctificationes Selomoh intulit & : Domini domo in Selomoh fecit quod opus omne eſt perfectũ Et

1 וַתִּשָּׁלֶם כָּל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת קָדְשֵׁי דָוִיד אָבִיו

Selomoh congregavit Tunc .Dei domus theſauris in dedit vaſa omnia & ,aurum & ,argentum &

2 וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת כָּל הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים: אָז יְקַהֵל שְׁלֹמֹה

faciendum aſcendere ad ,Jeruſalaim in Iſrael filiis patrum prælatos ,tribuum capita omnia & ,Iſrael ſeniores

אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת

,ſolemnitate in Iſrael viri omnes regem ad ſunt congregati Et .Sijon ipſa :David civitate è Domini fœderis arcam

3 אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִיא צִיּוֹן: וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּחַג

, arcam fecerunt aſcendere Et .arcam Levitæ ſuſtulerunt & ,Iſrael ſeniores omnes venerũt Et .ſeptimi menſis ipſa

4 הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַלְוִיִּם אֶת הָאָרוֹן: וַיַּעֲלוּ אֶת הָאָרוֹן

rex Et .Levitæ ſacerdotes ea fecerunt aſcendere tentorio in quæ ſanctitatis vaſa omnia & ,conventus tentorium &

6 וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם: וְהַמֶּלֶךְ

non & ,numerabantur non qui ,bovem & ,pecus immolantes ,arcam ante eum ad conditã ,Iſrael cœtus omnis & ,Salomoh

שְׁלֹמֹה וְכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא

ad ,domus oraculum ad ,ſuum locum ad Domini fœderis arcam ſacerdotes adduxerunt Et .multitudine præ ſupputabantur

7 יִמָּנוּ מֵרֹב: וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל מְקוֹמוֹ אֶל דְּבִיר הַבַּיִת אֶל

, arcæ locum ſuper alas expandentes Cherubim fuerunt Et .Cherubim alas ſubter ad ,ſanctitatum ſanctitatem

8 קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים: וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל מְקוֹם הָאָרוֹן

de vectium capita videbantur & ,vectes elongaverunt Et .deſuper ejus vectes ſuper & ,arcam ſuper Cherubim tegebant &

9 וַיְכַסּוּ הַכְּרוּבִים עַל הָאָרוֹן וְעַל בַּדָּיו מִלְמָעְלָה: וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן

duæ niſi arca in Non .hanc diem ad uſque ibi fuit Et .forinſecus apparebant non & ,oraculi facies ſuper arca

10 הָאָרוֹן עַל פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי

fuit Et .Ægypto ex eos egreſiendo in Iſrael filiis cum Dominus excidit quas ,Choreb in Moſeh dedit quas , tabulæ

11 הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר נָתַן מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם: וַיְהִי

Levitæ Et .partitiones obſervare non (:ſe ſanctificaverũt inventi ſacerdotes omnes nam):ſanctitate de ſacerdotes egrediendo in

12 בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן הַקֹּדֶשׁ כִּי כָל הַכֹּהֲנִים הַנִּמְצָאִים הִתְקַדָּשׁוּ אֵין לְשָׁמוֹר לְמַחְלְקוֹת: וְהַלְוִיִּם

, cymbalis in , byſſo induti ,eorum fratribus & ,eorum filiis & ,Idithun ipſi ,Heman ipſi ,Aſaph ipſi ,ipſis omnibus cantores

הַמְשֹׁרְרִים לְכֻלָּם לְאָסָף לְהֵימָן לִידוּתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם מִלְבָּשִׁים בּוּץ בִּמְצִלְתַּיִם

.tubis in buccinantes viginti & centum ad ſacerdotes eis cum & : altaris orientem ad ſtantes ,citharis & ,pſalteriis in &

וּבִנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת עֹמְדִים מִזְרַח לַמִּזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת:

vocem clevare circa & ,Domino confitendo & laudando ,unam vocem faciendum audire ad ,cantantib⁹ &,buccinantibus unus veluti erat Et

13 וַיְהִי כְּאֶחָד לַמַּחְצְרִים וְלַמְשֹׁרְרִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל אֶחָד לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַיהוָה וּכְהָרִים קוֹל

domus & :ej⁹ miſericordia ſeculum in quoniã ,bonus quoniã ,Dominum laudando in & ,camici vaſis in & ,cymbalis in & , tubis cum

בַּחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת

impleverat quippe : nubis faciebus à miniſtrandũ ad ſtare ſacerdotes poterant non Et .Domini domus nube eſt impleta

14 מָלֵא עָנָן בֵּית יְהוָה: וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי מָלְאָה

.Dei domum Domini gloria

CAP. VI.

כְבוֹד יְהוָה אֶת בֵּית הָאֱלֹהִים:

.caligine in habitandum ad dixit Dominus : Selomoh ait Tunc

1 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל:

Verſio VULG. LAT.

Fecítque Salomon omnia vaſa dom⁹ Dei,& altare aureum,& menſas,& ſuper eas panes propoſitionis : Candelabra quoque cum lucernis ſuis, ut lucerent ante oraculum juxta ritum,ex auro puriſſimo : Et florentia quædã & lucernas,& forcipes aureos : omnia de auro mundiſſimo facta ſunt. Thymiateria quoque, & thuribula, & phialas,& mortariola,ex auro puriſſimo. Et oſtia cælavit templi interioris, id eſt, in Sancta ſanctorum : & oſtia templi forinſecùs aurea. Sícque completum eſt omne opus,quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

INtulit igitur Salomon omnia,quæ voverat David pater ſuus:argentũ,& aurũ,& univerſa vaſa poſuit in theſauris dom⁹ Dei. Poſt quæ congregavit majores natu Iſrael,& cunctos principes tribuum, & capita familiarũ de filiis Iſrael in Jeruſalem,ut adducerent arcam fœderis Domini de civitate David,quæ eſt Sion. Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſrael in die ſolenni menſis ſeptimi. Cúmq; veniſſent cuncti ſeniorũ Iſrael, portaverunt Levitæ arcam, Et intulerunt eam,& omnem paraturam tabernaculi.Porrò vaſa ſanctuarii,quæ erant in tabernaculo, portaverunt Sacerdotes cum Levitis. Rex autem Salomon, & univerſus cœtus Iſrael, & omnes qui fuerunt congregati ante arcam,immolabant arietes,& boves abſque ullo numero:tanta enim erat multitudo victimarũ. Et intulerunt Sacerdotes arcã fœderis Dñi in locũ ſuum, id eſt, ad oraculũ templi, in Sancta ſanctorũ ſubter alas Cherubim:Ita ut Cherubim expanderent alas ſuas ſuper locũ,in quo poſita erat arca, & ipſam arcã tegerent cum vectib⁹ ſuis. Vectium autẽ, quib⁹ portabatur arca,quia paululùm longiores erant, capita patebant ante oraculũ: ſi verò quis paululùm fuiſſet extrinſecùs, eos videre non poterat. Fuit itaq; arca ibi uſq; in præſentẽ diem. Nihilque erat aliud in arca, niſi duæ tabulæ, quas poſuerat Moyſes in Horeb,quando legẽ dedit Dñs filiis Iſrael egredientib⁹ ex Ægypto. Egreſſis autẽ Sacerdotib⁹ de ſanctuario,(omnes enim Sacerdotes,qui ibi potuerant inveniri, ſanctificati ſunt:nec adhuc in illo tempore vices,& miniſteriorũ ordo inter eos diviſus erat,) Tam Levitæ quàm cantores,id eſt,et qui ſub Aſaph erant, & qui ſub Eman, et qui ſub Idithun, filii, et fratres eorũ, veſtiti byſſinis, cymbalis,et pſalteriis,et citharis concrepabant,ſtantes ad Orientalẽ plagã altaris,et cum eis Sacerdotes centũ viginti canentes tubis.Igitur cunctis pariter,et tubis,et voce, et cymbalis, et organis, et diverſi generis muſicorum concinentib⁹,et vocẽ in ſublime tollentib⁹;longè ſonitus audiebatur,ita ut cùm Dñm laudare cœpiſſent et dicere, Confitemini Dño quoniam bon⁹,quoniã in æternũ miſericordia ej⁹;impleretur dom⁹ Dei nube, Nec poſſent Sacerdotes ſtare & miniſtrare propter caliginem. Compleverat enim gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

TUnc Salomon ait,Dominus pollicitus eſt ut habitaret in caligine :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. V.

ABſoluto autem toto opere quod fecerat Salomon in domo Domini, attulit Salomon ſacra Davidis patris ſui, argentum, aurum, & vaſa ; & congregans ea intulit condiditque in ærario Domini. Tunc convocavit Salomon omnes ſeniores Iſraelis , capita tribuum,& præcipuos patres filiorum Iſraelis; & convenerunt regem Salomonem Jeroſolymis, ut adducerent arcam in qua erat fœd⁹ Dñi,è civitate Davidis,quæ eſt Hebron. Congregati ſunt igitur, & venerunt ad regem Salomonem in Jeruſalem, menſe frugum feſti tabernaculorum , nempe menſe ſeptimo. Venerunt inquam,omnes ſeniores Iſraelis , tuleruntque ſacerdotes arcam ; Et adduxerunt arcam Domini cum tabernaculo feſti,cunctiſque vaſis Sanctuarii quæ erant in tabernaculo; adduxerunt autem ea ſacerdotes & Levitæ. Interim rex Salomon totuſque populus Iſraelis qui ſe paraverant,ſtabant coram arca, & ſacrificabant oves ac boves quæ præ multitudine nec numerari nec ſupputari *poterant*. Attulerunt autem ſacerdotes arcam Domini , & collocârunt arcam in loco ſuo , in domo ſancti ſanctorum ſub alis Cherubinorum. Erant enim Cherubini expanſi ſuper locum arcæ, tegebantque Cherubini ſupernè tam arcam quàm vectes ejus. Porrò vectes longi erant, & conſpiciebantur foris : & fuerant illic in hodiernum uſque diem. Nihil erat in arca præter duas tabulas lapideas quas ibi collocârat Moſes, quas detulerat è monte Sinai, videlicet fœd⁹ quod dederat Dominus filiis Iſrael,quando egreſſi ſunt ex Ægypto. Factumq; eſt ut cùm exirent ſacerdotes è domo miniſterii (omnes enim ſacerdotes qui aderant ibi , ingreſſi fuerant domum miniſterii) Non potuerint ſacerdotes perſeverare ad miniſtrandum, propter nubem : impleta enim fuerat domus Domini ſplendore habitationis ejus.

Primæ partis Chronicorum finis.

Secunda pars libri Chronicorum.

CAP. VI.

TUnc ait Salomon, Domine, tu dixiſti te habitare in nebula.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὰς
20 τραπέζας, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄρτοι προθέσεως, Καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τοὺς λύχνους τοῦ φωτὸς κατὰ τὸ
21 κρίμα καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀδύτου χρυσίου καθαροῦ, Καὶ λαβίδες αὐτῶν, καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν,
22 καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τὰ πυρεῖα χρυσίου καθαροῦ, Καὶ ἡ θύρα τοῦ οἴκου ἡ ἐσω-
τέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, (o) καὶ τὰς θύρας τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ χρυσᾶς. καὶ συνετελέσθη πᾶσα ἡ
ἐργασία ὧν ἐποίησε Σαλωμὼν ἐν οἴκῳ κυρίου.

MS. A. (o) εἰς τὰς

Et fecit Salomon omnia vasa domûs Domini, & altare aureum, & mensas, (& super eas panes propositionis,) Et candelabra, & lucernas luminis juxta judicium, & ad faciem Dabir, de auro mundo; Et ansulæ earum, & lucernæ eorum: & phialas, & mortariola, & thuribula de auro mundo: Et ostium domûs interius in sanctæ sanctorum, & januas domûs templi aureas. Et consummatum est omne opificium quod fecit Salomon in domo Domini.

19
20
21
22

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ εἰσήνεγκε Σαλωμὼν τὰ ἅγια Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ χρυσίον, (a) καὶ
2 τὰ σκεύη, καὶ ἔδωκεν εἰς θησαυρὸν οἴκου κυρίου. Τότε ἐξεκλησίασε (c) Σαλωμὼν πάντας τοὺς
πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν τοὺς ἡγουμένους (γ) πατριῶν υἱῶν Ἰσ-
3 ραὴλ εἰς Ἰερουσαλὴμ, τοῦ ἀνενέγκαι κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως Δαυὶδ, αὕτη Σιών. Καὶ
4 ἐξεκλησιάσθησαν πρὸς τὸν βασιλέα (δ) πᾶς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑορτῇ, αὕτη ὁ μὴν ἕβδομος. Καὶ ἦλ-
5 θον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ, καὶ ἔλαβον πάντες οἱ Λευῖται τὴν (ε) κιβωτὸν, Καὶ τὴν
σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ἀνήνεγκαν αὐτὴν οἱ ἱ-
6 ερεῖς καὶ οἱ Λευῖται. Καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν, καὶ πᾶσα συναγωγὴ Ἰσραὴλ, καὶ οἱ φοβούμενοι,
καὶ οἱ ἐπισυνηγμένοι αὐτῶν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες μόσχοι καὶ πρόβατα, οἳ οὐκ (ζ) ἀριθμηθή-
7 σονται καὶ οὐ λογισθήσονται ἀπὸ τοῦ πλήθους. Καὶ εἰσήνεγκαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυ-
ρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὑποκάτω τῶν πτερύγων
8 τῶν χερουβίν. Καὶ ἦν τὰ χερουβὶν διαπεπετακότα τὰς πτέρυγας αὐτῶν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβω-
9 τοῦ, καὶ συνεκάλυπτε τὰ χερουβὶν ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς ἐπάνωθεν, Καὶ
(η) ὑφῆιρον οἱ ἀναφορεῖς, καὶ ἐξελέπτυνον αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀναφορέων ἐκ τῶν ἁγίων εἰς πρόσωπον
τοῦ δαβὶρ, οὐκ ἐβλέποντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν
10 δύο πλάκες ἃς ἔθηκε Μωυσῆς ἐν Χωρὴβ, ἃ διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
11 (θ) αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξελθεῖν τοὺς ἱερεῖς ἐκ τῶν ἁγίων, ὅτι πάντες οἱ
12 ἱερεῖς οἱ εὑρεθέντες ἡγιάσθησαν, οὐκ ἦσαν διατεταγμένοι κατ' ἐφημερίαν. Καὶ οἱ Λευῖται οἱ ψαλ-
τῳδοὶ πάντες τοῖς υἱοῖς (ι) Ἀσὰφ τῷ Αἰμὰν τῷ Ἰδιθοὺν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
(κ) αὐτῶν ἦσαν ἐνδεδυμένων στολὰς βυσσίνας ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις, ἑστηκότες
(λ) κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετ' αὐτῶν ἱερεῖς ἑκατὸν (μ) εἴκοσι σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγ-
13 ξι. Καὶ ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν καὶ ἐν τῷ ψαλμῳδεῖν καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνῇ μιᾷ
τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ. καὶ ὡς ὕψωσε (ι) φωνὴν ἐν σάλπιγξι, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν
ὀργάνοις τῆς ᾠδῆς, καὶ ἔλεγον, Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· καὶ ὁ
14 οἶκος ἐνεπλήσθη νεφέλης δόξης κυρίου. Καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς τοῦ στῆναι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώ-
που τῆς (ν) νεφέλης, ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

MS. A. (a) καὶ τὰ σκεύη ἔδωκεν (c) Σαλωμὼν τοὺς (γ) τῶν πατριῶν (δ) πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ (ε) κιβωτὸν, Καὶ ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ (ζ) ἀριθμοῦ οὐδὲ λογισθήσον
(η) ὑφῆιρον (θ) αὐτὸ (ι) τῷ Ἀσὰφ (κ) αὐτοῦ (λ) καὶ ἑκατὸν (μ) εἴκοσι σαλπίζοντες σάλπιγξιν. (ι) τῆς * φωνὴ (ν) νεφέλης δόξης κυρίου, ὅτι ἐνέπλησεν ἡ δόξα

CAP. V.

Et intulit Salomon sanctæ David patri sui, argentum, & aurum, & vasa, (a) quæ dederat in thesaurum domûs Domini. Tunc convocavit Salomon omnes seniores Israel, et omnes principes tribuum, duces patriarum filiorum Israel in Hierusalem ad educendam arcam testamenti Domini è civitate David: hæc est Sion. Et convenerunt ad regem universus Israel in festivitate: hic est mensis septimus. Et venerunt omnes seniores Israel: & tulerunt (b) omnes Levitæ arcam, (c) Et tabernaculum testimonii, & omnia vasa sanctæ, quæ in tabernaculo: & eduxerunt eam sacerdotes, & Levitæ. Et rex Salomon, & omnis synagoga Israel, & (d) qui timebant, & qui adhæserant eis, ante arcam immolantes vitulos, & oves, (e) qui non numerabuntur, & qui non computabuntur præ multitudine. Et introduxerunt sacerdotes arcam testamenti Domini in locum suum, in Dabir domûs, in sancta sanctorum, subter alas Cherubim. Et erant Cherubim expandentia alas suas super locum arcæ: & cooperiebant Cherubim super (f) arcam, & super gestatoria ejus desuper: Et eminebant gestatoria: et aspiciebantur capita gestatoriorum è sanctis in faciem Dabir: non aspiciebantur extrà: & fuerunt ibi usque in diem hanc. Non erat in arca, nisi duæ tabulæ, quas posuit Moyses in Choreb, quæ disposuit Dominus cum filiis Israel, in exundo eos de terra Ægypti. Et factum est in exundo sacerdotes è sanctis, (quoniam omnes sacerdotes, qui inventi sunt, erant sanctificati, non erant dispositi per vicem,) Et Levitæ psalmorum cantores omnes (g) filiis Asaph, ipsi Æman, ipsi Idithum, & filiis ejus, & fratribus ejus, qui induti erant stolas byssinas, in cymbalis, & in nablis, & in citharis, stantes è regione altaris, & cum eis sacerdotes centum viginti clangentes tubis. Et facta est una vox in clangendo, & in canendo, & in resonando, voce unâ ad confitendum, & laudandum Dominum. Et dum eleuxerunt vocem in tubis, & in cymbalis, & in organis canticorum; & dicebant; Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam in seculum misericordia ejus. Et domus impleta est nube (h) gloriæ Domini. Et non poterant sacerdotes stare ad ministrandum à facie nubis: quoniam impleverat gloria Domini domum Dei.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

CAP. VI.

1 Tunc dixit Salomon; Dominus dixit habitare in caligine:

ΚΕΦ. ς'.

1 Τότε εἶπε Σαλωμὼν, Κύριος εἶπε (a) τοῦ κατασκηνῶσαι ἐν γνόφῳ,

MS. A. (a) τοῦ κατοικῆσαι ἐν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ *

CAP. V.

1 * وَأَتَى سُلَيْمَانُ بِحَرِيمَةِ دَاوُدَ أَبِيهِ * بِمَالٍ وَذَهَبٍ وَبِيَاضٍ قَدْ جَمَعَهَا * وَأَدْخَلَهَا بَيْتَ اللهِ * وَبَعْدَ
2 ذٰلِكَ جَمَعَ سَائِرَ كَهَنَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَرُؤَسَاءَهُمْ * فَحَضَرُوا إِلَيْهِ بِأُورُشَلِيمَ لِيُطْلِعُوا صُنْدُوقَ
عَهْدِ الرَّبِّ مِنْ صِيعَةِ دَاوُدَ الَّتِي هِيَ حِفْرُونُ * وَاجْتَمَعُوا فِي الشَّهْرِ الْكَبِيسِ فِي عِيدِ الْمَظَالِ * وَهُوَ
3 الشَّهْرُ السَّابِعُ لِإِسْرَائِيلَ * وَجَاؤُا إِلَيْهِ * وَأَخَذُوا الْكَهَنَةُ الصُّنْدُوقَ * وَأَطْلَعُوهُ إِلَى بَيْتِ الرَّبِّ *
4 وَفِيهِ آنِيَةُ الْقُدْسِ بِكَمَالِهَا الَّتِي كَانَتْ فِي قُبَّةِ الزَّمَانِ * طَلَعَ بِهَا اللَّاوِيُّونَ وَالْكَهَنَةُ * وَالْمَلِكُ
5 سُلَيْمَانُ * وَأُمَّةُ إِسْرَائِيلَ كُلُّهُمْ الَّذِينَ حَضَرُوا قُدَّامَ الصُّنْدُوقِ * وَذَبَحُوا غَنَمًا وَبَقَرًا لَا عَدَدَ لَهَا وَلَا
6 حِسَابَ مِنْ كَثْرَتِهَا * وَأَتَوْا بِالصُّنْدُوقِ * وَأَطْلَعُوهُ إِلَى قُدْسِ الْقُدْسِ تَحْتَ أَجْنِحَةِ الْكَرُوبِيمِ *
7 * لِأَنَّهُمْ مُظِلُّونَ عَلَى مَوْضِعِ الصُّنْدُوقِ * وَكَانُوا يُغَطُّونَ وَالْحَسَبُ الَّذِي يُحْمَلُ بِهِ الْحَمَّالُونَ
8 مِنْ فَوْقُ * وَكَانَ حَسَبُهُ طِوَالًا * وَكَانَ رُؤُسُهَا تُرَى مِنْ تَحْتِ الصُّنْدُوقِ مِنْ دَاخِلِ الْبَيْتِ * وَمَا
9 كَانُوا يُرَوْا مِنْ بَرَّا * وَصَارَ ذٰلِكَ هُنَاكَ إِلَى هٰذِهِ الْغَايَةِ * وَمَا كَانَ فِي الصُّنْدُوقِ إِلَّا لَوْحَيِ
10 الشَّهَادَةِ الَّذِي جَعَلَهُمَا مُوسَى فِيهِ * الَّذِي أَخَذَهُمَا مِنْ طُورِ سِينَا * وَهٰذَا الْعَهْدُ الَّذِي
11 أَعْطَاهُ اللهُ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ حِينَ خَرَجُوا مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * وَلَمَّا خَرَجُوا الْكَهَنَةُ مِنْ بَيْتِ
الْخِدْمَةِ * * *
12 * لَمْ تَطْلُعْ سَائِرُ الْكَهَنَةِ الَّذِينَ دَخَلُوا هُنَاكَ إِلَى بَيْتِ الْخِدْمَةِ أَنْ يَقْرَبُوا مِنْ بَهَاءِ الضَّبَابِ،
لِأَنَّهُ امْتَلَأَ بَيْتُ اللهِ مِنْ بَهْجَتِهِ وَمِنْ بَهْجَتِهِ *

Post hæc attulit Salomon votum Davidis patris sui, monetam, aurum, & vasa quæ collegerat, & intulit ea in domum Dei. Deinde congregavit omnes sacerdotes filiorum Israelis, & proceres eorum: qui convenerunt eum in Ierusalem, ut deducerent arcam sedesis Domini è civitate Davidis, quæ est Hebron. Congregati sunt, inquam, mense maximo, festo tabernaculorum (is est mensis septimus apud Israelitas) Et cùm venissent ad eum, acceperunt sacerdotes arcam, Et deduxerunt eam in domum Domini, in qua jam erant vasa Sanctuarii universa quæ erant in testudine temporis. Deportârunt ea Levitæ, & sacerdotes, Rex Salomon, & universa plebs Israelitarum qui aderant coram arca: & immolaverunt oves ac boves quibus nullus erat numerus aut supputatio præ multitudine. Attulerunt itaque arcam, & deduxerunt eam ad sanctum sancti sub alas Cherubinorum: Obumbrabant enim locum arcæ, & tam eam quàm ligna quibus gestabant eam bajuli, supernè tegebant. Hæc verò ligna longa erant, & capita eorum conspiciebantur ex inferiori parte arcæ ab his qui erant intra domum; non autem conspiciebantur ab his qui erant foris: & manserunt hæc ibi ad præsens usque tempus. Nihil autem erat in arca, nisi duæ tabulæ fœderis, quas posuerat in ea Moses, quasque acceperat è monte Sinai: atque hoc est fœdus quod dederat Deus filiis Israel, cùm exissent è terra Ægypti. Et cum egressi essent sacerdotes è domo ministerii,

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Nulli sacerdotum qui ingressi fuerant illuc in domum ministerii, permissum fuit sacrificare, ob splendorem nebulæ: impleta enim fuerat domus Dei majestate & gloriâ ipsius.

12

* اَلْفَصْلُ السَّادِسُ *

CAP. VI.

1 * وَقَالَ سُلَيْمَانُ * رَبِّ أَنْتَ قُلْتَ أَنْ أَسْكُنَ بِالرَّوْبَعَةِ *

Tum dixit Salomon; Domine mi, tu dixisti, Habitabo in turbine;

1

דברי הימים ב: ו

benedixit & ,suam faciei rex convertit Et .ſecula tuæ ſeſſioni locum & ,tibi habitaculum ,domum ædificavi ego Et

2 וַאֲנִי בָּנִיתִי בֵית־זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים: וַיִּסֹּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ

qui ,Iſrael Deus Dominus Benedictus : ait Et .ſtans Iſrael concio omnis Et .Iſrael eccleſiæ univerſæ

4 אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד: וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

eduxi qua die A : dicendo ,complevit ejus manus per & ,meo patri David ſuo ore in eſt locutus

5 דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִיד אָבִי וּבְיָדָיו מִלֵּא לֵאמֹר: מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי

exiſtendum ad ,domum ædificandum ad Iſrael tribubus cunctis è civitatem in elegi non ,Ægypti terra è meâ populum

אֶת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת

exiſtendum ad ,Jeruſalaim in elegi Et .Iſrael meû populum ſuper ducem exiſtendum ad ,virum in elegi non & : ibi meû nomen

6 שְׁמִי שָׁם וְלֹא־בָחַרְתִּי בְּאִישׁ לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַם לִהְיוֹת

mei patris David corde cum fuit Et .Iſrael meû populum ſuper exiſtendum ad David in elegi & ,ibi meum nomen

7 שְׁמִי שָׁם וְאֶבְחַר בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי עִם־לֵבָב דָּוִיד אָבִי

quod Pro : meum patrem David ad Dominus dixit Et .Iſrael Dei Domini nomini domum ædificandum ad

8 לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר

ædificabis non tu Sed .tuo corde cum fuit quia ,benefeciſti ,meo nomini domum ædificandum ad ,tuo corde cum fuit

9 הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֵטִיבוֹת כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ: רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה

ſuum verbum Dominus ſtatuit Et .meo nomini domum ædificabit ipſe ,tuis lumbis de egredientes ,tuus filius ſed ,domum

10 הַבַּיִת כִּי בִנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ

ædificavi & ,Dominus eſt locutus ſicut ,Iſrael thronum ſuper ſedi & ,meo patre David pro ſurrexi & ,fuerat locutus quod

אֲשֶׁר דִּבֵּר וָאֶקּוֹם תַּחַת דָּוִיד אָבִי וְאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה

quod ,Domini pactum ibi quia arcam ibi poſui Et .Iſrael Dei Domini nomini domum

11 הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר

.ſuas volas extendit & ,Iſrael concionem omnem contra Domini altaris facies ad ſtetit Et .Iſrael filiis cum excideras

12 כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו:

quinque & ,ejus longitudo cubitorum quinque ,auxilii loci medio in illam dedit & ,æris concham Selomoh fecit Quoniam

13 כִּי־עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וַיִּתְּנֵהוּ בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ

omnem contra ſua genua ſuper ſe genuflexit & ,illud ſuper Stetitque .ejus ſtatura trium cubitorum & ,ejus latitudo cubitorum

אַמּוֹת רָחְבּוֹ וְאַמּוֹת שָׁלוֹשׁ קוֹמָתוֹ וַיַּעֲמֹד עָלָיו וַיִּבְרַךְ עַל־בִּרְכָּיו נֶגֶד כָּל־

Deus tu ſicut non ,Iſrael Deus Domine : ait Et .cœlos ad ſuas palmas extendit & ,Iſrael concionem

14 קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיְמָה: וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים

cuſtodiſti Qui .ſuo corde toto in tuas facies ad ambulantibus tuis ſervis miſericordiã &,pactum cuſtodiens :terra in & ,cœlis in

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם: אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ

.hanc diem ſecundùm implêſti tua manu in & ,tuo ore in es locutus & ,ei es locutus quod meo patri David tuo ſervo

לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ וְתִדַּבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה:

Non : dicendo ,ei es locutus quod ,meo patri David tuo ſervo cuſtodi Iſrael Deus DOMINE nunc Et

16 וְעַתָּה יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא

ſuam viam tui filii cuſtodierint ſi tantùm ,Iſrael thronum ſuper ſedens ,meis faciebus à vir tibi excidetur

יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם

.meis facies ad ambuliſti quemadmodum ,mea lege in ambulandum ad

לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי:

Verſio VULG. LAT.

Ego autem ædificavi domum nomini ejus, ut habitaret 2
ibi in perpetuum. Et convertit rex faciem ſuam, 3
& benedixit univerſæ multitudini Iſrael, (nam omnis
turba ſtabat intenta,) & ait; Benedictus Dominus 4
Deus Iſrael, qui quod locutus eſt David patri meo,
opere complevit, dicens; A die, quâ eduxi populum 5
meum de terra Ægypti, non elegi civitatem de cunctis
tribubus Iſrael, ut ædificaretur in ea domus nomini
meo: neque elegi quemquam alium virum, ut eſſet dux
in populo meo Iſrael, Sed elegi Jeruſalem, ut ſit nomen 6
meum in ea, & elegi David, ut conſtituerem eum ſuper
populum meum Iſrael. Cúmque fuiſſet voluntatis 7
David patris mei, ut ædificaret domum nomini Domini
Dei Iſrael, Dixit Dominus ad eum; Quia hæc fuit vo- 8
luntas tua, ut ædificares domum nomini meo, benè qui-
dem fecisti hujuſcemodi habere voluntatem: Sed non 9
tu ædificabis domum: verùm filius tuus, qui egredietur
de lumbis tuis, ipſe ædificabit domum nomini meo.
Complevit ergò Dominus ſermonem ſuum, quem lo- 10
cutus fuerat: & ego ſurrexi pro David patre meo, &
ſedi ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus: &
ædificavi domum nomini Domini Dei Iſrael. Et poſui 11
in ea arcam, in qua eſt pactum Domini, quod pepigit
cum filiis Iſrael. Stetit ergò coram altari Domini ex 12
adverſo univerſæ multitudinis Iſrael, & extendit manus
ſuas. Siquidem fecerat Salomon baſim æneam, & 13
poſuerat eam in medio baſilicæ, habentem quinque cu-
bitos longitudinis, & quinque cubitos latitudinis, &
tres cubitos altitudinis: ſtetitque ſuper eam: & dein-
ceps flexis genibus contra univerſam multitudinẽ Iſrael,
& palmis in cœlum levatis, Ait; Domine Deus Iſrael, 14
non eſt ſimilis tui Deus in cœlo & in terra: qui cu-
ſtodis pactum & miſericordiam cum ſervis tuis, qui am-
bulant coram te in toto corde ſuo: Qui præſtitiſti ſer- 15
vo tuo David patri meo quæcunque locutus fueras ei:
et quæ ore promiſeras, opere complêſti, ſicut & præſens
tempus probat. Nunc ergò, Domine Deus Iſrael, imple 16
ſervo tuo patri meo David quæcunque locutus es,
dicens; Non deficiet ex te vir coram me, qui ſedeat ſu-
per thronum Iſrael: ita tamen ſi cuſtodierint filii tui vias
ſuas, et ambulaverint in lege mea, ſicut et tu ambulâſti
coram me.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ego ædificans ædificavi domum tibi, lo- 2
cum habitationis tuæ perpetuæ. Deinde con- 3
verſâ rex facie, benedixit omnibus cœtibus
Iſraelis (omnes enim cœtus Iſraelis aderant)
Et ait, Benedictus Dominus Deus Iſraelis, 4
qui Davidem patrem meum ore proprio eſt
allocutus, & verbo ſuo confirmavit quod di-
xit: Quòd *ſcilicet* ab eo die quo eduxi po- 5
pulum meum Iſraelem è terra Ægypti, non
elegi mihi civitatem ullam ex omnibus tri- 6
bubus Iſraelis ad ædificandum domum ut eſ-
ſet ibi nomen meum; Sed elegi Davidem ut 7
eſſet rex ſuper populum meum Iſraelem.
Cúmq; David pater meus animo concepiſſet 8
ædificare domum nomini Dñi Dei Iſraelis,
Dixit Davidi patri meo, Quandoquidem a- 9
nimo ſtatuiſti ædificare domum nomini meo,
rectè feciſti quòd id animo ſtatueris: Tu 10
tamen non ædificabis domum, ſed filius tuus
qui è dorſo tuo proditurus eſt, ipſe ædifica-
bit domum nomini meo. Et quidem confir- 11
mavit Dominus ſermones ſuos quos dixerat:
nam ſurgens loco Davidis patris mei, & in- 12
ſidens ſolio Iſraelis, quemadmodum dixerat
mihi Dominus; ædificavi domum nomini
Domini Dei Iſraelis, Et locum paravi arcæ 13
in qua repoſitum eſt fœdus Domini quod de-
derat majoribus noſtris cùm eduxiſſet eos è
terra Ægypti. Deinde ſtetit Salomon ante
altare Domini coram univerſis cœtibus Iſ-
raelis, & expandit manus ſuas cœlum verſus.
(Fecerat enim Salomon podium quoddam
æneum, & erexerat illud in medio atrio,
quinque cubitorum altitudine, & duorum
cubitorum latitudine) Hoc conſcendens ſtetit
ſuper illud; tum flexis genibus, ſpectante e-
um toto populo Iſraelis; manibuſque in ora-
tione coram populo Iſraelitico cœlũ verſùs
expanſis, Oravit, ac dixit; Dñe dominorum 14
Iſraelis, non eſt tui ſimilis. Tu es Dominus,
cujus voluntates, dum ſedes in cœlo ſurſum,
fiunt ſuper terram deorſum: qui ſervas fœdus
& clementiam ſervis tuis rectè coram te am- 15
bulantibus toto corde ſuo: Qui Davidi ſer-
vo tuo patri meo præſtitiſti quod dixeras ei;
& quæ ore tuo locutus fueras, tuâ voluntate
perfeciſti, ut hodierno die. Nunc ergò Do- 16
mine dominorum Iſraelis, ſerva ſervo tuo
Davidi patri meo quod pollicitus es illi, non
defuturum tibi filium à conſpectu meo, qui
ſedeat ſuper ſolio Iſraelis, dummodo obſer-
vent filii tui vias ſuas, ambulando coram me
legitimè, quemadmodum ambulâſti tu co-
ram me.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμηκα οἶκον τῷ ὀνόματί Cu ἅγιόν Coi καὶ ἕτοιμον (β) τοῦ κατασκηνῶσαι εἰς τοὺς αἰῶνας.
3 Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε † πᾶσαν ἐκκλησίαν Ἰσραὴλ, καὶ πᾶσα
4 ἡ ἐκκλησία Ἰσραὴλ παρειστήκει. καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, (†) ὃς ἐλάλησεν τῷ
5 στόματι αὐτοῦ πρὸς Δαυὶδ † πατέρα μου, καὶ ἐν χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσε, λέγων, Ἀπὸ τῆς ἡμέρας
ἧς ἀνήγαγον τὸν λαόν μου ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἀπὸ πασῶν φυλῶν Ἰσραὴλ,
6 τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τοῦ (γ) εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἐξελεξάμην ἐν ἀνδρὶ † εἶναι εἰς ἡγούμενον
7 ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ· Καὶ ἐξελεξάμην (δ) τὴν Ἰερουσαλὴμ ἡγιάζω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ ἐξ-
ελεξάμην ἐν Δαυὶδ (ε) τοῦ εἶναι ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν Δαυὶδ τοῦ πα-
8 τρός μου, † οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Δαυὶδ (ζ) πα-
τρός μου, Διότι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν Cu τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καλῶς ἐποίησας, ὅτι
9 ἐγένετο ἐπὶ τὴν καρδίαν Cou. Πλὴν Cὺ οὐκ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον, ὅτι ὁ υἱός Cou ὃς ἐξελεύσεται
10 ἐκ τῆς ὀσφύος Cou, ἐκεῖνος οἰκοδομήσει † οἶκον τῷ ὀνόματί μου. Καὶ ἀνέστησε κύριος τὸν (η) λόγον
οὗτον, ὃν ἐλάλησε, καὶ ἐγῳήθην ἀντὶ Δαυὶδ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τὸν θρόνον Ἰσραὴλ, καθ-
11 ὡς ἐλάλησε κύριος· καὶ ᾠκοδόμησα τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ, Καὶ ἔθηκα ἐκεῖ τὴ
12 διαθήκην κυρίου, ἣν διέθετο τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Καὶ ἔστη κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου
13 ἐναντι πάσης ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας (θ) αὐτοῦ. Ὅτι ἐποίησε Σαλομὼν βά-
σιν χαλκῆν, καὶ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, πέντε πήχεων τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ
πέντε πήχεων τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ τριῶν πήχεων τὸ ὕψος αὐτῆς· καὶ ἔστη ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὰ γόνατα (ι) ἔναντι πάσης ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρα-
14 νόν, Καὶ εἶπε, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, οὐκ ἔστιν ὅμοιός Coi θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, φυλάσ-
σων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς παισί Cου τοῖς πορευομένοις ἐναντίον Cου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ·
15 Ἃ ἐφύλαξας τῷ παιδί Cου Δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ (κ) ἐλάλησας αὐτῷ, λέγων· καὶ ἐλάλησας ἐν στόματί
Cu, καὶ ἐν χερσί Cου ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, φύλαξον τῷ παιδί
16 Cου τῷ Δαυὶδ τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ, λέγων, Οὐκ ἐκλείψει Coi ἀνὴρ ἀπὸ προσώπου μου καθή-
μενος ἐπὶ θρόνου Ἰσραὴλ, πλὴν ἐὰν φυλάξωσιν οἱ υἱοί Cου τὴν ὁδὸν αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῷ νό-
μῳ μου, ὡς ἐπορεύθης ἐναντίον μου.

Et ego ædificavi domum nomini tuo sanctam tibi, & paratam ad habi- 2
tandum in secula. Et convertit rex faciem suam, & benedixit omnem 3
Ecclesiam Israel, (& omnis Ecclesia Israel adstabat,) & dixit ; Bene- 4
dictus Dominus Deus Israel, quomodò locutus est in ore suo ad David
patrem meum, & in manibus suis implevit, dicens ; A die, quâ eduxi 5
populum meum è terra Ægypti, non elegi in civitate de omnibus tribu-
bus Israel, ad ædificandam domum, ut esset nomen meum ibi : & non
elegi in viro, ut esset in ducem super populum meum Israel. Et elegi 6
Hierusalem, ut fieret nomen meum ibi : & elegi in David, ut esset super
populum meum Israel. Et factum est super cor David patris mei, ædi- 7
ficare domum nomini Domini Dei Israel. Et dixit Dominus ad Da- 8
vid patrem meum ; Quoniam factum est super cor tuum ædificare do-
mum nomini meo, rectè fecisti, quoniam factum est super cor tuum.
Veruntamen tu non ædificabis domum : quoniam filius tuus, qui egredi- 9
etur de lumbo tuo, hic ædificabit domum nomini meo. Et suscitavit 10
Dominus verbum hoc, quod locutus est. Et factus sum pro David patre
meo : & sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus : &
ædificavi domum nomini Domini Dei Israel : Et posui ibi arcam ; in 11
qua ibi testamentum Domini, quod disposuit ipsi Israel. Et stetit è re- 12
gione altaris Domini ante omnem Ecclesiam Israel, & expandit manus
suas. Quoniam fecerat Salomon basim æneam : & posuerat eam in 13
medio atrii ipsius templi : quinque cubitorum longitudo ejus, et quinque cu-
bitorum latitudo ejus, & (a) trium cubitorum altitudo ejus : & stetit
super eam : & cecidit super genua coram omni Ecclesia Israel. Et ex-
pandit manus suas ad cœlum, Et dixit ; Domine Deus Israel, non est si- 14
milis tibi Deus in cœlo, & super terram, custodiens testamentum, & mi-
sericordiam pueris tuis ambulantibus ante te in toto corde : Quæ custo- 15
disti puero tuo David patri meo, quæ locutus es ei, dicens : Et locutus es
in ore tuo : & in manu tua implevisti, sicut dies hæc. Et nunc, Domine
Deus Israel, custodi puero tuo David patri meo, quæ locutus es ei, dicens ; 16
Non deficiet tibi vir à facie mea sedens super thronum Israel, tantùm
si custodierint filii tui viam suam, ambulando in lege mea, sicut ambulâsti coram me.

MS.A. (β) τοῦ κατοικῆσαι εἰς (†) ὃς (γ) εἶναι ὄνομά (δ) ἐν Ἰερουσαλὴμ ἡγιάζω * τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά (ε) ὥστε εἶναι ἐπὶ τοῦ λαοῦ (ζ) τὸν πατέρα (η) λόγον αὐτοῦ, ὃν (θ) ἑαυτοῦ. (ι) ἀυτοῦ ἔναντι (κ) ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وَأَنَا أَبْنِي لَكَ مَسْكِنًا · وَهُيِّئُ لَكَ مَوْضِعًا لِسُكْنَاكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَٱلْتَفَتَ سُلَيْمَانُ وَبَارَكَ
3 عَلَى جُمُوعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ · وَكَانَ قَائِمًا مَعَهُمْ * وَقَالَ · تَبَارَكَ ٱلرَّبُّ إِلَهُ إِسْرَائِيلَ · ٱلَّذِي تَكَلَّمَ
4 مَعَ دَاوُدَ أَبِي · وَحَقَّقَ كُلَّ سِرِّي وَقَالَ * مِنْ يَوْمٍ أَخْرَجْتُ شَعْبِي إِسْرَائِيلَ مِنْ مِصْرَ
5 مَا ٱخْتَرْتُ لِي صَنِيعَةً مِنْ كُلِّ أَسْبَاطِ بَنِي إِسْرَائِيلَ · لِأَبْنِيَ هُنَاكَ بَيْتًا لِٱسْمِي * وَٱخْتَرْتُ
6 دَاوُدَ لِيَكُونَ مَلِكًا عَلَى شَعْبِي * وَكَانَ فِي قَلْبِ دَاوُدَ أَبِي لِيَبْنِيَ لِٱسْمِ ٱللَّهِ إِلَهِ إِسْرَائِيلَ
7 بَيْتًا * فَقَالَ لَهُ · إِذْ كُنْتَ قَدْ نَوَيْتَ بِقَلْبِكَ أَنْ تَبْنِيَ بَيْتًا لِٱسْمِي · قَبُلْتَ مِنْكَ
8 إِذْ نَوَيْتَ بِقَلْبِكَ * وَأَنْتَ لَا تَبْنِي لِي بَيْتًا لِٱسْمِي · لَكِنِ ٱبْنُكَ ٱلَّذِي يَخْرُجُ مِنْ
9 صُلْبِكَ هُوَ يَبْنِي بَيْتًا لِٱسْمِي * وَحَقَّقَ يَا رَبُّ قَوْلَكَ ٱلَّذِي قُلْتَهُ لِدَاوُدَ أَبِي · وَجَلَسْتُ
10 عَلَى كُرْسِيِّ إِسْرَائِيلَ كَمَا أَمَرْتَنِي · وَبَنَيْتُ بَيْتًا لِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * وَجَدَّدْتُ مَوْضِعًا لِصُنْدُوقِ
11 عَهْدِكَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَهُ لِآبَائِنَا · حِينَ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * وَقَامَ سُلَيْمَانُ قُدَّامَ
12 مَذْبَحِ ٱللَّهِ بِحَضْرَةِ جَمِيعِ جُمُوعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ · وَبَسَطَ يَدَيْهِ إِلَى ٱلسَّمَاءِ * وَكَانَ قَدْ صَنَعَ
13 عَمُودًا وَاحِدًا · وَأَقَامَهُ فِي وَسْطِ ٱلدَّارِ · ٱرْتِفَاعُهُ خَمْسَةُ أَذْرُعٍ · وَعَرْضُهُ أَذْرُعٍ ·
وَطَلَعَ مُجَلَّسٌ عَلَيْهِ وَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ · وَكَانُوا جَمِيعُ جُمُوعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَنْظُرُونَ
14 إِلَيْهِ · وَبَسَطَ يَدَيْهِ لِلصَّلَاةِ · وَسَائِرُ جُمُوعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَنْظُرُونَهُ * وَصَلَّى وَقَالَ · رَبَّ
ٱلْأَرْبَابِ إِلَهَ إِسْرَائِيلَ · لَيْسَ مِثْلَكَ يَا رَبُّ · ٱلَّذِي مَسْكَنُكَ فِي عُلُوِّ ٱلسَّمَاءِ · وَإِرَادَتُكَ تَصْنَعُ
15 فِي أَسْفَلِ ٱلْأَرْضِ · ٱلَّذِي حَفِظْتَ وَصَايَا عَبْدِكَ ٱلَّذِينَ يَسْلُونَ بِٱلْكَفِّ قُدَّامَكَ بِكُلِّ قُلُوبِهِمْ
* وَحَفِظْتَ لِدَاوُدَ عَبْدِكَ أَبِي · وَقَدَّمْتَ وَقُلْتَ لَهُ · وَكَلَّمْتَهُ بِفَمِكَ · وَبِإِرَادَتِكَ أَتْمَمْتَ لَهُ فِي هَذَا
16 ٱلْيَوْمِ * وَٱلْآنَ يَا رَبَّ ٱلْأَرْبَابِ إِلَهَ إِسْرَائِيلَ · تَمِّمْ لِعَبْدِكَ دَاوُدَ مَا قُلْتَهُ لَهُ · أَنَّهُ لَا يَزُولُ لَكَ مِنْ
قُدَّامِي ٱبْنٌ يَجْلِسُ عَلَى كُرْسِيِّ إِسْرَائِيلَ · إِنْ حَفِظَ بَنُوكَ عَهْدِي وَسَلَكُوا بِدَوَامِيسِي · كَمَا
سِرْتَ أَنْتَ قُدَّامِي ·

Et ego ædificarem tibi domicilium, & 2
paravem tibi locum pro habitatione tua
sempiterna? Deinde conversus Salomon 3
benedixit cœtibus filiorum Israelis, cum
quibus astabat, Et ait ; Benedictus sit 4
Dominus Deus Israelis, qui locutus est
cum Davide patre meo, & omnia eventu
comprobavit, ac dixit ; Ab eo die quo 5
eduxi plebem meam Israelem ex Ægy-
pto, non elegi mihi civitatem ullam ex
omnibus tribubus Israelitarum, ut ex-
truerem ibi domum nomini meo : Et 6
elegi Davidem ut esset rex super plebem
meã. Et cùm esset in animo Davidis patris 7
mei ædificare nomini Dei, Dei Israelis,
domum ; Dixisti ei, Quandoquidem 8
animo tuo decrevisti ædificare domum
nomini meo, gratum habui cùm id animo
decrevisti : Tu tamen nequaquam ædi- 9
ficabis mihi domum nomini meo ; sed
filius tuus qui egredietur è dorso tuo, is
ædificabit domum nomini meo. Jam 10
verò exitu comprobâsti O Domine mi,
sermonem tuum quem dixisti Davidi pa-
tri meo ; & cùm sedissem super solio
Israelis, ut præcepisti mihi, ædificavi do-
mum nomini Domini, Et renovavi lo- 11
cum arcæ fœderis tui quod dedisti paren-
tibus nostris cùm eduxisti eos de terra
Ægypti. Stetitque Salomon ante aram 12
Dei, in præsentia omnium Israelitarum,
extenditque manus suas cœlum versus,
(Fecerat enim columnam quandam, & 13
erexerat eam in medio atrio ; cujus al-
titudo erat quinque ulnarum, latitudo
verò duarum ulnarum : hanc conscen-
deus sedit super eam, tum in genua pro-
cubuit intuentibus eum omnibus Israeli-
tis) extendit inquam manus suas ad
orandum, videntibus eum omnibus
Israelitis, Et oravit, ac dixit ; Domine 14
dominorum, Deus Israelis, non est tui
similis O Domine mi, cujus habitatione
in summo cœlo existente, tua tamen vo-
luntas fit in ima terra : qui servas testa-
menta servorum tuorum qui sincerè co-
ram te ambulant integris mentibus : Et 15
promissa præstitisti Davidi servo tuo pa-
tri meo ; prædixisti ei, ore proprio allo-
cutus es eum, tuâque voluntate hodie
persolvisti ei. Itaque O Domine domi- 16
norum, Deus Israelis, rei ipsâ comproba
servo tuo Davidi quod pollicitus es ei,
non defuturum tibi à conspectu meo
filium sedentem super solium Israelis ;
dummodo custodiant filii tui pactum meũ,
& ambulent in legibus meis quemad-
modum tu ambulâsti coram me.

דברי הימים ב : ו

habitabit verè *namque Nam* ,David tuo servo es locutus quod ,tuum verbum *sit verum* ,Israel Deus Domine nunc Et

18 17 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן דְּבָרְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְדָוִיד׃ כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב

hæc domus *quia etiam* ,te *sustinebunt* non cœlorum cœli & cœli Ecce ? terram super homine cum Deus

אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה

ad audiendum ad ,meus Deus Domine ejus deprecationem ad & ,tui servi orationem ad respicias Et ? ædificavi quam

19 אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמַע אֶל־

istam domum *ad aperios tuos oculos existendos Ad* ,*tuus facies ad* orat tuus servus quam ,orationem *ad* & ,*præconium*

20 הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃ לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְתוּחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה

orabit quam orationem *ad audiendum ad* ,*ibi* tuum nomen *ponendum ad* dixisti quo locum *ad* ,nocte ac die

יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לָשׂוּם שְׁמְךָ שָׁם לִשְׁמוֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל

in oraverint quam ,Israel tui populi & tui servi *deprecationes ad* exaudias Et .isto loco in tuus servus

21 עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנּוֹנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּללוּ אֶל־

quispiam peccaverit Si .parces & ,exaudies & ,cœlis è tux *sessionis* loco è exaudies tu & : isto loco

22 הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִמְּקוֹם שִׁבְתְּךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ׃ אִם־יֶחֱטָא אִישׁ

tu Et : ista domo in tuo altari coram juramentū venerit & ; eū *faciendum jurare ad* ,juramentum eo *in tulerit* & ,suum *socium* in

23 לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה

justificando & ; ejus caput in ejus viam dando ,impio reddendo ,tuos servos judicabis & ,facies & ,cœlis de audies

תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהָשִׁיב לָרָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק

,tibi peccaverint cum ,*inimici facies ad* Israel tuus populus fuerit cæsus si Et .ejus justitiam secundùm ei dando ,justum

24 צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃ וְאִם־יִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ

audies tu Et ; ista domo in *tuus facies ad* fuerint deprecati & ,oraverint & ,tuum nomen fuerint confessi & ,fuerint conversi &

25 וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּללוּ וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע

,eis dedisti quam ,terram ad eos reduces & ,Israel tui populi peccato parces & ,cœlis de

מִן־הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְהֵשִׁיבוֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לָהֶם

,isto loco in oraverint & ,tibi peccaverint cùm ,pluvia fuerit non & ,*cælos detineā In* .eorum patribus &

26 וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃ בְּהֵעָצֵר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּללוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה

peccato parces & ,cœlis exaudies tu Et : eos affixeris cùm ,fuerint conversi suo peccato à ,tuū nomen fuerint confessi &

27 וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ מֵחַטָּאתָם יְשׁוּבוּן כִּי תְעַנֵּם׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת

super pluviam dabis & : *ea in* ambulent quam bonam viam *ad* eos docebis nam : Israel tui populi & ,tuorum servorum

עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־

segetum percussio ,fuerit *cùm* pestis ,terra in fuerit *cùm* Fames .hereditatem in tuo populo dedisti quam ,tuam terram

28 אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃ רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָּאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן

omnisque, plaga omnis ; *fusrum portarum* terra in ejus inimicus *ei dederit angustiam cùm* : fuerit cùm bruchus & ,locusta ,rubigo &

וְיֵרָקוֹן אַרְבֶּה וְחָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבָיו בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־

cognoverint *cùm*, Israel tuo populo omni & ,homini omni fuerit quæ ,deprecationem omnem ,orationem Omnem : infirmitas

29 מַחֲלָה׃ כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־הָאָדָם וּלְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן

: istam domum ad suas volas expanderit & ,suum dolorem & ,suam plagam unusquisque

אִישׁ נִגְעוֹ וּמַכְאֹבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃

Versio VULG. LAT.

Et nunc, Domine Deus Israel, firmetur sermo tuus, 17
quem locutus es servo tuo David. Ergóne credibile 18
est ut habitet Deus cum hominibus super terram? Si
cœlum & cœli cœlorum non te capiunt, quantò magis
domus ista, quam ædificavi? Sed ad hoc tantùm facta 19
est, ut respicias orationem servi tui, & obsecrationem
ejus, Domine Deus meus: & audias preces, quas fun-
dit famulus tuus coram te: Ut aperias oculos tuos su- 20
per domum istam diebus ac noctibus, super locum,
in quo pollicitus es ut invocaretur nomen tuum, Et 21
exaudires orationem, quam servus tuus orat in eo: &
exaudias preces famuli tui, & populi tui Israel. Qui-
cunque oraverit in loco isto, exaudi de habitaculo tuo,
id est, de cœlis, & propitiare. Si peccaverit quispiam 22
in proximum suum, & jurare contra eum paratus vene-
rit, séque maledicto constrinxerit coram altari in do-
mo ista: Tu audies de cœlo, & facies judicium servo- 23
rum tuorum, ita ut reddas iniquo viam suam in caput
proprium, & ulciscaris justum, retribuens ei secundùm
justitiam suam. Si superatus fuerit populus tuus Israel 24
ab inimicis, (peccabunt enim tibi,) & converti egerint
pœnitentiam, & obsecraverint nomen tuum, & fuerint
deprecati in loco isto, Tu exaudies de cœlo, & propi- 25
tiare peccato populi tui Israel, & reduc eos in terram,
quam dedisti eis, & patribus eorum. Si clauso cœlo, 26
pluvia non fluxerit propter peccata populi, & deprecā-
ti te fuerint in loco isto, et confessi nomini tuo, & con-
versi à peccatis suis, cùm eos afflixeris, Exaudi de 27
cœlo, Domine, & dimitte peccata servis tuis & popu-
li tui Israel, & doce eos viam bonam, per quam ingre-
diantur: et da pluviam terræ, quam dedisti populo tuo
ad possidendum. Fames si orta fuerit in terra, et pe- 28
stilentia, ærugo, et aurugo, et locusta, et bruchus; et
hostes, vastatis regionibus, portas obsederint civita-
tis, omnísque plaga et infirmitas presserit: Si quis 29
de populo tuo Israel fuerit deprecatus, cognoscens pla-
gam et infirmitatem suam, et expanderit manus suas in
domo hac,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... Nunc etiā Dñe Deus Israelis, rati nunc sint 17
18 ... sermones tui quos locut' es ad Davidem 18
patrem meum servum tuum. Quandoquidē
verè collocavit Dñs habitationē suā cum
populo suo Israele super terrā, (sanè cœlū et
cœli cœlorū non capiunt te, quantò minùs
hæc domus quam ædificavi?) Converteris 19
igitur ad orationem servi tui, & ad pre-
cationem ejus Domine Deus, ut audias ora-
tionem & obsecrationem quam servus tuus
20 ... fundit coram te hodie. Fiat quæso, coram 20
te, ut audias voces orationis ej' qui venerit
& oraverit coram te in domo ista nocte
21 ... dieque, in loco isto in quo habitationem 21
tuam te collocaturum dixisti: Ut audias
orationem servi ac populi tui Israelis, quam
orabit coram te in loco isto: tu inquam
audias è loco mansionis tuæ, de cœlo; audi- 22
as, & parcas. Si quis injuriam socio suo
intulerit, & is præscripserit illi juramentū
ut eum jurare faciat; ille verò venerit ac
23 ... juraverit coram altari tuo in domo ista: Tu 23
exaudies vocem orationis ejus è loco tuo,
de cœlo; & annuens judicabis servos tuos,
condemnans reum, et reflectens viam ejus
in caput ipsius: justum verò innocentem
24 ... declarans, eique rependens secundùm ju- 24
stitiam ejus. Item si fractus fuerit populus
tuus Israel ab hostibus tuis, cùm peccave-
rint coram te; ad te autem conversi confi-
teantur nomini tuo magno, et orent obse-
25 ... crentque te in domo ista: Tu exaudies è 25
cœlo, et condonabis peccata populi tui
Israelis, et reduces eos in terram quam de-
disti eis et patribus eorum. Cùm præclusi 26
fuerint cœli, nec fuerit pluvia, ipsis in te
peccantib'; oraverint autem coram te in lo-
co isto, confessi fuerint nomini tuo magno,
et à peccatis suis sese converterint ut præstò
27 ... sis eis: Tu quoque exaudies vocem orati- 27
onis eorum de cœlo, et remittes peccata
servi et populi tui Israelis; quaten' doceas
eos viam tuam optimam per quam ambu-
leant et dabis pluviam benedictionis super
28 ... terram quam dedisti hæreditariam populo 28
tuo. Cùm fuerit fames in terra, cùm fuerit
mortalitas, ulc' atq; cruciatus; et locusta vo-
litans aut bruch' cùm aceiderit; cùmq; infe-
stârint eos hostes in terra et civitatib' eorū;
quæcunque demū calamitas, et quicunque
29 ... dolores: Omnem orationem et obsecra- 29
tionem quæ erit à quibuscunq; hominibus,
ab universo populo tuo Israele, iis *nimirum*
quorum quisque cordis sui dolorem patiens
veniet, manusq; suas in domo ista expandet:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ νῦν κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά Σου ὃ ἐλάλησας τῷ παιδί Σου τῷ Δαυίδ.
18 Ὅτι εἰ ἀληθῶς καθοικήσει (f) Θεὸς μετ' ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς; εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν οὐκ
19 ἀρκέσουσί Σοι, καὶ τίς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμησα; Καὶ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν παιδός Σου καὶ
ἐπὶ τὴν δέησίν μου κύριε ὁ Θεὸς, τοῦ ἐπακοῦσαι τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς ἧς ὁ παῖς Σου
20 προσεύχεται ἐναντίον Σου σήμερον, Τοῦ εἶναι ὀφθαλμούς Σου ἀνεῳγμένους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας
καὶ νυκτὸς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὃν εἶπας ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά Σου ἐκεῖ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς προσευ-
21 χῆς (λ) ἧς προσεύχεται ὁ παῖς Σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον· Καὶ ἀκούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ παιδός Σου,
καὶ λαοῦ Σου Ἰσραὴλ, ἃ ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον· καὶ Σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς
22 κατοικήσεώς σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀκούσῃ καὶ ἵλεως ἔσῃ. Ἐὰν ἁμάρτῃ ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ
λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν τοῦ ἀρᾶσθαι αὐτὸν, καὶ ἔλθῃ καὶ ἀράσηται κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ οἴ-
23 κῳ τούτῳ, Καὶ Σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσεις, καὶ κρινεῖς τοὺς δούλους Σου, τοῦ ἀποδοῦ-
ναι τῷ ἀνόμῳ, καὶ ἐπιφέρειν ὁδοὺς αὐτοῦ εἰς κεφαλήν (μ) αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον, τοῦ ἀ-
24 ποδοῦναι (ν) αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν φευσθῇ ὁ λαός Σου Ἰσραὴλ κατέναντι τῶν
ἐχθρῶν, ἐὰν ἁμάρτωσί Σοι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ (ξ) ἐξομολογήσωνται τῷ ὀνόματί Σου, καὶ (ο)
25 προσεύξωνται καὶ δεηθῶσιν ἐναντίον Σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ, Καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις (π) λαοῦ Σου Ἰσραὴλ, καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας
26 αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Ἐν τῷ συχθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γένεσθαι ὑετὸν, ὅτι ἁμαρ-
τήσουταί Σοι, καὶ προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ αἰνέσουσι τὸ ὄνομά Σου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁ-
27 μαρτίων αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν, ὅτι ταπεινώσεις αὐτούς, Καὶ Σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως
ἔσῃ (ρ) ταῖς ἁμαρτίαις τῶν παίδων καὶ τοῦ λαοῦ Σου Ἰσραὴλ, ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν
τὴν ἀγαθὴν, ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν Σου, ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ
28 Σου εἰς κληρονομίαν. Λιμὸς ἐὰν γένηται ἐπὶ τῆς γῆς, θάνατος ἐὰν γένηται, ἀνεμοφθορία καὶ
ἐρυσίβη, ἀκρὶς καὶ βροῦχος ἐὰν γένηται, (σ) καὶ ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς καθέναστι τῶν
29 πόλεων αὐτῶν, πᾶσαν πληγὴν (τ) καὶ πάντα πόνον, Καὶ πᾶσα προσευχὴ, καὶ πᾶσα δέησις ἣ ἐὰν
γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ παντὶ λαῷ Σου Ἰσραὴλ, ἐὰν γνῷ ἄνθρωπος τὴν ἁφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μα-
λακίαν αὐτοῦ, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον,

MS.A. (f) ὁ Θεὸς (λ) ἧς ὁ παῖς Σου προσεύχεται εἰς (μ) αὐτοῦ, τοῦ (ν) ἑκάστῳ καὶ (ξ) ἐξομολογήσωνται (ο) προσεύξονται (π) τοῦ λαοῦ (ρ) τῶν ἁμαρτιῶν τῶν παίδων Σου καὶ (σ) ἐὰν θλίψῃ (τ) καὶ πᾶν πόνον,

Et nunc, Domine Deus Israel, fidele sit, quæso, verbum tuum, quod locutus es puero tuo David. 17
Quoniam si verè habitabit Deus cum hominibus super terram? Si cælum, & cælum cæli non sufficient tibi; 18
& quæ domus hæc, quam ædificavi? Et inspicies super deprecationem pueri tui, & super orationem meam, Domine Deus, ad exaudiendum orationem, & deprecationem, quam puer tuus deprecatur ante te hodiè; ut sint oculi tui aperti super domum hanc die ac nocte, ad locum hunc, quem dixisti invocari nomen tuum ibi, ad audiendum deprecationem, quam deprecatur puer tuus in loco hoc. Et audies orationem pueri tui, & populi tui Israel, quæcunque deprecati fuerint in loco hoc. Et tu exaudies (b) in loco habitationis tuæ è cælo: & audies, & propitius eris. Si peccaverit vir proximo suo, & sumpserit super eum maledictionem ad maledicendum ei, & venerit, & maledixerit coram altari in domo hac, Et tu exaudies de cælo, & facies, & judicabis servos tuos ad retribuendum iniquo, & retribuendum vias ejus in caput ejus, & ad justificandum justum, ad retribuendum ei secundùm justitiam ejus. Et, si percussus fuerit populus tuus Israel coram inimico, (si peccaverint tibi,) & reverterint, & confessi fuerint nomini tuo, & deprecati fuerint, & oraverint ante te in domo hac; Et tu exaudies de cælo, & propitius eris peccatis populi tui Israel: & reduces eos in terram, quam dedisti eis, & patribus eorum. Cùm cohibitum fuerit cælum, & non fuerit pluvia, (quoniam peccabunt tibi,) & deprecabuntur in loco hoc, & laudabunt nomen tuum, & à peccatis suis revertent, quoniam humiliabis eos; Et tu exaudies de cælo, & propitius eris peccatis (c) puerorum, & populi tui Israel: quia manifestabis eis viam bonam, in qua ibunt in ea: & dabis pluviam super terram tuam, quam dedisti populo tuo in hæreditatem. Fames si facta fuerit super terram, mors si facta fuerit, aeris corruptio, et ustèritia, locusta, & bruchus si fuerit, & si tribulaverit eum inimicus coram civitatibus ipsorum, secundùm omnem plagam, & omnem laborem, Et (d) omnis deprecatio, & omnis oratio, quæcunque facta fuerit omni homini, & omni populo tuo Israel, si noverit homo tactum suum, & languorem suum, & expanderit manus suas ad domum hanc;

17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَأَيْضًا يَا رَبِّ حَقِّقْ قَوْلَكَ ٱلَّذِي تَكَلَّمْتَ بِهِ مَعَهُ * لِأَنَّ بِٱلْأَمَانَةِ صَنَعَ ٱللهُ مَسْكَنَهُ
18 مَعَ سَعْبِهِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * هَا ٱلسَّمَاءُ وَسَمَاءُ ٱلسَّمَاءِ لَا تَسْتَطِيعُ لِعَظَمَتِكَ * لَكِنِ هٰذَا ٱلْبَيْتُ
ٱلَّذِي بَنَيْتُهُ لَكَ * تَلْتَفِتُ فِيهِ لِصَلَاةِ عَبْدِكَ وَطِلْبَتِهِ * يَا رَبِّي وَإِلٰهِي ٱسْمَعِ ٱلصَّلَاةَ
19 ٱلَّتِي يُصَلِّي بِهَا أَمَامَكَ فِي هٰذَا ٱلْيَوْمِ * وَهَا يَكُونُ أَمَامَكَ أَنْ تَسْمَعَ صَلَاةَ كُلِّ
20 مَنْ يَأْتِي إِلَيْكَ فِي هٰذَا ٱلْبَيْتِ لَيْلًا وَنَهَارًا * فِي هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي سَكَنْتَ قُدْسَكَ *
* ٱسْمَعْ صَلَوَاتِ سَعْبِكَ وَعَبِيدِكَ ٱلَّذِينَ يُصَلُّونَ قُدَّامَكَ فِي هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ * وَأَنْتَ تَسْمَعُ
21 مِنَ ٱلسَّمَاءِ وَمِنْ عُلُوِّ قُدْسِكَ وَمَسْكِنِكَ * وَتَسْتَجِيبُ وَتَغْفِرُ * إِنْ كَانَ إِنْسَانٌ يُخْطِي
22 عَلَى صَاحِبِهِ * وَيُقْطَعُ عَلَيْهِ إِيمَانًا وَيَحْلِفُهُ * وَيَجِي يَحْلِفُ قُدَّامَ مَذْبَحِكَ فِي هٰذَا ٱلْبَيْتِ *
23 * وَأَنْتَ تَسْمَعُ صَلَاتَهُمْ مِنْ مَسْكِنِكَ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَتَدِينُ عَبِيدَكَ * وَتُجَازِي ٱلْمُجْرِمَ عَلَى
24 قَدْرِ أَفْعَالِهِ * وَإِنِ ٱنْكَسَرَ سَعْبُكَ قُدَّامَ أَعْدَائِهِمْ * إِذَا أَخْطَأُوا قُدَّامَكَ * فَيَرْجِعُوا إِلَيْكَ
وَيَحْمَدُوا ٱسْمَكَ ٱلْعَظِيمَ * وَيَطْلُبُوا ٱسْمَكَ فِي هٰذَا ٱلْبَيْتِ * وَأَنْتَ تَسْمَعُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَتَغْفِرُ
25 خَطَايَا سَعْبِكَ وَتَرُدُّهُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَعْطَيْتَهَا لِآبَائِهِمْ * وَإِذَا مُنِعَتِ ٱلسَّمَاءُ ٱلْمَطَرَ * إِذَا أَخْطَأُوا
قُدَّامَكَ * وَيُصَلُّونَ فِي هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ * وَيَسْكُرُونَ ٱسْمَكَ ٱلْعَظِيمَ * وَيَرْجِعُونَ عَنْ خَطَايَاهُمْ *
26 * فَأَنْتَ تَسْتَجِيبُ لَهُمْ * وَتَسْمَعُ صَوْتَ صَلَوَاتِهِمْ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَتَغْفِرُ خَطَايَا عَبِيدِكَ وَسَعْبِكَ
إِسْرَائِيلَ * وَتُعَلِّمُهُمْ طَرِيقَكَ ٱلْحَسَنَةَ لِيَسْعَوْا فِيهَا * وَتُحُوطُ بَرَكَاتِكَ ٱلْأَرْضَ ٱلَّتِي أَعْطَيْتَهَا
27 لِعَبِيدِكَ مِيرَاثًا * وَإِذَا كَانَ جُوعٌ فِي ٱلْأَرْضِ * أَوْ مَوْتٌ * أَوْ عُقُورٌ وَعَذَابٌ * وَجَرَادٌ وَطَيْرٌ يُهْلِكُ
ٱلزَّرْعَ * وَإِذَا ٱضْطَهَدَهُمْ أَعْدَاؤُهُمْ فِي أَرْضِهِمْ وَصِيَاعِهِمْ * بِكُلِّ عَذَابٍ وَوَجَعٍ * فَكُلُّ
28 صَلَاةٍ وَطِلْبَةٍ تَكُونُ لِلْبَسَرِيِّينَ * تَكُونُ لِسَعْبِكَ لِيَحْمِلَ كُلُّ رَجُلٍ وَجَعَ قَلْبِهِ * وَيَجِي
وَيَبْسُطُ يَدَيْهِ فِي هٰذَا ٱلْبَيْتِ *

Ratum fac etiam O Domine mi, sermonem tuum quem habuisti cum eo. Quandoquidem certissimè fecit habitationem suam Deus cum populo suo super terram, (cæ tamen cælum & cæli cælum impar est majestati tuæ) ergò in domo ista quam ædificavi tibi, Convertaris ad orationem & petitionem servi tui: O Domine & Deus meus, audi orationem quam fundit coram te hodiè. Et fiat coram te quæso, ut audiatur oratio cujuscunque ad te accedentis in domum istam nocte diuque, locum videlicet istum in quo collocâsti Sanctuarium tuum. Exaudi orationes populi tui & servorum tuorum qui coram te orabunt hoc in loco: tu inquam audias è cælo, ab excelso Sanctuario & habitaculo tuo, exaudias, & parcas. Si quopiam in amicum suum peccante, is juramentum illi præscribat, eumque ad jurandum cogat; illeque veniens juret ante aram tuam in domo ista: Tu exaudies orationem eorum ex habitaculo tuo in cælo, jus dices servis tuis, & reum pro ratione actuum ejus remunerabis. Si profligatus fuerit populus tuus coram hostibus tuis, quòd in te peccaverint; ad te autem conversi credant in nomen tuum maximum, & quærant nomen tuum in hac domo: Tu quoque audies è cælo, & dimittes peccata populi tui, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Cùm cælum retinuerit pluviam, quòd in te peccaverint; si orent in loco isto, gratias agant nomini tuo magno, retrahantque se à peccatis suis: Tu exaudies eos, & audies voccm precum eorum de cælo, dimittesque peccata servorum tuorum, & populi tui Israelis, & docebis eos vias tuas bonas ut ambulent in eis, & completeantur benedictiones tuæ terram quam dedisti servis tuis hæreditatem. Cùm fuerit fames in terra, aut mortalitas, aut ulcera & cruciatus, aut locusta & volucre seminibus perniciosum: cúmque persecuti fuerint eos inimici eorum in terra & civitatibus eorum: demum instante quovis cruciatu ac dolore: Quæcunque oratio & petitio fiet à mortalibus, fiet à populo tuo ad hoc ut toleret unusquisque dolorem cordis sui, accedendo & expandendo manus suas in hac domo:

17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

דבר הימים ב: ז

:eius cor *noſces* quia,ſuas vias omnes juxta unicuiq; dabis &,parces & ,tuæ ſeſſionis *parato loco* ,cœlis de exaudies tu Et

30 וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לְאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־לִבּוֹ

quibus ,diebus omnibus tuis viis in *ambulans* ad te timeant Ut .hominum filiorum cor noſti tu ſolus tu nam

31 כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־לִבַּב בְּנֵי הָאָדָם : לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־

Iſrael tuo populo de non qui alienigenam ad etiam Et .noſtris patribus dediſti quam ,terræ facies ſuper *viventes* ipſi

32 הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ : וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל

,extentum tuum brachium & ,robuſtam tuam manum & ,magnum tuum nomen propter longinqua terra è veniens & ,ipſe

הוּא וּבָא׳ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְיָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה

omnia ſecundã facies & : tuæ ſeſſionis *parato loco* de cœlis de exaudies tu Et .iſta domo in oraverint & venerint &

33 וּבָאוּ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה : וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל

tuus populus ſicut ,te *timendum ad* & ,tuum nomen terræ populi omnes ſciant ut ; alienigena te *ad clamaverit* quibus

אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ וְלִירְאָה אוֹתְךָ כְּעַמְּךָ

tuus populus fuerit egreſſus *Cùm* .ædificavi quam hanc domum ſuper eſt invocatum tuum nomen quòd *ſciendum ad* & ; Iſrael

יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי : כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ

ea in elegiſti quam ,hujus civitãtis via te ad oraverint & ;eos miſeris qua viam per ſuos inimicos contra bellum ad

לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבָיו בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ

facies & ;eorum deprecationẽ & ,eorum orationem cœlis de exaudies Et .tuo nomini ædificavi quam domus &

35 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ : וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ

eos tradideris & ,eos contra fueris *evacerbatus* & (peccet non qui homo non nam) ; tibi peccaverint *Cùm* .eorũ judicium

36 מִשְׁפָּטָם : כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָּם וְנָתַתָּם

ad *reverſi fecerint* Et : propinquam vel longinquam terram ad eos ducentes captivos ,eos duxerint captivos & ,*inimici faciès ad*

37 לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבִים שׁוֹבִים אֶל־אֶרֶץ רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה : וְהֵשִׁיבוּ אֶל־

: dicendo ,ſuæ captivitatis terra in te ad oraverint & ,fuerint converſi & ,*illuc* fuerint ducti captivi *quò* ,terra in ſuum cor

לְבָבָם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שְׁבִיָּם לֵאמֹר

ſuæ captivitatis terra in ſua anima tota in & ſuo corde toto in te ad fuerint converſi Et .egim' impiè &,egimus iniquè,Peccavim'

38 חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ : וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ שִׁבְיָם

quam domus & ,elegiſti quam civitatis &,eorũ patribus dediſti quam ,eorũ terræ via oraverint & ; eos duxerũt captivos quam

אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־

:eorũ judiciũ facies & ; eorum *preces* & ,eorũ orationem ,tuæ ſeſſionis *loco parato* de ,cœlis de exaudies Et .tuo nomini ædificavi

39 בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ : וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָיהֶם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם

orat one ad intentæ tuæ aures & ,aperti tui oculi quæſo ſint meus Deus Nunc .tibi peccaverunt qui ,tuo populo parces &

40 וְסְלַח לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ : עַתָּה אֱלֹהַי יִהְיוּ־נָא עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת וְאָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת

induantur Deus Dñe tui Sacerdotes .tuæ fortitudinis arca & tu ,tuã requiẽ in Deus Domine ſurge nunc Et .hujus loci

41 הַמָּקוֹם הַזֶּה : וְעַתָּה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ

.tui ſervi David miſericordiarũ memento :tui Chriſti *facies* avertas ne Deus Domine .bono in lætentur tui *pii* & ,ſalute

42 תִּשׁוּעָה וַחֲסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַטּוֹב : יְהוָה אֱלֹהִים אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ :

CAP. VII.

Domini gloria & ; victimas & *ſacrificium comedit* & ,cœlis è deſcendit ignis & ,orare Salomoh *complere ſecundùm* Et

1 וּכְכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל הָעֹלָה וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה

.domum replevit

מָלְאָ אֶת־הַבָּיִת :

Verſio VULG. LAT.

Tu exaudies de cœlo, de ſublimi ſcilicèt habitaculo 30
tuo, & propitiare, & redde unicuique ſecundùm vias
ſuas, quas nôſti eum habere in corde ſuo : (tu enim
ſolus nôſti corda filiorum hominum:) ut timeant te, 31
& ambulent in viis tuis cunctis diebus, quibus vivunt
ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris. Ex- 32
ternũ quoque, qui non eſt de populo tuo Iſrael, ſi vene-
rit de terra longinqua, propter nomen tuum magnum,
& propter manum tuam robuſtam, & brachium tuum
extentum, & adoraverit in loco iſto, Tu exaudies de
cœlo firmiſſimo habitaculo tuo, & facies cuncta, pro 33
quibus invocaverit te ille peregrinus : ut ſciant omnes
populi terræ nomen tuum, & timeant te ſicut populus
tuus Iſrael: & cognoſcant, quia nomen tuum invocatum
eſt ſuper domum hanc, quam ædificavi. Si egreſſus fu- 34
erit populus tuus ad bellum contra adverſarios ſuos
per viam in qua miſeris eos, adorabunt te contra viam,
in qua civitas hæc eſt, quam elegiſti, & domus, quam
ædificavi nomini tuo : Tu exaudies de cœlo preces 35
eorum, & obſecrationem, & ulciſcaris. Si autem pec- 36
caverint tibi, (neque enim eſt homo, qui non peccet,)
& iratus fueris eis, & tradideris hoſtibus, et captivos
duxerint eos in terram longinquam, vel certè quæ juxtà
eſt, Et converſi in corde ſuo, in terra, ad quam captivi 37
ducti fuerant, egerint pœnitentiam, et deprecati te fue-
rint in terra captivitatis ſuæ, dicentes, Peccavimus, iniq-
què fecimus, injuſtè egimus : Et reverſi fuerint ad te in 38
toto corde ſuo, et in tota anima ſua, in terra captivitatis
ſuæ, ad quam ducti ſunt, adorabunt te contra viam ter-
ræ ſuæ, quam dediſti patribus eorum, et urbis, quam
elegiſti, & domûs, quam ædificavi nomini tuo : Tu 39
exaudies de cœlo, hoc eſt, de firmo habitaculo tuo, pre-
ces eorum, et facias judicium, et dimittas populo tuo,
quamvis peccatori : Tu es enim Deus meus : aperian- 40
tur, quæſo, oculi tui, et aures tuæ intentæ ſint ad oratio-
nem quæ fit in loco iſto. Nunc igitur conſurge, Domine 41
Deus, in requiem tuam, tu et arca fortitudinis tuæ : Sa-
cerdotes tui, Domine Deus, induantur ſalutem, et ſancti
tui lætentur in bonis. Dñe Deꝰ, ne averteris faciem chri- 42
ſti tui : memento miſericordiarum David ſervi tui.

CAP. VII.

Cùmq; compléſſet Salomon fundens preces, ignis de- 1
ſcendit de cœlo, et devoravit holocauſta et victimas : et
majeſtas Domini implevit domum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tu audies vocé orationis eorum de cœlo, & 30
remittes culpas eorum, & rependes unicuiq;
ſecundùm omnes vias ſuas, utpote cogno-
ſcens cor ejus: tu enim ſolus nôſti cor cujuſli-
bet hominis. Hac ratione timebunt ita ut am- 31
bulent coram te in viis tuis quandiu vixerint
ſuper terram quam dediſti patribus eorum.
Præterea, quoad alienum qui non fuerit ex 32
populo tuo Iſraele, tamen advenerit è lon-
ginquis urbibus propter nomen tuum (audi-
ent enim famam nominis tui magni, & veni-
entes orabunt coram te eo die in domo iſta)
Tu exaudies è loco tuo, de cœlo, & facies 33
prout orabit coram te alienus ille: ut cogno-
ſcant omnes terræ gentes nomen tuum, ut re-
vereantur te ſicut populus tuus Iſrael, & ſci-
ant nomen tuum invocatum eſſe ſup domum
iſtam quam ædificavi. Cùm prodierit popu- 34
lus tuus ad bellum contra hoſtes ſuos, viâ quâ
mittes eos; & oraverint coram te in itinere
(ſuſcepto pro terra quam dediſti patribus eo-
rum, civitate quam elegiſti tibi, & domo
quam ædificavi nomini tuo: Audies è cœlo 35
orationem & precationem eorum, & expe-
dies cauſam illorum. Cùm peccaverint in te 36
(quandoquidem nullus eſt qui non peccet)
& iratus contra eos tradideris eos coram ho-
ſtibus eorum; & qui ceperint eos abducant
illos in regioné longinquâ ſive propinquam:
Oraverint autem corã te, reſipuerint, & in 37
urbibus eorum qui captivos duxerunt eos di-
xerint, Peccavimus, iram excitavimus, & de-
liquimus: Et ex toto corde ſuo totâque ani- 38
mâ ſuâ ad te converſi in urbibus eorum qui
captivos duxerunt eos, oraverint verſùs ter-
ram quam dediſti patribus eorum, civitatem
quam elegiſti tibi, & domum quam ædificavi
nomini tuo: Exaudies è cœlo, de loco tuo 39
orationem & petitionem eorum, peragéſque
cauſam eorum, & dimittes populo tuo qui
peccaverit in te. Denique Deus meus, ſint
oculi tui aperti, & aures tuæ intentæ ad ora- 40
tionem hujus loci. Tum demum exurge Do-
mine dominorum in requiem tuam, tu & ar-
ca fortitudinis tuæ: ſacerdotes tui Domine
dominorum, induas ſalute, & juſti tui fruan- 41
tur bonis tuis. Domine dominorum, ne re-
pellas faciem unĉti tui: recordare benefa-
ctorum ſervi tui Davidis.

CAP. VII.

Cùm autem Salomon finem feciſſet oran- 1
di, ignis è cœlo deſcendit, & holocauſta ar-
que ſacrificia devoravit; & gloriâ habitatio-
nis Domini implota eſt domus,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ Cὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου Cου, (υ) καὶ ἱλάσῃ, καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς
31 αὐτοῦ, ὡς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι (φ) μόνῳ γινώσκεις τὴν καρδίαν ὑῶν ἀνθρώπων, Ὅπως (χ) φοβῶν-
ται πάντες ὁδούς Cου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ ζῶσιν (ψ) ὅπ πρόσωπον τῆς γῆς, ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσ-
31 ὑμῶν ἡμῖν. Καὶ πᾶς ἀλλότριος ὃς οὐκ ἐκ τοῦ λαοῦ Cου Ἰσραὴλ ἔστιν αὐτὸς, καὶ ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ
ὄνομά Cου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖρά Cου τὴν κραταιὰν, (ω) καὶ τὸν βραχίονά Cου τὸν ὑψηλὸν, καὶ ἔλθωσι καὶ
33 (α) προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, (β) Καὶ Cὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου Cου,
καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐπικαλέσηταί Cε ὁ ἀλλότριος, ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ ὄνο-
μά Cου, καὶ τοῦ φοβεῖσθαί Cε, ὡς ὁ λαὸς Cου Ἰσραὴλ, καὶ τοῦ γνῶναι (γ) ὅτι τὸ ὄνομά Cου ἐπικέκληται ἐπὶ
34 τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ᾠκοδόμησα. Ἐὰν ὁ ἐξέλθῃ ὁ λαός Cου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐν ὁδῷ ᾗ
ἀποστελεῖς αὐτούς, καὶ (δ) προσεύξωνται πρὸς Cὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως ταύτης ἣν ἐξελέξω ἐν αὐτῇ,
35 καὶ οἴκου οὗ (ι) ᾠκοδόμηκα τῷ ὀνόματί Cου, Καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (ε) τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς
δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν. Ὅπ ἁμαρτήσονταί Coι, ὅπ οὐκ ἔστι ἄνθρωπος ὃς οὐχ
36 ἁμαρτήσεται, καὶ παράξεις αὐτὸς καὶ δώσεις αὐτὸς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν, καὶ (ζ) αἰχμαλωτεύσουσιν
αὐτὸς οἱ αἰχμαλωτεύοντες αὐτὸς εἰς γῆν ἐχθρῶν εἰς γῆν μακρὰν ἢ ἐγγύς, Καὶ (η) ὀπισθόφωσι καρδίαν
37 αὐτῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν οὗ μετήχθησαν ἐκεῖ, καί γε (θ) ὀπισθόφωσι καὶ δεηθῶσί Cου ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ αὐ-
τῶν, λέγοντες, (ι) Ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν, Καὶ ὀπισθόφωσι πρὸς Cὲ ἐν ὅλῃ (κ) καρδίᾳ καὶ
ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν γῇ αἰχμαλωτεύσάντων (λ) αὐτὸς, ὅπου ᾐχμαλώτευσαν αὐτὸς, καὶ προσεύξωνται ὁ-
δὸν γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω, καὶ τοῦ οἴκου οὗ (μ) ᾠκοδόμη-
39 σα τῷ ὀνόματί Cου, Καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου Cου τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ
τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις κρίματα, καὶ ἵλεως ἔσῃ τῷ λαῷ τῷ (ν) ἁμαρτόντι Coι. Καὶ νῦν κύριε,
40 ἔστωσαν δὴ οἱ ὀφθαλμοί Cου ἀνεῳγμένοι, καὶ τὰ ὦτά Cου ἐπήκοα εἰς τὴν δέησιν τοῦ τόπου τούτου. Καὶ νῦν
ἀνάστηθι κύριε ὁ θεὸς εἰς τὴν κατάπαυσίν Cου, Cὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς ἰσχύος Cου. (ξ) Ἱερεῖς Cου κύριε ὁ θε-
41 ὸς ἐνδύσαντο Cωτηρίαν, καὶ οἱ ὅσιί Cε εὐφρανθήτωσαν ἐν ἀγαθοῖς. Κύριε ὁ θεὸς, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον
τοῦ χριστοῦ Cου, μνήσθητι τὰ ἐλέη Δαυὶδ τοῦ δούλου Cε.

Et tu exaudies de cœlo, de parato habitaculo tuo, & propitiaberis, & dabis viro juxta vias ejus, sicut cognoveris cor ejus, (quoniam solus cognoscis cor filiorum hominum,) ut (e) timeant omnes vias tuas omnibus diebus, quibus ipsi vixerint super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. Et omnis alienus, qui non de populo tuo Israel est ipse, & venerit de terra longè propter nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum excelsum, & venerint, & deprecati fuerint in loco hoc; Et tu exaudies de cœlo, de parato habitaculo tuo: & facies juxta omnia quæcunque invocaverit te alienus: ut cognoscant omnes populi terræ nomen tuum, & (f) ad timendum te, sicut populus tuus Israel, & ad cognoscendum, quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi. Si autem exierit populus tuus in bellum super inimicos suos in via, quâ miseris eos, & deprecati fuerint ad te ad viâ civitatis hujus, quam elegisti in ea, & domûs, quam ædificavi nomini tuo: Et audies de cœlo deprecationem eorum, & orationem eorum: & facies justificationem eorum. Quoniam peccabunt tibi, (quia non erit homo, qui non peccabit,) & (g) percuties eos, & trades eos ad faciem inimicorum, & captivabunt eos, captivos abducentes eos in terram inimicorum, in terram longiaquam, vel propè, Et converterint cor suum in terra eorum, quò translati fuerint illuc, & converterint se, & oraverint te in captivitate sua, dicentes, Peccavimus, iniquè egimus, injustè fecimus, Et reverterint ad te in toto corde, et in tota anima sua in terra captivantium eos, quò captivos abduxerunt eos, & deprecati fuerint viam terræ suæ, quam dedisti patribus ipsorum, & civitatis, quam elegisti, & domûs, quam ædificavi nomini tuo; Et audies de cœlo, de parato habitaculo tuo, deprecationem eorum, & orationem eorum: & facies judicia: & propitius eris populo peccanti tibi. Et nunc, Domine, sint, quæso, oculi tui aperti, & aures tuæ exaudientes ad orationem loci hujus. Et nunc exurge, Domine Deus, in requiem tuam, tu, & arca fortitudinis tuæ. Sacerdotes tui, Domine Deus, induantur salutem: & (h) filii tui lætentur in bonis: Domine Deus, ne avertas faciem christi tui: recordare misericordias David servi tui.

MS. A. (υ) καὶ ἱλάσῃ, καὶ (ρ) μονώτατος (χ) φοβοῦνται τὰς ὁδούς Cου πάσας (ψ) ὅπ πρόσωπον πάσης τῆς (ω) καὶ βραχίονά (α) προσδέξονται (β) Καὶ εἰσακούσῃ (γ) ὅτι ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά Cου ὅπ (δ) προσδέξονται (ι) ᾠκοδόμησα (ε) τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ τῆς προσευχῆς αὐτῶν, καὶ (ζ) αἰχμαλωτεύσουσιν οἱ αἰχμαλωτεύοντες εἰς (η) ὀπισθόφουσιν (θ) ὀπισθόφουσιν
(ι) Ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἠνομήσαμεν, Καὶ ὀπισθόφουσιν (κ) καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν (λ) αὐτοὺς, καὶ προσεύξωνται (μ) οἰκοδόμησα (ν) ἁμαρτόντι Coι. Νῦν κύριε, (ξ) οἱ ἱερεῖς

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ ὡς Cωτέλεσε (α) Σαλομὼν προσδεόμενος, καὶ τὸ πῦρ κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὰ ὁλο-
καυτώματα καὶ τὰς θυσίας, καὶ δόξα κυρίου ἔπλησε τὸν οἶκον.

MS. A. (α) Σολομὼν

CAP. VII.

*ET ut consummavit Salomon deprecans; & ignis descendit de cœlo: 1
& devoravit holocaustomata, & sacrificia: & gloria Domini implevit domum:*

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 * واَنْتَ تسمع صوت صلواتهم مِن ٱلسَّمَاءِ * وتغفر ذنوبهم وتكافي ٱلرجل مِثْلَ طَرَايِقِهِ * لِأَنَّكَ
31 أَنْتَ ٱلَّذِي تعرف وحدك طَرِيقَ كُلِّ ٱلبَشَرِ * لِأَجْلِ ذٰلِكَ يخافون * ويسلكون بين يديك فِي
32 طَرَايِقِكَ كُلَّ أَيَّامِ حياتهم عَلَى ٱلأَرْضِ ٱلَّتِي أَعطيت لِآبَائِهِم * وأيضا ٱلغريب ٱلَّذِي لَيْسَ هُوَ
مِن شَعْبِكَ إِسْرَائِيلَ ٱلَّذِي يَأْتِي مِن أَرْضٍ بَعِيدَةٍ مِن أَجْلِ سَمَاعِهِم بِٱسْمِكَ ٱلعَظِيمِ وَيَدِكَ
وَذِرَاعِكَ ٱلعَالِيَةِ * ويأتون ويصلون قُدَّامَكَ فِي هٰذَا ٱلبَيْتِ * وأَنْتَ تسمع مِن مَكَانِكَ ٱلمُقَدَّسِ
33 ويصنع لِلغَرِيبِ مِثْلَ مَا يصلي بين يديك * لِتَعْرِفَ كُلُّ شُعُوبِ ٱلأَرْضِ ٱسْمَكَ * ويطيعوا
قُدَّامَكَ مِثْلَ شَعْبِكَ إِسْرَائِيلَ * ويعرف أَنَّ ٱسْمَكَ سُمِّيَ عَلَى هٰذَا ٱلبَيْتِ ٱلَّذِي بَنَيْتُ * وَإِذَا
34 خرج شَعْبُكَ لِلحَرْبِ لِأَعْدَايِهِم فِي ٱلطَّرِيقِ ٱلَّذِي توجههم فِيهَا * يصلون بين يديك فِي ٱلأَرْضِ
ٱلَّتِي وريتها لِآبَائِهِم * وَٱلقرية * ٱلَّتِي ٱخترت أَن تكون لَكَ * وَٱلبَيْتِ ٱلَّذِي لِٱسْمِكَ * تسمع
35 مِن ٱلسَّمَاءِ دعايهم وصلاتهم * وتصنع حُكْمَهُم * لِأَنَّهُم قَدْ يخطيون أَمَامَكَ * لِأَنَّ لَيْسَ ذِي جَسَدٍ
36 ٱلَّا ويخطي * فتسخط عَلَيْهِم وتسلمهم فِي أَيْدِي أَعْدَايِهِم * ويسبوهم إِلَى أَرْضٍ بَعِيدَةٍ * ويصلون
37 قُدَّامَكَ ويرجعون إِلَيْكَ فِي مُدُنِ سبيهم * ويقولون أَخْطَأْنَا وَأَجْرَمْنَا وَأَسَخْطْنَاكَ * فيرجعون
38 إِلَيْكَ مِن كُلِّ قُلُوبِهِم وَمِن كُلِّ نُفُوسِهِم فِي مَكَانِ سَبْيِهِم * ويصلون إِلَيْكَ فِي طَرِيقِ ٱلأَرْضِ
ٱلَّتِي أَعْطَيْتَ لِآبَائِهِم * وَٱلقرية ٱلَّتِي ٱخترت أَن تكون لَكَ * وَٱلبَيْتِ ٱلَّذِي لِٱسْمِكَ * فتسمع
39 مِن ٱلسَّمَاءِ صَلَاتَهُم وَدُعَاءَهُم وَاصنع حُكْمَهُم * وتسمح لِشَعْبِكَ ٱلَّذِي أَخْطَأَ قُدَّامَكَ * وأيضا
40 يَا رَبِّ تكون عيناك مفتوحتين * وَأُذُنَاكَ تنصت لِصَلَاةِ هٰذَا ٱلمَوْضِعِ * وأيضا تقوم يَا رَبِّ
41 ٱلأَرْبَابِ لِنِيَاحِكَ أَنْتَ وَتَابُوتُ عَظَمَتِكَ * كَهَنَتُكَ يَا رَبَّ ٱلأَرْبَابِ ٱلبسهم خَلَاصَكَ * ويفرحون
42 بِخَيْرَاتِكَ * لَا تَرُدَّ وَجْهَ مَسِيحِكَ * وَٱذْكُرْ فَضَايِلَ عَبْدِكَ
* ٱلفَصْلُ ٱلسَّابِعُ *
1 * وَلَمَّا تَمَّ سُلَيْمَانُ صَلَاتَهُ * نَزَلَتْ نَارٌ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَأَكَلَتِ ٱلذَّبَايِحَ * وَكَرَامَةُ سَكِينَةِ
ٱللهِ مَلَأَتِ ٱلبَيْتَ *

Tu audies vocem orationum eorum de cœlo, & dimittes culpas eorum, & remunerabis quemlibet secundùm vias ejus; quia tu solus es qui nôsti viam omnium mortalium. Hac de causa timebunt, & ambulabunt coram te in viis tuis cunctis diebus quibus vivent super terram quam dedisti patribus eorum. Quia etiam extraneum qui non fuerit de populo tuo Israele, tamen venerit è terra longinqua cò quòd audierint de nomine tuo maximo, & manu brachióque tuo sublimi; venerint inquam, & oraverint coram te in domo istâ: Tu audies è loco tuo sancto, faciesque extraneo secundùm id quod orabit coram te; ut cognoscant omnes populi terræ nomen tuum, & obedientiam tibi præstent sicut populus tuus Israel; & sciant invocatum esse nomen tuum super hanc domû quam ædificavi. Cùm exiturus populus tuus pugnatum adversùs inimicos suos, in quâcunque viam miseris eos; orabunt coram te in terra quam dedisti hæreditariam patribus eorum, & civitate quam elegisti ut esset tua, et domo quæ nomini tuo dicata est. Audies è cœlo clamorem et orationem eorum, et jus dices eis. Quoniam in te quandoque peccabunt (nullus est enim carne præditus qui non peccet) unde iratus eis tradas eos in manus inimicorum eorum, qui captivos abducent eos in regionem longinquam: Si te overint, et convertantur ad te in urbibus captivitatis suæ, dixeritque, Peccavimus, deliquimus, eque ad iram provocavimus: Convertantur inquam, ad te totis cordibus totisque animis suis in loco captivitatis suæ, tequeorent causâ terræ quam dedisti patribus eorum, et civitatis quam elegisti ut esset tua, et domûs quæ nomini tuo dicata est: Audies è cœlo orationem et clamorem eorum, jus dices eis, et parces populo tuo qui peccaverit in te. Præterea O mi Domine, erunt oculi tui aperti, et aures tuæ auscultantes orationem hujus loci. Adhæc exurges O Domine dominorum, ad requiem tuam, tu et vasa majestatis tuæ: sacerdotes tuos, O Domine dominorum, indue tuâ salute, gaudeántque bonis tuis. Ne des repulsam unctio tuo, sed recordare virtutum servi tui.

CAP. VII.

CUMque absolvisset Salomon orationem suam, descendit ignis de cœlo, devoravitque sacrificia, et gloria habitationis Dei replevit domum,

דברי הימים ב : ז

.DOMINI domum DOMINI gloria replevit quia ,DOMINI domum in ingredi ſacerdotes potuerunt non Et
1 וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לָבוֹא אֶל־בֵּית יְהוָה כִּי מָלְאָ כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה׃
terram in *faciebus* ſe incurvaverunt & ; domum ſuper DOMINI gloria & ,*ignem deſcendendo in* ,*videntes* Iſrael filii omnes Et
2 וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים בְּרֶדֶת הָאֵשׁ וּכְבוֹד יְהוָה עַל־הַבָּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם אַרְצָה
,rex Et .ejus miſericordia ſeculum in quoniam ,bonus quoniam ,DOMINO *confitendo* & : adoraverunt & ,pavimentum ſuper
3 עַל־הָרִצְפָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְהַמֶּלֶךְ
viginti boves ,victimam Salomoh rex immolavit Et .*DOMINI facies ad* victimam *immolantes* ,populus omnis &
4 וְכָל־הָעָם זֹבְחִים זֶבַח לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּזְבַּח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶת־זֶבַח הַבָּקָר עֶשְׂרִים
ſacerdotes Et .populus univerſus & ,rex Dei domum dedicaverunt & : millia viginti & centum oves &,millia duo &
5 וּמֵאָה אֶלֶף וְצֹאן מָאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיְחַנְכוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם׃ וְהַכֹּהֲנִים
quoniam ,DOMINO confitendũ ad rex David fecit quæ ,DOMINI *cantici vaſis in* Levitæ & ,*ſtantes* ſuis cuſtodiis in
6 עַל־מִשְׁמְרוֹתָם עֹמְדִים וְהַלְוִיִּם בִּכְלֵי־שִׁיר יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי־
,*ſtantes* Iſrael omnis & ,eos contra *buccinantes* ſacerdotes Et .eorũ manũ per David *laudando in* ,ej' miſericordia ſeculũ in
7 לְעוֹלָם חַסְדּוֹ בְּהַלֵּל דָּוִיד בִּידָם וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְרִים נֶגְדָּם וְכָל־יִשְׂרָאֵל עֹמְדִים׃
adipes & ,*aſcenſiones* ibi fecit quoniam :DOMINI *domus facies ad quod* ,*atrii* medium Salomoh ſanctificavit Et
8 וַיְקַדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם הָעֹלוֹת וְאֶת־חֶלְבֵי
.adipes & ,*æneum* & ,holocauſtum ſuſtinere poterat non ,Solomoh fecit quod ,æneum altare quia : pacificorũ
9 הַשְּׁלָמִים כִּי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה לֹא יָכוֹל לְהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַחֲלָבִים׃
ingrediendo ab ,valde magnus cœtus ,eo cum Iſrael omnis & ,diebus ſeptem illo tempore in ſolemnitatem Salomoh fecit Et
10 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־הֶחָג בָּעֵת הַהִיא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מְאֹד מִלְּבוֹא
ſeptem fecerunt altaris dedicationem nam *:relentionis feſtum* octavo die in fecerunt Et .Ægypti torrentem ad uſque Chamath
חֲמַת עַד־נַחַל מִצְרַיִם׃ וַיַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי־חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ עָשׂוּ שִׁבְעַת
,ſua *tentoria* ad populum dimiſit ſeptimi menſis tertia & vigeſima die in Et .diebus ſeptem ſolemnitatẽ & ,dicbus
11 יָמִים וְחַג שִׁבְעַת יָמִים׃ וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם לְאָהֳלֵיהֶם
Complevitque .ſuo populo Iſrael & ,Selomoh & ,David DOMINUS fecit quod bono ſuper corde *bonos* & ,lætos
שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִיד וְלִשְׁלֹמֹה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ וַיְכַל
ſua domo in & ,Domini domo in *faciendã ad* ,Selomoh cor in *veniens* omne & ,*regis* domum & ,Domini domum Selomoh
12 שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־הַבָּא עַל־לֵב שְׁלֹמֹה לַעֲשׂוֹת בְּבֵית יְהוָה וּבְבֵיתוֹ
mihi iſtum locum *in* elegi & ,tuã orationem Audivi : ei ait & ,nocte in Selomoh *ad* Dominus apparuit Et .fecit proſperè
13 הִצְלִיחַ׃ וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ וּבָחַרְתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִי
misero ſi & : terram *comedendũ ad* ,*locuſta ſuper præcipiam en* & ,pluvia fuerit non & ,*cælos cohibuero En* .ſacrificii domum in
לְבֵית זָבַח׃ הֵן אֶעְצֹר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהֵן־אֲצַוֶּה עַל־חָגָב לֶאֱכוֹל הָאָרֶץ וְאִם־אֶשְׁלַח
,oraverint & ,*eos ſuper* meũ nomen eſt invocatum quos meus populus ſe humiliaverint Et .meum populum in peſtilentiã
14 דֶּבֶר בְּעַמִּי׃ וְיִכָּנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ
ſanabo &,eorũ peccato parcã & ,cœlis de exaudiam ego & : malis ſuis viis à fuerint converſi & ,*meæ facies* exquiſiverint &
וִיבַקְשׁוּ פָנַי וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא
.hujus loci orationem ad intentæ meæ aures & ,aperti erunt mei oculi Nunc .eorum terram
15 אֶת־אַרְצָם׃ עַתָּה עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

Verſio VULG. LAT.

Nec poterant ſacerdotes ingredi templum Domini, eò 1
quòd impléſſet majeſtas Domini templum Domini. Sed 2
& omnes filii Iſrael videbant deſcendentem ignem, &
gloriam Domini ſuper domum: & corruentes proni in
terram ſuper pavimentum ſtratum lapide, adoraverunt,
& laudaverunt Dominum; Quoniam bonus, quoniam
in ſeculum miſericordia ejus. Rex autem, & omnis 4
populus, immolabant victimas coram Domino. Macta- 5
vit igitur rex Salomon hoſtias, boum viginti duo mil-
lia, arietum centum viginti millia: & dedicavit domum
Dei rex, & univerſus populus. Sacerdotes autem ſta- 6
bant in offi iis ſuis: & Levitæ in organis carminũ Do-
mini, quæ fecit David rex ad laudandum Dominum;
Quoniam in æternum miſericordia ejus, hymnos David
canentes per manus ſuas: porrò ſacerdotes canebant
tubis ante eos, cunctúſque Iſrael ſtabat. Sanctificavit 7
quoque Salomon medium atrii ante templum Domini:
obtulerat enim ibi holocauſta & adipes pacificorũ: quia
altare æneum, quod fecerat, non poterat ſuſtinere holo-
cauſta, & ſacrificia, & adipes. Fecit ergò Salomon 8
ſolennitatem in tempore illo ſeptem diebus, & omnis
Iſrael cum eo, eccleſia magna valdè, ab introitu E- 9
math uſque ad torrentem Ægypti. Fecítque die octa-
vo collectam, eò quòd dedicáſſet altare ſeptem diebus,
& ſolennitatem celebráſſet diebus ſeptem. Igitur in 10
die vigeſimotertio menſis ſeptimi dimiſit populos ad
tabernacula ſua, lætantes atque gaudentes ſuper bono,
quod fecerat Dominus Davidi, & Salomoni, & Iſraeli
populo ſuo. Complevítque Salomon domum Domini, 11
& domum regis, & omnia quæ diſpoſuerat in corde ſuo,
ut faceret in domo Domini, & in domo ſua, & proſpe-
ratus eſt. Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait; 12
Audivi orationen tuam, et elegi locum iſtum mihi in
domum ſacrificii. Si clauſero cœlum, et pluvia non 13
fluxerit, et mandavero et præcepero locuſtæ, ut de-
voret terram, et miſero peſtilentiam in populum meum;
Converſus autem populus meus, ſuper quos invocatum 14
eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, et exquiſierit fa-
ciem meam, et egerit pœnitentiam à viis ſuis peſſimis:
et ego exaudiam de cœlo, et propitius ero peccatis eo-
rum, et ſanabo terram eorum. Oculi quoque mei e- 15
runt aperti, et aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui
in loco iſto oraverit.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nec poterant ſacerdotes ingredi domũ Do- 2
mini, quòd impleta eſſet ipſa domus gloriâ
habitationis Domini. Omnes autem Iſrae- 3
litæ videntes ignem deſcendiſſe, & gloriâ ha-
bitationis Domini repletam eſſe domum, hu-
mi procubuerunt in facies ſuas ſuper pavi-
mentum, & adorârunt; dicebántque alter ad
alterum, Gratias agite Domino, quoniam bo-
nus eſt, & in æternum benignitas ejus. Rex 4
verò & totus populus ſacrificabant ſacrificia
Domino. Et rex quidem Salomon ſacrifica- 5
vit *hæc* ſacrificia; boum viginti duo millia, &
ovium centum viginti millia: & renovârunt
domũ Dñi Salomon rex & popul' univerſus.
Interea ſacerdotes fungebantur muneribus 6
ſuis, & Levitæ inſtrumentis muſicis canebant
coram Domino, & ita dicebant *canticis* ſuis;
Gratias agite Domino, quoniam bonus eſt,
& in æternũ benignitas ejus; *& reliqua, ut*
in canticis Davidis: ſacerdotes verò canebãt
tubis rectis & inflexis, aſtante univerſo po-
pulo Iſraelis. Conſecravítque Salomon in- 7
ternam partem atrii quod erat ante domum
Domini, quoniam illic obtulit ſacrificia & a-
dipem pacificorum; eò quòd altare æneum
quod fecerat Salomon, parvum eſſet, nec poſ-
ſet capere ſacrificia, ſimilaginem, & adipem
pacificorum. Celebravit etiam Salomon eo- 8
dem tempore feſtum, ſeptem diebus (totus
autem Iſrael erat cum eo, cœtus ingentes *qui*
affluxerant ab Antiochia uſque ad fluvium
Ægypti) coram Domino Deo noſtro: Septé 9
dies feſtivitatis, & ſeptem dies renovationis
domûs, qui ſimul collecti componebant nu-
merum quatuordecim dierum. Die demum 10
plenilunii menſis Teſri (*Octobris*) dimiſit rex
populum: ſic populus, benedicto rege, redie-
runt in civitates ſuas læti & hilares animo,
gratias agentes, laudéſque dicentes pro cun-
ctis beneficiis quæ contulerat Dominus Da-
vidi ſervo ſuo, Salomoni ejus filio, & Iſraeli
populo ſuo. Factúmque eſt ut cùm abſolviſ- 11
ſet rex Salomon ædificium domûs Domini &
domûs regiæ; & quicquid decreverat Salo-
mon facere in domo Domini & domo regiâ,
proſperè ſucceſſiſſet; Apparuit Dominus 12
Salomoni eâdem nocte, & dixit ei; Audivi
orationem tuam, & locum hunc elegi mihi
pro domo ſacrificiorum. Si me cœlum clau- 13
dere volente quin decidat pluvia, ſi me locu-
ſtæ præcipere volente ut terram exedat, ſi me
peſtilentiam in populum meum excitare vo-
lente; Reſipiſcant populus meus ſuper quos 14
invocatum eſt nomen meum, orent ac depre-
centur me, ſeſéque convertant à viis ſuis pra-
vis: ego quoque audiam è cœlo, dimittam
peccata eorum, & curabo terram eorum.
Jam ergò oculi mei erunt aperti, & aures 15
meæ attentæ orationi hujus loci.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι ἔπλησε δόξα κυ-
3 ρίου τὸν οἶκον. Καὶ (β) πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἑώρων καταβαῖνον τὸ πῦρ, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ
τὸν οἶκον· καὶ (γ) ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὸν γλῶ ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον, καὶ προσεκύνησαν καὶ ἤνουν
4 τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔσυν-
5 τες θύματα ἔναντι κυρίου. Καὶ (δ) ἐθυσίασεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τὴν θυσίαν μόχων εἴκοσι καὶ
δύο χιλιάδας, (ε) βοσκημάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἐνεκαίνισε τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ὁ βασι-
6 λεὺς καὶ πᾶς ὁ λαός. Καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς (ζ) αὐτῶν ἑστηκότες, καὶ οἱ Λεῖται ἐν ὀρ-
γάνοις ᾠδῶν κυρίου τοῦ Δαυὶδ τοῦ βασιλέως, τῷ ἐξομολογεῖσθαι ἕναντι κυρίου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
ἔλεος αὐτοῦ, ἐν ὕμνοις Δαυὶδ διὰ χειρὸς αὐτῶν· καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξιν ἐναν-
τίον αὐτῶν, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἑστηκώς. Καὶ ἡγίασε Σαλωμὼν τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς ἐν οἴκῳ κυρί-
9 ου, ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα τῶν σωτηρίων, ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλ-
κοῦν ὃ ἐποίησε Σαλωμὼν, (η) οὐκ ἐξεποίει δέξασθαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ μαναὰ καὶ τὰ στέατα.
Καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν τὴν ἑορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ,
ἐκκλησία μεγάλη σφόδρα ἀπὸ εἰσόδου Αἰμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου Αἰγύπτου. Καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέ-
10 ρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον, ὅτι ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου (θ) ἐποίησεν ἑπτὰ ἡμέρας ἑορτήν. Καὶ ἐν
τῇ τρίτῃ (ι) καὶ εἰκοστῇ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἀπέστειλε τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν εὐφρα-
11 νόμενος, καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ Δαυὶδ, καὶ (κ) τῷ Σαλωμὼν, καὶ
τῷ Ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ συνετέλεσε Σαλωμὼν τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασι-
12 λέως. καὶ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐν τῇ ψυχῇ Σαλωμὼν τοῦ ποιῆσαι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ
αὐτοῦ, (λ) εὐοδώθη. Καὶ (μ) ὤφθη κύριος τῷ Σαλωμὼν τὴν νύκτα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἤκουσα τῆς
13 φωνῆς σου, καὶ ἐξελεξάμην ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐμαυτῷ εἰς (ν) οἶκον θυσίας. Ἐὰν συσχῶ τὸν οὐρανὸν
καὶ μὴ γένηται ὑετὸς, καὶ ἐὰν ἐντείλωμαι τῇ ἀκρίδι καταφαγεῖν τὸ ξύλον, καὶ ἐὰν ἀποστείλω θά-
14 νατον ἐν τῷ λαῷ μου, Καὶ ἐὰν ἐπιφανῇ ὁ λαός μου ἐφ' (ξ) οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐ-
τοὺς, καὶ προσεύξωνται καὶ (ο) ζητήσωσι τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἀποστρέψωσιν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν
τῶν πονηρῶν, καὶ ἐγὼ εἰσακούσομαι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ
15 ἰάσομαι τὴν γῆν αὐτῶν (π). Καὶ νῦν οἱ ὀφθαλμοί μου ἔσονται ἀνεῳγμένοι, καὶ τὰ ὦτά μου ἐπήκοα
τῇ προσευχῇ τοῦ τόπου τούτου.

Et non poterant sacerdotes intrare in domum Domini in tempore illo: 2
quoniam impleverat gloria Domini domum. Et omnes filii Israel vi- 3
debant descendentem ignem: (& gloria Domini super domum:) &
ceciderunt in faciem super terram, super pavimentum stratum lapide, &
adoraverunt, & laudaverunt Dominum, quoniam bonum, quoniam in
seculum misericordia ejus. Et rex, & omnis populus immolantes vi- 4
ctimas ante Dominum. Et sacrificavit rex Salomon sacrificium vitu- 5
lorum viginti & duo millia, pecorum centum & viginti millia. Et de-
dicavit domum Dei rex, & omnis populus. Et sacerdotes stantes super 6
custodias suas, & Levitæ in organis canticorum Domini, (a) ipsius David
regis, ad confitendum ante Dominum, quoniam in seculum misericordia
ejus, in hymnis David per manum ipsorum. Et sacerdotes clangentes tu-
bis ante eos, & omnis Israel stans. Et sanctificavit Salomon medium 7
atrii, quod in domo Domini: quoniam fecit ibi holocaustomata, &
adipes salutarium: quoniam altare æneum, quod fecerat Salomon, non
sufficiebat capere holocaustomata, & (b) Manaa, & adipes. Et fecit 8
Salomon festivitatem in tempore illo septem dies: & omnis Israel cum
eo, Ecclesia magna valdè ab introitu Æmath, & usque ad torrentem
Ægypti. Et fecit in die octava Exodion: quoniam dedicationem al- 9
taris fecit septem diebus (c) festivitatem. Et in tertia & vigesima 10
mensis septimi misit populum ad tabernacula eorum lætantes, & bono
corde super bonis, quæ fecerat Dominus ipsi David, & Salomoni, &
Israel populo suo. Et consummavit Salomon domum Domini, & do- 11
mum regis, & omnia quæcunque voluit in animo Salomon facere in do-
mo Domini, & in domo sua, prosperatus est. Et apparuit Domino 12
ipsi Salomon nocte, & dixit ei; Audivi deprecationem tuam, & ele-
gi in loco hoc mihi in domum sacrificii. Si cohibuero cœlum, & non 13
fuerit facta pluvia, & si mandavero locustæ devorare lignum, et si
misero mortem in populo meo: Et (d) si confusus fuerit populus meus, 14
super quos invocatum est nomen meum super eos, et deprecati fuerint, et
quæsierint faciem meam, et averterint se à viis suis malis; et ego exau-
diam de cœlo, et propitius ero peccatis eorum, et sanabo terram eorum.
Et nunc oculi mei erunt aperti, et aures meæ exaudientes ad deprecatio- 15
nem loci hujus.

MS. A. (β) πάντες υἱοὶ (γ) ἔπεσαν (δ) ἐθυσίασεν Σολομὼν τὴν (ε) καὶ βοσκημάτων (ζ) ἑαυτῶν (η) οὐκ ἐποίει δέξασθαι (θ) ἑπτὰ ἡμέρας ἐποίησεν ἑορτήν. (ι) καὶ εἰκάδι τῷ (κ) τῷ Σαλωμὼν, καὶ τῷ (λ) εὐοδώθη. (μ) ὤφθη ὁ θεὸς τῷ (ν) οἶκον τοῦ θυσιάσαι. Ἐὰν συσχῶ (ξ) οὓς τὸ ὄνομά μου ἐπικέκληται ἐπ' (ο) ζητήσουσιν (π) αὐτῶν. Νῦν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وَمَا كَانَ ٱلْكَهَنَةُ يَسْتَطِيعُونَ يَدْخُلُونَ بَيْتَ ٱللهِ * لِأَنَّهُ ٱمْتَلَأَ مِنْ وَقَارِ ٱللهِ * وَكُلُّ
3 بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْصَرُوا ٱلنَّارَ إِذْ نَزَلَتْ * وَبَهَاءَ سَكِينَةِ ٱللهِ سَمَلَتِ ٱلْبَيْتَ * وَوَقَعُوا عَلَى
وُجُوهِهِمْ عَلَى ٱلْأَرْضِ عَلَى ٱلرَّصِيفِ وَسَجَدُوا * وَقَالَ كُلٌّ مِنْهُمْ لِصَاحِبِهِ * ٱشْكُرُوا ٱللهَ ٱلْمَحْمُودَ
وَإِلَى ٱلْأَبَدِ رَأْفَتُهُ * ** 2 *Nec poterant sacerdotes ingredi domum Dei, eò quòd impleta esset gloriâ Dei.* 3 *Omnes autem Israelitæ videntes ignem cùm descenderet, & domum splendore habitationis Dei circumfusam; proni corruerunt in terram super pavimentum, & adoraverunt, unoquoque ad socium suum dicente, Græcias agite Deo laudando cujus æterna est clementia.*

4 * وَذَبَحَ سُلَيْمَانُ ذَبَائِحَ كَثِيرَةً * بَقَرًا ٱثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ أَلْفًا * وَغَنَمًا مِئَةَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفًا *
5 وَجَدَّدَ بَيْتَ ٱللهِ * وَكَانَ ٱلْمَلِكُ وَٱلْكَهَنَةُ وَآلُ إِسْرَائِيلَ قِيَامًا عَلَى تَسَابِيحِهِمْ * وَٱللَّاوِيُّونَ بِآلَاتِ
ٱلتَّسْبِيحَةِ * وَكَانُوا يَسْجُدُونَ قُدَّامَ ٱللهِ * وَكَانُوا يَقُولُونَ فِي تَسَابِيحِهِمْ تَسَابِيحَ دَاوُدَ * ٱشْكُرُوا
6 ٱلرَّبَّ وَإِلَى ٱلْأَبَدِ رَحْمَتُهُ * وَكَانُوا يُسَبِّحُونَ بِٱلْقُرُونِ ٱلْمَبْسُوطَةِ وَٱلْمُثَنَّاةِ * وَٱلصَّنْجِ قِيَامٌ * وَقَدَّسَ
7 سُلَيْمَانُ دَاخِلَ ٱلدَّارِ ٱلَّتِي قُدَّامَ بَيْتِ ٱللهِ * لِأَنَّهُ رَفَعَ هُنَاكَ ذَبَائِحَ وَشَحْمَ ٱلسَّلَامَةِ * لِأَنَّ مَذْبَحَ
ٱلنُّحَاسِ ٱلَّذِي صَنَعَهُ سُلَيْمَانُ كَانَ صَغِيرًا * لَمْ يَسَعِ ٱلذَّبَائِحَ وَٱلسَّمِيذَ وَشَحْمَ ٱلسَّلَامَةِ * وَصَنَعَ
8 فِي ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ عِيدًا * وَكُلُّ جُمُوعِ إِسْرَائِيلَ مِنْ أَنْطَاكِيَةَ إِلَى نَحْوِ مِصْرَ * قُدَّامَ
9 ٱللهِ * سَبْعَةَ أَيَّامٍ عِيدًا وَسَبْعَةَ تَجْدِيدِ ٱلْبَيْتِ * وَجَمِيعُ حِسَابِهِمْ أَرْبَعَةَ عَشَرَ يَوْمًا * وَفِي
10 نِصْفِ ٱلشَّهْرِ مِنْ تِشْرِينَ بَعَثَ ٱلْمَلِكُ ٱلشَّعْبَ * وَبَارَكَ عَلَيْهِمْ وَصَرَفَهُمْ إِلَى دِيَارِهِمْ وَهُمْ فَرِحُونَ
ٱلْقَلْبِ * وَيَشْكُرُونَ وَيُسَبِّحُونَ ٱللهَ عَلَى كُلِّ ٱلْخَيْرَاتِ ٱلَّتِي صَنَعَ لِدَاوُدَ عَبْدِهِ * وَلِسُلَيْمَانَ
11 ٱبْنِهِ * وَلِإِسْرَائِيلَ شَعْبِهِ * وَلَمَّا كَمَّلَ سُلَيْمَانُ بَيْتَ ٱللهِ وَبَيْتَ ٱلْمَلِكِ * وَكُلَّ شَيْءٍ صَنَعَهُ فِي
12 بَيْتِ ٱللهِ وَبَيْتِ ٱلْمَلِكِ كَانَ مُنْقَنًا * تَجَلَّى ٱللهُ لَهُ وَقَالَ * قَدْ سَمِعْتُ صَلَاتَكَ * وَٱخْتَرْتُ هَذَا
13 ٱلْبَيْتَ لِلذَّبِيحَةِ * إِنْ أَرُدَّ أَنْ أَمْنَعَ ٱلسَّمَاءَ أَلَّا تُمْطِرَ * وَٱلْجَرَادُ أَنْ يَأْكُلَ ٱلْأَرْضَ * أَوْ
14 وَجِهُ ٱلْمَوْتِ عَلَى أُمَّتِي * وَيُفْكَرُ شَعْبِي ٱلَّذِي سُمِّيَ ٱسْمِي عَلَيْهِ * يُصَلُّونَ
وَيَطْلُبُونَ بَيْنَ يَدَيَّ * وَيَرْجِعُونَ عَنْ طُرُقِهِمُ ٱلرَّدِيَّةِ * وَأَنَا أَسْمَعُ وَأَغْفِرُ خَطَايَاهُمْ *
15 وَأُطَيِّبُ أَرْضَهُمْ * وَٱلْآنَ تَكُونُ عَيْنَايَ مَفْتُوحَتَيْنِ * وَأُذُنَايَ ٱصِيخَتَيْنِ لِصَلَاةِ
هَذَا ٱلْمَوْضِعِ *

Deinde immolavit Salomon sacrificia quamplurima, nempe boum viginti duo millia, pecudum verò centum viginti millia. Et renovata fuit domus Dei; Rege, sacerdotibus, & gente Israelitica à suis canticis instantibus; & Levitis instrumenta musica pulsantibus, Deumque adorantibus. Dicebant autem in suis canticis, canticis nimirum Davidis, Gratias agite Domino cujus æterna est misericordia: canebant etiam tubis rectis & carvis, astante populo. Et sanctificavit Salomon internam partem atrii quod erat ante ædem Dei: illic enim obtulit sacrificia & adipes perfectorum, quoniam altare æneum quod fecerat Salomon, parvum erat, incapax victimarum, similaginis, & adipis perfectorum. Eodem tempore celebravit septem dies festos unà cum omnibus congregationibus Israelis, ab Antiochia usque ad terminos Ægypti, coram Deo: Septem dies festos, & septem dies renovationis templi, quorum summa universa fuit quatuordecim dierum. Medio mense Tesrin dimisit rex populum, & benedixit eis, remisitque eos in patrias eorum, hilares corde, gratias agentes, & laudantes Deum pro cunctis beneficiis in Davidem servum suum, Salomonem filium ejus, & Israelem populum suum collatis. Cùm absolvisset Salomon domum Dei & domum regiam; & quicquid fecerat in domo Dei & domo regiâ, aptissimum esset; Apparuit ei Deus, & dixit, Jam audivi orationem tuam, & elegi domum istam pro sacrificio. Si voluero impedire cœlum quin pluat, & ut locusta terram devoret, vel immittam mortalitatem in plebem meam; Populus autem meus super quem invocatum est nomen meum, recogitaverit, oraverint ac supplicaverint me, & abstinuerint à viis suis pravis: ego etiam audiam, & condonabo culpas eorum, & medebor terræ eorum. Denique erunt oculi mei aperti, & aures meæ auscultantes preces hujus loci.

דברי הימים ב : ח

meũ cor & ,mei oculi erunt Et .ſeculum in uſque ibi meũ nomẽ *exiſtendum ad* ,hanc domum ſanctificavi & ,elegi nunc Et

16 וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה לִהְיוֹת־שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי

quæ ,omnia juxta *faciendum ad &* ,tuus pater David ambulavit ſicut ,*meus facies ad* ambulaveris ſi tu Et .diebus cunctis ibi

17 שָׁם כָּל־הַיָּמִים: וְאַתָּה אִם־תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר

,tuo patri David *excidi* quemadmodum ,tui regni ſolium ſuſcitabo Et : cuſtodieris mea judicia & ,mea ſtatuta & ,tibi præcepi

18 צִוִּיתִיךָ וְחֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר: וְהֵקִימוֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַלְכוּתֶךָ כַּאֲשֶׁר כָּרַתִּי לְדָוִיד אָבִיךָ

,mea præcepta & ,mea ſtatuta dereliqueritis &,vos fueritis averſi ſi Et .Iſrael in dominans vir tibi ſuccidetur Non : dicendo

19 לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל: וְאִם־תָּשׁוּבוּן אַתֶּם וַעֲזַבְתֶּם חֻקּוֹתַי וּמִצְוֹתַי

deſuper eos evellam Et .eis vos incurvaveritis & ,alienis diis ſervieritis & ,ambulaveritis & :*veſtras facies ad* dedi quæ

20 אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְהָלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְנִתַּשְׁתִּים מֵעַל

,parabolã in eã dabo & ,*meus facieb^a deſuper* projiciã ,meo nomini ſanctificavi quam iſtam domum & ,eis dedi quam ,mea terra

אַדָמָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי אַשְׁלִיךְ מֵעַל פָּנָי וְאֶתְּנֶנּוּ לְמָשָׁל

fecit *quo In* ,dicet & ,erit ſtupori ,*eam ſuper* tranſeunti omni excelſa fuit quæ iſta domus Et .populis cunctis *in dictum in &*

21 וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים: וְהַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־הָיָה עֶלְיוֹן לְכָל־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם וְאָמַר בַּמֶּה עָשָׂה

ſuorũ patrum Deum DOMINUM dereliquerint quòd Eo : dicent Et ? hæc domui & huic terræ ſic DOMINUS

22 יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה: וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם

idcirco : eis ſervierint & ,eis ſe incurvaverint & ,alienos Deos *in* apprehenderint & ,Ægypti terra è eos eduxit qui

אֲשֶׁר הוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן

.hoc malum omne eos ſuper adduxit

הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

CAP. VIII. ח

quas civitates Et : ſuam domum &,DOMINI domum Selomoh ædificavit quibus ,annorum viginti fine à fuit Et

1 וַיְהִי מִקֵּץ עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ: וְהֶעָרִים אֲשֶׁר

2 Chamath Selomoh abiit Et .Iſrael filios ibi fecit habitare & ,eas Selomoh ædificavit ,Selomoni Churam dedit

3 נָתַן חוּרָם לִשְׁלֹמֹה בָּנָה שְׁלֹמֹה אוֹתָם וַיּוֹשֶׁב שָׁם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמַת

.Chamath in ædificavit quas *ſiſcorum* urbes univerſas &,deſerto in Tadmor ædificavit Et .eam *ſuper prævaluit* & ,Sobah

4 צוֹבָה וַיְחַזֵּק עָלֶיהָ: וַיִּבֶן אֶת־תַּדְמֹר בַּמִּדְבָּר וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בַּחֲמָת

.vectis & ,*portarum* ,*murorum* ,*munitionis* civitates ,inferiorem Beth-choron & ,ſuperiorem Beth-choron ædificavit Et

5 וַיִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן הָעֶלְיוֹן וְאֶת־בֵּית חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן עָרֵי מָצוֹר חוֹמוֹת דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ:

omne & ,equitum urbes & ,*currus* urbes omnes & ,Selomoni fuerũt quæ *ſiſcorum* urbes omnes &,Bahalath Et

6 וְאֶת־בַּעֲלַת וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר־הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת כָּל־

de *reſiduum* populum Omnem ſuæ *ditionis* terra univerſa in & ,Lebanõ in &,Jeruſalaim in ædificare *ceſſavit* quod Selomoh *acſideris*

7 חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ: כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן

remanſerant qui eorum filiis de :*ipſi* Iſrael de non qui ,Jebuſæis & ,Chivvæis & ,Perizæis & ,Emoræis & ,Chittæis

8 הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא מִיִּשְׂרָאֵל הֵמָּה: מִן־בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתְרוּ

.hanc diem in uſq; *tributum in* Selomoh *eos fecit aſcendere &* :Iſrael filii *eos* conſumpſerunt non quos ,terra in eos poſt

אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־כִלּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

Verſio VULG. LAT.

Elegi enim, & ſanctificavi locum iſtum, ut ſit nomen meum ibi in ſempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum, ibi cunctis diebus. Tu quoque ſi ambulaveris coram me, ſicut ambulavit David pater tuus, & feceris juxta omnia quæ præcepi tibi, & juſtitias meas judiciáque ſervaveris: Suſcitabo thronum regni tui, ſicut pollicitus ſum David patri tuo, dicens; Non auferetur de ſtirpe tua vir, qui ſit princeps in Iſrael. Si autem averſi fueritis, & dereliqueritis juſtitias meas, & præcepta mea, quæ propoſui vobis, & abeuntes ſerieritis diis alienis, & adoraveritis eos, Evellam vos de terra mea, quam dedi vobis: & domum hanc, quam ſanctificavi nomini meo, projiciam à facie mea, & tradam eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis. Et domus iſta erit in proverbium univerſis tranſeuntibus: & dicent, ſtupentes; Quarè fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic? Reſpondebúntque; Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxit eos de terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos, & adoraverunt eos, & coluerunt: idcircò venerunt ſuper eos univerſa hæc mala.

CAP. VIII.

EXpletis autem viginti annis, poſtquàm ædificavit Salomon domum Domini & domum ſuam: Civitates quas dederat Hiram Salomoni, ædificavit, & habitare ibi fecit filios Iſrael. Abiit quoque in Emath Suba, & obtinuit eam. Et ædificavit Palmiram in deſerto, & alias civitates munitiſſimas ædificavit in Emath. Extruxítque Bethoron ſuperiorem, & Bethoron inferiorem, civitates muraras habentes portas & vectes & ſeras: Balaath etiam & omnes urbes firmiſſimas, quæ fuerunt Salomonis, cunctáſque urbes quadrigarum, & urbes equitum: omnia quæcunque voluit Salomon atque diſpoſuit, ædificavit in Jeruſalem, & in Libano, & in univerſa terra poteſtatis ſuæ. Omnem populum, qui derelictus fuerat de Hethæis, & Amorrhæis, & Pherezæis, & Heuæis, & Jebuſæis, qui non erant de ſtirpe Iſrael, De filiis eorum, & de poſteris, quos non interfecerant filii Iſrael, ſubjugavit Salomon in tributarios, uſque in diem hanc.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

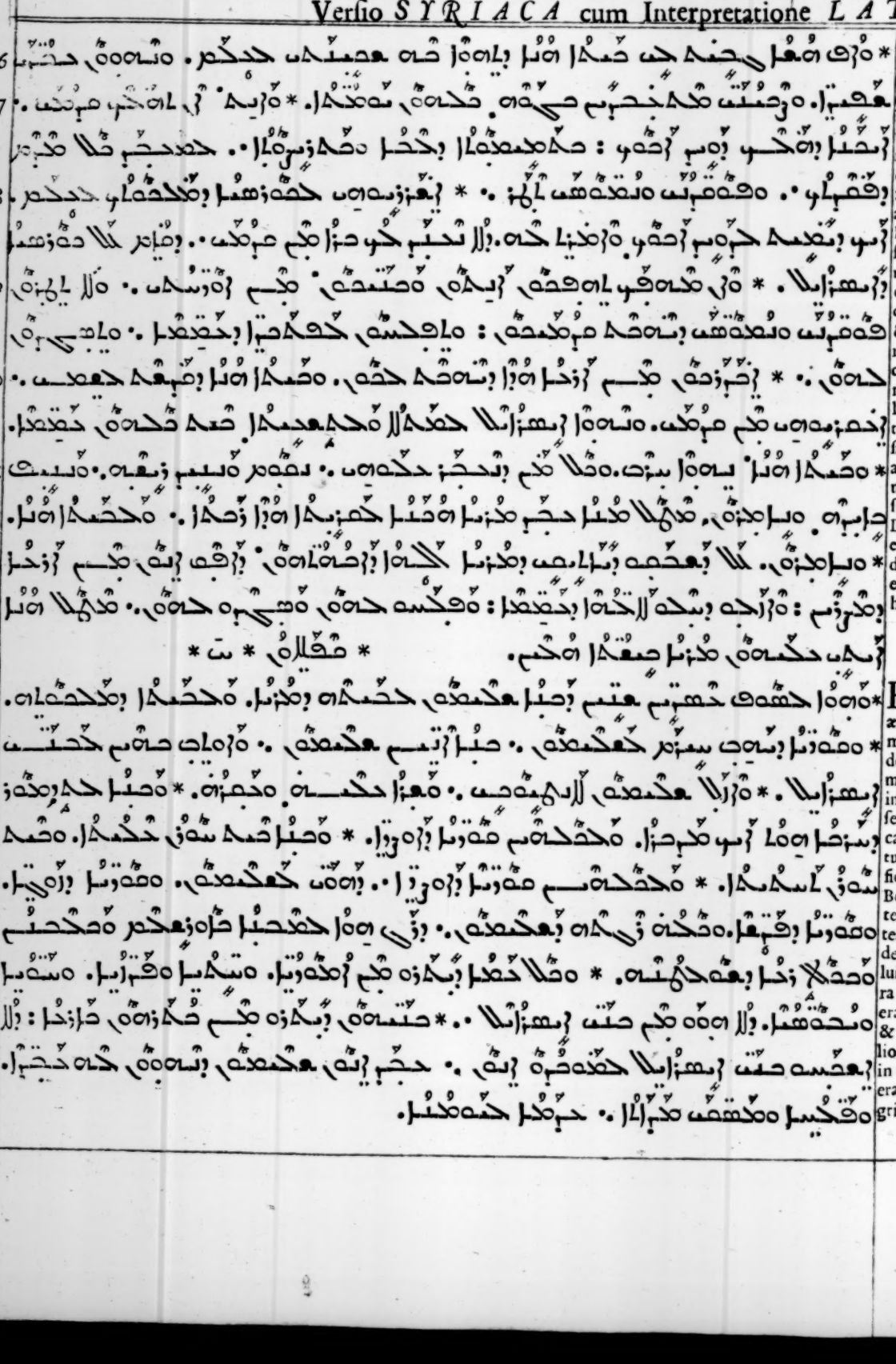

Jam etiam elegi mihi domum iſtam, ut ſit in ea habitatio mea ſempiterna; & benefacta mea & voluntates meæ exerceantur in ea cunctis diebus. Quod autem ad te, Si ambulaveris coram me quemadmodum ambulavit David pater tuus, in ſinceritate cordis & rectitudine, faciendo quicquid præcepi tibi, & præcepta legéſque meas cuſtodieris; Confirmabo ſolium regni tui in æternum, quemadmodum juravi Davidi patri tuo dicens ei, Non deficiet tibi filius à conſpectu meo ſtans ſuper ſolium Iſraelis. Quòd ſi averſi omnino fueritis vos & filii veſtri à viis meis, nec cuſtodieritis præcepta mea & leges meas quas propoſui vobis; colueritis idola gentiũ, & adoraveritis ea; Diſperdam vos de terra iſta quam dedi vobis; & domũ iſtam quam conſecravi nomini meo, evellam è conſpectu meo; erítque Iſrael in proverbium & fabulam inter omnes gentes: Domus hæc everretur, & quiſquis præterierit juxta eam, conſiſtet, caput agitabit, manúque ſignum edet, ac dicet; Quam ob cauſam ſic fecit Dominus magnæ huic civitati, & domui iſti? Et reſpondebitur, Quia dereliquerunt teſtamentũ Domini Dei patrum ſuorum, qui eduxerat eos de terra Ægypti, & abeuntes coluerunt deos gentium, ſervierunt eis, & adoraverunt eos; hac de cauſa induxit ſuper eos Dominus hujuſmodi miſerias.

CAP. VIII.

FUit præterea, exactis viginti annis quibus ædificavit Salomon domum Domini & domum ſuam regiam; Ut civitates illas quas dederat Hiram Salomoni, extrueret Salomon, & collocaret in eis filios Iſraelis. Deinde profectus eſt Salomon Antiochiam, obſedit eam, & funditùs evertit. Tum ædificavit Thadmorem quæ deſerta erat ceu ſolitudo, & omnes civitates horreorum. Ædificavit etiam Beth-horonem ſuperiorem, & Beth-horonem inferiorem, Omnes civitates horreorum quæ erant Salomonis, civitates curruum, & civitates equitum: quicquid denique pro voto ſuo Salomon ædificare voluit in Jeruſalem, & in Libano, & in tota terra imperii ſui. Omnem populum qui ſupererat ex Amoræis, Hethæis, Pherezæis, Hevæis, & Jebuſæis, qui non erant ex Iſraelitis; (Filios *ſcilicet* eorum, qui remanſerant poſt eos in terra, quos Iſraelitæ conſumere non poterant) adegit Salomon ut eſſent ſibi ſervi, agricolæ, & tributarii in hunc uſque diem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ νῦν ἐξελεξάμην καὶ ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον, τοῦ εἶναι ὄνομά μου ἐκεῖ (ρ) ἕως αἰῶνος, καὶ ἔσον-
17 ται οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐναντίον μου
ὡς Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ ποιήσῃς κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην (σ) σοι, καὶ τὰ κρίματά μου
18 καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξῃς, Καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ὡς διεθέμην Δαυὶδ τῷ πατρί
σου, λέγων, Οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι (τ) ἡγούμενος ἀνὴρ ἐν Ἰσραήλ. Καὶ ἐὰν ἀποστρέψητε ὑμεῖς,
19 καὶ ἐγκαταλείψητε τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἔδωκα ἐναντίον ὑμῶν, καὶ πορευθῆτε
καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, Καὶ ἐξαρῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐ-
20 τοῖς· καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν (υ) ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀποστρέψω (φ) ἐκ προσώπου μου, καὶ
δώσω αὐτὸν εἰς βολὴν καὶ εἰς διήγημα ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς πᾶς ὁ
21 διαπορευόμενος (χ) αὐτὸν ἐκπλήσσεται, καὶ ἐρεῖ, Χάριν τίνος ἐποίησε κύριος τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ
οἴκῳ τούτῳ; Καὶ ἐροῦσι, Διότι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, τὸν ἐξαγαγόν-
22 τα αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἑτέρων, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ ἐδούλευσαν
(ψ) αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπήγαγε ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην.

Et nunc elegi, & sanctificavi domum hanc, ut sit ibi nomen meum usque in seculū: & erunt oculi mei, & cor meum ibi omnibus diebus. Et tu, si ambulaveris coram me, sicut David pater tuus, & feceris secundùm omnia, quæ mandavi tibi, & præcepta mea, & judicia mea custodieris; Et suscitabo thronum regni tui, sicut disposui David patri tuo, dicens; Non auferetur tibi dux vir in Israel. Et, si averteritis vos, & dereliqueritis præcepta mea, & mandata mea, quæ dedi ante vos, & iveritis, & servieritis diis alis, & adoraveritis eos; Et auferam vos de terra, quam dedi (e) eis: & domum hanc, quam sanctificavi nomini meo, avertam à facie mea, & dabo eam in parabolam, & in narrationem in omnibus gentibus. Et domus hæc excelsa, omnis transiens eam stupebit, & dicet; Cujus gratiâ fecit Dominus terræ huic, & domui huic? Et dicent; Quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxit eos è terra Ægypti: & susceperant deos alios, & adoraverunt eos, & servierunt eis: & propter hoc induxit super eos omne malum hoc.

MS. A. (ρ) ἐσπ' αἰῶνος, (σ) σοι, καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξῃς, Καὶ ἀναστήσω (τ) ἀνὴρ ἡγούμενος τοῖς, διὰ τὸ ἐπήγαγε

MS. A. (υ) ἡγίακα (φ) ἀπὸ προσώπου (χ) πρὸς αὐτὸν (ψ) αὐ-

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σαλωμὼν τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον (α) αὐτοῦ,
2 Καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν Χειρὰμ τῷ (β) Σαλωμών, ᾠκοδόμησεν αὐτὰς Σαλωμών, καὶ κατῴκισεν
3 ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Καὶ ἦλθε Σαλωμὼν (γ) εἰς Βαισωδὰ, καὶ κατίσχυσεν αὐτήν.
4 τὸν (δ) Θοεδμὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς ἃς ᾠκοδόμησεν ἐν Ἡμάθ. Καὶ
ᾠκοδόμησε τὴν Βαιθωρὼν τὴν ἄνω καὶ τὴν Βαιθωρὼν τὴν κάτω, πόλεις ὀχυρὰς τείχη, πύλας,
5 καὶ μοχλούς· Καὶ τὴν (ε) Βαλαὰθ, καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς αἳ ἦσαν τῷ Σαλωμὼν, καὶ
πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, (ζ) καὶ τὰς πόλεις τῶν ἱππέων· καὶ ὅσα ἐπεθύμησε Σαλωμὼν
6 κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
Πᾶς ὁ λαὸς ὁ καταλειφθεὶς ἀπὸ τοῦ Χετταίου, καὶ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, καὶ τοῦ Εὐαίου,
καὶ τοῦ Ἰεβουσαίου οἳ οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ (η) Ἰσραὴλ, Ἀλλ' ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῶν τῶν καταλει-
φθέντων μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ, οὓς οὐκ (θ) ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἀνήγαγε αὐτοὺς Σαλω-
μὼν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CAP. VIII.

Et factum est post viginti annos, in quibus ædificavit Salomon domum Domini, & domum suam: Et civitates quas dedit Chiram Salomoni, ædificavit eas Salomon, & habitare fecit ibi filios Israel. Et venit Salomon in (a) Bæsoba, & obtinuit eam. Et ædificavit Thoedmor in deserto, & omnes civitates munitas, quas ædificavit in Hemath. Et ædificavit Bæthoron superiorem, & Bæthoron inferiorem, civitates munitas, (b) mœnia, portæ, & vectes: Et ipsam Balaath, & omnes civitates munitas, quæ erant Salomoni: & omnes civitates currium, & civitates equitum: & quæcunque concupivit Salomon secundùm (c) desiderium ædificare in Hierusalem, & in Libano, & in omni regno suo. Omnis populus residuus de Chettæo, & Amorrhæo, & Pherezæo, & Euæo, & Jebusæo, qui non sunt de Israel, Sed erant de filiis eorum, qui remanserant post eos in terra, quos non exterminaverant filii Israel; & adduxit eos Salomon in tributum usque in diem hanc.

MS. A. (α) ἑαυτοῦ, (β) Σαλωμών, * καὶ κατῴκησεν (γ) εἰς Αἰμὰθ Σωβὰ, καὶ (δ) Θεδμὰθ (ε) Βηθὰς, (ζ) καὶ πάσας τὰς (η) Ἰσραὴλ, Ἦσαν (θ) ἐξωλέθρευσαν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * أَنَا ٱلَّذِي ٱخْتَرْتُ هٰذَا ٱلْبَيْتَ لِيَكُونَ فِيهِ مَسْكَنِي * وَٱلْأَعْمَالَ ٱلْحَسَنَةَ وَإِرَادَتِي يَصْنَعُونَ فِيهِ
17 كُلَّ ٱلْأَيَّامِ * وَإِنْ أَنْتَ سِرْتَ قُدَّامِي كَمَا سَارَ دَاوُدُ أَبُوكَ بِسَلَامَةِ قَلْبٍ وَبِٱلِٱسْتِوَاءِ * وَصَنَعْتَ كُلَّمَا
18 وَصَّيْتُكَ * وَحَفِظْتَ أَوَامِرِي وَنَوَامِيسِي * أُثَبِّتُ كُرْسِيَّ مُلْكِكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * كَمَا حَلَفْتُ لِدَاوُدَ
19 أَبِيكَ * وَقُلْتُ لَا يَزُولُ وَلَدٌ لَكَ مِنْ قُدَّامِي مَلِكًا لِإِسْرَائِيلَ * فَإِنْ رَدَدْتُمْ وَجْهَكَ أَنْتَ وَأَوْلَادُكَ
عَنْ طَرِيقِي * وَلَا حَفِظْتُمْ نَوَامِيسِي وَوَصَايَايَ ٱلَّتِي أَعْطَيْتُ قُدَّامَكُمْ * وَعَبَدْتُمْ أَوْثَانَ ٱلْأُمَمِ
20 وَسَجَدْتُمْ لَهَا * أُبَدِّدُكُمْ مِنْ هٰذِهِ ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَعْطَيْتُهَا لَكُمْ * وَهٰذَا ٱلْبَيْتُ ٱلَّذِي قَدَّسْتُهُ
21 لِٱسْمِي أَقْلَعُهُ مِنْ قُدَّامِي * وَيَكُونُ إِسْرَائِيلُ مَثَلًا وَحَدِيثًا بَيْنَ كُلِّ ٱلْأُمَمِ * وَهٰذَا ٱلْبَيْتُ يَكُونُ
خَرَابًا * وَكُلُّ مَنْ يَعْبُرُ عَلَيْهِ يَقِفُ وَيُحَرِّكُ رَأْسَهُ * وَيَقُولُ لِمَ صَنَعَ ٱللّٰهُ هٰذَا بِهٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ ٱلْعَظِيمَةِ
22 وَبِهٰذَا ٱلْبَيْتِ * فَيُقَالُ * لِأَجْلِ تَخْلِيَتِهِمْ عَهْدَ ٱللّٰهِ إِلٰهِ آبَائِهِمُ ٱلَّذِي أَخْرَجَهُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ *
وَعَبَدُوا أَوْثَانَ ٱلْأُمَمِ وَسَجَدُوا لَهَا * مِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ أَنْزَلَ ٱللّٰهُ بِهِمْ هٰذَا ٱلْبَلَاءَ *

Ego sum qui elegi domum istam, ut in ea sit habitatio mea; et bona opera, meamque voluntatem exerceatis in ea cunctis diebus. Et si tu ambulaveris coram me, quemadmodum ambulavit David pater tuus, integro et recto animo, feceris quicquid præcepi tibi, et mandata mea legesque meas servaveris; Stabiliam thronum regni tui in æternum, quemadmodum juravi Davidi patri tuo, et dixi, Non deerit tibi proles à conspectu meo regens Israelem. Sin autem facicm tuam averteris tu et filii tui à via mea, nec servaveritis leges et præcepta mea quæ proposui vobis; sed colueritis idola gentium, et adoraveritis ea: Dispersam vos de terra ista quam dedi vobis; et domum istam quam consecravi nomini meo, extirpabo à conspectu meo; eritque Israel proverbium et fabula inter omnes gentes: Domus ista destruetur, et quicunque transierit juxta eam, se sistet, caputque suum movebit, ac dicet; Cur fecit hoc Deus huic magnæ civitati, et huic domui? Respondebitur, Quia dereliquerunt fœdera Dei, Dei majorum suorum, qui eduxerat eos è terra Ægypti, coluerunt idola gentium, et adoraverunt ea; idcirco immisit in eos Deus tantam miseriam.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

1 * وَكَانَ بَعْدَ عِشْرِينَ سَنَةً * لَمَّا بَنَى سُلَيْمَانُ بَيْتَ ٱللّٰهِ وَبَيْتَ مُلْكِهِ * وَٱلْمَصَانِعَ ٱلَّتِي أَعْطَى
2 حِيرَامَ لِسُلَيْمَانَ بَنَاهَا سُلَيْمَانُ * وَأَسْكَنَ فِيهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَسَارَ سُلَيْمَانُ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ *
3 وَبَرَزَ عَلَيْهَا وَقَلَعَهَا * وَبَنَى تَدْمُرَ ٱلَّتِي كَانَتْ خَرَابًا فِي ٱلْبَرِّيَّةِ * وَبَنَا مَصَانِعَهَا كُلَّهَا * وَبَنَى
4 حُورِينَ ٱلْفَوْقَانِيَةَ * وَحُورِينَ ٱلسُّفْلَانِيَةَ * وَكُلَّ ٱلْمَصَانِعِ وَٱلْمَخَازِنِ ٱلَّتِي كَانَتْ لِسُلَيْمَانَ *
5 وَمَصَانِعَ مَرْوَجَةً * وَمَصَانِعَ مَعْرُوفَةً * وَكُلَّ سُهُولَاتِ أَسْبَاطِهَا سُلَيْمَانُ * بَنَاهَا فِي ٱلْبَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ
6 وَفِي لُبْنَانَ * وَكُلِّ أَرْضِ تَحْتَ سُلْطَانِهِ * وَكُلَّ أُمَّةٍ فَضَلَتْ مِنَ ٱلْأَمُورِيِّينَ * وَٱلْحِيثِيِّينَ *
7 وَٱلْفَرِزِّيِّينَ * وَٱلْحِوِّيِّينَ * وَٱلْيَبُوسِيِّينَ * ٱلَّذِينَ مَا كَانُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ * ٱلَّذِينَ بَقُوا مِنْ
8 بَعْدِهِمْ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي لَمْ يَقْدِرُوا بَنُو إِسْرَائِيلَ يُهْلِكُوهُمْ * جَعَلَهُمْ سُلَيْمَانُ عَبِيدًا وَيُؤَدُّونَ
ٱلْجِزْيَةَ إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ *

CAP. VIII.

Post annos viginti, quum ædificâsset Salomon domum Dei, et domum regni sui, Oppida quæ dederat Hiram Salomoni, ædificavit Salomon, et habitatores collocavit in eis Israelitas. Deinde pervexit Salomon Antiochiam, obsedit eam, et extirpavit illam. Ædificavit etiam Tadmirem quæ diruta jacebat in deserto, et ædificavit omnia ipsius oppida. Ædificavit quoque Horanem superiorem, et Horanem inferiorem, Omnia oppida et horrea quæ habebat Salomon, oppida duplicia, oppidaque simplicia; quicquid denique placuit Salomoni, ædificavit in domo sancta, in Libano, et quacunque regione ditioni suæ subdita. Item plebem universam quæ superverat ex Amoræis, Hetbæis, Pherezæis, Hevæis, et Jebusæis, qui non erant ex Israelitis, qui remanserant post eos in terra, quos filii Israel perdere non potuerant; Servos reddidit Salomon, et vectigal in hunc usque diem pendebant.

דברי הימים ב: ט

9 ומן־בני ישראל לא־נתן שלמה לעבדים למלאכתו כי־המה אנשי מלחמה ושרי שלישיו
10 ושרי רכבו ופרשיו: ואלה שרי הנציבים אשר למלך שלמה חמשים ומאתים הרדים
11 בעם: ואת־בת־פרעה העלה שלמה מעיר דויד לבית אשר בנה־לה כי אמר לא־תשב
12 אשה לי בבית דויד מלך ישראל כי־קדש המה אשר־באה אליהם ארון יהוה: אז העלה
13 שלמה עלות ליהוה על מזבח יהוה אשר בנה לפני האולם: ובדבר־יום ביום להעלות
כמצות משה לשבתות ולחדשים ולמועדות שלוש פעמים בשנה בחג המצות
ובחג השבעות ובחג הסכות: ויעמד כמשפט דויד אביו את מחלקות הכהנים
14 על־עבדתם והלוים על־משמרותם להלל ולשרת נגד הכהנים ביומו והשערים
במחלקותם לשער ושער כי־כן מצות דויד איש האלהים: ולא סרו מצות המלך על־
15 הכהנים והלוים לכל־דבר ולאצרות: ותכן כל־מלאכת שלמה עד־היום מוסד בית־יהוה
16 ועד־כלתו שלם בית יהוה: אז הלך שלמה לעציון־גבר ואל־אילות על־שפת הים
17 בארץ אדום: וישלח־לו חורם בידי־עבדיו אוניות ועבדים יודעי ים ויבאו עם־עבדי שלמה
אופירה ויקחו משם ארבע־מאות וחמשים ככר זהב ויביאו אל־המלך שלמה:

CAP. IX.

1 ומלכת שבא שמעה את־שמע שלמה ותבוא לנסות את־שלמה בחידות בירושלם בחיל כבד
2 מאד וגמלים נשאים בשמים וזהב לרב ואבן יקרה ותבוא אל־שלמה ותדבר עמו את כל־אשר
3 היה עם־לבבה: ויגד־לה שלמה את כל־דבריה ולא נעלם דבר משלמה אשר לא הגיד לה:
4 ותרא מלכת שבא את חכמת שלמה והבית אשר בנה: ומאכל שלחנו ומושב עבדיו ומעמד
משרתיו ומלבושיהם ומשקיו ועלתו אשר יעלה בית יהוה ולא היה עוד בה רוח:

Versio VULG. LAT.

9 ,ejus triarior principes & ,bellı viri ipſi nam : ſuo opere in ſervos in Selomoh dedit non quos Iſrael filiis de Et
Porrò de filiis Iſrael non poſuit ut ſervirent operibus regis: ipſi enim erant viri bellatores, et duces primi, & principes quadrigarū & equitū ejus. Omnes autē principes exercitūs regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum. Filiā verò Pharaonis tranſtulit de civitate David, in domū quam ædificaverat ei. Dixit enim rex; Non habitabit uxor mea in domo David regis Iſrael, eò q̄ ſanctificata ſit: quia ingreſſa eſt in eam arca Dñi. Tunc obtulit Salomon holocauſta Dño ſuper altare Dñi, quod extruxerat ante porticū. Ut p̄ ſingulos dies offerretur in eo juxta præceptū Moyſi in ſabbatis & in calendis, et in feſtis diebus ter p̄ annum, id eſt, in ſolennitate azymorū, & in ſolennitate hebdomadarū, & in ſolennitate tabernaculorū. Et conſtituit juxta diſpoſitionē David patris ſui, officia Sacerdotū in miniſteriis ſuis: & Levitas in ordine ſuo, ut laudarent, & miniſtrarent corā Sacerdotib⁹, juxta ritum uniuſcujuſq; diei: & janitores in diviſionibus ſuis p̄ portā & portā: ſic enim præceperat David homo Dei. Nec prætergreſſi ſunt de mandatis regis, tam Sacerdotes quàm Levitæ, ex omnib⁹ quæ præceperat, & in cuſtodiis theſaurorū. Omnes impenſas præparatas habuit Salomon, ex eo die quo fundavit domum Dñi, uſq; in diē quo p̄fecit eam. Tunc abiit Salomon in Aſiongaber, & in Ailath ad oram Maris rubri, quæ eſt in terra Edom. Miſit autē ei Hiram p̄ manus ſervorū ſuorum naves, & nautas gnaros maris, & abierunt cum ſervis Salomonis in Ophir, tulerúntq; indè quadringenta quinquaginta talenta auri, & attulerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

1 gravi virtute in Jeruſalaim in ænigmatib⁹ in Selomoh tentandū ad venit & ,Selomoh auditum audivit Seba regina Et
REgina quoque Saba, cùm audiſſet famam Salomonis, venit ut tentaret eum in ænigmatibus in Jeruſalem, cum magnis opibus, & camelis qui portabant aromata, & auri plurimum, gemmáſque pretioſas. Cúmque veniſſet ad Salomonem, locuta eſt ei quæcunque erant in corde ſuo.
2 quicquid eo cum eſt locuta & ,Selomoh ad venit & :preciosum lapide &, multitudine in aurū &, aromata portātib⁹ camelis &, valde
Et expoſuit ei Salomon omnia quæ propoſuerat: nec quidquam fuit, quod non perſpicuum ei fecerit. Quæ poſtquàm vidit, ſapientiam, ſcilicèt, Salomonis, & domum quam ædificaverat,
3 .ei indicaverit non quod ,Selomoh à verbum latuit non & :ejus verba omnia Selomoh ei indicavit Et .ſuo corde cum erat
Necnon & cibaria menſæ ejus, & habitacula ſervorum, & officia miniſtrorum ejus, & veſtimenta eorum, pincernas quoque & veſtes eorum, & victimas quas immolabat in domo Domini: non erat præ ſtupore ultrà in ea ſpiritus.
4 .ſpiritus ea in ultrà erat non &: Domini domū aſcēdebat quo ,ejus aſcenſū &, eorū veſtimēta &, ejus pincernas &, eorū veſtimēta &, ejus miniſtrorū

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ex Iſraelitis autem nullos fecit Salomon ſervos in regno ſuo; quoniam hi erant viri bellum exercentes, præfecti curruum, & equites ejus: Iidémque præpoſiti erant & curatores qui pro rege Salomone curabant, ducenti quinquaginta, qui ad opus adigebant populum operibus occupatum. Porrò filiam Pharaonis tranſtulit Salomon è civitate Davidis in domum quam ædificaverat ei: dixerat enim, Non habitabit mulier mecum in domo Davidis regis Iſrael, quum ſancta ſit eò quòd in eam ingreſſa ſit arca Domini. Tunc offerebat Salomon ſacrificia Domino & pacifica ſuper altare Domini, quod extruxerat ante porticum. Pro debito ſingulorum dierum offerebat, ſecundùm præceptum Moſis, ſabbathis, & diebus feſtis; ter *ſcilicet* in anno, *nempe* in feſto die azymorum, in feſto jejunii, & in feſto tabernaculorum. Et juxta legem Davidis patris ſui, conſtituit ſacerdotes in officiis ſuis: & Levitas in cuſtodiis ſuis, ad laudandum & miniſtrandum coram ſacerdotibus, ut quæque dies expoſcebat: & janitores juxta debitum ſuum, ut cuſtodirent januas ſingulis quibúſque diebus: quoniam ita præceperat David rex Iſraelis, qui regnum obtinuerat à Domino. Nec uſpiam deflexit ab his quæ præceperat ei rex de ſacerdotibus, de Levitis, deque univerſo miniſterio domûs. Et ad rem ſucceſſerunt omnia opera Salomonis ab eo die quo jacta fuêre fundamenta domûs Domini, uſque ad diem quo abſolutum fuit totum opus ejus. Tunc profectus eſt Salomon ad Iſinu-geber civitatem quæ erat è regione Eloth, ſecus littus maris, in terra Edom. Miſítque Hiram in navibus ſervos ſuos viros nautas, peritos gubernandi navigia marina, unà cum ſervis Salomonis; qui abierunt in urbem Ophir, tulerunt indè quadringenta auri talenta, & advexerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

REgina quoque Sabæ, auditâ famâ Salomonis, venit ad probandum Salomonem ænigmatibus: venit, inquam in Jeruſalem maximo cum exercitu, & camelis aromatibus, auro plurimo, optimíſque gemmis onuſtis. Adivit ergò regem Salomonem, & aperuit ei quicquid habebat in animo ſuo: Cui rex Salomon omnia, adeóque ſecretum cordis ejus indicavit: nihilque regem latuit, quin indicaret ei. Cúmque vidiſſet regina Sabæ ſapientiam Salomonis, domum quam ædificaverat, Cibum menſæ ipſius, conditionem ſervorum ejus, ſtatum miniſtrorum & veſtes eorum, pincernas & veſtes eorum, & victimas quas immolabat in domo Domini; non fuit ampliùs in ea ſpiritus ad videndum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε Σαλωμὼν εἰς παῖδας τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ· (ι) ὅτι ἰδοὺ ἄνδρες πολεμισταὶ καὶ ἄρχοντες, (κ) καὶ οἱ σωματοὶ καὶ ἄρχοντες ἁρμάτων καὶ ἱππέων. Καὶ οὗτοι ἄρχοντες (λ) τῶν ἐπτακοσίων βασιλέως Σαλωμὼν, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἐργοδιωκτοῦντες ἐν τῷ λαῷ. Καὶ τὴν θυγατέρα Φαραὼ (μ) ἀνήγαγε Σαλωμὼν ἐκ πόλεως Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ, ὅτι εἶπεν, Οὐ κατοικήσει (ν) ἡ γυνή μου ἐν πόλει Δαυὶδ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ, ὅτι ἅγιός ἐστιν οὗ εἰσῆλθεν ἐκεῖ κιβωτὸς κυρίου. Τότε ἀνέβαινε Σαλωμὼν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ὅπου τὸ (ξ) θυσιαστήριον, ὃ ᾠκοδόμησε κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ναοῦ (ο) Κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ, τοῦ ἀναφέρειν κατὰ τὰς ἐντολὰς Μωυσῆ ἐν τοῖς Σαββάτοις, καὶ ἐν τοῖς μησὶ, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς, τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῇ ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῇ σκηνῶν. Καὶ ἔστησε κατὰ τὴν κρίσιν (π) Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὰς διαιρέσεις τῶν ἱερέων, (ρ) καὶ κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν· καὶ οἱ Λευῖται (σ) ὅπου τὰς φυλακὰς αὐτῶν, τοῦ αἰνεῖν καὶ λειτουργεῖν κατέναντι τῶν ἱερέων κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ· καὶ οἱ πυλωροὶ κατὰ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν εἰς πύλην καὶ πύλην, ὅτι οὕτως (τ) ἐντολαὶ Δαυὶδ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ. Οὐ παρῆλθον τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως περὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν εἰς πάντα λόγον, καὶ εἰς τοὺ θησαυρούς. (υ) Καὶ ἡτοιμάσθη πᾶσα ἡ ἐργασία ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐθεμελιώθη ἕως οὗ ἐτελείωσε Σαλωμὼν τὸν οἶκον κυρίου. Τότε ᾠχετο Σαλωμὼν εἰς Γασιὼν Γαβὲρ, καὶ εἰς τὴν (φ) Αἰλὰθ παραθαλασσίαν (ι) ἐν γῇ Ἰδουμαίᾳ. Καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ ἐν χειρὶ παίδων αὐτοῦ πλοῖα καὶ παῖδας εἰδότας θάλασσαν, καὶ ᾦχοντο μετὰ τῶν παίδων Σαλωμὼν εἰς (χ) Σωφιρὰ, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν (ψ) τὰ τεσσαράκοντα καὶ πεντήκοντα τάλαντα χρυσίου, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμών.

& tulerunt inde quadringenta & quinquaginta talenta auri: & (i) venerunt ad regem Salomon.

MS. A. (ι) ὅπ αὐτοὶ ἄνδρες (κ) καὶ σωματὴ (λ) τῶ * φεσταγμάτων τῷ βασιλεῖ Σαλωμών, (μ) Σαλωμὼν ἀνήγαγε ὸκ (ν) γωῆ μου (ξ) θυσιαστήριον κυρίου, ὃ ᾠκοδόμησεν ἀπέναντι (ο) Καὶ κζ[ι] (π) Δαυὶδ τὰς (ρ) κζ[ι] τὰς (σ)κζ[ι] τὰς (τ)ἐντολὴ (υ) Καὶ * ἠτοίμασεν πᾶσα ἡ ἐργασία ἀφ' ἧς ἡμέρας *ἐτελιώθη ἕως ἓ ἐτελίωσεν Σαλωμὼν(φ)Αιλὰμ(ι)ἐν τῇ Ἰδυμαίᾳ. (χ)Σωφιρὰ, (ψ) τεσσακόσια καὶ

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ βασίλισσα Σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα Σαλωμὼν, καὶ ἦλθε τοῦ πειρᾶσαι Σαλωμὼν ἐν αἰνίγμασιν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα, καὶ κάμηλοι αἴρουσαι (α) ἀρώματα εἰς πλῆθος, καὶ χρυσίον, καὶ λίθον τίμιον. καὶ ἦλθε πρὸς Σαλωμὼν, καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν πάντα (β) ὅσα ἦν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς. Καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῇ Σαλωμὼν πάντας τοὺς λόγους αὐτῆς, καὶ ὃ παρῆλθε λόγος ἀπὸ Σαλωμὼν ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ. Καὶ εἶδε βασίλισσα Σαβὰ τὴν σοφίαν Σαλωμὼν καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε, Καὶ τὰ βρώματα τῶν τραπεζῶν, καὶ καθέδραν παίδων αὐτοῦ, καὶ στάσιν λειτουργῶν αὐτοῦ, καὶ ἱματισμὸν (γ) αὐτῶν, καὶ οἰνοχόους αὐτοῦ, καὶ στολισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ἃ (δ) ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο·

MS.A. (α) ἀρώματα καὶ χρυσίον εἰς πλῆθος, καὶ λίθον (β) ὅσα ἐν (γ) αὐτοῦ, (δ) ἀνέφρον

Et de filiis Israel non dedit Salomon in pueros (d) regno suo: quoniam 9
ecce viri bellatores, & (e) principes, & potentes, & principes curruum, & equitum. Et hi principes ex iis qui adstabant regi Salomon, 10
quinquaginta & ducenti exactores operum in populo. Et filiam Pharaonis adduxit Salomon de civitate David in domum quam ædificaverat 11
ei: quoniam dixit; Non habitabit uxor mea in civitate David regis Israel, quoniam (f) sancta est, quo intravit illuc arca Domini. Tunc ob- 12
tulit Salomon holocaustomata Domino super altare, quod ædificavit Domino è regione templi Juxta verbum dici in die, ad offerendum juxta 13
mandata Moysi in sabbatis, & in mensibus, & in festivitatibus, tribus temporibus anni, in festivitate azymorum, & in festivitate hebdomadarum, & in festivitate tabernaculorum. Et statuit juxta judicium 14
David patris sui distributiones sacerdotum, (g) & secundùm ministeria eorum. Et Levitæ super custodias suas, ad laudandum, & ministrandum coram sacerdotibus juxta verbum diei in die. Et janitores secundùm distributiones ad portam, & portam: quoniam ita mandata David hominis Dei. Non transgressi sunt mandata regis de sacerdotibus 15
& Levitis in omni verbo, & in thesauris. Et paratum fuerat omne opificium, à qua die fundata est, (h) quoadusque perfecit Salomon domum 16
Domini. Tunc abiit Solomon in Gasion Gaber, & in Ælath maritimam 17
in terra Idumea. Et misit Chiram in manu puerorum suorum navigia, 18
& pueros scientes mare: & abierunt cum pueris Salomon in Sophira:

CAP. IX.

ET regina Saba audivit nomen Salomon, & venit ad tentandum Salomon in ænigmatibus in Hierusalem in virtute gravi valdè: & cameli portantes aromata in multitudine, & aurum, & lapidem pretiosum. Et 1
venit ad Salomon, & locuta est ad eum omnia quæcunque erant in anima sua. Et annuntiavit ei Salomon omnia verba ejus: & non præteriit 2
verbum à Salomon, quod non annuntiârit ei. Et vidit regina Saba sapientiam Salomon, domum quam ædificavit, Et cibaria mensarum, 3 4
& sessionem puerorum ejus, & stationem ministrorum ejus, & vestem eorum, & pincernas ejus, & ornatum eorum, & holocaustomata, quæ offerebat in domo Domini: (a) & extra se facta est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وَمِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ مَا عَمِلَ سُلَيْمَانُ عَبِيدًا لِمُلْكِهِ * لِأَنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ الْحَرْبَ فِي الْحُرُوبِ
10 وَهُمْ كُبَرَاءُ أُعْمَادِهِ وَفُرْسَانُهُ * وَهَؤُلَاءِ الْمُلُوكُونَ الَّذِينَ كَانُوا يَعْضُدُونَ سُلَيْمَانَ الْمَلِكَ
مِائَتَانِ وَخَمْسُونَ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ الصَّنَائِعَ * وَسُلَيْمَانُ أَطْلَعَ بِنْتَ فِرْعَوْنَ مِنْ مَدِينَةِ دَاوُدَ
11 إِلَى الْبَيْتِ الَّذِي بَنَاهُ لِمُلْكِهِ * لِأَنَّهُ قَالَ لَا تَسْكُنُ مَعِي امْرَأَةٌ فِي بَيْتِ دَاوُدَ * لِأَنَّهُ مُقَدَّسٌ قَدْ
دَخَلَ إِلَيْهِ صُنْدُوقُ عَهْدِ اللَّهِ * وَبَعْدَ ذَلِكَ قَرَّبَ سُلَيْمَانُ ذَبَائِحَ عَلَى مَذْبَحِ اللَّهِ الَّذِي بَنَاهُ قُدَّامَ
12 الْمَذْبَحِ * وَحِسَابَ كُلِّ يَوْمٍ كَانَ يُطْلِعُ مِثْلَ مَا أَمَرَ مُوسَى * فِي السُّبُوتِ وَالْأَعْيَادِ * ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
13 فِي السَّنَةِ * فِي عِيدِ الْفَطِيرِ * وَعِيدِ الصَّيَامِ * وَعِيدِ الْمَظَلَّةِ * مِثْلَ نَامُوسِ دَاوُدَ أَبِيهِ * الْكَهَنَةُ عَلَى
14 مَرَاتِبِهِمْ * وَاللَّاوِيُّونَ عَلَى عَوَائِدِهِمْ يَسْكُنُونَ وَيُمَجِّدُونَ قُدَّامَ الْكَهَنَةِ * حِسَابَ الْيَوْمِ فِي يَوْمِهِ *
وَالْبَوَّابُونَ عَلَى حُفُوظِهِمْ يَكُونُوا * يَحْفَظُوا الْأَبْوَابَ * لِأَنَّ هَكَذَا أَمَرَ دَاوُدُ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ * الَّذِي
15 قَامَ بِالْمُلْكِ قُدَّامَ اللَّهِ * وَلَمْ يَمِلْ عَنْ مَا أَمَرَ بِهِ الْمَلِكُ عَلَى الْكَهَنَةِ وَعَلَى اللَّاوِيِّينَ وَعَلَى كُلِّ
خِدْمَةِ الْبَيْتِ * وَصَنَعَ سُلَيْمَانُ كُلَّ الصَّنَائِعِ مِنْ يَوْمٍ طَرَحَ أَسَاسَ الْبَيْتِ إِلَى يَوْمِ حَتْمِهِ كُلَّ
16 أَعْمَالِهِ * وَبَعْدَ ذَلِكَ سَرَّ سُلَيْمَانُ الصَّنِيعَةَ الَّذِي كَانَتْ مُحَاذِيَ أَلُوتَ عَلَى سَاطِ الْبَحْرِ بِأَرْضِ أَدُومَ
17 وَهَدَّهَا * وَبَعَثَ حِيرَامُ عَبِيدَهُ فِي سُفُنٍ * وَهُمْ رِجَالٌ سَمِيعُونَ مِمَّنْ يَعْرِفُ تَدْبِيرَهَا فِي الْبَحْرِ * مَعَ
18 عَبِيدِ سُلَيْمَانَ * فَذَهَبُوا إِلَى أُوفِيرَ مَدِينَةِ الذَّهَبِ * وَأَخَذُوا مِنْ هُنَاكَ أَرْبَعَمِائَةِ بَدْرٍ ذَهَبًا *
وَسَلَّمُوهَا لِسُلَيْمَانَ *

* الْفَصْلُ التَّاسِعُ *

1 * وَسَمِعَتْ مَلِكَةُ سَابَا خَبَرَ سُلَيْمَانَ * فَجَاءَتْ لِامْتِحَانِ سُلَيْمَانَ فِي الْأَسْرَارِ * بِقُوَّةٍ عَظِيمَةٍ جِدًّا * وَجِمَالٍ
2 مُحَمَّلَةٍ عِطْرًا وَذَهَبًا كَثِيرًا * وَفُصُوصًا وَجَوَاهِرَ وَأَهْدِيَةً لِسُلَيْمَانَ الْمَلِكِ * وَكَشَفَتْ لَهُ كُلَّ مَا فِي
3 قَلْبِهَا * وَلَمْ يَخْفَ عَنْهُ سِرُّهَا * وَسَمِعَتْ مَلِكَةُ سَابَا حِكْمَةَ سُلَيْمَانَ * وَرَأَتِ الْبَيْتَ الَّذِي بَنَاهُ * وَمَوَائِدَ
4 طَعَامِهِ * وَعِيشَةَ وِحْدَامِهِ وَلِبَاسَهُمْ * وَالْبَوَّابِينَ وَلِبَاسَهُمْ * وَالْمَذْبَحَ الَّذِي يَذْبَحُ عَلَيْهِ فِي
بَيْتِ اللَّهِ * وَمَا اطَّالَ رُوحُهَا أَنْ تَرَى شَيْئًا آخَرَ *

Ex Israelitis autem non fecit Salomon 9
servos regni sui, quoniam ipsi bellum gerebant in prælis, ipsique erant principes voboris ejus & equitum ejus: Et iidem 10
isti erant dominatores qui opitulabantur Salomoni regi, ducenti quinquaginta, qui negotia peragebant. Salomon etiam 11
deduxit filiam Pharaonis è civitate Davidis in ædem quam extruxerat in Regiam suam: dixerat enim, Non habitabit mecum mulier in domo Davidis, quoniam sancta est ob ingressum arcæ fœderis Dei. Posthæc obtulit Salomon 12
sacrificia super illud altare Dei, quod extruxerat ante aram. Et censum diurnum offerebat, quemadmodum præceperat Moses, sabbathis, & diebus festis; 13
ter quotannis, in festo azymorum, festo jejunii, & festo tabernaculorum. Juxta 14
legem Davidis patris ejus, sacerdotes, in officiis suis, & Levitæ secundùm consuetudines suas, laudabant & glorificabant coram sacerdotibus, prout quæq; dies expostulabat: Janitores etiam custodiebant januas secundùm vitus eorum, quoniam ita præceperat David rex Israelis, qui regnum exercuerat coram Deo. Non deflexit ab his quæ mandaverat ei rex quoad sacerdotes, quoad 15
Levitas, & quoad omne ministerium domûs: Sed fecit Salomon quæcunque 16
agenda erant, ab eo die quo jecit fundamenta domûs, ad eum usque diem quo absolvit omnia ejusdem opera. Posthæc 17
perrexit Salomon ad oppidum illud quod erat ex adverso Eloth, prope littus maris, in terra Edom, & destruxit illud. Misitque Hiram in navibus 18
servos suos, qui quidem erant viri nautæ ex his qui callebant artem gubernandi eas in mari, unà cum servis Salomonis; qui abeuntes ad Ophir urbem auri, tulerunt inde quadringenta auri talenta, dederuntque Salomoni.

CAP. IX.

AUdiens autem regina Sabæ famam 1
Salomonis, tentatum venit Salomonem quæstionibus abstrusis, copiosissimo cum comitatu, camelis onustis thure, auro plurimo, lapillis, gemmis, ac muneribus pro Salomone rege: Aperuit illi quicquid 2
habebat in animo, nec celavit ei secretum suum. Et cùm audîsset regina Sabæ 3
sapientiam Salomonis, vidisset que domum quam extruxerat, Mensas cibi illius, 4
servos ac ministros & vestimenta eorum, janitores & vestimenta eorum, & aram super quam sacrificabat in domo Dei, impatiens videndi res alias,

UMI

דברי הימים ב: ט.

וְהָאֱמֶת אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲמֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ: 6 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי
לִדְבְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינָי וְהִנֵּה לֹא הֻגַּד־לִי חֲצִי מַרְבִּית חָכְמָתֶךָ
יָסַפְתָּ עַל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי: אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ וְאַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד וְשֹׁמְעִים 7
אֶת־חָכְמָתֶךָ: יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְתִתְּךָ עַל־כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ לַיהוָה 8
אֱלֹהֶיךָ בַּאֲהֲבַת אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִידוֹ לְעוֹלָם וַיִּתֶּנְךָ עָלֵיהֶם לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה:
וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים לָרֹב מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה וְלֹא הָיָה כַּבֹּשֶׂם 9
הַהוּא אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת שְׁבָא לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: וְגַם עַבְדֵי חוּרָם וְעַבְדֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ זָהָב 10
מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגֻּמִּים וְאֶבֶן יְקָרָה: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְגֻּמִּים מְסִלּוֹת לְבֵית 11
יְהוָה וְלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים וְלֹא־נִרְאוּ כָהֶם לִפְנִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה:
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת שְׁבָא אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר הֵבִיאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתֵּהָפֶךְ 12
וְזֶה מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת שֵׁשׁ מְאוֹת 13
וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ כִּכְּרֵי זָהָב: לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתֹּרִים וְהַסֹּחֲרִים מְבִיאִים וְכָל־מַלְכֵי עֲרָב וּפַחוֹת 14
הָאָרֶץ מְבִיאִים זָהָב וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שְׁחוּט שֵׁשׁ מְאוֹת 15
זָהָב שְׁחוּט יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת: וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שְׁחוּט שְׁלֹשׁ מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה 16
עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב 17
טָהוֹר: וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְכֶבֶשׁ בָּזָהָב לַכִּסֵּא מְאֻחָזִים וִידוֹת מוֹזֶה וּמוֹזֶה עַל־מְקוֹם הַשֶּׁבֶת 18
וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת: וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה 19
לֹא נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכָה: וְכָל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכָל כְּלֵי בֵית־יַעַר הַלְּבָנוֹן 20
זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה:

Versio VULG. LAT.

Dixítque ad regem ; Verus eſt ſermo, quem audieram in terra mea de virtutibus & ſapientia tua. Non credebam narrantibus, donec ipſa veniſſem,& vidiſſent oculi mei, & probáſſem vix medietatem ſapientiæ tuæ mihi fuiſſe narratam : viciſti famam virtutibus tuis. Beati viri tui, & beati ſervi tui, qui aſſiſtunt coram te omni tempore,& audiunt ſapientiam tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare ſuper thronum ſuum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Iſrael, & vult ſervare eum in æternum, idcircò poſuit te ſuper eum regem, ut facias judicia atque juſtitiam. Dedit autem regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretioſiſſimas : non fuerunt aromata talia ut hæc, quæ dedit regina Saba regi Solomoni. Sed & ſervi Hiram cum ſervis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, & ligna thyina, & gemmas pretioſiſſimas : De quibus fecit rex, de lignis ſcilicèt thyinis, gradus in domo Domini, & in domo regia, citharas quoque, & pſalteria cantoribus : nunquam viſa ſunt in terra Juda ligna talia. Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta quæ voluit, & quæ poſtulavit, & multò plura quàm attulerat ad eum: quæ reverſa,abiit in terrâ ſuâ cum ſervis ſuis. Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per ſingulos annos, ſexcenta ſexaginta ſex talenta auri : Exceptâ eâ ſummâ, quam legati diverſarum gentium, & negotiatores afferre conſueverant, omnéſque reges Arabiæ, & ſatrapæ terrarum, qui comportabant aurum & argentum Salomoni. Fecit igitur rex Salomon ducentas haſtas aureas de ſumma ſexcentorum aureorum, qui in ſingulis haſtis expendebantur. Trecenta quoque ſcuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur ſingula ſcuta : poſuítque ea rex in armamentario, quod erat conſitum nemore. Fecit quoque rex ſolium eburneum grande, & veſtivit illud auro mundiſſimo. Sex quoque gradus, quibus aſcendebatur ad ſolium, & ſcabellum aureum, & brachiola duo altrinſecùs, & duos leones ſtantes juxta brachiola, Sed & alios duodecim leunculos ſtantes ſuper ſex gradus ex utraque parte:non fuit tale ſolium in univerſis regnis. Omnia quoque vaſa convivii regis erant aurea, & vaſa domûs ſaltûs Libani ex auro puriſſimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixítque regi Salomoni,Verum erat verbum quod audiveram in urbe mea de rebus tuis & de ſapientia tua : Fidem tamen non adhibui, donec venirem, viderentque oculi mei,ſed ecce non indicârunt mihi dimidium: ampliore *quidem* ſapientiâ polles, & ſuperas famam quam audiveram. Beati ſervi tui iſti qui ſtant coram te jugiter, & audiunt ſapientiam tuam. Sitque Dominus ille Deus tuus benedictus, qui te elegit,teque collocavit ſuper ſolium regni Iſraelis. Certè quia diligit Dominus Iſraelem, ſtatuit te regem ſuper eos in æternum, ad exercendum judicium & juſtitiam. Deditque regi centum viginti auri talenta, aromata plurima,& gemmas optimas : nec viſa ſunt in orbe aromata ſimilia his quæ dedit regina Sabæ regi Salomoni. Adhæc ſervi Hirami & ſervi regis Salomonis advexerunt aurum ex Ophir, Et advexerunt ligna hebeni ad *conficiendos* cancellos domûs Domini & domûs regis Salomonis, & citharas pro cantoribus ; quibus ſimilia non fuerant conſpecta in terra Judæ. Rex quoque Salomon dedit reginæ Sabæ quicquid ab eo petiit, præter ea quæ ipſe *ſuapte munificentiâ* dederat illi, & declaravit ei quicquid animo ipſa conceperat : tum ſurgens reverſa eſt in urbem ſuam cum ſervis ſuis. Porrò numerus auri quod annuatim redibat ad Salomonem, erat ſexcentorum ſexaginta ſex auri talentorum, Præter vectigalia urbium, & ſarcinas mercatorum : Sed & omnes Arabum reges, & principes terræ afferebant argentum & aurum Salomoni. Fecit quoque Salomon ducentos clypeos ex auro optimo, & ducentis auri optimi talentis obduxit unumquemque clypeum : Et trecenta auri optimi ſcuta, & tres auri minæ collocatæ fuerant in manubrio cujuſlibet ſcuti : repoſuitque ea rex in domo ſaltûs Libani. Fecit præterea rex ſolium eburneum ingens, & obduxit illud auro mundo. Sex gradus habebat ſolium illud, & ſolii margo rotunda erat à tergo : fulcra manuaria hinc inde imminebant loco ſeſſionis, & bini leones ſtabant ponè fulcra manuaria : Duodeni quoque leones ſtabant illic ſuper ſex illos gradus hinc inde : hujuſmodi non factum fuit in ullo regno. Omnia vaſa miniſterii regis Salomonis erant aurea, & omnia vaſa ærarii regis ex auro puriſſimo : Argentum verò diebus Salomonis nullius erat pretii.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, Ἀληθινὸς ὁ λόγ☉ ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου περὶ τῶν λόγων Cου, καὶ
6 περὶ τῆς Σοφίας Cου. Καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς λόγοις ἕως οὗ ἦλθον καὶ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ
ἰδοὺ οὐκ ἀπηγγέλη μοι ἥμισυ τῆ πλήθους τῆς Σοφίας Cου, (ε) προσέθηκας ὅτι τὴν ἀκοὴν ἣν ἤκου-
7 σα. Μακάριοι οἱ (ζ) ἄνδρες Cου, μακάριοι οἱ (η) παῖδες οὗτοι οἱ παρεστηκότες Coι διαπαντὸς
8 (ϑ) καὶ ἀκούοντες τὴν Σοφίαν Cου. Ἔστω κύρι☉ ὁ θεὸς Cου (ι) εὐλογημέν☉ς, ὃς (κ) ἠθέλησεν ἐν
Coὶ τοῦ δοῦναί Ce (λ) ὅτι θρόνον ἀυτῆ εἰς (μ) βασιλέα κυρίῳ θεῷ Cου· ἐν τῷ ἀγαπῆσαι κύριον τὸν
9 θεόν Cου τὸν Ἰσραὴλ τοῦ στῆσαι ἀυτὸν (ν) εἰς αἰῶνα, καὶ ἔδωκέ Ce ἐπ' ἀυτὸν εἰς βασιλέα τοῦ ποι-
ῆσαι (ξ) κρίμα καὶ δικαιοσύνλν. Καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ ἑκατὸν εἴκοσι τάλαντα χρυσίου, καὶ ἀρώμα-
τα εἰς πλῆϑ☉ πολὺ, καὶ λίθον τίμιον, καὶ οὐκ ἦν κατὰ τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα ἃ ἔδωκε βασίλισσα
10 Σαβὰ τῷ βασιλεῖ Σαλωμών. Καὶ οἱ παῖδες Σλωμὼν καὶ οἱ παῖδες Χιεραμ ἔφερον χρυσίον τῷ Σα-
λωμὼν ἐκ Σουφὶρ, καὶ ξύλα πύκινα, καὶ λίθον τίμιον. Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ
11 πύκινα ἀναβάσεις τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τῷ οἴκῳ τῆ βασιλέως, καὶ κιθάρας καὶ νάβλας τοῖς ᾠ-
δοῖς, καὶ οὐκ ὤφθησαν τοιαῦτα ἐμπροσθεν ἐν γῇ Ἰούδα. Καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν ἔδωκε τῇ βασι-
12 λίσσῃ Σαβὰ πάντα τὰ θελήματα ἀυτῆς ἃ ἤτησεν, ἐκτὸς πάντων ὧν ἤνεγκε τῷ βασιλεῖ Σαλω-
μών, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν (ο) αὐτῆς. Καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τ χρυσίου τῷ ἐνεχθέντ☉ τῷ Σα-
13 λωμὼν ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ, ἑξακόσια ἑξηκονταἓξ τάλαντα χρυσίου, Πλὴν τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑποτεταγ-
μένων (π) καὶ τῶν ἐμπορευομένων ὧν ἔφερον. καὶ πάντων τῶν βασιλέων τῆς Ἀραβίας καὶ Σατρα-
14 πῶν τῆς (ρ) γῆς, πάντες ἔφερον χρυσίον καὶ ἀργύριον τῷ βασιλεῖ Σαλωμών. Καὶ ἐποίησεν ὁ βα-
σιλεὺς Σαλωμὼν διακοσίους θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατοὺς, ἑξακόσιοι χρυσοῖ (σ) κατεργοι ἐπῆσαν ὅτι τὸν
15 ἕνα θυρεόν. Καὶ τριακοσίας ἀσπίδας ἐλατὰς χρυσᾶς, τριακοσίων χρυσῶν ἀνεφέρετο ὅτι τὴν ἀσπίδα
ἑκάστω, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἐν οἴκῳ (τ) δρυμοῦ τῆ Λιβάνου. Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς
16 θρόνον ἐλεφαντίνων ὀδόντων μέγαν, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ. Καὶ ἓξ ἀναβαθμοὶ
τῷ θρόνῳ ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ, καὶ ἀγκῶνες ἔνδεν καὶ ἔνδεν ὅτι τῆ θρόνου τῆς καθέδρας, καὶ δύο
17 λέοντες ἑστηκότες ϖαρὰ τοὺ ἀγκῶνας, Καὶ δώδεκα λέοντες ἑστηκότες ἐκεῖ ἐπὶ τ ἓξ ἀναβαθμῷ ἔνθεν καὶ
18 ἔνδεν· οὐκ ἐγενήθη οὕτως ἐν (υ) πάσῃ τῇ βασιλείᾳ. Καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆ βασιλέως Σαλωμὼν χρυ-
σίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τῆ Λιβάνου χρυσίῳ (φ) κατειλημμένα. οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν
ἡμέραις Σαλωμὼν εἰς οὐδέν.

Et dixit ad regem; Verus est sermo, quem audivi in terra (b) mea de 5
verbis tuis, & de sapientia tua. Et non credidi sermonibus, quoadusque 6
veni, & viderunt oculi mei: & ecce non est annuntiatum mihi dimi-
dium multitudinis sapientiæ tuæ: adjecisti super auditionem, quam audi-
veram. (c) Beati viri tui, beati pueri hi, qui assistunt tibi semper, & 7
audiunt sapientiam tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus; qui vo- 8
luit in te, ad dandum te super thronum suum in regem Domino Deo
tuo. In diligendo Dominum Deum tuum, ipsum Israel, ad statuendum
eum in seculum, & dedit te super eos in regem, ad faciendum judicium,
& justitiam. Et dedit regi centum viginti talenta auri, & aromata 9
in multitudine plurima, & lapidem pretiosum. Et non fuit juxta aro-
mata illa, quæ dedit regina Saba regi Salomon. Et pueri Salomon, & 10
pueri Chiram afferebant aurum Salomoni de Suphir, & ligna (d) pinea,
& lapidem pretiosum. Et fecit rex ligna pinea, ascensiones domui Do- 11
mini, & domui regis, & citharas, & nablas cantoribus. Et non ap-
pareuerant talia antea in terra Juda. Et rex Salomon dedit reginæ Sa- 12
ba omnia desideria ejus, quæ postulavit, præter omnia quæ attulerat regi
Salomon. Et revertit in terram suam. Et fuit pondus auri allati ad Salo- 13
mon in anno uno, sexcenta sexaginta talenta auri Præter viros subjectos, 14
& mercatorũ, (e) quæ afferebant. Et de omnibus regibus Arabiæ, et satra-
parũ terræ, omnes afferebant aurum et argentũ regi Salomon. Et fecit rex 15
Salomon ducenta scuta aurea ductilia: sexcenti aurei puri inerant
in uno scuto: Et trecentos clypeos ductiles aureos, (f) trecentorum 16
aureorum ascendebat super clypeum unumquemque. Et dedit eos rex
in domo sylvæ Libani. Et fecit rex thronum de elephantinis dentibus 17
magnum: & deauravit eum auro probato: Et sex gradus throno (g) illi-
gati auro, & brachiola hinc & hinc super thronum sessionis: & duo leo-
nes stantes apud brachiola: Et duodecim leones stantes ibi super sex 19
gradus hinc & hinc. Non factum est sic in omni regno. Et omnia va- 20
sa regis Salomon ex auro, & omnia vasa domũs sylvæ Libani auro
inclusa. Non fuit argentum reputatum in diebus Salomon ad quicquam.

MS. A. (ε) καὶ προσέθηκας (ζ) ἄνδρες, μακάριοι (η) παῖδές Cου οὗτοι (ϑ) καὶ ἀκούουσιν Cοφίαν (ι) ἠυλογημέν☉ς, (κ) ἠθέλησέν Coι τῆ (λ) ἐπὶ θρόνου (μ) βασιλέα τῷ λαῷ Cου· ἐν (ν) εἰς τὸν αἰῶνα, (ξ) κρίσιν καὶ (ο) ἑαυτῆς. (π) καὶ ἐμπορευομένων (ρ) γῆς, ἔφερον (σ) κατεργοι [* τῷ ἐνὶ δυρεῷ. ἑξακόσιοι χρυ-σοῖ] ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν ἕνα δυρεόν. Καὶ (τ) τῷ δρυμῷ (υ) πάσῃ βασιλείᾳ. (φ) κατειλημένα. οὐκ ἦν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وَقَالَتْ * حَقًّا سَمِعْتُ وَرَأَيْتُ * وَمَا كُنْتُ أُصَدِّقُ حَتَّى جِئْتُ وَأَبْصَرَتْ بِعَيْنِي * وَمَا رَأَيْتُ
6 نِصْفَ حِكْمَتِكَ * وَقَدْ زَادَ ذٰلِكَ عَلَى مَا سَمِعْتُهُ * طُوبَى لِعَبِيدِكَ ٱلْقَائِمِ بَيْنَ يَدَيْكَ فِي
7 كُلِّ يَوْمٍ * وَيَسْمَعُونَ حِكْمَتَكَ * وَٱلرَّبُّ إِلٰهُكَ مُبَارَكٌ ٱلَّذِي ٱصْطَفَاكَ وَأَجْلَسَكَ
8 عَلَى كُرْسِيِّ مُلْكِ إِسْرَائِيلَ * وَلِأَنَّ ٱللهَ أَحَبَّ إِسْرَائِيلَ * فَأَقَامَكَ عَلَيْهِمْ إِلَى ٱلْأَبَدِ * لِتَعْمَلَ
عَلَيْهِمُ ٱلْحُكْمَ وَٱلصِّدْقَ وَٱلْحَقَّ * وَأَعْطَتْهُ مِئَةً وَعِشْرِينَ بَدْنَ ذَهَبٍ * وَبُخُورَاتٍ كَثِيرَةً
9 جِدًّا * وَدُرًّا وَجَوَاهِرَ لَمْ يُرَ مِثْلُهَا قَطُّ فِي ٱلدُّنْيَا ٱلَّذِي أَعْطَتْهُ لِسُلَيْمَانَ * وَكَذٰلِكَ عَبِيدُ
10 سُلَيْمَانَ وَعَبِيدُ حِيرَامَ * أَتَوْا إِلَيْهِ بِذَهَبٍ مِنْ أُوفِيرَ * وَبِخَشَبِ ٱلسَّاجِ لِقَوَائِمِ بَيْتِ ٱللهِ وَبَيْتِ
11 مُلْكِ سُلَيْمَانَ * وَأَنَابِيبِ ٱلصَّفَّارَاتِ لِلتَّسْبِيحِ * لَمْ يُرَ مِثْلُهَا فِي أَرْضِ يَهُوذَا * وَأَعْطَى ٱلْمَلِكُ
12 سُلَيْمَانُ لِمَلِكَةِ سَبَا كُلَّ مَا أَرَادَتْ * وَكَشَفَ لَهَا أَسْرَارَ قَلْبِهَا * وَٱنْصَرَفَتْ هِيَ وَعَبِيدُهَا إِلَى
مَدِينَتِهَا * وَصَارَ عَدَدُ ٱلذَّهَبِ ٱلَّذِي حَصَلَ لِسُلَيْمَانَ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ * سِتُّمِائَةٍ وَسِتَّةٍ وَسِتِّينَ
13 بَدْنَ ذَهَبٍ * غَيْرَ مَكُوسِ ٱلْمُدُنِ وَدَخْلِ ٱلتُّجَّارِ * وَكُلِّ مُلُوكِ ٱلْعَرَبِ وَسَلَاطِينِ ٱلْأَرْضِ كَانُوا
14 يَأْتُونَ إِلَى سُلَيْمَانَ بِأَمْوَالٍ وَذَهَبٍ * وَصَنَعَ مِيمِي دَرَقَةٍ كِبَارًا وَتِرَاسًا ذَهَبًا جَيِّدًا * وَأَلْبَسَ
15 كُلَّ دَرَقَةٍ سِتُّمِائَةِ مِثْقَالِ ذَهَبٍ * وَثَلَاثَ مِائَةِ دَرَقَةٍ ذَهَبٍ جَيِّدٍ * وَصَنَعَ مِقْبَضَ كُلِّ دَرَقَةٍ
16 ثَلَاثَةَ أَمْنَانِ ذَهَبٍ * وَأَعْطَاهَا ٱلْمَلِكُ لِبَنِي عَابَاتِ لُبْنَانَ * وَصَنَعَ لَهُ كُرْسِيًّا عَظِيمًا *
17 وَأَكْسَاهُ بِٱلذَّهَبِ ٱلنَّقِيِّ * وَعَمِلَ لَهُ سِتَّ دَرَجَاتٍ * وَحَافَاتُ ٱلْكُرْسِيِّ مُعَوَّجَةٌ إِلَى خَلْفٍ *
18 وَيَدَاهُ مِنَ ٱلْجَانِبَيْنِ عَلَى مُتَّكَإِ ٱلْمَجْلِسِ فَهُمَا سَبْعَانِ قَائِمَانِ بَيْنَ يَدَيْهِ * وَٱثْنَا عَشَرَ
19 سَبُعًا قِيَامٌ عَلَى سِتِّ دَرَجَاتٍ مِنْ هٰهُنَا وَمِنْ هٰهُنَا * وَلَمْ يُصْنَعْ أَحَدٌ مِنْ سَائِرِ مُلُوكِ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُ
20 * وَكَانَ آنِيَةُ ٱلْمَلِكِ كُلُّهَا ذَهَبًا * وَكُلُّ آنِيَةِ مَخَازِنِ ذَهَبٍ كُلُّهَا * وَمَا كَانَتِ ٱلْفِضَّةُ
تُعَدُّ فِي أَيَّامِهِ *

Dixit, Vera audiveram, & vidi; Sed 5
non credebam, donec venirem & propriis 6
oculis cernerem: & licèt non viderim di-
midiam partem sapientiæ tuæ, id tamen
superat quæ audiveram. Beati servi tui 7
stantes coram te quotidie, & sapientiã tu-
am audientes. Sitque benedictus Do- 8
minus Deus tuus qui te elegit, & col-
locavit super solium regni Israelis.
Sanè quia Deus diligit Israelem, te
præposuit eis in æternum ut exerceres in
eos judicium, æquitatem, & veritā-
tem. Deinde dedit ei centum viginti 9
talenta auri, odoramenta plurima et
optima, uniones, ac gemmas, nil un-
quam tale visum est in orbe, qualia erant
quæ dedit Salomoni. Pari modo servi 10
Salomonis et servi Hirami attulerunt
ei aurum ex Ophir, Et ligna brasilica 11
ad conficiendas columnas domũs Dei
et domũs regis Salomonis, et fistulas
tibiarum musicarum; quibus similia non-
dum visa fuerant in terra Juda. Vi- 12
cissim rex Salomon dedit reginæ Sabæ
quicquid optavit, et indicavit ei se-
creta cordis ejus; deinde rediit ipsa
cum servis suis in urbem suam. Erat 13
autem numerus auri quod unico anno
proveniebat Salomoni, sexcentorum sex-
aginta sex auri talentorum, Exceptis 14
urbium tributis, et negotiatione mer-
catorum. Omnes etiam reges Arabum
et imperatores terræ afferebant Salomo-
ni argentum et aurum. Fecit autem 15
ducenta scuta magna seu clypeos ex au-
ro optimo, et singulos clypeos obtexit
sexcentis auri talentis: Et trecentas 16
parmas ex auro optimo, fecitque manu-
brium cujuslibet parmæ è tribus auri mi-
nis; et dedit eas rex filiis Abathis è Li-
bano. Fecit quoque sibi solium maxi- 17
mum, et texit illud auro puro: Fecit 18
illi sex gradus: oræ ejusdem solii erant
reflexæ: in brachiis ejus ab utroque late-
re super sedis fulcrum, duo stabant leo-
nes ab anteriori parte: Duodecim sta- 19
bant leones super sex illos gradus hinc
inde: simile regum terræ fecit huic simi-
le. Præterea cuncta regis vasa erant 20
aurea, et omnia vasa thesaurorum ejus
aurea erant: argentum verò in diebus
ejus nihili æstimabatur.

דברי הימים ב: י

21 כִּי־אֳנִיּוֹת לַמֶּלֶךְ הֹלְכוֹת תַּרְשִׁישׁ עִם עַבְדֵי חוּרָם אַחַת לְשָׁלוֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹאנָה אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב
22 וְכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים וְקוֹפִים וְתוּכִיִּים: וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר
23 וְחָכְמָה: וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר נָתַן הָאֱלֹהִים בִּלְבָּו:
24 וְהֵם מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים
25 דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה: וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעַת אַלְפֵי אֲרִיוֹת סוּסִים וּמַרְכָּבוֹת וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים
26 וַיְנִיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר וְעַד־
27 אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת־הָאֲרָזִים נָתַן
28 כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: וּמוֹצִאִים סוּסִים מִמִּצְרַיִם לִשְׁלֹמֹה וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת:
29 וְשְׁאָר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל נְבוּאַת
30 אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי וּבְחָזוֹת יְעִדְּי הַחוֹזֶה עַל־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט: וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם עַל כָּל־
31 יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה: וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּעִיר דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ

CAP. X. יוד

1 רַחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו:
2 וַיְהִי כְּשֶׁמַע יָרָבְעָם וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם מִמִּצְרָיִם:
3 וַיִּשְׁלְחוּ־בּוֹ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל רַחַבְעָם לֵאמֹר:
4 אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵנוּ וְעַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
5 וְנַעַבְדֶךָּ: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלֶךְ הָעָם:
6 רַחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים לִפְנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים
7 לְהָשִׁיב לָעָם־הַזֶּה דָּבָר: וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־תִּהְיֶה לְטוֹב לָעָם הַזֶּה וּרְצִיתָם
8 וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים: וַיַּעֲזֹב

Versio VULG. LAT.

Siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram, semel in annis tribus: & deferebant indè aurum & argentum, & ebur, & simias, & pavos. Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terræ præ divitiis & gloriâ. Omnésq; reges terrarum desiderabãt videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam, quam dederat Deus in corde ejus: Et deferebant ei munera, vasa argentea, & aurea, & vestes, & arma, & aromata, equos, & mulos, per singulos annos. Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in stabulis, & currũ equitúmque duodecim millia, constituítque eos in urbibus quadrigarum, & ubi erat rex in Hierusalem. Exercuit etiam potestatem super cunctos reges, à flumine Euphrate usque ad terram Philisthinorum, & usque ad terminos Ægypti. Tantámque copiam præbuit argenti in Jerusalem quasi lapidum; & cedrorum tantam multitudinem velut sycomororũ, quæ gignuntur in campestribus. Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctísque regionibus. Reliqua autem operum Salomonis priorum & novissimorum, scripta sunt in verbis Nathan prophetæ, & in libris Ahiæ Silonitis, in visione quoque Addo Videntis, contra Jeroboam filium Nabat. Regnavit autem Salomon in Jerusalem super omnem Israel quadraginta annis. Dormivítque cum patribus suis, & sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Roboam filius ejus pro eo.

CAP. X.

PRofectus est autem Roboam in Sichem: illuc enim cunctus Israel convenerat, ut constituerent eum regem. Quod cùm audísset Jeroboam filius Nabat, qui erat in Ægypto, (fugerat quippè illuc ante Salomonem,) statim reversus est. Vocaverúntque eum, & venit cum universo Israel, & locuti sunt ad Roboam, dicentes; Pater tuus durissimo jugo nos pressit, tu leviora impera patre tuo, qui nobis imposuit gravem servitutem, & paululùm de onere subleva, ut serviamus tibi. Qui ait, Post tres dies revertimini ad me. Cúmque abiisset populus, Iniit consilium cum senibus, qui steterant coram patre ejus Salomone dũ adhuc viveret, dicens; Quid datis consilii ut respondeam populo? Qui dixerunt ei; Si placueris populo huic, & leniveris eos verbis clementibus, servient tibi omni tempore. At ille reliquit consilium senum, & cum juvenibus tractare cœpit, qui cum eo nutriti fuerant, & erant in comitatu illius.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Siquidem naves habebat Salomon rex, quæ proficiscebantur in Tharsis unà cum servis Hirami, & semel ternis quibusque annis revertebantur: naves autem quæ proficiscebantur in Tharsis, onustæ erant argento & auro, elephantis, simiis, & pavonibus. Sic antecelluit rex Salomon omnes reges terræ, divitiis & sapientiâ. Et omnes reges terræ cupiebant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam quam Dominus indiderat in cor ejus: Iidémque afferebant ei quisque munus suum, vasa argentea & aurea, vestes, myrrham, & aromata, equos, & mulos, ordinatim singulis annis. Erátque Salomon dominans in omnia regna, à fluvio Euphrate usque ad terram Palestinorum, & usque ad limitem Ægyptiorum. Et reddidit rex Salomon argentum Jerosolymis ut lapides; cedrósque reddidit ut arenam quæ est secus littus maris, quamplurimas. Emebant etiam equos Salomoni ex Ægypto & ex omnibus urbibus. Regnavit autem Salomon super Jerusalem & super Israelem annis quadraginta. Et cùm occubuisset Salomon cum patribus suis, & sepelìssent eum in civitate Davidis patris ejus, regnavit Rehabaam filius ejus post ipsum.

CAP. X.

ABiit autem Rehabaam in Sechim, quoniam ad Sechim abierat universus Israel ad constituendum eum regem. Quod cùm audìssent Jerobaam & totus Israel, venerunt, & dixerunt ad Rehabaam filium Salomonis; Pater tuus nimiâ nos pressit servitute; tu ergò remitte servitutem patris tui præduram, & dominium ejus asperum, & serviemus tibi. Quibus ille dixit, Ite, & hinc ad tres dies revertimini ad me. Cùm itaque reversus esset ad eum populus, (Interea consuluerat rex Rehabaam senes qui serviebant Salomoni patri suo dum viveret, & dixerat; Quodnam consilio vestro responsum reddemus huic populo? Qui eum allocuti sunt dicentes, Si benignè respondeas huic populo, hilarem te præbeas eis, lenibúsque verbis excipias eos; erunt tibi servi boni & ministri cunctis diebus vitæ tuæ. Is autem spreto senum consilio quod ei dederant, abiens consuluit pueros qui cum eo adoleverant, quique assistebant ei;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

21 Ὅτι ναῦς τῷ (χ) βασιλεῖ ἐπορεύετο εἰς Θαρσεῖς μετὰ τῶν παίδων Χιεχμ, ἅπαξ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο (ψ) πλοῖα εἰς Θαρσεῖς τῷ βασιλεῖ (ω) γέμοντα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πιθήκων. Καὶ ἐμεγαλύνθη Σαλωμὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς καὶ πλούτῳ καὶ Σοφίᾳ. Καὶ 23 πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σαλωμὼν ἀκοῦσαι τῆς Σοφίας αὐτοῦ, ἧς ἔδωκεν ὁ 24 θεὸς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. Καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ, σκεύη ἀργυρᾶ καὶ σκεύη χρυσᾶ, καὶ 25 ἱματισμὸν, σακτὶν καὶ ἡδύσματα, (α)ἵππους καὶ ἡμιόνους, (β)τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτόν. Καὶ ἦσαν τῷ Σα- 26 λωμὼν (γ) τέσσαρες χιλιάδες δήλεια ἵπποι εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων 27 τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως (ϑ)γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως (δ) ὁρίων Αἰγύπτου. Καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἰερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίνους 28 τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος. Καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων ᾗς Αἰγύπτου τῷ Σαλωμὼν καὶ ἐκ πά- 29 σης τῆς γῆς. Καὶ οἱ κατάλοιποι λόγοι Σαλωμὼν οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι (ε) ἰδοὺ οὗτοι γεγραμμένοι ἐπὶ τῶν λόγων Νάθαν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων Ἀχία τοῦ Σηλωνίτου, καὶ ἐν ταῖς 30 ὁράσεσιν Ἰωὴλ τοῦ ὁρῶντος περὶ Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβάτ. Καὶ ἐβασίλευσεν (ζ)Σαλωμὼν ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ 31 (η) τεσσεράκοντα ἔτη. Καὶ ἐκοιμήθη Σαλωμὼν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε Ῥοβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Ms. A. (χ) βασιλεῖ Σαλωμὼν ἐπορεύετο (ψ) πλοῖον (ω) γέμον χρυσίου (α) καὶ ἵππους (β) τὸ καθ' (ϑ) γῆς (δ) ὁρίου (ε) ἰδοὺ γεγραμμένοι (ζ) Σαλωμὼν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ (η) τεσσεράκοντα

Quoniam navis regi ibat in Tharsis cum pueris Chiram: semel per tres annos veniebant navigia è Tharsis regi referta auro, & argento, & dentibus elephantinis, & (b) simiis. Et magnificatus est Salomon super omnes reges & divitiis, & sapientiâ. Et omnes reges terræ quærebant 23 faciem Salomon, ad audiendum sapientiam ejus, quam dederat Deus in corde ejus. Et ipsi afferebant unusquisque dona sua, vasa argentea 24 & vasa (i) aurea, & vestem, stactem, & suavitates, equos, & mulos, quod per annũ annũ. Et fuerunt Salomoni quatuor mille fœminæ equa- 25 ad currus, & duodecim millia equitum: & posuit eos in civitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem. Et fuit dux omnium regum à 26 flumine, & usque ad terram alienigenarum, & usque ad fines Ægypti. Et dedit rex (k) aurum & argentum in Hierusalem, tanquam lapides; 27 & cedros, tanquam sycomoros, quæ in campestri, in multitudine. Et 28 exitus equorum ex Ægypto ipsi Salomon, & ex omni terra. Et reli- 29 quæ verba Salomon prima & novissima, ecce hæc scripta in sermonibus Nathan prophetæ, et in sermonibus Achia Selonitæ, & in visionibus Jo- 30 el Videntis contra Hieroboam filium Nabat. Et regnavit Salomon super omnem Israel quadraginta annos. Et dormivit (l) Salomon: & se- 31 pelierunt eum in civitate David patris ejus. Et regnavit Roboam filius ejus pro eo.

Ms. A. (α) ἐκκλησία Ἰσραὴλ πρὸς βασιλέα Ῥοβοὰμ, (β) ἐναντίον Σαλωμὼν (γ) βέλεσι

CAP. X.

1 Καὶ ἦλθε Ῥοβοὰμ εἰς Συχὲμ, ὅτι εἰς Συχὲμ ἦρχετο πᾶς Ἰσραὴλ βασιλεῦσαι αὐτόν. Καὶ ἐγένε- 2 το ὡς ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ, καὶ αὐτὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ἔφυγε ἀπὸ προσώπου Σαλωμὼν τοῦ 3 βασιλέως, καὶ κατῴκησεν Ἱεροβοὰμ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἀπέστρεψεν Ἱεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτου. Καὶ ἀπέστει- 4 λαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν· καὶ ἦλθεν Ἱεροβοὰμ καὶ πᾶσα ἡ (α) ἐκκλησία πρὸς Ῥοβοὰμ, λέγοντες, Ὁ πατήρ σου ἐσκλήρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ νῦν ἄφες ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρός σου τῆς σκληρᾶς, 5 καὶ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέος, οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πο- 6 ρεύεσθε ἕως τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἔρχεσθε πρὸς μέ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαός. Καὶ συνήγαγε ὁ βασιλεὺς Ῥο- βοὰμ τοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἑστηκότας (β) ἐναντίον τοῦ Σαλωμὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν, 7 λέγων, Πῶς ὑμεῖς (γ) βουλεύεσθε τοῦ ἀποκριθῆναι τῷ λαῷ τούτῳ λόγον; Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ, λέ- γοντες, Ἐὰν ἐν τῇ σήμερον γένῃ εἰς ἀγαθὸν τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ εὐδοκήσῃς, καὶ λαλήσῃς αὐτοῖς λό- 8 γοις ἀγαθοὺς, καὶ ἔσονταί σοι παῖδες πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ κατέλιπε τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυ- τέρων, οἳ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ· καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν συνεκτραφέντων μετ' αὐτοῦ τῶν ἑστηκότων ἐναντίον αὐτοῦ.

MS. A. (α) ἐκκλησία Ἰσραὴλ πρὸς βασιλέα Ῥοβοὰμ, (β) ἐναντίον Σαλωμὼν (γ) βέλεσι

CAP. X.

Et venit Roboam in Sychem: quoniam in Sychem veniebat uni- 1 versus Israel ad regem faciendum eum. Et factum est, ut audi- 2 vit Hieroboam filius Nabat, (& ipse in Ægypto, sicut fugerat à facie Salomon regis, & habitaverat Hieroboam in Ægypto,) & reverti Hieroboam ex Ægypto. Et miserunt, & vocaverunt eum. Et ve- 3 nit Hieroboam, & omnis Ecclesia ad Roboam, dicentes; Pater tuus 4 induravit jugum nostrum: & nunc remitte de servitute patris tui dura, & de jugo ejus gravi, quod dedit super nos: & serviemus tibi. Et dixit 5 eis; Ite usque ad tres dies, & venite ad me. Et abiit populus. Et con- 6 gregavit rex Roboam seniores, qui stabant coram Salomon patre ejus, in vivendo eum, dicens; Quomodò vos consulit is respondere populo huic verbum? Et locuti sunt ei dicentes; Si hodiè fueris ad bonum populo 7 huic, & benè placueris, & locutus fueris eis verba bona; & erunt tibi pueri omnibus diebus. Et reliquit consilium seniorum, qui consuluerant 8 ei: & consuluit cum pueris, qui nutriti fuerant cum eo, qui stabant coram eo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * لِأَنَّهُ سَفِينٌ كَانَتْ لَهُ تَمْضِي إِلَى تَرْسِيسَ مَعَ عَبِيدِ حِيرَامَ * وَفِي كُلِّ ثَلَاثَةِ سِنِينَ تَجِي * وَتَرْ
22 إِلَى تَرْسِيسَ * وَبِهَا تَحْمِلُ ذَهَبًا وَفِضَّةً * وَأَفْيَلَةً وَأَفْرِدَةً * وَطَوَاوِيسَا * وَيُعَظِّمُ سُلَيْمَانُ أَكْثَرَ
23 مِنْ سَائِرِ مُلُوكِ الْأَرْضِ بِالْغِنَاءِ وَالْحِكْمَةِ * وَكَانَ كُلُّ مُلُوكِ الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ أَنْ يُبْصِرُوهُ
24 وَأَنْ يَسْمَعُوا حِكْمَتَهُ الَّتِي جَعَلَهَا اللهُ فِي قَلْبِهِ * وَكَانُوا يَحْمِلُونَ إِلَيْهِ الْهَدَايَا * تِيَابًا * وَفِضَّةً
وَمُرًّا * وَبَخُورًا * وَعِطْرًا * وَخَيْلًا * وَبِغَالًا * حِسَابَ كُلِّ سَنَةٍ *

Navis enim habebat quæ proficiscebatur 21 ad Tarsis unà cum servis Hirami, & ternis quibusque annis revertebantur: abibant inquam, ad Tarsis, & redibant omnia aurò & argento, elephantibus, simiis, & pavonibus. Et major factus 22 est Salomon cunctis regibus terræ, divitiis & sapientiâ: Ita ut omnes reges 23 terræ optarent eum videre, & audire sapientiam ejus, quam Deus posuerat in cor ipsius: Et ferrent ei munera, vestes, ar- 24 gentum, myrrham, thus, aromata, equos, & mulos, annuo censu.

25 * وَصَارَ سُلَيْمَانُ مُتَحَكِّمًا عَلَى سَائِرِ الْمُلُوكِ * مِنْ بَحْرِ الْفُرَاتِ إِلَى أَرْضِ الْفَلَسْطِينِيِّينَ * وَصَيَّرَ فِي
27 أُورُشَلِيمَ مَالًا مِثْلَ الْحِجَارَةِ * وَجَعَلَ الْأَرْزَ مِثْلَ الْجُمَّيْزِ الَّذِي عَلَى سَاطِ الْبَحْرِ * وَكَانُوا يَسْتَوْرِدُونَ
28 لَهُ مِنْ مِصْرَ وَمِنْ سَائِرِ الْمُدُنِ خَيْلًا * *

Et factus est Salomon potestatem exercens 25 in omnes reges, à fluvio Eufrate usque ad terram Palestinorum. Et posuit in 27 Jerusalem argentum ceu lapides, & ligna cedrina instar arenæ quæ est secus littus maris. Emebant autem ei ex Ægy- 28 pto & ex omnibus urbibus equos.

29 * وَمَلَّكَ عَلَى أُورُشَلِيمَ وَإِسْرَائِيلَ أَرْبَعِينَ سَنَةً * وَمَاتَ سُلَيْمَانُ مِثْلَ آبَائِهِ * وَدَفَنُوهُ فِي صِيعَةِ
31 دَاوُدَ أَبِيهِ * وَمَلَكَ بَعْدَهُ رَحَبْعَامُ *

Regnavit verò super Jerusalem & Isra- 29 elem annis quadraginta. Tum Salomo- 31 ne, ut patribus suis, mortuo, & in civitate Davidis patris sui sepulto; regnavit post eum Rehabaamus.

* الْفَصْلُ الْعَاشِرُ *

1 * وَسَارَ رَحَبْعَامُ إِلَى نَابُلُسَ * لِأَنَّ إِسْرَائِيلَ كُلَّهُ مَضَى إِلَى نَابُلُسَ لِيُقِيمُوا لَهُ مَلِكًا * * وَلَمَّا
2 سَمِعَ يُورَبْعَامُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَادَ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * لِأَنَّهُ كَانَ هَرَبَ مِنْ سُلَيْمَانَ إِلَيْهَا * وَمَكَثَ
3 هُنَاكَ زَمَانًا * فَاجْتَمَعَ يُورَبْعَامُ مَعَ إِسْرَائِيلَ * وَقَالُوا لِرَحَبْعَامَ * إِنَّ أَبَاكَ شَدَّ عَلَيْنَا أَصْرَ
4 وَالْآنَ خَفِّفْ أَنْتَ عَنَّا مِنْ تَعَبِ أَبِيكَ الْعَظِيمِ وَمِنْ سُلْطَتِهِ الْعَظِيمَةِ * وَنَكُونُ نُطِيعُكَ
5 * فَقَالَ لَهُمْ * امْضُوا * مِنَ السَّاعَةِ إِلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ تَعَالَوْا إِلَيَّ * وَسَاوَرَ الْمَلِكُ الْكَهَنَةَ
6 الَّذِينَ كَانُوا لَمْسُورِ سُلَيْمَانَ أَبِيهِ إِذَا كَانَ حَيًّا * وَقَالَ لَهُمْ * مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ
7 * فَقَالُوا لَهُ * إِنْ كُنْتَ تَصْنَعُ خَيْرًا تُحَاطِبُهُمْ بِأَلْفَاظٍ جَمِيلَةٍ * فَهُمْ يَصِيرُونَ لَكَ عَبِيدًا جِيَادًا *
8 وَخُدَّامًا كُلَّ أَيَّامِ حَيَاتِكَ * فَتَرَكَ مَسُورَ الشُّيُوخِ الْكَهَنَةِ الَّذِينَ يَقُومُونَ قُدَّامَهُ * وَمَضَى
مُسَاوَرَ الشُّبَّانِ الَّذِينَ تَرَبَّوْا مَعَهُ *

De inde profectus est Rehabaamus Ne- 1 apolim; omnes enim Israelitæ Neapolim se contulerant ut regem sibi crea- 2 rent, Quare Jerobaamus auditâ morte Salomonis, remearit è terra Ægypti (in eam enim fugerat à Salomone, ibique longo tempore moratus fuerat) & initâ Jerobaamus cum Israelitis concione, dixerunt Rehabaamo; Pater quidem tu- 4 us grave nobis imposuerat onus; tu jam leva nos labore patris tui qui gravissimus fuit tempore regni ipsius præduri, et nos obediemus tibi. Dixit eis, Ite, hinc ad 5 tres dies redite ad me. Consuluit autem rex sacerdotes illos qui erant à consiliis Salomonis patris sui dum viveret, et dixit eis; Quid dicitis de hac turba? Responderunt ei, Si rectè agas, blandis 7 eos verbis alloquêris; et ipsi tibi erunt boni servi ac ministri cunctis diebus vitæ tuæ. Ille verò derelicto consilio senum 8 sacerdotum qui astabant ei, abiit et consuluit adolescentes qui educati fuerant cum eo,

דברי הימים ב : יא

Allevia : dicendo ,me ad ſunt locuti qui ,huic populo verbum reſpondebimus & ,conſulentes vos Quid : eos ad dixit Et

9 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מַה־אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל

Sic : dicendo ,eo cum evaſerant grandes qui adoleſcentes eo cū ſunt locuti Et ? nos ſuper tuus pater dedit quod jugo de

10 מִן־הָעֹל אֲשֶׁר נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ : וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה

sic ; nobis deſuper allevia tu & ,noſtrum jugum aggravavit tuus Pater : dicendo ,te ad ſunt locuti qui populo dices

תֹאמַר לָעָם אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה

addam ego & ,grave jugū vos ſuper fecit onerare me pater nunc Et .mei patris lumbis præ eſt groſſus meus Parvus : eos ad dices

תֹאמַר לָהֶם קָטָנִי עָבֶה מִמָּתְנֵי אָבִי : וְעַתָּה אֲבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי אוֹסִיף

11 ad populus omnis & ,Jarobham venit Et .aculeatis flagris in ego & ,flagellis in vos caſtigavit meus pater : veſtro jugo ſuper

עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי בָּעַקְרַבִּים : וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־

12 eis Reſponditque .tertio die in me ad Revertimini : dicendo ,rex fuerat locut' quemadmodū ,tertio die in Rechabham

רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי : וַיַּעֲנֵם

13 ,adoleſcentum conſilium juxta eos ad eſt locutus Et .ſenum conſilium Rechabham rex dereliquit & : durum rex

הַמֶּלֶךְ קָשָׁה וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת עֲצַת הַזְּקֵנִים : וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם כַּעֲצַת הַיְלָדִים

14 ego & ,flagellis in vos caſtigavit meus pater :illud ſuper addam ego & ,veſtrum jugum aggravavit meus Pater : dicendo

לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אוֹסִיף עָלָיו אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי

15 DOMINUS firmaret ut ,Deo cum à cauſatum erat nam :populum ad rex audivit non Et .aculeatis flagris in

בָּעַקְרַבִּים : וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל הָעָם כִּי הָיְתָה נְסִבָּה מֵעִם הָאֱלֹהִים לְמַעַן הָקִים יְהוָה

quòd Iſrael omnis Et .Nebat filium Jarobham ad Silonitæ Achijahu manū per fuerat locutus quod ,ſuū verbum

16 אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֲחִיָּהוּ הַשִּׁלוֹנִי אֶל יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט : וְכָל־יִשְׂרָאֵל כִּי

hæreditas non Et ? David in pars nobis Quæ : dicendo ,regi populus reſponderunt & ,eis rex audiſſet non

לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם וַיָּשִׁיבוּ הָעָם אֶת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִיד וְלֹא־נַחֲלָה

filios Et .ſua tentoria in Iſrael omnis abiit Et .David tuæ domui provide nunc :Iſrael tua tentoria in Vir .Iſai filio in

17 בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיִךְ יִשְׂרָאֵל עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד וַיֵּלֶךְ כָּל־יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו : וּבְנֵי

qui Hadoram Rechabham rex miſit Et .Rechabham eos ſuper regnavit & ,Jehudah urbibus in habitantes Iſrael

18 יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם : וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת הֲדֹרָם אֲשֶׁר

aſcendendum ad ſe roboravit Rechabham rex & :eſt mortuus & ,lapide Iſrael filii eū in lapidaverunt & ,tributum ſuper

עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ־בוֹ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת

.hanc diem ad uſque David domum in Iſrael ſunt prævaricati Et .Jeruſalaim fugiendum ad currum in

19 בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלָם : וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה :

CAP. XI.

יא

bellum facientis electi millia octoginta & centum ,Binjamin & ,Jehudah domum congregavit & ,Jeruſalaim Rechabham venit Et

1 וַיָּבֹא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלַם וַיַּקְהֵל אֶת־בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר עֹשֵׂה מִלְחָמָה

,Dei virum Semahiahu ad DOMINI verbum fuit Et .Rechabham ad regnum reſtituendum ad ,Iſrael cum bellandum ad

2 לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים

: dicendo ,Binjamin & ,Jehudah in Iſrael univerſum ad & ,Jehudah regem Selomoh filium Rechabham ad Dic : dicendo

3 לֵאמֹר : אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבִנְיָמִן לֵאמֹר :

Verſio VULG. LAT.

Dixítque ad eos ; Quid vobis videtur ? vel reſpondere quid debeo populo huic, qui dixit mihi ; Subleva jugum quod impoſuit nobis pater tuus ? At illi reſponderunt ut juvenes, & nutriti cum eo in deliciis, atque dixerunt ; Sic loquêris populo, qui dixit tibi ; Pater tuus aggravavit jugum noſtrum, tu ſubleva : & ſic reſpondebis ei ; Minimus digitus meus groſſior eſt lumbis patris mei. Pater meus impoſuit vobis grave jugum, & ego majus pondus apponam : pater meus cecidit vos flagellis, ego verò cædam vos ſcorpionibus. Venit ergò Jeroboam, & univerſus populus, ad Roboam die tertio, ſicut præceperat eis. Reſponditque rex dura, dereliſto conſilio ſeniorum : Locutúſque eſt juxta juvenum voluntatem ; Pater meus grave vobis impoſuit jugum, quod ego gravius faciam : pater meus cecidit vos flagellis, ego verò cædam vos ſcorpionibus. Et non acquievit populi precibus : erat enim voluntatis Dei, ut compleretur ſermo ejus, quem locutus fuerat per manum Ahiæ Silonitis ad Jeroboam filium Nabat. Populus autem univerſus, rege duriora dicente, ſic locutus eſt ad eum ; Non eſt nobis pars in David, neque hæreditas in filio Iſai. Revertere in tabernacula tua Iſrael, tu autem paſce domum tuam David. Et abiit Iſrael in tabernacula ſua. Super filios autem Iſrael, qui habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam. Miſitque rex Roboam Aduram, qui præerat tributis, & lapidaverunt eum filii Iſrael, & mortuus eſt : porrò rex Roboam currum feſtinavit aſcendere, & fúgit in Jeruſalem. Receſſitque Iſrael à domo David, uſque ad diem hanc.

CAP. XI.

VEnit autem Roboam in Jeruſalem, et convocavit univerſam domum Juda & Benjamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Iſrael, & converteret ad ſe regnum ſuum. Factúſque eſt ſermo Domini ad Semeiam hominem Dei, dicens ; Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, & ad vniverſum Iſrael, qui eſt in Juda & Benjamin ;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ait illis, Quod reſponſum veſtro conſilio reddemus huic populo qui me ſunt allocuti dicentes, Leva nos ſervitute quâ nos oppreſſit pater tuus, & ſerviemus tibi ? Tum allocuti ſunt eum pueri illi qui cum ipſo nutriti fuerant in aulis, & dixerunt ei ; Sic dices populo qui te ſunt allocuti, dicentes ; Pater tuus nimis oppreſſit nos, tu jam remitte oppreſſionem noſtram : ſic *inquam* dices eis, Digitus meus minimus craſſior eſt pollice patris mei. Jam ergò, pater meus durâ ſervitute vos oppreſſit, ego augebo oppreſſionem veſtram : pater meus ferulis vos punivit, ego verò puniam vos loris) Cùm inquam, reverſus eſſet Jerobaam totuſque populus die tertio, quemadmodum poſtulaverat ab eis tempus, ac dixerat, Revertimini ad me die tertio ; Reſpondit eis rex verba acerba : Nam rex Rehabaam ſpreto conſilio quod ſenes dederant ei, Allocutus eſt eos juxta verba puerorum, & ait illis ; Pater meus multùm ſubjecit vos, ego augebo ſubjectionem veſtram : pater meus puniit vos ferulis, ego puniam vos loris. Non obedivit ergò populus regi (contigit enim iſta rebellio permiſſu divino, ut veritate probaretur verbum Ahiæ prophetæ Silonitis de Jerobaamo Nabati filio) Sed videntes omnes Iſraelitæ non acquieviſſe ſibi regem, reſponderunt populus regi, & dixerunt, Nulla nobis eſt ſors in Davide, neque hæreditas cum filio Iſai : quiſque domum ſuam redite Iſrael : jam proſpice domui tuæ David. Sic redierunt Iſraelitæ domos ſuas : Et qui ſedebant in civitatibus Juda, regem creârunt ſuper ſe Rehabaamum. Cúmque miſiſſet ad eos rex Rehabaam Aduniramum præfectum reddentium tributa, obruerunt eum omnes Iſraelitæ lapidibus, & mortuus eſt : quamobrem rex Rehabaam conſcenſo curru ſedit in eo ut fugeret in Jeruſalem. Sic defecerunt Iſraelitæ à domo Davidis in hunc uſque diem.

CAP. XI.

Cum ergò veniſſet Rehabaam in Jeruſalem, congregavit ex Judæis & tribu Benjamin centum octoginta millia virorum ſtringentium gladium & bellicoſorum, ut pugnarent contra Iſraelitas, & regnum reducerent ad Rehabaamum filium Salomonis. Sed fuit ſermo Domini ad Semajam, dixitque ad eum ; Dic Rehabaamo filio Salomonis, regi Juda ; Benjaminitis quoque, toti Iſraeli, & reliquo populo dicito,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμεῖς (δ) βουλεύεσθε, καὶ ἀποκριθήσομαι λόγον τῷ λαῷ τούτῳ, οἳ ἐλάλησαν πρός με, λέγοντες, Ἄνες ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς; 10 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὰ παιδάρια τὰ ἐκτεθραμμένα μετ' (ε) αὐτοῦ, λέγοντες, Οὕτως λαλήσεις τῷ λαῷ τῷ λαλήσαντί σοι, λέγων, Ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ σὺ ἄφες ἀφ' ἡμῶν· οὕτως ἐρεῖς, Ὁ μικρὸς δάκτυλός μου παχύτερος τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου. 11 Καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ζυγῷ βαρεῖ, (ζ) κἀγὼ προσθήσω ἔτι τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξι, (η) κἀγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. 12 Καὶ ἦλθεν Ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Ροβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς, λέγων, Ἐπιστρέψατε πρός (θ) με ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. 13 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς Χαλεπὰ, καὶ ἐγκατέλιπεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων, 14 Καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων, λέγων, Ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ὑμῶν, (ι) καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπ' αὐτόν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν (κ) μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. 15 Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι ἦν μεταστροφὴ παρὰ τοῦ Θεοῦ, λέγων, Ἀνέστησε κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ, ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἀχὰ τοῦ Σιλωνίτου πρὸς Ἱεροβοὰμ υἱὸν Ναβάτ· Καὶ πᾶς ὁ Ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων, (λ) Τίς ἡμῖν ἡ μερὶς ἐν Δαυὶδ καὶ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί; (μ) εἰς τὰ σκηνώματά σου Ἰσραήλ· νῦν βλέπε τὸν οἶκόν σου Δαυίδ. καὶ ἐπορεύθη πᾶς Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν. 17 Καὶ ἄνδρες (ν) Ἰσραὴλ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν πόλεσιν (ξ) Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσαν ἐπ' αὐτῶν Ροβοάμ. 18 Καὶ (ο) ἀπέστειλεν ἐπ' αὐτοὺς Ροβοὰμ ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀδωνιρὰμ τὸν ὄντα τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ λίθοις, καὶ ἀπέθανε. καὶ ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ ἔπεσε τοῦ ἀναβῆναι εἰς τὸ ἅρμα, τοῦ φυγεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ. 19 Καὶ ἠθέτησεν Ἰσραὴλ ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

MS. A. (δ) βάλεσθαι, καὶ ἀποκριθήσομαι τῷ λαῷ τούτῳ λόγον, (ε) αὐτῷ, Οὕτως (ζ) καὶ ἐγὼ (η) ὑμῖν μάστιξι (μ) ἀπόστηχε εἰς τὰ (ν) Ἰσραὴλ οἱ (ξ) Ἰούδα ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτῶν τὸν Ροβοάμ.

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ ἦλθε Ροβοὰμ εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐξεκκλησίασε τὸν Ἰούδαν καὶ Βενιαμὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα 2 χιλιάδας νεανίσκων ποιούντων πόλεμον, καὶ πολεμεῖ πρὸς Ἰσραὴλ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν (α) βασιλείαν πρὸς Ροβοάμ. 3 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σαμαΐαν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, λέγων, Εἶπον πρὸς Ροβοὰμ τὸν Σαλωμὼν (β) καὶ πάντα Ἰούδαν καὶ Βενιαμὶν, λέγων,

MS. A. (α) βασιλείαν ἑαυτῷ. Καὶ ἐγένετο (β) καὶ πρὸς πάντα Ἰούδα

Et dixit eis; Quid vos consulitis, & respondebo verbum populo 9
huic, qui locuti sunt ad me, dicentes; Remitte de jugo, quod de-
dit pater tuus super nos? Et locuti sunt ei pueri enutriti cum eo, 10
dicentes; Sic loquêris populo, qui locutus est ad te, dicens; Pater
tuus aggravavit jugum nostrum, & tu remitte à nobis: Sic dices;
Parvus digitus meus crassior lumbo patris mei. Et nunc pater 11
meus castigavit vos jugo gravi; & ego adjiciam super jugum
vestrum. Pater meus castigavit vos flagellis; & ego castigabo
vos in scorpionibus. Et venit Hieroboam, & omnis populus ad 12
Roboam, die tertiâ, sicut locutus fuerat rex, dicens; Revertite
ad me in die tertia. Et respondit rex dura: & dereliquit rex 13
Roboam consilium seniorum: Et locutus est ad eos juxta consi- 14
lium juniorum, dicens; Pater meus aggravavit jugum vestrum; &
ego adjiciam super illud: Pater meus castigavit vos in flagellis;
& ego castigabo vos in scorpionibus. Et non audivit rex popu- 15
lum: quoniam erat eversio à Deo, (a) dicens; Suscitavit Domi-
nus verbum suum, quod locutus est in manu Achiæ Selonitæ de
Hieroboam filio Nabat, Et (b) omni Israel: quoniam non audi- 16
vit rex eos. Et respondit populus ad regem, dicens; Quæ nostra
pars in David, & hæreditas in filio Jessæ? Ad tabernacula tua
Israel. Nunc vide domum tuam David. Et ivit omnis Israel ad
tabernacula sua. Et viri Israel (c) & habitantes in civita- 17
tibus Juda, & (d) regem fecerunt super se Roboam. Et misit 18
super eos Roboam rex Adoniram, qui super tributum: & lapidave-
runt eum filii Israel lapidibus: & mortuus est. Et rex Roboam
festinavit ascendere in currum, ad fugiendum in Hierusalem. Et 19
prævaricatus est Israel in domo David usq; in diem hanc.

ἐγὼ (θ) μὲ τῇ (ι) κἀγὼ (κ) μάστιξιν, ἐγὼ (λ) Τίς ἡ- (ο) ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ τὸν Ἀδωνιρὰμ τὸν ὄντα

CAP. XI.

1 *Et venit Roboam in Hierusalem, & convocavit Judam, & Ben-*
jamin centum octuaginta millia juvenum facientium bellum: (a) Et
2 *bellabat adversùs Israel ad restituendum regnum ipsi Roboam. Et*
3 *factum est verbum Domini ad Samaam hominem Dei, dicens; Dic*
ad Roboam filium Salomon, & omnem Judam, & Benjamin, dicens;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وَقَالَ لَهُمْ * مَا ترون فما نقوله لِهٰذَا الأُمَّةِ * فَإِنهم قالوا خفف عنا نعب أَبِيكَ * فَقَالُوا لَهُ
10 السبَّابُ الَّذِينَ تربوا معهُ فِي الأَسْوَاقِ * هٰكَذَا تقول لَهُمْ * خِنصري أعظم مِنْ إِلهام أَبِي
11 * وَالآنَ أَبِي أثقل نعبكم نعبًا عظيمًا * أَنَا أُضِيف نعبكم * أَبِي سَاقكم بِعُصَيب * أَنَا أسوقكم
12 بِسَوْطٍ * فَلَمَّا جاؤا إِلَى المَلِكِ رَحبعام يوم بعام والأمة كُلها فِي اليَوْمِ الثَّالِثِ * كَمَا كَانَ قَالَ
13 لَهُمْ * فَقَالَ لَهُمُ المَلِكُ أَلفاظًا صعبة * وَحَلَّ مسون السيوح الَّتِي أشاروا بِهَا عَلَيْهِ * وَخَاطَبَهُمْ
14 بِأَلفَاظِ الصِّبْيَانِ * وَقَالَ لَهُمُ المَلِكُ رَحبعام * أَبِي عظم خدمتكم * وَأَنَا أَزِيدُ عَلَى
15 عبودِيَتِكُمْ * أَبِي أدبكم بِالقَضِيبِ * أَنَا أؤدبكم بِالسِّيَاطِ * فَلَمْ يسمع السعب مِنَ
المَلِكِ * لأَنَّ كَلِمَاتِهِ كَانَتْ مردودة بين يدي اللهِ * ليصدق قول أخيا النبي الَّذِي
16 مِنْ سيلوا * عَلَى يوربعام بْنِ نَاباط * وَرَأَى كُلُّ إِسْرَائِيلَ أَنَّ المَلِكَ لَمْ يطعهم * فَأَجَابَ
السعب المَلِكَ جوابًا وَقَالُوا لَهُ * مَا لَنَا نصيب فِي دَاوُدَ * وَلا وراثة مع ابْنِ إِيسَي * وَمَضَوْا
17 إِلَى بيوتهم قائلين * انْظُرِ الآنَ بيتك يَا دَاوُدُ * وَمَضَوْا إِلَى منازلهم * وَبَنُو إِسْرَائِيلَ الَّذِينَ كَانُوا
18 سَاكِنِينَ فِي قرى يهودا ملكوا عَلَيْهِمْ يوربعام * وَبَعَثَ إِلَيْهِمْ رَحبعام أدونيرام الَّذِي
يتحكم عَلَى مودي الخراج * فرجموه كُلُّ إِسْرَائِيلَ بِالحِجَارَةِ وَمَاتَ * فَلَمَّا رَأَى المَلِكُ ذَلِكَ
19 صَعِدَ لِيَجْلِسَ فِي عرباته وَهَرَبَ إِلَى يروسليم * وَانْفَكَّ بَنُو إِسْرَائِيلَ عَلَى بَيْتِ دَاوُدَ إِلَى
هَذِهِ الغَايَةِ *

Et dixit eis, Quid censetis respondendum huic plebi? dicunt enim, Leva nos 9
labore patris tui. Dixerunt ei adolescentes qui cum eo educati fuerant in 10
aulâ, Sic respondebis eis; Digitus meus parvus major est pollice patris mei. Nunc 11
autem pater meus gravi vos labore fatigavit, ego duplicabo laborem vestrum:
pater meus virgâ vos vexit, ego loris vos regam. Cùm itaque Jeroboamus 12
& plebs tota venissent ad regem Rehabaamum die tertiâ, prout dixerat eis;
Duris excepit eos rex verbis, & develicto senum consilio quod dederant ei, 13
Allocutus est eos verbis adolescentium: dixitque ad eos rex Rehabaam, Pater 14
meus magnum reddiderat ministerium vestrum, ego augebo servitutem vestram:
pater meus castigavit vos virgâ, ego castigabo vos loris. Itaque non obtem- 15
peravit populus regi, quoniam verba ejus rejecta erant coram Domino, ut ve-
rax esset sermo Achiæ prophetæ qui erat è Silo, de Jerobaamo Nabati filio.
Videns enim totus Israel quòd rex non auscultaret sibi, respondit populus regi 16
in hunc modum, & dixerunt, Non est nobis fors in Davide, neque hæreditas
cum filio Isai: sicque redîte domos vestras, dicentes, Prospice jam domui tuæ
O David: Et cùm profecti essent ad domicilia sua, Et Israelitæ qui dege- 17
bant in civitatibus Judæ, regem sibi constituissent Jerobaamum; Misit ad 18
eos Rehabaamus Adoniramum qui præfectus erat reddentium tributa: sed ob-
ruerunt eum omnes Israelitæ lapidibus, & mortuus est. Quod cùm vidisset rex,
ascendit ut sederet in auriga sua, fugeretque in Jerusalem. Defecerunt ita- 19
que Israelitæ à domo David in hoc usque tempus.

CAP. XI.

1 REhabaamus Jerosolymam perveniens, congregavit tribum Judæ & Ben-
jaminis, centum octoginta millia stringentium gladios, ad bellum; ut pu-
2 gnarent contra Israelitas, & reducerent eos ad regem Rehabaamum. Verùm
3 adfuit verbum Dei Semaiæ, & ait; Dic Rehabaamo regi Judæ & tribûs
Benjaminis, omnibus Israelitis, totique plebi. Qui cùm dixisset eis,

* أَلفَصْلُ الحَادِي عَشَرَ *

1 * وَجَاءَ رَحبعام إِلَى يروسليم * وَجَمَعَ سِبْطَ يهودا وبنيامين * مِيَةَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفَ مُحَارِبٍ
2 السيوف للحرب * ليحاربوا إِسْرَائِيلَ كَيْ يردوا إِلَى المَلِكِ رَحبعام * فَحَلَّ كَلِمَةُ اللهِ عَلَى
3 سمعيا * وَقَالَ * قُلْ لِرَحبعام مَلِكِ يهودا وسبط بنيامين * وَكُلِّ إِسْرَائِيلَ * وَالأُمَّةِ كُلِّهَا *
قَائِلا لَهُمْ *

CAP. XI.

1 *REhabaamus Jerosolymam perveniens, congregavit tribum Judæ & Ben-*
jaminis, centum octoginta millia stringentium gladios, ad bellum; ut pu-
2 *gnarent contra Israelitas, & reducerent eos ad regem Rehabaamum. Verùm*
3 *adfuit verbum Dei Semaiæ, & ait; Dic Rehabaamo regi Judæ & tribûs*
Benjaminis, omnibus Israelitis, totique plebi. Qui cùm dixisset eis,

דברי הימים ב: יב

verbū eſt factū me à quia,ſuā domū in unuſquiſq; evertimini :veſtris fratrib⁹ cum pugnabitis non & ,aſcendetis Non:Domin⁹ dixit Sic

4 כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ עִם־אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר

urbes ædificavit & :Ieruſalaim in Rechabham habitavit Et .Jarobhā contra *eundo ab* ſunt reverſi & ,Domini verba audierunt Et .hoc

5 הוּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־יָרָבְעָם׃ וַיֵּשֶׁב רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִַם וַיִּבֶן עָרִים

& ,Socho & ,ſur-Beth Et .Techoah & ,Hetham & ,Iechem-Beth ædificavit Et .Jehudah in munitionem ad

6 לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ וַיִּבֶן אֶת־בֵּית לֶחֶם וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ וְאֶת־בֵּית צוּר וְאֶת־שׂוֹכוֹ וְאֶת־

7 & ,Sorhah Et .Hazechah & ,Lachis & ,Adoraim Et .Ziph & ,Mareſah & ,Ghath Et .Hadullam

8 עֲדֻלָּם׃ וְאֶת־גַּת וְאֶת־מָרֵשָׁה וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־עֲזֵקָה׃ וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־

9 ,duces eis in *dedit &* ,munita roboravit Et .munitas urbes ,Binjamin in & ,Jehudah in quæ ,Chebron & ,Ajalon

10 אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן עָרֵי מְצֻרוֹת׃ וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים

,Jehudah ſibi fuit Et .valde multum *ad* eas roboravit & ,haſtas & ,ſcuta *urbe & urbe omni* in Et .vini & ,olei & ,cibi cellaria &

11 וְאֻצָרוֹת מַאֲכָל וְשֶׁמֶן וָיָיִן׃ וּבְכָל־עִיר וְעִיר צָנּוֹת וְרֻמָחִים וַיְחַזֵּק לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ יְהוּדָה

dereliquerunt Quoniam *ſuo ierunmo cunctio* de eum *ſuper* ſteterunt ,Iſrael univerſo in qui Levitæ & ,ſacerdotes Et .Binjamin &

12 וּבִנְיָמִן׃ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־עָזְבוּ

13 ejus filii & ,Jarobham eos *fecit elongare* quia ;Ieruſalaim in & ,Jehudah in ierunt et :ſuam poſſeſſionem et ,ſua ſuburbana Levitæ

14 הַלְוִיִּם אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם כִּי־הִזְנִיחָם יָרָבְעָם וּבָנָיו

cunctis de *eos* poſt Et .fecit quos vitulis et ,*piloſis* et ,excelſis ſacerdotes ſibi conſtituit Et .Domino *jungendo ſacerdotio à*

15 מִכַּהֵן לַיהוָה׃ וַיַּעֲמֵד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים וְלָעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל

16 Domino immolandum ad,Ieruſalaim veniebant ,Iſrael Deum Dominum *quærendum ad* ,ſuum cor *dantibus* ,Iſrael tribubus

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים אֶת־לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִַם לִזְבֹּחַ לַיהוָה

nam ;tribus annis Selomoh filium Rechabham *fortiſcaverunt* & ,Jehudah regnum roboraverunt Et .ſuorum patrum Deo

17 אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיְחַזְּקוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ כִּי

filii Jerimoth filiam Machalath uxorem Rechabham ſibi accepit Et .tribus annis ,Selomoh & ,David via in ambulaverunt

18 הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ׃ וַיִּקַּח־לוֹ רְחַבְעָם אִשָּׁה אֶת־מָחְלַת בַּת־יְרִימוֹת בֶּן

accepit eam poſt Et .Zaham et ,Semariah et ,Jehus ,filios ei peperit Et .Iſai filii Eliab filiam Abihail ,David

19 דָּוִיד אֲבִיחַיִל בַּת־אֵלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ וַתֵּלֶד לוֹ בָנִים אֶת־יְעוּשׁ וְאֶת־שְׁמַרְיָה וְאֶת־זָהַם׃ וְאַחֲרֶיהָ לָקַח

20 Mahachah Rechabham amavit Et .Selomith et ,Ziza et ,Hatthai et ,Abijah ei peperit et :Abſalom filiam Mahachah

אֶת־מַעֲכָה בַּת־אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיָּה וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית׃ וַיֶּאֱהַב רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה

21 viginti genuit Et .ſexaginta cōcubinas & *ſumpſit* decem octo uxores quia:ſuis *pellicib⁹* &,ſuis uxorib⁹ omnib⁹ præ Abſalom filiam

בַּת־אַבְשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילַגְשָׁיו כִּי נָשִׁים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים

quia ,ejus fratres inter ducem in Mahachah filium Abijah Rechabham *capui* in conſtituit Et .filias ſexaginta & ,filios octo &

22 וּשְׁמוֹנָה בָנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ וַיַּעֲמֵד רְחַבְעָם אֶת־אֲבִיָּה בֶן־מַעֲכָה לְנָגִיד בְּאֶחָיו כִּי

urbib⁹ cunctis in:Binjamin&,Jehudah terris cunctis in ſuis filiis omn.b⁹ de diſpergebat & ,faciebat *inſtruere* Et .eū *faciendū* regnare *ad*

23 לְהַמְלִיכוֹ׃ וַיִּבֶן וַיִּפְרֹץ מִכָּל־בָּנָיו לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבִנְיָמִן לְכָל עָרֵי

.uxorum *turbam* petivit & :*multitudine in* eſcam *eis dedit* & ,munitis

CAP. XII.

הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב וַיִּשְׁאַל הֲמוֹן נָשִׁים׃ יב

,fuit Et .eo cum Iſrael omnis & ,DOMINI legem dereliquit ,illud roborāſſet cū & ,Rechabhā regnum *cōfirmare ſecundū* fuit Et

1 וַיְהִי כְּהָכִין מַלְכוּת רְחַבְעָם וְכִחְזְקָתוֹ עָזַב אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ וַיְהִי

2 mille In Dominū in fuerāt prævaricati nā:Ieruſalaim cōtra Ægypti rex Siſac aſcēdit ,Rechabhā regis quinto anno in

3 בַּשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי מָעֲלוּ בַּיהוָה׃ בְּאֶלֶף

.Chuſim &,Succhiim,Lubim,Ægypto ex eo cū veneràt qui populi numer⁹ non & :equitū millib⁹ ſexaginta in &,currib⁹ ducentis &

וּמָאתַיִם רָכֶב וְשִׁשִּׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵין מִסְפָּר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לוּבִים סֻכִּיִּים וְכוּשִׁים׃

Verſio VULG. LAT.

Hæc dicit Dñs ;Non aſcendetis,neque pugnabitis contra fratres veſtros : revertatur unuſquiſque in domū ſuā,quia meâ hoc geſtū eſt voluntate. Qui cùm audiſſent ſermonē Dñi,reverſi ſunt,nec perrexerunt contra Jeroboā. Habitavit autem Roboam in Jeruſalē, & ædificavit civitates muratas in Juda. Extruxítque Beth-lehem, & Etam, & Thecue, Bethſur quoque, & Socho,& Odollā, Necnon & Geth,& Mareſa,& Ziph, Sed & Aduram,& Lachis,et Azeca, Saraa quoque,& Aialon,& Hebron,quæ erant in Juda et Benjamin,civitates munitiſſimas.Cúmq; clauſiſſet eas muris, poſuit in eis principes,ciborúmq; horrea, hoc eſt,olei,& vini. Sed & in ſingulis urbib⁹ fecit armamentarium ſcutorū & haſtarū,firmavítq, eas ſummâ diligentiâ,& imperavit ſuper Judā & Benjamin.Sacerdotes autē & Levitæ,qui erant in univerſo Iſrael,venerunt ad eum de cunctis ſedib⁹ ſuis, Relinquentes ſuburbana & poſſeſſiones ſuas,& tranſeuntes ad Judam & Jeruſalē:eò quòd abjeciſſet eos Jeroboā, & poſteri ejus, ne ſacerdotio Dñi fungerentur. Qui conſtituit ſibi ſacerdotes excelſorū, & dæmoniorū,vitulorúmq; quos fecerat. Sed & de cunctis tribub⁹ Iſrael, quicunque dederant cor ſuū ut quærerent Dñm Deum Iſrael, venerunt in Jeruſalē ad immolandum victimas ſuas coram Dño Deo patrū ſuorum. Et roboraverunt regnū Juda,& confirmaverunt Roboam filiū Salomonis p tres annos : ambulaverunt enim in viis David & Salomonis, annis tantùm tribus. Duxit autē Roboam uxorem Mahalath, filiam Jerimoth, filii David : Abihail quoque filiam Eliab filii Iſai, Quæ peperit ei filios, Jehus, & Somoriam, & Zoom. Poſt hanc quoque accepit Maacha filiam Abſalom, quæ peperit ei Abia, & Ethai, & Ziza, & Salomith. Amavit autem Roboam Maacha filiam Abſalom, ſuper omnes uxores ſuas & concubinas : nam uxores decem & octo duxerat, concubinas autem ſexaginta: & genuit viginti octo filios & ſexaginta filias. Conſtituit verò in capite, Abiam filium Maacha, ducem ſuper omnes fratres ſuos : ipſum enim regem facere cogitabat, Quia ſapientior fuit,& potentior ſuper omnes filios ejus, & in cunctis finibus Juda & Benjamin, & in univerſis civitatibus muratis : præbuitque eis eſcas plurimas, & multas petivit uxores.

CAP. XII.

Cúmque roboratum fuiſſet regnum Roboam & confortatum, dereliquit legem Domini, & omnis Iſrael cum eo. Anno autem quinto regni Roboam, aſcendit Seſac rex Ægypti in Jeruſalem (quia peccaverant Domino) Cum mille ducentis curribus, & ſexaginta millibus equitum : nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Ægypto,Libyes ſcilicèt, & Troglodytæ, & Æthiopes.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܘ ܐܡܪ ܝܗܘܐ ܠܐ ܬܣܩܘܢ ܘܠܐ ܬܩܪܒܘܢ ܥܡ ܐܚܝܟܘܢ ܗܦܟܘ ܓܒܪ ܠܒܝܬܗ ܡܢ ܩܕܡܝ ܗܝܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܘܫܡܥܘ ܠܡܠܬܐ ܕܝܗܘܐ ܘܗܦܟܘ ܡܢ ܡܗܠܟ ܥܠ ܝܪܒܥܡ.

Quæ ſequuntur diſcrepant ab Hebr. excerpta ſunt autem partim ex 12. partim 14. cap. lib. 3. Regum.

5 * ܘܝܬܒ ܪܚܒܥܡ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܒܢܐ ܩܪܝܬܐ ܠܡܬܬܪ ܒܝܗܘܕܐ. 6 ܘܒܢܐ ܠܒܝܬ ܠܚܡ ܘܥܝܛܡ ܘܬܩܘܥ. 7 ܘܒܝܬ ܨܘܪ ܘܣܘܟܘ ܘܥܕܘܠܠܡ. ܘܓܬ ܘܡܪܫܐ ܘܙܝܦ. 8 ܘܐܕܘܪܝܡ ܘܠܟܝܫ ܘܥܙܩܐ. ܘܨܪܥ ܘܐܝܠܘܢ ܘܚܒܪܘܢ. * ܕܗܝ ܒܝܗܘܕܐ ܘܒܒܢܝܡܝܢ ܩܪܝܬܐ ܡܚܝܠܬܐ. 9 ܘܚܙܩ ܒܗܝܢ ܘܫܕܪ ܒܗܝܢ ܪܫܝܢ ܘܡܚܣܢܐ ܘܙܝܬܐ ܘܡܫܚܐ ܘܚܡܪܐ. 10 ܘܣܓܝ ܒܟܠ ܩܪܝܬܐ ܘܩܪܝܬܐ ܘܡܛܠ ܗܘ ܒܝܗܘܕܐ ܘܒܒܢܝܡܝܢ. * ܘܟܗܢܐ ܘܠܝܐ ܕܗܘ ܒܟܠ ܝܫܪܝܠ ܡܢ ܟܠ ܬܚܘܡܗܘܢ ܐܬܘ ܠܘܬܗ. 11 ܫܒܩܘ ܠܝܗ ܓܠܝܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܝܪܘܫܠܡ ܡܛܠ ܕܐܪܚܩ ܐܬܗܘܢ ܝܪܒܥܡ ܘܒܢܘܗܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܝܗܘܐ. 12 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ. 13 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ. 14 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ. 15 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ. 16 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ. 17 ܘܐܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܫܒܛܝ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܕܝܗܒܘ ܠܒܗܘܢ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܗ ܐܠܗ ܐܒܗܬܗܘܢ.

Sic dicit Dominus, Ne aſcendatis, néve pugnetis;revertimini quiſque domū ſuam,quoniam à me facta eſt res iſta:qui auſcultantes verbo Domini,reverſi ſunt ut abirent quiſque domum ſuam. Ædificavit autem Jerobaamus Sechim in monte tribûs Aphremitarū,& habitavit in ea. Indéque egreſſus ædificavit Phenuelem. Et dixit Jerobaam in corde ſuo, Revertetur regnum ad domum Davidis, Si populus hic aſcendat ad facienda ſacrificia in domo Domini in Jeruſalem:nam reconciliabitur animus populi hujus cum domino ſuo, interficient me,& reſtituent regnū Rehabaamo filio Salomonis. Quamobrem cogitavit rex,fecítque duos vitulos aureos,& dixit eis; Superfluuum vobis eſſet aſcendere:quorſum aſcenderetis,& deſcenderetis in Jeruſalem ? Iſti ſunt dii tui Iſrael,qui eduxerūt te de terra Ægypti. Et collocavit unum in Beth-il, alterum verò collocavit in Dan. Fuítque res iſta cauſa peccati : nam populus abibat coram vitulo uſque ad Dan:fuítque res iſta tanto crimini,ut totam Jerobaami domum extirparet perderétque de terra. Eodem tempore morbo laboravit Abiamus Jerobaami filius : quarè dixit Jerobaam uxori ſuæ, Surge quæſo,téque ſimula quaſi mulieré plebeiam, ita ut neſciant te eſſe uxorem Jerobaam, & vade in Silo : ecce ibi eſt Ahia propheta qui prædixit mihi quando præficiend⁹ eſſem huic populo. Ipſum adibis, aperiétque tibi quid eventurum ſit huic puero. Verùm à Domino dictum jam fuerat ad Ahiam, Ecce uxor Jerobaami venit poſtulatum à te oraculum de filio ſuo qui ægrotus eſt ; talia ac talia dices ei:in ſuo autem ingreſſu aliam ſe ſimulat. Cùm igitur audiſſet Ahia ſtrepitum pedum ejus introeuntis in januam, dixit ad eam ; Ingredere uxor Jerobaami, cur aliam te ſimulas?ego verò miſſus ſum ad pronuntiandum contra te verba dura. Vade dictum Jerobaamo ; Sic dicit Dominus dominorum Iſraelis, Ego te evexi è plebe, téque regem poſui ſuper populum meum Iſraelem: Abſtuli regnum de domo Davidis, & dedi tibi : tu verò non fuiſti ſicut David ſervus meus qui cuſtodivit præcepta mea, & ambulavit in legibus meis integro corde, faciens quod rectum erat coram me. Imò tu pejus feciſti quàm omnes reges qui te præceſſerunt, & abiens feciſti tibi idola gentium & ſimulachra ad blaſphemandum coram me ; cultum verò meum projeciſti poſt collum tuum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Τάδε λέγει κύριος, Οὐκ (γ) ἀναβήσεσθε, καὶ οὐ πολεμήσετε πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν· (δ) ἀποστράφητε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ (ε) ἐπήκουσαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ ἀπεστράφησαν τοῦ μὴ πορευθῆναι ὀπίσω Ἱεροβοάμ. Καὶ κατῴκησε Ῥοβοὰμ (ζ) εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις τειχήρεις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Καὶ ᾠκοδόμησε τὴν (η) Βηθλεὲμ, καὶ Αἰτὰν, καὶ Θεκωέ, Καὶ Βαιθσουρὲ, καὶ Σοχὼθ, καὶ τὴν (θ) Ὀδολλὰμ, Καὶ τὴν Γὲθ, καὶ τὴν Μαρεισὰν, καὶ τὴν Ζὶφ, Καὶ τὴν (ι) Ἀδωρὰ, καὶ Λαχὶς, καὶ τὴν Ἀζηκὰ, Καὶ τὴν Σαρεὰ, καὶ τὴν (κ) Αἰλὼμ, καὶ τὴν Χεβρὼν, ἥ ἐστι τῇ Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, πόλεις τειχήρεις. Καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰς (λ) τειχήρεις, καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς ἡγουμένους, καὶ παραθέσεις βρωμάτων, ἔλαιον καὶ οἶνον, Καὶ (μ) πόλιν καὶ κατὰ πόλιν σφενδόνας καὶ δόρατα, καὶ κατίσχυεν αὐτὰς εἰς πλῆθος σφόδρα· καὶ ἦσαν αὐτῷ Ἰούδα καὶ Βενιαμίν. Καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λεῦται οἱ ἦσαν ἐν παντὶ Ἰσραὴλ συνῆχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ὁρίων· Ὅτι ἐγκατέλιπον οἱ Λεῦται τὰ κλωσώματα τῆς καταχέσεως αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς (ν) Ἰούδα εἰς Ἱερουσαλλὴμ, ὅτι ἐξέβαλεν αὐτοὺς Ἱεροβοὰμ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ (ξ) μὴ λειτουργεῖν (ο) κυρίῳ. Καὶ κατέστησεν ἑαυτῷ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν καὶ τοῖς εἰδώλοις καὶ τοῖς ματαίοις καὶ τοῖς μόσχοις, ἃ ἐποίησεν Ἱεροβοάμ. Καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ φυλῶν Ἰσραὴλ, οἳ ἔδωκαν καρδίαν (π) αὐτῶν τοῦ ζητῆσαι κύριον θεὸν Ἰσραὴλ· καὶ ἦλθον εἰς Ἱερουσαλὴμ θῦσαι κυρίῳ (ρ) θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν. Καὶ κατίσχυσαν τὴν βασιλείαν Ἰούδα· καὶ κατίσχυσε (σ) Ῥοβοὰμ τὸν τοῦ Σαλωμὼν υἱὸν ἐπὶ τρία ἔτη, ὅτι ἐπορεύθη (τ) ἐν ταῖς ὁδοῖς Δαυὶδ καὶ Σαλωμὼν ἔτη τρία. Καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ Ῥοβοὰμ γυναῖκα τὴν (υ) Μοολὰθ θυγατέρα (φ) Ἰεριμοὺθ υἱοῦ Δαυὶδ, καὶ (χ) Ἀβιγαίαν θυγατέρα Ἐλιὰβ τοῦ Ἰεσσαί. Καὶ (ψ) ἔτεκεν αὐτῷ υἱοὺς τὸν Ἰεὺς, καὶ τὸν Σαμοεία, καὶ τὸν Ζαάμ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν ἑαυτῷ τὴν Μααχὰ θυγατέρα Ἀβεσσαλὼμ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Ἀβιὰ, καὶ τὸν (ω) Ἰεθθὶ, καὶ τὸν Ζηζὰ, καὶ τὸν Σαλημώθ. Καὶ ἠγάπησε Ῥοβοὰμ τὴν Μααχὰ θυγατέρα Ἀβεσσαλὼμ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ καὶ τὰς παλλακὰς αὐτοῦ, ὅτι γυναῖκας δεκαοκτὼ ἔσχε καὶ παλλακὰς ἑξήκοντα· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς (α) εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, καὶ θυγατέρας ἑξήκοντα. Καὶ κατέστησεν εἰς (β) ἄρχοντα Ἀβιὰ τὸν τοῦ Μααχὰ εἰς ἡγούμενον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ὅτι βασιλεῦσαι διενοεῖτο αὐτόν. Καὶ ἠυξήθη παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τροφὰς πλῆθος πολὺ, καὶ ἠτήσατο πλῆθος γυναικῶν.

Hæc dicit Dominus; Non ascendetis, & non bellabitis adversùs fratres vestros. Revertitur unusquisque in domum suam: quoniam à me factum est verbum hoc. Et obedierunt verbo Domini, & conversi sunt à non eundo super Hieroboam. Et habitavit Roboam in Hierusalem: & ædificavit civitates munitas in Judæa. Et ædificavit Bethleem, & Ætam, & Thecoe, Et Bethsura, & Socboth, & Odollam, Et Geth, & Marisan, & Ziph, Et Adoræ, & Lachis & Azeca, Et Saraa, & Alom, & Chebron, quæ est Juda & Benjamin, civitates munitas. Et munivit ipsas muratas, & dedit in eis duces, & cellaria cibariorum, oleum, & vinum, Ad civitatem & ad civitatem scuta, & lanceas. Et confortavit eas in multitudine valdè. Et fuerunt ei Juda, & Benjamin. Et sacerdotes, & Levitæ, qui erant in omni Israel, convenerunt ad eum ex omnibus finibus: Quoniam dereliquerunt Levitæ tabernacula possessionis suæ, & iverunt ad Juda in Hierusalem: quoniam ejecit eos Hieroboam, & filii ejus, ad non ministrandum Domino. Et constituit sibi sacerdotes excelsorum, & idolis, & vanis, & (b) vitulis, quæ fecit Hieroboam. Et ejecit (c) eos de tribubus Israel, qui dederant cor suum ad quærendum Dominum Deum Israel. Et venerunt in Hierusalem sacrificare Domino Deo patrum suorum: Et confortaverunt regnum Juda. Et confortavit Roboam (d) filium Salomon ad annos tres: quoniam ivit in viis David & Salomon, annos tres. Et accepit sibi Roboam uxorem Maalath filiam Hieremuth filii David, et Abigeam filiam Heliab, qui ipsius Jessæ. Et peperit ei filios, Jeus, et Samoria, et Zaam. Et post hæc accepit sibi Maacha filiam Abessalom: & peperit ei Abia, et Jaththi, & Zeza, et Salemoth. Et dilexit Roboam Maacha filiam Abessalom super omnes uxores suas, et concubinas suas: quoniam uxores decem octo habuit, et concubinas sexaginta. Et genuit filios viginti et octo, et filias sexaginta. Et constituit in principem Abia filium Maacha, in ducem in fratribus ejus: quoniam regem facere cogitabat eum. Et crevit supra omnes filios ejus (e) in omnibus finibus Juda, et Benjamin, et in civitatibus munitis: et dedit (f) eis alimenta, multitudinem plurimam: et petivit multitudinem uxorum.

MS. A. (γ) ἀναβήσεται, οὐδὲ πολεμήσετε πρὸς (δ) ἀποστράφητε (ε) ὑπήκουσαν (ζ) ὅτι (η) Βαιθσιὲμ, καὶ τὴν Αἰτανὶ, καὶ τὴν Θεκωὲ, Καὶ τὴν Βαιθσουρὲ, (θ) Σοκχὼθ, (ι) Ἀδωραὶμ (κ) Αἰαλὼν, (λ) τείχεσιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ (μ) πόλιν σφενδόνας (ν) Ἰούδαν (ξ) τοῦ μὴ (ο) τῷ κυρίῳ. (π) ἑαυτῇ (ῆ) κυρίον (ρ) τῷ θεῷ (σ) Ῥοβοὰμ ὁ τοῦ Σαλωμὼν (τ) ταῖς ὁδοῖς (υ) Μολαὲθ (φ) Ἐρμοὺθ (χ) Ἀβιαΐδη (ψ) ἔτεκον αὐτῷ υἱοὺς, * καὶ τὸν Σαμμοΐαν, καὶ τὸν Ζααμ. (ω) Ἰεθθὶ, καὶ τὸν Ζιζὰ, καὶ (α) εἴκοσι ὀκτὼ, (β) ἄρχοντα Ῥοβοὰμ τὸν Ἀβιὰ τὸν

ΚΕΦ. ιβ'.

Καὶ ἐγένετο ὡς ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία Ῥοβοὰμ, καὶ ὡς κατεκρατήθη, ἐγκατέλιπε τὰς ἐντολὰς κυρίου, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν (α) τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας Ῥοβοὰμ, ἀνέβη Σουσακὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου (β) ὅτι Ἱερουσαλὴμ, ὅτι ἦμαρτον ἐναντίον κυρίου, Ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἅρμασι καὶ ἐξήκοντα χιλιάσιν ἵππων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῖς πλήθεσι τοῖς ἐλθοῦσι μετ' αὐτοῦ ἐξ Λιγύπτου, Λίβυες, (γ) Τρωγοδύται, καὶ Αἰθίοπες.

MS. A. (α) τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς (β) ὅτι * Ἰσραὴλ, ὅτι (γ) Τρωγλοδύται,

CAP. XII.

Et factum est, ut paratum fuit regnum Roboam, et ut invaluit; dereliquit mandata Domini, et omnis Israel cum eo. Et factum est in anno quinto regni Roboam, ascendit Susacim rex Ægypti super Hierusalem, (quoniam peccaverunt coram Domino,) In mille et sexcentis curribus, et sexaginta millibus equorum. Et non erat numerus multitudinis, quæ venit cum eo de Ægypto, Libyes, (a) Trogodytæ, et Æthiopes.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * لَا تَطْلَعُوا وَلَا تُحَارِبُوا * بَلْ يَرْجِعْ كُلُّ رَجُلٍ إِلَى بَيْتِهِ * لِأَنَّ مِنْ بَيْنِ
يَدَيَّ كَانَ هٰذَا ٱلْأَمْرُ * فَسَمِعُوا كَلِمَةَ ٱللهِ مِنْ فَمِ ٱلنَّبِيِّ * وَمَضَى كُلُّ إِنْسَانٍ إِلَى بَيْتِهِ
* وَبَنَى يُورْبَعَامُ نَابُلُسَ فِي جَبَلِ سِبْطِ بَيْتِ أَفْرَامَ وَجَلَسَ هُنَاكَ * وَخَرَجَ مِنْ هُنَاكَ وَبَنَا فَنُوئِيلَ
* وَقَالَ يُورْبَعَامُ فِي قَلْبِهِ * إِنْ صَعِدَتْ هٰذِهِ ٱلْأُمَّةُ لِتَصْنَعَ ذَبَائِحَ فِي بَيْتِ ٱللهِ فِي أُورُشَلِيمَ
رَجَعَ ٱلْمُلْكُ إِلَى رَحْبَعَامَ بْنِ سُلَيْمَانَ * وَفَكَّرَ ٱلْمَلِكُ وَعَمِلَ عِجْلَيْنِ ذَهَبًا * وَقَالَ لَهُمْ * تَعْبُرُونَ
وَتَطْلَعُونَ وَتَرْجِعُونَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * هَا ٱلْآلِهَةُ يَا إِسْرَائِيلُ ٱللَّذَانِ أَطْلَعَاكَ مِنْ مِصْرَ * وَجَعَلَ
أَحَدَهُمَا فِي بَيْتِ إِيلَ * وَٱلْآخَرَ فِي دَانَ * فَصَارَ هٰذَا ٱلْكَلَامُ لِلْخَطِيَّةِ * وَمَرَّ ٱلشَّعْبُ عِنْدَ
ٱلْعِجْلِ ٱلْوَاحِدِ إِلَى دَانَ * وَكَانَتِ ٱلْخَطِيَّةُ لِكُلِّ بَيْتِ يُورْبَعَامَ لِيُقْلَعَ أَصْلُهُ مِنَ ٱلْأَرْضِ
* وَفِي ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ مَرِضَ أَفِيمَ بْنُ يُورْبَعَامَ * فَقَالَ يُورْبَعَامُ لِٱمْرَأَتِهِ * قُومِي مُتَنَكِّرَةً كَمِثْلِ
ٱمْرَأَةٍ فَقِيرَةٍ * وَلَا يَعْلَمْ أَحَدٌ أَنَّكِ ٱمْرَأَتِي * وَٱمْضِي إِلَى شِيلُوهَ * فَإِنَّ هُنَاكَ أَخِيَّا ٱلنَّبِيَّ * هُوَ
قَالَ لِي إِنَّكَ تَصِيرُ مَلِكًا عَلَى هٰذِهِ ٱلْأُمَّةِ * فَيَكُونُ لَكِ مَا يَكُونُ مِنْ أَمْرِ هٰذَا ٱلصَّبِيِّ
* وَجَلَّتْ كَلِمَةُ ٱللهِ عَلَى أَخِيَّا ٱلنَّبِيِّ * هَا ٱمْرَأَةُ يُورْبَعَامَ تَجِيءُ إِلَيْكَ تَسْأَلُ مِنْكَ كَلِمَةَ ٱللهِ لِأَجْلِ
ٱبْنِهَا إِنَّهُ مَرِيضٌ * قُلْ لَهَا هٰكَذَا وَكَذَا * وَهِيَ تَدْخُلُ إِلَيْكَ مُتَنَكِّرَةً * فَحِينَ سَمِعَ أَخِيَّا
صَوْتَ رِجْلَيْهَا فِي مَدْخَلِ ٱلْبَابِ * قَالَ لَهَا * ٱدْخُلِي يَا ٱمْرَأَةَ يُورْبَعَامَ * لِمَاذَا تَتَنَكَّرِينَ * وَأَنَا أُرْسِلُ
لَكِ أَلْفَاظًا صَعْبَةً * ٱمْضِي وَقُولِي لِيُورْبَعَامَ * يَقُولُ رَبُّ ٱلْأَرْبَابِ إِلٰهُ إِسْرَائِيلَ * أَنَا رَفَعْتُكَ عَنِ
ٱلشَّعْبِ * وَجَعَلْتُكَ مَلِكًا عَلَيْهِمْ * وَٱنْتَزَعْتُ ٱلْمُلْكَ مِنْ بَيْتِ دَاوُدَ * وَأَعْطَيْتُكَ إِيَّاهُ * وَلَمْ تَصِرْ
مِثْلَ دَاوُدَ عَبْدِي * ٱلَّذِي حَفِظَ وَصَايَايَ * وَٱلَّذِي سَلَكَ وَرَائِي بِكُلِّ قَلْبِهِ
لِيَعْمَلَ ٱلِٱسْتِقَامَةَ بِعَيْنَيَّ * بَلْ عَمِلْتَ ٱلسَّيِّئَاتِ أَكْثَرَ مِنْ كُلِّ ٱلَّذِينَ
مَضَوْا قُدَّامَكَ * وَصَنَعْتَ لَكَ آلِهَةً وَأَصْنَامًا لِتُغِيظَنِي بِعَمَلِ يَدَيْكَ * وَطَرَحْتَنِي وَرَاءَ
ظَهْرِكَ *

Sic ait Dominus, Ne ascendatis, nève pugnetis, sed revertatur unusquisque domum suam, quoniam à me fuit res ista; acquieverunt verbo Dei prophetico ore prolato, & abiit quisque domum suam. Deinde ædificavit Jerobaamus Nearolim in monte tribûs Aphremiticæ, ibique commoratus est. Inde egressus ædificavit Phenuelem. Dixit autem Jerobaam apud semetipsum, Si ascenderit populus hic ad agenda sacrificia in domo Dei in Jerusalem, revolvetur regnum ad Rehabaamum filium Salomonis. Quare cogitavit rex, fecitque duos vitulos aureos, & ait illis; Fatigamini ascendendo & descendendo in Jerusalem: ecce duo dei tui O Israel qui te extraxerunt ex Ægypto. Posuitque alterum eorum in Beth il, alterum in Dan. Quæ res cessit in peccatum; quoniam populus vitulum unum conveniebat in Dan usque: & hujus peccati causa fuit tota domus Jerobaami, ut radicitùs evelleretur è terra. Eodem quoque tempore ægrotante Abiamo Jerobaami filio, dixit Jerobaam uxori suæ, Surge, & pauperculæ mulieris instar larvata, ut nemo percipiat te esse uxorem meam, vade in Silo: ibi enim est Achia propheta qui prædixerat mihi futurum me regem super hunc populum: Is indicabit tibi quid futurum sit de re hujus pueri. Interim advenit verbum Dei ad Achiam prophetam dicentis, Ecce uxor Jerobaami te adit petitura à te oraculum divinum de filio suo, est enim ægrotus: talia ac talia dicas ei: ingredietur autem ad te simulata. Quamobrem statim atque percepit Achia strepitum pedum ejus ad ingressum ostii, dixit ad eam, Ingredere O uxor Jerobaami, cur aliam te simulas? equidem sententias acerbas sum tibi dicturus. Vade dictum Jerobaamo; Dicit Dominus dominorum Deus Israelis, Ego præstuli te populo, teque regem constitui super eos; Abstuli regnum à domo Davidis, & tradidi tibi: tu verò non fuisti similis Davidi servo meo, nec servâsti mandata mea, nec ambulâsti in legibus meis toto corde tuo, ut rectè te gereres coram me: Sed plura commisisti scelera quàm omnes reges qui te præcesserunt, composuisti tibi simulachra & idola blasphemantia coram me, & timorem meum retro abjecisti.

4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

דברי הימים ב: יג

ad venit propheta Semahaiah Et .Jeruſalaim ad uſque venit & : Jehudah in quæ munitas urbes cepit Et

5 4 וילכד את־ערי המצרות אשר ליהודה ויבא עד־ירושלם : ושמעיה הנביא בא אל־

dixit Sic : eos ad dixit & : Siſac *faciebam* à Jeruſalaim in erant congregati qui ,Jehudah principes & ,Rechabham

רחבעם ושרי יהודה אשר־נאספו אל־ירושלם מפני שישק ויאמר להם כה־אמר

,Iſrael principes ſe humiliaverunt Et. .Siſac manu in vos dereliqui ego etiam & ,me dereliquiſtis Vos : Dominus

6 יהוה אתם עזבתם אתי ואף־אני עזבתי ביד־שישק : ויכנעו שרי־ישראל

Semahaiah ad Domini verbum fuit ,ſe humiliáſſent quòd ,*Dominum videndo in* Et .Dominus Juſtus : dixerunt & ,rex &

7 והמלך ויאמרו צדיק יהוה : וברואות יהוה כי נכנעו היה דבר־יהוה אל־שמעיה

Jeruſalaim contra meus furor ſtillabit non & ,*evaſionem ad paululm quaſi* eis daboque : eos *corrumpã* non ,ſunt Humiliati :dicendo

לאמר נכנעו לא אשחיתם ונתתי להם כמעט לפליטה ולא תתך חמתי בירושלם

aſcendit Et .terrarum regnorum ſervitutem & ,meam ſervitutem ſcient & ,*ſervos in* ei erunt *Quoniam* .Siſac manum per

9 8 ביד־שישק : כי יהיו־לו לעבדים וידעו עבודתי ועבודת ממלכות הארצות : ויעל

,regiæ domus theſauros & ,Domini domus theſauros tulit & ,Jeruſalaim contra Ægypti rex Siſac

שישק מלך־מצרים על־ירושלם ויקח את־אצרות בית־יהוה ואת־אצרות בית המלך

eis pro Rechabham rex fecit Et .Selomoh fecit quos ,aureos clypeos tulit Et .tulit omnia

10 את הכל לקח ויקח את־מגני הזהב אשר עשה שלמה : ויעש המלך רחבעם

tempore à ,erat Et .*regis* domus oſtium *cuſtodientium* ,curſorum principum manum ad conſtituit & : æneos clypeos

11 מגני נחשת והפקיד על־יד שרי הרצים השמרים פתח בית המלך : ויהי מדי־

ſe *humiliãdo in* Et .curſorum thalamum ad eos referebant & ,eos tollebant & ,curſores veniebant ,Domini domum *regem ingredi*

12 בוא המלך בית יהוה באו הרצים ונשאום והשבום אל־תא הרצים : ובהכנעו

.bona *verba fuit* Jehudah in etiam Et .conſumptionẽ ad *corrumpendum* ad non & ,Domini ira eo ab eſt averſa

שב מאפו אף־יהוה ולא להשחית לכלה ועם ביהודה היה דברים טובים :

,*ipſum regnando in* ,Rechabham anni unius & quadraginta filius quia : regnavit & ,Jeruſalaim in Rechabham rex ſe roboravit Et

13 ויתחזק המלך רחבעם בירושלם וימלך כי־בן־ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו

tribubus omnibus ex ibi ſuum nomen *ponendum ad* ,Dominus elegit quam urbe Jeruſalaim in regnavit annis decim-ſeptem &

ושבע עשרה שנה וימלך בירושלם העיר אשר־בחר יהוה לשום את־שמו שם מכל שבטי

.Dominum *quærendum ad* ,ſuã cor præparavit non quia ,malum fecit Et .Hammonitis Nahamah ejus matris nomen Et .Iſrael

14 ישראל ושם אמו נעמה העמנית : ויעש הרע כי לא הכין לבו לדרוש את־יהוה :

videntis Iddo & ,prophetæ Semahaiah verbis in ſcripta *ipſa* nonne ,noviſſima & prima Rechabham verba Et

15 ודברי רחבעם הראשנים והאחרונים הלא הם כתובים בדברי שמעיה הנביא ועדו החזה

eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum Rechabham dormivit Et .diebus omnibus Jarobham & ,Rechabham bella & *ſ gencalogizando in*

16 להתיחש ומלחמות רחבעם וירבעם כל־הימים : וישכב רחבעם עם־אבתיו ויקבר

.eo pro ejus filius Abijah regnavit & : David civitate in

CAP. XIII. יג בעיר דויד וימלך אביה בנו תחתיו :

nomen Et .Jeruſalaim in regnavit annis Tribus .Jehudah ſuper Abijah regnavit & ,Jarobham regis decimo octavo anno In

2 1 בשנת שמונה עשרה למלך ירבעם וימלך אביה על־יהודה : שלוש שנים מלך בירושלם ושם

Abijah junxit Et .Jarobham inter & ,Abijah inter fuit bellum Et .Ghibhah de Uriel filia ,Michaiahu ejus matris

3 אמו מיכיהו בת־אוריאל מן־גבעה ומלחמה היתה בין אביה ובין ירבעם : ויאסר אביה

bellum eo cum diſpoſuit Jarobham Et .*electi viri* millium quadringenta *bello potentium* fortitudine in bellum

את המלחמה בחיל גבורי מלחמה ארבע־מאות אלף איש בחור וירבעם ערך עמו מלחמה

, Ephraim monte in qui ,Semaraim monte *deſuper* Abijah ſurrexit Et .*virtute potente* ,*electo viro* millibus octingentis cum

4 בשמונה מאות אלף איש בחור גבור חיל : ויקם אביה מעל להר צמרים אשר בהר אפרים

regnum dedit Iſrael Deus Dominus quòd ſcire *vobis* Nonne .Iſrael omnis & ,Jarobham ,me Audite : dixit &

5 ויאמר שמעוני ירבעם וכל־ישראל : הלא לכם לדעת כי יהוה אלהי ישראל נתן ממלכה

Selomoh ſervus Nebat filius Jarobham ſurrexit Et ? ſalis pacto ejus filiis & ,ipſi ,ſeculum in Iſrael ſuper David

6 לדויד על־ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח : ויקם ירבעם בן־נבט עבד שלמה

.ſuum dominum contra *rebellavit* & ; David filii

בן־דויד וימרד על־אדניו :

Verſio VULG. LAT.

Cepitque civitates munitiſſimas in Juda, & venit uſque 4
in Jeruſalem. Semeias autem propheta ingreſſus eſt ad 5
Roboam, & principes Juda, qui congregati fuerant in
Jeruſalem, fugientes Seſac, dixítque ad eos; Hæc dicit
Dominus; Vos reliquiſtis me, & ego reliqui vos in manu Seſac. Conſternatíque principes Iſrael & rex dixerunt; Juſtus eſt Dominus. Cúmque vidiſſet Dominus, 6
quòd humiliati eſſent, factus eſt ſermo Domini ad Semeiam, dicens; Quia humiliati ſunt, non diſperdam eos, 7
daboque eis pauxillum auxilii, & non ſtillabit furor meus
ſuper Jeruſalem per manum Seſac. Veruntamen ſervient ei, ut ſciant diſtantiam ſervitutis meæ, & ſervitutis 8
regni terrarum. Receſſit itaque Seſac rex Ægypti ab 9
Jeruſalem, ſublatis theſauris domûs Domini, & domûs
regis, omniáque ſecum tulit, & clypeos aureos, quos
fecerat Salomon, Pro quibus fecit rex æneos, & tradidit illos principibus ſcutariorum, qui cuſtodiebant veſtibulum palatii. Cúmque introiret rex domum Domi- 10
ni, veniebant ſcutarii, & tollebant eos, iterúmque refe- 11
rebant eos ad armamentarium ſuum. Veruntamen quia
humiliati ſunt, averſa eſt ab eis ira Domini, nec deleti
ſunt penitús: ſiquidem & in Juda inventa ſunt opera 12
bona. Confortatus eſt ergò rex Roboam in Jeruſalem, 13
atque regnavit: quadraginta autem & unius anni erat
cùm regnare cœpiſſet, & decem & ſeptem annis regnavit in Jeruſalem, urbe, quam elegit Dominus, ut confirmaret nomen ſuum ibi, de cunctis tribubus Iſrael:
nomen autem matris ejus Naama Ammanitis. Fecit au- 14
tem malum, & non præparavit cor ſuum ut quæreret Dominum. Opera verò Roboam prima & noviſſima, ſcripta ſunt in libris Semeiæ prophetæ, & Addo Videntis, 15
& diligenter expoſita: pugnaverúntque adverſùm ſe
Roboam & Jeroboam cunctis diebus. Et dormivit Ro- 16
boam cum patribus ſuis, ſepultúſque eſt in civitate David. Et regnavit Abia filius ejus pro eo.

CAP. XIII.

ANno octavodecimo regis Jeroboam, regnavit Abia 1
ſuper Judam. Tribus annis regnavit in Jeruſalem, no- 2
ménque matris ejus Michaia, filia Uriel de Gabaa: &
erat bellum inter Abiam & Jeroboam. Cúmque iniiſſet Abia certamen, & haberet bellicoſiſſimos viros, & 3
electorum quadringenta millia: Jeroboam inſtruxit contrà aciem octingenta millia virorum, qui & ipſi electi
erant, & ad bella fortiſſimi. Stetit ergò Abia ſuper 4
montem Semeron, qui erat in Ephraim, & ait; Audi Jeroboam, & omnis Iſrael. Num ignoratis quòd Domi- 5
nus Deus Iſrael dederit regnum David ſuper Iſrael in
ſempiternum, ipſi & filiis ejus in pactum ſalis? Et ſur- 6
rexit Jeroboam filius Nabat, ſervus Salomonis filii David: & rebellavit contra dominum ſuum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ex CAPITE XII.

Confirmavit autem ſe rex Rehabaam filius 13
Salomonis in Jeruſalem, & regnavit: natus
erat annos quadraginta unũ Rehabaam quando inauguratus eſt regno, & ſeptemdecim annis regnavit in Jeruſalem civitate quam elegerat ſibi Dominus ex omnibus tribubus Iſraelis ad collocandum ibi habitaculum ſuum:
nomen matris ejus erat Naama quæ fuit Ammonitis. Fecit autem malum coram Domi- 14
no, nec comparavit animum ſuum ad timorem Domini, exquirendo eum toto corde
ſuo. Atque hæc fuerunt geſta Rehabaami 15
tam priora quàm poſteriora, committere malum coram Domino Deo Iſraelis. Fuit etiam bellum inter Rehabaamum filium Salomonis, & inter Jerobaamum Nabati filium
omnibus diebus ejus. Denique cùm occu- 16
buiſſet Rehabaam cum patribus ſuis, & ſepultus eſſet in civitate Davidis, regnum occupavit Abia filius ejus poſt ipſum.

CAP. XIII.

ANno decimo octavo regni Jerobaami fi- 1
lii Nabati regnum occupavit Abia ſuper tribum Judæ. Tribus annis regnavit in Jeru- 2
ſalem: nomen matris ejus, Maacha filia Urielis de Rama. Conſtrinxit autem Abia viros 3
belligeros, quadringenta millia virorum juvenum, adeo ut ſuſciperent onus eundi & bellum gerendi contra Jerobaamum Nabati filium. Quare Jerobaam Nabati filius collectis ſibi copiis, venit ad bellum gerendum cum octingentis millibus juvenibus robuſtiſſimis. Tum ſurgens Abia è monte Sema- 4
riam ſito in confinibus montis Aphremi, dixit; Audi Jerobaam fili Nabat, & omnis Iſrael: Fortè ſciebatis Dominum Deum Iſ- 5
raelis dediſſe regnum Davidis ſuper Iſraelem in æternum, tum ipſi tum filiis ejus, pacto regio: Jerobaamum verò ſervum Salomonis 6
filii Davidis ſurrexiſſe, & contra dominum ſuum rebellâſſe,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 5 Καὶ κατεκράτησαν τῶν πόλεων τῶν ὀχυρῶν, αἳ ἦσαν ἐν Ἰούδα, καὶ ἦλθον εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ Σα-
μαίας ὁ προφήτης ἦλθε πρὸς Ροβοὰμ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα τοὺς συναχθέντας εἰς Ἰερουσαλὴμ
6 ἀπὸ προσώπου Σουσακίμ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Οὕτως εἶπε κύριος, Ὑμεῖς (δ) ἐγκαταλείπετέ με, καὶ
ἐγὼ ἐγκαταλείψω ὑμᾶς ἐν χειρὶ Σουσακίμ. Καὶ ἠχύνθησαν οἱ (ε) ἄρχοντες Ἰσραὴλ καὶ ὁ βασι-
7 λεύς, καὶ εἶπαν, Δίκαιος ὁ κύριος. Καὶ ἐν τῷ ἰδεῖν κύριον ὅτι ἐνετράπησαν, καὶ ἐγένετο λό-
γος κυρίου πρὸς Σαμαίαν, λέγων, Ἐνετράπησαν, οὐ καταφθερῶ αὐτοὺς, καὶ δώσω αὐτοὺς ὡς μι-
8 κρὸν εἰς σωτηρίαν, καὶ οὐ μὴ ῥάξῃ ὁ θυμός μου ἐν Ἰερουσαλὴμ, Ὅτι ἔσονται εἰς παῖδας, καὶ γνώσον-
9 ται δουλείαν μου, καὶ δουλείαν τῆς βασιλείας τῆς γῆς. Καὶ ἀνέβη Σουσακὶμ βασιλεὺς (ζ) Αἰγύπτου ἐπὶ Ἰερου-
σαλὴμ, καὶ ἔλαβε τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως,
10 τὰ πάντα ἔλαβε· καὶ ἔλαβε τοὺς θυρεοὺς τοὺς χρυσοῦς οὓς ἐποίησε Σολομών. Καὶ (η) ἐποίησεν ὁ βα-
σιλεὺς Ροβοὰμ θυρεοὺς χαλκοῦς ἀντ' αὐτῶν· καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτὸν Σουσακὶμ ἄρχοντας σωμα-
11 τοφυλάκων, τοὺς φυλάσσοντας τὸν πυλῶνα τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν βασιλέα εἰς
οἶκον κυρίου, εἰσεπορεύοντο οἱ φυλάσσοντες, καὶ οἱ περιτρέχοντες καὶ οἱ ὑπερέχοντες εἰς ἀπάντησιν τῶν περι-
12 τρεχόντων. Καὶ ἐν τῷ ἐνδαπανᾶσθαι αὐτὸν, ἀπεστράφη ἀπ' αὐτοῦ (θ) ὀργὴ κυρίου, καὶ οὐκ εἰς καταφθο-
ρὰν εἰς τέλος· καὶ γὰρ (ι) ἐν Ἰούδα ἦσαν λόγοι (κ) ἀγαθοί. Καὶ κατίσχυσεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ
13 ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐβασίλευσεν. καὶ (λ) τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν Ροβοὰμ ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐ-
τὸν, καὶ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἐν τῇ πόλει ᾗ ἐξελέξατο κύριος ἐπονομά-
σαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν (μ) φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Νοομ-
14 μὰ ἡ Ἀμμανίτις. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, ὅτι οὐ κατεύθυνε τῇ καρδίᾳ (ν) αὐτοῦ ἐκζητῆσαι
15 τὸν κύριον. Καὶ λόγοι Ροβοὰμ οἱ πρῶτοι καὶ (ξ) ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐν τοῖς λόγοις Σα-
μαίᾳ τοῦ προφήτου, καὶ Ἀδδοῦ τοῦ ὁρῶντος, καὶ (ο) φάξεις αὐτοῦ; (π) καὶ ἐπολέμησε Ροβοὰμ
16 τὸν Ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἀπέθανε (ρ) Ροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη
ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀβιὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Et obtinuerunt civitates munitas, quæ erant in Juda, & venerunt in 4
Hierusalem. Et Samæas propheta venit ad Roboam, & ad principes 5
Juda, qui congregati fuerant in Hierusalem à facie Susacim: & dixit
eis, Sic dixit Dominus; Vos dereliquistis me: & ego derelinquam
vos in manu Susacim. Et confusi sunt principes Israel, & rex, & di- 6
xerunt; Justus est Dominus. Et cùm vidisset Dominus, quia confusi 7
sunt; & factum est verbum Domini ad Samaam, dicens; Confusi sunt,
non disperdam eos: & dabo (b) eos, quasi pusillum ad salutem: &
non stillabit furor meus in (c) Hierusalem: Quoniam erunt in (d) pue- 8
ros: & cognoscent servitutem meam, & servitutem regni terræ. Et 9
ascendit Susacim rex Ægypti super Hierusalem: & cepit thesauros
qui in domo Domini, & thesauros qui in domo regis, omnia cepit.
Et cepit scuta aurea, quæ fecerat Salomon. Et fecit rex Roboam scuta 10
ænea pro eis: & constituit super eum (e) Susacim principes cursorum,
custodientes portam regis. Et fiebat, in ingrediendo regem in domum 11
Domini, ingrediebantur custodes, & cursores, & qui revertebant in
obviàm cursorum. Et cùm ipse confusus esset, aversus est ab eo furor 12
Domini, & non ad perditionem in finem. Nam & in Juda fuerunt
verba bona. Et invaluit rex Roboam in Hierusalem, & regnavit. Et 13
quadraginta & unius annorum Roboam, cùm ipse regnavit: & septem
& decem annos regnavit in Jerusalem, in civitate, quam elegit Domi-
nus ad cognominandum nomen suum ibi de omnibus tribubus filiorum
Israel. Et nomen matris ejus Noomma Ammanites. Et fecit malum; 14
quoniam non direxit cor suum ad exquirendum Dominum. Et verba 15
Roboam prima & novissima, nonne ecce scripta in Verbis Samææ prophe-
tæ, & Addo (f) Videntis, & actiones ejus? Et Roboam impugnavit
Hieroboam omnibus diebus. Et mortuus est Roboam cum patribus suis: 16
& sepultus est in civitate David. Et regnavit Abia filius ejus pro eo.

MS.A. (δ) ἐγκαταλείπατέ με, κἀγὼ (ε) ἄρχοντες Ἰούδα καὶ ὁ (ζ) Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβεν (η) ἐποίησεν Ροβοὰμ θυρεοὺς (θ) ἡ ὀργὴ (ι) ἐν τῷ Ἰούδα (κ) ἀγαθοὶ καὶ ἀρεστοὶ ἐν
πᾶσιν. Καὶ κατίσχυσεν Ροβοὰμ ἐν (λ) τεσσαράκοντα (μ) φυλῶν Ἰσραὴλ, καὶ ὄνομα (ν) ἑαυτῇ ἐκζητῆσαι κύριον. (ξ) οἱ ἔσχατοι (ο) αἱ φάξεις (π) καὶ ἐπολέμησε Ροβοὰμ
τὸν Ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἀπέθανε (ρ) Ροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων ἑαυτοῦ ἐν πόλει

ΚΕΦ. ιγ'.

1 2 Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἱεροβοὰμ ἐβασίλευσεν Ἀβιὰ ἐπὶ Ἰούδαν. Τρία ἔτη ἐ-
βασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Μααχὰ θυγάτηρ Οὐριὴλ ἀπὸ Γαβαών. καὶ πό-
3 λεμος ἦν ἀναμέσον Ἀβιὰ καὶ ἀναμέσον Ἱεροβοάμ. Καὶ παρετάξατο (α) Ἀβιὰ ἐν δυνάμει πολε-
μιστῶν δυνάμεως τετρακοσίας χιλιάσιν ἀνδρῶν δυναστῶν· καὶ Ἱεροβοὰμ παρετάξατο πρὸς αὐτὸν πό-
4 λεμον ἐν ὀκτακοσίαις (β) χιλιάσιν, δυνατοὶ πολεμισταὶ δυνάμεως. Καὶ ἀνέστη Ἀβιὰ ἀπὸ τοῦ ὄρους
5 Σεμόρων, ὃ ὄντι ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε Ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς Ἰσραήλ· Οὐχ ὑ-
μῖν γνῶναι ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ (γ) ἔδωκε βασιλέα ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα τῷ
6 Δαυὶδ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, (δ) διαθήκῃ ἁλός; Καὶ ἀνέστη Ἱεροβοὰμ ὁ τοῦ Ναβὰτ ὁ παῖς Σολο-
μὼν (ε) τοῦ Δαυὶδ, καὶ ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου (ζ) αὐτοῦ·

CAP. XIII.

In octavo & decimo anno regni Hieroboam regnavit Abia super Ju- 1
dam: Tres annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Miacha 2
filia Uriel de Gabaon. Et bellum fuit inter Abia, & inter Hieroboam.
Et instruxit (a) Abia in virtute, bellatoribus virtutis, quadringentis mil- 3
libus virorum potentium. Et Hieroboam instruxit adversus eum præ-
lium in octingentis millibus: potentes bellatores virtutis. Et surrexit 4
Abia à monte Somoron, qui est in monte Ephraim, & dixit; Audite
Jeroboam, & omnis Israel; Nónne vobis nósse, quia Dominus Deus 5
Israel dedit regem super Israel in seculum ipsi David, & filiis ejus,
(b) testamento salis? Et surrexit Jeroboam filius Nabat, puer Salomo- 6
nis ipsius David: & recessit à domino suo.

MS.A. (α) Ἀβιὰ τὸν πόλεμον ἐν (β) χιλιάσιν δυναστῶν πολεμιστῶν δυνάμεως. (γ) δέδωκεν (δ) διαθήκην (ε) τοῦ Δαυὶδ, (ζ) ἑαυτοῦ·

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Ex Cap. XII.

13 * وتعظم رحبعام بن سليمان في اورسليم وتملك * وكان لما جلس في الملك ابن احدي
وارتعين سنه * وملك سبعة وعسرين سنه في اورسليم التي اختارها الله من ساير اسباط
14 اسرايل ليسكن نور * واسم ام رحبعام نعما من بني عمون * وصنع رحبعام السوء قدام
15 الله * ولم يصلح قلبه بمخافة الله * ولا طلبه بقلبه * وهذ الغاط رحبعام الاولة
والاخرة * وعمل السيات قدام الله * وكان القتال بين رحبعام بن سليمان * وبين يوربعام بن
16 ناباط كل ايام حياتهما * ومات رحبعام مثل ابايه * ودفن في مدينة داود * وقام في الملك بعده
ابيا ابنه في سنة ثمنية عسر لملك يوربعام بن ناباط *

* الفصل الثالث عسر *

1 * وقام ابيا بالملك على سبط بيت يهودا * وملك ثلاثه سنين في اورسليم * واسم امه
2 معكا ابنه اوريال من رمثا * وجمع ابيا رجالا شديدي الحرب اربعمايه الف رجل
3 سبابا * فقاموا وصوا ليصنعوا الحرب مع يوربعام بن ناباط * فجمع يوربعام عسكرا عظما *
وجاء للمحاربة في ثمان مايه الف رجل سبابا شديدي القوة * فقام ابيا من الجبل الذي
4 في صمريم * الذي في نحوم افرام * وقال * اسمع يا يوربعام بن ناباط * وساير اسرايل * اما
5 تعلمون ان الله اله اسرايل اعطا الملك لداود علينكم الى الابد * ولبنيه اعطا عهد
6 الملك * وقام يوربعام بن ناباط عبد سليمان * فعصى على مولاه *

Ex Capite XII.

Porrò magnificatus est Rehabaam filius 13
Salomonis in Jerusalem, & regnavit:
erat autem, cùm sedit in regno, natus an-
nos quadraginta unum: & annos vi-
ginti septem regnavit in Jerusalem quam
Deus elegerat ex omnibus tribubus Is-
raelis ut habitare faceret lumen suum:
nomen matris Rehabaami erat Naama de
filiis Ammon. Perpetravit autem scelus 14
Rehabaam coram Deo, neque sincera fuit
mens ejus in timore Dei, neque eum ex
animo quæsivit. Hæ sunt res gestæ Re- 15
habaami priores ac posteriores: perpetra-
vit autem scelera coram Deo: & fuit
bellum inter Rehabaamum filium Salo-
monis, & inter Jerobaamum Nabati fi-
lium quandiu vixerunt. Demum Reha- 16
baamo ut patribus suis mortuo, & in ci-
vitate Davidis sepulto, successit in re-
gno post ipsum Abia filius ejus, anno de-
cimo octavo regni Jerobaami filii Nabati.

Cap. XIII.

Itaque cùm inauguratus esset Abia re- 1
gno super tribum domûs Judæ. Et tri- 2
bus annis regnâsset in Jerusalem; (bu-
jus matris nomen erat Maacha filia Uri-
elis è Ramatha) Collegit Abia viros 3
bello potentes, quadringenties mille viros
juvenes, qui surgentes abierunt ad bellum
gerendum contra Jerobaamum Nabati
filium. Jerobaam verò magno exercitu
congesto venit ad pugnam cum octingentis
millibus viris juvenibus robustissimis. Et 4
exurgens Abia è monte qui est in Sama-
rim, qui est in terminis Aphraim, dixit;
Audi O Jerobaam fili Nabati, & omnis
Israel: Annon scitis quod Deus, Deus 5
Israelis dederit regnum Davidi super
vos in perpetuum, & filiis ejus dederit
pactum regni? Jerobaamus autem Na- 6
bati filius, servus Salomonis surgens de-
fecit ab hero suo;

דברי הימים ב: יג

puer erat Rechabham Et .Salomoh filium Rechabham contra se roboraverunt & ,Belial filii ,vacui viri eum ad se cõgregaverũt Et

7 וַיִּקָּבְצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים רֵקִים בְּנֵי בְלִיַּעַל וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רַחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה וְרַחַבְעָם הָיָה נַעַר

:David filiorũ manu in,Domini *regni* *facies ad* vos roborari *dicentes* vos nunc Et .*eorum facies ad* se roboravit non &,corde tener &

8 וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא הִתְחַזֵּק לִפְנֵיהֶם: וְעַתָּה אַתֶּם אֹמְרִים לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מַמְלֶכֶת יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד

,Domini sacerdotes expulistis Nonne .*deos in* Jarobham vobis fecit quos ,aurei vituli vobiscum & ,*multa turba* *vos &*

9 וְאַתֶּם הֲמוֹן רָב וְעִמָּכֶם עֶגְלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יָרָבְעָם לֵאלֹהִים: הֲלֹא הִדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה

filio tauro cum,suam manũ *implendum ad veniens* Omnis ?terrarum populi sicut sacerdotes vobis feci stis & ,Levitas & ,Aharon filios

אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כָּל־הַבָּא לְמַלֵּא יָדוֹ בְּפַר בֶּן־

ministrantes sacerdotesq; :eũ dereliquim⁹ non &,nostri Dei Dñi nos Et .*diis* non sacerdos erit & ,septem arietibus & ,bovis

בָּקָר וְאֵילִם שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא אֱלֹהִים: וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנֻהוּ וְכֹהֲנִים מְשָׁרְתִים

suffimentum &*vesperæ in vesperæ in &,mane in mane in ascensiones* Domino *sustinentes* Et .opere in Levitæ & ,Aharon filii Domino

11 לַיהוָה בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בִּמְלַאכְתָּ: וּמַקְטִרִים לַיהוָה עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־

:*vesperæ in vesperæ in* accendendum ad,ejus lucernæ &,aureum candelabrum & ,mundam mensam super panis propositio & ,*aromatum*

סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמְנוֹרַת הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָע�ֵר בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב

,Deus *caput in* nobiscum ecce Et .eum dereliquistis vos & :nostri Dei Domini custodiam nos *custodientes* *nam*

12 כִּי־שֹׁמְרִים אֲנַחְנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ: וְהִנֵּה עִמָּנוּ בְרֹאשׁ הָאֱלֹהִים

Deo Domino cum pugnetis ne ,Israel Filii .vos contra tarantarizandũ ad vociferationis tubæ & ,ejus sacerdotes &

וְכֹהֲנָיו וְחַצְצְרוֹת הַתְּרוּעָה לְהָרִיעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַל־תִּלָּחֲמוּ עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי־

,Jehudah *facies ad* esset &,*eorum posterioribus à veniendum od,insidiam* fecit circuire Jarobham Et.prosperabimini non quia,vestrorum patrũ

אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא תַצְלִיחוּ: וַיָּרֶבְעָם הֵסֵב אֶת־הַמַּאְרָב לָבוֹא מֵאֲחֹרֵיהֶם וַיִּהְיוּ לִפְנֵי יְהוּדָה

:Dominum ad clamaverunt & ;retro & ,ante bellum eis ecce & ,Jehudah respexerunt Et .*eorum posterioribus à insidia* &

14 וְהַמַּאְרָב מֵאֲחֹרֵיהֶם: וַיִּפְנוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּצְעֲקוּ לַיהוָה

percussit Deus & ,Jehudah viro *vociferando in* fuit Et.Jehudah viri sunt vociferati Et .tubis in *tubicinantes* sacerdotes &

15 וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְרוֹת בַּחֲצֹצְרוֹת: וַיָּרִיעוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיְהִי בְּהָרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָאֱלֹהִים נָגַף אֶת־

Deus eos tradidit &,Jehudah *faciebus à* Israel filii Fugeruntque .Jehudah & Abijah *facies ad* Israel universum & ,Jarobham

16 יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֲבִיָּה וִיהוּדָה: וַיָּנוּסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם אֱלֹהִים

virorum millia quingenta ,Israel ex vulnerati ecciderũt Et.*multa* plaga ej⁹ popul⁹ &,Abijah,eos in percusserunt Et.eorũ manu in

17 בְּיָדָם: וַיִּכּוּ בָהֶם אֲבִיָּה וְעַמּוֹ מַכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ

Deo Domino super sunt innixi quia ,Jehudah filii sunt roborati & ;illo tempore in Israel filii se humiliaverũt Et.electorum

18 בָּחוּר: וַיִּכָּנְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא וַיֶּאְמְצוּ בְּנֵי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעָנוּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי

,Jesanah & ;ejus *filias* & ,el--Beth ;civitates ,eo ab cepit & ,Jarobham post Abijah est persecutus Et .suorum patrum

19 אֲבוֹתֵיהֶם: וַיִּרְדֹּף אֲבִיָּה אַחֲרֵי יָרָבְעָם וַיִּלְכֹּד מִמֶּנּוּ עָרִים אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יְשָׁנָה

,Dñs eum percussit Et.Abijah diebus in ampliùs Jarobham fortitudinẽ retinuit non Et .ejus *filias* &,Ephron & ;ejus *filias* &

20 וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עֶפְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ: וְלֹא־עָצַר כֹּחַ יָרָבְעָם עוֹד בִּימֵי אֲבִיָּהוּ וַיִּגְּפֵהוּ יְהוָה

.filias ſedecim & ,filios duos & viginti genuit & :quatuordecim uxores ſibi accepit &,Abijah ſe roboravit Et.eſt mortuus &

21 וַיָּמֹת: וַיִּתְחַזֵּק אֲבִיָּהוּ וַיִּשָּׂא לוֹ נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בָּנוֹת

.Hiddo prophetæ *dissertatione* in ſcripta ,ejus verborum &,ejus viarum &,Abijah *verborum reſidium* Et

22 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲבִיָּה וּדְרָכָיו וְדִבְרָיו כְּתוּבִים בְּמִדְרַשׁ הַנָּבִיא עִדּוֹ:

Versio VULG. LAT.

Congregatíq; sunt ad eum viri vanissimi,& filii Belial: & prævaluerunt contra Roboam filiũ Salomonis: porrò Roboam erat rudis,& corde pavido,nec potuit resistere eis. Nunc ergò vos dicitis ꝙ resistere possitis regno Dñi, ꝙ possidet per filios David, habetísque grandẽ populi multitudinẽ,atque vitulos aureos,quos fecit vobis Jeroboam in deos. Et ejecistis Sacerdotes Dñi, filios Aaron, atque Levitas : & fecistis vobis Sacerdotes sicut omnes populi terrarũ : quicunque venerit,& initiaverit manũ suam in tauro de bobus, & in arietibus septẽ, fit sacerdos eorum qui non sunt dii. Noster autem Dñs,Deus est, quem non relinquim⁹,Sacerdotésq; ministrant Dño de filiis Aaron, & Levitæ sunt in ordine suo: Holocaustа quoque offerũt Dño ꝑ singulos dies manè & vesperè, & thymiama juxta legis præcepta confectũ,& proponuntur panes in mensa mundissima, éstque apud nos candelabrum aureum,& lucernæ ejus,ut accendantur semper ad vesperã: nos quippe custodimus præcepta Dñi Dei nostri,quem vos reliquistis. Ergò in exercitu nostro dux Deus est, & Sacerdotes ejus, qui clangunt tubis, & resonant contra vos:filii Israel nolite pugnare contra Dñm Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit. Hæc illo loquente, Jeroboam retrò moliebatur insidias. Cúmque ex adverso hostium staret, ignorantem Judam suo ambiebat exercitu. Respiciénsq; Judas vidit instare bellum ex adverso & post tergum, & clamavit ad Dominum : ac Sacerdotes tubis canere cœperunt. Omnésque viri Juda vociferati sunt : & ecce illis clamantibus, perterruit Deus Jeroboam, & omnem Israel qui stabat ex adverso Abia, & Juda. Fugerúntque filii Israel Judam : & tradidit eos Deus in manu eorum. Percussit ergò eos Abia & populus ejus, plagâ magnâ : & corruerunt vulnerati ex Israel quingenta millia virorum fortium. Humiliatíque sunt filii Israel in tempore illo, & vehementissimè confortati filii Juda, eò quòd sperâssent in Domino Deo patrum suorum. Persecutus est autem Abia fugientem Jeroboam, & cepit civitates ejus, Bethel & filias ejus, & Jesana cum filiabus suis, Ephron quoque & filias ejus: Nec valuit ultrà resistere Jeroboam in diebus Abia : quem percussit Dominus, & mortuus est. Igitur Abia, confortato imperio suo, accepit uxores quatuordecim : procreavítque viginti duos filios,& sedecim filias. Reliqua autem sermonum Abia, viarúmque et operum ejus, scripta sunt diligentissimè in libro Addo Prophetæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et adscitis sibi viris impiis *ac* flagitiosis fortificâsse se contra Rehabaamum filium Salomonis, dum Rehabaam puer esset ac teneræ ætatis, nec quicquam dicere nõsset, aut populum consolari de servitute quâ presserat eos Salomon pater ipsius. Jam verò quid diceretis ? abeuntes rejecistis à vobis regnum domûs Davidis, & abeuntes coluistis deos mortuos. Uni ego tribui impero, vos autem plures estis tribus, & habetis inter vos vitulum aureum quem fecit vobis Jerobaam Nabati filius. Vos depulistis sacerdotes filii Aharonis, ac Levitas, & fecistis vobis sacerdotes è plebe terræ : & quicunque ingrediebatur ad offerendum munus, accipiebatis ab eo juvencum bovinum, & septem arietes, fiebátq; sacerdos eorũ qui non sunt dii. Nos verò Dominum Deum nostrum non dereliquimus; & sacerdotes qui Domino ministrant, filii sunt Aharonis; & Levitæ sunt in muneribus suis : Offeruntque Domino sacrificia quolibet mane & quolibet vespere, acerras aromatum, & ordines panis super mensas puras : candelabra aurea & lucernas eorum puer præpositus lucernis accendit quolibet vespere : nos denique observamus observationes Domini Dei nostri : Vos autem dereliquistis eum, & secuti estis deos mortuos, coluistis & adorâstis eos, & Dominum Deum majorum vestrorum deseruistis; ideò vos haud prosperè agetis in mundo.

Et factum est ut cùm extulissent vocem suam viri domûs Judæ, profligaret Dominus Jerobaamum Nabati filium & Israelem coram Juda & coram Abia. Fugerunt enim Israelitæ à conspectu filiorum Judæ; Vastavítque eos Abia dirâ clade, & ceciderunt ex Israelitis quinque millia virorum juvenum. Adeóque confracti sunt Israelitæ eo tempore, Judæi verò fortificati, quia dicebant, Adminiculum nostrum in Domino Deo majorum nostrorum est. Et persecutus est Abia Jerobaamum, cepítque ab eo civitates magnas, Bethil cum ruribus ejus, Selam cum ruribus ejus, & Ephronem cum ruribus ejus. Et imminutæ sunt adhuc Jerobaami vires in diebus Abiæ : percussítque Dominus Jerobaamum, & mortuus est. Abia autem corroboratus est, duxítque sibi quatuordecim uxores, & nati sunt ei filii mares viginti sex, & filiæ fœminæ sexdecim. Reliquæ res gestæ & viæ ejus ecce scriptæ sunt in dissertationibus Addo prophetæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ζυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ υἱοὶ παρανόμοι, καὶ (n) ἀνέστη πρὸς Ροβοὰμ τὸν τῦ Σολομῶν, καὶ Ροβοὰμ ἦν νεώτερος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ οὐκ ἀντέστη κατὰ πρόσωπον αὐτῦ. 8 Καὶ νῦν (o) ὑμεῖς λέγετε ἀντιστῆναι κατὰ πρόσωπον βασιλείας κυρίου διὰ χειρὸς υἱῶν Δαυίδ. καὶ ὑμεῖς πλῆθος πολὺ, καὶ μεθ' ὑμῶν (p) μόσχοι χρυσοῖ ἃς ἐποίησιν ὑμῖν Ἱεροβοὰμ εἰς θεούς. 9 Οὐκ (q) ἐξεβάλετε τοὺς ἱερεῖς κυρίου τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν καὶ τοὺς Λευίτας, καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ἱερεῖς ὃν τρόπον τὰ λαὰ τῆς (r) γῆς πάσης; ὁ προσπορεύομενος πληρῶσαι τὰς χεῖρας (s) ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν καὶ κριοῖς ἑπτὰ, καὶ ἐγένετο εἰς ἱερέα τῷ μὴ ὄντι θεῷ. 10 Καὶ ἡμεῖς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἐγκατελίπομεν, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῦ λειτουργοῦσι τῷ κυρίῳ (t) οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ Λευῖται, 11 καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίαις (u) αὐτῶν Θυμιῶσι τῷ κυρίῳ (v) ὁλοκαύτωμα πρωῒ καὶ δείλης, καὶ θυμίαμα ζυνθέσεως, καὶ προθέσεις ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς καθαρᾶς, καὶ ἡ λυχνία ἡ χρυσῆ καὶ οἱ λυχνοὶ τῆς καύσεως ἀνάψαι δείλης· ὅτι φυλάσσομεν ἡμεῖς τὰς φυλακὰς κυρίου τῦ θεῦ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ὑμεῖς ἐγκατελίπετε αὐτόν. 12 Καὶ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῦ, (w) καὶ αἱ σάλπιγγες τῆς σημασίας τῦ σημαίνειν ἐφ' (x) ἡμᾶς. οἱ υἱοὶ τῦ Ἰσραὴλ μὴ πολεμήσητε πρὸς κύριον θεὸν τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι οὐκ (y) εὐοδώσεται ὑμῖν. 13 Καὶ Ἱεροβοὰμ ἀπέστρεψε τὸ ἔνεδρον ἐλθεῖν αὐτῷ ἐκ τῶν ὄπισθε, καὶ ἐγένετο ἔμπροσθεν Ἰούδα, καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκ τῶν ὄπισθεν. 14 Καὶ ἀπέστρεψεν Ἰούδας, καὶ ἰδοὺ (z) αὐτοῖς ὁ πόλεμος ἐκ τῶν ἔμπροσθε καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. 15 Καὶ ἐβόησαν ἄνδρες Ἰούδα· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ βοᾶν ἄνδρας Ἰούδα, καὶ κύριος ἐπάταξε τὸν Ἱεροβοὰμ καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐναντίον Ἀβιὰ καὶ Ἰούδα. 16 Καὶ ἔφυγον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου Ἰούδα, καὶ παρέδωκεν αὐτὸς κύριος (a) εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. 17 Καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς Ἀβιὰ καὶ ὁ λαὸς αὐτῦ πληγὴν μεγάλην· καὶ (b) ἔπεσον τραυματίαι ἀπὸ Ἰσραὴλ πεντακόσιαι χιλιάδες ἀνδρες δυναλοί. 18 Καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ κύριον θεὸν τῶν πατέρων (c) αὐτῶν. 19 Καὶ κατεδίωξεν Ἀβιὰ ὀπίσω Ἱεροβοὰμ, καὶ προσελάβετο παρ' (d) αὐτῦ τὰς πόλεις, τὴν Βαιθὴλ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν (e) Ἰεσυνὰ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν Ἐφρὼν καὶ (f) τὰς κώμας αὐτῆς. 20 Καὶ οὐκ ἔσχεν ἰσχὺν Ἱεροβοὰμ ἔτι πάσας τὰς ἡμέρας Ἀβιά, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος, καὶ ἐτελεύτησε. 21 Καὶ κατίσχυσεν Ἀβιὰ, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ γυναῖκας δεκατέσσαρας, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς εἰκοσιδύο (g) καὶ ἑκκαίδεκα θυγατέρας. 22 Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Ἀβιὰ καὶ αἱ πράξεις αὐτῦ καὶ οἱ λόγοι αὐτῦ, γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ τῦ προφήτου Ἀδδώ.

Et congregati sunt ad eum viri pestilentes, filii iniqui, & (c) surrexit adversùs Roboam, qui Salomonis: & Roboam erat junior, & timidus corde: & non restitit ad faciem ejus. Et nunc vos dicitis resistere ad faciem regni Domini per manum filiorum David. Et vos multitudo plurima: & vobiscum (d) vituli aurei, quos fecit vobis Hieroboam in deos. Annon ejecistis sacerdotes Domini filios Aaron, & Levitas, & fecistis vobis sacerdotes de populo terræ (e) universæ? Qui accedit implere manus in vitulo de bobus, & arietibus septem; & factus est in sacerdotem ei, qui non est Deus. Et nos Dominum Deum nostrum non dereliquimus: & sacerdotes ejus ministrant Domino, filii Aaron & Levitæ: & in vicibus suis Adolent Domino holocaustoma (f) manè & vesperi, & thymiama compositionis, & propositiones panum super mensam mundam: & candelabrum aureum, & lucernæ (g) accensionis ad accendendum vesperi: quoniam custodimus nos custodias Domini Dei patrum nostrorum. Et vos dereliquistis eum. Et ecce nobiscum in principio Dominus, & sacerdotes ejus, & tubæ significationis ad significandum super (h) nos. Filii Israel nolite bellare adversùs Dominum Deum patrum nostrorum, quia non prosperè succedet vobis. Et Hieroboam (i) convertit insidias ad veniendum ei à posterioribus, & factus est ante Juda, & insidiæ à posterioribus. Et convertit se Judas, & ecce eis prælium ab anterioribus, & à posterioribus, & clamaverunt ad Dominum: & sacerdotes clanxerunt tubis. Et (k) clamaverunt viri Juda. Et factum est in clamando viros Juda, & Dominus percussit Hieroboam & Israel coram Abia, & Juda. Et fugerunt filii Israel à facie Juda; & tradidit eos Dominus in manus eorum: Et percussit in eis Abia, & populus ejus, plagam magnam: & ceciderunt vulnerati de Israel quingenta millia virorum potentes. Et humiliati sunt filii Israel in die illâ: & invaluerunt filii Juda, quoniam speraverunt super Dominum Deum patrum suorum. Et persecutus est Abia post Hieroboam: & cepit ab eo civitates, Bethel & pagos ejus, & Jesana & pagos ejus, & Ephron & pagos ejus. Et non habuit fortitudinem Hieroboam ultrà omnibus diebus Abia, & percussit eum Dominus, & mortuus est. Et invaluit Abia, & accepit sibi uxores quatuordecim: & genuit filios viginti duos, & sexdecim filias. Et reliqua verba Abia, & actiones ejus, & verba ejus, scripta (l) in libro prophetæ Addo.

MS. A. (n) ἀντέστη πρὸς Ροβοὰμ υἱὸν Σολομῶν, (o) λέγετε ὑμεῖς (p) μόσχοι * πολλοὶ ἃς (q) ἐξεβάλετο (r) γῆς; πᾶς ὁ προσπορεύομενος (s) ἐξ μόσχοις ἐκ βοῶν, καὶ κριοῖς (t) οἱ (u) ἑαυτῶν (v) ὁλοκαυτώματα (w) καὶ σάλπιγγες (x) ὑμᾶς. καὶ οἱ υἱοὶ τῦ Ἰσραὴλ πολεμήσετε (y) εὐοδωθήσεται (z) ὁ πόλεμος αὐτοῖς ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐβόησαν (a) εἰς χεῖρας (b) ἔπεσαν (c) ἑαυτῶν. (d) αὐτῦ πόλεις, (e) Ἀγὰ (f) τὰς θυγατέρας αὐτῆς. (g) καὶ θυγατέρας δεκαξ. Καὶ οἱ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَجُمِعَ إِلَيْهِ رِجَالٌ مُنَافِقُونَ بَنِي ٱلسَّوْءِ * وَبَعُظَمَ عَلَى رَحْبَعَامَ بْنِ سُلَيْمَانَ * وَكَانَ طِفْلًا
قَلِيلَ ٱلْأَيَّامِ * فَلَمْ يَعْرِفْ مَا يَقُولُ * وَلَمْ يَعِزِّ ٱلشَّعْبَ عَلَى ٱلْخِدْمَةِ ٱلَّتِي أَتْعَبَهُمْ بِهَا سُلَيْمَانُ
8 أَبُوهُ * وَٱلْآنَ فَمَاذَا تَقُولُونَ * تَأَفْعَمُ وَأَبْعِدُكُمْ عَنْكُمْ مُلْكَ بَيْتِ دَاوُدَ * وَتَصْنَعُونَ لِأَنْفُسِكُمْ إِلَهًا
مِنْ بَيْنِهِ وَعَبَدْتُمُوهَا * وَأَنَا مُلْكِي سِبْطٌ وَاحِدٌ * وَأَنْتُمْ أَسْبَاطٌ كَثِيرَةٌ * وَأَبْعَدْتُمْ عَنْكُمْ
9 ٱلْكَهَنَةَ بَنِي هَرُونَ وَٱللَّاوِيِّينَ * وَصَنَعْتُمْ لَكُمْ خُدَّامَ ٱلْأَوْثَانِ مِثْلَ سُعُوبِ ٱلْأَرَضِ * وَكُلُّ
مَنْ يَدْخُلُ بِعِرْبٍ فِرْبَانًا تَحْدُونَ مِنْهُ ثَوْرًا مِنَ ٱلْوَابِلَةِ وَسَبْعَةَ دُكُورٍ * وَصَارَ ٱلْخُدَّامُ
10 لَيْسَ لِلَّهِ * وَنَحْنُ لَمْ نَتْرُكِ ٱللَّهَ إِلَهَنَا * وَٱلْكَهَنَةُ ٱلَّذِينَ يَخْدُمُونَ ٱللَّهَ هُمْ أَوْلَادُ هَرُونَ *
11 * وَٱللَّاوِيُّونَ بِأَعْمَالِهِمْ يَرْفَعُونَ لِلَّهِ ٱلذَّبَائِحَ فِي كُلِّ غَدَاةٍ وَعَدَاةٍ وَمَسَاءٍ وَمَسَاءٍ * وَأَدْرَاجَ ٱلْبَخُورِ
وَصُفُوفَ ٱلْخُبْزِ عَلَى ٱلْمَوَائِدِ ٱلذَّكِيَّةِ * وَٱلْمَنَايِرَ ٱلذَّهَبِ وَسُرُجَهَا * وَٱلصَّبِيُّ خَادِمُ ٱلنُّورِ
12 يُقِدُهَا فِي كُلِّ عَشِيَّةٍ * وَنَحْنُ نَحْفَظُ ٱلْمَحْفُوظَاتِ لِلرَّبِّ إِلَهِنَا * وَأَنْتُمْ خَلَّيْتُمُوهُ وَضَلَلْتُمْ وَرَاءَ ٱلْآلِهَةِ
ٱلْمَيِّتَةِ * وَعَبَدْتُمُوهَا وَسَجَدْتُمْ لَهَا وَخَلَّيْتُمُ ٱللَّهَ إِلَهَ آبَائِكُمْ * لَا أَفْلَحَكُمْ فِي ٱلدُّنْيَا * * *

15 * وَلَمَّا رَفَعُوا آلُ يَهُودَا أَصْوَاتَهُمْ لِلرَّبِّ * كَسَرَ رِجَالَ بَيْتِ يُورْبَعَامَ بْنِ بَاطَ وَإِسْرَائِيلَ قُدَّامَ يَهُودَا
16 وَقُدَّامَ أَبِيَّا * وَهَرَبُوا بَنُو إِسْرَائِيلَ قُدَّامَ بَنِي يَهُودَا * وَأَهْلَكَهُمْ أَبِيَّا هَلَاكًا كَثِيرًا * فَوَقَعَ مِنْ
17 رِجَالِ إِسْرَائِيلَ خَمْسُمِائَةِ أَلْفِ رَجُلٍ سِبَاطٍ * وَأَنْكَسَرُوا بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ * وَبَعُظَمَ بَنُو
18 يَهُودَا * لِأَنَّهُمْ كَانُوا يَقُولُونَ ٱعْتَضَدْنَا بِٱللَّهِ إِلَهِ آبَائِنَا * وَأَهْرَمَ يُورْبَعَامُ قُدَّامَ أَبِيَّا * وَسَارَ فِي
19 أَثَرِهِ * وَأَخَذَ مِنْهُ صِيَاعًا كَثِيرَةً * بَيْتَ إِيلَ وَمَا حَوَالَيْهَا * عَفْرُونَ وَمَا حَوَالَيْهَا * سَالَا وَمَا
20 حَوَالَيْهَا * رَأَعَارَ وَمَا حَوَالَيْهَا * وَصَعُفَ جُنُودُ يُورْبَعَامَ فِي أَيَّامِ أَبِيَّا * وَضَرَبَ ٱلرَّبُّ يُورْبَعَامَ فَمَاتَ *
21 * وَكَبُرَ أَبِيَّا * وَٱتَّخَذَ لَهُ نِسَاءً أَرْبَعَةَ عَشَرَ * وَوَلَدَ لَهُ بَنِينَ سِتَّةً وَعِشْرِينَ وَبَنَاتٍ سِتَّةَ عَشَرَ *
22 * وَسَائِرُ أَلْفَاظِهِ مَكْتُوبَةٌ فِيمَا جَمَعَ ٱلْأَنْبِيَاءُ *

Et collectis ad se viris impiis atque facinorosis, superbivit in Rehabeamum filium Salomonis dum puer esset paucorum dierum; qui nesciens quid diceret, negavit populo solatium servitutis quâ vexaverat eos Salomon pater ejus. Jam verò quid dicitis? defecistis, & repulistis à vobis regnum domûs Davidis: erexistis deos mortuos, & adorâstis eos: regnum quidem meum est unica tribus, vos autem plures estis tribus. Ejecistis à vobis sacerdotes filios Aaronis, atque Levitas, & creâstis vobis idolorum ministros more gentium terræ: à quocunque ingrediente ad offerendum sacrificium, accipitis tauros bubulcum & septem arietes, fiuntque ministri alterius quàm Dei. Nos autem non dereliquimus Deum, Deum nostrum; & sacerdotes qui Deo ministrant, sunt filii Aaronis: Et Levitæ, pro muneribus suis, offerunt Deo sacrificia quolibet matutino ac vespertino tempore, acervas thuris, ordines panis super mensas mundas, & candelabra aurea, & lucernas eorum, & quæ lucis minister accendit eas quolibet vespere: nos demum servamus quæ servanda sunt erga Dominum Deum nostrum. Vos autem eo derelicto aberrâstis post deos mortuos, coluistis & adorâstis eos, Deum verò Deum patrum vestrorum dereliquistis: non prosperè cedet vobis in hoc mundo.

Cùmque extulisset stirps Judæ voces suas ad Dominum, profligavit copias domûs Jerobaami filii Nabati & Israelis in conspectu Judæ & in conspectu Abiæ. Et aufugerunt Israelitæ coram filiis Judæ: Consumpsitque eos Abia strage magnâ; ceciderunt enim è copiis Israeliticis quingenta millia virorum juvenum. Adeòque contriti fuerunt eâ die Israelitæ, Judæi verò corroborati, eò quòd dicerent, Subsidium nostrum consistit in Deo, Deo patrum nostrorum: Præterea cùm profligatus esset Jerobaamus coram Abia, insecutus est eum, cepitque ab eo oppida multa, Bethel eique adjacentia, Ephronem eique adjacentia, Selam eique adjacentia, Zigbaræm eique adjacentia. Itaque enervatæ sunt copiæ Jerobaami diebus Abiæ: Dominus insuper percussit Jerobaamum, & mortuus est. Abia verò corroboratus est, duxitque sibi uxores quatuordecim, quæ peperunt ei filios viginti sex, filias autem sexdecim. Reliqua vero ipsius scripta sunt in his quæ congesserunt prophetæ.

דברי הימים ב: יד

CAP. XIV. יד

terra requievit ej' diebus In.eo pro ej' filius Asa regnavit Et .David civitate in eum sepelierũt &,suis patrib' cum Abijah *jacuit* Et

1 וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו בְּיָמָיו שָׁקְטָה הָאָרֶץ

:excelsa & ,aliena altaria removit Et .sui Dei Domini oculis in rectum & bonum Asa fecit Et .annis decem

2 עֶשֶׂר שָׁנִים: וַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו: וַיָּסַר אֶת־מִזְבְּחוֹת הַנֵּכָר וְהַבָּמוֹת

suorum patrum Deum Dominum *quærendum ad* ,Jehudah dixit Et .lucos succidit & ,statuas confregit &

4 וַיְשַׁבֵּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְגַדַּע אֶת־הָאֲשֵׁרִים: וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם

regnum requievit & *:apricationes* & ,excelsa Jehudah urbib' cunctis de removit Et .præceptũ & ,legem *faciendum ad* &

5 וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה: וַיָּסַר מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה אֶת הַבָּמוֹת וְאֶת־חַמָּנִים וַתִּשְׁקֹט הַמַּמְלָכָה

dedit requiem quia ,istis annis in bellum eo cum non & ,terra requievit quia,Jehudah in *munitionis* urbes ædificavit Et.*ejus facies ad*

6 לְפָנָיו: וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּדָה בִּיהוּדָה כִּי־שָׁקְטָה הָאָרֶץ וְאֵין־עִמּוֹ מִלְחָמָה בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הֵנִיחַ

adhuc ,vectibus & ,*portibus* ,turribus & ,muro vallemus & ,has civitates Ædificemus :Jehudah ad dixit Et .ei Dominus

7 יְהוָה לוֹ: וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה נִבְנֶה׳ אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְנָסֵב חוֹמָה וּמִנְדָּלִים דְּלָתַיִם וּבְרִיחִים עוֹדֶנּוּ

,ædificaverunt Et .undique nos fecit requiescere &,quæsivimus:nostrum Deum Dominum ,quæsivimus quia ,*nostras facies ad* terra *ipsa*

הָאָרֶץ לְפָנֵינוּ כִּי דָרַשְׁנוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דָּרַשְׁנוּ וַיָּנַח לָנוּ מִסָּבִיב וַיִּבְנוּ

portantium Binjamin de &;millia trecenta Jehudah de hastam & ,scutum portans exercitus Asa fuit Et .sunt prosperati &

8 וַיַּצְלִיחוּ: וַיְהִי לְאָסָא חֵיל נֹשְׂאֵי צִנָּה וְרֹמְחֵי מִיהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּמִבִּנְיָמִן נֹשְׂאֵי

Æthiops Zerach eos contra est egressus Et .*virtute fortes* isti omnes :millia octoginta & ducenta ,arcum tendentiũ &,clypeũ

9 מָגֵן וְדֹרְכֵי קֶשֶׁת מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל־אֵלֶּה גִּבּוֹרֵי חָיִל: וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם זֶרַח הַכּוּשִׁי

disposuerunt & *:ejus facies ad* Asa est egressus Et .Mareſah ad usq; venit & :trecentis curribus & ,millium mille exercitu cum

10 בְּחֵיל אֶלֶף אֲלָפִים וּמַרְכְּבוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיָּבֹא עַד־מָרֵשָׁה: וַיִּצְעַק אָסָא לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר

auxiliandum ad tecum non Domine :ait &,suum Deum Dominum ad Asa clamavit Et .Mareſah *ad* Sephathah valle in bellum

11 מִלְחָמָה בְּנֵא צְפַתָה לְמָרֵשָׁה: וַיִּקְרָא אָסָא אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵין־עִמְּךָ לְעֵזֹר

Dominus .hanc *turbam super* venimus tuo nomine in &,innitimur *te super nam* ;noster Deus Dñe nos adjuva:*fortitudini non* ,*multum inter*

בֵּין רַב לְאֵין כֹּחַ עָזְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־עָלֶיךָ נִשְׁעַנּוּ וּבְשִׁמְךָ בָּאנוּ עַל־הֲמוֹן הַזֶּה יְהוָה

:Jehudah coram & ,Asa *faciei ad* Æthiopes Dominus percussit Et .*mortalis tecum dominetur* non :tu noster Deus

12 אֱלֹהֵינוּ אַתָּה אַל־יַעְצֹר עִמָּךְ אֱנוֹשׁ: וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה

non ad Æthiopibus *de ceciderunt* & :Gherar ad usque eo cum qui populus & ,Asa eos est persecutus Et .Æthiopes fugerunt &

13 וַיָּנֻסוּ הַכּוּשִׁים: וַיִּרְדְּפֵם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ עַד־לְגָרָר וַיִּפֹּל מִכּוּשִׁים לְאֵין־

percusserunt Et.valde *multum spolium* tulerunt Et .*ejus castrametationis faciei ad* & ,*Domini faciei ad* sunt contriti quia ,vita eis

14 לָהֶם מַחֲיָה כִּי־נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי־יְהוָה וְלִפְנֵי מַחֲנֵהוּ וַיִּשְׂאוּ שְׁלָל הַרְבֵּה מְאֹד: וַיַּכּוּ אֶת

multa præda quia ,urbes omnes diripuerunt Et .*eos* super Domini pavor fuit quia ,Gherar *circuitibus* civitates omnes

כָּל־הֶעָרִים סְבִיבוֹת גְּרָר כִּי־הָיָה פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיהֶם וַיָּבוֹזּוּ אֶת־כָּל־הֶעָרִים כִּי־בִזָּה רַבָּה

; camelos & , multitudine in *secum duxerunt captivum* & ;percusserunt *acquisitionis tentoria* etiam Et .eis in erat

15 הָיְתָה בָּהֶם: וְגַם־אָהֳלֵי מִקְנֶה הִכּוּ וַיִּשְׁבּוּ צֹאן לָרֹב וּגְמַלִּים

.Jerusalaim in sunt reversi &

וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם:

Versio VULG. LAT.

CAP. XIV.

Dormivit autem Abia cum patribus suis, & sepelierunt eum in civitate David: regnavítque Asa filius ejus pro eo,in cujus diebus quievit terra annis decem. Fecit autem Asa quod bonum & placitum erat in conspectu Dei sui, & subvertit altaria peregrini cultûs, & excelsa, Et confregit statuas, lucósque succidit: Et præcepit Judæ ut quæreret Dominum Deum patrum suorum, & faceret legem, & universa mandata: Et abstulit de cunctis urbibus Juda aras, & fana, & regnavit in pace. Ædificavit quoque urbes munitas in Juda, quia quietus erat, & nulla temporibus ejus bella surrexerant, pacem Domino largiente. Dixit autem Judæ Ædificemus civitates istas, & vallemus muris, & roboremus turribus, & portis, & seris, donec à bellis quieta sunt omnia, eò quòd quæsierimus Dominum Deum patrum nostrorum, & dederit nobis pacem per gyrum. Ædificaverunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit. Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta & hastas de Juda trecenta millia, de Benjamin verò scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta millia: omnes isti viri fortissimi. Egressus est autem contra eos Zara Æthiops cum exercitu suo, decies centena millia, & curribus trecentis: & venit usque Mareſa. Porrò Asa perrexit obviàm ei, & instruxit aciem ad bellum in valle Sephata, quæ est juxta Mareſa: Et invocavit Dominum Deum, & ait; Domine, non est apud te ulla distantia, utrùm in paucis auxilieris, an in pluribus: adjuva nos, Domine Deus noster: in te enim, & in tuo nomine habentes fiduciam, venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster tu es, non prævaleat contra te homo. Exterruit itaque Dominus Æthiopes coram Asa & Juda: fugerúntque Æthiopes. Et persecutus est eos Asa, & populus qui cum eo erat, usque Gerara: & ruerunt Æthiopes usque ad internecionem, quia Domino cædente contriti sunt, & exercitu illius præliante: Tulerunt ergò spolia multa. Et percusserunt civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror invaserat: & diripuerunt urbes, & multam prædam asportaverunt. Sed & caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, & camelorum: reversíque sunt in Jerusalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIV.

Cum occubuisset Abia cum majoribus suis, & sepultus esset in civitate Davidis, occupavit regnum ejus Asa filius ejus post ipsum. Hujus tempore quievit terra à tumultib', annis viginti. Fecitque Asa quod bonum & rectum erat coram Dño Deo suo: Extirpavit enim aras deorum exterorum, & excelsa; confregit statuas, idola concidit. Tum dixit judæis, Venite, oremus ante Dñm Deum majorum nostrorum: Et evulsit ex omnib' civitatib' Judæorum excelsa & simulachra: quievítque regnum ejus in dieb' ejus, & ex omnibus finium accolis nullum habebat inimicum. Ædificavit quoque civitates munitas in terra Judæ: cùm enim terra quievisset, & nemo esset qui bellum gereret contra eum iis annis (siquidem pacatum reddiderat eum Domin') Dixit Judæis, Venite, extruamus civitates istas, & circundemus eas muris ac turribus, portis ac seris, tantisper dum terra quiescit à tumultu: quia Dñm Deum nostrum quæsivim', ipse vicissim quæsivit nos, suâ nos eripuit clementiâ ab omnibus iis qui circum nos sunt, consolatus est nos, & liberavit nos. Habebat autem Asa virorum robore valentium, gladios lanceasq; ferentium trecenta millia de domo Judæ; et de domo Benjaminis ducéta octoginta millia loricatorũ tendentium arcum: hi omnes erant robustissimi. Contra hos prodiit Zarah Indus plurimo cum exercitu millies milliũ, & currib' trecentis millibus; qui venientes pervenerunt ad Maresam usque. Processit & Asa contra eum, præliúmq; eum eo commisit in valle Maresæ. Oravitque Asa Dñm Deum suum, & ait; Tu Domine noster, adjutores populi tui: cùm tradideris exercitum copiosum in manus paucorum, cognoscent omnes orbis incolæ nos æquo jure tibi fidere: adjuva nos Domine Deus noster, adjuva nos, quia in tuo nomine aggredimur exercitũ hunc magnum: Domine noster, Deus noster, ne remoretur potentia tua à nobis. Statim atque finem fecit Asa fundendi preces suas, profligavit Angelus Domini Indos coram Asa, & coram Juda, & fugæ se dederunt Indi. At persecutus est eos Asa & populus qui erat cum eo usque in Gadar, corruerúntque ex Indis innumeri, quoniam confracti fuerant coram Domino & coram copiis ejus. Ita tulerunt isti ceperúntq; prædam multam: Vastárunt oppida quæque Gadari circunjacentia, quia pavor Domini invaserat illos: diripuerunt omnes civitates, & quidem spolia multa erant eis. Tentoria quoque Arabum abduxerunt, & diripuerunt oves quamplurimas, atque camelos, & abduxerunt in Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Καὶ ἀπέθανεν Ἀβιὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσὰ
2 υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀσὰ ἡσύχασεν ἡ γῆ Ἰούδα (α) δέκα ἔτη. Καὶ ἐποίησε τὸ καλὸν
καὶ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ (β) αὐτοῦ. καὶ ἀπέστησε τὰ θυσιαστήρια τῶν ἀλλοτρίων καὶ τὰ ὑψηλὰ,
Καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ὠξέκοψε τὰ ἄλση, Καὶ εἶπε τῷ Ἰούδα ἐκζητῆσαι (γ) τὸν κύριον θεὸν
3 4 τῶν πατέρων (δ) αὐτῶν, καὶ ποιῆσαι τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς. Καὶ ἀπέστησεν ἀπὸ πασῶν (ε)
5 πόλεων Ἰούδα τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ ἡρεμώθησεν Πόλεις τειχήρεις ἐν γῇ Ἰούδα, ὅτι εἰρήν-
6 νευσεν ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πόλεμος ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις, ὅτι κατέπαυσε (ζ) κύριος αὐτῷ.
7 Καὶ εἶπε τῷ Ἰούδα, Οἰκοδομήσωμεν τὰς πόλεις ταύτας, καὶ ποιήσωμεν τείχη καὶ πύργους καὶ πύλας καὶ
μοχλοὺς, (η) ἐνώπιον τῆς γῆς κυριεύσομεν· ὅτι καθὼς ἐξεζητήσαμεν (θ) κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἐξε-
8 ζήτησεν ἡμᾶς, καὶ κατέπαυσεν ἡμᾶς κυκλόθεν, καὶ (ι) εὐόδωσεν ἡμῖν. Καὶ ἐγένετο (κ) δύναμις τῷ
Ἀσὰ ὁπλοφόρων αἰρόντων δορεὺς καὶ δόρατα ἐν γῇ Ἰούδα τριακόσιαι χιλιάδες, καὶ ἐν γῇ Βενιαμὶν
9 πελτασταὶ καὶ τοξόται (λ) διακόσιαι καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδες, πάντες οὗτοι πολεμισταὶ δυνάμεως. Καὶ
ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς Ζαρὲ (μ) ὁ Αἰθίοψ ἐν δυνάμει ἐν χιλίαις χιλιάσι καὶ ἅρμασι τριακοσίοις, καὶ ἦλ-
10 θεν ἕως Μαρησά. Καὶ ἐξῆλθεν Ἀσὰ εἰς συνάντησιν αὐτῷ, καὶ παρετάξατο πόλεμον ἐν τῇ φάραγ-
11 γι τῇ Βορράν Μαρησά. Καὶ ἐβόησεν Ἀσὰ πρὸς κύριον θεὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Κύριε, οὐκ ἀδυνατεῖ πα-
ρὰ σοὶ σώζειν ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις, κατίσχυσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποίθα-
μεν, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἤλθομεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τοῦτο. κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν μὴ κατι-
12 σχυσάτω πρὸς σὲ ἄνθρωπος. Καὶ ἔπαταξε κύριος τοὺς Αἰθίοπας ἐναντίον Ἰούδα, καὶ ἔφυγον (ν)
13 Αἰθίοπες. Καὶ (ξ) κατεδίωξεν αὐτοὺς Ἀσὰ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἕως Γεδώρ. καὶ ἔπεσον Αἰθίοπες ὥστε
μὴ εἶναι (ο) ἐν αὐτοῖς σωζόμενον, ὅτι συνετρίβησαν ἐνώπιον κυρίου καὶ (π) ἐναντίον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ,
14 καὶ ἐκύλισαν σκῦλα πολλά. Καὶ ἐξέκοψαν τὰς κώμας αὐτῶν κύκλῳ Γεδὼρ, ὅτι ἐγένετο ἔκστασις
15 κυρίου ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐκύλισαν πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν, ὅτι πολλὰ σκῦλα ἐγένετο αὐτοῖς. Καὶ
γε σκηνὰς (ρ) κτήσεων, καὶ τοὺς Ἀμαζονεῖς ἐξέκοψαν, καὶ ἔλαβον πρόβατα πολλὰ καὶ καμήλους, καὶ
ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ.

CAP. XIV.

1 ET (a) mortuus est Abia cum patribus suis: & sepelierunt eum in civitate David. Et regnavit Asa filius ejus pro eo. In diebus Asa quie-
2 vit terra Juda decem annos. Et fecit bonum, & rectum coram Domino Deo suo: Et removit altaria alienorum, & excelsa, Et contrivit
3 statuas, & excidit lucos, Et dixit ipsi Juda exquirere Dominum Deum patrum suorum, & facere legem & mandata. Et removit de omni-
4 5 bus civitatibus Juda altaria, & idola. Et pacem habuit * Civitates
6 munitas in terra Juda, (c) quoniam pacem habuit terra: & non fuit ipsi prælium in annis his: quoniam quietem dedit Dominus ei. Et dixit
7 ad Judam; Ædificemus civitates has, & faciamus mœnia, & turres, & portas, & seras, (d) coram terra dominabimur: quoniam sicut exquisivimus Dominum Deum nostrum, exquisivit nos: & quiescere fecit nos in circuitu, & (e) prospere fecit nobis. Fuit virtus ipsi Asa
8 a migerorum levantium clypeos, & lanceas in terra Juda trecenta millia, & in terra Benjamin peltati, & sagittarii, ducenta & octuaginta millia: omnes hi bellatores virtutis. Et egressus est super eos Zare Æthiops in
9 virtute in mille millibus, & curribus trecentis: & venit usque Mareſa. Et exivit Asa in occursum ei: & instruxit prælium in valle ad
10 Aquilonem Mareſa. Et clamavit Asa ad Dominum Deum suum, & dixit; Domine, non est impossibile apud te salvare in multis, & in pau-
11 cis. (f) Confortа nos, Domine Deus noster, quoniam in te confidimus: & in nomine tuo venimus super multitudinem plurimam hanc. (g) Domine Deus noster, non prævalcat adversùs te homo. Et percussit Dominus Æthiopes coram Juda: & fugerunt Æthiopes: Et persequutus est eos
12 Asa, & populus ejus usque (h) Gedor. Et ceciderunt Æthiopes, ita
13 ut non esset in eis residium: quoniam contriti sunt coram Domino, & coram virtute ejus. Et deprædati sunt spolia multa: Et exciderunt
14 pagos eorum in circuitu Gedor: quoniam factus est pavor Domini super eos. Et deprædati sunt omnes civitates eorum, quoniam multa spolia fuerunt eis. Etiam tabernacula (i) possessionum, & ipsos Alma-
15 zones exciderunt, & ceperunt oves multas, & camelos: & reverterunt in Hierusalem.

MS. A. (α) ἔτη δέκα. Καὶ (β) ἑαυτοῦ. (γ) κύριον τὸν θεὸν τῶν (δ) ἑαυτῶν, (ε) τῆς πόλεων (ζ) αὐτῷ κύριος. Καὶ (η) ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύομεν· (θ) κύριον θεὸν (ι) εὐόδωσεν (κ) τῷ Ἀσὰ δύναμις (λ) διακόσιαι πεντήκοντα χιλιάδες, (μ) Αἰθὶοψ ἐν (ν) οἱ Αἰθίοπες. (ξ) κατεδίωξεν Ἀσὰ καὶ (ο) ἐνώπιον τῆς (π) κτήσεων, τοὺ Ἀμαζονεῖς

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ عشر *

CAP. XIV.

1 * وَمَاتَ أَبِيَّا مِثْلَ آبَائِهِ وَدُفِنَ فِي فَرِيَةِ دَاوُدَ * وَمَلَكَ بَعْدَهُ أَسَا ابْنُهُ * وَفِي أَيَّامِهِ اسْتَرَاحَتِ
2 الْأَرْضُ عِشْرِينَ سَنَةً مِنَ الْحَرْبِ * وَصَنَعَ حَسَنًا قُدَّامَ اللهِ إِلَهِهِ * وَخَرَّبَ مَذَابِحَ الْآلِهَةِ
3 الْغَرِيبَةِ * وَكَسَّرَ قَوَالِبَ الْأَصْنَامِ * وَقَالَ لِيَهُودَا * تَعَالَوْا نُصَلِّي قُدَّامَ اللهِ إِلَهِنَا * وَخَرَّبَ مِنْ
4 5 سَائِرِ صِيَاعِ يَهُودَا جَمِيعَ مَذَابِحِ الْأَوْثَانِ * وَهَدَى الْمُلْكُ فِي أَيَّامِهِ * وَلَمْ يَبْقَ لَهُ فِي كُومِهِ
6 عَدُوٌّ * وَبَنَى صِيَاعًا كِبَارًا فِي أَرْضِ يَهُودَا * لِأَنَّ الْأَرْضَ اسْتَرَاحَتْ فِي أَيَّامِهِ * وَمَا كَانَ إِنْسَانٌ
7 يَصْنَعُ مَعَهُ حَرْبًا فِي هَذِهِ سِنِينَ * لِأَنَّ اللهَ أَرَاحَهُ * وَقَالَ لِبَنِي يَهُودَا * تَعَالَوْا نَبْنِي هَذِهِ الصِّيَاعَ *
وَنُحِيطُهَا بِأَسْوَارٍ * وَجَوَاسِقَ * وَأَبْوَابٍ * وَأَعْلَاقِ كِبَارٍ مُحَصَّنَةٍ * مَا دَامَتِ الْأَرْضُ هَادِئَةً مِنَ
الْحَرْبِ * لِأَنَّ طَلَبْنَا اللهَ إِلَهَنَا وَهُوَ طَلَبَنَا أَكْثَرَ مِنْ كُلِّ مَنْ حَوَالَيْنَا * وَعَرَّانَا وَنَجَّانَا * وَصَارَ
8 لِأَسَا رِجَالٌ حَامِلُونَ السُّيُوفَ وَالرِّمَاحَ مِنْ بَنِي يَهُودَا ثَلَثَمِائَةِ أَلْفٍ * وَمِنْ بَنِي بِنْيَامِينَ
لَابِسِينَ الْحَدِيدَ وَرُمَاةً بِالْقِسِيِّ مِائَتَا أَلْفٍ * كُلُّ هَؤُلَاءِ جَبَابِرَةُ الْقُوَّةِ * خَرَجَ عَلَيْهِمْ
9 زَرَحُ مَلِكُ الْهِنْدِ فِي قُوَّةٍ عَظِيمَةٍ أَلْفَ أَلْفِ نَفْسٍ * وَبِحَامِلَ ثَلَثِينَ أَلْفًا * وَجَاؤُا وَبَلَغُوا إِلَى
صَيْعَةِ مُسَمِّي مَرِسَا * فَخَرَجَ أَسَا مَلِكُ يَهُودَا إِلَيْهِ * وَصَنَعَ مَعَهُ حَرْبًا عَظِيمًا فِي وَادِي
10 مَرِسَا * وَصَلَّى أَسَا قُدَّامَ اللهِ وَقَالَ * يَا رَبِّ أَعِنْ سَعْبَكَ حَيْ نُسَلِّمَ أُمَّةً عَظِيمَةً فِي أَيْدِي
11 الصِّغَارِ * لِنَعْرِفَ سُكَّانُ الدُّنْيَا أَنَّا نَحْنُ مُتَوَكِّلُونَ عَلَيْكَ * أَعِنَّا يَا رَبِّ وَاعْضُدْنَا * لِأَنَّا عَلَى
اسْمِكَ خَرَجْنَا إِلَى هَذَا الْجَيْشِ الْعَظِيمِ * لَا تَبْعُدْ جَبَرُوتَكَ مِنَّا * وَحِينَ تَمَّ صَلَاتُهُ كَسَرَ
12 مَلِكُ الرَّبِّ الْهِنْدِيِّينَ مِنْ قُدَّامِهِ وَهَرَبُوا * وَاصْطَهَدَهُمْ أَسَا هُوَ وَالْجَيْشُ الَّذِينَ مَعَهُ إِلَى
13 عَادَارَ * وَقُتِلَ مِنْهُمْ بِلَا عَدَدٍ * لِأَنَّ اللهَ كَسَرَهُمْ قُدَّامَ عَسْكَرِهِ * وَأَخَذَ سَبْيًا عَظِيمًا * وَخَرَّبَ
14 سَائِرَ الصِّيَاعِ الَّتِي حَوْلَ عَادَارَ * لِأَنَّ مَخَافَةَ الرَّبِّ صَارَتْ عَلَيْهِمْ عَظِيمَةً * وَنَهَبَ سَائِرَ الصِّيَاعِ *
وَأَخَذَ مِنْهَا غَنِيمَةً عَظِيمَةً كَانَتْ فِيهَا * وَسَائِرَ خِيَامِ الْعَرَبِ * وَسَبَى غَنَمًا وَجِمَالًا كَثِيرَةً لَا عَدَدَ
لَهَا * وَمَضَى بِهَا إِلَى أُورُشَلِيمَ *

MOrtuo Abia ut majoribus suis, & in civitate Davidis sepulto, regnavit post eum Asa filius ejus, cujus tempore terra viginti annis quievit à bello. Is rectè se gessit coram Deo, Deo suo: Aras enim deorum alienigenarum evertit, idolorum typos confregit; Dixitque Judæis, Venite, oremus coram Domino Deo nostro. Destruxit in omnibus oppidis Judæ cunctas idolorum aras, quietisque regnum temporibus ejus, nec ullus remansit ei in suis finibus hostis. Ædificavit civitates magnas in terra Judæ: nam tranquillâ fuit tempora ejus terrâ, neminèque iis annis cum ipso bellum gerente (quippe cui Deus quietem dedisset) Dixit Judæis, Venite, ædificemus has civitates, & muris, turribus, januis, & magnis solidisque seris muniamus eas, quamdiu terra est bello exempta. Quia Deum, Deum nostrum quæsivimus, ipse quoque nos quæsivit præter omnes qui circumjacent nobis, consolatus est nos, & liberavit nos. Habebat autem Asa ex Judæis trecenta millia virorum gladios & spicula gestantium, & ex Benjaminitis ducenta millia indutorum ferro & jaculantium arcubo: hi omnes erant robore valeate. Adversùs hos cum prodiisset Zarah rex Indiæ ingenti robore, nempe millies millibus animabus, & trecentis millibus vehiculis stipatus, & pervenisset ad civitatem quandam quæ vocatur Mareſa; Prodiit ad eum Asa rex Judæ, & gravissimum cum eo bellum inivit in valle Mareſæ. Oravit autem Asa Deum, ac dixit; O mi Domine, fer opem populo tuo ita ut gentem magnam tradas in manus pusillorum: quæ nos agnoscant habitatores orbis nos te fretos esse: adjuva nos mi Domine, & opitulare nobis, quia nomine tuo freti processimus contra exercitum hunc ingentem: ne procul amoveas à nobis fortitudinem tuam. Ejus oratione absolutâ, profligavit Angelus Domini Indos ante eum, & fugerunt: Sed persecutus est eos Asa & exercitus qui cum eo erat, ad Gadarem usque, & innumeros ex eis occidit (nam Deus profligârat eos ante servos suos) tuli que spolia opima: Destruxit omnia oppida quæ adjacebant Gadari; quia maximus Domini metus invaserat eos: cunctâ spoliavit oppida, cepi que ex eis prædam magnam in iis contentam. Et omnia Arabum tentoria: plurimas & innumeras pecudes & camelos diripuit, abduxit que in Jerusalem.

דברי הימים א: טו

CAP. XV. טו

,Jehudah omnis & ,Asa ,me Audite :ei dixit & ,Asa ante est egressus Et .Dei spiritus *eum super* fuit ,Hoded *filius* Hasariahu Et

1 2 וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־עוֹדֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא וַיֹּאמֶר לוֹ שִׁמְעוּנִי אָסָא וְכָל־יְהוּדָה

.vos derelinquet ,eū dereliqueritis si & :vobis invenietur ,eum quæsieritis si Et .eo cum *vos exi stendo in* ,vobiscum Dominus.Binjamin &

וּבִנְיָמִן יְהוָה עִמָּכֶם בִּהְיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ יִמָּצֵא לָכֶם וְאִם־תַּעַזְבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם:

3 Dominū ad *sibi* angustia in revertetur Et .lege absque &,doctore sacerdote absq; & ,*veritatis* Deo absque Israeli multi dies Et

4 וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת וְלֹא כֹהֵן מוֹרֶה וְלֹא תוֹרָה: וְיָשֹׁב בַּצַּר־לוֹ עַל־יְהוָה

multæ *conturbationes* sed:ingredienti &,egredienti pax non illis temporibus in Et .eis invenietur &,eum quærent & :Israel Deum

5 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבַקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם: וּבָעִתִּים הָהֵם אֵין שָׁלוֹם לַיּוֹצֵא וְלַבָּא כִּי מְהוּמוֹת רַבּוֹת

vos Et .angustia omni in eos conturbavit Deus quia,civitatē in civitas &,*gente in* gēs *suas contritæ* Et .terrarum habitatoribus cunctis in

6 עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת: וְכֻתְּתוּ גוֹי־בְּנוֹי וְעִיר בְּעִיר כִּי־אֱלֹהִים הֵמָם בְּכָל־צָרָה: וְאַתֶּם

Hoded prophetiam & ,hac verba Asa *audire secundùm* Et .vestro operi merces est quia:vestræ manus *rem tiantur* ne &,cōfortamini

7 חִזְקוּ וְאַל־יִרְפּוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפָעֳלַתְכֶם: וְכִשְׁמֹעַ אָסָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַנְּבוּאָה עֹדֵד

monte de cepit quas urbibus de &,Binjamin &,Jehudah terra omni de abominationes fecit transire &,est confortatus,prophetæ

8 הַנָּבִיא הִתְחַזַּק וַיַּעֲבֵר הַשִּׁקּוּצִים מִכָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּמִן הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכַד מֵהַר

advenas &;Binjamin &,Jehudah universum congregavit Et .Domini *porticum facies ad* quod ,Domini altare *innovavit* & :Ephraim

אֶפְרַיִם וַיְחַדֵּשׁ אֶת־מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי אוּלָם יְהוָה: וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַגֵּרִים

9 ,eo cū ej' Deus Dñs quod ,*eos videndo in*,multitudinē in Israel de eū ad *sunt delapsi* quia :Simhon de &,Menasseh &,Ephraim de ,eis cum

עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּמִשִּׁמְעוֹן כִּי־נָפְלוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב בִּרְאֹתָם כִּי־יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ:

illo die in Domino immolaverunt Et .Asa regni decimo quinto anno in ,tertio mense in,Jerusalaim sunt cōgregati Et

10 11 וַיִּקָּבְצוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי לִשְׁנַת חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לְמַלְכוּת אָסָא: וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא

,suorū patrū Deum Dominum *quærendum ad*,pactū in venerunt Et .millia septem oves & ,septingentos boves ;adduxerant *ipso* de

12 מִן־הַשָּׁלָל הֵבִיאוּ בָּקָר שִׁבְעַ מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיָּבֹאוּ בַבְּרִית לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם

ad usq; & parvo à ,moriatur ,Israel Deum Dominum quæsierit non qui omnis Et .sua anima tota in & ,suo corde toto in

13 בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם: וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל יוּמַת לְמִן־קָטֹן וְעַד־

sunt lætati Et .buccinis & ,tubis in & ,jubilo in & ,magna voce in Domino Juraveruntque .mulierem ad usq; & viro à ,magnum

14 גָּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה: וַיִּשָּׁבְעוּ לַיהוָה בְּקוֹל גָּדוֹל וּבְתְרוּעָה וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבְשׁוֹפָרוֹת: וַיִּשְׂמְחוּ

15 :eis est inventus & ;eum quæsierunt sua voluntate tota in & ,juraverunt suo corde toto in quia :juramento super Jehudah omnis

כָּל־יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל־לְבָבָם נִשְׁבָּעוּ וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם

luco fecit quia ,*bera* ab eam removere fecit rex Asa matrem Mahachah etiam Et .*circuitu à* eis Dñs requiē præstitit &

16 וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב: וְגַם־מַעֲכָה אֵם אָסָא הַמֶּלֶךְ הֲסִירָהּ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לְאֲשֵׁרָה

.Israel de *recessirunt* non excelsa Et .Chidron torrente in combussit & ,contrivit & ,ejus simulachrum Asa excidit Et.*pavorem*

17 מִפְלֶצֶת וַיְכָרֹת אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיָּדֶק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן: וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל

domum ,suas sanctificationes & ,sui patris sanctificationes intulit Et .suis diebus omnibus perfectum fuit Asa cor Attamen

18 רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם כָּל־יָמָיו: וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדְשָׁיו בֵּית

.Asa regni quintum & trigesimum annum ad usque fuit non bellum Et .vasa & ,aurum & ,argentum ; Dei

19 הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים: וּמִלְחָמָה לֹא הָיְתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא:

Versio VULG. LAT.

CAP. XV.

AZarias autē filiꝰ Oded,facto in se spiritu Dei,Egressꝰ 1
est in occursū Asa,& dixit ei;Audite me Asa & omnis Ju- 2
da & Benjamin:Dñs vobiscū,quia fuistis cū eo. Si quæsi-
eritis eū,invenietis:si autē dereliqueritis eū,derelinquet
vos.Transibūt autē multi dies in Israel absq; Deo vero,et 3
absq; sacerdote doctore,& absq; lege.Cúmq; reversi fue-
rint in angustia sua ad Dñm Deū Israel,et quæsierint eum, 4
reperient eū.In tempore illo non erit pax egredienti, & 5
ingredienti,sed terrores undiq;in cunctis habitatoribꝰ terra-
rū: Pugnabit enim gens contra gentē, & civitas contra 6
civitatē,quia Dñs conturbabit eos in omni angustia. Vos 7
ergò confortamini,& non dissolvantur manus vestræ : erit
enim merces operi vestro. Quod cùm audisset Asa,verba
scilicèt & prophetiā Azariæ filii Oded prophetæ,confor- 8
tatus est,& abstulit idola de omni terra Juda,& de Benja-
min,& ex urbibꝰ,quas ceperat,montis Ephraim,& dedi-
cavit altare Dñi ꝙ erat ante porticū Dñi. Congregavitq; 9
universū Judā et Benjamin,et advenas cū eis de Ephraim,
et de Manasse,& de Simeon:plures enim ad eū confuge-
rant ex Israel,videntes quòd Dñs Deus illiꝰ esset cum eo.
Cúmque venissent in Jerusalē mense tertio,anno decimo- 10
quinto regni Asa, Immolaverunt Dño in die illa,de ma- 11
nubiis & præda quam adduxerant,boves septingentos,&
arietes septē millia. Et intravit ex more ad corroboran-
dum fœdꝰ, ut quærerent Dñm Deum patrū suorū in toto 12
corde,& in tota anima sua. Si quis autē,inquit,non quæ- 13
sierit Dñm Deum Israel,moriatur,à minimo usque ad ma-
ximū,à viro usque ad mulierē. Juraverúntque Dño voce
magnā in jubilo,& in clangore tubæ, & in sonitu buccī- 14
narum, Omnes qui erant in Juda cum execratione : in o- 15
mni enim corde suo juraverūt,& in tota voluntate quæ-
sierunt eum,& invenerunt:præstitítque eis Dñs requiem
per circuitū. Sed & Maacham matrē Asa regis ex augu- 16
sto deposuit imperio,eò quòd feciſſet in luco simulacrum
Priapi:ꝙ omne contrivit, & in frusta comminuꝰns com-
bussit in torrente Cedron. Excelsa autem derelicta sunt 17
in Israel : attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus
ejus. Eáque quæ voverat pater suus, & ipse, intulit in 18
domum Domini, argentum, & aurum, vasorúmque di-
versam supellectilem. Bellum verò non fuit usque ad 19
trigesimum quintum annum regni Asa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XV.

1 POrrò Azaria filius Azor spiritu Domini
afflatus, Prodiit ad Asam, & dixit ei; Audi
me Asa & omnis Juda & Benjamin, Domi- 2
nus vobiscum est in secula perpetua: si quæ-
ratis eum,invenietur à vobis: si derelinquatis
eum,derelinquet vos. Multis retrò diebus 3
Israelitæ, cùm Deum suum reverà non cole-
rent,sacerdotes suos non auscultarent, nec le-
gibus eorum acquiescerent; tradebantur in
manum inimicorum: Sed cùm angustiâ pre- 4
mebantur, orabant Dñm Deum Israelis; &
quærebant eum, & inveniebatur ab eis. Et 5
præteritis quidem illis vicibus,quandiu Deum
nostrum non colebamus, nulla pax erat egre-
dienti, neque ingredienti,quia summum ma-
lum invaserat omnes incolas terræ. Et disper- 6
debamur inter omnigenas gentes,inter oppi-
da,& inter urbes. Quia relinquebamus Dñm 7
Deum nostrum, & vocem servorum ejus pro-
phetarum audire nolebamus; ipse quoque
reddebat nobis mercedem operum nostro-
rum. Cùm ergò audîsset Asa hos Azariæ filii 8
Azor prophetæ sermones, confortatus est, &
abolevit idola ex omni terra Judæ, & Benja-
minis, & ex civitatibus quas ceperat in ter-
ra Aphrem: & renovavit altare Domini
quod erat ante porticum. Tum congregavit 9
omnes Judæos & Benjaminitas, & ex civita-
tibus quas ceperat in terra Aphremitica, &
advenas qui inter ipsos erant ex Aphremitis,
Manassitis, & Simeonitis: multi enim ex
Israelitis congregati venerunt ad eum viden- 10
tes quòd Dominus Deus ejus aderat illi. Hi 11
Jerosolymis congregati mense tertio, anno
quintodecimo regni Asæ; Victimas eâ die
Domino mactaverunt è spoliis quæ adduxe-
rant, boves septingentos, & pecudum sex 12
millia. Deinde jurejurando se astrinxerunt
oraturos se coram Domino Deo majorum su- 13
orum, toto corde totâque animâ suâ: Et
quicunque non oraret coram Domino Deo
Israelis, moreretur, sive parvus esset, sive
magnus, vir vel mulier. Juraverunt autem 14
Domino altâ voce, tubis inflexis & rectis *ad-*
hibitis. Et gavisi sunt omnes Judæi de fama 15
ista quam audierunt, quòd *scilicet* cùm quæ-
sîssent eum toto corde suo, totoque animo
suo orâssent coram eo, inventus esset ab eis,
& eripuisset eos ab omnibus finitimis. Quin- 16
etiam Maacham matrem Asæ proprio abdi-
cavit regno, quòd festum celebrâsset idolis
suis: & dissecuit Asa idola ejus, combus- 17
sítque ea in valle Cedron. Altaria quidem
non sunt amota ex Israele, veruntamen ani-
mus Asæ sincerus fuit in timore Domini 18
sui cunctis diebus vitæ ipsius. Intulítque sa-
cra patris sui & sacra sua in domum Domini,
argentum, aurum, & vasa.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Καὶ Ἀζαρίας υἱὸς (α) Ὠδὴδ, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου. Καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν Ἀσὰ καὶ παντὶ Ἰούδᾳ καὶ Βενιαμὶν, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατέ μου Ἀσὰ, καὶ πᾶς (β) Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν· κύριος μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ εἶναι ὑμᾶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἐκζητήσητε αὐτὸν, εὑρεθήσεται ὑμῖν, καὶ ἐὰν ἐγκαταλείπητε αὐτὸν, ἐγκαταλείψει ὑμᾶς. Καὶ ἡμέραι πολλαὶ τῷ Ἰσραὴλ ἐν ὑ θεῷ ἀληθινῷ, καὶ οὐχ ἱερεῖ (γ) ὑποδεικνύοντι, καὶ ἐν ᾧ νόμῳ. Καὶ ὅταν στρέψει αὐτοὺς ὅτι κύριον θεὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐυρεθήσεται αὐτοῖς. Καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ οὐκ ἔστιν (δ) εἰρήνη τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ, ὅτι ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὰς χώρας. Καὶ πολεμήσει ἔθνος πρὸς ἔθνος καὶ πόλις πρὸς πόλιν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξέστησεν αὐτὸς ἐν πάσῃ θλίψει. Καὶ ὑμεῖς ἰσχύσατε, καὶ μὴ ἐκλυέσθωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν, ὅτι ἔστι μισθὸς τῇ ἐργασίᾳ ὑμῶν. Καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν προφητείαν (ζ) Ἀσδὴλ τοῦ προφήτου, καὶ κατίσχυσε καὶ ἐξέβαλε τὰ βδελύγματα ἀπὸ πάσης τῆς γῆς Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν καὶ ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν (η) κατέσχεν Ἰσροβοὰμ ἐν ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ ἐγκαίνισε τὸ θυσιαστήριον κυρίου, ὃ ἦν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ κυρίου. Καὶ ἐξεκλησίασε τὸν Ἰούδαν καὶ Βενιαμὶν καὶ τοὺς προσηλύτους τοὺς παροικοῦντας μετ' αὐτοῦ ἀπὸ Ἐφραὶμ καὶ ἀπὸ Μανασσῆ καὶ ἀπὸ Συμεών, ὅτι προσετέθησαν πρὸς αὐτὸν πολλοὶ τῷ Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ζωηχθησαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ (θ) ἐν τῷ ἔτει τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀσά. Καὶ (ι) ἔθυσι τῷ κυρίῳ (κ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ τῶν ζκύλων ὧν ἤνεγκαν, (λ) μόσχους ἑπτακοσίους καὶ πρόβατα ἑπτακισχίλια. Καὶ διῆλθεν ἐν διαθήκῃ ζητῆσαι κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς (μ) ψυχῆς αὐτῶν. Καὶ πᾶς (ν) ὃς ἐὰν μὴ ἐκζητήσῃ (ξ) τὸν κύριον θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀποθανεῖται ἀπὸ νεωτέρου ἕως πρεσβυτέρου, (ο) ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός. Καὶ (π) ὤμοσαν ἐν κυρίῳ ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις. Καὶ (ρ) εὐφράνθησαν πᾶς Ἰούδα ἐπὶ τῷ ὅρκῳ, ὅτι ἐξ ὅλης τῆς (σ) ψυχῆς ὤμοσαν, καὶ ἐν πάσῃ θελήσει ἐζήτησαν αὐτὸν, καὶ εὑρέθη αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσε (τ) κύριος αὐτοῖς κυκλόθεν. Καὶ τὴν Μααχὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ μετέστησε (υ) τοῦ μὴ εἶναι τῇ Ἀστάρτῃ λειτουργοῦσαν, καὶ κατέκοψε τὸ εἴδωλον, καὶ κατέκαυσεν ἐν χειμάρρῳ Κέδρων. Πλὴν τὰ ὑψηλὰ (φ) οὐκ ἀπέστησαν, ἔτι ὑπῆρχεν ἐν (χ) τῷ Ἰσραὴλ. ἀλλ' ἡ καρδία Ἀσὰ ἐγένετο πλήρης πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ. Καὶ εἰσήνεγκαν τὰ ἅγια Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅγια οἴκου (ψ) τοῦ θεοῦ, ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ζκεύη. Καὶ πόλεμος οὐκ ἦν μετ' αὐτὸν ἕως τοῦ πέμπτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας Ἀσά.

CAP. XV.

1 ET Azarias filius (a) Oded: factus est super eum spiritus Domini. Et egressus est in obviàm Asa, & omni Juda, & Benjamin, & dixit: 2 Audite me Asa, & omnis Juda, & Benjamin: Dominus vobiscum, dum vos estis cum eo. Et si exquisieritis eum, invenietur vobis: ac si deliqueritis eum, derelinquet vos. Et dies multi ipsi Israel (b) in 3 non Deo vero, & non sacerdote monstrante, & in non lege. (c) Et convertet eos ad Dominum Deum Israel: & invenietur eis. Et in illo 5 (d) tempore non est pax egredienti, & ingredienti: quoniam pavor (e) Domini super omnes qui habitant regiones. Et bellabit gens adversùs 6 gentem, & civitas adversùs civitatem: quoniam Deus conturbavit eos in omni tribulatione. Et vos confortamini, & non dissolvantur (f) manus vestræ: quoniam est merces operationi vestræ. Et in audiendo 8 verba hæc, & prophetiam (g) Adad prophetæ, & confortatus est, & ejecit abominationes ab omni terra Juda, & Benjamin, & à civitatibus, quas (h) tenuerat Hieroboam in monte Ephræm: & dedicavit altare Domini, quod erat ante templum Domini. Et convocavit Judam, & Benjamin, & proselytos habitantes cum eo, 9 de Ephræm, & de Manasse, & de Symeon: quoniam appositi fuerant ad eum multi de Israel, in videndo ipsos, quia Dominus Deus ejus cum eo. Et congregati sunt in Hierusalem in mense tertio in anno quinto & deci- 10 mo regni Asa. Et sacrificavit Domino in die illâ de spolus, quæ tulerant, 11 vitulos septingentos, & oves septem millia. Et (i) transivit in testimentum quærere Dominum Deum patrum suorum, ex toto corde, & ex tota anima sua: Et omnis, quicunq; non exquisierit Dominum Deum Israel, 13 morietur, à juniore usq; ad seniorem, à viro usq; ad mulierem. Et juraverunt in Domino in voce (k) magna, & in tubis, & in cornuis. Et 15 lætati sunt omnis Juda de juramento: quoniam ex tota anima jurârunt: & in omni voluntate quæsierunt eum, & inventus est eis: & dedit quietem Dominus eis in circuitu. Et Maacha matrem suam removit, ut 16 non esset ministrans ipsi Astarte, & concidit idolum, & combussit in torrente Cedron. Tantummodò excelsa non removerunt: adhuc subsistebant in Israel. Sed cor Asa fuit (l) plenum omnibus diebus ejus. Et 18 intulit sanctа (m) David patris sui, & sanctа domûs Dei, argentum, & aurum, & vasa. Et bellum non fuit cum eo usq; ad quintum & trigesimum annum regni Asa. 19

MS. A. (α) Ἀσδὰλ, (β) Ἰούδας (γ) ὑποδεικνύοντι, (δ) εἰρήνη τῷ * ἐκπορευομένῳ, ὅτι (ζ) Ἀζαρίου τοῦ (η) κατέσχεν ἐν ὄρει (θ) ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς (ι) ἔθυσαν (κ) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ (λ) μόσχες * ἑπτὰ κριὸς καὶ πρόβατα ἑπτὰ χιλιάδας. Καὶ (μ) ψυχῆς. Καὶ (ν) ὁ ἐὰν (ξ) κύριον θεὸν Ἰσραὴλ, (ο) καὶ ἀπὸ (π) ὤμοσεν ἐν τῷ κυρίῳ (ρ) ηὐφράνθησαν (σ) ψυχῆς αὐτῶν ὤμοσαν, (τ) αὐτοῖς κύριος (υ) τοῦ εἶναι (φ) οὐκ ἐξῆραν, ἔτι (χ) τῷ Ἰούδα, καὶ Ἰσραήλ. (ψ) κυρίου τοῦ θεοῦ,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ عَشَرَ *

CAP. XV.

1 * وَعَزَرِيَا بْنُ عِرَارَ حَلَّ عَلَيْهِ رُوحٌ مِنْ قُدَّامِ اللّٰهِ * فَخَرَجَ مِنْ قُدَّامِ أَسَا * وَقَالَ * اِسْمَعْ يَا أَسَا
2 وَيَهُودَا وَبِنْيَامِينُ * اَللّٰهُ مَعَكُمْ إِلَى الْأَبَدِ. اِنْ كُنْتُمْ تُطِيعُوهُ فَلَكُمْ يَجِدُوهُ وَإِنْ كُنْتُمْ تَخْلُوهُ
3 فَهُوَ يَخْلِيكُمْ * لِأَنَّ إِسْرَائِيلَ مِنْ أَيَّامٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يَعْبُدِ الْهَهُ الْحَقَّ * وَلَمْ يَقْبَلْ مِنْ كَهَنَتِهِ
4 وَلَا أَطَاعَ نَوَامِيسَهُ. فَأَسْلَمَهُ اللّٰهُ فِي أَيْدِي الْأَعْدَاءِ * وَحِينَ صَافَ بِهِمْ صَلَّوْا قُدَّامَ اللّٰهِ إِلٰهِ
5 إِسْرَائِيلَ. وَطَلَبُوهُ فَوَجَدُوهُ * وَمِرَارًا كَثِيرَةً إِذْ لَمْ يَعْبُدُوا إِلٰهَهُمْ. مَا كَانَ سَلَامَةٌ لِلْمَارِّ وَلَا لِلْجَائِي *
وَلَا لِلَّذِي يَخْرُجُ وَلَا لِلَّذِي يَدْخُلُ * وَجَاءَ عَلَيْهِمْ حُرُوبٌ كَثِيرَةٌ مِنْ كُلِّ سُكَّانِ الْأَرَضِ *
6 * فَتَبَدَّدُوا فِي مَوَاضِعَ سَيِّ. وَعِدَّةُ الضِّيَاعِ وَالْمُدُنِ الَّتِي لِلْأَعْدَاءِ * لِأَنَّا حَلَّتْنَا الرَّبَّ إِلٰهَنَا.
7 وَمَا كُنَّا نَسْمَعُ لِصَوْتِ عَبِيدِكَ الْأَنْبِيَاءِ. وَهُوَ أَيْضًا كَافَأَنَا بِأَفْعَالِنَا * فَلَمَّا سَمِعَ أَسَا هٰذَا الْأَلْفَاظَ
8 يَقْوِي. وَكَفَّ الْأَصْنَامَ مِنْ سَائِرِ أَرْضِ يَهُودَا وَبِنْيَامِينَ وَمِنْ أَفْرَائِيمَ * وَرَجَعُوا فِي مَذْبَحِ اللّٰهِ الَّذِي
كَانَ فِي سَرُوجَ * وَجَمَعَ سَائِرَ يَهُودَا وَبِنْيَامِينَ. الضِّيَاعَ الَّتِي كَانَتْ مِنْ أَرْضِ أَفْرَائِيمَ وَبَجَاوَرَتِهَا.
9 وَمِنْ بَنِي مَنَسَّا وَبَنِي سَمْعُونَ. لِأَنَّ كَثِيرًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ اجْتَمَعُوا وَجَاؤُا إِلَيْهِ حِينَ رَأَوْا أَنَّ اللّٰهَ
10 إِلٰهَهُ مَعَهُ * وَاجْتَمَعُوا فِي أُورُشَلِيمَ فِي الشَّهْرِ الثَّالِثِ. فِي السَّنَةِ الْخَامِسَةِ عَشَرَ مِنْ مُلْكِ أَسَا * وَذَبَحُوا
11 لِلّٰهِ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ مِنَ الْغَنِيمَةِ. بَقَرًا سَبْعَ مِئَةٍ وَغَنَمًا سَبْعَ مِئَةٍ * وَحَلَفُوا بِإِيمَانٍ أَنَّهُمْ يَصَلُّوا قُدَّامَ
12 اللّٰهِ إِلٰهِ آبَائِهِمْ * مِنْ خَالِصِ قُلُوبِهِمْ وَنُفُوسِهِمْ * وَأَنَّ كُلَّ مَنْ لَا يُصَلِّي يَمُوتُ. مِنَ الصَّغِيرِ إِلَى
13 الْكَبِيرِ. وَمِنَ الرِّجَالِ إِلَى النِّسَاءِ * وَحَلَفُوا لِلرَّبِّ بِصَوْتٍ عَالٍ وَبِجُرُونٍ مَبْسُوطَاتٍ وَمَعْوَجَاتٍ *
14 * وَفَرِحَ سَائِرُ بَنِي يَهُودَا بِهٰذَا الْخَبَرِ الَّذِي سَمِعُوهُ يَوْمَئِذٍ * لِأَنَّ مِنْ قُلُوبِهِمْ كُلِّهِ طَلَبُوا اللّٰهَ *
15 وَمِنْ كُلِّ نُفُوسِهِمْ صَلَّوْا قُدَّامَهُ فَوَجَدُوهُ * وَبَجَاهُمْ وَخَلَّصَهُمْ مِنْ سَائِرِ أَعْدَائِهِمُ الَّذِينَ حَوْلَ
16 تُخُومِهِمْ * وَطَرَدَ أَسَا مَعَكَا أُمَّهُ مِنْ مُلْكِهِ * لِأَنَّهَا صَنَعَتْ عِبْدًا لِلْأَصْنَامِ * وَكَسَرَ أَصْنَامَهَا
17 وَدَقَّهَا فِي وَادِي قَدْرُونَ * وَالْمَذَابِحُ مَا زَالَتْ فِي إِسْرَائِيلَ * وَكَانَ قَلْبُهُ مُنْقَادًا بِمُكَافَةِ اللّٰهِ سَائِرَ
18 أَيَّامِ حَيَاتِهِ * وَجَاءَ بِأَشْيَاءَ لِبَيْتِ قُدْسِ اللّٰهِ ذَهَبًا وَبِنَايًا * * *

CAP. XV.

1 AZariam autem Azaris filium divino spiritu invadente, Egressus est è conspectu Asa, & dixit; Audi O Asa, O Juda, atque Benjamin, Adsit vobis Deus 2 in perpetuum: si obediatis ei, invenietis eum: si deliquiatis eum, derelinquet vos. Quoniam Israel multis 3 abhinc diebus non adoravit Deum suum verum, sacerdotibus ejus non acquievit, nec obedivit legibus ejus; propterea tradidit illum Deus in manus inimicorum. 4 A. cum in angustia versarentur, deprecati sunt Deum, Deum Israelis, & quæsierunt eum, & invenerunt. Sæpiùs etiam cùm non adorarent Deum suum nulla secura eis erat eunti aut venienti, nec 5 egredienti aut ingredienti: imò plurima infestabantur bellis ab omnibus incolis terræ; Ita ut illi in varia dispergerentur loca, oppida verò & urbes inimicorum essent frequentia. Quia nimirum Dominum Deum nostrũ derelinquebamꝰ, nec auscultabamꝰ voci servorũ ejus 7 prophetarum; ipse quoque nostris nos remunerabat actionibus. Hujusmodi sermones cum audisset Asa, corroboratus 8 est, & abolevit idola ex tota terra Judæ ac Benjaminis, & ex Ephraimo: & gavisus est de ara Dei quæ erat in Sarug. Deinde congregavit universum 9 Judam & Benjaminem, civitates quæ erant de terra Ephraimi, & oppida circunjacentia, è filiis Manassis, & è filiis Simeonis: quia multi ex Israelitis congregati fuerant & confluxerant ad eum, cùm vidissent Deum, Deum ipsius illi adesse. Itaque congregati sunt in Jerusalem mense tertio, anno quintodecimo 10 regni Asæ: Et sacrificaverunt Deo eodem die de spolis, boves septingentos, & 11 sexies mille oves. Et jurejurando affirmârunt se oraturos coram Deo, Deo patrum suorum, integris animis ac mentibus: Et quisquis non orâsset, morte affectum iri, tam parvos quam magnos, 13 tam viros quam mulieres. Juravêrunt autem Domino elatâ voce, laudesque celebrârunt buccinis rectis & curvis. Et 15 lætati sunt omnes Judæi ob ejusmodi rumorem quem audierunt eo die: nam cùm toto corde suo Deum quæsivissent, totisque mentibus apud eum orâssent, invenerunt eum; liberavit, & eripuit eos ab omnibus inimicis eorum, qui erant circa limites eorum. Asa etiam Maacham 16 matrem suam expulit è regno suo, eò quòd festam celebrâsset idolis; confregit ejus idola, & sepelivit ea in valle Cedron. Et licèt altaria non cessarent 17 in Israele, tamen cor ejus pronum fuit ad timorem Dei cunctis diebus vitæ suæ. Præterea intulit vasa in ædem sacram 18 Dei aurum & vasa.

דברי הימים ב: יו

CAP. XVI. יו

non pra ,Ramah ædificavit &,Jehudah contra Iſrael rex Bahaſa aſcendit Aſa regni ſexto & trigeſimo anno In
1 בִּשְׁנַת שֵׁשׁ וּשְׁלֹשִׁים לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי
, Domini domus theſauris de aurum &,argentum Aſa protulit Et .Jehudah regi Aſa ingredientem & ,egredientem dare
2 תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַיֹּצֵא אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה
inter &,te inter & me inter Fœdus :dicendo ,Darmeſec in habitantem ,Aram regem hadad-Ben ad miſit & :regiæ domus &
3 וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין
,Iſrael rege Bahaſa cum tuum fœdus irrita,Vade.aurum &,argentum te ad miſi ecce :tuum patrem inter & meum patrē
אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ הָפֵר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
,Iſrael urbes ad ,ſibi qui exercituum principes miſit & :Aſa regem ad hadad--Ben audivit Et .me deſuper aſcendat &
4 וְיַעֲלֶה מֵעָלָי: וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיְשַׁלַּח אֶת־שָׂרֵי הַחֲילִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל
, Bahaſa audire juxta ,fuit Et .Naphtali urbium theſauros omnes & ,maim--Abel & ,Dan & ,Hijon percuſſerunt &
5 וַיִּכּוּ אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת־אָבֵל מַיִם וְאֶת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי: וַיְהִי כְּשָׁמְעַ בַּעְשָׁא
tulerunt & ,Jehudah univerſum aſſumpſit rex Aſa Et .ſuum opus ceſſare fecit & ,Ramah ædificando ab, deſiit &
6 וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת הָרָמָה וַיַּשְׁבֵּת אֶת־מְלַאכְתּוֹ: וְאָסָא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת כָּל־יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ
illo tempore in Et .Miſphah & ,Ghebah eis in ædificavit &:Bahaſa ædificabat quibus ,ejus ligna & ,Ramah lapides
7 אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת גֶּבַע וְאֶת־הַמִּצְפָּה: וּבָעֵת הַהִיא
Domino ſuper es innixus non &,Aram rege ſuper te imitando In :eum ad dixit & :Jehudah regem Aſa ad videns Chanani venit
בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּהִשָּׁעֲנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא נִשָּׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה
,multitudine in exercitu in fuerunt Lubim & ,Æthiopes Nónne .tua manu de Aram regis exercitus evaſit idcirco :tuo Deo
8 אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן נִמְלַט חֵיל מֶלֶךְ אֲרָם מִידֶךָ: הֲלֹא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל לָרֹב
ejus oculi Domini Quia ?tua manu in eos tradidit ,Domino ſuper te imitando in & ,valde multiplicandum ad ,equitibus in & ,currus in
9 לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֲנְךָ עַל־יְהוָה נְתָנָם בְּיָדֶךָ: כִּי יְהוָה עֵינָיו
tecum erunt tunc à quia ,hoc in egiſti Stulte .eum erga perfecto ſuo corde cum ſe roborandum ad ,terram totam per perluſtrantes
מְשֹׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לְבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמָּךְ
Aſa confregit & :hoc propter eo cum ira in quia ,ſubverſionis domo eum dedit &,videntem adverſus Aſa eſt iratus Et .bella
10 מִלְחָמוֹת: וַיִּכְעַס אָסָא אֶל־הָרֹאֶה וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית הַמַּהְפֶּכֶת כִּי־בְזַעַף עִמּוֹ עַל־זֹאת וַיְרַצֵּץ אָסָא
regum libro in ſunt ſcripta ipſa ecce ,noviſſima & prima Aſa verba ecce Et .illo tempore in populo de
11 מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא: וְהִנֵּה דִּבְרֵי אָסָא הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים
etiã Et.ejꝰ ægrotatio ſupra ad uſque,ſuis pedibus in ,ſui regni nono & ,trigeſimo anno in Aſa ægrotavit Et .Iſrael & ,Jehudah
12 לִיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: וַיֶּחֱלֶא אָסָא בַּשָּׁנָה תְּשִׁעִים וְתִשַׁע לְמַלְכוּתוֹ בְּרַגְלָיו עַד־לְמַעְלָה חָלְיוֹ וְגַם־
uno & quadrageſimo anno in eſt mortuꝰ & :ſuis patribꝰ cum Aſa jacuit Et .medicis in quia ,Dominum quæſivit non ſua ægritudine in
13 בְּחָלְיוֹ לֹא דָרַשׁ אֶת־יְהוָה כִּי בְרֹפְאִים: וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו וַיָּמָת בַּשָּׁנָת אַרְבָּעִים וְאַחַת
impleverat quem lecto in eũ fecerunt accumbere Et .David civitate in ſibi foderat quæ .ſuis ſepulchris in eũ ſepelierunt Et .ſui regnare
14 לְמָלְכוֹ: וַיְקַבְּרֻהוּ בְּקִבְרֹתָיו אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיַּשְׁכִּיבֻהוּ בַּמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר מָלֵא
.valde uſque magna combuſtione eum combuſſerunt & :opere pigmentario in pigmentatis ,odoramentis omnimodis & aromatibus
בְּשָׂמִים וְעֻנִּים מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת מַעֲשֶׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לְמְאֹד:

Verſio VULG. LAT.

CAP. XVI.

ANno autem trigeſimo ſexto regni ejus,aſcendit Baaſa rex Iſrael in Judam, & muro circumdabat Rama, ut nullus tutè poſſet egredi & ingredi de regno Aſa. Protulit ergò Aſa argentum & aurum de theſauris domûs Domini, & de theſauris regis, miſitque ad Benadad regem Syriæ, qui habitabat in Damaſco, dicens; Fœdus inter me & te eſt, pater quoque meus & pater tuus habuêre concordiam: quam ob rem miſi tibi argentum & aurum, ut rupto fœdere, quod habes cum Baaſa rege Iſrael, facias eum à me recedere. Quo comperto, Benadad miſit principes exercituum ſuorum ad urbes Iſrael: qui percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abel-maim, & univerſas urbes Nephthali muratas. Quod cùm audiſſet Baaſa, deſiit ædificare Rama, & intermiſit opus ſuum. Porrò Aſa rex aſſumpſit univerſum Judam, & tulerunt lapides de Rama, & ligna quæ ædificationi præparaverat Baaſa, ædificavítque ex eis Gabaa, & Maſpha. In tempore illo venit Hanani propheta ad Aſa regem Juda, & dixit ei; Quia habuiſti fiduciam in rege Syriæ, & non in Domino Deo tuo, idcircò evaſit Syriæ regis exercitus de manu tua. Nónne Æthiopes & Libyes multò plures erant, quadrigis & equitibus, & multitudine nimiâ: quos, cùm Domino credidiſſes, tradidit in manu tua? Oculi enim Domini contemplantur univerſam terram, & præbent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt in eum. Stultè igitur egiſti, & propter hoc ex præſenti tempore adverſùm te bella conſurgent. Iratúſque Aſa adverſus Videntem, juſſit eum mitti in nervum: valdè quippè ſuper hoc fuerat indignatus: & interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autem Aſa prima & noviſſima, ſcripta ſunt in libro regum Juda & Iſrael. Ægrotavit etiam Aſa anno trigeſimo nono regni ſui, dolore pedum vehementiſſimo, & nec in infirmitate ſua quæſivit Dominum, ſed magis in medicorum arte confiſus eſt. Dormivitque cum patribus ſuis: & mortuus eſt anno quadrageſimo primo regni ſui. Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo quod foderat ſibi in civitate David: poſuerúntque eum ſuper lectum ſuum, plenum aromatibus & unguentis meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte confecta, & combuſſerunt ſuper eum ambitione nimiâ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVI.

CONtigit autem bellum anno trigeſimo quinto regni Aſæ, & anno trigeſimo ſexto regni Aſæ aſcendit Baaſa rex Iſraelis contra Judæos, & ædificavit Ramatham eo conſilio ne egredi aut ingredi permitterent Aſæ regi Judæ. Quamobrem depromens Aſa argentum & aurum ex ærario Domini & è domo regia, miſit filio Hadadis regi Adum qui reſidebat Damaſci, dixítque ad eum; Juramentum eſt inter me & te, & inter patrem meum & patrem tuum: ecce miſi ad te argentum & aurum: vade, rumpe fœdus quod jurejurando iniiſti cum Baaſa rege Iſraelis, ut abſcedat à me. Et acquievit filius Hadadis regi Aſæ, miſitque duces copiarum ſuarum; qui venientes, & civitates Iſraelis obſidentes, ceperunt Inonem, Abel-Beth-maachæ, & omnia horrea civitatum domûs Nephtali. Tunc cùm audiſſet Baaſa, deſtitit ab ædificanda Ramatha, & intermiſit totum ædificium ſuum. Aſa autem rex, collectis omnibus Judæis, accepit lapides Ramathæ, & ligna quæ parata fuerant ad ædificandam illam pro Baaſa iiſque ædificavit rex Aſa Ramatham Benjaminis, & Maſphiam civitatem. Eodem tempore venit Hanan propheta ad Aſam regem Judæ, & dixit ad eum; Quia innixus es regi Adum, & non es innixus Domino Deo tuo; propterea fugiet exercitus Adum à te, Et euntes coibunt cum Indis & regibus qui ſunt cum eis, componéntque ſe in exercitus, currus, & equites quamplurimos. At cùm rogaveris Dominum Deum, tradet illos in manus tuas; Quoniam oculi Domini rimantur univerſam terram. Itaque confortamini, ſitque cor veſtrum integrum in timore ejus, & intelligite omnia miracula ejus; Dominus enim Deus veſter bellum gerit pro vobis. Tunc indignatus Aſa contra Videntem, conjecit eum in carcerem, quia res quas non viderat, narrabat, & cor populi terrebat: verùm hac de cauſa excidit Aſa tunc temporis ex *animo* populi. En autem res geſtæ Aſæ priores ac poſteriores, en *inquam* ſcriptæ ſunt in libro regum Judæ & Iſraelis. Demum afflictatus Aſa anno trigeſimo nono regni ſui, ægrotavit, jacuítque domi ſuæ: Et occubuit Aſa cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in civitate ſua: mortuus eſt autem anno quadrageſimo primo regni ſui, Et ſepultus eſt in ſepulchro Davidis: poſuerunt eum in lecto aromatum pleno, & rogum accenderunt perquam maximum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ις'.

1 Καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας Ἀσὰ, ἀνέβη (a) βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἰούδαν,
2 καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Ῥαμὰ τοῦ μὴ δοῦναι ἔξοδον καὶ εἴσοδον τῷ Ἀσὰ βασιλεῖ Ἰούδα. Καὶ ἔλαβεν Ἀσὰ (β)
ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐκ θησαυρῶν οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀ-
3 δὲρ βασιλέως Συρίας τὸν κατοικοῦντα ἐν Δαμασκῷ, λέγων, Διάθου διαθήκην ἀναμέσον ἐμοῦ (γ) καὶ
σοῦ, καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός μου καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου. ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι χρυσίον καὶ ἀργύριον·
4 δεῦρο καὶ διασκέδασον ἀπ' ἐμοῦ τὴν Βαασὰ βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ ἀπελθέτω ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ἤκουσεν υἱὸς Ἀ-
δὲρ τοῦ βασιλέως Ἀσὰ, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰσραὴλ, καὶ ἐπά-
5 ταξε τὴν Ἰὰν, καὶ τὴν Δὰν, καὶ τὴν Ἀβὲλμαὶν, καὶ πάσας τὰς χώρας Νεφθαλί. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ἀκοῦσαι Βαασὰ, ἀπέλιπε τοῦ μηκέτι οἰκοδομεῖν τὴν Ῥαμὰ, καὶ κατέπαυσε τὸ ἔργον (δ) αὐτοῦ. Καὶ Ἀ-
6 σὰ (ε) βασιλεὺς ἔλαβε πᾶσα τὴν Ἰούδαν, καὶ ἔλαβε τοὺς λίθους τῆς Ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς, ἃ ᾠκοδόμησε
7 Βαασὰ, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὴν Γαβαὲ καὶ τὴν Μασφά. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν Ἀνανὶ ὁ προφήτης (ζ)
πρὸς Ἀσὰ βασιλέα Ἰούδα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ βασιλέα Συρίας, καὶ μὴ (η) πεποιθέναι σε
8 ἐπὶ κύριον θεόν σου, διὰ τοῦτο ἐσώθη ἡ δύναμις Συρίας ἀπὸ τῆς χειρός σου. Οὐχ οἱ Αἰθίοπες καὶ Λίβυες ἦσαν εἰς
δύναμιν πολλὴν, εἰς ἅρμα καὶ εἰς ἱππεῖς εἰς πλῆθος σφόδρα; καὶ ἐν τῷ (†) πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον πα-
9 ρέδωκεν εἰς τὰς χεῖράς σου; Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπιβλέπουσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ παρέχουσι ἐν
πάσῃ καρδίᾳ πλήρει πρὸς αὐτόν. (") ἠγνόηκας ἐπὶ τούτῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσαι μετὰ σοῦ πόλεμος. Καὶ
10 ἐθυμώθη Ἀσὰ τῷ προφήτῃ, καὶ παρέθετο αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ὅτι ὠργίσθη ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐλυμήνατο
11 Ἀσὰ ἐν τῷ λαῷ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι Ἀσὰ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, γεγραμμένοι
ἐν βιβλίῳ βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἐμηκρύνθη Ἀσὰ (θ) ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ καὶ τριακο-
12 στῷ τῆς βασιλείας (ι) αὐτοῦ τὼς πόδας, ἕως σφόδρα ἐμηκρύνθη· καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ (κ) αὐτοῦ οὐκ ἐζή-
13 τησε τὸν κύριον, ἀλλὰ τοὺς ἰατρούς. Καὶ ἐκοιμήθη Ἀσὰ μετὰ τῶν πατέρων (λ) αὐτοῦ, καὶ ἐτελεύτησεν
14 ἐν τῷ (μ) τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ ὤρυξεν ἑ-
αυτῷ ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐκοίμισαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ (ν) ἔπλησαν ἀρωμάτων καὶ γένη μύρων
μυρεψῶν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ἐκφορὰν μεγάλην ἕως σφόδρα.

CAP. XVI.

1 ET in octavo & trigesimo anno regni Asa, ascendit rex Israel super
Judam: & ædificavit Rama ad non dandum exitum & introitum
2 Asa regi Juda. Et cepit Asa argentum & aurum de thesauris domûs
Domini, & domûs regis, & misit ad filium Ader (a) regis Syriæ habi-
3 tantem in Damasco, dicens; Disponе testamentum inter me & te,
& inter patrem meum & inter patrem tuum. Ecce misi tibi aurum, &
argentum: Veni, & (b) dissipa à me Baasa regem Israel, & abeat à me.
4 Et audivit filius Ader regem Asa: & misit principes virtutis suæ
super civitates Israel: & percussit Aion, & Dan, & Abelmain, &
omnia adjacentia Nephthali. Et factum est in audiendo Baasa, destitit
5 ab ædificando amplius Rhama, & omisit opus suum. Et Asa rex accepit
6 omnem Judam, & cepit lapides Rhama, & ligna ejus, quæ ædificârat
Baasa, & ædificavit in eis Gabae & Massba. Et in tempore illo venit
7 Anani propheta ad Asa regem Juda, & dixit ei; In eo, quod confidisti tu
super regem Syriæ, & non confidisti tu super Dominum Deum tuum; pro-
pterea salvata est virtus Syriæ à manu tua. Nonne Æthiopes, & Libyes
8 erant in virtute multa, (c) in confidentia, in equitibus in multitudine
plurima? Et in confidendo te super Dominum tradidit eos in manus
9 tuas? Quoniam oculi Domini respiciunt in omnem terram ad confor-
tandũ in (d) omni corde pleno erga eum: Ignorâsti in hoc: amodò erit
10 tecum bellum. Et Asa indignatus est prophetæ: & deposuit eum in
custodiam: quoniam iratus est in hos. Et vastavit Asa in populo in
11 tempore illo. Et ecce verba Asa prima, & novissima, scripta in libro
12 regum Juda, & Israel. Et languit Asa in anno nono & trigesimo re-
gni sui pedibus, (e) usque valdè languit: & in languore suo non quæ-
13 sivit Dominum, sed medicos. Et dormivit Asa cum patribus suis: &
obiit in quadragesimo anno regni sui. Et sepelierunt eum in monumento,
14 quod foderat sibi in civitate David: & accumbere fecerunt eum su-
per lectum, & impleverunt aromatibus, & genera unguentorum unguenta-
riorum: & fecerunt ei funus magnum (f) usque valdè.

MS.A. (a) Βαασὰ βασιλεὺς (β) χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐκ (γ) καὶ ἀναμέσον σου, (δ) ἑαυτοῦ. (ε) ὁ βασιλεὺς ἤγαγε πάντα (ζ) πρὸς βασιλέα Ἰούδα Ἀσὰ, καὶ (η) πεποιθέναι ἐπὶ (†) πεποιθέναι ἐπὶ (") καὶ νῦν ἠγνόηκας (θ) ἐν τῷ ἐνάτῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς (ι) ἑαυτοῦ (κ) ἑαυτοῦ οὐκ ἐξεζήτησεν κύριον, (λ) ἑαυτοῦ, (μ) τεσσαρακοστῷ καὶ ἐνὶ ἔτι (ν) ἐπλήρωσεν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ عَسَرَ *

1 * وَكَانَ حَرْبٌ عَظِيمٌ فِي سَنَةِ خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ لِمُلْكِ أَسَا * وَفِي سَنَةِ سِتٍّ وَثَلَاثِينَ لِمُلْكِهِ طَلَعَ
بَعْسَا مَلِكُ إِسْرَائِيلَ عَلَى بَيْتِ يَهُودَا * وَبَنَى رَامَاتَ * وَمَا كَانُوا يَخْلُوا لِأَسَا مَلِكِ يَهُودَا دُخُولًا
2 وَلَا خُرُوجًا * فَأَخْرَجَ مَالًا وَذَهَبًا مِنْ بَيْتِ مَالِ ٱلرَّبِّ * وَبَعَثَ بِهِ لِٱبْنِ هَدَدَ مَلِكِ أَدُومَ
3 ٱلَّذِي بِدَمَشْقَ * وَقَالَ لَهُ * إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَبَيْنَ أَبِي وَأَبِيكَ إِيمَانًا * وَهُوَذَا قَدْ بَعَثْتُ
إِلَيْكَ مَالًا * اِمْضِ وَبَطِّلِ ٱلْإِيمَانَ ٱلَّتِي حَلَفْتَ بِهَا مَعَ بَعْسَا مَلِكِ إِسْرَائِيلَ * لِأَنَّهُ يَجْبُرُ عَلَيَّ *
4 * فَسَمِعَ ٱبْنُ هَدَدَ لِلْمَلِكِ أَسَا * وَبَعَثَ عُظَمَاءَ وَكُبَرَاءَ جُيُوشِهِ وَبَرَزُوا عَلَى صِيَاعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ *
وَأَخَذُوا ٱلْعِيُونَ وَٱلْإِيلَ وَبَيْتَ مَعْكَا * وَكُلَّ مَخَازِنِ بَيْتِ نَفْتَالِي * فَلَمَّا سَمِعَ بَعْسَا بَنَى
5 وَمَا بَنَى رَامَاتَ * وَبَطَّلَ بِنَاءَهُ * وَأَمَرَ أَسَا ٱلْمَلِكُ فَجُمِعَ سَائِرُ بَنِي يَهُودَا * وَأَخَذُ حِجَارَ رَامَاتَ
وَخَشَبَهَا ٱلَّتِي كَانَ بَعْسَا يَبْنِي بِهَا * فَبَنَاهَا هُوَ لِبِنْيَامِينَ * وَمِصْفِيَا ٱلصَّنْعَةَ * وَفِي ذَلِكَ
7 ٱلزَّمَانِ جَاءَ صَافَانُ ٱلنَّبِيُّ إِلَى أَسَا مَلِكِ يَهُودَا * وَقَالَ لَهُ * لِأَجْلِ ٱتِّكَالِكَ عَلَى مَلِكِ أَدُومَ
وَلَمْ تَتَّكِلْ عَلَى ٱللَّهِ إِلٰهِكَ * مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ نَجَا جَيْشُ مَلِكِ أَدُومَ * مِنْ يَدِكَ * وَٱلْجَبَّارُونَ هُمْ وَٱلْهِنْدِيُّونَ
8 وَٱلْمُلُوكُ ٱلَّذِينَ مَعَهُمْ * فَيَكُونُونَ عَسَاكِرَ وَأَزْوَاجًا وَخَيْلًا كَثِيرَةً عَظِيمَةً * وَإِذَا طَلَبْتَ
مِنَ ٱللَّهِ إِلٰهِكَ يُسَلِّمُهُمْ فِي يَدَيْكَ * لِأَنَّ عَيْنَيِ ٱلرَّبِّ * تَنْظُرُ فِي ٱلْأَرْضِ كُلِّهَا * تَقْوِيَ
9 وَيَكُونُ قَلْبُكَ بِمُكَافَأَةِ ٱلرَّبِّ * وَأَمْسِ فِي سَائِرِ طُرُقِهِ * فَإِنَّ ٱللَّهَ ٱلْهَكُمْ صَنَعَ لَكُمُ ٱلْحَرْبَ *
10 * فَغَضِبَ أَسَا عَلَى صَافَانَ ٱلنَّبِيِّ * وَرَمَاهُ فِي ٱلْحَبْسِ * لِأَنَّ شَيْئًا لَمْ يَرَاهُ لَفَظَ بِهِ * وَخَوَّفَ قَلْبَ
ٱلشَّعْبِ * وَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ طَيَّبَ أَسَا قَلْبَ ٱلشَّعْبِ * وَسَائِرَ أَفَاظِهِ وَحُرُوبِهِ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ
11 مُلُوكِ يَهُودَا وَإِسْرَائِيلَ * وَوَجِعَ أَسَا فِي سَنَةِ تِسْعٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً لِمُلْكِهِ * وَٱعْتَلَّ وَوَقَعَ فِي بَيْنِهِ *
12 13 14 * وَٱضْطَجَعَ مَعَ آبَائِهِ * وَمَاتَ فِي ٱلسَّنَةِ ٱلْحَادِيَةِ وَٱلْأَرْبَعِينَ لِمُلْكِهِ * وَدُفِنَ فِي قَبْرِهِ دَاوُدَ وَوُضِعَ
فَوْقَ سَرِيرٍ مَمْلُوءٍ عِطْرًا وَأَوْلَادًا قُدَّامَهُ وَوَقَدُوا قُدَّامَهُ وَقُودًا كَثِيرًا عَظِيمًا *

CAP. XVI.

1 FUit autem bellum atrox anno trigesimo
quinto regni Asæ, & anno trigesimo sex-
to regni ipsius ascendit Baasa rex Israelis
contra domum Judæ, extruxitque Rama-
tham, & præcluserunt Asæ regi Judæ
ingressum & egressum. Sed proferens
2 argentum & aurum è thesauro Do-
mini, misit illud filio Hadadis regi
Adum qui erat in Damasco, dixitque ad
3 eum; Præterquam quòd inter me &
inter te, inter patrem meum patrémque
tuum intercessit juramentum, en etiam
pecuniam mitto tibi: Vade, & irritum
fac juramentum quo te astrinxisti cum
Baasa rege Israelis, invaluit enim contra
4 me. Itaque auscultans filius Hadadis
regi Asæ, expedivit principes ac magnates
suos; qui venientes & castra ponentes
adversùs civitates Israelitarum, ceperunt
Inonem, Aphelem, Beth-maacham, &
omnia armamentaria domûs Nephtali.
5 Quod cùm audisset Baasa, recessit, nec
ædificavit Ramatham, sed destitit ab æ-
6 dificio suo. Tum præcepit rex Asa, &
congregavit omnes Judæos, tulitque lapi-
des & ligna Ramathæ quam Baasa ædifi-
care volebat, extruxitque eam ipse pro
Benjamine, necnon Misphiam civitatem.
7 Sub idem tempus accedens Saphan pro-
pheta ad Asam regem Judæ, dixit ei;
Quia fiduciam tuam collocâsti in rege
Adum, & non es confisus in Deo, Deo
tuo; idcircò fugiet à te robur Adum,
8 Et fortificabunt se unà cum Indis & re-
gibus qui sunt cum eis; fiátque exerci-
tus, quadrigæ, & equi multi ac magni.
Sed cùm rogaveris Deum, Deum tuum,
tradet eos in manus tuas: Nam oculi
9 Domini totam terram contemplantur.
Fortis is animo, sitque mens tua in timo-
re Domini, & ambula in omnibus viis
ejus; quia Deus, Deus vester belligerat
10 pro vobis. Iratus autem Asa contra
Saphanem prophetam, conjecit eum in
carcerem, quia quæ non viderat, locutus
fuerat, & animum populi terruerat: &
hac ratione refecit Asa animum populi.
11 Reliqua gesta ipsius & prælia, scripta
sunt in libro regum Judæ & Israelis.
12 Denique Asa trigesimo nono regni sui an-
no doloribus occupatus ægrotavit, eeci-
13 ditque in domo sua; Et occubuit cum
patribus suis: mortuus est autem anno
14 quadragesimo primo regni sui, Et se-
pultus est in civitate Davidis: impositus
fuit lecto odoribus pleno, & combusse-
runt ante eum ustrinam magnam & in-
genteм.

דברי הימים ב: יז

CAP. XVII.

1 וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן־חַיִל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן
2 נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לָכַד אָסָא אָבִיו: וַיְהִי יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ
3 בְּדַרְכֵי דָוִיד אָבִיו הָרִאשֹׁנִים וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים: כִּי לֵאלֹהֵי אָבִיו דָּרָשׁ וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא
4 כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל: וַיָּכֶן יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ כָל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי
5 לוֹ עֹשֶׁר־וְכָבוֹד לָרֹב: וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי יְהוָה וְעוֹד הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה:
6 וּבִשְׁנַת שְׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־חַיִל וּלְעֹבַדְיָה וּלְזַכַרְיָה וּלְנְתַנְאֵל וּלְמִיכָיְהוּ לְלַמֵּד
7 בְּעָרֵי יְהוּדָה: וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדְיָהוּ וַעֲשָׂהאֵל וּשְׁמִרָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ
8 וְטוֹבִיָּהוּ וְטוֹבַ אֲדוֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם הַכֹּהֲנִים: וַיְלַמְּדוּ בִּיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת
9 יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם: וַיְהִי פַּחַד יְהוָה עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
10 סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ עִם־יְהוֹשָׁפָט: וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף מַשָּׂא
11 גַּם הָעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת אֲלָפִים וְשִׁבַע מֵאוֹת:
12 וַיְהִי יְהוֹשָׁפָט הֹלֵךְ וְגָדֵל עַד־לְמָעְלָה וַיִּבֶן בִּיהוּדָה בִּירָנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת: וּמְלָאכָה רַבָּה הָיָה
13 לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאַנְשֵׁי מִלְחָמָה גִּבּוֹרֵי חַיִל בִּירוּשָׁלִָם: וְאֵלֶּה פְקֻדָּתָם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם לִיהוּדָה שָׂרֵי
14 אֲלָפִים עַדְנָה הַשַּׂר וְעִמּוֹ גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף: וְעַל־יָדוֹ יְהוֹחָנָן הַשַּׂר וְעִמּוֹ מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים
15 אֶלֶף: וְעַל־יָדוֹ עֲמַסְיָה בֶן־זִכְרִי הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל: וּמִן־בִּנְיָמִן
16 גִּבּוֹר חַיִל אֶלְיָדָע וְעִמּוֹ נשְׁקֵי־קֶשֶׁת וּמָגֵן מָאתַיִם אָלֶף: וְעַל־יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעִמּוֹ מֵאָה־וּשְׁמוֹנִים
17 אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא: אֵלֶּה הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ מִלְבַד אֲשֶׁר־נָתַן הַמֶּלֶךְ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר בְּכָל־יְהוּדָה:

1 dedit & ,munitis Jehudah urbibus cunctis in exercitum *dedit* & .Iſrael contra invaluit &,eo pro ejus filius Jehoſaphat regnavit Et
2 ambulavit quia ,Jehoſaphat cum Dominus fuit Et.ejus pater Aſa ceperat quas ,Ephraim urbibus in & ,Jehudah terra in *præſides*
3 non & ,ambulavit ejꝰ præceptis in &,quæſivit ſui patris Deum Sed .Behalim quæſivit non & ,primis ſui patris David viis in
4 *fuit* & :Jehoſaphat ipſũ *munus* Jehudah omnis dederunt &,ejꝰ manu in regnum Dominus Confirmavitq; .Iſrael opus ſecundùm
5 .Jehudah de lucos & ,excelſa fecit removere adhuc &,Domini viis in ſuũ cor elevavit Et.*multitudine in* gloria & *,opulentia ei*
6 *docendum ad* ,Michaiahu & ,Nethanel & ,Zechariah & ,Hobadiah & ,chail--Ben ſuos principes miſit ,*eo regnando* tertio anno in Et
7 ,Adonijahu &,Jehonathan &,Semiramoth &,Haſael &,Zebadiahu &,Nethaniahu &,Semaiahu ,Levitas eis cum Et.Jehudah civitatibꝰ in
8 legis liber eis cum Et.Jehudah in docuerũt Et .ſacerdotes Jehoram & ,Eliſamah eis cum & :Levitas,Thobadonijah &,Tobijahu &
9 quæ terrarum regna omnia ſuper Dñi pavor fuit Et .*populo in* docebant & ,Jehudah urbes univerſas *in* circuierunt Et .Dñi
10 .vectigal argenti & ,munus Jehoſaphat ad *adducentes* Peliſtim de Et .Jehoſaphat cum pugnaverunt non & ,Jehudah *circuitus*
11 .ſeptingentos & ,millia ſeptem hircos & ,ſeptingentos & ,millia ſeptem arietes *pecoris* ei *adducentes* Harabes Etiam
12 fuit multum opus Et .*ſiſcorum* urbes & ,ædes Jehudah in ædificavit Et .ſublime ad uſq; *grandeſcens* &,vadens Jehoſaphat fuit Et
13 principes Jehudah In.ſuorũ patrũ domũ per eorum *cenſu* hic Et .Jeruſalaim in *virtute* potentes ,*belli* viri & ,Jehudah urbibꝰ in ei
14 octoginta & ducenti eo cũ &,princeps Jehochanan ejꝰmanũ ad Et.millia trecenta ,*virtute* potentes eo cũ &,princeps Hadnah,milliũ
15 ,Binjamin de Et .*virtute potentis* millia ducenta eo cum & ,Domino *ſe devovens* Zichri filius Hamaſaiah ejus manum ad Et .millia
16 octoginta & centum eo cum &,Jehozabad ejus manũ ad Et.millia ducenta,clypeo & arcu armati eo cum &,Eljadah *virtute* potens
17 .Jehudah omni in *munitionis* urbibus in rex *dabat* quos præter ,*regi* *miniſtrantes* Hi .*exercitus expediti* millia

1 REgnavit autem Joſaphat filius ejus pro eo, & invaluit
2 contra Iſrael. Conſtituítq; militũ numeros in cunctis ur-
bibꝰ Juda,quæ erant vallatæ muris.Præſidiáque diſpoſuit
3 in terra Juda,& in civitatibus Ephraim,quas ceperat Aſa
pater ejus. Et fuit Dñs cum Joſaphat,quia ambulavit in
4 viis David patris ſui primis : & non ſperavit in Baalim,
Sed in Deo patris ſui, & perrexit in præceptis illius, &
5 non juxta peccata Iſrael. Confirmavitque Dñs regnũ in
manu ejꝰ,& dedit omnis Juda munera Joſaphat:factáque
ſunt ei infinitæ divitiæ,& multa gloria. Cúmq; ſumpſiſſet
6 cor ejus audaciã propter vias Dñi, etiam excelſa & lucos
de Juda abſtulit.Tertio autẽ anno regni ſui,miſit de prin-
7 cipibus ſuis Benhail, & Obdiam, et Zachariam, et Na-
thanael, & Michæam, ut docerent in civitatibus Juda :
Et cum eis Levitas,Semeiam,& Nathaniam,et Zabadiam,
8 Aſael quoque,& Semiramoth,& Jonathan,Adoniámque
& Thobiam, & Thobadoniam,Levitas;& cum eis,Eliſa-
9 ma & Joran,Sacerdotes: Docebántq; populũ in Juda ha-
bentes librũ legis Dñi, & circuibant cunctas urbes Juda,
10 atque erudiebant populũ. Itaq; factꝰ eſt pavor Dñi ſup
omnia regna terrarũ, quæ erant p̃ gyrum Juda, nec aude-
11 bant bellare contra Joſaphat. Sed & Philiſthæi Joſaphat
munera deferebant,& vectigal argenti: Arabes quoq; ad-
ducebant pecora,arietũ ſeptem millia ſeptingenta,et hir-
12 corũ totidem. Crevit ergo Joſaphat,& magnificatus eſt
uſq; in ſublime:atque ædificavit in Juda domos ad inſtar
13 turriũ,urbéſq; muratas. Et multa opera paravit in urbi-
bus Juda:viri quoq; bellatores,& robuſti erant in Jeruſa-
14 lem, Quorũ iſte numerus p̃ domos atque familias ſingu-
lorum:In Juda principes exercitûs,Ednas dux,& cum eo
15 robuſtiſſimi viri trecenta millia. Poſt hunc Johanan
16 princeps,& cum eo ducenta octoginta millia. Poſt iſtũ
quoque Amaſias filiꝰ Zechri,conſecratus Dño, & cum eo
17 ducenta millia virorũ fortiũ. Hunc ſequebatur robuſtus
ad prælia Eliada,& cum eo tenentiũ arcum & clypeũ du-
18 centa millia.Poſt iſtũ etiã Jozabad,& cum eo centũ octo-
19 ginta millia expeditorũ militũ. Hi omnes erant ad ma-
num regis,exceptis aliis, quos poſuerat in urbibus mu-
ratis, in univerſo Juda.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XVII.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVII.

JEhoſaphat filius ejus regno poſt ipſum po-
titus, munivit ſe adverſùs Iſraelem: Statio-
narios enim collocavit viros ſtrenuiſſimos in
munitioribꝰ quibuſque civitatibus Judæorũ,
& poſuit præſidia in terra Judæ, & in terra
Aphremi, quam ceperat Aſa pater ipſius. E-
rátque Dominus cum Jehoſaphato, quia am-
bulabat in priſtinis Davidis patris ſui viis,
nec orabat idola. Quia Dominũ Deum pa-
tris ſui oravit, in mandatis ejus ambulavit,
leges ejus ſervavit, nec imitatus eſt opera Iſ-
raelis: Ideo confirmavit Dominus regnum
in manu ejus, & dederunt omnes Judæi mu-
nera Jehoſaphato ; ita ut plurimis abundaret
divitiis & honore, Et confortatum eſſet cor
ejus in viis Domini. Prætereà avulſit aras &
excelſa quæ erant in finibus Judæorum. An-
no regni ſui tertio mittens convocavit prin-
cipes ſuos & duces exercituum, Obadiam,
Zachariam, Mathnaelem, & Malachiam, ad
docendũ per civitates Judæ: Et unà cum eis
Levitas, Semaiam, Nethaniam, Zachariam,
Aſaelem, Netoram, Jonathanem, Adoniam,
& Tobiam, omnes hos Levitas ; quibuſcum
erant Eliſemaa & Jehoram ſacerdotes. Hi
docebant in tota terra Judæ, habentes ſecum
librum legis Domini : obibant omnes Judæ
civitates, & docebant populum. Pervaſit-
que terror Domini cuncta regna & urbes cir-
cunjacentes Judæ,ne pugnarent contra Jeho-
ſaphatum. Imò ex urbibus Paleſtinorum af-
ferebant Joſaphato argentum, munera,& ve-
ctigalia: Et Arabes etiam pecudes afferebant,
arietes ſepties mille ſeptingentos, & hircos
ſepties mille ſeptingentos uno anno. Ita
Jehoſaphat promovebatur & diteſcebat,adeo
ut vehementer ditatus ædificârit in Juda pa-
latia & civitates armamentariorum; Ha-
berétque in terra Judæ ſupellectilem maxi-
mam, & viros bellatores fortiſſimos in Je-
ruſalem, Quorum hic eſt numerus per pa-
ternas eorum domos : De domo Iudæ, tri-
buni erant Adinu ſtrenuiſſimus, cui obſeque-
bantur heroum fortium trecenta millia: Io-
hanan dux, cui obſequebantur heroum forti-
um ducenta octoginta millia : Poſt hunc,
Semei Zarahi filius, qui Domino placuit, cum
quo erant ducenta millia robuſtorum. De
domo verò Benjaminis, heroes ſtrenuiſſi-
mi; is cui erat nomen Elidaa, cui obſeque-
bantur virorum arcu jaculantium & ſcuta
tenentium ducenta millia : Et Iehuzabar
ſtrenuiſſimus, cui obſequebantur centum o-
ctoginta millia bellatorum. Hi omnes famu-
labantur regi Iehoſaphato, præter eos quos
collocaverat rex in civitatibus munitis per
totam terram Iudæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιζ'.

1 Καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτῦ ἀντ' αὐτῦ, καὶ κατίσχυσεν Ἰωσαφὰτ ὅπ ἀ Ισραήλ. Καὶ ἔ-
2 δωκε δύναμιν ἐν πάσαις τ πόλεσιν Ἰούδα ταῖς ὀχυραῖς, κ καθέστησεν ἡγεμένους ἐν πάσαις ταῖς πό-
3 λεσιν Ἰούδα, κ ἐν πόλεσιν Ἐφραὶμ, ἃς προκαθάρισε Ἀσὰ ὁ πατὴρ αὐτῦ. Καὶ ἐγένετο κύριος μ' Ἰω-
4 σαφὰτ, ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς τῦ πατρὸς (α) αὐτῦ ταῖς πρώταις, κ ὐκ ἐζεζήτησε τὰ εἴδωλα, Ἀλλὰ
5 κύριον ἀ θεὸν τῦ πατρὸς (β) αὐτῦ ἐξεζήτησε, κ ἐν ταῖς ἐντολαῖς τῦ πατρὸς (γ) αὐτῦ ἐπορεύθη, κ
6 (δ) ὐκ ὡς τὰ ἔργα τῦ Ἰσραήλ. Καὶ καθεύθυνε κύριος τὴν βασιλείαν ἐν χειρὶ αὐτῦ, καὶ ἔδωκε πᾶς
7 Ἰούδα δῶρα τῷ Ἰωσαφὰτ, κ ἐγένετο αὐτῷ πλῦτος κ δόξα πολλή. Καὶ ὑψώθη (ε) ἡ καρδία αὐτῦ ἐν ὁ-
8 δῷ κυρίε, (ζ) κ ἐξῆρε τὰ ὑψηλὰ κ τὰ ἄλση ἀπὸ τ γῆς Ἰούδα. Καὶ (η) ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ ἔτει
9 τῆς βασιλείας αὐτῦ ἀπέστειλε τὸς ἡγεμένους (θ) αὐτῦ καὶ τὸς υἱὸς τῶν δυναλῶν, τ Ἀβδίαν, κ (ι) Ζαχα-
10 ρίαν, κ Ναθαναὴλ, κ Μιχαίαν, (κ) τῦ διδάσκειν ἐν πόλεσιν Ἰούδα. Καὶ μετ' αὐτῶν οἱ Λευῖται, (λ) Σα-
11 μαίας, κ Ναθανίας, κ Ζαβδίας, κ (μ) Ἀσιὴλ, κ Σεμιραμὼθ, κ Ἰωνάθαν, κ (ν) Ἀδωνίας, κ Τωβίας, κ
12 Τωβαδωνίας, Λευῖ), κ οἱ μετ' αὐτῶν Ἐλισαμὰ, κ Ἰωρὰμ, οἱ ἱερεῖς. Καὶ ἐδίδασκον ἐν Ἰούδα, κ μετ' αὐ-
13 τῶν βίβλ νόμου κυρίε, κ διῆλθον ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, κ ἐδίδασκον τ λαόν. Καὶ ἐγένετο ἔκστασις
14 κυρίε ὅπ πάσας ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς (ξ) κύκλῳ Ἰούδα, κ ὐκ ἐπολέμων πρὸς Ἰωσαφάτ. Καὶ ἀπὸ τῶν
15 ἀλλοφύλων ἔφερον τῷ Ἰωσαφὰτ δῶρα κ ἀργύριον κ δόματα· κ οἱ Ἄραβες ἔφερον αὐτῷ κριὸς πεζάτων
16 ἑπτακισχιλίους (ο) ἑπτακοσίους. Καὶ ἦν Ἰωσαφὰτ πορευόμ μέγων ἕως εἰς ὕ, κ ᾠκοδόμησεν (π) ἐν τῇ
17 Ἰούδᾳ οἰκήσεις κ πόλεις ὀχυράς. Καὶ ἔργα πολλὰ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῇ Ἰούδᾳ. κ (ρ) ἄνδρες πολεμι-
18 σὶ δυναλοὶ ἰσχύοντες ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ (σ) ἕως τῦτ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν· κ τῷ Ἰούδα
19 χιλίαρχοι, (τ) Ἔδνας ὁ ἄρχων, κ μετ' αὐτὸν ὑὸς δυναλοὶ δυνάμεως τριακόσιαι χιλιάδες· Καὶ μετ' αὐτὸν
Ἰωανὰν ὁ ἡγύμ, κ μετ' αὐτὸν διακόσιαι ὀγδήκοντα χιλιάδες· Καὶ μετ' αὐτὸν (υ) Ἀμασίας ὁ τῦ Ζαρὶ,
ὁ προθυμύμ τῷ κυρίῳ, κ μετ' αὐτῦ διακόσιαι χιλιάδες δυναλοὶ δυνάμεως. Καὶ ὐκ τῦ Βενιαμὶν
δυνατὸς (φ) δυνάμεως κ Ἐλιαδὰ, κ μετ' αὐτῦ τοξόται κ πελτασταὶ διακόσιαι χιλιάδες. Καὶ μετ'
αὐτὸν Ἰωζαβὰδ, κ μετ' (χ) αὐτῦ ἑκατὸν ὀγδήκοντα χιλιάδες δύνατοι πολέμ. Οὗτοι (ψ) οἱ λειτουρ-
γοῦντες τῷ βασιλεῖ, ἐκτὸς ὧν (ω) ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἐν πάσῃ τῇ Ἰούδᾳ.

CAP. XVII.

1 ET regnavit Josaphat filius ejus pro eo: & invaluit Josaphat su-
2 per Israel. Et dedit virtutem in omnibus civitatibus Juda munitis: &
constituit duces in omnibus civitatibus Juda, & in civitatibus Ephraem,
3 quas ceperat Asa pater ejus. Et fuit Dominus cum Josaphat: quia am-
4 bulavit in (a) viis patris sui primis: & non exquisivit idola: Sed Do-
minum Deum patris sui quæsivit: & in mandatis patris sui ambulavit,
5 & non (b) sicut opera Israel. Et direxit Dominus regnum in manu ejus:
& dedit omnis Juda munera ipsi Josaphat: & factæ sunt ei divitiæ,
6 & gloria multa. Et exaltatum est cor ejus in via Domini: & sustulit
excelsa, & lucos de terra Juda. Et in anno tertio anno regni sui, misit
7 duces suos, & filios potentum, Abdiam, & Zachariam, & Nathanael,
8 & Michaeam, ad docendum in civitatibus Juda. Et cum eis Levitæ,
Samæas, & Nathanias, & Zabdias, & Asiel, & Semiramoth, & Jo-
nathan, & Adonias, & Tobias, & Tobadonias, Levitæ, & (c) qui cum
eis, Elisama, & Joram, sacerdotes. Et docuerunt in Juda: & cum eis
9 liber legis Domini: & transierunt in civitates Juda: & docebant po-
10 pulum. Et factus est pavor Domini super omnia regna terræ in circui-
11 tu Juda: & non bellabant adversus Josaphat. Et ab alienigenis affe-
rebant ad Josaphat munera, & (d) argentum, & dona. Et Arabes affe-
rebant ei arietes ovium septem millia (e) septingentos. Et fuit Josaphat
12 procedens (f) major usq; in sublime: & ædificavit in Judæa habita-
13 tiones, & civitates munitas. Et opera multa facta sunt ei in Judæa. Et
14 viri bellatores, potentes, fortes in Hierusalem. Et hic numerus eorum
secundùm domos patriarum suarum. Et ipsi Juda Chiliarchi, Ednas
15 princeps, & cum eo filii potentes virtutis, trecenta millia. Et post (g)
16 eum Joanna dux: & cum eo ducenta octuaginta millia. Et post eum
Amasias, qui ipsius Zari, (h) prompte se offerens Domino: & cum eo
ducenta millia, potentes virtutis. Et de Benjamin potens virtutis & (i)
17 Eliada, & cum eo sagittarii, & pelta i, ducenta millia. Et post eum
18 Jozabad, & cum eo centum octuaginta millia, potentes belli. Hi mi-
19 nistrantes regi, absq; iis, quos dedit rex in civitatibus munitis in omni Juda.

MS.A. (α) ἑαυτῦ (β) ἑαυτῦ (γ) ἑαυτῦ (δ) ὐχ ὡς τῦ Ἰσραὴλ τὰ ἔργα. Καὶ καθηύθυνεν (ε) καρδία (ζ) κ ἔτι ἐξῆρεν (η) ἐν τῷ τρίτῳ ἔτι τ (θ) ἑαυτῦ (ι) † Ζαχαρίαν, κ † Ναθα-
ναὴλ, (κ) διδάσκειν (λ) Σαμεῖας, (μ) Ἰασιὴλ, (ν) Ἀδωνίαν, κ Τωβαδωνίαν, (ξ) τ κύκλῳ (ο) ἑπτακοσίους, τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους. Καὶ (π) οἰκήσεις ἐν τῇ Ἰούδᾳ
κ (ρ) ἄνδρες δυναλοὶ πολεμισὶ ἰσχύοντες (σ) ἕτ ἀριθμὸς (τ) Ἔδναὰς (υ) Μασαίας ὁ τῦ Ζαχρὶ, (φ) δυνάμεως Ἐλιαδὰ, (χ) αὐτῦ ὀγδήκοντα (ψ) λειτουργοῦντες (ω) ἔδωκαν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ *

1 * وَمَلَكَ بَعْدَهُ يُوسَافَاطُ ٱبْنُهُ * فَجَبَرَ عَلَى إِسْرَائِيلَ * وَسَلَّطَ رِجَالًا عَلَى ضِيَاعِ بَيْتِ يَهُودَا * وَأَقَامَ
2 سَلِيطِينَ فِي أَرْضِ يَهُودَا * وَفِي أَرْضِ أَفْرَايِمَ ٱلَّتِي ٱحْتَذَاهَا أَسَا أَبُوهُ * وَكَانَ ٱللهُ مَعَ يُوسَافَاطَ *
3 لِأَنَّهُ مَشَى فِي طُرُقِ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَلَمْ يَصْلِّي لِلْأَصْنَامِ * بَلْ صَلَّى لِلرَّبِّ إِلٰهِ أَبِيهِ * وَمَشَى فِي
4 وَصَايَاهُ * وَنَوَامِيسَهُ حَفِظَ * وَلَمْ يَصْنَعْ مِثْلَ أَفْعَالِ إِسْرَائِيلَ * وَأَصْلَحَ ٱلرَّبُّ ٱلْمُلْكَ بِيَدِهِ * وَأَعْطَا
5 بَيْتُ يَهُودَا قَرَايِينَ لِيُوسَافَاطَ * فَصَارَ لَهُ غِنًى وَكَرَامَاتٌ كَثِيرَةٌ * وَيَهْوِي قَلْبُهُ فِي طُرُقِ ٱللهِ *
6 وَقَلَعَ أَيْضًا مَذَابِحَ وَمَوَاضِعَ ٱلْقَرَايِينِ لِلْأَصْنَامِ ٱلَّتِي كَانَتْ فِي حُدُودِ يَهُودَا * وَجَدَّدَ ٱلنَّامُوسَ
7 بَعْدَ ٱنْدِرَاسِهِ * وَفِي ٱلسَّنَةِ ٱلثَّالِثَةِ مِنْ مُلْكِهِ أَنْفَذَ دُعَاةً كُبَرَاءَهُ وَعُظَمَاءَهُ * عُوبَادِيَا * ٱسْكَرِيَا *
8 مَاثَانَايِلَ * وَمَالَاخِيَا ٱلَّذِينَ يُعَلِّمُونَ فِي ضِيَاعِ يَهُودَا * وَمَعَهُمُ ٱللَّاوِيُّونَ سَمْعِيَا * وَمَاثَانِيَا * وَرَحِبَا *
9 وَعِدْسُوبَالَ * وَطُورَا * وَيُونَاثَانَ * وَأَدُنِيَا * وَطُوبِيَا * وَكَانَ مَعَهُمُ ٱلسَّمَعُ وَيَهُورَمُ ٱلْكَهَنَةُ * وَكَانُوا
يُعَلِّمُونَ فِي أَرْضِ يَهُودَا كُلِّهَا * وَكَانَ مَعَهُمْ سِفْرُ نَامُوسِ ٱلرَّبِّ * وَكَانُوا يَدُورُونَ فِي سَائِرِ ضِيَاعِ
10 يَهُودَا وَيُعَلِّمُونَ ٱلشَّعْبَ * وَكَانَتْ مَخَافَةُ ٱللهِ عَلَى كُلِّ ٱلْمُدُنِ ٱلَّتِي حَوْلَ يَهُودَا * وَمَا كَانُوا
11 يُحَارِبُونَ يُوسَافَاطَ * وَمِنْ مُدُنِ ٱلْفَلَسْطِينِيِّينَ كَانُوا يَأْتُونَ إِلَيْهِ بِٱلْمَالِ وَٱلْقَرَايِينِ * وَكَذٰلِكَ
أَيْضًا ٱلْعَرَبُ يُجْلِبُونَ غَنَمًا ذُكُورًا كِبَاشًا سَبْعَةَ آلَافٍ وَسَبْعَ مِئَةٍ * وَيُوسَا مِثْلَهَا فِي كُلِّ سَنَةٍ *
12 * وَصَارَ غَنِيًّا جِدًّا * وَبَنَى فِي يَهُودَا قُصُورًا وَضِيَاعًا لِلْمَكَارِنِ * وَأَعْمَالٌ عَظِيمَةٌ صَارَتْ لَهُ فِي
13 أَرْضِ يَهُودَا * وَرِجَالًا مُحَارِبِينَ وَقَوِيِّينَ لِلْحَرْبِ فِي أُورُسَلِيمَ * وَهٰذَا عَدَدُهُمْ لِبُيُوتِ آبَائِهِمْ * مِنْ
14 بَيْتِ يَهُودَا عُظَمَاءُ ٱلْأُلُوفِ عَدِيُّو ٱلْجَبَّارُ * وَلَهُ كَانَ يَحْكُمُ عُظَمَاءُ جَبَابِرَةٌ ثَلَاثَمِئَةِ أَلْفٍ *
15 * وَيُوحَنَّا ٱلْكَبِيرُ وَلَهُ كَانَ يَحْكُمُ جَبَابِرَةُ أَقْوِيَاءُ مِايَتَانِ وَعِشْرُونَ أَلْفًا * وَسَمْعِي بْنُ زَارِحَ ٱلَّذِي
16 كَانَ أَحْسَنَ قُدَّامَ ٱللهِ * مَعَهُ مِايَتَا أَلْفٍ أَقْوِيَاءُ جَبَابِرَةٌ * وَمِنْ بَيْتِ بِنْيَامِينَ عُظَمَاءُ ٱلْقُوَّةِ
17 ٱلْبَذَّاعُ * وَكَانَ يَحْكُمُ قُدَّامَهُ ٱلَّذِينَ يَرْمُونَ بِٱلْقِسِيِّ وَيُحَارِبُونَ بِٱلْأَتْرَاسِ مِايَتَا أَلْفٍ * وَيَهُورَامُ
18 ٱلْجَبَّارُ * وَلَهُ كَانَ يَحْكُمُ مِئَةُ أَلْفٍ وَعِشْرُونَ أَلْفًا * وَهٰؤُلَاءِ كُلُّهُمْ خُدَّامُ يُوسَافَاطَ ٱلْمَلِكِ * غَيْرُ
19 مَا وَلَّى فِي ضِيَاعٍ عَظِيمَةٍ فِي سَائِرِ أَرْضِ يَهُودَا *

CAP. XVII.

POst cum regnavit Josaphat filius ejus, & invaluit contra Israelem: Præ- 1
posuitque viros oppidis domûs Judæ, & 2
præsidia collocavit in terra Judæ, & in
terra Ephraim, quam ceperat Asa pater
ejus. Aderat enim Dominus Josaphato, eò quòd ambularet in viis Davidis pa- 3
tris sui, nec oraret idola; Sed oraret 4
Dominum Deum patris sui, ambularet in
præceptis ejus, leges ejus custodiret, nec
faceret secundùm opera Israelis. Quare 5
florentissimum reddidit Dominus regnum
in manu ejus: & dederunt Judæi mune-
ra Josaphato, & acquisivit opes & ho-
norem permultum. Cumque sublimum esset 6
cor ejus in viis Dei, extirpavit etiam al-
taria & loca ubi sacrificabatur idolis, quæ
erant intra limites Judæ; & legem red-
integravit quæ jam detrita fuerat. Anno 7
regni sui tertio misit vocatum proce-
res ac magnates suos, Obadiam, Sechari-
am, Muthanaelem, & Malachiam, qui
docebant per oppida Judæ: Et unà 8
cum eis Levitas Semaiam, Muthaniam,
Zachariam, Isuelem, Netoram, Jonatha-
nem, Adoniam, & Tobiam: cum quibus
erant etiam Elisemaus & Jehoramus sa-
cerdotes. Isti docebant per totam terram 9
Judæ, habentes secum librum legis Do-
mini: obibant inquam, omnia oppida Ju-
dæ, & docebant populum. Irruit ergò 10
pavor Dei super omnes urbes quæ erant
circum Judam, ita ut bellum non infer-
rent Josaphato. Quin etiam ex urbibus 11
Philisthæorum afferebant ei argentum &
munera: eodémque modo Arabes adduc-
ebant oves masculas, nempe arietes, sep-
ties mille septingentos, totidémque hir-
cos singulis annis: Adeóque summè di- 12
ves evasit, & ædificavit in Juda ca-
stra & oppida armamentariorum: Et 13
negotia magna fuerunt ei in terra Ju-
dæ; & viri bellatores ad pugnam for-
tissimi, in Jerusalem: Atque hic est nu- 14
merus eorum per familias paternas; è
domo Judæ, chiliarchi erant Adnas gi-
gas, cui ministrabant heroes valentissimi
trecentum mille: Johannes magnus, cui 15
ministrabant heroes fortissimi ducenti
octoginta mille: Et Semei filius Zaza- 16
hi, qui rectè se gesserat coram Deo,
quem comitabantur bis centum mille he-
roes fortissimi. E domo verò Benjamis, potentes robore Elidaus, coram quo 17
ministrabant ii qui jaculabantur arcu-
bus, & cum clypeis pugnabant, bis
centum mille: Et Jehozabar gigas, cui 18
ministrabant centum octoginta mille. Hi 19
omnes erant ministri Josaphati regis:
præter eos quibus demandaverat civita-
tes majores in tota terra Judæ.

דברי הימים ב: יח

CAP. XVIII. יח

1 Someron in Achab ad annorum fine in Deſcenditque .Achab eſt jactus gener &:multitudine in gloria &,opulentia Joſaphat ipſi fuit Et
2 וַיְהִי לִיהוֹשָׁפָט עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב וַיִּתְחַתֵּן לְאַחְאָב: וַיֵּרֶד לְקֵץ שָׁנִים אֶל־אַחְאָב לְשֹׁמְרוֹן
Dixitque.Ghilhad Ramoth in aſcendere ei perſuaſitque :eo cum qui populo & ,multitudine in boves & ,pecus Achab ei mactavit &
3 וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב וְלָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וַיְסִיתֵהוּ לַעֲלוֹת אֶת־רָמֹת גִּלְעָד: וַיֹּאמֶר
,ego Sicut :ei dixit Et ?Ghilhad Ramoth mecum perges Nunquid :Jehudah regem Joſaphat ad Iſrael rex Achab
אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲתֵלֵךְ עִמִּי רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר לוֹ כְּמוֹנִי
hodie ut quæſo Inquire :Iſrael regem ad Joſaphat Dixitque .bello in tecum & :meus populus,tuus popul' ſicut &:tu ſicut
4 כָמוֹךָ וּכְעַמְּךָ עַמִּי וְעִם־פָּרָשֶׁיךָ בַּמִּלְחָמָה: וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרֹשׁ־נָא כַיּוֹם
Ramoth in ibimus Num :eos ad dixit & ,viros quadringentos prophetas Iſrael rex congregavit Et.Domini verbum
5 אֶת־דְּבַר יְהוָה: וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲנֵלֶךְ אֶל־רָמֹת
hic Num :Joſaphat Dixitque .regis manu in Deus tradet &,Aſcende :dixerunt Et ?ceſſabo an ,bellum ad Ghilhad
גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן הָאֱלֹהִים בְּיַד הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה
requirendum ad unus vir Adhuc :Joſaphat ad Iſrael rex ait Et ?eo ab requiramus ut ,adhuc Domini propheta
7 נָבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאֹתוֹ: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־אֶחָד לִדְרֹשׁ
Ipſe .malum in ſuis diebus omnibus ſed ,bonum in me ſuper vaticinans ipſe non quia ,eum odi ego & ,eo ab Dominum
אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וְאָנִי שְׂנֵאתִיהוּ כִּי אֵינֶנּוּ מִתְנַבֵּא עָלַי לְטוֹבָה כִּי כָל־יָמָיו לְרָעָה הוּא
:dixit & ,unum eunuchum ad Iſrael rex Vocavitque .ſic rex dicat Ne :Joſaphat Dixitque .Imla filius Michajehu
מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן: וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר
,ſuum ſolium ſuper unuſquiſque ſedentes Jehudah rex Joſaphat & ,Iſrael rex Et .Imla filium Michajehu Feſtina
9 מַהֵר מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא: וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יוֹשְׁבִים אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ
ſibi fecit Et .eorum facies ad vaticinantes prophetæ omnes & ,Someron portæ oſtium area in ſedentes & ,veſtibus induti
10 מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים וְיוֹשְׁבִים בְּגֹרֶן פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם: וַיַּעַשׂ לוֹ
.eos conſumere ad uſque Aram cornipetes illis In :Dominus dixit Sic :dixit & ,ferrea cornua Chenahanah filius Sidchijahu
צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם:
.regis manu in Dominus dabit & ,proſperare & ,Ghilhad Ramoth Aſcende :dicendo ,ſic prophetantes prophetæ omnes Et
11 וְכָל־הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ:
ad bonum uno ore prophetarum verba Ecce :dicendo,eum ad eſt locutus,Michajehu vocandum ad perrexerat qui nuncius Et
12 וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב אֶל־
quod quia Dominus Verum :Michajehu Dixitque .bonum loquaris & ,eis ex unum ſicut tuum verbũ obſecro Sitque .regem
13 הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ כְּאַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טוֹב: וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר־
Ghilhad Ramoth in ibimus num Michah :eum ad rex Dixitque .regem ad venit Et .loquar illud ,meus Deus dixerit
14 יֹאמַר אֱלֹהַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר: וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ הֲנֵלֶךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד
quo ad Uſque :rex eum ad dixit Et .veſtra manu in tradetur &,proſperabimini &,Aſcendite:dixit Et ?abſtinebo an ,bellum ad
לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמֶר עֲלוּ וְהַצְלִיחוּ וְיִנָּתְנוּ בְּיֶדְכֶם: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה
15 פְּעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה:
? Domini nomine in veritatem niſi me ad loquaris non quòd ,te adjurans ego vices

Verſio VULG. LAT.

CAP. XVIII.

1 Fuit ergò Joſaphat dives & inclytus multùm, & affini-
2 tate conjunctus eſt Achab. Deſcenditque poſt annos ad
eum in Samariam: ad cujus adventum mactavit Achab
arietes & boves plurimos, ipſi, & populo qui venerat
cum eo: perſuaſitque illi ut aſcenderet in Ramoth Ga-
laad. Dixitque Achab rex Iſrael ad Joſaphat regem Ju-
3 da, Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille reſpondit;
Ut ego, & tu: ſicut populus tuus, ſic & populus meus:
tecúmque erimus in bello. Dixitque Joſaphat ad regem
4 Iſrael; Conſule, obſecro, impræſentiarum ſermonem Do-
mini. Congregavit igitur rex Iſrael prophetarum qua-
5 dringentos viros, & dixit ad eos; In Ramoth Galaad ad
bellandum ire debemus an quieſcere? At illi; Aſcende,
inquiunt, & tradet Deus in manu regis. Dixitque Jo-
6 ſaphat; Numquid non eſt hìc prophetes Domini, ut ab
illo etiam requiramus: Et ait rex Iſrael ad Joſaphat;
7 Eſt vir unus, à quo poſſumus quærere Domini voluntа-
tem: ſed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum,
ſed malum omni tempore: eſt autem Michæas filius Jemla.
Dixitque Joſaphat, Ne loquaris rex hoc modo. Voca-
8 vit ergò rex Iſrael unum de eunuchis, & dixit ei; Voca
citò Michæam filium Jemla. Porrò rex Iſrael, & Joſa-
phat rex Juda, uterque ſedebant in ſolio ſuo, veſtiti cul-
tu regio: ſedebant autem in area juxta portam Samariæ,
9 omnéſque prophetæ vaticinabantur coram eis. Sede-
10 cias verò filius Chanaana fecit ſibi cornua ferrea, & ait;
Hæc dicit Dominus; His ventilabis Syriam, donec con-
teras eam. Omnéſque prophetæ ſimiliter prophetabant,
11 atque dicebant; Aſcende in Ramoth Galaad, & proſpe-
raberis, & tradet eos Dominus in manu regis. Nun-
12 tius autem, qui ierat ad vocandum Michæam, ait illi; En
verba omnium prophetarum uno ore bona regi annun-
tiant: quæſo ergò te ut & ſermo tuus ab eis non diſſen-
tiat, loquaríſque proſpera. Cui reſpondit Michæas;
13 Vivit Dominus, quia quodcunq; dixerit mihi Deus meus,
hoc loquar. Venit ergò ad regem. Cui rex ait; Michæa,
14 ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quie-
ſcere? Cui ille reſpondit; Aſcendite: cuncta enim pro-
ſpera evenient, & tradentur hoſtes in manus veſtras. Di-
15 xítque rex; Iterùm atque iterùm te adjuro, ut mihi non
loquaris, niſi quod verum eſt, in nomine Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

1 Cum ergò Joſaphat divitiis & gloriâ ve-
hementer abundâſſet, acceſſit ad Ahabum.
2 Cúmque poſt biennium deſcendiſſet ad Aha-
bum in Samaria, mactavit illi Ahab & co-
piis quæ cum eo erant, victimas, oves ac bo-
ves ingenti copiâ; deinde conſilio perſuaſit
3 ei ut aſcenderet in Ramath-gelaad. Dicen-
te enim Ahabo rege Iſraelis ad Jehoſaphatum
regem Judæ, Aſcendéſne mecum ad Ramath-
gelaad? reſpondit illi, Aſcendam æquè ac tu,
& populus meus æquè ac populus tuus, &
4 equi mei ac equi tui; tecumque ibo ad bel-
lum. Dixit inſuper Jehoſaphat ad regẽ Iſra-
5 elis, Conſule quæſo ut hodie ſermonem Do-
mini. Quarè convocatis rex Iſrael prophe-
tis, quadringentis circiter viris; ait illis, Ibi-
múſne ad bellum in Ramath-gelaad, annon?
Reſponderunt, Aſcende; traditurus eſt enim
6 Dominus hoſtes tuos in manus tuas. Rur-
7 ſùs dixit rex Jehoſaphat, Annon extat hìc ul-
lus propheta Domini verus quem conſula-
mus? Reſpondit rex Iſrael Jehoſaphato,
Extat adhuc homo quidam per quem conſula-
mus verbum Dñi: at ego odi eum, quòd non
8 bonum ſed malum in me prophetet; Micha
Jemlæ filius eſt nomen ejus. Ait Jehoſaphat,
Ne ſic loquatur rex. Tunc accerſito rex Iſ-
9 raelis quodam eunucho, dixit; Feſtina, adduc
10 ad me Micham Jemlæ filium. Interim rex
Iſraelis & Jehoſaphat rex Judæ ſedebãt uter-
que in ſolio ſuo, veſtibus induti verſicolori-
bus; ſedebant, inquam, ad portam Samariæ, &
11 omnes illi prophetæ falſi prophetabant co-
ram eis. Adhæc fecit ſibi Sedecia filius Cha-
nanææ cornua ferrea, & dicebat ei; Sic dicit
Dominus, His feries Adumæos, donec abſu-
mas illos, penitúſque conficias. Eodem mo-
do vaticinabantur omnes prophetæ, & dice-
12 bant; Aſcende contra Ramath-gelaad, eámq;
vincito: tradet enim Dominus hoſtes tuos in
13 manus tuas O rex. Nuntius autem qui abie-
rat accerſitum Micham, locutus eſt ad eum, &
ait illi; Ecce verba prophetarum falſorũ con-
ſentiunt omnia in fauſtis regi prædicendis:
ſint ſermones tui jucundi ut unius illorũ, & tu
quoque fauſta prædicas. Reſpondit Micha,
Per Dominum Deum vivum, nihil aliud præ-
ter id quo Deus imbuerit cor meum, eloquar.
14 Cùm regem adiiſſet, ait illi rex; Micha, ibi-
múſne contra Ramath-gelaad, annon? Re-
ſpondit ei, Aſcende, & vince eam; tradentur
15 enim in manus tuas. Dixit ad eum rex, Quo-
ties tandem adjuraturus ſum te, ne mecum
loquaris niſi vera in nomine Domini?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Καὶ ἐγενήθη τῷ Ἰωσαφὰτ ἔπ πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ, καὶ ἐπιγαμβρεύσαλο ἐν οἴκῳ Ἀχαάβ. Καὶ
2 κατέβη διὰ τέλους ἐπ' πρὸς Ἀχαὰβ εἰς Σαμάρειαν· καὶ ἔθυσεν αὐτῷ Ἀχαὰβ πρόβατα καὶ μό-
3 σχους πολλοὺς, καὶ τῷ λαῷ τῷ μεθ' αὐτοῦ, καὶ ἠγάπα αὐτὸν τοῦ ζυναναβῆναι μεθ' αὐτοῦ εἰς (α) Ῥα-
μὼθ τῆς Γαλααδίτιδος. Καὶ εἶπεν Ἀχαὰβ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφὰτ βασιλέα (β) Ἰούδα,
Εἰ πορεύσῃ μεθ' ἐμοῦ εἰς (γ) Ῥαμὼθ τῆς Γαλααδίτιδος; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὡς ἐγὼ, (ὶ) ἔπω καὶ
4 σὺ· ὡς ὁ λαός μου, καὶ ὁ λαός μου μετὰ σοῦ εἰς πόλεμον. Καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ πρὸς βασιλέα Ἰσ-
5 ραὴλ, Ζήτησον δὴ σήμερον τὸν κύριον. Καὶ ζυνήγαγε ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ τοὺ προφήτας τετρακο-
σίους ἄνδρας, καὶ εἶπαν αὐτοῖς, Εἰ πορευθῶ εἰς (δ) Ῥαμὼθ Γαλαάδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσω; καὶ
6 εἶπαν, Ἀνάβαινε, καὶ δώσει ὁ Θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ, Οὐκ ἔστιν
7 ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου ἔτι, καὶ ἐπιζητήσομεν παρ' αὐτοῦ; Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰω-
σαφὰτ, Ἔτ ἀνὴρ εἷς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ ἐγὼ ἐμίσησα αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστι προ-
φητεύων περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ, ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἰς κακὰ, οὗτος Μιχαίας υἱὸς (ε) Ἰεμβλά.
8 καὶ εἶπεν Ἰωσαφὰτ, Μὴ λαλείτω ὁ βασιλεὺς οὕτως. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ (ζ) βασιλεὺς ἐυνοῦχον ἕνα,
9 καὶ εἶπε, Τάχος Μιχαίαν υἱὸν (η) Ἰεμβλά. Καὶ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰού-
δα καθήμενοι ἕκαστος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἐνδεδυμένοι στολὰς, καθήμενοι ἐν τῷ ἐυρυχώρῳ θύρας
10 πύλης Σαμαρείας, καὶ πάντες οἱ προφῆται (θ) προεφήτευον ἐναντίον αὐτῶν. Καὶ ἐποίησεν ἑαυ-
τῷ Σεδεκίας υἱὸς (ι) Χαναὰν κέρατα σιδηᾶ, καὶ εἶπε, Τάδε λέγει κυρίος, Ἐν τούτοις κερατιεῖς
11 τὴν Συρίαν (κ) ἕως ἂν ζυντελεσθῇ. Καὶ πάντες οἱ προφῆται (λ) προεφήτευον ὅτω, λέγοντες, Ἀ-
νάβαινε εἰς (μ) Ῥαμὼθ Γαλαὰδ, καὶ ἐυοδωθήσῃ, καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως. Καὶ
12 ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς τοῦ καλέσαι τὸν Μιχαίαν, ἐλάλησεν αὐτῷ, λέγων, Ἰδοὺ ἐλάλησαν οἱ προφῆ-
ται ἐν στόματι ἑνὸς ἀγαθὰ περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἔστωσαν δὴ οἱ λόγοι ζου ὡς ἑνὸς αὐτῶν, καὶ λαλή-
13 σεις ἀγαθά. Καὶ εἶπε Μιχαίας, Ζῇ κύριος, ὅτι ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ Θεὸς πρὸς μὲ, αὐτὸ λαλήσω. Καὶ
14 ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Μιχαία, (ν) εἰ πορευθῶ εἰς Ῥαμὼθ Γαλα-
αὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσω; καὶ εἶπεν, Ἀνάβαινε, καὶ ἐυοδώσεις, καὶ δοθήσονται εἰς χεῖρας ὑμῶν.
15 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Ποσάκις ὁρκίζω ζε ἵνα μὴ (ξ) λαλήσῃς πρὸς μὲ πλὴν τὴν ἀλήθει-
αν ἐν ὀνόματι κυρίου;

CAP. XVIII.

ET fuit ipsi Josaphat adhuc divitiæ, & gloria multa: & 1
contraxit affinitatem in domo Achaab. Et descendit in fine annorum 2
ad Achaab in Samariam. Et immolavit ei Achaab oves, & vitulos
multos, & populo qui cum eo: & (a) diligebat eum, ut simul ascende-
ret secum in Rhamoth Galaaditidis. Et dixit Achaab rex Israel 3
ad Josaphat regem Judæ; Si ibis mecum in Rhamoth Galaaditidis?
Et dixit ei; (b) Sicut ego, ita & tu: sicut populus tuus, & po-
pulus meus tecum ad bellum. Et dixit Josaphat ad regem Israel, 4
Quære nunc hodiè Dominum. Et congregavit rex Israel prophetas 5
quadringentos viros: & dixit eis; Si ibo in Rhamoth Galaad ad
bellum, an cessabo? Et dixerunt, Ascende: & dabit Deus in ma-
nus regis. Et dixit Josaphat; Non est hîc propheta Domini adhuc, & 6
inquiremus ab eo? Et dixit rex Israel ad Josaphat; Adhuc vir 7
unus ad quærendum Dominum per eum, & ego odi illum: quoni-
am non est prophetans de me in bona: quoniam omnes dies ejus in
malo. Hic Michæas filius Jembla. Et dixit Josaphat, Ne loqua-
tur rex ita. Et vocavit rex eunuchum unum, & dixit; (c) Cito 8
Michæam filium Jembla. Et rex Israel, & Josaphat rex Juda, 9
sedentes unusquisque super thronum suum, & induti stolas, sedentes
in platea ostii portæ Samariæ. Et omnes prophetæ prophetabant coram
eis. Et fecit sibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea, & dixit; 10
Hæc dicit Dominus; In his cornupetes Syriam, quoadusque consum-
mata fuerit. Et omnes prophetæ prophetabant sic dicentes; Ascen- 11
de in Rhamoth Galaad, & prosperaberis, & dabit Dominus in ma-
nus regis. Et nuntius, qui iverat ad vocandum Michæam, locutus 12
est ei, dicens; Ecce locuti sunt prophetæ in ore uno bona de rege.
Et sint nunc verba tua, sicut unius eorum, & loquêris bona. Et 13
dixit Michæas; Vivit Dominus, quoniam quicquid dixerit Dominus
ad me, id loquar. Et venit ad regem: & dixit ei rex; Michæa, 14
si vadam in Rhamoth Galaad ad bellum, an cessem? Et dixit;
Ascende & prosperabis, & dabuntur in manus vestras. Et dixit 15
ei rex; Quoties adjuro te, ut non loquaris ad me, nisi veritatem in
nomine Domini?

MS. A. (α) Ῥαμὼθ (β) Ἰούδα, Πορεύσῃ (γ) Ῥαμὼθ (ὶ) ἔπως (δ) Ῥαμμὼθ (ε) Ἰεμβλά. (ζ) βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐυνοῦχον (η) Ἰεμβλά. (θ) ἐπροφήτευον
(ι) Χαναανὰ (κ) ἕως Ζυντελεσθῇ. (λ) ἐπροφήτευον ὅτως, (μ) Ῥαμμὼθ (ν) εἰσπορευθῶ εἰς Ῥαμμὼθ (ξ) λαλήσεις πρὸς ἐμὲ πλὴν ἀλήθειαν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن عشر *

1 * وصار له غنا وبعمه عظيمه * فتقدم الي اخاب ملك سمرين * ونزل بعد سنين الي
2 عند اخاب * فذبح له غنما وبقرا * وللاجناد الذين معه * واشار عليه ان يطلع الي راموت
3 جلعاد * فقال اخاب ملك اسرايل ليوسافاط ملك يهودا * تطلع معي الي راموت جلعاد *
فقال له * انا اطلع مثلك * وقومي مثل قومك * وفرساني مثل فرسانك * ومعك اخرج الي
4 الحرب * وقال يوسافاط لملك اسرايل * سل اليوم قولا من عند الله * فجمع ملك اسرايل
5 رجالا اربعمايه انبيا * وقال لهم * نسير الي الحرب لراموت جلعاد ام لا * فقالوا له * اطلع والرب
6 يسلم اعداك في يديك * فقال يوسافاط * اثري ههنا نبي حق * فقال ملك اسرايل *
7 ههنا رجل واحد نسال كلمه الله منه * وانا ابغضه * لانه ما يتنبا علي خيرا بل سرا *
اسمه ميخا بن يملا * فقال يوسافاط * لا يقول الملك هذا * وارسل واحدا وقال له * استعجل
8 لي ميخا * وكان الملكان جلوسا على كراسيهما * لابسين لباسا عظيما في باب سمرين *
9 وساير الانبيا الكذبه يتنبون قدامهما * وصنع صدقيا بن الكنعانيه له قرونا من
10 حديد * وقال * هكذا يقول رب الارباب * بهولاء تنطح الادوميين حتى يفنيهم * وكان
11 كل الانبيا يتنبون هكذا ويقولون * تطلع الي راموت جلعاد ويغلب * ويسلم الله اعداك
12 في يديك * والرسول الذي مضي الي ميخا كلمه وقال له * هذه الفاظ الانبيا الكذبه
13 الذين قالوا خيرا قدام الملك * فتنبا له بخير * ويكون الفاظك جيدا قدامه * فقال
14 ميخا * حي هو الله اني ما انطق الا بما يطرحه الله في قلبي فانا اقوله * ومر ميخا الي
عند الملك * فقال له تطلع الي راموت جلعاد ام لا * فقال له * اطلع وانت تغلبها
15 ويغلبون بيدك * فقال له الملك * كم من مرة احلفك باسم الرب ان لا تكلمني
الا بالحق *

CAP. XVIII.

INgentibus itaque divitiis & opibus 1
acquisitis, necessitudine se conjunxit cum
Achabo rege Samariæ. Cúmque biennio 2
pòst descendisset ad Achabum, mactá-
vit illi & militibus qui cum eo erant
oves & boves: tum consilium dedit ei
ut ascenderet ad Ramat-galaadis. Dixit 3
enim Achab rex Israelis ad Josaphat-
um regem Judæ; Ascendas quæso me-
cum ad Ramat-galaadis. Respondit ei,
Ego ascendam sicut tu, & gens mea sic-
ut gens tua, & equites mei sicut equi-
tes tui, tecúmque ad bellum procedam.
Deinde dixit Josaphat regi Israelis, Pete 4
hodiè oraculum à Deo. Quamobrem 5
collectis rex Israel quadringentis viris
prophetis, dixit eis; Proficiscemúrne ad
bellum contra Ramat-galaadis, annon?
Respondérunt ei; Ascende, tradétque
Dominus hostes tuos in manus tuas. Di- 6
xit Josaphat, Estne hîc aliquis prophe-
ta verus? Respondit rex Israelis, Est 7
hîc homo quidam à quo peti potest ora-
culum divinum: sed ego odio prosequor
eum, quia non prædicit mihi fausta sed
infausta: vocatur autem Micha filius
Jemlæ. Dixit Josaphat, Ne dicat hoc
rex. Tum misit quendam hîsce manda- 8
tis, Fac citò veniat ad me Micha. In- 9
terèa sedebat uterque rex in solio suo,
vestibus uterque præclaris indutus, in
porta Samariæ; & omnes illi prophetæ
mendaces vaticinabantur coram eis: Et 10
Sedecia Chananæa filius adhibitis sibi cor-
nibus ferreis, dicebat; Sic dicit Domi-
nus dominorum, His feries Adumæos do-
nec conficias eos. Eâdem quoque ratione 11
omnes illi prophetæ vaticinabantur, &
dicébant; Ascendes ad Ramat-galaadis,
& vinces, tradétque Deus hostes tuos in
manus tuas. Nuntius autem qui abierat 12
ad Micham, allocutus est eum, & dixit
illi; Hi sunt sermones falsorum prophe-
tarum qui fausta prædixerunt regi: præ-
dic igitur ei fausta, sintque sermones
tui apud eum jucundi. Respondit Mi- 13
cha, Per Deum vivum, nil proferam
nisi quod injecerit Deus in cor meum, il-
lúdque idem dicam. Cùm itaque Mi- 14
cha ad regem pervenisset, ait illi; Ascen-
demúsne ad Ramat-galaadis, annon?
Dixit illi; Ascende, tu enim victurus es,
& ille manu tuâ superandi. Dixit ei 15
rex, Quoties adjurabo te per nomen Do-
mini ut non nisi vera loquaris mihi?

דברי הימים ב: יח

Versio VULG. LAT.

16 וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל־הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא
Non :Dominus dixit Et .pastor *eis* non *cui* ,*pecus* sicut ,montes super dispersos Israel universum Vidi :ait Et
,te ad dixi Nonne :Jehosaphat ad Israel rex ait Et .pace in suam domum in *vir revertantur* :istis domini

17 אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ
sedentem Dominum Vidi .Domini verbum audite Ideo :dixit Et ?malum *in quinio* ,bonum *me super* vaticinabitur non

18 לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־לְרָע: וַיֹּאמֶר לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יוֹשֵׁב
decipiet Quis :Dominus dixit Et ,ejus sinistram & ,ejus dexteram juxta *stantes* cœlorum exercitum omnem & ,suum solium super

19 עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עַל־יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה
est egressus Et .sic dicente illo & ,sic dicente isto *dixit* Et ?Ghilhad Ramoth in corruat &,ascendat ut ,Israel regem Achab

20 אֶת־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה אָמַר כָּכָה וְזֶה אָמַר כָּכָה: וַיֵּצֵא
ero & ,Egrediar :dixit Et ?quo In :eum ad Dominus dixit Et.eum decipiã Ego :ait & ,*Domini facies ad* stetit & ,spiritus

21 הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה: וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי
dedit ecce nunc Et .ita fac & ,Egredere.prævalebis etiam &,Decipies :dixit Et .ejus prophetarum omnium ore in *falsitatis spiritum in*

22 לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן: וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן
filius Sidchijahu accellit Et .malum te contra est locutus Dominus &,istorum tuorum prophetarum ore in *falsitatis* spiritum Dominus

23 יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה: וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־
? te alloquendam ad ,me à Domini spiritus transiit *via Quanam* :ait & ,maxillam super Michajehu percussit &,Chenahanah

24 כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה הָדֶרֶךְ עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ:
rex Dixitque .te *abscondendum ad* cubiculum per cubiculum ingredieris quo ,illo die in *videns* tu Ecce :Michajehu Dixitque

25 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תָּבוֹא חָדֵר בְּחָדֵר לְהַחְבֵּא: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ
Sic :dicetis Et .regis filium Joas ad & ,civitatis principem Amon ad eum reducite & ,Michajehu Tollite :Israel

26 יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ וְהָשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמוֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ: וְאָמַרְתֶּם כֹּה
.pace in *me reveni ad usque oppressionis* aquam &,*oppressionis* panem eum facite comedere & ,carceris domo hunc Ponite :rex dixit

אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם לָחַץ וּמַיִם לָחַץ עַד שׁוּבִי בְשָׁלוֹם:
.universi populi Audite :ait Et .me per Dominus est locutus non ,pace in fueris reversus revertendo Si :Michajehu dixit Et

27 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם:
:Jehosaphat ad Israel rex Dixitque .Ghilhad Ramoth in Jehudah rex Jehosaphat & ,Israel rex ascendit Et

28 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל רָמֹת גִּלְעָד: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט
29 rex Et .prælium in sunt ingressi Et .Israel rex se mutavit Et.tuis vestib⁹ te indue tu & ,prælium *in eundum* & , *est Mutandum*

30 הִתְחַפֵּשׂ וּבוֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה: וּמֶלֶךְ
rege cum *quinimo* ,magno *cum* ,parvo cum pugnabitis Non :dicendo,sibi qui *currus* principibus præceperat Aram

אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטָן אֶת־הַגָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ
sunt versi Et .*ipse* Israel Rex :dixerunt ipsi & ,Jehosaphat *currus* principes *videre secundũ*,fuit Et .tantùm Israel

31 יִשְׂרָאֵל לְבַדּוּ: וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה אָמְרוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֹבּוּ
.eo ab Deus illos *incitavit* &,ei est auxiliatus Dominus &,Jehosaphat clamavit Et .pugnandum ad eum contra

עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט וַיהוָה עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ:

At ille ait ;Vidi universum Israel dispersum in montibus, 16
sicut oves absque pastore : & dixit Dominus, Non habent isti dominos : revertatur unusquisque in domum suam in pace. Et ait rex Israel ad Josaphat ;Nónne dixi 17
tibi, quòd non prophetaret iste mihi quidquam boni,sed ea quæ mala sunt ? At ille, Idcircò, ait,audite verbum Domini : Vidi Dominum sedentem in solio suo,& omnê 18
exercitum cœli assistentem ei à dextris & à sinistris. Et dixit Dominus ; Quis decipiet Achab regem Israel, ut ascendat & corruat in Ramoth Galaad ? Cúmque diceret unus hoc modo, & alter alio : Processit spiritus, & stetit coram Domino, & ait ; Ego decipiam eum. Cui Dominus ; In quo,inquit, decipies ? At ille respondit ; Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Dixítque Dominus ; Decipies, & prævalebis : egredere, & fac ita. Nunc igitur, ecce Dominus dedit spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, & Dominus locutus est de te mala. Accessit autem Sedecias filius Chanaana, & percussit Michææ maxillam, & ait ; Per quam viam transivit Spiritus Domini à me, ut loqueretur tibi ? Dixítque Michæas ; Tu ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. Præcepit autem rex Israel, dicens,Tollite Michæam, & ducite eum ad Amon principem civitatis,& ad Joas filium Amelech. Et dicetis, Hæc dicit rex ; Mittite hunc in carcerem, & date ei panis modicum, & aquæ pauxillum, donec revertar in pace. Dixítque Michæas ; Si reversus fueris in pace, non est locutus Dominus in me. Et ait ; Audite omnes populi. Igitur ascenderunt rex Israel & Josaphat rex Juda in Ramoth Galaad. Dixítque rex Israel ad Josaphat ; Mutabo habitum, & sic ad pugnam vadam, tu autem induere vestibus tuis. Mutatóque rex Israel habitu, venit ad bellum. Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatûs sui, dicens ; Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, nisi contra solum regem Israel. Itaque cùm vidissent principes equitatûs Josaphat,dixerunt; Rex Israel est iste. Et circumdederunt eum dimicantes : at ille clamavit ad Dominum, & auxiliatus est ei, atque avertit eos ab illo.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܗܘ ܐܡܪ ܚܙܝܬ ܠܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܕܦܝܙܝܢ ܥܠ ܛܘܪܐ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐ
ܗܠܝܢ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܒܐ ܬܘܒܘ ܓܒܪܐ ܠܒܝܬܗ ܒܫܠܡܐ: ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܠܝܗܘܫܦܛ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟ

17 * ܗܘ ܐܡܪ ܚܙܝܬ ܠܟܠ ܐܝܣܪܝܠ ܕܦܝܙܝܢ ܥܠ ܛܘܪܐ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐ
ܗܠܝܢ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܒܐ ܬܘܒܘ ܓܒܪܐ ܠܒܝܬܗ ܒܫܠܡܐ: ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܠܝܗܘܫܦܛ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟ

18 ܥܠ ܝܬ ܫܦܝܪ ܐܠܐ ܒܝܫ. * ܗܘ ܐܡܪ ܫܡܥܘ ܗܟܝܠ ܕܡܪܝܐ ܚܙܝܬ ܠܡܪܝܐ ܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܘܟܠ

19 ܣܟܘܡ ܫܡܝܐ ܩܐܡ ܥܠ ܝܡܝܢܗ ܘܣܡܐܠܗ. ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܢ ܢܦܬܐ ܠܐܚܐܒ ܕܢܣܩ ܘܢܦܠ ܒܪܡܬ

20 ܓܠܥܕ ܘܗܘ ܐܡܪ ܗܟܢܐ ܘܗܘ ܐܡܪ ܗܟܢܐ. * ܘܢܦܩ ܪܘܚܐ ܘܩܐܡ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܢܦܬܝܗ

21 ܒܗ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ܒܡܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܢܦܩ ܘܐܗܘܐ ܪܘܚܐ ܕܫܩܪܐ ܒܦܘܡ ܟܠ ܢܒܝܐ ܕܝܠܗ. ܐܡܪ

22 ܠܗ ܡܪܝܐ ܬܦܬܐ ܘܐܦ ܡܫܟܚ ܬܗܘܐ ܦܘܩ ܗܟܝܠ ܘܥܒܕ ܗܟܢܐ. * ܘܗܫܐ ܗܐ ܝܗܒ ܡܪܝܐ ܪܘܚܐ

23 ܕܫܩܪܐ ܒܦܘܡ ܟܠ ܢܒܝܐ ܗܠܝܢ ܘܡܪܝܐ ܡܠܠ ܥܠܝܟ ܒܝܫܬܐ. ܘܩܪܒ ܨܕܩܝܐ ܒܪ ܟܢܥܢܐ

ܘܡܚܐ ܠܡܝܟܝܗ ܥܠ ܠܚܝܐ ܘܐܡܪ ܐܝ ܗܢܐ ܐܘܪܚܐ ܕܥܒܪ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܡܢܝ ܕܡܠܠ ܥܡܟ.

24 ܘܐܡܪ ܡܝܟܝܗ ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܬܥܘܠ ܚܕܪ ܒܚܕܪ ܠܡܛܫܝ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ

25 ܣܒܘ ܠܡܝܟܝܗ ܘܗܒ ܠܗ ܠܘܬ ܐܡܘܢ ܪܒ ܩܪܝܬܐ ܘܠܘܬ ܝܘܐܫ ܒܪ ܡܠܟܐ. ܘܬܐܡܪܘܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ

26 ܡܠܟܐ ܣܝܡܘ ܗܢܐ ܒܒܝܬ ܐܣܘܪܐ ܘܐܟܠܘ ܠܗ ܠܚܡ ܥܝܢܐ ܘܡܝ ܥܝܢܐ. * ܘܐܡܪ ܡܝܟܝܗ

ܐܢ ܗܦܟ ܬܗܦܟ ܒܫܠܡܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܡܪܝܐ ܒܝ. ܘܐܡܪ ܫܡܥܘ ܟܠ ܥܡܡܐ.

27 ܘܐܡܪ ܡܝܟܝܗ ܐܢ ܗܦܟ ܬܗܦܟ ܒܫܠܡܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܡܪܝܐ ܒܝ. ܘܐܡܪ ܫܡܥܘ ܟܠ ܥܡܡܐ.

28 ܘܣܠܩ ܐܚܐܒ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܘܝܗܘܫܦܛ ܡܠܟ ܝܗܘܕ ܠܪܡܬ ܓܠܥܕ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ

29 ܠܝܗܘܫܦܛ ܐܬܚܦܫ ܘܥܠ ܒܩܪܒܐ ܐܢܬ ܠܒܫ ܠܒܘܫܝܟ. ܘܐܬܚܦܫ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܘܥܠ ܒܩܪܒܐ.

30 ܘܡܠܟ ܐܪܡ ܦܩܕ ܠܪܥܝ ܓܕܘܕܝ ܪܟܒܐ ܕܠܗ ܠܡܐܡܪ ܠܐ ܬܩܪܒܘܢ ܥܡ ܙܥܘܪ ܐܠܐ ܥܡ ܡܠܟܐ

ܒܠܚܘܕܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܠܝܗܘܫܦܛ ܗܐ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܗܘ. ܘܣܒܘ ܥܠܘܗܝ

31 ܠܡܩܪܒ. ܘܙܥܩ ܝܗܘܫܦܛ ܘܝܗܘܗ ܥܕܪܗ ܘܐܣܝܬ ܐܠܗܝܡ ܡܢܝܗ. ܠܐ ܥܡ ܙܥܘܪ ܐܠܐ ܥܡ ܡܠܟܐ

ܒܠܚܘܕܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܠܝܗܘܫܦܛ ܗܐ ܡܠܟ ܐܝܣܪܝܠ ܗܘ. ܘܣܒܘ ܥܠܘܗܝ

Tum dixit, Videbam universum Israelem 16
dispersum inter montes, & similem ovibus pastore carentibus : dicebátque Dominus, Non habent hi regem, revertatur quisque domum suam in pace. Tunc dixit rex Israelis ad Jehosaphatum, Nónne dixeram tibi 17
quòd iste non fausta sed infausta de me prophetet ? Tum dixit Micha, Propter hoc audi sermonem Domini ; Vidi Dominum sedentem super solium suum, & omnes cœlestes exercitus astantes à dexteris & à sinistris ejus : Et cùm diceret Dominus, Quis pelliciet Ahabum regem Israelis, ut ascendat & occidatur in Ramath-gelaadis ? unus dicebat, Ego pelliciam eum, alter aiebat, Ego pelliciam eum. Tandem prodiit spiritus quidam, stetítque coram Domino, & ait ; Ego pelliciam eum. Cui dicente Domino, Per quid ? Ego, inquit, egrediar, eróque spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Ait illi, Pellicies eum, & valebis in eum ; egredere, & fac ut dixisti. Quarè ecce Dominus indidit spiritum mendacem in os omnium tuorum prophetarum istorum, & Dominus decrevit contra te malum. Tunc accedens Sedecia filius Chananæ, percussit Micham in maxillam, & dixit ei ; Quoto ab hinc tempore transivit à me spiritus Domini ut alloqueretur te ? Respondit Micha, Ecce deprehendes eo die quo ingredieris conclave conclavi interius ad abdendum te. Ait autem rex Israelis, Ducite Micham, & præcludite eum domi Amonis præfecti civitatis, & domi Joasi filii regis : Et dicetis, Ita præcepit rex, Conjicite hunc in carcerem, & alite eum pane ad conservationem *tantùm* vitæ, & date ei bibendum aquam ad conservationem vitæ, quousque redeam incolumis. Dixit Micha, Si planè redieris & veneris incolumis, nequaquam locutus est mecum Dominus : tum subjunxit ; Audite populi omnes. Cùm igitur ascendisset Jehosaphat rex Judæ & Ahab rex Israelis ad Ramathgelaad, Dixit rex Israelis ad Jehosaphat, Armis instruar, & veniens me sistam in acie bellica : tu quoque induere instrumentis tuis bellicis. Sic rex Israelis armatus processit, stitítque se in acie bellica. Rex autem Adumæorum præceperat præfectis curruum suorum triginta duobus, & dixerat eis ; Ne conseratis manus neque cum parvo, neque cum magno, sed cum solo rege Israelis. Contigit ergò ut cùm viderent præfecti curruum Jehosaphatum, dicerent ; Rex Israelis est iste ; & invaderent eum ad oppugnandum ipsum : sed ululanti Jehosaphato auxiliatus est Dominus, avertítque eos ab ipso :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ εἶπε, Εἶδον (o) τὸν Ἰσραὴλ διεσπαρμένους ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ εἶπε κύριος, Οὐκ ἔχουσιν (π) ἡγούμενον ἔτι, ἀναστρεφέτωσαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ.
17 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφάτ, Οὐκ (ρ) εἶπόν σοι, ὅτι οὐ προφητεύει περὶ ἐμοῦ ἀγαθὰ
18 ἀλλ' ἢ κακά; Καὶ εἶπε, Οὐχ ἕτως· ἀκούσατε λόγον κυρίου, (σ) Εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου
19 αὐτοῦ, καὶ πᾶσα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ παρειστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ. Καὶ εἶπε κύριος, Τίς ἀπατήσει τὸν Ἀχαὰβ βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ ἀναβήσεται, καὶ πεσεῖται ἐν (τ) Ῥαμὼθ Γα-
20 λαάδ; (υ) καὶ οὗτος εἶπεν ὕτως, καὶ οὗτος εἶπεν ὕτως. Καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου, καὶ
21 εἶπεν, Ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν. καὶ εἶπε κύριος, Ἐν τίνι; Καὶ εἶπεν, Ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψεῦδες ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, Ἀπατήσεις (ρ) καὶ δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίη-
22 σον (χ) ὕτω. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκε κύριος πνεῦμα ψεῦδες ἐν στόματι (ψ) τῶν προφητῶν ζου τούτων, καὶ κύριος ἐλάλησεν ὀπὶ ζὲ κακά. Καὶ ἤγγισε Σεδεκίας υἱὸς (ι) Χαναὰν, καὶ ἐπάταξε τὸν Μιχαίαν ἐπὶ
23 τὴν σιαγόνα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ω) Ποίᾳ τῇ ὁδῷ παρῆλθε πνεῦμα κυρίου παρ' ἐμοῦ τοῦ λαλῆσαι πρὸς
24 ζέ; Καὶ εἶπε Μιχαίας, Ἰδοὺ ὄψῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ εἰσελεύσῃ (α) ταμεῖον ἐκ ταμείου τοῦ
25 κρυβῆναι. Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ, Λάβετε τὸν Μιχαίαν καὶ ἀποστρέψατε πρὸς (β) Ἐμὴρ
26 ἄρχοντα τῆς πόλεως, καὶ πρὸς Ἰωὰς ἄρχοντα υἱὸν τοῦ βασιλέως, Καὶ ἐρεῖτε, Οὕτως εἶπεν ὁ βα-
27 σιλεύς, Ἀποθέσθε τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ ἐδέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως, ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ. Καὶ εἶπεν Μιχαίας, Ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, οὐκ ἐλάλησε κύριος
28 ἐν (γ) ἐμοί. καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε λαοὶ πάντες. Καὶ ἀνέβη βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ Ἰωσαφὰτ βασι-
29 λεὺς Ἰούδα εἰς Ῥαμὼθ Γαλαάδ. Καὶ εἶπε βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφάτ, Καλακάλυψόν με, καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὸν ἱματισμόν μου. καὶ (δ) συνεκαλύψατο βασι-
30 λεὺς Ἰσραὴλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ βασιλεὺς Συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν ἁρ-
31 μάτων τοῖς μεθ' αὐτῶν, λέγων, Μὴ πολεμεῖτε τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν, ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ μόνον. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν Ἰωσαφάτ, καὶ αὐτοὶ εἶπαν, Βασιλεὺς Ἰσραὴλ ὅτι· καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν. καὶ ἐβόησεν Ἰωσαφάτ, καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ.

Et dixit; Vidi Israel dispersos in montibus, tanquam oves, quibus non est pastor. Et dixit Dominus, Non habent ducem isti: revertantur unusquisque in domum suam in pace. Et dixit rex Israel ad Josaphat; Nonne dixi tibi, quia non prophetat de me bona, sed mala? Et dixit, Non sic: Audite verbum Domini, Vidi Dominum sedentem super thronum suum: & omnis virtus cœli assistebat à dextris ejus, & à sinistris ejus. Et dixit Dominus; Quis decipiet Achaab regem Israel, & ascendet, & cadet in Rhamoth Galaad? Et hic dixit sic, & iste dixit sic. Et egressus est spiritus, & stetit in conspectu Domini, & dixit; Ego decipiam eum. Et dixit Dominus, In quo? Et dixit; Exibo, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Et dixit; Decipies, & poteris: egredere, & facita. Et nunc ecce dedit Dominus spiritum mendacem in ore prophetarum tuorum horum: & Dominus locutus est super te mala. Et appropinquavit Sedecias filius Chanaan, & percussit Michæam super maxillam, & dixit ei, Quali viâ transivit spiritus Domini à me ad loquendum ad te? Et dixit Michæas; Ecce videbis in die illa, in qua ingredieris cubiculum è cubiculo ad latendum. Et dixit rex Israel, Capite Michæam: & reducite ad Emer principem civitatis, & ad Joas principem filium regis: Et dicetis; Sic dixit rex, Deponite hunc in domû custodiæ: & comedat panê tribulationis, & aquâ tribulationis, quoadusq; revertam ego in pace. Et dixit Michæas; Si revertens reverteris in pace, non est locutus Dominus in me. Et dixit, Audite populi omnes. Et ascendit rex Israel, & Josaphat rex Juda in Rhamoth Galaad. Et dixit rex Israel ad Josaphat; (d) Cooperi me, & ingrediar in prælium: & tu induere vestimentum (e) meum. Et (f) cooperuit se rex Israel, & intravit in prælium. Et rex Syriæ mandavit principibus curruum, qui secum, dicens; Ne impugnetis parvum, & magnum, sed regem Israel solum. Et factum est, ut viderunt principes curruum Josaphat; & ipsi dixerunt, Rex Israel est. Et circumdederunt eum ad impugnandum. Et clamavit Josaphat: & Dominus salvavit eum: & avertit eos Deus ab eo.

MS. A. (o) διεσπαρμένους τὸν Ἰσραὴλ ἐν (π) ἡγεμόνι, ἀναστρεφέτω ἕκαστος (ρ) εἰπά σοι, Οὐ (σ) Εἶδον κύριον (τ) Ῥαμωθ (υ) καὶ * εἶπεν, Οὗτος εἶπεν ὕτως, καὶ (φ) καί γε δυνήσει, (χ) ὕτως. (ψ) πάντων τῶν (ι) Χαναὰ, (ω) Ποίᾳ ὁδῷ (α) ταμεῖον ἐκ ταμείου (β) Σεμὴρ τὸν ἄρχοντα (γ) ἐμοί. ἀκούσατε (δ) ὁ βασιλεὺς

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * فَقَالَ ٱلنَّبِيُّ * نَظَرْتُ إِسْرَائِيلَ مُبَدَّدًا بَيْنَ ٱلْجِبَالِ * وَهُمْ مِثْلُ غَنَمٍ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ * فَقَالَ ٱلرَّبُّ
17 لَيْسَ لِهَؤُلَاءِ مَلِكٌ * يَرْجِعْ كُلُّ رَجُلٍ إِلَى بَيْتِهِ بِسَلَامٍ * فَقَالَ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ لِيُوشَافَاطَ
18 أَمَا قُلْتُ لَكَ أَنَّهُ مَا يَتَكَلَّمُ بِخَيْرٍ * فَقَالَ مِكَا * لِأَجْلِ هٰذَا ٱسْمَعْ قَوْلَ ٱلرَّبِّ * رَأَيْتُ ٱلرَّبَّ
جَالِسًا عَلَى كُرْسِيِّهِ * وَسَائِرُ أَجْنَادِ ٱلسَّمَاءِ قِيَامًا عَنْ يَمِينِهِ وَيَسَارِهِ * فَقَالَ ٱلرَّبُّ مَنْ ٱلَّذِي
19 يُغْوِي لِأَخَابَ مَلِكَ إِسْرَائِيلَ أَنْ يَصْعَدَ وَيَقَعَ فِي رَامَةِ جِلْعَادَ * فَقَالَ وَاحِدٌ أَنَا أُغْوِيهِ *
وَآخَرُ قَالَ أَنَا أَلْطُفُ بِهِ * فَخَرَجَ رُوحٌ مِنْ قُدَّامِ ٱللهِ وَقَالَ * أَنَا أُغْوِيهِ لَهُ * فَقَالَ لَهُ ٱلرَّبُّ بِأَيِّ
20 سَيٍّ * فَقَالَ * أَنَا أَخْرُجُ وَأَصِيرُ رُوحًا كَذَّابًا فِي فَمِ سَائِرِ أَنْبِيَائِهِ * فَقَالَ لَهُ ٱلرَّبُّ * إِنَّكَ
21 تُغْوِي * أَخْرُجْ ٱصْنَعْ كَمَا قُلْتَ * فَٱلْآنَ هُوَذَا قَدْ أَعْطَى ٱلرَّبُّ رُوحًا كَذَّابًا فِي فَمِ سَائِرِ أَنْبِيَائِكَ * وَٱلرَّبُّ
22 قَدْ قَضَى عَلَيْكَ شَرًّا * فَتَقَدَّمَ صِدْقِيَّا بْنُ ٱلْكَنْعَانِيَّةِ * فَضَرَبَ مِكَا عَلَى فَكِّهِ * وَقَالَ لَهُ * مَتَى
23 عَبَرَ رُوحُ ٱللهِ عَنِّي وَكَلَّمَكَ * فَقَالَ مِكَا ٱلنَّبِيُّ * تَنْظُرُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ حِينَ تَدْخُلُ
24 إِلَى ٱلْبَيْتِ ٱلدَّاخِلِيِّ * وَدَاخِلَ ٱلْبَيْتِ بَيْتًا لِتَكْبَأَ * وَأَمَرَ أَخَابُ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ أَنْ يُحْبَسَ
25 مِكَا ٱلنَّبِيُّ فِي بَيْتِ أَمُونَ رَئِيسِ ٱلْمَدِينَةِ * وَفِي بَيْتِ يُوآشَ بْنِ مَلْكِيٍّ * وَقَالَ * ضَعُوا
26 كَذَا قَالَ ٱلسَّيِّدُ ٱلْمَلِكُ * أَطْرَحْ هٰذَا فِي بَيْتِ ٱلْحَبْسِ * وَأَطْعِمْهُ خُبْزَ ٱلضِّيقِ وَمَاءَ ٱلضِّيقِ
27 حَتَّى أَرْجِعَ بِٱلسَّلَامَةِ * فَقَالَ مِكَا * إِنْ رَجَعْتَ رُجُوعًا سَالِمًا فَلَيْسَ ٱللهُ تَكَلَّمَ
28 فِيَّ * ثُمَّ قَالَ * ٱسْمَعُوا يَا شُعُوبُ ٱلْأُمَمِ هٰذَا * فَطَلَعَ يُوشَافَاطُ مَلِكُ يَهُوذَا وَأَخَابُ مَلِكُ
29 إِسْرَائِيلَ إِلَى رَامَةِ جِلْعَادَ * فَقَالَ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ لِيُوشَافَاطَ * ٱلْبَسْ سِلَاحِي وَأَقِفْ فِي ٱلْمَصَافِّ
30 وَٱلْبَسْ أَنْتَ لِبَاسَ ٱلْحَرْبِ * وَتَنَكَّرَ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ وَوَقَفَ فِي ٱلْحَرْبِ * وَمَلِكُ ٱلْآدُومِيِّينَ
31 أَمَرَ ٱلْمُحَارِبِينَ ٱلْمَعْرُوفِينَ بِرُؤُوسِ رُؤُوسٍ * وَعِدَّتُهُمْ ٱثْنَانِ وَثَلَاثُونَ * وَقَالَ لَهُمْ * لَا تُحَارِبُوا كَبِيرًا
وَلَا صَغِيرًا * إِلَّا مَلِكَ إِسْرَائِيلَ وَحْدَهُ * فَلَمَّا نَظَرُوا ٱلْمُحَارِبُونَ ٱلْمُسَمَّوْنَ بِٱلْأَرْوَاحِ لِيُوشَافَاطَ *
قَالُوا * مَلِكُ إِسْرَائِيلَ هٰذَا * وَجَاءُوا لِيُحَارِبُوهُ * فَصَالَ يُوشَافَاطُ * وَأَعَانَهُ ٱللهُ وَحَلَّصَهُ مِنْهُمْ *

Respondit propheta, Vidi Israelê dispersum inter montes, iique similes erant ovibus quibus non est pastor: dicebátque Dominus, Non habent hi regem, redeat unusquisque domum suam incolumis. Dixit autem rex Israelis ad Josaphatum, Nonne dixeram tibi quòd is non esset fausta locuturus? Tum dixit Micha, Propterea audi oraculum Domini, Vidi Dominum sedentem in solio suo, totámque cœli militiam astantem à dexteris & à sinistris ejus: Dicebátque Dominus, Quis est qui persuadeat Achabo regi Israelis ut ascendat et occidatur in Ramat-galaadis? & dicente uno, Ego persuadebo ei; altero dicente, Ego blandiar ei: Prodiit spiritus quidam è conspectu Dei, & ait; Ego persuadebo illi. Tum dicente Domino, Quâ ratione? Respondit, Ego egrediar, & fiam spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. At illi Dominus, Tu poteris; egredere, fac ut dixisti, Quocirca indidit Dominus spiritum mendacem in os omnium prophetarum tuorum, & Dominus decrevit in te malum. Tunc accedens Sedecia Chananææ filius percussit Micham in maxillam ejus, & ait illi; Quandonam transiit à me spiritus Domini, & alloc utus est te? Respondit Micha propheta, Videbis eo die, cùm ingredieris domum intimam, & ultra hanc domum, domum alteram, ut abscondaris. Tunc præcepit Achab rex Israelis ut carceribus detineretur Micha propheta in domo Amonis præfecti civitatis, in domo scilicet Josæ filii Malchi: Dicens; Dicite, Sic ait dominus rex; Conjice hunc in carceres, eique tantum panis præbe quantum sufficit ad ejus vitam conservandam, & præbe aquam cum mensura, donec revertar incolumis. Dixit Micha, Si tu salvus revertaris, nequaquam locutus est per me Deus: tum subdidit, Audite hoc O cœtus populorum. Ascendit ergò Josaphat rex Judæ, & Achab rex Israelis, ad Ramath-galaadis: Dixitque rex Israelis ad Josaphatum, Meis armis induar, & inter acies belli me sistam: induere tu quoque vestimentis bellicis: armavitque se rex Israelis, & in bello se stitit. Porrò rex Adumæorum præceperat militibus qui vocabantur Bini, hi, quorum numerus erat triginta duo; & dixerat eis, Ne pugnetis contra magnum aut parvum, sed contra solum regem Israelis. Videntes itaque milites illi qui vocabantur Bini, Josaphatum; dixerunt, Rex Israelis est hic, & venerunt pugnatum contra eum. Declinavit autem Josaphat, opémque tulit ei Deus, eripuitque eum ab ipsis.

Versio VULG. LAT.

Cùm enim vidissét duces equitatûs, q̃ non esset rex Israel, reliquerût eum. Accidit autẽ ut unꝰ è populo sagittã incertũ jaceret, & pcuteret regẽ Israel inter cervicẽ & scapulas: at ille aurigæ suo ait; Converte manũ tuã, et educ me de acie, quia vulneratꝰ sum. Et finita est pugna in die illo: porrò rex Israel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam, & mortuus est occidente Sole.

CAP. XIX.

REversꝰ est autẽ Josaphat rex Juda in domũ suam pacificè in Jerusalé. Cui occurrit Jehu filius Hanani Videns, & ait ad eum; Impio præbes auxiliũ, & his qui oderunt Dñm amicitiâ jungeris, & idcircò irâ quidẽ Dñi merebaris: Sed bona opera inventa sunt in te, eò quòd abstuleris lucos de terra Juda, et præparaveris cor tuũ ut requireres Dñm Deum patrũ tuorũ. Habitavit ergò Josaphat in Jerusalé: rursúmq; egressus est ad populũ de Bersabee usq; ad montẽ Ephraim, et revocavit eos ad Dñm Deũ patrũ suorũ. Constituitq; judices terræ in cunctis civitatibꝰ Juda munitis per singula loca, Et præcipiens judicibꝰ, Videte, ait, quid facitis: non enim hominis exercetis judiciũ, sed Dñi: & quodcunq; judicaveritis, in vos redundabit. Sit timor Dñi vobiscum, & cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. In Jerusalem quoque constituit Josaphat Levitas, & Sacerdotes, & principes familiarum ex Israel, ut judicium & causam Domini judicarent habitatoribus ejus. Præcepítque eis, dicens; Sic agetis in timore Domini fideliter & corde perfecto. Omnem causam, quæ venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognationem & cognationem, ubicunq; quæstio est de lege, de mandato, de ceremoniis; de justificationibus: ostendite eis, ut non peccent in Dñm, & ne veniat ira super vos & super fratres vestros: sic ergò agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos & pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præfidebit: porrò Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habetísque magistros Levitas coram vobis. Confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiscum in bonis.

CAP. XX.

POst hæc congregati sunt filii Moab, & filii Ammon, & cum eis de Ammonitis, ad Josaphat, ut pugnarẽt contra eũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nam cùm vidissent præfecti curruum eum non esse regem Israelis, destiterunt ab eo persequendo. Interea quidam arcu jaculatus ante se nullâ deditâ operâ, feriit regem Israelis inter commissuras loricæ ejus: quapropter dixit aurigæ suo, Reflecte manum tuam, & educ me extra castra, quia lethali vulnere sum saucius. Quoniam autem invalescebat eo die bellum, rex Israelis sedens in curru dimicabat adversùs Adumæos ad vesperam usque, & mortuus est tempore occasûs solis.

CAP. XIX.

IEhosaphato domum suam sub vesperam incolumi in Jerusalem reverso, Egressus est obviàm ei filius Hanani Videns, & dixit regi Josaphato; Ad juvandos impios iviſti, & osores Domini dilexisti: propterea indignatus est in te Dominus. Credo tamen res bonas à te auditas esse, quia sanguinem innoxium in terram non fudisti, & disposuisti cor tuum ad orandũ coram Domino in veritate. Cùm autem sedisset Josaphat in Jerusalem, iterum egressus est ex urbe Birsebaa, & pervenit ad montem Aphremi, reduxítq; eos ad colendum Dominum Deum patrum nostrorum: Constituit judices in terra, in cunctis civitatibꝰ Judæ majoribus, & urbibus munitioribus: Dixítque judicibus, Videte quid agatis; non enim pro hominibus judicatis, sed pro Domino Deo nostro: Fortes estote, & decernite judiciũ verum, síque Dominus vobiscum in æternum: observate, & facite, quia nulla est apud Dominum Deum nostrum iniquitas, aut assentatio, aut muneris acceptio. Jerosolymis etiam constituerat Josaphat è Levitis, & è sacerdotibus, & è præcipuis patribus Israelitarum, ad judicium Domini. Tum Jerosolymam reversus hortabatur eos, & dicebat eis, Ita exercebitis timorem Domini cum fide & corde integro: Et in quacunque lite, quæ pervenerit ad vos à fratribus vestris qui commorantur in civitatibꝰ vestris, inter sanguinem & sanguinem, & inter legem & præceptum atque judicium; moneatis eos ne delinquant coram Domino, ne irascatur eis & fratribus eorum: sic facientes, non delinquetis. Ecce præposui vobis sacerdotes, ut decernant judicium verum & judicium fidele juxta præceptum Domini. Tum Zacharia filius Semaiæ patefecit omnibus Judæis cuncta regis imperata, patefecit quoque Scribis ac Levitis: omnia recitavit in præsentia eorum, & dixit eis, Fortes estote, & facite, & Dominus perpetuò sit in auxilium vestrum.

CAP. XX.

HIs peractis, contigit ut Moabitæ & Ammonitæ venirent stipati viris bellatoribus ad pugnandum contra Josaphatum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων, ὅτι οὐκ ἦν Βασιλεὺς Ἰσραὴλ, (ε) καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἀνὴρ (ζ) ἔτεινε τόξον εὐστόχως, καὶ ἐπάταξε τὸν Βασιλέα Ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀναμέσον τοῦ θώρακος· καὶ εἶπε τῷ ἡνιόχῳ, Ἔστρεψε τὴν χεῖρά σου, (η) ἐξάγαγέ με ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅτι ἐπόνεσα. Καὶ ἐπορεύθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ (θ) ἅρματος ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀπέθανε δύνοντος τοῦ ἡλίου.

Et factū est, ut viderunt principes curruum quia non erat rex Israel, & averterunt se ab eo. Et vir tetendit arcum benè collimans, & percussit regem Israel inter pulmonem & inter thoracem. Et dixit aurigæ, Converte manū tuam: educ mè de prælio, quoniam (g) laboravi. Et profligatum est prælium in die illa: & rex Israel erat stans super currum ex adverso Syriæ usque ad vesperam: & mortuus est occidente Sole.

MS. A. (ε) ἀπέστρεψαν ἀπ' (ζ) ἐνέτεινεν (η) καὶ ἐξάγαγέ (θ) ἅρματος ἕως ἑσπέρας ἐξεναντίας Συρίας, καὶ

ΚΕΦ. ιθ'.

Καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα εἰς τὸν οἶκον (α) αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ Ἰηοὺ ὁ τοῦ Ἀνανὶ ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (β) Βασιλεῦ Ἰωσαφάτ, εἰ ἀμαρτωλῷ σὺ βοηθεῖς, καὶ μισουμένῳ ὑπὸ κυρίου φιλιάζεις; διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ σὲ ὀργὴ ἀπὸ (γ) κυρίου. Ὅτι ἀλλ' ἢ λόγοι ἀγαθοὶ (δ) εὑρέθησαν ἐν σοί, ὅτι ἐξῆρας τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς Ἰούδα, καὶ (ε) κατηύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν κύριον. Καὶ κατῴκησεν Ἰωσαφὰτ (ζ) εἰς Ἰερουσαλήμ· καὶ πάλιν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ Βηρσαβεὲ ἕως ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν. Καὶ κατέστησε (η) τοὺς κριτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν Ἰούδα ταῖς ὀχυραῖς, ἐν πόλει καὶ πόλει. Καὶ εἶπε τοῖς κριταῖς, Ἴδετε τί ὑμεῖς ποιεῖτε, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ὑμεῖς κρίνετε, ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ, καὶ μεθ' ὑμῶν λόγοι τῆς κρίσεως. Καὶ νῦν γενέσθω φόβος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ φυλάσσετε καὶ (θ) ποιήσατε, ὅτι οὐκ ἔστι μετὰ κυρίου θεοῦ (ι) ἡμῶν ἀδικία, οὐδὲ θαυμάσια πρόσωπον, οὐδὲ λαβεῖν δῶρα. (κ) Καί γε ἐν Ἰερουσαλὴμ κατέστησεν Ἰωσαφὰτ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ τῶν πατριαρχῶν Ἰσραὴλ εἰς κρίσιν κυρίου, καὶ κρίνειν τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐνετείλατο πρὸς αὐτοὺς, λέγων, (λ) Οὕτω ποιήσετε ἐν φόβῳ κυρίου, ἐν ἀληθείᾳ, (μ) καὶ ἐν πλήρει καρδίᾳ. Πᾶς ἀνὴρ κρίσιν τὴν ἐλθοῦσαν (ν) ἐφ' ὑμᾶς τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν (ξ) τῶν κατοικούντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν (ο) ἀναμέσον αἵματος καὶ ἀναμέσον τοῦ προστάγματος καὶ ἐντολῆς, καὶ δικαιώματα καὶ κρίματα, καὶ διαστελεῖσθε αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἁμαρτήσονται (π) τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἔσται (ρ) ὀργὴ ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ὅτι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν· (σ) οὕτω ποιήσεις, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθε. Καὶ ἰδοὺ Ἀμαρίας ὁ ἱερεὺς ἡγούμενος ἐφ' ὑμᾶς (τ) εἰς πάντα λόγον κυρίου, καὶ Ζαβδίας υἱὸς Ἰσμαὴλ (υ) ὁ ἡγούμενος εἰς οἶκον Ἰούδα (φ) πρὸς πάντα λόγον βασιλέως, καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸ προσώπου ὑμῶν. ἰσχύσατε (χ) καὶ ποιήσατε, καὶ ἔστω κύριος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ.

Et reversus est Josaphat rex Juda ad domum suam in Hierusalem. Et exivit in occursum ejus Jehu filius Anani, propheta. Et dixit ei, (a) Rex Josaphat, si peccatori tu auxiliaris, vel ei, qui odio habetur à Domino, amicitiam jungis? Propter hoc facta est super te ira Domini. Verumtamen verba bona inventa sunt in te, quoniam sustulisti lucos à facie Juda, & direxisti cor tuum ad exquirendum Dominum. Et habitavit Josaphat in Hierusalem: & rursus exiit ad populum à Bersabee usque ad montem Ephraem: & reduxit eos ad Dominum Deum patrum eorum. Et constituit judices in omnibus civitatibus Juda munitis, in civitate, & civitate. Et dixit judicibus; Videte, quid vos facitis: quoniam non homini vos judicatis, sed Domino, & vobiscum verba judicii. Et nunc fiat timor Domini super vos, et observate, et facite: quia non est cum Domino Deo nostro injustitia, neq; admirari personam, neq; accipere dona. Et etiam in Hierusalem constituit Josaphat de sacerdotibus, & de Levitis, & de patriarchis Israel ad judicium Domini, & ad judicandum habitantes in Hierusalem. Et mandavit ad eos, dicens; Sic facietis in timore Domini, in veritate, & in pleno corde, Omnis vir, judicium quod venit super vos fratrum vestrorum habitantium in civitatibus suis, inter (b) sanguinem sanguinis, & inter præceptum, & mandatum, & justificationes, & judicia: & distinguetis eos: & non peccabunt Domino: & non erit ira super vos, et super fratres vestros. Sic facietis, et non peccabitis. Et ecce Amarias sacerdos dux super vos in omne verbum Domini: et Zabdias filius Ismael dux in domum Juda ad omne verbum regis: et (c) scribæ, et Levitæ ante faciem vestram. (d) Confortamini, et facite: et erit Dominus cum bono.

MS. A. (α) ἑαυτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς (β) Βασιλεῦ (γ) κυρίου. Ἀλλ' ἢ (δ) εὑρέθησαν (ε) κατεύθυνας (ζ) ἐν (η) κριτὰς ἐν (θ) ποιήσετε, (ι) ὑμῶν (κ) Καὶ γὲ ἐν (λ) Οὕτως (μ) καὶ πλήρεις καρδίας (ν) πρὸς ὑμᾶς (ξ) κατοικούντων ἐν (ο) ἀναμέσον αἵματος ἅμα καὶ ἀναμέσον προστάγματος (π) τῷ θεῷ, καὶ (ρ) ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴ, καὶ (σ) ὕτως (τ) εἰς πᾶν λόγον

ΚΕΦ. κ'.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον οἱ (α) υἱοὶ Μωὰβ, καὶ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκ τῶν Μιναίων πρὸς Ἰωσαφὰτ εἰς πόλεμον.

Et post hæc venerunt filii Moab, et filii Ammon, et cum eis de (a) Minæis adversus Josaphat ad bellum.

MS. A. (α) υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ οἱ υἱοὶ Μωὰβ, καὶ μετ'

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * فَلَمَّا رَأَي ٱلْحَارِبُونَ أَنَّهُ لَيْسَ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ رَجَعُوا إِلَيَّ خَلْفٍ * وَإِنَّ رَجُلًا يَرْمِي عَنْ
33 قَوْسٍ قَوِيٍّ جِدًّا * فَجَذَبَهُ وَضَرَبَ مَلِكَ إِسْرَائِيلَ بَيْنَ كَتِفَيْهِ فِي سِرْبَالِهِ * فَقَالَ لِغُلَامِهِ
34 أَخْرِجِنِي مِنَ ٱلْعَسْكَرِ إِلَيَّ بَرًا * فَإِنَّ ضَرْبَهُ ٱلْمَوْتِ ضَرَبَنِي * وَٱشْتَدَّ ٱلْحَرْبُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ
وَكَانَ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ جَالِسًا فِي ٱلرَّوَّجِ * وَمَكَثَ يُحَارِبُ ٱلْأَدُومِيِّينَ إِلَيَّ ٱلْعَشَاءِ * فَمَاتَ عِنْدَ
عُرُوبِ ٱلشَّمْسِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعَ عَشَرَ *

1 * وَرَجَعَ يُوسَافَاطُ إِلَيَّ بَيْتِهِ إِلَيَّ يَرُوسَلِيمَ * وَخَرَجَ صَفَنِيَا ٱلنَّبِيُّ يَتَلَقَّاهُ فَقَالَ لَهُ * مَصِيبٌ
2 لِلْعَيْنِ ٱلْمُنَافِقِ * وَلِعَدُوِّ ٱللّٰهِ أَحْبَبْتَ * مِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ تَغَضَّبُ ٱللّٰهَ عَلَيْكَ * وَلٰكِنْ أَمِنَ
3 أَنَّ ٱلْغَاطَا حِيَادًا سُمِعَتْ عَنْكَ * لِأَنَّكَ لَمْ تُهَرِّقْ دَمًا زَكِيًّا عَلَي ٱلْأَرْضِ * وَأَصْلَحْتَ قَلْبَكَ *
وَصَلَّيْتَ قُدَّامَ ٱللّٰهِ رَبِّكَ بِٱلْحَقِّ * وَجَلَسَ ٱلْمَلِكُ فِي ٱلْمَدِينَةِ * ثُمَّ رَجَعَ خَرَجَ إِلَيَّ بِيرِ سَبْعَ *
4 وَبَلَغَ إِلَيَّ جَبَلِ أَفْرَامَ * وَرَدَّهُمْ لِيَعْبُدُوا ٱلرَّبَّ إِلٰهَ إِسْرَائِيلَ إِلٰهَ آبَائِهِمْ * وَأَقَامَ ٱلْحُتُوفَ فِي سَائِرِ
5 ضِيَاعِ يَهُودَا ٱلْعَظِيمَاتِ وَفِي ٱلْجَبَابِرِ * وَقَالَ لِلدَّيَّانِينَ * أَبْصِرُوا مَا تَصْنَعُونَ * فَلَيْسَ
6 لِلنَّاسِ تَدِينُونَ بَلْ لِلرَّبِّ إِلٰهِنَا * وَٱشْتَدُّوا وَٱحْكُمُوا بِٱلْحَقِّ * وَيَكُونُ ٱلرَّبُّ مَعَكُمْ إِلَيَّ ٱلْأَبَدِ *
7 وَٱحْفَظُوا وَٱعْمَلُوا * لِأَنَّ لَيْسَ عِنْدَ ٱللّٰهِ سَرًّا * وَلَا أَحَدًا بِٱلْوُجُوهِ * وَلَا أَخْذَ ٱلْبَرْطِيلِ * وَأَقَامَ
8 فِي بَيْتِ ٱللّٰهِ مِنَ ٱللَّاوِيِّينَ وَٱلْكَهَنَةِ * وَرُؤَسَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِدِينِ ٱللّٰهِ * وَرَجَعَ إِلَيَّ يَرُوسَلِيمَ
9 وَأَمَرَهُمْ * هٰكَذَا تَعْمَلُونَ بِمَخَافَةِ ٱللّٰهِ وَبِٱلْأَمَانَةِ وَبِقَلْبٍ سَلِيمٍ * كُلُّ حُكْمٍ يَجِي إِلَيْكُمْ بَيْنَ
10 إِخْوَتِكُمُ ٱلْجَالِسِينَ فِي قُرَاكُمْ * بَيْنَ ٱلدَّمِ وَٱلدَّمِ * وَبَيْنَ ٱلنَّامُوسِ وَٱلْأَمْرِ * وَحَذِّرُوهُمْ أَنْ
11 لَا يُخْطِئُوا بَيْنَ يَدَيِ ٱللّٰهِ لِئَلَّا يَسْخَطَ عَلَيْهِمْ * وَهٰكَذَا قَدْ أَقَمْتُ عَلَيْكُمْ كَهَنَةً لِيَدِينُوا
دِينُونَةَ ٱلْحَقِّ بِٱلْأَمَانَةِ كَمَا أَمَرَ ٱلرَّبُّ * وَزَخَرِيَّا بْنُ سَمْعِيَا أَوْرَبِي لِسَائِرِ ٱلْأَحْبَارِ وَٱللَّاوِيِّينَ
كُلِّ سَنِي * وَقَالَ * إِشْتَدُّوا وَٱعْمَلُوا وَيَكُونُ ٱللّٰهُ مَعَكُمْ إِلَيَّ ٱلْأَبَدِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَمِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ جَاؤُا بَنُو مُوَابَ وَبَنُو عَمُّونَ وَمَعَهُمْ رِجَالٌ شُجْعَانٌ * لِيَصْنَعُوا ٱلْحَرْبَ مَعَ يُوسَافَاطَ *

Quare videntes illi milites quòd non esset rex Israelis, retrogressi sunt. Quidam autem qui arcu fortissimo jaculabatur, intendens eum, percussit regem Israelis inter utrumque humerum in loricam ejus: unde dixit puero suo, Educ me de castris foràs, quia plagâ mortali sum vulneratus. At invalescente eâ die bello, rex Israel sedens in curru perstitit pugnans adversùs Adumæos ad vesperam usque, & mortuus est sub solis occubitum.

CAP. XIX.

Verùm Josaphato domum suam in Jerusalem reverso, Egressus est Suhania propheta in occursum ejus, & dixit illi, Abiisti ad auxiliandum impio, & inimicum Dei dilexisti: propterea indignatus est in te Deus. Credo tamen bonas de te res auditas esse, eò quòd sanguinem innocentem nequaquam fuderis super terram, cor tuum rectè disposueris, & coram Deo Domino tuo cuncta diligenter oraveris. Sedit ergò rex in urbe, tum conversus exiit ad Bir-sabaa, perveniitque ad montem Ephremi, ubi reduxit eos ad cultum Domini Dei Israelis, Dei majorum suorum: Et redintegravit statuta in cunctis civitatibus Judæ majoribus, & oppidis gigantum: Dixitque judicibus, Considerate quid agatis, quandoquidem non hominibus judicatis, sed Domino Deo nostro: Forti animo estote, & judicate cum veritate, sitque Dominus ob oculos vestros in æternum: servate, & facite, quia nulla est apud Deum nequitia, neque personarum acceptio, neque muneris acceptio. Constituerat etiam in domo Dei è Levitis, sacerdotibus, & præcipuis Israelitarum, ad judicium Dei. Deinde rediens in Jerusalem præcepit eis, dicens, Ita derimetis cum timore Dei, cum fide, & mente sincerâ, Omnem causam quæ vobis occurret inter fratres vestros habitantes in oppidis vestris de discrimine inter sanguinem & sanguinem, & inter consuetudinem ac præceptum: & hortamini eos ut non peccent coram Deo, ne succenseat eis. Ecce jam præfeci vobis sacerdotes, ut verum judicium fideliter ferant, quemadmodum præcepit Dominus. Adhæc Zachæia Semajæ filius omnia declaravit omnibus sacerdotibus ac Levitis; & dixit, Forti animo estote, & facite, sitque Deus adjutor vester in perpetuum.

CAP. XX.

Postheæ venerunt Moabitæ & Ammonitæ, & unà cum eis viri strenui, ad bellum gerendum cum Josaphato.

דבר הימים ב: כ

2 ,Chaseſonthamar in iſſi ecce & ; Aram de ,mare trans de *multa turba te ſuper* Venit : dicendo , Iehoſaphat *indicaverunt* &,venerũt Et
.Jehudah univerſo *ſuper* jejunium prædicavit & ,Dominum quærendũ ad *ſuas facies* Iehoſaphat *dedit* &,timuit Et .Henghedi ipſa

3 .Dominum quærendũ ad venerunt Jehudah urbibus univerſis de etiam : *Domino* à quærendũ ad Jehudah ſunt congregati Et

4 Domine : ait Et *vnovi atrii facies ad* ,Domini domo in , Jeruſalaim & ,Jehudah *concione* in Iehoſaphat ſtetit Et

5 tua manu in & ,gentium *regna cunctis in dominans tu* & : cœlis in Deus ipſe tu nonne,noſtrorũ patrum Deus

6 huius terræ habitatores expulisti noſter Deus tu Nonne ? *conſiſtendum ad tecum* non &,potentia & ,fortitudo

7 ea in tibi ædificaverũt & ,ea in habitaverũt Et ? ſeculum in tui amici Abraham ſemini eã dediſti & ,Iſrael tui populi *faciebus* à

8 *domus facies ad* ſtabimus ,Fames & ,peſtilentia & ,*judicandi* gladius ,malũ nos ſuper venerit Si : dicendo ,tuo nomini ſanctuarium

9 .facies ſalvos & ,exaudies & ,*noſtra angustia præ* te ad clamabimus Et .hac domo in tuum nomen quia ,*tuus facies ad* & , *hujus*

10 terra è *eos veniendo in* ,*eos per venire* Iſrael *dediſti* non quos ,Sehir mons & ,Moab & ,Hammon filii ecce nunc Et
nos ejiciendũ ad veniendo ,nobis *ſuper retribuentes* ipſi ecce Et .eos diſperdiderũt non & ,eis *deſuper* declinaverunt quia , Ægypti

11 *facies ad* fortitudo nobis in non nam ? eos *in* judicabis nonne ,noſter Deus .nos fecisti accipere hæreditate quam ,tuæ hæreditate de

12 *ſtantes* Iehudah omnis Et .noſtri oculi te in ſed ,faciamus quid neſcimus nos Et .nos contra *venientis* ,*hujus multæ turbæ*

13 filii , Jehiel filii Benaiah filii Zechariahu filius Jachaziel Et .eorum filii & ,eorum uxores ,eorum *pubes* etiam ,*Domini facies ad*

14 ,Jehudah omnis Attendite : ait Et .*concionis* medio in Domini ſpiritus eum ſuper fuit ,Aſaph filiis de Levites Mathaniah

15 *turbæ faciebus* à *conſiſtemmini* ne & ,timeatis ne Vos : vobis Dominus dixit Sic : Iehoſaphat rex ô & ,Jeruſalaim habitatores &
aſcenſionem per *aſcendentes* ipſi Ecce .eos contra deſcendite Cras .Deo ſed ,bellum vobis non quia ,*hujus multæ*

16 .Jeruel *deſertum verſus* torrentis fine in eos invenietis & , Sis

Verſio VULG. LAT.

Venerũntque nuntii, & indicaverunt Joſaphat, dicentes ; Venit contra te multitudo magna, de his locis quæ trans mare ſunt, & de Syria, & ecce conſiſtunt in Aſaſonthamar, quæ eſt Engaddi. Joſaphat autem timore perterritus, totum ſe contulit ad rogandum Dominum & prædicavit jejunium univerſo Juda. Congregatúſque eſt Judas ad deprecandum Dominum : ſed & omnes de urbibus ſuis venerunt ad obſecrandum eum. Cúmque ſtetiſſet Joſaphat in medio cœtu Juda, & Jeruſalem, in domo Domini ante atrium novum, Ait ; Domine Deus patrum noſtrorum, tu es Deus in cœlo, & dominaris cunctis regnis gentium, in manu tua eſt fortitudo & potentia, nec quiſquam tibi poteſt reſiſtere. Nónne tu, Deus noſter, interfeciſti omnes habitatores terræ hujus coram populo tuo Iſrael, & dediſti eam ſemini Abraham amici tui in ſempiternum ? Habitavérúntque in ea, & exſtruxerunt in illa Sanctuarium nomini tuo, dicentes ; Si irruerint ſuper nos mala, gladius judicii, peſtilentia, & fames, ſtabimus coram domo hac in conſpectu tuo, in qua invocatum eſt nomen tuum : & clamabimus ad te in tribulationibus noſtris, & exaudies, ſalvósque facies. Nunc igitur ecce filii Ammon, & Moab, & mons Seir, per quos non conceſſiſti Iſrael ut tranſirent quando egrediebantur de Ægypto, ſed declinaverunt ab eis, et non interfecerunt illos : Econtrariò agunt, et nituntur ejicere nos de poſſeſsione, quam tradidiſti nobis. Deus noſter, ergò non judicabis eos ? In nobis quidem non eſt tanta fortitudo, ut poſsimus huic multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos. Sed cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolùm habemus reſidui, ut oculos noſtros dirigamus ad te. Omnis verò Juda ſtabat coram Domino, cum parvulis, et uxoribus, et liberis ſuis. Erat autem Jahaziel filius Zachariæ, filii Banaiæ, filii Jehiel, filii Mathaniæ, Levites de filiis Aſaph, ſuper quem factus eſt Spiritus Domini in medio turbæ, Et ait ; Attendite omnis Juda, et qui habitatis Jeruſalem, et tu rex Joſaphat : Hæc dicit Dominus vobis ; Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem : non eſt enim veſtra pugna, ſed Dei. Cras deſcendetis contra eos : aſcenſuri enim ſunt per clivum nomine Sis, et invenietis illos in ſummitate torrentis, qui eſt contra ſolitudinem Jeruel.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quòd, cùm veniſſent *quidam* & indicâſſent Ioſaphato, dicentes, Venit contra te exercitus copioſus ex ulteriori parte maris rubri, ecce caſtrametantur in Iericho, quæ eſt Ingod, Extimuit, erexitque Ioſaphat vultum ſuum ut deprecaretur Dominum : & indixit jejunium omnibus Iudæis, dixitque eis ; Congregamini, & venite oremus Dominum Deum noſtrum. Itaque congregati ſunt & venerunt omnes Iudæi etiam è civitatibus remotis ; venerunt inquam, ad precándum Dominum. Tunc ſtans Joſaphat in medio populi Judaici, in domo Domini quæ erat in Jeruſalem, ante portam novam ; Oravit his verbis : Domine Deus patrum noſtrorum, tu es Deus in cœlo, tu dominaris in omnia mundi regna, tuumque eſt robur & fortitudo : ego jam ante te ſtans oro. Tu quidem Deus noſter, conſumpſiſti habitatores hujus terræ coram populo tuo Iſraele, & dediſti eam ſemini Abrahami amici tui, in æternum ; Habitárunt in ea, & ædificárunt in ea Sanctuarium nomini tuo, dicentes ; Cùm jam Sanctuarium ſit inter nos, nullum invadet nos malum, neque gladius, neque judicium, neque mortalitas, neque fames : ſtantibus enim nobis ante domum iſtam & coram te (ſiquidem nomen tuum invocatum eſt in domo iſta) & venientibus atque orantibus coram te in domo iſta, exaudies vocem orationis noſtræ, & liberabis nos. Nunc ergò ecce Ammonitæ, & Mons Gebel, atque Moab, quibuſcum habere conſortium non permiſiſti Iſraelitis ; quia de terra Ægypti eduxiſti eos, & amoviſti ſervitutem Ægyptiorum ab eis, En ipſi par pari nobis referunt, & veniunt ad ejiciendum nos ex hæreditate tua quam tribuiſti nobis poſſidendam. Domine Deus noſter, præbe te, & judica eos, quia non ſuppetunt nobis vires ad reſiſtendum eis : adduc ſuper eos gladium judicii tui, cùm nos ignoremus quid agendum ſit : nam oculi noſtri ſunt in te defixi. Interea omnes Judæi ſtabant coram Dño unà cum parvulis & mulieribus eorũ, & filiis ac filiab' eorũ. Tunc ſuper Hazaelem filium Zachariæ, filii Benajæ, filii Jojadai, filii Mathaniæ Levitæ, de filiis Aſaphi ; deſcendit ſpiritus fortitudinis à Dño dum ſtaret coram populo Iſraelitico, Et dixit ; Audite omnes Judæi, & habitatores Jeruſalem, & rex Joſaphat : Sic dicit Dominus Deus veſter ; Vos ne timeatis neque formidetis exercitum hunc copioſum : non enim veſtrum eſt prælium, ſed Dũi ſanè prælium eſt : Properate, & deſcendite adverſùs eos, en ipſi aſcendunt per clivũ matutini, et invenietis eos in rupe vallis ex adverſo deſerti : aſcendũt enim pugnaturi contra vos.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ἦλθον καὶ ὑπέδειξαν τῷ Ἰωσαφάτ, λέγοντες, Ἥκει ἐπὶ σὲ πλῆθος πολὺ (β) ἐκ πέραν τῆς θα-
3 λάσσης ἀπὸ Συρίας, καὶ ἰδοὺ εἰσιν ἐν (γ) Ἀσασὰν Θαμάρ, ἥτις ἐστὶν (ι) Ἐγγαδί. Καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἔδω-
4 κε Ἰωσαφὰτ (δ) πρόσωπον αὐτῆς ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ (ε) ἐκήρυξεν νηστείαν ἐν παντὶ Ἰούδᾳ. Καὶ
5 συνήχθη (ζ) Ἰούδα ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων Ἰούδα ἦλθον ζητῆσαι τὸν κύ-
6 ριον. Καὶ ἀνέστη Ἰωσαφὰτ ἐν ἐκκλησίᾳ Ἰούδα ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν οἴκῳ κυρίου κατὰ πρόσωπον τῆς αὐ-
7 λῆς τῆς καινῆς, Καὶ εἶπε, Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων (η) μου, οὐχὶ σὺ εἶ (θ) θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω,
καὶ σὺ κυριεύεις πασῶν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐθνῶν; καὶ ἐν τῇ χειρί σου ἰσχὺς δυναστείας, καὶ οὐκ ἔστι
8 ὃς σὲ ἀντιστῆναι; Οὐχὶ (ι) σὺ ὁ κύριος ὁ ἐξολοθρεύσας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ
προσώπου (κ) τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκας αὐτὴν σπέρματι Ἀβραὰμ τῷ ἠγαπημένῳ σου εἰς τὸν
9 αἰῶνα; Καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ, καὶ ᾠκοδόμησαν ἐν αὐτῇ ἁγίασμα τῷ ὀνόματί σου, λέγοντες, Ἐὰν
ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακὰ, ῥομφαία, κρίσις, θάνατος, λιμὸς, στησόμεθα ἐναντίον τοῦ οἴκου τούτου καὶ ἐν-
10 αντίον σου, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐστὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ, καὶ βοησόμεθα πρὸς σὲ ἀπὸ τῆς θλίψεως, καὶ ἀ-
κούσῃ καὶ σώσεις. Καὶ νῦν ἰδοὺ (λ) οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ Μωὰβ, καὶ ὄρος Σηὶρ· εἰς οὓς οὐκ ἔδωκας τῷ Ἰσ-
ραὴλ διελθεῖν δι' αὐτῶν, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι ἐξέκλιναν ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ (μ)
11 ἐξωλόθρευσαν αὐτούς· Καὶ νῦν ἰδοὺ αὐτοὶ ἀνταποδιδόασιν ἐφ' ἡμᾶς ἐξελθεῖν ἐκβαλεῖν ἡμᾶς (ν) ἀπὸ
12 τῆς κληρονομίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκας ἡμῖν. Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐ κρινεῖς ἐν αὐτοῖς; ὅτι οὐκ ἔστιν (ξ)
ἡμῖν ἰσχὺς τοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο τὸ ἐλθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ οἴδαμεν τί ποι-
13 ήσωμεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἢ ἐπὶ σοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. Καὶ πᾶς (ο) Ἰούδα ἑστηκὼς (π) ἔναντι κυρίου, καὶ
14 τὰ παιδία αὐτῶν, καὶ αἱ (ρ) γυναῖκας αὐτῶν. Καὶ τῷ Ὀζιὴλ τῷ Ϝ Ζαχαείου, τῶν υἱῶν Βαναίου,
τῶν υἱῶν (σ) Ελειὴλ, τῷ Ματθανίου τῷ Λευίτου ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀσὰφ, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυ-
15 ρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, Καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε πᾶς Ἰούδα καὶ οἱ (τ) κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ ὁ βα-
σιλεὺς Ἰωσαφάτ· τάδε λέγει κύριος ὑμῖν αὐτοῖς, Μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ (υ) πτοεῖσθε ἀπὸ προσώπου Ϝ
16 ὄχλου τῆς πολλῆς τούτου, ὅτι οὐχ ὑμῖν ἐστιν ἡ παράταξις, ἀλλ' ἢ τοῦ θεοῦ. Αὔριον καταβαίνετε ἐπ' αὐ-
τούς· ἰδοὺ ἀναβαίνουσι κατὰ τὴν ἀνάβασιν (φ) Ασαὲ, καὶ εὑρήσετε αὐτοὺς ἐπ' (χ) ἄκρου τοῦ χειμάρ-
ῥου τῆς ἐρήμου Ἰεριήλ.

Et venerunt, & indicârunt ipsi Josaphat, dicentes; Venit super te multitudo plurima de trans mare à Syria: & ecce sunt in Asasan Thamar, hæc est Engadi. Et timuit, & dedit Josaphat faciem suam ad exquirendum Dominum: & prædicavit jejunium in omni Juda. Et congregatus est Juda ad exquirendum Dominum: & de omnibus civitatibus Juda venerunt quærere Dominum. Et surrexit Josaphat in Ecclesia Juda in Hierusalem in domo Domini ad faciem atrii novi, Et dixit; Domine Deus patrum meorum, nónne tu es Deus in cœlo sursum, & tu dominaris omnium regnorum gentium, & in manu tua fortitudo potentátûs, & non est adversûs te resistere? Nónne tu Dominus, qui exterminâsti habitantes terram hanc à facie populi tui Israel, & dediſti eam semini Abraham (b) dilecto tuo in seculum? Et habitârunt in ea, & ædificârunt in ea sanctificium nomini tuo, dicentes; Si superverenint super nos mala, gladius, judicium, mors, fames; stabimus coram domo hac, & coram te, quia nomen tuum in domo hac, & clamabimus ad te de tribulatione, & audies, & salvabis. Et nunc ecce filii Ammon, & Moab, & mons Seir, (in quos non dediſti ipsi Israel transire per eos, exeuntibus ipsis de terra Ægypti, quoniam declinaverunt ab eis, et non exterminaverunt eos:) Et nunc ecce ipsi aggrediuntur super nos exire ad ejiciendum nos ab hereditate nostra, quam dedisti nobis. Domine Deus noster, non judicabis in eis? Quoniam non est nobis fortitudo resistendi adversûs multitudinem plurimam hanc venientem super nos: & non novimus quid faciamus eis, sed super te oculi nostri. Et omnis Juda stans ante Dominum, & pueri eorum, & uxores(c) eorum. Et (d) ipsi Oziel filio Zachariæ, de filiis Banæ, de filiis Eliel, Matthaniæ Levitæ de filiis Asaph, factus est super eum spiritus Domini in Ecclesia, Et dixit; Audite omnis Juda, & habitantes in Hierusalem, & rex Josaphat: Hæc dicit Dominus vobis ipsis; Ne timeatis, neque paveatis à facie turbæ multæ hujus: quoniam non vobis est prælium, sed Deo. Cras descendite super eos. Ecce ascendunt secundùm ascensionem Asis: & invenietis eos super extremum fluvii deserti Jeriel.

MS.A. (β) ἐκ τῆς πέραν (γ) Ἀνασὰν (ι) Ἐγγαδδί. (δ) τὸ πρόσωπον (ε) ἐκήρυξαν (ζ) Ἰούδας (η) ἡμῶν, οὐχὶ (θ) ὁ θεὸς ἐν οὐρανῷ, καὶ (ι) σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ἐξολεθρεύσας (κ) λαοῦ σου (λ) υἱοὶ (μ) ἐξωλόθρευσαν (ν) ἐκ τῆς (ξ) ἰσχὺς ἡμῖν τῷ (ο) Ἰούδας (π) ἐναντίον (ρ) γυναῖκας. Καὶ τῷ (σ) Ἐλειὴλ, (τ) κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ (υ) πτοήσητε (φ) Ἀσαὲ, (χ) ἄκρου τοῦ ἐρήμου

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فجاؤا قوم واخبروه بذلك * وقالوا * قد حصر اليك قوم عظيم من عبر البحر الاحمر *
3 وهوذا هم نازلون على بريكا * وهي عنعاد * وفرع والنقب بوجهه الى الخايط * وصلى
4 قدام الله * وفرض صوما على بيت يهودا * وقال تعالوا نطلب من الله الهنا * فاجمعوا
5 وجاؤا بيت يهودا وساير الصبيان البعيدين * فطلبوا من الرب * فقام يوسافاط في وسط
6 سعب يهودا في داخل بيت الله الذي باورسليم * قدام باب الجديد * وصلى وقال
يا رب اله ابائنا انت اله السماوات * وانت متحكم على ساير الملوك الذين في الارض *
7 ولك القوة والجبروت * وانا قايم بين يديك اصلي * وانت يا رب ابدت كل سكان
هذه الارض بين يدي سعبك اسرايل * واعطيتها لزرع ابراهيم حبيبك الى الابد *
8 * وجلسوا فيها * وبنوا فيها قدسا لاسمك * ويقولون * ما دام بيننا لا يجي علينا سر *
9 ولا حكم ولا موت ولا جوع * وكل من يجي ويقوم قدام هذا البيت قدامك من
اجل اسمك الذي دعي على هذا البيت * ويصلي قدامك في هذا البيت * اسمع
10 صوت صلاته وبكيته * والان ها بني عمون * وجبل اعلف * ومواب * الذي امرت
11 اسرايل ان لا يختلط بهم * لان من مصر اخرجهم وكيهم من عبودية المصريين * وها هم
12 يكافوننا على ما فعلناه بهم * وقد اتوا لاخراجنا من ميراثنا الذي اوريتنا اياه * ربنا والهنا
نجلي واحكم عليهم * فليس لنا طاقة نقف قدامهم * انزل عليهم حرب حكمك *
13 ونحن لا ندري ما نصنع * واعيننا اليك شاخصة * وساير بيت يهودا قيام قدامك
14 يا رب * وسباهم ونساوهم وبنوهم وبناتهم * وهارايل بن زخريا * بن بنيو * بن يوداع * بن
ستويوا من اللاويين * من بني اصاف * حل عليه روح الجبروة من قدام الله *
15 * فقام وقال * اسمع يا ساير يهودا * وسكان يروسليم ويوسافاط * هكذا قال الرب الهكم *
لستم لا تفزعوا * ولا تخافوا من هذا الجيش * لان ليس هذا الحرب لكم بل لله * عجلوا
16 وانزلوا عليهم * وهم يطلعون بحاربوكم مع طلوع الفجر * وتجدوهم مع الف الوادي
الذي بين يدي البرية *

Venientes autem quidam indicârunt hoc illi, dicentes, Jam advenêre contra te copiæ maximæ ex ulteriori parte maris Rubri, & ecce obsident Jericho, quæ est Ingad. Quare pavore correptus, vertit faciem suam ad parietem, & oravit ad Dominum: tum indicto Judæis jejunio, dixit; Venite, rogemus Deum, Deum nostrum. Cùm itaque congregati essent Judæi & oppida quæque remota, Dominumque vogavissent; Surrexit Josaphat in medio populo Judaico intra domum Dei quæ erat in Jerusalem, ante ostium novum, Et oravit, ac dixit; O Domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus cœlorum, tuque dominium habes in omnes reges qui sunt in terra, & tuum est robur & potentia: & ego stans coram te oro. Tu O Domine extinctis omnibus hujus terræ incolis coram populo tuo Israele, dedisti eam semini Abrahæ dilecti tui, in sempiternum: Adeoque habitârunt in ea, & extruxerunt in ea Sanctuarium nomini tuo; & dicunt, Quandiu inter nos erit, nullum obveniet nobis malum, neque judicium, neque mortalitas, neque fames: & quicunque venerit, steteritque ante domum istam coram te propter nomen tuum quod invocatum est super hanc domum, & oraverit coram te in domo ista; audi vocem orationis ejus, & libéres eum. Jam verò ecce Ammonitæ, & mons præputiatus, atque Moabitæ, de quibus præceperas Israeli ne se commisceret cum eis, quòd ex Ægypto eduxeris eos, & asseruerís eos à servitute Ægyptiorum: En, inquam, isti vependunt nobis pro iis quæ fecimus ipsis, & venerunt ad detrudendum nos ex hereditate nostra quam dedisti nobis. Domine ac Deus noster, fac conspiciavis, & judica eos; quia non possumus resistere eis: immitte in eos bellum judicii tui: quid nobis agendum sit nescimus: oculi nostri in te sunt intenti, Et tota domus Judæ stat coram te O Domine, cum juvenibus & uxoribus suis, & filiis ac filiabus suis. Tunc in Hizaelem filium Zachariæ, filii Benajæ, filii Jojadai, filii Mathaniæ de Levitis, de filiis Asaphi; descendit spiritus fortitudinis à Deo: Qui surgens dixit, Audite O omnes Judæi, cives Jerosolymorum, & Josaphat: Sic dicit Dominus Deus vester, Vos ne metuite, neque pertimescite exercitum istum, quia bellum hoc non vestrum sed Dei est. Festini descendite ad eos: ascensuri sunt ipsi ut pugnent contra vos ad ortum auroræ: & reperietis eos ad latus vallis quæ est contra desertum:

דברי הימים ב: כ

Versio VULG. LAT.

לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם בְּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם אַל־תִּירְאוּ 17
וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם וַיהוָה עִמָּכֶם: וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אָרְצָה וְכָל־יְהוּדָה 18
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם נָפְלוּ לִפְנֵי יְהוָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה: וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי הַקָּהָתִים וּמִן 19
בְּנֵי הַקְרָחִים לְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל גָּדוֹל לְמָעְלָה: וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיֵּצְאוּ 20
לְמִדְבַּר תְּקוֹעַ וּבְצֵאתָם עָמַד יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שִׁמְעֻנִי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הַאֲמִינוּ בַּיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְתֵאָמֵנוּ הַאֲמִינוּ בִנְבִיאָיו וְהַצְלִיחוּ: וַיִּוָּעַץ אֶל־הָעָם וַיַּעֲמֵד מְשֹׁרְרִים לַיהוָה 21
וּמְהַלְלִים לְהַדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: 22
וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְרִנָּה וְתִהִלָּה נָתַן יְהוָה מְאָרְבִים עַל־בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר־שֵׂעִיר הַבָּאִים
לִיהוּדָה וַיִּנָּגֵפוּ: וַיַּעַמְדוּ בְנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב עַל־יֹשְׁבֵי הַר־שֵׂעִיר לַהֲרֹג וְלְהַשְׁמִיד 23
וּכְכַלּוֹתָם בְּיוֹשְׁבֵי שֵׂעִיר עָזְרוּ אִישׁ בְּרֵעֵהוּ לְמַשְׁחִית: וִיהוּדָה בָּא עַל־הַמִּצְפֶּה 24
לַמִּדְבָּר וַיִּפְנוּ אֶל־הֶהָמוֹן וְהִנֵּה פְגָרִים נֹפְלִים אָרְצָה וְאֵין פְּלֵיטָה: וַיָּבֹא יְהוֹשָׁפָט וְעַמּוֹ 25
לָבֹז אֶת־שְׁלָלָם וַיִּמְצְאוּ בְתָם לָרֹב וְרָכוּשׁ וּפְגָרִים וּכְלֵי חֶמְדוֹת וַיִּנְצְלוּ לָהֶם לְאֵין
מַשָּׂא וַיִּהְיוּ יָמִים שְׁלוֹשָׁה בּוֹזִּים אֶת־הַשָּׁלָל כִּי רַב־הוּא: וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי נִקְהֲלוּ לְעֵמֶק בְּרָכָה 26
כִּי שָׁם בֵּרְכוּ אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאוּ אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק בְּרָכָה עַד־הַיּוֹם: וַיָּשׁוּבוּ 27
כָּל־אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וִיהוֹשָׁפָט בְּרֹאשָׁם לָשׁוּב אֶל־יְרוּשָׁלִַם בְּשִׂמְחָה כִּי שִׂמְּחָם יְהוָה
מֵאוֹיְבֵיהֶם: וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם בְּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבַחֲצֹצְרוֹת אֶל־בֵּית יְהוָה: וַיְהִי פַּחַד אֱלֹהִים 29 28
עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת בִּשְׁמֹעָם כִּי נִלְחַם יְהוָה עִם־אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל: וַתִּשְׁקֹט מַלְכוּת יְהוֹשָׁפָט 30
וַיָּנַח לוֹ אֱלֹהָיו מִסָּבִיב: וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט עַל־יְהוּדָה בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ 31
וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי:

Non eritis vos qui dimicabitis, sed tantummodò confidenter state, & videbitis auxiliũ Dñi sup vos, ô Juda, & Jerusalé: nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini contra eos, & Dñs erit vobiscum. Josaphat ergò, & Juda, & omnes habitatores Jerusalem, ceciderunt proni in terram coràm Dño, & adoraverunt eum. Porrò Levitæ de filiis Caath, & de filiis Core, laudabant Dñm Deũ Israel voce magnâ, in excelsũ. Cúmq; manè surrexissent, egressi sunt per desertum Thecue: profectísque eis, stans Josaphat in medio eorũ, dixit; Audite me viri Juda, & omnes habitatores Jerusalé: credite in Dño Deo vestro, & securi eritis: credite prophetis ej⁹, & cuncta evenient prospera. Deditque consiliũ populo, & statuit cantores Dñi, ut laudarent eum in turmis suis, & antecederent exercitũ, ac voce consonâ dicerent; Confitemini Dño, quoniam in æternum misericordia ej⁹. Cúmq; cœpissent laudes canere, verti Dñs insidias eorũ in semetipsos, filiorũ scilicèt Ammon, & Moab & montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam, & percussi sunt. Namque filii Ammon, & Moab, consurrexerunt adversũ habitatores montis Seir, ut interficerent & delerent eos: cúmq; hoc opere perpetrâssent, etiã in semetipsos versi, mutuis concidêre vulneribus⁹. Porrò Juda cùm venisset ad speculá, quæ respicit solitudiné, vidit procul omné latè regioné plenã cadaveribus nec superesse quemquã, qui necé potuisset evadere. Venit ergò Josaphat, & omnis populus cum eo, ad detrahenda spolia mortuorũ: invenerúntque inter cadavera variam supellectilé, vestes quoque, et vasa pretiosissima, et diripuerunt, ita ut omnia portare non possent, nec per tres dies spolia auferre præ prædæ magnitudine. Die autem quarto congregati sunt in Valle benedictionis: etenim quoniam ibi benedixerant Dño, vocaverunt locũ illum, Vallis benedictionis usq; in præsentẽ diem. Reversúsque est omnis vir Juda, et habitatores Jerusalem, et Josaphat ante eos, in Jerusalé cum lætitia magna, eò quòd dedisset eis Dñs gaudium de inimicis suis. Ingressíque sunt in Jerusalem cum psalteriis, et citharis, et tubis, in domum Dñi. Irruit autem pavor Dñi super universa regna terrarum, cùm audissent quòd pugnâsset Dñs contra inimicos Israel. Quievítque regnum Josaphat, et præbuit ei Deus pacem per circuitum. Regnavit igitur Josaphat super Judam, et erat triginta quinque annorum cùm regnare cœpisset: viginti autem et quinque annis regnavit in Jerusalem, et nomen matris ejus Azuba filia Selahi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc consistite, & videte salutem quam Dominus facturus est vobiscum. Judæi & habitatores Jerusalem ne metuatis, neque formidetis: cras prodite in conspectum eorum, & Adonai Dominus dominorum erit in patrocinium vestrum. Tunc corruit Josaphat pronus super terram, & adoravit: omnes quoque Judæi & habitatores Jerusalem procidentes adoravére Dominũ. Et surrexerunt Levitæ de filiis Cahath & de filiis Corah, ad laudandum Dominũ Deum Israelis altâ voce. Deinde manè prætervertentes egressi sunt ad desertum Tecue: & cùm egrederentur, stetit Josaphat, ac dixit; Audite me Iudæi, et habitatores Ierusalem, Credite in Dominum Deum vestrum, & fides servabitur vobis: credite prophetis ejus, & servabimini. Tum stetit in medio populi, & ait; Venite, gratias agamus Domino, & laudemus majestatem sanctitatis ejus, dum egredietur ante copias nostras, & bellũ geret pro nobis contra hostes nostros; & dicam⁹, Gratias agite Dño, quoniam bonus est, & in æternum bonitas ejus: colles cœperunt laudare, & montes cœperunt exultare. Cùm itaq; pervenissent Judæi ad montẽ specularũ deserti, & respexissent; ecce omnia corpora illorum erant mortua, & humi prostrata, nemine ex eis evadente. Quapropter venit Josaphat & populus Israeliticus ad diripiendum spolia eorum: et invenientes inter eos spolia quamplurima, facultates, habenas, et equos, supellectiles deniq; optabiles, acceperunt sibi quicquid voluerunt. Factumque est triduo postquam spolia diripuerunt (erant enim perquamplurima) ut quarto die congregati in planitie Benedictionis (quoniam illic Dominum Deum benedixerant, iccirco vocatum fuerat nomen ejus loci, Benedictio, ad hunc usque diem,) Redirent omnes Judæi Jerosolymã, et Josaphat in fronte eorum; quippe qui Jerosolymam cum gaudio redirent: nam lætificaverat eos Dominus de hostibus eorum. Et Jerosolymam pervenientes cum canticis, et citharis, atque buccinis inflexis et rectis; adierunt domum Domini. Incessitque pavor Domini urbes omnes et regna earum, cùm audissent Dominum pugnare contra hostes Israelis. Ita quievit regnũ Josaphati, quieté largiente ei Dño à conterminis ejus; Regnavitque Josaphat super Judam. Annos triginta quinque natus erat Josaphat quando potitus est regno, et annis viginti quinque regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Aruba filia Selhi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

17 Οὐχ ὑμῖν ὅτι πολεμῆσαι· ταῦτα Ϛύνετε, καὶ ἴδετε τὴν σωτηρίαν κυρίου μεθ' ὑμῶν Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλήμ. μὴ (ϕ) φοβεῖσθε, μηδὲ πτοηθῆτε ἄυριον ἐξελθεῖν εἰς (ω) ἀπάντησιν αὐτοῖς, καὶ κύριος μεθ' ὑμῶν. 18 Καὶ κύψας Ἰωσαφὰτ ἐπὶ πρόσωπον (α) αὐτοῦ καὶ πᾶς Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες (β) Ἰερουσαλὴμ, ἔπεσον 19 (γ) ἔναντι κυρίου προσκυνῆσαι κυρίῳ. Καὶ ἀνέστησαν οἱ Λευῖται ἀπὸ τῶν υἱῶν Καάθ, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Κορὲ, αἰνεῖν κυρίῳ (δ) θεῷ Ἰσραὴλ ἐν φωνῇ μεγάλῃ εἰς ὕψος. 20 Καὶ ὀρθρίσαν (ε) πρωΐ, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον Θεκωέ. καὶ ἐν τῷ (ζ) ἐξελθεῖν αὐτοὺς, ἔστη Ἰωσαφὰτ καὶ ἐβόησε, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατέ μου Ἰούδα καὶ οἱ καθοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλήμ· ἐμπιστεύσατε (η) ἐν κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἐμπιστευθήσεσθε· ἐμπιστεύσατε ἐν προφήτῃ αὐτοῦ, καὶ εὐοδωθήσεσθε. 21 Καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἔστησε ψάλτας καὶ (θ) αἰνοῦντας, ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τὰ ἅγια ἐν τῇ ἐξελθεῖν ἔμπροσθεν τῶν ὡπλισμένων, καὶ ἔλεγον, Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. 22 Καὶ ἐν τῷ (ι) ἄρξασθαι αὐτοὺς τῆς αἰνέσεως καὶ τῆς ἐξομολογήσεως, ἔδωκε κύριος πολεμεῖν τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ὅτι Μωὰβ καὶ ὄρος Σηεὶρ τοὺς ἐξελθόντας ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ ἐτροπώθησαν. 23 Καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν καὶ Μωὰβ ἐπὶ τοὺς καθοικοῦντας ὄρος Σηεὶρ, (κ) ἐξολοθρεῦσαι καὶ ἀπολέσαι αὐτούς. καὶ ὡς ἐτελέσαν τοὺς καθοικοῦντας Σηεὶρ, ἀνέστησαν εἰς ἀλλήλους τοῦ (λ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς. 24 Καὶ Ἰούδας ἦλθεν ἐπὶ τὴν σκοπιὰν τῆς ἐρήμου, καὶ ἐπέβλεψε, καὶ εἶδε τὸ πλῆθος· καὶ ἰδοὺ πάντες νεκροὶ πεπτωκότες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκ ἦν σωζόμενος. 25 Καὶ (μ) ἐξῆλθεν Ἰωσαφὰτ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ σκυλεῦσαι τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ εὗρον κτήνη πολλὰ, καὶ ἀποσκευὴν, καὶ σκῦλα, καὶ σκεύη ἐπιθυμητὰ, καὶ ἐσκύλευσαν (ν) ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐγένοντο ἡμέραι τρεῖς σκυλεύοντων αὐτῶν τὰ σκῦλα, ὅτι πολλὰ ἦν. 26 (ξ) Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐπισυνήχθησαν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς εὐλογίας, ἐκεῖ γὰρ ηὐλόγησαν τὸν κύριον· διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, Κοιλὰς Εὐλογίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 27 Καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἀνὴρ Ἰούδα εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ Ἰωσαφὰτ ἡγούμενος αὐτῶν ἐν ευφροσύνῃ μεγάλῃ, ὅτι (ο) ἤυφρανεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. 28 Καὶ εἰσῆλθον εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις καὶ ἐν σάλπιγξιν εἰς οἶκον κυρίου. 29 Καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς, ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτοὺς (π) ὅτι κύριος ἐπολέμησε πρὸς τοὺς ὑπεναντίους Ἰσραήλ. 30 Καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία Ἰωσαφὰτ, καὶ κατέπαυσεν αὐτῷ ὁ θεὸς αὐτοῦ κυκλόθεν. 31 Καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφὰτ ἐπὶ τὸν (ρ) Ἰούδαν, ὢν ἐτῶν τριακονταπέντε ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν, καὶ (σ) εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀζουβὰ θυγάτηρ Σελί.

Non vobis est (e) bellare. Hæc intelligite, & videte salutem Domini vobiscum, Juda, et Hierusalem. Ne timeatis, (f) neque paveatis cras exire in occursum eisset Dominus vobiscum. Et procumbens Josaphat in faciem suam, et omais Juda, et habitantes Hierusalem, ecciderunt ante Dominum adorare Dominum. Et surrexerunt Levitæ de filiis Caath, et de filiis Core, laudem dicere Domino Deo Israel in voce magna in sublime. Et evigilarunt manè, et exierunt in desertum Thecoe. Et in exeundo ipsos, stetit Josaphat, et clamavit, et dixit; Audite me Juda, et habitantes in Hierusalem: Confidite in Domino Deo nostro, et fideles eritis: confidite in (g) propheta ejus, et prosperabimini. Et consuluit cum populo: et statuit psalmorum cantores, et laudantes, ad confitendum et laudandũ sancta in exeundo ante virtutem: et dicebant; Confitemini Domino, quoniam in seculum misericordia ejus. Et in incipiendo eos laudationem, et confessionem, dedit Dominus (h) pugnare filios Ammon super Moab, et montem Seir, qui egressi fuerant super Judam: et in fugam versi sunt. Et surrexerunt filii Ammon, et Moab, super habitantes montem Seir, ad exterminandum, et atterendum eos. Et, ut consummaverunt habitantes Seir; surrexerunt in se mutuò (i) ad exterminandum. Et Judas venit super speculam deserti, & inspexit, & vidit multitudinem: et ecce omnes mortui jacentes super terram: non erat salvus. Et exiit Josaphat et populus ejus prædari spolia eorum: et invenerunt pecora multa, & apparatum, & spolia, & vasa desiderabilia: & prædati sunt in eis. Et facti sunt dies tres, prædantibus ipsis spolia; quoniam multa fuerunt. Et factum est die quartâ, conducti sunt in Vallem benedictionis: ibi enim benedixerunt Dominum. Propter hoc vocaverunt nomen loci illius, Vallis benedictionis usque in diem hanc. Et revertit omnis vir Juda in Hierusalem, & Josaphat dux eorum in lætitia magna; quoniam lætificavit eos Dominus de inimicis eorum. Et ingressi sunt in Hierusalem in nablis, & citharis, & in tubis in domum Domini. Et factus est pavor Domini super omnia regna terræ in audiendo eos, quia Dominus pugnavit in adversarios Israel. Et pacem habuit regnum Josaphat: & quietem dedit ei Deus ejus in circuitu. Et regnavit Josaphat super Judam, cùm esset annorum triginta quinque in regnando ipsum: & viginti & quinque annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Azuba filia Sali.

MS. A. (ϕ) φοβεῖσθαι. (ω) ἀπάντησιν, καὶ κύριος (α) ἑαυτῶν (β) ἐν Ἰερουσαλὴμ, (γ) ἐναντίον (δ) τῷ θεῷ (ε) τοπρωΐ, (ζ) ἐξελθεῖν, ἔστη (η) κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, (θ) αἰνοῦντας, * Ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, ὅτι (ι) ἐνάρξασθαι τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ, τῆς ἐξομολογήσεως, (κ) ἐξολεθρεῦσαι καὶ ἐκλιπεῖν. καὶ ὡς (λ) ἐξολεθρεῦσαι. (μ) ἦλθεν (ν) ἑαυτοῖς· καὶ (ξ) Καὶ τῇ ἡμέρᾳ (ο) ἤυφρανεν (π) ὅτι * πεπολέμησεν κύριος πρὸς (ρ) Ἰούδαν, ἐτῶν τριάκοντα ἐν τῷ (σ) εἰκοσιπέντε

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 * وفي تلك الساعة قفوا انظروا الخلاص الذي يصنعه الله * يا بيت يهودا وسكان اروسليم
18 لا تخافوا ولا تجزعوا * غدا اخرج قدامكم * فالوهاي رب الارباب يعضدكم * ووقع
19 يوسافاط على وجهه وسجد لله * وكل بيت يهودا وسكان يروسليم سجدوا للرب * وقام
20 اللاويون * وبنو قاهث * وبنو قورح * وسجدوا الرب اله اسرائيل بصوت عال * وبكروا
وخرجوا الي برية تقوع * ولما خرجوا قام يوسافاط وقال * اسمع يا بيت يهودا وسكان اروسليم *
21 آمنوا بالله الهكم وبالانبياء تخلصوا * وقال وسط الامة * هانم تسكر الرب ويمجد مملكة
قدسه * وحين خرجت العساكر ليصنعوا الحرب مع اعدايهم * قالوا * تسكر الرب
22 والي الابد رحمته * الروابي ابتدوا يسبحون الرب والجبال بدوا يفرحون * * *

Tunc consistite, & videte salutem quam faciet vobis Deus. O domus Judæ, & cives Jerosolymorum, ne metuite, neque pertimescite: cras processurus sum ante vos, & Adonai Dominus dominorum opitulabitur vobis. Procidit ergò Josaphat in faciem suam, & adoravit: & omnes Judæi atque cives Jerosolymorum adoravêre Dominum. Et surgentes Levitæ, & filii Cahathi, ac filii Corahi, glorificavêre Dominum Deum Israelis altâ voce. Tum manè surgentes exierunt ad desertum Tecuæ; & cùm exirent, stetit Josaphat, & dixit; Audi O domus Judæ, & cives Jerosolymorum: Credite Domino Deo vestro & prophetis, & servabimini. Dixit etiam in medio populi; Agite, gratias reddamus Domino, & celebremus gloriâ sanctitatis ejus. Et cùm processissent exercitus ad bellum gerendum cum hostibus suis, dixerunt; Gratias agimus Domino, & in æternum misericordia ejus: colles cœperunt laudare Dominum, & montes exultare cœperunt.

24 * ويهودا جاء الي جبال دوقي الذين في البرية * ونظروا فاذا سايرجثهم مرمية على
25 الارض * ولم ينج واحد منهم * فجاء يوسافاط وشعب اسرائيل يغنم غنيمهم * ووجد
26 غنيمة عظيمة وامواشي وثيابا فاخرة * فاخذوا لهم كل ما ارادوا * ولما كان بعد
ثلاثة ايام حين غنموا * اجمعوا في اليوم الرابع الي بقعة المباركة وباركوا الله الههم
27 هناك لاجل ذلك سمي ذلك الموضع البركة الي هذا اليوم * ورجع ساير بني يهودا
28 الي يروسليم * ويوسافاط يقدمهم بفرح * لان الله نجاهم من اعدايهم * بتسبيحات
29 وصفارات * وقرون ملتوية ومبسوطات * وجاوا الي بيت الله * ووقع خوف الله على ساير
30 المدن وللملوك * حين سمعوا ان الله حارب اعداء بني اسرائيل * واستراح ملك يوسافاط
31 من الحرب * واراحه من ساير اعدايه الذين في تخومه * وكان حين ملك ابن
خمس وثلاثين سنة * وملك باورسليم خمسا وعشرين سنة * واسم امه عربا ابنة
سلحي *

Itaque Judæi ad montes Dauca qui sunt in deserto pervenientes, prospexerunt, & ecce omnia illorum cadavera jacebant humi, nemine ex iis excepto. Quare veniens Josaphat cum populo Israelitico ad capiendam prædam illorum, invenit prædam ingentem, armenta, & vestes præcellentes, & acceperunt sibi quicquid voluerunt. Triduo postquàm prædam cepissent, quarto die convenerunt in planitie Benedictionis, & benedixerunt ibi Deum, Deum suum (hac de causa vocatus est locus ille, B. nedictio, ad hunc usque diem.) Deinde redeuntes omnes Judæi Jerosolymam, Josaphato eos præcedente, cum gaudio, eò quòd liberâsset eos Deus ab hostibus eorum, Cum cantica, fistulis, et buccinis tam curvis quàm rectis; adierunt templum Dei. Et cecidit timor Dei super omnes civitates et reges, cùm audissent quòd Deus expugnâsset hostes filiorum Israelis. Tranquillum itaque fuit regnum Josaphati à bello, et requiem dedit illi ab omnibus inimicis ejus qui erant in limitibus ejus. Erat autem, quando regnavit, annos natus triginta quinque; et regnavit Jerosolymis annos viginti quinque: nomen matris ejus erat Araba filia Selhi.

דברי הימים ב: כא

non excelsa Veruntamen .Domini oculis in rectum faciendo , ea ab declinavit non & , Asa sui patris via in ambulavit Et

32 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו אָסָא וְלֹא־סָר מִמֶּנָּה לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־

, primorum Jehosaphat *verborum reſiduum* Et .suorum patrum Deo suum cor *præparaverunt* non populus adhuc & : *receſſerunt*

33 סָרוּ וְעוֹד הָעָם לֹא־הֵכִינוּ לְבָבָם לֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט הָרִאשֹׁנִים

post Et ,Israel regum librum *super eſt factum aſcendere qui* ,Chanani filii Jehu verbis in ſcripta *ipſa* ecce ,noviſſimorũ &

34 וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי אֲשֶׁר הֹעֲלָה עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲחַרְיָ

,*ſecum illum* junxit Et .faciendo fecit impiè ipſe : Iſrael rege Achaziah cum Jehudah rex Jehoſaphat ſe junxit *ſic*

35 כֵן אִתְחַבֵּר יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה עִם אֲחַזְיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃ וַיִּחְבְּרֵהוּ עִמּוֹ

Mareſah de Dodavahu filius Elihezer eſt vaticinatus Et .Heſionghaber in naves fecerunt & : Tarſis in eundum ad naves *faciendum ad*

36 לַעֲשׂוֹת אֳנִיּוֹת לָלֶכֶת תַּרְשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃ וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־דֹּדָוָהוּ מִמָּרֵשָׁה

non &, naves ſunt contritæ & ,tua opera Dominus interrupit ,Achaziahu cum *te jungere Juxta* : dicendo ,Jehoſaphat *ſuper*

37 עַל־יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר כִּהְתַחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ פָּרַץ יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ וַיִּשָּׁבְרוּ אֳנִיּוֹת וְלֹא

.Tarſis in ire *obtinuerunt*

CAP. XXI. כא

עָצְרוּ לָלֶכֶת אֶל־תַּרְשִׁישׁ׃

.eo pro ejus filius Jehoram regnavit Et .David civitate in ſuis patribus cum eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum Jehoſaphat *jacuit* Et

1 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

filii iſti omnes : Sephatiahu &, Michael & ,Hazariahu & ,Zechariahu & ,Jechiel & ,Hazariahu ,Jehoſaphat filii fratres ei Et

2 וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזַרְיָה וְיחִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ וְעֲזַרְיָהוּ וּמִיכָאֵל וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי

urbibus cum ,precioſorum & ,auri & ,argenti multa dona eorum pater eis dedit Et .*Iſrael* regis Jehoſaphat

3 יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי

regnum ſuper Jehoram ſurrexit Et .primogenitus ipſe quia ,Jehoram dedit regnum Et .Jehudah in *munitionum*

4 מְצוּרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃ וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת

annorũ duorum & triginta Filius .Iſrael principibus de etiam &,gladio in ſuos fratres omnes occidit & ,ſe roboravit & ,ſui patris

5 אָבִיו וַיִּתְחַזֵּק וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי יִשְׂרָאֵל׃ בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה

fecerunt quemadmodum ,Iſrael regum viam per Ambulavitque .Jeruſalaim in *regnavit* annis octo & *,ipſum regnando in* Jehoram

6 יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ

corrumpere Dominus noluit Et .Domini oculis in malum fecit & : uxor ei fuit Achab filia nam;Achab domus

7 בֵּית אַחְאָב כִּי בַּת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־

.diebus omnibus ejus filiis &,lucernam ei *dandum ad*,dixerat quemadmodum & ,David *excideret* quod ,fœdus propter David domũ

בֵּית דָּוִיד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִיד וְכַאֲשֶׁר אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר וְלִבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃

,suis principib⁹ cũ Jehorã transivit Et .regem ſe ſuper fecerunt regnare &,Jehudah *manu ſub de* ,Edom *eſt prævaricatus* ejus diebus In

8 בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיַּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־שָׂרָיו

eſt prævaricat⁹ Et .*currus* principes & ,*eum ad circumdantem* ,Edom percuſſit & ,nocte *ſurgens fuit* Et .eo cum curru omni &

9 וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֶת שָׂרֵי הָרֶכֶב׃ וַיִּפְשַׁע

quia ; ejus *manu ſub* à ,ipſo tempore in Libnah *eſt prævaricata* Tunc .hanc diem ad uſque Jehudah *manu ſub de* Edom

10 אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא מִתַּחַת יָדוֹ כִּי

.ſuorum patrum Deum Dominum dereliquit

עָזַב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃

Verſio VULG. LAT.

Et ambulavit in via patris ſui Aſa , nec declinavit ab ea, faciens quæ placita erant coram Domino. Veruntamen excelſa non abſtulit, & adhuc populus non direxerat cor ſuum ad Dominum Deum patrum ſuorum. Reliqua autem geſtorum Joſaphat priorum & noviſſimorum , ſcripta ſunt in verbis Jehu filii Hanani , quæ digeſſit in Libros regum Iſrael. Poſt hæc iniit amicitias Joſaphat rex Juda cum Ochozia rege Iſrael , cujus opera fuerunt impiiſſima. Et particeps fuit ut facerent naves, quæ irent in Tharſis : fecerúntque claſſem in Aſiongaber. Prophetavit autem Eliezer filius Dodau de Mareſa ad Joſaphat, dicens ; Quia habuiſti fœdus cum Ochozia, percuſſit Dominus opera tua : contritæque ſunt naves, nec potuerunt ire in Tharſis.

CAP. XXI.

Dormivit autem Joſaphat cum patribus ſuis , & ſepultus eſt cum eis in civitate David : regnavítque Joram filius ejus pro eo. Qui habuit fratres, filios Joſaphat, Azariam, & Jahiel, & Zachariam, & Azariam, & Michael, & Saphatiam: omnes hi, filii Joſaphat regis Juda. Dedítque eis pater ſuus multa munera argenti, & auri,& penſitationes, cum civitatibus munitiſſimis in Juda : regnum autem tradidit Joram ; eò quòd eſſet primogenitus. Surrexit ergò Joram ſuper regnum patris ſui : cúmque ſe confirmáſſet, occídit omnes fratres ſuos gladio,& quoſdam de principibus Iſrael. Triginta duorum annorum erat Joram cùm regnare cœpiſſet : & octo annis regnavit in Jeruſalem. Ambulavítque in viis regum Iſrael , ſicut egerat domus Achab : filia quippe Achab erat uxor ejus, & fecit malum in conſpectu Domini. Noluit autem Dominus diſperdere domum David, propter pactum quod inierat cum eo : & quia promiſerat ut daret ei lucernam, & filiis ejus omni tempore. In diebus illis rebellavit Edom , ne eſſet ſubditus Judæ, & conſtituit ſibi regem. Cúmque tranſiſſet Joram cum principibus ſuis, & cuncto equitatu qui erat ſecum, ſurrexit nocte, & percuſſit Edom qui ſe circumdederat , & omnes duces equitatûs ejus. Attamen rebellavit Edom , ne eſſet ſub ditione Juda, uſque ad hanc diem : eo tempore & Lobna receſſit ne eſſet ſub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum ſuorum :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ambulavit in omnibus viis Aſæ patris ſui, nec receſſit ab eis, faciens quod rectum erat coram Domino. Verùm excelſa non abolerat huçuſque , & populus non compoſuerant cor ſuum erga Deum patrum ſuorum. Reliqua geſta Jehoſaphati, cùm priora tum poſteriora, ecce ſcripta ſunt inter geſta Jehu filii Hananis, de quo ſcriptũ eſt in libro regum Iſraelis. Poſt hæc acceſſit Joſaphat rex Judæ ad Ehaziam regem Iſraelis illum flagitioſum, qui plura ſcelera commiſit quàm omnes reges Iſraelis : Acceſſit inquam, ad eum ut naves componeret quæ proficiſcerentur in Tharſis : compoſuerunt autem naves in urbe Iſinu-geber. Et prophetavit Eliazar filius patrui ejus in urbe Mareſa de Joſaphato, & dixit ei ; Propter tuum cum Ehazia conſortium, concuſſit Dominus omnia opera tua , ita confractæ ſunt naves, nec potuerunt proficiſci in Tharſis.

CAP. XXI.

Poſtquam occubuit Joſaphat cum patribus ſuis,& ſepultus fuit penes patres ſuos in civitate Davidis, ſucceſſit in regno Jehoram filius ejus. Hic fratres habebat filios Joſaphati, quorum hæc ſunt nomina :Azaria,Nahiael, Zacharia, Azaria, Melchael, Sephatia: hi omnes erant filii Joſaphati regis Judæ. His dederat pater eorum dona multa, argentum & aurum, multaque munera,& civitates Judæ munitas : Jehoramo verò datum fuit regnum, quippe qui eſſet filius ejus natu maximus. Cùm ergò Jehoram patris ſui regnum ſuſcepiſſet, ſeſeque confirmâſſet, interfecit omnes fratres ſuos in bello,ſimulq; *quoſdam* è ſenioribus Iſraelis interfecit. Natus erat annos trigintaduos cùm regnum occupavit,& octo annos regnavit in Jeruſalem. Ambulavit in viis regum Iſraelis, quemadmodum fecerant Ahabitæ ; ſoror enim Ahabi erat ejus uxor. Et quanvis malè ſe geſſiſſet coram Domino, Noluit tamen Dominus exſtinguere domum Davidis, propter juſjurandum quod juraverat Davidi, daturum ſe *ſcilicet* ipſi & filiis ejus lucernam ſplendentem cunctis diebus. In diebus ejus defecerunt Adumæi ab obedientia Judæ, & conſtituerunt ſibi regem. Quapropter tranſivit Jehoram cum ſuis ducibus, ſtipatus omnibus curribus ſuis : & factum eſt ut nocte ſurgens perimeret Adumæos, deficerentque ad eum duces curruum. Nihilominus rebellârunt Adumæi ne eſſent ſub ditione Iudæ, in hunc uſque diem. Eodem tempore defecerunt Adumæi qui habitabant in Lebna,ab ipſius imperio ; quia derelinquerat Dominum Deum patrum ſuorum:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ (τ) ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (υ) Ἀσά, καὶ οὐκ ἐξέκλινε τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. (φ) Ἀλλὰ καὶ τὰ ὑψηλὰ ὃν ὑπῆρχε, καὶ ἔτι ὁ λαὸς ἔθυεν καὶ ἐθυμία ἐπὶ τοῖς (χ) καρδίαις αὐτῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων (ψ) αὐτῶν. Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Ἰωσαφὰτ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐν λόγοις Ἰηοῦ τοῦ Ἀνανὶ, ὃς κατέγραψε βιβλίον (ω) βασιλέων Ἰσραήλ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοινώνησεν Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα πρὸς (α) Ὀχοζίαν βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ αὐτὸς ἐνομάσεν, Ἐν τῷ ποιῆσαι καὶ (β) πορευθῆναι πρὸς αὐτὸν, τοῦ ποιῆσαι πλοῖα τοῦ πορευθῆναι εἰς Θαρσεῖς. καὶ ἐποίησε πλοῖα ἐν Γασιὼν Γαβέρ. Καὶ (γ) προεφήτευσεν Ἐλιέζερ ὁ τοῦ (δ) Δωδία ἀπὸ Μαρισὰς ἐπὶ Ἰωσαφὰτ, λέγων, Ὡς ἐφιλίασας τῷ Ὀχοζίᾳ, ἔθραυσε κύριος τὸ ἔργον σου, καὶ συνετρίβη τὰ πλοῖά σου. καὶ οὐκ ἐδυνάσθη (ε) πορευθῆναι εἰς Θαρσεῖς.

MS.A. (τ) ἐπορεύθη ✠ (υ) Ἀσά, οὐκ (φ) Ἀλλὰ τὰ (χ) καρδίαν πρὸς κύριον θεὸν (ψ) ἑαυτῶν. (ω) ησεν πλοῖα (γ) ἐπεφήτευσεν (δ) Ὠδία (ε) τοῦ πορευθῆναι

ΚΕΦ. κα'.

Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων (α) αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ· καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ αὐτῷ ἀδελφοὶ υἱοὶ Ἰωσαφὰτ ἓξ, Ἀζαρίας, καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ Ζαχαρίας, καὶ Ἀζαρίας, (β) καὶ Μιχαὴλ, καὶ Ζαφατίας· πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν δόματα πολλὰ, ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ὅπλα (γ) μετὰ τῶν πόλεων τετειχισμένων ἐν Ἰούδα, καὶ τὴν βασιλείαν ἔδωκε τῷ Ἰωρὰμ, ὅτι οὗτος ὁ πρωτότοκος. Καὶ ἀνέστη Ἰωρὰμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐκραταιώθη, καὶ ἀπέκτεινε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰσραήλ. (δ) Ὀκτὼ αὐτὸς πενήκοντα καὶ δύο ἐτῶν, κατέστη Ἰωρὰμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν (ε) αὐτοῦ, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων Ἰσραὴλ, ὡς ἐποίησεν οἶκος Ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ Ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ (ζ) γυνὴ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου. Καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος (η) ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον Δαυὶδ, διὰ τὴν διαθήκην ἣν διέθετο τῷ Δαυὶδ, καὶ ὡς ἦπεν αὐτῷ, δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπέστη Ἐδὼμ ἀπὸ τῆς Ἰούδα, καὶ (θ) ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοὺς βασιλέα. Καὶ ᾤχετο Ἰωρὰμ μετὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ πᾶσα ἡ ἵππος μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο καὶ ἠγέρθη νυκτὸς, καὶ ἐπάταξεν Ἐδὼμ τὴν κυκλώσασα αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων, καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Καὶ ἀπέστη (ι) ἀπὸ Ἰούδα Ἐδὼμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. τότε ἀπέστη (κ) Λομνὰ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ, ὅτι ἐγκατέλιπε (λ) κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων (μ) αὐτοῦ.

Et ambulavit in viis patris sui Asa: & non declinavit à faciendo rectum coram Domino. Sed & excelsa adhuc subsistebant: & adhuc populus non direxit cor suum ad Dominum Deum patrum suorum. Et reliqua verba Josaphat prima & ultima, ecce scripta in sermonibus Jehu filii Anani, (k) qui conscripsit librum regum Israel. Et post hæc communicavit Josaphat rex Juda cum Ochoziam regem Israel: Et (l) hic iniquè fecit In faciendo, & (m) eundo ad eum, ad faciendum navigia ad eundum in Tharsis. Et fecit navigia in Gasion Gaber. Et prophetavit Eliezer filius Dodia de Marisa super Josaphat, dicens; Sicut amicitiam junxisti Ochoziæ; (n) quassavit Dominus opus tuum, & contrita sunt navigia tua: & non potuerunt ire in Tharsis.

MS.A. (τ) βασιλέως (α) * Ὀζίαν (β) πορευθῆναι εἰς Θαρσεῖς. καὶ ἐποί-

CAP. XXI.

Et dormivit Josaphat cum patribus suis, & sepultus est in civitate David. Et regnavit Joram filius ejus pro eo. Et ei fratres, filii Josaphat (a) sex: Azarias, & Jeiel, & Zacharias, & (b) Azarias, & Michael, & Zaphatias. Omnes hi filii Josaphat regis Juda. Et dedit eis pater eorum dona multa, argentum, & aurum, & arma cum civitatibus munitis in Juda: & regnum dedit ipsi Joram, quoniam hic primogenitus. Et surrexit Joram super regnum (c) suum: & invaluit, & occidit omnes fratres suos in gladio, & de principibus Israel. Cùm esset ipse triginta & duorum annorum, constitutus est Joram super regnum suum: & octo annos regnavit in Hierusalem. Et ambulavit in via regum Israel, sicut fecerat domus Achaab: quoniam filia Achaab erat ejus uxor. Et fecit malum coram Domino. Et noluit Dominus exterminare domum David, propter testamentum quod disposuerat ipsi David, et (d) sicut dixerat ei, dare ei lucernam, & filiis ejus omnes dies. In diebus illis recessit Edom à Juda: & regnare fecerunt super se regem. Et abiit Joram cum (e) principibus, & omni equitatus cum eo. Et factum est, & surrexit nocte, & percussit Edom, qui circumdederat eum, & principes currum: & fugit populus ad tabernacula sua. Et recessit à Juda Edom usque in diem hanc. Tunc recessit illo de manu jus: quoniam dereliquit Dominum Deum patrum suorum.

MS.A. (α) ἑαυτῶν, καὶ ἐτάφη παρὰ τοῖς πατράσιν ἑαυτοῦ ἐν (β) καὶ Μισαὴλ, καὶ Σαφατίας (γ) μετὰ πόλεων (δ) Ὧν αὐτὸς πενήκοντα (ε) ἑαυτοῦ, (ζ) ἡ γυνὴ, (η) ἐξολεθρεῦσαι (θ) ἐβασίλευσεν (ι) Ἐδὼμ ἀπὸ χειρὸς Ἰούδα ἕως (κ) Λοβνὰ (λ) τοῦ κύριον θεὸν (μ) ἑαυτοῦ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ومسي في طرق أسا ابيه * ولم يرجع عن فعل الكسنات قدام الله * غير ان مذابح
الاصنام لم يقلعها الى هذه الغاية * ولم يصلح الشعب قلوبهم لاله اباهم * وسائر الغاط
يوساقاط الاولي والاخير * هاهي مكتوبه في الغاط ياهو بن حنيا النبي * في كتاب سفر
ملوك بني اسرايل * وبعد ذلك تقدم يوساقاط الي عند اخزيا ملك بني اسرايل ذلك المنافق
الذي صنع كل سر اكثر من سائر ملوك اسرايل * فتقدم اليه ان يصنع سفنا في عصيون
المدينة * ليمروا الي ترسيس * وبنباء النعاز ابن عمه في مسريا مدينة وبني على يوساقاط
وقال * لاجل احتلاطك مع اخزيا كحى الرب سائر اعمالك * والسفن تنكسر ولا تقدر عصي
الي ترسيس *

* الفصل الحادي والعشرون *

* وانضجع يوساقاط مع اباته * ودفن عند ابيه في قرية داود * وملك بعده يورام
ابنه * وكان له اخوه * وهذه اسماؤهم * عزريا * مكائيل اسخريا * عزريو * مالاخاييل *
سفطيا * هؤلاء بنو يوساقاط ملك يهودا * واعطاهم ابوهم مواهب كثيرة وضياعا عظيمة
في يهودا * واعطا يورام ابنه الملك لانه الكبير * فقام بملك ابيه وتجبر * وقتل سائر
اخوته في الحرب * وايضا من كهنة بني اسرايل * وكان حين ملك ابن اثنين
وثلاثين سنة * وملك باورشليم ثمانية سنين * ومشي في طرق ملوك اسرايل * كما صنع
بيت اخاب * لان ابنة اخاب كانت امراته * وصنع السوء قدام الله * ولم يشاء ان يهلك
بيت داود * لاجل العهود التي عاهد بها داود * ان يعطيه سراجا نيرا * ولاولاده سائر ايامه *
* وفي ايامه نافق الادوميون من تحت يد ملوك يهودا * واقاموا عليهم ملكا * فعبر يورام
مع عظمايه وسائر كبرايه * وهو قام في الليل فحرب الادوميين * فجاء اليه كبراء المنعطمين *
* ونافق الادوميون الذين في لبنان في ذلك الزمان من تحت يده * لانه خلا الله
اله اباته *

Ambulavit in viis Asæ patris sui, nec 32
destitit ab agendis bonis operibus coram
Deo: Excepto tamen quòd altaria ido- 33
lorum non avulserat ad id usque tem-
poris, neque disposuerat populus cor suum
erga Deum majorum suorum. Reliquæ 34
res gestæ Josaphati priores ac posterio-
res, ecce scriptæ sunt inter res gestas
Jehu filii Sephaniæ prophetæ, in libro
tomi regum Israelitarum. Postea con- 35
sociavit se Josaphat cum Ahazia rege
illo Israelitarum impiissimo, qui omnia
iniquitatum genera plùs commisit quàm
omnes reges Israelis: Consociavit, in- 36
quam, se ei, ad faciendum naves in
urbe Esion, ut irent in Tharsis. Qua- 37
propter prophetavit Eliazar filius pa-
trui ejus in urbe sua Masria: prophe-
tavit, inquam, contra Josaphatum, &
ait; Ob tuum cum Ahazia commercium,
irrita fecit Dominus cuncta opera
tua, & naves frangentur, nec poterunt
ire in Tharsis.

CAP. XXI.

Demum Josaphato cum majoribus 1
suis occumbente, & in civitate Davidis
prope patrem suum sepulto, regnavit post
eum Joram filius ejus. Hujus erant 2
fratres, quorum hæc sunt nomina:
Azaria, Michael, Ischavia, Azario, Mal-
lachael, Saphatia: hi erant filii Josa-
phati regis Juda. His dedit pater eo- 3
rum munera permulta, & civitates mag-
nas in Juda; Joramo verò filio suo
dedit regnum, quia erat natu maximus.
Is regno potitus & firmatus, 4
occidit omnes fratres suos in bello, &
aliquos etiam è sacerdotibus Israelita-
rum. Erat autem cùm regnavit, natus 5
annos triginta duos; & regnavit in
Jerusalem annis octo. Ambulavit in 6
viis regum Israelis, quemadmodum
fecerat familia Achabi; nam Achabi so-
ror erat uxor illius: denique sceleratè
se gessit coram Deo, Qui tamen no- 7
luit perdere domum Davidis propter fœ-
dera quæ pepigerat cum Davide, datu-
rum se lucernam fulgentem ipsi & filiis
ejus, cunctis diebus. Hujusce tempori- 8
bus subtraxerunt se Edomæi ab imperio
regum Judæ, creato sibi rege. Quamo- 9
brem profectus Joram cum magnatibus
omnibusque proceribus suis, & nocte
surgens, depradatus est Edomæos, &
ad eum se contulerunt maximi magna-
tum. Eodem tempore subtraxerunt se 10
Edomæi qui erant in Libano, ab ipsius
imperio; eò quòd derelicto Deo, Deo
majorum suorum,

UMI

דברי הימים ב: כב

venit Et .Jehudah compulit & ,Jeruſalaim habitatores fecit fornicari &,Jehudah montibus in excelſa fecit ipſe Etiam

12 11 גַּם־הוּא עָשָׂה בָּמוֹת בְּהָרֵי יְהוּדָה וַיּזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וַיִּדַּח אֶת־יְהוּדָה: וַיָּבֹא
ambuláſti non quòd Pro : tui patris David Deus Dominus dixit Sic : dicendo ,propheta Elijahu ab ſcriptura eum ad

אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר כֹּה׀ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִיד אָבִיךָ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ
,Jehudah feciſti fornicari & ,Iſrael regum via in ambulâſti Et .Jehudah regis Aſa viis in & ,tui patris Jehoſaphat viis in

13 בִּדְרָכֵי יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ וּבִדְרָכֵי אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתּזֶן אֶת־יְהוּדָה
.occidiſti te præ bonos tui patris domum ,tuos fratres etiam & ,Achab domus fornicari ſecundũ ,Jeruſalaim habitatores &

וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כְּהוֹנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם אֶת־אַחֶיךָ בֵּית אָבִיךָ הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ:
tu Et .tuam ſubſtantiam omnem & ,tuas uxores in & ,tuos filios in & ,tuũ populum in magna percuſſione percutiens Dominus Ecce

15 14 הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף מַגֵּפָה גְדוֹלָה בְּעַמֶּךָ וּבְבָנֶיךָ וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ: וְאַתָּה
ſuſcitavit Et .diebus ſuper diebus infirmitate præ tua inteſtina egrediãtur donec,tuorũ inteſtinorũ infirmitate in,multis infirmitatib⁹ in

16 בְּחֳלָיִים רַבִּים בְּמַחֲלֹת מֵעֶיךָ עַד־יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־הַחֳלִי יָמִים עַל־יָמִים: וַיָּעַר
,eã ſciderãt &,Jehudah in aſcenderũt Et .Æthiopum manum ſuper qui ,Harabum & ,Peliſtim ſpiritum Jehoram ſuper Domin⁹

17 יְהוָה עַל־יְהוֹרָם אֶת־רוּחַ הַפְּלִשְׁתִּים וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר עַל־יַד כּוּשִׁים: וַיַּעֲלוּ בִיהוּדָה וַיִּבְקְעוּהָ
Jehoachaz niſi ,filius ei remanſit non & ;ejꝰ uxores &,ejꝰ filios etiã & ,regia domo in inventam ſubſtantiã omnẽ capiverũt &

וַיִּשְׁבּוּ אֶת כָּל־הָרְכוּשׁ הַנִּמְצָא לְבֵית הַמֶּלֶךְ וְגַם־בָּנָיו וְנָשָׁיו וְלֹא נִשְׁאַר־לוֹ בֵּן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז
dies ad fuit Et .ſanitatem non ad ,infirmitate ejꝰ inteſtinis in Dominus eũ percuſſit hoc totum poſt Et .ejus filiorum minor

19 18 קְטַן בָּנָיו: וְאַחֲרֵי כָּל־זֹאת נְגָפוֹ יְהוָה בְּמֵעָיו לְחֳלִי לְאֵין מַרְפֵּא: וַיְהִי לְיָמִים
infirmitatib⁹ in eſt mortu⁹ &,ejꝰ infirmitate cum ejꝰ inteſtina ſũt egreſſa,duorũ annorũ dierum finis egrediẽdi temp⁹ ſecundũ &,dieb⁹ ex

מִיָּמִים וּכְעֵת צֵאת הַקֵּץ לְיָמִים שְׁנָיִם יָצְאוּ מֵעָיו עִם־חָלְיוֹ וַיָּמָת בְּתַחֲלָאִים
octo & ,ipſo regnando in erat duorũ & triginta Filius .ſuorũ patrũ cõbuſtionẽ ſcdm combuſtionẽ ejꝰ popul⁹ ei fecerũt non Et .malis

רָעִים וְלֹא־עָשׂוּ לוֹ עַמּוֹ שְׂרֵפָה כִּשְׂרֵפַת אֲבֹתָיו: בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם הָיָה בְּמָלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה
.regum ſepulchris in non ſed ,David civitate in eã ſepelierũt Et .deſiderio abſq; ambulavitque :Jeruſalaim in regnavit annis

שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וַיֵּלֶךְ בְּלֹא חֶמְדָּה וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּעִיר דָּוִיד וְלֹא בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים:

CAP. XXII. כב

agmen occiderat primos omnes nam : eo pro parvum ejus filium Achazjahu Jeruſalaim habitatores regẽ conſtituerũt Et

1 וַיַּמְלִיכוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֶת־אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ הַקָּטָן תַּחְתָּיו כִּי כָל־הָרִאשֹׁנִים הָרַג הַגְּדוּד
duorum & quadraginta Filius .Jehudah regis Jehoram filius Achazjahu regnavit Et .caſtrametationẽ ad Harabibus cum venientes

2 הַבָּא בְּעַרְבִים לַמַּחֲנֶה וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם
Etiam .Homri filia Hathaljahu ejus matris nomen Et .Jeruſalaim in regnavit uno anno & ,ipſo regnando in Achazjahu annorum

3 שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ בַּת־עָמְרִי: גַּם־
oculis in malum fecit Et .,faciendum impiè ad ,ejus conſiliaria fuerat ejus mater nam :Achab domus viis in ambulavit ipſe

הוּא הָלַךְ בְּדַרְכֵי בֵּית־אַחְאָב כִּי אִמּוֹ הָיְתָה יוֹעַצְתּוֹ לְהַרְשִׁיעַ: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
.ei corruptionem ad ejus patris mortem poſt ,conſiliarii ei fuerunt ipſi quippe : Achab domus ſicut ,DOMINI

יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב כִּי הֵמָּה הָיוּ־לוֹ יוֹעֲצִים אַחֲרֵי מוֹת אָבִיו לְמַשְׁחִית לוֹ:
Aram regem Chazael ſuper ,bellum ad Iſrael rege Achab filio Jehoram cum perrexit & : ambulavit eorũ conſilio in Etiam

5 גַּם בַּעֲצָתָם הָלַךְ וַיֵּלֶךְ אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עַל־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם
.Joram Aramæi percuſſerunt Et .Ghilhad Ramoth in

בְּרָמוֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ הָרַמִּים אֶת־יוֹרָם:

Versio VULG. LAT.

Inſuper & excelſa fabricatꝰ eſt in urbibꝰ Juda,& fornicari fecit habitatores Jeruſalẽ,& prævaricari Judam. Allatæ ſunt autem ei literæ ab Elia propheta, in quibus ſcriptũ erat ; Hæc dicit Dñs Deꝰ David patris tui ; Quoniam non ambulâſti in viis Joſaphat patris tui, & in viis Aſa regis Juda, Sed inceſſiſti per iter regũ Iſrael,& fornicari feciſti Judã,& habitatores Jeruſalẽ ,imitatꝰ fornicationẽ domꝰ Achab;inſuper et fratres tuos,domũ patris tui, meliores te, occidiſti : Ecce Dñs percutiet te plagâ magnâ,cum populo tuo,& filiis, & uxoribꝰ tuis,univerſâque ſubſtantiâ tuâ. Tu autẽ ægrotabis peſſimo languore uteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per ſingulos dies. Suſcitavit ergò Dñs contra Joram ſpiritũ Philiſthinorum,& Arabũ, qui confines ſunt Æthiopibꝰ. Et aſcenderunt in terrã Juda,& vaſtaverunt eam,diripuerúntque cunctam ſubſtantiam, quæ inventa eſt in domo regis,inſuper & filios ejꝰ,& uxores : nec remanſit ei filius,niſi Joachaz, qui minimus natu erat. Et ſuper hæc omnia,percuſſit eum Dñs alvi languore inſanabili. Cúmque diei ſuccederet dies, & temporũ ſpatia volverentur, duorũ annorum expletus eſt circulus : & ſic longâ conſumptus tabe, ita ut egereret etiam viſcera ſua, languore pariter et vitâ caruit. Mortuúſq; eſt in infirmitate peſsima, & non fecit ei populus ſecundùm morem combuſtionis, exequias,ſicut fecerat majoribꝰ ejus. Trigintaduorũ annorũ fuit,cùm regnare cœpiſſet,et octo annis regnavit in Jeruſalẽ. Ambulavítque non rectè,& ſepelierunt eum in civitate David : veruntamen non in ſepulchro regum.

CAP. XXII.

CONſtituerunt autem habitatores Jeruſalem Ochoziam filium ejus minimum, regem pro eo : omnes enim majores natu, qui ante eum fuerant, interfecerant latrones Arabum, qui irruerant in caſtra : regnavítque Ochozias filius Joram regis Juda. Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cùm regnare cœpiſſet, & uno anno regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Athalia filia Amri. Sed & ipſe ingreſſus eſt per vias domûs Achab : mater enim ejus impulit eum ut impiè ageret. Fecit igitur malum in conſpectu Domini, ſicut domus Achab : ipſi enim fuerunt ei conſiliarii poſt mortem patris ſui, in interitum ejus. Ambulavítque in conſiliis eorum. Et perrexit cum Joram filio Achab rege Iſrael, in bellum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad : vulneravérúntque Syri Joram.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܥܒܕ ܒܪܡܬ ܓܠܥܕ ܘܡܚܘ ܠܗ ܐܝܠܝܐ ܘܐܫܬܕܪ ܠܗ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܐܫܬܕܪ ܠܗ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ.
Is etiam fecerat excelſa in monte Judæ,vino potavit Nazaræos Jeroſolymorũ,& diſperſit Judæos. Quamobrem delatꝰ fuit ad eum de ſermonibꝰ Eliæ prophetæ quidã quo ſic eũ alloquebatur ; Ita dicit Dñs Deꝰ Davidis patris tui, Quia non ambulâſti in viis Jehoſaphati patris tui,& in viis Aſæ regis Judæ: Sed ambulâſti in viis regũ Iſraelis,& ſeduxiſti Judã & habitatores Jeruſalem ſcortatione domꝰ Achabi; fratres quoq; tuos, filios patris tui, qui te meliores erant,occidiſti : Ecce Dñs percuſſurus te eſt plagâ magnâ, & populum tuum, filios tuos , uxores tuas, omneſque facultates tuas. Et tu diuturno morbo morieris,& cruciatu graviſſimo peribis ; adeo ut præ morbo tuo affluant viſcera tua: & multis quidẽ annis in cruciatu jacebis. Excitabit quoque Dñs contra Jehoramum, ſpiritum Paleſtinorum & Arabum commorantium inter Indos : Qui aſcendentes contra Judam,vaſtabunt eos, & abducent totam prædam quæ reperietur in domo regis, adeoque filios ejus, & uxores ; nec relinquetur ei filius maſculus, præter Ehaziam filium ejus natu minimum. Poſt hæc omnia vulnus erit in viſceribus ejus, & morbo diuturno morietur , nullumque erit ei medicamentum. Contigit autem poſt multos dies , ut prophetæ verbo poſt biennium expleto , effluerent viſcera ejus præ morbo ipſiꝰ,& diro morbo moreretur, nulloſque præſtaret ei populus honores, quemadmodum præſtiterant patribus ejus. Natus erat annos triginta duos cùm eſt regno potitus,& octo annis regnavit in Jeruſalem, periitque nemine dolente, & ſepultus fuit in civitate Davidis patris ejus, non tamen in monumento regum.

CAP. XXII.

CIves autem Jeruſalem regem inaugurârunt Ehaziam filium ejus loco ipſius : nam omnes natu majores interfecerat turma ; venientes enim Arabes peremerunt caſtra Iſraelis : ſicque regnavit Ehazia filius Jehorami regis Judæ. Natus erat annos viginti duos Ehazia cùm inauguratus eſt regno,et anno uno regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Athalia filia Amri. Inceſſit hic in viis Ahabitarum, quippe qui filius eſſet ſororis Ahabi. Idemque peccata cumulavit , & ſcelera perpetravit coram Dño ſicut domus Ahabi : ipſi enim erant ei conſultores poſt mortem patris ejus,ad perditionem ipſius ; quoniã ex eorum conſilio ſe gerebat. Profectꝰ eſt cum Joramo Ahabi filio rege Iſraelis,ad bellum gerendum cum Hazaele rege Adum in Ramat-gelaad, ubi vulnerârunt Adumæi Joramum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ γὰρ αὐτὸς ἐποίησεν ὑψηλὰ (ν) ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐξεπόρνευσε τοὺς κατοικοῦντας (ξ)
12 ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἀπεπλάνησε τὸν Ἰούδαν. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐν γραφῇ παρὰ Ἠλιοὺ τοῦ προφήτου,
λέγων, Τάδε λέγει κύριος (ο) θεὸς Δαυὶδ τοῦ (π) πατρός σου, Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ
13 Ἰωσαφὰτ τοῦ πατρός σου, καὶ ἐν ὁδοῖς Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα, Καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς βασιλέων Ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἐξεπόρνευσας τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας (ρ) ἐν Ἰερουσαλὴμ, ὡς ἐξεπόρνευσεν (σ)
14 οἶκος Ἀχαὰβ, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου υἱοὺς τοῦ πατρός σου τοὺς ἀγαθοὺς ὑπὲρ σὲ ἀπέκτειναις, Ἰδοὺ κύ-
ριος πατάξει σε πληγὴ μεγάλη ἐν τῷ λαῷ σου, καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς σου, καὶ ἐν γυναιξί σου, καὶ ἐν
15 πάσῃ τῇ ἀποσκευῇ σου. Καὶ σὺ ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ, ἐν νόσῳ κοιλίας, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἡ κοιλία σε
ἀπὸ τῆς μαλακίας ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας. Καὶ ἐπήγειρε κύριος ὅπ Ἰωχὰμ τὸν ἀκροφύλακα, καὶ τὸν
16 Ἀραβας, καὶ τοὺς ὁμόρους τῶν Αἰθιόπων. Καὶ ἀνέβησαν ὅπ Ἰούδαν, καὶ κατεδυνάστευον, καὶ ἀπ-
ήρτησαν πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν τοῦ εὑρεν ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς συνατέ-
17 κνους αὐτοῦ, καὶ οὐ κατελείφθη αὐτῷ υἱὸς, ἀπὸ ἢ Ὀχοζίας ὁ μικρότατος τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Καὶ μετὰ (τ)
18 ταῦτα πάντα ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος εἰς τὴν κοιλίαν (υ) μαλακίαν ἣ οὐκ ἔστιν ἰατρεία. Καὶ ἐγένετο
ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας. καὶ ὡς ἦλθεν (φ) καιρὸς τῶν ἡμερῶν ἡμέρας δύο, ἐξῆλθεν ἡ κοιλία αὐτοῦ με-
19 τὰ τῆς νόσου, καὶ ἀπέθανεν ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ὁ λαὸς αὐτῷ ἐκφοράν, καθὼς ἐκ-
φορὰν πατέρων αὐτοῦ. Ἦν τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ὅτε (χ) ἐβασίλευσε, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευ-
σεν ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἐπορεύθη οὐκ ἐν ἐπαίνῳ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ οὐκ ἐν τάφοις
τῶν βασιλέων.

MS. A. (ν) ἐν πόλεσιν (ξ) Ἰρυσαλὴμ, καὶ (ο) ὁ θεὸς (π) πατρός σου, * καὶ ἐν ὁδοῖς Ἀσὰ (ρ) Ἰερουσ-
αλὴμ, ὡς (σ) ὁ οἶκος (τ) ταῦτα ἐπάταξεν (υ) μαλακίᾳ ἐν ᾗ
ἀκ (φ) ὁ καιρὸς (χ) ἐβασίλευσεν * ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἐπορεύθη ἐν οὐκ ἐπαίνῳ, καὶ

ΚΕΦ. κβ'.

Καὶ ἐβασίλευσαν οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ τὸν Ὀχοζίαν (α) υἱὸν αὐτοῦ τὸν μικρὸν ἀντ' αὐ-
τοῦ, ὅτι πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἀπέκτειτε (β) τὸ ἐπελθὸν ἐπ' αὐτὸς λαοῦειον, οἱ Ἄραβες καὶ
οἱ Ἀλιμαζονεῖς. καὶ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς Ἰωρὰμ (γ) βασιλέως Ἰούδα. (δ) Ὢν ἐτῶν εἴκοσι
Ὀχοζίας ἐβασίλευσε, καὶ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Γο-
θολία θυγάτηρ (ε) Ἀμβρί. Καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου Ἀχαὰβ, ὅτι μήτηρ αὐτοῦ ἦν Σύμβουλος
τοῦ ἁμαρτάνειν. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου ὡς (ζ) οἶκος Ἀχαὰβ, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν (η)
αὐτῷ Σύμβουλοι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτὸν, Καὶ ἐν ταῖς βουλαῖς
αὐτῶν ἐπορεύθη. καὶ ἐπορεύθη μετ' Ἰωρὰμ υἱὸς (θ) Ἀχαὰβ βασιλέως Ἰσραὴλ εἰς πόλεμον ὅπ Ἀζαὴλ
βασιλέα Συρίας εἰς (ι) Ῥαμὼθ Γαλαάδ. καὶ ἐπάταξαν οἱ τοξόται † Ἰωρὰμ.

MS. A. (α) τὸν υἱὸν (β) τὸ λαοῦειον τὸ ἐπελθὸν ἐπ' αὐτοὺ, οἱ (γ) βασιλεὺς (δ) Ὢν εἴκοσι ἐτῶν ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας, καὶ ἕνα ἐνιαυτὸν ἐβασίλευσεν (ε) Ζαμβεί. (ζ) ὁ
οἶκος (η) αὐτῷ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν † πατέρα αὐτοῦ, Σύμβουλοι, τοῦ ἐξολεθρεῦσαι (θ) * Ἀχαὰμ εἰς πόλεμον (ι) Ῥεμμὼθ

Nam & ipse fecit excelsa in civitatibus Juda: & fornicari fecit habi- 11
tantes in Hierusalem: & errare fecit Judam. Et venit ei (f) in scri- 12
ptura ab Elia propheta, dicens; Hæc dicit Dominus Deus David patris
tui; Pro eo, quòd non ambulásti in via Josaphat patris tui, & in viis
Asa regis Juda, Et ambulásti in viis regum Israel, & fornicari fecisti 13
Judã, & habitantes in Hierusalẽ sicut exfornicata est domus Achaab, &
fratres tuos filios patris tui bonos super te occidisti: Ecce Dominus percu- 14
tiet te plagâ magnâ in populo tuo, & in filiis tuis, et in uxoribus tuis, &
in omni apparatu tuo: (g) Et tu in languore malo, in morbo ventris; 15
quoadusque egrediatur venter tuus cum languore ex diebus in dies. Et 16
suscitavit Dominus super Joram alienigenas, & Arabas, & confines
Athiopum. Et ascenderunt super Judam, & (h) oppresserunt: & 17
averterunt omnem apparatum, quem invenerunt in domo regis, &
filios ejus, & filias ejus, et non remansit ei filius, nisi (i) Ochozias minimus
filiorum ejus. Et post hæc omnia, percussit eum Dominus in ventrem 18
languore, cui non est curatio. Et factum est ex diebus in dies, & 19
quando venit tempus (k) dierum, duos dies, exivit (l) venter ejus cum
morbo; & mortuus est in languore malo. Et non fecit populus ejus (m)
funus, sicut funus patrum ejus. Fuit triginta & duorum annorum, 20
quando regnavit: et octo annos regnavit in Hierusalem. Et ambulavit non
in laude: & (n) sepultus est in civitate David, & non in sepulchris
regum.

CAP. XXII.

ET regem fecerunt habitantes in Hierusalem Ochoziam filium ejus 1
parvum pro eo: quoniam omnes seniores occiderat supervenions super
eos agmen latronum, Arabes, & (a) Alimazones. Et regnavit Ocho- 2
zias filius Joram regis Juda: Cùm esset annorum (b) viginti Ochozias,
regnavit: & annum unum regnavit in Hierusalem: Et nomen matri ejus
Gotholia filia Ambri. Et hic ambulavit in via domûs Achaab: quoni- 3
am mater ejus erat consiliaria peccandi. Et fecit malum coram Domi- 4
no, sicut domus Achaab: quoniam ipsi erant ei consiliarii, postquàm pa-
ter ejus mortuus fuerat, ad exterminandum eum. Et in consiliis eorum 5
ambulavit. Et ivit cum Joram filio Achaab rege Israel ad bellum super
Azael regẽ Syriæ in Rhamoth Galaad. Et percusserunt sagittarii Joram:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وَصَنَعَ أَوْثَانًا فِي جَبَلِ يَهُودَا * وَسَعَّرَ حُمَّارَ الْحَنَايِنِ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ * وَبَدَّدَ بَنِي يَهُودَ
12 * فَبَلَغَهُ الْقَاطُ مِنْ إِيلِيَّا النَّبِيِّ * وَقَالَ * هَكَذَا يَقُولُ اللهُ إِلَهُ دَاوُدَ أَبِيكَ * إِذْ لَمْ تَسْلُكْ فِي
طُرُقِ يُوسَافَاطَ أَبِيكَ وَفِي طُرُقِ أَسَا مَلِكِ يَهُودَا * وَمَشَيْتَ فِي طُرُقِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ * وَأَطْعَيْتَ
13 يَهُودَا وَسُكَّانَ أُورُشَلِيمَ بِزِنَا بَيْتِ أَخَابَ * وَكَذَلِكَ قَتَلْتَ إِخْوَتَكَ الَّذِينَ كَانُوا أَخْيَرَ مِنْكَ
14 * وَاللهُ الْيَوْمَ يَضْرِبُكَ ضَرْبَةً عَظِيمَةً * وَلِأُمَّتِكَ * وَلِبَنِيكَ * وَلِنِسَائِكَ * وَلِسَائِرِ مَا لَكَ * وَأَنْتَ
15 فِي عِلَّةٍ عَظِيمَةٍ بِمُوتٍ * وَيَخْرُجُ أَمْعَاؤُكَ مِنْ جَوْفِكَ * وَيَقَعُ فِي عَذَابِ سِنِينَ كَثِيرَةٍ * وَيَثُورُ
16 اللهُ عَلَيْكَ رُوحَ الْفَلَسْطِينِيِّينَ * وَالْعَرَبَانِيِّينَ الَّذِينَ يَسْكُنُونَ مُجَاوِرِينَ الْهِنْدَ * وَيَطْلَعُونَ
17 عَلَى يَهُودَا * وَيَكْسِرُونَهُمْ وَيَرُدُّونَ سَائِرَ السَّبْيِ الَّذِي فِي بَيْتِ الْمَلِكِ * وَكَذَلِكَ بَنِيهِ وَنِسَائِهِ
وَلَا يُخَلِّي لَهُ ابْنٌ ذَكَرٌ إِلَّا أَحْزِيَا ابْنَهُ الصَّغِيرَ فَقَطْ * وَمِنْ بَعْدِ هَذَا كُلِّهَا ضَرْبَةٌ تَكُونُ
18 فِي أَمْعَائِهِ * وَبِوَجَعٍ عَظِيمٍ بِمُوتٍ * وَلَا يَكُونُ لَهُ عَافِيَةٌ * وَكَانَ بَعْدَ أَيَّامٍ كَثِيرَةٍ حِينَ
19 كَمِلَ كَلَامُ النَّبِيِّ * خَرَجَ أَمْعَاؤُهُ مِنْ جَوْفِهِ * وَمَاتَ بِعِلَّةٍ عَظِيمَةٍ * وَلَمْ يُكْرِمْهُ الشَّعْبُ كَمَا
صَنَعُوا لِآبَائِهِ * وَكَانَ ابْنَ اثْنَيْنِ وَثَلَاثِينَ سَنَةً حِينَ جَلَسَ فِي الْمُلْكِ * وَمَلَكَ فِي
20 أُورُشَلِيمَ ثَمَانِيَةَ سِنِينَ * وَمَضَى بِغَيْرِ رَحْمَةٍ * وَدُفِنَ فِي مَدِينَةِ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَلَيْسَ فِي قُبُورِ
الْمُلُوكِ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

* وَجَلَسَ أَحْزِيَا ابْنُهُ بَعْدَهُ بِأُورُشَلِيمَ * لِأَنَّ إِخْوَتَهُ أَبَادَهُمُ الْحَبُّ * لِأَنَّ الْعَرَبَ جَاؤُا وَأَحْرَبُوا سَائِرَ
1 إِسْرَائِيلَ * وَمَلَكَ أَحْزِيَا بْنُ يُورَامَ مَلِكِ يَهُودَا وَهُوَ ابْنُ اثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ
2 سَنَةً وَاحِدَةً * وَاسْمُ أُمِّهِ عَثَلْيَا ابْنَةُ عُمْرِي * * وَمَشَى فِي طُرُقِ بَيْتِ أَخَابَ * وَأَخْطَاءَ خَطَايَا
3 كَثِيرَةً * وَصَنَعَ الشَّرَّ قُدَّامَ اللهِ مِثْلَ بَيْتِ أَخَابَ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا مَشُورَةً بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهِ
4 وَأَفْسَدُوهُ * لِأَنَّهُ كَانَ يَمْشِي فِي مَشُورَتِهِمْ * وَمَضَى مَعَ يُورَامَ بْنِ أَخَابَ مَلِكِ إِسْرَائِيلَ * لِيُحَارِبَ
5 حَازَائِيلَ مَلِكَ أَدُومَ فِي رَامَةِ جِلْعَادَ * فَضَرَبَ الْأَدُومِيُّونَ لِيُورَامَ *

Idola fecisset in monte Judæ, vinum 11
bibere compulisset electos ex æde sacro-
sanctâ, & domum Judæ dissipâsset.
Hæc de causâ pervenerunt ad eum ser- 12
mones ab Elia propheta in hanc sententi-
am; Sic dicit Deus, Deus Davidis pa-
tris tui: Cùm non ambulaveris in
viis Josaphati patris tui, & in viis
Asæ regis Judæ; Sed ambulaveris in 13
viis regum Israelis, & seduxeris Ju-
dam ac cives Jerosolymorum scortatio-
nibus domûs Achabi; præterea occide-
vis fratres tuos qui te meliores erant:
Idcirco Deus hodie te, populumque tu- 14
um, filios tuos, uxores tuas, & quic-
quid tuum est, fœvâ plagâ percutiet: Et 15
tu gravissimo morbo morieris, adeo ut in-
testina tua diffluant è ventre tuo, & in
cruciatum incidas annis multis. Et ex- 16
citabit in te Deus spiritum Philisthæo-
rum, & Arabum qui habitant in confini-
bus Indiæ: Qui ascendent contra Ju- 17
dæos, prædabuntur eos, & reducent o-
mnia spolia quæ extant in domo regis,
eodemque modo filios & uxores ejus;
nec relinquetur ei filius masculus, præ-
ter solum Ahaziam filium ejus natu
minimum. Post hæc omnia, plaga erit 18
in viscéribus ejus, & in gravissimo atque
incurabili dolore morietur. Itaque con- 19
tigit post multos dies, cum expleta jam
essent verba prophetæ, ut intestina ejus
exirent è ventre ipsius, & gravissimo
morbo moreretur, nullumque ei populus
honorem exhiberet quemadmodum fece-
rant patri ipsius. Trigesimum secun- 20
dum agebat annum cùm sedisset in regno,
& annis octo regnavit in Jerusalem; de-
mum interiit absque ulla commisera-
tione, & sepultus est in civitate Davidis
patris sui, sed non in sepulchris regum.

CAP. XXII.

THeonum occupavit post eum Ahazia 1
filius ejus in Jerusalem; nam fratres e-
jus bello consumpti fuerant, eò quod Ara-
bes venissent, totumque Israelem vastâs-
sent. Itaque cùm regnâsset Ahazia fili- 2
us Jorami regis Judæ dum annum age-
ret vigesimum secundum, (regnavit au-
tem in Jerusalem anno uno: & nomen
matris ejus, Athalia filia Amri)
Ambulavit in viis domûs Achabi, & 3 4
commisit peccata multa, fecitque malum
coram Deo sicut domus Achabi; quoni-
am isti, ut erant consiliarii ejus post mor-
tem patris ejus, vitiaverunt eum: ut-
pote qui consilium eorum sequeretur. Cùm 5
autem abiisset cum Joramo filio Achabi
rege Israelis, ad pugnandum contra Ha-
zaelem regem Edom in Ramath-galaadis,
sauciaverunt Edomæi Joramum:

דברי הימים ב: כג

Hazariahu Et.Aram rege Chazael cum *ipso pugnãdo in* Ramah in eã pcusserũt quib' ,plagæ quia ,Izrehel in *se curandã ad* est reversus Et

6 וַיָּשָׁב לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל כִּי הַמַּכִּים אֲשֶׁר הִכֻּהוּ בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וְעֲזַרְיָהוּ

Deo à Et *ipse ægrotans* quia ,Izrehel in Achab filium Jehoram *videndum ad* descendit Jehudah regis Jehoram filius

7 בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא: וּמֵאֱלֹהִים

quem ,Nimsi filium Jehu *ad* Jehoram cum est egressus ,*ipso veniendo in* Et .Joram ad *veniendũ ad* ,Achaziahu *despectio* erat

הָיְתָה תְּבוּסַת אֲחַזְיָהוּ לָבוֹא אֶל־יוֹרָם וּבְבֹאוֹ יָצָא עִם־יְהוֹרָם אֶל־יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי אֲשֶׁר

,Jehudah principes invenit &,Achab domo cum Jehu *faciendo jus in* ,fuit Et .Achab domũ *succidendã ad* ,Dominus *eũ* unxit

8 מָשַׁח יְהוָה לְהַכְרִית אֶת־בֵּית אַחְאָב: וַיְהִי בְּהִשָּׁפֵט יֵהוּא עִם־בֵּית אַחְאָב וַיִּמְצָא אֶת שָׂרֵי יְהוּדָה

ipse &) ,eũ cõprehenderũt &,Achaziahu quæsivit Et .illos interfecit &,Achaziahu ipsi ministrantes Achaziahu fratrum filios &

וּבְנֵי אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מְשָׁרְתִים לַאֲחַזְיָהוּ וַיַּהַרְגֵם: 9 וַיְבַקֵּשׁ אֶת־אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֵהוּ וְהוּא

quæsivit qui ,*ipse* Jehosaphat Filius,dixerunt nam:eũ sepelierũt &,eũ interemerũt &,Jehu ad eũ adduxerũt &(,Someron in *latitans*

מִתְחַבֵּא בְּשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל־יֵהוּא וַיְמִיתֻהוּ וַיְקַבְּרֻהוּ כִּי אָמְרוּ בֶּן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר דָּרַשׁ

quòd ,vidit Achaziahu mater Athaliahu Et .regnum *ad potentiã cõmendã* ad,Achaziahu domui non &,suo corde toto in Dominum

אֶת־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעְצֹר כֹּחַ לְמַמְלָכָה: 10 וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי

regis filia Jehosabhath accepit Et .Jehudah domus *regni* semen omne interfecit &,surrexit & ;suꝰ filiꝰ esset mortuus

מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר אֶת־כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית יְהוּדָה: 11 וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ

conclavi in ejus *lactaricem* & eum *dedit &* ,*interfectorum* ,regis filiorum medio è eum est furata & ,Achaziahu filium Joas

אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוּמָתִים וַתִּתֵּן אֹתוֹ וְאֶת מֵנִיקָתוֹ בַּחֲדַר

faciebꝰ à ;Achaziahu soror erat ipsa nam;sacerdotis Jehojadah uxor ,Jehoram regis filia Jehosabhath eũ .abscondit & : lectorum

הַמִּטּוֹת וַתַּסְתִּירֻהוּ יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם אֵשֶׁת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ מִפְּנֵי

.terram super *regnans* Hatthaliah & : annis sex absconditus Dei domo in eis cum fuit Et .eũ interemit non & ,Hathaliahu

עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֲמִיתָתְהוּ: 12 וַיְהִי אִתָּם בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל הָאָרֶץ:

CAP. XXIII.

filium Ismael & ,Jerocham filium Hazariahu ,*centuriarum principes* assumpsit &,Jehojadah est confortatꝰ septimo anno in Et

1 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הִתְחַזֵּק יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַעֲזַרְיָהוּ בֶן־יְרֹחָם וְלִישְׁמָעֵאל בֶּן

.fœdere in secum Zichri filium Elisaphat & ,Hadaiahu filium Mahaseiahu & ,Hobed filium Hazariahu & ,Jehochanan

יְהוֹחָנָן וְלַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עֹבֵד וְאֶת מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־אֵלִישָׁפָט בֶּן־זִכְרִי עִמּוֹ בַּבְּרִית:

in venerunt & ;Israel *patrum capita* & ,Jehudah urbibꝰ cunctis de Levitas congregaverunt &,Jehudah per circuiverunt Et

2 וַיָּסֹבּוּ בִיהוּדָה וַיְקַבְּצוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־

est locut' sicut regnabit regis filiꝰ Ecce ;eos ad dixitque : rege cum Dei domo in fœdus *conexo* omnis *excidit* Et.Jerusalaim

3 יְרוּשָׁלִָם: וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל בְּרִית בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בֶן־הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

,janitoribus,Levitis &,sacerdotibꝰ sabbathũ *venientibus* vobis ex pars Tertia : facietis quod *verbum* Hoc .David filios super,Dominus

יְהוָה עַל־בְּנֵי דָוִיד: 4 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְשֹׁעֲרֵי

.Domini domus atriis in populus omnis & ;fundamenti porta in pars tertia & ,regis domo in pars tertia Et .liminum

הַסִּפִּים: 5 וְהַשְּׁלִשִׁית בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר הַיְסוֹד וְכָל־הָעָם בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה:

omnis Et .*ipsi* sanctitas quia ,ingrediantur ipsi ,Levitis ministri & ,sacerdotes nisi DOMINI domum *ingrediatur* ne Et

6 וְאַל־יָבוֹא בֵּית־יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה וְכָל־

.DOMINI custodiam observent populus

הָעָם יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה:

Versio VULG. LAT.

Qui reversus est ut curaretur in Jezrahel: multas enim plagas acceperat in suprædicto certamine. Igitur Ochozias filius Joram rex Juda, descendit ut inviseret Joram filium Achab in Jezrahel ægrotantem. Voluntatis quippè fuit Dei adversùs Ochoziam, ut veniret ad Joram: & cùm venisset, & egrederetur cum eo adversùm Jehu filium Namsi, quem unxit Dominus ut deleret domum Achaab. Cùm ergò everteret Jehu domum Achaab, invenit principes Juda, & filios fratrum Ochoziæ, qui ministrabant ei, & interfecit illos. Ipsum quoque perquirens Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: adductúmque ad se, occidit, & sepelierunt eum: eò quòd esset filius Josaphat, qui quæsierat Dominum in toto corde suo: nec erat ultrà spes aliqua, ut de stirpe quis regnaret Ochoziæ. Siquidem Athalia mater ejus, videns quòd mortuus esset filius suus, surrexit, & interfecit omnem stirpem regiam domûs Joram. Porrò Josabeth filia regis tulit Joas filium Ochoziæ, & furata est eum de medio filiorum regis, cùm interficerentur: abscondítque eum cum nutrice sua in cubiculo lectulorũ: Josabeth autem, quæ absconderat eum, erat filia regis Joram, uxor Joiadæ pontificis, soror Ochoziæ, & idcircò Athalia non interfecit eum. Fuit ergò cum eis in domo Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Athalia super terram.

CAP. XXIII.

ANno autem septimo confortatus Joiada, assumpsit centuriones, Azariam videlicèt filium Jeroham, & Ismahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed, & Mahasiam filium Adaiæ, & Elisaphat filium Zechri: & iniit cum eis fœdus. Qui circumeuntes Judam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Juda, & principes familiarum Israel, venerúntque in Jerusalem. Iniit ergò omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege: dixítque ad eos Joiada, Ecce filius regis regnabit: sicut locutus est Dominus super filios David. Iste est ergò sermo quem facietis: Tertia pars vestrûm qui veniunt ad Sabbatum, Sacerdotum, & Levitarum, & janitorum, erit in portis: tertia verò pars ad domum regis: & tertia ad portam, quæ appellatur Fundamenti: omne verò reliquũ vulgus sit in atriis domûs Domini. Nec quispiam alius ingrediatur domum Domini, nisi sacerdotes, & qui ministrant de Levitis: ipsi tantummodò ingrediantur, quia sanctificati sunt: & omne reliquum vulgus observet custodias Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et cùm reversus esset ad curandum se in Jezrael à vulnere quo sauciaverant eum in Ramatha dum pugnaret cum Hazaele rege Adum, descendit Ehazia ad invisendum Joramum Ahabi filum in Jezraele. Et quidem à Domino fuit ruina Ehaziæ, ut veniret ad Joramũ: cùm enim venisset, egressus est cum Joramo ad Iehu filium Iamsi, qui unctus fuerat jussu Domini ad perdendam domum Ahabi. Tunc cùm disceptaret Jehu cum gente Ahabi, invenit magnates Judæ, & filios fratrum Ehaziæ, qui ministrabant Ehaziæ, & interfecit eos. Deinde quæsivit Ehaziam, & apprehendit eum dum delitesceret in Samaria, & ad se perductum occîdit ac sepelivit, quia dicebat, Filius Josaphati illius est qui Deum oravit toto corde suo: nec erat domui Ehaziæ *facultas* restituendi robur regni. Porrò Athalia mater Ehaziæ, videns mortuum esse filium suum, surrexit, & perdidit omnem prolem regiam domûs Judæ. Verùm Jehusebaa filia regis tulit Joasam filium Ehaziæ, & è medio filiorum regis qui interficiebantur surreptum, abscondit unà cum nutrice ipsius in cubiculo lecti sui: abscondit, inquam, eum Jehosebaa filia regis Jorami, uxor Iojadai sacerdotis (ipsa enim erat soror Ehaziæ) àconspectu Athaliæ, & non fuit occisus. Fuit autem absconsus apud illam in domo Domini, sex annos; Athaliâ interim super terram regnante.

CAP. XXIII.

ANno septimo animosior factus Iojada, adduxit centuriones, Azariam Iarhumi filium, Ismaelem filium Iohannis, Azariam filium Obedi, Semaiam filium Addo, & Elisaphatum filium Zechri: Qui omnes juramento consпirârunt se Iudam perobituros. Quare cùm ex omnibus Iudæ civitatibus congregâssent Levitas & præcipuos patres Israelis, & Ierosolymam venissent, Totusque populus ille jurejurando se astrinxissent in domo Domini coram rege: dixit eis, Ecce filius regis, ipse præerit vobis, quemadmodum locutus est Dominus cum Davide servo suo. Hæc res facienda vobis est: Dimidia pars vestrûm ingrediente sabbatho sacerdotum, Levitarum, & custodum januarum: Tertia pars in domo regis: tertia pars in porta coquorum: totus denique populus in atrio domûs Domini, excubias agant. Nemo ingrediatur domum Domini, præter sacerdotes & Levitas; hi ingredientur, quia sancti sunt: at totus popul' observent custodiam domûs Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωρὰμ τοῦ ἰαται θηναι εἰς (κ) Ἰεζραὲλ ἀπὸ τῶν πληγῶν, ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ Σύροι ἐν (λ) Ῥαμὼθ ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν πρὸς Ἀζαὴλ βασιλέα Συρίας. καὶ Ὀχοζίας υἱὸς Ἰωρὰμ βασιλεὺς Ἰούδα κατέβη θεάσασθαι τὸν Ἰωρὰμ υἱὸν Ἀχαὰβ εἰς (μ) Ἰεζραέλ, ὅτι ἠρρώστει. Καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένετο καταστροφὴ Ὀχοζίᾳ ἐλθεῖν πρὸς Ἰωράμ. καὶ ἐν τῷ (ν) ἐλθεῖν αὐτὸν, ἐξῆλθε μετ' αὐτοῦ Ἰωρὰμ πρὸς Ἰηοὺ υἱὸν Ναμεσσεῖ ὃν ἔχρισεν (ξ) κύριος εἰς τὸν οἶκον Ἀχαάβ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξεδίκησεν Ἰηοὺ τὸν οἶκον Ἀχαὰβ, καὶ εὗρε τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς (ο) Ὀχοζίου λειτουργοῦντας τῷ Ὀχοζίᾳ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτούς. Καὶ εἶπεν τοῦ ζητῆσαι τὸν Ὀχοζίαν· καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἰαται θαμένον ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Ἰηοὺ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν, ὅτι εἶπαν, Υἱὸς Ἰωσαφάτ ὅστις, ὃς (π) ἐζήτησε τὸν κύριον ἐν (ρ) ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἦν ἐν οἴκῳ Ὀχοζίου ἐκραταιῶσαι δύναμιν περὶ τῆς βασιλείας. Καὶ Γοθολία ἡ μήτηρ (σ) Ὀχοζίου εἶδεν ὅτι τέθνηκεν (τ) ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη καὶ ἀπώλεσε πᾶν τὸ σπέρμα τῆς (υ) βασιλείας ἐν οἴκῳ Ἰούδα. Καὶ ἔλαβεν (φ) Ἰωσαβεὲθ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τὸν Ἰωὰς υἱὸν (χ) Ὀχοζίου, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου (ψ) υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ (ω) εἰς ταμιεῖον τῶν κλινῶν, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν (α) Ἰωσαβεὲθ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Ἰωρὰμ ἀδελφὴ Ὀχοζίου γυνὴ (β) Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου (γ) τῆς Γοθολίας, καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ ἦν (δ) μετ' αὐτοῦ ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ κατακεκρυμμένος ἓξ ἔτη, καὶ Γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.

MS. A. (κ) Ἰζραὲλ (λ) Ῥαμᾶ (μ) Ἰζραὲλ, (ν) ἐξελθεῖν, ἐξῆλθεν (ξ) κυρίου. Καὶ ἐγένετο (ο) Ὀχοζίᾳ, καὶ (π) * ἐκζητῆσαι (ρ) ὅλῃ καρδίᾳ (σ) Ὀχοζίᾳ (τ) αὐτῷ ὁ υἱὸς, καὶ (υ) βασιλείας αὐτοῦ ἐν (φ) Ἰωσαβεὲθ ἡ θυγάτηρ (χ) Ὀχοζίᾳ, (ψ) τῶν υἱῶν (ω) εἰς τὸ ταμιεῖον (α) Ἰωσαβεὲθ θυγάτηρ (β) Ἰωιαδὲ (γ) Γοδολίας, καὶ (δ) μετ' αὐτῆς ἐν

ΚΕΦ. κγ'.

Καὶ ἐν τῷ ἔτει (α) τῷ ὀγδόῳ ἐκραταίωσεν Ἰωδαὲ, καὶ ἔλαβε τοὺς (β) ἑκατοντάρχους, τὸν Ἀζαρείαν υἱὸν Ἰωρὰμ, καὶ τὸν Ἰσμαὴλ υἱὸν Ἰωανὰν, καὶ τὸν Ἀζαρίαν υἱὸν (γ) Ὀβὴδ, καὶ τὸν (δ) Μαασσίαν υἱὸν (ε) Ἀδία, καὶ τὸν (ζ) Ἐλισαφὰν υἱὸν Ζαχρείου, (η) μεθ' ἑαυτοῦ εἰς οἶκον κυρίου. Καὶ ἐκύκλωσαν τὸν Ἰούδαν, καὶ ζωήγαγον τοὺς Λευίτας ἐκ πασῶν τῶν πόλεων Ἰούδα, καὶ ἄρχοντας (θ) πατριῶν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἦλθον εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ διέθεντο (ι) πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰούδα διαθήκην ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως. καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως βασιλευσάτω, καθὼς ἐλάλησε κύριος ὅτι τὸν οἶκον Δαυίδ. Νῦν ὁ λόγος ὅτι, ὃν ποιήσετε. Τὸ τρίτον ὑμῶν εἰσπορευέσθωσαν τὸ Ζάββατον τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ εἰς τὰς πύλας τῆς εἰσόδου, Καὶ τὸ τρίτον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου. Καὶ μὴ εἰσελθέτω εἰς οἶκον κυρίου, ἐὰν μὴ (κ) οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ λειτουργοῦντες τῶν Λευιτῶν· αὐτοὶ εἰσελεύσονται ὅτι ἅγιοί εἰσι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς (λ) φυλασσέτω φυλακὰς κυρίου.

MS.A. (α) τῷ ἑβδόμῳ (β) ἑκαλοντάρχας, (γ) Ἰωβὴλ, (δ) Μασίαν (ε) Ἀδαία, (ζ) Ἐλισαφὰτ (η) μετ' αὐτοῦ (θ) τῶν πατριῶν (ι) πᾶσα ἐκκλησία (κ) ὁ ἱερεὺς (λ) φυλασσέτω

Et revertit Joram, ut curaretur in Jezrael à plagis, quibus percusserunt eum Syri in Rhamoth, in pugnando ipsum adversùs Azael regem Syriæ. Et Ochozias filius Joram rex Juda descendit ad visendum Joram filium Achaab in Jezrael, quoniam ægrotabat. Et à Deo facta est subversio Ochoziæ, ut veniret ad Joram. Et in veniendo ipsum, exiit cum eo Joram ad Jehu filium Namessi (c) unctum Domini in domum Achaab. Et factum est, quando ultus est Jehu domum Achaab; & invenit principes Juda, & fratres Ochoziæ ministrantes Ochoziæ, & interfecit eos. Et dixit quærere Ochoziam: & ceperunt eum curantem se in Samaria: & duxerunt eum ad Jehu: & interfecit eum: & sepelierunt eum, quoniam (d) dixerunt; Filius Josaphat est, qui exquisivit Dominum in toto corde suo. Et non erat in domo Ochoziæ ad obtinendam virtutem pro regno. Et Gotholia mater Ochoziæ vidit, quia mortuus est filius suus, & surrexit, & perdidit omne semen regni in domo Juda. Et tulit Josabeeth filia regis ipsum Joas filium Ochoziæ, & furata est eum de medio filiorum regis, qui interficiebantur, & dedit eum, & nutricem ejus in cubiculum lectorum: & occultavit eum Josabeeth filia regis Joram, soror Ochoziæ, uxor Jodae sacerdotis: & occultavit eum à facie Gotholiæ: & non interfecit eum. Et fuit (e) cum eo in domo Dei absconditus sex annos: & Gotholia regnavit super terram.

MS. A. (κ) Ἰζραὲλ (λ) Ῥαμᾶ (μ) Ἰζραὲλ, (ν) ἐξελθεῖν, ἐξῆλθεν (ξ) κυρίου. Καὶ ἐγένετο (ο) Ὀχοζίᾳ, καὶ (π) * ἐκζητῆσαι (ρ) ὅλῃ καρδίᾳ (σ) Ὀχοζίᾳ (τ) αὐτῷ ὁ υἱὸς, καὶ (υ) βασιλείας αὐτοῦ ἐν (φ) Ἰωσαβεὲθ ἡ θυγάτηρ (χ) Ὀχοζίᾳ, (ψ) τῶν υἱῶν (ω) εἰς τὸ ταμιεῖον (α) Ἰωσαβεὲθ θυγάτηρ (β) Ἰωιαδὲ (γ) Γοδολίας, καὶ (δ) μετ' αὐτῆς ἐν

CAP. XXIII.

Et in anno (a) octavo confortatus est Jodae, & assumpsit centuriones, Azariam filium Joram, & Ismael filium Joanan, & Azariam filium Obed, & Maasæam filium Adia, & Elisaphan filium Zachariæ, secum in domum (b) Domini: Et circumierunt Judam, & congregaverunt Levitas de omnibus civitatibus Juda, & principes patriarum Israel, et venerunt in Hierusalem. Et disposuerunt omnis Ecclesia Juda testamentum in domo Dei cum rege. Et (c) ostendit eis filium regis, et dixit eis; Ecce filius regis regnet, sicut locutus est Dominus, super domum David. Nunc verbum hoc est, quod facietis. Tertia pars ex vobis ingrediantur sabbatum sacerdotum, et Levitarum, (d) et ad portas introitum: et tertia pars in domo regis: et tertia in porta media: et omnis populus in atriis domûs Domini. Et non ingrediatur in domum Domini, nisi sacerdotes, et Levitæ, & ministrantes (e) Levitarum. Hi ingredientur, quoniam sancti sunt: et omnis populus custodiat custodias Domini.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فرجع يتطبب في ايزرعال من الضربة التي ضربٍ في الرامة وهو يحارب حزايل ملك ادوم
7 ويزل اخزيا الي يورام * لانه كان من الرب رجوع اخزيا ليأتي الي يورام * وحين جاء خرج مع
8 يورام عند ياهو بن يماسي * وكان موهوبا من قدام الله ليهلك بيت اخاب * وحين كان
9 يحارب ياهو مع بيت اخاب * وجد روساء يهودا وبني اخي اخزيا يخدمونه وقتلهم * وطلب
اخزيا واسملكه * وكان مردولا في سمرين * فجاؤا به اليه فقتله ودفنه * لانه قال انه ابن
يوسافاط الذي صلى قدام الله من قلبه كله * وما كان لبيت اخزيا اعتضادا بقوة الملك
10 * فلما راَت عنليا ام اخزيا ان ابنها قد مات * قصت وقتلت كل اولاد ملوك يهودا * واخذت
11 ياهوسبع ابنة يورام الملك * يواس بن اخزيا * وسرقته من اولاد الملوك * واخفاه هو ومرضعته
في مجلس بيتها * وخبت يهوسبع ابنة يورام الملك امراءة يوياداع الكاهن يواس * لانها كانت
12 اخت اخزيا * من قتل عنليا * بل كان مختبيا عندها في بيت الله ست سنين * وملكت
عنليا على الارض *

* الفصل الثالث والعشرون *

1 * وفي السنة السابعة من ملكها كبر يواس * فجمع يوياداع الكاهن العظماء * وهم عازريوا بن
2 يروحم * واسماعيل بن يوحنا * وعازير بن عوفيد * وسمعان بن عادو * ويوسافاط بن لاوي * وحلفهم
3 باَيمان * وامرهم ان يدوروا في يهودا * ويجمعوا اللاويين ورؤساء اباء اسرايل ليحلفوا * فحلف
الامة كلها ايمانا في بيت الله قدام الملك * وقال لهم * هذا ابن الملك * وهو يملك عليكم *
4 كما قال الله لداود عنك * وهذا الكلام تصنعون * الثلث منكم يكون في طريق مدخل
5 السبت * كهنة ولاويون وحراس الابواب * والثلث في بيت الملك * والسدس على بيت الطباخين *
6 وساير الامة والذين يحرسون في بيت الله * لا يدخل احد الي بيت الله * الا الكهنة واللاويين *
لانهم مقدسون *

Ideoque reversus est ut curaret se in Jezraele à vulnere quod inflictum fuerat ei in Rama dum pugnaret contra Hazaelem regem Edom, descenditque Ahazia ad Joramum: (Fuit autem à Domino hæc Ahaziæ reversio animo veniendi ad Joramum) & cùm pervenisset, egressus est cum Joramo ad Jehu filium Jamsi, cui commissa fuerat à Deo destructio domûs Achabi. Dum ergò pugnabat Jehu cum domo Achabi, invenit principes Judæ & nepotes Ahaziæ ministrantes ei, & occidit illos. Deinde quæsivit Ahaziam, & potitus est ejus: cùm enim esset in Samaria despectus, adduxerunt eum ad ipsum, & occidit illum, tum sepelivit (dicebat enim, Quia filius est Josaphati qui Deũ oravit ex toto animo suo) nullumque fuit domui Ahaziæ subsidium à potentia regni. Cùm autem vidisset Athalia mater Ahaziæ quòd mortuus jam esset filius suus, surgens trucidavit omnes filios regum Judæ. Sed accipiens Jehusebaa filia regis Jorami Joasum Ahaziæ filium, eumque furtim surripiens è filiis regum, abdidit eum & nutricem ejus in cubiculo domûs suæ. Jehusebaa, inquam, filia regis Jorami, uxor Jojadæ sacerdotis, cò quod esset soror Ahaziæ, abscondit Joasum à cæde Athaliæ, nec fuit interfectus: Sed mansit absconsus apud eam in domo Dei sex annos, dum regnaret Athalia super terram.

CAP. XXIII.

Anno autem ejus regni septimo, cùm grandior factus esset Joas, convocavit Jojada sacerdos magnates, nempe Azariam filium Jarhumi, Ismaelem filium Johannis, Azirum filium Obedi, Simeonem filium Addo, & Josaphatum filium Levi; Et juramento astrictis præcepit ut Judam circumirent, & congregarent Levitas & præcipuos patres Israelis ad præstandum juramentum. Postquam ergò totam illam turbam adjusjurandum adegisset in domo Dei coram rege, dixit eis; Hic est filius regis, & hic regnaturus est super vos, quemadmodum dixit Deus Davidi servo suo. Hæc igitur agenda sunt vobis: Media pars vestrûm sistat se in via introitûs sabbathi, tam sacerdotes & Levitæ, quàm custodes portarum: Tertia pars in domo regis: sexta pars ad domum coquorum: reliqua vero turba cum iis qui excubias agunt, in domo Dei. Nemo Dei templum ingrediatur, nisi sacerdotes & Levitæ, quoniam ii sunt sancti.

דברי הימים ב: כג

,rege cum eſtote Et .moriatur, domum in veniens & :ſua manu in ſua vaſa & unuſquiſq; undiq; regem Levitæ circundent Et

7 והקיפו הלוים את המלך סביב איש וכליו בידו והבא אל הבית יומת והיו את המלך
vir aſſumpſerunt Et.ſacerdos Jehojadah præcepit quæ oĩa juxta,Jehudah univerſ⁹ et ,Levitæ fecerũt Et.illũ egrediendo et,illũ intrando in

8 בבאו ובצאתו: ויעשו הלוים וכל־יהודה ככל אשר־צוה יהוידע הכהן ויקחו איש את
dedit Et .diviſiones ſacerdos Jehojadah aperuerat non nam :ſabbathum egredientib⁹ cum ſabbathũ ad venientes ſuos viros

אנשיו באי השבת עם יוצאי השבת כי לא פטר יהוידע הכהן את המחלקות: ויתן
9 domo quæ ,David regis quæ peltas & ,clypeos & ,lanceas centuriarum principibus ſacerdos Jehojadah

יהוידע הכהן לשרי המאות את החניתים ואת המגנות ואת השלטים אשר למלך דויד אשר בית
domus humerum ad uſque ,dextero domus humero ab ,ſua manu in ſuum miſſile vir & ,populũ omnẽ conſtituit Et .Dei

10 האלהים: ויעמד את כל העם ואיש שלחו בידו מכתף הבית הימנית עד כתף הבית
.ornamentum & ,ſeparationem eũ ſuper dederunt & ,regis filium eduxerunt Et .circumquaq; regem ſuper ,domui & ,altari ſiniſtrum

11 השמאלית למזבח ולבית על המלך סביב: ויוציאו את בן המלך ויתנו עליו את הנזר ואת העדות
,currentiũ populi vocem Hathaliahu audivit Et .rex Vivat:dixerunt atq; ,ej⁹ filii &,Jehojadah eũ unxerũt &,eum cõſtituerũt regẽ Et

ויולכו אתו וימשחהו יהוידע ובניו ויאמרו יחי המלך: ותשמע עתליהו את קול העם הרצים
12 ,introitu in ſuam columnam ſuper ſtans rex ecce &,vidit Et .Domini domum populum ad venit & :regem laudantium &

והמהללים את המלך ותבוא אל העם בית יהוה: ותרא והנה המלך עומד על עמודו במבוא
13 ,cantici inſtrumentis cũ cantores & ,tubis in clangens & ,lætans terræ ,populus omnis & ,regem juxta tubæ & ,principes &

והשרים והחצצרות על־המלך וכל־עם הארץ שמח ותקע בחצצרות והמשוררים בכלי השיר
ſacerdos Jehojadah feciſt egredi Et.conjuratio,Conjuratio:dixit & ,ſua veſtimenta Hathaliahu ſcidit & :laudare ſcientes &

14 ומורים להלל ותקרע עתליהו את־בגדיה ותאמר קשר קשר: ויוצא יהוידע הכהן את־
quoniã;gladio in moriatur, eam poſt veniens & ,ordines extra ad illã Educite :eos ad dixit &,exercitus præfectos centuriarũ principes

שרי המאות פקודי החיל ויאמר אלהם הוציאוהו אל מבית השדרות והבא אחריה יומת בחרב כי
:regis domus equorum portæ introitum ad venit & :manus ei impoſuerunt Et .Domini domo eã interficiatis Non :ſacerdos dixit

אמר הכהן לא תמיתוה בית יהוה: וישימו להידים ותבוא אל מבוא שער הסוסים בית המלך
15 .Domino populũ in exiſtendũ ad ,regem inter & populum univerſũ inter &,ſe inter fœdus Jehojadah excidit Et .ibi eã interfecerũt &

ויומיתוה שם: ויכרת יהוידע ברית בינו ובין כל־העם ובין המלך להיות לעם ליהוה:
16 ſacerdotẽ Mathan & :cõfregerunt ej⁹ ſimulachra & ,ejus altaria & ,eã deſtruxerunt & ,Bahal domum populus omnis ſunt ingreſſi Et

ויבאו כל־עם בית־הבעל ויתצהו ואת־מזבחתיו ואת־צלמיו שברו ואת־מתן כהן
17 eſt partitus quos :Levitarũ ſacerdotũ manũ per Domini domus præfectos Jehojadah poſuit Et .altarium facies ad occiderunt Bahal

הבעל הרגו לפני המזבחות: וישם יהוידע פקדת בית יהוה ביד הכהנים הלוים אשר חלק
18 .David man⁹ juxta cantico in & lætitia in ,Moſeh lege in ſcriptũ ſicut ,Domini aſcenſiones aſcendere facienda ad Domini domo in David

דויד על־בית יהוה להעלות עלות יהוה ככתוב בתורת משה בשמחה ובשיר על ידי דויד:
,centuriarum principes Aſſumpſitq; .verbo omni in immund⁹ ingrediebatur nõ &:Domini domus portas ſuper janitores conſtituit Et

19 ויעמד השוערים על־שערי בית יהוה ולא־יבוא טמא לכל־דבר: ויקח את־שרי המאות
20 introierũt &,Domini domo de regem fecit deſcendere &:terræ populũ omnẽ & ,populo in dominantes & ,illuſtres &

ואת האדירים ואת המושלים בעם ואת כל־עם הארץ וירד את־המלך מבית יהוה ויבאו
,terræ populus omnis ſunt lætati Et .regni ſolium ſuper regem fecerunt ſedere et :regis domum ſuperioris portæ medio in

בתוך־שער העליון בית המלך וישיבו את־המלך על כסא הממלכה: וישמחו כל־עם הארץ
.gladio in interfecerunt Hathaliahu Et .quievit urbs et

והעיר שקטה ואת־עתליהו המיתו בחרב:

Verſio VULG. LAT.

Levitæ autẽ circumdent regẽ,habentes ſinguli arma ſua: (& ſi quis ali⁹ ingreſſ⁹ fuerit templũ,interficiatur:) ſintque cũ rege & intrante & egrediente. Fecerunt ergò Levitæ, & univerſ⁹ Juda, juxta oĩa quæ præceperat Joiada pontifex: & aſſumpſerunt ſinguli viros qui ſub ſe erant,et veniebãt p ordinẽ ſabbati,cũ his qui impleverant ſabbatũ,et egreſſuri erant:ſiquidẽ Joiada pontifex non dimiſerat abire turmas, quæ ſibi p ſingulas hebdomadas ſuccedere conſueverant.Deditq; Joiada ſacerdos centurionib⁹ lanceas,clypeóſq; et peltas regis David,quas conſecraverat in domo Dñi.Conſtituítq; omnẽ populũ tenentiũ-pugiones, à parte templi dextra, uſq; ad partẽ templi ſiniſtrã,corã altari,& templo,p circuitũ regis. Et eduxerunt filiũ regis,& impoſuerunt ei diadema, & teſtimoniũ,dederúntq; in manu ej⁹ tenendã legẽ,& conſtituerunt eum regẽ:unxit quoq; illũ Joiada pontifex,& filii ej⁹:imprecatiq; ſunt ei, atq;dixerunt;Vivat rex.Quod cũ audiſſet Athalia, vocẽ ſcilicèt currentiũ atq; laudantiũ regẽ, ingreſſa eſt ad populũ in templũ Dñi.Cúmq; vidiſſet regẽ ſtantẽ ſup gradũ in introitu,& principes, turmáſq; circa eũ,omnémq; populũ terræ gaudentẽ, atq; clangentẽ tubis, & diverſi generis organis concinentem, vocémque laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait; Inſidiæ, inſidiæ. Egreſſus autem Joiada pontifex ad centuriones, & principes exercitûs, dixit eis ; Educite illam extra ſepta templi, & interficiatur foris gladio. Præcepítque ſacerdos ne occideretur in domo domini. Et impoſuerunt cervicibus ejus manus : cúmque intrâſſet portam equorum domûs regis, interfecerunt eam ibi. Pepigit autem Joiada fœdus inter ſe, univerſúmque populum, & regem, ut eſſet populus Domini. Itaq; ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam : & altaria ac ſimulacra illius confregerunt : Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras. Conſtituit autem Joiada præpoſitos in domo Domini,ſub manibus Sacerdotum,& Levitarum,quos diſtribuit David in domo Domini : ut offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi , in gaudio & canticis, juxta diſpoſitionẽ David. Conſtituit quoque janitores in portis domûs Domini, ut non ingrederetur eam immundus in omni re. Aſſumpſitq; centuriones, & fortiſſimos viros ac principes populi,& omne vulgus terræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Domini , & introire per medium portæ ſuperioris in domũ regis, & collocaverunt eum in ſolio regali. Lætatúſque eſt omnis populus terræ, & urbs quievit: porrò Athalia interfecta eſt gladio.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Circundabunt Levitæ regem undequaque, unoquoque inſtrumenta ſua bellica manu tenente, ut quiſquis ædem internam ingredi *tentârit*, morte afficiatur : eſtote ergò prope regem dum ingredietur & dum egredietur. Itaque fecerunt Levitæ & omnes Judæi prout præceperat eis Jojada ſacerdos, aſſumens quilibet ſodalem ſuum, tam hi qui excubias agebant incipiente ſabbatho, quàm qui excubias agebant expirante ſabbatho: nam Jojada ſacerdos dimittebat eos à ſtationibus eorum. Dedit præterea Jojada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeos, & pharetras regis Davidis, quæ erant in domo Domini: Stetítque totus populus, quiſque à latere domûs ſiniſtro verſùs altare & domum : tum cinxerunt regem, Et eduxerunt filium regis, & impoſuerunt capiti ejus diadema et coronam, inaugurârunt eum regno, ungentibus eum Jojada & filiis ejus, & dixerunt ; Vivat rex. Audiens autem Athalia clamorem populi geſtientis & regem laudibus celebrantis, venit ad regem in domum Domini. Ubi videns quòd ecce rex ſtabat ſuper columnam juxta conſuetudinem regum, & buccinæ curvæ ac rectæ reſonabant coram rege, & totus populus lætꝰ clangebat tubis, & inſtrumentis muſicis canebat;laceravit Athalia veſtes ſuas, & ait;Mendaciũ,mendaciũ. Tunc præcepit Jojada ſacerdos centurionibꝰ qui præpoſiti erant copiis, & ait illis ; Educite eam extra ordines,& quicunque introierit poſt eam, gladio trucidetur: dixerat enim ſacerdos, Ne moriatur in domo Domini. Itaque parârunt ei locum, ad quem ingreſſa per viam introitûs equorum,ibidem affecta fuit morte. Deinde juramento ſe aſtringente Jojadâ & univerſo populo erga Dñm, Ingreſſus eſt univerſus populus Iſraelis ædẽ Baalis,& funditùs everterunt eam, aras ejus minutatim confregerunt, ſtatuas comminuerunt, & ſacerdotem Baalis ante aram trucidârunt. Deinde conſtituit Jojada præfectos in domo Domini, & ſacerdotes ac Levitas quos diſtribuerat David, ut eſſent cuſtodes domûs Domini, ut offerrent holocauſta ſicut ſcriptum eſt in ceremoniis Moſis, cum gaudio & canticis per Davidem *diſpoſitis* ; Et cuſtodes liminum ſtarent ad limina in domo Domini, ne ingrederentur illuc immundi. Adduxit præterea centuriones, præfectos populi, totúmque terræ populum : qui cùm veniſſent per portam ſuperiorem domûs regiæ collocârunt regem in ſolio regni : Et lætabantur univerſus terræ populus, tubíſque canebant : Athaliam autem gladio interfecerunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ κυκλώσουσιν οἱ Λευῖται τὸν βασιλέα κύκλῳ (t) ἀνδρὸς σκεύους αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
8 εἰς τὸν οἶκον ἀποθανεῖται, καὶ ἔσονται μετὰ τοῦ βασιλέως (μ) ἐκπορευομένου καὶ εἰσπορευομένου αὐτοῦ. Καὶ
ἐποίησαν οἱ Λευῖται καὶ πᾶς Ἰούδα κατὰ πάντα ὅσα (ν) ἐνετείλατο αὐτοῖς Ἰωδαὲ ὁ ἱερεύς· καὶ ἔλαβον
ἕκαστος τοὺς ἄνδρας (ξ) αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σαββάτου ἕως ἐξόδου τοῦ Σαββάτου, ὅτι οὐ κατέλυσεν (ο) Ἰωδαὲ
9 ὁ ἱερεὺς τὰς ἐφημερίας. Καὶ (π) ἔδωκεν Ἰωδαὲ τὰς μαχαίρας καὶ τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ὅπλα ἅ ἦν τοῦ βασι-
10 λέως Δαυὶδ ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Καὶ (ρ) ἔστησε τὸν λαὸν πάντα ἕκαστον ἐν τοῖς ὅπλοις (σ) αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὠμίου
τοῦ οἴκου τοῦ δεξιᾶς ἕως τοῦ ὠμίου τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου, ἐπὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ.
11 Καὶ ἐξήγαγε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βασίλειον καὶ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐβασίλευσαν
12 καὶ ἔχρισαν αὐτὸν (τ) Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπαν, Ζήτω ὁ βασιλεύς. Καὶ ἤκουσε Γοθολία
τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ (υ) τρεχόντων, καὶ ἐξομολογουμένων, καὶ αἰνούντων τὸν βασιλέα· καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν
13 βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου. Καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὀπὶ τῆς στάσεως αὐτοῦ, καὶ ὀπὶ τῆς εἰσόδου οἱ ἄρχοντες
καὶ αἱ (φ) Σάλπιγγες· καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πᾶς ὁ (χ) λαὸς τῆς γῆς ὑπερέθη, καὶ ἐσάλπι-
σαν (ψ) ταῖς Σάλπιγξι, καὶ οἱ ᾄδοντες ἐν τοῖς ὀργάνοις ᾖδον, καὶ ὑμνοῦντες αἶνον· καὶ διέρρηξε Γοθολία
14 τὴν στολὴν (ω) αὐτῆς, καὶ (α) ἐβόησε, Ἐπιτέθιμμοι ἐπίθεσθε. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐνετείλατο
Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις, καὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τῆς δυνάμεως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐκβάλετε αὐτὴν
ἐκτὸς τοῦ οἴκου, καὶ (ϗ) εἰσελθάτω ὀπίσω αὐτῆς, καὶ ἀποθανέτω μαχαίρᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεὺς, Μὴ ἀποθανέ-
15 τω ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἔδωκαν αὐτῇ ἄνεσιν, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πύλης τῶν ἱππέων τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ
16 ἐθανατώθη αὐτὴ ἐκεῖ. Καὶ διέθετο Ἰωδαὲ διαθήκην ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, εἶναι λαὸν
17 τῷ κυρίῳ. Καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς οἶκον Βάαλ, καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ (β) θυσιαστήρια
αὐτοῦ, καὶ τὰ εἴδωλα αὐτοῦ ἐλέπτυναν, καὶ τὸν Ματθὰν (γ) ἱερέα Βάαλ ἐθανάτωσαν ἐναντίον τῶν θυσιαστη-
18 ρίων αὐτοῦ. Καὶ (δ) ἐνεχείρισεν Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς ἱερέων καὶ (ε) Λευιτῶν, καὶ
ἀνέστησε τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν (ζ) Λευιτῶν, ἃς διέστειλε Δαυὶδ ὀπὶ τὸν οἶκον κυρίου, καὶ (η) ἀνενέγ-
και ὁλοκαυτώματα (θ) κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Μωυσῆ, ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν ᾠδαῖς διὰ χειρὸς Δαυ-
19 ίδ. Καὶ ἔστησαν οἱ πυλωροὶ ἐπὶ τὰς πύλας οἴκου κυρίου, καὶ οὐκ εἰσελεύσεται ἀκάθαρτος εἰς πᾶν πρᾶγμα.
20 Καὶ ἔλαβε τοὺς πατριάρχας, καὶ τοὺς δυνατοὺς, καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ, καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ (ι)
ἐνεβίβασαν τὸν βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου, καὶ εἰσῆλθε διὰ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ
21 ἐκάθισαν τὸν βασιλέα (κ) ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας. Καὶ ὑπερέθη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύχασε,
καὶ τὴν Γοθολίαν (λ) ἐθανάτωσε.

Et circumdabunt Levitæ regem in circuitu, (s) viri vas, vas in manu ejus: Et ingrediens in domum moriatur: & erunt cum rege, egrediente & ingrediente eo. Et fecerunt Levitæ, & omnis Juda juxta omnia quæcunque mandavit eis Jodae sacerdos. Et assumpserunt unusquisque viros suos, à principio sabbati usque ad exitum sabbati: quoniã non dimiserat Jodae sacerdos vices. Et dedit Jodae (g) gladios, & clypeos, & arma, quæ erant regis David in domo (h) Dei: Et statuit populum omnem, unumquemque in armis suis, ab humero domûs dextro usque ad humerum (i) sinistrum altaris & domûs, super regem in circuitu. Et eduxit filium regis, & dedit super eum insigne regale, & (k) testimonia: & regem fecerunt, & unxerunt eum Jodae sacerdos, & filii ejus: & dixerunt; Vivat rex. Et audivit Gotholia vocem populi, currentium, & confitentium, & laudantium regem. Et intravit ad regem in domum Domini. Et vidit: & ecce rex super stationem suam, & super introitum principes, & tubæ, & principes circa regem: & omnis populus terræ lætatus est, & clanxerunt tubis: & canentes in organis cantores, & celebrantes laudem. Et discidit Gotholia stolam suam, & clamavit, (l) Conjurantes conjuratis. Et exivit Jodae sacerdos: & mandavit Jodae sacerdos centurionibus, & ducibus virtutis, & dixit eis; Ejicite eam extra domum, & intrate post eam, & moriatur gladio: quoniam dixit sacerdos, Non moriatur in domo Domini. Et (m) dederunt ei spatium: & transivit per portam equitum domûs regis: & interfecerunt eam ibi. Et disposuit Jodae testamentum inter se, & populum, & regem, ut sit populus Domino. Et intravit omnis populus terræ in domum Baal, & diruerunt eam, & altaria ejus, et (n) idola ejus comminuerunt, et Matthan sacerdotem Baal interfecerunt ante altaria ejus. Et aggressus est Jodae sacerdos (q) opera domûs Domini per manum sacerdotum, et Levitarum: et suscitavit vices sacerdotum, et Levitarum, quas distinxit David super domum Domini, (p) et ad offerendum holocaustomata Domino, sicut scriptum est in lege Moysi in Letitia, et in canticis per manum David. Et steterunt janitores super portas domûs Domini: et non ingredietur immundus ad omnem rem. Et assumpsit patriarchas, et potentes, et principes populi, et omnem populum terræ: et ascendere fecerunt regem in domum Domini: et intravit per portam interiorem in domum regis: et sedere fecerunt regem super thronum regni. Et lætatus est omnis populus terræ: et civitas quievit: et Gotholiam (q) interfecerunt.

MS. A. (t) ἀνδρὸς σκεύους ἐν (μ) εἰσπορευομένου καὶ ἐκπορευομένου. Καὶ (ν) ἐνετείλατο Ἰωδαὲ (ξ) ἑαυτοῦ (ο) Ἰωδαὲ τὰς (π) ἔδωκεν τὰς (ρ) ἔστησεν πάντα τὸν λαὸν ἕκαστον (σ) ἑαυτοῦ, (τ) Ἰωδαὲ καὶ οἱ (υ) τοῦ τρεχόντων, (φ) Σάλπιγγες· ἄρχοντες (χ) λαὸς ὑπερέθη, (ψ) ἐν Σάλπιγξιν, (ω) ἐμολῆς, (α) ἐβόησεν, καὶ εἶπεν, Ἐπιτέθιμμοι (ϗ) ἐξέλθατε (β) θυσιαστήρια, καὶ τὰ (γ) τὸν ἱερέα τῆς Βάαλ (δ) ἐνεχείρησεν (ε) τοῦ Λευιτῶν, (ζ) Λευιτῶν διέστειλεν (η) ἀνωλόγησαν (θ) τοῦ κυρίῳ, (ι) ἀνεβίβασαν (κ) ἐπὶ τὸν θρόνον (λ) ἐθανάτωσαν μαχαίρᾳ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * واللاويون يحيطون الملك وهم حواليه * وكل رجل سلاحه بيده * وكل من يدخل الى البيت
8 اللا الكهنة الذين يخدمون دخول السبت وخروجه * لان يويادع الكاهن كان يصرفهم في اوقاتهم
* واعطى يويادع لرؤساء المئين رماح وبراس وسيوف داود الملك * التي كانت في بيت الله 9
* ووقف الشعب كلهم كل رجل في جنب بيت الشمال الذي للمذبح والبيت * وهم حوالي الملك 10
* واخرجوا ابن الملك * وجعلوا التاج على راسه * واقاموه ملكا * ومسحه يويادع الكاهن 11
وبنوه * وقالوا له * يعيش الملك * فسمعت عثليا صوت الشعب يفرحون ويعظمون الملك * 12
فجاء الى بيت الله الى الملك * فنظر فاذا الملك قايما على العمود كمثل رسوم الملوك * 13
وقرون منسوطات وقرون ملتويات بصرب قدام الملك * وساير الشعب يفرحون ويطربون
لصوت القرون ويسكون بتسابيح * فحرق عثليا ثيابها وقالت * كذب كذب * فامر 14
يويادع رؤساء المئين ان يخرجوها الى برا من بين الصفوف * ومن يدخل خلفها يقتل *
لانه قال * لا يقتل في بيت الله * فاصلكوا لها موضعا * وادخلت في طريق مدخل 15
الخيل * فقتلت هناك * وحلف يويادع بايمان بحضن الشعب والملك * بان يكون ساير 16
اسرايل لله * وحل الى بيت باعل الصنم وحربه * وكسر مذابحه * ودق اصنامه * وقتل
كهنه قدام مذبحه * وصنع يويادع في بيت الله حكاما كهنة ولاويين * الذي قسم 18
داود ان يكونوا حفاظا على بيت الله * ليصعدوا الذبايح كما هو مكتوب في توراة موسي *
بالتسابيح والفرح على يدي داود * ويقيموا بوابين على ابواب بيت الله * ولا تدخل 19
هناك الانجاس * واخذ رؤساء المئين * سلاطين الشعب * وساير امة الارض * وجاوا الى
ابواب العوفاني * واجلسوا الملك على كرسي المملكة * وفرح كل شعب الارض وقتلوا 21
عثليا بحربه *

Levitæ regem comitentur cingentes eum: & unusquisque arma sua manu teneat, ut siquis interiorem Dei ædem ingredi velit, occidatur: comitentur autem illum in ingressu & egressu ipsius. Fecerunt ergò quemadmodum præcepit eis, & abierunt viri illi cum sodalibus suis qui custodiebant ingressum & egressum sabbathi: nam Jojada sacerdos dimittebat eos præscriptis temporibus. Deditque Jojada centurionibus hastas, clypeos, & enses Davidis regis, quæ extabant in domo Dei. Et cum collocâsset universum populum, quenque virum ad latus ædis quod erat à sinistra altaris & ædis, regemque cinxissent; Produxerunt filium regis, & imposito diademate capiti ejus, creârunt eum regem, unxitque eum Jojada sacerdos & filii ejus, dixeruntque ei, Vivat rex. Audiens autem Athalia vocem populi gestientis & magnificantis regem, venit domum Dei ad regem: Et respiciens, ecce stabat rex super columnam de more regum, & tubæ porrectæ tubæque inflexæ personabant coram rege, totus denique populus lætabatur & concinebat ad voces tubarum, laudesque canebat: quapropter conscidit Athalia vestimenta sua, & dixit; Fallacia, fallacia. Jussit autem Jojada centurionibus ut educerent eam foras è medio acierum, & quicunque post eam ingrederetur, occideretur: dicebat enim, Ne trucidetur in templo Dei. Et pervârunt ei locum, in quem introducta per viam introitûs equorum, fuit illic interfecta. Posthæc Jojada sacramento affirmavit, annuente populo & rege, omnes Israelitas fore Dei servos. Tum ingressus in phanum Baalis idoli, defruxit illud, aras ejus confregit, statuas comminuit, & sacrificos ejus trucidavit ante aram ipsius. Statuitque Jojada in templo Dei præfectos, sacerdotes ac Levitas quos distribuerat David, ut essent custodes templi Dei, ut offerrent sacrificia prout scriptum est in lege Mosis, cum canticis & gaudio, per manum Davidis; Et janitores præficerent januis templi Dei, ne ingrederentur illuc immundi. Deinde assumpsit centuriones, imperatores populi, totamque terræ gentem; & portam superiorem adeuntes, collocârunt regem in solio regni. Et lætatus est totus populus terræ, postquam Athaliam hastâ trucidârunt.

דברי הימים ב: כד

CAP. XXIV. כד

בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יֹאשׁ בְּמָלְכוֹ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃ 1
וַיַּעַשׂ יוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כֹּל־יְמֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ 2
וַיִּשָּׂא־לוֹ יְהוֹיָדָע נָשִׁים שְׁתַּיִם וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 3
וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן הָיָה עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת־בֵּית יְהוָה׃ 4
וַיְקַבֵּץ אֶת־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וַיֹּאמֶר לָהֶם צְאוּ לְעָרֵי יְהוּדָה וְקִבְצוּ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל כֶּסֶף לְחַזֵּק אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְאַתֶּם תְּמַהֲרוּ לַדָּבָר וְלֹא מִהֲרוּ הַלְוִיִּם׃ 5
וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לִיהוֹיָדָע הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ לֹא דָרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם לְהָבִיא מִיהוּדָה וּמִירוּשָׁלַם אֶת־מַשְׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה וְהַקְּהָל לְיִשְׂרָאֵל לְאֹהֶל הָעֵדוּת׃ 6
כִּי עַתַלְיָהוּ הַמְרַשַּׁעַת בָּנֶיהָ פָּרְצוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים וְגַם כָּל־קָדְשֵׁי בֵית־יְהוָה עָשׂוּ לַבְּעָלִים׃ 7
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אֲרוֹן אֶחָד וַיִּתְּנֻהוּ בְּשַׁעַר בֵּית־יְהוָה חוּצָה׃ 8
וַיִּתְּנוּ־קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם לְהָבִיא לַיהוָה מַשְׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר׃ 9
וַיִּשְׂמְחוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לָאָרוֹן עַד־לְכַלֵּה׃ 10
וַיְהִי בְּעֵת יְבִיא אֵת־הָאָרוֹן אֶל־פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם וְכִרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף וּבָא סוֹפֵר הַמֶּלֶךְ וּפְקִיד כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְיָרִיקוּ אֶת־הָאָרוֹן וְיִשְׂאֻהוּ וְיָשִׁיבֻהוּ אֶל־מְקוֹמוֹ כָּהּ עָשׂוּ לְיוֹם בְּיוֹם וַיַּאַסְפוּ כֶסֶף לָרֹב׃ 11
וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ וִיהוֹיָדָע אֶל־עֹשֵׂה מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וַיִּשְׂכְּרוּ חֹצְבִים וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בֵּית יְהוָה וְגַם לְחָרְשֵׁי בַרְזֶל וּנְחֹשֶׁת לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה׃ 12
וַיַּעֲשׂוּ עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְּלָאכָה בְּיָדָם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים עַל־מַתְכֻּנָתוֹ וַיְאַמְּצֵהוּ׃ 13
וְכַלּוֹתָם הֵבִיאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וִיהוֹיָדָע אֶת־שְׁאָר הַכֶּסֶף וַיֵּעָשׂוּ כֵלִים לְבֵית־יְהוָה כְּלֵי שָׁרֵת וְהָעֲלוֹת וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב וָכֶסֶף וַיְהִי־יוּ מַעֲלִים עֹלוֹת בְּבֵית־יְהוָה תָּמִיד כָּל־יְמֵי יְהוֹיָדָע׃ 14
וַיָּזְקֵן יְהוֹיָדָע וַיִּשְׂבַּע יָמִים וַיָּמָת בֶּן־מְאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ׃ 15
וַיְקַבְּרוּהוּ בְעִיר־דָּוִיד עִם־הַמְּלָכִים כִּי עָשָׂה טוֹבָה בְיִשְׂרָאֵל וְעִם־הָאֱלֹהִים וּבֵיתוֹ׃ 16
וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ אָז שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם׃ 17

Versio VULG. LAT.

CAP. XXIV.

SEptem annorum erat Joas cùm regnare cœpisset: & quadraginta annis regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Sebia de Bersabee. Fecítq; quod bonum est coram Dño cunctis diebus Joiadæ sacerdotis. Accepit autem ei Joiada uxores duas, è quibus genuit filios & filias. Post quæ placuit Joas ut instauraret domum Dñi. Congregavítq; Sacerdotes, & Levitas, & dixit eis; Egredimini ad civitates Juda, & colligite de universo Israel pecuniam ad sartatecta templi Dei vestri, per singulos annos, festinatóq; hoc facite: porrò Levitæ egêre negligentiús. Vocavítq; rex Joiadam principem, & dixit ei; Quarè tibi non fuit curæ, ut cogeres Levitas inferre de Juda & de Jerusalem pecuniam, quæ constituta est à Moyse servo Dñi, ut inferret eam omnis multitudo Israel in tabernaculum testimonii? Athalia enim impiissima, & filii ejus, destruxerunt domum Dei; & de universis, quæ sanctificata fuerant in templo Dñi, ornaverunt fanum Baalim. Præcepit ergò rex, & fecerunt arcam: posuerúntq; eam juxta portam domûs Dñi forinsecús. Et prædicatum est in Juda et Jerusalem, ut deferrent singuli pretium Domino, quod constituit Moyses servus Dei super omnem Israel in deserto. Lætatique sunt cuncti principes, & omnis populus: & ingressi contulerunt in arcam Domini, atque miserunt ita ut impleretur. Cúmque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum, (videbant enim multam pecuniam,) ingrediebatur scriba regis, & quem primus sacerdos constituerat: effundebántque pecuniam quæ erat in arca: porrò arcam reportabant ad locum suum: sicque faciebant per singulos dies, & congregata est infinita pecunia. Quam dederunt rex & Joiada his, qui præerant operibus domûs Dñi: at illi conducebant ex ea cæsores lapidum, & artifices operû singulorum, ut iustaurarent domû Dñi: fabros quoque ferri & æris, ut quod cadere cœperat, fulciretur. Egerúntque hi qui operabantur industriè, & obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac susciteverunt domum Domini in statum pristinum, & firmiter eam stare fecerunt. Cúmque complêssent omnia opera, detulerunt coram rege & Joiada reliquam partem pecuniæ: de qua facta sunt vasa templi in ministerum, & ad holocausta, phialæ quoque, & cætera vasa aurea & argentea: & offerebantur holocausta in domo Domini jugiter cunctis diebus Joiadæ. Senuit autem Joiada plenus dierum, & mortuus est cùm esset centum triginta annorum. Sepelierúntque eum in civitate David cum regibus, eò quòd fecisset bonum cum Israel, & cum domo ejus. Postquàm autem obiit Joiada, ingressi sunt principes Juda, & adoraverunt regê: qui delinitus obsequiis eorû, acquievit eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

NAtus erat septem annos Joas cum regno potiretur, & annis quadraginta regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus, Soba ex urbe Bir-sebaa. Fecítque Joas quòd rectum erat coram Domino, omnibus diebus vitæ Joiadæ sacerdotis. Accepit autem illi Joiada uxores duas, quæ genuerunt ei filios & filias. Post hæc factum est ut secretò conveniret cum Joaso de renovando domum Domini, & reparando in ea quicquid necessarium erat. Quare congregatis Joiada sacerdos sacerdotibus & Levitis, dixit; Exite ad civitates domûs Judæ, et colligite ex omnibus civitatibus Israelis argentum & aurum, ut quotannis reparetis domum Dei vestri: & vos festinate ad perficiendum *negotium*. Vocavit autem rex Jojadam sacerdotem, & dixit ei; Quare non urges Levitas ut eant afferántque à Iuda & Jerusalem dona Mosis servi Domini? Et cùm congregâssent Israelem ad tentorium festi, (Porrò Athalia oculo impietatis imbuta labefactârat domum Domini; & omnes sanctos qui erant in domo Domini, reddiderat cultores idolorum) Præcepit rex, & fecerunt arcam quandam, posuerúntque ad ostium domûs Domini, foris. Et promulgârunt in Juda & Jerusalem ut afferrent Domino portionem Mosis servi Domini, quam præceperat in deserto: Et lætati sunt cuncti principes, totúsque populus. Afferebant ergò, postquam fecerant arcam quandam & posuerant eam, & injiciebant donec impleretur. Cúmque viderent multam esse pecuniam in arca illa, ingrediebatur scriba regis & œconomus summi sacerdotis, numerabant et colligabant pecuniam. Dabántque eam agentibus negotia domûs Domini; qui conducebant sibi latomos & fabros lignarios, ut repararent ædem Domini; & fabros ferrarios & ærarios, ut restaurarent ædem Dñi. Senio autem confectus Jojada, & satur dierum, mortuus est annos natus centum triginta: Et sepelierût eum in civitate Davidis, in sepulchro regû, & dixerunt; Hoc modo præmiaturis qui beneficia præstat Israeli: & quidé erga domû Dñi magnas adhibuerat curas. Mortuo Jojadâ, venerunt proceres Judæ, & adoraverût regem eò quòd auscultâsset eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'.

1 Ὢν (α) ἐτῶν ἑπτὰ Ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (β) τεσσεράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰε-
2 ρουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ (γ) Σαβιὰ ἐκ Βηρσαβεέ. Καὶ ἐποίησεν Ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπι-
3 ον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως. Καὶ (δ) ἔλαβεν Ἰωδαὲ δύο γυναῖκας ἑαυτῷ, καὶ ἐ-
4 γέννησαν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐγένετο ὅτι καρδίαν Ἰωὰς ὑπισκυάσαι
5 τὸν οἶκον κυρίου. Καὶ συνήγαγε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐξέλθατε εἰς τὰς
6 πόλεις Ἰούδα, καὶ συναγάγετε ἀπὸ παντὸς Ἰσραὴλ ἀργύριον καταρτίσαι τὸν οἶκον κυρίου ἐνιαυτὸν
7 κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ σπεύσατε λαλῆσαι. καὶ οὐκ (ε) ἔσπευσαν οἱ Λευῖται. Καὶ ἐκάλεσεν (ζ) ὁ βασι-
8 λεὺς Ἰωὰς τὸν Ἰωδαὲ τὸν ἄρχοντα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Διατί οὐκ ἐπεσκέψω περὶ τῶν Λευιτῶν τοῦ
9 εἰσενέγκαι ἀπὸ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ τὸ κεκριμένον ὑπὸ Μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, (η) ὅτι
10 ἐξεκλησίασε τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου; Ὅτι Γοθολία ὑὸς ἡ ἀνομία, καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
11 τῆς κατέστρεψαν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ· (θ) καὶ γὰρ τὰ ἅγια οἴκου κυρίου ἐποίησαν (ι) τοῖς Βααλείμ. Καὶ εἶπεν ὁ βασι-
12 λεὺς, Γενηθήτω γλωσσόκομον, καὶ τεθήτω ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου ἔξω. Καὶ κηρυξάτωσαν ἐν Ἰούδᾳ καὶ ἐν
13 Ἱερουσαλὴμ, (κ) εἰσενέγκαι κυρίῳ καθὼς εἶπεν Μωυσῆς παῖς τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ
14 ἔδωκαν πάντες ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ εἰσέφερον καὶ (λ) ἐνέβαλον εἰς τὸ γλωσσόκομον ἕως οὗ ἐπληρώθη. Καὶ
15 ἐγένετο ὡς (μ) εἰσέφερεν τὸ γλωσσόκομον πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν Λευιτῶν, καὶ ὡς ἑώ-
16 ρων ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ἀργύριον, καὶ ἦλθεν ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἐπιστάτης τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου,
17 καὶ ἐξεκένωσαν (ν) τὸ γλωσσόκομον, καὶ κατέστησαν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. οὕτως ἐποίουν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
18 καὶ συνήγαγεν ἀργύριον πολύ. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ὁ βασιλεὺς καὶ Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα (ξ) εἰς
19 ἐργασίαν οἴκου κυρίου· καὶ ἐμισθοῦντο λατόμοις καὶ τέκτοσιν ὑπισκυάσαι τὸν (ο) οἶκον κυρίου, καὶ χαλ-
20 κεῖς σιδήρου καὶ χαλκοῦ ὑπισκυάσαι τὸν οἶκον κυρίου. Καὶ ἐποίουν οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα, καὶ ἀνέβη μή-
21 κη τῶν ἔργων ἐν χερσὶν αὐτῶν, καὶ ἀνέστησαν τὸν οἶκον κυρίου ὑγιῆ τοῦτον, καὶ ἐνίσχυσαν. Καὶ ὡς
22 συνετέλεσαν, ἤνεγκαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς Ἰωδαὲ τὸ κατάλοιπον τοῦ ἀργυρίου, καὶ ἐποίησαν σκεύη
23 εἰς οἶκον κυρίου, σκεύη λειτουργικὰ ὁλοκαυτωμάτων, καὶ θυΐσκας χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς, καὶ (π) ἀνέβλυσεν ὁ-
24 λοκαυτώσεις ἐν οἴκῳ κυρίου διαπαντὸς πάσας τὰς ἡμέρας Ἰωδαέ. Καὶ ἐγήρασεν Ἰωδαὲ πλήρης ἡμερῶν, καὶ
25 (ρ) ἐπλεύτησεν ὢν ἑκατὸν καὶ τεσσάκοντα ἐτῶν ἐν τῷ τελευτᾶν αὐτόν. Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει Δαυ-
26 ὶδ μετὰ τῶν βασιλέων, ὅτι ἐποίησεν ἀγαθωσύνην μετὰ Ἰσραὴλ καὶ μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο
27 μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰωδαὲ εἰσῆλθον οἱ ἄρχοντες Ἰούδα, καὶ προσεκύνησαν τὸν βασιλέα. τότε ἐπήκουσεν αὐτοῖς
28 ὁ βασιλεύς.

CAP. XXIV.

ERat (a) *septem annorum Joas in regnando ipsum : & quadraginta* 1
annos regnavit in Hierusalem : & nomen matri ejus Sabia de Bersabee.
Et fecit Joas rectum coram Domino omnibus diebus Jodae sacerdotis. 2
Et accepit Jodae duas uxores sibi : & genuerunt filios, & filias. Et 3 4
factum est post haec, & factum est super cor Joas instaurare domum Do-
mini. Et congregavit sacerdotes & Levitas, & dixit eis ; Exite in 5
civitates Juda, & congregate ab omni Israel argentum ad confirman-
dam domum Domini, (b) annum per annum : & festinate loqui. Et
non festinaverunt Levitae. Et vocavit rex Joas ipsum Jodae princi- 6
pem, & dixit ei; Cur non visitâsti de Levitis, ad inferendum à Ju-
da, & Hierusalem, quod (c) decretum fuit à Moyse homine Dei, (d)
quia convocavit ipsum Israel in tabernaculum testimonii? Quoniam 7
Gotholia erat iniqua, & filii ejus diruerant domum Dei. Nam & san-
cta domus Domini fecerunt ipsis Baalim. Et dixit rex; Fiat capsula, 8
& ponatur in porta domûs Domini foris. Et praedicent in Juda, 9
& in Hierusalem, inferre Domino, sicut dixit Moyses puer Dei super
Israel in deserto. Et (e) dederunt omnes principes, & omnis populus, 10
& intulerunt, & immiserunt in capsulam, quoadusque impleta est.
Et factum est, (f) ut inferebant capsulam ad praesides regis per manum 11
Levitarum, & ut viderunt, quia abundavit argentum; & venit scri-
ba regis, & praeses sacerdotis magni, et evacuaverunt (g) capsulam,
et restituerunt in loco ejus. Sic faciebant diem ex die: et congregaverunt
argentum multũ. Et dedit illud rex, et Jodae sacerdos facientibus ope- 12
ra ad operationem domûs Domini. Et mercede conducebant lapicidas,
et fabros, ad instaurandam domum Domini, et fabros ferri et æris, ad
instaurandam domum Domini. Et faciebant facientes opera : et ascen- 13
debat longitudo operum in manibus eorum : et suscitaverunt domum Do-
mini super stationem ejus, et confirmâverunt. Et, ut consummaverunt, 14
attulerunt ad regem, et ad Jodae, residuum argenti: et fecerunt vasa
ad domum Domini, vasa ministratoria holocaustomatum, et mortariola
aurea, et argentea: et obtulerunt holocaustoses in domo Domini perpetuò
omnibus diebus Jodae. Et senuit Jodae plenus dierum : et obiit cùm esset 15
centum et triginta annorum in obeundo ipsum. Et sepelierunt eum in 16
civitate David cum regibus : quoniam fecerat bonitatem cum Israel, et
cum Deo, et domo ejus. Et factum est post obitum Jodae, intrârunt 17
principes Juda, et adoraverunt regem. Tunc exaudivit eos rex ;

MS. A. (α) ἑπτὰ ἐτῶν Ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν (β) τεσσεράκοντα (γ) Ἀβιὰ (δ) ἔλαβεν ἑαυτῷ Ἰωδαὲ δύο γυναῖκας, καὶ (ε)* ἐπίστευσαν (ζ) Ἰωὰς ὁ βασιλεὺς ☩ (η) ὅτε (θ) καὶ τὰ (ι) τοῖς Βαθμείμ. (κ) εἰσενεγκεῖν τῷ κυρίῳ (λ) ἐνέβαλον (ρ) ἔφερεν (ν) ☩ γλωσσόκομον, (ξ) εἰς ☩ ἐργασίαν (ο) οἶκον κυρίου,* Καὶ ἐπόιουν (π) ἀνέβλυσεν ὁλοκαύτωσιν (ρ) ἐτελεύτησεν ἐνὼν ἐτῶν ἑκατὸν καὶ τεσσάκοντα ἐν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

الفصل الرابع والعسرون *

* وكان يواش ابن سبع سنين حين جلس ملكا * واقام ملكا في اروسليم اربعين سنه
1 * واسم امه صوبا من بير سبع المدينة * وعمل يواش حسنات قدام الله * كل ايام حياة
2 يوياداع الكاهن * وبروج يوياداع امرأتين * وولد له بنون وبنات * ومن بعد ذلك كان
3 4 يوياداع بقلبه في سر مع الملك يواش على بني بيت الله * وأن يصنع فيه كلما يجب
* فجمع يوياداع الكاهن اللاويين * وقال لهم * اخرجوا الى قري يهودا * واجمعوا من ساير قري
5 اسرائيل مالا ودهبا * واعملوا بيت ربكم * واعنوا ببيت الهكم مثل كل سنة * واستعجلوا امر
الى تمام * واستدعي الملك يوياداع وقال * لم لا تطلب من اللاويين أن يخرجوا ويجمعوا
6 من يهودا ومن اروسليم مواهب موسي عبد الرب * ويجمعوا لاسرائيل لمسكن العهد * لان
7 عثليا كانت علمت بني البغاق * واخربت بيت الله * وجعلت ساير القدسين الذين كانوا
في بيت الله يعبدون الاوثان * فأمر الملك ان يصنع صندوقا * وجعله في بيت الله عند الباب
8 من برا * وأمر الملك ليهودا واروسليم * أن يجيبوا لله نصيبا مثل امر موسي * ففرح جميع
9 10 الرؤساء * وجابوا حتي امتلي الصندوق * ولما نظروا ان المال كثير في الصندوق *
11 دخل مسير الملك والكثير من بيت الكهنوة * وروا المال وصروه صررا * واعطوا الصناع
12 الذين يعملون في بيت الله * وكانوا يكترون لهم قطاعين الحجارين ونجارين * ويبتاعون
حديدا ونحاسا * وفي بيت الرب يعملون * * *

CAP. XXIV.

AGebat autem *Joas annum septi-* 1
mum, quando sedit rex, mansitque rex
in Jerusalem annis quadraginta, no-
men verò matris ejus erat Soba, ex urbe
Bir-sebaa. Bona fecit opera Joas co- 2
ram Deo, quandiu vixit Jojada sacer-
dos. Duxitque Jojada uxores duas, 3
natique sunt ei filii & filiæ. Post hæc 4
decrevit apud se Jojada, quòd & occultè cum rege Joaso tractabat, reædificare domum Dei, et reficere in ea quicquid oportebat. Quapropter con- 5
gregavit Jojada sacerdos Levitas, & ait illis, Ite in civitates Juda, & ex omnibus civitatibus Israelis cogite argentum & aurum, & reficite domum Domini vestri, & curam gerite domûs Dei vestri, ut solebatis singulis annis : & accelerate vos executionem. Advocavit etiam rex Jojadam, 6
& ait, Quare non rogas Levitas ut abeant colligantque à Juda & Jerusalem dona Mosis servi Domini, & congregent Israelem ad habitaculum festi? Nam Athalia homines impios docuerat, & destruxerat domum Dei ; & sanctos omnes qui erant in domo 7
Dei, adegerat ad colendum idola. Tum 8
jussit rex ut fieret arca, & collocavit eam in domo Dei prope januam, foris. Præcepitque rex Judæ & Jerosolymæ 9
ut Deo partem afferrent, quemadmodum jusserat Mosis. Qua de re gavisi sunt omnes principes, et attulerunt 10
adeo ut impleretur arca. Quoties au- 11
tem videbant multam esse pecuniam in arca, ingrediebatur consiliarius regis et is qui maximus erat in domo sacerdotii, pendebant argentum, & colligabant in fasciculos, Dabantque artificibus 12
qui operabantur in domo Dei; & conducebant eis lapidum cæsores & fabros lignarios, emebantque ferrum & æs, ut laborarent in domo Domini.

Interim Jojada sacerdos diebus suis 15
saturatus obiit natus annos centum triginta, Et sepultus est in civitate 16
Davidis in sepulchro regum : & dixerunt, Ita remunerat Deus quemcunque beneficia contulerit in Israelem : multum enim laborem impenderat in domo Dei. Post mortem Jojadæ venerunt 17
principes Judæ, & adoraverunt regem ;

UMI

דברי הימים ב : כה

Jehudah cōtra ira fuit Et .doloribus & , lucis ſervierūt & ,ſuorū patrū Dei DOMINI domum dereliquerūt Et

18 וַיַּעַבְדוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצַבִּים וַיְהִי־קֶצֶף עַל־יְהוּדָה

non & ,eos in ſunt teſtificati & : DOMINUM ad eos convertendū ad , prophetas eos in miſit Et .hoc eorum delicto in Jeruſalaim &

19 וּבִירוּשָׁלִַם בְּאַשְׁמָתָם זֹאת: וַיִּשְׁלַח בָּהֶם נְבִיאִים לַהֲשִׁיבָם אֶל־יְהוָה וַיָּעִידוּ בָם וְלֹא

: eis dixit & , populum deſuper ſtetit & ,ſacerdotis Jehojadah filiū Zechariah induit Dei ſpiritus Et .aurib⁹ perceperunt

20 הֶאֱזִינוּ: וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה בֶּן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֹד מֵעַל לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם

,Dominū ⸗ dereliqu ſtis quia :proſperabimini non Et ? Domini mandata tranſgredientes vos quid Ut : Deus dixit Sic

כֹּה אָמַר הָאֱלֹהִים לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תַצְלִיחוּ כִּי־עֲזַבְתֶּם אֶת־יְהוָה

non Et .DOMINI domus atrio in , regis præcepto in ,lapide eū obruerunt & ,eū adverſus cōjuraverunt Et .vos derelinquet &

21 וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם: וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו וַיִּרְגְּמֻהוּ אֶבֶן בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ בֶּחָצֵר בֵּית יְהוָה: וְלֹא־

22 : dixit ,cum mori ſecundū Et .ej⁹ filium interfecit &,eo cum ej⁹ pater Jehojadah fecit quam miſericordiæ rex Joas eſt recordat⁹

זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהַרֹג אֶת־בְּנוֹ וּכְמוֹתָו אָמַר

,Jeruſalaim & ,Jehudah in venerunt & ,Aram exercitus eū cōtra aſcendit , anni revolutione in ,fuit Et .requirat &,Dominus Videat

23 יִרְא יְהוָה וְיִדְרֹשׁ: וַיְהִי ׀ לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה חֵיל אֲרָם וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם

venerunt hominum pauco in Quia .Darmeſec regem ad miſerunt eorū ſpolium omne & ; populo ę populi principes omnes corruperunt &

24 וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־כָּל־שָׂרֵי הָעָם מֵעָם וְכָל־שְׁלָלָם שִׁלְּחוּ לְמֶלֶךְ דַּרְמֶשֶׂק: כִּי בִמְעַט אַנְשִׁים בָּאוּ

:suorū patrū Deum Dominum dereliquerūt quia :vehemēti multitudine in exercitū eorū manu in tradidit Dominus &,Aram exercit⁹

חֵיל־אֲרָם וַיהוָה נָתַן בְּיָדָם חֵיל לָרָב מְאֹד כִּי עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם

ſui ſervi eū cōtra ſe colligārunt : multis languoribus in eum dereliquerūt quia ,eo ab ipſos ewndo in Et .judicia fecerunt Joas cum &

25 וְאֶת־יוֹאָשׁ עָשׂוּ שְׁפָטִים: וּבְלֶכְתָּם מִמֶּנּוּ כִּי־עָזְבוּ אֹתוֹ בְּמַחֲלָיִם רַבִּים הִתְקַשְּׁרוּ עָלָיו עַבְדָיו

non & : David civitate in eum ſepelierunt & :eſt mortuus &,ſuo lecto ſuper eū occiderūt & ,ſacerdotis Jehojadah filiorum ſanguinib⁹ in

בְּדְמֵי בְּנֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ עַל־מִטָּתוֹ וַיָּמָת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְעִיר דָּוִד וְלֹא

filius Jehozabad & ,Hammonites Simhath filius Zabad :eum contra ſeſe colligantes iſti Et .regum ſepulchris in eum ſepelierunt

26 קִבְּרוּהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים: וְאֵלֶּה הַמִּתְקַשְּׁרִים עָלָיו זָבָד בֶּן־שִׁמְעָת הָעַמּוֹנִית וִיהוֹזָבָד בֶּן

ſcripta ipſa ecce : Dei domus fundamētum & ,eum ſuper onus fuerit multiplicatū ,ejus filii Et .Moabites Simrith

27 שִׁמְרִית הַמּוֹאֲבִית: בָּנָיו וּרֹב הַמַּשָּׂא עָלָיו וְיִסוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים הִנָּם כְּתוּבִים

.eo pro ej⁹ filius Amaſiahu regnavit Et .regum libri Midras in

עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו: כה CAP. XXV.

Jehohaddan ej⁹ matris nomē Et .Jeruſalaim in regnavit annis novē & viginti Et .Amaſiahu regnavit annorum quinque & viginti Filius

1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן

2 ,ſe ſuper regnum eſſet roboratum cūm fuit Et .perfecto corde in non veruntamē ,Domini oculis in rectum Fecitque .Jeruſalaim de

מִירוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא בְלֵבָב שָׁלֵם: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו

3 ,Moſeh libro in , lege in ſcriptū ſicut quia : interemit non eorū filios Et .ſuum patrē regem percuſſerunt,ſuos ſervos occidit &

וַיַּהַרֹג אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו: וְאֶת־בָּנֵיהֶם לֹא הֵמִית כִּי כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת בְּסֵפֶר מֹשֶׁה

4 .morientur ſuo peccato in vir ſed ;patrib⁹ ſuper moriētur non filii & , filiis ſuper patres moriētur Non :dicēdo,Dominus præcepit quēd

אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ:

Verſio VULG. LAT.

Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum ſuorum, ſervierúntque lucis & ſculptilibus, & facta eſt ira contra Judam & Jeruſalem propter hoc peccatum. Mittebátque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum : quos proteſtantes, illi audire nolebant. Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Joiadæ ſacerdotem, & ſtetit in conſpectu populi, & dixit eis ; Hæc dicit Dominus Deus ; Quarè tranſgredimini præceptum Domini, quod vobis non proderit, & dereliquiſtis Dominum ut derelinqueret vos ? Qui congregati adverſùs eum, miſerunt lapides juxta regis imperium in atrio domûs Domini. Et non eſt recordatus Joas rex miſericordiæ, quam fecerat Joiada pater illius ſecum, ſed interfecit filium ejus. Qui cùm moreretur ait ; Videat Dominus, & requirat. Cúmque evolutus eſſet annus, aſcendit contra eum exercitus Syriæ : venítque in Judam & Jeruſalem, & interfecit cunctos principes populi, atque univerſam prædam miſerunt regi in Damaſcum. Et certè cùm permodicus veniſſet numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eò quòd dereliquiſſent Dominũ Deum patrum ſuorum : in Joas quoque ignominioſa exercuêre judicia. Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus magnis : ſurrexerunt autem contra eum ſervi ſui, in ultionem ſanguinis filii Joiadæ ſacerdotis, & occiderunt eum in lectulo ſuo, & mortuus eſt : ſepelierúntque eum in civitate David, ſed non in ſepulchris regum. Inſidiati verò ſunt ei, Zabad filius Semmaath Ammanitidis, & Jozabad filius Semarith Moabitidis. Porrò filii ejus ac ſumma pecuniæ quæ adunata fuerat ſub eo, & inſtauratio domûs Dei, ſcripta ſunt diligentiùs in Libro regum : regnavit autem Amaſias filius ejus pro eo.

CAP. XXV.

Vigintiquinque annorum erat Amaſias cùm regnare cœpiſſet, & vigintinovem annis regnavit in Jeruſalem, nomen matris ejus Joadan de Jeruſalem. Fecítque bonum in conſpectu Domini : veruntamen non in corde perfecto. Cúmque roboratum ſibi videret imperium, jugulavit ſervos, qui occiderant regem patrem ſuum, Sed filios eorum non interfecit, ſicut ſcriptum eſt in libro legis Moyſi, ubi præcepit Dominus, dicens ; Non occidentur patres pro filiis, neque filii pro patribus ſuis, ſed unuſquiſque in ſuo peccato morietur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et deſerentes domum Dñi Dei patrū ſuorum, abierunt & coluerunt idola & ſimulachra : fuítque indignatio ſuper Judā & ſuper Jeruſalē, eò quòd tantum ſcelus perpetrāſſent. Et *quanvis* miſiſſet ad eos ꝑ prophetas ut revocaret eos à viis eorum, tamen non audierunt : obteſtatus eſt eos, tamen non acquieverunt. Tunc ſpiritus Dñi induit Zachariam filiū Jojadæ ſacerdotis, qui aſcendens, populóque eminens dixit eis ; Sic dicit Dominus, Quare tranſgreſſi eſtis mandata Domini? infauſti eritis : quia deſeruiſtis viam meam, ego quoque deſero vos. At illi conſpirantes in eū obruerunt eum lapidib⁹, ex præcepto regis, in atrio domûs Domini. Et non ſenſit rex Joas beneficia quæ contulerat in eum Jojada ſacerdos pater ejus : imò interfecit filios ejus poſt *mortem* ipſius : & filii ejus cùm interficerentur, dicebant ; Inſpiciat Dominus, et reppendat. Contigit ergò ut anno vertente aſcenderet contra eum exercit⁹ Adumæorū, & venientes contra Judam & contra Jeruſalem, extinguerent omnes populi principes, totámque prædam eorum mitterent ad regem Damaſci. Quanvis pauci eſſent homines qui venerant cum exercitu Adumæorum, tamen Dominus tradidit eis exercitum multò numeroſiorem ; eò quòd dereliquiſſent Dominum Deum patrum ſuorum. Ob id autem quod fecerat Joas, deteſtati ſunt eum judices : & cùm ab eo diſceſſiſſent, (Reliquerant autem illum multis in morbis) dolum ſtruxerunt in eum ſervi ipſius propter ſanguinem filiorum Jojadæ ſacerdotis, & interfecerunt eum ſuper lectum ipſius ; & cùm mortu⁹ eſſet, ſepeliverunt eum in civitate Davidis patris ejus ; at non ſepeliverunt eum in ſepulchro regum. Hæc verò ſunt nomina illorum hominũ qui dolum ſtruxerunt in eum ; Zabor filius Semeath Ammonitidis, Iehuzabar filius Neturuth Moabitidis, cum filiis ſuis, aliiſque permultis qui dolum ſtruxerant in eum. Reliqua peccata quæ commiſerat in domo Dei, en ſcripta ſunt in commentario libri regũ : regnavitque Amoſia filius ejus poſt ipſum.

CAP. XXV.

Annos vigintiquinque natus erat Amoſia cùm inauguratus eſt regno, & vigintinovem annis regnavit in Ieruſalem : nomen autem matris ejus fuit Iehuadan ex Ieruſalem. Fecit quod rectum erat coram Domino, ſed non integro corde. Fuit enim, cùm firmatum eſſet regnum in manu ipſius, interfecit ſervos ſuos qui occiderant regem patrem ſuum ; Filios autē homicidarū illorum non interfecit, quoniam ita ſcriptum eſt in libro legis Moſis, quam præcepit Dñs dicens ; Non morientur patres pro filiis, et filii non morientur pro patribus ; quiſque pro peccatis ſuis morietur.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ (σ) ἐγκατέλιπον τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐδούλευον (τ) ταῖς Ἀσάρτις καὶ τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐγένετο ὀργὴ ὅτι Ἰούδαν καὶ ὅτι Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς προφήτας ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον, καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ διεμαρτύραντο αὐτοῖς, καὶ οὐκ (υ) ὑπήκουσαν. Καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσε τὸν Ἀζαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὲ τὸν ἱερέα, καὶ ἀνέστη ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ, καὶ εἶπεν, Τάδε λέγει κύριος, Τί παραπορεύεσθε τὰς ἐντολὰς κυρίου; καὶ οὐκ εὐοδωθήσεσθε· ὅτι ἐγκατελίπετε τὸν κύριον, καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς. Καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν διὰ ἐντολῆς Ἰωὰς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου. Καὶ οὐκ ἐμνήσθη Ἰωὰς τοῦ ἐλέους οὗ (φ) ἐποίησεν Ἰωδαὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ὡς ἀπέθνησκεν, εἶπεν, Ἰδοι κύριος καὶ (χ) κρινάτω. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν δύναμις Συρίας, καὶ ἦλθεν ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ Ἰερουσαλήμ, καὶ (ψ) κατέφθειραν πάντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ ἐν τῷ λαῷ, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν (ι) ἀπέστειλαν τῷ βασιλεῖ Δαμασκοῦ. Ὅτι ἐν ὀλίγοις ἀνδράσι (ω) παρεγένετο δύναμις Συρίας, καὶ ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν δύναμιν πολλὴν σφόδρα, ὅτι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων (ν) αὐτῶν· καὶ μετὰ Ἰωὰς ἐποίησε κρίματα. Καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῷ ἐγκαταλιπεῖν αὐτὸν ἐν μαλακίαις μεγάλαις, καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐν αἵμασιν υἱοῦ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς κλίνης αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανε· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ οὐκ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τῶν βασιλέων. Καὶ οἱ ἐπιθέμενοι ἐπ' αὐτὸν (α) Ζαβὲδ ὁ τοῦ Σαμαὰθ ὁ Ἀμμανίτης, καὶ Ἰωζαβὲδ ὁ τοῦ (β) Σαμρὶθ ὁ Μωαβίτης, Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάντες, καὶ πεφηλθον ἐπ' αὐτὸν οἱ πέντε. καὶ τὰ λοιπὰ ἰδοὺ γεγραμμένα (γ) ἐπὶ τὴν γραφὴν τῶν βασιλέων. καὶ ἐβασίλευσεν Ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Et dereliquerunt domum Domini Dei patrum suorũ: et serviebant Astartibus, & idolis. Et facta est ira super Judam, & super Hierusalem in (h) die ista. Et misit ad eos prophetas ad reducendum ad Dominum: & non audierunt. Et contestatus est eis: & non obedierunt. Et spiritus Dei induit (i) Azariam filium Jodae sacerdotem: & surrexit supra populum, & dixit; Hæc dicit Dominus, Quid transgredimini mandata Domini? & non prosperabimini: quoniam dereliquistis Dominum, & derelinquet vos. Et inruerunt in eum, & lapidaverunt eum per mandatum Joas regis in atrio domûs Domini. Et Joas non est recordatus misericordiæ, quam fecerat Jodae pater ejus secum: & interfecit filium ejus. Et, dum moriebatur, dixit; Videat Dominus, & judicet. Et factum est post consummationem anni, ascendit super eum virtus Syriæ, & venit super Judam, & super Hierusalem: & corruperunt omnes principes populi in populo: & omnia spolia eorum miserunt regi Damasci: Quoniam in paucis viris advenit virtus Syriæ: & Deus tradidit in manus eorum virtutem multam valdè: quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum: Et cum Joas (k) fecit judicium. Et postquàm ipsi abierunt ab eo, in relinquendo eum in languoribus magnis; & conjuraverunt in eum pueri ejus in sanguinibus filii Jodae sacerdotis: & interfecerunt eum super lectum ejus: & mortuus est: & sepelierunt eum in civitate David: & non sepelierunt eum in sepulchro regum. Et conjurantes super eum, Zabed (l) ipsius Samaath Ammanites, & Jozabed ipsius Samareth Moabites. Et filii ejus omnes, & accesserunt ei (m) quinque. Et reliqua ecce scripta super scripturam regum. Et regnavit Amasias filius ejus pro eo.

MS.A. (σ) ἐγκατέλειπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, (τ) ταῖς εἰδώλοις καὶ ταῖς Ἀσάρτις, (υ) ἤκουσαν. (φ) ἐποίησεν μετ' αὐτοῦ Ἰωδαὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ (χ) κρινέτω. (ψ) κα]έφθειρεν (ι)ἀπέστειλεν(ω) παρεγίνε]ο (ν) ἑαυτ· (α) Ζαβὲδ ὁ τοῦ Σαμαὰθ (β) Σαμρὶθ (γ) ὅτι γραφὴν

ΚΕΦ. κε'.

Ὢν (α) εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἐβασίλευσεν Ἀμασίας, καὶ (β) εἰκοσιεννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ (γ) Ἰωαδδὰν ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ἀλλ' οὐκ ἐν καρδίᾳ πλήρει. Καὶ ἐγένετο ὡς κατέσχη ἡ βασιλεία ἐν χειρὶ (δ) αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τοὺς παῖδας (δ) αὐτοῦ τοὺς φονεύσαντας τὸν βασιλέα πατέρα αὐτοῦ. Καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινε, καθὰ τὴν διαθήκην (ε) τοῦ νόμου κυρίου, καθὼς ἐνετείλατο κύριος, λέγων, Οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ τέκνων, καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦν) ὑπὲρ πατέρων, ἀλλ' ἢ ἕκαστος τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ (ζ) ἀποθανεῖν).

Cum esset viginti & quinque annorum, regnavit Amasias: & viginti novem annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Joadaen de Hierusalem. Et fecit rectum in conspectu Domini, sed non in corde pleno. Et factum est, ut constitutum est regnum in manu ipsius; & interfecit pueros suos, qui occiderant regem patrem ipsius: Et filios eorum non interfecit, juxta testamentum legis Domini; sicut (a) scriptum est, quomodò mandavit Dominus, dicens; Non morientur patres pro filiis; & filii non morientur pro patribus: sed unusquisque suo ipsius peccato morientur.

MS. A. (α) πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν (β) εἴκοσι καὶ ἐννέα (γ) Ἰωαδδὰν (δ) ἑαυτοῦ, (ε) νόμου κυρίου, (ζ) ἀποθανεῖται.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لِانَّهُ سَمِعَ عَنْهُمْ انَّهُمْ حَلُّوا بَيْتَ اللّٰهِ اِلٰهِ اٰبَائِهِمْ * وَعَبَدُوا الْاَصْنَامَ * وَجَاءَ سَخَطٌ عَظِيمٌ عَلَى يَهُوذَا وَاُورُشَلِيمَ * لَمَّا اَخْطَاُوا هٰذِهِ الْخَطِيَّةَ * وَبَعَثَ اِلَيْهِمْ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ * لِيَرُدُّوهُمْ عَنْ طُرُقِهِمْ فَلَمْ يَسْمَعُوا * وَاَشْهَدَ عَلَيْهِمْ فَلَمْ يَقْبَلُوا * وَرُوحُ اللّٰهِ حَلَّ عَلَى زَخَرِيَّا بْنِ يُويَاذَاعَ * فَقَامَ وَطَلَعَ فَوْقَ عُمُودٍ وَقَالَ لِلشَّعْبِ * هٰكَذَا قَالَ اللّٰهُ * لِمَ اَنْتُمْ مُتَعَدُّونَ وَصَايَاهُ * لَيْسَ تُفْلِحُونَ * لِاَنَّكُمْ تَرَكْتُمْ طُرُقَهُ قَالَ الرَّبُّ وَاَنَا اَخْلَيْتُكُمْ اَيْضًا * فَتَآمَرُوا عَلَيْهِ وَرَجَمُوهُ بِاَمْرِ الْمَلِكِ فِي دَارِ بَيْتِ اللّٰهِ * وَلَمْ يَعْمَلِ الْمَلِكُ يُوَاشُ مَعَهُ الْخَيْرَ كَمَا صَنَعَ مَعَهُ اَبُوهُ * وَقَتَلَ بَنِيهِ مِنْ بَعْدِهِ * وَلَمَّا كَانُوا اَوْلَادَهُ يُقْتَلُونَ كَانُوا يَقُولُونَ * يَنْظُرِ الرَّبُّ وَيَطْلُبْ * وَفِي اٰخِرِ السَّنَةِ طَلَعَ عَلَيْهِ جُيُوشُ اَدُومَ * وَجَاءُوا عَلَى يَهُوذَا وَعَلَى اُورُشَلِيمَ * وَاَهْلَكُوا سَائِرَ عُظَمَاءِ الشَّعْبِ * وَسَبَيْهِمْ كُلَّهُ اَنْفَذُوهُ اِلَى مَلِكِ دِمَشْقَ * لِاَنَّ رِجَالًا قَلِيلًا جَاءُوا مِنْ اَدُومَ * وَاَسْلَمَ اللّٰهُ اِلَيْهِمْ جَيْشًا عَظِيمًا جِدًّا * لِاَنَّهُمْ حَلُّوا اللّٰهَ اِلٰهَ اٰبَائِهِمْ * وَلِسُوءِ اَعْمَالِ يُوَاشَ تَنَصَّلُوا بِهِ الدَّيَّانُونَ * وَلَمَّا مَضَوْا مِنْ عِنْدِهِ تَرَكُوهُ فِي مَرَضٍ عَظِيمٍ * فَتَكَتْ عَلَيْهِ عَبِيدُهُ لِاَجْلِ دَمِ بَنِي يُويَاذَاعَ الْكَاهِنِ * فَقَتَلُوهُ وَدَفَنُوهُ فِي قَرْيَةِ دَاوُدَ * وَلَمْ يَدْفِنُوهُ فِي مَدْفَنِ الْمُلُوكِ * وَهٰذِهِ اَسْمَاءُ مَنْ تَكَتَ عَلَيْهِ مِنْ عَبِيدِهِ * زَابُودُ بْنُ شَمْعَتَ الْعَمُونِيَّةُ يَهُوزَابَارُ بْنُ شَاطِرُوثَ الْمُوَابِيَّةُ * وَبَنُوهُ وَكُبَرَاءُ النَّاسِ الَّذِينَ تَكَتُوا عَلَيْهِ * وَسَائِرُ الذَّنْبِ الَّذِي صَنَعَ * مَكْتُوبٌ فِي اَسْفَارِ الْمُلُوكِ *

Et quòd audisset de iis quòd derelictâ domo Dei, Dei majorum suorum, adorâssent idola. Venit autem ira maxima in Judam & Jerusalem, cùm peccatum istud commisissent: Misitque ad eos quosdam prophetas ut revocarent eos à viis eorum, at non acquieverunt; & contestatus est eos, at non obtemperaverunt. Et cùm spiritus Dei descendisset super Zachariam Jojadæ filium, & surgens et columnam conscendens dixisset ad populum, Sic dicit Deus, Quare violâstis præcepta ejus? haud prosperè cedet vobis: quia dereliquistis vias ejus, dicit Dominus, ego etiam vos derelinquam: Conjurârunt in eum, & præcipiente rege lapidaverunt eum in atrio domûs Dei. Nec usus est in eum rex Joas beneficentiâ quâ usus fuerat in eum Jojada pater ejus; imo trucidavit liberos ejus post ipsum: cùm autem trucidarentur filii ejus, dicebant, Videat Dominus, et exigat. Anno exacto ascenderunt contra eum copiæ Edomæorum, & venientes contra Judam & contra Jerusalem, & perdiderunt præcipuos quosque in populo, & omnia eorum spolia miserunt ad regem Damasci. Et verò pauci viri venerant ex Edom, Deus tamen tradidit eis exercitum quammaximum, quia dereliquerant Deum, Deum majorum suorum. Præterea ob turpitudinem operum Joasi, spreverunt eum judices: Et cùm discessissent ab eo, reliquerunt eum in morbo gravissimo. Et conjurantes in eum servi ipsius propter sanguinem filiorum Jojadæ sacerdotis, occiderunt eum, & sepelierunt in civitate Davidis, sed non sepelierunt eum in sepulchro regum. Atque hæc sunt nomina servorum ejus, qui conjuraverant in eum; Zabor filius Semeath Ammonitidis, Jehuzabar filius Natsrith Moabitidis, cum filiis suis, & præcipui quique conjuraverant in eum. Cætera autem flagitia quæ perpetravit, scripta sunt in libris regum.

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ *

* وَمَلَكَ بَعْدَهُ اَمُوصِيَا ابْنُهُ وَهُوَ ابْنُ خَمْسَةَ عَشَرَ سَنَةً * وَجَلَسَ فِي اُورُشَلِيمَ مَلِكًا تِسْعَةً وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَصَنَعَ حَسَنَاتٍ قُدَّامَ اللّٰهِ غَيْرَ اَنَّهُ * لَمْ يَكُنْ بِقَلْبٍ نَقِيٍّ * وَلَمَّا تَمَكَّنَ مَلْكُ فِي الْمُلْكِ قَتَلَ عَبِيدَهُ الَّذِينَ قَتَلُوا اَبَاهُ * وَلَمْ يَقْتُلْ اَوْلَادَهُمْ * لِاَنَّهُ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ مُوسَى الَّذِي اَمَرَ بِهِ اللّٰهُ * لَا يَمُوتُ الْاٰبَاءُ بِسَبَبِ الْبَنِينَ * وَلَا الْبَنُونَ بِسَبَبِ الْاٰبَاءِ * بَلْ كُلُّ نَفْسٍ بِذَنْبِهَا *

Post hunc regnavit Amosia filius ejus annum agens decimum quintum, seditque rex in Jerusalem vigintinovem annis. Bona præstitit opera coram Deo: verùm id non fiebat corde puro. Cùm firmata esset manus ejus in regno, trucidavit servos suos qui interfecerant patrem suum: Filios autem illorum non trucidavit quia scriptum est in lege Mosis, quam Deus præcepit; Non morientur parentes causâ filiorum, neque filii causâ parentum, sed qualibet anima propriâs ob culpas auferetur.

דברי הימים ב: כה

:Binjamin et ,Jehudah ofii in ,centurias & principes in ,millium principes in patrum domũ per eos cõſtituit &,Jehudah Amaſiahu cõgregavit Et
5 וַיְקַבֵּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם לְבֵית אָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְלִשְׂרֵי הַמֵּאוֹת לְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן
,haſtam tenentis exercitum egredientiũ electũ millia trecenta eos invenitque ,ſupra & annorum viginti filio à eos recenſuit &
וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה וַיִּמְצָאֵם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא אֹחֵז רֹמַח
,eum ad venit Dei vir Et .argenti talentis centum in robore fortium millia centum Iſrael de mercede cõduxit Et .clypeum &
6 וְצִנָּה: וַיִּשְׂכֹּר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר חַיִל בְּמֵאָה כִכַּר־כָּסֶף: וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו
,tu ingredere Quiumo .Ephraim filiis omnib' ,Iſrael cum Dominus non quia : Iſrael exercit' tecũ veniat ne Rex : dicẽdo
7 לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ אַל־יָבוֹא עִמָּךְ צָבָא יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין יְהוָה עִם־יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי אֶפְרָיִם: כִּי אִם־בָּא אַתָּה
.faciendũ corruere & ,adjuvandũ ad Deo in fortitudo eſt nam :inimici facies ad Deus te corruere faciet :bellum ad roborare ,fac
עֲשֵׂה חָזָק לַמִּלְחָמָה יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים לַעְזוֹר וּלְהַכְשִׁיל:
vir dixit Et ?Iſrael egmini dedi quæ talentis centum faciendum quid Et ; Dei hominem ad Amaſiahu Dixitque
8 וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לְמֵאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר נָתַתִּי לְגְדוּד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ
,eundũ ad ,Ephraim de ſe ad venerat quod egmen in Amaſiahu eos ſeparavit Et .eo præ multum tibi dandũ ad Domino Eſt :Dei
9 הָאֱלֹהִים יֶשׁ לַיהוָה לְתִתְּךָ הַרְבֵּה מִזֶּה: וַיַּבְדִּילֵם אֲמַצְיָהוּ לַהֲגְדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת
,eſt roboratus Amaſiahu Et .naſi ira in ſuum locũ ad ſunt reverſi & ,Jehudah contra valde eorũ naſus eſt iratus Et .ſuum locum ad
לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם בְּחֲרִי־אָף: וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזֵּק
,duxerunt captivos vivos millia decem Et .millia decem Sehir filios percuſſit & :ſalis vallem abiit & ,ſuũ populũ eduxit &
10 וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ גֵּיא הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי שָׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ
,fecit reverti quos agminis filii Et .ſunt rupti hi omnes & ,petræ capite à eos projecerunt & :petræ caput ad eos adduxerũt &,Jehudah filii
11 בְּנֵי יְהוּדָה וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסֶּלַע וַיְשַׁלִּיכוּם מֵרֹאשׁ הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ: וּבְנֵי הַגְּדוּד אֲשֶׁר הֵשִׁיב
tria eis ex pcuſſerũt & :choron-Beth ad uſq; & Someron à Jehudah urbes in ſunt diffuſi & , bellum ad ſecum eundo ab ,Amaſiahu
אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד־בֵּית חוֹרוֹן וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת
filiorum deos adduxit & ,Edomæos cædendo à Amaſiahu venire poſt ,fuit Et .multam prædã diripuerunt & ,millia
12 אֲלָפִים וַיִּבְזּוּ בִּזָּה רַבָּה: וַיְהִי אַחֲרֵי בוֹא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹת אֶת־אֲדוֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְּנֵי
miſit & ;Amaſiahu in Domini naſus eſt iratus Et .ſuffivit eis & ,ſe incurvavit eorũ facies ad & ,deos in ſibi eos ſtatuit & ,Sehir
שָׂעִיר וַיַּעֲמִידֵם לוֹ לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם יְקַטֵּר: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיְשַׁלַּח
,fuit Et ?tua manu è ſuum populum eruerunt non qui ,populi deos quæſiſti quid Ut : eum ad dixit & ,prophetã eum ad
13 אֵלָיו נָבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם מִיָּדֶךָ: וַיְהִי
: dixit & ,propheta ceſſavit Et ?te pcutient quid ut ,tibi Ceſſa ?te dederunt regis conſiliariũ Nunquid :ei dixit & ,eum ad ipſum loquendo in
בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הַלְיוֹעַץ לַמֶּלֶךְ נְתַנּוּךָ חֲדַל לָךְ לָמָּה יַכּוּךָ וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר
,Jehudah rex Amaſiahu eſt conſiliat' Et .meo conſilio audiſti non & ,hoc feciſti quia ,te corripendũ ad Deus conſiliũ ceperit ꝙ ,Novi
14 יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ לַעֲצָתִי: וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
Iſrael rex Joas miſit Et .faciebus nos videam' ,Ito :dicendo ,Iſrael regem Jehu filii Jehoachaz filiũ Joas ad miſit &
15 וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה נִתְרָאֶה פָּנִים: וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
tuam filiam Da :dicendo ,Lebanon in quæ cedrum ad miſit ,Lebanon in qui Paliurus :dicendo ,Jehudah regem Amaſiahu ad
אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ
.paliurum conculcavit & ,Lebanon in quæ agri beſtia tranſivit Et .uxorem in meo filio
לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ:

Verſio VULG. LAT.

Congregavit igitur Amaſias Judam,& conſtituit eos per familias, tribunósq; & centuriones in univerſo Juda & Benjamin: & recenſuit à viginti annis ſuprà,invenítque trecenta millia juvenũ, qui egrederentur ad pugnam, & tenerent haſtam & clypeum. Mercede quoque conduxit de Iſrael centũ millia robuſtorũ, centũ talentis argenti. Venit autem homo Dei ad illum,& ait ; O rex, ne egrediatur tecũ exercitus Iſrael : non eſt enim Dominus cum Iſrael,& cunctis filiis Ephraim: Quòd ſi putas in robore exercitûs bella conſiſtere, ſuperari te faciet Deus ab hoſtibus: Dei quippè eſt adjuvare,& in fugam convertere. Dixítq; Amaſias ad hominẽ Dei; Quid ergò fiet de centum talentis, quæ dedi militibus Iſrael ? Et reſpondit ei homo Dei;Habet Domin' undè tibi dare poſſit multò his plura. Separavit itaq; Amaſias exercitum, qui venerat ad eum ex Ephraim,ut reverteretur in locum ſuũ : at illi contra Judam vehementer irati, reverſi ſunt in regionem ſuam. Porrò Amaſias confidenter eduxit populum ſuum,& abiit in vallem Salinarũ, percuſſitq; filios Seir decem millia.Et alia decem millia virorum ceperunt filii Juda, & adduxerunt ad præruptum cujuſdam petræ, præcipitaverúntq; eos de ſummo in præceps , qui univerſi crepuerunt. At ille exercitus, quẽ remiſerat Amaſias ne ſecum iret ad prælиũ , diffuſus eſt in civitatibus Juda, à Samaria uſq; ad Bethoron, & interfectis tribus millibus, diripuit prædã magnam. Amaſias verò poſt cædem Idumæorũ,& allatos deos filiorũ Seir,ſtatuit illos in deos ſibi,& adorabat eos,& illis adolebat incenſum. Quam obrem irat' Domin' contra Amaſiam,miſit ad illũ prophetã, qui diceret ei ; Cur adorâſti deos, qui non liberaverunt populum ſuũ de manu tua? Cúmq; hæc ille loqueretur,reſpondit ei; Num conſiliarius regis es? quieſce ne interficiã te. Diſcedénſq; propheta, Scio, inquit, quòd cogitaverit Deus occidere te,quia feciſti hoc malũ,& inſuper non acquieviſti conſilio meo. Igitur Amaſias rex Juda inito peſſimo conſilio, miſit ad Joas filium Joachaz filii Iehu, regem Iſrael, dicens; Veni, videamus nos mutuó.At ille remiſit nuntios,dicens; Carduus qui eſt in Libano,miſit ad cedrũ Libani,dicens;Da filiã tuã filio meo uxorẽ: & ecce beſtiæ,quæ erant in ſylva Libani,tranſierunt, & conculcaverunt carduum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Deinde congregavit Amoſia Judæos, & conſtituit eos per familias paternas, in tribunos & centuriones ; omnémque Judam et Benjaminem : & recenſens eos à nato viginti annos & deinceps,invenit eos eſſe trecenta millia virorum ,juvenum bello aptorum, gladios ſtringentium, & clypeos tenentium. Ex Iſraelitis quoque mercede conduxit centum millia virorum ſtrenuiſſimorum, centum talentis argenti. Venit autem ad eum prophe-
ta Domini, dixítque regi, Ne pergat tecum totus exercitus Iſraelis, quia non eſt Dominus cum toto Iſraele, neque cum omnibus Aphremitis. Quia ſi tu pergas ad bellum gerendum, proſternet te Dominus coram hoſtibus tuis ; quia non glorificâſti Dominum qui eſt adjutor & elator. Dixit Amoſia ad prophetam Domini, Quod crimen commiſi centum hæc talenta dando viris Iſraelitis ? Ait illi propheta Dei, Eſt apud Dominum Deum tuum *facultas* reddendi tibi his plura, duplo plura quàm quæ dediſti. Separavit igitur Amoſia viros qui venerant ad eum ex Aphremitis, ut abirent in locum ſuum : & excanduit furor ejus vehementer in Iſraelitas,remiſitq; eos in locũ eorum *Deus* irâ furoris ſui. *Proinde* Amoſia corroboratus duxit populum ſuum, abiitque ad vallem Salis, & occidit ac trucidavit ex incolis montis Gebel decem millia : Et decem millia vivorum ceperunt filii Judæ, & adduxerunt eos ad caput lapidum : venerunt autem omnes vincti catenis. Filios autem gigantũ quos captivos adduxerat Amoſia quando profectus eſt ad bellum, præfecit civitatibus Judæ, Samaritanis, & civitatibus gentium : & vaſtatis earundem civitatum tribus millibus, diripuerunt prædam plurimam. Poſtquàm verò veniſſet Amoſia, cùm rediret à cæde Adumæorum, attulerunt ei deos incolarum montis Gebel : ipſe autem erigens eos ante ſe, adoravit illos, & obtulit eis acerras thuris. Quamobrem iratus Dominus in Amoſiam, miſit ad eum prophetam qui dixit illi, Cur oraviſti coram diis gentium, qui non potuerunt eripere cultores ſuos è manibus tuis ? Contigit autem ut cùm allocutus eſſet eum propheta, ille reſponderet, Adoratio lignorum regibus conceſſa eſt. Tunc propheta recedens ab eo, dixit illi, Væ tibi ; quoniam ecce inivit contra te Dominus conſilium pernicioſum de perdendo te, quia non acquieviſti voci meæ. Tunc inito conſilio Amoſia rex Judæorum, miſit ad Joaſum filium Jehuahazi, filii Jehu, regem Iſraelis ; & dixit ei, Age, alter alterius faciem videamus. Miſit verò Joas rex Iſraelis ad Amoſiam regem Judæ, & ait illi, Prunus quæ eſt in Libano, miſit ad cedrum quæ eſt in Libano, & dixit ad eam ; Da filiam tuam filio meo uxorem : interea præteriens beſtia quæ eſt in Libano, conculcavit prunum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ (α) συνήγαγεν Ἀμασίας τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ ἀνέστησεν αὐτοὺς κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους ἐν παντὶ Ἰούδᾳ καὶ Ἰερουσαλήμ. καὶ ἠρίθμησεν αὐτοὺς ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καὶ εὗρεν αὐτοὺς τριακοσίας χιλιάδας (η) ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον δυνατὲς, κρατοῦντας δόρυ καὶ θυρεόν. Καὶ ἐμισθώσατο ἀπὸ Ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας δυνατὲς ἰσχυῖ ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρίου. Καὶ 7 ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν, λέγων, Βασιλεῦ, ἃ (θ) πορεύεται μετὰ σοῦ δύναμις Ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἔστι κύριος μετὰ Ἰσραὴλ πάντων τῶν υἱῶν Ἐφραίμ. Ὅτι ἐὰν ὑπολάβῃς καταχῦσαι ἐν τούτοις, καὶ 8 (ι) ἔσῃ πεπτωκὼς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅτι ἔστι παρὰ κυρίου (κ) καταχῦσαι καὶ ἔσῃ πεπτωκώς. Καὶ 9 εἶπεν Ἀμασίας τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, Καὶ τί ποιήσω τὰ ἑκατὸν τάλαντα ἃ ἔδωκα τῇ δυνάμει Ἰσραήλ; καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, Ἔστι τῷ κυρίῳ δοῦναί σοι πλεῖον τούτων. Καὶ διεχώρισεν Ἀ- 10 μασίας τὴν δύναμιν τὴν ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Ἐφραὶμ, ἀπελθεῖν εἰς τὸν τόπον (λ) αὐτῶν· καὶ ἐθυμώθησαν σφόδρα ὀργὴ Ἰούδαν, καὶ (μ) ἀπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον (ν) αὐτῶν ἐν ὀργῇ θυμοῦ. Καὶ Ἀ- 11 μασίας κατίσχυσε καὶ ὡδήγησε τὸν λαὸν (ξ) αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν, καὶ ἐπάταξεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς Σηείρ, δέκα χιλιάδας. Καὶ δέκα χιλιάδας ἐζώγρησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα, καὶ ἤγαγον αὐ- 12 τοὺς ὄπισθεν τὸ ἄκρον τῆς πρανοῦς, καὶ (ο) κατεκρήμνιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς πρανοῦς, καὶ πάντες διερράγησαν. Καὶ (π) υἱοὶ τῆς δυνάμεως οὓς ἀπέστρεψεν Ἀμασίας τοῦ μὴ πορευθῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς πό- 13 λεμον, (ρ) καὶ ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα ἀπὸ Σαμαρείας ἕως Βαιθωρών· καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς τρεῖς χιλιάδας, καὶ ἐσκύλευσαν σκῦλα πολλά. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐλθεῖν Ἀμασίαν (σ) πα- 14 τάξαντα τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ὠδήγησε πρὸς (τ) αὐτὸν τοὺς θεοὺς υἱῶν Σηείρ, καὶ ἔστησεν αὐτοὺς (υ) αὐτῷ εἰς θεοὺς, καὶ ἐναντίον αὐτῶν προσεκύνει, (φ) καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ἔθυε. Καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐ- 15 πὶ (χ) Ἀμασίαν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ (ψ) προφήτην, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τί ἐζήτησας τοὺς θεοὺς τοῦ λαοῦ, οὓς οὐκ (ω) ἐξείλοντο τὸν λαὸν ἑαυτῶν ἐκ χειρός σου; Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ λαλῆσαι (α) αὐτῷ πρὸς 16 αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Μὴ σύμβουλον τοῦ βασιλέως δέδωκά σε; (β) πρόσεχε ἵνα μὴ μαστιγωθῇς. καὶ ἐπώνησεν ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν, Ὅτι γινώσκω, ὅτι ἐβούλετο ἐπὶ σοὶ τοῦ καταφθεῖραί σε, ὅτι ἐποί- 17 ησας τοῦτο, καὶ οὐκ ἐπήκουσας τῆς συμβουλίας μου. Καὶ ἐβουλεύσατο (γ) Ἀμασίας ὁ βασιλεὺς Ἰ- 18 ούδα, καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ἰωὰς υἱὸν Ἰωάχαζ υἱοῦ Ἰηοῦ βασιλέα Ἰσραὴλ, λέγων, (δ) Δεῦρο, καὶ ὀφθῶμεν προσώποις. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἀμασίαν βασιλέα Ἰούδα, λέγων, Ὁ (ε) ἀχχὼχ ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ Λιβάνῳ, λέγων, Δὸς τὴν θυγατέρα σε τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα, καὶ ἰδοὺ ἐλεύσεται τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ Λιβάνῳ. καὶ (ζ) ἦλθον τὰ θη- ρία, καὶ κατεπάτησαν τὸν (η) ἀχχώχ.

Et congregavit Amasias domum Juda, & erexit eos secundùm domos 5
patriarum eorum in Chiliarchos, et centuriones in omni Juda, & (b) Hie-
rusalem. Et numeravit eos à vigesimo anno, & suprà: & invenit eos
trecenta millia ad exeundum in prælium potentes, tenentes hastam, &
clypeum. Et mercede conduxit de Israel centum millia, potentes forti- 6
tudine, centum talentis argenti. Et homo Dei venit ad eum, dicens 7
Rex, non ibit tecum virtus Israel: quoniam non est Dominus cum Israel,
omnibus filiis Ephraem: Quoniam si existimàris prævalere (c) in his; & 8
in fugam vertet te Dominus coram inimicis: quoniam est (d) à Domi-
no et prævalere, & in fugam verti. Et dixit Amasias homini Dei; Et 9
quid faciam centum (e) talenta, quæ dedi virtuti Israel? Et dixit ho-
mo Dei; Est Domino dare tibi plura b s. Et distinxit Amasias (f) 10
virtuti quæ venerat ad se de Ephraem, abire in locum ipsorum. Et indi-
gnati sunt valdè super Judam: & reverterunt ad locum suum in ira in-
dignationis. Et Amasias confortatus est, & assumpsit populum suum, 11
& ivit in vallem Salinarum: & percussit ibi filios Seir, decem millia.
Et decem millia ceperunt vivos filii Juda, & ducebant super summi- 12
tatem præcipitii, & præcipitabant eos à summitate præcipitii: & omnes
disrupti sunt. Et filii virtutis, quos redire fecit Amasias, ne irent secum 13
ad bellum, & impetum fecerunt super civitates Juda à Samaria usque
Bethoron: & percusserunt in eis tria millia: & prædati sunt spolia
multa. Et factum est, postquàm venit Amasias percussâ Idumeâ; & 14
attulit ad se deos filiorum Seir: & statuit eos sibi in deos: & coram
eis adorabat, & ipse eis adolebat. Et facta est ira Domini super Ama- 15
sium; & misit ei prophetam: & dixit ei, Quid quæsisti deos po-
puli, qui non exemerunt populum suum de manu tua? Et factum est, 16
cùm is loqueretur ad ipsum; & dixit ei, Nunquid consiliarium regu
dedi te? (g) Attende ne flagelleris. Et tacuit propheta, & dixit; (h)
Quoniam cognosco, quia voluit super te ad disperdendum te, quia feci-
sti hoc, & non exaudisti consilium meum. Et consultavit Amasias 17
rex Juda, & misit ad Joas filium Joachaz filii Jehu regem Israel,
dicens; Veni, & conspiciamur faciebus. Et misit Joas rex Israel ad 18
Amasiam regem Juda, dicens; (i) Anchuch, qui in Libano, misit ad
cedrum, quæ in Libano, dicens; Da filiam tuam filio meo in uxorem:
& ecce venient bestiæ agri, quæ in Libano. Et venerunt bestiæ, & con-
culcârunt Anchuch.

MS. A. (η) δυνατὲς ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον, κρατοῦντας (θ) παρελεύσεται μετὰ σοῦ (ι) ἔσῃ πεπτωκὼς κυρίου ἐναντι τῶν (κ) καταχῦσαι ἐν τούτοις καὶ ἔσῃ πεπτωκώς. (λ) ἑαυτῶν· (μ) ἀπέστρεψεν (ν) ἑαυτῶν (ξ) ἑαυτοῦ, (ο) κατεκρήμνισεν (π) οἱ υἱοὶ (ρ) ἐπέθεντο ὅτι (σ) πατάξαντα (τ) αὐτὸς τοὺς (υ) ἑαυτῷ (φ) καὶ αὐτοῖς αὐτὸς ἔθυεν. (χ) Ἀμασίαν, (ψ) προφήτης, καὶ εἶπον αὐτῷ, (ω) ἐξείλαντο (α) αὐτῷ, καὶ εἶπεν (β) πρόσεχε μὴ (γ) Ἀμασίας, καὶ ἀπέστειλεν (δ) Δεῦρο, ὀφθῶμεν (ε) ὀχχὸζ ὁ (ζ) ἦλθαν (η) Ἀχὸχ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وجمع اموصيا بيت يهودا * واقامهم في بيت اباهم * ورؤساء الالوف والمئين * وكل يهودا
وبنيامين * وعدهم من ابن عشرين سنه الي فوق * فوجدوهم بثلثمايه الف رجل سنان
6 يخرجون الي الحرب ماسكي السيوف * واكثري من اسرايل مايه الف رجل عظيمي القوه
7 بمايه بدن مال * وجاء نبي الله وقال له * لا تمض بكل جيش اسرايل * لان الله ليس هو معكم
8 ولا مع سايري افريم * لانك ان تصنع الحرب يهبطك الرب قدام اعدايك * لانك لم
9 تعجد الله الذي هو المعين الرافع * فقال اموصيا لنبي الله * ما هي خطيتي التي عملتها
لاجل مايه بدن دفعتها لبني اسرايل * فقال له نبي الله * ربك يعطيك اضعافا على ما اعطيت
10 * وافرد اموصيا الرجال الذين جاوا اليه من بيت افريم ليمضوا الي مواضعهم * واسد غضب
الله على بيت اسرايل جدا * وردهم الي مواضعهم بحد وسخط * وكبر اموصيا واحد جيشه معه
12 ومضي الي وادي الملح * وقتل واهلك من اهل جبل اعلف عشر الف * واسر عشر الف وجاوا
13 بهم بنو يهودا الي راس الحجر وكلهم مربوطين بالسلاسل * وبنو الجبابر الذين سبا اموصيا
سلطهم في فري يهودا والسامرة وفي ضياع الامم * وحرب من الضياع ثلاثه الاف * وغنم عظيمه
14 * وكان من بعد ان جاء اموصيا من حرب الادوميين * جاوا اليه بالهه بني جبل اعلف *
فوقفهم بين يديه وسجد قدامهم * واطلع لهم ادراج الحجور * فسخط الله علي اموصيا * وبعث
15 اليه النبي فقال له * لم طلبت قدام الهه الامم الذين لم يقدروا يخلصون من كان يعبدهم
16 من يديك * ولما كلمه النبي قال له * سجدت للحسب * وانا ادفعك للملوك * وافترق
17 النبي منه * ثم قال له * الويل لك * قد قطع الرب عليك ليهلكك * لانك لم
تسمع كلامي * وتشاور الملك اموصيا مع بيعة يهودا * وبعث الي يواس بن ياهو
18 ملك اسرايل وقال * تجي لنري كل منا صاحبه * فبعث يواس الي اموصيا وقال له *
البروبا الذي في لبنان بعث الي الارز وقال له * اعط ابنتك لابني زوجه * فجاز وحش
جبل لبنان فداسها *

Præterea congregavit Amosia Judæos 5
& disposuit illos per domos eorum pa-
ternas sub chiliarchis & centurionibus
omnem inquam, Judam & Benjami-
nem: & numerans eos à nato vigin-
anos & supra, invenerunt eos esse
trecenta millia virorum juvenum prode-
untium ad militiam, prendentium gla-
dios. Insuper mercede conduxit ex Is- 6
raelitis centum millia summæ fortitudi-
nis virorum, centum talentis argenteis.
Veniens autem ad eum propheta Dei, 7
dixit illi; Ne ducas omnes comas Isra-
elis, quia Deus non est vobiscum neque
cum omnibus filiis Ephraimi. Nam si 8
bellum gesseris, præcipitabit te Dominus
coram hostibus tuis, eò quòd non glo-
rificaveris Deum qui adjutor est & ex-
altator. Dixit Amosia ad prophetam 9
Dei, Quodnam est peccatum meum quod
commisi ob centum talenta quæ dedi Is-
raelitis? Ait illi propheta Dei, Dominus
tuus reddet tibi multò plura quàm quæ
dedisti. Itaque segregavit Amosia vi- 10
ros qui venerant ad se ex Ephraimitis,
ut redirent ad loca sua: & vehementer
exæstuans ira Dei in Israelitas, remisit
eos in regiones suas cum violentia &
furore. Quare sumptis animis Amosia, 11
duxit copias suas secum; & profectus
ad vallem Salis, peremit ac perdidit ex
incolis montis Aglaph decem millia;
Cepitque decem millia captivorum, quos 12
omnes catenis vinctos adduxerunt sum-
mi ad caput lapidis. Filios autem gigan- 13
tum, quos ceperat Amosia, constituit
præfectos in civitatibus ejus & Sa-
mariæ, & in oppidis gentium; vasta-
vitque oppidorum tria millia, cepitque
spolia maxima. Deinde contigit ut post- 14
quam redisset Amosia è bello Edomæo-
rum, afferrent ei deos incolarum montis
Aglaph; ipseque statuens eos ante se,
adoraret eos, & offerret eis acerras thu-
ris. Unde iratus in Amosiam Deus, mi- 15
sit illi prophetam qui diceret ei, Quor-
sum orâsti coram diis gentium, qui non
valuerunt liberare de manibus tuis eos qui
colebant ipsos? Tum allocutus eum 16
propheta, dixit illi; Tu adorâsti ligna, et
ego tradam te regibus: sic recessit ab eo
propheta: tum dixit illi, Væ tibi; jam
decrevit Dominus te perdere, quòd non
audieris verba mea. Inivit autem con- 17
silium rex Amosia cum domo Judæ, mi-
sitque ad Joasum filium Jehu regem Is-
raelis, & ait, Veniat ut videamus nos
mutuo. Remittens verò Joas ad Amo- 18
siam, dixit ei; Abies quæ est in Libano
mittens ad cedrum, dixit ei; Da filiam
tuam filio meo uxorem: præteriens autem
fera montis Libani, conculcavit illam:

דברי הימים ב: כו

19 אמרת הנה הכיתי את אדום ונשאך לבך להכביד עתה שבה בביתך למה תתגרה ברעה
quæsierunt quia : manu in eos *dandum ad* ,illud Deo à quia ,Amasiahu audivit non Et ? tecum Jehudah & ,tu cadas &
20 ונפלת אתה ויהודה עמך : ולא שמע אמציהו כי מהאלהים היא למען תתם ביד כי דרשו את
quæ ,semes-Beth in ,Jehudah rex Amasiahu & ,ipse ,*faciebus* se viderunt & , Israel rex Joas ascendit Et .Edom deos
21 אלהי אדום : ויעל יואש מלך ישראל ויתראו פנים הוא ואמציהו מלך יהודה בבית שמש אשר
filium Jehudah regem Amasiahu Et .*sua tenoria* ad unusquisque fugerunt & , Israel *facies ad* Jehudah est cæsus Et .Jehudah
22 ליהודה : ויגף יהודה לפני ישראל וינסו איש לאהליו : ואת אמציהו מלך יהודה בן
23 porta à Jerusalaim *muro in* rupit & , Jerusalaim eũ adduxit & :semes-Beth in Israel rex Joas cepit , Jehoachaz filii Joas
יואש בן יהואחז תפש יואש מלך ישראל בבית שמש ויביאהו ירושלם ויפרץ בחומת ירושלם משער
domo in inventa vasa omnia & ,argentum & ,aurum omne Et .cubitis quadringentis *respicientis* portam ad usque Ephraim
24 אפרים עד שער הפנה ארבע מאות אמה : וכל הזהב והכסף ואת כל הכלים הנמצאים בבית
filius Amasiahu vixit Et .Someron *rediit* & , *arrhabonum* filios & , regis domus *thesauros* & ,edom Hobed *cum* Dei
25 האלהים עם עבד אדום ואת אוצרות בית המלך ואת בני התערבות וישב שמרון : ויחי אמציהו בן
Amasiahu *verborum residuum* Et .annis quindecim , Israel *regis* Jehoachaz *filii* Joas *mortem post* Jehudah rex Joas
26 יואש מלך יהודה אחרי מות יואש בן יהואחז מלך ישראל חמש עשרה שנה : ויתר דברי אמציהו
recessit quo tempore à Et ? Israel & ,Jehudah regum libro in scripta *ipsa* ecce nonne , novissimorum & , primorum
27 הראשנים והאחרונים הלא הנם כתובים על ספר מלכי יהודה וישראל : ומעת אשר סר
, Lachis in eum post miserunt & : Lachis in fugit & ,Jerusalaim in *ligationem* eum contra *ligaverunt* & ,*DOMINUM post* à Amasiahu
אמציהו מאחרי יהוה ויקשרו עליו קשר בירושלם וינס לכישה וישלחו אחריו לכישה
.Jehudah civitate in suis patribus cum eum sepelierunt & , equos super eũ portaverunt Et .ibi eũ interfecerunt &
28 וימיתהו שם : וישאהו על הסוסים ויקברהו .אתו עם אבתיו בעיר יהודה :

CAP. XXVI.

כו
suo patre pro eum constituerunt regẽ & (,annorum sedecim filius ipse &) Huzzijahu Jehudah populus omnis *ceperunt* Et
1 ויקחו כל עם יהודה את עזיהו והוא בן שש עשרה שנה וימליכו אתו תחת אביו
sedecim Filius .suis patribus cum rex *jacuit* postquam,Jehudah ipsi eam restituit & ,Eloth ædificavit Ipse .Amasiahu
2 אמציהו : הוא בנה את אילות וישיבה ליהודה אחרי שכב המלך עם אבתיו : בן שש עשרה
de Jecholiah ejus matris nomen Et .Jerusalaim in regnavit annis duobus & quinquaginta &,*ipsum regnando in* Huzzijahu annorum
3 שנה עזיהו במלכו וחמשים ושתים שנה מלך בירושלם ושם אמו יכליהו מן
Deum *querendum ad* ,fuit Et .ejus pater Amasiahu fecit quæ omnia juxta : DOMINI oculis in rectum fecit Et .Jerusalaim
4 ירושלם : ויעש הישר בעיני יהוה ככל אשר עשה אמציהו אביו : ויהי לדרש אלהים
5 .Deus eum prosperari fecit DOMINUM *eum quereret* diebus in & : Dei *visionibus in* intelligentis Zechariahu diebus in
בימי זכריהו המבין בראות האלהים ובימי דרשו את יהוה הצליחו האלהים :
ædificavit & ; Asdod murum & ,Jabneh murum & ,Ghath murum rupit & ,Philistim *in* pugnavit & est egressus Et
6 ויצא וילחם בפלשתים ויפרץ את חומת גת ואת חומת יבנה ואת חומת אשדוד ויבנה
Gurbahal in *habitantes* Harabas contra & , Philistim contra Deus eũ adjuvit Et .Philistim in & Asdod in urbes
7 ערים באשדוד ובפלשתים : ויעזרהו האלהים על פלשתים ועל הערבים היושבים בגור בעל
fuit robustus quia ,Ægypti introitum ad usque ej' nomẽ ivit & : Huzzijahu ipsi munus Hammonitæ dabant Et .Mehunim &
8 והמעונים : ויתנו העמונים מנחה לעזיהו וילך שמו עד לבוא מצרים כי החזיק
sublimitatem in usque
עד למעלה :

Versio VULG. LAT.

Dixisti; Percussi Edom, & idcircò erigitur cor tuum in superbiam: sede in domo tua, cur malum adversùm te provocas, ut cadas & tu, & Juda tecum? Noluit audire Amasias, eò quòd Domini esset voluntas ut traderetur in manus hostium propter deos Edom. Ascendit igitur Joas rex Israel, & muruos sibi præbuére conspectus: Amasias autem rex Juda erat in Bethsames Juda: Corruitque Juda coram Israel, & fûgit in tabernacula sua. Porrò Amasiam regem Juda, filium Joas filii Joachaz, cepit Joas rex Israel in Bethsames, & adduxit in Jerusalem: destruxítque murum ejus à porta Ephraim usque ad portam anguli, quadringentis cubitis. Omne quoque aurum, & argentum, & universa vasa, quæ repererat in domo Dei, & apud Obededom. in thesauris etiam domûs regiæ, necnon & filios obsidum, reduxit in Samariam. Vixit autem Amasias filius Joas rex Juda, postquàm mortuus est Joas filius Joachaz rex Israel, quindecim annis. Reliqua autem sermonum Amasiæ priorum & novissimorum, scripta sunt in libro regum Juda & Israel. Qui postquàm recessit à Domino, tetenderunt ei insidias in Jerusalem. Cúmque fugisset in Lachis, miserunt, & interfecerunt eum ibi. Reportantésque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David.

CAP. XXVI.

Omnis autèm populus Juda, filium ejus Oziam annorum sedecim constituit regem pro Amasia patre suo. Ipse ædificavit Ailath, & restituit eam ditioni Juda, postquàm dormivit rex cum patribus suis. Sedecim annorum erat Ozias cùm regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem, nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem. Fecítque quod erat rectum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat Amasias pater ejus. Et exquisívit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum: cúmq; requireret Dominum, direxit eum in omnibus. Denique egressus est, & pugnavit contra Philisthiim, et destruxit murũ Geth, et murum Jabniæ, murúmque Azoti: ædificavit quoque oppida in Azoto, & in Philisthiim. Et adjuvit eum Deus contra Philisthiim, & contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, & contra Ammonitas. Appendebántque Ammonitæ munera Oziæ: & divulgatum est nomen ejus usq; ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cæde vastásti Adumæos, iccirco elatus est animus tuus? gloriare, & maneto domi tuæ: quorsum te provocas ad malum, ut cadas tu & totus Juda tecum? Sed cùm non acquievisset Amosia, ascendit Joas rex Israelis, & Amosia rex Judæ; Ascenderunt inquam, & alter alterius faciem viderunt in Beth-semes civitate *sitâ* in termino terræ Judæorum.

Et apprehendens Joas rex Israelis Amosiam regẽ Judæ in civitate Beth-semes, adduxerunt eum in Jerusalem: perrupítque in muro Jerosolymæ à porta Aphremi usque ad portam anguli quadringentos cubitos: Et ablatis argento & auro, & vasis quæ reperiebantur in domo Domini, cum vasis Obaredomi, thesauris domûs regiæ, & vasis domûs regiæ, & vâsis aureis; reversus est Samariam. Vixit verò Amosia filius Joasi rex Juda, post mortem Joasi filii Jehuahazi regis Israelis, quindecim annis. Reliquæ res gestæ Amosiæ priores ac posteriores, ecce scriptæ sunt in libro regum Judæ & Israelis. Postquam recessit Amosia à timore Domini, dolum struxerunt in eum servi ipsius in Jerusalem: cúmque fugisset in Lachis, miserunt post eum in Lachis, & interfecerunt eum illic: Et equis deportatum sepelierunt cum patribus ejus in civitate Davidis.

CAP. XXVI.

Tunc assumens universus populus Judaicus Oziam filium ejus (natus erat annos sexdecim) statuerunt eum in regno post Amosiam patrem ejus. Is ædificavit Ikan quam recuperaverat Judæis postquam occubuisset rex cum patribus suis. Itaque Ozia sexdecim natus annos cùm regno potitus esset, quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus erat Elaasa, de Jerusalem. Fecit quod rectum erat coram Domino, quemadmodum fecerat David pater ejus; Eúmque deprecatus est quandiu vixit Zacharia qui instruebat eum in timore Domini: & Dominus dirigebat omnes vias ejus. Nam egressus pugnavit contra Palestinos, rupítque murum Gath, Azæ, & Asdod. Et divulgatum est nomen ejus usque ad terram Ægypti, propter frequentia bella quæ gerebat.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Εἶπας, Ἰδοὺ (ϑ) ἐπάταξα τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπῆρέι σε ἡ (ι) καρδία σου ἡ βαρεῖα· νῦν (κ) κάθησον ἐν οἴκῳ σου, καὶ ἱνατί συμβάλλεις ἐν κακίᾳ, καὶ πεσῇ σὺ καὶ Ἰούδας μετὰ σοῦ; Καὶ οὐκ ἤκουσεν Ἀμασίας, ὅτι παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας, ὅτι ἐξεζήτησε τοὺς θεοὺς τῶν Ἰδουμαίων. Καὶ ἀνέβη Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ ὤφθησαν ἀλλήλοις αὐτὸς καὶ Ἀμασίας βασιλεὺς Ἰούδα ἐν Βαιθσαμυὶς, ἥ ἐστι τῆ Ἰούδα. Καὶ ἐπταίσθη Ἰούδας κατὰ πρόσωπον Ἰσραὴλ, καὶ (λ) ἔφυγον ἕκαστος εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ. Καὶ τὸν Ἀμασίαν βασιλέα Ἰούδα τὸν τοῦ (μ) Ἰωὰς υἱοῦ Ἰωαχὰζ κατέλαβεν Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν Βαιθσαμυὶς, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ καθῆκεν ἀπὸ τοῦ τείχους Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ πύλης Ἐφραὶμ ἕως πύλης γωνίας (ν) τετρακοσίους πήχεις. Καὶ πᾶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἀνευρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ παρὰ τοῦ Ἀβδηδὼμ, καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμβίξεων, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. Καὶ ἔζησεν Ἀμασίας ὁ τοῦ Ἰωὰς βασιλεὺς Ἰούδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἰωὰς τὸν τοῦ Ἰωαχὰζ βασιλέα Ἰσραὴλ ἔτη δεκαπέντε. Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Ἀμασίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ὅτι βιβλίου βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραήλ; Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἀπέστη Ἀμασίας ἀπὸ κυρίου, καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ σύστασιν, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Λαχίς· καὶ ἀπέστειλαν κατόπισεν αὐτοῦ εἰς Λαχὶς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυίδ.

MS. A. (ϑ) ἐπάταξας (ι) καρδία ἡ βαρεῖα, (κ) κάθησον ἐν (λ) ἔφυγον ἕκαστος (μ) Ἰωὰς * βασιλεὺς Ἰσραὴλ (ν) τετρακοσίους

Dixisti; Ecce percussi Idumæam, & extollit te cor tuum grave. Nunc sede in domo tua: et ut quid conjicis in malum, & cades tu, & Judas tecum? Et non audivit Amasias: quoniam à Domino factum est ad tradendum eum in (k) manus: quoniam exquisivit deos Idumæorum. Et 19 20 21
ascendit Joas rex Israel: & conspecti sunt sibi invicem, ipse, & Amasias rex Juda in Bethsamys, quæ est ipsius Juda. Et corruit Judas ad faciem Israel, & fugit unusquisque in tabernaculum suum. Et Amasiam regem Juda filium Joas filii Joachaz cepit Joas rex Israel, in Bethsamys: & induxit eum in Hierusalem, & destruxit de muro Hierusalem à porta Ephraem usque ad portam anguli, quadringentos cubitos: Et 22 23 24
omne aurum, & argentum, & omnia vasa inventa in domo Domini, & apud Abdedom, & thesauros domûs regis, & filios (l) commistionum: & revertit in Samariam. Et vixit Amasias filius Joas rex Juda, postquàm mortuus est Joas filius Joachaz rex Israel, annos decem & quinque. Et reliqua verba Amasiæ prima, & ultima, nónne ecce 25 26
scripta super librum regum Juda, & Israel? Et in tempore, quo recessit Amasias à Domino, et (m) conjurárunt super eum conjurationē, & fugit è Hierusalem in Lachis: & miserunt post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi. Et assumpserunt eum super equos, & sepelierunt eum cum patribus ejus in civitate David. 27 28

ΚΕΦ. κϛ'.

1 Καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν Ὀζίαν, καὶ (α) αὐτὸς υἱὸς ἐκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν
2 αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀμασίου. Αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν Αἰλὰθ, αὐτὸς ἐπέστρεψεν αὐτὴν τῷ
3 Ἰούδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. Υἱὸς (β) ἑκκαίδεκα ἐτῶν ἐβασίλευσεν Ὀζίας, καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἰεχελία ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἀμασίας ὁ
5 πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἦν ἐκζητῶν τὸν κύριον ἐν ταῖς ἡμέραις Ζαχαρίου τοῦ συνίοντος ἐν φόβῳ κυρίου,
6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐζήτησε τὸν κύριον, καὶ εὐώδωσεν αὐτῷ κύριος. Καὶ ἐξῆλθε καὶ ἐπολέμησε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ καθεῖλε τὰ τείχη Γὲθ, καὶ (γ) τὰ τείχη Ἰαζνὴς, καὶ τὰ τείχη Ἀζώτου, καὶ
7 ᾠκοδόμησε πόλεις Ἀζώτου, καὶ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. Καὶ κατίσχυσεν αὐτὸν κύριος ὅτι τοὺς ἀλλοφύλους,
8 καὶ ἐπὶ τοὺς Ἄραβας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆ πέτρας, καὶ ἐπὶ τοὺς Μιναίους. Καὶ ἔδωκαν οἱ Μιναῖοι δῶρα τῷ Ὀζίᾳ, καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕως εἰσόδου Αἰγύπτου, ὅτι καλίσχυσεν ἕως ἄκρου.

MS. A. (α) αὐτὸς δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν, (β) δεκαὲξ ἐτῶν (γ) τὰ τείχη Ἰαζεὶς,

CAP. XXVI.

Et sumpsit omnis populus terræ Oziam, (& ipse filius sexdecim annorum,) & regnare fecerunt eum pro patre suo Amasia. Ipse ædificavit Ælath: ipse restituit eam Juda; postquàm dormivit rex cum patribus suis. Filius sexdecim annorum regnavit Ozias: & quinquaginta 1 2 3
& duos annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Jechelia de Hierusalem. Et fecit rectum in conspectu Domini juxta omnia quæcunque fecerat Amasias pater ejus. Et fuit exquirens Dominum in diebus Zachariæ (a) intelligentis in timore Domini: & in diebus ejus quæsivit Dominum: & prosperavit eum Dominus. Et exiit, & bellavit adversùs alienigenas: & demolitus est mœnia Geth, & mœnia Jabner, & mœnia Azoti: & ædificavit civitates Azoti, & in alienigenis. Et 4 5 6 7
confortavit eum Dominus super alienigenas, & super Arabas habitantes super petram, & super Mineos. Et dederunt Minæi dona Oziæ: & fuit nomen ejus usque ad introitum Ægypti: quoniam prævaluit usque sursum. 8

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وَأَنْتَ لَمَّا غَلَبْتَ ٱلْأَدُومِيِّينَ ٱرْتَفَعَ قَلْبُكَ * وَٱلْآنَ ٱسْتَرِ عَلَيْكَ أَنْ تَسْعَدَ فِي بَيْتِكَ
20 وَلَا تَطْلُبَ ٱلشَّرَّ * لِئَلَّا تَقَعَ أَنْتَ وَبَيْتُ يَهُوذَا مَعَكَ * فَلَمْ يَسْمَعْ أَمَوْصِيَا * فَطَلَعَ يُوَاشُ
21 مَلِكُ إِسْرَائِيلَ * وَنَظَرَ كُلٌّ مِنْهُمَا وَجْهَ صَاحِبِهِ فِي بَيْتِ شَمْسِ ٱلصَّيْعَةِ ٱلَّتِي فِي كُورَةِ
أَرْضِ يَهُوذَا *

Sic tu cùm viceris Edomæos, elevatum est cor tuum. Ego verò consilium do tibi ut te continas domi tuæ, nec quæras malum, ne succumbas tu & domus Judæ tecum. Verùm Amosiâ non obtemperante, ascendit Joas rex Israelis. Cúmque alter alterius faciem vidisset in Beth-semes civitate quæ jacet in limitibus terræ Judæ, 19 20 21

22 * وَأَخَذَ يُوَاشُ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ أَمَوْصِيَا مَلِكَ يَهُوذَا فِي بَيْتِ شَمْسِ ٱلصَّيْعَةِ * وَأَتَى بِهِ إِلَى يَرُوشَلِيمَ
وَثَلَمَ ثَلْمَةً عَظِيمَةً فِي سُورِهَا * مِنْ بَابِ أَفْرَايِمَ إِلَى بَابِ ٱلزَّاوِيَةِ * مِقْدَارَ أَرْبَعِمِائَةِ بَاعٍ * وَأَخَذَ
مِنْهَا مَالًا وَذَهَبًا وَثِيَابًا ٱلَّذِي وُجِدَ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ * وَجَمِيعَ ثِيَابِ عَابُورَ بْنِ أَدُومَ * وَخَزَائِنَ
ٱلْمَلِكِ وَثِيَابَ ٱلْمَلِكِ * وَأَوَانِيَ ٱلذَّهَبِ ٱلْكَثِيرَ * وَرَجَعَ إِلَى سَمْرِينَ * وَعَاشَ أَمَوْصِيَا
مَلِكُ يَهُوذَا بَعْدَ مَوْتِ يُوَاشَ بْنِ يَاهُوحَازَ مَلِكِ إِسْرَائِيلَ خَمْسَةَ عَشَرَ سَنَةً * وَبَقِيَّةُ أُمُورِ أَمَوْصِيَا
ٱلْأُولَى وَٱلْأَخِيرَةِ * مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ مُلُوكِ يَهُوذَا وَإِسْرَائِيلَ * وَمِنْ بَعْدِ أَنْ غَيَّرَ أَمَوْصِيَا
مَحَافَةَ ٱللَّهِ * نَافَقُوا عَلَيْهِ عَبِيدُهُ نِفَاقًا فِي أُورُشَلِيمَ * فَهَرَبَ إِلَى لَخِيشَ * فَطَلَبُوهُ فَذَهَبَ إِلَى نَابُلُسَ *
وَتَوَجَّهُوا إِلَى نَابُلُسَ وَأَخَذُوهُ * وَبَلَّدُوهُ هُنَاكَ * وَحَمَلُوهُ عَلَى مَرْكُوبٍ * وَدَفَنُوهُ مَعَ آبَائِهِ فِي
مَدِينَةِ دَاوُدَ *

Prehendit Joas rex Israelis Amosiam regem Judæ in Beth-semes civitate, & adduxit eum Jerosolymam, labemque magnam perrupit in muro ejus, à porta Ephraimi ad portam angularem usque, spatium videlicet quadringentorum cubitorum. Tulitque ab ea argentum, aurum, & vestes quas reperit in domo Dei, & omnes vestes Aboris filii Edom, æraria regis, vestes regis, & vasa aurea permulta; & reversus est Samariam. Vixit autem Amosia rex Judæ post obitum Joasi filii Jehuhazi regis Israelis, quindecim annis. Hæc Amosiæ gesta priora ac posteriora, scripta sunt in libro regum Judæ & Israelis. Et postquam mutavit Amosia timorem Dei, conflárunt in eum servi ipsius conjurationem in Jerusalem, fugitque in Lachis: ubi cùm quæsíssent eum, abiit Neapolim: sed mittentes Neapolim tenuerunt eum, ibique interfecerunt: Tum jumento vexerunt, & sepelierunt cum patribus ejus in civitate Davidis. 22 23 24 25 26 27 28

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْعِشْرُونَ *

CAP. XXVI.

1 * وَأَخَذَ سَائِرُ شَعْبِ يَهُوذَا عُوزِيَّا ٱبْنَهُ وَهُوَ ٱبْنُ سِتَّةَ عَشَرَ سَنَةً * وَمَلَّكُوهُ مَلِكًا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهِ
2 * فَبَنَى إِيلَاتَ وَرَدَّهَا إِلَى بَيْتِ يَهُوذَا * مِنْ بَعْدِ أَنْ مَاتَ ٱلْمَلِكُ أَبُوهُ * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ ٱثْنَتَيْنِ
3 وَخَمْسِينَ سَنَةً * وَٱسْمُ أُمِّهِ ٱلْعَاسُو * وَصَنَعَ حَسَنًا قُدَّامَ ٱللَّهِ * كَمَا صَنَعَ أَبُوهُ دَاوُدُ * وَهٰكَذَا صَلَّى
4 قُدَّامَهُ فِي أَيَّامِ زَكَرِيَّا ٱلْكَاهِنِ ٱلَّذِي كَانَ يَحْذُقُ إِلَى مَخَافَةِ ٱللَّهِ * وَأَصْلَحَ ٱللَّهُ سَائِرَ طُرُقِهِ
6 * وَحَارَبَ ٱلْفَلَسْطِينِيِّينَ * وَخَرَبَ سُورَ جَتَّ وَسُورَ يَبْنَ وَسُورَ أَشْدُودَ *
8 * وَبَلَغَ ٱسْمُهُ إِلَى أَرْضِ مِصْرَ * لِأَنَّهُ كَانَ يَكْثُرُ ٱلْحُرُوبَ *

Defúnctо sumpsit universus Judæ populus Oziam filium ejus dum annum ageret decimum sextum, & unxerunt eum regem post mortem patris ejus. Extruxit Ilatham, & reduxit eam ad domum Judæ postquam mortuus esset rex pater ejus. Regnavit autem in Jerusalem quinquaginta duobus annis: & nomen matris ejus fuit Elasis: Et rectè se gessit coram Deo, quemadmodum fecerat David pater ipsius: Atque ita oravit coram illo in diebus Zachariæ sacerdotis qui trahebat eum ad timorem Dei; & Deus dirigebat omnes vias ejus. Oppugnavit Philisthæos, evertitque murum Geth, Gazæ, & Azodis: 1 2 3 4 5 6
Pervenitque fama ejus in terram Ægypti, quia frequentia bella gerebat. 8

דברי הימים ב: כז

.eas roboravit & : angulum ſuper & , vallis portam ſuper & ,anguli portam ſuper Jeruſalaim in turres Huzzijahu ædificavit Et

9 וַיִּבֶן עוּזִיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלַם עַל־שַׁעַר הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם׃

agricolæ ,planitie in & ,*humili loco* in & ,ei erat *multa acquiſitio* quia ,multas ciſternas *excidit* & ,deſerto in turres extruxit Et

10 וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי מִקְנֶה־רַב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישֹׁר אִכָּרִים

egredientiũ bellum facientiũ exercitus Huzzijahu ipſi fuit Et .*erat humum diligens* quia ,Carmel in & ,montibus in vinitores &

11 וְכַרְמִים בֶּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי אֹהֵב אַדְמָה הָיָה׃ וַיְהִי לְעוּזִיָּהוּ חֵיל עֹשֵׂי מִלְחָמָה יוֹצְאֵי

principibus de Chananiahu manũ ad ,præfecti Mahaſeiahu & ,ſcribæ Jehihel manũ per eorum *cenſum numero in agmen in exercitum*

צָבָא לִגְדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָתָם בְּיַד יְעוּאֵל הַסּוֹפֵר וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד־חֲנַנְיָהוּ מִשָּׂרֵי

militiæ exercitus eorũ manũ ad Et .ſexcenti & millia duo ,*virtute* fortium *patrum capitum* numerus Omnis .regis

12 13 הַמֶּלֶךְ׃ כֹּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִגְבּוֹרֵי חַיִל אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא

contra regi auxiliandũ ad ,roboris fortitudine cũ bellum faciẽtiũ quingentorũ & ,millium ſeptem & ,millium trecentorum

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עֹשֵׂי מִלְחָמָה בְּכֹחַ חַיִל לַעְזוֹר לַמֶּלֶךְ עַל־

lapides & ,arcus & ,loricas & ,galeas & ,haſtas & ,clypeos exercitui cuncto Huzzijahu eis præparavit Et .*inimicum*

14 הָאוֹיֵב׃ וַיָּכֶן לָהֶם עוּזִיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מָגנִּים וְרֹמְחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיוֹנוֹת וְקָשָׁתוֹת וְלַאֲבְנֵי

jaciendũ ad angulis in & ,turribus *ſuper exiſtendũ ad ,cogitantis excogitationem* machinas Jeruſalaim in fecit Et .fundarum

15 קְלָעִים׃ וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלַם חֻשְׁבֹנוֹת מַחְשֶׁבֶת חוֹשֵׁב לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת לִירוֹא

.eſt roboratus donec *ſe juvandũ ad* mirificavit quia , procul *ad usque* ejus nomen eſt egreſsũ & : *granibus lapidibus in* & ,*ſagittis in*

בְחִצִּים וּבְאֲבָנִים גְּדוֹלוֹת וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־לַמֵּרְחוֹק כִּי הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי־חָזַק׃

,Domini templũ in eſt ingreſsus & :ſuũ Deũ Dãm contra eſt prævaricat' & ,corrumpendũ ad ,ejus cor eſt elevatũ ,*ſe roborare juxta* Et

16 וּכְחָזְקָתוֹ גָּבְרָה לְבוֹ עַד לְהַשְׁחִית וַיִּמְעֹל בַּיהוָה אֱלֹהָיו וַיָּבֹא אֶל־הֵיכַל יְהוָה

.*virtutis* filii octoginta Domini ſacerdotes eo cum & :ſacerdos Hazariahu eum poſt *venit* Et .ſuffimenti altare ſuper *ſuffiendum ad*

17 לְהַקְטִיר עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ וַיָּבֹא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ כֹּהֲנִים לַיהוָה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חָיִל׃

Aharon filiorum ſacerdotum ſed ,Domino ſuffire Huzzijahu *tibi* Non : ei dixerunt & ,regem Huzzijahu contra ſteterunt Et

18 וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־לְךָ עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־אַהֲרֹן

,Huzzijahu *ſevit* Et .Deo Domino à gloriã ad tibi non &,es prævaricat' quia ,ſanctuario de Egredere .ſuffire *ſanctificatorum*

הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר צֵא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מָעַלְתָּ וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃ וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ

ſacerdotum facies ad ejus fronte in eſt orta lepra & ,ſacerdotibus cum *ipſum ſeviendo in* Et .*ſuffiendum ad* ſuffimentũ ſua manu in &

וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר וּבְזַעְפּוֹ עִם־הַכֹּהֲנִים וְהִצָּרַעַת וָרֵחָה בְּמִצְחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים

ecce & ,ſacerdotes omnes & , *caput* ſacerdos Hazzariahu eum *ad* reſpexit Et .ſuffimenti altare *deſuper* Domini domo in

20 בְּבֵית יְהוָה מֵעֵל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְכָל־הַכֹּהֲנִים וְהִנֵּה

.Dominus eum percuſſit quia , egredi *eſt compulſus* ipſe etiam Et .inde eũ feſtinare fecerunt & ,ſua fronte in leproſus ipſe

הוּא מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא נִדְחַף לָצֵאת כִּי נָגָעוֹ יְהוָה׃

domo è fuerat exciſus quia ,leproſus *libera* domo habitavit & ,*ſue mortis* diem ad uſque leproſus rex Huzzijahu fuit Et

21 וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחָפְשִׁית מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית

primorum ,Huzzijahu *verborum reſiduum* Et .terræ populum *judicans* , regis domum ſuper ejus filius Jotham Et .Domini

22 יְהוָה וְיוֹתָם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים

cum eum ſepelierunt Et .ſuis patribus cum Huzzijahu dormivit Et .propheta Amos filius Jeſahjahu ſcripſit ,noviſſimorum &

23 וְהָאַחֲרֹנִים כָּתַב יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃ וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־

.eo pro ejus filius Jotham regnavit Et .*ipſe* Leproſus : dixerunt nam ;regibus qui ,ſepulchri agro in ſuis patribus

אֲבֹתָיו בְּשָׂדֶה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXVII. כז

,ejus matris nomen Et .Jeruſalaim in regnavit annis ſedecim & : *ipſo regnando in* ,Jotham annorum quinque & viginti Filius

1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ

.Sadoc filia Jeruſah

יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק׃

Verſio VULG. LAT.

Ædificavitque Ozias turres in Jeruſalem ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. Extruxit etiam turres in ſolitudine, & effodit ciſternas plurimas, eò quòd haberet multa pecora, tam in campeſtribus, quàm in eremi vaſtitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in Carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus. Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia, ſub manu Jehiel ſcribæ, Maaſiæque doctoris, & ſub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis. Omniſque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium ſexcentorum. Et ſub eis univerſus exercitus, trecentorum & ſeptem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, & pro rege contra adverſarios dimicabant. Præparavit quoque eis Ozias, id eſt, cuncto exercitui, clypeos, & haſtas, & galeas, & loricas, arcúſque & fundas ad jaciendos lapides. Et fecit in Jeruſalem diverſi generis machinas, quas in turribus collocavit & in angulis murorum, ut mitterent ſagittas, & ſaxa grandia: egreſſúmque eſt nomen ejus procul, eò quòd auxiliaretur ei Dominus, & corroborâſſet illum. Sed cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum: ingreſſúſque templum Domini, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis. Statímque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi: Reſtiterunt regi, atque dixerunt; Non eſt tui officii Ozia, ut adoleas incenſum Domino, ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad hujuſcemodi miniſterium: egredere de ſanctuario, ne contemſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Iratúſque Ozias, tenens in manu thuribulum, ut adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus. Statímque orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus, in domo Domini ſuper altare thymiamatis. Cúmque reſpexiſſet eum Azarias pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, & feſtinatò expulerunt eum. Sed & ipſe perterritus acceleravit egredi, eò quòd ſenſiſſet illicò plagam Domini. Fuit igitur Ozias rex leproſus uſque ad diem mortis ſuæ, & habitavit in domo ſeparata plenus leprâ, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porrò Joatham filius ejus rexit domum regis, & judicabat populum terræ. Reliqua autem ſermonum Oziæ priorum & noviſſimorum, ſcripſit Iſaias filius Amos, propheta. Dormivítque Ozias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in agro regalium ſepulchrorũ, eò quòd eſſet leproſus: regnavítq; Joatham filius ejus pro eo. CAP. XXVII.

1 VIgintiquinque annorum erat Joatham cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Jeruſa filia Sadoc.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ÆDificavit quoque ſibi Ozia turres in Jeruſalem ſuper portam angularem & ſuper portam Occidentalem, & cinxit eas in angulis earum fibulis ferreis. Multas etiam turres ædificavit in civitatibus quæ pertinebant ad eum: fecítque ſibi multos puteos, quòd plurimos greges haberet: & in planitiebus ac montib⁹ aratores & agricolas habebat, quòd multa prædia poſſideret. Habebat etiam Ozia viros fortiſſimos bellatores, Numerò triginta duorum millium ſexcentorũ. Alios etiã habebat commorantes in deſerto, *nempe* trecenta millia; & viros gladio præcinctos habebat ſepties mille quingentos, Qui ſingulis diebus aderant, & regem cuſtodiebant. Pervulgatum eſt ergò nomen ejus in omnes urbes, adeóque ditiſſimus evaſit. Cùm autem factus eſſet dives opum, extulit ſe animus ejus admodum, & ementitus eſt Dominum Deum ſuum: ingreſſus enim eſt in templum Domini ad offerendum acerras thuris. Ingreſſus verò poſt eum Ozia ſacerdos, ait illi; Non eſt tuus O rex, locus iſte; neque tui muneris eſt incenſum offerre ſuper altare. Tunc iratus Ozia rex contra ſacerdotes, juſſit eos ejici è Sanctuario: at eodem tempore egreſſa lepra è Sanctuario, cecidit ſup frontem regis Oziæ, cùm ingreſſus eſſet ad offerenda thura in domo Domini. Et converſus ad eum Ozia ſacerdos cæteríque ſacerdotes, viderunt eum properantem ad egrediendum; quippe qui ſenſiſſet ſe à Domino percuſſum: Sic manſit rex Ozia ſedens in lepra ſua uſque ad obitum ſuum: ſedebat ergò in domo ſolitaria leproſus, eò quòd blaſphemâſſet domum Domini: & Jotham filius ejus curam habebat domûs regiæ, & judicabat populum terræ. Reliqua geſta Oziæ tam priora quàm poſteriora, ecce ſcripta ſunt in Eſaia filio Amos propheta. Cùm occubuiſſet Ozia cum patribus ſuis, ſepelierunt eum in *communi* loco ſepulchrorum, non in ſepultura regum: (dicebant enim quòd leproſus eſſet) & regnavit Jotham filius ejus poſt ipſum.

CAP. XXVII.

NAtus erat annos vigintiquinque Jotham cùm regno potitus eſſet, & ſexdecim annos regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus erat Jeruſa filia Sadoci.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ᾠκοδόμησεν Ὀζίας (δ) πύργους ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὅπι τὴν πύλην τῆς γωνίας καὶ ὅπι τὴν πύλην τῆς φάραγγος, καὶ ὅπι τῶν γωνιῶν, καὶ κατίσχυσε. Καὶ ᾠκοδόμησε πύργους ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐλατόμησε λάκκους πολλοὺς, ὅτι κτήνη πολλὰ (ε) ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν Ζεφηλᾷ καὶ ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ ἀμπελουργοὺς ἐν τῷ ὄρει καὶ ἐν τῷ Καρμήλῳ, ὅτι (ζ) γεωργὸς ἦν. Καὶ ἐγένετο τῷ Ὀζίᾳ (η) δύναμις ποιοῦσα πόλεμον, καὶ ἐκπορευομένη εἰς παράταξιν εἰς πόλεμον καὶ εἰσπορευομένη εἰς παράταξιν εἰς ἀριθμόν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν διὰ χειρὸς Ἰεϊὴλ τοῦ γραμματέως, καὶ (θ) Μαασίου τοῦ κριτοῦ, διὰ χειρὸς Ἀνανίου τοῦ δυνάστου τοῦ βασιλέως. Πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν πατριαρχῶν τῶν δυνατῶν εἰς πόλεμον δισχίλιοι ἑξακόσιοι, Καὶ μετ' αὐτῶν δύναμις πολεμικὴ, τριακόσιαι χιλιάδες (ι) καὶ ἑπτακισχίλιοι, καὶ πεντακόσιοι· οὗτοι οἱ ποιοῦντες πόλεμον ἐν δυνάμει ἰσχύος βοηθοῦσι τῷ βασιλεῖ ὅπι τοῦ ὑπεναντίους. Καὶ (κ) ἡτοίμασεν αὐτοῖς Ὀζίας πάσῃ τῇ δυνάμει θυρεοὺς καὶ δόρατα καὶ περικεφαλαίας καὶ θώρηκας καὶ τόξα (λ) καὶ εἰς λίθους ζφενδόνας. Καὶ ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλὴμ μηχανὰς μεμηχανευμένας λογισμοῦ, τοῦ εἶναι ὅπι τῶν πύργων καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν. βάλλειν βέλεσι καὶ λίθοις μεγάλοις. καὶ ἠκούσθη ἡ κατασκευὴ αὐτῆς ἕως πόρρω· ὅτι ἐθαυμαστώθη τοῦ βοηθῆσαι ἕως οὗ κατίσχυσε. Καὶ ὡς κατίσχυσεν, ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καταφθεῖραι· καὶ ἠδίκησεν ἐν κυρίῳ θεῷ (μ) αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου θυμιάσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος. Καὶ εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ Ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς, καὶ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς τοῦ κυρίου ὀγδοήκοντα υἱοὶ δυνατοί. Καὶ ἔστησαν ἐπὶ Ὀζίαν τὸν βασιλέα, καὶ (ν) εἶπαν αὐτῷ, Οὐ σοί Ὀζία θυμιάσαι τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἢ τοῖς ἱερεῦσιν (ξ) υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις (ο) θῦσαι. ἔξελθε ἐκ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ κυρίου· καὶ οὐκ ἔσται σοι τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ κυρίου θεοῦ. Καὶ ἐθυμώθη Ὀζίας, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυμιατήριον τοῦ θυμιάσαι ἐν τῷ (π) ναῷ· καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι αὐτὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἡ λέπρα ἀνέτειλεν ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων. Καὶ ἐπέστρεψε (ρ) πρὸς αὐτὸν Ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς λεπρὸς ἐν τῷ μετώπῳ, καὶ κατέσπευσαν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσπευσεν ἐξελθεῖν, ὅτι ἔπληξεν αὐτὸν κύριος. (σ) Καὶ Ὀζίας ὁ βασιλεὺς ἦν λεπρὸς ἕως ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ ἐν οἴκῳ ἀπορουσὴ ἐκάθητο λεπρὸς, ὅτι ἀπεκόπη ἀπὸ οἴκου κυρίου. καὶ (τ) Ἰωάθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὅπι τῆς βασιλείας αὐτοῦ κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς. Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι (υ) Ὀζίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, (φ) γεγραμμένοι ὑπὸ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου. Καὶ ἐκοιμήθη Ὀζίας μετὰ τῶν πατέρων (χ) αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ (ψ) τῆς ταφῆς τῶν βασιλέων, ὅτι εἶπαν, Ὅτι λεπρός ἐστι. καὶ ἐβασίλευσεν (ω) Ἰωάθαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Et ædificavit Ozias turres in Hierusalem, & super portam anguli, & super portam vallis, & super angulos, & (b) confirmavit. Et ædificavit turres in deserto: & effodit cisternas multas: quoniam pecora multa erant ei in Sephela, & in campestri, & (c) vinitores in montana, & in Carmilo: quoniam (d) agricultor erat. Et fuit Oziæ virtus faciens bellum, & egrediens in aciem ad prælium, & (e) ingrediens in aciem ad numerum: & fuit numerus eorum per manum Iiel scribæ, & Maasiæ judicis, per manum Ananiæ vicarii regis. Omnis numerus patriarcharum potentium ad bellum, bis mille sexcenti, Et cum eis virtus bellatrix trecenta millia, & septem mille & quingenti. Hi facientes bellum in virtute fortitudinis ad auxiliandum regi super adversarios. Et paravit eis Ozias, omni virtuti clypeos, & hastas, & galeas, & thoraces, & arcus, & ad lapides fundas. Et fecit in Hierusalem machinas fabrefactas (f) excogitantis, ut essent super turres, & super angulos, ad jaciendum jaculis, & saxis magnis. Et auditus est apparatus eorum usque longè: quoniam mirificatus est habendo auxilium, quoadusque confortatus est. Et postquàm confortatus est; exaltatum est cor ejus ad corrumpendum. Et injustè fecit in Dominum Deum suum: & intravit in templum Domini ad adolendum super altare thymiamatum. Et intravit post eum Azarias sacerdos, et cum eo sacerdotes Domini octoginta filii potentes: Et (g) steterunt super Oziam regem, et dixerunt ei; Non tibi Ozia, adolere Domino, sed sacerdotibus filiis Aaron sanctificatis adolere. Egredere è sanctuario, quoniam recessisti à Domino: et non erit tibi hoc ad gloriam à Domino Deo. Et indignatus est Ozias: et in manu ejus thuribulū ad adolendū thymiama in templo. Et in ivascendo eum adversùs sacerdotes, et lepra exorta est in fronte ejus coram sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatum. Et convertit se ad eum Azarias sacerdos primus, et sacerdotes, et ecce ipse leprosus in fronte. Et (b) festinare fecerunt eum inde: nam et ipse festinavit exire, quoniam arguerat eum Dominus. Et Ozias rex fuit leprosus usque ad diem obitûs sui: et in domo (i) Apphusoth sedit leprosus; quoniam abscissus fuerat à domo Domini. Et Joathan filius ejus super regnum ejus, judicans populum terræ. Et reliqua verba Oziæ prima, et novissima, scripta à (k) Jessia propheta. Et dormivit Ozias cum patribus suis: et sepelierunt eum cum patribus ejus in campo sepulturæ regum: quoniam dixerunt, Quia leprosus est. Et regnavit Joatham filius ejus pro eo.

MS. A. (δ) πύργον (ε) ὑπῆρχεν (ζ) φιλογεωργὸς (η) δυνάμεις ποιοῦσαι πόλεμον, καὶ ἐκπορευομέναι (ι) καὶ ἑπτὰ χιλιάδες, καὶ πεντακόσιοι· (κ) ἡτοίμαζεν (λ) καὶ ζφενδόνας εἰς λίθους. Καὶ (μ) ἑαυτῷ, (ν) εἶπον (ξ) τοῖς υἱοῖς (ο) θυμιάσαι. (π) ναῷ· ἐν τῷ (ρ) ἐπ' αὐτὸν ὁ ἱερεὺς (σ) Καὶ ἕως Ὀζίας ὁ βασιλεὺς λεπρὸς ἕως τῆς ἡμέρας ἧ (τ) Ἰωάθαμ (υ) Ὀζίου τοῦ βασιλέως οἱ (φ) ἰδοὺ εἰσὶν γεγραμμένοι (χ) ἑαυτῷ, (ψ) μῷ τῆς (ω) * Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς

εἰς παράταξιν * εἰς ἀριθμόν· καὶ ὁ ἀριθμὸς (θ) Μαασαίου

ΚΕΦ. κζ'.

(α) Υἱὸς ἐτῶν καὶ πέντε ἦν Ἰωάθαμ ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν, καὶ (β) ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὸς αὐτοῦ Ἰερουσὰ θυγάτηρ Σαδώκ.

CAP. XXVII.

Filius viginti et quinque annorum Joatham in regnando ipsum: et sex et decem annos regnavit in Hierusalem: et nomen matris ejus Hierusa filia Sados:

MS.A. (α) Εἴκοσι καὶ πέντε (β) δεκαἑξ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَبَنى عُوزِيَا لَهُ جَوَاسِقَ فِي أُورُشَلِيمَ عَلَى بَابِ الرُّكْنِ وَعَلَى بَابِ الْغَرْبِ * وَسَدَّدَ فِي أَرْكَانِهَا
مَفَاتِيحَ الْحَدِيدِ * وَجَوَاسِقَ كَثِيرَةً بَنَاهَا فِي الْقُرَى * وَصَنَعَ لَهُ مَسْرَعَاتٍ كَثِيرَةً * لِأَنَّ صَارَ
لَهُ مَالًا عَظِيمًا · وَكَانَ لَهُ فِي الْبَرَارِي وَالْجِبَالِ أُجَرَاءَ * وَفَلَّاحِينَ * وَمَوَاسِيَ كَثِيرَةً * وَكَانَ لَهُ
جَيُوشُ جَبَابِرَةٍ * وَعَدَدُهُمْ اثْنَانِ وَبَلَّانُونَ أَلْفًا وَسِتْمِائَةٍ * وَأَحْرُونَ سُكَّانُ فِي الْبَرَارِي كَانُوا
ثَلَاثُمِائَةِ أَلْفٍ * وَرِجَالٌ مُتَقَلِّدُونَ السُّيُوفَ سَبْعَةُ آلَافٍ وَخَمْسُمِائَةٍ * وَكُلَّ يَوْمٍ يَجِيئُونَ وَيَخْدِمُونَ
الْمَلِكَ * وَشَاعَ اسْمُهُ فِي سَائِرِ الْمُدُنِ · وَصَارَ غَنِيًّا جِدًّا * وَحِينَ كَثُرَ أَمْوَالُهُ نَفَخَ جِدًّا
وَكَذَبَ قُدَّامَ اللَّهِ الْإِلَهِ * وَدَخَلَ هَيْكَلَ اللَّهِ لِيُطْلِعَ الْبَخُورَ * فَدَخَلَ عُوزِيَا الْكَاهِنُ خَلْفَهُ *
وَقَالَ لَهُ * لَيْسَ هَذَا مَوْضِعَكَ * وَلَا يَجِبُ أَنْ تَتَعَدَّى عَلَى رُتْبَةِ الْكَهَنُوتِ * وَتُطْلِعَ بَخُورًا
عَلَى مَذْبَحِ اللَّهِ * وَفِي تِلْكَ السَّاعَةِ انْهَمَرَ · وَأَمَرَ بِإِخْرَاجِهِ مِنْ بَيْتِ الْقُدْسِ * وَوَقَعَ بَيْنَ
عَيْنَيِ الْمَلِكِ بَرَصٌ حِينَ دَخَلَ يُقَدِّمُ الْبَخُورَ فِي بَيْتِ اللَّهِ * فَالْتَفَتَ عُوزِيَا الْكَاهِنُ وَالسُّعْبُ *
وَرَأَوْا أَنَّهُ مُعْجِلٌ الْخُرُوجَ * لِأَنَّهُ عَرَفَ أَنَّ اللَّهَ ضَرَبَهُ * وَمَكَثَ أَبْرَصَ إِلَى يَوْمِ وَفَاتِهِ * وَكَانَ
مُقِيمًا فِي بَيْتِهِ وَهُوَ حِينَ بَرَصٌ * لِأَنَّهُ جُذِمَ عَلَى بَيْتِ اللَّهِ * وَأَقَامَ يُوثَامَ ابْنُهُ عَلَى
الْمُدُنِ * وَكَانَ يَحْكُمُ عَلَى الشَّعْبِ * وَسَائِرُ الْفَاظِهِ الْأُولَى وَالْآخِرَةِ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ
إِسَعْيَا النَّبِيِّ * وَمَاتَ عُوزِيَا وَدُفِنَ فِي قَبْرٍ * وَلَيْسَ فِي قُبُورِ الْمُلُوكِ * لِأَنَّهُمْ قَالُوا
إِنَّهُ بَرَصٌ *

Præterea ædificavit sibi Ozia propugnacula in Jerusalem ad portam angularem & ad portam Occidentalem, & firmavit pilas eorum fibulis ferreis. Arces quoque multas ædificavit in civitatibus, fecitque sibi aquaria multa, quia maximas habebat opes: & in desertis ac montibus operarios, & aratores, plurimaque armenta possidebat. Habebat etiam copias gigantum, Eratque numerus eorum triginta duo millia, sexcenti: Alios quoque habebat degentes in desertis, erantque trecenta millia: & virorum ensibus accinctorum septem millia quingenta; Qui quotidie venientes ministrabant regi. Pervulgata est igitur fama ejus in omnes urbes, & factus est admodum dives. Et cùm abundàssent opes ejus, intumuit vehementer, & mentitus est coram Deo, Deo suo: ingressus est enim templum Dei ut offerret incensum. At ingressus post eum Ozia sacerdos, dixit ei; Non est hic locus tuus, nec decet te usurpare officium sacerdotale, & incensum offerre super altare Dei. Eodem tempore interminatus est illi rex, præcipitque eum ejici è Sanctuario. Sed decidit inter oculos regis lepra, cùm ingressus esset ad offerendum incensum in domo Dei: Et respicientes Ozia sacerdos ac populus, viderunt eum accelerantè egressum, eò quòd sensisset à Deo se percussum. Mansit autem leprosus usque ad diem obitûs sui, & morabatur domi suæ solus, postquam factus est leprosus quia blasphemaverat in domum Dei, præfecitque Jothamum filium suum regno, ut populum judicaret. Reliqua ipsius gesta priora & posteriora, scripta sunt in libro Esaiæ prophetæ. Tandem mortuus est Ozia, & in sepulchro peculiari, non in sepulchris regum sepultus: dixerunt enim, Leprosus erat.

CAP. XXVII.

Post hunc regnavit Jothum filius ejus, annos natus vigintiquinque, mansitque rex sexdecim annos: nomen matris ejus fuit Jerusa filia Sadoci.

* الْفَصْلُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ *

* وَمَلَكَ يُوثَامُ ابْنُهُ بَعْدَهُ وَهُوَ ابْنُ خَمْسَةٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَأَقَامَ مَلِكًا سِتَّ عَشْرَةَ سَنَةً *
وَاسْمُ أُمِّهِ يَرُوشَا ابْنَةُ صَادُوقَ *

דברי הימים ב: כח

,Domini templum in est ingressus non veruntamē :ej' pater Huzzijahu fecit quæ omnia juxta DOMINI oculis in rectum Fecítque
וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה
.multum *ad* ædificavit *loci alti* muro in & ,excelsam Domini domus portam ædificavit Ipse .*corrumpentes* populus adhuc &
וְעוֹד הָעָם מַשְׁחִיתִים: הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב:
filiorum rege cum pugnavit ipse Et .turres & ,palatia ædificavit saltibus in & ,Jehudah monte in ædificavit Urbémque
וְעָרִים בָּנָה בְּהַר יְהוּדָה וּבְחָרְשִׁים בָּנָה בִּירָנִיּוֹת וּמִגְדָּלִים: וְהוּא נִלְחַם עִם־מֶלֶךְ בְּנֵי־
coros millia decem & ,argenti talenta centum ipso anno in Hāmon filii ei dederunt Et .eos super est roborat' & ,Hāmon
עַמּוֹן וַיֶּחֱזַק עֲלֵיהֶם וַיִּתְּנוּ־לוֹ בְּנֵי־עַמּוֹן בַּשָּׁנָה־הַהִוא מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵי כֹרִים
,Jotham est roboratus Et .tertio & ,secundo anno in & ,Hāmon filii ei reddiderunt Hoc .millia decem *hordeorum* & *triticorum*
חִטִּים וּשְׂעוֹרִים עֲשֶׂרֶת אַלְפִים וְאֵת הֵשִׁיבוּ לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית: וַיִּתְחַזֵּק יוֹתָם
scripta *ipsa* ecce ,ejus viæ & ,ejus bella omnia & ,Jotham *verborū residuum* Et .*sui Dei* DOMINI *facies ad* suas vias præparavit quia
כִּי הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו: וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־מִלְחַמְתָּיו וּדְרָכָיו הִנָּם כְּתוּבִים
regnavit annis sedecim & ,*ipsum regnando in* erat annorū quinque & viginti Filius .Jehudah & ,Israel regum libro in
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה: בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
.eo pro ej' filius Achaz regnavit & : David civitate in eum sepelierūt & ,suis patribus cum Jotham *fecuitque* .Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלִָם: וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XXVIII. כח

Domini oculis in rectum fecit non & : Jerusalaim in regnavit annis sedecim & ,*ipsum regnando in* Achaz annorum viginti Filius
בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְלֹא עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
valle in suffivit ipse Et .Behalim ipsi fecit *conflatilia* etiam & : Israel regum *viis in* abiit Et .ejus pater David sicut
כְּדָוִיד אָבִיו: וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת עָשָׂה לַבְּעָלִים: וְהוּא הִקְטִיר בְּגֵיא
.Israel filiorum *facinbus* à Dominus expulit quas gentium abominationes juxta igni in suos filios cōbussit & : hinnom-Ben
בֶן־הִנֹּם וַיְבַעֵר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
manu in ejus Deus Dominus eum Tradiditque .*frondoso* ligno omni sub & ,colles super & ,excelsis in suffiebat &,immolabat Et
וַיִּתֵּן אֹתוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו בְּיַד מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּכּוּ־בוֹ וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי גָדוֹל וַיְבִיאוּ דַּרְמֶשֶׂק וְגַם בְּיַד־מֶלֶךְ
regis manu in etiam & ,Darmesec adduxerunt & ,magnam *captivitatem* eo ex *captivaverunt* & ,eū *in* pcusserunt & ,Aram regis
יִשְׂרָאֵל נִתַּן וַיַּךְ־בּוֹ מַכָּה גְדוֹלָה: וַיַּהֲרֹג פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ בִּיהוּדָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
millia viginti & centum Jehudah in Remaljahu filius Pecach occidit Et .magna plaga *eo in* percussit & ,est traditus Israel
Ephraim potens Zichri occidit Et .suorum patrum Deum Dominum *ipsos deserendo in* ; *virtutis* filios omnes , uno die in
בְּיוֹם אֶחָד הַכֹּל בְּנֵי־חַיִל בַּעֲזָבָם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם: וַיַּהֲרֹג זִכְרִי גִּבּוֹר אֶפְרַיִם אֶת־
Israel filii *duxerunt captivos* Et .*regis* secundum Elchanah & ; domus ducem Hazricham & , regis filium Mahasejahu
מַעֲשִׂיָהוּ בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־עַזְרִיקָם נְגִיד הַבַּיִת וְאֶת־אֶלְקָנָה מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
.Someron in *spolium* adduxerūt Et .eis ab diripuerūt *multū spolium* etiā & ; filiarū &,filiorū:mulierū millia ducenta suis fratrib' de
מֵאֲחֵיהֶם מָאתַיִם אֶלֶף נָשִׁים בָּנִים וּבָנוֹת וְגַם־שָׁלָל רַב בָּזוּז מֵהֶם וַיָּבִיאוּ אֶת־הַשָּׁלָל לְשֹׁמְרוֹן:
excandescentia in Ecce : eis dixitque,Someron in *venientis exercitus facies ad* est egress' &,ej' nomē Hoded Domini propheta erat ibi Et
וְשָׁם הָיָה נָבִיא לַיהוָה עוֹדֵד שְׁמוֹ וַיֵּצֵא לִפְנֵי הַצָּבָא הַבָּא לְשֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בַּחֲמַת
.*pertigit* cœlos ad usque *sævitia in* *eis in* occidistis & : vestra manu in eos tradidit ,Jehudah cōtra vestrorū patrū Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם עַל־יְהוּדָה נְתָנָם בְּיֶדְכֶם וַתַּהַרְגוּ־בָם בְּזַעַף עַד לַשָּׁמַיִם הִגִּיעַ:

Versio VULG. LAT.

Fecítque quod rectum erat coram Dño, juxta omnia quæ fecerat Ozias pater suus, excepto quòd non est ingressus templum Domini, & adhuc populus delinquebat. Ipse ædificavit portam domûs Domini excelsam, & in muro Ophel multa construxit. Urbes quoq; ædificavit in montibus Juda, & in saltibus castella & turres. Ipse pugnavit contra regem filiorū Ammon, & vicit eos, dederúntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti, & decem millia coros tritici, ac totidem coros hordei: hæc ei præbuerût filii Ammon, in anno secundo & tertio. Corroboratúsq; est Joatham, eò quòd direxisset vias suas coram Dño Deo suo. Reliqua autem sermonū Joatham, & omnes pugnæ ejus, & opera, scripta sunt in libro regum Israel & Juda. Vigintiquinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem. Dormivítque Joatham cum patribus suis, & sepelierunt eum in civitate David: & regnavit Achaz filiꝰ ejꝰ pro eo.

CAP. XXVIII.

VIginti annorū erat Achaz cùm regnare cœpisset: & sedecim annis regnavit in Jerusalem: non fecit rectum in conspectu Dñi sicut David pater ejus: Sed ambulavit in viis regū Israel, insuper & statuas fudit Baalim. Ipse est, qui adolevit incensū in valle Benennom, & lustravit filios suos in igne, juxta ritum gentiū, quas interfecit Dñs in adventu filiorum Israel. Sacrificabat quoque, & thymiama succendebat in excelsis, & in collibus, & sub omni ligno frondoso. Tradidítque eum Dñs Deus ejus in manu regis Syriæ, qui pcussit eum, magnámq; prædam cepit de ejus imperio, & adduxit in Damascū: manibꝰ quoque regis Israel traditꝰ est, & pcussus plagâ grandi. Occiditq; Phacee, filius Romeliæ, de Juda centū viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eò ꝙ reliquissent Dñm Deum patrū suorum. Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maasiā filiū regis, & Ezricam ducē domûs ejus, Elcanam quoque secundū à rege. Ceperúntq; filii Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum, & puellarū, & infinitam prædam: ptulerúntque eam in Samariam. Eâ tempestate erat ibi propheta Dñi, nomine Oded: qui egressus obviàm exercitui venienti in Samariā, dixit eis; Ecce iratus Dñs Deus patrum vestrorum contra Juda, tradidit eos in manibus vestris, & occidistis eos atrociter, ita ut ad cœlum pertingeret vestra crudelitas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Fecit quod bonum erat coram Dño, quemadmodum fecerat Ozia pater ejus: verùm non est ingressus domum Dñi, & adhuc populus corruptis erat moribus. Is ædificavit portam domûs Dñi superiorem; & in muro qui absolutus fuit, plurimùm ædificavit. Civitates ædificavit in terra Judæ: & in Harsath ædificavit palatia, & turres. Idem pugnavit contra populum Ammonitarum, & superavit eos: dederuntq; ei Ammonitæ eo anno centum talenta argenti, decies mille coros tritici, & decies mille coros hordei: totum hoc munus computaverunt et obtulerunt ei Ammonitæ. Anno secundo & tertio confirmavit se Jotham, quia rectè composuerat vias suas coram Dño Deo suo. Reliqua gesta Jothami, omnia bella, & viæ ejus, scripta sunt in libro regum Israelis & Judæ.

Occumbente demum Jothamo cum majoribus suis, & in civitate Davidis sepulto, regnavit Ahaz filius ejus post ipsum.

CAP. XXVIII.

VIgintiquinque natus erat annos Ahaz cùm regnavit, & sexdecim annis regnavit in Jerusalem. Non fecit quod bonum erat coram Dño Deo suo, sicut David pater ejus: Sed ambulavit in viis regum Israelis: tum enim aras fecit idolis, Tum obtulit æerras thuris in vallibus magnis, tum filium suum traduxit per ignem secundùm consuetudinē gentium quas perdiderat Dñs à conspectu filiorum Israelis: Deniq; sacrificavit & obtulit æerras thuris super aras & super excelsa, & subter quascunq; pulchras arbores. Quapropter tradidit eum Dñs Deus in manum regis Adumæorum, qui, multis ex ejus *populo* cæde mactatis, & magnâ ab eo captâ prædâ, rediêre Damascum. Traditus etiam fuit in manus regis Israelitarum, qui magnâ *gentem* ejus nece confecit. Nam Pecahus Romeliæ filius uno die trucidavit è *gente* regis Judæorum centum viginti millia, qui omnes erant viri fortissimi; eò quòd deseruissent Dñm Deum patrum suorum. Interfecit etiam Zachri gigantē Aphremiticum, & Maasiam regis filium, Ezarchi œconomum, & Elcanam secundum à rege. Et Israelitæ captivos duxerunt è fratribus suis hominum ducenta millia, cum filiis & filiabus eorum; plurimamq; prædam diripuerunt ab eis, et advexerunt prædam in Samariam. Erat autem ibi propheta Domini, cujus nomen erat Addo, qui egressus obviàm exercitui, venit Samariam, et dixit; Quòd irâ percitus Dominus Deus patrum nostrorum contra Judæos, tradiderit eos in manus vestras; *ideo* trucidâstis eos, nec peperciſtis eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐποίησε τὸ εὐδὲς ἐνώπιον κυρίου, καθὼς πάντα (γ) ἃ ἐποίησεν Ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου, καὶ ἔτι ὁ λαὸς παρεφθείρετο. Αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν οἴκου (δ) κυρίου καὶ ὑψωλίωσε, καὶ ἐν (ε) τείχει Ὀφλὰ ᾠκοδόμησε πολλά, (ζ) Ἐν ὄρει Ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς δρυμοῖς καὶ οἰκήσεις καὶ πύργους. Αὐτὸς ἐμαχέσατο μετὰ βασιλέως υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ κατίσχυσεν ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ οἱ υἱοὶ (η) Ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, καὶ δέκα χιλιάδας κόρων πυροῦ καὶ κριθῶν δέκα χιλιάδας· ταῦτα ἔφερεν αὐτῷ βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει (θ) καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ. Κατίσχυσεν Ἰωάθαμ, ὅτι ἡτοίμασε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἐναντίον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ. Καὶ (ι) οἱ λοιποὶ λόγοι Ἰωάθαμ καὶ ὁ πόλεμος καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ, ἰδοὺ (κ) γεγραμμέναι ὅδε (λ) βιβλίῳ βασιλέων Ἰούδα καὶ (μ) Ἰσραήλ. Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωάθαμ μετὰ τῶν πατέρων (ν) αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS. A. (γ) ὅσα (δ) κυρίου καὶ τὴν (ε) τείχη τοῦ Ὀφλὰ ᾠκοδόμησεν (ζ) Καὶ πόλεις ᾠκοδόμησεν ἐν ὄρει (η) Ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτὸν (θ) καὶ δευτέρῳ (ι) οἱ λόγοι Ἰωάθαμ οἱ λοιποὶ καὶ (κ) γεγραμμένοι (λ) βιβλίων (μ) Ἰσραήλ. Καὶ ἔτη καὶ πέντε ἐτῶν ἦν βασιλεύσας καὶ (ν) ἑαυτῷ,

ΚΕΦ. κη'.

Υἱὸς (α) εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν Ἄχαζ ἐν τῷ (β) βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ (γ) ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἐποίησε τὸ εὐδὲς ἐνώπιον κυρίου, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὰς ὁδοὺς (δ) βασιλέων Ἰσραήλ· καὶ γὰρ γλυπτὰ ἐποίησε, Καὶ τοῖς εἰδώλοις (ε) αὐτῶν ἐν γὲ Βεννενόμ· καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ διὰ πυρὸς κατὰ τὰ βδελύγματα (ζ) τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξωλόθρευσε κύριος ἀπὸ προσώπου (η) υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐθυμία ὅδε ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν βωμάτων, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους. Καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ διὰ χειρὸς βασιλέως Συρίας, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ καὶ ἠχμαλώτευσεν ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν πολλὴν, καὶ ἤγαγον εἰς Δαμασκόν· καὶ εἰς (ι) χεῖρας βασιλέως Ἰσραὴλ παρέδωκεν αὐτὸν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ πληγὴν μεγάλην. Καὶ ἀπέκτεινε Φακεὲ ὁ τοῦ (θ) Ῥομελία βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν Ἰούδᾳ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατῶν ἰσχύι, ἐν τῷ (ι) καταλιπεῖν αὐτοὺς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν. Καὶ ἀπέκτεινε (κ) Ζεχρὶ ὁ δυνατὸς τοῦ Ἐφραὶμ τὸν (λ) Μαασίαν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν Ἐζρικὰν ἡγούμενον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ τὸν Ἐλκανὰ τὸν διάδοχον τοῦ βασιλέως. Καὶ (μ) ἠχμαλώτισαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν τριακοσίας χιλιάδας, (ν) γυναῖκας καὶ υἱοὺς καὶ θυγατέρας· καὶ σκῦλα πολλὰ ἐσκύλευσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἤνεγκαν τὰ σκῦλα εἰς Σαμάρειαν. Καὶ ἐκεῖ ἦν ὁ προφήτης τοῦ κυρίου, Ὠδὴδ ὄνομα αὐτῷ· καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἐρχομένων εἰς Σαμάρειαν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ὀργὴ κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν (ξ) ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, καὶ ἀπεκτείνατε ἐν αὐτοῖς ἐν ὀργῇ, καὶ ἕως τῶν οὐρανῶν ἔφθακε.

MS.A. (α) εἴκοσι ἐτῶν Ἄχαζ (β) βασιλεῦσαι (γ) ἑκκαὶδ ἐβασίλευσεν (δ) τῶν βασιλέων (ε) αὐτῶν ἔθυεν ἐν γῇ Βεεννόμ· (ζ) πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἀποστελμάντων τούτων, καὶ ὧν ἐξωλέθρευσεν (η) τῶν υἱῶν (ι) τὰς χεῖρας (θ) Ῥομελίου (ι) αὐτὸς καταλιπεῖν τὸν κύριον θεὸν (κ) Ἐζεχρὶ (λ) Μασίαν (μ) ἠχμαλώτευσαν (ν) γυναῖκας, υἱοὺς (ξ) ἐπὶ τῶν Ἰούδαν,

Et fecit rectum in conspectu Domini juxta omnia quæ fecerat Ozias pater ejus: sed non introivit in templum Domini: & adhuc populus corrumpebatur. Hic ædificavit portam domûs Domini excelsam: & in muro (a) Ophel ædificavit multa, In monte Juda, & in saltibus, (b) & habitationes, & turres. Hic pugnavit adversûs regem filiorum Ammon: & prævaluit super eum. Et dabant ei filii Ammon (c) per annum centum talenta argenti, & decem millia cororum tritici, & hordeorum decem millia. Hæc afferebat ei rex filiorum Ammon per annum in primo anno, & in secundo, & tertio. Confortatus est Joatham, quoniam paravit vias suas coram Domino Deo suo. Et reliqua verba Joatham & bellum, & actiones ejus, ecce scripta in libro regum Juda, & (d) Israel. Et dormivit Joatham cum patribus suis: & sepultus est in civitate David. Et regnavit Achaz filius ejus pro eo.

(η) Ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτὸν (θ) καὶ δευτέρῳ (ι) οἱ λόγοι Ἰ-
καὶ δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωάθαμ

CAP. XXVIII.

Filius viginti (a) & quinque annorum erat Achazân regnando ipsum (β), & sexdecim annos regnavit in Hierusalem: & non fecit rectum in conspectu Domini, sicut David pater ejus: Et ambulavit secundùm vias regum Israel. Etenim sculptilia fecit, Et idolis eorum in (b) Ge Bennenon: & traduxit filios suos per ignem secundùm abominationes gentium, quas exterminaverat Dominus à facie filiorum Israel. Et adolebat super excelsa, & super solaria, & sub omni ligno frondoso. Et tradidit eum Dominus Deus ejus (c) per manum regis Syriæ: & percussit in eo, & captivavit de eis captivitatem multam, & adduxit in Damascum. Et in manus regis Israel tradidit eum: & percussit in eo plagam magnam. Et interfecit Phacee filius Romeliæ rex Israel in Juda in una die centum viginti millia virorum potentium fortitudine, in relinquendo eos Dominum Deum patrum suorum. Et interfecit Zechri potens ex Ephraim Maasiam filium regis, & Ezrican præfectum domûs ejus, & Elcana (d) vicarium regis. Et captivaverunt filii Israel de fratribus suis (e) trecenta millia, mulieres, & filios, & filias. Et spolia multa prædati sunt ex eis: & attulerunt spolia in Samariam. Et ibi erat prophetes Domini: Oded nomen ei. Et exiit in occursum virtutis venientium in Samariam, & dixit eis; Ecce ira Domini Dei patrum vestrorum super Judam: & tradidit eos in manus vestras: & interfecistis in eis in ira: & usque ad cælos pervenit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَصَنَعَ حَسَنًا قُدَّامَ اللهِ مِثْلَ مَا صَنَعَ عُوزِيَا أَبُوهُ * وَلَكِنْ لَمْ يَدْخُلْ بَيْتَ اللهِ * وَإِلَى الْآنَ
الْغَايَةِ كَانَ الشَّعْبُ فَاسِدًا * وَهُوَ بَنَى بَابَ بَيْتِ اللهِ الْعُلْوِيِّ * وَالسُّورَ الَّذِي كَانَ قَدْ
ابْتَدَرَسَ بَنَاهُ * وَبَنَى صَيَاعًا بِأَرْضِ يَهُودَا * وَفِي حُرُوسَ بَنَى مَدِينَاتٍ وَجَوَاسِقَ * وَهُوَ كَانَ
يُحَارِبُ بَنِي عَمُّونَ * وَيَقْوَى عَلَيْهِمْ * فَأَعْطَاهُ بَنُو عَمُّونَ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ مِئَةَ بَدْنٍ مِلًّا
وَعِشْرِينَ أَلْفَ كُرٍّ حِنْطَةً * وَمِثْلَهَا شَعِيرًا * هٰذِهِ كُلُّهَا هَدَايَا قَرَّبَهَا لَهُ بَنُو عَمُّونَ * وَبَعْظَمَ
يَوْمٍ * لِأَنَّهُ أَصْلَحَ طُرُقَهُ قُدَّامَ اللهِ * وَسَائِرُ أَقْوَالِهِ كُلُّهَا الْأُولَى وَالْأَخِيرَةُ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ
مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ وَيَهُودَا *

Is benè se gessit coram Deo, ùti fecerat Ozia pater ejus: attamen non est ingressus templum Dei, & ad hoc usque tempus depravatus erat populus. Is etiam ædificavit portam domûs Dei supremam, & murum qui attritus jam erat, reædificavit. Præterea ædificavit oppida in terra Judæ, & in Harsath ædificavit loca amœna & arces. Idem quoque bellum intulit Ammonitis, & prævaluit eis, adóque dederunt ei Ammonitæ eodem anno centum talenta pecuniæ, & decies mille covos tritici, totidémque hordei: omnia hæc munera obtulerunt ei Ammonitæ. Quare magnificatus est Jotham, quia vias suas coram Deo dirigebat. Reliqua omnia ipsius gesta priora & posteriora, scripta sunt in libro regum Israelis & Judæ.

* وَمَاتَ يُوثَامُ مَعَ آبَائِهِ * وَقُبِرَ فِي صِيعَةِ دَاوُدَ *
* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْعِشْرُونَ *

Deinde mortuus est Jotham cum majoribus suis, & sepultus in civitate Davidis.

CAP. XXVIII.

* وَمَلَكَ أَحَازُ ابْنُهُ بَعْدَهُ وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَأَقَامَ مَلِكًا سِتَّ عَشْرَةَ سَنَةً *
* وَمَشَى فِي طُرُقِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ * وَبَنَا مَذَابِحَ لِلْأَوْثَانِ * وَقَدَّمَ الْبَخُورَ فِي أَوْدِيَةِ كَبَارٍ
وَأَحْرَقَ ابْنَهُ بِالنَّارِ مِثْلَ عَادَةِ الْأُمَمِ الَّذِينَ أَهْلَكَهُمُ اللهُ مِنْ قُدَّامِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَأَطْلَعَ
الذَّبَائِحَ وَالْبَخُورَ لِلْأَوْثَانِ تَحْتَ كُلِّ الْأَشْجَارِ الْكِسَانِ * فَأَسْلَمَهُ اللهُ فِي يَدِ مَلِكِ أَدُومَ *
فَأَهْلَكَ مِنَ الشَّعْبِ * وَأَحْرَبَ حَرْبًا عَظِيمًا * وَسَبَى مِنْهُمْ سَبْيًا عَظِيمًا * وَأَتَى بِالسَّبْيِ إِلَى دِمَشْقَ *
وَأَيْضًا أَسْلَمَهُ اللهُ بِيَدِ مَلِكِ إِسْرَائِيلَ * فَحَرَبَ حَرْبًا * وَقَتَلَ فَاقَحَ بْنَ رُومِيلَا مِنْ مُلْكِ يَهُودَا
مِئَةً وَعِشْرِينَ أَلْفًا فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ * لِأَجْلِ تَخْلِيَتِهِمُ اللهَ إِلَهَ آبَائِهِمْ * وَقَتَلَ زِكْرِي مِنْ بَنِي
أَفْرَايِمَ * وَلِعَمْسُوا بْنَ مَلْكَا * وَلِعَزْرِيقَ وَكِيلَ الْبَيْتِ * وَالْقَنِيَّا ثَانِيَ الْمَلِكِ * وَسَبَى بَنُو إِسْرَائِيلَ مِنْ
إِخْوَتِهِمْ مِائَتَيِ أَلْفٍ * وَبَنَاتِهِمْ وَبَنَاتِهِمْ * وَجَاؤُا بِالْغَنِيمَةِ إِلَى سَمَرِينَ * وَكَانَ ثَمَّ نَبِيُّ اللهِ اسْمُهُ
عُوَادُ * فَخَرَجَ لِلِقَاءِ الْجَيْشِ الَّذِي جَاءَ إِلَى سَمَرِينَ * وَقَالَ * سَخِطَ اللهُ عَلَى بَيْتِ يَهُودَا وَأُورُشَلِيمَ *
وَأَسْلَمَهُمْ فِي أَيْدِيكُمْ * فَحَرَبْتُمُوهُمْ وَمَا رَحِمْتُمُوهُمْ *

דברי הימים ב: כח

10 ועתה בני־יהודה וירושלם אתם אמרים לכבש לעבדים ולשפחות לכם הלוא רק־אתם
duxistis captivam quam captivitatem reducite & ,me audite nunc Et ? vestro Deo Domino delicta vobiscum
11 עמכם אשמות ליהוה אלהיכם: ועתה שמעוני והשיבו השבוה אשר שביתם
filius Hazariahu ,Ephraim filiorum *captibus* de viri surrexerunt Et .vos super Domini *nasi* ira quia ; vestris fratribus de
12 מאחיכם כי חרון אף־יהוה עליכם: ויקמו אנשים מראשי בני־אפרים עזריהו בן־
.*militia* è venientes contra ,Chadlai filius Hamasa &,Sallum filius Jechizchijahu &,Mesillemoth filius Berechiahu ,Jehochanan
יהוחנן ברכיהו בן־משלמות ויחזקיהו בן־שלם ועמשא בן־חדלי על־הבאים מן־הצבא:
super addere *dicentes* Vos .nos super *Domini* delictum *in* quia ,huc captivitatem adducetis Non :eis dixerunt Et
13 ויאמרו להם לא־תביאו את־השבוה הנה כי לאשמת יהוה עלינו אתם אמרים להסיף על־
captivitatem *expeditus* reliquit Et .Israel super *nasi* ira & ,nobis delictum *multum* nam :nostra delicta super &,nostra peccata
חטאתינו ועל־אשמתנו כי־רבה אשמה לנו וחרון אף על־ישראל: ויעזב החלוץ את־השבוה
apprehenderunt & ; nomina per *sunt nuncupati* qui viri surrexerunt Et .*concionis totius &* ,*principum facies ad* ,prædam &
15 ואת־הבזה לפני השרים וכל־הקהל: ויקמו האנשים אשר־נקבו בשמות ויחזקו
,eos fecerunt comedere &,eos fecerãt calceare &,eos fecerunt vestire & spoliis de vestierunt eorum nudos omnes & ,captivitatem *in*
בשבוה וכל־מערמיהם הלבישו מן־השלל וילבשום וינעלום ויאכלום
apud palmarum civitatem Jericho eos adduxerũt &,*impingentem* omnem asinis in eos duxerunt & ,eos unxerunt &,eos fecerunt bibere &
 וישקום ויסכום וינהלום בחמרים לכל־כושל ויביאום ירחו עיר־התמרים אצל
adhuc Et .sibi *auxiliandum ad* ,Assur reges ad Achaz rex misit illo tempore In .Someron sunt reversi & : eorum fratres
16 אחיהם וישובו שמרון: בעת ההיא שלח המלך אחז על־מלכי אשור לעזר לו: ועוד
17 meridiem & ,planiciei urbes per se diffuderunt Philistim Et .captivitatem *duxerũt captivã* &,Jehudah de percusserunt &,venerunt Edomæi
18 אדומים באו ויכו ביהודה וישבו־שבי: ופלשתים פשטו בערי השפלה והנגב
,ejus *filiis* & ,Timnah & ,ejus *filiis* & ,Socho & ,Ghederoth & ,Ajalon & ,Semes-Beth ceperunt & :Jehudah
ליהודה וילכדו את־בית שמש ואת־אילון ואת־הגדרות ואת־שוכו ובנותיה ואת־תמנה ואת־בנותיה
quia :Israel regem Achaz propter Jehudah Dominus humiliavit Nam .ibi habitaverunt & ,ejus *filiis* & ,Ghimzo &
19 ואת־גמזו ואת־בנותיה וישבו שם: כי־הכניע יהוה את־יהודה בעבור אחז מלך־ישראל כי
,ei fuit *angustiæ* & ,Assur rex pilneser-Tilgath eum *super* venit Et .Dñm in prævaricatione *prævaricando* & ,Jehudah *in feriari fecerat*
20 הפריע ביהודה ומעול מעל ביהוה: ויבא עליו תלנת פלנאסר מלך אשור ויצר לו
non & ,Assur regi *dedit* & :principum & ,regis domum & ,Domini domum Achaz *fuerat partitus* Etenim.eũ roboravit non &
21 ולא חזקו: כי־חלק אחז את־בית יהוה ואת־בית המלך והשרים ויתן למלך אשור ולא
diis immolavit Et .Achas rex ipse ,Dominum in *prævaricari* addidit & *sibi esse angustiæ* tempore in Et .sibi auxilium ad
22 לעזרה לו: ובעת הצר לו ויוסף למעול ביהוה הוא המלך אחז: ויזבח לאלהי
23 :me adjuvabunt &,immolabo eis ,eos *adjuvantes ipsi* Aram regum dii Quoniam ;dixit & :eum *in* percutientib⁹ Darmesec
דרמשק המכים בו ויאמר כי אלהי מלכי־ארם הם מעזרים אתם להם אזבח ויעזרוני
vasa *quassavit* & ,Dei domus vasa Achaz *collegit* Et .Israel omni & ,eum faciendum ruere ad ei fuerunt ipsi &
24 והם היו־לו להכשילו ולכל־ישראל: ויאסף אחז את־כלי בית האלהים ויקצץ את־כלי
omni in Et .Jerusalaim in angulo omni in altaria sibi fecit & ;Domini domus *fores* clausit & ,Dei domus
25 בית־האלהים ויסגר את־דלתות בית־יהוה ויעש לו מזבחות בכל־פנה בירושלם: ובכל־
.suorum patrum Deum Dominum fecit irasci & ;alienis diis suffiendum ad ,excelsa fecit Jehudah *urbe &* *urbe*
ערי ערי ליהודה עשה במות לקטר לאלהים אחרים ויכעס את־יהוה אלהי אבתיו:
.Israel & ,Jehudah regum libro in scripta *ipsa* ecce ,novissimorum & primorum ,ejus viarũ omniũ & ,ejus *verborũ residuũ* Et
26 ויתר דבריו וכל־דרכיו הראשנים והאחרונים הנם כתובים על־ספר מלכי יהודה וישראל:

Versio VULG. LAT.

Insuper filios Juda & Jerusalem vultis vobis subjicere in servos & ancillas : quod nequaquàm facto opus est : peccâstis enim super hoc Domino Deo vestro. Sed audite consilium meum, & reducite captivos, quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis. Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Johanan, Barachias filius Mosollamoth, Ezechias filius Sellum, & Amasa filius Adali, contra eos qui veniebant de prælio, Et dixerunt eis; Non introducetis huc captivos : ne peccemus Domino. Quarè vultis adjicere super peccata nostra, & vetera cumulare delicta ? grande quippè peccatum est, & ira furoris Domini imminet super Israel. Dimiseruntque viri bellatores prædam, & universa quæ ceperant, coram principibus,& omni multitudine. Steteruntq; viri, quos suprà memoravim⁹,& apprehendentes captivos omnes qui nudi erant, vestierunt de spoliis : cumq; vestissent eos, & calceâssent, & refecissent cibo ac potu, unxissentq; propter laborem, & adhibuissent eis curam : quicunque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, imposuerunt eos jumentis, & adduxerunt Jericho Civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique reversi sunt in Samariam. Tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum, postulans auxilium. Venerúntque Idumæi, & percusserunt multos ex Juda, & ceperunt prædam magnam. Philisthiim quoque diffusi sunt per urbes campestres, & ad Meridiem Juda : ceperúntque Bethsames, & Aialon,& Gaderoth, Socho quoque,& Thamnan, & Gamzo, cum viculis suis, & habitaverunt in eis. Humiliaverat enim Dominus Judam propter Achaz regem Juda, eò quòd nudâsset eum auxilio, & contemptui habuisset Dominum. Adduxítq; contra eum Thelgathphalnasar regem Assyriorum, qui & afflixit eum, & nullo resistente vastavit. Igitur Achaz, spoliatâ domo Domini, & domo regum ac principum, dedit regi Assyriorum munera, & tamen nihil ei profuit. Insuper & tempore angustiæ suæ auxit contemptum in Dominum, ipse per se rex Achaz, Immolavit diis Damasci victimas percussoribus suis, & dixit; Dii regum Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis, & aderunt mihi, cùm econtrariò ipsi fuerint ruinæ ei, & universo Israel. Direptis itaque Achaz omnibus vasis domûs Dei, atque confractis, clausit januas templi Dei, & fecit sibi altaria in universis angulis Jerusalem. In omnibus quoque urbibus Juda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum suorum. Reliqua autem sermonum ejus, & omnium operum suorum priorum & novissimorum, scripta sunt in libro regum Juda & Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Imò nunc contenditis ut sint vobis servi & ancillæ : & vos quidem nôstis tantum vos crimen coram Domino Deo vestro commisisse. Jam ergò audite me, & remittite captivos quos cepistis de fratribus vestris, ne fortè excitetur in vos ira Domini. Tunc surgentes viri quidam ex principibus Aphremitarum, *nempe* Azaria, & Johana, atque Barachia filius Machariæ ; Dixerunt eis, Ne introducatis hos captivos huc, ne adhuc peccemus coram Domino Deo nostro : vos autem dicitis, Adjiciamus ad culpas nostras & peccata nostra,quandoquidem plurima sunt. Remiserunt ergò omnes captivos in Jerusalem. Pergens autem ipse rex Ahaz mendaciis Dominum negare, sacrificavit diis Damasci, & dicebat eis; Vos estis dii ac domini mei, vos colo, & vobis sacrifico : sic fuit ipse offendiculo Judæ, & peccare fecit totum populum Judæum. Adhæc congregavit Ahaz omnia vasa quæ erant in domo Domini, & concidit vasa quæ erant in domo Domini, clausítque januas interiores & exteriores quæ erant in domo Domini : Et fecit sibi altaria in omnibus angulis qui erant in Jerusalem, & quâcunque civitate quæ erat in Juda : fecerátq; sacrificia ad immolandum diis alienis. Eodem tempore misit rex Ahaz ad regem Athur ut opem sibi ferret. Nam adhuc Adumæi veniebant, & stragem faciebant in Judæis, & abducebant ex eis captivos : Et Palestini venientes obsederant civitates planitiei, & civitates Meridionales Judæorum,ceperántq; civitatem Beth-semes, & civitatem Ilon, & civitatem Zeorath, Sob & viculos ejus, Garam & viculos ejus. Fregerat enim Dominus Judæos propter peccata Ahazi regis Judæ, quæ multiplicaverat in domo Judæ, graviter mentitus in Dominum Deum suum. Item veniente contra eum Teglathpalasare rege Athur, eúmque obsidente, & summâ angustiâ premente ; Tulit rex Ahaz vasa quæ erant in domo Domini, & vasa quæ erant in domo regum predecessorum, & in domibus opulentis ; deditque regi Athur, ne læderet eum tempore angustiæ suæ.

Reliqua gesta Ahazi, & omnes viæ ejus priores ac posteriores ; ecce scripta sunt in libro regum Judæ & Israelis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ νῦν υἱοὺς Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλὴμ ὑμεῖς λέγετε (ο) κατακτήσασθε εἰς δούλους καὶ δούλας. (π) οὐκ ἰδοὺ σὺ
11 μεθ' ὑμῶν μάρτυρεῖται κυρίῳ (ρ) τῷ θεῷ ὑμῶν; καὶ νῦν ἀκούσατέ μου, καὶ ἐπιστρέψατε τὴν αἰχμαλω-
12 σίαν ἣν (σ) ἠχμαλωτεύσατε ἀφ' ἀδελφῶν ὑμῶν, ὅτι ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐφ' ὑμῖν. Καὶ ἀνέστησαν ἄρ-
χοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, (τ) Οὐδαΐας ὁ τοῦ Ἰωαννᾶ, καὶ Βαραχίας ὁ τοῦ (υ) Μοσολαμὼθ, καὶ
13 Ἐζεκίας ὁ τοῦ Σελλὴμ, καὶ Ἀμασίας ὁ τοῦ (φ) Ἐλδαὶ ὄντες τῶν ἐρχομένων ἀπὸ τοῦ πολέμου, Καὶ
εἶπαν αὐτοῖς, Οὐ μὴ εἰσαγάγητε τὴν αἰχμαλωσίαν ὧδε πρὸς ἡμᾶς, ὅτι εἰς τὸ ἁμαρτάνειν τῷ
κυρίῳ ἐφ' ἡμᾶς ὑμεῖς λέγετε (χ) προσθεῖναι ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ὅτι ἐν (ψ) ἀγνοίαι ἡμῶν,
14 ὅτι πολλὴ ἡ ἁμαρτία ἡμῶν, καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Καὶ ἀφῆκαν οἱ πολεμισταὶ
15 τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰ σκῦλα ἐναντίον τῶν ἀρχόντων καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας. καὶ ἀνέστησαν
ἄνδρες οἱ ἐπικληθέντες ἐν ὀνόματι, καὶ ἀνελαβόντο τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ πάντας τοὺς γυμνοὺς
(ω) ἐσθῆτος ἀπὸ τῶν σκύλων, καὶ ἐνέδυσαν αὐτοὺς καὶ ὑπέδησαν αὐτοὺς, καὶ ἔδωκαν φαγεῖν
καὶ ἀλείψασθαι, καὶ (α) ἀντῆγάγοντο καὶ ἐν ὑποζυγίοις πάντας ἀδυνάτους· καὶ κατέστησαν αὐτοὺς
16 εἰς Ἰεριχὼ πόλιν φοινίκων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ (β) ἐπέστρεψαν εἰς Σαμάρειαν. Ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ (γ) ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ πρὸς βασιλέα Ἀσσὺρ βοηθῆσαι αὐτῷ καὶ ἐν τούτῳ,
17 18 (δ) Ὅτι οἱ Ἰδουμαῖοι ἐπέθεντο, καὶ ἐπάταξαν ἐν Ἰούδᾳ, καὶ (ε) ἠχμαλώτισαν αἰχμαλωσίαν. Καὶ
οἱ ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς πεδινῆς, καὶ ἀπὸ Λιβὸς τῆ Ἰούδα, καὶ ἔλαβον τὴν (ζ)
Βαιθσαμὺς, καὶ τὰ ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰ ἐν οἴκῳ τῆ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔδωκαν
τῷ βασιλεῖ· καὶ Αἰλὼν, καὶ Γδηρὼ, καὶ Σωχὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, (η) καὶ Θαμνὰ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ
19 (θ) Γαμζὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ. Ὅτι ἐταπείνωσε κύριος τὸν Ἰούδαν διὰ
20 Ἄχαζ βασιλέα Ἰούδα, ὅτι ἀπέστη ἀποστάσει ἀπὸ κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν (ι) Θαλγαφελασὰρ
21 βασιλεὺς Ἀσσὺρ, (κ) καὶ ἔθλιψεν αὐτόν. Καὶ ἔλαβεν Ἄχαζ τὰ ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰ ἐν οἴ-
κῳ τῆ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ Ἀσσὺρ· καὶ οὐκ εἰς βοήθειαν (λ) αὐτῷ
22 ἦν, Ἀλλ' ἢ τοῦ θλῖψαι αὐτόν. καὶ προσέθηκε τοῦ ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου, καὶ εἶπεν ὁ (μ) βασι-
23 λεὺς Ἄχαζ, Ἐκζητήσω τοὺς θεοὺς Δαμασκοῦ τοὺς τύπτοντάς με· καὶ εἶπεν, Ὅτι θεοὶ βασιλέως
Συρίας αὐτοὶ (ν) κατισχύσουσιν αὐτούς, αὐτοῖς θύσω, καὶ ἀντιλήψονταί μου. καὶ αὐτοὶ ἐγένον-
24 το αὐτῷ εἰς σκῶλον καὶ πᾶσιν Ἰσραήλ. Καὶ ἀπέστειλεν Ἄχαζ τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, καὶ κατέκο-
ψεν αὐτὰ, καὶ ἔκλεισε τὰς θύρας οἴκου κυρίου, καὶ ἐποίησεν (ξ) ἑαυτῷ θυσιαστήρια ἐν πάσῃ (ο) γω-
25 νίᾳ ἐν Ἰερουσαλὴμ, Καὶ ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἐν Ἰούδᾳ (π) ἐποίησεν ὑψηλὰ θυμιᾶν θεοῖς ἀλ-
26 λοτρίοις, καὶ παρώργισαν (ρ) κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων (σ) αὐτῶν. Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αὐ-
τῆ καὶ αἱ πράξεις αὐτῆ αἱ πρῶται καὶ ἔσχαται, ἰδοὺ γεγραμμέναι ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων Ἰούδα καὶ
Ἰσραήλ.

Et nunc filios Juda, & Hierusalem vos dicitis possidere in servos, & 10
servas. Nónne ecce ego sum vobiscum ad contestandum Domino Deo
(f) vestro? Et nunc audite me; & restituite captivitatem, quam 11
captivâstis de fratribus vestris: quoniam ira furoris Domini super vos.
Et surrexerunt principes de filiis Ephrem, (g) Udias filius Joanu, & Ba- 12
rachias filius Mosolamoth, & Ezecias filius Sellem, & Amasias filius
Eldai super advenientes è bello, Et dixerunt eis; Non introducite cap- 13
tivitatem hanc ad nos: quoniam ad peccandum Domino super nos, vos
dicitis adjicere super peccata nostra, & super ignorantiam nostram:
quoniam multum est peccatum nostrum; & ira furoris Domini super
Israel. Et dimiserunt bellatores captivitatem, & spolia ante principes, 14
& omnem ecclesiam. Et surrexerunt viri invocati in nomine, & 15
susceperunt captivitatem, & omnes nudos vestierunt de spoliis: & indue-
runt eos, et calceaverunt eos, et dederunt (h) comedere, et ungi: & susce-
perunt etiam in subjugalibus omnem infirmum: & collocaverunt eos in Hie-
richo civitate palmarum apud fratres eorum: & reverterunt in Samariam.
In tempore illo misit rex Achaz ad regem Assur ad auxiliandum sibi 16
et in (i) hoc: Quoniam Idumæi invaserunt, & percusserunt in Juda, 17
& captivárunt captivitatem. Et alieni geneæ invaserunt super civitates 18
campestris, & ab Africo Juda: & ceperunt Baibsamys, & (k) (quæ
in domo Domini, & quæ in domo regis, & principum, & dederunt
regi) Ailon, & (l) Gadero, & Socho, et pagos ejus, et Thamna, et
pagos ejus, et Gimzo, et pagos ejus: Et habitaverunt illic. Quoniam 19
humiliavit Dominus Judam propter Achaz regem Juda: (m) quo-
niam discessit discessione à Domino. Et venit super eum Thalga Phel- 20
lasar rex Assur, et tribulavit eum. Et cepit Achaz quæ in domo Domini, 21
et quæ in domo regis, et principum, et dedit regi Assur: et non ad au-
xilium ei fuit, Sed ut ipse tribularetur. Et adjecit recedere à Domino: 22
et dixit rex Achaz; Exquiram deos Damasci, qui verberant me. Et 23
dixit; Quoniam dii regis Syriæ ipsi (n) confortant eos: ipsis igitur sa-
crificabo, et suscipient me. Et ipsi fuerunt ei in scandalum, et omni
Israel. Et removit Achaz vasa domûs Domini: et concîdit ea: et clausit 24
januas domûs Domini: et fecit sibi altaria in omni angulo in Hierusalem:
Et in omni civitate et civitate in Juda fecit excelsa ad adolendum diis 25
alienis. Et irritaverunt Dominum Deum patrum suorum. Et reliqua 26
verba ejus, et actiones ejus primæ, et novissimæ, ecce scripta in libro
regum Juda et Israel.

MS.A. (ο) κατακτήσασθε (π) ἔχ (ρ) τοῦ θεοῦ ὑμῶν; Νῦν (σ) αἰχμωτεύσατε (τ) Ἀζαρίας ὁ τοῦ Ἰωανὰν, (υ) Μοσολλαμὼθ, (φ) Ἀδδὶ (χ) προσθεῖναι (ψ) ἀγνοιαν, ὅτι (ω) σθεῖδος (α) ἀντῆγάγοντο ἐν (β) ἐπέστρεψαν (γ) ἀπέστειλεν Ἄχαζ (δ) Ὅτι Ἰδουμαῖοι (ε) ἠχμωτεύσαν (ζ) Βαιθσαμὺς, καὶ τὴν Αἰλὼν, καὶ τὴν Γαδηρὼθ, (η) καὶ Θαμνὰ (θ) Γαμαζὰ (ι) Θαγλαθφαλνασὰρ (κ) καὶ ἐπάταξεν αὐτόν. (λ) αὐτῷ, Ἀλλ' ἢ (μ) βασιλεὺς, Ἐκζητήσω (ν) ἰσχύσουσιν, αὐτοῖς (ξ) αὐτῷ (ο) γωνίᾳ Ἰερουσαλὴμ, (π) ἐποίησαν (ρ) κύριον θεὸν (σ) ἑαυτῶν.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وَٱلآنَ تَجْهَدُونَ أَنْ تَكُونُوا لَكُمْ عَبِيدًا * وَهَلْ خَطِيَّةٌ قُدَّامَ ٱللهِ * فَٱسْمَعُوا مِنِّي * رُدُّوا
11 مَا أَخَذْتُمْ مِنْ إِخْوَتِكُمْ * لِئَلَّا يَكُونَ عَصَبُ ٱلرَّبِّ عَلَيْكُمْ * فَقَالَ رِجَالٌ مِنْ رُؤَسَاءِ
12 بَنِي أَفْرَايِمَ * وَهُمْ عَزَرِيَا بْنُ يُوحَنَا * وَبَرَخِيَا بْنُ مَشِلِّيمُوتَ * لَا تُدْخِلُوا هٰذَا ٱلسَّبْيَ إِلَى هٰهُنَا *
13 لِئَلَّا خَطِيَّةٌ قُدَّامَ ٱللهِ * وَأَنْتُمْ تَقُولُونَ إِنَّا نُضَاعِفُ ذُنُوبَنَا عَلَى خَطَايَانَا * لِأَنَّهَا كَثِيرَةٌ جِدًّا *
14 * * فَرَدُّوا سَائِرَ ٱلسَّبْيِ إِلَى يُورُشَلِيمَ * وَٱرْتَدَّ ٱلْمَلِكُ أَحَازُ كَذِبًا قُدَّامَ ٱللهِ * وَذَبَحَ لِآلِهَةِ
15 دِمَشْقَ * وَقَالَ لَهُمْ * أَنْتُمُ ٱلْهَتِي وَلَكُمْ أَعْبُدُ * وَصَارَ عَثْرَةً لِيَهُودَا * وَأَخْطَأَ سَائِرُ أُمَّةِ
يَهُودَا * وَجَمَعَ أَحَازُ سَائِرَ ٱلْبِيَابِ ٱلَّتِي فِي بَيْتِ ٱللهِ * وَقَصَّصَ ٱلْبِيَابَ ٱلَّتِي فِي بَيْتِ ٱللهِ *
16 وَأَغْلَقَ ٱلْأَبْوَابَ ٱلْجَوَانِيَّةَ وَٱلْبَرَّانِيَّةَ * وَصَنَعَ لَهُ مَذَابِحَ فِي كُلِّ زَوَايَا أُورُشَلِيمَ وَفِي صِيَاعِ
بَنِي يَهُودَا لِلْآلِهَةِ ٱلْغَرِيبَةِ * وَفِي ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ بَعَثَ إِلَى عِنْدِ مَلِكِ ٱلْمَوْصِلِ أَنْ يَجِيءَ
17 لِيُحَارِبَهُ * وَإِلَى هٰذِهِ ٱلْغَايَةِ أَتَوُا ٱلْأَدُومِيُّونَ * وَحَرِبُوا بَنِي يَهُودَا * وَسَبَوْا مِنْهُمْ سَبْيًا * وَبَرَلُوا
18 فِي صِيَاعِ ٱلْبَرِّيَّةِ * وَعَلَى ٱلصِّيَاعِ ٱلْيَمَانِيَّةِ فِي بَنِي يَهُودَا * وَأَخَذُوا بَعْلَبَكَّ ٱلصَّيْعَةَ *
وَلِيلُونَ * وَلِعَرُورَ ٱلْقَرْيَةَ * وَسُوَابَ * وَيَفِيعَ * وَعِرَامَ * لِأَنَّ ٱللهَ كَسَرَ بَنِي يَهُودَا * لِأَجْلِ
19 خَطَايَا أَحَازَ مَلِكِهِمْ * لِأَنَّهَا كَثُرَتْ فِي بَنِي يَهُودَا قُدَّامَ ٱللهِ * فَجَاءَ عَلَيْهِ سَحَارِيبُ مَلِكُ
20 ٱلْمَوْصِلِ * وَبَرَلَ عَلَيْهِ وَضَغَطَهُ ضَغْطًا عَظِيمًا * فَأَخَذَ ٱلْمَلِكُ أَحَازُ ٱلْبِيَابَ ٱلَّتِي فِي بَيْتِ
21 ٱللهِ وَبُيُوتِ ٱلْمُلُوكِ ٱلْأَوَّلِينَ * وَمَا فِي بُيُوتِ ٱلْأَعْيَانِ * وَأَعْطَاهَا لِمَلِكِ ٱلْمَوْصِلِ * حَتَّى لَا يَصُرَّهُ
فِي ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ *

* * *

26 * وَسَائِرُ أَلْفَاظِ أَحَازَ ٱلْأُولَى وَٱلْأَخِيرَةِ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ مُلُوكِ يَهُودَا وَإِسْرَائِيلَ *

Et nunc contendítis cos esse vobis ser- 10
vos: at hoc peccatum est coram Deo.
Acquiescite ergò mihi, & remittite 11
quos cepistis de fratribus vestris, ne vos
invadat ira Domini. Tunc dixerunt 12
quidam è primoribus domûs Ephraimi,
nempe Azaria filius Johannis, & Ba-
rachia filius Macri; Ne introducatis 13
prædam istam huc, ne peccemus coram
Deo: An verò dicteretis, Accumulabi-
mus crimen nostrum peccatis nostris quæ
quidem perquam multa sunt? Remise- 14
runt ergò totam prædam in Ferusalem. 15
Nihilominùs rex Abaz perrexit mentiri 23
coram Deo: sacrificavit enim diis Da-
masci, & dixit eis; Vos estis dii mei;
vos adoro: factúsque est offendículo
Judæ, & peccare fecit totam gentem
Judæ. Præterea collegit Abaz omnia 24
vasa quæ erant in templo Dei, & con-
cîdit vasa quæ erant in templo Dei, &
occlusit fores internas & externas. Fe- 25
citque sibi aras in omnibus angulis Je-
rosolymæ & in oppidis domûs Judæ, pro
diis alienis. Eodem tempore misit ad 16
regem Mausel ut veniret in auxilium
suum. (Quoniam tunc temporis vene- 17
rant Edomæi, & depopulati fuerant
Judæos, & captivos duxerant ex eis:
Et castra posuerant in oppidis campestri- 18
bus, & contra oppida Meridionalia
quæ sunt in domo Judæ, ceperant Ba-
albeccam civitatem, & Ilanem, & ci-
vitatem Azroth, & Soab, & Japhiaa
& Garam. Deus enim depresserat do- 19
mum Judæ propter peccata Abazi regis
eorum, quoniam multiplicata fuerant in
domo Judæ coram Deo) Verùm San- 20
berib rex Mausel venit contra eum, ob-
sedit illum, & summâ angustiâ co-
arctavit. Quare accipiens rex Abaz 21
vasa quæ erant in domo Dei, & do-
mibus regum præteritorum, & quicquid
erat in domibus divitum, dedítque ea
regi Mausel, ut ne esset sibi damno tunc
temporis.

Reliquæ autem res Abazi priores ac po- 26
steriores, scriptæ sunt in libro regum Ju-
dæ & Israelis.

דברי הימים ב: כט

:Israel regum ſepulcra ad eum adduxerunt non qui'as;Jeruſalaim in,civitate in eum ſepelierunt &,ſuis patribus cum Achaz *jacuit* Et
27 וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא הֲבִיאוּהוּ לְקִבְרֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
.eo pro ejus filius Jechizchijahu regnavit &

CAP. XXIX. כט

וַיִּמְלֹךְ יְחִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַחְתָּיו׃
,ejus matris nomen Et .Jeruſalaim in regnavit annis novem & viginti & :annorum quinque & viginti filius regnavit Jechizchijahu
1 יְחִזְקִיָּהוּ מָלַךְ בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
2 primo anno in Ipſe .ejus pater David fecerat quæ omnia juxta,Domini oculis in rectum Fecitque .Zechariahu filia Abijah
3 אֲבִיָּה בַּת־זְכַרְיָהוּ׃ וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד אָבִיו׃ הוּא בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה
:Levitas atque ,ſacerdotes Adduxitque.eas roboravit &,Domini domus valvas aperuit ,primo menſe in,*eum regnandi*
4 לְמַלְכוֹ בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן פָּתַח אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיְחַזְּקֵם׃ וַיָּבֵא אֶת־הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הַלְוִיִּם
Domini domum ſanctificate &,vos ſanctificate Nunc .Levitæ me Audite :eos ad Dixitque .orientalem plateam ad eos *collegit* &
5 וַיֶּאֱסֻפֵם לִרְחוֹב הַמִּזְרָח׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה הִתְקַדֵּשׁוּ וְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה
oculis in malum fecerunt &,noſtri patres ſunt prævaricati Quia .ſanctitate de immunditiam educite & ;veſtrorum patrum Dei
6 אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנִּדָּה מִן־הַקֹּדֶשׁ׃ כִּי־מָעֲלוּ אֲבֹתֵינוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי
fores clauſerunt Etiam .cervicem dederunt &,Domini tabernaculo à ſuas facies verterunt &:eum dereliquerũt &,noſtri Dei Domini
7 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַיַּעַזְבֻהוּ וַיָּסֵבּוּ פְנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יְהוָה וַיִּתְּנוּ־עֹרֶף׃ גַּם סָגְרוּ דַּלְתוֹת
.Iſrael Deo ſanctitate in *aſcendere fecerunt non aſcenſionem* & ;ſuffierunt non ſuffimentum & ,lucernas extinxerunt &,porticus
הָאוּלָם וַיְכַבּוּ אֶת־הַנֵּרוֹת וּקְטֹרֶת לֹא הִקְטִירוּ וְעֹלָה לֹא הֶעֱלוּ בַּקֹּדֶשׁ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
vos quemadmodum ,ſibilum in & ,*ſuperem* in,commotionem in eos tradiditque:Jeruſalaim & Jehudah ſuper Domini ira fuit Et
8 וַיְהִי קֶצֶף יְהוָה עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיִּתְּנֵם לְזַוְעָה לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם
captivitatem in noſtræ uxores & ,noſtræ filiæ & ,noſtri filii & ;gladio in noſtri patres corruerunt en Et .veſtris oculis in *videntes*
9 רֹאִים בְּעֵינֵיכֶם׃ וְהִנֵּה נָפְלוּ אֲבוֹתֵינוּ בֶּחָרֶב וּבָנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְנָשֵׁינוּ בַּשְּׁבִי
mei Filii.ſui *naſi* iram nobis à avertet & :Iſrael Deo Domino fœdus *pangere* meo corde *cum* Nunc .hoc *ſuper*
10 עַל־זֹאת׃ עַתָּה עִם־לִבִּי לִכְרֹת בְּרִית לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן אַפּוֹ׃ בָּנַי
11 *miniſtrantes ei exiſtendum ad* &,ei miniſtrandum ad *ejus facies ad ſtandum ad*,Dominus elegit *vobis in quia* :*ſitis ſecuri* ne nunc
עַתָּה אַל־תִּשָּׁלוּ כִּי־בָכֶם בָּחַר יְהוָה לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ מְשָׁרְתִים
Merari filiis de & ,Chabathi filiis de Hazariahu filius Joel & ,Hamaſai filius Machath ,Levitæ ſurrexerunt Et .*ſuſſientes* &
12 וּמְקַטְּרִים׃ וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי וְיוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָהוּ מִן־בְּנֵי הַקְהָתִי וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי
filiis de Et .Joach filius Heden & ,Zimmah filius Joach ,Gherſunitis de Et :Jehallelel filius Hazariahu & ,Habdi filius Chis
13 קִישׁ בֶּן־עַבְדִּי וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־יְהַלְלְאֵל וּמִן־הַגֵּרְשֻׁנִּי יוֹאָח בֶּן־זִמָּה וְעֵדֶן בֶּן־יוֹאָח׃ וּמִן־בְּנֵי
,Jeduthun filiis de & :Simhi & ,Jechiel ,Heman filiis de Et .Mathaniahu & ,Zechariahu ,Aſaph filiis de & :Jehiel & ,Simri ,Eliſaphan
14 אֱלִיצָפָן שִׁמְרִי וְיעוּאֵל וּמִן־בְּנֵי אָסָף זְכַרְיָהוּ וּמַתַּנְיָהוּ׃ וּמִן־בְּנֵי הֵימָן יְחוּאֵל וְשִׁמְעִי וּמִן־בְּנֵי יְדוּתוּן
,Domini *verbis in* regis mandatum juxta ſunt ingreſſi & ,ſunt ſanctificati & ,ſuos fratres *Collegeruntque* .Huzziel & ,Semahiah
15 שְׁמַעְיָה וְעֻזִּיאֵל׃ וַיֶּאֱסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם וְיִתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ כְּמִצְוַת־הַמֶּלֶךְ בִּדְבָרֵי יְהוָה
,immunditiam omnem eduxerunt & ,mundandũ ad,Domini domum intra ſacerdotes ſunt ingreſſi Et .Dñi domum mundandum ad
16 לְטַהֵר בֵּית יְהוָה׃ וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה לְבֵית־יְהוָה לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֵת כָּל־הַטֻּמְאָה
cœperunt Et .foras Chidron torrentẽ ad *educendum ad* ,Levitæ *ſuſceperunt* Et.Domini dom' atrio in,Domini templo in invenerunt quam
17 אֲשֶׁר מָצְאוּ בְּהֵיכַל יְהוָה לַחֲצַר בֵּית יְהוָה וַיְקַבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לַנַּחַל קִדְרוֹן חוּצָה׃ וַיָּחֵלּוּ
Domini domum ſanctificaverunt &,Domini porticũ ad ſunt ingreſſi menſis octava die in & ,ſanctificare primi menſis una in
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם שְׁמוֹנָה לַחֹדֶשׁ בָּאוּ לְאוּלָם יְהוָה וַיְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה
:dixerunt & ,regem Chizchijahu ad interius ſunt ingreſſi Et.perfecerunt primi menſis ſextadecima die in & :octo diebus
18 לְיָמִים שְׁמוֹנָה וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן כָּלוּ׃ וַיָּבוֹאוּ פְנִימָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ
.ejus vaſa omnia & ,diſpoſitionis menſam & ,ejus vaſa omnia & ,*aſcenſionis* altare & ,Domini domum omnem Mundavimus
טִהַרְנוּ אֶת־כָּל־בֵּית יְהוָה וְאֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת שֻׁלְחַן הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו׃
ipſa ecce &,*ſanctificavimus* &,*præparavimus* ,*ipſum prevaricando in* ,ſuo regno in Achaz rex fecerat elongare quæ vaſa omnia Et
19 וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר־הוֹנִיחַ הַמֶּלֶךְ אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעְלוֹ הֲכִנּוּ וְהִקְדָּשְׁנוּ וְהִנָּם
adduxerunt Et.Domini domum aſcendit &,civitatis principes *collegit* & ,rex Jechizchijahu *manicavit* Et .Domini *altaris facies ad*
20 לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃ וַיַּשְׁכֵּם יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיַּאסֹף אֶת שָׂרֵי הָעִיר וַיַּעַל בֵּית יְהוָה׃ וַיָּבִיאוּ
21 ,*ſanctuario ſuper* & ,regno *ſuper* ,peccato pro ſeptem caprarum *capreolos* & ,ſeptem agnos & ,ſeptem arietes & ,ſeptem *juvencos*
פָּרִים־שִׁבְעָה וְאֵלִים שִׁבְעָה וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה וּצְפִירֵי עִזִּים שִׁבְעָה לְחַטָּאת עַל־הַמַּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ
.Domini altare ſuper *faciendum aſcendere ad* ,ſacerdotibus Aharon filiis dixitque :Jehudah *ſuper* &
וְעַל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְהוָה׃

Verſio VULG. LAT.

Dormivítque Achaz cum patrib⁹ ſuis,& ſepelierunt eum in civitate Jeruſalé:neque enim receperunt eum in ſepulchra regũ Iſrael.Regnavítque Ezechias filius ejus pro eo. 27

CAP. XXIX.

IGitur Ezechias regnare cœpit, cùm vigintiquinque eſſet annorum, & vigintinovem annis regnavit in Jeruſalem : nomen matris ejus Abia, filia Zachariæ. Fecítque quod erat placitũ in conſpectu Domini, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus. Ipſe anno & menſe primo regni ſui, aperuit valvas domûs Domini,& inſtauravit eas, Adduxítque Sacerdotes atque Levitas, & congregavit eos in plateam Orientalem. Dixítque ad eos;Audite me Levitæ, & ſanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum veſtrorum, & auferte omnem immunditiam de ſanctuario. Peccaverunt patres noſtri,& fecerunt malum in conſpectu Domini Dei noſtri, derelinquentes eum: averterunt facies ſuas à tabernaculo Domini, & præbuerunt dorſum. Clauſerunt oſtia, quæ erant in porticu, & extinxerunt lucernas, incenſúmque non adoleverunt, & holocauſta non obtulerunt in ſanctuario Deo Iſrael. Concitatus eſt itaque furor Domini ſuper Judam & Jeruſalem, tradidítque eos in commotionem, & in interitum, & in ſibilum, ſicut ipſi cernitis oculis veſtris. En, corruerunt patres noſtri gladiis ; filii noſtri, & filiæ noſtræ, & conjuges captivæ ductæ ſunt, propter hoc ſcelus. Nunc ergò placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo Iſrael, & avertet à nobis furorem iræ ſuæ. Filii mei,nolite negligere : vos elegit Dominus ut ſtetis coram eo, & miniſtretis illi, colatíſque eum,& cremetis ei incenſum. Surrexerunt ergò Levitæ ; Mahath filius Amaſai, & Joel filius Azariæ, de filiis Caath : Porrò de filiis Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius Jalaleel. De filiis autem Gerſom, Joah filius Zemma, & Eden filius Joah. At verò de filiis Eliſaphan, Samri & Jahiel. De filiis quoque Aſaph, Zacharias,& Mathanias: Necnon de filiis Heman, Jahiel,& Semei:Sed & de filiis Idithun, Semeias, & Oziel. Congregaverúntque fratres ſuos, & ſanctificati ſunt, & ingreſſi ſunt juxta mandatũ regis & imperium Domini, ut expiarent domũ Dei. Sacerdotes quoque ingreſſi templum Domini ut ſanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam, quam intrò repererant in veſtibulo domûs Domini : quam tulerunt Levitæ, & aſportaverunt ad torrentem Cedron forás. Cœperunt autem primâ die menſis primi mundare, & in die octavo ejuſdem menſis ingreſſi ſunt porticum templi Domini, expiaverúntque templum diebus octo, & in die ſextadecima menſis ejuſdem, quod cœperant impleverunt. Ingreſſi quoque ſunt ad Ezechiam regem, & dixerunt ei ; Sanctificavimus omnem domum Domini, & altare holocauſti, vaſáque ejus, necnon & menſam propoſitionis cum omnibus vaſis ſuis, Cunctámque templi ſupellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno ſuo, poſtquàm prævaricatus eſt : & ecce expoſita ſunt omnia coram altare Domini. Conſurgénſque diluculò Ezechias rex, adunavit omnes principes civitatis, & aſcendit in domum Domini : Obtulerúntque ſimul tauros ſeptem, & arietes ſeptem, agnos ſeptem, & hircos ſeptem pro peccato, pro regno, pro ſanctuario, pro Juda : dixítque ſacerdotibus filiis Aaron ut offerrent ſuper altare Domini. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Denique cùm occubuiſſet Ahaz cum patribus ſuis, ſepelierunt eum in Jeruſalem(non enim perduxerunt eum ad ſepulchra regum Iſraelis) & regnavit Hezecia filius ejus poſt ipſum. 27

CAP. XXIX.

HEzecia regno potitus, (natus autem erat annos vigintiquinq; cùm potitus eſt regno) vigintinovem annos regnavit in Jeruſalem : nomen matris ejus erat Ani filia Zachariæ. Fecit is quod rectum erat coram Domino, quemadmodum fecerat David pater ejus. Primo regni ſui anno, menſe primo, aperuit januas domûs Domini, & reſtauravit eas : Et adductis ſacerdotibus ac Levitis, iiſque intus atrium Sanctuarii congregatis, Dixit, Audite me Levitæ, & ſanctificamini nunc, atque ſanctificate domum Domini Dei majorum noſtrorum, & abdicate opera veſtra mala è mentibus veſtris : Et ne faciamus quemadmodum fecerunt patres noſtri,qui fecerunt quod malum erat coram Domino Deo noſtro, & dereliquerunt eum ; & averſis à tabernaculo Dñi faciebus, verterunt & præbuerunt ei cervices ſuas : Quin etiam occluſerunt fores porticûs, extinxerunt lucernas, & acerras non obtulerunt ad altare Dei Iſraelis. Quamobrem invaſit ira Domini Judam & Jeruſalem, adeóque tradidit eos maledictioni, deſolationi, atque neci, quemadmodum cernitis oculis veſtris. Nam ecce corruerunt patres noſtri gladio, & filii filiæque noſtræ in captivitatem *abductæ ſunt*. Quoniam demum aberravimus à Domino Deo noſtro, & dereliquimus teſtamentum quod dederat majorib⁹ noſtris ; ipſe quoque dereliquit nos. Deinde manè ſurgens Hezecia rex, congregavit ſeniores Jeroſolymorum, & ingreſſus eſt domum Domini. Et cum adduxiſſent ei ſeptem boves, agnos ſeptem, arietes ſeptem, & hircos caprarum ſeptem ad expiandum pro regno, pro Juda, & pro Sanctuario ; dixit ad filios Aharonis ſacerdotes ut offerrent holocauſta ſuper altare Domini. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 Καὶ ἐκοιμήθη Ἀχαζ μετὰ τῶν πατέρων (τ) αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ, ὅτι οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτὸν εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων Ἰσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS. A. (τ) ἑαυτοῦ,

ΚΕΦ. κθ'.

1 Καὶ Ἐζεκίας ἐβασίλευσεν ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν, καὶ εἴκοσι ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ, 2 καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀβιὰ θυγάτηρ Ζαχαρίου. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἔχει ὅτι τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν τῷ (α) μηνὶ τῷ πρώτῳ ἀνέῳξε τὰς θύρας οἴκου κυρίου καὶ ἐπεσκέψασεν αὐλάς. Καὶ εἰσήγαγε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ πλατὺ τὸ πρὸς ἀνατολάς, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούσατε οἱ Λευῖται, νῦν ἁγνίσθητε, καὶ ἁγνίσατε τὸν οἶκον κυρίου (β) θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ ἐκβάλετε τὰ ἀκαθαρσίαν ἐκ τῶν ἁγίων. Ὅτι ἀπέστησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον (γ) κυρίου θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐγκατέλιπαν αὐτὸν, καὶ ἀπέστρεψαν τὸ (δ) πρόσωπον αὐτῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐχένα, Καὶ ἀπέκλεισε τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, καὶ ἔσβεσαν τοὺς λύχνους, καὶ θυμίαμα οὐκ ἐθυμίασε, καὶ ὁλοκαυτώματα οὐ (ε) προσήνεγκαν ἐν τῷ ἁγίῳ θεῷ Ἰσραήλ. Καὶ (ζ) ὠργίσθη κύριος ὀργῇ ὅπλῃ τὸν Ἰούδαν (η) καὶ τὴν Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκχυσιν καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς (θ) συρισμὸν, ὡς ὑμεῖς ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. Καὶ ἰδοὺ πεπτώκασιν οἱ πατέρες (ι) ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ (κ) οὐκ αὐτῶν, ὃ καὶ νῦν ὅτιν. Ἐπὶ τούτοις νῦν ὅτιν ἐπὶ καρδίας διαθέσθαι διαθήκην μου, διαθήκην κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἀποστρέψει ἀπ' ὀργὴν τῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν. Καὶ νῦν μὴ παλίσητε, ὅτι ἐν ὑμῖν ἠρέτικε κύριος εἶναι ἐναντίον αὐτοῦ λειτουργεῖν, καὶ ἵνα αὐτῷ λειτουργῆτε καὶ θυμιᾶτε. Καὶ ἀνέστησαν οἱ Λευῖται, (λ) Μαὰθ ὁ τοῦ Ἀμασὶ, καὶ Ἰωὴλ ὁ τοῦ (μ) Ἀζαρίου ἐκ τῶν υἱῶν Καάθ· καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Μεραρὶ, Κὶς ὁ τοῦ Ἀβδὶ, καὶ Ἀζαρίας ὁ τοῦ (ν) Ἰαλληλ· καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν (ξ) Γεδσωνὶ, Ἰωαδὰθ ὁ τοῦ Ζεμμαθ, καὶ (ο) Ἰωαδὰμ· ἤτοι υἱοὶ Ἰωαχά. Καὶ τῶν υἱῶν Ἐλισαφὰν, (π) Ζαμβρὶ, καὶ Ἰειήλ· καὶ τῶν υἱῶν Ἀσὰφ, Ζαχαρίας καὶ Ματθανίας· Καὶ τῶν υἱῶν Αἱμὰν, Ἰειὴλ καὶ Σεμεΐ· καὶ τῶν υἱῶν Ἰδιθὼν, (ρ) Σαμαίας, καὶ Ὀζιήλ. Καὶ συνήγαγον τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ ἡγιάσθησαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως διὰ προστάγματος κυρίου, καθαρίσαι τὸν οἶκον κυρίου. Καὶ εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς ἔσω εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἁγνίσαι, καὶ (σ) ἐξέβαλον πᾶσαν τὴν ἀναθαρσίαν τὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου. καὶ ἐδέξαντο οἱ Λευῖται ἐκβαλεῖν εἰς τὸν χειμάρρουν Κέδρων ἔξω. Καὶ ἤρξαντο τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ νουμηνίᾳ (τ) τοῦ πρώτου μηνὸς ἁγίσαι, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς εἰσῆλθαν εἰς τὸν ναὸν (υ) κυρίου, καὶ ἡγίασαν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἡμέραις ὀκτὼ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ (φ) τῇ τεσσαρακαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου συνετέλεσαν. Καὶ (χ) εἰσῆλθαν ἔσω πρὸς Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπαν, Ἡγιάσαμεν πάντα τὰ ἐν οἴκῳ κυρίου, τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, Καὶ πάντα τὰ σκεύη ἃ ἐμίανεν (ψ) ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀποστασίᾳ (ω) αὐτοῦ, ἡτοιμάκαμεν καὶ (α) ἡγιάσαμεν, ἰδοὺ ὅτιν ἐναντίον τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου. Καὶ ὤρθρισεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ συνήγαγε τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου. Καὶ ἀνήνεγκε μόχλους ἑπτὰ, κριοὺς ἑπτὰ, ἀμνοὺς ἑπτὰ, (β) χιμάρους αἰγῶν ἑπτὰ περὶ ἁμαρτίας, περὶ τῆς βασιλείας, καὶ περὶ τῶν ἁγίων, καὶ περὶ Ἰσραήλ· καὶ εἶπε τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσιν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου.

Et dormivit Achaz cum patribus suis: & sepultus est in civitate David: quoniam non intulerunt eum in sepulchra regum Israel. Et regnavit Ezechias filius ejus pro eo. 27

CAP. XXIX.

1 *Et Ezechias regnavit, cùm esset viginti & quinque annorum: & viginti novem annos regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Abia filia Zachariæ.* 2 *Et fecit rectum in conspectu Domini secundùm omnia, quæ fecit David pater ejus.* 3 *Et factum est, ut staret super regnum suum, in mense primo aperuit januas domûs Domini, & instauravit eas.* 4 *Et introduxit Sacerdotes & Levitas: & constituit eos in latere, quod ad Orientem,* 5 *Et dixit eis; (a) Audite Levitæ: Nunc purificamini, & purificate domum Domini Dei patrum vestrorum: & ejicite immunditiam è sanctis: Quoniam rebellârunt patres nostri, & fecerunt malum ante Dominum Deum nostrum, & dereliquerunt eum, & averterunt faciem suam à tabernaculo Domini, & dederunt cervicem,* 6 *Et clauserunt januas templi, & extinxerunt lucernas; & thymiama non adoluerunt, & holocaustomata non obtulerunt in sancto, Deo Israel.* 7 *Et iratus est iræ Dominus super Judam & Hierusalem, & dedit eos in ecstasim, & in perditionem, & in sibilum, sicut vos videtis oculis vestris.* 8 *Et ecce (b) percussi sunt patres vestri in gladio: et filii vestri, & filiæ vestræ, & uxores vestræ in captivitate in terra non sua: (c) quod & nunc est.* 9 *Pro his nunc est super cor disponere testamentum meum, testamentum Domini Dei Israel: & avertet iram furoris sui à nobis.* 10 *Et nunc noa omittatis; quoniam in vobis elegit Dominus ad standum ante se ad ministrandum, & ut sint sibi ministrantes, & adolentes.* 11 *Et surrexerunt Levitæ, Maath filius Amasi, & Joel filius Azariæ de filiis Caath: & de filiis Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius Ilaelel: & de filiis Gedsoni, Jodaad filius Zemmath, & (d) Joadan: bi filii Joacha.* 12 *Et de filiis Elisaphan, Zambri, & Jeiel: Et de filiis Asaph; Zacharias, & Matthanias.* 13 *Et de filiis Heman, Jeiel, & Semei: & de filiis Idithum, Sameas, & Oziel.* 14 *Et congregaverunt fratres suos: & purificati sunt juxta mandatum regis per præceptum Domini, ad mundandam domum Domini.* 15 *Et ingressi sunt sacerdotes intùs in domum Domini ad purificandam: & ejecerunt omnem immunditiam inventam in domo Domini: & (e) in atrium domûs Domini. Et susceperunt Levitæ ejicere in torrentem Cedron foràs.* 16 *Et cœperunt die primâ, mensemâ primi mensis purificare: & die octavâ mensis intraverunt in templum Domini: & purificaverunt domum Domini in diebus octo: & die (f) tertiadecimâ mensis primi consummaverunt.* 17 *Et ingressi sunt intùs ad Ezechiam regem, & dixerunt; Purificavimus omnia quæ in domo Domini, altare holocaustosis, & vasa ejus, et mensam propositionis, et vasa ejus: Et omnia vasa quæ polluerat rex Achaz in regno suo in rebellione sua, paravimus, & purificavimus: ecce sunt ante altare Domini.* 18 *Et surrexit manè Ezechias rex, & congregavit principes civitatis, & ascendit in domum Domini.* 19 *Et obtulit vitulos septem, arietes septem, agnos septem, hircos caprarum septem pro peccato, pro regno, et pro sanctis, et pro Israel. Et dixit filiis Aaron sacerdotibus ascendere super altare Domini.* 20 21

MS. A. (α) πρώτῳ μηνὶ (β) θεοῦ πατέρων (γ) κυρίου, καὶ ἐγκατέλιπον (δ) πρόσωπον ἀπὸ (ε) προσήνεγκαν τῷ (ζ) ὀργὴν θυμῷ κύριος (η) καὶ ἐπὶ τὴν (θ) συρισμὸν (ι) ὑμῶν μαχαίρᾳ, (κ) οὐκ αὐτῶν, (λ) Μαὲθ (μ) Ζαχαρίου (ν) Ἰαλλήλ. (ξ) Γεδσὼν, Ἰωὰ (ο) Ἰωδὶν ὁ τοῦ Ἰωαχά. (π) Σαμβρὶ, (ρ) Σαμεΐας, (σ) ἐξέβαλαν (τ) τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἁγίσαι, (υ) τοῦ κυρίου, (φ) τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τοῦ (χ) εἰσῆλθαν (ψ) Ἄχαζ ὁ βασιλεὺς ἐν (ω) ἑαυτοῦ, (α) ἡγιάκαμεν, (β) χειμάρρους

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 وَمَاتَ أَحَازُ مَعَ آبَائِهِ * وَدَفَنُوهُ بِأُورُشَلِيمَ * وَلَمْ يُبْعِثُوا إِلَى مَدْفَنِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ *

Tandem mortuus est Achaz cum majoribus suis, & sepelierunt eum in Ierusalem: non fuit enim missus ad sepulturam regum Israelis. 27

* الْفَصْلُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ *

CAP. XXIX.

1 * وَمَلَكَ بَعْدَهُ حَزَقِيَّا ابْنُهُ * وَكَانَ ابْنَ خَمْسٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ
2 سَنَةً * وَاسْمُ أُمِّهِ أَبِي بِنْتُ إِسْكَرِيَّا * وَصَنَعَ حَسَنًا قُدَّامَ اللهِ * كَمَا صَنَعَ أَبُوهُ دَاوُدُ *
3 فِي السَّنَةِ الْأُولَى مِنْ مُلْكِهِ فِي الشَّهْرِ الْأَوَّلِ فَتَحَ أَبْوَابَ بَيْتِ اللهِ وَجَدَّدَهُمْ * وَأَتَى بِالْكَهَنَةِ
4 وَاللَّاوِيِّينَ * وَجَمَعَهُمْ إِلَى دَاخِلِ الدَّارِ الْمُقَدَّسَةِ * وَقَالَ لَهُمُ * اسْمَعُوا يَا لَاوِيُّونَ * تَطَهَّرُوا وَقَدِّسُوا
5 بَيْتَ اللهِ إِلَهَ آبَائِكُمْ * وَنَكُّوا عَنْ أَعْمَالِكُمُ السُّوءَ وَأَفْكَارِكُمُ السَّيِّئَةَ * وَلَا نَصْنَعْ كَمَا صَنَعَ
6 آبَاؤُنَا الَّذِينَ صَنَعُوا الشَّرَّ قُدَّامَ اللهِ إِلَهِنَا * وَتَرَكُوهُ وَرَدُّوا وُجُوهَهُمْ عَنْ مَسْكَنِ الرَّبِّ *
7 وَوَجَّهُوا رِقَابَهُمْ * وَغَلَّقُوا أَبْوَابَ الطَّلْبَةِ * وَأَطْفَأُوا السُّرُجَ * وَلَمْ يُحْمِلُوا الْبَخُورَ إِلَى مَذْبَحِ إِلَهِ
8 إِسْرَائِيلَ * فَصَارَ سُخْطٌ مِنَ اللهِ عَلَى يَهُوذَا وَأُورُشَلِيمَ * وَأَسْلَمَهُمْ إِلَى اللَّعْنَةِ وَالصِّيتِ وَالْخِزْيِ *
9 كَمَا تَرَوْنَ بِعُيُونِكُمْ * وَوَقَعَ آبَاؤُنَا فِي الْحَرْبِ * وَبَنُوهُمْ وَبَنَاتُنَا فِي السَّبْيِ * فَطَلَلْنَا الْآنَ نَحْنُ
مِنْ قُدَّامِ اللهِ * وَحَلَّيْنَا الْعَهْدَ الَّذِي أَعْطَى اللهُ لِآبَائِنَا * فَتَرَكَنَا هُوَ أَيْضًا *

Post hunc regnavit Hezecia filius ejus, annum agens vigesimum quintum; regnavit in Jerusalem viginti novem annis: nomen matris ejus fuit Ani filia Zacharia. 1 *Bonas fecit actiones coram Deo, quemadmodum fecerat pater ejus David.* 2 *Nam primo regni sui anno, mense primo, aperuit ostia domûs Dei, & restauravit ea.* 3 *Et adducens sacerdotes ac Levitas, congregavit eos in atrium sanctum,* 4 *Et dixit eis; Audite O Levitæ: Mundate vos, & sanctificate domum Dei, Dei patrum vestrorum, & abstinete ab operibus vestris malis, & pravis cogitationibus vestris:* 5 *Et ne faciamus uti fecerunt majores nostri, qui scelerate se gesserunt coram Deo, Deo nostro, derelinquentes eum; & avertentes faciem suam ab æde Domini, obliquantes cervices suas, Portas ovationis occludentes, lucernas extinguentes, & incensum ad aram Dei Israelis minimè ferentes,* 6 *Adeò ut efferveſcente iræ Dei in Judam, & Jerusalem, tradiderit eos maledictioni, angustiæ, & vastitati, ut aspiciis oculis vestris;* 7 *Corruerint in bello parentes nostri, & filii filiæque nostræ in captivitatem sint abductæ. Quoniam ergò nos aberravimus à Deo, & dereliquimus fœdus quod dederat Deus majoribus nostris, ipse quoque nos dereliquit.* 8 9

* * * * * * * * *

20 * ثُمَّ بَكَّرَ حَزَقِيَّا الْمَلِكُ * وَجَمَعَ كَهَنَةَ أُورُشَلِيمَ * وَدَخَلَ إِلَى بَيْتِ اللهِ * وَجَابُوا إِلَيْهِ
21 سَبْعَةَ ثِيرَانٍ ذُكُورٍ * وَسَبْعَةَ خِرَافٍ * وَسَبْعَةَ جِدَاءَ * عُفْرَانًا لِمَلِكِ يَهُوذَا * وَأَمَرَ بِأَصْعَادِ الذَّبَائِحِ
عَلَى مَذْبَحِ اللهِ *

Tum Hezecia rex manè consurgens congregavit sacerdotes Jerusalem, & ingressus est domum Dei: 20 *Et adductis ad eum septem bobus masculis, septem agnis, & septem hœdis in expiationem pro rege Judæ; præcepit ut offerrentur sacrificia super altare Dei.* 21

דברי הימים ב: כט

22 וישחטו הבקר ויקבלו הכהנים את־הדם ויזרקו המזבחה וישחטו האלים ויזרקו
facies ad peccati hircos applicuerunt Et .altare super ſanguinem aſperſerunt &,*agnos* mactaverunt &,altare ſuper ſanguinem
23 את־הדם .המזבחה וישחטו הכבשים ויזרקו הדם המזבחה: ויגישו
, altare ſuper eorum ſanguinem expiaverunt &,ſacerdotes eos mactaverunt Et .eos ſuper ſuas manus *fulcierunt &:concionis &,regis*
24 את־שעירי החטאת לפני המלך והקהל ויסמכו ידיהם עליהם: וישחטום הכהנים ויחטאו את־דמם המזבחה
domo Levitas ſtatuit Et .*peccatum &,aſcenſionem* rex *indixit* Iſrael omni quia ,Iſrael univerſum *ſuper* expiandum ad
25 לכפר על־כל־ישראל כי לכל־ישראל אמר המלך והחטאת: ויעמד את־הלוים בית
manum per quia :prophetæ Nathan & ,regis videntis Ghad &,David *præcepto in* ,citharis *in* & ,*nablis in* ,cymbalis cum Domini
יהוה במצלתים בנבלים ובכנרות במצות דויד וגד חוזה־המלך ונתן הנביא כי ביד־
dixit Et .tubis cum ſacerdotes & ,David *vaſis in* Levitæ Steteruntque .ejus prophetarum manum per præceptum Domini
26 יהוה המצוה ביד נביאיו: ויעמדו הלוים בכלי דויד והכהנים בחצצרות:
,tubæ & ,Domini canticum cœpit ,holocauſtum cœpit tempore in Et .altare *ad aſcenſionem aſcendere faciendum ad*,Chizchijahu
27 ויאמר חזקיהו להעלות העלה על־המזבח החל שיר־יהוה והחצצרות
,buccinantes tubæ & ,cantoris canticum & *,ſe incurvantes* concio omnis Et .Iſrael regis David *vaſorum* manus *ſuper* &
28 ועל־ידי כלי דויד מלך־ישראל: וכל־הקהל משתחוים והשיר משורר והחצצרות מחצצרים
ſe incurvaverũt &,eo cum inventi omnes & ,rex ,*poplites flexerunt*,*facere aſcendere complere ſecundum Et.aſcenſionem complendum ad uſq;* omnes
29 הכל עד לכלות העלה: ובכלות להעלות כרעו המלך וכל־הנמצאים אתו וישתחוו:
laudaverunt Et .videntis Aſaph & ,David verbis in ,Dominum *laudandum ad* ,Levitis principes & rex Jechizchijahu dixit Et
30 ויאמר יחזקיהו המלך והשרים ללוים להללו ליהוה בדברי דויד ואסף החוזה ויהללו
:Domino veſtram manum *implêſtis* Nunc :dixit &,Jechizchijahu reſpondit Et *.ſe incurvaverunt &,cervicem flexerũt* &,lætitiam ad uſque
31 עד־לשמחה ויקדו וישתחוו: ויען יחזקיהו ויאמר עתה־מלאתם ידכם ליהוה
corde voluntarius omnis &,*confeſſiones* &,victimas *concio* attulerunt Et .Domini domum in *confeſſiones* & ,victimas adducite &,accedite
גשו והביאו זבחים ותודות לבית יהוה ויביאו הקהל זבחים ותודות וכל־נדיב לב
aſcenſionem in,ducentos agnos ,centum arietes ,ſeptuaginta boves ,*concio* attulerunt quod holocauſti numerus fuit Et.holocauſta
32 עלות: ויהי מספר העלה אשר־הביאו הקהל בקר שבעים אלים מאה כבשים מאתים לעלה
,*parum* in erant ſacerdotes Veruntamen .millia tria pecudes & ,ſexcentos boves ,ſanctificationes Et .hæc omnia Domino
33 ליהוה כל־אלה: והקדשים בקר ששׁ מאות וצאן שלשת אלפים: רק הכהנים היו למעט
34 donec & ,opus *conſummari ad uſq;* Levitæ eorum fratres eos *tuboraverũt* & :holocauſta omnia *expoliare* poterant non &
ולא יכלו להפשיט את־כל־העלות ויחזקום אחיהם הלוים עד־כלות המלאכה ועד־
multitudine in holocauſtum etiam Et .ſacerdotibus præ ſe *ſanctificandum ad*,corde recti Levitæ nam :ſacerdotes ſanctificarent ſe
35 יתקדשו הכהנים כי הלוים ישרי לבב להתקדש מהכהנים: וגם־עולה לרב
,Jechizchijahu eſt lætatus Et .Domini domus *ſervitium* eſt præparatum & :*aſcenſionem* ad libaminibus in & ,pacificorum adipibus cum
36 בחלבי השלמים ובנסכים לעלה ותכון עבודת בית־יהוה: וישמח יחזקיהו
.res fuit *ſubito in* quia :populo Deus præparâſſet quod *ſuper* .populus omnis &
וכל־העם על־הכין האלהים לעם כי בפתאום היה הדבר:

Verſio VULG. LAT.

Mactaverunt igitur tauros, & ſuſceperunt ſanguinem ſacerdotes, & fuderunt illũ ſuper altare: mactaverunt etiam 22
arietes, & illorum ſanguinẽ ſuper altare fuderunt: immolaverúntque agnos, & fuderunt ſuper altare ſanguinem.
Applicuerunt hircos pro peccato, coram rege & univerſa 23
multitudine, impoſuerúntque manus ſuas ſuper eos: Et
immolaverunt illos Sacerdotes, & aſperſerunt ſanguinem 24
eorum coram altare pro piaculo univerſi Iſraelis: pro
omni quippe Iſrael præceperat rex ut holocauſtum fieret;
& pro peccato. Conſtituit quoque Levitas in domo 25
Domini, cum cymbalis, & pſalteriis, & citharis, ſecundùm diſpoſitionem David regis, & Gad Videntis, &
Nathan prophetæ: ſiquidem Domini præceptum fuit
per manum prophetarum ejus. Steterúntque Levitæ te- 26
nentes organa David, & Sacerdotes tubas. Et juſſit Eze- 27
chias ut offerrent holocauſta ſuper altare: cúmque offerrentur holocauſta, cœperunt laudes canere Domino,
& clangere tubis, atque in diverſis organis, quæ David
rex Iſrael præparaverat, concrepare. Omni autem tur- 28
bâ adorante, cantores, & ii qui tenebant tubas, erant in
officio ſuo, donec compleretur holocauſtum. Cúmque 29
finita eſſet oblatio, incurvatus eſt rex, & omnes qui erant
cum eo, & adoraverunt. Præcepítque Ezechias & prin- 30
cipes Levitis, ut laudarent Dominum ſermonibus David,
& Aſaph Videntis: qui laudaverunt eum magnâ lætitiâ,
& incurvato genu adoraverunt. Ezechias autem etiam 31
hæc addidit; Implêſtis manus veſtras Domino: accedite,
& offerte victimas, & laudes in domo Domini. Obtulit
ergò univerſa multitudo hoſtias, & laudes, & holocauſta
mente devotâ. Porrò numerus holocauſtorum, quæ 32
obtulit multitudo, hic fuit; Tauros ſeptuaginta, arietes
centum, agnos ducentos. Sanctificaverúntque Domino 33
boves ſexcentos, & oves tria millia. Sacerdotes verò 34
pauci erant, nec poterant ſufficere ut pelles holocauſtorum detraherent: undè & Levitæ fratres eorum adjuverunt eos, donec impleretur opus, & ſanctificarentur antiſtites: Levitæ quippe faciliori ritu ſanctificantur, quàm
Sacerdotes. Fuerunt ergò holocauſta plurima, adipes 35
pacificorum, & libamina holocauſtorum: & completus
eſt cultus domûs Domini. Lætatúſque eſt Ezechias, & 36
omnis populus, eò quòd miniſterium Domini eſſet expletum. De repentè quippè hoc fieri placuerat.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Boves mactarent, exciperéntque ſacerdotes 22
ſanguinem eorum, & ſpargerent ſuper cornua altaris. Tum admoverent hircos ante 23
Dominum, ante regem, & ante populum, populum *inquam* Iſraelis, manibus inniterentur eis, Et jugularent eos ſacerdotes, ſpar- 24
gerent ſanguinem eorum ſuper cornua altaris, & expiarent pro toto Iſraele: quia cunctis Iſraelitis præceperat rex ut afferrent holocauſta & ſacrificia. Et conſtituit Levi- 25
tas in domo Domini cum *inſtrumentis* muſicis & ſono fidium, cum canticis Davidis, &
canticis Gad prophetæ regis Davidis, & Nathan prophetæ regis Davidis: David enim
canebat laudes Domini Dei ſui, quaſi ex ore
prophetarum. Surgentibus itaque Levitis 26
cum canticis Davidis, & modulantibus ſacerdotibus buccinis curvis ac rectis; Dixit 27
Hezecia ut offerrentur holocauſta ad altare:
cúmque cœpiſſent offerri holocauſta, cœpit Hezecia canere laudes Domini, ut ab
ore Davidis regis Iſraelis. Univerſus etiam 28
populus Iſraelis adorabant, laudes canebant,
& clangebant tubis inflexis & rectis, donec
abſolverent oblationem holocauſtorum. Et 29
cùm abſolviſſent oblationem holocauſtorum,
procubuit rex in genua; & quotquot extabant apud eum, procidentes adoraverunt.
Dixerúntque Hezecia rex & principes Levi- 30
tis, ut laudarent Dominum ſermonibus Davidis & Aſaphi prophetæ: quibus diu cum
lætitia canentibus, procidebant & adorabant. Tunc reſpondens Hezecia dixit, Nunc 31
quidem acceſſiſtis ad viam Dei: agite *jam*,
afferte mihi ſacrificia & gratiarum actionem
in domum Domini: attulerúntque populus
ſacrificia & gratiarum actionem; & quic-
quid libebat animo eorum, afferebant: 32
Adeò ut eſſet numerus holocauſtorum quæ
attulit populus, boves ſeptuaginta, arietes
centum, & agni ducenti, in holocauſtum Domino. Omnia quæ conſecrata ſunt, fuerunt 33
boves ſexcenti, & oves ter mille. Verùm 34
quia ſacerdotes pauciores erant, nec ſufficiebant ad miniſterium omnium holocauſtorum;
juverunt eos Levitæ fratres eorum, donec abſolverentur totam illud opus. Poſtea verò
cùm ſanctificâſſent ſe ſacerdotes (nam Levitæ
humilioris fuerant animi ad ſanctificandum 35
ſe, quàm ſacerdotes) Rurſus *oblata fuerunt*
holocauſta magnâ copiâ, ut *etiam* adeps
perfectorum & agnorum ad holocauſta: ſic
abſolutum fuit opus domûs Domini. Et 36
lætatus eſt Hezecia totúſque populus Iſraelis, quòd abſolutum eſſet opus templi:
nam repentinum fuerat hoc negotium.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ ἔθυσαν τοὺ μόχους, καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα, καὶ (γ) περσέχεαν ὅτι τὸ θυσιαστήριον· καὶ
ἔθυσαν τοὺς κριὸς, καὶ περσέχεαν τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἔθυσαν τοὺς ἀμνοὺς,
23 καὶ περίεχεν τὸ αἷμα τῷ θυσιαστηίῳ. Καὶ προσήγαγον τὺς (δ) χειμάρρους τοὺς περὶ ἁ-
μαρτίας ἐναντίον τῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας (τ) αὐτῶν ἐπ' αὐτύς.
24 Καὶ ἔθυσαν αὐτὺς οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐξιλάσαντο τὸ αἷμα αὐτῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξιλάσαντο
περὶ παντὸς Ἰσραὴλ, (ε) ὅτι εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Περὶ παντὸς Ἰσραὴλ ἡ ὁλοκαύτωσις, καὶ τὰ περὶ
25 ἁμαρτίας. Καὶ ἔστησε τὺς Λευίτας ἐν οἴκῳ κυρίυ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις
κατὰ τὼ ἐντολὼ Δαυὶδ τῦ βασιλέως, καὶ Γὰδ τῦ ὁρᾶντος τῦ βασιλέως, καὶ Νάθαν τῦ προφήτυ,
26 ὅτι (ζ) διὰ ἐντολῆς κυρίυ τὸ πρόσταγμα ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν. Καὶ ἔστησαν οἱ Λευῖται ἐν ὀρ-
27 γάνοις Δαυὶδ, καὶ οἱ ἱερεῖς ταῖς σάλπιγξι. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας ἀνενέγκαι τὴν ὁλοκάυτωσιν ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀναφέρειν τὴν ὁλοκάυτωσιν, ἤρξαντο ᾄδειν (η) κυρίῳ, καὶ
28 σάλπιγγες πρὸς τὰ ὄργανα Δαυὶδ βασιλέως Ἰσραήλ. Καὶ (ϑ) πᾶσα ἡ ἐκκλησία προσκύνει,
29 καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ ᾄδοντες, καὶ (ι) σάλπιγγες σαλπίζυσαι ἕως ἂ ζυντελέσθη ἡ ὁλοκάυτωσις. Καὶ ὡς
ζυνετέλεσαν ἀναφέροντες, (ι) ἔκαμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ὑπαρξάντες, καὶ προσεκύνησαν.
30 Καὶ εἶπεν (κ) Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῖς Λευίταις, ὑμνεῖν τὸν κύριον ἐν λόγοις
31 Δαυὶδ καὶ Ἀσὰφ τῦ προφήτου. καὶ ὕμνυν ἐν ευφροσύνῃ, καὶ (λ) ἔπεσον καὶ προσεκύνησαν. Καὶ
ἀποκρίθη Ἐζεκίας, καὶ εἶπε, Νῦν ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν κυρίῳ, προσαγάγετε καὶ φέρετε
θυσίας (μ) αἰνέσεως εἰς οἶκον (ν) κυρίου. καὶ ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία θυσίας καὶ αἰνέσεις εἰς οἶκον
κυρίου, καὶ πᾶς πρόθυμος τῇ καρδίᾳ ὁλοκαυτώσεις. Καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῆς ὁλοκαυτώσεως
32 ἃς ἀνήνεγκαν ἡ ἐκκλησία, μόχοι ἑβδομήκοντα, κριοὶ ἑκατὸν, ἀμνοὶ διακόσιοι· εἰς ὁλοκάυτωσιν κυ-
33 ρίῳ πάντα ταῦτα. Καὶ οἱ ἡγιασμένοι μόχοι ἑξακόσιοι, πρόβατα τετρακόσια. Ἀλλ' ἢ οἱ ἱερεῖς
34 (ξ) ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οὐκ ἠδύναντο (ο) ἐκδεῖραι τὴν ὁλοκάυτωσιν, καὶ ἀντιβάζοντο αὐτῶν οἱ ἀ-
δελφοὶ αὐτῶν οἱ Λευῖται ἕως ἂ ζυνετελέσθη τὸ ἔργον, καὶ ἕως ἂ ἡγίασαν οἱ ἱερεῖς· ὅτι οἱ
35 Λευῖται (π) προθύμως ἡγίσαν παρὰ τοὺς ἱερεῖς. Καὶ ἡ ὁλοκάυτωσις πολλὴ ἐν τοῖς σώμασι τῆς
τελειώσεως τῦ σωτηρίου καὶ τῶν στολῶν τῆς ὁλοκαυτώσεως. καὶ κατωρθώθη τὸ ἔργον ἐν οἴκῳ
36 κυρίου. Καὶ ηὐφράνθη Ἐζεκίας καὶ πᾶς ὁ λαὸς, διὰ τὸ ἡτοιμακέναι τὸν θεὸν τῷ λαῷ, ὅτι ἐξάπι-
να ἐγένετο ὁ λόγος.

MS. A. (γ) περσέχεον (δ) χειμάῤῥους (τ) ἑαυτῶν (ε) ὅτι περὶ παντὸς Ἰσραὴλ, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, πᾶσα ἐκκλησία προσεκύνει, ψαλτῳδοὶ (ᾄ) αἱ σάλπιγγες (ι) καὶ ἔκαμψαν (κ) ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας καὶ πάντες οἱ (λ) ἔπεσαν (μ) καὶ αἰνέσεως (ν) κυρίου. καὶ * πᾶς πρόθυμος (ξ) ὀλίγοι ἦσαν, καὶ (ο) δεῖραι (π) ἡγίασαν προθύμως παρὰ

Et sacrificaverunt vitulos: & susceperunt sacerdotes sanguinem, & effuderunt super altare. Et immolaverunt arietes, & effundebant sanguinem super altare. Et immolaverunt agnos, & circumfuderunt sanguinem altari. Et adduxerunt hircos, qui pro peccato, ante regem, & Ecclesiam: & imposuerunt manus suas super eos. Et sacerdotes immolaverunt eos, & expiaverunt sanguinem eorum ad altare, & expiaverunt pro omni Israel: quoniam dixit rex, Pro omni Israel (g) holocaustosis, & quæ pro peccato. Et statuit Levitas in domo Domini in cymbalis, & in nablis, & in citharis juxta mandatum David regis, & Gad, qui erat Videns regi, & Nathan prophetæ: quoniam per mandatum Domini (h) præceptum in manu prophetarum. Et steterunt Levitæ in organis David, & sacerdotes tubis. Et dixit Ezecias, offerre holocaustosim super altare. Et in incipiendo offerre holocaustasim, cœperunt cantare Domino, & tubæ ad organa David regis Israel. Et universa ecclesia adorabat, & cantores cantantes, & tubæ clangentes; quoadusque consummata est holocaustosis. Et ut consummaverunt offerentes; flexit se rex, & omnes (i) inventi; & adoraverunt. Et dixit Ezecias rex, & principes, Levitis, laudare Dominum in sermonibus David, & Asaph prophetæ. Et laudabant in lætitia, & procubuerunt, & adoraverunt. Et respondit Ezecias, & dixit; Nunc implestis manus vestras Domino: adducite, & afferte sacrificia (k) laudationis in domum Domini. Et obtulit ecclesia sacrificia, & laudationes in domum Domini, & omnis promptus corde holocaustoses. Et fuit numerus holocaustosis, quam obtulit Ecclesia, vituli septuaginta, arietes centum, agni ducenti: in holocaustosim Domino omnia hæc. Et sanctificati vituli sexcenti, oves ter mille. Sed sacerdotes fuerunt pauci, et non potuerunt excoriare holocaustosim: et adjuverunt eos fratres eorum Levitæ: quoadusque consummatum est opus, et quoadusque purificati sunt sacerdotes: quoniam Levitæ prompte (l) purificabant pro sacerdotibus. Et holocaustosis multa in adipibus consummationis ipsius salutaris, et libaminum holocaustosis. Et directum est opus in domo Domini. Et lætatus est Ezecias, et omnis populus, quia paraverat Deus populo. Nam subitò factum est verbum.

(ζ) διὰ ἐντολῆς (η) τῷ κυρίῳ, καὶ αἱ σάλπιγγες (ϑ) οἱ (λ) ἔπεσαν (μ) καὶ αἰνέσεως (ν) κυρίου. καὶ * πᾶς

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * * * وَأَنْ يَرُشُّوا مِنْ دِمَائِهَا عَلَى قُرُونِ ٱلْمَذْبَحِ * وَيَنْضَحُوا دِمَاءَهَا وَيَسْتَغْفِرُوا لِإِسْرَائِيلَ
23 كُلِّهِ * وَأَقَامَ ٱللَّاوِيِّينَ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ بِتَسَابِيحِ دَاوُدَ * وَتَسَابِيحِ جَادَ ٱلنَّبِيِّ ٱلَّذِي كَانَ
24 لِلْمَلِكِ دَاوُدَ * وَنَاثَانَ ٱلنَّبِيِّ ٱلَّذِي كَانَ لِلْمَلِكِ دَاوُدَ أَيْضاً * لِأَنَّ دَاوُدَ كَانَ يُسَبِّحُ
25 كَمِثْلِ أَقْوَالِ ٱلْأَنْبِيَاءِ * فَقَامُوا ٱللَّاوِيُّونَ بِتَسَابِيحِ دَاوُدَ * وَٱلْكَهَنَةُ يَضْرِبُونَ بِٱلْقُرُنِ
26 ٱلْمُثَنَّيَاتِ وَٱلْمَبْسُوطَاتِ * وَأَمَرَ ٱلْمَلِكُ بِإِصْعَادِ ٱلذَّبَائِحِ عَلَى ٱلْمَذْبَحِ * وَحِينَ ٱبْتَدَؤُا بِذَلِكَ
27 بَدَأَ حَزَقِيَا يُمَجِّدُ ٱللَّهَ كَمِثْلِ دَاوُدَ * وَكُلُّ شَعْبِ إِسْرَائِيلَ سَجَدُوا لِلَّهِ * وَتَمَجَّدُوا ٱللَّهَ *
28 * فَلَمَّا فَرَغُوا حَيَّ حَزَقِيَا ٱلْمَلِكُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ * وَكُلُّ مَنْ حَوَالَيْهِ سَجَدُوا لِلرَّبِّ * وَقَالَ
29 ٱلْمَلِكُ حَزَقِيَا لِكُبَرَاءِ ٱللَّاوِيِّينَ * مَجِّدُوا ٱللَّهَ بِأَلْفَاظِ دَاوُدَ ٱلنَّبِيِّ وَآصَافَ ٱلنَّبِيِّ * فَسَجَدُوا جِدًّا
30 وَرَكَعُوا سَاجِدِينَ * فَقَالَ حَزَقِيَا * ٱلْآنَ جِئْتُمْ فِي طَرِيقِ ٱلرَّبِّ * فَقَرِّبُوا وَهَاتُوا لِي ذَبَائِحَ لِبَيْتِ
31 ٱللَّهِ * وَكُلُّمَا أَرَادَ قَلْبُهُ كَانُوا يَأْتُونَ بِهِ إِلَيْهِ * وَصَارَ عَدَدُ ٱلذَّبَائِحِ ٱلَّتِي حَضَرَتْ بِهَا
32 ٱلْأُمَّةُ سَبْعِينَ ثَوْراً * وَكِبَاشٌ ذُكُورِيَّةٌ * وَخِرَافٌ مِائَتَانِ لِجَلَالِ ٱللَّهِ * جَمِيعُ ٱلثِّيرَانِ ٱلَّتِي
33 قَدَّسُوهَا سِتُّمِائَةٍ * وَغَنَمٌ ثَلَاثَةُ آلَافٍ * غَيْرَ أَنَّ ٱلْكَهَنَةَ كَانُوا قَلِيلِينَ مَا يَسْتَطِيعُونَ
34 خِدْمَةَ ٱلذَّبَائِحِ * فَأَعَانَهُمْ إِخْوَتُهُمُ ٱللَّاوِيُّونَ حَتَّى تَمَّتِ ٱلْخِدْمَةُ كُلُّهَا * وَمِنْ بَعْدِ ذَلِكَ تَقَدَّسَ
35 ٱلْكَهَنَةُ * لِأَنَّ ٱللَّاوِيِّينَ كَانُوا حَائِفِينَ فِي قُلُوبِهِمْ أَنْ يُقَدِّسُوا قَبْلَ ٱلْكَهَنَةِ * وَٱلْقُرْبَانُ
ٱلْكَثِيرُ مِثْلُ سَخْمِ ٱلسَّلَامِ وَخُرْفَانِ ٱلذَّبِيحَةِ * وَكَمُلَتْ خِدْمَةُ بَيْتِ ٱللَّهِ * وَفَرِحَ حَزَقِيَا وَسَائِرُ
36 شَعْبِ إِسْرَائِيلَ * وَكَمُلَتْ صَنْعَةُ ٱلْبَيْتِ * لِأَنَّ بِسُرْعَةٍ تَمَّ ٱلْأَمْرُ *

Et ut spargerent ex eorum sanguine super cornua altaris, spargerentque sanguinem eorum, et indulgentiam postulavent pro toto Israele. Deinde cùm statuisset Levitas in domo Dei ad canendos hymnos Davidis, et hymnos Gadis prophetæ qui erat apud regem Davidem, et Nathanis prophetæ qui erat etiam apud regem Davidem (nam David hymnos componebat ut ora prophetarum) Cœpissentque Levitæ canere hymnos Davidis, et sacerdotes clangere tubis inflexis et rectis; Jussit rex offerri sacrificia super altare. Quod cùm aggressi essent, cœpit Hezecias Deum laudare more Davidis, Et totus populus Israelis adorabat Deum, et glorificabat Deum. Cúmque absolvissent, procubuit Hezecias rex in genua sua, et quotquot astabant illi, adoravêre Dominum. Dixit etiam rex Hezecia præcipuis inter Levitas, Laudate Deum verbis Davidis prophetæ, et Asaphi prophetæ: quibus diu laudantibus, et cum adoratione procumbentibus, Dixit Hezecia, Jam ad Domini viam rediistis: surgite, afferte mihi sacrificia in domum Dei: et quicquid expetivit animus ejus, attulerunt ei. Fuitque numerus sacrificiorum quæ attulit populus, septuaginta boves, arietes mares centum, et agni ducenti in honorem Dei. Omnes itaque boves quos consecrârunt, fuerunt sexcenti, et oves ter mille. At cùm sacerdotes pauci essent, nec sufficerent ad functionem sacrificiorum; opem tulerunt eis fratres eorum Levitæ, quoad absolveretur totum officium (Post hæc sanctificaverunt se sacerdotes; Nam Levitæ verebantur apud semetipsos sanctificare se ante sacerdotes) Et sacrificia quæ multa erant ut & adeps perfectionis, et agni victimæ: ita fuit absolutum ministerium templi Dei. Et lætatus est Hezecias totúsque populus Israeliticus absoluto opere templi; nam brevi absolutum fuit negotium.

דברי הימים ב: ל

CAP. XXX. ל

domum ad *veniendum ad* ,Menasseh & ,Ephraim ad scripsit epistolas etiam &;Jehudah & ,Israel omnem ad Jechizchijahu misit Et

1 וַיִּשְׁלַח יְחִזְקִיָּהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְגַם־אִגְּרוֹת כָּתַב עַל־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה לָבוֹא לְבֵית־

concio omnis & ejus principes & ,rex est consiliatus Et .Israel Deo Domino Pesach *faciendum ad* ,Jerusalaim in Domini

2 יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהָל

non sacerdotes quia ;ipso tempore in illud facere potuerunt non Nam .secundo mense in Pesach *faciendum ad* ,Jerusalaim in

3 בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי: כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשֹׂתוֹ בָּעֵת הַהִיא כִּי הַכֹּהֲנִים לֹא־

omnis oculis in & ,regis oculis in verbum *fuit relatum* Et .Jerusalaim in *sunt collecti* non populus &;sufficientiam ad erant sanctificati

4 הִתְקַדָּשׁוּ לְמַדַּי וְהָעָם לֹא־נֶאֶסְפוּ לִירוּשָׁלִָם: וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָּל־

faciendũ ad *veniendum ad* ,Dan usque & Sebah--Beer à Israel universum in vocem *faciendũ* transire *ad* ,verbum statuerunt Et .*concionis*

5 הַקָּהָל: וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיד קוֹל בְּכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן לָבוֹא לַעֲשׂוֹת

cursores Perrexeruntque :est scriptum sicut ,fecerunt *multitudine in* non quia :Jerusalaim in Israel Deo Domino Pesach

6 פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ כַּכָּתוּב: וַיֵּלְכוּ רָצִים

Israel Filii :dicendo ,regis præceptum juxta & :Jehudah & ,Israel universum in ejus principum & ,regis manu de epistolis cum

בָּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְכִמְצִוַּת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

regum *vola* è vobis *relictam evasionem* ad revertetur Et .Israel & ,Isaac ,Abraham Deum Dominum ad revertimini

שׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל וְיָשָׁב אֶל־הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי

eos tradidit & ,suorum patrum Deum Dominum in sunt prævaricati qui,vestri fratres *sicut* &,vestri patres sicut istis ne Et .Assur

7 אַשּׁוּר: וְאַל־תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתְּנֵם

venite & ,Domino manum date:vestri patres sicut,vestram cervicẽ induretis ne Nunc ,*videntes* vos quemadmodum ,*stuporem* in

8 לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים: עַתָּה אַל־תַּקְשׁוּ עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם תְּנוּ־יָד לַיהוָה וּבֹאוּ

Quia.ejus *nasi* ira vobis à avertetur & ,vestro Deo Domino servite & ;seculum in sanctificavit quod ,ejus sanctuarium ad

לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן אַפּוֹ: כִּי

quia ,hanc terram ad *redeundum ad & eos captivarium facies ad miserationes in* vestri filii & ,vestri fratres ,Dominum ad *vos convertendo in*

9 בְשׁוּבְכֶם עַל־יְהוָה אֲחֵיכֶם וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵיהֶם וְלָשׁוּב לָאָרֶץ הַזֹּאת כִּי־

transeuntes cursores *fuerunt* Et .eum ad reversi fueritis si ,vobis à *facies* removebit non & ,vester Deus Dominus misericors &,*gratiosus*

חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־יָסִיר פָּנִים מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו: וַיִּהְיוּ הָרָצִים עֹבְרִים

eos in subsannantes & ,eis super ,*ridentes fuerunt* Et .Zebulun ad usq; & Menasseh & Ephraim terram per civitatem in civitate de

10 מֵעִיר לָעִיר בְּאֶרֶץ־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־זְבֻלוּן וַיִּהְיוּ מַשְׂחִיקִים עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם:

manus fuit Jehudah in Etiam .Jerusalaim in venerunt &,se humiliaverũt Zebulun de &,Menasseh &,Aser de viri Attamen

11 אַךְ אֲנָשִׁים מֵאָשֵׁר וּמְנַשֶּׁה וּמִזְּבֻלוּן נִכְנְעוּ וַיָּבֹאוּ לִירוּשָׁלִָם: גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה יַד

12 Jerusalaim in sunt *collecti* Et .Domini *verbo in* principum & ,regis præceptum faciendum ad ,unum cor eis *dandum ad* ,Dei

הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר יְהוָה: וַיֵּאָסְפוּ יְרוּשָׁלִַם

13 ,surrexerunt Et .valde *multitudinem ad* cœtus ,secundo mense in infermentatorum sollennitatem faciendum ad ,multus populus

עַם־רָב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג הַמַּצּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי קָהָל רַב מְאֹד: וַיָּקֻמוּ

14 .Chidron torrentem in projecerunt &,removerunt *suffimenti vasa omnia* & ,Jerusalaim in quæ altaria removerunt &

וַיָּסִירוּ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־הַמְקַטְּרוֹת הֵסִירוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לְנַחַל קִדְרוֹן:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXX.

MIsit quoque Ezechias ad omnem Israel & Judam : 1
scripsitq; epistolas ad Ephraim & Manassen, ut venirent
ad domum Domini in Jerusalem, & facerent Phase Do-
mino Deo Israel. Inito ergò consilio regis & princi- 2
pum, & universi cœtûs Jerusalem, decreverunt ut face-
rent Phase mense secundo. Non enim potuerant facere
in tempore suo, quia sacerdotes, qui possent sufficere, 3
sanctificati non fuerant, & populus nondum congrega-
tus fuerat in Jerusalem. Placuitque sermo regi, & o-
mni multitudini. Et decreverunt ut mitterent nuntios 4 5
in universum Israel, de Bersabee usque Dan, ut venirent,
& facerent Phase Domino Deo Israel in Jerusalem : mul-
ti enim non fecerant sicut lege præscriptum est. Perre- 6
xerúntque cursores cum epistolis ex regis imperio, &
principum ejus,in universum Israel & Judam, juxta id, q
rex jusserat, prædicantes ;Filii Israel revertimini ad Do-
minũ Deum Abraham, & Isaac, & Israel: & revertetur ad
reliquias, quæ effugerunt manum regis Assyriorum. No- 7
lite fieri sicut patres vestri & fratres, qui recesserunt à
Domino Deo patrum suorũ, qui tradidit eos in interitum,
ut ipsi cernitis. Nolite indurare cervices vestras, sicut 8
patres vestri :tradite manus Domino; & venite ad sanctua-
rium ejus, quod sanctificavit in æternum: servite Domino
Deo patrum vestrorum, & avertetur à vobis ira furoris é-
jus. Si enim vos reversi fueritis ad Dñm: fratres vestri, 9
& filii habebunt misericordiam coram dominis suis, qui
illos duxerunt captivos, & revertentur in terram hanc :
pius enim & clemens est Dominus Deus vester, & non
avertet faciem suam à vobis, si reversi fueritis ad eum.
Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civita- 10
tem, per terram Ephraim & Manasse usque ad Zabulon,
illis irridentibus & subsannantibus eos. Attamen qui- 11
dam viri ex Aser, & Manasse, & Zabulon, acquiescentes
consilio, venerunt Jerusalem. In Juda verò facta est ma- 12
nus Domini ut daret eis cor unum, ut facerent juxta præ-
ceptum regis, & principum, verbum Domini. Congre- 13
gatique sunt in Jerusalem populi multi, ut facerent solen-
nitatem azymorum, in mense secundo : Et surgentes 14
destruxerunt altaria, quæ erant in Jerusalem, atque uni-
versa, in quibus idolis adolebatur incensum, subvertentes,
projecerunt in torrentem Cedron.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXX.

DEinde misit Hezecia ad omnes Israelitas 1
& Judæos, & literas scripsit ad Aphremi-
tas & Manassitas, ut venirent in templum
Domini quod est in Jerusalem, ad celebran-
dum festum Domino Deo Israelis. Inierat 2
autem consilium rex cum magnatibus suis &
toto cœtu qui erat in Jerusalem, de cele-
brando festo Domino Deo Israelis mense se- 3
cundo : Non enim poterant illud celebrare
eodem tempore, quia sacerdotes nondum se
sanctificaverant, & populi doctores nondum
se congregaverant in Jerusalem. Cúmque 4
placuisset hæc res in oculis regis, & oculis to-
tius populi Israelitici ; Surgentes, rem 5
comprobârunt, ut exequerentur eam. Itaque
promulgârunt per totum Israelem, à Bir-
sebaa usque ad Dan, ut venirent celebratum
festum Domino Deo Israelis in Jerusalem, 6
quia multùm creverant divitiæ eorum. Nam
euntes tabellarii cum epistolis regis & ma-
gnatum ejꝰ, & cum jussu regis, per totũ Israe-
lem & Judam, dicebant ; Filii Israel rever-
timini ad Dominum Deum Abrahæ & Isahac
& Israelis, & revertatur qui vestrûm super- 7
stes reperitur de manu regis Athur. Ne sitis
similes patribus & fratribus vestris, quos, 8
quia mentiti sunt in Dñm Deum majorum
nostrorum, exposuit maledictioni, ut vos ipsi
cernitis. Itaque ne obduretis cervicem ve-
stram sicut patres vestri, sed ingredimini
Sanctuarium quod sanctificatum est in per- 9
petuum, & colite Dominum Deum vestrum,
ut avertat à vobis æstum iræ suæ. Nam con-
spiciendum se præbebit vobis & fratribus ac
filiis vestris, & ipse gratiosos reddet vos a- 10
pud eos qui vos detinent captivos, & rever-
tentur ad terram istam : siquidem clemens est
ac misericors Dominus Deus vester, & non
avertet faciam suam à vobis, dummodò con-
vertamini ad eum. Tabellariis itaque regis 11
Hezeciæ transeuntibus de civitate in civita-
tem per regionem Aphremi & Manassis ad
Zebulonem usque ; Deridebant & contemne- 12
bant eos perditi homines qui erant in tri-
bu Aseritarum, in tribu Aphremitarum, in tri-
bu Manassitarum, & in tribu Zebolonita-
rum. Reliquæ verò tribus contriverunt se 13
in corde suo, & venerunt in Jerusalem apud
tribum Judæorum : fuitque manus Domini
super eos, ut inderet eis cor unum ad exe-
quendum mandatum regis & principum ejus,
juxta verbum Domini. Et congregati sunt 14
in Jerusalem populus copiosus, ad celebran-
dum festum azymorum mense secundo, po-
pulus *iuquam* copiosissimus. Et surgentes
funditùs everterunt aras quæ erant in Je-
rusalem ; & omnia simulacrorum excelsa
destruentes projecerunt in torrentem Ce-
dron.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. λ'.

1 Καὶ ἀπέστειλεν Ἐζεκίας ὅλῳ πάντι Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, καὶ ἐπιστολὰς ἔγραψεν ἐπὶ τὸν Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ, ἐλθεῖν εἰς οἶκον κυρίου εἰς Ἰερουσαλὴμ, ποιῆσαι τὸ φασὲκ τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία (α) ἐν Ἰερουσαλὴμ, ποιῆσαι τὸ φασὲκ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ. Οὐ γὰρ (β) ἠδυνάσθησαν ποιῆσαι αὐτὸ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι οἱ ἱερεῖς οὐκ ἡγιάσθησαν ἱκανοί, καὶ ὁ λαὸς οὐ συνήχθη εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας. Καὶ ἔστησαν λόγον διελθεῖν κήρυγμα ἐν παντὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ Βηρσαβεὲ ἕως Δὰν, ἐλθεῖν ποιῆσαι τὸ φασὲκ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ (γ) εἰς Ἰερουσαλήμ, ὅτι πλῆθος οὐκ ἐποίησε καθὼς γεγραμμένον. Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρέχοντες ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων εἰς πάντα Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδαν καθὼς τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, (δ) λέγοντες, Οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον θεὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ (ε) Ἰσραὴλ, καὶ ἐπιστρέψατε τοὺς ἀνασεσωσμένους τοὺς καταλειφθέντας ἀπὸ χειρὸς βασιλέως Ἀσσύρ. Καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ πατέρων (ς) αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἐρήμωσιν καθὼς ὑμεῖς ὁρᾶτε. Καὶ νῦν μὴ σκληρύνητε (ζ) τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, δότε δόξαν κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ (η) εἰσέλθετε εἰς τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ ὃ ἡγίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ὑμῶν θυμὸν ὀργῆς. Ὅτι ἐν τῷ ἐπιστρέφειν ὑμᾶς πρὸς κύριον, οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἔσονται ἐν οἰκτιρμοῖς ἐναντι (ζ) πάντων τῶν αἰχμαλωτεύσαντων αὐτοὺς, καὶ (θ) ἀποστρέψει εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (ι) ἀφ' ὑμῶν, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν. (ι) Καὶ ἦσαν οἱ τρέχοντες διαπορευόμενοι πόλιν ἐκ πόλεως ἐν τῷ ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ Μανασσῆ, καὶ ἕως Ζαβουλών· καὶ ἐγένοντο ὡς καταγελῶντες αὐτῶν, καὶ καταμυκώμενοι. Ἀλλὰ ἄνθρωποι Ἀσὴρ καὶ ἀπὸ Μανασσῆ καὶ ἀπὸ Ζαβουλὼν ἐνεβάπισαν, καὶ ἦλθον εἰς Ἰερουσαλὴμ (κ) καὶ εἰς Ἰούδα. Καὶ ἐγένετο χεὶρ κυρίου δοῦναι αὐτοῖς καρδίαν μίαν ἐλθεῖν, τοῦ ποιῆσαι (λ) τὸ προστάγματα τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν λόγῳ κυρίου. Καὶ συνήχθησαν εἰς Ἰερουσαλὴμ (μ) λαὸς πολὺς τοῦ ποιῆσαι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ, ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα. Καὶ ἀνέστησαν, καὶ καθεῖλαν τὰ θυσιαστήρια τὰ ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ πάντα ἐν οἷς ἐθυμίων τοῖς ψευδέσι, κατέπασαν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν χειμάρρουν Κέδρων.

altaria, quæ in Hierusalem: & omnia in quibus adolebant falsis, demoliti sunt, & projecerunt in torrentem Cedron.

MS.A. (α) ἢ ἐν (β) ἐδυνάσθησαν (γ) ἐν (γ) λέγοντες, Υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς θεὸν (δ) Ἰακὼβ, καὶ ἐπιστρέψει (ε) ἑαυτῶν, (ς) τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὅτε (ζ) ἐπίστευσε (ζ) πάντων αἰχμαλωτισάντων (θ) ἐπιστρέψει (θ) ἀφ' ὑμῶν, (ι) Καὶ οἱ τρέχοντες ἦσαν (κ) καὶ Ἰούδα. (λ) καὶ τὸ πρόσταγμα τοῦ (μ) πολὺς λαὸς τοῦ

CAP. XXX.

1 *Et misit Ezechias ad omnem Israel, & Juda: & epistolas scripsit ad Ephraem, & Manasse, ut venirent in domum Domini in Hierusalem, ad faciendum Phasec Domino Deo Israel. Et consilium iniit rex, &* 2 *principes, & omnis Ecclesia in Hierusalem faceve Phasec mense secundo. Non enim potuerant facere illud in tempore illo; quoniam* 3 *sacerdotes non erant sanctificati sufficientes: & populus non convenerat in Hierusalem. Et placuit verbum coram rege, & coram Ecclesia. Et* 4 5 *statuerunt verbum ad transmittendum præconium in omnem Israel, à Bersabee usque Dan, ut venientes facerent Phasec Domino Deo Israel in Hierusalem: quoniam multitudo non fecerat secundùm scripturam.* 6 *Et iverunt cursores cum epistolis à rege, & principibus, in omnem Israel & Judam, juxta præceptum regis, dicentes; Filii Israel, revertite ad Dominum Deum Abraham, & Isaac, & Israel: & (a) redire facite eos, qui evaserunt, qui relicti sunt à manu regis Assur.* 7 *Et nolite fieri sicut patres vestri, & fratres vestri, qui recesserunt à Domino Deo patrum suorum: & tradidit eos in desolationem, sicut* 8 *vos videtis. Et nunc nolite obdurare (b) corda vestra, sicut patres vestri: date gloriam Domino Deo: & introite in sanctuarium ejus, quod sanctificavit in seculum: & servite Domino Deo vestro: & avertet à vobis furorem iræ. Quoniam in revertendo vos ad Domi-* 9 *num, fratres vestri & filii vestri erunt in miserationibus coram omnibus, qui captivârunt eos, & redire faciet in terram hanc: quoniam misericors & miserator Dominus Deus noster: & non avertet faciem suam (c) à vobis, si reverteritis ad eum. Et fuerunt cur-* 10 *sores transeuntes civitatem è civitate in montem Ephraem, & Manasse, & usque Zabulon. Et fuerunt sicut irridentes eos, & subsannantes. Sed viri Aser, & de Manasse, & de Zabulon confusi sunt:* 11 *& venerunt in Hierusalem, & in Juda. Et facta est manus Domini ad dandum eis cor unum veniendi, ad faciendum secundùm* 12 *præcepta regis, & principum in verbo Domini. Et congregati sunt in* 13 *Hierusalem populus multus ad faciendum festivitatem azymorum in mense secundo, ecclesia multa valdé. Et surrexerunt, & diruerunt* 14 *altaria, quæ in Hierusalem: & omnia in quibus adolebant falsis, demoliti sunt, & projecerunt in torrentem Cedron.*

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الثلثون *

1 * وبعث حزقيا الي سائر اسرايل * والي بيت افريم * والي بيت منسا * ان يجيوا الي بيت الله
2 باروسليم * وان يصنعوا العيد عند الله القوي اله اسرايل * وبكر الملك والعظماء
3 ان يصنعوا عيد الله في الشهر الثاني * لانهم ما كانوا يستطيعون ان يصنعوه في ذلك
4 الزمان * لان الكهنة ما كانوا مقدسين * والعلمي الامة ما اجتمعوا الي يروسليم * وحسن
5 القول في عيني الملك وفي عيون سائر الشعب * فابتدوا ان يصنعوا العيد * وسمع القول
في اسرايل من بير سبع الي دان * ليجيوا ويصنعوا العيد عند الرب في يروسليم * لان
6 مالهم كثر جدا * وصي اهل طبرية في رسايل الملك وسائر كبرايه الي سائر اسرايل
ويهودا * وقال لبني اسرايل * توبوا الي الله اله ابراهيم واسحق ويعقوب * ليرد البقية التي
7 بقيت منكم من يد ملك الموصل * ولا تكونوا مثل اباكم واخوتكم عصاة
8 فيصيركم لعنة مثلهم * والآن لا تغلظوا قلوبكم مثلهم * وادخلوا الي القدس
9 المقدس الي ابدا * واطيعوا الله الهكم ليرد عنكم سخط رجزه * لانه قد تجلي
عليكم وعلي اخوتكم * وهو يعطيكم الرحمة * ويرجعون الي هذه الارض * والله لا يرد
10 وجهه عنكم اذ رددتم وجوهكم اليه * وكانوا مبشرو الملك حرقيا يعبرون من
11 صيعة الي صيعة في ارض افريم ومنسا وارض زابلون * وكان يسهزأ بهم رجال منافقون *
12 من سبط اسير وافريم ومنسا وسبط زابلون * وسائر هذه الاسباط دهسوا بقلوبهم * وجاؤا
الي يروسليم مع سبط بيت يهودا * وكانت يد الله عليهم * واعطاهم قلبا واحدا ان يعملوا
13 كوصية الملك وكبرايه * مثل كلمة الرب * واجمع الي يروسليم امة عظيمة * ليصنعوا
14 عند القطر في الشهر الثاني * وقلعوا سائر مذابح الاوثان من اروسليم * وطرحوها في
وادي قدرون *

CAP. XXX.

Præterea misit Hezecia ad universum 1 *Israelem, ad domum Ephraimi, & ad domum Manassis, ut venirent ad templum Dei in Jerusalem, & festum celebrarent, festum Dei potentissimi, Dei Israelis. Cogitaverat enim rex atque* 2 *principes de celebrando Dei festo in mense secundo, Quia non poterant* 3 *illud celebrare tunc temporis, eò quòd sacerdotes nondum sanctificati essent, necdum præceptores populi convenissent in Jerusalem. Cúmque rectum visum* 4 *esset consilium istud regi & toti populo, Cœperunt agere festum: & promulgatum fuit per totum Israelem à Bersabaa Danem usque, ut venirent, & festum agerent, festum inquam Domini, in Jerusalem; quonium opes eorum admodum multiplicatæ fuerant. Abierunt itaque cives Tyberiadis cum epi-* 6 *stolis regis & omnium principum ejus ad universum Israelem & Judam, & dicebant: Israelitis, Revertimini ad Deum, Deum Abrahæ, Isahac, & Jacobi; ut reducat reliquias quæ supersunt ex vobis, de manu regis Mausel. Et ne si-* 7 *tis ut patres ac fratres vestri, rebelles; ne vos efficiat maledictum sicut ipsos. Ne igitur protervo sitis animo sicut* 8 *ipsi, sed ingredimini Sanctuarium perpetuò sacrosanctum, & obedite Deo, Deo vestro, ut amoveat à vobis vam furoris sui. Nam ipse vobis apparebit* 9 *& fratribus vestris, ipseque misericordiam lugietur vobis, ut reducatis ad hanc regionem; & non avertet faciem suam Deus à vobis, si converteritis ad eum facies vestras. Cùm* 10 *autem præcones regis Hezeciæ transirent ex oppido in oppidum per terram Ephraimi atque Manassis, & terram Zebolonis; Irridebant eos impii quidam homines de tribu Aser, & E-* 11 *phraim, & Manasse, & tribu Zebolon: Reliquum autem harum tribuũ* 12 *corde pavescentes, contulerunt se Jerusalem apud tribum Judæorum: fuitque manus Dei super eos, & dedit illis cor unum, ut facerent secundùm præceptum regis & principum ejus, juxta verbum Domini. Et congregata* 13 *est gens plurima in Jerusalem ad celebrandum festum azymorum mense secundo. Et evulsis omnibus idolorum* 14 *altaribus è Jerusalem, projecerunt ea in vallem Cedron:*

דברי הימים ב: לא

,se sanctificaverunt & ,erant affecti pudore Levitæ & ,sacerdotes Et .secundi mensis decima quarta in Pesach immolaverunt Et
15 וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני והכהנים והלוים נכלמו ויתקדשו
sacerdotes ,Dei viri Moseh legé scd'm ,suã judicia scd'm sua statuta super steterũt Et .Domini domum ascensiones adduxerũt &
16 ויביאו עלות בית יהוה: ויעמדו על־עמדם כמשפטם בתורת משה איש האלהים הכהנים
immolatione super Levitæ & :se sanctificaverãt non qui ,concione in multitudo Nam .Levitarum manu de sanguinem stargentes
17 זרקים את־הדם מיד הלוים: כי־רבת בקהל אשר לא התקדשו והלוים על־שחיטת
,Issaschar ,Menasseh & ,Ephraim de multitudo ,populi multitudo Quia .Domino sanctificandũ ad mundo non omni Pesachim
18 הפסחים לכל לא טהור להקדיש ליהוה: כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר
: dicendo ,eis super Jechizchijahu oravit Sed .scriptum sicut non in Pesach comederunt Sed .se mundaverũt non ,Zebulun &
וזבלון לא הטהרו כי־אכלו את־הפסח בלא ככתוב כי התפלל יחזקיהו עליהם לאמר
purificationẽ scd'm non &,suorũ patrũ Deum Dominũ ,Deum quærendũ ad paravit suũ cor Omne .propter expiabit bonus Domin'
19 יהוה הטוב יכפר בעד: כל־לבבו הכין לדרש האלהים יהוה אלהי אבותיו ולא כטהרת
,Jerusalaim in inventi Israel filii Feceruntque .populum sanavit & ,Jechizchijahu ad Dñs exaudivit Et .sanctitatis
20 21 הקדש: וישמע יהוה אל־יחזקיהו וירפא את־העם: ויעשו בני־ישראל הנמצאים בירושלם
sacerdotes & Levitæ die in die Dominum laudantes & : magna lætitia cum diebus septem infermentatorũ solennitatem
את־חג המצות שבעת ימים בשמחה גדולה ומהללים ליהוה יום ביום הלוים והכהנים
,Domino bonum intellectũ intelligentium Levitarum omnium cor ad Jechizchijahu est Locutusque .Domino fortitudinis vasis in
22 בכלי עז ליהוה: וידבר יחזקיהו על־לב כל־הלוים המשכילים שכל־טוב ליהוה
.suorum patrum Deo Domino se confitentes & ,pacificorum victimas immolantes ,diebus septem inditium comederunt &
ויאכלו את־המועד שבעת הימים מזבחים זבחי שלמים ומתודים ליהוה אלהי אבותיהם:
Chizchijahu Quia .lætitiam diebus septem fecerunt & : aliis diebus septem faciendum ad ,concio omnis inierunt consiliũ Et
24 23 ויועצו כל־הקהל לעשות שבעת ימים אחרים ויעשו שבעת ימים שמחה: כי חזקיהו
,mille juvencos cœtui elevaverunt principes Et .ovium millia septem & ,juvencos mille concioni elevare fecit Jehudah rex
מלך־יהודה הרים לקהל אלף פרים ושבעת אלפים צאן והשרים הרימו לקהל פרים אלף
,Levitæ & ,sacerdotes & ,Jehudah cœtus omnis sunt lætati Et .multitudine in sacerdotes se sanctificaverũt Et .millia decem oves &
25 וצאן עשרת אלפים ויתקדשו כהנים לרב: וישמחו כל־קהל יהודה והכהנים והלוים
lætitia fuit Et .Jehudah in habitantes & ,Israel terra de venientes peregrini Et .Israel de venientes cœtus omnis &
26 וכל־הקהל הבאים מישראל והגרים הבאים מארץ ישראל והיושבים ביהודה: ותהי שמחה
surrexerunt Et .Jerusalaim in hoc sicut non ,Israel regis ,David filii Selomoh diebus à quia ,Jerusalaim in magna
27 גדולה בירושלם כי מימי שלמה בן־דויד מלך ישראל לא כזאת בירושלם: ויקמו
.cœlos ad ej' sanctitatis habitaculũ ad eorũ oratio venit & ,eorũ voce in auditum est & ,populo benedixerũt & ,Levitæ sacerdotes
הכהנים הלוים ויברכו את־העם וישמע בקולם ותבוא תפלתם למעון קדשו לשמים:

CAP. XXXI.

לא

succiderunt & ,statuas fregerunt & ,Jehudah urbibus in inventi qui Israel omnis sunt egressi ,hoc totum perficere secundùm Et
1 וככלות כל־זאת יצאו כל־ישראל הנמצאים לערי יהודה וישברו המצבות וינדעו
ad usque ,Menasseh &,Ephraim in &,Binjamin &,Jehudah universo de altaria & ,excelsa sunt demoliti & ,lucos
האשרים וינתצו את־הבמות ואת־המזבחות מכל־יהודה ובנימן ובאפרים ומנשה עד־
.suas urbes ad ,suam possessionem ad unusquisque ,Israel filii omnes sunt Reversique .consumendum
לכלה וישובו כל־בני ישראל איש לאחוזתו לעריהם:

Versio VULG. LAT.

Immolaverunt autem Phasę quartadecimâ die mensis se- 15
cundi. Sacerdotes quoquè atque Levitæ tandem sanctificati, obtulerunt holocausta in domo Dñi: Steterúntque 16
in ordine suo, juxta dispositionẽ & legem Moysi hominis Dei: Sacerdotes verò suspiciebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum, Eò quòd multa turba sancti- 17
ficata non esset: & idcircò immolarent Levitæ Phasę his, qui non occurrerant sanctificari Domino. Magna etiam 18
pars populi de Ephraim, & Manasse, & Issachar, & Zabulon, quæ sanctificata non fuerat, comẽdit Phasę, non juxta quod scriptum est: & oravit pro eis Ezechias, dicens; Dominus bonus propitiabitur Cunctis, qui in toto cor- 19
de requirunt Dñm Deum patrũ suorũ: & non imputabit eis quòd minùs sanctificati sunt. Quem exaudivit Dñs, & 20
placatus est populo. Fecerúntque filii Israel, qui inventi 21
sunt in Jerusalẽ, solennitatem azymorũ septem diebus in lætitia magna, laudantes Dñm per singulos dies: Levitæ quoque & Sacerdotes, p organa, quæ suo officio congruebant. Et locutus est Ezechias ad cor omniũ Levitarum, 22
qui habebant intelligentiâ bonam super Dño: & comederunt septem diebus solennitatis, immolantes victimas pacificorũ, & laudantes Dñm Deum patrũ suorum. Placuítq; universæ multitudini ut celebrarent etiã alios dies 23
septem: ꝙ & fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias enim 24
rex Juda præbuerat multitudini mille tauros, & septem millia ovium: principes verò dederant populo tauros mille, & oves decem millia: sanctificata est ergò sacerdotum plurima multitudo. Et hilaritate perfusa omnis 25
turba Juda, tam Sacerdotum & Levitarum, quàm universæ frequentiæ, quæ venerat ex Israel; proselytorũ quoque de terra Israel, & habitantium in Juda. Factáque est gran- 26
dis celebritas in Jerusalem, qualis à diebus Salomonis filii David regis Israel in ea urbe non fuerat. Surrexe- 27
runt autem Sacerdotes atque Levitæ benedicentes populo: & exaudita est vox eorum: pervenítque oratio in habitaculum sanctum cœli.

CAP. XXXI.

Cumque hæc fuissent ritè celebrata, egressus est omnis 1
Israel, qui inventus fuerat in urbibus Juda, & fregerunt simulacra, succidérúntque lucos, demoliti sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non solùm de universo Juda & Benjamin, sed & de Ephraim quoque & Manasse, donec penitùs everterent: reversíque sunt omnes filii Israel in possessiones & civitates suas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܚܒܝܗ ܦܨܝܚܐ ܒܪܒܥܣܪ ܒܬܪܝܢ ܒܝܪܚܐ ܕܬܢܝܢ. ܘܟܗܢܐ ܘܠܝܐ ܐܬܩܕܫܘ. ܘܩܪܒܘ ܟܗܢܐ ܩܘܪܒܢ ܕܐܬܩܕܫ
16 ܒܒܝܬ ܡܪܝܐ. * ܘܩܝܡܘ ܥܠ ܩܝܡܗܘܢ ܟܕܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܗܢܐ ܙܪܩܝܢ ܕܡܐ ܡܢ ܐܝܕ ܠܘܝܐ.
17 ܘܠܘܝܐ ܫܚܛܝܢ. ܣܓܝܐ ܕܥܡܐ ܠܐ ܐܬܩܕܫܘ. ܘܠܘܝܐ ܥܠ ܕܒܚܐ ܕܟܠ ܕܠܐ ܐܬܩܕܫ ܠܡܫܕܐ ܠܡܪܝܐ.
ܠܡܚܫܒ ܠܗ ܠܐ ܕܗܘ ܕܟܝ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܘܝܐ ܒܫܚܛܐ ܕܦܨܚܐ ܠܟܠ ܕܠܐ ܐܬܩܕܫ ܠܡܫܕܐ ܠܡܪܝܐ.
18 ܠܗܠܝܢ ܕܐܦܪܝܡ ܘܡܢܫܐ ܘܝܫܟܪ ܘܙܒܘܠܘܢ ܠܐ ܐܬܛܗܪܘ. ܐܠܐ ܐܟܠܘ ܦܨܚܐ ܠܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܡܛܠ
ܕܨܠܐ ܥܠܝܗܘܢ ܚܙܩܝܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܛܒܐ ܢܬܪܥܐ ܠܟܠ ܗܢܘܢ ܕܡܬܩܢ ܠܒܗ ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗ ܐܒܗܝܗܘܢ.
19 ܘܠܐ ܐܬܚܫܒ ܠܗ ܠܐ ܕܗܘ ܕܟܝ. * ܘܫܡܥ ܡܪܝܐ ܠܚܙܩܝܐ ܘܐܣܝ ܠܥܡܐ. ܘܥܒܕܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܗܢܝ ܕܐܫܟܚܘ
20 ܒܐܘܪܫܠܡ ܥܡ ܥܡܐ ܩܕܝܫܐ. * ܘܥܒܕ ܚܙܩܝܐ ܒܟܠ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܥܒܕ ܛܒ ܘܫܪܝܪ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗ
21 ܐܒܗܝܗ. * ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܒܥܐ ܠܡܥܒܕ ܒܒܝܬ ܡܩܕܫܐ ܕܐܠܗܐ ܒܢܡܘܣ ܘܒܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܗ ܕܒܥܐ ܠܡܪܕܦ
ܒܐܠܗܐ ܘܥܒܕ ܒܫܠܡ ܠܒܒ ܗܘ ܕܥܒܕ. ܘܒܟܠ ܡܕܡ ܕܫܐܠ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܒܢܡܘܣ ܘܒܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܗ
22 ܕܒܥܐ ܠܡܥܒܕ ܘܠܡܛܪ ܠܐ ܫܒܩ ܠܗ. ܘܥܒܕ ܒܟܠ ܠܒܗ ܘܛܒ ܠܗ ܘܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬ ܩܕܫܐ ܠܐܠܗܐ.
ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܒܫܠܡ ܥܒܕ ܒܟܠ ܡܠܟܘܬܗ ܘܒܟܠ ܚܝܠܗ ܕܥܒܕ. ܘܟܬܒ ܐܦ ܐܠ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗ ܐܒܗܝܗ.
23 ܘܐܡܪ ܠܐ ܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ
ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ
24 ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ
ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ
25 ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ
ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ
26 ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ
ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ
27 ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ
ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ
1 ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ
ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܢܫܬܘ ܠܗ ܐܠ ܐܠܗ ܐܒܗ ܕܟܠ ܐܠܗ

Deinde celebrârunt Pascha quarto decimo 15
die secundi mensis, septem diebus, & sacerdotes ac Levitæ sanctificati attulerunt oblationes in domum Domini: Et steterunt in sta- 16
tione sua prout conspicuum erat, quemadmodum præscribitur in lege Mosis prophetæ Domini: sacerdotes accipiebant sanguinem de manu Levitarum. Quia enim multi erant in 17
populo Israelitico qui non sanctificaverant se; ideò Levitæ incumbebât jugulationi agnorum, ut discernerent quicunque mundus esset ad consecrandum Domino. Nam multi erant 18
in populo Israelitico ex Aphremitis, Manassitis, Isacharitis, & Zebulonitis, quatuor hisce tribubus; qui nondum mundaverant sese, quum comedissent Pascha præter legem. Et- 19
enim oravit Hezecia pro eis, & dixit eis; Deus optimus expiet pro toto populo Israelitico: Quandoquidem præparavimus cor nostrum 20
ad orandum Dominum Deum majorum nostrorum, sacrum hoc non est purius nobis. Et exaudiens Dominus vocem Hezeciæ, sanavit populum. Itaque celebrârunt Israelitæ & 21
omnes ii qui aderant Jerosolymis, festum Azymorum septem diebus: magna cum lætitia laudabant Dominum singulis diebus, Levitæ quidem canticis oris sui, et sacerdotes canticis. Et allocutus est Hezecia Levitas omnes illos 22
qui canebant cantica jucunda corã Domino: & comederunt viri illi septem diebus, & sacrificabant sacrificia perfecta Domino: & gratias agebant Domino Deo majorum suorum. Continuit etiam se totus populꝰ Israeli- 23
ticus ad celebrandũ septé dies alios, & septé dies lætitiæ. Nam Hezecia rex Judæ sepositue- 24
rat ac dederat populo Israelitico boves mille, & ovium decem millia: sanctificaverant autem se sacerdotes multi. Et lætatus est universus po- 25
pulus Judæ, & sacerdotes ac Levitæ, totus populus qui venerant è gente Israelitica, & advenæ qui venerant de terra Israelitica, & qui degebant in Judæa. Fuitq; lætitia magna 26
in Jerusalem, quoniam à diebus Solomonis filii Davidis regis Israel non facta fuerat hujusmodi res in Jerusalem. Deniq; surgentes sa- 27
cerdotes & Levitæ benedixerunt populum Israelis, audivítque Dominus vocem eorum, & introivit oratio eorum ad solium sanctitatis ejus, in cœlum.

CAP. XXXI.

His omnibus absolutis, egressus est omnis 1
populus Israelitarum qui aderant, ad civitates domûs Judæ, & fregerunt statuas, comminuerunt tigres, & demoliti sunt altaria quæ erant in Juda, in Benjamen, in Aphrem, & in Manasse: tum demum redeuntes Israelitæ, reversi sunt omnes ad possessionem suam, ingressique sunt incolumes in civitates suas.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἔθυσαν τὸ φασὲκ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἐν-
16 τράπησαν καὶ (ν) ἡγνίσαν, καὶ εἰσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα (ξ) ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἔστησαν ὅπι τὸν
17 τάξιν (ο) αὐτῶν, κατὰ τὸ κρίμα (π) αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐντολὴν Μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἱερεῖς
ἐδέχοντο τὰ αἵματα ἐκ χειρὸς τῶν Λευϊτῶν. Ὅτι πολὺς ὁ ἐκκλησίας οὐχ ἡγνίσθη, καὶ οἱ Λευῖ-
18 ται ἦσαν τοῦ θύειν τὸ φασὲκ πάντι τῷ μὴ δυναμένῳ ἁγνισθῆναι τῷ κυρίῳ. Ὅτι (ρ) πλεῖον τῆς λαοῦ
ἀπὸ Ἐφραὶμ, καὶ Μανασσῆ, καὶ Ἰσαχὰρ, καὶ Ζαβελὼν, οὐχ (σ) ἡγνίσαν, ἀλλ' ἔφαγον τὸ φασὲκ, παρὰ
τὴν (τ) γραφήν. τοῦτο γὰρ προσηύξατο Ἐζεκίας περὶ αὐτῶν, λέγων, (υ) Κύριος ἀγαθὸς ἐξιλάσθω
19 Ὑπὲρ πάσης καρδίας κατευθυνούσης ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων (φ) αὐτῶν, καὶ οὐ κατὰ
20 21 τὴν ἁγνείαν τῶν ἁγίων. Καὶ ἐπήκουσε κύριος τοῦ Ἐζεκίου, καὶ ἰάσατο τὸν λαόν. Καὶ ἐποίησαν οἱ
υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν Ἰερουσαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ
22 κατευωδοῦντες τῷ κυρίῳ ἡμέραν καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἐν ὀργάνοις τῷ κυρίῳ. Καὶ
ἐλάλησεν Ἐζεκίας ἐπὶ πᾶσαν καρδίαν τῶν Λευιτῶν καὶ τῶν Ναθινίμων Σύνεσιν ἀγαθὴν τῷ κυ-
ρίῳ. καὶ Συνετέλεσαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας, θύοντες (χ) θυσίαν σωτηρίου, καὶ ἐξο-
23 μολογούμενοι (ψ) τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν πατέρων (ω) αὐτῶν. Καὶ ἐβουλεύσατο ἡ ἐκκλησία ἄλλα ποιῆσαι
24 ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας· καὶ ἐποίησαν ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ. Ὅτι Ἐζεκίας βασιλεὺς Ἰούδα τῇ
ἐκκλησίᾳ (α) χιλίους μόσχους καὶ ἑπτακισχίλια πρόβατα, καὶ οἱ ἄρχοντες ἀπήρξαντο τῷ λαῷ μόσχους
25 χιλίους καὶ πρόβατα δέκα χιλιάδας, καὶ τὰ ἅγια τῶν ἱερέων εἰς πλῆθος. Καὶ ηὐφράνθη πᾶσα ἡ ἐκ-
κλησία οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰούδα, καὶ οἱ εὑρεθέντες (β) ἐξ Ἰερουσαλὴμ,
26 καὶ οἱ προσήλυτοι οἱ ἐλθόντες ἀπὸ γῆς Ἰσραὴλ, καὶ οἱ κατοικοῦντες (γ) Ἰούδα. Καὶ ἐγένετο εὐφρο-
σύνη μεγάλη ἐν Ἰερουσαλήμ· (δ) ἀπὸ ἡμερῶν Σαλωμὼν υἱοῦ Δαυὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ οὐκ ἐγένετο
27 τοιαύτη ἑορτὴ ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἀνέστησαν οἱ ἱερεῖς (ε) οἱ Λευῖται καὶ (ζ) εὐλόγησαν τὸν λαὸν, καὶ
ἐπακούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τὸ ἅγιον αὐτοῦ εἰς
τὸν οὐρανόν.

cerdotes Levitæ; & benedixerunt populum: & audita est vox eorum:

MS.A. (ν) ἡγνίσησαν, (ξ) εἰς οἶκον κυρίου. (ο) ἑαυτῶν, (π) ἑαυτῶν, (ρ) τὸ πλεῖον (σ) ἡγνίσησαν, (τ) αὐτοῦ, (χ) θυσίας (ψ) κυρίῳ θεῷ (ω) ἑαυτῶν. (α) μόσχους χιλίους καὶ (β) ἐξ Ἰσραὴλ, (γ) ἐν (ζ) ηὐλόγησε

ΚΕΦ. λα'.

1 Καὶ ὡς Συνετελέσθη πάντα ταῦτα, ἐξῆλθε πᾶς Ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ Συνέ-
τριψαν τὰς στήλας, καὶ (α) ἐξέκοψαν τὰ ἄλση, καὶ καθεῖλαν τὰ ὑψηλὰ καὶ τοὺς βωμοὺς ἀπὸ (β) πάσης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἐξ Ἐφραὶμ, καὶ ἀπὸ Μανασσῆ ἕως εἰς τέλους. καὶ (γ) ἐπέστρεψαν πᾶς Ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τὴν
κληρονομίαν (ζ) αὐτῶν, καὶ εἰς τὰς πόλεις (δ) αὐτῶν.

MS.A. (α) ἐξέκοψαν (β) πάσης Ἰουδαίας (γ) ἐπέστρεψεν (ζ) ἑαυτῶν, (δ) ἑαυτῶν.

Et immolaverunt Phasec quartadecimâ mensis secundi. Et sacerdotes Levitæ confusi sunt, & (d) purificaverunt, & intulerunt holocausta in domum Domini. Et steterunt super stationem suam, juxta judicia sua, juxta mandatum Moysi hominis Dei. Et sacerdotes accipiebant sanguinem de manu Levitarum. Quoniam multitudo Ecclesiæ non erat sanctificata; & Levitæ fuerunt ad immolandum Phasec omni qui non potuerat purificari Domino. Quoniam plurima pars populi ab Ephraim, & Manasse, & Issachar, & Zabulon, non purificaverunt, sed manducaverunt Phasec, (e) præter Scripturam. (f) Hoc & deprecatus est Ezecias pro eis, dicens; Dominus bonus propitietur Pro omni corde diligente ad exquirendum Dominum Deum patrum suorum, & non secundùm purificationem sanctuorum. Et exaudivit Dominus Ezeciam, & sanavit populum. Et fecerunt filii Israel, qui inventi sunt in Hierusalem, festivitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, & hymnos dicentes Domino, diem per diem: & sacerdotes, & Levitæ in (g) organis Domino. Et locutus est Ezecias ad omne cor Levitarum, & intellegentium intellectum bonum Domino. Et consummaverunt festivitatem azymorum septem diebus, sacrificantes sacrificium salutaris, & confitentes Domino Deo patrum suorum. Et deliberavit Ecclesia simul facere septem dies alios. Et fecerunt septem dies in lætitia: Quoniam Ezecias primitias obtulit ipse Juda, ipse Ecclesiæ mille vitulos, & septem oves: & principes obtulerunt primitias populo vitulos mille, & oves decem mille, & (h) sancta sacerdotum in multitudine. Et lætata est omnis Ecclesia, sacerdotes, & Levitæ, & omnis Ecclesia Juda, & qui inventi sunt de (i) Hierusalem, & proselyti qui venerant de terra Israel, & habitantes Juda. Et facta est lætitia magna in Hierusalem. A diebus Salomon filii David regis Israel non facta est talis festivitas in Hierusalem. Et surrexerunt sacerdotes & venit deprecatio eorum ad habitaculum sanctum ejus in cœlum.

αλλὰ (τ) χαρὴν. καὶ προσηύξατο (υ) Κύριος ὁ ἀγαθὸς (φ) ἐν Ἰούδα. (δ) ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σολομὼν (ε) καὶ οἱ

CAP. XXXI.

1 Et postquàm consummata sunt omnia hæc; egressus est omnis Israel, qui inventi sunt in civitatibus Juda: & contriverunt statuas, & exciderunt lucos, & dirnerunt excelsa, & aras de omni Judæa, & Benjamin, & de Ephraim, & de Manasse usque in finem. Et reverterunt omnes Israel, unusquisque ad hæreditatem suam, & ad civitates suas,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وَجَعَلُوا ٱلْفَصْحَ فِي ٱرْبَعَةَ عَشَرَ يَوْمًا فِي ٱلشَّهْرِ ٱلثَّانِي سَبْعَةَ أَيَّامٍ * وَٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ تَعَدَّسُوا
16 وَجَاؤُا إِلَى بَيْتِ ٱللهِ * وَأَقَامُوا عَلَى مَوَاضِعِهِمْ يَرُونَ * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ مُوسَى * وَٱلْكَهَنَةُ
17 يَقْبِلُونَ ٱلدَّمَ مِنْ أَيْدِي ٱللَّاوِيِّينَ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا كَثِيرِينَ فِي شَعْبِ إِسْرَائِيلَ * لِكَيْمَا لَمْ
يَكُونُوا مُقَدَّسِينَ * فَقَامَ ٱللَّاوِيُّونَ عَلَى ذَبِيحَةِ ٱلْخِرَافِ * وَكَانُوا يُنْظِرُونَ كُلَّ ذَكِيٍّ يُقَدَّسُ لِلهِ *
18 لِأَنَّهُمْ كَثِيرِينَ فِي أُمَّةِ إِسْرَائِيلَ مِنْ بَيْتِ أَفْرَايِمَ وَمَنَسَّا * وَإِيسَاخَرَ وَزَابُلُونَ هٰذِهِ ٱلْأَسْبَاطُ لَمْ
يَكُونُوا أَطْهَارًا * لِأَنَّهُمْ أَكَلُوا ٱلْفَصْحَ بِلَا نَامُوسٍ * وَصَلَّى حَزَقِيَّا عَلَيْهِمْ وَقَالَ لَهُمْ * إِلٰهُ ٱلْخَيْرِ
19 يَغْفِرُ لِأُمَّةِ إِسْرَائِيلَ * لِأَنَّهُ أَصْلَحَ قُلُوبَنَا لِنُصَلِّيَ لِلهِ إِلٰهِ آبَائِنَا * فَسَمِعَ ٱللهُ صَوْتَ حَزَقِيَّا *
20 وَأَبْرَأَ ٱلشَّعْبَ * وَصَنَعَ بَنُو إِسْرَائِيلَ ٱلَّذِينَ وُجِدُوا فِي أُورُشَلِيمَ عِيدَ ٱلْفَطِيرِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ
21 بِفَرَحٍ عَظِيمٍ * يُسَبِّحُونَ ٱللهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ * وَٱللَّاوِيُّونَ بِتَسْبِيحَةِ أَفْوَاهِهِمْ * وَٱلْكَهَنَةُ أَيْضًا *
22 * وَقَالَ حَزَقِيَّا لِسَائِرِ ٱللَّاوِيِّينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا يُسَبِّحُونَ بِتَسْبِيحَاتٍ حَسَنَةٍ قُدَّامَ ٱللهِ * وَكَانُوا
يَذْبَحُونَ ذَبَائِحَ ٱلْعَمَلِ لِلهِ * وَكَانُوا يَشْكُرُونَ ٱللهَ إِلٰهَ آبَائِهِمْ * وَٱمْتَنَعَ سَائِرُ ٱلشَّعْبِ أَنْ يَعْمَلُوا
23 سَبْعَةَ أَيَّامٍ أُخَرَ * وَسَبْعَةَ أَيَّامِ ٱلْفَرَحِ * لِأَجْلِ حَزَقِيَّا مَلِكِ يَهُوذَا * لِأَنَّهُ أَفْرَدَ وَأَعْطَى ٱلشَّعْبَ
24 سَبْعَةَ آلَافِ حَيَوَانٍ كِبَارًا وَدِقَاقًا * وَأَعْطَى أُمَّةَ إِسْرَائِيلَ نَبْرَاوَا أَلْفًا * وَعَشَرَةَ آلَافٍ * وَقَدَّسَ
كَهَنَةٌ كَثِيرُونَ * وَفَرِحَ شَعْبُ يَهُوذَا كُلُّهُ وَٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ * وَكُلُّ ٱلْأُمَّةِ ٱلَّتِي جَاءَتْ
25 مِنْ سَائِرِ أَرْضِ إِسْرَائِيلَ * وَٱلسُّكَّانُ فِي يَهُوذَا * وَكَانَ فَرَحٌ عَظِيمٌ بِأُورُشَلِيمَ * لِأَنَّهُ مِنْ أَيَّامِ
26 سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ لَمْ يَكُنْ مِثْلُ هٰذَا بِأُورُشَلِيمَ * وَبَارَكَ ٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ عَلَى شَعْبِ إِسْرَائِيلَ *
27 وَسَمِعَ ٱللهُ صَوْتَهُمْ * وَدَخَلَتْ صَلَاتُهُمْ إِلَى مَجْلِسِ قُدْسِهِ فِي ٱلسَّمَاءِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلَاثُونَ *

1 * وَلَمَّا تَمَّ هٰذَا جَمِيعُهُ خَرَجَ جَمِيعُ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَى صِيَاعِ بَيْتِ يَهُوذَا * وَهَدَمُوا عَوَالِيَ ٱلْحُمُونِ *
وَقَلَّعُوا ٱلْمَذَابِحَ ٱلَّتِي فِي يَهُوذَا وَبِنْيَامِينَ وَأَفْرَايِمَ وَمَنَسَّا * حَتَّى رَجَعَ إِسْرَائِيلُ وَعَادُوا كُلُّهُمْ إِلَى
وَرَائِهِمْ * وَدَخَلُوا بِسَلَامٍ إِلَى قُرَاهُمْ *

Deinde celebrârunt Pascha quartodecimâ die mensis secundi, septem diebus. Et sacerdotes ac Levitæ sanctificati, adierunt domum Dei: Et stantes in stationibus suis, aspiciebant, quemadmodum scriptum est in lege Moysis: itidemque sacerdotes excipiebant sanguinem de manibus Levitarum. Quamvis enim multi essent in populo Israelitico, nondum tamen sanctificaverant sese: ideò incumbebant Levitæ sacrificio agnorum, & examinabant omne mundum quod consecrabatur Deo. Siquidem multi erant in gente Israelitica, de domo Ephraimi, Manassis, Isacharis, & Zabulonis, his inquam tribubus, qui non erant mundi; eò quòd Pascha abs lege comedissent. Oravit autem Hezecia pro ipsis, & dixit eis; Deus bonitatis parcat genti Israeliticæ; Quandoquidem ipse præparavit corda nostra ad orandum Deum, Deum patrum nostrorum. Audivitque Deus vocem Hezeciæ, & sanavit populum. Itaque celebrârunt Israelitæ qui præsentes erant in Jerusalem, festum azymorum septem diebus magno gaudio, Deum laudantes singulis diebus, & Levitæ concentu oris sui, & sacerdotes parvitatione. Cùm autem allocutus esset Hezecia omnes Levitas qui optimos concentus coram Deo canebant, quique perfectas victimas Deo sacrificabant, & gratias agebant Deo, Deo patrum suorum; Continuit se populus universus ad celebrandum septem dies alios, septémque dies lætitiæ, propter Hezeciam regem Judæ. Is enim segregaverat dederatque populo septem millia animantium tam magnorum quàm exiguorum, dederátque populo Israelitico boves mille, & ovium decem millia: & sacerdotes permulti sanctificaverant sese. Lætatus igitur est totus populus Judaicus, & sacerdotes ac Levitæ; tam gens illa quæ venerat ex universa regione Israelitica, quàm incolæ Judæ. Fuit inquam summa Lætitia in Jerusalem, quoniam inde à diebus Salomonis filii Davidis nil tale factum fuerat in Jerusalem. Deinde benedixerunt sacerdotes & Levitæ populo Israelitico, audivitque Deus vocem eorum, & ingressa est oratio eorum ad thronum sanctitatis ejus, in cœlum.

CAP. XXXI.

1 Cùm autem absoluta fuissent hæc omnia, abiens populus Israeliticus ad oppida domûs Judæ, evertebant excelsa pardorum, & extirpabant altaria quæ erant in Juda, Benjamine, Ephraimo, & Manasse; donec redissent Israelitæ, & remeássent omnes in hereditatem suam, & ingressi essent incolumes in civitates suas.

דברי הימים ב: לא

,sacerdotes ,*sui ſervitii et ſecundùm virum* ,ſuis diviſionibus *ſuper* Levitarum &,ſacerdotum diviſiones Jechizchijahu ſtatuit Et
2 וַיַּעֲמֶד יְחִזְקִיָּהוּ אֶת־מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם אִישׁ׀ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ לַכֹּהֲנִים
regis pars Et .Domini caſtrorum portis in laudandum & ,confitendum ad & miniſtrandum ad;pacifica &,holocauſtum ad Levitas &
3 וְלַלְוִיִּם לְעֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְשָׁרֵת וְלְהַלֵּל בְּשַׁעֲרֵי מַחֲנוֹת יְהוָה: וּמִנְתַּ הַמֶּלֶךְ
,ſcriptum ſicut ,ſolennitatibus & ,*menſibus in* & ,ſabbathis in *aſcenſiones* & ,veſpere & mane ,*aſcenſiones aſcenſiones ad* ,ejus ſubſtantia de
מִן־רְכוּשׁוֹ לָעֹלוֹת לָעֹלוֹת הַבֹּקֶר וְהָעֶרֶב וְהָעֹלוֹת לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדִים כַּכָּתוּב
confortarentur ut ,Levitarum & ,ſacerdotum partem *dandum ad* ,Jeruſalaim habitatoribus populo dixit Et .Domini lege in
4 בְּתוֹרַת יְהוָה: וַיֹּאמֶר לָעָם לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם לָתֵת מְנָת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יֶחֶזְקוּ
omnis &,*mellis & recentis* olei & ,*muſti* ,frumenti *initium* Iſrael filii multiplicaverunt,*rem excuperáre ſecundum* Et.Domini lege in
5 בְּתוֹרַת יְהוָה: וְכִפְרֵץ הַדָּבָר הִרְבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר וּדְבַשׁ וְכֹל
,Jehudah urbibus in *habitantes* ,Jehudah & ,Iſrael filii Et .adduxerunt multitudinem in omnium decimam & ,*agri proventus*
תְּבוּאַת שָׂדֶה וּמַעֲשַׂר הַכֹּל לָרֹב הֵבִיאוּ: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה
acervos dederunt &,adduxerunt ,ſuo Deo Domino *ſanctificatum* ,ſanctitatum decimam &,pecudũ &,boum decimam ipſi etiam
6 גַּם־הֵם מַעֲשַׂר בָּקָר וְצֹאן וּמַעֲשַׂר קֳדָשִׁים הַמְקֻדָּשִׁים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֵבִיאוּ וַיִּתְּנוּ עֲרֵמוֹת
,Jechizchijahu venerunt Et .conſummaverunt ſeptimo menſe in & ,fundare acervos cœperunt tertio menſe In .*acervos*
7 עֲרֵמוֹת: בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי הֵחֵלּוּ הָעֲרֵמוֹת לְיָסוֹד וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי כָּלּוּ: וַיָּבֹאוּ יְחִזְקִיָּהוּ
8 inquiſivit Et .Iſrael ejus populo & ,DOMINO benedixerunt & ,*acervos* viderunt & ,principes &
9 וְהַשָּׂרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הָעֲרֵמוֹת וַיְבָרְכוּ אֶת־יְהוָה וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְרֹשׁ
primus ſacerdos Hazariahu eum ad dixit Et .*acervis ſuper* Levitis & ſacerdotibus *ſuper* Jechizchijahu
10 יְחִזְקִיָּהוּ עַל־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל־הָעֲרֵמוֹת: וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ
ſuperrelinquere & ,*ſaturari &* ,*edere* DOMINI domum adducere *oblationem incipiendo Ab* :dixit & ,Sadoc *domus*
לְבֵית צָדוֹק וַיֹּאמֶר מֵהָחֵל הַתְּרוּמָה לָבִיא בֵּית־יְהוָה אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהוֹתֵר
dixit Et .*huic turbæ reſiduæ* & ,ſuo populo benedixit DOMINUS quia ,multitudinem ad uſque
11 עַד־לָרֹב כִּי יְהוָה בֵּרַךְ אֶת־עַמּוֹ וְהַנּוֹתָר אֶת־הֲהָמוֹן הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
,*decimam &* ,*elevationem* adduxerunt Et .paraverunt & :DOMINI domo in *cellas parandum ad* ,Jechizchijahu
12 יְחִזְקִיָּהוּ לְהָכִין לְשִׁכוֹת בְּבֵית יְהוָה וַיָּכִינוּ: וַיְבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר
,Jechiel Et .ſecundus ejus frater Simhi & ,Levita Cananjahu dux ea ſuper Et .*fide in* ſancta &
וְהַקֳּדָשִׁים בֶּאֱמוּנָה וְעֲלֵיהֶם נָנִיָּהוּ הַלֵּוִי וְשִׁמְעִי אָחִיהוּ מִשְׁנֶה: וְיִחִיאֵל
,Benajahu & ,Machath & ,Iſmachiahu & ,Eliel & ,Joſabad & ,Jerimoth & ,Hazahel & ,Nachath & ,Hazarjahu &
עֲזַזְיָהוּ וְנַחַת וְעֲשָׂהאֵל וִירִימוֹת וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיאֵל וְיִסַּכְיָהוּ וּמַחַת וּבְנָיָהוּ
domus ducis Hazariahu & ,regis Jechizchijahu *mandato in* ejus fratris Simhi & ,Cananiahu manu de præpoſiti
פְּקִידִים מִיַּד כָּנַנְיָהוּ וְשִׁמְעִי אָחִיו בְּמִפְקַד יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַעֲזַרְיָהוּ נְגִיד בֵּית־
elevationem dandum ad ,Dei *devotiones* ſuper orientem ad janitor Levites Imnah filius Chore Et .Dei
14 הָאֱלֹהִים: וְקוֹרֵא בֶן־יִמְנָה הַלֵּוִי הַשּׁוֹעֵר לַמִּזְרָחָה עַל נִדְבוֹת הָאֱלֹהִים לָתֵת תְּרוּמַת
ſanctificationum ſanctificationes & DOMINO
יְהוָה וְקָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים:

Verſio VULG. LAT.

Ezechias autem conſtituit turmas Sacerdotales & Leviticas per diviſiones ſuas,unumquemque in officio proprio, 2
tam Sacerdotum videlicèt quàm Levitarum, ad holocauſta, & pacifica, ut miniſtrarent & confiterentur, canerentque in portis caſtrorum Domini. Pars autem regis 3
erat,ut de propria ejus ſubſtantia offerretur holocauſtum, manè ſemper & veſperé. Sabbatis quoque, & Calendis, & ſolennitatibus cæteris, ſicut ſcriptum eſt in lege
Moyſi. Præcepit etiam populo habitantium Jeruſalem, 4
ut darent partes Sacerdotibus, & Levitis, ut poſſent vacare legi Domini. Quod cùm percrebruiſſet in auribus 5
multitudinis, plurimas obtulêre primitias filii Iſrael frumenti, vini, & olei, mellis quoque : & omnium, quæ
gignit humus, decimas obtulerunt. Sed & filii Iſrael 6
& Juda, qui habitabant in urbibus Juda, obtulerunt decimas boum & ovium, decimáſque ſanctorum, quæ voverant Domino Deo ſuo : atque univerſa portantes, fecerunt acervos plurimos. Menſe tertio cœperunt acer- 7
vorum jacere fundamenta, & menſe ſeptimo compleverunt eos. Cúmque ingreſſi fuiſſent Ezechias & prin- 8
cipes ejus,viderunt acervos, & benedixerunt Domino ac
populo Iſrael. Interrogavítque Ezechias Sacerdotes & 9
Levitas, cur ita jacêrent acervi. Reſpondit illi Azarias
Sacerdos primus de ſtirpe Sadoc, dicens ; Ex quo cœ- 10
perunt offerri primitiæ in domo Domini, comedimus, & ſaturati ſumus, & remanſerunt plurima, eò quòd benedixerit Dominus populo ſuo : reliquiarum autem copia
eſt iſta, quam cernis. Præcepit igitur Ezechias ut præ- 11
pararent horrea in domo Domini. Quod cùm feciſſent,
Intulerunt,tam primitias, quàm decimas, & quæcunque 12
voverant, fideliter. Fuit autem præfectus eorum Chonenias Levita, & Semei frater ejus, ſecundus, Poſt 13
quem Jahiel, & Azarias, & Nahath, & Aſael, & Jerimoth, Jozabad quoque, & Eliel, & Jeſmachias, & Mahath, & Banaias, præpoſiti ſub manibus Chonenię, & Semei fratris ejus, ex imperio Ezechię regis &
Azariæ pontificis domûs Dei, ad quos omnia pertinebant. Core verò filius Jemna Levites & janitor 14
Orientalis portæ, præpoſitus erat iis quæ ſponte offerebantur Domino, primitiíſque & conſecratis in Sancta ſanctorum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܩܝܡ ܚܙܩܝܐ ܠܟܗܢ̈ܐ ܘܠܠ̈ܝܐ ܥܠ ܦ̈ܠܓ̈ܝ ܟܗܢ̈ܐ ܘܠ̈ܝܐ ܠܟ̈ܠ ܓܒܪ ܠܦ̈ܘܠܚܗ ܠܟܗܢ̈ܐ ܘܠ̈ܝܐ ܠܥܠܬܐ ܘܠܫ̈ܠܡ̈ܐ ܠܡܫܬܡܫ ܘܠܡܫܒܚ ܘܠܡܗܘܐ ܒܬ̈ܪܥ̈ܐ ܕܡ̈ܚܢ̈ܐ ܕܡܪܝܐ 2
Porrò Hezecia reſtituit excubias ſacerdotum & Levitarum, per excubias eorum, quemque pro officio ſuo : ſacerdotes *inquam* & Levitas, holocauſta, & perfecta ; ad miniſtrandum, gratias agendum, & laudandum in porta Domini. Dedítque rex è propriis facultatibus holocauſta boum matutina & veſpertina, & holocauſta ſabbathorum, neomeniarum, & feſtorum. Dixítque populo, quem- 4
admodum præſcriptum eſt in lege Domini ;
dixit inquam Iſraelitis qui degebant in Jeruſalem, ut ſolverent jus ſacerdotum & Levitarum : confirmavit enim eos *ad hoc* ex 5
lege Domini. Cúmque longum ſermonem habuiſſet ad Iſraelitas, afferebant primitias frumentorum, vinorum, & oleorum ; & ex animantibus ſuis, & ex proventibus agri ; decimas quoque confertim afferebant. Et 6
tam filii Iſraelis quàm Judæ, qui degebant in civitatibus Judæ ; ipſi quoque decimas afferebant, *id eſt*, unam è denis quibuſque *rebus* ; afferebant inquam, & offerebant Domino Deo ſuo. Cúmque primitias frumenti, 7
vini, & olei acervatim afferrent ; & ex animantibus ſuis & proventibus agri decimas quoque afferrent ; & Domino Deo ſuo conſecrarent ; Menſe tertio inventæ ſunt pri- 7
mitiæ quamplurimæ : menſe autem ſeptimo accipiens *eas* Hezecia, diſtribuit eas inter ſacerdotes & Levitas. Et videntes Hezecia 8
ac principes quòd permultæ eſſent illæ ſacerdotum primitiæ, benedixerunt Domino, & oraverunt pro Iſraele : Oravítque Hezecia 9
pro ſacerdotibus & pro Levitis, propter primitias quæ plurimæ erant. Et accerſito Azariâ ſummo ſacerdote de familia Sadoci, 10
dixit eis ; Licitum eſt vobis primitias iſtas comedere, quoniam illatæ ſunt in domum Domini : comedite ergò, & ſaturamini ; & quod ex iis ſupererit, date pauperibus & egenis ; quandoquidem benedixit Dominus populo ſuo, & largitus eſt eis tantam abundantiam : Quicquid ergò ſuperfuit, totum 11
dederunt populo Iſraelis. Edixit etiam Hezecia ut pararentur cellæ in domo Domini, & parârunt ; Intulerúntque primitias, de- 12
cimas, & res conſecratas, cum fidelitate : iíſque præerant Chanania Levita, & Semei frater ejus ſecundus ; Et Nehael, & Ozia, 13
Nahath, Aſael, Jermoth, Jozabar, Eliel, Semachia, Mathah, Benaia, & Semaia fratres ejus : hi omnes præpoſiti erant ſub manu Chananiæ, juxta imperium Hezeciæ regis, 14
& Azariæ præfecti domûs regiæ. Caria verò filius Jeminæ, Levita, cuſtos portæ Orientalis, præpoſitus erat ſacrificiis Domini, & Sancto ſanctorum :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ἔταξεν Ἐζεκίας τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, καὶ τὰς ἐφημερίας ἑκάστου κατ' ἀνδρα τῆς λειτουργίας, τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευίταις, εἰς τὰ ὁλοκαυτώσεις, καὶ εἰς τὰ σωτήρια, καὶ αἰνεῖν, καὶ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ λειτουργεῖν (ε) ἐν ταῖς πύλαις ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου κυρίου. Καὶ μερὶς τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ εἰς τὰς ὁλοκαυτώσεις τὰ πρωϊνὰ καὶ τὰ (ζ) δειλινὰ, καὶ ὁλοκαυτώσεις εἰς τὰ σάββατα, καὶ εἰς τὰς νουμηνίας, καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ νόμῳ κυρίου. Καὶ (η) εἶπαν τῷ λαῷ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ, δοῦναι τὰ μερίδια τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, ὅπως (θ) καλισχύσωσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ οἴκου κυρίου. Καὶ ὡς προσέταξε τὸν λόγον, (ι) ἐπλεόνασιν Ἰσραὴλ ἀπαρχὴν σίτου, καὶ οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ μέλιτος, καὶ πᾶν (κ) γέννημα ἀγροῦ, καὶ ἐπεδέκαται (λ) πάντα εἰς πλῆθος ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα καὶ αὐτοὶ ἤνεγκαν ἐπιδέκαται μόχων καὶ προβάτων, καὶ ἐπιδέκαται αἰγῶν, καὶ ἡγίασαν τῷ κυρίῳ θεῷ (μ) αὐτῶν· καὶ ἐπήνεγκαν καὶ ἔθηκαν σωρὸς σωρούς. Ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ἤρξαντο οἱ σωροὶ θεμελιοῦσθαι, καὶ ἐν (ν) τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ συνετελέσθησαν. Καὶ ἦλθεν Ἐζεκίας καὶ οἱ ἄρχοντες, (ξ) καὶ εἶδον τοὺς σωροὺς, καὶ ηὐλόγησαν τὸν κύριον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἐπυνθάνετο Ἐζεκίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν ὑπὲρ τῶν σωρῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων εἰς οἶκον (ο) Σαδὼκ, καὶ εἶπεν, Ἐξ οὗ ἤρξαντο ἡ ἀπαρχὴ φέρεσθαι εἰς οἶκον κυρίου, ἐφάγομεν καὶ ἐνεπλήσθημεν καὶ (π) κατελίπομεν ἕως εἰς πλῆθος, ὅτι κύριος (ρ) ηὐλόγησε τὸν λαὸν (σ) αὐτοῦ, καὶ καταλέλειπται (τ) ὁμὴ τὸ πλῆθος τοῦτο. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας ἑτοιμάσατε παστοφορία εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἡτοίμασαν. Καὶ (υ) ἤνεγκαν ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰ ἐπιδέκατα ἐν πίστει· καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπιστάτης (φ) Χωνενίας ὁ Λευίτης, καὶ Σεμεὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδεχόμενος· Καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ (χ) Ὀζίας, καὶ Ναὲθ, καὶ Ἀσαὴλ, καὶ Ἰεριμὼθ, καὶ (ψ) Ἰωζαβὰδ, καὶ Ἐλιὴλ, καὶ Σαμαχία, καὶ Μαὲθ, καὶ Βαναΐας, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθεσταμένοι διὰ (ω) Χωνενίου καὶ Σεμεὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προσέταξεν (α) Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀζαρίας ὁ ἡγούμενος οἴκου κυρίου. Καὶ (β) Κορὴ ὁ τοῦ Ἰεμνὰ ὁ Λευίτης ὁ πυλωρὸς (γ) κατ' ἀναλολὰς ἐπὶ τῶν (δ) δομάτων, δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς κυρίου, καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων,

Et ordinavit Ezecias vices sacerdotum, & Levitarum, & vices cujusque juxta suum ministerium, sacerdotibus, & Levitis, ad holocaustosim, & ad sacrificium salutaris, & ad laudandum, & confitendum, & ministrandum in portis in (a) atriis domûs Domini. 2
Et portio regis de substantia ejus ad holocaustoses, matutinam, & vesperti nam, & holocaustoses in sabbata, & in Neomenias, & in festivitates scriptas in lege Domini. Et (b) dixerunt populo, habitantibus in Hierusalem, dare portionem sacerdotum, & Levitarum, ut confortentur in ministeria domûs Domini. Et postquàm constituit (c) verbum, abundanter dedit Israel primitias frumenti, & vini, & olei, & mellis: & omne genimen agri, & decimas omnes in multitudine attulerunt filii Israel, & Juda. Et habitantes in civitatibus Juda etiam ipsi attulerunt decimas vitulorum, & ovium, & decimas (d) caprarum: & sanctificaverunt Domino Deo suo. Et intu'erunt, & posuerunt acervos acervos. In mense tertio cœperunt acervi fundari: & in mense septimo consummati sunt. Et venit Ezecias, & principes, & viderunt acervos, & benedixerunt Dominum, & populum ejus Israel. Et percunctatus est Ezecias sacerdotes, & Levitas super acervis. Et dixit ad eum Azarias sacerdos princeps in domo Sadoc, & dixit; Ex quo cœperunt primitiæ afferri in domum Domini; manducavimus, & bibimus, & reliquimus usque ad multitudinem: quoniam Dominus benedixit populum suum: (e) & reliquimus ad multitudinem hanc. Et dixit Ezecias adhuc parate pastophoria in domo Domini. Et paraverunt. Et attulerunt illuc primitias, & decimas in fide: & super eos præses Chonenias Levita, et Semei frater ejus succedens, Et Jeiel, et Ozias, et Naeth, et Asael, et Jerimoth, et Jozabad, et Eliel, et Samachia, et Maath, et Banaias, et filii ejus constituti per Chonenium, et Semei fratrem ejus; sicut ordinavit Ezecias rex, et Azarias dux domûs Domini. Et Core filius Jemna Levita janitor ad Orientem super dona ad dandum primitias Domini, et sancta sanctorum, 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

MS. A. (ε) ἐν ταῖς αὐλαῖς εἶπε (ζ) δειλινὴν, ὁλοκαυτώσεις εἰς σάββατα, (η) εἶπεν (θ) καλισχύσουσιν (ι) ἐπλεόνασαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (κ) γέννημα (λ) πάντα ἤνεγκαν εἰς πλῆθος οἱ (μ) ἑαυτῶν· (ν) τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ (ξ) καὶ εἶδον τὰς (ο) Σαδὼκ, Ἐξ οὗ (π) κατελίπομεν, ὅτι (ρ) ηὐλόγησεν (σ) ἑαυτοῦ, (τ) ἕως τὸ (υ) εἰσήνεγκαν (φ) Χωνενίας (χ) Ὀζαζὰς, (ψ) Ἰωζαβὰδ, καὶ Ἰεϊὴλ, καὶ Σαμαχία, (ω) Χωνενίου (α) ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας καὶ (β) Κορὴ (γ) κατ' ἀναλολὰς (δ) * δωμάτων,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وَأَقَامَ حَزَقِيَّا عَلَى أَوْقَاتِ ٱلْكَهَنَةِ كُلَّ رَجُلٍ مِثْلَ عَمَلِهِ * لِلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ لِلْمَذْبَحِ
3 لِيَخْدِمُوا وَيَسْكُرُوا وَيُسَبِّحُوا فِي بَابِ ٱلرَّبِّ * وَأَعْطَى ٱلْمَلِكُ مِنْ مَالِهِ ذَبَائِحَ تَمْرَانًا لِلْغَدَاةِ
4 وَلِلْمَسَاءِ * وَذَبَائِحَ ٱلسُّبُوتِ وَرُؤُسِ ٱلشُّهُورِ وَٱلْأَعْيَادِ * وَقَالَ لِلشَّعْبِ * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ
اللهِ ٱصْنَعُوا * وَقَالَ لِلَّذِينَ يَسْكُنُونَ أُورُشَلِيمَ مِنْ إِسْرَائِيلَ أَنْ يُعْطُوا حَقَّ ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ *
5 لِأَنَّ بِهِ أُمِرَ فِي نَامُوسِ ٱللهِ * وَحِينَ كَثُرَ ٱلْكَلَامُ عَلَى إِسْرَائِيلَ كَانُوا يَجِيبُونَ وَاجِبَاتِ
لِقَمْحٍ وَخَمْرٍ وَزَيْتٍ * وَمِنَ ٱلْبَهَائِمِ وَٱلْعَلَّاتِ ٱلَّتِي مِنْ حُقُولِهِمْ وَاحِدًا مِنْ عَشَرٍ * وَكَانُوا
6 يَجِيبُونَ كِبَرَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَيَهُودَا ٱلَّذِينَ كَانُوا يَسْكُنُونَ فِي صِيَاعِ يَهُودَا * وَهُمْ أَيْضًا كَانُوا
يَجِيبُونَ ٱلْعُشْرَ وَاحِدًا مِنْ عَشَرٍ وَيُقَرِّبُونَ لِلهِ إِلٰهِهِمْ * وَكَانُوا يَجِيبُونَ وَاجِبَاتٍ عَلَى وَاجِبَاتٍ
مِنَ ٱلْقَمْحِ وَٱلْخَمْرِ وَٱلزَّيْتِ وَمِنَ ٱلْحَيَوَانِ وَمِنْ عَلَّاتِ حُقُولِهِمْ وَاحِدًا مِنْ عَشَرٍ * وَفِي ٱلشَّهْرِ
7 ٱلثَّالِثِ وُجِدَ وَاجِبَاتٍ كَثِيرَةً عَظِيمَةً * وَفِي ٱلشَّهْرِ ٱلسَّابِعِ أَخَذَهَا حَزَقِيَّا * وَقَسَمَهَا عَلَى
8 ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ * وَنَظَرَ حَزَقِيَّا أَنَّ وَاجِبَاتِ ٱلْكَهَنَةِ عَظِيمَةٌ جِدًّا * وَشَكَرُوا ٱللهَ وَبَارَكُوا
9 إِلٰهَ إِسْرَائِيلَ * وَصَلَّى حَزَقِيَّا عَلَى ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ * وَعَلَى ٱلْوَاجِبَاتِ ٱلَّتِي كَثُرَتْ * فَقَالَ
10 لَهُمْ عُورِيَا ٱلْكَاهِنُ ٱلْكَبِيرُ ٱلَّذِي مِنْ بَيْتِ صَادُوقَ * حَلَالٌ لَكُمْ هٰذِهِ ٱلْوَاجِبَاتُ أَنْ
تَأْكُلُوهَا * لِأَنَّهَا لِبَيْتِ ٱللهِ دَخَلَتْ * فَكُلُوا وَٱشْبَعُوا وَمَا فَضَلَ مِنْهَا أَعْطُوهُ لِلصُّعَفَاءِ وَٱلْمَسَاكِينِ *
لِأَنَّ ٱللهَ بَارَكَ شَعْبَهُ * وَأَعْطَاهُمْ هٰذِهِ ٱلْبَرَكَةَ وَٱلْكَثْرَةَ * وَمَا فَضَلَ مِنْهَا أَعْطُوهُ لِإِسْرَائِيلَ
11 كُلِّهِ * فَقَالَ حَزَقِيَّا * اِصْنَعُوا فِي بَيْتِ ٱللهِ صُفُوفًا * فَصَنَعُوا * وَجَاؤُا بِٱلْوَاجِبَاتِ وَاحِدًا مِنْ
12 عَشَرٍ وَمُقَدَّسَاتٍ بِٱلْأَمَانَةِ * وَكَانَ ٱلْمُتَكَلِّمُونَ عَلَيْهَا مِنْ بَنِي لَاوِي * كَنَنْيَا وَشِمْعِي
13 أَخُوهُ * وَيَحْيَايِلُ * وَعُورِيَا * وَيَحَاثُ * وَعَاسَوْئِيلُ * وَيَرْمُوثُ * وَيُوزَابَادُ * وَٱلِيئِيلُ * وَٱسْمَخْيَا وَمَحَاثُ *
وَبِنَايَا * وَشِمْعِيَا أَخُوهُ * هٰؤُلَاءِ كُلُّهُمْ مُتَكَلِّمُونَ عَلَى يَدِ كَنَنْيَا مِثْلَ مَا أَمَرَ حَزَقِيَّا ٱلْمَلِكُ *
14 وَعَزَرْيَا رَئِيسُ بَيْتِ ٱللهِ * وَقُورِيُّ بْنُ يَمْنَا مِنْ بَنِي لَاوِي يَحْفَظُ ٱلْبَابَ ٱلشَّرْقِيَّ مِمَّا يَلِي
ٱلْقَرَابِينَ لِلهِ وَقُدْسَ ٱلْمُقَدَّسِينَ *

Posthæc destinavit Hezecia ad vices sacerdotales unumquenque secundùm proprium munus; sacerdotes & Levitas ad altare, ut ministrarent, & gratias laudésque dicerent in foribus Domini. 2
Dedit quoque ve xè facultatibus suis victimas, nempe boves pro matutino & vespertino tempore, & victimas sabbathorum, principiorum mensium, & festorum. Dixitque populo, 3
Prout scriptum est in lege Dei, facite: iis autem Israelitis qui habitabant Jerosolymis, dixit ut solverent jus sacerdotum & Levitarum, cùm id præcipiatur in lege Dei. Et postquam longam habuit orationem ad Israelitas, afferebant legitima tritici, vini, & olei; & ex pecoribus & proventibus agrorum suorum, unum ex decem. Afferebant quoque magnates filiorum Israelis & Judæ, qui commorabantur in oppidis Judæ; ipsi quoque decimas afferebant, unum ex decem, & offerebant Deo, Deo suo. Cùm ergò legitima acervatim afferrent ex tritico, vino, & oleo; & ex pecoribus atque proventibus agrorum suorum, unum ex decem: Mense demum tertio inventa fuerunt multa magnáque legitima; quæ mense septimo accipiens Hezecia, distribuit inter sacerdotes & Levitas. Videns autem Hezecia quòd legitima sacerdotum essent admodum ingentia, gratias egerunt Deo, & benedixerunt Deum Israelis: Oravítque Hezecia pro sacerdotibus & Levitis, & pro legitimis quæ multa erant. Tum dixit 4 5 6 7 8
eis Ozia summus sacerdos qui erat ex familia Sadoci, Licet vobis comedere legitima ista, quandoquidem in domum Dei sunt ingressa: comedite ergò ea, & saturamini; & quod ex iis supererit, date tenuibus & pauperibus. Deus enim benedixit populo suo, & largitus est eis tantam benedictionem & abundantiam: quod ergò ex iis superaverit, totum date Israelitis. Quapropter dixit Hezecia, Facite in domo Dei ordines, & fecerunt: Inque eum quæ fideliter legitima, nempe decimas, & res consecratas; iisque præerant ex filiis Levi, Chonani & Semei frater ejus, Nahiel, Oziz, Nabath, Asael, Jermoth, Jozibar, Eliel, Sema hio, Mathab, Bania, & Semeia frater ejus: hi omnes erant præpositi sub manu Chanani, prout mandaverat Hezecia rex. Azaria tutor erat domûs Dei: Caria verò Jaminæ filius, de filiis Levi, custodiebat portam Orientalem contiguam sacrificiis Dei & sancto sanctorum. 9 10 11 12 13 14

דברי הימים ב: לב

dandum ad ,ſide in ſacerdotum civitatibus in Secanjahu & ,Amariahu ,Semahjahu &,Jeſuah &,Miniamin & ,Heden ejus manum ad Et
15 וְעַל־יָדוֹ עֵדֶן וּמִנְיָמִן וְיֵשׁוּעַ וּשְׁמַעְיָהוּ אֲמַרְיָהוּ וּשְׁכַנְיָהוּ בְּעָרֵי הַכֹּהֲנִים בֶּאֱמוּנָה לְתֵת
omni ,ſupra & ,annorum trium filio à maſculis *eorum genealogizare* Præter .parvo ſic magno ſicut ,*diviſionibus in* ſuis fratribus
16 לַאֲחֵיהֶם בְּמַחְלְקוֹת כַּגָּדוֹל כַּקָּטָן: מִלְבַד הִתְיַחְשָׁם לִזְכָרִים מִבֶּן שָׁלוֹשׁ שָׁנִים וּלְמַעְלָה לְכָל־
genealogizare Et ,*ſuas diviſiones juxta* eorum *obſervationibus in* ,eorum *ſervitium in* ,*ejus die in diei verbo in* ,Domini domo in ingredienti
17 הַבָּא לְבֵית־יְהוָה לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לַעֲבוֹדָתָם בְּמִשְׁמְרוֹתָם כְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם: וְאֶת הִתְיַחֵשׂ
ſuis diviſionibus in ,*ſuis obſervationibus in* ,ſupra & ,annorum viginti filio à,Levitarum &,ſuorũ patrum domum per ſacerdotum
הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמַעְלָה בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם:
ſe ſanctificabant eorum fide in quia:*concionis* omni ,eorum filiabus & ,eorum filiis & ,eorum uxoribus,eorum *jube cuncta in genealogizare* Et
18 וּלְהִתְיַחֵשׂ בְּכָל־טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל־קְהָל כִּי בֶאֱמוּנָתָם יִתְקַדְּשׁוּ־
,nomina per ſunt nominati qui viri ,*civitate & civitate omni* in ,eorum urbium *ſuburbii agris* in ſacerdotibus Aharon filiis Et.ſanctitate
19 קֹדֶשׁ: וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וְעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת
: Jehudah omni in Jechizchijahu *hoc ſicut* fecit Et .Levitis *in genealogizare omne ad* &,ſacerdotibus *in* ,maſculo omni partes *dandum ad*
20 לָתֵת מָנוֹת לְכָל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים וּלְכָל־הִתְיַחֵשׂ בַּלְוִיִּם: וַיַּעַשׂ כֵּן־יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה
,Dei domus *ſervitio* in cœpit quod ,opere omni in Et .*ſui Dei Domini facies ad veritatem* & ,rectum & ,bonum fecit &
21 וַיַּעַשׂ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו: וּבְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר הֵחֵל ׀ בַּעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים
.eſt proſperatus & ,fecit ſuo corde toto in ,ſuum Deum *quærendum ad* ,præcepto in & ,lege in &
וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לְדָרְשׁ לֵאלֹהָיו בְּכָל־לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ:

CAP. XXXII.

לב

civitates contra eſt caſtrametatus &,Jehudah in eſt ingreſſus &,Aſſur rex Sancherib venit ,horum veritatem & ,*verba* Poſt
1 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה בָּא סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיִּחַן עַל־הֶעָרִים
contra bellum ad ejus facies & ,Sancherib venit quòd ,Jechizchijahu vidit Et .ſe ad eas *perrumpendum ad* ,dixit & : munitas
2 הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לִבְקָעָם אֵלָיו: וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וְכִי־פָנָיו לְמִלְחָמָה עַל־
:civitatem extra qui ,fontium aquas *obturandum ad*,ſuis potentibus &,ſuis principibus cum conſilium iniit Et .Jeruſalaim
3 יְרוּשָׁלִָם: וַיִּוָּעַץ עִם־שָׂרָיו וּגִבֹּרָיו לִסְתּוֹם אֶת־מֵימֵי הָעֲיָנוֹת אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר
, terræ medio in inundantem torrentem & ,fontes omnes *obturarunt* &,multus populus ſunt congregati Et.eum adjuverũt &
4 וַיַּעְזְרֻהוּ: וַיִּקָּבְצוּ עַם־רָב וַיִּסְתְּמוּ אֶת־כָּל־הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשֹּׁטֵף בְּתוֹךְ הָאָרֶץ
,*druſum* murum omnem ædificavit &,eſt confortatus Et ?multas aquas invenient &,Aſſur reges venient quid Ut :dicendo
5 לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ מַיִם רַבִּים: וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־כָּל־הַחוֹמָה הַפְרוּצָה
,multitudinẽ in *miſſile* fecit &,David urbem Millo roboravit & : alium murum forinſecus & ,turres *ſuper aſcendere fecit &*
וַיַּעַל עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמִּלוֹא עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שְׁלָחִ לָרֹב
ad eſt locutus &,civitatis portæ plateam ad ,ſe ad eos congregavit &:populum ſuper bellorum principes *deſuit* Et .cypeos &
6 וּמָגִנִּים: וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל־הָעָם וַיִּקְבְּצֵם אֵלָיו אֶל־רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל־
univerſæ *faciebus* à & ,Aſſur regis *facibus à conſternemini* ne & ,timeatis ne ,roboremini & Confortamini : dicendo , eorum cor
לִבָּם לֵאמֹר: חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל־
7 הֲמוֹן אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי־עִמָּנוּ רַב מֵעִמּוֹ:
.illo cum *præ multa* nobiſcum quia ,eo cum quæ , *turbæ*

Verſio VULG. LAT.

Et ſub cura ejus Eden, & Benjamin, Jeſue, & Semeias, Amarias quoque & Sechenias, in civitatibus Sacerdotũ, ut fideliter diſtribuerent fratribus ſuis partes, minoribus atque majoribus: Exceptis maribus ab annis tribus & ſuprà, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, & quidquid per ſingulos dies conducebat in miniſterio, atque obſervationibus juxta diviſiones ſuas, Sacerdotibus per familias, & Levitis à vigeſimo anno & ſuprà per ordines & turmas ſuas, Univerſæque multitudini, tam uxoribus, quàm liberis eorũ utriuſque ſexûs, fideliter cibi, de his quæ ſanctificata fuerant, præbebantur. Sed & filiorum Aaron per agros, & ſuburbana urbium ſingularũ, diſpoſiti erant viri, qui partes diſtribuerent univerſo ſexui maſculino de Sacerdotibus & Levitis. Fecit ergò Ezechias univerſa quæ diximus in omni Juda: operatúſque eſt bonum & rectum & verum, coram Domino Deo ſuo, In univerſa cultura miniſterii domûs Dñi, juxta legem & ceremonias, volens requirere Deum ſuum in toto corde ſuo: fecítque & proſperatus eſt.

15 16 17 18 19 20 21

CAP. XXXII.

POſt quæ & hujuſcemodi veritatẽ, venit Sennacherib rex Aſſyriorũ, & ingreſſus Judã, obſedit civitates munitas, volens eas capere. Quod cùm vidiſſet Ezechias, veniſſe ſcilicèt Sennacherib, & totum belli impetum verti contra Jeruſalem, Inito cum principibus conſilio, viríſq; fortiſſimis, ut obturarent capita fontium, qui erant extra urbem: & hoc omnium decernente ſententiâ, Congregavit plurimam multitudinem, & obturaverunt cunctos fontes, & rivum qui fluebat in medio terræ, dicentes; Ne veniant reges Aſſyriorum, & inveniant aquarum abundantiam. Ædificavit quoque, agens induſtriè, omnem murum, qui fuerat diſſipatus, et extruxit turres deſuper, & forinſecùs alterum murum: inſtauravítque Mello in civitate David, et fecit univerſi generis armaturã et clypeos: Conſtituítque principes bellatorũ in exercitu: & convocavit univerſos in platea portæ civitatis, ac locutus eſt ad cor eorum dicens; Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Aſſyriorum, & univerſam multitudinem, quæ eſt cum eo: multò enim plures nobiſcum ſunt, quàm cum illo.

1 2 3 4 5 6 7

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܟ ܡܥܒܕܝܢ ܒܗܘܢ ܒܥܕܡܐ. ܡܫܡܥ ܡܥܒܕ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܡܥܒܕ ܠܗ ܒܥܕ ܐܚܘܗܝ ܟܕ ܪܒ
16 ܘܥܕ ܙܥܘܪ ܡܥܒܕ ܠܗ ܒܥܕ ܐܚܘܗܝ. ܟܕ ܠܐ ܠܡܫܬܡܫ ܒܟܗܢܘܬܐ ܡܢ ܒܪ ܬܠܬ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ. * ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ
17 ܒܒܝܬ ܡܪܝ ܒܝܘܡ ܘܒܝܘܡ ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܟܕ ܡܬܚܫܒ ܟܗܢܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
18 ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܒܟܠ ܥܒܕ ܕܥܒܕ ܠܡܫܬܡܫ ܒܟܗܢܘܬܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
19 ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܠܐ ܡܬܚܫܒ ܠܐܝܫ ܡܢ ܒܢܝ ܐܗܪܘܢ ܟܗܢܐ ܕܐܬܩܕܫ ܒܩܕܫ ܩܕܫܝܢ ܗܘ ܒܒܫܪܗ ܘܒܕܡܗ ܕܐܝܬ ܒܗ ܘܒܫܪ ܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
20 ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܥܒܕ ܚܙܩܝܐ ܒܟܠ ܝܗܘܕܐ ܘܥܒܕ ܛܒ ܘܬܪܝܨ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܝ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܥܒܕ ܒܫܠܡ ܠܒܝܬ ܡܪܝ ܒܢܡܘܣ ܘܒܦܘܩܕܢ ܕܐܝܬ ܒܗ ܘܒܫܪ ܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
21 ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܥܒܕ ܚܙܩܝܐ ܒܟܠ ܝܗܘܕܐ ܘܥܒܕ ܛܒ ܘܬܪܝܨ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܝ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܥܒܕ ܒܫܠܡ ܠܒܝܬ ܡܪܝ ܒܢܡܘܣ ܘܒܦܘܩܕܢ ܕܐܝܬ ܒܗ ܘܒܫܪ ܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ

1 ܒܫܪ ܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. * ܟܕ ܗܠܝܠ * ܟܕ * ܗܠܝܠ * ܟܕ ܗܠܝܠ ܒܫܪ ܒܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܥܠ ܠܡܥܒܕ ܒܥܒܕܐ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗܬܗ ܘܠܘܝܐ ܡܢ ܒܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܥܕ ܠܥܠ
2 ܒܡܫܡܪܬܗ ܒܥܒܕܬܗ ܒܟܗܢܘܬܐ ܘܒܠܘܝܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥ ܚܙܩܝܐ ܕܐܬܐ ܣܢܚܪܝܒ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܒܥܐ ܕܢܚܬ ܠܡܩܪܒ ܥܠ ܝܪܘܫܠܡ. ܡܨܐ ܠܗ ܠܡܫܬܕܠ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܠܡܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܐܬܟܢܫ ܟܠ ܥܡܐ ܣܓܝ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.
3 ܘܐܬܚܙܩ ܘܒܢܐ ܟܠ ܫܘܪܗ ܕܐܬܪܥܝ ܘܐܩܝܡ ܥܠ ܡܓܕܠܬܐ ܘܫܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܒܒܝܬ ܡܠܐ ܘܐܬܩܢ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܩܪܬܐ ܘܥܒܕ ܙܝܢ ܣܓܝ ܘܓܢ. * ܘܩܒܥ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.
4 ܘܐܬܚܙܩ ܘܒܢܐ ܟܠ ܫܘܪܗ ܕܐܬܪܥܝ ܘܐܩܝܡ ܥܠ ܡܓܕܠܬܐ ܘܫܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܒܒܝܬ ܡܠܐ ܘܐܬܩܢ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܩܪܬܐ ܘܥܒܕ ܙܝܢ ܣܓܝ ܘܓܢ. * ܘܩܒܥ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.
5 ܘܐܬܚܙܩ ܘܒܢܐ ܟܠ ܫܘܪܗ ܕܐܬܪܥܝ ܘܐܩܝܡ ܥܠ ܡܓܕܠܬܐ ܘܫܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܒܒܝܬ ܡܠܐ ܘܐܬܩܢ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܩܪܬܐ ܘܥܒܕ ܙܝܢ ܣܓܝ ܘܓܢ. * ܘܩܒܥ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.
6 ܘܐܬܚܙܩ ܘܒܢܐ ܟܠ ܫܘܪܗ ܕܐܬܪܥܝ ܘܐܩܝܡ ܥܠ ܡܓܕܠܬܐ ܘܫܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܒܒܝܬ ܡܠܐ ܘܐܬܩܢ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܩܪܬܐ ܘܥܒܕ ܙܝܢ ܣܓܝ ܘܓܢ. * ܘܩܒܥ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.
7 ܘܐܬܚܙܩ ܘܒܢܐ ܟܠ ܫܘܪܗ ܕܐܬܪܥܝ ܘܐܩܝܡ ܥܠ ܡܓܕܠܬܐ ܘܫܘܪܐ ܐܚܪܢܐ ܒܒܝܬ ܡܠܐ ܘܐܬܩܢ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܩܪܬܐ ܘܥܒܕ ܙܝܢ ܣܓܝ ܘܓܢ. * ܘܩܒܥ ܥܡ ܪܒ ܚܝܠ ܘܣܟܪ ܠܗ ܡܝ ܡܥܝܢ ܕܒܪ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܝ ܣܓܝ ܒܐܪܥܐ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Eíque fideliter obſequebantur Adon, & Benjamen, Ieſus, Semaia, Amuria, & Sechania in civitatibus ſacerdotum, dando fratribus ſuis diſtributiones, magno æquè ac parvo, (Præter id quod debebatur) maſculo *cuilibet* à nato tres annos & deinceps, omni ingredienti domum Domini. Et demenſum cujuſlibet diei, pro officio, excubiis, & portionibus eorum, necnon oleum & vinum, dabatur ſacerdotibus atque Levitis per familias eorum paternas, à nato viginti annos & deinceps, ſecundùm excubias eorum, & portiones eorum. Oleum quoque dabatur laternis eorum, uxoribus, filiis, & filiabus eorum, toti denique populo Iſraelitico qui fideliter ſe ſanctificabant. Quoniam verò ſancti erant filii Aharonis, ſanctæ erant carnes eorum, & ad mulieres non accedebant; cicumibant per ſingulas civitates viri quidam quorum nota ſunt nomina, ut jus redderent cuique mari inter ſacerdotes exiſtenti, & omnibus familiis Levitarum. Sic fecit Hezecia in toto Iuda, fecítque quod bonum & rectum erat, & juſtè ambulavit coram Domino. In omnibus operibus ſuis quæ cœperat facere in domo Domini, & in lege, atque præcepto; quærens Deum ſuum toto corde ſuo, fecit, & proſperè ceſſit.

15 16 17 18 19 20 21

CAP. XXXII.

POſt res iſtas & æquitatem quam præſtiterat Hezecia, venit Sanherib rex Athur, poſitíſque caſtris adverſùs Judæ propugnacula munitiſſima, dicebat habitatoribus eorum, Suſcipite dexteram, & venite ad me. Videns autem Hezecia quòd veniſſet Sanherib rex Athur cum copiis ſuis ad oppugnandum Jeruſalem, Conſilium inivit cum principibus heroibus ſuis de obturandis aquis fontium qui erant extra urbem. Opem ergò tulerunt ei principes ejus, Et populus Iſraeliticus ingenti multitudine congregatus, obturárunt omnes fontes & torrentes magnos qui erant in medio regionis. Dicebant enim, Ne fortè veniat rex Athur, & invenientes aquas multas, Corroborent ſeſe, & ædificent murum alium adverſùs murum *noſtrum*, obturéntq; foſſas quas fecerat David. Fecit quoque Hezecia arma multa, & clypeos, ac lanceas: Et conſtituit viros bellicoſos ſuper populum, unum ſuper denos quoſque: iiſque ad ſe congregatis in plateam civitatis, locutus eſt cum omnibus, & dixit eis; Forti animo eſtote, & pugnate; & ne timeatis, neque formidetis regem Athur neque copias quæ venerunt cum eo: nobiſcum enim plures habemus quàm ii quos habet ſecum.

1 2 3 4 5 6 7

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Διὰ χειρὸς Ὀδὸμ, καὶ Βενιαμὶν, καὶ (ε) Ἰησοῦς, καὶ Σεμεΐ, καὶ (ζ) Ἀμαρίας, καὶ Σεχενίας, διὰ χειρὸς πάντων ἱερέων ἐν πίστει, δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κατὰ τὰς ἐφημερίας, κατὰ τὸν μέγαν (η) καὶ τὸν μικρὸν, Ἐκτὸς ὧν διηρέθη τῶν ἀρσενικῶν ἀπὸ τριετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶσι τοῖς εἰσπορευομένοις εἰς οἶκον κυρίου, εἰς λόγον ἡμερῶν εἰς ἡμέραν, εἰς λειτουργείαν ἐφημερείας διαταξέως αὐτῶν. Οὗτος ὁ καταλογισμὸς τῶν ἱερέων κατ' οἴκους πατριῶν· καὶ οἱ Λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἐν διατάξει, (θ) Ἐγκαλλωχήσαι ἐν πάσῃ διηρημένῃ ὑφ' αὐτῶν καὶ δυνατέρων αὐτῶν εἰς (ι) πᾶν πλῆθος, ὅτι ἐν πίστει (κ) ἡγνίσαν τὸ ἅγιον. Τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἄνδρες οἱ ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόματι, δοῦναι μερίδα παντὶ ἀρσενικῷ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ παντὶ καταλεθμημένῳ ἐν τοῖς Λευίταις. Καὶ ἐποίησεν Ἔζεκίας ἐν παντὶ Ἰούδα, καὶ ἐποίησε τὸ καλὸν καὶ τὸ εὐθὲς (λ) ἐναντίον τοῦ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ (μ) ᾧ ἤρξατο ἐν ἐργασίᾳ ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν ἐζήτησε τὸν θεὸν (ν) αὐτοῦ ἐξ ὅλης (ξ) ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐοδώθη.

in lege, & in præceptis ex

MS.A. Ἰησοῦ, (ζ) Μαρίας, (η) καὶ κατὰ τὸν (θ) Ἐν καλλωχείαις ἐν πάσῃ (ι) πᾶν τὸ πλῆθος, (ξ) τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἐποίησεν

(f) *Per manum Odom, & Benjamin, & Jesus, & Semei, & Amarias, & Sechonias* (g) *per manum sacerdotum in fide, ad dandum fratribus suis secundùm vices, juxta magnum, & parvum,* 15
(Præter fœminam masculinorum à triennio, & suprà) omni ingredienti in domum Domini, in verbo dierum in die ad ministerium vicibus ordinationis suæ. Hæc distributio sacerdotum secundùm domos patriarum: & Levitæ in vicibus suis à vigesimo anno, & suprà, in ordinatione, (h) *Ad distribuendum in omni fœmina filiorum* 16
suarum, & filiarum suarum, in omnem multitudinem: quoniam in fide purificaverant sanctum. Filiis (i) *Aaron stantibus sacerdotio, & qui de civitatibus eorum in omni civitate, & civitate, viri,* 17
qui nominati sunt in nomine, ad dandum partem omni masculino in sacerdotibus, & omni adnumerato in Levitis. Et fecit sic Ezechias in 18
omni Juda, & fecit bonum, & (k) rectum coram Domino Deo suo. Et in omni opere, quod cœpit in opificio in domo Domini, & 19
in lege, & in præceptis exquisivit Deum suum ex tota anima sua: & fecit, & prosperatus est. 20 21

(κ) ἡγίασαν τὸν ἅγιον. (λ) ἐναντίον κυρίου (μ) ἐν ᾧ (ν) ἑαυτῆ

CAP. XXXII.

1 Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἦλθεν Σενναχηρὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ἦλθεν εἰς Ἰούδαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς τειχήρεις, καὶ εἶπε διακαλύψαι αὐτάς.
2 Καὶ εἶδεν Ἐζεκίας ὅτι ἦκε Σενναχηρὶμ, (α) καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι ἐπὶ Ἰερουσαλήμ.
3 Καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων (β) αὐτοῦ καὶ τῶν δυνατῶν, ἐμφράξαι τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τὰ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ συνεπήραντο αὐτῷ. Καὶ συνήγαγε λαὸν πολὺν, καὶ ἐνέφραξε τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν, καὶ τὸν ποταμὸν τὸν διορίζοντα διὰ τῆς πόλεως, λέγων, Μὴ ἔλθῃ (γ) βασιλεὺς Ἀσσὺρ, καὶ εὑρὴ ὕδωρ πολὺ, καὶ καπιχύσῃ. Καὶ κατίσχυσεν Ἐζεκίας, καὶ ᾠκοδόμησε πᾶν τὸ τεῖχος τὸ (δ) καθεσκαμμένον, καὶ πύργους, καὶ ἔξω προτείχισμα ἄλλο, καὶ κατίσχυσε τὸ ἀνάλημμα (ε) τῆς πόλεως Δαυὶδ, καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολλά. Καὶ ἔστησε ἀρχοντας τοῦ πολέμου ἐπὶ τὸν λαὸν, καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν (ζ) ἐπὶ τὴν πλατεῖαν τῆς πύλης τῆς φαραγγος, καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ (η) καρδίαν αὐτῶν, λέγων, Ἰσχύσατε καὶ (θ) ἀνδρίζεσθε, καὶ μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ πτοηθῆτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως Ἀσσὺρ, καὶ ἀπὸ προσώπου (ι) παντὸς τοῦ ἔθνους τοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι μεθ' ἡμῶν πλείονες ἢ (κ) μετ' αὐτοῦ.

CAP. XXXII.

1 Et post verba hæc, & veritatem hanc, venit Sennacherim rex Assyriorum; & venit super Judam: & castrametatus est super civitates munitas; & dixit expugnare eas. Et vidit Ezechias, quia venit Sennacherim, & facies ejus ad bellandum super Hierusalem. Et iniit consilium cum senioribus suis, & potentibus, obstruere aquas fontium, quæ 2
erant extra civitatem: & simul confortaverunt eum. Et congregavit populum multum, & obstruxit aquas fontium, et fluvium distinguentem per civitatem, dicens; Ne veniat rex Assur, 3
& inveniat aquam multam, (a) & confortetur. Et confortatus est Ezechias, & ædificavit omnem murum diruptum, & turres, & foris 4
aliud: & firmavit plenitudinem civitatis David, & apparavit arma multa. Et posuit principes belli super populum, & congregati sunt ad eum super plateam portæ vallis, & locutus est ad 5
eos eorum, dicens; Confortamini, & viriliter agite, & ne timeatis, neq; paveatis à facie regis Assur, et à facie universæ gentis, quæ 6
cum eo: quoniam nobiscum plures, quàm cum eo. 7

MS. A. (α) τοῦ πρόσωπον (β) ἑαυτοῦ καὶ δυνατῶν, (γ) ὁ βασιλεὺς (δ) κατεσκαμμένον, (ε) πόλεως (ζ) εἰς τὴν (η) τὴν καρδίαν (θ) ἀνδρίζεσθαι, μὴ πτοηθῆτε ἀπὸ (ι) παντὸς ἔθνους (κ) μετ' αὐτοῦ. * βραχίονες σάρκινοι, μεθ' ἡμῶν ὁ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وكانوا يطيعون عادون * وبنيامين * ويسوع * وسمعيا * وامريا * وسكنيا في صياع الكهنة
16 موعنين على اعطاء اخوتهم القسم * الكبير مثل الصغير * ويعطوا الذكور من ابناء
17 ثلاثين سنين الى فوق * لكل من يدخل بيت الله * حسابهم يوم بيوم * والصبيان في
18 كل يوم * ربب وحمر يعطا للكهنة والاويين لبيوت اباهم من اولاد عسرين سنه الى
فوق * من اوقافهم ومن مناصفاتهم * والربب يعطي بجميعهم * ولنسايهم ولبنيهم وبناتهم
19 ولكل امة بني اسرايل الذين في الامانة مقدسون * لان بني هرون كانوا مقدسين
الاجساد * ولم يكونوا يقربوا النسا * بل كانوا يدورون من صيعة الى صيعة رجال
20 معروفو الاسما * ويعطون * الواجبات لكل رجل في الكهنة وكل الاويين * وصنع حزقيا
21 ذلك في ساير يهودا وعمل جميلا * ومستي بالحق بين يدي الله * في كل الاعمال التي ابتدا
ان يعمل في بيت الله * وفي الناموس والوصايا * وطلب الله الهه بكل قلبه * وعمل
واصلح *

* الفصل الثاني والثلثون *

1 * وبعد ذلك جا سنحاريب ملك الموصل بجيش عظيم على يهودا وعلى حصون عظيمة *
2 وقال لسكانها * اقبلوا مني وتعالوا الي * فنظر حزقيا ان سنحريب ملك الموصل قد جا
3 وساير جيوشه للحرب على اورسليم * فتشاور هو وعظماوه وجبابرته في ردم ما العيون
4 التي برا من المدينة * فاطاعوه كبراوه * واجتمع الشعب وعطوا العيون والاودية العظيمة
5 التي في جوف الارض * لانهم قالوا * لا يكون ملك الموصل يجي فيجد ما * فبني
برجا جانب السور * وايضا بنوا بجاري المياه * وصنع حزقيا سلاحا كثيرا وتراسا ورماحا *
6 واقام رجالا يصنعون الحرب على الامة * واحدا على العسر * وجمعهم اليه الى عند بجمع
7 المدينة * وكلمهم وقال لهم * تعظموا وحاصنوا * ولا تخافوا ولا تفزعوا من قدام ملك
الموصل * فان معنا نحن اكثر مما معهم *

Obtemperabant etiam eidem præcepto Addon, Benjamin, Jesus, Semeia, Amaria, & Sechania, quibus & demandata fuerat in oppidis sacerdotum cura distribuendi partes fratribus suis, ut majori, ita minori: Et ut darent masculis, ab annos tres nato & suprà, omni ingredienti domum Dei, Dimensum eorum diurnum, & partes eorum per singulos dies. Oleum & vinum dabatur sacerdotibus & Levitis per domos eorum paternas, à natis annos viginti & ultrà, ex demensis & portionibus eorum: Oleum autem dabatur non solùm iis omnibus, sed & uxoribus, & filiis atque filiabus eorum, totique turbæ filiorum Israelis qui erant in veritate sancti. Nam filii Hironis erant sancti corporibus ita ut non tangerent mulieres; sed ordinatim circumeuntes viri quidam celebris nominis, distribuebant legitima omnibus viris sacerdotibus, omnibusque Levitis. Hic idem præstitit Hezecia in toto Juda, rectèque se gessit, & sincerè ambulavit coram Deo. In cunctis operibus quæ facienda suscepit in domo Dei, in lege, & præceptis: quæsivit Deum Deum suum toto corde suo: fecit, et prosperatus est.

CAP. XXXII.

Post hæc venit Sanherib rex Mausel ingenti cum exercitu contra Judam & contra munitas arces, dixitque incolis earum, Adquiescite mihi, & venite ad me. Videns ergò Hezecia venisse jam Sanherib regem Mausel cum universis copiis suis pugnaturum contra Jerusalem, Consilium iniit cum magnatibus & heroibus suis de obturandis aquis fontium qui erant extra urbem: & obtemperaverunt ei magnates ejus. Quare congesto populo, obturârunt fontes & fluvios magnos qui erant in centro terræ: Dicebant enim, Ne veniens rex Mausel reperiat aquam, Extruatque propugnaculum prope murum, vel etiam polluant alveos aquarum. Deinde fabricavit Hezecia arma permulta, et clypeos, & lanceas: Præfecitque populo viros belligeros, unum denis quibusque: tum convocans eos ad se ad comitium urbis, allocutus est eos dicens; Confortamini, et dimicate; et ne metuatis, neque formidetis regem Mausel, quia nobiscum plures sunt quàm cum ipsis.

דברי הימים ב: לב

Versio VULG. LAT.

super populus *ſunt inimici* Et .noſtra bella *pugnandum ad* & ,nos *juvandũ ad* ,noſter De' Dominus nobiſcum & ,carnis brachiũ ipſo Cum

8 עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ וְלְהַלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־

ipſe Et .Jeruſalaim in ſuos ſervos Aſſur rex Sancherib miſit hac Poſt .Jehudah regis Jechizchijahu verba

9 דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ אַחַר זֶה שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַבְדָּיו יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהוּא

: dicendo ,Jeruſalaim in qui Jehudah omnem ad & ,Jehudah regem Jechizchijahu adſillo cũ ej' poteſtas omnis &,Lachis contra

עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר׃

Jechizchijahu Nonne ? Jeruſalaim in obſidione in *ſedentes &* ,*conſidentes vos quod* Super : Aſſur rex Sancherib dixit Sic

10 כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בַּמָּצוֹר בִּירוּשָׁלַ͏ִם׃ הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ

11 ? Aſſur regis *vola* è nos eruet noſter Deus Dominus :dicendo ,ſiti in & ,fame in moriendũ ad vos *dandum ad* ,vos *incitans*

מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת אֶתְכֶם לָמוּת בָּרָעָב וּבַצָּמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

altaris facies Ad : dicendo ,Jeruſalaim & ,Jehudah ipſi dixit & ,ejus altaria & ,ejus excelſa removit Jechizchijahu ipſe Nonne

12 הֲלֹא־הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לִפְנֵי מִזְבֵּחַ

? terrarum populis omnibus mei patres &,ego feci quid *,comoſcetis* Nonne ? ſuffietis illud ſuper & *,vos incurvabitis unius*

13 אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטֵּרוּ׃ הֲלֹא תֵדְעוּ מַה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי לְכָל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת

,iſtarum gentium deos univerſos inter Quis ? mea manu è ſuam terram eruere terrarum gentium dii potuerunt *valendo an*

הַיָּכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃ מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה

vos eruere veſter Deus poſſit ut ,mea manu è ſuum populum eruere potuerit qui,mei patres *exterminio deleverunt* quas

אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם

poterit non *Quia* .ei credatis ne & *,hæc ſicut vos incitet* ne & ,Chizchijahu vos ſeducat ne nunc Et ? mea manu è

15 מִיָּדִי׃ וְעַתָּה אַל־יַשִׁיא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסֵּת אֶתְכֶם כָּזֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יוּכַל

vos *eruent* non *veſter Deus quia etiam* ,meorum patrum manu è &,mea manu è ſuum populũ eruere regnum & gens omnis ,deus omnis

כָּל־אֱלוֹהַּ כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם

ſcripſit epiſtolas Et .ejus ſervum Jechizchijahu contra & ,Deum Dominum contra ejus ſervi ſunt locuti adhuc Et ? mea manu è

16 מִיָּדִי׃ וְעוֹד דִּבְּרוּ עֲבָדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃ וְסֵפָרִים כָּתַב

17 eruerunt non qui ,terrarum Gentium dii Sicut : dicendo ,eum contra dicendo & ,Iſrael Deum Dominum afficiendo probris

לְחָרֵף לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ

Jeludaicè magna voce in clamaverunt Et .mea manu è ſuum populum Jehizchijahu Deus eruet non ſic ,mea manu è ſuum populum

עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ עַמּוֹ מִיָּדִי׃ וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית

ſunt locuti Et .civitatem caperent ut *,eos turbandum ad* & *,eos timere faciendũ ad* ,murum ſuper qui Jeruſalaim populũ contra

19 עַל־עַם יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיִרְאָם וְלִבְהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃ וַיְדַבְּרוּ

fil us Jeſahjahu & ,rex Jechizchijahu oravit Et .hominis manuum opus ,terræ populorum deos contra ſicut,Jeruſalaim Deum *ad*

עַל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם כְּעַל אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם׃ וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וִישַׁעְיָהוּ בֶן־

20 ducem & *,virtutis* potentem omnem excidit & ,angelum Dominus miſit Et .cœlos ad ſunt vociferati & :hoc *ſuper* propheta Amos

אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל־זֹאת וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם׃ וַיְשַׁלַּח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר חַיִל וְנָגִיד

21 egreſſi & ,ſui Dei domum eſt ingreſſus & ; ſuam terram in *facierum ſudore in* eſt reverſuſq; :Aſſur regis *caſtrametatione* in principem &

וְשָׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיצְאֵי

.gladio in eum *corruere fecerum* ibi ,ejus *viſcera*

מֵעָיו שָׁם הִפִּלְהוּ בְּחָרֶב׃

Cum illo enim eſt brachiũ carneũ : nobiſcũ Dñs Deus 8
noſter, qui auxiliator eſt noſter, pugnátque pro nobis.
Confortatúſq; eſt popul' hujuſcemodi verbis Ezechiæ re-
gis Juda. Quæ poſtquàm geſta ſunt, miſit Sennacherib rex 9
Aſſyriorũ ſervos ſuos in Jeruſalé (ipſe enim cum univerſo
exercitu obſidebat Lachis) ad Ezechiam regẽ Juda, & ad
omné populum qui erat in urbe, dicens; Hæc dicit Sen- 10
nacherib rex Aſſyriorũ, In quo habentes fiduciã ſedetis
obſeſſi in Jeruſalé? Num Ezechias decipit vos, ut tradat
morti in fame & ſiti, affirmans quòd Dñs Deus veſter libe- 11
ret vos de manu regis Aſſyriorũ? Numquid non iſte eſt 12
Ezechias, qui deſtruxit excelſa illius, & altaria, & præce-
pit Juda & Jeruſalé, dicens; Corã altari uno adorabitis, &
in ipſo comburetis incenſũ? An ignoratis quæ ego fece- 13
rim, & patres mei, cunctis terrarũ populis? numquid præ-
valuerunt dii gentiũ, omniúmque terrarũ, liberare regio-
nem ſuã de manu mea? Quis eſt de univerſis diis gentiũ 14
quas vaſtaverũt patres mei, qui potuerit eruere populum
ſuum de manu mea, ut poſſit etiam Deus veſter eruere vos
de hac manu? Non vos ergò decipiat Ezechias, nec vanâ 15
pſuaſione deludat, neque credatis ei. Si enim nullus potuit
deus cunctarũ gentiũ atque regnorũ liberare populũ ſuũ
de manu mea, & de manu patrũ meorũ, conſequenter nec
Deus veſter poterit eruere vos de manu mea. Sed & alia 16
multa locuti ſunt ſervi ejus contra Dñm Deum, & contra
Ezechiam ſervum ejus. Epiſtolas quoque ſcripſit plenas 17
blaſphemiæ in Dñm Deum Iſrael, & locutus eſt adverſùs
eum; Sicut dii gentium cæterarũ non potuerunt liberare
populũ ſuum de manu ſua, ſic et Deus Ezechiæ eruere non
poterit populum ſuum de manu iſta. Inſuper & clamore 18
magno, linguâ Judaicâ, contra populum qui ſedebat in
muris Jeruſalem, perſonabat, ut terreret eos, & caperet
civitatem. Locutúſque eſt contra Deum Jeruſalem, ſicut 19
adverſùm deos populorum terræ, opera manuum homi-
num. Oraverunt igitur, Ezechias rex, & Iſaias filius 20
Amos prophetes, adverſùm hanc blaſphemiam, ac voci-
ferati ſunt uſque in cœlum. Et miſit Dominus angelum, 21
qui percuſſit omnem virum robuſtum, & bellatorem, &
principem exercitûs regis Aſſyriorum: reverſúſque eſt
cum ignominia in terram ſuam. Cúmque ingreſſus eſ-
ſet domum dei ſui, filii qui egreſſi fuerant de utero ejus,
interfecerunt eum gladio.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Secum habet exercitum carneum, nobiſcum 8
verò habemus Dominum Deum noſtrum, qui
nobis erit auxilio, & pugnabit in certamine
noſtro: ſic animoſus factus eſt populus propter 9
ſermones Hezeciæ regis Judæorum. Poſt hæc
miſit Sanherib rex Athur Rabſacem, qui ve- 10
niens Jeroſolymam ſtipatus ſervis ſuis (illo
interim obſidente Lachis unà cum ſuis princi- 11
pibus) contra omnes Judæos qui erant in Je-
ruſalem, dixit eis: Sic dicit Sanherib rex A- 10
thur, Cuinam confiditis, quòd in carcere ſe-
detis intra Jeruſalem? Iſte Hezecia ſeducit 11
vos, ut tradet vos ad hoc ut moriamini fame
& ſiti: ſeducit, inquam, vos dicens; Dominus
Deus noſter liberabit nos è manibus regis A- 12
thur. Ubinam eſt Hezecia qui ablatis excelſis 13
& aris, dixit domui Judæ & civib' Jeruſalem,
Ante unum altare adorabitis, & ſuper idem
offeretis incenſum? Fortè nota ſunt vobis 13
quæ feci ego & patres mei omnibus gentibus
quæ erant in urbibus, abſque eo quòd potue-
rint dii gentium illarum ſalvare civitates ſuas
è manibus meis? Quis enim eſt ex omnibus 14
diis earum gentium quas peremerunt pa-
tres mei, qui liberare potuerit urbes ſuas
de manibus meis? Ne ergò ſeducat vos Heze- 15
cia, neque fiduciam veſtram hac in re collo-
cet, néve credatis ei; non enim poteſt Deus
veſter liberare vos è manibus meis. Nullæ
gentes aut regna liberare potuerũt urbes ſuas
è manib' meis, & è manu patrũ meorum, igi-
tur nec Deus veſter liberare vos poterit è ma- 16
nibus meis. Hæc locuti ſunt ſervi illius co-
ram Domino Deo Iſraelis, & coram Hezecia
ſervo ipſius. Adhæc ſcripſerat epiſtolas ad 17
probris afficiendum Dominum Deum Iſra-
elis, & ad dicendum ipſi populo Iſraelitico
quòd urbium illarum dii liberare non po- 18
tuerint urbes ſuas è manibus meis. Altâ
quoque voce clamaverunt linguâ Judaicâ
contra populum ſedentem ſuper murum Je-
ruſalem, ut terrerent & conturbarent eos, 19
ſicque murum urbis occuparent. Et obloc-
uti ſunt de diis gentium terræ, deque Deo
Jeroſolymorum tutelari, qui *precor* reddat
eis opera manuum ipſorum. Oravit ergò 20
Hezecia & Eſaia filius Amoſi prophetæ gra-
tiâ hujus rei, audivítque vocem orationis
eorum Dominus. Mittens enim Dominus 21
Angelum à conſpectu ſuo, interfecit robu-
ſtiſſimos quoſque, & reges, ac principes
qui erant in caſtris regis Athur: rex autem
Athur reverſus cum pudore vultûs ſui in ur-
bem ſuam, adivit ædem deorum ſuorum;
ubi filii ipſius, qui prodierant è viſceribus
ejus, gladio peremerunt eum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Μετὰ αὐτοῦ βραχίονες σάρκινοι, μεθ' ἡμῶν δὲ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ βοηθῆσαι ἡμῖν καὶ τοῦ πολεμεῖν τὸν πόλεμον ἡμῶν. καὶ κατεθαρσησεν ὁ λαὸς ἐπὶ τοῖς λόγοις Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε Σενναχηρὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων τοὺς παῖδας ἑαυτοῦ ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς ἐπὶ Λαχὶς, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ἐζεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα (λ) Ἰούδα τὸν ἐν Ἰερουσαλὴμ, λέγων, Οὕτως λέγει Σενναχηρὶμ (μ) βασιλεὺς Ἀσσυρίων, (ν) Ἐπὶ τί ὑμεῖς (ξ) πεποίθατε, καὶ καθήσεσθε ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἐν Ἰερουσαλήμ; Οὐχὶ Ἐζεκίας ἀπατᾷ ὑμᾶς τοῦ παραδοῦναι ὑμᾶς εἰς θάνατον (ο) καὶ εἰς λιμὸν καὶ (π) εἰς δίψαν, λέγων, Κύριος ὁ θεὸς (ρ) ἡμῶν σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσύρ. Οὐχ οὗτος ἐστὶν Ἐζεκίας ὃς περιεῖλε τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ Ἰούδα καὶ τοῖς (σ) κατοικοῦσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ, λέγων, Κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσετε, καὶ (ι) ἐπ' αὐτῷ θυμιάσατε; Οὐ γινώσκετε (τ) ὅ, τι ἐποίησα ἐγὼ καὶ οἱ πατέρες μου πᾶσι τοῖς λαοῖς τῶν χωρῶν; μὴ δυνάμενοι (υ) ἠδύναντο θεοὶ τῶν ἐθνῶν πάσης τῆς γῆς σῶσαι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρός μου; Τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν τούτων ὃς (φ) ἐξωλόθρευσαν οἱ πατέρες μου; μὴ (χ) ἐδύναντο σῶσαι τὸν λαὸν (ψ) αὐτῶν ἐκ χειρός μου, ὅτι δυνήσεται ὁ θεὸς ὑμῶν σῶσαι ὑμᾶς ἐκ χειρός μου; (ω) Νῦν ἓν μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας, καὶ μὴ πιστοποιείσθω ὑμᾶς ποιεῖτω κατὰ ταῦτα, καὶ μὴ πιστεύητε αὐτῷ, ὅτι οὐ μὴ δύνηται ὁ θεὸς παντὸς ἔθνους καὶ βασιλείας τοῦ σῶσαι τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ ἐκ χειρός μου καὶ ἐκ χειρὸς πατέρων μου, (β) ὅπου ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ μὴ σώσει ὑμᾶς ἐκ χειρός μου. Καὶ ἔτι ἐλάλησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ (γ) ἐπὶ τὸν κύριον θεὸν, καὶ ἐπὶ Ἐζεκίαν παῖδα αὐτοῦ. Καὶ βιβλίον ἔγραψεν ὀνειδίζειν τὸν κύριον θεὸν Ἰσραὴλ, καὶ εἶπε περὶ αὐτοῦ, λέγων, (δ) Ὡς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς οὐκ ἐξείλαντο (ε) λαὸς ἀνὴρ ἐκ χειρός μου, ὕτως οὐ μὴ ἐξέλητα ὁ θεὸς Ἐζεκίου λαὸν (ζ) αὐτοῦ ἐκ χειρός μου. Καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδαϊστὶ (η) ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰερουσαλὴμ τὸν ἐπὶ τῷ τείχει, τῷ βοηθῆσαι αὐτοῖς, καὶ καταπάσαι, ὅπως οἰκοδομήσωσι τὴν πόλιν. Καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ (θ) θεὸν Ἰερουσαλὴμ, ὡς καὶ ἐπὶ θεοὺς λαῶν τῶν γῆς, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσηύξατο Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς ὁ προφήτης περὶ τούτων, καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπέστειλε κύριος ἄγγελον, καὶ ἐξέπεμψε πάντα (ι) δυνατὸν καὶ πολεμιστὴν καὶ ἄρχοντα καὶ στρατηγὸν ἐν τῇ παρεμβολῇ βασιλέως Ἀσσύρ. καὶ (κ) ἀπέστρεψε μετ' αἰσχύνης προσώπου εἰς τὴν γῆν ἑαυτοῦ, καὶ (λ) ἦλθεν εἰς οἶκον (μ) θεοῦ αὐτοῦ. καὶ οἱ ἐξελθόντων ἐκ κοιλίας αὐτοῦ κατέβαλον αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ.

Cum eo brachia carnea: nobiscum autem Dominus Deus noster ad salvandum, & præliandum prælium nostrum. Et fiduciam cepit populus super verba Ezeciæ regis Juda. Et post hæc misit Sennacherim rex Assyriorum pueros suos super Hierusalem: & ipse super Lachis, & omnis exercitus cum eo. Et misit ad Ezeciam regem Juda, & ad omnem Juda, qui in Hierusalem, dicens; Sic dicit Sennacherim rex Assyriorum; Super quo vos confisi estis, & sedebitis in obsidione in Hierusalem? Nónne Ezecias decipit vos ad tradendum vos in mortem, & in famem, & in sitim, dicens; Dominus Deus noster salvabit nos de manu regis Assur? Nónne hic est Ezecias, qui circumabstulit altaria ejus, & excelsa ejus, & dixit ipsi Juda, & habitantibus in Hierusalem, dicens; Ante altare hoc adorabitis, & in eo adolebitis? Nónne cognoscetis, quicquid feci ego, & patres mei omnibus populis regionum? Nunquid valentes valuerunt dii gentium omnis terræ salvare populum suum de manu mea? Quis in omnibus diis gentium harum, quas exterminárunt patres mei? (b) Nunquid potuerunt salvare populum suum de manu mea, quia poterit Deus vester salvare vos de manu mea? Nunc igitur ne decipiat vos Ezecias, & ne confidere vos faciat (c) secundùm hæc, & ne credatis ei: quia non (d) poterit Deus omnis gentis & regni salvare populum suum de manu mea, & de manu patrum meorum: quia Deus vester non salvabit vos de manu mea. Et adhuc locuti sunt pueri ejus super Dominum Deum, & super Ezeciam puerum ejus. Et librum scripsit ad exprobrandum Dominum Deum Israel, & dixit de eo, dicens; Sicut dii gentium terræ non eruerunt populos suos de manu mea; sic non eruet Deus Ezeciæ populum suum de manu mea. Et clamavit voce magnâ Judaicè ad populum Hierusalem, qui super murum ad (e) auxiliandum ipsis, & dejiciendum, ut capiant civitatem. Et locutus est super Deum Hierusalem, sicut & super deos populorum terræ, opera manuum hominum. Et deprecatus est Ezecias rex, & Esaias filius Amos propheta pro his: & clamaverunt in cœlum. Et misit Dominus angelum, & attrivit omnem potentem, & bellatorem, & principem, & ducem in castris regis Assur. Et revertit cum confusione faciei in terram suam: & venit in domum dei sui. Et de iis qui exierant de ventre ejus, dejecerunt eum in gladio.

MS.A. (λ) Ἰούδαν (μ) ὁ βασιλεὺς (ν) Ἐπὶ τίνι (ξ) πεποίθατε, καθῆσθαι (ο) καὶ λιμὸν (π) εἰς θάλψιν, λέγων, (ρ) ὑμᾶς σώσει ὑμᾶς (σ) κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, (τ) ἐπ' αὐτῷ (τ) τί ἐγὼ ἐποίησα καὶ (υ) ἐδύναντο (φ) ἐξωλόθρευσε (χ) ἠδύναντο (ψ) ἑαυτῶν (ω) Νῦν μὴ (α) ἑαυτὸν (β) ὅτι θεὸς (γ) ἐπὶ κύριον (δ) Ὡς θεοὶ (ε) τοὺ λαὸς ἑαυτῶν (ζ) ἐμοῦ (η) ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐπὶ (θ) τὸν θεὸν (ι) δυνατὸν πολεμιστὴν (κ) ἀπέστρεψεν τὸ πρόσωπον μετὰ αἰσχύνης εἰς τὴν (λ) ἰσῆλθεν (μ) τοῦ θεοῦ ἑαυτοῦ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * لِأَنَّ مَعَهُ ذِرَاعَ لَحْمٍ * وَمَعَنَا ٱللهُ إِلٰهُنَا لِيُعِينَنَا وَيُحَارِبَ عَنَّا * فَتَعَزَّى قَلْبُ ٱلشَّعْبِ بِكَلَامِ حَزَقِيَّا مَلِكِ
9 يَهُوذَا * وَبَعْدَ ذٰلِكَ بَعَثَ سَنْحَارِيبُ جَيْشًا إِلَى يُرُوشَلِيمَ وَمَعَهُ عَبِيدُهُ * وَكَانَ هُوَ جَالِسًا عَلَى ٱلْوَادِي
10 وَكِبَرَاؤُهُ مَعَهُ * عَلَى سَائِرِ بَنِي يَهُوذَا ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي أُورُشَلِيمَ * وَقَالَ لَهُمْ * هٰكَذَا أَمَرَ سَنْحَارِيبُ
11 مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ قَائِلًا * عَلَى مَنْ تَتَوَكَّلُونَ لِأَنَّكُمْ جَالِسُونَ مَحْبُوسُونَ فِي أُورُشَلِيمَ * وَحَزَقِيَّا يُطْغِيكُمْ
وَيُسَلِّمُكُمْ لِلْمَوْتِ وَٱلْجُوعِ وَٱلْعَطَشِ * وَيَسْخَرُ بِكُمْ وَيَقُولُ لَكُمْ * إِنَّ ٱللهَ إِلٰهَنَا يُخَلِّصُنَا مِنْ يَدِ
12 مَلِكِ ٱلْمَوْصِلِ * أَيْنَ هُوَ حَزَقِيَّا ٱلَّذِي أَبْعَدَ مُرْتَفَعَاتِهِ وَمَذَابِحَهُ * وَقَالَ لِبَيْتِ يَهُوذَا وَسُكَّانِ
13 أُورُشَلِيمَ * ٱسْجُدُوا قُدَّامَ مَذْبَحٍ وَاحِدٍ * وَأَطْلِعُوا عَلَيْهِ ٱلْبَخُورَ * فَلَعَلَّ تَعْرِفُونَ مَا صَنَعَهُ آبَائِي
14 وَآبَائِي فِي سَائِرِ شُعُوبِ ٱلْأَرْضِ * وَلَمْ يَقْدِرُوا آلِهَةُ ٱلشُّعُوبِ أَنْ يُخَلِّصُوهُمْ مِنْ أَيَادِيهِمْ * هَلْ
قَدَرُوا أَنْ يُخَلِّصُوا مِنْ يَدِي مُدُنَهُمْ * فَكَيْفَ يَقْدِرُ ٱللهُ أَنْ يُخَلِّصَكُمْ مِنْ يَدِي * وَٱلْآنَ فَلَا
15 يُطْغِيَكُمْ حَزَقِيَّا * وَلَا يَخْدَعْكُمْ إِلَى هٰذَا * وَلَا تُؤْمِنُوهُ * فَلَيْسَ يَقْدِرُ إِلٰهُ كُلِّ
شَعْبٍ وَكُلِّ مَمْلَكَةٍ مَا قَدَرُوا أَنْ يُخَلِّصُوا شَعْبَهُمْ مِنْ يَدِي وَلَا مِنْ أَيْدِي آبَائِي * وَأَيْضًا
16 إِلٰهُكُمْ مَا يَقْدِرُ يُخَلِّصُكُمْ مِنْ يَدِي * هٰذَا مَا قَالَهُ عَبِيدُهُ قُدَّامَ ٱلرَّبِّ ٱلْإِلٰهِ * وَقُدَّامَ حَزَقِيَّا
17 عَبْدِهِ * وَكَتَبَ أَيْضًا رَسَائِلَ يُعَيِّرُ بِهَا ٱللهَ إِلٰهَ إِسْرَائِيلَ * وَيَقُولُ لِشَعْبِ إِسْرَائِيلَ * إِنَّ آلِهَةَ هٰذَا
ٱلْمُدُنِ لَمْ يَقْدِرُوا يُخَلِّصُوا شَعْبَهُمْ مِنْ يَدِي * فَكَذَا أَيْضًا حَزَقِيَّا لَا يَقْدِرُ أَنْ يُخَلِّصَ شَعْبَهُ
18 مِنْ يَدِي * وَصَاحُوا بِصَوْتٍ عَالٍ بِٱللُّغَةِ ٱلْعِبْرَانِيَّةِ لِشَعْبِ ٱلْيَهُودِ ٱلْجَالِسِ عَلَى سُورِ أُورُشَلِيمَ لِيُرْعِبُوهُمْ
19 وَيُزَعْزِعُوهُمْ * رَجَاءَ أَنْ يَأْخُذُوا سُورَ ٱلْمَدِينَةِ * وَحَلَفُوا بِإِلٰهِ سَعْبِ ٱلْأَرْضِ وَبِٱلْإِلٰهِ ٱلْمُسَلَّطِ عَلَى
20 أُورُشَلِيمَ * أَنَّهُ يُكَافِيهِمْ عَلَى أَعْمَالِ أَيْدِيهِمْ * فَصَلَّى حَزَقِيَّا ٱلْمَلِكُ وَإِشَعْيَاءُ ٱلنَّبِيُّ قُدَّامَ ٱللهِ *
21 وَلِأَجْلِ هٰذَا سَمِعَ ٱللهُ صَلَاتَهُمَا * وَبَعَثَ ٱللهُ مَلَكًا مِنْ قُدَّامِهِ * فَأَهْلَكَ سَائِرَ جَبَابِرَةِ ٱلْقُوَّةِ *
وَٱلْمُلُوكَ وَٱلْمُسَلَّطِينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا مِنْ جَيْشِ مَلِكِ ٱلْمَوْصِلِ * وَرَجَعَ مَلِكُ ٱلْمَوْصِلِ إِلَى
مَدِينَتِهِ خَازِيَ ٱلْوَجْهِ * وَجَاءَ إِلَى بَيْتِ إِلٰهِهِ * وَهُنَاكَ قَتَلُوهُ بَنُوهُ ٱلَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ
ضُلْعِهِ بِحَرْبَةٍ *

Nam cum ipso est robur militiæ, at nobiscum est Deus, Deus noster pugnans pro nobis: confortatum est ergò cor populi verbis Hezeciæ regis Juda. Post ea misit Sanherib exercitum in Jerusalem, & cum eo ministros suos (ipse verò assidebat valli unà cum magnatibus suis) contra omnes Judæos qui erant in Jerusalem, & dixit eis; Sic jubet Sanherib rex Mausel dicens, Quonam freti estis, quòd clausi desidetis in Jerusalem? Hezecia quidem vos seducit, traditque vos morti, fami, ac siti; deridetque vos dicens, Procul dubio Deus, Deus noster eripturus est nos è manu regis Mausel. ubinam est Hezecia qui aboletis altaribus atque sacrificiis, dixit domui Judæ & incolis Jerosolymæ, Adorate coram altari uno, & super idem offerte incensum? Fortè non ignoratis quæ fecerim ego & majores mei cunctis populis urbium, & quomodo non potuerint dii populorum illorum eripere eos è manibus nostris. Num potuerunt asserere de manibus meis urbes suas? quomodo ergò poterit Deus asserere vos de manibus meis? Igitur ne seducat vos Hezecia, nec hujusmodi spe vos lactet, neve credatis ei; non enim poterit Deus vester asserere vos è manibus meis. Nullus populus, nullumque regnum asserere potuit urbes suas è manibus meis aut è manibus majorum meorum, igitur neque Deus vester asserere vos poterit è manibus meis. Hæc sunt quæ dixerunt servi ejus coram Domino Deo, & coram Hezecia servo ipsius. Scripsit etiam epistolas quibus convitiabatur Deo, Deo Israelis; dicebatque populo Israelitico, Quemadmodum urbium istarum dii urbes suas è manibus meis asserere non potuerunt, ita neque Hezecia poterit urbem suam è manibus meis asserere. Tum altâ voce exclamárunt linguâ Hebraicâ contra populum qui insidebat muro Jerosolymæ, ut terrerent eos pavidosque redderent, cum spe capiendi murum urbis: Jurantes per deos gentium terræ perque Deum præsidentem Jerosolymæ, remuneraturum eos regem pro factis manuum eorum. Oraverunt ergò Hezecia rex & Esaia propheta Deum, & propter hoc audivit Deus orationem utriusque: Misitque Deus Angelum à conspectu suo, qui perdidit robustissimos quosque, & reges, atque præfectos qui erant de exercitu regis Mausel: rex verò Mausel urbem suam cum ignominia reversus, adivit phanum deorum suorum, ibique lanceâ confoderunt eum filii sui qui egressi fuerant è costa ejus.

דברי הימים ב: לג

eos *deduxit* & :omnium manu è & ,Assur regis Sancherib manu è Jerusalaim habitatores & ,Jechizchijahu Dominus Servavitque

22 וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וּמִיַּד כֹּל וַיְנַהֲלֵם
omniũ oculis in eſt exaltat' & :Jehudah regi Chizchijahu precioſa & ,Jeruſalaim in Domino *munus adferentes* multi Et .circuitu à

23 מִסָּבִיב: רַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה לִירוּשָׁלִַם וּמִגְדָּנוֹת לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּנָּשֵׂא לְעֵינֵי כָל־
portentum & ,ei *dixit* Et .Dominum ad oravit & ;mortẽ ad uſq; Jechizchijahu ægrotavit illis diebus In .posthac gentium

24 הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי־כֵן: בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ עַד־לָמוּת וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת
Jehudah contra & ,ira eũ contra fuit & :ej' cor eſt elevatũ quia, Jechizchijahu reddidit ,*ſe ſuper* retributionẽ ſecundũ non Et .ei dedit

25 נָתַן לוֹ: וְלֹא־כְגֻמּוֹל עָלָיו הֵשִׁיב יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבְהָה לִבּוֹ וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה
Domini ira eos ſuper venit non & :Jeruſalaim habitatores & ,ipſe ,ſui cordis elatione *in* Jechizchijahu ſe humiliavit Et .Jeruſalaim &

26 וִירוּשָׁלִָם: וַיִּכָּנַע יְחִזְקִיָּהוּ בִּגְבַהּ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְלֹא־בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה
auri & ,argenti ſibi fecit theſauros & :valde *multum* gloria & ,*opulentia* Jechizchijahu ipſi *fuit* Et .Jechizchijahu diebus in

27 בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ: וַיְהִי לִיחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד הַרְבֵּה מְאֹד וְאוֹצָרוֹת עָשָׂה־לּוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב
precentis olei &, *muſti* & ,frumenti *proventui* *cellaria* Et .*deſiderii* vaſorũ omniũ & ,clypeorum & ,aromatum & ,*precioſi lapidis* &

28 וְלַאֲבֶן יְקָרָה וְלִבְשָׂמִים וְלִמְגִנִּים וְלִכְלֵי כָל־חֶמְדָּה: וּמִסְכְּנוֹת לְתְבוּאַת דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר
:multitudinẽ in boves & ,*pecoris acquiſitionem* & ,ſibi fecit urbes Et .*ſtabula* ad *greges* & ;jumento & jumento cuivis *ſtabula* &

29 וְאֲרוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וַעֲדָרִים לַאֲוֻרוֹת: וְעָרִים עָשָׂה לּוֹ וּמִקְנֵה־צֹאן וּבָקָר לָרֹב
,superiorem Ghichon aquarum exitum obturavit Jechizchijahu ipſe Et .valde multam ſubſtantiam Deus ei dedit nam

30 כִּי נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד: וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן הָעֶלְיוֹן
Babel principũ *interpretibus in* ſic Et .ſuo opere omni in Jechizchijahu eſt proſperat' & :David urbis occidentẽ ad ſubter eas direxit &

31 וַיִּישָׁרֵם לְמַטָּה מַעֲרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־מַעֲשָׂהוּ: וְכֵן בְּמַלִיצֵי שָׂרֵי בָבֶל
.ej' corde in oĩa *ſciendum ad* ,eum *tentandum ad* ,Deus eum dereliquit ,terra in fuerat quod ,*portentum* quærendũ ad,eum ad *miſſis*

הַמְשֻׁלָּחִים עָלָיו לִדְרֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר הָיָה בָּאָרֶץ עָזְבוֹ הָאֱלֹהִים לְנַסּוֹתוֹ לָדַעַת כָּל־בִּלְבָבוֹ:
,Jehudah regum libro in ,prophetæ Amos filii Jeſahjahu viſione in ſcripta ipſa ecce ,ej' miſericordiæ &,Jechizchijahu *verborũ reſiduũ* Et

32 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ וְחַסְדָּיו הִנָּם כְּתוּבִים בְּחִזְיוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה
ei fecerunt gloriam & ,David filiorũ *ſepulcrorum ſublimitate* in eũ ſepelierunt & ,ſuis patrib' cum Jechizchijahu *jacuit* Et .Iſrael &

33 וְיִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יְחִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי־דָוִיד וְכָבוֹד עָשׂוּ־לוֹ
.eo pro ejus filius Menaſſeh regnavit Et .Jeruſalaim habitatores & ,Jehudah omnis ipſo *moriendo in*

בְּמוֹתוֹ כָּל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו:

CAP. XXXIII. לג

oculis in malum fecit Et .Jeruſalaim in regnavit annis quinq; & quinquaginta &:*ipſum regnando in* Menaſſeh annorũ duodecim Filius

1 בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
excelſa ædificavit & ,eſt converſus Et .Iſrael filiorũ *facibus* à Dominus expulit quas ,gentiũ abominationes juxta ,Domini

2 יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת
,cœlorum militiæ omni ſe incurvavit & ,lucos fecit & ,Behalim ipſi aras erexit Et .ejus pater Jechizchijahu diruerat quæ

3 אֲשֶׁר נָתַץ יְחִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם
.seculum in meum nomen erit Jeruſalaim In :Dominus dixerat qua ,Domini domo in altaria ædificavit Et .eis ſervivit &

4 וַיַּעֲבֹד אֹתָם: וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם יִהְיֶה־שְׁמִי לְעוֹלָם:
.Domini domus atriis duobus in ,cœlorum exercitui cuncto altaria ædificavit Et

5 וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה:

Verſio VULG. LAT.

Salvavítque Dominus Ezechiam & habitatores Jeruſalem de manu Sennacherib regis Aſſyriorum, & de manu omnium, & præſtitit eis quietem per circuitum. Multi etiam deferebant hoſtias & ſacrificia Domino in Jeruſalem, & múnera Ezechiæ regi Juda: qui exaltatus eſt poſt hæc coram cunctis gentibus. In diebus illis ægrotavit Ezechias uſque ad mortem, & oravit Dominum: exaudivítque eum, & dedit ei ſignum. Sed non juxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia elevatum eſt cor ejus: & facta eſt contra eum ira, & contra Judam & Jeruſalem. Humiliatúſque eſt poſteà, eò quòd exaltatum fuiſſet cor ejus, tam ipſe, quàm habitatores Jeruſalem: & idcircò non venit ſuper eos ira Domini in diebus Ezechiæ. Fuit autem Ezechias dives, & inclytus valdè, & theſauros ſibi plurimos congregavit argenti, & auri, & lapidis pretioſi, aromatum, & armorum univerſi generis, & vaſorum magni pretii. Apothecas quoque frumenti, vini, & olei, & præſepia omnium jumentorum, caulásque pecorum, Et urbes ædificavit ſibi: habebat quippè greges ovium & armentorum innumerabiles, eò quòd dediſſet ei Dominus ſubſtantiam multam nimis. Ipſe eſt Ezechias, qui obturavit ſuperiorem fontem aquarum Gihon, & avertit eas ſubtèr ad Occidentem Urbis David: in omnibus operibus ſuis fecit proſperè quæ voluit. Attamen in legatione principum Babylonis, qui miſſi fuerant ad eum, ut interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram, dereliquit eum Deus ut tentaretur, & nota fierent omnia quæ erant in corde ejus. Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, & miſericordiarum ejus, ſcripta ſunt in viſione Iſaiæ filii Amos prophetæ, & in libro regum Juda & Iſrael. Dormivítq; Ezechias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum ſup ſepulchra filiorũ David: et celebravit ejus exequias univerſus Juda, et omnes habitatores Jeruſalé: regnavítq; Manaſſes filius ejus pro eo.

CAP. XXXIII.

Duodecim annorũ erat Manaſſes cùm regnare cœpiſſet, et quinquaginta quinq; annis regnavit in Jeruſalem, Fecit autẽ malũ coram Dño, juxta abominationes gentiũ, quas ſubvertit Dñs corã filiis Iſrael: Et converſ' inſtauravit excelſa, quæ demolit' fuerat Ezechias pater ej': conſtruxítq; aras Baalim, et fecit lucos, et adoravit omnẽ militiã cœli, & coluit eam. Ædificavit quoq; altaria in domo Dñi, de qua dixerat Dñs; In Jeruſalem erit nomen meum in æternum. Ædificavit autem ea cuncto exercitui cœli, in duobus atriis domûs Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sic eripuit Dominus Hezeciam & omnes cives Jeruſalem de manibus Sanherib regis Athur, & de manu omnium conterminorum ejus. Adeo ut multi ex Iſraelitis afferrent oblationes Domino in Jeruſalem, darentq; munera Hezeciæ regi Judæorum, & exaltatus eſſet ſuper omnes populos. Poſt hæc iiſdem diebus ægrotavit Hezecia ad mortem uſque: quapropter Dñm precatus ait, Multa præclara facinora erga me geſſiſti, neque ſecundùm opus manuum mearum rependiſti mihi. (Hic autem morbus quo ægrotavit Hezecia, *contigit*, quoniam elatus fuerat animus ejus, ideóque venerat ſuper eum ira Domini, & ſuper domum Judæ.) Ægrotavit inquam, Hezecia, eò quòd elatus eſſet animus cùm ipſius tum civium Jeruſalem: attamen non venit ſuper eos ira Domini in diebus Hezeciæ. Acquiſiverat autem Hezecia divitias & honorem quamplurimum, feceratque ſibi cellas pro argento et auro, lapidibus pretioſis, odoribus, clypeis, & vaſis curioſorum curioſitate *dignis*: Cellas etiam ad proventus frumenti, vini, & olei: & præſepia pro omnigenis jumentis: Et rura pro jumentis, ovibus, bobus, & animantibus: dederat enim ei Dominus armenta quamplurima. Idem Hezecia obturavit ſcaturiginem aquarum fontis ſuperioris, & rejecit eas in foveam Occidentalem civitatis Davidis: denique proſperè ceſſit Hezeciæ in cunctis operibus ſuis. Quæſivit enim legem Domini quantùm ei licebat in terra, novitque *Deus* quicquid erat in animo ipſius. Reliqua geſta Hezeciæ, bonæ actiones, & rectæ viæ ipſius, ecce ſcripta ſunt in prophetia Eſaiæ filii Amos prophetæ, in libro regum Judæ & Iſraelis. Tandem occubuit cum patribus ſuis: & cùm ſepeliſſent eum in civitate Davidis, & ſummum exhibuiſſent ei honorem in morte ejus omnes Judæi; reverſi ſunt Jeroſolymam: regnavitque Manaſſe filius ejus poſt ipſum.

CAP. XXXIII.

Natus erat annos duodecim Manaſſe, cùm regno potitus eſſet, & annis quinquaginta quinque regnavit in Jeruſalem. Fecit autem quod malum erat coram Deo, ſecundùm opera gentium quas Dominus perdiderat à conſpectu Iſraelitarum. Reædificavit enim aras quas demolitus fuerat Hezecia pater ejus, & erexit altaria idolis, fabricavit tigres, & adoravit eas, adoravitque omnes cœli copias in utroque atrio domûs Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἔσωσε (ν) κύριος τὸν Ἐζεκίαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς Σενναχηρεὶμ βασιλέως (ξ) Ἀσσυρίου, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων, καὶ κατέπαυσιν αὐτοὺς κυκλόθεν. Καὶ πολλοὶ ἔφερον δῶρα τῷ κυρίῳ εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ δόματα τῷ Ἐζεκίᾳ βασιλεῖ Ἰούδα, καὶ (ο) ὑπῆρθη κατ' ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν (σ) ἐθνῶν μετὰ ταῦτα. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώστησεν Ἐζεκίας ἕως θανάτου, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον· καὶ ἐπήκουσεν (†) αὐτῷ, καὶ σημεῖον ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ ὁ κύριος τὸ ἀνταπόδομα ὃ ἔδωκαν αὐτῷ ἀνταπέδωκεν Ἐζεκίας, (ρ) ἀλλὰ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ὀργὴ καὶ ἐπὶ Ἰούδαν καὶ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐταπεινώθη Ἐζεκίας ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς καρδίας (σ) αὐτοῦ αὐτὸς καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴ κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἐζεκίου. Καὶ ἐγένετο τῷ Ἐζεκίᾳ πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ σφόδρα· καὶ θησαυροὺς ἐποίησεν (τ) αὐτῷ ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ τοῦ λίθου τοῦ τιμίου, καὶ εἰς τὰ ἀρώματα, καὶ ὁπλοθήκας, καὶ εἰς σκεῦη ὅπου ἐπιθυμητά, Καὶ πόλεις εἰς τὰ (υ) γενήματα τοῦ σίτου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ κώμας καὶ φάτνας παντὸς κτήνους, καὶ μάνδρας εἰς τὰ ποίμνια, Καὶ πόλεις ἃς ᾠκοδόμησεν (φ) αὐτῷ, καὶ ποσκοὺς προβάτων καὶ βοῶν εἰς πλῆθος, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ποσκοὺς πολλὴν σφόδρα. Αὐτὸς Ἐζεκίας ἐνέφραξε τὴν ἔξοδον τοῦ ὕδατος Γιὼν τὸ ἄνω, καὶ κατηύθυνεν αὐτὰ κάτω ἐκὸς Λίβα τῆς πόλεως Δαυίδ. καὶ εὐοδοῦτο Ἐζεκίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις (χ) αὐτοῦ. Καὶ ὕστερος τοῖς πρεσβυτέροις τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Βαβυλῶνος, τοῖς ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν πυθέσθαι περὶ αὐτοῦ τὸ τέρας ὃ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, (ψ) ἐγκατέλιπεν αὐτὸν κύριος τοῦ πειράσαι αὐτὸν, εἰδέναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἐζεκίου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ἰδοὺ γέγραπται ἐν τῇ προφητείᾳ Ἡσαΐου υἱοῦ Ἀμὼς τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ βιβλίου βασιλέων Ἰούδα καὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἐκοιμήθη Ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων (ω) αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ἀναβάσει τάφων υἱῶν Δαυίδ· καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ πᾶς Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἐβασίλευσεν Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

Et salvavit Dominus Ezeciam, & habitantes in Hierusalem, de manu Sennacherum regis Assur, & de manu omnium: & requiem dedit eis in circuitu. Et multi afferebant dona Domino in Hierusalem, & munera Ezeciæ regi Juda. Et exaltatus est ad oculos omnium gentium post hæc. In diebus illis ægrotavit Ezecias usque ad mortem, & deprecatus est ad Dominum; & exaudivit eum: & signum dedit ei. Et non secundùm retributionem, quam dederat ei, retribuit Ezecias: sed exaltatum est cor ejus: & facta est super eum ira, & super Judam, & Hierusalem. Et humiliatus est Ezecias ab altitudine cordis sui, ipse, & habitantes Hierusalem. Et non supervenit super eos ira Domini in diebus Ezeciæ. Et factæ sunt Ezeciæ divitiæ, & gloria multa valdè. Et thesauros fecit sibi argenti, & auri, & lapidis pretiosi, & ad aromata, & (f) armamentaria, & ad vasa desiderabilia, Et civitates ad genimina frumenti, & vini, & olei, & pagos, & præsepia omnis pecoris, & mandras ad greges, Et civitates, quas ædificavit sibi, & apparatum ovium, & boum in multitudine: quoniam dedit ei Dominus apparatum multum valdè. Ipse Ezecias obstruxit exitum aquæ Gion superà: & direxit eas deorsum ad Africum civitatis David. Et prosperatus est Ezecias in omnibus operibus suis. Et sic (b) legatis principum de Babylone, qui missi fuerant ad eum ad percunctandum ab eo prodigium, quod factum fuerat super terram, dereliquit eum Dominus ad tentandum eum, ad sciendum quæ in corde ejus. Et reliqua verborum Ezeciæ, & misericordia ejus, ecce scripta sunt in prophetia Esaiæ filii Amos prophetæ, & in libro regum Juda, & Israel. Et dormivit Ezecias cum patribus suis: & sepelierunt eum in ascensione sepulchrorum filiorum David. Et glorian & honorem dederunt ei in morte ejus omnis Juda, & habitantes in Hierusalem. Et regnavit Manasses filius ejus pro eo.

MS. A. (ν) κύριος Ἐζεκίαν καὶ τοὺς καθοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ (ξ) Ἀσσυρίων, (ο) ὑπήρθη (π) ἐθνῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ταῖς (†) αὐτοῦ, (ρ) ἀλλ' ὑψώθη (σ) ἑαυτῷ καὶ οἱ (τ) ἑαυτῷ (υ) γενήματα σίτου καὶ ἐλαίου καὶ οἴνου, καὶ κώμας, φάτνας (φ) ἑαυτῷ, (χ) ἑαυτοῦ. (ψ) καὶ ἐγκατέλιπεν (ω) ἑαυτὸν,

ΚΕΦ. λγ'.

Ὢν (α) δεκαδύο ἐτῶν Μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν, καὶ (β) πεντηκονταπέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν (γ) ἐναντίον κυρίου ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων ἃς ἐθνῶν, ὃς (δ) ἐξωλόθρευσε κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐπέστρεψε καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλὰ, ἃ καθεῖλεν Ἐζεκίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔστησε στήλας (ε) τοῖς Βαὰλὶμ, καὶ ἐποίησεν ἄλση, καὶ προσεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς. Καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια ἐν οἴκῳ κυρίου, ὃ εἶπεν κύριος, Ἐν Ἰερουσαλὴμ ἔσται τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τοῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

Erat duodecim annorum Manasses in regnando ipsum: & quinquaginta quinque annos regnavit in Hierusalem. Et fecit malum in conspectu Domini de omnibus abominationibus gentium, quos exterminavit Dominus à facie filiorum Israel. Et revertit, et ædificavit excelsa, quæ diruerat Ezecias pater ejus, et erexit statuas ipsis Baalim, et fecit lucos, et adoravit omnem militiam cœli, et servivit eis. Et ædificavit altaria in domo Domini, ubi dixit Dominus, In Hierusalem erit nomen meum in seculum. Et ædificavit altaria omni militiæ cœli in ambobus atrius domûs Domini.

MS. A. (α) δεκὰ καὶ δύο ἐτῶν ἐν τῷ (β) πεντήκοντα ἔτη (γ) ἐνώπιον (δ) ἐξωλέθρευσεν (ε) ταῖς Βαὰλεὶμ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَنَجَّا ٱللهُ حَزقِيَّا وَسكَّانَ أُورشَلِيمَ مِن يَدَي سَنحَارِيبَ مَلِكِ ٱلمَوصِلِ * وَمِن يَدِ كُلِّ مَن
حَوَالَيهِم * وَكَثِيرٌ مِن بَنِي إِسرَائِيلَ جَابُوا قَرَابِينَ لِلهِ إِلَي أُورشَلِيمَ * وَأَعطَوا هَدَايَا لِحَزقِيَّا
ٱلمَلِكِ ٱلَّذِي فِي بَيتِ يَهُودَا * وَارتَفَعَ حَزقِيَّا إِلَي فَوقِ أَعظَمَ مِن سَائِرِ مُلُوكِ ٱلسَّعُوبِ * وَمِن
بَعدِ ذَلِكَ أَعتَلَ حَزقِيَّا حَتَّي إِلَي ٱلمَوتِ * فَصَلَّي قُدَّامَ ٱللهِ وَقَالَ * مِرَارًا كَثِيرَةً صَنَعتَ لِي * وَلَيسَ
مِثلَ مَا صَنَعتَ يَدَي كَافَيتَنِي * وَهٰذِهِ ٱلعِلَّةُ أَعتَلَّهَا * لِأَنَّ سَبَبَهَا أَنَّهُ تَكَبَّرَ فِي قَلبِهِ * فَجَاءَ
عَلَيهِ ٱلسَّخطَةُ * وَعَلَي بَيتِ يَهُودَا * وَعَلَي سُكَّانِ أُورشَلِيمَ * فَأَعتَلَّ حَزقِيَّا لَمَّا تَكَبَّرَ قَلبُهُ هُوَ
وَسُكَّانُ أُورشَلِيمَ * وَلَم يَجِي عَلَيهِم غَضَبُ ٱللهِ فِي أَيَّامِ حَزقِيَّا * وَكَانَ لَهُ مَالًا وَوَقَارًا عَظِيمًا *
وَمَخَازِنَ لِلمَالِ * وَٱلجَوَاهِرِ * وَٱلبُحُورِ * وَٱلدَّرَقِ * وَٱلثِّيَابِ * وَٱلعَلَّاتِ * وَٱلخَمرِ * وَٱلزَّيتِ * وَمَعَالِفَ
لِلنَّعَمِ * وَٱلثِّيرَانِ * وَٱلبَهَائِمِ * وَٱلحَيَوَانِ * لِأَنَّ ٱللهَ أَعطَاهُ فِيهِ كَثِيرٌ * وَكَانَ قَد سَدَّ عُيُونَ
ٱلمَاءِ ٱلعَالِيَةِ عَن جِهَتِهَا * وَصَرَفَهَا إِلَي ٱلجُبِّ ٱلغَربِيِّ ٱلَّذِي فِي صَيعَةِ دَاوُدَ *
وَٱستَقَامَ فِي سَائِرِ أَعمَالِهِ * وَطَلَبَ نَامُوسَ ٱللهِ ٱلَّذِي أَعطَاهُ فِي ٱلأَرضِ * وَعَرَفَ
كُلَّ شَيءٍ فِي قَلبِهِ * وَسَائِرَ أَلفَاظِ حَزقِيَّا وَحِيرَانِهِ وَطُرقِهِ ٱلحَسَنَةِ * مَكتُوبَةٌ فِي
بُطُونِ سِعيَاءَ ٱلنَّبِيِّ * وَفِي سِفرِ مُلُوكِ يَهُودَا وَإِسرَائِيلَ * وَٱضطَجَعَ حَزقِيَّا مَعَ آبَائِهِ *
وَقَبَرُوهُ فِي قَرِيَةِ دَاوُدَ بِكَرَامَةٍ عَظِيمَةٍ وَوَقَارٍ صَنَعُوا لَهُ بَنُو يَهُودَا فِي مَوتِهِ * وَرَجَعُوا إِلَي
أُورشَلِيمَ *

* ٱلفَصلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

* وَمَلَكَ مَنَسَّا ٱبنُهُ بَعدَهُ * وَكَانَ ٱبنَ ٱثنَي عَشَرَ سَنَةً * وَمَلَكَ بِأُورشَلِيمَ خَمسَةً وَعِشرِينَ
سَنَةً * وَصَنَعَ ٱلسُّوءَ قُدَّامَ ٱللهِ مِثلَ أَعمَالِ ٱلسُّعُوبِ ٱلَّذِينَ كَانُوا مَقلُوعِينَ مِن قُدَّامِ بَنِي إِسرَائِيلَ
* وَرَجَعَ بَنِي مَذَابِحَ ٱلأَصنَامِ ٱلَّتِي قَلَعَهَا حَزقِيَّا أَبُوهُ * وَأَقَامَ مَجَدَ ٱلأَوثَانِ * وَصَنَعَ تَمَاثِيلَ
وَسَجَدَ لَهَا وَلِجَمِيعِ نُجُومِ ٱلسَّمَاءِ فِي دَارَي بَيتِ ٱللهِ * **

Atque ita liberavit Deus Hezeciam & incolas Jerusalem de manu Sanherib regis Mausel, et de manu omnium qui circumeos erant. Et multi ex Israelitis attulerunt munera Deo in Jerusalem, et dona dederunt Hezeciæ regi qui erat in domo Judæ; ita ut superexaltatus Hezecia superaret omnes reges populorum. Post hæc ægrotavit Hezecia ad mortem usque quamobrem Deum oravit, ac dixit, Sæpè jam benfeciſti mihi, neque secundùm id quod operatæ sunt manus meæ, retribuisti mihi. Hoc autem morbo laboravit ea de causa, quòd cùm superbivisset in corde suo, venit indignatio super eum, super domum Judæ, et super incolas Jerusalem. Ægrotavit igitur Hezecia ubi superbîsset animus ejus et incolarum Jerusalem; at super hos non venit indignatio Dei in diebus Hezeciæ. Habebat enim opes et gloriam ingentem, et apothecas pro pecunia, gemmis, thure, clypeis, et vestibus, Annonâ, vino, et oleo: Et stabula pro pecudibus, bobus, jumentis, et animantibus: Deus enim dederat ei possessionem copiosam. Impediverat etiam superiores aquæ fontes ab alveo suo, et diverterat eos ad puteum Occidentalem, qui est in civitate Davidis. Itaque prosper fuit in omnibus operibus suis, Quæsivit legem Dei quam dederat ei in terra, et cognovit quicquid erat in corde ipsius. Reliquæ res gestæ Hezeciæ, bona opera, veláque viæ ejus, scripta sunt in prophetia Esaiæ prophetæ, et in libro regum Judæ et Israelis. Demum occubuit Hezecia cum majoribus suis, et sepultus est in civitate Davidis magna cum pompa et honore, quem exhibuerunt ei filii Judæ in morte ipsius, tum reversi sunt Jerosolymam.

Post hunc regnavit Manasse filius ejus annum agens duodecimum: regnavitque in Jerusalem annis vigintiquinque. Malum desiguavit coram Deo, secundùm opera gentium quæ extirpatæ fuerant à conspectu filiorum Israelis. Nam rursus ædificatis altaribus idolorum quæ fundituùs everterat Hezecia pater ejus, instituit cultum idolorum, pardos fecit, et eos omnesque cœli stellas adoravit in utroque atrio domûs Dei:

דברי הימים ב: לג

, præstigiis vacabat & ,augurabatur & ,obſervabat tempora & : Hinnom filii valle in ignem per ſuos filios fecit tranſire ipſe Et
6 והוא העביר את־בניו באש בגי בן־חנם ועונן ונחש וכשף
,fecerat quod *ſimulacri idolatriæ* poſuit Et .eũ irritandũ ad Domini oculis in malũ *faciendũ ad* multiplicavit *ſciolum & pythonẽ* fecit &
ועשה אוב וידעני הרבה לעשות הרע בעיני יהוה להכעיסו: 7 וישם את־פסל הסמל אשר עשה
elegi quam Jeruſalaim in & ,hac domo In : ej⁹ filiũ Selomoh ad & ,David ad Deus dixit qua ^ , Dei domo in
בבית האלהים אשר אמר אלהים אל־דויד ואל־שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי
humo deſuper Iſrael pedem removere addam non Et .ſeculum in meũ nomen ponam , Iſrael tribubus cunctis de
מכל־שבטי ישראל אשים את־שמי לעולם: 8 ולא־אוסיף להסיר את־רגל ישראל מעל האדמה
,ſtatuta & ,legem omnem ,eis præcepi quæ omnia *faciendum ad* cuſtodierint ſi duntaxat : veſtris patrib⁹ ſtatui quam
אשר העמדתי לאבותיכם רק׳ אם־ישמרו לעשות את כל־אשר צויתים לכל התורה והחקים
præ malum *faciendum ad* ,Jeruſalaim habitatores & , Jehudah ipſum Menaſſeh errare fecit Et .Moſeh manum per judicia &
והמשפטים ביד־משה: 9 ויתע־מנשה את־יהודה וישבי ירושלם לעשות רע מן־
non & ,ej⁹ populũ ad & ,Menaſſeh ad Dominus eſt locutus Et .Iſrael filiorum *faciebm* à Dominus fecit perdere quas , gentibus
הגוים אשר השמיד יהוה מפני בני ישראל: 10 וידבר יהוה אל־מנשה ואל־עמו ולא
; *comj edibus* in Menaſſeh ceperunt & , Aſſur regi qui exercitus principes eos ſuper Dominus adduxit Et .attenderunt
הקשיבו: 11 ויבא יהוה עליהם את־שרי הצבא אשר למלך אשור וילכדו את־מנשה בחוחים
ſe humiliavit & ,ſui Dei Domini *facies* oravit , *ei eſſe angustia* ns Et .Babel in eũ fecerunt abire & ,*catenis duabus* in eũ vinxerunt &
ויאסרהו בנחשתים ויוליכהו בבלה: 12 וכהצר לו חלה את־פני יהוה אלהיו ויכנע
Jeruſalaim eũ reduxit & ,ej⁹ deprecationẽ exaudivit & ,ei exorabilis fuit & ,eum ad oravit Et .ſuorũ patrũ Dei *facibus* à valde
מאד מלפני אלהי אבותיו: 13 ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנתו וישיבהו ירושלם
David *civitati exteriorem* murum ædificavit hoc poſt Et .Deus ipſe Dominus quòd Menaſſeh cognovit & : ſuũ regnũ in
למלכותו וידע מנשה כי יהוה הוא האלהים: 14 ואחרי־כן בנה חומה חיצונה לעיר דויד
exercit⁹ principes poſuit & ;valde eũ exaltavit &,*altum locũ ad circumvit* &,piſcium porta in *intrandũ* ad &,torrẽte in Ghichon occidentẽ ad
מערבה לגיחון בנחל ולבוא בשער הדגים וסבב לעפל וינביהה מאד וישם שרי־חיל
aras omnes & ,Domini domo è ſimulachrũ & ,*alienigenæ* deos removit Et .Jehudah in munitis civitatibus cũctis in
בכל־הערים הבצרות ביהודה: 15 ויסר את־אלהי הנכר ואת־הסמל מבית יהוה וכל־המזבחות
immolavit & ,Domini altare *reparavit* Et .urbem extra projecit & : Jeruſalaim in & ,Domini domus mõte in ædificaverat quæ
אשר בנה בהר בית־יהוה ובירושלם וישלך חוצה לעיר: 16 ויכן את־מזבח יהוה ויזבח
populus adhuc Attamen .Iſrael Deo Domino *ſerviendum ad* ,Jehudah dixitque :confeſſionẽ &,pacificorũ victimas illud ſuper
עליו זבחי שלמים ותודה ויאמר ליהודה לעבוד את־יהוה אלהי ישראל: 17 אבל עוד העם
videntium verba & ,ſuũ Deum ad ej⁹ oratio & ,Menaſſeh verborũ reſiduum Et .ſuo Deo Domino duntaxat ,excelſis in *immolantes*
זבחים בבמות רק ליהוה אלהיהם: 18 ויתר דברי מנשה ותפלתו אל־אלהיו ודברי החוזים
, ei *eſſe exorabilem* & ,ejus oratio Et .Iſrael regum verbis in *ipſa* ecce , Iſrael Dei Domini nomine in eum ad *loquentium*
המדברים אליו בשם יהוה אלהי ישראל הנם על־דברי מלכי ישראל: 19 ותפלתו והעתר־לו
ante , ſculptilia & , lucos ſtatuit & ,excelſa *eis in* ædificavit quibus loca & , ej⁹ prævaricatio & ,ej⁹ peccatũ omne &
וכל־חטאתו ומעלו והמקמות אשר בנה בהם במות והעמיד האשרים והפסלים לפני
.Chozai verbis in ſcripta ipſa ecce : *eum humiliari*
הכנעו הנם כתובים על־דברי חוזי:

Verſio VULG. LAT.

Tranſiréq; fecit filios ſuos p ignem in valle Benennom: obſervabat ſomnia, ſectabatur auguria, maleficis artibus inſerviebat, habebat ſecũ magos, & incantatores: multáq; mala operat⁹ eſt corã Domino, ut irritaret eum. Sculptile quoque & conflatile ſignum poſuit in domo Dei, de qua locutus eſt Deus ad David, & ad Salomonem filium ejus, dicens; In domo hac & in Jeruſalem, quam elegi de cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meũ in ſempiternum. Et moveri non faciam pedem Iſrael de terra, quam tradidi patrib⁹ eorum: ita duntaxàt ſi cuſtodierint facere quæ præcepi eis, cunctámq; legem & ceremonias, atque judicia per manum Moyſi. Igitur Manaſſes ſeduxit Judã, & habitatores Jeruſalem, ut facerent malũ ſuper omnes gentes, quas ſubverterat Domin⁹ à facie filiorum Iſrael. Locutúſq; eſt Domin⁹ ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt. Idcircò ſuperinduxit eis principes exercitûs regis Aſſyriorum: ceperúntque Manaſſen, & vinctum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem. Qui poſtquàm coanguſtatus eſt, oravit Dominum Deum ſuum: & egit pœnitentiam valdè coram Deo patrum ſuorum. Deprecatúſq; eſt eum, & obſecravit intenté: & exaudivit orationem ejus, reduxítque eum in Jeruſalem in regnum ſuum, & cognovit Manaſſes quòd Dominus ipſe eſſet Deus. Poſt hæc ædificavit murum extra civitatem David, ad Occidentem Gihon in convalle, ab introitu portæ piſcium per circuitum uſque ad Ophel, & exaltavit illum vehementer: conſtituítque principes exercitûs in cunctis civitatibus Juda munitis: Et abſtulit deos alienos, & ſimulacrum de domo Domini; aras quoque, quas fecerat in monte domûs Domini, & in Jeruſalem, & projecit omnia extra urbem. Porrò inſtauravit altare Domini, & immolavit ſuper illud victimas, & pacifica, & laudem: præcepítque Judæ ut ſerviret Domino Deo Iſrael. Attamen adhuc populus immolabat in excelſis Domino Deo ſuo. Reliqua autem geſtorum Manaſſe: & obſecratio ejus ad Deum ſuum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eũ in nomine Domini Dei Iſrael, continentur in ſermonibus regum Iſrael. Oratio quoq; ej⁹ & exauditio, & cuncta peccata atq; contempt⁹, loca etiã in quibus ædificavit excelſa, & fecit lucos & ſtatuas, antequàm ageret pœnitentiam, ſcripta ſunt in ſermonibus Hozai.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is etiam traduxit filium ſuum per ignem in valle maxima, faſcinavit oculis, præſtigiis & veneficiis uſ⁹ eſt, conſuluit Chaldæos & divinos, denique plurima perpetravit coram Domino flagitia, quibus iram ejus provocavit. Et quadrifrontem figuram quam fecerat, collocavit in domo Domini, de qua dixerat Dominus Davidi & Salomoni filio ejus; In domo iſta in Jeruſalem quam elegi mihi ex omnibus tribubus Iſraelis, collocabo habitationem meã in perpetuum: Nec adjiciam ulteriùs educere Iſraelem ex hac terra quam dedi patribus eorum, ſi modò obſervent & faciant quæcunque præcepi eis, totámque legem, & ſtatuta atque judicia mea quæ mandavit eis ſervus meus Moſes. Itaque in errorem abduxit Manaſſe Judam & cives Jeroſolymitanos, ut facerent opera mala ſicut gentes quas perdiderat Dominus à conſpectu filiorum Iſraelis. Et cùm allocutus eſſet Dominus Manaſſem & populum ejus, nec acquieviſſent; Adduxit in eos Dominus principes exercitûs regis Athur, qui ceperunt Manaſſem vivum, & catenis vinctum abduxerunt in Babelem. Ubi anguſtiis oppreſſus, oravit Dominum Deum ſuum, multóque timore veneratus eſt Dominum Deum patrum ſuorum. Et cùm orâſſet Dominum, audivit clamorem ejus, & orationem ejus accepit, reduxítque eum Ieroſolymam in regnũ ſuum: tum cognovit Manaſſe Dominum eſſe Deum. Poſt hæc autem ædificavit murum exteriorem civitati Davidis, ab Occidentali parte fluminis Gihon uſque ad introitum portæ piſcatorum: totámque Jeroſolymam cinxit muro externo, quem & valdè extulit: & conſtituit duces exercitûs in omnibus ſuperioribus civitatibus domûs Judæ. Et amotis diis alienis & figuris ſculptis quæ erant in domo Domini, & omnibus aris quas ædificaverat in monte domûs Dei & in Jeruſalem, iíſque extra civitatem projectis; Ædificavit altare Domino, & ſacrificavit holocauſta, victimas perfectas, ac boves. Tum dixit Judæ ut feſtũ quoque celebrarent Domino Deo Iſraelis; Et alia ſacrificia aut holocauſta ne offeratis, præterquam Domino Deo veſtro. Reliqua geſta Manaſſis, ejus oratio quam *fudit* coram Deo, & ſermones prophetarum qui de ipſo vaticinati ſunt nomine Domini Dei Iſraelis; ecce ſcripta ſunt in rebus geſtis regum Iſraelis & Judæ. Oratio quoque ipſius, quæ exaudita fuit ad clamorem ejus, omnia peccata ipſius, & iniquitas ejus, & loca in quibus aras extruxit, creavit ſacrificulos, & phana fecit ſimulacris; ecce ſcripta ſunt in rebus geſtis Hanan prophetæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ αὐτὸς (ζ) διήγαγε τὰ τέκνα αὐτῦ ἐν πυρὶ (η) ἐν γὲ Βενεννόμ· καὶ ἐκληδονίζετο, καὶ οἰωνίζετο, καὶ ἐφαρμακεύετο, καὶ ἐποίησεν ἐγγαστριμύθους καὶ (θ) ἐπαοιδοὺς, καὶ ἐπλήθυνε τῦ ποιῆσαι τὸ 7 πονηρὸν ἐναντίον κυρίου τῦ παροργίσαι αὐτόν. Καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν, (ι) τὸ χωνευτὸν, εἰκόνα ἣν ἐποίησεν, ἐν (κ) οἴκῳ θεοῦ, οὗ εἶπε θεὸς πρὸς Δαυὶδ καὶ πρὸς Σαλωμὼν ὑὸν αὐτῦ, Ἐν τῷ οἴκῳ 8 τούτῳ καὶ Ἰερουσαλὴμ ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, (λ) θήσω τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἰῶνα· Καὶ οὐ προσθήσω σαλεῦσαι τὸν πόδα Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, πλὴν ἐὰν φυλάσσωνται τῦ ποιῆσαι πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτοῖς κατὰ πάντα τὸν (μ) νόμον καὶ τὰ προστάγ- 9 ματα καὶ τὰ κρίματα (ν) ἐν χειρὶ Μωυσῆ. Καὶ ἐπλάνησε Μανασσῆς τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς καθοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλὴμ, τῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη ἃ (ξ) ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου 10 υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μανασσῆ καὶ πρὸς τὸν λαὸν αὐτῦ, καὶ οὐκ (ο) ἐπήκουσαν. Καὶ ἤγαγε κύριος (π) ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας (ρ) τῆς δυνάμεως τῦ βασιλέως Ἀσσυρ, καὶ (σ) 11 κατέλαβον τὸν Μανασσῆ ἐν δεσμοῖς, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγον εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ 12 ὡς ἐθλίβη, ἐζήτησε τὸ πρόσωπον (τ) θεῦ τῦ κυρίου αὐτῦ, καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου (υ) θεῦ πατέρων (φ) αὐτῦ, Καὶ προσηύξατο πρὸς αὐτόν· καὶ ἐπήκουσε αὐτῦ καὶ ἐπήκουσε τῆς 13 βοῆς (χ) αὐτῦ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ ὅτι τὴν βασιλείαν αὐτῦ, καὶ ἔγνω Μανασσῆς ὅτι 14 κύριος αὐτός ὅτι (ψ) θεός. Καὶ μετὰ ταῦτα ᾠκοδόμησε τεῖχος ἔξω τῆς πόλεως Δαυὶδ ἀπὸ Λιβὸς κατὰ Νότον ἐν τῷ χειμάρρῳ, καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν διὰ τῆς πύλης τῆς (ψ) ἰχθυϊκῆς ἐκπορευομένων τὴν πύλιν τὴν κυκλόθεν, καὶ εἰς Ὄφελ, καὶ ὕψωσε σφόδρα, καὶ κατέστησεν ἄρχοντας τῆς 15 δυνάμεως ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς τειχήρεσιν ἐν Ἰούδα. Καὶ ἐξεῖλε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους καὶ τὸ γλυπτὸν ἐξ οἴκου κυρίου, καὶ πάντα τὰ θυσιαστήρια, ἃ ᾠκοδόμησεν ἐν ὄρει οἴκου κυρίου (ω) 16 καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ (α) ἐξῆθεν τῆς πόλεως. Καὶ κατώρθωσε τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ ἐθυσίασεν ἐπ' αὐτὸ θυσίαν σωτηρίου καὶ αἰνέσεως· καὶ εἶπε τῷ Ἰούδα, τῦ δουλεύειν κυρίῳ θεῷ Ἰσραήλ. (β) 17 18 Πλὴν ἔτι ὁ λαὸς ὅτι τῶν ὑψηλῶν ἐθυσίαζε, πλὴν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Μανασσῆ, καὶ ἡ προσευχὴ αὐτῦ ἢ πρὸς τὸν θεὸν, καὶ (γ) λόγοι τῶν ὁρώντων (δ) τῶν λαλούντων πρὸς 19 αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι (ε) θεῦ Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ὅτι λόγων προσευχῆς (ζ) αὐτῦ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῦ· καὶ πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῦ (η) καὶ ἀπουσίαι αὐτῦ, καὶ οἱ τόποι ἐφ' οἷς (θ) ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑψηλὰ, καὶ ἔστησεν ἐκεῖ ἄλση καὶ γλυπτὰ, πρὸ τῦ ὀπισθέναι, ἰδοὺ γέγραπται (ι) ὅτι τῶν λόγων τῶν ὁρώντων.

Et ipse traduxit filios suos in igne in Ge Benennom. Et observabat vaticinationes, & augurabatur, & inserviebat veneficiis : & fecit ventriloquos, & incantatores : & multiplicavit ad faciendum malum ante Dominum, ad irritandum eum. Et posuit sculptile, fusile, imaginem, quam fecit in domo Dei, ubi dixit Deus ad David, & ad Salomon filium ejus, In domo hac, & Hierusalem, quam elegi ex omnibus tribubus Israel, ponam nomen meum in seculum : Et non adjiciam commovere pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum ; tantummodò si custodierint facere omnia quæ mandavi eis secundùm cunctâ legem, & præcepta, & judicia in manu Moysi. Et seduxit Manasses Judam, & habitantes in Hierusalem, ad faciendum malum super omnes gentes, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel. Et locutus est Dominus ad Manasse, & ad populum suum : & non exaudierunt. Et adduxit Dominus super eos principes virtutis regis Assur : & ceperunt Manasse in vinculis, & ligaverunt eum in compedibus, & adduxerunt in Babylonem. Et ut tribulatus est, exquisivit faciem Dei Domini sui : & humiliatus est valdè à facie Dei patrum suorum. Et deprecatus est ad eum : & exaudivit eum, & exaudivit clamorem ejus, & reduxit eum in Hierusalem in regnum ipsius. Et cognovit Manasses, quia Dominus ipse est Deus. Et post hæc ædificavit murum extra civitatem David, ab Africo (a) ad Austrum in torrente, & ad introitum, qui per portam piscium (b) egredientibus portam in circuitu, & in Opel, & exaltavit valdè : & constituit principes virtutis in omnibus civitatibus muratis in Juda. Et circumabstulit deos alienos, & sculptile, è domo Domini, & omnia altaria, quæ ædificaverat in monte domûs Domini, & in Hierusalem, & (c) extra civitatem. Et instauravit altare Domini, & super illud sacrificavit sacrificium salutaris, & laudationis. Et dixit ad Judam, servire Domino Deo Israel. Verumtamen adhuc populus super excelsa sacrificabat, duntaxàt Domino Deo suo. Et reliqua verborum Manasse, & deprecatio ejus ad Deum, & verba Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Dei Israel, Ecce super verba (d) deprecationis ejus, & exaudivit eum, & omnia peccata ejus, & rebelliones ejus, & loca in quibus ædificavit in eis excelsa, & statuit ibi lucos, et sculptilia, antequàm reverteret, ecce scripta sunt super sermones Videntium.

MS. A. (ζ) διήγαγε (η) ἐν γῇ Βεεννόμ· (θ) ἐπαοιδὰς ἐποίησεν, καὶ ποιῆσαι (ι) καὶ τὸ (κ) οἴκῳ κυρίου, οὗ εἶπεν ὁ θεὸς (λ) * ζωθήτω τὸ (μ) νόμον τὰ (ν) καὶ δικαιώματα ἐν (ξ) ἐξῆρεν * ἀπὸ ( ) τ ὑῶν (ο) ἤκουσαν. (π) ἐπ' αὐτὸν (ρ) τῆς δυνασείας βασιλέως (σ) κατελάβοντο Μανασσῆ (τ) κυρίου τῦ θεῦ αὐτῦ, (υ) τῦ θεῦ (φ) αὐτῦ, (χ) αὐτῦ, * καὶ ἔγνω Μανασσῆ (ψ) ὁ θεός. (ψ) ἰχθυϊκῆς, καὶ περιεκύκλωσεν τὸ ἄδυτον καὶ πορευομένων τὴν πύλιν τ κυκλόθεν, καὶ * εἰς αὐτὸ Ὀφλὰ, καὶ ὕψωσεν Σφόδρα, καὶ (ω) καὶ Ἰερουσαλὴμ, (α) ἔξω τῆς (β) Πλὴν ὁ λαὸς ἔτι ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν *, πλὴν κυρίῳ ὁ θεὸς αὐτῶν. Καὶ (γ) οἱ λόγοι (δ) λαλούντων πρὸς (ε) κυρίῳ θεῦ (ζ) αὐτῦ, καὶ ὡς ἐπήκουσεν (η) καὶ αἱ ἀποστάσαι αὐτῦ, (θ) ᾠκοδόμησεν τὰ ὑψηλὰ, (ι) ἐπὶ λόγων

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَأحرق ابنه بالنارِ وَأخذ بالعيونِ * وسحر وَاستعمل السحوداتِ * وصنع السحر * وقال يقول
7 الكهنة البين والعرافات * وصنع نجسا كثيرا قدام الله . فاسخط الرب باعماله * ووضع صنما
له اربعة اروس باربعة وجوه في بيت الله * في المكان الذي قال الله لداود ولسليمان ابنه
هذا البيت الذي اخترته لي من سائر أسباط بني اسرائيل ليسكنه وقاري * ويكون
8 فيه نوري الي ابدا * ولا أعود أحرج من بين بني اسرائيل * من هذه الارض التي أعطيتها
لاباهم * ان حفظوا وصنعوا كما أمرتهم به من سائر الناموس الذي أمرت به عبدي موسى
9 * وأطغا منسا يهودا وسكان اورشليم * ليصنعوا الشر مثل السعوب الذين ابادهم الله من
10 قدامهم * وكلم الله منسا وقومه * فلم يقبلوا * فارسل الله عليهم ملوك الموصل * فاخذوا منسا
11 حيا * وشدوه بالسلاسل ومروا به الي بابل * وحين صاف به الامر صلي قدام الله الهه * وقرع
12 جدا بين يدي الرب اله اباه * فلما صلي سمع الله صلاته * وردّه الي اورشليم الي ملكه *
13 وعرف منسا ان الله معه * وهو الاله الحق * ومن بعد ذلك بنى سورا برانيا علي فوية داود
14 من غربي جيحان النهر في مدخل باب الصيادين * وحصن اورشليم كلها بسور برّاني وعلاه
جدا * واقام كبراء الحرب في سائر ضياع الرامة التي في يهودا * وابعد الالهة الغريبة
15 والاصنام المنحوتة التي كانت في بيت الله * وسائر المذابح التي بناها في الجبل وفي بيت الله
باورشليم * وطرحها الي برا من القرية * وبنى مذبح الله * وذبح الذبائح المقبولة نيرانا * وقال
16 ليهودا ان يصنع لله اله اسرائيل عبدا * وذبائح لا تطلعوا علي المذابح * الا قدام الله الهكم
17 * وسائر الفاظ منسا وصلاته التي صلي قدام الله الهه * والفاظ الانبياء الذين تنبوا
18 عليه باسم الله * مكتوبة في اسفار الملوك الذي ليهودا واسرائيل * وصلواته التي سمعت *
19 وخطاياه وذنوبه * والمواضع التي بنا فيها المذابح * واقام الكهنة للاوثان * مكتوبة في
صافان النبي *

Filium suum igne combussit, oculis fascinabat, præstigias & magiam exercebat, verbis Chaldæorum & pythonissarum utebatur ; in summa, turpitudines multas coram Deo commisit, adeoque Dominum provocavit ad iram suis operibus : Et statuam quatuor habentem capita cum quatuor fasciebus collocavit in domo Dei, in eo scilicet loco, de quo dixerat Deus Davidi & Salomoni filio ejus, Hæc est ædes quam elegi mihi ex omnibus tribubus filiorum Israelis, ut habitet in ea mea majestas, mancatque lumen meum in seculum usque : Haud egressurus in posterum à medio filiorum Israelis, ex hac terra quam dedi majoribus eorum : dummodo observent & faciant quomodo præcepi eis, totam legem quam præscripsi servo meo Mosi. Seduxit ergò Manasse Judam & incolas Ferosolymorum, ut sceleratè se gererent sicut gentes quas delevcrat Deus à conspectu eorum. Et quamvis alloqueretur Deus Manassem & gentem ipsius, non tamen acquieverunt. Quamobrem misit in illos Deus reges Mauscl, qui Manassem vivum captum, vinculisque constrictum abduxerunt in Babelem. Quibus rebus cùm excruciaretur, Deum, Deum suum precatus est, multùmque veritus coram Domino Deo majorum suorum. Cùmque precatus esset, audivit Deus obsecrationem ejus, & reduxit eum Ferosolymam in regnum ejus ; ac tum cognovit Manasse adesse sibi Deum, & ipsum esse Deum verum. Post hæc ædificavit murum extimum circum civitatem Davidis ab Occidentali parte fluvii Gihonis, in aditu portæ venationum ; totamque Ierusalem munivit mœnibus exterioribus admodum altis : & collocavit duces exercituûs in omnibus oppidis Ramæ quæ est in Juda. Et amotis diis peregrinis & idolis sculptis quæ erant in domo Dei, & cunctis altaribus quæ extruxerat monte & in domo Dei in Ierusalem, iisque extra civitatem projectis ; Extruxit aram Dei, & macta vit hostias acceptas, boves ; dixitque ad Judam ut solennitatem celebrarent Deo, Deo Israelis : Et sacrificia ne offerrent nisi coram Deo, Deo vestro. Omnes autem res gestæ Manassis, & oratio quâ Deum, Deum suum obsecravit, item sermones prophetarum qui de ipso vaticinati sunt nomine Dei ; scripta sunt in libris regum Judæ & Israelis. Orationes autem ejus quæ exauditæ fuerunt, peccata & scelera ipsius, & loca in quibus ædificavit altaria, & constituit sacerdotes idolis ; scripta sunt apud Saphanem prophetam.

דברי הימים ב: לד

annorū duorum & viginti Filius .eo pro ej⁹ filius Amon regnavit & :ſua domo eū ſepelierūt &,ſuis patrib⁹ cum Menaſſeh *Faciuntque*

20 וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּגַנּוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו: בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה

21 :ej⁹ pater Menaſſeh fecerat quēadmodū,Domini oculis in malum fecit Et .Jeruſalaim in regnavit annis duobus &:*ipſum regnādo in* Amon

22 אָמוֹן בְּמָלְכוֹ וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אֲבִיו

,Domini *faciebat* à ſe humiliavit non Et .eis ſervivit & ,Amon immolavit ,ej⁹ pater Menaſſeh fecerat quæ ſculptilibus cunctis &

23 וְלִכֹּל־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אֲבִיו זָבַח אָמוֹן וַיַּעַבְדֵם: וְלֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה

.ſua domo in eū interfecerūt &,ej⁹ ſervi eū cōtra *colligārūt* Et .delictū multiplicavit Amon ipſe ſed:ej⁹ pater Menaſſeh ſe humiliaverat ſicut

24 כְּהִכָּנַע מְנַשֶּׁה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן הִרְבָּה אַשְׁמָה: וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עֲבָדָיו וַיְמִיתֻהוּ בְּבֵיתוֹ:

.eo pro ej⁹ filiū Jolijahu terræ popul⁹ fecerūt regnare &: Amon regem contra *colligantes* omnes terræ popul⁹ percuſſerunt Et

25 וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְּנוֹ תַּחְתָּיו:

לד CAP. XXXIV.

,Domini oculis in rectum fecit Et .Jeruſalaim in regnavit anno uno & triginta & :*ipſum regnando in* Joſijahu annorū octo *Filius*

1 בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה

2 ,*puer ille adhuc ipſe &* ,*ejus regnare annorum* octavo in Et .ſiniſtram & dexterā declinavit nō &,ſui patris David viis in ambulavit &

3 וַיֵּלֶךְ בְּדַרְכֵי דָּוִיד אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאול: וּבִשְׁמוֹנֶה שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדֶנּוּ נַעַר

,excelſis ab Jeruſalaim & ,Jehudah mundare cœpit anno duodecimo in & :ſui patris David Deum quærere cœpit

הֵחֵל לִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵי דָּוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הֵחֵל לְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם מִן־הַבָּמוֹת

ſublime in quæ *aprications* & ;Behalim aras *ejus facies ad* Deſtruxerūntque .*conflatilibus* & ,ſimulachris & ,lucis &

4 וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת: וַיְנַתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת הַבְּעָלִים וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר לְמַעְלָה

.eis *immolantium* ſepulchrorū *facieb⁹ ſuper* ſparſit &,cōminuit & cōtrivit ,*conflatilia* & ,*ſculptilia* & ,lucos & :*abſcidit* ,*eis deſuper*

מֵעֲלֵיהֶם גִּדֵּעַ וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבֵּר וְהֵדַק וַיִּזְרֹק עַל־פְּנֵי הַקִּבְרִים הַזֹּבְחִים לָהֶם:

,Ephraim & ,Menaſſeh urbibus in Et .Jeruſalaim & ,Jehudah mundavitque :eorū altaria ſuper cōbuſſit ſacerdotum oſſa Et

5 וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים שָׂרַף עַל־מִזְבְּחוֹתָיִם וַיְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יְרוּשָׁלִָם: וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם

6 contrivit *ſculptilia* & ,lucos & ,altaria eſt demolitus Et .*unūſquæque ſuis locis deſolatis in* ,Naphtali ad uſque & Simhon &

וְשִׁמְעוֹן וְעַד־נַפְתָּלִי בְּחַרְבֹתֵיהֶם סָבִיב: וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים כִּתֵּת

7 decimo octavo anno in Et .Jeruſalaim eſt reverſus & : Iſrael terra omni in excidit ſimulachra omnia & ,comminuendo

לְהֵדַק וְכָל־הַחַמָּנִים גִּדַּע בְּכָל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב לִירוּשָׁלִָם: וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה

8 Joach & ,civitatis principē Mahaſejahu & ,Aſaljahu filium Saphan miſit ;domum & ,terram *mundando* ,*eum regnandi*

לְמָלְכוֹ לְטַהֵר אֶת־הָאָרֶץ וְהַבַּיִת שִׁלַּח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־הָעִיר וְאֶת־יוֹאָח

,magnum ſacerdotem Chilchijahu ad venerunt Et .ſui Dei Domini domum roborandū ad ,*commonefacientem* Joachaz filium

9 בֶּן־יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהָיו: וַיַּבֹּאוּ אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

, Ephraim & , Menaſſeh manu de *abaci* cuſtodes Levitæ congregaverāt quod , Dei domum illatum argentum dederunt &

וַיִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם

facientis manu ſuper tradiderunt Et .Jeruſalaim *ſum reverſi* & : Binjamin & ,Jehud.h omni ab & , Iſrael reſiduo univerſo de &

10 וּמִכֹּל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם: וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה

,DOMINI domo in *facientes* qui operis factores illud tradiderunt & : DOMINI domo in *præpoſitorum* , opus

הַמְּלָאכָה הַמַּפְקִידִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה

.domum *roborandum ad* &,*inſtaurandum ad*

לְבַדֵּק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת:

Verſio VULG. LAT.

Dormivit ergò Manaſſes cum patribus ſuis,& ſepelierunt eum in domo ſua : regnavítque pro eo filius ejus Amon. Vigintiduorum annorum erat Amon cùm regnare cœpiſſet,& duobus annis regnavit in Jeruſalem. Fecítque malum in conſpectu Domini, ſicut fecerat Manaſſes pater ejus : & cunctis idolis, quæ Manaſſes fuerat fabricatus, immolavit atque ſervivit. Et non eſt reveritus faciem Domini, ſicut reveritus eſt Manaſſes pater ejus ; & multò majora deliquit. Cúmque conjurâſſent adverſùs eum ſervi ſui, interfecerunt eum in domo ſua. Porrò reliqua populi multitudo, cæſis iis, qui Amon percuſſerant, conſtituit regem Joſiam filium ejus pro eo.

CAP. XXXIV.

OCto annorum erat Joſias cùm regnare cœpiſſet, & triginta & uno anno regnavit in Jeruſalem. Fecítque quod erat rectum in conſpectu Domini, & ambulavit in viis David patris ſui: non declinavit neque ad dextram, neque ad ſiniſtram. Octavo autem anno regni ſui, cùm adhuc eſſet puer, cœpit quærere Deum patris ſui David : & duodecimo anno poſtquàm regnare cœperat, mundavit Judam & Jeruſalem ab excelſis, & lucis, ſimulacríſque & ſculptilibus. Deſtruxerúntque coram eo aras Baalim : & ſimulacra, quæ ſuperpoſita fuerant, demoliti ſunt : lucos etiam, & ſculptilia ſuccîdit atque comminuit : & ſuper tumulos eorum, qui eis immolare conſueverant, fragmenta diſperſit. Oſſa prætereà ſacerdotum combuſſit in altaribus idolorum, mundavítque Judam & Jeruſalem. Sed & in urbibus Manaſſe, & Ephraim, & Simeon, uſque Nephthali, cuncta ſubvertit. Cúmque altaria diſſipâſſet, & lucos, & ſculptilia contriviſſet in fruſta, cunctáque delubra demolitus eſſet de univerſa terra Iſrael, reverſus eſt in Jeruſalem. Igitur anno octavodecimo regni ſui, mundatâ jam terrâ, & templo Dñi, miſit Saphan filiū Eſeliæ, & Maaſiâ principem civitatis, & Joha filium Joachaz à commentariis, ut inſtaurarent domum Domini Dei ſui. Qui venerunt ad Helciam Sacerdotem magnum : acceptámque ab eo pecuniam, quæ illata fuerat in domum Domini, & quam congregaverant Levitæ, & janitores, de Manaſſe, & Ephraim, & univerſis reliquiis Iſrael, ab omni quoque Juda, & Benjamin, & habitatoribus Jeruſalem, Tradiderunt in manibus eorum qui præerant operariis in domo Domini, ut inſtaurarent templum, & infirma quæque ſarcirent.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cùm demum occubuiſſet Manaſſe cum patribus ſuis, & ſepelîſſent eum in domo ipſius, in viridario theſauri ; regnavit Amon filius ejus poſt ipſum. Natus erat annos vigintiduos Amon, cùm regno potitus eſt: & biennio regnavit in Jeruſalem. Is mala perpetravit coram Domino, quemadmodum fecerat Manaſſe pater ejus : omnibus enim ſimulachris & idolis quæ fecerat Manaſſe pater ejus, victimas & adorationem adhibuit Amon ; Nec veritus eſt Dominum Deum ſuum: nam Manaſſe veritus eſt aliquando Dominum Deum ſuum, at Amon iſte accumulavit peccata. Conſpirârunt autem adverſùs eum ſervi ipſius, & occiderunt eum in domo ipſius. Populus verò terræ interfectis omnibus iis qui conſpirârant in regem Amon, idem terræ populus regem creârunt Joſiam filium ejus poſt ipſum.

CAP. XXXIV.

OCtavum annum agebat Joſia cùm regno potitus eſt, & annos triginta unum regnavit in Jeruſalem. Is fecit quod rectum erat coram Domino, & ambulavit in viis Davidis patris ſui, haud deflectens ab eis dextrorſum neque ſiniſtrorſum. Nam octavo regni ſui anno, dum adhuc puer eſſet parvulus, cœpit orare Deum Davidis patris ſui: anno verò duodecimo cœpit mundare Judam & cives Jeruſalem, cœpitque deſtruere aras, idola, tigres, & phana : Et torques, atque tintinnabula, omnéſque arbores quas conficiebant idolis, fregit & comminuit, ſparſítque cinerem eorū inter ſepulchra hominum qui ſacrificaverant eis. Oſſa quoque ſacrificulorum qui colebant ea, exhumârunt è ſepulchris eorum, attulerunt, & combuſſerunt: ſic mundavit Judam & Jeruſalem, Et civitates domûs Manaſſis, & domûs Aphrem, Simeon, & Nephtali, in plateis eorum circunquaque. Itaque aras evertit, & idola ita perfregit, ut comminuerit ea ſicut pulverem, & ſparſerit per totam terrā Iſraelis : tum reverſus recepit ſe in Jeruſalem. Anno regni ſui decimo octavo, quum expurgâſſet terram Iſraelis & domum ejus, miſit Saphanem Elſiæ filiū, et Maaſiam ſcribam urbis, & dixit eis; Ite, reſtaurate domum Domini Dei veſtri. Qui venientes ad Helciam ſummū ſacerdotem, dederunt ei pecuniā quæ illata fuerat in domum Dñi, quam Levitæ cuſtodes portarū collegerant de manu Manaſſis & Aphremi, & de manu totius Iſraelis, à toto Juda & Benjamen, et ab omnib⁹ civibus Jeruſalē. Tum dederunt eam in manum curatorū operis, qui præpoſiti erant in domo Domini : hi verò pecuniam tradebant opificibus domûs Domini, pro reparatione & trulliſſatione domûs :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ ἐκοιμήθη Μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων (κ) αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ κήπῳ οἴκου αὐτοῦ. καὶ
21 ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ (λ) Ἀμὼν ὑὸς αὐτοῦ. Ὢν ἐτῶν εἴκοσι καὶ δύο (μ) Ἀμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
22 τὸν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὡς ἐποίησε
Μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ· καὶ πᾶσι τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐποίησε (ν) Μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔθυεν Ἀ-
23 μὼν καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς. Καὶ οὐκ ἐταπεινώθη ἐναντίον κυρίου, ὡς ἐταπεινώθη Μανασσῆς ὁ πατὴρ
24 αὐτοῦ, ὅτι ὑὸς αὐτῷ (ξ) Ἀμὼν ἐπλήθυνε πλημμέλειαν. Καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἐπά-
25 ταξαν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ. Καὶ ἔπαταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς πάντ (ο) ὅσοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὸν βασιλέα (π) Ἀ-
μὼν, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν Ἰωσίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

MS. A. (κ) ἑαυτοῦ, (λ) Ἀμὼς (μ) Ἀμὼς (ν) ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μανασσῆς, ἔθυεν Ἀμὼς καὶ ἐδούλευεν (ξ) Ἀμὼς (ο) ὅσοπερ ἐπέθεντο (π) Ἀμὼς,

ΚΕΦ. λδ'.

Ὢν ὀκτὼ ἐτῶν Ἰωσίας ἐν τῷ (α) βασιλεῦσαι αὐτὸν, καὶ (β) τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν
2 Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς Δαυὶδ τοῦ πατρὸς (γ) αὐτοῦ, καὶ οὐκ
3 ἐξέκλινε δεξιὰ (δ) καὶ ἀριστερά. Καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἔτι παιδάριον
ἤρξατο τοῦ ζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ (ε) ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαρίσαι τὸν Ἰούδαν καὶ τὴν Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἀλσεων, καὶ
4 (ζ) ἀπὸ τῶν θεοκωμίων, καὶ ἀπὸ τῶν χωνευτῶν. Καὶ κατέσπασε τὰ κατ' πρόσωπον αὐτοῦ (η) θυσιαστή-
ρια τῶν Βααλὶμ, καὶ τὰ (θ) ὑψηλὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἔκοψε τὰ ἄλση καὶ τὰ γλυπτὰ, καὶ τὰ χωνευ-
τὰ ζωπέτεψε, καὶ ἐλέπτυνε καὶ ἔρριψεν ὅπου πρόσωπον τῶν μνημάτων τῶν θυσιαζόντων αὐτοῖς. Καὶ ὀστᾶ
5 ἱερέων κατέκαυσεν ὅπου τὰ θυσιαστήρια, καὶ ἐκαθάρισε τὸν Ἰούδαν καὶ τὴν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐν πόλεσι
(ι) Μανασσῆ, καὶ Ἐφραὶμ, καὶ Συμεὼν, καὶ (κ) Νεφθαλὶ, καὶ τοῖς τόποις αὐτῶν κύκλῳ. Καὶ κατέσπασε
(λ) τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ ἄλση, καὶ εἴδωλα κατέκοψε λεπτὰ, καὶ πάντα τὰ ὑψηλὰ (μ) ἔκοψεν ἀπὸ πά-
7 σης τῆς γῆς Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ (ν) ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς βα-
σιλείας (ξ) αὐτοῦ τοῦ καθαρίσαι τὴν γῆν καὶ τὸν (ο) οἶκον, ἀπέστειλε τὸν Σαφὰν υἱὸν (π) Ἐσελία, καὶ
τὸν (ρ) Μαασὰ ἄρχοντα (σ) τῆς πόλεως, καὶ τὸν (τ) Ἰουὰχ υἱὸν Ἰωάχαζ τὸν ὑπομνηματογράφον
9 (υ) αὐτοῦ, κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ (φ) αὐτοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς Χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέ-
γαν, καὶ (χ) ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσεισεχθὲν εἰς (ψ) οἶκον θεοῦ, ὃ ζωπήσαντο οἱ Λευῖται φυλάσσοντες
τὸν πύλιν ἐκ χειρὸς Μανασσῆ καὶ Ἐφραὶμ, καὶ πάντων ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ παντὸς καταλοίπου (ω) ἐν Ἰσ-
10 ραὴλ, καὶ ὧν Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ οἰκούντων ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ὅπως χεῖρα ποιούντων τὰ
ἔργα, οἱ (α) καθεσταμένοι ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ποιοῦσι τὰ ἔργα οἳ ἐποίουν ἐν οἴκῳ κυρίου,
(β) ἐπισκευάσαι καὶ κατισχύσαι τὸν οἶκον.

MS. A. (α) βασιλεῦσαι (β) τριακοντατὲν (γ) ἑαυτοῦ, (δ) ἢ ἀριστερά. (ε) ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει (ζ) ἀπὸ τῶν χωνευτῶν. Καὶ * κατέσρεψαν κατ' πρόσωπον (η) τὰ θυσιαστή-
ρια (θ) ὑψηλὰ ἐπ' (ι) Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ, καὶ (κ) Νεφθαλεὶμ, (λ) τὰ ἄλση, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ εἰδωλα (μ) κατέκοψεν ἀπὸ τῆς (ν) ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτι τῆ
(ξ) αὐτοῦ δὲ ζωπετέλεσεν τοῦ καθαρίσαι (ο) οἶκον τῆς βασιλείας, ἀπέστελεν (π) Σελία, (ρ) Μαασίαν (σ) τῆς δυνάμεως, καὶ (τ) Ἰωὰς (υ) ἑαυτοῦ, (φ) ἑαυτοῦ. (χ) ἔδωκαν
(ψ) οἶκον κυρίου, ὃ (ω) ἐν * Ἰρυσαλὴμ, καὶ ὑῶν Ἰούδα * καὶ Ἰσραὴλ καὶ Βενιαμεὶν, καὶ οἰκούντων ἐν Ἰερουσαλήμ. (α) καθεσταμένοι (β) ὅπως κατισχύσαι καὶ ἐπισκευάσαι

Et dormivit Manasses cum patribus suis : & sepelierunt eum in horto 20
domûs ejus. Et regnavit pro eo Amon filius ejus. Erat annorum viginti 21
& duorum Amon in regnando ipsum : & duos annos regnavit in Hieru-
salem. Et fecit malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater 22
ejus : & omnibus idolis, quæ fecerat Manasses pater ejus, immolabat Amon,
& servivit eis. Et non est humiliatus ante Dominum, sicut humiliatus est 23
Manasses pater ejus : quoniam filius ejus Amon multiplicavit delictum.
Et conjurárunt in eum pueri ejus, & percusserunt eum in domo ejus. Et 24 25
percussit populus terræ eos, qui conjurárant super regem Amon : & regna-
re fecit populus terræ Josiam filium ejus pro eo.

CAP. XXXIV.

Erat octo annorum Josias in regnando ipsum : & triginta & unum 1
annum regnavit in Hierusalem. Et fecit rectum coram Domino, & 2
ambulavit in viis David patris sui, & non declinavit dextrorsum, &
sinistrorsum. Et in octavo anno regni sui (& ipse adhuc puerulus) 3
cœpit exquirere Dominum Deum David patris sui. Et in duodecimo an-
no regni sui cœpit mundare Judam, & Hierusalem, ab excelsis, & lucis,
& ab (a) aris, & à sculptilibus. Et diruit, quæ ad faciem ejus, altaria 4
ipsorum Baalim, & excelsa, quæ super ea : & excidit lucos, &
sculptilia, & fusilia contrivit, & comminuit, & projecit super faciem
monumentorum sacrificantium eis. Et ossa sacerdotum combussit super 5
altaria : & mundavit Judam, & Hierusalem, Et in civitatibus Ma- 6
nasse, & Ephraim, & Symeon, & Nephthali, et locis eorum in circuitu:
Et diruit altaria, et lucos, et idola concidit comminuta, et omnia excel- 7
sa excidit ab omni terra Israel : et revertit in Hierusalem. Et in anno 8
decimo octavo regni sui (b) mundando terram, et domum, misit Saphan
filium Eselia, et Maasa principem civitatis, et Joach filium Joachaz à
commentariis ipsius, ad fulciendam domum Domini Dei sui. Et vene- 9
runt ad Chelciam sacerdotem magnum : et dederunt argentum illatum
in domum Dei, quod congregárunt Levitæ custodientes portam de manu
Manasse, et Ephraim, et principum, et de omni residuo in Israel, et de fi-
liis Juda, et Benjamin, et habitantibus in Hierusalem. Et dederunt il- 10
lud in manum facientium opera, qui præfecti in domo Domini : et dede-
runt illud facientibus opera, qui faciebant in domo Domini ad parandam
et firmandam domum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * وَٱضْطَجَعَ مَسَا مَعَ آبَائِهِ * وَدُفِنَ فِي بَيْتِهِ فِي بُسْتَانِ عُزَا * وَمَلَكَ آمُونَ ٱبْنُهُ بَعْدَهُ * وَكَانَ
21 ٱبْنَ ٱثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ سَنَتَيْنِ * وَصَنَعَ ٱلشَّرَّ قُدَّامَ ٱللَّهِ كَمَا صَنَعَ أَبُوهُ
22 وَلِسَائِرِ ٱلْأَصْنَامِ وَٱلْأَوْثَانِ سَجَدَ * وَلَمْ يَخَفْ مِنَ ٱللَّهِ كَمَا خَافَ أَبُوهُ مِنْ قُدَّامِ ٱللَّهِ * لَكِنَّهُ أَكْثَرَ
23 ٱلْخَطَايَا * فَمَاكَرُوا عَلَيْهِ عَبِيدُهُ * وَقَتَلُوهُ فِي بَيْتِهِ * ثُمَّ قَتَلُوا سُعُوبُ ٱلْأَرْضِ ٱلَّذِينَ
24 مَاكَرُوا عَلَيْهِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

1 * وَمَلَكَ يُوسِيَا ٱبْنُهُ بَعْدَهُ * وَكَانَ ٱبْنَ ثَمَانِ سِنِينَ * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ إِحْدَى وَثَلَاثِينَ سَنَةً
2 * وَعَمِلَ حَسَنَاتٍ قُدَّامَ ٱللَّهِ * وَسَلَكَ فِي طَرِيقِ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَلَمْ يَكْرَهْ عَنْهَا يَمِينًا وَلَا شِمَالًا * وَفِي
3 ثَمَانِ سِنِينَ لِمُلْكِهِ * حَيٌّ إِلَهَ ٱلْعَايَةِ * إِذْ كَانَ صَبِيًّا ٱبْتَدَأَ يُصَلِّي لِإِلَهِ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَفِي
سَنَةِ ٱثْنَيْ عَشَرَ ٱبْتَدَأَ يُزَكِّي لِيَهُوذَا وَلِسُكَّانِ أُورُشَلِيمَ * وَٱبْتَدَأَ يَقْلَعُ مِنْ بَيْنِهِمُ
4 ٱلْمَذَابِحَ * وَٱلْأَوْثَانَ وَٱلْعُمُونَ * وَسَائِرَ مَا صُنِعَ * وَسَكَّهُمْ وَذَرَّى رَمَادَهُمْ بَيْنَ مَقَابِرِ ٱلنَّاسِ
5 ٱلَّذِينَ كَانُوا يَعْبُدُونَهُمْ * وَأَبَادَ ٱلْكَهَنَةَ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَخْدُمُونَهُمْ * وَبَسَهُمْ مِنْ قُبُورِهِمْ وَأَحْرَقَهُمْ
بِٱلنَّارِ * وَطَهَّرَ يَهُوذَا وَأُورُشَلِيمَ * وَبَيْتَ مَنَسَّا * وَبَيْتَ أَفْرَايِمَ * وَبَيْتَ سَمْعُونَ * وَبَيْتَ نَفْتَالِي *
6 وَٱلْأَسْوَاقَ حَيْ حَدْرُونَ * وَقَلَعَ ٱلْمَذَابِحَ * وَكَسَّرَ ٱلْأَوْثَانَ * وَسَكَّهُمْ مِثْلَ ٱلتُّرَابِ وَأَدْرَاهُمْ فِي
7 أَرْضِ إِسْرَائِيلَ * وَجَاءَ إِلَى يُرُوشَلِيمَ * وَفِي سَنَةِ ثَمَانِي عَشْرَةَ لِمُلْكِهِ طَهَّرَ أَرْضَ إِسْرَائِيلَ وَبَيْتَهُ *
وَبَعَثَ سَافَانَ بْنَ ٱلْصِيَا * وَٱلْعَمَسْيَا مُعَلِّمَ ٱلصَّنْعَةِ * وَقَالَ لَهُ * ٱمْرُ وَطَهِّرْ بَيْتَ ٱللَّهِ إِلَهِكُمْ * وَأَحْصَرَ
9 حَلْقِيَّا ٱلْكَاهِنَ ٱلْكَبِيرَ * وَأَعْطَاهُ ٱلْمَالَ ٱلَّذِي دَخَلَ إِلَى بَيْتِ ٱللَّهِ مِنْ يَدِ مَنَسَّا وَأَفْرَايِمَ * وَمِنْ يَدِ
سَائِرِ ٱلْأُمَّةِ ٱلَّتِي لِإِسْرَائِيلَ * وَمِنْ سَائِرِ يَهُوذَا وَبِنْيَامِينَ * وَسَائِرِ سُكَّانِ أُورُشَلِيمَ * وَجَمَعَ
10 ٱللَّاوِيِّينَ حُرَّاسَ ٱلْأَبْوَابِ * وَأَعْطَى عَلَى يَدِ صُنَّاعِ ٱلصَّنَائِعِ ٱلْمُحَكِّمِينَ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ * وَأَعْطَوْا
مَالًا لِيُنْفَقَ لِتَجْدِيدِ ٱلْبَيْتِ *

Tandem occubuit Manasse cum majoribus 20
suis, & sepultus est in æde sua, in
horto Gaze : regnavitque Amon filius
ejus post ipsum, Dum annum ageret 21
vigesimum secundum. Regnavit autem
in Jerusalem duobus annis ; Et scelera- 22
tè se gessit coram Deo, quemadmodum
fecerat pater ipsius : omnia idola & si-
mulacra adoravit : Nec veritus est 23
Deum quemadmodum veritus Deum erat
pater ejus, imò auxit peccata. Quare
dolum struentes in eum servi ipsius, in- 24
terfecerunt eum domi suæ. Tum popu- 25
lus terræ peremerunt eos qui dolum stru-
xerant in illum.

CAP. XXXIV.

Huic successit in regno Josia filius 1
ejus octo natus annos ; & regnavit in
Jerusalem annis triginta & uno. Bona 2
fecit opera coram Deo, & ambulavit in
via Davidis patris sui, non de flectens
ab ea dextrorsum neque sinistrorsum.
Anno regni sui octavo (ad hanc usque 3
metam) dum esset puellulus, cœpit o-
rare Deum Davidis patris sui : & anno
duodecimo cœpit expiare Judam & ha-
bitatores Jerusalem, cœpitque extirpare
de medio eorum altaria, idola, pa-
dos, & quicquid fabrefactum fuerat : 4
Et contudit ea, sparsitque cinerem eorum
inter sepulchra hominum qui coluerant
ea. Sacerdotes verò qui ministrabant 5
eis, delevit, exhumans eos è sepulchris
eorum, igneque comburens. Sic pur-
gavit Judam & Jerusalem, Domum 6
Manassis, domum Ephremi, domum
Simeonis, domum Nephtali, necnon
plateas, ad Hadaroth usque. Evulsis 7
altaribus, & confractis idolis, iisque
pulveris instar comminutis, & per ter-
ram Israeliticam sparsis ; rediit in Je-
rusalem. Anno regni sui decimo octa- 8
vo, purgatâ jam terrâ & domo Isra-
elis, misit Saphanem Elsiæ filium unà cum
Amasa urbis doctore, dixitque ei ; Vade
mundatum domum Dei, Dei vestri.
Is ergò accersito Helciâ sacerdote magno, 9
tradidit ei pecuniam illatam in domum
Dei per manum Manassis & Ephraimi,
& per manum totius plebis Israeliticæ,
& ab universo Juda & Benjamine, & 10
omnibus habitatoribus Jerusalem. Et
convocatis Levitis custodibus liminum,
tradidit in manum opificum præpositō-
rum in domo Dei, tradidit inquam pe-
cuniam, ut impenderetur in renovationem
domûs.

דברי הימים ב : לד

quas ,domos contignandũ ad & ;commiſſuras ad ligna & ,*excisionis* lapides *emendũ ad* ,*ædificatoribus* & ,artificibus dederũt Et

11 וַיִּתְּנוּ לַחֹרְשִׁים וְלַבֹּנִים לִקְנוֹת אַבְנֵי מַחְצֵב וְעֵצִים לַמְחַבְּרוֹת וּלְקָרוֹת אֶת־הַבָּתִּים אֲשֶׁר

Levitæ Hobadiahu &,Jachath conſtituti eos ſuper & ,opere in *fide in facientes* viri Et .Jehudah reges *corruperunt*

12 הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה : וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בֶּאֱמוּנָה בַּמְּלָאכָה וְעַל־יָדָם מְפַקְּדִים יַחַת וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם

ſuper Et .muſices *vaſis in habens* peritiã *omnis* ,Levitæ & : *vincendã ad* Chebathim filiis de Meſullam &,Zechariah &,Merari filiis de

13 מִן־בְּנֵי מְרָרִי וְזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין בִּכְלֵי־שִׁיר : וְעַל

.janitores & ,præfecti & ,ſcribæ Levitis de & ;*opere & opere* in opus facientem omnem ,ſollicitatores & ,bajulos

הַסַּבָּלִים וּמְנַצְּחִים לְכָל־עֹשֵׂה מְלָאכָה לַעֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמֵהַלְוִיִּם סוֹפְרִים וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים :

.Moſeh *manu in* Domini legis librum ſacerdos Chilchijahu reperit ,Domini domum illatum argentum *eos educendo in* Et

14 וּבְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֵת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה :

Chilchijahu tradidit Et .Domini domo in reperi legis Librum : ſcribam Saphan ad dixit &,Chilchijahu reſpondit Et

15 וַיַּעַן חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־

quod Omne :dicendo ,verbum regi adhuc retulit & ,regem ad librum Saphan adduxit Et .Saphan ad librum

16 הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן : וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־

manum ſuper illud tradiderũt &,Domini domo in inventum argentũ conflaverũt Et .*facientes* ipſi ,tuorũ ſervorũ manu in eſt datũ

17 נְתַן בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים : וַיִּתִּיכוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית־יְהוָה וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד

Chilchijahu mihi dedit Librum : dicendo ,regi ſcriba Saphan nunciavit Et .opus facientiũ *manũ ſuper* & ,præpoſitorum

18 הַמְפַקְּדִים וְעַל־יַד עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה : וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ

.ſua veſtimenta ſcidit & ,legis verba rex *audire ſecundum* fuit Et .*regis facies ad* Saphan eo in legit Et .ſacerdos

19 הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא־בוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו :

& ,ſcribæ Saphan & ,Michah filio Habdon & ,Saphan filio Achicham & ,Chilchijahu rex præcepit Et

20 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ וְאֶת־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֶת־שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֶת

ſuper Jehudah in & ,Iſrael in reſiduo pro & ,me pro Dominum quærite Ite : dicendo ,regis ſervo Haſaiah

21 עֲשָׂיָה עֶבֶד הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר : לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־

noſtri patres cuſtodierũt non quòd eo ,nos in ſtillavit qui ,Domini furor magnus quia :eſt repertus qui libri verbis

דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָּנוּ עַל־אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ

Chuldah ad regis qui & ,Chilchijahu abiit Et .hoc libro in ſcriptum omne juxta *facendã ad* ,Domini verbum

22 אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה : וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֻלְדָּה

ſunt locuti & :Secunda in Jeruſalaim in *habitans* ipſa & ,veſtium cuſtodis ,Chaſrah filii ,Tochhath filii Sallum uxorem propheten

הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָת בֶּן־חַסְרָה שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ

.me ad ,vos miſit qui viro Dicite : Iſrael Deus Dominus dixit Sic :eis dixit Et .hoc juxta eam ad

23 אֵלֶיהָ כְּזֹאת : וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי :

execrationes omnes : ejus habitatores ſuper & ,iſtum locum ſuper malum *adducens* ego Ecce : Dominus dixit Sic

24 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת

diis ſuffiverunt & ,me dereliquerũt quòd eo Pro .Jehudah *regis facies ad* legerunt quem ,libro *ſuper ſcriptas*

הַכְּתוּבוֹת עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה : תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים

.extinguetur non & ,iſto loco in meus furor ſtillabit & : ſuarũ manuũ operibus cunctis in me irritarent ut ,alienis

25 אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֻנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְתִתַּךְ חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה :

Verſio VULG. LAT.

At illi dederunt eam artificibus, & cæmentariis, ut emerent lapides de lapicidinis, & ligna ad commiſſuras ædificii, & ad contignationem domorum, quas deſtruxerant reges Juda. Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpoſiti operantium, Jahath & Abdias de filiis Merari, Zacharias & Moſollam de filiis Caath, qui urgebant opus : omnes Levitæ ſcientes organis canere. Super eos verò,qui ad diverſos uſus onera portabant,erant ſcribæ, & magiſtri de Levitis janitores. Cúmque efferrent pecuniam,quæ illata fuerat in templum Dñi, reperit Helcias ſacerdos Librum legis Dñi per manum Moyſi. Et ait ad Saphan ſcribam, Librum legis inveni in domo Dñi: et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regem,& nuntiavit ei,dicens ; Omnia quæ dediſti in manu ſervorum tuorum, ecce complentur. Argentum, quod repertum eſt in domo Domini, conflaverunt : datúmque eſt præfectis artificum, & diverſa opera fabricantium. Prætereà tradidit mihi Helcias ſacerdos hunc librum. Quem cùm rege præſente recitâſſet, Audiſſétque ille verba legis,ſcidit veſtimenta ſua : Et præcepit Helciæ, & Ahicam filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque ſcribæ, & Aſaæ ſervo regis,dicens; Ite, & orate Dominum pro me, & pro reliquiis Iſrael & Juda, ſuper univerſis ſermonibus Libri iſtius, qui repertus eſt: magnus enim furor Domini ſtillavit ſuper nos,eò quòd non cuſtodierint patres noſtri verba Domini, ut facerent omnia quæ ſcripta ſunt in iſto volumine. Abiit ergò Helcias, & hi qui ſimul à rege miſſi fuerant, ad Oldam prophetidem, uxorem Sellum filii Thecuath, filii Haſra cuſtodis veſtium: quæ habitabat in Jeruſalem in Secunda: & locuti ſunt ei verba, quæ ſuprà narravimus. At illa reſpondit eis, Hæc dicit Dominus Deus Iſrael ; Dicite viro, qui miſit vos ad me, Hæc dicit Dominus ; Ecce ego inducam mala ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores ejus, cunctaque maledicta, quæ ſcripta ſunt in Libro hoc, quem legerunt coram rege Juda. Quia dereliquerunt me, & ſacrificaverunt diis alienis, ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum ſuarum, idcircò ſtillabit furor meus ſuper locum iſtum, & non extinguetur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ... Tradebántque fabris lignariis & murariis, & emptoribus lapillorum pretioforum atque lignorum, pro inſtauratione & trulliſſatione domûs quam reges Judæ vaſtârant.

12 Et hi quidem homines bonâ fide faciebant opera Sanctuarii : iíſque præpoſiti erant Nahath & Obadia filii Merari, & Zachariæ atque Salom filii Cahath, & cantores atque Levitæ qui canebant inſtrumentis muſicis :

13 Omnes denique curatores operis, pro *varietate* officiorum : & è Levitis, ſcribæ, præfecti, & janitores.

14 Cùm autem depromerent pecuniam illatam in domum Domini, invenit Helcia ſacerdos librum legis Domini, qui traditus fuerat per manum Moſis.

15 Et locutus Helcia ſacerdos, dixit ad Saphanem ſcribam, Librum legis inveni in domo Domini : dedítque Helcia librum Saphani.

16 Itaque Saphan ſcriba regi retulit quicquid ei dixerat Helcia, & reſponſum dedit illi dicens ; Quicquid commiſiſti curæ ſervorum tuorum, ipſi perficiunt:

17 Inſumunt enim pecuniam in reparationem domûs Domini, tum rationem reddunt præpoſitis & curatoribus operis.

18 Deinde indicavit Saphan ſcriba regi, & ait; Librum dedit mihi Helcia ſacerdos : legítque in eo Saphan coram rege.

19 Ubi verò rex audiſſet ſermones legis, diſcidit veſtimenta ſua ;

20 Præcepítque rex Helciæ, & Ahicomo filio Saphanis, Abachori filio Michæ, Saphani ſcribæ, & Aſiæ regis œconomo ; & dixit eis :

21 Ite oratum pro me Dominum, pro populo Iſraelis, & pro Juda, ſuper ſermones hujus libri qui inventus eſt: multa eſt enim ira Domini quæ ventura eſt ſuper nos, eò quòd non audierint patres noſtri ſermones Domini, ut agerent quicquid præſcribitur nobis in hoc libro.

22 Abiit itaque Helcia cum his omnibus quos rex miſerat, ad Holdi prophetiſſam uxorem Salomis filii Tecuæ, filii Heſdæ cuſtodis veſtium (habitabat autem illa in Jeruſalem, in *loco* diſciplinæ) & allocuti ſunt eam juxta mandatum regis.

23 Quæ dixit eis, Ita dicit Dominus dominorum Iſraelis, Dicite viro illi qui vos miſit ad me;

24 Sic dicit Dominus, Ecce inducturus ſum malum contra locum iſtum & contra habitatores ejus, omnes maledictiones ſcriptas in libro quem legerunt coram rege Judæ:

25 Quia dereliquerunt me, & coluerunt deos alios, & irritaverunt me opere manuum ſuarum: veniet autem æſtus meus contra locum iſtum, & non extinguetur.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἔδωκαν τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις, (γ) ἀγοράσαι λίθους τετραπέδους καὶ ξύλα εἰς ἁρμοὺς στέγασαι τὰς οἴκους, ἃς (δ) ἐξωλόθρευσαν βασιλεῖς Ἰούδα. Καὶ οἱ (ε) ἄνδρες ἐν πίστει ἐπὶ τῶν ἔργων· καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσκοποι, Ἰὲθ καὶ Ἀβδίας οἱ Λευῖ ἐξ υἱῶν Μερεχὶ, καὶ Ζαχαείας καὶ Μοσολλὰμ ἐκ τῶν υἱῶν Καὰθ ἐπισκοπεῖν, καὶ πᾶς (ζ) Λευίτης, καὶ πᾶς ξυνιὼν ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν. Καὶ ἐπὶ τῶν ραστοφόρων, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ποιούντων τὰ ἔργα, ἐργασία καὶ ἐργασία· καὶ ἀπὸ τῶν Λευιτῶν γραμματεῖς καὶ κριταὶ καὶ πυλωροί. Καὶ ἐν τῷ ἐκφέρειν (η) αὐτὸς τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν εἰς οἶκον κυρίου, ἔυρε Χελκίας ὁ ἱερεὺς βιβλίον νόμου κυρίου διὰ χειρὸς Μωυσῆ. Καὶ ἀπεκρίθη Χελκίας, καὶ εἶπε πρὸς Σαφὰν (θ) γραμματέα, Βιβλίον νόμου ἔυρον ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἔδωκε Χελκίας τὸ βιβλίον τῷ (ι) Σαφάν. Καὶ εἰσήνεγκε Σαφὰν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπέδωκεν (κ) ἔτι τῷ βασιλεῖ λόγον, Πᾶν τὸ δοθὲν ἀργύριον ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν (λ) ποιούντων. Καὶ ἐχώνευσαν τὸ ἀργύριον τὸ ἐυρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ χεῖρα τῶν ἐπισκόπων, καὶ ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων (μ) τὴν ἐργασίαν. Καὶ ἀπήγγειλε Σαφὰν ὁ γραμματεὺς τῷ (ν) βασιλεῖ λόγον, λέγων, Βιβλίον δέδωκέ μοι Χελκίας ὁ ἱερεύς· καὶ ἀνέγνω αὐτὸ Σαφὰν ἐναντίον τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τοῦ (ξ) νόμου, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Χελκίᾳ καὶ τῷ Ἀχικὰμ υἱῷ Σαφὰν καὶ τῷ (ο) Ἀβδὸμ υἱῷ Μιχαία καὶ τῷ Σαφὰν τῷ γραμματεῖ καὶ τῷ Ἀσαΐᾳ παιδὶ τοῦ βασιλέως, λέγων, Πορεύθητε, ζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ παντὸς (π) τοῦ καταλειφθέντος ἐν Ἰσραὴλ καὶ (ρ) Ἰούδα περὶ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τοῦ εὑρεθέντος, ὅτι μέγας ὁ θυμὸς κυρίου ὁ ἐκκαυθεὶς ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ εἰσήκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν λόγων κυρίου, τοῦ ποιῆσαι κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ ἐπορεύθη Χελκίας, καὶ οἷς εἶπεν ὁ βασιλεύς, πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφῆτιν γυναῖκα Σελλὴμ υἱοῦ (τ) Θεκουὲ υἱοῦ Ἀρσᾶ, φυλάσσουσαν τὰς ἐντολὰς, καὶ αὕτη κατῴκει ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν (υ) μασαναὶ, καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ καθὰ ταῦτα. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρός με, (φ) Οὕτω λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω (χ) ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ, τοὺς πάντας λόγους τοὺς γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἀναγνωσθέντι ἐναντίον τοῦ βασιλέως Ἰούδα, Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ (ψ) ἐθυμίασαν θεοῖς ἀλλοτρίοις, ἵνα παροργίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν (ω) αὐτῶν· καὶ ἐξεκαύθη ὁ θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ οὐ σβεσθήσεται.

Et dederunt fabris & ædificatoribus ad emendum lapides quatuor pedum, & ligna in trabes ad tegendum domos, quas exterminârant reges Juda. 11
Et viri in (c) fide super opera: & super eos visitatores Jeth & Abdias, Levitæ ex filiis Merari, & Zacharias, & Mosollam, ex filiis Caath, (d) ad visitandum, & omnis Levita, & omnis intelligens in organis canticorum. Et super bajulos, & super omnes facientes opera, (e) opificio, & opificio. Et ex Leviis scribæ, & judices, & janitores. Et in efferendo ipsos argentum illatum in domum Domini, invenit Chelcias sacerdos librum legis Domini per manum Moysi. Et respondit Chelcias, & dixit ad Saphan scribam; Librum legis inveni in domo Domini. Et dedit Chelcias librum ipsi Saphan. Et intulit Saphan librum ad regem: & retulit adhuc regi (f) verbum; Omne quod datum est argentum in manu puerorum tuorum, qui faciunt, Et fuderunt argentum inventum in domo Domini, & dederunt in manum visitatorum, & in manu facientiũ opificiũ. Et annuntiavit Saphan scriba regi verbum dicens: Librum dedit mihi Chelcias sacerdos. Et legit illum Saphan coram rege. Et factum est, ut audivit rex verba legis; & dilacidi vestimenta sua: Et mandavit rex Chelciæ, & Achicam filio Saphan, & Abdom filio Michææ, & ipsi Saphan scribæ, & Asaia puero regis, dicens; Ite, quærite Dominum, pro me, & pro omni qui remansit in Israel, & Juda, de verbis libri inventi: quoniam magnus furor Domini accensus est in nobis; eò quòd non exaudierunt patres nostri verba Domini ad faciendum secundùm omnia, quæ scripta sunt in libro hoc. Et 12
ivit Chelcias, & quibus dixit rex, ad Oldam prophetissam uxorem Sellem filii Thecoe filii Aras, (g) custodientem mandata: & ipsa habitabat in Hierusalem in Misanæ: & locuti sunt ei secundùm hæc. Et 23
dixit eis, Sic dixit Dominus Deus Israel; Dicite viro, qui misit vos ad me; Sic dicit Dominus; Ecce ego induco super locum hunc mala, omnia verba scripta in libro aperto coram rege Juda; Pro eo quòd dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, ut irritarent me in omnibus operibus manuum suarum. Et accensus est furor meus in locum istum, & non extinguetur. 14 25

MS. A. (γ) καὶ ἀγοράσαι λίθους (δ) ἐξωλέθρευσαν (ε) ἄνδρες πίστει (ζ) Λευίτης ξυνιὼν (η) αὐτοῦ ἀργύριον (θ) γραμματέα, (ι) * Ἀσάφ. (κ) ὅτι τῷ (λ) ποιοῦντι τὸ ἔργον. Καὶ (μ) ἐργασίαν. Καὶ (ν) βασιλεῖ, λέγων, Βιβλίον νόμου ἔδωκέν μοι (ξ) νόμου, διέρρηξεν (ο) Ἀβδὼν (π) τοῦ καταλειφθέντος ἐν (ρ) ἐν Ἰούδα (τ) Χελκίας οἷς (τ) Θακκαὲ υἱοῦ Ἐαρδὴ, (υ) μασαναὶ, (φ) Οὕτως (χ) κακὰ ὅτι τὸν τόπον τοῦτον, τοὺς (ψ) ἔθυσε θεοῖς ἑτέροις, ἵνα (ω) ἐκπικράνωσι·

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وَٱلنَّجَّارِينَ وَٱلْبَنَّائِينَ * وَٱلَّذِينَ يَسْتَرُونَ ٱلْجَوَاهِرَ وَٱلْخَشَبَ * لِعِمَارَةِ ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي أَخْرَبَهُ مُلُوكُ 11
يَهُوذَا * وَٱلرِّجَالُ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَصْنَعُونَ بِٱلْأَمَانَةِ صَنَائِعَ ٱلْقُدْسِ * وَهُمْ كُلُّهُمْ حُكَمَاءُ وَأَسْمَاؤُهُمْ 12
نَاحَاتُ وَعُوبَدِيَّا مِنْ بَنِي مَرَارِي * وَزَكَرِيَّا وَسَالُومُ مِنْ بَنِي قَاهَتَ وَٱلْمُتَقَدِّمُونَ وَٱللَّاوِيُّونَ ٱلَّذِينَ
كَانُوا يُسَكِّنُونَ * وَسَائِرُ صُنَّاعِ ٱلصَّنَائِعِ * حَيْثُ كَانُوا يُخْرِجُونَ ٱلْمَالَ ٱلَّذِي كَانَ يُدْخَلُ إِلَى 13
بَيْتِ ٱللَّهِ * وَجَدَ حَلْقِيَّا ٱلْكَاهِنُ سِفْرَ تَوْرَاةِ ٱللَّهِ * ٱلَّذِي كَانَ أَعْطَاهُ عَلَى يَدِ مُوسَى * فَقَالَ 14
حَلْقِيَّا ٱلْكَاهِنُ لِسَافَانَ ٱلسَّافِرِ * قَدْ وَجَدْتُ سِفْرَ ٱلتَّوْرِيَةِ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ * وَأَعْطَى حَلْقِيَّا ٱلْكَاهِنُ 15
ٱلسِّفْرَ لِسَافَانَ * فَقَالَ سَافَانُ ٱلسَّافِرُ لِلْمَلِكِ مَا قَالَهُ حَلْقِيَّا * وَأَنَّ كُلَّ شَيْءٍ أَعْطَيْتَ بِيَدِ عَبِيدِكَ 16
ٱلَّذِينَ يَصْنَعُونَ * وَيُخْرِجُونَ ٱلْمَالَ لِعِمَارَةِ بَيْتِ ٱللَّهِ * يُعْطُونَ ٱلْحِسَابَ لِلْقَوَمَةِ وَلِصَانِعِي 17
ٱلصَّنَائِعِ * وَأَوْرَى سَافَانُ ٱلسَّافِرُ لِلْمَلِكِ ٱلسِّفْرَ * وَقَالَ * هٰذَا أَعْطَاهُ حَلْقِيَّا ٱلْكَاهِنُ * وَقَرَى فِيهِ 18
سَافَانُ قُدَّامَ ٱلْمَلِكِ * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلْمَلِكُ أَلْفَاظَ ٱلنَّامُوسِ شَقَّ ثِيَابَهُ * وَأَمَرَ ٱلْمَلِكُ حَلْقِيَّا 19
وَأَخِيقُومَ بْنَ سَافَانَ * وَعَبْدُونَ بْنَ مِيكَا * وَسَافَانَ ٱلْمُعَلِّمَ * وَأَسَيَّا غُلَامَ بَيْتِ ٱلْمَالِ * وَقَالَ 20
لَهُمْ * ٱمْضُوا صَلُّوا قُدَّامَ ٱللَّهِ عَلَيَّ * وَعَلَى أُمَّةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَعَلَى يَهُوذَا * لِأَجْلِ أَلْفَاظِ هٰذَا 21
ٱلسِّفْرِ ٱلَّذِي وَجَدْنَاهُ * لِأَنَّ سُخْطَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي يَأْتِي عَلَيْنَا عَظِيمٌ * وَمَا سَمِعَ آبَاؤُنَا أَلْفَاظَ
ٱلرَّبِّ ٱلْمَكْتُوبَةَ عَلَيْنَا فِي هٰذَا ٱلسِّفْرِ * فَمَضَى حَلْقِيَّا وَٱلَّذِينَ مَعَهُ مِنْ قُدَّامِ ٱلْمَلِكِ 22
إِلَى عِنْدِ حُلْدَةَ ٱلنَّبِيَّةِ ٱمْرَأَةِ سَالُومَ ٱبْنِ تَقْوَةَ بْنِ حَرْدَا حَارِسِ ٱلثِّيَابِ * وَكَانَتْ
بِأُورُسَلِيمَ بِٱلْمِعْلَمِ * وَكَلَّمُوهَا كَمَا أَمَرَ ٱلْمَلِكُ * فَقَالَتْ لَهُمْ * هٰكَذَا يَقُولُ رَبُّ ٱلْأَرْبَابِ إِلٰهُ 23
إِسْرَائِيلَ * قُولُوا لِلرَّجُلِ ٱلَّذِي بَعَثَكُمْ * هَا أَنَا جَالِبٌ سُخْطَةً عَلَى هٰذَا ٱلْبَلَدِ وَعَلَى سُكَّانِهَا * 24
وَكُلِّ ٱللَّعَنَاتِ ٱلْمَكْتُوبَةِ فِي ٱلسِّفْرِ * وَأَجْرِي عِدَّتَهَا عَلَى مُلْكِ يَهُوذَا * لِأَنَّهُمْ تَرَكُونِي 25
وَعَبَدُوا ٱلْآلِهَةَ ٱلْغَرِيبَةَ * وَأَسْخَطُونِي بِمَا صَنَعَتْ أَيْدِيهِمْ * فَسَوْفَ يَحْمِي سُخْطِي عَلَى هٰذَا
ٱلْبَلَدِ وَعَلَى أَهْلِهِ *

Et pro fabris lignariis atque muratiis, & iis qui emebant gemmas ligna ad reædificandam domum quam destruxerant reges Judæ. Porrò viri qui fideliter 11 12
agebant opera Sanctuarii, erant omnes sapientes: Et nomina eorum sunt, Nahath & Obadia de filiis Merari, & Sacharia & Salum de filiis Cahath. Dum ergò præpositi Levitæ qui laudes canebant, Omnesque artifices 13
Evacuarent pecuniam quæ ingressa fuerat in domum Dei; invenit Helcia sacerdos librum legis Dei, quem dederat per manum Mosis. Quapropter dixit Helcia sacerdos ad Saphanem scribam, Inveni librum legis in domo Dei: 14 15
dedítque Helcia sacerdos librum Saphani. Retulit ergò Saphan scriba regi quæ dixerat Helcia, & ait, De rebus omnibus quas dedisti in manu servorum tuorum qui operantur, Quique pecuniam impendunt in ædificium domûs Dei; 16 17
rationem reddunt præpositis & operum curatoribus. Tum ostendit Saphan regi librum illum, & ait, Hunc dedit Helcia sacerdos: legítque in eo Saphan coram rege. Cùm ergò rex audisset sermones legis, laceravit vestes suas; 18 19
Præcepítque rex Helciæ & Ahicomo filio Saphanis, Abachoi filio Michæ, Saphani doctori, & Asiæ thesaurario, & dixit eis; Ite, Deumque precamini pro me, pro populo Israelitico, & pro Juda causâ sermonum hujus libri quem invenimus: nam ira Domini quæ ventura est super nos, maxima est: nec audierunt majores nostri sermones Domini præscriptos nobis in hoc libro. Profectis igitur Helcia & hi qui erant cum 20 21 22
eo, à præsentia regis ad Choldam prophetissam uxorem Salomis, filiam Zamri filii Hezdæ custodis vestium (erat autem illa docens in Jerusalem) elocuti sunt eam prout præceperat rex. Quæ 23
respondit eis, Sic dicit Dominus dominorum Deus Israelis; Dicite viro qui vos misit, Ecce adducturus sum iram adversùs regionem istam & adversùs incolas ejus: & omnes execrationes 24
scriptas in eo libro: & efficiam ut complures earum contingant regno Judæ. Eò quòd me dereliquo adoraverint deos 25
extraneos, & me provocaverint ad iram operibus manuum suarum; idcirco invadet ira mea regionem istam & incolas ejus.

דברי הימים ב: לה

Deus DOMINUS dixit Ita : *eum ad* dicetis sic ,*DOMINO in* inquirendum ad vos *mittentem* Jehudah regem ad Et
26 וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרוֹשׁ בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
te audiendo in ,*Dei facientes à* te humiliâsti & ,*tuum cor* est emollitum *ea Propter* ,audisti quæ verba ,Israel
27 יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ: יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וְתִכָּנַע מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים בִּשְׁמֹעֲךָ אֶת־
flevisti & ,*tua* vestimenta scidisti & ,*meas facies ad* te humiliâsti & ,*ejus* habitatores contra & ,istum locum contra ejus verba
דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע לְפָנַי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְ
tua sepulchra ad te congregabis & ,*tuos patres* ad te colligam ego Ecce .DOMINUS dixit ,audivi ego etiam & : *meas facies ad*
לְפָנָי, וְגַם־אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם יְהוָה: הִנְנִי אֹסִפְךָ אֶל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרוֹתֶיךָ
28 retulerunt Et .*ejus* habitatores cõtra & ,istum locum cõtra *adducens* ego quod malum omne *in* tui oculi videbunt non & ,pace in
בְּשָׁלוֹם וְלֹא תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכָל־הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ
domum rex ascendit Et .Jerusalaim & ,Jehudah seniores omnes congregavit & ,rex misit Et .verbum regi
29 אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֵת כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־
30 magno à ,populus omnis & ,Levitæ & ,sacerdotes & ,Jerusalaim habitatores & ,Jehudah vir omnis & ,DOMINI
יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל
stetit Et .DOMINI domo *reperti* ,*fœderis* libri verba omnia eorũ auribus in legit & : parvum ad usque &
31 וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא בְאׇזְנֵיהֶם אֶת כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה: וַיַּעֲמֹד
,*ejus* præcepta *custodiendi ad* &,DOMINUM post *ambulandi ad* ,*DOMINI facies ad* fœdus *exciditque* ,*suo stare super* rex
הַמֶּלֶךְ עַל־עׇמְדּוֹ וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתָיו
.hoc libro in scripta fœderis verba *faciendi ad* ,*sua* anima tota in & ,*suo* corde toto in *ejus* statuta &,*ejus* testimonia &
וְעֵדוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה:
.*suorũ* patrũ Dei ,Dei pactum juxta Jerusalaim habitatores fecerũt & :Binjamin &,Jerusalaim in *reperium* omnẽ fecit stare Et
32 וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בִּירוּשָׁלִַם וּבִנְיָמִן וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כִּבְרִית אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם:
reperium omnem fecit servire & ,Israel filiorum quæ ,terris universis de abominationes omnes Josijahu removit Et
33 וַיָּסַר יֹאשִׁיָּהוּ אֶת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא
.*suorũ* patrũ *Deum DOMINUM post* à recesserunt non *suis* diebus cunctis : *suo* Deo DOMINO *serviendum ad* ,Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יְמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם:

לה

CAP. XXXV.

constituit Et .primi mensis decima quarta in Pesach immolaverunt & : DOMINO Pesach Jerusalaim in Josijahu fecit Et
1 וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָּהוּ בִירוּשָׁלִַם פֶּסַח לַיהוָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: וַיַּעֲמֵד
2 facientibus intelligere Levitis Dixitque .DOMINI domus *servitium ad* eos confortavit & : *suis* custodiis in sacerdotes
3 הַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם לַעֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה: וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְבִינִים
,Israel rex David filius Selomoh ædificavit quam domo in *sanctitatis* arcam *Date* : DOMINO *sanctis* ,Israel universum
לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
domum per vos præparate Et .Israel ejus populo & ,*vestro* Deo Domino servite nunc :humero in onus vobis non
4 אֵין לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: וְהָכִינוּ לְבֵית
state Et .ejus filii Selomoh *scriptura in* & ,Israel *regis* David *scriptura in* ,*vestros divisiones secundùm vestrorum patrum*
5 אֲבֹתֵיכֶם כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם כִּכְתָב דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבִמְכְתַּב שְׁלֹמֹה בְנוֹ: וְעִמְדוּ
.Levitarum patris domus divitionem & ,populi filiorum vestrorum fratrum patrum domus *divisiones ad sanctitate* in
בַקֹּדֶשׁ לִפְלֻגוֹת בֵּית הָאָבוֹת לַאֲחֵיכֶם בְּנֵי הָעָם וְחֶלְקַת בֵּית־אָב לַלְוִיִּם:

Versio VULG. LAT.

Ad regẽ autẽ Juda, qui misit vos pro Domino deprecando, sic loquimini; Hæc dicit Dominus Deus Israel; 25
Quoniã audisti verba voluminis, Atque emollitum est cor tuum, & humiliatus es in conspectu Dei, super his quæ 27
dicta sunt contra locum hunc, & habitatores Jerusalem, reveritúsque faciem meam, scidisti vestimenta tua, & flevisti coram me: ego quoque exaudivi te, dicit Dominus.
Jam enim colligam te ad patres tuos, & inferêris in sepulchrum tuum in pace: nec videbunt oculi tui omne 28
malum, quod ego inducturus sum super locum istum, & super habitatores ejus. Retulerunt itaque regi cuncta
quæ dixerat. At ille convocatis universis majoribus natu Juda & Jerusalem, Ascendit in domum Domini, u- 29
náque omnes viri Juda & habitatores Jerusalem, Sacerdotes & Levitæ, & cunctus populus à minimo usque ad 30
maximum. Quibus audientibus in domo Domini, legit
rex omnia verba voluminis: Et stans in tribunali suo, 31
percussit fœdus coram Domino, ut ambularet post eum,
& custodiret præcepta, & testimonia, & justificationes
ejus, in toto corde suo, & in tota anima sua, facerétque
quæ scripta sunt in volumine illo, quod legerat. Adju- 32
ravit quoque super hoc omnes, qui reperti fuerant in Jerusalem & Benjamin: & fecerunt habitatores Jerusalem
juxta pactum Domini Dei patrum suorum. Abstulit ergò Josias cunctas abominationes de universis regioni- 33
bus filiorum Israel: & fecit omnes, qui residui erant in
Israel, servire Domino Deo suo. Cunctis diebus ejus
non recesserunt à Domino Deo patrum suorum.

CAP. XXXV.

FEcit autem Josias in Jerusalem Phase Domino, quod 1
immolatum est quartadecimâ die mensis primi: Et con- 2
stituit Sacerdotes in officiis suis, hortatúsque est eos ut
ministrarent in domo Domini. Levitis quoque, ad quo- 3
rum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Domino,
locutus est; Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificavit Salomon filius David rex Israel, nequaquàm e-
nim eam ultrà portabitis: nunc autem ministrate Domino Deo vestro, & populo ejus Israel. Et præparate vos 4
per domos & cognationes vestras, in divisionibus singulorum, sicut præcepit David rex Israel, & descripsit
Salomon filius ejus. Et ministrate in sanctuario per fa- 5
milias turmásque Leviticas,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quod autem ad regem Judæ qui misit vos ad 26
consulendum Dominum, ita dicetis ei; Sic dicit Dominus Deus Israelis: Quoad sermones 27
quos audisti, quia contritum est cor tuum, & eximuisti Dominum cùm audisti sermones illos quos inducturus sum contra locum istum et
contra habitatores illius, contritus inquam es
coram me; ego etiam audivi, dicit Dominus:
Ac proinde aggregaturus sum te ad patres 28
tuos, & aggregaberis ad sepulturam tuam in
pace, & non videbunt oculi tui omne malum
quod inducturus sum contra locum istum &
contra habitatores ejus. Et retulerunt regi re- 29
sponsum. Mandante præterea rege, congregati sunt ad eum omnes seniores Judæ & Je-
rusalem. Deinde ascendit rex in domum 30
Domini, simúlque omnes Judæi, omnésque
habitatores Jerusalem, sacerdotes, Levitæ,
totúsque populꝰ à minori usque ad majorem:
& recitavit coram eis omnes sermones libri
hujus testamenti, qui inventus fuerat in domo
Domini. Tum stetit rex in statione sua, & 31
juramento se obstrinxit coram Domino, se-
cuturum se Dominum, ambulaturum in viis
ejus, præcepta, leges, & testimonia ejus toto
corde totóque animo observaturum, & perfe-
cturum sermones testamenti scriptos in hoc li-
bro. Steterunt etiam quotquot reperiebantur 32
in Jerusalem & in Benjamen, & subie-
runt habitatores Jerusalem fœdꝰ Domini Dei
patrum suorum. Amovítque Josia opera ab- 33
ominanda quæ Dominus aboleverat à con-
spectu filiorum Israelis: *quod* & executus est
universus populꝰ qui inventus est in Israele, et
coluerunt Dominũ Deum suum, neque defle-
xerunt à vestigiis Domini Dei patrũ suorum.

CAP. XXXV.

CElebravit etiam Josia in Jerusalem festum 1
Domino, & festum decimæ quartæ *diei* cele-
bravit mense primo. Constituit sacerdotes 2
in custodiis eorum, & constituit eos in officiis
domûs Domini. Levitis existentibus inter 3
omnes filios Israel dixit, Sanctificamini Do-
mino, & collocate arcam sanctitatis in domo
quam ædificavit Salomon Davidis filius, rex
Israelis: nihil est vobis illic gestandũ humeris
vestris; ideo servite Domino Deo vestro et po-
pulo ejus Israeli: Et disponite cor vestrum 4
& cor patrum vestrorũ, quemadmodum scri-
psit David rex Israelis, & quemadmodum scri-
psit Salomon filius ejus. State in Sanctuario 5
juxta divisionem familiarum vestrarum pater-
narum, & fratres vestri populares juxta di-
visionem domûs paternæ Levitarum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ ἐπὶ βασιλέα Ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, (α) Οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Τοὺς λόγους οὓς ἤκουσας, Καὶ ἐνετράπη ἡ καρδία σου, καὶ ἐταπεινώθης ἀπὸ προσώπου μου ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τοὺς λόγους μου ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὸν, καὶ ἐταπεινώθης ἐναντίον (β) μου, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου, καὶ ἔκλαυσας κατενάντιόν (γ) μου, καὶ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ κύριος. Ἰδοὺ προσθήσω σε πρὸς τοὺς πατέρας σου, καὶ προστεθήσῃ πρὸς τὰ μνήματά σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψονται οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν πᾶσι τοῖς κακοῖς οἷς ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν. καὶ ἀπέδωκαν τῷ βασιλεῖ λόγον. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συνήγαγε τοὺς πρεσβυτέρους Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἀνέβη ὁ (δ) βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ Λευῖται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς (ε) ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ ἀνέγνω ἐν ὠσὶν αὐτῶν πάντας λόγους (ζ) βιβλίου τῆς διαθήκης (η) τοὺς εὑρεθέντας ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ (θ) ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν σύλον, καὶ διέθετο διαθήκην ἐναντίον κυρίου, τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω κυρίου, τοῦ φυλάσσειν (ι) τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ μαρτύρια, καὶ προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐν ὅλῃ (κ) ψυχῇ, ὥστε ποιεῖν τοὺς λόγους τῆς διαθήκης τοῦ (λ) γεγραμμένους ἐπὶ τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ ἔστησε πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ Βενιαμίν· καὶ ἐποίησαν οἱ κατοικοῦντες (μ) Ἰερουσαλὴμ διαθήκην ἐν οἴκῳ κυρίου θεοῦ πατέρων (ν) αὐτῶν. Καὶ ᾠκοδόμησεν Ἰωσίας (ξ) τὰ πάντα βδελύγματα ἐκ (ο) πάσης τῆς γῆς, ἣ ἦν ὑῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐποίησε πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν Ἰσραὴλ, τοῦ δουλεύειν κυρίῳ θεῷ (π) αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας (ρ) αὐτοῦ, οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ ὄπισθε κυρίου θεοῦ πατέρων (σ) αὐτοῦ.

MS. A. (α) Οὕτως (β) ἐμοῦ, (γ) ἐμοῦ, (δ) βασιλεὺς Ἰούδα εἰς (ε) ἀπὸ μεγάλου ἕως μικροῦ, καὶ (ζ) βιβλίου διαθήκης (η) τοῦ εὑρεθέντος (θ) ἀνέστη (ι) ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα (κ) ψυχῇ τοὺς λόγους (λ) ἐγγεγραμμένους (μ) εἰς Ἰερουσαλὴμ (ν) ἑαυτῶν. (ξ) πάντα τὰ (ο) πάσης γῆς, (π) ἑαυτῶν (ρ) ἑαυτοῦ, (σ) ἑαυτῶν.

ΚΕΦ. λε'.

1 Καὶ ἐποίησεν Ἰωσίας τὸ φασὲκ τῷ κυρίῳ θεῷ (α) αὐτοῦ, καὶ ἔθυσε τὸ φασὲκ τῇ (β) τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. Καὶ ἔστησε τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς (γ) αὐτῶν, καὶ κατίσχυσεν 3 αὐτοὺς εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου. Καὶ εἶπε τοῖς Λευίταις τοῖς ἁγιαζομένοις τῷ παντὶ Ἰσραὴλ, τοῦ ἁγιασθῆναι αὐτοὺς τῷ κυρίῳ. καὶ ἔθηκαν τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον, ὃν ᾠκοδόμησε Σαλωμὼν 4 ὁ υἱὸς Δαυὶδ τοῦ βασιλέως Ἰσραήλ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Οὐκ ἔστιν (δ) ὑμῖν ἐπ' ὤμων ἄρασι νῦν· ἓν λειτουργήσατε (ε) τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, (ζ) καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἑτοιμάσθητε κατ' 5 οἴκους πατριῶν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὰς ἐφημερίας ὑμῶν, κατὰ τὴν γραφὴν Δαυὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ, καὶ διὰ χειρὸς (η) Σαλωμὼν υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ στῆτε ἐν τῷ οἴκῳ κατὰ τὰς διαιρέσεις οἴκων πατριῶν ὑμῶν τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν (θ) υἱοῖς τοῦ λαοῦ, καὶ μερὶς οἴκου πατριᾶς τοῖς Λευίταις.

MS. A. (α) ἑαυτοῦ, καὶ ἔθυσαν (β) τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς (γ) ἑαυτῶν, (δ) ὑμῖν ἐπάρασι ἐπ' ὤμων (θ) τοῖς υἱοῖς

Et ad regem Juda, qui misit vos ad exquirendum Dominum, sic dicetis ei; Sic dicit Dominus Deus Israel; Verba quæ audisti, Et confusum est cor tuum, & humiliatus es à facie mea, in audiendo te verba mea super locum istum, & super habitantes eum, & humiliatus es ante me, & discidisti vestimenta tua, & plorásti coram me; & ego audivi, dicit Dominus. Ecce apono te ad patres tuos: et apponêris ad monumenta tua in pace: & non videbunt oculi tui in omnibus malis, quæ ego induco super locum istum, & super habitantes eum. Et retulerunt regi sermonem. Et misit rex, & congregavit senioves Juda, & Hierusalem. Et ascendit rex in domum Domini, & omnis Juda, & habitantes Hierusalem, & sacerdotes, & Levitæ, & omnis populus à parvo usque ad magnum: & legit in auribus eorum omnia verba libri testamenti (b) inventa in domo Domini. Et stetit rex super columnam, & disposuit testamentum coram Domino, ambulandi in conspectu Domini, custodiendi mandata ejus, & testimonia, & præcepta ejus in toto corde, & in tota anima, ad faciendum verba testamenti scripta in libro isto. Et fecit stare omnes inventos in Hierusalem, & Benjamin: & fecerunt inhabitantes Hierusalem, testamentum in domo Domini Dei patrum suorum. Et circumabstulit Josias omnes abominationes de omni terra, quæ erat filiorum Israel: & fecit omnes inventos in Hierusalem, et in Israel, servire Domino Deo ipsorum, omnibus diebus ipsius, non declinavit à post Dominum Deum patrum ipsius.

26 27 28 29 30 31 32 33

CAP. XXXV.

1 ET fecit Josias (a) Phasec Domino Deo suo: & immolavit Phasec quartadecimâ die mensis primi. Et statuit sacerdotes super custodias 2 ipsorum: & confortavit eos ad opera domûs Domini. Et dixit Levitis potentibus in omni Israel, ut ipsi sanctificarentur (b) Domino. Et posuerunt arcam sanctam in domum, quam ædificaverat Salomon filius David regis Israel. Et dixit rex, Non est vobis super humeros tollere 4 quicquam. Nunc igitur ministrate Domino Deo vestro, & populo ejus Israel: Et parammi secundùm domos patriarum vestrarum, & secundùm vices vestras, juxta scripturam David regis Israel, & per manum Salomon filii ejus. Et state in domo secundùm divisiones domorum patriarum vestrarum fratribus vestris filiis populi, & pars domûs patriæ 5 ipsis Levitis.

1 2 3 4 5

CAP. XXXV.

1 CElebravit autem Josias in Jerusalem festum Domino, celebravit inquam illud decimâ quartâ mensis primi. Tum 2 constituit sacerdotes in officiis eorum: Dixitque Levitis qui aderant inter omnes Israelitas, Sanctificamini Deo, & arcam sanctitatis ponite in domo quam ædificavit Salomon filius David regis Israel: ne portetis 4 super humeros vestros, sed Deo servite, Deo vestro, et populo ejus Israeli. Disponite corda vestra quemadmodum præscripsit David rex Israelis, et quemadmodum præscripsit Salomon filius ejus. Et 5 sacra facite cum puritate, tam in ea parte quæ est in domo patrum vestrorum & fratrum vestrorum populatium, quàm in altera quæ est in domo Levitarum.

1 2 3 4 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 *وَلٰكِنْ مَلِكُ يَهُوذَا ٱلَّذِي ٱبْعَثَكُمْ تَطْلُبُونَ مِنَ ٱللهِ كَذَا تَقُولُونَ لَهُ * هٰكَذَا أَمَرَ ٱللهُ ٱلٰهَ

27 إِسْرَائِيلَ * لِمَا سَمِعْتَ ٱلْأَلْفَاظَ ٱلَّتِي نَاتِي عَلَى هٰذَا ٱلْبَلَدِ وَعَلَى سُكَّانِهَا خَرِبٌ وَٱنْكَسَرَ قَدَامِي *

28 وَسَعِيتَ ثِيَابَكَ وَبَكَيْتَ قُدَّامِي * وَأَنَا أَيْضًا قَدْ سَمِعْتُ صَلَاتَكَ * وَمِنْ أَجْلِ ذٰلِكَ أَنَا أَرْفَعُكَ

إِلَيَّ أَبَائِكَ * لِتُدْفَنَ فِي قَبْرِكَ بِسَلَامٍ * وَلَا تَرَى عَيْنَاكَ سَيِّي مِنَ ٱلسَّخْطَةِ ٱلَّتِي أُرْسِلُهَا عَلَى

29 هٰذِهِ ٱلْبَلَدِ وَعَلَى سُكَّانِهَا * فَأَبْلَغُوا ٱلْمَلِكَ ٱلْجَوَابَ * فَأَرْسَلَ ٱلْمَلِكُ وَجَمَعَ يَهُودَا وَسُكَّانَ أُورُشَلِيمَ

30 * وَطَلَعَ ٱلْمَلِكُ إِلَى بَيْتِ ٱللهِ * وَسَائِرُ يَهُودَا وَسُكَّانُ يُورُشَلِيمَ * وَٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ * وَسَائِرُ

ٱلْأُمَّةِ كَبِيرِهِمْ وَصَغِيرِهِمْ * وَقَرَا قُدَّامَهُمْ سَائِرَ أَلْفَاظِ سِفْرِ ٱلْوَصِيَّةِ هٰذِهِ ٱلَّتِي وُجِدَتْ فِي بَيْتِ

31 ٱللهِ * وَوَقَفَ ٱلْمَلِكُ فِي مَوْضِعِهِ * وَحَلَفَ بِٱلْإِيمَانِ قُدَّامَ ٱللهِ أَنْ يَمْضِيَ تَابِعًا لِلرَّبِّ * وَيُسَالِكَ

سَائِرَ طُرُقِهِ * وَيَحْفَظَ وَصَايَاهُ وَشَرَائِعَهُ وَشَهَادَاتِهِ مِنْ كُلِّ قَلْبِهِ * وَمِنْ كُلِّ نَفْسِهِ يَصْنَعَ هٰذِهِ

32 ٱلْوَصِيَّةَ ٱلْمَكْتُوبَةَ فِي هٰذَا ٱلسِّفْرِ * قُدَّامَ كُلِّ مَنْ وُجِدَ فِي أُورُشَلِيمَ وَفِي بِنْيَامِينَ * وَصَنَعَ

33 سُكَّانُ أُورُشَلِيمَ عَهْدًا لِلّٰهِ إِلٰهِ آبَائِهِمْ * وَنَحَّى يُوشِيَا ٱلْأَفْعَالَ ٱلْقَاصِمَةَ ٱلَّتِي أَهْلَكَ ٱللهُ بِهَا

ٱلشُّعُوبَ مِنْ قُدَّامِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَعَبَدَ أَيْضًا سَائِرُ شَعْبِ ٱلْأَرْضِ وَآمَنُوا لِلّٰهِ إِلٰهِهِمْ * وَلَمْ يَمِيلُوا

مِنْ قُدَّامِ إِلٰهِ آبَائِهِمْ *

At verò regi Judæ qui misit vos consultum Deum, sic dicetis; Ita præcepit Deus, Deus Israelis. Quia, audivis rebus quæ venturæ sunt contra regionem istam & contra habitatores ejus, contristatus & confractus es coram me, vestes tuas lacerásti, & flevisti coram me; ego etiam exaudivi orationem tuam: Et hac de causâ tollam te ad majores tuos, ut pacificè sepelianris in sepulchro tuo, nec cernant oculi tui quicquam indignationis quam immissurus sum contra hanc regionem & incolas ejus: & retulerunt regi responsum. Tum mittens rex, congregavit Judam & cives Jerusalem; Et ascendens rex in domum Dei unà cum toto Juda, civibus Jerusalem, sacerdotibus, Levitis, & universâ plebe tam magno quam parvo: legit, iis præsentibus, cunctos sermones libri mandati illius quod repertum fuerat in domo Domini. Deinde stetit rex in statione sua, & juramentum fecit coram Deo sectaturum se Dominum, ambulaturum in omnibus viis ejus, præcepta, leges, & testimonia ejus toto corde observaturum, toto denique animo perfecturum mandatum istud scriptum in hoc libro, Coram omnibus qui extabant in Jerusalem & in Benjamin: pariter fœdus pepigêre cives Jerusalem cum Deo, Deo majorum suorum. Abolevit quoque Josia turpes actiones propter quas perdiderat Deus gentes à conspectu filiorum Israelis: & submisit etiam se totus terræ populus, et dediderunt se Deo, Deo suo, neque declinaverunt à conspectu Dei majorum suorum.

26 27 28 29 30 31 32 33

* اَلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

1 * وَصَنَعَ يُوشِيَا بِأُورُشَلِيمَ عِيدًا لِلّٰهِ * عَمِلَهُ فِي أَرْبَعَةَ عَشَرَ مِنَ ٱلشَّهْرِ ٱلْأَوَّلِ * وَأَقَامَ ٱلْكَهَنَةَ عَلَى

2 مَرَاتِبِهِمْ * وَقَالَ لِلَّاوِيِّينَ ٱلْقَائِمِينَ فِي سَائِرِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * تَقَدَّسُوا لِلّٰهِ * وَأَعْطُوا صُنْدُوقَ ٱلْقُدْسِ

3 فِي ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي بَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ * وَلَا تَحْمِلُوا عَلَى أَكْتَافِكُمْ * بَلْ ٱخْدُمُوا ٱللهَ إِلٰهَكُمْ

وَلِشَعْبِهِ إِسْرَائِيلَ * وَأَصْلِحُوا قُلُوبَكُمْ كَمَا كَتَبَ دَاوُدُ مَلِكُ إِسْرَائِيلَ * وَكَمَا كَتَبَ سُلَيْمَانُ ٱبْنُهُ

4 * وَقَدِّسُوا بِٱلطَّهَارَةِ فِي ٱلْحُجَرِ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ آبَائِكُمْ وَإِخْوَتِكُمْ بَنِي ٱلشَّعْبِ * وَٱلْآخَرِ

5 ٱلَّذِي فِي بَيْتِ ٱللَّاوِيِّينَ *

דברי הימים ב : לה

.Moſeh manum per ,DOMINI verbum juxta *faciendum ad* , veſtros fratres præparate & ,vos ſanctificate & , Peſach immolate Et
6 וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ לַאֲחֵיכֶם לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃
, millia triginta numerum *ad* , *reperto* omni Peſachim omnia ,caprarum filios & ,agnorum *pecus* populi filiis Joſijahu *extulit* Et
7 וַיָּרֶם יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי הָעָם צֹאן כְּבָשִׂים וּבְנֵי־עִזִּים הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכֹל הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר שְׁלֹשִׁים אָלֶף
: *elevaverunt* Levitis & , ſacerdotibus , populo *devotionem ad* ejꝰ principes Et .regis ſubſtantia de hæc : millia tria boum &
8 וּבָקָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אֵלֶּה מִרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ׃ וְשָׂרָיו לִנְדָבָה לָעָם לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ
boves & , ſexcenta & ,millia duo Peſachim dederunt ſacerdotibus , Dei domus duces Jechiel & ,Zechariahu & ,Chilchijahu
חִלְקִיָּה וּזְכַרְיָהוּ וְיֶחִיאֵל נְגִידֵי בֵית הָאֱלֹהִים לַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לַפְּסָחִים אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּבָקָר
, Levitarũ principes Jozabad & ,Jehiel & ,Chaſabiahu & ,ejꝰ fratres Nethanel & Semahiahu & ,Chonaniahu Et .trecentos
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ וְכָנַנְיָהוּ וּשְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְאֵל אֲחָיו וְחַשַׁבְיָהוּ וְיעִיאֵל וְיוֹזָבָד שָׂרֵי הַלְוִיִּם
9 הֵרִימוּ לַלְוִיִּם לְפְסָחִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וּבָקָר חֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ וַיְחִזְּקוּ הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים
ſacerdotes *aſperſerunt* & ,Peſach immolaverunt Et .regis præceptum juxta ,ſuis diviſionibus in Levitæ & , *ſuo ſtare ſuper*
10 עַל־עָמְדָם וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים
filiis familiarum domus diviſiones *ad ea dandum ad* , *aſcenſionem removerunt* Et .*ſpoliantes* Levitæ & , eorũ *manu de*
11 מִיָּדָם וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים׃ וַיָּסִירוּ הָעֹלָה לְתִתָּם לְמִפְלַגוֹת לְבֵית־אָבוֹת לִבְנֵי
: normam juxta igne in Peſach coxerunt Et .*bovi* ſic Et .Moſeh libro in ſcriptũ ſicut DOMINO *applicandum ad* ,populi
12 הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר מֹשֶׁה וְכֵן לַבָּקָר׃ וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט
paraverunt poſtea Et .populi filios univerſos ad fecerũt currere & ,lebetib⁹ in &,ahenis in & , ollis in coxerunt ſancta &
13 וְהַקָּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בְּסִירוֹת וּבְדוּדִים וּבַצַּלָּחוֹת וַיָּרִיצוּ לְכָל־בְּנֵי הָעָם׃ וְאַחַר הֵכִינוּ
paraverunt Levitæ & : noctem ad uſque , adipes & , *aſcenſionẽ faciendo aſcendere* in Aharon filii ſacerdotes nam : ſacerdotib⁹ & ,ſibi
לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד־לָיְלָה וְהַלְוִיִּם הֵכִינוּ
,Heman & , Aſaph & ,David præceptum juxta ,*ſuã ſtatione ſuper* Aſaph filii cantores Et .Aharon filiis ſacerdotibus & , eis
14 לָהֶם וְלִבְנֵי אַהֲרֹן׃ וְהַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי־אָסָף עַל־מַעֲמַד כְּמִצְוַת דָּוִיד וְאָסָף וְהֵימָן
Levitæ eorum fratres quia , ſuo *ſervitio deſuper* recedendum eis non :*porta & porta* in janitores & , regis *videntis* Jeduthun &
15 וִידִתוּן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ וְהַשֹּׁעֲרִים לְשַׁעַר וְשַׁעַר אֵין לָהֶם לָסוּר מֵעַל עֲבֹדָתָם כִּי־אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם
faciendum aſcendere & , Peſach *faciendum ad* , illa die in DOMINI *ſervitium* omne eſt paratum Et .eis paraverunt
16 הֵכִינוּ לָהֶם׃ וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת
Peſach , reperti ,Iſrael filii Feceruntque .Joſijahu regis præceptum juxta ,DOMINI altare ſuper *aſcenſiones*
17 עֹלוֹת עַל מִזְבַּח יְהוָה כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים אֶת הַפֶּסַח
, Iſrael in *illud ſicut* Peſach eſt factum non Et .diebus ſeptem infermentatorum ſolennitatem & ,illo tempore in
18 בָּעֵת הַהִיא וְאֵת חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים׃ וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל
Levitæ et ſacerdotes et ,Joſijahu fecit quod ,Peſach ſicut fecerunt non Iſrael reges omnes Et .vatis Semuel diebus à
מִימֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא עָשׂוּ כַּפֶּסַח אֲשֶׁר עָשָׂה יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
eſt factum , Joſijahu regni anno decimo octavo In .Jeruſalaim habitatores et , *inventus* , Iſrael et , Jehudah omnis et
19 וְכָל־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃ בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה
.hoc Peſach
הַפֶּסַח הַזֶּה׃

Verſio VULG. LAT.

Et ſanctificati immolate Phaſe: fratres etiam veſtros, ut 6
poſſint juxta verba quæ locutus eſt Dominus in manu
Moyſi facere, præparate. Dedit prætereà Joſias omni 7
populo, qui ibi fuerat inventus in ſolennitate Phaſe,
agnos & hœdos de gregibus, & reliqui pecoris triginta
millia, boum quoque tria millia: hæc de regis univerſa
ſubſtantia. Duces quoque ejus, ſponte quod voverãt, ob- 8
tulerunt, tam populo, quàm Sacerdotibus & Levitis. Por-
rò Helcias, & Zacharias, & Jahiel, principes domûs
Domini, dederunt Sacerdotibus ad faciendum Phaſe pe-
cora commixtim duo millia ſexcenta, & boves trecentos.
Chonenias autem, & Semeias, etiam Nathanael, fra- 9
tres ejus, necnon Haſabias, & Jehiel, & Joſabad, princi-
pes Levitarum, dederunt cæteris Levitis ad celebrandum
Phaſe quinque millia pecorum, & boves quingentos.
Præparatúmque eſt miniſterium, & ſteterunt ſacerdotes 10
in officio ſuo: Levitæ quoque in turmis, juxta regis im-
perium. Et immolatum eſt Phaſe: aſperſerúntq; Sacer- 11
dotes manu ſuâ ſanguinem, & Levitæ detraxerunt pel-
les holocauſtorum: Et ſeparaverunt ea ut darent per do-
mos & familias ſingulorum, & offerrentur Domino, ſicut
ſcriptum eſt in libro Moyſi: de bobus quoque fecerunt ſi-
militer. Et aſſaverunt Phaſe ſuper igné, juxta quod in le- 13
ge ſcriptum eſt: pacificas verò hoſtias coxerunt in lebeti-
bus, & cacabis, & ollis, & feſtinatò diſtribuerunt uni-
verſæ plebi: Sibi autẽ & Sacerdotibus poſteà paraverunt: 14
nam in oblatione holocauſtorum & adipum uſq; ad no-
ctem Sacerdotes fuerunt occupati: undè Levitæ ſibi, &
Sacerdotibus filiis Aaron paraverunt noviſſimis. Porrò 15
cantores filii Aſaph ſtabant in ordine ſuo, juxta præceptũ
David, & Aſaph, & Heman, & Idithun, prophetarũ re-
gis: Janitores verò per portas ſingulas obſervabant, ita ut
nec puncto quidem diſcederent à miniſterio: quam ob rẽ
& fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos. Omnis igi- 16
tur cultura Domini ritè completa eſt in die illa, ut facerẽt
Phaſe, & offerrent holocauſta ſup altare Dñi, juxta præ-
ceptũ regis Joſiæ. Fecerúntq; filii Iſrael, qui reperti fue- 17
rant ibi, Phaſe in tempore illo, & ſolennitatẽ azymorũ
ſeptem diebus. Non fuit Phaſe ſimile huic in Iſrael à die- 18
bꝰ Samuelis prophetæ: ſed nec quiſquam de cunctis re-
gibus Iſrael fecit Phaſe ſicut Joſias, Sacerdotibus, & Le-
vitis, & omni Judæ, & Iſrael qui repertus fuerat, & ha-
bitantibus in Jeruſalem. Octavodecimo anno regni Jo- 19
ſiæ hoc Phaſe celebratum eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

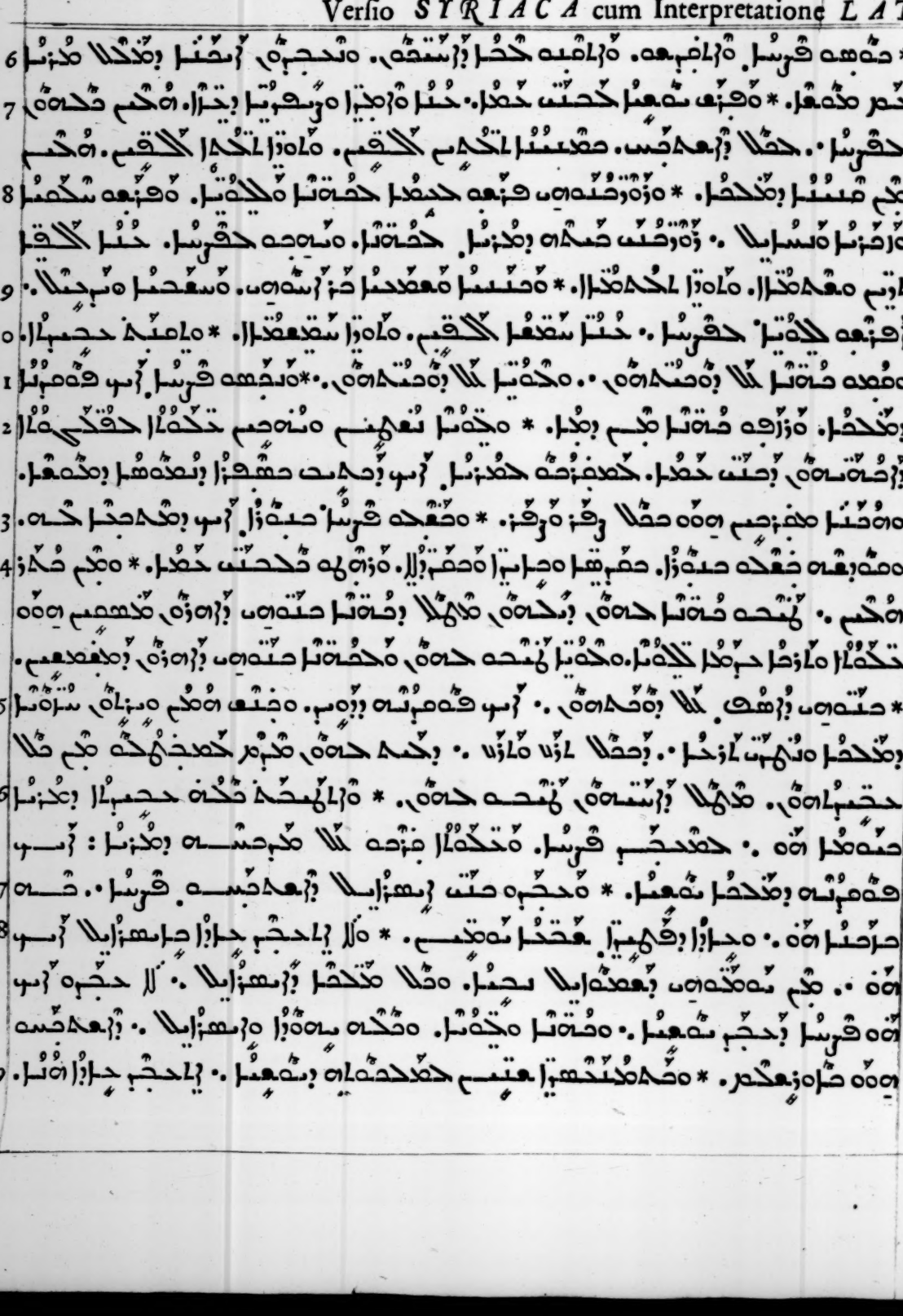

Mactate Paſcha, & ſanctificamini, & diſpo- 6
nite cor fratrum veſtrorum ut faciant quem-
admodum locutus eſt Dominus cum Moſe.
Segregavit autem Joſia pro popularibus o- 7
mnibus qui aderant, oves, agnos, & hœdos
caprarum (omnia hæc ad Paſcha) numero
triginta millia, boum verò tria millia; eáque
de facultatibus regis. Principes quoque ejus 8
ſegregaverunt pro populo, ſacerdotibus, &
Levitis: item Helcia, Zacharia, & Nehaël præ-
fecti domûs Domini ſegregaverunt pro ſacer-
dotibus, dederúntque ad Paſcha oves bis mil- 9
le ſexcentas, & boves trecentos. Chanania
verò, & Semaia nepos illius, Heſabia, & Je-
diel, ſegregaverunt pro Levitis ad Paſcha,
oves quinquies mille, & boves quingentos.
Rebus itaque paratis, ſteterunt ſacerdotes in 10
ſtationibus ſuis, & Levitæ in ſtationibus ſuis;
Et mactaverunt Paſcha juxta præceptum re- 11
gis, ſparſerúntque ſacerdotes de ſanguine.
Levitæ verò pelles detrahebant, & holocau- 12
ſta diſtribuebant juxta partitiones patrum fi-
liorum populi, ut offerrent Domino, quem-
admodum ſcriptum eſt in libro legis Moſai-
cæ: atque hoc pacto offerebant ſingulis ma- 13
tutinis. Paſcha etiam igne coxerunt, prout
fas erat: ſacrum autem ipſius *Paſchatis* igne
coxerunt in ollis, lebetibus, & caldariis: &
quidem accurrebant omnes filii populi. Poſt 14
hæc paraverunt ſibi ſacerdotes quod ſuum
erat: nam ſacerdotes filii Haronis portabant
holocauſta & adipem uſque ad Levitas, Le-
vitæ verò parabant ſibi & ſacerdotibus
filiis Haronis qui miniſtrabant; Filiis A- 15
ſaph *interea ſtantibus* in ſtatione ſua, ſe-
cundùm præceptum Davidis. Deinde He-
man & Irithun congregaverunt Videntes re-
gis, & cuſtodes liminum qui erant in ſingu-
lis januis: nihil enim erat quod avocaret eos
ab ullis muneribus eorum; quoniam fratres
eorum paraverant eis. Itaque paratum fuit 16
totum Domini miniſterium in die illa, ut face-
rent Paſcha: & holocauſta obtulerunt ſuper
altare Domini, juxta præceptum regis Joſiæ:
Et filii Iſraelis qui præſentes erant, Paſcha ce- 17
lebrârunt eodem tempore, & feſtum azymo-
rum ſeptem diebus. Neque celebratum fuit 18
feſtum in Iſraele huic ſimile, à diebus Samuelis
prophetæ: nec ullus regum Iſraelis celebravit
par illi Paſchati quod celebravit Joſia cum ſa-
cerdotibus & Levitis, totóque Judâ & Iſraele
qui aderant in Jeruſalem. Anno decimo octa- 19
vo regni Joſiæ celebratum fuit hoc feſtum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ θύσατε τὸ φασὲκ, (ι) καὶ ἑτοιμάσατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου διὰ χειρὸς
7 Μωυσῆ. Καὶ ἀπῆρξαο Ἰωσίας τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ πρόβατα, καὶ ἀμνοὺς, καὶ ἐρίφους ἀπὸ τῶν τέκνων τῶν
αἰγῶν, πάντα εἰς τὸ φασὲκ, καὶ πάντας τοὺς εὑρεθέντας εἰς ἀριθμὸν τριακοντα χιλιάδας, καὶ μόσχων τρεῖς
8 χιλιάδας, ταῦτα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ βασιλέως. Καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἀπήρξαντο τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσι
(κ) καὶ τοῖς Λευίταις· ἔδωκε δὲ Χελκίας καὶ Ζαχαρίας καὶ Ἰεὴλ οἱ (λ) ἄρχοντες τοῖς ἱερεῦσιν οἴκου θεοῦ, καὶ
9 ἔδωκαν εἰς τὸ φασὲκ πρόβατα, καὶ ἀμνοὺς, καὶ ἐρίφους χιλια ἑξακόσια, καὶ μόσχους τριακοσίους. Καὶ (μ)
Χωνενίας, καὶ Βαναίας, καὶ Σαμαίας, καὶ Ναθαναὴλ (ν) ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ (ξ) Ἀσαβίας, καὶ Ἰεὴλ, καὶ
10 Ἰωζαβὰδ, ἄρχοντες τῶν Λευιτῶν, ἀπήρξαντο τοῖς Λευίταις εἰς τὸ φασὲκ πρόβατα πεντακισχίλια, καὶ μό-
11 σχους πεντακοσίους. Καὶ (ο) κατωρθώθη ἡ λειτουργία, καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ὅτι τὴν στάσιν (π) αὐτῶν, καὶ οἱ
Λευῖται ὅτι τὰς διαιρέσεις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως. Καὶ ἔθυσαν τὸ φασὲκ, καὶ προσέχεαν
12 οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ οἱ Λευῖται ἐξέδερον. Καὶ ἡτοίμασαν τὴν ὁλοκαύτωσιν δοθῆναι
αὐτοῖς κατὰ τὴν διαίρεσιν κατ' οἴκους πατριῶν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ, τοῦ προσάγειν τῷ κυρίῳ, ὡς γέγραπται
13 ἐν (ρ) βίβλῳ Μωυσῆ· καὶ οὕτως εἰς τὸ πρωΐ. Καὶ ὤπτησαν τὸ φασὲκ ἐν πυρὶ κατὰ τὴν κρίσιν, καὶ τὰ
ἅγια ἥψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις καὶ ἐν τοῖς λέβησι, καὶ (σ) ἐυωδώθη, καὶ ἔδραμον πρὸς πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ
14 λαοῦ. Καὶ μετὰ τὸ ἑτοιμάσαι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἱερεῦσιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἀναφέρειν (τ) τὰ ὁλοκαυτώματα
καὶ τὰ στέατα ἕως νυκτὸς, καὶ οἱ Λευῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς Ἀαρών. Καὶ
οἱ ψαλτῳδοὶ υἱοὶ Ἀσὰφ ὅτι τῆς τάξεως αὐτῶν κατὰ τὰς ἐντολὰς Δαυὶδ, καὶ Ἀσὰφ, καὶ Αἰμὰν, καὶ (υ)
Ἰδιθὼμ οἱ προφῆται τοῦ βασιλέως· καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πυλωροὶ (φ) πύλης καὶ πύλης, οὐκ ἐξὸν αὐ-
τοῖς κινεῖσθαι ἀπὸ τῆς λειτουργίας (χ) τῶν ἁγίων, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ Λευῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς.
16 Καὶ κατωρθώθη καὶ ἡτοιμάθη πᾶσα ἡ λειτουργία κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ ποιῆσαι τὸ φασὲκ, καὶ ἐ-
17 ποίησαν τὰ ὁλοκαυτώματα ὅτι τὸ θυσιαστήριον κυρίου κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως (ψ) Ἰωσίου. Καὶ ἐ-
ποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες τὸ φασὲκ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέ-
18 ρας. Καὶ οὐκ ἐγένετο φασὲκ ὅμοιον ἀπῷ ἐν Ἰσραὴλ, ἀπὸ ἡμερῶν Σαμουὴλ τοῦ προφήτου καὶ (ω) πάντες
βασιλεῖς Ἰσραὴλ οὐκ ἐποίησαν τὸ φασὲκ ὃ ἐποίησεν Ἰωσίας, καὶ οἱ ἱερεῖς, (α) καὶ οἱ Λευῖται, καὶ πᾶς
19 Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ ὁ εὑρεθεὶς, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ, τῷ κυρίῳ. Τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει
τῆς βασιλείας (β) Ἰωσίου ἐποιήθη τὸ φασὲκ τοῦτο. μετὰ ταῦτα πάντα ἃ ἔδρασεν Ἰωσίας ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ
τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας καὶ τὰ (γ) θεραφὶν καὶ τὰ εἴδωλα καὶ τὰ (δ) καρησὶμ ἃ ἦν (ε) ἐν γῇ
Ἰούδα καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἐνεπύρισεν ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας, ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου τοὺς γεγραμμένους
(ζ) ὅτι τῇ βιβλίου οὗ εὗρε Χελκίας ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου. ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγενήθη ἔμπροσθεν
αὐτοῦ, ὃς ἐπέστρεψε πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ (η) αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ (θ) αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ
ἰσχύι αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον Μωυσῆ, καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη (ι) ὅμοιος. πλὴν οὐκ ἀπέστρεψε κύριος ἀπὸ ὀργῆς
θυμοῦ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, ᾧ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ Ἰούδα, ὅτι πάντα τὰ (κ) παροργισμάτα αὐτοῦ
ἃ παρώργισε Μανασσῆς. καὶ εἶπε κύριος, Καὶ γὰ τὸν Ἰούδαν ἀποστήσω ἀπὸ προσώπου μου, καθὼς
ἀπέστησα τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπωσάμην τὴν πόλιν ἣν ἐξελεξάμην τὴν Ἰερουσαλὴμ, καὶ τὸν οἶκον ὃν
εἶπα, Ἔστω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ.

Et immolate Phasec, (c) & præparate fratribus vestris ad faciendum 6
juxta verbum Domini per manum Moysi. Et primitias dedit Josias filiis 7
populi, oves, & agnos, & hædos de filiis caprarũ, omnia ad Phasec, & (d)
omnes inventos ad numerũ, triginta millia, et vitulorũ tria millia. Hæc de
substantia regis. Et principes ejus dederunt primitias populo, & sacerdotib⁹ 8
& Levitis. Dedit autem Chelcias, & Zacharias, & Jeiel principes (e) sa-
cerdotibus domũs Dei, & dederunt in Phasec oves, & agnos, & hædos
duo millia sexcenta, & vitulos trecentos. Et Chonenias, & Banaas, et 9
Samaas, et Nathanael frater ejus, & Asabias, & Jeiel, & Jozabad,
principes Levitarum, dederunt primitias Levitis in Phasec, oves quinque
millia, & vitulos quingentos. Et directum est ministerium: & steterunt 10
sacerdotes super stationẽ suã, & Levitæ super divisiones suas juxta
mandatum regis. Et immolaverunt Phasec, & effundebant sacerdotes 11
sanguinem de manu eorum, & Levitæ excoriabant. Et paraverunt ho- 12
locaustosim ad tradendum eis secundùm divisionem per domos familia-
rum filiis populi, ad offerendum Domino, sicut scriptum est in libro Mo-
si. Et sic in mane. Et assaverunt Phasec in igni juxta judicium: & 13
sancta coxerunt in æneis, & in lebetibus: & prosperatum est: & cur-
rere fecerunt ad omnes filios populi. Et (f) postquàm paraverunt sibi, 14
& sacerdotibus: quoniam sacerdotes in offerendo holocaustomata &
adipes usque ad noctem: & Levitæ paraverunt eis, & fratribus ipsorum
filiis Aaron. Et psalmorum cantores filii Asaph super stationem suam 15
secundùm mandata David, & Asaph, & Aman, & Idithom (g) pro-
phetæ regis. Et principes, & janitores portæ, & portæ: non erat eis
moveri à ministerio sanctorum: quoniam fratres eorum Levitæ parave-
rant eis. Et directum est, (h) et paratum est omne ministerium Domini in 16
die illa ad faciendum Phasec, & offerendum holocaustomata super alta-
re Domini juxta mandatum regis Josiæ. Et fecerunt filii Israel, qui 17
inventi sunt, Phasec in tempore illo, & festivitatem azymorum septem
diebus. Et non est factum Phasec simile ei in Israel: à diebus Samuel 18
prophetæ, & (i) omnis regis Israel non fecerunt Phasec, quod fecit
Josias, & sacerdotes, & Levitæ, & omnis Juda, & Israel, qui inven-
tus est, & habitantes in Hierusalem, Domino. Decimo octavo anno 19
regni Josiæ factum est Phasec hoc. (k) Post hæc omnia, quæ fecit
Josias in domo, & ventriloquos, & gnostas, & Theraphim, & idola,
et Caresim, quæ erant in terra Juda, et in Hierusalem, combussit rex
Josias, ut statueret verba legis scripta super librum, quem invenit Chel-
cias sacerdos in domo Domini. Similis ei non fuit ante eum, qui revertit
ad Dominum in toto corde suo, et in tota anima sua, et in tota fortitudi-
ne sua secundùm omnem legem Moysi: et post eum non surrexit similis.
Verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni, quo ira-
tus erat furore Dominus in Juda super omnes irritationes ejus, quibus
irritavit Manasses. Et dixit Dominus; Etiam Judam amovebo à facie
mea, sicut amovi Israel: et repuli civitatem, quam elegeram, Hierusalem, et domum, quam dixeram, Erit nomen meum illic.

MS.A. (ι) καὶ τὰ ἅγια ἑτοιμάσατε (κ) καὶ Λευίταις· καὶ ἔδωκεν Χελκίας (λ) ἄρχοντες οἴκου τοῦ θεοῦ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ (μ) Χωνενίας, (ν) ὁ ἀδελφὸς (ξ) Ἀσαβία, (ο) κατ-
ορθώθη (π) ἑαυτῶν, (ρ) βιβλίῳ *νόμῳ Μωυσῆ· (σ) ἐυωδώθη, (τ) τὰ στέατα καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ἕως (υ) Ἰδιθοὺν (φ) τῶ πύλης (χ) ἁγίων, ὅτι ἀδελφοὶ (ψ) Ἰωσία.
(ω) πάντες βασιλεῖς Ἰσραὴλ οὐκ ἐποίησε ὡς τὸ (α) καὶ Λευῖται, (β) Ἰωσία. καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους (γ) θεραφὶμ (δ) καρεσιὲμ (ε) ἐν τῇ γῇ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ
ἐνεπύρισεν (ζ) ὅτι βιβλίου (η) ἐμοῦ (θ) ἑαυτῷ καὶ ἐν ὅλῃ ἰσχύι ἑαυτῷ (ι) ὅμοιος αὐτῷ. πλὴν (κ) παροργίσματα ἃ*

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَاَفْصِحُوا فِصْحًا * وَاَصْلِحُوا قُلُوبَ اِخْوَتِكُمْ * لِيَصْنَعُوا كَمَا اَمَرَ اللّٰهُ * وَاَفْرَزَ يُوسِيَا لِلشَّعْبِ
7 غَنَمًا وَخِرْفَانًا وَجِدَاءً وَمِعْزًا لِلْفِصْحِ * لِكُلِّ مَنْ حَضَرَ * عَدَدُهَا ثَلَاثُونَ اَلْفًا * هٰذَا مِنْ عِنْدِ الْمَلِكِ
8 * وَكُبَرَاؤُهُ اَفْرَزُوا لِلْاُمَّةِ وَالْكَهَنَةِ وَاللَّاوِيِّينَ * حَلْقِيَّا وَزَخَرِيَّا وَيَاحَائِيلَ * وَكُبَرَاءُ بَيْتِ اللّٰهِ * وَاَعْطَى
لِلْفِصْحِ غَنَمًا اَلْفَيْنِ وَسِمَايَةٍ * وَبَقَرًا ثَلَاثَمِايَةٍ * وَكَنْيَا وَسِمْعِيًا بْنُ اَخِيهِ * وَحَسَبْيَا وَيَدْعَايِيلُ *
9 اَفْرَزُوا لِلَّاوِيِّينَ لِلْفِصْحِ غَنَمًا خَمْسَةَ اَلْفٍ * وَبَقَرًا خَمْسَ مِايَةٍ * وَاَصْلَحَتِ الصَّنْعَةُ * وَقَامَ
10 الْكَهَنَةُ فِي مَوَاضِعِهِمْ * وَاللَّاوِيُّونَ عَلَى مَرَاتِبِهِمْ * وَذَبَحُوا الْفِصْحَ كَمَا اَمَرَ اللّٰهُ * وَنَضَحُوا الْكَهَنَةُ
11 مِنَ الدَّمِ * وَكَانَ اللَّاوِيُّونَ يَصْلَخُونَ * وَيُعْطُونَ الذَّبَائِحَ اَجْرَاءَ لِاٰبَائِهِمْ * وَالشَّعْبُ يُقَدِّمُونَ لِلّٰهِ *
12 كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ مُوسَى * كَذَا كَانُوا يُقَرِّبُونَ فِي كُلِّ غَدَاةٍ بَاكِرًا * وَطَبَخُوا الْفِصْحَ
13 بِالنَّارِ مِثْلَ مَا يُرَادُ لَهُ فِي قُدُورِ نُحَاسٍ وَفِي مَرَاجِلَ * وَجَرَى سَائِرُ بَنِي اِسْرَائِيلَ * وَمِنْ
14 بَعْدِ ذٰلِكَ اَصْلَحَ الْكَهَنَةُ حَالَهُمْ وَهُمْ بَنُو هَرُونَ * وَهُمُ الَّذِينَ كَانُوا يُطْلِعُونَ الذَّبَائِحَ
15 وَالسُّكْمَ حَتَّى اللَّاوِيِّينَ * وَاللَّاوِيُّونَ صَنَعُوا لَهُمْ وَالْكَهَنَةُ بَنُو هَرُونَ حَتَّامًا * بَنُو
اَصَافَ عَلَى مَوَاضِعِهِمْ * كَمَا اَمَرَ دَاوُدُ * وَجَمَعَ هَامَانُ وَيَدُونُ مُطَالِعِينَ الْمَلِكِ * وَحَرَسُ
16 الْاَبْوَابِ كُلُّ بَوَّابٍ وَبَابُهُ * لِاَنَّهُ لَيْسَ لَهُمْ سَيٌّ يُبْطِلُهُمْ مِنْ صَنَائِعِهِمْ * لِاَنَّ اِخْوَتَهُمْ اَسْعَدُوا
لَهُمْ * وَاَسْعَدَتْ صَنَاعَةُ اللّٰهِ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ لِيَصْنَعُوا فِصْحَ * وَالذَّبَائِحَ قَدَّمُوهَا عَلَى مَذْبَحِ
17 اللّٰهِ * كَمَا اَمَرَ الْمَلِكُ يُوسِيَا صَنَعَ بَنُو اِسْرَائِيلَ * وَمِثْلَ ذٰلِكَ الْفِصْحِ مِنْ اَيَّامِ صَمُوئِيلَ النَّبِيِّ
18 لَمْ يَصْنَعْ سَائِرُ مُلُوكِ اِسْرَائِيلَ مِثْلَ ذٰلِكَ الْفِصْحِ الَّذِي صَنَعَهُ يُوسِيَا وَالْكَهَنَةُ وَاللَّاوِيُّونَ
19 وَسَائِرُ يَهُودَا وَاِسْرَائِيلَ الَّذِي كَانُوا مَوْجُودِينَ فِي اُورُشَلِيمَ * وَفِي السَّنَةِ الثَّامِنَةِ عَشَرَ مِنْ
مُلْكِ يُوسِيَا صُنِعَ هٰذَا الْعِيدُ *

Pascha celebrate, & disponite corda fra- 6
trum vestrorum ad agendum juxta præ-
ceptum Dei. Destinavit autem Josias 7
populo oves, agnos, hædos, & capras pro
Paschate (omnibus scilicet præsentibus)
numero triginta millia: hæc ex muni-
ficentia regis. Similiter principes ejus 8
destinárunt populo, & sacerdotibus,
atque Levitis, Helciæ, Zachariæ, Na-
thaeli, & primatibus domũs Dei, dede-
runtque pro Paschate oves bis mille sex-
centas, boves autem trecentos. Cha- 9
nania vero & Semeia filius fratris ejus,
Hasabia & Jedaël destinárunt Levi-
tis pro Paschate, ovium quinque millia,
boves autem quingentos. Rebus jam 10
præparatis, steterunt sacerdotes in locis
suis, & Levitæ in officiis suis: Tum 11
macta verunt Pascha prout præcepit De-
us, & sacerdotes de sanguine sparse-
runt. Levitæ pelles detrahebant, & 12
sacrificia per partes distribuebant patri-
bus suis, populus autem Deo offerebant:
sicut scriptum est in lege Mosis, ita
offerebant singulis matutinis temporibus.
Denique Pascha igne coxerunt debito 13
modo in ollis æneis & in cacabis: cur-
rebant autem omnes filii Israelis. Post 14
hæc sacerdotes, nempe filii Haronis, ii
qui sacrificia & adipem offerebant Le-
vitis; vem suam paraverunt: & tam Le-
vitæ quàm sacerdotes & filii Haronis
fecerunt sibi ministros. Filii Asaph 15
erant in stationibus suis, p out manda-
verat David: Heman & Jerithun con-
gregaverunt Videntes regis: & custodes
portarum, quilibet janitor portam suam
custodiebat; quia nihil erat quod eos avo-
caret ab officiis eorum: nam fratres
eorum parabant eis. Itaque paratum 16
fuit eâ die opus Dei, ut in eadem cele-
braretur Pascha: & sacrificia oblata
fuerunt super altare Dei. Quemadmo- 17
dum præcepit rex Josiæ, fecerunt filii
Israelis. Par illi Paschati, à diebus 18
Samuelis prophetæ, nulli reges Israelis
celebrárunt par illi Paschati quod cele-
bravit Josias cum sacerdotibus & Le-
vitis, & universo Judâ et Israele qui re- 19
periebantur in Jerusalem. Anno de-
cimo octavo regni Josiæ celebratum fuit
hoc Pascha.

דברי הימים ב: לו

: Perath juxta ,Charchemis in *bellandum ad* ,Ægypti rex Necho aſcendit ,domum Joſijahu præparavit quod ,hoc totum Poſt
20 אַחֲרֵי כָּל־זֹאת אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֹתָהּ הַבַּיִת עָלָה נְכוֹ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהִלָּחֶם בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת
? Jehudah rex , tibi & mihi Quid : dicendo , nuncios eum ad miſit Et .Joſijahu ejꝰ occurſum in eſt egreſſus &
21 וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים לֵאמֹר מַה־לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה
qui Deo à *tibi* deſine : *me ſeſtinandum ad* ; dixit Deus & ; *mei belli* domum contra ſed ,hodie *tu* te contra non
לֹא עָלֶיךָ אַתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל־בֵּית מִלְחַמְתִּי וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי חֲדַל לְךָ מֵאלֹהִים אֲשֶׁר
audivit non & :ſe mutavit ,eo cum *pugnandum ad* ſed ,eo ab *ſum facies* Joſijahu avertit non Et .*te corrumpat* non ut ,me cum
עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ: וְלֹא הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֵם בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע
.Joſijahu regem *in jaculatores ſunt jaculati* Et .Meghiddo campo in *pugnandum ad* venit Et .Dei ore ex Necho *verba ad*
22 אֶל־דִּבְרֵי נְכוֹ מִפִּי אֱלֹהִים וַיָּבֹא לְהִלָּחֶם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ: וַיֹּרוּ הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ
, curru de ejus ſervi eum fecerunt tranſire Et .admodum *langui* quia ,me facite Tranſire : ſuis ſervis rex Dixitque
23 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הֶחֱלֵיתִי מְאֹד: וַיַּעֲבִירוּהוּ עֲבָדָיו מִן־הַמֶּרְכָּבָה
ſepulchris in eſt ſepultus & ,eſt mortuus & ,Jeruſalaim eum fecerunt *ire* & , ei qui ſecundum currum ſuper eū fecerunt equitare &
וַיִּרְכִּבֵהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ וַיּוֹלִיכֻהוּ יְרוּשָׁלַם וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרוֹת
.Joſijahu ſuper Irmejahu eſt lamentatus Et .Joſijahu ſuper *lugentes* Jeruſalaim & Jehudah omnis & : ſuorū patrum
24 אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם מִתְאַבְּלִים עַל־יֹאשִׁיָּהוּ: וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ
ſtatutum in ea dederunt & : hodie uſque Joſijahu ſuper ſuis lamentationibus in cantatrices & , cantores omnes dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַשָּׁרִים וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל־יֹאשִׁיָּהוּ עַד־הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק
lege in ſcriptum ſicut ,ejus pietates & ,Joſijahu *verborum reſiduum* Et .lamentationibus in ſcripta ipſa ecce Et .Iſrael ſuper
25 עַל־יִשְׂרָאֵל וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־הַקִּינוֹת: וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְחַסְדָּיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת
.Jehudah & , Iſrael regum libro in ſunt ſcripta ipſa ecce , noviſſimæ & primæ ejus res Et .DOMINI
26 יְהוָה: וּדְבָרָיו הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה:
27

CAP. XXXVI. לו

.Jeruſalaim in ſuo patre pro eū conſtituerunt regem & , Joſijahu filium Jehoachaz terræ populus tulerunt Et
1 וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּמְלִיכֻהוּ תַּחַת־אָבִיו בִּירוּשָׁלִָם:
.Jeruſalaim in regnavit menſibus tribus & : *ipſum regnando in* , Jehoachaz annorum viginti & trium Filius
2 בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם:
.auri talento & , argenti talentis centum terram *multavit* & , Jeruſalaim in Ægypti rex eum amovit Et
3 וַיְסִירֵהוּ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעֲנֵשׁ אֶת־הָאָרֶץ מְאַת כִּכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב:
ejus nomen vertit Et .Jeruſalaim & , Jehudah ſuper ejus fratrem Eljachim Ægypti rex regem conſtituit Et
4 וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם וַיסֵב אֶת־שְׁמוֹ
quinque & viginti *Filius* .Ægyptum in eum adduxit & , Necho tulit ejus fratrem Jehoachaz & : Jehojachim
יְהוֹיָקִים וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו לָקַח נְכוֹ וַיְבִיאֵהוּ מִצְרָיְמָה:
5 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
DOMINI oculis in malum fecit & : Jeruſalaim in regnavit annis undecim & , *ipſum regnando in* Jehojachim annorum
שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
eum *faciendum ire ad* ,compedibus æreis in eum vinxit & ; Babel rex Nebuchadneſar aſcendit eum Contra .ſui Dei
אֱלֹהָיו: עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהוֹלִיכוֹ
6 .Babel in
בָּבֶלָה:

Verſio VULG. LAT.

Poſtquàm inſtauraverat Joſias templū, aſcendit Nechao rex Ægypti ad pugnandum in Charcamis juxta Euphraten: & proceſſit in occurſum ejus Joſias. At ille, miſſis ad eum nuntiis, ait; Quid mihi & tibi eſt, rex Juda? non adverſùm te hodiè venio, ſed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus feſtinatò ire præcepit: deſine adverſùm Deum facere, qui mecum eſt, ne interficiat te. Noluit Joſias reverti, ſed præparavit contra eum bellum, nec acquievit ſermonibus Nechao ex ore Dei: Verùm perrexit ut dimicaret in campo Mageddo. Ibíque vulneratus à ſagittariis, dixit pueris ſuis; Educite me de prælio, quia oppidò vulneratus ſum. Qui tranſtulerunt eum de curru in alterum currum, qui ſequebatur eum more regio, & aſportaverunt eum in Jeruſalem, mortuúſque eſt, & ſepultus in mauſoleo patrum ſuorum: & univerſus Juda & Jeruſalem luxerunt eum: Jeremias maximè: cujus omnes cantores atque cantatrices, uſque in præſentem diem, lamentationes ſuper Joſiam replicant; & quaſi lex obtinuit in Iſrael: Ecce ſcriptum fertur in lamentationibus. Reliqua autem ſermonum Joſiæ & miſericordiarum ejus, quæ lege præcepta ſunt Domini, Opera quoque illius prima & noviſſima, ſcripta ſunt in libro regum Juda & Iſrael.

CAP. XXXVI.

Tulit ergò populus terræ Joachaz filium Joſiæ, & conſtituit regem pro patre ſuo in Jeruſalem. Viginti trium annorum erat Joachaz cùm regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnavit in Jeruſalem. Amovit autem eum rex Ægypti cùm veniſſet in Jeruſalem, & condemnavit terram centum talentis argenti, & talento auri. Conſtituítque pro eo regem, Eliakim fratrem ejus, ſuper Judam & Jeruſalem: & vertit nomen ejus Joakim: ipſum verò Joachaz tulit ſecum, & abduxit in Ægyptum. Vigintiquinque annorum erat Joakim cùm regnare cœpiſſet, & undecim annis regnavit in Jeruſalem: fecítque malum coram Domino Deo ſuo. Contra hunc aſcendit Nabuchodonoſor rex Chaldæorum, & vinctum catenis duxit in Babylonem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Poſt omnia iſta, cùm diſpoſuiſſet Joſia res domûs, aſcendit Pharaon Claud⁹ rex Ægypti ad oppugnandum Mabog quæ ſita eſt ſecus Euphratem: aſcendítque Joſia obviàm ei. Ille verò miſſis ad hunc legatis, dixit ei; Quid negotii mihi tecum eſt rex Judæ? nequaquam contra te veni hodiè rex Judæ, non enim contra te veni præliaturus. An Dominus tibi dixit ut me terreres? recede à Deo qui mecum eſt, ne te perdat. Verùm non avertit ab eo faciem ſuam Joſia, quoniam ad pugnandum et bellum gerendum abierat. Cùm ergò non obtemperâſſet ſermonibus Pharaonis Claudi (ignorabat autem Joſia quòd *id* eſſet à Domino) ſed egreſſus eſſet ad pugnandum contra eum in valle Mageddo; Ferit Pharaon Claudus Joſiam duabus ſagittis: Quare dixit rex, Transferte me, quia lethali vulnere ſum ſaucius. Tranſtulerunt igitur eum ſervi ſui de curru, & impoſuerunt eum carrucæ ipſius regiæ, perduxerúntque in Jeruſalem, ubi mortuus eſt, & ſepultus in ſepulchro patrum ſuorum: omnes autem Judæi & habitatores Jeruſalem conſervabant luctum propter Joſiam. Jeremia quoque lamentatus eſt Joſiam: & dixit; Omnes juſti & juſtæ, lamentationibus veſtris flete Joſiam, & ad hunc uſque diem dedit eas *lamentationes* in ſtatutum Iſraeli: ſcriptæ ſunt autem in libro lamentationum. Reliquæ res geſtæ Joſiæ, bona ipſius opera qualia præſcribuntur in lege Domini, Et res geſtæ priores ac poſteriores; ecce ſcriptæ ſunt in libro regum Iſraelis & Judæ.

CAP. XXXVI.

Accipientes autem populus Jehuahazem Joſiæ filium, ſubſtituerunt eum in regno patri ſuo in Jeruſalem. Natus erat annos viginti tres Jehuahaz cùm regno potitus eſt. Cúmque tres menſes regnâſſet in Jeruſalem, Amovit eum rex Ægypti, Et Eliacimum fratrem ejus præfecit Judæis & habitatoribus Jeruſalem, vocavítque nomen ejus Jojacimum: Jehuahazem verò fratrem ejus aſſumpſit Pharaon Claudus, & deduxit in Ægyptum, ubi mortuus eſt. Natus erat annos vigintiquinque Joiacim cùm regno inauguratus eſt, & undecim annis regnavit in Jeruſalem: fecítque quod malum erat coram Domino Deo ſuo. Contra hunc aſcendit Nabuchadnoſar rex Babelis, & vinxit eum catenis ut abduceret eum in Babelem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἀνέβη Φαραὼ Νεχαὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων (λ) ἐπὶ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην, καὶ ἐπορεύθη (μ) βασιλεὺς Ἰωσίας εἰς συνάντησιν αὐτῷ. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους, λόγων, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ βασιλεῦ Ἰούδα; οὐκ ὀπίσω σὲ ἥκω σήμερον πόλεμον (ν) πολεμῆσαι· καὶ ὁ θεὸς (ξ) εἶπε συ καταπαῦσαί με. πρόσεχε ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ, μὴ καταφθείρῃ σε. Καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν Ἰωσίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα πολεμῆσαι αὐτὸν συναπαχθῇ, καὶ οὐκ (ο) ἤκουσε τῶν λόγων Νεχαὼ διὰ στόματος θεοῦ, καὶ ἦλθε συ πολεμῆσαι ἐν τῷ πεδίῳ (π) Μαγεδδώ. Καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται τὸν βασιλέα Ἰωσίαν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν (ρ) αὐτοῦ, Ἐξαγάγετέ με, ὅτι ἐπόνεσα σφόδρα. Καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἅρματος, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν ὀπίσω τὸ ἅρμα τὸ δευτερεῦον ὃ ἦν αὐτῷ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων (σ) αὐτοῦ· καὶ πᾶς Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐπένθησαν ἐπὶ Ἰωσίαν. Καὶ ἐθρήνησεν Ἱερεμίας ἐπὶ Ἰωσίαν, καὶ εἶπαν πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ ἄρχουσαι θρῆνον ἐπὶ Ἰωσίαν ἕως τῆς σήμερον· καὶ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς πρόσταγμα ἐπὶ (τ) Ἰσραὴλ, καὶ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ τῶν θρήνων. Καὶ οἱ λοιποὶ (υ) λόγοι Ἰωσίου καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου, (φ) καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα.

Et ascendit Pharao Nechao rex Ægypti super regem Assyriorum ad flumen (l) Euphratem. Et ivit rex Josias in occursum ei. Et misit ad eum nuntios, dicens; Quid mihi, & tibi, rex Juda? Non super te venio hodiè (m) ad bellandum bellum: & Deus dixit festinare me. (n) Attende à Deo, qui mecum, nè corrumpat te. Et non avertit Josias faciem suam ab eo: sed ad impugnandum eum confortatus est: & non audivit verba Nechao per os Dei: & venit ad pugnandum in campo Mageddo. Et sagittaverunt sagittarii super regem Josiam. Et dixit rex pueris suis; Educite me, quoniam laboravi valdè. Et eduxerunt eum pueri ejus de curru: & ascendere fecerunt eum super currum secundum, qui erat ei: & adduxerunt eum in Hierusalem: & mortuus est, & sepultus est cum patribus suis. Et omnis Juda, & Hierusalem luxerunt super Josiam. Et lamentatus est Hieremias super Josiam: & dixerunt omnes principes, & dominatrices, lamentationem super Josiam usque hodiè: & dederunt eam in præceptum super Israel: & ecce scripta est super lamentationes. Et fuerant reliqua verba Josiæ, & (o) spes ejus scripta in lege Domini: Et verba ejus prima, & novissima, ecce scripta in libro regum Israel, & Juda.

MS.A. (λ) καὶ ὅδε (μ) ὁ βασιλεὺς (ν) ποιῆσαι· καὶ (ξ) εἶπεν καταπαῦσαί (ο) ἤκουεν (π) Μαγεδδών. (ρ) ἑαυτοῦ, (σ) ἑαυτοῦ· (τ) Ἰσραήλ· ἰδὲ (υ) οἱ λόγοι Ἰωσία (φ) Καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι

ΚΕΦ. λς'.

Καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν Ἰωάχαζ υἱὸν Ἰωσίου, καὶ ἔχρισαν (α) αὐτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν Ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν, καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἀμιτὰλ, θυγάτηρ Ἱερεμίου ἐκ Λοβνά. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. καὶ ἔδησεν αὐτὸν Φαραὼ Νεχαὼ ἐν Δεβλαθὰ ἐν γῇ Λιμὰθ, τοῦ μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ μετήγαγεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐπέβαλε φόρον ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ τάλαντον χρυσίου. Καὶ καθέστησε Φαραὼ Νεχαὼ τὸν Ἐλιακὶμ υἱὸν Ἰωσίου (β) βασιλέα ὀπίσω Ἰούδα ἀντὶ Ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μετέστρεψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακίμ. καὶ τὸν Ἰωάχαζ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔλαβε Φαραὼ Νεχαὼ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ· καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον (γ) ἔδωκε τῷ Φαραώ. τότε ἤρξατο ἡ γῆ φορολογεῖσθαι τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ὀπίσω τοῦ στόματος Φαραώ· καὶ ἕκαστος κατὰ δύναμιν ἀπήτει τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον παρὰ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς, (δ) δοῦναι Φαραὼ Νεχαώ. Ὢν εἴκοσι πέντε ἐτῶν Ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ (ε) Ζεχωχὰ θυγάτηρ Νηρεὶ ἐκ Ῥαμά. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἦλθε Ναβυχοδονόσορ (ζ) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς τὴν γῆν, καὶ ἦν αὐτῷ δουλεύων τρία ἔτη, καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλε κύριος (η) ἐπ' αὐτοὺ τοὺ Χαλδαίους, καὶ (θ) λῃστήρια Σύρων, καὶ λῃστήρια Μωαβιτῶν, καὶ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ τῆς Σαμαρείας, καὶ ἀπέστησαν μετὰ τὸν λόγον τοῦτον κατὰ τὸν λόγον κυρίου ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. πλὴν θυμὸς κυρίου ἦν ὀπὶ Ἰούδαν, τοῦ (ι) ἀποστῆσαι αὐτὸν ἀπὸ προσώπου (κ) αὐτοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας Μανασσῆ ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησε, καὶ ἐν αἵματι ἀθῴῳ ᾧ ἐξέχεεν Ἰωακὶμ, καὶ ἔπλησε τὴν Ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθῴου, καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος (λ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς. Καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν Ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκαῖς πέδαις, καὶ (μ) ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα.

CAP. XXXVI.

Et assumpsit populus terræ Joachaz filium Josiæ, & unxerunt eum, & constituerunt eum pro patre ejus in regem super Hierusalem. Filius vigiati & trium annorum Joachaz in regnando ipsum: & tres menses regnavit in Hierusalem: & nomen matris ejus Amital filia Hieremiæ de Lobna. Et (a) fecit malum in conspectu Domini secundùm omnia quæ fecerant patres ejus. Et ligavit eum Pharao Nechao in Deblatha in terra Æmath, ut non ille regnaret in Hierusalem. Et transtulit eum rex in Ægyptum, & imposuit tributum super terram centum talenta argenti, & talentum auri. Et constituit Pharao Nechao ipsum Eliacim filium Josiæ regem super Juda pro Josia patre ejus: & commutavit nomen ejus Joacim. Et ipsum Joachaz fratrem ejus cepit Pharao Nechao, & introduxit eum in Ægyptum, & (b) mortuus est ibi. Et argentum & aurum dedit Pharaoni. Tunc cœpit terra exigi tributum ad dandum argentum super os Pharaonis, Et unusquisque secundùm potestatem: exigebat argentum & aurum à populo terræ, ad dandum Pharaoni Nechao. Erat viginti & quinque annorum Joacim in regnando ipsum, & undecim annos regnavit in Hierusalem. Et nomen matris ejus Zechora filia Neriæ de Rhama. Et fecit malum coram Domino juxta omnia, quæcunque fecerant patres ejus. In diebus ejus venit Nabuchodonosor rex Babylonis in terram: & fuit ei serviens tres annos: & rebellavit ab eo. Et misit super eos Dominus Chaldæos, et agmina latronum Syrorum, et agmina latronum Moabitarum, et filiorum Ammon, et Samariæ: et recesserunt post verbum hoc juxta verbum Domini in manu puerorum ejus prophetarum. Veruntamen furor Domini erat super Judam ad removendum eum à facie sua propter peccata Manasse, in omnibus quæ fecerat, & in sanguine innocente, quem effudit Joacim, & implevit Hierusalem sanguine innocente: et non voluit Dominus exterminare eos. Et ascendit super eum Nabuchodonosor rex Babylonis: et ligavit eum in æreis compedibus, et abduxit eum in Babylonem.

MS.A. (α) αὐτὸν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ. (β) βασιλέα Ἰούδα (γ) ἔδωκεν τῷ Φαραὼ. καὶ ἕκας χτι (δ) δοῦναι αὐτὸ Φαραὼ (ε) Ζεχχωχὰ (ζ) βασιλεὺς (η) ἐπ' αὐτοῦ τὰς (θ) λῃστήρια Μωαβιτῶν, καὶ υἱῶν (ι) ἀποστῆσαι (κ) ἑαυτοῦ (λ) ἐξολεθρεῦσαι (μ) ἀνήγαγεν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَبَعْدَ كُلِّ هٰذَا ٱلَّذِي صَنَعَ يُوشِيَّا وَصَنَعَ أَبِيهِ بَيْتَ ٱللهِ * طَلَعَ فِرْعَوْنُ ٱلْأَعْرَجُ مَلِكُ مِصْرَ
مِنْ مِصْرَ لِيُحَارِبَ مَنْبِجَ ٱلَّتِي عَلَى ٱلْفُرَاتِ * فَخَرَجَ يُوشِيَّا إِلَيْهِ لِيُحَارِبَهُ * فَبَعَثَ إِلَيْهِ مَلِكُ مِصْرَ رُسُلًا
وَقَالَ لَهُ * أَيُّ شَيْءٍ لِي مَعَكَ يَا مَلِكَ يَهُوذَا * لَيْسَ إِلَيْكَ جِئْتُ * فَتْحُ عَيْنِي وَٱرْجِعْ * لِئَلَّا تُهْلِكَكَ
ٱلْأَلِهَةُ ٱلَّذِينَ مَعِي * فَلَمْ يَرُدَّ يُوشِيَّا وَجْهَهُ عَنْهُ * لِأَنَّهُ لِلْقِتَالِ مَصِّي وَلِلْحَرْبِ ٱسْتَعَدَّ * وَلَمْ يَسْمَعْ
لِأَلْفَاظِ فِرْعَوْنَ ٱلْأَعْرَجِ * وَلَمْ يَعْلَمْ يُوشِيَّا أَنَّ مِنْ قُدَّامِ ٱللهِ كَانَ هٰذَا * فَخَرَجَ لِمُحَارَبَتِهِ فِي بَرِّيَّةِ
مَغْدِيَّا * فَضَرَبَ فِرْعَوْنُ ٱلْأَعْرَجُ يُوشِيَّا بِسَهْمَيْنِ * فَقَالَ لِعَبِيدِهِ * نَحُّونِي فَإِنَّ ضَرْبَةَ ٱلْمَوْتِ ضَرَبَتْنِي
* فَأَجَارُوهُ عَبِيدُهُ مِنَ ٱلْعَمَّارِيَّةِ * وَأَجْلَسُوهُ عَلَى فَرَسِ مَلْكِهِ * وَمَرُّوا بِهِ إِلَى يُورُشَلِيمَ * فَمَاتَ وَقُبِرَ
فِي قُبُورِ آبَائِهِ * وَحَزِنَ سَائِرُ يَهُوذَا وَسُكَّانُ أُورُشَلِيمَ ٱلْحُزْنَ ٱلشَّدِيدَ عَلَى يُوشِيَّا * وَنَاحَ أَرْمِيَّا ٱلنَّبِيُّ
عَلَى يُوشِيَّا * وَكَانَ سَائِرُ ٱلصَّالِحِينَ وَٱلصَّالِحَاتِ يَنُوحُونَ عَلَيْهِ وَيَبْكُونَ إِلَى هٰذِهِ ٱلْغَايَةِ * وَجَعَلُوهَا
سُنَّةً لِإِسْرَائِيلَ * وَهَا هِيَ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ ٱلتَّوَارِيخِ * وَسَائِرُ أَلْفَاظِ يُوشِيَّا * وَحَيْرَاتُهُ مِثْلَ مَا هُوَ
مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ ٱللهِ * وَأَلْفَاظُهُ ٱلْأُولَى وَٱلْأَخِيرَةُ * هِيَ مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ وَيَهُوذَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

* وَأَخَذَ شَعْبُ ٱلْأَرْضِ يُوحَازَ بْنَ يُوشِيَّا * وَمَلَّكُوهُ بَعْدَ أَبِيهِ * وَكَانَ ٱبْنَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً * وَمَلَكَ
بِأُورُشَلِيمَ ثَلَاثَةَ شُهُورٍ * ثُمَّ عَزَلَهُ مَلِكُ مِصْرَ * وَأَقَامَ ٱلنَّاقِمُ أَخَاهُ عَلَى بَيْتِ يَهُوذَا وَعَلَى سُكَّانِ
أُورُشَلِيمَ * وَسَمَّى ٱسْمَهُ يُويَاقِيمَ * وَأَخَذَ فِرْعَوْنُ ٱلْأَعْرَجُ يُوحَازَ أَخَاهُ * وَمَضَى بِهِ إِلَى مِصْرَ * وَمَاتَ
هُنَاكَ * وَكَانَ يُوَاقِيمُ ٱبْنَ خَمْسَةٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً حِينَ قَامَ بِٱلْمُلْكِ * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ إِحْدَى
عَشْرَةَ سَنَةً * وَصَنَعَ ٱلشَّرَّ قُدَّامَ ٱللهِ إِلٰهِهِ * فِي أَيَّامِهِ طَلَعَ بُخْتُنَصَّرُ مَلِكُ بَابِلَ * وَأَحَاطَ وَسَدَّهُ
بِٱلسَّلَاسِلِ * وَمَضَى بِهِ إِلَى بَابِلَ *

Postquam hæc omnia fecisset Josia, fecisseque vasa domûs Dei; Pharaon Claudus rex Ægypti ascendit ex Ægypto ut oppugnaret Mambeg quæ est secus Euphratem: processitque Josia contra eum ut oppugnaret eum. Quapropter misit ad eum rex Ægypti nuntios, & dixit illi; Quid mihi tecum est O rex Judæ? nequaquam contra te veni: desiste igitur à me, & revertere, ne te perdant dii qui mecum sunt. Verùm non avertit Josia faciem suam ab eo, sed ad pugnam prodiit, & ad bellum se accinxit, nec auscultavit sermonibus Pharaonis Claudi: nesciebat autem Josia id accidisse permissu divino. Cùm ergò prodiisset ad oppugnandum eum in deserto Magdiæ, Percussit Pharaon Claudus Josiam duabus sagittis: quare dixit is servis suis, Amovete me, quia mortifero vulnere me percussit. Itaque transtulerunt eum servi ipsius è curru, & equo ipsius regio imposito vexerunt in Jerusalem; ubi cum mortuus esset, sepelierunt eum in sepulchris patrum ejus: & contristatus est universus Juda et cives Jerusalem vehementi mœrore propter Josiam. Lamentatus est etiam Jeremia propheta Josiam: & omnes probi atque probæ lamentabantur eum & lugebant ad hoc usque tempus: & statuerunt hoc in legem Israeli, & ecce scripta est in libro chronicorum. Reliqua autem gesta Josiæ, & bonæ ipsius actiones conformes iis quæ scripta sunt in lege Dei, Et gesta ejusdem priora & posteriora scripta sunt in libro regum Israelis & Judæ.

CAP. XXXVI.

Tulit autem populus terræ Johazem Josiæ filium, & regem constituerunt eum post patrem ipsius, Dum annum ageret duodecimum: regnavitque in Jerusalem tribus mensibus. Tum abdicans eum rex Ægypti, Constituit Eliacimum fratrem ejus super domum Judæ & super cives Jerusalem, vocavitque nomen ejus Joiacimum: Johazem verò fratrem ejus accepit Pharaon Claudus, abduxitque in Ægyptum, & mortuus est ibi. Vigesimum quintum annum agebat Joacim cùm regno potiretur: regnavitque in Jerusalem undecim annis; et iniquè se gessit coram Deo, Deo suo. Et in diebus ejus ascendit Bochtonassar rex Babelis, apprehendit eum, & catenis vinctum abduxit in Babelem.

דברי הימים ב: לו

,Jehojachim *verborum reſiduum* Et .Babel in ſuo templo in ea *dedit* & ,Babel in Nebuchadneſar adduxit DOMINI domus vaſis ex Et

7 ומכלי בית יהוה הביא נבוכדנאצר לבבל ויתם בהיכלו בבבל: ויתר דברי יהויקים
8 Jehojachin regnavit & : Jehudah & ,Iſrael regum libro in ſcripta ipſa ecce ,eo *ſuper* inventũ & ,fecit quas ejꝰ abominationes &
ותעבתיו אשר עשה והנמצא עליו הנם כתובים על־ספר מלכי ישראל ויהויכין
.Jeruſalaim in regnavit ,diebus decem & ,menſibus tribus & ,*ipſum regnando in* Jehojachin annorũ octo *Filius* .eo pro ejꝰ filius
9 בנו תחתיו: בן־שמונה שנים יהויכין במלכו ושלשה חדשים ועשרת ימים מלך בירושלם
cum Babel in eã fecit adducere & ,Nebuchadneſar rex miſit anni reverſione in Et .Domini oculis in malum fecit Et
10 ויעש הרע בעיני יהוה: ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנאצר ויבאהו בבלה עם־
Filius .Jeruſalaim & ,Jehudah ſuper ejꝰ fratrem Sidchijahu regem conſtituit & : Domini domus *deſiderii* vaſis
11 כלי חמדת בית־יהוה וימלך את־צדקיהו אחיו על־יהודה וירושלם: בן־
malum fecit Et .Jeruſalaim in regnavit annis undecim & : *ipſum regnando in* Sidchijahu anni unius & viginti
12 עשרים ואחת שנה צדקיהו במלכו ואחת עשרה שנה מלך בירושלם: ויעש הרע
Nebuchadneſar regẽ contra etiam Et .Domini ore ex propheta Irmejahu *facientibus* à ſe humiliavit nec ; ſui Dei Domini oculis in
13 בעיני יהוה אלהיו לא נכנע מלפני ירמיהו הנביא מפי יהוה: וגם במרד נבוכדנאצר
ad *rebellando* à ,ſuum cor roboravit & ,ſuã cervicem induravit & : Deum per eum jurare fecerat qui ,*rebellavit*
אשר השביעו באלהים ויקש את־ערפו ויאמץ את־לבבו משוב אל־
prævaricationem prævaricari multiplicaverunt populus & ,ſacerdotum principes univerſi Etiam .Iſrael Deum Dominum
14 יהוה אלהי ישראל: גם כל־שרי הכהנים והעם הרבו למעול־מעל
miſit Et .Jeruſalaim in ſanctificaverat quam ,Domini domum polluerunt & ,gentium abominationes omnes juxta
15 ככל תעבות הגוים ויטמאו את־בית יהוה אשר הקדיש בירושלם: וישלח
ſuper & ſuo populo *ſuper* pepercit quia : mittendo & ,*manicando* ſuorũ nunciorũ manum per eos ad eorũ patrum Deus Dominus
יהוה אלהי אבותיהם על־ידם מלאכיו השכם ושלוח כי־חמל־על־עמו ועל־
,ejus prophetis in *illudentes* & ,ejus verba *ſpernentes* & ,Dei nuncios *in ſubſannantes fuerunt* Et .ſuo habitaculo
16 מעונו: ויהיו מלעבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו
,Chaſdim regem eos contra fecit aſcendere Et .*urationem non ad uſque* ejꝰ populũ in Domini *excandeſcentiam aſcendere ad uſque*
עד עלות חמת־יהוה בעמו עד לאין מרפא: ויעל עליהם את־מלך כשדים
Omnes decrepito & ſeni ,*virgine* & ,*electo ſuper* pepercit non & ,eorũ ſanctuarii domo in gladio in eorum *electos* occidit &
17 ויהרג בחוריהם בחרב בבית מקדשם ולא חמל על־בחור ובתולה זקן וישש הכל
,Domini domus theſauros & ,parva & ,magna Dei domus vaſa univerſa Et .ejus manum in tradidit
18 נתן בידו: וכל כלי בית האלהים הגדלים והקטנים ואצרות בית יהוה
murum deſtruxeruntque ; Dei domum incenderunt Et .Babel in abduxit omnia ,ejꝰ principum & ,regis theſauros &
ואוצרות המלך ושריו הכל הביא בבל: וישרפו את־בית האלהים וינתצו את חומת
reſiduum fecit tranſmigrare Et .*corrumpendo* ejꝰ *deſideriorum* vaſa omnia & ,igne in combuſſerunt ejus palatia omnia & : Jeruſalaim
19 ירושלם וכל־ארמנותיה שרפו באש וכל־כלי מחמדיה להשחית: וינל השארית
ore in Domini verbum explendum Ad .Paras regnum *regnare ad uſque* ,ſervos in ejus filiis & ei fuerunt Et .Babel in gladio à
20 מן החרב אל־בבל ויהיו־לו ולבניו לעבדים עד־מלך מלכות פרס: למלאות דבר־יהוה בפי
.*annos* ſeptuaginta *complendum ad* ,*ceſſavit deſolari* diebus omnibus ,ſua ſabbatha terra *voluit* donec ,Irmejahu
21 ירמיהו עד־רצתה הארץ את־שבתותיה כל־ימי השמה שבתה למלאות שבעים שנה:

Verſio VULG. LAT.

Ad quam & vaſa Domini tranſtulit, & poſuit ea in templo ſuo. Reliqua autem verborum Joakim, & abominationum ejus, quas operatus eſt, & quæ inventa ſunt in eo, continentur in libro regum Juda & Iſrael. Regnavit autem Joachin filius ejus pro eo. Octo annorum erat Joachin cùm regnare cœpiſſet, & tribus menſibus, ac decem diebus regnavit in Jeruſalem, fecítque malum in conſpectu Domini. Cúmque anni circulus volveretur, miſit Nabuchodonoſor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem, aſportatis ſimul pretioſiſſimis vaſis domûs Domini. Regem verò conſtituit Sedeciam patruum ejus ſuper Judam & Jeruſalem. Viginti & unius anni erat Sedecias cùm regnare cœpiſſet, & undecim annis regnavit in Jeruſalem. Fecítque malum in oculis Domini Dei ſui, nec erubuit faciem Jeremiæ prophetæ, loquentis ad ſe ex ore Domini. A rege quoque Nabuchodonoſor receſſit, qui adjuraverat eum per Deum: & induravit cervicem ſuam & cor, ut non reverteretur ad Dominum Deum Iſrael. Sed & univerſi principes ſacerdotum, & populus, prævaricati ſunt iniquè juxta univerſas abominationes gentium, & polluerunt domum Domini, quam ſanctificaverat ſibi in Jeruſalem. Mittebat autem Dominus Deus patrum ſuorum ad illos per manum nuntiorum ſuorum, de nocte conſurgens, & quotidiè commonens: eò quòd parceret populo & habitaculo ſuo. At illi ſubſannabant nuntios Dei, & parvipendebant ſermones ejus, illudebántque prophetis, donec aſcenderet furor Domini in populum ejus, & eſſet nulla curatio. Adduxit enim ſuper eos regem Chaldæorum, & interfecit juvenes eorum gladio in domo ſanctuarii ſui: non eſt miſertus adoleſcentis, & virginis, & ſenis, nec decrepiti quidem, ſed omnes tradidit in manibus ejus. Univerſáque vaſa domûs Domini, tam majora, quàm minora, & theſauros templi, & regis, & principum, tranſtulit in Babylonem. Incenderunt hoſtes domum Dei, deſtruxerúntque murum Jeruſalem, univerſas turres combuſſerunt, & quidquid pretioſum fuerat, demoliti ſunt. Si quis evaſerat gladium, ductus in Babylonem ſervivit regi & filiis ejus, donec imperaret rex Perſarum, Et compleretur ſermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra ſabbata ſua: cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum, uſque dum complerentur ſeptuaginta anni.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ex omnibus etiam vaſis templi deportavit Nebuchadnaſar in Babelem, & repoſuit ea in templo ſuo in Babele. Reliqua geſta Jojachimi, & abominationes quas fecit; ecce ſcripta ſunt in libro regum Judæ & Iſraelis: regnavítque Jojachin filius ejus poſt ipſum. Natus erat annos octodecim Jojachin cùm regno potitus eſt: & centum diebus regnavit in Jeruſalem; feciítque quod malum erat coram Domino. Anno vertente miſit contra eum Nebuchadnaſar rex, deportavítque eum in Babelé, eum *inquam* et vaſa optabilia quæ erant in domo Domini: & regem conſtituit Sodeciam patruum ejus ſuper Judam et ſuper Jeruſalem. Natus erat annos viginti unum Sedecia cùm regno inauguratus eſt, & annos undecim regnavit in Jeruſalem. Fecit autem quod malum erat coram Domino Deo ſuo, nec veritus eſt Jeremiam prophetã qui prophetabat quaſi ex ore Domini. Quin etiam in Nebuchadnaſarem rebellavit, cui juraverat per nomen Domini: & obduravit cervicem ſuam, obduravítque cor ſuum, nec voluit orare coram Dño Deo Iſraelis. Omnes etiam ſeniores ſacerdotum & Levitarũ & populi addiderũt prævaricarii prævaricationé ſecundùm omnes actiones gentium, & polluerunt domum Domini ſanctam in Jeruſalem. Miſit autem Dominus Deus patrum eorum ad eos per nuntios ſuos manè et veſperè accedentes: miſerebatur enim populi ſui & gregis Dñi. At illi ridebant nuntios Dñi, & contemnebant verba eorum, & deridebant prophetas ejus: donec aſcenderet ira Domini in populum ſuum, adeo ut nullum eſſet eis remedium. Adduxit enim contra eos regem Chaldæorum, qui juvenes eorum gladio trucidavit in Sanctuario ipſorum: & non pepercit adoleſcentibus, nec virginibus, nec ſenibus, imò neque lac ſugentibus, *ſed* omnes tradidit in manũ ejus. Omnia deniq; vaſa domûs Domini tam magna quàm parva, theſaurum domûs Domini, & theſaurũ regis ac principum ejus univerſum, deportavit in Babelem. Domum Domini combuſſit, muros Jeruſalem funditùs evertit, omnia palatia ejus igne ſuccendit, & omnia vaſa optabilia vaſtaverunt. Captivos abduxerunt eos qui gladium effugerant, in Babelem, factíque ſunt ei & filiis ejus ſervi, donec tradidiſſet regnum Perſis: Ut perficeretur verbum Domini, quod locutus fuerat Jeremia prophetas. Quatenus oblectaretur terra ſabbathis ſuis, cunctis diebus quibus deſolanda erat, donec abſolverentur ſeptuaginta anni.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ μέρος τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου ἀπηνέγκεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐν τῷ ναῷ (ν) αὐτοῦ ἐν
8 Βαβυλῶνι. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωακὶμ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ
λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα· καὶ ἐκοιμήθη Ἰωακὶμ μετὰ τῶν πατέρων (ξ) αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν
9 (ο) γαναζαὶ μετὰ τῶν πατέρων (π) αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. (ρ) Ὀκτὼ ἐτῶν
Ἰεχονίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ τρίμηνον καὶ δέκα ἡμέρας ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐποίησε τὸ
10 πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. Καὶ (σ) διαφθορᾷ τῷ ἐνιαυτῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, καὶ (τ)
εἰσήνεγκεν αὐτὸ εἰς Βαβυλῶνα μετὰ τῶν σκευῶν τοῦ ὀθονιμηθοῦ οἴκου κυρίου· καὶ ἐβασίλευσεν (υ) Σεδεκίαν ἀδελφὸν
12 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ Ἰούδαν καὶ Ἰερουσαλήμ. (φ) Ἐτῶν εἴκοσιν υἱὸς καὶ ἐνὸς ἔτους Σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τὸν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, οὐκ ἐν-
13 τράπη ἀπὸ προσώπου Ἰερεμίου τοῦ προφήτου καὶ ἐκ στόματος κυρίου. Ἐν τῷ τὰ ὀμοῦ τὸν βασιλέα Ναβου-
χοδονόσορ ἀθετῆσαι, ἃ ὤμοσεν αὐτὸν κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐσκλήρυνε τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν (χ)
14 αὐτοῦ κατίσχυσε, τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον θεὸν Ἰσραήλ. Καὶ πάντες οἱ ἔνδοξοι Ἰούδα, καὶ οἱ ἱερεῖς,
καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς (ψ) ἐπλήθυναν τὰ ἀθετήσαι ἀθετήματα βδελυγμάτων ἐθνῶν, καὶ ἐμίαναν τὸν οἶκον κυ-
15 ρίου τὸν ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐξαπέστειλε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν (ω) χειρὶ τῶν προ-
φητῶν αὐτοῦ, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων τοῦ ἀγγέλοις (α) αὐτοῦ, ὅτι ἦν φειδόμενος τοῦ λαοῦ (β) αὐτοῦ, καὶ τοῦ κ
16 κάσματος αὐτοῦ. Καὶ ἦσαν μυκτηρίζοντες (γ) τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐξουθενοῦντες τοὺς λόγους αὐτοῦ,
καὶ ἐμπαίζοντες ἐν τοῖς προφήταις αὐτοῦ, ἕως ἀνέβη (δ) ὁ θυμὸς κυρίου ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἕως οὐκ ἦν ἴα-
17 μα. Καὶ ἤγαγεν ἐπ' αὐτοὺς βασιλέα Χαλδαίων, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ
ἁγιάσματος αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐφείσατο τοῦ Σεδεκίου, καὶ τὰς θηλείας αὐτῶν οὐκ ἠλέησε, καὶ τοὺς πρε-
18 σβυτέρους αὐτῶν ἀπήγαγον, τὰ πάντα παρέδωκεν ἐν χερσὶν αὐτῶν. Καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου (ε) τοῦ
θεοῦ τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ, καὶ τοὺς (ζ) θησαυροὺς οἴκου κυρίου, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς (η) τοῦ βασι-
19 λέως καὶ τῶν μεγιστάνων, πάντα εἰσήνεγκεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἐνέπρησε τὸν οἶκον κυρίου, καὶ κα-
θεῖλε τὸ τεῖχος Ἰερουσαλὴμ, καὶ τὰς βάρεις αὐτῆς ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ, καὶ πᾶν σκεῦος ἐνδόξου εἰς
20 ἀφανισμόν. Καὶ ἀπῴκισε τοὺς καταλοίπους εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς δού-
λους ἕως βασιλείας Μήδων, Τοῦ πληρωθῆναι λόγον κυρίου διὰ στόματος Ἱερεμίου, ἕως τοῦ προσδέξασθαι
21 τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς σαββατίσαι, πάσας τὰς ἡμέρας (θ) ἐρημώσεως αὐτῆ (ι) σαββατίσαι εἰς
συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.

Et partem vasorum domûs Domini asportavit in Babylonem, & posuit 7
ea in templo suo in Babylone. Et reliqua verborum Joacim, & omnia quæ 8
fecit, nonne ecce hæc scripta in libro Verborum dierum regibus Juda?
Et (ε) dormivit Joacim cum patribus suis; & sepultus est in Ganoz 9
cum patribus suis. Et regnavit Jechonias filius ejus pro eo. Octo annorum
Jechonias in regnando ipsum: & tres menses, & decem dies re-
gnavit in Hierusalem. Et fecit malum in conspectu Domini. Et vertente 10
anno misit rex Nabuchodonosor, & intulit eum in Babylonem cum vasis
desiderabilibus domûs Domini: & regnare fecit Sedeciam fratrem patris
ejus super Judam, & Hierusalem. Annorum viginti filius, & unius an- 11
ni Sedecias in regnando ipsum: & undecim annos regnavit in Hierusa-
lem. Et fecit malum in conspectu Domini Dei sui: non est confusus a 12
facie Hieremiæ prophetæ, & ex ore Domini, In faciendo irrita ergo 13
regem Nabuchodonosor ei, quæ adjuraverat eum per Deum: & indura-
vit cervicem suam, & cor suum confortavit ad non reverterdũ ad Do-
minum Deum Israel. Et omnes gloriosi Juda, & sacerdotes, & populus 14
terræ multiplicârunt prævaricare prævaricationes abominationum gen-
tium: & polluerunt domum Domini, quæ in Hierusalem. Et misit Domi- 15
nus Deus patrum eorum in manu prophetarum suorum, surgens diluculò,
& mittens nuntios suos, quoniam erat parcens populo suo, & sanctua-
rio suo. Et erant subsannantes nuntios ejus, & spernentes verba ejus, 16
& illudentes in prophetis ejus; donec ascendit furor Domini in populum
suum; quoadusq; non fuit curatio. Et adduxit super eos regem Chaldæo- 17
rum: et occidit juvenes eorum in gladio in domo sanctuarii ejus: et non
pepercit (d) Sedeciæ; et virginum eorum non est misertus: et seniores
eorum abduxit: omnia tradidit in manibus eorum. Et omnia vasa domûs 18
Dei, magna et parva, et thesauros domûs Domini, et omnes thesauros re-
gis, et magnatum, omnia intulit in Babylonem. Et incendit domum Domi- 19
ni, et demolitus est murum Hierusalem, et palatia ejus incendit in igni, et
omne vas speciosum in perditionem. Et transtulit residuos in Babylonẽ, 20
et fuerunt ei, et filiis ejus in servos usque ad regnum Medorum, Ad im- 21
plendum verbum Domini per os Hieremiæ; donec susciperet terra sab-
bata sua ad sabbatizandum, omnibus diebus desolationis suæ (e) sabbati-
zare in completionem annorum septuaginta.

MS. A. (ν) ἑαυτῷ (ξ) ἑαυτοῦ, (ο) γαναζὰν (π) ἑαυτοῦ, (ρ) Τριὼν ὀκτὼ καὶ δέκα ἐτῶν (σ) ὀπισφαίντου (τ) εἰσήγαγεν αὐτὸν (υ) τὸν Σεδεκίαν (φ) Ἐτῶν εἰκοσιτρὶς Σε-
δεκίας (χ) ἑαυτοῦ (ψ) ἐπλήθυνεν (ω) χειρὶ προφητῶν, ὀρθρίζων (α) ἑαυτοῦ, (β) ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ ἁγιάσματος. Καὶ (γ) ἀγγέλους (δ) θυμὸς (ε) θεοῦ (ζ) θησαυρὸς * καὶ πάντας
(η) βασιλέως καὶ μεγιστάνων, (θ) τῆς ἐρημώσεως (ι) ἐσαββάτισεν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَأَخَذَ جَمِيعَ آنِيَةِ بَيْتِ ٱللَّهِ * وَجَآءَ بِهَا إِلَى بَابِلَ * وَسَائِرَ ٱلْفَاظِ يُوَاقِيمَ * وَٱلسَّيِّئَاتِ ٱلَّتِي
8 صَنَعَهَا * مَكْتُوبَةٌ فِي سِفْرِ مُلُوكِ إِسْرَائِيلَ وَيَهُودَا * وَمَلَكَ يَوَاخِينُ ٱبْنُهُ بَعْدَهُ * وَكَانَ
9 يَوَاخِينُ ٱبْنَ ثَمَانِ عَشْرَةَ سَنَةً حِينَ قَامَ بِٱلْمُلْكِ * وَمَلَكَ فِي يُورُشَلِيمَ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَعَشَرَةَ أَيَّامٍ * وَصَنَعَ
10 ٱلشَّرَّ قُدَّامَ ٱللَّهِ * وَفِي أَخِرِ ٱلسَّنَةِ بَعَثَ ٱلَّيْهِ بُخْتُنَصَّرُ * وَجَآءَ بِهِ إِلَى بَابِلَ هُوَ وَآنِيَةِ ٱلْفَاخِرِ ٱلَّتِي
كَانَتْ بَقِيَتْ فِي بَيْتِ ٱللَّهِ * وَأَقَامَ بُخْتُنَصَّرُ مَكَانَهُ صَدَقِيَّا فِي ٱلْمُلْكِ عَلَى يَهُودَا وَعَلَى
11 يُورُشَلِيمَ * وَكَانَ صَدَقِيَّا ٱبْنَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ سَنَةً حِينَ قَامَ بِٱلْمُلْكِ * وَمَلَكَ بِأُورُشَلِيمَ
12 إِحْدَى عَشْرَةَ سَنَةً * وَصَنَعَ ٱلشَّرَّ قُدَّامَ ٱللَّهِ إِلَهِهِ * وَلَمْ يَقْرَعْ مِنْ إِرْمِيَآءَ ٱلنَّبِيِّ ٱلَّذِي
13 كَانَ يَتَنَبَّأُ بِكَلِمَةٍ مِنْ فَمِ ٱلرَّبِّ * وَعَصَى عَلَى بُخْتُنَصَّرَ * وَكَانَ قَدْ حَلَفَ لَهُ بِٱسْمِ ٱللَّهِ
إِلَهِ إِسْرَائِيلَ * وَعَلَّظَ رَقَبَتَهُ وَقَلْبَهُ * وَلَمْ يَصْلِحْ قُدَّامَ ٱللَّهِ إِلَهِ إِسْرَائِيلَ * وَكُلُّ ٱلرُّؤَسَآءِ
14 وَٱلْكَهَنَةِ وَٱلشَّعْبِ صَنَعُوا ٱلْكَذِبَ كَمِثْلِ سَائِرِ ٱلْأُمَمِ * وَنَجَّسُوا بَيْتَ ٱلْمُقَدَّسِ فِي أُورُشَلِيمَ *
15 وَبَعَثَ ٱللَّهُ إِلَهُ آبَائِهِمْ بِٱلْمَلَائِكَةِ * وَكَانُوا يُبَاكِرُونَ وَيُرْسِلُونَ * لِيَتَرَحَّمَ عَلَى ٱلْأُمَّةِ ٱلَّتِي
16 ٱبْقَتْ * وَكَانُوا يَضْحَكُونَ بِمَلَائِكَةِ ٱللَّهِ * وَيَهْزَءُونَ بِأَقْوَالِهِمْ * وَيَصْحَكُونَ بِٱلْأَنْبِيَآءِ *
حَتَّى طَلَعَ سُخْطُ ٱللَّهِ عَلَى أُمَّتِهِ * فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شِفَآءٌ * فَأَطْلَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ مَلِكَ
17 ٱلْكَلْدَانِيِّينَ ٱلْمُوصِلِيَ * فَقَتَلَ شُبَّانَهُمْ بِٱلسَّيْفِ فِي بَيْتِ قُدْسِهِمْ * وَلَمْ يَتَرَحَّمْ عَلَى ٱلْأَطْفَالِ
وَلَا عَلَى ٱلْعَذَارَى * وَلَا عَلَى ٱلشُّيُوخِ * وَلَا عَلَى رَاضِعِي ٱللَّبَنِ * وَكُلُّهُمْ سَلَّمَهُمْ فِي يَدَيْهِ *
18 * وَسَائِرُ آنِيَةِ بَيْتِ ٱللَّهِ كِبَارٍ وَصِغَارٍ * وَخَزَائِنُ كُبَرَآءِ ٱلْمُلْكِ كُلُّهُمْ سَبَاهُمْ إِلَى بَابِلَ * وَأَحْرَقُوا
19 بَيْتَ ٱللَّهِ * وَقَلَعُوا أَسْوَارَ بَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ * وَسَائِرَ ٱلضِّيَاعِ أَحْرَقُوهَا بِٱلنَّارِ * وَجَمِيعَ ٱلْآنِيَاتِ
ٱلْفَاخِرَةِ أَبَادُوهَا * وَأَخَذَ ٱلسَّبْيَ ٱلَّذِي كَانَ فَضَلَ مِنَ ٱلْقَتْلِ * وَسَبَى بِهِ إِلَى بَابِلَ *
20 فَصَارُوا لَهُ عَبِيدًا وَلِبَنِيهِ * حَتَّى فِي مُلْكِ ٱلْفُرْسِ * وَتَمَّ كَلِمَةُ ٱللَّهِ ٱلَّذِي تَكَلَّمَ فِي إِرْمِيَآءَ
21 ٱلنَّبِيِّ * إِلَى أَنْ تَسَرَّحَ ٱلْأَرْضُ بِسُبُوتِهَا سَائِرَ ٱلْأَيَّامِ * حَتَّى تَمَّ سَبْعُونَ سَنَةً *

Abstulit etiam cuncta vasa domûs Dei, 7
& asportavit ea in Babelem. Reliquæ 8
res gestæ Jojacimi, & fiducia quæ per-
petravit, scripta sunt in libro regum Is-
raelis & Judæ: Regnavit autem Joachin
filius ejus post ipsum. Decimum octa- 9
vum annum agebat Joachin, cùm regnum
suscepit: regnavitque in Jerusalem cen-
tum diebus: & sceleratè se gessit coram
Deo. Sub anni finem misit ad eum Boch- 10
tonassar, & tam ipsum quàm vestes præ-
stantissimas quæ remanserant in domo
Dei, abduxit in Babelem: & ejus loco sub-
stituit Bochtonassar Sedeciam in regno
super Judam & super Jerusalem. Erat 11
autem Sedecia natus annos viginti unum,
cùm regnum suscepit: regnavitque in Je-
rusalem annis undecim. Malè se gessit 12
coram Deo, Deo suo, nec veritus est Je-
remiam prophetam qui prophetabat ver-
bum oris Dei. Rebellavit contra Bochto- 13
nassarem, licèt juráſſet ei per nomen Dei,
Dei Israelis: denique cervicem animúm-
que suum obduravit, nec oravit coram
Deo, Deo Israelis. Omnes etiam sacer- 14
dotes & Levitæ, atque populus mendacium fecerunt more cæterarum gentium,
& contaminaverunt ædem sacrosanctam in Jerusalem. Misit ergò illis Deus, De- 15
us patrum eorum Angelos, qui cùm mane tum vespere adibant eos, ut clementer ageret cum plebe quam elegerat. Illi verò 16
Dei Angelos videbant, illudebant sermonibus eorum, & prophetas irridebant; ita
ut excitaretur furor Dei in plebem suam, nec ulla superesset ei medela. Adduxit 17
ergò Deus in eos regem Chaldæorum Babylonicum, qui juvenes eorum gladio
peremit intra ædem ipsorũ sacrosanctam: nec misertus est infantium, neque virgi-
num, neque senum, neque lac sugentium; sed omnes tradidit in manus ejus. Et 18
omnia vasa domûs Dei tam magna quàm parva, omnésque thesauros principum
regni cepit in Babelem. Dei ædem com- 19
bussit, sacrosanctæ urbis mœnia destruxit,
omnia oppida igne combussit, vestes quas-
cunque pretiosas perdidit. Et captivos 20
qui cædem evaserant, cepit abduxitque in
Babelem, & facti sunt ei & successori-
bus ejus servi usque ad exitium regni
Persarum. Atque ita eventu comproba- 21
tum fuit verbum Dei quod pronuntiave-
rat per Jeremiam prophetam: quoad ter-
ra cessatione sua quiesceret cunctis die-
bus, donec expleretur septuaginta anni.

עזרא : א

Chores ſpiritum Dominus ſuſcitavit ,Irmejahu os per Domini verbum explendum ad ,Paras regis Chores *uno* anno in Et
21 וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כּוֹרֶשׁ
Chores dixit Sic : dicendo ,ſcripturam per etiam & ,ſuum regnum univerſum per vocem fecit tranſire & ,Paras regis
מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֵר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־בִּמְכְתָּב לֵאמֹר : כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ
23 domum ei *ædificandum ad me ſuper demandavit* ipſe & ,cœlorum Deus Dominus mihi dedit terræ regna Omnia : Paras rex
מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת
.ascendat & ,eo cum ſuus Deus Dominus,ejus populo omni de vobis in quis :Jehudah in quæ,Jeruſalaim in
בִּירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל :

Verſio VULG. LAT.

Anno autem primo Cyri regis Perſarum, ad explen- 22
dum ſermonem Domini, quem locutus fuerat per os Jeremiæ, ſuſcitavit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum : qui juſſit prædicari in univerſo regno ſuo, etiam per ſcripturam,dicens ; Hæc dicit Cyrus rex Perſarum ; 23
Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cœli, & ipſe præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Jeruſalem,quæ eſt in Judæa : quis ex vobis eſt in omni populo ejus ? ſit Dominus Deus ſuus cum eo,& aſcendat.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܒܫܢܬ ܚܕ ܠܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ ܠܡܫܠܡ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܦܘܡ ܝܪܡܝܐ ܐܬܥܪ ܡܪܝܐ ܠܪܘܚܐ ܕܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ
ܘܐܥܕܪ ܒܟܠ ܡܠܟܘܬܗ ܘܐܦ ܒܟܬܒܐ ܡܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ ܟܠ ܡܠܟܘܬ ܐܪܥܐ ܝܗܒ ܠܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗ ܫܡܝܐ
23 ܘܗܘ ܦܩܕ ܥܠܝ ܕܐܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܕܒܝܗܘܕ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܡܢ ܟܠ ܥܡܗ ܢܗܘܐ ܐܠܗܗ ܥܡܗ
ܘܢܣܩ ܠܬܡ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܒܝܗܘܕ ܘܢܒܢܐ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܗܘ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ ܠܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝ
ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ

Anno primo Cyri regis Perſæ, ut conſum- 22
maretur verbum Domini per os Jeremiæ prophetæ *prolatum*, excitavit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſæ, qui promulgavit per totum regnum ſuum, & in diplomate expreſſum erat nomen ejus. Sic dicit Cyrus 23
rex Perſa ; Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cœli, & ipſe commiſit mihi ut ædificem illi domum in Jeruſalem quæ eſt in Juda : quiſquis veſtrûm eſt de toto populo, qui gratus ſit Domino Deo ſuo, aſcendat & veniat ad me.

Finis libri dibre-jamin,in quo continentur verſus quinquies mille ſexcenti tres.

עזרא : א

CAP. I. א

LIBER PRIMUS

ESDRÆ.

CAP. I.

Dominus ſuſcitavit , Irmeiah ore ex Domini verbum *perficiendum ad* ,Paras regis Chores *uno* anno in Et
1 וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה הֵעִיר יְהוָה אֶת־
Chores dixit Sic : dicendo *ſcriptura in* etiam & ,ſuum regnum omne *in* vocem fecit tranſire & , Paras regis Chores ſpiritum
רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֵר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־בִּמְכְתָּב לֵאמֹר : כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ
2 *ædificandum ad ,me ſuper mandavit* ipſe Et .cœli Deus Dominus mihi dedit terræ regna Omnia : Paras rex
מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־
ascendat & : eo cum ejus Deus Sit ? ejus populo univerſo de vobis in Quis .Jehudah in quæ ,Jeruſalaim in domum ei
לוֹ בַיִת בִּירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה : מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל
.Jeruſalaim in qui Deus Ipſe .Iſrael Dei Domini domum ædificet & ; Jehudah in quæ ,Jeruſalaim in
לִירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם :
,auro *in* & ,argento in ſui loci viri eum ſublevabunt *ibi peregrinans* ipſe quibus , locis omnibus ex *reliquum* omnem Et
4 וְכָל־הַנִּשְׁאָר מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־הוּא גָר־שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב
, Jehudah patrum *capita* ſurrexerũt Et .Jeruſalaim in quæ ,Dei domui *devotione cum* ,*jumento* in & ,ſubſtãtia in &
5 וּבְרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה עִם־הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם : וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה
,Domini domum ædificandum ad *aſcendendũ ad* ,*ejus* ſpiritum Deus ſuſcitavit *omni* ,Levitæ & ,ſacerdotes & ,Binjamin &
וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת־רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה
,*jumento* in & ,ſubſtantia in ,*ſuo* in ,argenteis vaſis in eorum manus *in* roboraverunt eorum *circuitus* omnes Et .Jeruſalaim in quæ
6 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם : וְכָל־סְבִיבוֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם בִּכְלֵי־כֶסֶף בַּזָּהָב בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה
.oblatum ſponte omne *ſuper* præter ,*rebus* precioſis &
וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל־כָּל־הַתְּנוּדָב :

Anno autem primo Cyri regis Perſarum, ut compleretur 1
verbum Domini ex ore Jeremiæ, ſuſcitavit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum : & traduxit vocem in omni regno ſuo, etiam per ſcripturam, dicens ; Hæc 2
dicit Cyrus rex Perſarum ; Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cœli, & ipſe præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Jeruſalem, quæ eſt in Judæa. Quis 3
eſt in vobis de univerſo populo ejus? Sit Deus illius cum ipſo. Aſcendat in Jeruſalem, quæ eſt in Judæa, & ædificet domum Domini Dei Iſrael, ipſe eſt Deus qui eſt in Jeruſalem. Et omnes reliqui in cunctis locis ubicunque habitant, adjuvent eum viri de loco ſuo,argento & 4
auro, & ſubſtantiâ, & pecoribus, excepto quod voluntariè offerunt templo Dei, quod eſt in Jeruſalem. Et 5
ſurrexerunt principes patrum de Juda, & Benjamin,& Sacerdotes, & Levitæ, & omnis cujus Deus ſuſcitavit ſpiritum, ut aſcenderent ad ædificandum templum Domini, quod erat in Jeruſalem. Univerſique qui erant 6
in circuitu, adjuverunt manus eorum in vaſis argenteis & aureis,in ſubſtantia & jumentis,in ſupellectili, exceptis his quæ ſponte obtulerant.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܫܢܬ ܚܕ ܠܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ *

* ܡܫܠܡ * ܙ *

1 * ܒܫܢܬ ܚܕ ܠܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ ܕܫܠܡ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܦܘܡ ܝܪܡܝܐ ܘܐܬܥܪ ܡܪܝܐ ܠܪܘܚܐ ܕܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ
ܘܐܥܕܪ ܒܟܠ ܡܠܟܘܬܗ ܘܐܦ ܒܟܬܒܐ ܡܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ ܟܠ ܡܠܟܘܬ ܐܪܥܐ ܝܗܒ ܠܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗ ܫܡܝܐ
2 ܘܗܘ ܦܩܕ ܥܠܝ ܕܐܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܕܒܝܗܘܕ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܡܢ ܟܠ ܥܡܗ ܢܗܘܐ ܐܠܗܗ ܥܡܗ
ܘܢܣܩ ܠܬܡ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܒܝܗܘܕ ܘܢܒܢܐ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܗܘ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ ܠܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝ
3 ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ
4 ܘܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܢܒܢܘܢ ܠܗ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܗܘ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ ܘܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝ
ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ
5 ܘܩܡܘ ܪܫܝ ܐܒܗܬ ܕܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܘܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ ܘܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܠܟܠ ܡܢ ܕܐܬܪ ܐܠܗܐ ܐܥܪ ܪܘܚܗ ܠܡܣܩ
ܠܡܒܢܐ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ
6 ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܒܐܬܪ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܝ ܘܐܬܚܙܩ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܪ ܒܝܕ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܪ ܒܝܕ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ
ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ

LIBER EZRÆ PROPHETÆ.

CAP. I.

ANno primo Cyri regis Perſidis, ad hoc 1
ut compleretur ſermo Domini ex dicto Jeremiæ prophetæ ; excitavit Dominus ſpiritum regis Perſidis,adeo ut edictum promulgaret per totum regnum ſuum, atque etiam 2
ſcripto diceret : Sic dicit Cyrus rex Perſidis,Regnum terræ dedit mihi Dominus Deꝰ cœli, præcepitque mihi ut ædificarem illi domum in Jeruſalem civitate quæ eſt Judæa. Quicunq; inter vos eſt ex univerſo populo, 3
cum quo Deꝰ ſuꝰ adeſt; aſcendat Jeroſolymã quæ eſt in Judæa, & ædificet ædem Dño Deo Iſraelis,illi Deo qui eſt in Jeruſalẽ. Quicunq; 4
ſuperſtes eſt ubicunq; locorum in quibꝰ fuerit inquilinus, abducant eum populares ejꝰ unà cum argento,auro, poſſeſſione,atque jumentis (diſcretè *tamen*) in domũ Dei quæ eſt in Jeruſalẽ. Quamobrẽ ſurrexerunt præcipui patres Judæ et Benjaminis,necnon ſacerdotes ac Levitæ,& omnes illi quorũ ſpiritũ 5
excitaverat Deꝰ;ut aſcenderent ad ædificandũ ædẽ Dño Deo qui eſt in Jeruſalem. Et omnes ii qui circa illos erant, ſuſtentaverũt 6
illos vaſis argenteis & aureis, facultatibus, & jumentis,multiſque muneribus ; quicunque *ſcilicet* voluerunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Ἔτους πρώτου Κύρου βασιλέως Περσῶν, μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος Ἱερεμίου,
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ παρήγγειλε (κ) κηρύξαι ἐν πάσῃ τῇ βασι-
23 λείᾳ αὐτοῦ ἐν γραπτῷ, λέγων, Τάδε λέγει Κύρος βασιλεὺς (λ) Περσῶν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς
γῆς, Ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι οἰκοδομῆσαι (μ) οἶκον αὐτῷ
ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. τίς οὖν ὑμῶν ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ; ἔσται (ν) θεὸς αὐτῷ μετ'
αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω.

Τέλος τῆς Παραλειπομένων.

MS. A. (κ) τοῦ κηρύξαι αὐτὸς ἐν (λ) Περσῶν, Πάσας τὰς βασιλείας τῆ γῆς ἔδωκέν μοι (μ) αὐτῷ οἶκον ἐν (ν) ὁ θεὸς
Παραλειπομένων τῶν βασιλέων Ἰούδα β'.

Anno primo Cyri regis Persarum, postquam impletum est verbum Domini per os Hieremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & jussit prædicari in omni regno suo in scripto, dicens ; Hæc dicit Cyrus rex Persarum omnibus regnis terræ ; Dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse mandavit mihi ædificare domum ei in Hierusalem quæ in Judæa. Quis ex vobis ex omni populo ejus ? erit Deus ejus cum eo, & ascendat. 22 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وَفِي ٱلسَّنَةِ ٱلْأُولَى لِكُورُسَ مَلِكِ ٱلْفُرْسِ * لِيُحْتَمَ كَلِمَةُ ٱللهِ فِي فَمِ إِرْمِيَاءَ ٱلنَّبِيِّ * فَأَثَارَ ٱللهُ رُوحَ
كُورُسَ مَلِكِ ٱلْفُرْسِ وَنَادَى فِي سَائِرِ مَمْلَكَتِهِ * وَكَتَبَ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُ ٱسْمِهِ يَقُولُ
23 كَذَٰلِكَ * كُورُسُ مَلِكُ ٱلْفُرْسِ أَمَرَ كُلَّ مَمْلَكَاتِ ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَعْطَانِي ٱللهُ * إِلَهُ ٱلسَّمَاءِ هُوَ
ٱلَّذِي أَمَرَ أَنْ أَبْنِيَ لَهُ بَيْتًا فِي أُورُشَلِيمَ ٱلَّتِي فِي يَهُودَا * فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مِنْ سَائِرِ سَعْبِ
ٱللهِ ٱلْإِلَهِ يُرِيدُ أَنْ يَطْلَعَ فَيَحْيَا *

* كَمَلَ بِعَوْنِ ٱللهِ وَحُسْنِ تَوْفِيقِهِ كِتَابُ أَسْفَارِ ٱلْمُلُوكِ * وَكِتَابُ فَضَلَاتِ ٱلْمُلُوكِ *
* وَلِوَاهِبِ ٱلْعَقْلِ ٱلْمَجْدُ إِلَى ٱلْأَدْهَارِ آمِينَ *

Anno primo Cyri regis Persarum, ut concluderetur verbum Dei per os Jeremiæ prophetæ prolatum, excitavit Deus spiritum Cyri regis Persarum, ut promulgaret per totum regnum suum, & scriberet epistolam in qua mentio fieret nominis ejus hisce verbis : Cyrus rex Persarum hæc mandat omnibus regnis terræ quæ dedit mihi Deus : Deus cæli est qui præcepit ut extruerem sibi domum in Jerusalem quæ est in Juda : quisquis ergò vestrûm de toto populo Domini Deo voluerit ascendere, veniat. 22 23

Absolutus est cum Auxilio & optimâ Dei providentiâ liber voluminum regum, & liber supplementorum regum:

Largitori autem intellectûs, honor in sæcula, Amen.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

(†) ΕΣΔΡΑΣ Α'.

ESDRAS LIB. I.

Notandum, primum hunc Esdræ librum, Septuaginta Interpretibus secundum esse.

ΚΕΦ. α'.

1 Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυρίου ἀπὸ στόματος Ἱερεμί-
ου, ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ διήγειλε φωνῇ ἐν πάσῃ βασιλεία
2 αὐτοῦ, καὶ γε ἐν γραπτῷ, λέγων, Οὕτως εἶπε Κύρος βασιλεὺς Περσῶν, Πάσας τὰς βασιλείας τῆς
γῆς ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ (α) οἰκοδομῆσαι οἶκον αὐτῷ
3 ἐν Ἰερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ; καὶ ἔστω ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ'
αὐτοῦ, καὶ ἀναβήσετω εἰς Ἰερουσαλὴμ (β) τὴν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον θεοῦ Ἰσραὴλ,
4 αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ πᾶς ὁ κατοικῶν ἀπὸ πάντων τῶν τόπων ἐὰν αὐτὸς παρ-
οικεῖ ἐκεῖ, καὶ λήψονται αὐτὸν ἄνδρες τοῦ τόπου αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ, (γ) καὶ χρυσίῳ, καὶ ἀποσκευῇ, καὶ κτή-
5 νεσι μετὰ τοῦ εκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ ὄντος ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν Ἰούδα
καὶ (δ) Βενιαμὶν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, πάντων ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀ-
6 ναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ὄντα ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν (ε) ἐνίσχυσε ἐν χερσὶν
(ζ) αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου, ἐν χρυσῷ, (η) ἐν ἀποσκευῇ, καὶ ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν ξενίοις, (θ) πάρεξ
τῶν ἐκουσίων.

ESDRÆ CAP. I.

1 ET in primo anno Cyri regis Persarum, ut completeretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & transmisit vocem in omni regno suo, etiam in scriptura, dicens ; Sic dixit Cyrus rex Persarum, Omnia regna terræ dedit mihi
2 Dominus Deus cæli, & ipse requisivit super me, ad ædificandum ipsi domum in Hierusalem, quæ in Judæa. Quis in vobis de universo
3 populo ejus ? Et erit Deus illius cum eo, & ascendet in Hierusalem, quæ in Judæa, & ædificet domum Dei Israel : ipse est Deus, qui in
4 Hierusalem. Et omnis residuus ex omnibus locis, ubi ipse habitat ibi, & sumens eum viri loci ejus in argento, & auro, & (a) apparatu, & pecoribus una cum voluntario in domum Dei, quæ in Hierusalem. Et
5 surrexerunt principes patriarum Juda, & Benjamin, & sacerdotes, & Levitæ, omnes quorum suscitavit Deus spiritum eorum ascendere ad ædificandum domum Domini, quæ in Hierusalem. Et omnes, qui in (b)
6 circuitu, confortaverunt in manibus eorum in vasis argenti, in auro, in apparatu, et in pecoribus, & in xeniis præter voluntaria.

MS. A. (†) . . . . . ἱερεύς. (α) οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν (β) ἢ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (γ) καὶ ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν ἀποσκευῇ, (δ) Βενιαμεὶν, καὶ οἱ Λευῖται, πάντες ὧν (ε) ἐ-
γεισαν (ζ) ἑαυτῶν (η) καὶ ἐν ἀποσκευῇ, (θ) πάρεξ τῶν ἐν ἑκουσίοις.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلسِّفْرُ ٱلْأَوَّلُ لِعَزْرَا ٱلْكَاتِبِ قَارِئِ ٱلنَّامُوسِ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

1 * فَلَمَّا كَانَ فِي أَوَّلِ سَنَةٍ مِنْ سِنِي قِيرُسَ مَلِكِ فَارِسَ * عِنْدَ تَمَامِ كَلَامِ ٱلرَّبِّ عَلَى فَمِ إِرْمِيَاءَ *
2 بَعَثَ ٱلرَّبُّ رُوحَ قِيرُسَ مَلِكِ فَارِسَ * فَأَمَرَ بِأَمْرٍ فِي جَمِيعِ مُلْكِهِ * وَكَتَبَ قَائِلًا * هٰذَا مَا
يَقُولُ قِيرُسُ مَلِكُ فَارِسَ * إِنَّ ٱلرَّبَّ إِلَهَ ٱلسَّمَاءِ قَدْ أَعْطَانِي مُلْكَ جَمِيعِ ٱلْأَرْضِ * وَأَمَرَنِي أَنْ
3 أَبْنِيَ لَهُ بَيْتًا فِي بَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ ٱلَّذِي فِي ٱلْيَهُودِيَّةِ * فَمَنْ كَانَ فِيكُمْ مِنْ جَمِيعِ سَعْبِهِ
ٱللهُ مَعَهُ * فَلْيَصْعَدْ إِلَى أُورُشَلِيمَ ٱلْيَهُودِيَّةِ * وَلْيَبْنِ بَيْتَ إِلَهِ إِسْرَائِيلَ وَٱللهُ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ
4 ٱلْمُقَدَّسِ * وَكُلُّ مَنْ بَقِيَ مِنْ جَمِيعِ ٱلْأَمَاكِنِ * وَحَيْثُ مَا كَانَ سَاكِنًا فِيهِ فَيَاحُدُوهُ
أَهْلُ ٱلْمَكَانِ بِفِضَّةٍ وَذَهَبٍ وَمَتَاعٍ وَدَوَابَّ بِطَيِّبِ نَفْسٍ إِلَى بَيْتِ ٱللهِ ٱلَّذِي فِي أُورُشَلِيمَ * فَقَامَ
5 أَرَاكِنَةُ قَبِيلِ يَهُودَا وَبِنْيَامِينَ * وَٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ * وَكُلُّ مَنْ حَرَّكَ ٱللهُ رُوحَهُ * لِيَصْعَدَ
إِلَى بِنَاءِ بَيْتِ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي فِي بَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ * وَكُلُّ مَنْ كَانَ حَوْلَهُمْ قَوَّوْهُمْ بِٱلْفِضَّةِ
6 وَٱلذَّهَبِ وَٱلْمَتَاعِ وَٱلدَّوَابِّ وَٱلْهَدَايَا * سِوَى مَنْ كَانَتْ نَفْسُهُ طَيِّبَةً *

LIBER PRIMUS EZRÆ SACERDOTIS LEGISPERITI.

CAPUT. I.

1 VErtente primo anno ex annis Cyri regis Persidis, ad complementum verborum Domini per os Jeremiæ, excitavit Dominus spiritum Cyri regis Persidis, ut ediction juberet in toto regno suo, scriberetque dicens : Hoc est quod
2 edicit Cyrus rex Persidis ; Dominus quidem Deus cæli tradidit mihi regnum totius terræ, præcepitque mihi ut ædem extruerem ei in Jerusalem quæ est in Judæa. Iccirco quisquis inter vos est
3 ex universo populo ipsius, cui Deus adsit ; ascendat Jerosolympam Judææ, extruatque ædem Dei Israelis, & Dei qui est in Jerusalem. Et quicunque
4 superstes est ubique locorum, ubicunque colonus fuerit ; ducant eum cives loci illius cum argento, auro, supellectile, & jumentis, libenti animo, in domum Dei qui est in Jerusalem. Itaque surrexe-
5 runt bases familiarum Judæ & Benjaminis, sacerdotes ac Levitæ, & omnes is quorum spiritum moverat Deus ; ut ascenderent ad extruendam ædem Dei qui est in Jerusalem. Et eos
6 omnes qui circum ipsos erant, confortaverunt argento, auro, supellectile, jumentis, atque muneribus ; præter illos quibus spontanea erat voluntas.

עזרא : ב

domo in ea *dederat* &, Jerusalaim de Nebuchadnesar eduxerat quæ ,Domini domus vasa protulit Chores rex Et
7 והמלך כורש הוציא את־כלי בית יהוה אשר הוציא נבוכדנצר מירושלם ויתנם בבית
.Jehudah *prælato* Sesbassar ipsi ea numeravit &,thesaurarii Mithredath manū *super* Paras rex Chores ea eduxit Et. *suorū Deorum*
8 אלהיו : ויוציאם כורש מלך־פרס על־יד מתרדת הגזבר ויספרם לששבצר הנשיא ליהודה :
auri Expiatoria .viginti & novem cultri : mille *argenti pollubra* ,triginta *auri pollubra* ,*eorum numerus* isti Et
9 ואלה מספרם אגרטלי זהב שלשים אגרטלי־כסף אלף מחלפים תשעה ועשרים : כפורי זהב
,*argenti & auri* vasa Omnia ;mille alia vasa : decem & quadringenta ,*secunda* argentea *expistoria* : triginta
11 שלשים כפורי כסף משנים ארבע מאות ועשרה כלים אחרים אלף :
.Jerusalaim in Babel è captivitatem *fieri* ascendere cum ,Sesbasar fecit ascendere Omnia .quadringenta & ,millia quinque
חמשת אלפים וארבע מאות הכל העלה ששבצר עם העלות הגולה מבבל לירושלם :

CAP. II. ב

.Babel in Babel rex Nebuchadnesar fecit transmigrare quam ,transmigrationis captivitate de ascendentes provinciæ filii isti Et
1 ואלה׳ בני המדינה העלים משבי הגולה אשר הגלה נבוכדנצור מלך־בבל לבבל
, Seraiah ,Nechemiah ,Jesuah ,Zerubbabel cum venerunt Qui .suā civitatē in unusquisque ,Jehudah &, Jerusalaim in sunt reversi Et
2 וישובו לירושלם ויהודה איש לעירו : אשר־באו עם־זרבבל ישוע נחמיה שריה
,millia duo Parhos Filii .Israel populi virorum numerus ; Bahanah ,Rechum ,Bigvai ,Mispar ,Bilsan ,Mordochai ,Rehelaiah
רעליה מרדכי בלשן מספר בגוי רחום בענה מספר אנשי עם ישראל : בני פרעש אלפים
quinque septingenti ,Arach Filii .duo & septuaginta trecenti ,Sephatiah Filii .duo & septuaginta centum
5 מאה שבעים ושנים : בני שפטיה שלש מאות שבעים ושנים : בני ארח שבע מאות חמשה
,Helam Filii .duodecim & octingenti millia duo ,Joab ,Jesuah filiorum ,moab-Pachat Filii .septuaginta &
7 ושבעים : בני־פחת־מואב לבני ישוע יואב אלפים שמנה מאות ושנים עשר : בני עילם
, Zacchai Filii .quinque & quadraginta & nongenti ,Zattu Filii .quatuor & ,quinquaginta ,ducenti mille
9 אלף מאתים חמשים וארבעה : בני זתוא תשע מאות וארבעים וחמשה : בני זכי
.tres & viginti sexcenti ,Bebai Filii .duo & quadraginta sexcenti ,Bani Filii .sexaginta & septingenti
11 10 שבע מאות וששים : בני בני ששׁ מאות ארבעים ושנים : בני בבי ששׁ מאות עשרים ושלשה :
,Bigvai Filii .sex & sexaginta sexcenti ,Adonicam Filii .duo & viginti ducenti mille ,Hasphad Filii
14 12 בני עזגד אלף מאתים עשרים ושנים : בני אדניקם ששׁ מאות ששים ושׁשׁה : בני בגוי
Chizchijah ipsi Ather Filii .quatuor & quinquaginta quadringenti ,Hadin Filii .sex & quinquaginta ,millia duo
16 15 אלפים חמשים ושׁשׁה : בני עדין ארבע מאות חמשים וארבעה : בני־אטר ליחזקיה
.duodecim & centum ,Jorah Filii .tres & viginti trecenti ,Besai Filii .octo & nonaginta
18 17 חשעים ושמנה : בני בצי שלש מאות עשרים ושלשה : בני יורה מאה ושנים עשר :
centum ,lechem-Beth Filii .quinque & nongenti Ghibbar Filii .tres & viginti ducenti ,Chasum Filii
21 19 בני חשם מאתים עשרים ושלשה : בני גבר תשעים וחמשה : בני בית לחם מאה
Hasmaveth Filii .octo & viginti centum ,Hanathoth Viri .sex & quinquaginta Netophah Viri .tres & viginti
24 22 עשרים ושלשה : אנשי נטפה חמשים ושׁשׁה : אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה : בני עזמות
Ramah Filii .tres & quadraginta & septingenti Beeroth &,Chephirah harim-Chiriath Filii .duo & quadraginta
26 25 ארבעים ושנים : בני קריתי ערים כפירה ובארות שבע מאות וארבעים ושלשה : בני הרמה
.duo & viginti centum Michmas Viri .unus & viginti sexcenti Ghabah &
27 ונבע ששׁ מאות עשרים ואחד : אנשי מכמס מאה עשרים ושנים :

Versio VULG. LAT.

Rex quoq; Cyrus protulit vasa templi Dñi,quæ tulerat Nabuchodonosor de Jerusalē,& posuerat ea in templo dei sui. Protulit autem ea Cyr' rex Persarum per manū Mithridatis filii Gazabar,& annumeravit ea Sassabasar principi Juda. Et hic est numerus eorum: Phialæ aureæ triginta,phialæ argenteæ mille,cultri viginti novem,scyphi aurei triginta,Scyphi argentei secundi quadringenti decem: vasa alia mille. Omnia vasa aurea & argentea,quinque millia quadringenta: universa tulit Sassabasar, cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Jerusalem.

CAP. II.

HI sunt autem provinciæ filii, qui ascenderunt de captivitate, quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, & reversi sunt in Jerusalem & Judam, unusquisque in civitatem suam. Qui venerunt cum Zorobabel; Josue, Nehemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan, Mespar, Beguai, Rehum, Baana. Numerus virorum populi Israel: Filii Pharos, duo millia centum septuagintaduo. Filii Sephatia, trecenti septuagintaduo. Filii Area, septingenti septuaginta quinque. Filii Phahath Moab, filiorū Josue Joab, duo millia octingenti duodecim. Filii Ælam, mille ducenti quinquaginta quatuor. Filii Zethua, nongenti quadragintaquinque. Filii Zachai, septingenti sexaginta. Filii Bani, sexcenti quadragintaduo. Filii Bebai, sexcenti vigintitres. Filii Azgad, mille ducenti vigintiduo. Filii Adonicam, sexcenti sexagintasex. Filii Beguai, duo millia quinquagintasex. Filii Adin, quadringenti quinquagintaquatuor. Filii Ather, qui erant ex Ezechia, nonagintaocto. Filii Besai, trecenti vigintitres. Filii Jora, centum duodecim. Filii Hasum, ducenti vigintitres. Filii Gebbar, nonagintaquinque. Filii Bethlehem, centum vigintitres. Viri Netupha, quinquagintasex. Viri Anathoth, centū vigintiocto. Filii Azmaueth, quadragintaduo. Filii Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti quadragintatres. Filii Rama & Gabaa, sexcenti vigintiunus. Viri Machmas, centum vigintiduo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et rex Cyrus produxit vasa domûs Domini, quæ eduxerat Nebuchadnosar rex Babelis è Jerusalem, intuleratque in domum numinis sui: Produxit inquam illa Cyrus rex Persidis per Mehderatem thesaurarium, tradiditque Sesmasari principi Judæ. Illorum autem numerus is erat: Lagenæ aureæ triginta, lagenæ argenteæ mille, stolæ viginti novem: Quintalia argenti duplicati quadringenta & decem, item quintalia auri triginta, aliaque vasa mille. Omnia vasa aurea & argentea, quinques mille quadringenta: omnia ista asportavit Sesmasar unà cum vecta supellectile captivorum qui ascenderunt è Babele in Jerusalem.

CAP. II.

ATque hi sunt cives qui ascenderunt è captivitate quam abduxerat Nebuchadnosar rex Babelis & asportaverat in Babelem, reversique sunt in Jerusalem & Judæam, & abierunt quisque in urbem suam. Qui ingressi sunt cum Zorbabele, *fuerunt* Jesus, Nehemia, Saria, Arelaia, Mordechai, Belisan, Meniana, Baguai, Arhum, Baana. Numerus hominum Israelitarum *is est*: filii Pharhosi, duo millia centum septuagintaduo. Filii Sephatiæ, trecenti septuagintaduo. Filii Arahi, septingenti septuaginta quinque: Filii dominii Moabi, filii Jesu & Joabi, duo millia octingenti duodecim: Filii Ilami, mille ducenti quinquaginta quatuor: Filii Zathiæ, nongenti quadraginta quinque: Filii Zachæi, septingenti sexaginta: Filii Bani, centum quadraginta duo: Filii Bachi, sexcenti viginti tres: Filii Godar, mille ducenti viginti duo: Filii Adonicom, sexcenti sexaginta sex: Filii Baguai, bis mille quinquaginta sex: Filii Addon, quadringenti sexaginta quatuor: Filii Ataris ex Hezecia, nonaginta octo: Filii Bosaris, trecenti viginti tres: Filii Judæ, centum duodecim: Filii Hosam, ducenti viginti tres: Filii Gad, nonaginta quinque: Bethlehemitæ, centum viginti tres: Cives Notaphæ, quinquaginta sex: Cives Anathoth, centum viginti octo: Cives Azmoth, quadraginta duo: Cives Kuriath-naarin, Chepiræ, Biræ, & Tesbais; centum quadraginta tres: Cives Ramathæ & Gabaæ, septingenti viginti unus: Cives Machmas, centum viginti duo:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ὁ βασιλεὺς Κύρ☉ ἐξήνεγκε τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, ἃ ἔλαβεν Ναβυχοδονόσορ ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ· 8 Καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὰ (ι) Κύρ☉ ὁ βασιλεὺς Πέρσῶν διὰ χειρὸς (ι) Μιθραδάτου γαζαβαρνοῦ, καὶ ἐπίθμησεν αὐτὰ (κ) τῷ Σασαβασσὰρ τῷ ἀρχοντι τῆς Ἰούδα. 9 Καὶ ἔστω ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν· φιάλαι χρυσαῖ τριάκοντα, καὶ φιάλαι ἀργυραῖ χίλιαι, πεπλαγμέναι ἐννέα καὶ εἴκοσι, (λ) κεφαρῆς χρυσοῦ τεσσαράκοντα, 10 Καὶ (μ) ἀργυροῦ δεύτεροι τετρακόσιαι δέκα, καὶ σκεύη ἕτερα χίλια. 11 Πάντα τὰ σκεύη τῷ χρυσῷ καὶ τῷ ἀργύρῳ πεντακισχίλια τριακόσια, τὰ πάντα (ν) ἀναβαίνοντα μετὰ Σασαβασσὰρ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἰερουσαλήμ.

MS. A. (ι) Κύρ☉ βασιλεὺς (ι) Μιθριδάτου γαζαβαρνῶ, (κ) τῷ Σασαβασσάρῃ (λ) χεφρῆ χρύσοι (μ) ἀργυροῖ, σκεύη ἕτερα (ν) τὰ ἀναβαίνοντα μετὰ Σασαβασσὰρ

Et rex Cyrus protulit vasa domûs Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem, & dederat ex in domo dei sui. Et protulit ea Cyrus rex Persarum super manum Mithradatis Gasbareni. Et numeravit ea ipsi Sasabasar principi Juda. Et hic numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, & phialæ argenteæ mille, mutatoria novem & viginti, (e) Cephares aurei triginta, Et argentei duplices quadringenta decem, & vasa alia mille: Omnia vasa auro & argento quinque millia quadringenta: omnia (d) ascendentia cum Sasabasar à transmigratione è Babylone in Hierusalem.

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε Ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα ἀνὴρ εἰς πόλιν αὐτοῦ· 2 Οἳ ἦλθον μετὰ Ζοροβάβελ, Ἰησοῦ, Νεεμίας, Σαραΐας, Ῥεελίας, Μαρδοχαῖος, Βαλασὰν, Μασφὰρ, Βαγοαὶ, Ῥεούμ, Βαανὰ· ἀνδρῶν ἀριθμὸς λαοῦ Ἰσραήλ. 3 Υἱοὶ (α) Φαρὲς, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο. 4 Υἱοὶ Σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο. 5 Υἱοὶ Ἄρες, ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε. 6 Υἱοὶ Φαὰθ Μωὰβ τοῖς υἱοῖς Ἰησοῦ Ἰωὰβ, δισχίλιοι ὀκτακόσιοι δεκαδύο. 7 Υἱοὶ Αἴλαμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκονταέπτα. 8 Υἱοὶ (β) Ζαθθοὺ, ἐννακόσιοι (γ) τεσσαρακονταπέντε. 9 Υἱοὶ (δ) Ζακχὼ, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα. 10 Υἱοὶ Βανουὶ, ἑξακόσιοι (ε) τεσσαρακονταδύο. 11 Υἱοὶ Βασαὶ, ἑξακόσιοι εἰκοσιδύο. 12 Υἱοὶ (ζ) Ἀσγὰδ, χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο. 13 Υἱοὶ Ἀδωνικὰμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταέξ. 14 Υἱοὶ (∴) Βαγοὺ, δισχίλιοι πεντηκονταέξ. 15 Υἱοὶ Ἀδὶν, τετρακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. 16 Υἱοὶ Ἀτὴρ τῷ Ἐζεκίᾳ, ἐνενηκονταεπτά. 17 Υἱοὶ Βασαΐ, τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς. 18 Υἱοὶ Ἰωρὰ, ἑκατὸν δεκαδύο. 19 Υἱοὶ Ἀσὺμ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς. 20 Υἱοὶ Γαβὲρ, ἐνενηκονταπέντε. 21 Υἱοὶ Βεθλαὲμ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. 22 Υἱοὶ (η) Νετωφὰ, πεντηκονταέξ. 23 Υἱοὶ Ἀναθὼθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. 24 Υἱοὶ Ἀζμωθ, (θ) τεσσαρακονταδύο. 25 Υἱοὶ Καριαθιαρὶμ, (ι) Χαφιρὰ, καὶ Βηρὼθ, ἑπτακόσιοι (κ) τεσσαρακονταεπτά. 26 Υἱοὶ τῆς Ῥαμὰ καὶ Γαβαὰ, ἑξακόσιοι εἰκοσιεἷς. 27 Ἄνδρες (λ) Μαχμὰς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.

MS. A. (α) Φορὲς, (β) Ζαθθοὺ, (γ) τεσσαρακονταπέντε. (δ) Ζακχὰν, (ε) τεσσαράκονταδύο. (ζ) Ἀβγὰδ, (∴) Βαγοὺ, (η) Νεφσὰ, (θ) τεσσαρακονταδύο. (ι) Καφιρὰ, (κ) τεσσαρακονταξεῖς. (λ) Χαμμὰς,

CAP. II.

1 Et hi filii provinciæ, ascendentes de captivitate transmigrationis, quam transmigrare fecerat Nabuchodonosor rex Babyloniæ in Babylonem, & reversi sunt in Hierusalem, & Juda, vir in civitatem suam. 2 Qui venerunt cum Zorobabel; Jesu, Neemias, Saraias, Reelias, Mardochæus, Balasan, Masphar, Bigue, Reum, Baana. Virorum numerus populi Israel: 3 Filii Phares, duo millia centum septuaginta duo: 4 Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo: 5 Filii Ares, septingenti septuaginta quinque: 6 Filii Phaath Moab de filiis Jesue Joab, duo millia octingenti duodecim: 7 Filii Ailam, mille ducenti quinquaginta quatuor. 8 Filii Zatthuæ, nongenti quadraginta quinque: 9 Filii Zacchu, septingenti sexaginta: 10 Filii Banui, sexcenti quadraginta duo: 11 Filii Babai, sexcenti viginti tres: 12 Filii Agad, mille ducenti viginti duo: 13 Filii Adonicam, sexcenti sexaginta sex: 14 Filii Bigue, duo millia quinquaginta sex: 15 Filii Addin, quadringenti quinquaginta quatuor: 16 Filii Ater ex Ezecia, nonaginta octo: 17 Filii Bissa, trecenti viginti tres: 18 Filii Jora, centum duodecim: 19 Filii Asum, ducenti viginti tres: 20 Filii Gaber, nonaginta quinque: 21 Filii Bethlaem, centum viginti tres: 22 Filii Netopha, quinquaginta sex: Filii Anathoth, centum viginti octo: 23 Filii Azmoth, quadraginta tres: 24 Filii Cariathiarim, Caphira, & Beroth, septingenti quadraginta tres: 25 Filii Rama, & Gabaa, sexcenti viginti unus: 26 Viri Machmas, centum viginti duo:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَالْمَلِكُ قيرس أخرج الآنية الَّتِي كَانَت لِبَيْتِ الرَّبِّ * الَّذِي أخذ بختصر مِن بَيْتِ
8 الْمَقْدِسِ وجعلها فِي بَيْتِ آلِهَتِهِ * وَأخرجها قيرس مَلِكُ فَارِسَ عَلَى يَدَيْ مثريداط الْعبرانِي *
9 وعدها لِسَابَاسَارَا أركون يودا * وَهَذَا عَدَدُهَا * ثلثين براده ذهب * وألف براده فضه *
10 وتسعه وعشرين مبدله * وثلثين سارورِي ذهب وَمن الْفضَّة الصغَار * وسوي ذلك من
11 الآنية ألف * فَكُلُّ مَا كَانَ مِن آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ خمسه آلاف وأربعمايه * كلما
صعِدَ مَعْ سَبَاسَارَا مِن رجعَةِ بَابِلَ إِلَى أورشليم *

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * وهولاي بَنِي الْكُورِ الَّذِينَ صعدُوا مِن السَّبْيِ * النقلَة الَّتِي نقلهم بختصر مَلِكُ بَابِلَ *
2 ورجعوا إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ الَّذِي بيهودا * كُلُّ رَجُلٍ إِلَى مَدِينَتِهِ * الَّذِينَ جاؤا مَعْ زربابل
3 ويسوع * نحاميَّاس * وسارياس * مردحايه * بالاسان * مسفار * بغواي * راوم * باعانا * احصاء رجال
4 قوم اسرائيل * بَنِي فورس الفي ومايه واثنين وسبعين * بَنِي سافاطيا * ثلثمايه واثنين
5 وسبعين * بَنِي ارس سبعمايه وخمسه وسبعين * بَنِي فاث موآب * لِبَنِي يوسابيا * الفي
6 ثمانمايه واثني عشر * بَنِي ايلام * الف ومايتين اربعه وخمسين * بَنِي زتوا * تسع مايه
7 وخمسه واربعين * بَنِي زكي سبعمايه وستين * بَنِي بنوي * سبعمايه وثلثه وعشرين *
8 بَنِي بابي * سبعمايه وثلثه وعشرين * بَنِي اسجاد الف ومايتين واثنين وعشرين * بَنِي
9 ادايوقام * سبعمايه ستين * بَنِي باغوا * الفين وستين وخمسين * بَنِي ادين * اربعمايه واربعه
10 وخمسين * بَنِي اطير لحزقيا * ثمانيه وتسعين * بَنِي يسواي * ثلثمايه وثلثه وعشرين * بَنِي
11 يهودا * مايه واثني عشر * بَنِي اسوم مايتين وثلثه وعشرين * بَنِي جابر * خمسه وتسعين *
12 بَنِي بثلايم * مايه وثلثه وعشرين * بَنِي نطوفا * ستين وخمسين * بَنِي اناوث * مايه
13 وثمانيه وعشرين * بَنِي بيموث * اثنين واربعين * بَنِي قاريايريم * حفيرا * وبيروث *
14 سبعمايه وثلثه واربعين * بَنِي راما وغاباي * سبعمايه واحد وعشرين * رجال كملس * مايه
15 واثنين وعشرين *

Et rex Cyrus protulit vasa quæ pertinebant ad domum Domini, quæ abstulerat Bichtonassar ab Jerusalem, posueratque in æde deorum suorum; Dispensavitque ea Cyrus rex Persidis per manum Methridatis Hebræi, qui numeravit ea Sabasaræ principi Judææ. Et hic est numerus eorum: triginta phialæ aureæ, & mille phialæ argenteæ, & viginti novem mutatoria. Triginta auri crateres, argenti verò duplum, & alia præter hæc vasa mille. Adeoque omnia vasa aurea & argentea, erant quinquies mille quadringenta, quæcunque scilicet ascenderunt cum Sabasara è reditu ex Babele in Jerusalem.

CAP. II.

Atque hi sunt filii provinciæ, qui ascenderunt è captivitate, deportatione videlicet illâ, quâ deportaverat eos Bichtonassar rex Babelis, & redierunt Jerosolyma in Judæam, quisque in urbem suam. Qui venerunt cum Zorbabele & Jesu, Nehemias, Sarias, Mardochæi, Balasan, Masphar, Baguai, Reum, Baana. Numerus virorum turbæ Israeliticæ: Filii Phores, bis mille centum septuaginta duo. Filii Sephatiæ, trecenti septuaginta duo. Filii Ares, septingenti septuaginta quinque. Filii Phaæth-Moab; de filiis Josaniæ, bis mille octingenti duodecim. Filii Ailam, mille ducenti quinquaginta quatuor. Filii Zattua, nongenti quadraginta quinque. Filii Zacchi, septingenti sexaginta. Filii Banui, sexcenti viginti tres. Filii Babi, sexcenti viginti tres. Filii Asgad, mille ducenti viginti duo. Filii Adajoacam, sexcenti sexaginta sex. Filii Biguæ, bis mille quinquaginta sex. Filii Addim, quadringenti quinquaginta quatuor. Filii Atir ex Hezecia, nonaginta octo. Filii Jesuæ, trecenti viginti tres. Filii Jude, centum duodecim. Filii Asum, ducenti viginti tres. Filii Gaber, nonaginta quinque. Filii Bethlem, centum viginti tres. Filii Netophæ, quinquaginta sex. Filii Anathoth, centum viginti octo. Filii Jesmoth quadraginta duo. Filii Cariathiarim, Chephiræ, & Biroth septingenti quadraginta tres. Filii Rama & Gabaa, sexcenti viginti unus. Viri Machmas, centum viginti duo.

עזרא : ב

quinq- aginta centum Mephis Filii .duo & quinquaginta Nebo Filii .tres & viginti ducenti Hai & ,Bethel Viri
30 28 אַנְשֵׁי בֵיתְאֵל וְהָעַי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: בְּנֵי נֵבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם: בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים
29 Filii .viginti & trecenti Charim Filii .quatuor & quinquaginta ducenti mille ,alterius Helam Filii .sex &
33 31 וְשִׁשָּׁה: בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה: בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים: בְּנֵי
32 Filii .quinque & quadraginta trecenti ,Jerecho Filii .quinque & viginti septingenti ,Ono & ,Chadid ,Lod
35 33 לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה: בְּנֵי יְרִחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: בְּנֵי
34 septuaginta nongenti ,Jesuah domui Jedahiah filii :Sacerdotes .triginta & sexcenti & millia tria ,Senaah
36 סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים
39 ,Charim Filii .septem & quadraginta ducenti mille ,Paschur Filii .duo & quinquaginta mille ,Immer Filii .tres &
37 וּשְׁלֹשָׁה: בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם: בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁבָעָה: בְּנֵי חָרִם
38 :Cantores .quatuor & septuaginta Hodaviah filiis Chadmiel & ,Jesuah filii :Levitæ .decem septem & mille
41 40 אֶלֶף וּשְׁבָעָה עָשָׂר: הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה: הַמְשֹׁרְרִים
filii ,Haccub filii ,Talmon filii ,Ather filii ,Sallum filii ,Janitorum Filii .octo & viginti centum ,Asaph filii
42 בְּנֵי אָסָף מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה: בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי
.Tabaoth filii ,Chasupha filii ,Sichah filii :Nethinim .novem & triginta centum omnes ,Sobai filii ,Chathitah
43 חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבַי הַכֹּל מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּתְשָׁעָה: הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת:
, Samlai filii ,Chaghab Filii .Haccub filii ,Chaghabah filii ,Lebanah Filii .Padon filii ,Sihaha filii ,Cheros Filii
46 44 בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי סִיעָא בְּנֵי פָדוֹן: בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָה בְּנֵי עַקּוּב: בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁמְלַי
47 45 filii ,Huzza Filii .Ghasam filii ,Nechoda filii ,Resin Filii .Reaiah filii ,Ghachar filii ,Ghiddel Filii .Chanan filii
49 47 בְּנֵי חָנָן: בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה: בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם: בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־
48 .Charchur filii ,Chachupha filii ,Bachbuch Filii .Nephusim filii ,Mehunim filii ,Asnah Filii .Besai filii ,Paseach
51 50 פֶּסַח בְּנֵי בֶסַי: בְּנֵי־אַסְנָה בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִיסִים: בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר:
filii ,Nesiach Filii :Tamach filii ,Sisera filii ,Barchos Filii .Charsa filii ,Mechida filii ,Basluth Filii
52 54 בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא: בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח: בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי
53 ,Darcon filii ,Jahalah Filii .Peruda filii ,Sophereth filii ,Sothai filii :Selomoh servorum Filii .Chatipha
55 55 חֲטִיפָא: בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא: בְּנֵי־יַעֲלָה בְּנֵי־דַרְקוֹן
servorum filii & ,Nethinim Omnes .Ami filii ,Hasebaim Pochereth filii ,Chattil filii ,Sephatiah Filii .Ghiddel filii
58 57 בְּנֵי נְדֵל: בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי: כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי
.Immer ,Addan ,Cherub ,charsa--Tel ,malach-Tel de ascendentes isti Et .duo & ,nonaginta trecenti ;Selomoh
59 שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁנָיִם: וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדָּן אִמֵּר
, Nechoda filii ,Thobijah filii ,Delaiah Filii .ipſi Israel ex an ,suũ semen & ,suorũ patrũ domum indicare potuerunt non Et
60 וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם: בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא
accepit qui ,Barzillai filii ,Chos filii ,Chabaiah filii ,sacerdotum filiis de Et .duo & quinquaginta ,sexcenti
6 שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם: וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח
,genealogiæ eorum ,suam scripturam quæsierunt Hi .earum nomine super est vocatus & ,uxorem Ghilhaditis Barzillai filiabus de
62 מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם: אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחְשִׁים
.sacerdotio à sunt abdicati & ,sunt inventi non &
וְלֹא נִמְצָאוּ וַיִּנָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה:

Versio VULG. LAT.

Viri Bethel & Hai, ducenti vigintitres. Filii 28 29
Nebo, quinquagintaduo. Filii Megbis, centum 30
quinquagintasex. Filii Ælam alterius, mille ducenti 31
quinquagintaquatuor. Filii Harim, trecenti viginti. 32
Filii Lod, Hadid, & Ono, septingenti vigintiquinque. 33
Filii Jericho, trecenti quadragintaquinque. Filii 34 35
Senaa, tria millia sexcenti triginta. Sacerdotes: 36
Filii Jadaia in domo Josue, nongenti septuagintatres.
Filii Emmer, mille quinquagintaduo. Filii Phe- 37 38
shur, mille ducenti quadragintaseptem. Filii 39
Harim, mille decem & septem. Levitæ: Filii 40
Josue & Cedmihel filiorum Odouiæ, septuagin-
taquatuor. Cantores: Filii Asaph, centum vi- 41
gintiocto. Filii Janitorum: filii Sellum, filii 42
Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita,
filii Sobai: universi centum trigintanovem. Na- 43
thinæi: filii Siha, filii Hasupha, filii Tab-
baoth, Filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, Filii 44 45
Lebana, filii Hagaba, filii Accub, Filii Hagab, 46
filii Semlai, filii Hanan, Filii Gaddel, filii Ga- 47
her, filii Raaia, Filii Rasin, filii Necoda, filii 48
Gazam, Filii Aza, filii Phasea, filii Besee, 49
Filii Asena, filii Munim, filii Nephusim, Filii 50 51
Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, Filii Be- 52
sluth, filii Mahida, filii Harsa, Filii Bercos, 53
filii Sisara, filii Thema, Filii Nasia, filii Hati- 54
pha, Filii servorum Salomonis: filii Sotai, filii 55
Sopheret, filii Pharuda, Filii Jala, filii Dercon, filii 56
Geddel, Filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, 57
qui erant de Asebaim, filii Ami. Omnes Nathi- 58
næi, & filii servorum Salomonis, trecenti nona-
gintaduo. Et hi qui ascenderunt de Thelmala, 59
Thelharsa, Cherub, & Adon, & Emer: & non
potuerunt indicare domum patrum suorum & se-
men suum, utrùm ex Israel essent. Filii Dalaia, 60
filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quinquagin-
taduo. Et de filiis Sacerdotum: Filii Hobia, 61
filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de fila-
bus Berzellai Galaaditis uxorem, & vocatus est
nomine eorum: Hi quæsierunt scripturam genea- 62
logiæ suæ, & non invenerunt, & ejecti sunt de
sacerdotio.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܒܢ̈ܝ ܒܝܬ ܐܝܠ ܘܥܝ ܡ̈ܬܬܝܢ ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ. * ܒܢ̈ܝ ܢܒܘ ܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ.
29 Cives Bethil & Aai, ducenti viginti tres: Filii Nobu, quinquaginta duo:
30 * ܒܢ̈ܝ ܡܓܒܫ ܡ̈ܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܫܬ. * ܒܢ̈ܝ ܥܝܠܡ ܐ̈ܚܪ ܐ̈ܠܦ ܘܡ̈ܬܬܝܢ
31 Filii Megdas, centum quinquaginta sex: Filii Ilam, mille ducenti quinquaginta
32 ܘܚܡ̈ܫܝܢ. * ܒܢ̈ܝ ܚܪܡ ܬ̈ܠܬ ܡ̈ܐܐ ܘܥܣܪܝܢ. * ܒܢ̈ܝ ܝܪܚܘ ܬ̈ܠܬ ܡ̈ܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ
quatuor: Filii Horom, trecenti viginti:
33 ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܙܬܐ ܬ̈ܫܥ ܡ̈ܐܐ ܘܫܒܥܝܢ. * ܒܢ̈ܝ ܣܢܐܐ ܬ̈ܠܬ ܐ̈ܠܦ ܘܬ̈ܫܥ ܡ̈ܐܐ
Filii Lud, Hodar, & Ino; septingenti viginti
34 ܘܬܠܬܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܝܕܥܝܐ ܠܒܝܬ ܝܫܘܥ ܬ̈ܫܥ ܡ̈ܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܠܬ.
quinque. Jerichuntini, trecenti quadraginta
35 ܒܢ̈ܝ ܐܡܝܪ ܐ̈ܠܦ ܘܡ̈ܬܬܝܢ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܦܫܚܘܪ ܐ̈ܠܦ ܘܡ̈ܬܬܝܢ
quinque: Filii Senaæ, ter mille sexcenti
36 ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܟܗ̈ܢܐ ܒܢ̈ܝ ܝܕܥܝܐ ܠܒܝܬ ܝܫܘܥ ܬ̈ܫܥ ܡ̈ܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ.
triginta. Sacerdotes filii Idaiæ, ex familia
37 ܒܢ̈ܝ ܐܡܝܪ ܐ̈ܠܦ ܘܡ̈ܬܬܝܢ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܦܫܚܘܪ ܐ̈ܠܦ ܘܡ̈ܬܬܝܢ
Jesu, nongenti septuaginta tres: Filii
38 ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܫܥ ܡ̈ܐܐ ܘܐ̈ܪܒܥܝܢ ܘܬ̈ܠܬ. ܠܘܝ̈ܐ ܒܢ̈ܝ ܝܫܘܥ ܘܩܕܡܝܝܠ ܠܒܢ̈ܝ
Amir, mille ducenti quinquaginta duo:
39 ܗ̈ܘܕܘܝܐ ܫܒܥܝܢ ܘܬ̈ܫܥ. ܡܫܪ̈ܪܐ ܒܢ̈ܝ ܐܣܦ ܡ̈ܐܐ ܫܒܥܝܢ ܘܬ̈ܡܢܝܐ. * ܬ̈ܫܥ ܡ̈ܐܐ
Filii Phashar, mille ducenti septuaginta
40 ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬ̈ܫܥ. ܟܠ ܒܢ̈ܝ ܗ̈ܪܝܡ ܡ̈ܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܘܬ̈ܫܥ. * ܠ̈ܐ ܐ̈ܠܦ ܘܫܒܥ ܡ̈ܐܐ
quatuor: Filii Harum, mille septemdecim:
41 ܘܫܒܥܝܢ ܘܬ̈ܫܥ. ܠ̈ܐ ܐ̈ܠܦ ܘܫܒܥ ܡ̈ܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬ̈ܫܥ. ܟܗ̈ܢܐ ܘܠ̈ܘܝ̈ܐ ܒܢ̈ܝ
Levitæ filii Jesu & Cadmiæ, necnon filii
42 ܝܫܘܥ ܘܩܕܡܝܝܠ ܠܒܢ̈ܝ ܗ̈ܘܕܘܝܐ ܫܒܥܝܢ ܘܐ̈ܪܒܥ. ܡܫܪ̈ܪܐ ܒܢ̈ܝ ܐܣܦ ܡ̈ܐܐ
Hodiæ, septuaginta quatuor: Hi sunt qui
43 ܘܬ̈ܡܢܝܐ ܘܬ̈ܫܥܝܢ. ܦ̈ܪ̈ܝ ܒܢ̈ܝ ܛܠܡܘܢ ܒܢ̈ܝ ܐܛܪ ܒܢ̈ܝ ܛܠܡܘܢ ܒܢ̈ܝ ܥܩܘܒ
ministrabant: filii Asaph, centum viginti
44 ܒܢ̈ܝ ܣܝܥܐ ܒܢ̈ܝ ܚܬܝܦܐ ܒܢ̈ܝ ܦܪܘܕܐ. ܢ̈ܬܝܢܝܐ ܒܢ̈ܝ ܨܝܚܐ ܒܢ̈ܝ ܚܫܘܦܐ
octo: Filii Tarhelis, filii Salum, filii
45 ܒܢ̈ܝ ܛܒܥܘܬ. ܒܢ̈ܝ ܩܪܣ ܒܢ̈ܝ ܣܝܥܐ ܒܢ̈ܝ ܦܕܘܢ ܒܢ̈ܝ ܠܒܢܐ ܒܢ̈ܝ ܚܓܒܐ
Atar, filii Alteman, filii Jacob, filii Hato-
46 ܒܢ̈ܝ ܥܩܘܒ ܒܢ̈ܝ ܫܡܠܝ ܒܢ̈ܝ ܚܢܢ ܒܢ̈ܝ ܓܕܠ ܒܢ̈ܝ ܓܚܪ ܒܢ̈ܝ
tæ, filii Sabi: hi omnes centum triginta
47 ܪ̈ܥܝܐ ܒܢ̈ܝ ܪܨܝܢ ܒܢ̈ܝ ܢܩܘܕܐ ܒܢ̈ܝ ܓܙܡ ܒܢ̈ܝ ܥܙܐ ܒܢ̈ܝ ܦܣܝܚ
novem. Nethanæi; filii Siniæ, filii Hos-
48 ܒܢ̈ܝ ܒܝܣܝ ܒܢ̈ܝ ܡܥܘܢܝܡ ܒܢ̈ܝ ܢܦܘܣܝܡ ܒܢ̈ܝ ܒܩܒܘܩ ܒܢ̈ܝ ܚܩܘܦܐ
bæ, filii Tabeoth, Filii Cados, filii Sillæ,
49 ܒܢ̈ܝ ܚܪܚܘܪ ܒܢ̈ܝ ܒܨܠܘܬ ܒܢ̈ܝ ܡܚܝܕܐ ܒܢ̈ܝ ܚܪܫܐ ܒܢ̈ܝ ܣܣܪܐ
filii Pharon, Filii Lebiæ, filii Hagbæ,
50 ܒܢ̈ܝ ܬܡܚ ܒܢ̈ܝ ܢܨܝܚ ܒܢ̈ܝ ܚܛܝܦܐ ܒܢ̈ܝ ܥܒܕ ܫܠܡܐ ܒܢ̈ܝ ܦܪܘܕܐ
filii Acuph, Filii Hagab, filii Salmi, filii
51 ܒܢ̈ܝ ܝܥܠܐ ܒܢ̈ܝ ܪܩܘܡ ܒܢ̈ܝ ܓܙܪ ܒܢ̈ܝ ܣܪܚܐ ܒܢ̈ܝ ܛܒܥܘܬ
Hanan, Filii Gazal, filii Hagar, filii
52 ܒܢ̈ܝ ܒܣܛ ܒܢ̈ܝ ܚܫܦܐ ܒܢ̈ܝ ܛܒܠܝܬ ܒܢ̈ܝ ܡܚܝܪ ܒܢ̈ܝ ܒܪܟܘܣ
Dajæ, Filii Dison, filii Deboræ, filii
53 ܒܢ̈ܝ ܣܝܣܪܐ ܒܢ̈ܝ ܬܡܚ ܒܢ̈ܝ ܢܨܝܚ ܒܢ̈ܝ ܚܛܝܦܐ ܒܢ̈ܝ ܥܒܕ ܫܠܡܐ
Gazam, Filii Azæ filii Pathah, filii Basaz,
54 ܒܢ̈ܝ ܣܘܛܝ ܒܢ̈ܝ ܦܪܘܕܐ ܒܢ̈ܝ ܝܥܠܐ ܒܢ̈ܝ ܕܪܩܘܢ ܒܢ̈ܝ ܓܕܝܠ
Filii Asiæ, filii Mathnin, filii Nephosin,
55 ܒܢ̈ܝ ܚܛܝܠ ܒܢ̈ܝ ܦܟܪܬ ܨܒܝܝܡ ܒܢ̈ܝ ܐܡܝ ܟܠ ܢ̈ܬܝܢܝܡ ܘܒܢ̈ܝ ܥܒܕܝ
Filii Bacbuc, filii Hacophæ, filii Hadhor,
56 ܫܠܡܐ ܒܢ̈ܝ ܣܘܛܝ ܒܢ̈ܝ ܦܪܘܕܐ ܒܢ̈ܝ ܝܥܠܐ ܒܢ̈ܝ ܕܪܩܘܢ ܒܢ̈ܝ ܓܕܝܠ
Filii Besiaoth, filii Mehiræ, filii Har-
57 ܒܢ̈ܝ ܣܦܛܝܐ ܒܢ̈ܝ ܚܛܝܠ ܒܢ̈ܝ ܦܟܪܬ ܨܒܝܝܡ ܒܢ̈ܝ ܐܡܝ ܟܠ ܢ̈ܬܝܢܝܡ
sæ; Filii Carcos, filii Sisræ, filii
58 ܘܒܢ̈ܝ ܥܒܕܝ ܫܠܡܐ ܟܠ ܢ̈ܬܝܢܝܡ ܘܒܢ̈ܝ ܥܒܕܝ ܫܠܡܐ ܡ̈ܐܐ ܬ̈ܫܥ ܘܬ̈ܫܥܝܢ.
Tamnai, Filii Nesih, filii Hatophæ,
59 ܘܠ̈ܐ ܝܟܠ ܠܡܚܘܝ ܒܝܬ ܐܒܗ̈ܬܗܘܢ ܘܙܪܥܗ̈ܘܢ ܐܢ ܡܢ ܝܫܪ̈ܝܠ ܗ̈ܢܘܢ. * ܗ̈ܠܝܢ
Filii Eber, filii Salim, filii Sotim, filii Esphe-
60 ܕܐܣܩܘ ܡܢ ܬܠ ܡܠܚ ܬܠ ܚܪܫܐ ܟܪܘܒ ܐܕܢ ܐܡܪ ܘܠ̈ܐ ܝܟܠܘ ܠܡܚܘܝ
roth, filii Perudæ, Filii Alæ, filii Sepha-
61 ܒܝܬ ܐܒܗ̈ܬܗܘܢ ܘܙܪܥܗ̈ܘܢ ܐܢ ܡܢ ܝܫܪ̈ܝܠ ܗ̈ܢܘܢ. ܒܢ̈ܝ ܕܠܝܐ ܒܢ̈ܝ ܛܒܝܐ
tiæ, filii Tarcon, filii Gadal, Filii Hatul,
62 ܒܢ̈ܝ ܢܩܘܕܐ ܒܢ̈ܝ ܣܟܘܣ ܒܢ̈ܝ ܒܪܙܠܝ ܕܢܣܒ ܐܢܬܬ ܡܢ ܒܢ̈ܬ ܒܪܙܠܝ
filii Bacroth, filii Hilræ, filii Amar:
ܓܠܥܕܝܐ ܘܐܬܩܪܝ ܥܠ ܫܡܗ̈ܘܢ. ܐ̈ܠܝܢ ܒܥܘ ܟܬܒܗ̈ܘܢ ܗ̈ܘ ܕܐܬܚܫܒܘ ܘܠ̈ܐ ܐܫܟܚܘ
Omnes Nethanæi, & filii Eber ac Salim;
ܘܐܬܢܟܣܘ ܡܢ ܟܗ̈ܢܘܬܐ.
trecenti nonaginta duo. Hi sunt præter-
eà qui ascenderunt è Telmahala ad Te-
laabam & Chorbi. Tunc edictum fuit:
sed non potuerunt ostendere familias pa-
trum suorum & genealogias suas, sed
tantùm quòd ex Israelitis essent. Filii
Delaiæ, filii Tobiæ, filii Necariæ; sex-
centi quinquaginta duo: Filii Habiæ,
filii Kehos, filii Barzelai, qui quòd è fili-
abus Barzelai Galaaditis uxorem duxisset,
vocatus fuerat de nomine illorum. Hi
cùm quæsivissent in libro familiarum sua-
rum, nec inveniissent, abdicati fuerunt à
sacerdotio.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Ἄνδρες Βαιθὴλ καὶ Αἰὰ, τετρακόσιοι εἰκοσιβεῖς. Υἱοὶ (μ) Ναβὼ, πεντηκονταδύο. Υἱοὶ Μαγβὶς, ἑκατὸν πεντηκοντάξ. Υἱοὶ Ηλαμὰρ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκονταέτταρες. Υἱοὶ (ν) Ηλὰμ, τριακόσιοι εἴκοσιν. Υἱοὶ (ξ) Λοδαδὶ καὶ Ὠνὼ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιπέντε. Υἱοὶ Ἰεριχὼ, τριακόσιοι (ο) πεντεκαιεβδομήκοντα. Υἱοὶ (π) Σεναὰ, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα. Καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ (π) Ιεδδοὰ τῷ οἴκῳ (ρ) Ἰησοῦ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταβεῖς. Υἱοὶ Ἐμμὴρ, χίλιοι πεντηκονταδύο. Υἱοὶ (σ) Φασσοὺρ, χίλιοι διακόσιοι (τ) πεντεκαιεβδομήκοντά. Υἱοὶ Ηρὶμ, χίλιοι ἑπτά. Καὶ οἱ Λευῖται υἱοὶ Ἰησοῦ καὶ Καδμιὴλ τῶν υἱῶν Ὡδουΐα, ἑβδομηκονταέτταρες. Οἱ ᾄδοντες υἱοὶ Ἀσὰφ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. Υἱοὶ τῶν πυλωρῶν, υἱοὶ Σελλὴμ, υἱοὶ Ἀτὴρ, υἱοὶ Τελμὼν, υἱοὶ (υ) Ακκὼβ, υἱοὶ Ατιτὰ, υἱοὶ Σωβαὶ, οἱ πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα. Οἱ Ναθινὶμ, υἱοὶ (φ) Σιὰ, υἱοὶ Ασιφὰ, υἱοὶ Ταβαὼθ, Υἱοὶ Κάδης, υἱοὶ Σιαὰ, υἱοὶ Φαδὼν, Υἱοὶ Λαβανὼ, υἱοὶ Ἀγαβὰ, υἱοὶ Ακκὼβ, Υἱοὶ Ἀγγὲ, υἱοὶ Σαλμὶ, υἱοὶ Ἀνὰν, Υἱοὶ Γεδδὴλ, υἱοὶ Γαὰρ, υἱοὶ Ῥαϊὰ, Υἱοὶ Ῥασὼν, υἱοὶ (χ) Νεκωδὰ, υἱοὶ Γαζὲμ, Υἱοὶ Ἀζὼ, υἱοὶ Φασὴ, υἱοὶ Βασὶ, Υἱοὶ Ἀσενὰ, υἱοὶ Μοσυὶμ, υἱοὶ Νεφουσὶμ, Υἱοὶ Βακβοὺκ, υἱοὶ Ακκυφὰ, υἱοὶ Ἀρχὲρ, Υἱοὶ Βασελὼθ, υἱοὶ (ψ) Μαειδὰ, υἱοὶ Ἀρσὰ, Υἱοὶ Βαρκὸς, υἱοὶ Σισάρα, υἱοὶ Θεμὰ, Υἱοὶ (ω) Νασὶὲ, υἱοὶ (α) Ατιφὰ Υἱοὶ δούλων Σαλωμὼν, υἱοὶ Σωταὶ, υἱοὶ (β) Σεφρὰ, υἱοὶ Φασφὰ, Υἱοὶ (γ) Ἰεηλὰ, υἱοὶ Δαρκὼν, υἱοὶ (δ) Γεδδὴλ, Υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ (ε) Ατὶλ, υἱοὶ (ζ) Φαχερὲθ, υἱοὶ Ασεβωείμ, υἱοὶ Ημεῖ. Πάντες οἱ Ναθανὶμ, καὶ υἱοὶ Δουλαὶ τὸ σύμα, τριακόσιοι ἐνενηκονταδύο. Καὶ ἧσαν οἱ ἀναβάντες ἀπὸ (η) Θελμελὲχ, Θελαρσὰ, Χερὺβ, Ηδὰν, Ἐμμὴρ, καὶ οὐκ (θ) ἐδυνάσθησαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν εἰ ἐξ Ισραὴλ εἰσιν· Υἱοὶ Δαλαΐα, υἱοὶ Βουὰ, υἱοὶ Τωβίε, υἱοὶ Νεκωδὰ, ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο. Καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ (ι) Λαβεΐα, υἱοὶ Ἀκκὼς, υἱοὶ Βερζελλαὶ, ὃς ἔλαβεν (κ) ἀπὸ τῶν θυγατέρων Βερζελλαὶ τῆς Γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν. Οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν αὐτῶν οἱ μεθωσὶμ, καὶ οὐχ ηὑρέθησαν, καὶ ἠγχιστεύθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας.

Viri Bethel, & Aia, quadringenti viginti tres: Filii Nabu, quinquaginta duo: Filii Magebis, centum quinquaginta sex: Filii (a) Elamar, mille ducenti quinquaginta quatuor: Filii Elam, trecenti viginti: Filii Lodid, & Ono, septingenti viginti quinque: Filii Iericho, trecenti quadraginta quinque: Filii Senaa, tria millia sexcenti triginta. Et sacerdotes filii Jeduа, de domo Jesu, nongenti septuaginta tres: Filii Emmer, mille quinquaginta duo: Filii Phassur, mille ducenti quadraginta septem: Filii Erem, (b) mille septem. Et Levitæ filii Jesu, & Cadmiel ex filiis Oduia, septuaginta quatuor. Cantores filii Asaph, centum viginti octo. Filii Janitorum, filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Acub, filii Atita, filii Sobai, omnes centum trigiata novem. Nathinæi, filii Suthia, filii Asupha, filii Tabaoth, Filii Cades, filii Sia, filii Phadon, Filii Labano, filii Agaba, filii Acub, Filii Agab, filii Selami, filii Anaa, Filii Geddel, filii Gaar, filii Raia, Filii Rason, filii Necoda, filii Gazem, Filii Azo, filii Phase, filii Basi, Filii Asena, filii Mounim, filii Nephusim, Filii Bacbuc, filii Acupha, filii Arur, Filii Basaloth, filii Maida, filii Arsa, Filii Barcos, filii Sisara, filii Thema, Filii Nasibie, filii Atupha, Filii servorum Salomon, filii Sotai, filii Sophera, filii Phadura, Filii Jeela, filii Dercon, filii Geddel, Filii Saphatia, filii Atil, filii Phacheratb. filii Aseboim, filii Hemei: Omnes Nathinæi, & filii (c) Abdeselma, trecenti nonaginta duo. Et hi, qui ascenderunt de Thelmelech, Thelaresa, Cherub, Hedan, Emmer, & non potuerunt indicare domum patriæ suæ, & semen suum, si ex Israel sunt, Filii Dalaia, filii Bua, filii Tobiæ, filii Necoda, sexcenti quinquaginta duo: Et de filiis sacerdotum, filii (d) Lubia, filii Auchus, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditæ uxorem, & vocatus est in nomine eorum. Hi quæsierunt scripturam suam (e) Methoesim, & non sunt inventi, & (f) abdicati sunt à sacerdotio.

28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

MS.A. (μ) Ναβὼ, (ν) Ἠλὰμ, (ξ) Λυδαδὶ, Λοδαδὶ καὶ Ὠνὼ, (ο) πεντεκαιεβδομήκοντά. (τ) Σεννααὰ, (π) Ἰεδδοὰ (ρ) Ἰησοῦ, (σ) Φασὲρ, (τ) πεντεκαιεβδομήκοντά. (υ) Ακκὲμ, (φ) Σεαὰ τῶν Ἀσιφὰ, (χ) Νεκωδὰν, (ψ) Μεισὰ, (ω) Νεσιὲ, (α) Ἀλιφὰ (β) Ἀσεφορὲθ, (γ) Ἰδὰ, (δ) Γεδδὴλ, (ε) Ατλὶλ, (ζ) Φακερὲθ, (η) Θημεχὲλ, (θ) ἠδυνήθησαν (ι) Οδδία (κ) ἀπὸ θυγατέρων

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 29 30 31 32 33 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

Vivi Beth-il & Aia, quadringenti viginti tres. Filii Nabu, quinquaginta duo. Filii Mageb, centum quinquaginta sex. Filii Elamar, mille ducenti quinquaginta quatuor. Filii Aram, trecenti viginti. Filii Lodad & Ono, septingenti vigintiquinque. Filii Jericho, trecenti quadraginta quinque. Filii Senaa, tres mille sexcenti triginta. Sacerdotes filii Jedua, de domo Jesu, sexcenti nonaginta tres. Filii Emmir, mille quinquaginta tres. Filii Phassur, mille ducenti quadraginta septem. Filii Abram mille quadraginta septem. Levitæ filii Jesu & Cadmielis, de filiis Benjaduya, quadraginta septem. Cantores filii Asaph, centum viginti octo. Filii janitorum: filii Salum, filii Atir, filii Talmon, filii Jacum, filii Atita, filii Sobai: omnes isti, centum triginta novem. Nathenæi; filii Suthel, filii Asupha, filii Tabaoth, Filii Cades, filii Siaa, filii Phadon, Filii Labana, filii Agaba, filii Acub, Filii Agab, filii Salami, filii Anaa, Filii Geddil, filii Gaar, filii Raja, Filii Rasan, filii Nacod, filii Gazam, Filii Asa, filii Phasa, filii Bisi, Filii Asna, filii Mojunim, filii Nephusin, Filii Bacbuc, filii Acupha, filii Asur, Filii Besaloth, filii Maida, filii Arsa, Filii Bircos, filii Sifar, filii Tamr, Filii Nasiia, filii Atipha, Filii servorum Salomonis, filii Sotan, filii Asaphinat, filii Padur, Filii Jeela, filii Dircon, filii Geddil, Filii, Saphatia, filii Attil, filii Phachiraih Asbaim, filii Emei. Omnes Nathenæi; & filii Abdiselma, trecenti nonaginta duo. Hi cum ascendissent è Telmelah, Telarisa, Cherub, Idan, Emmir; non potuerunt indicare domum familiarum suarum & seminis sui ex Israele. Filii Delaia, filii Tobio, filii Necod, sexcenti quinquaginta duo. Et è sacerdotibus; filii Elæ, filii Necus, filii Berzellai qui duxit è filiabus Berzellai Galaaditæ uxorem, & vocatus est de nomine eorum. Isti quæsiverunt scripturam suam Methaesia (corrupta vox Hebræa mithiahasim, i. genealogicam), & non invenerunt; ideoque interdictus fuit eis accessus ad sacerdotium.

perfectionibus i: & ritu ſtationib⁹ in ſacerdotem ſtare uſque ; ſanctitarũ ſanctitate de comederent non ut eos ad Tirſatha dixit Et

63 וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים׃

eorum ancillas &, eorum ſervos Præter .ſexaginta trecenti millia duo ,millia decem quater ,unus tanquam *concio* Omnis

65 64 כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃ מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם

eorum Equi .ducenti cantatrices & ,cantores eis Et .ſeptem & triginta trecenti millia ſeptem ipſi

66 אֵלֶּה שִׁבְעַת אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם׃ סוּסֵיהֶם

triginta quadringenti eorum Cameli .quinque & quadraginta ducenti eorum muli ; ſex & triginta ſeptingenti

67 שְׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פְּרִדֵיהֶם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים

quæ Domini domum in *eos intrando in* ,patrum *capitibus* de Et .viginti & ſeptingenti millia ſex Aſini .quinque &

68 וְחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֵׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר

dederunt *ſuam poteſtate* Secundùm .ſuo *ſtabilimento* in eã ſtare *faciendum ad* ,Dei domum ad ſe ſponte obtulerũt ,Jeruſalaim in

69 בִּירוּשָׁלַם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל־מְכוֹנוֹ׃ כְּכֹחָם נָתְנוּ

ſacerdotum tunicas & ,millia quinque minas argenti & ,mille & ,millia decem ſexies drachmas auri ,operis theſaurũ in

לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דְּרַכְמוֹנִים שֵׁשׁ־רִבֹּאוֹת וְאֶלֶף וְכֶסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים

omnis & ,ſuis urbibus in Nethinim & ,janitores & ,cantores & ,populo de & ,Levitæ & ,ſacerdotes habitaverunt Et .centum

70 מֵאָה׃ וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־

.ſuis urbibus in Iſrael

יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃

CAP. III.

Jeſuah ſurrexit Et .Jeruſalaim in unus vir tanquã popul⁹ ſunt cõgregati Et .urbibus in Iſrael filii & ,ſeptimus menſis attigit Et

2 1 וַיֵּגַע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלָם׃ וַיָּקָם יֵשׁוּעַ

, Iſrael Dei altare ædificaverunt & ,ejus fratres & ,Sealthiel filius Zerubabel & ,ſacerdotes ejus fratres & ,Joſadach filius

בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

ſuis ſtabilimentis in altare firmaverũt Et .Dei viri Moſeh lege in ſcriptũ ſicut *,aſcenſiones* illud ſuper *aſcendere faciendũ ad*

3 לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃ וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנָתוֹ

fecerunt Et .veſpere & , mane holocauſta,Domino *aſcenſiones* illud ſuper obtulerũt Et .terrarum populis à *eos ſuper terrore in* quia

4 כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲל֨וּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃ וַיַּעֲשׂוּ

poſtea Et *ſuo die in diei rem* conſuetudinẽ ſcẽm numero in *die in die aſcenſionẽ* in &, ſcriptũ ſicut tabernaculorũ ſolennitatem

5 אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹם בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְאַחֲרֵי־כֵן

.Domino ſpontaneũ offerenti ſpontaneè omni & ,ſanctificatis Domini ſolẽnitatib⁹ omnibus in & ,*menſibus* in & , juge holocauſtũ

עֹלַת תָּמִיד וְלֶחֳדָשִׁים וְלִכְל־מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכָל מִתְנַדֵּב נְדָבָה לַיהוָה׃

argentũ dederũt Et .erat fundatũ non Domini templũ Et .Dño *aſcenſiones facere aſcendere* cœperunt ſeptimi menſis *uno* die A

7 6 מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא יָסַד׃ וַיִּתְּנוּ כֶסֶף

,Jappo mare ad Lebanon de cedrina ligna *adducendũ ad* ,Sorim & ,Sidoniis oleum & ,potum & ,cibum & ; *artificibus* & *cæſoribus*

לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וְשֶׁמֶן לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹ

menſe in , Jeruſalaim in Dei domum ad eorũ adventus ſecundo anno in Et .eis Paras regis Chores *permiſſionẽ* juxta

8 כִּרְשׁוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס עֲלֵיהֶם׃ וּבִשְׁנַה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ

venientes omnes & ,Levitæ & ,ſacerdotes eorũ *fratrum reſiduum* &, Joſadach filius Jeſuah & ,Sealthiel filius Zerubabel cœperũt,ſecundo

הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכֹל הַבָּאִים

.Domini domus *opere ſuper urgendum ad* ,ſupra & ,annorum viginti filio à Levitas ſtatuerunt & ,Jeruſalaim captivitate de

מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

Et dixit Atherſatha eis, ut non comederent de Sancto
63 ſanctorum,donec ſurgeret ſacerdos doctus atque perfectus. Omnis multitudo quaſi unus,quadragintaduo millia
64 trecenti ſexaginta : Exceptis ſervis eorum, & ancillis
65 qui erant ſeptẽ millia trecenti triginta ſeptem: & in ipſis cantores atque cantatrices ducenti. Equi eorum, ſeptingenti triginta ſex, muli eorum,ducenti quadraginta
66 quinque, Cameli eorum,quadringenti triginta quinque,
67 aſini eorum, ſex millia ſeptingenti viginti. Et de principibus patrum, cùm ingrederentur templũ Dñi, quod eſt
68 in Jeruſalem, ſponte obtulerunt in domũ Dei ad extruendam eam in loco ſuo. Secundùm vires ſuas dederunt
69 impenſas operis, auri ſolidos ſexaginta millia & mille, argenti mnas quinque millia, & veſtes ſacerdotales centum. Habitaverunt ergò Sacerdotes, et Levitæ, & de
70 populo,& cantores,& janitores,& Nathinæi,in urbibus ſuis, univerſúſque Iſrael in civitatibus ſuis.

CAP. III.

1 JAmque venerat menſis ſeptimus, & erant filii Iſrael in
2 civitatibus ſuis : congregatus eſt ergò populus quaſi vir unus in Jeruſalem. Et ſurrexit Joſue filius Joſedec, &
3 fratres ejus ſacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel, & fratres ejus,& ædificaverunt altare Dei Iſrael, ut offerrent in eo holocautomata,ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi viri Dei : Collocaverunt autem altare Dei ſuper baſes ſuas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum,& obtulerunt ſuper illud holocauſtum Dño manè &
4 veſperé : Fecerúntque ſolennitatem tabernaculorum, ſicut ſcriptum eſt,& holocauſtum diebus ſingulis per ordinem ſecundùm præceptum op⁹ diei in die ſuo. Et poſt
5 hæc holocauſtum juge, tam in Calendis quàm in univerſis ſolennitatibus Dñi, quæ erant conſecratæ, & in omnib⁹
6 in quibus ultrò offerebatur munus Dño. A primo die menſis ſeptimi cœperunt offerre holocauſtum Domino : porrò templum Dei nondum fundatum erat. Dederunt
7 autem pecunias latomis & cæmentariis : cibum quoque, & potum,& oleum, Sidoniis Tyriiſque, ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Joppe, juxta quod præceperat Cyrus rex Perſarum eis. Anno autem ſecundo
8 adventûs eorum ad templum Dei in Jeruſalem,menſe ſecundo,cœperunt Zorobabel filius Salathiel, & Joſue filius Joſedec,& reliqui de fratribus eorum Sacerdotes,& Levitæ, et omnes qui venerant de captivitate in Jeruſalem, et conſtituerunt Levitas à viginti annis et ſuprà, ut urgerent opus Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

63 * ... Dixerunt enim eis principes Iſraelis ne comederent è ſancto ſanctorum, donec ſurgeret
64 ſumm⁹ ſacerdos,& inquireret ac videret. Tota hæc ſimul congregatio fuit quatuor myriades,bis mille trecenti ſexaginta: Præter ſer-
65 vos & ancillas eorũ ,qui fuerunt ſepties mille trecenti triginta ſeptẽ,& ducentos miniſtros qui miniſtrabant eis:equi eorum fuerunt ſeptingenti triginta ſex : Muli eorum, ducenti
66 quadraginta quinque : Cameli eorum, qua-
67 dringenti triginta quinque:aſini,ſexies mille ſeptingenti viginti. Ex primorib⁹ paternarũ
68 familiarũ,quum ingreſſi fuiſſent domum Dñi quæ eſt in Jeruſalem, cogitaverunt de domo
69 Dñi: & ſurrexerunt viribuſque conati Dederunt in theſaurum ipſius operis aureorum denariorũ ſex myriades ac mille,argenti minas quinquies mille, & tunicas centum pro
70 ſacerdotib⁹. Ita reverſi ſunt ſacerdotes et Levitæ,& ex populo, miniſtris, janitoribus, & Nethanæis; et ii qui habitabant in civitatib⁹ ſuis, omneſq; Iſraelitæ ac civitates eorum.

CAP. III.

1 ADveniente autem menſe ſeptimo, dum Iſraelitæ *verſarentur* in civitatib⁹ ſuis, congregat⁹ eſt popul⁹ quaſi vir unus,ut aſcenderet in Jeruſalem. Ubi ſurgentes Jeſus Jozedeci fili⁹, & ſacerdotes fratres ej⁹, necnon Zorbabel fili⁹ Selathielis cum fratrib⁹ ſuis; ædificaverunt altare Deo Iſraelis, ad offerendum
2 ſup illud holocauſta, quemadmodũ ſcriptum eſt in lege Moſis prophetæ Dei. Altari in ſua
3 ſede conſtituto (terror enim ingens imminebat ipſis propter gentes quæ habitabant in urbib⁹) obtulerunt ſup illud holocauſta Dño, holocauſtũ matutinum ac veſpertinum : Et
4 celebrârunt feſtum tabernaculorũ, ſicut ſcriptum eſt: & holocauſta diurna, ſtatuto numero, ſecundùm legem; pro dignitate cujuſq; die-
5 i. Deinde holocauſtum juge in menſibus; & in omnibus ſolennitatib⁹ Dñi, ſacra; & omnis
6 volentis, ſpontaneum Domino. A prima *die* menſis ſeptimi cœperunt offerre holocauſtũ Domino, licèt templum Dñi adhuc non eſſet
7 abſolutum. Dederuntque pecuniam lapicidis & fabris; & cibum, potum, ac oleum Tyriis atque Sidoniis, ut ligna cedrina è Libano per mare adveherent in Japha : quemadmodum præſcripſerat illis Cyrus rex Perſidis. Anno
8 ſecundo ab ingreſſu in domum Domini quæ eſt in Jeruſalem, menſe ſecundo ; miſit Zorbabel filius Selathielis, & Jeſus Jozedeci filius, cæterique fratres eorum, & ſacerdotes ac Levitæ, omnes denique qui è captivitate ingreſſi fuerant in Jeruſalem ; et conſtituerunt Levitas à nato viginti annis & ultrà, ut interdiu præeſſent operi domûs Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

63 Καὶ εἶπεν (λ) ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν ἁγίων, ἕως ἀνασῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσιν
64 65 καὶ τοῖς τελείοις. Πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες διχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα, χωρὶς
δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν, οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταπτά. καὶ οὗτοι ᾄδοντες καὶ
66 ᾄδουσαι διακόσιοι. Ἵπποι αὐτῶν, ἑπτακόσιοι τριακονταέξ· ἡμίονοι αὐτῶν, διακόσιοι (μ) τεσσερα-
67 κονταπέντε· Κάμηλοι αὐτῶν, τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν, ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴ-
68 κοσι. Καὶ ἀπὸ ἀρχόντων πατριῶν ἐν τῷ (ν) εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου τὸν ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἤνεγκαν
69 ἑκουσίως εἰς (ξ) οἶκον τοῦ θεοῦ, τοῦ στῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, Ὡς ἡ δύναμις αὐτῶν, ἔδωκαν
εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου (ο) χρυσίου καθαροῦ μναῖ ἓξ μυριάδες καὶ χίλιαι, καὶ ἀργυρίου μναῖ πεντακισχίλιαι,
70 καὶ (π) κόθωνοι τῶν ἱερέων ἑκατόν. Καὶ κατῴκησαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ Λευῖται, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ (ρ)
λαοῦ, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ Ναθινὶμ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν
αὐτῶν.

MS.A. (λ) ἀθερσαθὰ (μ) πεντηκονταπέντε· (ν) ἐλθεῖν (ξ) οἶκον θεοῦ, (ο) χρυσίου δραχμὰς ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργύριον μναῖ πεντακισχίλιαι, (π) χιλιά-
νας τῶν (ρ) λαοῦ, οἱ ᾄδοντες

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ἔφθασεν ὁ μὲν ὁ ἕβδομος, (α) καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ
2 εἷς εἰς Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἀνέστη Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἱερεῖς, καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σα-
λαθιὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ (β) αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον θεοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ' αὐτὸ
3 ὁλοκαυτώσεις, κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ (γ) Μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. Καὶ ἡτοίμασε τὸ θυσιαστή-
ριον ὅτι τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν· καὶ ἀνέβη ἐπ'
4 αὐτὸ ὁλοκαύτωσις τῷ κυρίῳ τοπρωϊ καὶ εἰς ἑσπέραν. Καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γε-
5 γραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτῆς· Καὶ
μετὰ τοῦτο ὁλοκαυτώσεις ἐνδελεχισμοῦ, καὶ εἰς τὰς νεομηνίας, καὶ εἰς πάσας (δ) ἑορτὰς τοῦ κυρίου τὰς ἡγια-
6 σμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ κυρίῳ. Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀνα-
7 φέρειν ὁλοκαυτώσεις τοῦ κυρίου, καὶ ὁ (ε) οἶκος τοῦ κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη. Καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λα-
τόμοις καὶ τοῖς τέκτοσι, καὶ βρώματα καὶ ποτὰ, καὶ ἔλαιον τοῖς Σιδωνίοις καὶ τοῖς Τυρίοις, (ζ) ἐνέγκαι
ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ Λιβάνου ἐπὶ θαλάσσαν Ἰόππης, κατ' ἐπιχώρησιν Κύρου βασιλέως Περσῶν ἐπ'
8 αὐτούς. Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ (η) ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἐν μηνὶ
τῷ δευτέρῳ ἤρξαντο Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ, καὶ οἱ καταλοιποὶ τῶν ἀδελφῶν
αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστη-
σαν τοὺς Λευίτας ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας (θ) τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου.

MS. A. (α) καὶ ὁ Ἰσραὴλ (β) αὐτῶν, (γ) Μαϋσίως (δ) ἑορτὰς κυρίῳ (ε) οἴκῳ κυρίου (ζ) καὶ ἐνέγκαι (η) εἰς (θ) τὰ ἔργα θεοῦ οἴκῳ κυρίου.

Et dixit Atherſathi eis, ut non comederent de ſancto ſanctorum, donec 63
(g) ſurgeret ſacerdos illuminantibus, & perfectis. Omnis autem Ec- 64
cleſia ſimul, quaſi quadraginta duo millia trecenti ſexaginta, Abſque 65
ſervis eorum, & ancillis eorum: hi ſeptem millia trecenti triginta ſe-
ptem: (h) & hi cantores, & cantatrices bis centum. Equi eorum, 66
ſeptingenti triginta ſex: muli eorum, ducenti quadraginta quinque: Ca- 67
meli eorum, quadringenti triginta quinque: aſini eorum, ſex mille ſeptin-
genti viginti. Et ex principibus patriarum, in ingrediendo ipſos in domum 68
Domini, quæ in Hieruſalem, ſponte obtulerunt in domum Dei, ad ſtatu-
endam eam ſuper ſtabilitatem ſuam; Sicut potentia eorum, dederunt in the- 69
ſaurum operis, (i) aurum purum minæ millia ſexaginta unum, & argen-
ti minas quinque millia, & (k) Cothoni ſacerdotum centum. Et ſede- 70
runt ſacerdotes, & Levitæ, & qui de populo, & cantores, & janito-
res, & Nathinim in civitatibus ſuis, & omnis Iſrael in civitatibus ſuis.

CAP. III.

1 Et advenit menſis ſeptimus, & filii Iſrael in civitatibus ſuis. Et 1
congregatus eſt populus tanquam vir unus in Hieruſalem. Et ſurrexit 2
Jeſus filius Joſedec, & fratres ejus ſacerdotes, & Zorobabel filius
Salathiel, & fratres ejus: & ædificaverunt altare Dei Iſrael, ad of-
ferendum ſuper illud holocauſtoſes, ſecundùm ea, quæ ſcripta ſunt in
lege Moyſi hominis Dei. Et ſtabiliverunt altare ſuper ſtabilitatem ſuam: 3
quoniam in terrore ſuper ipſos à populis terrarum. (a) Et aſcendit ſu-
per Iſrael holocauſtoſis Domino manè, & ad veſperam. Et fecerunt ſo- 4
lennitatem tabernaculorum, ſecundùm quod ſcriptum eſt, & holocauſtoſes
diem in die in numero, ſicut judicium, verbum diei in die ſuo: Et poſt hæc 5
holocauſtum jugis ſacrificii, & ad Neomenias, & ad omnes feſtivitates
Domino ſanctificatas, & omni ſponte offerenti ſpontaneum Domino. In 6
die una menſis ſeptimi cœperunt offerre holocauſtoſes Domino: & do-
mus Domini fundata non erat. Et dederunt argentum latomis, & fa- 7
bris, & cibos, & poculenta, & oleum Sidoniis, & Tyriis, ad afferen-
dum ligna cedrina è Libano, ad mare Joppes, ſecundùm (b) permiſſio-
nem Cyri regis Perſarum ſuper eos. Et in anno ſecundo adventûs eo- 8
rum ad domum Dei in Hieruſalem, in menſe ſecundo cœpit Zorobabel
filius Salathiel, & Jeſus filius Joſedec, & reliqui ex fratribus eorum
ſacerdotes, & Levitæ, & omnes qui veniebant è captivitate in Hieru-
ſalem. Et ſtatuerunt Levitas à vigin'i annis, & (c) ſupra, ſuper facien-
tes opera in domo Domini.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

63 * فقال لهم الرؤساء الا ياكلوا من قدس القدسين حتي يقوم كاهنا للعظمين وللناميين *
64 * وجميع الكنيسة ربويين * والفين وبلمايه وسبعين * سوا عبيدهم واماتهم هولا سبعه الاف
65 وبلمايه وسبعه وبلثين * والقراء والقاريات مايتين * وجملهم سبعمايه سبعه وبلثين * وبغالهم
66 مايتين وخمسه واربعين * وجمالهم اربعمايه وخمسه وبلثين * وحميرهم سبعه الاف وسبعمايه
67 وعسرين * ومن رياسا القبايل بعدما جاوزا الي بيت الله الذي في بيت المقدس * جاوزا
68 الي بيت الله ليقيموه بهيته بقدر قوتهم * اعطوا في كنوز العمل من الذهب سته الاف مثقال *
69 ومن الفضه خمسه الاف * ومن البياب للكهنه مايه * وجلس الكهنه واللاويين * الذين من
70 الشعب * والقراء والبوابين في مدنهم * وجميع اسرايل في مدنهم *

* الفصل الثالث *

1 * وادرك الشهر السابع واسرايل في مدنهم * وحينيذ الشعب كرجل واحد اجتمعوا الي اورسليم *
2 * فقام يسوع ابن يوسادات واخوته الكهنه * وزربابل ابن سلاتيل في اخوته * فبنوا مذبح اله
3 اسرايل ليصعدوا عليه محرقات تامه * كما هو مكتوب في ناموس موسي رجل الله * فهيوا
المذبح على هيته بفرع ابنسهم من شعوب الارض * وصعدت عليه المحرقات تامة الي الرب
4 بكره وعشيه * وصنعوا عيد المظال * كما هو مكتوب * ومحرقات لكل يوم بعدد كالوصيه * كل
5 يوم بيومه * وبعد ذلك محرقات متابعات في الاهلة وكل يوم عيد للرب مقدس * وكل نذر
6 يندر لله * في يوم واحد من الشهر السابع بدوا يقربون محرقات للرب * وبيت الرب لم يتسس *
7 * واعطوا قطاعي الحجان الكري والنجارين * وطعاما وشرابا وزيتا للصيدانيين والصوريين *
8 ليجيوهم بخشب ارز من لبنان من ناحيه يافا كما امر قيرس ملك فارس * فلما كان في السنه
الثانيه من مجيهم الي بيت الله لاورسليم في الشهر الثاني * بدي زربابل ابن سلاتيل * ويسوع
ابن صادوف * وباقيه اخوتهم الكهنه واللاويين * وكل من جاء من السبي الي اورسليم * واقاموا
اللاويين من ابن عسرين سنه وما فوق ذلك * على من يعمل الاعمال في بيت الله *

Dixerunt enim eis principes ne comede- 63
rent de ſancto ſanctorum donec ſurgeret
ſacerdos prudentibus & perfectis. Tota 64
autem eccleſia erat duæ myriades, bis
mille trecenti ſexaginta: Præter ſervos 65
eorum, & ancillas eorum, qui erant
ſepties mille trecenti triginta ſeptem: &
cantores & cantatrices ducenti. Equi 66
eorum, ſeptingenti triginta ſex: muli
eorum, ducenti quadraginta quinque:
Cameli eorum, quadringenti triginta 67
quinque: & aſini eorum, ſepties mille
ſexcenti vigin'i. Et ex principibus fa- 68
miliarum, poſtquam venerunt ad domum
Dei quæ eſt in Jeruſalem, venerunt ad
domum Dei ut reſtituerent eam in ſtatum
ſuum prout ratione virium ſuarum: De- 69
derúntque in theſauros operis ſex millia
ſiclorum aureorum, argenteorum verò
quinque mill'a; & veſtes pro ſacerdo-
tibus, centum. Et ſederunt ſacerdotes 70
ac Levitæ, plebeii, cantores & janitores
in urbibus ſuis, omnéſque Iſraelitæ in
urbibus ſuis.

CAP. III.

1 Advenit autem menſis ſeptimus, dum 1
Iſraelitæ eſſent in urbibus ſuis: & tunc
populus quaſi vir unus congregati ſunt
in Jeruſalem. Surrexitque Jeſus fili- 2
us Joſedec cum fratribus ſuis ſacerdoti-
bus, & Zorbabel filius Salathiel cum
fratribus ſuis; & ædificaverunt altare
Dei Iſraelis, ut offerrent ſuper illud ho-
locauſta perfecta, quemadmodum ſcri-
ptum eſt in lege Moſis viri Dei. Et 3
altari ſecundùm diſpoſitionem ſuam pa-
rato, non ſine timore qui invaſerat eos à
populis terræ; aſcenderunt ſuper illud
holocauſta perfecta Domino, manè &
veſperè. Et fecerunt feſtum taberna- 4
culorum, quemadmodum ſcriptum eſt:
holocauſta diurna ex numero, ſecundùm
præceptum, ſingulis diebus: Præterea 5
holocauſta continua in pleniluniis & ſin-
gulis feſtis Deo ſacris: denique omne
votum quod Deo vovetur. Primâ die 6
menſis ſeptimi cœperunt offerre holocau-
ſta Domino, quum domus Domini non-
dùm eſſet fundata. Et mercedem de- 7
derunt lapicîdis & fabris; & cibum,
potum, atque oleum Sidoniis & Tyriis,
ut afferrent ſibi ligna cedrina è Libano,
ex parte Japhæ; quemadmodum præ-
ceperat Cyrus rex Perſidis. Anno autem 8
ſecundo poſt adventum eorum ad domum
Dei in Jeruſalem, menſe ſecundo, cœ-
pit Zorbabel filius Salathielis, & Jeſus
filius Sadoc, & reliqui fratres eorum
ſacerdotes ac Levitæ, omnes demum
qui venerant è captivitate in Jeruſalem:
& præfecerunt Levitas à nato viginti
annos & ultrà, iis qui faciebant opera
in domo Dei.

עזרא: ד

opus *facientem super urgendum ad* ,unus tanquam Jehudah filii ,ejus filii &, Chadmiel ,ejus fratres & ejus filii , Jesuah Stetitque

9 וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל־עֲשֵׂה הַמְּלָאכָה

fecerunt ſtare &; Domini templum ædificantes fundaverunt Et . Levitæ eorum fratres & ,eorum filii ,Chenadad filii ;Dei domo in

10 בְּבֵית הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֲנָדָד בְּנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם: וַיִּסְּדוּ הַבַּנִּים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעַמִידוּ

regis David manus *ſuper* Dominum *laudandum ad* ,cymbalis cum Aſaph filios Levitas & ,tubis cum indutos ſacerdotes

11 הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי־אָסָף בַּמְּצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ

.Iſrael ſuper ejus miſericordia ſeculum in quoniam, bonus quoniam, Domino *confitendo in* & ,*laudando in* concinebant Et .Iſrael

יִשְׂרָאֵל: וַיָּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל

,ſacerdotibus ex multi Et .Domini *domum eſſe fundatam ſuper*, Dominum *laudando in* ,magna vociferatione ſunt vociferati populus omnis Et

12 וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַד בֵּית־יְהוָה: וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים

flentes ,eorum oculis in domum hanc *ipſum fundando in* ,primam domum viderunt qui ,ſeniores ,patrum *capitibus* &, Levitis &

וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בִּיסְּדוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים

lætitiæ *vociferationis* vocem *dignoſcentes* populus non Et .vocem elevando ,lætitia in vociferatione in multi & : magna voce in

13 בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בִּתְרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל: וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה

.longinquum in uſque audiebatur vox & ,magna vociferatione *vociferantes* populus quia ,populi fletus voce à

לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל נִשְׁמָע עַד־לְמֶרְחוֹק:

CAP. IV. ד

acceſſerunt Et .Iſrael Deo Domino templum *ædificantes* tranſmigrationis filii quòd ,Binjamin & ,Jehudah *anguſtiatores* audierũt Et

1 וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־בְנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּגְּשׁוּ

,veſtrum Deum *quæremus* vos ſicut quia ,vobiſcum Ædificabimus :eis dixerunt & ,patrum capita ad & Zerubabel ad

2 אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם

dixit Et .huc nos *facientis aſcendere* ,Aſſur regis chadon-Eſer diebus à *immolantes* nos *non* &

3 וְלוֹ אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֵסַר חַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר הַמַּעֲלֶה אוֹתָנוּ פֹּה: וַיֹּאמֶר

.noſtro Deo domum ædificare ,*nobis & vobis* Non :Iſrael patrum *capitum reſiduum* &, Jeſuah & ,Zerubabel eis

לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וְשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ

fuit Et .Paras rex ,Chores rex nobis præcepit quemadmodum ,Iſrael Deo Domino ædificabimus pariter nos *quoniam*

4 כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס: וַיְהִי

consiliarios eos contra *mercede* conducentes Et .*ædificandum ad* ,eos *conturbantes* & ,Jehudah populi manus *diſſolventes* terræ populus

5 עַם הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים אוֹתָם לִבְנוֹת: וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים

regno in Et .Paras regis Dariaves regnum ad uſque &, Paras regis Chores diebus omnibus ; eorum conſilium *infringendum ad*

6 לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל־יְמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס: וּבְמַלְכוּת

diebus in Et .Jeruſalaim & , Jehudah habitatores contra accuſationem ſcripſerunt ,ejus regni principio in Achaſueros

7 אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: וּבִימֵי

ſcriptura &: Paras regem Arthachſaſta ad ejus *ſocietatum reſiduum* &, Thabel ,Mithredath *pace in* ſcripſit Arthachſaſta

אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת טָבְאֵל וּשְׁאָר בְּנוֹתָו עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס וְכִתְבָ

epiſtolam ſcripſerunt ſcriba Simſai & ,*rationis præfectus* Rechum .*Aramicè* interpretata & ,*Aramicè* ſcripta epiſtolæ

8 הַנְּשְׁתָּוָן כְּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית: רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כָּתְבוּ אִגְּרָא

.*dicemus ut* regem Arthachſaſta ad ,Jeruſalem ſuper unam

חֲדָא עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא כְּנֵמָא:

Verſio VULG. LAT.

Stetítq; Joſue & filii ejus, et fratres ejus, Cedmihel & filii ejus, & filii Juda, quaſi vir unus, ut inſtarent ſuper eos 9
qui faciebant opus in templo Dei : filii Henadad, & filii eorum, & fratres eorum Levitæ. Fundato igitur à cæ- 10
mentariis templo Domini, ſteterunt ſacerdotes in ornatu ſuo cum tubis : & Levitæ filii Aſaph in cymbalis, ut laudarent Deum per manus David regis Iſrael. Et concinebant in hymnis & confeſſione Domino ; Quoniam bo- 11
nus, quoniam in æternum miſericordia ejus ſuper Iſrael. Omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum, eò quòd fundatum eſſet templum Domini. Plurimi etiam de Sacerdotibus & Levitis, & 12
principes patrum, & ſeniores, qui viderant templum prius cùm fundatum eſſet, & hoc templum in oculis eorum, flebant voce magnâ : & multi vociferantes in lætitia, elevabant vocem. Nec poterat quiſpiam agno- 13
ſcere vocem clamoris lætantium, & vocem fletûs populi : commixtim enim populus vociferabatur clamore magno, & vox audiebatur procul.

CAP. IV.

Audierunt autem hoſtes Judæ & Benjamin, quia filii 1
captivitatis ædificarent templum Domino Deo Iſrael : Et accedentes ad Zorobabel, & ad principes patrum, 2
dixerunt eis ; Ædificemus vobiſcum, quia ita ut vos, quærimus Deum veſtrum : ecce nos immolavimus victimas à diebus Aſor Haddan regis Aſſur, qui adduxit nos huc. Et dixit eis Zorobabel, & Joſue, & reliqui prin- 3
cipes patrum Iſrael ; Non eſt vobis & nobis ut ædificemus domum Deo noſtro, ſed noſpſi ſoli ædificabimus Domino Deo noſtro, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Perſarum. Factum eſt igitur, ut populus terræ impediret 4
manus populi Judæ, & turbaret eos in ædificando. Conduxerunt autem adverſùs eos conſiliatores, ut de- 5
ſtruerent conſilium eorum omnibus diebus Cyri regis Perſarum, & uſque ad regnum Darii regis Perſarum. In regno autem Aſſueri, in principio regni ejus, ſcripſe- 6
runt accuſationem adverſùs habitatores Judæ & Jeruſalem. Et in diebus Artaxerxis ſcripſit Beſelam Mithridates, & Thabeel, & reliqui qui erant in conſilio eo- 7
rum, ad Artaxerxem regem Perſarum : epiſtola autem accuſationis ſcripta erat Syriacè, & legebatur ſermone Syro. Reum Beelteem, & Samſa ſcriba 8
ſcripſerunt epiſtolam unam de Jeruſalem Artaxerxi regi, hujuſcemodi :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

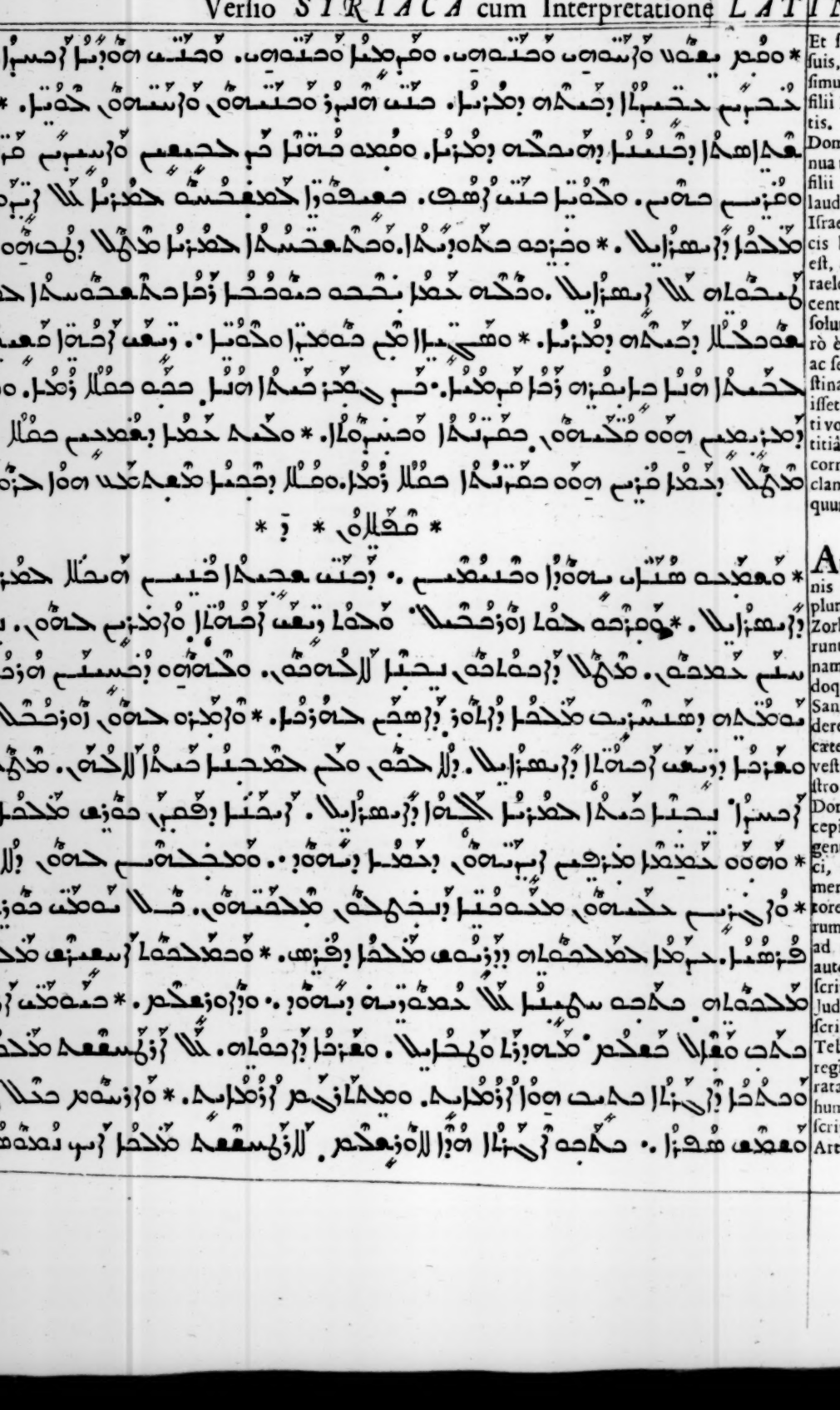

Et ſurrexerunt Jeſus cum fratribus & filiis 9
ſuis, & Cadmia cum filiis ſuis, & filii Hodiæ ſimul ; ut vacarent operibus domûs Domini : 11
filii Hendar cum filiis ac fratribus ſuis Levitis. Jactíſque fundamentis ædificii templi 10
Domini, ſacerdotes induti, & arietiná cornua tenentes, iíſque clangentes ; & Levitæ filii Aſaphi cum buccinis ; ſurrexerunt ad 12
laudandum Dominum per Davidem regem Iſraelis : Et cum gratiarum actione & canti- 11
cis benedixerunt Domino, Quoniam bonus eſt, & in perpetuum benignitas ejus erga Iſraelem. Totus autem populus magno con- 13
centu concinuerunt laudem Domino pro abſolutione ædificii domûs Domini. Multi verò è ſacerdotibus & Levitis primores patres 12
ac ſenes, qui viderant domum iſtam in priſtina ſumma ſua majeſtate ; cùm abſoluta fuiſſet hæc domus, fleverunt altâ voce : & multi voces ſuas attollebant cum cornibus & lætitiâ : Attamen populus non audiebat ſonum 13
cornuum : quia populo cornibus altâ voce clangente, vox fletûs audiebatur in longinquum.

CAP. IV.

Audientes autem hoſtes Judæ & Benjaminis quòd filii captivitatis ædificarent templum Domino Deo Iſraelis ; Acceſſerunt ad 2
Zorbabelem & ad primores patres, & dixerunt eis ; Ædificemus nos quoque vobiſcum: nam ſicut vos ædificabimus Deo veſtro, quandoquidem ipſi ſacrificamus hic, inde à diebus Sanherib regis Aſſyriæ qui nos huc aſcendere juſſit. Dixerunt eis Zorbabel, & Jeſus, 3
cæteríque primores patres Iſraelis ; Non eſt veſtrûm nobiſcum ædificare domum Deo noſtro : nos enim ſeorſim ædificabimus domum Domino Deo Iſraelis, quemadmodum præcepit nobis Cyrus rex Perſa. Nihilominus 4
gentes illæ remittebant manus populi Judaici, & turbabant eos quin ædificarent ; Et 5
mercede contra eos conducebant inrerturbatores : adeóque irrita fecerunt conſilia eorum cunctis diebus Cyri regis Perſæ, uſque ad regnum Darii regis Perſidis. In regno 6
autem Ahaſiris regis, in principio regni ejus, ſcripſerunt accuſationem contra habitatores Judææ & Jeruſalem. In diebus Artahſeſtis, 7
ſcripſit pacémque precatus eſt Mahderath, & Tebael, & reliqui coæquales ejus, Artahſeſti regi Perſidis : ſcriptura autem epiſtolæ exarata erat Syriacè, & expoſita Syriacé. Ar- 8
hum dominus Teghmæ, & Semes legiſperitus, ſcripſerunt epiſtolam hanc Jeroſolymam ad Artahſeſtem regem, debito modo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἔστη Ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, (ι) Καδμιὴλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ (κ) υἱοὶ Ἰούδα ὅπως
10 συνάγοντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ· υἱοὶ Ἡναδὰδ, υἱοὶ αὐτῶν (λ) καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ Λευῖται. Καὶ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλ-
11 πιγξι, καὶ οἱ Λευῖται υἱοὶ Ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐπὶ χειρὸς Δαυὶδ βασιλέως
11 Ἰσραήλ. Καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθομολογήσει τῷ κυρίῳ, Ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
11 τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς (μ) ἐσήμαινε φωνῇ μεγάλῃ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θεμε-
11 λιώσει (ν) τοῦ οἴκου κυρίου. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν οἱ
12 πρεσβύτεροι οἳ εἶδοσαν τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ἐν ὀφθαλ-
12 μοῖς (ξ) αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ ὁ ὄχλος ἐν σημασίᾳ μετ' εὐφροσύνης τοῦ ὑψῶσαι ᾠδήν.
13 Καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων (ο) φωνὴν σημασίας τῆς εὐφροσύνης (π) ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυ-
13 θμοῦ τοῦ λαοῦ, (ρ) ὅτι ὁ λαὸς ἐκραύγασε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο ἕως ἀπὸ μακρόθεν.

Et stetit Jesus, & filii ejus, & fratres ejus, Cadmiel, & filii ejus, filii (d) Juda, super facientes opera in domo Dei: filii Enadad, filii eorum, & fratres eorum Levitæ. Et fundamenta jecerunt ad ædificandum domum Domini. Et steterunt sacerdotes amicti stolis, in tubis, & Levitæ filii Asaph in cymbalis ad laudandum Dominum super manus David regis Israel. Et respondérunt in laude & confessione Domino, Quoniam bonum, quoniam in seculum misericordia ejus super Israel. Et omnis populus (e) significabat voce magnâ laudando Dominum super fundatione domûs Domini. Et multi de sacerdotibus, & Levitis, & principes patriarum, seniores, qui viderant domum primam in fundatione ejus, & hanc domum in oculis suis, plorabant voce magnâ. Et tuba in significatione cum lætitia ad elevandum (f) canticum. Et non erat populus agnoscens vocem significationis lætitiæ à voce fletûs populi: quoniam populus vociferabatur voce magnâ, & vox audiebatur usque à longè.

MS. A. (ι) καὶ Καδμιὴλ (κ) οἱ υἱοὶ (λ) καὶ ἀδελφοὶ (μ) ἐσήμανεν (ν) οἴκου κυρίου. (ξ) ἑαυτῶν, (ο) τὴν φωνὴν (π) ἀπὸ τῆς * εὐφροσύνης τοῦ κλαυθμοῦ (ρ) ὅτι λαὸς

ΚΕΦ. Δ'.

1 Καὶ ἤκουσαν οἱ θλίβοντες Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, ὅτι υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυ-
2 ρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ, Καὶ ἤγγισαν πρὸς Ζοροβάβελ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας πατριῶν, καὶ εἶπον αὐ-
2 τοῖς, Οἰκοδομήσωμεν μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τὸν θεὸν (α) ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἡ-
3 μεῖς θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν (β) Ἀσαραδὰν βασιλέως (γ) Ἀσσὺρ τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε. Καὶ εἶπε
3 πρὸς αὐτοὺς Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς καὶ οἱ καταλοιποὶ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ Ἰσραὴλ, Οὐχ
4 ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τοωτῷ οἰκοδομήσομεν τῷ
5 κυρίῳ θεῷ ἡμῶν, ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν Κύρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύ-
5 ων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ Ἰούδα, καὶ ἐπεσόδιζον (δ) αὐτοὺς οἰκοδομεῖν, Καὶ μισθώσωσι ἐπ' αὐτοὺς
6 βουλόμενοι τοῦ διασκεδάσαι βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ ἕως βασιλείας Δα-
6 ρείου (ε) βασιλέως Περσῶν. Καὶ ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυήρου, καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ (ζ) ἔγραψαν ἐπιστολὴν ἐπὶ
7 οἰκοῦντας Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐν ἡμέραις Ἀρθασασθᾶ (η) ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ (θ) Μιθραδάτης Τα-
7 βεὴλ καὶ τοῖς λοιποῖς ζυνδούλοις· πρὸς Ἀρθασασθὰ βασιλέα Περσῶν ἔγραψεν ὁ φορολόγος χαρὶν Συρι-
8 στὶ καὶ ἡρμηνευμένην. Ῥεοὺμ (ι) βαλτὰμ καὶ Σαμψὰ ὁ γραμματεὺς (κ) ἔγραψαν ἐπιστολὴν μίαν κατὰ
8 Ἰερουσαλὴμ τῷ Ἀρθασασθὰ βασιλεῖ.

Et audierunt ii qui tribulabant Judæ, & Benjamin, quia filii transmigrationis ædificant domum Domino Deo Israel. Et accesserunt ad Zorobabel, & ad principes patriarum, & dixerunt eis; Ædificabimus vobiscum: quoniam sicut vos, quærimus Deum (a) nostrum, & ei nos sacrificamus à diebus Asaradan regis Assur, qui adduxit nos huc. Et dixit ad eos Zorobabel, & Jesus, & reliqui principum patriarum Israel; Non nobis & vobis ædificare domum Deo nostro: quoniam nos ipsi in idipsum ædificabimus Domino Deo nostro; sicut mandavit nobis Cyrus rex Persarum. Et erat populus terræ dissolvens manus populi Juda: & impediebant eos ædificare, Etiam mercede conducentes super eos, (b) consultantes ad dissipandum consilium ipsorum omnibus diebus Cyri regis Persarum, & usque ad regnum Darii regis Persarum. Et in regno Assueri, & in principio regni ejus scripserunt epistolam super habitantes Judæa, & Hierusalem. Et in diebus Artha-sastha (c) scripsit in pace Mithridati Tabeel, & reliquis consortibus: ad Artha-sastha regem Persarum scripsit Tabellarius scripturam Syriacè, & interpretatam: Rheum (d) Baltam & Samsa scriba scripserunt epistolam unam contra Hierusalem Artha-sastha regi.

MS.A. (α) ὑμῶν, (β) Ἀσαραδδὼν (γ) Ἀσὲρ (δ) αὐτοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν, (ε) βασιλέως. Ἐν βασιλείᾳ Ἀσυήρου Περσῶν, καὶ (ζ) ἔγραψεν (η) ἔγραψαν (θ) Μιθραδάτης Ταβεὴλ ζὺν καὶ τοῖς λοιποῖς ζυνδούλοις αὐτοῦ· πρὸς (ι) βαδγλὰμ καὶ Σαμσαὶ (κ) ἔγραψεν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وقام يسوع وبنيه واخوته * قدميل وبنيه بني يهودا * على من يعمل الاعمال في بيت
10 الله * بني بنادد بنيهم واخوتهم * واللاويين بني اصاف بالصلاصل ليسبحوا الله على
11 يدي داود ملك اسرايل * واجابوهم بسور وتسابيح للرب * انه صالح ورحمته الى
11 الابد الى اسرايل * وجاوبوهم الشعب كله بصوت عالي * يسبحون الرب على اساس بيت
12 الرب * وكثيرين من الكهنة واللاويين ورياسا القبايل والمشيخة الذين راوا البيت الاول
12 عند ما اسس * فلما راوا هذا البيت بكوا بعجيج شديد * والجميع بعلامات يسبحون
13 ويعلون الصوت * ولم يكن الشعب يعرف صوت التسبيح والصوت من البكاء من الناس
13 ومن العجيج لانهم كانوا يصيحون بصوت عال تسمع اصواتهم من بعيد *

* الفصل الرابع *

1 * فسمع الذين يحربون يهودا وبنيامين * بان بني السبي يبنون بيت الرب اله اسرايل *
2 * فدنوا الى زربابل والى رياسا القبايل فقالوا لهم * نبني معكم لاننا نطلب الهكم
3 مثلكم * ونحن نذبح له من ايام اسرحدون ملك اسور الذي جابنا هاهنا * فقال
3 لهم زربابل ويسوع * وبقية رياسا قبايل اسرايل * ليس يستقيم لنا ولكم ان نبني بيت
4 الهنا * لكنا وحدنا نبني لربنا كما اوصانا قورش ملك فارس * وكان شعب الارض
5 يمنعوهم ويحبسوهم عن البناء * ويكتارون عليهم * يريدون ابطال همتهم في جميع
6 ايام قورش والى ملك داريوس ملك فارس * في ملك اسويرس الفارسي وفي ابتداء ملكه
7 كتبوا صحيفة على من يسكن يهودا واورشليم * وفي ايام ارتاسته كتب بسلم
8 متريطاط ابن طبايل مع بقية عينك الى ارتسست ملك فارس * فكتب صاحب الخراج
8 كتابا سريانيا مفسرا * رائم ابن بلطم وشمساي الكاتب كتب صحيفة واحدة على
8 اورشليم لارطسست الملك *

Surrexitque Jesus cum filiis et fratribus suis, Cadmiel cum filiis suis, filii Judæ, super eos qui faciebant opera in domo Dei. Filii Benadad cum filiis suis & fratribus suis, Et Levitæ filii Asaph sistra tenebant ad laudandum Deum per Davidem regem Israelis: Et respondérunt illis cum laudibus & canticis Domino, Quòd bonus sit, & misericordia ejus in seculum erga Israelem: respondítque eis totus populus altâ voce, laudantes Dominum pro fundamento domûs Domini. Et multi è sacerdotibus & Levitis, principes familiarum, & seniores qui viderant domum priorem quum fundaretur; quando viderunt hanc domum, flevérunt cum clamore magno: & turba cum signis laudabant & laudem attollebant. Et non agnoscebat populus vocem cantici & laudis propter fletum hominum & propter clamorem: clamabant enim altâ voce, adeo ut audiréntur voces eorum à longé.

CAP. IV.

Audientes autem hi qui divexabant Judam & Benjamin, quòd filii captivitatis ædificarent domum Domini Dei Israelis; Accesserunt ad Zorbabelem & ad principes familiarum, & dixerunt eis; Ædificabimus vobiscum, quia quærimus Deum vestrum sicut vos, & nos ei sacrificamus à diebus Asardon regis Assur qui nos huc adduxit. Dixerunt eis Zorbabel & Jesus, & reliqui principes familiarum Israelis; Non decet nos & vos ædificare domum Dei nostri: sed nos soli ædificabimus Domino nostro, quemadmodum præcepit nobis Cyrus rex Persidis. Itaque populus terræ illius impediebat & avocabat eos ab ædificio, Et mercede conducebant adversùs eos, animo irritum faciendi consilium eorum cunctis diebus Cyri usque ad regnum Darii regis Persidis. In regno Assueri Persæ, initio regni ipsius, scripserunt epistolam contra eos qui inhabitabant Judæam & Jerusalem. Et in diebus Artaste scripsit salutem Mitridates filius Tabeelis cum reliquis consortibus suis, ad Artaseste regem Persidis: & scripsit exactor vectigalium epistolam Syriacam interpretatam. Reum filius Baltam, & Samsai scriba scripsit epistolam unam contra Jerusalem ad Artaseste regem, hisce verbis:

עזרא : ד

*,Archevaie ,Apharſaie, Tarpelaie ,Apharſathchaie & ,Dinaie *eorum ſocietatum reſiduum* & ,ſcriba Simſai & *,rationis præfectus* Rechum Tunc

9 אדין רחום בעל־טעם ושמשי ספרא ושאר כנותהון דיניא ואפרסתכיא טרפליא אפרסיא ארכוי
urbe in eas fecit habitare &,*inclytus* &,magnus Aſnaphar tranſtulit quas *nationum reſiduum* Et .Helmaie ,Dehave ,Suſanchaie ,Bablaie

10 בבליא שושנכיא דהוא עלמיא: ושאר אמיא די הגלי אסנפר רבא ויקירא והותב המו בקריה
:regem Artachſaſta ad ipſum ad miſerunt quam epiſtolæ exemplar Hoc .Cheheneth & ,flumen trans *reſiduum &, Samaritanorũ quæ*

11 די שמרין ושאר עבר־נהרה וכענת: דנה פרשגן אגרתא די שלחו עלוהי על־ארתחששתא מלכא
venerunt nos ad ,te à aſcenderunt qui Jehudæi quòd ,regi *exiſtendum ad* Notum .Cheheneth & ,flumen trans *vir* ,tui Servi

12 עבדוך אנש עבר־נהרה וכענת: ידיע להוא למלכא די יהודיא די סלקו מן־לותך עלינא אתו
exiſtendum ad notum Nunc *,conſuerunt fundamenta* &,fundaverunt muros &,ædificantes *,peſſimam* & ,rebellem civitatem ,Jeruſalem in

13 לירושלם קריתא מרדתא ובאושתא בנין ושוריא שכללו ואשיא יחיטו: כען ידיע להוא
regum tributum & ,dabunt non *ſolitum* reditũ & *,cenſum, vectigal* ; *fundabuntur* muri & *,ædificabitur* illa civitas *ea* quòd ,regi

למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריא ישתכללון מנדה בלו והלך לא ינתנון ואפתם מלכים
hoc Super .videre nobis *conveniens* non regis *turpitudinem &, ſumm ſalis* palatii *ſale quod* vicißitudine omni Nunc .*detrimento afficies*

14 תהנוק: כען כר־קבל די־מלח היכלא מלחנא וערות מלכא לא־אריך־לנא למחוא על־דנה
quòd ſcies & ,hiſtoriarum libro in invenies &,tuorũ patrum *monumentorum* libro in perquirat Ut : regi notificavimus & ,miſimus

15 שלחנא והודענא למלכא: די יבקר בספר דכרניא די אבהתך ותהשכח בספר דכרניא ותנדע די
hoc Super .ſeculi diebus à ejus medio in facientes defectionem & ;provinciis & ,regibus nocens & rebellis urbs illa urbs

קריתא דך קריא מרדא ומהנוקת מלכין ומדנן ואשתדור עבדין בגוה מן־יומת עלמא על־דנה
oppoſitum ad ;*fundabuntur* ipſius muri &, *ædificabitur* hæc civitas *ea quòd* ,regi *non* Notificamus .eſt deſtructa hæc civitas

16 קריתא דך חרבת: מהודעין אנחנה למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריה ישתכללון לקבל
reliquam & ,ſcribam Simſai & *,rationis præfectum* Rechum ad *ex* miſit Verbum .tibi *illa eſt* non ,flumen trans *in* portio ,*hoc*

17 דנה חלק בעבר נהרא לא איתי לך: פתגמא שלח מלכא על־רחום בעל־טעם ושמשי ספרא ושאר
, nos ad miſiſti s quam *epiſtolæ Extractus* .Cheheth & Selam flumen trans *reſiduum* &, Samaria in *habitantes* qui ,*eorum ſocietatum*

18 כנותהון די יתבין בשמרין ושאר עבר־נהרה שלם וכעת: נשתונא די־שלחתון עלינא
adverſùm ſeculi diebus à illa civitas quòd ,invenerunt &,quæſierunt &,*ſententia eſt poſita* me à Et .me coram eſt *lectum explicitè*

19 מפרש קדמי: ומני שים טעם ובקרו והשכחו די קריתא דך מן־יומת עלמא על־
omnibus *in dominatores* & ,Jeruſalem *ſuper* fuerunt fortes reges Et .ea in fiebat *defectio* & *,rebellio & ipſe* elevans reges

20 מלכין מחנשאה ומרד ואשתדור מתעבד בה: ומלכין תקיפין הוו על־ירושלם ושליטין בכל
illa urbs & ; *illos viros ceſſare faciendum ad*,edictum ponite Nunc .eis dabatur *ſolitum* reditus & *cenſus ,vectigal* & ,flumen trans

21 עבר נהרה ומדר בלו והלך מתיהב להון: כען שימו טעם לבטלא גבריא אלך וקריתא דך
perniciem in corruptio creſcet Cur .hoc *ſuper* facere *errorem eſtote* cauti Et .Fuerit poſitum *decretum* me à donec ,ædificetur non

22 לא תתבנא עד־מני טעמא יתשם: ווהירין הוו שלו למעבד על דנה למה ישגא חבלא להנזקת
, ſcriba Simſai & ,Rechum coram lectum regis Artachſaſte *ipſius* epiſtolæ *extractus* exemplar *quo ex Tunc* ? *regum*

23 מלכין: אדין מן־די פרשגן נשתונא די ארתחששתא מלכא קרי קדם־רחום ושמשי ספרא
ceſſavit *inſtanti* In .robore & brachio in eos fecerunt ceſſare &,Jehudæos *ſuper* Jeruſalem in *feſtinantia* in abierunt ,eorum *ſocietate* &

24 וכנותהון אזלו בבהילו לירושלם על־יהודיא ובטלו המו בארע יחיל: באדין בטלת
.Paras regis Dariaves regni ſecundum annum ad uſque *intermiſſum fuit* & ;Jeruſalem in quæ Dei domus opus

עבידת בית־אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת תרתין למלכות דריוש מלך־פרס:

Verſio VULG. LAT.

Reum Beelteem,& Samſai ſcriba, & reliqui conſiliatores 9
eorum, Dinæi,& Apharſathachæi,Terphalæi, Apharſæi,
Erchuæi, Babylonii, Suſanechæi, Dieui, & Ælamitæ,
Et cæteri de gentibus, quas tranſtulit Aſenaphar magnus
& glorioſus : & habitare eas fecit in civitatibus Sama- 10
riæ, & in reliquis regionibus trans Flumen in pace: (Hoc
eſt exemplar epiſtolæ,quam miſerunt ad eum,) Artaxer- 11
xi regi, ſervi tui, viri qui ſunt trans Fluvium, ſalutem di-
cunt. Notum ſit regi, quia Judæi, qui aſcenderunt à te
ad nos, venerunt in Jeruſalem civitatem rebellem & peſ-
ſimam, quam ædificant, extruentes muros ejus, & pari- 12
tes componentes. Nunc igitur notum ſit regi, quia ſi ci-
vitas illa ædificata fuerit, & muri ejus inſtaurati, tribu- 13
tum, & vectigal, & annuos reditus non dabunt,& uſq;
ad reges hæc noxa perveniet. Nos autem memores ſalis, 14
quod in palatio comedimus, & quia læſiones regis vi-
dere nefas ducimus; idcircò miſimus & nuntiavimus re-
gi, ut recenſeas in libris hiſtoriarum patrum tuorum, & 15
invenies ſcriptum in commentariis : & ſcies quoniam
urbs illa, urbs rebellis eſt, & nocens regibus & provin-
ciis, & bella concitantur in ea ex diebus antiquis : quam
ob rem & civitas ipſa deſtructa eſt. Nuntiavimus nos 16
regi, quoniam ſi civitas illa ædificata fuerit, & muri ipſi-
us inſtaurati, poſſeſſionem trans Fluvium non habebis.
Verbum miſit rex ad Reum Beelteem, & Samſai ſcribam, 17
& ad reliquos qui erant in conſilio eorum habitatores
Samariæ, & cæteris trans Fluvium, ſalutem dicens & pa-
cem. Accuſatio, quam miſiſtis ad nos, manifeſtè lecta eſt 18
coram me. Et à me præceptum eſt : & recenſuerunt,
invenerúntq; quoniam civitas illa à diebus antiquis ad- 19
verſùm reges rebellat, & ſeditiones, & prælia concitan-
tur in ea : Nam & reges fortiſſimi fuerunt in Jeruſalem, 20
qui & dominati ſunt omni regioni, quæ trans Fluvium
eſt : tributum quoque & vectigal, & reditus accipiebant.
Nunc ergò audite ſententiam : Prohibeatis viros illos, 21
ut urbs illa non ædificetur, donec ſi fortè à me juſſum
fuerit. Videte ne negligenter hoc impleatis, & paulatim 22
creſcat malum contra reges. Itaque exemplum edicti 23
Artaxerxis regis lectum eſt coram Reum Beelteem, &
Samſai ſcriba, & conſiliariis eorum : & abierunt feſtini
in Jeruſalem ad Judæos, & prohibuerunt eos in brachio
& robore. Tunc intermiſſum eſt opus domûs Domini 24
in Ieruſalem, & non fiebat uſque ad annum ſecundum
regni Darii regis Perſarum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ... 9
10 ... *
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ...
14 ... * ...
15 ... * ...
16 ... * ...
17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...
20 ... * ...
21 ... * ...
22 ... * ...
23 ... * ...
24 ...

Tunc Arhum dominus Teghmæ, & Semes 9
legiſperitus, eorúmque collegæ, Dinæi, Eſpe-
ræi, Tarpæi, Opharſæi, Arabes, Babylonii,
Soſanchæi, Dahæi, Elamitæ, Et reliquæ na- 10
tiones quas captivas duxerat Eſpid magnus
& venerandus, & habitare fecerat in civi-
tatibus Samaritarum transfluvialis ripæ,
& Acheeneth. Atque hoc eſt exemplar 11
epiſtolæ quam miſerunt de ipſo *templo*
ad Artahſeſtem regem : Servi tui incolæ
transfluvialis ripæ & Acheeneth. Notum ſit 12
regi, Judæos qui abs te aſcenderunt ad nos,
& venerunt Jeroſolymam ; urbem rebellem
ac pernicioſam ædificare, muros ejus perfe-
ciſſe, & fundamenta ejus altè fodiſſe. Ita 13
ſciat rex, ſi urbs iſta exædificetur, & muri
ejus perficiantur ; nullum tibi fore vectigal :
quin etiam reges non agnoſcet. Jam verò 14
quum ſalem palatii comederimus, opprobrium
contra regem non decet nos videre : pro-
pterea mittimus te monitum; ut legas librum
commentariorum majorum tuorum : & in- 15
venies in libro commentariorum, ſciéſque
urbem iſtam eſſe rebellem, & regibus urbi-
búſq; damnoſam; & pugnas maximas fuiſſe
in ipſa inde à diebus ſeculi, ac proinde urbem
eſſe vaſtatam. Notum facimus regi, ſi urbs 16
illa ædificetur, & muri ejus eleventur; nullum
proinde tibi fore dominium in transfluviali
regione. Itaque rex miſit reſponſum *hujuſmo-*
di : Arhumo domino Teghmæ, Semeſo legiſ-
perito, & reliquis collegis eorum, qui habi- 17
tant in Samaria, cæteriſque commorantibus
in transfluviali *regione*, ſalutem. Quum per- 18
veniſſet epiſtola quam ad me miſiſtis, fideli-
ter legerunt *eam* coram me ; ac proinde im-
poſitum eſt à me decretum. Præterea cùm le- 19
giſſent, invenerunt urbem illam inde à die-
bus ſeculi adverſùm reges elevari & rebel-
lare ; pugnamque maximam factam fuiſſe in
ipſa : Et reges potentes præfuiſſe Jeroſoly- 20
mæ, qui dominabantur in tota *regione* trans-
fluviali, quíque reges præteritos, nihili duce-
bant. Jam ſtatuite decretum quo deſiſtere 21
faciatis viros illos : & urbs illa ne ædificetur,
quoad à me præceptũ fuerit. Et eſtote ſoler- 22
tes hac in re, ne creſcat jugiter in damnum
regis. Tunc cùm adveniſſet exemplar epiſto- 23
læ Artaſeſthis regis, lectum fuit coram Arhu-
mo domino Teghmæ, Semeſo legiſperito, &
coram iis qui erant collegæ eorum. Tunc abi-
erunt cum ſilentio contra Judæos Jeroſoly-
mam, magnóq; cum exercitu deſiſtere coege-
runt eos. Tunc ceſſavit opus domûs Dei quæ 24
erat in Jeruſalem, manſitq; otioſum uſque ad
annum ſecundum regni Darii regis Perſæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Τάδε ἔκρινε Ῥεὲμ (λ) βηλτὰν καὶ Σαμψὰ ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ καταλοιποὶ Ζύνδικοι ἡμῶν, Δειναῖοι,
10 Ἀφαρσαθαχαῖοι, (μ) Ταρφηλαῖοι, Ἀφαρσαῖοι, Ἀρχυαῖοι, Βαβυλώνιοι, Σουσαναχαῖοι, Δαναῖοι, Καὶ
11 οἱ καταλοιποὶ ἐθνῶν ὧν ἀπῴκισεν (ν) Ἀσεναφὰρ ὁ μέγας καὶ ὁ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν
πόλεσι τῆς Σομόρων καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ. Αὕτη ἡ διαλαγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς
12 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν· (ξ) Πρὸς Ἀρδασαδὰ βασιλέα (ο) παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ.
Γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, (π) ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθοσαν εἰς Ἰερου-
13 σαλὴμ τὴν πόλιν τὴν ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν, ἣν οἰκοδομοῦσι· καὶ τὰ τείχη αὐτῆς (ρ) κατηρ-
τισμένα εἰσὶ, καὶ θεμελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν. Νῦν ἔν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις
ἐκείνη ἀνοικοδομωθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρους οὐ δώσουσί σοι, οὐδὲ δώσουσι. καὶ τὸ
14 τοῦ βασιλέως κακοποιεῖ, Καὶ ἀσχημοσύνην βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν· διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ
15 ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ, Ἵνα ἐπισκέψηται (σ) ἐν βίβλῳ ὑπομνηματισμοῦ τῶν πατέρων σου, καὶ
εὑρήσεις, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς καὶ χώρας, καὶ φυ-
γαδείαι δοῦλοι (τ) γίνονται ἐν μέσῳ αὐτῆς (υ) ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος, διὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη ἠρημώθη.
16 Γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι (φ) ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρ-
17 τισθῇ, οὐκ ἔστι σοι εἰρήνη. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ῥεὲμ (χ) βηλτὰμ καὶ Σαμψὰ γραμ-
ματέα καὶ τοὺς καταλοίπους συνδούλους αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν Σαμαρείᾳ καὶ τοὺς κατοικοῦντας πέραν
18 τοῦ ποταμοῦ, Εἰρήνην· καὶ (ψ) φησὶν, Ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς, ἐκλήθη ἔμπροσθεν ἐ-
19 μοῦ· Καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, καὶ ἐπεσκεψάμεθα, καὶ εὕραμεν, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν
20 αἰῶνος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγαδείαι (ω) γίνονται ἐν αὐτῇ· Καὶ βασιλεῖς
ἰσχυροὶ (α) ἐγένοντο ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐκράτουν ὅλης τῆς (β) πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ φόροι
21 πλῆρεις καὶ μέρος (γ) δίδονται αὐτοῖς. Καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους,
22 καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι· Ὅπως ἀπὸ τῆς γνώμης (δ) πεφυλαγμένοι ἦτε ἀνε-
23 σιν ποιῆσαι περὶ τούτου, μή ποτε πληθυνθῇ ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεύσι. Τότε ὁ φορο-
λόγος τοῦ Ἀρδασαδὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον (ε) Ῥεὲμ βηλτὰμ καὶ Σαμψὰ γραμματέως καὶ
συνδούλων αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν Ἰούδᾳ, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν
24 ἵπποις καὶ δυνάμει. Τότε ἤργησε (ζ) τὸ ἔργον οἴκου τοῦ Θεοῦ τὸ ἐν Ἰερουσαλήμ· (η) καὶ ἦν ἀργῶν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Δαρείου (θ) βασιλέως Περσῶν.

quod in Hierusalem: & fuit cessans usque ad secundum annum regni Darii regis Persarum.

Hæc judicabat Rheum Baltan, & Sampsa scriba, & reliqui conservi nostri, Dinæi, Apharsathachæi, Tarphalæi, Apharsæi, Archyæi, Babylonii, Susanachæi, Danæi, Et reliqui ex gentibus, quas transtulit Assnaphar magnus, & gloriosus, & habitare fecit eos in civitatibus ipsius (e) Someron, & reliquum trans flumen. Hæc est d spositio epistolæ, quam miserunt ad eum. AD ARtharsastha regem puer tui viri trans flumen. Notum sit regi, quia Judæi, qui ascendunt à te ad nos, venerunt in Hierusalem, civitatem refugam, & malignam, quam ædificant: & mœnia ejus extructa sunt, & fundamenta ejus exaltaverunt. Nunc igitur notum sit regi, quia si civitas illa reædificata fuerit, & mœnia ejus extructa; (f) tributa non erunt tibi, neque dabunt. Et hoc regibus (g) nocet, Et turpitudinem regis non licet nobis videre. Propter hoc misimus, & notum fecimus regi, ut requirat in libro (b) admonitionis patrum tuorum: & invenies, & cognoces, quia civitas illa, civitas refuga, & malefaciens regibus, & provinciis: & perfugia servorum fiunt in medio ejus à diebus sæculi. Propter hæc civitas ista desolata est. Notum igitur facimus nos regi; quia si civitas illa ædificata fuerit, & mœnia ejus extructa; non est tibi pax. Et misit rex ad Rheum Baltam, & Sampsa scribam, & reliquos conservos eorum, habitantes in Samaria, & reliquos trans fluvium, Pacem: Et ait; Tabellarius, quem misistis ad nos, vocatus est coram me: Et à me posita est sententia, & requisivimus, & invenimus, quia civitas illa à diebus sæculi super reges elevatur, & rebelliones & transfugia fiunt in ea: Et reges fortes fuerunt in Jerusalem, & obtinentes totam transfluvialem: & (i) tributa plena, & pars dabantur eis. Et nunc ponite edictum, cessare vivos illos: & civitas illa non ædificabitur ultrà: (k) ut ex edicto cauti sitis vemisse agere de hoc; ne fortè multiplicetur perditio in nocumentum regibus. Tunc Tabellarius Arsathastha regis legit coram Rheum Baltam, & Sampsa scriba, & conservis ejus. Et iverunt festinanter in Hierusalem & in Judæa; & cessare fecerunt eos in equis, & virtute. Tunc cessavit opus domûs Dei, quod in Hierusalem: & fuit cessans usque ad secundum annum regni Darii regis Persarum.

MS. A. (λ) βααλτὰμ καὶ Σαμψαὶ (μ) Ταρφαλλαῖοι, (ν) *ναφὰρ (ξ) Πρὸς *Ἀρδὰ (ο) οἱ παῖδές (π) ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἀναβάντες (ρ) κατηρτισμένοι εἰσὶ, (σ) ἐν βιβλίῳ (τ) γίνονται (υ) ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, (φ) ἐὰν (χ) βαδητὰμ καὶ Σαμσαὶ (ψ) φασὶν, (ω) γίνονται (α) γίνονται διὰ Ἰερουσαλὴμ, (β) ἐπάρας τοῦ ποταμοῦ (γ) δίδονται αὐτοῖς. (δ) πεφυλαγμένοι ἄνεσιν (ε) Ῥεὲμ καὶ Σαμσαὶ γραμματέως συνδούλων ἑαυτῶν. (ζ) τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ (η) καὶ ἦν ἀργῶν (θ) τοῦ βασιλέως

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * هَذَا مَا أَفْصَى رَاوُم ابْن بَلْطَام * وَسِمْسَاي ٱلْكَاتِب * وَبَقِيَّة عَبِيدِهِمْ * دِينَايِ * أَفْرِسَاسَايِ *
10 أَطْرَافَلَايِين * وَأَفْرِسَايِين * وَأَرْسَاوِيين * وَٱلْبَابِلِيين * وَٱلسُّوسَانِيين * وَٱلدُّوبِيين * وَبَقِيَّة
ٱلْأُمَمِ ٱلَّذِي سَبَاهُم أَسْنَافَارُ ٱلْعَظِيم ٱلْكَرِيم * وَأَسْكَنَهُم فِي مُدُنِ سَمرُون وَبَقِيَّة مَعَابِر
ٱلنَّهْر * هَذَا تَصْدِير ٱلصَّحِيفَة ٱلَّذِي بَعَثُوا إِلَيْه * إِلَى أَرْتَسَسْت ٱلْمَلِك عَبِيدُك ٱلرِّجَال
12 ٱلَّذِي فِي جِنِّ ٱلنَّهْر * يَعْلَم ٱلْمَلِك أَنَّ ٱلْيَهُود ٱلَّذِين صَعِدُوا مِن قِبَلِك إِلَيْنَا * جَاؤُا
إِلَى أُورَشَلِيم ٱلْمَدِينَة ٱلْمُخَالِفَة ٱلْخَبِيثَة ٱلَّذِي يَبْنُوهَا * وَحِيطَانُهَا تَامَّة هِي * وَقَدْ رَفَعُوا
13 أَسَاسَهَا * فَلْيَعْلَم ٱلْآن ٱلْمَلِك أَنْ تِلْك ٱلْمَدِينَة إِنْ جُدِّدَتْ * وَحِيطَانُهَا إِنْ رُفِعَتْ * لَمْ
14 يُؤَدِّي إِلَيْك ٱلْخَرَاج * وَلَمْ تُعْطَاهُ * وَهَذَا مِمَّا يَضُرّ ٱلْمَلِك * وَلَيْس يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَرَى
أَنْ يَنْبِي مِمَّا يُخَالِف ٱلْمَلِك * فَلِذَلِك بَعَثْنَا هَذَا وَأَعْلَمْنَاك أَيُّهَا ٱلْمَلِك * لِتَنْظُر فِي دَفَاتِر
15 دِيوَانِ آبَائِك * لِتَجِدْ عِلْم هَذَا أَنْ تِلْك ٱلْمَدِينَة كَانَتْ مُخَالِفَة عَاصِيَة لِلْمُلُوكِ وَٱلْكُورِ
16 ضَرْب ٱلْعَبِيدْ إِلَيْهَا * فَإِنْ بُنِيَتْ وَحُصِّنَتْ فَلَيْس لَك سَلَامَة * فَبَعَثَ ٱلْمَلِك إِلَى رَاوُم
17 بَلْطَام وَسِمْسَاي ٱلْكَاتِب * وَبَقِيَّة عَبِيدِهِم ٱلسُّكَّان فِي سَامِرِيَة * وَمَن بَقِيَ فِي جِنِّ ٱلنَّهْر
مِن أَهْلِ ٱلسَّلْم * فَقَالَ * صَاحِب ٱلْخَرَاج ٱلَّذِي بَعَثْتُم إِلَيْنَا قَدْ دُعِيَ بَيْن يَدَيَّ *
18 * وَأَمَرْت بِأَمْرِ ذَلِك * فَفَتَّشْنَا وَوَجَدْنَا تِلْك ٱلْمَدِينَة مُنْذُ قَطّ عَاصِيَة لِلْمُلُوكِ * وَٱلْخَارِجِين
19 وَٱلْهُرَّاب يُهْرَبُونَ إِلَيْهَا * وَمُلُوك أَقْوِيَاء يَكُونُون فِي أُورَشَلِيم * يَضْبِطُونَ نَوَاحِي ٱلنَّهْر *
20 وَيُعْطَوْنَ خَرَاجًا كَثِيرًا * فَلْيَكُنْ رَأْيُكُم ٱلْآن إِبْطَال أُولَئِك ٱلرِّجَال * وَلَا تُبْنَا تِلْك
21 ٱلْمَدِينَة * لِكَيْ يَكُونَ مَنْعُكُم مِنْ رَأْيِنَا * وَأَمْر ذَلِك مِن قِبَلِنَا * لِئَلَّا يَكْثُر ٱلْفَسَاد
22 وَمُنَاصَبَة ٱلْمُلُوك * عِنْد ذَلِك لَمَّا قَرَأَ صَاحِب أَرْتَسَسْت ٱلْمَلِك وَأَصْحَابُه مِن ٱلْعَبِيد
23 بَيْن يَدَيْ رَاوُم وَسِمْسَاي ٱلْكَاتِب * فَٱنْطَلَقُوا بِعَجَلَةٍ إِلَى أُورَشَلِيم وَيَهُودَا * وَٱنْطَلَقَ هُو
24 بِخَيْلٍ وَقُوَّة * عِنْد ذَلِك بَطَلَ عَمَل ٱللَّه فِي أُورَشَلِيم * وَكَانَ إِبْطَالُه إِلَى ٱلسَّنَة ٱلثَّانِيَة مِن مُلْك دَارِيُوس *

Hoc est quod expedivit Reum filius Baltam, & Samsai scriba, & reliqui conservi ejus, Dinæi, Apharsatchæi, Atraphelæi, Aphaxæi, Archavæi, Babylonii, Susanæi, Dunæi, Et reliquæ gentes quas captivas egit Assaphar magnus & gloriosus, & habitare fecit in urbibus Somron, & reliquis transfluvialibus locis. Is est tenor epistolæ quam miserunt ad eum: Ad Artaseſt regem, servi sui homines qui sunt ultra flumen. Sciat rex quòd Judæi qui ascenderunt à te ad nos, venerunt in Jerusalem urbem refractariam perniciosam, quam ædificant; & muri ejus perfecti sunt, & jam extulerunt fundamenta ejus. Sciat ergò rex quòd si ea urbs restauretur, & muri ejus si eleventur; tributum non mittetur ad te, neque reddetur tibi: quod noxium foret regi. Et quia non decet nos videre quicquam construi quod regi adversetur; ideo hæc mittimus & nota tibi facimus O rex, ut perspectis codicibus senatûs majorum tuorum, hujus rei notitiam deprehendas, quòd urbs illa refractaria fuerit & rebellis contra reges & provincias, & ad eam confugere subditi consueverint: Adeoque si ædificetur & muniatur, nulla pax tibi sit futura. Remisit ergò rex ad Reum-Baltam, & Samsai scribam, cæteróſque conservos eorum degentes in Samaria, & eos qui salvi supererant in transfluviali ripa: Et ait; Vectigalium exactor quem ad nos misistis, vocatus est coram me: Cumque de hac re præcepissem, quæsivimus, & invenimus urbem illam semper extitisse rebellem regibus, & refractarios ac profugas ad eam confugere solitos: Et reges potentes fuisse in Jerusalem, occupantes regiones transfluviales, & ingens tributum recipientes. Itaque mens vestra sit: ut desistere faciatis viros illos, & ne ædificetur urbs illa: ut sit oppositio vestra ex edicto nostro, & interdictum ejus rei nomine nostro: ne fortè crescat corruptio & jurgium adversùs reges. Tunc cùm legisset homo Artaseſtis regis & conservi ipsius coram Reum & Samsai scribâ, evenunt illico in Jerusalem & Judæam, & profectus est ipse cum equis & virtute. Tunc cessavit opus Dei in Jerusalem: duravitque impedimentum ejus usque ad annum secundum regni Darii.

עזרא : ה

CAP. V.

Dei nomine in ,Jerusalem in & ,Jehudæa in *qui Judæos super* ,prophetæ Hiddo filius Zechariah &,propheta Chaggai prophetavit Et

1 והחנבי חגי נביאיא וזכריה בר־עדוא נביאיא על־יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלהא
, Dei domum ædificare cœperunt &, Josadach filius Iesuah & ,Sealthiel filius Zerubbabel surrexerunt *instanti* In .eos super Israel

2 ישראל עליהון: באדין קמו זרבבל בר־שאלתיאל וישוע בר־יוצדק ושריו למבנא בית אלהא
, flumen trans dux Tattenai eos ad venit tempore illo In .eis auxiliantes Dei ipsius prophetæ eis cum & ,Jerusalem in quæ

3 די בירושלם ועמהון נביאיה די־אלהא מסעדין להון: בה־זמנא אתה עליהון תתני פחת עבר־נהרה
? fundare istos muros & ,*ædificare* hanc domum *decretum* vobis posuit Quis :eis *dicemus* sic &,eorũ *societates* &,bozenai-Sethar &

ושתר בוזני וכנותהון וכן אמרין להם מן־שם לכם טעם בית דנה לבנא ואשרנא דנה לשכללה:
senes super fuit eorum Dei oculus Et*ædificantes* ædificium hoc qui virorum nomina *ipso* Quæ :eis diximus *pacto hoc* Tunc

4 אדין כנמא אמרנא להם מן־אנין שמהת גברייא די דנה בנינא בנין: ועין אלההם הות על־שבי
5 Exemplar .*hoc super epistolam redire facerent* tunc & ;pergeret Dariaves ad *placitum* donec ,eos fecerunt cessare non & ,Jehudæorum

6 יהודיא ולא־בטלו הסו עד־טעמא לדריוש יהך ואדין יתיבון נשתנא על־דנה: פרשגן
Dariaves ad ,flumen trans *in* qui Apharsechaie,ei*? societates* &,bozenai-Sethar &,flumen trans dux Tattenai misit quam ,epistolæ

אגרת די־שלח תתני פחת עבר־נהרה ושתר בוזני וכנותה אפרסכיא די בעבר נהרה על־דריוש
Notum .omnis pax regi Dariaves :ejus medio in erat scriptum hoc juxta & ,eum ad miserunt Verbum .regem

7 מלכא: פתגמא שלחו עלוהי וכדנה כתיב בגוה לדריוש מלכא שלמא כלא: ידיע
8 *ligum & ,marmoris* lapide ædificatur ipsa & ,magni Dei domum ad provinciam Jehudæam in ivimus quòd regi *existendum ad*

להוא למלכא די־אזלנא ליהוד מדינתא לבית אלהא רבא והוא מתבנא אבן גלל ואע
, illos seniores interrogavimus Tunc .eorum manibus in prosperatur & ,fit *studiose* ipsum opus & ,parietibus in *ponitur*

9 מתשם בכתלייא ועבידתא דך אסתפרנא מתעברא ומצלח בידהם: אדין שאלנא לשביא אלך
eorum *nomina* etiam Et *? fundare hunc murum &* ,*ædificare* hanc domum *statutum* vobis posuit Quis :eis diximus hujuscemodi

10 כנמא אמרנא להם מן־שם לכם טעם בית דנה למבניה ואשרנא דנה לשכללה: ואף שמהתהם
,nobis responderunt verbum hujuscemodi Et .eorum *capitibus in* qui virorum *nomen* scriberemus ut ,tibi *notificandum ad*,eos interrogavimus

11 שאלנא להם להודעותך די נכתב שם־גבריא די בראשהם: וכנמא פתגמא התיבונא
.multos annos hos antè *ab* ædificata fuit quæ,domum *ædificantes* &,terræ & cœlorũ Dei *ipsius* servi *ipsi* Nos : dicendo

לממר אנחנא הסו עבדוהי די־אלה שמיא וארעא ובנין בית־הוא די־הוא בנה מקדמת דנה שנין שגיאן
eos tradidit ,cœlorum Deum nostri patres provocaverunt quo ex Veruntamẽ.eam *perfecit* &,eã ædificavit magnus Israel rex Et

12 ומלך לישראל רב בנהי ושכללה: להן מן־די הרגוו אבהתנא לאלהא שמיא יהב הסו
Veruntamen .Babel in fecit transmigrare populum &,*eam* destruxit hanc domum & ,Chaldæi Babel regis Nebuchadnesar manum in

13 ביד נבוכדנצר מלך־בבל כסדיא ובית־דנה סתרה ועמה הגלי לבבל: ברם
vasa etiam Et.*ædificandum ad hanc Dei domum* ,edictum posuit rex Chores ,Babel regis Chores *uno* anno in

14 בשנת חדה לכורש מלכא די בבל כורש מלכא שם טעם בית אלהא דנה לבנא: ואף מאניא
templum in ea tulerat & ;Jerusalem in quod templo è eduxerat Nebuchadnesar quæ,*argenti &* ,*auri quæ* Dei domus

די־בית־אלהא די דהבא וכספא די נבוכדנצר הנפק מן־היכלא די בירושלם והיבל הסו להיכלא
,*cum posuerat* ducem quem ,*ejus nomen* Sesbasar ipsi sunt data & ,Babel *ipsum* templo è rex Chores *ea* eduxit ,Babel *ipsum*

די בבל הנפק הסו כורש מלכא מן־היכלא די בבל ויהיבו לששבצר שמה די פחה שמה:

Versio VULG. LAT.

CAP. V.

1 PRophetaverunt autem Aggæus Propheta & Zacharias filius Addo, prophetantes ad Judæos, qui erant in Judæa & in Jerusalé, in nomine Dei Israel. Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, & Josue filius Josedec, & cœperunt ædificare templũ Dei in Jerusalem, & cum eis prophetæ Dei adjuvantes eos. 2 In ipso autem tempore venit ad eos Thathanai, qui erat dux trans Flumen, & Stharbuzanai, & consiliarii eorum: sicque dixerunt eis; Quis dedit vobis consilium ut domũ hanc ædificaretis, & muros ejus instauraretis? Ad quod respondimus eis, quæ essent nomina hominum auctorum ædificationis illius. 3 Oculus autem Dei eorum factus est super senes Judæorũ, & non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut res ad Darium referretur, & tunc satisfacerent adversùs accusationem illam. 4 Exemplar epistolæ, quam misit Thathanai dux regionis trans Flumen, & Stharbuzanai, & consiliatores ejus Arphasachæi, qui erant trans Flumen, ad Dariũ regem. 5 Sermo, quem miserant ei, sic scriptũ erat: Dario regi pax omnis. 6 Notum sit regi, isse nos ad Judæam provinciam, ad domum Dei magni, quæ ædificatur lapide impolito, & ligna ponuntur in parietibus: opúsque illud diligenter extruitur, & crescit in manibus eorũ. Interrogavimus ergò senes illos, & ita diximus eis; Quis dedit vobis potestatem ut domum hanc ædificaretis, & muros hos instauraretis? 7 Sed & nomina eorum quæsivimus ab eis, ut nuntiaremus tibi: scripsimúsque nomina eorum virorum, qui sunt principes in eis. 8 Hujuscemodi autem sermonem responderunt nobis, dicentes; Nos sumus servi Dei cœli & terræ, & ædificamus templum, quod erat extructum ante hos annos multos, quódque rex Israel magnus ædificaverat, & extruxerat. 9 Postquàm autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri Deum cœli, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi, domum quoque hanc destruxit, & populum ejus transtulit in Babylonem. 10 Anno autem primo Cyri regis Babylonis, Cyrus rex proposuit edictum ut domus Dei hæc ædificaretur. 11 Nam & vasa templi Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo, quod erat in Jerusalem, & asportaverat ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo Babylonis, & data sunt Sassabasar vocabulo, quem & principem constituit,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. V.

1 Cum autem prophetâsset Haggæus propheta, & Zecharia filius Addo propheta de Judæis qui erant in Jerusalem & in Judæa; in nomine *inquam* Dei Israelis *prophetâssent* de eis; 2 Tunc surgentes Zorbabel filius Selathielis, & Jesus filius Jozedec; cœperunt ædificare domum Dei quæ erat Jerosolymis: & unà cum ipsis prophetæ Dei juvabant eos. 3 Verùm eodem tempore venit ad eos Tathnai præses in tranfluviali *regione*, & Estanbozan, eorumq; collegæ, & ita dixerunt ipsis ac reliquis; Quis concessit vobis facultatem domum istam ædificandi, & murum istum elevandi? 4 Ac tum secundùm decretum dixerunt illis; Quænam sunt nomina virorum illorum qui hoc ædificium extruunt? 5 Sed oculus Dei affuit reducibus Judæ, & non destiterunt, donec res ad Darium deferretur, ut tunc de hac re responderent. 6 In exemplari epistolæ quam misit Tathnai præses in *regione* transfluviali, & Estanbozan ejúsque socii transfluviales, ad Darium regem; 7 (Rei *seriem* miserunt ad eum) ita scriptum erat: Dario regi pacem. 8 Notum sit regi, abiisse nos in Judæam in urbem summi Dei, eámque ædificari lapidibus prægrandibus, & multis compagibus connecti muros ejus; denique opera egregia illic fieri, & opus magnum assurgere, & ad umbilicum perduci per manus eorum. 9 Tunc interrogavimus seniores illos, & ita diximus eis; Quis permisit vobis domum hanc ædificare, & murum hunc erigere? 10 Nomina quoque eorum petivimus ab eis, ut nota faceremus tibi, & ut scriberemus nomina virorum qui primarii erant inter ipsos. 11 Qui nobis hujusmodi responsum dederunt, dicentes; Nos sumus servi Dei cœli: & ædificium domûs hujus quam ædificamus, extructum jam erat multis abhinc annis, & rex Israelis ac magnates ejus perfecerant illud: 12 Sed quoniam irritaverunt patres nostri Deum cœli, tradidit eos in manum Nebuchadnosaris regis Chaldæi, qui domum istam destruxit, & populum deportavit in Babelem. 13 Verùm anno primo Cyri regis Persidis, Cyrus rex tulit decretum de hac domo Dei reædificanda. 14 Quin etiam vasa aurea & argentea domûs Dei, quæ Nabuchadnosar rex eduxerat è templo quod est in Jerusalem, & asportaverat Babylonem in templum suum; deprompsit Cyrus rex è templo Babylonico, tradidítque ea *cuidam* Sesmari nomine (hunc enim præfectum constituerat)

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ (a) προεφήτευσεν Ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδὼ προφητείαν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους
2 τοὺς ἐν Ἰούδᾳ καὶ Ἰερουσαλὴμ ἐν (β) ὀνόματι θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτούς. Τότε ἀνέστησαν Ζοροβάβελ ὁ τοῦ
Σαλαθιὴλ καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰωσεδὲκ, καὶ ἤρξαντο (γ) οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν Ἰερουσαλήμ·
3 καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς. Ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς (δ)
Θανθαναὶ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ Σαθαρβουζαναὶ, καὶ οἱ ζύνδουλοι αὐτῶν, (ε) καὶ τοιάδε εἶ-
4 παν αὐτοῖς, Τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην
5 καταλῆσαι; Τότε ταῦτα (ζ) εἴπομεν αὐτοῖς, Τίνα δεῖ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν οἰκοδομούν-
6 των τὴν πόλιν ταύτην; Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰούδα, καὶ οὐ κατήργησαν
αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ Δαρείῳ ἀπενεχθῇ. καὶ τότε ἀπεστάλη τῷ φορολόγῳ ὑπὲρ τούτου Διασάφησις (η) ὅπ-
7 σολῆς, ἧς ἀπέστειλε Θανθαναὶ ὁ ἔπαρχος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ (θ) Σαθαρβουζαναὶ καὶ οἱ ζύνδουλοι
αὐτῶν Ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, Δαρείῳ τῷ βασιλεῖ· (ι) Ῥήμασιν ἀπέστειλαν πρὸς
8 αὐτόν· καὶ τάδε γέγραπται (κ) ἐν αὐτῷ· Δαρείῳ τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα. Γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ,
ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται λίθοις ἐκ-
λεκτοῖς, καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοίχοις, καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖνο σπουδαῖον (λ) γίνεται, καὶ εὐοδοῦται
9 (μ) ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους ἐκείνους, καὶ οὕτως (ν) εἴπαμεν αὐτοῖς, Τίς
10 ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταλῆσαι; Καὶ τὰ ὀ-
νόματα αὐτῶν ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς γνωρίσαι σοι, ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόν-
11 των αὐτῶν. Καὶ (ξ) τοιοῦτο τὸ ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν, λέγοντες, Ἡμεῖς ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
τῆς γῆς, καὶ οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ μέ-
12 γας ᾠκοδόμησεν αὐτὸν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς. (ο) Ἀφ' οὗ δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν
θεὸν τὸν οὐρανὸν, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλωνίου τοῦ Χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον
13 τοῦτον κατέλυσε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' ἐν ἔτει πρώτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως, Κύρου
14 ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι· Καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ (π)
χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ, ἃ Ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν (ρ) ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἀπήνεγκαν
αὐτὰ (σ) εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως, ἐξήνεγκεν αὐτὰ Κύρος ὁ βασιλεὺς (τ) ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ βασιλέως,
καὶ ἔδωκε τῷ (υ) Σαβανασὰρ τῷ θησαυροφύλακι, τῷ ἐπὶ τοῦ θησαυροῦ,

MS. A. (a) ἐπροφήτευσεν (β) ὀνόματι κυρίου θεοῦ (γ) οἰκοδομεῖν (δ) Θαθθαναὶ (ε) καὶ τοῖα εἶπον αὐτοῖς. (ζ) εἶπον (η) (*) ἐπιστολὴ ἧς ἀπέστελε Θαθθαναὶς (θ) Σαθαρβουζάνης
(ι) Ῥῆσιν (κ) ἐν αὐτῇ· (λ) γίγνεται, (μ) ἐν χερσὶν (ν) εἴπομεν (ξ) τοιοῦτο ῥῆμα ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς, (ο) Ἀπότε (π) χρύσια (ρ) ἀπὸ οἴκου (σ) εἰς ναὸν (τ) ἀπὸ ναοῦ
(υ) Σασαβασσάρῳ

CAP. V.

1 Et prophetavit *Aggæus* propheta, & Zacharias filius Addo, prophe-
tiam super Judæos, qui in Juda, & Hierusalem, in nomine Dei Isra-
el super ipsos. Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, & Jesus
2 filius Josedec: & cæperunt ædificare domum Dei, quæ in Hierusalem:
& cum eis prophetæ Dei adjuvantes eos. In ipso tempore venit super
3 eos Thanthanai subregulus trans flumen, & Satharbuzanai, & conservi
eorum: & talia dixerunt eis; Quis posuit vobis decretum ædificare
domum hanc, & apparatum hunc perficere? Tunc ista dixerunt eis,
4 Quæ sunt nomina virorum ædificantium civitatem hanc? Et oculi
5 Dei ad captivitatem Judæ: & non fecerunt cessare eos, donec sen-
tentia ad Darium delata fuit. Et tunc (a) data est tabellario super hoc
Explicatio epistolæ, quam misit Thanthanai subregulus regionis trans
6 flumen, & Satharbuzanai, & conservi eorum Apharsachæi, qui in
7 transfluviali, Dario regi: (b) Verbis miserunt ad eum. Et hæc scripta
8 sunt ut (c) eo. Dario regi pax omnis: Notum sit regi, quia ivimus in
Judæam provinciam ad domum Dei magni: & ipsa ædificatur lapi-
dibus electis, & ligna imponuntur in parietibus, & opus illud valdè
dexterum fit, & benè procedit in manibus eorum. Tunc interrogavi-
9 mus seniores illos, & sic diximus eis; Quis posuit vobis decretum,
domum hanc ædificare, & apparatum hunc perficere? Et nomina eo-
10 rum interrogavimus eos ad notificandum tibi; ut scriberemus tibi no-
mina virorum principum eorum. Et hujusmodi verbum responderunt no-
11 bis, dicentes; Nos sumus servi Dei cœli, & terræ: & ædificamus do-
mum, quæ erat ædificata ante hunc annos multos: & rex Israel ma-
gnus ædificavit eam, & perfecit eam ipsis. Ex quo autem irritaverunt
12 patres nostri Deum cœli; dedit eos in manus Nabuchodonosor regis
Babylonis Chaldæi: & domum hanc dissolvit, & populum transtulit
13 in Babylonem. Sed in anno primo Cyri regis, Cyrus rex posuit decretum,
14 domum Dei hanc ædificari: Et vasa domûs Dei aurea, & argentea,
quæ Nabuchodonosor extulerat de domo, quæ in Hierusalem, & asporta-
verat ea in templum regis, protulit ea Cyrus rex è templo regis, &
dedit Sabanasar custodi thesaurorum, qui super thesaurum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ *

1 * فَنَبَّا اَجَاوُسُ اَلنَّبِيُّ وَزَكَرِيَّا اَبْنُ اِدُّوا نُبُوَّةً عَلَى اَلْيَهُودِ اَلَّذِينَ فِي يَهُوذَا وَاُورُشَلِيمَ بِاسْمِ
2 اَلٰهِ اِسْرَائِيلَ عَلَيْهِمْ * عِنْدَ ذٰلِكَ قَامَ زَرُبَابِلُ اَبْنُ سَلَاتِيئِيلَ * وَيَسُوعُ اَبْنُ يُوصَادَاقَ * فَبَدَوْا
3 بِبِنَاءِ بَيْتِ اَلرَّبِّ اَلَّذِي فِي اُورُشَلِيمَ * وَمَعَهُمْ اَنْبِيَاءُ اَللّٰهِ يُعِينُهُمْ * فِي ذٰلِكَ اَلزَّمَانِ جَاءَ
اِلَيْهِمْ تَنَّايُ وَالِي مَعْبَرِ اَلنَّهْرِ * وَسَرْبَابُورَانَايُ وَاَصْحَابُهُ مِنَ اَلْعَبِيدِ * فَقَالُوا لَهُمْ هٰكَذَا *
4 مَنْ اَمَرَكُمْ اَنْ تَبْنُوا هٰذَا اَلْبَيْتَ وَتُقِيمُوا هٰذِهِ اَلْاَرْوِقَةَ * ثُمَّ قَالُوا لَهُمْ * اَيُّ اَسْمَاءِ
5 اَلرِّجَالِ اَلَّذِينَ يَبْنُونَ هٰذِهِ اَلْمَدِينَةَ * وَعُيُونُ اَللّٰهِ عَلَى سَبْيِ يَهُوذَا * فَلَمْ يُبْطِلُوهُمْ حَتَّى
رُفِعَ ذٰلِكَ اِلَى دَارِيُوسَ * عِنْدَ ذٰلِكَ رُفِعَ اِلَى صَاحِبِ اَلْخَرَاجِ * فَعِنْدَ هٰذَا فَبَعَثَ تَنَّايُ
6 اَلْوَالِي عَلَى مَعْبَرِ اَلنَّهْرِ صَحِيفَةً * وَسَرْبَابُورَانَايُ وَاَصْحَابُهُ مِنَ اَلْعَبِيدِ اَلَّذِينَ كَانُوا اَيْضًا
بِوَاطِيرَ عَلَى سَطِّ اَلنَّهْرِ اِلَى دَارِيُوسَ اَلْمَلِكِ * فَبَعَثُوا اِلَيْهِ بِتِلْكَ اَلصَّحِيفَةِ مَكْتُوبَةً هٰكَذَا *
7 اَلسَّلَامُ عَلَى دَارِيُوسَ اَلْمَلِكِ * وَاجِبٌ اَنْ يَعْلَمَ اَلْمَلِكُ اَنَّا اَنْطَلَقْنَا اِلَى كُورِ اَلْيَهُودِيَّةِ
8 اِلَى بَيْتِ اَلْاِلٰهِ اَلْاَعْظَمِ * فَاِذَا هُوَ يُبْنَى بِحِجَارَةٍ مُخْتَارَةٍ * وَخَشَبٌ يُوضَعُ فِي اَلْحِيطَانِ * وَذٰلِكَ
اَلْعَمَلُ رَفِيعٌ مَيْسُورٌ فِي اَيْدِيهِمْ * وَاِنَّا سَاَلْنَا اُولٰئِكَ اَلْمَشْيَخَةَ * وَقُلْنَا لَهُمْ مَنْ اَمَرَكُمْ اَنْ
9 تَبْنُوا هٰذَا اَلْبَيْتَ وَتُحْرِجُوا هٰذِهِ اَلْاَرْوِقَةَ * وَسَاَلْنَاهُمْ عَنْ اَسْمَاءِ اَلْبَنَّائِينَ لِنَكْتُبَ اِلَيْكَ
10 بِعِلْمِ ذٰلِكَ * فَقَالُوا لَنَا * اِنَّا عَبِيدُ اِلٰهِ اَلسَّمَاءِ وَالْاَرْضِ * نَحْنُ نَبْنِي اَلْبَيْتَ اَلَّذِي
11 كَانَ مَبْنِيًّا قَبْلُ بِسِنِينَ كَثِيرَةٍ * وَمَلِكٌ عَظِيمٌ لِاِسْرَائِيلَ بَنَاهُ وَهَيَّاهُ لَهُمْ * فَلَمَّا اَغْضَبُوا
اٰبَاءَنَا اِلٰهَ اَلسَّمَاءِ * اَسْلَمَهُمْ بِيَدَيْ بُخْتُنَصَّرَ مَلِكِ بَابِلَ اَلْفَارِسِيِّ * فَهُوَ اَلَّذِي هَدَمَ هٰذَا
12 اَلْبَيْتَ * وَسَبَا قَوْمَهُ اِلَى بَابِلَ * فَلَمَّا كَانَ فِي اَوَّلِ سَنَةٍ مِنْ مُلْكِ قِيرُسَ اَلْمَلِكِ * اَمَرَ
13 قِيرُسُ اَلْمَلِكُ اَنْ يُبْنَا هٰذَا اَلْبَيْتُ بَيْتُ اَللّٰهِ * وَكُلُّ اَلْاٰنِيَةِ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ فِضَّةٍ مِمَّا
14 اَخَذَ بُخْتُنَصَّرُ مِنَ اَلْبَيْتِ اَلَّذِي كَانَ فِي بَيْتِ اَلْمُقَدَّسِ * وَرَدَّاهُ اِلَى هَيْكَلِ اَلْمَلِكِ * اَخْرَجَهَا
قِيرُسُ اَلْمَلِكُ مِنْ نَاوُوسِ اَلْمَلِكِ * وَحَمَّلَهَا لِسِيسَارَ اَلْخَازِنِ *

CAP. V.

1 Prophetavit autem Haggæus propheta
& Zacharia filius Addo prophetiam de
Judæa qui erant in Judæa & Jerusa-
lem; in nomine Dei Israelis de ipsis pro-
phetavit. Tunc surrexerunt Zorobabel
filius Salathiel, & Jesus filius Josedec,
& aggressi sunt ædificium domûs Domi-
ni quæ est in Jerusalem: & cum eis
prophetæ Dei adjuvantes eos. Eo tem-
3 pore venit ad eos Tuthnai præfectus
transfluvialis regionis, & Sartabuzanai
cum conservis, & dixerunt eis sic; Quis
præcepit vobis ut ædificaretis domum
hanc, & erigeretis tantas opulentias?
4 Tum dixerunt eis, Quænam sunt no-
mina eorum qui ædificant hanc urbem?
5 Verùm oculis Dei ad captivitatem Judæ
respicientibus, non impediverunt eos,
donec deferretur causa ad Darium.
Tunc deluta est causa ad exactorem ve-
6 ctigalis. Atque interim miserunt Tuthai
præpositus regionis transfluvialis & Sar-
tabuzanai cum conservis suis qui erant
etiam custodes super transfluvialem
regionem, epistolam ad Darium regem.
7 Miserunt autem ad eum in ea epistola
8 sic scriptum: Dario regi Salutem. Ex-
pedit regem scire iviſſe nos in provinci-
am Judææ ad domum summi Dei: &
ecce ea ædificabatur lapidibus electis, &
ligna ponebantur in parietibus: & opus
illud egregium est, & facile inter manus
eorum. Deinde interrogavimus seniores
9 illos, & diximus eis; Quis præcepit
vobis ut ædificaretis domum istam, &
10 impenderetis tot opes? Petivimus etiam
ab eis nomina ædificantium, ut ejus rei
11 notitiam scriberemus tibi. Dixerunt no-
bis, Nos quidem servi sumus Dei no-
stri, Dei cœli & terræ: nos ædificamus
domum quæ multis abhinc annis extructa
fuerat, quam magnus quidem rex Israe-
litarum extruxerat & concinnaverat
eis. Cùm autem irritâssent majores
12 nostri Deum cœli, tradidit eos in manus
Bochtonassaris regis Babylonis Persæ;
qui domum istam destruxit, ejusque gen-
tem captivam duxit Babylonem. Sed an-
13 no primo regni Cyri regis, præcepit rex
Cyrus ut ædificaretur hæc domus, domus
14 inquam Dei: Et omnia vasa aurea vel
argentea quæ Bochtonassar abstulerat è
domo quæ erat in Jerusalem, miseratque
ad templum regis; protulit rex Cyrus è
fano regis, demandavitque Sabisari
thesaurario:

עזרא : ו

.suo loco in ædificetur Dei domus & ;Jerusalem in quod ,templum in ea fac *descendere*,vade,tolle vasa Hæc :ei Dixitque
15 וְאָמַר־לֵהּ יְאֲלָהּ מָאנַיָּא שָׂא אוֹל־אֲחַת הָמּוֹ בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֵם וּבְיַת אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ :
non & ,ædificatur *nunc* usque & *tunc* ex & ,Jerusalem in quæ ,Dei domus fundamenta *dedit* , venit ille Sesbasar Tunc
16 אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא יְהַב אַשְׁיָא דִּי בֵּיתְ אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֵם וּמִן־אֲדַיִן וְעַד־כְּעַן מִתְבְּנֵא וְלָא
Chores à hoc sit an ,Babel in quæ *illic* regis *gazarum* domo in quæratur ,bonum *rege super eo* nunc Et .est perfecta
17 שְׁלִים : וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גְּנוֹיָא דִּי־מַלְכָּא תַּמָּה דִּי בְבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־מִן־כּוֹרֶשׁ
.nos ad mittat hoc super regis voluntatem & :Jerusalem in ,hanc Dei domum *edificandam ad* ,edictum positum rege
מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֵם וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֵינָא :

CAP. VI.

.est inventum Et .Babel in ibi *repositarum* ,*gazarum qui* librorum domo in quæsierunt &,*statutum* posuit rex Dariaves Tunc
1 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבְקָרוּ ׀ בְּבֵית סִפְרַיָּא דִּי גְנָוַיָּא מְהַחְתִּין תַּמָּה בְּבָבֶל : וְהִשְׁתְּכַח
anno In : memoriale *illud intra* ,scriptum sic & ,unum volumen provincia Madai in quod ,palatio in *scripturarum scrinio in*
2 בַּאֲחַמְתָא בְּבִירְתָא דִּי בְמָדַי מְדִינְתָא חֲדָה מְגִלָּה וְכֵן־כְּתִיב בְּגַוָּהּ דִּכְרוֹנָה : בִּשְׁנַת
quo locus ,ædificaretur domus Jerusalem in Dei domus ,edictum posuit rex Chores ,regis Chores *anno*
3 חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִּירוּשְׁלֵם בֵּיתָא יִתְבְּנֵא אַתַר דִּי־
Structuræ .sexaginta cubitorum ejus latitudo ;sexaginta cubitorum ejus altitudo :*comportantes ejus fundamenta* & ,victimas *immolantes*
4 דַבְחִין דִּבְחִין וְאַשׁוּהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתִיחָה אַמִּין שִׁתִּין : נִדְבִּיָּן
Dei domus vasa etiam Et .dabitur regis domo *è eductio & ,novi ligni structura & ,tres marmoris lapidis*
5 דִּי־אֲבַן גְּלַל תְּלָתָא וְנִדְבַךְ דִּי־אָע חַדַת וְנִפְקָתָא מִן־בֵּית מַלְכָּא תְּהֵיבוּ : וְאַף מָאנֵי בֵּית־אֱלָהָא
vadat & ,reddant ,Babel in detulerat & ,Jerusalem in quod templo *è* eduxerat Nebuchadnesar quæ ,*argenti &* , *auri* quæ
דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֵם וְהֵיבֵל לְבָבֶל יְהֵחְזוֹן וְיֵהְךְ
,Bozenai-Sethar,flumen trans dux Tattenai Nunc .Dei domum in *facias descendere* & ,suũ locũ ad Jerusalem in quod ,templum ad
6 לְהֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֵם לְאַתְרֵהּ וְתֶחֱנִי בְּבֵית אֱלָהָא : כְּעַן תְּתַנֵי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
ducem hujus Dei domus *opus ad* Dimittite .inde estote longinqui ,flumen trans *in* qui Apharsecaie ,eorum *societates* &
7 וְכֻנְוָתְהוֹן אַפַּרְסַכָיֵא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה רְחִיקִין הֲוֹו מִן־תַּמָּה : שִׁבְקוּ לַעֲבִידַת בֵּית אֱלָהָא דֵךְ פַּחַת
facietis quod ,*hoc ad* edictum est positum me à Et .suo loco in *ædificabunt hanc* Dei *Domum*.Jehudæorum senioribus &,Jehudæorum
8 יְהוּדָיֵא וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ : וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן
diligenter ,flumen trans *census* quæ regis *opibus* de &,hanc Dei domum ædificando in ,istorum Jehudæorum senioribus cum
עִם־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא אֶלֵךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ וּמִנְכְסֵי מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אֶסְפְּרְנָא
agni & ,arietes & ,boum filii & necessarium quod Et .*faciendum cessare ad* non *quod* ,illis viris *data* sit *edultio*
9 נַפְקָתָא תְּהֵיוא מִתְיְהֵבָא לְגַבְרַיָּא אִלֵךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא : וּמָה חִשְׁחִן וּבְנֵי תוֹרִין וּדְכְרִין וְאִמְּרִין
datum existendum ad ,Jerusalem in qui,sacerdotum verbũ secundũ oleum & ,vinum ,sal ,frumenta ,cœlorum Dei holocausta in
לַעֲלָוִן ׀ לֵאלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח ׀ חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֵם לְהֵוֹא מִתְיְהֵב
,regis *viris orantes* & ,cœlorum Deo *quietis odores offerentes sint* Ut ,*cessatio* non ut ,*die in die eis*
10 לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ : דִּי־לֶהֱוֹן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֵאלָהּ שְׁמַיָּא וּמְצַלִּין לְחַיֵּי מַלְכָּא
,ejus domo è lignum *evellatur* ,hoc verbum *mutaverit* qui homo omnis quod ,decretum est positum me à Et .ejus filiis &
וּבְנוֹהִי : וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ
.hoc propter fiat *latrina* ejus domus & :eo in *deleatur* erectum &
11 וְזִקִיף יִתְמְחֵא עֲלֵהִי וּבֵיתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה :

Versio VULG. LAT.

Dixítque ei ; Hæc vasa tolle, & vade, & pone ea in templo, quod est in Jerusalẽ,& domus Dei ædificetur in loco suo. Tunc itaque Sassabasar ille venit & posuit fundamenta templi Dei in Jerusalem, & ex eo tempore usque nunc ædificatur,& necdum completum est. Nunc ergò, si videtur regi bonum, recenseat in bibliotheca regis,quæ est in Babylone, utrúmnam à Cyro rege jussum fuerit ut ædificaretur domus Dei in Jerusalem, & voluntatem regis super hac re mittat ad nos. 15 16 17

CAP. VI.

Tunc Darius rex præcepit : & recensuerunt in bibliotheca librorum, qui erant repositi in Babylone, Et inventum est in Ecbatanis,quod est castrum in Medena provincia, volumen unum, talísque scriptus erat in eo commentarius : Anno primo Cyri regis : Cyrus rex decrevit ut domus Dei ædificaretur, quæ est in Jerusalem, in loco ubi immolent hostias, & ut ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum sexaginta, & latitudinem cubitorum sexaginta, Ordines de lapidibus impolitis tres, & sic ordines de lignis novis : sumptus autem de domo regis dabuntur. Sed & vasa templi Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo Jerusalem, & attulerat ea in Babylonem, reddantur, & referantur in templum in Jerusalem in locum suum, quæ & posita sunt in templo Dei. Nunc ergò Thathanai dux regionis, quæ est trans Flumen, Stharbuzanai, & consiliarii vestri Apharsachæi, qui estis trans Flumen, procul recedite ab illis, Et dimittite fieri templum Dei illud à duce Judæorum,& à senioribus eorum, ut domum Dei illam ædificent in loco suo. Sed & à me præceptum est, quid oporteat fieri à presbyteris Judæorum illis, ut ædificetur domus Dei, scilicèt,ut de arca regis, id est, de tributis, quæ dantur de regione trans Flumen, studiosè sumptus dentur viris illis, ne impediatur opus. Quòd si necesse fuerit, & vitulos, & agnos, & hœdos in holocaustum Deo cœli, frumentum, sal, vinum, & oleum, secundùm ritum Sacerdotum, qui sunt in Jerusalem, detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia. Et offerant oblationes Deo cœli, oréntque pro vita regis, & filiorum ejus. A me ergò positum est decretum : Ut omnis homo qui hanc mutaverit jussionem, tollatur lignum de domo ipsius, & erigatur, & configatur in eo, domus autem ejus publicetur. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܡܢܐ ܗܠܝܢ ܐܫܩܠ ܙܠ ܘܐܬܪ ܠܗ ܒܝܪܘܫܠܡ ܒܐܬܪܗ ܘܒܒܝܬ ܐܠܗܐ ܢܬܒܢܐ ܒܐܬܪܗ .
16 ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܒܢܝ ܗܘ ܫܫܒܨܪ ܗܢܐ ܐܬܐ ܘܫܘܐ ܐܫܝܐ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܡܢ ܗܝ ܥܕܡܐ ܘܥܕ ܗܫܐ ܐܬܒܢܝ ܘܠܐ ܫܠܡ .
17 ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܒܢܝ ܗܘ ܫܫܒܨܪ ܗܢܐ ܐܬܐ ܘܫܘܐ ܐܫܝܐ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܡܢ ܗܝ ܥܕܡܐ ܘܥܕ ܗܫܐ ܐܬܒܢܝ ܘܠܐ ܫܠܡ .

* ܦܩܠ ܕ *

1 * ܗܝܢ ܗܝ ܦܩܕܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܟܬܒ ܐܝܬ ܒܐܬܪ ܚܕ ܒܒܝܬ ܐܓܪܐ ܕܒܒܠ .
2 * ܘܐܫܬܟܚ ܒܐܚܡܬܐ ܒܡܕܝܐ ܡܕܝܢܬܐ ܚܕ ܓܠܠ ܘܗܟܢ ܟܬܝܒ ܒܓܘܗ .
3 ܒܫܢܬ ܚܕ ܠܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܫܡ ܛܥܡ ܒܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܒܐܬܪ ܕܢܬܒܢܐ ܒܐܬܪ ܕܢܩܪܒܘܢ ܩܘܪܒܢ .
ܒܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
4 ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .
5 ܘܥܬܐ ܬܬܝܒ ܬܪܥܝ ܬܐ ܫܬܪ ܒܘܙܢܝ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘ ܡܢ ܬܡܗ : ܫܒܩܘ ܠܥܒܕܬ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܗܢܐ
6 ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .
7 ܘܥܬܐ ܬܬܝܒ ܬܪܥܝ ܬܐ ܫܬܪ ܒܘܙܢܝ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘ ܡܢ ܬܡܗ : ܫܒܩܘ ܠܥܒܕܬ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܗܢܐ
8 ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .
9 ܘܥܬܐ ܬܬܝܒ ܬܪܥܝ ܬܐ ܫܬܪ ܒܘܙܢܝ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘ ܡܢ ܬܡܗ : ܫܒܩܘ ܠܥܒܕܬ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܗܢܐ
ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .
10 ܘܥܬܐ ܬܬܝܒ ܬܪܥܝ ܬܐ ܫܬܪ ܒܘܙܢܝ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘ ܡܢ ܬܡܗ : ܫܒܩܘ ܠܥܒܕܬ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܗܢܐ
ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .
11 ܘܥܬܐ ܬܬܝܒ ܬܪܥܝ ܬܐ ܫܬܪ ܒܘܙܢܝ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘ ܡܢ ܬܡܗ : ܫܒܩܘ ܠܥܒܕܬ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܗܢܐ
ܗܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܬܬܒܢܐ ܫܬܝܢ ܣܪܝܢ ܐܒܢ ܓܠ ܬܠܬ ܐܒܢ ܓܠ ܚܕ ܐܓܪ ܚܕܬ ܘܢܦܩܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܬܗܒ .
ܘܐܦ ܡܢܝ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܗܒ ܘܟܣܦ ܕܢܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܙܠ ܠܒܒܠ ܢܬܝܒ ܘܢܙܠ .
ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ܠܐܬܪܗ ܘܢܚܬ ܒܐܬܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ .

Et dixit ei; hæc vasa tollens vade, perduc, repone in templo quod est Jerosolymis; eadémque ipsa domus in suo loco reædificetur. Ipsemet ergò Sesmasar venit, jecítque fundamenta domûs hujus quæ est in Jerusalem; & ex eo tempore hucusque ædificatur, necdum absoluta est. Itaque si bonum regi videtur, inquirat in libris qui sunt in ærario regum Babyloniorum, an ita sit, & à Cyro rege præceptum sit ut ædificaretur domus hæc Dei quæ est in Jerusalem : deinde voluntas regis hac de re mittatur ad nos. 15 16 17

CAP. VI.

Tunc Dario rege præcipiente, lectum fuit in libris qui erant in ærario illic in Babele; Et inventum fuit in Ahmathane urbe quæ est in Media, volumen quoddam, & ita scriptum erat in volumine : Anno primo Cyri regis, Cyrus rex tulit edictum, præcepítque ut domus Dei quæ est in Jerusalem, ædificaretur, locus ubi sacrificia sacrificentur. Parietes ejus quoad altitudinem ipsius, cubitorum sexaginta; latitudo autem ipsius cubitorum viginti: Quadrata,ternis lapidibus : & porta ex ligno novo : sumptus etiam è domo regia tradatur. Quin etiam vasa domûs Dei aurea & argentea, quæ eduxit Nebuchadnosar rex deportavítque Babylonem; restituantur, perveniántq; ad locũ suum in templum quod est Jerosolymis, in locum *inquam* suum, & recondantur in domo Dei. Itaque Tathnai præses in transfluviali *regione*, & Estanbozan, cum sociis vestris præfectis transfluvialibus, recedite inde : Sinite opus domûs Dei fieri à Judæis & captivitate Judæorum, ut domus Dei ædificetur in loco suo. A me latum est hoc decretum. Cavete igitur ne impediatis reduces Judæos ab ædificanda domo Dei,pro qua de facultatibus regis & vectigali transfluviali sumptus erogentur & tradantur viris illis; ut opus non intermittant. Quicquid voluerint, date eis; & nequid eis deesse patiamini : fœtus bovinos, arietes, agnósque ad holocaustum pro Deo cœli; triticum, salem, vinum, & oleum : prout jusserint sacerdotes qui sunt Jerosolymis, deferant ad eos singulis quibúsque diebus, ac ne omittant : Ut illi offerant sacrificia Deo cœli, & orent pro rege & filiis ejus. Præterea à me latũ est hoc decretũ, ut quisquis immutaverit sententiam istam, evellatur lignum è domo ipsius,componatur illi crux,eique appendatur: & domus ejus fimo destinetur hac de causa : 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πάντα τὰ σκεύη λάβε καὶ πορεύου, θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν τόπον
16 αὐτῶν. Τότε (φ) Σαβανασὰρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπὸ
17 τότε (χ) ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται, καὶ οὐκ ἐτελέσθη. Καὶ νῦν εἰ δοκεῖ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, ἐπισκε-
πέσθω ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος, ὅπως γνῷς ὅτι (ψ) ἀπὸ βασιλέως Κύρου ἐτέ-
θη γνώμη οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου,
πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς.

MS. A. (φ) Σασαβασὰρ (χ) ἕως νῦν (ψ) ἀπὸ τοῦ βασιλέως

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Τότε Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔδωκε γνώμην, καὶ ἐπεσκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ὅπου ἡ γάζα κεῖται
2 ἐν Βαβυλῶνι. Καὶ εὑρέθη (α) ἐν πόλει ἐν τῇ Βάρει καφαλὶς μία, καὶ τοῦτο (β) γεγραμμένον ἐν αὐτῇ
3 ὑπόμνημα. Ἐν ἔτει πρώτῳ Κύρου βασιλέως, Κύρος ὁ βασιλεὺς ἔδωκε γνώμην (γ) περὶ οἴκου ἱερᾶς θεοῦ
τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ· Οἶκος οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος ἕδη θυσιάζουσι τὰ θυσιάσματα· καὶ ἔδωκεν ἔπαρ-
4 μα ὕψος πήχεις ἑξήκοντα, πλάτος πήχεων ἑξήκοντα· Καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ
5 δόμος ξύλινος εἷς, καὶ ἡ δαπάνη ἔξω οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται. Καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ
ἀργυρᾶ καὶ τὰ (δ) χρυσᾶ, ἃ Ναβυχοδονόσορ ἐξήνεγκεν (ε) ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκό-
μισεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ δοθήτω καὶ (ζ) ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου ἕ ἐτέθη
6 ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Νῦν δώσετε ἔπαρχοι πέραν τοῦ ποταμοῦ (η) Σαθαρβουζαναὶ, καὶ οἱ ζύνδουλοι αὐτῶν
7 Ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν, (θ) Νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ
θεοῦ· οἱ ἀφηγούμενοι τῶν Ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκείνου οἰκοδομείτωσαν
8 ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Καὶ ἀπ' ἐμοῦ γνώμη ἐτέθη, μήποτε τί ποιήσητε μὴ τῶν πρεσβυτέρων τῶν Ἰου-
δαίων (ι) τοῦ οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ ὑπαρχόντων βασιλέως τῶν φόρων πέραν
9 τοῦ ποταμοῦ δαπάνη σπουδαίως δοθήτω ἔχω διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τὸ μὴ καταργηθῆναι. Καὶ ὃ ἂν
ὑστέρημα, καὶ υἱὸς βοῶν καὶ κριῶν, καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, πυρὸς, ἅλας, (κ) οἶνον,
ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα ἱερέων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔχω διδόμενον αὐτοῖς, ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ, ὃ ἐὰν αἰ-
10 τήσωσιν, Ἵνα ὦσιν (λ) ευωδίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περσεύχωνται εἰς ζωὴν τοῦ βα-
11 σιλέως (μ) καὶ υἱῶν αὐτοῦ. Καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἀλλάξει τὸ ῥῆμα
τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὠρθωμένος (ν) πληγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ οἶκος
αὐτοῦ τὸ κατ' ἐμὲ ποιηθήσεται.

MS. A. (α) ἐν Ἀμαδὰ ἐν πόλει (β) ἦν γεγραμένον (γ) περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ (δ) χρύσια, (ε) ἀπὸ οἴκου
τοῦ θεοῦ· (ι) τοῦ οἰκοδομῆσαι (κ) οἶνον, καὶ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων (λ) προσφέροντες ευωδίας (μ) καὶ τῶν υἱῶν (ν) πληγήσεται ἐπ' αὐτοῦ,

Et dixit ei; Omnia vasa sume, & vade: pone ea in domo, quæ in Hie- 15
rusalem, in locum eorum. Tunc Sabanasar ille venit, & dedit funda- 16
menta domûs Dei in Hierusalem: & ex tunc usque nunc ædificata est, & non est perfecta. Et nunc, si super regem, bonum; requirat in dome 17
gaza regis Babylonis; ut cognoscas, quia à rege Cyro positum est decre-tum, ædificare domum Dei illam, quæ in Hierusalem. Et cùm noverit rex de hoc, mittat ad nos.

CAP. VI.

Tunc Darius rex posuit decretum, & requisivit in bibliotheca, ubi 1
gaza posita est in Babylone. Et inventum est in (a) civitate in pa- 2
lario caput unum, & hic scriptus in eo commentarius. In anno primo Cyri regis, Cyrus rex posuit decretum de domo (b) sacra Dei, quæ in Hie- 3
rusalem: Domus ædificetur, & locus, ubi sacrificant sacrificia. (c) Et posuit elevationem, altitudo cubiti sexaginta, latitudo ejus cubitorum sexaginta: Et domus lapideæ validæ tres: & domus lignea una. Et 4
sumptus de domo regis dabitur. Et vasa domûs Dei argentea, & au- 5
rea, quæ Nabuchodonosor extulit è domo, quæ in Hierusalem, & por-tavit in Babylonem; & dentur, & remittantur in templum, quod in Hierusalem, super locum ubi posita fuerant in domo Dei. (d) Nunc dabi- 6
tis subrequli trans flumen Satharbuzanai, & conservi ipsorum Apharsachæi, qui trans flumen (e) longè existentes illinc, Nunc permittite opus 7
domûs Dei. Præpositi Judæorum, & seniores Judæorum domum Dei illam ædificent super locum ipsius. Et à me decretum positum est, (sine 8
quando quid faciatis cum senioribus Judæorum ad ædificandum do-mum Dei illam. Et de substantiis regis, tributis ipsis trans flumen, di-ligenter sumptus sit datus viris illis, ut non cessent. Et quodcunque 9
necessarium, & filios boum, & arietum, & agnos in holocaustoses Deo cœli, frumentum, sal, vinum, oleum, juxta verbum sacerdotum, qui in Hierusalem, sit datum eis, diem in die, quodcunque petierint; ut bene- 10
olentia offerant Deo cœli, & deprecentur ad vitam regis, & filiorum ejus. Et à me positum est decretum; quòd omnis homo, qui mutaverit 11
verbum hoc, tolletur lignum de domo ipsius, & evellus (g) percutietur super illud: & domus ejus (h) fiet id quod ad me.

(ζ) ἀπελθάτω (η) Σαθαρβουζαναὶ, (θ) Καὶ νῦν ἄφετε τὸ ἔργον (ν) πληγήσεται ἐπ' αὐτοῦ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وَقَالَ لَهُ خُذْ هٰذِهِ الْآنِيَةَ كُلَّهَا وَضَعْهَا فِي الْبَيْتِ الَّذِي فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ فِي مَكَانِهَا * عِنْدَ
16 ذٰلِكَ جَاءَ سَنْبَسَّارُ فَأَسَّسَ أَسَاسَ هٰذَا الْبَيْتِ الَّذِي هُوَ بَيْتُ اللهِ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ * فَمِنْ حِينَئِذٍ
جَعَلُوا يَبْنُوهُ وَلَمْ يَتِمَّ * فَإِنْ رَأَى الْمَلِكُ الْآنَ أَنْ يَنْظُرَ فِي خِزَانِ الْمُلُوكِ مُلُوكِ بَابِلَ * لَكَيْ
17 يَعْلَمَ إِنْ ذٰلِكَ مِنْ قَبْلِ قِيرُسَ * وَأَنَّهُ هُوَ الَّذِي أَمَرَ بِبِنَاءِ بَيْتِ اللهِ الَّذِي فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ *
فَإِذَا عَلِمَ الْمَلِكُ عِلْمَ ذٰلِكَ * يَبْعَثُ إِلَيْنَا عِنْدَ ذٰلِكَ بِمَا أَمَرَ دَارِيُوسُ الْمَلِكُ *

* الْفَصْلُ السَّادِسُ *

1 * فَنُظِرَ عِنْدَ ذٰلِكَ فِي خِزَانِ الْمُلُوكِ الَّتِي فِي أَرْضِ بَابِلَ * فَوُجِدَ فِي أَبْنَاءِ الْمَدِينَةِ طُومَارٌ
2 مَكْتُوبٌ فِيهِ ذِكْرُ هٰذَا الْبِنَاءِ * لَمَّا كَانَ فِي أَوَّلِ سَنَةٍ مِنْ مُلْكِ قِيرُسَ الْمَلِكِ أَمَرَ
3 بِبِنَاءِ بَيْتِ اللهِ الَّذِي فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ * وَالْمَكَانِ الَّذِي يَذْبَحُونَ فِيهِ ذَبَائِحَهُمْ * وَمِقْدَارُ ارْتِفَاعِهِ
سِتُّونَ ذِرَاعًا * وَعَرْضُهُ سِتُّونَ ذِرَاعًا * وَثَلَاثُ دَوَامِيسَ حَجَارَةٍ فِوِيهِ * وَدِعَامَاتٌ حَسَبَ * وَيَكُونُ النَّفَقَةُ
4 مِنْ بَيْتِ الْمَلِكِ * وَيُرَدُّ الْآنِيَةُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ الَّذِي أَخَذَ نَبُخَذْنَصَّرُ مِنَ الْبَيْتِ * وَأَمَرَ بِرَدِّهَا
5 إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَوَضْعِهَا فِي بَيْتِ اللهِ * فَالْآنَ مَنْ كَانَ مِنَ الْوُلَاةِ فِي مَعْبَرِ النَّهْرِ سَابَرْبَرَانُ
6 وَالْعَبِيدُ الَّذِي مَعَهُ * أَفْرِسْخُ الَّذِينَ فِي مَعْبَرِ النَّهْرِ الَّذِينَ هُمْ بَعِيدُونَ * فَاتْرُكُوا الْآنَ
7 هٰذَا الْعَمَلَ عَمَلَ بَيْتِ اللهِ * وَكُلُّ مَنْ كَانَ مِنْ رِيَاسَاءِ الْيَهُودِ وَمَشَايِخِهِمْ فَلْيَبْنُوا بَيْتَ اللهِ فِي
مَكَانِهِ * وَقَدْ أَمَرْتُ أَنَا بِأَمْرٍ أَنْ لَا تُحْدِثُوا فِي مَشَايِخِ الْيَهُودِ شَيْءٍ * لَكَيْ يَبْنُوا ذٰلِكَ الْبَيْتَ *
8 وَيَكُونُ مَتَاعُ خَرَاجِ الْمَلِكِ الَّذِي يُؤَدِّي مِنْ مَعْبَرِ النَّهْرِ تَكُونُ أَرْزَاقُ الْبَنَّائِينَ مِنْ ذٰلِكَ *
9 وَلَا يَبْطُلُونَ * وَكُلُّ حَاجَتِهِمْ مِنَ الْعُجُولِ وَالْكِبَاشِ وَالْخِرْفَانِ لِذَبَائِحِ إِلٰهِ السَّمَاءِ * وَمِنَ الْقَمْحِ
وَالْمِلْحِ وَالْخَمْرِ وَالزَّيْتِ * كَمَا قَالُوا الْكَهَنَةُ الَّذِينَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ * فَلْيُعْطَوْا فِي كُلِّ يَوْمٍ كَمَا
10 سَأَلُوا * لَكَيْ يُقَرِّبُوا رَائِحَةً طَيِّبَةً لِإِلٰهِ السَّمَاءِ * وَيُصَلُّوا لِدَوَامِ حَيَاةِ الْمَلِكِ وَبَنِيهِ * وَقَدْ أَمَرْتُ
11 أَنَّ كُلَّ رَجُلٍ يُبْطِلُ هٰذَا الْأَمْرَ يُهْدَمُ مَنْزِلُهُ وَيُوخَذُ حَسَبُهُ مِنْ مَنْزِلِهِ وَيُصْلَبُ عَلَيْهَا * وَيُصَفَّ
مَنْزِلُهُ *

Et dixit ei, Accipe hæc omnia vasa, & pone ea in domo quæ est Jerosolymis, in 15
locum suum. Tunc venit Sabisar, je- 16
citque fundamenta hujus domûs, quæ est domus Dei in Jerusalem: & ex tunc cœperunt eam ædificare, & nondum perfecta est. Jam ergò si regi videatur, 17
inspiciat in archivis regiis regum Babelis, ut sciat num id fuerit à Cyro, & num ipse præceperit extructionem domûs Dei quæ est in Jerusalem: cùmque rex ejus rei notitiam assecutus fuerit, tunc mittat ad nos quicquid præceperit rex Darius.

CAP. VI.

Tunc cùm inspectum fuisset in archi- 1
vis regiis quæ erant in terra Babelis, Inventum est in Athana urbe volumen 2
in quo scripta erat mentio hujus ædificii, hisce verbis. Anno primo Cyri regis, præ- 3
cepit rex ædificium domûs Dei quæ est in Jerusalem, & loci in quo sacrificent sacrificia sua, mensura altitudinis ejus, cubitorum sexaginta; & latitudinis ejus, cubitorum sexaginta. Triplex 4
series lapidea firma, & series lignea: & impensæ sunto è domo regis. Red- 5
dantur etiam vasa aurea & argentea quæ abstulit Bochtonassar ex æde: nam jubeo illa restitui in Jerusalem, & re-poni in domo Dei. Itaque quicunque 6
præpositi estis in transfluviali regione, Sabarbozan & conservi tui, Apharsa-chei transfluviales qui longè abestis; Permittite nunc opus istud, opus domûs 7
Dei: & quoscunque principes Judæo-rum & seniores eorum ædificare domum Dei in loco ipsius. Et mandato decerno 8
ego ut ne quam molestiam inferatis se-nioribus Judæorum, ut ædificent eam do-mum: & de substantia vectigalium re-gis quæ redduntur ex regione trans flu-viali, sint dimensa fabrorum, ut non 9
cessent. Et omnis eorum necessitas, tam vituli, arietes, & agni pro sacrificiis Dei cœli; quàm frumentum, sal, vinum, & oleum, prout dixerint sacerdotes qui sunt in Jerusalem; dentur illis quo-tidie prout postulaverint: ut offerant 10
odorem suavem Deo cœli, & ovent pro conservatione vitæ regis & filiorum ejus. Præcipio etiam ut quisquis man- 11
datum hoc infregerit, destruatur domus ejus, tollatur lignum ex ejus domo, & in crucem agatur super illud, & domus ejus publico addicatur.

עזרא : ז

corrumpendũ ad,mutandũ ad ſuã manũ miſerit qui populum & ,regem omnem diſſipet ,ibi ſuum nomen facit habitare qui Deus Et
12 וֵאלָהָא דִי־שַׁכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגֵּר כָּל־מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָא לְחַבָּלָה
,flumen trans dux Tattenai Tunc .fiat feſtinanter,decretum poſui Dariaves Ego .Jeruſalaim in quæ,hanc Dei domum
13 בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם אֲנָא דָרְיָוֶשׁ שִׂמֶת טְעֵם אִסְפַּרְנָא יִתְעֲבֵד׃ אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה
Judæorum ſeniores Et .fecerunt feſtinanter eſt dictum ut ,rex Dariaves miſit quod ſecundùm ,eorum ſocietates & ,Setharbozenai
14 שְׁתַר בּוֹזְנַי וְכֻנְוָתְהוֹן לָקְבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֻמָא אִסְפַּרְנָא עֲבַדוּ׃ וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא
,Iſrael Dei præcepto ex fundaverũt &,ædificaverũt &:Hiddo filii Zechariah &,prophetæ Chaggai *prophetiis in proſperantes &,ædificantes*
בְּנִין וּמַצְלְחִין בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאה וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹ וּבְנוֹ וְשַׁכְלִלוּ מִן־טַעֲם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל
, Adar menſis tertium diem ad uſque hæc domus eſt perfecta Et .Paras regis Artachſaſtæ & ,Dariaves &,Chores præcepto ex &
15 וּמִטַּעֲם כֹּורֶשׁ וּדְרָיָוֶשׁ וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא פָּרְס׃ וְשִׁיצִיא בַּיְתָה דְנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לְיַרַח אֲדָר
,trãſmigrationis *filiorum reſiduum* &,Levitæ &,ſacerdotes Iſrael filii fecerunt Et .regis Dariaves regni ſextus annus *ipſe* qui
16 דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־גָלוּתָא
arietes ,centum *juvencos* hujus Dei domus dedicationem *fecerunt appropinquare* Et .gaudio cum hujus Dei domus dedicationem
17 חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה בְּחֶדְוָה׃ וְהַקְרִבוּ לְחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה תּוֹרִין מְאָה דְכַרִין
ſtatuerunt Et .Iſrael tribuum numerum *ad*,duodecim Iſrael toto *ſuper* ,*peccatis* caprarũ hircos &,quadringentos agnos ,ducentos
18 מָאתַיִן אַמְרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין לְחַטָּיָא עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהַקִימוּ
.Moſeh libri ſcripturam juxta ;Jeruſalem in *quod* Dei *opus* ſuper ſuis *partitionibus* in Levitas &,ſuis diviſionib⁹ in ſacerdotes
כָּהֲנַיָּא בְּפַלְגָתְהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלָקְתְהוֹן עַל־עֲבִידַת אֱלָהָא דִי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתַב סִפַר מֹשֶׁה׃
Levitæ & ,ſacerdotes ſunt purificati Nam .primi menſis quartadecima in Peſach tranſmigrationis filii fecerunt Et
19 וְעָשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבְּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ כִּי הִטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
20 כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים וְשָׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְלָהֶם׃
.ſibiipſis & ,ſacerdotibus eorum fratribus &,tranſmigrationis filiis omnibus Peſach immolaverunt Et .mundi ipſi cunĉti,unus tanquã
querendum ad,eos ad terræ gentium coinquinatione à *ſeparatus* omnis &,tranſmigratione de *revertentes* Iſrael filii comederunt Et
21 וַיֹּאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכָל הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֹיֵי הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לִדְרֹשׁ
,Dominus eos lætificaverat quia :lætitia cum diebus ſeptem infermentatorum ſolennitatem fecerunt Et .Iſrael Deum Dominum
22 לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי־שִׂמְּחָם יְהוָה
.Iſrael Dei Dei domus opere in eorum manus confortandum ad eos ad Aſſur regis cor fecerat converti &
וְהֵסֵב לֵב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק יְדֵיהֶם בְּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. VII.

,Sallum Filii.Chilchijah filii,Hazariah filii Seraiah fili⁹ Hezra Paras regis Arthachſaſtæ regno in hæc verba poſt Et
1 וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ פָּרַס עֶזְרָא בֶן־שְׂרָיָה בֶן־עֲזַרְיָה בֶן־חִלְקִיָּה׃ בֶּן־שַׁלּוּם
filii ,Abiſuah Filii.Bucchi filii,Huzzi filii ,Zerachiah Filii .Meraioth filii,Hazariah filii ,Amariah Filii .Achithub filii ,Sadoc filii
2 בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב׃ בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־מְרָיוֹת׃ בֶּן־זַרְחִיָה בֶּן־עֻזִּי בֶּן־בֻּקִּי׃ בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן
quam ,Moſeh lege in velox ſcriba *ipſe* &,Babel è aſcendit Hezra Ipſe .*capitis* ſacerdotis Aharon filii,Elhazar filii ,Pinechas
3 פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ׃ הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא סוֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר
.ejus petitionem omnem eum ſuper ſui Dei Domini manum ſecundùm rex ei dedit & ,Iſrael Deus Dominus dedit
4 נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן לוֹ הַמֶּלֶךְ כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו עָלָיו כֹּל בַּקָּשָׁתוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

Deus autem, qui habitare fecit nomen ſuum ibi,diſſipet 12
omnia regna, & populũ qui extenderit manum ſuam ut
repugnet,& diſſipet domum Dei illam, quæ eſt in Jeruſa-
lem. Ego Darius ſtatui decretum, quod ſtudioſè impleri
volo. Igitur Thathanai dux regionis trans Flumen, & 13
Stharbuzanai, & conſiliarii ejus, ſecundùm quod præ-
ceperat Darius rex,ſic diligenter executi ſunt. Seniores
autem Judæorũ ædificabant,& proſperabantur juxta pro- 14
phetiã Aggæi prophetæ, & Zachariæ filii Addo : & æd-
ificaverunt & conſtruxerunt,jubente Deo Iſrael,& juben-
te Cyro, & Dario, & Artaxerxe, regib⁹ Perſarum : Et
compleverunt domum Dei iſtam, uſque ad diem tertium 15
menſis Adar,qui eſt ann⁹ ſextus regni Darii regis. Fece-
runt autem filii Iſrael,Sacerdotes & Levitæ,& reliqui fi- 16
liorum tranſmigrationis, dedicationem domûs Dei in
gaudio. Et obtulerunt in dedicationem domûs Dei,vi- 17
tulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos,
hircos caprarũ pro peccato totius Iſrael duodecim, juxta
numerum tribuũ Iſrael. Et ſtatuerunt Sacerdotes in or- 18
dinibus ſuis,& Levitas in vicib⁹ ſuis, ſuper opera Dei in
Jeruſalem,ſicut ſcriptũ eſt in Libro Moyſi. Fecerunt au- 19
tem filii Iſrael tranſmigrationis, Paſcha, quartadecimâ
die menſis primi. Purificati enim fuerant Sacerdotes 20
& Levitæ quaſi unus : omnes mundi ad immolandum
Paſcha univerſis filiis tranſmigrationis, & fratribus ſuis
Sacerdotibus,& ſibi. Et comederunt filii Iſrael,qui re- 21
verſi fuerant de tranſmigratione, & omnes qui ſe ſepa-
raverant à coinquinatione gentium terræ ad eos,ut quæ-
rerent Dñm Deum Iſrael. Et fecerunt ſolennitatem 22
azymorum ſeptem dieb⁹ in lætitia,quoniam lætificaverat
eos Dñs,& converterat cor regis Aſſur ad eus,ut adjuva-
ret manus eorum in opere domûs Domini Dei Iſrael.

CAP. VII.

POſt hæc autem verba, in regno Artaxerxis regis Per- 1
ſarum, Eſdras filius Saraiæ,filii Azariæ, filii Helciæ, Filii 2
Sellum, filii Sadoc, filii Achitob, Filii Amariæ, filii 3
Azariæ,filii Maraioth, Filii Zarahiæ,filii Ozi,filii Boc- 4
ci, Filii Abiſue, filii Phinees, filii Eleazar, filii Aaron
ſacerdotis ab initio. Ipſe Eſdras aſcendit de Babylone, 5
& ipſe ſcriba velox in lege Moyſi, quam Dominus Deus 6
dedit Iſrael : & dedit ei rex, ſecundùm manum Domini
Dei ejus ſuper eum,omnem petitionem ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ut Deus cujus nomen illic invenimus, illic 12
habitet. Quiſquis autem rex aut populus ma-
num ſuam extenderit ad immutandum aut de-
ſtruendum hanc domum Dei quæ eſt Jeroſo-
lymis,ego Darius legem fero ut illico pereat.
Tunc Tathnai præſes transfluvialis, & E- 13
ſtanbozan cum ſociis ſuis; id quod *rex* mi-
ſit, juxta decretum illico ſunt executi. Ita 14
reduces Judæi operabantur & ad finem per-
ducebant, ex prophetia Haggæi prophetæ
& Zechariæ filii Addo; adeoque ædificave-
runt & perfecerunt, ex ſententia Dei Iſraelis,
& ex ſententia Cyri & Darii,& ex ſententia
Arthaſeſtis regis Perſidis : Et abſoluta fuit 15
hæc domus die tertio, menſe Adar, quum
eſſet annus ſextus Darii regis. Deinde ce- 16
lebrârunt filii Iſraelis, ſacerdotes & Le-
vitæ, cæterique Judæi, feſtum ædis hujus
domûs Dei cum lætitia : Obtuleruntque in 17
feſto domûs Dei boves centum, arietes du-
centos, agnos quadringentos, hœdos capri-
nos ad expianda peccata Iſraelitarum, duo-
decim, juxta numerum tribuum Iſraelis.
Et conſtituerunt ſacerdotes in officio ſuo, 18
& Levitas in officio ſuo, ſuper opus domûs
Dei quæ eſt in Jeruſalem; quemadmodum
ſcriptum eſt in libro legis Moſis. Deinde 19
celebrârunt reduces Paſcha, decimâ quartâ
menſis primi. Mundaverant enim ſe ſacer- 20
dotes ac Levitæ ſimul, omnes mundaverant
ſeſe : & occiderunt agnos in Paſchate pro
reducibus, pro fratribus ſuis ſacerdotibus,
& pro ſeipſis. Et comederunt *illud* Iſrae- 21
litæ qui aſcenderant è captivitate Babylo-
nica, omnes *videlicet* qui ſeparati erant ab
immunditia gentium terræ ad orandum co-
ram Domino Deo Iſraelis. Et celebrârunt 22
feſtum azymorum ſeptem diebus cum lætitia :
quoniam exhilaraverat eos Dominus, &
converterat cor regis Aſſyriæ erga eos, ad
confirmandum manus eorum in opere domûs
Domini Dei Iſraelis.

CAP. VII.

POſt has res omnes, regnante Artahſeſte 1
rege Perſidis ; Ezra filius Sariæ, filii Aza-
riæ, filii Helciæ, Filii Salom, filii Sadoc, 2
filii Ahitob, Filii Amariæ, filii Azariæ, filii 3
Marjoth, Filii Zerahiæ, filii Gadi, filii 4
Baki, Filii Abiſue, filii Phinhes, filii Eliazar, 5
filii Aharonis ſacerdotis ; Primus fuit Ezra 6
qui aſcendit è Babele (Is erat ſcriba peri-
tiſſimus in lege Moſis, quam dederat ei Do-
minus Deus Iſraelis : huic dedit rex facultа-
tem ambulandi in lege Domini, prout
vellet)

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Καὶ ὁ θεὸς ὃ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πάντα βασιλέα καὶ λαὸν ὃς ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα
(ξ) αὐτοῦ ἀλλάξαι ἢ ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ (ο) θεοῦ τὸν ἐν Ἰερουσαλήμ. ἐγὼ Δαρεῖος ἔθηκα γνώ-
13 μην, ἐπιμελῶς ἔσαι. Τότε (π) Θανθαναὶ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ, Σαθαρβουζαναὶ, καὶ οἱ
14 ζύνδουλοι αὐτοῦ, ὡς ὁ ἀπέστειλε (ρ) Δαρεῖος βασιλεὺς, οὕτως ἐποίησαν ἐπιμελῶς. Καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι τῶν Ἰουδαίων * ᾠκοδόμησαν καὶ οἱ Λευῖται ἐν προφητείᾳ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, καὶ Ζαχαείου υἱοῦ
Ἀδδώ· καὶ ἀνῳκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ γνώμης Κύρου, καὶ Δα-
15 ρείου, καὶ Ἀρθασασθὰ (σ) βασιλέων Περσῶν. Καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τρίτης μηνὸς
16 Ἀδὰρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οἱ ἱε-
17 ρεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικεσίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ
προσήνεγκαν εἰς τὰ (τ) ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μόσχους ἑκατὸν, κριοὺς διακοσίους, ἀμνοὺς τετρακο-
σίους, (υ) χιμάρρους αἰγῶν (φ) ὑπὲρ ἁμαρτίας ὑπὲρ παντὸς Ἰσραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν Ἰσραήλ.
18 Καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς Λευίτας ἐν μερισμοῖς αὐτῶν, (χ) ὅπη δουλείας
19 θεοῦ ἐν Ἰερουσαλὴμ, κατὰ τὸ γεγραμμένον (ψ) βιβλίου Μωυσῆ. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικεσίας τὸ πά-
20 σχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. Ὅτι (ω) ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ (†) Λευῖται, ἕως
εἰς πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πάσχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς τῆς ἀποικεσίας καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν
21 τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἑαυτοῖς. Καὶ ἔφαγον (α) υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πάσχα, οἱ ἀπὸ τ ἀποικεσίας, καὶ πᾶς ὁ χω-
22 ριζόμενος τ ἀκαθαρσίας ἐθνῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτοὺς, τοῦ ἐκζητῆσαι (··) κύριον θεὸν Ἰσραήλ. Καὶ
ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ, ὅτι εὐφρανεν αὐτοὺς κύριος, (β)
καὶ ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως Ἀσσὼρ ἐπ' αὐτοὺ κραταιῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου τοῦ
θεοῦ Ἰσραήλ.

MS. A. (ξ) ἑαυτοῦ (ο) θεοῦ ἐκεῖνον τ ἐν (π) Θαθθαναὶ ἔπαρχος (ρ) Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς, (σ) βασιλέως Περσῶν. (τ) ἐγκαίνια τοῦ θεοῦ (υ) χιμάρους (φ) ὑπὲρ ἁμαρτίας (χ) ἐπὶ δουλείᾳ θεοῦ τοῦ ἐν (ψ) βιβλίου Μωσῆ. (ω) ἐκαθερίσθησαν (†) οἱ Λευῖται, (α) οἱ υἱοὶ (··) κύριον τ θεὸν (β) καὶ κυρίου ἐπέστρεψεν

Et Deus, cujus inhabitat nomen ibi, evertat omnem regem, & populum, 12
qui extendet manum suam ad mutandam aut delendam domum Dei, quæ
in Hierusalem. Ego Darius posui decretum: diligenter(·) erit. Tunc 13
Thanthanai subregulus trans flumen, Satharbuzanai, & conservi ejus,
secundùm quod miſit Darius rex, sic fecerunt diligenter. Et seniores 14
Judæorum ædificabant, & Levitæ in prophetia Aggæi prophetæ, &
Zachariæ filii Addo. Et ædificaverunt, & perfecerunt ex decreto Dei
Israel, & ex decreto Cyri, & Darii, & Artharastha, regum Persæ rum.
Et perfecerunt domum istam usque ad diem tertiam mensis Adar; qui est 15
annus sextus regni Darii regis. Et fecerunt filii Israel, sacerdotes & 16
Levitæ, & reliqui ex filiis transmigrationis Encæniæ domûs Dei in lætitia: Et obtulerunt in Encæniis domûs Dei vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato pro omni Israel duodecim ad numerum tribuum Israel. Et statuerunt sacerdotes in 18
divisionibus ipsorum, & Levitas in partitionibus ipsorum, super servitutem Dei in Hierusalem, secundùm scripturam libri Moysi. Et fecerunt 19
filii transmigrationis Paschæ quartadecimâ mensis primi: Quoniam 20
mundati fuerant sacerdotes & Levitæ: usque ad unum, omnes mundi.
Et jugulárunt Pascha omnibus filiis transmigrationis, & fratribus suis
sacerdotibus, & sibi ipsis. Et comederunt filii Israel Pascha, qui de 21
transmigratione, & omnis separans se ab immunditia gentium terræ ad
eos, ad quærendum Dominum Deum Israel. Et fecerunt festivitatem 22
Azymorum septem diebus in lætitia: quoniam lætificabat eos Dominus:
& convertit cor regis Assur super eos ad confortandas manus eorum in
operibus domûs Dei Israel.

ΚΕΦ. ζ.

1 Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν βασιλείᾳ Ἀρθασασθὰ βασιλέως Περσῶν, ἀνέβη (α) Ἔσδρας υἱὸς Σα-
2 ραίου, υἱοῦ Ἀζαείου, υἱοῦ (β) Χελκία, τοῦ Σελλὴμ, υἱοῦ Σαδδὼκ, υἱοῦ Ἀχιτὼβ, τοῦ Σαμαρία, υἱοῦ Ἐσρὶ,
4 υἱοῦ (γ) Μαρεμὼθ, τοῦ Ζαραΐα, υἱοῦ (δ) Ὀζίου, υἱοῦ Βοκκὶ, τοῦ Ἀβισουὲ, υἱοῦ Φινεὲς, υἱοῦ Ἐλεάζαρ,
6 υἱοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώτου· Αὐτὸς (ε) Ἔσδρας ἀνέβη ἐκ Βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς γραμματεὺς
ταχὺς ἐν νόμῳ Μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ὅτι χεὶρ κυρίου
θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζήτει αὐτός.

MS. A. (α) Ἔζρας (β) * Χελκείο, Σελλὲμ; (γ) Μαραιὼθ, (δ) Ὀζιυὶ, (ε) Ἔζρας

CAP. VII.

ET post verba hæc, in regno Artharastha regis Persarum, ascendit Es- 1
dras filius Sareæ, filii Azariæ, filii Chelcia, Filii Selum, filii Sadduc, 2
filii Achitob, Filii Samariæ, filii Esriæ, filii Mareoth, Filii Zaraia, fi- 3 4
lii Oziæ, filii Bocci, Filii Abisue, filii Phinees, filii Eleazari, filii Aaron 5
sacerdotis primi. Ipse Esdras ascendit de Babylone, & ipse scriba ve- 6
lox in lege Moysi, quam dedit Dominus Deus Israel. Et dedit ei rex: quoniam manus Domini Dei ejus super ipsum in omnibus quæ quærebat ipse.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وَاللّٰهُ الَّذِي يَسْكُنُ اسْمُهُ فِي ذٰلِكَ الْبَيْتِ يُهْلِكُ كُلَّ مَلِكٍ وَكُلَّ شَعْبٍ يَجْرِي عَلَى اَنْ يَبْسُطَ
13 يَدَهُ وَيُسْعِفَكَ بَيْتَ اللّٰهِ الَّذِي فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ. اَنَا دَارِيُوسُ اَمَرْتُ بِاَمْرِي فَلْيُنْفَذْ * عِنْدَ ذٰلِكَ
سَتَنَايُ الْوَالِي فِي مَعْبَرِ النَّهْرِ وَسَادَبَرَازَانُ * وَاَصْحَابُهُمْ مِنَ الْعَتِيدِ الَّذِينَ بَعَثَ اِلَيْهِمْ دَارِيُوسُ
الْمَلِكُ. اَنْفَذُوا رَأْيَهُ * وَكَانَ مَسِيحُ الْيَهُودِ يَبْنُونَ وَاللَّاوِيُّونَ فِي نُبُوَّةِ اَجَّاوُسَ النَّبِيِّ وَزَكَرِيَّا
14 ابْنِ اَدُّوا. فَتَمُّوا الْبِنَاءَ بِرَأْيِ الٰهِ اِسْرَائِيلَ وَرَأْيِ قِيرُسَ وَدَارِيُوسَ وَاَرْسَسْتَا مَلِكِ فَارِسَ * فَتَمُّوا
15 ذٰلِكَ الْبَيْتَ فِي تَلَثِ اَيَّامٍ مِنْ شَهْرِ اَذَارَ فِي سَنَةِ سِتٍّ مِنْ مُلْكِ دَارِيُوسَ * وَصَنَعُوا بَنُو اِسْرَائِيلَ
16 اَلْكَهَنَةُ وَاللَّاوِيُّونَ وَبَقِيَّةُ مَنْ جَاءَ مِنَ السَّبْيِ. لِتَجْدِيدِ بَيْتِ الرَّبِّ بِفَرَحٍ * وَقَرَّبُوا فِي تَجْدِيدِ بَيْتِ
17 الرَّبِّ مِائَةَ عِجْلٍ وَمِائَتَيْنِ كَبْشٍ وَاَرْبَعَمِائَةِ حَرُوفٍ * وَاثْنَيْ عَشَرَ عَنُودَ مَاعِزٍ عَنْ خَطَايَا بَنِي
18 اِسْرَائِيلَ اَلْاِثْنَيْ عَشَرَ * وَاَقَامُوا الْكَهَنَةَ فِي مَرَاتِبِهِمْ وَاللَّاوِيِّينَ اَيْضًا فِي خِدْمَةِ اللّٰهِ الَّذِي فِي بَيْتِ
19 الْمُقَدَّسِ. كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي مُصْحَفِ مُوسَى * وَاَفْصَحُوا بَنِي السَّبْيِ الْفِصْحَ فِي اَرْبَعَةَ عَشَرَ
20 مِنَ الشَّهْرِ الْاَوَّلِ * حِينَ تَطَوَّا الْكَهَنَةُ وَاللَّاوِيُّونَ جَمِيعًا * وَذَبَحُوا الْفِصْحَ جَمِيعُ بَنِي اِسْرَائِيلَ
21 لِاَخَوَتِهِمْ وَلِلْكَهَنَةِ وَلِاَنْفُسِهِمْ * وَاَكَلُوا بَنِي اِسْرَائِيلَ الْفِصْحَ الَّذِينَ هُمْ مِنَ السَّبْيِ * وَكُلُّ
22 مَنِ ابْتَعَدَ مِنْ نَجَسِ الْاُمَمِ الَّذِينَ فِي الْاَرْضِ وَطَلَبُوا اللّٰهَ رَبَّ اِسْرَائِيلَ * وَعَيَّدُوا عِيدَ الْفَطِيرِ
سَبْعَةَ اَيَّامٍ بِفَرَحٍ اِذْ فَرَّحَهُمُ الرَّبُّ وَرَدَّ قَلْبَ مَلِكِ فَارِسَ لِيَرْحَمَهُمْ وَيُسَاعِدَهُمْ عَلَى بِنَاءِ بَيْتِ الٰهِ
اِسْرَائِيلَ *

اَلْفَصْلُ السَّابِعُ *

1 * فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ هٰذَا فِي مُلْكِ اَرْسَسْتَا مَلِكِ فَارِسَ * صَعِدَ عَزْرَا اِبْنُ سَارِيَا * اِبْنِ اَزَرِيَا * اِبْنِ
2 حَلْقِيَا * اِبْنِ سَلُّومَ * اِبْنِ صَادُوقَ * اِبْنِ اَخِيطُوبَ * اِبْنِ سَامَرِيَا * اِبْنِ اَزَرِيَا * اِبْنِ مَارَاوُثَ * اِبْنِ
3 زَارَايَا * اِبْنِ اُوزِيَا * اِبْنِ بُسِّي * اِبْنِ اِيسُوا * اِبْنِ فِنْحَاسَ * اِبْنِ اَلْعَازَارَ * اِبْنِ هَارُونَ الْكَاهِنِ الْاَوَّلِ *
4 هٰذَا عَزْرَا صَعِدَ مِنْ بَابِلَ * وَهُوَ كَاتِبٌ مُسْرِعٌ فِي نَامُوسِ مُوسَى الَّذِي اَعْطَاهُ اللّٰهُ رَبُّ
5 اِسْرَائِيلَ. فَاَعْطَاهُ الْمَلِكُ. لِاَنَّ يَدَ رَبِّهِ وَاِلٰهِهِ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ مَا كَانَ يَطْلُبُ *

Et Deus cujus nomen habitat in illa domo, perdat omnem regem & omnem populum 12
qui ausus fuerit extendere manum suam,
& destruere domum Dei quæ est in Jerusalem. Ego Darius edicto meo præcipio: 13
ideò executioni mandetur. Tunc Tathnai præpositus in regione transfluvialí, & Sadabrazan, eorúmque conservi ad quos miſit Darius rex; sententiam ejus executi sunt. Ita senatus 14
Judæorum & Levitæ ædificabant, secundùm prophetiam Aggæi prophetæ & Zachariæ filii Addo: & perfecerunt ædificium ex sententia Dei Israelis, & sententia Cyri, & Darii, & Arsastæ regis Persidis. Perfecerunt, inquam, domum 15
illam tertiâ die mensis Adar, anno sexto regni Darii. Et celebraverunt filii Is- 16
raelis, sacerdotes ac Levitæ, cæteríque qui venerant è captivitate, renovationem domûs Domini cum gaudio: Et sacrificaverunt in renovatione domûs Domini 17
centum vitulos, ducentos arietes, quadringentos agnos, duodecim hircos caprinos pro peccatis duodecim filiorum Israelis. Et statuerunt sacerdotes in 18
officiis eorum, & Levitas etiam in ministerio Dei qui est in Jerusalem; quemadmodum scriptum est in libro Mosi. Celebraverunt etiam filii capti- 19
vitatis Phasè decimâ quartâ mensis primi, Postquam mundati sunt sacer- 20
dotes ac Levitæ simul: & mactavevunt Phasè omnes Israelitæ pro fratribus suis, pro sacerdotibus, & pro seipsis. Et Phasè comederunt Israelitæ 21
qui erant è captivis, & omnes qui recessérant ab immunditia gentium quæ erant in terra: & deprecati sunt Deum Dominum Israelis. Et celebraverunt fe- 22
stum azymorum septem diebus cum gaudio: quoniam lætificaverat eos Dominus, & reduxerat cor regis Persidis ad miserendum eorum & auxiliandum eis in extructione domûs Dei Israelis.

CAP. VII.

HIs rebus exactis, sub regno Ar- 1
saste regis Persidis ascendit Ezra filius Sariæ, filii Azariæ, filii Helciæ, 2
Filii Sallum, filii Sadoc, filii Achi- 3
tob, Filii Samariæ, filii Azriæ, filii Mereoth, Filii Zarajæ, filii Oziæ, 4
filii Bochi, Filii Abisue, filii Phinhes, filii Elazar, filii Haronis primi 5
sacerdotis. Hic Ezra ascendit è Ba- 6
bele (erat autem is scriba velox in lege Mosis, quam dederat ei Deus Dominus Israelis) permittente ei rege: manus enim Domini ac Dei ipsius aderat ipsi in omnibus iis quæ cupiebat:

עזרא : ז

anno in ,Jeruſalaim in Nethinim & ,janitoribus & ,cantoribus & ,Levitis & ,ſacerdotibus de & ,Iſrael filiis de aſcenderũt Et
7 ויעלו מבני ישראל ומן הכהנים והלוים והמשררים והשערים והנתינים אל ירושלם בשנת
Quia .regis ſeptimus annus Ipſe .quinto menſe in Jeruſalaim venit Et .regis Arthachſaſtæ ſeptimo
9 8 שבע לארתחשסתא המלך : ויבא ירושלם בחדש החמישי היא שנת השביעית למלך : כי
Jeruſalaim in venit quinti menſis una in & ,Babel de aſcenſionis *fundamentum ipſum* primi menſis una in
באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה מבבל ובאחד לחדש החמישי בא אל ירושלם
,faciendum ad & ,Domini legem *quærendum ad* ,ſuum cor paravit Hezra Quia .eum ſuper bonam ſui Dei manũ ſecundùm
10 כיד אלהיו הטובה עליו : כי עזרא הכין לבבו לדרש את תורת יהוה ולעשות
Hezræ Arthachſaſta rex dedit quam ,epiſtolæ *extraũm* exemplar hoc Et .judicium & ,*ſtatutum* Iſrael *in docendũ ad* &
11 וללמד בישראל חק ומשפט : וזה פרשגן האגרת אשר נתן המלך ארתחשסתא לעזרא
regum rex Arthachſaſta .Iſrael ſuper ejus ſtatutorũ & Domini præceptorũ verborum ſcribæ ,ſcribæ ſacerdoti
12 הכהן הספר ספר דברי מצות יהוה וחקיו על ישראל : ארתחשסתא מלך מלכיא
Iubens omnis quod ,decretum eſt poſitum me A .Cheheneth & ,conſummato cœli Dei *quod* ,*ſtatuti* ſcribæ ,ſacerdoti Hezræ
13 לעזרא כהנא ספר דתא די אלה שמיא גמיר וכענת : מני שים טעם די כל מתנדב
à quod eo Pro .vadat tecum ,Jeruſalem in *eundum ad* ,Levitis & ,ejus ſacerdotibus & ,Iſrael populo de meo regno in
14 במלכותי מן עמה ישראל וכהניה ולויא למהך לירושלם עמך יהך : כל קבל די מן
.tua manu in quæ ,tui Dei lege in ,Jeruſalem & ,Jehudæam *ſuper perquirendum ad* miſſus ejus conſiliariorũ ſeptem & ,regis *coiſſe ẽtu*
קדם מלכא ושבעת יעטוהי שליח לבקרה על יהוד וירושלם בדת אלהך די בידך :
,*ejus* habitaculũ Jeruſalem in cujus ,Iſrael Deo obtulerũt ſponte ejus conſiliarii & rex quod aurum & ,argentũ ferendũ ad &
15 ולהיבלה כסף ודהב די מלכא ויעטוהי התנדבו לאלה ישראל די בירושלם משכנה :
domui *offerentium ſponte* ,*ſacerdotum &* ,*populi devotione* cum Babel provincia univerſa in inveneris quod aurũ & argentũ omne Et
16 וכל כסף ודהב די תשכח בכל מדינת בבל עם התנדבות עמא וכהניא מתנדבין לבית
,agnos ,arietes ,*tauros* ,hoc argento in emas *velociter hac viciſſitudine Omni* .Jeruſalem in quæ ſui Dei
17 אלההם די בירושלם : כל קבל דנה תקנא בכספא דנה תורין דכרין אמרין
quod illud Et .Jeruſalem in quæ veſtri Dei domus *quod* altare ſuper ea offeras & : eorũ libamina & ,eorum *munera* &
18 ומנחתהון ונסכיהון ותקרב הסו על מדבחה די בית אלהכם די בירושלם : ומה די
vaſa Et .*facietis* veſtri Dei voluntatẽ ſecundùm ,*faciendũ ad* ,*auri &* ,*argenti reſiduo in erit bonum tuis fratribus ſuper &* ,*te ſuper*
19 עלוך ועל אחך ייטב בשאר כספא ודהבה למעבד כרעות אלהכם תעבדון : ומאניא
quod tui Dei *domus uſus reſiduum* Et .Jeruſalem Deo coram *reſidue* tui Dei domus *cultum* in tibi ſunt data quæ
20 די מתיהבין לך לפלחן בית אלהך השלם קדם אלה ירושלם : ושאר חשחות בית אלהך די
omnibus decretũ eſt poſitum *rex* Arthachſaſta *ego* me à Et .regis *gazarum* domo è dabis ,*dandum ad* ,tibi *ecciderit*
21 יפל לך למתן תתן מן בית גנזי מלכא : ומני אנה ארתחשסתא מלכא שים טעם לכל
citò ,cœlorum Dei *quæ* legis ſcriba ſacerdos Hezra vobis petierit quæ omnia ut ,flumen trans *in* qui theſaurariis
גזברייא די בעבר נהרה די כל די ישאלנון עזרא כהנא ספר דתא די אלה שמיא אספרנא
batos ad uſque & ,centum batos vini ad uſq; & ,centum coros *triticorum* ad uſq; & ,centum talenta argenti ad Uſque .fiat
22 יתעבד : עד כספ ככרין מאה ועד חנטין כורין מאה ועד חמר בתין מאה ועד בתין
.*eſt ſcriptum non quod* ,ſal & ; centum olei
משח מאה ומלח די לא כתב :

Verſio VULG. LAT.

Et aſcenderunt de filiis Iſrael, & de filiis Sacerdotum, & de filiis Levitarum, & de cantoribus, & de janitoribus, & de Nathinæis, in Jeruſalem, anno ſeptimo Artaxerxis regis. Et venerunt in Jeruſalem menſe quinto, 8
ipſe eſt annus ſeptimus regis. Quia in primo die menſis primi cœpit aſcendere de Babylone, & in primo die 9
menſis quinto venit in Jeruſalem, juxta manum Dei ſui bonam ſuper ſe. Eſdras enim paravit cor ſuum, ut in- 10
veſtigaret legem Domini, & faceret & doceret in Iſrael præceptum & judicium. Hoc eſt autem exemplar e- 11
piſtolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Eſdræ ſacerdoti, ſcribæ erudito in ſermonibus & præceptis Dñi, & ce-
remoniis ejus in Iſrael. Artaxexes rex regum Eſdræ 12
ſacerdoti, ſcribæ legis Dei cœli doctiſſimo, ſalutem. A me decretum eſt, ut cuicunque placuerit in regno 13
meo de populo Iſrael, & de Sacerdotibus ejus, & de Levitis, ire in Jeruſalem, tecum vadat. A facie e- 14
nim regis, & ſeptem conſiliatorum ejus, miſſus es, ut viſites Judæam & Jeruſalem in lege Dei tui, quæ eſt in manu tua: Et ut feras argentum & aurum, quod 15
rex & conſiliatores ejus ſponte obtulerunt Deo Iſrael, cujus in Jeruſalem tabernaculum eſt. Et omne argen- 16
tum & aurum quodcunque inveneris in univerſa provincia Babylonis, & populus offerre voluerit, et de Sacerdotibus quæ ſponte obtulerint domui Dei ſui, quæ
eſt in Ieruſalem, Liberè accipe, & ſtudiosè eme de 17
hac pecunia vitulos, arietes, agnos, & ſacrificia & libamina eorum, & offer ea ſuper altare templi Dei veſtri, quod eſt in Jeruſalem. Sed & ſi quid tibi & fra- 18
tribus tuis placuerit, de reliquo argento & auro ut faciatis, juxta voluntatem Dei veſtri facite. Vaſa quoque, 19
quæ dantur tibi in miniſterium domûs Dei tui, trade in conſpectu Dei in Ieruſalem. Sed & cætera, quibus opus 20
fuerit in domum Dei tui, quantumcunque neceſſe eſt ut expendas, dabitur de theſauro, & de fiſco regis, Et à 21
me. Ego Artaxerxes rex, ſtatui atque decrevi omnibus cuſtodibus arcæ publicæ, qui ſunt trans Flumen, ut quod-
cunque petierit à vobis Eſdras ſacerdos, ſcriba legis Dei cœli, abſque mora detis, uſque ad argenti talenta 22
centum, & uſque ad frumenti coros centum, & uſque ad vini batos centum, & uſque ad batos olei centum, ſal verò abſque menſura.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܘ ܕܥܡ ܟܠ ܕܨܒܐ ܒܡܠܟܘܬܝ ܡܢ ܥܡܗ ܐܝܣܪܝܠ ܘܟܗܢܝܗ ܘܠܘܝܐ ܠܡܗܠܟ ܠܝܪܘܫܠܡ ܥܡܟ ܢܗܠܟ ׃ ܟܠ ܩܒܠ ܕܡܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܘܫܒܥܐ ܡܫܘܗܝܗ ܠܡܒܥܐ ܥܠ ܝܗܘܕ ܘܝܪܘܫܠܡ ܒܢܡܘܣ ܐܠܗܟ ܕܒܝܕܟ ׃ 7
ܘܠܡܛܠ ܠܡܗܒܠ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ ܕܡܠܟܐ ܘܡܫܘܗܝܗ ܕܒܥܘ ܠܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ׃ ܘܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ ܟܠ ܕܬܫܟܚ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬ ܒܒܠ ܥܡ ܬܒܪܥܘ ܕܥܡܐ ܘܟܗܢܐ ܡܬܒܪܥܝܢ ܠܒܝܬ 8
ܐܠܗܗܘܢ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ׃ ܘܠܗܠܝܢ ܬܘܪܐ ܕܟܪܐ ܐܡܪܐ ܡܢܚܬܗܘܢ ܘܢܣܟܗܘܢ ܘܬܩܪܒ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܕܒܝܬ ܐܠܗܟܘܢ ܕܒܝܪܘܫܠܡ ׃ ܘܡܐ ܕܛܒ ܠܟ ܘܠܐܚܟ ܒܫܐܪ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ ܠܡܥܒܕ ܟܪܥܘܬ ܐܠܗܟܘܢ ܥܒܕܘܢ ׃ ܘܡܢܝܐ 9
ܕܡܬܝܗܒܝܢ ܠܟ ܠܦܠܚܢ ܒܝܬ ܐܠܗܟ ܫܠܡ ܩܪܒ ܐܠܗ ܝܪܘܫܠܡ ׃ ܘܫܐܪ ܚܫܚܘܬ ܒܝܬ ܐܠܗܟ ܕܢܗܘܐ ܠܟ ܠܡܬܬ ܡܢ ܒܝܬ ܓܢܙܐ ܕܡܠܟܐ ׃ ܘܐܢܐ ܐܪܬܚܫܫܬܐ ܡܠܟܐ ܫܡܝܬ ܦܩܕܢܐ ܠܟܠ ܓܒܪܝܐ ܕܒܥܒܪ ܢܗܪܐ ܕܟܠ ܕܝ ܢܫܐܠܢܟ ܥܙܪܐ ܟܗܢܐ ܣܦܪܐ ܕܐܘܪܝܬܐ ܕܐܠܗ ܫܡܝܐ ܓܡܝܪ ܘܟܥܢܬ ׃ ܥܕ ܟܣܦ ܟܟܪܝܢ ܡܐܐ ܘܥܕ ܚܢܛܝܢ ܟܘܪܝܢ ܡܐܐ ܘܥܕ ܚܡܪ ܒܬܝܢ ܡܐܐ ܘܥܕ ܒܬܝܢ ܡܫܚ ܡܐܐ ܘܡܠܚ ܕܠܐ ܟܬܒ ׃ 10

Et aſcenderunt ex Iſraelitis, è ſacerdotibus ac Levitis illis miniſtris, ex janitoribus, & Nethanæis. Et ex iis qui aſcenderunt Jeroſolymam anno ſeptimo Artahſeſtis regis; Pervenerunt Jeroſolymam menſe quinto, eodem anno ſeptimo regis. Nam menſe primo cœperunt aſcendere ex Babele, & primâ menſis quinti pervenerunt Jeroſolymam, prout manus Dei benefecerat illis. Siquidem Ezra comparaverat animum ſuum ad faciendum legem Domini, & ad agendum, & docendum in Iſraele leges & judicia. Atque hoc eſt exemplar epiſtolæ quam dedit rex Artahſeſt Ezræ ſacerdoti, ſcribæ ſermonum & præceptorum Domini ejúſque legum ſuper univerſum Iſraelem. Rex Artahſeſt rex regum, Ezræ ſacerdoti & ſcribæ, perito legis Dei cœli, incolumitatem. Ego præcipio legémque fero, ut quiſquis voluerit in regno meo è populo Iſraelis, & è ſacerdotibus ac Levitis proficiſci tecum, proficiſcatur. Ego præcipio, legem fero, & mitto ex his qui apud me ſunt, ad perquiſitionem faciendam de Judæa & de Jeruſalem, & ad inquirendum de lege Dei tui, quæ eſt in manibus tuis: Et ad deferendum argentum & aurum regis, quod ego ſponta-neâ mente obtuli domui Domini, habitationi illi Jeroſolymitanæ. Omne argentum & aurum quod inveneris in quavis urbe in tota Babylonia, tecum abeat: & ſacerdotes ac Levitæ, & quicunque voluerint proficiſci tecum, proficiſcantur ad domum Dei quæ eſt in Jeruſalem. Jam verò ſolicitè emas illâ pecuniâ, boves, arietes, & agnos cum muneribus & libaminibus eorum; & offeras eos ſuper altare Dei veſtri in Jeruſalem: Et quod tibi fratribúſque tuis libuerit agere de reliqua pecunia, ſecundùm voluntatẽ Dei tui agatis. Item vaſa quæ tibi traduntur ad cultum domûs Dei tui, reddito coram Deo qui eſt in Jeruſalem: Reliqua verò vaſa quæ tibi requiruntur ad miniſterium domûs Dei tui, accipias tradáſque ex ærario regis. Ego Artahſeſt rex legem decerno omnibus theſaurariis qui ſunt in *regione* transfluviali, ut quicquid poſtulaverit à vobis Ezra ſacerdos, ſcriba peritus legis Dei cœli, ſolicitè faciatis: uſque ad argenti talenta centum, uſque ad tritici coros centum, uſque ad vini quartas centum, uſque ad olei bathos centum, ſalis autem ſine præſcriptione.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ἀνέβησαν (ζ) ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἀπὸ τῶν Λευιτῶν, καὶ οἱ ᾠδοὶ,
8 καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ Ναθινὶμ, εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῷ Ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ. Καὶ
9 (κ) ἦλθοσαν εἰς Ἰερουσαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, (ϑ) τοῦτο τὸ ἔτος ἑβδόμου τῷ βασιλεῖ. Ὅτι ἐν
μιᾷ τοῦ (ι) μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος· ἐν δὲ τῇ πρώτῃ
10 τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλθοσαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν. Ὅτι (κ)
Ἔσδρας ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν νόμον, καὶ ποιεῖν καὶ (λ) διδάσκειν ἐν Ἰσραὴλ προσά-
11 γματα καὶ κρίματα. Καὶ αὕτη ἡ διασάφησις τοῦ διατάγματος, ὃ ἔδωκεν Ἀρθασασθὰ τῷ (μ) Ἔσδρᾳ
12 τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίῳ λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ἀρθα-
σασθὰ βασιλεὺς βασιλέων (ν) Ἔσδρᾳ γραμματεῖ νόμου (ξ) κυρίου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ· (ο) Τετέλεσται λό-
13 γος καὶ ἡ ἀπόκρισις. Ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅπως πᾶς ὁ ἐκουσιαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ
14 Ἰσραὴλ καὶ ἱερέων καὶ Λευιτῶν πορευθῆναι εἰς Ἰερουσαλὴμ, μετὰ σοῦ πορευθῆναι. Ἀπὸ προσώπου τοῦ
βασιλέως καὶ τῶν ἑπτὰ (π) συμβούλων ἀπεσταλη ὀπτασφαδζ ὀπτ τὴν Ἰουδαίαν καὶ εἰς Ἰερουσαλὴμ
15 νόμῳ θεοῦ αὐτῶν τῷ ἐν χειρὶ σου· Καὶ εἰς οἶκον κυρίου, ἀργύριον καὶ (ρ) χρυσίον, ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ
16 οἱ σύμβουλοι ἐκουσιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ τῷ ἐν Ἰερουσαλὴμ κατασκηνοῦντι, Καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον,
ὃ, π (σ) ἐὰν εὑρῇς ἐν πάσῃ χώρᾳ Βαβυλῶνος μετὰ ἐκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἱερέων τῶν ἐκουσιαζομένων εἰς οἶκον
17 θεοῦ τὸν ἐν Ἰερουσαλήμ. (τ) Καὶ πάντα περισπουδάσατε τοῦτον ἑτοίμως ἔνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ,
μόσχους, κριοὺς, ἀμνοὺς, καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπονδὰς αὐτῶν· καὶ προσοίσεις αὐτὰ (υ) ἐπὶ τοῦ θυσια-
18 στηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ εἴπ ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ἀγαθωθῆ ἐν τῷ
19 ταμιείῳ τῷ ἀργυρίῳ (φ) καὶ τῷ χρυσίῳ ποιῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε. Καὶ τὰ σκεύη
20 τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργείαν οἴκου θεοῦ, παράδος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. (χ) Καὶ κατάλοι-
21 πον χρείας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις ἀπὸ οἴκου γάζης βασιλέως. Καὶ ἀπ' ἐμοῦ.
ἐγὼ Ἀρθασασθὰ βασιλεὺς ἔδοκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέρᾳ τοῦ ποταμοῦ, ὅπως πᾶν ὃ
(ψ) ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς (ω) τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως (α) γινέσθω·
22 Ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν, καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατὸν, καὶ ἕως οἴνου (β) βατῶν ἑκατὸν, καὶ ἕως
ἐλαίου βατῶν ἑκατὸν, καὶ ἅλας ὃ ἐὰν ἔσῃ γραφή.

Et ascenderunt de filiis Israel, & de sacerdotibus, & de Levitis, & cantores, & ostiarii, & Nathinim, in Hierusalem in anno septimo Arthasasthæ regi. Et venerunt in Hierusalem mense quinto: hic annus septimus regi: Quoniam in una mensis primi ipse fundavit ascensionem, quæ è Babylone: in prima autem mensis quinti venerunt in Hierusalem: quoniam manus Dei ejus erat bona super eum: Quoniam Esdras dedit in cor suum quærere legem, & facere, & docere in Israel præcepta, & judicia. Et (a) hæc explicatio constitutionis, quam dedit Arthasasthæ Esdræ sacerdoti scribæ libri sermonum mandatorum Domini, & præceptorum ipsius super Israel. Arthasasthæ rex regum Esdræ scribæ legis Domini Dei cœli. (b) Perficiatur sermo, & responsio. A me positum est decretum, ut omnis sponte volens in regno meo de populo Israel, & sacerdotibus, & Levitis, ire in Hierusalem, tecum eat. A (c) facie regis, & septem consiliariorum missum est visitare super Judæam, & in Hierusalem, lege Dei ipsorum, quæ in manu tua: (d) Et ad domum Domini, argentum, & aurum, quod rex & consiliarii sponte dederunt Deo Israel, habitanti in Hierusalem, Et omne argentum, & aurum, quodcunque invenieris in omni regione Babylonis cum spontanea datione populi, & sacerdotum sponte dantium, in domum Dei, quæ in Hierusalem. Et omnem venientem hunc prompte ordina in libro hoc, vitulos, arietes, agnos, & sacrificia eorum, & libamina eorum, & offeres ea super altare domûs Dei vestri, quæ in Hierusalem. Et siquid super te, & fratres tuos, bonum fuerit in residuo argenti & auri facere; sicut placitum Deo vestro, facite. Et vasa, quæ dantur tibi in ministerium domûs Dei, trade in conspectu Dei in Hierusalem. Et reliquum necessitatis domûs Dei tui, quodcunque visum fuerit tibi dare, dabis ex ædibus gazæ regis, Et à me. Ego Arthasasthæ rex posui decretum omnibus gazis, quæ ultra flumen; ut omne quodcunque petierit à vobis Esdras sacerdos, & scriba Dei cœli, prompte fiat, usque ad argenti talenta centum, & usque ad frumenti coros centum, & usque ad vini batos centum, & usque ad olei batos centum, & sal, cujus non est scriptura.

MS.A. (ζ) ἀπὸ υἱῶν (κ) ἦλθον (ϑ) τοῦτο ἔτους (ι) μηνὸς τοῦ *πέμπτου ἦλθον εἰς (κ) Ἔζρας ἔδωκεν καρδίαν ἑαυτοῦ (λ) διδάσκειν Ἰσραὴλ (μ) Ἔζρᾳ (ν) Ἔζρᾳ (ξ) κυρίου θεοῦ (ο) Τελέλεσται ὁ λόγος (π) *συμβολων ἀπεσάλη *ὀπησκεψασαδαι (ρ) χρυσίον ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι (σ) ἂν (τ) Καὶ πᾶν προσπορευόμενον (υ) ἐπὶ θυσιαστηρίου (φ) καὶ χρυσίου (χ) Καὶ τὸ καταλοιπον (ψ) ἐὰν αἰτήσει ὑμᾶς Ἔσρας (ω) τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ (α) γινέσθω· (β) βαδῶν ἑκατὸν, καὶ ἐλαίου βαδῶν

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فصعد من بني اسرايل * ومن الكهنة واللاويين * والقراء والبوابين والنثانين الى بيت
8 الله * في السنة السابعة من ملك ارطشث الملك * * فجاوا الى بيت المقدس في اول
9 الشهر الخامس * لان يد الله الههم كانت صالحة عليه * لان عزرا جعل في قلبه طلب
10 الناموس ليفعل ويعلم في اسرايل وامر ويهي بامور القصاء * وهذا وصف الامر الذي
11 امر به ارطشث لعزرا الكاهن كاتب مصحف كلام وصايا الرب واموره لاسرايل * من
12 ارطشث الملك الى عزرا كاتب ناموس الله رب السماء والارض * قد تمت الكلمة *
13 والامر من قبلي حرج * ان كل من طابت نفسه من جميع ملكي ممن كان من
14 جميع بني اسرايل وكهنتهم ولاويانهم * ينطلق معك الى اورشليم * من قبل الملك
وسبع وزراه اصحاب مسورته بعث الى النظر في امر اليهود الى بيت المقدس * وناموس
15 الله الههم الذي بيدك * والى بيت الله فضه وذهب جعل الملك واصحابه * منطوعين
16 لاله اسرايل الساكن في بيت المقدس * وكل فضة او ذهب اصبته في جميع كورن
17 بابل * من منطوعي الناس ومنطوعي الكهنة لبيت الله الذي في اورشليم * وكلما
فرب فوقعه في هذا المصحف * ما كان من العجول والكباش والخرفان وذبايحها
18 وقرابينها * فقربها على مذبح بيت الههكم الذي في اورشليم * وكلما طابت به
نفسك وباقي اخوتك ان تصنع بما يبقا من الفضة والذهب * كما يرضا به الههكم
19 فافعلوا * والانية التي تعطاها لخدمة بيت الله * فاسلمها بين يدي الله في بيت
20 المقدس * وما بقي مما يحتاج بيت الههك * مما ترى ان تعطيه * فاعطيه من خزاين
21 الملك * ومن قبلي انا ارتسنا الملك امر جميع خزان الذي في معبر النهر * ان
22 كلما طلبكم عزرا الكاهن كاتب ناموس الاه السماء * فليكن ميسرا * الى ان يبلغ
مايه قنطار فضة * والى مايه كر قمح * والى مايه مطر سراب * والى مايه مطر زيت * ومن
الملح ما ليس له توقيع *

Et ascenderunt ex Israelitis, & è sacerdotibus ac Levitis, lectoribus, janitoribus, & Nethanæis, ad domum Dei, anno septimo regni Artaxis regis: Et pervenerunt in Jerusalem primâ mensis quinti; quia manus Dei, Dei ipsius, erat illi fausta. Nam Ezra proposuerat in corde suo quærere legem, ut faceret ac doceret in Israele, & præciperet ac vetaret in rebus judicii. Atque hic est tenor edicti quod præcepit Artaxt in gratiam Ezræ sacerdotis scribæ libri sermonum præceptorum Domini & mandatorum ejus ad Israelem. Ab Artaxta rege ad Ezram scribam legis Dei Domini cœli ac terræ. Jam absolutum est verbum, & decretum à me prodiit; ut cuicunque libuerit in toto regno meo (quisquis ille fuerit ex omnibus Israelitis & sacerdotibus as Levitis eorum) tecum proficiscatur ad Jerusalem. A rege & septem sustinentibus regni fondus consiliariis ejus, mittitur Jerosolymam ad inspiciendam rem Judæorum & legem Dei, Dei ipsorum, quæ est in manu tua: Et ad domum Dei, argentum & aurum quod rex cum suis voluntariè legaverunt Deo Israelis habitanti in Jerusalem: Omne quoque argentum aut aurum quod inveneris in tota regione Babylonica, homines voluntarios, & sacerdotes voluntarios, perducas in domum Dei quæ est in Jerusalem. Præterea quicquid offertur, refer in hunc librum: tam vitulos, arietes, & agnos; quàm sacrificia & oblationes eorum: ut offeras ea super altare domûs Dei vestri quæ est in Jerusalem. Et quicquid libuerit animo tuo & animis fratrum tuorum facere de residuo argenti & auri, quomodocunque placuerit Deo vestro, disponite. Et vasa quæ tibi dantur pro ministerio domûs Dei, redde inter manus Dei in Jerusalem. Et siquid restat necessarium domui Dei tui, quicquid erogandum tibi videbitur, eroga ex ærariis regis. Denique à me Artaxta rege præcipitur omnibus thesaurariis qui sunt in regione transfluviali, ut quicquid postulaverit à vobis Ezra sacerdos scriba legis Dei cœli; nullam patiatur difficultatem: usque ad summam centum quintalium argenti, & usque ad centum frumenti coros, usque ad centum vini metretas, & usque ad centum olei metretas, salem autem sine ratione.

עזרא : ח

regnum contra *iram* *esse* quid ad cujus ;cœli Dei domui *diligenter* fiat ,cœli Dei decreto ex quod Omne

23 כֹּל־דִּי מִן־טְעֵם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל־מַלְכוּת

cultoribus &,Nethinæis,ianitoribus ,*Hierusalem* ,Levitis & ,sacerdotibus omnibus quòd *notificantes* vobis Et ?ejus filiorum & ,regis

24 מַלְכָּא וּבְנוֹהִי : וּלְכֻם מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תָּרְעַיָּא נְתִינַיָּא וּפֻלְחֵי

,tui Dei sapientiâ secundùm Hezra tu Et *eis super injicere* *potens* *non solitum* redit° &,*census*,tributum,hujus Dei domus

25 בֵּית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ וְהַלְכָה לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם : וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ

.tui Dei leges *scientibus omnibus* ,flumen trans in qui *populo omni* *jus dicentes sint* qui ,*juridicos* &,judices constitue,tua manu in quæ

דִּי־בִידָךְ מַנִּי שְׁפְטִין וְדַיָּנִין דִּי־לְהוֹן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא דִּי בְעֵבֶר נַהֲרָה לְכָל־יְדְעֵי דָתֵי אֱלָהָךְ

judicium cito ,regis *quæ* legem & ,tui Dei *quæ* legem *faciens existendum ad* non qui omnis Et .facietis scire,novit non qui Et

26 וְדִי לָא יְדַע תְּהוֹדְעוּן : וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא דִי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָה

Deus Dominus Benedictus.*vincula* ad & ,*opus mulctam* ad sive ,ej?er adicationem ad sive ,mortem ad sive ,eo de *factum existendum ad*

לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מַנָּה הֵן לְמוֹת הֵן לְשָׁרְשׁוֹ הֵן לְעֲנָשׁ נִכְסִין וְלַאֲסוּרִין : בְּרִיךְ יְהוָה אֱלָהֵי

27 אֲבָהָתִינוּ אֲשֶׁר נָתַן כְּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם : וְעָלַי הִטָּה־

inclinavit me super Et .Jerusalaim in quæ ,Domini domum *decorandum ad* ,regis corde in *hoc sicut* dedit qui,nostrorũ patrum

28 חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעָצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְיַד־

.mecum *ascendendum ad* *capita* Israel de congregavi & ,me super mei Dei Domini

CAP. VIII. ח

.Babel de regis Arthachsasthæ regno in mecum *ascendentes* ,eorum genealogiæ & ,eorum patrum *capita* isti Et

1 יְהוָה אֱלָהַי עָלַי וְאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי : וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹתֵיהֶם וְהִתְיַחֵשׂ הָעֹלִים עִמִּי בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל :

;Zecharias ,Parhos filiis de ,Sechaniah filiis De .Chatus David filiis de ,Daniel Ithamar filiis de ,Gherſom Pinechas filiis De

3 מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי דָוִיד חַטּוּשׁ : מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַּרְעֹשׁ זְכַרְיָה

ducenti eo cum & ,Zerachiah filius Eljehohenai ,moab-Pachath filiis De .quinquaginta & centum masculorum genealogia eo cum &

4 וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ לִזְכָרִים מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים : מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב אֱלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם

,Jonathan filius Hebed ,Hadin filiis de Et .masculi trecenti eo cum & ,Jachaziel filius Sechaniah filiis De .masculi

5 הַזְּכָרִים : מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן

filiis de Et .masculi septuaginta eo cum & ,Hathaliah filius Jesaiah ,Helam filiis de Et .masculi quinquaginta eo cum &

7 וְעִמּוֹ חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶּן־עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי

eo cum & ,Jechiel filius Hobadiah Joab filiis De .masculi octoginta eo cum & ,Michael filius Zebadiah ,Sephatiah

9 שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שִׁמְנִים הַזְּכָרִים : מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ

.masculi sexaginta & centum eo cum & ,Josiphiah filius Selomith filiis de Et .masculi decem octo & ducenti

10 מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם וְשִׁשִּׁים הַזְּכָרִים :

eo cum & ,Chatan filius Jochanan,Hazgad filiis de Et .masculi octo & viginti eo cum & ,Bebai filius Zechariah,Bebai filiis de Et

11 וּמִבְּנֵי בֵבַי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי עֲזְגָד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ

12 מֵאָה וְעֶשְׂרָה הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם אֱלִיפֶלֶט יְעִיאֵל וְשְׁמַעְיָה

.masculi septuaginta eis cum &,Zabud &,Huthai,Bighvai filiis de Et .masculi sexaginta eis cum &

14 וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים :

Versio VULG. LAT.

Omne, quod ad ritum Dei cœlĩ pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cœli : ne fortè irascatur contra regnum regis, & filiorum ejus. Vobis quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, & Levitis, & cantoribus, & janitoribus, Nathinæis, & ministris domûs Dei hujus, ut vectigal, & tributum, & annonas,non habeatis potestatem imponendi super eos. Tu autem Esdra, secundùm sapientiam Dei tui, quæ est in manu tua, constitue judices & præsides, ut judicent omni populo qui est trans Flumen, his videlicèt, qui noverunt legem Dei tui, sed & imperitos docere liberé. Et omnis qui non fecerit legem Dei tui, & legem regis diligenter, judicium erit de eo, sive in mortem, sive in exilium, sive in condemnationem substantiæ ejus, vel certè in carcerem. Benedictus Dominus Deus patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde regis, ut glorificaret domum Domini, quæ est in Jerusalem, Et in me inclinavit misericordiam suam coram rege & consiliatoribus ejus, & universis principibus regis potentibus : & ego confortatus manu Domini Dei mei, quæ erat in me, congregavi de Israel principes qui ascenderent mecum.

CAP. VIII.

HI sunt ergò principes familiarum, & genealogia eorum, qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de Babylone. De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ithamar, Daniel. De filiis David, Hattus. De filiis Secheniæ, filiis Pharos, Zacharias : & cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta. De filiis Phahath Moab, Elioenai filius Zarehe, & cum eo ducenti viri. De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, & cum eo trecenti viri. De filiis Adan, Abed filius Jonathan, & cum eo quinquaginta viri. De filiis Alam, Isaias filius Athaliæ, & cum eo septuaginta viri. De filiis Saphatiæ,Zebedia filius Michael, & cum eo octoginta viri. De filiis Joab, Obedia filius Jahiel,& cum eo ducenti decem & octo viri. De filiis Selomith, filius Josphiæ, & cum eo centum sexaginta viri. De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai, & cum eo vigintiocto viri. De filiis Azgad, Johanan filius Ecceţan,& cum eo centũ & decem viri. De filiis Adonicam,qui erant novissimi:& hæc nomina eorũ: Elipheleth, & Jehiel, & Samaias,& cum eis sexaginta viri. De filiis Begui, Uthai & Zachur,& cum eis septuaginta viri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Omnia in album referantur. Date autem ei prout decet Deum cœli : accipiat, disponátque ; ut non sit ira contra regnum regis & filios ejus. Præterea notum facimus vobis, quòd ullis sacerdotibus ac Levitis clangentibus buccinis,& ministrantibus in domo Dei; quicquam dicere non liceat. Tu quoque Ezra scriba, secundùm sapientiam tuâ quam Deus tuus tibi concessit, constitue principes & judices qui judicent universum populum qui est in *regione* transfluviali,omnes *scilicet* scientes legem Dei tui: & qui nescierit,doceas eum. Quicunque verò non fecerit legem Dei tui & legem regis, exactum de hujusmodi fiat judicium; sive ad mortem, sive ad vitam, sive ad amissionem facultatum, sive ad carcerem. Benedictus sis Domine Deus patrum nostrorum, qui rem talem indidisti animo regis, ad honorandum domum Domini in Jerusalem: Et mihi conciliásti clementiam regis & principum regis potentum. Ego itaque confortatus, prout affuit mihi spiritus Domini Dei mei, elegi ex Israelitis homines primarios ut ascenderent mecum.

CAP. VIII.

HÆc autem sunt nomina præcipuorum patrum vestrorum, quorum genus recensitum fuit, & ascenderunt mecum, regnante Artahsaste rege,de Babele. E posteris Phinhes, Gersom : è posteris Thamar, Daniel : è posteris Davidis,Hatus: E posteris Sechaniæ & è posteris Pharoschi, Zecharia ; & cum eo recensiti genere fuerunt mares centum quinquaginta: E filiis dominatûs Moabi,Elia & Hanani filii Zerahiæ; & cum eo ducenti mares: E posteris Sechaniæ, Gado filius Nehzaelis; & cum eo trecenti mares: E posteris Gozan,Abdo filius Jonathanis; & cum eo quinquaginta mares: E posteris Ilami, Esaia filius Nethaniæ; & cum eo septuaginta mares : E posteris Sephatiæ, Zecharia filius Michaelis; & cum eo octoginta mares : E posteris Joabi, Obadia filius Nehaelis; & cum eo ducenti decem & octo mares : E posteris Selmoth, Selmoth filius Nesophiæ; & cum eo ducenti sexaginta mares : E posteris Bachi, Zecharia filius Bachi; & cum eo viginti octo mares : E posteris Azgaris, Johanan filius Zechoræ; & cum eo centum viginti mares : E posteris Arhecom posterioribus, quorum hæc sunt nomina, Eliphelet, Nehael, Semaia; & cum eis sexaginta mares : E posteris Baghua, Uti, & Zechor; & cum eis sexaginta mares.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Πᾶν ὅ ὅτιν ἐν γνώμῃ (γ) θεῦ τ ὐρανῦ, (δ) μνέσθω. πρόσεχε μήπις ὀπχράσῃ (ι) εἰς τ οἶκον θεῦ τῦ ὐρανῦ, μή ποτε γένηται ὀργὴ ὅπι τ βασιλείαν τῦ βασιλέως κ τ ὑῶν αὐτῦ. Καὶ ὑμῖν ἐγνώεισαι ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι, κ τοῖς Λεβίταις, ᾳδσι, πυλωροῖς, Ναθινὶμ, κ λειτυργοῖς οἶκε θεῦ τῦτο, φόρ & μὴ ἔχειν ζοι, ὐκ ἐξισπάσεις καταδυναστεῦσαι αὐτύς. Καὶ ζὺ (ε) Ἔσδρα, ὡς ἡ σοφία τῦ θεῦ (ζ) ἐν χειρί ζου, κατάστησον γραμματεῖς κ κριτὰς, ἵνα ὦσι κρίνοντες παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέρα τῦ ποταμῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι νόμον τῦ θεῦ ζυ, κ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε. Καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν (η) νόμον τῦ θεῦ κ νόμον τῦ βασιλέως ἑτοίμως, τὸ κρίμα ἔσαι (θ) γινόμενον ὀξ αὐτῦ, ἐάν τε εἰς θάνατον, ἐάν τε εἰς παιδείαν, ἐάν τε εἰς ζημίαν τῦ βίου, ἐάν τε (ι) εἰς παράδοσιν. Εὐλογητὸς κύρι & ὁ θεὸς τῶν πατέραν ἡμῶν, (κ) ὃς ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ τῦ βασιλέως ὕπως, τῦ δοξάσαι τὸν οἶκον κυρίε τὸν ἐν Ἱερυσαλὴμ, Καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεο & ἐν ὀφθαλμοῖς τῦ βασιλέως κ τῶν ζυμβύλων αὐτῦ, κ πάντων τῶν ἀρχόντων τῦ βασιλέως, τῶν ἐπηρμένων. κ ἐγὼ ἐκραταιώθλιν ὡς (λ) χεὶρ θεῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμὲ, κ ζυνῆξα ἀπὸ Ἰσραὴλ ἄρχοντας ἀναζῶναι μετ' ἐμῦ.

MS. A. (γ) τῦ θεῦ (δ) γινέσθω. πρόσεχε μήπις (ι) εἰς οἶκον τῦ θεῦ (ε) Ἔζρα, (ζ) ἡ ἐν χειρί ζυ, ἐν καρδίᾳ τῦ βασιλέως, τῦ (λ) χειρ κυρίε ἡ ἀγαθὴ

Quodcunque est in sententia Dei cœli, fiat. Attendite, ne quis manum injicit in domum Dei cœli; ne fortè fiat ira super regnum regis, & filiorum ejus. Et vobis notificatum est, in omnibus sacerdotibus, & Levitis, cantoribus, janitoribus, Nathinim & ministris domûs Dei hoc, (e) tributum non erit tibi, non habebis potestatem servitute opprimendi eos. Et tu Esdra, sicut sapientia Dei in manu tua, constitue scribas, & judices, ut sint judicantes omni populo, qui ultra flumen, omnibus scientibus legem Dei tui: Et non scienti notificabitis. Et omnis, quicunq; non fuerit faciens legem Dei, & legem regis promptè; judicium factum erit de eo, sive ad mortem, (f) sive ad castigationem, sive ad damnum vitæ, sive ad traditionem. Benedictus Dominus Deus patrum nostrorum, qui dedit in cor regis ita, ad glorificandam domum Domini, quæ in Hierusalem: Et super me inclinavit misericordiam in oculis regis, & consiliariorũ ejus, & omnium principum regis (g) elevatorum. Et ego confortatus sum, sicut manus Dei bona super me: & congregavi de Israel principes ad ascendendum mecũ.

(η) τ νόμον (θ) γινόμθνον (ι) εἰς δισμά. (κ) ὃς ἔδωκεν ὕτως

CAP. VIII.

Et hi principes familiarum suarum (a) duces ascendentes mecum in regno Artharsastha regis Babylonis. De filiis Phinees, Gerson: de filiis Ithamar, Daniel: de filiis David, Attus: De filiis Sachenia, & de filiis Phoros, Zacharias, & cum eo (b) globus centum & quinquaginta: De filiis Phaath Moab, Eliana filius Saraia, & cum eo ducenti masculi: Et de filiis Zathoes, Sechenias filius Aziel, & cum eo trecenti masculi: Et de filiis Adin, Obth filius Jonathan, & cum eo quinquaginta masculi. Et de filiis Elam, Isaias filius Athelia, & cum eo septuaginta masculi. Et de filiis Sarbatia, Zabadias filius Michael, & cum eo octuaginta masculi: Et de filiis Joab, Abadia filius Jeiel, & cum eo ducenti decem octo masculi: Et de filiis Baani, Selimuth filius Josephia, & cum eo centum sexaginta masculi: Et de filiis Babi, Zacharias filius Babi, & cum eo viginti octo masculi: Et de filiis Asgad, Joanan filius Accatan, & cum eo centum decem masculi: Et de filiis Adonicam novissimi, & hæc nomina eorum, Eliphalat, Jehel, & Samaia, & cum eis sexaginta masculi. Et de filiis Bague, Uthai, & Zabud, & cum eo septuaginta masculi.

MS. A. (α) ἔτοι ἄρχοντες (β) Σαχανία, ἀπὸ (γ) Καὶ ἀπὸ (δ) Ἐλιααναὶ ὑὸς Ζαραΐα, (ε) Ἀπὸ ὑῶν (ζ) ἑξακόσιοι (η) ἀπὸ ὑῶν (θ) Ἡσαΐα (ι) Αθλία, (κ) Ζαβδίας (λ) Ἰεσιὴλ, (μ) ἀπὸ ὑῶν (ν) Βαζεὶ, (ξ) Ἀζγὰδ, (ο) Ἐλιφαλὰθ, (π) Ἰεὴλ, (ρ) Σαμαΐα, (σ) Γαβυαὶ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

كُلُّما رَضِيَ بِهِ إِلٰهُ ٱلسَّمَاءِ فَلْيَكُنْ * فَٱنْظُرُوا أَنْ لَا تُحْدِثُوا حَادِثًا فِي بَيْتِ إِلٰهِ ٱلسَّمَاءِ
لِئَلَّا يَرْجِعَ ٱلْغَضَبُ عَلَى ٱلْمَلِكِ وَبَنِيهِ * وَقَدْ أَعْلَمْتُكُمْ يَا جَمِيعَ ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ * وَٱلْقُرَّاءِ وَٱلْبَوَّابِينَ
وَخُدَّامِ بَيْتِ ٱللهِ * لَا يَكُونُ عَلَيْكُمْ خَرَاجٌ * وَلَا سُلْطَانٌ عَلَيْكُمْ يَقْهَرُكُمْ * وَأَنْتَ يَا عَزَرْ
ٱحْكُمْ بِيَدِكَ * أَقِمْ كُتَّابًا وَقُضَاةً لِيَكُونُوا قُضَاةً لِلنَّاسِ ٱلَّذِينَ فِي مَعْبَرِ ٱلنَّهْرِ * كُلِّ مَنْ
يَعْرِفُ نَامُوسَ إِلٰهِكَ * وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ فَلْيُعَلَّمْ * وَكُلُّ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ نَامُوسَ ٱللهِ وَنَامُوسَ ٱلْمَلِكِ
فَلْيُنْتَقَمْ مِنْهُ عَاجِلًا * إِنْ كَانَ لِلْمَوْتِ * وَإِنْ كَانَ لِلْأَدَبِ * وَإِنْ كَانَ لِلْغَرَامَةِ * وَإِنْ كَانَ لِلْحَبْسِ *
مُبَارَكٌ ٱللهُ ٱلْإِلٰهُ آبَائِنَا ٱلَّذِي جَعَلَ هٰذَا فِي قَلْبِ ٱلْمَلِكِ * أَنْ يُكَرِّمَ بَيْتَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي
فِي بَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ * وَٱلَّذِي عَطَفَ قَلْبَهُ * وَجَعَلَ لِي رَحْمَةً عِنْدَهُ * وَعِنْدَ جُلَسَائِهِ وَجَمِيعِ
أَرَاكِنَتِهِ وَٱلْأَسْرَافِ * وَأَنَا قَدْ قَوِيتُ كَمَا سَاعَدَنِي يَدُ ٱللهِ ٱلصَّالِحَةُ * فَجَمَعْتُ مِنْ إِسْرَائِيلَ أَرَاكِنَةً
يَصْعَدُونَ مَعِي *

ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

* وَهٰؤُلَاءِ رُؤَسَاءُ قَبَائِلِهِمْ وَمُقَدَّمِيهِمُ ٱلصَّاعِدُونَ مَعِي فِي مُلْكِ أَرْتَسْتَا مَلِكِ فَارِسَ * مِنْ
بَنِي فِنْحَاسَ جِرْشُومُ * مِنْ بَنِي ثَامَارَ دَانِيَالُ * وَمِنْ بَنِي دَاوُدَ أَطُّوسُ * وَمِنْ بَنِي سَكَنْيَا * وَمِنْ
بَنِي فَارُوسَ زَخَرِيَا * وَمَعَهُ مِنَ ٱلْجَمَاعَةِ مِائَةٌ وَخَمْسُونَ * وَمِنْ بَنِي فَاثُ مُوآبَ ٱلْيَانُ ٱبْنُ أَرَرْيَا *
وَمَعَهُ مِائَتَيْنِ ذَكَرٍ * مِنْ بَنِي رَابُويِسَ سَلَسَانِيسُ ٱبْنُ أَرَائِيلَ * وَمَعَهُ بَلْمَائِةُ ذَكَرٍ * مِنْ
بَنِي أَدِينَ أُوبِينُ ٱبْنُ يُوبَانَ * وَمَعَهُ خَمْسُونَ ذَكَرًا * وَمِنْ بَنِي إِيلَامَ إِسَائِيَا ٱبْنُ أَثَالِيَا * وَمَعَهُ
سَبْعُونَ رَجُلًا * مِنْ بَنِي سَافَاطِيَا زَبَدِيَاسُ ٱبْنُ مِيخَائِيلَ * وَمَعَهُ ثَمَانُونَ ذَكَرًا * مِنْ بَنِي
يُوآبَ أَبَادِيَا ٱبْنُ أَيَائِيلَ * وَمَعَهُ مِائَتَيْنِ وَثَمَانِيَةَ عَشَرَ ذَكَرًا * مِنْ بَنِي بَانِي سَلِيمُوثُ ٱبْنُ يَاسَافِيَا *
وَمَعَهُ مِائَةٌ وَسِتُّونَ رَجُلًا * وَمِنْ بَنِي بَابِي زَكَرِيَا ٱبْنُ بَابِي * وَمَعَهُ ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلًا * وَمِنْ بَنِي
أَرْغَادَ يُولِينُ ٱبْنُ أَقْطَانَ * وَمَعَهُ مِائَةٌ وَعَشَرَةُ رِجَالٍ * مِنْ بَنِي أَدُونِيقَامَ ٱلْآخِرِينَ * وَهٰذِهِ
أَسْمَاؤُهُمْ * ٱلْبَلَتُ أَيَائِيلُ وَسَامَايُ * وَمَعَهُمْ سِتُّونَ رَجُلًا * وَمِنْ بَنِي بَاغَوَا أُوثَايُ وَزَابُودُ *
وَمَعَهُمَا سَبْعُونَ رَجُلًا *

Quicquid placuerit Deo cœli, fiat. Cavete ne quid sinistri agatis in domum Dei cœli, ne fortè indignetur rex & filius ejus. Præcerea notum facio vobis O omnes sacerdotes & Levitæ, lectores, janitores, & ministri domûs Dei; nullum imponendum vobis tributum, neque fore super vos dominium quod vos opprimat. Et tu O Ezra, potestas in manu tua est: constitue scribas & judices, ut sint judices hominum qui sunt trans fluvium, omnis scientis legem Dei tui: & qui nescieris, doceatur. Et quicunque non perfecerit legem Dei & legem regis, illicò puniatur; sive ad mortem, sive ad castigationem, sive ad restitutionem debiti, sive ad carcerem. Benedictus Deus, Deus patrum nostrorum, qui hoc indidit in cor regis, ut honore afficeret domum Domini quæ est in Jerusalem: Quique flexit cor ejus, conciliavitque sibi clementiam apud eum, & apud convivas ejus, omnes principes ejus & nobiles. Unde ego confortatus, quemadmodum juvit me manus Dei optima, collegi ex Israele principes qui mecum ascenderent.

CAP. VIII.

Porrò hi sunt principes familiarum eorum & primatum eorum qui mecum ascenderunt sub regno Artaxæ regis Persidis. De filiis Phinches, Gersom: de filiis Thamar, Daniel: de filiis David, Attus. De filiis Sechaniæ, & de filiis Pharos, Zacharia; & cum eo de turba centum quinquaginta. De filiis Phaath-Moab, Elian filius Azraiæ; & cum eo ducenti masculi. De filiis Zatoes, Sechanias filius Azael; & cum eo trecenti masculi. De filiis Adin, Obin filius Jonathan; & cum eo quinquaginta masculi. De filiis Ilam, Esaia filius Athaliæ; & cum eo septuaginta viri. De filiis Sephatiæ, Zebadias filius Michaelis; & cum eo octoginta masculi. De filiis Joab, Abedia filius Ajael; & cum eo ducenti decem & octo masculi. De filiis Baani, Selomoth filius Jasaphiæ; & cum eo sexaginta viri. De filiis Babi, Zacharia filius Babi; & cum eo viginti octo viri. De filiis Asgad, Johanan filius Actan, & cum eo centum ac decem viri. De filiis Adanocam postremis, quorum hæc sunt nomina: Eliphelet, Ajael, & Samai; & cum eis sexaginta viri. De filiis Bagüe, Uthai & Zibud; & cum eis septuaginta viri.

עזרא : ח

filiis de &,sacerdotibus in &,populo in consideravi Et .tribus diebus ibi *sumus castrametati* &,Ahava ad *veniens* ,flumen ad eos congregavi Et

15 יאקבצם אל־הנהר הבא אל־אהוא ונחנו־ שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים ומבני
,Nathan ad &,Elnathan ad &,Jarib ad &,Elnathan ad &,Semahiah ad ,Ariel ad ,Elihezer ad missi Et .ibi inveni non Levi

16 לוי לא־מצאתי שם : ואשלחה לאליעזר לאריאל לשמעיה־ ולאלנתן וליריב ולאלנתן ולנתן
Chasiphiah in *caput* Iddo ad eis præcepi Et *intelligentes* Elnathan ad &,Joiarib ad &,*capita* Mesullam ad &,Zechariah ad &

17 ולזכריה ולמשלם ראשים וליויריב ולאלנתן מבינים : ואוצאה אותם על אדו הראש בכספיא
nobis *adducendum ad* ,loco Chasiphiah in Nethinim ejus *fratrem* Iddo ad *loquendum ad* ,verba eorum ore in posui & :loco

המקום ואשימה בפיהם דברים לדבר אל־אדו אחיו הנתונים בכספיא המקום להביא־לנו
,Machli filiis de *intellectus* virum nos super bonam nostri Dei manum secundùm nobis adduxerunt Et .nostri Dei domo ministros

18 משרתים לבית אלהינו : ויביאו לנו כיד־ טובה אלהינו איש שכל מבני מחלי
,Merari filiis de Jesahiah eo cum &,Chasabiah Et .decem octo ,ejus fratres &,ejus filios &,Serebiah & ;Israel filii ,Levi filii

19 בן־לוי בן־ישראל ושרביה ובניו ואחיו שמנה עשר : ואת־חשביה ואתו ישעיה מבני מררי
,ducentos Nethinim ,Levitarum *servitium* ad principes & ,David *dedit* quos Nethinim de Et .viginti eorum filii &,ejus fratres

אחיו ובניהם עשרים : ומן־הנתינים שנתן דויד והשרים לעבדת הלוים נתינים מאתים
,*nostri Dei faciei ad nos affligendum ad* ,Ahava fluvium *super* jejunium ibi prædicavi Et .nomina per sunt nominati hi Omnes .viginti &

20 ועשרים כלם נקבו בשמות : ואקרא שם צום על־הנהר אהוא להתענות לפני אלהינו
,exercitum rege à petere erubui Quoniam .nostræ substantiæ omni & nostris parvulis &,nobis rectam viam eo ab *quærendum ad*

21 לבקש ממנו דרך ישרה לנו ולטפנו ולכל־רכושנו : כי בשתי לשאול מן־המלך חיל
eum quærentes omnes super nostri Dei Manus :dicendo ,regem ad dixeramus Nam .via in inimico ab nobis *auxiliandum ad*,equites &

ופרשים לעזרנו מאויב בדרך כי־אמרנו למלך לאמר יד־אלהינו על־כל־מבקשיו
:hoc propter nostro Deo à quæsivimus & ,jejunavimus Et .eum derelinquentes omnes super ejus *nasus* &,ejus fortitudo &,bonitate in

22 לטובה ועזו ואפו על כל־ עזביו : ונצומה ונבקשה מאלהינו על־זאת
.decem eorum fratribus ex eis cum &,Chasabiah ,Serebiah ; duodecim sacerdotum principib⁹ de seperavi Et .nobis *fuit exorabilis* &

23 ויעתר לנו : ואבדילה משרי הכהנים שנים עשר לשרביה חשביה ועמהם מאחיהם עשרה :
,ejus consiliarii & ,rex *elevaverunt* quæ ,nostri Dei domus *elevationem* vasa & ,aurum & ,argentum eis appendi Et

24 ואשקולה להם את־הכסף ואת־הזהב ואת־הכלים תרומת בית־אלהינו הרמים המלך ויעציו
vasa &,quinquaginta & sexcenta talenta argenti eorum *manu super* appendi Et .reperti Israel omnis &,ejus principes &

25 ושריו וכל־ישראל הנמצאים : ואשקלה על־ידם כסף כברים ששׁ־מאות וחמשים וכלי־
boni flavi æris vasa & ;mille drachmarum ,decem *auri expiatoria* Et .talenta centum auri ,talentorum centum *argenti*

26 כסף מאה לכברים וזהב מאה ככר : וכפורי זהב עשרים לאדרכנים אלף וכלי נחשת מצהב טובה
,spontaneum aurum & ,argentum & ;sanctitas vasa & ,Domino sanctitas Vos : eos ad dixi Et .aurum ut desiderabilia duo

27 שנים חמודת כזהב : ואמרה אלהם אתם קדש ליהוה והכלים קדש והכסף והזהב נדבה
principibus &,Levitarum &,sacerdotum *principum vultus ad* appendatis donec custodite &,Vigilate .vestrorum patrum Deo Domino

28 ליהוה אלהי אבתיכם : שקדו ושמרו עד־ תשקלו לפני שרי הכהנים והלוים ושרי־
, auri & ,argenti pondus , Levitæ & sacerdotes susceperunt Et .Domini domus cubiculis ,Jerusalaim in Israel *patrum*

29 האבות לישראל בירושלם לשכות בית יהוה : וקבלו הכהנים והלוים משקל הכסף והזהב
.nostri Dei domum ad Jerusalaim in *adducendum ad* , vasorum &

30 והכלים להביא לירושלם לבית אלהינו :

Versio VULG. LAT.

Congregavi autem eos ad fluviū, qui decurrit ad Ahava, & mansimus ibi tribus diebus : quæsivíque in populo & in sacerdotibus de filiis Levi, & non inveni ibi. Itaque misi Eliezer,& Ariel,& Semeiam, & Elnathan,& Jarib, & alterum Elnathan,& Nathan, & Zachariam,& Mosollam principes:& Joiarib,& Elnathan sapientes. Et misi eos ad Eddo, qui est primus in Chasphiæ loco, & posui in ore eorum verba, quæ loquerentur ad Eddo, & fratres ejus Nathinæos, in loco Chasphiæ, ut adducerent nobis ministros domûs Dei nostri. Et adduxerunt nobis per manum Dei nostri bonam super nos, virum doctissimum de filiis Moholi, filii Levi, filii Israel, & Sarabiam & filios ejus & fratres ejus decem & octo, Et Hasabiam, & cum eo Isaiam de filiis Merari, fratrésque ejus & filios ejus viginti : Et de Nathinæis, quos dederat David & principes ad ministeria Levitarum, Nathinæos ducentos viginti : omnes hi suis nominibus vocabantur. Et prædicavi ibi jejunium juxta fluvium Ahava, ut affligeremur coram Domino Deo nostro, & peteremus ab eo viam rectam nobis & filiis nostris, universáque substantiæ nostræ. Erubui enim petere à rege auxilium & equites, qui defenderent nos ab inimico in via : quia dixeramus regi ; Manus Dei nostri est super omnes, qui quærunt eum in bonitate : & imperium ejus, & fortitudo ejus, & furor super omnes, qui derelinquunt eum. Jejunavimus autem, & rogavimus Deum nostrum per hoc: & evênit nobis prosperé. Et separavi de principibus sacerdotum duodecim, Sarabiam, & Hasabiam, & cum eis de fratribus eorum decem. Appendíque eis argentum & aurum, & vasa consecrata domûs Dei nostri, quæ obtulerat rex et consiliatores ejus, et principes ejus, universúsque Israel eorum qui inventi fuerant: Et appendi in manibus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta, et vasa argentea centum, auri centum talenta : Et crateres aureos viginti,qui habebant solidos millenos, et vasa æris fulgentis optimi duo, pulchra ut aurum. Et dixi eis ; Vos sancti Domini, et vasa sancta, et argentum et aurum quod spontè oblatum est Domino Deo patrum nostrorum : Vigilate et custodite, donec appendatis coram principibus Sacerdotum, et Levitarum, & ducibus familiarum Israel in Jerusalem, in thesauro domûs Domini. Susceperunt autem Sacerdotes et Levitæ pondus argenti, et auri, et vasorum, ut deferrent Jerusalem in domum Dei nostri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hos cùm congregâssem ad flumen quod defluit ad Hava, ibíque mansíssemus tribus diebus ; animum adverti ad populum, & ad sacerdotes de filiis Levi : cúmque *ex his* neminem invenissem, Remisi Elazarem, Arielem, Semeiam, Ithanem, Rabum, Elithanem, Nathanem, Zachariam & Mesłumum primores, necnon Jonadabum,& Elithanem ; hos omnes primores : Et commendavi eos apud Adi principem suum qui erat in Chasphia provincia : & indidi ori eorum sermones quibus alloquerentur Hadi fratrem nostrum & *eos* qui habitabant in Chasphia provincia, ut adducerent nobis ministros pro domo Dei nostri. Adduxerúntque nobis, prout manus Dei nostri favit nobis, virum quendam sapientissimum de posteris Mahli filii Levi, filii Israelis ; & Sariam cum fratribus ejus & filiis ejus duodecim : Item Hesabiam, & cum eo Esaiam è posteris Merari,& fratres ejus ; cum filiis eorum viginti : Ex viris quos addixerat David ministerio Levitarum, qui *dicebantur* addicti, ducentos viginti ; qui omnes vocati fuerunt propriis nominibus. Deinde advocavi eos & hortatus sum secus flumen Havæ, ut affligerent se coram Deo nostro, & peterent ab eo viam rectam pro nobis,& parvulis nostris,& facultatibus nostris. Nam puduerat me petere à rege copias & equites,ut auxilio nobis essent ab hostibus nostris in itinere : dixeramus enim regi manum Dei omnibus quærentibus eum in bonum adesse,robur autem & iram ejus adversam esse omnib⁹ derelinquentibus eum ? Et nos jejunaturos, Deúmque nostrum hac de re precaturos,& ab eo exaudiendos. Deinde selegi è senioribus sacerdotum, duodecim : *nempè* Serabiam & Hesabiam, & cum his decem è fratribus eorum : Et numeravi eis argentum & aurum, ac vasa ; primitias pro domo Dei nostri, quas dederat rex & nobiles ac principes ejus, omnésque Israelitæ qui aderant illic : Numeravi inquam, eis argenti talenta centum quinquaginta, Et auri quintalia viginti, & drachmas mille ; & vasa ex ære Corinthio optima, quæ pulchra erant auri instar. Et dixi eis, Vos sancti estis Domino, vasa quoque sancta sunt, & argentum atque aurum oblatio sunt Domino Deo patrum vestrorum. Cautè custodite donec redatis ea coram principibus sacerdotum ac Levitarum, & præcipuis patribus Israelis in Jerusalem,in templo domûs Domini. Ita sacerdotes illi atque Levitæ onus sibi susceperunt reddendi ex pondere argentum & aurum, & vasa inferendi Jerosolymam in templum Dei nostri.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ συνῆξα αὐτοὺς πρὸς τὸν ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸν (τ) Ευὶ, καὶ παρενεβάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ υἱῶν Λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ. Καὶ ἀπέστειλα πρὸς Ελεάζαρ, τὸν Ἀριὴλ, τὸν Σεμεΐα, καὶ τὸν Ἀλωνὰμ, καὶ τὸν Ἰαειβ, καὶ τὸν Ἐλνάθαμ, καὶ τὸν Νάθαν, καὶ τὸν Ζαχαρίᾳ, καὶ τὸν Μεσολλὰμ, καὶ τὸν Ἰωαρὶμ, καὶ τὸν Ἐλνάθαν, συνιέντας. Καὶ ἐξήνεγκα αὐτοὺς ὅτι ἄρχοντας ἐν ἀργυρίῳ τῷ τόπου, καὶ ἔδωκα ἐν στόματι αὐτῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοῦ (υ) Ἀσινὲμ ἐν ἀργυρίῳ (φ) τῷ τόπου, τοῦ ἐνέγκαι ἡμῖν ἄβυτας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν. Καὶ ἦλθοσαν ἡμῖν ὡς χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἀγαθὴ ἐφ' ἡμᾶς, ἀνὴρ Σαχὼν ἀπὸ υἱῶν Μοολὶ, υἱοῦ Λευὶ, τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ ἀρχὴν ἦλθον οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξηκοντά. Καὶ τὸν Ἀσεβία, καὶ τοῦ Ἰσαΐα(χ) ἀπὸ τῶν υἱῶν Μεραρὶ, ἀδελφοὶ αὐτοῦ (ψ) καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι. Καὶ ἀπὸ τῶν Ναθινὶμ, ὧν ἔδωκε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄρχοντες εἰς δουλείαν τῶν Λευιτῶν, Ναθινὶμ διακόσιοι εἴκοσι, πάντες συνήχθησαν ἐν ὀνόματι. Καὶ ἐκάλεσα ἐκεῖ νηστείαν ὅτι τὸν ποταμὸν Ἀουὲ, τοῦ ταπεινωθῆναι (ω) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ ὁδὸν εὐθείαν ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ (α) κτήσει ἡμῶν· Ὅτι ἠχύνθην αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι (β) εἴπαμεν τῷ βασιλεῖ, λέγοντες, Χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὅτι πάντας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθὸν· καὶ κράτος αὐτοῦ, καὶ θυμὸς αὐτοῦ ὅτι (γ) πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν. Καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν (δ) παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν (ε) περὶ τούτου, καὶ ἐπήκουσεν ἡμῖν. Καὶ διέστειλα ἀπὸ ἀρχόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τὸν Σαφαΐα, (ζ) τὸν Ἀσαβία, καὶ μετ' αὐτῶν ἀπὸ ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. Καὶ ἔκλινα αὐτοῖς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἀπαρχῆς οἴκου θεοῦ ἡμῶν, ἃ ὕψωσεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ Σύμβουλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ οἱ εὑρισκόμενοι. Καὶ ἔκλινα ὅτι χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατὸν, καὶ τάλαντα χρυσίου ἑκατὸν, Καὶ (η) χαφουρῆ χρυσοῦ εἴκοσι εἰς ἢ (ϑ) ὁδὸν χίλιοι, καὶ σκεύη χαλκοῦ σίλβοντος ἀγαθοῦ διάφορα ὀπτὰ θυμιατὰ ἐν χρυσίῳ. Καὶ εἶπα πρὸς αὐτοὺς, Ὑμεῖς ἅγιοι (ϑ) τῷ κυρίῳ, καὶ τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια τῷ κυρίῳ θεῷ πατέρων (ι) ὑμῶν. Ἀγρυπνεῖτε καὶ τηρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον (ι) ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ, εἰς τὰς αὐλὰς οἴκου κυρίου. Καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται σταθμὸν τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν, ἐνεγκεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν.

Et congregavi eos ad fluvium venientem ad Evi: & castra metati sumus ibi dies tres. Et consideravi in populo, & in sacerdotibus: & de filiis Levi non inveni ibi. 15 *Et misi ad Eleazar, ad Ariel, ad Semeii, & ad Alonam, & ad Jaeb, & ad Elnatham, & ad Nathan, et ad Zacha-riam, & ad Mesollam, & ad Joarim, & ad Elnathan, intelligentes.* 16 *Et (c) emisi eos ad principes in argento loci: & posui in ore eorum verba ad loquendum ad fratres suos de Athinim in argento loci, ut adducerent nobis cantores in domum Dei nostri. Et venerunt nobis, sicut manus Dei nostri bona super nos, vir (d) Sachon de filiis Mooli, filii Levi, filii Israel.* 17 *(e) Et principio venerunt filii ejus, & fratres ejus decem octo. Et Asebia, & Isaia, de filiis Merari, fratres ejus, & filii ejus viginti.* 18 *Et de Nathinim, quos dedit David, & principes in servitutem Levitarum, Nathinim ducenti viginti: omnes congregati sunt in nominibus. Et vocavi ibi jejunium super flumen Ahue, ut humiliaremur in conspectu Dei nostri, quærendo ab eo viam rectam nobis, & filiis nostris, & omni possessioni nostræ: Quoniam erubui petere à rege virtutem, & equites, ad salvandum nos ab inimico in via: quoniam dixeramus regi, dicentes; Manus Dei nostri super omnes quærentes ipsum in bonum: et fortitudo ejus, & furor ejus, super omnes derelinquentes ipsum. Et jejunavimus, et quæsivimus à Deo nostro de hoc. Et exaudivit nos. Et distinxi de principibus sacerdotum duodecim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus eorum decem:* 19 *Et appendi eis argentum, & aurum, & vasa primitiarum domûs Dei nostri, quæ (f) exaltavit rex & consiliarii ejus, & principes ejus, & omnis Israel, qui inveniebantur.* 20 *Et appendi super manus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argentea centum, & talenta auri centum:* 21 *Et (g) chafhure aurei viginti ad viam mille, et vasa æris fulgentis boni diversa desiderabilia in auro.* 22 *Et dixi ad eos; Vos sancti Domino, & vasa sancta, & argentum, & aurum spontanea Domino Deo patrum nostrorum. Vigilate, & custodite, donec appendatis* 23 *in conspectu principum sacerdotum, & Levitarum, et principum patriarum in Hierusalem in (h) tabernaculis domûs Domini.* 24 *Et susceperunt sacerdotes, & Levitæ pondus argenti, & auri, & vasorum, ad asserendum in Hierusalem in domum Dei nostri.*

MS. A. (τ) Εὐὶ, (υ) Ἀσανεὶμ (φ) τόπου, (χ) ἀπὸ υἱῶν Μερὶ, (ψ) καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν εἴκοσι. (ω) ἐνώπιον θεοῦ (α) κτίσει (β) εἴπομεν (γ) πάντας ἐγκαταλείποντας (δ) παρὰ θεοῦ (ε) περὶ τύπων, (ζ) τῷ Σαδία, (η) χαφουρῆ χρύσεοι (ϑ) ὁδὸν δραχμὴν * εἰν χίλιοι, (ϑ) τῷ κυρίῳ θεῷ, (ι) ὑμῶν (ι) τῶν ἀρχόντων

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * جَمَعْتُهُمْ إِلَى ٱلنَّهْرِ ٱلَّذِي يَجِي مِنْ أَوِي * وَعَسْكَرْنَا هُنَالِكَ ثَلَثَةَ أَيَّامٍ * وَجَعَلْتُ بَالِي فِي

16 ٱلنَّاسِ وَٱلْكَهَنَةِ * لَمْ أُصِبْ ثَمَّ مِنْ بَنِي لَاوِي * فَبَعَثْتُ إِلَى ٱلْعَازَرَ أَرِيَلَ وَسَمَايَا * وَلِيُويَارِيمَ

17 وَيُوَارِيمَ فَوِمَا عُقَلَاءَ * وَأَحْرَجْتُهُمْ قُدَّامَ ٱلسُّلْطَانِ بِقِصَّةِ ٱلْمَكَانِ * لِيَأْتُوا بِقُرَّاءَ إِلَى بَيْتِ إِلَهِنَا

18 * فَجَاؤُنَا مِثْلَ يَدِ إِلَهِنَا ٱلصَّالِحَةِ عَلَيْنَا * رَجُلٌ سَاكُونُ مِنْ بَنِي مُولِي ٱبْنِ لَاوِي ٱبْنِ

19 إِسْرَائِيلَ * وَجَاؤُا بَنُوهُ وَإِخْوَتُهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ مُبَدِّنٌ * وَأَسْبِيَا وَإِيسَايَا مِنْ بَنِي مَارَارِي * إِخْوَتُهُ

20 وَبَنِيهِمْ عِشْرِينَ * وَمِنْ نَاثِينِيمَ ٱلَّذِي أَعْطَا دَاوُودُ وَٱلْأَرَاكِنَةُ لِخِدْمَةِ ٱللَّاوِيِّينَ * نَاثِينِيمَ

21 مِائَتَيْنِ وَعِشْرِينَ * كُلُّهُمْ مُجْمَعُونَ بِأَسْمَائِهِمْ * وَكَرَزْتُ هُنَالِكَ عَلَى ٱلنَّهْرِ ٱلَّذِي يُقَالُ لَهُ

22 أَوْوَا لِنَتَضَعَ بَيْنَ يَدَيْ إِلَهِنَا * وَنَطْلُبَ مِنْ قِبَلِهِ سَبِيلًا سَهْلَةً لَنَا وَلِيَعْنَتِنَا * لِأَنِّي

23 ٱسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَطْلُبَ مِنَ ٱلْمَلِكِ قُوَّةً وَخَيْلًا تُعِينُنَا مِنَ ٱلْعَدُوِّ فِي ٱلطَّرِيقِ * وَإِنَّا قُلْنَا

24 لِلْمَلِكِ أَنَّ يَدَ إِلَهِنَا عَلَى كُلِّ مَنْ يَطْلُبُهُ بِخَيْرٍ * وَقُوَّتُهُ وَغَضَبُهُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَرَكَهُ * فَصُمْنَا

25 وَطَلَبْنَا مِنْ قِبَلِ إِلَهِنَا عَنْ هٰذَا فَسَمِعَ * وَكَرَزْتُ مِنْ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ ٱثْنَيْ عَشَرَ * لِسَادَاتَ

26 وَأَسَابِيَا * وَمَعَهُمْ مِنْ إِخْوَتِهِمْ عَشَرَ * وَوَزَنْتُ لَهُمُ ٱلْفِضَّةَ وَٱلذَّهَبَ وَآنِيَةَ قُرْبَانِ بَيْتِ إِلَهِنَا *

27 ٱلَّتِي دَفَعَ ٱلْمَلِكُ وَمُشِيرُوهُ وَأَرَاكِنَتُهُ * وَجَمِيعُ إِسْرَائِيلَ ٱلَّذِينَ كَانُوا ثَمَّ * وَوَزَنْتُ عَلَى

28 يَدَيْهِمْ مِنَ ٱلْفِضَّةِ سِتَّمِائَةٍ وَسِتِّينَ قِنْطَارًا * وَآنِيَةَ فِضَّةٍ مِائَةً * وَمِنَ ٱلذَّهَبِ مِائَةً * وَجَافُورِيَ

29 ذَهَبٍ عِشْرِينَ * وَفِي ٱلطَّرِيقِ أَلْفَ دِرْهَمٍ * وَآنِيَةَ نُحَاسٍ نَبْرَقٍ جَيِّدٍ * مُصَنَّعَةً بِسَنَةٍ

30 ٱلذَّهَبِ * وَقُلْتُ لَهُمْ * أَنْتُمْ مُقَدَّسُونَ لِلَّهِ رَبِّنَا * وَٱلْآنِيَةُ مُقَدَّسَةٌ * وَٱلْفِضَّةُ وَٱلذَّهَبُ

29 مُتَطَوَّعٌ لِلَّهِ رَبِّ آبَائِنَا * فَٱسْهَرُوا وَٱحْفَظُوا إِلَى أَنْ تَقِفُوا بَيْنَ يَدَيْ رُؤَسَاءِ

30 ٱلْكَهَنَةِ وَٱللَّاوِيِّينَ وَرُؤَسَاءِ ٱلْقَبَائِلِ فِي بَيْتِ ٱلْمُقَدَّسِ فِي حَيْزِ بَيْتِ ٱلرَّبِّ * فَقَبِلُوا

ٱلْكَهَنَةُ وَٱللَّاوِيُّونَ وَزْنَ ٱلْفِضَّةِ وَٱلذَّهَبِ وَٱلْآنِيَةِ * لِيَأْتُوا بِهَا إِلَى أُورْشَلِيمَ إِلَى

بَيْتِ إِلَهِنَا

Hos congregavi secus flumen quod effluit ex Avi, & castrametati sumus illic tribus diebus: cumque animum adjecissem ad homines illos & sacerdotes, nullos ibi reperi de filiis Levi. Quapropter 15 *misi ad Eleazar Arielem, & Semeiam, Jonatham, & Joarim, homines prudentes. Eosque prodire jussi coram principe cum argento loci illius, ut adducerent lectores ad domum Dei nostri. Ita* 16 *venerunt nobis, secundùm manum Dei nostri nobis propitiam, vir quidam Sachon de filiis Meoli filii Levi, filii Israelis: veneruntque filii et fratres ejus octodecim tyrones. Et Asabia, & Esaia de* 17 *filiis Merari: fratres ejus, & filii eorum viginti. Et de Nethinim quos dederant* 18 *David & principes pro ministerio Levitarum, Nethinim ducenti viginti, congregati suis quique nominibus. Postea proclamavi ibi secus flumen quod vocatur Auva, ut humiliaremus nos coram Deo nostro, & peteremus nobis ab eo viam rectam, ejusque ferret nobis. Erubueram enim postulare à rege exercitum & equos ad eripiendum nos ab hoste in via: siquidem regi dixeramus manum Dei nostri protegere omnem quærentem eum in bonum, fortitudinem autem & iram ejus esse contra omnem derelinquentem eum.* 23 *Itaque jejunavimus, & deprecati sumus Deum nostrum hac de re, & exaudivit.* 24 *Deinde secrevi ex principibus sacerdotum duodecim, Sadocum & Asabiam, & cum eis decem è fratribus eorum: Appendique eis argentum & aurum, & vasa oblationum domûs Dei nostri, quæ dederat rex, & ministri ac principes ejus, omnesque Israelitæ qui erant ibi: Appendi inquam ipsis præsentibus, argenti sexcenta sexaginta quintalia, & vasa argentea centum, &* 26 *aurea centum: Chephure (i. crateras) aureas viginti, & pro itinere mille drachmas: vasa quoque ænea fulgentia, optima in modum auri fabrefacta. Et dixi* 27 *eis; Vos sancti estis Deo Domino nostro, et vasa sunt sancta; et argentum et aurum oblatio spontanea Deo Domino patrum nostrorum. Vigilate ergò et custodite, quousque sistatis vos coram principibus sacerdotum et Levitis, atque principibus familiarum in Jerusalem in tabernaculis domûs Domini. Et susceperunt* 30 *sacerdotes ac Levitæ pondus argenti et auri, ac vasa, ut ea deferrent Jerosolymam in domum Dei nostri.*

עזרא : ט

31 נסעה מנהר אהוא בשנים עשר לחדש הראשון ליד אלהינו היתה עלינו
.tribus diebus ibi *consedimus* & : Jerusalaim venimus Et .via *super* insidiatoris & ,inimici manu de nos eruit &
32 ויצילנו מכף אויב ואורב על הדרך: ונבוא ירושלם וישב שם ימים שלשה:
,sacerdotis Urijah filii Meremoth manū *super* nostri Dei domo in vasa & ,aurū & ,argentū est appensum quarta die in Et
33 וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב והכלים בבית אלהינו על יד מרמות בן אוריה הכהן
pondere in ,*numero In* .Levitæ ,Binnui filius Nohadeiah & ,Jesuah filius Jozabad eis cum & ; Pinechas filius Elhazar eo cū &
34 ועמו אלעזר בן פינחס ועמהם יוזבד בן ישוע ונועדיה בן בנוי הלוים: במספר במשקל
ascensiones obtulerunt transmigrationis filii captivitate de Venientes .illo tempore in pondus omne est scriptum & ,omnium
35 לכל ויכתב כל המשקל בעת ההיא: הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עלות
hircos ,septem & septuaginta agnos ,sex & nonaginta arietes ,Israel omni *super* duodecim *juvencos* ,Israel Deo
לאלהי ישראל פרים שנים עשר על כל ישראל אילים תשעים וששה כבשים שבעים ושבעה צפירי
trans ducibus & ,regis satrapis regis leges dederunt Et .DOMINO *ascensio* omnia ; duodecim *peccati*
36 חטאת שנים עשר הכל עלה ליהוה: ויתנו את דתי המלך לאחשדרפני המלך ופחות עבר
.Dei domum & ,populum exaltaverunt & : flumen
הנהר ונשאו את העם ואת בית האלהים:

CAP. IX. ט

, Levitæ & ,sacerdotes & , Israel populus sunt separati Non : dicendo ,principes me ad accesserunt ,hæc *consumere secundùm* Et
1 וכלות אלה נגשו אלי השרים לאמר לא נבדלו העם ישראל והכהנים והלוים
.Emoræi & ,Misritæ ,Moabitæ ,Hammonitæ ,Jebusæi ,Perizæi ,Chittæi , Chenahanæi ,eorum *abominationes juxta* ,terrarum populis à
מעמי הארצות כתעבתיהם לכנעני החתי הפרזי היבוסי העמני המאבי המצרי והאמרי:
,principum manus & ; terrarum populis *in sanctitate* semen *se commiscuerunt* & :suis filiis & , sibi eorū filiabus de tulerunt Quia
2 כי נשאו מבנתיהם להם ולבניהם והתערבו זרע הקדש בעמי הארצות ויד השרים
: meum pallium &,meum vestimentū scidi , istud verbum *me audire secundum* Et .prima ista prævaricatione in fuit ,*magnatum* &
3 והסגנים היתה במעל הזה ראשונה: וכשמעי את הדבר הזה קרעתי את בגדי
Dei verbis in *tremefactus omnis* cōgregabantur me ad Et .stupens sedi & ,meā barbā & ,mei capitis *coma de depilavi* &
ומעילי ואמרטה משער ראשי וזקני ואשבה משומם: ואלי יאספו כל חרד בדברי אלהי
surrexi vespertino *munere* in Et .*vesperæ munus* ad usque stupens *sedens* ego & : transmigrationis prævaricatione *super* Israel
4 ישראל על מעל הגולה ואני ישב משומם עד למנחת הערב: ובמנחת הערב קמתי
meas palmas expandi & ,mea genua super me curvavi & ,meum pallium & ,meū vestimentū *me scindendum inter* & ,mea afflictione de
מתעניתי ובקרעי בגדי ומעילי ואכרעה על ברכי ואפרשה כפי
nostræ iniquitates quoniā ; te ad *meas faces* mi Deus elevare *sum pudefactus &* ,*erubui* mi Deus , dixi Et .meū Deum Dominum ad
5 אל יהוה אלהי: ואמרה אלהי בשתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך כי עונתינו
magno delicto in *nos* nostrorū patrū diebus A .cœlos ad usque *granduit* nostrū delictū & ,caput supra sunt multiplicata
6 רבו למעלה ראש ואשמתנו גדלה עד לשמים: מימי אבתינו אנחנו באשמה גדלה
,gladium in,terrarum regum manum in,nostri sacerdotes ,nos ,nostri reges sum^s traditi *nostris perversitatib^o in* Et .hanc diem ad usque
7 עד היום הזה ובעונתינו נתנו אנחנו מלכינו כהנינו ביד מלכי הארצות בחרב
.hanc diem secundùm ,*facierum* pudorem in & ,rapinam in &,captivitate in
בשבי ובבוז ובבשת פנים כהיום הזה:

Versio VULG. LAT.

Promovimus ergò à flumine Ahava duodecimo die 31
mensis primi ut pergeremus Jerusalem: & manus Dei
nostri fuit super nos, & liberavit nos de manu inimici
& insidiatoris in via. Et venimus Jerusalem, & man- 32
simus ibi tribus diebus. Die autem quartâ appensum est 33
argentum, & aurum, & vasa in domo Dei nostri per ma-
num Meremoth filii Uriæ Sacerdotis, & cum eo Eleazar
filius Phinees, cúmque eis Jozabed filius Josue, & Noa-
daia filius Bennoi Levitæ, Juxta numerum & pondus o-
mnium: descriptúmque est omne pondus in tempore il- 34
lo. Sed & qui venerant de captivitate filii transmi-
grationis, obtulerunt holocautomata Deo Israel, vitu- 35
los duodecim pro omni populo Israel, arietes nonagin-
tasex, agnos septuaginta septē, hircos pro peccato duo-
decim: omnia in holocaustū Dño. Dederunt autem e- 36
dicta regis satrapis, qui erant de conspectu regis, & duc-
cib^o trans Flumen, & elevaverunt populū & domū Dei.

CAP. IX.

POstquàm autem hæc completa sunt, accesserunt ad 1
me principes, dicentes; Non est separatus populus Is-
rael, Sacerdotes & Levitæ, à populis terrarum, & abo-
minationibus eorum, Chananæi videlicèt, & Hethæi, &
Pherezæi, & Jebusæi, & Ammonitarum, & Moabitarum,
& Ægyptiorum, & Amorrhæorum: Tulerunt enim de
filiabus eorum sibi & filiis suis, & commiscuerunt semen 2
sanctum cum populis terrarum: manus etiam principum
& magistratuum fuit in transgressione hac prima. Cúm-
que audissem sermonem istum, scidi pallium meum &
tunicam, & evelli capillos capitis mei & barbæ, & se- 3
di mœrens. Convenerunt autem ad me omnes, qui ti-
mebant verbum Dei Israel, pro transgressione eorum qui
de captivitate venerant, & ego sedebam tristis usque ad
sacrificium vespertinum: Et in sacrificio vespertino sur- 5
rexi de afflictione mea, et scisso pallio et tunicâ, curva-
vi genua mea, et expandi manus meas ad Dominum De-
um meum, Et dixi; Deus, meus confundor et erubesco 6
levare faciem meam ad te: quoniam iniquitates nostræ
multiplicatæ sunt super caput nostrum, et delicta nostra
creverunt usque ad cœlum, A diebus patrum nostrorum: 7
sed et nos ipsi peccavimus graviter usque ad diē hanc,
et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi, et reges no-
stri, et sacerdotes nostri, in manum regum terrarum, et in
gladium, et in captivitatem, et in rapinam, et in confu-
sionem vultûs, sicut et die hâc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܥܒܪ ܡܢ ܢܗܪ ܐܗܒܐ ܒܝܘܡ ܥܣܪ ܠܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܝܕ ܐܠܗܢ ܗܘܬ ܥܠܝܢ 31
Tunc profecti sumus à flumine Havæ duodeci-
mo *die* mensis primi, ut pergeremus in Jeru-
salem: & manus Dei affuit nobis, & liberavit
nos de manu inimicorum nostrorum, & ab in-
fidiatoribus qui erant in via. Cùm denique 32
pervenissemus in Jerusalem, et mansissemus
ibi tribus diebus; Die quarto appendi- 33
mus argentum, aurum, & vasa in domo
Dei nostri; & tradidimus ea Meremotho
filio Uriæ sacerdotis, simúlque Elazaro
filio Phinhesi; & unà cum his erant Ne-
buzehar filius Jesu, & Jodaja filius Baghuai,
ambo Levitæ: Omnia ex numero & ponde- 34
re: scriptúmque fuit pondus eodem tempore.
Et illi qui venerāt è captivitate de filiis trans- 35
migrationis, obtulerunt holocausta Deo Isra-
lis, boves duodecim pro toto Israele, arietes
nonaginta sex, agnos septuaginta septem,
hircos pro expiatione peccatorum, duode-
cim: hæc omnia *fuerunt* holocausta Domino.
Deinde dederunt decretum regis principibus 36
regis & præfectis *regionis* transfluvialis; qui
honorabant populum & domum Dei.

CAP. IX.

EXactis his omnibus, accesserunt ad me se- 1
niores dicentes; Nondum separaverunt se po-
pulus Israelitic^o et sacerdotes ac Levitæ à gen-
tib^o *aliarum* urbiū, et impuritate earū, *nempe*
Chananæorum, Hethæorum, Ammonitarum,
Pherezæorum, Iebusæorum, Ægyptiorū, Moa-
bitarum, & Amoræorum. Nam sumpserunt 2
de filiabus eorum, tam sibi quàm filiis suis; &
commixtum est semen sanctū cum gentibus *a-*
liarum urbium: & manus seniorum ac Levita-
rum prima fuit in isto scelere. Tunc audito 3
hoc verbo, discidi vestes meas & chlamidem
meā, evulsi pilos capitis mei & barbæ meæ, et
sedebam attonitus. Et convenerunt ad me o- 4
mnes quos tangebat cura verbi Dei Israelis,
causâ criminis quod perpetrârant filii captivi-
tatis; dum ego sederem attonitus usque ad ho-
ram nonam. Tempore autem horæ nonæ sur- 5
gens è mœrore meo & laceratione vestium
mearū, procubui in genua mea; & expansis in
oratione manibus corā Dño Deo, dixi; Deus 6
mi, pudet nos attollere vult^o nostros ad te De^o
noster: quia reatus nostri creverūt ultra caput
nostrū, & peccata nostra gravissima ascende-
runt in cœlum usque. Et inde à diebus ma- 7
jorum nostrorum, nos versati sumus in pecca-
tis gravissimis ad hunc usque diē. Quia pecca-
ta cumulavimus nos et majores nostri, reges ac
sacerdotes nostri; iccircò traditi fuim^o gladio,
direptioni, captivitati, et pudori vultûs, in ma-
num regum provinciarum, et in manum ho-
stium nostrorum, ut hodierno die.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἐξήεμεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀουὲ (κ) ἐν τῇ δωδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς Ἰερουσαλήμ. καὶ χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ (λ) ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἀπὸ χειρὸς ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ ἤλθομεν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. Καὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐστήσαμεν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν διὰ χειρὸς Μεριμὼθ υἱοῦ Οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ' αὐτοῦ Ἐλεάζαρ υἱὸς Φινεές, καὶ μετ' αὐτῶν Ἰωζαβὰδ υἱὸς Ἰησοῦ, καὶ (μ) Νωαδία υἱὸς Βαναΐ οἱ Λευῖται. Ἐν ἀριθμῷ καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Οἱ ἐλθόντες (ν)ἐκ τῆ αἰχμαλωσίας υἱοὶ τῆ ἀποικίας, προσέφερον ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ Ἰσραὴλ, μόσχοι δώδεκα τῶν παντὸς Ἰσραὴλ, κριοὶ ἐνενηκονταεξ, ἀμνοὶ ἑβδομηκονταπέντε, χιμάρους περὶ ἁμαρτίας δώδεκα, τὰ πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. (ξ) Καὶ ἔδωκαν τὸ νόμισμα τοῖς βασιλέως τοῖς διοικηταῖς τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδόξασαν τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

MS. A. (κ) ἐν δωδεκάτῃ (λ) ἐρύσατο (μ) Νωαδὺ (ν) ἀπὸ τῆ (ξ) Καὶ ἔδωκε

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με οἱ ἄρχοντες, λέγοντες, Οὐκ ἐχωρίσθη ὁ λαὸς Ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν μαχρύσμασιν αὐτῶν, τῷ Χαναναὶ, ὁ (α) Ἐθὶ, ὁ Φερεζεί, ὁ Ἰεβουσὶ, ὁ Ἀμμωνὶ, ὁ (β) Μωαβὶ, καὶ ὁ Μοσορὶ, καὶ ὁ (γ) Ἀμορρὶ, Ὅτι ἐλάβοσαν ἀπὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς (δ) αὐτῶν· καὶ παρῆλθε σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν, καὶ χεὶρ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρχῇ. Καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον, διέῤῥηξα τὰ ἱμάτιά μου, καὶ ἐπαμηλίμην, καὶ ἔπλον ἀπὸ τῆ τριχῶν τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τῆ πώγωνός μου, καὶ ἐκαθήμην (ε) ἠρεμάζων. Καὶ συνήχθη πρός με πᾶς ὁ διώκων λόγον θεοῦ Ἰσραὴλ ὅτι ἀσυνθεσία (ζ) τῆς ἀποικίας· καὶ ἐγὼ καθήμην ἠρεμάζων ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς. Καὶ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην (τ)ἀπὸ ταπεινώσεώς μου· καὶ ἐν τῷ διαῤῥῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου, καὶ ἐπαμηλίμην, καὶ κλίνω ὅτι τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετάζω τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν, Καὶ εἶπα, Κύριε, ἠσχύνθην καὶ ἐνετράπην τοῦ ὑψῶσαι θεέ μου τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημμέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν (η)ἕως εἰς τὸ ὑψηνόν. Ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ ἐν τῇ ἀνομίας ἡμῶν παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ υἱοὶ ἡμῶν ἐν χειρὶ βασιλέων τῆ ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν διαρπαγῇ, καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

MS. A. (α) Ἐθὶ, (β) Μωάβ, ὁ Μωεὶ, (γ) Ἀμορεὶ, (δ) ἑαυτῆ· (ε)*ἐρεμάζων ὅπως δεῖ καὶ νῦν. Καὶ (ζ) τῆ ἀποικεσίας· (τ) ἀπὸ τῆ ταπεινώσεώς (η) ἕως εἰς οὐρανόν.

Et promovimus à fluvio Ahue in duodecima mensis primi ad veniendum in Hierusalem. Et manus Dei nostri fuit super nos, & eruit nos à manu inimici & hostis in via. Et venimus in Hierusalem, & sedimus ibi 31 32
dies tres: Et factum est, die quartâ appendimus argentum, & aurum, & vasa in domo Dei nostri super manum Merimoth filii uria sacerdotis, & cum eo Eleazar filius Phinees: & cum eis Jozabad filius Jesu, & Noadia filius Banaia Levitæ: In numero, & in pondere omnia: & scriptum est universum pondus. In tempore illo, Qui venerant ex captivitate, filii transmigrationis, obtulerunt holocaustoses Deo Israel, vitulos duodecim pro omni Israel, arietes nonaginta sex, agnos septuaginta 33 34 35
septem, hircos pro peccato duodecim, omnia holocaustomata Domino. Et dederunt decretum regis procuratoribus regis, & subregulis trans flumen. Et exaltaverunt populum, & domum Dei. 36

CAP. IX.

Et postquàm completa sunt hæc; accesserunt ad me principes, dicentes; Non est separatus populus Israel, & sacerdotes, & Levitæ, à populis terrarum in (a) elongationibus eorum, de (b) stirpe Chanani, Ethi, Pherezi, Jebusi, Ammoni, Moabi, & Moseri, & Amorrhi: Quoniam acceperunt de filiabus eorum sibi, & filiis suis: & (c) transmissum est semen sanctum in populos terrarum, & manus (d) principum in prævaricatione hac in principio. Et ut audivi verbum hoc; conscidi vestimenta mea, & (e) pavebam, & evellebam de capillis capitis mei, & de barba mea, & sedebam tacens. Et convenerunt ad me omnis (f) sequens verbum Dei Israel super prævaricatione transmigrationis. Et ego sedens, tacens usque ad sacrificium vespertinum. Et in sacrificio vespertino surrexi ab humiliatione mea. Et cùm scindebam vestimenta mea, & pavebam; & inclino super genua mea, & expando manus meas ad Dominum Deum, Et dixi; Domine, confusus sum, & erubui elevare, Deus mi, faciem meam ad te: quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra magnificata sunt usque in cælum. A diebus patrum nostrorum sumus in delicto magno usque in diem hanc. Et in nostris iniquitatibus traditi sumus nos, & reges nostri, & filii nostri in manu regum gentium in gladio, & in captivitate, & in direptione, & in confusione faciei nostræ, sicut dies hæc.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * فارتحلنا من نهر اوراي في اثني عشر من الشهر الاول * لياتي الى بيت المقدس ويد الله كانت
32 علينا وخلصنا من يدي العدو المقابل في الطريق * فجينا الى بيت الله المقدس وجلسنا هناك
33 ثلثة ايام * فلما كان في اليوم الرابع وزنا الفضة والذهب والآنية في بيت الهنا * على يدي
مارموث ابن اوريا الكاهن * والعازر ابن فنحاس معه * ومعهم يوزاباذ ابن يسوع * وانوديا
34 ابن باناي اللاويين * عند احصاءه وعند وزنه * واحصي وكتب جميعه * في ذلك الزمان الذي
35 جاؤوا من السبي من ولد في الغربة * قربوا محرقات كاملة لاله اسرايل * اثني عشر عجلا عن
بني اسرايل * وستة وتسعين كبشا * وسبعة وسبعين حروفا * واثني عشر عنودا عن الخطايا *
36 كلها محرقات كاملة للرب * واعطوا دفتر الملك لقهارمة الملك وولاة معبر النهر * واكرموا
الشعب وبيت الله *

* الفصل التاسع *

1 * فلما تم هذا جاؤوا الاراكنة فقالوا * لم يفترقوا قوم بني اسرايل والكهنة واللاويين من
2 شعوب الارض * باتباعهم من الكنعاني وفارار * ويبسي * والعماني * والمالي والمسري * وامووري * لان
احذوا لهم من بناتهم لبنيهم * واختلط الزرع المقدس في شعوب الارض * ويد الاراكنة كانت
3 في البداء في هذا على هذه النقلات * فلما سمعت هذه الكلمة حرقت ثيابي * واربعذت * وسقطت
4 شعر راسي وكيتي * وجلست ساكتا * فاجتمع الي كل من يطرد كلمة اله اسرايل على هذه
5 النقلات من بني السبي * وانا جالس ساكت الى صلاة العشا * ثم اني قمت من حرتي وكريهتي
6 ثيابي واربعادي * فركعت ورفعت يدي الى ربي والهي فقلت * يا رب اني قد حريت
واقتصحت ولا استطيع ارفع وجهي اليك * لان خطايانا قد صارت اكثر من شعر رؤسنا *
7 وسيئاتنا قد عظمت الى السماء * من ايام اباءنا نحن في الاثم العظيم الى يومنا هذا * واما
اسلمتنا بخطايانا وملوكنا واثبياءنا بيدي ملوك الامم * بالسيف والسبي والنهب وخزي
وجوهنا الى هذا اليوم *

Postea profecti sumus à flumine Auva duodecimo die mensis primi, ut pergeremus in Jerusalem: affuitque nobis manus Dei, & eripuit nos è manibus hostis insidiantis in via: Tum demum pervenimus ad domum Dei sacrosanctam. 31 32
Cùmque sedissemus ibi tribus diebus, Quarto die appendimus argentum, aurum, ac vasa in domo Dei nostri, ad manus Merimoth filii uriæ sacerdotis: & Elazar filius Phinehes erat cum eo, & cum istis Jozebed filius Jesu, & Anodia filius Banni, Levitæ; Cùm 33 34
numeraretur & cùm appenderetur: numeratum itaque est totum, & scriptum. Tunc temporis ii qui venerant è captivitate, qui nati fuerant in illa peregrinatione; obtulerunt holocausta perfecta Deo Israelis, duodecim vitulos pro filiis Israelis, nonaginta sex arietes, septuaginta septem agnos, & duodecim hircos pro peccatis: omnia hæc, holocausta perfecta Domino. Tum dederunt diploma regis curatoribus regis & præpositis regioni transfluviali; qui honorârunt populum & domum Dei. 35 36

CAP. IX.

His absolutis venerunt principes, & dixerunt; Non separârunt se populus filiorum Israelis, neque sacerdotes, neque Levitæ, à populis terræ, recedendo à Chananæo, Pherezæo, Jebusæo, Ammonitâ, Moabitâ, Mosceritâ, & Amoræo: Nam acceperunt sibi de filiabus eorum pro filiis suis, & commistum est semen sanctum cum populis terræ: manus principum prima est hac in re, in hujusmodi transgressionibus. Quod verbum cùm audivissem, vestes meas laceravi, expavi, evulsi capillos capitis mei & barbæ meæ, sedique tacitурnus. Et convenit ad me omnis prosequens verbum Dei Israelis, ob hujusmodi transgressiones à filiis captivitatis commissas: ego autem sedebam tacitурnus usque ad orationem vespertinam. Deinde surrexi ab afflictione mea, meâque vestium mearum laceratione, & pavore meo: flexisque genibus levavi manus meas ad Dominum & Deum meum, & dixi; O Domine, equidem erubesco & pudore suffundor, nec audeo attollere vultum meum ad te: quia peccata nostra facta sunt plura capillis capitum nostrorum, & sceleva nostra creverunt ad cælum usque. A diebus patrum nostrorum sumus in ingenti crimine usque ad hunc diem nostrum: & quidem propter peccata nostra tradidisti nos, reges nostros, et prophetas nostros in manu regum gentium, cum gladio, captivitate, direptione, & pudore vultuum nostrorum ad hunc usque diem.* 1 2 3 4 5 6 7

עזרא י

paxillū nobis dandū ad & ,evasionē nobis derelinquendā ad ,nostro Deo Domino à deprecatio fuit ,momento modico quasi nunc Et
8 וְעַתָּה כִּמְעַט־רֶגַע הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְלֵיטָה וְלָתֵת־לָנוּ יָתֵד
servi Quia .nostra servitute in modicam vitam nobis dandū ad & ,noster Deꝰ nostros oculos illuminandū ad,ejꝰ ſanctitatis loco in
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְלִתֵּן מְחִיָּה מְעַט בְּעַבְדֻתֵנוּ: כִּי־עֲבָדִים
9 nobis dandum ad,Paras regum facies ad miſericordiā nos ſup inclinavit Et.noſter Deꝰ nos dereliquit non noſtra ſervitute in & ,nos
אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָּרַס לָתֵת לָנוּ
.Jeruſalaim in &,Jehudah in ſepem nobis dandum ad & ,ejus ſolitudines faciendum ſtare & ,noſtri Dei domum exaltandum ad ,vitam
מְחִיָּה לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת חָרְבָתָיו וְלָתֵת־לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם:
,prophetarū tuorū ſervorū manū p præcepiſti Quæ .tua præcepta dereliquimus Quia ?hoc poſt noſter Deus dicemus quid nunc Et
10 וְעַתָּה מָה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ מִצְוֹתֶיךָ: אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
11 ,eorum abominationibus in,terrarum populorū elongatione in ipſa elongationis terra ,eā poſſidendum ad ingredientes vos quam Terra :dicendo
לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ הִיא בְּנִדַּת עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם
aſſumatis ne eorum filias & ,eorum filiis detis ne veſtras filias nunc Et .ſua immunditia in os ad ore ab eam repleverunt quibus
אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם: וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם אַל־תִּשְׂאוּ
12 ,terræ bonum comedatis & ,confortemini ut ; ſeculum in uſque eorum bonum & ,eorum pacem quæratis ne & ,veſtris filiis
לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ
,magno noſtro delicto in & ,malis noſtris operibꝰ in nos ſuper veniens omne poſt Et .ſeculum in uſq; veſtris filiis hereditandū detis &
וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם: וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה
13 convertemur Nunquid .hoc ſecundū evaſionē nobis dediſti & ,noſtris perverſitatibus præ deorſum prohibuiſti noſter Deus tu quia
כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְלֵיטָה כָּזֹאת: הֲנָשׁוּב
14 ,conſumendū ad uſq; nos in exacerbaberis nō Nunquid ?iſtarū abominationū populis cū cōtrahendā affinitatē ad et ,tua præcepta infringēda ad
לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וּלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי הַתֹּעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֵּה
nos Ecce .hanc diem ſecundū evaſio ſumus reſidui quoniam ,tu juſtus Iſrael Deus Domine ? evaſio & ,reſiduum non ad
15 לְאֵין שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אָתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ פְלֵיטָה כַּיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ
.hoc ſuper tuas facies ad ſtare non Nam .noſtris delictis in tuas facies ad
לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת:
CAP. X.
valde multus cœtus Iſrael de eū ad ſunt congregati ,Dei domus facies ad procidens & ,flens ſe confiteri & ,Hezra orare ſecundū Et
1 וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד
,Helam filiis de ,Jechiel filius Sechaniah reſpondit Et .fletu multo populus fleverunt quoniā ,parvulorū & ,mulierum & ,virorum
אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה בֶכִי: וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עֵילָם
2 expectatio eſt nunc & :terræ populis de alienigenas uxores fecimus habitare & ,noſtrū Deū in ſumꝰ prævaricati Nos:Hezra ad dixit &
וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה
contrementium&,Domini conſilio in eis ex natum & uxores omnes educendā ad,noſtro Deo fœdus ſcindamus nunc Et .hoc ſuper Iſraeli
3 לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת: וְעַתָּה נִכְרֹת בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים
.fac & Conſortare .tecum noſ & ,res te ad quia ,Surge .fiat legem ſecundùm & ,noſtri Dei præcepto in
בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכִתּוֹרָה יֵעָשֶׂה: קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה:
4

Verſio VULG. LAT.

Et nunc quaſi parū & ad momentū facta eſt deprecatio noſtra apud Dominū Deū noſtrū,ut dimitterentur nobis reliquiæ,& daretur nobis paxillꝰ in loco ſancto ejꝰ, & illuminaret oculos noſtros Deus noſter, et daret nobis vitam modicam in ſervitute noſtra, Quia ſervi ſumus, et 9
in ſervitute noſtra non dereliquit nos Deus noſter, ſed inclinavit ſuper nos miſericordiam coram rege Perſarū,ut daret nobis vitā,& ſublimaret domū Dei noſtri,& extrueret ſolitudines ejꝰ, & daret nobis ſepem in Juda & Jeruſalem. Et nunc quid dicemꝰ,Deus noſter,poſt 10
hæc?quia dereliquimus mandata tua, Quæ præcepiſti in 11
manu ſervorum tuorū prophetarū,dicens; Terra, ad quā vos ingredimini ut poſſideatis eā,terra immunda eſt,juxta immunditiā populorum,cæterarúmq; terrarū, abominationibꝰ eorū qui repleverunt eam ab ore uſq; ad os in coinquinatione ſua. Nunc ergò filias veſtras nè detis filiis eorū,& filias eorum nè accipiatis filiis veſtris, & non quæratis pacē eorū, & proſperitatem eorū, uſq; in æternum: ut confortemini, & comedatis quæ bona ſunt terræ, & hæredes habeatis filios veſtros uſq; in ſeculū. Et poſt 13
omnia quæ venerunt ſuper nos in operibus noſtris peſſimis, & in delicto noſtro magno,quia tu,Deus noſter,liberāſti nos de iniquitate noſtra,& dediſti nobis ſaluté ſicut eſt hodiè, Ut non converteremur , & irrita faceremus 14
mandata tua,neq; matrimonia jungeremꝰ cū populis abominationum iſtarū. Numquid iratus es nobis uſq; ad conſummationé nè dimitteres nobis reliquias ad ſaluté? Domine Deꝰ Iſrael, juſtꝰ es tu,quoniā derelicti ſumꝰ, qui 15
ſalvaremur ſicut die hâc. Ecce corā te ſumꝰ in delicto noſtro: non enim ſtari poteſt coram te ſuper hoc.

CAP. X.

SIc ergò orante Eſdrâ,& implorante eo,& flente,& jacente ante templū Dei, collectꝰ eſt ad eū de Iſrael cœtꝰ grandis nimis virorū & mulierū & puerorū,& flevit populꝰ fletu multo. Et reſpondit Sechenias filiꝰ Jehiel de fi- 2
liis Ælam,& dixit Eſdræ; Nos prævaricati ſumꝰ in Deum noſtrū,& duximꝰ uxores alienigenas de populis terræ: & nunc, ſi eſt pœnitentia in Iſrael ſuper hoc, Percutiamus 3
fœdꝰ cū Dño Deo noſtro,ut projiciamꝰ univerſas uxores, & eos qui de his nati ſunt, juxta voluntatē Dñi, et eorū qui timent præceptū Dñi Dei noſtri: ſecundū legem fiat. Surge,tuum eſt decernere,nósque erimus tecum: confortare, et fac.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jam verò nuperrimè facta eſt miſericordia à 8
Deo noſtro, ut relinqueret ex nobis reſiduum aliquod,et concederet nobis ſedē in loco ſuo ſancto,illuminaret oculos noſtros Deꝰ noſter, et concederet aliquātulū vitæ in ſervitute noſtra. Servi enim eramꝰ,& in ſervitute noſtra 9
non fuimus à Deo noſtro deſtituti; ſed reddidit nos Deus noſter gratioſos apud reges Perſidis,qui dant nobis alimentum noſtrū quotidianū,et *facultatem* extollendi domū Dei noſtri, et reſtaurandi ruinas ejus, et collocandi nobis ſepem in Judæa et in Jeruſalem. Nunc 10
igitur quid dicemꝰ corā te Deus noſter, poſt hæc omnia? quandoquidē dereliquimꝰ mandata tua, Quæ præceperas nobis per ſervos 11
tuos prophetas,& dixeras nobis; Terra quam ingreſſuri eſtis ad poſſidendū eam,impura eſt impuritate gentiū & provinciarū,impuritate ſuâ quâ repleverunt eam à ſummo ad ſummū,et facinoribꝰ ſuis abominandis *quib*ꝰ cumulaverunt eam. Nunc ergò filias veſtras ne 12
tradatis filiis earum,& filias earū ne aſſumatis filiis veſtris,& ne conſentiatis paci & bono earū in ſempiternū uſq; : ut confirmemini, & comedatis bona terræ illius, & relinquatis filiis veſtris in æternū poſſidendā. Poſt 13
hæc omnia quæ nobis evenerunt propter facinora noſtra peſſima , et graviſſima ſcelera noſtra: quia tu Deꝰ noſter, cogitāſti de nobis ut dimitteres peccata noſtra, et concederes nobis reliquias in mundo; Nos averſi tranſ- 14
greſſi ſumꝰ præcepta tua, & abeuntes adhæſimus hiſce populis impuris,et fecimꝰ ſecundū opera eorū. Verū tu benignꝰ es, ne iraſcaris nobis: condona reatꝰ noſtros à conſpectu tuo, quia clemens es: relinque nobis reliquias in mundo, quia non eſt tibi ſimilis; & ne pereamꝰ. Dñe Deꝰ Iſraelis, juſtꝰ es; quia reliquiſti 15
è nobis reſiduū, ut hodierno die. Ecce nos ſtantes fatemur coram te peccata noſtra, quia ne verbum quidem habemus dicendum coram te hac de re.

CAP. X.

CUm autem orâſſet Ezra,cúmq; confirmatus eſſet (proſtratus *enim* flebat corā domo Dñi)confluxit ad eum ex Iſraelitis cœtꝰ maximꝰ virorū,mulierū, ac puerorū: flebant enim pueri fletu permagno. Et locutus Sechania filiꝰ Nehaelis de poſteris Ilami, dixit ad 2
Ezram ſcribam ; Nos perfidè egimꝰ in Dñm Deum noſtrū, admittentes ad cohabitationē noſtrā mulieres extraneas de populis terræ: ſed eſt Iſraeli ſpes hac in re. Emittamus jam 3
juramentū corā Deo noſtro de ejiciendis omnibꝰ mulieribꝰ extraneis,et iis qui nati ſunt ex illis: et ſecundùm conſilium Domini & eorum qui verentur legem Dei noſtri ac præceptum ejus, fac & decerne : Tibi enim in- 4
nos populus tuus ſumus: confortare & effice.

cumbit hoc munus ; quia

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ νῦν ὀπεικιδώσατο ἡμῖν (θ) ὁ Θεὸς ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν (ι) ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡμῖν στήγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ, τοῦ φωτίσαι ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰν ἐν
9 τῇ δουλείᾳ ἡμῶν. Ὅτι δοῦλοι ἐσμὲν, καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν· καὶ ἔκλινεν ἐφ' ἡμᾶς ἔλεος ἐναντίον βασιλέων Περσῶν, δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀναστῆσαι τὰ ἔρημα αὐτῆς, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν Ἰούδᾳ καὶ
10 11 (τ) Ἰερουσαλήμ. Τί εἴπωμεν ὁ Θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν ἐντολάς σου, Ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ δούλων σου τῶν προφητῶν, λέγων, Ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε κληρονομῆσαι αὐτὴν, γῆ
12 μετακινουμένη ἔσται (κ) ἐν μετακινήσει λαῶν τῶν ἐθνῶν (λ) ἐν μαχρύμασιν αὐτῶν, ὧν ἔπλησαν αὐτὴν ἀπὸ στόματος ὅλης γόμα ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. Καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δότε τοῖς υἱοῖς αὐ-
τῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσετε εἰρηνικὰ αὐτῶν καὶ ἀγαθὰ αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε, καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ (μ) κληροδοτήσητε
13 τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος. Καὶ μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ' ἡμᾶς ἐν πονημασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐκύρισας ἡμῶν τὰς ἀνο-
14 μίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν· Ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι ἐντολάς σου, καὶ ὁμιλῆσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν· μὴ ὠργίσθης ἐν ἡμῖν ἕως σωτελείας, τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα (ν) καὶ διασωζό-
15 μενον. Κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ δίκαιος εἶ, ὅτι κατελείφθημεν διασωζόμενοι, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστι σταθῆναι ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ.

Israel, justus es tu, quoniam remansimus incolumes, sicut dies hæc. Ecce nos coram te in

MS. A. (θ) κύριος ὁ Θεὸς (ι) ἡμῖν (τ) ἐν Ἰερουσαλήμ. (κ) ἐν μετακίνησιν (λ) ἐν μαχρύμασιν, ὧν (μ) κληρονομήσητε (ν) καὶ * διασωζόμενοι, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

Et (g) nunc mansuefactus est nobis Deus noster ad dimittendum nos in 8
salutem, et dandum nobis firmamentum in loco sanctificationis suæ, ad
illuminandos oculos nostros, & dandum vivificationem parvam in servi-
tute nostra: Quoniam servi sumus: & in servitute nostra non dereli- 9
quit nos Dominus Deus noster. Et inclinavit super nos misericordiam
coram regibus Persarum, ad dandam nobis vivificationem, exaltando eos
domum Dei nostri, & suscitando solitudines ejus, & dando nobis sepem
in Juda, et Hierusalem. Quid dicemus, Deus noster, post hoc? quoni- 10
am dereliquimus mandata tua, Quæ dedisti nobis in manu servorum tuo- 11
rum prophetarum, dicens; Terra, in quam introitis ad hæreditandam eam,
terra perversa est in perversione populorum gentium in elongationibus eo-
rum, quibus impleverunt eam ab ore ad os in suis immunditiis. Et nunc 12
filias vestras ne dederitis filiis eorum, & de filiabus eorum ne accipiatis
filiis vestris: & non quæretis pacem eorum, & bonum eorum usque in
seculum; ut invalescatis, & comedatis bona terræ, et in hæreditatem dis-
tribuatis filiis vestris usque in seculum. Et post omne quod venit super 13
nos in factis nostris malignis, & in delicto nostro magno, (h) quoniam
non est sicut Deus noster, quonium allevâsti nostras iniquitates, & dedisti
nobis salutem; Quoniam revertimus dissipare mandata tua, & contra- 14
here affinitatem cum populis terrarum; nunquid irritatus es in nos usque
ad consummationem, ut non sit residuum, & superstes? Domine Deus 15
Israel, justus es tu, quoniam remansimus incolumes, sicut dies hæc. Ecce nos coram te in delictis nostris: quoniam non est stare in conspectu tuo super hoc

ΚΕΦ. ι'.

1 Καὶ ὡς προσηύξατο (ο) Ἔσδρας, καὶ ὡς ἐξηγόρευσε κλαίων καὶ προσκυνῶν ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι, ὅτι (α)
2 ἔκλαυσαν ὁ λαὸς, καὶ ὕψωσε κλαίων. Καὶ ἀποκρίθη Σεχενίας υἱὸς (β) Ἰηλὰ ἀπὸ υἱῶν Ἠλὰμ, καὶ εἶπε τῷ (γ) Ἔσδρα, Ἡμεῖς ἠσωθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας (δ) ἀπὸ τῶν
3 λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ὅτι ὑπομονὴ τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ. Καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ θεῷ ἡμῶν ἐκβαλεῖν πάσας τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ γεγόμενα ἐξ αὐτῶν, ὡς ἂν βούλη. ἀνάστηθι, καὶ φόβεισον
4 αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος γενηθήτω. (ε) Ἀνάστα, ὅτι σοὶ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ· κραταιοῦ καὶ ποίησον.

MS. A. (ο) Ἔζρας (α) ἔκλαυσεν (β) Ἰεζὴλ (γ) Ἔζρα, (δ) ἀπὸ λαῶν (ε) Ἀνάστηθι ὅτι

CAP. X.

ET, ut deprecatus est Esdras, & ut confessus est plorans, & (a) orans 1
coram domo Dei; congregati sunt ad eum de Israel ecclesia multa valdè,
viri, & mulieres, & juvenes: (b) quoniam plorayerunt populus, & e-
levavit plorans. Et respondit Sechenias filius Jebel de filiis Elam, & 2
dixit Esdræ; Nos prævaricati sumus Deo nostro, & habitare fecimus
uxores alienas de populis terræ. Et nunc est (c) expectatio ipsi Israel su-
per hoc. Et nunc disponamus testamentum Deo nostro, ejiciendi omnes 3
uxores, & (d) genita ex eis: (e) prout voluerit. (f) Surge, & fac eos
timere in mandatis Dei nostri: & sicut lex; fiat. Surge: quoniam su- 4
per te verbum, & nos tecum: confortare, & fac.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * فَالآنَ تحنن علينا بالبر يا ربنا والهنا * واسبغنا للخلاص * وهبنا في مكان قدسك * وانر
عيوننا يا ربنا * وأحينا * وارحنا من خدمتنا * لاننا عبيدك * ولم تطرحنا في تعبدنا يا ربنا 9
والهنا * بل ميلت واطلقتنا برحمة بين يدي ملوك فارس واحييتنا * وجعلت في قلوبهم
ان يبنوا بيت الهنا * وان يعمروا خراب مدينتنا * ويجعلوا حدقا في اليهودية واورشليم
10 * فايسي نقول بعد هذا يا ربنا * اننا تركنا وصاياك * التي اعطيتنا وارسلها على يدي
11 عبيدك الانبياء * وقلت ان الارض التي تدخلون لتربوها * هي بنقل بانتقال شعوب الامم
لابتعادهم * التي قد ملوها من فم الى فم من دنسهم * والآن فلا تعطوا بناتكم لبنيهم *
12 ومن بناتهم فلا تاخذوا لبنيكم * ولا تصاحبوهم الى الابد * لكي تقووا وتاكلوا خيرات
الارض * ويوريوها لبنيكم الى الابد * فبعد ما جانا هذا بخطايانا الفاحشة العظيمة * لان
13 ليس مثلك يا الهنا * انك رفعت اثامنا وخلصتنا * واذا رجعنا وبرحنا عهدك وبروحنا من
14 شعوب الارض * فلا يتم غضبك فينا * ليلا تسبغنا وتسلمنا * يا رب اله اسرايل انت العدل *
15 انك اسبغتنا الى يومنا هذا * هوذا نحن بين يديك بخطايانا * وليس وقوف بين يديك
على هذا *

* الفصل العاشر *

1 * فلما دعا عزرا وطلب باكيا مصليا بين يدي بيت الله * اجتمع اليه جماعة من بني
اسرايل كثيرة جدا * من الرجال والنساء والغلمان * فبكى جميع الناس وارتفع عويلهم
2 * فاجاب ساخانيا بن اراييل من بني ايلام فقال لعزرا * نحن خالفنا الهنا واجلسنا نساء
غريبات من شعوب الارض * فالآن لاسرايل على هذا صبر * فلنعاهد الهنا بعهد لنخرج جميع
3 النساء وكلما ولد منهن كما سيت * قم فامرهم بوصايا الهنا * وليكن كناموس الكلمة
4 عليك * ونحن معك * فتقوا وافعل *

At nunc miserère nostri ex justitia O Do- 8
mine ac Deus noster, & reserva nos salu-
ti, confirma nos in loco sanctitatis tuæ,
illumina oculos nostros O Domine noster,
erudi nos, & recrea nos è servitute no-
stra. Nam servi tui sumus, ideo non re- 9
jecisti nos in servitute nostra O Domine
ac Deus noster; sed avertisti eam, & di-
misisti nos per gratiam apud reges Persi-
dis, & vivificâsti nos: præterea in ani-
mum eorum indidisti ut ædificarent do-
mum Dei nostri, ut restaurarent ruinas
urbis nostræ, & fossâ munirent Judæam
& Jerusalem. Quid ergò dicemus post 10
hæc O Domine noster? quum deserueri-
mus præcepta tua, Quæ tradidisti no- 11
bis & misisti per servos tuos prophetas, ac
dixisti; Terra quam ingressuri estis ad
possidendã, perversa est ob perversitatem
populorum gentilium, propter recessum
eorum à pietate; quippe jam repleverint
eam ab ore ad os impuritatibus suis.
Quapropter ne dederitis filias vestras 12
filiis eorum, & è filiabus eorum ne sum-
pseritis pro filiis vestris, néve pacem inea-
tis cum eis in æternum: ut confortemi-
ni, & comedatis bona terræ, eamque te-
statam relinquatis filiis vestris in perpe-
tuum. Postquam hæc nobis evenerunt 13
propter peccata nostra turpissima & gra-
vissima; quia non est tibi similis O Deus
noster, absstuliisti scelera nostra, & liberâsti
nos. Et licèt averti dereliquimus fœdus 14
tuum, & matrimonium contraximus cum
populis terræ; non tamen exhausta est in
nos ira tua, ne nos omnino consumeres, sed
servares nos. O Domine Deus Israelis, tu 15
justissimus es, quandoquidem servâsti nos
ad præsentem usque diem, ecce nos coram
te sumus in peccatis nostris, licèt non sit
subsistendi coram te modus hujus rei
causâ.

CAP. X.

QUum autem orâsset Ezra, precesque 1
fudisset plorans, & deprecans coram do-
mo Dei, convenit ad eum cœtus valde
magnus Israelitarum, virorum, mulierum,
& puerorum, & fleverunt omnes homi-
nes, elevatesque est ejulatus eorum. Tunc 2
respondens Sechanias filius Anajelis de
filiis Ilam, dixit ad Ezram; Nos præva-
ricati sumus in Deum nostrum, cohabitare
facientes mulieres alienigenas de populis
terræ: attamen Israeli hac in re dilatio
concedi potest. Nunc ergò fœdere obstrin- 3
gamus nos erga Deum nostrum, ejecturos
nos mulieres omnes & quotquot natæ sunt
ex eis, prout optas. Surge jam, cosque per-
terre præceptis Dei nostri: & fiat secun- 4
dùm legem verbi tibi impositi: & nos
aderimus tibi; confortare & fac.

עזרא : י

Versio VULG. LAT.

Juraverunt Et .hoc verbū ſecūdùm *faciendum ad* , Iſrael omnē & ,Levitarum ,ſacerdotum principes adjuravit & ,Hezra ſurrexit Et

5 וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֵת שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְכָל יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ :

non panem , illuc abiit Et .Eljaſib filii Jehochanan cubiculum ad abiit & , Dei domus *faciebus* à Hezra ſurrexit Et

6 וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא

,Jehudah *in* vocem fecerunt tranſire Et .tranſmigrationis prævaricatione ſuper *lugens nam* : bibit non aquam & , comedit

7 אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה : וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה

, diebus tribus in venerit non qui omnis Et .Jeruſalaim *ſe congregandum ad* ,tranſmigrationis filiis omnibus Jeruſalaim &

8 וִירוּשָׁלִַם לְכָל בְּנֵי הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלִָם : וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים

.tranſmigrationis cœtu à ſeparabitur ipſe & : ejus ſubſtantia omnis *anathema erit* ,ſeniorum & ,principum conſilium juxta

כְּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֻחְרַם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה :

: menſis viceſima in , nonus menſis *Ipſe* .*dies tres* intra Jeruſalaim Binjamin & , Jehudah viri omnes ſunt cōgregati Et

9 וַיִּקָּבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלִַם לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ

,ſacerdos Hezra ſurrexit Et .*pluviis præ* & , *verbo ſuper* trementes Dei domus platea in populus omnis federūt &

10 וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים מְרַעִידִים עַל הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים : וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן

date nunc Et .Iſrael delicto *ſuper addendum ad* ,alienigenas uxores *feciſtis habitare* & ,eſtis prævaricati Vos : eos ad dixit &

11 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם וַתֹּשִׁבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל : וְעַתָּה תְּנוּ

.alienigenis uxoribus ab & ,terræ populis à ſeparamini & : ejus voluntatē facite & ,veſtrorū patrum Deo Domino confeſſionē

תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת :

multus populus Sed .faciendum ad nobis *ſuper* tuū verbū ſecundā Sic : magna voce dixerunt & , *concio* omnis reſponderunt Et

12 וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרֶיךָ עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת : אֲבָל הָעָם רַב

prævaricandum ad multiplicavimus quia ,duorum neque ,unius diei non opus & : foris ſtandū ad vis non &,pluviarū temp' &

וְהָעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמֹד בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־הִרְבִּינוּ לִפְשֹׁעַ

alienigenas uxores *fecit habitare* qui noſtris urbibus in qui omnis & ,cœtu univerſo in noſtri principes obſecro Stent .hoc verbo in

13 בַּדָּבָר הַזֶּה : יַעַמְדוּ נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקָּהָל וְכֹל אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ הַהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת

noſtri Dei *naſi iram averſendum* ad uſque ejus judices & ,*civitatis & civitatis* ſeniores eis cum & , ſtatutis temporibus in veniat

14 יָבֹא לָעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם זִקְנֵי־עִיר וְעִיר וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף אֱלֹהֵינוּ

Meſullam & ; hoc ſuper *ſteterunt* Tichvah filius Jachzeiah & , Haſael filius Jonathan Veruntamen .hoc *verbum ad uſque* nobis à

15 מִמֶּנּוּ עַד לַדָּבָר הַזֶּה : אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם

capta viri ,ſacerdos Hezra ſunt ſeparati & ,tranſmigrationis filii ſic fecerunt Et .eos adjuverunt Levites Sabbethai &

16 וְשַׁבְּתַי הַלֵּוִי עָזְרָם : וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן אַנְשֵׁי רָאשֵׁי

,*verbum quærendum ad* ,decimi menſis una die in ſederunt & ,nomina per ipſi univerſi & ,ſuorū patrum domū per *patrum*

הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לִדְרוֹשׁ הַדָּבָר :

filiis de *eſt inventi* Et .primi menſis *unum* diem ad uſque alienigenas uxores duxerunt qui viris omnib' in perfecerūt Et

17 18 וַיִּכְלוּ בְכָל אַנְשִׁים הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן : וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי

,Elihezer & ,Mahaſeiah ;ejus fratrum & ,Joſadach filii Jeſuah filiis de ,alienigenas uxores *fecerunt habitare* qui ſacerdotum

הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו מַעֲשֵׂיָה וְאֱלִיעֶזֶר

ſuo delicto *ſuper pecoris arietem* delinquentes & : ſuas uxores *educendum ad* ,ſuā manum dederunt Et .Ghedaliah & Jarib &

19 וְיָרִיב וְגְדַלְיָה : וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וְאַשְׁמִים אֵיל־צֹאן עַל־אַשְׁמָתָם :

Surrexit ergò Eſdras, & adjuravit principes Sacerdotum 5
et Levitarum,et omnem Iſrael,ut facerent ſecundùm verbum hoc,& juraverunt. Et ſurrexit Eſdras ante domum 6
Dei,& abiit ad cubiculum Johanan filii Eliaſib,et ingreſſus eſt illuc, panem non comēdit,& aquam non bibit: lugebat enim tranſgreſſionem eorum,qui venerant de captivitate. Et miſſa eſt vox in Juda & in Jeruſalem omnibus filiis tranſmigrationis, ut congregarentur in Jeruſalem: Et omnis qui non venerit in tribus diebus juxta 7 8
conſilium principum & ſeniorum, auferetur univerſa ſubſtantia ejus, & ipſe abjicietur de cœtu tranſmigrationis. Convenerunt igitur omnes viri Juda & Benjamin 9
in Jeruſalem tribus diebus, ipſe eſt menſis nonus, vigeſimo die menſis: & ſedit omnis populus in platea domûs Dei, trementes pro peccato,& pluviis. Et ſurrexit 10
Eſdras ſacerdos, & dixit ad eos; Vos tranſgreſſi eſtis,& duxiſtis uxores alienigenas, ut adderetis ſuper delictum Iſrael. Et nunc date confeſſionem Domino Deo patrum 11
veſtrorum,& facite placitum ejus,& ſeparamini à populis terræ,& ab uxoribus alienigenis. Et reſpondit univerſa multitudo,dixitque voce magnâ; Juxta verbū tuum 12
ad nos,ſic fiat. Veruntamen quia populus multus eſt,& tempus pluviæ,& non ſuſtinemus ſtare foris,& opus non 13
eſt diei unius vel duorū,(vehementer quippe peccavimus in ſermone iſto,) Conſtituantur principes in univerſa 14
multitudine: & omnes in civitatibus noſtris qui duxerunt uxores alienigenas,veniant in temporibus ſtatutis,& cum his ſeniores per civitatem & civitatem, & judices ejus, donec avertatur ira Dei noſtri à nobis ſuper peccato hoc. Igitur Jonathan filius Azahel, & Jaaſia filius Thecue,ſteterunt ſuper hoc, & Meſollam & Sebethai Levites adjuverunt eos: Fecerúntque ſic filii tranſmigrationis. Et 15 16
abierunt,Eſdras Sacerdos, & viri principes familiarum, in domos patrum ſuorum, et omnes per nomina ſua, et ſederunt in die primo menſis decimi ut quærerent rem. Et conſummati ſunt omnes viri,qui duxerant uxores alienigenas, uſque ad diem primam menſis primi. Et inventi ſunt de filiis ſacerdotum qui duxerant uxores alienigenas. De filiis Joſue filii Jofedec, et fratres ejus,Maaſia, & Eliezer, & Jarib, & Godolia. Et dederunt manus ſuas ut ejicerent uxores ſuas, & pro delicto ſuo arietem de ovibus offerrent. 17 18 19

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܥܙܪܐ : ܝ

* ܘܩܡ ܥܙܪܐ ܘܐܫܒܥ ܠܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܠܠܝܐ ܘܟܠ ܝܫܪܝܠ ܕܢܥܒܕܘܢ ܐܝܟ ܗܢܐ ܦܬܓܡܐ ܘܐܫܒܥܘ ܀ 5

ܘܩܡ ܥܙܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܘܐܙܠ ܠܒܝܬ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܐܠܝܫܒ ܘܒܝܬ ܬܡ ܠܐ ܐܟܠ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܫܬܐ ܡܝܐ ܀ * ܡܛܠ ܕܗܘ ܒܟܐ ܥܠ ܚܛܗܐ ܕܐܝܬܘ ܥܒܕܝ ܒܓܠܘܬܐ ܀ 6

ܘܩܪܝ ܒܝܗܘܕܐ ܘܒܝܪܘܫܠܡ ܠܟܠ ܒܢܝ ܓܠܘܬܐ ܕܢܬܟܢܫܘܢ ܠܝܪܘܫܠܡ ܀ ܘܟܠ ܕܠܐ ܢܐܬܐ ܒܬܠܬ ܝܘܡܝ ܠܦܘܩܕܢܐ ܕܡܫܬܥܐ ܕܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܣܒܐ ܀ 7 8

ܕܝܠܗ ܢܬܚܪܡ ܘܗܘ ܢܬܦܪܫ ܡܢ ܟܢܫܬܐ ܕܓܠܘܬܐ ܀ * ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܢܝܡܝܢ ܠܝܪܘܫܠܡ ܒܬܠܬ ܝܘܡܝ ܀ ܗܢܘ ܝܪܚܐ ܬܫܥܝܐ ܒܥܣܪܝܢ ܒܝܪܚܐ ܘܝܬܒ ܟܠ ܥܡܐ ܒܫܘܩܐ ܕܒܝܬ ܐܠܗܐ ܀ 9

ܡܪܬܥܕܝܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܡܢ ܡܛܪܐ ܀ * ܘܩܡ ܥܙܪܐ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܫܩܠܬܘܢ ܘܐܝܬܝܟܘܢ ܢܫܐ ܟܢܝܢ ܕܬܘܣܦܘܢ ܥܠ ܚܛܗ ܕܐܝܬܘ ܥܒܕܝ ܒܓܠܘܬܐ ܀ 10

ܗܒܘ ܗܫܐ ܬܘܕܝܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗ ܐܒܗܬܟܘܢ ܘܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܘܐܬܦܪܫܘ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܡܢ ܢܫܐ ܟܢܝܢ ܀ 11

ܘܥܢܘ ܟܠ ܩܗܠܐ ܘܐܡܪܘ ܒܩܠ ܪܡ ܐܝܟ ܗܟܝܠ ܥܠ ܡܠܬܟ ܠܡܥܒܕ ܀ * ܐܠܐ ܕܣܓܝܐ ܥܡܐ ܘܥܕܢܐ ܡܛܪܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܩܡ ܒܪܒܐ ܘܠܐ ܥܒܕܐ ܕܝܘܡ ܚܕ ܐܘ ܬܪܝܢ ܀ 12 13

ܐܝܬ ܠܢ ܕܐܚܛܝܢ ܒܗ ܒܡܠܬܐ ܗܕܐ ܀ ܢܩܘܡ ܗܫܐ ܪܒܪܒܢܐ ܕܟܠ ܩܗܠܐ ܘܟܠ ܕܝܬܒ ܒܡܕܝܢܬܢ ܘܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܘܡܕܝܢܬܐ ܀ 14

ܕܢܬܐ ܠܢ ܥܡ ܫܘܦܛܝܗܘܢ ܕܢܗܦܟ ܡܢܢ ܪܘܓܙ ܐܠܗܢ ܕܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܀ ܗܢܘ ܝܘܢܬܢ ܒܪ ܥܣܗܝܠ ܘܝܚܙܝܐ ܒܪ ܬܩܘܐ ܩܡܘ ܥܠ ܗܕܐ ܘܡܫܠܡ ܘܫܒܬܝ ܠܘܝܐ ܥܕܪܘ ܠܗܘܢ ܀ 15

ܘܥܒܕܘ ܗܟܢܐ ܒܢܝ ܓܠܘܬܐ ܘܐܬܦܪܫ ܥܙܪܐ ܟܗܢܐ ܓܒܪܐ ܪܫ ܐܒܗܬ ܠܒܝܬ ܐܒܗܬܗܘܢ ܘܟܠܗܘܢ ܒܫܡܗܬ ܘܝܬܒܘ ܒܝܘܡܐ ܚܕ ܒܝܪܚܐ ܥܣܪܝܐ ܠܡܒܥܐ ܡܠܬܐ ܀ 16

ܘܫܠܡܘ ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܐܬܘ ܢܫܐ ܟܢܝܢ ܥܕ ܝܘܡܐ ܚܕ ܒܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ ܀ ܘܐܫܬܟܚ ܡܢ ܒܢܝ ܟܗܢܐ ܕܐܬܘ ܢܫܐ ܟܢܝܢ ܀ 17 18

ܡܢ ܒܢܝ ܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܘܐܚܘܗܝ ܡܥܣܝܐ ܘܐܠܝܥܙܪ ܘܝܪܝܒ ܘܓܕܠܝܐ ܀ ܘܝܗܒܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܕܢܦܩܘܢ ܢܫܝܗܘܢ ܘܐܫܬܟܚ ܠܗܘܢ ܕܐܝܠ ܕܥܢܐ ܀ 19

Surgens itaq, Ezra ſcriba adjuravit ſeniores 5
ſacerdotū & Levitarum, totúmque Iſraelem ad faciendum juxta decretum iſtud; & jurârunt. Deinde ſurrexit Ezra ſcriba à conſpectu 6
domûs Domini, contulítque ſe ad exedras Johannis filii Eliaſæi, & conſedit ibi: panem non comedit, nec aquam bibit, quia mœſtus erat ob crimen populi. Tum promulgârunt ſacerdotes per Judæam & Jeruſalem perque omnes filios captivitatis, ut accederent ad urbem Jeruſalem: Quicunque verò non veniret intra triduum, fieret ei ſecundùm conſilium ſeniorum & principum, devoverentur facultates ejus, & ipſe ſepararetur à populo Iſraelitico. Quare confluxerunt omnes homines Judæ & Benjamin ad Jeruſalem intra triduum, menſe nono, decimâ *die* menſis: adeóque confluxit totus Dei populus, timentes atque trementes propter hanc rem. Tunc ſurgens Ezra ſacerdos, ait illis; Vos perfide egiſtis in Deum, ſumentes uxores extraneas, & accumulantes peccata Iſraelis. Jam date laudemDomino Deo patrum veſtrorum, & facite voluntatem ejus, & ſeparate vos à populis terræ, & ab uxoribus extraneis. Reſpondit 12
univerſus populus, & dixerunt ad Ezram elatâ voce; Optimi ſunt ſermones tui ad nos, & quicquid præſcribis nobis, proculdubiò facere non recuſamus. Verùm nunc populus co- 13
pioſus eſt, & tempus pluvium, nec poſſumus conſiſtere in platea: adhæc opus hoc non eſt unius diei aut duorum, quia plurima ſunt hac 14
in re peccata noſtra. Sed ſurgant ſeniores noſtri, totúſque populus, & quotquot ſunt in civitatibus noſtris, qui domū admiſerunt uxores extraneas; & veniant tempore orationis, & unà cum eis ſeniores civitatum, & civitates ipſæ cum judicibus ſuis: donec avertant à nobis iram Dei noſtri, circa juramentum iſtud. Jonathan ergò filius Emanuelis, & Nahzia fi- 15
lius Tecuæ, & Meſlam, præfuerunt huic negotio; & Mathai Levita fuit coadjutor eorum: Et ita fecerunt filii captivitatis. Separavítque 16
Ezra ſacerdos viginti viros primarios patres, juxta paternas familias ſuas; & omnes nominibus expreſſi fuerunt: federúntque die primo menſis decimi, ut rem examinarent. Et cùm 17
abſolviſſent *rem* omnium virorum qui admiſerant uxores alienigenas, uſque ad diem primum menſis primi: Deprehenſi ſunt è filiis 18
ſacerdotum, qui domum admiſerant uxores alienigenas; è filiis Jeſu filii Joſedec & fratribus ejus, Maaſia, & Eliazar, Jonadab, & 19
Gedalia: Sed etiam iſti obtemperârunt ut ejicerent uxores ſuas, et obtulerunt arietes ovinos pro peccatis ſuis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἀνέστη (ζ) Ἔσδρας, καὶ ὥρκισε τοὺς ἄρχοντας, τοὺς ἱερεῖς, καὶ Λευίτας, καὶ πάντα Ἰσραὴλ, τοῦ ποιῆ-
6 σαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ὤμοσαν. Καὶ ἀνέστη (η) Ἔσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη
εἰς γαζοφυλάκιον Ἰωανὰν υἱὸς Ἐλισοὺβ, καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖ· ἄρτον οὐκ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ὅτι
7 τῇ ἀσωθεσίᾳ τῶν (θ) ἀποικίας. Καὶ παρώκησαν φωνὴν ἐν Ἰούδᾳ καὶ ἐν (ι) Ἰερουσαλὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς
8 ἀποικίας, τοῦ συναθροισθῆναι εἰς Ἰερουσαλήμ. Πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας, (ι) ὡς ἡ βουλὴ
τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διασαλήσεται ἀπὸ
9 ἐκκλησίας τῶν ἀποικίας. Καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν εἰς Ἰερουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς
ἡμέρας· οὗτος ὁ μὴν ὁ (κ) ἔνατος. ἐν εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ οἴκου
10 τοῦ θεοῦ (λ) ἀπὸ προύσου αὐτοῖς περὶ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος. Καὶ ἀνέστη (μ) Ἔσδρας ὁ
ἱερεύς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθεῖναι
11 ὀφλὴν πλημμέλειαν Ἰσραήλ. Καὶ νῦν δότε αἴνεσιν (ν) κυρίῳ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ
12 ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διασάλητε ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων. Καὶ ἀπεκρίθη πᾶσα ἡ
13 ἐκκλησία, καὶ εἶπαν, Μέγα τοῦτο τὸ ῥῆμά σου ἐφ' ἡμᾶς ποιῆσαι. Ἀλλὰ ὁ λαὸς πολὺς, καὶ ὁ καιρὸς χει-
μερινὸς, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις στῆναι ἔξω· καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν καὶ οὐκ εἰς δύο, ὅτι ἐπληθύ-
14 ναμεν τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ. Στήτωσαν δὴ (ξ) ἄρχοντες ἡμῶν, (ο) καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πό-
λεσιν ἡμῶν ὃς ἐκάθισε γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ συντεταγῶν, καὶ μετ' αὐτῶν
πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως, καὶ κριταὶ, τοῦ ἀποστρέψαι (π) ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν, περὶ τοῦ
15 ῥήματος τούτου. Πλὴν Ἰωνάθαν υἱὸς Ἀσαὴλ, καὶ Ἰαζίας υἱὸς (ρ) Θεκωὲ μετ' ἐμοῦ περὶ τούτου· καὶ (σ)
16 Μεσολλαμ, καὶ Σαββαθαῖ ὁ Λευίτης βοηθῶν αὐτοῖς. Καὶ ἐποίησαν οὕτως (τ) υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ
διεκρίθησαν (υ) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς, καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν (φ) τῷ οἴκῳ, καὶ πάντες (χ) ἐν ὀνό-
17 μασιν, ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα. Καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν
18 ἀνδράσιν, οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. Καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱ-
ῶν τῶν ἱερέων οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν Ἰησοῦ υἱοῦ Ἰωσεδὲκ, καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ (ψ) Μα-
19 ασία, καὶ Ἐλιέζερ, καὶ Ἰαρὶβ, καὶ Γαδαλία· Καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν,
καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν.

Et surrexit Esdras, & adjuravit principes, (g) sacerdotes, & Levitas, & omnem Israel, faciendi juxta verbum hoc. Et juràrunt. Et surrexit Esdras à facie domûs Dei: & ivit in gazophylacium Joanan filii Elisub: & ivit illuc: panem non manducavit, & aquam non bibit: quoniam lugebat super prævaricatione transmigrationis. Et transmiserunt vocem in Juda, & in Hierusalem, omnibus filiis transmigrationis, ut congregentur in Hierusalem. Omnis qui non venerit ad tres dies, secut consilium principum, & seniorum; anathematizatur omnis substantia ejus, & ipse separabitur ab ecclesia transmigrationis. Et convenerunt omnes viri Juda, & Benjamin, in Hierusalem ad tres dies. Hic est mensis nonus. In vigesima mensis sedit omnis populus in platea domûs Dei præ (b) turbatione sua de verbo, & ab hyeme. Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos; Vos prævaricati estis, et habitare fecistis uxores alienas ad apponendum super delictum Israel. Et nunc date laudem Domino Deo patrum nostrorum, & facite, quod placitum in conspectu ejus, & separamini à populis terræ, & ab uxoribus alienis. Et responderunt omnes ecclesia, & dixerunt; (i) Magnum hoc verbum tuum super nos ad faciendum. Sed populus multus, & tempus hyberum, & non est facultas standi foris: & opus non in die uno, neque in duobus; quoniam multiplicavimus injustè agere in verbo hoc. Stent nunc principes (k) nostri, et ex omnibus, qui in civitatibus nostris, qui (l) habitare fecit uxores alienas, veniant ad tempora ex constitutionibus, & cum eis seniores civitatis, & civitatis, & judices, ad avertendam iram furoris Dei nostri à nobis de verbo hoc. Verùm Jonathan filius Asael, & Jazias filius Thecoe (m) mecum de hoc: & Mesollam, & Sabbathai Levita adjuvans eos. Et fecerunt sic filii transmigrationis. Et secesserunt Esdras sacerdos, & viri principes patriarum (n) domûs, & omnes in nominibus: quia reverterunt in die una mensis decimi ad exquirendum verbum. Et compleverunt in omnibus viris, qui habitare fecerant uxores alienas usque ad diem unam mensis primi. Et inventi sunt de filiis sacerdotum, qui habitare fecerant uxores alienas, de filiis Jesu filii Josedec, & fratres ejus, Maasia, & Eliezer, & Jarib, & Gadalia: Et dederunt manum suam ad emittendas uxores suas, & (o) delicti arietem ex ovibus pro delicto suo:

MS. A. (ζ) Ἔζρας, (η) Ἔζρας (θ) ἀποικεσίας. (ι) Ἱερουσαλὴμ * Πᾶς ὃς ἂν (ι) ὡς ἂν ἡ βουλὴ (κ) ἔνατος. (λ) ἀπὸ τοῦ προύσου (μ) Ἔζρας (ν) τῷ κυρίῳ θεῷ (ξ) οἱ ἄρχοντες (ο) τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ πᾶσιν (π) ὀργὴν θεοῦ ἡμῶν (ρ) Θεκουὲ (σ) * Μεσουλλὰμ Καββαθαῖ (τ) οἱ υἱοὶ (υ) Ἔζρας (φ) τῶν οἴκων, (χ) ἐπ' ὀνόμασιν, (ψ) Μαασηία.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * فقام عزرا واستحلف الرؤساء والكهنة واللاويين وجميع اسرائيل ان يعملوا كذلك
6 فحلفوا * وقام عزرا من قدام بيت الله * وذهب الى حزانة يوانان ابن اليشوب * فنزل ثم
7 ولم ياكل خبزا ولم يشرب ماء لانه كان ناحا على الاعتلاب السبي * فصاحوا في
8 اليهودية واسرائيل * كل من لم يجي الى بلنية ايام كما قالوا الاراكنة والمشيخة * فليلعن
9 وجميع ماله يغور من كنيسة السبي * فاجتمع جميعا رجال يهودا وبنيامين في اورسليم
في تلك البلنية ايام * وذلك الشهر التسع * في عشرين من الشهر * جلس جميع الشعب
10 في صحن بيت الله * ومن سجسهم بهذا الكلام والشدة * وقام عزرا الكاهن فقال لهم *
11 انتم خالفتم واجلستم النساء الغريبات * وزدتم اثما في اسرائيل * فالآن اعطوا تسبحة لربنا
والهنا الاه اباينا * واعملوا الرضا بين يديه * وافرزوا من شعوب الارض والنساء
12 الغريبات * فاجابت الجماعة جميعا وقالوا * عظيم هو كلامك علينا * ونحن فاعلين * ولكن
13 الناس كثير والزمان شات * وليس نقوى على الوقوف خارجا * والعمل ليس ليوم ولا اثنين *
14 لاننا قد اكثرنا في هذا الكلام * فليقوموا اراكنتنا ورؤساء الجماعة ورؤساء المدن *
فكل من كانت له مرءة غريبة فليبعدها * ويجيئون من زمان * ويكون معهم مشيخة
15 مدينة ومدينة وقضاه * ليردوا رجز الاهنا عنا في هذا الكلام * فاما يوانان ابن اساءيل *
16 وياريا بن تاقوا معي * ومسلام وسبا اللاوي يعينهما * ففعلوا كذلك بنو السبي *
فافرزوا عزرا الكاهن ورجال رؤساء القبايل والبيوت كلهم باسماءهم * لاننا رجعنا في
17 يوم واحد من الشهر * في اول راس الشهر العاشر * وطلبنا هذا الامر * فتموا في
18 جميع الرجال الذين تزوجوا الغريبات الى اول الشهر الاول * فاصابوا من بني
الكهنة ممن اجلس نساء الغريبات * من بني يسوا ابن يوساداق واخوته * ماسيا *
19 والعازر * والياريب * وعدليا * فاعطوهم ايديهم ليخرجوهن اعني لنساءهم * وجعلوا كعادة
دنوبهم كبشا *

Surrexit igitur Ezra, & juramento obstrinxit principes, sacerdotes, Levitas, totumque Israelem, se ita facturos: & juraverunt. Deinde surgens Ezra à conspectu domûs Dei, abiit in cellam Joanan filii Elisub, & mansit ibi: & non comedit panem, neque bibit aquam, eò quòd lugeret propter aversionem captivorum. Et proclamaverunt in Judæa & Israel; Quicunque non venerit intra tres dies, ut edixerunt principes & seniores, anathema esto; & omnes facultates ejus separantur ab ecclesia captivitatis. Itaque congregati sunt simul homines Judæ & Benjamin in Jerusalem intra illos tres dies; idque mense nono. Vigesimâ die mensis sedit universus populus in platea domûs Dei, cum his qui concitaverant eos ad ejusmodi facinus & calamitatem. Tunc surrexit Ezra sacerdos, & dixit eis; Vos prævaricati estis, cohabitare facientes mulieres alienigenas, & crimen auxistis in Israele. Sed nunc date laudem Domino ac Deo nostro, Deo patrum nostrorum, & facite quod gratum est apud ipsum, & separate vos à populis terræ & mulieribus alienigenis. Respondit turba simul, & dixerunt; Magni ponderis est sermo tuus apud nos, & nos executuri sumus. Verùm homines multi sunt, & tempus hybernum, neque possumus stare foris: & negotium hoc non est unius diei neque duarum, quia multi commisimus rem istam. Stent ergò principes nostri, primates cœtûs, & primates urbium: & quicunque habuerit uxorem alienigenam, amoveat eam: veniant autem certo tempore, simulque cum eis seniores cujusque urbis & judices; ut avertant iram Dei nostri à nobis in hoc negotio. Verùm Jonathan filius Asaelis, & Jazias filius Tecoe mecum, & Mesiam, atque Saba Levita adjuvabat eos: Et fecerunt sic filii captivitatis. Itaque separati sunt Ezra sacerdos, & viri principes familiarum atque domorum, omnes per nomina sua: nam reversi sunt primâ die mensis, primo initio mensis decimi, & negotium hoc perquisivimus. Et absolverunt negotium omnium virorum qui duxerant uxores alienigenas, ad initium mensis primi. Et invenerunt è sacerdotum, ex iis scilicet qui admiserant uxores alienigenas, de filiis Jesu filii Josedec, & fratribus ejus; Maasiam, Eleazarum, Eliaribum, & Gadaliam: Qui dederunt illis manus suas ad ejiciendas illas, nempe, uxores suas: & constituerunt secundùm consuetudinem delictorum suorum, arietem.

נחמיה : א

filiis de Et .Huzzi jah & ,Jechiel & ,Semahaiah & ,Eliah & ,Mahaſeiah ,Harim filiis de Et .Zebadiah & ,Chanani ,Immer filiis de Et

וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃ וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשִׂיָה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל וְעֻזִּיָּה׃ וּמִבְּנֵי

ejus ,Chelaiah & ,Simhi & ,Jozabad ,Levitis de Et .Elhaſah & ,Jozabad ,Nethanel ,Iſmahel ,Mahaſeiah ,Eljohenai ,Paſchur

פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשִׂיָּה יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃ וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֶלָיָה הוּא

.Uri & ,Thelem & ,Sallum janitoribus de & ,Eljaſib ,cantoribus de Et .Elihezer & ,Jehudah ,Pethachiah ,Chelithah

קְלִיטָא פְּתַחְיָה יְהוּדָה וְאֶלִיעֶזֶר׃ וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם וְטַלְמֹן וְאוּרִי׃

filiis de Et .Benaiah & ,Malchijah & ,Elhazar & ,Mijamin & ,Malchijah & ,Jezijah & ,Ramiah ,Parhos filiis de ,Iſrael de Et

וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה וּמַלְכִּיָּה׃ וּמִמֵּן וְאֶלְעָוֹר וּמַלְכִּיָּה׃ וּמִבְּנֵי

, Eljaſib , Eljohenai , Zatthu filiis de Et .Elijah & , Jeremoth & , Habdi & , Jechiel & ,Zechariah ,Mathaniah ,Helam

עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה׃ וְיַחִיאֵל וְעַבְדִּי וְיָרְמוֹת וְאֵלִיָּה׃ וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵנַי אֶלְיָשִׁיב׃

, Bani filiis de Et .Hathlai ,Zabbai ,Chananiah ,Jehochanan ,Bebai filiis de Et .Haziza & ,Zabad & ,Jeremoth & ,Mathaniah

מַתַּנְיָה יְרֵימוֹת וְזָבָד וַעֲוִיוָא׃ וּמִבְּנֵי בֵבַי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃ וּמִבְּנֵי בָנִי

,Mahaſeiah ,Benaiah ,Chelal & ,Hadna ,Moab-Pachath filiis de Et .Jeramoth ,Seal & ,Jaſub ,Hadaiah & ,Malluch ,Meſullam

מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וְעֵדָיָה׃ יָשׁוּב וּשְׁאָל יְרִמוֹת׃ וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה מַעֲשִׂיָּה׃

, Binjamin .Simhon , Semahaiah , Malchijah , Iſijah , Elihezer , Charim filiis Et .Menaſſeh & ,Binnui & ,Beſalel ,Mathaniah

מַתַּנְיָה בְצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃ וּבְנֵי חָרִם אֶלִיעֶזֶר יְשִׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן׃ בִּנְיָמִן

.Simhi , Menaſſeh , Jeremai , Eliphelet , Zabad , Matthatthah , Matthenai , Chaſum filiis De .Semariah , Malluch

מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃ מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי מַתַּתָּה וְזָבָד אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃

.Elijaſib , Meremoth , Vaniah .Cheluhu , Bediah , Benaiah .Uel & ,Hamram , Mahadai , Bani filiis De

מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃ בִּנְיָה בְּדְיָה כְּלוּהִי׃ וַנִיָּה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃

.Hadaiah & , Nathan & , Selemiah Et .Simhi , Binnui & , Bani Et .Jahaſai & , Mathnai , Mathaniah

מַתַּנְיָה מַהְנַי וְיַעְשָׂו׃ וּבְנֵי וּבְנוּי שְׁמַעְיָה׃ וּשְׁלֶמְיָה נָתָן וַעֲדָיָה׃

, Nebo filiis De .Joſeph , Amariah , Sallum .Semariah , Selemiahu & , Hazarel .Sarai , Saſai , Machnadebai

מַכְנַדְבַּי שָׁשַׁי שָׁרַי׃ עֲזַרְאֵל וּשְׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃ שַׁלּוּם אֲמַרְיָה יוֹסֵף׃ מִבְּנֵי נֵבוֹ

& , alienigenas uxores acceperunt hi Omnes .Benaiah , Joel & , Jadau ,Zebinah ,Zabad , Mathithiah , Jehiel

יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד וְזִבִינָא יַדּוֹ וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃ כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֹּשׁ

.filios poſuerunt & ,mulieres eis ex

מֵהֶם נָשִׁים וַיֹּשִׁימוּ בָנִים׃

Verſio VULG. LAT.

Et de filiis Emmer, Hanani, & Zebedia. Et de filiis Harim, Maaſia, et Elia, & Semeia, et Jehiel, & Ozias. Et de filiis Pheshur, Elioenai, Maaſia, Iſmael, Nathanael, Jozabed, et Elaſa. Et de filiis Levitarum, Jozabed, & Semei, et Celaia, ipſe eſt Calita, Phataia, Juda, & Eliezer. Et de cantoribus, Eliaſib. Et de janitoribus, Sellum & Telem, et Uri. Et ex Iſrael, de filiis Pharos, Remeia, et Jezia, & Melchia, & Miamin, et Eliezer, & Melchia, & Banea. Et de filiis Ælam, Mathania, Zacharias, & Jehiel, & Abdi, & Jerimoth, et Elia. Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliaſib, Mathania, & Jerimuth, & Zabad, & Aziza. Et de filiis Bebai, Johanan, Hanania, Zabbai, Athalai. Et de filiis Bani, Moſollam, & Melluc, & Adaia, Jaſub, & Saal, & Ramoth. Et de filiis Phahath, Moab, Edna, & Chalal, Banaias, & Maaſias, Mathanias, Beſeleel, Bennui, & Manaſſe. Et de filiis Heré, Eliezer, Joſue, Melchias, Semeias, Simeon, Benjamin, Maloch, Samarias. Et de filiis Haſom, Mathanai, Mathatha, Zabad, Eliphelet, Jermai, Manaſſe, Semei. De filiis Bani, Maaddi, Amram, et Uel, Baneas, & Badaias, Cheliau, Vania, Marimuth, & Eliaſib, Mathanias, Mathanai, & Jaſi, Et Bani, & Bennui, Semei, Et Salmias, & Nathan, & Adaias, Et Mechnedebai, Siſai, Sarai, Ezrel, & Selemiau, Semeria, Sellum, Amaria, Joſeph. De filiis Nebo, Jehiel, Mathathias, Zabad, Zabina, Jeddu, et Joel, & Banaia. Omnes hi acceperant uxores alienigenas, & fuerunt ex eis mulieres, quæ pepererant filios.

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

E filiis Amir, Hanani & Zecharia, E filiis Haram, Maaſia, Elia, Semaia, Hananael, & Ozia. E filiis Phashor, Ilion, & Maaſia, Semael, Nathaniel, Jozabar; & Elaaſa. E Levitis, Chozbar, & Semei, Kelza, Kelta, Pethahia, Juda, & Eliazar. E miniſtris, Eliſaa: & è janitoribus, Selimo, Atlam, & Udi. Ex Iſraelitis; de filiis Paroos, Jeremia, Izania, Melachia, Benaia. E filiis Ilam, Nethania, Zecharia, Naiael, Abdi, Jarmuth, Elihu. E filiis Zithærorum, Elihenai, Eliſab, Nethania, Jarmuth, Zebur, Ozia. E filiis Babi, Johannes, Hanania, Zabi, Athli. E filiis Bachi; è Taſlom, Meloch, Ozia, Joſab, Saul, & Jarmuth. E filiis dominatûs Moabi, Gedalia, Chelal, Benaia, Maaſia, Methania, Baſliel, & filii ejus, filii Manaſſe. E filiis Horam, Eliazar, Melachia, Anſu, Semaia, Simeon, Benjamin, Meloch, Semaia. E filiis Heſom, Mathni, Methitha, Zochar, Eliphelet, Charmi, Manaſſe, & Semei. E filiis Bachi, Moadai, Amram, Joel, Et Benaia filius Chelihu, Nehael, Meremoth, Eliſab, Methania, Mathni, Uthi; Et filii filiorum ejus, Semei, Selamia, Nathan, Azaria, Mechizab, Siſai, Sarai, Ardael, Semaria, Salum, Amaria, & Joſeph. E filiis Nebo, Nebuel, Mathitha, Zachor, Zebina, Joel, & Benaia. Omnes iſti duxerant uxores alienigenas: & verò ex ipſis quidam filios genuerant.

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44

ספר נחמיה : א

CAP. I. א

venit Et .*metropoli* Suſan in eram ego & , vigeſimo anno Chiſleu menſe in ,fuit Et .Chachaliah filii Nechemiah Verba

דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶּן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו שְׁנַת עֶשְׂרִים וְאָנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ וַיָּבֹא

ex remanſerant qui , evaſione *Jehudæis ſuper eos rogitavi* & ,Jehudah de viri & ipſe , meis fratrib⁹ è unus , Chanani

חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה וָאֶשְׁאֲלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ מִן

malo in provincia in ibi captivitate de remanſerunt qui Reſidui :mihi dixerunt Et .Jeruſalaim *ſuper* & ,captivitate

הַשִּׁבְי וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְי שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה

.igni in ſunt combuſtæ ejus portæ & ,*diruptus* Jeruſalaim murus & ;opprobrio in & ,magno

גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְתוּ בָאֵשׁ׃

Verſio VULG. LAT.

LIBER NEHEMIÆ,

Qui & ESDRÆ SECUNDUS dicitur.

CAP. I.

Verba Nehemiæ filii Helchiæ. Et factum eſt in menſe Caſleu, anno vigeſimo, & ego eram in Suſis caſtro, Et venit Hanani unus de fratribus meis, ipſe & viri ex Juda: & interrogavi eos de Judæis, qui remanſerant & ſupererant de captivitate, & Jeruſalem. Et dixerunt mihi; Qui remanſerûnt, & relicti ſunt de captivitate ibi in provincia, in afflictione magna ſunt, & in opprobrio: & murus Jeruſalem diſſipatus eſt, & portæ ejus combuſtæ ſunt igni.

1 2 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

NEHEMIA.

CAP. I.

Sermones Nehemiæ filii Helciæ. Accidit autem menſe Kanun, anno vigeſimo, dum verſarer in Suſan palatio *regio*; Ut veniret Hanan unus è fratribus meis unà cum viris aliquot Judæis, & interrogarem eos de Judæis illis qui reſidui manſerant ex captivitate, déq, urbe Jeruſalem. Dixerunt mihi homines illi quos interrogavi; Homines illi qui evaſerant è captivitate, ecce ibi ſunt in urbe, in ſumma calamitate multóque opprobrio verſantes: & ecce murus Jeroſolymæ diruptus, portæ ejus igni ſuccenſæ ſunt.

1 2 3

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἐμμὴρ, (ω) Ἀνανὶ, καὶ Ζαβδία. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἠρὰμ, (α) Μασαὴλ, καὶ Ἐλία, καὶ Σαμαΐα, καὶ (β) Ἰεζὴλ, καὶ Ὀζία. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Φασὲρ, (γ) Ἐλιωναὶ, Μαασία, καὶ Ἰσμαὴλ, καὶ Ναθαναὴλ, καὶ Ἰωζαβὰδ, καὶ Ἠλασά. Καὶ ἀπὸ τ Λευιτῶν, Ἰωζαβὰδ, καὶ Σαμὲ, καὶ (δ) Κωλία, αὐτὸς Κωλίτας, καὶ Φεθθία, καὶ Ἰούδας, καὶ Ἐλιέζερ. Καὶ ἀπὸ τ ᾀδόντων, Ἐλισάβ· καὶ ἀπὸ τ πυλωρῶν, (ε) Σολμὶν, καὶ Τελμὶν, καὶ (ζ) Ὠδέδ. Καὶ ἀπὸ Ἰσραὴλ, ἀπὸ υἱῶν Φόρος, Ῥαμία, καὶ Ἀζία, καὶ Μελχία, καὶ (η) Μεαμὶν, καὶ (θ) Ἐλεάζαρ, καὶ Ἀσαβία, καὶ Βαναία. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἠλὰμ, (ι) Ματθανία, καὶ Ζαχαρία, καὶ (κ) Ἰαὴλ, καὶ Ἀβδία, καὶ (λ) Ἰαριμὼθ, καὶ Ἠλία. Καὶ ἀπὸ υἱῶν (μ) Ζαθὰ, Ἐλιωναὶ, Ἐλισὰβ, (ν) Ματθανὰ, καὶ (ξ) Ἀρμὼθ, καὶ Ζαβὰδ, καὶ Ὀζιζά. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Βαβεὶ, Ἰωανὰν, Ἀνανία, καὶ Ζαβὲ, (ο) καὶ Θαλί. Καὶ ἀπὸ υἱῶν (π) Βανὶ, Μοσολλὰμ, Μαλὴχ, Ἀδαΐας, Ἰασὺβ, καὶ (ρ) Σαλουΐα, καὶ Ῥημώθ. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Φααθ Μωὰβ, Ἐδνὲ, καὶ Χαλὴλ, καὶ Βαναΐα, (σ) Μαασία, (τ) Μαθθανία, (υ) Βεσελεὴλ, καὶ Βανὶ, καὶ Μανασσῆ. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἠλὰμ, Ἐλιέζερ, (φ) Ἰεσία, Μελχία, Σαμαΐας, Σεμεὼν, Βενιαμὶν, (χ) Βαλοὺχ, Σαμαρία. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἀσὴμ, (ψ) Ματθανία, Ματταθὰ, (ω) Ζαβὰδ, Ἐλιφαλὲτ, (α) Ἰεραμὶ, Μανασσῆ, Σεμεΐ. Καὶ ἀπὸ υἱῶν Βανὶ, Μοοδία, (β) Ἀμεὰμ, Οὐὴλ, Βαναΐα, Βαδαΐα, (γ) Χελκία, (δ) Οὐουανία, Μαεμὼθ, (ε) Ἐλιασὶβ, (ζ) Μαθθανία, Ματθαναΐ· καὶ ἐποίησε Οἱ υἱοὶ Βανὶ, καὶ οἱ υἱοὶ Σεμεΐ, Καὶ (η) Σελεμία, καὶ Νάθαν, καὶ (θ) Ἀδαΐα, (ι) Μαχαδναδὲ, Σεσὶ, (κ) Σαεὶ, Ἐζειὴλ, καὶ (λ) Σελεμία, καὶ (μ) Σαμουὴλ, Καὶ Σὰλεμ, Ἀμμῤῥεία, Ἰωσήφ. Ἀπὸ υἱῶν Ναβὲ, (ν) Ἰαὴλ, (ξ) Μαθθανίας, Ζαβὰδ, Ζεβεννᾶς, Ἰαδαὶ, καὶ Ἰωὴλ, καὶ Βαναΐα. Πάντες ἔτοι ἐλάβοσ γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ ἐγέννησ ἐξ αὐτῶν υἱάς.

Et de filiis Emmer, Anani, et Zabdia: Et de filiis Eram, Maſael, et Elia, & Samaia, & Jehel, & Ozia: Et de filiis Phaſur, Elionai, Maaſia, Iſmael, & Nathanael, & Jozabad, & Elaſa. Et de filiis Levitarū, Jozabad, et Samu, & Colia (ipſe Colita) & Phethia, & Judas, & Eliezer. Et de cantoribus, Eliſab. Et de janitoribus, Solmen, et Telmen, & Oduth. Et de Iſrael, de filiis Phoros, Ramia, & Azia, & Melchia, & Meamin, & Eleazar, et Aſabia, & Banæa: Et de filiis Helam, Matthania, et Zacharia, & Jaiel, et Abdia, & Jarimoth, & Elia: Et de filiis Zathua, Elionai, Eliſub, Matthanai, & Armoth, & Zabad, & Oziza: Et de filiis Babei, Joanan, Anania, et Zabu, et Thali: Et de filiis Banui, Moſollam, Maluch, Adaias, Jaſub, et Saluia, et Rhemoth: Et de filiis Phaathmoab, Edne, et Chalel, & Banea, Maaſia, Matthania, Baſeleel, & Banui, et Manaſſe: Et de filiis Eram, Eliezer, Jeſia, Melchia, Samaias, Semeon, Benjamin, Baluch, Samaria: Et de filiis Aſem, Metthania, Matthatha, Zadab, Eliphalet, Hierami, Manaſſe, Semei: Et de filiis Bani, Moodia, Amram, Ubel, Banea, Badaia, Chelcia, Uuania, Mavimoth, Eliaſph, Matthania, Matthanai. Et (p) fecerunt Filii Banui, et filii Semei, Et Selemia, & Nathan, et Adaia, Machadnabu, Seſei, Saeu, Ezriel, et Selemia, et Samaria, Et Sellum, Amaria, Joſeph. De filiis Nabu, Jael, Matthanias, Zabad, Zebennas, Jadai, & Joel, & Banea. Omnes hi acceperant uxores alienas, & genuerant ex eis filios.

MS. A. (ω) Ἀνανίας, (α) Μασείας, (β) Ἰεήλ, (γ) Ἐλιωωὰ, (δ) Κωλαὰ, (ε) Σολλὶμ, καὶ Γελλὶμ, (ϛ) Ὠδυέ. (η) Μεαμὶμ, (θ) Ἐλεαζὰ, (ι) Μαθθανία, (κ) Αἰεὴλ, (λ) Ἰερμὼθ, (μ) Ζαθθὰ, Ἐλιωνεῖ, (ν) Μαθθαναὶ, (ξ) Ἰαρμὼθ, (ο) ὁ Θαλί. (π) Βανεὶ, (ρ) Σαὰλ, (σ) Μαασηὰ, (τ) Μαθθαρία, (υ) Βεσῆλ, (φ) Ἰεσσία, (χ) Μελχὰ, (ψ) Μαθθαναῖ, Μαθθαδὰ, (ω) Ζαβὰδ, (α) Ἰερεμὶ, (β) Ἀμεσὰμ καὶ Οὐὴλ, (γ) Χελία, (δ) Οὐενία, (ε) Ἐλιασεὶβ, (ϛ) Μαθθαρία, Μαθθαναῖ· (η) Σῆεμίας, (θ) Ἀδαΐας, (ι) Μαχαδαδὲ, (κ) Ἀρὲ, (λ) Σῆεμίας, (μ) Σαμῤῥείας, Σελλὲμ, Ἀμῤῥίας, (ν) Ἰεσηὰ, (ξ) Μαθθαδίας, Ἰασδαὶ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَمِنْ بَنِي اِمِّيرَ حَنَانِيَّا وَزَبْدِيَّا * وَمِنْ بَنِي اِيْرَامَ مَاسَّاسَ وَايْلِيَّا وَسَامِيَّا وَيَايِيلَ وَاوْرِيَّا * وَمِنْ
بَنِي فَاسُورَ اِيْلْيَانُوعَ مَاسِّيَّا اِسْمَاعِيلَ وَنَاثَانِيلَ وَيُوزَابَادَ وَالاَسَا * وَمِنَ اللَّاوِيِّينَ سَامُوا *
وَوُلِّيَّامَ وَالْبَطَارَ وَفَانَانَا وَالْعَازَرَ وَيُودِس * وَمِنَ الْقُرَّاءِ الْيَسَبَ وَمِنَ الْبَوَّابِيِّينَ سَلِّيمَانَ *
وَطَلْمِيِّينَ وَاوُدَا * وَمِنْ اِسْرَائِيلَ مِنْ بَنِي فَارُس اَرَمِيَّا وَاوْرِيَّا وَمَلْسِيَّا وَمِيَامِيِّينَ وَالْعَازَرَ *
وَاسَابِيَّا وَنَابِيَّا * وَمِنْ بَنِي اِيْلَامَ مَتَنِيَّا وَزَحْرِيَّا وَيَايِيلَ وَبَدْيَا وَيَارِيمُوثَ وَاِيْلِيَّا * وَمِنْ
بَنِي زَاتُوا اِيْلْيَانَاوِي وَالْيَسُوبَ مَتَنَايَ وَيَرْمَاثَ وَزَابَادَ وَاوْرِيزَا * وَمِنْ بَنِي بَابَايَ يُوحَنَانَ *
وَحَنَانِيَّا وَزَبُّوا وَبَالِي * وَمِنْ بَنِي بَانِي مَلْسَلَامَ مَالُوخَ اَدِيسَ يَاسُوبَ وَيَسَالَ وَرِيمُوثَ * وَمِنْ
بَنِي فَاثُ مُوآبَ اَدْنَا خَالِيلَ وَبَانَايَا مَاسِّيَّا مَتَنِيَّا وَبَسْلِيلَ بَانُوي وَمَنَسِّي * وَمِنْ بَنِي اِيْرَامَ *
الْيَازَارَ يَاسِّيَّا مَلْكِيَّا سَامَايَس سَامَاوُنَ * بَنْيَامِينَ مَالُوخَ سَامَارِيَّا * وَمِنْ بَنِي اَسْنَم مَتَّايَ *
مَتَنَايَا زَيْدَابَ النَّعْلَاطَ يَارَامَ مَلَّا سَامَايَ * وَمِنْ اَبْنَا اِيْلِي مُوزِيَّا اَمْرَامَ يُوئِيلَ * بَانَايَا *
بَادَايَا سَالْعِيَا * اوبِيَا مَارِيمُوثَ الْيَاسِيفَ * مَاثَنِيَّا مَطَنَايَ * فَصَعَ بَنُو بَانُوي سَامَايَ *
* وَسَلَامِيَّاس وَنَاثَانَ وَاذِيَّاس * وَكَثَادَابُوا وَمَاسْلَاسَانِي وَسَلَسَايَ * وَاَرَئِيلَ وَسَلَمَس وَسَامَرِيَّاس *
* وَسَالُومَ وَاَمَارِيَّاس وَيُوسُف * مِنْ بَنِي بَانُو يَائِيلَ مَتَنَيَّاس وَزَابَادَ وَزَبِينَيَّاس وَزَادَي *
وَيُوئِيلَ وَبَانَايَا * جَمِيعُ هَؤُلَاءِ اَخَذُوا نِسَاءً غَرِيبَاتٍ وَوُلِدَ لَهُم مِنهُن بَنُون *

De filiis autem Amir inventi fuerunt Hanania, & Zabdia. De filiis Irami, Maaſias, Elia, Samia, Jael, & Oziza. De filiis Phaſur, Elionai, Maaſia, Iſmael, Nathanael, Jezabad, & Elaſa. De Levitis autem, Samu, Colam, Elitar, Phavaia, Eleazar, & Judas. De lectoribus, Eliſab. De janitoribus, Soliman, Talmin, & Addo. Ex Iſraelitis; de filiis Pharos, Jeremia, Azia, Malchia, Miamin, Eleazur, Aſabia, & Bania. De filiis Ilam, Mathania, Zacharia, Jael, Abdia, Jerimoth, & Elia. De filiis Zatu, Elionaui, Eliſub, Mathanai, Jermath, Zabad, & Aziza. De filiis Babai, Joanan, Hananua, Zabu, & Tali. De filiis Bani, Meſelam, Maluch, Adias, Jaſub, Jaſal, & Rimoth. De filiis Phaat-Moab, Adna, Chalil, Bannia, Maaſia, Mathania, Baſaleel, Banui, & Manaſſe. De filiis Iram, Eliazur, Jeſia, Melchia, Semeias, & Semeon, Benjamin, Maluch, Samaria. De filiis Aſim, Mattai, Mathatha, Zadab, Eliphelet, Jeram, Manaſſe, Semei. De filiis Eli, Moadia, Amram, Joel, Banaia, Badaia, Chelcia, uenia, Merimoth, Eliaſiph, Mathania, Mattanai. Et fecerunt filii Banui, Semei, Selemias, Nathan, Adias, Michnadabu, Maſaſani, Safai, Ezriel, Selemias, Samarias, Sillum, Amarias, & Joſeph. De filiis Nabu, Jiel, Mathathias, Zabad, Zelemias, Zadai, Joel, & Banaia. Omnes iſti duxerant uxores alienigenas, natique fuerant eis filii ex ipſis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

NEEMI'AS.

ΚΕΦ. α'.

Λόγοι Νεεμία (α) υἱῦ Χελκία. καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ (β) Χασελεῦ ἔτους εἰκοστῦ, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν Σουσὰν (γ) ἀκρεγ. Καὶ ἦλθεν Ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μυ, αὐτὸς καὶ ἄνδρες Ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ τῦ Ζωθέντων, οἳ κατελείφθησ ἀπὸ τ αἰχμαλωσίας, καὶ περὶ Ἰερουσαλήμ. (δ) Καὶ εἶπόν πρὸς μὲ, Οἱ καταλειπόμενοι οἱ καταλελειμμένοι ἀπὸ τ αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ καὶ ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τείχη Ἰερουσαλὴμ καθῃρημένα, (ε) καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησ ἐν πυρί.

MS. A. (α) υἱῦ Ἀχαλία. (β) Χασηλεῦ (γ) ἀζειρρά. (δ) Καὶ εἶπον πρὸς μὲ, Οἱ καταλειπόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας (ε) καὶ πύλαι αὐτῆς

NEEMIAS.

CAP. I.

Verba Neemia filii Chelcia. Et factum eſt in menſe Chaſcleu anni vigeſimi, & ego eram in Suſan (a) Abira. Et venit Anani unus de fratribus meis, ipſe, & viri Juda. Et interrogavi eos de (b) ſuperſtitibus, qui remanſerant ex captivitate, & de Hieruſalem. Et dixerunt ad me; Reſidui qui remanſerunt de captivitate ibi in provincia, in malo magno, & in opprobrio: & mœnia Hieruſalem dejecta: & portæ ejus incenſæ ſunt igne.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْكِتَابُ الثَّانِي لِعَزْرَا الْكَاهِنِ *
* بِسْمِ اللَّهِ الْخَالِقِ الْحَيِّ النَّاطِقِ *
* اَلْفَصْلُ الْاَوَّلُ *

* خِطَابُ نَحْمِيَّا ابْنِ حَلْقِيَّا الْكَاهِنِ الْكَبِيرِ * وَكَانَ فِي الشَّهْرِ التَّاسِعِ * وَاَنَا كُنْتُ فِي سُوسَنِ
الْحُوسَنِ بَلَدِ اَرْدَسِيرَ * حِينَ جَاءَ وَاحِدٌ مِنْ اِخْوَتِي هُوَ وَقَوْمٌ مَعَهُ مِنْ يَهُودَا * فَسَاَلْتُهُم عَنِ
الْيَهُودِ الْفَلِيتَةِ الَّذِينَ نَجَوْا مِنَ السَّبْيِ وَعَنْ اُورُشَلِيمَ الْمَدِينَةِ * فَقَالُوا لِي * هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ
الَّذِي سَأَلْتَ عَنْهُم مِنَ السَّبْيِ * هُم ثَمَّ فِي الْمَدِينَةِ بِبَلْبَلَةٍ عَظِيمَةٍ وَمَعْيَرٍ * وَاَمَّا اَسْوَارُ
اُورُشَلِيمَ فَهِيَ مَنْعُونَ * وَاَبْوَابُهَا اُحْرِقَتْ بِالنَّارِ *

LIBER SECUNDUS EZRÆ SACERDOTIS.

In nomine Dei Creatoris, Vivi, Rationalis.

CAPUT I.

Sermo Nehemiæ filii Helciæ ſummi ſacerdotis. Et fuit menſe nono, exiſtente me in Suſan palatio regio, regione Ardaſiris; Vt adventaret quidam è fratribus meis unà cum turba, de Judæa. Quos cùm interrogâſſem de Judæis ſuperſtitibus qui reliqui remanſerant è captivis, deque urbe Jeruſalem; Dixerunt mihi, Homines illi captivi de quibus interrogâſti nos, illic in urbe verſantur in ſumma miſeria & opprobrio: mœnia verò Jeruſalem perrupta ſunt, & portæ ejus igni exuſtæ.

עזרא : ב

Dei facies ad orans & ,jejunans fui Et .dies luxi & ,flevi & ,sedi ,hæc verba me audire ut ,Fuit Et

4 וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי וְאֶבְכֶּה וְאֶתְאַבְּלָה יָמִים וְאֶהְיֶה צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֱלֹהֵי

,ob dil gentib⁹ misericordiã & ,pactũ custodiens ,terribilis & ,magne Fortis cœli Deus Domine Quæso ,dixi Et .cælorum

5 הַשָּׁמָיִם: וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֶסֶד לְאֹהֲבָיו

ego quam ,tui servi orationem ad audiendum ad ,aperti tui oculi & ,intendens tua auris quæso Sit .ejus mandata custodiẽtib⁹ &

6 וְלִשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו: תְּהִי־נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי

peccavim⁹ quæ ,Israel filiorum peccatis super confitens Et .tuis servis Israel filiis super nocte ac die hodie tuam facies ad orans

מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל חַטֹּאות בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ

& ,statuta & ,præcepta custodivim⁹ non & ,tibi corrupimus Corrumpendo .peccavimus mei patris domus & ,ego & ,tibi

7 לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ: חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא שָׁמַרְנוּ אֶת הַמִּצְוֹת וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת

: dicendo ,tuo servo Moseh mandásti quod verbi quæso Memento .tuo servo Moseh præcepisti quæ judicia

8 הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ: וְכָר־נָא אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר

si : ea facietis & ,mea præcepta custodietis & ,me ad revertimini Et .populos in vos dispergam ego :prævaricabimini Vos

9 אַתֶּם תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם בָּעַמִּים: וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתָי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־

faciendum habitare ad ,elegi quem locum ad eos adducam & ,eos congregabo inde ,cœli extremũ in vestra expulsio fuerit

יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם אֶקַּבְּצֵם וְהֲבִיאוֹתִים אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־

Domine Quæso .forti tua manu in & ,magna tua fortitudine in redemisti quem ,tuo⁹ popul⁹ & ,tui servi ipsi Et .ibi meũ nomẽ

10 שְׁמִי שָׁם: וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה: אֲנָא אֲדֹנָי

fac prosperare & ,tuũ nomẽ timere volentium ,tuorũ servorũ orationẽ ad & ,tui servi orationem ad attendens tua auris obsecro sit

11 תְּהִי נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה

.regis pincerna eram ego Et .ipsius viri facies ad miserationes in eum da & ,hodie tuum servum quæso

נָא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וְתֶנֵהוּ לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֶה לַמֶּלֶךְ:

CAP. II. ב

non & ,regi dedi & ,vinum accepi & ,ejus facies ad vinũ ,regis Artachsastæ vigesimo anno ,Nisan mense in fuit Et

1 וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וְאֶשָּׂא אֶת הַיַּיִן וְאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ וְלֹא

.cordis mala nisi hoc Non ,æger tu non tu & ,malæ tuæ facies Quare : rex mihi dixit Et .ejus facies ad malus fueram

הָיִיתִי רַע לְפָנָיו: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי אִם רַע לֵב

domus civitas quòd ,meæ facies erunt malæ non Cur .vivat ,seculum in Rex : regi dixi Et .valde multum timui Et

2 וְאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד: וְאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־יֵרֵעוּ פָּנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית

? quærens tu hoc quo Super : rex mihi dixit Et ? igni in sint pereſæ ejus portæ & deſtructa meorum patrum ſepulchrorum

3 קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ

me mittas ut ,tuus facies ad tu⁹ serv⁹ erit bene si & ,bonum rege super Si : regem ad dixi Et .cœli Deum ad oravi Et

4 וָאֶתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם: וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תְּשַׁלְּחֵנִי

Usquequo :eum apud sedens conjux & ,rex mihi Dixitque .eam ædificabo & ,meorũ patrũ sepulchrorũ civitatem ad ,Jehudah ad

5 אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה: וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד־מָתַי

.certum tempus ei dedi & ,me misit & ,regis facies ad fuit bonum Et ? revertêris quando & ,tuum iter erit

יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמַן:

Versio VULG. LAT.

Cúmque audissem verba hujuscemodi, sedi, & flevi, & luxi diebus multis : jejunabam, & orabam ante faciem Dei cœli. Et dixi; Quæso, Domine, Deus cœli, fortis, magne atque terribilis, qui custodis pactum & misericordiam cum his qui te diligunt, & custodiunt mandata tua : Fiant aures tuæ auscultantes, & oculi tui aperti, ut audias orationẽ servi tui, quã ego oro corã te hodiè, nocte & die, pro filiis Israel servis tuis : & confiteor pro peccatis filiorum Israel, quibus peccaverunt tibi : ego & domus patris mei peccavimus, Vanitate seducti sumus, & non custodivimus mandatum tuum, & cæremonias, & judicia, quæ præcepisti Moysi famulo tuo. Memento verbi, quod mandásti Moysi servo tuo, dicens ; Cùm transgressi fueritis, ego dispergam vos in populos : Et si revertamini ad me, & custodiatis præcepta mea, & faciatis ea; etiamsi abducti fueritis ad extrema cœli, indè congregabo vos, & reducam in locum, quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. Et ipsi servi tui, & populus tuus : quos redemisti in fortitudine tua magna, & in manu tua valida. Obsecro, Domine, sit auris tua attendens ad orationem servi tui, & ad orationem servorum tuorum, qui volunt timere nomen tuum : & dirige servum tuum hodiè, & da ei misericordiam ante virum hunc: ego enim eram pincerna regis.

CAP. II.

FActum est autem in mense Nisan, anno vigesimo Artaxerxis regis : & vinum erat ante eum, & levavi vinum, & dedi regi : & eram quasi languidus ante faciem ejus. Dixitque mihi rex; Quarè vultus tuus tristis est, cùm te ægrotum non videam? non est hoc frustrà, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valdè, ac nimis: Et dixi regi ; Rex, in æternum vive: quarè non mœreat vultus meus, quia civitas domûs sepulchrorum patris mei deserta est, & portæ ejus combustæ sunt igni ? Et ait mihi rex , Pro qua re postulas? Et oravi Deum cœli, Et dixi ad regem; Si videtur regi bonum, & si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Judæam, ad civitatem sepulchri patris mei, & ædificabo eam. Dixítque mihi rex, & regina quæ sedebat juxta eum; usque ad quod tempus erit iter tuum, & quando revertéris? Et placuit ante vultum regis, & misit me : et constitui ei tempus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Tunc auditis hujuscemodi verbis, consedi flens ac plorans multis diebus, quibus jejunavi & oravi coram Deo cœli : Ac dixi ; Obsecro te Domine Deus potentissime, Summe, atque Tremende, veritatem & benevolentiam servans amicis tuis & observantibus mandata tua : Sint modò oculi tui aperti, & aures tuæ intentæ ad audiendam orationem quâ ego servus tuus apud te oro diu noctúque pro Israelitis servis tuis. Equidem fateor peccata Israelitarum quibus in te peccaverunt, & ego atque familia patris mei coram te peccavimus : Haud servantes mandata & leges quas præcepisti Mosi servo tuo. Recordare omnium mandatorum quæ præcepisti Mosi servo tuo, & dixisti ei ; Vos perfidè acturi estis in me, unde ego dispersam vos inter gentes. At cùm ad me conversi fueritis, & mandata mea servaveritis, eaque perfeceritis ; etiamsi fuerint dispersi vestri in extremitatibus cœli, indè recipiam vos & reducam vos ad locum quem elegi ad collocandum ibi nomen meum. Isti quidem servi tui sunt & populus tuus, quem redemisti fortitudine tuâ maximâ & manu tuâ validissimâ. Quæso te Domine, sit auris tua intenta in orationem servi tui & in orationem volentium revereri nomen tuum : & libera servum tuum hodiè, & gratiosum redde eum apud virum istum.

CAP. II.

ERam ego pincerna regis : *accidítque* tunc temporis, mense *videlicet* Nisan, anno vigesimo Artahsestis regis, ut vinum propinans corã rege, acciperem vinum offerrémque regi. Cúmque non essem solitus mœstus esse in conspectu regis, Dixit mihi rex ; Quam ob causam vultus tuus mœstus est, quum tu non sis ægrotus ? non est hoc nisi afflictio cordis. Ego quamplurimo timore correptus, Dixi regi ; Rex, æternùm vivas : quarè non squaleret vultus meus, quum urbs sedes regia patrum meorum sit vastata, & portæ ejus igni succensæ ? Tum dicente mihi rege, Qua de re rogas ? Deum cœli deprecatus, Dixi regi ; Si regi jucundum est, sique gratus sum ego servus tuus coram te ; mittas me in Judæam, ad urbem sepulchrorum majorum meorum, & ædificem eam. Dixit autem mihi rex ; Stulte, quousque iturus es ac rediturus ? Annuit tamen rex, dimisitque me : at præscripsit mihi tempus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους, ἐκάθισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένθησα ἡμέρας, καὶ ἤμην
5 νηστεύων καὶ προσευχόμην (ζ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ εἶπα, Μὴ δὴ κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρα-
νοῦ, ὁ ἰσχυρὸς, ὁ μέγας καὶ (τ)φοβερὸς, φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ (υ)ἔλεός σου τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν
6 καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· Ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνεῳ-
γμένοι, τοῦ ἀκοῦσαι προσευχὴν (ϒ) τοῦ δούλου σου, ἣν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ
νύκτα ὑπὲρ υἱῶν Ἰσραὴλ δούλων σου· καὶ ἐξαγορεύω (φ) ὅτι ἁμαρτίας υἱῶν Ἰσραὴλ (ι) οἷς ἡμάρτομέν
7 σοι. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ οἶκος πατρός μου ἡμάρτομεν. Διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξαμεν
8 τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνετείλω τῷ Μωυσῇ (κ) παιδί σου. Μνήσθη-
θι τὸν λόγον ὃν ἐνετείλω (κ) τῷ Μωυσῇ παιδί σου, λέγων, Ὑμεῖς ἐὰν ἀσωθετήσητε, ἐγὼ διασκορ-
9 πῶ ὑμᾶς ἐν τοῖς λαοῖς. Καὶ ἐὰν ὀπτρέψητε πρὸς μὲ, καὶ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου, καὶ ποιήσητε
αὐτὰς, ἐὰν ᾖ ἡ διασπορὰ ὑμῶν ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν ζωάξω αὐτὰς καὶ εἰσάξω αὐτὰς εἰς
10 τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξάμην κατασκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. Καὶ αὐτοὶ παῖδές σου καὶ λαός σου,
11 οὓς ἐλυτρώσω (λ) ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ. (μ) Μὴ δὴ κύριε·
ἀλλὰ ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου
τῶν θελόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ τῷ παιδί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰ-
κτιρμοὺς (ν) ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ.

MS. A. (ζ) ἐνώπιον θεοῦ (τ) ὁ φοβερὸς, (υ) ἔλαιος τοῖς (ϒ) δούλοις (φ) ὅτι ἁμαρτίας (ι) ὃς (κ) τῷ παιδὶ
σου Μωυσῇ, (λ) ἐν ἰσχύϊ (μ) Μὴ δή· ἀλλ' ἔστω (ν) ἐν-
ώπιον τοῦ ἀνδρός. καὶ ἐγὼ ἤμην

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ Νισὰν ἔτους εἰκοστοῦ Ἀρθασασθὰ βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον ἐμοῦ· καὶ ἔλα-
2 βον τὸν οἶνον, καὶ ἔδωκα τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς, Διὰ
τί τὸ πρόσωπόν σου πονηρὸν, καὶ οὐκ εἶ μετεπίζων; (α) καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο, εἰ μὴ πονηρία καρδίας. καὶ
3 ἐφοβήθην πολὺ σφόδρα, Καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, Ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διὰ τί ἐ μὴ γέν-
ηται πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου, (β) διότι ἡ πόλις οἴκου μνημείων πατέρων μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι
4 αὐτῆς κατεκράθησαν ἐν πυρί; Καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς, Περὶ τίνος τοῦτο (γ) Σὺ ζητεῖς; καὶ προσ-
5 ηυξάμην πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, Εἰ ὅτι τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, καὶ εἰ ἀγα-
θὸν ἐνθήσεται ὁ παῖς ἐνώπιόν σου, ὅτε πέμψαι αὐτὸν (δ) ἐν Ἰούδᾳ εἰς πόλιν μνημείων πατέρων
6 μου, καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν. Καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς, καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐχόμενα αὐτοῦ, Ἕως
πότε ἔσται (ε) ἡ πορεία σου, καὶ πότε ὀπτρέψεις; καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλέ με,
καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον.

MS. A. (α) οὐκ ἔστιν (β) διὰ τί (γ) ζωζητεῖς; (δ) εἰς Ἰούδα (ε) ἡ ἔξοδός σου,

Et factum est in audiendo me verba hæc, sedi, & ploravi, & luxi dies 4
& fui jejunans, & orans in conspectu Dei cœli. Et dixi; (c) Ne, 5
quæso, Domine, Deus cœli, fortis, magnus, & terribilis, custodiens te-
stamentum, & misericordiam tuam diligentibus (d) ipsum, & custodi-
entibus mandata ipsius. Sit, quæso, auris tua attendens, & oculi tui 6
aperti, ad audiendam deprecationem servi tui; quam ego deprecor in con-
spectu tuo hodiè die ac nocte pro filiis Israel servis tuis. Et confiteor su-
per peccatis filiorum Israel, quæ peccavimus tibi. Et ego, & domus pa-
tris mei peccavimus. Dissolutione dissolvimus erga te, & non custodi- 7
vimus mandata, & præcepta, & judicia, quæ mandâsti Mosi puero tuo.
Memento nunc verbi, quod mandâsti Mosi puero tuo, dicens; Vos, 8
si prævaricati eritis; ego dispergam vos in populis. Et, si reverteritis 9
ad me, & servaveritis mandata mea, & feceritis ea; si fuerit dispersio
vestra à summo cœli; inde congregabo ipsos, & introducam ipsos in lo-
cum, quem elegi ad habitandum nomen meum ibi. Et ipsi pueri tui, & 10
populus tuus; quos redemisti in virtute tua magna, & in manu tua va-
lida. (e) Ne, quæso, Domine. Sed sit auris tua attendens in deprecati-
onem servi tui, & ad deprecationem puerorum tuorum volentium timere
nomen tuum. Et prospera, quæso, servum tuum hodiè; & da eum in
miserationes in conspectu viri hujus. Et ego eram pincerna regi.

CAP. II.

Et factum est in mense Nisan anni vigesimi Arthasasthæ regi, & erat 1
vinum coram (a) me: & levavi vinum, & dedi regi: & non erat ali-
us coram eo. Et dixit mihi rex; Quarè facies tua mala, & non (b) 2
es infirmus? Et non est hoc, nisi malum cordis. Et timui multùm valdè,
Et dixi regi; Rex in æternum vivat. Cur non fiat mala facies mea; 3
quandoquidem civitas, domus monumentorum patrum meorum desolata
est, & portæ ejus exesæ sunt in igne? Et dixit mihi rex; Pro quo hoc 4
tu quæris? Et deprecatus sum ad Deum cœli, Et dixi regi; Si super 5
regem, bonum, & si bonus erit puer tuus in conspectu tuo, ut mittat
ipsum in Juda, in civitatem monumentorum patrum meorum; & ræ-
dificabo eam. Et dixit mihi rex, & concubina sedens juxta eum: us- 6
que ad quod tempus erit iter tuum, & quando revertêris? Et bonum fuit
coram rege, & misit me, & dedi ei terminum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وَكَانَ عِنْدَ سَمَاعِي هٰذَا جَلَسْتُ وَبَكَيْتُ وَحَزِنْتُ أَيَّامًا كَثِيرَةً * وَكُنْتُ صَائِمًا وَمُصَلِّيًا قُدَّامَ الرَّبِّ
5 اَلْاَلٰهِ اَلٰهِ اَلسَّمَاءِ وَالْاَرْضِ * وَقُلْتُ بِطِلْبَةٍ يَا رَبُّ يَا اَلٰهَ اَلسَّمَاءِ * اَلصَّابِطُ اَلْعَظِيمُ اَلْمَهُوبُ * حَافِظُ اَلْعَهْدِ
6 وَاَلْفَضْلِ لِمُحِبِّيهِ وَحَافِظِي فَرَائِضِهِ * تَكُونُ اَلْاٰنَ سَامِعًا نَاصِتًا اِلَيَّ سَمَاعِ صَلَاةِ عَبْدِكَ اَلَّذِي اَنَا
مُصَلِّيًا بَيْنَ يَدَيْكَ فِي هٰذَا اَلزَّمَانِ نَهَارًا وَلَيْلًا عَلَى بَنِي اِسْرَائِيلَ اَلَّذِينَ اَخْطَوْا بَيْنَ يَدَيْكَ * وَاَنَا
7 وَاَهْلُ بَيْتِ اَبِي اَخْطَيْنَا اِلَيْكَ * اِذْ اَفْسَدْنَا اَفْعَالَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ * وَلَمْ نَحْفَظِ اَلْوَصَايَا وَاَلْمَرْسُومَ
8 وَاَلْاَحْكَامَ اَلَّذِي اَمَرْتَ عَلَى يَدِ مُوسَى عَبْدِكَ * اُذْكُرِ اَلْاٰنَ اَلْخِطَابَ اَلَّذِي اَوْصَيْتَ مُوسَى
9 عَبْدَكَ * وَقُلْتَ لَهُ * اِنْ اَنْتُمْ كَذَبْتُمْ بِي وَاَنَا اُبَدِّدُكُمْ فِي اَلشُّعُوبِ * وَسَتَرْجِعُونَ اِلَيَّ وَتَحْفَظُونَ
فَرَائِضِي وَتَعْمَلُونَهَا * وَاِنْ تَكُونُوا مُبَدَّدِينَ فِي طَرَفِ اَلسَّمَاءِ فَاِنِّي اَجْمَعُكُمْ وَاُجِيئُكُمْ اِلَى اَلْمَوْضِعِ
10 اَلَّذِي اَخْتَرْتُهُ لِيَكُونَ اِسْمِي بِهِ * فَاَنْظُرْ اِلَى عَبِيدِكَ وَشَعْبِكَ اَلَّذِي خَلَّصْتَ يَا رَبُّ بِقُوَّتِكَ
اَلْعَظِيمَةِ وَبِذِرَاعِكَ اَلْقَوِيِّ * وَاَقْبِلْ طِلْبَةَ وَصَلَاةَ عَبِيدِكَ اَلْمُحِبِّينَ اِسْمَكَ اَلْخَائِفِينَ مِنْكَ *
11 وَاَنْجِحِ اَلْاٰنَ لِعَبْدِكَ اَلْيَوْمَ * وَاَعْطِهِ رَحَمَاتٍ قُدَّامَ هٰذَا اَلرَّجُلِ * وَاَنَا كُنْتُ سَاقِيَ اَلْمَلِكِ *

* اَلْفَصْلُ اَلثَّانِي *

1 * فَلَمَّا كَانَ فِي شَهْرِ نِيسَانٍ سَنَةَ عِشْرِينَ لِاَرْكَسْتَ اَلْمَلِكِ * كَانَ بَيْنَ يَدَيَّ خَمْرٌ * فَرَفَعْتُ كَأْسَ
2 اَلْخَمْرِ وَاَعْطَيْتُ اَلْمَلِكَ * وَلَمْ اَكُنْ مَبْغُوضًا مِنْهُ * وَلَا مِمَّنْ هُوَ بَيْنَ يَدَيْهِ * فَقَالَ لِي مَا بَالُ وَجْهِكَ
عَبُوسٌ بِخِلَافِ عَادَتِكَ * وَاَنْتَ لَيْسَ بِمَرِيضٍ * لَيْسَ هٰذَا اِلَّا سَوْسَهْ * فَحَسِبْتُ جِدًّا مِنْ كَلَامِهِ
3 * وَقُلْتُ لَهُ * اَلْمَلِكُ يَعِيشُ اِلَى اَلْاَبَدِ * مَا بَالُ لَا يَتَغَيَّرُ وَجْهِي وَيَسْكُنُ * وَاَلْمُ فِي بَاطِنِ
4 قَلْبِي * مِنْ اَجْلِ اَنَّ اَلْمَدِينَةَ اَلَّتِي فِيهَا ذِكْرُ قُبُورِ اٰبَائِي خَرِبَةٌ * وَاَبْوَابُهَا مُحْتَجَّةٌ بِاَلنَّارِ * فَقَالَ
5 لِي اَلْمَلِكُ * عَلَى هٰذَا مُبْتَغِي * وَصَلَّيْتُ اِلَى اَلٰهِ اَلسَّمَاءِ * وَقُلْتُ لِلْمَلِكِ اِنْ يَحْسُنْ عِنْدَكَ
وَبَيْنَ يَدَيْكَ * فَاَرْسِلْنِي اِلَى بِلَادِ يَهُودَا اِلَى مَدِينَةِ قُبُورِ اٰبَائِي فَاَعْمُرَهَا * فَقَالَ لِي اَلْمَلِكُ *
6 يَا مِسْكِينُ اِلَى مَتَى يَكُونُ مَسِيرُكَ * فَحَسُنَ عِنْدَ اَلْمَلِكِ اَنْ يُخَلِّيَنِي بَعْدَ مَا اَعْطَيْتُهُ
عَهْدًا *

Et fuit his auditis, ut sedens lugerem ac 4
dolerem diebus multis, manseremque jejunans & orans coram Domino Deo, Deo
cœli ac terræ, Et dicerem; Quæso O 5
Domine O Deus cœli, Omnitenens, Sum-
me, Tremende; servans fœdus & bene-
ficentiam diligentibus te & custodien-
tibus statuta tua: Esto nunc audiens 6
& auscultans ad percipiendam oratio-
nem servi tui, quam ante te profundo hoc
tempore diu noctuque pro filiis Israelis
qui coram te peccaverunt. Ego etiam &
gens paternæ domûs meæ peccavimus in
te, Corumpentes opera nostra coram te, 7
neque servantes præcepta, statutum, at-
que judicia quæ mandâsti per Mosen ser-
vum tuum. Memento nunc sermonis 8
quem mandâsti Mosi servo tuo, & di-
xisti ei; Si vos mentiti fueritis in me,
ego vicissim dispergam vos inter gentes:
At ad me reversi, & statuta mea custodi- 9
entes & exequentes; etiamsi dispersi fu-
eritis in extremitatem cœli, equidem col-
ligam vos & adducam vos ad locum
quem elegi ut ibi sit nomen meum. Re- 10
spice igitur in servos tuos & populum
tuum quem liberâsti O Domine potentiâ
tuâ magnâ & brachio tuo valido: Et 11
suscipe deprecationem & orationem ser-
vorum tuorum diligentium nomen tuum,
te reverentium: & prosperum nunc red-
de servum tuum hodiæ, & præsta ei mi-
sericordias apud hunc virum. Ego au-
tem eram pincerna regis.

CAP. II.

Itaque mense Nisan, anno vigesimo Ar- 1
tahsestis regis, cùm vinum haberem co-
ram me, & levâssem calicem vini, &
porrexissem regi; (neque verò exosus e-
ram ipsi, neque iis qui erant in conspectu
ipsius) Dixit mihi; Quid rei est quòd 2
vultus tuus tristis est præter consuetudi-
nem tuam, quum tu non sis æger? non est
hoc nisi angor: quare extimui valdè ver-
ba ejus, Et dixi ei; Vivat rex in æ- 3
ternum: quonam pacto non immutaretur
vultus meus & alteraretur, quandoqui-
dem dolor occupat præcordia mea, eò
quòd urbs in qua sunt monumenta sepul-
chrorum patrum meorum, vastata est, &
porta ejus igni deletæ? Dixit mihi rex, 4
Id expetis? Tum Deum cœli deprecа-
tus, Dixi regi; Si gratum tibi & 5
coram te est, mitte me in regionem Judææ
ad urbem sepulchrorum majorum meo-
rum, ut ædificem eam. Dixit mihi rex, 6
Heus miser, quousque tandem perdura-
bit cursitatio tua? placuit tamen regi di-
mittere me, postquam tempus ei præfini-
vissem.

נחמיה : ב

donec me tradueant ut , flumen trans duces ad mihi dent epistolas , bonum *rege super* Si : regi dixi Et

7 וְאוֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְרוֹת יִתְּנוּ־לִי עַל פַּחְווֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־

contignandum ad ligna mihi det ut , regi quod *paradisi* custodem Asaph ad epistolam Et .Jehudah in veniam

8 אֲבוֹא אֶל־יְהוּדָה : וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִתֵּן לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־

mei Dei manû juxta .rex mihi dedit Et .*eam in* fuero ingressus quam domui & ,civitatis muro & ,domui quæ palatii portas

שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר לַבַּיִת וְלַחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי

principes rex mecum misit Et .regis epistolas eis dedi & ,flumen trans duces ad veni Et .me super bonam

9 הַטּוֹבָה עָלָי : וָאָבוֹא אֶל־פַּחְווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתֵּנָה לָהֶם אֶת אִגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי

quòd ,*magno malo eis fuit malum* &,Hammonites servus Thobijah & ,Choronites Sanballat audivit Et .equites & ,*virtutis*

10 חַיִל וּפָרָשִׁים : וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר־

,nocte surrexi Et .tribus diebus ibi fui & ,Jerusalaim in veni Et .Israel filiis bonum quærendum ad homo veniſſet

11 בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַם וָאֶהְיֶה שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה : וָאָקוּם לַיְלָה

.Jerusalaim in *faciendum ad* ,meum cor in dediſſet meus Deus quid ,homini indicavi non & ,mecum *paucus* viri & ,ego

12 אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא הִגַּדְתִּי לְאָדָם מָה־אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלִַם

,nocte vallis portam per ſum egreſſus Et .*eo in equitans ego quo* jumentum niſi ,mecum non jumentum Et

13 וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב בָּהּ : וָאֵצֵא בְשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה־

ejus *portæ &* ,*rupti ipſi* qui Jerusalaim muros *in conſiderans ſui &* : ſtercorum portam ad & ,draconis *oculi facies ad* &

וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין וְאֶל שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֶהְיֶה שֹׁבֵר בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר־הֵם פְּרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ

.*eo* sub transeundû ad jumento locus non & ;regis *piſcinam* ad & ,fontis portam ad transivi Et .igni in *pereſæ* erant

14 אֻכְּלוּ בָאֵשׁ : וְאֶעְבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין־מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי :

magnates Et .redii & ,vallis portam per veni & ,ſum reverſus & :murum *in conſiderans ſui* & ,nocte torrentê per *aſcendens ſui* Et

15 וָאֶהְיֶה עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וְאֶהְיֶה שֹׁבֵר בַּחוֹמָה וְאָשׁוּב וְאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב : וְהַסְּגָנִים

16 ,opus *facienti reſiduo* &,magiſtratib⁹ & ,*heroib⁹* & ,ſacerdotib⁹ & ,Jehudæis & : *faciens ego* quid & ,abiiſſem quò *noverunt non*

לֹא יָדְעוּ אָנָה הָלַכְתִּי וּמֶה־אֲנִי עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַסְּגָנִים וְלִיתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה

ej⁹ portæ &,*deſtructa* Jerusalaim quia ,*eo in nos quo* malum *videntes* Vos : eos ad dixi Et .indicavi non eousque

17 עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי : וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַם חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ

manum eis indicavi Et .opprobrium ultrà ſimus non & ,Jerusalaim murum ædificemus & ,*Itote* .igni in ſunt ſuccenſæ

18 נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְלֹא נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה : וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד

corroborârunt Et .ædificemus &,Surgamus :dixerunt Et .mihi dixit quæ regis verba etiam &,me ſuper bona ipſa quòd ,mei Dei

אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלַי וְאַף דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ וַיְחַזְּקוּ

ſubſannaverunt & ,Harbites Gheſem & ,Hammonites ſervus Thobiah & ,Choronites Sanballat audivit Et .bonum in *ſuas* manus

19 יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה : וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיִּלְעֲגוּ

? *rebellantes* vos regem contra Nunquid ?*facientes vos* quod *hoc verbum* Quid : dixerunt & ,nos *ſuper* deſpexerunt & , nos

לָנוּ וַיָּבוּזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם מֹרְדִים :

:ædificemus &,Surgamus .ej⁹ ſervi nos & ,nos faciet proſperare ipſe ,cœlorum Deus : eos ad dixique ,verbum eis reddidi Et

20 וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם וּבָנִינוּ

.Jerusalaim in memoria &,juſtitia & ,pars non vobis &

וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלִָם :

Versio VULG. LAT.

Et dixi regi; Si regi videtur bonum, epistolas det mihi ad duces regionis trans Flumen, ut traducant me, donec veniam in Judæam : Et epistolam ad Asaph custodem saltûs regis, ut det mihi ligna, ut tegere possim portas turris domûs, & muros civitatis, & domum, quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex juxta manum Dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans Flumen, dedíque eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum, & equites. Et audierunt, Sanaballat Horonites, & Tobias servus Ammanites : & contristati sunt afflictione magnâ, quòd venisset homo, qui quæreret prosperitatem filiorum Israel. Et veni Jerusalem, & eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego, & viri pauci mecum, & non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Jerusalem, & jumentum non erat mecum, nisi animal, cui sedebam. Et egressus sum per portam vallis nocte, & ante fontem draconis, & ad portam stercoris, & considerabam murum Jerusalem dissipatum, & portas ejus consumptas igni. Et transivi ad portam fontis, & ad aquæductum regis, & non erat locus jumento, cui sedebam, ut transiret. Et ascendi per torrentem nocte, & considerabam murum, & reversus veni ad portam vallis, & redii. Magistratus autem nesciebant quò abiissem, aut quid ego facerem : sed & Judæis, & sacerdotibus, & optimatibus, & magistratibus, & reliquis qui faciebant opus, usque ad id loci nihil indicaveram. Et dixi eis; Vos nôstis afflictionem in qua sumus; quia Jerusalem deserta est, & portæ ejus consumptæ sunt igni : venite & ædificemus muros Jerusalem, & non simus ultrà opprobrium. Et indicavi eis manum Dei mei, quòd esset bona mecum, & verba regis, quæ locutus esset mihi, & aio; Surgamus, & ædificemus. Et confortatæ sunt manus eorum in bono. Audierunt autem, Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites, et Gosem Arabs, et subsannaverunt nos, et despexerunt, dixerúntque; Quæ est hæc res, quam facitis? numquid contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem, dixíque ad eos; Deus cœli ipse nos juvat, et nos servi ejus sumus : surgamus et ædificemus : vobis autem non est pars, et justitia, et memoria in Jerusalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Deinde dixi regi; Si regi gratum est, scribant mihi epistolam ad præsidem qui est in *regione* transfluviali, ut transmittant me donec perveniam ad Judæam : Et *aliam* epistolam ad Asaphum custodem viridarii regis, ut det mihi ligna ad conficiendas portas domûs & palatii, murorum urbis, & domûs quam ingressurus sum : deditque mihi rex, prout manus Dei mei affuerat mihi. Cùm itaq; pervenissem ad præsidem qui erat trans flumen, reddidi ei epistolam regis: Miserat autem mecum rex ducem quendam equitum. Quod cùm audisset Sambelat Huranites, & Tobia, servi Ammonitarum; ægrè tulerunt advenisse hominem ad procurandum bonum Israelitis. Deniq; cùm pervenissem in Jerusalem, & fuissem ibi tribus diebus; Surrexi noctu ego et viri illi qui mecum venerant (nemini autem indicavi quod Deus indiderat animo meo faciendum pro Jerusalem : neq; jumentum erat mecum, præter jumentũ illud cui insidebam) Et egressus sum noctu ad portam vallis, versùs fontem collium, tum ad portã Asphoth; & obturare cœpi muros Jerusalem qui perrupti erant, & portas quæ erant igni succensæ. Inde transivi ad portã vallis & ad aquæductum regis, at non erat ibi jumento transeundi locus. Ascendebam ergò per vallem noctu, & obturabam noctu; ac tum veniebam, & ingrediens per portam vallis revertebar. Præfecti verò nesciebant quò irem aut quid facerem: nam Judæis, sacerdotibus, præfectis, scribis, & reliquis curatoribus operis adhuc non indicaveram. Tum dixi eis; Vos videtis malum in quo versamur: ecce Jerusalem vastata est, & portæ ejus igni exustæ : venite, ædificemus murum Jerusalem, ut non simus posthac opprobrium. Et cùm indicâssem eis manum Dei mei affuisse mihi in bonum, & verba regis quæ dicta mihi fuerant; dixerunt, Surgemus & ædificabimus: & confirmárunt manus suas ad agendum bonum. Quod cùm audíssent Sambelat Huranites, & Tobia, viri Ammonitæ, & Gesom Arabs; deriserunt & subsannárunt nos, dicentes; Quodnam est opus hoc quod aggredimini? an contra regem rebellatis? Quibus responsum dedi ac dixi; Deus quidem cœli servavit nos, ideo nos operamur, surgimus, & ædificamus : vobis autem neque jus, neque memoria, neque pars est in Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, Εἰ ὀπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, δότω μοι ὀπιστολὰς πρὸς τοὺ ἐπάρχους πέραν
8 τοῦ ποταμοῦ, ὅπε διαγαγεῖν με ἕως ἔλθω ὀπὶ Ἰούδαν, Καὶ ὀπιστολὴν ὀπὶ Ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου
τοῦ ὄντος τῷ βασιλεῖ, ὥπε δῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύλας, καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ εἰς
οἶκον ὃν εἰσελεύσομαι εἰς αὐτόν. καὶ ἔδωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθή. Καὶ ἦλθον πρὸς
9 τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ὀπιστολὰς τοῦ βασιλέως· καὶ ἀπέστειλε μετ' ἐ-
10 μοῦ ὁ βασιλεὺς (ζ) ἀρχηγοὺς δυνάμεως καὶ ἱππεῖς. Καὶ ἤκουσε Σαναβαλλὰτ ὁ Ἀρωνὶ, καὶ Τωβία ὁ δοῦ-
λος (η) Ἀμμωνὶ, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγένετο, (θ) ὅπι ἦκει ὁ ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱ-
11 12 οῖς Ἰσραήλ. Καὶ ἦλθον εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦμεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. Καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ
ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ τί ὁ θεός δίδωσι εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆ-
σαι μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ κτηνος οὐκ ἦτι μετ' ἐμοῦ, εἰ μὴ τὸ κτηνος (†) ᾧ ἐγὼ ὀπιβαίνω ἐπ' αὐτῷ.
13 Καὶ ἐξῆλθον ἐν πύλῃ τῇ γωληλὰ, καὶ πρὸς στόμα πηγῆς τῶν Συκῶν, καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρείας· καὶ
ἦμην συντρίβων ἐν τῷ τείχει Ἱερουσαλὴμ ὃ αὐτοὶ καθαιροῦσι, καὶ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν (ι)
14 πυρί. Καὶ παρῆλθον ὀπὶ πύλην τῆ αἰν, καὶ εἰς κολυμβήθραν τῆ βασιλέως, καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτή-
15 νει παρελθεῖν ὑποκάτω μου. Καὶ ἦμην ἀναβαίνων ἐν τῷ τείχει χειμάῤῥου νυκτὸς, καὶ ἦμην συν-
16 τρίβων ἐν τῷ τείχει, καὶ ἦμην ἐν πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα. Καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνω-
σαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ· καὶ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἐντίμοις, καὶ τοῖς
17 στρατηγοῖς, καὶ τοῖς καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα. Καὶ εἶπα πρὸς αὐ-
τοὺς, Ὑμεῖς βλέπετε (κ) τὴν πονηρίαν ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς Ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ
αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε, καὶ οἰκοδομήσωμεν τὸ τεῖχος Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα
18 ἔτι ὀνειδος. Καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἣ ὅτι ἀγαθὴ ἐπ' ἐμὲ, (λ) καὶ πρὸς τοὺς
λόγους τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι· καὶ εἶπα, Ἀναστῶμεν, καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐκραταιώθησαν αἱ χεῖ-
19 ρες αὐτῶν (μ) εἰς τὸ ἀγαθόν. Καὶ ἤκουσε Σαναβαλλὰτ ὁ Ἀρωνὶ, καὶ Τωβία ὁ δοῦλος ὁ Ἀμμωνὶ, καὶ Γη-
σὰμ ὁ Ἀραβὶ, καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ εἶπον, Τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖ-
20 τε; ἢ ὀπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε; Καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον, καὶ εἶπα αὐτοῖς, Ὁ θε-
ὸς τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθαροὶ, καὶ οἰκοδομήσομεν· καὶ ὑμῖν
οὐκ ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυνον ἐν Ἰερουσαλήμ.

Et dixi regi; Si super regem, bonum; det mihi epistolas ad subregulos trans flumen; ut deducant me, donec venero in Judam; 7
Et epistolam ad Asaph custodem paradisi, qui est regi, ut det mihi ligna ad tegendum (c) portas, & ad murum civitatis, & ad domum, quam ingrediar in eam. Et dedit mihi rex, sicut manus Dei bona. Et veni ad sub- 8
regulos trans flumen, & dedi eis epistolas regis. Et miserat mecum rex principes virtutis, & equites. Et audivit Sanaballat Aroni, & To- 9
bia servus Ammoni: & malum eis factum (d) est; quia venit homo quærere bonum filiis Israel. Et veni in Hierusalem, & fui ibi dies tres. 10
Et surrexi nocte ego, & vivi pauci mecum, & non annuntiavi homini, quid Deus dat in cor meum facere cum Israel: & jumentum non est 11
mecum, nisi jumentum, quem ego inscendo super illud. Et egressus sum 12
in (e) porta Golila, & ad os fontis ficuum, & ad portam stercoris. Et eram (f) conversans in muro Hierusalem, quod ipsi diruunt, & portæ ejus exesæ erant igne. Et transivi ad portam (g) Ain, & ad piscinam re- 13
gis, & non erat locus jumento transire sub me. Et fui ascendens in (h) 14
muro torrentis nocte, & fui conversans in muro, & fui in porta vallis, 15
& reverti. Et custodes non cognoverunt, quid ibam, & quid ego fa- 16
cio. Et Judæis, & sacerdotibus, & optimatibus, & ducibus, & reli-
quis facientibus opera usque tunc non indicaveram. Et dixi ad eos; 17
Vos videtis malum hoc, in quo sumus in eo, quomodò Hierusalem deserta, & portæ ejus datæ sunt igni: Venite, & ædificemus murum Hie-
rusalem: & non erimus ultrà opprobrium. Et annuntiavi eis manum 18
Dei, quæ est bona super me, & (i) prætereà verba regis, quæ dixit mihi. Et dixi; Surgamus, & ædificemus. Et confortatæ sunt manus eo-
rum in bonum. Et audivit Sanaballat Aroni, & Tobia servus Ammoni, 19
& Gesam Arabi, & subsannaverunt nos, & venerunt super nos, & dixerunt; Quid verbum hoc, quod vos facitis? An super regem vos
rebellatis? Et retuli eis verbum, & dixi eis; Deus cœli ipse prosperabit nos: & nos servi ejus puri, & ædificabimus. Et vobis non est pars, 20
& justitia, & memoria in Hierusalem.

MS. A. (ζ) ἀρχηγὸς τῆς δυνάμεως (η) ὁ Ἀμμωνὶ, (θ) ὅτι ἦκε ἄνθρωπος (†) ὃ ἐγὼ (ι) ἐν πυρί. (κ) τὴν πονηρίαν, ἐν ᾗ (λ) καὶ τοὺς λόγους (μ) εἰς ἀγαθόν.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَقُلْتُ لِلْمَلِكِ * اِنْ حَسُنَ عِنْدَ ٱلْمَلِكِ بِأَنْ يَأْمُرَ يُعْطُونِي مَرَاسِيمَ إِلَى أُمَرَاءِ سِطِ ٱلْعَرَاءِ * حَتَّى
8 يُجُوزُونِي إِلَى أَنْ أَدْخُلَ إِلَى بَلَدِ يَهُودَا * وَبِسُورًا إِلَى أَصَافَ وَحَافِظِي بُسْتَانِ ٱلْمَلِكِ * لِيُعْطِيَنِي
خَشَبًا لِتَسْقِيفِ دَهْلِيزِ أَبْوَابِ ٱلْقَصْرِ ٱلَّذِي لِلْبَيْتِ * وَلِسُورِ ٱلْمَدِينَةِ * وَلِلْبَيْتِ ٱلَّذِي أَدْخُلُ إِلَيْهِ
9 وَأَعْطَانِيَ ٱلْمَلِكُ بِيَدِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْخَيِّرِ عَلَيَّ * وَجِئْتُ إِلَى أُمَرَاءِ سِطِ ٱلْعَرَاءِ * وَأَعْطَيْتُهُمْ مَرَاسِيمَ
ٱلْمَلِكِ * وَأَرْسَلَ ٱلْمَلِكُ مَعِي رُسُلًا جُيُوشًا وَخَيُولًا * فَسَمِعَ سَنْبَلَّاطُ ٱلْحُورَانِيُّ وَطُوبِيَا ٱلْعَمَّانِيُّ
10 فَصَعُبَ عَلَيْهِمَا صُعُوبَةً عَظِيمَةً * إِذْ جَاءَ إِنْسَانٌ لِطَلَبِ خَيْرِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * فَدَخَلْتُ إِلَى أُورُشَلِيمَ
وَكُنْتُ ثَمَّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ * فَقُمْتُ لَيْلًا أَنَا وَأُنَاسٌ مَعِي قَلِيلٌ * وَلَمْ أُخْبِرْ إِنْسَانًا بِٱلَّذِي
11 أَعْطَاهُ ٱللّٰهُ فِي قَلْبِي لِلْفِعْلِ فِي أُورُشَلِيمَ * وَبَهِيمَةٌ لَيْسَ مَعِي إِلَّا ٱلْبَهِيمَةَ ٱلَّتِي أَنَا رَاكِبُهَا
* وَخَرَجْتُ مِنْ بَابِ ٱلْوَهْطَةِ لَيْلًا * وَجِئْتُ إِلَى بَابِ ٱلْوَادِي لَيْلًا * وَكُنْتُ مُرَيِّحِي ٱلْمَصِّيَّ إِلَى
12 بَابِ ٱلْأَسْبَاطِ * وَمَوْصِلِ فِي أَسْوَارِ أُورُشَلِيمَ ٱلَّتِي هِيَ مَمْعُونٌ * وَأَبْوَابُهَا ٱلَّتِي أُحْرِقَتْ بِٱلنَّارِ
13 * وَجِئْتُ إِلَى بَابِ ٱلْعَيْنِ وَإِلَى بِرْكَةِ ٱلْمَلِكِ * وَلَيْسَ مَكَانٌ لِلْبَهِيمَةِ أَنْ تَرُوحَ تَحْتِي * وَكُنْتُ صَاعِدًا
14 لِلْوَادِي لَيْلًا * وَكُنْتُ مُرَيِّحِي فِي ٱلسُّورِ * وَرَجَعْتُ وَجِئْتُ إِلَى بَابِ ٱلْوَادِي وَرَجَعْتُ
15 * وَٱلْمُقَدَّمُونَ لَمْ يَعْلَمُوا أَيْنَ مَضَيْتُ وَلَا أَيَّ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلٌ * وَلَا لِلْيَهُودِ وَلَا لِلرُّؤَسَاءِ وَلَا
16 ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْمُقَدَّمِينَ وَلَا بَقِيَّةِ فَاعِلِي ٱلصَّنَاعَةِ وَإِلَى ٱلْآنَ لَمْ أُخْبِرْ * وَقُلْتُ لَهُمْ * أَنْتُمْ
نَاظِرُونَ ٱلْبَلِيَّةَ ٱلَّتِي نَحْنُ فِيهَا * أُورُشَلِيمُ خَرِبَةٌ * وَأَبْوَابُهَا مُحْرَقَةٌ بِٱلنَّارِ * فَقَالُوا حَيْ
17 مِي بِنَا أَسْوَارُ أُورُشَلِيمَ وَلَا نَكُونُ مَعْيَنَ * فَأَخْبَرْتُهُمْ ٱلْأَمْرَ بِيَدِ ٱلْإِلٰهِ ٱلَّتِي هِيَ
18 جَيِّدَةٌ عَلَيَّ * وَأَيْضًا خِطَابَ ٱلْمَلِكِ ٱلَّذِي قَالَ لِي * وَقَالُوا نَقُومُ وَنَبْنِي * وَشَدُّوا أَيْدِيَهُمْ
19 لِلْخَيْرِ * فَلَمَّا سَمِعَ سَنْبَلَّاطُ ٱلْحُورَانِيُّ وَطُوبِيَا ٱلْعَبْدُ ٱلْعَمَّانِيُّ وَجَشَمُ ٱلْأَعْرَابِيُّ هَزِئُوا بِنَا وَحَقَّرُونَا *
وَقَالُوا أَيْسَ هٰذَا ٱلَّذِي أَنْتُمْ فَاعِلُونَ * هَلْ عَلَى ٱلْمَلِكِ أَنْتُمْ عَاصِيُونَ * فَرَدَدْتُ عَلَيْهِمُ
20 ٱلْجَوَابَ وَقُلْتُ لَهُمْ * إِلٰهُ ٱلسَّمَاءِ هُوَ يُنْجِحُ لَنَا نَحْنُ عَبِيدُهُ لِنَقُومَ وَنَبْنِي * وَلَيْسَ لَكُمْ قِسْمٌ
وَعَدْلٌ أَوْ ذِكْرٌ فِي أُورُشَلِيمَ *

Et dixi regi, Si placeat regi præcipere ut dentur mihi diplomata ad imperatorem ripæ Euphratis, ut deducat me donec ingrediar in regionem Judææ; 7
Et epistola ad Asaph & custodes hortorum regis, ut det mihi ligna ad extruendum tectum porticûs januarum palatii domûs, & pro mœnibus urbis, &
pro domo quam ingressurus sum. Quæ cùm concessisset mihi rex per manum Dei mei mihi propitiam, Adivi impe- 9
ratores ripæ Euphratis, reddidique eis diplomata regis. Misit quoque rex mecum nuntios, copias, & equites. Audientes autem Samballat Horanites 10
& Tobia Ammonites, ægrè tulerunt vehementer quòd venisset quidam ad curandum bonum Israelitis. Quare Je- 11
rosolymam ingressus, ibidemque triduo commoratus; Noctu surrexi ego & homines illi pauci qui mecum erant, neminique significavi rem quam Deus in-
diderat animo meo faciendam in Jerusalem: & jumentum nullum erat me-
cum, præter jumentum illud quod con- 12
scendebam. Et egressus è porta vallis 13
noctu, veni ad portam torrentis noctu, sperans me iturum ad portam tribuum, & contemplans muros Jerusalem qui perrupti erant, & portas ejus quæ erant igni succensæ. Inde veni ad portam 14
fontis & ad piscinam regis, nec patebat locus jumento transeundi sub me: Quamobrem ascendi ad torrentem noctu, 15
& contemplabar murum: tum rediì ad portam torrentis, ac reversus sum. Præpositi verò nesciebant quò abiissem, 16
neque quid agerem: nam ne Judæis quidem, neque principibus, neque sacerdotibus, aut præpositis, neque ceteris facientibus opus, quicquam adhuc significaveram. Et dixi eis, Vos vide- 17
tis miseriam in qua versamur; Jerusalem vastata est, & portæ ejus igni succensæ. Dixerunt, Quousque tandem reædificarentur muri Jerusalem, ut non
sint improperio? Sed cùm indicássem 18
eis negotium, ductrice manu Dei mei quæ propitia mihi erat, ac prætereà sermonem regis quem dixerat mihi; dixerunt, Surgamus, & ædificemus: & confirmaverunt manus suas ad bo-
num. Hæc cùm audissent Samballat 19
Horanites, Tobia servus Ammonites, & Gesam Arabs; deriserunt ac despexerunt nos, & dixerunt: Quid est hoc quod agitis? num in regem re-
belles estis? Quibus reddidi responsum 20
ac dixi; Deus cœli ipse prosperos reddet nos servos suos ut surgamus & ædificemus: vobis autem non est pars, neque jurisdictio, aut memoria in Jerusalem.

נחמיה: ג

CAP. III. ג

ſtatuerunt & ,eã *conſecrárunt* ipſi :*pecoris* portam ædificaverunt & ,ſacerdotes ej⁹ fratres & ,magnus ſacerdos Eljaſib ſurrexit Et

1 וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ

ſuper & ,Jerecho viri ædificaverunt ej⁹ *manũ ſuper* Et .Chananel turrim ad uſque eã *conſecrárunt* , Meah turrim ad uſque & ; ej⁹ *fores*

דְּלָתֶיהָ וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל חֲנַנְאֵל: וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־

2 ſtatuerũt & ,eã contignaverunt Ipſi .Haſenaah filii ædificaverunt piſcium portam Et .Imri filius Zacchur ædificavit ej⁹ *manum*

יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן־אִמְרִי: וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ

3 *roboravit* eorũ *manum ſuper* & :Hachos filii Urijah filius Meremoth *roboravit* eorũ *manum ſuper* Et .ejus vectes & ,ejus ſeras ,ej⁹ valvas

דַּלְתֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו: וְעַל־יָדָם הֶחְזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ וְעַל־יָדָם הֶחְזִיק

4 :Techohitæ *roboraverunt* eorũ *manũ ſuper* Et .Bahana filius Sadoc *roboravit* eorũ *manum ſuper* & ,Meſezabel filii Berechiah filius Meſullam

מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל וְעַל־יָדָם הֶחְזִיק צָדוֹק בֶּן־בָּעֲנָא: וְעַל־יָדָם הֶחְזִיקוּ הַתְּקוֹעִים

5 , Paſeach filius Jojadah *roboraverunt* veterem portam Et .ſui domini *ſervitio* in ſuum collum adduxerunt non eorũ *illuſtres* &

וַאֲדִירֵיהֶם לֹא־הֵבִיאוּ צַוָּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם: וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה הֶחְזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פָּסֵחַ

6 *roboravit* eorum *manum ſuper* Et .ej⁹ vectes &,ej⁹ ſeras &,ej⁹ valvas fecerũt ſtare & ,eã cõtignaverũt Ipſi .Beſodeiah filius Meſullam &

וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו וּמַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו: וְעַל־יָדָם הֶחְזִיק

7 *roboravit* ej⁹ *manum Super* .flumen trans ducis ſolio , Miſpah & Ghibhon viri , Meronotithes Jadon & ,Ghibhonites Malathia

מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר: עַל־יָדוֹ הֶחְזִיק

8 ad uſque Jeruſalaim *reliquerunt* Et .Haracchachim filius Chananiah *roboravit* ej⁹ *manum ſuper* Et .*aurifices* Charhojah filius Huzziel

עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהַיָּה צוֹרְפִים וְעַל־יָדוֹ הֶחְזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־הָרֹקְחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַם עַד

eorũ *manum ſuper* Et .Jeruſalaim *regionis dimidii* princeps Chur filius Rephaiah *roboravit* eorũ *manum ſuper* Et .latum murum

9 הַחוֹמָה הָרְחָבָה: וְעַל־יָדָם הֶחְזִיק רְפָיָה בֶן־חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִַם: וְעַל־יְדֵם

10 ſecundam Menſuram .Chaſabneiah filius Chattus *roboravit* ej⁹ *manum ſuper* Et .ſuã domũ contra &,Charumaph filius Jedaiah *roboravit*

הֶחְזִיק יְדָיָה בֶן־חֲרוּמָף וְנֹכַח בֵּיתוֹ וְעַל־יָדוֹ הֶחְזִיק חַטּוּשׁ בֶּן־חֲשַׁבְנְיָה: מַדְּרָה שֵׁנִית

11 Sallum *roboravit* ej⁹ *manum ſuper* Et .furnorum turrim & ,moab-Pachath filius Chaſub & ,Charim filius Malchijah *roboravit*

הֶחְזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן־פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים: וְעַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק שַׁלּוּם

12 :Zanoach habitatores &,Chanun *roboravit* vallis Portam .ejus filiæ & ,ipſe , Jeruſalaim *regionis dimidii* princeps ,Halloches filius

בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִַם הוּא וּבְנוֹתָיו: אֶת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחְזִיק חָנוּן וְיוֹשְׁבֵי זָנוֹחַ

13 .ſtercorum portam ad uſque ,muro in cubitos mille & ; ejus vectes & ,ejus ſeras ,ejus *fores* ſtatuerunt & ,eã ædificaverunt ipſi

בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת:

,ej⁹ *fores* ſtatuit & ,eã ædificavit ipſe : hacherem-Beth *regionis* princeps Rechab filius Malchijah *roboravit* ſtercorum portam Et

14 וְאֶת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחְזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר פֶּלֶךְ בֵּית הַכֶּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וַיַּעֲמֵיל דַּלְתֹתָיו

,eã ædificavit Ipſe .Miſpah regionis princeps chozeh-Chol filius Sallun *roboravit oculi* portam Et .ej⁹ vectes & ,ejus ſeras

מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו: וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן הֶחְזִיק שַׁלֻּן בֶּן־כָּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ

15 gradus ad uſque & ,regis hortum *in Selach* piſcinæ murum & : ej⁹ vectes & ,ejus ſeras,ejus valvas ſtatuit & ,eam texit &

וְיטָלְלֶנּוּ וַיַּעֲמֵידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶת חוֹמַת בְּרֵכַת הַשֶּׁלַח לְגַן הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת

ſepulchra cõtra uſque,ſur-Beth regionis dimidiæ princeps Hazbuch filius Nechemiah *roboravit* eum Poſt .David civitate de deſcendẽtes

הַיֹּרְדוֹת מֵעִיר דָּוִיד: אַחֲרָיו הֶחְזִיק נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ בֵּית צוּר עַד־נֹגַד קִבְרֵי

16 .fortium domum ad uſq; & , factam piſcinam ad uſque & ,David

דָּוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים:

Verſio VULG. LAT.

CAP. III.

ET ſurrexit Eliaſib ſacerdos magnus, & fratres ejus ſacerdotes, & ædificaverunt portam gregis: ipſi ſanctificaverunt eam, & ſtatuerunt valvas ejus, et uſque ad turrim centum cubitorum ſanctificaverunt eam, uſq; ad turrim Hananeel. Et juxta eum ædificaverunt viri Jericho: & juxta eum ædificavit Zachur filius Amri. Portam autem piſcium ædificaverunt filii Aſnaa: ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valvas ejus, & ſeras, & vectes. Et juxta eos ædificavit Marimuth filius Uriæ, filii Accus. Et juxta eum ædificavit Moſollam filius Barachiæ, filii Meſezebel: & juxta eos ædificavit Sadoc filius Baana. Et juxta eos ædificaverunt Thecueni: optimates autem eorum non ſupposuerunt colla ſua in opere Domini ſui. Et portam veterem ædificaverunt, Joiada filius Phaſea, & Moſollam filius Beſodia: ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valvas ejus, & ſeras, & vectes. Et juxta eos ædificaverunt, Meltias Gabaonites, & Jadon Meronathites, viri de Gabaon & Maſpha, pro duce qui erat in regione trans Flumen. Et juxta eum ædificavit Eziel filius Araia aurifex: & juxta eum ædificavit Ananias filius pigmentarii: & dimiſerunt Jeruſalem uſque ad murum plateæ latioris. Et juxta eum ædificavit Raphaia filius Hur, princeps vici Jeruſalem. Et juxta eum ædificavit Jedaia filius Haromaph contra domum ſuam: & juxta eum ædificavit Hattus filius Haſeboniæ. Mediam partem vici ædificavit Melchias filius Herem, & Haſub filius Phahath Moab, & turrim furnorum. Et juxta eum ædificavit Sellum filius Alohes princeps mediæ partis vici Jeruſalem, ipſe & filiæ ejus. Et portam vallis ædificavit Hanun, et habitatores Zanoe: ipſi ædificaverunt eam, & ſtatuerunt valvas ejus, & ſeras, & vectes, & mille cubitos in muro uſque ad portam ſterquilinii. Et portam ſterquilinii ædificavit Melchias filius Rechab, princeps vici Bethacharam: ipſe ædificavit eam, & ſtatuit valvas ejus, & ſeras, & vectes. Et portam fontis ædificavit Sellun filius Cholhoza, princeps pagi Maſpha: ipſe ædificavit eam, & texit, & ſtatuit valvas ejus, & ſeras, & vectes, & muros piſcinæ Siloe in hortum regis, & uſque ad gradus, qui deſcendunt de civitate David. Poſt eum ædificavit Nehemias filius Azboc, princeps dimidiæ partis vici Bethſur, uſque contra ſepulchrum David, & uſque ad piſcinam, quæ grandi opere conſtructa eſt, & uſque ad domum fortium.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET ſurgens Eliſab ſummꝰ ſacerdos cum fratribus ſuis ſacerdotibus, & filiis ſuis, ad portam pecudum; inſtauraverunt fores ejus & ſancta ejus: & uſque ad turrim centũ ipſi ſanctificaverunt eam, uſque ad turrim Hananaelis: Et uſque ad terminum civium Jericho, & uſque ad terminum filiorum Zachor, filiorum Amri. Portam verò piſcatorum ædificaverunt filii Senaæ, & ipſi reſtaurârunt eam; & fores, ſeras, ac vectes ejus reſtituerunt. Item uſque ad terminum quendam inſtauravit Meremoth filius Uriæ, filii Acos: & uſque ad terminũ *alium* inſtauravit Meſlam filius Chenanæ, filii Mizechalis: & uſque ad *alium* terminum inſtauravit Zadoc filius Baanæ. Uſque ad terminũ quendam inſtauraverunt Tecuitæ & principes eorum, & non ſubdiderunt colla ſua ſervituti dominorum ſuorum. Portam ſecundam inſtauravit Jojada filius Peſahi, & Meſlam filius Beſariæ: & ipſi reſtaurârũt eam, reſtituerunt valvas, ſeras, et vectes ejus. Et uſque ad terminum quendam inſtauravit Melatia Gebeonita, & Neron Merathæus: & cives Gebeonis & Maſphiæ fecerunt ſoliũ præſidi transfluviali. Latus *alind* inſtauravit Azael filius Hadaiæ filii Seraphiæ: & latus *alind* inſtauravit Hanania filius Kerahiæ: & reliquerunt Jeruſalem habentem murum amplum. Latus quoddã inſtauravit Jeremia filius Huri, præfectus Jeroſolymæ. Latus quoddam inſtauravit Niria filius Hadomphi, & princeps familiæ ſuæ: latus quoddam inſtauravit Hatus filius Heſabnaiæ. Menſuram ſequentem inſtauravit Melachia filius Horami, & Haſum filius principis Moab. Turrim quæ remanſerat, uſque ad terminum quendam, inſtauravit Salum filius Hatuſi, præfectus Jeroſolymorum, ipſe cum filiis ſuis. Portam planitiei inſtauravit Hanun cum habitatoribus Ziuhi: ipſi ædificaverunt eam, & reſtituerunt valvas, ſeras, & vectes ejus: mille autem cubiti erant in muro uſque ad portam Aſphoth. Portam verò Aſphoth inſtauravit Melachia filius Rechabi, præfectus Beth-charmæ: ipſi ædificaverunt eam, et reſtituerunt valvas, ſeras, et vectes ejus. Portam fontis inſtauravit Salum filius Colhozæ, præfectus Maſphiæ: ipſi ædificaverunt eam, tectum impoſuerunt, et reſtituerunt valvas, ſeras, et vectes ejus: murum quoque aquæductûs qui aquas effundebat in hortum regium, uſque ad clivum quod deſcendit è civitate Davidis. Poſt eum inſtauravit Nehemia filius Azbuc præſes Beth-ſuris, uſq; ad ſemitam ſepulchri Davidis, et uſque ad aquæductum qui factus jam fuerat, et uſque ad locum gigantum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. γ'.

Καὶ ἀνέστη (α) Ἐλιασὲβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προβατικήν· αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ ἕως πύργου τοῦ ἑκατὸν ἡγίασαν ἕως πύργου Ἀναμεήλ. Καὶ ἐπὶ χεῖρας (β) ἀνδρῶν ὑμῶν Ἰεριχὼ, καὶ ἐπὶ χεῖρας ὑμῶν Ζακχοὺρ, υἱοῦ (γ) Ἀμβρί. Καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ Ἀσανά· αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν, (δ) καὶ ἐστέγασαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλὰς αὐτῆς. καὶ (ε) ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέρεξεν (ζ) ἐπὶ Ῥαμὼθ υἱὸς Οὐεία, υἱοῦ Ἀκκώς. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ κατέρεξε Μοσολλὰμ υἱὸς Βαραχίου, υἱοῦ (η) Μαζεσήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν (θ) κατέρεξε Σαδὼκ υἱὸς Βαανά. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέρεξαν οἱ Θεκωῖται, καὶ (ι) ἀδωρεὶμ οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον (κ) αὐτῶν εἰς δουλείαν αὐτῶν. Καὶ τὴν πύλην (λ) ἰασανὰ ἐκράτησαν (μ) Ἰωϊδὰ υἱὸς Φασεὰκ, καὶ Μεσουλὰμ υἱὸς Βασωδία· αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν, καὶ (ν) ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλὰς αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησαν Μελτίας ὁ Γαβαωνίτης, καὶ Εὐάρων ὁ Μηρωνωθίτης, ἄνδρες τῆς Γαβαὼν καὶ τῆς Μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ. Καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐθησαύρισατο Ὀζιὴλ υἱὸς Ἀραχίου πυρωτῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν Ἀναννίας υἱὸς τοῦ (ξ) ῥωκείμ, καὶ κατέλιπον Ἰερουσαλὴμ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε (ο) Ῥαφαία υἱὸς Σὲρ, ἄρχων ἡμίσους περιχώρου Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν Ἰεδαΐα υἱὸς Ἐρωμαὲ, καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν (π) Ἀτοὺθ υἱὸς (ρ) Ἀσαβνία. Καὶ δευτέρου ἐκράτησε Μελχίας υἱὸς (σ) Ἠρὲμ, καὶ Ἀσοὺβ υἱὸς (τ) Φααὰτ Μωὰβ, καὶ ἕως πύργου τῶν (υ) Φανουείμ. Καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησε Σαλλοὺμ υἱὸς Ἀλλωῆς, ἄρχων ἡμίσους περιχώρου Ἰερουσαλὴμ, αὐτὸς καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ. Τὴν πύλην τῆς φάραγγος ἐκράτησαν Ἀνὼν καὶ οἱ κατοικοῦντες Ζανώ· αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλὰς αὐτῆς, καὶ χιλίους πήχεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας. Καὶ τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε Μελχία υἱὸς Ῥηχὰβ, ἄρχων περιχώρου (φ) Βηθακχαείμ, αὐτὸς (χ) καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ ἐσκέπασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ (ψ) μοχλὰς αὐτῆς. Τὴν δὲ πύλην τῆς πηγῆς ἠσφάλισατο Σαλωμὼν υἱὸς Χολοζὲ, ἄρχων μέσης τῆς Μασφά· αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν, καὶ ἔστησε τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχλὰς αὐτῆς· καὶ τὸ τεῖχος κολυμβήθρας τῶν κηπίων τῆς κουρᾶς τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως τῶν κλιμάκων τῶν καταβαινουσῶν ἀπὸ πόλεως Δαυίδ. Ὀπίσω αὐτοῦ ἐκράτησεν Νεεμίας υἱὸς (ω) Ἀζαβὲχ, ἄρχων ἡμίσους περιχώρου Βηθσὲρ, ἕως κήπου τάφου Δαυὶδ, καὶ ἕως τῆς κολυμβήθρας τῆς γεννώσης, καὶ ἕως (α) βηθαγγαείμ.

Post eum tenuit Neemias filius Azabuk, princeps dimidiæ regionis Bethsur usque ad hortum sepulchri

MS.A. (α) Ἐλισὲβ (β) ὑμῶν ἀνδρῶν (γ) Μιαρὶ. (δ) καὶ ἔστησαν θύρας (ε) ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν (ζ) ἀπὸ Ῥαμὼθ (η) Μασιζεήλ. (θ) *κρλέρεν οἱ Θεκωεὶμ, (ι) ἀδωρεὶν (κ) ἑαυτῶν (λ) τῆ αἰσανὰ (μ) Ἰωϊδὲ (ν) ἔστησαν θύρας αὐτῆς * καὶ ἐπὶ * εα αὐτῆς ἐκράτησεν Ἀναγίας (ξ) Ῥοκιεὶμ, (ο) Ῥαφάία, ἄρχων ἡμίσους περιχώρου (π) Ἀυτὲς (ρ) Ἀσβανία. (σ) Ἑρμὰ, (τ) Φαὰθ (υ) Φαννυρείμ. (φ) Βηθαχχαρμὰ, (χ) καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· (ψ) μοχλὰς αὐτῆς.[*]καὶ τὸ τεῖχος (ω) Ἀζζὲχ, (α) βηθαγαφείμ.

ΚΕΦ. γ'.

CAP. III.

Et surrexit Eliasub sacerdos magnus, & fratres ejus sacerdotes, & ædificaverunt portã gregis: ipsi sanctificaverunt eam, & statuerunt valvas ejus, & usque ad turrim (a) centum sanctificaverunt usque ad turrim Anameel. (b) Et ad manus virorum filiorum Hiericho, & super manus filiorum Zaccbur filii Amri. Et portam piscium ædificaverunt filii Asana: ipsi texerunt eam, & texerunt valvas ejus, & seras ejus, & vectes ejus. Et ad manum eorum tenuit (c) super Ramoth filium uria, filii Accos. Et ad manum eorum tenuit Mosollam filius Barachie, filii Mazebel. Et ad manum eorum tenuit Sadoc filius Baana. Et ad manum eorum tenuerunt Thecoim: & (d) Adorim non intulerunt collum suum in servitutem (e) ipsorum. Et portam (f) Jasanai tenuerunt Joida filius Phasec, & Mesulam filius Basodia: ipsi texerunt eam, & statuerunt valvas ejus, & seras ejus, & vectes ejus. Et ad manum eorum tenuerunt Malitias Gabaonites, & Euaron Meronothites, viri Gabaon, & Maspha, usque ad thronum principis, qui trans flumen. Et juxta eum munivit Oziel filius Arachiæ ex aurificibus. Et ad manum eorum tenuit Ananias filius (g) Roccim. Et (h) reliquerunt Hierusalem usque ad murum latum. Et ad manum eorum tenuit Raphaia filius Sur, princeps dimidiæ regionis Hierusalem. Et ad manum eorum tenuit Jedaia filius Eromaph & è regione domûs suæ. Et ad manum ejus tenuit Attuth filius Asabania. Et (i) secundus tenuit Melchias filius Heram, & Asub filius Phaatmoab, & usque ad turrim (k) Thanurim. Et ad manum ejus tenuit Sallum filius Alloes, princeps dimidiæ regionis Hierusalem, ipse, & filiæ ejus. Portam vallis tenuerunt Anun, & habitantes Zarno: ipsi ædificârunt eam, & statuerunt valvas ejus, & seras ejus, & vectes ejus, & mille cubitos in muro usque ad portam stercoris. Et portam stercoris tenuit Melchias, filius Rechab, princeps regionis Bethaccharim, ipse, & filii ejus, & texerunt eam, & statuerunt valvas ejus, & seras ejus, & vectes ejus. Portam autem fontis munivit Salomon filius Cholezæ, princeps partis Maspha: ipse exædificavit eam, & texit eam, & statuit valvas ejus, & vectes ejus, & murum piscinæ (l) codiorum cæsariei regis, & usque ad scalas descendentes è civitate David. David, & usque ad piscinam factam, & usque (m) Bethangarim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

CAP. III.

* وَقَامَ ٱلْمَسَّاحُ ٱلْإِمَامُ ٱلْكَبِيرُ وَإِخْوَتُهُ ٱلْأَئِمَّةُ وَبَنَوْهُ عَلَى بَابِ ٱلْبُسْتَانِ * هُمْ قَدَّسُوهُ إِلَى
بُرْجِ حَانَائِيلَ * إِلَى حَدِّ إِيرِيحَا وَإِلَى بَنِي زَابْدُونَ * وَبَابُ ٱلسَّمَكِ هُمْ أَسَّسُوهُ * وَأَوْقَفُوا أَبْوَابَهُ
وَأَصْلَحُوا مَعَالِيقَهُ * عَلَى يَدِهِمْ قُوَّا مَرْمُوسُ ٱبْنُ أُورِيَّا وَأَصْحَابُهُ * وَأَجِلَّاؤُهُمْ لَمْ يُدْخِلُوا
فِي عُنُقِهِمْ خِدْمَةَ مَوَالِيهِمْ * وَأَوْقَفُوا أَبْوَابَهُ وَمَعَالِيقَهُ وَمَصَارِيعَهُ * وَعَلَى يَدِهِمْ قُوَّا مُلَطَّا
ٱلْجَبْعُونِي وَأَصْحَابُهُ أَهْلُ جَبْعُونَ * وَصَنْعَةُ ٱلْكُرْسِيِّ لِأَمِيرِ سَطِّ ٱلْفُرَاةِ عَلَى يَدَيْهِ * وَعَلَى
يَدِهِمْ حَانَانِيَّا وَأَصْحَابُهُ * وَتَرَكُوا أُورْشَلِيمَ إِلَى ٱلسُّورِ ٱلْوَاسِعِ * وَعَلَى يَدِهِمْ قُوِّيَ رَافَايَا
ٱبْنُ حُورٍ رَئِيسُ نِصْفِ خِطَّةِ أُورْشَلِيمَ * وَعَلَى يَدَيْهِ قُوِّيَ حَطُّوشُ وَأَصْحَابُهُ * ثُمَّ بَانَيْهُ
قُوَّا مَلَكِيَّا وَأَصْحَابُهُ لِبُرْجِ ٱلتَّنَّايِينَ * وَعَلَى يَدَيْهِ قُوِّيَ سَلُّونُ رَئِيسُ نِصْفِ خِطَّةِ
أُورْشَلِيمَ هُوَ وَبَنَاتُهُ * وَبَابُ ٱلْوَهْدَةِ عَلَى يَادِ قُوَّا حَنُونُ وَأَصْحَابُهُ * هُمْ بَنَوْهُ وَأَوْقَفُوا
مَصَارِيعَهُ وَمَعَالِيقَهُ * وَأَلْفَ ذِرَاعٍ تَنَوَّا لِلسُّورِ إِلَى بَابِ ٱلرِّيَادَةِ * وَبَابُ ٱلرِّيَادَةِ قُوِّيَ
مَلَكِيَّا رَئِيسُ خِطَّةِ بَيْتِ كَرْمٍ * وَأَوْقَفَ مَصَارِيعَهُ وَمَعَالِيقَهُ * وَلِبَابِ ٱلْعَيْنِ * وَأَيْضًا
سُورَ بِرْكَةِ سَلْوَانَ جِنَانِ ٱلْمَلِكِ * وَإِلَى ٱلنَّازِلَةِ مِنْ مَدِينَةِ دَاوُدَ * وَبَعْدَهُ قُوِّيَ
نَحَمِيَّا رَئِيسُ نِصْفِ خِطَّةِ بَيْتِ صُورٍ إِلَى حَدِّ قُبُورِ دَاوُدَ * وَإِلَى ٱلْبِرْكَةِ ٱلْمَعْمُولَةِ
وَإِلَى بَيْتِ ٱلْجَبَابِرِ *

CAP. III.

Surgens igitur Eliasaph summus sacerdos cum fratribus suis sacerdotibus et filiis suis ad portam horti, ipsi sanctificaverunt eam usque ad turrim Hanaelis, Ad terminum Jericho, & ad filios Zabolonis. Et portam piscium ipsi fundaverunt, erexerunt valvas ejus, & aptaverunt seras ejus. Ad manum istorum munivit ædificium Meremos filius Uriæ cum sociis suis. Et nobiliores inter ipsos non subdiderunt collum suum servituti dominorum suorum: Et erexerunt portas, seras, & valvas ejus. Ad manum eorum munivit Melatia Gabaonites cum sociis suis Gabaonitis: & opificium solii pro imperatore ripæ Euphratis, fuit per manum ipsius. Ad manum eorum, Hanania & socii ejus: & reliquerunt Jerusalem usque ad murum latum. Ad manum istorum munivit Raphaia filius Huris præfectus dimidii tractûs Jerosolymorum. Ad manus hujus munivit Hattus cum sociis suis. Deinde vicesgerens ejus munivit Melachia cum sociis suis usque ad turrim fabrorum muratiorum. Ad manus istius munivit Sallun præfectus dimidii tractûs Jerosolymorum unà cum filiabus suis. Portam vallis ad manum ejus munivit Hanun & socii ejus: ipsi ædificaverunt eam, statueruntque valvas & seras ejus, & mille muri cubitos protensos usque ad portam superfluitatis. Portam superfluitatis munivit Melachia præfectus tractûs Bethlehem, statuitque valvas & seras ejus. Necnon portam fontis, atque etiam murum piscinæ Selvan hortorum regis, usque ad descensum ab urbe Davidis. Post hunc munivit Nehemia princeps dimidii tractûs Beth-suris, usque ad terminum sepulchrorum Davidis, & usque ad piscinam factam, & usque ad domum gigantum.

נחמיה: ד

Chehilah regionis dimidiæ princeps Chasabiah *roboravit* ejus *manum Super* .Bani filius Rechum Levitæ *roboraverunt* eum Post
17 אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־יָדוֹ חָזִיק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ קְעִילָה
super roboravit Et .Chehilah regionis dimidiæ princeps Chenadad filius Bavvai eorum fratres *roboraverunt* eum Post .ſua regione in
19 18 לְפִלְכּוֹ: אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן־חֵנָדָד שַׂר חֲצִי פֶלֶךְ קְעִילָה: וַיְחֵזֵק עַל־
eum Post .angeli *armaturæ* aſcenſus regione è ,ſecundam menſuram Miſpah princeps Jeſuah filius Hezer ejus *manum*
20 יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר הַמִּצְפָּה מִדָּה שְׁנִית מִנֶּגֶד עֲלִיַּת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצָעַ: אַחֲרָיו
.magni ſacerdotis Eljaſib domus oſtium ad uſque *flexura* à ,ſecundam menſuram Zabbai filius Baruch *roboravit ſe accendit*
הִתְחַזֵּק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שְׁנִית מִן־הַמִּקְצָעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל:
perfectionem ad uſque & ,Eliaſib domus oſtio ab ,ſecundam menſuram Hachos filii Urijah filius Meremoth *roboravit* eum Post
21 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה שְׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית
contra Chaſſub & ,Binjamin *roboravit* eum Post .planiciei viri ſacerdotes roboraverunt eum poſt Et .Eliaſib domus
23 22 בֵּית אֶלְיָשִׁיב: וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר: אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד
filius Binnui *roboravit* eum Post .ſuam domum apud Hananiah filii Maaſeiah filius Hazariah *roboravit* eum Post .ſuam domum
24 בֵּיתָם אַחֲרָיו הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־עֲנַנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ: אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנּוּי בֶּן
regione à Uzai filius Palal .angulum ad uſque & ,*flexuram* ad uſque ,Hazariah domo à ,ſecundam menſuram Chenadad
25 חֲנָדָד מִדָּה שְׁנִית מִבֵּית עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה: פְּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד
.Parhos filius Pedaiah eum poſt :*cuſtodiæ* atrio in quæ ,excelſam regis domo è *egredientem* turrim & ,*curvaturæ*
הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו פְּדָיָה בֶן־פַּרְעֹשׁ:
roboraverunt eum Post .egredientem turrim & ,orientem ad aquarum portam contra uſque ,*alto loco in habitantes fuerunt* Nethinim Et
27 26 וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעוֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא: אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ
roboraverunt equorum portam Deſuper .*munitii loci* murum ad uſq; &,egredientis magnæ turris regione è ,ſecundâ menſurâ Tecohitæ
28 הַתְּקֹעִים מִדָּה שְׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת הָעוֹפֶל: מֵעַל ׀ שַׁעַר הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ
roboravit eum poſt Et .ſuâ domum contra Immer filius Sadoc *roboravit* eum Poſt .ſuam domum contra unuſquiſque ſacerdotes
29 הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ: אַחֲרָיו הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־אִמֵּר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיק
ſextus Salaph filius Chanun &,Selemiah filius Chananiah *roboravit* eum Poſt .orientalis portæ cuſtos Sechaniah filius Semahiah
30 שְׁמַעְיָה בֶּן־שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח: אַחֲרָיו הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף הַשִּׁשִּׁי
filius Malchijah *roboravit* eum Poſt .ſuum cubiculum contra Berechiah filius Meſullam *roboravit* eum Poſt .ſecundam menſuram
31 מִדָּה שֵׁנִי אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה נֶגֶד נְשִׁכָּתוֹ: אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־
cœnaculũ intra Et .anguli cœnaculũ ad uſque & præcepti portam contra ,negociatorum & Nethinim domum ad uſque aurificis
32 הַצֹּרֵף עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד עֲלִיַּת הַפִּנָּה: וּבֵין עֲלִיַּת
.negociatores & ,aurifices *roboraverunt* ,*pecoris* portam ad anguli
הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן הֶחֱזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים:

CAP. IV. ד

ſuper ſubſannavit & ,multũ eſt iratus & ,ei fuit ira & ,murum *ædificantes* nos quòd Sanballat audiſſet cùm ,fuit Et
1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בוֹנִים אֶת־הַחוֹמָה וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיִּלְעַג עַל־
dimittent nũquid ? *facientes* imbecilles Jehudæi Quid : dixit & ,Someron *virtutis & ſuorũ fratrũ facies* ad dixit Et .Jehudæos
2 הַיְהוּדִים: וַיֹּאמֶר ׀ לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיַעֲזְבוּ
? sunt combuſti ipſi & ,pulveris acervis de lapides vivificabãt nunquid ?die in conſummabãt nũquid ? ſacrificabũt nũquid ? eis
לָהֶם הֲיְזַבְּחוּ הֲיְכַלּוּ בַּיּוֹם הֲיְחַיּוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעָרְמוֹת הֶעָפָר וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת:

Verſio VULG. LAT.

Poſt eum ædificaverunt Levitæ. Rehum filius Benni: poſt
17 eum ædificavit Haſebias princeps dimidiæ partis vici
Ceilæ in vico ſuo. Poſt eum ædificaverunt fratres eo-
18 rum, Banai filius Enadad, princeps dimidiæ partis Cei-
læ. Et ædificavit juxta eum Azer filius Joſue, princeps
19 Maſpha, menſuram ſecundam, contra aſcenſum firmiſſimi
anguli. Poſt eum in monte ædificavit Baruch, filius Za-
20 chai, menſuram ſecundam, ab angulo uſque ad portam
domûs Eliaſib ſacerdotis magni. Poſt eum ædificavit
21 Merimuth, filius Uriæ filii Haccus, menſuram ſecundam, à
porta domûs Eliaſib, donec extenderetur domus Eliaſib.
Et poſt eum ædificaverunt ſacerdotes, viri de campeſtri-
22 Jordanis. Poſt eum ædificavit Benjamin & Haſub con-
23 tra domum ſuam: & poſt eum ædificavit Azarias filius
Maaſiæ filii Ananiæ contra domum ſuam. Poſt eum
24 ædificavit Bennui, filius Henadad, menſuram ſecundam,
à domo Azariæ uſque ad flexuram, & uſque ad angu-
lum. Phalel filius Ozi contra flexuram & turrim, quæ
25 eminet de domo regis excelſa, id eſt, in atrio carceris:
poſt eum Phadaia filius Pharos. Nathinæi autem ha-
26 bitabant in Ophel uſque contra portam aquarum ad
Orientem, & turrim, quæ prominebat. Poſt eum æ-
27 dificaverunt Thecueni menſuram ſecundam è regione, à
turre magna & eminente uſque ad murum templi. Sur-
28 ſum autem à porta equorum ædificaverunt ſacerdotes,
unuſquiſque contra domum ſuam. Poſt eos ædificavit
29 Sadoc filius Emmer contra domum ſuam. Et poſt eum
ædificavit Semaia filius Secheniæ, cuſtos portæ Orienta-
lis. Poſt eum ædificavit Hanania filius Selemiæ, &
30 Hanun filius Seleph ſextus, menſuram ſecundam: poſt
eum ædificavit Moſollam filius Barachiæ, contra gazo-
phylacium ſuum. Poſt eum ædificavit Melchias filius au-
rificis uſque ad domum Nathinæorum, & ſcruta venden-
tium contra portam judicialem, & uſque ad cœnaculum
32 anguli. Et inter cœnaculum anguli in porta gregis æ-
dificaverunt aurifices & negotiatores.

CAP. IV.

FActum eſt autem, cùm audiſſet Sanballat quòd ædi-
1 ficaremus murum, iratus eſt valdé: & motus nimis ſub-
ſannavit Judæos, Et dixit coram fratribus ſuis, & fre-
2 quentiâ Samaritanorum; Quid Judæi faciunt imbecilles?
Num dimittent eos gentes? Num ſacrificabunt, & com-
plebunt in una die? Numquid ædificare poterunt lapides
de acervis pulveris, qui combuſti ſunt?

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Poſt eum reparaverunt Levitæ: Arhum filius
17 Bani, uſque ad terminũ Heſabiæ præfecti Cei-
18 læ. Poſt hunc reſtaurârunt fratres eorum,
19 Banui filius Nahdaris præfectus Ceilæ. Et
reparavit uſque ad terminum Azaris, Barjeſu
præfectus Maſphiæ, menſuram ſecundam ex
20 adverſo clivi & porrigitur ad Camſoa. Poſt
eum perrexit ac reparavit Baruch filius Zachi
menſuram ſequentem, uſque ad Camſoa, &
uſque ad oſtium domûs Eliſæi ſummi ſacerdo-
21 tis. Poſt eum reparavit Mermoth filius Uriæ
filii Amoch, menſuram ſequentem, ab oſtio do-
22 mûs Eliſæi uſque ad finem domûs Eliſæi. Poſt
hunc reparaverunt ſacerdotes viri planitiei.
23 Poſtea inſtauravit Benjamin & Jeſus prima-
24 rius familiæ ſuæ. Poſt hunc reparavit Ozia fi-
lius Maaſiæ, filii Ananiæ, à tergo domûs ſuæ,
Poſt hunc reparavit Banui filiꝰ Nahdoris, men-
25 ſuram ſequentem, à domo Azariæ uſque ad
Camſoa, et uſque ad latus Phalal. Filius Azi
ab oppoſito *loco* Camſoæ uſque ad turrim pla-
nitiei, quæ prominebat è domo regia ſuperio-
re, & uſque ad atrium carceris. Poſt hunc Phe-
26 raia filius Paroofi. Nethanæi verò qui habi-
tabant in Poal, *reparaverunt* uſque ad portam
aquarum ad Orientem, & turrim egreſſûs.
27 Poſt hoc inſtauraverunt Tecuitæ menſuram
ſequentem, à turri magna egreſſûs uſque ad
28 murum maximum. Ab ingreſſu portæ equo-
rum inſtaurârunt ſacerdotes, quiſque è regio-
29 ne domûs ſuæ. Poſt eos reparavit Sadoc fi-
lius Amiris, è regione domûs ſuæ. Poſt hunc
reparavit Semaia filius Sechaniæ cuſtos portæ
30 Orientalis. Poſt hunc reparavit Hanania fi-
lius Selemiæ, & Hanun filius Salaphi ſextus,
menſurã alteram. Poſt eum reparavit Maſlum
filius Barachiæ è regione domûs ſuæ. Poſt
hunc reparavit Banun filius Nahdoris, men-
31 ſuram alteram. Poſt hunc reparavit Mela-
chia filius Sephaniæ, uſque ad domum Ne-
thanæorum & pharmacopolarum. E regio-
32 ne portæ egreſſûs uſque ad aſcenſum lateris
clivi quod porrigitur ad portam pecudum,
inſtaurârunt aurifices & pharmacopolæ.

CAP. IV.

CUm autem audiſſet Sambelat ædificare nos
1 murum, doluit admodum, & increbruit furor
ejus, & deriſit Judæos: Dixítque ſociis ſuis
2 & copiis Samaritanorum; Quid faciunt Ju-
dæi, & gloriantur? ſinite eos ſacrificare &
comedere quo die erexerint lapides iſtos è
ſterquilinio pulveris, jam exuſtos.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

17 Ὀπίσω αὐτῦ ἐκράτησαν οἱ Λεϊῖται, Ῥαὺμ ὑὸς Βανί. ὅτι χεῖρα αὐτῦ ἐκράτησεν Ἀσαβία ἄρχων
18 ἡμίσους σειτοχώρου (β) Κεϊλὰ τῷ σειτοχώρῳ αὐτῦ. (γ) Καὶ μεῖ' αὐτὸν ἐκράτησαν ἀδελφοὶ αὐτῦ Βε-
19 νεῖ ὑὸς Ἡναδὰδ, ἄρχων ἡμίσους σειτοχώρου (δ) Κεϊλά. Καὶ ἐκράτησεν ὅτι χεῖρα αὐτῦ Ἀζὲρ ὑὸς
Ἰησῦ, ἄρχων τῆ Μασφὰ, μέτρον δεύτερον πύργου ἀναβάσεως (ε) τῆς Συναπτούσης τῆς γωνίας.
20 (ζ) Μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Βαρὲχ ὑὸς Ζαβῦ, μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως θύρας (η) Βηθε-
21 λιασὲβ τῦ ἱερέως τῦ μεγάλου. Μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μεραμὼθ ὑὸς Οὐρία, ὑὸ Ἀκκὼς, μέτρον
22 δεύτερον ἀπὸ θύρας (θ) Βηθγιασὲβ ἕως (ι) ἐκλείψεως Βηθγιασύβ. Καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱε-
23 ρεῖς ἄνδρες (κ) Ἐκχεχάρ. Καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Βενιαμὶν καὶ Ἀσὲβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν.
24 (λ) καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν (μ) Ἀζαείας ὑὸς Μασσίς, ὑὸ Ἀνανία ἐχόμενα οἴκου αὐτῦ. Μετ'
αὐτὸν ἐκράτησε Βανὶ ὑὸς (ν) Ἀσαὴλ, μέτρον δεύτερον ἀπὸ Βαζαζαείας ἕως τῆς γωνίας, καὶ ἕως τ
25 καμπῆς (ξ) Φαλὰχ ὑὸ Ἐυζαὶ ἐξεναντίας τῆς γωνίας, καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων ἐκ τῦ οἴκου τῦ βα-
26 σιλέως ὁ ἀνώτερος ὁ τῆς αὐλῆς τῆς φυλακῆς. καὶ μετ' αὐτὸν Φαδαΐα ὑὸς Φόρος. Καὶ οἱ Ναθι-
νὶμ ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ Ὠφὰλ, ἕως κήπου πύλης τῦ ὕδατος εἰς ἀνατολὰς, καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέ-
27 χων. (ο) Καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ Θεκωῖμ, μέτρον δεύτερον ἐξεναντίας τῦ πύργου τῦ μεγά-
28 λου τῦ ἐξέχοντος, καὶ ἕως τῦ τείχους τῦ (π) Ὀφλά. Ἀνώτερον πύλης τῶν ἵππων ἐκράτησαν
29 οἱ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξεναντίας οἴκου (ρ) ἑαυτῦ. Καὶ μεῖ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαδδὰκ ὑὸς Ἐμμὴρ ἐξεναν-
τίας οἴκου ἑαυτῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαμαΐα ὑὸς Σεχανία φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς.
30 Μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν Ἀνανία ὑὸς (σ) Σελεμία, καὶ Ἀνὼμ ὑὸς Σελὲφ, ὁ ἕκτος, μέτρον δεύ-
τερον. μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μεσυλὰμ ὑὸς (τ) Βαρχία ἐξεναντίας γαζοφυλακίου αὐτῦ. Μετ' αὐ-
τὸν ἐκράτησε Μελχία ὑὸς τῦ Σαρεφὶ ἕως βηθὰν Ναθινὶμ, καὶ οἱ ῥοποπῶλαι ἀπέναντι πύλης τῦ Μα-
31 φεκὰδ καὶ ἕως ἀναβάσεως τῆς καμπῆς. Καὶ ἀναμέσον τῆς πύλης τῆς προβατικῆς ἐκράτησαν οἱ
χαλκεῖς καὶ οἱ ῥοποπῶλαι.

MS.A. (β) Κεϊλὰ (γ) Μεῖ' αὐτὸν (δ) Κεϊλά. (ε) τῆς Συναπτούσης γωνίας. (ζ) Καὶ μετ' (κ) Ἀχχεχξάρ. (λ) μετ' αὐτὸν (μ) Ἀζαεία (ν) Ἡναδὰδ, (ξ) Φαλὰξ (ο) Μετ' αὐτὸν (τ) Βαρία

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσε Σαναβαλλὰτ, ὅτι ἡμεῖς οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, (α) καὶ πονηρὸν αὐ-
2 τῷ ἐφάνη, καὶ ὠργίσθη ἐπὶ πολὺ, καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς Ἰουδαίοις. Καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν
αὐτῦ, αὐτὸ ἡ δύναμις Σομερῶν, Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἆραι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑαυτῶν (β) πόλιν; ἆρα
θυσιάζουσιν; ἆρα συνήσουσι; καὶ σήμερον ἐάσουσι τὰς λίθους, μὴ τὸ χῶμα γενέσθαι γῆς καυθέντας;

MS. A. (α) καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠργίσθη (β) πόλιν. [*] Καὶ Τωβίας

Post eum tenuerunt Levitæ, Raum filius Bani. Ad manum ejus tenuit 17
Asabia princeps dimidiæ regionis Ceila regione suâ. Et post eum tenue- 18
runt fratres eorum Benei filius Enadad, princeps dimidiæ regionis
Ceila. Et tenuit ad manum ejus Azur filius Jesu princeps Maspha, 19
mensuram secundam turris ascensionis contingentis angulum. Post 20
eum tenuit Baruch filius Zabu, mensuram secundam ab angulo usque
ad januam (n) Beth Eliasub sacerdotis magni. Post eum tenuit Me- 21
ramoth filius Uria, filii Accos, mensuram secundam à janua Beth Eliasub
usque ad (o) finem Beth Eliasub. Et post eum tenuerunt sacerdotes, 22
viri Ecchechar. Et post eum tenuit Benjamin, & Asub, è regione do- 23
mûs ipsorum. Et post eum tenuit Azarias filius Miasiæ, filii Ananiæ,
juxta domum suam. Post eum tenuit Bani filius Adad, mensuram 24
secundam à Beth Azaria usque ad angulum, & usque ad flexuram
Phalach filii Euzai ex adverso anguli, & (p) turris eminens è domo
regis superior, quæ atrii custodiæ. Et post eum Phadaia filius Phoros. 25
Et Nathinim erant habitantes in Ophal usque ad hortum portæ aquæ ad 26
Orientem, & turris eminens. Et post eum tenuerunt Thecoïm mensu- 27
ram secundam ex adverso turris magnæ eminentis, & usque ad murum
Ophla. Supra portam equorum tenuerunt sacerdotes, vir è regione 28
domûs suæ. Et post eum tenuit Sadduc filius Emmer ex adverso do- 29
mûs suæ. Et post eum tenuit Samaia filius Sechenia custos portæ Ori-
entis. Post eum tenuit Ananias filius Selemia, & Anom filius Seleph 30
sextus; mensuram secundam. Post eum tenuit Mesulam filius Bara-
chia ex adverso gazophylacii sui. Post eum tenuit Melchia filius Sarephi
usque ad (q) Bethan Nathinim. (r) Et servata vendentes e regione por-
tæ Maphecad, & usque ad ascensionem flexuræ. Et intermedium (s) 31
portæ gregis tenuerunt fabri, & (t) servata vendentes.

MS. A. (β) Σοφλά. (ρ) μεῖ' αὐτῦ. Μετ' αὐτὸν (σ) Σεεμία, αὐτὸν (π) Βηθγεναθὲβ (θ) Βηθγησυβὰς (ι) ἐκλείψεως

CAP. IV.

1 Et factum est, quando audivit Sanaballat, quia nos ædificamus
2 murum; & malum ipsi visum est: & iratus est valdè, & subsanabat
super Judæos. Et dixit in conspectu fratrum suorum, hæc (a)
est virtus Samariæ; Quia Judæi isti ædificant suam civitatem? Nunquid
sacrificant? nunquid poterunt? Et hodiè sanabunt lapides;
postquàm facti sunt tumulus terræ combusti?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وبعك قوي اللاويين ورييس نصف حطة فعلا * ومن بعك قوي اخوه دوري
18 ابن حنداد رييس نصف حط فعلا * واسند على يد عاز ابن يسوع ريس
19 الصيعة مساحه ثانيه * من الزاويه الي باب دار السلاح * وبعك قوا مريموس
20 ركا مساحة ثانيه * من الزاوية الي باب دار السلاح الامام الكبير * وبعك قوا مريموس
21 واصحابه مساحة ثانيه * وبعك الايمه اهل البرج * وبعك قوي بنيامين واصحابه
22 حد دار * وبعك قوا عزريا واصحابه * وبعك قوا بيدوا واصحابه مساحة ثانيه * من
23 دار عزريا الي العلويه * * ثم بعد هذا الحدم الذين كانوا سكان في الدهاليز
24 عمروا البرج السرفي والي البرج الخارج * وبعك قوا المساحة الثانيه من حد البرج
25 الكبير الخارج من سور الدهليز * ومن فوق باب الخيل قوا الايمه * كل واحد
26 حد دار * وبعك قوا صادوف واصحابه * وبعك قوا سمعيا واصحابه حفاظ باب الاسرار
27 * وبعك قوا حنانيا واصحابه مساحة ثانيه وسلام * وبعك حذاء اخريه * وبعك قوي
28 ملكيا الي دار الحدم * والحدادون الي باب المقدس والي عرفة الركن * الي العتم
قوا الساكبون والجلابون *

* الفصل الرابع *

1 * وكان عند ما سمع سمبلاط ان نحن نابون السور * اشتد عليه واغتاض كثيرا وسفه
2 على اليهود * وقال قدام اخويه جيش سمرين * ايسي هولاء اليهود الصعفاء فاعلين * هل
يتركوهم يذبحون * هل يسعوا الحجان من اكوام التراب وهي محرقه *

Post eum muniverunt Levitæ & princeps dimidii tractûs Ceilæ. Post hunc 17
muniverunt fratres ejus, Nuri filius Handadi princeps dimidii tractûs Cei- 18
læ. Restaurata quoque est per manum Azaris filii Jesu principis oppidi illius, 19
mensura secunda, à termino clivi armorum; & angulus. Post hunc mu- 20
nivit Baruch filius Zachæi mensuram secundam, ab angulo usque ad januam
domûs Eliasabi sacerdotis magni. Post hunc munivit Merimos & socii ejus 21
mensuram secundam. Post hunc sacerdotes incolæ turris. Deinde munivit 22
Benjamin cum sociis suis terminum domûs suæ. Et post hunc munivit Ezra 23
& socii ejus. Post hunc munivit Binu cum sociis suis mensuram secun- 24
dam, à domo Azriæ ad supremum usque locum. Post hunc ministri 25
qui habitabant in porticibus, ædificaverunt turrim Orientalem usque ad tur- 26
rim promicntem. Postea muniverunt mensuram secundam, à termino turris 27
magnæ prominentis in muro porticûs. Supra portam equorum muniverunt sa- 28
cerdotes, unusquisque terminum domûs suæ. Postea munivit Sadoc cum so- 29
cius suis. Deinde munivit Semaia cum sociis suis custodibus portæ arca-
norum. Deinde munivit Hananja cum 30
sociis suis mensuram secundam, idque
cum incolumitate: postea è regione
arcium suarum. Post hunc munivit 31
Melachia usque ad domum ministro-
rum. Et fabri ferrarii usque ad portam
Sanctuarii, & usque ad cœnaculum
anguli. Ad oves usque muniverunt
fusores & bajuli.

CAP. IV.

1 Factum est autem ut cùm audivis-
set Samballat nos ædificare murum,
ægrè tulit, iratus est, ac petulanter
egit cum Judæis: Dixitque coram
2 fratribus suis copiis Samariæ; Quid
isti Judæi imbecilles facturi sunt?
num permitterent eis sacrificare? num
sanos redderent lapides è terræ cumu-
lis, licèt exusti sint?

נחמיה: ד

eorum lapideum murum rumpet & ,vulpes aſcenderit ſi ,ædificantes ipſi quod Etiam :dixit &:eum apud Hammonites Tobijah Et
3 וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמַר גַּם אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת אַבְנֵיהֶם׃
terra in *directionem* in eos da & : eorum caput in eorum opprobrium converte & ,deſpectui *ſumus* quia ,noſter Deus Audi
4 שִׁמְעָ֣ה אֱלֹהֵ֔ינוּ כִּֽי־הָיִ֖ינוּ בּוּזָ֑ה וְהָשֵׁ֤ב חֶרְפָּתָם֙ אֶל־רֹאשָׁ֔ם וּתְנֵ֥ם לָבִ֖ז בְּאֶ֥רֶץ
.ædificantes *oppoſito ex* irritaverunt quia ;deleatur ne *tuis faciebus* à eorum peccatum &;eorũ iniquitatẽ *ſuper* operias ne Et.captivitatis
5 שִׁבְיָֽה׃ וְאַל־תְּכַ֤ס עַל־עֲוֹנָם֙ וְחַטָּאתָ֣ם מִלְּפָנֶ֔יךָ כִּ֥י הִכְעִ֖יסוּ לִנְגֹ֥ד הַבּוֹנִֽים׃
,fuit Et .faciendum ad populo cor fuit Et .ejus medium ad uſq; ,murus totus eſt colligatus & ,murum ædificavimus Et
6 וַנִּבֶן֙ אֶת־הַחוֹמָ֔ה וַתִּקְשַׁ֥ר כָּל־הַחוֹמָ֖ה עַד־חֲצְיָ֑הּ וַיְהִי־לֵ֥ב לָעָ֖ם לַעֲשֽׂוֹת׃ וַיְהִי׳
mœnio um longitudo aſcendiſſet quia . Aſdodii & ,Hammonitæ & ,Harabes & ,Tobijah & ,Sanballat audiſſet cùm
7 כַּאֲשֶׁ֣ר שָׁמַ֗ע סַנְבַלַּט֙ וְטוֹבִיָּ֣ה וְהָעַרְבִ֔ים וְהָעַמֹּנִ֖ים וְהָאַשְׁדּוֹדִ֑ים כִּֽי־עָלְתָ֞ה אֲרוּכָ֤ה לְחוֹמֹת֙
veniendum ad ,pariter ipſi omnes *colligaverunt* Et .valde eis fuit ira & ,*obſtrui* interrupta cœpiſſent quod ,Jeruſalaim
8 יְרוּשָׁלַ֔͏ִם כִּֽי־הֵחֵ֥לּוּ הַפְּרָצִ֖ים לְהִסָּתֵ֑ם וַיִּחַ֥ר לָהֶ֖ם מְאֹֽד׃ וַיִּקְשְׁרוּ֙ כֻּלָּ֣ם יַחְדָּ֔ו לָב֖וֹא
cos juxta cuſtodiam ſtatuim⁹ &,noſtrum Deum ad oravimus Et .*errorem* ei faciendum ad & ,Jeruſalaim contra pugnandum ad
9 לְהִלָּחֶ֥ם בִּירוּשָׁלַ֖͏ִם וְלַעֲשׂ֥וֹת לוֹ֙ תּוּעָ֔ה׃ וַנִּתְפַּלֵּ֖ל אֶל־אֱלֹהֵ֑ינוּ וַנָּ֣שֶׂם מִשְׁמָ֔ר עֲלֵיהֶ֥ם
ædificare poterimus non nos & ,*multum pulveris &* ,*bajuli virtus* Impegit : Jehudah dixit Et .eorum *faciebus* à nocte ac die
10 יוֹמָ֖ם וְלַ֥יְלָה מִפְּנֵיהֶֽם׃ וַיֹּאמֶר֙ יְהוּדָ֔ה כָּשַׁ֖ל כֹּ֣חַ הַסַּבָּ֑ל וְהֶעָפָ֥ר הַרְבֵּ֖ה וְאֲנַ֣חְנוּ לֹ֣א נוּכַ֔ל לִבְנ֥וֹת
;eos interficiamus & ,eorum medium in veniamus donec ,videant non & ,Neſciant :noſtri hoſtes dixerunt Et .*muro in*
11 בַּחוֹמָֽה׃ וַיֹּאמְר֣וּ צָרֵ֔ינוּ לֹ֥א יֵדְע֖וּ וְלֹ֣א יִרְא֑וּ עַד־אֲשֶׁר־נָב֤וֹא אֶל־תּוֹכָם֙ וְהָרַגְנ֣וּם
:vicibus decem nobis dicerent & ,eos apud habitantes Jehudæi veniſſent cùm ,fuit Et .opus faciamus ceſſare &
12 וְהִשְׁבַּתְנוּ֙ אֶת־הַמְּלָאכָ֔ה׃ וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁר־בָּ֣אוּ הַיְהוּדִ֔ים הַיֹּשְׁבִ֖ים אֵצְלָ֑ם וַיֹּאמְרוּ֙ לָ֣נוּ עֶשֶׂר פְּעָמִ֔ים
,*vertentibus* in murum poſt à *loci* inferioribus ab ſtatui Et .nos ad *fuerit* is reverſi quibus locis omnibus ex
13 מִכֹּ֖ל־הַמְּקֹמ֥וֹת אֲשֶׁר־תָּשׁ֖וּבוּ עָלֵֽינוּ׃ וָאֶעֱמִ֞יד מִתַּחְתִּיּ֣וֹת לַמָּק֗וֹם מֵאֲחֹרֵ֤י לַחוֹמָה֙ בַּצְּחִיחִ֔ים
,*heroes* ad dixique,ſurrexi &,vidi Et .ſuis arcubus & ,ſuis lanceis ,ſuis gladiis cum familias per populum ſtatui &
14 וָאַעֲמִ֣יד אֶת־הָעָ֗ם לְמִשְׁפְּח֛וֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶ֥ם רמחיהם וְקַשְׁתֹתֵיהֶ֖ם׃ וָאֵרֶ֣א וָאָקוּם֮ וָאֹמַר֒ אֶל־הַחֹרִים֒
,mementote terribilis & ,magni Domini .eorum *faciebus* à timeatis Ne :populi reſiduum ad & ,*magnates* ad &
וְאֶל־הַסְּגָנִ֣ים וְאֶל־יֶתֶר֮ הָעָם֒ אַל־תִּירְא֣וּ מִפְּנֵיהֶם֮ אֶת־אֲדֹנָי֣ הַגָּד֣וֹל וְהַנּוֹרָא֒ וִֽלְחֹמּ֣וּ
,noſtri inimici audiſſent cùm ,fuit Et .veſtris domib⁹ & ,veſtris uxorib⁹ ,veſtris filiab⁹ &,veſtris filiis ,veſtris fratribus pro pugnate &
15 עַל־אֲחֵיכֶ֣ם בְּנֵיכֶ֣ם וּבְנֹתֵיכֶ֣ם נְשֵׁיכֶ֣ם וּבָתֵּיכֶֽם׃ וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁ֣ר שָׁמְע֣וּ אוֹיְבֵ֔ינוּ
ad unuſquiſque ,murum ad nos omnes ſumus reverſi & ,eorum conſilium Deus *infregit &* ,nobis eſſet notificatum quòd
כִּֽי־נֹדַ֣ע לָ֔נוּ וַיָּפֵ֥ר הָאֱלֹהִ֖ים אֶת־עֲצָתָ֑ם וַנָּ֣שָׁב כֻּלָּ֗נוּ אִ֚ישׁ אֶל־
,lanceas & *tenentes* eorum pars media & ,opere in *facientes meorum puerorum dimidium* illa die à ,fuit Et .ſuum opus
16 מְלַאכְתּֽוֹ׃ וַיְהִי׳ מִן־הַיּ֣וֹם הַה֔וּא חֲצִ֥י נְעָרַ֖י עֹשִׂ֣ים בַּמְּלָאכָ֑ה וַחֲצִיָּ֣ם מַחֲזִיקִ֗ים וְהָרְמָחִים֮
fortantes & ,muro in *Ædificantes* .Jehudah domum omnem poſt principes & : loricas & ,arcus & ,*clypeos*
17 הַמָּגנִ֣ים וְהַקְּשָׁתוֹת֒ וְהַשִּׁרְיָנִ֣ים וְהַשָּׂרִ֔ים אַחֲרֵ֖י כָּל־בֵּ֥ית יְהוּדָֽה׃
ſuo gladio unuſquiſque ædificantium Et .*miſſile tenens una &* ,*opere in faciens* ſua manu una in ,*oneranes* ,*onere in*
18 הַבּוֹנִ֣ים בַּחוֹמָ֔ה וְהַנֹּשְׂאִ֖ים בַּסַּבָּ֣ל עֹשֶׂ֣ה בְאַחַ֣ת יָד֔וֹ וְאֹחֶ֖זֶת מַחֲזֶ֥קֶת הַשֶּׁ֑לַח וְהַבּוֹנִ֣ים אִ֤ישׁ חַרְבּוֹ֙
me apud tuba in *clangens &* ,*ædificantes* & ,ſuos lumbos ſuper accincti
אֲסוּרִ֣ים עַל־מָתְנָ֔יו וּבוֹנִ֖ים וְהַתּוֹקֵ֣עַ בַּשּׁוֹפָ֑ר אֵצְלִֽי׃

Verſio VULG. LAT.

Sed & Tobias Ammanites proximus ejus, ait; Ædificent: 3
ſi aſcenderit vulpes, tranſiliet murum eorum lapideum.
Audi, Deus noſter, quia facti ſumus deſpectui: converte 4
opprobrium ſuper caput eorum, & da eos in deſpectionem in terra captivitatis. Ne operias iniquitatem eorum, & peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriſerunt ædificantes. Itaque ædificavimus murum, & conjunximus totum uſque ad partem dimidiam: & provocatum eſt cor populi ad operandum. Factum 5
eſt autem, cùm audiſſet Sanballat, & Tobias, & Arabes, & Ammanitæ, & Azotii, quòd obducta eſſet cicatrix muri Jeruſalem, & quòd cœpiſſent interrupta concludi, irati ſunt nimis. Et congregati ſunt omnes pari- 6
ter, ut venirent, & pugnarent contra Jeruſalem, & molirentur inſidias. Et oravimus Deum noſtrum, & poſuimus cuſtodes ſuper murum die ac nocte contra eos. 7
Dixit autem Judas; Debilitata eſt fortitudo portantis, & 8
humus nimia eſt, & nos non poterimus ædificare murum. Et dixerunt hoſtes noſtri; Neſciant, & ignorent, donec 9
veniamus in medium eorum, & interficiamus eos, & ceſſare faciamus opus. Factum eſt autem, venientibus Judæis, qui habitabant juxta eos, & dicentibus nobis per 10
decem vices, ex omnibus locis quibus venerant ad nos, Statui in loco poſt murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis ſuis, & lanceis, & arcubus. Et perſpexi atque ſurrexi: et aio ad optimates & magiſtratus, 13 14
& ad reliquam partem vulgi; Nolite timere à facie eorum. Domini magni et terribilis mementote, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris, et filiabus veſtris, et uxoribus veſtris, et domibus veſtris. Factum 15
eſt autem, cùm audiſſent inimici noſtri nuntiatum eſſe nobis, diſſipavit Deus conſilium eorum. Et reverſi ſumus omnes ad muros, unuſquiſque ad opus ſuum. Et 16
factum eſt à die illa, media pars juvenum eorum faciebat opus, et media parata erat ad bellum, et lanceæ, et ſcuta, et arcus, et loricæ, & principes poſt eos in omni domo Juda Ædificantium in muro, & portantium onera, et imponentium: unâ manu ſuâ faciebat opus, et 17
alterâ tenebat gladium: Ædificantium enim unuſquiſque gladio erat accinctus renes. Et ædificabant, et clangebat buccinâ juxta me. 18

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tobia quoque Ammonita ſtabat juxta eum, & 3
dixit; Quicquid iſti ædificãt, novi quòd aſcendens vulpes evellet lapides murorũ eorũ. Audi Deus noſter, quia facti ſumus riſui: & re- 4
flecte probrum eorũ in caput eorũ, & expone eos prædæ in terra captivitatis eorum. Ne dimittas reatus eorum, & peccata eorum à conſpectu tuo ne deleantur; quoniã irati ſunt ad- 5
verſùs ædificium quod extruimus: Nos autem ædificemus murum. Igitur ædificaverunt eum, 6
& perfectus eſt murus uſq; ad dimidium ipſius: tunc apertũ eſt os totius populi ad agendũ. Tunc cùm audiſſent Sambelat, & Tobia, Ara- 7
bes, Ammonitæ, & Aſdodæi, datum fuiſſe tempus ad conſtruendum murũ Jeroſolymorũ, & loca perrupta occludi cœpiſſe: diſplicuit eis admodum: Et conſpiraverunt omnes ſimul, ut 8
venientes oppugnarent Jeruſalem, & afferrent eis impedimentum. Quare deprecati ſumus 9
Deum noſtrum ut cuſtodes conſtitueret ſuper nos diu noctúque à conſpectu illorum. Dicebant Judæi; Defecerunt vires noſtræ quoad 10
bajulos, & pulvis quamplurimus ſupereſt; ita nos murũ ædificare non poterimus. Dicebant 11
autem hoſtes noſtri; Ne animadvertant neque videant, donec irruamus in eos & occidamus eos, & ceſſare faciamus opus eorum. Venerunt 12
etiam Judæi qui habitabant apud illos *hoſtes*, & dixerunt iſtis; Ecce jam decies venerunt ad pugnandum contra vos ex omnibus locis in quibus degebant. Et venerunt, ſteterúntque 13
à tergo muri ad pugnandum contra vos ſagittis ſuis: & diviſerunt exercitum per nationes, cum gladiis ſuis, lanceis, & arcubus. Quapropter timui, & ſurgens dixi principibus, 14
præfectis, & reliquo populo, Ne timeatis ab eis: Dominum maximum & tremendum recordamini, & pugnate pro fratribus veſtris, & pro filiis ac filiabus veſtris, tum demum pro uxoribus & domibus veſtris. Hæc cùm audi- 15
viſſent hoſtes noſtri, rem ſcilicet innotuiſſe nobis, irritáque feciſſet Dominus conſilia eorum; reverſi ſumus omnes, & ad murũ aſcendentes incubuimus omnes, quiſque operi ſuo. Media tamen pars juvenum ab eo die & de- 16
inceps, media *inquam* pars populi incumbebat operi, media verò pars tenebat haſtas, ſcuta, arcus, & loricas: miniſtri autem ſtantes à tergo Judæorum, ædificabant muros. Et 17
qui bajulabant, vectibus *inquam* bajulabant, unâ manu agebant in opere, alterâ verò manu arma tenebant. Sic fabrorum quiſque gladio ſuo accinctus erat, & ſtans ædifi- 18
cabat: & qui buccinâ clangebat, ſtabat à tergo ipſius.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ ἦλθε, καὶ (γ) εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μὴ θυσιάζουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ
4 τοῦ τόπου αὐτῶν; ἢ καὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λίθων αὐτῶν; Ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδισμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ (δ) δὸς
5 αὐτοὺς εἰς μυκτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμαλωσίας, Καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ ἀνομίαν. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Σα-
6 ναβαλλὰτ καὶ Τωβία καὶ οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἀμμανῖται, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν Ἰερουσαλὴμ, ὅτι
7 ἤρξαντο αἱ διαφραγαὶ ἀναφράττεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη σφόδρα. Καὶ συνήχθησαν πάντες ὁμοῦ
8 ἐλθεῖν (ε) παρατάξασθαι ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ποιῆσαι αὐτῇ ἀφανῆ. Καὶ προσηυξάμεθα πρὸς
9 τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐστήσαμεν προφύλακας ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Καὶ εἶπεν
10 Ἰούδας, Συντρίβει ἡ ἰσχὺς τοὺς ἐχθρούς, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τεί-
11 χει. Καὶ εἶπαν οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, Οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται, ἕως ὅτε ἔλθωμεν εἰς μέσον
12 αὐτῶν, καὶ φονεύσωμεν αὐτοὺς καὶ καταπαύσωμεν τὸ ἔργον. Καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθοσαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οἰ-
κοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, (ζ) καὶ εἶπόσαν ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ
13 ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατόπιθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς, καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ
δήμους μετὰ ῥομφαιῶν (η) αὐτῶν, λόγχας αὐτῶν καὶ τόξα (θ) αὐτῶν. Καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην, (ι) καὶ εἶπα
πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ
προσώπου αὐτῶν, μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ, καὶ παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν
ὑμῶν, υἱῶν ὑμῶν, (κ) θυγατέρων ὑμῶν, γυναικῶν ὑμῶν, καὶ οἴκων ὑμῶν. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα (λ) ἤκουσαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπεστρέψαμεν
πάντες ἡμεῖς εἰς τὸ τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ
τῶν (μ) ἐκτετιναγμένων ἐποίουν τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν ἀνείχοντο, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ
καὶ τόξα καὶ θώρακες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου Ἰούδα. Τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τεί-
χει, καὶ οἱ αἴροντες ἐν τοῖς ἀρτήροις ἐν ὅπλοις· ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει (ν) αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐν
μιᾷ ἐκράτει τὸν βολίδα. Καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἀνὴρ ῥομφαίαν (ξ) αὐτοῦ ἐζωσμένον ὀπίσω τῶν ὀσφύων (ο)
αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμουν· καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ χειρὶ ἐχόμενα αὐτοῦ.

ædificatores, vir gladio suo accinctus

Et Tobias Ammanites juxta eum venit, & dixit ad eos; (b) Nunquid 3
sacrificant, aut comedent super locum suum? Nonne ascendet vulpes,
& demet murum lapidum eorum? Audi, Deus noster, quia facti su- 4
mus in subsannationem, & converte opprobrium eorum in caput eorum;
& da eos in subsannationem in terra captivitatis: Et ne operias super 5
(c) iniquitatem. Et factum est, ut audivit Sanaballat, & Tobia, & 6
Arabes, & Ammanitæ, quia ascendit germen muris Hierusalem, quia
cœperunt fracturæ obstrui; & malum eis visum est valdè. Et congre- 7
gati sunt omnes in idipsum venire (d) ad præliandum in Hierusalem, &
faciendum eam (e) exterminatam. Et deprecati sumus ad Deum no- 8
strum, & constituimus custodes super eos die ac nocte à facie eorum. Et 9
dixit Judas; Convita est fortitudo (f) inimicorum, & humus multa, 10
& nos non poterimus ædificare in muro. Et dixerunt ii, qui tribulabant 11
nos; Non cognoscent, & non videbunt, quousque venerimus in me-
dium eorum, & occidamus eos, & cessare faciamus opus. Et factum 12
est, ut venerunt Judæi habitantes prope eos; & dixerunt nobis;
Ascendunt ex omnibus (g) locis super nos. Et statui in infimis loci 13
post murum in abscondutis, & statui populum per familias cum gladiis
suis, (b) lanceas suas, & arcus suos. Et vidi: & surrexi, & dixi 14
ad optimates, & ad duces, & ad reliquos populi; Ne timeatis à facie
eorum: mementote Dei nostri magni, & terribilis: & præliamini pro
fratribus vestris, filiis vestris, filiabus vestris, uxoribus vestris, & do-
mibus vestris. Et factum est, quando audierunt inimici nostri, quia 15
cognitum est nobis; et dissipavit Deus consilium eorum. Et reversi su-
mus omnes nos ad murum, vir ad opus suum. Et factum est à die illa, 16
dimidium (i) excussorum faciebant opus, et dimidium eorum resistebant,
et lanceæ, et clypei, et arcus, et thoraces, et principes post omnem do-
mum Juda, Ædificantes in muro: et tollentes in humeris, in (k) ar- 17
mis: in una manu faciebat suum opus, et in una tenebat jaculum: Et 18
super lumbum suum, et ædificabant: et clangens in cornea juxta eum.

MS. A. (γ) εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς, (δ) δὸς αὐτοῖς (ε) καὶ παρατάξασθε ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ προσηυξάμεθα (ζ) καὶ εἶπον ἡμῖν, (η) ἑαυτῶν, (θ) ἑαυτῶν. (ι) καὶ εἶπον (κ) καὶ θυγατέρων ὑμῶν, (λ) ἔγνωσαν (μ) ἐκλεταγμένων (ν) ἑαυτῷ (ξ) ἑαυτοῦ (ο) ἑαυτοῦ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وَطُوبِيَّا ٱلْعَبْدُ ٱلْعَمَّانِيُّ بِجَانِبِهِ فَقَالَ * أَيْضًا ٱلْبَنَّايِينَ أَنَا أَعْرِفُ كُلَّهُمْ * يَصْعَدُ ثَعْلَبٌ
4 يَهْدِمُ حِجَارَتَهُمْ * إِسْمَعْ يَا إِلٰهَنَا أَنَّنَا صِرْنَا مَضْحَكَةً * وَرُدَّ مَعْيَرَتَهُمْ عَلَى رُؤُسِهِمْ * وَٱجْعَلْهُمْ
5 هَبَاءً فِي أَرْضِ ٱلسَّبْيِ * وَلَا تُعْطِ عَلَى ذُنُوبِهِمْ * وَخَطِيَّتُهُمْ قُدَّامَكَ لَا تُمْحَ * لِأَنَّهُمْ
6 أَغَاظُوكَ قُبَالَةَ ٱلْبَنَّايِينَ * وَكُنَّا نَبْنِي ٱلسُّورَ وَنَعْقِدُ إِلَى نِصْفِهِ * وَكَانَ قَلْبُ ٱلْقَوْمِ
7 لِلْفِعْلِ * فَلَمَّا سَمِعَ سَنْبَلَّاطُ وَطُوبِيَّا وَعَرَبُ ٱلْأَعْرَابِيُّ أَنَّ قَدْ صَعِدَ أَسْوَارُ أُورُشَلِيمَ وَأَنَّ
ٱلْمَدِينَةَ ٱبْتَدَأَتْ لِلِٱسْتِدَارِ فَٱشْتَدَّ ٱلْأَمْرُ عَلَيْهِمْ جِدًّا * وَعَقَدُوا رَأْيًا كُلُّهُمْ أَجْمَعِينَ عَلَى
8 ٱلْمَجِيءِ لِلْمُحَارَبَةِ فِي أُورُشَلِيمَ * فَصَلَّيْنَا إِلَى إِلٰهِنَا * وَوَقَفْنَا عَلَيْهِمْ نَهَارًا وَلَيْلًا مِنْ قِبَلِهِمْ
9 * وَكَانَ لِلْيَهُودِ قَلْبٌ قَوِيٌّ * وَأَقْلِعْنَ ٱلتُّرَابَ كَثِيرٌ * وَنَحْنُ لَا نَقْدِرُ عَلَى ٱلْبِنَاءِ فِي ٱلسُّورِ *
10 * وَقَالُوا مُصَادِيَنَا * لَا يَعْرِفُوا وَلَا يَنْظُرُوا إِلَى أَنْ نَدْخُلَ فِي وَسَطِهِمْ وَنَقْتُلَهُمْ وَنَعْمَلَ
11 ٱلْعَمَلَ * فَكَانَ عِنْدَمَا جَاءَ ٱلْيَهُودُ ٱلسَّاكِنِينَ عِنْدَهُمْ * قَالُوا لَنَا عَشَرَةَ * مِنْ كُلِّ
12 ٱلْمَوَاضِعِ يَرْجِعُوا إِلَيْنَا * فَوَقَفْتُ فِي أَسْفَلِ ٱلْمَوَاضِعِ فِي صَفِّ ٱلصُّخُورِ * وَوَقَفَ ٱلْقَوْمُ
13 قَبَائِلَنَا بِسُيُوفِهِمْ وَرِمَاحِهِمْ وَقِسِيِّهِمْ * فَلَمَّا نَظَرْتُ قُمْتُ وَقُلْتُ لِلرُّؤَسَاءِ وَٱلْمُقَدَّمِينَ وَلِبَقِيَّةِ
ٱلشَّعْبِ * لَا تَفْزَعُوا مِنْ قَبَائِلِهِمْ * ٱللَّهَ ٱلْعَظِيمَ ٱلْمَرْهُوبَ ٱذْكُرُوا * وَحَارِبُوا عَنْ بُيُوتِكُمْ
14 وَإِخْوَتِكُمْ * فَلَمَّا سَمِعُوا أَعْدَائِيَنَا أَنَّنَا قَدْ عَرَفَ ٱللَّهُ لَنَا وَسَخَّ مَسْوَرَهُمْ * وَرَجَعْنَا كُلُّنَا
15 إِلَى ٱلسُّورِ * كُلُّ رَجُلٍ إِلَى عَمَلِهِ * وَكَانُوا مِنْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ بَعْضُ غِلْمَانِنَا عَامِلِينَ فِي
ٱلْعَمَلِ * وَبَعْضُهُمْ حَامِلِينَ ٱلسِّلَاحَ وَٱلدُّرَقَ وَٱلرِّمَاحَ وَٱلْقِسِيَّ وَٱلْجَوَاشِنَ خَلْفَ كُلِّ آلِ
16 يَهُودَا * وَٱلْبَنَّايِينَ فِي ٱلسُّورِ وَحَامِلِينَ ٱلنَّقْلَ مُدِيمِينَ بِوَاحِدَةٍ يَدٍ فِي ٱلْعَمَلِ * وَٱلْآخَرُ
17 مُمَسِّكٌ فِي ٱلسِّلَاحِ * وَٱلْبَنَّايِينَ ٱلرِّجَالُ سِلَاحُهُمْ مَرْبُوطٌ عَلَى حَقْوَيْهِمْ وَبَانُونَ *
18 وَٱلْبَاقِي مَعِي *

Tobias quoque servus Ammonites ad la- 3
tus illius existens dixit; Etiam structores
ego novi quot sint: ascendet vulpes, de-
struétque lapides eorum. Audi O Deus 4
noster; nam facti sumus in derisum: &
converte improperium ipsorum in capita
ipsorum: & redige illos in pulviículum
in terra captivitatis: Neque obtegas 5
culpas eorum; & peccatum eorum, co-
ram te minime deleatur: quoniam irrita-
verunt te in conspectu ædificantium. Nos 6
igitur murum extruximus, ita ut ad me-
dium compactus esset: erat enim animus
populi ad opus. Cùm autem audisset 7
Sanballat, & Tobia, & Gesem Arabs
quod jam assurrexissent muri Jerusalem,
& urbs ædificata esset per gyrum; rem
ægerrimè tulerunt: Et consilium inie- 8
runt omnes simul veniendi oppugnatum
Jerosolymam. Quare deprecati sumus 9
Deum nostrum: & stetimus contra eos
die noctéque à conspectu eorum. Erat 10
animus Judæorum fortis, & bajuli terræ
multi erant: at non poteramus ædificare
murum. Dixerant autem adversarii no- 11
stri; Ne sciant, neque videant, donec in-
grediamur in medium eorum, & occida-
mus eos, & occludamus opus. Et fa- 12
ctum est cùm venissent Judæi habitantes
apud illos, ut decem dicerent nobis; Ex
omnibus locis reverteruntur ad nos. Qua- 13
propter statui in infimis locis in ordine ru-
pium, statui itaquam populum ante nos
cum gladiis, lanceis, & arcubus eorum.
Quod cùm vidissem, steti, dixique prin- 14
cipibus, ducibus, & reliquo populo; Ne
timeatis à conspectu eorum: Deum maxi-
mum atque tremendum recordamini, &
pugnate pro domibus vestris & fratribus
vestris. Cùmque audivissent inimici no- 15
stri notum fecisse nobis Deum, & irritum
fecisse consilium eorum; reversi sumus
omnes ad murum, quisque ad opus suum.
Erant tamen ab eo die pars puerorum no- 16
strorum incumbentes operi, pars autem
gestantes arma, clypeos, lanceas, arcus,
& loricas à tergo totius gentis Judaicæ,
Et structores muri, onerúmque portitores, 17
perseverabant unâ manu in opere, alterâ
verò tenebant arma: Et viri isti struc- 18
tores armis erant accincti ad lumbos
suos, & ædificabant; reliqui verò me-
cum erant.

נחמיה : ה

muro in separati nos & : latum & multum Opus : populi residuum ad & magnates ad & heroes ad dixi Et
19 וְאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם הַמְלָאכָה הָרַבָּה וּרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־הַחוֹמָה
nobis pugnabit noster Deus nos ad congregabimini illuc tubæ vocem audieritis quo loco in suo fratre à vir longinqui
20 רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו : בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה תִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ :
Etiam stellas egredi ad usque auroræ ascensu ab lanceas in apprehendentes eorum pars media & : opere in facientes nos Et
21 וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים בְּרמָחִים מַעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים : גַּם
22 בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהָיוּ לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה :
aquas suum missile vir nostras vestes exuentes nos non me post qui custodiæ viri & mei pueri & mei fratres & ego Nec
23 וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וְאַנְשֵׁי הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרַי אֵין־אֲנַחְנוּ פֹּשְׁטִים בְּגָדֵינוּ אִישׁ שִׁלְחוֹ הַמָּיִם :

CAP. V. ה

nostris filiab & nostris filiis dicentes qui est Et Jehudæos suos fratres adversus magnus eorum uxorum & populi clamor fuit Et
1 וַתְּהִי צְעָקַת הָעָם וְנָשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה אֶל־אֲחֵיהֶם הַיְּהוּדִים : וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ
nostras dom & nostras vineas & nostros Agros dicentes qui est Et vivamus & comedamus & frumentum accipiamus Et multi nos
2 אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקְחָה־דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה : וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים שָׂדוֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ וּבָתֵּינוּ
nostros agros regis mensuram ad argentū sumpsimus Mutuò dicentes qui est Et fame in frumentum accipiamus & oppignerantes nos
3 אֲנַחְנוּ עֹרְבִים וְנִקְחָה דָגָן בָּרָעָב : וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים לָוִינוּ כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ שָׂדוֹתֵינוּ
nostros filios subjicientes nos ecce & nostri filii eorum filii sicut nostra caro nostrorum fratrum caro sicut nunc Et nostras vineas &
4 וְכַרְמֵינוּ : וְעַתָּה כִּבְשַׂר אַחֵינוּ בְּשָׂרֵנוּ כִּבְנֵיהֶם בָּנֵינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּבְשִׁים אֶת־בְּנֵינוּ
alienis nostræ vineæ & nostri agri & nostras manu potestatem ad non & subjectæ nostris filiabus è est Et servos in nostras filias &
5 וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל יָדֵינוּ וְשָׂדוֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ לַאֲחֵרִים :
Iuigavi & me in meum cor est consiliatum Et ista verba & eorum clamorem audissem cùm vehementer mihi just ira Et
6 וַיִּחַר לִי מְאֹד כְּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת־צַעֲקָתָם וְאֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה : וַיִּמְלֹךְ לִבִּי עָלַי וָאָרִיבָה
7 magnam concionem eos contra dedi Et exigentes vos suum fratrem in unusquisq; Omn eis dixi & magnatibus & herobus cum
אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׂא אִישׁ־בְּאָחִיו אַתֶּם נֹשִׁאִים וְאֶתֶן עֲלֵיהֶם קְהִלָּה גְדוֹלָה :
vendetis vos etiam & nobis in sufficientiā secundū gentibus venditos Jehudæos nostros fratres acquisivimus Nos : eis dixi Et
8 וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בְנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־
Nónne facientes vos quod verbum bonum Non : dixi Et verbum invenerūt non & siluerunt Et nobis sunt venditi & vestros fratres
9 אֲחֵיכֶם וְנִמָּכְרוּ־לָנוּ וַיֶּחֱרְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָבָר : וָאֹמַר לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא
eis in commodantes mei pueri & mei fratres ego etiam Et nostrorum inimicorum gentium opprobrio præ ambulabitis nostri Dei timore in
10 בְּיִרְאַת אֱלֹהֵינוּ תֵּלְכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ : וְגַם־אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי נֹשִׁים בָּהֶם
eorū oliveta eorum vineas eorum agros hodie tanquam eis quæso Reddite hoc omn quæso Remittamus frumentū & argentum
11 כֶּסֶף וְדָגָן נֶעֱזֹבָה־נָּא אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה : הָשִׁיבוּ־נָא לָהֶם כַּיּוֹם כַּרְמֵיהֶם זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם
eis ab & Reddemus : dixerunt Et eis in exigentes vos quæ olei & vini frumenti & argenti centum & eorum domos &
12 וּמְאַת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשִׁים בָּהֶם : וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמֵהֶם
hoc verbum juxta faciendum ad eos adjuravi & sacerdotes vocavi Et loquens tu sicut faciemus Sic quæremus non
לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת־הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה :
mus et ab eis nihil quæremus : sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi Sacerdotes, et adjuravi eos, ut facerent juxta quod dixeram.

Versio VULG. LAT.

Et dixi ad optimates, & ad magistratᵖ, & ad reliquā partē vulgi; Opus grande est et latū, et nos seperati sumᵖ in muro procul alter ab altero: In loco quocunque audieritis clangorē tubæ, illuc concurrite ad nos: Deᵒ nostер pugnabit pro nobis. Et nosipsi faciamᵖ opus: & media pars nostrûm teneat lanceas, ab ascensu auroræ, donec egrediātur astra. In tempore quoque illo dixi populo; Unusquisque cum puero suo maneat in medio Jerusalē, & sint nobis vices per noctē, & diem, ad operandū. Ego autē & fratres mei, & pueri mei, & custodes, qui erant post me, non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque tantùm nudabatur ad baptismum.

CAP. V.

Et factus est clamor populi et uxorū ejus magnᵖ, adversùs fratres suos Judæos. Et erant qui dicerent; Filii nostri, & filiæ nostræ multæ sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum frumentū, & comedamᵖ, & vivamus. Et erant qui dicerent; Agros nostros, & vineas, et domos nostras opponamus, & accipiamus frumentū in fame. Et alii dicebant; Mutuò sumamᵖ pecunias in tributa regis, demúsque agros nostros et vineas: Et nunc sicut carnes fratrū nostrorum, sic carnes nostræ sunt: & sicut filii eorum, ita et filii nostri: ecce nos subjugamᵖ filios nostros et filias nostras in servitutē, & de filiabus nostris sunt famulæ, nec habemus unde possint redimi, & agros nostros, & vineas nostras alii possident. Et iratus sum nimis cùm audîssē clamorem eorum secundùm verba hæc: Cogitavítque cor meū mecū: & increpavi optimates et magistratᵖ, & dixi eis; Usurásne singuli à fratribᵖ vestris exigitis? Et congregavi adversùm eos concionē magnā, Et dixi eis; Nos, ut scitis, redemimᵖ fratres nostros Judæos, qui venditi fuerāt gentibᵖ, secundùm possibilitatē nostrā: & vos igitur vendetis fratres vestros, & redimemus eos? Et filuerunt, nec invenerunt quid responderent. Dixíque ad eos; Non est bona res, quam facitis: quarè non in timore Dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis à gentibus inimicis nostris? Et ego, et fratres mei, & pueri mei, commodavimus plurimis pecuniā et frumentū: non repetamus in commune istud, æs alienū concedamus, quod debetur nobis. Reddite eis hodiè agros suos, et vineas suas, et oliveta sua, et domos suas: quin potiùs et centesimā pecuniæ, frumenti, vini, et olei, quam exigere soletis ab eis, date pro illis. Et dixerunt; Reddemus, et ab eis nihil quæremus: sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi Sacerdotes, et adjuravi eos, ut facerent juxta quod dixeram.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Magnatibus autem, & præfectis, reliquóque populo dixi; Opus hoc multum & amplum est, & nos disparati consistimus super murum, & alter ab altero dissiti sumus? Ubicunque igitur audieritis sonum buccinæ, illuc ad nos accedite: Deus noster pugnet pro nobis. Nos interim operi incumbamus, dum media pars nostrûm tenebunt hastas ab ortu auroræ usque ad exortum stellarum. Eodem quoque tempore dixi populo, Quisque cum puero suo pernoctent in plateis Jerusalem, eamque custodiant nocte & die, & opera exerceant, Ego etiam & fratres puerique mei, & homines custodes domûs meæ, non exuemus vestes nostras per mensem dierum, quisque pro vice sua.

CAP. V.

Tunc clamaverunt populus & uxores eorum clamore magno contra fratres suos Judæos. Erant enim qui dicerent, Filii filiæque nostræ, & fratres nostri multi sunt: accipiendum nobis est frumentum, comedendum, ac vivendum. Quidam verò dicebant, Prædia nostra, domos & vineas nostras vendimus, ut accipiamus frumentum in fame, & vivamus. Alii dicebant, Mutuamur pecuniam è vectigali regio, ut colamus prædia nostra & vineas nostras, ac vivamus. Alii denique dicebant; Profectò, qualis est caro fratrum nostrorum, talis est etiam caro nostra; & quales filii eorum, tales etiam filii nostri: ecce nunc subjiciendi nobis *restant* filii & filiæ nostræ in servos: imò de filiabus nostris quædam subjectæ jam sunt in ancillas; & *qui utuntur eis*, non attollunt ad Deū manus suas: & prædia, vineæ, & facultates nostræ oppignorata sunt alienis. Displicuit mihi valde, ubi audissē clamores eorum & hujuscemodi verba, & confractum est cor meum in præcordiis meis: Sed patienter tuli, tū allocutᵖ sum seniores & magnates, dixiq; eis; Nos comparavimus fratres nostros Judæos qui venditi erant gentibᵖ, tam ipsos quàm filios eorū: quisq; fratrē suum habetis: proinde vocē in eos edidi, & dixi eis; Iráne vos venderetis fratres vestros? qui conticuerunt, nec ullum dederunt mihi responsum. Deinde dixi eis; Non est honestū quod agitis: jā in timore Dei non ambulatis, quia facitis secundùm actiones gentiū quæ circunstant nos. Attam ego quàm filii fratresq; mei pecuniam accipiamᵖ, emamᵖ frumentum, & relinquamus iis qui pauperes sunt in populo nostro: Et restituamᵖ eis hodiernâ die vineas, oliveta, agros et domos eorū: et pecuniam, frumentū, vinū, atque oleū relinquamus reliquo populo. Dixerūt mihi, Ita faciemᵖ, quemadmodū tu dixisti: quare convocatis sacerdotibᵖ dixi ita fieri oportere, et adjuravi eos ut facerent secundùm verbum illud, vel ipsos pueros parvos.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐνδόξους καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τοὺ κατοικοῦντας τῶ λαῶ, Τὸ ἔργον πλατὺ καὶ πολύ,
20 καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα ὀπὶ τῶ τείχους μακρὰν ἀνὴρ ἀπὸ τῶ ἀδελφῶ αὐτῶ. Ἐν τόπῳ ᾧ ἐὰν ἀκούσητε τ φωνὴ
21 τῆς σαλπίγγος, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν. (π) Καὶ ἡμεῖς
ποιοῦντες τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν κατεῖχεν τὰς λόγχας ἀπὸ ἀναβάσεως τῶ ὄρθρου ἕως ἐξόδου τ
22 ἄστρων. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ (ρ) λαῷ, Ἕκαστος μὴ τῶ νεανίσκου αὐτοῦ αὐλίσησθε ἐν μέσῳ
23 Ἰερουσαλὴμ· καὶ ἔσω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακὴ, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον. Καὶ ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἄνδρες τῆς προ-
φυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ ἐκ ἦν ἐξ ἡμῶν ἐκδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια (σ) αὐτῶ.

MS.A. (π) Καὶ ἥμισυ ποιοῦντες (ρ) λαῷ, Αὐλίσησθε ἐμμέσῳ Ἰερουσαλήμ· (σ) ἑαυτῶ.

ΚΕΦ. ε'.

1 (α) Καὶ ἡ κραυγὴ τῶ λαῶ καὶ γυναικῶν αὐτῶν μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς (β) αὐτῶν τοὺς Ἰουδαίους.
2 Καὶ ἦσάν τινες λέγοντες, Ἐν υἱοῖς ἡμῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν ἡμεῖς πολλοὶ, καὶ ληψόμεθα σῖτον καὶ
3 φαγόμεθα καὶ ζησόμεθα. Καὶ εἰσί τινες λέγοντες, Ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διαγγυω-
μεν καὶ ληψόμεθα σῖτον καὶ φαγόμεθα. Καὶ εἰσί τινες λέγοντες, Ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τῶ βασιλέως,
4 ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. Καὶ νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν· ὡς υἱοὶ
αὐτῶν, υἱοὶ ἡμῶν· καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ
εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδυναστευόμεναι, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ
6 ἀμπελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις. Καὶ ἐλυπήθην ζοφόδρα καθὼς ἤκουσα τ κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λό-
7 γους τούτους. Καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ' ἐμέ· καὶ ἐμαχεσάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχον-
τας, (γ) καὶ εἶπα αὐτοῖς, Ἀπαιτήσει ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν (δ) αὐτῶ ἃ ὑμεῖς ἀπαιτεῖτε; καὶ ἔδωκα ἐπ'
8 αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην, (ε) Καὶ εἶπα αὐτοῖς, Ἡμεῖς κεκλήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς Ἰουδαίους
τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν ἐν ἐκσίῳ ἡμῶν· καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς (ζ) ὑμῶν, καὶ παραδο-
9 θήσονται ἡμῖν; καὶ ἡσύχασαν, καὶ ἐκ ἔυρισαν λόγον. Καὶ εἶπα, Οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς
ποιεῖτε· ἐκ ἔτως ἐν φόβῳ θεῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ (η) ὀνειδισμῶ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.
10 Καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωσοί μου καὶ ἐγὼ ἐδάνεισα ἑαυτοῖς ἀργύριον καὶ σῖτον· ἐγκαταλίπωμεν δὴ
11 τ ἀπαίτησιν ταύτην. Ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας (θ) αὐτῶν καὶ ἐ-
λαιῶνας αὐτῶν καὶ οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ τὸ ἔλαιον ἐξενέγκατε
12 ἐπ' αὐτοῖς. Καὶ εἶπαν, Ἀποδώσομεν, καὶ παρ' αὐτῶν ὰ ζητήσομεν, ὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις.
καὶ ἐκάλεσα τοὺς ἱερεῖς καὶ ὤρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο.

MS.A. (α) Καὶ ἦν κραυγὴ (β) ἑαυτῶν (γ) καὶ εἶπον αὐτοῖς, (δ) ἑαυτῶ ὑμεῖς ἀπαιτεῖτε. (ε) Καὶ εἶπον αὐτοῖς, (ζ) ὑμῶν· καὶ ἡσύχασαν (η) ὀνειδισμῶ τῶν ἐχθρῶν (θ) αὐτῶν, ἐλαιῶνας αὐτῶν

Et dixi ad optimates, & ad principes, & ad reliquos populi; Opus la- 19
tum, & multum, & nos dispergimur super murum longè vir à fratre
suo. In loco, quocunque audieritis vocem cornuæ, illuc congregabi- 20
mini ad nos: & Deus noster bellabit pro nobis. Et (t) nos faciamus 21
opus, & dimidium nostrûm tenentes lanceas ab ascensu auroræ usque ad
exitum syderum. Et in tempore illo dixi populo; Unusquisque cum 22
juvene suo commoramini in medio Hierusalem: & sit nobis nox custo-
dia, & dies opus. Et eram (m) ego, & viri custodiæ post me, & non 23
fuit ex nobis exuens vir vestimenta (n) sua.

CAP. V.

ET (a) clamor populi, & mulierum eorum magnus ad fratres suos 1
Judæos. Et erant quidam dicentes; In filiis nostris, & in filiabus 2
nostris nos multi: & accipiemus frumentum, & comedemus, & vive-
mus. Et sunt quidam dicentes; Agri nostri, & vineæ nostræ, & 3
domus nostræ: nos oppignoramus, & accipiemus frumentum, & come-
demus. Et sunt quidam dicentes; Mutuò sumpsimus argentum in tri- 4
buta regis: agri nostri, & vineæ nostræ, & domus nostræ. Et nunc
sicut caro fratrum nostrorum; caro nostra: sicut filii eorum, filii nostri.
Et ecce nos subjugamus filios nostros, & filias nostras, in servos: &
sunt de filiabus nostris subjectæ: & non est potestas manuum nostra-
rum: & agri nostri, & vineæ nostræ opimatibus. Et tristatus sum 6
valdè, sicut audivi clamorem eorum, & sermones hos. Et consultavit 7
cor meum in me: & concertavi adversùs optimates, & principes, &
dixi eis; (b) Exiget vir fratrem suum, quem vos exigitis? Et dedi
super eos ecclesiam magnam, Et dixi eis; Nos acquisivimus fratres no- 8
stros Judæos venditos gentibus in spontaneo nostro: & vos venditis
fratres vestros, & (c) tradentur nobis. Et siluerunt, & non inveneru-
runt verbum. Et dixi; Non bonum verbum, quod vos facitis: non sic 9
in timore Dei nostri abibitis ab opprobrio gentium inimicorum nostrorum.
Etiam fratres mei, & noti mei, & ego, posuimus eis argentum, & fru- 10
mentum: relinquamus, obsecro, exactionem hanc. Reddite, quæso, eis, 11
sicut hodiè, agros eorum, & vineas eorum, & oliveta eorum, & do-
mos eorum: et de argento, frumentum, et vinum, et oleum promite eis.
Et dixerunt; Reddemus, et ab eis non quæremus: sic faciemus, sicut 12
tu dixisti. Et vocavi sacerdotes, et adjuravi eos facere, sicut verbum hoc.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * وقلت للرؤساء والمقدمين وبقية القوم * الصناعة كثيرة وواسعة * وكن مفرقين على السور
20 بعيدين الرجل من اخيه * فالموضع الذي تسمعون صوت البوق ثم تجتمعون الينا * والاهنا
21 يحارب عنا * وكن فاعلون الصناعة * وبعضهم ماسكون الرماح من صعود الفجر الى خروج
22 الكواكب * ايضا وفي الوقت قلت للشعب الرجل وغلمانه يكونوا في وسط مدينة اورسليم
23 فيكون لنا بالليل حرس وبالنهار الصنعة * وانا واخوتي وغلماني واصحاب النوبة الذين
كانوا خلفي ليس كنا خالعين ثيابنا بل الرجل بسلاحه الى كمال شهر وايام *

* الفصل الخامس *

1 * وكان صرخة الشعب ونساءهم كثيرين جدا من اجل اخوتهم اليهود * وكم من كانوا
2 قايلين بنينا وبناتنا نحن كثيرين * ناخذ القمح ونأكل نحن واياهم ونعيش * وكم من
3 كانوا قايلين كرومنا ومنازلنا كثيرة ونحن موهومين * فناخذ القمح لناكل في الجوع
4 * وكم من كانوا يقولون * استقرضنا فضة لخراج الملك على كرومنا * والان مثل بسر
5 اخوتنا بسرنا ومثل بنيهم بنوا * وهوذا نحن كاسرين بنينا وبناتنا كعبيد * ولم يرفعوا ايديهم
6 قدام الرب * وحقولنا وكرومنا ودوابنا يعطون لاخرين * فصعب علي جدا لما سمعت من اخوتهم
7 هذا الكلام * فاشتد قلبي علي * وخاطبت الرؤساء والمقدمين وقلت لهم * نحن استرينا اخوتنا
8 اليهود المباعين لاخوتهم وبنيهم * اخذ الرجل اخاه * ومن اجل هذا قلت لهم بصوت *
انتم تبيعوا اخوتكم ويبيعوا النساء * فسكتوا ولم يردوا جوابا * فقلت لهم * ليس هذا
9 بصواب الذي انتم فاعلين * الا بخشية الهنا يجب ان تسيروا * من معيرة الامم الذين
10 هم اعداءنا * وانا واخوتي احذنا الفضة لبسري الطعام وحي المساكين الذين في سعبنا
11 * ويريد عليهم اليوم كرومهم واباديرهم وزيتونهم * والقمح والمسطار والدهن الذي
انتم مذابون * فقالوا نرد ولا نطلب منهم شي * لكن نعمل كما انت قايل * ودعوت
12 الايمة واستحلفتهم بفعل هذا الامر *

Et dixi principibus, ducibus, reliquóque 19
populo; Opus multum & amplum est,
adeóque nos dispersi sumus super mu-
rum, dissiti alter ab altero: Ideo ad 20
locum ubi audietis sonum buccinæ, eò
convenite nos: Deus autem noster
bugnabit pro nobis. Ita dum incum- 21
beremus operi, pars eorum tenebat ar-
ma ab ortu auroræ usque ad ortum
syderum. Etiam eo tempore dixi po- 22
pulo; Quisque cum pueris suis sunto
in medio vobis Jerusalem, sitque nobis
noctu custodia, interdiu verò opus. Ego 23
etiam & fratres mei, pueriique mei, &
excubitores qui me sequebantur; ne-
quaquam exuebamus indumenta nostra,
sed quisque cum armis suis, ad ter-
minum mensis ac dierum.

CAP. V.

Accidit interim clamor populi & 1
uxorum eorum, magnus admodum caus-
sâ fratrum suorum Judæorum. Nam 2
quidam dicebant, Cum filiis & filia-
bus nostris multi sumus: accipiemus
mutuum, ut comedamus nos & ipsi,
ac vivamus. Quidam verò dicebant, 3
Vineæ domúsque nostræ multæ sunt, &
nos oppignorati sumus: accipiemus ergò
milium, ut comedamus ia fame. Qui- 4
dam denique dicebant, Mutuò accepimus
pecuniam pro vectigalibus regis super
vineas nostras: Jam verò ut caro 5
fratrum nostrorum caro nostra est,
& ut filii eorum filii nostri: &
ecce nos subjicimus filios nostros &
filias nostras quasi servos, ita ut non
attollant manus suas ad Dominum: &
ager noster, vineæ nostræ, jumentáque
nostra dantur aliis. Molestissimum mihi 6
fuit, cùm audîssem à fratribus eorum
talia verba, Doluitque mihi animus me- 7
us: & principes ac duces allocutus dixi
eis; Nos emimus fratres nostros Ju- 8
dæos venditos fratribus & filiis eorum,
quisque vecu; eravit fratrem suum. Pro-
pterea dixi eis cum voce; Vos vende-
retis fratres vestros, & venderetis uxores?
qui siluerunt, neque responsum dede-
runt. Tum dixi eis, Non est id rationi 9
consentaneum quod facitis: sed in ti-
more Dei nostri oportet vos ambulare, & à
probro gentis quæ sunt nobis infensæ, de-
clinare. At ego & fratres mei accepi- 10
mus pecuniam ut emeremus cibum, &
vivos servaremus pauperes qui extant
in populo nostro. Restituantur illis 11
hodiè vineæ, arcæ, & oleæ eorum,
milium, mustum, & adeps pro quibus
vos litigatis. Dixerunt, Restituemus, 12
nec quicquam repetemus ab eis, sed fa-
ciemus prout dicis. Tum convocavi sa-
cerdotes, eósque juramento astrinxi ut
rem istam facerent.

Versio VULG. LAT.

Insuper excussi sinum meum, & dixi; Sic excutiat Deus omnem virum, qui non compleverit verbum istud, de domo sua, & de laboribus suis: sic excutiatur, & vacuus fiat. Et dixit universa multitudo; Amen. Et laudaverunt Deum. Fecit ergò populus sicut erat dictum. A die autem illa, quâ præceperat rex mihi ut essem dux in terra Juda, ab anno vigesimo usque ad annum trigesimum secundum Artaxerxis regis, per annos duodecim, ego & fratres mei annonas, quæ ducibus debebantur, non comedimus. Duces autem primi, qui fuerant ante me, gravaverunt populum, & acceperunt ab eis, in pane, & vino, & pecuniâ, quotidiè siclos quadraginta: sed & ministri eorum depresserunt populum. Ego autem non feci ita propter timorem Dei: Quin potiùs in opere muri ædificavi, & agrum non emi, & omnes pueri mei congregati ad opus erant. Judæi quoque & magistratus, centum quinquaginta viri, & qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant. Parabatur autem mihi per dies singulos bos unus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, & inter dies decem vina diversa, & alia multa tribuebam: insuper & annonas ducatûs mei non quæsivi: valdè enim attenuatus erat populus. Memento meî, Deus meus, in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic.

13 Insuper excussi sinum meum, & dixi; Sic excutiat Deus omnem virum, qui non compleverit verbum istud, de domo sua, & de laboribus suis: sic excutiatur, & vacuus fiat. Et dixit universa multitudo; Amen. Et laudaverunt Deum. Fecit ergò populus sicut erat dictum.

14 A die autem illa, quâ præceperat rex mihi ut essem dux in terra Juda, ab anno vigesimo usque ad annum trigesimum secundum Artaxerxis regis, per annos duodecim, ego & fratres mei annonas, quæ ducibus debebantur, non comedimus.

15 Duces autem primi, qui fuerant ante me, gravaverunt populum, & acceperunt ab eis, in pane, & vino, & pecuniâ, quotidiè siclos quadraginta: sed & ministri eorum depresserunt populum. Ego autem non feci ita propter timorem Dei:

16 Quin potiùs in opere muri ædificavi, & agrum non emi, & omnes pueri mei congregati ad opus erant.

17 Judæi quoque & magistratus, centum quinquaginta viri, & qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant.

18 Parabatur autem mihi per dies singulos bos unus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, & inter dies decem vina diversa, & alia multa tribuebam: insuper & annonas ducatûs mei non quæsivi: valdè enim attenuatus erat populus.

19 Memento meî, Deus meus, in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic.

CAP. VI.

Factum est autem, cùm audissent Sanaballat, & Tobias, & Gossem Arabs, & cæteri inimici nostri, quòd ædificâssem ego murum, & non esset in ipso residua interruptio, (usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis,) Miserunt Sanaballat & Gossem ad me, dicentes; Veni, & percutiamus fœdus pariter in viculis in campo Ono. Ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum. Misi ergò ad eos nuntios, dicens; Opus grande ego facio, & non possum descendere: ne fortè negligatur, cùm venero & descendero ad vos. Miserunt autem ad me secundùm verbum hoc per quatuor vices: & respondi eis juxta sermonem priorè. Et misit ad me Sanaballat juxta verbum prius quintâ vice puerum suum, & epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo; INGENTIBUS auditum est, & Gossem dixit, quòd tu & Judæi cogitetis rebellare, et propterea ædifices murum, et leveris te velis super eos regem: propter quam causam

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et diximus; Ita excutiat Deus omnem hominem qui non steterit huic verbo, è domo & labore ipsius: ita sit excussus & aurigine perfusus: dixerúntque totus populus, Amen: deinde surgentes, populus universus, laudaverunt Dominum; fecerúntque populus universus secundùm verbum istud. Præterea ab eo die quo me præfecit quo essem princeps in terra Judææ, ab anno vigesimo usque ad annum trigesimum secundum Artahsestis regis, duodecim annis ego & fratres mei fui princeps eorum; nullius tamen asinum abegi, aut quempiam eorum molestiâ affeci: Licèt principes qui me præcesserant, populum oppresserint, & acceperint ab eo vinum & panem, multàmque pecuniam pro vectigali, usq; ad drachmas quadragenas: quin etiam servis suis auctoritatem dederunt super populum; qui ita dominati sunt in eos, ut eos torquerent: ego verò non itidem feci, propter *meam* erga Deum reverentiam. Imò in opere muri istius *licèt* valdè magnificatus essem, tamen agros non emi: & omnes pueri filii Judæorum congregabantur, & assistebant illic operi: Et primates atque præfecti, centum quinquaginta viri, & qui veniebant ad nos è populis adjacentibus nobis; veniebant ad nos quisque cum mensa sua. Et cùm quis convivium faceret, afferebat opificibus qui laborabant, bovem unum, & oves sex pingues; & hirci parabantur nobis, & semel denis quibusque diebus, multum vini: nihilominus panem præfecturæ nunquam petii, eò quòd grave incumberet opus huic populo. Ascribe mihi Deus mi in bonum, quæcunque feci pro populo isto.

CAP. VI.

Quum auditum esset à Sambelato, Tobiâ, & Gessom Arabe, cæterisque hostibus nostris ædificâsse nos murum, & ad illud usque tempus parastades portarum nondum erexisse: Miserunt ad me Sambelat & Gessom, dicentes mihi; Age, simul eamus, & more turmarum castra ponamus in planitie Ino: verùm isti cogitabant nobis malum inferre. Sed misi ad eos nuntium, & dixi eis; Opus ingens ego facio, ideo descendere non possum: ne fortè cesset quum destitero & descendero ad vos. Et remittentibus ad me eundem sermonem quatuor vicibus, respondi eis in eandem sententiam. Tandem misit ad me Sambelat in eandem sententiam quintâ vice puerum suum cum epistola in manu ipsius, In qua scriptum erat; Inter gentes auditum est; & Gessom ait, te & Judæos rebellionem meditari, ideò te murum fabricare; teque futurum eis regem, his ita se habentibus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ τὸ ἀναζολήν μου ἐξετίναξα, καὶ (ι) εἶπα, Οὕτως ἐκπινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς ἂ στήσει τὸν λόγον τοῦτον, ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσαι οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κενός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, Ἀμήν· καὶ ἤνεσαν τὸν κύριον. καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο. (κ) Ἀπὸ ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι ἦ εἰς ἄρχοντα αὐτῶν ἐν γῇ Ἰούδα, ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τοῦ Ἀρθασασθὰ ἔτη δώδεκα, ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου βίαν αὐτῶν οὐκ ἔφαγον. Καὶ τὰς βίας τὰς πρώτας ἃς πρὸ ἐμοῦ ἐβάρυναν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβοσαν παρ' αὐτῶν (λ) ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύριον (μ) δίδραχμα τεσσαράκοντα· καὶ οἱ ἐκτετιναγμένοι αὐτῶν ἐξουσιάζονται ὀπὶ τὸν λαόν. κἀγὼ οὐκ ἐποίησα ὕπως ἀπὸ προσώπου φόβου θεοῦ. Καὶ ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτου οὐκ ἐκράτησα, ἀγρὸν οὐκ ἐκτησάμην, καὶ πάντες οἱ συναγμένοι ἐκεῖ ἐπὶ τὸ ἔργον. Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι (ν) ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν ἐπὶ τραπέζαν μου. Καὶ ἦν (ξ) γινόμενον εἰς ἡμέραν μίαν μόσχος εἷς, καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χήμαρος ἐγίνοντό μοι· καὶ ἀναμέσον (ο) δέκα ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἴνου τοῦ πλήθει. καὶ σὺν τούτοις ἄρτους τὰ βίας οὐκ ἐζήτησα, ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. Μνήσθητί μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

per populum

MS. A. (ι) εἶπον, (κ) Ἀπὸ τ ἡμέρας (λ) ἐν * ἀνθοῖς καὶ ἐν οἴνῳ (μ) δίδραγμα (ν) ἑκατὸν πεντήκοντα (ξ) γινόμενον (ο) τῶν δέκα ἡμερῶν

Et vestimentum meum excussi, & dixi; Sic excutiat Deus omnem virum, qui non statuet verbum hoc, è domo ejus, & è labore ejus: & erit sic excussus, & inanis. Et dixit omnis Ecclesia; Amen. Et laudaverunt Dominum. Et fecit populus verbum hoc. (d) A die, quâ mandavit mihi esse in principem eorum in terra Juda, ab anno vigesimo, & usq; ad annum trigesimum & secundum (e) Arthasastha, annos duodecim, ego, & fratres mei, (f) extorsionem eorum non comedi. Et etiam extorsiones primas, quas ante me aggravaverant super eos, & acceperant ab eis in panibus, & in vino, ultimum argentum (g) didrachma quadraginta. Et (h) excussi eorum exercebant potestatem super populum. Et ego non feci sic à facie timoris Dei: Et in opere muri (i) hoc non tetigi, agrum non (k) acquisivi, & omnes congregati ibi ad opus. Et Judæi, centum, & quinquaginta viri, & venientes ad nos ex gentibus, quæ in circuitu nostro, ad mensam meam. Et erat factum in diem unum, vitulus unus, & oves sex electæ, & hircus fiebant mihi: & intermedium decem (l) dierum, in omnibus vinum multitudine. Et cum his panes (m) exto sinatis non quæsivi, quoniam gravis servitus super hunc. Memento mei, Deus, in bonum, omnia quæcunque feci populo huic.

CAP. VI.

ET factum est, sicut anditum fuit ipsi Sanaballat, & Tobiæ, & Gesam Arabi, & reliquis inimicorum nostrorum, quia ædificavi murum, & non remansit in eis (a) spiratio: usq; ad tempus illud valvas non posueram in portis. Et misit Sanaballat, & Gesam, ad me, dicens; Veni, & congregemur in idipsum in pagis in campo Ono: Et ipsi cogitantes facere mihi malum. Et misi nuntios ad eos, dicens; Opus magnum ego facio, & non potero descendere, ne forte cesset opus. Cùm perfecero illud; descendam ad vos. Et miserunt ad me, sicut verbum (b) hoc. Et misi eis secundùm hæc. Et misit ad me Sanaballat (c) puerum suum, & epistolam apertam in manu ejus. Et erat scriptum in ea; In gentibus auditum (d) est, quia tu, & Judæi, cogitatis rebellare: propter hoc tu ædificas murum: & tu eris eis in regem:

ΚΕΦ. ς'.

Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ Σαναζεμβὰτ, καὶ Τωβία, καὶ τῷ Γησὰμ τῷ Ἀραβεῖ, καὶ τοῖς καταλοίποις (α) ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδόμησα τὸ τεῖχος, καὶ ἃ (·) καταλείφθη ἐν αὐτοῖς πυλή· (β) ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου θύρας οὐκ ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις. Καὶ ἀπέστειλε Σαναζεμβὰτ καὶ Γησὰμ πρὸς μὲ, λέγων, Δεῦρο καὶ Συναχθῶμεν ὁπλοαυτὸ ἐν ταῖς κώμαις ἐν πεδίῳ Ὠνώ. καὶ αὐτοὶ (γ) λογιζόμενοι ποιῆσαί μοι πονηρίαν. Καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους, λέγων, Ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ ἃ δυνήσομαι καταβῆναι, μή ποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτὸ, καταβήσομαι πρὸς (δ) ὑμᾶς. Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς μὲ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο· καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ ταῦτα. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς μὲ Σαναζεμβὰτ τὸ παῖδα (ε) αὐτοῦ, καὶ ὀθόνιον ἀνεῳγμένον ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῷ, Ἐν ἔθνεσιν (ζ) ἠκούσθη ὅτι Συ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀποστῆσαι, (ι) διὰ τοῦτο Συ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος, καὶ Συ (η) ἔσῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα.

MS. A. (α) τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, (·) καταλείφθη αὐτοῖς (β) καίρε ἕως (γ) λογιζόμωοί μοι ποιῆσαι (δ) ὑμᾶς. *καὶ ἀπέστειλα κατὰ ταῦτα. (ε) ἑαυτοῦ, (ζ) ἠκούσθη, *καὶ οἱ Ἰουδαῖοι λογίζεσθαι (ι) διὰ τί (η) γίγνῃ αὐτοῖς

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وَأَيْضًا نَفَضْتُ ثِيَابِي وَقُلْتُ * هٰكَذَا يَنْفُضُ ٱللّٰهُ كُلَّ إِنْسَانٍ لَا يَثْبُتُ عَلَى هٰذَا ٱلْقَوْلِ
مِنْ بَيْتِهِ وَمِنْ كَدِّهِ * وَهٰكَذَا يَكُونُ مَنْفُوضًا وَفَارِغًا * فَقَالُوا كُلُّ ٱلْجُمْهُورِ آمِينَ *
14 وَمَدَحُوا ٱللّٰهَ * وَفَعَلُوا ٱلْقَوْمُ مِثْلَ هٰذَا ٱلْقَوْلِ * وَأَيْضًا مِنَ ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي أَوْصَانِي لِأَكُونَ
أَمِيرًا فِي أَرْضِ يَهُودَا * مِنْ سَنَةِ ٱثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ لِأَرْكَسْسَتَ ٱلْمَلِكِ * أَنَا وَإِخْوَتِي * لَمْ نَأْكُلْ
15 مُؤَنَهُمْ * وَٱلْأُمَرَاءُ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَبْلِي ثَقَّلُوا مُؤَنَهُمْ عَلَى ٱلْقَوْمِ * وَأَخَذُوا مِنْهُمْ خُبْزًا
وَسِرَابًا وَبَعْدَ سَنَةِ أَرْبَعِينَ رَدُّوا أَيْضًا غِلْمَانَهُمْ فَتَسَلَّطُوا عَلَى ٱلرَّعِيَّةِ * وَأَنَا لَمْ أَفْعَلْ كَذٰلِكَ
مِنْ أَجْلِ مَخَافَةِ ٱللّٰهِ * وَأَيْضًا فِي عَمَلِ هٰذَا ٱلسُّورِ تَعَوَّبْتُ * وَكُلُّ غِلْمَانِي مُجْتَمِعِينَ ثَمَّ عَلَى
16 ٱلْعَمَلِ * وَٱلْيَهُودُ مِائَةٌ وَخَمْسُونَ رَجُلًا غَيْرُ ٱلْجَائِينَ إِلَيْنَا مِنَ ٱلْأُمَمِ ٱلَّذِينَ كَانُوا حَوْلَنَا *
17 وَٱلَّذِينَ كَانُوا يَصْنَعُونَ * كُلَّ يَوْمٍ ٱلْعَدَدُ سِتَّةُ ثِيرَانٍ وَجِدْيَانِ وَطُيُورٌ صُنِعُوا لِي * وَبَيْنَ
18 كُلِّ عَشَرَةِ أَيَّامٍ كَانَ خَمْرٌ * لِلْأَحْبَارِ وَمَعَ هٰذَا ٱلطَّعَامِ ٱلْكَثِيرِ لَمْ أَطْلُبْ وَلَا ثَقَّلْتُ
ٱلْخِدْمَةَ عَلَى ٱلشَّعْبِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

1 * وَكَانَ لَمَّا ٱتَّصَلَ بِسَنْبَلَّاطَ وَطُوبِيَّا وَجَشَمَ ٱلْأَعْرَابِيِّ وَسَائِرِ أَعْدَائِنَا * أَنِّي بَنَيْتُ ٱلسُّورَ
وَلَمْ يُبْقَ فِيهِ ثَغْرٌ * وَإِلَى ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ لَمْ أُقِمِ ٱلْمَصَارِيعَ عَلَى ٱلْأَبْوَابِ * فَأَرْسَلَ سَنْبَلَّاطُ
2 وَجَشَمُ إِلَيَّ قَائِلَيْنِ * تَعَالَ نَجْتَمِعْ فِي كَفِيرِينَ فِي بُقْعَةِ أَدُومَ * مُفَكِّرِينَ لِي بِفِعْلِ بَلِيَّةٍ *
3 * فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِمْ رُسُلًا قَائِلًا * أَنَا فَاعِلًا صَنْعَةً كَبِيرَةً * وَلَا أَقْدِرُ عَلَى ٱلنُّزُولِ إِلَيْكُمْ
مَا دَامَ عَمَلُ هٰذِهِ ٱلصَّنْعَةِ * وَعِنْدَ مَا أُكْمِلُ أَنْزِلُ إِلَيْكُمْ * فَأَرْسَلُوا إِلَيَّ مِثْلَ هٰذَا
4 ٱلْقَوْلِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ * وَرَدَدْتُ إِلَيْهِمُ ٱلْجَوَابَ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ مِثْلَ هٰذَا ٱلْجَوَابِ * فَأَرْسَلَ
5 سَنْبَلَّاطُ مِثْلَ هٰذَا ٱلْقَوْلِ دَفْعَةً خَامِسَةً مَعَ غُلَامِهِ * وَرُقْعَةٌ مَفْتُوحَةٌ فِي يَدِهِ * مَكْتُوبٌ
6 فِيهَا * أَنَّ وَٱلْيَهُودُ مُفَكِّرِينَ ٱلْعِصْيَانَ * عَلَى ذٰلِكَ أَنْتَ بَانِي ٱلسُّورِ * وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ مَلِكٌ
وَمِثْلَ هٰذِهِ ٱلْخُطُوبِ *

Prætereà excussi vestes meas, ac dixi; Ita excutiat Deus omnem hominem qui non steterit huic sermoni è domo & è labore ipsius, atque ita sit excussus & vacuus. Et dixerunt universa turba, Amen: & laudaverunt Deum, feceruntque populus secundùm sermonem istum. Quin etiam ab eo die quo mihi mandaverat ut præciperem in terra Judæ, ab anno trigesimo secundo Artabsestis regis; ego & fratres mei non comedimus cibarium eorum: Licèt imperatores qui me præcesserunt, prægravâssent cibario suo populum, accipientes ab eis panem ac vinum: & post annum quadragesimum perversè se gesserunt etiam pueri eorum, & potestatem exercebant in gregem: at ego nil tale feci, propter Dei timorem. Etiámque in opere muri istius animosè egi: nam omnibus pueris meis congregatis ibi ad opus, Et Judæis centum & quinquaginta viris, præter eos qui venichant ad nos è gentibus quæ circum nos erant, & his qui operabantur; Singulis diebus oves sex electæ, duo hœdi, avésque parabantur mihi: & denis quibusque diebus abundantia vini: panes tamen cum hoc cibo multo non petii, neque populum servitute prægravavi.

CAP. VI.

FActum est autem cùm perlatum fuisset ad Samballat, & Tobiam, et Gesem Arabem, & reliquos inimicos nostros, extruxisse me murum, nec superesse in eo rupturam, & ad illud usque tempus nondum statuisse me valvas in portis: ut mitterent ad me Sanballat, & Gesem, dicentes; Age, conveniamus in Chephirin in planitie Edom, molientes adversùm me opus aliquod funestum. At misi ad eos nuntios, dicens; Ego sum intentus operi multo, neque potero descendere ad vos quandiu duraverit factura hujus operis: at ubi absolvero, descendam ad vos. Remiserunt ad me similem huic sermonem quater, & quater reddidi eis responsum simile huic responso. Misit quoque Samballat similem huic sermonem quintò per puerum suum, cum epistola aperta in manu ipsius, In quâ scriptum erat; Ta & Judæi cogitatis rebellionem, iccirco tu ædificas murum istum: tuque rex super eos futurus es: aliosque id generis sermones.

נחמיה : ז

regi *audietur* nunc Et .Jehudah in Rex : dicendo ,Jeruſalaim in te ſuper prædicandũ ad ſtatueris prophetas etiam Et
7 וגם־נביאים העמדת לקרא עליך בירושלם לאמר מלך ביהודה ועתה ישמע למלך
verba ſecundùm eſt factum Non :dicendo eum ad miſi Et .pariter ineamus conſiliũ & ,*ito* nunc & : hæc verba ſecundùm
8 כדברים האלה ועתה לכה ונועצה יחדו ואשלחה אליו לאמר לא נהיה כדברים
Debilitabũtur :dicendo ,nos *terrentes* illi omnes Nam .ea *comminiſcens* tu tuo corde de nam : *dicens* tu quæ hæc
9 האלה אשר אתה אומר כי מלבך אתה בודאם : כי כלם מיראים אותנו לאמר ירפו
filii Semahiah domum ſum ingreſſus ego Et .*meas manus* conforta nunc Et .fiet non & ,opere ab eorum manus
10 ידיהם מן־המלאכה ולא תעשה ועתה חזק את־ידי : ואני באתי בית שמעיה בן־
claudamus & ,templi medium ad Dei domum ad Conveniamus : ait & ,clauſus ipſe & ,Mchetabel filii ,Delaiah
דלית בן־מהיטבאל והוא עצור ויאמר נועדה אל־בית האלהים אל־תוך ההיכל ונסגרה
quis Et *?fugiet ego ſicut vir* Num : dixi Et .te occidendum ad *venientes* nocte & ,te occidendũ ad *venientes* quia ; templi *fores*
דלתות ההיכל כי באים להרגך ולילה באים להרגך : ואמרה האיש כמוני יברח ומי
ſed ,illum miſit Deus non ecce & ,cognovi Et .ingrediar Non ? vivat & ,templum in ingrediatur qui ,ego ut
12 כמוני אשר־יבא אל־ההיכל וחי לא אבוא : ואפירה והנה לא־אלהים שלחו כי
,timerem ut ,*ipſe* conductus mercede *Propterea* .mercede eũ conduxit Sanballat & ,Thobijah & ,me ad eſt locutus prophetiam
13 הנבואה דבר עלי וטוביה וסנבלט שכרו : למען שכור הוא למען־אירא
Sanballat & ,Thobijah meus Deus Memento .me afficerent probris ut ,malum nomen ad illis eſſet & ,peccarem & ,ſic facerem &
14 ואעשה־כן וחטאתי והיה להם לשם רע למען יחרפוני : זכרה אלהי לטוביה ולסנבלט
eſt perfectus Et .me *terrentes fuerunt* qui ,prophetarum *reſidui* & ,prophetiſſæ Nohadiah etiam & :iſta ejus opera ſecundùm
15 כמעשיו אלה ונם לנועדיה הנביאה וליתר הנביאים אשר היו מיראים אותי : והשלם
,noſtri inimici omnes audiſſent cùm ,fuit Et .diebus duobus & quinquaginta ,Elul quinta & vigeſima in murus
16 החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים ושנים יום : ויהי כאשר שמעו כל־אויבנו
noſtro Deo à quòd cognoverunt & : ſuis oculis in valde conciderunt & *,noſtris circuitibus* quæ gentes omnes *viderunt* &
ויראו כל־הגוים אשר סביבתינו ויפלו מאד בעיניהם וידעו כי מאת אלהינו
ſuper euntes ,ſuas epiſtolas Jehudah *ingenui multiplicantes* illis diebus in Etiam .hoc opus eſt factum
17 נעשתה המלאכה הזאת : גם׳ בימים ההם מרבים חרי יהודה אגרותיהם הולכות על־
ipſe gener quia ,*ei juramenti compotes* Jehudah in multi Nam .eos ad *venientes* Tobijah ipſi quæ & ; Tobijah
18 טוביה ואשר לטוביה באות אליהם : כי־רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי־חתן הוא
fuerunt ejus bonitates Etiam .Berechia filii Meſullam filiam .acceperat ejus filius Jochanan & ; Arach filii Sechaniah
19 לשכניה בן־ארח ויהוחנן בנו לקח את־בת־משלם בן ברכיה : גם טובתיו היו
.me terrendum ad Tobijah miſit Epiſtolas .ei *edueentes fuerunt* mea verba & ,*meas facies ad dicentes*
אמרים לפני ודברי היו מוציאים לו אגרות שלח טוביה ליראני :

CAP. VII.

.Levitæ & ,cantores & ,janitores eſſent conſtituti & ,valvas ſtatuiſſem & ,murus eſſet ædificatus cùm ,fuit Et
1 ויהי כאשר נבנתה החומה ואעמיד הדלתות ויפקדו השוערים והמשררים והלוים :
timens & ,*veritatis* vir *ſicut* ipſe quia ; Jeruſalaim *ſuper* palatii principi Chananiah & ,meo fratri Chanani præcepi Et
2 ואצוה את־חנני אחי ואת־חננית שר הבירה על־ירושלם כי־הוא כאיש אמת וירא
.multis præ Deum
את־האלהים מרבים :

Verſio VULG. LAT.

Et prophetas poſueris, qui prædicent de te in Jeruſalem, dicentes; Rex in Judæa eſt. Auditurus eſt rex verba hæc: idcircò nunc veni, ut ineamus conſilium pariter. Et miſi ad eos, dicens; Non eſt factum ſecundùm verba hæc, quæ tu loqueris: de corde enim tuo tu componis hæc. Omnes enim hi terrebant nos, cogitantes quòd ceſſarent manus noſtræ ab opere, & quieſceremus. Quam ob cauſam magis confortavi manus meas: Et ingreſſus ſum domum Semaiæ filii Dalaiæ filii Metabeel ſecretò. Qui ait; Tractemus nobiſcum in domo Dei in medio templi, & claudamus portas ædis: quia venturi ſunt ut interficiant te, & nocte venturi ſunt ad occidendum te. Et dixi; Num quiſquam ſimilis mei fugit? & quis ut ego ingredietur templum, & vivet? non ingrediar. Et intellexi quòd Deus non miſiſſet eum, ſed quaſi vaticinans locutus eſſet ad me, & Tobias & Sanaballat conduxiſſent eum. Acceperat enim pretium, ut territus facerem, & peccarem, & haberent malum, quod exprobrarent mihi. Memento mei, Domine, pro Tobia & Sanaballat, juxta opera eorum talia: ſed & Noadiæ prophetæ, & cæterorum prophetarum, qui terrebant me. Completus eſt autem murus vigeſimoquinto die menſis Elul, quinquaginta duobus diebus. Factum eſt ergò cùm audiſſent omnes inimici noſtri, ut timerent univerſæ gentes, quæ erant in circuitu noſtro, & concideret intra ſemetipſos, & ſcirent quòd à Deo factum eſſet opus hoc. Sed & in diebus illis, multæ optimatum Judæorum epiſtolæ mittebantur ad Tobiam, & à Tobia veniebant ad eos. Multi enim erant in Judæa habentes juramentum ejus, quia gener erat Sechaniæ filii Area, & Johanan filius ejus acceperat filiam Moſollam filii Barachiæ: Sed & laudabant eum coram me, & verba mea nuntiabant ei: & Tobias mittebat epiſtolas ut terreret me.

CAP. VII.

POſtquàm autem ædificatus eſt murus, & poſui valvas, & recenſui janitores, & cantores, & Levitas: Præcepi Hanani fratri meo, & Hananiæ principi domûs de Jeruſalem, (ipſe enim quaſi vir verax & timens Deum plus cæteris videbatur,)

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Præterea prophetas te conſtituiſſe ad prophetandum de te in Jeruſalem, dicentes; Ecce regnavit Ezra in Judæa. Jam verò perlata ſunt ad regem hujuſmodi verba: venite ergò ut ſimul conſultemus. Tum miſi ad eum, & dixi ei; Inhoneſta ſunt hujuſmodi verba quæ tu dicis, nam ex animo tuo comminiſceris ea. Omnes enim timorem nobis injiciebant, ac dicebant; Remittentur manus eorum ab opere: & dicebant nobis, Ne vacetis operi: verùm confirmabo manus meas. Præterea cùm ingreſſus eſſem apud Semaiam filium Delaiæ, filii Mehetbaelis; ipſe quoque avocabat me: dixit enim mihi; Age, recipiamus nos in domum Domini intra templum, & occludamus templi portas; quia venturi ſunt ad interficiendum te, & noctu venturi ſunt ad interficiendum te. Cui dixi; Vir qualis es tu, fugeret: abſit ut ego fugiam, & templum ingrediar. Scio Deum nequaquam miſiſſe illum contra me: neque per prophetam dictum eſt mihi me ab illo interficiendum. Tobia & Sambelat, & ſocii ejus mercede conduxerant eum, & miſerant eum contra me, ut interficeret me; Mercenarius enim erat: ut timens ita facerem, & delinquens acquirerem apud eos nomen infame, ut *deinde* exprobrarent mihi. Recordare mi Deus, Tobiæ, Sambelati, & ſociorum ejus, ſecundùm facinora hæc abominanda: atque etiam Jodaiæ prophetæ, & reliquorum prophetarum, qui mihi timorem illorum injicere ſtudebant. Tandem perfectus eſt murus vigeſimo quinto die Septembris, *ſpatio* quinquaginta duorum dierum. Tunc cum audiſſent omnes inimici noſtri omnéſque gentes quæ circa nos erant, timuerunt & valdè formidaverunt nos, ſcientes à Deo confectum eſſe opus iſtud. Etiam diebus illis frequentes mittebant magnates Judæ epiſtolas delatas ad Tobiam, & epiſtolæ Tobiæ deferebantur ad eos. Multi enim erant in Judæa, qui juraverant ei ſe non futuros illi infenſos, quia gener erat Sechaniæ filii Arahi; & Johannes filius ejus duxerat filiam Meſſlomi filii Barachiæ. Bona quoque ipſius verba prædicabant coram me; & verbum quod proferebam, referebant ei: & literas mittebat ipſe Tobia ad injiciendum mihi timorem.

CAP. VII.

TUnc quum exædificatus eſſet murus, erectæ paraſtades, portæ completæ, & miniſtri ac Levitæ *conſtituti*; Præcepi Hanani fratri meo, & Hananiæ præfecto palatii & Jeroſolymæ (is enim erat vir rectus, timens Deum, & malum devitans)

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ πρὸς τύποις προφήτας ἔστησας σαυτῷ, ἵνα καθίσῃς ἐν Ἰερουσαλὴμ εἰς βασιλέα (ϑ) ὅτι Ἰούδα. καὶ
8 νῦν ἀπαγγελήσονται τῷ βασιλεῖ οἱ λόγοι οὗτοι· καὶ νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ὁμοπαθῶ. Καὶ ἀπέστειλα
9 πρὸς αὐτὸν, λέγων, Οὐκ ἐγνώσθη ὡς οἱ λόγοι οὗτοι ὡς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ καρδίας σου σὺ ψεύ-
δῃ αὐτός. Ὅτι πάντες φοβερίζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες, Ἐκλυθήσονται (ι) χεῖρες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου
10 τούτου, καὶ ὁ ποιηθήσεται. καὶ νῦν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου. Κἀγὼ εἰσῆλθον εἰς οἶκον Σεμεὶ
υἱοῦ Δαλαΐα, (κ) υἱοῦ Μεταβεὴλ, καὶ αὐτὸς συνεχόμενος· καὶ εἶπε, Συναχθῶμεν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν
11 μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐτοῦ, ὅτι ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε. (λ) Καὶ εἶπα, Τίς
12 ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὃς εἰσπεύσεται εἰς τὸν οἶκον, καὶ ζήσεται; Καὶ ἐπέγνων, καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν
13 αὐτὸν, ὅτι ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ· καὶ Τωβίας καὶ Σαναβαλὰτ ἐμισθώσαντο Ἐπ' ἐμὲ ὄχλον
ὅπως φοβηθῶ, καὶ ποιήσω οὕτως, καὶ ἁμάρτω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνομα πονηρὸν, ὅπως ὀνειδίσωσί
14 με. Μνήσθητι ὁ θεὸς Τωβία (μ) καὶ Σαναβαλὰτ, ὡς τὰ ποιήματα αὐτοῦ ταῦτα, καὶ τῷ Νωαδίᾳ τῇ
15 προφήτῃ, (ν) καὶ καταλοίποις τῆς προφητείας οἳ ἦσαν φοβερίζοντές με. Καὶ ἐτείχισε τὸ τεῖχος πέμ-
16 πτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ (ξ) Ἐλὰλ μηνὸς εἰς πεντήκοντα καὶ δύο ἡμέρας. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσαν πάντες
οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, καὶ ἐφοβήθησαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ (ο) ἐπέπεσε φόβος σφόδρα
17 ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐγλήθη τεχνωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο. Καὶ
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐνδίμων Ἰούδα ὁπισθαὶ ἐπορεύοντο πρὸς Τωβίαν, καὶ αἱ Τω-
18 βία ἤρχοντο πρὸς αὐτούς. Ὅτι πολλοὶ ἐν Ἰούδα ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ, ὅτι γαμβρὸς ἦν τοῦ Σεχενία υἱοῦ
19 Ἠρὲ· καὶ (π) Ἰωνὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα Μεσουλὰμ υἱοῦ Βαραχία εἰς γυναῖκα. Καὶ τοὺς
λόγους αὐτοῦ ἦσαν λέγοντες πρὸς μὲ, καὶ λόγους μου ἦσαν ἀναφέροντες αὐτῷ. καὶ ἐπιστολὰς ἀπέστειλε Τω-
βίας φοβερίσαι με.

Et ad hæc pro hetas statuisti tibi; (e) ut sedeas in Hierusalem in regem super Juda. Et nunc annuntiabuntur regi verba hæc. Et nunc veni, consultemus in idipsum. Et misi ad eum, dicens; Non fiunt, sicut sermones hi, sicut tu dicis: quoniam de corde tuo tu fingis eos. Quoniam omnes terrent nos, dicentes; Dissolventur manus eorum ab opere hoc, & non fiet. Et nunc confortavi manus meas. Et ego ingressus sum in domum Semei, filii Dalaia, filii Metabeel: & ipse clausus, & dixit; Congregemur in domum Dei in medio ejus, & claudamus januas ejus: (f) quoniam veniunt nocte ad occidendum te; Et dixi; (g) Quis est vir, qui ingredietur in domum, & vivet? Et cognovi, & ecce Deus non misérat eum: quoniam propheția, sermo contra me. Et Tobias & Sanaballat mercede conduxerunt Adversùs me (h) turbam, ut timeam, & faciam sic, & peccem, & fiam eis in nomen malum, ut exprobrarent mihi. Memento, (k) Deus, Tobiæ, & Sanaballat, sicut facta ejus hæc, & Noadiæ propheteæ, & reliquis prophetarum, qui erant terrentes me. Et perfectus est murus quintâ & vigesimâ Elul mensis in quinquaginta & duobus diebus. Et factum est, quando audierunt omnes inimici nostri; & timuerunt omnes gentes, quæ in circuitu nostro: & incidit timor (l) valdè in oculis eorum: & cognoverunt, quia à Deo nostro factum est, ut perficeretur opus hoc. Et in diebus illis à multis optimatibus Juda epistolæ ibant ad Tobiam, & Tobiæ veniebant ad eos: Quoniam multi in Juda juramento conjuncti erant ei; quoniam gener erat Sechenie filii Hereæ: & Jonan filius ejus acceperat filiam Mesulam filii Barachiæ in uxorem: & epistolas missi Tobias ad terrendum me.

MS.A. (ϑ) ἐν Ἰούδα. (ι) αἱ χεῖρες (κ) *ὑὸν Μενταβεὴλ, (λ) Καὶ εἶπον, Τίς ἐστιν ὁ ἀνὴρ οἷος ἐγὼ, φεύξεται; ἢ τίς οἷος ὁ ἀνὴρ, ὃς εἰσελεύσεται (μ) καὶ τῷ Σανα-
βαλὰτ, (ν) καὶ τοῖς καταλοίποις (ξ) Ἐλὰ εἰς πεντηκονταδύο (ο) ἔπεσεν (π) Ἰωνάδαν

ΚΕΦ. ζ.

1 Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔστησα τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ πυλωροὶ, καὶ
2 οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ Λεύϊται. Καὶ ἐνετειλάμην τῷ Ἀνανίᾳ ἀδελφῷ μου, καὶ τῷ Ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς
βιρεὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ, ὅτι ἀνὴρ (α) ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν παρὰ πολλούς·

MS. A. (α) ἦν ἀνὴρ

CAP. VII.

1 Et factum est quando ædificatus est murus; & statui valvas; & recensiti sunt janitores, & cantores, & Levitæ. Et mandavi Ananiæ fratri
2 meo, & Ananiæ principi (a) Bira in Hierusalem; quoniâ ipse tanquàm vir verax, & timens Deum præ multis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَأَيْضًا أَنْبِيَآءَ أَقَمْتَ لِيَنْبُوا عَلَيْكَ فِي أُورُشَلِيمَ قَائِلِينَ مَلِكٌ عَزَرَا عَلَى ٱلْيَهُودِ * ٱلْآنَ
8 سَيَتَّصِلُ بِٱلْمَلِكِ هٰذَا ٱلْخَبَرُ * فَنَعَالَ ٱلْآنَ نَتَشَاوَرْ جَمِيعًا * فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ قَائِلًا لَمْ يَكُنْ هٰذَا
9 ٱلَّذِي قُلْتَ كُلُّهُ مِثْلَ قَوْلِكَ * لٰكِنَّكَ أَنْتَ مُبْتَدِعُهُ * وَإِنَّ كُلَّهُمْ مُرْعِبُونَ لَنَا قَائِلِينَ *
10 يَسْتَرْخُونَ مِنَ ٱلصَّنْعَةِ وَلَا تُعْمَلُ ٱلصَّنْعَةُ * وَٱلْآنَ أَشُدَّ يَدَيَّ * وَأَنَا دَخَلْتُ إِلَى دَارِ سَمْعِيَا
وَأَصْحَابِهِ * فَقَالَ نَجْتَمِعُ إِلَى بَيْتِ ٱللّٰهِ إِلَى وَسْطِ ٱلْهَيْكَلِ وَنُغْلِقُ مَصَارِعَ ٱلْهَيْكَلِ لِأَنَّهُمْ جَائِيَانِ
11 لِيَقْتُلُوكَ * فَقُلْتُ رَجُلًا مِثْلِي يَهْرُبُ * وَحَاشَانِي أَنْ أَهْرُبَ وَأَدْخُلَ إِلَى ٱلْهَيْكَلِ * أَنَا أَعْرِفُ أَنَّ
12 ٱللّٰهَ مَا أَرْسَلَهُ عَلَيَّ وَلٰكِنَّهُ قَالَ * وَأَنَّ سَنْبَلَّاطَ وَطُوبِيَّا وَأَصْحَابَهُ ٱسْتَأْجَرُوهُ * لِأَجْلِ أَنَّهُ مُسْتَأْجَرٌ *
13 لِأَنِّي أَخَافُ وَأَعْمَلُ كَذٰلِكَ وَأُخْطِئُ * فَيَصِيرُ لَهُمْ ذٰلِكَ عَلَى ٱسْمٍ قَبِيحٍ * لِأَجْلِ أَنْ أُورُشَلِيمَ ذَكَرَهَا
14 ٱللّٰهُ * ٱذْكُرْ يَا إِلٰهِي لِطُوبِيَّا وَسَنْبَلَّاطَ فِعْلَهُمْ وَلِأَصْحَابِهِمْ * وَكَافِيهِمْ بِفِعْلِهِمْ هٰذَا * وَأَيْضًا يُوبَادَاعَ
ٱلنَّبِيَّ وَسَائِرَ ٱلْأَنْبِيَآءِ ٱلَّذِينَ كَانُوا لِي مُرْعِبِينَ مِنْهُمْ * وَتَمَّ ٱلْحِصْنُ فِي ٱلْيَوْمِ ٱلْخَامِسِ وَعِشْرِينَ
15 مِنْ شَهْرِ أَيْلُولَ * لِاثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ يَوْمًا * وَكَانَ عِنْدَ سَمَاعِ سَائِرِ أَعْدَائِنَا فَزِعُوا كُلُّ ٱلْأَحْزَابِ
16 ٱلَّذِينَ حَوْلَنَا وَسَقَطُوا جِدًّا عِنْدَ أَنْفُسِهِمْ * وَعَلِمُوا أَنَّ مِنْ عِنْدِ إِلٰهِنَا صَارَ هٰذِهِ ٱلصَّنْعَةُ *
* وَفِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ كَانُوا ٱلْيَهُودُ أَيْضًا مُبَدِّدِينَ * كُتُبُهُمْ سَائِرَةٌ إِلَى طُوبِيَّا * وَٱلْكُتُبُ ٱلَّتِي
17 لِطُوبِيَّا جَائِيَةٌ إِلَيْهِمْ * إِذْ كَانَ كَثِيرُونَ فِي آلِ يَهُوذَا أَصْحَابَ صِهْرٍ * وَقَسَمُهُ ٱلَّا يُبَدِّدُوهُ لِأَنَّهُ
18 كَانَ صِهْرَ شَكَنْيَا ٱبْنِ أَرَآءَ * وَيُوحَانَانُ ٱبْنُهُ تَزَوَّجَ ٱبْنَةَ مَشُلَّامَ ٱبْنِ بَرَخْيَا أَيْضًا * وَكَلَامًا
19 جَيِّدًا كَانُوا يُحْضِرُونَ * وَكَلَامِي كَانُوا هُمْ يُرْسِلُونَ إِلَيْهِ * وَكُتُبًا أَرْسَلَ طُوبِيَّا لِتُرْعِبَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ *

1 * وَعِنْدَمَا بُنِيَ ٱلسُّورُ وَتَمَّ * وَقَفْتُ فِي ٱلْأَبْوَابِ * وَأَعَدُّوا ٱلْبَوَّابِينَ وَٱلْمُسْدِينَ وَٱللَّاوِيِّينَ *
2 * وَوَصَّيْتُ حَنَانِيَا أَخِي * وَأَيْضًا حَنَانِيَا رَئِيسَ ٱلْجَوْسَقِ عَلَى أُورُشَلِيمَ * لِأَنَّهُ مِثْلُ رَجُلٍ ذِي
أَمَانَةٍ وَيَخَافُ مِنَ ٱللّٰهِ وَيَسْتَمِرُّ عَنِ ٱلشَّرِّ *

Præterea prophetas suscitâsti ad prophetandum de te in Jerusalem, dicentes; Regnavit Ezra super Judæos. Jam perferetur ad regem fama ista: quarè venijam consilium ineamus simul. Sed remisi ad eum, dicens; Non sunt hæc omnia quæ dicis, quemadmodum asseris; sed tu excogitâsti ea. Omnes quidem terrent nos, dicentes; Remittentur ab opere, nec fiet opus: at verò manum meam confortaturus sum. Deinde ingresso mihi domum Semaiæ & suorum, dixit; Congregemur ad domum Dei intra templum, & occludamus valvas templi: quia venturi sunt ad occidendum te. Cui dixi, Vir qualis ego sum, fugeret? absit ut faciam & ingrediar templum. Ego enim noveram quòd Deus non misisset eum contra me, neque ad rem quam dixerat: & quòd Samballat, Tobia, & amici ejus conduxissent eum: (Erat enim conductitius) ut timerem, eóque modo faciens peccarem, essétque id illis contra me nomen turpe. Quandoquidem Jerosolymorum recordatus est Deus, recordare O mi Deus Tobiæ, Samballato, & amicis ejus opus eorum; & repende eis pro actione sua ista: necnon Jonadæo prophetæ cæterísque prophetis, qui mihi timorem illorum injicere studebant. Et absoluta fuit arx die vigesimo quinto mensis Ailul, ad quinquagesimum secundum diem. Fuit autem quum audissent omnes inimici nostri, timuerunt omnes turbæ quæ circa nos erant, & consternati sunt admodum apud semetipsos: & cognoverunt à Deo nostro factum fuisse hoc opus. Et in illis diebus erant Judæi abjecti et dispersi; epistolæ eorum ibant ad Tobiam, & epistolæ Tobiæ veniebant ad eos. Nim plures erant in gente Judaica conjuncti cognatione cum eo, & juraverant ei se non perdituros eum: erat enim gener Sechaniæ filii Araæ, & Johanan filius ejus uxorem eliam duxerat filiam Mesullami filii Barachiæ. Bona verba proponebant nobis, & verba mea ipsi mittebant ad eum: & literas mittebat Tobias terrore plenas.

CAP. VII.

1 Extructo muro atque perfecto, steti in portis, & recensiti fuerunt janitores, cantores, & Levitæ. Tum demandavi Hananiæ fratri meo, necnon Hananiæ præfecto palatii, curam Jerosolymorum (erat enim is quasi vir fidelis, timebat Deum, & declinabat à malo)
2

נחמיה : ז

, valvas claudent ſtantibus ipſis adhuc & ,ſolem incaleſcere ad uſque, Jeruſalaim portæ aperientur Non : eos ad dixi Et

3 וַיֹּאמֶר לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם עַד־חֹם הַשָּׁמֶשׁ וְעֹד הֵם עֹמְדִים יִנְיפוּ הַדְּלָתוֹת

lata civitas Et .ſuam domum contra *virum* & ,ſua cuſtodia in *virum* Jeruſalaim habitatores *cuſtodias ſtatuendo* Et .*teneburt* &

4 וְאַחֲזוּ וְהַעֲמֵיד מִשְׁמָרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ : וְהָעִיר רְחָבַת

congregavi & ,*meum cor ad* meus Deus *dedit* Et .ædificatæ domus non & ;ejus medio in *paucus* populus & ;grandis & *manibus*

5 יָדַיִם וּגְדֹלָה וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם : וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וְאֶקְבְּצָה אֶת

inveni & ,*prima in aſcendentium* genealogiæ librum inveni Et .*genealogizandum ad*, populum & ,*magnates* & ,*ingenuos*

הַחֹרִים וְאֶת־הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיִּחַשׂ הָעוֹלִים בָּרִאשֹׁנָה וָאֶמְצָא

Nebuchadneſar fecit tranſmigrare quam ,tranſmigrationis captivitate de *aſcendentes* provinciæ filii Iſti .*eo* in ſcriptum

6 כָּתוּב בּוֹ : אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיַ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר

,Nechemiah ,Jeſuah Zerubabel cum *Venientes*. ſuam civitatem in *vir* Jehudah in & ,Jeruſalaim in ſunt reverſi &:Babel rex

7 מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ : הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה

populi virorum numerus ,Bahanah ,Nechum ,Bigvai ,Miſpereth ,Bilſan ,Mordochai ,Nachamani ,Rahamiah ,Hazariah

עֲזַרְיָה רַעַמְיָה נַחֲמָנִי מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־

.duo & ſeptuaginta trecenti ,Sephatiah Filii .duo & ſeptuaginta & centum millia duo ,Parhos Filii .Iſrael

9 8 יִשְׂרָאֵל : בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וְשָׁנָיִם : בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם :

octingenti & ,millia duo ,Joab & ,Jeſuah filiis moab-Pachath Filii .duo & quinquaginta ſexcenti ,Arach Filii

11 10 בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְשָׁנָיִם : בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת

, quadraginta octingenti ,Zatthu Filii .quatuor & quinquaginta ducenti mille , Helam Filii .decem octo

13 12 שְׁמֹנֶה עָשָׂר : בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה : בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים

,Bebai Filii .octo & quadraginta ſexcenti ,Binnui Filii .ſexaginta & ſeptingenti ,Zacchai Filii .quinque &

16 14 וְחָמִשָּׁה : בְּנֵי זַכַּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים : בְּנֵי בָנוּי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וְשִׁמְנָה : בְּנֵי בֵבַי

15 ſexcenti , Adonicam Filii .duo & viginti ſexcenti millia duo ,Hazgad Filii .octo & viginti ſexcenti

18 17 שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְשִׁמְנָה : בְּנֵי עֹזְגָד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם : בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת

.quinque & quinquaginta ſexcenti , Hadin Filii .ſeptem & ſexaginta millia duo ,Bigvai Filii .ſeptem & ſexaginta

20 19 שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה : בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה : בְּנֵי עָדִין שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְחָמִשָּׁה :

, Beſai Filii .octo & viginti trecenti , Chaſum Filii .octo & nongenti *Chizchijah ipſi* , Ater Filii

23 21 בְּנֵי אָטֵר לְחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה : בְּנֵי חָשֻׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה : בְּנֵי בֵצַי

22 .quinque & nonaginta ,Ghibbon Filii .duodecim centum ,Chariph Filii .quatuor & viginti trecenti

25 24 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה : בְּנֵי חָרִף מֵאָה שְׁנַיִם עָשָׂר : בְּנֵי גִבְעוֹן תִּשְׁעִים וְחָמִשָּׁה :

.octo & viginti centum , Hanathoth Viri .octo & octoginta centum , Netophah & Iechem-Beth Viri

27 26 אַנְשֵׁי בֵית־לָחֶם וּנְטֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה : אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה :

ſeptingenti ,Beeroth & Chephirah ,icharim- Chiriath Viri .duo & quadraginta ,hazmaveth-Beth Viri

29 28 אַנְשֵׁי בֵית־עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם : אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת

centum , Michmas Viri .unus & viginti ſexcenti , Gabah & , Ramah Viri .tres & quadraginta

31 30 אַרְבָּעִים וְשִׁשָּׁה : אַנְשֵׁי הָרָמָה וְגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד : אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה

quinquaginta , alterius Nebo Viri .tres & viginti centum , Hai & ,el---Beth Viri .duo & viginti &

33 32 וְעֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם : אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעַי מֵאָה עֶשְׂרִים וְשִׁלְשָׁה : אַנְשֵׁי נְבוֹ אַחֵר חֲמִשִּׁים

trecenti , Charim Filii .quatuor & quinquaginta ducenti mille , alterius Helam Filii .duo &

35 34 וּשְׁנָיִם : בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה : בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

viginti & ſeptingenti , Ono & chadid Lod Filii .quinque & quadraginta trecenti ,Jerecho Filii .viginti &

37 36 וְעֶשְׂרִים : בְּנֵי יְרִחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה : בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאֹנוֹ שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים

, Jeſuah domo Jedaiah filii : Sacerdotes .triginta & nongenti millia tria ,Senaah Filii .unus &

39 38 וְאֶחָד : בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים : הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ

ducenti mille ,Paſchur Filii .duo & quinquaginta mille ,Immer Filii .tres & ſeptuaginta nongenti

41 40 תֵּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה : בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם : בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם

filiis Chadmiel *ipſi* Jeſuah filii : Levitæ .decem ſeptem mille , Charim Filii .ſeptem & quadraginta

43 42 אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה : בְּנֵי חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה עָשָׂר : הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי

.quatuor & ſeptuaginta Lehodevah

לְהוֹדַוְיָה שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה :

Verſio VULGATA LATINA.

Et dixi eis ; Non aperiantur portæ Jeruſalem 3
uſque ad calorem Solis. Cúmque adhuc aſſiſte-
rent, clauſæ portæ ſunt, & oppilatæ : & po-
ſui cuſtodes de habitatoribus Jeruſalem, ſingulos
per vices ſuas, & unumquemque contra domum
ſuam. Civitas autem erat lata nimis & gran- 4
dis, & populus parvus in medio ejus, & non
erant domus ædificatæ. Deus autem dedit in 5
corde meo, & congregavi optimates, & magi-
ſtratus, & vulgus, ut recenſerem eos : & in-
veni librum cenſûs eorum, qui aſcenderant pri-
mùm, & inventum eſt ſcriptum in eo. Iſti fi- 6
lii provinciæ, qui aſcenderunt de capivitate mi-
grantium, quos tranſtulerat Nabuchodonoſor rex
Babylonis, & reverſi ſunt in Jeruſalem, & in
Judæam, unuſquiſque in civitatem ſuam: Qui 7
venerunt cum Zorobabel ; Joſue, Nehemias,
Azarias, Raamias, Nahamani, Mardochæus, Bel-
ſam, Meſpharath, Begoai, Nahum, Baana. Nu-
merus virorum populi Iſrael : Filii Pharos, 8
duo millia centum ſeptuaginta duo : Filii Sa- 9
phatia, trecenti ſeptuaginta duo : Filii Area, 10
ſexcenti quinquaginta duo : Filii Phahathmoab 11
filiorum Joſue & Joab, duo millia octingenti de-
cem & octo : Filii Ælam, mille ducenti quin- 12
quaginta quatuor : Filii Zethua, octingenti qua- 13
draginta quinque : Filii Zachai, ſeptinginti ſexa- 14
ginta : Filii Bannui, ſexcenti quadraginta octo : 15
Filii Bebai, ſexcenti vigintiocto : Filii Azgad, 16 17
duo millia trecenti vigintiduo : Filii Adonicam, 18
ſexcenti ſexagintaſeptem : Filii Beguai, duo mil- 19
lia ſexagintaſeptem : Filii Adin, ſexcenti quin- 20
quagintaquinque : Filii Ater, filii Hezeziæ, no- 21
nagintaocto : Filii Haſem, trecenti vigintiocto: 22
Filii Beſai, trecenti vigintiquatuor : Filii Ha- 23 24
reph, centum duodecim : Filii Gabaon, nona- 25
gintaquinque : Filii Bethlehem & Netupha, 26
centum octogintaocto. Viri Anathoth, centum 27
vigintiocto. Viri Bethazmoth, quadragintaduo. 28
Viri Cariathiarim, Cephira, & Beroth, ſeptin- 29
genti quadraginta tres. Viri Rama & Geba, 30
ſexcenti vigintiunus. Viri Machmas, centum vi- 31
gintiduo. Viri Bethel & Hai, centum vigintí- 32
tres. Viri Nebo alterius, quinquagintaduo. Vi- 33 34
ri Ælam alterius, mille ducenti quinquagintaqua-
tuor. Filii Harem, trecenti viginti. Filii Jeri- 35 36
cho, trecenti quadragintaquinque. Filii Lod Hadid 37
& Ono, ſeptingenti vigintiunus, Filii Senaa, tria 38
millia nongenti triginta. Sacerdotes : Filii Idaia 39
in domo Joſue, nongenti ſeptuagintatres. Filii 40
Emmer, mille quinquagintaduo. Filii Phaſhur, 41
mille ducenti quadraginta ſeptem. Filii Arem, 42
mille decem & ſeptem. Levitæ : Filii Joſue & 43
Cedmihel filiorum

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܢܬܦܬܚܘܢ ܬܪܥ̈ܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܥܕ ܕܚܡܐ ܕܫܡܫܐ ܘܥܕ ܗܢܘܢ ܩܐܡ̈ܝܢ ܢܣܓܪܘ ܬܪܥ̈ܐ 3

ܘܐܬܪ. ܘܫܘܝܘ ܢܛܪ̈ܐ ܕܐܢܫ̈ܝ ܐܘܪܫܠܡ ܐܢܫ ܒܢܛܪܬܗ ܘܐܢܫ ܒܩܒܠ ܒܝܬܗ. ܐܬܪܐ ܪܒܬܐ ܘܪܘܚܒܬܐ ܗܝ ܘܥܡܐ ܙܥܘܪ ܒܓܘܗ ܘܠܐ ܗܘ ܒܝ̈ܬ ܒܢܝ̈ܢ. 4

ܘܐܬܠ ܐܠܗܝ ܒܠܒܝ ܘܟܢܫܬ ܪܒ̈ܢܐ ܘܫܘܠܛ̈ܢܐ ܘܥܡܐ ܕܢܡܢܐ ܠܗܘܢ ܘܫܟܚܬ ܣܦܪ ܝܘܚܣ ܕܣܠܩܘ ܒܩܕܡ̈ܝܬܐ ܘܐܫܟܚ ܒܗ ܟܬܝܒ. * ܐܠܝܢ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܣܠܩܘ ܡܫܒܝܬܐ ܕܓܠܝܬܐ ܕܓܠܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܠܝܗܘܕ ܓܒܪ ܠܩܪܝܬܗ. 5

ܕܐܬܘ ܥܡ ܙܪܒܒܠ ܝܫܘܥ ܢܚܡܝܐ ܥܙܪܝܐ ܪܥܡܝܐ ܢܚܡܢܝ ܡܪܕܟܝ ܒܠܫܢ ܡܣܦܪܬ ܒܓܘܝ ܢܚܘܡ ܒܥܢܐ ܡܢܝܢ ܓܒܪ̈ܐ ܕܥܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܢ̈ܝ ܦܪܥܫ ܐܠܦ ܘܬܪ̈ܝܡܐܐ ܘܫܒܥ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. 6

* ܒܢ̈ܝ ܫܦܛܝܐ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܫܒܥ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܐܪܚ ܫ̈ܢ ܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܦܚܬ ܡܘܐܒ ܒܢ̈ܝ ܝܫܘܥ ܘܝܘܐܒ ܐܠܦ ܘܬܡ̈ܢܐ ܘܫ̈ܬ ܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. 7

ܒܢ̈ܝ ܥܝܠܡ ܐܠܦ ܘܬܪ̈ܝܡܐܐ ܘܡܢ̈ܝ ܘܚܡ̈ܫܐ ܘܐܪܒ̈ܥܐ. ܒܢ̈ܝ ܙܬܘ ܬܫ̈ܥ ܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܚܡ̈ܫܐ. ܒܢ̈ܝ ܙܟܝ ܫ̈ܒܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܒܢܘܝ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܬܫ̈ܥܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܒܒܝ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ ܘܫ̈ܬ. ܒܢ̈ܝ ܐܙܓܕ ܬܪ̈ܝܢ ܐܠ̈ܦܝܢ ܘܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܐܕܝܩܡ ܫ̈ܬ ܡܐܐ ܘܫܒܥ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܒܓܘܝ ܐܠܦ ܘܫ̈ܬ ܡܐܐ ܘܫܒܥ̈ܝܢ ܘܫܒܥܐ. ܒܢ̈ܝ ܥܕܝܢ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܐܛܪ ܕܚܙܩܝܐ ܬܫ̈ܥܝܢ ܘܬܡ̈ܢܐ. ܒܢ̈ܝ ܚܫܡ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܬܡ̈ܢܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܒܨܝ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ ܘܚܕ. ܒܢ̈ܝ ܚܪܝܦ ܫ̈ܬ ܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܓܒܥܘܢ ܬܫ̈ܥܝܢ ܘܚܡ̈ܫܐ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܒܝܬ ܠܚܡ ܘܢܛܘܦܐ ܫ̈ܒܥ ܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܥܢܬܘܬ ܡܐܐ ܥܣܪ̈ܝܢ ܘܬܡ̈ܢܐ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܒܝܬ ܥܙܡܘܬ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܩܪܝܬ ܝܥܪ̈ܝܡ ܟܦܝܪܐ ܘܒܐܪ̈ܘܬ ܫ̈ܒܥ ܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܪܡܬܐ ܘܓܒܥ ܫ̈ܬ ܡܐܐ ܥܣܪ̈ܝܢ ܘܚܕ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܡܟܡܣ ܡܐܐ ܥܣܪ̈ܝܢ ܘܬܡ̈ܢܐ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ ܘܗܥܝ ܡܐܐ ܥܣܪ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܕܢܒܘ ܐܚܪ̈ܢ ܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܥܝܠܡ ܐܚܪ̈ܢ ܐܠܦ ܘܬܪ̈ܝܡܐܐ ܘܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܫܬ. ܒܢ̈ܝ ܚܪܡ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܫ̈ܬ. ܒܢ̈ܝ ܐܘܢܘ ܘܓܕܝܕ ܐܠܦ ܘܫ̈ܒܥ ܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ ܘܚܕ. ܒܢ̈ܝ ܝܪܚܘ ܬܠܬ̈ܡܐܐ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܣܢܐܐ ܬܫ̈ܥ ܡܐܐ ܘܬܠܬ̈ܝܢ. ܟܗ̈ܢܐ ܒܢ̈ܝ ܝܕܥܝܐ ܒܝܬ ܝܫܘܥ ܬܫ̈ܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܐܡܪ ܐܠܦ ܘܚܡ̈ܫܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ. ܒܢ̈ܝ ܦܫܚܘܪ ܐܠܦ ܘܡܐܐ ܘܬܪ̈ܝܣܝܢ ܘܫܒܥܐ. ܒܢ̈ܝ ܚܪܡ ܐܠܦ ܘܫܒܥ̈ܝܢ ܘܫܒܥܐ. ܠ̈ܘܝܝܐ ܒܢ̈ܝ ܝܫܘܥ ܠܩܕܡܝܐܝܠ ܠܒܢ̈ܝ ܗܘܕܘܝܐ ܫܒܥ̈ܝܢ ܘܐܪܒ̈ܥܐ.

Numerus hominum populi Iſraelitici.

Et dixi eis ; Ne aperiantur portæ Jeruſalem 3
donec aſcendat dies, & ſtante adhuc die, clau-
dantur portæ & obſerentur ; ſténtque in ex-
cubiis cives Jeruſalem, quiſque in cuſtodia
ſua, & quiſque è regione domûs ſuæ. Por- 4
rò urbs magna erat & ampla, populus autem
paucus in ea, nec erant eis domus extructæ.
Quapropter indidit Deus in cor meum, ut 5
congregarem nobiles, & magnates populi
per cognationes eorum : & inveni librum
genealogiarum in quo ſcriptum erat : Hi 6
ſunt cives *talis* urbis, qui aſcenderunt è ca-
ptivitate deportationis illius quam deporta-
verat Nebuchadnoſar rex Babelis in Babe-
lem ; & reverſi ſunt in Jeruſalem & Judæam,
quiſque ad civitatem ſuam : Qui aſcende- 7
runt cum Zorbabele, Jeſu, Nehemia, Azaria,
Raamia, Nehmaele, Mordechaio, Beliſane,
Meſparoth, Baguai, Nahum, & Baana.

Posteri Pharoſi, bis mille centum ſeptua- 8
ginta duo : Posteri Sephatiæ, ter mille ſe- 9
ptuaginta duo : Posteri Arahi, ſexcenti 10
quinquaginta duo : Posteri dominatûs 11
Moabi ; ex posteris Jeſu & Joabi, bis
mille octingenti octodecim : Posteri Ila- 12
mi, mille ducenti quinquaginta quatuor :
Posteri Nethaniæ, octingenti quinquagin- 13
ta quatuor : Posteri Zachi, ſeptingenti 14
ſexaginta : Posteri Bani, ſexcenti qua- 15
draginta quatuor, Posteri Bachi, ſex- 16
centi viginti octo : Posteri Azgoris, bis 17
mille trecenti viginti duo ; Posteri 18
Arhacomis, ſexcenti ſexaginta ſeptem :
Posteri Baguai, bis mille ſexaginta ſe- 19
ptem : Posteri Addonis, ſexcenti quin- 20
quaginta quinque :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ (β) εἶπα αὐτοῖς, Οὐκ ἀνοιγήσονται πύλαι Ἰερουσαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ· (γ) καὶ ἔτι αὐτῶν
4 χρηματιζόντων, κλεισθήσονται αἱ θύραι, καὶ ζφλυάδωσαν· καὶ ἔστησαν φυλακὰς οἰκούντων ἐν Ἰερουσαλὴμ,
ἀνὴρ ἐν φυλακῇ (δ) αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας (ε) αὐτοῦ. Καὶ ἡ πόλις πλατεῖα καὶ μεγάλη, καὶ
5 ὁ λαὸς ὀλίγοι ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν οἰκίαι ᾠκοδομημέναι. Καὶ ἔδωκεν ὁ θεός εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ
ζυνῆξα τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς ζυνοδίας. καὶ ἔυρον βιβλίον τῆς ζυνοδίας οἳ
6 ἀνέβησαν ἐν πρώτοις· καὶ ἔυρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ, (ζ) Καὶ ἔτοι οἱ τῆ χώρας οἱ ἀναβάντες (†) ἀπὸ
αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε (η) Ναβυχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ (ϑ) ἐπέ-
7 στρεψεν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ εἰς Ἰούδα ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν (ι) αὐτοῦ Μετὰ Ζοροβάβελ, καὶ Ἰησοῦ, καὶ
Νεεμίας, (κ) Ἀζαρίας, καὶ Ῥεελμὰ, Ναεμανὶ, (λ) Μαρδοχαῖος, Βαγοὶ, (μ) Μασφαρὲθ, Ἔσδρας, Βο-
8 γουΐ, Ἰναὰμ, Βαανὰ, Μασφὲ, ἄνδρες λαοῦ Ἰσραήλ. Υἱοὶ Φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκον-
9 10 ταδύο. Υἱοὶ Σαφατίας, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο. Υἱοὶ Ἠρὰ, ἑξακόσιοι (ν) πεντηκονταδύο. Υἱοὶ
11 Φααὲθ Μωὰβ τοῖς υἱοῖς Ἰησοῦ καὶ Ἰωὰβ, (ξ) δισχίλιοι ἑξακόσιοι δεκαοκτώ. Υἱοὶ Αἰλὰμ, χίλιοι διακ-
13 14 κόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. Υἱοὶ (ο) Ζαθοὺα, ὀκτακόσιοι (π) τεσσαρακονταπέντε. Υἱοὶ Ζακχοὺ,
15 16 ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα. Υἱοὶ Βανεὶ, ἑξακόσιοι (ρ) τεσσαρακονταοκτώ. Υἱοὶ Βηβὶ, ἑξακόσιοι εἰκοσι-
17 18 οκτώ. Υἱοὶ (σ) Ἀσγὰδ, δισχίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο. Υἱοὶ Ἀδωνικὰμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταεπτά.
19 21 Υἱοὶ (τ) Βαγοὶ, δισχίλιοι ἑξηκονταεπτά. Υἱοὶ Ἠδὶν, ἑξακόσιοι (υ) πεντηκονταπέντε. Υἱοὶ Ἀτὴρ
22 23 τοῦ Ἐζεκίᾳ, ἐνενηκονταοκτώ. Υἱοὶ (φ) Ἠσὰμ, τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ. Υἱοὶ (χ) Βεσεὶ, τριακό-
24 25 σιοι εἰκοσιτέσσαρες. Υἱοὶ (ψ) Ἀριφ, ἑκατὸν (ω) δώδεκα. υἱοὶ Ἀσὲν, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς. Υἱοὶ
26 Γαβαὼν, ἐνενηκονταπέντε. Υἱοὶ (α) Βαιθλεὲμ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ (ω) Ἀπωφὰ, πεν-
27 28 τηκονταέξ. Υἱοὶ (α) Ἀναθὼθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. (β) Ἄνδρες Βηθασμωὲθ, τεσσαρακον-
29 ταδύο. Ἄνδρες (γ) Καριαθιαρὶμ, Καφιρὰ, καὶ Βηρὼθ, ἑπτακόσιοι (δ) τεσσαρακονταεπτά.
30 31 Ἄνδρες Ἁραμὰ, καὶ Γαβαὰ, ἑξακόσιοι (ε) εἴκοσι. Ἄνδρες Μαχμὰς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο. Ἄνδρες
32 Βαιθὴλ καὶ Ἀΐ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. Ἄνδρες Ναβία, ἑκατὸν πεντηκονταδύο. (ζ) Ἄνδρες Ἠλα-
33 34 μαὰρ, χίλιοι διακόσιοι (η) πεντηκονταδύο. Υἱοὶ Ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσι. Υἱοὶ Ἰεριχὼ, τετρα-
35 36 κόσιοι (ϖ) τεσσαρακονταπέντε. Υἱοὶ Λοδαδὶδ καὶ (ϑ) Ὠνὼ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς. Υἱοὶ Σαναὰ, τρισ-
37 39 χίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα. Οἱ ἱερεῖς, υἱοὶ Ἰωδαὲ εἰς οἶκον Ἰησοῦ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταεξεῖς.
41 Υἱοὶ Ἐμμὴς, χίλιοι πεντηκονταδύο. Υἱοὶ Φασεὲρ, χίλιοι διακόσιοι (ϟ) τεσσαρακονταεπτά. Υἱοὶ
40 42 Ἠρὰμ, χίλιοι δεκαεπτά. οἱ Λδῖ͂ , Υἱοὶ Ἰησοῦ (ι) τῶ Καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς

Et dixi eis; Non aperientur portæ Hierusalem usque ad simul cum 3
Sole: & adhuc ipsis vigilantibus claudantur valvæ, & opplentur: & statuæ custodes ex habitantibus in Hierusalem: vir in custodia sua, & vir è regione domûs suæ. Et civitas lata & magna, & populus paucus in ea: & non erant domus ædificatæ. Et dedit Deus in cor meum, & congregavi optimates, & principes, & populum ad (b) conventus. Et inveni librum conventûs, qui ascenderant in primis. Et inveni scriptum in eo: Et hi filii provinciæ, qui ascenderunt de 4
captivitate transmigrationis, quam transmigravit Nabuchodonosor rex 5
Babylonis: & reverti in Hierusalem, & in Juda, vir in civitatem suam. Cum Zorobabel, & Jesu, et Nemia, Azaria, & Reelma, Nae- 7
mani, Mardochæus, Balsan, Masphareth, Esdra, Boguia, Inaum, Baana, Masphe, viri populi Israel. Filii Phoros, duo millia centum 8
septuaginta duo: Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo: Filii Era, sex- 9 10
centi quinquaginta duo: Filii Phaathmoab de filiis Jesu, et Joab, duo 11
millia sexcenti decem octo: Filii Ælam, mille ducenti quinquaginta qua- 12
tuor: Filii Zathuia, octingenti quadraginta quinq.: Filii Zacchu, sep in- 13 14
genti sexaginta: Filii Banui, sexcenti quadraginta octo: Filii Bebi, 15 16
sexcenti viginti octo: Filii Asgad, duo millia trecenti viginti duo. 17
Filii Adonicam, sexcenti sexaginta septem: Filii Bagoi, duo millia 18 19
sexaginta septem: Filii Edin, sexcenti quinquaginta quinque: 20
Filii Ater Ezeciæ, nonaginta octo: Filii Esam, trecenti viginti 21 22
octo: Filii Besei, trecenti viginti quatuor: Filii Aripb, cen- 23 24
tum duodecim: filii Asen, ducenti viginti tres: Filii Gabaon, 25
nonaginta quinque: Filii Bethalem, centum viginti tres: filii Ato- 26
pha, quinquaginta sex: Filii Anathoth, centum viginti octo: Viri 27 28
Bethamoth, quadraginta duo: Viri Cariathiarim, Caphira, & Be- 29
roth, septingenti quadraginta tres: Viri Arama, & Gabaa, sexcen- 30
ti viginti: Viri Machemas, centum viginti duo: Viri Bæthel, 31 32
& Ai, centum viginti tres: Viri Nebia, centum quinquaginta 33
duo: Viri Elamaar, mille ducenti quinquaginta duo: Filii Eram, 34 35
trecenti viginti: Filii Hiericho, trecenti quadraginta quinque: Filii 36 37
Lodadid, & Ono, septingenti viginti unus: Filii Sanana, tria mil- 38
lia nongenti triginta. Sacerdotes: filii Jodæ in domo Jesu, nongenti 39
septuaginta tres: Filii Emmer, mille quinquaginta duo: Filii Pha- 40 41
seur, mille ducenti quadraginta septem: Filii Eram, mille decem septem. Levitæ: Filii Jesu, ipsius Cadmiel de filiis 42 43

MS. Ψ. (β) εἶπον αὐλοῖς, (γ) ὃπ αὐτῶν ἔτι χρηματιζόντων, (δ) ἑαυτῆ, (ε) ἑαυτῆς. (ζ) Καὶ ἔτοι οἱ υἱοὶ (†) ἀπὸ τῆ αἰχμαλωσίας (η) Ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς (ϑ) ἐπέστρεψαν (ι) ἑαυτῆ (κ) Ἀζαρίας, Ῥεγμὰ, (λ) Μαρδοχέε, (μ) Μαασφαρὲθ, Ἔζρα, Βαγωΐα, (ν) ἑβδομηκονταδύο. (ξ) δισχίλιοι δεκαοκτώ. (ο) Ζαθθύα, (π) τεσσερακονταπέντε. (ο) τεσσερακονταοκτώ. (π) Ἀγατὰδ, (ρ) Βαγωεὶ, (σ) πεντηκοντατέσσαρες. (τ) Ἠσαμὶ, (υ) Βασὶ, (φ) Ἀρεὶμ, (χ) δεκαδύο. Υἱοὶ Γαβαὼν, (ψ) Βαισδηεὶμ, (ω) Ἀνετωφὰ, (α) Ναθὼθ, (β) Ἄνδρες Βὴθ, τεσσερακονταδύο. (γ) Καριαθιαρεὶμ, Χαφιρὰ, (δ) τεσσερακονταεξεῖς. (ε) εἰκοσιεῖς. (ζ) Υἱοὶ Μαζιβὼς, ἑκατὸν πεντηκονταέξ. Ἄνδρες Ἠλαμαὰρ, (η) πεντηκοντατέσσαρες. (ϖ) τεσσερακονταπέντε. (ϑ) Ὠνὼν, (ϟ) τεσσερακονταεπτά. (ι) τῷ Καδμιὴλ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وقلت لهم * لا تفتحوا ابواب اورشليم الى حمو الشمس * ومهما هو موقوف اطبقوا الابواب *
4 واوقاف بحارس اورشليم كل واحد في محرسه والرجل قدام داره * والمدينة واسعة الامكنة
5 وكثيرة * والناس فيها قليل * وليس دور معمور * وجعل الهي في قلبي * وجمعت الروساء
والمقدمين وعظماء السعب لقبايلهم * ووجدت ديوان السبي الصاعد من الابتداء * ووجدت
فيه مكتوبا جميع الاسماء المذكورين * كما قسرنا في السفر لكن العدد يختلف *

Et dixi eis; Ne aperiatis portas Jerusa- 3
lem usque ad ardorem solis, et adhuc eo subsistente claudite portas: et vices excubiarum Jerosolymæ, unaquæque sit in custodia sua, et quisque ante domum suam. Urbs autem erat ampla spatiis ac magna, 4
et homines in ea pauci, nec erant domus ædificatæ. Posuitque Deus meus in corde 5
meo, et convocavi principes, duces, ac magnates populi per familias eorum: & inveni libellum captivitatis quæ primùm ascenderat, et inveni in eo scripta omnia nomina commemorata, quemadmodum exposuimus in libro præcedente: *at numerus diversus est.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * حتى الذين امتنعوا مقفعم ارحا. حيرمنا لعجم ملامتنا. * حتى تسعمر.
22 الحدثا محتهم ملامتنا * حتى جب. الحدثا محتهم ارحا. * حتى
23 24 سوزم. مدا ملارحهز. * حتى ححف. لعجم مقفعا. * ابقى حدحسر
25 26 ححقفا. مدا ملامتنا ملامتنا. * ابقى حدحا. مدا محتهم ملامتنا.
27 28 * ابقى حدحا زحدا. ارحيم ملاتم. * ابقى حدحا نحزم محفنا حزلا.
29 30 مححدا ارحيم ملاحدا. * ابقى حدحا زحدا. مححدا محتهم مسر.
31 32 * ابقى مححدا مدا محتهم ملاتم. * ابقى حدحا ابلا محه. مدا محتهم
33 ملاحدا. * ابقى نحه. مقفعم ملاتم. * بحدحكم. الحد حدابم. مقفعم
34 35 ارحدا. * حتى سوم. الحدثا محتهم. * حتى ابزسه. الحدثا ارحيم مقفعا.
36 37 * حتى حوبزسه. مححدا محتهم مسر. * حتى هذا الحد الحقم ملحدا
38 39 ملاحدس. * ارقنا حتى بحبل. ححدا نعدا. لعجدا معحيم ملاحدا.
40 41 * حتى ازمز. الحد مقفعم ملاتم. * حتى قعسز. الحد مدابم ارحيم
42 43 معحدا. * حتى سوم. الحد معحدحر. * حزيا حتى نعدا ححبدابلا.
ححتى بعدا. مححيم ارحدا.

Posteri Ataris, octingenti quinquaginta qua- 21
tuor: ex Hezecia, nonaginta octo: Posteri 22
Nahsomi, trecenti viginti octo: Posteri 23
Basi, trecenti viginti quatuor: Posteri Ho- 24
rami, centum duodecim: Cives Gebeonis, 25
nonaginta quinque: Beth-lehemitæ & No- 26
phitæ, centum octoginta octo: Cives Ana- 27
thoth, centum viginti octo. Cives Beth- 28
remoth, quadraginta duo: Cives Beth- 29
naarin, Chepiræ, & Bereoth, septingenti quadraginta tres: Cives Gebaa & Ramæ, 30
septingenti viginti unus: Cives Machmas, 31
centum viginti duo: Cives Beth-il & 32
Aai, centum viginti tres: Cives Nobu, quin- 33
quaginta duo: Ilamitæ, mille ducenti quin- 34
quaginta quatuor: Posteri Horami, tre- 35
centi viginti: Jerichuntini, trecenti qua- 36
draginta quinque: Cives Lud & Ino, 37
septingenti viginti unus: Senaani, ter 38
mille nongenti triginta: Sacerdotes fi- 39
lii Idaiæ, è familia Jesu, nongenti se- 40
ptuaginta tres: Posteri Amiris, mille 41
quinquaginta duo: Posteri Phashoris, 42
mille ducenti quadraginta septem: Po- 43
steri Haddumi, mille septemdecim: Le-
vitæ posteri Jesu, ex Cadmaele, de filiis Judæ, septuaginta quatuor.

נחמיה : ז

filii ,Talmon filii ,Ater filii ,Sallum filii : Janitores .octo & quadraginta centum ,Asaph filii ; Cantores

45 44 הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה : הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי שַׁלֻּם בְּנֵי אָטֵר בְּנֵי טַלְמֹן בְּנֵי־

.Tabbahoth filii ,Chasupha filii ,Sicha filii : Nethinim .octo & triginta centum ,Sobai filii ,Chatita filii ,Haechub

46 עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבַי מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה : הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי־חֲשֻׂפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת :

.Ghachar filii ,Ghiddel filii, Chanan Flii .Salmai filii ,Chaghaba filii ,Lebanah Filii .Padon filii ,Siha filii ,Cheros Filii

49 47 בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעָא בְּנֵי פָדוֹן : בְּנֵי־לְבָנָא בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי שַׁלְמַי : בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר :

.Nephisim filii ,Mehunim filii ,Besai Filii .Paseach filii ,Huzza filii ,Ghazam Filii .Necodah filii ,Resin filii ,Reaiah Filii

52 50 בְּנֵי־רְאָיָה בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא : בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ : בְּנֵי־בֵסַי בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִישְׁסִים :

,Sisera filii ,Barchos Filii .Charsa filii ,Mechida filii ,Basiith Filii .Charchur filii ,Chacuphah filii ,Bacbuc Filii

55 53 בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר : בְּנֵי־בַצְלִית בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא : בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא

.Peridah filii ,Sophereth filii , Sotai filii ; Selomoh servorum Filii .Chatipha filii ,Nesiach Filii .Tamach Filii

57 56 בְּנֵי תָמַח : בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא : בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סֹפֶרֶת בְּנֵי פְרִידָא :

.Amon filii ; Hasebaim Pochereth filii ,Chathil filii ,Sephatiah Filii .Ghiddel filii ,Darcon filii ,Jahala filii

59 58 בְּנֵי־יַעֲלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל : בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמֹן :

,melach-Tel de *ascendentes* isti Et .duo & nonaginta trecenti ,Selomoh servorum filii & ,Nethinim Omnes

61 60 כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם : וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח

Israel ex an suum semen & ,suorum patrum domum indicare potuerunt non & : Immer &,Addon,Cherub ,charsa-Tel

תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל :

:sacerdotibus de Et .duo & quadraginta sexcenti ;Nechodah filii ,Tobijah filii ,Delaiah Filii .ipsi

63 62 הֵם : בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם : וּמִן־הַכֹּהֲנִים

.earum nomine *super* est vocat' &,uxorem Ghilgaditis Barzillai filiab' de accepit qui ,Barzillai filii ,Hachos filii ,Chobaiah Filii

בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם :

.sacerdotio à sunt *abdicati* & : est inventa non & ,*se genealogizantes* suam scripturam quærierunt Isti

64 אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא וַיִּנָּאֲלוּ מִן־־־־הַכְּהֻנָּה :

, Urim in *sacerdotem standum ad usque* ,sanctitatum sanctitate de manducarent non ut ,eis Tirsatha dixit Et

65 וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים

Præter .sexaginta & trecenti *duo millia myriades quatuor* unus tanquam *concio* Omnis .Thummim &

67 66 וְתֻמִּים : כָּל־־־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אֶלֶפִים שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים : מִלְבַד

, cantores *eis* & ; septem & triginta trecenti , millia septem isti : eorum ancillas & , eorum servos

עַבְדֵיהֶם וְאִמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים

eorum .Muli .sex & triginta septingenti eorum Equi .quinque & quadraginta & ducenti cantatrices &

68 וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וְחָמֵשָׁה : סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה פְּרָדֵיהֶם

millia sex asini : quinque & triginta quadringenti Cameli .quinque & quadraginta ducenti

69 מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְחָמֵשָׁה : גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וַחֲמֵשָׁה חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים

thesaurum in dedit Tirsatha .opus in dederunt patrum *capitum* pars Et .viginti & septingenti

70 שֵׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים : וּמִקְצַת רָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לַמְּלָאכָה הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאוֹצָר

capitibus de Et .quingentas & triginta sacerdotum tunicas ,quinquaginta *phialas* ,mille drachmas auri

71 וְזָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף מִזְרָקוֹת חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת : וּמֵראשֵׁי

.ducentas & ,millia duo minas argenti &;millia decem bis drachmas auri operis thesaurum in dederunt patrum

הָאָבוֹת נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמֹנִים שְׁתֵּי רִבּוֹת וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם :

; millia duo minas argenti & , millia decem bis drachmas auri populi residuum dederunt quod Et

72 וַאֲשֶׁר נָתַן שְׁאֵרִית הָעָם זָהָב דַּרְכְּמֹנִים שְׁתֵּי רִבּוֹא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם

, janitores & , Levitæ & , sacerdotes habitaverunt Et .septem & sexaginta sacerdotum tunicas &

73 וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה : וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשֹּׁעֲרִים

Israel filii & ,septimus mensis contigit &:suis urbibus in Israel omnis & , Nethinim & , populo de & , cantores &

וְהַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם וַיַּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

.suis civitatibus in

בְּעָרֵיהֶם :

Versio VULG. LAT.

Oduiæ, septuagintaquatuor. Cantores : Filii Asaph, centum quadragintaocto. Janitores: Filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai, centum trigintaocto. Nathinæi: filii Soha, filii Hasupha, filii Tebbaoth, Filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, filii Lebana, filii Hagaba, filii Selmai, Filii Hanan, filii Geddel, filii Gaher, Filii Raaia, filii Rasin, filii Necoda, Filii Gezem, filii Aza, filii Phasea, filii Besai, filii Munim, filii Nephussim, Filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, Filii Besloth, filii Mahida, filii Harsa, Filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, Filii Nasia, filii Hatipha, Filii servorum Salomonis, filii Sothai, filii Sophereth, filii Pharida, Filii Jahala, filii Darcon, filii Jeddel, Filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erat ortus ex Sabaim, filio Amon. Omnes Nathinæi, & filii servorum Salomonis, trecenti nonagintaduo. Hi sunt autem, qui ascenderunt de Thelmela, Thelharsa, Cherub, Addon, & Emmer: & non potuerunt indicare domum patrum suorum, & semen suum, utrùm ex Israel essent. Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quadragintaduo. Et de Sacerdotibus, filii Habia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis uxorem : & vocatus est nomine eorum. Hi quæsierunt scripturam suam in censu, & non invenerunt: & ejecti sunt de sacerdotio. Dixítque Athersatha eis ut non manducarent de Sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus & eruditus. Omnis multitudo quasi vir unus, quadragintaduo millia trecenti sexaginta, Absque servis & ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti triginta septem, & inter eos cantores, & cantatrices, ducenti quadragintaquinque. Equi eorum, septingenti trigintasex : muli eorum, ducenti quadragintaquinque : Cameli eorum, quadringenti trigintaquinque : asini, sex millia septingenti viginti.

Hucusque refertur quid in commentario scriptum fuerit, exin Nehemiæ historia texitur.

Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta. Et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis, auri drachmas viginti millia, & argenti mnas duo millia ducentas. Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas viginti millia, & argenti mnas duo millia, & tunicas sacerdotales sexaginta septem. Habitaverunt autem Sacerdotes, & Levitæ, & janitores, & cantores, & reliquum vulgus, & Nathinæi, & omnis Israel, in civitatibus suis.

CAP. VIII.

ET venerat mensis septimus : filii autem Israel erant in civitatibus suis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ministri : posteri Asaphi, centum quadraginta octo: Janitores autem posteri Sallum, posteri Atar, posteri Atelman, posteri Acuph, posteri Hatutæ, posteri Sabi ; centum triginta octo viri : Posteri Asahæ, posteri Hasuphæ, posteri Tabaoth, Posteri Acrosi, posteri Siæ, posteri Pharonis, Posteri Lebnæ, posteri Hagbæ, posteri Salmi, Posteri Hanani, posteri Addæ, posteri Hagar, Posteri Anæ, posteri Disón, posteri Decoræ, Posteri Gazam, posteri Addæ, posteri Pasah, Posteri Basi, posteri Meathenim, posteri Nephusin, Posteri Becoc, posteri Hatuphæ, posteri Hadhoth, Posteri Beslaoth, posteri Mehadiæ, posteri Harsæ, Posteri Bezoc, posteri Sifræ, posteri Tamnaa, Posteri Nesih, posteri Hatuphæ, Posteri servorum Salomonis, posteri Sati, posteri Sephoth, posteri Peruiæ, Posteri Alæ, posteri Daraonis, posteri Gazalis, Posteri Sephatiæ, posteri Hephatiæ, posteri Becheroth, posteri Sobin, posteri Amon. Omnes Nethanæi & posteri servorum Salomonis, trecenti nonaginta duo. Hi sunt qui ascenderunt è Tel-melaha ad Tel-harsa & ad Cherub : hi locuti sunt, sed non potuerunt indicare familias patrum suorum & genealogias suas ; sed *tantùm* quòd ex Israele essent. Posteri Bani posteri Delaiæ, posteri Tobiæ posteri Zecoræ ; sexcenti quadragintaduo. E sacerdotibus autem, posteri Hananiæ, posteri Hecos, posteri filii Barzali, qui, ductâ de filiabus Barzali Galaaditæ uxore, vocatus est de nomine illorum. Isti quæsierunt in libro familias suas, at non invenerunt : quapropter exciderunt è sacerdotio. Dixerunt enim eis seniores sacerdotum, ne comederent è sancto sanctorum, donec statuamus summum sacerdotem, inquiramus, & videamus. Tota hæc simul congregatio, quatuor myriades, bis mille quadringenti septuaginta :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

44 45 Τῶ Οὐδυΐα, ἑξδομηκονλατέταρες. οἱ ᾄδοντες, Υἱοὶ Ἀσὰφ, ἑκατὸν (†) τεσσαρακονλαοκτώ. Οἱ πυλωροὶ,
46 υἱοὶ (κ) Σελλὲμ, υἱοὶ Ατὴρ, υἱοὶ Τολμὼν, υἱοὶ (λ) Ἀκκὼβ, υἱοὶ Ἀτιτὰ, υἱοὶ (μ) Σαβὶ, ἑκατὸν τριακονλα-
47 οκτώ. Οἱ Ναθινὶμ, υἱοὶ (ν) Σηὰ, υἱοὶ (ξ) Ἀσφὰ, υἱοὶ Ταβαὼθ, Υἱοὶ Κιρὰς, υἱοὶ (ο) Ἀσυΐα,
48 υἱοὶ Φαδὼν, υἱοὶ Λαβανὰ, υἱοὶ (π) Ἀγαβὰ, υἱοὶ Σελμεῖ, Υἱοὶ Ἀνὰν, υἱοὶ (ρ) Γαδὴλ, υἱοὶ Γαὰρ,
49 Υἱοὶ Ῥαΐα, υἱοὶ (σ) Ῥασὼν, υἱοὶ Νεκωδὰ, Υἱοὶ Γηζὰμ, υἱοὶ Ὀζὶ, υἱοὶ (τ) Φεσὴ, Υἱοὶ
50 51 Βησὶ, υἱοὶ (υ) Μεϊνὼν, υἱοὶ (φ) Νεφωσασὶ, Υἱοὶ Βακβὺκ, υἱοὶ Ἀχυφὰ, υἱοὶ Ἀρὲὲ, Υἱοὶ Βασα-
52 53 λὼθ, υἱοὶ (χ) Μιδὰ, υἱοὶ Ἀδασὰν, Υἱοὶ Βαρκὼς, υἱοὶ Σισαρὰθ, υἱοὶ Θημὰ, Υἱοὶ Νισὰ,
54 55 υἱοὶ Ἀτιφά. Υἱοὶ δὲλων Σολομὼν, υἱοὶ Σωτεῖ, υἱοὶ (ψ) Σαφαρὰτ, υἱοὶ (ω) Φεριδὰ, Υἱοὶ (α) Ἰε-
56 57 λὰλ, υἱοὶ Δορκὼν, υἱοὶ (β) Γαδὴλ, Υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ Ἐτὴλ, υἱοὶ (γ) Φακαρὰθ, υἱοὶ Σαβαΐμ,
58 υἱοὶ Ἠμίμ. Πάντες οἱ (δ) Ναθινὶμ, καὶ υἱοὶ δὲλων Σολομὼν, τριακόσιοι ἐνενηκονταδύο. Καὶ ἔτοι
59 ἀνέβησαν ἀπὸ (ε) Θελμελὲθ, (ζ) Θελαρσὰ, (η) Χαρὲὲ, Ἠρὼν, (θ) Ἰεμὴρ, καὶ οὐκ ἐδυνάσθησαν ἀπ-
60 61 αγγεῖλαι οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ Ἰσραὴλ εἰσίν· Υἱοὶ Δελαΐα, υἱοὶ (ι)
62 Τωβΐα, υἱοὶ Νεκωδὰ, ἑξακόσιοι (κ) τεσσαρακονλαδύο. Καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, υἱοὶ Ἐβΐα, υἱοὶ (λ) Ἀ-
63 κκὼς, υἱοὶ (μ) Βερζελλὶ, ὅτι ἔλαβον ἀπὸ θυγατέρων (ν) Βζζελὶ τῆς Γαλααδίτου γυναῖκας, (ξ) καὶ ἐ-
64 κλήθησαν ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν. Οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν (ο) αὐτῶν τῆς ζυνοδίας, καὶ οὐχ (π) ἑυρέ-
65 θη, καὶ ἠζχεδιάθησαν ἀπὸ τῆς ἱρατείας. Καὶ εἶπεν (ρ) ἀθερσαθὰ, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τῶ ἁγίου
66 τῶν ἁγίων, ἕως (σ) ἀναστῆ ἱρεὺς φωτίσων. Καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία (τ) ὡσεὶ τέσσαρες μυριά-
67 δες δισχίλιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα, Πάρεξ δὲλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν· οἵτοι ἑπτακισχίλιοι
69 τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε· καὶ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι, διακόσιοι (υ) τεσσαρακονλαπέντε. Ὄνοι δισχίλιοι
70 ἑπτακόσιοι. Καὶ ἀπὸ μέρους ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον (φ) τῷ Νεεμία εἰς θησαυ-
71 ροὺς χρυσοῦς χιλίους, φιάλας πεντήκοντα, καὶ (χ) χοδωνὰθ τ' ἱερέων τριάκοντα. Καὶ ἀπὸ ἀρχηγῶν τῶν
72 πατριῶν ἔδωκαν εἰς θησαυροὺς τῶ (ψ) ἔργω χρυσοῦ νομίσμα[Θ' δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς
73 δισχιλίας τριακοσίας. Καὶ ἔδωκαν οἱ καλάλοιποι τῶ λαῶ χρυσίου δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς δισ-
χιλίας διακοσίας, καὶ χοδωνὰθ τῶν ἱερέων ἑξηκονλαεπτά. Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, (ω) καὶ Λελῖται,
καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ ἀπὸ τῶ λαῶ, καὶ οἱ Ναθινὶμ, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν
αὐτῶν.

MS.A. (†) τεσσαρακονλαοκτώ. (κ) Σελλὲμ, (λ) Ἀκκὼμ, (μ) Σαβαὶ, (ν) Σιαὰ, (ξ) Ἀσηφὰ, υἱοὶ Ταββαὼθ, (ο) Σιαιὰ, (π) Ἀγγαβὰ, [υἱοὶ Ἀκδὶ, υἱοὶ Οὐτὰ, υἱοὶ Κιτὰρ, υἱοὶ Ἀγὰβ,] υἱοὶ Σημεῖ, (ρ) Σαδὴλ, (σ) Ῥασὼν, (τ) Φεαὶ, (υ) Μεεινὼμ, (φ) Νεφωσεὶμ, (χ) Μεειδὰ, (ψ) Σαφαρὰθ, (ω) Φαρεδὰ, (α) Ἰεαὴλ, (β) Γααδὴλ, (γ) Φαχαρὲθ, (δ) Ναδανεὶμ, (ε) Θημελὲχ, (ζ) Θαρσὰ, (η) Χερὲὲ, (θ) Ἰεμμὴρ, (ι) Βωὰ, υἱοὶ Τωβΐα, (κ) τεσσαρακονταδύο. (λ) Ἀκκὼς, (μ) Βζζηλαὶ, (ν) Βζζηλαὶ (ξ) καὶ ἐκλήθη *το ὀνόματι αὐτῶν. (ο) ἑαυτῶν (π) ἡυρέθη, (ρ) ἀθερσαθὰ αὐτοῖς, ἵνα (σ) ἀνέστη ὁ ἱερεὺς (τ) εἰς τέσσαρας μυριάδας δισχιλίας τριακοσίους ἐξήκοντα, (υ) τεσσαρακονταπέντε. Ἵπποι ἑπτακόσιοι τρι-
ακονλαὲξ, ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονλαπέντε, Κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονλαπέντε, ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι. Καὶ (φ) τῷ ἀθερσαθὰ, ἔδωκαν εἰς (χ) χοδωνὰθ (ψ) ἔργω * χρυσίου δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μυρίας μνᾶς δισχιλίας διακοσίας, καὶ χοδωνὰθ (ω) καὶ οἱ Λελῖ),

ΚΕΦ. ιʹ.

1 Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομο, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν (α) αὐτῶν.

MS. A. ἑαυτῶν.

Et adduia, septuaginta quatuor. Cantores: Filii Asaph, centum quadraginta octo. Janitores: filii Salum, filii Aster, filii Telmon, filii Acub, filii Atita, filii Sabi, centum triginta octo. Nathinim: filii Sea, filii Aspha, filii Tabaoth, Filii Ciras, filii Asiia, filii Phadon, filii Labana, filii Agaba, filii Selmei, Filii Anan, filii Gadel, filii Gaar, Filii Raaia, filii Rasson, filii Necoda, Filii Gezam, filii Ozi, filii Phese, Filii Besi, filii Meinon, filii Nephosasi, Filii Bacbuc, filii Achipha, filii Aeur, Filii Basaloth, filii Mida, filii Adasan, Filii Barcue, filii Sisarath, filii Thema, Filii Nisia, filii Atipha. Filii servorum Salomon, filii Satei, filii Sapharat, filii Pherida, Filii Jetel, filii Dorcon, filii Gadael, Filii Saphatia, filii Ettel, filii Phacarath, filii Sabaim, filii Emim: Omnes Nathinim, & filii servorum Salomon, trecenti nonaginta duo. Et hi ascenderunt è Thelmeleth, Thelarsa, Charub, Eron, Jemer, & non potuerunt annuntiare domos patriarum suarum, & semen suum, si de Israel sunt: Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti viginta duo. Et de sacerdotibus, filii Ebia, filii Acos, filii Berzelli, quoniam (c) acceperunt de filiabus Berzelli Galaaditæ uxores, & vocati sunt in nomine earum. Hi quæsierunt scripturam suam conventûs: & non est inventa: & (d) abdicati sunt à sacerdotio. Et dixit (e) Athersatha, ut non comedant de sancto sanctorum; quoadusque surgat sacerdos (f) illuminans. Et fuit omnis Ecclesia (g) quasi quadraginta duo millia (h) trecenti sexaginta, Absque servis eorum, & ancillis eorum. Hi septem millia trecenti triginta septem. Et cantores, & cantatrices, ducenti quadraginta (i) quinque. Asini, duo millia septingenti. Et de parte principum patriarum dederunt ad opus (k) Neemiæ in thesaurum (l) aureos mille, phialas quinquaginta, & (m) Chothonoth sacerdotum triginta. Et de principibus patriarum dederunt in thesauros operis, (n) auri numismatis viginti millia, & argenti minas, bis mille trecentas. Et dederunt reliqui de populo auri viginti millia, & argenti minas bis mille ducentas, & Chothonoth sacerdotum, sexaginta septem. Et sederunt sacerdotes, & Levitæ, & janitores, & cantores, & qui de populo, & Nathinim, et omnis Israel in civitatibus suis.

CAP. VIII.

1 Et advenit mensis septimus, & filii Israel in civitatibus suis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

67 * ܕܚܙ ܡܢ ܚܕܡܝܗܘܢ ܕܐܬܘ ܫܒܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܠܬ ܐܠܦ ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܠܬ ܓܒܪܐ ܘܓܒܪܬܐ ܡܫܪܪܐ ܘܡܫܪܪܬܐ
69 ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܪܬܝܢ ܓܡܠܐ ܐܠܦ ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܒܥ ܣܘܣܝܐ ܡܐܐ ܘܫܬܝܢ ܥܣܪ ܓܡܠܐ *
70 ܘܚܕ ܡܢ ܪܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܝܗܒ ܠܥܒܕܐ ܠܓܙܐ ܕܒܝܬܐ ܐܪܬܪܫܬܐ ܕܕܗܒ ܐܠܦ ܘܚܡܫ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܟܘܢܝ ܕܕܗܒ
ܘܡܢ ܪܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܝܗܒ ܠܓܙܐ ܕܥܒܕܐ ܐܠܦ ܡܢܐ ܘܬܪܬܝܢ ܡܐܐ ܡܢܐ ܘܟܬܢܬ ܟܗܢܐ ܫܬܝܢ ܘܫܒܥܝܢ ·
71 ܘܡܢ ܪܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܝܗܒ ܠܓܙܐ ܕܥܒܕܐ ܠܓܙܐ ܕܒܝܬܐ ܐܠܦ ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܬܠܬ ܡܢܐ ܕܟܣܦ ·
ܘܡܢ ܪܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܝܗܒ ܠܓܙܐ ܕܥܒܕܐ ܐܠܦ ܕܕܗܒ ܘܬܪܬܝܢ ܡܢܐ ܘܡܢ ܟܣܦ ܐܠܦ ܘܬܪܬܝܢ ܡܐܐ ܡܢܐ
72 ܘܫܬܝܢ ܘܥܣܪ ܟܘܢܝ ܟܗܢܐ ܘܡܢ ܪܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܝܗܒ ܠܓܙܐ ܕܥܒܕܐ ܠܓܙܐ ܕܒܝܬܐ ܕܕܗܒ ܐܠܦ ·
ܘܬܪܬܝܢ ܐܠܦ ܕܟܣܦ ܬܪܬܝܢ ܡܐܐ ܡܢܐ ܘܬܪܬܝܢ ܐܠܦ ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܫܬܝܢ ܥܣܪ ܓܡܠܐ ·
ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܒܥ ܣܘܣܝܐ ܘܡܐܐ ܘܥܣܪ ܓܡܠܐ ·

* ܟܗܢܐ * ܘ *

1 * ܘܝܬܒܘ ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܘܬܪܥܐ ܘܡܪܢܢܐ ܘܥܡܐ ܘܟܠ. ܘܢܬܝܢܐ ܘܟܠ. ܘܒܢܝ ܐܝܬܪܝܠ ܒܡܕܝܢܬܗܘܢ ·
ܘܟܕ ܡܛ ܝܪܚ ܫܒܥܝ ܘܒܢܝ ܐܝܬܪܝܠ ܒܡܕܝܢܬܗܘܢ ·

Præter servos & ancillas eorum, qui erant septies mille trecenti triginta tres: omnes ministri & ministræ, ducenti quadraginta quinque. Cameli, quadringenti triginta quinque? asini, sexies mille septingenti viginti. Tum ex præcipuis patribus dederunt pro opere domûs: seniores sacerdotum contulerunt in thesaurum, auri drachmas mille, quintalia quinquaginta, tunicas pro sacerdotibus quingentas triginta. Et ex patriarchis contulerunt in thesaurum ipsius operis, auri drachmarum duas myriadas; argenti verò minas bis mille ducentas. Dederunt autem reliquus populus, drachmarum duas myriadas, minas bis mille, & tunicas pro sacerdotibus sexaginta septem.

CAP. VIII.

1 Posthæc reversi sunt sacerdotes, ac Levitæ, janitores, & ministri, déque populo, & Nethanæis, totóque Israele, in civitates suas. Adveniente verò mense septimo, quum essent Israelitæ in civitatibus suis;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

1 * وَجَلَسَتِ ٱلْأَئِمَّةُ وَٱلْمُنْشِدِينَ وَٱلْبَوَّابِينَ مِنَ ٱلْقَوْمِ وَٱلْخَدَمِ فِي قُرَاهُمْ * وَدَنَا ٱلشَّهْرُ ٱلسَّابِعُ
وَبَنِي إِسْرَائِيلَ فِي قُرَاهُمْ *

CAP. VIII.

1 Et habitaverunt sacerdotes & cantores atque janitores, ex populo & ministris, in oppidis suis. Cúmque advenisset mensis septimus, & filii Israelis essent in oppidis suis;

נחמיה : ח

CAP. VIII. ח

, scriłæ Hezræ dixerunt & ; aquarum *portæ facies ad* quæ plateam ad ,unus vir tanquam populus omnis sunt *collecti* Et

1 וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר

legem sacerdos Hezra attulit Et .Israeli Dominus præcepit quam ,Moseh legis librum *afferendum ad*

2 לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל : וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה

legit Et .septimi mensis *unæ* die in ,*audiendum ad* intelligentem omnem & ,mulierem ad usque *&* viro à ,*concionis facies ad*

3 לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי : וַיִּקְרָא

,mulieribus & ,viris coram *diei* dimidium ad usque luce à ,aquarum *portæ facies ad* quæ ,*plateæ facies ad* eo in

בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר׳ לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים

quam ,*ligni turrem* super scriba Hezra stetit Et .legis librum ad populi omnis aures & : intelligentibus &

וְהַמְבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה : וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר־

4 *super* Mahaseiah & ,Chilchiiah & ,Urijah & ,Hanaiah & ,Semah & ,Matthithiah eum juxta stetit & ; *verbo* fecerunt

עָשׂוּ לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנִיָּה וְאוּרִיָּה וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה עַל־

.Mesullam ,Zechariah ,Chasbadanah *&* ,Chasum *&* ,Malchijah *&* ,Misael *&* ,Pedaiah ejus sinistra à Et .ejus dexteram

יְמִינוֹ וּמִשְׂמֹאלוֹ פְּדָיָה וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם :

omnis *steterunt eum aperire secundùm* Et .erat populum omnem supra quia ,populi omnis oculis in librum Hezra aperuit Et

5 וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל־

exaltatione *in* ,Amen ,Amen ,populus omnis *responderunt* Et .magno Deo Domino Hezra benedixit Et .populus

6 הָעָם : וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אָמֵן׳ אָמֵן׳ בְּמַעֲל

, Jamin , Serebiah & , Bani & ,Jesuah Et .terra in *facies Domino se incurvaverunt & flexerum vertucem* Et .suarum manuum

יְדֵיהֶם וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה : וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשַׁרֵבְיָה׳ יָמִין

7 *facientes* intelligere Levitæ & , Pelaiah , Chanan ,Jozabad ,Hazariah , Chelita , Mahaseiah , Hodijah , Sabbethai ,Haccub

עַקּוּב שַׁבְּתַי׳ הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עַזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה׳ וְהַלְוִיִּם מְבִינִים

ponendo & ,expositi Dei lege in ,libro in legerunt Et .*suo stare super* populus & ; legem populum

8 אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עָמְדָם : וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם

Levitæ & ,scriba sacerdos Hezra & , Tirsatha ipse Nechemiah Dixitque *.lectione in* intellexerunt & *,intellectum*

9 שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא : וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן׳ הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם

: fleatis ne & ,lugeatis Ne .vestro Deo Domino *ipse* sanctus Dies : populo omni ,populum *facientes* intelligere

הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ וְאַל־תִּבְכּוּ

bibite & ,pinguia comedite ,Ite : eis dixit Et .legis verba *eos audire secundùm* ,populus omnis *flentes nam*

10 כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה : וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ

Domini gaudium quia ,*doleatis* ne & :nostro Domino dies sanctus quia ,*sibi est paratum* non ei partes mittite & ,dulcia

מַמְתַקִּים וּשְׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה

.doleatis ne & ,sanctus dies quia ,Tacete :dicendo ,populo omni in *facientes* silentium Levitæ Et .vestra fortitudo *ipsum*

11 הִיא מָעֻזְכֶם : וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר הַסּוּ כִּי הַיּוֹם קֹדֶשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ :

quia :magnam lætitiam faciendum ad & , partes mittendum ad &,bibendum *ad* &,comedendum ad populus omnis abierunt Et

12 וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי

,sacerdotes ,populi universi *patrum capita* sunt congregati secunda die in Et .eos *fecerunt sine* quæ verba *in* intellexerunt

13 הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ לָהֶם : וּבְיוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם הַכֹּהֲנִים

.legis verba *ad* intelligendum ad & ; scribam Hezra ad , Levitæ &

וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וְלְהַשְׂכִּיל אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה :

Versio VULG. LAT.

Congregatúsque est omnis populus quasi vir unus, ad plateam quæ est ante portam aquarum : & dixerunt Esdræ scribæ ut afferret Librum legis Moysi, quam præceperat Dominus Israeli. Attulit ergò Esdras Sacerdos legem coram multitudine virorum & mulierum, cunctísque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. Et legit in eo apertè in platea quæ erat ante portam aquarum, de manè usque ad mediam diem, in conspectu virorum & mulierum & sapientium : & aures omnis populi erant erectæ ad Librum. Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneum, quem fecerat ad loquendum : & steterunt juxta eum, Mathathias, & Semeia, & Ania, & Uria, & Helcia, & Maasia, ad dexteram ejus : & ad sinistram, Phadaia, Misael, & Melchia, & Hasum, & Hasbadana, Zacharia, & Mosollam. Et aperuit Esdras librum coram omni populo : super universum quippe populum eminebat : & cùm aperuisset eum, stetit omnis populus. Et benedixit Esdras Domino Deo magno : & respondit omnis populus ; Amen, Amen: elevans manus suas : & incurvati sunt, & adoraverunt Deum proni in terram. Porrò Josue, & Bani, & Serebia, Jamin, Accub, Septhai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Jozabed, Hanan, Phalaia, Levitæ, silentium faciebant in populo ad audiendam legem : populus autem stabat in gradu suo. Et legerunt in Libro legis Dei distinctè, & apertè ad intelligendum : & intellexerunt cùm legeretur. Dixit autem Nehemias (ipse est Athersatha) & Esdras sacerdos & scriba, & Levitæ interpretantes universo populo ; Dies sanctificatus est Domino Deo nostro, nolite lugere, & nolite flere. Flebat enim omnis populus cùm audiret verba legis. Et dixit eis ; Ite, comedite pinguia, & bibite mulsum : & mittite partes his qui non præparaverunt sibi : quia sanctus dies Domini est, & nolite contristari : gaudium etenim Domini est fortitudo nostra. Levitæ autem silentium faciebant in omni populo, dicentes ; Tacete, quia dies sanctus est, & nolite dolere. Abiit itaque omnis populus, ut comederet & biberet, & mitteret partes, & faceret lætitiam magnam : quia intellexerant verba, quæ docuerat eos. Et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi, Sacerdotes & Levitæ, ad Esdram scribam, ut interpretaretur eis verba Legis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Congregatus est universus populus unanimiter in plateam quæ est ante portam aquarum : & dixerunt Ezræ scribæ, ut afferret librum legis Mosaicæ quam præceperat Dominus Israelitis. Afferens itaque Ezra sacerdos librum legis coram populo, dum populus congregatus esset (tam viri quàm mulieres, & quotquot parati erant ad audiendum) primâ *die* mensis septimi : Legit librum in platea in porta aquarum, à luce ad meridiem usque, coram viris ac mulieribus, & coram iis qui audiebant : & aures populi intentæ erant & auscultabant præcepta legis. Stetit autem Ezra scriba super turriculam ligneam, quam fecerat ut ex ea loqueretur : & astiterunt ei Mathitha, Semua, Hanania, Uria, Helcia, & Maasia ; hi steterunt ab ejus dextera : ab ejus autem sinistra steterunt Pheraia, Misael, Melachia, Hesom, Hesabia, Zacharia, & Meslam. Aperuítque Ezra scriba librum legis coram universo populo : et cùm aperuisset, surrexit universus populus : Benedixítque Ezra Dominum Deum maximum, & respondit universus populus, dixítque ; Amen, etiam Amen : & sublatis manibus, genuflexerunt & adoraverunt coram Dño super facies suas in terram usque. Interim Jesus & filii ejus, & Serabia, Jamin, Acuph, Sabti, Hodia, Maasia, Kelatia, Azaria, Jozabar, Hanani, Phenaia, & Levitæ ; ministrabant populo in lege, populo manenti in loco suo: Dúmque legerent librum legis Domini expansũ, percipiebant eum, & intelligebant lectionem ejus. Deinde dixit Nehemia princeps sacerdotum, & Ezra sacerdos & scriba, & Levitæ illi qui ministrabant populo, dicebant inquam, toti populo; Hodierna dies sancta est coram Domino Deo vestro, ne doleatis neq; fleatis : flebat enim totus populus dum audirent librum legis. Et dicebant eis; Ite, comedite ac bibite, & mittite cibum ei cui non est paratus ; nam sanctus est hic dies coram Domino : hoc die ne dolore afficiamini, quia dies est lætitiæ Domini : ipséque sit adjutor vester.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ συνήχθησ πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτ☉ τὸ ἔμπροσθεν πύλης τοῦ ὕδατ☉· (β) καὶ εἶπαν τῷ Ἔσδρα τῷ γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νόμου Μωυσῆ, (γ) ὃν ἐνετείλατο κύρι☉ τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ἤνεγκεν (δ) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνδρὸς (ε) ἕως γυναικὸς, καὶ πᾶς ὁ ζυνιὼν, ἀκούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου. Καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν ἥλιον (ζ) ἕως ἡμίσους τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, καὶ αὐτοὶ ζυνίεντες. καὶ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου. Καὶ ἔστη (η) Ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ὅπι βήματ☉ ξυλίνου, καὶ ἔστησ ἐχόμενα αὐτοῦ (ϑ) Ματθαθίας, καὶ Σαμαΐας, καὶ Ἀνανίας, καὶ (ι) Οὐρίας, καὶ Χελκία, καὶ Μαασία ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ (κ) ἐξ ἀριστερῶν Φαδαΐας, καὶ Μισαὴλ, καὶ Μελχίας, καὶ (λ) Ἀσὼμ, καὶ Ἀσαδμὰ, καὶ Ζαχαρίας, καὶ (μ) Μεσολλάμ. Καὶ ἤνοιξεν (ν) Ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω τοῦ λαοῦ· καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤνοιξεν αὐτὸ, ἔστη πᾶς ὁ λαός. Καὶ ἠυλόγησεν (ξ) Ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν· καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς, καὶ εἶπαν, Ἀμὴν, ἐπάραντες (ο) τὰς χεῖρας αὐτῶν· καὶ ἔκυψαν καὶ προσεκύνησ τῷ κυρίῳ ὀπὶ πρόσωπον ὀπὶ τὴν γῆν. Καὶ Ἰησοῦς, καὶ Βανάιας, καὶ (π) Σαραβίας ὅσ ζυνετίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὸν νόμον· καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. Καὶ ἀνέγνωσ (ρ) ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐδίδασκεν (σ) Ἔσδρας, καὶ διέσῃλεν ἐν ἐπισήμῃ κυρίῳ, καὶ ζυνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει. Καὶ εἶπε Νεεμίας καὶ (τ) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς, καὶ οἱ Λαΐται, καὶ οἱ ζυνετίζοντες τὸν λαὸν, καὶ εἶπαν παντὶ τῷ λαῷ, Ἡμέρα ἁγία ὅτι (υ) τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε μηδὲ κλαίετε· ὅτι ἔκλαιε πᾶς ὁ λαὸς, ὡς (φ) ἤκουσ τοὺς λόγους τοῦ νόμου· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορεύεσθε, φάγετε λιπάσματα, καὶ πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔχουσιν, ὅτι ἁγία (χ) ὅσιν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ ἡμῶν· καὶ μὴ διαπέσητε, (ψ) ὅτι ὅσι κύρι☉ ἰσχὺς ὑμῶν. Καὶ οἱ Λαΐται κατεσιώπων πάντα τὸν λαὸν, λέγοντες, Σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε. Καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀποστέλλειν μερίδας καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην, ὅτι ζυνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ζυνήχθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν (ω) πατριῶν ζὺν τῷ παντὶ λαῷ, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λαΐται πρὸς (α) Ἔσδραν τὸν γραμματέα, ἐπῆσαι πρὸς πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου.

Et congregati sunt omnis populus tanquam vir unus in plateam, quæ ante portam aquæ. Et dixerunt Esdræ scribæ, ut afferret librum legis Moysi, quam mandavit Dominus Israel. Et attulit Esdras sacerdos legem coram Ecclesia à viro usq; ad mulierem, & omnis intelligens ad audiendum in die una mensis septimi. Et legit in (a) eo ab hora illuminationis Solis usque ad dimidium diei, coram viris, & mulieribus: & ipsi intelligentes: & aures omnis populi ad librum legis. Et stetit Esdras scriba super gradum (b) ligneum: & steterunt juxta eum Matthathias, & Samaias, & Ananias, & Urias, & Chelcia, & Maasia, à dextris ejus: & à sinistris Phadaias, & Misael, & Melchias, & Asom, & Asabadma, & Zacharias, & Mesollam. Et aperuit Esdras librum in conspectu omnis populi: quoniam ipse erat super populum. Et factum est, quando aperuit illum; steterit omnis populus. Et benedixit Esdras Dominum Deum magnum. Et respondit omnis populus, & dixerunt, (c) Amen, elevantes manus suas. Et inclinâsunt, & adoraverunt Dominum in faciem, super terram. Et Jesus, & Banaias, & (d) Sarabias, (e) erant instruentes populum in lege. Et populus in statione sua. Et legerunt in libro legis Dei: & docuit Esdras, & distinxit in scientia Domini, & intellexit populus in lectione. Et dixit (f) Neemias, & Esdras sacerdos & scriba, & Levitæ, & (g) qui instruebant populum: & dixerunt omni populo; Dies sancta est Domino Deo nostro: ne lugeatis, neq; ploretis: quoniam plorabat omnis populus, ut audiverunt verba legis. Et dixit eis; Ite, comedite pinguedines, & bibite dulcedines, & mittite partes non habentibus: quia sancta est dies Domino nostro: & ne contristemini: (b) quoniam est Dominus fortitudo nostra. Et Levitæ silere faciebant omnem populum, dicentes; Silete, quoniam dies sancta: & ne contristemini. Et abiit omnis populus comedere, & bibere, & mittere partes, & facere lætitiam magnam; quoniam intellexerant in verbis, quæ notificaverat eis. Et in die secundâ congregati sunt principes patrum cum omni populo, sacerdotes, & Levitæ, ad Esdram scribam, ad intelligendum ad omnia verba legis.

MS. A. (β) καὶ εἶπον τῷ Ἔζρᾳ (γ) ὁ ἐνετείλατο (δ) Ἔζρας ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον (ε) καὶ ἕως (ζ) ἕως μέσου (η) Ἔζρας (ϑ) Ματθαθίας, (ι) Οὐρία, (κ) ἐξ εὐωνύμων (λ) Ὡσὰμ, καὶ Ἀσαδαμὰ, (μ) Μοσολλάμ. (ν) Ἔζρας (ξ) Ἔζρας (ο) χεῖρας (π) Σαραβία (ρ) ἐν τῷ βιβλίῳ (σ) Ἔζρας, καὶ διέστειλεν ἐπισήμῃ κυρίῳ, (τ) Ἔζρας (υ) κυρίῳ τῷ θεῷ (φ) ἤκουσεν (χ) ἡ ἡμέρα ὅσιν τῷ (ψ) ὅτι ὅσιν ἰσχὺς ὑμῶν. (ω) πατριῶν τῷ παντὶ (α) Ἔζραν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَاجتمع القوم مثل رجلٍ واحدٍ الي الرحبة التي هي قدّام باب البحر * وقالوا لعزرا الكاتب
لكتب سفر شريعة موسي الذي أوصا الله علي إسرائيل * فجاب عزرا سفر التوراة قدّام
الجوف من رجلٍ وكلّ فهمٍ للاستماع * اليوم الاوّل من الشهر السابع * وقري فيه قدّام
الرحبة الذي قدّام باب البحر * من بكرٍ الي نصف النهار * قدّام الرجال والنساء
والفهيمين * وآذان كلّ القوم الي سماع سفر التوراة * ووقف عزرا الكاتب علي البرج
الخشب الذي عمل للخطاب * ووقف مانبي بجانبه وأصحابه * وفتح عزرا السفر بسهادة
كلّ القوم * وبارك عزرا الاله العظيم * وأجاب جميع القوم آمين آمين * ثم حروا وسجدوا
علي وجوههم الي الارض * *

Congregatus est populus quasi vir unus ad plateam quæ est ante portam maris: & dixerunt Ezræ scribæ, ut afferret librum legis Mosis, quam præceperat Dominus Israeli. Attulit ergò Ezra librum legis coram cœtu à viro omnique idoneo ad audiendum, primâ die mensis septimi: Legitque in eo ante plateam quæ erat ante portam maris, à matutino ad meridiem usque, coram viris & mulieribus & intelligentibus: & aures totius populi intentæ erant ad audiendum librum legis. Steciit enim Ezra scriba super turrim ligneam quam fecerat ad prædandum: stetitque Mathubia prope eum cum socius suis. Deinde aperiens Ezra librum in conspectu universi populi, Benedixit Ezræ Deum maximum: respondit que totus populus; Amen, amen: tum prostrati adoraverunt super facies suas ad terram usque.

* وقروا في شريعة الله مبينين * وفهموا الناس * وقال عزرا الامام وكميا الدّيان مفهمين
للشعب * اليوم هو جليل حاصّ لله الهكم * لا تحزنوا فيه ولا تبكوا * لانهم كانوا
باكيون عند سماع التوراة * فقال لهم كلوا واسربوا وابعثوا انصبة لمن ليس له شي
مصلوح * قال اليوم جليل مقدّس لله لمولانا * لا تندموا ولا تغموا * فان فرح قدس الله
هو يخلصكم وللاويين * *

Legerunt itaque legem Dei, confirmantes & intelligere facientes homines illos. Et dixit Ezra sacerdos & Nehemia judex, exponentes populo; Hodierna dies præclara est, addicta Deo, Deo vestro: ne contristemini in ea, nève fleatis: nam flebant dum legem audirent. Et dixit eis; Edite, bibite, & mittite portiones iis qui nihil paratum habent. Dixit; Hodierna dies celebris est, consecrata Deo Hero nostro: ne afficiamini dolore aut tristitiâ, quoniam gaudium sanctitatis Dei servaturum est vos ac Levitas.

* فمضي كلّ الشعب للأكل والشراب * وفي اليوم الثاني اكسروا روساء الآباء وكلّ شعب
الأئمة الي عند الكاتب الذي خطب للشريعة *

Quapropter abiit universus populus ad comedendum ac bibendum. Die verò secundâ congregaverunt se primores patrum, totusque populus sacerdotalis apud scribam qui de lege peroraverat:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܢܫ ܟܠ ܥܡܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܚܕ ܠܐܬܪ ܪܚܒܬܐ ܕܩܕܡ ܬܪܥܐ ܕܡܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܥܙܪ ܣܦܪܐ ܕܢܝܬܝ ܢܣܒ ܐܝܬ ܢܡܘܣܐ ܕܦܩܕ ܡܪܝ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܝܬܝ ܥܙܪ ܢܣܒ ܢܡܘܣܐ ܩܕܡ ܟܢܫܬܐ ܠܓܒܪ ܘܠܐܢܬܬ ܘܠܟܠ ܡܢ ܕܡܫܬܡܥ ܒܝܘܡ ܚܕ ܒܪܫ ܝܪܚܐ ܫܒܥܝܐ. ܘܩܪܐ ܒܗ ܩܕܡ ܐܬܪ ܪܚܒܬܐ ܕܩܕܡ ܬܪܥܐ ܕܡܝܐ ܡܢ ܨܦܪܐ ܥܕ ܦܠܓ ܝܘܡܐ ܩܕܡ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܘܡܢ ܕܡܫܬܡܥ ܘܐܕܢܐ ܟܠ ܥܡܐ ܠܣܦܪܐ. ܘܩܐܡ ܥܙܪ ܣܦܪܐ ܥܠ ܓܘܒܐ ܕܥܒܕ ܠܡܠܬܐ ܘܩܐܡ ܠܘܬܗ ܡܬܬܝܐ ܘܫܡܥ ܘܥܢܝܐ ܘܐܘܪܝܐ ܘܚܠܩܝܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܡܥܣܝܐ ܘܒܥܢܝܐ ܘܐܒܕܢܐ ܘܚܫܒܕܢܐ ܘܙܟܪܝܐ ܘܡܫܠܡ ܡܢ ܣܡܠܗ. ܘܦܬܚ ܥܙܪ ܣܦܪܐ ܠܣܦܪܐ ܩܕܡ ܟܠ ܥܡܐ ܡܛܠ ܕܗܘ ܪܒ ܗܘܐ ܥܠ ܟܠ ܥܡܐ. ܘܒܪܟ ܥܙܪ ܣܦܪܐ ܠܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܥܢܝ ܟܠ ܥܡܐ ܘܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܒܪܡܝܗܘܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܣܓܕܘ ܘܣܓܕܘ ܠܐܪܥܐ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܠܐܪܥܐ.

Congregatus est populus quasi vir unus ad plateam quæ est ante portam aquæ. Et dixerunt Esdræ scribæ, ut afferret librum legis Moysi, quam mandavit Dominus Israel. Et attulit Esdras sacerdos legem coram Ecclesia à viro usq; ad mulierem, & omnis intelligens ad audiendum in die una mensis septimi. Et legit in (a) eo ab hora illuminationis Solis usque ad dimidium diei, coram viris, & mulieribus: & ipsi intelligentes: & aures omnis populi ad librum legis. Et stetit Esdras scriba super gradum (b) ligneum: & steterunt juxta eum Matthathias, & Samaias, & Ananias, & Urias, & Chelcia, & Maasia, à dextris ejus: & à sinistris Phadaias, & Misael, & Melchias, & Asom, & Asabadma, & Zacharias, & Mesollam. Et aperuit Esdras librum in conspectu omnis populi: quoniam ipse erat super populum. Et factum est, quando aperuit illum; steterit omnis populus. Et benedixit Esdras Dominum Deum magnum. Et respondit omnis populus, & dixerunt, (c) Amen, elevantes manus suas. Et inclinâsunt, & adoraverunt Dominum in faciem, super terram.

* ܘܩܪܝ ܒܣܦܪܐ ܕܢܝܡܘܣ ܒܦܫܩܢܐ ܘܐܦܣܩ ܕܢܫܬܡܥܘܢ ܒܟܬܒܐ. ܘܐܡܪ ܢܚܡܝܐ ܗܘ ܬܪܫܬܐ ܘܥܙܪ ܟܗܢܐ ܣܦܪܐ ܠܥܡܐ ܕܝܘܡܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫ ܗܘ ܠܡܪܝܢ ܐܠܗܟܘܢ ܠܐ ܬܬܪܥܝܢ ܘܠܐ ܬܒܟܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܟܠܘ ܡܫܬܘ ܡܪܘܒܐ ܘܫܕܪܘ ܡܢܝܐ ܠܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܡܙܕܡܢ ܠܗ.

נחמיה: ט

solennitate in, tabernaculis in Israel filii habitarent ut ,Moseh *manu in* Dñs præcepit quam ,lege in scriptum invenerunt Et

14 וַיִּמְצְאוּ כָּתוּב בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג

Egredimini :dicendo ,Jerusalaim *in* & ,*suis urbibus universis in* vocem facerent transire &,facerent audiri quòd Et .septimo mense in

15 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר צְאוּ

operimenta faciendum ad ,densæ arboris *folia* & ,palmarum *folia* & ,myrti *folia* & ,*olei ligni folia* & ,olivæ *folia* afferte & ,montem in

הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשֹׂת סֻכֹּת

atriis in & ,suis atriis in & ,suo tecto *super* vir *operimenta* sibi fecerunt que ,attulerunt & ,populus sunt egressi Et .scriptum sicut

16 כַּכָּתוּב: וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת

captivitate de *reversorum* concio omnis fecerunt Et .Ephraim portæ platea in & ,aquarum portæ platea in & ,Dei domus

17 בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר אֶפְרָיִם: וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי סֻכּוֹת

fuit & : illum diem ad usque ,Israel filii sic Nun filii Jesuah diebus à fecerant non quia: tabernaculis in habitaverũt &,tabernacula

וַיֵּשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי

.novissimum diem ad usque primo die à ,*die in die* Dei legis libro in legit Et .valde magna lætitia

18 שִׂמְחָה גְדוֹלָה מְאֹד: וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים יוֹם ׀ בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן

.morem juxta *retentionem* octavo die in & ,diebus septem solennitatem fecerunt Et

וַיַּעֲשׂוּ־חָג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּמִּשְׁפָּט:

CAP. IX. ט

se separaverunt Et .se super terra & ,saccis *in* &,jejunio in Israel filii sunt congregati hujus mensis quarta & vigesima die in Et

1 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם: וַיִּבָּדְלוּ

super surrexerunt Et .suorum patrum iniquitates &,sua peccata *super* sunt confessi & ,steterunt & *:ejus* filiis omnibus ab Israel *semen*

2 זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם: וַיָּקוּמוּ עַל־

.suo Deo Domino se *incurvantes* & ,*se confitentes* quater & ,die quater ,sui Dei Domini legis libro in legerũt &,*sua statione*

עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית הַיּוֹם וּרְבִיעִית מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

magna voce in clamaverunt &:Chenani,Bani ,Serebiah ,Bunni ,Sebaniah ,Chadmiel ,Bani &,Jesuah Levitarum gradum super surrexit Et

4 וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבְנִי קַדְמִיאֵל שְׁבַנְיָה בְּנֵי שֵׁרֵבְיָה בְּנֵי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל

:Pethachiah ,Sebaniah ,Hodijah ,Serebiah ,Chasabneiah,Bani,Chadmiel &,Jesuah Levitæ dixerunt Et .suum Deum Dominum ad

5 אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בְּנֵי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה

omnem super *exaltatum* & ;tuæ gloriæ nomini benedicant &:seculum in usque seculo à ,vestro Deo Domino benedicite ,Surgite

קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־

;eorum exercitum omnem & ,cœlorum *cœlos* cœlum fecisti tu ,*tu* solus Domine ipse Tu .laudem &, benedictionem

6 בְּרָכָה וְתִהַלָּה: אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם

ribi cœlorum exercitus & : hæc omnia *vivificans tu* & ;eis in quæ universa &, maria ;ea *super* quæ universa &,terram

הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ

ejus nomen posuisti & :Chasdim Ur de eum eduxisti & ,Abram elegisti *qui* Deus Domine ipse Tu .*se incurvantes*

7 מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ

,Chitthæi ,Chenahanæi terram *dandum ad* ,fœdus eo cum *excidere* & ,*tuæ facies ad* fidele ejus cor invenisti Et .Abraham

8 אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי

.*tu* justus quia ;*tua* verba confirmãsti & : ejus semini *dandum ad* ,Ghirghasæi &,Jebuzæi &,Perizæi & ,Emoræi

הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה:

Versio VULG. LAT.

Et invenerunt scriptum in Lege, præcepisse Dominum 14
in manu Moysi, ut habitent filii Israel in tabernaculis,
in die solenni, mense septimo: Et ut prædicent, & 15
divulgent vocem in universis urbibus suis, & in Jeru-
salem, dicentes; Egredimini in montem, & afferte fron-
des olivæ, & frondes ligni pulcherrimi, frondes myrti,
& ramos palmarum, & frondes ligni nemorosi, ut fiant
tabernacula, sicut scriptum est. Et egressus est populus, 16
& attulerunt. Fecerúntque sibi tabernacula unusquisque
in domate suo, & in atriis suis, & in atriis domûs Dei,
& in platea portæ aquarum, & in platea portæ Ephraim.
Fecit ergò universa Ecclesia eorum qui redierant de ca- 17
ptivitate, tabernacula, & habitaverunt in tabernaculis:
non enim fecerant à diebus Josue filii Nun taliter filii
Israel usque ad diem illum. Et fuit lætitia magna nimis.
Legit autem in Libro legis Dei per dies singulos, à die 18
primo usque ad diem novissimum, & fecerunt solennita-
tem septem diebus, & in die octavo collectâ juxta ritum.

CAP. IX.

IN die autem vigesimoquarto mensis hujus, convene- 1
runt filii Israel in jejunio & in saccis, & humus super
eos. Et separatum est semen filiorum Israel ab omni 2
filio alienigena: & steterunt, & confitebantur peccata
sua, & iniquitates patrum suorum. Et consurrexerunt 3
ad standum: & legerunt in volumine legis Domini Dei
sui, quater in die, & quater confitebantur, & adorabant
Dominum Deum suum. Surrexerunt autem super gra- 4
dum Levitarum, Josue, & Bani, & Cedmihel, Sabania,
Bonni, Sarebias, Bani, & Chanani: & clamaverunt
voce magnâ ad Dominum Deum suum. Et dixerunt 5
Levitæ, Josue, & Cedmihel, Bonni, Hasebnia, Serebia,
Odaia, Sebnia, Phathahia; Surgite, benedicite Domino
Deo vestro ab æterno usque in æternum: & benedicant
nomini gloriæ tuæ excelso in omni benedictione & lau-
de. Tu ipse, Domine, solus, tu fecisti cœlum, & cœ- 6
lum cœlorum, & omnem exercitum eorum: terram, &
universa quæ in ea sunt: maria, & omnia quæ in eis sunt:
& tu vivificas omnia hæc, & exercitus cœli te adorat.
Tu ipse, Domine Deus, qui elegisti Abram, & eduxisti
eum de igne Chaldæorum, & posuisti nomen ejus Abra- 7
ham. Et invenisti cor ejus fidele coram te: & percussi- 8
sti cum eo fœdus, ut dares ei terram Chananæi, Hethæi,
& Amorrhæi, & Pherezæi, & Jebusæi, et Gergesæi, ut da-
res semini ejus: & implesti verba tua, quoniam justus es.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ... Et cùm inveniſſent in libro legis præcepiſſe
Dominum Moſi, ut Iſraelitæ in tabernaculis
16 cum ſolennitate ſederent menſe Teſrin, Et
audirent quicquid præſcripſit Moſes in le-
ge; proclamaverunt præcones in cunctis civi-
17 tatibus eorum & in Jeruſalē, dicentes; Aſcen-
dite ad montem, afferte ligna olearum, ligna
nucum, frondes citrinas, & ramos ſalicum; &
tabernacula conficite, quemadmodum ſcri-
ptum eſt in libro legis Moſaicæ. Egreſſus 17
itaque populus, attulerunt, & confecerunt
ſibi quiſque ſuper tecta ſua, & in atriis ſuis,
18 in atrio domûs Domini, in platea portæ a-
quarum, & in platea portæ Aphremi: Con- 18
fecerunt, inquam, totus populus qui rever-
ſus erat è captivitate, tabernacula; ſederúnt-
que in tabernaculis (non enim ſic fecerant
Iſraelitæ inde à diebus Jeſu filii Nun, uſque
19 ad diem iſtum) fuítque gaudium valdè ma- 19
gnum. Et legebant in libro legis Domini
ſingulis diebus, à primo die uſque ad diem po-
ſtremũ: et celebraverunt ſolennitatem ſeptem
diebus: die verò octavo congregaverunt ſe,
quemadmodum præſcriptum eſt eis.

CAP. IX.

Die vigeſimo quarto hujus ejuſdem men- 1
ſis, congregaverunt ſe Iſraelitæ in jejunio &
ciliciis, impoſitóque ſibi cinere: Et ſejun- 2
xit ſe ſemen Iſraelis ab omnibus gentibus:
& ſtantes confeſſi ſunt peccata ſua, & pec-
cata patrum ſuorum. Deinde perſiſtentibus 3
iis in loco ſuo, legebant librum legis Domi-
ni Dei ſui: quartâ diei parte legebant, &
quartâ diei parte gratias agebant & adora-
bant Dominum Deum ſuum. Tum ſurgen- 4
tes præcipui inter Levitas, Jeſus, & Cadmael,
Bana, Heſabia, Serabia, Chabni, Hodia, Se-
chania, & Pethahia; oraverunt Dñm Deũ ſuũ
altâ voce. Et dixerunt Levitæ, Jeſus, Cad- 5
mael, Bani, Heſabia, Serabia, Hodia, Sechania, & Pethahia: ſurgentes, inquam, benedixe-
runt Dominum Deum ſuum à ſeculo & uſque
in ſeculum: & benedictum ſit nomen majeſ-
tatis ejus, & laudibus exaltatum ſuper omnes
creaturas. Tu ſolus es Dominus: tu condi- 6
diſti cœlum & cœlos cœlorum, omnéſque
exercitus eorum, terram & quicquid eſt ſuper
eam, aquas & quicquid in eis eſt: & tu hæc
omnia vivificas: & exercitus cœlorum te ad-
orant. Tu es Dominus Deus qui elegiſti 7
Abramum, eduxiſti eum de Ur Chaldæorum,
mutâſti nomen ejus *in* Abrahamum: Et in- 8
veniens cor ejus ſincerum coram te, juramen-
to jurâſti ei te daturum illi terram Chananæ-
orum, Hethæorum, Amorræorum, Pherezæ-
orum, Hevæorum, Jebuſæorum, & Gergoſæo-
rum, daturum i*nquam* ipſi & ſemini ejus: &
præſtitiſti ei verba tua, quia juſtus es.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἐνεγρ῀ γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ, ᾧ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῆ, ὅπως καθοικήσωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν
15 σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, Καὶ ὅπως σημάνωσι σάλπιγξιν ἐν πάσαις τ῀ πόλεσιν αὐτῶν καὶ
ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ εἶπεν (β)῾Εσδρας, Ἐξέλθατε εἰς τὸ ὄρ῀, καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας, καὶ φύλλα ξύ-
λων κυπαρισσίνων, καὶ φύλλα μυρσίνης, καὶ φύλλα φοινίκων, καὶ φύλλα ξύλου δασέ῀, ποιῆσαι (γ) σκηνὰς κ῀
16 τὸ γεγραμμένον. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς, καὶ ἤνεγκαν, (δ) καὶ ἐποίησ῀ ἑαυτοῖς σκηνὰς ἀνὴρ ὅπ῀ τὸ δῶμα῀ αὐτῶ,
17 καὶ ἐν τ῀ αὐλαῖς αὐτ῀, καὶ (ε) ἐν τ῀ αὐλαῖς οἴκου τ῀ θεῦ, καὶ ἐν πλατείαις τ῀ πόλεως, καὶ (ζ) ἕως πύλης Ἐφραίμ. Καὶ ἐποί-
ησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία, οἱ ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, σκηνὰς, καὶ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς· ὅτι οὐκ
ἐποίησαν ἀπὸ ἡμερῶν Ἰησοῦ υ῀ Ναυῆ ὕπως οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη
18 μεγάλη. Καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεῦ ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἕως τῆς ἡμέ-
ρας τῆς ἐσχάτης. καὶ ἐποίησ῀ ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κ῀ τὸ κρίμα.

à die prima usque ad diem ultimam. Et fecerunt festivitatem septem diebus, & die octavâ Exodium juxta judicium.

MS. A. (β)῾Εζρας, ᾽Εξέλθατ῀ (γ) σκηνὰς αὐλοῖς κ῀ (δ) καὶ ἐποίησαν σκηνὰς αὐλοῖς αὐλῆ῀ (ε) ἐν αὐλαῖς (ζ) ἕως οἴκου ᾽Εφραίμ. Καὶ

ΚΕΦ. θ'.

1 Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τούτου συνήχθησ῀ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ (α) καὶ ἐν σάκκοις
2 καὶ ἀποθ῀ ὅτι κεφαλῆς αὐτῶν. Καὶ ἐχωρίσθησ῀ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υ῀ ἀλλοτρίου, καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγό-
3 ρευσ῀ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν. Καὶ ἔστησαν ὅπ῀ τῆ στάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέ-
γνωσαν ἐν βιβλίῳ (β) νόμου κυρίου θεοῦ αὐτῶν· καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυ-
4 ρίῳ θεῷ αὐτῶν. Καὶ ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν Λευιτῶν Ἰησοῦς, (τ) καὶ οἱ υἱοὶ Καδμιὴλ, (γ) Σεχενία υἱὸς (δ)
5 Σαραβία, υἱοὶ (ε) Χωνενί· καὶ ἐβόησ῀ (α) φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Καὶ (ζ) εἶπ῀ οἱ Λευῖ
Ἰησοῦς καὶ Καδμιὴλ, Ἀνάστητε, εὐλογεῖτε (η) κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν (θ) ἀπὸ τοῦ αἰῶνο῀ καὶ ἕως τ῀ αἰῶνο῀·
6 καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πᾶσ῀ εὐλογίᾳ καὶ αἴνῳ. Καὶ εἶπεν (ι)῾Εσδρας, Σὺ
εἶ αὐτὸς κύριος μόνο῀, (κ) σὺ ἐποίησας τ῀ οὐρανὸν καὶ τ῀ οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πᾶσ῀ τ῀ στρατιὰν αὐτῶν, τ῀ γῆν καὶ
πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τοὺς θαλάσσας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς· καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα, καὶ σοὶ προσκυ-
7 νοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν. Σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς, σὺ ἐξελέξω ἐν῀ Αβραμ, καὶ ἐξήγαγες αὐτὸν ἐκ τῆς χώ-
8 ρας τῶν Χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ ὄνομα Αβραάμ· Καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν ἐνώπιόν σου, καὶ
διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην δοῦναι αὐτῷ τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, καὶ Χεταίων, καὶ Ἀμορραίων, καὶ Φορε-
ζαίων, καὶ Ἰεβουσαίων, καὶ Γεργεσαίων, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· καὶ ἔστησας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιο῀ σύ.

MS.A. (α) καὶ ἐν Σάκκοις. Καὶ ἐχωρίσθησαν (β) νόμῳ θεῦ αὐτῶν· (ι) καὶ υἱοὶ (γ) Σαχανία (δ) Σαραβία, (ε) Χαναγί· (η) φωνῇ πρὸς κύριον (ζ) εἶπαν (θ) τὸν κύ-
ριον θεὸν (θ) ἀπὸ τοῦ αἰῶνο῀· καὶ εὐλογήσουσιν (ι)῾Εζρας, (κ) σὺ ἐποίησας τ῀ οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ,

Et invenerunt scriptum in lege, quam mandavit Dominus Moysi; ut habitent filii Israel in tabernaculis in festivitate in mense septimo, Et ut 14
significent tubis in omnibus civitatibus ipsorum, & in Hierusalem. Et 15
dixit Esdras; Exite in montem, & afferte frondes olivæ, & frondes lignorum cupressinorum, & frondes myrti, & frondes palmarum, & frondes ligni densi ad faciendum tabernacula, juxta id quod scriptū est. Et 16
exivit populus, & attulerunt, & fecerunt sibi tabernacula, vir in domate suo, & in atriis suis, & in atriis domûs Dei, & in plateis (i) civitatis, & usque ad portam Ephraim. Et fecerunt omnes Ecclesia, qui 17
reverterant è captivitate, tabernacula, et sederunt in tabernaculis: quoniam non fecerunt à diebus Jesu filii Naue sic filii Israel usque in diem illam. Et facta est lætitia (k) magna. Et legit in libro legis Dei, diem in die 18
à die prima usque ad diem ultimam. Et fecerunt festivitatem septem diebus, & die octavâ Exodium juxta judicium.

CAP. IX.

ET in die vigesima & quarta mensis hujus, congregati sunt filii Israel in jejunio, & in saccis, & cinere super caput suum. Et separati 1
sunt filii Israel ab omni filio alieno: & steterunt, & confessi sunt 2
peccata sua, & iniquitates patrum suorum. Et steterunt in statione sua: 3
& legerunt in libro legis Domini Dei (a) sui: et fuerunt confitentes Domino, & adorantes Dominum Deum suum. Et stetit super ascensum Le- 4
vitarum Jesus & filii Cadmiel, Sechenia filius Sarabia, filii Choneni: & clamaverunt voce magnâ ad Dominum Deum suum. Et dixerunt 5
Levitæ, Jesus, & Cadmiel; Surgite, benedicite Dominum Deum nostrum à sæculo, et usque in sæculum: & benedicent nomen gloriæ tuæ: & exaltabunt in omni benedictione, & laude. Et dixit Esdras; Tu es ipse Do- 6
minus solus: tu fecisti cœlum & cœlum cœli, & (b) omnem stationem eorum, terram, & omnia, quæcunque sunt in ea, maria, & omnia quæ in eis: & tu vivificas omnia, & te adorent exercitus cœlorum. Tu es Do- 7
minus Deus: tu elegisti in Abram, & eduxisti eum de regione Chaldæorum: & imposuisti ei nomen Abraham: Et invenisti cor ejus fidele co- 8
ram te; & disposuisti ad eum testamentum dare ei terram Chananæorum, & Chettæorum, & Amorrhæorum, & Pherezæorum, & Jebusæorum, & Gergesæorum, & semini ejus. Et statuisti verba tua, quoniam justus tu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فَوَجَدُوا مَكْتُوبًا فِي ٱلسَّرِيعَةِ ٱلَّتِي أَمَرَ ٱللهُ عَلَى يَدِ موسي * أَنْ يَجْلِسُوا بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي
16 مَظَالِّ ٱلْحَجِّ * فِي ٱلشَّهْرِ ٱلسَّابِعِ * وَأَنْ يُسْمِعُوا وَيُخْبِرُوا صَوْتًا فِي قُرَاهُمْ وَفِي أُورْشَلِيمَ * وَيَقُولُونَ
ٱصْعَدُوا وَجِيئُوا أَغْصَانَ ٱلزَّيْتُونِ وَأَغْصَانَ ٱلْجَوْزِ وَسَعَفَ ٱلنَّخْلِ وَوَرَقًا عَرِيضًا وَأَغْصَانَ
ٱلصَّفْصَافِ * وَٱصْنَعُوا مَظَالَّ كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي كِتَابِ نَامُوسِ مُوسَي * وَخَرَجَ ٱلشَّعْبُ وَجَابُوا
17 وَصَنَعُوا مَظَالَّ * كُلُّ رَجُلٍ عَلَى سَطْحِهِ * وَفِي دُورِ بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَفِي سُوقِ بَابِ ٱلْحَجَرِ * وَفُوقَ سُوقِ
بَابِ أَفْرَامَ * وَجَاءُوا وَجَالُوا فِي صَحْنِ بَيْتِ ٱللهِ وَفِي ٱلرَّحْبَةِ * وَعَمِلُوا كُلُّ ٱلْجُوقِ ٱلرَّاجِعِينَ مِنَ
18 ٱلسَّبْيِ مَظَلَّاتٍ وَجَلَسُوا فِي ٱلْمَظَالِّ * إِذْ مَا عَمِلُوا ذٰلِكَ مِنْ زَمَانِ يَسُوعَ ٱبْنِ نُونٍ إِلَي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ *
وَكَانَتْ فَرْحَةٌ عَظِيمَةٌ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ * وَقَرَيٰ فِي سَرِيعَةِ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ *
19 مِنَ ٱلْيَوْمِ ٱلْأَوَّلِ إِلَي ٱلْيَوْمِ ٱلْأَخِيرِ * وَصَنَعُوا ٱلْعِيدَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ * وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلثَّامِنِ ٱجْتَمَعُوا كَمَا
كُتِبَ لَهُمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *

1 * وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلرَّابِعِ وَعِشْرِينَ مِنَ ٱلشَّهْرِ ٱجْتَمَعُوا بَنُو إِسْرَائِيلَ بِصَوْمٍ عَظِيمٍ * وَٱنْفَرَدُوا دِرْيَةَ بَنِي
2 إِسْرَائِيلَ مِنْ كُلِّ أَجْنَبِيٍّ وَٱعْتَرَفُوا بِخَطَايَاهُمْ وَبِذُنُوبِ آبَائِهِمْ * وَقَرَوْا فِي سِفْرِ سَرِيعَةِ ٱللهِ ٱلٰاهِهِمْ إِلَي رُبْعِ
3 ٱلنَّهَارِ يَعْتَرِفُونَ وَيَسْجُدُونَ لِلرَّبِّ إِلٰاهِهِمْ * وَقَامَ رَأْسُ ٱللَّاوِيِّينَ يَسُوعُ وَبَنُو قَدْمَايِيلَ وَأَصْحَابُهُمْ
4 * فَقَالُوا لَهُمْ قُومُوا بَارِكُوا ٱللهَ ٱلٰاهَكُمْ مِنَ ٱلدَّهْرِ وَإِلَي ٱلدَّهْرِ * تَبَارَكَ ٱسْمُ وَقَارِكَ * وَمَرْفُوعٌ
عَلَى كُلِّ ٱلْبَرَكَاتِ وَٱلتَّسَابِيحِ * أَنْتَ هُوَ يَا رَبُّ وَحْدَكَ * أَنْتَ خَلَقْتَ ٱلسَّمَاءَ وَجَمِيعَ جُنُودِهَا *
5 وَٱلْأَرْضَ وَجَمِيعَ مَا عَلَيْهَا * وَٱلْبِحَارَ وَكُلَّ مَا فِيهَا * وَأَنْتَ بَاقٍ بَعْدَ ٱلْكُلِّ * وَجُيُوشُ ٱلسَّمَاءِ لَكَ
سَاجِدِينَ * أَنْتَ هُوَ ٱلرَّبُّ ٱلٰاهُ ٱلَّذِي ٱخْتَرْتَ أَبْرَامَ * وَأَخْرَجْتَهُ مِنْ أُفْلِيمِ ٱلْكَلْدَانِيِّينَ * وَجَعَلْتَ
6 ٱسْمَهُ إِبْرٰهِيمَ * وَوَجَدْتَ قَلْبَهُ نَقِيًّا قُدَّامَكَ * وَقَطَعْتَ مَعَهُ ٱلْعَهْدَ * لِإِعْطَائِهِ أَرْضَ ٱلْكَنْعَانِيِّينَ *
وَٱلْحِيثِيِّينَ * وَٱلْأَمُورَانِيِّينَ * وَٱلْفَرَزَانِيِّينَ * وَٱلْيَبُوسِيِّينَ * وَٱلْجَرْجَاسِيِّينَ لَهُ وَلِزَرْعِهِ *
وَثَبَّتَ أَقْوِيلَكَ مَعَهُ * إِذْ أَنْتَ عَادِلٌ *

Et invenerunt scriptum in lege quam præceperat Deus per Mosen, ut sederent filii Israelis in tabernaculis solennitatis, mense 15
septimo: Et ut promulgarent vocemque spargerent in oppidis suis & in Jerusalem, ac dicerent; Conscendite montem, & afferte ramos olivarum, ramos nucum, 16
frondes palmarum, folia lata, & ramos salicum, & componite tabernacula, quemadmodum scriptum est in libro legis Mosis. Quare exivit populus, & attulerunt, 17
composuerunt que tabernacula, quisque super tectum suum, & in atrius domûs Domini, in vico portæ maris, & supra vicum portæ Aphraim: Et venientes celebrârunt solennitatem in atrio do- 18
mûs Dei & in platea. Composuerunt enim totus cœtus redeuntium è captivitate, tabernacula, sederunt que in tabernaculis (quam id non fecissent à tempore Jesu filii Nun ad illum usque diem) fuitque lætitia maxima filiis Israelis. Et le- 19
gebat legem Domini creatuarum, singulis diebus, à die primo ad diem ultimum: et celebrârunt solennitatem septem dibus; & die octavo congregati sunt, quemadmodum præscriptum est eis.

CAP. IX.

DIe vigesimâ quartâ mensis congregati sunt filii Israelis in jejunio magno: Et segregaverunt se progenies Israelis ab 1
omni alienigena, & confessi sunt peccata sua & culpas majorum suorum: Et 2
legerunt in libro legis Dei, Dei sui usque ad quartam diei partem, confitentes, & ado- 3
rantes Dominum Deum suum. Deinde surgentes princeps Levitarum Jesus, 4
& filii Cadmielis & socii eorum; Dixerunt eis, Surgite, benedicite Deum, Deum vestrum à sæculo & usque in sæculum: benedictum sit nomen gloriæ tuæ, & exaltatum super omnes benedictiones & laudes. Tu es O Domine solus: tu creâsti cœlum & omnem militiam ejus, terram & quicquid est super eam, maria & quicquid est in eis: tu post omnia persistis, & exercitus cœli te adorant. Tu es 5
Dominus Deus qui elegisti Abramum, & eduxisti eum è climate Chaldæorum, & imposuisti nomen ejus Abrahamum; Inve- 6
nisti cor ejus purum coram te, & pactum iniisti cum eo daturum te ipsi terram Chananæorum, Hetthæorum, Amorræorum, Pherezæorum, Hevæorum, Jebusæorum, & Gergasæorum, tam ipsi quàm 7
semini ipsius: & confirmâsti sermones tuos cum ipso, quum tu sis justus. 8

נחמיה: ט

portenta & signa dedisti Et .Suph mari *super* audisti eorum clamorem & : Ægypto in nostrorũ patrũ afflictionem vidisti Et

9 וַתִּרְאֶה אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף:
10 וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ

tibi fecisti & : eos *super* egerant superbè quòd , cognovisti nam : ej⁹ terræ populo omni in & ,ejus servis universis in & , Pharaon in

corum persecutores & : sicco in maris *medio in* transierunt & ,*eorum facies ad abscidisti* mare Et .hanc diem secundùm nomen

שֵׁם כַּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם
11 הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים: וּבְעַמּוּד עָנָן הַנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לַיְלָה

, *vetus* ignis columna in & , *diu* eos duxisti nubis columna in Et .validas aquas in lapidem tanquam,profunda in projecisti

dedisti & : cœlis è eis cum *loqui* & , descendisti Sinai montem super Et .*ea in* erant ambulaturi *qua* viam eis *illustrandũ ad*

לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ: וְעַל־הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וַתְּדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמַיִם וַתִּתֵּן
12 לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים: וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְוֹת

præcepta & ;eis notificâsti *tuæ sanctitatis* ,sabbathum Et .bona præcepta &,statuta ,*veritatis* leges & , recta judicia eis

petra è *aquas* & ; eorũ fame in eis dedisti cœlis de panem Et .*tui* servi Mosen *manu in* eis præcepisti legem & statuta &

וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ: וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
13 הוֹצֵאתָ לָהֶם לְצִמְאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם:

.eis *dandum ad* tuam manum levâsti quam ,terram possidendum ad ,*ingrediendum ad* , eis dixisti & :eorũ siti in eis eduxisti

non & ,audire renuerunt Et .tua præcepta ad audierunt non & ,suã cervicẽ induraverunt & : egerunt superbè nostri patres & ipsi Et

14 וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיְקַשּׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ: וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא
15 זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּהֶם וַיְקַשּׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ לָשׁוּב לַעֲבְדָתָם

suã servitutẽ ad *redeundum ad* ,caput *dederunt* &,suam cervicem induraverunt & : eis cum feceras quæ ,tuorũ mirabilium sunt recordati

.eos dereliquisti non & , *misericordia multus & ,narium longus* ,misericors & , *gratiosus* propitiationũ Deus tu Et .sua rebellione *in*

וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם:
16 גַּם כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֱלָךְ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ

fecerúntque : *Ægypto ex* te fecit ascendere qui ,tuus Deus Iste , dixerunt & , conflatilem vitulum sibi fecerunt quando Insuper

eis *desuper* recessit non nubis columna : deserto in eos dereliquisti non *multis tuis miserationibus in* tu Et .magnas blasphemias

17 נְאָצוֹת גְּדֹלוֹת: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם

.*ea in* erant ambulaturi quam viam & , eis *illucendum ad* ,noctem per igais columna & ,viam per eos *ducendum ad* ,diem per

בַּיּוֹמָם לַהַנְחֹתָם בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ:
18 וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לְצִמְאָם:

.eorum siti in eis dedisti aquam &,eorum ore ab prohibuisti non tuum Man & : eos *intelligere faciendũ ad* dedisti bonum tuũ spiritũ Et

.tumuerunt non eorum pedes & ,inveteraverunt non eorũ vestimenta : eguerunt non , deserto in eos pavisti annis quadraginta Et

19 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסְרוּ שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ:

, Chesbon regis terram & ,Sichon terram possederunt & ; angulum ad,eos divisisti & ;populos & , regna eis dedisti Et

20 וַתִּתֶּן לָהֶם מַמְלְכוֹת וְעַמִּים וַתַּחְלְקֵם לִפְאָה וַיִּרְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן

quam terram ad eos adduxisti & : cœlorum stellas sicut multiplicâsti eorum filios Et .Basan regis Hogh terram &

21 וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן: וּבָנֵיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־

habitatores *eorum facies ad* humiliâsti &,terram possederunt & ,filii venerunt Et .possidendũ ad *ingrediendũ ad*,eorũ patribus *dixisti*

22 אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת: וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם אֶת־יֹשְׁבֵי

.suã volũtatẽ secũdũ eis in *faciendum ad* ,terræ populos & ,eorũ reges & ,eorum manu in eos dedisti &,Chenahanæorum terræ

הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּן בְּיָדָם וְאֶת־מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם:

Versio VULG. LAT.

Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Ægypto:clamorémq; eorũ audisti super Mare rubrũ. Et dedisti signa atq; portenta in Pharaone, & in universis servis ejus, & in omni populo terræ illi⁹: cognovisti enim quia superbè egerant cõtra eos: & fecisti tibi nomen,sicut & in hac die. Et mare divisisti ante eos,& transierunt p mediũ maris in sicco: persecutores autẽ eorũ projecisti in profundum,quasi lapidem in aquas validas. Et in columnæ nubis ductor eorũ fuisti per diem, & in columna ignis p noctẽ, ut appareret eis via, p quam ingrediebantur. Ad montẽ quoq; Sinai descendisti, & locutus es cum eis de cœlo, & dedisti eis judicia recta , & legem veritatis, ceremonias,& præcepta bona : Et sabbatum sanctificatum tuũ ostendisti eis,& mandata, & ceremonias, et legem præcepisti eis in manu Moysi servi tui. Panem quoque de cœlo dedisti eis in fame eorũ, et aquam de petra eduxisti eis sitientibus, et dixisti eis ut ingrederentur et possiderent terram, super quam levâsti manũ tuã, ut traderes eis. Ipsi verò et patres nostri superbè egerunt, et induraverunt cervices suas, et non audierunt mandata tua. Et noluerunt audire,et nõ sũt recordati mirabiliũ tuorũ quæ feceras eis. Et induraverunt cervices suas, et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam, quasi per contentionẽ. Tu autẽ Deus propitiꝰ, clemens et misericors, longanimis et multæ miserationis, non dereliquisti eos, Et quidẽ cùm fecissent sibi vitulũ cõflatile, et dixissent ; Iste est deꝰ tuꝰ, qui eduxit te de Ægypto: fecerúntq; blasphemias magnas. Tu autẽ in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto:columna nubis non recessit ab eis p diem,ut duceret eos in viã, et columna ignis p noctẽ, ut ostenderet eis iter per q̃ ingrederentur. Et spiritũ tuũ bonum dedisti qui doceret eos, et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, et aquam dedisti eis in siti. Quadraginta annis pavisti eos in deserto, nihílque eis defuit : vestimenta eorũ non inveteraverunt, et pedes eorũ non sunt attriti. Et dedisti eis regna, et populos, et partitus es eis sortes : et possederunt terram Sehon, et terrã regis Hesebon, et terrã Og regis Basan. Et multiplicâsti filios eorũ sicut stellas cœli, et adduxisti eos ad terrã, de qua dixeras patribus eorum, ut ingrederentur et possiderent. Et venerunt filii, et possederũt terrã, et humiliâsti corã eis habitatores terræ Chananæos,et dedisti eos in manu eorũ, et reges eorũ et populos terræ, ut facerent eis sicut placebat illis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

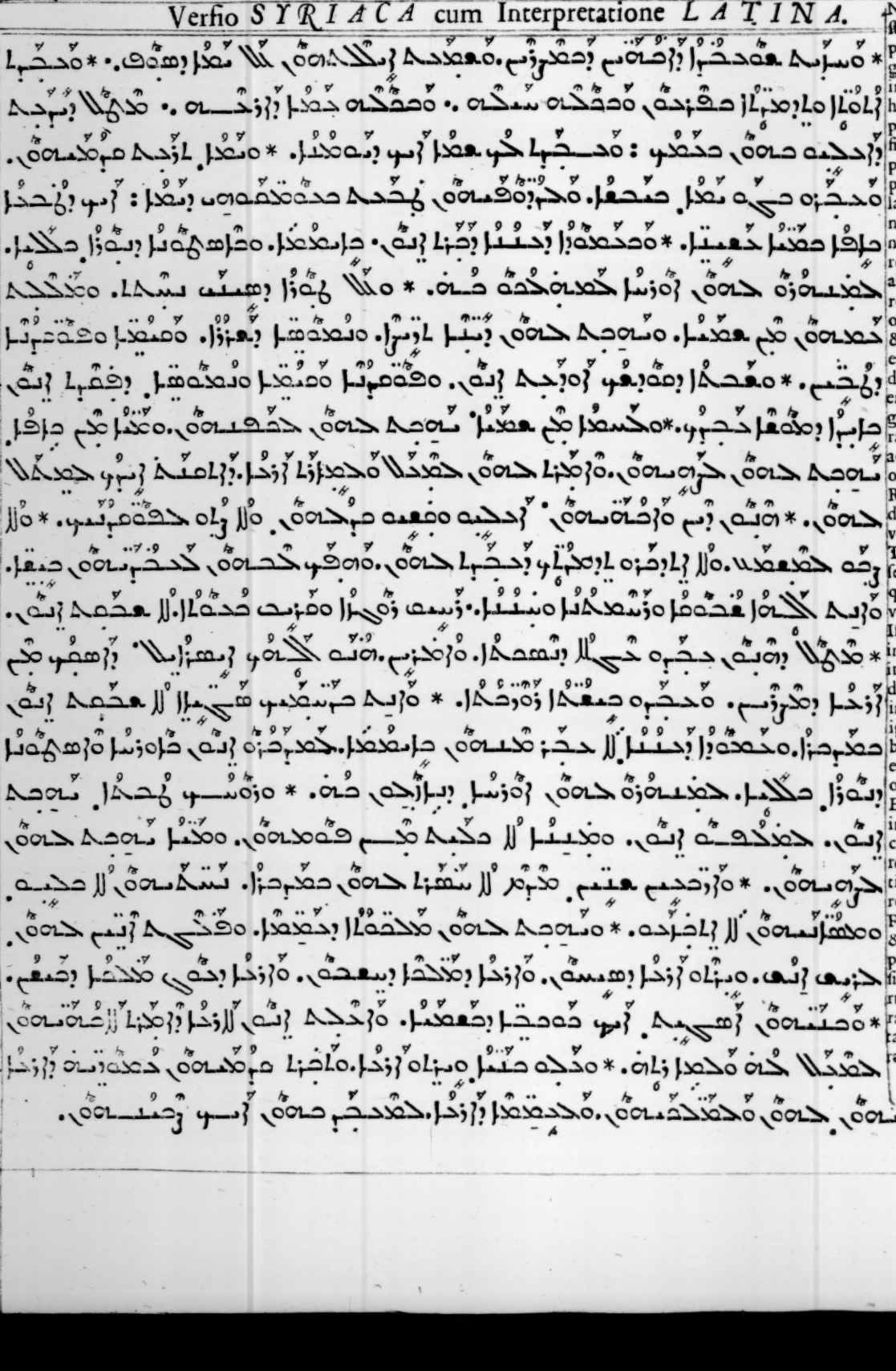

Nam aspiciens depressionem majorum nostrorum in Ægypto,audisti clamorem eorum prope mare Suph: Et edidisti signa & prodigia in Pharaonem & in omnẽ exercitũ ejus, inque totum populũ terræ ipsius,quòd nôsses hos perfidè egisse contra populũ tuũ: et comparâsti tibi nomen, ut hodierno die. Et mare fidisti ante eos, transieruntq; per mare sicco pede ; persecutores autem eorũ demersisti in profunda maris, quemadmodum demergitur lapis in aquas immensas. Præterea columnâ nubis duxisti eos interdiu ; & columnâ ignis noctu, ut illustrares eis viam in qua ambularent. Deinde super montem Sinai descendens allocutꝰ es eos de cœlo, & dedisti eis judicia recta, leges veritatis, & statuta ac præcepta optima. Sabbathũ sanctũ tuũ notũ fecisti eis, & præcepta, statuta, ac leges, quas præcepisti eis per Mosen servum tuũ. Panẽ de cœlo dedisti ad famẽ eorũ, et aquas de petra dedisti eis ad sitim ipsorum : & dixisti eis ut progrederentur ac possiderent terram quam paraverat manus tua ad dandum eis. Verũ ipsi ac patres eorum perversè egerunt,cervicẽ suã obdurârunt,non auscultaverũt præcepta tua, Renuerunt audire, neque recordati sunt prodigiorũ tuorũ quæ pro eis edideras ; sed reversum est cor eorũ ad facinora sua pessima: Tu tamen Deus condonator,benignus ac misericors, remotꝰ ab ira,deprecationi propinquꝰ,non dereliquisti eos. Nam ipsi fecerunt vitulum fusilẽ,et dixerunt;Hic eſt deus tuꝰ O Israel,qui te extraxit è terra Ægypti : deniqs ingentia crimina perpetrârunt. Tu tamen ex immensa misericordia tua nõ dereliquisti eos deserto; sed columna nubis non recessit ab eis interdiu,ut regeret eos per viam;& columna ignis noctu,ut illustraret eis viam in qua ambularent. Spiritũ quoq; tuũ optimũ dedisti eis ad docendũ eos: & manna non denegâsti ori eorum, & aquas dedisti eis ad sitim eorũ. Et annis quadraginta nihil eis deesse passꝰ es in deserto : vestes eorum non sunt detritæ,& calcei eorum non sunt lacerati. Et dedisti eis regna gentium, & distribuisti ea ipsis capitatim: possederunt enim terram Sihonis, terrã regum Hesbonis,& terram Og regis Baisan. Filios eorum multiplicâsti sicut stellas cœli, & introduxisti eos in terram quam dixeras patribus eorum ut ingrederentur eam & possiderent eam. Ingressi deinde filii, possederunt eã;profligatis ante eos habitatoribꝰ terræ Chananæorũ, traditisque in manꝰ eorum tam ipsis quàm regibus eorũ, & populis terræ illius, ut facerent eis pro voluntate sua.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ εἶδες τὴν ταπείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὴν κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θαλάσσαν ἐρυθράν. Καὶ (λ) ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Φαραὼ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ τὴν θάλασσαν ἔρρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ διῆλθαν ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης ἐν ξηρασίᾳ, (μ) καὶ τοὺς καταδιώξοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βυθὸν, ὡσεὶ λίθον ἐν ὕδατι σφοδρῷ. Καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης ὡδήγησας αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα, τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν αὐτῇ. Καὶ ἐπὶ ὄρος Σινὰ κατέβης, καὶ ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα (ν) ἀληθείας, καὶ νόμους ἀληθείας, προστάγματα, καὶ ἐντολὰς ἀγαθάς. Καὶ τὸ Σάββατόν Σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐτοῖς, ἐντολὰς καὶ προστάγματα καὶ νόμον ἐνετείλω αὐτοῖς ἐν χειρὶ Μωυσῆ (ξ) δούλου Σου. Καὶ ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς (ρ) εἰς σιτοδίαν αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δίψαν αὐτῶν· καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν (ξ) ἐφ' ἣν ἐξέτεινας τὴν χεῖρά Σου, δοῦναι αὐτοῖς. Καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφάνευσαντο, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν Σου. Καὶ ἀνέστησαν τοῦ εἰσακοῦσαι, καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῶν θαυμασίων Σου ὧν ἐποίησας μετ' αὐτῶν· καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (ο) αὐτῶν, καὶ ἔδωκαν ἀρχὴν ὀπισρέψαι εἰς δουλείαν αὐτῶν ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ (σ) σὺ ὁ Θεὸς ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. Ἔτι γὰρ ἐποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτὸν, καὶ εἶπαν, Οὗτοι οἱ θεοὶ οἱ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου· καὶ ἐποίησαν παροργισμοὺς μεγάλους. (π) Καὶ Σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς Σου τοῖς πολλοῖς οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας, ὁδηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τὸν στύλον τοῦ πυρὸς τὴν νύκτα, φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν αὐτῇ. Καὶ τὸ πνεῦμά Σου τὸ ἀγαθὸν ἔδωκας σωετίσαι αὐτούς· καὶ τὸ μάννα Σου οὐκ ἀπεσέρησας ἀπὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας (ρ) αὐτοῖς ἐν τῇ δίψει αὐτῶν. Καὶ (τ) τεσσαράκοντα ἔτη διέθρεψας αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, (σ) οὐκ ὑστέρησας αὐτοῖς ὑδέν· ἱμάτια αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθη, καὶ (τ) πόδες αὐτῶν οὐ διερράγησαν. Καὶ ἔδωκας αὐτοῖς βασιλείας, καὶ λαοὺς (υ) ἐμέρισας αὐτοῖς· καὶ (φ) ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν Σηὼν βασιλέως Ἐσεβὼν, καὶ τὴν γῆν Ὼγ βασιλέως τῆς Βασάν. Καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐπλήθυνας ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἰσήγαγες αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ ἐκληρονόμησαν αὐτήν. καὶ ἐξέτριψας ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, ποιῆσαι αὐτοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν.

Et vidisti humiliationem patrum nostrorum in Ægypto: & clamorem 9
eorum audisti super mare rubrum: Et dedisti signa & prodigia in Æ- 10
gypto in Pharaonem, & in omnes pueros ejus, & in omnem populum
terræ ejus: quoniam novisti, quia superbè egerunt super eos: & (c) fe-
cisti tibi nomen, sicut dies hæc. Et mare scidisti coram eis: & transie- 11
runt in medio maris in sicco: & persequentes eos projecisti in profundum,
tanquam lapidem in aqua valida. Et in columna nubis deduxisti eos 12
die, & in columna ignis nocte ad illuminandam eis viam, in qua ibunt
in ea. Et super montem Sinai descendisti, & locutus es ad eos de cœlo: & 13
dedisti eis judicia recta, & leges veritatis, præcepta, & mandata bona. Et 14
sabbatum tuum sanctum notificâsti eis: mandata, & præcepta, & legem
mandâsti eis in manu Moysi servi tui. Et panem de cœlo dedisti eis (d) in 15
cibum eorum: & aquam de petra protulisti eis in siti eorum. Et dixisti
eis ingredi ad hæreditandam terram, super quam extendisti manum tuam
ad dandam eis. Et ipsi, & patres nostri superbè egerunt, & indurave- 16
runt cervicem suam, & non audierunt mandata tua: Et abnuerunt ex- 17
audire, & non sunt recordati mirabilium tuorum, quæ fecisti cum eis. Et
induraverunt cervicem suam, & dederunt principium revertendi ad
servitutem suam in Ægypto. Et tu, (e) Deus, misericors, & miserator,
longanimis, & multùm misericors, & non dereliquisti eos. Adhuc au- 18
tem & fecerunt sibi vitulum fusilem, & dixerunt; Hi sunt dii, qui
eduxerunt nos de Ægypto. Et fecerunt irritationes magnas: Et tu in 19
miserationibus tuis multis non dereliquisti eos in deserto: columnam nu-
bis non declinâsti ab eis die ad deducendum eos in via, & columnam
ignis nocte, ad illuminandam eis viam, in qua ibunt in ea. Et spiritum 20
tuum bonum dedisti ad instruendos eos. Et Manna tuum non prohibuisti
ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti eorum. Et quadraginta annis 21
enutrivisti eos in deserto: non (f) fecisti eis deesse quicquam: vestimen-
ta eorum non inveteraverunt, (g) & pedes eorum non sunt disrupti. Et 22
dedisti eis regna, & populos distribuisti eis. Et hæreditaverunt terram
Seon regis Esebon, & terram Og regis Basan. Et filios eorum multipli- 23
câsti tanquam astra cœli, & introduxisti eos in terram, quam dixisti pa-
tribus (b) eorum: Et hæreditârunt eam. Et extrivisti coram eis habi- 24
tantes terram Chananæorum, & dedisti illos in manus ipsorum, & reges
illorum, et populos terræ, ad faciendum eis, sicut placitum coram ipsis.

MS. A. (λ) ἔδωκας Σημεῖα ἐν Αἰγύπτῳ (μ) καὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς (ν) ἐν ὑψηλῇ, (ξ) διὰ Μωσῆ (ν) εἰς Σιτοδίαν αὐτῶν (ξ) εἰς ἣν (ο) ἑαυτῶν, (σ) σὺ Θεὸς (π) Καὶ Σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σε τοῖς μεγάλοις οὐκ (ρ) αὐτοῖς τῷ δείψει (τ) πατερράκοντα (σ) ὑχ ὑστέρησε· ἱμάπια αὐτ (τ) ὑποδήματα (υ) διεμέρισας αὐτοῖς· (φ) ἐκληρονόμησε γῆν

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 وَنَظَرْتَ إِلَى سَعَاءِ آبَائِنَا بِمِصْرَ * وَصُرَاخَهُمْ سَمِعْتَ عَلَى بَحْرِ ٱلْقُلْزُمِ * وَجَعَلْتَ آيَاتٍ وَبَرَاهِينَ
10 بِفِرْعَوْنَ وَبِجَمِيعِ عَبِيدِهِ * وَفِي كُلِّ سِعْبِ أَرْضِهِ * إِنَّكَ عَرَفْتَ أَنَّهُمْ أَفْكَرُوا عَلَيْهِمْ * وَصَنَعْتَ
11 لَهُمْ ٱسْمًا جَلِيلًا مِثْلَ ٱلْيَوْمِ * وَٱلْبَحْرَ سَعَبْتَ بَيْنَ يَدَيْهِمْ * وَجَازُوا فِي ٱلْبَحْرِ فِي ٱلْيَبَسِ * وَأَعْدَاءَهُمْ
12 أَلْقَيْتَ مِثْلَ ٱلْحِجَارَةِ فِي مَاءٍ قَوِيٍّ * وَبِعَمُودٍ مِنَ ٱلْغَمَامِ نَهَارًا * وَبِعَمُودٍ مِنْ نَارٍ لَيْلًا لِإِنَارَةِ
13 ٱلطَّرِيقِ لَهُمْ ٱلَّذِي يَسِيرُونَ فِيهَا * * وَعَلَى جَبَلِ طُورِ سِينَا تَجَلَّيْتَ تُخَاطِبُهُمْ مِنَ
14 ٱلسَّمَاءِ * وَأَعْطَيْتَهُمْ أَحْكَامًا مُسْتَقِيمَةً * وَشَرَائِعَ حَقٍّ * وَرُسُومًا وَوَصَايَا جَيِّدَةً * وَطَعَامًا مِنَ ٱلسَّمَاءِ
15 أَعْطَيْتَهُمْ لِجُوعِهِمْ * وَمَاءً مِنَ ٱلصَّخْرِ أَجْرَيْتَ لَهُمْ لِعَطَشِهِمْ * وَقُلْتَ لَهُمْ أَنْ يَرِثُوا كُلَّ
16 ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي أَقْسَمْتَ لِإِعْطَائِهِمْ * وَلَكِنْ صَعَبُوا قُدَّامَهُمْ * وَلَمْ يَسْمَعُوا فَرَائِضَكَ * وَأَبَوُا ٱلْقَبُولَ *
17 وَلَمْ يَذْكُرُوا عَجَائِبَكَ ٱلَّذِي صَنَعْتَ مَعَهُمْ * وَصَعَبُوا قُدَّامَهُمْ * وَجَعَلُوا رَئِيسًا لِلرُّجُوعِ
لِخِدْمَتِهِمْ بِعِصْيَانِهِمْ * وَأَنْتَ إِلَهُ ٱلصَّفْحِ حَنُونًا رَحُومًا وَمَهُولًا وَكَثِيرَ ٱلْفَضْلِ * وَلَمْ تَتْرُكْهُمْ
18 * أَيْضًا عِنْدَ مَا عَمِلُوا لَهُمْ عِجْلًا صَبَّ وَقَالُوا * هٰذَا صُنْعُ إِلٰهِكَ ٱلَّذِي أَصْعَدَكَ مِنْ
19 أَرْضِ مِصْرَ * وَأَنْتَ بِرَحْمَتِكَ ٱلْكَثِيرَةِ لَمْ تَتْرُكْهُمْ * وَعَمُودُ ٱلْغَمَامِ لَمْ يَزُلْ عَنْهُمْ بِٱلنَّهَارِ
لِيُسَيِّرَهُمْ فِي ٱلطَّرِيقِ * وَعَمُودُ ٱلنَّارِ بِٱللَّيْلِ * وَجَبَرُوتَكَ ٱلْجَيْلَ ٱلْعَظِيمَ أَعْطَيْتَ لِإِرْشَادِهِمْ *
20 وَمِنْكَ لَمْ يَسْمَعُوا * وَأَرْبَعِينَ سَنَةً كُنْتَ مَعَهُمْ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ * وَلَمْ يُعْوِزْهُمْ شَيْءٌ * ثِيَابُهُمْ لَمْ
21 تَبْلَ مِنْ عَلَيْهِمْ * وَأَرْجُلُهُمْ لَمْ تَحْفَ * وَأَعْطَيْتَهُمْ أَرَضِينَ وَمَمَالِكَ وَشُعُوبًا * وَقَسَمْتَهُمْ وَوَرِثُوا
22 ٱلْأَرْضَ * أَرْضَ سِيحُونَ * وَأَرْضَ مَلِكِ حَشْبُونَ * وَأَرْضَ عُوجٍ مَلِكِ ٱلْبَاشَانِ * وَكَثَّرْتَ
23 بَنِيهِمْ مِثْلَ كَوَاكِبِ ٱلسَّمَاءِ * وَأَدْخَلْتَهُمُ ٱلْأَرْضَ ٱلَّتِي قُلْتَ لِآبَائِهِمْ أَجْعَلُهَا لَكُمْ إِرْثًا
24 * وَدَخَلُوا ٱلْبَنُونَ وَوَرِثُوا ٱلْأَرْضَ * وَخَضَعْتَ بَيْنَ يَدَيْهِمْ سُكَّانَ أَرْضِ ٱلْكَنْعَانِيِّينَ * وَسَلَّمْتَهُمْ
بِأَيْدِيهِمْ * مُلُوكَهُمْ وَفَعَلُوا فِيهِمْ بِرِضَاهُمْ *

Et respexisti miseriam majorum nostrorum in Ægypto, & clamorem eorum audisti secus mare rubrum: Et fecisti signa & portenta in Pharaonem, & in omnes servos ejus, & in totum populum terræ ipsius, quippe qui noveras hos superbivisse in illos: & fecisti eis nomen celebre, ut hodie. Et mare scidisti coram eis, & mare pertransierunt in sicco: inimici autem eorum projecti fuerunt sicut lapides in aquam validam. Et columnâ nubium utique die, & columnâ igneâ nocte duxisti eos, ad illuminandum eis viam per quam ambularent. Super montem Tursinai oppugnâsti loquens cum eis de cœlo: & dedisti eis judicia recta, leges veras, & statuta atque præcepta optima. Escam de cœlo dedisti eis in fami eorum, & aquam de petra effluere fecisti eis in siti eorum: & dixisti eis te traditurum eis possidendam totam terram quam eis daturum juraveras. At verò indurârunt cervicem suam, nec audierunt statuta tua: Respuerunt sermonem, nec recordati sunt miraculorum tuorum quæ edidisti erga eos: & obdurantes cervicem suam, constituerunt principem ut redirent ad servitutem suam, in rebellione sua. Tu verò Deus indulgentiæ, Benignus, Clemens, Patiens, et summè beneficus, non deseruisti eos. Etiam quando fecerunt sibi vitulum fusilem, et dixerunt; Hæc est imago Dei tui qui te extraxit è terra Ægypti; Attamen tu ex misericordia tua magna non deseruisti eos: & columna nubium non recessit ab eis interdiu, ut deduceret eos per viam: et columna ignis noctu. Potentiam quoque tuam robur illud magnum dedisti ad dirigendum eos; tibi tamen non auscultaverunt. Quadraginta annis fuisti cum eis in deserto, nihilque defuit eis: vestimenta eorum non sunt detrita, et pedes eorum non sunt nuduti. Dedisti eis terram, regna, populosque: divisisti eos, et possederunt terram, terram Sihonis, terram regis Hesbonis, et terram Og regis Bubniæ. Multiplicâsti filios eorum sicut stellas cœli, et introduxisti eos in terram de qua dixeras patribus eorum, Faciam illam vobis hæreditatem. Et ingressi filii posse derunt terram, et subjecisti ante eos habitatores terræ Chananæorum, et tradidisti hos in manus eorum: dominati sunt eorum, et fecerunt eis pro voluntate sua.

נחמיה : ט	Versio VULG. LAT.
, oliveta & , vineas , excisas cisternas , bono omni plenas domos possederunt & , pinguem humum &, munitas urbes ceperunt Et	Ceperunt itaq; urbes munitas, & humũ pinguẽ, & posse-
25 וילכדו ערים בצורת ואדמה שמנה וירשו בתים מלאים כל־טוב בורות חצובים כרמים וזיתים	25 derunt domos plenas cunctis bonis; cisternas ab aliis fa-
.magna tua bonitate in sunt delitiati & , sunt impinguati & , sunt saturati & , comederunt Et .multitudine in cibi lignum &	bricatas, vineas, & oliveta, & ligna pomifera multa, &
ועץ מאכל לרב ויאכלו וישבעו ויתעדנו בטובך הגדול :	comederunt, & saturati sunt, & impinguati sunt, & abun-
testificabantur qui , occiderunt tuos prophetas & , suum corpus post tuã legem projecerunt & , te in rebellaverunt & irritaverũt Et	daverunt deliciis in bonitate tua magna. Provocaverunt
26 וימרו וימרדו בך וישלכו את־תורתך אחרי גום ואת־נביאיך הרגו אשר־העידו	26 autem te ad iracundiam, & recesserunt à te, & projecerũt
.eos afflixerunt &, suorum angustiatorum manum in eos dedisti Et .magnas detestationes fecerunt & : te ad eos convertendũ ad eis in	legem tuam post terga sua: & prophetas tuos occiderũt,
בם להשיבם אליך ויעשו נאצות גדולת : ותתנם ביד צריהם ויצרו להם	qui contestabantur eos ut reverterentur ad te: fecerúntq;
, servatores eis dedisti multas tuas miserationes secundũ &, audisti cœlis de tu & , te ad clamaverũt suæ angustiæ tempore in Et	blasphemias grandes. Et dedisti eos in manu hostiũ suo-
27 ובעת צרתם יצעקו אליך ואתה משמים תשמע וברחמיך הרבים תתן להם מושיעים	27 rum, & afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis suæ
eos dereliquisti &: tuas facies ad malum faciendum ad sunt reversi eis esse requiem secundum Et .suorũ hostium manu de eos servaverũt &	clamaverunt ad te, & tu de cœlo audisti, & secundùm
28 וינושיעום מיד צריהם : וכנוח להם ישובו לעשות רע לפניך ותעובם	28 miserationes tuas multas dedisti eis salvatores, qui salva-
eos eruisti &, exaudisti cœlis de tu & , te clamaverunt & , sunt conversi Et .eos in sunt dominati & , suorum inimicorum manu in	rent eos de manu hostium suorum. Cúmq; requievissent,
ביד אויביהם וירדו בהם וישובו ויעקוך ואתה משמים תשמע ותצילם	reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo: & dere-
non &, egerunt superbè ipsi &, tuam legem ad eos conversendum ad eos in es contestatus Et .temporibꝰ multis tuas miserationes secundũ	liquisti eos in manu inimicorum suorum, & posse-
29 כרחמיך רבות ותעד בהם להשיבם אל־תורתך והמה הזידו ולא	derunt eos. Conversíq; sunt, & clamaverunt ad te: tu
, retractantem humerũ dederunt & : eis in vivet & , homo faciet quæ ; eis in peccaverunt tuis judiciis in & , tua præcepta ad audierunt	autem de cœlo exaudísti, & liberásti eos in misericordiis
שמעו למצותיך ובמשפטיך חטאו־בם אשר־יעשה אדם וחיה בהם ויתנו כתף סוררת	tuis, multis temporibus. Et contestatus es eos ut reverte-
manu in tuo spiritu in eos in es cõtestatus & , multos annos eos super protraxisti Et .audierunt non & , induraverunt suam cervicem &	rentur ad Legem tuã. Ipsi verò superbè egerunt, & non
30 וערפם הקשו ולא שמעו : ותמשך עליהם שנים רבות ותעד בם ברוחך ביד־	audierunt mandata tua, & in judiciis tuis peccaverunt,
non multis tuis miserationibus in Et .terrarum populorum manum in eos tradidisti & : auscultaverunt non & , tuorum prophetarum	quæ faciet homo, & vivet in eis: & dederunt humerũ re-
31 נביאיך ולא האזינו ותתנם ביד עמי הארצות : וברחמיך הרבים לא־	cedentem, & cervicẽ suã induraverunt, nec audierunt. Et
, fortis magne Deus , noster Deus nunc Et .tu misericors & , gratiosus Deus quia : eos dereliquisti non & , cõsumptionẽ eos fecisti	protraxisti super eos annos multos, et contestatꝰ es eos in
עשיתם כלה ולא שבתם כי אל־חנון ורחום אתה : ועתה אלהינו האל הגדול הגבור	spiritu tuo per manum prophetarũ tuorum: & non audi-
, nostros reges , nos invenit qui lassatus omnis tuas facies ad diminuatur ne , misericordiã & , pactum custodiens , terribilis &	erunt, & tradidisti eos in manu populorum terrarum. In
2 והנורא שומר הברית והחסד אל־ימעט לפניך את כל־התלאה אשר־מצאתנו למלכינו	misericordiis autẽ tuis plurimis nõ fecisti eos in consum-
diem ad usque Assur regum diebus à, tuũ populũ omnẽ &, nostros prophetas &, nostros sacerdotes &, nostros principes	ptionem, nec dereliquisti eos: quoniam Deus miseratio-
לשרינו ולכהנינו ולנביאינו ולאבותינו ולכל־עמך מימי מלכי אשור עד היום	num, et clemens es tu. Nunc itaq;, Deus noster magne, for-
,nostri principes, nostri reges Et .egimus impiè nos & , fecisti veritatẽ quia , nos super veniente omni super justus tu Et .hanc	tis, & terribilis, custodiens pactũ & misericordiam, ne
33 הזה : ואתה צדיק על כל־הבא עלינו כי־אמת עשית ואנחנו הרשענו : ואת־מלכינו שרינו	avertas à facie tua omnem laborẽ, qui invenit nos, reges
34 .res in es testificatus quæ tuis testimoniis &, tua præcepta ad attenderũt nõ & : tuã legẽ fecerũt non, nostri patres &, nostri sacerdotes	nostros, & principes nostros, et sacerdotes nostros, et
כהנינו ואבתינו לא עשו תורתך ולא הקשיבו אל־מצותיך ולעדותיך אשר העידת בהם :	prophetas nostros, et patres nostros, et omnem populum
non, vos facies ad tradideras quam pingui & , lata terra in & , eis dedisti quam, multa tua bonitate in &, suo regno in ipsi Et	tuũ, à diebus regis Assur usq; in diem hanc. Et tu justus
35 והם במלכותם ובטובך הרב אשר־נתת להם ובארץ הרחבה והשמנה אשר נתתה לפניהם לא	es in omnibus, quæ venerunt super nos: qui veritatẽ fe-
dedisti quam , terra & , servi hodie nos Ecce .malis suis adinventionibus ab sunt conversi non & : tibi servierunt	cisti, nos autem impiè egimus. Reges nostri, principes no-
36 עבדוך ולא־שבו ממעלליהם הרעים : הנה אנחנו היום עבדים והארץ אשר־נתת	stri, sacerdotes nostri, & patres nostri, non fecerunt legem
.ea super servi nos ecce , ejus bonitatem & , ejus fructum comedendum ad , nostris patribus	tuam, et non attenderunt mandata tua, et testimonia tua
לאבתינו לאכל את־פריה ואת־טובה הנה אנחנו עבדים עליה :	quæ testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis, et in boni-
	tate tua multa, quam dederas eis, et in terra latissima et
	pingui, quam trades eras in conspectu eorum, non servie-
	runt tibi, nec reversi sunt à studiis suis pessimis. Ecce nos-
	ipsi hodiè servi sumus; et terra, quam dedisti patribus
	nostris ut comederent panem ejus, et quæ bona sunt e-
	jus; et nosipsi servi sumus in ea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܘܢܣܒܘ ܡܕܝܢ̈ܬܐ ܡܬܩܦ̈ܬܐ ܘܐܪܥܐ ܫܡܝܢ̈ܬܐ ܘܒܬ̈ܐ ܡܠ̈ܝܢ ܟܠ ܛܒ̈ܐ ܒܝ̈ܪ̈ܐ ܚ̈ܨܝܢ ܟ̈ܪ̈ܡ̈ܐ ܘܙ̈ܝ̈ܬ̈ܐ
ܣܓ̈ܝܐ ܘܐܟ̈ܠ̈ܐ ܠܪ̈ܒ ܘܐܟ̈ܠ̈ܘ ܘܣ̈ܒ̈ܥ̈ܘ ܘܬ̈ܬܥ̈ܕܢ̈ܘ ܒܛ̈ܘܒܟ ܪ̈ܒ̈ܐ ܗ̈ܘ ܕ̈ܝ̈ܢ ܕ̈ܫ̈ܪ̈ܝ̈ܘ ܘ̈ܫ̈ܒ̈ܘ ܠ̈ܡ̈ܐ ܒ̈ܟ ܘ̈ܫ̈ܕ̈ܘ ܢ̈ܒ̈ܝ̈ܐ ܕ̈ܝ̈ܟ ܕ̈ܩ̈ܛ̈ܠ̈ܘ ܕ̈ܝ̈ܢ ܕ̈ܣ̈ܗ̈ܕ̈ܘ ܒ̈ܗ̈ܘ ܕ̈ܬ̈ܦ̈ܢ

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ κατελάβοσαν πόλεις ὑψηλὰς, καὶ ἐκληρονόμησαν οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους, ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, καὶ πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆθος. καὶ ἐφάγοσαν καὶ ἐνεπλήσθησαν
26 καὶ ἐλιπάνθησαν, καὶ (χ) ἐτρύφησαν ἐν ἀγαθωσύνῃ Σου τῇ μεγάλῃ. Καὶ ἤλλαξαν, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ Σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον Σου ὀπίσω Σώματος αὐτῶν· καὶ τοὺς προφήτας Σου ἀπέκτειναν, (ψ) οἳ
27 διεμαρτύραντο ἐν αὐτοῖς ὅπως ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς Σέ· καὶ ἐποίησαν παροργισμοὺς μεγάλους. Καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλιψαν αὐτούς. καὶ ἀνεβόησε πρὸς Σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐ-
28 τῶν, καὶ Σὺ ἐξ (ω) οὐρανοῦ Σου ἤκουσας, καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς Σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς (α) Σω-τῆρας, καὶ ἔσωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς. Καὶ ὡς ἀνεπαύσαντο, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ
29 πονηρὸν ἐνώπιόν Σου· καὶ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς Σέ, καὶ Σὺ ἐξ οὐρανοῦ ἐπήκουσας, καὶ ἐῤῥύσω αὐτοὺς ἐν οἰκτιρμοῖς Σου πολλοῖς.
Καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ὅπως ἐπιστρέψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον Σου. καὶ οὐκ ἤκουσαν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐντολαῖς
30 Σου καὶ (β) κρίμασί Σου ἡμάρτοσαν, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος (γ) ζήσεται ἐν αὐτοῖς· καὶ ἔδωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα, καὶ τράχηλον (δ) αὐτῶν ἐσκλήρυναν καὶ οὐκ ἤκουσε. Καὶ (ϑ) ἐλιπάσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη
31 πολλὰ, καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν πνεύματί Σου ἐν χειρὶ προφητῶν Σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τῆς γῆς. Καὶ Σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς Σου τοῖς πολλοῖς οὐκ ἐποίησας (ε) αὐ-
32 τοὺς εἰς συντέλειαν, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων. Καὶ νῦν ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς (ζ) καὶ ὁ φοβερὸς, φυλάσσων τὴν διαθήκην Σου καὶ τὸ ἔλεός Σου, μὴ ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν Σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, καὶ τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρχον-
33 τας ἡμῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ Σου ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέων Ἀσσὼρ καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ Σὺ (η) δίκαιος ὅτι πᾶσι τοῖς
34 ἐρχομένοις ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι ἀληθειαν ἐποίησας. καὶ ἡμεῖς ἐξημάρτομεν, Καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν οὐκ ἐποίησαν τὸν νόμον Σου, καὶ οὐ προσέσχον
35 τῶν ἐντολῶν Σου, καὶ τὰ μαρτύριά Σου ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς. Καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ Σου καὶ ἐν ἀγαθωσύνῃ Σου τῇ πολλῇ ᾗ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ (ϑ) ἐν τῇ γῇ τῇ πλατείᾳ καὶ λιπαρᾷ ᾗ ἔδωκας ἐνώπι-
36 ον αὐτῶν, οὐκ ἐδούλευσάν Σοι, καὶ οὐκ ἀπέστρεψαν (ι) ἀπὸ ὁπτημάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν. (κ) Ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον ἐσμὲν δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ ἣν ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν (λ) καρπὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆ, ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦλοι ἐπ' αὐτῆ,

Et ceperunt civitates (i) excelsas, & hæreditárunt domos plenas omnium bonorum, cisternas excisas, vineas, & olivéta, & omne lignum esui aptum in multitudine. Et comederunt, & repleti sunt, & impinguati sunt, & deliciati sunt in bonitate tua magna. Et mutaverunt & recesserunt à te, & projecerunt legem tuam post corpus suum. Et prophetas tuos occiderunt, qui contestabantur in eis, ut reverterent ipsi ad te. Et fecerunt irritationes magnas: Et dedisti eos in manu tribulantium eos: & tribulaverunt eos. Et clamaverunt ad te in tempore tribulationis suæ: et tu de cœlo tuo audîsti, & in miserationibus tuis magnis dedisti eis salvatores: & salvâsti eos de manu tribulantium eos. Et ut requieverunt, reverterunt facere malum in conspectu tuo: & dereliquisti eos in manus inimicorum eorum: & dominati sunt in eis. Et rursus exclamaverunt ad te: & tu de cœlo exaudîsti, & eruisti eos in miserationibus tuis (k) multis: Et contestatus es eis, ut ipsi reverterentur in legem tuam. (l) Et non audierunt, sed in mandatis tuis & judiciis tuis peccaverunt, quæ faciens ea homo vivet in eis. Et dederunt dorsum rebelle, & cervicem suam indurâverunt: & non audierunt. (m) Et protraxisti super eos, annos multos, & contestatus es eis in spiritu tuo in manu prophetarum tuorum: & non percepérunt auribus: & dedisti eos in manu populorum terræ. Et tu in miserationibus tuis multis non fecisti eos in consummationem, & non dereliquisti eos, quoniam fortis es, & misericors, & miserator. Et nunc, Deus noster fortis, magnus, validus, & terribilis, custodiens testamentum tuum, & misericordiam tuam; ne paucus sit coram te omnis labor, qui invenit nos; & reges nostros, & principes nostros, & sacerdotes nostros, & prophetas nostros, & patres nostros, & in omni populo tuo à diebus regum Assur, & usque ad diem hanc. Et tu justus in omnibus, quæ veniunt super nos: quoniam veritatem fecisti. Et nos peccavimus, Et reges nostri, & principes nostri, & sacerdotes nostri, & patres nostri non fecerunt legem tuam; & non attenderunt (n) mandata tua, & testimonia tua, quæ contestatus es eis. Et ipsi in regno tuo, & in bonitate tua multa, quam dedisti eis, & in terra lata, & pingui, quam dedisti coram eis, non servierunt tibi, & non averterunt se à studiis suis malis. Ecce hodiè sumus servi, & terra, quam dedisti patribus nostris ad comedendum fructum ejus, & bona ejus, ecce sumus servi super eam,

MS. A. (χ) ἐνετρύφησαν (ψ) οἳ διεμαρτυρόμενοι (ω) οὐρανοῦ ἁγίας, (α) Σωτηρίας, (β) τοῖς κρίμασιν (γ) ζήσεται· καὶ ἔδωκαν (δ) ἑαυτῶν (ϑ) ἤλκυσας (ι) αὐτὰς Σωτηρίαν, (ζ) καὶ φοβερὸς, φυλάσσων τὴν διαθήκην (η) δίκαιος εἶ ὅτι (ϑ) ἐν τῇ γῇ πλατείᾳ (ι) ἀπὸ ὁπτημάτων ἡμῶν (κ) Ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, (λ) καρπὸν αὐτῆς * τοῖς βασιλεῦσιν

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * وَمَلَكُوا أَرْضًا حَصِينَةً وَبَيْتًا مَنِيعًا وَآبَارًا سَمِينَةً وَكُرُومًا مَمْلُوءَةً مِنَ ٱلْخَيْرِ
26 وَشَجَرًا مُطْعِمَةً * وَأَكَلُوا وَشَبِعُوا وَبَلَّدُوا بِخَيْرِكَ ٱلْعَظِيمِ * وَبَعْدَ ذٰلِكَ عَصَوْا وَٱلْقَوْا
سَرِيعَتَكَ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ * وَأَنْبِيَاءَكَ قَتَلُوا ٱلَّذِينَ أَجْهَدُوا بِهِمْ لِيَرُدُّوهُمْ إِلَيْكَ * وَعَمِلُوا
27 رَوَضَاتٍ كِبَارًا * وَسَلَّمْتَهُمْ بِيَدِ مُضَايِقِيهِمْ وَضَايَقُوهُمْ * وَفِي وَقْتِ ضِيقِهِمْ صَرَخُوا إِلَيْكَ
وَسَمِعْتَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَأَقَمْتَ لَهُمْ مُخَلِّصِينَ وَخَلَّصُوهُمْ مِنْ يَدِ مُضَايِقِيهِمْ * وَلَمَّا فَرَجَتْ
28 عَنْهُمُ ٱنْقَلَبُوا وَصَنَعُوا ٱلْقَبِيحَ قُدَّامَكَ * فَخَلَّيْتَهُمْ فِي يَدِ أَعْدَائِهِمْ وَٱسْتَعْبَدُوهُمْ * وَرَجَعُوا
وَصَلَّوْا أَمَامَكَ وَأَنْتَ ٱسْتَجَبْتَ لَهُمْ * وَسَمِعْتَهُمْ مِنَ ٱلسَّمَاءِ وَخَلَّصْتَهُمْ فِي كُلِّ زَمَانٍ لِكَثْرَةِ
29 رَحْمَتِكَ * وَأَشْهَدْتَ عَلَيْهِمْ لِكَيْ يَرْجِعُوا وَيَحْفَظُوا نَامُوسَكَ * وَهُمْ أَبَوْا وَلَمْ يَسْمَعُوا وَصَايَاكَ
وَأَحْكَامَكَ * وَأَخْطَأُوا بِهِمْ * هُوَلَّايِ ٱلَّذِينَ إِنْ حَفِظَهُمُ ٱلْإِنْسَانُ يَحْيَا بِهِمْ * وَوَهَبُوا لَهُمْ أَعْنَاقَهُمْ
30 عَلِيظَةً وَرِقَابًا عُصَاةً وَلَمْ يَسْمَعُوا * وَكَرَرْتَ لَهُمْ سِنِينَ كَثِيرَةً وَلَمْ يَطِيعُوا * وَشَهِدْتَ عَلَيْهِمْ
بِرُوحِكَ مِنْ قِبَلِ أَنْبِيَائِكَ وَلَمْ يَسْمَعُوا * وَأَسْلَمْتَهُمْ فِي أَيْدِي ٱلشُّعُوبِ ٱلْغَرِيبَةِ * وَمِنْ أَجْلِ
31 رَحْمَتِكَ ٱلْكَثِيرَةِ لَمْ تُهْلِكْهُمْ وَلَمْ تَتْرُكْهُمْ * مِنْ أَجْلِ أَنَّكَ ٱلْإِلٰهُ رَحُومٌ وَرَؤُوفٌ * وَمِنَ
32 ٱلْآنَ يَا إِلٰهَنَا ٱلْإِلٰهَ ٱلْعَظِيمَ ٱلْجَبَّارَ ٱلْمَخُوفَ * حَافِظَ ٱلْإِيمَانِ وَٱلصِّدْقِ * لَا تَقِلَّ عَنْكَ جَمِيعُ
ٱلضِّيقَةِ ٱلَّتِي أَتَتْ عَلَيْنَا * وَعَلَى مُلُوكِنَا وَعُظَمَائِنَا * وَأَحْبَارِنَا وَآبَائِنَا * وَعَلَى جَمِيعِ ٱلشَّعْبِ *
33 مِنْ أَيَّامِ مُلُوكِ ٱلْمَوْصِلِ إِلَى يَوْمِنَا هٰذَا * وَأَنْتَ يَا رَبُّ عَدْلٌ فِي كُلِّ مَا جَاءَ عَلَيْنَا *
34 لِأَنَّكَ أَتَيْتَ حَقًّا وَنَحْنُ أَثِمْنَا * وَمُلُوكُنَا وَعُظَمَاؤُنَا وَآبَاؤُنَا * وَلَمْ نَسْمَعْ نَامُوسَكَ * وَلَمْ نَطِعْ
35 وَصَايَاكَ وَشَهَادَاتِكَ ٱلَّتِي شَهِدْتَ فِيهِمْ * وَكَفَرُوا بِمُلْكِكَ وَبِصَلَاحِكَ ٱلْعَظِيمِ *
ٱلَّذِي أَعْطَيْتَهُمُ ٱلْأَرْضَ ٱلصَّالِحَةَ ٱلسَّمِينَةَ وَلَمْ يَعْبُدُوكَ وَلَا ٱنْقَلَبُوا مِنْ أَعْمَالِهِمُ ٱلشِّرِّيرَةِ
36 * مِنْ أَجْلِ هٰذَا نَحْنُ ٱلْيَوْمَ عَبِيدٌ * وَٱلْأَرْضُ ٱلَّتِي أَعْطَيْتَ لِآبَائِنَا أَنْ يَأْكُلُوا خَيْرَاتِهَا *
هُوَذَا نَحْنُ كَالْعَبِيدِ نَفْلَحُهَا *

Obtinuerunt terram fortem, urbes munitas, & solum pingue; & possederunt habitationes plenas bonis, & arbores cibum proferentes: comederunt, & saturati ac delectati sunt bono tuo magno. Verùm postea rebellantes projecerunt legem tuam post terga sua, & prophetas tuos occiderunt qui studebant eos ad te reducere, & commiserunt abominationes magnas. unde tradidisti eos in manum oppressorum eos, & oppresserunt eos. Sed iis tempore calamitatis ad te clamantibus, audîsti de cœlo, & constituisti eis vindices qui asseruerunt eos è manibus oppressorum eos. At ubi requiêsti eos, conversi sunt, & turpitudinem coram te fecerunt: quapropter reliquisti eos in manibus inimicorum eorum, qui servitute pressérunt eos. Tum reversi oraverunt coram te, & tu exaudîsti eos; & audiens eos de cœlo, salvâsti eos omni tempore ob multitudinem misericordiæ tuæ. Contestatus es eos ut reverterentur & custodirent legem tuam, sed ipsi iniquè se gessérunt, non audierunt præcepta & judicia tua; imò peccaverunt in ea, et inquam quæ si custodiat homo, per ipsa vivit: & colla sua reddiderunt sibi crassa, cervicesque rebelles, & non audierunt. Prædicâsti eis annis multis, at non obtemperaverunt: & contestatus es eos spiritu tuo per prophetas tuos, at non audierunt: ideo tradidisti eos in manus gentium exterarum: Attamen propter misericordiam tuam multam non perdidisti eos neq; dereliquisti; quòd sis Deus misericors & clemens. Nunc itaque O Deus noster, Deus maxime, Potens, ac Terribilis, servans fidem ac veritatem; nequaquam te latet omnis tribulatio quæ venit super nos, & super reges, magnates, pontifices, & patres nostros, super universum populum, à diebus regis Assyriæ ad hunc usque diem nostrum. Tu autem O Domine, justus es in omnibus quæ nobis evenerunt: tu enim verus es, sed nos peccavimus, Et reges, magnates, patresq; nostri; & non audivimus legem tuam, neque obedivimus præceptis & contestationibus tuis quibus contestatus es eos. Sed denegaverunt regnum tuum & bonitatem tuam magnam; qui quum dederis eis terram bonum & pinguem, tamen non servierunt tibi, neque averterunt se ab operibus suis malis. Propterea nos hodie servi sumus; et terram illam, quam dedisti majoribus nostris, ut comederent ejus bona, ecce nos ut servi aramus.

נחמיה : י

noſtris jumẽtis *in* & ,*dominantes* noſtris corporibus *ſuper* & ,*noſtris peccatis in* nos ſuper *dediſti* quos regibus multus ej⁹ *provent*⁹ Et

37 וְתִבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים אֲשֶׁר נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל־גְּוִיֹּתֵינוּ מֹשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ

ſuper & : *ſcribentes* & ,*fidelitatem excidentes* noſ hoc toto *in* Et .*nos* magna tribulatione in &,ſuã voluntatẽ ſecundũ

38 כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנָחְנוּ: וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל־

.noſtri ſacerdotes ,noſtri Levitæ,noſtri principes *ſignato*

הַחְתּוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ:

CAP. X. ו

,Amariah ,Paſchur .Irmeiah ,Hazariah ,Seraiah .Sidchijah &,Chachaliah filius Tirſatha Nechemiah *ſignatos* –ſuper Et

1 2 וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָה וְצִדְקִיָּה: שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה: 2 3

, Abijah ,Meſullam .Baruch ,Ghinnethon ,Daniel .Hobadiah ,Meremoth ,Charim .Malluch ,Sebaniah ,Chattus .Malchijah 3 4 5

5 4 פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה: חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ: חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה: 6

7 6 דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ: מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה

Chenadad filiis de Binnui : Azaniah filius Jeſuah & ,Levitæ Et .ſacerdotes Iſti .Semaiah ,Bilghai , Mahaziah .Mijamin 7 8

9 8 מִמִּין: מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים: וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־עֲזַנְיָה בָּנוּי מִבְּנֵי חֲנָדָד 9

, Zacchur .Chaſabiah , Rechob , Micha .Chanan , Pelaiah , Chelitha , Hodijah , Sebaniah ; eorum fratres Et .Chadmiel 10

11 10 קַדְמִיאֵל: וְאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה קְלִיטָא פְלָאיָה חָנָן: 11 12

, Bunni .Bani , Zatthu ,Helam ,Moab Pachath ,Parhos ,populi Capita .Beninu ,Bani ,Hodijah .Sebaniah ,Serebiah 12 13

13 14 מִיכָא רְחוֹב חַשַּׁבְיָה: זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה: הוֹדִיָּה בָּנִי בִנְינוּ: רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם וְחִוּא בִּנְיּ: 14 15

.Beſai , Chaſum , Hodijah .Hazzur , Chizchijah , Ather. .Hadin , Bigval , Adonijah .Bebai , Hazghad 15 16

17 16 עֲגַד בֵּבִי: אַדֹנִיָּה בִּגְוַי עָדִין: אָטֵר חִזְקִיָּה עֲזוּר: הוֹדִיָּה חָשֻׁם בְּצַי: 17 18

.Hanaiah ,Chanan ,Pelathiah .Jadduah ,Sadoc ,Meſezabel .Chezir ,Meſullam ,Magpihas .Nebai ,Hanathoth ,Chariph 18 19

20 19 חָרִיף עֲנָתוֹת נֵבָי: מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר: מְשֵׁזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ: פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה: 19 20

23 21 .Hanan , Chanan , Achijah Et .Mahaſeiah ,Chaſabnah ,Rechum .Sobeth , Pilcha , Haloches .Chaſſub ,Chananiah ,Hoſeah 21 22

24 23 הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב: הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק: רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה: וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן: 22 23

26 25 diviſus omnis & ,Nethinim , cantores , janitores , Levitæ , ſacerdotes ,populi reſiduum Et .Bahanah,Charim,Malluch 24 25

28 27 מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה: וְשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכֹל הַנִּבְדָּל 25 26 27

Apprehendentes .intelligens,ſciens omnis ; eorum filiæ &,eorum filii ,eorum uxores , Dei legem ad terrarum populis à 28 29

מַעַמֵּי הָאֲרָצוֹת אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם כָּל יוֹדֵעַ מֵבִין: 29

eſt data quæ , Dei lege in *ambulandum ad* ,juramẽto *in* & ,execratione *in* venientes & ,eorum *illuſtres* ſuis fratribus *ſuper*

עַל־אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה

.ej⁹ ſtatuta &,ej⁹ judicia &,noſtri Dei DOMINI præcepta univerſa *faciendũ ad* &,*cuſtodiendũ ad* & , Dei ſervi Moſeh *manu in*

בְּיַד מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו:

afferentibus terræ populis Et .noſtris filiis acciperemus non eorum filias & ; terræ populis noſtras filias daremus non quòd Et

31 30 וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת בְּנֹתֵיהֶם לֹא נִקַּח לִבְנֵינוּ: וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים

dimittemus & : *ſanctitatis* die in & ,ſabbato in eis ab accipiemus non *vendendum ad* ſabbati die in venale omne & ,*acceptumes*

אֶת הַמַּקָּחוֹת וְכָל שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ

partem tertiam nos ſuper dandum ad , præcepta nos ſuper ſtatuemus Et .manus univerſæ *portionẽ* & ſeptimum annum .

32 אֶת הַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא כָּל־יָד: וְהַעֲמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לְתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית

, ſabbatha *jugiter aſcenſionem* ad & , juge ſacrificium & propoſitionis panem Ad .noſtri Dei domus opus ad , anno in Sechel

33 לַמִּשְׁקָל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: לַלֶּחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלִעוֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת

.noſtri Dei domus opus omne & , Iſrael *ſuper expiandum* ad , peccata ad & , ſancta ad & , ſolennitates ad , Calendas

הַחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳדָשִׁים וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל מְלֶאכֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ:

domum per noſtri Dei domum in *adferendum ad populus* & , Levitæ , ſacerdotes ,lignorum oblationẽ ſuper *ſecimus cadere* ſortes Et

34 וְהַגֹּרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־

.lege in ſcriptum ſicut,noſtri Dei DOMINI altare ſuper *ardendum ad* , *anno in anno* determinata tempora per noſtrorũ patrũ

אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה לִבְעֵר עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה:

,DOMINI domum in , *anno in anno* arboris omnis fructus omnis primitiva & ,noſtræ terræ primitiva *adferendum ad* Et

35 וּלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבִכּוּרֵי כָל־פְּרִי כָל־עֵץ שָׁנָה בְּשָׁנָה לְבֵית יְהוָה:

,noſtrorum boum primogenita & : lege in ſcriptum ſicut *noſtri quadrupedis* & , noſtrorum filiorum primogenita Et

36 וְאֶת־בְּכוֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ

.noſtri Dei domo in miniſtrantibus ſacerdotibus noſtri Dei domum in *afferendum ad* noſtrorum pecorum &

וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ:

Verſio VULG. LAT.

Et fruges ejus multiplicantur regib⁹,quos poſuiſti ſup 37
nos propter peccata noſtra,et corporib⁹ noſtris dominantur,& jumentis noſtris ſecundùm voluntatẽ ſuam, & in tribulatione magna ſumus. Super omnib⁹ ergò 38
his noſipſi percutimus fœdus,& ſcribimus,& ſignant principes noſtri, Levitæ noſtri, & Sacerdotes noſtri.

CAP. X.

SIgnatores autẽ fuerunt,Nehemias,Atherſatha filius 1
Hachelai,& Sedecias, Saraias,Azarias, Jeremias,Phe- 2 3
ſhur,Amarias,Melchias, Hatt⁹, Sebenia,Melluch,Ha- 4 5
rem,Merimuth, Obdias, Daniel, Genthon, Baruch, 6
Moſollam,Abia,Miamin, Maazia,Belgai,Semeia : hi 7 8
ſacerdotes. Porrò Levitæ, Joſue fili⁹ Azaniæ, Bennui 9
de filiis Henadad,Cedmihel,Et fratres eorũ,Sebenia, 10
Odaia,Celita,Phalaia,Hanan, Micha, Rohob, Haſe- 11
bia, Zachur,Serehia,Sabania, Odaia, Bani,Baninu. 12 13
Capita populi, Pharos, Phahathmoab, Ælam, Zethu, 14
Bani, Bonni,Azgad,Bethai, Adonia, Begoai, Adin, 15 16
Ater,Hezecia,Azur, Odaia, Haſum, Beſai, Hareph, 17 18
Anathoth,Nebai, Megphias,Moſollam,Hazir,Meſiza- 19 20
bel,Sadoc, Jeddua, Pheltia, Hanan, Anaia, Oſee,Ha- 21 22
nania,Haſub,Alohes,Phalea,Sobec, Rehum,Haſebna, 23 24
Maaſia, Echaia,Hanan,Anan& Melluch,Haran,Baana: 25 26
Et reliqui de populo,Sacerdotes,Levitæ, janitores,& 27 28
cantores, Nathinæi, & omnes qui ſe ſeparaverunt de
populis terrarum ad legem Dei, uxores eorum,filii eo-
rum, & filiæ eorum,Omnes qui poterant ſapere ſpon- 29
dentes pro fratribus ſuis, optimates eorum,& qui ve-
niebant ab pollicendum & jurandum ut ambularent
in lege Dei, quam dederat in manu Moyſi ſervi Dei,
ut facerent & cuſtodirent univerſa mandata Domini
Dei noſtri,& judicia ej⁹ & ceremonias ejus, Et ut non 30
daremus filias noſtras populo terræ,& filias eorũ non
acciperemus filiis noſtris. Populi quoque terræ, qui 31
important venalia, & omnia ad uſum,per diem ſabba-
ti ut vendant, non accipiemus ab eis in ſabbato & in
die ſanctificato. Et dimittemus annum ſeptimum, &
exactionem univerſæ manûs. Et ſtatuemus ſuper nos 32
præcepta, ut demus tertiam partẽ ſicli per annum ad
opus domûs Dei noſtri, Ad panes propoſitionis, & 33
ad ſacrificium ſempiternum,& in holocauſtum ſempi-
ternum in ſabbatis, in calendis, in ſolennitatibus, &
in ſanctificatis,& pro peccato:ut exoretur pro Iſrael,
& in omnem uſum domûs Dei noſtri. Sortes ergò mi- 34
ſimus ſuper oblationem lignorum,inter Sacerdotes,et
Levitas,& populum,ut inferrentur in domum Dei no-
ſtri per domos patrum noſtrorum,per tempora,à tem-
poribus anni uſque ad annum:ut arderent ſuper altare
Domini Dei noſtri, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi :
Et ut afferremus primogenita terræ noſtræ, & primi- 35
tiva univerſi fructûs omnis ligni, ab anno in annum,
in domo Domini. Et primitiva filiorum noſtrorum, 36
& pecorum noſtrorum, ſicut ſcriptum eſt in lege, &
primitiva boum noſtrorum,& ovium noſtrarum,ut of-
ferrentur in domo Dei noſtri, Sacerdotibus qui mini-
ſtrant in domo Dei noſtri :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܡܕܟܟܗ ܘ ܢܫܚܝ ܡܕܝܢ ܒܟܝ ܕܫܒܩ ܠܢ ܡܠܟ̈ܐ ܒܚܛ̈ܗܝܢ ܘ ܒܓ̈ܘ̈ܝܗܝܢ ܫܠܛ̈ܝܢ ܠܢ ܘ ܒܒܗ̈ܡܬ̈ܢ ܘ ܒܥ̈ܒ̈ܕ̈ܝ ܕܝ ܒܟ ܫܠܛ̈ܝܢ ܘ ܒܥܝܢ ܒܝܫ̈ܬ̈ܐ ܣܓ̈ܝ ܐܢ̈ܚܢ ܘ ܒܟ ܟ̈ܠ ܗܕ̈ܐ ܟ̈ܬ̈ܒܝܢ ܐ̈ܢ̈ܚܢ ܘ ܪ̈ܫ̈ܝ ܒܢ̈ܝ ܐ̈ܢ̈ܫ ܠܐ̈ ܘ ܠ̈ܝ̈ܐ ܘ ܟ̈ܗ̈ܢ̈ܐ ܚ̈ܬ̈ܝܡ̈ܝܢ ܗ̈ܢ̈ܘܢ ܕ̈ܝ ܚ̈ܬ̈ܝܡ̈ܝܢ ܗ̈ܢ̈ܘܢ ܕ̈ܝ ܒ̈

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

32 Καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς πολλοὶ τοῖς βασιλεῦσιν οἷς ἔδωκας ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ὅτι τὰ σώματα ἡμῶν ἐξουσιάζουσι, καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν ὡς ἀρεστὸν αὐτοῖς, καὶ ἐν θλίψει μεγάλῃ ἐσμέν.
38 Καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡμεῖς διατιθέμεθα πίστιν, καὶ γράφομεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν (μ) ἄρχοντες ἡμῶν, Λευῖται ἡμῶν, ἱερεῖς ἡμῶν.

MS. A. (μ) πάντες ἄρχοντες

Et fructus ejus multi regibus, quos dedisti super nos in peccatis nostris, & super corpora nostra potestatem habent, & in pecoribus nostris, sicut placitum eis, & in tribulatione magna sumus. 37
Et in omnibus his nos disponimus fidem, & scribimus, & signant principes nostri, Levitæ nostri, sacerdotes nostri. 38

ΚΕΦ. ι'.

1 2 Καὶ ὅτι ἦ Συγκλείοντων Νεεμίας (α) ἀρταξαθὰ υἱὸς Ἀχαλίε, καὶ Σεδεκίας
3 4 5 Υἱὸς (β) Ἀεχία, καὶ Ἀζαρία, καὶ (γ) Ἱερεμία, Φασσὼρ, Ἀμαεία, Μελχία, Ἀτὴς, Σεβανὶ, Μαλὲχ, Ἰεὰμ, Μεραμὼθ, Ἀ-
6 7 8 βδία, Δανιὴλ, (δ) Γαναθὼν, Βαρὲχ, Μεσουλὰμ, Ἀβία, Μιαμὶν, Μααζία, Βηγαῖ, Σαμαΐα· οὗτοι ἱερεῖς. Καὶ
9 10 οἱ Λευῖται, Ἰησοῦς υἱὸς Ἀζανία, Βαναΐου ἀπὸ υἱῶν (δ) Ἡναδὰδ, Καδμιὴλ, Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, (ε) Σα-
11 12 βανία, Ὡδουΐα, Κελιτὰν, Φελία, Ἀνὰν, Μιχὰ, Ῥοὼβ, (ζ) Ἀσεβίας, Ζακχὼρ, Σαραβία, Σεβανία,
13 14 (η) Ὡδέμ· υἱοὶ (θ) Βαναΐ Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, Φόρος, Φααθ Μωὰβ, Ἠλὰμ, (ι) Ζαθουΐα· υἱοὶ Βανὶ,
15 16 Ἀσγὰδ, Βηβαΐ, (κ) Ἀδωνία, Βαγοΐ, Ἠδὶν, Ἀτὴρ, Ἐζεκία, Ἀζὲρ, Ὡδουΐα, Ἠσὰμ, Βησὶ,
17 18 Ἀεὶφ, Ἀναθὼθ, Νωβαΐ, (λ) Μεγαφὶς, Μεσουλλὰμ, Ἡζὶρ, Μεσωζεβὴλ, Σαδὲκ, (μ) Ἰεδδέα, Φαλ-
19 20 τία, Ἀνὰν, Ἀναΐα, Ὡσὴε, Ἀνανία, Ἀσὲβ, (ν) Ἀλωὴς, Φολὰϊ, Σωβὴκ, (ξ) Ῥεὴμ, (ο) Ἐσαβανὰ,
21 22 (π) Μαασία, Καὶ Ἀΐα, Αἰνὰν, (ρ) Ἠνὰμ, Μαλὲχ, (ρ) Ἠεὰμ, Βαανὰ, Καὶ οἱ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ, οἱ
23 24 ἱερεῖς, (σ) οἱ Λευῖται, οἱ πυλωροὶ, οἱ ᾄδοντες, οἱ Ναθινίμ, καὶ πᾶς ὁ προσηλυτεύων (τ) ἀπὸ λαῶν
25 26 τῆς γῆς (υ) πρὸς νόμον τοῦ Θεοῦ, γυναῖκες αὐτῶν, υἱοὶ αὐτῶν, θυγατέρες αὐτῶν· Πᾶς (φ)
27 28 ὁ εἰδὼς καὶ ζωνιὼν, θίξουσι ὅτι τοὺς ἀδελφοὺς (χ) αὐτῶν, καὶ κατηράσαντο αὐτοὺς, καὶ εἰσῆλθοσαν ἐν
29 ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ τοῦ Θεοῦ, ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ Μωυσῆ δούλου τοῦ Θεοῦ, φυλάσσεσθαι
30 καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου, (ψ) καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, Καὶ τοῦ μὴ
δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς (ω) τοῖς γῆς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ λημψόμεθα τοῖς υἱοῖς ἡ-
31 μῶν· Καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τὰ ὠνήσια καὶ πᾶσι φασὶν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου ἀπο-
δώσειν, ἐκ ἀγορῶν ἢ ἐν αὐτῶν ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ· καὶ ἀνήσομεν τὸ ἕτος τὸ ἕβδο-
32 μον, καὶ ἀπαίτησιν πάσης χειρός· Καὶ τάσσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς τρίτον τοῦ (α) δίδραγ-
33 μον κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, Εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, καὶ (α) θυσίαν τοῦ ἐνδε-
λεχισμοῦ, καὶ εἰς ὁλοκαύτωμα τοῦ ἐνδελεχισμοῦ τῶν Σαββάτων, τῶν νεομηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ
34 ἅγια, καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς ἔργα οἴκου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Καὶ κλήρωσις ἐβά-
λομεν περὶ κλήρου ξυλοφορείας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ ὁ λαὸς, ἐνέγκαι εἰς οἶκον Θεοῦ ἡμῶν, εἰς (β)
οἶκον πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν, ἐκκαῦσαι ὅτι τὸ διατεθειμέ-
35 νον κυρίου Θεοῦ ἡμῶν ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ· Καὶ ἐνέγκαι τὰ (γ) πρωτογενήματα τῆς γῆς ἡμῶν,
36 καὶ (δ) πρωτογενήματα καρποῦ παντὸς ξύλου ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου, Καὶ τὰ (ε) πρω-
τότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ (ζ) πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡ-
μῶν καὶ (η) ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον Θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ
Θεοῦ ἡμῶν.

gum nostrorum, ad afferendum in domum Dei nostri, sacerdotibus ministrantibus in domo Dei nostri.

MS. A. (α) υἱὸς Ἀχαλία, (β) Σαρία, (γ) Ἱερμία, (δ) Γαναναθὼν, (δ) Ἡναδὰδ, (ε) Σεβανία, (ζ) Ἐσεβία, (η) Ὡδία· (θ) Βανναΐ (ι) Ζαθθία· (κ) Ἀανὰ, (λ) Μαγαφὶς, Μεσελὰμ, (μ) Ἰεδδὲκ, (ν) Ἀλὼ, (ξ) Ῥαὰμ, (ο) Ἐσαβανὰ, (π) Μαθσία, (ρ) Ἠνὰν, (ρ) Ῥεὰμ, Βαανὰ, (σ) καὶ οἱ (τ) ἀπὸ τοῦ λαοῦ (υ) πρὸς ⁑ νόμον (φ) ὁ εἰδὼν (χ) ἑαυτῶν, (ψ) καὶ κρίματα αὐτοῦ, Καὶ τοῦ μὴ δοῦναι (ω) τῆς γῆς, (α) δίδραγμα (α) θυσίαν ἐνδελεχισμοῦ, (β) οἴκους πατριῶν (γ) πρωτογενήματα (δ) πρωτογενήματα (ε) πρωτότοκα (ζ) πρωτότοκα (η) ποιμνίων

CAP. X.

1 ET super obsignantes, Neemias Athasatha filius Achalia, & Sedecias
2 3 Filius Araa, & Azaria, & Hieremia, Phasur, Amaria, Melchia,
4 5 6 Attus, Sebani, Maluch, Iram, Meramoth, Abdia, Daniel, Gannathon,
7 8 Baruch, Mesulam, Abia, Maamin, Maazia, Belgai, Semaia: hi sacer-
9 dotes. Et Levitæ, Jesus filius Azania, Baneu, de filiis Enadad, Cad-
10 11 miel, Et fratres ejus, Sabania, Oduia, Calitan, Phelia, Anan, Mi-
12 13 cha, Roob, Asebias, Zacchor, Sarabia, Sebania, Odum: (a) filii
14 Banue Principes populi, Phoros, Phaathmoab, Elam, Zathuia, filii
15 16 Bani, Asgad, Bebai, Adonia, Bagoi, Edin, Ater, Ezecia,
17 18 Azur, Oduia, Esam, Besi, Arioph, Anathoth, No-
19 20 bai, Megaphes, Mesullam, Eziv, Mesozebel, Saduc, Jeddua,
21 22 Phaltia, Anan, Anaia, Osee, Ananias, Asub, Aloes, Phalai, Sobec,
23 24 Reum, Essabana, Maasia, Et Aia, Ænan, Henam, Maluch, Eram, Ba-
25 26 ana, Et reliqui de populo: Sacerdotes, Levitæ, janitores, cantores, Na-
27 28 thinim, & (b) omnis accedens de populis terræ ad legem Dei, uxores
29 eorum, filii eorum, filiæ eorum: Omnis sciens, & intelligens (c) invale-
scebant super fratribus suis, & execratione adstringebant eos. Et in-
gressi sunt in execratione, & in juramento ambulandi in lege Dei, quæ
data est in manu Moysi servi Dei, custodiendi & faciendi omnia man-
30 data Domini, & judicia ejus, & præcepta ejus, Et non dandi filias
nostras populis terræ, & filias eorum non accipiemus filiis nostris, Et
31 populi terræ afferentes venalia, & omnem venditionem in die sabbati ad
vendendum, non ememus ab eis in sabbato & in die sancta: (d) Et di-
mittemus annum septimum, & exactionem universæ manûs: Et statue-
32 mus super nos mandata ad dandum super nos tertiam partem didrach-
mata per annum in servitutem domûs Dei nostri, In panes faciei, &
33 sacrificium continuationis, & in holocaustum continuationis sabbatorum,
Neomeniarum, in festivitates, & in sancta, & quæ pro peccato, ad de-
propitiandum pro Israel, & ad opera domûs Dei nostri. Et sortes jeci-
34 mus (e) de sorte portationis lignorum, sacerdotes, & Levitæ, & popu-
lus, ad afferendum in domum Dei nostri, in domum patriarum nostrarum,
in tempora à temporibus, annum per annum, ad accendendum super al-
tare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in lege, Et ad afferendum pri-
35 mitiva terræ nostræ, & primitiva fructûs omnis ligni annum per annum
in domum Domini, Et primogenita filiorum nostrorum, & pecorû nostro-
36 rum, sicut scriptum est in lege, & primogenita boum nostrorum, & gre-
gum nostrorum, ad afferendum in domum Dei nostri, sacerdotibus ministrantibus in domo Dei nostri.

CAP. X.

1 SEnior Nehemia filius Hamanie princeps sacerdotum, & Zerabia, Sa-
2 vaia, Azuia, Jeremia, Phahfor, &
3 reliqua congregatio eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * لِنَسْتَغِلَّ غَلَّاتِهَا ٱلْمُلُوكُ ٱلَّذِينَ سَلَّطْتَ عَلَيْنَا مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * وَهُمْ أَيْضًا
38 مُسَلَّطُونَ عَلَى أَجْسَادِنَا وَبَهَائِمِنَا كَإِرَادَتِهِمْ * وَنَحْنُ فِي ضِيقٍ عَظِيمٍ * وَبِهَذَا نُقِيمُ
بِٱلْحَقِّ وَنَشْهَدُ عَلَى طَقْسٍ وَنَامُوسِ مَسَالِخِنَا وَٱللَّاوِيِّينَ وَٱلْأَحْبَارِ وَكُلِّ ٱلَّذِينَ حَوَالَيْكَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ *

1 2 3 * ٱلسِّيخُ نَحَمِيَا ٱبْنُ حَانَانِيَا رَأْسُ ٱلْأَحْبَارِ * وَزَرْحَايَا * وَسَرَايَا * وَعَزَرِيَا * وَإِرَمِيَا * وَحُسُورُ
وَبَقِيَّةُ جَمَاعَتِهِمْ *

*Ad hoc ut proventus ejus percipiant reges quos præposuisti nobis propter peccata nostra: & ipsi quoque dominantur corporibus & jumentis nostris pro voluntate sua, & nos in angustia magna sumus. 37
Attamen juramus cum veritate, & testamur juxta morem ac legem seniorum nostrorum, & Levitarum atque sacerdotum, & omnium eorum qui circa te sunt: 38*

CAP. X.

SEnior Nehemia filius Hananie princeps sacerdotum, & Zerabia, Savaia, Azuia, Jeremia, Phahfor, & reliqua congregatio eorum. 1 2 3

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 *ܘܥܬܝܪܝܢ ܗܘܘ ܐܚܝܗܘܢ ܘܩܪܝܒܝܗܘܢ. ܕܥܠܘ ܒܐܠܐ ܘܒܫܒܘܥܬܐ ܕܐܬܬܠ ܒܝܕ ܡܘܫܐ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 30
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 31
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 32
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 33
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 34
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 35
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ. 36
ܘܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܝܬܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܠܡܙܒܢ ܠܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܒܝܘܡ ܩܕܝܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܚܢܢ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ ܘܟܠ ܕܒܪ ܕܝܢ. ܘܩܝܡܢ ܥܠܝܢ ܦܩܕܢܐ ܕܢܬܠ ܒܝܕ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܢܛܪ ܘܠܡܥܒܕ ܘܠܡܥܒܕ ܟܠ ܦܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܡܪܢ ܘܕܝܢܘܗܝ ܘܢܡܘܣܘܗܝ: ܘܕܠܐ ܢܝܗܒ ܒܢܬܢ ܠܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܒܢܬܗܘܢ ܠܒܢܝܢ: ܘܕܠܐ ܢܣܒ ܒܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܠܒܢܝܢ ܘܒܢܬܝܢ ܠܐ ܢܣܒ ܠܗܘܢ.*

Et potentiores erant fratribus & propinquis 29
suis: subibant juramentum et fœdus ambulandi in lege Domini quam tradiderat per Mosen servum Dñi, & observandi atque perficiendi omnia præcepta Domini, Domini nostri, judiciaq; ejus, & leges ejus: Et nos non daturos filias nostras populis terræ, neque filias 30
eorum ducturos pro filiis nostris: A populis
terræ *merces* afferentibus non accepturos: 31
quicunque jumentum locaverit die sabbathi, mercedem non accepturum: onus die sabbathi non portaturum, eò quòd sanctum sit: remissuros quicquid nobis debetur, & nos anno septimo remissuros. Præterea, inviolabilia 32
imposuimus nobis præcepta, daturos nos tertiam partem statêris quolibet sabbatho, pro opere domûs Dei nostri, Pro pane separationis, pro sacrificio jugi, pro assiduo holocausto sabbathorum, Kalendarum, solennitatum, 33
Sanctuariorum, & indulgentiæ peccatorũ Israelis, deniq; pro toto opere domûs Dei nostri. Item sortes jecerunt de oblatione ligno- 34
rum, sacerdotes, Levitæ ac populus; ut afferrent in domum Domini Dei nostri, quemadmodum scriptum est in libro legis. Afferendas 35
statuimus primitias terræ nostræ & primitias omnis fructûs *cujuscunque* arboris, singulis annis. Afferenda in domum Domini primo- 36
genita filiorum nostrorum & jumentorum nostrorum, sicut scriptum est in lege Domini: & primogenita boum pecudumque nostrarum.

נחמיה : יא

cubicula ad ſacerdotib⁹ afferem⁹ *recentis* olei & , *muſti* , *ligni* omnis fructus &,noſtrarū *elevationum* &,noſtrarū *maſſarum initium* Et

37 וְאֵת רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל לִשְׁכוֹת

ſacerdos erit Et .noſtrorū operū urbibus omnib⁹ in decimas *accipientes* Levitæ *ipſi* & :Levitis noſtræ terræ decimam &,noſtri Dei domus

38 בֵּית־אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם הַמְעַשְּׂרִים בְּכָל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ : וְהָיָה הַכֹּהֵן

domū in cubicula ad noſtri Dei domo in decimæ decimam *facient aſcendere* Levitæ &:*Levitas decimando in*,Levitis cum Aharon filiꝰ

בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בַּעֲשֵׂר הַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעְשַׂר הַמַּעְשֵׂר לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית

recentis olei & , *muſti* , frumenti oblationem Levi filii & , Iſrael filii deferent cubicula ad Quia .theſauri

39 הָאוֹצָר : כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר

.noſtri Dei domum dimittemus non & : cantores & , janitores & , miniſtrantes ſacerdotes & ,ſanctuarii vaſa ibi &

וְשָׁם כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ :

CAP. XI. יא

decem è unum *adducendum ad* , ſortes *fecerunt cadere* populi reſiduum & : Jeruſalaim in populi principes habitaverunt Et

1 וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִַם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ גֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה

viris omnibus ,populus benedixerunt Et .civitatibus in *manus* novem & :*ſanctitatis* civitate Jeruſalaim in habitandum ad

לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתִשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים : וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכָל־הָאֲנָשִׁים

2 habitaverūt,Jehudah urbib⁹ in &,Jeruſalaim in habitaverūt qui ,provinciæ *capita* iſti Et .Jeruſalaim in habitandū ad ſpontaneis

הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם : וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ

3 Jeruſalaim in Et .Salomoh ſervorū filii &,Nethinim & Levitæ & , ſacerdotes *Iſrael* , ſuis urbibus in ſua poſſeſſione in *vir*

אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה : וּבִירוּשָׁלִַם

4 Amariah filii Zecharĭah filĭi Huzzijah filius Hathaiah , Jehudah filiis De .Binjamin filiis de & ,Jehudah filiis de habitaverunt

יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן מִבְּנֵי יְהוּדָה עַתָּיָה בֶן־עֻזִּיָּה בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־אֲמַרְיָה

, Hadaiah filii Chazaiah filii ,chozeh-Chol filii Baruch filius Mahaſeiah Et .Pares filiis de , Mahalaleel filii Sephatiah filii

בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶּן־מַהֲלַלְאֵל מִבְּנֵי פָּרֶץ : וּמַעֲשִׂיָּה בֶן־בָּרוּךְ בֶּן־כֹּל־חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה בֶּן־עָדָיָה

5 octo & ſexaginta quadringenti , Jeruſalaim in *habitantes* Peres filii Omnes .Haſiloni filii , Zechariah filii , Jojarib filii

בֶּן־יוֹיָרִיב בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי : כָּל־בְּנֵי־פָרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁמְנָה

6 , Maaſeiah filii , Cholaiah filii , Pedaiah filii , Johed filii , Meſullam filius Sallu : Binjamin filii iſti Et .*virtutis* viri

אַנְשֵׁי־חָיִל : וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלֻּא בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־יוֹעֵד בֶּן־פְּדָיָה בֶּן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשִׂיָּה

7 filius Joel Et .octo & viginti nongenti , Sallai , Ghabbai eum poſt Et .Jeſahjah filii Itthiel filii

בֶּן־אִיתִיאֵל בֶּן־יְשַׁעְיָה : וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלַּי תְּשַׁע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה : וִיוֹאֵל בֶּן־

8 Jedaiah ; ſacerdotibus De .ſecundus civitatem ſuper Senuah filius Jehudah & : eos ſuper præpoſitus Zichri

9 זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה בֶן־הַסְנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה : מִן־הַכֹּהֲנִים יְדָעְיָה

10 Achitub filii , Meraioth filii , Sadoch filii , Meſullam filii , Chilchijah *filius* Seraiah .Jachin , Jojarib filius

בֶּן־יוֹיָרִיב יָכִין : שְׂרָיָה בֶּן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב

11 Hadaiah & : duo & viginti octingenti , domo in opus facientes eorum fratres Et .Dei domus *dux*

נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים : וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבָּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנִים וַעֲדָיָה

12 *capita* ejus fratres Et .Malchijah filii , Paſchur filii , Zechariah filii , Amſi filii , Pelaliah filii , Jerocham filius

בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־פְּלַלְיָה בֶּן־אַמְצִי בֶן־זְכַרְיָה בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה : וַאֲחֵי רָאשִׁים

13 .Immer filii , Meſillemoth filii , Achzai filii , Hazarel filius Hamaſſai & : duo & quadraginta ducenti , patrum

לְאָבוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עַזְרְאֵל בֶּן־אַחְזַי בֶּן־מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר :

14 de Et .Haghedolim filius Zabdiel , eos ſuper præpoſitus Et .octo & viginti centum , robore potentes eorum fratres Et

וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה וּפְקִיד עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־הַגְּדוֹלִים : וּמִן־

15 extrinſecum opus ſuper Joſabad & Sabbethai Et .Buni filii , Chaſabiah filii Hazricham filii Chaſſub filius Semabiah , Levitis

הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶּן־חַשּׁוּב בֶּן עַזְרִיקָם בֶּן־חַשַּׁבְיָה בֶּן־בּוּנִי : וּשְׁבַתַּי וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה

16 confitebatur *initii* *caput* Aſaph filii Zabdi filii Micha filius Matthaniah Et .Levitarum *capitibus* de , Dei domus

לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם : וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־אָסָף רֹאשׁ הַתְּחִלָּה יְהוּדָה

17 Levitæ Omnes .Jeduthun filii , Ghalal filii Sammuah filius Habda & : cj⁹ fratribus de ſecundus Bacbuchia & ,orationem in

לְהַתְפִּלָּה וּבַקְּבוּקְיָה מִשְׁנֵה מֵאֲחָיו וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן : כָּל־הַלְוִיִּם

18 , portis in *cuſtodientes* eorum fratres & , Talmon , Hacchub , janitores Et .quatuor & octoginta ducenti , *ſanctitatis* civitate in

בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה : וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים

19 .ſua hæreditate in *vir* , Jehudah civitatibus omnibus in Levitæ ſacerdotes Iſrael reſiduum Et .duo & ſeptuaginta centum

20 מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם : וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ :

filii , Bani filius Huzzi , Jeruſalaim in Levitarum præpoſitus Et .Nethinim ſuper Ghiſpa & ,Sicha &,*alto loco in habitantes* Nethinim Et

21 וְהַנְתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־הַנְתִינִים : וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלִַם עֻזִּי בֶן־בָּנִי בֶּן

22 regis præceptum Quia .Dei domus *opificii* *regione* è cantores Aſaph filiis de ; Micha filii Mathaniah filii ,Chaſabiah

חֲשַׁבְיָה בֶּן מַתַּנְיָה בֶּן מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית הָאֱלֹהִים : כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ

23 .*ſuo die in diei verbum* cantores ſuper *fidelitas* & ,eos ſuper

עֲלֵיהֶם וֶאֱמוּנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ :

Verſio VULG. LAT.

Et primitias ciborum noſtrorum, & libaminum noſtrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei, afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei noſtri, & decimam partem terræ noſtræ Levitis. Ipſi Levitæ decimas accipient ex omnibus civitatibus operum noſtrorum. Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Levitarum, & Levitæ offerent decimam partem decimæ ſuæ in domo Dei noſtri, ad gazophylacium in domum theſauri. Ad gazophylacium enim deportabunt filii Iſrael, & filii Levi, primitias frumenti, vini, & olei : & ibi erunt vaſa ſanctificata,& Sacerdotes,& cantores, & janitores, & miniſtri, & non dimittemus domum Dei noſtri. 37 38 39

CAP. XI.

HAbitaverunt autem principes populi in Jeruſalem : reliqua verò plebs miſit ſortem,ut tollerent unam partem de decem, qui habitaturi eſſent in Jeruſalem civitate ſanctâ, novem verò partes in civitatibus. Benedixit autem populus omnibus viris qui ſe ſponte obtulerant ut habitarent in Jeruſalem. Hi ſunt itaque principes provinciæ, qui habitaverunt in Jeruſalem, & in civitatibus Juda. Habitavit autem unuſquiſque in poſſeſſione ſua, in urbibus ſuis, Iſrael, Sacerdotes, Levitæ, Nathinæi, & filii ſervorum Salomonis. Et in Jeruſalem habitaverunt de filiis Juda, & de filiis Benjamin : de filiis Juda, Athaias filius Aziam, filii Zachariæ, filii Amariæ, filii Zaphatiæ, filii Malaleel : de filiis Phares, Maaſia filius Baruch, filius Cholhoza, filius Hazia, filius Adaia, filius Joiarib, filius Zachariæ, filius Siloni : Omnes hi filii Phares, qui habitaverunt in Jeruſalem, quadringenti ſexaginta octo viri fortes. Hi ſunt autem filii Benjamin : Sellum filius Moſollam, filius Joed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Maſia, filius Etheel, filius Iſaia, Et poſt eum Gebbai, Sellai, nongenti viginti octo, Et Joel filius Zechri præpoſitus eorum, & Judas filius Senua ſuper civitatem ſecundus. Et de Sacerdotibus, Idaia filius Joarib, Jachin, Saraia filius Helciæ, filius Moſollam, filius Sadoc, filius Meraioth, filius Achitob princeps domûs Dei, Et fratres eorum facientes opera templi : octingenti vigintiduo. Et Adaia filius Jeroham, filius Phelelia, filius Amſi, filius Zachariæ, filius Pheshur, filius Melchiæ, Et fratres ejus principes patrum : ducenti quadragintaduo. Et Amaſſai filius Azreel, filius Ahazi, filius Moſollamoth, filius Emmer, Et fratres eorum potentes nimis : centum viginti octo, & præpoſitus eorum Zabdiel filius potentium. Et de Levitis Semeia filius Haſub, filius Azaricam, filius Haſabia, filius Boni, Et Sabathai & Jozabed,ſuper omnia opera, quæ erant forinſecùs in domo Dei, à principibus Levitarum. Et Mathania filius Micha,filius Zebedei, filius Aſaph, princeps ad laudandum & ad confitendum in oratione, & Becbecia ſecundus de fratribus ejus, & Abda filius Samua, filius Galal, filius Idithun. Omnes Levitæ in civitate ſancta ducenti octogintaquatuor. Et janitores, Accub, Telmon, & fratres eorum, qui cuſtodiebant oſtia : centum ſeptuagintaduo. Et reliqui ex Iſrael Sacerdotes & Levitæ in univerſis civitatibus Juda, unuſquiſque in poſſeſſione ſua. Et Nathinæi, qui habitabant in Ophel, & Siaha, & Gaſpha de Nathinæis. Et epiſcopus Levitarum in Jeruſalem,Azzi filius Bani, filius Haſabiæ, filius Mathaniæ,filius Michæ. De filiis Aſaph, cantores in miniſterio domûs Dei. Præceptum quippe regis ſuper eos erat, & ordo in cantoribus per dies ſingulos, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Afferendas in domum Dei noſtri ad ſacerdotes miniſtrantes in domo Dei noſtri,primitias maſſarum noſtrarum & arearum noſtrarum et fructuum omnium arborum noſtrarum : & vinum oleúmque nos daturos ſacerdotibus miniſtrantibus coram Deo noſtro. Decimas agrorum noſtrorum daturos Levitis,eoſdémque Levitas decimas accepturos ab omnibus ruribus culturæ noſtræ : Et ſacerdotem filium Aharonis affuturum cum Levitis tempore decimarum ſuarum : & Levitas illaturos unum è decem in domum Dei noſtri, in cellas & in ærarium: (Nam in cellas afferre debent Iſraelitæ & Levitæ primitias frumenti, vini, & olei ; ubi ſunt vaſa Sanctuarii : ut ita ſacerdotes ac Levitæ, janitores atque cuſtodes, non deſerant domum Dei noſtri :) 37 38 39

CAP. XI.

SEniores populi ſeſſuros in Jeruſalem : & reliquum populum ſortes jacturos, ut adducerent unum è denis hominibus ad habitandum in Jeruſalem urbe ſacroſancta, novem autem partes manerent in civitatibus. Inſuper benedixerunt populus omnibus illis hominibus qui ſponte vellent reſidere in Jeruſalem. Porrò hi ſunt primarii urbis qui habitaverunt in Jeruſalem & in civitatibus Judæ:& habitaverūt quiſque in hæreditate ſua in civitatibus Iſraelis, ſacerdotes, Levitæ, & populus ; filii autem ſervorum Salomonis in Jeruſalem, Et ex filiis Judæ,& ex filiis Benjamin. Ex filiis Judæ, Nethania filius Uziæ, filii Zachariæ, filii Amariæ, filii Sephatiæ, filii Mahlalaelis. 1 2 3 4

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

37 Καὶ τὴν ἀπαρχὴν ζίτων ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἶνον, καὶ ἔλαιον, οἴσομεν τοῖς ἱερεῦσιν (ϑ) εἰς τὸ
38 γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ ϑεοῦ, καὶ δεκάτην γῆς ἡμῶν τοῖς Λευίταις· καὶ αὐτοὶ οἱ Λευῖ δεκατεύοντες ἐν πά-
39 σαις πόλεσι δουλείας ἡμῶν. Καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς Ἀαρὼν μετὰ τοῦ Λευίτου ἐν τῷ δεκάτῃ τοῦ Λευίτου, καὶ οἱ Λευῖ-
ται ἀνοίσουσιν τὴν δεκάτην τῆς (ι) δεκάτης εἰς οἶκον ϑεοῦ ἡμῶν εἰς τὰ γαζοφυλάκια εἰς οἶκον τοῦ ϑεοῦ. Ὅτι εἰς
αὐτὰ ἀνοίσουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Λευὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ζίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου,
καὶ ἐκεῖ ζκεύη τὰ ἅγια, (κ) καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες· καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν
(λ) οἶκον τοῦ ϑεοῦ ἡμῶν.

Et primitias frumentorum noſtrorum, & fructum omnis ligni, vini, & olei offeremus ſacerdotibus in gazophylacium domûs Dei, & decimam terræ noſtræ Levitis: & ipſi Leviæ decimas accipientes in omnibus civitatibus ſervitutis noſtræ. Et erit ſacerdos filius Aaron cum Levita in decima Levitæ: & Leviæ offerent decimam decimæ in domum Dei noſtri, in gazophylacia in domum Dei. Quoniam in theſauros inferent filii Iſrael, & filii Levi primitias frumenti, & vini, & olei, & ibi vaſa ſancta, & ſacerdotes, & miniſtri, & janitores, & cantores: & non derelinquemus domum Dei noſtri. 37 38 39

MS. A. (ϑ) εἰς τὸ γα * μῶν τοῖς Λευίταις· (ι) δεκάτης (κ) καὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ λειτουργοὶ (λ) οἶκον κυρίου ϑεοῦ

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ ὠκάδισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ οἱ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ (α) ἐβάλοσαν κλήρους ἐνέγκαι ἕ-
2 να ἀπὸ τῶν δέκα κατοίσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ πόλει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι. Καὶ εὐλόγησεν ὁ
3 λαὸς τοὺς πάντας ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους καθίσαι ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἕτοι οἱ ἄρχοντες τῆς χώρας οἱ
ὠκάδισαν ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν Ἰούδα· ὠκάδισαν ἀνὴρ ἐν κατοχῇσει αὐτῶν ἐν πόλεσιν αὐτῶν Ἰσραὴλ, οἱ
4 ἱερεῖς, καὶ οἱ Λευῖται, καὶ οἱ Ναθιναῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ δούλων Σαλωμών· Καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ ὠκάδισαν ἀπὸ υἱῶν Ἰ-
ούδα, καὶ ἀπὸ υἱῶν Βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν Ἰούδα, (β) Ἀθαΐα υἱὸς (γ) Ἀζία, υἱὸς Ζαχαρία, υἱὸς Σαμρία, υἱὸς
Σαφατία, υἱὸς Μαλελήλ· καὶ (ε) ἀπὸ τῶν Φαρὲς, Καὶ Μαασία υἱὸς Βαρούχ, υἱὸς Χαλαζὰ, υἱὸς Ὀζία, υἱὸς
6 (δ) Ἀδαΐα, υἱὸς (ϛ) Ἰωαρὶβ, υἱὸς Ζαχαρίου, υἱὸς τοῦ (ζ) Σηλωνί. Πάντες υἱοὶ Φαρὲς οἱ καθήμενοι ἐν Ἰερου-
7 σαλὴμ, τετρακόσιοι ἑξηκονταοκτὼ ἄνδρες δυνάμεως. Καὶ οὗτοι υἱοὶ Βενιαμὶν, Σηλὼ υἱὸς Μεσουλὰμ, υἱὸς Ἰ-
8 ωὰδ, υἱὸς Φαδαΐα, υἱὸς Κωλαΐα, υἱὸς Μαασίου, υἱὸς (η) Ἐθιὴλ, υἱὸς (ϑ) Ἰεσία, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ (ι) Γηβὲ, Ση-
9 λὶ, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ. Καὶ Ἰωὴλ υἱὸς Ζιχρὶ ἐπίσκοπος ἐπ' αὐτούς· (ι) καὶ Ἰούδα υἱὸς Ἀσανὰ ἀπὸ τῆς πό-
10 11 λεως, δεύτερος Ἀπὸ τῶν ἱερέων· καὶ Ἰαδία υἱὸς (κ) Ἰωαρὶβ, Ἰαχὶν, Σαραΐα υἱὸς Ἐλχία, υἱὸς Μεσου-
12 λὰμ, υἱὸς Σαδδὲκ, υἱὸς Μαριὼθ, υἱὸς (λ) Αἰτὼβ ἀπένανλι οἴκου τοῦ ϑεοῦ. (μ) Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τὸ ἔρ-
γον τοῦ οἴκου, ὀκτακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ Ἀδαΐα υἱὸς Ἱεροὰμ, υἱοῦ (μ) Φαλαλία, υἱοῦ Ἀμασὶ, υἱὸς Ζαχαρία, υἱὸς
13 (ν) Φασεὼρ, υἱὸς Μελχία, Καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἄρχοντες πατριῶν, διακόσιοι (ϛ) τεσσαρακονταδύο. καὶ (ξ) Ἀμασία
14 υἱὸς (ο) Ἐσδιηλ, υἱοῦ Μεσαεμιὴ, υἱοῦ Ἐμμὴρ, Καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν δυνατοὶ δυνάμεως, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ·
15 17 (π) καὶ ἐπίσκοπος Βαδιὴλ υἱὸς τῶν μεγάλων. Καὶ ἀπὸ τῶν Λευιτῶν, Σαμαΐα υἱὸς (ο) Ἐσεικὰμ, Ματθανίας
18 19 υἱὸς Μιχὰ, καὶ Ἰωσὴβ υἱὸς Σαμουὶ, Διακόσιοι ὀγδοηκονταπέντε. Καὶ οἱ πυλωροὶ, Ἀκὼβ, Τελαμὶν, καὶ
22 οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, ἑκατὸν ἑξδομηκονταδύο. Καὶ ἐπίσκοπος Λευιτῶν υἱὸς (σ) Βανὶ, υἱὸς Ὀζὶ, υἱὸς Ἀσαφία, υἱὸς
23 Μιχά. ἀπὸ υἱῶν Ἀσὰφ τῶν ᾀδόντων ἀπένανλι ἔργου οἴκου τοῦ ϑεοῦ· Ὅτι ἐντολὴ τῷ βασιλεῖ εἰς αὐτούς.

CAP. XI.

Et ſederunt principes populi in Hieruſalem. Et reliqui de populo miſerunt ſortes ad adducendum unum è decem ad ſedendum in Hieruſalem civitate ſancta, & novem partes in civitatibus. Et benedixit populus omnes viros ſponte ſe offerentes ad ſedendum in Hieruſalem. Et hi principes provinciæ, qui ſederunt in Hieruſalem, & in civitatibus Juda: ſederunt vir in poſſeſſione ſua in civitatibus ſuis Iſrael, ſacerdotes, et Levitæ, & Nathinæi, et filii ſervorum Salomon. Et in Hieruſalem ſederunt de filiis Juda, & de filiis Benjamin: de filiis Juda, Athaia (a) filius Azia, filius Zacharia, filius Samaria, filius Saphatia, filius Malaleel: (b) Et de filiis Phares, Et Maaſia filius Baruch, filius Chalaza, filius Ozia, filius Adaia, filius Joarib, filius Zacharia, filius Seloni: Omnes filii Phares ſedentes in Hieruſalem, quadringenti ſexaginta octo viri virtutis. Et hi filii Benjamin, Selo filius Meſſidam, filius Joad, filius Phadaia, filius Coleia, filius Maaſiæ, filius Ethiel, filius Feſia, Et poſt eum, Gebe, Seli, nongenti viginti octo. Et Joel filius Zechri viſitator ſuper eos. Et Juda filius Aſana (c) de civitate ſecundus De ſacerdotibus: & Iadia, filius Joarib, Jachin, Saraa filius Elchia, filius Meſſulam, filius Sadduc, filius Marioth, filius (d) Aitoth ante domum Dei: Et fratres eorum facientes opus domûs, octingenti viginti duo. Et Adaia filius Hieroam, filii Phalalia, filii Amaſi, filius Zacharia, filius Phaſſur, filius Melchiæ, Et fratres ejus principes patriarum, ducenti quadraginta duo. Et Amaſia filius Eſdriel, filii Meſarimith, filii Emmer, Et fratres ejus, potentes aciei, centum viginti octo: & viſitator (e) Badiel filius magnorum. Et de Levitis, (f) Samaia filius Ephricam, Mutthanias filius Micha, & Jobed filius Samui, Ducenti octuaginta quatuor. Et janitores, Acub, Telamin, et fratres (g) eorum, centum ſeptuaginta duo. Et (b) viſitator Levitarum filius Bani, filius Ozi, filius Aſabia, filius Micha. De filiis Aſaph cantorum ante opus domûs Dei: Quoniam mandatum regis ad (i) eos.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

MS. A. (α) ἔβαλον (β) Ἀθαιὰ, (γ) Ὀζία, (ε) ἀπὸ υἱῶν (δ) Ἀχαΐα, (ϛ) Ἰωιαρὶβ, (ζ) Ἠλωνί. (η) Ἀιδιὴλ, (ϑ) Ἰεσαΐα, (ι) Γηβεὶ, (ι) καὶ Ἰούδας, Ἀσανὰ, (κ) Ἰωρὶβ, (λ) Αἰτὼβ, (μ) Καὶ ἀδελφοὶ (μ) Φαλαλία, Ἀμασὶ (ν) Φασεὼρ, Μελχία, ἄρχοντες (ϛ) τεσσαρακονταδύο. (ξ) Ἀμεσαὶ (ο) Ἐσδιὴλ, Καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν (π) καὶ ἐπίσκοπος ἐπ' αὐτῶν Ζοχρὶλ. Καὶ (ρ) Ἀσὼβ, υἱὸς * Ἐσζρὶ, καὶ Μαθθανίας (σ) Βανὶ, Ὀζὶ,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܢܝ ܚܢ ܩܘܙ. ܥܕܝܐ ܒܢ ܐܝܕܝ. ܒܢ ܕܟܪܝ. ܒܢ ܙܟܪܝ. ܒܢ ܫܠܢܝ. ܒܢ ܦܪܥܘܫ. ܒܢ ܦܬܚܝܐ. 5
ܒܢ ܝܗܘܕܐ. ܒܢ ܗܢܢܝ. * ܟܠ ܒܢܝ ܦܪܨ ܕܡܬܒܢ ܒܢ ܥܙܝܐ. ܒܢ ܡܠܟܝܐ. ܒܢ ܝܥܪܝ. ܒܢ ܙܟܪܝ. ܒܢ ܫܠܘ. 6
ܟܠ ܒܢܝ ܦܪܨ ܕܝܬܒܝܢ ܒܝܪܘܫܠܡ ܬܠܬ ܡܐܐ ܘܫܒܥܝܢ ܘܬܡܢܝܐ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ. ܐܠܝܢ ܒܢܝ ܒܢܝܡܝܢ. ܣܠܐ ܒܪ ܡܫܠܡ. ܒܢ ܝܘܕ. 7
ܒܢ ܦܕܝܐ. ܒܢ ܩܘܠܝܐ. ܒܢ ܡܥܣܝܐ. ܒܢ ܐܝܬܝܐ. ܒܢ ܝܫܥܝܐ. * ܘܐܚܪܝܗܝ ܬܫܥ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ. ܒܢ ܝܘܐܠ. 8
ܙܟܪܝ ܦܩܝܕ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܣܢܐ ܪܫ ܥܠ ܩܪܝܬܐ ܬܢܝܢܝܬ. ܘܡܢ ܟܗܢܐ. ܒܪܟܝܐ ܒܪ ܝܘܝܕܥ ܒܪ ܝܟܝܢ. 9
ܣܪܝܐ ܒܪ ܚܠܩܝܐ. ܪܫ ܓܕܝܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܥܒܕܝ ܒܝܬܐ ܫܡܢܝܢ ܘܬܡܢܝ. ܘܐܕܝܥܝܠ ܒܪ ܡܫܠܡܝ ܒܪ ܙܟܪܝ. 10
ܒܪ ܦܫܚܘܪ ܒܪ ܡܠܟܝܐ. ܘܡܥܝ ܒܪ ܥܕܝܐ ܒܪ ܝܚܙܪܐ ܒܪ ܡܫܠܡܝ ܒܪ ܡܫܝܠܝܬ ܒܪ ܡܥܙܝ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ 11
ܐܠܦ ܘܫܒܥ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ. ܘܫܒܥܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܝܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܥܒܕܝ ܒܝܬܐ ܬܡܢܝܢ ܘܬܫܥ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ. 12
ܘܐܕܝܥ ܒܪ ܝܪܘܚܡ ܒܪ ܦܠܠܝܐ ܒܪ ܐܡܨܝ ܒܪ ܙܟܪܝ ܒܪ ܦܫܚܘܪ ܒܪ ܡܠܟܝܐ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܪܫܝ ܐܒܗܬ ܠܒܝܬ ܐܒܗܬܗܘܢ 13
ܡܐܬܝܢ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܐܡܫܣܝ ܒܪ ܥܙܪܐܝܠ ܒܪ ܐܚܙܝ ܒܪ ܡܫܠܡܘܬ ܒܪ ܡܥܝ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ 14
ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܡܢܝ. ܘܥܠ ܗܢܘܢ ܦܩܝܕ ܙܒܕܝܐܝܠ ܒܪ ܓܕܘܠܝܐ. ܘܠܠܝܐ ܡܢ ܒܢܝ ܩܗܬ ܫܡܥܝܐ ܒܪ ܚܫܒ ܒܪ ܒܢܝ ܒܪ ܥܙܪܝܩܡ 15
ܒܪ ܚܫܒܝܐ ܒܪ ܒܢܝ. ܘܫܒܬܝ ܘܝܘܙܒܕ ܪܫ ܠܘܬ ܒܪ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ 16
ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. ܘܐܚܝܗܘܢ 17
ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 18
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 19
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 20
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 21
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 22
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ. 23
ܘܐܚܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܘܠܠܝܐ ܪܫ ܦܩܝܕܐ ܕܒܪ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܥܠ ܥܒܕ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܐܣܦ ܒܪ ܡܝܟܐ.

E filiis Pares, Maaſia filius Baruch, filii Kolhoze, filii Niriæ, filii Azariæ, filii Jonadab, filii Zechariæ, filii Sylæ: Omnes filii Phares habitantes in Jeruſalem, quadringenti ſexaginta octo robore ſtrenuiſſimi. Hi verò filii Benjamin; Sela filius Meſlom, filii Jodai, filii Pheraiæ, filii Kelaiæ, filii Maaſiæ, filii Athnaëlis, filii Eſaiæ: Et poſteri ejus nongenti viginti octo. Et Joel filius Zechariæ præerat iſtis: Juda verò filius Senuæ præerat ſecundæ civitati. E ſacerdotibus, Berachia filius Jojadai, Serabia filius Helciæ, filii Meſlom, filii Sadoc, filii Mesharioth, filii Ahitob præfecti ſuper domum Domini. Iſtius fratres faciebant opus intrinſecũ, octingenti viginti duo; cum Azaria filio Jarhumi, filii Phelaiæ, filii Amiſor, filii Zechariæ, filii Phaſhor, filii Melachiæ. Et horum fratres præcipui familiarum paternarum, ducenti quadraginta duo; cum Amiſai filio Ezraelis, filii Ahzai, filii Meſſemoth, filii Amir. Horum fratres robore valentiſſimi, centum viginti octo, quibus præerat Zebdael filius magnatum. E Levitis autem, Semaia filius Jeſu, filii Aricami, filii Heſabiæ, filii Bani, filii Sabti, Cum Jozabare, præerant operibus extrinſecis domûs Domini; cum filio Zabdi, filii Aſaph. E principibus Levitarum, Methania filius Michæ, caput præcipuũ Judæorũ in oratione; & Bacbuca ſecundarius à fratribus ſuis, & Ira filius Semue, filii Galalis, filii Jethron. Omnes Levitæ qui erant in civitate ſancta, ducenti octoginta quatuor. Janitores verò Acub, & Atelman, & fratres eorum obſervantes in portis, centum ſeptuaginta duo. Reliqui autem Iſraelitæ ſacerdotes & Levitæ in omnibus civitatibus Judæ erant quiſque in hæreditate ſua: Et ſervi eorum inſidebant quiſque culturæ ſuæ & aratro ſuo. Præfectus autem Levitarum in Jeruſalem, erat Abdi filius Banui, filii Heſabiæ, filii Mathniæ, filii Michæ, de filiis Aſaph qui miniſtrabant è regione operis domûs Domini. Nam præceptum regis impoſitum erat eis, firmumque ſtatutum præſcriptum erat miniſtris per ſingulos dies. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

נחמיה : יב

villas ad Et .populum ad *verba* omni in regis manum ad Jehudah filii Zerach filiis de Mesezabel filius Petachiah Et
24 ופתחיה בן־משיובאל מבני־זרח בן יהודה ליד המלך לכל־דבר לעם : ואל־החצרים
25 ,Jecabseel in & ;ej' *filiabus* & ,Dibon in & ;ej' *filiabus* & ,haarbah-Chiriath in habitaverunt Jehudah filiis De .suis agris in
בשדתם מבני יהודה ישבו בקרית הארבע ובנתיה ובדיבן ובנתיה וביקבצאל
.ejus *filiabus* & ,ſebah-Beer in & ,ſuhal-Chaſar in Et .pelet-Beth in & ,Moladah in & ,Jeſuah in Et .ejus *atriis* &
וחצריה : ובישוע ובמולדה ובבית־פלט : ובחצר שועל ובבאר שבע ובנתיה :
,Hadullam ,Zanoach .Jarmuth in & ,Sorhah in & ,rimmon-Hen in Et .ejus *filiabus* in & ,Mechonah in & ,Siclagh in Et
ובצקלג ובמכנה ובבנתיה : ובעין רמון ובצרעה ובירמות : וזנח עדלם
.Ghehinnom ad uſque ,Sebah-Beer à *ſunt caſtrametati* Et .ejus *filiabus* & ,Hazechah ; ejus agris & ,Lachis : earum *atriis* &
וחצריהם לכיש ושדתיה עזקה ויחנו מבאר־שבע עד־גיא הנם :
.Ghitthaim,Ramah,Chaſor .Hananiah ,Nob ,Hanathoth .ej' *filiabus* & ,el-Beth & ,Haia & ,Michmas ,Miggabah Binjamin filii Et
ובני בנימן מגבע מכמש ועיא ובית־אל ובנתיה : ענתות נב ענניה : חצור רמה גתים :
.Binjamin in Jehudah portiones ,Levitis de Et .artificum valle Ono & ,Lod .Neballat ,Seboim ,Chadid
חדיד צבעים נבלט : לד ואונו גי החרשים : ומן־הלוים מחלקות יהודה לבנימין :

CAP. XII.

,Amariah .Hezra ,Irmeiah ,Seraiah ; Jehoſuah & ,Sealthiel filio Zerubabel cum aſcenderunt qui ,Levitæ & ſacerdotes iſti Et
1 ואלה הכהנים והלוים אשר עלו עם־זרבבל בן־שאלתיאל וישוע שריה ירמיה עזרא : אמריה
.Bilghah ,Mahadiah ,Mijamin .Abijah ,Ghinnethoi ,Hiddo .Meremoth ,Rechum ,Sechaniah .Chattus ,Malluch
2 מלוך חטוש : שכניה רחם מרמת : עדוא גנתוי אביה : מימין מעדיה בלגה :
3 ,Jeſuah diebus in eorū fratres & ,ſacerdotum *capita* iſti : Jedahiah ,Chilchija ,Hamoch ,Sallu .Jedahiah ,Jojarib & ,Semahiah
4 שמעיה ויויריב ידעיה : סלו עמוק חלקיה ידעיה אלה ראשי הכהנים ואחיהם בימי ישוע :
5 ,Bacbuchia Et .*ejus* fratres & ipſe ,*eius* ſuper ,Matthaniah ,Jehudah ,Serebiah ,Chadmiel ,Binnui ,Jeſuah ,Levitæ Et
6 והלוים ישוע בנוי קדמיאל שרביה יהודה מתניה על־הידות הוא ואחיו : ובקבקיה
7 Eljaſib & ,Eljaſib genuit Jojachim & ; Jojachim genuit Jeſuah Et .cuſtodiis in eis coram eorū fratres Hunni &
ועבד אחיהם לנגדם למשמרות : וישוע הוליד את־יויקים ויויקים הוליד את־אליישיב ואליישיב
8 erant Jojachim diebus in Et .Jadduah genuit Jonathan & ,Jonathan genuit Jojadah Et .Jojadah genuit
9 הוליד את־יוידע : ויוידע הוליד את־יונתן ויונתן הוליד את־ידוע : ובימי יויקים היו
10 .Jehochanan ,Amariah ipſi ; Meſullam Hezra Ipſi .Chananiah Irmeiah ipſi : Meraiah ,Seraiah ipſi ; *patrum capita* ſacerdotes
כהנים ראשי האבות לשריה מריה לירמיה חנניה : לעזרא משלם לאמריה יהוחנן :
11 : Zechariah ,Iddo Ipſi .Chelchai Meraioth ipſi ; Adna ,Charim Ipſi .Joſeph ,Sebaniah ipſi ; Jonathan Melichu Ipſi
למלוכי יונתן לשבניה יוסף : לחרם עדנא למריות חלקי : לעדיא זכריה
12 Semahiah ipſi ; Sammuah Bilgah Ipſi .Piltai Mohadiah ipſi ,Minjamin ipſi : Zichri Abijah Ipſi .Meſullam,Ghinnethon ipſi
13 לנתון משלם : לאביה זכרי למנימין למועדיה פלטי : לבלגה שמוע לשמעיה
14 ,Chilchijah ipſi .Heber Hamoch ipſi : Challai Sallai Ipſi .Huzzi Jedahiah ipſi : Matthenai Jojarib ipſi Et .Jehonathan
15 יהונתן : ולויריב מתני לידעיה עזי : לסלי קלי לעמוק עבר : לחלקיה
16 *capita* ſcripti ; Jaduah & ,Jochanan & ,Jojadah ,Eljaſib diebus in Levitæ .Nethanel ,Jedaiah ipſi ; Chaſabiah
17 חשביה לידעיה נתנאל : הלוים בימי אליישיב יויד ויוחנן ויודוע כתובים ראשי
,dierum verborum libro *ſuper* ſcripti *patrum capita* Levi Filii .Perſæ Dariaves regnum ad uſque ſacerdotes & : *patrum*
18 אבות והכהנים על־מלכות דריוש הפרסי : בני לוי ראשי האבות כתובים על־ספר דברי הימים
eorū fratres &,Chadmiel filius Jeſuah & ,Serebiah ,Chaſabiah Levitarum *capita* Et .Eljaſib filii Jochanan dies ad uſque &
19 ועד־ימי יוחנן בן־אליישיב : וראשי הלוים חשביה שרביה וישוע בן־קדמיאל ואחיהם
,Matthaniah .*cuſtodiæ oppoſito ex* cuſtodia ; Dei viri David *præcepto in* confitendū ad ,laudādum ad ,*eorum regione* è
20 לנגדם להלל להודות במצות דויד איש־האלהים משמר לעמת משמר : מתניה
.portarum liminibus in cuſtodia janitores ,cuſtodes .Haccub ,Talmon ,Meſullam ,Hobadiah ,Bacbuchiah & Hi
21 ובקבקיה עבד משלם טלמון עקוב שמרים משערים באספי השערים : אלה
dedicatione in Et .ſcribæ ſacerdotis Hezra & *comitis* Nechemiah diebus in & ; Joſadac filii ,Jeſuah filii Jojachim diebus in
22 בימי יויקים בן־ישוע בן־יוצדק ובימי נחמיה התרשתא הכהן הסופר : ובחנכת
,dedicationem *faciendum ad* ; Jeruſalaim in eos *adducendum ad* ,ſuis locis omnibus de Levitas quæſierunt Jeruſalem muri
23 חומת ירושלם בקשו את־הלוים מכל־מקומתם להביאם לירושלם לעשות חנכה
, cantorum, filii congregati ſunt Et .*citharis in* & ,*nablis* ,cymbalis ,cantico in & ,confeſſionibus in & ,lætitiam &
24 ושמחה ובתודות ובשיר מצלתים נבלים ובכנרות : ויאספו בני המשררים
quoniam;Hazmaveth &,Ghebah agris de & ,Ghilgal domo de Et .Netophathi villis de & ,Jeruſalaim *ambitus* planicie de &
25 ומן־הכפר סביבות ירושלם ומן־חצרי נטפתי : ומבית הגלגל ומשדות גבע ועזמות כי
.Jeruſalaim *ambitus* cantores ſibi ædificaverunt villas
חצרים בנו להם המשררים סביבות ירושלם :

Verſio VULG. LAT.

Et Phathahia filius Meſezebel, de filiis Zara filii Juda 24
in manu regis, juxta omne verbum populi, Et in do- 25
mibus per omnes regiones eorum. De filiis Juda habitaverunt in Cariatharbe,& in filiabus ejus: & in Dibon, & in filiabus ejus : & in Cabſeel, et in viculis ejus, Et in Jeſue, & in Molada, & in Bethphaleth, Et in Haſerſual,& in Berſabee, & in filiabus ejus, Et in Siceleg, & in Mochona, & in filiabus ejus, 26 27 28
Et in Remmon, & in Saraa, & in Jerimuth, Zar 29 30
Odollam,& in villis earum,Lachis & regionibus ejus, & Azeca, & filiabus ejus. Et manſerunt in Berſabee uſque ad vallem Eunom. Filii autem Benjamin, à 31
Geba, Mechmas, & Hai, & Bethel, & filiabus ejus : Anathoth , Nob, Anania, Aſor, Rama , Gethaim, 32 33
Hadid, Seboim, & Neballat, Lod Et Ono valle artificum. Et de Levitis portiones Judæ & Benjamin. 34 35 36

CAP. XII.

HI ſunt autem Sacerdotes & Levitæ, qui aſcenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, & Joſue : Saraia, Jeremias, Eſdras, Amaria, Melluch, Hattus, Sebenias, Rheum, Merimuth, Addo, Genthon, Abia, Miamin, Madia, Belga, Semeia,et Joiarib, Idaia, Sellum, Amoc,Helcias, Idaia. Iſti principes Sacerdotum, et fratres eorum, in diebus Joſue. Porrò Levitæ, Jeſua, Bennui, Cedmihel, Sarebia, Juda, Mathanias, ſuper hymnos ipſi & fratres eorum : Et Becbecia atque Hanni, & fratres eorum, unuſquiſque in officio ſuo. Joſue autem genuit Joacim, & Joacim genuit Eliaſib, et Eliaſib genuit Joiada, Et Joiada genuit Jonathan, et Jonathan genuit Jeddoa. In diebus autem Joacim erant Sacerdotes et principes familiarum : Saraiæ, Maraia : Jeremiæ, Hanania : Eſdræ, Moſollam : Amariæ, Johanan : Milicho, Jonathan : Sebeniæ, Joſeph : Haram, Edna : Maraioth, Helci : Adaiæ, Zacharia : Genthon, Moſollam : Abiæ, Zechri : Miamin et Moadiæ, Phelti : Belgæ,Sammua : Semaiæ, Jonathan : Joiarib Mathanai : Jodaiæ,Azzi : Sellai, Celai : Amoc, Heber : Helciæ, Haſebia : Idaiæ, Nathanael. Levitæ in diebus Eliaſib,et Joiada, et Johanan, et Jeddoa, ſcripti principes familiarum, et Sacerdotes in regno Darii Perſæ. Filii Levi principes familiarum, ſcripti in libro Verborum dierum, et uſque ad dies Jonathan, filii Eliaſib. Et principes Levitarum, Haſebia, Serebia, et Joſue filius Cedmihel : et fratres eorum per vices ſuas, ut laudarent et confiterentur juxta præceptum David viri Dei,& obſervarent æquè per ordinem. Mathania,& Becbecia, Obedia, Moſollam, Telmon, Accub, cuſtodes portarum & veſtibulorum ante portas. Hi in diebus Joacim filii Joſue, filii Joſedec, & in diebus Nehemiæ ducis, & Eſdræ ſacerdotis ſcribæque. In dedicatione autem muri Jeruſalem, requiſierunt Levitas de omnibus locis ſuis, ut adducerent eos in Jeruſalem, et facerent dedicationem & lætitiam in actione gratiarum, & cantico, & in cymbalis, pſalteriis, et citharis. Congregati ſunt autem filii cantorum de campeſtribus circa Jeruſalem, et de villis Netuphati, Et de domo Galgal, et de regionibus Geba, et Azmaueth : quoniam villas ædificaverunt ſibi cantores in circuitu Jeruſalem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et Pethahiæ filio Meſumaelis è poſteris Zara- 24
hi filii Judæ, ipſi cura demandata fuerat omnium rerum quæ rex edixerat de omni homine, de recenſione populi, de principibus eorum, & de agris eorum. Et ex filiis Judæ 25
habitaverunt in Curiath-arbaa & in pagis ejus, in Ribon & pagis ejus, in Cabſaele & pagis ejus, In Hoſaa, Molada, & Bethpelat, In Haſar-ſuæ, in Bir-ſebaa & pagis 26 27
ejus, In Senaclag, in Mechia & pagis 28
ejus, In In-remon, in Sadaa, & in Jarmoth, 29
In Ziuh, in Aram, & pagis earum, in Lachis 30
& pagis ejus, in Azeca & pagis ejus : habitabant autem à Bir-ſebaa uſque ad planitiem Hallum. De poſteris autem Benjamin *habitabant* à colle Machmaſi, Ai, Beth-il & 31 32
pagis ejus, Anathoth, Ojab, Anania, 33
Haſor, Rama, Gethim, Jetbal, Lud, 34
Ino, Niha, & Harſa. De Levitis autem, dimidium Judæ & Benjaminis. 35 36

CAP. XII.

ATque hi ſunt ſacerdotes & Levitæ qui 1
aſcenderunt cum Zorbabele filio Selatielis : Jeſus, Serabia, Azma, Ezra, Amaria, 2
Meluch, Harus, Sechania, Arhum, Mermoth, Adda, Azti, Abia, Benjamin, Meadria, Belaghia, Semaia, Nedua, Jodaia 3 4 5
Selui. Amuc, Helcia, Idaia : hi ſunt principes ſacerdotum & fratrum eorum in diebus 6 7
Jeſu. Levitæ, Jeſus & filii ejus, Cadmia, 8
Serabia, Juda, Mathnia, Hodith ipſe, & fratres eorum. Bacbuca, & Anani, cum fratribus ſuis è regione ipſorum in excubiis. 9
Porrò Jeſus genuit Jojacimum, Jojacim 10
genuit Eliſabum, Eliſab genuit Jojadaum,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 15 Καὶ Φαδαΐα υἱὸς Βασηζὰ πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πᾶν χρῆμα τοῦ λαοῦ, Καὶ πρὸς τὰς ἐπαύ-
16 17 λεις ἐν ἀγρῷ αὐτῶν. καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἰούδα ἐκάθισαν ἐν (τ) Καριαθαρβόκ, Καὶ ἐν Ἰησοῦ, Καὶ ἐν (υ)
19 31 Βηρσαβεὲ, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν Λαχὶς (φ) καὶ ἀγροὶ αὐτῆς· Καὶ παρενεβάλοσαν ἐν (χ) Βηρσαβεέ. Καὶ οἱ
36 υἱοὶ Βενιαμὶν ἀπὸ Γαβαὰ (ψ) Μαχμάς. Καὶ ἀπὸ τῶν Λευιτῶν μερίδες Ἰούδα τοῦ Βενιαμίν.

MS. A. (τ) Καριαθαρβόκ, (υ) Βερσαβεὲ, (φ) καὶ οἱ ἀγροὶ αὐτῆς· (χ) Βερσαβεέ. Καὶ υἱοὶ (ψ) Μαχαμάς.

ΚΕΦ. ιϛ'.

1 Καὶ ἔτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται οἱ ἀναβάντες μετὰ Ζοροβάβελ υἱοῦ Σαλαθιὴλ καὶ Ἰησοῦ· Σαραΐα, (α)
2 7 Ἱερμία, Ἔσδρα, Ἀμαρία, Μαλούχ, Σεχενία· (β) Οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῶν ἱερέων, καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν
8 ἡμέρᾳς (γ) Ἰησοῦ. Καὶ οἱ Λευῖται, Ἰησοῦ, Βανουΐ, Καδμιὴλ, Σαραβία, Ἰωδαὲ, (δ) Ματθανία, ὅστις
10 τῶν χειρῶν αὐτὸς, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐφημερίας. Καὶ Ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν Ἰωακὶμ, καὶ Ἰ-
11 ωακὶμ ἐγέννησε τὸν Ἐλιασὶβ, καὶ Ἐλιασὶβ τὸν (ε) Ἰωδαὲ, Καὶ Ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωνάθαν,
12 καὶ Ἰωνάθαν ἐγέννησε τὸν Ἰαδού. Καὶ ἐν ἡμέραις Ἰωακὶμ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ
13 πατρεῶν, τοῦ Σαραΐα, Ἀμαρία· τοῦ (ζ) Ἱερεμία, Ἀνανία· Τῷ (η) Ἔσδρα, Μεσουλάμ· τῷ
14 15 Ἀμαρία, Ἰωνάν· Τῷ (ϑ) Ἀμαλούχ, Ἰωνάθαν· τοῦ Σεχενία, Ἰωσὴφ· Τῷ Ἀρὲ,
16 17 Μαννάς· τοῦ Μαιωὴθ Ἐλκαΐ· Τῷ Ἀδαδαΐ, Ζαχαείᾳ· τοῦ Γαναθὼθ, Μεσουλάμ· Τῷ
18 Ἀβιὰ, Ζιχρί· τοῦ Μιαμὶν, Μααδαΐ· τοῦ Φελετὶ, Τῷ Βιλγὰς, Σαμουέ· τοῦ Σεμία,
19 20 Ἰωνάθαν· Τῷ Ἰωαειὶβ, Ματθαναΐ· τοῦ Ἐδίμ, Ὠζὶ· Τῷ Σαλαΐ, Κηλαΐ· τῷ Ἀμὲκ, Ἀβὲδ· Τῷ
21 22 Ἐλκία, Ἀσαβίας· τῷ Ἰεδαΐᾳ, Ναθαναὴλ. Οἱ Λευῖται ἐν ἡμέραις Ἐλιασὶβ, Ἰωαδὰ, καὶ Ἰωανὰ, καὶ
Ἰωνὰν, καὶ Ἰδούα, γεγραμμένοι ἄρχοντες τοῦ πατρεῶν, (ι) καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν βασιλείᾳ Δαρεὶς τοῦ Πέρσου.
23 (κ) Υἱοὶ δὲ Λευὶ ἄρχοντες τοῦ πατρεῶν γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τοῦ ἡμερῶν, καὶ ἕως ἡμερῶν Ἰ-
24 ωανὰν υἱὸς Ἐλισυέ. (λ) Καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Λευίτου, Ἀσαβία, καὶ Σαραβία, καὶ Ἰησοῦ· καὶ υἱοὶ Καδμιὴλ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ κατεναντίον αὐτῶν (μ) εἰς ὕμνον αἰνεῖν ἐν ἐντολῇ Δαυὶδ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ (ν)
25 26 ἐφημερείαν πρὸς ἐφημερίαν. Ἐν τῷ ζωαγαγεῖν με τὰς πυλωρὰς Ἐν ἡμέραις Ἰωακὶμ υἱὸς Ἰησοῦ, υἱὸς Ἰ-
27 ωσεδὲκ, καὶ ἐν ἡμέραις Νεεμία, καὶ (ξ) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ (ο) γραμματεύς. Καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους Ἰε-
ρουσαλὴμ ἐζήτησαν τοὺς Λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐτοὺς εἰς Ἰερουσαλὴμ, ποιῆσαι ἐγ-
28 καίνια καὶ εὐφροσύνην ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν ὠδαῖς κυμβαλίζοντες, καὶ (π) ψαλτήρια, καὶ κινύραι. Καὶ συνήχθη-
29 σαν οἱ υἱοὶ τῶν ᾀδόντων καὶ ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων, Καὶ ἀ-
πὸ ἀγρῶν, ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησε ἑαυτοῖς οἱ ᾄδοντες ἐν Ἰερουσαλήμ.

MS. A. (α) Ἱερμία, Ἔζρα, (β) Οὗτοι ἄρχοντες (γ) Ἰησοῦ. (δ) Ματθανία, (ε) Ἰωαδὰ, Καὶ Ἰωαδὰ (ζ) Ἱερμία, (η) Ἔσρα, (ϑ) Μαλὲχ, ***Οἱ Λευῖται ἐν ἡμέραις (ι) καὶ ἱερεῖς (κ) Υἱοὶ Λευὶ (λ) Καὶ ἄρχοντες (μ) εἰς αἰνεῖν καὶ ὑμνεῖν ἐντολῇ Δαυὶδ (ν) ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν. (ξ) Ἔζρα (ο) ὁ γραμματεύς. (π) ψαλτήρια. Καὶ ζωήχθη

Et Phathaia filius Baseza ad manum regis ad omnem (k) rem populo, 24
Et ad pagos in agro suo. Et de filiis Juda sederunt in (l) Cariatharboc, Et 25 26
in Jesu, Et in Bersabee: & pagi eorum Lachis, & agri ejus: Et ca- 27 30
strametati sunt in Bersabee. Et filii Benjamin de Gibaa Machmas. Et 31
de Levitis partes Juda, Benjamin. 36

CAP. XII.

Et hi sacerdotes, & Levitæ, qui ascenderunt cum Zorobabel filio Sa- 1
lathiel, & Jesu; Saraia, Hieremia, Esdra, Amaria, Maluch, (a) Seche- 2
nia. Isti principes sacerdotum, & fratres eorum in diebus Jesui. Et 7 8
Levitæ, Jesu, Binui, Cadmiel, Sarabia, Jodae, Mathania, (b) super
manus ipse, & fratres eorum in vices. Et Jesus genuit Joacim: & Joacim 10
genuit Eliasib: & Eliasib Jodae: Et Jodae genuit Jonathan: & Jo- 11
nathan genuit Jada. Et in diebus Joacim (c) fratres ejus sacerdotes, 12
& principes patriarum, ipsi Saraia Amariæ, ipsi Hieremiæ Ananiæ, Ipsi 13
Esdræ Mesulam, ipsi Amariæ Joanan, Ipsi Amaluch Jonathan, ipsi Sechenia 14
Joseph, Ipsi Are Mamnas, ipsi Marioth Eleai, Ipsi Adaiæ Zacharias, ipsi 15 16
Genaibothi Mesolæ, Ipsi Abiæ Zechri, ipsi Miamin (d) Maadai, ipsi Phe- 17
leti, Ipsi Balgæ Samue, ipsi Semiæ Jonathan, Ipsi Joiarib Matthanai, ipsi 18 19
Edio Ozi, Ipsi Salai Callai, ipsi Amec Abed, Ipsi Elciæ Asabiæ, ipsi 20 21
Jedeiæ Nathanael. Levitæ in diebus Eliasib, Joada, & Joa, & Jo- 22
anan, & Idua, scripti principes patriarum, & sacerdotes in regno Darii
Persæ: Filii autem Levi principes patriarum scripti in libro verborum 23
dierum, & usque ad dies Joanan filii Elisuæ. Et principes Levitarum, 24
Asabia, & Sarabia, & Jesu: & filii Cadmiel, & fratres eorum ante
eos (e) ad hymnum ad laudandum in mandato David hominis Dei, vicem
ad vicem. (f) In congregando me janitores In diebus Joacim filii Je- 25 26
su, filii Josedec, & in diebus Neemia, et Esdras (g) sacerdos, &
scriba. Et in Encæniis muri Hierusalem quæsierunt Levitas in locis eo- 27
rum ad adducendum eos in Hierusalem, ad faciendum Encænia, & lætitiam in (h) Thodatha, & in canticis, psallentes cymbala, & psalteriis, & (i) cubaræ. Et congregati sunt filii cantorum, & de adjacente re- 28
gione in circuitu in Hierusalem, Et (k) de villis, & de agris: quo- 29
niam villas ædificaverant sibi cantores in Hierusalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ... ...

נחמיה : יב

principes feci ascendere Et .murum & ,portas & ,populum mundaverunt & ;Levitæ & ,sacerdotes sunt mundati Et
30 וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה׃ וְאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי
ivit Et .stercorum portam ad murum desuper dexterã ad processiones & ,magnos choros duos statui & :murum desuper Jehudah
31 יְהוּדָה עַל־הַחוֹמָה וְאַעֲמִידָה שְׁתֵּי תּוֹדֹת גְּדוֹלוֹת וַהֲלֹכֶת לַיָּמִין עַל־הַחוֹמָה הַשַּׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃ וְיֹרֵךְ
,Semahjah & ,Binjamin & ,Jehudah .Mesullam & ,Hezra ,Hazariah Et .Jehudah principum dimidium & ,Hosahjah eos post
32 אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וְחֲצִי שָׂרֵי יְהוּדָה׃ וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּשְׁמַעְיָה
filii ,Zacchur filii ,Michaiah filii ,Matthaniah filii ,Semahiah filii ,Jonathã filiꝰ Zecharia, tubis in sacerdotũ filiis de Et .Irmejah &
33 וְיִרְמְיָה׃ וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן־יוֹנָתָן בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן
,Dei viri David cantici vasis in Chanani, Jehudah &, Nethanel, Mahai, Ghillalai, Millalai, Hazarel &, Semahjah eiꝰ fratres Et .Asaph
34 אָסָף׃ וְאֲחָיו שְׁמַעְיָה וְעֻזְרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי מַעַי נְתַנְאֵל וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי שִׁיר דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים
,murum ad ascensu in David civitatis gradus super ascenderũt eos contra & ,oculi portam super Et .eorum facies ad scriba Hezra &
35 וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃ וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד בְּמַעֲלֵה לַחוֹמָה
: eum post ego & ,adverso ex vadens secundus chorus Et .Orientem ad aquarum portam ad usque & ,David domum desuper
36 מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם מִזְרָח׃ וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הֹלֶכֶת לִקְרָאתָהּ וַאֲנִי אַחֲרֶיהָ
super & ,Ephraim portam desuper Et .latum murum ad usque & furnorum turrim desuper ,murum desuper populi dimidiũ &
37 וְחֲצִי הָעָם מֵעַל לַחוֹמָה מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃ וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־
.custodiæ porta in steterũt Et .pecoris portã ad usq; & ,Meah turrim & ,Chananel turrim &, piscium portã super & ,veterem portam
שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר הַצֹּאן וַיַּעַמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃
Mahaseiah ,Eljachim sacerdotes Et .mecum magistratuum dimidiũ & ,ego & : Dei domo in chori duo Steteruntque
38 וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי תּוֹדֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וְחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃ וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה
,Jehochanan & ,Huzzi &, Elhazar & ,Semahjah & ,Mahaseiah Et .tubis in Chananiah, Zechariah, Eljohenai ,Michaiah, Minjamin
39 מִנְיָמִין מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵנַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת׃ וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן
magnas victimas illa die in immolaverũt Et .præpositꝰ Izrachiah & :cantatores fecerũt audire &: Hezer &, Helam &, Malchijah &
40 וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם וְעֶזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפְקִיד׃ וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים
Jerusalem lætitia est audita & :sunt lætati nati & ,uxores etiam &, magna lætitia eos lætificavit Deus nam :sunt lætati &
41 וַיִּשְׂמְחוּ כִּי הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים שָׂמְחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלִָם
,decimis & ,primitio ,elevation.bus ,thesauris cubicula super viri illa die in sunt constituti Et .longinquum in usq;
42 עַד־מֵרָחוֹק׃ וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל הַנְּשָׁכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעְשְׂרוֹת
,sacerdotibus super Jehudah lætitia nam :Levitis & ,sacerdotibus legis partes civitatum agris ea in coacervandum ad
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים
præceptũ juxta ,janitores & cantores & :expiationis custodiam & ,sui Dei custodiam custodierunt Et .stantibus Levitis super &
43 וְעַל הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים׃ וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשְּׁעָרִים כְּמִצְוַת
.Deo confessionũ & ,laudis cantici & ,cantorum capita ,quondam à Asaph & ,David dieb⁹ in Quia .ejꝰ filii Selomoh, David
44 דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנוֹ׃ כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רֹאשׁ הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים׃
: fin.de in dei ves janitorum & ,cantorum partes dantes Nechemiah diebus in & ,Zerubabel diebus in Israel omnis Et
45 וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשְּׁעָרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
.Aharon filios sanctificantes Levitæ & ,Levitas sanctificantes &
וּמְקַדְּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּישִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן׃

Versio VULG. LAT.

Et mundati sunt Sacerdotes & Levitæ, & mundaverunt 30
populum, & portas, & murum. Ascendere autem feci 31
principes Juda super murum, et statui duos magnos cho-
ros laudantiũ. Et ierunt ad dexteram super murũ ad
portam sterquilinii. Et ivit post eos Osaias, & media 32
pars principum Juda, Et Azarias, Esdras, & Mosollam, 33
Judas, & Benjamin, & Semeia, & Jeremias. Et de filiis 34
Sacerdotũ in tubis, Zacharias filius Jonathan, filius Se-
meiæ, filius Mathaniæ, filius Michaiæ, filius Zechur, filius
Asaph, Et fratres ejus, Semeia, & Azareel, Malalai, Ga- 35
lalai, Maai, Nathanael, & Judas, & Hanani, in vasis can-
tici David viri Dei: & Esdras scriba ante eos in porta
Fontis. Et contra eos ascenderunt in gradibus civita- 36
tis David, in ascensu muri super domum David, & usque
ad portã Aquarum ad Orientem. Et chorus secundꝰ gra- 37
tias referentiũ ibat ex adverso, & ego post eũ, & me-
dia pars populi super murũ & super turrim furnorũ, &
usque ad murũ latissimũ, Et super portam Ephraim, & 38
super portã antiquam, & super portã piscium & turrim
Hananeel, & turrim Emath, & usque ad portã gregis: &
steterunt in porta custodiæ, Steterúntq; duo chori lau- 39
dantiũ in domo Dei, & ego, & dimidia pars magistratuũ
mecũ. Et Sacerdotes, Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, 40
Elioenai, Zacharia, Hanania in tubis, Et Maasia, et Se-
meia, et Eleazar, et Azzi, et Johanan, et Melchia, et Æ- 41
lam, et Ezer. Et clarè cecinerunt cantores, et Jezraia
præpositus: Et immolaverunt in die illa victimas ma- 42
gnas, et lætati sunt: Deus enim lætificaverat eos læti-
tiâ magnâ: sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt, et au-
dita est lætitia Jerusalem procul. Recensuerunt quoque 43
in die illa viros super gazophylacia thesauri ad libamina,
et ad primitias, et ad decimas, ut introferrent per eos
principes civitatis in decore gratiarũ actionis, Sacer-
dotes et Levitas: quia lætificatus est Juda in Sacerdoti-
bus et Levitis astantibus. Et custodierunt observatio- 44
nem Dei sui, et observationem expiationis, et cantores,
et janitores juxta præceptum David, et Salomonis filii
ejus, Quia in diebus David et Asaph ab exordio erant 45
principes constituti cantorum, in carmine laudantium
et confitentium Deo. Et omnis Israel, in diebus Zoro- 46
babel, et in diebus Nehemiæ, dabant partes cantoribus
& janitoribus per dies singulos, et sanctificabant Levi-
tas, et Levitæ sanctificabant filios Aaron.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ܘܐܬܟܢܫܘ ܟܗܢܐ ܘܠܝܐ ܘܕܟܝܘ ܠܥܡܐ ܘܠܬܪܥܐ ܘܠܫܘܪܐ׃ * ܘܐܣܩ ܠܪܫܝ ܝܗܘܕܐ ܥܠ ܫܘܪܐ ܘܩܝܡ ܬܪܝܢ ܓܘܕ̈ܐ ܪܒ̈ܐ
31 ܘܗܠܟ ܥܠ ܫܘܪܐ ܠܝܡܝܢ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܩܒܪ̈ܐ׃ ܘܐܙܠ ܒܬܪܗ ܗܘܫܥܝܐ ܘܦܠܓ ܪܫ̈ܝ ܝܗܘܕܐ׃
32 ܘܐܙܪܝܐ ܥܙܪܐ ܘܡܫܘܠܡ׃ * ܝܗܘܕܐ ܘܒܢܝܡܝܢ ܘܫܡܥܝܐ ܘܝܪܡܝܐ׃ ܘܒܒܢ̈ܝ ܟܗܢܐ ܒܚܨ̈ܘܪ̈ܐ
33 ܙܟܪܝܐ ܒܪ ܝܘܢܬܢ ܒܪ ܫܡܥܝܐ ܒܪ ܡܬܢܝܐ ܒܪ ܡܝܟܝ ܒܪ ܙܟܘܪ ܒܪ ܐܣܦ׃ * ܘܐܚ̈ܘܗܝ ܫܡܥܝܐ
34 ܘܥܙܪܐܝܠ ܡܠܠܝ ܓܠܠܝ ܡܥܝ ܢܬܢܐܝܠ ܝܗܘܕܐ ܘܚܢܢܝ ܒܟܠ̈ܝ ܫܘܪܝ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ׃ ܘܥܙܪܐ ܣܦܪܐ
35 ܩܕܡ ܥܡܐ׃ ܘܥܠ ܬܪܥ ܥܝܢܐ ܘܩܒܠ ܢܓܕ̈ܗܘܢ ܣܠܩ ܥܠ ܣܛ̈ܝ ܩܪܬܐ ܕܕܘܝܕ ܒܣܛ̈ܝ ܫܘܪܐ
36 ܡܥܠ ܠܒܝܬ ܕܘܝܕ ܘܥܕ ܬܪܥ ܡܝܐ ܡܕܡ׃ ܘܬܘܕܬܐ ܬܢܝܬܐ ܗܠܟܐ ܩܕܡ̈ܝܬܗ ܘܐܢܐ ܒܬܪ̈ܗ
ܘܦܠܓ ܥܡܐ ܡܥܠ ܫܘܪܐ ܡܢ ܡܓܕܠ ܬܢ̈ܘܪ̈ܐ ܘܥܕ ܫܘܪܐ ܪܚ̈ܒܐ׃ ܘܡܥܠ ܠܬܪܥ ܐܦܪܝܡ
37 ܘܥܠ ܬܪܥ ܝܫܢ̈ܐ ܘܥܠ ܬܪܥ ܢ̈ܘܢ̈ܐ ܘܡܓܕܠ ܗܡ̈ܐ ܘܥܕ ܬܪܥ ܐܪ̈ܥܐ ܘܩܡ̈ܘ ܒܬܪܥ ܛܪܪ̈ܐ׃
38 ܘܬܪ̈ܝܗܘܢ ܩܕܡ̈ܝܬܐ ܩܡ̈ܘ ܥܕ ܬܪܥ ܡ̈ܝ ܪ̈ܚ̈ܒ̈ܐ׃ * ܘܬܘܕ̈ܬܐ ܬܪ̈ܝܬܐ ܗܠ̈ܟܐ ܠܩܒܠ̈ܬܗ ܘܐܢ̈ܐ ܒܬܪ̈ܗ
ܘܦܠܓ ܥܡܐ ܡܢ ܥܠ ܫܘܪܐ ܡܢ ܡܓܕܠ ܬ̈ܢܘܪ̈ܐ ܥܕ ܫܘܪܐ ܪ̈ܚ̈ܒ̈ܐ׃ ܘܡܥܠ ܠܬܪܥ ܐܦ̈ܪܝܡ
39 ܘܥܠ ܬܪܥ ܢ̈ܘ̈ܢ̈ܐ ܘܥܠ ܬܪܥ ܫ̈ܝ̈ܢ̈ܐ ܘܡܓܕܠ ܚ̈ܢ̈ܢ̈ܐ ܘܡܓܕܠ ܡ̈ܐ ܘܥܕ ܬܪܥ ܐ̈ܪ̈ܥ̈ܐ ܘܩ̈ܡ̈ܘ
ܒܬܪܥ ܛ̈ܪ̈ܪ̈ܐ׃ ܘܩ̈ܡ̈ܬ ܬ̈ܬ̈ܪ̈ܝ ܬ̈ܘ̈ܕ̈ܬ̈ܐ ܒܒ̈ܝ̈ܬ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܐ̈ܢ̈ܐ ܘܦ̈ܠ̈ܓ ܥ̈ܡ̈ܐ ܥ̈ܡ̈ܝ׃ ܘܟ̈ܗ̈ܢ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܝ̈ܩ̈ܝ̈ܡ
40 ܡ̈ܥ̈ܫ̈ܝ̈ܐ ܡ̈ܝ̈ܢ̈ܝ̈ܡ̈ܝ̈ܢ ܡ̈ܝ̈ܟ̈ܝ̈ܐ ܐ̈ܠ̈ܝ̈ܥ̈ܢ̈ܝ̈ ܙ̈ܟ̈ܪ̈ܝ̈ܐ ܚ̈ܢ̈ܢ̈ܝ̈ܐ ܒ̈ܛ̈ܪ̈ܝ̈ ܩ̈ܪ̈ܢ̈ܐ׃ * ܘܡ̈ܥ̈ܫ̈ܝ̈ܐ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ܝ̈ܐ ܥ̈ܙ̈ܪ̈ܝ̈ܐ
41 ܥ̈ܙ̈ܝ̈ ܝ̈ܗ̈ܘ̈ܚ̈ܢ̈ܢ̈ ܐ̈ܠ̈ܡ̈ܥ̈ܙ̈ܪ̈ ܥ̈ܫ̈ܝ̈ܐ ܝ̈ܙ̈ܪ̈ܚ̈ܝ̈ܐ ܦ̈ܩ̈ܝ̈ܕ̈ܐ׃ ܘܐ̈ܙ̈ܕ̈ܒ̈ܚ̈ ܒ̈ܝ̈ܘ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ̈ ܙ̈ܒ̈ܚ̈ܝ̈ ܪ̈ܒ̈ܝ̈ܐ׃ ܘܚ̈ܕ̈ܝ̈ ܐ̈ܡ̈ ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܒ̈ܚ̈ܕ̈ܘ̈ ܚ̈ܕ̈ܘ̈ ܪ̈ܒ̈ܐ
ܘܐ̈ܦ̈ ܢ̈ܫ̈ܝ̈ ܘ̈ܛ̈ܦ̈ܝ̈ ܚ̈ܕ̈ܘ̈ ܘ̈ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܫ̈ܡ̈ܚ̈ܬ̈ ܝ̈ܪ̈ܘ̈ܫ̈ܠ̈ܡ̈ ܪ̈ܚ̈ܩ̈ܐ׃ ܘܐ̈ܬ̈ܦ̈ܩ̈ܕ̈ ܒ̈ܝ̈ܘ̈ܡ̈ ܗ̈ܘ̈ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ܝ̈ ܥ̈ܠ̈ ܢ̈ܫ̈ܟ̈ܬ̈ ܠ̈ܐ̈ܘ̈ܨ̈ܪ̈ܬ̈
42 ܠ̈ܬ̈ܪ̈ܘ̈ܡ̈ܬ̈ ܠ̈ܪ̈ܐ̈ܫ̈ܝ̈ܬ̈ ܠ̈ܡ̈ܥ̈ܫ̈ܪ̈ܬ̈ ܐ̈ܣ̈ܦ̈ ܠ̈ܡ̈ܠ̈ܟ̈ ܒ̈ܚ̈ܩ̈ܠ̈ ܥ̈ܪ̈ܟ̈ ܠ̈ܡ̈ܚ̈ܕ̈ ܠ̈ܡ̈ܥ̈ܫ̈ ܠ̈ܡ̈ܫ̈ܪ̈ܪ̈ ܘ̈ܠ̈ܡ̈ܫ̈ܪ̈ ܫ̈ܥ̈ܪ̈ ׃ ܘ̈ܡ̈ܥ̈ܫ̈ ܫ̈ܡ̈ܥ̈ ܘ̈ܥ̈ܙ̈ܪ̈ ܥ̈ܙ̈ ܝ̈ܗ̈ܘ̈ ܡ̈ܠ̈ܟ̈ ׃ ܘ̈ܐ̈ܠ̈ ׃ ܥ̈ܠ̈ ׃ ܘ̈ܥ̈ܙ̈ ׃
43 ܡ̈ܥ̈ܫ̈ ׃ ܘ̈ܐ̈ܠ̈ ׃ ׃ ׃

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

30 Καὶ ἐκαθαρίσθησ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λεῖται, καὶ ἐκαθάρισαν τὸν λαὸν καὶ τοὺ πυλωρούς καὶ τὸ τεῖχ☩.
31 Καὶ ἀνέβησαν τοὺ ἄρχοντας Ἰούδα ἐπάνω τοῦ (ρ) τείχους· καὶ ἔστησαν δύο χορὸ αἰνέσεως μεγάλους, καὶ
32 ἤλθαν ὀπ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ τείχους τῆς κοπρίας. Καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν Ωσαΐα καὶ ἥμισυ
33 ἀρχόντων Ἰούδα, Καὶ Ἀζαρίας, (σ) καὶ Ἔσδρας, καὶ (τ) Μεσολλὰμ, καὶ Ἰούδα, καὶ Βενιαμὶν, καὶ (υ)
34 Σαμαΐας, καὶ Ἱερεμία. Καὶ (φ) ἀπὸ τ ὑῶν τ ἱερέων (χ) ἐν ζάλπιγξι, Ζαχαρίας ὑὸς Ἰωνάθαν, ὑὸς Σα-
35 μαΐα, ὑὸς (ψ) Ματθανία, ὑὸς Μιχαία, ὑὸς Ζακχὰρ. ὑὸς Ἀσάφ· Καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Σαμαΐα, (ω)
καὶ Ὀζιὴλ, Γελὼλ, Ἰαμὰ, Ἀΐα, Ναθαναὴλ, καὶ Ἰούδα, Ἀνανὶ, τοῦ αἰνεῖν ἐν ᾠδαῖς Δαυὶδ ἀνθρώ-
που τοῦ θεοῦ· καὶ (α) Ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμπροσθεν αὐτῶ ἐπὶ πύλης, τοῦ αἰνεῖν κατέναντι
36 αὐτῶ. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ κλίμακας πόλεως Δαυὶδ ἐν ἀναβάσει τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου Δαυ-
ὶδ, (β) καὶ ἕως τῆς πύλης τοῦ ὕδατ☩ Ἐφραὶμ, καὶ (γ) ἐπὶ τὴν πύλην ἰχθυεχὰν, καὶ (δ) πύργω Ἀ-
γαμεὴλ, καὶ ἕως πύλης τῆς προβατικῆς. Καὶ ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες, καὶ ἐπεσκέπησαν. καὶ ἔθυσαν
42 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσάσματα μεγάλα, καὶ ἠυφράνθησαν, ὅπ ὁ θεὸς ἤυφρανεν αὐτοὺ μεγάλως· καὶ
αἱ γυναῖκες αὐτῶ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἠυφράνθησαν, καὶ (ε) ἤκουσθη ἡ εὐφροσύνη ἐν Ἰερουσαλὴμ ἀ-
43 πὸ μακρόθεν. Καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας ἐπὶ τῶν γαζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς,
ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ ταῖς δεκάτοις, καὶ τοῖς συναγμένοις ἐν αὐτοῖς ἀρχοις τῶν πόλεων, μερίδας
τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λεῖτις, ὅτι εὐφροσύνη (ζ) ἐν Ἰούδα ἐπὶ τοὺ ἱερεῖς, καὶ ὅτι τοὺ Λεῖτας τοὺ ἐ-
44 στῶτας. Καὶ ἐφύλαξαν φυλακὰς θεῦ (η) αὐτῶν, καὶ φυλακὰς τῆ καθαρισμῶ, καὶ τοὺ ᾀδοντας, καὶ τὰς
45 πυλωρούς, ὡς ἐνετολαὶ Δαυὶδ καὶ Σαλωμὼν ὑὸς αὐτοῦ. Ὅτι ἐν ἡμέραις Δαυὶδ Ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρω-
τ☩ τῶν ᾀδόντων, καὶ ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῶ θεῶ. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις Ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις Νεεμίου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτῆ, καὶ
ἁγιάζοντες τοῖς Λεῖτις, καὶ οἱ Λεῖται ἁγιάζοντες τοῖς ὑοῖς Ἀαρών.

Et mundati sunt sacerdotes, & Levitæ, & mundaverunt populum 30
& (i) janitores, & murum. Et (m) ascendere fecerunt principes 31
Juda super murum: & statuerunt duos pro laudatione magnos, &
transierunt à dextris super murum (n) stercoris. Et iverunt post eos 32
Osaia, & dimidium principum Juda, Et Azarias, & Esdras, & 33
Mesollam, & Juda, & Benjamin, & Samaias, & Hieremia, Et 34
de filiis sacerdotum in tubis, Zacharias, filius Jonathan, filius Sa-
maia, filius Matthania, filius Michæa, filius Zacchur, filius Asaph.
Et fratres ejus, Samaia, & Ozicl, Gelol, Jama, Aia, Nathanael, 35
& Juda, Anani, ad laudandum in (o) canticis David hominis Dei.
Et Esdras scriba ante eos (p) super portam ad laudandum ante eos.
Et ascenderunt super scalas civitatis David in ascensione muri desu- 36
per domo David, et usque ad portam aquæ (q) Ephraim, & super por-
tam piscium, & turri Arameel, & usque ad portam gregis. Et au- 42
diti sunt cantores, & visitati sunt. Et sacrificaverunt in die illa vi-
ctimas magnas, & lætati sunt: quoniam Deus lætificavit eos (r)
magnificè. Et uxores eorum, & filii eorum lætati sunt: & audita est
lætitia in Hierusalem à longè. Et constituerunt in die illa viros su- 43
per gazophylacia, thesauris, primitiis, & decimis, (s) & congre-
gatis in ipsis principibus civitatum, partes sacerdotibus & Levitis:
quoniam lætitia in Juda super sacerdotes, & super Levitas stantes.
Et custodierunt custodias Dei sui, & custodias mundationis, & can- 44
tores, & janitores; sicut mandata David, & Salomonis filii ejus.
Quoniam in diebus David Asaph ab initio primus cantorum, (t) & 45
hymnum, & laudem Deo. Et omnis Israel in diebus Zorobabel, & 46
in diebus Neemiæ dantes partes cantorum, & janitorum, verbum diei
in die ejus, & sanctificantes Levitis, & Levitæ sanctificantes filiis Aaron.

MS. A. (ρ) τείχες· *Καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῶν (σ) Ἔζρα, (τ) Μοσολλὰμ, Ἰούδα, (υ) Σαμαΐας καὶ Ἱερμίας· (φ) ἀπὸ ὑῶν (χ) ζάλπιγξιν, (ψ) Μαθθανίας, (ω) καὶ Ὀ-
ζιὴλ, αἰνεῖν αὐν ᾠδαῖς Δαυὶδ (α) Ἔζρας (β) καὶ *ἐμπύλης τῶ ὕδατ☩ (γ) ἐπὶ πύλω τ ἰχθυεχὰν, (δ) πύργου Ἀναμεὴλ, (ε) ἠκούσθη εὐφροσύνη (ζ) ἦν ἐν Ἰούδα,
καὶ ὅτι τοὺς ἱερεῖς, (η) ἑαυτῶν, φυλακὰς

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 *وَطَهَّرُوا ٱلْأَحْبَارُ وَٱللَّاوِيُّونَ * وَطَهَّرُوا ٱلشَّعْبَ وَأَبْوَابَ ٱلْحِصْنِ * وَقَامُوا قُرَّيْعٍ عَظِيمٍ وَجَعَلُو
31 يَسُونَ فَوْقَ ٱلْحِصْنِ مِنْ يَمِينِ بَابِ ٱلْكَبِيرِ * وَكَانَ يَسِيرُ مَعَهُمْ إِسَعْيَاءُ وَنِصْفُ رُوسِ يَهُودَ
32 * وَعَزَرَايِيلُ وَعَزْرَا وَكُلُّ جَمَاعَتِهِمْ * * *
33 * مِنْ بَنِي ٱلْأَحْبَارِ يَضْرِبُونَ بِٱلْبُوقِ زَكَرِيَّا ٱبْنُ يُونَاثَانَ * ٱبْنُ سَمْعِيَّا * ٱبْنُ مَتَنَايَا * ٱبْنُ
34 مَعْكَا * ٱبْنُ زَاكُورَ * ٱبْنُ أَصَافَ وَجَمِيعُ إِخْوَتِهِ * وَسَمْعِيَّا وَعَزَرَايِيلُ * عَلُولُ نَاثَانَايِيلُ *
35 وَحَانَانِيَّا وَيَهُودَ * هَؤُلَاءِ كَانَ مَعَهُمْ أُوَانِي تَسَابِيحِ دَاوُدَ ٱلنَّبِيِّ عَبْدِ ٱلرَّبِّ * وَعَزْرَا
36 ٱلْكَبِيرُ قُدَّامَ فَوْقَ بَابِ ٱلْعَيْنِ * ٱلَّذِينَ قُبَالَتَهُمْ صَعِدُوا مِنْ مَصْعَدِ قَرْيَةِ دَاوُدَ فِي
37 دَرَجِ ٱلْحِصْنِ ٱلْفَوْقَانِيِّ إِلَى بَيْتِ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْبَابِ ٱلْكَبِيرِ ٱلشَّرْقِيِّ * وَسَكَرُوا * وَكَانُوا
38 صَاعِدِينَ إِلَى فَوْقُ * وَأَنَا بَعْدَهُمْ * وَنِصْفُ ٱلشَّعْبِ صَعِدَ عَلَى ٱلْحِصْنِ * وَوَقَفُوا عَلَى
ٱلْجَوْسَقِ ٱلْكَبِيرِ وَعَلَى ٱلسُّورِ ٱلْعَرِيضِ * مِنْ فَوْقِ بَابِ أَفْرَامَ إِلَى ٱلْبَابِ ٱلْعَتِيقِ وَإِلَى
39 ٱلْبَابِ ٱلْمَنْصُورِ وَمِنْ بُرْجِ حَانَانِيلَ إِلَى ٱلْجَوْسَقِ ٱلْعَالِي وَإِلَى بَابِ ٱلْبُسْتَانِ * وَوَقَفُوا فِي ٱلْبَابِ
ٱلْكَبِيرِ * وَدَخَلُوا ٱلْفَرِيقَيْنِ إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَأَنَا كُنْتُ وَنِصْفُ ٱلرُّؤَسَاءِ ٱلَّذِينَ
40 كَانُوا مَعِي * * وَٱلْأَحْبَارُ وَٱلْبَاقُونَ وَمَعْسَايَا * وَبَاقِي ٱلْجَمْعِ * وَذَبَحُوا فِي ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ
41 ذَبَائِحَ كَثِيرَةً * وَفَرِحُوا لِأَنَّ ٱللَّهَ فَرَّحَهُمْ فَرَحًا عَظِيمًا * وَكَانَتِ ٱلنِّسَاءُ وَٱلصِّبْيَانُ يَفْرَحُونَ *
42 وَسُمِعَ فَرَحُ أُورُشَلِيمَ مِنَ ٱلْبُعْدِ * وَٱلْقَوْمُ ٱلَّذِينَ كَانُوا عَلَى خَزَانَةِ بَابِ ٱلْمَلِكِ تَسَلَّطُوا
43 أَيْضًا عَلَى ٱلْبُيُوتِ * كَمَا يَخْطُوا عَشُورَ ٱلْقُرَا * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي كِتَابِ نَامُوسِ ٱلْأَحْبَارِ
وَٱللَّاوِيِّينَ * إِنَّ ٱلْيَهُودَ يَفْرَحُوا بِٱلْأَحْبَارِ وَٱللَّاوِيِّينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قِيَامًا يَحْرُسُونَ مَحْرَسَ بَيْتِ
44 إِلَهِهِمْ * وَيَحْرُسُونَ ٱلْمَحَارِسَ ٱلطَّاهِرَةَ * وَحُدَّامُ ٱلْبَابِ * كَمِثْلِ وَصِيَّةِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ ٱبْنِهِ
45 * لِأَنَّهُ فِي أَيَّامِ دَاوُدَ كَانَ أَصَافُ رَأْسَ ٱلْحُدَّامِ * وَكَانَ يُسَكِّرُ وَيَحْمَدُ قُدَّامَ ٱلرَّبِّ
46 ٱلْإِلَهِ * وَجَمِيعُ إِسْرَائِيلَ فِي أَيَّامِ زَرُوبَابِلَ وَفِي أَيَّامِ نَحَمْيَا ٱلَّذِينَ كَانُوا يُعْطُونَ ٱلْمَوَاهِبَ
47 لِلْحُدَّامِ وَٱللَّاوِيِّينَ * يُخْرِجُونَ وَيُعْطُونَ يَوْمٍ بِيَوْمٍ * وَيُقَدِّسُونَ ٱللَّاوِيِّينَ * وَٱللَّاوِيِّينَ يُقَدِّسُونَ
لِبَنِي هَرُونَ *

Et mundaverunt sacerdotes ac Levitæ, mundaveruntque populum & portas munitionis. Tum exurgentes turba magna, cœperunt ambulare super munitionem, à dextera portæ maximè: Et ambulabat cum eis Esaia, & dimidia pars principum Judæ, Et Ezrael, & Ezra, & tota congregatio eorum.

De filiis sacerdotum qui buccinis clangebant, Zacharia filius Jonathanis, filius Semaiæ, filius Matthaniæ, filius Machæ, filius Zachur, filius Asaph, omnesque fratres ejus: Et Semaia, & Ezrael, Gelol, Nathanael, Hanania, & Juda: hi habebant secum instrumenta musica Davidis prophetæ servi Domini: & Ezra sacerdos præcedebat supra portam fontis: Qui ex opposita sibi parte ascenderunt per ascensum civitatis David, per gradus munitionis superioris, ad domum Dei, super portam majorem Orientalem. Et gratias agentes ascendebant superiùs, & ego sequebar eos. Dimidia verò populi pars ascendit super munitionem, & steterunt super turrim majorem, & super murum latiorem; A suprema parte portæ Aphraemi usque ad portam veterem, & usque ad portam piscatricem: & à turri Hananaelis usque ad turrim altiorem, & usque ad portam hortorum: & substiterunt in porta majore. Tum ingressæ sunt ambæ classes domum Domini: ego etiam aderam, & dimidia pars principum qui erant mecum, Et sacerdotes & Eliacim, & Maasia, reliquusque populus. Et sacrificaverunt eo die sacrificia multa, & lætati sunt, quia Deus lætificavit eos lætitiâ magnâ: & mulieres atque pueri lætabantur, ita ut lætitia Jerosolymorum procul audiretur. Et hominibus qui præpositi erant erario portæ regiæ, demandata fuit etiam cura domorum; ut custodirent decimas civitatum, quemadmodum scriptum est in libro sacerdotum & Levitarum. Nam Judæi lætabantur de sacerdotibus ac Levitis qui stantes custodiebant custodiam domûs Dei sui, Et custodiebant custodias mundas; & ministris portæ: juxta præceptum Davidis, & Salomonis filii ejus. In diebus enim Davidis, Asaph princeps erat ministrorum, & gratias agebat laudesque canebat coram Domino Deo. Et omnes Israelitæ in diebus Zorobabelis & in diebus Nehemiæ qui dabant munera ministris ac Levitis, promebant dabantque singulis diebus, & sanctificabant Levitas, Levitæ verò sanctificabant filios Haronis.

נחמיה : יג

CAP. XIII. יג

Hammonites ingrediatur non quòd ,eo in ſcriptum eſt inventú & ,populi auribus in Moſeh libro in eſt lectum illo die Ia

1 בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמּוֹנִי

mercede conduxit & ,aquis in & ,pane in Iſrael filios prævenerunt non Quia .ſeculum in uſque Dei concionem in Moabites &

2 וּמוֹאָבִי בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם: כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם וַיִּשְׂכֹּר

eos audire ſecundùm ,fuit Et .benedictionem in maledictionem noſter Deus convertit & : ei maledicendũ ad Bilham eum adverſus

3 עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה: וַיְהִי כִּשְׁמֹעַם

domus cubiculo in datus ſacerdos Eljaſib hac ante Et .Iſrael ab mixturam omnem ſeparaverunt & ,legem

4 אֶת־הַתּוֹרָה וַיִּבְדִּילוּ כָּל־עֵרֶב מִיִּשְׂרָאֵל: וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן בְּלִשְׁכַּת בֵּית־

, thus , munus dantes antea fuerant ibi & ,grande cubiculum ſibi fecit Et .Thobijah ipſi propinquus, noſtri Dei

5 אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה: וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לִפָּנִים נֹתְנִים אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה

.ſacerdotum oblationem & ,janitorum & , cantorum & ,Levitarum præceptũ ,recentis olei & , muſti ,frumenti decimam & , vaſa &

וְהַכֵּלִים וּמַעֲשַׂר הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים:

, regem ad veni Babel regis Artachſaſtæ ſecundo & trigeſimo anno in quia : Jeruſalaim in fui non hoc omni in Et

6 וּבְכָל־זֶה לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ

,Thobijah ipſi Eljaſib fecerat quod malo in intellexi & ,Jeruſalaim in veni Et .rege à fui poſtulatus dierum fine in &

וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ: וָאָבוֹא לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה

7 Thobijah domus vaſa omnia projeci & : valde mihi fuit malum Et .Dei domus atriis in cubiculum ei faciendum ad

לַעֲשׂוֹת לוֹ נִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית הָאֱלֹהִים: וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאֲשַׁלִּיכָה אֶת־כְּלֵי בֵית־טוֹבִיָּה

, munus , Dei domus vaſa illuc retuli & : cubicula mundaverunt & ,dixi Et .cubiculo de extra

8 הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה: וְאֹמְרָה וַיִּטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וְאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה

facientes cantores & Levitæ ;ſuum agrum ad vir fugiſſent & ,eſſet data non Levitarum partes quòd ,cognovi Et .thus &

9 וְהַלְּבוֹנָה: וְאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנוּ וַיִּבְרְחוּ אִישׁ לִשְׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי

ſuper eos feci ſtare &, eos congregavi & ? Dei domum derelinquimus Cur : dixi & magnatibus cum litigavi Et .opus

10 הַמְּלָאכָה: וְאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־

ſuper theſaurarios conſtitui Et .theſauros ad recentis olei & , muſti & ,frumenti decimam attulerunt Jehudah omnis Et .ſua ſtatione

11 עָמְדָם: וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעְשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת: וָאוֹצְרָה עַל־

; Matthaniah filii Zachur filiũ Chanan eorũ manũ ſuper & ; Levitis de Pedaiah & ,ſcribam Sadoc & ,ſacerdotem Selemiah ,theſauros

12 אֹצְרוֹת שְׁלֶמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־מַתַּנְיָה

, meas miſericordias deleas ne & ; hoc ſuper mi Deus mei Memento .ſuis fratribus dividere eis ſuper & ,ſunt reputati fideles quia

13 כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשְׁבוּ וַעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק לַאֲחֵיהֶם: זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תִּמַח חֲסָדַי

,ſabbatho in torcularia calcantes Jehudah in vidi illis diebus In .ej' obſervationib' in & ,mei Dei domo in feci quas

14 אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו: בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹּרְכִים גִּתוֹת בַּשַּׁבָּת

afferentes & , onus omne & , ficus & , uvas , vinum etiam & , aſinos ſuper onerantes & , acervos afferentes &

15 וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים

piſcem afferentes ,ea in habitaverunt Sorim Et .venationem eos vendere diem in ſum conteſtatus & : ſabbathi die in Jeruſalaim in

16 יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד: וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג

: eis dixi & ,Jehudah heroibus cum litigavi Et .Jeruſalaim in & ,Jehudah filiis ſabbatho in vendentes & : venale omne &

17 וְכָל־מֶכֶר וּמוֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם: וָאָרִיבָה אֶת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם

? ſabbathi diem fœdantes & ,facientes vos quod hoc malum verbum Quod

מָה־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְּלִים אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת:

Verſio VULG. LAT.

CAP. XIII.

1 IN die autem illo lectum eſt in volumine Moyſi audiente populo : & inventum eſt ſcriptum in eo, quòd non debeant introire Ammonites & Moabites in eccleſiã Dei uſque in æternum : Eò quòd non occurrerint filiis Iſrael cum pane & aquâ : & conduxerint adverſùm eos

2 Balaam, ad maledicendum eis : & convertit Deus noſter maledictionem in benedictionem. Factum eſt autem,

3 cùm audiſſent legem, ſeparaverunt omnem alienigenam ab Iſrael. Et ſuper hoc erat Eliaſib ſacerdos, qui fue-

4 rat præpoſitus in gazophylacio domûs Dei noſtri, & proximus Tobiæ. Fecit ergò ſibi gazophylacium grande,

5 & ibi erant ante eum reponentes munera, & thus, & vaſa, & decimam frumenti, vini, & olei, partes Levitarum, & cantorum, & janitorum, & primitias ſacerdotales. In omnibus autem his non fui in Jeruſalem, quia anno

6 trigeſimo ſecundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem, & in fine dierum rogavi regem. Et veni in Je-

7 ruſalem, & intellexi malum, quod fecerat Eliaſib Tobiæ, ut faceret ei theſaurum in veſtibulis domûs Dei. Et malum mihi viſum eſt valdé. Et projeci vaſa domûs

8 Tobiæ foràs de gazophylacio : Præcepíque & emundaverunt gazophylacia : & retuli ibi vaſa domûs Dei,

9 ſacrificium, & thus. Et cognovi quòd partes Levitarum

10 non fuiſſent datæ : & fugiſſet unuſquiſque in regionem ſuam de Levitis, & cantoribus, & de his qui miniſtrabant : Et egi cauſam adverſùs magiſtratus, & dixi ;

11 Quarè dereliquimus domum Dei? Et congregavi eos, & feci ſtare in ſtationibus ſuis. Et omnis Juda apportabat

12 decimam frumenti, vini, & olei, in horrea. Et conſti-

13 tuimus ſuper horrea Selemiam Sacerdotẽ, et Sadoc ſcribam, & Phadaiam de Levitis, & juxta eos Hanan filium Zachur, filium Mathaniæ : quoniam fideles comprobati ſunt, & ipſis creditæ ſunt partes fratrum ſuorum. Me-

14 mento meî, Deus meus, pro hoc, & ne deleas miſerationes meas, quas feci in domo Dei mei, & in ceremoniis ejus. In diebus illis vidi in Juda calcantes torcularia

15 in ſabbato, portantes acervos, & onerantes ſuper aſinos vinum, & uvas, & ficus, & omne onus, & inferentes in Jeruſalem die ſabbati. Et conteſtatus ſum, ut in die quâ vendere liceret, venderent. Et Tyrii habitaverunt in

16 ea, inferentes piſces, & omna venalia : & vendebant in ſabbatis filiis Juda in Jeruſalem : Et objurgavi

17 optimates Juda, & dixi eis; Quæ eſt hæc res mala, quam vos facitis, & profanatis diem Sabbati.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIII.

EOdem die lectus fuit liber legis Moſis audiente populo : & inventum eſt ſcriptum in

1 eo ; Ne ingrediantur Ammonitæ & Moabitæ in congregationé Domini in ſeculum uſque :

2 Eò quòd non occurrerint Iſraelitis cum pane & aqua, et conduxerint ſibi Belaamum ad maledicendum eis, quanquâ convertit Deus maledictiones ejus in benedictiones. Tunc cùm

3 audiſſent verba legis, ſegregata fuit omnis

4 miſcellanea turba ab Iſraelitis. Poſthæc

5 venit Eliſab ſacerdos, ibíque ædificavit illi atrium quoddam magnum, ubi antea reponebantur oblationes, thus, & vaſa decimarum frumenti, vini, & olei : & in civitatibus Levitarum, miniſtrorum, atque janitorum, primitiæ ſacerdotum. Dum autem hæc

6 omnia *fierent*, non eram Jeroſolymis : nam anno trigeſimo ſecundo Artahſeſtis regis Babyloniæ redieram ad regem *ſed* exactis aliquot diebus, veniam à rege impetravi. Et

7 veni Jeruſalem : ubi intellexi malum quod Eliſab commiſerat pro Tobia, faciendo illi domum in atrio Domini. Quod cùm ægerrimè tuliſſem, ejeci omnem ſupellectilem do-

8 mûs Tobiæ in plateam extra atrium. Tum

9 edicente me mundaverunt atrium : & reſtitui illuc ſupellectilem domûs Domini, oblationes, & thus. Deinde cognoſcens quòd por-

10 tio Levitarum non dabatur, ideóque fugerant quiſque in agrum ſuum, Levitæ, miniſtri, &

11 curatores operum : Contendi cum primoribus, & dixi eis ; Quam ob cauſam derelicta eſt domus Domini ? & congregavi eos, &

12 reſtitui eos in officia eorum : Omnéſque Judæi attulèrunt decimas frumenti, vini, et olei,

13 in horrea : Et præfeci horreis Selamiam ſacerdotem, Sadocum ſcribam, & Pheraiam Leviticum, & cum eis Hananem filium Zechoris, filii Methaniæ : quia fidi habebantur, &

14 ſors eis obtigerat ut eſſent principes fratrum ſuorum. Memoriæ hoc mihi manda mi Deus, & ne *oblivione* deleas beneficiũ meum quod exercui erga domum Dei mei & obſervationes tuas. Iiſdem temporibus videns in ju-

15 dæa quòd vias ſulcarent in ſabbatho, afferrent onera geſtarentque ſuper aſinos ; & vinum etiam, uvas, ficus, & onera *quævis* inferrent Jeroſolymã die ſabbathi : conteſtatus ſum eos,

16 *dicens*, Ne vendatis piſcationem, Neve piſces afferatis, neque vendatis die ſabbathi Judæis

17 in Jeruſalem. Et contendi cum præcipuis Judæ, & dixi eis; Quare facinus hoc malum committitis, & violatis diem ſabbathi ?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ Μωυσῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ· καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐτῷ, ὅπως
2 μὴ εἰσέλθωσιν Ἀμμανῖ καὶ Μωαβῖται ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος, Ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
ἐν ἄρτῳ (α) καὶ ὕδατι· καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ' αὐτὸν τὸν Βαλαὰμ καταράσασθαι· καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν
3 4 κατάραν εἰς εὐλογίαν. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς ὁλιμιγὴς ἐν Ἰσραήλ. Καὶ
5 πρὸ τούτου Ἐλιασὶβ ὁ ἱερεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ (γ) οἴκου θεοῦ ἡμῶν, ἐγγὺς Τωβίᾳ. Καὶ ἐποίησεν (β) αὐ-
τῷ γαζοφυλάκιον μέγα· καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν (γ) μανὰ καὶ τὸν λίβανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν
δεκάτην τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴ τῶν Λευιτῶν καὶ τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπ-
6 αρχὰς τῶν ἱερέων. Καὶ ἐν παντὶ τούτῳ οὐκ ἤμην ἐν Ἱερουσαλήμ· ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ Ἀρ-
ταξαδὰ βασιλέως Βαζυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἠτησάμην παρὰ
7 τοῦ βασιλέως, Καὶ ἦλθον εἰς Ἰερουσαλήμ· καὶ συνῆκα ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν (δ) Ἐλιασὶβ τῷ Τωβίᾳ,
8 ποιῆσαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου τοῦ θεοῦ. Καὶ πονηρὸν μοι ἐφάνη σφόδρα· καὶ ἐξέβαλα πάντα τὰ
9 σκεύη οἴκου Τωβίᾳ ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυλακίου. Καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθάρισαν τὰ γαζοφυλάκια· καὶ ἐπέστρεψα
10 ἐκεῖ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὴν (ε) μανὰ καὶ τὸν λίβανον. Καὶ ἔγνων ὅτι μερίδες τῶν Λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν·
11 καὶ ἐφύγοσαν ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν αὐτοῦ, οἱ Λευῖται καὶ οἱ ᾄδοντες ποιῆσαι τὸ ἔργον. Καὶ (ζ) ἐμαχεσάμην τοῖς στρα-
τηγοῖς, καὶ εἶπα, Διὰ τί ἐγκατελείφθη ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτοὺς, καὶ ἔστησα αὐτοὺς (η) ἐπὶ τῇ στά-
12 13 σει αὐτῶν. Καὶ πᾶς Ἰούδα ἤνεγκαν (θ) δεκάτην τὸν πυρὸν καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον εἰς τοὺς θησαυροὺς Ἐπὶ
χεῖρα Σελεμία τοῦ ἱερέως, καὶ Σαδὼκ τοῦ γραμματέως, καὶ Φεδαΐα ἀπὸ τῶν Λευιτῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν Ἀ-
14 ναν υἱὸς Ζακχοὺρ, υἱὸς (ι) Ματθανίου, ὅτι πιστοὶ ἐλογίσθησαν, ἐπ' αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν. Μνή-
15 σθητί μου ὁ θεὸς ἐν ταύτῃ, καὶ μὴ ἐξαλειφθήτω ἔλεός μου (ς) ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ (κ) κυρίου τοῦ θεοῦ. Ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐν Ἰούδᾳ πατοῦντας ληνοὺς (λ) ἐν τῷ Σαββάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα, καὶ ἐπιγεμί-
ζοντας ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ οἶνον καὶ σταφυλὴν καὶ σῦκα καὶ πᾶν βάσαγμα, καὶ φέροντας εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ
16 Σαββάτου· καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν ἡμέρᾳ πράσεως αὐτῶν. Καὶ ἐκάθισε ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχθὺν, καὶ πᾶσαν
17 πρᾶσιν πωλοῦντες τῷ Σαββάτῳ τοῖς υἱοῖς Ἰούδα καὶ ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς υἱοῖς Ἰούδα τοῖς ἐ-
λευθέροις, καὶ εἶπα αὐτοῖς, Τίς ὁ λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς, ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε, καὶ βεβηλοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαβ-
βάτου;

et dixi eis;

CAP. XIII.

1 In illa die lectum in libro Moysi in auribus populi. Et inventum est scriptum in eo; ut non ingrediantur Ammanitæ & Moabitæ in ecclesiam Dei usque in seculū: 2 Quoniam non occurrerunt filiis Israel in pane & aqua, & conduxerunt super eum Balaam ad (a) maledicendum: & convertit Deus noster maledictionem in benedictionē. Et factum est, ut 3 audierunt legem; & separati sunt omnis admistus in Israel. Et super hoc 4 Eliasib sacerdos habitans in gazophylacio domûs Dei nostri, propinquus Tobiæ. Et (b) fecit sibi gazophylacium magnum. Et ibi fuerant antea 5 dantes (c) manaa, & thus, & vasa, & decimam frumenti, & vini, & olei, mandatum Levitarum, & cantorum, & janitorum, & primitias sacerdotum. Et in omni hoc non fui in Hierusalem: quoniam in anno trige- 6 simo & secundo Artabasthæ regis Babylonis veni ad regem, & post finem dierum petii à rege, Et veni in Hierusalem: & intellexi in ma- 7 lo, quod fecerat Eliasib Tobiæ, faciendo ei gazophylacium in atrio domûs Dei. Et malum mihi visum est valdè: & projeci omnia vasa domûs 8 Tobiæ foràs de gazophylacio. Et dixi, & mundaverunt gazophylacia. Et retuli illuc vasa domûs Dei, manaa, & thus. Et cognovi, quia par- 9 10 tes Levitarum non fuerant datæ: & fugerant vir in agrum suum, Levitæ, & cantores, facientes opus. Et concertavi cum magistratibus, & 11 dixi; Cur derelicta est domûs Dei? Et congregavi eos, et statui eos in statione ipsorum. Et omnis Juda attulerunt decimam tritici, et vini, et 12 olei in thesauros (d) Super manum Selemia sacerdotis, et Sadoc scri- 13 bæ, et Phadaia ex Levitis. Et ad manū eorum Anan filius Zacchur filii Mathania, quoniam fideles putati sunt, super eos distribuere fratribus suis. Memento meî, Deus, in hac: et non deleatur misericordia 14 mea, quam feci in domo Domini (e) Dei. In diebus illis vidi in Juda 15 calcantes torcularia in sabbato, et ferentes manipulos, et onerantes super asinos, et vinum, et uvam, et ficus, et omne onus, et ferentes in Hierusalem in die sabbati. Et conteſtatus sum in die venditionis eorum. (f) Et 16 fodiunt in ea ferentes piscem, et omnem venditionem vendentes sabbato filiis Juda, et in Hierusalem. Et concertavi cum filiis Juda ingenuis, 17 Quod verbum hoc malum, quod vos facitis? et polluitis diem sabbati?

MS. A. (α) καὶ ἐν ὕδατι, (β) οἶκος τοῦ θεοῦ (β) αὐτῷ (γ) μαναὰν (δ) Ἐλιασὶβ Τωβίᾳ, (ε) μαναὰν (ζ) ἐμαχεσάμην, καὶ εἶπον, (η) ἐπὶ στάσει (θ) δεκάτην πυρὸν (ι) Ματθανίου, (ς) ὅτι ἐποίησα (κ) κυρίου θεοῦ. (λ) ἐν Σαββάτῳ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ عَشَرَ *

1 * فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ قُرِءَ كِتَابُ نَامُوسِ مُوسَى فِي اٰذَانِ الشَّعْبِ * وَوَجَدُوا مَكْتُوبًا فِيهِ اَنْ لَا يَدْخُلُونَ
2 الْعَمَانِيُّونَ وَالْمُوَابِيُّونَ بِجَمَاعَةِ الرَّبِّ اِلَى الْاَبَدِ * مِنْ اَجْلِ اَنَّهُمْ لَمْ يُقَدِّمُوا الْخُبْزَ وَالْمَاءَ لِبَنِي
اِسْرَائِيلَ فِي خُرُوجِهِمْ مِنْ مِصْرَ * وَاَكْتَرَوْا لَهُمْ بَلْعَامَ اَبْنَ فَاعُورَ لِيَلْعَنَهُمْ * وَاَقْلَبَ الْاِلٰهُنَا لَعْنَةَ
3 بَلْعَامَ اِلَى بَرَكَةٍ * حِينَئِذٍ لَمَّا سَمِعُوا كَلَامَ النَّامُوسِ اَفْرَزُوا بَنُو اِسْرَائِيلَ كُلَّ الْغُرَبَاءِ مِنْ بَيْنِهِمْ
4 * * وَجَاءَ النَّصَّافُ الْكَبِيرُ وَاَعَدَّ لَهُمْ هُنَالِكَ دَارًا عَظِيمَةً * وَكَانَ مِنْ قَدِيمٍ يَجْعَلُونَ فِيهَا الْقَرَابِينَ
5 وَاللُّبَانَ وَاٰنِيَةَ عُشُورِ الْقَمْحِ وَالْخَمْرِ وَالزَّيْتِ فِي قُرَى يَهُودَا وَالْخُدَّامِ وَاللَّاوِيِّينَ * وَقَرَابِينَ الْكَهَنَةِ
6 * وَهٰؤُلَاءِ كُلِّهِمْ لَمْ اَكُنْ اَنَا بِاُورُشَلِيمَ * لِاَنَّ فِي سَنَةِ اَتَى وَبَلَيْنِ لِاَرْكَسَسْتَ مَلِكِ بَابِلَ اَتَيْتُ
7 اِلَى عِنْدِ الْمَلِكِ * وَفِي اٰخِرِ الْاَيَّامِ اِنْفَصَلْتُ مِنَ الْمَلِكِ * وَجِئْتُ اِلَى اُورُشَلِيمَ * وَعَرَفْتُ الشَّرَّ
8 الَّذِي عَمِلَ اِلْيَنْصَافُ لِطُوبِيَّا * اَلَّذِي عَمَّرَ لَهُ دَارًا فِي بَيْتِ الرَّبِّ * وَصَعُبَ عَلَيَّ جِدًّا * وَاَنَا
9 عِدْتُ اِلَى جَمِيعِ الْاٰنِيَةِ الَّذِي فِي بَيْتِ دُوبِيَّا فَاَلْقَيْتُهُمْ بَرَّا السُّوقِ عِنْدَ الدَّارِ * وَقُلْتُ
10 طَهِّرُوا الدَّارَ * وَاَعَدْتُ اِلَى هُنَالِكَ اٰنِيَةَ بَيْتِ الرَّبِّ وَالْقَرَابِينَ وَاللُّبَانَ * وَعَلِمْتُ اَنَّ جُزْءَ اللَّاوِيِّينَ
11 لَا يُعْطَا * وَهَرَبَ كُلُّ رَجُلٍ اِلَى حَلْفِهِ * وَاللَّاوِيُّونَ وَالْخُدَّامُ وَالْفَعَلَةُ * وَاَنَا حَكَمْتُ الرُّوسَاءَ وَقُلْتُ
لَهُمْ * مِنْ اَجْلِ مَاذَا تُرِكَ بَيْتُ اللّٰهِ * وَجَمَعْتُهُمْ وَاَقَمْتُهُمْ عَلَى رَسْمِهِمْ وَعَادَتِهِمْ * وَجَمِيعُ الْيَهُودِ
12 اَحْضَرُوا الْعُشْرَ مِنَ الْقَمْحِ وَالْخَمْرِ وَالزَّيْتِ * اِلَى خَازِنِ سَلْمَايَا الْكَبِيرِ وَلِصَادُوقَ وَلِعَفْرَايَا مِنَ
13 اللَّاوِيِّينَ * وَمَعَهُمْ حَنَانُ اَبْنُ زَاكُورَ اَبْنِ مَتَنْيَا * لِاَنَّهُمْ كَانُوا مَعْرُوفِينَ بِالْاَمَانَةِ * وَحَرَجَ فَرْعَهُمْ
14 اَنْ يَكُونُوا رُوسَاءَ لِاَخَوَيْهِمْ * اُذْكُرْنِي يَا اِلٰهِي مِنْ اَجْلِ هٰذَا * وَلَا تَمْحُ اَحْسَانِي الَّذِي صَنَعْتُ
15 فِي بَيْتِكَ يَا اِلٰهِي وَخِدَمِهِ * وَفِي ذٰلِكَ الزَّمَانِ نَظَرْتُ اِلَى الْيَهُودِ يُسَافِرُونَ فِي يَوْمِ السَّبْتِ وَيَحْبِسُونَ
الْاَحْمَالَ عَلَى الْحَمِيرِ مِنَ الْخَمْرِ وَالْعِنَبِ وَالتِّينِ * وَيُدْخِلُونَ بِهِ اِلَى اُورُشَلِيمَ فِي يَوْمِ السَّبْتِ *
16 وَاَشْهَدْتُ عَلَيْهِمْ اَلَّا يَسْرُوا صَيْدًا * وَلَا يُحْبِسُوا سَمَكًا * وَلَا يَبِيعُوا وَلَا يَسْرُوا فِي يَوْمِ السَّبْتِ
لِبَنِي يَهُودَا بِاُورُشَلِيمَ * وَخَاصَمْتُ مَعَ رُوسَاءِ يَهُودَا بِاُورُشَلِيمَ وَقُلْتُ لَهُمْ * لِمَاذَا تَفْعَلُونَ هٰذَا
17 الْفِعْلَ الشِّرِّيرَ * وَتُدَنِّسُونَ يَوْمَ السَّبْتِ *

CAP. XIII.

1 EO die cùm legeretur liber legis Mosaicæ in auribus populi, invenerunt scriptum in eo, ut non ingrederentur Ammonitæ & Moabitæ in congregationem Domini in æternum: 2 Propterea quòd non obtulerunt panem & aquam filiis Israelis cùm egredierentur ex Ægypto, & conduxerunt sibi Balaamum filium Phegoris ut malediceret eos; convertit autem Deus noster maledictionem Balaami in benedictionem. Tunc 3 cùm audissent verba legis, separaverunt filii Israelis omnes exteros è medio 4 sui. Et veniens Eliasib sacerdos ædificavit eis ibi domum ingentem, in 5 qua olim reponebant oblationes, & thus, & vasa decimarum frumenti, vini, & olei in civitatibus Judæ, & ministrorum, & Levitarum, & oblationes sacerdotum. In his autem omnibus non 6 eram ego in Jerusalem: quoniam anno trigesimo secundo Artabasthis regis Babelis, rediens ad regem: sed in fine dierum separans me à rege, Et Jero- 7 solymam rediens, cognovi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ, extruendo filii domum in æde Domini. Molestè ad- 8 modum hoc tuli; & arripiens omnia vasa quæ erant in domo Tobiæ, ejeci ea extra vicum apud domum. Tum dixi, 9 Mundate domum: & restitui illuc vasa domûs Domini, oblationes, & thus. Sciens præterea portionem Levi- 10 tarum non dari, ideoque unumquemque fugisse retrorsum, tam Levitas ac ministros quàm operarios: Litigavi cum 11 principibus, & dixi eis; Quare desituta est domus Domini? Deinde congregavi eos, & restitui eos in jus & consuetudinem eorum: Et omnes Ju- 12 dæi attulerunt decimas ex frumento vino, & oleo, In cellas Salamiæ sa- 13 cerdotis, & ad Sadocum, & ad Aphraiam ex Levitis, & cum iis Hanam filium Zachur filii Mathaniæ: quia digno scebantur fideles, & prodierat sors illis ut essent principes fratrum suorum. Recordare mei O Deus meus hanc ob rem, 14 & ne obmittas bonum quod egi erga domum tuam O Deus mi, & custodias ejus. Eo quoque tempore videns Ju- 15 deos iter facere die sabbathi, & onera vehentes super asinos, vini, uvarum, & ficuum; eáque inferre in Jerusalem die sabbathi: contestatus sum eos ne emerent piscationem, Nec afferrent pisces, neque 16 venderent aut emerent die sabbathi Judæi in Jerusalem. Et contendi cum 17 principibus Judæ in Jerusalem, et dixi eis; Cur facitis malum hoc facinus, et polluitis diem sabbathi?

נחמיה : יג

vos & ?istam civitatem super & ,hoc malum omne nos super noster Deus adduxit & ,vestri patres fecerunt sic Nonne
18 הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבוֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ אֵת כָּל הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
facies ad Jerusalaim portæ essent obumbratæ cùm ,fuit Et ? sabbathum violando ,Israel super iracundiam addentes
19 מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם לִפְנֵי
super statui meis pueris de & : sabbathum post ad usque,eas aperirent non ut ,dixi & ,valvæ sunt clausæ & ,dixi & ,sabbathi
הַשַּׁבָּת וָאֹמְרָה וְיִסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וְאָמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנַּעֲרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל
Jerusalaim extra venalis omnis venditores & ,negotiatores pernoctaverunt Et .sabbathi die in onus venirent non ,portis
20 הַשְּׁעָרִים לֹא יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם
manum ,iteraveritis si ? mur- coram pernoctantes vos Quare : eos ad dixi & ,eos in sum contestatus Et .duabus & ,vice
21 פַּעַם וּשְׁתַּיִם: וְאָעִידָה בָּהֶם וְאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לָנִים נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד
venientes & ,se mundantes essent ut ,Levitis Dixique .sabbatho in venerunt non illo tempore à : vos in mittam
22 אֲשַׁלַּח בָּכֶם מִן־הָעֵת הַהִוא לֹא בָאוּ בַּשַּׁבָּת: וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַהֲרִים וּבָאִים
.tuæ misericordiæ multitudinē secūdū me super parce &,mi De⁹ mei memēto etiā:sabbathi diem sanctificādā ad portarum custodes
שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם זֹאת זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוֹסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ:
.Moabitidas ,Hammonitidas ,Asdoditidas uxores habitare fecerunt ,Jehudæos vidi illis diebus in Etiam
23 גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים אַשְׁדּוֹדִיּוֹת עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת:
contendi Et .populi & populi linguam secundùm & ; Jehudaicè loqui cognoscentes ipsi non & ,Asdodicè loquens dimidium eorū filii Et
24 וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַכִּירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם: וָאָרִיבָה
25 ; eorū filiis vestras filias dederitis si ,Deum per eos adjuravi & : eos depilavi & ,viros eis ex percussi & ,eis maledixi & ,eis cum
עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם
multis gentibus in & ? Israel rex Salomoh peccavit istas super Nonne .vobis & ,vestris filiis eorū filiabus de acceperitis si &
26 וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם: הֲלוֹא עַל אֵלֶּה חָטָא שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים
fecerunt peccare eum etiam : Israel omnem super regem Deus eum dedit & ,erat suo Deo dilectus & ,ipse sicut rex erat non
לֹא הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ
,nostrum Deum in prævaricandū ad ,hoc grande malum omne faciendum ad ,est auditum nunquid vobis ⁊c .alienigenæ mulieres
הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת: לָכֶם הִנָּשְׁמַע לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ
27 ea fugavi & : Choronitæ Sanballat ipsi gener ,magni sacerdotis Eljasib filii Jojadah filiis de Et ? alienigenas uxores ducendo
28 לְהוֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת: וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאֲבָרִיחֵהוּ
eos mundavi Et .Levitarum & ,sacerdotii pactum & ,sacerdotium polluentes super ,mi Deus eorum Recordare .me desuper
29 מֵעָלָי: זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גְּאֻלֵּי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם:
30 וְטִהַרְתִּים temporibus in lignorum oblationi Et .suo opere in viro ,Levitis & ,sacerdotibus observantias statui & ,alienigena omni ab
מִכָּל־נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ: וְלִקְרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים
.bonum in meus Deus mei Recordare .primitivis & ,constitutis
31 מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה:

Versio VULG. LAT.

Numquid non hæc fecerunt patres nostri, & adduxit 18
Deus noster super nos omne malum hoc, & super civitatem hanc? Et vos additis iracundiam super Israel violando Sabbatum. Factum est autem, cùm quievissent 19
portæ Jerusalem in die Sabbati, dixi; & clauserunt januas, & præcepi ut non aperirent eas usque post Sabbatum; & de pueris meis constitui super portas ut nullus inferret onus in die Sabbati. Et manserunt negotiatores, & ven- 20
dentes universa venalia, foris Jerusalem semel & bis. Et contestatus sum eos, & dixi eis; Quarè manetis ex 21
adverso muri? si secundò hoc feceritis, manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in Sabbato. Dixi quoque Levitis ut mundarentur, & venirent 22
ad custodiendas portas, & sanctificandam diem Sabbati: & pro hoc ergò memento meî, Deus meus, & parce mihi secundùm multitudinem miserationum tuarum. Sed & 23
in diebus illis vidi Judæos ducentes uxores Azotidas, Ammonitidas, & Moabitidas. Et filii eorum ex media 24
parte loquebantur Azoticè, & nesciebant loqui Judaicè, & loquebantur juxta linguâ populi & populi. Et objurgavi eos, & maledixi. Et cecidi ex eis viros, & decalva- 25
vi eos, & adjuravi in Deo, ut non darent filias suas filiis eorum, & non acciperent de filiabus eorum filiis suis, & sibimetipsis, dicens; Numquid non in hujuscemodi 26
re peccavit Salomon rex Israel? & certè in gentibus multis non erat rex similis ei, & dilectus Deo suo erat, & posuit eum Deus regem super omnem Israel: & ipsum ergò duxerunt ad peccatum mulieres alienigenæ. Num- 27
quid & nos inobedientes faciemus omne malum grande hoc, ut prævaricemur in Deo nostro, & ducamus uxores peregrinas? De filiis autem Joiada filii Eliasib sacer- 28
dotis magni, gener erat Sanaballat Horonites, quem fugavi à me. Recordare, Domine Deus meus, adversùm 29
eos qui polluunt sacerdotium, jùsque Sacerdotale & Leviticum. Igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis, 30
& constitui ordines Sacerdotum & Levitarum, unumquemque in ministerio suo: Et in oblatione lignorum 31
in temporibus constitutis, & in primitivis: Memento meî, Deus meus, in bonum. Amen.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ita cùm fecissent patres vestri, induxit Deus 18
super nos totam hanc calamitatem, & super civitatem istam: & vos aggeratis iram & furorem super Israelem, violantes diem sabbathi. Tunc temporis cùm apertæ fuissent 19
portæ Jerosolymorum ante sabbathum, dixi ut clauderentur portæ: & præcepi ne aperirentur portæ usque postridie sabbathi: & ex pueris meis constitui in portis, ne ingrederetur onus die sabbathi. Cùmque perno- 20
ctâssent mercatores & rerum venalium emptores extra Jerusalem unâ & alterâ die, Contestatus sum eos, & dixi eis; Quare vos 21
non ingredimini stante die per portam muri? Si contempseritis hoc verbum, manum extendam in vos: & ex eo tempore non sunt ingressi sabbatho. Deinde dixi Levitis ut 22
mundarent sese, & ingrederentur custodes & janitores ad sanctificandum diem sabbathi. Etiam hujus rei memoriam serva mihi mi Deus, & parce mihi secundùm abundantiam 23
miserationum tuarum. Iisdem quoque tem- 24
poribus videns Judæos contubernio accepisse uxores alienigenas, Asdodæas, Ammonitidas etiam, & Moabitidas: Et filios eorum par- 25
tim loqui Asdodicè, partim verò nescientes loqui Judaicè, sed linguas gentium: Contendi cum eis, & maledixi eis, & quosdam ex eis occîdi & inhumavi: & adjuravi eos per Deum, *dicens*; Ne detis filias vestras filiis illarum, neque assumatis filiis vestris aut vobis 26
de filiabus illarum. Propter has quidem peccavit Salomon ille rex Israelis, cui par non fuit rex in multis gentibus, qui dilectus erat Deo suo ita ut constituerit eum Deus regem super universum Israelem: vel ipsum ad peccatum induxêre mulieres alienigenæ. Et 27
cùm hoc à vobis auditum sit, tamen commisistis tam ingens crimen, prævaricantes in Deum nostrum, & in contubernium admittentes mulieres alienigenas. Etiam è filiis 28
Jojadai filii Elisabi summi sacerdotis, fuit *quidam* gener Sanbelato Horanitæ; & ejeci eum à me. Memoriæ mihi manda mi Deus. Quo- 29
ad reliquum sacerdotium, reliquos nempe sacerdotes ac Levitas; Tum mundavi eos 30
ab omnibus gentibus, tum restitui eos ad custodias suas: tam sacerdotes quàm Levitas, unumquenque ad officium suum, Et ad ob- 31
lationes & sacra temporibus & festis *statutis*, & ad primitias. Memoriam hujus rei mihi serva Deus mi in bonum.

Finis libri Esræ scribæ in quo continentur versus bis mille trecenti sexaginta unus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA

18 Οὐχὶ ἅπως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ἐπῆγεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ
19 ταῦτα καὶ ὅτι σὺ πόλιν ταύτην καὶ ὑμεῖς προσθήσετε ὀργὴν ὅτι Ἰσραὴλ βεβηλώσατε τὸ σάββατον; Καὶ ἐγένετο
πρὶν σκιάζειν τὰς πύλας ἐν Ἰερουσαλὴμ πρὸ τοῦ σαββάτου, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισα τὰς πύλας· καὶ εἶπα, ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι (ι) αὐτὰς ἕως ὀπίσω τοῦ σαββάτου. (κ) καὶ ἐκ τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ὅτι τὰς πύλας, ὥστε
20 μὴ εἰσφέρειν βάσιγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Καὶ ἠυλίσθησαν πάντες, καὶ ἐποίησαν φαγὴν ἔξω Ἰε-
21 ρουσαλὴμ ἅπαξ καὶ δίς. Καὶ (λ) ἐπεμαρτυράμην ἐν αὐτοῖς, καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, Διὰ τί ὑμεῖς αὐ-
λίζεσθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώσητε, ἐκτενῶ (†) χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου οὐκ
22 ἦλθον ἐν σαββάτῳ. Καὶ εἶπα τοῖς Λευίταις, οἳ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρχόμενοι φυλάσσοντες τὰς
πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός, καὶ φείσαί μου κατὰ τὸ
23 πλῆθος τοῦ ἐλέους σου. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς Ἰουδαίους οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας Ἀζω-
24 τίας, Ἀμμανίτιδας, Μωαβίτιδας, Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἥμισυ (μ) λαλοῦντες Ἀζωτιστί, καὶ οὐκ εἰσὶν ὁμι-
25 γνώσκοντες λαλεῖν Ἰουδαϊστί. Καὶ ἐμαχεσάμην μετ' αὐτῶν, καὶ κατηρασάμην αὐτούς· καὶ ἐπάταξα ἐν
αὐτοῖς (ν) ἄνδρας, καὶ ἐμαδάρωσα αὐτούς, καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, (ξ) Ἐὰν δῶτε τὰς θυγατέρας
26 ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐὰν λάβητε ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν. Οὐχ ἅπαξ ἥμαρ-
τε Σαλωμὼν βασιλεὺς Ἰσραὴλ; καὶ ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν βασιλεὺς ὅμοιος αὐτῷ, καὶ (ο) ἀγαπώ-
μενος τοῦ θεοῦ ἦν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα ὅτι πάντα Ἰσραὴλ, καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ
27 γυναῖκες αἱ ἀλλότριαι. Καὶ ὑμῶν μὴ (π) ἀκουσόμεθα ποιῆσαι πᾶσαν πονηρίαν ταύτην, ἀσωτεύεσθαι
28 ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας; Καὶ ἀπὸ υἱῶν (ρ) Ἰωαδὲ τοῦ Ἐλισοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ
29 μεγάλου γαμβρὸς (σ) τοῦ Σαναβαλὰτ τοῦ Οὐρανίτου, καὶ ἐξέβρασα αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ. Μνήσθητι αὐτοῖς ὁ θε-
30 ὸς ὅτι ἀγχισταί τῆς ἱερατείας, (τ) καὶ διαθήκη τῆς ἱερατείας, καὶ τοὺς Λευίτας. Καὶ ἐκαθάρισα αὐ-
τοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως, καὶ ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευίταις, ἀνὴρ ὡς τὸ ἔργον
31 αὐτοῦ. Καὶ τὸ δῶρον τοῦ ξυλοφόρων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων, καὶ ἐν τοῖς βακχειοις. μνήσθητί μου ὁ
θεὸς ἡμῶν εἰς ἀγαθωσύνην.

No ne ſic fecerunt patres veſtri, & adduxit ſuper eos Deus noſter, et ſuper nos, omnia mala hæc, & ſuper civitatem hanc? Et vos additis iram ſuper Iſrael pollutando ſabbatum. Et factū eſt quando conſtiterunt portæ in Hieruſalē ante ſabbatū, & dixi, & clauſerunt portas: et dixi, ut ille non aperiantur uſque poſt ſabbatum. Et de pueris meis ſtatui ſuper portas, ut non tollerent onera in die ſabbati. Et commorati ſunt (g) omnes, & fecerunt venditionem extra Hieruſalem ſemel, & bis: Et conteſtatus ſum in eis, & dixi ad eos; Cur vos commoramini ante murum? ſi iteraveritis, extendam manum meam in vos. A tempore illo non venerunt in ſabbato. Et dixi Levitis, qui erant mundati, & venientes cuſtodientes portas, ſanctificare diem ſabbati. Adhæc memento mei, Deus, & parce mihi ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ. Et in diebus illis vidi Judæos, qui habitare fecerant uxores Azotias, Ammanitidas, Moabitidas: Et filii eorū dimidium loquentes Azotice: & non ſunt ſcientes loqui (b) Judaicè. Et concertavi cū eis, & execratus ſum eos: & percuſſi in eis viros, & decalvavi eos, & adjuravi eos in Deo; Si dederitis filias veſtras filiis eorum, et ſi acceperitis de filiabus eorum filiis (i) veſtris. Nónne ſic peccavit Salomon rex Iſrael? Et in gentibus multis non erat rex ſimilis ei, et dilectus Deo erat, et dederat eum Deus in regem ſuper omnem Iſrael: et hunc declinare fecerunt mulieres alienæ. Et vos nunquid audiemus facere omne malum hoc, prævaricari in Deum noſtrum, ducendo uxores alienas? Et de filiis Joada filii Eliſub ſacerdotis magni, (k) generi Sanaballat Moabitæ, et expuli eum à me. Memor eſto ei, Deus, ſuper (l) abdicatione ſacerdotii, et teſtamento ſacerdotii, et Levitas. Et mundavi eos ab omni alienatione, et ſtatui vices ſacerdotibus, et Levitis, vir, ſicut opus eius. Et (m) donum portantium ligna in temporibus à temporibus, et in (a) Bacchiis. Memento mei, Deus noſter, in bonitatem.

MS. A. (ι) αὐτὰς *ὀπίσω (κ) καὶ ἔστησα (λ) διεμαρτυράμην (†) τὴν χεῖρά (μ) λαλοῦντες Ἀζωτιστεί, (ν) ἄνδρας, καὶ ἐνώρκισα αὐτὸς: (ξ) *Αν (ο) ἀγαπώμενος θεῷ (π) ἀκουσόμεθα ποιῆσαι τὴν πᾶσ (ρ) Ἰωιαδὰ (σ) τοῦ Σαναβαλὰτ, καὶ ἐξέβρασα (τ) καὶ διαθήκης τ ἱερατείας, *Ἔζρας β'.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * هَكَذَا صَنَعُوا اٰبَاؤُكُمْ * وَاَجَابَ اللّٰهُ عَلَيْنَا هٰذَا الشَّرَّ كُلَّهُ * وَعَلٰى هٰذِهِ الْمَدِينَةِ اَيْضًا * وَاَنْتُمْ
19 تَزِيدُونَ غَضَبًا عَلٰى اِسْرَائِيلَ وَتُدَنِّسُونَ يَوْمَ السَّبْتِ * حِينَئِذٍ لَمَّا صَكَّتْ اَبْوَابُ اُورُشَلِيمَ قَبْلَ
السَّبْتِ * اَمَرْتُ اَنْ يُغْلَقُوا الْاَبْوَابَ وَلَا يَفْتَحُوا اِلَى بَعْدِ السَّبْتِ * وَاَقَمْتُ الْخُدَّامَ وَالْبَيَّاعِينَ وَالْمُسَرِّيِينَ
20 بَرًّا اُورُشَلِيمَ يَوْمًا وَاثْنَيْنِ * وَاَشْهَدْتُ عَلَيْهِمْ وَقُلْتُ لَهُمْ * اِنْ رَجَعْتُمْ اَيْضًا اَنْ تَجُوا يَوْمَ
21 السَّبْتِ مَا اَدَعُكُمْ اَنْ تَدْخُلُوا * وَلِمَاذَا لَمْ تَجُوا قَبْلَ دُخُولِ السَّبْتِ * وَاِنْ كُنْتُمْ تَطْرَحُونَ
بِكَلَامِي اَمْدُدْ يَدِي اِلَيْكُمْ * وَلَمْ اَرْجِعْ اَمَتَكُمْ اَنْ تَدْخُلُوا يَوْمَ السَّبْتِ * وَقُلْتُ
22 لِلْبَوَّابِينَ اَنْ يَكُونُوا يَتَطَهَّرُوا وَيَدْخُلُوا اِلَى الْكَرَاسِ * وَاللَّاوِيِّينَ لِيُقَدِّسُوا يَوْمَ السَّبْتِ *
وَهٰذَا اُذْكُرْنِي يَا اِلٰهِي * وَعَيِّنِي كَكَثْرَةِ رَحْمَتِكَ * وَفِي تِلْكَ الْاَيَّامِ نَظَرْتُ اِلَى الْيَهُودِ
23 وَقَدْ اَجْلَسُوا نِسَاءً اَجْنَبِيَّاتٍ مِنْ اَهْلِ اَسْدُودَ وَعَمَّانِيَّاتٍ وَمُوَابِيَّاتٍ * وَبَنُوهُمْ يَتَكَلَّمُونَ نِصْفَ
24 كَلَامِهِمْ بِالْعِبْرَانِيِّ وَنِصْفَهُ بِالْكَسْدَانِيِّ مِثْلَ كَلَامِ الشُّعُوبِ * فَاَنْهَرْتُهُمْ وَلَعَنْتُهُمْ * وَقَلَعْتُ مِنْهُمْ
25 رِجَالًا وَدَفَنْتُهُمْ * وَحَلَّفْتُ لِلْيَهُودِ بِاللّٰهِ اَنْ لَا يَدْفَعُوا بَنَاتِهِمْ لِبَنِيهِمْ * وَلَا يَاْخُذُوا بَنَاتِهِمْ
لِبَنِيهِمْ * لِاَنَّ الْوَيْلَ لَكُمْ * مِنْ اَجْلِ هٰؤُلَاءِ اَخْطَاَ سُلَيْمٰنُ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ الَّذِي مَا صَارَ
26 مِثْلُهُ فِي شُعُوبٍ كَثِيرَةٍ * وَصَارَ مَحْبُوبًا عِنْدَ اللّٰهِ * وَاَقَامَهُ الرَّبُّ مَلِكًا عَلٰى جَمِيعِ اِسْرَائِيلَ *
وَمِنْ اَجْلِ النِّسَاءِ الْاَجْنَبِيَّاتِ زَاغَ قَلْبُهُ * وَاَنْتُمْ اَلَمْ تَسْمَعُوا صَنَعْتُمْ اَيْضًا هٰذَا الشَّرَّ وَكَذَبْتُمْ
27 بِالْاٰهِنَا * وَجَالَسْتُمُ النِّسَاءَ الْغَرِيبَاتِ * وَمِنْ بَنِي يُوَيْدَاعَ ابْنِ يُلْيَسَافَ الْحَبْرِ الْعَظِيمِ الَّذِي
28 صَارَ حَتَنًا لِسَمْبَلَّاطَ الْحُورَانِيِّ طَرَدْتُهُ مِنْ عِنْدِي * اُذْكُرْهُمْ يَا اِلٰهِي وَالْبَاقِي مِنَ الْكَهَنَةِ *
29 وَعَلٰى بَقِيَّةِ الْاَحْبَارِ وَاللَّاوِيِّينَ * طَهَّرْتُهُمْ مِنْ جَمِيعِ اِثْمِهِمْ * وَاَقَمْتُهُمْ فِي حَرَسِهِمْ * كُلَّ اِنْسَانٍ
30 بِعَمَلِهِ * وَالْقَرَابِينَ وَالتَّقْدِيسَاتِ فِي زَمَانِهِمْ وَاَعْيَادِهِمْ * وَفِي الْبُكُورِيَّةِ * اُذْكُرْنِي يَا
31 اِلٰهِي هٰذَا.

Sic fecerunt patres veſtri, & induxit Deus ſuper nos hoc omne malum, & ſuper hanc civitatem etiam: & vos augetis iram ſuper Iſraelem, polluentes diem ſabbathi. Tunc cùm apertæ eſſent portæ Jeruſalem ante ſabbathum, præcepi ut clauderent portas, nec aperirent uſque poſt ſabbatum. Cùmque venirent mercatores, & vendentes, atq; ementes extra Jeruſalem die unâ & alterâ; Conteſtatus ſum eos, et dixi eis; Si reverſi ite um veneritis die ſabbathi, non permittam vobis ingredi: cur non venitis ante ingreſſum ſabbathi? Quòd ſi verba mea ſpreveritis, extendam manum meam in vos, nec iterum fidam vobis ut ingrediamini die ſabbathi. Et dixi Levitibus ut mundarent ſe, & ingrederentur ad cuſtodiam: & Levitis ut ſanctificarent diem ſabbathi. Ob hoc etiam recordare mei O Deus meus, & ſalva me ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ. Iis quoque diebus videns Judæos habitare ſecum feciſſe mulieres exteras Aſdodæas, Ammonitidas, & Moabitidas; Et filios eorum loquentes partim ſermone Hebræo, partim Chaldæo, ſecundùm ſermonem gentium: Objurgavi eos, & maledixi eis, occidi quoſdam ex eis & ſepelivi eos: et adjuravi Judæos per Deum, ne darent filias ſuas filiis illarum, neque aſſumerent filias illarum filiis ſuis. Alvoqui væ vobis: nam harum cauſâ peccavit Salomon rex Iſraelis, cui non extitit ſimilis in multis gentibus, qui dilectus erat apud Deum, quem denique conſtituerat Dominus regem ſuper univerſum Iſraelem: attamen cauſâ mulierum exterarum abevravit cor ejus: Et vos an non auſcultaretis? Feciſtis etiam flagitium hoc, & mentiti eſtis in Deum noſtrum, habitare facientes vobiſcum mulieres exteras. Et de filiis ſojadai filii Eliſab ſacerdotis magni, qui gener erat Samballati Horanitæ, expuli eum à me. Recordare illorum O Deus meus, et reliquorum ſacerdotum. Quod autem ad reliquos ſacerdotes ac Levitas, Mundavi eos ab omni iniquitate eorum, et reſtitui eos ad cuſtodiam eorum, quemque ad opus ſuum: Et oblationes et ſacra temporibus et ſolennitatibus ſuis, et ad primitias. Recordare hoc mihi. O Deus meus.

Admonitio ad Lectorem.

Cùm à multis obnixè rogati ſimus, ut libri, qui in Hebraicis codicibus reperiuntur, ſeorſim à reliquis, de quorum authoritate dubitatur, imprimerentur; eorum votis, certis de cauſis, annuere viſum eſt. Ne tamen ordinem librorum, quem ſemper tenuerunt Eccleſiæ tam Orientis quàm Occidentis (quo libri, qui Hebraicè non extant, quique hiſtoriarum continuationem, vel additamenta quædam ad libros Hebraicos continent, propriis locis inſeruntur; ut ex antiquis exemplaribus Græcis, Latinis, Syriacis, & Arabicis conſtat) rejicere videremur, Typothetarum calculos ſic ordinavimus, ut qui antiquum Eccleſiæ ordinem in libris compingendis ſervare velint, commodè id facere poſsint. Quod monuiſſe neceſſarium erat, ne ordinem librorum pro arbitrio immutando, lectori impoſuiſſe videremur, noſtrum pro antiquo, quem edere profitemur, ſubſtituendo. Nam cùm Novas Verſiones non cudamus, ſed antiquas exhibeamus, eaſdem fideliter ſine ulla mutatione vel verborum vel ordinis librorum & capitum, quantum fieri potuit, religioſè conſervare neceſſarium putavimus: omnia lectoris pii & prudentis judicio relinquentes. Hoc igitur ſemel monuiſſe ſatis erit.

LIBER
ESTHER.

מגילת אסתר : א

CAP. I. א

centum & viginti & septem ,Æthiopiam ad usque & India ab *regnans* Achasueros ipse : Achasueros diebus in fuit Et

1 וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמְאָה׃
metropoli Susan in quod ,sui regni solium super Achasueros *regem sedere secundum* ,illis diebus In ,provincias

2 מְדִינָה : בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת׳ הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
,*Euphratkei principes* ,*Madai* & ,*Parsæ exercitus* : suis servis & ,suis principibus cunctis convivium fecit ,*cum regnare* tertio anno In

3 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכּוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל׳ פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים
,*sux* magnitudinis *decus* honorem & ,*sui* regni gloriæ *opulentiam* *ipsam ostendendo* In : *ejus* facies ad provinciarum *principes* &

4 וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃ בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתּוֹ וְאֶת־יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ
inventis populo omni rex fecit ,*illos* *dies* *complendo* in Et ,diebus centum & octoginta ,multis diebus

5 יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם׃ וּבִמְלוֹאת׳ הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים
candidû (Aulæum) ,regis *ædis* horti atrio in ,dierum septem convivium ,minimum ad usque & maximo à *metropoli* Susan in

6 בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃ חוּר׳
aurei lecti : *marmoris* columnis & ,argenteis circulis *super* purpureis & ,byssinis funibus tentum *hyacinthi* & *carpasi*

כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת׳ זָהָב
vasis à vasa & ,aureis vasis in *propinare* Et *mercatorum lapidis* & ,*parii* & ,*marmoris* & ,*crystalli* pavimentum super argentei &

7 וְכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט־וְשֵׁשׁ וְדָר וְסֹחָרֶת׃ וְהַשְׁקוֹת׳ בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים
regis manum secundùm multum regni vinum & : *iterantes*

שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

Versio VULG. LAT.

LIBER ESTHER.

CAP. I.

IN diebus Assueri, qui regnavit ab India usque Æthiopiam super centum viginti septem provincias : Quando sedit in solio regni sui, Susan civitas regni ejus exordium fuit. Tertio igitur anno imperii sui, fecit grande convivium cunctis principibus, & pueris suis, fortissimis Persarum, & Medorum inclytis, & præfectis provinciarum coram se, ut ostenderet divitias gloriæ regni sui, ac magnitudinem, atque jactantiam potentiæ suæ, multo tempore, centum videlicèt & octoginta diebus. Cúmque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susan, à maximo usque ad minimum: & jussit septem diebus convivium præparari in vestibulo horti, & nemoris, quod regio cultu & manu consitum erat. Et pendebant ex omni parte tentoria aërii coloris, & carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, & columnis marmoreis fulciebantur. Lecti quoque aurei et argentei, super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant : quod mirâ varietate pictura decorabat. Bibebant autè qui invitati erant, aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentiâ regiâ dignum erat, abundans, et præcipuum ponebatur.

תרגום TARGUM.

א

1 וְהַוָה בְּיוֹמֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּבְיוֹמוֹהִי בְּטִילַת עֲבִידַת בֵּית אֱלָהֲנָא דְבָא וַהֲוַת
בְּטִילָא עַד שְׁנַת תְּרֵתִין לְדָרְיָוֶשׁ בְּגִין עֲסִיקַיָא דְשָׁתִי חַיְבְתָא בְּרַהֲוָה דְאָוִיל מְרוֹדַךְ בַּר
נְבוּכַדְנֶצַּר וְעַל דְּלָא שַׁבְקַת לְמִבְנֵי יַת בֵּית מִקְדְּשָׁא אֲתְגַּר עֲלֵהּ לְאַתְקְטָלָא עַרְטִילְתָא
וְאוֹף אִיהוּא עַל דְּצָיַת לְעִטָּא אִתְקְצַרוּ יוֹמוֹהִי וְאִתְפְּלִיג מַלְכוּתֵיהּ דְּמִן קַדְמַת דְּנָא הֲוָן
כָּל עַמְמַיָּא אוּמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא וְאַפְרְכַיָּא כְּבִישִׁין תְּחוֹת יְדוֹי וְכָעַן לָא אִשְׁתְּעַבְּדוּ לֵיהּ מִן בְּגַלָּל
דְּכִי וּבְתַר כְּדוֹ אִתְגְּלִי קֳדָם יְיָ דְּעִתִּידָא וַשְׁתִּי לְאִתְקְטָלָא וְעִתִּיד הוּא לְמִסַּב יַת אֶסְתֵּר
דְּהוֹא מִבְּנָת שָׁרָה דַּחְיַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וְשֶׁבַע שְׁנִין אִתְיַהֲבַת לֵיהּ אַרְכָא וּמִלַּהּ מִן הִנְדָּיָא
רַבָּא וְעַד כּוּשׁ דְּמִן מַדִּינְחָא דְהִנְדָּיָא רַבָּא וְעַד מַעֲרְבָא דְכוּשׁ מְאָה וְעֶשְׂרִין וְשֶׁבַע פְּלָכִין :
תוספתא חֲמִשָּׁה כְתִיב בְּהוֹן וַיְהִי לִישְׁנָא דְיָו וְאִלּוּ אִנּוּן וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל דְּאִתְכַּנָּשׁוּ
מַלְכִין וְלָא הֲוָה רִיבָא וְחַרְבָּא עַד דַּאֲתָא אַמְרָפֶל בְּעַלְמָא עַד דַּאֲתָא אַמְרָפֶל וַיְהִי בִּימֵי שְׁפוֹט הַשּׁוֹפְטִים וְכָל
יְ הֲוָה בְּיוֹמֵיהוֹן וּמָן יְ הֲוָה מְטוּל דַּהֲוָה כַּפְנָא בְּאַרְעָא דְכְתִיב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיְהִי בִּימֵי
אָחָז יְ הֲוָה בְּיוֹמוֹי וּמָן יְ הֲוָה׳ דְּכְתִיב עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּמָה כְתִיב בַּתְרֵיהּ נַעֲלֶה־
בִיהוּדָה וּנְקִיצֶנָּה וְנַבְקִיעֶנָּה וְגוֹ׳ דְּכְתִיב וַיְהִי בִימֵי לְשָׁנָא דְיָו וַהֲוָה מִן יוֹמֵי עַלְמָא
מִן שְׁנֵין קַדְמָיְתָא כַּד הֲוָו עָקְרִין אָתְיָן עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲוָן מְצַלֵּין קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וַעֲנֵי
יַתְהוֹן דִּכְתִיב וַיְהִי עֵד לֹא יִקְרְאוּן אֲנָא אֶעֱנֶה עֵד לֹא יְמַלְּלוּן אֲנָא אֶשְׁמָע : בְּיוֹמֵיהּ דַּהֲנוֹן כַּד
2 בְּעָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְמִכְתַּב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְשַׁלְטוֹ׳ דְאִשְׁתְּבָא מִן יְרוּשְׁלֵם עַל
יְהוּדָאֵי דְשֵׁשַׁק מַלְכָּא דְמָצְרַיִם וּמִצְרַיִם אִשְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְסַנְחֵרִיב וּמִן יְדוֹי דְסַנְחֵרִיב
אִשְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְחִזְקִיָּה וְחָב לִירוּשְׁלֵם וְחוּב מִן יְרוּשְׁלֵם אִשְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְפַרְעֹה
חֲנִירָא מַלְכָּא דְמָצְרַיִם וּמִצְרַיִם אִשְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דִנְבוּכַדְנֶצַּר וְנַחַת לְבָבֶל וְכַד צְרָא
כּוֹרֶשׁ יַת מָרְתָא דְבָבֶל אַחֲתֵיהּ לְעֵילֶם וּבְתַר כֵּן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּבָעָא לְמִכְתַּב עֲלוֹהִי
וְלָא הֲוָה יָכִיל וְשַׁדַּר וְאַיְתֵי אַרְכְּלִין מִן אַלֶכְסַנְדְּרִיָא לְמֶעְבַּד כְּוָתֵיהּ וְלָא יְכִילוּ וַעֲבַדוּ
אוֹחֳרָן אַרַע מְנִיהּ וְאִתְעַפְּקוּ בֵיהּ תְּרִין שְׁנִין וּבְשַׁתָּא תְּלִיתָאָה מַלְכוּתֵיהּ יְתִיב עֲלֵוֵי הַהוּא
כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ דַּעֲבַדוּ לֵיהּ אַרְכְּלִין בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא : בְּשַׁתָּא דְתִלַת לְמַלְכוּתֵיהּ
3 דַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עֲבַד מַשְׁקְיָא וּמְטוּל מָה עֲבַד מַשְׁקְיָא אִית דְּאָמְרִין דְּמָרְדִין עֲלוֹהִי אַפְרְכְיָא
וְאָזוֹל וְכַבְּשִׁנּוּן וּבְתַר דַּאֲכַבְּשִׁנּוּן אֲתָא וַעֲבַד מַשְׁקְיָא וְאִית דְּאָמַר יוֹמָא דְאִידָא הֲוָה לֵיהּ
וְשָׁרַר אִנְרְתָּא לְכוּלְּהֵן מְדִינָתָא לְמֵיתֵי לְמֶעְבַּד קְדָמוֹי חְדוּתָא שַׁלְחַ וְזַמֵּן כָּל רַבְרְבֵי
מְדִינָתָא דֵייתוֹן וְיֵחְדוּן עִשְׂרִין וְאַתּוּ קְדָמוֹי מְאָה וְעֶשְׂרִין וְשֶׁבַע מַלְכִין מִן מְאָה וְעֶשְׂרִין
וְשֶׁבַע מְדִינָן וְכוּלְּהוֹן קְטִירֵי חֲנֵי בְרֵישֵׁיהוֹן וַהֲווּ סְמִיכִין לֵיהּ עַל גַּנְוֵי מֵילָתָא וְאָכְלִין
וְחָדַיִין קֳדָם מַלְכָּא וְהֵן פַּרְתּוּמַאי וְרַבְרְבֵי מְדִינָתָא קְדָמוֹי וּמִן רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל הֲווּ תַמָּן
מְטוּל דַּחֲווּ תַמָּן מָאנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא הֵן בְּכִין וּמִסְפְּרָן תַּמָּן : וּבְתַר דְּאַכְלוּ וּשְׁתוּ וְאִתְפַּנְקוּ
אֲחַוֵי לְהוֹן יַת עָתְרֵיהּ דִּי יְשִׁתְּעֵי בִּירוּתֵיהּ מִן כּוֹרֶשׁ מָרְאָה וְאוֹף כּוֹרֶשׁ אַשְׁכַּח הַהוּא עָתְרָא
בְּצַדְאוּתֵיהּ דְּבָבֶל חָפַר בְּסִפַּר פַּרְסָ וְאַשְׁכַּח חַמֵּשׁ שִׁית מְאָה וְחַמְנָן אַחְמִיתִין דִּנְחָשָׁא מַלְיָן
דְּהַב סָב יוֹהֲרִין וּבוֹרְלִין וְסַנְדְּלִכִין וּבְהַהוּא עָתְרָא תְּקַף יְקָרֵיהּ יוֹמִין סַגִּיאִין וּמִשְׁתְּיָא
לְרַבְרְבָנוֹי מְאָה׳ וְחַמְנָן יוֹמִין : וּבְאַשְׁלְמוּת יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא הָאִלֵּין עֲבַד מַלְכָּא לְכָל עַמָּא
5 בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִשְׁתַּכְּחוּ חַיְבִיָּא בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא דְאִתְמְנִיאוּ עִמְּהוֹן עֲרַלָּאִין דְּיָרֵי אַרְעָא לְמִן
רַבָּא וְעַד זְעִירָא מִשְׁתְּיָא שִׁבְעָא יוֹמִין בְּדָרַת גִּנְוָתָא דְמַלְכָּא דַהֲוָת נְצִיבָא אִילָנִין
עֲבִידִין פֵּרִין וּבוֹסְמָנִין כְּבִישִׁין עַד פַּלְגוּתְהוֹן דְּהַב טָב וְשִׁלְמוּת בְּאַשְׁלְמוּת אֶבֶן טְבָא
וּמַטַלְלִין עֲלֵיהוֹן בְּרַם מָרְדְּכַי צַדִּיקָא וְסִיעָתֵיהּ לָא הֲוָה תַּמָּן : וּמִן אִילָנָא לְאִילָנָא הֲוָו
6 פְּרִיסָן יְרִיעָן דְּבוּץ גִּנּוּן חוֹר בְּסִפֵּירִין וְכִרְתָנִין וְתִכְלָא אֲחִידָן בְּאַשְׁלֵי מִטְכְּסִין צְבִיעָן
בְּאַרְגְּוָנָא דַלְיָן עֲלֵוֵי אוּנְקְלָוָן דְּכַסְפָּ וּדְשָׁרְיָן סַנְדְּלִנְיָן דְּכַסְפָּ כְּפִיסָן עֲלֵוֵי עַמּוּדֵי מַרְמָרִין
סַמְקִין יָרְקִין וּבָרְקִין וּמָרוֹקִין וְחִוָּרִין אוֹתִיב יַתְהוֹן עֲלֵוֵי עַרְסָן דְּמִילְתִין דְּמַתְחָן עַל
דַּרְגְּשִׁין דְּנַקְלָטִיהוֹן דְּדַהַב טָב וְכִרְעֵיהוֹן דְּכַסְפָּ שָׁרִין עַל סְטִיו כְּבִישׁ קְרוֹסְטָלִינִין
וּמַרְמָרִין וְדוּרָא דְכַרְכֵּי יַמָּא רַבָּא וְאַטּוּנִין מְצִירִין מַקְפִּין לְהוֹן חִוַּור חִוּור׃ וּפִקֵּיד לְאַשְׁקָאָה
יַתְהוֹן בְּמָנֵי דַּהֲבָא דְבֵית מַקְדְּשָׁא דְאִיתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא מִן יְרוּשְׁלֵם וְמָנָא
אוֹחֳרָנְיָתָא דַּהֲוָה לֵיהּ לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ תַּמָּן הֲוָה מְחַלְפִין דְּמִוְתְהוֹן הֵיכְאבַר וּמִן קֳדָם
מָנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא אִשְׁתַּנָּאוּ וַהֲוָה שְׁתֵּן חֲמַר עֶסֶק דִּיאֵי לְמִשְׁתֵּי מַלְכָּא דְּמָנֵי דְּהִיחֵיהּ וּבְסִים
טָעֲמֵיהּ וְלָא בְּחִסְרָנָא אֱלָהֵן כְּמִפַּת יְדָא דְמַלְכָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. I.

1 ET fuit in diebus Ahhasueros : ipse fuit Ahhasueros *in cujus diebus cessavit opus domus Dei nostri magni, & impeditum est usq; ad annum secundum Darii, propter consilium Vasthi impiæ, filiæ Evil-merodach filii Nebuchadnesszar, & propterea quòd non permisit ædificare domum sanctuarii, decretum est de ea, ut interficeretur nuda; & etiam ipse quòd auscultaverat consilio, abbreviati sunt dies ejus, & divisum est regnum ejus, quum antea fuissent omnes populi, gentes & linguæ & præfecturæ, subjecti ejus potestati, nunc autem non servirent ei propter hoc : sed postquam manifestum esset coram Domino, fore ut Vasthi interficeretur, & ipse acciperet Ezzther, quæ erat de filiabus Sarah, quæ vixit centum & viginti & septem annos, data est ei prorogatio.* & imperavit ab Hendia *magna & usq; ad Chus, quæ est ab oriente.* Hendiæ magnæ, & usque ad occidentem Chus, centum & viginti & septem regionibus.

Additamentum. Quinq; locis scriptum est וַיְהִי *Et fuit, significatione* יְ *Ve; ea autē sūt: Et fuit in dieb' Amraphel, cùm congregati essent reges: Non enim erat contentio & gladi' in mundo antequā veniret Amraphel. Et fuit in dieb' quando judicabant judices; & omne væ erat in dieb' eorum: at quodnā væ erat? Eò quòd erat fames in terra; quod scriptū est, Et fuit fames in terra. Et fuit in dieb' Ahhaz; væ erat in dieb' ej': quod autē væ erat? quod scriptū est, Ascendit Rezin rex Aram, & quod scriptū est paulò post, Ascendamus in Jehudah & obsideamus eam. Hinc tu discat, ubicunque scribitur* וַיְהִי בִימֵי *significari Væ. Factum est autē à diebus seculi, ab annis prisci's ut, quando obvenirent domui Israel tribulationes, orarent ante patrem suū qui est in cœlis, & exaudiret eos; quod scribitur, Et erit, antequam clament, & ego respondebo : nondū ipsis loquentib' & ego audiam.* In dieb' illis quando quæsivit rex Ahhasueros 2
sedere sup solio regni Selomoh, quod sublatū fuerat à Jerusalē per man' Sesac regis Misraim, & ex Misraim abductū est per man' Zzanheherib, è manibus autem Zzanheherib ereptum est per manus Hhizkiah & reductum in Jerusalem : At rursus è Jerusalem ablatum est per manus Parghoh claudi regis Misraim, & ex Misraim deportatum est per manus Nebuchadnesszar ac delatum in Babel; cùm antē devastaret Cyrus provinciā Babel, deduxit illud in Elam : postea verò quando regnavit Ahhasueros & quæsivit insidere illi, non potuit; misit ergo & addnxit artifices ab Alexandria, ut facerent simile ei, sed non potuēre, at fecerunt aliud inferius eo, in cujus fabrica cum duos annos occupati fuissent, tertio demū anno regni sui insedit ei solio regni sui, quod fecerunt sibi artifices in Susan metropoli. Anno tertio regni sui *Ahhasueros* fecit 3
convivium : *& quamobrem fecit conviviū? Sunt qui dicunt, Rebellāsse in eum præfectos suos, ipsū verò profectū eos in ordinem coegisse, eoque facto reversū esse & convivium fecisse : est qui dicit, Diem hanc ei solennē fuisse, misisse itaque litteras in omnes provincias, ut venirent & agerent coram eo lætitiā. Misit & invitavit omnes magnates provinciarum, ut venirent & lætarentur cum eo; & convenerunt coram eo centū & viginti & septem reges, ex centū & viginti & septē provinciis, omnes redimiti coronis capita sua, & accubuerunt ei super stratis ovillis & comederunt & gavisi sūt corā rege. Præsentib' itaq; procerib' & magnatib' provinciarū corā eo, quidā etiā ex magnatibus Israel aderant illīc, qui quòd viderent illīc vasa dom' sanctuarii, lachrymabāt, ac flebāt ibi. Et postquā comedissēt* 4
ac bibissēt et oblectāssēt se, ostendit eis opulentiā suā, quæ relicta est in manu sua à Cyro Medo, etiā Cyr' repperit has opes, cū excinderet ipse Babel, fodit in ripa Perath & invenit ibi sexcentas & octoginta arcas areas plenas auro bono, margaritis, & beryllis, & smaragdis : his igitur opibus viguit gloria ej' dieb' multis, convivio magnatibus ej' exhibito centū & octoginta dieb'. Et cū finirentur dies illi convivii, fecit rex omni populo 5
dom' Israel, qui inventi sunt peccatores in Susan metropoli, *qui annumerati sunt cū incircuncisis incolis terræ,* à magno usque ad parvū, conviviū septē dierū in atrio horti interioris regis, *qui constitus erat arborib' fertentib' fructū & aromata, obductu usq; ad mediū ipsarū auro bono, insertos etiam habentibus lapides pretiosos, & umbram præbentibus eis: verūntamen Mardochai justus & socii ej' non aderant ibi. Et ab arbore ad arborē* fuerunt extensa aulæa byssi coloris albi, *cū sapphirinis & prasinis & hyacinthinis,* apprehensa funib' sericeis tinctis purpurâ, pendentia ab 6
uncis argenteis *& trabib' rotundis argenti, positis super columnas marmoreas rubras, virides, coruscantes, flavas & candidas : discumbere fecit eos* super lectos *melotinos,* qui extenti erant super strata, *quorum postes erant ex auro bono, & pedes eorū ex argento depositi in pavimento strato* crystallis, marmoribus & [*lapide*] *Dura munitionum* maris magni, & funes figurati cingebāt ea circúquaq;. Et jussit propinare eis in vasis aureis 7
domus sanctuarii, quæ attulerat Nebuchadnesszar impi' à Jerusalem; alia vero vasa quæ erāt ipsius regis Ahhasueros ibi, mutata sunt formā suā ad instar plumbi, & ob præsentiā vasorū domus sanctuarii fuerunt alterata: et bibebant vinū *mustū,* dignum quod biberetur à rege, *præstantis odoris & gratissimi saporis, idq; non parcè sed* juxta regiæ manus liberalitatem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΕΣΘΗΡ. ESTHER.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. CAP. I.

Hoc proœmium in Vulgata Latina incipit Cap. 11. v. 2. atque Cap. 12. v. 6. terminatur.

Ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος (α) Ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου βασιλέως, τῇ μιᾷ τοῦ Νισὰν, ἐνύπνιον εἶδε Μαρδοχαῖος ὁ τοῦ Ἰαΐρου, τοῦ Σεμεΐου, τοῦ Κισαΐου, (β) ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἄνδρας μέγας Ἰουδαῖος, οἰκῶν ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ἀνὴρ μέγας, θεραπεύων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. Ἦν δὲ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἧς ᾐχμαλώτευσε Ναβουχοδονόσορ (γ) βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐξ Ἰερουσαλὴμ, μετὰ Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας. Καὶ τοῦτο τὸ ἐνύπνιον. καὶ ἰδοὺ (δ) φωναὶ καὶ θόρυβος, βρονταὶ καὶ σεισμὸς, (ε) τάραχος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι, ἕτοιμοι (ζ) προσπλῆσαι ἀμφότεροι πάλαισαι· καὶ (η) ἐγένετο ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν φωνὴ μεγάλη, καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολεμῆσαι δικαίων ἔθνος. Καὶ ἰδοὺ ἡμέρα ζόφου καὶ (θ) γνόφου, θλῖψις καὶ στενοχωρία, κάκωσις καὶ τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐταράχθη πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακὰ, καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι, καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεόν. ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν (ι) ἐγένετο ὡσανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ πολύ. Καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν, καὶ κατέφαγον τοὺς ἐνδόξους. Καὶ διεγερθεὶς Μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ θεὸς (κ) βεβούλευται ποιῆσαι, (λ) ἦν ἐν αὐτῷ ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ λόγῳ (μ) ἤθελεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ (ν) ἕως τῆς νυκτός. Καὶ ἠσύχασε Μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ μετὰ Γαβαθὰ καὶ Θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως, τῶν φυλασσόντων τὴν αὐλήν. (ξ) Ἤκουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰς μερίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησεν· καὶ ἔμαθεν, ὅτι ἑτοιμάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ· καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ αὐτῶν. Καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνούχους, καὶ ὁμολογήσαντες (ο) ἀπήχθησαν. Καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους εἰς μνημόσυνον, καὶ Μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων τούτων. Καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς Μαρδοχαίῳ θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, (π) καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα περὶ τούτων. Καὶ ἦν Ἀμὰν (ρ) Ἀμαδάθου Βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν Μαρδοχαῖον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως.

Καὶ ἐγένετο μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀρταξέρξου (σ) τοῦ Ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐβασίλευσεν· (τ) Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐθρονίζετο (υ) βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐν Σούσοις τῇ πόλει, Ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, ἔδειπνοποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Περσῶν καὶ Μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν Σατραπῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐφροσύνης τοῦ πλούτου (φ) αὐτοῦ ἐν ἡμέραις ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι (χ) τοῦ γάμου, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς (ψ) πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ, ἐν αὐλῇ (ω) οἴκου τοῦ βασιλέως. Κεκοσμημένην βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμένοις ἐπὶ κοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς, ἐπὶ κίοσι χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ σύλοις Παρίνοις καὶ λιθίνοις· κλῖναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ (α) λιθοστρώτου ζμαραγδίτου λίθου, καὶ πινίνου, καὶ Παρίνου λίθου· καὶ (β) ψωμαὶ διαφανεῖς ποικίλως διωθισμέναι, κύκλῳ ῥόδα πεπασμένα· Ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἀνθράκινον κυλίκιον ἐσκεκόμβον ἀπὸ παλάντων τρισμυρίων· οἶνος πολὺς καὶ ἡδὺς, ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν.

Anno secundo regnante rege Artaxerse magno, primâ die mensis Nisan, vidit somnium Mardochæus filius Jairi, filii Semeie, filii Cisai, de tribu Benjamin, Homo Judæus qui habitabat in urbe Susis, homo magnus, ministrans in aula regis. Erat autem ex captivitate, quam captivâ duxerat Nabuchodonosor rex Babylonis è Hierusalem cum Jechonia rege Judææ. Et hoc ejus somnium. Et ecce voces, & tumultus, tonitrua, & terræmoi, conturbatio super terrâ. Et ecce duo dracones magni parati processerunt utrique ad colluctandum. Et facta est eorũ vox magna: & voce eorum parata est omnis gens ad bellum, ut impugnarent justorum gentem. Et ecce dies tenebrarum, & caliginis, tribulatio, & angustia, afflictio, & turbatio magna super terram. Et turbata est universa gens justa timentes sua mala: & parati erant perire, & clamaverunt ad Deum. A clamore autem eorum factum est tanquam è parvo fonte fluvius magnum, aqua multa. Et lumen, & Sol exortus est: & humiles exaltati sunt, & devoraverunt inclytos. Et excitatus Mardochæus, qui viderat somnium hoc, & quid Deus deliberaverit facere, habuit illud in corde; & in omni verbo volebat cognoscere illud usque ad noctem. Et quievit Mardochæus in aula cum Gabatha, & Tharra duobus eunuchis regis, qui custodiebant aulam, & audivit eorum sermocinationes, & curas eorum perscrutatus est. Et didicit, quia parant manus inferre Artaxersi regi. Et indicavit regi de his. Et examinavit rex utrosque eunuchos, & confessi strangulati sunt. Et scripsit rex verba hæc in commentario. Et Mardochæus scripsit de verbis his. Et præcepit rex Mardochæo ministrare in aula, & dedit ei munera pro his. Et erat Aman Amadathi Bugæus inclytus coram rege: & quærebat nocere Mardochæo, & populo ejus, propter duos eunuchos regis.

Et factum est post verba hæc in diebus Artaxersis: hic Artaxerses ab Indica centum viginti septem regiones obtinuit. In ipsis diebus, quando sedit in throno rex Artaxerses in Susis civitate, In anno tertio, regnante ipso, convivium fecit amicis, & reliquis gentibus, & Persarum & Medorum inclytis, & principibus Satraparum. Et post hæc, postquam ostendit eis divitias regni sui, & gloriam lætitiæ (a) opulentiæ suæ in diebus centum octoginta: Quando autem impleti sunt dies nuptiarum, fecit rex convivium gentibus inventis in civitate per dies sex in atrio domûs regis Ornato byssinis, & carpasinis, ex tentis super funibus byssinis, et purpureis, super cubos aureos, et argenteos, super columnas Parias, et lapideas: lecti aurei, et argentei super pavimentum smaragdini lapidis, et pariani, et Parii lapidis: et stibata pellucida variè ornata floribus: (b) in circuitu rosa sparsa: Pocula aurea, et argentea, et gemmatus calix propositus è talentis triginta millibus: vinum multum, et suave, quod ipse rex bibebat.

MS. A. (α) Ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου, τῇ μιᾷ (β) ἐκ τῆς φυλῆς (γ) ὁ βασιλεὺς (δ) φωναὶ θορύβου, (ε) καὶ τάραχος (ζ) προσπλῆσαι (η) ἐγένοντο αὐτοῦ φωναὶ μεγάλαι, (θ) *γνόφος, θλῖψις, καὶ κάκωσις, τάραχος (ι) ἐγένετο ἀπὸ (κ) βουλεύεται (λ) ἦν τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν καρδίᾳ (μ) ἠθέλησεν αὐτὸ ἐπιγνῶναι (ν) ἕως νυκτός. (ξ) Ἤκουσεν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ (ο) ἐξήχθησαν. (π) καὶ ἔδωκεν Μαρδοχαίῳ δόματα περὶ αὐτῶν. (ρ) Ἀμαδάθου (σ) τοῦ Ἀρταξέρξης (τ) Ἐν ταύταις (υ) Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς (φ) αὐτοῦ ἡμέρας ἑκατὸν (χ) τοῦ πότου, (ψ) πόλιν ἡμέρας ἑπτὰ, (ω) τοῦ οἴκου Κεκοσμημένην (α) λιθοστρώτου ζμαράγδου, καὶ Παρίνου καὶ πινίνου λίθου· (β) ψώμωσι ἐπιφανοῦς ποικίλως διωθισμένης καὶ κύκλῳ* δόρα πεπασμένα·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

LIBER ESTHER.

CAP. I.

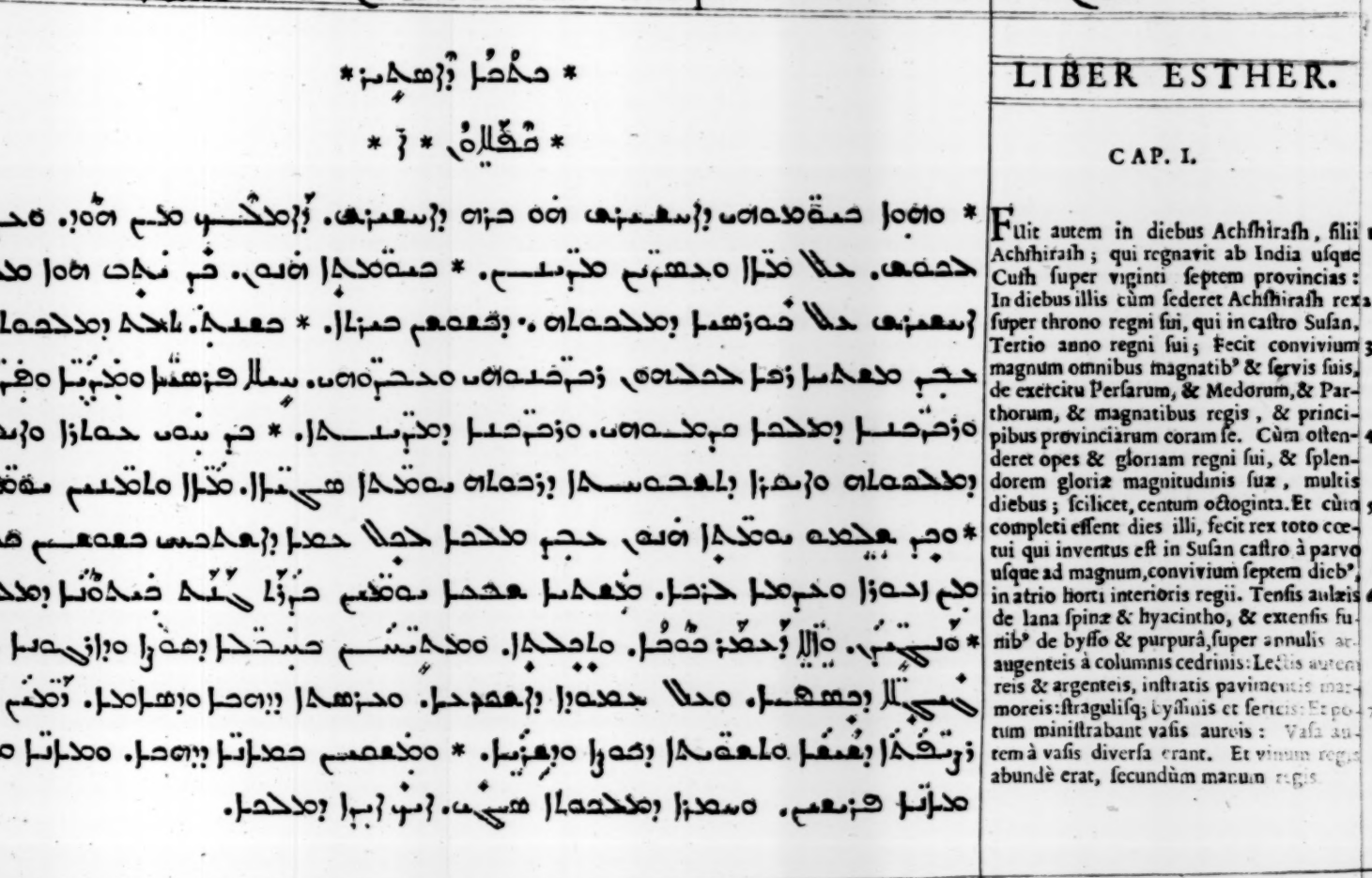

Fuit autem in diebus Achshirash, filii Achshiraih; qui regnavit ab India usque Cush super viginti septem provincias: In diebus illis cùm sederet Achshirash rex a super throno regni sui, qui in castro Susan. Tertio anno regni sui; Fecit convivium magnum omnibus magnatib' & servis suis, de exercitu Persarum, & Medorum, & Parthorum, & magnatibus regis, & principibus provinciarum coram se. Cùm ostenderet opes & gloriam regni sui, & splendorem gloriæ magnitudinis suæ, multis diebus; scilicet, centum octoginta. Et cùm completi essent dies illi, fecit rex toto cœtui qui inventus est in Susan castro à parvo usque ad magnum, convivium septem dieb', in atrio horti interioris regii. Tensis aulæis de lana spinæ & hyacintho, & extensis funib' de byssо & purpurâ, super annulis argenteis à columnis cedrinis: Lectis autem aureis & argenteis, instratis pavimentis marmoreis: stragulisq; byssinis et sericis: Et potum ministrabant vasis aureis: Vasa autem à vasis diversa erant. Et vinum regis abundè erat, secundùm manum regis.

אסתר : א

voluntatē secundùm *faciendum ad* ,suæ domus *magno* omni *super* rex *fundaverat* sic quia *: cogens* non ; legem secundùm potus Et

8 וְהַשְׁתִיָה כַּדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן

.Achasueros regis quæ regni domo ,feminarum convivium fecit regina Vasthi Etiam .viri & viri

9 אִישׁ־וְאִישׁ : גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ :

,Charchas & ,Zethar ,Abagtha & ,Bigtha ,Charbona ,Biztha ,Mehuman ad dixit ,*vino in* regis cor *bonum secundùm* ,septimo die In

10 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס

regis facies ad reginam Vasthi *addúcendum Ad* : Achasueros regis *faciebat ministrantes* : eunuchos septem

11 שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ : לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ

regina renuit Et .*ipsa* aspectu *bona* quia ,ejus pulchritudinem principibus & populis *ostendendum ad* ,regni *corona in*

12 בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא : וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה

Dixitque .eo in est succensa ejus ira & ,valdè rex est iratus & : eunuchorum *manu in* quod ,regis *verbo in* venire Vasthi

13 וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה־בּוֹ : וַיֹּאמֶר

eum ad propinquus Et .judicium & legem *scientium omnium facies ad* regis *verbum* sic quia ,tempora scientibus sapientibus rex

14 הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָת וְדִין : וְהַקָּרֹב אֵלָיו

, regis *facies* videntes Madai & ,Paras principes septem ,Memuchan ,Marsena ,Meres , Tharsis ,Admatha ,Sethar , Carsena

כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ

sermonem fecit non quod eò ,Vasthi regina cum agendum quid legem Secundùm .regno in *primo sedentes*

15 הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת : כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא עָשְׂתָה אֶת מַאֲמַר

solùm regem *super* Non : *principum &* ,*regis facies ad* Memuchan Dixitque ? eunuchorum *manu in* Achasueros regis

16 הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים : וַיֹּאמֶר מוּמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ

.Achasueros regis provinciis omnibus in qui populos omnes *super* & ,principes omnes *super* sed ,regina Vasthi *egit iniquè*

עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכֹל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ :

Achasueros Rex : *ipsas dicendo in* ,suis oculis in suos maritos *jurandum ad* ,mulieres omnes *super* reginæ verbum egredietur Nam

17 כִּי־יֵצֵא דְּבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל־הַנָּשִׁים לְהָבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בֶּאֱמָרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

,Madai & ,Paras *primariæ* dicent hac die Et .venit non & ,*ejus facies ad* ,reginam Vasthi *ducendum ad* dixit

18 אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה : וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי

,bonum *rege super* Si .ira & contemptus *sufficientiâ secundùm* & ,regis principes omnes ad reginæ verbum audierint quæ

19 אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בִזָּיוֹן וְקֶצֶף : אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב

Vasthi ingrediatur non quòd ; transgrediatur non & ,Madai & ,Paras leges inter scribatur & ,*ejus faciebus à regni* verbum egrediatur

יֵצֵא דָּבָר מִלְכוּת מִלְּפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבֹא וַשְׁתִּי

quod , regis verbum audietur Et .illa *præ bonæ ejus sodali* rex det ejus regnum & ,Achasueros *regis facies ad*

לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה : וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־

.*parvum ad usque & magno à* ,suis maritis honorem exhibebunt uxores omnes & : *ipsum* magnum quia ;suo regno toto in faciet

יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטֹן :

Versio VULG. LAT.

Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendū, sed sicut rex 8
statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis,
ut sumeret unusquisque quod vellet. Vasthi quoque 9
regina fecit convivium fœminarum, in palatio, ubi rex
Assuerus manere consueverat. Itaque die septimo, cùm 10
rex esset hilarior, & post nimiam potationem incaluis-
set mero, præcepit Maumam, et Bazatha, et Harbona,
et Bagatha, et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem
eunuchis, qui in conspectu ejus ministrabant, ut in- 11
troduceret reginam Vasthi coram rege, posito super ca-
put ejus diademate, ut ostenderet cunctis populis et prin-
cipibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valdé.
Quæ renuit, et ad regis imperium, quod per eunuchos
mandaverat, venire contempsit. Unde iratus rex, et 12
nimio furore succensus, Interrogavit sapientes, qui ex 13
more regio semper ei aderant, et illorum faciebat
cuncta consilio, scientium leges ac jura majorum, (E- 14
rant autem primi & proximi, Charsena, et Sethar, et
Admatha, & Tharsis; & Mares, & Marsana, & Ma-
muchan, septem duces Persarum atque Medorum, qui
videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti
erant,) Cui sententiæ Vasthi regina subjaceret, quæ 15
Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandave-
rat, facere noluisset. Respondítque Mamuchan, audi- 16
ente rege, atque principibus; Non solùm regem læsit
regina Vasthi, sed & omnes populos, & principes, qui
sunt in cunctis provinciis regis Assueri. Egredietur 17
enim sermo reginæ ad omnes mulieres, ut contemnant
viros suos, & dicant; Rex Assuerus jussit ut regina
Vasthi intraret ad eum, & illa noluit. Atque hoc ex- 18
emplo omnes principum conjuges Persarum atque Me-
dorum, parvipendent imperia maritorum: unde regis
justa est indignatio. Si tibi placet, egrediatur edictum à 19
facie tua, & scribatur juxta legem Persarum atque Me-
dorum, quam præteriri illicitum est, ut nequaquàm ultrà
Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius, altera, 20
quæ melior est illâ, accipiat. Et hoc in omne (quod la-
tissimum est) provinciarū tuarū divulgetur imperiū,
et cunctæ uxores tam majorum, quàm minorum, defe-
rant maritis suis honorem.

תרגום TARGUM.

וּשְׁקוּתָא כְּהִלְכְתָא מְנַהֲג גּוּפָא וְלֵית דְּאָנֵיס אֲרוּם כֵּן שָׂם טַעַם מַלְכָּא עַל כָּל דְּאִתְמְנָא 8
אַפִּיטְרוֹפוֹס עַל בֵּיתֵיהּ לְמֶעְבַּד כְּרָעוּת גַּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל וּכְרָעוּת גַּבְרָא מִן כָּל אוּמָא
וְלִישָׁן : אוּף וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא רַשִׁיעְתָּא עֲבָדָה מִשְׁתֵּא נְשַׁיָּא בְּבֵית מַלְכוּתָא אֲתַר קִיטוֹן בֵּית 9
דְּמוּד דִּי לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ : וּמִרְדְּכַי צַדִּיקָא צַלִּי קֳדָם יְיָ מִן יוֹמָא קַדְמָאָה דְּמִשְׁתֵּיָא 10
עַד יוֹמָא שְׁבִיעָאָה דִּי הוּא שַׁבְּתָא לָא אֲכַל וּמִי לָא שְׁתָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה־
דְּחָוָא שַׁבְּתָא עֲלַת קַבֵּל תֵּיהּ וְקַבֵּל סַנְהֶדְרִין קֳדָם יְיָ וְכַד שְׁפַר לִבָּא דְּמַלְכָּא בְּחַמְרָא
נְגִי בֵּיהּ יְיָ מַלְאֲכָא דְּשַׁנִּישְׁתָּא לְעַרְבָּלָא מִשְׁתְּהוֹן בְּכֵן אֲמַר לְמְהוּמָן בִּזְתָא
חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא וְזֵתַר וְכַרְכַּס מְהוּמָתָא בּוּתָא בּוּ בֵּיתָא 11
חַרְבוֹנָא אַחַר בֵּיהּ בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא עֲתִיד מָרֵי עַלְמָא לְעָקְרָה יַתְהוֹן כְּגַבְרָא דְּעָצַר עִנְבֵי
בְּעֲצַרְתָּא תְּרִין וְתַמְנִין וַעֲתִיד לְצַדָּאוּתְהוֹן וּלְשֵׁיצָאוּתְהוֹן לְהַנֵּי שִׁבְעָא רַבָּנַיָּא דְּשַׁמְּשִׁין
בְּאִלֵּין שִׁבְעָא יוֹמִין קֳדָם אֲפֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ : וְגַזַר מַלְכָּא עַל אִלֵּין שִׁבְעָא רַבָּנַיָּא 12
לְאֵיתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא עַרְטִילְתָא עַל עִסַּק דַּהֲוָת מְפַלְחָה יַת בְּנָתָא דְּיִשְׂרָאֵל
עַרְטִילָן וּמְנַפְּסָן עֲמַר וְכִתָּן בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וּבְנִין כֵּן אִתְגְּזַר עֲלֵיהּ לְאֵיתֵי עַרְטִילְתָא
בְּרַם פְּלִילָא דְּמַלְכוּתָא עַל רֵישֵׁהּ בְּנִין וְכוּתָא דְּאַלְבִּישׁ נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּי דְּאַבֵּהּ
יַת דָּנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא וּבְנִין כֵּן גַּוַּר לְמֶהֱוֵי אֵתְיָא קֳדָמוֹי בִּכְלִילָא דְּמַלְכוּתָא לְאַחְוָאָה
לְעַמְמַיָּא וּרְבְרְבָנַיָּא אֲרוּם שַׁפִּירַת חִזּוֹ הִיא : וְסָרִיבַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי לְמֵעַל בְּגַוִּירַת 13
מֵימַר מַלְכָּא דְּאִתְפְּקַדַת בִּיד רַבְרְבָנַיָּא וּרְגִיז מַלְכָּא לַחְדָּא וְחֵמְתֵיהּ רַתְחַת בֵּיהּ : וַאֲמַר
מַלְכָּא לְחַכִּימַיָּא בְּנוֹי דְּיִשָּׂשְׂכָר דְּחַכִּימִין מַנְדְּעָא בְּעִדָּנַיָּא וְזַמָּנַיָּא בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא וְחוּשְׁבַּן
עַלְמָא אֲרוּם הֵיכְדִין יְאָה לְמֶהֱוֵי מְתַמְלֵל פִּתְגָם מַלְכָּא קֳדָם כָּל חַכִּים וְיָדְעֵי אוֹרַיְתָא 14
וְדִינָא : וְסָרִיבוּ בְנוֹי דְּיִשָּׂשְׂכָר לְמֵרַן יַת דִּינָא דְּהוּא בְּרַם צַלּוּ קֳדָם יְיָ וְכֵן אֲמַרוּ
רְבוֹן דְּעָלְמָא עָרְבֵל יַת מִשְׁתְּהוֹן וְהֵוִי דְכִיר יַת צַדִּיקַיָּא דְּקָרִיבוּ קֳדָמָךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ
אֲמָרִין בְּנֵי שְׁנָא וְתֵרִין בְּנֵי יוֹנָה שַׁפְנִינִין עַל מַרְבְּחָא אַרְמָתָא עַל יְרָא דְּכַהֲנָא רַבָּא דַּהֲוָה
לְבִישׁ חוּשְׁנָא דִּי בֵיהּ פְּרוּם יַמָּא וּרְבִיבֵי כַהֲנָא הֲוּוּ מָרְסָן וּבָחְשָׁן יַת דְּמָא וּמְסַדְּרִין קֳדָמָךְ
לְחֵם אַפְיָא בְּכֵן אִסְתְּחַר מַלְכָּא וְתָב וְשָׁאַל עֲטָיְתָא לְרַבְרְבָנוֹי דְּקָרִיבִין לְוָתֵיהּ וְאִלֵּין
שִׁמְהָתְהוֹן בַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעָא רַבְרְבָנֵי פַּרְסָאֵי
וּמָדָאֵי חֵזֵי אַפֵּי מַלְכָּא דְּיָתְבִין בְּדַרְגָּא קַדְמָאָה רִבְכוּתְהוֹן מַלְכוּתָא : כְּאוֹרַיְתָא מַה 15
לְאִתְעֲבָדָא מִמַּלְכְּתָא וַשְׁתִּי בְּנִין דִּי לָא עַבְדַת יַת מֵימַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּגַר עֲלֵיהּ
בְּיַד רַבְרְבָנַיָּא : וַאֲמַר מְמוּכָן הוּא הָמָן בַּר בְּרִיהּ דַּאֲגַג רַשִׁיעָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא 16
לָא עַל עֲלָוֵי דְּמַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי סָרְחַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא אֲרוּם עַלְוֵי כָל רַבְרְבָנַיָּא וְעַלְוֵי
כָל עַמְמַיָּא דִּי כָל פַּלְכֵי דִּי שָׁלִיט בְּהוֹן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ : אֲרוּם יְפוֹק פִּתְגָם גַּוִּירַת 17
מַלְכְּתָא עַל כָּל נְשַׁיָּא לְאִתְלַזָּלָא מָרֵיהוֹן קֳדָמֵיהוֹן בְּמִלְּוֹתְהוֹן חָדָא עִם חֲבֵרְתָּא
בְּרַם בְּקוּשְׁטָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲמַר לְאֵיתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָמוֹי וְלָא עַלְּרַת :
יוֹמָא הָדֵין תְּהוֹוֵין אָמְרָן רַבָּנָתָא דְּפָרְסָאֵי וּמָדָאֵי לְמֶעְבַּד לְנוּבְרֵיהוֹן הֵיכְמָא דִּי קַבִּילוּ 18
יַת פִּתְגָם דַּעֲבַדַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא וּמִתְמַלְכִין לְמֶעְבַּד כְּדִין לְכָל רַבְרְבֵי מַלְכָּא וּמַן
כּוֹל לְסוֹבְרָא כְּמִסַּת חוּכָּא דִּין וּרְגִיז : אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִפּוֹק פִּתְגָם גַּוִּירַת 19
מַלְכוּתָא מִן קֳדָמוֹי וְיִתְכְּתֵב בְּגַוְוִין דְּפָרְסָאֵי וּמָדָאֵי וְלָא יִתְבַּטֵּל הָדָא גַּוִּירְתָּא דִּי לָא
תְעוֹל וַשְׁתִּי קֳדָם מַלְכָּא וּמַן בַּתַּר דְּתֵיתִי קֳדָם מַלְכָּא יְנוּר מַלְכָּא וְיַעֲדִי יַת רֵישָׁא
מַלְכוּתָא יִתַּן קֳדָם מַלְכָּא לְחַבְרְתָּהּ דְּשַׁפִּירָא מִנָּהּ : וְיִשְׁתְּמַע פִּתְגָם גַּוִּירַת מַלְכָּא דִּי יַעְבֵּד בְּכָל 20
מַלְכוּתֵיהּ אֲרוּם גַּוִּירְתֵּיהּ רַבָּא הִיא וּמַן בַּתַּר כֵּן כָּל נְשַׁיָּא יִתְּנוּן רְבוּ וְיִקַּר לְמָרֵיהוֹן לְמִן
רַבָּא וְעַד זְעִירָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et potatio juxta assuetam consuetudinē corporis, & nemo erat qui cogeret: nam sic posuerat decretū rex sup omnē qui præfectus erat curator 8
domus suæ, ut faceret juxta voluntatē singulorū, *sive Israelitarum, sive alius cujuslibet nationis & linguæ.* Etiā Vasthi regina *impia* fecit convi- 9
viū fœminarū in domo regia, in loco cubiculi dom⁹ dormitionis regis
Ahhasueros. *Et Mardechai justus oravit corā Domino à die primo convi-* 10
vii usq; ad diem septimum, qui Sabbathum erat; panē non comedit, &
aquam non bibit: die *vero* septimo, *qui fuit Sabbathum, ingressus est*
clamor ej⁹, & clamor Sanhedrin, corā Domino; & cū jucundatū esset cor
regis vino, *immisit in eum Dominus Angelum perturbationis, ad pertur-*
bandum convivium eorum: tunc dixit Mehuman, Biztha, Hharbona,
Bigtha, Abagtha, Zethar, et Charchazz; *Mehuman, qui præfectus erat*
tumultibus, Biztha, diripe domum; Hharbona, destrue eam; Bigtha &
Abagtha, futurum est ut comprimat eos Dominus mundi, sicut vir premit
uvas in torculari duab⁹ vicib⁹, ac tandē devastet & conterat eos: his se-
ptem magnatibus, qui ministrabant *his septem diebus* ante faciem
regis Ahhasueros. *Et jussit rex his septem magnatibus* ut adduce- 11
rent Vasthi reginam *nudam, propterea quòd servire coegerat filias Is-*
rael nudas, & exuere lanam & linum in Sabbatho, ideo statu-
tum est de ea ut adduceretur nuda; sed coronam regiam capite ge-
stans, in remunerationem facti Nebuchadnezzar avi sui paterni, qui
Danielem purpurâ induerat, ideo decrevit ut veniret ante eum cum co-
rona regia super caput ej⁹, ut ostenderet *eam* gentib⁹ & magnatib⁹: nam
pulchra visu erat. Et renuit regina Vasthi intrare ex mandato dicti regis, 12
quod *demandatum* erat in manu magnatum: & indignat⁹ est rex valde,
& furor ejus ferbuit in eo. Et dixit rex sapientibus, *filiis Issachar,* qui sa- 13
piebant in cognitione temporū & *tempestatū in libro legis & in computo*
mundi: nam talis erat consuetudo, ut referretur verbū regis ante *omnem*
sapientem, & *cognoscentes* legem & judicium. *Et noluerunt filii Isa-* 14
char judicare judicium hoc, sed precati sunt coram Domino, & sic dixe-
runt: Domine mundi, confunde convivium eorum, & memor esto justo-
rum, qui obtulerunt in conspectu tuo in domo sanctuarii agnos anni-
culos & binos pullos columbarum, & turtures in altari terreo per
manus sacerdotis magni amicti rationali, cui inerat chrysolithus, juniores
vero sacerdotes agūabant & miscebant sanguinem, & ordinabant
coram te panes propositionis. Conversus itaque rex petiit iterum con-
silium à magnatibus, qui proximi erant illi: & hæc sunt nomina eorum,
Charsena, Sethar, Admatha, Tharsis, Merezz, Marzzena, Memucan,
septem magnates Parzzæorum & Madæorum, videntes faciem regis; qui
sedebant in gradu anteriori, qui erat in solio regni. Juxta legem 15
quid esset faciendum reginæ Vasthi, quandoquidem non fecit dictum
regis Ahhasueros, quod mandaverat de ea in manu magnatum. Et 16
dixit Memuchan *(iste erat Haman nepos Agag impii)* ante regem &
magnates: Non adversùs regem tantùm rebellavit Vasthi regina, sed
adversùs *omnes* magnates & adversùs omnes gentes, quæ sunt in omnibus
regionibus, quibus imperat rex Ahhasueros. Nam exibit verbum *pro-* 17
positi reginæ ad omnes mulieres, ut subsannent maritos suos in oculis suis,
dum dicit unaquæque cum socia sua, nempe quidem regem *Ahhasueros*
dixisse, ut adduceretur Vasti regina ante se, & non ingressa est. Et 18
hodie dicent dominæ Parzzæorum & Madæorum, ut faciant viris suis
quemadmodum acceperant rem quam fecit Vasthi regina: & consulent
ut faciant sic omnibus magnatibus regis, & quis poterit ferre abundan-
tem derisum hunc et irritationem? Si regi placuerit, exeat verbum 19
decreti regii ex ipsius auctoritate, et scribatur in decreto Parzzæorum
et Madæorum, nec irritum fiat hoc decretum, ut non intret Vasthi ante
regem: *postquam vero venerit ante regem, decernat rex & auferat ca-*
put ejus; sed regnum illius det rex sociæ ejus, quæ pulchrior est
quam illa. Et audietur verbum decreti regis, quod fecerit, in omni 20
ditione sua, quia *decretum ejus magnum* est: & posthac omnes
mulieres tribuent honorem *& reverentiam* maritis suis tum magno tum
et parvo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Ὁ δὲ (δ) πότος οὐκ ἦν κατὰ τὸν προκείμενον νόμον ἐγένετο. (ε) οὕτως γὰρ ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ Ἀστὶν ἡ βασίλισσα ἐποίησε
9 πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς (ζ) Ἀρταξέρξης. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ (η) ἡδέως ἠθύμησε ὁ βασιλεὺς, εἶπε τῷ Ἀμὰν, καὶ (ϑ) Βαζὰν, καὶ Θάρρα, καὶ Βα-
10 ζεχζὶ, καὶ Ζαθολδὰ, καὶ Ἀβαταζὰ, καὶ Θαραβὰ, τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις τοῖς διακόνοις τῆ βασι-
11 λέως Ἀρταξέρξου, Εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν, βασιλεύειν αὐτὴν, καὶ περιθεῖναι αὐ-
12 τῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν (ι) τοῖς ἄρχουσι, καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι καλὴ
13 ἦν. Καὶ οὐκ εἰσήνεγκεν (κ) αὐτὸ Ἀστὶν ἡ βασίλισσα ἐλθεῖν μετὰ τοῦ εὐνούχου. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη, (λ) Καὶ εἶπε τοῖς φίλοις (μ) αὐτοῦ, Κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν Ἀστὶν, ποιήσατε οὖν περὶ
14 τούτου νόμον καὶ κρίσιν. Καὶ προσῆλθεν αὐτῷ Ἀρχεσαῖος, καὶ (ν) Σαρσαθαῖος, καὶ Μολισὰρ οἱ ἄρχοντες Περσῶν καὶ Μήδων, οἱ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως, οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ,
15 Καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, ὡς δεῖ ποιῆσαι Ἀστὶν τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησε τὰ ὑπὸ
16 τοῦ βασιλέως προσταχθέντα διὰ τῶν εὐνούχων. Καὶ εἶπεν ὁ Μουχαῖος πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἄρχοντας, Οὐ τὸν βασιλέα μόνον (ξ) ἠδίκησεν Ἀστὶν ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρ-
17 χοντας καὶ τοὺς ἡγεμόνους τοῦ βασιλέως· (ο) Καὶ γὰρ διηγήσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσ-
18 σης, καὶ (π) ὡς ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ· ὡς ἂν ἀντεῖπε (ρ) τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ, Οὕτω σή-
19 μερον αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρχόντων Περσῶν καὶ Μήδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ (σ) λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς, (τ) τολμήσουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἀνδρας αὐτῶν. Εἰ ἔν σοι τῷ βασι-
20 λεῖ, πρόσταξάτω βασιλικὸν, καὶ γραφήτω κατὰ τοὺς νόμους Μήδων καὶ Περσῶν, (†) καὶ μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ (∴) εἰσιθέτω ἔτι ἡ βασίλισσα πρὸς (υ) αὐτὸν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς (φ) δότω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς. Καὶ ἀκουσθήτω (χ) ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν ἐὰν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ· καὶ ὕτω πᾶσαι αἱ γυναῖκες δώσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτῶν, ἀπὸ μικροῦ ἕως πλησίου.

Potus autem hic non secundùm propositam legem fiebat. Sic 8
enim voluit rex, & præcepit œconomis facere voluntatem ipsius,
& hominum. Et Astin regina fecit convivium mulieribus in 9
regiis, ubi rex Artaxerses. In die autem septima exhilaratus rex 10
dixit ad Aman, & Bizin, & Tharra, & Bazazi, & Zatholtha,
& Abataza, & Tharaba, septem eunuchos ministros regis Ana-
xersis, ut introducerent reginam ad ipsum, ad faciendum eam 11
regnare, & circumponendum ei diadema, & ostendendum eam
principibus, & gentibus pulchritudinem ejus, quoniam pulchra
erat. Et non exuxdivit eum Astin regina, ut veniret cum eunu- 12
chis. Et tristatus est rex, & iratus est, Et dixit amicis suis, 13
Secundùm hæc loquuta est Astin: Facite igitur de hoc legem, &
judicium. Et accessit ad eum Arcesæus, & Sarsatheus, & Mi- 14
lisear principes Persarum, & Medorum, qui prope regem, qui primi
assidentes regi, Et annuntiaverunt ei, secundùm leges quomodò 15
oportet facere Astin reginæ; quia non fecit ea, quæ à rege sunt con-
stituta per eunuchos. Et dixit Muchæus ad regem, & princi- 16
pes; Non regem solum injuriâ affecit Astin regina, sed etiam
omnes principes, & duces regis: (Etenim narravit eis verba re- 17
ginæ, et quomodò contradixit regi:) Sicut igitur contradixit regi
Artaxersi; Sic hodiè reliquæ dominæ principum Persarum, et Me- 18
dorum, audientes, quæ regi dicta sunt ab ea, audebunt similiter vi-
lipendere vivos suos. Si igitur videtur regi; statuat edictum re- 19
gium, et scribatur secundùm leges Medorum, et Persarum, et
non aliter utatur, neque ingrediatur ultrà regina ad eum, et re-
gnum illius det rex mulieri meliori eâ. Et audiatur lex, quæ 20
à rege; quamcunque fecerit in regno suo. Et ita omnes mulieres
dicent honorem viris suis à mendico usque ad divitem.

MS.A. (δ) πότος οὐκ ἦν κατὰ (ε) οὕτως γὰρ (ζ) Ἀρταξέρξης. (η) ἡδέως ὁ βασιλεὺς ηὐφράνθη, (ϑ) Βαζεὰ, καὶ Ὀαρεζὼὰ, καὶ Ζηβαθαθὰ, καὶ Ἀβαζαζὰ, καὶ Θαβαζὰ, τοῖς (ι) πᾶσιν τοῖς (κ) αὐλῶν (λ) Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς (μ) ἑαυτῆ, (ν) Σαρεδαθαῖος, καὶ Μαρσεναῖος (ξ) ἠτίμασεν (ο) Καὶ διηγήσατο αὐλοῖς (π) ὅσα (ρ) αὐτῷ σήμερον, Αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ αἱ ἄρχ (σ) ἀκηβέντα (τ) τολμήσουσιν (†) καὶ * ἄλλως (∴) εἰσηθάτω (υ) τὴν βασιλέα Ἀρταξέρξου, καὶ (φ) ὁ βασιλεὺς δότω (χ) ὁ λόγος * βασιλέως, ὃν ἂν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἑαυτῆ ὅτι ἀληθὴς· καὶ ὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

אסתר : ב

ad epistolas Misitque .Memuchan verbum juxta rex fecitque : principum & ,regis oculis in verbum *fuit bonum* Et
21 22 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן: וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־
,ejus linguam juxta ,*populum & populum* ad & ,suam scripturâ secundùm *provinciam & provinciam* ad ,regis provincias omnes
כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנָו
.sui populi linguam secundùm *loquens* & ,sua domo in *tenens principatum* vir omnis *existendum* ad
לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ:

CAP. II. ב

& ,fecerat quæ & ,Vasthi ipsius est recordat' ,Achasueros regis *furorem quiescere secundùm* ,hæc *verba* Post
1 אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְזָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר עָשְׂתָה וְאֵת
.aspectu *bonas* virgines puellas regi Quærant : ejus ministri ,regis pueri Dixeruntque .eam super erat *decretũ* quod
2 אֲשֶׁר־נֶגְזַר עָלֶיהָ: וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה:
aspectu *bonam* virginem puellam omnem congregent & ,sui regni provinciis omnibus in præfectos rex præficiat Et
3 וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וִיקַבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה
.earũ purificatoria *dare* & ; mulierum custodis ,regis eunuchi Hege manu in ,mulierum domum in *metropoli* Susan in
אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן:
Vir .sic fecit & ,regis oculis in *verbum fuit bonum* & : Vasthi pro regnet ,regis oculis in *erat bona* quæ puella Et
4 וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: אִישׁ
Qui ,Jemini vir ,Chis filii ,Simhi filius ,Jair filius Mordechai ejus nomen & ,*metropoli* Susan in erat Jehudæus
5 יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: אֲשֶׁר
fecerat transmigrare quam ,Jehudah rege Jechoniah cum est *translata* quæ transmigratione cum Jerusalaim de fuerat *translatus*
6 הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה
: mater & pater ei non quia ,sui patrui filiam ,Esther ipsa ,Hadasah *nutriens fuit* Et .Babel rex Nebuchadnesar
7 נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאֵם
,fuit Et .filiam in sibi Mordechai eã accepit ,ejus *matrem & ejus patrem moriendo in* & : aspectu *bona* & ,forma pulchra puella &
8 וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת: וַיְהִי
est *capta* & ,Hegai manum ad *metropoli* Susan in *multas puellas* co*gregari in* & ,ejus lex & ,regis verbum *audiri in*
בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגַי וַתֻּלְקַח
tulit & ,ejus oculis in puella *erat bona* Et ,mulierum custodis Hegai manum in regis domum in Esther
9 אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים: וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא
puellas septem & ,ei *dandum ad* ,ejus partes & ,ejus purificatoria fecit accelerari & ,ejus *facies ad* misericordiam
חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶיהָ לָתֵת לָהּ וְאֶת שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת
.mulierum domus bonum in ejus puellas & ,eam mutavit & : regis domo è ei *dandum ad* ,*speciosas*
הָרְאוּיוֹת לָתֵת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֵּהוּ וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים:

Versio VULG. LAT.

Placuit consilium ejus regi, & principibus: fecitq; rex 21
juxta consilium Mamuchan, Et misit epistolas ad uni- 22
versas provincias regni sui, ut quæque gens audire &
legere poterat, diversis linguis & literis, esse viros prin-
cipes ac majores in domibus suis: & hoc per cunctos
populos divulgari.

CAP. II.

His ita gestis, postquàm regis Assueri indignatio de- 1
ferbuerat, recordatus est Vasthi, & quæ fecisset, vel quæ
passa esset: Dixerúntque pueri regis, ac ministri ejus; 2
Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ, Et mittan- 3
tur qui considerent per universas provincias puellas spe-
ciosas & virgines: & adducant eas ad civitatem Susan,
& tradant eas in domum fœminarum sub manu Egei
eunuchi, qui est præpositus & custos mulierum regia-
rum: et accipiant mundum muliebrem, et cætera ad u-
sus necessaria. Et quæcunque inter omnes oculis regis 4
placuerit, ipsa reguet pro Vasthi. Placuit sermo regi: 5
et ita, ut suggesserant, jussit fieri. Erat vir Judæus in
Susan civitate, vocabulo Mardochæus, filius Jair, filii
Semei, filii Cis, de stirpe Jemini, Qui translatus fuerat 6
de Jerusalem eo tempore, quo Jechoniam regem Ju-
da Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat,
Qui fuit nutritius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero 7
nomine vocabatur Esther: et utrumque parentem ami-
serat: pulchra nimis, et decora facie. Mortuisque pa-
tre ejus ac matre, Mardochæus sibi eam adoptavit in
filiam. Cùmque percrebruisset regis imperium, et juxta 8
mandatum illius multæ pulchræ virgines adducerentur
Susan, et Egeo traderentur eunucho; Esther quoque in-
ter cæteras puellas ei tradita est, ut servaretur in numero
fœminarum. Quæ placuit ei, et invenit gratiam in con- 9
spectu illius. Et præcepit eunucho, ut acceleraret mun-
dum muliebrem, et traderet ei partes suas, et septem
puellas speciosissimas de domo regis, et tam ipsam quàm
pedissequas ejus ornaret atque excoleret.

תרגום Targum.

וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וּרְבָרְבָנַיָּא וַעֲבַד מַלְכָּא כְּפִתְגָם מְמוּכָן: וּשְׁלַח פְּטָקִין כְּתִיבִן 21
וְחָתִימִן בְּעוּקְתָיהּ לְכָל פַּלְכֵי מַלְכָּא לְפַלְכָּהּ וּפַלְכָּה כְּמִכְתְּבָהּ רוּשְׁמֵיהּ וּלְוַת עַמָּא וַעֲמָא 22
כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ קְרֵי וְכֵן אֲמַר אֲחַוֵן עֲמָיָא אוּמַיָּא וּלְשָׁנַיָּא דִּי דִירִין בְּכָל מְמַשְׁלְתִי
אוּדַהֲרוּ לְמֶהֱוֵי כָּל גְּבַר מְסָרְבָן עַל אִתְּתֵיהּ וְכָפֵי לָהּ לְמֶהֱוֵי מְמַלְלָא כִּלְשׁוֹן גַּבְרָא
וְכִמְמַלַּל עַמֵּיהּ:

ב

בְּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין כַּד פְּחָ אֲשְׁתְּרַךְ מֵרְוַיִת חֲמָרְיֵהּ וְכַד נָח תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ דְּמַלְכָּא 1
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שְׁרִי לְמִדְכַּר יָת וַשְׁתִּי מְתִיבָן רַבְרְבָנוֹי וְכֵן אָמְרִין הֲלָא אַתְּ הוּא דְּחֵיבְתְּ
עֲלָהּ דִּין דְּקְטוֹל עַל מָה דַּעֲבָדַת אֲמַר לְהוֹן מַלְכָּא אֲנָא לָא נָזִירִית לְמִקְטְלָהּ אֱלָהֵן דִּי
תְּעוּל קֳדָמַי וְלָא עַלַת וּפְקֵדִית לְמַעְדֵּי מִנָּהּ מַלְכוּתָא אֲמָרוּ לֵיהּ לָא הָכֵי אֱלָהֵן
דִּין דְּקְטוֹל נָזְרַת עֲלָהּ בְּעֵטַת שְׁבַע רַבְרְבָנַיָּא מִן יַד תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ וְנָזְרִי לְמֶהֱוֵי צְלִיבָן
שְׁבָעָא רַבְרְבָנַיָּא עַל צְלִיבָא: וַאֲמָרוּ עוּלְמֵי דְּמַלְכָּא מְשׁוּמְשָׁנוֹי יְבָעִין לְצַרּוּפֵי מַלְכָּא 2
עֲלְמָן בְּתוּלָתָן שַׁפִּירָן דְּחָזוּ: וְיִמַּנֵּי מַלְכָּא אֲפִיטְרוֹפִין בְּכָל פַּלְכֵי מַלְכוּתֵיהּ וְיִכַּנְּשׁוּן 3
יָת כָּל עוּלְמְתָא בְּתוּלְתָּא שַׁפִּירַת חֵיזוּ לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא לְבֵית נָשַׁיָּא דִּי תַמָּן דִּימוֹסָן
וּבְנָאָן דִּי תַמָּן מְתַמְנֵי הֵגֵא רַב סְרִיס דְּמַלְכָּא נָטַר נְשַׁיָּא וְיִתְגַּוַר לְמֶהֱוֵי יְהַב סְמָתַר
מִשְׁחְהוֹן: וְעוּלְמְתָא דִּי תִשְׁפַּר קֳדָם מַלְכָּא תֵּעוֹל לְמֶחְסַן מַלְכוּתָא חֲלַף וַשְׁתִּי 4
וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וַעֲבַד הָכִי: גְּבַר חֵסִידָא וּמוֹדֶה וּמְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עַל 5
עַמֵּיהּ הֲוֶה בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא וּשְׁמֵיהּ מָרְדְּכַי אִתְקְרֵי עַל דַּהֲוָה מְתִיל לְמֵירָא דְּכִיָּא בַּר
יָאִיר בַּר שִׁמְעִי בַּר גֵּרָא בַּר קִישׁ גַּבְרָא דְּמִן שִׁבְטָא בִּנְיָמִן הוּא שְׁמַע דְּאַקֵּר יָת דָּוִד
וּבָעָא יוֹאָב לְמִקְטְלֵיהּ וְלָא שַׁבְקֵיהּ עַל דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה וְחָמָא דְּאִטְמוֹסִין
מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר לְמִפַּק מִנֵּיהּ וְכִדּוּ פְּסַק שְׁמַע מִלְּמֵילַד פַּקֵּד דָּוִד לְשָׁלְמֹה בְּרֵיהּ
לְמִקְטַל יָתֵיהּ: דִּי אֶזֵל בְּנָלוּתָא מִן יְרוּשְׁלֵם עִם גָּלוּתָא דִּי אֲגָלְיָאת עִם יְכָנְיָה 6
מַלְכָּא דִּיהוּדָה דִּי אֲגָלִי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל יְכַד צְדָא כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ יָת בָּבֶל
נְפַק מָרְדְּכַי מִן בָּבֶל עִם דָּנִיֵּאל וְכָל כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּי הֲווֹ תַמָּן בְּבָבֶל נְפָקוּ מִן
תַּמָּן וְעָלוּ עִם כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא לְמָדָר בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא: וַהֲוָה מָרְבֵּי יָת הַדַּסָּה הִיא 7
אֶסְתֵּר בְּרַת אֲחֹהִי וְאִמַּאי וַהֲוָה קָרִין לָהּ הַדַּסָּה עַל דִּי הֲוָת צְנִיעָא בְּבִיתָא דְּמָרְדְּכַי שְׁבִעִין וַחֲמֵשׁ
דְּמִתְלוּ לְאִמָּא אֶסְתֵּר הֲוָה קָרִין לָהּ עַל דִּי הֲוָת צְנִיעָא בְּבִיתָא דְּמָרְדְּכַי שְׁבִעִין וַחֲמֵשׁ
שְׁנִין וְלָא חֲזָת אַפֵּי גְּבַר אֱלָהִין אַפֵּי מָרְדְּכַי דְּאִתְעֲבִידַת לָהּ לְתוֹרְבִינָא אֲרוּם לֵיתַ
לָהּ אַבָּא וְאִמָּא עוּלְמְתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ וְשַׁפִּירַת חֵזוּ וּבְעִדָּן דְּמִית אֲבוּהָא אִשְׁתָּאֲרַת
בְּמֵעַיִן דְּאִמַּהּ וְכַד יְלִידַת יָתַהּ מֵיתַת אִמַּהּ וְנִסְבַהּ מָרְדְּכַי לֵיהּ בְּבִיתֵיהּ וַהֲוָה קָרֵי
לָהּ בְּרַת: וַהֲוָה כַּד אִשְׁתְּמַע פִּתְגָם פָּרוּ מַלְכָּא וּגְוַרְתֵּיהּ וּבְאִתְכַּנָּשׁוּת עוּלְמָן 8
סַגִּיאָן לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא לְיַד הֵגַי וְאִתְּבַרַת אֶסְתֵּר בְּאוּנְסָא וְאִתְעֲלַת לְבֵית מַלְכָּא
לְיַד הֵגַי נְטַר נְשַׁיָּא: וְשַׁפְרַת עוּלְמְתָא בְּעֵינוֹי וְאִטְעֲנַת חֶסְדָּא קֳדָמוֹי וּפַקֵּד 9
לְאַתְבְּהָלָא יָת סְמָתַר רְבוּתֵיהּ וְיָת מַתְנָתְהָא הַמְנִיכִין וּלְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא לְמֶהֱוֵי
וְהִיבִין לָהּ וְיָת שְׁבַע עוּלְמָתָא לְשַׁמְּשׁוּתֵיהּ שְׁבַע יוֹמֵי דְּשַׁבְּתָא חוֹלְתָא הֲוָת
מְשַׁמְּשָׁא קֳדָמֵיהּ בְּחַד בְּשַׁבְּתָא רוֹקְעִיתָא בְּתְרִין בְּשַׁבְּתָא נְנוּנִיתָא בְּתְלַת
בְּשַׁבְּתָא נְהוֹרִיתָא בְּאַרְבַּע בְּשַׁבְּתָא רוּחֲשִׁיתָא בְּחַמֵּשׁ בְּשַׁבְּתָא חוֹרְפִיתָא בְּשִׁתָּא
בְּשַׁבְּתָא רְנוּעִיתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא כּוֹלְהֵן צְדִיקָתָא וְחִנִּין לְמִתֵּן לָהּ מִיכְלָא
וּמִשְׁתְיָא עַל יְדֵיהֶן מִן בֵּיתָא דְּמַלְכוּתָא וְשַׁנֵּי יָתַהּ וְיָת עוּלְמָתָהָא לְאוֹטָבָא
לָהוֹן וּלְפַנְקוּתְהוֹן בְּבֵית נְשַׁיָּא:

ב

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et placuit verbum apud regem et magnates, et fecit rex juxta verbũ Me- 21
muchan. Et misit epistolas scriptas et obsignatas anulo suo ad omnes regi- 22
ones regis, ad singulas regiones juxta scripturam characteris earum, et ad
gentes singulas juxta locutionem linguæ earum *proclamavit, & sic di-*
xit; Vos gentes, nationes & linguæ, habitantes universam ditionem
meam, admoniti estote ut omnis *vir dominetur* uxori suæ, obligans eam ut
loquatur secundùm linguam viri, et juxta sermonem populi sui.

CAP. II.

Post hæc, *cùm revalesceret & edormîsset crapulam suam, &* quievis- 1
set vehementia indignationis regis Ahhasueros, cœpit recordari Vasthi:
respondentes igitur magnates ejus, ità dixerunt, Nónne tu ipse es qui ad-
judicâsti eam occisioni ob id quod fecit? dixit eis rex, Ego nequaquam
statui ut interficeretur, sed ut intraret in præsentiam meam; cùm verò
non intrâsset, jussi eam privari dignitate regia: regerunt illi, Non ita se
res habet, sed sententiam mortis tulisti in eam ex consilio septem
magnatum. Illicò efferbuit excandescentia ejus, ac jussit septem magna-
tes affigi cruci. Et dixerunt adolescentes regis ministri ejus: Quæran- 2
tur *in usum regis* adolescentulæ virgines pulchræ aspectu. Et instituat 3
rex curatores in omnibus regionibus regni sui, et congregent omnem ado-
lescentulam virginem pulchram visu in Susan metropoli, in domum mu-
lierum, *in qua thermæ sunt & balneæ*, ubi præpositus est Hege magister
Eunuchorum regius, custos mulierum; et decernatur ut det unguentum
unctionis eorũm. Et puella quæ placuerit regi intrabit ad possidendum 4
regnum pro Vasthi. Et placuit verbum regi, et fecit sic. Vir pius & con- 5
fitens et orans ante Deum pro populo suo, erat in Susan metropoli, et no-
mẽ ejus vocabatur Mardechi, *eò quòd similis esset myrrhæ puræ*, filii Jair,
filii Simghi, *filii Gera*, filii Chis, viri qui fuerat de tribu Benjamin: *(iste*
erat Simghi, qui maledixit David, cúmque vellet interficere eum Joab,
non permisit eum, propterea quòd intuitus eum spiritu prophetiæ, perspe-
xit fore ut Mardechai & Esther ex eo prodirent; cùm verò jam non am-
plius Simghi generandi vim haberet, jussit David Salomoh filio suo ut
morte eum multaret.) Qui ierat in captivitatem ex Jerusalem, cum ca- 6
ptivitate quæ abducta est cum Jechoniah rege Jehudah, quem abduxit Ne-
buchadnesar rex Babel: *quando verò depopulatus est Cyrus, & Da-*
rius, Babel, egressus est Mardechai ex Babel cum Daniel ac toto cœtu
Israel, qui illic erant in Babel, & venerunt cum Cyro rege ut habita-
rent in Susan metropoli. Nutrierat autem Hadassa, ipsa est Esther, fi- 7
liam patrui sui. *Vocabant autem eam Hadassa, eò quòd esset justa, justi*
verò sunt qui assimilantur myrto; Esther vocabant eam, quòd vere-
cundè se abscónderet domi Mardechai septuaginta & quinque annos, ne-
que vultus viri alicujus aspiceret nisi solius Mardechai qui fuerat ipsi
nutritius; quoniam non erat ei pater aut mater: puella erat pulchræ
aspectu & pulchra visu; & quo tempore *mortuus est* pater ejus *relicta*
est in visceribus matris suæ, & simulac peperisset eam mortua est etiam
mater ejus, *& suscepit* eam Mardechai *ad se* in domo sua, & vocabat eam
filiam. Et fuit cùm auditum esset verbum præconis regis & decretum 8
ejus, & cùm congregarentur puellæ multæ in Susan metropoli, in manum
Hegai, sublata Esther vi inducta est in domum regis, in manum Hegai
custodis fœminarum. Et placuit puella in oculis ejus, & reportavit mi- 9
sericordiam ante illum, & jussit accelerari unguentum dignitatis ejus, &
dona ejus, torques & vestes regias quæ dandæ essent ei, & septem puellas
ad ministrandum illi *septem diebus hebdomadis*; *Cholta ministrabat*
primò primâ feriâ, Rokeitha secundâ feriâ, Genunitha tertiâ feriâ,
Nehoritha quartâ feriâ, Rochashitha quintâ feriâ, Churphitha sextâ
feriâ, Regoïtha die Sabbathi; justæ omnes & dignæ quæ darent illi ci-
bum & potum per manus suas ex domo regis: & mutavit eam & puel-
las ejus, ut optimè esset eis in deliciis suis in domo fœminarum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

21 22 Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς κατὰ ἐλάλησεν ὁ Μουχαῖος, Καὶ ἀπέστειλεν (ϕ) εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, καὶ τὴν λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶ (ω) φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

MS. A. (ϕ) ὁ βασιλεὺς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ εἰς χώραν καὶ χώραν, καὶ (ω) αὐτοῖς φόβον

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τὸ θυμῷ, (α) καὶ οὐκ ἔτι ἐμνήσθη τῆς Ἀσὶν, μεμνημένων
2 οἷα ἐλάλησε, καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν. Καὶ εἶπαν οἱ διάκονοι (β) τοῦ βασιλέως, Ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κορά-
3 σια (γ) ἄφθορα καλὰ τῷ εἴδει. Καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις (δ) τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ· καὶ ὁπλεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα·
καὶ παραδοθήτωσαν τῇ εὐνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν· καὶ δοθήτω σμῆγμα, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπι-
4 μέλεια. Καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ Ἀσίν. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ ῥῆγμα, καὶ ἐ-
5 ποίησεν οὕτως. Καὶ ἄνθρωπος (ε) ἦν Ἰουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα (ζ) αὐτῷ Μαρδοχαῖος ὁ (η) τοῦ
6 Ἰαΐρου, τοῦ Σεμεΐου, τοῦ Κισαΐου, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, Ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ Ἱερουσαλὴμ, (θ) ἣν ᾐχμαλώτευσε
7 Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος. Καὶ ἦν τούτῳ παῖς θρεπτὴ, θυγάτηρ Ἀμιναδὰβ ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
(ι) καὶ ὄνομα αὐτῇ Ἐσθήρ. ἐν δὲ τῷ μεταλάβειν αὐτὴν τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν (κ) αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα.
8 καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἴδει. Καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ζωνίχθησαν (λ) πολλὰ κορά-
9 σια εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα Γαΐ, καὶ ἤχθη Ἐσθὴρ πρὸς Γαΐ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν. Καὶ ἤρεσεν
αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔσπευσεν (μ) δοῦναι αὐτῇ τὸ ζωμῆγμα, καὶ τὴν μερίδα, καὶ
τὰ ἐπτὰ κοράσια τὰ (ν) ὑποδεδεγμένα αὐτῇ ὀκ βασιλικῆ· καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς καὶ ταῖς ἅβραις αὐτῆς
10 ἐν τῷ γυναικῶνι. (ξ) Καὶ οὐκ ὑπέδειξεν Ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα· ὁ γὰρ Μαρδοχαῖος ἐνε-
11 τείλατο αὐτῇ μὴ ἀπαγγεῖλαι. (ο) Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν περιπατεῖ ὁ Μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυ-
ναικείαν, ὁπόσοι τί (π) Ἐσθὴρ ζημιώσηται. (ρ) Οὕτως δὲ ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βα-
σιλέα, (σ) ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο· οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας, μῆνας ἓξ
ἀλειφομέναις (τ) ἐν σμυρνίνῳ ἐλαίῳ, καὶ μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι (υ) καὶ ἐν τοῖς σμήγμασι τῶν γυναικῶν,
13 Καὶ τότε εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα· (φ) καὶ ᾧ ἐὰν εἴπῃ, δοθήσεται αὐτὴν (χ) συνεισέρχεσθαι αὐτῷ ἀ-
14 πὸ τῆς γυναικῶνος ἕως τῶν βασιλέων· Δείλης εἰσπορεύεται, καὶ πρὸς ἡμέραν ἀποστρέφει εἰς τὸν γυναικῶνα
ἕτερον, (ϕ) οὐ Γαὶ ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐκ ἔτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα,
ἐὰν μὴ κληθῇ (ω) ὀνόματι.

Gai eunuchus regis, custos mulierum:

Et placuit verbum regi, & principibus. Et fecit rex, sicut loquutus 21
est Mucheus, Et misit in omne regnum per regionem juxta sermonem 22
eorum; ut esset timor eius in domibus suis.

MS. A. (α) ἐμνήσθη γὰρ τῆς Ἀσὶν, καθὰ ἐποίησεν, καὶ ὅσα αὐτῇ καθεκρίθη. Καὶ (β) πρὸς τὸν βασιλέα (γ) καλὰ ἄφθορα (δ) τῷ βασιλεῖ καὶ ὁπλίξάτωσαν (ε) Ἰουδαῖον ἦν (ζ) αὐτῷ (η) τοῦ Ἰάϊρου, ὁ δὲ (θ) ὃν (ι) καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐσθήρ. (κ) αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα. (λ) κοράσια πολλὰ (μ) αὐτῇ δοῦναι τὸ σμῆγμα, (ν) ὑποδεδιγμένα (ξ) Καὶ οὐκ ὑπέδειξεν αὐτῆς τὸ γένος Ἐσθὴρ οὐδὲ (ο) Καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ Μαρδοχαῖος περιπατεῖ καὶ (π) Αἰσθὴρ ζημιαίνει. (ρ) Καὶ ὅταν ἡ καιρὸς (σ) ὅταν ἀναπληρώθῃ καιρὸς κοράσια, μῆνες δεκαδύο· (τ) * μυείνινον ἔλαιον, καὶ (υ) τοῖς σμήγμασιν (φ) καὶ ᾧ ἂν (χ) συνεισέρχεσθαι αὐτὴν (ϕ) ὅτε ὁ εὐνοῦχος (ω) ὀνόματι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et placuit verbum hoc regi, & magnatibus 10
ejus. Et fecit rex secundùm verbum Meucan.
Et misit literas ad omnes provincias Regis, 22
secundùm scripturam & linguam singularum
provinciarum, ut omnis vir dominaretur in
domo sua. Hoc autem edicebatur suâ cujus-
que populi linguâ.

CAP. II.

Post hæc autem, cùm sedata esset ira regis 1
Achshiraſh, recordatus est reginæ Vasthi, &
omnium eorum quæ fecerat, quæq; ipse de ea
decreverat. Et dixerunt ipsi pueri & minis- 2
tri ejus; Quærantur regi virgines aspectu
pulchræ. Et præficiat rex per omnes Pro- 3
vincias qui congregent omnes juvenculas
virgines visu pulchras in gynæconem, ad
Hagi eunuchum, custodem mulierum, qui
ornatum ipsarum præstet. Et virgo quæ re- 4
gi placuerit regina sit loco Vasthi. Et pla- 5
cuit verbum regi, fecitque sic. Et erat Ju-
dæus quidam, in castro Susan, cujus nomen
Mordecai, filius Jair, filius Semei, filius
Kish, de tribu Benjamin. Qui deportatus 6
fuerat ab Urishlem, inter eos quos cum Ju-
chania deportaverat Nebuchadnezar rex Ba-
bylonis: Hic educabat Hadassam, (ipsa est 7
Esther) patruelem suam: Quia nec patrem
nec matrem habebat. Virgo autè aspectu erat
formosa, & visu pulchra. Et cùm mortui
essent pater ac mater ejus, accepit ipsam
Mordecai in filiam. Cumque publicaretur 8
verbum regis, & præceptum ejus, et cum col-
ligerentur multæ virgines in castrum Susan,
ad Hagi eunuchum, ducta etiam est Es-
ther in domum regis ad custodem mulierum.
Et placuit ipsi virgo & adepta est gratiam 9
coram eo, ita ut maturè præberet ei orna-
tum, & partes ipsius: Et septem ancillis
suis, quas ipsi præberi de domo regis, jus e-
rat. Et sepositit ipsi & ancillis ejus, plus
quam reliquis mulieribus.

אסתר : ב

לא־הגידה אסתר את־עמה ואת־מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד׃ 10
indicaret non ut ,eis super præceperat Mordochai quia ;suam cognationem & ,suum populum Esther indicavit Non

ובכל־יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית־הנשים לדעת את־שלום אסתר ומה־ 11
quid & ,Esther pacem cognoscendum ad ,mulierum domus atrii facies ad perambulans Mordochai die & die omni in Et

יעשה בה׃ ובהגיע תור נערה ונערה לבוא׳ אל־המלך אחשורוש מקץ היות לה כדת 12
sex & ,myrrheo oleo in mensibus sex earum abstersionum dies implebantur sic quia ;menses duodecim mulierum

הנשים שנים עשר חדש כי כן ימלאו ימי מרוקיהן ששה חדשים בשמן המר וששה
dicebat quod omne :regem ad veniens puella hoc in Et .mulierum abstersionibus & ,aromatibus in mensibus

בבשמים ובתמרוקי הנשים׃ ובזה הנערה באה אל־המלך את כל־אשר תאמר 13
ipsa manè in & ,intrans ipsa vespere In .regis domum ad usque mulierum domo è ea cum veniendo ei dabatur

יתן לה לבוא עמה מבית הנשים עד־בית המלך׃ בערב׳ היא באה ובבקר היא 14
ingrediebatur non :concubinarum custodis regis eunuchi Sahasgaz manum ad ,secundam mulierum domum ad reversens

שבה אל־בית הנשים שני אל־יד שעשגז סריס המלך שמר הפילגשים לא־תבוא
filiæ Esther ordinem comingendo in Et .nomine in vocaretur & ,rex eam in voluisset nisi ,regem ad ampliùs

עוד אל־המלך כי אם־חפץ בה המלך ונקראה בשם׃ ובהגיע תור־אסתר בת־ 15
nisi ,verbum requisivit non ,regem ad ingrediendum ad filiam in sibi acceperat quam ,Mordochai patrui Abichail

אביחיל׳ דד מרדכי אשר לקחה־לו לבת לבוא אל־המלך לא בקשה דבר כי אם את־
eam videntium omnium oculis in gratiam tollens Esther fuit & :mulierum custos regis eunuchus Hegai dixerat quod

אשר יאמר הני סריס־המלך שמר הנשים ויהי אסתר נשאת חן בעיני כל־ראיה׃
(Tebet mensis ipse) ,decimo mense in ejus regni domum ad ,Achasueros regem ad Esther est capta Et

ותלקח אסתר אל־המלך אחשורוש אל־בית מלכותו בחדש העשירי הוא־חדש טבת 16
ejus facies ad misericordiâ & gratiam tulit & ,mulieribus omnibus præ Esther rex dilexit Et .ejus regni septimo anno in

בשנת שבע למלכותו׃ ויאהב המלך את־אסתר מכל־הנשים ותשא־חן וחסד לפניו 17
magnum convivii rex Fecitque .Vasthi pro eâ fecit regnare & ,ejus capite in regni coronam posuit & :virginibus omnib⁹ præ

מכל־הבתולות וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי׃ ויעש המלך משתה גדול 18
.regis manu secundam portionem dedit & ,fecit provinciis requiem & ,Esther convivium ,suis servis & ,suis principib⁹ omnib⁹

לכל־שריו ועבדיו את משתה אסתר והנחה למדינות עשה ויתן משאת כיד־המלך׃
,suum populum & ,suam progeniem indicans Esther Non .regis porta in sedens Mordochai &,secundò virgines congregari in Et

ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי ישב בשער המלך׃ אין אסתר מגדת מולדתה ואת־עמה 19 20
eo cum nutritione in erat sicut ,faciens Esther Mordochai sermonem & :Mordochai ea super præceperat quod secundùm

כאשר צוה עליה מרדכי ואת־מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו׃
custodibus ex regis eunuchi duo ,Teres & ,Bigthan efferbuit ira ,regis porta in sedente Mordochai & ,illis diebus In

בימים ההם ומרדכי ישב בשער המלך קצף בגתן ותרש שני סריסי המלך משמרי 21
:reginæ Esther nunciavit & ,Mordochai ipsi res innotuit Et .Achasueros regem in manum mittere quæsierunt & ,liminis

הסף ויבקשו לשלח יד במלך אחשורש׃ ויודע הדבר למרדכי ויגד לאסתר המלכה 22
.Mordochai nomine in regi Esther dixit &

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי׃

Versio VULG. LAT.

Quæ noluit indicare ei populũ & patriã suã : Mardochæus enim præceperat ei, ut de hac re omnino reticeret : Qui deambulabat quotidiè ante vestibulũ dom⁹, in qua electæ virgines servabantur, curã agens salutis Esther, & scire volens quid ei accideret. Cùm autem venisset tempus singularũ per ordinem puellarũ, ut intrarent ad regẽ, expletis omnib⁹ quæ ad cultũ muliebrẽ pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita duntaxat, ut sex mensib⁹ oleo ungerentur myrrhino, & aliis sex quibusdã pigmentis et aromatib⁹ uterentur. Ingredienteíque ad regẽ, quidquid postulâssent ad ornatum pertinens, accipiebant, & ut eis placuerat, compositæ de triclinio fœminarum ad regis cubiculũ transibant. Et quæ intraverat vesperè, egrediebatur manè, atq; indè in secundas ædes deducebatur, quæ sub manu Susagazi eunuchi erant, qui concubinis regis præsidebat: nec habebat potestatem ad regẽ ultrà redeundi, nisi voluisset rex, & eam venire jussisset ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem, instabat dies, quo Esther filia Abihail fratris Mardochæi, quam sibi adoptaverat in filiam, deberet intrare ad regem. Quæ non quæsivit muliebrem cultũ, sed quæcunq; voluit Egeus eunuch⁹ custos virginũ, hæc ei ad ornatũ dedit. Erat enim formosa valdè, & incredibili pulchritudine, omniũ oculis gratiosa & amabilis videbatur. Ducta est itaq; ad cubiculũ regis Assueri menſe decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni ej⁹. Et adamavit eam rex plus quã omnes mulieres, habuitq; gratiã & misericordiã coram eo sup omnes mulieres, & posuit diadema regni in capite ejus, fecitq; eã regnare in loco Vasthi. Et jussit conviviũ præparari permagnificũ cunctis principib⁹, & servis suis, pro cõjunctione et nuptiis Esther. Et dedit requiem universis provinciis, ac dona largitus est juxta magnificentiam principalem. Cúmq; secundò quærerentur virgines & congregarentur, Mardochæus manebat ad januã regis: Necdũ prodiderat Esther patriã, & populũ suũ, juxta mandatũ ejus. Quidquid enim ille præcipiebat, obſervabat Esther: & ita cuncta faciebat, ut eo tẽpore solita erat, quo eam parvulã nutriebat. Eo igitur tẽpore, quo Mardochæus ad regis januã morabatur, irati sunt Bagathan et Thares duo eunuchi regis, qui janitores erant, et in primo palatii limine præsidebãt: voluerúntq; insurgere in regẽ, et occidere eũ. Quod Mardochæũ nõ latuit, statímq; nuntiavit reginæ Esther, et illa regi, ex nomine Mardochei, qui ad se rẽ detulerat.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

תרגום TARGUM.

לא חוית אסתר ית עמה וית דמרדכי פקדה דלא תחוי ומטול מה פקדה׃ 10
דלא תחוי מטול דחשב בליביה מרדכי דשתי דעברת יקרא לנפשה ולא צבית דייתי
למחמי שופרה למלכא ולשלטיא רן יתה דינין וקטל יתה ולמה לא חויאת
אסתר עמה דתולדותה דלמא רגיז עלה מלכא וקטל לה ומשיצי עמא די היא מנהּ׃
לכן פקד יתה דלא תחוי עמה וית מולדותה׃ ובכל יומא ויומא מרדכי הוה מצלי ואזיל 11
קדם דרתא די בבית נשיא למידע ית שלמא דאסתר ומה אתעבד בה׃ וכד מטא 12
סדור עולמתא ועולמתא למעל קדם מלכא אחשורוש מסוף דיהוי לה כהלכת
נשיא דמתינן בתפנוקיהון תרי עשר ירחי שתא ארום כדין שלימין יומי סמתוריהון
שתא ירחין בטכסת ואנפקנון דמנתר ית סערא ומפנק ית בסרא ושתא ירחין
בבוסמיא ובסמתורי נשיא׃ ובהדין זמן בתר דשלמין תרי עסר ירחי שתא עולמתא 13
עיילא לות מלכא ית כל רב וסרכן די צבי למיעל מן די יתיהב לה למעל עמה מבית
נשיא עד בית מלכא׃ בעדן רמשא הוה עיולא לשמשיה ית מלכא ובעדן צפרא 14
הות תיבא לבית נשיא תנין לידא דשעשגז רבא דמלכא נטר מטרונייתא ומכן ואזל
לא תעול תוב לות מלכא ארום אלהן דהויא דאתרעי בה מלכא וקרי לה בשמא מפרש
וכתיב׃ וכד מטא סדור אסתר בת אביחיל אחבוי דמרדכי די נסבה ליה 15
לברת למעל לות מלכא לא תבעת צרוך לכל מדעם ארום אלהן ית מן דיימר
הני רבא די למלכא נטר נשיא והות אסתר טעינת טיבו ומשכחא רחמין בעיני
כל חזוהא׃ ואדברת אסתר לות מלכא אחשורוש לאתתא ואעל יתה לבית אדרון 16
בית מלכותיה בירחא עשרה הוא ירחא דטבת בשתא שביעתא למלכותיה׃
ורחם מלכא ית אסתר מכל נשיא דהוו מתנסבן ואטענת רחמין וטיבו קדמוי מכל 17
בתולתא ושוי מניכא דדהבא על רישה וטרד מן קיטון בית מסכיה ית איקונין
דושתי ואוקים תחן ית איקונין דאסתר ואותיב יתה על כורסי תנין ואמלך יתה חלף
ושתי׃ ועבד מלכא משתיא רבא לכל רברבנוי ועבדוי והוה קרי ליה משתיא 18
דאסתר והנית שבוק כרנא לפלגיא עבד ויהב ליה מתנן וחולק כמסת ידא דמלכא׃
ובאתכנשות בתולתא ומנא ומרדכי מצלי ואזל ויתב בתרע מלכא׃ בומנא 19 20
חדא הוה שאיל לה מלכא מאידין אומא את ולא הות אסתר מחויא ילדותה וית עמה
כמא דפקד עלה מרדכי וית מאמר מרדכי הות אסתר עבדת שביא ומועדיא הות
נטרת ביומי ריחוקא הות מודהרא חבשילין וחמרא דעממין נוכראין לא הות טעמא
ולכל פקודיא דאתחיבן בהון נשיא רבית ישראל הות נטרא על פום מרדכי היכמה
דהות נטרת כד הות מתרביא עמיה׃ ביומיא האנון מרדכי יתיב בסנהדרין 21
דתקינת להי אסתר בתרע מלכא וכד חזו תרין רברבניא כרין כנסו וקצפו ואמרו דין
לדין הלא מלכתא בפתגם מלכא בעיא לסלקא יתן ולאוקמאי מרדכי ליתרבותא
לסלקא תרין קלוסנתרין ולאוקמא חד בגין אתיעטו בלישנהון בגתן ותרש טרסאי
תרין רברבני מלכא מנטרי פלטירא ואמרו לאשקאה סמא דמותא דמטול לאסתר
מלכתא ולאושטא ידא במלכא אחשורוש למקטליה בסיפא בבית דמוכיה׃
ואשתמודע פתגמא ל מרדכי על דהוה חכים למללא בשבעין לישנין וחוי לאסתר 22
מלכתא ואמרת אסתר למלכא ואתחבתיב על שום מרדכי׃

Paraph. Chald. Versio Latina.

Non indicavit Ezzther populum suum & *cognationem suam*, quia Mardechai præceperat illi ut non indicaret. *Et quare præcepit ei ut non indicaret? Quia reputavit cum animo suo Mardechai; Vasthi, quæ arrogavit honorem sibimet, neque dignata est venire ut conspiceretur pulchritudo ejus regi & proceribus, malè multavit, & capitali eam supplicio affecit. Sed quare non indicavit Esther populum cognationis suæ? Nequando infensus illi rex, & occideret ipsam, & extirparet populum à qua ipsa esset orunda: ideo præcepit ei ut non indicaret populum suum & cognationem suam.* Et singulis diebus orabat Mardechai, & ibat ante atrium domus fœminarum, ut cognosceret pacem Ezzther, & quid fieret illi. Et quando obtigit ordo singularum puellarum ut intrarent ante regem Ahhasueros, postquam fuerat illis juxta morem fœminarum quo morabantur in delitiis suis duodecim menses anni: nam sic complebantur dies unctionis earum, sex menses *in usu olei omphacini, quod facit decidere pilos, & delicatam reddit carnem*; & sex menses in aromatibus & purificationibus mulierum. Et hoc tempore *postquam* perfecti erant duodecim menses anni, puella intrabat ad regem: omnis magnus & satelles, quos vellet dicere, statim dabantur ei, ut intrarent cum illa à domo mulierum usque ad domum regis. Tempore vespertino intrabat ad ministrandum regi, et tempore matutino redibat in domum fœminarum iterum in manum Saghasgaz magistri regii custodis matronarum: & post hoc *deinceps non ingrediebatur amplius* ad regem, nisi illa quam elegisset rex & vocasset nomine *expresso & scripto*. Et quando obtigit ordo Ezzther filiæ Abihhail patrui Mardechai, quam acceperat sibi in filiam, ut ingrederetur ad regem, non quæsivit usum cujusquam rei, nisi quod dixit Hegai magister regius custos fœminarum: Et *reportavit* Ezzther gratiam & invenit *favorem* in oculis omnium conspicientium eam. Et deducta est Ezzther ad regem *Ahhasueros in uxorem*, & introduxit eam in domum cubiculi domus regni sui menſe decimo, ipse est mensis Tebeth anno septimo regni ejus. Et amavit rex Ezzther præ omnibus mulieribus *quæ assumptæ fuerant*, & reportavit misericordiam & gratiam ante illum præ cunctis puellis: & posuit monile aureum super caput ejus, *& ejecit ex conclavi cubili sui effigies Vasthi, & reposuit ibi effigies Ezzther, & collocavit eam super solio secundo*, & constituit eam reginam pro Vasthi. Et fecit rex convivium magnum omnibus magnatibus suis & servis suis, quod *vocavit*, Convivium Ezzther. Et vacationem remissionis tributi regionibus fecit, & dedit ei donum & partem juxta amplitudinem manus regis. Et cùm congregarentur puellæ vice secundâ, Mardechai *orabat, & profectus* sedebat in porta regis. *Tempore quodã per contatus est eam rex, De quanã gente es tu?* Sed non indicaverat Ezzther natale suũ & populum suũ, sicut præceperat illi Mardechai: dictum quippe Mardechai fecerat Ezzther, *Sabbatha & festa observabat, in diebus separationis sibi cavebat, decocta & vinũ alienigenarum non degustabat, & omnia præcepta, quibus tenebantur mulieres Israelitides, observabat ex præscripto Mardechai*; sicuti observaverat cùm educaretur apud illũ. In die⁹ illis Mardechai sedente *in Sanhedrin, quod constituerat sibi Ezzther* in portâ regis; *animadvertentes duo purpurati ita fieri*, convenerunt & indignati sunt, *dixerunt q, alter alteri: Nónne regina, annuente rege, quærit amovere nos & substituere Mardechai; haud conducit removeri duos præfectos, ut substituatur unus. Tunc inierunt consilium in linguâ suâ* Bigthan et Theres *Tarsenses*, duo magistri regii ex custodibus palatii, et dixerũt ut propinarent venenũ *lethale Ezzther reginæ*, et ut mitterent manũ in regẽ Ahhasueros, *ut occiderent eũ gladio in cubiculo suo*. Et audita est res à Mardechai, *eò quòd calleret ut loqueretur septuaginta linguis*, et indicavit Ezzther reginæ: et dixit Ezzther regi, *& scriptum est* ex nomine Mardechai.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον Ἐσθὴρ (ᵃ)τῇ θυγατρὶ Ἀμιναδὰβ ἀδελφῇ πατρὸς Μαρδοχαίου (α) εἰσ-
16 ελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, ἔδει ἢ ἐτέτακτο (β) ὧν ἐνετείλατο ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν· ἦν
γὰρ Ἐσθὴρ εὑρίσκουσα χάριν (γ) παρὰ πάντων τῶν βλεπόντων αὐτήν. Καὶ εἰσῆλθεν Ἐσθὴρ (δ) πρὸς
17 Ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ, ὅς ἐστιν Ἀδὰρ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Καὶ
ἠγάπησεν ὁ βασιλεὺς Ἐσθὴρ, καὶ εὗρε χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένους, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυ-
18 ναικεῖον. Καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ τοῖς δυνάμεσιν (ᵉ)ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ, καὶ ἄ-
19 ψεσι τοῦ γάμους Ἐσθὴρ, καὶ ἄφεσιν ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος (ε) ἐθεράπ-
20 πευεν ἐν τῇ αὐλῇ. Ἡ δὲ Ἐσθὴρ οὐκ ὑπέδειξε τὴν πατρίδα αὐτῆς· ἅτε γὰρ ἐνετείλατο αὐτῇ (ς)Μαρδοχαῖος,
φοβεῖσθαι τὸν θεὸν, καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ Ἐσθὴρ (ζ) ἃ μετήλλαξε τὴν
21 ἀγωγὴν αὐτῆς. Καὶ ἐλυπήθησαν οἱ δύο εὐνοῦχοι τῶν βασιλέως οἱ ἀρχισωματοφύλακες, ὅτι προήχθη (η) Μαρ-
22 δοχαῖος, καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι Ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα. Καὶ ἐδηλώθη (θ) Μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσή-
23 μανεν Ἐσθὴρ, καὶ (ι) αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἤτασε τοὺς δύο εὐνούχους,
καὶ ἀπρέμασεν αὐτούς. καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς γραφῆναι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ,
ὑπὲρ τῆς εὐνοίας Μαρδοχαίου, (κ) ἐν ἐγκωμίῳ.

MS. A. (ᵃ)Θυγατρὸς (α) ἐν τῷ εἰσελθεῖν (β) ὧν αὐτῇ ἔλεγεν ὁ εὐνοῦχος τῶν γυναικῶν· (γ) ἐνώπιον
τῶν (δ) πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην (ᵉ)ἐφ' (ε)ἑβδόμου(ς) ὁ Μαρ-
τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ τὰ (κ) ἐγκωμίῳ.

ΚΕΦ. γ'.

1 (α)Μετὰ δὲ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης (β) Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ Βουγαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐ-
2 τὸν, καὶ ἐκαθίσατο πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ. Καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ (γ) προσεκύνουν αὐτῷ· οὕτως γὰρ
3 (δ) προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. ὁ δὲ Μαρδοχαῖος (ᵉ)οὐ προσεκύνει αὐτῷ. Καὶ ἐλάλησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τῷ
4 βασιλέως τῷ Μαρδοχαίῳ, Μαρδοχαῖε, τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα; Καθ' ἑκάστην ἡμέ-
ραν (ε) ἐλάλουν αὐτῷ, καὶ οὐκ ὑπήκουεν αὐτῶν. καὶ ὑπέδειξαν τῷ Ἀμὰν, (ζ) Μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέ-
5 ως λόγοις ἀντιλαμανόμενον, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς ὁ Μαρδοχαῖος ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι. (η) Καὶ ὁπηγνὸς Ἀμὰν ὅτι
6 οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ Μαρδοχαῖος, (θ)ἐθυμώθη ζόφρα, Καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν Ἀρ-
7 ταξέρξου βασιλείαν Ἰουδαίους. (ι) Καὶ ἐποίησε ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου,
καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνὸς, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος Μαρδοχαίου·
8 καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν Ἀδάρ. Καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα
Ἀρταξέρξου, λέγων, Ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου, οἱ δὲ νό-
9 μοι αὐτῶν ἔξαλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τοὺς νόμους τοῦ βασιλέως παραβαίνουσι, (ι) καὶ ἀσύμφορα τῷ βα-
σιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς. (κ) Εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτοὺς, κἀγὼ διαχάψω εἰς τὸ γαζοφυ-
λάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια.

MS.A. (α) Μετὰ ταῦτα (β)* Ἀνὰμ Ἀναμαδαθοῦ (γ) προσκύνουν Ἀμάν· ὅτως (δ) ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς (ᵉ)* προσκυνεῖν,(ε) ἔλεγον αὐτῷ, καὶ οὐκ ὑπήκουσεν (ζ)
Μαρδοχαῖον μὴ ὑπακούοντα τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις· ὑπέδειξεν δὲ αὐτοῖς(η)Καὶ ἐπέγνω Ἀμὰν (θ)καὶ ἐθυμώθη Ἀμὰν ζόφρα,(ι)* Ἐτου δωδεκάτου βασιλεύοντος Ἀρταξέρξου
ψήφισμα ἐποίησεν, καὶ ἔλαβεν κλήρους * ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνὸς, (ι) καὶ τῷ βασιλεῖ ἐ ζυμφέρει ἐᾶσαι (κ) Εἰ δοκεῖ ἔν τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι,κἀγὼ διαχάψω

Dum autem impleretur tempus Esther filiæ Aminadab fratris patris 15
Mardochei intrandi ad regem, nihil prævaricata est eorum quæ mandavit
eunuchus custos mulierum. Erat enim Esther inveniens gratiam apud
omnes aspicientes eam. Et intravit Esther ad Artaxersem regem duo- 16
decimo mense, qui est Adar, septimo anno regni ejus. Et amavit rex 17
Esther: & invenit gratiam præ omnibus virginibus: & imposuit ei
diadema muliebre. Et fecit rex convivium omnibus amicis suis, & vir- 18
tutibus, per dies septem: & exaltavit nuptias Esther, & remissionem
fecit iis qui sub regno ipsius. Mardochæus autem serviebat in aula. 19
Esther autem non indicavit patriam suam. Sic enim mandaverat ei 20
Mardochæus, timere Deum, & facere præcepta ejus, sicut erat cum eo.
Et Esther non mutavit educationem suam. Et tristati sunt duo 21
eunuchi regis principes custodum corporis; quoniam provectus fuerat
Mardochæus: & quærebant occidere Artaxersem regem. Et manifé- 22
stum fuit Mardocheo verbum, & significavit Esther, & ipsa patefecit
regi insidias. Rex autem examinavit duos illos eunuchos, & suspen- 23
dit eos. Et præcepit rex (f) seponere in commentario in regia biblio-
theca pro benevolentia Mardochæi, in encomio.

CAP. III.

Post hæc autem glorificavit rex Artaxerses Aman Amadathi Bu- 1
gæum, & exaltavit eum: Et prior sedebat omnibus amicis suis: Et 2
omnes, qui in aula, adorabant eum. Ita enim præcepit rex facere.
Mardochæus autem non adorabat eum. Et loquuti sunt, qui in 3
aula regis, Mardocheo; Mardochæe, quid non observas ea quæ
à rege dicuntur? Per singulos dies loquebantur ei: & non obe- 4
diebat eis. Et indicárunt Aman, Mardochæum verbis regis re-
pugnantem: & indicárat eis Mardochæus, quia Judæus est.
Et cognoscens Aman quia non adorat eum Mardochæus; indig- 5
natus est valdè. Et decrevit delere omnes, qui sub Artaxersis regno, 6
Judæos. Et fecit decretum in anno duodecimo regni Artaxersis, & 7
misit sortes, diem ex die, & mensem ex mense, ut perderet in una die
genus Mardochei. Et cecidit sors in quartam & decimam mensis,
qui est Adar. Et locutus est ad regem Artaxersem, dicens; Est gens 8
disseminata in gentibus in omni regno tuo: leges autem eorum diversæ
præter omnes gentes: legibus autem regis sunt inobedientes: & non
consert regi permittere eos. Si videtur regi; decernat perdere eos: & 9
ego describam in gazophylacio regis argenti talenta decem millia.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ... ...

אסתר : ג

CAP. III. ג

1 אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם
2 אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
3 וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ
4 עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי בְּאָמְרָם
אֵלָיו יוֹם וְיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי כִּי־הִגִּיד
5 לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה:
6 וַיָּבֻז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן
לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא
7 חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם
לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר: וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ
8 עַם־אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם
וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם: אִם־עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם
9 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ: וַיָּסַר
10 הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן־הַמְדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים:
11 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לְךָ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי
12 הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל־
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה
כִּכְתָבָהּ וְעַם וְעַם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:

Versio VULG. LAT.

Quæsitum est, & inventum: & appensus est uterque eorum in patibulo. Mandatúmque est historiis, & annalibus traditum coram rege. 13

CAP. III.

POst hæc rex Assuerus exaltavit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag: & posuit solium ejus super omnes principes, quos habebat. Cunctíque servi regis, qui in foribus palatii versabantur, flectebant genua, & adorabant Aman: sic enim præceperat eis imperator: solus Mardochæus non flectebat genu, neq; adorabat eũ. Cui dixerũt pueri regis, qui ad fores palatii præsidebãt; Cur præter cæteros non observas mandatũ regis? Cúmq; hoc crebriùs dicerent, & ille nollet audire, nuntiaverũt Aman, scire cupientes utrùm perseveraret in sententia: dixerat enim eis, se esse Judæum. Quod cùm audísset Aman, & experimento probásset quòd Mardochæus non flecteret sibi genu, nec se adoraret, iratus est valdè, Et pro nihilo duxit in unum Mardochæum mittere manus suas: audierat enim quòd esset gentis Judææ: magísque voluit omnem Judæorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem. Mense primo (cujus vocabulum est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in urnam, quæ Hebraicè dicitur phur, coram Aman, quo die & quo mense gens Judæorum deberet interfici: & exivit mensis duodecimus, qui vocatur Adar. Dixítque Aman regi Assuero; Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, & à se mutuò separatus, novis utens legibus & ceremoniis, insuper & regis scita contemnens. Et optimè nósti quòd non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. Si tibi placet, decerne ut pereat, & decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ. Tulit ergò rex annulum, quo utebatur, de manu sua, & dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Judæorum, Dixítque ad eum; Argentum, quod tu polliceris, tuum sit: de populo age quod tibi placet. Vocátique sunt scribæ regis mense primo Nisan, tertiadecimâ die ejusdem mensis: & scriptum est, ut jusserat Aman, ad omnes satrapas regis, & judices provinciarum, diversarúmque gentium, ut quæq; gens legere poterat, & audire pro varietate linguarum, ex nomine regis Assueri: & literæ signatæ ipsius annulo, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

תרגום TARGUM.

23 וְאִתְבַּע פִּתְגָמָא וְאִשְׁתְּכַח קְשׁוֹט וְאִצְטְלִיבוּ תַּרְוֵיהוֹן עַל קִיסָא וְאִתְכְּתִיב בְּסִפְרָא
דְּדִכְרָנַיָּא דְּמַחְקְרֵי תְּדִירָא קֳדָם מַלְכָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et investigata est res, & inventa est vera; & suspensi sunt ambo illi super ligno: & scriptum est in libris monimentorum, qui leguntur *jugiter* ante regem. 23

ג

CAP. III.

1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עַלַת מַדַּי דִּינָא קֳדָם רִבּוֹן כָּל עַלְמָא וְכֵן אַמַּרַת הַלָּא הָמָן
רַשִּׁיעָא נְחַת מִן שׁוּשַׁן לִירוּשְׁלֶם לְבַטָּלָא בְּנָיַן בֵּית מוּקְדְּשָׁךְ וְהָא כְעַן רַבִּי מַלְכָּא
אַחַשְׁוֵרוֹשׁ יַת הָמָן בַּר הַמְדָתָא דִּי מִזַּרְעִית אֲגַג בַּד עָמְלֵק רַשִּׁיעָא וּמַנַּיְיהּ רַב עַל כּוּלָּא
וְתַקֵּין יַת כּוּרְסֵיהּ מֵעֲלוֵי כָּל רַבְרְבַיָּא דִּי עִמֵּיהּ עָנֵי מָרֵי עַלְמָא עַד כְּדוֹ לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
בְּעַלְמָא פְּסִיקוּ מְנִי עַד דִּי יִתְרַבְרַב וְיִשְׁתְּמוֹדַע לְכָל עַמְמַיָּא וּמִן בָּתַר כֵּן אִתְפְּרַע מִנֵּיהּ
עַל כָּל עַקְתִין דִּי יַעְבֵּד אִיהוּ וְאַבְהָתוֹי לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא דִּי בִתְרַע
2 בֵּית מַלְכָּא נָחְנִין לַאֲנַדְרְטָא דִּי הֵקִים בַּהֲדֵיהּ וְסָגְדִין לֵיהּ לְהָמָן אֲרוּם כֵּן פִּקֵּד עֲלוֹהִי
מַלְכָּא וּמָרְדְּכַי לָא הֲוָה נָחֵן לַאֲנַדְרְטָא וְלָא הֲוָה סָגִיד לְהָמָן עַל דִּי הֲוָה לֵיהּ עָבֵד פַּלַח
3 וְאוֹדְבַן לֵיהּ בְּטוּלְמָא דִּלְחֹם: וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא דִּי בִתְרַע לְמָרְדְּכַי מָה דֵּין אַתְּ עָבֵר
4 יַת מֵימְרָא דְּמַלְכָּא: וַהֲוָה בְּמַלָּלוּתְהוֹן לְוָתֵיהּ יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קַבֵּל מִנְּהוֹן וְחַוִּיאוּ לְהָמָן לְמֶחֱזֵי הֵיתְקַיְּמוּן פִּתְגָמֵי מָרְדְּכַי כָּל קֳבֵל דְּאָרוּם חַוִּי לְהוֹן דִּי לְהָמָן לָא הֲוָה סָגִיד עַל דַּהֲוָה עָבֵד דְּאוֹדְבַן לֵיהּ בְּטוּלְמַת לְחֹם
וְלַאֲנַדְרְטָא דִּי הֵקִים בַּהֲדֵיהּ לָא הֲוָה נָחִין עַל דַּהֲוָה יְהוּדִי וִיהוּדַאי לָא פָּלְחִין וְלָא נָחְנִין
5 לֵיהּ: וְחָזָא הָמָן אֲרוּם לֵית מָרְדְּכַי גָּחִן לַאֲנַדְרְטָא וְלָא הֲוָה סָגִד לֵיהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עֲלוֹי
6 דִּמְרְדְּכַי רְתָחָא: וַהֲוָה חוּד קֳדָמוֹי לְאוֹשָׁטָא יְדוֹי לְמִקְטוֹל יַת מָרְדְּכַי בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם
חַוִּיאוּ לֵיהּ דִּמְרְדְּכַי אָתֵי מִן יַעֲקֹב דְּשִׁקַּל מִן עֵשָׂו אֲבָא דַּאֲבוּי דְּהָמָן יַת בְּכוֹרְתָא וַיַת
בִּרְכָתָא וִיהוּדַאי אִנּוּן עַמָּא דְּמָרְדְּכַי וּבְעָא הָמָן לְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יְהוּדַאי דִּי בְכָל מַלְכוּת
7 אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַמָּא דְּמָרְדְּכַי: בְּיַרְחָא קַדְמָאָה דְּהוּא יַרְחָא נִיסָן בְּשַׁתָּא תְּרֵתָּא עַשְׂרֵי לְמַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אַפֵּיל פּוּרָא הוּא עַדְבָּא קֳדָם הָמָן מִן יוֹמָא לְיוֹמָא וּמִן יַרְחָא לְיַרְחָא
8 תְּרֵי עַסַר דְּהוּא יַרְחָא אֲדָר: וַאֲמַר הָמָן לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אִיתַי עַמָּא חַדָּא מְבַדַּר
וּמְתְפְּרַשׁ בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּאוֹסַיָּא וּלְשָׁנַיָּא וּמְקַצַּת מְדִינָן דִּירִין בְּכָל פִּלְגֵי מַלְכוּתָךְ
וְנִימוֹסֵיהוֹן שְׁנִין מִכָּל עַמָּא לַחְמָנָא וְתַבְשִׁילָנָא לֵיתְהוֹן טָעְמִין חַמְרָנָא
לֵיתְהוֹן שָׁתֵן יוֹמֵי נְנוּסָיָא דִּי לָנָא לֵיתַיְהוֹן נָטְרִין וְנִימוֹסָנָא לָא מְקַיְּמִין וְיַת גְּוִירַת
דִּינֵי מַלְכָּא לֵיתַיְהוֹן עָבְדִין וְלַמַּלְכָּא לֵירַת לֵיהּ טִימֵי מִנְּהוֹן וּמָה הֲנָאָה אִית לֵיהּ
9 בְּהוֹן אִין יִשְׁבְּקִנּוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא: אִין עַל מַלְכָּא שַׁפַּר יִכְתֵּב כְּתָבָא לְאוֹבָדָא יַתְהוֹן
וַעֲשָׂרֵת אַלְפִין כִּכְרִין דִּכְסַף אֶתְקוֹל עַל יְדֵי עָבְדֵי עֲבִידְתָא לְמֵיתֵי לְבֵית גַּנְוֵי דְּמַלְכָּא
10 וּמִן יְכֵיל מָאנֵי שְׁתִין רִבְבָן דְּסַלְקָן אֲבָהָתְהוֹן מִן שְׁעִבּוּדְהוֹן דְּמִצְרָאֵי: וְאַעְדִּי מַלְכָּא
יַת גּוּשְׁפַנְקֵיהּ מֵעֲלוֹי יְדֵיהּ וִיהַבָּהּ לְהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְּמִזַּרְעִית אֲגַג מְעִיקָא דְּיַהוּדַאי:
11 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן כַּסְפָּא יְהָא מְתְיְהֵב לָךְ וְעַמָּא יְהֵוֵן מְסִירִין בִּידָךְ לְמֶעְבַּד
12 מָה דְּיוֹטִיב קֳדָמָךְ: וְאִתְקְרִיאוּ לַבְלְרִין דְּמַלְכָּא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בִּתְלָתָא עֲסַר יוֹמִין
בְּיַרְחָא וְאִתְכְּתִיב כְּכָל דִּי פַקֵּד הָמָן לְוָת אֲסַטְרְטִילוֹסֵי מַלְכָּא וּלְוָת הֵפַרְכִין דְּמִתְמַנְּן
אַרְכוֹנִין עַל כָּל פִּלְגֵי וּפִלְגֵי וּלְוָת רַבְרְבֵי עַמָּא וְעַמָּא פִּלְגֵי וּפִלְגֵי כְּרוֹשֵׁם
כְּתָבְהוֹן וְעַמָּא וְעַמָּא בְּמַמְלֶל לִישָׁנֵיהּ בְּשׁוּם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמְפַרַשׁ וּמְחַתַּם
בְּגוּשְׁפַנְקָא דְּמַלְכָּא:

CAP. III.

POst hæc *ingressa est proprietas judicii coram Domino totius mundi, & sic locuta est: Nonne Haman impius descendit de Susan in Jerusalem, ad impediendam ædificationem domus sanctuarii tui, ecce autem nunc* magnificavit rex Ahhasueros Haman filium Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag filii Ghamalek *impii*, & præposuit eum magistrum super omnia, & statuit sedem ejus super omnes magnates qui cum eo erant. *Respondit Dominus mundi, Adhucusque nondum innotuit mundo; mittite me donec magnus evadat, & inclarescat omnibus populis, ac tunc demum pœnas sumam ab eo propter omnes afflictiones quibus affecit ipse, & patres ejus, populum domus Israel.* Et omnes servi regis qui erant in porta regis incurvabant se *statuæ quam erexerat apud se*, & adorabant ipsum Haman; nam sic præceperat de eo rex: at Mardechai non incurvabat se *statuæ*, nec adorabat *Haman, eò quòd fuisset ei mancipium, qui venditus fuerat ipsi pro frusto panis.* Et dixerunt servi regis, qui erant in porta palatii regis, ad Mardechai: Quare tu prætergrederis mandatum regis? Et fuit loquentibus illis ad eum per singulos dies, cùm non attenderet illis, indicaverunt Haman, ut viderent num firma essent verba Mardechai *ex adverso verborum Hamam*: nam indicaverat illis *se non adorare Haman quòd fuisset ipsi mancipium, qui venivisset ei frusto panis; neq; statuæ, quam erexerat apud se, incurvare seipsum*, quòd ipse esset Jehudæus, *Jehudæi vero nec adorant nec incurvant se illi.* Et vidit Haman quòd Mardechai non incurvaret se *statuæ* neque adoraret eum: & repletus est Haman contra Mardechai furore. Et fuit ludus ante illum extendere *manus suas* ad occidendum Mardechai tantùm; namque indicaverant ipsi *quòd Mardechai descenderet à Jaacob, qui abstulerat ab Esau progenitore Hamæ jus primogenituræ & benedictionem, Jehudæos etiam esse* gentem Mardechai: & quæsivit Haman perdere omnes Jehudæos, qui erant in *omnibus regnis* Ahhasueros, gentem Mardechai. In mense primo *qui* est mensis Nisan, anno duodecimo regni Ahhasueros, jecit phura, id est, sortem, *coram Haman* de die in diem, & de mense in mensem duodecimum, *qui* est mensis Adar. Et dixit Haman regi Ahhasueros: Est gens una dispersa & extensa inter gentes, *& nationes & linguas*, et pars ex illis habitant in omnibus regionibus regni tui: et decreta legis eorum diversa sunt ab omni gente, *panem nostrum & pulmentum nostrũ non gustant, vinum nostrum non bibunt, dies natalitios nostros non observant, & leges nostras ratas non habent*, et decreta judiciorũ regis illi non *exequuntur*; regi autem nulla utilitas est ex illis: et quod commodum erit ei in illis, si relinquat eos super faciem terræ? Si regi placuerit scribatur *scriptum* ut perdantur; et decem millia talentorũ argenti appendã super manus *facientium opus*, ut inducantur in domũ thesaurorũ regis: *quæ summa æquat minarum sexaginta myriades, quæ ascenderunt patres eorum è servitute Ægyptiorum.* Et amovit rex annulum suum de manu sua, et dedit illũ Haman filio Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag, oppressori Judæorum. Et dixit rex ad Haman: Argentum datur tibi, et gens tradita est in manum tuam, ut facias sicut placuerit tibi. Et vocati sunt scribæ regis mense primo tertia decima die illius, et scriptum est juxta omnia quæ præceperat Haman ad principes regis, et ad *præfectos qui constituti erant gubernatores singulis regionibus*, et ad magnates gentis regionum singularum *juxta characterem* scripturæ earum, et gentibus singulis juxta locutionem linguæ suæ in nomine regis Ahhasueros, et expositum, et obsignatum sigillo regis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν (λ) δακτύλιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ Ἀμὰν, σφραγίσαι κατὰ τὰ γεγραμμένον κατὰ Ἰουδαίων. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀμὰν, Τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ δὲ ἔθνει χρῶ ὡς βούλει. Καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαιδεκάτῃ, (μ) καὶ ἐγράφη ὡς ἐπέταξεν Ἀμὰν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώραν (ν) ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας, ταῖς ἑκατὸν εἰκοσιπέντε χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι κατὰ ἔθνῶν κατὰ τὸν αὐτῶν λόξιν, διὰ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως. Καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιαφόρων εἰς τὸν (ξ) Ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου, ὅς ἐστιν Ἀδάρ, καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

Et tollens rex annulum, dedit in manus Aman ad obsignandum (a) super 10
iis quæ scripta contra Judæos. Et dixit rex ad Aman; Argen- 11
tum quidem habe: gente autem utere, sicut vis. Et vocati sunt 12
scribæ regis mense primo tertiadecimâ die: & scripserunt, sicut præ-
cepit Aman, ducibus, & præcipibus, per omnem regionem ab Indica
usque ad Æthiopiam, centum viginti septem provinciis, & principi-
bus gentium secundùm eorum linguam, per Artaxersem regem. Et 13
missum est per (b)tabellarios in Artaxersis regnum, delere genus Judæo-
rum in die una mensis duodecimi, qui est Adar, & dirripere substan-
tias eorum.

Exemplar hoc Epistolæ super cæde Judæorum in Vulgata Latina habetur in principio cap. 13. usque ad finem versûs 7. Titulus verò in fine cap. 12.

Τῆς δὲ ἐπιστολῆς ὅτι τὸ ἀντίγραφον τόδε. Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας ἑκατὸν (ο) εἰκοσιπέντε χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοπάρχαις ὑποτεταγμένοις τάδε γράφει. Πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν, καὶ πάσης ὑπεκρατήσας (π) οἰκουμένης, ἐβουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρόμενος, ὑπιεικέστερον δὲ καὶ (ρ) μετ' ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων, πᾶσι τοῖς ὑποτελαγμένοις (σ) ἀκυμάντους διαπαντὸς καταστῆσαι βίους, τήν τε βασιλείαν (τ) ἥμερον καὶ πορευτὴν μέχρι περάτων παρεξόμενος, ἀναγεώσασθαί τε τὴν ποθουμένην. (υ) τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην. (φ) Πυνθομένου δέ μου τῶν Συμβούλων, πῶς ἂν ἀχθὲν τοῦτο ὀρθῶς πέρας, (χ) ὁ σωφροσύνη παρ' ἡμῖν διενέγκας, καὶ ἐν τῇ εὐνοίᾳ ἀπεραλλάκτως καὶ βεβαίᾳ πίστει ἐπιδεδειγμένος, καὶ δεύτερον τετιμηκὼς (ψ) βασιλεῶν γέρας ἀπενηνεγμένος Ἀμὰν, (ϖ) Ἐπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις τε καὶ ἐπικαίροις φυλαῖς ἀναμεμίχθαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις (ϟ) ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων ὑπερτέμπουσας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ καλατίθεσθαι ὑπ' ἡμῶν κατευθυνομένην ἀμέμπτως εὐναρχίαν. Διειληφότες δὴ (ω) τόδε τὸ ἔθνος μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν (α) παλλάττον, καὶ δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι τὰ χείστα συντηρεῖν κακὰ, καὶ πρὸς τὸ μὴ τὴν βασιλείαν εὐσταθείας τυγχάνειν· Πεπερατέχαμεν ἐν τοῖς σημαινομένοις ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ Ἀμὰν τῷ τεταγμένῳ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, καὶ δεύτερα πατρὸς ἡμῶν, πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ὁλοθρεῦσαι ὁλοεθρεῖ, ταῖς (β) τῶν ἐχθρῶν μαχαίραις, ἀνὰ παντὸς οἴκτου καὶ φειδοῦς, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς Ἀδὰρ, τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, Ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως (γ) εἰς τὸν ᾅδην καταβάντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ καὶ ἀτάραχα (δ) παρέχωσιν ἡμῖν διὰ τέλους (ε) τὰ πράγματα.

Epistolæ autem exemplar est hoc: Rex magnus Artaxerses, iis qui ab
India usque ad Æthiopiam centum viginti septem provinciarum
principibus, & locorum præfectis subjectis hæc scribit: Multis cùm
imperarem gentibus, & universum obtinuissem orbem; volui confiden-
tiâ potestatis non elatus, sed mitiùs, & cum mansuetudine semper
gubernans, subjectorum tranquillas perpetuò reddere vitas, & (c) re-
gnum placidum, & pervium usque ad fines præbens, renovare etiam
optatam omnibus hominibus pacem. Percunctante autem me consilia-
rios, quomodò perducatur hoc ad finem, is qui moderatione apud nos
(d) præcellit, & in benevolentia immutabilis, & stabili fide probatus,
& secundum à rege honorem adeptus Aman, Indicavit nobis, in omni-
bus, quæ per orbem, tribubus admistum esse odiosum populum quendam,
legibus oppositum adversûs omnes gentes, & regum præterm ittentes as-
siduè constitutiones; ut non componatur is, qui à nobis dirigitur, sine
vitio concors principatus. Cùm igitur acceperimus hanc ipsam gentem
solam ex adverso omni semper homini positam, commutantem institu-
tionem legum peregrinam, & dissentientem nostris rebus pessima con-
summave mala, & ad id; ut regnum bonum statum non consequatur;
Præcipim⁹ igitur iis qui significantur vobis in scriptis ab Aman præposito
super negotia, & (e) secundo patre nostro, omnes cum uxoribus, &
filiis (f) perdere radicitùs, ipsis inimicorum gladiis, sine ulla miseri-
cordia, & clementia, die quartadecimâ duodecimi mensis Adar præ-
sentis anni: ut qui olim, & nunc inimici, in die una violentè ad infernum descendentes, in posterum tempus benè constitutas & tranquillas præbeant nobis perfectè res.

MS. A. (λ) Δακτύλιον αὐτῦ, ἔδωκεν εἰς χεῖρας Ἀμὰν, (μ) καὶ ἐγράφησαν ὡς προσέταξεν Ἀμὰν (ν) ἀπὸ τῆ Ἰνδικῆς ἕως τῆ Αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ χώρας, (ξ) Ἀρταξέρξης (ο) εἴκοσι καὶ ἑπτὰ (σ) τῆς οἰκουμένης, (ρ) μετ' *πότητ (σ) ἀκυμάτους (τ) ἤρεμον καὶ πορευτὴν ἄχρι περάτων (υ) παρὰ πᾶσιν (φ) Πυνθανομένυ (χ) σωφροσύνης ὃ παρ' ὑμῖν διενέγκας, (ψ) βασιλέων γέρας ἀπενεγκάμενος (ϖ) Ὑπέδειξεν (ϟ) ἀντίτυπον (ω) τόδε ἔθνος (α) παράλλαξιν, καὶ δυσνοῦν (β) τ ἐθνῶν μάχαις, (γ) τὸν ᾅδην (δ) παρέχουσιν (ε) τὰ προστάγματα.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 ... Et examinatâ re, & inventâ, crucibus suf- 23
fixi sunt ambo: & scriptum est in libro
dierum, coram Rege.

CAP. III.

1 ... Post hæc autem extulit Rex Achshiraſh 1
Haman filium Hamadath Agagæum, & ex-
altavit thronum ejus super omnes magna-
2 tes qui cum ipso: Et omnes servi regis 2
qui in porta regis, inclinato genu adora-
bant Haman, sic enim præceperat rex de
eo. Mordecai autem non inclinabat genu;
3 nec adorabat. Dicebantque servi regis qui 3
erant in porta regis, ad Mordecai; Quare
4 transgrederis præceptum regis? Quod cùm 4
ipsi quotidie dicerent, nec ipsis auscultaret,
indicârunt Hamani, ut scirent an vera futu-
ra essent verba Mordecai: Indicaverat enim
5 ipsis se Judæum esse. Et cùm videret Ha- 5
man quod Mordecai non flecteret genu, nec
adoraret ipsum, repletus est indignatione
6 adversus Mordecai. Et parva res fuit 6
factu ut in Mordecai solum manum suam
mitteret; (Indicaverant enim ipsi populum
Mordecai,) sed quærebat Haman *perdere* o-
mnes Judæos, qui per universum regnum
7 Achshiraſh, populum Mordecai. Mense 7
primo, qui est Nisan, anni duodecimi re-
gni Achshiraſh, projecit sortes: Et fue-
runt sortes coram Haman, de die in diem, &
de mense in mensem. Mense duodecimo
8 qui est Adar, Dixit Haman ad regem Ach- 8
shiraſh; Populus quidam est, per omnes
Provincias regis Achshiraſh dispersus & dis-
sipatus; cujus mores diversi ab omnibus po-
pulis, leges autem regis non faciunt: nec
9 regi expedit illos sinere. Si non videtur re- 9
gi bonum, scribat ut pereant: Et ego decem
millia talentûm argenti appendam in manus
facientium negotium, in ærarium regis in-
10 ferenda. Tulit rex annulum de manu suâ, 10
& dedit Hamani filio Hamadath Agagæo,
11 hosti Judæorum: Et dixit rex, Argentum 11
tuum donatum esto tibi; & populus ille, ut
facias ei quod bonum tibi visum fuerit. Et 12
12 vocatus est scriba regis eodem tempore:
mense primo, decimo tertio mensis, scri-
ptum est quicquid mandavit Haman, duci-
bus regis, & præfectis singularum Provinci-
arum, principibusque populorum, secundùm
scripturam cujusque provinciæ, et secundùm
linguam cujusque populi, nomine regis Ach-
shiraſh scriptum est, & signatum annulo
regis.

אסתר : ד

Jehudæos omnes perdendum ad & occidendū ad, disperdendū ad, regis provincias omnes ad cursorum manu in epistolas mitteren.ut Et

13 וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל־הַיְּהוּדִים
(Adar mensis ipse) duodecimi mensis decimatertia in, una die in mulieres & parvulum, senem ad usq; & puero à
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר
existendum ad, populis omnibus apertam provincia & provincia omni in legem dandā ad scripturæ Exemplar, prædandum ad, eorū spolium &
14 וּשְׁלָלָם לָבוֹז : פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת
Haman & rex &: metropoli Susan in est data lex &: regis verbo in impulsi sunt egressi Cursores. hanc diem ad paratos
15 עִתִּדִים לַיּוֹם הַזֶּה : הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן
erat perplexa Susan civitas &: bibendum ad sederunt.

CAP. IV. ד

יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה :
est egressus & cinere &, sacco est indutus &, sua vestimenta Mordochai scidit &, fuerat gestū quod omne cognovit Mordochai Et
1 וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיְקָרַע מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא
in intrare non quia, regis portæ facies ad usque venit Et. amaro &, magno clamore clamavitque, civitatis mediū in
2 בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדוֹלָה וּמָרָה : וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
luctus, attingens ejus lex &, regis verbum quem loco, provincia & provincia omni in Et. sacci veste in regis portam
3 שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק : וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל
, ejus eunuchi &, Esther puellæ venerunt Et. multis sternebatur cinis &, saccus: planct⁹ &, fletus &, jejunia &, Jehudæis magnus
4 גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שָׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים : וַתָּבוֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ
ejus saccū removendū ad &, Mordochai ipsum faciendū induere ad, vestes misit &: valde regina indoluit &: ei indicaverūt &
וַיִּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ
super ei præcepit &, sua facies ad fecit stare quem, regis eunuchis ex Hathach ad Esther vocavit Et. recepit non &: eo desuper
5 מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל : וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־
quæ, civitatis plateam ad, Mordochai ad Hathach est egressus Et. hoc quid super &, hoc quid sciendum ad, Mordochai
6 מָרְדֳּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה : וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
Haman dixit quam, argenti expositionem &, sibi acciderat quod omne Mordochai ei indicavit Et. regis portæ facies ad
לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ : וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן
, Susan in erat data quæ, legis scripturæ exemplar Et. eos perdendum ad, Jehudæos in regis gazis super appendendum ad
8 לִשְׁקוֹל עַל־גְּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם : וְאֶת־פִּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
, regem ad intrandum ad, ea super mandandum & ei mādandum ad &, Esther ipsi ostendendum ad, ei dedit, eos faciendū disperdere ad
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וְלָצוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
.Mordochai verba Esther ipsi indicavit &, Hathach venit Et. suo populo super ejus faciebus à quærendū ad &, eum precandā ad
9 לְהִתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ : וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֶת־דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי :
, scientes regis provinciarū populus &, regis servi Omnes : Mordochai ad ei præcepit &: Hathach ad Esther Dixitque
10 11 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי : כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים
ejus lex una, fuerit vocatus non qui, interius atrium in regem ad fuerit ingressus qui, mulier & vir omnis quod
אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ
ad ingrediendū ad, sum vocata non ego &: vivat &, auri sceptrum rex ei extenderit quod nisi, interficiendū ad
לְהָמִית לְבַד מַאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִּיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־
.diebus triginta jam regem
הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם :

VERSIO VULG. LAT.

Missæ sunt per cursores regis ad universas provincias, ut 13
occiderent atque delerent omnes Judæos, à puero usq;
ad senem, parvulos & mulieres, uno die, hoc est, ter-
tiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar, &
bona eorum diriperent. Summa autem epistolarum 14
hæc fuit, ut omnes provinciæ scirent, & pararent se ad
prædictam diem. Festinabant cursores, qui missi erant, 15
regis imperium explere. Statímque in Susan pependit
edictum, rege & Aman celebrante convivium, & cun-
ctis Judæis, qui in urbe erant, flentibus.

CAP. IV.

Quæ cùm audisset Mardochæus, scidit vestimenta 1
sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti: et
in platea mediæ civitatis voce magnâ clamabat, osten-
dens amaritudinem animi sui, Et hoc ejulatu usque ad 2
fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum
sacco aulam regis intrare. In omnibus quoque provin- 3
ciis, oppidis, ac locis, ad quæ crudele regis dogma
pervenerat, planctus ingens erat apud Judæos, jejuni-
um, ululatus, & fletus, sacco & cinere multis pro strato
utentibus. Ingressæ autem sunt puellæ Esther et eu- 4
nuchi, nuntiaverúntque ei. Quod audiens consternata
est: & vestem misit, ut ablato sacco induerent eum:
quam accipere noluit. Accitóque Athach eunucho, quem 5
rex ministrum ei dederat, præcepit ei ut iret ad Mardo-
chæum, & disceret ab eo cur hoc faceret. Egressúsq; A- 6
thach, ivit ad Mardochæum stantem in platea civitatis,
ante ostium palatii. Qui indicavit ei omnia quæ acci- 7
derant, quo modo Aman promisisset, ut in thesauros regis
pro Judæorum nece inferret argentum. Exemplar quoq; 8
edicti, quod pendebat in Susan, dedit ei, ut reginæ osten-
deret, & moneret eam, ut intraret ad regem, & depreca-
retur eum pro populo suo. Regressus Athach, nuntiavit 9
Esther omnia, quæ Mardochæus dixerat. Quæ respondit 10
ei, et jussit ut diceret Mardochæo; Omnes servi regis, & 11
cunctæ, quæ sub ditione ejus sunt, nôrunt provinciæ,
quòd sive vir, sive mulier, non vocatus, interius atrium
regis intraverit, absque ulla cunctatione statim interfici-
atur: nisi fortè rex auream virgam ad eum tetenderit
pro signo clementiæ, atq; ita possit vivere. Ego igitur
quo modo ad regem intrare potero, quæ triginta jam
diebus non sum vocata ad eum?

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

13 וְלִשְׁדָרָא פִּטְקִין בִּידָא דְרָהֲטוּנִין לְכָל פַּלְכֵי מַלְכָּא לְשֵׁיצָאָה וְלִקְטָלָא וּלְהוֹבָדָא
יָת כָּל יְהוּדָאֵי מִן עוּלֵמָא וְעַד סָבָא טַפְלַיָּא וְנָשַׁיָּא בְּיוֹמָא חָדָא בִּתְלָתָא עָסַר יוֹמִין
14 לְיָרַח תְּרֵי עָסַר הוּא יָרְחָא דַאֲדָר וּשְׁלָלֵיהוֹן לְעַדָּאָה : דִּיטַנְמָא דִכְתִיבָא לְמֶהֱוֵי
מְתְיְהִיבָא גְּוֵירְתֵּיהּ בְּכָל פַּלְכָּא וּפַלְכָּא מְפָרְסָם לְכָל עַמְמַיָּא לְמֶהֱוֵיהוֹן זְמִינִין לְיוֹמָא
15 הָדֵין : רְיהוֹטָנִין נְפָקוּ וְרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְוֵירְתָּא אְתְיְהִיבַת בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא
וּמַלְכָּא וְהָמָן הֲווֹ יָתְבִין לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא וְקִרְיְתָא דְשׁוּשַׁן מְתַעַרְבְּלָא בְּחֶדְוַת עַמְמִין
נוּכְרָאִין וּבְקָל בְּכְיָתָא דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל :

ד

1 וּמָרְדְּכַי יְדַע עַל יְדָא דְאֵלִיָּהוּ כָּהֲנָא רַבָּא יָת כָּל מַה דְאִתְעֲבַד בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְמָה
דְאִתְחַיְבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְשֵׁיצָאָה מִגּוֹ עָלְמָא וְהֵיכְמָה דְאִתְכְּתִיב וְאִתְחְתִים
לְהוֹבָדוּתְהוֹן מִן עַלְוֵי אַרְעָא הֲכֵדִין אִתְכְּתִיב וְאִתְחְתִים בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עַל עֲסַק
דְאִתְנְיָאוּ מִן סְעוּדְתֵּיהּ דַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רַשִׁיעָא בְּרֵם חוֹתְמָא הֲוָה חֵתִים מִן טִינָא וּשְׁדַר מֵרֵי
עָלְמָא יָת אֵלִיָּהוּ כָּהֲנָא רַבָּא לְחַוָּאָה לְמָרְדְּכַי דִּיקוּם וְיֵצֵי קֳדָם מֵרֵי עָלְמָא עַל עֲסַק דְּכַר
יְדַע מָרְדְּכַי בְּוַע יָת לְבוּשֵׁיהּ וְאַלְבֵּשׁ לְבוּשָׁא דְשַׂק עַל בִּסְרֵיהּ וְשַׁוִּי קְטָמָא עַל רֵישֵׁיהּ וְכַד
2 וְקַבֵּל קֳבֵלְתָּא רַבְּתָא וּבְכָא בְּמֵרִירוּת נַפְשָׁא בְּקָל עָצֵב : וְאָתָא עַד קֳדָם תְּרַע פַּלְטֵירָא
דְמַלְכָּא אֲרוּם לֵית רְשׁוּ לְנָבַר לְמֵעַל לְתְרַע פַּלְטֵירָא דְמַלְכָּא כַּד לְבִישׁ לְבוּשָׁא דְשַׂק :
3 פְּלָטָא וּפְלָטָא וּבְכָל קִרְיָא וְקִרְיָא אֲתַר דְּפִתְגָמָא מַלְכָּא וּגְוֵירַת דִּינֵיהּ מְטֵי אֵבְלָא
רַבָּא לְיְהוּדָאֵי וְצוֹמָא וּבְכוּתָא וּמְסַפְדָּא וּלְבוּשׁ שַׂק וְקִטְמָא הֲוָה מִתְשַׂם עֲלַוֵי צַדִּיקַיָּא
סַנְיָאין : וְעָלָן עוּלֵימָן דְּאֶסְתֵּר וְרַבָּנָהָא וְחַוְיאוּ לַהּ וְאוֹדְעוּעַת מַלְכְּתָא לְחַדָּא וְשַׁדְּרַת
4 לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא לְמִלְבַּשׁ יָת מָרְדְּכַי וּלְמֶעְדֵי יָת שַׂקֵּיהּ מֵעֲלַוֵיהּ וְלָא קַבֵּל : וְקָרֵאת
5 אֶסְתֵּר לְדָנִיֵּאל דְּמִתְקְרֵי חֲתָךְ דִּי עַל מֵימַר פּוּמֵיהּ מִתְחַתְכָן פִּתְגָמֵי מַלְכוּתָא וּפַקְּדַת
לֵיהּ עַל מָרְדְּכַי לְמַדָּע מַהֵּין קֳבֵל בְּכוּתָא דִי הוּא בָכֵי וְעַל מַהֵּין לָא קַבֵּל לְבוּשֵׁי
מַלְכוּתָא דְשַׁדְּרֵית לֵיהּ : וּנְפַק חֲתָךְ לְמַלָּלָא לוֹת מָרְדְּכַי לְפִתְאָה דְקַרְתָּא דִי לְקֳדָם
6 תְּרַע פַּלְטֵירִין דְּמַלְכָּא : וְחַוִי לֵיהּ מָרְדְּכַי יָת כָּל דִּי עְרָעֵיהּ עַל עֲסַק דְּלָא סְנִיד לְהָמָן
וְלָא נְחַן לְאַנְדְּרְטֵיהּ וְיָת דְּרָא דְּמָמוֹן כְּסַף עָסַר אַלְפִין כִּכְּרִין דִּי אֲמַר הָמָן לְמִתְקַל
עַל יְדֵיהוֹן דְּגַבָּאִין דְּמִמְנִן עַל בֵּית גְּנוֵי מַלְכָּא בְּנֵין יְהוּדָאֵי לְהוֹבְדוּתְהוֹן : וְיָת דִּיטַנְמָא
כְּתָב גְּוֵירְתָּא דְאִתְיְהִיב בְּשׁוּשַׁן לְשֵׁצָיוּתְהוֹן יְהַב לֵיהּ לְאַחְוָאָה יָת אֶסְתֵּר וּלְאַחְוָאָה
לֵיהּ מָה דְחָשַׁב הָמָן רַשִׁיעָא עַל עַמָּא דִיהוּדָאֵי וּלְפַקְּדָא עֲלָהּ לְמֵעַל לְוֹת מַלְכָּא
לְפַיְּסָא לֵיהּ וּלְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עַמֵּיהּ : וְעָל חֲתָךְ וְחַוִי לְאֶסְתֵּר יָת פִּתְגָמֵי מָרְדְּכַי :
10 וְאֶמְרַת אֶסְתֵּר לַחֲתָךְ לְמֵיזַל וּלְמַלָּלָא לְמָרְדְּכַי וּפַקְּדַת לֵיהּ עַל עֲסַק מָרְדְּכַי
11 דְּלָא יִנְדֵי עִם הָמָן מַצּוּתָא אֲרוּם דְּבָבוּ דִבְנֵי יַעֲקֹב וְעָשׂוּ דָּוָה נְטַר לֵיהּ : וְשַׁוִּיאַת
אֶסְתֵּר מִלִּין בְּפוּמֵיהּ חֲתָךְ וְאֶמְרַת לֵיהּ כְּדְנָא תֵּימַר לְמָרְדְּכַי הָלָא הָמָן רַשִׁיעָא גְּזַר
עַל מֵימַר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּלָא לְמֵעַל לוֹת מַלְכָּא לְדָרְתָּא נְיָאוּ בְּלָא רְשׁוּ וְכֹעַן כָּל עַבְדֵי
מַלְכָּא וְעַמִּין דְּדִירִין בְּפַלְכֵי מַלְכָּא יְדָעִין דִּי כָל גֶּבֶר וְאִנְתְּתָא דִי יָעוּל לְוַת מַלְכָּא
לְדָרְתָּא נְוָאָה דִּי לָא מִתְקְרֵי עַל פּוּמֵיהּ דְּהָמָן חָרָא הִיא נְוִירַת דִּינֵיהּ לְמֵמַת לְבַר מִנַּיִן דִּי
יוֹשִׁיט לֵיהּ מַלְכָּא יָת חֻנְדָּא דְּדַהֲבָא וְיֵחֵי וַאֲנָא לָא אִתְקְרֵיתִי לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא דֵּין
זִמָּן תְּלָתִין יוֹמִין :

Et ut mitterentur epistolæ in manu cursorum ad omnes regiones regis, ut 13
destruerent, & occiderent & perderent omnes Jehudæos à juvene usque
ad senem, infantes & mulieres die una, die tertiadecima mensis duo-
decimi, qui est mensis Adar, & spolia eorum diriperent. Edictum 14
scripti erat, ut daretur decretum ejus in quamlibet regionem, publicum
omnibus gentibus, ut essent parati ad diem illam. Cursores exierunt 15
festini in verbo regis, & decretum datum est in Susan metropoli: &
rex & Haman sedebant ad bibendum vinum; & civitas Susan confusa
erat præ gaudio alienigenarum & voce luctus populi domus Israel.

CAP. IV.

Et Mardochai cognovit per manus Elijahu sacerdotis maximi omnia 1
quæ acta erant in cœlis summis, quodque damnatus esset populus do-
mus Israel tolli de medio mundi; & quemadmodum scriptum & con-
signatum erat perdere eos de terra, ita scriptum & consignatum 15
esse in cœlis supremis, eò quod voluptatem percepissent ex convivio Ahha-
sueros impii; verumtamen sigillum erat ex luto: Misit itaq; Dominus
mundi Elijahu sacerdotem magnum ut indicaret ipsi Mardochai, ut in-
staret orando coram Domino mundi pro populo suo. Utq; rescivit
Mardochai scidit vestimenta sua, & induit pro veste saccum super
carnem suam, & posuit cinerem super caput suum, & clamavit clamore
magno, & ploravit in amaritudine animæ voce dolentis. Et venit usque 2
pro foribus palatii regis, quia non erat facultas cuiquam intrare por-
tam palatii regis, cùm indutus esset veste sacci. Singulis regionibus, 3
& in qualibet urbe & loco, quo verbum regis, & decretum judicii ejus
pertigit, planctus magnus erat Jehudæis, & jejunium, & ploratus & fle-
tus, vestimentum sacci & cinis fuit positus super justos multos. Et in- 4
troierunt puellæ Ezzther et magistri ejus, & annunciarunt ei; & contur-
bata est regina valdè: et misit vestimenta regia ad induendum Marde-
chai, et ad removendum saccum ejus ab eo; et non accepit. Et voca- 5
vit Ezzther Daniel, qui dictus est Hathach, quòd ex sententia oris ejus
decisa essent negotia regni, et præcepit ei super Mardechai, ut cognosceret
quænam esset hæc vox ploratus quo plorabat, et quam ob rem non acce-
pisset vestimenta regia quæ miseram ei. Et exivit Hathach ut allo- 6
queretur Mardechai ad plateam urbis quæ erat ante portam palatiorum
regis. Et exposuit illi Mardechai omnia quæ acciderant sibi, eò quòd non 7
adorâsset Haman, nec incurvâsset se statuæ ejus: et summā copiæ argenti,
decem millia talentorū quæ dixerat Haman se appensurū super manus col-
lectorum, qui præpositi erant super domum thesaurorū regis, propter Je-
hudæos ut perderet eos. Et decretum scripturæ decreti, quod datum erat 8
in Susan ad perdendū eos, dedit illi, ut ostenderet ipsi Ezzther, & ut nar-
raret ei quod excogitâsset Haman impius contra gentem Jehudæorum: et
ut mandaret ei ut intraret ad regem ad placandum eum, & ad quæ-
rendam misericordiam pro gente sua. Et intravit Hathach, & nar- 9
ravit Ezzther verba Mardechai. Et dixit Ezzther ad Hathach, ut 10
iret & alloqueretur Mardechai, & præcepit illi super negotium
Mardechai, ne moveret cum Haman litem, quoniam inimicitiam, quæ
fuerat inter Jaacob & Esau, reservabat erga eum. Posuit etiam Ezzther 11
verba in ore Hathach, dixitq; ei: Sic dices Mardechai, Nónne Ha-
man impius decrevit ex mandato Ahhasueros, ne quis introeat ad
regem in atrium interius absq; potestate facta? Nunc autem omnes
servi regis, & populi qui habitant in regionibus regis, sciunt, quòd
omnis vir aut fœmina qui intraverit ad regem in atrium interius, qui
non fuerit vocatus ex ore Haman, una est sententia judicii ejus ut
moriatur; præter eum cui tetenderit rex sceptrum aureum, ut vivat: &
ego non vocata sum ut intrarem ad regem jam tempore triginta dierum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Τὰ δὲ ἀντίγραφα τοῦ ἐπιστολῶν ἐξεδίδοτο κατὰ χώραν· καὶ πρόσταγμα (ζ) πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἑτοίμους εἶναι εἰς τὴν
15 ἡμέραν ταύτην. Ἐσπεύδετο δὲ τὸ πρᾶγμα, (η) καὶ εἰς Σοῦσα. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν ἐκωθωνίζοντο. ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις.

MS.A. (ζ) τοῖς ἔθνεσιν πᾶσιν (η) καὶ ἐν Σούσοις.

ΚΕΦ. δ'.

1 Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον, διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια (ι) ἑαυτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ
2 κατεπάσατο σποδόν· καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, Αἴρει ἔθνος μηδὲν ἠδι-
3 κηκός. Καὶ ἦλθεν (α) ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως, καὶ ἕστη· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἐξὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν, (β) σάκ-
4 κον ἔχοντι καὶ σποδόν. Καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα, κραυγὴ καὶ (γ) κοπετὸς καὶ πένθος
μέγα τοῖς Ἰουδαίοις, (δ) σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωται ἐπολλοῖς. Καὶ εἰσῆλθον αἱ ἄῤῥαι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασίλισ-
5 σης, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός. καὶ ἀπέστειλε (ε) στολίσαι τὸν Μαρδοχαῖον, καὶ
ἀφῃρέθαι αὐτὸν τὸν σάκκον· ὁ δὲ οὐκ (ζ) ἐπείθη. Ἡ δὲ Ἐσθὴρ προσεκαλέσατο Ἀχραθαῖον τὸν εὐνοῦχον
6 7 αὐτῆς, ὃς παρειστήκει αὐτῇ, καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν (η) αὐτῇ παρὰ τοῦ Μαρδοχαίου (ϑ) τὸ ἀκριβές. Ὁ δὲ
Μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γεγονὸς, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο Ἀμὰν τῷ βασιλεῖ (κ) εἰς τὴν
8 γάζαν ταλάντων μυρίων, ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς Ἰουδαίους. Καὶ τὸ (ι) ἀντίγραφον τὸ ἐν Σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ
τοῦ ἀπολέσθαι αὐτοὺς, ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ Ἐσθήρ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐντείλασθαι αὐτῇ (κ) εἰσελθούσῃ παρ-
αιτήσασθαι τὸν βασιλέα, καὶ αἰτῆσαι αὐτὸν (λ) περὶ τοῦ λαοῦ,

ostendendum ipsi Esther, & dixit ei, ut (b)

Mandatum hoc Mardochæi, cujus etiam pars est particula præcedentis versûs, in Vulgat. Lat. habetur cap. 15. v. 1, 2, & 3.

Μνησθεῖσα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς (μ) ἐτράφης ἐν χερσί μου, (ν) διότι Ἀμὰν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ ἐλάλησε καθ' ἡμῶν εἰς θάνατον. (ξ) ἐπικάλεσαι τὸν κύριον, καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν, (ο) ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου.

9 10 Εἰσελθὼν δὲ (π) ὁ Ἀχραθαῖος ἐλάλησεν (ρ) αὐτῇ πάντας τοὺς λόγους τούτους. Εἶπε δὲ Ἐσθὴρ πρὸς Ἀ-
11 χραθαῖον, Πορεύθητι πρὸς Μαρδοχαῖον, καὶ εἶπον, Ὅτι (σ) τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας (τ) γινώσκει, ὅτι
πᾶς ἄνδρωπος (υ) ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν (φ) ἐσωτέραν ἄκλητος, οὐκ ἔστιν
αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ (χ) ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, (ψ) οὗτος σωθήσεται. (ω) κἀγὼ δὲ
12 κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσὶν αὗται ἡμέραι τριάκοντα. Καὶ ἀπήγγειλεν (α) Ἀχραθαῖος
13 Μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους Ἐσθήρ. Καὶ εἶπε (β) Μαρδοχαῖος πρὸς Ἀχραθαῖον, Πορεύθητι, καὶ
εἰπὸν αὐτῇ, Ἐσθὴρ, μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι (γ) σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βασιλείᾳ (ᾳ) παρὰ πάντας τοὺς Ἰουδαίους.
14 (δ) Ὡς ὅτι ἐὰν παρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, (ε) ἄλλοθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς Ἰουδαίοις· σὺ
15 δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ (ζ) τίς οἶδεν, εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον εἰσασθῆσαι; (η) Καὶ
16 ἐξαπέστειλεν Ἐσθὴρ τὴν κόπλα πρὸς αὐτὸν, πρὸς Μαρδοχαῖον, λέγουσα, Βαδίσας ἐκκλησίασον τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς ἐν Σούσοις, καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ μὴ φάγητε, μηδὲ πίητε (ϑ) ὅλὰς ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ
ἡμέραν· (ι) κἀγὼ δὲ καὶ αἱ ἄῤῥαι μοῦ ἀσιτήσομεν· καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν
17 νόμον, ἐὰν καὶ (κ) ἀπολέσθαι με δέῃ. Καὶ βαδίσας Μαρδοχαῖος ἐποίησεν ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ Ἐσθήρ.

MS.A. (τ) αὐτοῦ, (α) ἕως τῆς αὐλῆς (β) Σάκκον *ἔχοντα (γ) κοπετὸς ἦν καὶ (δ) καὶ Σάκκον (ε) στολίσαι Μαρδοχαῖον, (ζ) ἐπείθη. (η) αὐλὴν (ϑ)*ὅλὰς τῆς πλατείαν πρὸς τὰ βασιλέα. Ὁ δὲ (ι) εἰς χάζαν (ι) τὸ ἀντίγραφον ἐν (κ) εἰσελθεῖν παραιτήσασθαι (λ) περὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πατρίδος, (μ)*ἐτράφης (ν) διὰ τί Ἀμὰν (ξ) ἐπικάλεσαι κύριον, (ο) καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς (π) Ἀχραθαῖος (ρ) Ἐσθὴρ πάντας (σ) πάντα τὰ ἔθνη (τ) γινώσκει, (υ) καὶ γυνὴ (φ) ἐντοτέραν (χ)*ἐκτίνει (ψ) αὐτὸς (ω) καὶ ἐγὼ οὐκ ἐκληρώθω εἰσελθεῖν (α) Ἀχραθαῖος (β) Μαρδοχαῖος, Πορεύθητι, (γ) σωθήσομαι μόνη (ᾳ) ὑπὲρ πάντας (δ) Ὅτι ἐὰν (ε) ἄλλοθεν ἢ βοήθεια (ζ) τίς οἶδεν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον (η) Καὶ εἶπεν Ἐσθὴρ, ἐξαποστέλλει πάλιν τὴν κόπλα πρὸς Μαρδοχαῖον, (ϑ) ἐφ' ἡμέρας (ι) καὶ ἐγὼ (κ) ἀπολέσθαι δέῃ.

Exemplaria autem ejus edita sunt per regiones, & imperatum 14
fuit omnibus gentibus, paratos esse in diem istum. Urgebatur autem 15
negotium & in Susa. Rex autem & Aman epulabantur: turbabatur autem civitas.

CAP. IV.

Mardochæus autem cognoscens id quod consummatum fuerat, dis- 1
cidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & conspersit se cinere: & exiliens per plateam civitatis, clamabat voce magnâ; Tollitur gens, quæ nihil injustè egit. Et venit usque ad portam regis, & stetit. Non 2
enim erat ei licitum ingredi in aulam, saccum habenti, & cinerem. 3
Et in omni regione, ubi edita fuerant literæ, clamor, & planctus, 4
& luctus magnus Judeis: saccum & cinerem straverant sibi. Et intraverunt ancillæ, & eunuchi reginæ, & annuntiâunt ei. Et turbata est audiens factum. Et misit ad induendum stolâ Mardochæum, & auferendum ejus saccum. Ille autem persuasus non est. Esther au- 5
tem advocavit (a) Achrathæum eunuchum suum, qui assistebat ei, & misit, ut disceret ipsa à Mardocheo rem ipsam exquisitè. 6 7
Mardocheus autem indicavit ei factum, & promissionem, quam promiserat Aman regi in gazam talentorum decem millium, ut perdat Judæos. Et exemplar in Susis editum de ipsis perdendis dedit ei ad 8
mandaret illi ingredienti deprecari regem, & orare cum pro populo,

Memor dierum humiliationis tuæ, quomodò nutrita es in manu mea: quoniam Aman secundus à rege locutus est contra nos ad mortem. Invoca Dominum, & loquere regi pro nobis, libera nos à morte.

Ingressus autem Achrathæus locutus est ei omnia verba hæc. Dixit autem 9 10
Esther ad Achrathæum; Vade ad Mardocheum, & dic; Quia gentes 11
omnes regni sciunt, quia omnis homo, vel mulier, qui ingredietur ad regem in aulam interiorem, non vocatus, non est ei salus: tantùm, cui extenderit rex aureâ virgâ, hic salvabitur. Et ego non sum vocata ingredi ad regem, sunt ipsi dies triginta. Et nuntiavit Achrathæus Mardocheo omnia 12
verba Esther. Et dixit Mardocheus ad Achrathæum: Vade, & dic ei; 13
Esther, ne dixeris tibi, quia salvaberis sola in regno præter omnes Judæos: Quoniam, nisi audieris in tempore hoc; aliunde auxilium & 14
protectio erit Judæis: tu autem, & domus patris tui peribitis. Et quis novit, si ad tempus hoc facta es regina? Et misit Esther eum qui ve- 15
nerbat ad se, ad Mardocheum, dicens; Vadens convoca Judæos, qui 16
in Susis, & jejunate super me, & non comedatis, neque bibatis per dies tres, nocte & die: & ego verò, & ancillæ meæ, abstinebimus à cibo: & tunc ingrediar ad regem præter legem, etiam si perire me oporteat. 17
Et pergens Mardocheus fecit quæcunque mandârat ei Esther.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ... * ...

Missæq; sunt literæ p cursores regis ad omnes 13
provincias regis; ut delerent & occiderent, & perderêt universos Judæos, tam invenes quâ senes, puerosque et fœminas, die uno, decimo tertio mensis Adar: & bona ipsorum diriperent. Die uno, mense Adar, decimo tertio, scriptum erat. Exemplum autem scripturæ 14
propositum est per singulas provincias: populisque universis præceptum, in eum diem paratos esse. Et egressi sunt cursores, præcepto 15
regis accelerati; editumque est edictum in castro Susan: & rex cum Hamane simul accumbebant convivio. Susa autem urbs conturbata est.

CAP. IV.

Et Mordecai didicit quod factum erat. Et scidit Mordecai vestes suas, et induit se sacco, & volvit se in cinere, et egressus est in 1
medium urbis ululans ululatu magno et amaro. Et venit usq; ad portam regis, lex autem 2
erat, indutum sacco non ingredi portam regis. Per omnes autem provincias, quò perve- 3
nerat edictum regis, factus est luctus magnus Judæis, & jejunium et fletus, planctusq; & saccus, et cinis stratus multis. Ingressi autem 4
eunuchi Esther indicârunt ipsi. Et commota est regina valde, misitq; vestes quas indueret Mordecai, exuto sacco quem induerat: sed non accepit. Et vocavit Esther Hathan unum 5
eunuchorum regis qui ministrabat ipsi, & mandavit ei ad Mordecai; ut sciret quid esset, & qua de re. Et egressus est Hathan ad Mor- 6
decai in plateam civitatis, coram porta regis. Et ostendit ei Mordecai totum id quod ipsi 7
acciderat. Quantumq; argenti pronuntiaverat Haman pensurû se ut inferretur ærario regis, adversùs Judæos, ut pereant. Deditq; ei 8
exemplum edicti quod propositum erat in castro Susan, ut ostenderet Esther. Et mandavit ipsi, ut ad regem introiret, et ab ipso peteret, et supplicaret ipsi de populo. Ingressus autem 9
Hathan dixit Esther verba Mordecai. Dixit 10
autem Esther Hathani, & mandavit ipsi ut diceret Mordecai; Nôrunt omnes servi regis, et quicunq; vel quæcunque ingreditur in con- 11
spectum regis, in atrium interius de quo mandatum non fuerit, una est lex ut occidatur, præter eum cui porrexerit rex sceptrum aureum, ut vivat. Ego autem his tribus diebus non sum vocata ut intrarem ad regem.

UMI

אסתר : ה

tuo animo in *imaginem* Ne : Esther *ad referendum ad* ,Mordochai Dixitque .Esther verba Mordochai ipsi *indicaverunt* Et

13 12 וַיִּנִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֶת־דִּבְרֵי אֶסְתֵּר : וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ

liberatio & respiratio ,isto tempore in silueris silendo si Nam .Judæis cunctis præ regis domo te *eruendum ad*

14 לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים : כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה

veneris hoc sicut tempore in si ,*sciens* quis & : peribitis tui patris domus & ,tu & ; alio loco ex Judæis stabit

יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעְתְּ

,Susan in *inventos* Judæos omnes congrega ,Vade : Mordochai *ad referendum ad* Esther Dixitque ?regnum ad

16 15 לַמַּלְכוּת : וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדֳּכָי : לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשָׁן

tunc & ;sic jejunabo meæ puellæ & ego etiam ; die & nocte diebus tribus bibatis neque ,comedatis ne & ,me *super* jejunate &

וְצוֹמוּ עָלָי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן

omnia juxta fecit & ,Mordochai *transiit* Et .peream ,peream quomodocunq; & ,legē secundùm non quod ,regem ad ingrediar

17 אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי : וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל

.Esther *eo super* præcepit quæ

CAP. v. ה

אֲשֶׁר־צִוַּתְהוּ עָלָיו אֶסְתֵּר :

: regis domum contra ,interiori regis domus atrio in stetit & ,*regno* Esther se induit & ,tertio die in fuit Et

1 וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בְּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ

regem videre secundùm ,fuit Et .domus ostium contra regni domo in sui regni solium super *sedens* rex &

וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת : וַיְהִי׀

2 כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־ *quod auri sceptrum* Esther ad rex extendit & :ejus oculis in gratiam *tulit* ,atrio in stantem reginam Esther

אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר

quæ & ,regina Esther tibi Quid : rex ei Dixitque .*sceptri espite in* tetigit & ,Esther accessit & ;sua manu in

בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט : וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־

rex ingrediatur ,*bonum rege super* Si : Esther Dixitque .tibi dabitur & ,regni dimidium ad usque ? tua *postulatio*

4 בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ : וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ

verbum *faciendam ad* ,Haman ipsum *facite Festinare* : rex Dixitque .ei feci quod convivium ad hodie Haman &

5 וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר

convivio in Esther ad rex Dixitque .Esther fecerat quod ,convivium ad Haman & ,rex venit & : Esther

6 אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה־

, Esther respondit Et .fiet & ,regni dimidium ad usque ? tua inquisitio quæ & : tibi dabitur & ,tua petitio Quæ : vini

הַיָּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ : וַתַּעַן אֶסְתֵּר

: mea inquisitio & ,mea Petitio : dixit &

7 וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי :

Versio VULG. LAT.

Quod cùm audisset Mardochæus , Rursùm mandavit 12
Esther, dicens ; Ne putes quòd animam tuam tantùm 13
liberes, quia in domo regis es præ cunctis Judæis :
Si enim nunc silueris , per aliam occasionem libera- 14
buntur Judæi : & tu, & domus patris tui, peribitis. Et
quis novit , utrùm idcircò ad regnum veneris , ut in
tali tempore parareris ? Rursùmque Esther hæc Mardo- 15
chæo verba mandavit ; Vade & congrega omnes Ju-
dæos, quos in Susan repereris, & orate pro me. Non 16
comedatis, & non bibatis tribus diebus, & tribus no-
ctibus : et ego cum ancillis meis similiter jejunabo, &
tunc ingrediar ad regem, contra legem faciens,non vo-
cata , tradénsque me morti & periculo. Ivit itaque 17
Mardochæus , & fecit omnia , quæ ei Esther præce-
perat.

CAP. V.

Die autem tertio induta est Esther regalibus vesti- 1
mentis, & stetit in atrio domûs regiæ , quod erat inte-
rius, contra basilicam regis : at ille sedebat super solium
suum in consistorio palatii contra ostium domûs. Cúm-
que vidisset Esther reginam stantem, placuit oculis 2
ejus, & extendit contra eam virgam auream, quam te-
nebat manu. Quæ accedens, osculata est summitatem
virgæ ejus. Dixitque ad eam rex , Quid vis Esther re-
gina ? quæ est petitio tua ? etiam si dimidiam partem 3
regni petieris, dabitur tibi. At illa respondit ; Si re-
gi placet, obsecro ut venias ad me hodiè, & Aman te- 4
cum, ad convivium quod paravi. Statímque rex; Vo-
cate, inquit, citò Aman , ut Esther obediat voluntati.
Venerunt itaque rex & Aman ad convivium, quod eis
regina paraverat. Dixítque ei rex , postquàm vinum 6
biberat abundanter ; Quid petis ut detur tibi ? & pro
qua re postulas ? etiam si dimidiam partem regni mei
petieris, impetrabis. Cui respondit Esther ; Petitio 7
mea, & preces sunt istæ :

תרגום TARGUM.

12 וְכַד חָזָא הָמָן רַשִׁיעָא יַת חַקּוּף דִּשְׁמֵיהּ דָּנִיֵּאל אָעֵל וְנָפֵק לוֹת אֶסְתֵּר וְתַקֵּף רוּגְזֵיהּ בֵּיהּ

13 וְקָטֵלִיהּ וְאוֹדְמָנִי חַמָּן מִיכָאֵל וַגַבְרִיאֵל מַלְאֲכַיָּא וְחַוִיאוּ לְמָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמֵי אֶסְתֵּר : וַאֲמַר

מָרְדְּכַי לְמִיכָאֵל וּלְגַבְרִיאֵל לַאֲתָבָא לוֹת אֶסְתֵּר כְּדֵנָא תֵּימְרוּן לַהּ לָא תַחְשְׁבִי בְנַפְשְׁכִי

14 לְמֶהֱוֵי לְאִשְׁתֵּיזָבָא בְּבֵית מַלְכָּא מִן כָּל יְהוּדָאֵי : אֲרוֹם אִם מִשְׁתֵּק שְׁתִיקִי בְּעִדָּנָא הָדָא וְלָא

תַּפְנִיעִי עַל יְהוּדָאֵי רְוָחָא וְשֵׁזוּבְתָא יְקוּם לִיהוּדָאֵי מִן אָתַר אָחֳרָן בְּנִין זְכוּת אֲבָהָתְ

עַלְמָא וְיִשֵׁזִיב יַתְהוֹן מָרֵי עַלְמָא מִן יַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאַנְתְּ וּבֵיסַת בֵּית אֲבָהָתְךְ תּוּבְדוּן

עַל הַהִיא חוֹבְתָא וּמַן הוּא חַכִּימָא דִּי יִנְדַּע אִין לְשַׁתָּא דְאַתְיָא בְּעִדָּנָא הָדָא אִתְמַנְיָא

15 לְמַחְסַן מַלְכוּתָא : וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר לְמִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל לַאֲתָבָא לוֹת מָרְדְּכַי : אִזְלוּ כְּנוֹס

16 יַת כָּל יְהוּדָאֵי דִּי אִשְׁתְּכַחִין בְּשׁוּשָׁן וְצוֹמוּ עֲלַי לָא תֵיכְלוּן וְלָא תִשְׁתּוּן תְּלָתָא יוֹמִין וְצַלּוּ

קֳדָם מָרֵי עַלְמָא בְּלֵילְיָא וּבְיוֹמָא וְאוּף אֲנָא וְעוּלֵמָתַי נְצוּם כְּדֵין וּבְתַר כֵּן אֵעוֹל לְוַת

מַלְכָּא דְּלָא כְדִינָא וְהֵיכְמָה דְּהוֹבַדִית מִן בֵּית נַשְׁי וְאַדַּבְּרִית מִנְּךְ בְּאוּנְסָא כֵּדֵין אוֹבִיד מִן

חַיֵּי עַלְמָא הָדֵין בְּנִין פּוּרְקָן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל : וּנְסַב וּבְנַס מָרְדְּכַי וַעֲבַר עַל חֵדְוַת

17 חַנָּא דְּפִסְחָא וְצוֹמָא עֲוַר וְיַתַּב עַל קִטְמָא וַעֲבַד כְּכֹל דִּי פַּקְּדַת עֲלוֹי אֶסְתֵּר :

ה

1 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה דְּפִסְחָא וּלְבַשַׁת אֶסְתֵּר לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא וּשְׁרַת עֲלָהּ רוּחַ קוּדְשָׁא

וְקָמַת וְצַלִּיאַת בְּדָרַת דְּבֵית מַלְכָּא נַוְאָה דְּמִתְבְּנֵי לְקִבֵּל בֵּית מַלְכָּא דִּי בִירוּשְׁלֵם וּמַלְכָּא

הֲוָה יָתֵב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ בְּבֵית מַלְכוּתָא וּמִסְתַּכֵּל כָּל קִבֵּל תְּרַע בֵּיתָא עַנְתְ אֶסְתֵּר

וְכַן אֲמַרַת רִבּוֹן דְּעָלְמָא לָא תְמַסְרַנֵי בְיַד עַרְלָא הָדֵין וְלָא תַעְבֵּד רְעוּת הָמָן רַשִׁיעָא מִנִּי

הֵיכְמָה דִּי עֲבַד מִן וַשְׁתִּי דְּשֵׁם טַעֲם עַל מַלְכָּא וּפַקֵּד לְמִקְטְלָהּ בְּנִין דַּהֲוָה צָבֵי לְמִסַּב יַת

בַּרְתֵּיהּ וְכַד אִתְכַּנַּשׁ עוּלְמָתָא לִידוֹי דְּהֵי הָוֹרַת חַמָּן בְּרַתֵּיהּ דְּהָמָן וַהֲוָת צָבְיָא מִן שְׁמַיָּא

דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא הָוֹת מְקַלְקְלָא בְּרֵישָׁא וּבְמוֹי דְּרַנְלָן וּפוּמָהּ הֲוָה סְרִי לַחֲדָא וְאַפֵּיקוּ

יְתָהּ בְּבֵהִילוּ וּמְנָהּ אִסְתַּקַּף עֲלֵי הָדָא לְאִתְנַסָּבָא לֵיהּ וּכְעַן שַׁוִּי יָתִי לְרַחֲמִין בְּעֵינוֹי דְּלָא

יְקַטְלָנִי דִּי עֲבַד צְבוּתִי וּבָעוּתִי דִּי אֲנָא בָעֵיָא מְנָיהּ וְאוּף אַנְתְּ בְּרַחֲמָךְ סַגִּיאִין חוּס עַל

עַמָּךְ וְלָא תְמַסַּר בְּנוֹי דְיַעֲקֹב בִּידוֹי דְּהָמָן בַּר הַמְדָּתָא בַר עֲדָא בַר בּוּנָאי בַּר אַפְלִיטוּס בַּר

דְּיוֹסוֹס בַּר פְּרוֹס בַּר הַמְדָן בַּר חַלְיוֹן בַּר אַתְנִיסוֹמוֹס בַּר חְרוֹם בַּר חַרְסוֹם בַּר שְׁנַר בַּר

נֶגֶר בַּר פַּרְמַשְׁתָּא בַר וַיְזָתָא בַר אֲגָג בַּר סוּמְקַר בַּר עֲמָלֵק בַּר אֲלִיפַז בַּר עֵשָׂו רַשִׁיעָא :

2 וְהָוֹרַת כַּד חָזָא מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא קָיְמָא כַּד נְסִיבָא בְּרַתָא וְתַרְתֵּין עִינָהָא זְלָגָן

דְּמְעִין וּמִסְתַּכְּלָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא מִן יַד אֲטַעִינַת רַחֲמִין בְּעֵינוֹי וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת

תְּנָרָא דְּדַהֲבָא דַּהֲוָה נָקֵט בִּידֵיהּ וּקְרִיבַת אֶסְתֵּר וּמָטַת לִידָא וְאַחֲדַת בְּרֵישָׁא דְתְנָרָא :

3 וְאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה צְרִיךְ אִית לָךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה בְּעוּתִיךְ אֲפִילוּ אִם אֲנַתְ בָּעְיָא

לְפַלְגוּת מַלְכוּתִי אִתְּנִיתִ לַךְ לְחוּד לְמִבְנֵי בֵית מוּקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ קָאֵם בִּתְחוּם פַּלְגוּת

מַלְכוּתִי לָא אֶתֵּן לָךְ דְּהַכְדֵין קַיְמִית בְּשִׁבְוּעָה לְנֶשֶׁם עַרְבָאָה וְסַנְבַּלַט חוֹרוֹנָאָה וְטוֹבִיָה

עַבְדָּא עַמּוֹנָאָה דְּלָא לְמִשְׁבַּק לְמִבְנֵי יְתִיהוֹן דְּדָחֲלִין אֲנָא מִן יְהוּדָאֵי דְּלְמָא יְמָרְדוּן בִּי

הָרָא בְּעוּתָא לָא אֶעְבֵּד לָךְ מַלְתָא אַחֲרִיתִי דִּי אִנְתְּ מְנֵי אֲנוֹר וְתִתְעֲבֵד בְּבֵהִילוּ

4 וּרְעוּתִיךְ אִתְיְהֵב לָךְ : וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר יֵיתֵי מַלְכָּא וְהָמָן יוֹמָא דֵּין

5 לְשִׁירוּתָא דַּעֲבִידַת לְכוֹן : וַאֲמַר מַלְכָּא אוֹחִיוּ יַת הָמָן לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָם גְּוִירַת

6 אֶסְתֵּר וְעַל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְיָא דִּי עֲבַדַת אֶסְתֵּר : וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתְיָא

דְּחַמְרָא מָה־שְׁאֵלָתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה בְּעוּתִיךְ אֲפִילוּ אִין אִנְתְּ בָּעְיָא עַד פַּלְגוּת

מַלְכוּתִי תִּתְעֲבֵד בְּעוּתִיךְ לְחוּד לְמִבְנֵי בֵית מוּקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ קָאֵם בִּתְחוּם פַּלְגוּת

מַלְכוּתִי לָא אֶתֵּן לָךְ דְּהַכְדֵין קַיְמִית בְּשִׁבְוּעָה לְנֶשֶׁם עַרְבָאָה וְסַנְבַּלַט חוֹרוֹנָאָה וְטוֹבִיָה

עַבְדָּא עַמּוֹנָאָה דְּלָא לְמִשְׁבַּק לְמִבְנֵי יְתִיהוֹן דְּדָחֲלִין אֲנָא מִן יְהוּדָאֵי : וַאֲתִיבַת אֶסְתֵּר

7 וַאֲמַרַת לֵית אֲנָא בָעֵיָא פַּלְגוּת מַלְכוּתָא בִּשְׁאֵלְתִי וְלָא בְנִין בֵּית מִקְדְּשָׁא בְּבָעוּתִי

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cùm autem videret Haman impius Hathach,cui nomen Daniel, porro ac 12
retro itantem ad Ezzther, excanduit furor ejus in eum, & occîdit eum:
sed in promptu adfuerunt illic Michael & Gabriel Angeli, & narra- 13
verunt Mardechai verba Ezzther. Et dixit Mardechai *Michaeli &*
Gabrieli, ut responderetur Ezzther : *sic dicetis ei,* Ne arbitrere in ani-
ma tua quòd *abiens* evades in domo regis ex omnibus Jehudæis. Nam 14
si tacendo tacueris in tempore hoc, *nec intercesseris pro Jehudæis,*
dilatatio & evasio existet Jehudæis ex loco alio, *ob meritum patrum an-*
tiquorum, & eripiet eos Dominus mundi è manu inimicorum suorum;
tu autem, & familia domus patrum tuorũ peribitis propter hanc cul-
pam : & quis est sapiens qui sciat, an ad *annum venientem tempore hoc*
tu contigeris ad *possidendum* regnum ? Et dixit Ezzther *Michaeli &* 15
Gabrieli, ut responderetur Mardechai. Vade congregato omnes Je- 16
hudæos qui inventi fuerint in Susan, & jejunate *pro me*; ne comedatis
& ne bibatis tribus diebus *& orate ante Dominum mundi* nocte & die,
& etiam ego & puellæ meæ *jejunabimus* similiter : et posthæc intrabo ad
rege,quanquam non juxta morẽ;*& quemadmodum perii è gynæceo meo à*
te violenter abrepta, ita peream *a vita hujus mundi propter salutem*
populi domus Israel. Et contristatus *&* indignatus est Mardechai, & 17
peccavit in latitiam festi Paschatis, & jejunium indixit, & sedit *in*
cinere : fecitque juxta omnia quæ præceperat ei Ezzther.

CAP. V.

Et fuit die tertio *Paschatis*, induit se Esther vestimento regio, & 1
requievit super eam spiritus sanctus, & stetit *&* *oravit* in atrio domus
regis interiori, *quod extructum erat* è regione domus regis, *quæ erat in*
Jerusalem: & rex sedebat super solium regni sui in domo regia,*& aspexit*
omnino è regione portæ domus. *Et proloquuta Esther ita dixit;Domine*
mundi ne tradas me in manum præputiati hujus, neq; efficias cupidinem
Haman impii de me, quemadmodum effecit de Vasthi, quam posito edicto
regio jussit interfici, quòd vellet eum ducere filiã suã : Cumq; congrega-
rentur puellæ in manũ Hegai, adfuit unà filia Haman; sed placitum est
cœlitus ut quotidie inquinaret stercore matulam & urina,& os ejus fa-
teret terrimè,& educerent eam quam citissimè : atque hinc occasio data
est huic rei ut acciperer illi ; nunc etiam redde me gratiosam in ocu-
lis ejus ne interficiat me, sed efficiat desideriũ & petitionẽ meã quã peti-
tura sũ ab eo. Tu etiam in misericordiis tuis multis propitius esto popu-
lo tuo, ne tradas filios Jaacob in manus Haman filii Hamdatha, filii Ada,
filii Bisnai, filii Aphlitus, filii Dejosos, filii Peros, filii Hamdan, filii
Talion, filii Atnisomus, filii Charũ, filii Charsũ, filii Segar, filii Negar,
filii Parmasta, filii Vaisatha, filii Agag, filii Sumcar, filii Amalek, filii
Eliphaz, filii Esau impu. Et fuit cùm videret rex Ezzther stantem *ac tri-* 2
stitiam præ se ferentem in atrio, *& ambobus oculis fundentem lachrymas,*
& suspicientem versus cœlum, illico reportavit illa gratiam *in oculis*
ejus ; & extendit rex ad Ezzther sceptum aureum quod tenebat in manu
sua, & accessit Ezzther & attigit manu sua, et apprehendit caput sceptri.
Et dixit ei rex : Quid opus est tibi Ezzther regina? aut quæ est postulatio 3
tua ? *vel si tu postulaveris* ad dimidium regni mei, *dabo illud* tibi : *tan-*
tummodo ut exstruatur domus sanctuarii, quæ stat in termino dimidii re-
*gni mei haud largitur*⁹ *sũ tibi, quòd ita pollicit*⁹ *sim jurejurando Gosem*
Arabi,& Sanballath Horonitæ & Tobiæ servo Ammonitæ, me non per-
missurũ eã restaurari ; metuo enim à Jehudæis, ne rebellent in me. Hoc
postulatũ tuũ haud effectũ tibi dabo: quidvis aliud quod petieris à me, de-
cernam ut fiat tibi confestim,& desiderium tuum tibi dabitur. Et dixit 4
Ezzther si regi gratum est *veniat* rex et Haman hodie ad convivium quod
feci *vobis.* Et dixit rex : *Accelerate* Haman ut faciat verbum *statuti* 5
Ezzther : et intravit rex et Haman ad convivium quod fecerat
Ezzther. Et dixit rex ad Ezzther in convivio vini : Quæ est petitio tua 6
Ezzther regina? et quæ postulatio tua ? *etiam si tu petieris* usque ad di-
midium regni mei, fiet *petitio tua* : *tantummodo ut exstruatur domus*
sanctuarii, quæ stat in termino dimidii regni mei haud concessurus sum
tibi ; quòd ita fidem meam jurejurando astrinxerim Gosem Arabi, &
Sanballath Horonitæ & Tobiæ servo Ammonitæ, me non permissurum
ut ea restauretur, ne rebellent in me Jehudæi. Et respondit Ezzther 7
et dixit : *Ego minimè postulo dimidium regni petitione mea, neque re-*
*stauration*em *domus sanctuarii postulatione mea.*

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Sequens Oratio Mardochæi pro Judæorum liberatione, in Vulg. Lat. habetur cap. 13. v. 8. usque ad finem cap.

(λ)Καὶ ἐδεήθη κυρίε, μνημεσῶν πάντα τὰ ἔργα κυρίε, Καὶ εἶπε, (μ) Κύριε κύριε βασιλεῦ πάντων κρατῶν, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ Coυ τὸ πᾶν ὄν, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν Coι ἐν τῷ θέλειν Cε Cῶσαι τὸν Ἰσραήλ. Ὅτι Cὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' (ν) οὐρανόν· Καὶ κύριC εἶ πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί Coι τῷ κυρίῳ. Σὺ πάντα (ξ) γινώσκεις· σὺ οἶδας κύριε, ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανείᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο, τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον Ἀμάν. Ὅτι ἠυδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ἰσραήλ. (ο) Ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ θῶ δόξαν ἀνθρώπε ὑπεράνω δόξης (π) θεοῦ· καὶ οὐ προσκυνήσω (ρ) οὐδένα, πλὴν Coῦ τοῦ κυρίε μου, καὶ οὐ ποιήσω αὐτὰ ἐν ὑπερηφανείᾳ. (σ) Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς ὁ θεὸς Ἀβραάμ, φεῖσαι τοῦ λαοῦ Coυ, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, καὶ ἐπεθύμησε (τ) ἀπολέσαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν Coυ. Μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα Coυ, ἣν Cεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς Αἰγύπτε. Ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καὶ ἱλάσθηθι τῷ κλήρῳ Coυ, καὶ στρέψον τὸ πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνῶμέν (υ) Cου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς (φ) στόμα αἰνούντων Cε κύριε. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐκέκραξεν ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι (·) θάνατος αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

Et deprecatus est Dominum, memor omnium operum Domini, Et dixit; Domine Domine rex omnipotens, quia in potestate tua sunt omnia, & non est qui dissentiat à te, cùm tu volueris salvare Israel. Quoniam tu fecisti cœlum & terram, et omne quod suspicitur in subcœlesti: Et Dominus es omnium, et non est, qui resistat tibi Domino. Tu omnia cognoscis: tu nôsti Domine, quia non in contumelia, neque in superbia, neque in cupiditate gloriæ feci hoc, ut non adorarem superbum Aman: Quoniam benè affectus eram osculari vestigia pedum ejus ad salutem Israel. Sed feci hoc, ut non ponerem gloriam hominis super gloriam Dei: et non adorabo quenquam præter te Dominum meum, et non faciam hæc in superbia. Et nunc, Domine Deus rex Deus Abraam, parce populo tuo: quoniam intuentur nos ad perditionem, et concupierunt perdere eam quæ à principio, hæreditatem tuam. Ne despicias partem tuam, quam tibi redemisti è terra Ægypti. Exaudi deprecationem meam, et propitiare sorti tuæ, et verte luctum nostrum in delectationem: ut viventes hymnis celebremus nomen tuum, Domine: et ne deleas os laudantium te Domine. Et omnis Israel

Planctus hic Esther, ejusque Oratio quæ sequitur, in Vulgata Latina habentur cap. 14. per totum.

Καὶ Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα καταφυγὼν ἐπὶ τὸ κύριον ἐν ἀγῶνι θανάτε κατειλημμένη, καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας καὶ πένθους, καὶ ἀντὶτ ὑπερηφάνων ὑσμάτων, σποδῷ καὶ κοπρίοις (χ) ἐπλήσθη τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνωσε σφόδρα, (ψ) καὶ πᾶν τόπον κόσμε ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε θριχῶν αὐτῆς. Καὶ (ω) ἐδεήθη κυρίε θεοῦ Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, (α) Κύριέ μου βασιλεῦς ἡμῶν σὺ εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰ μὴ Cέ, Ὅτι κίνδυνός μου (β) ἐν χειρί μου. Ἐγὼ (γ) ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ πατριᾶς μου, ὅτι Cὺ κύριε ἔλαβες τὸν Ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐτοῖς (δ) ὅσα ἐλάλησας. Καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώπιόν Cου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, Ἀνθ' ὧν ἐδοξάσαμεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν. ΔίκαιοC εἶ κύριε. Καὶ νῦν οὐκ (ε) ἐκανώθησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡμῶν, (τ) ἀλλ' ἔθηκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅτι τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, Ἐξάραι ὁρισμὸν στόματός Cου, καὶ ἀφανίσαι κληρονομίαν Cου, (ζ) καὶ ἐμφράξαι στόμα αἰνούντων Coι, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκε Cου καὶ (η) θυσιαστηρίου Cου,

Et Esther regina confugit ad Dominum in agone mortis comprehensa: Et auferens vestimenta gloriæ suæ, induit vestimenta angustiæ, et luctûs: et pro superbis suavitatibus, cinere et fimo implevit caput suum: et corpus suum humiliavit valdè: et omnem locum (c) ornatûs exultationis suæ replevit laceratis capillis suis. Et deprecata est Dominum Deum Israel, et dixit; Domine mi, rex noster, tu es solus: adjuva me solam, et non habentem adjutorem, nisi te: Quoniam periculum meum in manu mea. Ego audiebam à nativitate mea in tribu patriæ meæ, quia tu, Domine, assumpsisti Israel ex omnibus gentibus, et patres nostros ex omnibus majoribus eorum in hæreditatem æternam, et fecisti eis quæcunque locutus es. Et nunc peccavimus coram te: et tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum, Eò quòd glorificavimus deos eorum. Justus es, Domine. Et nunc non satis habuerunt in amaritudine servitutis nostræ: sed (d) posuerunt manus suas super manus idolorum suorum, Ad tollendam determinationem oris tui, et delendam hæreditatem tuam, et obturandum os laudantium te, et extinguendam gloriam domûs tuæ, et altaris tui,

MS.A. (λ) Καὶ Μαρδοχαῖος ἐδεήθη. (μ) Κύριε θεὲ κύριε βασιλεῦ (ν) οὐρανῶ· Κύριος εἶ (ξ) γινώσκεις· (ο) Ἀλλὰ (π) θεοῦ μου· (ρ) οὐδένα, (σ) Καὶ νῦν κύριε βασιλεῦ ὁ θεὸς Ἀβραάμ, (τ) ἀπολέσῃς (υ) τὸ ὄνομά Cου κύριε, (φ) τὸ στόμα αἰνούντων Cε. Καὶ πᾶς (·) ὁ θάνατος (χ) ἔπλησεν (ψ) καὶ πᾶν τόπον ἀγαλλιάματος αὐτῆς κόσμε ἐπλήρωσεν θριχῶν (ω) ἐδέετο (α) Κύριε ὁ θεός μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν (β) ἐν τῇ χειρί μου. (γ) ἤκουον κύριε τοῦ πατρός με, ὅτι Cὺ κύριε (δ) ὅσα ἐλάλησας αὐτοῖς. Ὅτι ἡμῴρτήκαμεν ἐνώπιόν Cου, (ε) ἐκανώθησαν τῷ πικρασμῷ (τ) ἀλλὰ (ζ) καὶ *ἐπράξη στόμα ὑμνούντων Coι, (η) θυσιαστήριον * Coι,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et indicavit Mordecai verba Estheris. Et dixit Mordecai; Dic Estheri; noli putare apud te, quia in domo es regis, evasuram te præ reliquis Judæis. Si silueris hoc tempore, continget aliunde Judæis refrigerium & salus, te & domo patris tui pereunte. Quis autem novit, utrùm propter hoc tempus vocata es & adducta ad regnum? Et dixit Esther, Dic Mordecai; Vade, congrega universos Judæos qui in castro Susan. Et jejunate propter me, et non edant nec bibant tribus diebus, die noctúque: Ego etiam & ancillæ meæ item jejunabimus. Tunc ingrediar in conspectum regis, quod non est secundùm legem, et cùm fecero fecero. Et profectus Mordecai fecit universum illud quod mandaverat ipsi Esther.

CAP. V.

Et die tertio induit Esther vestes regias, & stetit in atrio interiori domûs regis ex adverso domûs regis: Rex autem sedebat super throno regio, ex adverso portæ domûs. Et cùm vidisset rex Esther reginam stantem in atrio, adepta est gratiam in conspectu ejus; Et extendit rex ad Esther sceptrum aureum quod manu tenebat. Et appropinquavit Esther, & prehendit apicem sceptri aurei. Et dixit rex, Quid vis tibi Esther regina? Et quæ petitio tua? Usque ad dimidium regni, dabitur tibi. Et dixit Esther; Si videtur regi veniat rex & Haman ad convivium quod paravi ipsi. Et dixit rex, Videte festinatò Hamanem; faciat secundùm quod dicit Esther. Venitq; rex & Haman ad convivium. Dixitq; rex ad Esther cùm vinum bibisset; Quæ est petitio tua? dabitur tibi: Et quid est quod postulas? usque ad dimidium regni dabitur tibi. Et respondens Esther dixit; Postulatum meum & petitio mea,

אסתר : ה

Versio VULG. LAT.

faciendum ad & ,meam petitionem dandum ad ,bonum rege super si & ,regis oculis in gratiam inveni Si

8 אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת
verbum juxta faciam cras & ,eis faciam ,quod ,convivium ad Haman & rex veniat ;meam postulationem
אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר
porta in Mordochai ipsum Haman *videre secundum* & : corde *bono* & , lætus ipsa die in Haman est egressus Et .regis
9 הַמֶּלֶךְ : וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר
sibi vim fecit Et .*excandescentia* Mordochai *super* Haman est repletus & ,eo ab se movisset nec ,surrexisset non & ,regis
10 הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה : וַיִּתְאַפַּק
eis narravit Et .suam uxorem Zeres & ,suos amicos fecit venire & ,misit & ; suam domum ad venit & ,Haman
הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ : וַיְסַפֵּר לָהֶם
,rex eum magnificaverat quibus omnia & ,suorum filiorum multitudinem & ,*suæ opulentiæ* gloriam Haman
11 הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ
fecit venire non Insuper : Haman Dixitque .regis servos & ,principes super eum elevâsset quòd &
12 וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וַעֲבְדֵי הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה
ego *crastinum in* etiam & ; me nisi ,fecit quod convivium ad rege cum regina Esther
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי
videns ego quo tempore toto *in* ,mihi *æqualé illud* non hoc totum Et .rege cum ei vocatus
13 קְרוּאָה לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ : וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֹוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה
Faciant : ejus amici omnes & ,ejus uxor Zeres ei Dixitque .regis porta in sedentem Jehudæum Mordochai
14 אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ : וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־
ingredere & ,illud super Mordochai suspendant & ,regi dic manè *in* & ,cubitorum quinquaginta altum lignum
עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיֹתְלוּ אֶת־מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא
.lignum *fecit* & ,Haman *facies ad verbum fuit bonum* & :lætus convivium ad rege cum
עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ :

Si inveni in conspectu regis gratiam, & si regi placet 8
ut d.. mihi quod postulo, & meam impleat petitionem : veniat rex & Aman ad convivium quod paravi eis, & cras aperiam regi voluntatem meam. Egressus est itaque illo die Aman lætus & alacer. Cúmque vidisset Mardochæum sedentem ante fores palatii, 9
& non solùm non assurrexisse sibi, sed nec motum quidem de loco sessionis suæ, indignatus est valdé : Et 10
dissimulatâ irâ, reversus in domum suam, convocavit ad se amicos suos, & Zares uxorem suam : Et exposuit 11
illis magnitudinem divitiarum suarum, filiorúmque turbam, & quantâ eum gloriâ super omnes principes & servos suos rex elevâsset. Et post hæc ait, Regina quo- 12
que Esther nullum alium vocavit ad convivium cum rege, præter me : apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. Et cùm hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro Mardochæum Judæum sedentem ante fores regias. Respondérúntque ei, Zares uxor 13
ejus, & cæteri amici ; Jube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, & dic manè 14
regi ut appendatur super eam Mardochæus, & sic ibis cùm rege lætus ad convivium. Placuit ei consilium, & jussit excelsam parari crucem.

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 אִין אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר לְמִתַּן יַת שְׁאֵלְתִי וּלְמֶעְבַּד
יַת בָּעוּתִי יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְּיָא דִּי אֲעִבֵּד לְהוֹן בְּרַמְשָׁא וּלְמָחָר אֶנָא
עֲבֵד כְּפִתְגָמָא דְּמַלְכָּא : וּנְפַק הָמָן מִלְּוַת מַלְכָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חֲדֵי וּבְרַח
9 לִבָּא וְכַד חֲזָא הָמָן יַת מָרְדְּכַי וְיַת טַפְלַיָּא דַּעֲסִיקִין בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּסַנְהֶדְרִין
דַּעֲבָדַת לְהוֹן אֶסְתֵּר בְּתַרְעָא דְּמַלְכָּא וּמָרְדְּכַי לָא קָם מִן קֳדָמַי אַנְדַּרְטֵיהּ וְלָא רָתַת
מִנֵּיהּ אֱלָהֵן פְּשַׁט יַת רְגָלֵיהּ יְמִינֵיהּ וְאַחֲוֵי לֵיהּ שְׁטַר זַבְנְתָא דְּאוּדַבָּן לֵיהּ בְּטוּלְמָא
דִּלְחַם דִּסְפַתְבָא בְּאַסְטַרְקְלִילֵיהּ כְּל קְבֵל אַרְכּוּבְתֵּיהּ מִן יַד תְּקִיף רוּגְזֵיהּ וְאִתְמְלִי
10 הָמָן עַלְוֵי מָרְדְּכַי רוּתְחָא : וְאוּדְרִיו הָמָן וְעָל לְבֵיתֵיהּ וּשְׁדַר וְקָרֵא יַת רְחִימוֹי וְיַת
11 זֶרֶשׁ דַּשִׁיעֲתָא אִנְתְּתֵיהּ בְּרַת תַּתְנִי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָא : וְאִשְׁתְּעִי לְהוֹן הָמָן יַת יְקַר
עוּתְרֵיהּ וְחֵיל אוֹתְמֵי עִם דּוּכְסֵי מַלְכָּא וְחֵיל רַחֲמוֹי סְנִיאוּת בְּנוֹי דְּסַכּוּמְהוֹן
מְאָתָן וְתַמְנְיָא בַּר מִן עֲסַרְתֵּי אוֹחְרִנִין דְּאִנּוּן פּוּלְמַרְכִין עַל פִּלְכֵיָא וּבַר מִן שַׁפְשַׁ
דְּהוּא סַפְרָנָא דְּמַלְכָּא וְיַת מָה דִּירַבֵּי יְתֵיהּ מַלְכָּא וְיַת דְּזַקְפֵיהּ עֲלַוֵי כָּל רַבְרְבָנוֹ
עֲבִדוֹי דְּמַלְכָּא : וַאֲמַר הָמָן בְּרַם לָא הַנְעֲלַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא עִם מַלְכָּא לְמִשְׁתְיָא
12 דִּי עֲבָדַת אֱלָהֵן יְתִי וְאוּף עִדָּן מָחָר אֲנָא מְזוּמָן לְוָתָהּ לְמִסְעוֹר עִם מַלְכָּא : וְכָל
13 דָּא לֵיתֵיהּ טִימִי לְוָתִי בְּכָל עִדָּן דִּי אֲנָא חָזֵי יַת מָרְדְּכַי יְהוּדָאי דְּיָתֵב בְּסַנְהֶדְרִין עִם
עוּלְמַיָּא בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא : וַאֲמַרַת לֵיהּ זֶרֶשׁ אִנְתְּתֵיהּ וְכָל רְחִימוֹי אִין
שַׁפִּיר בְּעֵינָךְ נֵימַר קֳדָמָךְ מִלְּתָא חֲדָא מָה דְּנַעְבֵּד לֵיהּ לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אִם הוּא
14 חַד מִן צַדִּיקַיָּא דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּעָלְמָא אִין בְּחַרְבָּא נְקַטוֹל יְתֵיהּ כְּבַר אִתְהַכַּף חַרְבָּא
וְתִתְרְמֵי עֲלָנָא נַהֲב יְתֵיהּ לְרַגְמָא כְּבַר רַגְמָא גְּלִית פְּלִשְׁתָּאֵי וְאִם בְּחָרְיָא
דְּנָחָשָׁא נַרְמֵי יְתֵיהּ כְּבַר בְּוֹעֵיהּ מְנַשֵּׁה וּנְפַק מִנֵּיהּ נוּרוֹק יְתֵיהּ לְיַטָּא רַבָּא כְּבַר
בְּוֹעוֹנֵיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבַרוּ בְּנַוֵּהּ נְטַמּוֹן יְתֵיהּ לָנוּ אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא כְּבַר דַּעֲכוּהִי
חַנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וּנְפַקוּ מִן גַּוֵּיהּ נְתַרְמֵי יְתֵיהּ לְנוּב אַרְיוָתָא כְּבַר לָא חַבִּילוּ
אַרְיוָתָא בִּדְנִיאֵל כַּד חֵי נְתַרְמֵי יְתֵיהּ קֳדָם כַּלְבִּין כְּבַר אִסְתַּחַם פּוּם כַּלְבִּין בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַרְבְּרָא נָגְלֵי יְתֵיהּ כְּבַר בְּמַדְבְּרָא נְפִישׁוּ וְסַנִּיאוּ מָה עוֹד
קְטָלָא נְקַטוֹל יְתֵיהּ וְהֵידָא מִיתָא תִּתְעֲבֵד לֵיהּ נְרְמֵי יְתֵיהּ לְבֵית אֲסִירֵי כְּבַר מִן בֵּית
אֲסִירֵי אַמְלִיכוּ לְיוֹסֵף סַכִּינָא תְּתַרְמֵי עַל צַוָּארֵיהּ כְּבַר הֲוָה אִתְהַפְכַת סַכִּינָא
מְעַלְוֵי דְּיִצְחָק עֵינֵיהּ נָעֲוַר וְנִשְׁבּוֹק יְתֵיהּ יְקַטַל בְּנָא כְּמָה דְּקָטַל שִׁמְשׁוֹן פּוּרְעָנוּתֵיהּ
דְּנָבְרָא הָדֵין לָא יְדַעְנָן מָרֵי נַעְבֵּד אֶלָּא צְלִיבָא רַבָּא אִתְעֲבֵד לֵיהּ וְעַל בְּבָא
רַבְיָתֵיהּ דְּמֵיהּ יִשְׁתְּפֵךְ קוֹמָתֵיהּ תְּתַרְמֵי עַל צְלִיבָא וְיֵיחוֹן יְתֵיהּ כָּל יְהוּדָאֵי וְכָל
חַבְרוֹי וּרְחִימוֹי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כַּחֲדָא צַיְתִין עַל צְלִיבָא דְּאִתְקִין הָמָן לְמָרְדְּכַי חִוֵּה
לְצַפְרָא וְעַל קֳדָם מַלְכָּא וּשְׁאֵל מִנֵּיהּ עַל צְלִיבָא הָדֵין בְּשַׁעְתָּא הַהִיא לָא שְׁלַח מָנוֹי
לְאָ שְׁכַב הָמָן בַּר הַמְדְּתָא עַד דַּאֲזַל וְאַיְתֵי יַת נַגָּרַיָּא יַת קַיָּנַאי דְּעָבְדִין
צְלִיבָא וְקִיצָאי דְּמַחֲקִנִין סַכִּין דְּפַרְזֶל וּבְנוֹי דְּהָמָן דַּיְצִין וְחָדִין וּזְרֹשׁ אִתְּתֵיהּ מְנַגְּנָא
בְּכִנָּרִין עִם הָמָן רַשִׁיעָא וַאֲמַר אַנְרָא לְנַגָּרֵי אֲנָא יְהַב וּלְקִיצָאֵי אֲנָא מְחַקֵּן שִׁירוּתָא
עַל צְלִיבָא הָדֵין בְּשַׁעְתָּא קָם הָמָן רַשִׁיעָא לְמִסַּק צְלִיבָא בְּקוֹמָתֵיהּ נַפְקַת בַּת
קָל מִשְׁמֵי מְרוֹמָא וַאֲמַרַת לֵיהּ וַי הָמָן רַשִׁיעָא וְלִבְנֵי בַּר הַמְדְּתָא וּשְׁפַר פִּתְגָמָא
קֳדָם הָמָן וַעֲבַד צְלִיבָא לְנַרְמוּתֵיהּ דַּהֲוָה מִן יוֹמָא דְּסַנְּיָן אֶסְתֵּר יַת הָמָן לְשִׁירוּתָא
אִתְעָקַו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמָרִין דִּין לְדִין הֲדֵין מְסַנְּיָן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּתַבְעֵי אֶסְתֵּר מִן מַלְכָּא
דְּנִקְטְלֵיהּ וְהִיא מְזַמְּנָא לֵיהּ לְשִׁירוּתָא בְּהָא שַׁעְתָּא שְׁפַכוּ דְּבִית יַעֲקֹב כּוּלּוֹן לְבֶהוֹן
וְאִתְרְחִיצוּ עַל אֲבוֹהוֹן דִּי בְּשְׁמַיָּא וְכֵן אָמְרִין קֳדָמוֹי עֲנִי יְתָן עֲנִי כָּל מְעִקְיָא הִיךְ דְּחָלִין
עֵינֵי עַבְדוּ לְמָרֵיהוֹן וְהִיךְ עֵינֵי אַמְתָא לְרִבּוֹנְתְּהוֹן כְּדֵין חַלִּין עֵינָנָא עֲלָךְ עַד עִדָּן
דְּתִתְחַנְּלִי וְתִתְפּוֹק יְתָנָא דְּהָא סְנָאָה וּבָעֵל דְּבָבָא מְנַדַּף וְאָמַר מִן אָנוֹן יְהוּדָאֵי בְּכֵן שְׁמַע
בְּקָל צְלוֹתְהוֹן וַעֲבַד בְּעוּתְהוֹן בְּיוֹמָא בְּלֵילְיָא מְטוּל דִּי בְּכָל זִמְנָא דְּפַרְקָ יַתְהוֹן מִן
בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן בְּלֵילְיָא פְּרִיק יַתְהוֹן מִפַּרְעֹה וּמִסַּנְחֵרִיב מִן כָּל דְּקָמוּ עֲלֵיהוֹן :

Si inveni gratiam in oculis regis, & si regi gratum est donare petitionem meam, & facere postulationem meam, intret rex & Haman ad convivium quod faciam eis *vesperi* : & in crastinum factura sum juxta verbum sententiæ regis. Et exivit Haman à rege die illa lætus & exultans corde: & quando vidit Haman Mardechai & *pueros operam dantes verbis legis in Sanhedrin, quod fecerat eis Ezzther* in porta regis, & Mardechai non surrexit *coram statua illius, neque* tremuit ab eo ; *sed extenso crure dextero ostendit ei Syngraphum emptionis, qua venditus fuerat illi frusto panis, inscriptam laminæ, quæ illi erat è regione genu : statim efferbuit ira ejus, &* repletus est Haman contra Mardechai indignatione. Et festinavit Haman, & introivit in domum suam, & misit & vocavit necessarios suos, & Zeres *impiam* uxorem suam, *filiam Tatnai ducis transfluvialis* : Et narravit illis Haman gloriam divitiarum suarum, & *quomodo præfectus esset ducibus regis, & quomodo præcurrerent ipsi multitudo filiorum suorum, numero ducenti & octo, præter decem alios summam belli moderantes per provincias, præterque Sammaæum qui regi ab epistolis* ; & quòd magnificaverat eum rex, & sublimaverat eum super omnes magnates & servos regis. Et dixit Haman : Atque etiam non introduxit Ezzther regina *cum rege* ad convivium quod fecit, nisi me, & etiam in tempus crastinum ego invitatus sum ab ea ad prandendum cum rege. Et omne hoc non æstimatur apud me, toto tempore quo ego videro Mardechai Jehudæum sedentem *in Sanhedrin cum juvenibus* in porta palatiorum regis. Et dixit illi Zeres uxor ejus & omnes necessarii ejus : *Si placuerit tibi, loquemur te præsente verbum unum, quid facturi simus isti Mardechai Jehudæo, si sit unus ex justis qui produlti fuerunt in mundo, & gladio eum tollere volumus, en revertetur gladius & jactabitur in nos : demus eum lapidandum; dudum lapidibus interemit David Goliath Philisthæum : & si in catenam æream conjiciamus eum; jam disrupit eam Menasse, & evasit ex ea: projiciamus eum in mare magnum; olim penetrârunt illud filii Israel, & transierunt per medium ejus : indamus eum in medium fornacis ignis ardentis; nuper extinxerunt illum Chananiah, Misael & Asaria, et prodierunt ex eo : injiciamus eum in foveam leonum; haud ita pridem non nocuerunt leones Danieli : vel vivum objiciamus eum canibus ; jampridem obthuratum est os canibus in terra Misraim propter filios Israel : in desertum relegemus illum; olim in deserto aucti sunt, & in multitudinem evaserunt : quo adhuc supplicio perimemus eum, vel quo mortis genere afficiemus eum ? conjiciamus eum in carcerem; jamdudum ex carcere ad regnum evexerunt Josephum : culter adigatur in jugulum illius ; diu est quòd aversus fuerit culter ab Isaac : oculos ejus eruamus, & sic missum faciamus eum : stragem facit in nobis, quemadmodum fecit Simson : supplicium viro huic nescimus quod faciamus, nisi ut crux magna erigatur ei, & ad ostium ædium ipsius sanguis ejus fundatur. Applicetur statura ejus cruci, & videant eum omnes Jehudæi & omnes amici & necessarii ejus, cœlo pariter ac terra attendentibus ad crucem quam paravit Haman pro Mardechai. Anxiè itaque expectavit auroram & ingressus ad regem petitionem instituit ei de cruce hac. Hoc tempore non deposuit vestimenta sua, neque decubuit Haman filius Hamdatha, donec abiens adduxisset fabros ligni & metalli; illos ut facerent crucem, hos vero ut pararent cultrum ferreum. Filii etiam Haman præ gaudio exultantes lætitiam agebant, & Zeres uxor ejus canebat fidibus cum Haman impio; dixit insuper ille, mercedem fabrorum ligni ego solvam, & fabris metalli apparabo prandium ob crucem hanc. Eadem hora surgente Haman impio ad probandam crucem statura sua, egressa est filia vocis de cœlo summo, ac dixit ei : Convenit, Haman impie, teque decet, Fili Hamdatha.* Et gratum fuit verbum ante Haman, et fecit *crucem sibimetipsi. Ex quo enim die invitaverat Ezzther Haman ad convivium, angebantur filii Israel sic loquentes inter se; Nos expectamus quotidie ut efflagitet Ezzther à rege quò occidatur, illa verò invitat eum ad convivium. Hoc ipso tempore effuderunt familia Jacobi universa animam suam, & fiduciam habuerunt in patre suo, qui est in cœlis, hujusmodi verbis eum ut præsentem deprecantes : Exaudi nos, exaudi omnes afflictos ; quemadmodum pendent oculi servorum à dominis suis, & sicut oculi ancillæ ad heram suam, ita suspensi sunt oculi nostri in te, quoad appareas & ernas nos : ecce enim hostis & inimicus convitiatur & dicit, Quid isti Jehudæi ? Tunc audivit vocem orationis eorum, & effecit petitionem illorum ea ipsa nocte : quotiescunque enim eripuit eos ab inimicis suis, nocte eripuit eos, à Pharaone & Sanhherib, omnibusq; qui insurrexerunt in illos.*

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι βασιλέα σάρκινον εἰς αἰῶνα. Μὴ παραδῷς κύριε τὸ σκῆπτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, (θ) καὶ μὴ καταγελασάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς· τὸν ἄρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς, παραδειγμάτισον. Μνήσθητι κύριε, γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θάρσυνον βασιλεῦ τῶν θεῶν, καὶ πάσης ἀρχῆς ὑπερασπιῶν. Δὸς λόγον εὐρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς, εἰς συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων αὐτῷ. Ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ (ι) ἐχούσῃ εἰ μὴ σὲ κύριε. πάντων γνῶσιν ἔχεις, καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀνόμων, (κ) καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμήτων, καὶ παντὸς ἀλλοτρίου. Σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφανείας μου, ὃ ὄντι ἐπὶ τῆς (λ) κεφαλῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου· βδελύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν ἡ δούλη σου τράπεζαν Ἀμάν, καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν. Καὶ οὐκ ἠγαλλιάσθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου μέχρι νῦν, πλὴν ἐπὶ σοὶ κύριε ὁ θεὸς Ἀβραάμ. Ὁ θεὸς ὁ ἰσχύων ἐπὶ πάντας, εἰσάκουσον (μ) φωνὴν ἀπηλπισμένων, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευομένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

Et aperiendum os gentium ad virtutes vanorum, & admirationi habendum regem carneum in seculum. Ne tradas, Domine, sceptrum tuum iis qui non sunt: & non irrideant in ruina nostra: sed verte consilium eorum super eos: & in eum, qui cœpit super nos, exempla statue. Memento, Domine, ostende te in tempore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciam, rex deorum, & omni principatui imperans. Da sermonem bene compositum in os meum coram leone, et transfer cor illius in odium impugnantis nos, in consummationem ejus, & consentientium ei. Nos autem libera in manu tua, & adjuva me solam, & non habentem nisi te, Domine. Omnium scientiam habes, Et nôsti, quia odi gloriam iniquorum, & abominor cubile incircumcisorum, & omnis alieni. Tu nôsti necessitatem meam, quia abominor signum superbiæ meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ: abominor illud, sicut pannum (e) menstruorum: & non porto illud in diebus silentii mei. Et non comedit serva tua mensam Aman: & non glorificavi convivium regis, neque bibi vinum libaminum: Et non est lætata serva tua à die translationis meæ usque nunc, nisi in te, Domine Deus Abraam: Deus fortis super omnes, exaudi vocem desperatorum, & erue nos de manu malignantium, & libera me à timore meo.

MS. A. (θ) καὶ μὴ γλυκάνωσι (ι) ἐχούσῃ βοηθὸν, εἰ μὴ (κ) καὶ βδελύσσομαι * τὸ σημεῖον (λ) κεφαλῆς ἐν ἡμέρᾳ (μ) φωνῆς

ΚΕΦ. ε'.

CAP. V.

Quæ sequuntur de ingressu Esther ad regem, atque exanimatione ejus vultu illius exterritæ, in Vulg. Lat. habentur cap. 15. ver. 4. usque ad finem.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς θεραπείας, καὶ (α) περιεβάλλετο τὴν δόξαν αὐτῆς. Καὶ γενηθεῖσα ἐπιφανὴς, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην θεὸν καὶ σωτῆρα, παρέλαβε (β) τὰς δύο ἄβρας, Καὶ τῇ μὲν μιᾷ (γ) ἐπηρείδετο ὡς τρυφερευομένη, Ἡ δὲ ἑτέρα ἐπακολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν αὐτῆς. Καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους αὐτῆς· καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν, ὡς προσφιλὲς· ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἀπιστουμένη ἀπὸ τοῦ φόβου. Καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, (γ) καθέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, (δ) καὶ πᾶς στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδύετο, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα. Καὶ (ε) ἄρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (ζ) πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψεν. καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα, καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει· καὶ (η) κλιθεῖσα ἔκλινεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης. Καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα, καὶ ἀγωνιάσας ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ (θ) θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κλίσῃ· καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Τί ἔστιν Ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει, Οὐ μὴ ἀποθάνῃς· ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν ἐστιν, Πρόσελθε. Καὶ ἄρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς, καὶ (ι) ἠσπάσατο αὐτὴν, καὶ εἶπε, Λάλησόν μοι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου (κ) ἀπὸ φόβου τῆς δόξης σου, Ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν. Ἐν δὲ τῷ λαλεῖσθαι αὐτὴν, ἔπεσεν ἀπὸ (λ) ἐκλύσεως. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο, καὶ πᾶσα ἡ θεραπεία αὐτῆς παρεκάλει αὐτήν.

Et factum est in die tertia ut cessavit orans, exuit vestimenta (a) servitutis, & circundata est gloriâ suâ: Et facta splendens, invocans omnium inspectorem Deum & salvatorem, assumpsit duas famulas, Et uni quidem innitebatur, tanquàm deliciis diffluens, Altera autem subsequebatur allevans vestem ejus. Et ipsa rubens vigore pulchritudinis suæ: & facies ejus hilaris, tanquàm jucunda: cor autem ejus arctatum præ timore. Et ingressa omnes januas stetit in conspectu regis. Et ipse sedebat super thronum regni sui, & omnem stolam splendoris sui induerat, totus in auro, & lapidibus pretiosis, & erat terribilis valdè. Et elevans faciem suam inflammatam gloriâ, in vigore furoris aspexit. Et cecidit regina, & mutavit colorem suum in dissolutione.: & procubuit super caput ancillæ præeuntis. Et immutavit Deus spiritum regis ad mansuetudinem: & factus in agonia prosiliit è throno suo, & assumpsit eam super ulnas suas, donec respiraret. Et consolabatur eam verbis pacificis, & dixit ei; Quid est Esther? Ego frater tuus: Confide, Non morieris: quoniam commune præceptum nostrum est: Accede. Et elevans auream virgam imposuit super cervicem ejus, & amplexus est eam: & dixit, Loquere mihi. Et dixit ad eum, Vidi te, domine, tanquam angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ: Quoniam mirabilis es, domine, & facies tua gratiarum plena. Dum autem ipsa loqueretur; cecidit præ dissolutione. Et rex turbatus est: & omnes familiares ejus consolabantur eam.

MS. A. περιεβάλετο (β) δύο ἄβρας, (γ) ἐπερείδετο (δ) καὶ τὴν στολὴν (ε) ἦρεν τὸ πρόσωπον (ζ) πεπυρωμένον ἐν ἀκμῇ θυμοῦ. καὶ ἔπεσεν (η) ἐπέκυψεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης αὐτῆς. (θ) θρόνου, καὶ ἀνέλαβεν (ι) ἠσπάσατο τὴν Ἐσθὴρ, καὶ (κ) ἀπὸ τοῦ φόβου σου, (λ) ἐκλύσεως αὐτῆς. Καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ... ...

אסתר : ו

CAP. VI. ו

fuerunt & : dierum verborum monumentorū librum *afferendum ad* dixit & *: regis* ſomnus *ſe elongaverat* illa nocte In

1 בַּלֵּילָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ

regis eunuchis duobus, Teres & ,Bigthana *ſuper* Mordochai indicaſſet quòd ,ſcriptum eſt inventū Et *.regis facies ad* lecta

2 נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ

magnificentiæ & honoris factum eſt Quid : rex Dixitque .Achaſueros regem in manum mittere quæſierunt qui ,liminis cuſtodib' ex

3 מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה

: rex Dixitque .negotium eo cum eſt factum Non : ejus miniſtri regis pueri dixerunt & ? hoc *ſuper* Mordochai ipſi

לְמָרְדֳּכָי עַל זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא נֶעֱשָׂה עִמּוֹ דָּבָר : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

ſuper Mordochai *ſuſtendendum ad* ,regi *dicendum ad* ,exterius regis domus atrium in venerat Haman & ? atrio in Quis

4 מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לֶחָצֵר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי עַל

.Ingrediatur : rex dixit & ,atrio in *ſtans* Haman Ecce : eum ad regis pueri Dixeruntque .ei fecerat parari quod ,lignum

5 הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לוֹ : וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא :

Haman dixitque *ejus honore in volens* rex cujus viro *in* faciendum Quid : rex ei dixit & ,Haman eſt ingreſſus Et

6 וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן

rex cujus Vir : regem ad Haman dixit Et *? me à uberiorem* honorem facere rex volet Cui :ſuo corde in

7 בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי : וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ

quòd & : rex *eo ſuper equitavit* quo equum & ,rex *ea in* ſe induit qua ,*regni* veſtem Adducant *ejus honore in volens*

8 חָפֵץ בִּיקָרוֹ : יְבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר

.ejus capite in *regni* diadema detur

נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ :

Verſio VULG. LAT.

CAP. VI.

NOctem illam duxit rex inſomnem, juſſitque ſibi afferri hiſtorias & annales priorum temporum. Quæ cùm illo præſente legerentur, Ventum eſt ad illum locum ubi ſcriptum erat, quo modo nuntiâſſet Mardochæus inſidias Bagathan & Thares eunuchorum, regem Aſſuerum jugulare cupientium. Quod cùm audiſſet rex, ait; Quid pro hac fide honoris ac præmii Mardochæus conſecutus eſt? Dixerunt ei ſervi illius ac miniſtri; Nihil omnino mercedis accepit. Statímque rex; Quis eſt, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domûs regiæ intraverat, ut ſuggereret regi, & juberet Mardochæum affigi patibulo, quod ei fuerat præparatum. Reſponderunt pueri, Aman ſtat in atrio. Dixítque rex, Ingrediatur. Cúmq; eſſet ingreſſus, ait illi; Quid debet fieri viro, quem rex honorare deſiderat? Cogitans autem in corde ſuo Aman, & reputans quòd nullum alium rex, niſi ſe, vellet honorare, Reſpondit; Homo, quem rex honorare cupit, Debet indui veſtibus regiis, & imponi ſuper equum, qui de ſella regis eſt, & accipere regium diadema ſuper caput ſuum,

תרגום TARGUM.

ו

1 בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא נְדַד שְׁנְתָא דְּמַלְכָּא בֵּיהּ בְּלֵילְיָא נְפַק פּוּרְקָנָא לְיִהוּדָאֵי
בֵּיהּ בְּלֵילְיָא אִתְדְּבַר שָׂרָה לְבֵיתֵיהּ דַּאֲבִימֶלֶךְ בֵּיהּ בְּלֵילְיָא אִתְקְטָלוּ כָּל בּוּכְרֵי דְּמִצְרָאֵי
בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא אִתְגְּלְיָן נְבִיאֵן לְנְבִיאֵן וְחֶלְמִין לְחֶלְמִי חֲווֹיֵא בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא
אִתְגְּרִישׁ עָלְמָא כּוּלֵיהּ מְדִינָן וְכָל דִּיוֹרֵיהוֹן אֶבְלָא רַבָּא בְּכָל כַּרְסַיָּא מְסַפְּדָא וְיִלְלָא
בְּכָל מְדִינְתָא עוֹלְמִין אֲסִירִין בְּסִקְפִּין סָבִין וְסָבָן שְׁקִפִּין עַל לְבָהוֹן וְכוֹלוֹן צָוְחִין בְּמָרָה
וּבְקָל רַב מְיַלְּלִין וְאָמְרִין וַי דְּחִינָן עָקָא עַל עָקָא וּתְבִירָא עַל תְּבִירָא וּמַחֲבְרָנָא קְדָמָאָה
לָא אִתְסְיָן וּמַחְתָּנָא לָא אִתְיְהִיבַת אַסְוָא וּמַסְרֵיָנָא אִתְנַחְמָנָא וְכִיבֵי לְבָנָא לָא עֲבָרוּ מִנָּנָא
דְּקָרִית אַבְרָהָתָנָא רְטִישָׁא עַל אַרְעָא וּמַקְדְּשָׁנָא כְּמָר סְנָאָה וַעֲזָרָתָנָא דְּשִׁישׁוּ בְּעֶלְיָ דְּבָבְנָא
פַּרְעֹה וּמִצְרָאֵי לָא עָצוּ עֲלָנָא כַּהֲדָא עָצְתָא וּמַלְכֵי עַמְמַיָּא לָא חֲשִׁיבוּ עֲלָנָא
כְּמַחֲשַׁבְתָּא הָדָא לְמֶהֱוֵי עָתִידִין לְיוֹמֵי הָדִין לְשֵׁיצָיוּתָנָא מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא נְלִי רְזִין גְּלָא
לֵיהּ רְוָא דְּנָא לְמָרְדְּכַי דִּי גְזַרְתְּ מִוָּתָנָא אִתְגְּזַרְתְּ עַל דְּבִית יִשְׂרָאֵל וְאוֹף לְעַבְדִּין וְלַאֲמָהָן
לָא זַבִּינוּ יָתָנָא בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא נְדַד שְׁנְתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסָרוּמָא וְאִין לָא
כְּתִיב הָדִין קְרָא לָא הֲוָת אַפְשַׁר לְמֵימְרֵיהּ דִּכְתִיב עוֹרְרִי עוּרִי לָמָּה תִישַׁן יְיָ חֲס וְשָׁלוֹם לֵית
קְדָמוֹי שְׁנָה אֶלָּא כַּד חָטִין בְּיִת יִשְׂרָאֵל עֲבַד גַּרְמֵיהּ דִּכְוָתְהוֹן דְּמִין דְּבְרִם כַּד עָבְדִין רְעוּתֵיהּ
לָא נָאֵם וְלָא דְמִיךְ נָטַר יִשְׂרָאֵל בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא נְדַד שְׁנְתֵיהּ דְּמָרְדְּכַי צַדִּיקָא דַּהֲוָה
שָׁהִיר וְלָא שָׁכִיב וַהֲוָה שָׁכִיב וְלָא דְמִיךְ דַּהֲוָה יָדַע רָזִין דְּאוֹרַיְתָא וְיָתְבִין קְדָמוֹי
אֲמָרִין לֵיהּ אֵת גַּרְמָךְ לָנָא יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא וְאִין אֵת קַמְתָּא מִן קֳדָם הָמָן רִשְׁעָא
כְּרַעְיָתָא וּסְנַדְרְתָא לֵיהּ לָא אִתַּת עֲלָנָא כָּל עַקְתָא דְּדָא מְתִיב מָרְדְּכַי וְאָמַר לוֹן לְבוּשָׁא
דִּי הֲוָה לָבֵשׁ הָמָן רִשְׁעָא צְיִרִין עֲלוֹי תְּרִין צַלְמִין חַד מִן קֳדָמוֹי וְחַד מִן בַּתְרוֹי וְאִין קָמִית
סְנִידִית לֵיהּ אִשְׁתַּכְחִית דְּאַפֵּלַח לְטַעֲוָתָא וְאִתּוֹן יָדְעִין מַן דְּאַפֵּלַח לְטַעֲוָתָא יְאִבַד מִן
עָלְמָא הָדִין וּמִטְּרַד מִן עָלְמָא דְּאָתִי וּשְׁתַקְוִין מִנֵּיהּ כּוּלוֹן בֵּיהּ בְּלֵילְיָא נְדַד שְׁנְתָא
דְּהָמָן רִשְׁעָא דַּהֲוָה שָׁהִיר וְלָא שָׁכִיב וַהֲוָה שָׁכִיב וְלָא דְמִיךְ מֵהֵימַת דַּהֲוָה מְתָקֵן יַת
צְלִיבָא לְמָרְדְּכַי יַת מָרְדְּכַי עֲלוֹי וְלָא הֲוָה יָדַע דִּי לְנַפְשֵׁיהּ הֲוָה מְתָקֵן בֵּיהּ בְּלֵילְיָא
דַּהֲוּא נְדַד שְׁנְתָא דְּאַסְתֵּר צַדְקְתָא דַּהֲוָת עַבְדַת לַחְמָא לְאַעֲלָא יַת הָמָן בִּשְׁרוּתָא עִם
מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא נְדַד שְׁנְתֵיהּ דְּמַלְכָּא דַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ טְפָשָׁא דַּהֲוָה
שָׁהִיר וְלָא שָׁכִיב וַהֲוָה שָׁכִיב וְלָא דְמִיךְ דִּי נְקַט יָתֵיהּ רוּחָא דְנָקְטָא לְמַלְכֵי וְחַבַּט יָת
יָתֵיהּ כּוּלֵי לֵילְיָא עָנִי וְכַוְּאֵמַר לְכָל רַבְרְבָנוֹי מָה דַּאֲכָלִית לָא הֲנָאָה לִי וּמָה רִשְׁתִּיתִי לָא
אִתְקְבַל עֲלַי שְׁמַיָּא רַעֲמִין עֲלַי וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מְרִימִין בְּקָלֵיהוֹן הֵידָא מַתְנָן אֲמָרִית לְמִשְׁבַּק
לְמַדִּינְתָא וְלָא שַׁבְקִית לוֹן אוֹ אֶסְתֵּר וְהָמָן מְכַוְּנִין לְמִקְטַל יָתִי דְּלָא אִעֲלַת אֶסְתֵּר
לְשִׁירוּתָא עִמִּי אֶלָּא הָמָן בִּלְחוֹדוֹי בֵּיהּ בְּלֵילְיָא דַּהֲוּא עַל דְּכָרָן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
קֳדָם אֱלָהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא דְּאִשְׁתְּלַח מִן מְרוֹמָא מַלְאָכָא הוּא מִיכָאֵל רַב חֵילָא דְּיִשְׂרָאֵל
וְיָהַב בְּרֵישֵׁיהּ דְּמַלְכָּא וּנְדַד יַת שְׁנְתָא מִנֵּיהּ כּוּלֵי לֵילְיָא עַד דִּי אֲמַר לְאַעֲלָא קֳדָמוֹי יַת
סֵפֶר דְּכְרָנַיָּא מְלֵי דְיוֹמָא וַהֲוָן קָרְיִן בֵּיהּ קֳדָם מַלְכָּא עִבְדֵי דִינַיָּהוֹן דְּמַלְכֵי קַדְמָאֵי דַּהֲוָן
מִן קֳדָמוֹי וְיָתִיב לְעֵיל מִן עֵינוֹי דְּמַלְכָּא וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל מַלְכָּא וַחֲזִי כַּרְמוּת נְבִר עֲנִי וְאָמַר
לֵיהּ לְמַלְכָּא הָמָן בָּעֵי דְּנָקְטָלֵיהּ וְיָתֵיהּ חֲלוּפֵיהּ וְהָא מַקְרֵם בְּצַפְרָא וּבָעֵי לְמִשְׁאַל
מִנֵּיהּ נְבִרָא דְּפַרְקֵיהּ מִן מוֹתָא וּבָעֵי לְמִקְטְלֵיהּ אֶלָּא אֱמַר לֵיהּ לְהָמָן מָה לְמֶעְבַּד
לְנְבִרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵיהּ וְתִחֵי דְּלָא שְׁאֵל מִנֵּיהּ אֶלָּא לְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא וְכַרְתָא
דְּמַלְכוּתָא וְסוּסְיָא דִּי רָכֵיב עֲלוֹי מַלְכָּא : וְאִשְׁתַּכַּח כְּתִיב בְּסִפְרָא דִּי חֲוָה מָרְדְּכַי עַל 2
בִּגְתָנָא וְתֶרֶשׁ תְּרֵין רַבְנֵי מַלְכָּא דִּי נְטָרֵי פַּלְטְרִין דִּי בְעוֹ לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְקַטָּלָא יַת
מַלְכָּא דַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּבֵית דְּסֵכֵיהּ : וְאֱמַר מַלְכָּא מָה אִתְעֲבִיד יְקָרָא וּרְבוּתָא לְמָרְדְּכַי 3
עַל דֵּין וְאָמְרוּ עוֹלְמֵי מַלְכָּא מְשׁוּמְשָׁנוֹי לָא אִתְעֲבִיד עַד כְּדוֹן עִמֵּיהּ שׁוּם מִידְעֲם :
וְאֱמַר מַלְכָּא מַן נְבִרָא דְּקָאֵם בְּדָרְתָא וְהָמָן עַל לְדָרְתָא דִּי בְּבֵית מַלְכָּא בְּרֵיתָא לְמֵימַר 4
לְמַלְכָּא לְמִצְלֵב יַת מָרְדְּכַי עַל קִיסָא דְּזַמִּין לֵיהּ : וְאָמְרוּ עוֹלְמֵי מַלְכָּא לְוָתֵיהּ הָא הָמָן
קָאֵם בְּדָרְתָא וְאֱמַר מַלְכָּא יֵעוֹל : וְעַל הָמָן וְאֱמַר לֵיהּ מַלְכָּא מָה חֲזִי לְאִתְעֲבָדָא לְגַבְרָא 5 6
דִּי מַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵיהּ וְחַשִּׁיב הָמָן בְּלִבֵּיהּ וְאֱמַר מַן יְצְבֵי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא יַתִּיר מִנִּי :
וְאֱמַר הָמָן לְוָת מַלְכָּא נְבִר דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵיהּ : יְשִׁים מַלְכָּא טְעֵם יֵיתוֹן לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא 7 8
דִּי לְבִישׁ בֵּיהּ יַת מַלְכָּא בְּיוֹמָא דִּי עַל לְמַלְכוּתָא וְסוּסָא דִּי רְכַב עֲלוֹי מַלְכָּא בְּיוֹמָא דְּעַל
לְמַלְכוּתָא וְדִי אִתְיְהֵב בְּלֵילְיָא דְּמַלְכוּתָא בְּרֵישֵׁיהּ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. VI.

In nocte illa receſſit ſomnus regis : *ipſa nocte illa prodiit ſalus Judeis, nocte illa aſſumpta eſt Sarah in domum Abimelech, nocte illa interfectæ ſunt omnia primogenita Ægyptiorum; ipſa illa nocte revelatæ ſunt prophetiæ prophetis & inſomnia ſomniantibus viſiones; ipſa illa nocte commotus eſt mundus univerſus, urbes & omnes incolæ earum, luctus magnus erat in omnibus civitatibus, planctus & ejulatus in omnibus urbibus, juvenibus accingentibus ſe ſaccis, ſenibus viris ac fœminis percutientibus pectora ſua, omnibus denique plorantibus amarè, & voce magna ejulantibus ac dicentibus; Hei quòd vidimus ærumnam ſuper ærumna, & cladem ſuper clade, & à clade noſtra prima nondum convaluimus, neque vulneri noſtro reddita eſt ſanitas, aut à mœrore noſtro conſolationem accepimus, & agritudines animi noſtri non abierunt à nobis; quòd urbs patrum noſtrorum jaceat humi, & ſanctuarium noſtrum occluſit hoſtis, & atria noſtra conculcârunt inimici : neque Parphoh & Ægyptii inierunt in nos hujuſcemodi conſilium, nec reges gentium in animum induxerunt contra nos hujuſcemodi cogitationem, ut parati eſſent in diem hunc ad excindendum nos à facie terræ, (Qui ſecreta revelat revelavit hoc ſecretum ipſi Mardechai, decretum internecionis decretum eſſe contra domum Iſrael) neque in ſervos & ancillas vendiderunt nos. Ipſa illa nocte receſſit ſomnus ſancti illius benedicti ſupernè : niſi vero ſcriptum fuiſſet hoc, haudquaquam licuiſſet illud dicere; ſcriptum eſt enim, Evigila, quare dormis Domine : Abſit hoc, illi nunquam præſens eſt ſomnus, ſed peccante domo Iſraelitide quaſi dormientem agit, quando vero faciunt voluntatem ejus, non dormitat neque dormit qui cuſtodit Iſrael. Ipſa illa nocte receſſit ſomnus Mardechai juſti, qui vigilavit & non decubuit, decumbens vero non dormivit; quòd congregati eſſent domus Iſrael & ſederent coram eo, dicentes : Tu nobis author fuiſti omnis mali hujus, ſi enim ſurrexiſſes coram Haman impio, & inclinati corporis cultum ei præſtitiſſes, haud evenifſet nobis omnis anguſtia hæc. Quibus reſpondens Mardechai ſic locutus eſt : Veſtis qua amictus eſt Haman impius, duas habuit ſuper ſe depictas imagines, unam ante, alteram retro; ſi vero aſſurrexiſſem & cultum ei exhibuiſſem, compertus eſſem coluiſſe idola, vos autem nôſtis eum qui colit idola periturum eſſe ex hoc mundo, et excluſum iri è mundo qui venturus eſt : conticuerunt itaque ab eo omnes illi. Ea ipſa nocte receſſit ſomnus Haman impii, qui vigilias agens non cubuit, vel ſi cubaret ſomnum non cepit, ex quo tempore parabat crucem qua ſuſpenderet Mardechai, inſcius ſe illam ſibi ipſi parare : Eadem nocte ipſa receſſit ſomnus Ezzther juſtæ, quòd appararet dapes quo Haman exciperet convivio cum rege Ahhaſueros. Eadem ipſa nocte receſſit ſomnus Ahhaſueros infatuati, qui vigilans non recubuit, vel ſi fortè recubuiſſet inſomnis manſit, quod inceſſeret eum ſpiritus qui ſolet inceſſere reges, & exagitaret eum tota nocte : loquutus tandem ſic affatus eſt omnes proceres ſuos, Quicquid edo mihi non prodeſt, quodque bibo non ſapit mihi; perſtrepunt adverſus me cœli, & cœli cœlorum extollunt vocem ſuam : nunquid tributa pollicitus me remiſſurum provinciis non remiſi illis? An Ezzther & Haman ſtatuerunt occidere me, quòd neminem introduxerit Ezzther ad convivium mecum niſi Haman ſolum? Eademmet nocte intravit recordatio Abraham, Iſaac & Jaacob in præſentiam patris eorum cœleſtis, adeo ut mitteretur ab excelſo Angelus, ipſe Michael præfectus exercitui Iſrael, qui capiti regis inſidens abarcuit ab eo ſomnum tota nocte, donec* dixit ut afferretur ante ſe liber monimentorum verborum dierum : & *legerunt in eo* ante regem *acta judicialia regum priorum, qui fuerunt ante illum. Sedit etiam ſupra oculos regis, intuitus autem rex vidit quaſi ſimilitudinem viri, qui hiſce verbis allocutus eſt ipſum regem : Haman cupidus eſt te occidendi, & ſeipſum pro te in regnum ingerendi; ecce autem aderit primo mane, poſtulaturus à te virum qui morti te eripuit, & in animo habens interficere illum : tu vero dicito ipſi Haman, Quid faciendum viro cujus honori rex ſtudet? & videbis eum nihil aliud petiturum à te, niſi veſtimenta regia, & coronam regni & equum quo vehi ſolet rex.* Et inventum eſt ſcriptum in libro, quòd indicaverat Mardechai adverſus Bigthan & Theres duos principes regios *cuſtodes* palatiorum, qui quæſiverant extendere manum ad occidendum regem Ahhaſueros *in concla-vi cubiculi ſui.* Et dixit rex : Quid factum eſt honoris & amplitudinis propter hoc Mardechai? & dixerunt pueri regis miniſtrantes ei : Non factum eſt *adhuc* cum illo quicquam omnino. Et dixit rex : Quis eſt qui ſtat in atrio? Haman autem intrabat in atrium domus regis exterius, ad dicendum regi ut ſuſpenderetur Mardechai ſuper lignum, quod paraverat ei. Et dixerunt pueri regis ad eum; Ecce Haman ſtat in atrio: & dixit rex, Intret. Et *intravit* Haman: & dixit ei rex; Quid videtur faciendum viro cujus honorem rex cupit? & cogitavit Haman in corde ſuo, & dixit : Cuinam cupiet rex facere honorem pluſquam mihi? Et dixit Haman regi : Vir cujus honorem rex cupit, Ponat rex decretum ut adducant veſtimentum purpureum, quo induunt regem *die quo accedit ad regnum*, & equum ſuper quo equitat rex, *die quo auſpicatur regnum*, & detur corona regni in caput ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ (μ) εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Τί θέλεις Ἐσθήρ; καὶ τί ζητεῖ τὸ αἴτημά σου; ἕως τῆς ἡμίσους τῆς βασιλείας μου, καὶ γενήσεταί σοι. Εἶπε δὲ Ἐσθὴρ, (ν) Ἡμέρα μοι σήμερον ἐπίσημος· εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, (ξ) ἐλθέτω καὶ αὐτὸς καὶ Ἀμὰν εἰς τὸ δοχεῖον, ἣν ποιήσω σήμερον. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, (ο) Καταπαύσατε Ἀμὰν, ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον Ἐσθήρ. καὶ (†) παρεγένοντο ἀμφότεροι (π) εἰς τὸ δοχεῖον, ἣν εἶπεν Ἐσθήρ. (ρ) Ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἐσθὴρ, Τί ἐστιν βασίλισσα Ἐσθήρ; καὶ ἔσται σοι. (σ) Καὶ εἶπε, Τὸ αἴτημά μου, καὶ (τ) τὸ αἴτημα· Εἰ εὗρον χάριν (υ) ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐλθάτω ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν (φ) ἐπὶ τὸ αὔριον εἰς τὸ δοχεῖον, ἣν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ (ϱ) αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά. Καὶ ἐξῆλθεν (ϖ) ὁ Ἀμὰν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἐκεῖνος χαρὰ εὐφραινόμενος. ἐν δὲ τῷ (χ) ἰδεῖν Ἀμὰν Μαρδοχαῖον τὸν Ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, (ψ) ἐνεμώθη Ἀμὰν Μαρδοχαῖον. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους, καὶ (ω) Ζωσάρα τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, Καὶ ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν ὁ βασιλεὺς (α) αὐτῷ ἐπεδώκει, καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν (β) πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας. Καὶ εἶπεν Ἀμὰν, Οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως Ἐσθὴρ εἰς τὸ δοχεῖον, ἀλλ' ἢ ἐμὲ, καὶ εἰς τὴν αὔριον (γ) κέκλημαι. Καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω Μαρδοχαῖον τὸν Ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν (δ) Ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οἱ φίλοι, (ε) Κοπήτω ξύλον πηχῶν πεντήκοντα, ὄρθρου δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ, καὶ κρεμασθήτω Μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου. Σὺ δὲ εἰσελθὲ εἰς τὸ δοχεῖον σὺν τῷ βασιλεῖ, καὶ εὐφραίνου. καὶ ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ Ἀμὰν, καὶ ἡτοιμάσθη τὸ ξύλον.

vium cum rege,

Et dixit rex, Quid vis Esther? Et quod tuum est postulatum? usque ad dimidium regni mei, (b) & erit tibi. Dixit autem Esther, Dies mea insignis hodiè est. Si igitur videtur regi; veniat & ipse & Aman ad convivium, quod faciam hodiè. Et dixit rex; Vocate citò Aman, ut faciamus verbum Esther. Et adveniunt utrique ad convivium, quod dixit Esther. In potatione autem dixit rex ad Esther, Quid est regina Esther? & erunt, quæcunque postulaveris? Et dixit; Petitio mea, & (c) postulatum: Si inveni gratiam in conspectu regis; veniat rex, & Aman adhuc cras ad convivium, quod faciam ei, & cras faciam ea. Et exiit Aman à rege alacer (d) lætus. Ut videndo autem Aman Mardochæum Judæum in aula, indignatus est valdè. Et ingressus in propria, vocavit amicos, & Zosaram uxorem suam, Et demonstravit eis divitias suas, & gloriam, quàm rex ei circumposuerat, & quomodò fecerat eum tenere primum locum, & præesse regno. Et dixit Aman; Non vocavit reginа cum rege quenquam ad convivium, nisi me: etiam in crastinum vocatus sum. Et hæc mihi non placent; quamdiu videro Mardochæum Judæum in aula. Et dixit ad eum Zosara uxor ejus, & amici; Caedatur tibi lignum cubitorum quinquaginta: manè autem dic regi, & suspendatur Mardochæus super lignum. Tu autem intra ad convivium cum rege & lætare. Et placuit verbum ipsi Aman, & paratum fuit lignum.

MS. A. (μ) εἶπεν αὐτῇ ὁ (ν) Ἡμέρα μοι σήμερον ἐπίσημος. εἰ οὖν (ξ) ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν (ο) Καταπαύσατε Ἀμὰν ποιῆσαι τὸν (†) παρεγένοντο (π) ἐπὶ τὸν (ρ) Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἐσθὴρ ἐν τῷ πότῳ, Τί ἐστιν Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα; καὶ ἔσται σοι ὅσα (σ) Καὶ εἶπεν Ἐσθὴρ, Τὸ (τ) τὸ αἴτημά μου· (υ) ἐναντίον τοῦ βασιλέως (φ) ἐπὶ τὴν (ϱ) αὔριον τὸ (ϖ) Ἀμὰν (χ) ἰδεῖν Μαρδοχαῖον (ψ) ἐνεμώθη Ἀμὰν Σωσάρα (α) ἐφίλησεν αὐτῷ, (β) φῶτον ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας. Καὶ Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως ἐκεῖνα (γ) κέκληκεν. (δ) Σωσάρα (ε) Κοπήτω ξύλον

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Ὠδὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε (α) τῷ διακόνῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ. Εὗρε δὲ τὰ γράμματα τὰ γεγραφέντα περὶ Μαρδοχαίου, ὡς ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο (β) εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτοὺς, καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας Ἀρταξέρξῃ. Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς, Τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ Μαρδοχαίῳ; (γ) καὶ εἶπαν οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, Οὐκ ἐποίησας αὐτῷ (†) οὐδέν. Ἐν δὲ τῷ πυνθάνεσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας Μαρδοχαίου, ἰδοὺ Ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, Τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ Ἀμὰν εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρεμάσαι Μαρδοχαῖον ἐπὶ τῷ ξύλῳ, ᾧ ἡτοίμασε. (δ) Καὶ εἶπαν οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, Ἰδοὺ Ἀμὰν ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Κλήσατε αὐτόν. Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀμὰν, Τί ποιήσω τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ Ἀμὰν, Τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰ μὴ ἐμέ; Εἶπε δὲ (ζ) πρὸς τὸν βασιλέα, Ἄνδρα ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι, (η) Ἐνεγκάτω οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς φορεῖται, καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει, Καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνδρωπον, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ· καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυξάτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, λέγων, Οὕτως ἔσται παντὶ ἀνδρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει. Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀμὰν, Κμῶς ἐλάλησας· ὕτως (θ) ποίησον τῷ Μαρδοχαίῳ τῷ Ἰουδαίῳ, (ι) τῷ θεραπεύοντι ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μὴ παρέλθῃς ἓν λόγον ὧν ἐλάλησας. Ἔλαβε δὲ Ἀμὰν τὴν στολὴν καὶ τὸν (κ) ἵππον, καὶ ἐστόλισε τὸν Μαρδοχαῖον, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ ἦλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, Οὕτως ἔσται παντὶ ἀνδρώπῳ, ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι.

CAP. VI.

DOMINUS autem amovit somnum à rege nocte illâ: & dixit ministro suo afferre literas memoriales dierum ad legendum ei. Invenit autem literas scriptas de Mardochæo, quomodò annuntiâsset regi de duobus eunuchis regis, dum illi custodias agerent, & quærerent inferre manum Artaxerxi. Dixit autem rex; Quam gloriam, vel gratiam fecimus Mardochæo? Et dixerunt ministri regis, Non fecisti ei quicquam. Dum autem percunctaretur rex de benevolentiâ Mardochæi, ecce Aman in aula. Dixit autem rex; Quis in aula? Aman autem intraverat ad dicendum regi, ut suspenderet Mardochæum in ligno, quod paraverat. Et dixerunt ministri regis, Ecce Aman stat in aula. Et dixit rex, Vocate eum. Dixit autem rex ad Aman; Quid faciam homini, quem ego volo glorificare? Dixit autem in seipso Aman; Quem vult rex glorificare, nisi me? Dixit autem ad regem; Hominem quem vult rex glorificare, Afferant pueri regis stolam byssinam, quâ rex circundatur, & equum, super quem rex insedit, Et det uni amicorum regis honoratorum, & induat stolâ hominem, quem rex diligit: & ascendere faciat eum super equum, & prædicet per plateam civitatis, dicens; Sic erit omni homini, quem rex glorificat. Dixit autem rex ad Aman, Probè locutus es. Sic facito Mardochæo Judæo servienti in aula: & non decidat à te verbum ex iis quæ locutus es. Sumpsit autem Aman stolam, & equum, & stolâ induit Mardochæum, & imposuit eum super equum, & transvit per plateam civitatis, & prædicabat, dicens; Sic erit omni homini, quem rex vult glorificare.

MS. A. (α) τῷ διδασκάλῳ αὐτῆς εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ. (β) εὐνούχων αὐτοῦ ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπιβαλεῖν αὐτοῦ τὰς χεῖρας Ἀρταξέρξῃ. (γ) καὶ εἶπον οἱ ἐκ τῆς διακονίας, Οὐκ (†) οὐδέν. (δ) Καὶ εἶπον οἱ ἐκ τῆς διακονίας τοῦ βασιλέως, (ε) ᾧ ἐγὼ (ζ) τῷ βασιλεῖ, (η) Ἐνεγκάτω στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς φορεῖται, (θ) ποιήσομαι Μαρδοχαίῳ (ι) τῷ θεραπεύοντι, ὃν εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ μὴ παρέλθῃ (κ) ἵππον, * καὶ ἐστόλισεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ō * ملاه *

1 ملكا ليلتا هذه هدمت نيمه . وامر ان يؤتى بسفر ذكرونا ايام * السنين فقرأ قدامه . 2 وجد مكتوب عليه كيف اخبر مردخاى * عن بغثان وثارش خصيان الملك حفظة الباب الذين ابتغوا ان يمدوا ايديهم الى اخشويرش الملك . 3 فقال الملك ما عمل من الكرامة والرفعة لمردخاى من اجل هذا * فقال غلمان الملك خدامه لا شيء عمل له . 4 فقال الملك من في الدار * وهامان قد جاء الى دار بيت الملك الخارجة ليقول للملك ان يعلق مردخاى على الخشبة التي اعدّ له . * فقال غلمان الملك هوذا هامان واقف في الدار . فقال ليدخل . 5 فدخل هامان * فقال له الملك ماذا يعمل بالرجل الذي يريد الملك ان يكرمه . فقال هامان في قلبه * لمن يريد الملك ان يعمل كرامة اكثر مني . 6 فقال هامان للملك * الرجل الذي يريد الملك ان يكرمه . 7 فقال هامان للملك * الرجل الذي يريد الملك ان يكرمه . * انما هو . 8 يؤتى بلبوس ملوكي قد لبسه الملك وبالفرس الذي ركبه الملك وعلى رأسه تاج الملك . 9 ويدفع اللبوس والفرس الى يد رجل من عظماء الملك المقربين ويلبسون الرجل الذي يريد الملك ان يكرمه ويركبونه على الفرس في شارع المدينة وينادون قدامه هكذا يعمل للرجل الذي يريد الملك ان يكرمه .

CAP. VI.

1 NOCTE ipsâ discessit somnus regis. Jussitque afferri commentarium rerum quotidianarum: & legebant coram rege. Inventum est autem scriptum, indicâsse Mordecai, de Bagthan & Thareshi duobus eunuchis regis, custodibus portæ, voluisse ipsos manum mittere in regem Achshiraish. Et 3 dixit rex, Quid factum est honoris ac provectûs Mordecai propter hoc? dixerunt regi servi ipsius ac ministri, Non est factum ipsi quicquam. Et dixit rex, Quis in atrio? 4 Jam Haman venerat ad domum regis, in atrium exterius, ut suggereret regi, ut suspenderet Mordecai in patibulo quod ipsi paraverat. Dixerunt regi pueri ipsius, Ecce 5 Haman stat in atrio: Et dixit rex, Ingrediatur. Ingressus est Haman, & dixit ei rex; 6 Quid ei fieri par est, cui rex honorem fieri velit? Dixit apud se Haman, Quis est cui honorem fieri velit rex præ me? Et dixit 7 Haman regi, Cui honorem rex fieri velit, Afferant vestes regias quas portaverit rex, 8 & equum cui rex insederit, coronâ regiâ in caput ejus impositâ.

אסתר : ז

rex cujus virum *induant* &, majoribus principibus regis principibus de viri manum *super* equus & vestimentū detur Et
9 וְנִתּוֹן הַלְבּוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתֳּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
cujus, viro fiet Sic : *ejus facies ad* clament & : civitatis *platea in* equo super eum *faciant* equitare &, *ejus honore in volens*
חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר
: es locutus quemadmodum , equum & , vestimentum *cape* , Festina : Haman ad rex Dixitque . *ejus honore in volens* rex
הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ : 10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
Tulitque . es locutus quæ omnibus ex *verbum* facias cadere ne : regis porta in *sedenti* Jehudæo Mordochai ita fac &
וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ : וַיִּקַּח
: *ejus facies ad clamabat* &, civitatis *platea in* eum fecit equitare & ; Mordochai induit &, equum &, vestimentum Haman
הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו
in est compulsus Haman & ; regis januam ad Mordochai est reversus Et . *ejus honore in volens* rex cujus, viro fiet Sic
כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ : 12 וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
quod omne suis amicis. omnibus & , suæ uxori Zeres Haman narravit Et . capite *operto* & , lugens suam domum
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ : 13 וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
cadere cœpisti cujus, Mordochai Jehudæorum semine de Si : ejus uxor Zeres &, ejus sapientes ei dixeruntque : sibi accideret
קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל
: pervenerunt regis eunuchi &, eo cum loquentibus ipsis Adhuc . *ejus facies ad* cades cadendo sed, ei prævalebis non, *ejus facies ad*
לְפָנָיו לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו : 14 עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ
. Esther fecerat quod convivium ad Haman *adducendum ad* festinaverunt &
וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר :

CAP. VII.

secunda die in etiam Esther ad rex Dixitque . regina Esther cum bibendum ad, Haman &, rex venit Et
1 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה : 2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
. fiet &, regni dimidium ad usque tua postulatio quæ &? tibi dabitur &, regina Esther tua petitio Quæ : vini convivio in
בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ :
mea anima mihi detur, *bonum rege super* si &, rex tuis oculis in gratiam inveni Si : dixit &, regina Esther respondit Et
3 וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי
, occidendum ad , delendum ad , meus populus & ego sumus venditi Quia . mea postulatione *in* meus populus &, mea petitione *in*
בְּשֵׁאֲלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי : 4 כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג
Dixitque . regis *damno in æquans angustiator non quia* : tacuissem , venderemur ancillas in & servos in si & : perdendum ad &
וְלֶאֱבֹד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר
? sic *faciendum ad* suum cor *ipsum* implevit *quod* , *ille hic ubi* & , hic *ipse* Quis : reginam Esther ad dixit & , Achasueros rex
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מָלְאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן :
. regina & , regis *faciebat* à est territus Haman & : hic malus Haman inimicus &, *angustiator* Vir : Esther dixit Et
6 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה :

Versio VULG. LAT.

Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum ejus, & per plateam civitatis incedens clamet, & dicat ; Sic honorabitur, quemcunque voluerit rex honorare. Dixítque ei rex ; Festina, & sumptâ stolâ & equo, fac, ut locutus es, Mardochæo Judæo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his, quæ locutus es, prætermittas. Tulit itaque Aman stolam & equum, indutúmque Mardochæum in platea civitatis, & impositum equo præcedebat, atque clamabat ; Hoc honore condignus est, quemcunque rex voluerit honorare. Reversúsque est Mardochæus ad januam palatii : & Aman festinavit ire in domum suam, lugens & operto capite : Narravítque Zares uxori suæ, & amicis, omnia quæ evenissent sibi. Cui respondérunt sapientes, quos habebat in consilio, & uxor ejus ; Si de semine Judæorum est Mardochæus, ante quem cadere cœpísti, non poteris ei resístere, sed cades in conspectu ejus. Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, & citò eum ad convivium quod regina paraverat, pergere compulerunt.

CAP. VII.

INtravit itaque rex & Aman, ut biberent cum regina. Dixítque ei rex etiam secundâ die, postquàm vino incalu-erat ; Quæ est petitio tua, Esther, ut detur tibi ? & quid vis fieri ? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. Ad quem illa respondit ; Si inveni gratiam in oculis tuis, ô rex, & si tibi placet, dona mihi animam meam, pro qua rogo, & populum meum, pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego & populus meus, ut conteramur, jugulemur, & pereamus. Atque utinam in servos & famulas venderemur : esset tolerabile malum, & gemens tacerem : nunc autem hostis noster est, cujus crudelitas redundat in regem. Respondénsque rex Assuerus ait ; Quis est iste, & cujus potentiæ, ut hæc audeat facere ? Dixítque Esther ; Hostis & inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens, illicò obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens.

תרגום TARGUM.

ויהא מתיהב לבוש ארגונא וסוסא על ידא דנבראי רבא מרברבי דמלכא אסטרטינין
9 ויל בשון תור ביני מלכא ית נבראי דמלכא צבי ביקריה וירכיבונוהי עלוי סוסא בפתאה
דקרתא ויקלסון קדמוי כדנא יתעבד לנברא דמלכא צבי ביקריה : 10 ואמר מלכא להמן
אוחי סב ית לבוש ארגונא וית סוסיא כמא די מלילתא ועבד כן למרדכי יהודאה אמר
ליה המן לאידין מרדכי אתיב ליה מלכא למרדכי יהודאה אמר ליה המן סניאין מרדכי
יהודאי אירת בשושן אתיב ליה מלכא להדהוא דסדרת אסתר ליה סנהדרין בתרע
פלטרין דמלכא אמר ליה המן בבעו מנך קטול יתי ולא תנוור עלי כפתנמא הדין אמר
ליה מלכא אוחי ולא תמנע מדעם מן כל מה דמלילתא : 11 ודבר המן ית לבוש ארגונא
ית סוסא ואלביש ית מרדכי וארכבנוה בפתאה דקרתא וקלס קדמוי כדין יתעבד
לנברא די מלכא צבי ביקריה : 12 ותב מרדכי לסנהדרין די בתרע פלטרין דמלכא
ואשלח ית לבוש ארגונא מעלוהי ולבש סקא ויתב על קטמא והוה מודה ומצלי
עד רמשא והמן אתבהל ואול לביתיה אבל על ברתיה ומתעטף על רישיה כאבלא
על ברתיה וכסופיה : 13 ואשתעי המן לזרש אנתתיה ולכל רחמוי ית כל די ארעיה
ואמרו ליה חכימוי וזרש אנתתיה אין מזרעא דצדיקיא מרדכי דשריתך למפל קדמוי
היכמה די נפלו מלכיא קדם אברהם במישר חקלא אבימלך קדם יצחק יעקב נצח
מלאכא על ידוי דמשה ואהרן טבעו פרעה וכל משריתיה בימא דסוף וכל מלכיא
דשלטוניא דאבאישו להון מסר יתהון אלההון בידיהון ואף אנת לא תכיל לאבאשא
ליה ארום מפל תפול קדמוי : 14 עוד כען אנון ממללין עמיה ורבני מלכא מטו ואוחו
להנעלא ית המן למשתיא דעבדת אסתר :

ו

על מלכא והמן למשתי עם אסתר מלכתא : ואמר מלכא לאסתר אוף ביומא
2 תניינא במשתיא דחמרא מה שאלתך אסתר מלכתא ויתיהב ליך ומה בעותיך אפילו
עד פלגות מלכותא אתנינה ליך לחוד למבני בית מוקדשא דקאם בפלגות תחום מלכותי
לא אחין ליך דהכדין קימית בשבועה לנושם ולטוביה ולסנבלט ברם אוריכי עד דירבי
דריוש ברך ויחסן מלכותא ותתעבד : 3 ונפקת אסתר ית עינתא כלפי שמיא ואתיבת
אסתר מלכתא ואמרת אין אשפחית רחמין קדמך מלכא רמא ואין קדם מלכא דארעא
שפיר תתיהב לי שזיב נפשי מן ידוי דסנאה בשאלתי ופורקן עמי מן ידוי דבעל דבביה
בבעותי : 4 ארום אוזבנא מגן אנא ועמי בית ישראל לאשתיצאה לאתקטלא ולהובדא
ואלולי לעבדין ולאמהן אוזבנא שתקית ארום לית מעיקא טיסין ירוחא באנוקא
דמלכא : 5 ואמר מלכא אחשורוש ואמר לאסתר מלכתא מן הוא דין ובאידין אתר הוא
נברא חציפא וחיבא ומרודא די אמלכניה לבביה למעבד כדין : ואמרת נברא
ובעל דבבא דעבא למקטלך ברמשא בבית דמכך ויומא דין בעא למלבש אסטלא
דמלכותא ולמרכב על סוסא די לך ולאחתא מניכא דדהבא על רישיה ולמרא בך
ולמסב מנך מלכותא ואסתקפת מלתא מן שמיא ואתעביד הדהוא יקרא למרדכי צדיקא
אחוי דאבא בר יאיר בר שמעי בר שמידע בר בעונה בר אלה בר מיכא בר מפיבושת בר
יהונתן בר שאול מלכא בר קיש בר אביאל בר צרור בר בכורת בר אפיה בר שחרים בר
עוניה בר ששון בר מיכאל בר אליאל בר עשיהוד בר שפטיה בר פנואל בר פיתח בר מלוך
בר ירובעל בר ירוחם בר חננייה בר זבדי בר אלפעל בר שמרי בר זבריה בר רמות בר
חשום בר שחורה בר עוא בר נוא בר גרא בר בנימן בר יעקב בר יצחק בר אברהם נברא
מעיקא ובעל דבבא המן ביש הדין בעא למצלביה והמן אשתעמים מן קדם מלכא
ומלכתא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et detur vestis *purpurea* & equus in manum cujusdam ex principibus regis antesignanis, & induant *curatores regis* virum cujus rex cupit honorem : & deducant illum super equum in platea civitatis, & clament ante eum : Sic fiet viro cujus honorem cupit rex. Et dixit rex ad Haman : Festina accipe vestimentum *purpureum* & equum, sicut locutus es, & facito sic Mardechai Jehudæo. *Dixit ei Haman, cuinam Mardechai? respondit ei rex, Mardechai Jehudæo: regessit ei Haman, Multi Mardechai Jehudæi sunt in Susan : respondit ei rex, illi ipsi cui instituit Esther regina Sanhedrin* in porta palatiorum regis : *dixit ei Haman, impetrem à te ut occidas me, potius quam imponas mihi rem hujusmodi: instituit ei rex; Festina, neque* subtrahas quicquam ex omnibus quæ locutus es. Et accepit Haman vestimentum *purpureum* & equum, & induit Mardechai, & equitare fecit illum in platea civitatis ; & clamavit ante illum : Sic fiet viro cujus honorem rex cupit. Et rediit Mardechai ad *Sanhedrin quod erat in porta* palatiorum regis, *& exutâ veste purpureâ induit saccum, & sedit in cinere confitens & orans usque ad vesperam* : & Haman turbatus est & ivit in domum suam, lugens *pro filia sua*, & involutus capite suo *instar lugentis pro filia sua & opprobrio suo*. Et narravit Haman Zeres uxori suæ & omnibus necessariis suis omnia quæ acciderant sibi : & dixerunt illi sapientes ejus & Zeres uxor ejus ; Si ex semine *justorum* est Mardechai, ante quem cœpisti cadere, *sicut ceciderunt reges ante Abraham in valle campestri, Abimelech ante Isaac, Jaacob superavit angelum & per manus Mosis & Aaron demersi sunt Parghoh & omnes copiæ ejus in mari Suph omnes denique reges & principes qui malefecerunt eis, tradidit Deus illorum in manus ipsorum ; atque etiam tu* non poteris malefacere ei, sed cadendo cades ante illum. Hactenus illi loquebantur cum illo, & principes regis pervenerunt, & festinaverunt ut introducerent Haman in convivium quod fecerat Ezzther.

CAP. VII.

ET introivit rex & Haman ad bibendum cum Ezzther regina. Et dixit rex ad Ezzther etiam die secunda in convivio vini : Quæ est petitio tua Ezzther regina, & dabitur tibi &? quæ postulatio tua ? *etiam* usque ad dimidium regni, *dabo illam tibi: Veruntamen ut ædificetur domus sanctuarii, quæ stat in dimidio termini regni mei, haud concedam tibi, quia sic promisi cum juramento Gosem & Tobiæ, & Sanballath: sed expectato donec adolescat Darius filius tuus & hæreditate accipiat regnum,* & fiet. *Et elevavit Ezzther oculos suos cœlum versus,* & respondit Ezzther regina, & dixit : Si inveni gratiam coram te rex *summe*, & si regi *terræ* gratum est ; detur mihi evasio animæ meæ de manu odientis me in petitionem meam, & liberatio populi mei de manu auctoris inimicitiæ *ejus* in postulationem meam. Quia venditi sumus gratis ego & populus meus domus Israel ad internecionem, ad occisionem & ad perditionem : & si in servos & in ancillas venditi essemus, tacerem: verum non est afflictori utilitas aut cunctatio in detrimento regis. Et dixit rex Ahasueros, & dixit ad Ezzther reginam : Quisnam ille est? & in quonam loco vir audax, & sceleстus, & conjurator, qui consilium inivit in corde suo ut faceret sic ? Et dixit : Vir angustiator & auctor inimicitiæ, *qui conatus est occidere te vesperi in penetrali cubiculi tui, hodiè etiam in mente habuit amiciri chlamyde regia & vehi equo tuo, & imponere diadema aureum capiti suo, & rebellare in te, & regno te privare ; sed occasionem præbente voce cœlitus factus est honor iste Mardechai justo patruo meo, filio Jair, filii Simei, filii Semidah, filii Baanah, filii Elah, filii Micha, filii Mephiboseth, filii Jehonathan, filii Saul regis, filii Kis, filii Abiel. filii Seror, filii Becorath, filii Aphiah, filii Seharim, filii Uziah, filii Sason, filii Michael, filii Eliel, filii Ammihud, filii Sephatiah, filii Penuel, filii Pithach, filii Meloch, filii Jerubbaal, filii Jeruham, filii Hanania, filii Zibdi, filii Elpaal. filii Simri, filii Zebadiah, filii Remuth, filii Hassom, filii Sehora, filii Uzza, filii Guza, filii Gera, filii Binjamin, filii Jaacob, filii Isaac, filii Abraham. Vir angustiator & auctor inimicitiæ*, Haman malus hic, *quæsivit crucifigere eum.* Et Haman stupefactus est à facie regis & reginæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Ἐπέστρεψε δὲ ὁ Μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν. Ἀμὰν δὲ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος καὶ κεφαλῆς. Καὶ διηγήσατο Ἀμὰν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ (λ) Ζωσάρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις. καὶ (μ) εἶπαν πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνὴ, Εἰ ἐκ γένους Ἰουδαίων Μαρδοχαῖος, ἤρξαι ταπεινοῦσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, πεσὼν (ν) πεσῇ, καὶ οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, (ξ) ὅτι θεὸς ζῶν μετ' αὐτοῦ. Ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παρῆλθον οἱ εὐνοῦχοι, σπουδάζοντες τὸν Ἀμὰν ἐπὶ τὸν πότον ὃν ἡτοίμασεν Ἐσθήρ.

MS. A. (λ) Σωσάρᾳ (μ) εἶπον (ν) πεσῇ, οὐ μὴ δύνῃ (ξ) ὅτι ὁ θεὸς ὁ ζῶν μετ' αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ζ'.

Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν, συμπιεῖν τῇ βασιλίσσῃ. (α) Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἐσθὴρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ, Τί ἐστιν, Ἐσθὴρ (β) βασίλισσα; καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σε; καὶ (γ) ἔσται σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. Καὶ ἀποκριθεῖσα, εἶπεν, Εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ (δ) ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου. Ἐπράθημεν γὰρ ἐγώ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς (ε) ἀπώλειαν καὶ διαφθορὰν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσα· ἃ γὰρ ἄξιον ὁ διάβολος τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς, Τίς ἐστιν, ὅστις ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Εἶπε δὲ Ἐσθὴρ, Ἄνθρωπος ἐχθρὸς Ἀμὰν, ὁ πονηρὸς οὗτος. Ἀμὰν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ προσώπου βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὀξανέστη (ζ) ἀπὸ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον. ὁ δὲ Ἀμὰν παρητεῖτο τὴν βασίλισσαν· ἑώρα γὰρ (η) ἑαυτὸν ἐν κακοῖς ὄντα. Ἐπέστρεψεν δὲ ὁ βασιλεὺς (θ) ἐκ τοῦ κήπου. (ι) Ἀμὰν δὲ ἐπεπτώκει ἐπὶ τὴν κλίνην, ἀξιῶν τὴν βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς, Ὡς καὶ τὴν γυναῖκα (ϑ) βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; Ἀμὰν δὲ ἀκούσας, διεστράπη τῷ προσώπῳ. Εἶπε δὲ Βιγαθὰν (ι) εἷς τῶν εὐνούχων πρὸς τὸν βασιλέα, Ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν Ἀμὰν Μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως, (κ) καὶ ὥρθωται ἐν τοῖς Ἀμὰν ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς, Σταυρωθήτω ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἐκρεμάσθη Ἀμὰν ὅτι τὸ ξύλον (λ) ὃ ἡτοιμάσθη Μαρδοχαίῳ. καὶ (μ) τότε ὁ βασιλεὺς ὠκόπασε τὸν θυμόν.

MS. A. (α) Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῇ δευτέρᾳ (β) ἡ βασίλισσα; (γ) ἔσαι σοι ἕως τοῦ ἡμίσους (δ) ὁ λόγος τῷ (ε) ἀπώλειαν καὶ δουλείαν, (ζ) ἐκ τοῦ συμποσίου (η) ἑαυτὸν (θ) ἀπὸ Ἀμὰν ἐπεπτώκει καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην, ἀξιῶν αὐτήν. εἶπεν (ϑ) ἐκδιάζῃ (ι) ὡς τῶν εὐνούχων τοῦ βασιλέως, Ἰδοὺ καὶ τὸ ξύλον ὃ ἡτοίμασεν (κ) καὶ ὄρθωται ἐν τοῖς Ἀμὰν πηχῶν πεντήκοντα. (λ) ὃ ἡτοίμασεν Μαρδοχαίῳ. (μ) τότε ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς

ΚΕΦ. η'.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐδωρήσατο Ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν Ἀμὰν τῷ διαβόλῳ· (α) καὶ Μαρδοχαῖος παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως· ὑπέδειξε γὰρ Ἐσθὴρ, ὅτι (β) ἐνοικείωται αὐτῇ. Ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλατο (γ) Ἀμὰν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν Μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν Ἐσθὴρ Μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν Ἀμάν. Καὶ προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφεῖναι τὸν Ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς Ἰουδαίοις. (δ) Ἐξέτεινε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν· ἐξηγέρθη δὲ Ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἶπεν Ἐσθὴρ, Εἰ δοκεῖ σοι, καὶ ἔνδοξον (ε) χάριν, πεμφθήτω (ζ) ἀποστρέψαι τὰ γράμματα τὰ (η) ἀπεσταλμένα ὑπὸ Ἀμὰν, τὰ γραφέντα (ϑ) ἀπολέσαι τοὺς Ἰουδαίους, (ι) οἳ εἰσὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Πῶς γὰρ δυνήσομαι (κ) ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου, καὶ πῶς δυνήσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου; (λ) Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἐσθὴρ, Εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα Ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέμασα (μ) ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπήνεγκε τοῖς Ἰουδαίοις, (ν) τί ἔτι ὀπίζητεῖς; Γράψατε καὶ ὑμεῖς ἐκ τοῦ ὀνόματός μου, ὡς δοκεῖ ὑμῖν, καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου· ὅσα γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ὀπτάξαντος, καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν.

MS. A. (α) καὶ Μαρδοχαῖος παρεκλήθη (β) ἐνοικείωσε αὐτῇ. (γ) τῆς Ἀμὰν, καὶ ἔδωκεν Μαρδοχαίῳ. (δ) Καὶ ἐξέτεινε ὁ βασιλεὺς (ε) χάριν ἐνώπιόν σου, πεμφθήτω (ζ) ἀποστρέψαι (η) ἐξαπεσταλμένα ὑπὸ Ἀμὰν, (ϑ) ἀπολέσαι (ι) ὅσοι εἰσὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ. Πῶς (κ) ἐπιδεῖν τὴν κάκωσιν (λ) Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἐσθὴρ τῇ βασιλίσσῃ, Εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα Ἀμὰν ἐχαρισάμην σοι, (μ) ἐπὶ τοῦ ξύλου, (ν) τί ὀπίζητεῖς; Γράψατε

Rediit autem Mardochæus in aulam. Aman autem reversus est in propria tristans demisso capite. Et narravit Aman quæ sibi acciderant, Zosaræ uxori suæ, & amicis. Et dixerunt ad eum amici, & uxor; Si de genere Judæorum Mardochæus, coepisti humiliari coram eo: cadens cades, & non poteris eum ulcisci: quoniam Deus vivens cum eo. Adhuc ipsis loquentibus, adveniunt eunuchi urgentes Aman ad convivium, quod paraverat Esther.

CAP. VII.

INgressus autem rex, & Aman, ut biberent cum regina. Dixit autem rex ad Esther secundâ die in potatione; Quid est, Esther regina? et quæ petitio tua, & quod postulatū tuum? Et esto tibi usque ad dimidiū regni mei. Et respondens dixit; Si inveni gratiam in conspectu regis; detur anima petitioni meæ, et populus meus postulationi meæ. Venditi enim sumus, & ego, & populus meus in perditionem, & direptionem, & servitutem, nos & filii nostri in pueros, & ancillas: & non audivi: non enim dignus criminator aulâ regis. Dixit autem rex; Quis iste, qui ausus est facere rem hanc? Dixit autem Esther, Homo inimicus Aman malignus iste. Aman autem turbatus est ex rege, & regina. Rex autem surrexit à symposio in hortum. Aman autem deprecabatur reginam. Viderat enim se in malis esse. Revertit autem rex de horto. Aman autem procubuerat super lectum orans reginā. Dixit autem rex, ut etiam uxori vim afferat in domo mea? Aman autē audiens confusus est facie. Dixit autem (a) Bigathan unus eunuchorū ad regem; Ecce & lignum paravit Aman Mardocheo, qui locutus est pro rege: & erectū est in propriis Aman lignū cubitorū quinquaginta. Dixit autē rex, Crucifigatur in eo. Et suspensus est Aman super lignū, quod paratū fuerat Mardochæo. Et tunc rex tessavit à furore.

CAP. VIII.

ET in eadem die rex Artaxerses largitus est Esther, quæcunque fuerant Aman calumniatori. Et Mardochæus accersitus est à rege. Indicavit enim Esther, quia sibi propinquus erat. Sumpsit autem rex annulum, quem abstulerat ab Aman, & dedit eum Mardochæo. Et Esther constituit Mardochæum super omnia, quæ fuerant Aman: Et adjiciens locuta est ad regem, & procidit ad pedes ejus, & postulavit auferre malum ipsius Aman, & quæcunque fecerat Judæis. Extendit autem rex ad Esther virgam auream. Surrexit autem Esther ad adstandum regi. Et dixit Esther; Si videtur tibi, & inveni gratiam; mittatur, ut revertantur literæ missæ ab Aman, scriptæ ut perderentur Judæi, qui sunt in regno tuo. Quomodò enim potero videre afflictionem populi mei, & quomodò potero salvari in perditione patriæ meæ? Et dixit rex ad Esther; Si omnem substantiam Aman dedi, & gratificatus sum tibi, & ipsum suspendi super lignū, quoniam manus intulerat Judæis; quid adhuc quæris? Scribite etiam vos ex nomine meo, sicut videtur vobis, et obsignate annulo meo. Quæcunque enim scribuntur rege præcipiente, et obsignata fuerint annulo meo; non est eis contradicere.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et dentur vestes & equus cuidam è proceribus regis Parthis, qui induat eis virum cui rex honorem factum velit: Eumq; equo insidentē circumducat per plateas, proclamante ante eum præcone; Sic ei fiet quem rex honoratum velit. Et dixit rex Hamani, Festinatò accipe stolam & adduc equum ut dixisti, & fac ita Mordecai Judæo, qui sedet in porta regis: Noli quicquam ejus quod dixisti detrahere. Et accepit Haman stolam, & adduxit equum, & induit Mordecai, et circumduxit ipsum per plateas urbis, et proclamavit coram ipso; Sic fiet ei quem rex honoratum vult. Et venit Mordecai ad portam regis, Haman autem domum suam discessit, lugens, et operto capite. Et exposuit Haman Zaresh uxori totum id quod acciderat sibi. Dixerunt autem ipso amici ipsius et Zaresh uxor; Si ortu Judæus est Mordecai, ante quem cadere cœpisti, non poteris cum ipso congredi, sed cades ulteriùs in conspectu ejus. Et dum loqueretur cum ipsis venerunt cursores regis, et maturârunt Hamanem ad convivium quod paraverat Esther.

CAP. VII.

ET ingressus est rex & Haman ad conviviū quod paraverat Esther regina. Et dixit rex ad Esther, etiam ipso die, inter vinum bibendum; Quæ est petitio tua? Et quid est quod postulas? Usque ad dimidium regni mei concedetur tibi. Et respondens Esther dixit; si adepta sum gratiam in conspectu tuo, ô rex, et si videtur regi, detur vita mea pro qua rogo, & populus meus pro quo peto? Venditi enim sumus ego & populus meus ad cædem & eradicationem, & interitum: Quòd si venditi fuissemus ut pro servis et ancillis haberemur, tacuissem: Nec enim quiescit hostis damnum regi facere. Et respondens Acshirash rex dixit Esther reginæ; Quis hic, aut quinam est quem extulit cor suum ut hoc faceret? Et dixit Esther; vir oppressor & hostis Haman iste improbus: commotus est autem Haman à conspectu regis, et reginæ,

אכתר : ח

: regina Esther ab ſua anima *ſuper poſtulandum ad* ſtetit Haman & : *edit* hortum ad vini convivio de ſuo furore in ſurrexit rex Et

7 וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֲסְתֵּר הַמַּלְכָּה

: vini convivii domum ad *edit* horto ab eſt reverſus rex Et .rege à malum ſe in eſſet completū quòd vidit nam

8 כִּי רָאָה כִּי־כְלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ : וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיָּיִן

verbum ?domo in *mecum* reginam *ſubjiciendum ad* etiam Num ;rex dixitque :*eo ſuper* Eſther quo , lectum ſuper *cadens* Haman &

וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר

lignum en Etiam :*regis facies ad* eunuchis de unus Charbona Dixitque.operuerunt Haman *facies* & ;regis ore ex eſt egreſſum

9 יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ : וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה הָעֵץ

dixitq; :cubitorū quinquaginta *altum* ,Haman domo in *ſtans* ,regem ſuper bonum eſt locutus qui , Mordochai Haman fecerat quod

אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר

.quievit regis ira & : Mordochai fecerat parari quod liguo *ſuper* Haman ſuſpenderunt Et .illo *ſuper* eum Suſpendite :rex

10 הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו : וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה :

CAP. VIII. ח

venit Mordochai & ;Jehudæorum *anguſtiatoris* Haman domum reginæ Eſther Achaſueros rex dedit illa die In

1 בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא

, Haman ab fecerat *tranſire* quem , ſuum annulum rex fecit removere Et .ſibi ipſe quid Eſther indicavit nam : *regis facies ad*

2 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא לָהּ : וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן

, *regis facies ad* eſt locuta &,Eſther Additiq̄ue .Haman domo *ſuper* Mordochai Eſther poſuit & : Mordochai illum dedit &

3 וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית הָמָן : וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ

quam ejus cogitationem & , Agagitæ Haman malitiam *faciendum tranſire ad* , eum *eſt precata* & ,flevit &:ejus *pedum facies ad cecidit &*

וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר

regis facies ad ſtetitque ,Eſther ſurrexit & :*auri ſceptrum* Eſther ad rex extendit Et .Jehudæos *ſuper* cogitavit

4 חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים : וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ :

ego bona & ,*regis facies ad verbum rellum &* ,*ejus facies ad* gratiam inveni ſi & ,*bonum rege ſuper* Si : dixit Et

5 וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצְאָה חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי

perdendum ad ſcripſit quas , Agagitæ Hamedatha filii Haman cogitationis literas *reducendum ad* ſcribatur,ejus oculis in

בְּעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחְשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־

inveniet quod malum *in videbo &* potero quomodo Nam .regis provinciis omnibus in qui Jehudæos

6 הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ : כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־

, reginam Eſther ad Achaſueros rex Dixitque ? mez progeniei perditionem *in videbo &* potero quomodo & ?meum populū

7 עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאֲבַדַּן מוֹלַדְתִּי : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה

miſit quòd *ſuper* ,ligno *ſuper* appenderunt ipſum & ,Eſther dedi Haman domum Ecce : Jehudæum Mordochai ad &

וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵיתִ־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח

annulo in ſignate & , regis nomine *in* veſtris oculis in bonum ſicut ,Jehudæis *ſuper* ſcribite vos Et .Jehudæos in ſuam manum

8 יָדוֹ בִּיהוּדִים : וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת

ſcribæ ſunt vocati Et *reducendum ad* non ,regis annulo in *ſignatur* & , regis nomine in *ſcribitur* quæ *ſcriptura quoniam* :regis

9 הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב : וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־

quæ omnia juxta eſt ſcriptum &,*eo in* vigeſima & tertia in (Sivan menſis ipſe) ,tertio menſe in illo tempore in regis

הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־

ad uſque & India ab qui , provinciarum principes &,*comites* & , *vice-reges* ad & ,Jehudæos ad Mordochai præcepit

צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל־הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד־

populo & populo & ,*ejus* ſcripturam juxta *provincia &* *provincia* , provinciarum centum & viginti & ſeptem , Æthiopiam

כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וְעַם

.eorum linguam juxta & ,eorum ſcripturam ſecundùm Jehudæos ad & : *ejus* linguam juxta

כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וּכְלְשׁוֹנָם :

Verſio VULG. LAT.

Rex autem iratus ſurrexit, & de loco convivii intravit 7
in hortum arboribus conſitum. Aman quoque ſurrexit
ut rogaret Eſther reginam pro anima ſua, intellexit
enim à rege ſibi paratum malum. Qui cùm rever- 8
ſus eſſet de horto nemoribus conſito, & intrâſſet convi-
vii locum, reperit Aman ſuper lectulum corruiſſe, in quo
jacebat Eſther, & ait; Etiam reginam vult opprimere,
me præſente, in domo mea. Necdum verbum de ore re-
gis exierat, & ſtatim operuerunt faciem ejus. Dixit- 9
que Harbona, unus de eunuchis, qui ſtabant in miniſte-
rio regis; En lignum, quod paraverat Mardochæo, qui
locutus eſt pro rege, ſtat in domo Aman, habens altitu-
dinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex, Appendite
eum in eo. Suſpenſus eſt itaque Aman in patibulo 10
quod paraverat Mardochæo: & regis ira quievit.

CAP. VIII.

Die illo dedit rex Aſſuerus Eſther reginæ domum 1
Aman adverſarii Judæorum, & Mardochæus ingreſſus
eſt ante faciem regis. Confeſſa eſt enim ei Eſther quòd
eſſet patruus ſuus. Tulítque rex annulum, quem ab 2
Aman recipi juſſerat, & tradidit Mardochæo. Eſther
autem conſtituit Mardochæum ſuper domum ſuam. Nec 3
his contenta, procidit ad pedes regis, flevítque, & lo-
cuta ad eum oravit, ut malitiam Aman Agagitæ, & ma-
chinationes ejus peſſimas, quas excogitaverat contra Ju-
dæos, juberet irritas fieri. At ille ex more ſceptrum 4
aureum protendit manu, quo ſignum clementiæ monſtra-
batur: illáque conſurgens ſtetit ante eum, Et ait; Si 5
placet regi, & ſi inveni gratiam in oculis ejus, & depre-
catio mea non ei videtur eſſe contraria, obſecro, ut no-
vis epiſtolis, veteres Aman literæ, inſidiatoris & hoſtis
Judæorum, quibus eos in cunctis regis provinciis perire
præceperat, corrigantur. Quo modo enim potero 6
ſuſtinere necem & interfectionem populi mei? Re-
ſpondítque rex Aſſuerus Eſther reginæ, & Mardochæo 7
Judæo; Domum Aman conceſſi Eſther, & ipſum juſſi
affigi cruci, quia auſus eſt manum mittere in Judæos.
Scribite ergò Judæis, ſicut vobis placet, regis nomine, 8
ſignantes literas annulo meo. Hæc enim conſuetudo e-
rat, ut epiſtolis, quæ ex regis nomine mittebantur, & il-
lius annulo ſignatæ erant, nemo auderet contradicere.
Accitíſque ſcribis & librariis regis (erat autem tempus
tertii menſis, qui appellatur Siban) vigeſimâ & tertiâ die 9
illius, ſcriptæ ſunt epiſtolæ, ut Mardochæus voluerat, ad
Judæos, & ad principes, procuratoréſque & judices, qui
centum viginti ſeptem provinciis ab Jndia uſque ad Æ-
thiopiam præſidebant; provinciæ atque provinciæ, po-
pulo & populo, juxta linguas & literas ſuas, & Judæis,
prout legere poterant, & audire.

תרגום TARGUM.

7 וּמַלְכָּא קְפַת עֵינוֹי וַחֲזָא וְהָא עֲסַרְתֵּי מַלְאֲכִין דָּמְיָן לַעֲסַרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן קְטִיעִין אִילָנַיָּא
דִּי בְגִנְתָא נָאוָה בְּחִין קָם בְּרִתְחִיה מִמִּשְׁתֵּה דְּחַמְרָא וְאָזַל לְגִנְתָא נָאוָה לְמֶחֱמֵי מָן הוּא
דִּין וְהָמָן קָם לְמִתְבַּע חַיְסָא עַל נַפְשֵׁיהּ מֵאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא אֲרוֹם חֲזָא אֲרוֹם אִסְתַּקְפַּת
8 עֲלוֹהִי בִּישְׁתָּא מִלְּוָת מַלְכָּא : וּמַלְכָּא תָּב בְּרִתְחֵיה מִגִּנְתָא נָאוָה לְבֵית מִשְׁתְיָא דְּחַמְרָא
וְהָא גַבְרִיאֵל מַלְאֲכָא דְּחַף יַת הָמָן רִשְׁעָא וְחָמָא מַלְכָּא וְהָמָן נָחִין עֲלֵי דַּרְגְּשָׁא דִּי אֶסְתֵּר
עֲלָהּ וְתָוֵה מַלְכָּא וַאֲמַר הָא בְרֵם בְּקוּשְׁטָא לָא אַתְיָא הָמָן אֱלָהֵן לְמִשְׁכּוֹב עִם מַלְכְּתָא כַּד
אֲנָא שָׁרֵי בְּבֵיתָא כָּעַן כָּל עַמְמַיָּא וּלְשָׁנַיָּא דְּנוּ מָה אִית לְמֶעְבַּד בֵּיהּ פִּתְגָמָא נְפַק
מִפּוּמֵיהּ דְּמַלְכָּא וְאַפּוֹי דְּהָמָן אִתְחֲפִיאוּ בַּהֲתָא : וַאֲמַר חַרְבוֹנָא חַד מָן רַבְנַיָּא קֳדָם מַלְכָּא
9 בְּרֵם הָא קִיסָא דִּי עֲבַד הָמָן לְמִצְלַב יַת מָרְדְּכַי דְּמַלֵּל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא וְעַל יְדוֹי אִשְׁתְּזִיב
מִקְטוֹל וְהָא קִיסָא קָאֵם בְּבֵית הָמָן כְּעַן אֱמַר עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְנְסַח אָע מִן בֵּיתֵיהּ וְזִקְיף
10 יַתְמֵחֵי עֲלוֹהִי רוֹמֵיהּ חַמְשִׁין אַמִּין וַאֲמַר מַלְכָּא אֲזִילוּ צְלִיבוּ יַתֵיהּ עֲלוֹהִי : וְצְלִיבוּ יַת הָמָן
עַל קִיסָא דִּי זַמֵּן לְמָרְדְּכַי וּרְתָחָא דְּמַלְכָּא אִשְׁתְּדִיכַת

ח

1 בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יַת בֵּיתָא דְּהָמָן מְעִיק יְהוּדָאֵי וְיַת
אֱנָשֵׁי בֵיתֵיהּ וְיַת כָּל טַסְבְּרוֹי וְיַת עָתְרֵיהּ וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם מַלְכָּא חַוִיאַת לֵיהּ
אֶסְתֵּר מָן הוּא לָהּ : וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת סְטוּמְתָא דְּעָקַתָא דִּי אַעְבִּיר מֵהָמָן וִיהַבָּהּ לְמָרְדְּכַי
2 וְשַׁוִיאַת אֶסְתֵּר יַת מָרְדְּכַי רַב וְסַרְכָן עַל נְכָסַיָּא דְּהָמָן : וְאוֹסִיפַת אֶסְתֵּר וּמַלֶּלֶת קֳדָם
מַלְכָּא וּנְפַלַת קֳדָם רַגְלוֹי וּבְכִיאַת וּפַיְסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא יַת בִּישַׁת הָמָן דְּמָן יְחוּם דְּאֲנָן
3 יְרַת זְמִיוּנֵיהּ דִּי חֲשִׁיב עַל יְהוּדָאֵי : וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת תְּנָרָא דַּהֲבָא וְאִוְדְּקַפַּת
אֶסְתֵּר וְקָמַת קֳדָם מַלְכָּא : וַאֲמַרַת אִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר וְאִין אַשְׁכַּחִית רַחְמִין קֳדָמוֹהִי
וְתַקִּין פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְטָבְתָא אֲנָא קֳדָמוֹי בְּעֵינוֹי יִפֵּק מַלְכָּא יָשִׁים טַעֲם לְמִכְתַּב
לְמֵהֵוִי תָיְבִין פִּטְקַיָּא זְמִיוֵנִי דְּהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְּמָן יְחוּם אֲנָן דִּי כְתַב לְהוֹבָדָאַת כָּל
4 יְהוּדָאֵי דִּי בְכָל פַּלְכֵי מַלְכָּא : אֲרוֹם אֵיכְדִין אֶכּוּל לְסוּבְרָא וּלְמֶחֱמֵי בְּבִישְׁתָּא דִּי תִתְרְכַן
יְרַת עַמִּי וְהֵיכְדִין אֶכּוּל לְמִתְעַדְּרָא וּלְמֶחֱמֵי בְּעִדְּוִין גְּנִסַת יַלְדוּתִי : וְאֲמַר מַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּלְמָרְדְּכַי יְהוּדָאֵי הָא בֵּירַת הָמָן יְהַבֵּית לְאֶסְתֵּר וְיָתֵיהּ
צְלִיבוּ עַל קִיסָא בְּגִין דִּי אוֹשִׁיט יְדֵיהּ בִּיהוּדָאֵי : וְאַתּוּן סַרְהִיבוּ כְתוּבוּ בְגִין יְהוּדָאֵי כְּדִ
שַׁפִּיר בְּעֵינֵיכוֹן בְּשׁוּם מֵימְרָא דְּמַלְכָּא וְסִטְמוּ בְּעוֹקָתָא דְּסִטוּמְתָא דְּמַלְכָּא אֲרוֹם פִּטְקָא
דְּמִתְכְּתִיב בְּשׁוּם מֵימְרָא דְּמַלְכָּא וְסִתְּמִין בְּעוֹקָתָא דְּסִטוּמְתָא דְּמַלְכָּא לָא יְתוּב רֵיקָנוּ :
9 וְאִתְקְרִיאוּ לַבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּעִדָּנָא הַהִיא בִּירְחָא תְלָתָאי הוּא יֵרַח סִיוָן בְּעַסְרִין וְתַלָתָא
יוֹמִין בֵּיהּ וְאִכְתִּיב כְּכָל דִּי פַקֵּד מָרְדְּכַי לְוַת יְהוּדָאֵי וְלְוַת אַסְטַרְטִילוֹסִין וְהִפַּרְכִין
וְרַבְרְבָנִין דְּסִתְמָנָן אַרְכוֹנִין עַל פַּלְכַיָּא דְּמָן הִנְדְּיָא רַבָּא וְעַד כּוּשׁ לְמָאָה וְעַסְרִין וּשְׁבַע
פַּלְכִין פַּלְכָא וּפַלְכָא כְּרוֹשֵׁם כְּתָבָהּ וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ וּלְוַת יְהוּדָאֵי כְּרוֹשֵׁם
כְּתָבֵהוֹן וּכְמַמְלַל לִישָׁנֵהוֹן :

juxta locutionem linguæ ſuæ, & Jehudæis juxta

PARAPH. CHALD Verſio Latina.

Et *rex extulit oculos ſuos, & ecce vidit decem angelos ſimiles decem fi-* 7
liis Haman, ſuccidentes arbores quæ erant in horto interiori; *tunc* ſur-
rexit rex in indignatione ſua ex convivio vini, & abiit in hortum inte-
riorem, *ut videret quid hoc rei eſſet*: & Haman ſurrexit ut quæreret
miſericordiam pro anima ſua ab Ezzther regina; viderat enim, quòd in-
ventum erat contra ſe malum à rege. Et rex reverſus eſt in fervore ſuo 8
ab horto interiori in domum convivii vini, *ecce autem Gabriel angelus*
impulit Haman impium vidente rege, & Haman incurvatus erat ſuper
gradum in quo Ezzther ſedebat: & obſtupuit rex, & dixit; Ecce *utique*
in veritate non venit Haman niſi ut cubet cum regina, me etiam domi
manente, *nunc omnes populi, gentes & lingua judicate quid fieri debeat*
cum illo: verbum prodierat ex ore regis, & facies Haman opertæ fuê-
re confuſione. Et dixit Hharbona unus ex magnatibus ante regem: Ec- 9
ce lignum quod paraverat Haman ad ſuſpendendum Mardechai, qui lo-
cutus fuerat bonum propter regem, *cujus etiam operâ liberatus eſt à*
nece; *ecce inquam lignum* erectum eſt in domo Haman, *nunc ſi viſum*
fuerit regi auferatur lignum de domo ejus, & erigatur & configatur in
eo, cujus altitudo eſt quinquaginta cubitorum. Et dixit rex: Ite, ſuſpen-
dite ipſum ſuper illud. Et ſuſpenderunt Haman ſuper lignum quod pa- 10
raverat Mardechai: & indignatio regis quievit.

CAP. VIII.

In die illa tradidit rex Ahhaſueros Ezzther reginæ domum Haman 1
afflictoris Jehudæorum, *& homines domus ejus, & omnes theſauros ejus,*
& omnes opes ejus; & Mardechai introivit ante regem: namque indica-
verat illi Ezzther quis eſſet is ſibi. Et abſtulit rex *ſignatorium* anulum 2
quem detraxerat ab Haman, & dedit illum Mardechai: & poſuit Ezz-
ther Mardechai magiſtrum & exactorem ſuper *familiam* Haman. Et 3
addidit Ezzther & locuta eſt ante regem, & cecidit ante pedes ejus, &
ploravit, & ſupplicavit ei, ut reſcinderet malum Haman qui fuerat ex
proſapia Agag, & commentum ejus quod excogitaverat contra Jehudæ-
os. Et tetendit rex Ezzther ſceptrum aureum, & levata eſt Ezzther; & 4
ſtetit ante regem. Et dixit, Si regi gratum eſt, & ſi inveni gratiam an- 5
te ipſum, & rectum eſt verbum ante regem, & probata ſum ego *coram*
eo in oculis ejus; jubeat rex & ponat ſententiam ad ſcribendum ut re-
vocentur epiſtolæ *commentorum* Haman *filii* Hamdatha, qui erat ex pro-
ſapia Agag, quas ſcripſit ad perdendum omnes Jehudæos qui ſunt in omni-
bus regionibus regis. Nam quonam modo potero ferre & ſpectare 6
malum, cui erit addictus populus meus? & quomodo potero ſtare &
ſpectare tempus, quo peribit generatio nativitatis meæ? Et dixit rex 7
Ahhaſueros ad Ezzther reginam, & ad Mardechai Jehudæum, Ecce do-
mum Haman dedi Ezzther & illum ſuſpenderunt ſuper lignum, eò quòd
extendiſſet manum ſuam in Jehudæos. Et vos *feſtinate* ſcribite pro Je- 8
hudæis, quemadmodum pulchrum fuerit in oculis veſtris in nomine
edicti regis, & obſignate anulo ſigillatorio regis, nam epiſtola quæ ſcri-
bitur in nomine dicti regis, & obſignatur anulo obſignatorio regis, non
revertetur vacua. Et vocati ſunt ſcribæ regis tempore illo menſe tertio, 9
ipſe eſt menſis Sivan, viceſima & tertia die ejus: & ſcriptum eſt juxta
omnia quæ juſſit Mardechai, Jehudæis & ſatrapis, & hipparchis, magna-
tibuſque qui præpoſiti erant præfecti ſuper regiones, quæ ſunt ab Hin-
dia magna uſque ad Chus, centum & viginti & ſeptem regionibus, uni-
cuique regioni juxta characterem ſcripturæ ſuæ, & unicuique populo
juxta characterem ſcripturæ eorum, & juxta locutionem linguæ eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Ἐκλήθησ δὲ οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ, ὅς ἐστι (ξ)Νισὰν, τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ (ο)ἔτους, καὶ ἐγράφη πᾶσι
10 Ἰουδαίοις, ὅπα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι τ Ⓒατραπῶν, ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως τ Αἰθιοπί-
ας, (π)ἑκατὸν εἰκοσιπτὰ Ⓒατράπαις κτ χώραν καὶ χώραν, κτ τ αὐτ λέξιν. (ρ)Ἐγράφη δὲ διὰ τῶ βασιλέως,
11 καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ· καὶ (σ)ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ (τ)βιβλιοφόρων, Ὡς ἐπέταξεν
αὐτοῖς (υ)χρῆσθαι τοῖς νόμοις αὐτ(φ)ἐν πάσῃ πόλει, βοηθῆσαί τε αὐτοῖς, καὶ χρῆσθαι (χ) τοῖς ἀντικίνοις αὐ-
12 τῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτῶ, ὡς βέλτιον, Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ Ἀρταξέρξου, τῇ τεσσαρεσκαι-
δεκάτῃ (ψ) τῆ δωδεκάτου μηνὸς, ὅς ἐστιν Ἀδάρ. Ὧν δὲ ἐστιν ἀντίγραφον τῆς ὑπογεγραμμένης.

Vocati autem sunt Scribæ in (a) primo mense, qui est Nisan, tertiâ & 9
vigesimâ ejusdem anni, & scriptum est Judæis, quæcunque mandavit Oeconomis, et principibus Satrapiarum, ab India usque ad Æthiopiam centum viginti septem Satrapis per provincias & provincias, secundùm eorum linguam. Scriptum est autem per regem, & obsignatum annulo 10
ejus. Et miserunt literas per tabellarios, Quomodò præcepit eis uti legibus suis in omni civitate, & auxiliari illis, & uti inimicis ipsorum, 11
& adversariis ipsorum, sicut volunt, In die una in omni regno Artaxersis, 12
tertiadecimâ die duodecimi mensis, qui est Adar. Quorum est exemplar epistolæ, quæ scripta sunt:

Hujus Epistolæ exemplar, in Vulg. Lat. habetur cap. 16. per totum.

Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τ Ἰνδικῆς ἕως τ Αἰθιοπίας ἑκατὸν (ω) εἰκοσιπτὰ Ⓒατραπείας χω-
ρῶν ἄρχουσι, (α) καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονῶσι, χαίρειν. Πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐεργετέντων χρηστότητι πυκνό-
τερον τιμώμενοι, μείζονα ἐφρόνησ, Καὶ οὐ μόνον τοὺ ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποιεῖν, τόν τε κόρον ὑ
βριμώμενοι φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχανᾶσθ· Καὶ (β) τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν
ἀνθρώπων ἀνταναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπηνεχθότων κόμποις ἐκφερόμενοι, τῷ τὰ πάντα καταπροδοῦναι
ἀεὶ δεῦ μισοπόνηρον (γ) ὑπολαμβάνουσιν ἐκφυγεῖν δίκην. Πολλάκις δ καὶ πολλοὶ τ ἐπ' ὀξυσίαις τεταγ-
μένων, τ πεπιστευμένων χειρίζειν φίλων τὰ πράγματα, (δ) παρανυσθέντες μεθόδοις αἱματων ἀθώων καθαπτόμενοι
ἀπώλεσαν συμφορᾶς ἀνηκέστου, (ε) Τῷ τῆς κακοηθείας ψεύδει ἐξαπατηθέντες παρελογισμένων τὴν τ ὄντως κρά-
τιστον ἀκέραιον εὐγνωμοσύνην. Σκοπεῖν δ ἔξεστιν, ἃ τοσοῦτον ὀπ τ(ν)πεπαιδευμένων ὡς παρεδόκημεν ἰσοτιμῶν,
ὅπα ὑπὸ ἓνα πόδας ὑμᾶς ὀκλιπόντας ἀνοσίως ζωτελεσμένα τῇ (ζ) τ ἀναξία δυναστεύοντων λοιμότητι,
Καὶ παυσάμενοι εἰς τὰ μεθ' ταῦτα, εἰς τὸ τὴν βασιλείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰρήνης παρ-
εξόμεθα (η) Χρώμενοι ταῖς μεταβολαῖς, τὰ δ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνοντες ἀεὶ (θ) μετ' ἐπιεικείας.
ἐχε ἀπαύστως. Ὡς γὰ Ἀμὰν (ι) Ἀμαδαθῦ Μακεδὼν ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος τῶ τ Περσῶν αἵματος, καὶ
πολὺ διεστηκὼς τ ἡμετέρας χρηστότητος, ὑπεξενωθεὶς ἡμῖν, Ἔτυχεν ἧς ἔχομεν πρὸς πᾶν ἔθνος φιλανθρω-
πίας ὀπ τοσοῦτον, (κ)ὥστε ἀναγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα, καὶ (λ) προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων τὸ δεύτερον τῆ βασιλικῆ
θρόνῳ πρόσωπον διατηρεῖν.

Rex magnus Artaxerses ab India usque Æthiopiam centum viginti septem (b) provinciis, regionum principibus, & iis qui nostra curant, valere. Multi plurimâ benè facientium bonitate frequentiùs honorati, majora sapuerunt, Et non solùm subjectos nobis quærunt malis afficere, & satietatem non valentes ferre, etiam in suos ipsorum benefactores aggrediuntur machinari: Et gratitudinem non solùm ex hominibus auferentes, sed etiam insolitorum bonorum pompis elati, illius omnia inspicientis semper Dei inimicam malignis sententiam existimant se vitaturos. Sæpe autem et multos eorum qui in potestatibus sunt constituti, qui persuasi sunt suscipere amicorum negotia, (c) blanditiis participes sanguinum innocentium eos reddens, circundedit calamitatibus incurabilibus, Fallaci malignitatis deceptione decipientibus imperantium simplicem probitatem. Contemplari autem licèt (non tam ex veteribus ut tradidimus historiis) exquirentes vos quæcunque ad pedes impiè sunt consummata eorum, qui indignâ dominatione premunt, pestiferâ corruptelâ, Et attendere ad ea quæ post hæc; quomodò regnum tranquillù omnibus hominibus cum pace præbebimus utentes mutationibus, et quæ ad conspectù veniunt, dijudicantes semper cũ æquiore occursu. Etenim Aman Amadathi Macedo revera alienus à Persarum sanguine, et multùm distans à nostra benignitate, peregrinus à nobis susceptus, Consequutus est, quam habemus erga omnem genitem, humanitatem, eò usque, ut appellaretur noster pater, et adoratus ab omnibus secundùm regalis throni personam gereret.

MS. A. (ξ)Νισὰ, (ο) μηνὸς, καὶ (π)ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ Ⓒατραπείαις (ρ) Καὶ ἐγράφη διὰ (σ) ἐξαπέστειλεν (τ) βιβλιαφόρων, (υ) χρήσασθαι (φ) ἐν τῇ πόλει, βοηθῆσαι αὐτοῖς, (χ) τοῖς ἀντικειμένοις αὐτ, ὡς (ψ) τῆ μηνὸς, ὅς ἐστιν (ω) εἴκοσι καὶ ἑπτὰ (α) καὶ Ⓒατράπαις τοῖς τὰ (β) κτ τὴν εὐχαριστίαν (γ) διηγεμόνων (δ) θεομυσία* μεταγῆσα μετὰ τ ἀθώων* καθάπτησας (ε)* Τῶν τ ἀληθείας ψεύδει παρελογισάμενοι τ τ ὄντως κρατίστων ἀκέραιον εὐγνωμοσύνην. (ζ) πεπαιδευμένων (ζ)* τ ἀξιοδυναστεύοντων λυμότητι, (η) Οὐ χρώμενοι ταῖς μεταβολαῖς (θ) μετὰ (ι)* Ἀμαδᾶ (κ) ὡς (λ) προσκυνέμενον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et surrexit rex præ indignatione suâ, à potu vini, ut exiret in hortum interiorem: Haman autem surrexerat ut de vita supplicaret Esther reginæ. Viderat enim decretum esse in se malum à rege. Et reversus est rex ab horto atrii interioris, in triclinium convivale, projecto Hamane in lectum cui Esther insidebat. Et dixit rex; Atque etiam subigere parat reginam in ædibus me præsente? Egressumque est verbum de ore regis, & os Hamani opertum. Et interfatus Rachbona, unus eunuchorum regis, dixit coram rege; Ecce etiam patibulum paraverat Haman, cui suffigeret Mordecai, pro eo quòd bonum dixerat de rege: Statque in ædibus Haman, quinquaginta cubitos altum. Et dixit rex, Suspendite eum in ipso, Et suspenderunt Hamanem in patibulo quod paraverat Mordecai. Et sedatus est furor regis.

7 8 9 10

CAP. VIII.

IPso illo die dedit rex Achshirash Esther reginæ domum Hamanis hostis Judæorum: Et Mordecai ingressus est in conspectum regis, indicaverat enim Esther quid ipsam attingeret. Et accepit rex annulum quem Hamani abstulerat, & dedit Mordecai. Et præfecit ipsum Esther domui Hamanis. Rursùsque locuta est Esther coram rege, & ad pedes ejus procidit flens, & supplicans, ut irritum faceret malitiam Hamanis Agagæi, & consilium quod excogitaverat adversùs Judæos. Et extendit rex ad Esther sceptrum aureum, tetigitque illud Esther, & stans coram rege, Dixit; Si videtur regi & si placet ipsi verbũ, & si adepta sum gratiam in oculis ejus, scribat, & revocet literas & cogitata Hamanis Agagæi quas scripsit ut perderet populum Judæorum, per universas provincias regis. Quomodo enim sustinebo videre malũ quod accidet populo meo? Et quomodo potero videre interitum gentis meæ? Et dixit rex Achshirash Esther reginæ; Ecce dedi tibi domum Hamanis, ipse autem suspensus est in patibulo, propterea quòd extenderat manum in Judæos: Vos autem *scribite* de Judæis, nomine regis prout vobis videbitur, & annulo regis signate. Nam quod scriptum est nomine regis, & annulo ejus signatum, revocari nequit. Et vocati sunt scribæ regis, tempore isto, mense *scilicet* tertio qui est Haziran, vicesimo tertio mensis, & descripserunt quæ scripserat Mordecai de Judæis, ducibus, & præfectis, & principibus provinciarum, ab India usque ad Cush, centum viginti septem: secundùm scripturam & linguam suam cujusque provinciæ & populi: Et Judæis secundùm scripturam & linguam suam.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

אסתר : ט

equitantiũ ,equis in cursorum *manu in* literas misit & ; regis annulo in signavit & ,Achasueros regis nomine in scripsitque

10 וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי

,se congregandũ ad ,civitate & civitate omni in qui ,Jehudæis rex dedit Quod .equarum filios mulos ,dromedarium

הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים : אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל

11 , eos *angustiantes* ,provinciæ & ,populi exercitũ omnem *perdendum ad* & ,*occidendum ad* ,*disperdendum ad* ,sua anima *super standum ad* &

וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם

decimatertia *in* , Achasueros regis provinciis omnibus in una die In *diripiendũ ad* eorũ *spolium* & ;mulieres & ,*familiam*

טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז : בְּיוֹם אֶחָד בִּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר

12 ,Provincia & *provincia omni* in decretum *dandum ad* ,scripturæ Exemplar .Adar mensis ipse : duodecimi mensis

לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר : פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה

13 equitantes Cursores .suis inimicis de se vindicandũ ad ,illum diem ad *paratos* *Judæos existendũ ad* &,populis omnib⁹ manifestũ

גְּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֹאיְבֵיהֶם : הָרָצִים רֹכְבֵי

14 .palatio Susan in est data lex & : regis *verbo in compulsi* & ,accelerantes sunt egressi ,mulos velocissimos ,*dromedarium*

הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֻהָלִים וְדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה :

,byssi amictu & ,*magno auri diademate* & ,*candoris* & ,*hyacinthi regni* veste in regis *faciebus* à est egressus Mordochai Et

15 וּמָרְדֳּכַי יָצָא ׀ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ

omni in Et .honor & ,gaudiũ & ; lætitia & ,lux fuit Jehudæis .est lætata & ,exultavit Susan civitas & : purpuræ &

16 וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה : לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר : וּבְכָל־

gaudium & ,lætitia ,*astingens* ejus lex & regis verbum quò loco ,civitate & *civitate omni* in & ,provincia & *provincia*

מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן

.eos super Jehudæorum pavor cecidit quia : *Judaizantes* terræ populis è multi & ; *bonus* dies & ,convivium ; Jehudæis

לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם :

CAP. IX. ט

,ejus decretũ & ,regis verbum *pertigit* qua ,*eo in* die decimatertia in (Adar mensis ipse) ,mense duodecimo in Et

1 בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ

imperium exercebunt quia ; hoc fuit oppositum & ,*eos in tyrannidem exercere* Jehudæorum inimici sperabant qua ,die in ,*fiendum ad*

לְהֵעָשׂוֹת בְּיוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ

mittendã ad ,Achasueros regis provinciis omnib⁹ in suis civitatib⁹ in Jehudæi se Congregaverũt *ipsos habentes odio in ipsi* Jehudæi

2 הַיְּהוּדִים הֵמָּה בִּשְׂנְאֵיהֶם : נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ

.populos omnes super eorum pavor cecidit quia ,*eorum facies in* stetit non vir & : suum malum inquirentes in manum

יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד בִּפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־הָעַמִּים :

Versio VULG. LAT.

Ipsa quæ epistolæ, quæ regis nomine mittebantur, annulo 10
ipsius obsignatæ sunt, & missæ per veredarios: qui per
omnes provincias discurrentes, veteres literas novis
nuntiis prævenirent. Quibus imperavit rex, ut conve- 11
nirent Judæos per singulas civitates, & in unũ præciperent congregari, ut starent pro animabus suis; & omnes
inimicos suos, cum conjugibus ac liberis & universis domibus, interficerent atq; delerent, & spolia eorũ diriperent. Et constituta est per omnes provincias una ulti- 12
onis dies, id est, tertiadecima mensis duodecimi Adar.
Summáq; epistolæ hæc fuit, ut in omnib⁹ terris ac popu- 13
lis, qui regis Assueri subjacebant imperio, notum fieret,
& edictũ regis pependit in Susan. Mardochæus autem, de
palatio, & de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus
regiis, hyacinthinis videlicèt & aëreis, coronam aureã
portans in capite, & amictus serico pallio atq; purpureo.
Omnísq; civitas exultavit, atq; lætata est. Judæis autem 16
nova lux oriri visa est, gaudiũ, honor, et tripudium. Apud 17
omnes populos, urbes, atque provincias, quocunque
regis jussa veniebant, mira exultatio, epulæ atque convivia, et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis
et sectæ, eorũ religioni et ceremoniis jungerentur. Grandis enim cunctos Judaici nominis terror invaserat.

CAP. IX.

IGitur duodecimi mensis, quem Adar vocari antè jam 1
diximus, tertiadecimâ die, quando cunctis Judæis interfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini,
versâ vice Judæi superiores esse cœperunt, et se de adversariis vindicare. Congregatíque sunt per singulas ci- 2
vitates, oppida, et loca, ut extenderent manũ contra inimicos et persecutores suos. Nullúsq; ausus est resistere,
eò quòd omnes populos magnitudinis eorum formido
penetrârat.

תרגום Targum.

ואכתב בשום מימרא דמלכא אחשורוש ואסתים בעזקרת סטומתא דמלכא ושלח 10
פשקין בידא דרהטין רהטי סוסון ורכבי רכסא ערטולייני דמכין דאתנטילו טחולייהון
ואתקדרו פסרת כף רגליהון : דיהב מלכא ליהודאי די בכל קריא וקריא 11
לאתכנשא ולקימא ית נפשיהון לשיצאה ולקטלא ולהובדא ית כל חילות עמא
ופלכא דמעיקין יתהון טפלין ונשין ושלליהון לעדאה : ביומא חד בכל פלכי 12
דמלכא אחשורוש בתלת עסר יומין ירח תירי עסר הוא ירחא דאדר : דיתנמא 13
דכתבא לאתיהבא גורת דינא בכל פלכא ופלכא בריר לכל עממיא דיהון יהודאין
אסתומסין ליומא הדין לאתפרע מבעלי דבביהון : רהטנין דרכיבין על רכסא 14
ערטולייני נפקו ורייזין וסחיפין בפתגמא דמלכא ונורת דינא אתיהיבת בשושן
בירנתא : ומרדכי נפק מן קדם מלכא בלבושא כד חדי ושפיר לביש 15
ביקרא סגי וברבו יתירא לבישׁ לבושא דמלכותא מילא כרפסא ותכלתא שיר בדהב
טב דאופיר ומקבעין ביה מרגלין ואבנין טבן מן סרבלא לבוש מינקא דכרום
יממא מערבא לנו מניה לבושא כתונא דארגון דצירין עלוהי כל צפר גדפא ועופי שמיא
והוין דמיה דכתונא ארבע מאה ועסרין ככרי דדהבא והמיניה מחית בחרציה די מקבעין
בארכוהי אבני בורלא מוקי פרתיאין רמי ברגליה מחתין במוקדונין דדהבא 16
ומתחתמין בומרגדין וספסרא מרא תלי בחרציה מחית בחולת חוליית דדהבא וציר
עלוהי קרתא דירושלם ועל ידיה דספסרא ציר עלוהי גדא דמחוא חידא מרא מחית
ברישיה דציר בצבעונין ועביד לעילא מניה כלילא רבא דדהבא מוקדונא ולעילא מן 17
כלילא טופנן דמקבעין בדדהבא דידעין כל עממיא אומיא ולישניא די הוא מרדכי יהודי
למקימא קריא דכתיב ביה ויחוון כל עמא דארעא ארום שמא דיי אתקרי עלך ובמפקיה
מרדכי מן תרעא דמלכא שוקיא באסיא מדכין ודרתא בארגונא נגיד טולא בחבלי
בוצא עולמן מחתן ברישיהן כלילן וכהניא נקטין בידיהון חצוצרתא ומכריזין ואמרין
כל דלא יחוין לשלמא למרדכי ולשלמא ליהודאי הדמין יתעבד וביתיה נולי ישתויר
ועסרא בני המן סבירין ידיהון ואזלין ואמרין קדם מרדכי צדיקא ואמרין מן דיהב אנרא
ליהודאי ומשלם אגרהון דרשיעיא ברישיהון והדין המן אבונא טפשא דאתרחיץ
באתריה ועל יקריה מרדכי ענותנא חבריה בצלותיה ובצלותיה ואסתר צדיקא
מן חרבא דלירת אפשר למלכא עם בני נשא בשוקיא חור מרדכי עינוהי
והוא יתיר ואמר לה ברוך יי שלא נתנני טרף לשניהם מתיבא אסתר ואמרת ליה עורי
מעם יי עושה שמים וארע סניאין מבני נשא הוו חדין על מפלתיה דהמן רשיעא ומורין
ומשבחין על פורקנא דיהוה לון ליהודאי ומשבחין על פורקנא ויקרא דיהוה ליה
למרדכי צדיקא בזמנא דהיא דהכן כתיב ומרדכי צדיקא נפק מן קדם מלכא בלבושא
דמלכותא חבלא ומילא וכלילא דדהבא רבא מכרוך בוצא ואגונא וקרתא דשושן
צהלה וחדיא : ליהודאי הות רשותא למעבד שבתיא ומועדיא ולמגור 16
עורלת בניהון ולאחתא תפלין על ידיהון ועל רישיהון : ובכל פלכא ופלכא ובכל 17
קריא וקריא אתר די פתגמא דמלכא ונורת דיניה מטי חדות ובדיחת לבא ליהודאין
ומשתיא ויומא טבא וסניאין מעמא דארעא מתניירין ארום נפל פחדא דיהודאי
עליהון

ט

ובתרי עסר ירחין הוא ירח אדר בתלת עסר יומין ביה דמטא פתגם מלכא ונורת 1
דיניה לאתעבדא ביומא דחשיבו בעלי דבבין דיהודאין למשלוט בהון ואתהפיך
מן שמיא בנין וכותא דאבדתא די ישלטון יהודאין אנון בסנאיהון : אתכנשו יהודאין 2
בקריהון בכל פלכי דמלכא אחשורוש לאושטא ידא בכל דתבעין ביישתהון ונבר
לא קם באפיהון ארום נפל פחדהון על כל עממיא :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et *scriptum est* in nomine dicti regis Ahhasueros, & signatum est anulo 10
signatorio regis, & misit epistolas per manum cursorum currentium
equis, & ascensorum celerum equorum, & mulorum equinorum, *quibus*
ablati erant splenes & præcisæ plantæ pedum ipsorum. Quòd dabat rex 11
Jehudæis auxilium, qui erant in omnibus & singulis civitatibus, ut congregarentur & sustentarent animas suas; ut exterminarent, occiderent,
perderentque omnem gentem & regionem, quæ affligerent eos, parvulos & fœminas; & spolia eorum auferrent. Die una in omnibus regionibus regis Ahhasueros, decima tertia die mensis duodecimi, ipse est 12
mensis Adar. Edictum scripturæ erat, ut daretur decretum *judicii* in quâ- 13
libet regione publicatum omnibus gentibus, ut sint Jehudæi parati in die
illa ad vindicandum se de auctoribus inimicitiarum suarum. Cursores 14
ascensores celerum equorum & mulorum, exierunt festinantes & accelerantes ad verbum regis: & decretum *judicii* datum est in Susan
metropoli. Et Mardechai exiit à conspectu regis in veste regia, *gau-* 15
dens & pulchrè se habens animo præ honore amplo & dignitate eximia,
amictus vestitu regio, melotino, carbasino & hyacinthino, cum catena ex
auro optimo Ophir, cui insiti erant uniones & lapides pretiosi; intra
chlamydem indutus monili ex thalassio maris occidentalis, cui subjecta
vestis erat tunica purpurea depicta habens omnis generis alites &
volucres cœli, quæ quidem tunica constitit quadringentis & viginti
talentis auri: baltheo etiam præcinctus erat lumbos, cui per longitudinẽ
inserti erant lapides beryllí; soccis Persicis indutus pedes, inductus Mace-
donio auro & fibulatis smaragdis; & acinace Medo pendente à latere
ejus appenso ex stropho annulorum auri, cui insculpta erat civitas Je-
rusalem, in capulo vero acinacis depicta erat fortuna urbis: galeâ Me-
dicâ impositâ capiti illius variis picta coloribus, supra quam facta erat
corona magna auri Macedonici, & supra coronã phylacteria infixa auro,
ut scirent omnes populi, gentes ac linguæ ipsum Mardechai esse Jehudæũ,
ad implendum scripturam illam ubi scribitur; Videbuntque omnes ter-
rarum populi, quòd nomen Domini invocatum sit super te. Cùmq; pro-
diret Mardechai de portâ regia, plateæ myrto stratæ fuerunt, atrium ve-
rò purpurâ extensâ ad umbram funibus byssi; pueris redimitis capita
coronis, & sacerdotibus tenentibus manibus suis tubas & præconio di-
centibus: Quisquis non venerit ad pacem faciendam cum Mardechai &
Jehudæis infrusta discerpetur & domus ejus in sterquilinium redigetur.
Etiam decem filii Haman elatis manibus iverunt & locuti sunt ante
Mardechai justum, dicentes; Qui dat præmium Jehudæis, reddit etiam
mercedem impiorum in capita sua: & iste Haman pater noster stultus
erat qui fiduciam haberet in divitiis & honore suo, Mardechai humilis
fregit eum jejunio & precibus suis. Et Exther justa prospexit ex
fenestra, cùm non liceret reginæ incedere inter homines in plateis. Ver-
titq; Mardechai oculos suos & visæ illi dixit; Benedictus Dominus, qui
non dedit me prædam dentibus eorum: respondit Exther ac dixit ei;
Auxilium meum est à Domino qui fecit cœlum ac terram. Plurimi ho-
minum gavisi sunt ob casum Haman impii, & gratias & laudes ege-
runt propter liberationem quæ facta est Jehudæis, & celebrârunt incolu-
mitatem & gloriam quæ fuit Mardechai justo tempore hoc, de quo sic
scriptum est: & Mardechai justus exiit à conspectu regis in veste re-
gia hyacinthina & *melotina* & *coronâ aureâ magnâ*, cum amictu byssi
& purpuræ; civitas autem Susan *jubilabat* et lætabatur. Jehudæis 16
fuit *libertas operam dandi legi, & observandi Sabbatha ac festa, &*
circuncidendi præputia filiorum suorum, ac imponendi Tephillin manibus
& capitibus suis. Et in qualibet regione, & in quacunque civitate 17
& loco, quò verbum regis & decretum judicii ejus pervenit, lætitia &
gaudium cordis erat Jehudæis, & conviviũ & dies bonus: & multi ex
gentib⁹ terræ proselyti fiebant, quia ceciderat timor Jehudæorũ sup eos.

CAP. IX.

IN duodecimo autẽ mensiũ, ipse est mensis Adar, decima tertia die ejus, 1
qua pervenit verbũ regis, & decretũ judicii ejus, ad exequendũ in die
qua cogitaverant auctores inimicitiarum Jehudæorũ potestatem exercere in eos: & oppositum fuit *cœlitus propter justitiam patrum*, quia 2
potestatem exercuerunt Jehudæi ipsi in odientes se. Congregati sunt Jehudæi in civitatib⁹ suis, in omnib⁹ regionib⁹ regis Ahhasueros, ut extenderent manũ *in* omnes quærentes malum eorũ: & homo non stetit in
facie eorum; nam ceciderat terror eorum super omnes gentes.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Οὐκ ἐρίγαι ὑ ὑπερηφανίαν, ἐπεδήδωσι τ ἀρχῆς (λ) στερῆσαι ἡμᾶς, ϗ τῦ πνεύματ☉, Τὸν τε ἡμέτερον σωτῆρα, ϗ διαπαντὸς ἐυεργέτην Μαρδοχαῖον, ϗ τὴν ἀμεμπτον τ βασιλείας κοινωνὸν Ἐσθὴρ ζὺν παντὶ τῷ τότων ἔθνει, πολυτρόποις μεθόδοις πεφαλογισμοῖς αἰτησάμ☉ εἰς ἀπώλειαν. Διὰ γὰρ ἥν (μ) τρόπων τότων φήθη λαοῦν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν ἥν Περσῶν ὑπεροχὴν εἰς τοὺ Μακεδόνας μετάξαι. Ἡμεῖς ὑ τοὺ ὑπὸ τῦ πειραλιτείου Φθαρέντας εἰς ἀφανισμὸν Ἰουδαίους, (ν) εὐείσκομεν ἀ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις ὑ πολιτευομένους νόμοις, Ὄντας ὑ υἱὲς (ξ) τῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντ☉ θε῀, τῦ κατευθύνοντ☉ ἡμῖν τε ϗ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν τῇ κοσμίᾳ διαθέσει. Καλῶς ἓν ποιήσετε μὴ συγχησάμενοι τοῖς ὑπὸ Ἀμὰν (ο) Ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι χάρμασι, Διὰ τὸ (π) ἀνὴρ τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον φὸς ταῖς Σάσων πύλαις ἐσαῤῥῶσθαι σὺν τῇ παντοικίᾳ, τὴν καταξίαν τῦ τὰ πάντα ὁπικρατοῦντ☉ θεῦ διατάξοις ἀποδόντ☉ αὐτῷ κρίσιν. Τὸ ὑ ἀντίγραφον τῆς ὁπογολῆς ταύτης (ρ) ὀκθέντες ἐν παντὶ τόπῳ μ῀ παῤῥησίας, ἐᾶν τοὺ Ἰουδαίους χρῆσ῀ τοῖς ἑαυτῶν (σ) νομίμοις, Καὶ ζωοποιεῖν αὐτοῖς, ὅπως τοὺ ἐν καιρῷ θλίψεως ὁπεμένοις αὐτοῖς, ἀμύνωνται τῇ τεισκαιδεκάτῃ τῦ δωδεκάτου μηνὸς Ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. (τ) Ταύτην γὰρ ὁ τὰ πάντα δυνασεύων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τῦ ἐκλεκτῦ γένους, ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην. Καὶ ὑμεῖς ὖν (υ) ἐν ταῖς ἐπωνύμοις ὑμῶν ἑορταῖς, ὁπίσημον ἡμέραν μ῀ πάσης εὐωχίας ἄγετε, Ὅπως ϗ νῦν ϗ μετὰ ταῦτα (φ) σωτηρία ᾖ ἡμῖν, ϗ τοῖς εὐνοοῦσι Πέρσαις, τοῖς ὑ ἡμῖν ὁπεβουλεύθοισι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. Πᾶσα ὑ πόλις ἢ χώρα τὸ ζύνολον, ἥτις καλ῀ ταῦτα μὴ ποιήσῃ, δόρατι ϗ πυρὶ καταναλωθήσεται μετ' ὀργῆς· ἃ μόνον ἀνθρώποις ἄβατ☉, ἀλλὰ ϗ θηρίοις ϗ (χ) πτηνοῖς εἰς τ ἅπαντα χρόνον ἔχθις☉ καλασαθήσετ☉.

Non ferens autem superbiam studuit principatu privare nos, & spiritu, Et nostrum salvatorem, ac per omnia benefactorem Mardochæum, & inculpatam regni consortem Esther cum universa horum gente multiplicibus artificiorum deceptionibus petens ad perditionem. Per hos enim modos putavit natus nos desolatos, Persarum imperium ad Macedonas transferre. Nos autem traditos à ter exitiali illo ad perditionem Judæos invenimus non esse maleficos, sed justissimis gubernari legibus, Esse autem filios altissimi maximi viventis Dei, qui direxit & nobis, & majoribus nostris, regnum, in pulcherrima dispositione. Rectè igitur facietis non utentes missis ab Aman Amadathi Bugæi inimici Judæorum, Eò quòd ipse, qui hæc moliturus est, apud Susarum portas crucifixus est cum tota familia, dignum eo, qui omnia tenet, Deo velociter reddente ei judicium. Exemplar autem epistolæ hujus edentes in omni loco cum libertate, permittatis Judæos uti suis legitimis, Et adminiculo sitis eis, ut illos, qui in se in tempore tribulationis insurrexerant, ulciscantur die tertiadecimâ duodecimi mensis Adar eâdem die. Hanc enim omnium dominator Deus pro perditione electi generis fecit eis lætitiam. Et vos igitur in inclytis vestris festivitatibus insignem diem cum omni lætitia agite ; ut & nunc, & post hæc salus sit nobis, et iis qui benevoli sunt Persis : iis autem qui nobis insidiantur, memoriale perditionis. Omnis autem civitas, vel provincia omnino, quæ secundum hæc non fecerit, hastâ & igni consumetur cum ira : (d) non solùm hominibus invia, sed etiam bestiis, & volatilibus im omne tempus odiosissima reddetur.

13 Τὰ ὑ ἀντίγραφα (ψ) ὀκτεθέντ☉ ὀφθαλμοφανῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, (ω) ἑτοίμους ἐ εἶ πάντας τοὺ Ἰουδαίους εἰς ταύτην τ ἡμέραν, πολεμῆσαι αὐτ῀ τοὺ ὑπεναντίους.

Exemplaria autem proponantur visibiliter in omni regno, paratique sint omnes Judæi in hanc diem, debellare suos adversarios. 13

MS.A. (λ) ἡμᾶς στερῆσαι, * τῦ πνεύματ☉ , (μ) τρόπων ᾗνδει λαβεῖν τὰς ἐρήμους, τήν τε Περσῶν (ν) εὑείσκομεν κακούργους ὲκ ὄντας, (ξ) ὑψίστου (ο) Ἀμαδαθεῖ (π) αὐτὸν ταῦτα (ρ) ὀκτεθέντες (σ) νόμοις, (τ) Ταυτὴν γὰ δεῖ πάντα (υ) ἐν ταῖς ἐπωνύμοις * δεῖσημον ἡμέραν (φ) ζωτηεία μ῀ ὑμῶν ϗ ἥν συνούντων τοῖς Πέρσαις, ἥν ὑ τότοις ὑπεναλώσασθαι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. (χ) πτεινοῖς αἴρ☉ κατασαθήσεται. (ψ) ὀκτεθεῖσα (ω) ἑτοίμους ὑ

ΚΕΦ. Θ'.

14 Οἱ μ῀ ὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδοντες τὰ ὑπὸ τῦ βασιλέως λεγόμενα ὑπηχεῖν. Ἐξετέθη ὑ (α) τὸ πρόσταγμα
15 ϗ ἐν Σάσοις. Ὁ ὑ Μαρδοχαῖ☉ ἐξῆλθεν ἐσολισμένο☉ τὴν βασιλικὴν σολὴν, ϗ στέφανον ἔχων χρυσῦν, ϗ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν. Ἰδόντες ὑ οἱ ἐν Σάσοις ἐχάρησαν. (β) Τοῖς ὑ Ἰουδαίοις ἐγένε῀το φῶς ϗ εὐφροσύνη
16 Καλὰ πόλιν ϗ χώραν, ᾗ (γ) ἂν ἐξετέθη τὸ πρόσταγμα· ᾗ ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα, χαρὰ ϗ εὐφροσύνη τοῖς
17 Ἰουδαίοις, κώθων ϗ εὐφροσύνη. ϗ πολλοὶ τ ἐθνῶν (δ) περιτέμνοντο, ϗ Ἰουδαΐζον διὰ τ φόβον τ Ἰουδαίων.
1 Ἐν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ (ε) τῇ τεισκαιδεκάτῃ τῦ μηνὸς, ὅς ὅ ἐστιν Ἀδὰρ, ἐξῆλθε τὰ χαράγματα τὰ χαφέντα
2 ὑπὸ τῦ βασιλέως. Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο οἱ ἀντικείμενοι τοῖς Ἰουδαίοις· Οὐδεὶς γὰ ἀνέστη, φοβούμ☉
3 αὐτές. Οἱ γὰ ἄρχοντες τ ζατραπῶν, ϗ οἱ τύραννοι, ϗ οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς Ἰουδαίους· ὁ γὰρ
4 φόβ☉ Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς. Προσέταξεν γὰ τὸ πρόσταγμα τῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βα-
6 7 σιλείᾳ. Καὶ ἐν Σάσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν οἱ Ἰουδαῖοι ἄνδρας πενταικοσίους, Τόν τε (ζ) Φαρσανδὴ, ϗ Δελ-
8 9 φὼν, ϗ (η) Φασγὰ, Καὶ (θ) Φαραδαθὰ, ϗ (ι) Βαρεὰ, ϗ (ι) Σαρβακὰ, Καὶ (κ) Μαρμασιμὰ, ϗ (λ) Ῥαφαῖον, ϗ Ἀρ-
10 σαῖον, ϗ (μ) Ζαβουθαῖον, Τὺς δέκα υἱὺς Ἀμὰν (ν) Ἀμαδαθῦ Βουγαίου τῦ ἐχθρῦ τῶν Ἰουδαίων, (ξ) ϗ διήρπαζ
11 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. (ο) ἐπεδόθη ἐ ὁ ἀριθμὸς τῶ βασιλεῖ τ ἀπολωλότων ἐν Σάσοις. Εἶπε ὑ ὁ (π) βασιλεὺς
12 φὸς Ἐσθὴρ, Ἀπώλεσ῀ οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Σάσοις τῇ πόλει ἄνδρας πενταικοσίους, ἐν ᾗ τῇ (ρ) περιχώρῳ πῶς οἴει (σ)
13 ἐχρήσαντο; τί ὖν ἀξιοῖς ἔτι, ϗ ἔσ῀ σοι; Καὶ εἶπεν Ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, Δοθήτω τοῖς Ἰουδαίοις χρῆσαι ὡσ-
14 αὐτως τὴν ἄυριον, ὥστε (τ) τοὺ δέκα υἱὺς Ἀμὰν κρεμάσαι. Καὶ ἐπέτρεψεν ὕτως γῆναι, ϗ ἐξέδωκε τοῖς Ἰου-
δαίοις τ πόλεως τὰ σώματα τ υἱῶν Ἀμὰν κρεμάσαι.

CAP. IX.

Igitur ipsi quidem equites exiverunt, festinantes, ea quæ à rege dicta erant, perficere. Propositum est autem edictum etiam in Susis. Mardochæus autem processit ornatus regali stolâ, et coronam habens auream, & diadema byssinum purpureum. Videntes autem, qui in Susis, gavisi sunt. Judæis autem facta est lux et lætitia Per civitatem, et provinciam, ubicunq; propositum fuerat edictum; ubicunque propositum fuerat exemplar, gaudium & lætitia Judæis, epulatio, & lætitia. Et multi ex gentibus circumcidebantur, & Judaizabant propter timorem Judæorum. In duodecimo enim mense, tertiadecimâ mensis, qui est Adar, aderant literæ scriptæ à rege. In eadem die perierunt, qui adversabantur Judæis. Nullus enim contra stetit; timens eos. Principes enim satrapæ, & tyranni, & regii Scribæ honorabant Judæos. Timor enim Mardochæi incubuerat eis. Advenerat enim edictum regis, ut nominatus esset in omni regno. Et in Susis civitate interfecerunt Judæi vivos quingentos, Et Pharsannes, & Delphon, & Phasga, Et Pharadathi, & Barea, & Sarbaca, Et Marmasima, & Rupheum, & Arsæum, & Zabutheum, Decem filios (a) Aman Amadathi Bugæi inimici Judæorum, et (b) diripuerunt In eadem die. Et datus est numerus regi, eorum qui perierant in Susis. Dixit autem rex ad Esther, Peremerunt Judæi in Susis civitate viros quingentos : in adjacente autem quomodò, putas, usi sunt? Quid igitur postulas ampliùs, & erit tibi? Et dixit Esther regi; Detur Judæis, ut utantur similiter cras, ut decem filios Aman suspendant. Et permisit sic fieri, & permisit Judæis civitatis, corpora filiorum Aman suspendere.

MS.A. (α) τὸ ἔκθεμα ϗ ἐν (β) Ὅπ τοῖς Ἰουδαίοις (γ) ἐὰν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα, χαρὰ (δ) περιτέμνοντο, (ε) τεισκαιδεκάτῃ (ζ) Φαρσανεσὰν, (η) Φαγὰ, (θ) Βαρδαθὰ, (ι) Βαρὲὰ, (ι) Σαρβαχὰ, (κ) Μαρμασιμὰ, (λ) Ῥουφαῖον, (μ) Ζαβουγαθά. (ν) Ἀμαδαθῦ τῦ Βυγαίυ (ξ) ἀνῄρτησαν ϗ διήρπαζ (ο) ἐπεδόθη ἀριθμὸς (π) βασιλεῖ Ἐσθὴρ, (ρ) χώρᾳ (σ) χρῆσθαι; ϗ τί ἀξιοῖς ἔτι, (τ) τὺς υἱὺς Ἀμὰν κρεμασθῆναι. Καὶ ἐξέδωκεν τοῖς Ἰουδαίοις

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Scripta autem sunt nomine regis Achshirash, & signata annulo ejus. Et missæ sunt literæ per cursores, & veredarios, insidentes equis de armentis *regiis*. Literæ à rege scriptæ de Judæis qui per omnes provincias ; Ut congregati sese tuerentur, & exterminarent, & occiderent, & perderent omnes qui ipsos arctârunt, pueros etiam ac fœminas, & facultates ipsorum diriperent. Die eodem per omnes provincias regis Achshirash : nimirum, decimo tertio mensis duodecimi, qui est Adar. Et exemplum literarum propositum est per omnes civitates. Et præceptum omnibus populis ut parati essent Judæi in diem istum, ad sumendum vindictam de hostibus suis. Et discesserunt cursores, & veredarii insidentes equis : digressi autem sunt festinè propter verbum & præceptum editum in castro Susan. Mordecai autem egressus est à conspectu regis indutus veste regiâ hyacinthinâ & byssinâ, *gestans* in capite coronam auream, & bysso purpuràque amictus. Et Susan civitas exultabat & gaudebat: Judæisque lux erat & gaudium, gloriâque & exultatio. Per omnes civitates & agros quò verbum regis & præceptum perveniebat, gaudium erat magnum Judæis, & convivium & dies festus, multíque è populo terræ ad Judaismum se adjungebant, quoniam metus Judæorum ipsos invaserat.

CAP. IX.

Mense autem duodecimo, qui est Adar, die decimotertio, cùm adveniſſet tempus edicti regis, præceptíque ut fieret hostibus ipsorum, conversa est res ut dominarentur Judæi hostibus suis. Et congregati sunt Judæi in oppidis suis, & in omnibus provinciis Regis Achshirash, ut extenderent manus in eos qui ipsis malum machinabantur: Nec quisquam ipsis restitit, quoniam metus ipsorum omnes populos invaserat.

אסתר : ט

וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְּהוּדִים 3
כִּי־נָפַל פַּחַד־מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם: כִּי־גָדוֹל מָרְדְּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת 4
כִּי־הָאִישׁ מָרְדְּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג 5
וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם: וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד 6
חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ: וְאֶת־פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֶת־דַּלְפוֹן וְאֶת־אַסְפָּתָא: וְאֶת־פּוֹרָתָא וְאֶת־אֲדַלְיָא וְאֶת־אֲרִידָתָא: 7 8
וְאֶת־פַּרְמַשְׁתָּא וְאֶת־אֲרִיסַי וְאֶת־אֲרִדַי וְאֶת־יְזָתָא: עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים 9 10
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה 11
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאֵבֵד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת 12
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מַה עָשׂוּ וּמַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ 13
עוֹד וְתֵעָשׂ: וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת 14
כְּדָת הַיּוֹם וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וְתִנָּתֵן דָּת 15
בְּשׁוּשַׁן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ: וַיְקָהֲלוּ הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר 16
לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בִשְׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים 17
אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרֹג בְּשׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה 18
וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: בְּיוֹם שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
בּוֹ וְעָשָׂה אוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה: וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ
וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה:

Versio VULG. LAT.

Nam & provinciarum judices, & duces, & procuratores, omnisq; dignitas quæ singulis locis ac operibus præerat, extollebant Judæos timore Mardochæi: Quem principem esse palatii, & plurimum posse cognoverant: fama quoque nominis ejus crescebat quotidiè, & per cunctorum ora volitabat. Itaque percusserunt Judæi inimicos suos plagâ magnâ, & occiderunt eos, reddentes eis quod sibi paraverant facere: In tantum ut etiam in Susan quingentos viros interficerent, extra decem filios Aman Agagitæ hostis Judæorum: quorum ista sunt nomina: Pharsandatha, & Delphon, & Esphatha, Et Phoratha, & Adalia, & Aridatha, Et Phermesta, & Arisai, et Aridai, & Jezatha. Quos cùm occidissent, prædas de substantiis eorum tangere noluerunt. Statímque numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad regem relatus est. Qui dixit reginæ; In urbe Susan interfecerunt Judæi quingentos viros, & alios decem filios Aman: quantam putas eos exercere cædem in universis provinciis? Quid ultrà postulas, & quid vis ut fieri jubeam? Cui illa respondit; Si regi placet, detur potestas Judæis, ut ficut fecerunt hodiè in Susan, sic & cras faciant, & decem filii Aman in patibulis suspendantur. Præcepítq; rex ut ita fieret. Statímque in Susan pependit edictum, & decem filii Aman suspensi sunt. Congregatis Judæis quartadecimâ die mensis Adar, interfecti sunt in Susan trecenti viri: nec eorum ab illis direpta substantia est. Sed & per omnes provincias, quæ ditioni regis subjacebant, pro animabus suis steterunt Judæi, interfectis hostibus ac persecutoribus suis: in tantum ut septuagintaquinq; millia occisorum implerentur, & nullus de substantiis eorum quidquam contingeret. Dies autem tertiusdecimus mensis Adar, primus apud omnes interfectionis fuit, & quartadecimâ die cædere desierunt. Quem constituerût esse solenné, ut in eo omni tempore deinceps vacarent epulis, gaudio atq; conviviis. At hi qui in urbe Susan cædẽ exercuerât, tertiodecimo et quardecimo die ejusdẽ mensis in cæde versati sunt: quintodecimo autẽ die percutere desierunt. Et idcircò eundẽ diem constituerunt solennem epularum atque lætitiæ.

הרגום TARGUM.

וכל רברבי פלכיא ואסטרטילוסין והיפרכין ועבדי עבידתא די למלכא ממנן על יהודיהון ית 3
יהודאין ארום נפל פחדא דמרדכי עלויהון: ארום אפיטרופוס ורב וסרכן מרדכי בבית 4
מלכא ומטבעיה נפק בכל פלכיא ארום גברא מרדכי רב בית אבא למלכא ואזל
ומתרברב: ומחו יהודאין בכל בעלי דבבהון מחת קטילת סיפא וקטילת גולמין גולפין 5
והובד נפשתא ועבדו בסנאיהון פרעותהון: ובשושן בירנתא קטלו יהודאי והובידו 6
חמש מאה גיברין ית עשרתי בנוי דהמן בשאר מדינת דמלכא מה עבדו 7
ומה שאלתיך עוד ותתעבד: תא ואמר מלכא לאסתר מלכתא בשושן בירתא קטלו 8
יהודאי ונסרו חמש מאה גיברין ית עשרתי בנוי דהמן בשאר מדינת דמלכא מה עבדו 9
ומה שאלתיך עוד ותתעבד: תא ואמר מלכא לאסתר מלכתא בשושן בירתא קטלו 10
יהודאי ונסרו חמש מאה גיברין ית עשרתי בנוי דהמן בשאר מדינת דמלכא מה עבדו
ומה שאלתיך עוד ותתעבד: ואמרת אסתר אין על מלכא שפיר 11
יתיהב רשו אוף מחר ליהודאין די בשושן למעבד יומא טבא וחדוא כדין חזו למעבד על 12
יומא דנפא ית עשרתי בנוי דהמן יזדקפון על קיסא: תא ואמרת אסתר אין על מלכא
שפיר יתיהב אוף למחר ליהודאי דאית בשושן למעבד הידנא גזרת יומא דין ית עשרתי
בנוי דהמן יזקפון על צליבא: ואמר מלכא לאתעבדא כדין ואתיהיבת גזירת דינא 13
בשושן ית עשרתי בנוי דהמן צליבו: ויתן סדור צליבתהון דאצטליבו עם המן אבוהון
על קיסא דנסן למרדכי רומיה חמשין אמין תלת אמין הוה נעיץ בארעא וארבע אמין
ופלגא הוה רחיק פרשנדתא מן ארעא ופרשנדתא הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן 14
דלפון פלגות אמתא: דלפון הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן אספתא פלגות אמתא
אספתא הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן פורתא פלגות אמתא פורתא הוה צליב
בתלת אמין והוה רחיק מן אדליא פלגות אמתא אדליא הוה צליב בתלת אמין והוה
רחיק מן אריתא פלגות אמתא: אריתא הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן
פרמשתא פלגות אמתא פרמשתא הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן אריסי פלגות
אמתא: אריסי הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק מן אריתי פלגות אמתא: אריתי הוה
צליב בתלת אמין והוה רחיק מן ויזתא פלגות אמתא: ויזתא הוה צליב בתלת אמין
והוה רחיק מן המן פלגות אמתא: המן הוה צליב בתלת אמין והוה רחיק על ריישיה
תלת אמין בנין דלא ייכול מניה עופא ורש ערקת עם שבעין בנין דאשתארו להמן
דהוו הדרין על תרעיא ומתפרנסין ושבשי ספרא אתקטיל בסיפא ומאה ותמניא מיתו
עם חמש מאה גיברין דאתקטילו בשושן דהוו אתמנן על אשקקי מלכא: ואתכנשו
יהודאין די בשושן אוף ביומא ארבע עסר ליירח אדר וקטלו בשושן תלת מאה גיברין
מדברית עמלק ובעדאה לא אושיטו ית ידיהון: ושאר יהודאין די בפלכי דמלכא 16
אתכנשו וקימו ית נפשהון ואשכחו ניחא מבעלי דבביהון וקטלו בסנאיהון שבעין
וחמשא אלפין מדברית עמלק ובעדאה לא אושיטו ית ידיהון: ביום תלת עסרי ליירח 17
אדר הוה קטול בזרעית דעמלק וניחא הוה לישראל באר בע עסר ביה ועבדו
יתיה יום משתיא וחדוה: ויהודאין די בשושן אתכנשו לשיצאה ית בנוי דעמלק 18
בתלת עסר ביה ובארבע עסר ביה ונחו בחמשא עסר ביה ומעבד יתיה יום משתיא
וחדוא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et omnes magnates regionum, principes & hipparchi, & actores munerum regiorum, præficiebant super se Jehudæos; quia ceciderat terror Mardechæi super eos. Nam *præfectus*, & magister & *princeps* erat Mardechai in domo regis, & fama ejus pervagabatur per omnes regiones; etenim vir Mardechai *magister domus pater erat regi*, & ibat & multiplicabatur. Et percusserunt Jehudæi omnes auctores inimicitiarum suarum, percussione occisionis gladii, occisionis *telorum clavarum*, & perditionis animarum, & fecerunt in osores suos juxta voluntatem suam. Et in Susan metropoli occiderunt Jehudæi, & perdiderunt quingentos viros, *omnes præfectos ex domo Amalek*. Et Parsandatha, & Dalphon, & Aspatha. Et Poratha, & Adalia, & Aridatha. Et Parmasta, & Arisai, & Aridai, & Vajesatha. Decem filios Haman filii Hamadatha oppressoris Jehudæorum, occiderunt: in prædam vero non extenderunt manus suas. In die illa venit numerus interfectorum in Susan metropoli coram rege. Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Susan metropoli occiderunt Jehudæi, & perdiderunt quingentos viros *præfectos de prosapia Amalek*, & decem filios Haman: in reliquis regionibus regis quid fecerunt? & quæ est petitio tua, & detur tibi? & quæ est postulatio tua adhuc, & fiet? *Targum aliud*: Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Susan metropoli occiderunt Jehudæi & *deleverunt* quingentos viros & decem filios Haman: in reliquis *provinciis* regis quid fecerunt? & quæ est petitio tua, & detur tibi? & quæ est postulatio tua *denuò*, & fiet? Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur potestas etiam cras Jehudæis in Susan faciendi *diem festivitatis & latitiæ, prout decet facere in die miraculi*, & decem filii Haman erigantur in ligno. *Targum aliud*: Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur etiam *in crastinum* Jehudæis, *qui sunt* in Susan, facere juxta decretum hodiernum, & decem filios Haman *erigant in crucem*. Et dixit rex ut fieret sic, & datum est decretum judicii in Susan, & decem filios Haman suspenderunt. *Hoc autem ordine suspensi sunt cum Haman patre suo, in ligno quod paraverat Mardechai altitudine quinquaginta cubitorum; tres cubitos defixum erat in terra, et quatuor cubitos cum dimidio distabat Parsandatha à terra, Parsandatha autem suspensus erat in tribus cubitis, inter quem & Dalphon dimidium erat cubiti. Dalphon suspensus est trium cubitorum longitudine, distans ab Aspatha dimidium cubiti. Aspatha in crucem actus est per tres cubitos extensus, & remotus à Poratha dimidium cubiti. Poratha porrectus est in cruce tres cubitos, intervallo dimidii cubiti ab Adalia. Suspensus etiam Adalia trium cubitorum spatium occupavit, cui distantia dimidii cubiti proximus erat Aridatha. Aridatha suspensus tres alios cubitos tenuit, cui interposito dimidio cubiti successit Parmasta. Parmasta etiam suspenso trium cubitorum spatium erat, & ab eo ad Arisai erat dimidium cubiti. Suspensus etiam Arisai tres cubitos habuit, proximum ad dimidium cubiti habens Aridai. Etiam Aridai suspensus tribus aliis cubitis protensus est, quem dimidii cubiti intervallo sequebatur Vajesetha. Vajesetha tribus cubitis crucis affixus est, relicto inter ipsum & Haman dimidii cubiti spatio. Haman denique suspensus trium cubitorum spatium possedit, relictis à capite ejus tribus cubitis ne comederent de eo volucres. Et Zeres fugit cum septuaginta filiis qui reliqui fuerunt ipsi Haman & ostiatim obversantes victum quæsierunt: sed & Simusæus scriba occisus est gladio, & centũ & octo mortui sunt cũ quingentis viris occisis in Susan qui fuerant præfecti plateis regis.* Et congregati sunt Jehudæi qui erant in Susan, etiam die decima quarta mensis Adar, & occiderunt in Susan trecentos viros *de domo Amalek*: sed ad prædam non extenderunt manus suas. Et reliqui Jehudæorum qui erant in regionibus regis, congregati sunt, & fulcierunt animas suas, & invenerunt requiẽm ab auctoribus inimicitiarũ suarum, & occiderunt de inimicis suis septuaginta & quinq; millia, *de domo Amalek*: ad prædam vero non extenderunt manus suas. Die decimatertia mensis Adar facta fuit occisio *in prognatis Amalek*: & *quies fuit Israel* quartadecima ejusdem, & fecerunt cũ diẽ convivii & lætitiæ. Et Jehudæi qui erant in Susan congregati sunt *ad excindendũ filios Amalek*: decimatertia ejusdem, & quartadecima, & quieverunt quintadecima ejus, & fecerunt eum diem convivii & lætitiæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ϛυνήχθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Ἀδὰρ, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας τριακοσίους, καὶ
16 (υ) ἀδὲν διήρπασαν. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐν τῇ βασιλείᾳ (φ) ϛυνήχθησαν, καὶ ἐαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ
ἀνεπαύσαντο ἀπὸ τῶν πολεμίων· ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν μυρίους πεντακισχιλίους τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ (χ) Ἀδὰρ, καὶ
17 ἀδὲν διήρπασαν. Καὶ ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύσεως με-
18 τὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει ϛυνήχθησαν καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, (ψ) καὶ ἀνε-
19 παύσαντο· ἦγον δὲ καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. (ω) Διὰ τοῦτο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ δι-
εσπαρμένοι (α) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι (β) τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ Ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν (γ) μετ' εὐ-
20 φροσύνης, ἀποστέλλοντες (γ) μερίδας ἕνας ϛῷ πλησίον. Ἔγραψε δὲ Μαρδοχαῖος τοῖς λόγοις τούτοις εἰς βιβλίον, καὶ (δ) ἐξαπέστειλε τοῖς Ἰουδαίοις, (ε) ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν,
21 Σπῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθὰς, (ζ) ἄγειν τε τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν (η) πεντεκαιδεκάτην τοῦ Α-
22 δὰρ· Ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· καὶ τὸν μὴνα (θ) ἐν ᾧ ἐ-
ϛράφη αὐτοῖς, ὃς ἦν Ἀδὰρ, ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, (ι) ἄγειν ὅλον ἀγαθὰς ἡ-
23 μέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πλησίοις. Καὶ προσέδέξαντο οἱ Ἰου-
24 δαῖοι, καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς (κ) ὁ Μαρδοχαῖος· Πῶς Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ ὁ Μακεδὼν ἐπολέμει (λ) αὐτὸς,
25 καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον (μ) ἀφανίσαι αὐτὸς, Καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων, κρεμάσαι τὸν
Μαρδοχαῖον· (ξ) ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι (ν) ὅπι τοὺς Ἰουδαίους κακὰ, ἐπ' αὐτὸν (ξ) ἐγένοντο, καὶ ἐκρεμάσθη
26 αὐτὸς, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο (ο) ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗ(ϗ) Φουρὰ διὰ τοὺς κλήρους, (ϗ) ὅτι τῇ διαλέ-
27 κλῳ αὐτῶν καλοῦνται Φουραί. διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, Καὶ ὅσα πεπόνθασι διὰ ταῦτα, καὶ ὅσα αὐ-
τοῖς ἐγένετο, καὶ ἔστησεν· (π) καὶ προσέδέχοντο οἱ Ἰουδαῖοι ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ ὅπι τοῖς σπέρμασι αὐτῶν (ρ) καὶ ὅπι τοῖς
προσεδεημένοις ἐπ' αὐτῶν, ὧδε μὴν ἄλλως χρήσουται. αἱ δὲ ἡμέραι αὗ(σ) μνημόσυνον ὅπι τελεύψουσι ϗ γενεὰν
28 καὶ γενεὰν, καὶ πόλιν, καὶ πατριὰν, καὶ χώραν. Αἱ δὲ ἡμέραι αὗται (τ) τῶν Φουραὶ ἀχθήσον(υ) εἰς τὸ ἄπαντα χρόνον,
29 καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλίσῃ ἐκ τῶ γενεῶν. Καὶ ἔγραψεν Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα θυγάτηρ Ἀμιναδὰβ,
καὶ Μαρδοχαῖος ὁ Ἰουδαῖος, ὅσα ἐποίησε, (υ) τό, τε στερέωμα τῆς ἐπιστολῆς (φ) τῶ Φουραί. Καὶ Μαρδοχαῖος καὶ
31 Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα ἔστησε ἑαυτοῖς καθ' ἑαυτῶν, καὶ τότε σήσασθαι καλὰ (χ) ὑγιείας ἑαυτῶν καὶ τῆ βουλῆ(ψ) αὐτῶ.
32 Καὶ Ἐσθὴρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον.

Et congregati sunt Judæi in Susis quartadecimâ Adar, & occiderunt viros 15
trecentos, & nihil diripuerunt. Cæteri autem ex Judæis, qui in regno, con- 16
gregati sunt, & seipsos adiuvabant, & requieverunt ab hostibus. Peremerunt enim ex eis (c) quindecim millia die tertiadecimâ Adar, & nihil diripuerunt. Et requieverunt quartadecimâ ejusdem mensis, et egerunt diē illū 17
requietis cum gaudio, & lætitiâ. Judæi autem, qui in Susis civitate, con- 18
gregati sunt etiam quartadecimâ, & requieverunt. Egerunt autem & quintamdecimâ cum gaudio & lætitia. Propter hoc igitur Judæi, qui dissemi- 19
nati sunt in omni regione, quæ extra muros, agunt quartamdecimam Adar diem bonam cum lætitia, mittentes partes unusquisque (d) proximo. Scripsit au- 20
tem Mardochæus verba hæc in libro, & misit Judæis, quicunque erant in regno Artaxersis, iis qui propè, & iis qui longè, ut statuerent dies has bonos, & ce- 21
lebrarent quartā decimā et quintā decimā Adar, (In his enim diebꝰ requievе- 22
runt Judæi ab inimicis suis) & mensem in quo facta est eis conversio, qui erat Adar, ex luctu in gaudiū, & ex dolore in bonā diem, celebrarent totum, bonos dies nuptiarū, & lætitiæ, mittentes partes unusquisque (d) proximo. Et susceperunt 23
Judæi, sicut scripsit eis Mardochæus, Quomodò Aman Amadathi Macedo 24
impugnabat eos, sicut posuerat decretū et sortē delendi eos, Et ut intravit ad 25
regem, dicens, suspenderet Mardochæum: quæcunque verò aggressus est inducere super Judæos mala, super ipsum evenerunt, & suspensus est ipse, & filii ejus. Propter hoc vocati sunt dies illi (e) Phuræ propter sortes: quo- 26
niam linguâ eorum vocantur Phuræ. Per verba epistolæ hujus, Et quæcunq; 27
passi sunt propter hæc, & quæcunque evenerunt ipsis: (f) et statuit, & susceperunt Judæi super se, & super semen suum, & super appositos ad ipsos; nec sanè aliter utentur. (g) Dies autem hi memoriale per filium per progeniem & progeniem, & civitatem, & patriam, & regionem. Dies autem hi 28
ipsorum Phuræ celebrabuntur in omne tempus: & memoria eorum non deficiet à generationibus. Et scripsit Esther regina, filia Aminadab, & Mar- 29
dochæus Judæus, quæcunq; fecerunt & firmamentum epistolæ ipsorū Phuræ. Et Mardochæus, & Esther regina, statuerunt sibi per se: & tunc sta- 31
tuerunt per (h) sanitatem suam ipsorum, & consilium ipso um. Et Esther verbo statuit in seculum: & scriptum est in memoriali. 32

MS. A. (υ) ἀδὲν (φ) ϛυνεχθέντες ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, (χ) Ἀδὰρ, καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, καὶ οὐδὲν διήρπασαν. (ψ) ἀνεπαύσαντο· (ω) Διὰ γὰρ τοῦτο οἱ Ἰ-
ουδαῖοι διασπαρμένοι (α) ἐν τῇ χώρᾳ (β) καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μὴ(γ) μερίδας τοῖς πλησίον. οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν τοῖς μητροπόλεσιν, καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Ἀδὰρ ἡμέραν εὐ-
φροσύνης ἀγαθὴν, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον. Ἔγραψεν (δ) ἀπέστειλεν (ε) οἱ εἰσὶν (ζ) ἄγειν τὴν (η) πεντεκαιδεκάτην, Ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἀνεπαύσαντο οἱ
Ἰουδαῖοι (θ) ἐν ᾧ ἐρράφη αὐτοῖς, ἀπὸ πένθους εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, (ι) ἄγειν αὐτὰς ἡμέρας (κ) Μαρδοχαῖος· Ὅπως Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ Μακεδὼν (λ)
τὰς Ἰουδαίοις, καὶ ὡς (μ) ἐπολέμει αὐτὰς, (ξ) ὅσα ἐπεχείρησεν (ν) τοῖς Ἰουδαίοις (ξ) ἐγένετο, ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὅπι τῶ ξύλων. Διὰ(ο) ἐπεκλήθησαν* Φουραὶ (ϗ) ὅτι κλῆρ-
ται τῇ διαλέκλῳ αὐτῶ Φουραί. διὰ τὰς (π) καὶ ὡς προσεδέχοντο (ρ) ὅπι τοῖς προσεδεημένοις ἐφ' ἑαυτῶ, (σ) μνημόσυναι ἐπιτελέψωσι χρι γενεὰν, καὶ πατριὰν, καὶ πόλιν,
καὶ χώραν. (τ) τῶ Φουραὶ ἀχθήσον(υ) τὸ ἄπαντα χρόνον, (υ) τὸ στρέωμα (φ) τῆς Φρεσαΐα. (χ) ὑγίας (ψ) ἑαυτῶ. Ἐσθὴρ

CAP. X.

1 2 Scripsit autem rex ad regnum terræ, & maris. Et fortitudinem ejus, & magnificentiam, & divitias, & gloriam regni ejus, ecce scripta sunt in libro regum Persarum & Medorum in memoriam. Mardochæus 3
autem secundus erat à rege Artaxerse, & magnus erat in regno, & glorificatus à Judæis, & amatus narrabat educationem omni genti suæ.

CAP. XI.

Declaratio hæc somnii Mardochæi, cum eis quæ sequuntur, in Vulg. Lat. habetur cap. 10. v. 4. usque ad finem cap. Et cap. 11. v. 1.

Καὶ εἶπε Μαρδοχαῖος, Παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένετο ταῦτα. (ϗ) Ἐμνήσθη γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου οὗ εἶδον περὶ τῶν λόγων
τούτων· (γ) οὐδὲ γὰρ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν λόγος. Ἡ μικρὰ (δ) πηγὴ ἐγένετο ποταμὸς, καὶ ἦν φῶς καὶ ἥλιος καὶ
ὕδωρ πολύ. Ἐσθὴρ οὗτος ὁ ποταμὸς, ὃν ἐγάμησεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐποίησε βασίλισσαν. (ε) Οἱ δὲ δύο δράκοντες,
ἐγώ εἰμι καὶ Ἀμάν. Τὰ δὲ ἔθνη, τὰ (ζ) συναχθέντα ἀπολέσαι τὸ ὄνομα τῶ Ἰουδαίων.

Et dixit Mardochæus, A Deo facta sunt ista. Recordatus enim sum somnii quod vidi circa de verbis his. Neque enim præteriit de eis verbum. Parvus fons, (a) qui factus est flumen, et erat lux & Sol, & aqua multa. Esther est flumen, quam matrimonio junxit rex, & fecit reginam. Duo verò dracones, ego sum, & Aman. Gentes autem, quæ convenerant ad perdendum nomen Judæorum.

MS. A. (α) Ἐγραψεν γὰρ ὁ βασιλεὺς τέλη ὅπι(ϗ) καὶ ἰδοὺ γέγραπται ἐν τῷ(β) Ὁ γὰρ(β) μνήσθη(ϗ) Ἐμνήσθη περὶ(γ) οὐδὲν παρῆλθεν αὐτῶ λόγος. (δ) πηγὴ ἐγένετο(ε) Οἱ δὲ δράκοντες, (ζ) συναχθέντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et omnes principes provinciarum, & duces, & præfecti, & procuratores regis honorabant Judæos, quia metus regis ipsos invaserat, quia magnꝰ erat Mordecai apud regem, & fama ejus omnia regna pervadebat, quoniam magis magisque provehebatur iste Mordecai. Et percusserunt Judæi omnes hostes suos plagâ gladii et cædis et interitûs, et fecerunt hostibus suis quod voluerunt. In castro Susan occiderunt Judæi quingentos viros. Et Shephiruth, et Dalcon, et Asputh, Et Partelat, et Delaiam, et Diram, Et Paisuth, et Disai, et Adrai, et Zuth, Decem filios Hamanis Agagæi hostis Judæorū occiderunt: ad prædam autem non extenderunt manus suas. Die illo adductus est numerus occisorum in castro Susan ad regem. Et dixit Esther reginæ, In castro Susan occiderunt Judæi et exterminârunt quingentos viros: et decem filios Hamanis; et in reliquis civitatibus quid fecerunt? Quid est quod postulas? Dabitur tibi. Et quæ petitio tua? fiet tibi. Et dixit Esther, Concedatur Judæis, ut faciant die crastino, quod fecerunt hodie: Et decem filii Haman suspendantur in patibulo. Et dixit rex, Ita faciant. Edictumque est edictum in Susan: et decem filii Haman suspensi sunt in patibulo. Et congregati Judæi qui in Susan, etiam decimoquarto mensis istius, occiderunt in Susan trecentos viros: ad prædam autem manus suas non extenderunt. Reliqui autem Judæi, qui in provinciis regis, tuendæ vitæ suæ congregati, requiem adepti sunt de inimicis suis, et occiderunt de hostibus suis septuaginta quinque millia. Ad prædam autem manus suas non extenderunt: Decimotertio die mensis Adar. Decimoquarto autem ejusdem mensis quieverunt, Et festum diem hilaremque egerunt.

UMI

אסתר י

Lætitiæ, Adar mensis decimamquartam diem *facientes*, muratis non urbibus in *habitantes* villici Jehudæi Idcirco
19 עַל־כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרָזִיּוֹת הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֶת־יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה
literas misitque; hæc verba Mordochai scripsit Et *suo socio vir* partium missionis & *bonum* diem & *convivii* &
20 וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים
exigendum ad, eis *super* Statuendo *longinquis* &, propinquis Achasueros regis provinciis omnib⁹ in qui Jehudæos omnes ad
21 אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים: לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת
quibus dies Secundùm *anno & anno omni in*, eo *in* decimamquintam diem & *Adar* mensis decimam quartam diem *facientes*
22 עֹשִׂים אֶת־יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת־יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: כַּיָּמִים אֲשֶׁר־
bonum diem in Juctu à & *lætitiam in mœstitia* à eis fuerat conversus qui mensem &, suis inimicis ab Jehudæi *eis in* quieverunt
נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב
, Jehudæi *suscepit* Et *regenit* donorum & *suo socio vir* partium missionis & *lætitiæ* &, convivii dies eos *faciendum ad*
23 לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים: וְקִבֵּל הַיְהוּדִים
angustiator, Agagites Hammedatha filius Haman Quoniam *eos* ad Mordochai scripsit quod & *facere* cœperunt quæ
24 אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם: כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר
eos perdendum ad &, *eos conterendum ad* (Ghoral ipsa) Pur projecit & :*eos perdendum ad*, Jehudæos *super* cogitavit Jehudæorum omnium
כָּל־הַיְהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם:
Jehudæos *super* cogitavit quam, mala ejus cogitatio Convertatur: epistola cum dixit, *regis facies ad ipsam veniendo in* Et
25 וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים
; *Pur nomen super*, Purim istos dies vocaverunt Idcirco *ligno super* ej⁹ filios & eum suspendant &: ej⁹ caput super
עַל־רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר
receperunt &, Statuerunt *eos* ad contigit quid &, *hujusmodi* super viderunt quid &: hujus epistolæ verbis omnibus *super* ideo
27 עַל־כֵּן עַל כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמַה־רָּאוּ עַל־כָּכָה וּמַה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם: קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ
faciemes existendum ad, transgrediatur non &, *se super adjunctos* omnes super &, suum semen super &, se super Jehudæi
הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־זַרְעָם וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת
facti & , memorati isti dies Et *anno & anno omni* in : eorũ tẽpus juxta &, eorũ scripturã juxta hos dies duos
28 שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וּכְזִמַּנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים
isti Purim dies & : civitate & civitate &, provincia & provincia, familia & familia, generatione & generatione omni in
בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה
, Abichail filia regina Esther scripsit Et *eorũ* semine à *interibit* non eorũ memoria &, Jehudæorum medio è transibunt non
29 לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם: וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל
omnes ad literas misit Et *secundo* hanc Purim epistolam *firmandum ad*, fortitudine omni Jehudæus Mordechai &
וּמָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי אֶת כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית: וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־
dies confirmandum Ad *veritatis* &, *pacis* verbis, Achasueros regni provincias centum & viginti & septem ad, Jehudæos
30 הַיְהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמְאַת מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת: לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי
super firmaverũt quod secũdũ &, regina Esther &, Jehudæus Mordochai eis *super* statuit quod secũdũ, *suis temporib⁹ in* istos Purim
הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־
istorum Purim verba firmavit Esther sermo Et *sui* clamoris &, *jejuniorum* verba, *suum* semen super &, *suã* animam
נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם: וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה
31 *libro* in est scriptum &
וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר:

CAP. X.

1 וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַס עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם: וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת
expositione & ,*ej⁹ potẽtiæ* &, *ej⁹ fortitudinis* opus omne Et *maris* insulas &, terram *super tributum* Achasueros rex posuit Et
2 גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס:
? Paras &, Madai regum dierum verborũ libro *super* scripta ipsa nonne, rex eũ magnificavit qua, Mordochai magnitudinis
3 כִּי מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ
quærens : *suorum* fratrum multitudini acceptus &, Jehudæis magnus &, Achasueros regi secundus Jehudæus Mordochai *Quia*
טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ:
suo populo bonum, *suo* semini omni pacem loquens &

Versio VULG. LAT.

Hi verò Judæi, qui in oppidis non muratis aut villis mo-
rabantur, quartum decimum diem mensis Adar convivio- 19
rum & gaudii decreverunt, ita ut exultent in eo, & mit-
tant sibi mutuò partes epularum & ciborum. Scripsit 20
itaque Mardochæus omnia hæc, & literis comprehensa
misit ad Judæos, qui in omnibus regis provinciis mora-
bantur, tam in vicino positis, quàm procùl, Ut quar- 21
tamdecimam & quintamdecimam diem mensis Adar pro
festis susciperent, & revertente semper anno solenni ce-
lebrarent honore: Quia in ipsis diebus se ulti sunt Ju- 22
dæi de inimicis suis, & luctus atque tristitia in hilarita-
tem gaudiúmque conversa sunt, essentque dies isti epu-
larum atque lætitiæ, & mitterent sibi invicem ciborum
partes, & pauperibus munuscula largirentur. Susce, 23
perúntque Judæi in solenné ritum cuncta quæ eo tempore
facere cœperant, & quæ Mardochæus literis facienda
mandaverat. Aman enim, filius Amadathi stirpis Agag, 24
hostis & adversarius Judæorum, cogitavit contra eos ma-
lum, ut occideret illos, atque deleret: & misit phur,
quod nostrâ linguâ vertitur in sortem. Et posteà ingref. 25
sa est Esther ad regem, obsecrans ut conatus ejus, literis
regis irriti fierent: & malum, quod contra Judæos cogi-
taverat, reverteretur in caput ejus. Denique & ipsum &
filios ejus affixerunt cruci: Atque ex illo tempore dies 26
isti appellati sunt phurim, id est, sortium: eò quòd phur,
id est, sors, in urnam missa fuerit. Et cuncta quæ gesta
sunt, epistolæ, id est, libri hujus, volumine continentur:
Quæque sustinuerunt, & quæ deinceps immutata sunt, 27
susceperunt Judæi super se & semen suum, & super cun-
ctos qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli li-
ceat duos hos dies absque solennitate transigere: quos
scriptura testatur, & certa expetunt tempora, annis sibi
jugiter succedentibus. Isti sunt dies, quos nulla un- 28
quam delebit oblivio: & per singulas generationes cun-
ctæ in toto orbe provinciæ celebrabunt: nec est ulla ci-
vitas, in qua dies phurim, id est, sortium, non observen-
tur à Judæis, & ab eorum progenie, quæ his ceremoniis
obligata est. Scripserúntque Esther regina filia Abihail 29
& Mardochæus Judæus, etiam secundam epistolam, ut
omni studio dies ista solennis sanciretur in posterum.
Et miserunt ad omnes Judæos, qui in centum viginti se- 30
ptem provinciis regis Assueri versabantur, ut haberent
pacem, & susciperent veritatem, Observantes dies 31
sortium, & suo tempore cum gaudio celebrarent: sicut
constituerant Mardochæus & Esther, & illi observanda
susceperunt à se, & à semine suo, jejunia & clamores, &
Sortium dies, Et omnia, quæ libri hujus, qui vocatur 32
Esther, historiâ continentur.

CAP. X.

REx verò Assuerus, omnem terram & cunctas maris in- 1
sulas fecit tributarias: Cujus fortitudo & imperium, & 2
dignitas atque sublimitas, quâ exaltavit Mardochæum,
scripta sunt in libris Medorum, atque Persarum: Et quo- 3
modò Mardochæus Judaici generis secundus à rege As-
suero fuerit: & magnus apud Judæos, & acceptabilis
plebi fratrum suorum, quærens bona populo suo, & lo-
quens ea quæ ad pacem seminis sui pertinerent.

תרגום TARGUM.

בְּנִין כֵּן יְהוּדָאֵי דְיָתְבִין בְּקִרְוֵי פַּצְיָחֲיָא עָבְדִין יַת יוֹם אַרְבַּע עֲסַר לְיָרַח אֲדָר 19
חֶדְוְתָא וּמִשְׁקְיָא וְיוֹמָא טָבָא וּמְשַׁדְּרִין דּוּרוֹן גְּבַר לְחַבְרֵיהּ: וְכָתַב מָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמַיָּא 20
הָאִלֵּין וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוָת כָּל יְהוּדָאֵי דִּי בְכָל פְּלְכֵי דְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּקִרִיבִין וְדִרְחִיקִין:
לְקַיָּמָא גְּזַרְתָּא דְּנָא עֲלֵיהוֹן לְמֶהֱוֵי עָבְדִין יַת יוֹם אַרְבַּע עֲסַר לְיָרַח אֲדָר וְיַת חַמְשָׂ עֲסַר בֵּיהּ 21
בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא: כְּזִמְנָא יוֹמַיָּא דִי נָחוּ בְהוֹן יְהוּדָאֵי מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּבְיַרְחָא דִי אִתְהַפַּךְ 22
לְהוֹן מֵדְוָנָא לְחֶדְוָא וּמֵאֵבְלוּ לְיוֹמָא טָבָא לְמֶעְבַּד יַתְהוֹן יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא וְלִשְׁדָּרָא
דּוּרוֹן אֱנָשׁ לְחַבְרֵיהּ וּמָעָנָא דְצַדַּקְתָּא מַתְנָן דַּחְשִׁכֵי: וְקַבִּילוּ עֲלֵיהוֹן כּוּלְהוֹן יְהוּדָאֵי 23
בַּחֲדָא יַת דִּי שָׁרִיאוּ לְמֶעְבַּד וְיַת דִּי גְזַר כָּתַב מָרְדְּכַי בְּגִנְהוֹן: אֲרוֹם הָמָן בַּר הַמְדָתָא 24
דְּמִן יַחוֹם דַּאֲגָג מְעִיק כָּל יְהוּדָאֵי חְשִׁיב עַל יְהוּדָאֵי לְהוֹבְדוּתְהוֹן צְבָא פְּקָא אִיהוּ הוּא
עָרְיָא לְשֵׁנּוֹשֵׁיהוֹן וּלְהוֹבָדֵיהוֹן: וְכַד עָלַת אֶסְתֵּר קֳדָם מַלְכָּא אֲמַר לְהּ מַלְכָּא יְתִיב 25
וְמִיוֹנֵיהּ בִּישְׁתָּא דַּחְשַׁב לְמֶעְבַּד לְמָרְדְּכַי וְלִיהוּדָאֵי עַל רֵישֵׁיהּ וְיִצְלְבוּן יָתֵיהּ וְיָת בְּנוֹי
עַל קִיסָא: בְּנִין כֵּן קְרוּ לְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין פּוּרְיָא עַל שׁוּם פִּיסָא בְּנִין כֵּן נְטִרִין לֵיהּ וְמַן שַׁתָּא 26
בְּשַׁתָּא כֵּן דִּיפְרְסְמוּן יוֹמֵי נִסָּיָא וּפִתְגָמֵי מִנְלְתָא הָדָא לְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְמֵהֱוֵיהוֹן יְדָעִין מָרֵי חֵוִי לְמִקְבַּע יוֹמֵי פּוּרְיָא הָאִלֵּין בְּזִמְנֵיהוֹן כְּמָא דְאִתְעֲבִיד בְּהוֹן נִסָּא
לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְיָדְעוּן פּוּרְקָנָא דְמִטְּת לְהוֹן: קַיְמוּ וְקַבִּילוּ יְהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן וַעֲלַוֵי 27
בְּנֵיהוֹן וַעֲלַוֵי כָל דְּיֵירֵי דְמִתּוֹסְפִין עֲלֵיהוֹן וְלָא יְעִבַּר קְיָמָא דִּי יְהוֹן עָבְדִין יַת תְּרֵין יוֹמַיָּא
הָאִלֵּין לְמִקְרֵית מְגִלְתָּא כְּמִכְתַּבְהוֹן רוּשֵׁם עִבְרָאֵי בְּבֵירַת כְּנִשְׁתְּהוֹן בְּחַד עֲסַר וּתְרֵי עֲסַר
וּתְלַת עֲסַר וְאַרְבַּע עֲסַר וּבְחַמְשָׂ עֲסַר בְּנוֹ פִּצְיָחֲיָא וּלְחִיתָא דִּפְלַגְיָא בִּקְרְוַיָּא בְּפוּם
וְמַנְיָהוֹן: וְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין אִתְחֲיִבוּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן דְּכַרְנָא וּלְאִתְעֲבָדָא בֵּהוֹן מִשְׁתְּיָא בְּכָל דָּרָא 28
וְדָרָא יְחוֹסָא דְכַהֲנֵי וּלְיָאֵי וְיִחוֹסָא דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּשַׁרְיָן בְּכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא וְדִירִין
בְּכָל קִרְתָּא וְקִרְתָּא וְיוֹמֵי פּוּרְיָא הָאִלֵּין לָא יִעְבְּרוּן מִנּוֹ יְהוּדָאֵי וְדִכְרָנְהוֹן לָא יִשְׁתֵּיצֵי
מִבְּנֵיהוֹן: וְכָתְבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בַּר אֲבִיחַיִל וּמָרְדְּכַי יְהוּדַי יַת כָּל מְגִלְתָּא הָדָא וְיָת 29
תֻּקְפָּא דְנִסְבָּא לְקַיָּמָא יַת אִגַּרְתָּא דְפוּרְיָא הָדָא תִּנְיָנוּתָא: וּשְׁדַר פִּטְקִין לְוָת כָּל יְהוּדָאֵי 30
לְמְאָה וְעֶסְרִין וְשִׁבְעָ פְּלְכִין מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ פִּתְגָמֵי שְׁלָמָא וְהֵימְנוּתָא: לְקַיָּמָא יַת יוֹמֵי 31
פּוּרְיָא הָאִלֵּין בְּאַדָּר בְּתַרְעָא בְּזִמְנְהוֹן עִבּוּרָא הֵיכְמָה דְקַיְמוּ עֲלֵיהוֹן מָרְדְּכַי יְהוּדַי וְאֶסְתֵּר
מַלְכְּתָא וְהֵיכְמָה דְקַיְמוּ יְהוּדָאֵי עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן לְמֶהֱוֵיהוֹן דְּכִירִין פִּתְגָמֵי צוֹמֵיהוֹן
וְצַלוֹתְהוֹן: וְעַל מֵימַר אֶסְתֵּר אִתְקַיְמוּ פִּתְגָמֵי פּוּרְיָא הָאִלֵּין וְעַל יְדוֹי דְמָרְדְּכַי אִתְכְּתִבַת 32
מְגִלְתָּא בְּפִטְקָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Idcirco Jehudæi villici qui habitant in civitatibus villarum, faciunt die 19
quartadecima mensis Adar lætitiam & convivium, & diem bonum, & mit-
tunt dona unusquisq; proximo suo. Scripsit autẽ Mardechai omnia verba 20
hæc; misitq; literas ad unumquemq; Jehudæorũ, qui erant in regionibus
regis Ahhasueri, tam propinquorum quàm remotorum. Statuendo eis de- 21
cretum legis, ut celebrarent diem decimamquartam mensis Adar, & de-
cimamquintã ejusdem singulis annis. *Secundùm tempus dierum* quo qui- 22
everunt Jehudæi ab auctoribus inimicitiarum suarum, & mense qui con-
versus est eis à dolore in lætitiam, & de luctu in diem bonum, ut facerent
in eis *diem* convivii & lætitiæ, & ut mitterent munera quisque proximo
suo, & *pecunias eleemosyna*, dona pauperibus. Et susceperunt Jehudæi 23
super se omnia *pariter*, quæ inceperant facere, & quod *decreverat scri-
ptum* Mardechai pro eis. Haman enim filius Hamadatha de prosapia A- 24
gag, hostis omnium Jehudæorum, excogitaverat contra Jehudæos, ut
perderet eos, *fortitusq; fuerat Pissa*, id est, sortem, ut conturbaret atque
disperderet eos. Et cum ingressa fuisset Esther coram rege, dixit ei rex, 25
Convertatur cogitatio ejus mala, quam machinatus est facere ipsi Mar-
dechai & Jehudæis, in caput ejus: & suspenderunt illum & filios ejus su-
per lignum. Ideo vocaverunt dies istos Puraja nomine sortis: propter- 26
ea observant tempus singulis annis, quo divulgent dies *miraculorum*, &
verba voluminis hujus, ut audiatur ab omnibus populis domus Israel, sci-
antq; cur viderentur dies isti Puraja constitui, eò quòd factum fuisset in
eis miraculũ ipsi Mardechai, & Ezzther: & ut scirent salutem quæ evenit
eis. Statuerunt & receperunt Jehudæi *fœdus* super se & super filios suos, 27
et super incolas qui adjungerentur eis, ut non transgrederentur fœd⁹, sed
facerent duos dies illos, *legendo volumen juxta scripturam characteris
Hebræorum in domo congregationis eorum, undecimâ & duodecimâ et de-
cimaterti â et decimaquartâ et decimaquinta in villis & pagis provincia-
rum*, [et] *in civitatibus* juxta tempus eorum. Et dies isti adjudicati sunt 28
ut essent eis in memoriale, et ut facerent in eis convivium per omnes ge-
nerationes, familiã sacerdotũ et Levitarũ, et familiã *totius* domus Israel
manentiũ in qualibet regione, & habitantiũ in singulis civitatibus: dies
autem Puraja istorũ non transibunt de medio Jehudæorum, et memoria
eorũ non abolebitur à filiis suis. Et scripsit Ezzther regina filia Abichail, 29
et Mardechai Jehudæus omne volumen istud, & fortitudinem miraculi,
ut firmarent epistolam Puraja istam secundò. Et misit literas omnibus 30
Jehudæis centum & viginti & septem provinciis regni Ahhasueros, ver-
bis pacis & veritatis. Ad confirmandum dies Puraja istos in Adar *poste-
riori*, tempore *embolismi*, secundùm quod statuerant eis Mardechai Jehu-
dæus, et Ezzther regina, et secundùm quod firmaverant Jehudæi super
animas suas et super filios suos, ut essent memores verborum jejuniorum
atque orationis eorum. Et in dicto Ezzther firmata sunt verba Puraja 31
istorum, & per manum Mardechai scriptum est volumen in libro.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

Τὰ δὲ ἔθνη τὰ ἁμὰ, οὗτοι εἰσὶν (·)Ἰσραὴλ, οἱ βοήσαντες πρὸς † Θεὸν, καὶ σωθέντες. (n)καὶ ἔσωσε κύριος † λαὸν αὐτοῦ, καὶ (ϑ) ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν κακῶν τούτων· καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ Σημεῖα, καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα, ἃ οὐ γέγονεν (†) ἐν τοῖς ἔθνεσι. Διὰ τοῦτο ἐποίησε κλήρους δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἕνα πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Καὶ ἦλθον οἱ δύο (ᵈ) κλῆροι ἕτοιμοι εἰς ὥραν καὶ καιρὸν, καὶ εἰς ἡμέραν κρίσεως, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ (ι)πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Καὶ ἐμνήσθη (κ)ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε † κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέραι αὗται, ἐν μηνὶ Ἀδὰρ τῇ (λ)τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, μετὰ συναγωγῆς καὶ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ γενεὰν εἰς † αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ Ἰσραήλ. Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος Πτολεμαίου καὶ Κλεοπάτρας, ἐσήνεγκε Δοσίθεος, ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ Λευίτης, καὶ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, † προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν (μ) Φρυρὰ, ἣν ἔφασαν εἶναι, καὶ μεθερμηνεῦσαι Λυσίμαχον Πτολεμαίου, † ἐν Ἱερουσαλήμ.

Τέλος τῆς Ἐσθήρ.

Gens autem mea, hæc est Israel, qui clamantes ad Deum, & salvati. Et salvavit Dominus populum suum: & eruit Dominus nos ex omnibus malis his. Et fecit Deus signa, & prodigia magna, quæ non sunt facta in gentibus. Propter hoc fecit sortes duas, unam populo Dei, & unam omnibus gentibus. Et venerunt duæ sortes hæ ad horam, & tempus, & ad diem judicii coram Deo, & omnibus gentibus. Et recordatus est Deus populi sui, & justificavit hæreditatem suam. Et erunt eis dies hi, in mense Adar die quartadecimâ, & quintadecimâ mensis, cum synagoga, & gaudio, & lætitiâ coram Deo per progeniem in seculum in populo ejus Israel. Anno quarto regnante Ptolemæo, & Cleopatrâ, attulit Dositheus (qui dicebat se esse sacerdotem, & Levitam) & Ptolemæus filius ejus, propositam epistolam ipsorum Phrurae: quam dixerunt esse, & interpretatum esse Lysimachum Ptolemæi, qui in Hierusalem.

MS. A. (·)ὁ Ἰσραὴλ,(n) καὶ ἔσωσε † λαὸν (ϑ) ἐρύσατο ἡμᾶς(†) τοῖς ἔθνεσιν. * Καὶ ἦλθον (ᵈ) κλῆροι εἰς ὥραν καὶ * κλῆρον,(ι)πᾶσιν ἔθνεσιν.(κ) ὁ κύριος τοῦ (λ) πεντεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, (μ) Φρυραῖα, Ἐσθήρ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quapropter Judæi dispersi, qui habitant urbes dispersas decimo quarto Adar lætitiam agunt et convivium, et diem festum, et proximo quisque partes mittunt. Scripsit autem ista Mordecai, et literas misit ad omnes Judæos, qui per omnes provincias regis Achshiraish, propinquas et longinquas; ut susciperent in se observandum decimum quartum et plenilunium mensis Adar singulis annis: Instar dierum quibus requiem adepti sunt Judæi de inimicis suis, et mensis qui conversus est ipsis de mœrore in lætitiam, et de luctu in festum, eos dies convivales agerent et hilares, et proximo quisque suo partes mitteret, et dona afflictis. Et susceperunt in se Judæi quod cœperant facere, et quod scripserat Mordecai, Propter Haman filium Hamadan Agagæum hostem universorum Judæorum, qui cogitaverat de Judæis, ut eos perderet, et sortes jecit, ut eos exterminaret; Et cùm ingressa esset Esther in conspectum regis, dixit scriba; Redeant cogitata mala adversùs Judæos in caput ejus qui cogitavit, et suspendant ipsũ filiósque ejus in patibulo. Propterea dies illos Purim appellant, nomine Sortis, propter verba hujus epistolæ, et propter id quod viderant, et propter id quod ipsis accidit. Et susceperunt in se Judæi, et in posteros suos, et in omnes qui adjungerent se ipsis, non omissuros se duos dies istos, quemadmodum scripti sunt tempore suo annuo. Et hos dies memoratum 28
iri actumque, per omnia secula omnesque gentes, et provincias, et urbes. Nec cessaturos dies istos Purim de medio Judæorũ, nec memoriam eorum de posteris ipsorum. 29
Scripsitque Esther regina filia Abihail, et Mordecai Judæus omnem sanctionem quæ firmaret epistolam istam Purim. Miserunt- 30
que literas ad omnes Judæos, per centum viginti septem provincias quæ in regno regis Achshiraish, verba sanctionis ac pacis continentes. Ut sancirent dies istos Purim 31
tempore suo, quos in seipsos sanciverant Mordecai Judæus et Esther regina quemadmodum ipsi in seipsos et in sobolem suam sanciverant præceptum jejunii sui, et orationis. Et edictum Estheris sancivit quæ dicta 32
sunt de Purim, et scriptum est in libro.

CAP. X.

ET imposuit rex Achshiraish tributum 1
universæ terræ & insulis maris. Omnia autem gesta opum & virium & demon- 2
strationis magnificentiæ Mordecai, quâ ipsum extulit rex, ecce scripta sunt in libro gestorum diurnorum regum Mediæ & Persiæ. Mordecai enim Judæus Vi- 3
carius erat regis Achshiraish; et præfectus Judæis: Et benè cupiebat populo suo, et pro tota gente sua intercedebat.

Absolutus est liber Esther.

תרגום TARGUM.

וְשַׁוִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כַּרְנָא עַל אַרְעָא וְהִפַּרְכֵי יַמָּא : וְכָל עוֹבָדָא דְתוּקְפֵיהּ וּגְבוּרְתֵּיהּ וּפְרִישׁוּת רְבוּת מָרְדְּכַי דִּי רַבֵּייהּ מַלְכָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרְסָאֵי : מְטוּל מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה פַּתְשֶׁגֶן דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ גּוּבְרָא וְסָבָא דִיהוּדָאֵי רַב עַל כָּל עַמְמַיָּא וּמְסוּף עַלְמָא וְעַד סוֹפֵיהּ אִשְׁתְּמַע לֵיהּ וּשְׁמַעְיָה וְכָל מַלְכַיָּא דְחִילוּ מִקָּמֵיהּ וְכַר לֵיהּ מְוַדְעָוְעִין מִנֵּיהּ הוּא מָרְדְּכַי דְּמִי לְכוֹכַב נוּנְהָא דְמַוְהַר בֵּינֵי כוֹכְבַיָּא וְדָמֵי לְשַׁפְרְפָּרָא דִי נָפֵק בְּעִדָּן צַפְרָא וְהוּא רַבְּהוֹן דִיהוּדָאֵי וְרָעֵי בְסַנְיָאוּתְהוֹן דַּאֲחוֹי וְתָבַע טָבְתָא לְעַמֵּיהּ וּמְמַלֵּל שְׁלָמָא לְכָל זַרְעֵיתֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. X.

ET posuit rex Ahhasueros tributũ super terram, & hipparchos maris. Omnia verò opera potentiæ ejus et fortitudinis ejus, et explicatio dignitatis Mardechai, qua magnificavit eum rex, nonne illa scripta sunt in libro verborũ dierũ regũ Madæorum et Parsæorum? Quoniam Mardechai Jehudæus capitaneus regis Ahhasueri, *thesaurarius & senior Jehudæorũ & princeps super omnes populos, & ab extremo mundi usq; ad extremum ejus fuit ei obedientia & fama, & omnes reges timuerunt propter eum, & quasi sui contremuerunt ab eo: ipse Mardechai similis fuit luciferæ splendenti inter stellas, & similis auroræ prodeunti tempore matutino, & ipse fuit princeps Jehudæorũ & benevolus* multitudini fratrum suorũ, & quærebat bonum populo suo, et loquebatur pacem omni semini suo.

Finis libri ESTHER.

LONDINI,

EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.

MDCLV.

UMI